I. J. G. SCHELLERI

LEXICON

LATINO-BELGICUM

AUCTORUM CLASSICORUM,

CURANTE

DAVIDE RUHNKENIO.

TOMUS II.

LUGDUNI BATAV., AMSTELODAMI, ET HAGAE COMITIS,

APUD { S. ET J. LUCHTMANS. A. ET J. HONKOOP.
P. DEN HENGST. J. VAN CLEEF.

MDCCXCIX.

N.

NABLIUM of NAULIUM, i, n. zeker ons onbekend snaarspeeltuig, dat met twee handen bespeeld werdt, Ovid. Art. III, 327, misschien eene harp.

NACCA, NACTA of NATTA, ae, m. zal een volder zijn, zegt Festus: van daar maritus apud naccam proximum coenitabat, Apul. Met. IX med. p. 227, 22 Elmenh., ten zij Naccam een Nom. propr. van een man is: dus ook Horat. Sat. I, 6, 24. Pers. III, 31. Doch, het is misschien overäl, ten minsten, bijna overäl, de naam van zeker man: van daar naccinus, a, um, bij voorb. naccinae truculentiae i. e. fullonis, Apul. Met. IX post med. p. 229, 36 Elm., i. e. van den volder of van Nacca.

NACTUS, zie Nanciscor.

NAE, voorwaar, waarächtig, Cic. Not. 1) heeft dikwijls een Pronomen, bij voorb. ego, tu, iste cet. achter zich, bij voorb. nae illi — errant, Cic. Cat. II, 3: nae ego cet., Cic. Brut. 71: nae ista gloriosa cet., Cic. Tusc. III, 4: nae tu, si cet., Cic. Pil. II, 2: nae istam cet., Terent. And. V. 4, 36: ook voor zich, bij voorb. egone? Lesb. tu nae. Plaut. Trin. IV, 2, 8: doch, niet altijd, bij voorb. nae intelligendo, Terent. And. Prol. 17: Nae, simul cet., Liv. XXXIV, 4 post med.: nae multo cet., Cic. Pont. 6 ante med.: cf. Liv. XXX, 14 post med. XXVI, 31 extr. Plaut. Asin. II, 2, 106. Ibid. Rud. IV, 3, 38. Senec. Benef. I, 14 extr. 2) het staat dikwijls bij een vloek, bij voorb. Edepol nae, Terent. Hec. V, 3, 1: nae ista edepol cet., Plaut. Amph. II, 2, 213: nae tu hercle, Ibid. Asin. II, 4, 6: nae illam mecastor cet., Ibid. Men. IV, 2, 40: Medius Fidius nae, Cic. Att. IV, 4 cet. 3) men schrijft ook ne (Gr. νὴ), bij voorb. Sallust. Cat. 52. §. 27. Jug. 14. §. 21. Ibid. 85. §. 20, ex Edit. Cort.

NAENIA, zie Nenia.

NAEVŬLUS, i, m. i. q. naevus, wanneer men verkleinend spreekt, een maaltjen, een vlakjen, bij voorb. mammarum ubera quasi quosdam naevulos — dedisse, Gell. XII, 1: minores aliae insulae, ut naevuli quidam, per apertas Ponti sunt sparsae regiones, Apulej. de Mundo ante med. p. 50, 27 Elm.

NAEVUS, i, m. een maal aan het ligchaam, een aangeboren vlak, moedervlak, bij voorb. in articulo pueri, Cic. Nat. D. I, 25: in facie, Plin. H. N. XXVIII, 4: farina decocta in aceto tollit naevos, Ibid. XXII, 25 ante med.: egregio inspersos reprendas corpore naevos, Horat. Sat. I, 6, 67: aliquem naevo agnoscere, aan een maal, Cic. Brut. 91 in.

NAIADES, zie Naias.

NAĬAS (van drie lettergreepen) ădis, en meermaalen NAĬS, ĭdis en ĭdos, f. eigenlijk Adjective, eigenlijk vlotjend of in 't water te vinden, daar toe behoorende, bij voorb. puellae Naides, Virg. Ecl. X, 10, of sorores Naides, Ovid. Met. III, 506, i. e. Waternymfen, of enkel Nymfen: van daar 1) scil. puella of nympha, eene Waternymf, Naiade of Naide, bij voorb. fontana numina Naiades, Ovid. Met. XIV, 328: cf. Art. II, 110: Naida Juturnam cet., Ibid. Fast. II, 606: Naides a quorcae, Ibid. Met. XIV, 557. 2) elke Nymf, bij voorb. inter Hamadryadas celeberrima Naias, Ovid. Met. I, 691: dus ook puellae Naides, Virg. Ecl. X, 10: zoo heet een Boomnymf Nais, Ovid. Fast. IV, 231 en 232. Not. gelijk Naias altijd van drie lettergreepen is, zoo is Naiades altijd van vier lettergreepen, gevolglijk, wanneer Naiades van drie lettergreepen zijn voorkomen, dan moet men er Naides voor lezen. 2) Nais voor water, bij voorb. Naida Bacchus amat, Tibull. III, 6, 57.

NAIS, zie Naias.

NAM, 1) want, 2) om eene oorzaak of reden aan te wijzen, is bekend: en staat geern in 't begin van eene stelling, bij voorb. Cic. Cat. III, 3: cf. Plaut. Most. V, 1, 3. Terent. And. I, 1, 24, in welke twee laatste plaatzen een verhaal, dat tot bewijs van het voorgaande dienen moet, met nam begint: doch, het staat ook somtijds achter, bij voorb. Virg. Aen. X, 585. Horat. Sat. II, 3, 20 en 41. Ibid. Ep. II, 1, 180. Not. Somtijds drukt het niet de reden of oorzaak uit van eene gezegde zaak, maar van eene, die men enkel denkt, bij voorb. dic, inquit: illi adesse non possunt. Nam hercle, inquit Q. Minucius, me quoque Petilius, ut sibi adessem, rogavit, Cic. Verr. II, 59: alwaar misschien ontbreekt: ik kan niet, ik verzoek verschoning enz., ten zij men het, maar, wil vertaalen: dus ook numos volo (zegt Verres): nam speraveram, inquit arator, me ad denarios perventurum, Ibid. III, 85 in., alwaar vooräf gedacht kan worden: dat is mij niet lief enz., doch, nam kan ook zijn, maar. b) bij den overgang van de ééne zaak of onderwerp tot de andere, bij voorb. Nam quid argumentamur cet., Cic. Verr. I, 57, ten zij men het ook vertaalen wil, maar: nam quod negas cet., Cic. Att. X, 2 med., doch, alwaar ook maar voegt: nam alia quoque sunt, Cic. Top. 11 extr., doch, alwaar ook maar voegt. c) bij vragen, gelijk wij, wie dan? wanneer het gemeenlijk achter staat, bij voorb. quisnam, quidnam cet., wie dan? wat dan enz.? als is eerste beginners bekend: ook staan er één of meer woorden tusschen beiden, bij voorb. quando istaec innata est nam tibi? Plaut. Pers. II, 5, 13: quid tibi ex filio nam aegre est? Ibid. Bacch. V, 1, 26: doch, het staat ook in Plautus dikwijls vooraan, ook in Terentius, Virgilius, bij voorb. nam quem adspicio? Plaut. Poen. V, 3, 3, i. e. wien zie ik dan? Nam quousque? Plaut. Asin. I, 1, 29, hoe lang dan? Nam quae haec anus est? Terent. Phorm. V, 1, 5: nam cur me verberas? waarom slaat gij mij dan? Plaut. Aul. I, 1, 3: nam qua me nunc causa extrusisti ex aedibus? Ibid. 5: nam quis te jussit cet., Virg. Georg. IV, 445: nam quid ago? Ibid. Aen. XII, 637: nam qui perdidi? Plaut. Epid. I, 2, 29: Nam quid ita? Terent. Eun. V, 2, 58, hoe zoo dan? doch, men kan het, in velen van deze plaatzen, door maar, vertaalen. 2) maar, bij voorb. Cic Top. 11 extr., Nam alia quoque sunt cet.; ten zij men hier de reden of oorzaak van eene gedachte of weggelaten stelling verstaan wil, het welk niet altijd gaat, zie n. 1, 2: hier toe kan men vele plaatzen uit het voorgaande brengen, bij voorb. nam hercle cet., Cic. Verr. II, 59: nam quid argumentamur cet., Ibid. I, 57: nam quod negas, Cic. Att. IX, 2: nam quid ago? Virg.: nam cur me verberas? Plaut.: nam qua me nunc causa cet., Plaut. en meer. 3) ook staat het overtollig, bij voorb. nam obsecro? i. e. zoo? of werklijk? Plaut. Truc. I, 2, 83: hier toe zou men het één en ander uit het voorgaande kunnen brengen. 4) verders, bij voorb. nam alia quoque cet., Cic. Top. 1, zie hier voor: nam quid argumentamur, Cic. Verr. I, 57, zie hier voor.

NAMQUE of NANQUE, i. q. nam, 1) want, Cic. Tusc. V, 13 med. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 15 in. Nep. Milt. 5. Caes. B. G. I, 38. Horat. Sat. I, 5, 49. I, 6, 41. Virg. Aen. VI, 146. Not. namque enim, pleonastisch, Plaut. Trin. I, 2, 23. Ed. Gronov. 2) maar, bij voorb. namque quod tu non poteris, Cic. Or. I, 22: namque illud quare cet., Ibid. 16. Not. Het staat gemeenlijk in 't begin van eene stelling, gelijk het in de aangehaalde plaatzen is: maar toch ook achter een woord, bij voorb. Is namque cet., Varr. ap. Gell. III, 10 in.: vera namque confitentibus, Plin. H. N. XXXVI, 15 post med.: pinxere namque imagines, Ibid. XXV, 2: duodecim namque populos, Flor. I, 5: non hoc mihi namque cet., Virg. Aen. X, 614: cf. Ibid. VI, 72 en 117.

NANCĬO, ire, voor nanciscor, bij voorb. si nanciam populi desiderium, Gracch. ap. Priscian. 10: ook heeft men daar voor nancior gezegd, bij voorb. pecuniam quis nancitor (i. e. nancitur), Fest. e foedere Latino: ook staat nancitor in Leg. XII. Tab. ap. Fest., het welk van Festus door nactus erit verklaard wordt, maar ook wel voor nancitur staan kan.

NANCISCOR, nactus en nanctus sum, 3. 1) verkrijgen, bekomen, bij voorb. annulum, Terent. Hec. V, 3, 37: plus otii, Cic. ad Div. III, 7: aliquid boni, Cic. Nat. D. III, 36: belluas venando, Ibid. II, 64: ventum secundum, Auct. B. Afric. 34: praedam, Caes. B. G. VI, 34: nomen poëtae, Horat. Art. 299: morbum, Nep. Att. 21: naturam maleficam in corpore, Ibid. Ages. 8: nihil mali ex nuptiis, Terent. Phorm. III, 3, 10: febrim, Sueton. Tiber. 10: spem, Cic. ad Div. XIII, 7: provinciam, Nep. Cat. 2: fidem, Ovid. Fast. I, 476, i. e. geloofwaardig worden, vervuld worden: Meum quod rite atque haud nacti sunt, Plaut. Rud. IV, 3, 34. 2) verkrijgen of bereiken, bij voorb. vitis manibus, quidquid est nacta, complectitur, Cic. Senect.

Digitized by Google

nact. 15: filentia ruris, Ovid. Met. I, 232, fcil. currendo, i. e. het ftille veld. 3) vinden, aantreffen, bij voorb. caftra intuta, het leger onbewaard, Liv. V, 45: nactus fum etiam, qui cuperet, i. e. inveni, Cic. Or. 9 extr. Not. Nanctus ftaat, bij voorb. Liv. XXIII, 2. XXIV, 36.

NANCTUS, zie Nancifcor.

NANQUE, zie Namque.

NANUS, i, m. 1) een dwerg, Propert. IV, 8, 41. Juvenal. VIII, 32. Gell. XIX, 13. Sueton. Tiber. 61. 2) ook van beesten, bij voorb. binia theda citata nanis, Helv. Cinna ap. Gell. XIX, 13, i. e. heel kleine paarden of muilëzels: ook van kleine vaten, Feft. en Varr. L. L. IV, 25.

NAPAEUS, a, um, in een woud te vinden, daar toe behoorende, woudächtig: van daar Napaeae nymphae, Colum. X, 264, en enkel Napaeae fcil. nymphae, Virg. Georg. IV, 535. Stat. Theb. IV, 255. Nemef. Ecl. II, 20, i. e. Woudnymfen.

NAPINA, ae, f. fcil. terra (van Napinus, a, um), een fleekrapenveld, knollenveld, Colum. XI, 2, 71.

NAPURAE, arum, i. e. funiculi (ex ftramento), Feft.

NAPUS, i, m. een foort van rapen, fleekrapen, Colum. II, 10 extr. XII, 54. Plin. H. N. XVIII, 13. Martial. XIII, 20.

NARCE, es, f. i. e. torpor, Plin. H. N. XXI, 19.

NARCISSINUS, a, um, van of uit Narciffen, bij voorb. oleum, Plin. H. N. XXI, 19: unguentum, Ibid. XIII, 1.

NARCISSUS, i, m. de Narcis, Plin. H. N. XXI, 5 en 19. Virg. Ecl. VIII, 53. Ibid. Georg. IV, 123 en 16: purpureus, Ibid. Ecl. V, 38.

NARDIFER, a, um, Nardus dragende, bij voorb. Ganges, Grat. in Cyneg. 314.

NARDINUS, a, um, 1) van of uit Nardus, bij voorb. unguentum nardinum, ook foliatum genoemd, Plin. H. N. XIII, 1 extr.: van daar nardinum, Plaut. Mil. III, 2, 11, fcil. vinum, i. e. met Nardus of Nardus-olie aangemaakt. 2) aan Nardus gelijk, Nardus-geur hebbende, bij voorb. pirum, Plin. H. N. XV, 15.

NARDUS, i, f. en **NARDUM**, i, n. 1) Nardus, een welriekende plant of ftruik: zij draagt eene foort van airen, Plin. H. N. XII, 12: van daar fpica nardi, Plin. H. N. XII, 12. XIII, 2. Celf. III, 21: ariftae nardi, Ovid. Met. XV, 398: folium nardi, het beste ingrediënt voor de Nardus-zalf, Plin. H. N. XII, 12. Colum. XII, 20, 5: daar zijn verfcheiden foorten van Nardus, en onze Lavendel hoort er misfchien mede onder. De beste Nardus is de Syrifche (ook wel Affyrifche, gelijk dan Syrië en Affyrië dikwijls verwisfeld worden), vervolgends de Gallifche, dan de Kretifche, Plin. H. N. XII, 12: ook Indifche, Ibid.: ook was er wilde, bij voorb. Baccar (Bacchar) of Baccaris (Baccharis) genoemd, Ibid. Van dezen Nardus, bijzonder de bladeren, maakte men a) een heerlijke zalf, balfem of water, waar men zich mede balfemde, zie boven Foliatum en Nardinus. b) men maakte ook met den Nardus of Nardus-water (Nardus-balfem) de dranken, bijzonder den wijn, fmaaklijk en kruidiger (zie Nardinus): van daar heet Nardus 2) de Nardus-balfem, Nardus water, bij voorb. nardo uncti, Horat. Od. II, 11, 15: madefactus tempora nardo, Tibull. III, 6, 63: nec coma lafat liquida nitidiffima nardo, Ovid. Art. III, 443. Ook misfchien de Nardus-wijn, d. i. met Nardus gekruide wijn, bij voorb. refinam & nardum infundit fibi, Auct. B. Hifp. 33: doch, het kan ook zijn, Nardus-water. Not. nardum Neutr. Genit. ftaat Plin. H. N. XII, 12. Celf. III, 21 ante med. V, 3. Colum. XII, 20, 5.

NARES, de neus, zie NARIS.

NARIS, is, f. het neusgat, Plur. Nares, de neusgaten of de neus, in zoo ver hij tot ademhalen en rieken dient, ook in 't gemeen de neus, bij voorb. Cic. Nat. D. II, 56 en 57: fafciculum ad nares admovere, Cic. Tufc. III, 18: captavit naribus auras, Virg. Georg. I, 375: nares r finae boum, Colum. VI, 1: canes naribus acres, Ovid. Met. VII, 806: lucem elatis naribus efflant, Virg. Aen. XII, 114: nares corrugare, Quintil. XI, 3, 80, i. e. rimpelen: dus ook ne fordida mappa nares corruget, Horat. Ep. I, 5, 22, i. e. rimpele of famentrekke, of make, dat een gast de neus ophaalt: ducere naribus thura, i. e. rieken, Ibid. Od. IV, 1, 21. Not. omnia copia narium, i. e. welriekende bloemen, Ibid. II, 15, 16, eigenlijk voorraad voor de neus: ten zij men nares door odores, flores odorati wil verklaaren: ook ftaat Singul. Naris voor Nares, de neus, bij voorb. Ovid. Art. I, 520. Ibid. Met. XII, 253. III, 674: faucia naris, Macer. ap. Charif. 1: folertia naris van fpoorhonden of brakken, Grat. Cyneg. 172: de nare loqui, Perf. I, 3, door de neus fpreken: van daar 1) Tropisch, de neus, van den reuk, van fpotternij, van fijnheid in het oordeelen, bij voorb. homo obefae naris, Horat. Epod. XII, 3, een dikke neus hebbende, d. i. niet ligt iets riekend of bemerkende: homo emunctae naris, Horat. Sat. I, 4, 8. Phaedr. III, 3, 4, i. e. vernuftig, fchrander, kloek: naribus uti, Horat. Epift. I, 19, 45, i. e. fpotternij aanvoeren, fpotten, den gek fteeken: dus ook rides & nimis uncis naribus indulges, Perf. I, 41: ook van beesten, bij voorb. brakken, bij voorb. folertia naris, Grat., zie hier voor. 2) Tropisch, eene opening, waar iets uitvloeit, een luchtgat, bij voorb. de mond van een kanaal of goot, Vitruv. VII, 4 en 10. Pallad. Aug. 9.

NARITA, ae, een foort van visfchen of fchulpdieren, Plaut. ap. Feft.

NARRABILIS, e, het geen men verhalen kan, verhaalbaar, Ovid. Pont. II, 2, 61.

NARRATIO, onis, f. verhaal, d. i. zoo wel het verhalen van eene zaak, als ook de zaak zelve, die verhaald wordt, bij voorb. narratio (rei) fit verifimilis, aperta cet., Cic. Or. II, 19: credibilis, Cic. Or. 36: brevis, Cic. Or. II, 19. Phaedr. IV, 4, 2: narrationem explicare, Cic. Or. 36: Sueton. Rhetor. 1: exponere, Cic. Or. 62.

NARRATIUNCULA, ae, f. een kort verhaal, Quintil. I, 10 (15). Plin. Ep. VI, 33 poft med.

NARRATOR, oris, m. een verhaler, Cic. Or. II, 12 extr. en 54.

NARRATUS, us, m. i. q. narratio, bij voorb. veniet narratibus hora tempeftiva meis, Ovid. Met. V, 449: reprehendens narratum meum, Apulej. Met. IX poft med. p. 230, 37 Elm.: doch, hier zou men ook den Nominat. narratum, i, n. kunnen maken, d. i. verhaal.

NARRO, avi, atum, are, 1) iemand iets, dat gefchied of gebeurd is, zeggen, bekend maken, verhalen, bij voorb. alicui aliquid, Cic. ad Div. IX, 6 extr., of de aliqua re, Ibid. III, 1: narro virtutes, Terent. Ad. IV, 1, 20: narravit mihi, te — follicitum effe, Cic. ad Div. VI, 1 extr.: ook volgt er quomodo, ut als enz. op, bij voorb. fi res publica tibi narrare poffet, quomodo fe haberet, Cic. ad Div. III, 1: ut res gefta eft, narrabo ordine, Terent. Ad. II, 6, 3: narratque, ut virgo integra fit, Terent. Hec. I, 2, 70: rumor narrat, Martial. III, 87: quid iftae tabellae narrant? Plaut. Perf. IV, 3, 29: narrabimus homini cibos fuos, Plin. H. N. XX. Prooem.: Clitarchus (fcriptor) tibi narravit, Cic. ad Div. II, 10 poft med., heeft dit verhaald, d. i. gij hebt het bij hem gelezen; van daar narratum het verhaalde, — Plur. narrata, Horat. Sat. II, 5, 1: ook verhaling, bij voorb. reprehendens narratum meum, Apulej., doch, het kan ook van narratus, us, zijn, zie Narratus, us: van daar a) narror, men verhaalt van mij, Quintil. Decl. 14 extr.: dus ook narraris, van u, Martial. XII, 52: dus ook narratur Graecia collifa duello, Horat. Ep. I, 2, 6: narratur fcribere Cinna, Martial. III, 9: narratur veniffe venefica, Ovid. Her. XVI, 9: dus ook narrant, men zegt, men verhaalt, Plin. H. N. II, 47 poft med. en 106. XXXII, 7 ante med. b) male, bene, narrare, Cic., flechte, goede tijding geven. 2) in 't gemeen zeggen, fpreken, het zij wat het wil, bij voorb. Narra, quid eft? Plaut. Poen. V, 2, 67, zeg mij eens enz.: quid narres, nefcio, Terent. And. III, 1, 19: quid narras? i. e. dicis, Ibid. III, 1, 3: quid narrat Davus? Ibid. II, 6, 3: cf. Ibid. Heaut. III, 2, 9. III, 3, 18: fi res publ. tibi narrare poffet, Cic., zie hier voor: homini cibos fuos, Plin. H. N., zie hier voor: Filium (voor de filio) narras mihi? Terent. Phorm. II, 3, 54, gij fpreekt van uw' zoon? dus ook Catulum & illa tempora, Cic. ad Div. IX, 15 poft med., i. e. de Catulo cet.: dus ook Ctefiphonem, i. e. de Ctefiph., Terent. Ad. V, 2, 2: quam navem narras? i. de nave, Plaut. Men. II, 3, 5: elegantem narras, Terent. Eun. III, 1, 18: nihil narras, gij zegt niets, Ibid. Heaut. III, 2, 9. Bijzonder merkwaardig is Terent. And. II, 2, 30. Hier fpreekt Pamfilus kleinmoedig opinor i. e. ik vermoede, denke; Davus, wien dit woord te zagt is, zegt daar op: opinor narras? i. e. gij zegt, ik vermoede? van daar narra mihi, zeg mij eens, Cic. Att. II, 7 med.: dus ook narrabo tibi, Petron. 129: narro tibi in Cicero's brieven, d. i. ik zal u iets zeggen, luister eens, bij voorb. ad Div. XI, 24. Cic. Att. II, 7 en 11. XV, 16 en 21: narras male, Cic. Att. XVI, 14, i. e. gij geeft mij flechte tijding; dat is, mij niet lief te hooren: integendeel bene narras, Ibid. XIII, 33, i. e. gij geeft mij aangename tijding, of dat is mij lief te hooren.

NARTHECIUM, i, n. een bewaarplaats, bij voorb. een kistjen enz. voor geneesmiddelen: Apotheek, Cic. Fin. II, 7 extr. Martial. XIV, 78, in het opfchrift.

NARUS, a, um, i. e. gnarus, haalt Cicero aan, Or. 47.

NASCENTIA, ae, f. de geboorte, Vitruv. IX, 7 poft med.

NASCO, ĕre, voor nafci, Cato R. R. 151.

NASCOR, natus fum, 3. 1) geboren worden, bij voorb. in miferiam, Cic. Tufc. I, 5: fcitus puer eft natus Pamphilo, Terent. And. II, 2, 6: aliquis de ftirpe

pe

pe dei naſcitur Autolycus, Ovid. Met. XI, 312: longe poſt natos homines improbiſſimus, Cic. Brut. 72: ampliſſima familia nati adoleſcentes, Caeſ. B. G. VII, 37: beſtiae ex ſe natos amant, Cic. Amic. 8: tu in alis lingua ac moribus natus, Cic. Or. III, 32: Graeci nati in literis, Ibid.: aves omnes in pedes naſcuntur, Plin. H. N. X, 53, *komen met de voeten (het eerst) ter wereld:* ſilice non nati ſumus, Cic. Tuſc. III, 6: natus ſummo loco, *van voorname geboorte*, Cic. ad Div. XI, 22: *dus ook* antiquo genere natus, *uit eene oude Familie*, Nep. Dat. 2. *Ook zegt men het, zoo wel, van vader als moeder, wanneer het in het eerste geval ſtaat voor, geteeld worden, bij voorb.* naſcentur ab illis (natis), Virgil. Aen. III, 98: Ex me atque hoc natus es, *zegt eene moeder*, Terent. Heaut. V, 4, 7: Ex me hic non natus eſt, ſed ex fratre *is niet mijn zoon, maar enz., zegt* Micio, Terent. Ad. I, 1, 15: naſci certo patre, Cic. Roſc. Am. 16: uxores eodem patre natas ducere, Nep. Cim. 1: ex fratre & ſorore erant nati, Ibid. Dat. 2: Ille Pelope natus, Cic. Tuſc. III, 12: Orpheus matre Muſa natus, Cic. Nat. D. III, 18: Circe & Paſiphaë e Perſeide natae, Ibid. 19: de pellice natus, Ovid. Met. IV, 422: natus de Polypemone, Ovid. in Ibin 407: ſerva natus crederetur, Liv. I, 39: natus dea *zoon van eenen Godin*, Ovid. Met. XII, 86: Amazone natus, i. e. filius Amazonis, Ibid. XV, 552, i. e. Hippolytus: *dus ook* Agamemnone natus, Ibid. Triſt. V, 6, 25, *zoon van Agamemnon, d. i.* Oreſtes: *en men kan het meermaalen zoon vertaalen, bij voorb.* natus Phoebo i. e. Aeſculapius, Ibid. Faſt. I, 291: Pleiade natus i. e. Merkurius, Ibid. V, 447. Not. naſcendus, a, um, *bij voorb.* ad homines naſcendos vim — pertinere i. e. ut homines naſcantur, Gell. III, 10: *ook* naſciturus, a, um, Pallad. Jun. 7 extr. 2) *zijn begin nemen, ontſtaan, waſſen, zich vertonen, worden, afſtammen, ontſpringen, het zij er geſproken worde van gewaſſen, rivieren, ſtarren, ſteenen, bergen, of van elke andere zaak, bij voorb.* Naſcitur ibi plumbum album, Caeſ. B. G. V, 12: Onyx naſcitur circa Thebas, Plin. Hiſt. Nat. XXXVI, 8: Ganges in montibus naſcitur, Ibid. VI, 18: ex palude naſcitur amnis, Ibid. XXXVI, 26: humi naſcentia fraga, Virg. Ecl. III, 92: luna naſcente, Horat. Od. III, 23, 2: parum bona lana naſcebatur, Petron. 38: mel ut naſceretur cet., Ibid.: qui (dies) naſcentur ab illo (die), Virg. Georg. I, 434: unde nigerrimus auſter naſcitur, Ibid. III, 278: cupreſſus natu (Supin.) moroſa, i. e. *wast moeilijk*, Plin. H. N. XVI, 33, *ten zij* natu *van het* Subſtant. natus *is:* naſcentia templa, Martial. VI, 4: naſcitur altera moles i. e. *vertoont zich*, Sil. III, 530: e re natum, Quintil. IV, 1 poſt med.: Ab eo flumine collis naſcebatur, Caeſ. B. G. II, 8, i. e. *begon:* Naſcere Lucifer, Virg. Ecl. VIII, 17, i. e. *ga op!* Nulla peſtis eſt, quae non homini ab homine naſcatur, Cic. Off. II, 5: Ut mihi naſcatur argumentum epiſtolae, Cic. ad Div. XVI, 21, *opdat ik ſtoffe tot eenen brief krijge:* poſtulatio ab juſto timore naſcitur, Hirt. B. G. VIII, 48: querelae naſcuntur pectore ab imo, Catull. LXIV, 198: ex hoc naſcitur, ut cet., Cic. Fin. III, 19 in., i. e. *hier uit volgt, dat enz.:* a vobis natus ſum conſularis i. e. factus, Cic. Red. Quir. 2. Not. *Het* Particip. natus, a, um, *heeft deze en meer andere beteekenisſen*, a) *geboren, is bekend:* natus dea, i. e. *zoon eener Godin:* natus de pellice, Ovid.: natus Agamemnone, Ovid.: natus de Polypemone, Ovid., i. e. *zoon, zie hier voor, benevens meer. Van daar* b) natus alicui rei *of* ad rem *heet dikwijls, als 't ware, tot iet geboren, d. i. van natuur, of anders bijzonder tot iet geſchikt of beſtemd, bij voorb.* Scipio natus ad interitum Carthaginis, Cic. Haruſp. 4: Vir ad omnia ſumma natus, Cic. Brut. 68: Nationes natae ſervituti, Cic. Provinc. 5: Natus miſeriis ferundis, Terent. Ad. IV, 2, 6: ad dicendum natus & aptus, Cic. Or. I, 27, i. e. *recht daar toe gemaakt:* bos ad arandum, canis ad indagandum — natus, Cic. Fin. II, 13: *ook* ſeq. Infinit., *bij voorb.* ſentes laedere natae, Ovid. de Nuce 113: *ook ſtaat* c) natus *en* nata Subſtantive, *zoon, dochter, en* nati *zoonen, ook kinderen, bij voorb.* maxima natarum Priami, Virg. Aen. I, 654 (658): Inter natos & parentes, Cic. Amic. 8, i. e. *kinderen:* natus tuus, Quintil. I. Prooem.: dulcis nata, Horat. Sat. II, 3, 199: cf. Virg. Aen. VII, 518: *ook van beeſten, bij voorb.* amore natorum, Colum. VI, 27 extr.: cf. Phaedr. I, 28 extr. Not. Ablat. natis *voor* natabus, Ovid. Met. XIII, 660. *Verders* natus *een mensch, bij voorb.* nemo natus in aedibus habitat, i. e. *geen mensch*, Plaut. Men. II, 2, 55: *dus ook* nemo natus in aedibus ſervat (i. e. eſt), Ibid. Moſt. II, 2, 21. d) *ontſtaan, gewaſſen enz., zie hier voor n. 2.* e) *van natuur geſteld of enkel geſchikt, zekere geſteldheid hebbende, bij voorb.* cervices natae ad jugum, Cic. Nat. D. III, 63: ita natus locus eſt: ſaltus duo — ſunt cet., Liv. IX, 2 ante med.: ita rem natam eſſe intelligo, Plaut. Caſ. II, 5, 35, i. e. *geſteld:* ager male natus, Varr. R. R. I, 6: ſarmenta vetera & male nata, Colum. IV, 24 ante med.: verſus inculti & male nati, Horat. Ep. II, 1, 233: homo improbius natus, Sueton. Veſp. 23 in., i. e. *die ſterke leden heeft, zeer groot van perſoon is: van daar* e re nata, Terent. Ad. III, 1, 8. Apul. Met. IV. p. 143, 38, *of* pro re nata, Cic. Att. VII, 8 *en* 14 extr. XIV, 6, i. e. *naar geſteldheid van zaken of omſtandigheden van tijden.* f) natus *heet ook, zoo en zoo oud, wanneer het getal, bij voorb. der jaaren, er bij ſtaat, bij voorb.* annos nonaginta natus, Cic. Verr. III, 25, i. e. *negentig jaaren oud:* annos ad quinquaginta natus, Cic. Cluent. 40, *omtrent vijftig jaaren oud: dus ook* undeviginti annos natus, Cic. Brut. 60. Not. *voor* natus *ſtaat ook dikwijls* gnatus, *bij voorb.* ut rem gnatam video, Plaut. Truc. V, 70, i. e. *geſteld: dus ook in anderen, bij voorb.* gnatus *de zoon*, Terent., *en* gnata *eens dochter, zie* Gnatus, a, um.

NASITERNA *of* NASSITERNA, ae, f. *ſchijnt te zijn, een gieter, een werktuig, om te beſproeijen of te beſprengen, bij voorb.* ecquis effert naſiternam cum aqua? Plaut. Stich. II, 2, 28: vidi trulleos, naſiternas, Cato ap. Feſt.: urceos, naſſiternam, Varr. R. R. I, 22, 3, *miſſchien van* naſus i. e. *de pijp of tuit daar aan*, Not. Caton. R. R. 11. §. 3. Ed. Geſner. *ſtaat* amphoram naſſiternam, *zoo dat het dus een* Adjectivum *zou zijn. Anders* Edd. *hebben een* Comma *achter* amphoram.

NASSA, ae, f. 1) *een viſchkaar, eene fuik, d. i. gevlochten korf met een engen hals, daar de viſch niet weder uit kan komen*, Sil. V, 48. Plin. H. N. IX, 30 poſt init. *en* 37: naſſae marinae, Ibid. XXI, 8: ſcarus incluſus naſſis, Ibid. XXXII, 2. 2) *Tropisch, bij voorb.* nunquam ex hac naſſa cibum petam, Plaut. Mil. II, 6, 98: ex hac naſſa exire conſtitui, non ad fugam, ſed ad ſpem mortis melioris, Cic. Att. XV, 20 ante med. Ed. Plant.: *alwaar andere* Edd., *bij voorb.* Erneſt., naxa *in dezelfde betekenis voor* naſſa *hebben.*

NASSITERNA, *zie* Naſiterna.

NASTURTIUM, i. n. *een ſoort van kerſſe, miſſchien hofkerſſe*, Cic. Tuſc. V, 34. Plin. Hiſt. Nat. XIX, 8 poſt med. XX, 13: Plur. naſturtia, Virg. in Moreto 84. Colum. X, 231.

NASUM, i, n. *voor* naſus, Plaut. Amph. I, 1, 288. Ibid. Curc. I, 2, 18. Men. I, 2, 57. Mil. IV, 6, 41. Lucil. ap. Non. 3. n. 146, *tweemaalen.*

NASUS, i, m. 1) *de neus*, Cic. Nat. D. II, 57. Plin. H. N. XI, 37. Sect. 39: aduncus, Terent. Heaut. V, 5, 18. Sueton. Galb. 21: acutus, Plaut. Capt. III, 4, 115: pravus, Horat. Art. 36: colliſus, Senec. de Ira III, 22: rotans frigore, Martial. VII, 36: ſtiria pendebat a naſo, Ibid.: gutta congelati naſi, Ibid. XI, 99: naſo clamare i. e. *ſnorken*, Plaut. Mil. III, 2, 9: naſum mordicus alicui abripere, Ibid. Men. I, 3, 12: *van daar* ſuſpendere aliquem *of* aliquid naſo adunco *en zonder* adunco, Horat. Sat. I, 6, 5. II, 8, 64, *ſpotten, over den neus haalen, iemand of iet; het ſchijnt een ſoort van ſpreekwoord te zijn, eigenlijk, aan de neus of bij den neus hangen, d. i. de neus opſchorten over iet: van daar is* naſus a) *de ſpotternij*, ſatyre, *ſpottend vernuft, bij voorb.* Lucilius primus condidit ſtili naſum, Plin. H. N. Praefat. ante med.: Non cuicunque datum eſt habere naſum, Martial. I, 42, 24: tacito rides naſo, Ibid. V, 20: Atticus, Senec. Suaſor. 1 ante med.: ſuſpendere naſo, Horat., *zie hier voor.* b) *reuk, fijne reuk, bij voorb. van een mensch, bij voorb.* non, quia naſus illis nullus erat, Horat. Sat. II, 2, 89. 2) *wegens de gelijkvormigheid, iet, dat uitſteeks aan een vat, bij voorb. tuit of pijp (zoo als aan den gieter, zie* Naſiterna), *bij voorb.* calix naſorum quatuor, Juvenal. V, 47, i. e. *miſſchien tuiten, kranen:* cf. Martial. XIV, 96, 2. Not. *Men heeft ook* naſum (Neutr.) *voor* naſus, Plaut., *zie boven* Naſum.

NASOTE, *neuswijs, ſpottend*, Senec. Beneſ. V, 6 extr. Ed. Gronov., *alwaar anderen* vafre *lezen: en* Phaedr. IV, 6, 1, *doch, alwaar het ook de* Vocativus *kan zijn.*

NASUTUS, a, um, 1) *goed van neus voorzien, een grooten neus hebbende*, Horat. Sat. I, 2, 93. 2) *een fijnen neus hebbende (ook wel enkel zich verbeeldende die te hebben), gevolglijk vernuftig, ſpottend, neuswijs*, Martial. XII, 37, 1 *en* 2. XIII, 2, 1: Nil naſutius, Martial. II, 54, 5: Naſutiſſimus, Senec. Suaſor. 8 poſt med.

NATA, *zie* Naſcor.

NATABULUM, i, n. *eene plaats om te zwemmen, zwemplaats, bij voorb.* natabula, Apulej. Flor. 3 in. p. 353, 6 Elm.

NATALICIUS *of* NATALITIUS, a, um, *den geboortedag of het geboorte-uur betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* ſidera, Cic. Nat. D. II, 43: Chaldaeorum natalicia praedicta, Ibid. 42, i. e. *nativiteit-ſtelling:* dapes, Martial. VII, 85: lardum, Juvenal. XI, 84: ſardonyx natalicia, Perſ. I, 16, i. e. *die alleen op den*

den verjaardag gedragen wordt, of op den geboorte- of verjaardag geschonken, gegeven wordt: van daar natalicium (fcil. donum, munus *of* convivium folenne) *een verjaargeschenk of verjaaringemaal, bij voorb.* quodcunque hoc libri eft, — natalicii titulo tibi mifi, Cenforin. In Praefat. *of* cap. 1: Plur. natalicia, *bij voorb.* dat natalicia in hortis, Cic. Phil. II, 6, i. e. *verjaaringsmaal.*

NATĀLIS, e, 1) Adjective, a) *de geboorte betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* dies, Cic. ad Div. II, 42. Cic. Att. IX, 4, *of* lux, Ovid. in Ibin 217, i. e. *geboortedag, verjaardag:* diem natalem fuum agere, *zijn geboortedag vieren*, Cic. Fin. II, 31 med.: *ook Tropisch*, natalis dies reditus mei, Cic. Att. III, 20, fcil. *uit het* exfilium: *en* hujus urbis, Cic. Flacc. 40 extr., i. e. *verlossing van de famenzwering van* Katilina: *verders* hora *geboorte-uur*, Horat. Od. II, 17, 18: tempus, Ovid. Faft. VI, 797: humus, Ibid. Pont. II, 9, 78, *of* folum, Ibid. I, 3, 35. i. e. *plaats (land) waar men geboren is, geboorteplaats, Vaderland: dus ook* rura, Ibid. IV, 685, i. e. *waar ik geboren ben, Vaderland: dus ook* domus, Valer. Flacc. III, 321: aftrum, Horat. Ep. II, 2, 187: *van daar* Delos natalis Apollinis, Horat. Od. I, 21, 10, i. e. *geboorteplaats van enz., alwaar misschien* locus *te verstaan is:* Juno, Tibull. IV, 6, 1, i. e. *over de geboorte opzicht hebbende* i. q. Lucina: *dus ook* deus, Ibid. IV, 5, 19, i. e. genius. b) *aangeboren, natuurlijk, bij voorb.* morbus, Manil. III, 613: candidus crinis, natale decus, Valer. Flacc. VI, 62: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* vitis natali & ingenita fterilitate, Colum. III, 7. 2) Subftantive, natālis, *voor eerst* fcil. locus, *geboorteplaats*, Horat. Od. I, 21, 10, *zie hier voor: ten tweeden* fcil. dies, *geboortedag, bij voorb.* natali meo, Cic. Att. VII, 5: meus eft natalis, Virg. Ecl. III, 76: natalem tuum, Ovid. Am. I, 8, 94: natalis amicae, Ibid. Art. I, 417: dei, i. e. Caefaris, Ibid. Pont. IV, 9, 116: cf. Ibid. Trift. V, 5, 1 *en* 13. III, 13, 1. Ibid. Art. III, 1, 57: fex mihi natales ierant, Ibid. Her. XV, 61: natales numerare, Horat. Ep. II, 2, 210: natales celebrare, Ibid. Sat. II, 2, 60: natalibus Brutorum & Caffii, Juvenal. V, 37: *van daar* natales *voor jaaren, bij voorb.* fex mihi natales ierant, Ovid. Her. XV, 61: cf. Ibid. Met. II, 497. VIII, 242. XIII, 753: *van daar Tropisch, bij voorb.* natalis Romae, Ibid. Faft. IV, 806, i. e. *het feest* Palilia, *dat jaarlijks, ter gedachtenis van de stichting van Rome, gevierd werdt:* natalis Minervae, i. e. *toen zij voor de eerste keer eenen Tempel kreeg*, Ibid. III, 838: *van daar het ontstaan, geboorte, van menschen, bij voorb.* erepto natale, Lucan. VII, 391: dies natalis fui, *de dag zijner geboorte, d. i. geboortedag*, Pandect. IV, 4, 3 ante med. XXIII, 1, 22: *van daar* natalis arborum, Plin. H. N. XVII, 10 extr., i. e. femen. *Bijzonder moet men opmerken de* Plur. Natales, a) *de geboorte, bij voorb.* natalium periti, Senec. Natur. Quaeft. II, 32, i. e. *geboorteüur-stellers: van daar Tropisch, de geboorte, d. i. het ontstaan, bij voorb.* natales adamantis, Plin. H. N. XXXVII, 4. b) *geboorte, d. i. stand van geboorte, familie, bij voorb.* homo claris natalibus, Tacit. Hift. II, 86: natalium fplendor, Plin. Ep. X, 3 *en* 7: claritas, Tacit. Hift. I, 49: dedecus, Ibid. Ann. XI, 21: cf. Juvenal. VIII, 231: *van daar* natalibus fuis reftitui, Pandect. XL, 11, 2, *of* reddi, Ibid. XXXVIII, 2, 3, i. e. *in zijnen vrijën stand, of in 't gemeen, in eenen vrijën stand, d. i. in den stand der vrijgeborenen gesteld worden: dus ook* de agnofcendis liberis reftituendisque natalibus, Plin. Ep. X, 77, *alwaar* natalibus *de* Dativus *is: doch, het kan ook de* Ablativus *zijn, dan zou de spreekwijze zijn*, reftituere natales alicui.

NATALITĪUS, a, um, *zie* Natalicius.

NATĀTĪO, onis, f. 1) *het zwemmen*, Celf. III, 23 extr.: *ook* nationes *staat* Cic. Senect. 16 extr. 2) *de plaats of gelegenheid tot zwemmen*, Celf. III, 27. Sect. 1.

NATĀTOR, oris, m. *een zwemmer*, Ovid. Her. XIX, 70. Ibid. Remed. 122. Varr. L. L. IV, 18. Stat. Theb. X, 497.

NATĀTORĪUS, a, um, *tot zwemmen dienstig, of bekwaam, of behoorende, bij voorb.* cortex, Feft. poft Strufertarios.

NATĀTUS, us, m. *het zwemmen*, Stat. Sylv. I, 5, 23. Pallad. I, 17. Claudian. Proferp. III, 333. Ibid. de IV. Conful. Honor. 347.

NATES, *zie* Natis.

NATĪNOR, ari, i. e. negotior, Cato ap. Feft.: *van daar* natinatio i. e. negotiatio, Feft.: natinatores ex eo feditiofi, Feft.

NATĪO, onis, f. *van* nafcor, 1) *eigenlijk, het geboren worden, de geboorte: van waar eene Godin* Natio *heet*, Cic. Nat. D. III, 18, i. e. *geboortegodin.* 2) *het door de geboorte ontstaande geslacht of soort van menschen of beesten*, a) *van menschen, aart, geslacht, bij voorb.* natio eorum (Alexandrinorum), Hirt. Alex. 7. b) *van vee, aart, slag, ras, bij voorb.* Varr. II, 6. §. 4, *van ezels:* Venter labore nationem (afinorum) reddit deteriorem, *maakt het ezelsgeslacht slechter: dus ook van paarden*, equos negamus effe fimiles, in nationes ex procreatione diffimiles, Varr. L. L. VIII, 52: in pecoribus quoque bonus proventus feturae bona natio dicitur, Feft., i. e. *aart, ras: van daar* c) *van zielloze dingen, aart, geslacht, bij voorb.* mellis nationes, Plin. H. N. XXII, 24, *tweemaalen:* Cera natione Pontica, Plin. H. N. XXI, 14 poft med.: Styracis color in quacunque natione praeferiur rufus, Ibid. XII, 25 extr. 3) *een menschengeslacht, dat in een District of land woont, Natie, volk, bij voorb.* barbarae nationes *heeten de* Afrikanen, Spanjaards *en* Galliërs, Cic. Q. Fr. I, 1, 19: *de* Jooden *en* Syriërs *heeten* nationes, Cic. Provinc. 5: Patre natione Care — natus, Nep. Dat. 1, i. e. *zijn vader was van natie een* Kariër: *somtijds wordt* natio *bij* gens *gezet, gevolglijk daar van onderscheiden, wanneer* natio (*gelijk* populus) *een deel van* gens *is, bij voorb.* de Suevis dicendum, quorum non una gens — propriis nationibus nominibusque difcreti, Tacit. German. 38: externis nationibus & gentibus, Cic. Pont. 11 extr.: ita nationis nomen, non gentis evanuiffe, Tacit. German. 2: cf. Gens: natio hominis, Cic. ad Div. XV, 20, i. e. *de Natie, uit welke hij is.* Not. ad nationes *heet eene gallerij te* Rome, Plin. H. N. XXXVI, 5 extr., *van* Auguftus *gesticht: zij heette zoo, omdat hij daar de beeldenissen van alle Natiën gezet hadt, zie* Serv. ad Virg. Aen. VIII, 721. *Van daar zeker verbonden gezelschap, zeker soort van menschen, die bij één hooren, soort, geslacht, bij voorb.* candidatorum, Cic. Pif. 23: Epicureorum, Cic. Nat. D. II, 29: Optimatium, Cic. Sext. 44: ardelionum, Phaedr. II, 5, 1: deteriores cavete, quorum quidem magna eft natio, Cic. Harufp. 26 extr.: *het wordt dus ook verächtlijk gebruikt, zoo als wij ook somtijds zeggen, het volk, de Natie, voorāl in toorn, bij voorb. die vervloekte Natie! bij voorb. van woekeraars, huichelaars enz.: van daar zegt* Cicero *van de* optimates, Sext. 63, non eft natio, ut dixifti; quod ego verbum cet., *en* Ibid. cap. 45: hi (quam tu nationem adpellafti), qui integri funt cet.

NATIS, is, f. *het achterste, de bil*, Plur. nates, *de billen, het achterste*, Martial. XIV, 18, 2. Juvenal. VI, 611. Auct. Priap. XXI, 2: *ook van dieren, bij voorb.* turturum, Martial. III, 82, 21. *Ook staat er* natis *voor*, Horat. Sat. I, 8, 46. Auct. Priap. LXVII, 11, *en* Feftus in Pullus. Not. nates *en* clunes, *die andere niet onderscheiden zijn, staan bij een, bij voorb.* natibusque clunibusque, Martial. III, 52, 3: *misschien uit boert.*

NATĪVĪTAS, atis, f. *de geboorte*, Pandect. L, 1, 1.

NATĪVUS, a, um, *door de geboorte ontstaan, d. i. geboren, bij voorb.* dii, Cic. Nat. D. I, 10: mundus, Lucret. V, 67: animus, Ibid. III, 418: *van daar* 1) *Tropisch*, verba nativa, Cic. Partit. 5, *stamwoorden.* 2) *door de geboorte medegedeeld, d. i. aangeboren, bij voorb.* tefta, Cic. Nat. D. II, 39: fenfus, Cic. Harufp. 9: lepos, Nep. Att. 4: fterilitas (mulieris), Gell. IV, 2 poft med. 3) *door de natuur en niet door de kunst gemaakt, d. i. natuurlijk, bij voorb.* coma, Ovid. Am. I, 14, 56: arcus, Ovid. Met. III, 160: fal, Plin. H. N. XXXI, 7: color, Ib. XXXII, 7: chryfocolla, Ib. XXXIII, 5: moles, Ovid. Her. V, 61: fpecus, Tacit. Ann. IV, 59: malum (i. e. *de honger*), Cic. Dom. 5 med.: oves, Plin. H. N. VIII, 48, i. e. *wier wol de natuurlijke kleur heeft: hier toe behoort ook het één en ander uit* n. 2, *bij voorb.* fenfus, lepos, fterilitas.

NATO, avi, atum, are, 1) *zwemmen, eigenlijk, het zij het geschiede van menschen, schepen, zaken, bij voorb.* in Oceano, Cic. ad Div. VII, 10, *voor vaaren, boertend:* natant aequore pifces, Ovid. Pont. II, 7, 28: natat uncta carina, Virg. Aen. IV, 398: *ook van schipbreukelingen, bij voorb.* naufragus natans, Cic. Invent. II, 51: Graecia natat, Prop. IV, 11, 6: *ook van de genen, die op zee te scheep rond geslingerd worden, bij voorb.* totque natafſe (Ulyffem) dies, *gevolglijk voor vaaren*, Prop. III, 11 (10) 32, *ten zij er ook van een schipbreuk gesproken wordt, en gevolglijk ook zwemmen voegt. Ook met den* Accufativus, *bij voorb.* aquas, Martial. XIV, 196: *dus ook* vadum, Ibid. I, 50, 9, *en* freta, Virg. Georg. III, 259: *van daar* Paffive, *bij voorb.* unda natatur pifcibus, Ovid. Trift. V, 2, 25: *dus ook* aquae natantur multo pifce, Ibid. Art. I, 48: amnes natatos, Stat. Theb. IV, 705: *van daar* Natantes (fcil. beftiae) i. e. *visschen*, Virg. Georg. III, 541. 2) *Tropisch, op velerlei bevallige wijze*, a) *zwemmen, d. i. zich, als 't ware, zwemmend uitbreiden, bij voorb. eene rivier, die overstroomt, vlieten, stroomen, bij voorb.* Tiberinus campo liberiore natat, Ovid. Faft. IV, 292: *verders wortels, die zich uitbreiden*, Colum. Arb. 6: *verders van afgevallen en zich hier en ginds bewegende bladen*, Prop. II, 14 (12) 52. (II, 15, 52.): *van vuur*, Stat. Achill. I, 161: umbra natat profundo medio,

Ibid.

Ibid. Theb. II, 42. b) *zwemmen, van vlakten, die vol van vocht zijn, en als overstroomd worden, bij voorb.* natabant pavimenta vino, Cic. Phil. II, 41: arva amnibus, Ovid. Am. II, 16, 34: rura plenis fossis, Virg. Georg. I, 372: limina, Ibid. Aen. III, 625: fletibus ora natare, Stat. Theb. II, 337: *dus ook* campi natantes, Lucret. V, 489. VI, 1140, i. e. *zeën en meeren: integendeel* campi natantes, Virg. Georg. III, 198, *zijn het golvende, d. i. als golven, zich bewegende graan.* c) *van oogen, als zij flaauw, gebroken en zoo als wij zeggen, glazen, zijn, bij voorb. bij dronken lieden*, Ovid. Fast. VI, 673: *bij slaperigen*, Virg. Aen. V, 856: *dus ook* genae natantes i. e. oculi natantes, Stat. Sylv. V, 5, 84: *bij stervenden*, Virg. Georg. IV, 496. Ovid. Met. V, 71. Sil. II, 122. Stat. Theb. II, 638. d) *als 't ware, zwemmen, d. i. heen en weder bewegen, bij voorb. van de weegschale*, Tibull. IV, 1, 44: nec vagus in laxa pes tibi pelle (i. e. calceo) natet, Ovid. Art. I, 516: *en zoo meermalen, van dingen, die te wijd zijn, bij voorb.* monilia natant, Calpurn. Ecl. VI, 43: *verders* infirmosque pedes & crura natantia (i. e. titubantia) ponunt, Nemes. in Cyneg. 170: *en Tropisch, schudden, wankelen, heen en weder bewegen, d. i. onzeker zijn, bij voorb.* Democritus natare videtur in natura Deorum, Cic. Nat. D. I, 43: *en, met toespeling op het zwemmen, boertend*, Ibid. III, 24, in quo (in qua re) magis tu mihi natare visus es, quam ipse Neptunus (*welk woord* Neptunus *vooräf a* nando *afgeleid is*): pars (hominum) natat modo recta capessens interdum pravis obnoxia, Horat. Sat. II, 7, 7: animus natat, Senec. Ep. 35 extr.: mens, Manil. IV, 256. Sil. VII, 726.

NATRIX, icis (*of* icis), f. *of* m. *is waarschijnlijk, eigenlijk, zwemmende*, scil. serpens, vipera cet., *of zwemmeresse; doch, het eerste schijnt beter: van daar* 1) *eene waterslang*, Cic. Acad. IV, 38: natrix violator aquae, Lucan. IX, 720: *deze is de eenigste plaats, waar uit men eenigermate zou kunnen besluiten, dat* natrix gen. masc. *is: in de plaatzen* Cic. Acad. IV, 38 *en* Suet. Calig. 11 *staat het zonder* Adjectivum, *gevolglijk zonder aanwijzing van het* genus: *doch, als een karwats* ap. Lucil. *is het* gen. fem.: *waar uit men besluit, dat het ook, als slang,* gen. femin. *is: van daar Tropisch,* a) *van een gevaarlijk mensch*, Sueton. Cal. 11. b) *een zweep, karwats, in de gedaante eener slang, bij voorb.* si natibus natricem impressit, Lucil. ap. Non. 4. n. 334. 2) *zeker kruid*, Plin. H. N. XXVII, 12.

NATU, *zie* Natus, us.

NATURA, ae, f. *van* nascor, 1) *de geboorte of de natuur, d. i. de geboorte, bij voorb.* natura filius, Cic. Verr. III, 69: *en* natura pater, Terent. Ad. I, 2, 46, i. e. *door geboorte: dus ook* natura frater, Liv. XLII, 52, *door geboorte, d. i. lijfsyke broeder:* quibus natura concreta sunt ossa, Plin. H. N. VII, 20, *door geboorte of van natuur. Ook staat daar voor* natura rerum i. e. *natuur, bij voorb.* optima rerum natura pietatis est magistra, Val. Max. V, 4, 5 (extern.): rerum naturam non recipere, ut, occiso patre, quietam capere potuerint, Ibid. VIII, 1 abs. 13, *ten zij het hier de natuurlijke gesteldheid der dingen is, of natuurlijke aandoening, of mogelijkheid: gelijk dan* rerum *door het spraakgebruik er dikwijls overtollig bij staat.* 2) *de natuur, d. i. als 't ware, het geen aangeboren is, d. i. natuurlijke gesteldheid, het wezen eener zaak, bij voorb.* montis, Caes. B. G. I, 21: rerum & locorum, Cic. Q. Fr. II, 16 extr.: alvi, Cic. Nat. D. II, 54: animi, Lucret. III, 560, *het wezen der ziel, d. i. de ziel, zoo als dan somtijds* natura *weg kon blijven, bij voorb.* alvi natura i. e. alvus, Cic., *zie hier voor: van daar* ipsum per se, sua vi, sua sponte, sua natura laudabile, Cic. Fin. II, 15 extr., i. e. *naar zijn wezen: van daar* a) *van menschen en beesten, bijzonder menschen, natuur, naturel, aart, inborst, d. i. hoofdsom van zijne bekwaamheden, neigingen, afkeerigheden, gezindheden enz. bij voorb.*, versare suam naturam, Cic. Coel. 6, *en* homo varia multiplicique natura, Cic. Ibid. *dus ook* non potest ea natura (Verris) hoc uno scelere esse contenta, Cic. Verr. I, 15, i. e. *zoodanig (godloos) mensch; gevolglijk een zoo godloos mensch:* Homo difficillima natura, Nep. Attic. 5, i. e. *van een grommig naturel, inborst:* mitis contra naturam suam, Liv. XXII, 59: *dus ook* praeter naturam, Terent. Adelph. V, 5, 4, *tegen mijn naturel: dus ook* loqui *of* facere, ut natura fert, Terent. And. IV, 4, 56, i. e. *zoo als het de natuur met zich brengt, d. i. recht van harten, openhartig, natuurlijk:* naturam expellas furca, tamen usque recurret, *als een spreekwoord*, Horat. Ep. I, 10, 24, i. e. *de natuur, gedartheid, kan men moeilijk veränderen:* de tua prolixa beneficaque natura cet., Cic. ad Div. III, 8 extr.: cognitum per te ipsum, quae tua natura est (i. e. pro tua natura), dignum tua amicitia judicabis, Ibid. XIII, 78, i. e. *uit hoofde van uwen billijken, goeden, inborst:* eodem temporis puncto nati dissimiles & natura & vitas & casus habent, Cic. Div. II, 45: *ook van ligchamen, bij voorb.* tametsi bona natura est, Terent. Eun. II, 3, 24, i. e. *natuur, ligchaamsgestel, taille enz. Ook van Bijën*, Virg. Georg. IV, 249. *Ook staat* natura rerum *voor* natura, *naturel, aart, inborst, bij voorb.* Cic. ad Div. VI, 11 (10) Nam ipse (Caesar) quotidie mihi delabi ad aequitatem & naturam rerum videtur i. e. *komt weder tot zijne billijkheidlievende gedartheid, d. i. tot zijne hem natuurlijke goedheid.* b) *natuur, d. i. natuurlijk gevoel, natuurlijke drift, bij voorb.* natura victus, Cic. Fin. II, 15 med.: societatem ingeneravit natura, Liv. V, 27 ante med.: ut fert natura, i. e. *natuurlijke drift*, Terent., *zie hier voor:* hoc natura insitum est, ut cet., Cic. Sull. 30, *alwaar het ook zijn kan, natuur, d. i. natuurlijke inrichting:* optima rerum natura pietatis est magistra, Val. Max., *zie boven:* rerum naturam non recipere, ut cet., Ibid. *zie aldaar.* c) *Natuur, d. i. gewoonte, die tot een tweede natuur wordt, bij voorb.* mihi ex consuetudine in naturam vertit, Sallust. Jug. 85 (87), i. e. *is mij tot natuur (als 't ware) geworden:* facere sibi naturam rei, Quintil. II, 4, 17, i. e. *iet zich natuurlijk, of tot eene veranderde natuur maken*, scil. *door de gewoonte.* 3) *de natuur, d. i. de natuurlijke inrichting der wereld, die God vastgesteld heeft, de loop of orde der wereld of der natuur, godlijke inrichting in de natuur, voorschrift der natuur, bij voorb. dat men zijn leven verdedigen, en bewaren, niemand beledigen of bedroeven, ieder een vergeven, gevaar verdragen, deugdzaam leven, geen eeuwig leven hier op aarde hoopen, en zich overäl verstandig gedragen moet; wanneer het dan, natuur, dan wet der natuur, loop der natuur, loop en orde in de wereld, dan verstandigheid, godlijke inrichting, natuurlijkheid is enz., bij voorb.* naturae satisfacere, Cic. Cluent. 10, i. e. *sterven:* Natura insitum est, Cic. Sull. 30: secundum naturam, Cic. Fin. V, 9. Off. III, 5, *volgends de natuur:* vita reservata naturae, Cic. Sext. 21: naturae concedere, Sallust. Jug. 14 (16), *of* satisfacere, Cic. Cluent. 10, i. e. *sterven:* Jus in natura positum esse, Cic. Leg. I, 12: hoc exigit ipsa naturae ratio, Cic. Off. III, 5 med.: quem leges exsilio, natura morte, mulctavit, Cic. Cluent. 10: deorum vi, natura — omnem naturam (i. e. *de geheele wereld of alle dingen*) regi, Cic. Leg. I, 7: *doch, het kan ook zijn werking, werkzaamheid:* ea natura rerum & is temporum cursus, ut cet., Cic. ad Div. VI, 5: societatem ingeneravit natura, Liv., *zie hier voor:* natura rerum non patitur, Cic. Acad. IV, 17, *natuur der dingen, natuurlijkheid, mogelijkheid. Van daar* a) *de natuur, d. i. het Heel-äl, hoofdsom der wereld*, Cic. Nat. D. I, 14: deorum vi, natura — omnem naturam regi, Cic. Leg. I, 7, *alwaar* omnem naturam *de geheele natuur, d. i. de geheele wereld is: doch het kan ook zijn, elk ding, dewijl* natura *ook voor* res *staat, zie beneden: de Ouden hadden hier van geene duidlijke denkbeelden, en dachten dikwijls tevens aan God, ook wel God alleen: ook staat daar voor* rerum natura *de wereld, bij voorb.* Cic. Nat. D. III, 8 extr., nihil melius in rerum natura esse: *dus ook* ex rerum natura sustulisse, Cic. Rosc. Am. 26: *zeldzaam is* Cic. Fat. 12, inclusae in rerum natura atque mundo; *zoo dat gevolglijk* rerum natura *niet eigenlijk de wereld zijn moet, maar de daadlijkheid, wezenlijkheid, der dingen, het welk zekerlijk bij slot de zichtbare wereld is:* cum rerum natura esse conjunctam, Cic. Div. II, 12 extr., i. e. *met de wereld of met de dingen in de wereld:* cum coelo, terra, rerum natura, Ibid. 15, i. e. *met de wereld, of der natuurlijke dingen: en menigmaal hier voor* conjunctio naturae i. e. *de wereld, of de natuurlijke dingen, der dingen in de wereld.* b) *de natuur, d. i. natuurlijkheid, mogelijkheid van eene zaak, bij voorb.* haec tria in rerum natura fuisse, Cic. Rab. Perd. 8, i. e. *zijn mogelijk geweest, hebben zich in het mogelijk geval bevonden: dus ook* quod rerum natura non patitur, Cic. Acad. IV, 17 post med., i. e. *mogelijkheid of natuurlijkheid enz.*, *zie hier voor. Van daar* in rerum naturam hoc cadit, Quintil. II, 17, 32. *of* est in rerum natura, ut cet., Cels. VII, 2 post med., i. e. *dat heeft plaats, draagt zich toe, is een mogelijk geval; ook kan men van het bovenstaande hier toe brengen* rerum naturam non recipere, ut cet., Val. Max. 4) *het wezen, d. i. natuurlijke gesteldheid, bij voorb.* aëris, Lucret. II, 232. *zie boven* n. 2. 5) *het wezen, d. i. eene zaak, zelfstandigheid, staat zeer dikwijls in* Cicero, *bij voorb.* Nat. D. II, 35 med., dubitat, quae sit ea natura *wat dat voor een ding is:* Ibid. c. 39 extr., una ex duabus naturis conflata *uit twee zaken:* Ibid. c. 34 in., ex iis enim naturis cet.: Ibid. c. 57 extr., his naturis relatus tonus i. e. *door deze dingen:* inest in rivis & ranunculis natura quaedam significans aliquid cet., Cic. Div. I, 9, i. e. *zeker ding, zaak, zeker iet:* Aristoteles — quintam quandam naturam censet esse, e qua sit mens, Cic.

Cic. Tusc. I, 10, i. e. *wezen*, *ding*: deorum vi, natura — omnem naturam regi, Cic. Leg. I, 7, i. e. *elk ding*; *doch, het kan ook zijn de geheele wereld, zie boven: gevolglijk is het zoo veel als* res: *dus ook* ex diversis naturis i. e. rebus, Quintil. VIII, 3 post med. §. 60: *ook staat daar voor* natura rerum, *alwaar dus* rerum *kan wegblijven*, *bij voorb.* eos, qui dii adpellentur, rerum naturas esse, non figuras deorum, Cic. Nat. D. III, 24 extr., i. e. *wezenlijke dingen*: *van daar staat* natura *op eene eerbare wijze, voor de schaamdeelen*, a) *het manlijk lid*, Cic. Nat. D. III, 22. Auct. Priap. XXXVIII, 2. b) *het vrouwlijk*, Cic. Divin. II, 70: natura, qua feminae sunt, Varr. R. R. II, 4, 7: *ook van beesten, van het manlijk en vrouwlijk geslacht*, *bij voorb.* equae, Ibid. II, 7, 8: cf. Sueton. Tiber. 45 extr. Varr. R. R. III, 12, 4: *ook van* Lucius, *als ezel*, Apul. Met. III post med. p. 140, 5 Elm. *doch het zou ook met ons, geboorte, kunnen innemen: doch, het eerste schijnt waarschijnlijker.* 6) *wezenlijkheid, iets wezenlijks*, *bij voorb.* naturas rerum esse non figuras, Cic., *zie boven.* 7) *natuur*, *d. i. de grondstoffe aller dingen, d. i. het geen, waar alles uit ontstaat*, *bij voorb. de natuur brengt boomen, bloemen, enz. voort enz.*, *bij voorb.* natura te ad hanc amentiam peperit, Cic. Cat. I, 10 in. 8) *werking, werkzaamheid*, *bij voorb.* cujus rei est tanta vis & tanta natura, ut cet. Cic. Or. I, 44: deorum vi, natura, ratione — omnem naturam regi, Cic. Leg. I, 7, i. e. *door de godlijke werking, werkzaamheid.* 9) *regelmatigheid, verstandigheid, verstandige inrichting enz.*, *bij voorb.* rerum, quae natura administrantur, Cic. Nat. D. II, 34: mundum natura administrari, Ibid. Not. *De* Romeinen *verbinden met het woord* natura *een wijdlopig en duister denkbeeld: van daar het een en ander onder meer dan één nommer gezet is.*

NATURABĪLIS, e, *voor* naturalis, Apul. doct. Plat. 2 ante med. p. 19 Elm. *en* Ibid. Flor. 2 extr. p. 352 Elm.: *dus ook* naturabile, Cic. Tusc. III, 1: *doch de* Ed. Daviſ. *en* Ernest. *heeft* natura fere.

NATURĀLIS, e, 1) *natuurlijk*, *d. i. door de geboorte geworden, lijflijk*, *bij voorb.* pater, Cic. Phil. III, 6. Liv. XLII, 52. XLIV, 44: avus, Pandect. XXXVII, 8, 1 med.: *doch de* naturalis pater *of* filius *staat ook tegen over den ligchaamlijken*, Pandect. XL, 5, 40. 2) *natuurlijk*, *d. i. van de natuur gemaakt of afkomstig, aangeboren*, *bij voorb. een dam*, Caes. B. Civ. III, 40: motus, Cic. Fin. I, 6: notio, Ibid. 9: lex, Cic. Nat. D. I, 14: pavor, Ovid. Met. X, 117: nitor, Cic. Brut. 9: bonum, Cic. Coel. 5: bonitas, Nep. Att. 9: plerisque naturale est, ut — cessent *voor* cessare, Plin. H. N. XI, 37 sect. 54: saxum, Colum. VII, 6, 6: dies, Censorin. 23, i. e. *van zonne-opgang, tot haren ondergang*: mors, Plin. H. N. VII, 53, i. e. *niet geweldig*: *van daar* naturalia loca, Colum. VIII, 7, 2: *ook enkel* naturalia, scil. loca, Cels. VII, 26 sect. 4. Colum. VI, 27, 10. VII, 7, 4. VIII, 5, 19, i. e. *teelleden*; *van menschen en beesten*: *ook* singul. naturale scil. membrum, Cels. VII, 26 post init.: naturales exitus scil. excrementorum, Colum. VI, 30, 8. 3) *natuurlijk*, *d. i. de natuur betreffende*, *bij voorb.* quaestiones, Cic. Partit. 8. 4) *natuurlijk*, *volgends de orde der natuur, ordenlijk, gewoonlijk*, *bij voorb.* naturalis vindemia thuris ante Canis ortum, Plin. H. N. XII, 14: *van daar* naturale est arbores esurire, Plin. H. N. XVII, 2: *ook* seq. ut, *bij voorb.* plerisque naturale (est), ut — cessent, Ibid. XI, 37 sect. 54.

NATURALĪTER, *natuurlijk*, *van natuur*, *of volgends de natuur*. *bij voorb.* divinare, Cic. Div. I, 50: innata alacritas, Caes. B. C. III, 92: cf. Hirt. Alex. 8. Vellej. II, 60 extr. Plin. H. N. XI, 37 sect. 47. Cels. VII, 26, 1.

NATUS, us, m. 1) *de geboorte*: *van daar het wassen, groejen*. *bij voorb.* cupressus natu morosa, Plin. H. N. XVI, 33, i. e. *wast moeilijk.* 2) *de geboorte*, *d. i. de betrekking der jaaren van den ouderdom, of de jaren, de ouderdom*, *bij voorb.* homo magno natu, Liv. III, 71, *van grooten hoogen ouderdom*, *d. i. bejaard*: filius maximus natu, Nep. Dat. 7, *de oudste zoon*: homo grandis natu, Cic. Senect. 4, i. e. *oud*, *bejaard*: majores natu, Cic. Off. I, 30, i. e. *ouder*, *meer bejaard*: fuit major natu quam Plautus, Cic. Tusc. I, 1 extr.: minimus natu, Cic. Cluent. 38, *de jongste*: grandior natu, Plaut. Aul. II, 1, 37: tantus natu i. e. *zoo oud*, Ibid. Bacch. I, 2, 16: animus gravior (*ernstiger*, *gezetter*) natu, Terent. Heaut. IV, 1, 32: *ook staat er nog* annis, *bij*, *bij voorb.* minorem viginti quinque annis natu, i. e. *jonger dan 25 jaren*, Pandect. IV, 4, 3. §. 3.

NATUS, *een zoon*, *zie* Nascor.

NATUS, a, um, *zie* Nascor.

NAVALE, *zie* Navalis.

NAVĀLIS, e, *de schepen betreffende, daar op te vinden, of geschiedende, daar toe betrekking hebbende*, *bij voorb.* pugna, Cic. Senect. 5, *zeeslag*: disciplina, Cic. Manil. 18, i. e. *wetenschap en kunde in het zeewezen*: bellum, Ibid. 1: adparatus, Cic. Att. X, 8: certamen, Virg. Aen. V, 493: corona i. e. ob victoriam navalem, Ibid. VIII, 684: *dus ook* honor i. e. corona, Ovid. Art. III, 392: navali surgentes aere columnae i. e. conflato ex rostris navium bello captarum, *gevolglijk* columnae rostratae, Virg. Georg. III, 29: forma navalis i. e. *scheepsgedaante, afbeelding van een schip*, Ovid. Fast. I, 229: arbor i. e. apta navibus faciendis, Plin. H. N. XIII, 9: materia, *scheepsbouwstoffen*, Liv. XXVI, 47 extr.: stagnum, i. e. ad naumachiam edendam, Tacit. Ann. IV, 15: faber, *scheepstimmerman*, Inscript. ap. Gruter. p. 640. n. 11 artes, Plin. H. N. V, 12: scriba, *scheepsschrijver*, Fest.: Duumviri navales, Liv. XL, 26, i. e. *twee heeren of Commissarissen tot het uitrusten der vloot*: castra navalia, Caes. B. G. V, 22. Liv. XXX, 9 med., i. e. *ligplaats der vloot*; *plaats, waar zich de vloot onthoudt*; *bijzonder merke men op* 1) socii navales i. e. *menschen, die op de vloot dienen, zeelieden, en wel* a) *in 's gemeen, matrozen*, *bij voorb.* militibus navalibusque sociis convocatis, Liv. XXVI, 48 *en meermaalen*, *bij voorb.* XXI, 50. XXII, 11 extr. b) *somtijds ook zee-soldaten, wanneer zij somtijds tegen over de* remiges, *en* legio *of* exercitus i. e. *het leger te land*, *gesteld worden*, Liv. XXVIII, 35. XXXVII, 10 cet. 2) navale, scil. stabulum (*of* armamentarium), a) *ligplaats der schepen*, *d. i. haven*, *bij voorb.* Ovid. Am. II, 9, 21 Fast. IV, 729. Trist. IV, 8, 17. *dus ook* navalia, Virg. Aen. XI, 329: *doch dit alles moet misschien tot het volgende gebracht worden.* b) *de plaats, waar schepen gebouwd, of hersteld en gekalefaat, of opgelegd worden, een dok, werf, of scheepstimmerwerf, scheepswaal*, *bij voorb.* in navali, Liv. XXVI, 51, *en kort daar op* in armamentario & navalibus: navalia, portus, Cic. Off. II, 17: Diripient rates alii navalibus, Virg. Aen. IV, 593, i. e. e navalibus: Ex navalibus unam (navem) deducit, Caes. B. C. II, 3: de opere navalium dicere, Cic. Or. I, 14: *dus ook waarschijnlijk* Ovid. Her. XVIII, 207. Met. III, 660: *dus ook misschien* subductam celant navalia pinum, Ibid. Am. II, 9, 21: navalibus exi, puppis, Ibid. Fast. IV, 729: in cava ducuntur quassae navalia puppes, Ibid. Trist. IV, 8, 17: *dus ook misschien* Virg. Aen. XI, 329, nos aera, manus, navalia demus i. e. *onze dokken, waar in zij timmeren kunnen*: *sommigen verklaren het scheepsbouwstoffen*, *bij voorb. touw*, *enz. Maar even dus zegt* Liv. XLV, 23 med., nos misisse, qui pollicerentur vobis, quae ad bellum opus essent; navalibus, armis, juventute nostra — ad omnia parata fore, *alwaar* Gronovius navibus *leest*; *doch, misschien onnodig. Wanneer eene natie aan eene andere haare dokken vergunt, dan is dat eene groote hulp; en dan volgt het van zelve omtrent schepen en scheepsbouwstoffen. Ook was er in* Rome, *aan de overzijde van den* Tiber, *soortgelijk dok enz.*, navalia *genoemd*, Liv. III, 26. VIII, 14. XL, 51. XLII, 27: *van daar* navalis porta, *omdat het in dien oord was*, Fest. c) navales pedes, Plaut. Men. II, 2, 75, *misschien bedienden ter zee, of matrozen.* d) Navalia *voor* naves, Plin. H. N. XVI, 11 in., Pix e taeda coquitur navalibus muniendis; *ten zij men* navibus *te lezen heeft, zie kort hier voor in* b. e) navalia instrumenta, *scheepswerktuig, als zeilen, touwen enz., takelaadjen*, Virg. Aen. XI, 329. Liv. XLV, 23. Plin. H. N. XVI, 11 in., *welke plaatzen hier voor staan, zie hier voor.* f) stabula navalia anatium excavata, Varr. R. R. III, 5, 14, i. e. *verblijf voor de eenden.*

NAVARCHUS, i, m. *scheepskapitein*, Cic. Verr. III, 80. V, 24 *en* 32.

NAUCI, *zie* Naucum.

NAUCLERĪCUS *en* NAUCLERĪUS, a, um, *den Schipper toekomende, eigen, of gewoon*, *bij voorb.* ornatus, Plaut. Mil. IV, 4, 41. Ibid. Asin. I, 1, 54, i. e. *schipperskleding of rok.*

NAUCLERUS, i, m. *Schipper*, *d. i. de eigenaar van het schip, scheepspatroon*, Plaut. Mil. IV, 3, 16: cf. Isidor. XIX, 1.

NAUCUM, i, *of* NAUCUS, i, (*of* Naucus, a, um,) *betekent iets geringe*; *of het eigenlijk een notendop* (*van* nux) *of een schil in 't gemeen* (*van boomvruchten*) *of het klokhuis betekent, zoo als sommigen bij* Festus *geloven, of het met* nugae *verbonden is, kan men niet zeker beslissen. Gemeenlijk, komt alleen* nauci *voor*, *bij voorb.* Non nauci facere, Enn. ap. Cic. Div. I, 58, i. e. *geen penning waardig achten, gering achten*: homo non erit nauci, Plaut. Most. V, 1, 1. Enn. ap. Fest., i. e. *niets wat*, *slecht*: *dus ook* homo non nauci, Plaut. Truc. II, 7, 50: servus non nauci, Ibid. Bacch. V, 1, 16: ambo sumus non nauci, Plaut. fragm. ap. Fest. Ook nauco, *bij voorb.* ducere aliquid nauco, Naev. ap. Fest., i. e. *voor niets achten.*

NAVE, i. q. naviter, Plaut. ap. Fest.: *ook* Sallust. Jug. 77 (79) extr. *heeft de*

Ed.

Ed. Gruter. *benevens eenige* Codd. nave: *doch, de* Ed. Cort. *heeft* navi, *andere* Codd. *hebben* grave.

NAUFRĀGĬUM, i, n. *schipbreuk, bij voorb.* facere, Cic. ad Div. XVI, 9. i. e. *lijden: ook* pati, Senec. Herc. Oet. 118: naufragio interire, Caes. B. C. III, 27: *of* perire, Cic. Dejot. 9: intercipi, Tacit. Ann. XIV, 3: Capraria insidiosa naufragiis, Plin. H. N. III, 5 extr.: naufragiis militum optimos amisi, Sallust. in Epist. Mithrid. med.: naufragiis magnis coortis, Lucret. II, 553, i. e. *stormen, die schipbreuk verwekken:* naufragia istorum ex terra intueri, *als een spreekwoord*, Cic. Att. II, 7 extr., i. e. *het ongeluk van anderen, op eene veilige plaats aanschouwen:* naufragium in portu facere, *als een spreekwoord*, Quintil. Decl. XII, 23: tabula ex naufragio, Cic. Att. IV, 18, *eigenlijk de plank, daar men zich op redt; Tropisch, redmiddel, troostmiddel: dus ook* inter gravissimos infamiae fluctus emersit, tanquam fragmentum naufragii, leve admodum genus defensionis amplexus, Val. Max. VIII, 1, 12: *van daar* 1) *schipbreuk, Tropisch, d. i. ongeluk, verwoesting, verlies, bij voorb.* patrimonii, Cic. Phil. XII, 8: rei familiaris, Cic. ad Div. I, 9 post init.: fortunarum, Cic. Rab. Perd. 9: erant sub oculis naufragia multorum, quos — improvisus turbo perculerat, Plin. Paneg. 66: cum Gallica gens per Italiam naufragia sua latius traheret i. e. clades a Camillo adceptas, Flor. I, 13 extr.: classis, naufragio belli facto, toto mari ferebatur, Ibid. IV, 11: *verders* excipe naufragium nostrum, Ovid. Pont. II, 9, 9, *voor* me naufragum i. e. *mij ongelukkigen: dus ook* credo, mollia naufragiis litora posse dari, Ibid. I, 2, 62, i. e. *dat mijn lot verligt kon worden, als mij een zachter gewest aangewezen werdt.* 2) *een schipbreukeling, d. i. die schipbreuk geleden heeft, bij voorb.* Eurus naufragum spargens, Sil. X, 324, i. e. *schipbreukige menschen en zaken:* mollia litora naufragiis posse dari, Ovid. *zie hier voor.* 3) *het uit een schipbreuk ontkomen overblijfzel*, a) *menschen, Tropisch, bij voorb.* Addite illa naufragia Caesaris amicorum, Cic. Phil. XIII, 2. b) *zaken, Tropisch, bij voorb.* naufragia republicae colligere, Cic. Sext. 6 extr.

NAUFRĀGUS, a, um, (*voor* Navifr.), 1) *schipbreukeling, d. i. die schipbreuk lijdt of geleden heeft, bij voorb.* naufragus natans, Cic. Invent. II, 51: duo naufragi (homines), Cic. Off. III, 23: mulier, Tacit. Ann. XIV, 11: corpora, Virg. Georg. III, 542: puppis, Ovid. Her. II, 16: *van daar Tropisch, schipbreukig, d. i. ongelukkig, van iemand, die groot verlies geleden heeft, bij voorb.* Marius expulsus & naufragus, Cic. Pis. 19: *bijzonder, ten aanzien van zijn vermogen, d. i. die zijn goed verloren of doorgebracht heeft, bij voorb* patrimonio naufragus, Cic. Sull. 14, *en enkel* naufragus, Cic. Catil. I, 12. II, 11. 2) *schipbreukig, d. i. de schepen verbrijzelend, schipbreuk makende, bij voorb.* mare, Horat. Od. I, 16, 10: monstra, Ovid. Fast. IV, 500: tempestas, Val. Fl. I, 584: unda, Tibull. II, 4, 10: Syrtis, Sil. XVII, 639. Not. *Doch, men heeft ook* navifragus, *zie* Navifragus.

NAVĬA, ae, f. *een langächtig rond vat, bij voorb. voor wijndruiven*, Fest., *misschien wanne, tobbe.* Navia ficus, *zie* Navius.

NAVICELLA *of* **NAUCELLA**, ae, f. i. q. Navicula, Pandect. XXXIII, 7, 17.

NAVICŬLA, ae, f. *een klein vaartuig, schuitjen, boot, sloep*, Cic. red. Quir. 8. Cic. Acad. IV, 48 extr.

NAVICULĀRIS, e, i. q. navicularius, *bij voorb.* res, Pandect. L, 4, 1.

NAVICULARĬUS, a, um, *het scheepswezen betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, te weten, ten aanzien van kleine vaartuigen: van daar* 1) navicularia, scil. res, *het scheepswezen, ten aanzien van kleine vaartuigen, waar in personen of goederen gevoerd worden: van daar* naviculariam facere, Cic. Verr. V, 18, *het scheepswezen oefenen, d. i. passagiers of vrachtgoederen voor vracht overvaren.* 2) Navicularius, scil. vir, *die het scheepswezen oefent, Schipper, die op vracht menschen en goederen vaart*, Cic. Verr. II, 55. Cic. ad Div. XVI, 9 extr. Cic. Att. IX, 3 extr.

NAVICŬLOR *of* **NAUCŬLOR**, ari, *Schipper zijn, varen, d. i. op een klein vaartuig, bij voorb. bark, boot enz. varen*, Martial. III, 20, 20.

NAVIFRĀGUS, a, um, i. q. naufragus, *en dit is uit* navifragus *door samentrekking* (Contractio), *d. i. schielijke uitspraak ontstaan.* 1) *schipbreukeling, d. i. schipbreuk lijdende, bij voorb.* Vidi ego navifragum, Ovid. Trist. V, 8, 11, *doch andere* Edd. *hebben* naufragium. 2) *schipbreukig, d. i. schipbreuk makend, de schepen verbrijzelend, bij voorb.* fretum, Ovid. Met. XIV, 6: Scylaceum, Virg. Aen. III, 553: saxa, Stat. Theb. V, 415.

NAVIGĀBĬLIS, e, *daar men op varen kan, vaarbaar, bij voorb.* amnis, Liv. XXXVIII, 3 extr.: mare, Liv. XXXV, 44: fossa, Tacit. Ann. XV, 42: litora, Ibid. XIII, 53: flumen, Colum. I, 2, 3.

NAVĬGĀTĬO, onis, f. 1) *het varen, scheepvaart, bij voorb.* navigationi se committere, Cic. ad Div. XVI, 4: cursus navigationum tuarum, Cic. ad Div. XIII, 68: primam navigationem, dummodo idonea tempestas sit, ne omiseris, Cic. Q. Fr. II, 6: ajebant, te prima navigatione transmissurum, Ibid. *op het einde:* difficultas itinerum ac navigationum, Hirt. Alex. 69: navigatione celeriore fluminis usus est i. e. *op de rivier, of vaart*, Ibid. 28: celeri navigatione properare, Tacit. Hist. II, 81: navigatio maris i. e. *op zee*, Ibid. Ann. II, 53: lacus navigationis patiens, Justin. XXXVI, 3, i. e. *vaarbaar:* insulam a continente diei navigatione abesse i. e. *eene dagreize te scheep*, Plin. H. N. XXXVII, 8: navigatio Aegyptia, i. e. *naar Egypte*, Ibid. XXIV, 6 med.: circumvectus — navigationem eam prodidit scripto, Ibid. II, 67: ex longa navigatione, Cic. Senect. 19 extr., *na eene lange vaart, Tropisch.* 2) *het bevaren, bij voorb.* fluminis, Hirt. Alex. 28: maris, Tacit. Ann. II, 81: lacus navigationis patiens, Justin., *zie hier voor.*

NAVIGĀTOR, oris, m. *een Schipper, scheepsgezel*, Quintil. V, 10 ante med. Quintil. Decl. XII, 23.

NAVĬGER, a, um, 1) *schepen dragend, bevaarbaar, bezeild, bij voorb.* mare, Lucret. I, 3: navigerum per freta pandit iter, Martial. XII, 100, 4. 2) *varend, zeilend, bij voorb.* similitudo navigera, Plin. H. N. IX, 30 post med., *gelijkvormigheid met een schip.*

NAVĬGĬŎLUM, i, n. *een klein vaartuig te water, een bootjen*, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15 ante med.: navigiolum parvum conscendit, Auct. B. Afric. 63.

NAVĬGĬUM, i, n. 1) *elk vaartuig, het zij schip, bark, boot enz., bij voorb.* proficisci probo navigio, Cic. Acad. IV, 31 post med.: luculentum, Cic. Att. XVI, 4 extr.: minutum, Ibid. 1: cf. Cic. Att. XV, 11 extr. Cic. Or. III, 46. Virg. Georg. II, 107: navigia facere, Cic. Nat. D. II, 60: qui in eodem velut navigio participes sunt periculi, Liv. XLIV, 22, *als een spreekwoord, d. i. die er overäl mede bij zijn, en gewigtig ook in 't gevaar (van den oorlog) deelen. Ook een vlot*, navigii adpellatione etiam rates continentur, quia plerumque & ratium usus necessarius est, Pandect. XLIII, 12, 1 post med. §. 14. 2) *het varen, de scheepvaart, bij voorb.* in omnes navigii dies, Pandect. XLV, 1, 122, quasi perfecto navigio, Ibid.: tempora navigii, Rutil. I, 541: ratio navigii jacebat, Lucret. V, 1004, i. e. *kunst van te varen.*

NAVĬGO, avi, atum, are (*voor* navim ago), 1) *eigenlijk, een schip voeren, d. i. in beweging brengen, van matrozen, bij voorb.* navigare navem, *bij voorb.* nautae adpellantur omnes, qui navis navigandae causa in mari sunt, Pandect. IV, 9, 1. 2) *varen, zeilen*, a) *van menschen, bij voorb.* his navibus ex Asia in Macedoniam, Cic. Flacc. 14: ab Aegina Megaram versus, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5: Syracusas, Cic. Nat. D. III, 34: Anticyram, Horat. Sat. II, 3, 166: ratibus, Quintil. X, 2: e portu, Ibid. IV, 2: ad Phasin, Plin. H. N. XXVI, 8: in alto, Cic. Invent. II, 51: oceano, Lucan. IV, 134: idonea ad navigandum tempestas, Caes. B. G. IV, 23: cum per anni tempus navigare poteris, ad nos veni, Cic. ad Div. XVI, 7: plenissimis velis (*Tropisch*), Cic. Dom. 10: iis ventis navigatur, *men vaart enz.*, Cic. ad Div. XVI, 7: *van daar* in portu navigo, Terent. And. III, 1, 22. *als een spreekwoord, d. i. ik ben in veiligheid, ik heb niets te vreezen: ook afzeilen, scheep gaan, bij voorb.* me velle navigare, Cic. ad Div. II, 16: praetores consueverunt — navigare, Cic. Verr. V, 31: e portu, Quintil., *zie hier voor.* b) *van schepen of vaartuigen, d. i. varen, zeilen, bij voorb.* classis navigarit, Cic. Flacc. 14: classis navigaret, Ibid. 13: iter naviget alia aqua, Ovid. Fast. II, 864 (*Tropisch*): pinus in unda navigat, Ovid. Art. II, 10: navis naviget, Pandect. XLVII, 5, 1. c) *van waaren en goederen, bij voorb.* ipsae merces navigent, Pandect. XXII, 2, 1, i. e. *varen.* d) *van oorlog en overwinning, bij voorb.* belli impetus navigavit, Cic. Manil. 12, *is bezeild:* bellum in Africam, Flor. II, 2 ante med.: victoriarum ordo navigaret, Flor. II, 8. 3) *bevaren, met den* Accusativus, *bij voorb.* terram, Cic. Fin. II, 34, i. e. *bevaren, bezeilen, doorzeilen: dus ook* oceanum, Suet. Claud. 1: gens navigat aequor, Virg. Aen. I, 67 (71): *van daar* passive, navigatur Occidens, Plin. H. N.: lacus navigari, Tacit. 4) *door de scheepvaart verkrijgen, bevaren, bezeilen, bij voorb.* quae homines arant, navigant cet., Sallust. Catil. 2. 5) *zwemmen*, Ovid. Her. XIX, 47. 6) *vlieten, stroomen, bij voorb. van de zee, bij voorb.* in ipso ore navigat mare, Manil. V, 583.

NAVIS, is, f. 1) *eigenlijk, elk vaartuig, het zij schip, boot, sloep enz., bij voorb.* e Pompejano navi advectus sum in Luculli hospitium, Cic. Att. IV, 20, *alwaar het misschien eene bark is: daar waren vele soorten van schepen, als* pauli, curbitae, longae, lintres, myoparones cet., *zie hier van* Gell. X, 25: *doch, gemeenlijk, een schip van een groot soort, bij voorb.* longa, Liv. XXIV, 36 *en* 40. XXX, 43. Nep. Them. 2, i. e. *een oorlogschip, met of zonder riemen, omdat het lang was:* oneraria, Liv. XXIV, 40. XXX, 37. Nep. Them. 2, *transportschip:* regia, Liv. XXXIII, 30, i. e. *waar in de Koning vaart:* praetoria, *admiraalschip*, Liv. XXIX, 25. XLV, 6: tecta, Liv. XXII, 21, *of* constrata, Liv. XXXV, 46. Cic. Verr. V, 34, i. e. *gedekt, een dek hebbende:* aperta, *open, zonder dek* Liv. XXXII, 21. Cic. Verr. V, 40. *Ook hadden de schepen anders allerhande namen, naar de daar op geschilderde beeldenissen, bij voorb.* Pristis, Chimaera, Centaurus, Scylla, Virg. Aen. V, 116 seqq.: *verder* Triumphus, Inscript. ap. Murator. p. 803. n. 2: Spes, Ibid. p. 876. n. 3: Victoria, Ibid. p. 873. n. 5: Sol, Ibid. p. 843. n. 3: Salus, Ibid. p. 870. n. 7: Padus, Ibid. p. 857. n. 5: Athenae, Ibid. p. 841. n. 4: Capricornus, Inscript. ap. Gruter. p. 1030. n. 2: navis auri, paleae, Cic. Parad. III, 1, *een goudschip, hooischip, d. i. daar goud, of hooi in geladen is:* Navem construere, Cic. Senect. 20, *of* aedificare, Cic. Verr. V, 17, *of* fabricari, Tacit. XIV, 29, *of* facere, Liv. XXXV, 20. Caes. B. C. I, 54, i. e. *bouwen:* adornare, Caes. B. C. I, 26, *of* ornare, Liv. XXXVII, 50, *of* instruere armamentis, Colum. IV, 3, *of* instruere armareque, Liv. XXVIII, 45 extr., *of enkel* armare, Caes. B. G. V, 1, *uitrusten:* reficere, Caes. B. G. IV, 31, *herstellen, kalefateren:* deducere litore, Virg. Aen. IV, 398, *of* in aquam, Liv. XXVIII, 45 extr. *of enkel* deducere, Caes. B. G. V, 23. Virg. Aen. III, 71, *een schip te water (in zee, van stapel enz.) laten:* ex portu educere, Caes. B. C. I, 57: subducere, Caes. B. G. V, 11. Virg. Aen. I, 551 (555), *op 't land halen: dus ook* subducere in aridum, Caes. B. G. IV, 29: deducere in portum, Petron. 101: agere i. e. *regeeren*, Horat. Epist. II, 1, 114: solvere navem, Caes. B. C. III, 6. Ovid. Rem. 285, *afzeilen, ook zegt men* navis solvit, Caes. B. G. IV, 28. *het schip zeilt af:* navem conscendere, Nep. Hann. 7, *of* in navem conscendere, Cic. ad Div. XIV, 7. Liv. XXIX, 25, *of* in navem escendere (Al. ascendere), Nep. Them. 8, *in 't schip klimmen, scheep gaan: ook staat* adscendere in navem, Nep. Epam. 4, *of* navem, Terent. Ad. IV, 5, 60: milites in naves imponere, *inschepen*, Liv. XXIX, 25. XXVI, 17: milites ex navibus exponere, *ontschepen*, Caes. B. G. IV, 37: in navibus esse, Liv. XXIX, 25: navibus rem gerere i. e. *ter zee vechten*, Horat. Od. I, 6, 3: egredi e *of* ex navi, Terent. Heaut. I, 2, 8. Caes. B. G. IV, 26 *en* 27, *of* navi, Nep. Alcib. 6. Caes. B. G. IV, 24, *aan land gaan:* desilire ex navi, Caes. B. G. IV, 25, *of* de navibus, Ibid. 24: naves in alto constituere, Ibid.: remis incitare, Ibid. 25: ex navi se projicere, Ibid.: navibus transportare milites, Ibid. B. C. I, 54: deprimere naves, *in den grond booren*, Nep. Con. 4. Tacit. Hist. IV, 79: impingere, Quintil. IV, 1 post med.: moliri a terra, Liv. XXVIII, 7, *of enkel* moliri, Cic. Verr. V, 34, i. e. *willen afvaren:* navem adpellere ad locum, Cic. Att. XIII, 21, *of* litori, Curt. IV, 2, *of* adplicare ad terram, Caes. B. C. III, 101, *of* terrae, Liv. XXVIII, 17, *het schip ergens aandrijven, of voeren, d. i. landen:* navem evertere, Cic. Or. I, 38. Cic. Parad. III, 1, i. e. *omverpen:* frangere, Terent. And. I, 3, 17. *schipbreuk lijden:* statuere, Plaut. Bacch. II, 3, 57, *doen staan, d. i. ophouden:* gubernare, Cic. Pis. 9. Cic. Or. I, 38, *stuuren:* tenere in ancoris, Nep. Them. 8, *voor anker liggen*, Navibus venire, Liv. XXVI, 17, *te scheep komen:* navi advehi, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12, *te scheep ergens heen komen of gaan:* in navi vehi, Cic. Nat. D. III, 37, *of* nave ferri, Horat. Ep. II, 2, 200, *te scheep varen.* Not. navibus & quadrigis, Horat. Ep. I, 11, 39, *als een spreekwoord, d. i. met alle magt, uit alle krachten.* 2) *Tropisch, gebruikt* Cicero *het woord* navis *geern van den Staat, het schip van Staat, bij voorb.* una navis est jam bonorum omnium cet., Cic. ad Div. XII, 25 post med.: cum cogar exire de navi cet., Cic. Att. II, 7 extr., i. e. *het roer van Staat verlaten, geen deel aan de regering nemen: ook van de gemeenschap aan hetzelfde lot met den Staat, bij voorb.* etsi, ubicunque es, in eadem es navi, Cic. ad Div. XII, 5, i. e. *gij hebt overäl hetzelfde lot met den Staat te vreezen, gij zijt overäl in 't gelijke lot, nood, gevaar: dus ook* in eodem navigo cet., Liv., *zie* Navigium: 3) Navis Argolica i. e. *het schip* Argo *als een gesternte*, Cic. Arat. 277, *en enkel* navis, Ibid. 390.

NAVITA *en* contr. **NAUTA**, ae, m. *een scheepsman, d. i.* 1) *Schipper, die een schip of ander vaartuig voert, bij voorb.* audivi ex nauta, qui illas vexerat, Terent. Phorm. IV, 1, 10: Nauta tuus, Cic. Q. Fr. II, 8 in.: nauta significat, Cic. Acad. IV, 48: avarus navita, Apul. Met. VI Post med. p. 181, 15 Elm., i. e. Charon: *dus ook* navita Porthmeus i. e. Charon, Petron. 121. (*als Dichter*). 2) *elk die tot het bevaren van het schip behoort, zeeman, matroos:* Nautae *zeelieden, matrozen*, Caes. B. G. III, 9. B. C. III, 8. Cic. ad Div. XVI, 9 extr. Horat. Sat. I, 1, 30: *dus ook* nauta, Ovid. Art. I, 723. Horat. Od. I, 1, 14: navita *staat* Prop. II, 1, 43. Catull. LXIV, 174. Ovid. Met. I, 133: *dus ook* Plur. navitis, Plaut. Men. II, 1, 11 *en dus staat* Gell. XVI, 19 *den* nautae, *dan* navitae.

NAVITAS, atis, f. *poging, naarstigheid, ijver*, Cic. ad Div. X, 25 in.

NAVITER, 1) *ijverig, bij voorb.* versari, Gell. XV, 4: ire, Sisenn. ap. Charis. 2: pugnare, Liv. X, 39: expedire, Liv. XXIV, 23: bellum gerere, Liv. XXX, 4 ante med. Not. *men heeft ook* gnaviter cet. *daar voor, het welk ouder schijnt, zie* Gnaviter. 2) *geheellijk, ganisch, bij voorb.* impudens, Cic. ad Div. V, 12 ante med. §. 9: plenum, Lucret. I, 526.

NAULUM, i, n. *de vracht voor het varen, scheepsloon*, Juvenal. VIII, 97. Pandect. XX, 4, 6. XXX leg. 39.

NAUMACHIA, ae, f. 1) *een scheepsstrijd, en wel gemeenlijk tot vermaak, als een schouwspel*, Martial. de spectac. 28 extr.: naumachiam committere, Sueton. Claud. 21: exhibere, Ibid. Ner. 12: edere spectaculum naumachiae, Ibid. Caes. 44. 2) *de plaats waar die gehouden wordt, bij voorb.* navale proelium in veteri naumachia, Suet. Tit. 7: ad proximos hortos, Ibid. Tiber. 72: excitavit Naumachiam, Ibid. Domit. 5: cf. Frontin. aquae duct. 22. Not. *soortgelijke* naumachiae *zijn er in Rome vijf geweest, te weten in* regione XIV transtiberina, Publ. Victor.

NAUMACHIARIUS, a, um, *den gemelden scheepsstrijd betreffende, daar mede zich bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* pons, Plin. H. N. XVI, 39 *en* 40, i. e. *daar toe dienstig. Van daar* Naumachiarius, substantive, *die daar in vecht, een scheepsstrijder in de schouwspelen*, Suet. Claud. 21 extr.

NAVO, avi, atum, are, 1) *iet met werkzaamheid of ijver doen of verrichten, bij voorb.* bellum, Tacit. Hist. III, 25: flagitium, Tacit. Hist. IV, 59: nemo est tam adflictus, qui non possit aliquid navare & efficere, Cic. Att. VI, 1 extr.: opus, Cic. Att. IX, 11. Val. Fl. III, 144: rem publicam, Cic. ad Div. IX, 2 extr., i. e. *iet nuttigs voor den Staat doen (want* res publica *is hier niet de Staat, maar het nut van den Staat,* res *is het nut), gevolglijk den Staat dienen.* 2) *iet met vlijt bewijzen, aantonen, aan den dag leggen, bij voorb.* alicui studium, Cic. Att. XV, 4 extr.: *dus ook* studia suffragandi, Q. Cic. Petit. Consul. 5: benevolentiam suam in aliquem, Cic. ad Div. III, 10 ante med., i. e. *tonen, te kennen geven, aan den dag leggen: dus ook* operam aliam, Cic. Coel. 28, *zie hier na: bijzonder* operam navare alicui, Cic. ad Div. XV, 12, *dienst doen, dienen: dus ook* imperatori, Cic. Brut. 81 extr.: consuli, Liv. IX, 16: populo, Liv. XXVIII, 35: reipublicae, Cic. ad Div. X, 25: *ook zonder* Dativus, *dienen, moeite aanwenden, zich dapper houden, zijn dienst bewijzen, ijverig handelen, zich in ijver vlijt of dienst betonen, bij voorb.* fortiter in acie, Liv. VII, 16: si me audiant, navent aliam operam, aliam ineant gratiam, Cic. Coel. 28 extr.: operae navandae avidior, Tacit. Ann. III, 42. *Ook heet* operam navare *zijne moeite wel besteeden*, Cic. Or. II, 7 in., *waar toe men ook het één en ander uit het voorgaande brengen kan.*

NAUPEGUS, i, m. *een scheepstimmerman*, Pandect. L, 6, 6.

NAUSCIT, *zegt* Festus, cum granum fabae se nascendi gratia aperit, quod fit non dissimile navis forma: *gevolglijk van* navis, *voor* navescit, navilcit. *Waarschijnlijk zou dus* nauscere *zijn, kiemen. Ten zij het misschien met* nasci *vermaagdschapt is.*

NAUSĔA, ae, f. (*Naυσία*), 1) *zeezickte, d. i. kwalijkheid, walging, om te braken, bij voorb.* navigavimus sine nausea, Cic. Att. V, 13: ne nauseae molestiam suscipias, Cic. ad Div. XVI, 11: stomachus nausea plenus, Petron. 103: cf. Senec. Ep. 53 in. Cels. I, 3. 2) *in 't gemeen walging, kwalijkheid, mislijkheid, het braken, bij voorb.* stomacho nausea facta meo, Ovid. Remed. 356: ubi libido veniet nauseae, Cato R. R. 154, i. e. *de neiging tot braken:* liberari a nauseis, Plin. H. N. XX, 21: cruditates, quae nauseam faciunt, Ibid. XXVI, 11: nauseas inhibere, Ibid. XX, 14 post med.: nauseam sedare, Ibid. XX, 23: arcere, Ibid. XXVII, 7 post med.: restinguere, Ibid. VIII, 27: sistere, Ibid. XX, 15: coercere, Horat. Epod. IX, 35: discutere, Colum. VI, 34: non sine nausea alvum solvit, Plin. H. N. XXIII, 4 extr.: cf.

cf. Martial. IV, 37, 9. Not. *men zou n. t. mede hier toe konnen brengen.*

NAUSEABUNDUS, a, um, i. q. nauseans, *mislijkheid, walging ondervindende, bij voorb.* gubernator, Senec. Ep. 108 extr.: homo, Ibid. 47 ante med.

NAUSEATOR, oris, m. *die mislijkheid, walging voelt, die braken moet, bij voorb.* Ulysses nauseator erat, Senec. Ep. 25.

NAUSĔO, are, *eigenlijk, scheeps- of zeeziekte hebben, d. i. door het varen neiging tot braken hebben, mislijkheid voelen, ook wel braken, overgeven*, Horat. Ep. I, 1, 93: *ook in 't gemeen, neiging tot braken hebben, walging voelen, moeten braken enz., bij voorb.* quidlibet, modo ne nauseet, faciat, Cic. Phil. II, 34: ructantem & nauseantem Antonium, Cic. ad Div. XII, 25: si sine vomitu nauseavit, Cels. I, 3 ante med.: *ook zou men* Horat. Ep. I, 1, 9: *hier toe kunnen brengen: van daar* 1) *Tropisch*, ista effutientem nauseare, Cic. Nat. D. I, 30, i. e. *zulke dingen uitbraken, uitsnateren, eigenlijk brakend overgeven.* 2) *walgen, bij voorb.* si qui stulti nauseant. Phaedr. IV, 6, 25.

NAUSEŎLA, ae, f. i. q. nausea, *wanneer men verkleinend spreekt, eene kleine mislijkheid*, Cic. Att. XIV, 8.

NAUSEOSUS, a, um, *walging makend, walgelijk, bij voorb.* radix, Plin. H. N. XXVI, 20 ante med.

NAUSTIBULUM, i. e. vas alvei simile, Fest.

NAUTA, *zie* Navita.

NAUTĔA, ae, f. *is* 1) *een stinkend vocht, waarschijnlijk scheepsvuiligheid, (anders* sentina*), bij voorb.* nauteam bibere malim, Plaut. Asin. V, 2, 44: omnium unguentum odor prae tuo nautea est, Ibid. Curc. I, 2, 5: hircus unctus nautea, Ibid. in Casina *op het einde.* 2) i. q. nausea, *bij voorb.* unguentum, quod naribus mulionum nauteam fecisset, Plaut. ap. Fest. 3) *een kruid of plant met zwarte kernen, dat de leêrtouwers* (coriarii) *gebruiken*, Opil. Aurel. ap. Fest.

NAUTĬCUS, a, um, *het schip (de schepen,) of het scheepswezen, of de matrozen betreffende, bij voorb.* clamor, Virg. Aen. III, 128, i. e. *der zeelieden, matrozen, schepelingen:* verbum nauticum, Cic. Att. XIII, 21, *een scheepsuitdrukking, scheepswoord:* pinus, Virg. Ecl. IV, 38, i. e. navis: panis, Plin. H. N. XXII, 25, *scheepsbrood, scheepsbeschuit:* exuviae, Cic. Manil. 18, i. e. *scheepssnebben, die van de veroverde schepen afgenomen waren:* scientia rerum nauticarum, *wetenschap in het zeewezen*, Cic. Nat. D. II, 60. Caes. B. G. III, 8: castra, Nep. Alcib. 8, *scheepsleger, standplaats der schepen:* pecunia, Pandect. XXII, 2, 3. XLV, 1, 122. *scheepsgeld, d. i. dat te scheep verzonden wordt, bij voorb. om daar mede te handelen: van daar* fenus nauticum, Ibid. XXII, 2 *in het opschrift: van daar* nautici homines, Hirt. Alex. 12, i. e. *zeelieden, d. i. het scheepswezen kundig, daar aan overgegeven: ook* nautici, scil. homines, Liv. XXVIII, 7. XXIX, 25 in. Plin. H. N. XVI, 37 post med., *zeelieden, d. i. schepelingen, matrozen.*

NAUTĬLUS, i. m. *zeker soort van visch, die, als een schip door de baren zeilt*, Plin. H. N. IX, 29 extr.

NAVUS, a, um, *naarstig, vlijtig, ijverig, werkzaam, bij voorb.* homo, Cic. Verr. III, 21. Sallust. Jug. 77 (79): arator, Cic. Verr. III, 58: filius, Ibid. 69: vir, Vellej. II, 105: operarius, Colum. XI, 1 med. §. 16: cf. VII, 9, 10: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* opera, Vellej. II, 120: rudimenta, Sil. I, 549: timor navus, Ibid. VII, 349, i. e. *werkzaam vlijtig makende. Men schrijft ook* gnavus, *en dit schijnt, ouder, zie* Gnavus.

NAXA, *zie* Nassa.

NE, I) Conjunct. *of* Adverb., 1) *dat niet, opdat niet, voor* ut non, *met den* Conjunctivus, *is bekend, bij voorb.* semper id egi, ne interessem, Cic. ad Div. IV, 7: Ne corrumpi tabulae possint, idcirco cet., Cic. Flacc. 9, *opdat niet de enz.:* considera, ne cet., Cic. ad Div. XIV, 14: obsecrare, ne cet., Caes. B. G. I, 20: sententiam ne diceret, recusavit *voor* dicere, Cic. Off. III, 27: unus, ne caperetur urbs, causa fuit, Liv. XXXIV, 39: Decii corpus ne inveniretur, nox quaerentes oppressit *voor* impedivit, Liv. VIII, 10: ne nihil tribuamus *voor* ut aliquid tribuamus, Cic. ad Div. IX, 26 extr.: cave, ne studeas cet., i. e. ne stude, Terent. Heaut. II, 3, 61: Vide, ne, Cic. Att. XII, 18. Cic. ad Div. II, 4. Tusc. II, 18, *zie toe, dat niet enz., d. i. ik vreeze, dat enz. Ook achter* sic, *bij voorb.* sic excavat truncum, ne foramen intrat, Colum. IV, 29. §. 16. *Ook bij meer, alwaar anders* ut *volgt, bij voorb.* cum accessit id quoque, ne, nisi recta cervice, spiritus trahatur, Cels. IV, 4, *voor* ut non nisi: *achter* facere *of* fieri, *bij voorb.* est factum, ne cet., Caes. B. C. III, 37 in.: *verders* ne nihil *voor* ut aliquid, Cic. ad Div. IX, 26. §. 9: *verders* Ne dicam *dat ik niet zegge enz., d. i. ik wil niet zeggen*, Cic. Dejot. 1. Cic. ad Div. XII, 30 ante med. Ovid. Her. XVI, 285: *dus ook* ne multis *kort, zie* Multus. Not. *voor* ne *zegt men ook* ut ne, Cic. Off. I, 7 in. Ibid. 10 extr. Cic. ad Div. I, 4. Fin. II, 8. Q. Fr. III, 2 extr. *en meermaalen: alwaar dus* ne *voor* non *staat.* 2) *dat, achter de woorden van vreezen, bekommerd zijn, gevaar enz., bij voorb.* metuebat, ne indicarent, Cic. Mil. 21: vereor, ne quid adportet mali, Terent. And. I, 1, 4: sollicita est, ne — conspiciat, Cic. Mur. 41: horreo, ne quid mihi cet., Cic. Att. V, 21: me torqueri, ne qua cet., Balb. in Cic. Ep. ad Attic. IX post Ep. 13: pavor milites coxerat, ne cet., Liv. XXIV, 22: vereor, ne nihil sit non malum (*voor* ne omne sit malum), Cic. Tusc. I, 31: periculum est, ne occasio detur cet., Nep. Alcib. 8: *gelijk daartegen, dat niet door* ne non *of* ut *uitgedrukt wordt, bij voorb.* timeo, ne non impetrem, Cic. Att. IX, 6 post med.: vereor, ne exercitum — habere non possit, Ibid. VII, 12: unum vereor, ne senatus nolit cet., Ibid. V, 18: id paves, ne ducas tu illam, tu autem, ut ducas, Terent. And. II, 2, 12: verebar, ut (literae) redderentur, Cic. ad Div. XII, 19: Vereor, ut placari possit, Terent. Phorm. V, 7, 72. *Hier toe behoort ook* vide *zie toe, wanneer het het zelfde is, als ik vreeze, bij voorb.* vide, ne non sit facile, Cic. Att. XII, 18, *zie hier voor: doch*, ne *staat voor* ut, *bij voorb.* tamen vereor, ne consolatio ulla possit vera reperiri, Cic. ad Div. VI, 1 ante med.: *zoo hebben de* Codd. *gemeenlijk voor* ut nulla *of* ne nulla: *en de* Ed. Ernest. *heeft* ne — nulla *voor* ne ulla: *doch*, ne ulla *kan ook goed zijn, als men* ne *door*, of, *verklaart, gelijk meermaals, integendeel staat* ut *voor* ne, *bij voorb.* vereor, ut hoc, quod dicam, non perinde intelligi — possit, Cic. Marc. 4 extr., *doch, de* Ed. Graev. *heeft* ut hoc quod dicam, perinde intelligi (*zonder* non) cet., *en de* Ed. Ernest. vereor, ne — non perinde cet. *Ook ontbreekt het woord, vreezen, bij voorb.* consultatio tenuit (scil. timentibus), ne non reddita — essent, Liv. II, 3: ne forte — reticeat, scil. metus est, Cic. Verr. IV, 7 med. 3) *niet* (*voor* non), a) *bij wenschen, bij voorb.* ne unquam eorum quisquam invideat commodis, Plaut. Most. I, 3, 149: Ne vivam, Cic. Att. IV, 16 med. Cic. ad Div. VII, 23 prope fin., i. e. *ik wil sterven enz.: dus ook* ne sim salvus, si cet., *ik wil niet gezond zijn, indien enz.*, Cic. Att. XVI, 13: *of* ne valeam, Martial. II, 5, 1, i. e. *ik wil niet gezond zijn:* verum ne fiant isti viginti dies, Terent. Eun. I, 2, 103, i. e. *maar er moeten slechts geen twintig dagen (d. i. van de twee dagen) worden!* ne istud Jupiter sirit (i. e. sinat)! Liv. XXVIII, 28: ne id Jupiter sineret, Liv. IV, 2 med., i. e. *dat wille God niet gehengen: dus ook* utinam ne cet., *zie hier na.* b) *bij bidden, verlangen, bevelen, bij voorb.* ne conferas culpam in me, Terent. Eun. II, 3, 96, *schuif niet enz.:* ne fiant isti viginti dies, Terent., *zie terstond hier voor:* ne crucia te, Terent. Eun. I, 2, 15: Mortuum in urbe ne sepelito, Cic. Leg. II, 23 e Legg. XII Tabb.: ne saevi tantopere, Terent. And. V, 2, 27: ne jura, Plaut. Pers. IV, 3, 20: ne audeto, Cic. Leg. II, 9 e Legg. XII Tabb.: frondem ne caedito, Plin. H. N. XVIII, 35: semen ne jacito, Ibid. 34: Antiocho jus ne esto, Liv. XXXVIII, 38: *van daar achter* potius (*waar achter* ut, *dat, anders ook volgt, zie* Ut), *bij voorb.* corpus projicere optavit potius quam ne funera portarentur, Catull. LXIV, 84, i. e. *heeft liever gewild enz.: doch*, ne *kan ook van* optavit (i. e. voluit) *afhangen. Hier toe behooren ook de volgende plaatzen:* noluit quid statui nisi columellam, tribus cubitis ne altiorem, Cic. Leg. II, 26, i. e. *niet hooger dan drie ellen hoog:* lautia praeberi jussa & muneris ergo in singulos dari, ne minus dena millia aeris, Liv. XXVIII, 39 extr., i. e. *niet minder dan tien enz.:* haec regi mittere jussus: legatis in singulos dona ne minus quinum millium (scil. darentur), Liv. XXX, 17 extr., *geschenken, maar toch niet minder dan 5000 enz.:* obsides — darent, ne minores quatuordecim annis, Ibid. 37 in. c) *bij het toegeven van eene stelling, bij voorb.* ne fuerit, Cic. Or. 29, *hij mag niet geweest zijn; of goed! laat hij niet enz.:* ne sit sane, Cic. Acad. IV, 26 post med., i. e. *goed, het mag (of laat het) niet zijn: dus ook* ne sit, Ibid. 32 post init.: quare ne sit sane summum malum dolor, Cic. Tusc. II, 5, i. e. *goed of gesteld, de pijn zij ook niet het enz.:* Ne aequaveritis Annibali Philippum cet., Liv. XXXI, 17, *gij moogt of moogt niet enz.: doch, het kan hier ook heeten, gesteld, dat gij niet enz.: dus ook te vooren* Cic. Tusc. II, 5: *bij slot is het hetzelfde*, d) *in andere ontelbare gevallen, bij voorb.* dum ne *indien maar niet*, Cic. Att. VI, 1. Liv. XXXIII, 24, *en meermaalen: daar voor staat ook* dummodo ne, *zie* Dum. Not. ne his debere impune esse *voor* non, *of* nec, Liv. XXXIII, 49 in., *indien de plaats zuiver is:* utinam ne *o dat toch niet enz.*, Terent. Phorm. I, 3, 5. Catull. LXIV, 171: modo ne *alleen niet, d. i. als maar niet,*

niet, *bij voorb.* modo ne nefarium, Cic. Off. II, 14 ext.: modo ne — sequatur, Cic. Amic. 17: cf. Modo. *Hier toe behoort* ne vivam *ik wil sterven*, *zie kort hier voor*. *Verders* ut ne *dat niet*, *voor* ut non. *staat dikwijls in* Cicero, *zie hier voor*. *Zoo zegt verders* Plautus, Rud. III, 4, 26, si ne *voor* si non: nevis *en* nevolt (nevult) *voor* non vis, non vult, *bij voorb.* Most. I, 2, 29, *zie* Nevolo: ne parcunt *voor* non parcunt, Ibid. 22: *dus staat* nescio *voor* non scio. *Ook heeft dit* ne *nog een ontkennend woord voor zich*, *bij voorb.* Neque enim ne his cunctationem aperuerat, Liv. XLIV, 36: *doch*, Gronovius *leest* nam enim ne his quidem cet. *Bijzonder is bekend* ne quidem *niet eens*, *zelfs niet*, *waar van het volgende is aan te merken*, A) *het heeft het woord of de woorden tusschen zich*, *daar de* Accent *op staat*, *bij voorb.* ne in oppidis quidem, Cic. Verr. IV, 1: ne mulieribus quidem, Caes. B. G. V, 47: chirographis ne prolatis quidem, sed tantummodo dictis, Cic. Phil. I, 7: flagitare ne populus quidem solet, Cic. ad Div. IX, 8: ne virtute quidem premi, sed arte eludi, Liv. III, 10: cf. Cic. Tusc. III, 33 in. Cic. Nat. D. I, 24, *en meermaalen*. *Ook staan er meer woorden*, *en wel uit de volgende stelling*, *dikwijls tusschen beiden*, *bij voorb.* sed ne quomodo fieri quidem possint cet., Cic. Pis. 27 in.: ne si ita quidem venisset, Cic. Phil. V, 9: *ja*, *eene geheele stelling*, *bij voorb.* ne, cum esset factum, quidem, Cic. Mur. 17 extr.: cui generi ego esse iratus ne, si cupiam, quidem possum, Cic. Pis. 28, i. e. *niet eens boos kon zijn*, *al wilde ik ook*; ne quidem *behoort tot* iratus esse: Ernesti *heeft geloofd*, *dat* non *bij* possum *ontbrak*, *en hij heeft nog* non *voor* possum *laten drukken*: An, ne, si sit, quidem cet., Liv. IV, 3 extr., i. e. *of als er een is*, *willen wij hem niet eens vergunnen enz.*: conf. Cic. Caecin. 25 extr. Not. *Doch*, *men vindt* ne quidem *bij één*, Cic. Att. II, 16 extr. B) *Dikwijls staat er een ontkennend woord voor aan*, *als* non, nemo, nullus, nihil cet., *het welk de ontkenning wegneemt*, *bij voorb.* Non enim praetereundum est ne id quidem, Cic. Verr. I, 60: Nihil in aedibus cujusquam, ne in oppidis quidem, Cic. Verr. IV, 1: nunquam ne mediocri quidem cuiquam, non modo prudenti, Cic. ad Div. II, 55: neque enim ne ipsius quidem regis cet., Liv. XXIX, 12. C) *Ook ontbreekt*: *somtijds* quidem, *gevolglijk staat* ne *voor* ne quidem, *bij voorb.* cujus ne spiritus notus est, Petron. 9: hoc solum vetare ne Jovis (*voor* Jupiter) potest, Ibid. 47: ne admissum sum quemquam cet., Sueton. Aug. 35: sed ne haec tamen aliena est agricolae, Colum. VIII, 11 in.: *hier toe zou men kunnen brengen* neque enim ne his cunctationem aperuerat, Liv. XLIV, 36, *voor* neque enim ne his quidem cet., *dat tevens een* Pleonasmus *zou zijn*, *zie hier voor*: *deze plaats is boven aangehaald*. *Ook haalt men meer plaatzen aan*, *bij voorb.* Cic. Cat. II, 4 extr., *doch*, *alwaar gemeenlijk de* Edd., *bij voorb.* Ernest., nec *hebben*. D) ne quidem *hoe ook*, *ik wil niet zeggen*, *niet alleen*, *bij voorb.* ne connivente quidem, sed etiam — oculis intuente, Cic. Pis. 5 ante med. 4) *gesteld dat niet enz.*, *bij voorb.* ne sit sane summum malum dolor, malum certe est, Cic. Tusc. II, 5: Ne aequaveritis Annibali Philippum; Pyrrho certe aequabitis, Liv. XXXI, 7. *Doch*, *het is eigenlijk*, *laat enz.*, *gij moogt enz.*, *zie boven* n. 3, c. *Dus ook* Cic. Tusc. IV, 17 extr., ne opprimere. 5) *slechts niet*, *indien maar niet*, *ja niet*, *bij voorb.* sint misericordes in furibus: ne illis sanguinem nostrum largiantur, Sallust. Catil. 52. §. 12: *indien zij maar niet enz.*, *of laten zij maar niet enz.*: *dus ook* Liv. XXXVI, 1, permissum, ut auxilia ab sociis, ne supra quinque millium numerum adciperet: Cic. Leg. II, 26, noluit quid statui, nisi columellam, tribus cubitis ne altiorem i. e. *maar niet hooger*: *hier schijnt enkel* modo *verstaan te moeten worden*: *dan is* ne i. q. non: *hier toe behooren ook uit het bovenstaande* dari ne minus dena millia cet., Liv. XXVIII, 39: dona ne minus quinum millium, Ibid. XXX, 17: obsides darent ne minores quatuordecim annis, Ibid. 37. 6) *gezwegen*, *bij voorb.* Me vero nihil istorum ne juvenem quidem movit unquam: ne nunc senem, Cic. ad Div. IX, 26, *ook seq.* Conjunctivo, *bij voorb.* ne nunc, dulcedine semel capti, ferant desiderium, *gezwegen*, *dat zij thans — dulden zouden*, Liv. III, 52 extr.: inviti dant, ne quem putetis sine — dolore — argentum caelatum domo protulisse, Cic. Verr. IV, 23 extr., i. e. *gezwegen*, *dat gij gelooven zoudt*, *dat iemand enz.*: secundae res sapientium animos fatigant; ne illi corruptis moribus victoriae temperarent, Sallust. Cat. 11: *in sommigen dezer plaatzen zou men het kunnen verklaaren*, *door waarlijk* (ne *voor* nae), *maar ironisch*: *doch*, *dit is misschien onnodig*. 7) *voor* nae *voorwaar*, *zie* Nae. Not. *voor* ne *staat ook* ni, *bij voorb.* quidni? *ook haalt men aan*, Plaut. Men. I, 2, 1: *doch*, *dit kan ook staan voor* nisi; *dan zijn de woorden* quod — habeas *de tegenstelling*, *en de zin zou zijn*: *indien gij niet onnozel — waart*, *zoudt gij dat haaten*, *waar van gij ziet*, *dat het uwen man ondangenaam is*. Not. *achter* ne *valt* ali *van* aliquis, aliquando cet., *dikwijls weg*: *doch*, *het staat er ook*, *bij voorb.* ne aliquid, Cic. Planc. 22. Cic. Mil. 24. II) *het vraag- of aangehecht woordjen* (dictio enclit.) ne, *drukt met den* Conjunctivus *ons of uit*, *bij voorb.* video, — dolia mustane sint, Cato R. R. 1: ut videamus, satisne ista sit justa, Cic. Acad. I, 12: Publilius iturusne sit in Africam, — scire poteris, Cic. Att. XII, 24: *en dient vervolgends met den* Indicativus *of* Conjunctivus, *tot de eenvouwige vraag*, *wanneer het* a) *dikwijls overtollig staat*, *bij voorb.* putaresne, Cic. ad Div. II, 11, *zoudt gij meenen*? Jamne vides, jamne sentis, quae sit — tuae? Cic. Pis. 1: tune id veritus es cet., Cic. Q. Fr. I, 3: daturne illa cet., Terent. And. II, 1, 1: tamenne cet., Cic. Rosc. Am. 15. Cic. Nat. D. I, 29: *men zou het dan wel*, *misschien*, *vertaalen moeten*, *het welk somtijds past*, *en dus is* quianc cet., Virg. Aen. V, 538, *misschien omdat enz.*: torpescentne cet., Liv. XXIII, 29: putaresne, Cic., *zie hier voor*. Not. *staat* non *er bij*, *dan wordt daar uit* nonne, *zoo als bekend is*. b) *maar dikwijls voor* non *staat*, *bij voorb.* Videsne, Cic. Vatin. 12 extr., *ziet gij niet*? Estne, Cic. Verr. II, 46 in.: Videtisne, Cic. Fin. V, 18 in. Cic. Rosc. Am. 24 in. Cic. Senect. 10: potuitne *vijfmaal*, Cic. Mil. 14: volo, uti mihi respondeas, fecerisne — eripuerisne — sisne factus cet., *voor* an non feceris cet., Cic. Vatin. 12 in.: censetisne, i. e. nonne censetis, Cic. Phil. XII, 8 extr.: *dus ook* suntne igitur insidiae cet., Cic. Off. III, 17 in.: juravistin', Plaut. Pseud. I, 3, 118: abin' hinc in malam rem? Terent. And. II, 1, 17, *loopt gij niet naar de galg*, *d. i. loop na de galg*, *en meermaalen*: *zoo dat*, *niet*, *zijne eerste betekenis schijnt*. Not. (1) *komen meer vragen op één*, *of volgt dan of*, *of enkel of*, *er op*, *dan volgt gaern* an, *bij voorb.* honestumne factu, an turpe, Cic. Off. I, 3: conferam Sullamne cum Mario, an hunc cet., Cic. Cluent. 34: Romamne venio, an hic maneo, an fugiam? Cic. Att. XVI, 8 extr.: cf. Terent. And. I, 8, 4: *gevolglijk of niet*, *dan of niet*, *is* annon, *bij voorb.* adeone an non, Terent. Heaut. II, 4, 25: estne ea an non est, Plaut. Epid. IV, 1, 11: velitne annon, Terent. Hec. IV, 1, 43: isne est annon? Ibid. Phorm. V, 6, 12: *of* nec ne, *bij voorb.* sintne dii nec ne sint, Cic. Nat. D. I, 22: emitteresne nec ne, Plaut. Capt. III, 5, 55: cf. Necne: *doch*, *dikwijls staat ook* ne *in plaats van* an, *bij voorb.* Justitiaene belline, Virg. Aen. XI, 126: Maturarent (ne) traherentne bellum, Liv. IX, 32: *dus ook* rerum verborumne cet., Cic. Fin. II, 13 extr.: vicissent, victine essent, Liv. IV, 28, *of zij overwonnen hebben*, *of enz.*: verum falsumne esset, Nep. Dat. 9: *dus ook*, *als* utrum *vooraf gaat*, *bij voorb.* utrum pluris patrem matremne faceret, Nep. Iphic. 3. (2) *dikwijls*, *wordt dit* ne *voor* an *of het eerste* ne *weggelaten*, *bij voorb.* dubites, aequum sit, an iniquum, Cic. Offic. I, 9 extr., *voor* aequumne, *of voor* utrum aequum sit: *dus ook* Pater rediit annon? Terent. Phorm. I, 2, 97: *ook staat* anne *voor* an, *bij voorb.* pauca anne multa, Cic., *zie* An: *dus ook*, *als* ne *volgt*, *bij voorb.* maturarent, traherentne bellum, Liv. IX, 32: *hier toe behooren de kort hier voorstaande plaatzen*, Cic. Fin. II, 13. Liv. IV, 28. Nep. Dat. 9. (3) *dit* ne *verliest dikwijls de* e, *bij voorb.* Eunuchon' *voor* Eunuchone, Terent. Eun. V, 6, 22: pergin' *voor* pergisne? Ibid. II, 3, 88: Pyrrhin', Virg. Aen. III, 319: juravistin', Plaut. Pseud. I, 3, 18: abin' *voor* abisne, Terent. And. II, 1, 17: *dus ook* ain', *zie* Aio, *en dus in meer* (4) *alhoewel dit* ne, *volgends den regel van onze* Grammatici, *achter het volgende woord dient te staan*, *echter staat het dikwijls*, *voor het zelve*; *wanneer het dan voor* an, *dan voor* annon *staat*, *bij voorb.* Videamus, ne beata vita effici debeat, Cic. Tusc. V, 25: scamnum faceret ne Priapum, Horat. Sat. I, 8, 2, *voor* Priapumne i. e. *een bank of een* Priapus: Visam, ne nocte hac turbaverint, Plaut. Capt. I, 2, 24, i. e. *of zij enz.*: viderent, ne magis e rep. esset, Liv. XXXV, 6, i. e. *of het niet voor den Staat voordeliger was*: ne jaceam? Cic. Att. XII, 40, i. e. *zou ik niet enz.*: quaesivit, ne liceret cet., Liv. XL, 49: cum circumspiceret, ne quid praeteriisset cet., Varr. R. R. II, 9 extr.: singuli pulli tentandi, ne quid — habeant in gutture, Colum. VIII, 5 post med., i. e. *of zij enz.*, *of*, *of zij niet enz.*: *dus ook* vereor, ne consolatio ulla cet., Cic. ad Div. VI, 1 ante med., *alwaar de* Ed. Ernest. nulla *heeft*, *zie boven* n. 2). (5) *het wordt ook achter vraagwoorden gehecht*, *gevolglijk overtollig*, *bij voorb.* Anne *voor* an *is bekend*: Uterne, Horat. Sat. II, 2, 107: Quantane? Ibid. II, 3, 317: Quone malo? Ibid. 295. (*van* quis): utrumne, Cic. Quint. 30. Colum. XI, 1: *dus ook* Utrum velitne, Plaut. Most. III, 1, 151, *zie* Utrum *in* Uter (Adject.): *doch*, *men zou dit*, *wel*, *misschien enz.*, *kunnen vertaalen*. (6) *het wordt ook vastgehecht*

hecht achter het Pronomen qui quae quod, *wanneer er eene vraag moet uitgedrukt worden; maar alleen in 't volgend geval, bij voorb.* Cajus *zegt tegen* Titius: *ik heb uw neef gezien:* Titius *vraagt daar op: die gisteren bij mij geweest is? of, dien ik gisteren aan huis gehad heb? dat is,* quine? quemne? *bij voorb.* Plaut. Rud. I, 5, 14. *antwoorden twee aan land geworpen meisjens, iemand, die haar zegt, zij moesten in witte kleederen verschijnen:* Quaene ejectae e mari sumus ambae? i. e. *wij, die geworpen zijn? dus ook* an patris auxilium sperem, quemne ipsa reliqui — secuta? Catull. LXIV, 180: conjugis an — amore? quine fugit remos? Ibid. 183: o seri studiorum! quine putetis difficile, quod — contigit? Horat. Sat. I, 10, 21. *Ook achter de Particula* quam (*dan*), *bij voorb.* scelestiorem nullum illuxere alterum, *zegt* Nicobulus; *daar op antwoordt* Chrysolus: quamne Archidemidem? Plaut. Bacch. II, 3, 22, i. e. *dan* Archidemides? *ook achter* quia, *bij voorb.* quiane — stat gratia facti? Virg. Aen. IV, 538, *omdat zij dankbaar zijn, of misschien, omdat zij dankbaar zijn?* Not. ne forte reticeat, Cic. Verr. IV, 7, i. e. *moest hij het wel verzwijgen? of laat hij het verzwijgen enz. Men zou ook kunnen lezen:* isne reticeat?

NEBRIS, ĭdis, f. i. e. *herte- of reehuid, die de* Bacchantinnen *omhingen, als zij het Bacchusfeest vierden, d. i. door de straten raasden,* Stat. Theb. II, 664. Ibid. Achill. I, 609. Claudian. de IV Consul. Honor. 605.

NEBRUNDĬNES, um, i. e. testiculi *in den tongval der ingezetenen te* Lanuvium, Fest. in Nefrendes.

NEBŬLA, ae, f. *nevel of mist, damp, bij voorb. uit den grond, rivieren enz., bij voorb.* ex fluviis & de terra surgere nebulas, Lucret. VI, 476: incidit, ut matutino tempore nebula esset crassissima, Auct. B. Hisp. 6: tenuem exhalat nebulam, Virg. Georg. II, 217: cf. Ib. Aen. VIII, 258: nebulam exsilitere nec aestate cet., Plin. H. N. II, 60: nebula haud est (aeque) mollis, Plaut. Cas. IV, 4, 21: *van daar Tropisch, bij voorb.* erroris, Juvenal. X, 4: quasi per nebulam scire, Plaut. Pseud. I, 5, 48: *of* audire, Ibid. *en* Capt. V, 4, 26, i. e. *onduidelijk: even dus zegt* Cicero, Phil. XII, 2, videre quasi per caliginem: *van daar* 1) *damp, rook, bij voorb. van het vuur*, Ovid. Trist. V, 5, 31: *van het licht, kaars*, Pers. V, 181: exhalat (serpens) nebulam veneni, Sil. VI, 282: *van daar Tropisch, van iet geringe, bij voorb.* cyathus nebulae, Plaut. Poen. I, 2, 62: *van iet vergangelijke*, Pers. V, 7. 2) *eene wolk, bij voorb.* Virg. Aen. I, 412 (416) *en* 439 (443). Horat. Od. III, 3, 56: *van daar Tropisch, eene wolk, bij voorb. wolk van stof*, Lucret. V, 254: *ook van den wijn, bij voorb.* vina quoque in magnis — cellis florent & nebulae dolia summa tegunt, Ovid. Fast. V, 269, i. e. *misschien schuim. Dewijl de nevel niet iet dichts is: van daar* 3) *alles, wat heel dun in zijn soort is, bij voorb.* a) *van de wolle*, Ovid. Met. VI, 20, *alwaar staat* vellera (*wolle*) nebulas aequantia tractu. b) *van dunne kleederen, bij voorb.* prostare in nebula linea, Laber. ap. Petron. 55. c) *van dun blik*, Martial. VIII, 33, 3.

NEBŬLO, onis, m. *is een scheldwoord, schurk, deugniet, schobbejak, hondsvot,* Cic. Rosc. Am. 44. Terent. Eun. II, 2, 38. IV, 7, 15. Horat. Sat. I, 1, 104. I, 2, 12. Ibid. Ep. I, 2, 28. Lucil. ap. Non. 1. n. 67. *Ook* Adjective, *bij voorb.* Vulgus nebulonum hominum, Gell. I, 2. Not. *als het van* nebula *zou komen, zoo als het schijnt, zou het misschien eigenlijk zijn, windmaker, windbuil, die veel ophefs maakt enz.: en dus zou het voegen bij* Terent. Eun. IV, 7, 15, i. e. *janhen: doch, ook past daar, hondsvot, schurk, zoo als dit overal past.*

NEBULŌSUS, a, um, 1) *vol nevel of mist, nevelachtig, mistig, donker, bij voorb.* coelum, Cic. Tusc. I, 25: ager, Cato R. R. 6: aër, Plin. H. N. XXI, 7: exhalatio, ibid. XXXI, 3 post med.: auster, Senec. Med 583: dies, Cels. II, 1: locus nebulosior, Cato R. R. 6. 2) *Tropisch, duister, d. i. zwaar om te verstaan, bij voorb.* nomen, Gell. XX, 3.

NEC *en* **NEQUE** *is hetzelfde woord, en het eerste is uit dit laatste door afkorting ontstaan: te weten uit* neque *is* neq *of* nec *geworden. Gelijk nu* neque *uit* ne (i. e. non) *en* que *saamgesteld is, dus is het ook met* nec. *Van daar komt het, dat* a) nec *en* neque *verwisseld worden, en dan* nec — neque, *dan* neque — nec *voorkomt, alwaar eerstbeginnenden gelooven, dat er tweemaal* nec *of tweemaal* neque (*noch — noch*) *moest staan.* b) *dat* et *op* neque (i. e. et non) *en* neque (i. e. et non) *op* et *volgt. Dienvolgends beteekent* Nec *of* Neque 1) *hetzelfde als* et non i. e. *en niet, of ook niet, bij voorb.* nuntii tristes nec varii. Cic. Att. III, 5 in.: saepe suos casus nec mitia facta *voor* et immitia, Ovid. Art. II, 187: Phryxi (quidem scil. portitor) nec (i. e. sed non) portitor Helles, Colum. X, 155, i. e. *die* Phryxus, *maar niet* Helle *droeg*: nec sequor cet., Cic. Leg. II, 10: neque eum caritas cet., Cic. Off. III, 27, *en dus ontallijke maalen: van daar* nec non *of* neque non *voor* et, *is menigvuldig, bij voorb.* pavonum, nec non glirium, Varr. R. R. III, 2 post med.: vitis habilis arbori, nec non jugo, Colum. III, 2: Tunc mihi praecipue (nec non tamen ante) placebas, Ovid. Her. IV, 69: *ook* neque non praeterea, Varr. R. R. II, 5: *ook staat* et *of* etiam *daar bij, bij voorb.* nec non & Tyrii, Virg. Aen. I, 707 (711), i. e. *en ook; doch, het één kan wegblijven: dus ook* nec non & hodie cet., Plin. H. N. XXIX, 1: nec non & in folio, Ibid. XIII, 22: neque non & dolia, Varr. R. R. I, 13 extr.: nec non etiam, Ibid. II, 1 post med. Sueton. Grammat. 23: *ook staat* neque (nec) *en* non *gescheiden, bij voorb.* Nec vero non eadem cet., *voor* Non vero cet., Cic. Mil. 32: Nec haec non diminuitur, Varr. R. R. I, 4: neque meam mentem non revocat, Cic. Cat. IV, 2: neque tamen illa non ornant, Cic. Or. II, 85: nec tamen is, qui in ea adhuc injustior — fuit, non magna signa dedit, Cic. ad Div. VI, 1. *Dus ook, wanneer* neque *of* nec *volgt, bij voorb.* ut nec, si quid — poterit, non contendamus, nec cet., Ibid. I, 5, *en dus meermaalen:* neque nihil *of* nec nihil i. e. & non nihil i. e. *en iet*, Cic. Rosc. Com. 4. Terent. Ad. I, 2, 61: Necdum *of* nequedum, i. e. & nondum *en nog meer, ook nog meer, zie* Necdum: *van daar schijnt zeldzaam* & necdum, Liv. XXIV, 19 in., *voor* nondum, *ten zij men het vertaalen wil, en ook nog niet. Verders van daar* nec quidem i. e. & ne quidem i. e. *en (ook) niet eens, het welk vele geleerden, ten onrecht, overal voor verkeerd houden, het overal uit de Ouden wegwerpen, en daar voor* ne quidem *zetten willen. Doch, wanneer het ook (en) niet ééns, beteekent, zoo moet het blijven staan, en dan is* ne quidem *verkeerd, vooral, wanneer de* Codd. *het hebben: ten minsten, er is geen grond toe, daar* nec *voor* & non *staat, waarom niet* nec quidem *voor* & ne quidem *zou kunnen staan. Het staat nog,* Virg. Georg. I, 126 *en* 190, *en moest staan,* Sallust. Jug. 51. §. 5: *alwaar* sed nec Jugurtha quidem *beter voegt, dan* sed ne cet.: *verders* quod sine ea tuto & sine metu vivi non posset, nec jucunde quidem posset, Cic. Fin. II, 26 in., *zoo heeft de* Ed. Ernest., *benevens andere* Edd.: *dus ook* Nec hoc quidem quaero, Cic. ad Div. I, 9 extr. Ed. Ernest.: Nec nunc quidem vires desidero, Cic. Senect. 9 in. Ed. Graev., *alwaar de* Ed. Ernest. ne *heeft:* nec cur animantem quidem cet., Cic. Nat. D. III, 9, *alwaar de* Edit. Ernest. *ook* ne *heeft: men zou hier toe ook kunnen brengen,* Caes. B. G. I, 32, quod soli nec in occulto quidem queri, nec cet., i. e. *dewijl zij ook niet eens in 't geheim enz., ten zij men het eerste* nec *door* noch *vertaalen wil, waar dan* zou quidem *overtollig zijn.* Not. nec iis quidem verbis, i. e. *en wel niet met enz.*, Cic. ad Div. VI, 6 in., *behoort hier niet. Dewijl ook* & — & *zoo wel — als ook, niet alleen — maar ook, beteekent, zoo staat* a) *tweemaal* nec (neque) *voor tweemaal* & non, *en heet zoo wel niet — als ook niet, of niet alleen niet — maar ook niet, of, dat hetzelfde is, noch — noch, bij voorb.* nec ad vivos, nec ad mortuos, Cic. Tusc. I, 38: nec melior nec clarior, Cic. Amic. 2 in.: neque tum peccavi, neque cet., Cic. Att. VIII, 12: neque candidiores, neque cet., Horat. Sat. I, 5, 41: neque nihil — neque tantum, Cic. Rosc. Com. 4, *zie hier voor:* neque vos tulissetis, nec — nec —, Liv. IX, 9: Neque patriae, nec suorum, Cic.: Nec nihil, neque omnia, Terent. Ad. I, 2, 62, *zie hier voor. Even zoo kan* b) nec (neque) — &, *of* & — nec (neque) *op elkander volgen, wanneer slechts eene ontkenning uitgedrukt moet worden, bij voorb.* Nec miror & gaudeo, Cic. ad Div. X, 1 extr.: nec a me alienus & tibi amicissimus, Ibid. IV, 6 extr.: nec vivi probabantur & mortui cet., Cic. Off. II, 12 extr.: nec libet & licet, Liv. IV, 29: nec multi & incompositi, Liv. XXIII, 1: ne neque illi prosis & tu pereas, Terent. Eun. V, 5, 25: Id neque amoris mediocris & ingenii summi — judico, Cic. Att. I, 20 in.: ut neque hostibus & sibi cet., Liv. XXVI, 48 in.: itaque neque tu interfuisti, & ego id egi cet., Cic. ad Div. IV, 7. §. 3: cf. Et. *Ook volgt* neque — & non (*voor* neque, nec), Cic. Off. III, 1, ut neque cessaret, & colloquio — non egeret. Not. *Zeer dikwijls staat voor dit dubbele* nec *of* neque *een ontkennend woord, als* nihil, nullus, non, nusquam, nunquam, nego, nemo cet., *dit neemt de ontkenning niet weg, d. i. het is een* Pleonasmus, *en het eerste* nec (neque) *kan niet vertaald worden, bij voorb.* Negat nec suspicari, Cic. Acad. I, 2: Nihil tam nec inopinatum nec insperatum accidere potuit, Liv. III, 26: nihil me nec — nec, Cic. Cluent. 1: Quarum nulla neque tam cet., Cic. Mil. 28 extr.: nulla enim vitae pars neque publicis neque privatis cet., Cic. Off. I, 2: non tulit populus nec patris lacrymas nec ipsius cet., Liv. I, 26 extr.: neque enim ne ipsius quidem regis abhorrebat animus, Liv. XXIX, 23:

12: neque enim ne nobis quidem cet., Liv. XXX, 30: non ſimilem tui nec populum nec cet., Liv. IV, 27: cf. Nemo: Non poſſum reliqua nec cogitare nec ſcribere, Cic. Att. IX, 12: Negato, nec eſſe mu, nec mutuum, Plaut. Stich. I, 3. 101. *Zonderling is het, dat ook het ontkennend woord achter* nec *of* neque *ſtaat, bij voorb.* neque nunriari admodum nulla prodigia, Liv. XLIII, 13, *alwaar* J. Fr. Gronovius ulla *lezen wil. Echter zijn er meer plaatzen, alwaar twee ontkennende woorden bij een ſtaan, zonder dat de ontkenning weggenomen wordt, wanneer het ééne overtollig ſtaat, bij voorb.* neque neſcio *voor* neque ſcio, Plaut. Epid. IV, 1, 6: *dus ook* nec — nec — neſcio, Cic. Att. III, 7 extr., *doch, alwaar* Erneſti ſcio *heeft laten drukken: verders* neque ille haud objiciet mihi, Plaut. Epid. V, 1. 57: neque ego haud committam, Ibid. Bacch. IV, 9, 114: neque tu haud dicas, Terent. And. I, 2, 34: haud nihil ambigam, Liv. I, 3 in. 2) Nec *en* Neque *beteekenen dikwijls hetzelfde als* non i. e. *niet.* (a) *in 't begin van een punt, dat met het voorgaande ſamenhangt, bijzonder in gezelſchap van* vero, enim, tamen, *bij voorb.* Nec vero cet., Cic. Nat. D. I, 12. Virg. Aen. VI, 43: Nec enim, Cic. Amic. 2. Cic. ad Div. VI, 1: Nec tamen, Cic. Off. III, 10: *dus ook* Neque enim, Cic. ad Div. II, 6. V, 12: Neque vero, Ibid. I, 9. §. 15. Cic. Or. I, 1: Neque tamen, Cic. ad Div. VII, 2: *dus ook* Neque vero quidquam *voor* Nihil vero, Cic. Or. I, 8. Cic. ad Div. I, 9 in.: Neque vero cuiquam *voor* Nemini vero, Cic. ad Div. II, 6: Nec vero unquam *voor* Nunquam vero, Cic. Phil. II, 28 cet.: cf. Praecepta ſtili, P. I. c. 7: *maar zelden* Neque autem *of* Nec autem, *bij voorb.* neque autem ego cet., Cic. ad Div. V, 12. §. 2: nec autem, Lucret. VI, 779: neque autem ea res terrere debet, Celſ. II, 17: neque ſenile autem corpus, Ibid. VII, 9: nec argumentis autem nec locis cet., Quintil. IV, 1 poſt med. §. 60. (b) *ook in andere gevallen ſtaat* nec *voor* non, *bij voorb.* Senatori, qui nec aderit aut cet., Cic. Leg. III, 4 e Legg. XII Tabb.: Tu diis nec recte dicis, Plaut. Bacch. I, 2, 21: *dus ook* iſti nec recte dicis, Ibid. Aſin. II, 4, 65: qui nec procul aberat, Liv. I, 25: quo vitis neque folium notabile gerit, Colum. III, 21, 7: ſi quid tibi neque ſatisfactum eſt, Cato R. R. 141: ab eo neque lecti erant, Vellej. II, 57: *van daar* nec opinatus *of* necopinatus *onverwachts* (*zie beneden*); & necdum, Liv. XXIV, 19 in., *zie n.* 1. *en* Necdum: *zoo is het ook in* nec *ne of* necne *of niet* (*want* ne *is hier, of*). 3) *voor* ne quidem *niet ééns, zelfs niet, bij voorb.* de quo ego conſulto neque apud vos ante feci mentionem, Cic. Agr. III, 2: *doch, het kan ook heeten, ook niet, d. i. niet ééns, gevolglijk zou er geene nieuwe beteekenis nodig zijn: dus ook* non modo (non) Sunium ſuperare, ſed nec extra fretum committere mari ſe audebant, Liv. XXXI, 22. 4) *maar niet, bij voorb.* nec cellis ideo contende Falernis, Virg. Georg. II, 95: ſi neque cenſu neque vindicta neque teſtamento liber factus eſt, non eſt liber: neque eſt ulla earum rerum: non eſt igitur liber, Cic. Topic. 2, *alwaar* neque eſt ulla cet., *voor* atqui (ſed) eſt nulla cet. *ſtaat.* Not. a) Cic. Or. III, 30 in., non enim ſolum acuenda nobis, neque (ſcil. ſolum) procudenda lingua eſt, ſed cet., *alwaar voor* neque procudenda *ook zou kunnen ſtaan* procudendaque, procudendave, *of* atque procudenda. b) Salluſt. Jug. 14 (15), *hebben vele* Edd. tamen erat majeſtatis Romani populi prohibere injuriam, neque pati cujusquam regnum per ſcelus creſcere, *welks lezing eenen gemakkijken zin heeft: Kortte heeft daar voor laten drukken* tamen — prohibere injuriam neque cujusquam regnum per ſcelus creſceret, *alwaar hij* neque *door* & ne *verklaart, en voor* ne *nog eens* prohibere *verſtaat.* c) negat nec ſuſpicari, Cic. Acad. I, 2 med., *alwaar* nec *niet eens, ook niet, is, wanneer er een* Pleonasmus *is, zie boven.*

NECDUM, NEQUEDUM *of* NEC DUM, NEQUE DUM, 1) *voor* & nondum i. e. *en (ook) nog niet, bij voorb.* necdum a ſingulis, Liv. I, 17 in.: necdum ego tamen Quintum conveneram, Cic. Att. VI, 3 ante med., *doch, alwaar het ook voor* nondum *ſtaan kan:* abeſſet — necdum ſenſiſſet, Cic. Phil. XI, 1, *alwaar de* Ed. Erneſt. neque dum *heeft: ook ſtaat* necdum, Virg. Ecl. IX, 26. Aen. V, 415. XI, 70: nequedum *ſtaat* Cic. Tuſc. III, 28 poſt init.: *ook* Cic. Phil. XI, 1. Ed. Erneſt., *zie hier voor:* neque dum es profectus, Cic. Att. XIV, 10 extr. 2) *voor* nondum, *bij voorb.* necdum *ſtaat* Virg. Ecl. X, 26. Liv. XXIV, 19 in. Virg. Georg. II, 539: *ook kan men uit het bovenſtaande hier toe brengen*, Liv. I, 17. Cic. Att. VI, 3 ante med.

NECERIM i. e. nec eum, Feſt.

NECESSARIE, *noodwendig, onvermijdelijk, zoo dat het anders niet zijn kan*, Cic. Invent. I, 29 in. Valer. Max. VII, 6, 3.

NECESSARIO, *is de* Ablat. *van* Neceſſarium, *zie* Neceſſarius.

NECESSARIUS, a, um, 1) *noodzaaklijk, noodwendig, d. i. het geen volſtrekt zijn of geſchieden moet, het geen niet van onzen wil afhangt, waar van het tegendeel niet gedacht kan worden of gebeuren kan, onvermijdelijk, noodzaaklijk, onvermijdelijk, onveranderlijk, bij voorb.* mors, Cic. Mil. 7, *de onvermijdelijke*, ſcil. *volgends de natuur:* caſus, Cic. Phil. X, 9: lex, Cic. Univ. 12: uſus, Caeſ. B. C. III, 96: voluptates non neceſſariae, Ibid.: egreſſus, Ibid. 23: cauſae non neceſſariae, Cic. Top. 16: res magis neceſſariae, Cic. Invent. II, 43: ſenatori neceſſarium eſt noſſe rempublicam, Cic. Leg. III, 16: *van daar* res neceſſaria, Caeſ. B. C. I, 40, *de noodzaaklijkheid, wanneer men het niet anders maken kan: van daar* a) *noodzaaklijk, bij voorb.* tempus, Cic. Phil. VII, 2. Caeſ. B. G. I, 16, *nooddringende omſtandigheid, als men volſtrekt een beſluit nemen moet.* b) *genoodzaakt, d. i. door noodzaaklijkheid veroorzaakt, bij voorb.* rogationes (i. e. preces), Cic. ad Div. VI, 12 (13): *van daar* Neceſſarium, Subſtantive, *noodzaaklijkheid, nood, die iemand ergens toe aanzet: van daar* Neceſſario (Ablat.) *noodzaaklijker wijze, bij voorb.* cum quibus vivo neceſſario, Cic. ad Div. V, 21: neceſſario reviviſcat, Ibid. VI, 10 (11): rem enuntiare, Caeſ. B. G. I, 17: copias parare, Salluſt. Jug. 21 (24): plebs ea (aqua) contenta eſt neceſſario, quod fons urbe tota nullus eſt, Hirt. Alex. 5. a) *noodzaaklijk, d. i. nodig, dringend, vereiſcht wordende, bij voorb.* ad vitam, Cic. Off. I, 4: cauſae non neceſſariae, Cic., *zie hier voor:* quod mihi maxime neceſſarium, Cic. ad Div. II, 6, i. e. *dringend, aan 't hart liggend.* 3) *elk, die met ons in eene naauwe betrekking ſtaat; bij voorb. door bloedverwantſchap, cliëntſchap, vriendſchap enz.: van waar het dikwijls bloedverwandt, cliënt, vriend, patroon enz., vertaald wordt, bij voorb.* ab homine tam neceſſario, Nep. Dat. 6, i. e. *bloedverwandt, vermaagdſchapt:* mortem hominis neceſſarii i. e. *vriend*, Mat. in Cic. Ep. ad Div. XI, 28: ut a latronibus redimeret neceſſarias mulieri perſonas, Pandect. XXIV, 3, 21, i. e. *vermaagdſchapt: ook* Subſtantive, *bij voorb.* Virgo Veſtalis, hujus propinqua & neceſſaria, Cic. Mur. 35, i. e. *bloedverwandt:* meus familiaris ac neceſſarius, Cic. Sull. 1, i. e. *vriend:* meorum neceſſariorum, Cic. Caecil. 2, i. e. *Cliënten; doch, het kunnen ook vrienden zijn:* a tuis neceſſariis, Brut. ad Cic. in Ep. ad Brut. 6, i. e. *Cliënten:* ceteroſque neceſſarios provinciae, Cic. Verr. III, 17, *patroonen of vrienden:* cum utrique ſis maxime neceſſarius i. e. *vriend*, Balb. & Opp. in Cic. Ep. ad Att. IX poſt 6: patroni neceſſariis i. e. *vrienden*, Cic. ad Div. XIII, 23: Caerelliae, neceſſariae meae, rem, nomina — commendavi tibi, Ibid. 72, i. e. *Cliënte of vriendin, of bloedverwandte.*

NECESSE, *is miſſchien het* Neutr. *van* Neceſſis, e, *of* Adv. *van* Neceſſus, a, um, *en ſtaat als een* Neutrum, *zoo als* aegre eſt, bene eſt cet. (*en* Donat. ad Terent. Eun. V, 5, 28 *zegt, dat de Ouden* neceſſis, e, *en* neceſſus, a, um, *gedeclineerd hebben*), *het heet* 1) *noodzaaklijk, d. i. onvermijdelijk, niet anders mogelijk, bij voorb.* Homini neceſſe eſt mori, Cic. Fat. 9, i. e. *moet volſtrekt ſterven:* id quod neceſſe erat, parvus ſum creatus, Cic. Red. Quir. 2, *alwaar men het ook natuurlijk kan vertaalen:* nihil fit, quod neceſſe non fuerit, Cic. Fat. 9: emas, non quod opus eſt ſed quod neceſſe eſt, Cato ap. Senec. Ep. 94 ante med., i. e. *niet wat goed, dienſtig en bruikbaar is, maar wat gij niet miſſen kunt.* 2) *noodwendig, nodig, bij voorb.* quod tibi minime neceſſe fuit, Cic. Not. *achter* neceſſe eſt (erat, fuit cet.), *het is noodzaaklijk, nodig, onvermijdelijk enz., volgt* a) *de* Infinitivus, *bij voorb.* homini neceſſe eſt mori, Cic. Fat. 9: neceſſe fuit hoc facere, Terent. Eun. V, 5, 28: legem curiatam conſuli ferre opus eſſe, neceſſe non eſſe, Cic. ad Div. I, 9 extr. b) ut *dat, bij voorb.* neceſſe eſt, uti vos auferam, Gell. II, 29: *doch, meermaalen ontbreekt* ut, *bij voorb.* ſingularis audacia oſtendatur neceſſe eſt, Cic. Roſc. Am. 22 extr., *het is noodzaaklijk, dat enz., of het moet — getoond worden:* intimi multa videant neceſſe eſt, Ibid. 40 in.: boves — vendat neceſſe eſt, i. e. *hij moet — verkopen*, Cic. Verr. III, 86: haec oratio nulla ſit neceſſe eſt, Cic. Or. I, 12: Leuctrica pugna immortalis ſit neceſſe eſt, Nep. Epam. 10, i. e. *moet — zijn.* c) *de* Accuſativus *met den* Infinitivus, *bij voorb.* neceſſe fuiſſe, dari literas, Cic. ad Div. VII, 31: neceſſe eſt Caſilinum venire in Hannibalis poteſtatem, Cic. Invent. II, 57: homines mortales interire neceſſe eſt, Ibid., *op het einde:* uri poſſe flamma ligneam materiam neceſſe eſt, Ibid., *in het begin, en terſtond daar op* corpus mortale interire neceſſe eſt. a) *men vertaalt het ook geern, moeten, of volſtrekt, moeten, bij voorb.* neceſſe eſt homini mori, *de mensch moet ſterven:* neceſſe eſt oſtendatur, *het moet bewezen worden enz. Ook kan men het dikwijls vertaalen: het is natuurlijk enz. Ook zegt men* neceſſe habeo, *ik*

houde het voor noodzaaklijk, of ik heb nodig, ik moet, bij voorb. eo minus habeo neceſſe ſcribere cet., Cic. Att. X, 1 extr.: non habebimus neceſſe ſemper concludere, Cic. Partit. 13 extr., i. e. *wij zullen niet altijd nodig hebben of moeten enz.:* ne ego neceſſe habeam — pluribus philoſophari, Apul. Apolog. ante med. p. 281, 29 Elm., i. e. *opdat ik niet gedwongen zij, moete enz.* Not. Neceſſe Adverbialiter, *bij voorb.* exiſtimat enim, qui mare teneat, eum neceſſe rerum potiri, Cic. Att. X, 8 ante med., *ten zij men* neceſſe eſſe *lezen wil; maar misſchien onnodig, dewijl* neceſſe *eigenlijk, waarſchijnlijk (zie boven) een* Adverbium *is. Ook heeft men* neceſſum *daar voor, zie* Neceſſum.

NECESSĬTAS, ātis, f. 1) *noodzaaklijkheid, d. i. het geen niet veranderd, uitgeſteld, verhinderd kan worden, dringende oorzaak enz., bij voorb.* exeundi, Cic. Mil. 17: fatalis, Cic. Nat. D. I, 21: veniam neceſſitati dare, Cic. Off. II, 16, i. e. *noodzaaklijkheid, nood:* neceſſitate coactus, *door nood gedrongen, genoodzaakt*, Cic. Quint. 16: nulla neceſſitate adſtrictus, *door geene noodzaaklijkheid (nood) gedwongen*, Cic. Nat. D. I, 7 extr.: *dus ook* adductus, Caeſ. B. G. I, 12: neceſſitatem alicui imponere rei, *bij voorb.* pugnae, Liv. XXI, 43: *of* conjunctionis, Cic. Att. IV, 6, i. e. *iemand in de noodzaaklijkheid brengen, om iet te doen, hem daar toe noodzaken: dus ook* adferre alicui neceſſitatem plura dicendi, Cic. Phil. X, 1: *dus ook* obvenit alicui neceſſitas rei, *bij voorb.* muneris, Cic. Off. II, 21, i. e. *hij is in de noodzaaklijkheid geſteld, om het te doen: ook* injungere alicui (*of* ſibi) neceſſitatem, *bij voorb.* ſeq. quin, *bij voorb.* nec ſibi ullius rei neceſſitatem injungebat, quin — perſequeretur, Hirt. Alex. 44: *hij hield niets (anders) voor zoo noodzaaklijk of dringend (ſcil. om het te doen), dat hij niet volgen zou, d. i. hij volgde, zonder acht op iet anders noodzaaklijks te geven, met ter zijde ſtelling van alle andere nodige dingen:* ut etiam, ſi tales non ſint, neceſſitate eſſe cogantur, Cic. ad Div. IV, 9: tempori ſervire id eſt neceſſitati parere ſapientis eſt habitum, Ibid., i. e. *zich naar de noodzaaklijkheid of nood voegen: dus ook* neceſſitati ſervire, Cic. Or. 69: quae neceſſitas eum premebat? Cic. Roſc. Am. 34, i. e. *noodzaaklijkheid, dringende oorzaak:* facere aliquid ex neceſſitate, Tacit. Hiſt. III, 62, i. e. *gedwongen:* neceſſitates majores fortuna vobis circumdederit, Liv. XXI, 43, i. e. *dringende oorzaken, dwangmiddelen:* neceſſitatem perſuadendi adhibere, Cic. Acad. IV, 36 med., i. e. *volſtrekt, noodzaaklijker wijze, overtuigen: van daar* a) *onvermijdelijkheid, onveranderlijkheid, onveranderlijke inrichting, noodlot, bij voorb.* naturae, Cic. Fat. 20: fati, Liv. I, 42: fatum adfert vim neceſſitatis, Cic. Fat. 17: vi efici & neceſſitate, Ibid.: quadam neceſſitate ſemper eodem modo fiunt, Cic. Invent. I, 24, *door eene onveranderlijke, godlijke inrichting:* humana conſilia neceſſitate divina ſuperata, Cic. Lig. 6, i. e. *noodlot:* vita, quae neceſſitati deberetur, Cic. Sext. 21, *de onveranderlijke, godlijke inrichting, noodlot, d. i. het natuurlijk uur des doods: van daar* ſuprema en ultima neceſſitas i. e. mors, *bij voorb.* Tacit. Ann. XV, 61. Ibid. Hiſt. I, 72: *dus ook* extrema, Salluſt. in Orat. Lepid. contra Sull. med. b) *noodzaaklijkheid, d. i. onveranderlijk, natuurlijk gevolg, bij voorb.* Cic. Or. 50, numerum neceſſitate ipſa efficiunt i. e. *noodzaaklijker wijze:* Mors eſt neceſſitas naturae, Cic. Catil. IV, 4, i. e. *een noodzaaklijk gevolg (zaak) der natuur.* c) *noodzaaklijkheid, d. i. nooddruft, bij voorb.* ipſi naturae ac neceſſitati negare, Cic. Verr. V, 14: quam occultiſſime neceſſitati parent, Cic. Off. I, 35. (de excrementis): *dus ook* partes corporis ad naturae neceſſitatem datae (i. e. membra naturalia, *zie* pudenda), Ibid. d) *noodzaaklijkheid, d. i. nodige zaak, bij voorb.* Reliquis tribus neceſſitates propoſitae ſunt, Cic. Off. I, 5, i. e. *nodige dingen: van daar nodige zaak of behoefte, bij voorb.* publicae neceſſitates, Liv. XXIII, 48: bellum ſuſcipere non ſuarum neceſſitatum cauſa, Caeſ. B. G. VII, 89. e) *nood, d. i. als men zich niet anders helpen kan, bij voorb.* expreſſit hoc patribus neceſſitas, Liv. III, 30: neceſſitati parere *of* ſervire, Cic., *zie boven;* quae neceſſitas eum premebat? Cic., *zie boven: gelijk dan dikwijls nood en noodzaaklijkheid het zelfde is; gevolglijk kan men veel uit n. a. hier toe brengen: ook nood, d. i. gebrek, armoede*, Sueton. Caeſ. 68, *en* Tiber. 47. f) *dwang, dwangmiddel, bij voorb.* Plaut. Perſ. III, 1, 54. Tacit. Ann. XV, 57: neceſſitates, Liv. XXI, 43, *zie boven.* g) *noodwendigheid, d. i. nodige uitgave*, Tacit. Ann. I, 11. 2) *voor* neceſſitudo, a) *verbindenis tusſchen twee perſonen, bij voorb. ouders en kinderen, vrienden enz., de band van bloedverwandſchap, vriendſchap, Cliëntſchap enz., bij voorb.* ſi noſtram accuſatione ſua neceſſitatem familiaritatemque violaſſet, Cic. Sull. 1, *verbindenis, vriendſchap.* b) *verpligting, d. i. grond, om iemand te beminnen, te achten enz., bij voorb.* Magnam neceſſitatem poſſidet paternus maternusque ſanguis, Cic. Roſc. Am. 24.

NECESSĬTŪDO, ĭnis, f. *is in den grond hetzelfde met* neceſſitas; *gevolglijk* 1) *noodzaaklijkheid.* 2) *verbindenis; doch, dewijl de laatſte betekenis menigvuldiger is, zal ik ze voor aan zetten:* 1) *verbindenis, ſamenhang der natuurlijke dingen, betrekking, bij voorb.* rerum ordo & neceſſitudo, Cic. Haruſp. 9: numerus non habebat neceſſitudinem aut cognationem cum oratione, Cic. Or. 56 in.: *bijzonder de verbindenis, in welke men met iemand ſtaat, als bloedverwandt, vriend, patroon, Cliënt, gastvriend, ambtgenoot of Collega enz., betrekking, de band van bloedverwandtſchap, vriendſchap enz., gevolglijk de grond om anderen deswegens te beminnen, te achten enz.*, a) *bloedverwandtſchap, bij voorb. tusſchen ouders en kinderen enz.*, Cic. Cluent. 70. Quint. 4: liberorum, Cic. ad Div. XIII, 10 in.: Jugurthae filia Bocchi nupſerat, verum ea neceſſitudo apud Numidas Mauroſque levis ducitur, Salluſt. Jug. 80 (82): ut neceſſitudine aliqua jungerentur, privignam ejus — duxit uxorem, Suet. Aug. 62. b) *ambtgenootſchap, bij voorb. tusſchen den* Quaeſtor *en den Stadhouder* (Proconſul *of* Propraetor), *bij voorb.* neceſſitudo quaeſturae, Cic. ad Div. XIII, 10: *dus ook* ſortis, Nep. Cat. 1: cf. Cic. in Caecil. 18 med. c) *van gastvriendſchap*, Cic. ad Div. XIII, 19 in.: *dus ook* propter neceſſitudines regni, Caeſ. B. C. III, 106, ſcil. *dewijl Pompejus een gastvriend des Konings en een oud vriend van zijn vader was.* d) *van vriendſchap, bij voorb.* ſunt mihi cum eo omnes amicitiae neceſſitudines, Cic. Sext. 17: cf. Cic. ad Div. XIII, 12, i. e. *ik ſta in alle mogelijke ſoort van verbindenis met hem, heb alle mogelijke oorzaken, om hem te beminnen enz.; wanneer men dan ook dikwijls, vriendſchap, vertaalen kan, bij voorb.* cum familia Titurnia intercedit mihi vetus neceſſitudo, Cic. ad Div. XIII, 39, i. e. *ik heb verbindenis, vriendſchap:* pro noſtra neceſſitudine, Ib. 11, i. e. *vriendſchap:* adjungere aliquem ad ſuam neceſſitudinem, Ibid., i. e. *tot vriend maken:* recipere aliquem in ſuam neceſſitudinem, Ibid. 39, i. e. *in zijne vriendſchap opnemen:* ſocii (i. e. publicani) nos ſumma neceſſitudine adtingunt, Cic. Q. Fr. I, 1, 1, i. e. *ſtaan met mij in groote verbindenis of vriendſchap:* conjungere cum aliquo neceſſitudinem, Cic. Verr. IV, 65 in., i. e. *vriendſchap met iemand maken:* majores parare neceſſitudines, Hirt. B. G. VIII, 53, *grootere verbindenisſen of vriendſchap maken of ſtichten:* cum omnibus civibus mihi neceſſitudinis cauſam eſſe duxi, Cic. Rab. Perd. 1: propter noſtram neceſſitudinem, Cic. ad Div. I, 3, i. e. *vriendſchap:* pro neceſſitudine Pompeji, Ibid. V, 2 med., i. e. *vriendſchap van Pompejus jegens mij.* e) *Cliëntſchap*, Caeſ. B. C. III, 106: cum municipio Caleno mihi magna neceſſitudo eſt, Cic. ad Div. IX, 13: *van daar* neceſſitudines *voor bloedvrienden, vrienden, Cliënten enz., bij voorb.* Suet. Tib. 11. Aug. 17. Tacit. Hiſt. III, 59: majores parare neceſſitudines, Hirt., *zie hier voor.* 2) *noodzaaklijkheid, onvermijdelijkheid, bij voorb.* Cic. Invent. II, 57. Ibid. 32 *en* 58. Salluſt. Cat. 58 (61): coactus rerum neceſſitudine ſtatuit armis certare, Ibid. Jug. 48 (52), i. e. *door noodzaaklijkheid of nood, d. i. noodzaaklijkheid:* Juliae valetudo atrox neceſſitudinem Principi fecit — reditus, i. e. *noodzaakte hem terug te keeren*, Tacit. Ann. III, 64: miſerrima neceſſitudo, Vellej. II, 50, i. e. *beklaaglijke noodzaaklijkheid: van daar nood*, Salluſt. Cat. 17. §. 5.

NECESSUM (*van* neceſſus, a, um), i. q. neceſſe, *onvermijdelijk, volſtrekt nodig, noodzaaklijk, noodwendig, bij voorb.* neceſſum eſt vendere cet., Plaut. Stich. I, 3, 46: uxorem tibi neceſſum eſt ducere, Ibid. Mil. IV, 3, 25: neceſſum eſt depugnarier, Ibid. Caſ. II, 5, 36: ſi neceſſum eſt, Ibid. Aſin. V, 2, 45, i. e. *als het zijn moet, als ik moet:* quod ſit neceſſum ſcire, Afran. ap. Chariſ. 2: tonſorem capiti non eſt adhibere neceſſum, Martial. VI, 57, 3: conſtet neceſſum eſt, Lucret. IV, 1201: eadem faevire neceſſum eſt, Ibid. 1000: neceſſum eſt confiteare, Ibid. V, 37: aurum conſumi neceſſum eſſet, Liv. XXXIX, 5: Neceſſum eſt paucis reſpondere, Liv. XXXIV, 5. *Ook kan men het vertaalen, door, moeten, bij voorb. ik moet, gij moet, hij of het moet enz.*

NECNE *of* NEC NE, *of niet, voor* an non, *ſtaat dikwijls, wanneer er* utrum *of* ne (*het zij het vrage, of, of, betekene*) *is voorgegaan, of door het ſpraakgebruik uitgelaten is, bij voorb.* utrum ex uſu eſſet, nec ne, Caeſ. B. G. I, 50: unitaresne nec ne, Plaut. Capt. III, 5, 55: quaeritur ſintne dii nec ne, Cic. Nat. D. I, 22: quaero, potuerītne — petere nec ne? Cic. Roſc. Com. 17: fiat, nec ne fiat, id quaeritur, Cic. ad Div. I, 39: Dubitat, deus animans nec ne ſit, Cic. Nat. D. I, 14: Nunc habeam, nec ne, incertum eſt, Terent. Heaut. I, 1, 43, *of ik hem heb of niet:* hoc doce, doleam, nec ne doleam, nihil intereſſe, Cic. Tuſc. I, 12 extr.: nondum enim ſta-

statuerat, eum conservaret nec ne, Nep. Eum. 11: *ook achter* quid, *bij voorb.* quid autem possit effici, nec ne, — est videndum, Cic. Partit. 26 med. Not. Horat. Sat. I. 4, 45, quidam, comoedia nec ne poëma esset, quaesivere, *voor* utrum poëma esset Comoedia, nec ne.

NECNON *of* NEC NON, NEQUE NON, i. e. et i. e. *en of ook*, *zie* Nec: *van daar heeft het* et *of* etiam *ook somtijds bij zich*, *bij voorb.* Orcae ruptae, nec non et dolia cet., Varr. R. R. I, 13 extr.: propter frigora, nec non etiam propter cet., Varr. R. R. II, 1 post med., *zie meer in* Nec. Not. *Dikwijls staat er iet tusschen beiden*, *bij voorb.* Nec vero non, Cic. Mil. 32: Neque meam mentem non domum cet., Cic. Cat. IV, 2, *zie meer in* Nec.

NECO, avi, atum, *zelden* ui, ctum, are, *dooden*, *ombrengen*, *bij voorb.* plebem fame, Cic. Q. Fr. II, 3: aliquem ferro, Horat. Sat. II, 7, 58. Sallust. Jug. 42 (46): morsu, Ovid. Rem. 421: suspendio, Plin. H. N. VIII, 37: veneno, Sueton. Ner. 43: odore tetro, Lucret. VI, 786: securi, Gell. XVII, 21: igni, Caes. B. G. I, 53. VII, 4: colubra necuit hominem, Phaedr. IV, 18, 4: venena, quae necant, Plin. H. N. XX, 7: aquas necaturas adcipiemus, Ovid. Trist. I, 2, 38: lien necat (scil. me), Plaut. Curc. II, 1, 21: Jugurtham necatum, Sallust. Jug. 46 (50): quosdam necatos, Suet. Ner. 36: apes necatae, Ovid. Fast. I, 363: *van daar* 1) *Tropisch*, *dooden*, *d. i. te grond helpen*, *vernietigen*, *bij voorb.* imbres necant frumenta, Plin. Hist. Nat. XXXI, 4: aquae flammas necant, Plin. H. N. XXXI, 1: necat gramina pinus, Ibid. XVII, 12: hedera necari arbores certum est, Ibid. XVI, 44 med., i. e. *vernietigd*, *verstikt*: radices herbarum vomere perruptae necantur, Colum. II, 4: quid te coerces, & necas rectam indolem? Senec. Hippol. 454. 2) *Tropisch*, *iemand*, *als 't ware*, *dooden*, *d. i. hem door onäangename redenen of vragen zoo verdrietig maken*, *dat hij van verdriet sterven zou*, *bij voorb.* necas, Plaut. Bacch. V, 2, 43: cf. Eneco.

NECŎPĪNANS *of* NEC OPĪNANS, NEQUE OPĪNANS, tis, i. q. non opinans, *niet verwachtend*, *bij voorb.* Ariobarzanem necopinantem liberavi, Cic. ad Div. XV, 4 ante med., *tegen zijn vermoeden*, *onvoorziens*, *als hij het niet verwachte*, *onverwachts*: ut hanc laetitiam necopinanti objicerem, Terent. Heaut. I, 2, 12: concidit necopinans, Phaedr. V, 7, 7: & necopinanti mors ad caput adcidit, Lucret. III, 972: auxilia regis in id castellum — neque opinantibus omnibus — impetum fecerunt, Hirt. Alex. 63: Caesar ejus temeritate — commotus neque opinans imparatusque oppressus — vocat cet., Ibid. 75: atque — neque opinantes insidiatores subito — concidit, Auct. B. Afric. 65.

NECOPINATO, *zie* Necopinatus.

NECŎPĪNĀTUS *of* NEC OPINATUS, a, um, i. e. non opinatus, *het geen niet verwacht is*, *het geen onverwachts geschiedt*, *onverwachts*, *bij voorb.* bona, Cic. Off. III, 10: gaudium, Liv. XXXIX, 49: in necopinatam fraudem labi, Liv. XXVII, 33 extr.: adventus, Liv. XXVI, 51: res, Liv. II, 22: Italiam necopinatus invadere cogitavit, Flor. III, 5 post med.: *van daar* necopinato (Ablat.), *onverwachts*, *tegen of buiten verwachting*, Cic. Tusc. III, 22. Cic. Phil. II, 31. Liv. III, 15: *daar voor staat ook* ex nec opinato, Liv. IV, 27.

NECŎPĪNUS, a, um, *onverwachts*, *bij voorb.* mors, Ovid. Met. I, 224: struit necopina pericula, Sil. XIV, 189: nec opinum interferit ictum, Stat. Theb. VI, 778: ipsum adcipiter nec opinum rapit, Phaedr. I, 10, 6.

NECTAR, ăris, n. 1) *Godendrank*, Cic. Tusc. I, 26. Ovid. Pont. I, 10, 11. Ib. Met. X, 161. *Ook anders een godlijk vocht of balsem*, *waar mede* Apollo *zijne minnaresse*, *de ter aarde bestelde* Leucothoë, *benevens den grond*, *bevochtigde*; *waar uit een wierookplant opgroeide*, Ovid. Met. IV, 250 *en* 252. 2) *Tropisch*, *al wat zoet*, *aangenaam*, *liefelijk is*, *bij voorb. honig*, Virg. Georg. IV, 164. Ibid. Aen. I, 433. (437): *wijn*, *bij voorb.* Bacchaeum, Stat. Sylv. II, 2, 99: *melk*, *bij voorb.* fertis in ubere nectar, Ovid. Met. XV, 117. (*van de schaapen*): *dus ook* Ceres (i. e. panis) niveo nectare crescit i. e. lacte mulso, Martial. XIII, 46, 1: *ook elke andere zoetigheid* (*wanneer men overäl* Nectar *behoudt*), *bij voorb.* flumina jam lactis, jam flumina nectaris ibant, Ovid. Met. I, 111, *alwaar het honig kan zijn*: oscula, quae Venus quinta parte sui nectaris imbuit, Horat. Od. I, 13, 16: non illas rosas, teneras & madidas, divini roris & nectaris, Apul. Met. IV post init. p. 145 Elm.: *liefelijke geur of reuk*, Lucret. II, 847.

NECTĂRĔUS, a, um, 1) *als* Nectar *of godlijk*, Nectar, *bij voorb.* aqua, Ovid. Med. VII, 707: pars nectareis adspergere tecta fontibus (Al. floribus), Claudian. in Nupt. Honor. & Mar. 209. 2) *van* Nectar, *d. i. zoet als* Nectar, *bij voorb.* Falernum, Martial. XIII, 107, 1: vinum, Apul. Met. V post init. p. 160, 9 Elm.: occursantis linguae illisu nectareo (*bij het kussen*), Ibid. II ante med. p. 119, 16 Elm. 3) Nectarea, scil. herba, Plin. H. N. XIV, 17, *een kruid*, *daar de wijn mede gekruid werdt*, Nectarites vinum *genoemd*, Plin. H. N. Ibid.

NECTARITES, *zie* Nectareus.

NECTO, xui *en* xi, xum, 3. *knoopen*, *aanëenknoopen*, *aanvoegen*, *binden*, *samenbinden*, *in een vlechten*, *samenknoopen of voegen*, *bij voorb.* meros amores collo, Martial. XIV, 206, 1: alicui catenas, Horat. Od. I, 29, 4: laqueum, Ibid. Ep. I, 19, 31: ternos odores, Virg. Ecl. VIII, 77: brachia, Ovid. Fast. VI, 329, i. e. *in een slingeren*: coronam, Horat. Od. I, 26, 7: flores, Ibid.: comam myrto, Ovid. Am. I, 2, 23: talaria pedibus, Virg. Aen. IV, 239: alicui compedes, Plin. Ep. IX, 28 post med.: vasa ex viminibus, Sallust. ap. Non. 10. n. 14: *van daar* 1) *binden*, *kluisteren*, *bij voorb.* nexi soluti; cautumque, ne in posterum necterentur, Liv. VIII, 48, *gekluisterd worden*: *van daar Tropisch*, *binden*, *verbinden*, *verpligten*, *bij voorb.* sacramento nexi, Justin. XX, 4: crimine nexus, Pandect. XLVIII, 21, 3: res pignori nexa, *verpand*, Ibid. XLIX, 14, 22. 2) *Tropisch*, *aanvoegen*, *aanknoopen*, *bij voorb.* ut ex alio alia nectantur, Cic. Leg. I, 19, i. e. *het één aan het ander*: fatum ex caussis, Cic. Top. 15. 3) *Tropisch*, *samenvoegen of knoopen*, *bij voorb.* rerum caussae aliae ex aliis aptae & nexae, Cic. Tusc. V, 25: omnes virtutes inter se nexae, Cic. Tusc. III, 8: verba numeris, Ovid. Pont. IV, 2, 30: dolum, Liv. XXVII, 28, *een bedrog*, *list spelen*: foedera, Valer. Flacc. III, 593: jurgia cum aliquo i. e. *kijven*, Ovid. Am. II, 2, 35: causas inanes, Virg. Aen. IX, 219, i. e. *voortbrengen*, *als men de eene aan de andere hecht*.

NECŬBI, i. e. *opdat niet ergens*, *voor* ne alicubi, Caes. B. G. VII, 35. Varr. R. R. II, 2 extr. Liv. XXII, 2. XXV, 33. XXXVIII, 39. Colum. II, 18. Lucan. IX, 1058: *want dat* ali *valt achter* ne *geern weg*, *gelijk* necunde *voor* ne alicunde, ne cui *voor* ne alicui, ne quando *voor* ne aliquando.

NECUNDE, i. e. *opdat niet ergens van daan*, Liv. XXII, 23 extr. XXVIII, 1 extr., *voor* ne alicunde, *zie* Necubi.

NECUNQUEM, i. e. nec unquam quemquam, Fest.

NEDUM *staat eigenlijk voor* NE DICAM, *ik wil niet zeggen*, *en zoo kan men het gemeenlijk overzetten*: *van daar* 1) *ik wil niet zeggen*, *niet alleen*, *niet enkel*, *bij voorb.* nedum morbum removisti, sed etiam gravedinem, Cic. Att. X, 16 extr.: *dus ook* Balb. & Opp. in Cic. Epist. ad Att. X post Ep. 6. Nedum hominum humilium, sed etiam amplissimorum. 2) *ik wil niet zeggen*, *of gezwegen*, *laat staan*, *d. i. veel min*, *bij voorb.* nedum his temporibus, Cic. Cluent. 35, *gezwegen enz.*: multitudinem, nedum armatam, sustineri, Liv. VI, 7: puer vix dum libertatem, nedum dominationem, laturus, Liv. XXIV, 4: aptius quam Peloponnesus, nedum Patrae, Cic. ad Div. VII, 28. *Ook volgt* ut *dat daar op*, *zoo als bij ons*, *bij voorb.* ne voce quidem incommoda, nedum ut ulla vis fieret, Liv. III, 14, i. e. *gezwegen*, *laat staan*, *dat enz. Dikwijls ontbreekt* ut, *bij voorb.* Satrapes nunquam ejus sumtus sufferre queat: nedum tu possis, Terent. Heaut. III, 1, 43, i. e. *gezwegen*, *dat gij kondt*: qui vel in pace bellum excitare possent, nedum in bello respirare civitatem forent passuri, Liv. XXVI, 26 extr., i. e. *laat staan*, *dat zij zouden laten gebeuren*, *dat de Staat enz.*: mortalia facta peribunt, nedum sermonum stet honos, *gezwegen dat — zoude*, Horat. Art. 69: vix se continebit, nedum isti — non statim conquisituri sint cet., Cic. Agr. II, 35 extr., *gezwegen*, *dat dezen niet terstond enz.*: vix in tectis frigus vitatur, nedum in mari sit facile cet., Cic. ad Div. XVI, 8. 3) *ik wil niet zeggen*, *of laat staan*, *gezwegen*, *d. i. veelmeer*, *bij voorb.* quae vel socios, nedum hostes victos terrere possent, Liv. XLV, 29: adulationes etiam victis Macedonibus graves, nedum victoribus, Liv. IX, 18: ubi & intrare, nedum vastare, — prohiberentur, Liv. X, 32: etiam privatis deformia, nedum principi, i. e. *gezwegen*, Sueton. Claud. 40 extr.: ornamenta etiam legioni, nedum militi, satis multa, Valer. Max. III, 2, 26: satis animi habere etiam adversus solida mala, nedum ad istas umbras malorum, Senec. Ep. 99: mendacium dicere — nonnunquam in levioribus caussis — nedum si — avertendus sit, Quintil. XII, 1.

NEFANDE, *afschuwlijk*, *godloos*, *bij voorb.* multa nefande auli, Sallust. ap. Priscian. 14.

NEFANDUS, a, um, *eigenlijk*, *onuitspreeklijk*, *of niet waardig*, *dat men er van spreekt*: *van daar godloos*, *vervloekt* (*ongehoord*), *bij voorb.* scelus, Cic. Harusp. 20: arma, Cic. ad Brut. Ep. 6 post med.: homo, Quintil. I, 3 (4) extr.: vehiculum, Liv. I, 59: odium, Virg. Aen. V, 785: Minotaurus, veneris monimenta nefandae, Ibid. VI, 26: nefan-

dus,

dissimum caput (i. e. homo), Justin. XVIII, 7 med.: nefandissime senex, Quintil. Decl. XVIII, 11: etiam cum obscenius vixeris aut nefandus, Plin. H. N. XXVIII, 1 extr.: nefandissima quaeque, Justin. XVI, 4: Deos memores fandi atque nefandi, Virg. Aen. I, 543 (547), i. e. *onrecht*, *godloosheid*.

NEFANS, tis, i. q. nefandus, *bij voorb.* facta nefantia, Lucil. ap. Non. 8. n. 47: omnia nefantia, Varr. Ibid.

NEFARIE, *godloos*, *vervloekt*, *op eene godloze*, *vervloekte wijze*, *bij voorb.* pestem patriae moliri, Cic. Cat. II, 1: pater occisus nefarie, Cic. Rosc. Am. 11: optimum quemque nefarie consectari, Auct. B. Afric. 44: aliquid nefarie facere, Cic. in Caecil. 12. Cic. Verr. Act. I, 13: *of* committere, Cic. Verr. I, 2 extr., *iet godloos*, *roekeloos doen*, *begaan*.

NEFARIUS, a, um, *godloos*, *vervloekt*, *slecht*, *bij voorb.* homo, Cic. Off. II, 14: Atreus, Horat. Art. 186: societas, Cic. Cat. I, 13: bellum, Ibid.: nefario scelere se obstringere, Caes. B. C. II, 32: facinus, Cic. Rosc. Am. 13: voluntas, Cic. Sull. 9 extr.: crudelitas, Caes. B. G. VII, 77: *van daar* nefarium *iet afschuwelijks*, *godloos*, *ongehoords*, *bij voorb.* nefario eo obstrinxeris remp., Liv. IX, 34 post med.: multa commemorare nefaria in socios, Cic. Off. II, 8.

NEFAS, n. Indecl., 1) *zondig*, *niet geoorloofd*, *onrecht*, *eene zonde*, *bij voorb.* nefas dictu, Cic. Senect. 5: mihi nefas est oblivisci, Cic. ad Div. XV, 21 extr.: patriae irasci nefas esse ducebat, Nep. Epam. 7: quibus nefas est — deferere patronos, Caes. B. G. VII, 40: eum, cui nihil unquam nefas fuit nec in facinore nec in libidine. Cic. Mil. 27: dicere id sibi nefas esse, Cic. Verr. IV, 34, i. e. *zij mogten*, *konden niet*, *het zou zonde zijn*: nefas facere, Ovid. Met. XI, 70: quem Aegyptii nefas habent nominare, Cic. Nat. D. III, 22: corpora viva nefas Stygia vectare carina, Virg. Aen. VI, 391: per fas & nefas, Liv. VI, 14 post med., *door recht en onrecht*: *van daar* 2) *godloosheid*, *d. i. booze*, *godloze daad*, *bij voorb.* dirum nefas in pectore versat, Virg. Aen. IV, 563: nefas triste piare, Ibid. II, 184: ausi immane nefas, Ibid. VI, 624: impressum nefas i. e. *ingedrukte*, *booze daad* (*der dochteren van* Danaus), Ibid. X, 497: lex immane edomuit nefas, Horat. Od. IV, 5, 22: magnum nefas contrahere, Justin. XXIV, 3: nefas committere, Ovid. Met. XI, 70: in omne nefas me paravi, Ibid. VI, 613: grande nefas, Juvenal. XIII, 54: *van daar* nefas! *in* Parenthesis, *o welke afschuwelijke daad* (*zaak*), *zie hier na*. b) *afschuwelijk*, *of iets afschuwelijks*, *bij voorb.* Quosne (nefas!) reliqui, Virg. Aen. X, 673: sequiturque (nefas!) Aegyptia conjux, Ibid. VIII, 688: heu nefas! Horat. Od. III, 4, 30. IV, 6, 17. c) *afschuwelijk*, *verschrikkelijk*, *ijsselijk*, *zeer wonderbaar*, *ongehoord*, *bij voorb.* Lavinia (nefas!) comprehendere crinibus ignem, Virg. Aen. VII, 73: monstrumque nefas, Stat. Theb. VI, 942, i. e. *ongehoorde zaak*: cf. 498. d) *een boos*, *godloos*, *afschuwelijk mensch*, Virg. Aen. II, 585. 2) *onmogelijk* (*gelijk* fas *mogelijk*), *onmogelijkheid*, *bij voorb.* levius fit patientia, quidquid corrigere est nefas, Horat. Od. I, 24, 20: dicere, sibi nefas esse, *zij konden niet*, Cic. Verr. IV, 34, *zie hier voor*.

NEFASTUS, a, um, *eigenlijk*, *onrechtvaardig*, *niet geoorloofd*, *naar de wetten of den Godsdienst*: *van daar* dies nefastus, Liv. I, 19 extr., i. e. *op welken geen rechtdag mogt gehouden worden* (*zie* Fastus): *van daar* 1) *godloos*, *afschuwelijk*, *bij voorb.* quae augur injusta, nefasta, defixerit (i. e. *als godloos bestemmen zal*), Cic. Leg. II, 8 e Legg. XII Tabb.: crimen, Plin. H. N. IV, 11 post med: locus, Stat. Theb. I, 273: Acheron, Ibid. IV, 456: *ook* frutices nefasti, Plin. H. N. XX, 11, *afschuwelijk*, *snood*, *schadelijk*: *van daar* nefastum habetur profibare diis vina vitis fulmine tactae, Ibid. XIV, 19. 2) *ongelukkig voor iemand*, *d. i. ongeluk aanbrengend*, *bij voorb.* dies, Horat. Od. II, 13, 1. Sueton. Tiber. 53: *ook noemde het gemeen alle ongelukkige dagen*, *die andere* religiosi *heeten*, nefastos dies, *volgends* Gell. IV, 9, *het welk* Gellius *aldaar*, *en* V, 17, *afkeurt*; *maar misschien zonder grond*: Ne qua terra sit nefasta victoriae suae, Liv. VI, 28: nefastum habetur prolibare cet., Plin. H. N., *zie hier voor*.

NEFRENS, dis, *van* ne i. e. non *en* frendo, *die nog niet bijten kan*, *gevolglijk nog geene tanden heeft*, *bij voorb.* porci nefrendes, Varr. R. R. II, 4, 17: aries, Scaevola ap. Fest.: quem nefrendem alui cet., Liv. ap. Fest.

NEGANTIA, ae, f. *ontkenning*, *bij voorb. van eene stelling*, Cic. Top. 14.

NEGATIO, onis, f. 1) *ontkenning*, *loochening*, Cic. Sull. 13: negatio infitiatioque facti, Cic. Partit. 29: conjunctionum, Cic. Fat. 8. 2) Negatie, *d. i. een ontkennend woord*, *bij voorb.* non, nemo cet., Apulej. Doctr. Plat. 3 ante med. p. 32 Elm.

NEGATIVUS, a, um, *ontkennend*, *d. i. ontkenning uitdrukkend*, *bij voorb.* particula, Apulej. Doctr. Plat. 3. p. 32 Elm. *en* post med. p. 39, *tweemaalen*: actio, Pandect. VII, 6, 5 in., *alwaar andere* Edd. negatoria *hebben*.

NEGATORIUS, a, um, i. q. negativus, *ontkennend*, *bij voorb.* actio, i. e. *wanneer men*, *bij voorb. beweert*, *dat het goed vrij is*, *en dus geen* Servituut *heeft*, Pandect. VII, 6, 5, *in 't begin* (*alwaar andere* Edd. negativa *hebben*), *en op het einde*, Ibid. VIII, 5. Leg. 2 *en* 4.

NEGIBUNDUS, a, um, *voor* negabundus i. e. negans, Cato ap. Fest.

NEGITO, are, i. q. negare, *ontkennen*, *loochenen*, Sallust. Jug. 111 (119). Plaut. Merc. I, 1, 50. Lucret. IV, 911, *ook* Cic. Acad. IV, 2. Ed. Davis.

NEGLECTIO, onis, f. *verwaarloozing*, *verzuim*, *bij voorb.* amicorum, Cic. Mur. 4.

NEGLECTUS, us, m. *verwaarloozing*, *bij voorb.* vestia plicaturas, a somno moventium neglectum, Plin. H. N. VII, 51: res est mihi neglectu i. e. neglectui, Terent. Heaut. II, 3, 116, i. e. *ik verwaarloos de zaak*.

NEGLECTUS, a, um, *zie* Negligo.

NEGLIGENS, *zie* Negligo.

NEGLIGENTER, *nalatig*, *zorgeloos*, *onachtzaam*, *bij voorb.* scribere, Cic. Rosc. Com. 2: mittere tela, Auct. B. Afric. 18: mustela se obscuro loco abjecit negligenter, Phaedr. IV, 1, 12: pelles gerunt — negligenter, ulteriores exquisitius, Tacit. German. 17, i. e. *slecht*, *d. i. niet op eene fijne*, *smaakvolle*, *opgesierde wijze*: de injuriis, quas professores negligenter ab ambitione parentum adciperent, Sueton. Grammat. 9, *kan* *dubbel verklaard worden*, *of*, *het welk de leeraars van de ouders met onachtzaamheid verdroegen*; *of welk* (*onrecht*) *de leeraars van de ouders op eene verachtelijke wijze leden*; *de laatste zin is geloofelijker*: *doch*, *Ban schijnt* negligenter *hard*; Casaubonus *leest* negligentia & cet.: negligentius adservare aliquid, Cic. Caecin. 26: negligentissime amicos habere, Senec. Ep. 63 med.

NEGLIGENTIA, ae, f. *nalatigheid*, *zorgeloosheid*, *onachtzaamheid*, *verwaarloozing*, *ook ter zijdestelling*, *geringachting*, *nalating*, *onverschilligheid*, *bij voorb.* in accusando, Cic. Rosc. Am. 21: aut negligentia, pigritia cet., Cic. Off. I, 9, i. e. *nalatigheid*: munditia, quae fugiat agrestem — negligentiam, Ibid. 36, i. e. *nalatigheid*, *verzuim*, *zorgeloosheid*: *dus ook* quaedam negligentia est diligens, Cic. Or. 23 extr.: cognatorum, Terent. And. I, 1, 44, i. e. *verzuim*, *zorgeloosheid*, *geringachting*: epistolarum, Cic. Att. I, 6, i. e. *nalatigheid in het schrijven*, *in brieven*, *dat men zelden schrijft*: *maar* epistolarum, Cic. Att. VIII, 11 extr., i. e. *onverschilligheid*, *koelheid*, *die in de brieven heerscht*: nondum haec — negligentia deum (deorum) venerat, Liv. III, 20, i. e. *geringachting der Goden*, *verwaarloozing*, *zorgeloosheid in derzelver vereering*: *dus ook* ab eadem negligentia, qua nihil deos portendere nunc credant, Liv. XLIII, 13, i. e. *onverschilligheid in den Godsdienst*, *ongodsdienstigheid*: *dus ook* ceremoniarum, auspiciorumque, Liv. XXII, 9, i. e. *verwaarloozing*, *verzuim*: negligentia tua, Terent. Phorm. V, 8, 27, *voor* tui i. e. erga te, *nalatigheid jegens u*, *d. i. geringachting*, *zie* Tuus.

NEGLIGO *of* NEGLEGO, exi, ectum, 3. (*van* nec *en* lego), *verwaarloozen*, *geen acht geven*, *zich om iets niet bekommeren*, *ter zijde stellen*, *verzuimen*, *bij voorb.* mandatum, Cic. Rosc. Am. 38: rem familiarem, Nep. Them. 1: maculam judiciorum, Cic. Cluent. 47: te non neglexisse scil. *de betaling*, Terent. Phorm. I, 2, 4: *ook kan men het één en ander uit het volgende hier toe brengen*: *ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* coagmentare, Cic. Or. 23: obire diem edicti, Cic. Phil. III, 8: cf. Tibull. II, 6, 29. Horat. Od. I, 28, 30: *ook* seq. ne, *bij voorb.* negligens, ne — laboret, parce — cavere, Horat. Od. III, 8, 25, i. e. *onbekommerd*, *of enz.*: *doch*, ne *kan ook van* cavere *afhangen*: *dan is* negligens Adjective, *zorgeloos*, *onbekommerd*: *ook* seq. Accusat. & Infinit., Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 16, *zie hier na*: *van daar* 1) *van iets geen werk maken*, *niet achten*, *ter zijde stellen*, *verachten*, *gering achten*, *bij voorb.* periculum, Cic. ad Div. XIV, 4: imperium alicujus, Caes. B. G. V, 7: injurias, Ibid. I, 36: spem, Cic. Cat. III, 9: pecuniam, Senec. de vita beata 27: aliquem, *bij voorb.* se semper credunt negligi, Terent. Ad. IV, 3, 16: minas, Cic. Quint. 30: legem, Cic. Vatin. 2: bellum, Cic. Manil. 16: vim, Tacit. Ann. XII, 43: *ook* seq. Infinit., Horat. Od. III, 8, 25, *zie hier voor*: *ook* seq. Accusat. & Infinit., *bij voorb.* Theopompum confugere — neglexistis, Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 16. 2) *iets niet achten*, *niet rekenen*, *ongemerkt laten voorbijgaan*, *of enkel zoo laten gaan*, *in dezelfde beteekenis*, *bij voorb.* pecuniam captam, Cic. Verr. III, 94: vitam ereptam, Cic. Manil. 16: injurias, Caes. B. G. I, 35 *en* 36. Not. a) Perfect. *is ook* neglegi, *bij voorb.* neglegerit, Aemil.

Mer

Macer. ap. Diomed. 1. & Priſcian. 10. b) negligo *van levenloze dingen, bij voorb.* quia ſic cultus (hortus) negligat ſiccitates, Pallad. I, 34. 2, i. e. *er geen werk van maakt, er zich niet om bekommert.* Not. *Het* Particip. 1) Negligens *ſtaat ook* Adjective, *nalatig, onächtzaam, onverſchillig bij eene zaak, bij voorb.* negligens in ſumtu illo (provincialium), Cic. ad Div. IV, 8 med. §. 18, i. e. *onverſchillig; ſommigen, bij voorb.* Graevius, *verklaaren het, verkeerd, verkwistend:* in amicis eligendis, Cic. Amic. 17: *ook met den blooten* Ablativus, *bij voorb.* negligens ſcribendo, Cic. ad Div. III, 9 extr., *alwaar zeker* in ſcribendo *duidlijker zou zijn: maar dit* in *ontbreekt meermaalen, bij voorb.* quod dicendo perſpexeram *voor* in dicendo, Ibid. I, 2: literas, quibus erat ſcriptum *voor* in quibus cet., Cic. Q. Fr. II, 5 in.: literae tuae, quibus intellexi cet. *voor* in quibus *of* ex quibus cet., Cic. ad Div. I, 9 in.: *verders* in aliquem, Ibid. XIII, 1 extr.: *dus ook* negligentior in patrem, Juſtin. XXXII, 3: *ook met* circa i. e. *ten aanzien, bij voorb.* circa deos & religiones negligentior, Sueton. Tiber. 69: *ook met* de, *bij voorb.* de alieno negligens, Plin. Ep. IV, 13 poſt med., i. e. *nalatig, niet huishoudelijk, verkwistend met eens anders geld: ook* ſeq. Infinit., *bij voorb.* me obtegere negligens fui, Plaut. Moſt. I, 2, 60: *ook* ſeq. Genit., *bij voorb.* alarum, Petron. 128 in., i. e. *ten aanzien enz.:* lenocinii, Sueton. Aug. 79: Negligentior legis, officii — amicorum, Cic. Verr. III, 62, i. e. *ten aanzien der wet — der vrienden: ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* natura i. e. *aart, inborst:* Cic. Brut. 68: dux, Cic. Att. VII, 20: cf. Cic. Verr. III, 69: remiſſior ac negligentior, Suet. Galb. 14, i. e. *verkwistender:* amictus negligentior, Quintil. XI, 3 poſt med. 2) Neglectus, a, um, *ſtaat ook* Adjective, *verwaarloosd, onächtzaam geſteld, ook niet geächt, bij voorb.* forma, Ovid. Art. I, 509: coma, Ibid. III, 153: caſtra, Liv. XXVIII, 1: ager, Horat. Sat. I, 3, 67: neglectiſſima progenies, Stat. Theb. VII, 164: cum ipſi inter nos abjecti neglectique ſimus, Cic. Fin. III, 20, *niet geächt, d. i. daar wij elkander zelve niet zeer achten, geene zorg voor elkander dragen, ons om elkander niet bekommeren enz.*

NEGO, avi, atum, are, *ontkennen, d. i. neen zeggen, bij voorb.* negat quis, nego; ait, ajo, Terent. Eun. II, 2, 20, i. e. *zegt iemand neen, dan zeg ik ook neen; zegt iemand ja enz.: van daar* alicui, *tegen iemand neen zeggen, of hem iet afſlaan, bij voorb.* nunquam reo tam praeciſe negavi, quam hic mihi, Cic. Att. VIII, 4 poſt med.: potes his impune negare, Ovid. Met. XIII, 741, i. e. *neen zeggen of iet afſlaan: ook kan men dikwijls, neen zeggen, zetten, voor loochenen: want, die iet loochent, zegt neen: van daar* 1) *loochenen, of zeggen, dat iet niet zoo is, bij voorb.* aliquid, Terent. Phorm. III, 2, 93: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* ſi negas, Cic. Brut. 19: non nego, Terent. Ad. V, 3, 22: quae certa non erunt, pro certo negare, Cic. Att. V, 20 ante med., i. e. *als zeker loochenen of ontkennen, d. i. zeggen, dat het niet heel zeker is: bijzonder volgt geern de* Accuſativus *met den* Infinitivus *daar op, wanneer het bij ons heet, ik zeg (beweer, verzeker) dat het niet enz., bij voorb.* nego, ullum vas fuiſſe, Cic. Verr. IV, 1, *ik zeg, dat er geen huisraad geweest is:* negavit, ſe ſententias rogaturum, Cic. Q. Fr. II, 1, *hij zeide, hij zou niet enz.:* fines eorum ſe violaturum negavit, Caeſ. B. G. VI, 31, *hij zeide (verzekerde enz.), hij zou niet ſchenden:* negavi me audire, Cic. Att. V, 21 med.: nego extare ſenatus conſulta, Cic. Haruſp. 8: neget per omnes deos ſe meminiſſe, i. e. *zweert bij enz., verzekert bij alle Goden enz.*, Tibull. I, 2, 38: *van daar* aegor *men ontkent van wij, bij voorb.* caſta, Ovid. Faſt. IV, 321: negatus anſer aliena excludere ova, Colum. VIII, 14 med.: ex eo negantur ranae ibi coaxare, Sueton. Aug. 94: habentes eam (radicem) negantur feriri a ſerpentibus, Plin. H. N. XX, 5: ciconiae pullum qui ederit, negatur lippiturus, Ibid. XXIX, 6 poſt med.: cum ſis quoque (domi), ſaepe negaris, Martial. II, 5, 5, *wordt verloochend, men zegt (verzekert) dat gij niet t'huis zijt. Ook van levenloze dingen, bij voorb.* ſin (arenae) in ſua poſſe negabunt ire loca cet., Virg. Georg. II, 234: Et tophus ſcaber & creta negant alios aeque ſerpentibus agros dulcem ferre cibum ſcil. quam ſe, Ibid. 215. *Ook moet men aanmerken* nego me, negat ſe cet., *waar bij men een* Infinitivus *moet denken, bij voorb.* Pater ut uxorem ducat, orare occipit: ille primo ſe negare ſcil. uxorem ducturum, Terent. Hec. I, 2, 45: obſecrat, ut ſibi ejus copiam faciat: illa ſe negat ſcil. copiam facturam, Ibid. Phorm. I, 2, 63: expiſcare, quaſi non noſſes: DE. Ego me nego ſcil. noſſe, Ibid. II, 3, 35. Not. a) *Somtijds volgt* quin *daar op, in plaats van den* Accuſativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* negare non poſſe, quin rectius ſit, Liv. XL, 36: *dus ook* Lactant. V, 22 in. b) *ſomtijds volgt nog eene ontkenning, d. i. een ontkennend woord daar op, bij voorb.* nec cet., *het welk de ontkenning niet wegneemt, maar overtollig ſtaat, bij voorb.* Negato, eſſe quod dem, nec mu nec mutuum, Plaut. Stich. I, 3, 101: *dus ook* Cic. Acad. I, 2: Quod bonum quale ſit, negat Epicurus ſine voluptatibus nec ſuſpicari, *alwaar* Erneſti *liever* aut *lezen wil: maar het is eene onächtzaamheid in 't ſpreken, zoo als het weglaten van* non *voor* ne quidem: *dus ook* Terent. Phorm. II, 2, 6, Demipho negat eſſe cognatam? neque ſe ſcire cet., *alwaar eigenlijk* & *voor* neque *ſtaan zou:* cf. Nec. c) *Somtijds ſtaan er twee ſtellingen bij* nego, *en men moet ten laatſten uit* nego *alleen* ajo *afleiden of denken; het welk insgelijks onächtzaamheid is, bij voorb.* Cic. Att. VII, 15 poſt med. Plerique negant, Caeſarem in conditione manſurum, poſtulataque haec ab eo interpoſita eſſe cet.: negat, ſe — pertimeſcere, virtuti ſuorum ſatis credere, Salluſt. Jug. 106 (114), *alwaar men in de eerſte plaats bij* poſtulata, *en in de laatſte bij* virtuti, dicit, ait *denken moet: hier toe behoort ook de plaats hier voor,* Terent. Phorm. II, 2, 6, *alwaar men* ait, dicit, *bij* neque ſe ſcire *denken moet.* 2) *afſlaan, weigeren,* aliquid alicui, Caeſ. B. G. V, 6: opem patriae, Ovid. Her. III, 96: cf. Sueton. Aug. 40 *en* Tit. 8: *dus ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* reo cuiquam, Cic. Att. VIII, 4, *zie boven:* comitem negare ſcil. ſe, i. e. *niet mede willen gaan*, Ovid. Art. I, 127: *ook* Paſſiva, *bij voorb.* ſi tibi negabitur ire, Ovid. Art. II, 243: cupimusque negata, Ibid. Am. III, 4, 17: *van daar Tropisch, bij voorb.* vela ventis, Ovid. Met. XI, 487, i. e. *ontnemen:* ſe vinclis, Tibull. II, 3 extr., *zich onttrekken, ze afſlaan:* negare coenia, Martial. XIII, 7, 2, i. e. *de maaltijden afſlaan:* Poma negat regio, Ovid. Triſt. III, 10, 73, *weigert, d. i. draagt niet enz.:* nec mihi materiam Roma negabat, Ibid. II, 321: ſi dextra neget, Stat. Theb. VI, 552: palus merſa negaret arva coli, *voor* impediret, Claudian. Proſerp. II, 180. 3) *niet willen, bij voorb.* Hannibalem pelli — negabam, Sil. IX, 535: *men zou het ook kunnen vertaalen, niet toegeven, verhinderen, waar toe men ook de voorgaande plaats,* Claudian. Proſerp. II, 180, *zou kunnen brengen.* Not. negaſſim *voor* negaverim, Plaut. Aſin. II, 4, 96.

NEGOTIALIS, e, *de zaak betreffende, bij voorb.* para conſtitutionis negotialis, Quintil. III, 6 poſt med., i. e. *alwaar van de zaak zelve gehandeld wordt: en volgends* Cicero Invent. I, 11. II, 21, *waar bij de zaak onderzocht wordt, wat rechtens is.*

NEGOTIATIO, onis, f. 1) *bezigheid met iet: van daar* 2) *bezigheid met handelen: ten tijde van* Cicero *ſchijnt men alleen dezen naam aan aanzienlijken koophandel, bij voorb. der Ridders, die in geldleeningen, geldwisſelen en groote ondernemingen beſtondt, gegeven te hebben, bij voorb.* reliquiae negotiationis Aſiaticae, Cic. ad Div. VI, 8, *en* veteris, Cic. Ibid. XIII, 66, i. e. *het overſchot der nog intevorderen gelden uit dezen handel. Onder de Keizers is het alle koophandel, bij voorb.* pecuaria, Colum. VIII, 1: ſagaria & lintearia, Pandect. XIV, 4, 5 poſt med.: negotiationes pudendas exercuit, Sueton. Veſp. 16: oppidum, in quo omnis negotiatio convenit, Plin. H. N. VI, 28 poſt med.

NEGOTIATOR, oris, m. *eigenlijk, die zich ergens mede bezig houdt: bijzonder, die eene uitgeſtrekte bezigheid heeft, bij voorb. eenen koophandel bezorgt, bij voorb.* negotiatores ſervi videntur, qui praepoſiti ſunt negotii exercendi cauſa, veluti qui ad emendum aut locandum & conducendum praepoſiti ſunt, Pandect. XXXII, 63: *bijzonder, die eenen handel drijft, het zij met geld, met vee enz.* Not. *Ten tijde van* Cicero *ſchijnt men alleen diegenen zoo genoemd te hebben, die eenen grooten en eerlijken handel dreven, zoo als de Ridders deeden, te weten:* 1) *met geldleenen en geldwisſelen,* 2) *met groote ondernemingen, bij voorb. het ophopen van graan enz.: van waar men, in het eerſte geval, geldwisſelaars, geldhandelaars, bankiers, in 't laatſte,* Entrepreneurs, *of in 't gemeen, handelaars, groothandelaars, kooplieden, zou kunnen vertaalen: zij ſtaan overäl, bij voorb.* Cic. Font. 1 in. cet. Cicero *onderſcheidt hen van de* mercatores, Verr. II, 77. Planc. 26: *ook van de* publicani, Verr. II, 3. Flacc. 16. Q. Fr. I, 1, 2. *Maar, ten tijde der Keizers, heet elk koopman zoo, bij voorb.* veſtiarius, Pandect. XXXVIII, 1, 45: frumentarius, Ibid. L, 5, 9: mercis ſordidae negotiator, Quintil. I, 12, 17: mancipiorum, Ibid. V, 12, 17: cerdo negotiator, Apul. Met. II ante med. p. 120, 24 Elm.: omne negotiator magnarius coëmerat, Ibid. I poſt init. p. 104, 24 Elm. *Ondertusſchen is het niet onwaarſchijnlijk, dat deze betekenis ook reeds, ten tijde van* Cicero, *gewoon is geweest.* Cicero *heeft, als hij van* negotiatores *ſpreekt, gemeenlijk de Ridders in de gedachten. Maar, daaröm kunnen geringer handelaars reeds toen* negotiatores *genoemd zijn: want* negotiator *is toch eigenlijk elk handelaar, het zij in 't groot* of

of in 't klein, in geld, graan enz. Not. Negotiator *als een bijnaam van* Merkurius, *d. i. beschermer van den koophandel*, Inscript. ap. Gruter. p. 55 n. 1.

NEGOTIATRIX, Icis, f. *eene vrouw, die zich met iets bezig houdt, handteering drijft, koopmanschap doet, bij voorb.* Pandect. XXXIV, 2, 33.

NEGOTINUMIUS *of* **NEGOTINUMMIUS**, a, um, *geld kostende, bij voorb.* basiola vel meretricum poscinummia vel adventorum negotinummia, Apul. Met. X med. p. 248, 36 Elm.

NEGOTIOLUM, i, n. i. e. parvum negotium, *kleine bezigheid, kleine zaak*, Cic. Q. Fr. III, 4 extr. Plaut. ap. Priscian. 3.

NEGOTIOR, atus sum, ari, 1) *eigenlijk, zich bezig houden, bezigheid hebben: van daar* a) *koophandel drijven, handelen, bij voorb.* cum se Syracusas otiandi causa, non negotiandi, contulisset, Cic. Off. III, 14: Curius, qui Patris negotiatur, Cic. ad Div. XIII, 17: cives Romani, qui Lampsaci negotiabantur, Cic. Verr. I, 27: partim mercibus suppeditandis — dimittit partim retinet, ut arare, ut pascere, ut negotiari libeat, Ibid. II, 3 in.: ceteris ex ordinibus — in Asia negotiantur, Cic. Manil. 7: a civibus Romanis, qui negotiantur in Gallia, Cic. Font. 1: quia lixarum in modum omnes per agros vicinasque urbes negotiabantur, Liv. V, 8 in.: quin negotiandi ferme causa argentum in zonis habentes in commeatibus erant, Liv. XXXIII, 29: negotiari aliquo genere mercaturae, Colum. XII praef.; *doch, ten tijde van Cicero, misschien alleen in 't groot, en met geldwisselen, zie* Negotiator; *maar ten tijde der Keizeren, met alles: van daar* negotians i. q. negotiator, *bij voorb.* negavi me cuiquam negotianti dare (praefecturam), Cic. Att. V, 21 post med.: Q. Ovilio Venustiano negotianti, Inscript. ap. Gruter. p. 645 n. 8 *en* 12: negotians ferrarius, Ibid. p. 640 n. 4: magnis pecuniis negotians, Apul. Met. V: *ook seq. genit., bij voorb.* negotiantes vini Supernates & Ariminenses, Inscript. ap. Reines. class. 3. n. 88: *van daar Tropisch*, animas nostras, Plin. H. N. XXIX, 1 ante med., *met het leven of de ziel des menschen handelen, van Geneesheeren, d. i. daar mede als 't ware handel doen, ze als eene koopmanschap beschouwen, er winste van trekken, alwaar* Hard. anima nostra *leest*.

NEGOTIOSITAS, atis, f. *dus vertaalt* Gellius XI, 16, πολυπραγμοσύνην, *veelbezigheid*.

NEGOTIOSUS, a, um, *bezig, vol bezigheid, bij voorb.* provincia, Cic. Mur. 8: homo, Sallust. Cat. 8. Plaut. Merc. I, 2, 79, i. e. *bezig*: quid crudelitate negotiosius? Senec. de Ira II, 13 extr.: tergum negotiosum mihi esse, *boertend*, Plaut. Mil. II, 5, 37, i. e. *braaf geklopt worden: van daar* dies negotiosi, Tacit. Ann. XIII, 41, *werkdagen, bezigheidsdagen*.

NEGOTIUM, i, n, (*voor* nec otium, *onledigheid, wanneer* nec *voor* non *staat*) *is elke bezigheid, bijzonder, die met eenige of veel moeite gepaard gaat, bij voorb. ambtsbezigheid, bij voorb.* negotium publicum, Cic. Or. II, 6: *van daar* 1) *elke zaak, die men te doen heeft, affaire, bezigheid, verrichting, zaak, bij voorb.* intelligebat sibi cum viro forti negotium esse, Nep. Dat. 7, i. e. *dat hij te doen hadt met enz.*: quid tibi hic negotii esset, i. e. *hier te doen hadt*, Terent. Ad. IV, 5, 8: negotium suscipere, Cic. Cat. III, 2: alicujus procurare, Cic. Verr. III, 64, suum gerere, Cic. Rosc. Com. 12: alicui mandare, Cic. ad Div. XIII, 26, i. e. *opdragen: dus ook* alicui dare de re, Cic. Dom. 20: *ook* dare, ut cet., Cic. Harusp. 8, i. e. *last geven*: ex negotio emergere, Cic. Att. V, 10: in negotio versari, Ibid.: in magno negotio habuit, obligare cet., Suet. Caes. 23, i. e. *hield het voor eene gewigtige zaak, liet er zich aan gelegen zijn*: negotio desistere, Caes. B. G. I, 45, *van eene zaak afiaten*. Not. seq. Infinit. videre, Liv. III, 4 extr.: *bijzonder eene zwaare of onaangename: van daar* a) *zwarigheid, moeite, arbeid, bij voorb.* tantis opibus tantoque negotio, Cic. ad Div. II, 10. §. 6: satis habui negotii in sanandis vulneribus (provinciae), Cic. Att. V, 17 extr.: magnum negotium est navigare mense Quintili, Cic. Att. V, 12: interfecto (illo), nihil habituri negotii essent, Nep. Eum. 12: quid negotii est, haec poëtarum portenta convincere? Cic. Tusc. I, 6: cum Epicuro hoc est plus negotii, Cic. Fin. II, 14: *van daar* sine negotio, Nep. Ages. 5, *of* nullo negotio, Cic. Att. X, 16, *zonder moeite, ligt: dus ook* abrotonum seritur — non sine negotio, Plin. H. N. XXI, 10 extr.: tela magno negotio saepe ejiciuntur, Cels. VII, 5, *met groote zwarigheid, of moeite*: Nihil est negotii, Cic. ad Div. XII, 2, *het is niet zwaar*. b) *verdrietelijkheid, verdriet, nood, bij voorb.* negotium alicui facessere, Cic. ad Div. III, 10, *of* exhibere, Cic. Nat. D. I, 30 extr. Cic. Off. III, 31 in., *of* facere, Quintil. V, 12. i. e. *iemand verdriet aandoen, verdriet veroorzaken, bij voorb. door beschuldiging, of op eene andere wijze: dus ook* Pompejo est negotium cum Caesare, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8 extr., i. e. *heeft verdriet met hem, d. i. twist*. 2) *eene zaak, ding, bij voorb.* quid est negotii? Plaut. Most. III, 2, 53: Ineptum sane negotium, Cic. Tusc. I, 35: desistere negotio *van eene zaak afiaten*, Caes. B. G. I, 45: negotium suscipere, Cic., *zie boven*: gerere, Cic., *zie boven: gelijk dan ook veel van het bovenstaande hier toe gebracht kan worden: van daar* negotium male gerere, *zijne zaak slecht doen, d. i. ongelukkig zijn, bij voorb., in zijne omstandigheden van bezitting*, Cic. Catil. II, 10. *Ook van menschen, ding, d. i. mensch, bij voorb.* inhumanum negotium, Cic. red. Sen. 6, *voor* inhumanus homo: *dus ook* Teucris illa lentum negotium, Cic. Att. I, 12 in.: *dus ook misschien* Callisthenes quidem vulgare & notum negotium (est), Cic. Q. Fr. II, 13 extr. 3) *zaak, d. i. oorzaak, bij voorb.* quid negotii est, quamobrem cet., Plaut. Capt. III, 5, 11: neque de hac re negotium est, quin male occidam, Ibid. III, 3, 10. 4) *handelingszaak, of koophandel, het zij met waaren of met geld: wanneer gemeenlijk de Pluralis staat; en er schijnt ten tijde van* Cicero, *alleen de geldhandel, geldaffaires, d. i. het leenen of beleggen van kapitalen, geldwissel en handel in het groot door verstaan te worden: wanneer dan* negotia *gemeenlijk bij* Cicero (*doch zie* Negotiator) *geldaffaire, geldposten, uitstaande gelden enz. beteekenen, bij voorb.* qui in agro Larinati praedia, qui negotia, qui res pecuarias habent, Cic. Cluent. 69 extr.: negotia gerentes, Cic. Sext. 45: habeat negotia vetera in Sicilia, Cic. ad Div. XIII, 30, i. e. *geldposten*: cf. Ibid. 33, 44, 45, 53, 56.

NEGRITU, i. e. aegritudo, Fest.

NEMO, inis, m. *en* f. *uit* ne (i. e. non) *en* homo (*of* hemo, *gelijk* Ennius *voor* homo *gezegd heeft*), a) *niemand, geen, d. i. geen mensch, is bekend, bij voorb.* nemo ex tanto numero, Cic. Font. 2: nemo de iis, qui cet., i. e. *van hun*, Cic. Or. I, 43: nemo omnium mortalium cet., Cic. Verr. II, 43: hoc scio, neminem peperisse, Terent. And. III, 2, 26, *geen mensch, d. i. geene vrouw*: omnium hominum neminem, Cic. Att. VIII, 2 post med.: nemo e decem sana mente, sit, i. e. *van tien (mannen)*, Cic. Leg. III, 10: *ook* seq. Plur., *bij voorb.* neminem se contemturum, ubi contemni desissent, Liv. IV, 35: cum eorum nemo — venissent, Liv. XXIV, 20 extr.: *de* Genitivus neminis *is zeldzamer, doch dien heeft* Plaut. Capt. III, 5, 106. Cato *en* Ennius ap. Fest. *en* Lucil. ap. Non. 2. n. 575: Nemo quisquam, Terent. Eun. V, 9, 2. Gell. II, 6, *of* nemo unus, Cic. Tusc. V, 36 post med. Liv. IX, 16 extr. XXVIII, 35 post med., *of* unus — nemo, Auct. ad Her. IV, 5 extr., i. e. *geen één eenige, niemand*: neminem — ire liciturum, Liv. XLII, 36, *voor* nemini *of voor* non liciturum, quemquam ire: *even dus staat* Liv. III, 40 neminem verum est — adferre *voor* non verum esse, quemquam adferre: *verders* alius nemo *geen andere, zeggen de Ouden dikwijls: maar ook* nemo alius, *bij voorb.* neminem alium, Cic. Mil. 17 med.: nemini alii, Cic. Verr. III, 23 in., *alwaar echter* Ernesti alii nemini *heeft laten drukken*. Not. 1) Non nemo, Cic. Cat. IV, 5. Cic. Pis. 5, *menig, iemand, de één of ander. Maar* Nemo, *wanneer er* non *opvolgt, ieder een, bij voorb.* nemo non videt, Cic. Amic. 26: Nemo Arpinas non cet., Cic. Planc. 9: *integendeel, wanneer het voor het dubbel* nec *voor* neque *staat, dan blijft de ontkenning, bij voorb.* Cic. Nat. D. I, 43 extr. Terent. Eun. I, 2, 67: *dus ook* nemo, non lingua non manu promtior cet., Liv. III, 11: *ook staat het ontkennend woord somtijds voor, zonder de ontkenning weg te nemen, bij voorb.* ne legat id nemo — velim, *voor* ut legat, Tibull. IV, 7, 8: *dus ook* quos non miserct neminis, Enn. ap. Fest.: cf. Nec. 2) Nemon' i. e. nemone, Terent. Phorm. I, 2, 102. 3) Nemo i. e. *een slecht mensch, die zoo goed is, als niemand, bij voorb.* quem tu neminem putas, Cic. Att. VII, 3 post med. b) *geen, bij voorb.* nemo homo, Cic. Nat. D. II, 38. Cic. ad Div. XIII, 55. Terent. Ad. II, 3, 6. Plaut. Pers. II, 2, 29. Ibid. Mil. V, 18; *dus ook* nemo civis, Cic. Dom. 42: nemo Romanus, Liv. III, 60. V, 21: nemo hostis, Liv. XXXVI, 40: nemo unus, nemo quisquam, *zie boven*: nemo deorum nec hominum, Liv. III, 67: neminem nec deum nec hominem, Cic. Nat. D. I, 43.

NEMORALIS, e, *het woud of bosch betreffende, daar in of daarbij te vinden, daar toe behorende, boschachtig, bij voorb.* umbra, Ovid. Am. III, 1, 5: antrum, Ibid. Met. III, 157: Aricia, Ovid. Fast. VI, 59: templum Dianae, Ovid. Art. I, 259, i. e. *in het bosch bij* Aricia: *dus ook* regnum, Ibid. Met. XIV, 331: *van daar heet* Diana Nemoralis *en* Nemorensis, *bij voorb.* Phoebe Nemoralis, Stat. Sylv. I, 2, 76: cf. Nemorensis *en* Nemus.

NEMŎRENSIS, e, i. q. nemoralis, boschachtig 1) in, uit, of bij het bosch, of woud, bij voorb. mel, Colum. IX, 4 extr., i. e. in 't woud gemaakt. 2) bijzonder in, uit, of bij het woud bij Aricia, dat, benevens een heilig meir, dat speculum Dianae heette (Serv. ad Virg. Aen. VII, 516), aan Diana heilig was, en waar in zij eenen Tempel hadt, of daar toe behorende, bij voorb. Dianae Nemorensi Vestae, Inscript. ap. Grut. p. 41. n. 7: Dianae Opif. Nemorensi, Ibid. n. 8: locus, Prop. III, 21 (22), 25: van daar rex nemorensis, Suet. Calig. 35, i. e. de Priester daarbij: dit Priesterdom, waar tot Hippolytus, door het stichten van dezen Tempel, den grond gelegd zal hebben, moest altijd met de wapens, (of het zwaard) verkregen worden, Ovid. Fast. III, 271. Ibid. Art. I, 260: Nemorensis, scil. ager, Suet. Caes. 46: Nemorense, scil. praedium, Cic. Att. VI, 1 extr.: waar voor in nemus staat, Ibid. XV, 4 extr.

NEMŎRICULTRIX, icis, f. woudbewoonster, Phaedr. II, 4, 3.

NEMŎRIVĂGUS, a, um, in het woud omzwervend, bij voorb. aper, Catull. LXIII, 72.

NEMŎRŌSUS, a, um, 1) vol wouden, boschrijk, bij voorb. Zacynthos, Virg. Aen. III, 270: Atlas, Plin. H. N. V, 1 ante med.: mons, Ovid. Art. III, 427. 2) vol boomen, bij voorb. sylva, Ovid. Met. X, 487: convallis, Plin. H. N. IV, 8: Atlas, mons, zie hier voor: arboribus nemorosus locus, Colum. II, 2, 8: hospitium, Plin. H. N. XXXV, 11 in. 3) vol takken, bij voorb. cupressus nemorosa vertice, Plin. H. N. XII, 1: collis antiqua cupressu nemorosus, Plin. Ep. VIII, 8: taxus nemorosa brachia fundit, Sil. XIII, 595.

NEMPE, 1) zonder twijfel, zeker, het verstaat zich, Cic. Phil. I, 7. Terent. And. V, 4. 47 en meermaalen. 2) te weten, naamlijk, bij voorb. Terent. And. I, 1, 2. Cic. Mil. 6. Tusc. V, 5 en meermaalen: doch het kan meestal tot n. 1. gebracht worden.

NEMUS, ŏris, n, zal een lustbosch zijn, zoo schijnt het te staan Ovid. Met. I, 568. Est nemus, quod praerupta claudit sylva. Echter schijnt het elk bosch of woud te betekenen, (dan is sylva i. q. arbores), of eene zekere benaming van een woud of bosch te zijn, bij voorb. Multos nemora sylvaeque commovent, Cic. Div. I, 50: agros & nemora, Cic. Harusp. 11: nemus densum arboribus, Ovid. Fast. VI, 9: cf. Ibid. Her. XII, 67 en meermaalen: van daar regina nemorum heet Diana, Senec. Hippol. 406: bijzonder heet het heilige woud van Diana bij Aricia nemus, alwaar lusthuizen en Villae waren, bij voorb. ut veniam ad se in nemus, Cic. Att. XV, 4 extr., zie Nemorensis. Not. 1) voor wijnberg, Virg. Georg. II, 401. 2) voor hout, bij voorb. congesto nemore, Senec. Herc. fur. 1216. 3) ook van eenen dichten, schaduwrijken, zich uitbreidenden, boom, bij voorb. platanus heet nemus, Martial. IX, 62, 9.

NEMUT, i. e. nisi etiam, nempe, Cato ap. Fest.

NENĬA of **NAENĬA**, ae, f. 1) lijkzang, lijklied, Cic. Leg. II, 24. Horat. Od. II, 20, 21. Sueton. Aug. 100: misschien van nenu i. e. niet, omdat dit lied misschien zoo begon, of de verzen daar mede begonnen: doch, dit is slechts mijne gissing. Scaliger gelooft, dat het een Phrygisch woord is enz.: van daar 2) Tropisch, het doodlied, lijkzang, d. i. treurige uitgang van eene zaak, bij voorb. huic homini dixit neniam de bonis, Plaut. Truc. II, 1, 3. heeft hem ten aanzien van zijne bezitting, het doodlied, of na het graf gezongen, d. i. van zijn vermogen beroofd: Id fuit nenia ludo, Plaut. Pseud. V, 1, 32, i. e. dat was de droevige uitslag van mijne snakerij: doch het kan ook heeten, einde, b) in 't gemeen, een treurig gezang, klaaglijk lied, treurzang, bij voorb. Coa, Horat. Od. II, 1, 38. III, 28, 16: dus ook misschien soricina nenia, Plaut. Bacch. IV, 8, 48, stem van een muis. Omdat in de tooverzangen veel van de dooden gemeld wordt: van daar c) een toverlied, toverzang, Horat. Epod. XVII, 28. Ovid. Art. II, 102. Ibid. Fast. VI, 142. d) elk gemeen, slecht lied, of grap, narrenpotzen, bij voorb. wiegzang, slaapzang, Arnob. 7: ook zou men hier toe kunnen brengen, Horat. Od. III, 28, 16: legesne viles nenias? i. e. grappen, Phaedr. III prol. 10: kinderlied op straat, bij voorb. puerorum, Horat. Epist. I, 1, 63: zoo noemt Fedrus IV, 1, 3 zijne Fabelen nenias i. e. possen, snakerij, misschien ironisch. 2) de godin der lijken, Arnob. 4. Augustin. Civ. D. VI, 9 ex Varr. Festus zegt, dat haare Kapel (sacellum) te Rome buiten de Viminalische poort gestaan heeft. Not. nenia (Ablat.) van twee lettergreepen, (nenja), Ovid. Fast. VI, 142.

NENU, i. e. non, niet, Lucret. III, 200. IV, 716. Lucil. ap. Non. 2. n. 580 en Varr. Ibid.

NEO, nevi, netum, 2. 1) spinnen, bij voorb. opus, Ovid. Medic. 14: subtemen, Terent. Heaut. II, 3, 52. Plaut. Merc. III, 1, 20: stamina, Ovid. Fast. II, 771: nerunt fatales fila deae, Ibid. Pont. I, 8, 64: aurum super omnia netur ac texitur lanae modo cet., Plin. H. N. XXXIII, 3 extr.: invenit eum purpuram colo nentem, Justin. I, 3: & totam Phryxi Julia nebat ovem, Martial. VI, 3, 6: nesse voor nevisse, Claudian. in Eutrop. I, 274, alwaar anderen nosse lezen. Ook Tropisch, bij voorb. inter se radices serpunt mutuoque discursu nentur i. e. vlechten zich in een, Plin. H. N. XVII, 20 post med.: Particip. netus, a, um, bij voorb. lana, Pandect. XXXII, 68. 2) Het schijnt ook somtijds het weeven mede in te sluiten, dewijl beide van dezelfde persoonen gedaan werdt, bij voorb. tunicam, quam molli neverat auro, Virg. Aen. X, 818.

NEPA, ae, m. 1) eene scorpioen, zoo wel op aarde, Cic. Fin. V, 15, als het gesternte, Cic. in Arateis dikwijls, bij voorb. 138 en 438. Colum. XI, 2, 39. X, 56. Manil. II, 32. IV, 356. Not. nepai voor nepae, Cic. Arat. 278 en 418, en Cic. Nat. D. II, 42 ex Arateis. 2) een kreeft, bij voorb. recessim cedam, imitabor nepam, Plaut. Cas. II, 8, 7: bijzonder Seren. Samm. 199, nepae lumen, kreeftsoogen.

NEPETA, ae, f. zeker kruid, Cels. II, 21. Plin. H. N. XX, 14 extr.: daar uit wordt wijn (vinum facticium) gemaakt, Plin. H. N. XIV, 16 med.

NEPOS, otis, m. 1) neef, kleinzoon, d. i. zoons of dochters kind, Cic. Dejot. 1. Cic. Tusc. I, 35: dus ook e filio nepos, Cic. Brut. 76. Pandect. XLIV, 4. 17: ex filio nepos, Gell. XIII, 19. Pandect. XXXVII, 8, 4: dus is ook fratris of sororis nepos (neptis) broeders of zusters kleinzoon, (kleindochter), bij voorb. Quintil. IV prooem. Sueton. Caes. 27. Tacit. Ann. IV, 44: doch ook somtijds is nepos (neptis) fratris of sororis, of ex fratre en sorore, broeders of zusters zoon, neef, bij voorb. Tacit. Ann. III, 30: zoo heet Octavianus of Octavius (naderhand K. Augustus) nepos Caesaris, Eutrop. VII, 1, omdat hij een zoon van Atia was, wier moeder Julia, zuster was van Caesar, Not. nepotes Numitoris i. e. Romulus & Remus, Ovid. Met. XIV, 773. Not. a) nepos is ook één van de nakomelingen, bij voorb. Caesar ab Aenea nepos, Ovid. Pont. III, 3, 62: nepotes de nakomelingen, Virg. Aen. VI, 865: cf. 885. Hor. Od. II, 13, 3. b) ook van beesten, bij voorb. nepotibus quam filiis, Colum. VI, 37, van muildieren: cf. VII, 2 extr. c) nepos is ook aan de wijnstokken een klein zijdelinge uitspruitzeltjen, Colum. III, 6. IV, 10. IV, 24, 17. IV, 28, 18. IV, 29, 11. IV, 6. d) Nepos voor neptis, kleindochter, bij voorb. Ilia dia nepos, Enn. ap. Fest. in Recto: Flavia Valeriana nepos, Inscript. ap. Gruter. p. 477. n. 5: Etereja Fortunata nepoti suae, Ibid. p. 678. n. 11. 2) een liederlijk, verkwistend mensch, een doorbrenger, zuiper, Cic. Cat. II, 4 med. Cic. Att. VI, 2 extr. Cic. Agr. I, 1. Cic. Quint. 12. Horat. Epod. I, 34: van waar deze benaming komt, of daar van, omdat de kleinzoons, éêns, in den naam gekomen zijn, als of zij het vermogen der groot-ouders doorbrachten, dan of nepos in deze beteksnis van ne (i. e. non) en posse komt, dat het hetzelfde zij als onde ugend, kan men niet bepalen.

NEPOTĀLIS, e, verkwistend, doorbrengend, bij voorb. luxus, Apul. Met. II. in.

NEPOTĀTUS, us, m. zwelgerij, zuiperij, Plin. H. N. IX, 35 med. XIV, 4 prope fin.: nepotatus sumtibus, Suet. Calig. 37 in. Ed. Oudend., alwaar andere Edd. nepotinis hebben.

NEPOTĪNUS, a, um, zwelgend, zuipend, bij voorb. nepotinis sumtibus, Sueton. Calig. 37 Ed. Graev. & Burm.: doch de Ed. Oudend. heeft nepotatus.

NEPŌTOR, ari, zwelgend of verkwistend zijn, van daar Tropisch, bij voorb. veto liberalitatem nepotari, Senec. de Benef. I, 15, zwelgen, verkwistend zijn, d. i. eenen onwaardigen weldaaden bewijzen, die ze verkeerd besteedt of verzuipt.

NEPOTŬLUS, i, m. i. q. nepos, als men verkleinend spreekt, Plaut. Mil. V, 20.

NEPTIS, is, f. nicht, kleindochter, d. i. zoons of dochters kind, Cic. Brut. 58. Cic. Tusc. I, 35. Pandect. XXXVIII, 10, 1. Sueton. Aug. 31 en 76: neptis Veneris i. e. Ino, Ovid. Met. IV, 530: neptes Cybeles, Ibid. Fast. IV, 191, i. e. Musae: zoo is ook neptis ex filio, Pandect. II, 14, 32: neptis fratris, sororis i. e. kleindochter van broeder of zuster, Suet. Caes. 27. doch somtijds heet ook neptis fratris, sororis, of ex fratre, sorore, broeders of zusters dochter, nicht, bij voorb. Spartian. Hadr. 2, zie Nepos.

NEQUA of beter **NE QUA**, (voor aliqua) 1) scil. ratione, via, op dat niet misschien, Virg. Aen. I, 682 (686): ne qua — potestas sit, Plaut. Cas. III, 2, 4, ten zij men hier qua tot potestas brengen, en gevolglijk, voor den Nominativus houden wil. 2) ook nominat., bij voorb. ne qua deductio cet., Cic. in

Caec.

Caecil. 10: ne qua manus cet., Virg. Aen. IX, 321: cf. Nequis.

NEQUALIA i. e. detrimenta, Fest.

NEQUAM, Adiect. indecl. (Compar. nequior, Superl. nequissimus) *schijnt uit* ne (i. e. non) quidquam *samengesteld te zijn, en voor* ad ne quidquam (i. e. *tot niets deugend*). *te staan: het drukt overäl ons slecht, slecht gesteld, verwerpelijk, ellendig, ondeugend, niets nut, niets waardig, uit*, 1) *van beesten of zaken, bij voorb.* piscis, Plaut. Asin. I, 3, 26, *een slechte visch, die niet deugt:* verbum, Plaut. Trin. II, 4, 38, i. e. *dat niet deugt, niet nuttig is, niets waardig:* bestia, Plaut. Cist. IV, 2, 62: mos, Ib. Trin. 3, 29: hostus, Cato R. R. 6. Varr. R. R. I, 24, 2: id, quod in matre (i. e. in vite) nequam fuisset, Colum. III, 10 extr., i. e. *niets nuttig, onvruchtbaar:* enthymema nequam & vitiosum est, Gell. VII, 3 med.: nequam aurum est, aures quodvis vehementius ambit, Lucil. ap. Fest., *alwaar* Scaliger *leest* nequam (homo) est, aurum aures quojus (i. e. cujus) cet.: quid est nequius viro effeminato? Cic. Tusc. III, 17: Vin' tu illi nequam dare, Plaut. Poen. I, 1, 31, *wilt gij hem iet slechts, ondeugends geven?* 2) *van menschen, slecht, d. i. slecht gesteld, ondeugend, niets nuttig, liederlijk, ellendig, verwerpelijk enz.: wanneer het deels onbekwaamheid, onbedrevenheid, luiheid, deels hoererij, geilheid, en overige ondeugden in zich bevat, bij voorb.* servus nequam, Plaut. Cas. II, 3, 39, i. e. *slecht:* homo, Cic. Phil. II, 31. Cic. Coel. 4, *slecht, ondeugend: dus ook* Cic. Font. 13, *alwaar er* homo frugi *tegen gesteld wordt: dus ook* cupis, me esse nequam, tamen ero frugi bonae, Plaut. Pseud. I, 5, 53: nequam homo & indiligens, Ibid. Most. I, 2, 23: malus & nequam es, Ibid. Asin. II, 2, 39: nequam & cessator Davus, Horat. Sat. II, 7, 100: nequam esse agricolam, Plin. H. N. XVIII, 6 post med.: liberti nequam & improbi, Cic. Rosc. Am. 45: nequam mancipia emere, Senec. de constant. 13: nequam esse matremfamilias, ubi indiligens esset hortus, Plin. H. N. XIX, 4 post med.: homo non nequam, Cic. Att. VI, 2 post init., i. e. *geen slecht mensch, dan enz.:* homo nequissimus, Cic. Verr. II, 78, i. q. *slechtste, ondeugendste mensch:* homines nequissimos, *van slechte richters*, Cic. Att. I, 16 ante med. *tweemalen: ook kan men het vertalen, ondeugend, ligtvaardig, moedwillig, bij voorb.* liberti, Cic., *zie hier voor:* nihil libidinosius, nihil nequius (scil. Pisone), Cic. Pis. 27: juvenes, Martial. III, 67, 5: libellus, Ibid. XI, 16, 4. Not. *ook adverbialiter, bij voorb.* nequam facere, *liederlijk leven*, Plaut. Poen. III, 8, 45. Not. *Men vertaalt het ook, geil, boosaärtig enz. Maar dit is niet nodig; een geil mensch noemen wij ook een slecht, ondeugend, liederlijk mensch: maar, daarom is een slecht mensch niet hetzelfde als een geil mensch: Maar zeker, kan geilheid in een slecht mensch steeken.*

NEQUANDO *of beter* NE QUANDO *voor* ne aliquando, Cic. Att. X, 12. Cic. Amic. 16 extr., *want achter* ne *valt dikwijls ali weg, zie* Necubi.

NEQUAQUAM, *op geenerleië wijze, geenszins, ganisch en al niet*, Cic. Cluent. 64. Cic. Amic. 19. Cic. Verr. Act. I, 12. Cic. Verr. IV, 28. Caes. B. G. IV, 23. Horat. Ep. II, 1, 20: *het staat voor* ne (i. e. non) quaquam (Abl. *van* quisquam) scil. via *of* ratione.

NEQUE, *zie* Nec.

NEQUĔDUM, i. q. necdum, *zie* Necdum.

NEQUĔO, ivi *en* ii, itum, 4. (Anom., *zie* Gramm.) *niet kunnen, niet in staat zijn, bij voorb.* intueri solem, Cic. Somn. Scip. 5: sanare, Cic. Or. II, 75: laxare, Cic. Or. 65: Nequeo, quin *ik moet, ik kan het niet voorbij, bij voorb.* nequeo, quin fleam, Plaut. Mil. IV, 8, 32: nequeo, quin lacrumem, Terent. Hec. III, 3, 35: si nequeo, Horat. Art. 87: te nequivi conspicere, Virg. Aen. VI, 507: si nomen nequis (invenire), Plaut. Merc. III, 4, 51: tacere qui nequit, Horat. Sat. I, 4, 84: meminisse nequimus, Lucret. III, 672: nequisti detexere, Titinn. ap. Non. 1. n. 3: nequiere depellere, Horat. Sat. II, 5, 78: *Ook staat het* Passivum, *wanneer er een* Infinitivus Passivi *volgt, bij voorb.* nequitur comprimi, Plaut. Rud. IV, 4, 20: ulcisci (passive), nequitur, Sallust. Jug. 31 (34): virginitas reddi nequitur, Apul. Apolog. post med. p. 332, 26 Elm.: retrahi nequitur, Plaut. ap. Fest.: contendi nequitum, Pacuv. Ibid.: id nequitum exaugurari, Cato, Ibid. Not. nequire *staat* Liv. XXII, 3 extr. Colum. I praef. in.: *ook* Cic. Or. 45, *alwaar hij naamlijk zegt, dat de* Romeinen *het gaarn voor* non quire *gezegd hebben; verders* nequeo *is bekend, zie hier voor:* nequitis *staat* Cic. Somn. Scip. 5 extr.: nequeatnus, Cic. Or. 65 extr.: nequeunt, Cic. Or. II, 75: nequiremus, Apul. Met. VIII med. p. 209, 21 Elm.: nequiret, Cic. Div. II, 46: nequibat, Sallust. Cat. 59 (62): nequibunt, Lucret. I, 381: nequivisset, Sallust. Jug. 15 (18) Cort., *alwaar andere* Edd. nequisset *hebben:* nequissent, Lucret. IV, 1248: nequiens, Sallust. fragm. *en* Apul. Met. VIII ante med. p. 207, 26 Elm. IX med. p. 222, 2 Elm.: *ook* Sallust. fragm. Histor. III ap. Arusian. *of* p. 978 Ed. Sallust. Cort.: *ook* nequinont *voor* nequeunt, Liv. in Odyss. ap. Fest.

NEQUIDEM *of beter* NE QUIDEM, *zelfs niet, niet eens, zie* Ne.

NEQUIDQUAM *of* NEQUICQUAM, *eigenlijk, voor* propter ne (i. e. non) quidquam: 1) *vergeefs, vruchteloos, omsunst, d. i. zonder uitwerking, bij voorb.* implorare auxilium, Caes. B. C. I, 1: nequidquam perierit, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16 ante med.: nequidquam trepidat, nequidquam cet., Virg. Aen. XII, 403: Telum summo nequidquam umbone pependit, Virg. Aen. II, 546, i. e. *zonder uitwerking, alwaar* Servius *zonder noodzake het door* non *verklaart. Ook maakt het eene geheele stelling uit*, Liv. XLII, 64 in. Hirt. B. G. VIII, 19, i. e. *vergeefs, of het was vergeefs, daar kwam niets van.* 2) *vergeefs, omsunst, d. i. zonder nut, bij voorb.* fatigatus, Liv. XXXI, 59 med.: & sero & nequidquam pudet, Cic. Quint. 25 extr.: nequidquam perierit, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16, *zie hier voor:* sapere, Enn. ap. Cic. Off. III, 15 post med.: neque nequidquam — spectat cet., Virg. Georg. I, 96, nequidquam exercet cantus, Ibid. 403: nequidquam causas nectis inanes: Ibid. Aen. IX, 219: cf. Pers. II, 51, *ook maakt het eene geheele stelling uit: vergeefs, het was vruchteloos enz.*, Hirt. B. G. VIII, 19, *zie hier voor.* Not. nequidquam frustra timorem illum persuncti, pleönastisch, Apul. Met. VIII med. p. 208, 21 Elm. 3) *vergeefs, vruchteloos, d. i. zonder nadeel, zonder straffe*, Plaut. Asin. III, 3, 108. 4) *vruchteloos, vergeefs, d. i. zonder grond, bij voorb.* non nequidquam ausos esse transire latissimum flumen, Caes. B. G. II, 27.

NEQUINONT, *zie* Nequeo.

NEQUIQUAM, i. q. nequidquam, Fest. *en* Prop. II, 4, 5: *is eigenlijk de* Ablativus ne (i. e. non) quoquam i. n. quaquam de re.

NEQUIS *of beter* NE QUIS *voor* ne aliquis: *dus ook* nequa *of beter* ne qua *voor* ne aliqua, nequid *of beter* ne quid *voor* ne aliquid; nequod *of* ne quod cet., *staat overäl, bij voorb.* ne quis, Cic. de opt. gen. Or. 7: ne qua, Cic. in Caecil. 10. Cic. ad Div. XI, 3: ne quod periculum, Nep. Att. 10: ne quid, Terent. Phorm. IV, 5, 1: ne cui, Cic. Cluent. 60 extr.: ne quos cet., Cic. Off. II, 19 extr.: ne qui hostium — agerent, Plin. H. N. XXVIII, 2 ante med. *ook vindt men* ne quae *voor* ne qua, *bij voorb.* Cic. Att. XVI, 9: ne qui *voor* ne quis, Cic. Sull. 12 *en* 15: ne qui conspectus fieret, Cic. Att. VII, 10: ne qui porcellus cet. Varr. R. R. II, 4.

NEQUISSIMUS, *zie* Nequam.

NEQUĬTER, *slecht, d. i. ellendig, niets waardig, ondeugend, niet bijzonder, verkeerd enz. het mag phijsisch of zedelijk zijn enz., bij voorb.* coenare, Cic. Fin. II, 8, *slecht eten, van eenen verkwister, d. i. zonder eetlust, zonder eere:* fricare, Plaut. Asin. III, 3, 88, *slecht kraauwen of krabben, d. i. niet goed:* Nequiter expedivit parasitatio, Plaut. Amph. I, 3, 23, i. e. *is slecht afgeloopen:* nequiter facere aliquid, Cato ap. Gell. XVI, 1, *iets slechts doen, begaan, zich slecht of ondeugend gedragen: dus ook* te turpiter & nequiter facere nihil patiatur, Cic. Tusc. III, 17: *dus ook* cito, nequiter, euge, Martial. II, 27, 3, i. e. *slecht:* bellum susceptum nequius, Liv. XLI, 7, *slechter, d. i. niet op de rechte wijze:* nihil nequius factum est a Caro, quam quod febre perit, Martial. X, 77, 1, *slechter:* vitiatur & oleo rosae (scil. balsamum) — nequissime autem gummi, Plin. H. N. XII, 25 post med., i. e. *het slechtst, ellendigst.*

NEQUĬTĬA, ae, *of* NEQUĬTĬES, ei, f. *is overäl de slechte (ellendige, ondeugende) gesteldheid eener zaak, of van een mensch in allen opzichte, phijsisch en moreel:* 1) *van zaken, bij voorb.* aceti nequitia, Plin. H. N. XIV, 20 med., i. e. *wijn, die tot azijn bedorven is: gevolglijk de slechte gesteldheid van wijn, die azijn geworden is.* 2) *van menschen, slechte gesteldheid, ondeugendheid, slecht gedrag, het besta, waar in het wil, bij voorb.* a) *in al te groote zachtheid, werkeloosheid in bestreffing, bij voorb.* me ipsum inertiae nequitiaeque condemno, Cic. Catil. I, 2: *dus ook* cap. 11 extr. b) *in traagheid, werkeloosheid, bij voorb.* inertissimi homines, singulari nequitia praediti, tamen moventur, Cic. Fin. V, 20, i. e. *werkeloosheid, traagheid.* c) *in gedrag jegens anderen, of jegens zich zelven, in verkwisten, liederlijk leven, hoereeren enz., wanneer het dan, slecht gedrag, slechte levenswijze, ondeugendheid, dan liederlijkheid, ligtvaardigheid, (in eenen kwaaden zin,) ook wellustigheid, of wellust, vertaald wordt, bij voorb.* quod filiu nequitiam videret, Cic. Cluent. 51: aliquem ad nequitiam adducere, Terent. Ad. III, 3, 4. *tot liederlijkheid, slechte levenswijze; waar in gevolglijk hoererij mede begrepen is:* Nequitiae fige (pone) modum, Horat. Od. III, 15, 2, cf.

2: officina nequitiae, Cic. Roſc. Am. 46: cum luxuria atque nequitia, Cic. Verr. V, 33: Nequitias tellus ſcit dare nulla magis, Martial. IV, 42, 4, i. e. *wellusten, of perſonen, die tot wellust dienen; ook ligtvaardigheid, ſchalmerij, ranken, list, bij voorb.* vis & nequitia, Phaedr. II, 6, 3: dolo malo & per nequitiam, Pandect. XXI, 1, 23: nequitiam admittere, Prop. I, 15, 38. Not. *in 't bijzonder wordt het hoerachtig geſtel van iemand, geilheid, met den zachten naam* nequitia (*ligtvaardigheid*) *benoemd, bij voorb.* Ovid. Faſt. I, 414; *dus ook* nequitiae cuſtos, Hor. Od. III, 4, 78.

NEQUO, Adv., *of* NE QUO *voor* ne aliquo, Cato R. R. 143, i. e. ne in aliquem locum.

NERVĬA, ae, f. i. q. nervus, *eene ſnaar*, Varr. ap. Non. 3. n. 139. Gell. IX, 7.

NERVĬUM, i, n. i. q. nervus, *zenuw*, Varr. ap. Non. 3. n. 149. Petron. 45.

NERVOSE, *krachtig, ſterk, met nadruk*, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 23 poſt med.: nervoſius dicere, Cic. Or. 36 extr.: nervoſius diſſerere, Cic. Off. III, 29.

NERVOSĬTAS, atis, f. *ſterkte, bij voorb. van eenen draad*, Plin. H. N. XIX, 1. in.

NERVŌSUS, a, um, i. e. plenus nervorum, *vol zenuwen, zenuwachtig, bij voorb. van het ligchaam des menſchen, en deszelfs deelen, bij voorb.* loca nervoſa, Celſ. VII, 5, *en enkel* nervoſa ſcil. loca (corporis humani, Ibid. V, 28 ſect. 12: puella, Lucret. IV, 1155: poples, Ovid. Met. VI, 256: partes, Plin. H. N. XXIII, 3: medulla, Ibid. XI, 37 ſect. 86: exilitas nervoſa (ſcil. *van een dwerg*), Ibid. ſect. 77: *van daar* nervoſius (de membro virili), Catull. LXVII, 27: *ook van planten, bij voorb.* cauliculi, Plin. H. N. XXI, 9 extr., i. e. (*misſchien*) *ſterk van vezelen, als 't ware, zenuwachtig: dus ook* radices, Ibid. XXVII, 12 poſt med.: *van daar* 1) *ſterk, dapper, bij voorb.* vivacitas, Val. Max. VIII, 13, 4 (extern.) 2) *ſterk, zenuwrijk, nerveus, nadrukkelijk in 't ſpreken, bij voorb.* quis Ariſtotele nervoſior? Cic. Brut. 31 extr.

NERVŬLUS, i, m. i. q. nervus, *wanneer men verkleinend, of teder ſpreekt: van daar* nervuli *zenuwen, krachten, bij voorb. in het ſpreken*, Cic. ad Capiton. Ep. 1 in Epiſt. Cic. ad Att. XVI poſt Ep. 16.

NERVUS, i. m. *deze naam drukt alles uit, was wij met onderſcheiding, vezelen, zenuwen, ſpieren, banden (ligamenten) noemen, bij voorb.* non venis & nervis & oſſibus continentur, Cic. Nat. D. II, 23: his adde nervos, a quibus artus continentur, Ibid. 55: nervi orti a corde in omnibus lubricis adplicati oſſibus —: ſine nervis ſunt quaedam animalia, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 88: nervorum, articulorum, — duritias mitigat, Ibid. XX, 22 poſt med.: juncta eſt vena arteriis, his nervi; qui, ſicut venae & arteriae, a corde tractae — in omne corpus ducuntur, Celſ. II, 10 poſt med.: cervix ne ſuſtinere quidem caput poſſet, niſi — nervi collum ſuſtinerent, Ibid. VIII, 1 med.: oſſa validis muſculis nervisque conſtricta, Ibid.: nervorum contractio, Senec. Ep. 66: hoc — ali vires nervosque confirmari, Caeſ. B. G. VI, 20: cf. Ovid. Met. VI, 389. IX, 174: *dus ook* gladio nervos (elephantorum) incidere, Liv. XXXVII, 42, i. e. *de zenuwen, banden, ten zij men (Tropisch) hunne krachten, d. i. den ſnuit verſtaan wil, het welk niet nodig ſchijnt: van daar* 1) *zenuw Tropisch, d. i. alles, waar door men veel vermag of uitvoert, kracht, ſterkte, bij voorb.* vectigalia nervos eſſe reipublicae, Cic. Manil. 7: nervos belli pecuniam cet., Cic. Phil. V, 2: incidere nervos legionum, Ibid. XII, 3: experietur conſentientis ſenatus nervos atque vires, Ibid. V, 12: nervis urbis exſectis, Cic. Agr. II, 33: opibus ac nervis ad ſuam perniciem uti, Caeſ. B. G. I, 20: video fore nervis opus ſapientiaque tua, Cic. ad Div. III, 10: quantum in cujusque animo roboris eſt atque nervorum, Ibid. VI, 1 ante med.: Poëtae nervos virtutis elidunt, Cic. Tuſc. II, 11, i. e. *het manlijke: van daar ſterkte, nadruk in 't ſpreken*, Cic. Or. 19: *dus ook* forenſes nervi, Cic. Or. III, 21 extr.: cf. Horat. Art. 26: *van daar de hoofdzaak, hoofdperſoon bij iets, bij voorb.* nervi conjurationis, Liv. VII, 39, i. e. *hoofdperſonen:* inhaerentes loci in nervis cauſarum, Cic. Or. III, 27: *van daar misſchien het leder, daar de ſchilden mede bedekt waren*, Tacit. Ann. II, 14. Sil. IV, 293. 2) *eene ſnaar*, Cic. Or. III, 57. Cic. Roſc. Am. 46. Virg. Aen. IX, 776. Hor. Od. III, 11, 3. Ovid. Her. XV, 13. 3) *het manlijk lid*, Horat. Epod. XII, 19. Petron. 131. 4) *de pees van een boog*, Virg. Aen. IX, 622. Ovid. Met. I, 455. *van daar voor een boog*, Val. Fl. III, 182. 5) *eene ſoort van banden of boeijen, bij voorb.* nervo vinctus, Plaut. Capt. III, 5, 71: te nervo torquebo, Ibid. Curc. V, 3, 12: nervos, catenas, carceres, numellas, pedicas, Ibid. Aſin. III, 2, 5: in compedibus aut in nervis teneretur, Liv. VIII, 28 extr.: eximere de nervo, Liv. VI, 15: *misſchien, omdat zij eerst uit peezen gemaakt waren. Ook misſchien, gevangenis, in 't gemeen, bij voorb.* in nervo jacebis, Plaut. Curc. V, 3, 40: cf. 45: eximere de nervo, Liv. VI, 15: *doch het kan ook heeten, boeijen: dus ook* in compedibus aut in nervis teneretur, Liv., *zie hier voor: van daar komt misſchien de uitdrukking*, Terent. Phorm. II, 2, 11, vereor, ne iſthaec fortitudo in nervum erumpat denique i. e. *kwalijk afloope: doch zij kan ook van elders ontleend zijn: verder, komt daar van de boertige uitdrukking*, Plaut. Poen. V, 4, 99. condamus alter alterum in nervum brachialem i. e. *laat ons elkander omhelzen.*

NESCĬO, ivi *en* ii, itum, 4. *uit* ne i. e. non *en* ſcio: 1) *niet weten, bij voorb.* nomen, Terent. Ad. IV, 2, 32: neſcire literas, Suet. Ner. 10: nec pudet fateri neſcire, quod neſciam, Cic. Tuſc. I, 25: non tam praeclarum eſt ſcire latine, quam turpe neſcire, Cic. Brut. 37: ſed certum neſcio, Cic. Att. XII, 23, i. e. *ik weet niet zeker:* neſcis, cui maledicas nunc viro, Terent. Eun. IV, 7, 29: neſciebam, id dicere illam, Ibid. IV, 5, 9: utrum conſiſtere velit, an mare tranſire, neſcitur, Cic. Att. VII, 12, i. e. *dat weet men niet:* cum, quemadmodum ſedaret, neſciret, Nep. Dion. 8: neſcio unde, *ik weet niet, van waar, bij voorb.* ſententiae neſcio unde — eruntae, Cic. Or. 24: *dus ook* aufugit quaedam neſcio quo *ik weet niet, waar heen*, Plaut. Ciſt. IV, 2, 59: neſcio, ubi, Ibid. Epid. IV, 1, 11: anima ſit animus ignisve, neſcio, Cic. Tuſc. I, 25, i. e. *ik weet niet of — dan of enz.;* de amica, Plaut. Merc. II, 3, 48. *Ook met den Accuſativus voorde, bij voorb.* Deos neſcio, Terent. Heaut. V, 4, 15, *ik weet niets van de enz.: doch het kan ook heeten, ik ken de Goden niet: dus ook* Terent. Heaut. II, 4, 16, neſcio alias: *doch het kan ook heeten, ik weet het niet anders (te maken). Van daar* Particip. neſciens, *bij voorb.* ut ſentiat te neſcientem id dare, Terent. Heaut. III, 1, 59, i. e. *zonder het te weten; ook* ſeq. genit., *bij voorb.* puerum — corruiſſe, poſtea neſcientem ſui excitatum, i. e. *zonder iets van zich zelven te weten*, Apul. Apolog. fere med. p. 301, 9 Elm. Not. a) neſcio an *ik weet niet of, d. i. mijns wetens niet, bij voorb.* Huic contigit, quod neſcio an ulli, Nep. Timol. 1: quod neſcio an ulli — acciderit imperatori, Dolab. in Cic. Ep. ad Div. IX, 9, *alwaar nogtans* Erneſti nulli *voor* ulli *heeft laten drukken: dan is* neſcio (haud ſcio) an *even zoo veel als, ik geloove:* qui neſcio an ulli ſint, Cic. Att. IV, 3 in., *alwaar* Erneſti *insgelijks* nulli *heeft laten drukken: ook ſtaat het voor* neſcio an non, *bij voorb.* neſcio, an tueri difficilius ſit, Liv. XXXVII, 54 med., *ik weet niet, of het niet enz. d. i. het kon, mijns wetens, (bedunkens) zwaarer zijn enz.: dus ook* neſcio, an modum exceſſerint, Liv. II, 2, i. e. *ik weet niet, of zij niet enz., waarſchijnlijk, mijns bedunkens, zijn zij de maat te buiten gegaan:* neſcio an maxima cet., Liv. XXIII, 16 extr.: *dus ook hier voor* Cic. Att. IV, 3 Edd. Erneſt. *en* Dolab. in Cic. Ep. ad Div. IX, 9 Ed. Erneſt.: *even zoo ſtaat* haud ſcio an *voor* haud ſcio annon. b) Neſcio quomodo, unde, ubi cet., *ik weet niet hoe enz., zie hier voor:* neſcio quid, Terent. And. II, 2, 3, i. e. *ik weet niet, waarom. Bijzonder zet men gaarn* quis *daar bij door alle* Caſus *en* Genera, *deels om eene wezenlijke, deels om eene gewaande onwetendheid uit te drukken: wanneer het meestal een zeker, eene zekere, een zeker enz. (d. i. hij, die, dat, ik niet ken, of kennen wil) vertaald kan worden:* a) *eene wezenlijke onwetendheid, bij voorb.* neſcio qua permotus divinatione, Cic. ad Div. III, 13. §. 6, i. e. *ik weet niet, door wat voorgevoel? of door zeker (mij onbekend) voorgevoel:* Caſu neſcio quo, Cic. ad Div. V, 15, *door een toeval, ik weet niet, welk, d. i. door een onverwacht, voor mij onverklaarbaar en onbekend, toeval; door zeker toeval: van waar het ook, onbekend, kan vertaald worden: dus ook* in oppidum, neſcio quod, Cic. ad Div. VI, 19, i. e. *mij onbekende, eene zekere ſtad: dus ook* neſcio quid, *bij voorb.* non paulum, neſcio quid, Cic. Roſc. Am. 39, *niet iet weinigst, ik weet niet, wat: van daar* neſcio quid, *bij de beſchrijving van eene groote zaak, die men niet regt durft beſchrijven*, Cic. Arch. 7, tum illud neſcio quid praeclarum — ſolere exſiſtere i. e. *het voortreflijke, ik weet niet welk, d. i. mij onbeſchrijflijke: dus ook* Ovid. Am. III, 4, 28: neſcio quid, quod te ceperit, eſſe putant, *men gelooft, dat, het geen u gekluisterd heeft, iets voortreflijks, bijzonders, moet zijn:* ut illud, neſcio quod, non fortuitum ſed divinum videretur, Cic. ad Div. VII, 5, i. e. *dat dit zonderlinge niet iet toevalligs enz.:* rumoris neſcio quid cet., Cic. Att. XVI, 5, i. e. *zeker gerucht:* neſcio quid — exſculpſerunt, Ibid. XIII, 28, *iets zekers enz.; dikwijls kan men* neſcio quis, quid cet., *door iemand, een, eene, een, eenig, vertalen, bij voorb.* non breve, neſcio

neſcio quod, tempus, Cic. Catil. II, 5, i. e. *een (eenige) korte tijd, zekere korte tijd:* beatum neſcio quem factura, Ovid. Met. I, 590, i. e. *iemand (mij onbekend): ook kan men uit het bovenſtaande hier toe brengen, bij voorb.* illud neſcio quid praeclarum cet., Cic., i. e. *dat voortreflijk iets enz. of iets voortreflijks enz.:* non paulum neſcio quid in rem ſuam converterit, Cic. Roſc. Am. 39, i. e. *niet iets weinigs:* neſcio quid, quod te ceperit, eſſe putant, Ovid., i. e. *men houdt, het geen u gekluiſterd heeft, voor iets, d. i. geene kleinigheid:* ut illud neſcio quod non fortuitum, ſed cet., Cic., i. e. *dat dit iets niet toevallig geſcheen: dus ook* neſcio quid exſculpſerunt, Cic. Att. XIII, 28, i. e. *iets.* b) *eene ſchijnbare onwetendheid, daar men zich houdt, als of men iemand of iets wegens onvoegzijkheid niet kent; wanneer men het dan dikwijls door, klein, gering, weinig, ſlecht, kan vertalen, bij voorb.* neſcio quid literularum, Cic. Att. XV, 4 in., *een klein brieffjen:* rumoris neſcio quid, Ibid. XVI, 5 in, i. e. parvum rumorem, *doch; het kan ook zijn, een zeker enz.:* ita neſcio quid illud fractum, humile — inferius etiam eſt, quam ut cet., Cic. Piſ. 26, i. e. *boven alle mate ellendig, laag enz.:* neſcio quid diſſentires, Cic. Nat. D. I, 33. i. e. *een weinig:* Cauſidicum neſcio quem, Cic. Or. I, 46, *een' ſlechten enz.* c) ſi neſcis *indien gij het niet weet, indien gij het weten wilt; eene ſpreekwijze, in ernſtig rodenen, zoo als bij ons, bij voorb.* Ovid. Her. XVII, 197. XX, 150. Ibid. Pont. III, 3, 28. d) quod ſcis, neſcis, Terent. Eun. IV, 4, 54, i. e. *houdt u, als of gij het niet wist, d. i. zwijg: dus ook* tu neſcis id, quod ſcis, ſi ſapias, Ibid. Heaut. IV, 4, 26: etiam illud quod ſcies, neſcieris i. e. tacebis, Plaut. Mil. II, 6, 89. e) paſſive, *bij voorb.* neſcitur, *men weet niet,* Cic., *zie boven:* 2) *niet kennen,* aliquem, Plaut. Aul. prol. 30: vinum, Juven. VII, 97, i. e. *zich onthouden:* deos, Terent., *zie boven* n. 1 1 *dus ook* neſcio alias, Terent., *zie* n. 1 1 non neſcire hyemem, Virg. Georg. I, 391, i. e. *kennen, vooruit zien: ook is kennen en weten dikwijls hetzelfde: daarom behoort veel uit* n. 1 *hier toe.* 3) *niet kunnen, met den* Infinitivus, *bij voorb.* iraſci, Cic. Or. III, 18: ſtare loco, Virg. Georg. III, 84: neſcit vox miſſa reverti, Horat. Art. 390: neſcit in antra reverti, Stat. Theb. IX, 743, i. e. *kan niet, wil niet, heeft geen lust enz.: dus ook* graece latine neſcire, Cic. Tuſc. V, 40 in., i. e. Grieksch, Latijn, *niet kennen, d. i. niet verſtaan: dus ook* latine neſcire, Cic. Brut. 37.

NESCĬUS, a, um, 1) *onwetend, niet wetende, bij voorb.* ſeq. genit., fati, Virg. Aen. X, 501: mali impendentis, Plin. Ep. VIII, 23 extr.: aetas ſimulandi neſcia, Quintil. I, 3 (4) poſt med.: *ook* ſeq. de, *bij voorb.* nullaque de facie neſcia terra tua eſt, Ovid. Her. XVI, 140: *ook* ſeq. quid, Ovid. Met. XIV, 21 ſeq. quae cauſa, Ibid. Her. XI, 47: ſeq. accuſ. & Infinit., Tibull. I, 9, 76 (I, 8, 72): non neſcius *wetende, bij voorb.* Non ſum neſcius, *ik weet, of ik weet wel, bij voorb.* ſeq. accuſ. cum Infinit., *bij voorb.* iſta inter Graecos dici, Cic. Or. I, 11: non eram neſcius fore cet., Cic. Fin. I, 1: Neque tamen eram neſcius, quantis oneribus premerere, Cic. ad Div. V, 12, i. e. *echter wist ik:* Heus tu, ne hoc ſis neſcius, Dolabella me ſibi legavit, Cic. Att. XV, 11 poſt med., i. e. *opdat gij het maar weet:* ſe haud neſcia morti injicit, Virg. Aen. IX, 552, i. e. *niet onwetend, wel wetend, met voordacht: van daar niet kunnende, bij voorb.* fallere, Virg. Georg. II, 455: manſueſcere, Ibid. IV, 470: Pelides cedere neſcius, Horat. Od. I, 6, 6: pueri fari neſcii, Ibid. IV, 6, 18: vinci neſcius armis, Ovid. Pont. II, 9, 45: lumina ſuccumbere neſcia ſomno, Ibid. Her. XII, 49. 2) *onbewust, onbekend, bij voorb.* locus, Plaut. Rud. I, 5, 17, ſi quid neſcivi, id neſcium tradam tibi, Ibid. Capt. II, 2, 15: Aliis gentibus inexperta eſſe ſupplicia, neſcia tributa, Tacit. Ann. I, 59: neque neſcium habebat, Antejum inviſum Neroni, Ibid. XVI, 14, i. e. *en hij wist, en hij wist wel enz.*

NESI *voor* SINE *haalt* Feſtus *aan.*

NETE, i. e. ultima, ſcil. chorda muſica, Vitruv. V, 4.

NETUS, a, um, *zie* Neo.

NEVE *of* NEU, (*door wegwerping van de* e) *is hetzelfde woord, beſtaande uit* ne *en* ve, *en ſtaat voor* ne *of* aut ne, *of voor* nec, neque, i. e. *nog en niet, of niet:* 1) *het volgt achter* ne *of* ut, *met een nieuw* Verbum, *bij voorb.* ut — minueretur, neu ponti nocerent, Caeſ. B. G. IV, 17: uti retinerent — neu perturbarentur, Ibid. II, 21: caveto, ne doles, neu radas, neu tangas, Cato R. R. 37: Ne curſites, neve vigiles, Terent. Eun. II, 2, 47: rogo te, ne contrahas, neve ſinas cet., Cic. Q. Fr. I, 1, 1: utinam ne incidiſſet neu impuliſſet, Terent. Phorm. I, 3, 6. 2) *ook enkel voor* nec, *bij voorb.* ames dici, neve ſinas, Horat. Od. I, 2, 51: *ook twee en meermaalen, d. i. noch — noch, bij voorb.* Virg. Georg. II, 298. IV, 47: ut id neve in hoc neve in alio — requiras, Cic. ad Div. I, 9 poſt med. §. 51: neve vivus neve mortuus, Cic. Leg. II, 27: ne legem quidem vendundi aut tempus aut locum commutarent, Cic. Verr. III, 6.

NEVŎLO, nevis, nevult, *voor* Nolo, non vis cet., *doch alleen komt* nevis, nevolt (i. e. nevult) *voor; het eerſte* Plaut. Trin. V, 2, 32: *het laatſte* Plaut. Trin. II, 2, 80 *en* 85. Ibid. Epid. IV, 2, 16.

NEUROSPASTON, i, n. *iets, dat door draaden enz. getrokken en in beweging gebracht wordt, een* Marionette, *draadpop,* Gell. XIV, 1 poſt med.

NEUTER, tra, trum, *geen van beiden, is uit* ne (i. e. non) *en* uter (i. e. *één van beiden*), *bij voorb.* ut neutri illorum quisquam eſſet me carior, Cic. Att. VII, 1 ante med.: neutrum illorum, Cic. Acad. IV, 21 extr., i. e. *geen van deze beide (dingen):* ut neutra alteri officiat, Quintil. I, 1 ante med.: Alteri — alteri —: in quo neutrorum contemnenda eſt ſententia, Cic. Off. I, 21: ex his neutrum ſemper fieri oportet, Celſ. I, 2 poſt med.: neutris (Lacedaemoniis & Thebanis) quidquam hoſtile facientibus, Juſtin. VI, 7: nec femina — nec puer —, neutrumque & utrumque videntur, Ovid. Met. IV, 379, *van eenen* Hermafrodiet: in neutrum (i. e. *noch in armoede noch in rijkdom*) conſpiciendus eques, Ibid. Triſt. II, 114: neutra (ſcil. illorum i. e. illarum rerum) in mediis relinquebat, Cic. Acad. I, 10 in., i. e. *die geen van beiden zijn:* quid bonum ſit, quid malum, quid neutrum, Cic. Div. II, 4, i. e. *geen van beiden; niet goed, niet kwaad:* in neutram partem moveri, Cic. Acad. IV, 41 med., *zich op geen van beide zijden wenden, of daar van geroerd worden, d. i. onverſchillig blijven:* neutram in partem effici poſſunt, Cic. Off. II, 6, i. e. *noch tot nadeel, noch tot genezing:* homo neutrius partis, Suet. Caeſ. 75, *neutraal, onpartijdig, die het met geene der beide partijën houdt: dus ook* neutram partem ſequi, Suet. Ner. 2, *of* in neutris partibus eſſe, Senec. de ira II, 13, i. e. *neutraal zijn.* Not. 1) neuter *met den* Plur., *bij voorb.* neuter irretis, Plaut. Men. V, 2. 3. 4. 2) neutra nomina i. e. *die noch* Maſculina *noch* Feminina *zijn: dus ook* non virili genere neque neutro, Gell. I, 7 poſt med.: verba neutra i. e. *noch* Activa *noch* Paſſiva, Varr. L. L. VIII, 38 *en* Cic. Or. 46. 3) Neutri *voor* neutrius, Varr. L. L. VIII, 38 extr. 4) neutro, *de oude* Dativus, i. e. in neutram partem, *op geene van beide zijden, bij voorb.* neutro inclinata ſpes, Liv. I, 25. V, 26. VIII, 1: neutro inclinata res, Liv. VI, 38: neutro inclinata pugna, Liv. XXIV, 10. XXVII, 2: neutro inclinaverat fortuna, Tacit. Hiſt. III, 23: ſi neutro litis conditio praeponderet, Quintil. VII, 2 poſt med.

NEUTĬQUAM (*voor* ne utiquam) *geenszins,* Cic. Univ. 11. Terent. And. II, 1, 30. Ibid. Heaut. II, 3, 116. Ibid. Hec. III, 3, 43. Plaut. Capt. III, 4, 54. Attic. in Cic. Ep. ad Att. IX, 10 poſt med.

NEUTRĀLIS, e, i. e. neuter *in den* Grammatikalen *zin, bij voorb.* nomen, Quintil. I, 4 poſt med. *en* 5 poſt med., i. e. *een* Neutrum: *dus ook* neutraliter, *bij voorb.* Gellius fora navium neutraliter dixit, Chariſ. 1.

NEUTRO, *zie* Neuter.

NEUTRŬBI, *op geene van beide plaatzen,* Plaut. Aul. II, 2, 56.

NEX, necis, f. a) *de dood,* 1) *een geweldige dood, wanneer het ook ſomtijds moord, vermoording vertaald wordt, bij voorb.* alicui necem offerre, Cic. Vatin. 10, *of* inferre, Cic. Mil. 4, i. e. *aandoen, dooden, in welke beide plaatzen ſommige* Edd. adferre *hebben:* alicui parare, Liv. I, 51. Ovid. Art. I, 73, i. e. *willen aandoen: dus ook* alicui moliri, Tacit. Ann. XIII, 1: patrare, Ibid. II, 88: pati, Ovid. Met. X, 627: neci occumbere, Ibid. XV, 499: nece cadere, Ibid. Her. XIV, 12: neci dedere, Virg. Georg. IV, 90, *of* demittere, Ibid. Aen. II, 85, *of* mittere, Ibid. XII, 513, *of* dare, Ibid. 341, i. e. *dooden:* eripere alicui necem, *van den dood bevrijden,* Stat. Theb. III, 69: miſcere neces, Val. Fl. III, 381: necem ſibi conſciſcere, Cic. Nat. D. II, 3, *zich aandoen, zich zelven ombrengen:* Vitae necisque poteſtatem habere in aliquem, Caeſ. B. G. I, 16. VI, 19: *de* Genitivus *ſtaat er bij,* active *en* paſſive, a) active, *bij voorb.* venatorum, Phaedr. II, 8, 2, i. e. *de dood, die de Jagers het hert willen aandoen, die het hert van de Jagers te wachten had.* b) paſſive, *bij voorb.* necem civium, Cic. Cat. I, 9 extr., *en* Plur. neces civium, Ibid. 7 extr. Not. *ook moord, voor bloed der gedooden, bij voorb.* manus imbutae nece Phrygia, Ovid. Art. II, 714. 2) *de natuurlijke dood, bij voorb.* poſt necem conſulis, Sueton. Caeſ. 5, i. e. *van den* Conſul Lepidus, *die aan eene ziekte geſtorven was, zoo als bij* Flor. III, 23 *gezegd wordt: dus ook* poſt necem Mithridatis, Juſtin. XLII, 1 in., *welke aan eene*

eene ziekte gestorven was, zoo als Ibid. XLI, 6 *verhaald wordt:* fata nobis sensum nostrae necis auferunt, Senec. ad Marc. 20 extr. b) in alicujus necem, Pandect. XV, 1, 21. *tot iemands nadeel.*

NEXĬLIS, e, *aangeknoopt of gebonden, bij voorb.* vestis, Lucret. V, 1349: nexilibus plagis sylvas ambit, Ovid. Met. II, 499: nexilibus flores hederis habet intertextos, Ibid. VI, 128.

NEXO, are, i. q. necto, *samenknopen, samenslingeren of voegen, bij voorb.* pars nexantur ab ictu, Lucret. II, 98: nexabant multa inter se, Liv. ap. Prisc. 10: Nexantem nodis, Virg. Aen. VI, 279, scil. se.

NEXO, ĕre, i. q. nexo, are, *bij voorb.* omnibus manicas neximus, Acc. ap. Priscian. 10.

NEXUM, i, n. i. q. Nexus n. 2. Cic. Or. III, 40. Cic. Harusp. 7. Cic. Caecin. 35. *zie* Nexus, us.

NEXUS, a, um, *zie* Necto.

NEXUS, us, m. 1) *het knopen, binden, samenknopen, samenslingeren, omslingering, samenslingering, van menschen, beesten, en dingen, bij voorb.* brachiorum nexibus leonem elidere, Sueton. Ner. 53: draconea nexu nodi praestringant elephantos, Plin. H. N. VIII, 11: jam contulerant arcto luctantia nexu pectora pectoribus, Ovid. Met. VI, 242: serpens, baculum qui nexibus ambit i. e. *omslingert*, Ibid. XV, 659: salix solido ligat nexu, Plin. H. N. XVI, 37: neque firmis nexibus ligneam compagem superstruxit, Tacit. Ann. IV, 62: Fuscina dente minax, curvo fuit ancora nexu, Martial. de spectac. 26, 3: *ook misschien* Liv. VII, 19, inibant nexum *lieten zich boejen: ten zij het tot het volgende behoort:* nexu vincti solutique cet., Liv. II, 23, i. e. *met banden gebonden, ten zij het tot het volgende behoort:* Sigonius *leest* nexi, vincti, *wanneer beide hetzelfde zou zijn: van daar Tropisch verbinding, bij voorb.* legis, Tacit. Ann. III, 28: *bijzonder* 2) Nexus *en* nexum, *Tropisch, de verbinding; d. i. de rechtlijke verpligting; bijzonder die, waar door ik een recht aan eene zaak heb, maar ze niet als mijn eigendom beschouwen kan, gelijk het bij voorb. bij Hypotheken, panden is: van daar zegt* Cicero nexu *of* jure nexi, *bij voorb.* vel traditio alteri nexu aut in jure cessio, Cic. Top. 5 extr.: qui se nexu obligavit, Cic. Mur. 2: multa sunt domus — jure hereditario, — jure mancipii, jure nexi, Cic. Harusp. 7: cum nexum faciet mancipiumque, uti lingua nuncupassit, ita jus esto. Fest. e leg. XII Tab. in Nuncupata: *verders* absolutio ab eodem nexu. Pandect. XLVI, 4, 1: partem hereditatis a nexu pignoris liberam consequi, Ibid. X, 2, 33: nexum, quod per libram agitur, Cic. Or. III, 40 in.: mancipia, quae sunt dominorum facta nexu, Cic. Parad. V, 1: *verders* non sustulerit horum nexu, Cic. Caecin. 35. *Hier toe brengt men ook* nexum inibant, Liv., *maar zie* n. 1: *van daar Tropisch en boertend, bij voorb.* Attici proprium te esse mancipio & nexu cet., Cic. ad Div. VII, 30 post med.

NI 1) *voor* nisi, *indien niet, ten zij, bij voorb.* moriar, ni puto, Cic. ad Div. VII, 13, i. e. *ik wil sterven, indien ik niet enz.:* quod ni ita se haberet, Cic. Fin. III, 20: remp. sistere negat posse, ni cet., Cic. Verr. III, 96: ocius hinc te ni rapis cet., Horat. Sat. II, 7, 118: egreditur Romanus vallum invasurus, ni copia pugnae fieret, Liv. III, 60: ni — habebis cet., Plaut. Rud. III, 4, 48: Mirum, ni domi est, Terent. And. III, 4, 19, *het zou mij verwonderen, indien hij niet t'huis is, d. i. hij is ongetwijfeld of waarlijk t'huis:* mirum, ni cantem, *zie* Mirus. *Bijzonder gebruikt men het in de bewoordingen van borgtogt en het voorstellen van eenen Rechter, bij Processen, bij voorb.* sponsionem fecisset, ni vir bonus esset, Cic. Off. III, 19: judicem ferre, ni vindicias dederit, Liv. III, 57. *als het nog eens volgen moest, dan zeide men* nive, *bij voorb.* ni instipulatus sis, nive — sitm natus, Plaut. Rud. V, 3, 24, *alwaar* nive *voor* et ni *of* vel ni *staat, dus ook achter* si, *bij voorb.* dato arbitrum, si — oportet, nive cet., Ibid. Rud. III, 4, 8: *van daar* tum illud, quod dicitur, sive, nive, irrident, Cic. Caecin. 35. 2) *voor* ne, *bij voorb.* Plaut. Men. I, 2, 1: *doch dit is misschien niet zeer noodzaaklijk; de zin is: indien gij niet eenvouwig — waart, zoudt gij (vrouw) haaten, het geen uw man haat: gevolglijk staat* ni *voor* nisi: *doch ook staat* ni *voor* ne, *bij voorb.* quid ni? *waarom niet? dus ook* ni nos divideret (scil. metuens, ne cet.), Prop. II, 7, 3, *alwaar andere* Edd. ne *hebben.*

NICETERĬUM, i, *zegebelooning, overwinningsprijs*, Juvenal. III, 68.

NICO, nici, nictum, 3. *wenken*, Plaut. Truc. II, 7, 63. Not. *Van daar komt* nicto.

NICTATĬO, onis, f. *het wenken of heen en weder bewegen der oogleden*, Plin. H. N. XI, 37 sect. 57.

NICTO, avi, atum, are, *en* **NICTOR**, ari, 1) *wenken, knijpoogen*, Plaut. Asin. IV, 1, 39. Ibid. Men. IV, 2, 49. Merc. II, 3, 72: *ook de oogleden enkel heen en weder beweegen*, Plin. H. N. XI, 37 sect. 54 *en* 57. 2) *zijn best doen*, Lucret. VI, 836. *Maar hier zal wel* nixari *voor* nictari *staan.*

NICTO, ĕre, i. q. nictare, *bij voorb.* nictit canis, Fest.: voce sua nictit (scil. canis), Enn. ap. Fest.

NICTUS, us, m. i. q. nictatio, Caecil. ap. Fest.

NIDAMENTUM, i, n. *iet, waar een nest van gemaakt wordt, bij voorb. vederen enz.*, Plaut. Rud. III, 6, 51.

NIDIFICĬUM, i, n. i. q. nidus, *bij voorb.* in carioso stipite inhabitantium formicarum nidificia burriebant, Apul. Met. VIII post med. p. 211, 32 Elm.

NIDIFĬCO, are, *een nest maken, nestelen, bij voorb.* cubilia, quibus nidificent aves, Colum. VIII, 15: nidificare ex alga, Plin. H. N. IX, 26: nidificare luto, Ibid. X, 53.

NIDIFĬCUS, a, um, *nestelend: van daar* ver nidificum, Senec. Med. 714, i. e. *waar de vogels in nestelen.*

NIDOR, oris, m. *is de damp of waasem, of damp van iet dat brandt, zengt, verbrand, gekookt is of wordt, en in 't gemeen de kracht van het vuur ondervindt, of ondervonden heeft, bij voorb.* culinae, Martial. I, 93, 9. Juvenal. V, 162: ganearum, Cic. Pis. 6: luminis exstincti, Lucret. VI, 792: sulphuris igni impositi, Plin. H. N. XXXV, 15: caprini cornus nidor, Ibid. XXVIII, 17: madidi laeto nidore (scil. apri cocti) Penates, Martial. VII, 26: nidorem ambusta (barba) dedit, Virg. Aen. XII, 301: galbaneo agitare nidore chelydros, Ibid. Georg. III, 415: Et diis acceptus penetravit in aethera nidor, Ovid. Met. XII, 153: in cujus hospitio nec fumi nec nidoris nebulam vererer, Apul. Met. I. p. 112, 9: nidor ex adusta pluma, Liv. XXXVIII, 7 extr. *ook in 't gemeen, damp, mest, waasem, stank, ook van andere dingen, bij voorb. van mest enz., bij voorb.* putore nidoris foetidi (stercoris e corpore ejecti) abigere aliquem, Apul. Met. IV post init. p. 144, 4 Elm.: formicae dulcem ac mellitum corporis (scil. *van een levend mensch, die met honig bestreken, aan een boom gebonden en aan de mieren ten prooi gelaten was*) nidorem persentiscunt, Ibid. VIII post med. p. 211, 34 Elm.: Not. 1) odorem nidoris, Lucret. VI, 987, *alwaar een* Pleonasmus *schijnt te zijn: echter zijn* odor *en* nidor *altijd in het één of ander onderscheiden: van daar* cedri in sacris fumo convolutum nidorem moverant, Plin. H. N. XIII, 1 in. 2) Nidor e culina, Plaut. Most. I, 1, 5, *gij keukenstinkert! een scheldwoord.*

NIDŬLOR, ari, 1) *nestelen, bij voorb.* halcyones in aqua nidulantur, Varr. ap. Gell. III, 10 *en* ap. Non. 2. n. 580. cassita nidulatur in segetibus, Gell. II, 29. 2) *met den* Accusativus, *bij voorb.* parvos vermiculos sui fetus cet., Plin. H. N. XI, 28, i. e. *voor haar een nest maken, ze daar in koesteren, opkweeken.*

NIDŬLUS, i, m. *een nest, nestjen, als men verkleinend spreekt*, Cic. Or. I, 44. Gell. II, 29. Plin. Ep. VI, 10.

NIDUS, i, m. 1) *een nest, bij voorb.* nidos fingere & construere, Cic. Or. II, 6: facere, Ovid. Met. VIII, 257, *of* struere, Tacit. Ann. VI, 28: texere, Quintil. II, 16 post med.: intexere, Plin. H. N. X, 33: confingere, Ibid.: ponere, Horat. Od. IV, 12, 5: suspendere tignis, Virg. Georg. IV, 307, *aan een balk, d. i. onder het dak.* 2) *Tropisch*, a) *de jonge vogels in het nest, bij voorb.* nidi loquaces, Virg. Aen. XII, 475: immites, Ibid. Georg. IV, 17: queruli, Senec. Herc. fur. 148. *ook de jonge zuigende dieren in hun verblijf of leger*, Colum. VII, 9 extr. b) *een bewaarplaats, bij voorb. voor boeken*, Martial. VII, 16, 5, *en voor koopwaaren*, Ibid. I, 118, 15. c) *woning, woonplaats, bij voorb.* tu nidum servas, Horat. Ep. I, 10, 6, *gij houdt het nest, d. i. huis:* cf. Ibid. Od. III, 4, 14. d) *iet in de gedaante van een nest, bij voorb. drinkgereedschap, beker enz.*, Varr. ap. Non. 2. n. 22 *en* 588. Not. me libertino natum patre & in tenui re majores pennas nido extendisse i. e. me ultra sortem natalium meorum progressum, Horat. Epist. I, 20, 21.

NIGELLUS, a, um, *zwart, als men verkleinend spreekt, zwartachtig, bij voorb.* amiculum, Varr. ap. Non. 16 n. 14: oculi nigellis pupulis, Varr. Ibid. 6. n. 43: nigella vina, Pallad. in Februar. 25 med.: Cadmi nigellae filiae, Auson. Epist. IV, 74, i. e. *letters.*

NIGER, gra, grum, 1) *zwart, ook donker bruin, zwartachtig, donkerkleurig, bij voorb.* crines, Horat. Od. I, 32, 11: oculi, Plaut. Capt. III, 4, 114: sanguis, Ovid. Met. XII, 326: terra, Virg. Georg. II, 203: ovis, Virg. Georg. IV, 547: nigri regia Ditis, Ovid. Met. IV, 438: nubes, Ibid. X, 449: nox, Ibid. XV, 187: myrtus, Ibid. Art. III, 690: fluvius niger i. e. *zwart, diep*, Virg. Georg. IV, 126: pruna nigro liventia succo, Ovid. Met. XIII, 817: umbra, Lucret. IV, 342: quae alba sint, quae nigra, dicere, Cic. Div. II, 3: quamvis ille niger (esset), Virg. Ecl. II, 16, i. e. *zwart, diep,*

donkerbruin: imber densis nigerrimus austris, Virg. Aen. V, 696: coelum pice nigrius, Ovid. Her. XVIII, 7: nigrior est fumus cet., Apul. Apol. post med. p. 312 Elm. Falerna, Martial. VIII, 56, 14: nigros efferre maritos i. e. *met vergift gedood*, Juvenal. I, 72: *dus ook* pocula nigra i. e. *vergiftigd*, Prop. II, 27, 10: nigra hora, Tibull. III, 5, 5. i. e. *doodsuur: dus ook* niger dies, *sterfdag*, Prop. II, 24, 35: *dus ook* janua nigra, Ibid. IV, 11, 2, i. e. *poorte des doods, onderäardsche wereld: dus ook* Jupiter niger i. e. Pluto, Senec. Herc. Oet. 1705, *en* ignes nigri, i. e. *brandstapels*, Hor. Od. IV. 12, 16: livor, Senec. Hippol. 493: sylva, Horat. Od. I, 21, 7, i. e. *zwart, donker, schaduwächtig:* nigriora folia, Plin. H. N. XXIV, 15 extr. Not. nigrae lanarum, Plin. H. N. VIII, 48, *voor* nigrae lanae: *van daar* Nigrum, substantive, Ovid. Art. I, 291, *wat zwarts, zwartheid, zwarte vlek.* 2) *zwart makend, duister of donker makend, bij voorb.* ventus, Horat. Od. I, 5, 7: *dus ook* turbo, Virg. Georg. I, 320: nigerrimus auster. Virg. Georg. III, 278, i. e. *regenächtig, wolken voortbrengend.* 3) *Tropisch*, a) *zwart, d. i. boos, godloos, bij voorb.* hic niger est, Horat. Sat. I, 4, 85: *ook* Cic. Caecin. 10 ante med., *alwaar* Ernesti *de woorden* nec minus niger *voor onëcht houdt, en tusschen haakjens gesloten heeft: van daar zwart uit wit maken*, Ovid. Met. XI, 315: *of wit in zwart veränderen*, Juvenal. III, 30, *als een spreekwoord van snoode, listige menschen.* b) *ongelukkig, d. i. ongeluk aanbrengend, bij voorb.* sol, Horat. Sat. I, 9, 72: avis, Propert. II, 28 (27), 38: *van daar* niger lapis in Comitio, Fest. c) *treurig, droevig, bij voorb.* domus Stat. Sylv. V, 1, 19: metus, Val. Fl. III, 404. Not. nigrai *voor* nigrae, Lucret. IV, 541.

NIGRĒDO, ĭnis, f. *zwartheid, zwarte kleur, bij voorb.* corvina nigredo capillorum, Apul. Met. II ante med. p. 118, 31 Elm.

NIGRĔO, ui, 2. *zwart zijn, bij voorb.* nigret, Pacuv. ap. Non. 2. n. 582. Acc. ibid. Not. *het* Perfect. *schijnt niet voor te komen.*

NIGRESCO, ui, 3. *zwart worden, zwartächtig of donkerkleurig worden, bij voorb.* nigrescere latices, Virg. Aen. IV, 454: omnia nigrescunt tenebris, Ibid. XI, 824: nigrescunt sanguine venae, Ovid. Art. III, 503: bacca incipiens nigrescere, Plin. H. N. XV, 1 extr.: nigrescens cutis, Ib. XXVI, 1 post med.: coelum nigrescit ab austris, Ovid. Fast. V, 323: Perf. *staat* Colum. XII, 48, cum jam (baccae) nigruerint.

NIGRĬCO, are, *zwartächtig zijn, bij voorb.* nigricans *zwartächtig, bij voorb.* color, Plin. H. N. IX, 38 extr.: massae colore pingui nigricantes, Ibid. XXXVI, 26.

NIGRITĬA, ae, *en* NIGRITĬES, ei, f. *zwartheid, zwarte kleur*, Plin. H. N. IX, 38. XXIX, 6. Cels. VIII, 2 post med.

NIGRITŪDO, ĭnis, f. *zwartheid, zwarte kleur*, Plin. H. N. X, 38.

NIGRO, avi, atum, are, 1) *zwart maken, donkerkleurig maken, bij voorb.* lacertos planctu, Stat. Sylv. II, 6, 83. 2) *zwart zijn*, Lucret. II, 732: *van daar* nigrans *zwart, donkerkleurig, bij voorb.* cornua (boum), Varr. R. R. II, 5, 7. Colum. VI, 1: nigrantes terga juvencos, Virg. Aen. V, 97. VI, 243: oculi (gallinaceorum), Colum. VIII, 2, 9: color, Lucret. II, 792: corvus (antea candidus) subito nigrantes versus in alas, Ovid. Met. II, 535: tenebrae, Stat. Theb. XII, 254: nigrantem pulvere fratrem conspersum, Valer. Flacc. I, 13: litora i. e. ad promontorium nigrum, Ib. IV, 637: nigrantes domos animarum silentum, Prop. III, 12 (11) 33: Jovem, cum nigrantem Aegida concuteret, i. e. nubes commoventem, Virg. Aen. VIII, 353.

NIGROR, ōris, m. *zwartheid, zwarte kleur, bij voorb.* noctisque & nimbum, Pacuv. ap. Cic. Or. III, 39 In. Div. I, 14: nigrorem in ulceribus excitat cet., Cels. II, 1 med.: nigrore multo inustus, Gell. II, 26 post med.: Mortis, Lucret. III, 39: noctis, Lucil. ap. Non. 11. n. 46.

NIHIL, n. Indecl. (*voor* nihilum *door afkorting*), 1) *niets, d. i. geene zaak, is bekend, bij voorb.* nihil agebant, Cic. Senect. 6: nihil loquebantur, Cic. Q. Fr. III, 8: nihil tale, Cic. Fin. I, 17: nihil illo fuisse excellentius, *voor* neminem, Nep. Alcib. 1: nihil unum insigne, Liv. XLII, 20, *alwaar* unum *weg kon blijven:* ulterius abstulit nihil, Ovid. Her. XVII, 28, i. e. *meer heeft hij niet bekomen. Het staat deels met den* Genitivus, *bij voorb.* nihil ejus (scil. hastae) ambureret ignis, Liv. XLIII, 13, i. e. *niets van den werpspies:* nihil rerum humanarum, Cic. Red. Quir. 5, *niets van enz., of geene van enz.:* omnium rerum — nihil est agricultura melius, Cic. Off. I, 42: nihil fuit faciendum istorum, quae cogitata sunt, Cic. Q. Fr. III, 9: *dikwijls vertaalt men het, geen, bij voorb.* nihil temporis, rei cet., *geen tijd, zaak enz.: dus ook* pulchri, boni cet., *niets fraais enz.: dus ook* nihil mali, *niets kwaads, geen kwaad*, Cic. Att. VIII, 4 extr. *Maar het heeft dikwijls het* Adjectivum Neutrius Genit., *als het alleen staat, ook in denzelfden* Casus *bij zich, en wel niet alleen, wanneer dit* Adjectivum *in de derde* Declinatie *is, als, wanneer altijd dezelfde* Casus *staat, maar ook in de tweede, bij voorb.* nihil honestum, nihil forte, nihil liberum, Cic. Att. I, 13: nihil lautum, nihil elegans, nihil exquisitum, Cic. Pis. 27: nihil reconditum, nihil exspectatum, Cic. Or. I, 31: natura solitarium nihil amat, Cic. Amic. 23: nihil altum, nihil magnificum, Ibid. 9: nihil quidquam egregium, Cic. Or. I, 30, *alwaar* quidquam *weg kon blijven. Ook heet* nihil *niets, d. i. niet, bij voorb.* nihil cedimus Graeciae, Cic. Leg. I, 2, *wij geven niets (niet) toe: ook in 't gemeen, niet, bij voorb.* ambitione nihil uterer, Cic. ad Div. V, 20. §. 21: beneficio nihil utitur, Cic. Agr. II, 23: nihil necesse est, Cic. Att. VII, 2 prope fin.: nihil se moturos, Liv. IV, 54: cf. Terent. And. IV, 1, 14. Not. a) *achter* nihil *volgt het dubbele* nec *of* neque, *waar door de ontkenning niet weggenomen wordt, bij voorb.* Cic. Cluent. 1, nihil nec subterfugere, nec cet., *zie* Nec. b) Nihil non, *alles*, Cic. Brut. 37 extr.: *ook gescheiden, bij voorb.* nihil ei non tribueret, Nep. Att. 19: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* nihil mali non inest, Cic. Att. VIII, 4 extr., i. e. *alles kwaad: van daar* ut homini nihil sit non malum aliud i. e. omne cet., Cic. Tusc. I, 31: *maar* non nihil, Cic. ad Div. XII, 2: *ook* seq. Genit., Nep. Hann. 13, *of* haud nihil, Terent. Eun. IV, 2, 13, i. e. *iet. Ook heet* nonnihil *in iet, eenigermate*, Terent. Ad. I, 2, 62. Cic. ad Div. IV, 14. c) Nihil nisi, *niets dan*, Terent. Ad. III, 4, 30: Nihil aliud nisi, Cic. Tusc. I, 24, *tweemaalen.* Cic. Amic. 27. Rosc. Am. 37, *of* quam, Cic. Manil. 22, i. e. *niets anders: ook* nihil quam, *bij voorb.* nihil ergo superest quam edicere, Apulej. Met. VIII ante med. p. 176, 3 Elm., *voor* nihil aliud quam: Nihil praeter, *bij voorb.* nihil praeter voluntatem, Cic. ad Div. IV, 7 med., *of* praeterquam, Cic. Harusp. 19. Hirt. Alex. 8, *niets, behalven of dan. Bijzonder staat* nihil aliud quam *voor* tantum *alleen, bij voorb.* nihil aliud quam prehendere prohibito, Liv. II, 29, *zie meer plaatzen in* Alius. *Ook* nihil praeterquam, Liv. III, 26 extr., i. e. *alleen, bloot. Ook volgt* quin, quo minus i. e. *dat niet, achter* nihil *met zekere* Verba, *bij voorb.* nihil praetermisi, quin avocarem, Cic. Phil. II, 10: Nihil moror, quo minus abeam cet., Liv. III, 54, *zie* Moror: nihil facere oportet, quo minus, quidquid est puris, exeat, Cels. III, 27. Sect. 4, i. e. *men moet alles aanwenden, opdat de etter zich ontlaste.* d) Nihil est *daar is geene reden, het is niet nodig, ik (gij, hij enz.) behoeve niet, wanneer* cur, quod, quamobrem cet., *volgt, bij voorb.* nihil est, cur — gestias, Cic. ad Div. VI, 20: nihil erat, quod singulis de rebus scriberem, Ibid. X, 1: nihil est, quod extimescas cet., Cic. ad Div. IX, 26 extr., *gij behoeft niet te vreezen, hebt er geene reden toe: ook kan men het vertaalen, daar is niets te enz., of ik (gij, hij, wij, gijlieden, zij) heb niets te enz., bij voorb.* nihil est quod respondeam superiori epistolae (tuae), Cic. Q. Fr. III, 8 in., i. e. *daar is niets te antwoorden, ik heb niets te antwoorden: doch, het kan ook vertaald worden, ik behoeve niet te antwoorden, het is niet nodig enz.* e) Nihil ad me adtinet, Terent. And. I, 2, 16, *het gaat mij niets aan, het raakt mij niet. Ook zonder* adtinet, *bij voorb.* nihil ad nos, Cic. Pis. 28, scil. adtinet: *dus ook* nihil ad te, *raakt u niet*, Terent. And. IV, 1, 60: *dus ook* nihil ad rem est, Cic. Or. 64, i. e. *doet niets ter zake. Ook heet* nihil ad, *bij voorb.* aliquem, *niets tegen of bij iemand, bij voorb.* nihil ad nostram hanc, Terent. Eun. II, 3, 69, i. e. *is niets tegen, bij, of in vergelijking enz.: dus ook* nihil ad Coelium, Cic. Leg. I, 2: nihil ad Persium, Cic. Or. II, 6. f) Nihildum, *nog niets*, Cic. ad Div. XII, 7. Cic. Att. IX, 3. Cic. Cat. III, 3. g) Nihil minus, Cic. Fin. II, 17 med. Offic. III, 20 extr. Terent. Eun. III, 3, 29, *niets min, d. i. geheel en al niet, dat verhoede God!* Not. *Hier is het een antwoord: anders volgt ook* quam, *bij voorb.* nihil minus (scil. facere) quam vereri cet., Liv. XXVI, 20. h) nihil *vergeefsch, vruchteloos, bij voorb.* hanc tu nihil amassis, Plaut. Mil. IV, 2, 16. i) nihil i. e. *om geene reden, bij voorb.* nihil, nisi cet., Cic. Legg. I, 1 post med.: *dus ook* nihil aliud, Liv. II, 8 extr., i. e. *om geene andere reden.* k) nihil mihi est cum aliquo, *bij voorb.* tecum, vobiscum cet., *ik heb met u niets te doen (te stellen)*, Terent. Phorm. II, 3, 74. Ovid. Fast. II, 308. l) nihil esse *niets zijn, d. i. niets vermogen, niets deugen, niets uitvoeren in eene zaak, zich slecht vertonen, bij voorb.* isto in genere te nihil esse, Cic. ad Div. VII, 27: plane aut nihil sumus, Ibid. 33: sin in hac prolusione nihil fueris, Cic. in Caecil. 15 extr.: Esto: ipse nihil est, nihil potest, Ib. 16 in.: nec nihil, nec omnia haec sunt, Terent. Ad. I, 2, 62, *het is noch niets (d. i. het is noch te verachten) noch* het

het is alles, d. i. daar is wel iets, maar niet alles aan. m) *niets, d. i. slecht, onbeduidend, bij voorb.* aliquem nihil putare, Cic. Sext. 53, *voor niets houden, gering schatten:* nihil hominis est, Cic. Tusc. III, 32, i. e. *het is een slecht mensch: doch, het kan ook zijn, geen mensch, die den naam van mensch (in eenen uitmuntenden zin) verdient: bij slot is het hetzelfde, zie* Homo: *van daar* nihil esse cet., *zie terstond hier voor: van daar* nihil est, *in geheime antwoorden, d. i. het heeft niets te beduiden, zie terstond.* n) nihil (est), *in geheime antwoorden, als men niet voor de vuist wil antwoorden,* Terent. Ad. IV, 5, 19, i. e. *het is niets.* o) *voor* nihil *staat dikwijls* Contr. nil, Caes., *zie* Nil. p) nihil quidquam *voor* nihil, Cic. Or. I, 30. Plaut. Bacch. IV, 9, 113: *doch, hier kan ook* nihil *enkel voor* non *staan:* nihil sentire idem, i. e. non sentire idem, Liv. IV, 46, *doch, het kan ook voor* in nulla re *staan:* nihil unum insigne, Liv., *zie boven.* q) si nihil aliud, i. e. *als 't ook niet anders was, bij voorb.* Herdonius, si nihil aliud, — denuntiavit, Liv. III, 19, *voor* si nihil aliud fecit (scil. boni cet.). r) nihil *bij* nemo *voor* aliquid, *bij voorb.* nemini nihil satis est, Petron. 76: nemine nihil faciente, Pandect. XXXIX, 2, 24: cf. Nemo *en* Nec. s) nihil non *voor* valde, *bij voorb.* visus sum. Nihil non & jugulum cet., Apul. Met. I post med. Ed. Oudend. p. 59, *alwaar de* Ed. Elm. p. 110. *heeft:* visus sum mihi. Nam & jugulum. 2) *niet* (*voor* non) *staat dikwijls in* Cicero *en* Livius, *zie boven:* cf. Cic. Caecin. 33 in. Cic. Phil. I, 6. Liv. III, 65. VI, 38, *en meermaalen.*

NIHILDUM, *zie* Nihil *en* Dum.

NIHILOMINUS, *zie* Nihilum.

NIHILUM, I, n. (*voor* ne *of* nec hilum, *zie* Hilum), i. q. nihil, 1) *niets, bij voorb.* ex nihilo oriatur, Cic. ad Div. II, 16: *of* de nihilo *uit niets, bij voorb.* ut de nihilo quidpiam fiat, Cic. Fat. 9: nil posse creari de nihilo, Lucret. I, 267: ad nihilum redigere, *bij voorb.* praedam, Liv. V, 25, i. e. *vernietigen, tot water maken:* ad nihilum venire, Cic. ad Div. XI, 12, *of* redigi, Lucret. I, 791, *of* revocari, Ibid. 267, *of* recidere, Cic. Phil. VII extr., *of* in nihilum interire, Cic. Acad. I, 7, *of* occidere, Cic. ad Div. II, 16, *te niet worden, vernietigd worden:* pro nihilo est, Cic. Marcell. 9. Cic. Phil. II, 23, i. e. *is zoo goed, als niets: dus ook* quae visa sunt pro nihilo, Cic. Fin. II, 13: *dus ook* quam mihi ista pro nihilo! (scil. sunt *of* videntur), Cic. Att. XIV, 9: pro nihilo putare, Cic. in Caecil. 7 extr. Fin. III, 11 in.: *of* ducere, Cic. Verr. II, 16, *of* habere, Liv. XXXIII, 46, i. e. *voor niets houden: ook* seq. Genit., *bij voorb.* si quid jus non esset rogari, ejus ea lege nihil rogatum, Cic. Caecin. 33 e lege Sullae. b) *voor* non, *bij voorb.* nihilum deprecamur, quo minus cet., Liv. III, 58: nihilum metuenda timere, Horat. Sat. II, 3, 54: cf. Ibid. 210. Not. 1) Nihili i. e. *van geene waarde, bij voorb.* homo nihili, Varr. L. L. VIII, 36 extr., *of enkel* nihili scil. homo, *een nietswaardig, ondeugend mensch,* Plaut. Cas. II, 3, 29. Ibid. Asin. II, 4, 66: *dus ook* servus est nihili, Plaut. Pseud. IV, 7, 2: *dus ook* verbum nihili, Ibid. Stich. I, 3, 35: *dus ook* ex quo idem (homo) nihili dicitur, Cic. Tusc. III, 8 extr.: nihili pendere, Terent. Eun. I, 2, 14, *of* facere, Plaut. Pseud. IV, 7, 1, i. e. *voor niets houden.* Not. homo nihili factus, Plaut. Mil. V, 16, *voor ontmand. Ook zegt men* nihilo aestimare *voor* nihili, *bij voorb.* non nihilo aestimare, Cic. Fin. IV, 23, i. e. *eenigermaten achten.* 2) de nihilo, Plaut. Curc. IV, 1, 17. Liv. XXXIV, 61 post med., *zonder grond, voor niets, zonder reden: van daar* non de nihilo, Terent. Hec. V, 1, 1. Liv. XXX, 29 ante med. Prop. II, 16 (15) 52, i. e. *niet zonder grond: ook heet* de nihilo *vruchteloos, vergeefsch, zonder nut, bij voorb.* Plaut. Truc. IV, 2, 56. 3) Nihilo (Ablat.) *niets, bij de* Comparativi, *en ook andere woorden, die eene verscheidenheid beteekenen, bij voorb.* nihilo benevolentior, Cic. ad Div. III, 12 extr.: nihilo majus discrimen, Cic. ad Div. VI, 3: nihilo secius, Terent. Andr. III, 2, 27. Caes. B. G. V, 4 *en* 7, i. e. *niets des te min:* sapientior, Horat. Sat. II, 3, 52: nihilo magis, Cic. ad Div. VI, 3, *of* nihilo plus, Terent. Eun. I, 1, 15, *niets te meer, d. i. even zoo min: integendeel* nihilo minus a) *niets min, d. i. juist zoo veel,* Plaut. Men. V, 5, 49. b) *niets minder of niets des te min, d. i. even zoo wel, is menigvuldig,* Cic. Mil. 7 extr. Cic. ad Div. X, 2. XIII, 15. Caes. B. C. III, 17: *ook* seq. quam, Cic. Off. I, 21 post med. Terent. Phorm. IV, 2, 7, *of* ac i. e. *dan,* Lucret. III, 96: *dus ook* nihilo segnius, Liv. VI, 38 post med., i. e. *even moedig.* Not. *ook ontbreekt* minus, *bij voorb.* nihilo, quam tu, amata sum, Plaut. Most. I, 3, 43. c) *min dan niets,* Terent. Phorm. III, 3, 1. *Verders* nihilo aliter, Terent. Phorm. III, 2, 45, *niets anders.* Not. *voor* nihilum *staat ook* Contr. Nilum, Lucret. I, 206: ad nilum reverti, Ibid. 238, *of* redire, Ibid. 674, i. e. *vernietigd worden.*

NIL *voor* NIHIL *komt dikwijls voor, bij voorb.* Nep. Thras. 2. Caes. B. G. V, 29. Virg. Georg. III, 42. Horat. Ep. II, 1, 31. Petron. 34: *van daar* tam nil, Pers. I, 122, i. e. *zulke kleinigheid: ook voor* non, *bij voorb.* Lucret. V, 264. Horat. Od. I, 14, 14: *dus ook* nil admirere, Auct. B. Afric. 57: *dus ook* nil magnae laudis egentes, Virg. Aen. V, 751, *voor* non magnae cet., *ten zij men* nil magnae laudis *voor* nulla magna laude *wil nemen, doch, het is niet nodig: bij slot is de zin dezelfde.*

NILUM, I, n. i. q. Nihilum, Lucret., *zie* Nihilum.

NIMBĬFER, a, um, *storm brengend, stormig, bij voorb.* nubes, Avien. in Arat. 858: ignis, Ovid. Pont. IV, 8, 60.

NIMBŌSUS, a, um, *vol storm, stormachtig, bij voorb.* ventus, Ovid. Pont. II, 3, 27: Orion, Virg. Aen. I, 535 (539): mons, Plin. H. N. XVIII, 11: bruma, Stat. Sylv. I, 3, 89: aër, Lucan. V, 631.

NIMBUS, I, m. 1) *storm, d. i. stormachtig weder, bij voorb. van hagel, regen, wind, bij voorb.* terrere animos fulminibus, tempestatibus, nimbis, Cic. Nat. D. II, 5: nimbum ortum, ibi homines exanimatos, Liv. XXXVII, 3, i. e. *storm, onweder, donderbui enz.: van daar Tropisch, storm, d. i. haastig ongeluk,* Cic. Att. XV, 9, nimbum transisse. 2) *storm, d. i. stormwolk, die storm en regen aanbrengt; zoo zeggen wij: daar is recht storm aan de lucht, bij voorb.* tam denso regem operuit nimbo, Liv. I, 16, *doch, het kan ook enkel, eene wolk, zijn: van daar* a) *een wolk in 't gemeen, bij voorb.* denso operuit regem nimbo, Liv., *zie hier voor:* Venus obscuro faciem circumdata nimbo, Virg. Aen. XII, 416: involvere diem nimbi, Ibid. III, 198, i. e. *wolken of stormen, stormwolken:* lunam in nimbo nox intempesta tenebat, Ibid. 587: noctisque & nimbum (*voor* nimborum) occaecat nigror, Pacuv. ap. Cic. Or. III, 39: nimbo succincta, Virg. Aen. X, 634: *dus ook* Ibid. IX, 111: *dus ook* nimbo effulgens, Virg. Aen. II, 615, *voor* fulgens ex nimbo, *glinsterde uit eene wolke hervoort, d. i. was achter een wolke verborgen. Sommigen verklaaren het, lichte wolk; dit zou een onweêrswolk moeten zijn: maar het is niet nodig* b) *eene wolk, Tropisch, d. i. eene menigte als wolken, bij voorb.* (a) *wolk van stof, bij voorb.* arenae, Virg. Georg. III, 110: pulveris, Claudian. in Rufin. II, 176. (b) *wolk van rook, d. i. een rook, die als een wolk, in kringen, oprijst,* Virg. Aen. V, 666. 3) *storm, d. i. stormregen, stortvlaag, bij voorb.* nimbus effusus, Liv. XXXIII, 6 extr., i. e. *stortte neder:* nigrantem commixta grandine nimbum desuper infundam, Virg. Aen. IV, 120: quas nec nubila nimbis adspergunt, Lucret. III, 19: densi funduntur ab aethere nimbi, Ovid. Met. I, 269: sylva continere nimbos ac digerere consueta, Plin. H. N. XXXI, 4, i. e. *regen, regenwater: van daar* a) *in 't gemeen regen of regenwater, waar toe de voorgaande plaatzen,* Virg. Aen. IV, 120. Lucret. III, 19. Ovid. Met. I, 269. Plin. Hist. Nat. XXXI, 4, *kunnen gebracht worden: van daar* nimbi ligati, Petron. 123, i. e. *ijs.* b) *regen, Tropisch, d. i. eene menigte, van vele dingen, die als een regen ergens heen storten of vallen, bij voorb.* saxorum, Flor. III, 8, *steenregen:* telorum, Lucan. IV, 776. Sil. IX, 311: pilorum, Sil. V, 216: peditum, Virg. Aen. VII, 793. Claudian. de Stilich. I, 353: nimbus mali (*appel*) vel glandis pluit arbore cet., Colum. X, 364: purpureus nimbus i. e. *menigte bloemen,* Claudian. in Nupt. Honor. & Mar. 298: Cilices nimbis hic maduere suis i. e. *saffraan,* Martial. Spectac. 3, 8: *daar voor staat* nimbus Corycius, Martial. IX, 39, 5, *en* ruber, Ibid. V, 26, 7. *Ook in 't gemeen, menigte, bij voorb. vloeibare dingen, bij voorb. zalven,* Martial. X, 38, 8: *ook kan men hier het een en ander uit het voorgaande toe brengen.* 4) *storm, d. i. stormwind of wind, bij voorb.* nimborum in patriam, Virg. Aen. I, 51 (55): sonuerunt aethere nimbi, Virg. Aen. II, 113. 5) *een soort van hoofdband of lint, misschien wegens de gelijkheid met eene wolk,* Isidor. Orig. XIX, 31, *en* Arnob. 2: *deze droegen de vrouwen, waarschijnlijk, om een klein voorhoofd te hebben, dat voor een stuk van schoonheid aangezien werdt, zie* Horat. Od. I, 33, 5. Martial. IV, 42, 9: *dus ook* frons minima, Petron. 126. §. 15. 6) *zeker drinkgereedschap, bij voorb.* vitreus, Martial. XIV, 102, *in het opschrift: misschien wegens eenige gelijkheid met eene wolk.*

NIMIĔTAS, atis, f. *het geen te veel is, de te groote menigte of grootte, of te groote menigvuldigheid, overvloed, overmaat, bij voorb.* pabuli, Colum. VI, 24: sanguinis, Pallad. VI, 7: rigoris, Apul. Met. II med. p. 122, 5 Elm., i. e. *de al te groote stijfheid:* gaudii, Ibid. III ante med. p. 133, 33 Elm., i. e. *te groote vreugde.*

NIMIO, *zie* Nimius.

NIMIOPĔRE *of beter* NIMIO OPERE, Cic. Parad. V, 2. Cic. Verr. IV, 59, *te zeer.*

NI-

NIMIRUM, *voor* ni (i. e. ne) mirum est, *drzins, zekerlijk, onfeilbaar, zonder twijfel*, Cic. Or. I, 4 extr. Cic. Att. IX, 9 post med. XIII, 10 extr. Cic. Tusc. IV, 27 extr. Cic. Mur. 15 in. Cic. Off. II, 26 post med. Terent. Eun. III, 3, 2. Horat. Epist. I, 9, 1. I, 15, 42: *ook ironisch*, Liv. XL, 9 in.: *ook in een antwoord, bij voorb.* uter melior dicetur orator? nimirum, qui cet., Quintil. XII, 1 ante med.

NIMIS, 1) *al te of te zeer, al te zeer, d. i. boven mate, bij voorb.* nec nimis valde, nec nimis saepe, Cic. Leg. III, 1, i. e. *noch te zeer, noch te dikwijls*: nimis graviter excruciat nimisque inhumane, Terent. Heaut. V, 5, 1: nimis remissus, Nep. Iphic. 3: nimis multa, Cic. Brut. 92: ne quid nimis, Terent. And. I, 1, 34: amore nimis acri, Cic. Arch. 11: magnam nimis dominationem habere. Auct. ad Her. IV, 19: nimis multum vales, Naev. ap. Non. 5. n. 21 somnus non multum nimis longus, Cels. I, 3 ante med.: nimis dixi, Plin. Paneg. 45: nimis me indulgeo, Terent. Eun. II, 1, 16. Not. a) *met den* Genitivus, *bij voorb.* insidiarum, Cic. Or. I, 51: haec loca lucis habent nimis & pudoris, Ovid. Fast. VI, 115. b) non nimis, *of* haud nimis, *niet al te zeer, staat dikwijls voor niet zeer, niet zonderling, bij voorb.* non nimis deesse nobis, Cic. Or. I, 29 extr.: Philotimi literae me quidem non nimis sed eos admodum delectarunt, Cic. Att. VII, 24: praesidio non nimis firmo, Caes. B. G. VII, 36: est quidem nobis hoc per se haud nimis amplum, Liv. VIII, 4. 2) *al te zeer, d. i. heel zeer, wanneer men overdrijvend spreekt; zoo als, bij voorb. bij ons, velen zeggen, ik mag het al te graag zien, of te heel graag enz. voor heel geern: dus heet ook* nimis *dikwijls enkel, heel zeer, bij voorb.* Fundam nunc nimis vellem dari, Terent. Eun. IV, 7, 16: legiones nimis pulchris armis instructae, Plaut. Amph. I, 1, 63, *al te schoon, d. i. heel zeer schoon*: nimis velim cet., Plaut. Most. I, 3, 119: nimis id genus odi male, Ibid. Rud. IV, 2, 15: nimis bona ratione, Ibid. Mil. III, 1, 112: misere nimis cupio, Terent. Ad. IV, 1, 6: *van daar* non nimis *of* haud nimis, *zie n.* 1: *van daar* nimis quam, i. e. *heel zeer*, Plaut. Most. II, 2, 79.

NIMIUM, Adv., *zie* Nimius.

NIMIUS, a, um, 1) *de maat te buiten gaande, te groot, te veel, bij voorb.* celeritas, Cic. Off. I, 36: imber, Ovid. Met. V, 483: sol, Ibid.: pertinacia, Caes. B. C. I, 85: largitas aut parsimonia, Terent. Heaut. III, 1, 32: vestitu (*voor* vestitui) nimio indulges, Ibid. Ad. I, 1, 38, *doch, alwaar* nimio *ook de* Ablat. Neutr. *zijn kan, voor* nimium i. e. *te zeer*: vitem coercet, ne — nimia fundatur (*voor* nimis), Cic. Senect. 15: Prometheus assiduam nimio pectore pavit avem i. e. nimis feraci, Martial. Spectac. 7, 2: *van daar* 2) *de maat ergens in te buiten gaande, te veel doende, bij voorb.* in re, *bij voorb.* in honoribus decernendis, Cic. ad Brut. Ep. 15: nimius fiducia, Sallust. Fragm. ap. Arusian.: jam nimius & potens altero tribunatu, Flor. III, 15: rebus secundis nimii, Tacit. Hist. IV, 23: Hylaeum nimium mero, Horat. Od. II, 12, 5, i. e. *onmatig of te hevig. Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* animi, Liv. VI, 11: sermonis, Tacit. Hist. III, 75: pugnae, Sil. V, 232: vitae, Ibid. VI, 81: *ook brengen eenigen hier toe*, Liv. III, 26, plebs nequaquam tam laeta Quintium vidit; & imperii nimium & virum in ipso imperio vehementiorem rata; *maar dewijl* virum *achter staat, en* in imperio vehementior *hetzelfde is, als* nimius imperii, *zoo schijnt het beter* nimium *voor het* neutrum *te houden, zoo dat gevolglijk* nimium imperii *voor* nimiam magnitudinem imperii (*van magt, het dictatorschap*) *staat.* b) *te lastig, bezwaarlijk, bij voorb.* Pompejum nimium reipublicae, Vellej. II, 32: Hylaeum nimium mero (i. e. in mero), Horat. Od. II, 12, 5, *zie hier voor.* 2) *te groot, te veel, wanneer beide hetzelfde is, als zeer groot, zeer veel, bij voorb.* homo nimia pulchritudine, Plaut. Mil. IV, 2, 8, *al te schoon, d. i. heel schoon*: nimia mira memoras, Ibid. Amph. II, 1, 69. V, 1, 52: pinguescat mihi crinis amomo, Martial. V, 65, 3. Not. *Even dus het* Neutrum Nimium, (1) *te veel, het te veel*, Cic. Or. 22 in. Cic. Off. I, 25 extr. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* boni, Enn. ap. Cic. Fin. II, 13: regni, Ovid. Am. II, 17, 11: imperii, Liv., *zie hier voor*: auri argentique, Plin. H. N. XXX. Prooem. extr., i. e. *te veel enz. Van daar* Ablat. nimio, *bij voorb.* nimio plus diligo, *meer dan te veel*, Anton. in Cic. Epist. ad Attic. X post Ep. 8, i. e. *heel zeer*: ne doleas plus nimio i. e. *al te veel, te veel*, Horat. Od. I, 33, 1: nimio plus est indoluisse semel, Ovid. Trist. II, 2, 110, i. e. *meer dan te veel. Ook staat* nimium Adverbialiter, *te zeer, bij voorb.* nimium diu, *te lang*, Cic. Cat. I, 5: nimium multi, Cic. Cluent. 64: nimium parce facere sumtum, Terent. And. II, 6, 19: nimium sero, Ovid. Trist. III, 1, 8: tempus nimium longum, Cic. Att. XII, 18: paulo nimium redundare, *een weinig te veel*, Cic. Or. II, 21: nimium multum scis, i. e. *te veel of veel*, Plaut. Merc. II, 4, 11, *alwaar* multum *weg kon blijven: ook* nimio *te zeer, bij voorb.* vestitu nimio indulges, Terent. Ad. I, 1, 38, *zie boven: daar staat ook* nimium quantum, Cic., *zie beneden*: Non nimium probo, Cic. ad Div. XII, 30 extr., *niet te zeer, d. i. niet heel zeer.* (2) *zeer veel, zeer velen, daar voor velen overtollig zeggen, al te zeer velen: van daar de* Ablat. nimio *zeer of veel, bij voorb.* nimio magnus, Plaut. Truc. IV, 1, 6, *zeer groot*: nimio malo, Plaut. Poen. I, 2, 90, i. e. *ik wil veel liever*: nimio melius i. e. multo melius, Ibid. Pers. I, 3, 31: *dus ook* nimio validius, Plin. H. N. XXIV, 12. *Ook staat* Nimium Adverbialiter, *heel zeer, of zoo als velen zeggen, al te zeer, d. i. heel zeer, bij voorb.* videre nimium vellem, Terent. Eun. III, 5, 49: homo nimium lepidus, Plaut. Mil. IV, 2, 8: O fortunatos nimium, sua si bona norint, Virg. Georg. II, 458: nimium libenter, Plaut. Aul. III, 6, 1: nimium miris modis, Ibid. Trin. IV, 2, 86: nimium dilecte, Claudian. de III. Consul. Honor. 96: *daar voor staat ook* nimium quantum, *bij voorb.* nimium quantum differt inter cet., Cic. Fin. IV, 25: sales nimium quantum valent, Cic. Or. 26: nimium quantum audacter, Gell. XVI, 6: *of* nimium quanto, *bij voorb.* praestabitis, Gell. XVIII, 3: *of* nimium quam, *bij voorb.* nimium quam es barbarus, Plaut. Bacch. I, 2, 13: nimium quam potest, Quintil. IV, 2 post med., i. e. *vermag zeer of veel*: nimium quam delectabiliter, Gell. XV, 1 in. *Ook heet* nimium quantum *zeer veel of te veel, bij voorb.* pollicebat illa nimium quantum, Gell. I, 8.

NINGO *of* NINGUO, xi, 3. 1) *sneeuwen, bij voorb.* ningit, Virg. Georg. III, 367. Colum. XI, 2 ante med. §. 31, i. e. *het sneeuwt*: cum ninxerit coelestium molem mihi, Acc. ap. Priscian. 10: *ook* Passive, ningitur, Apul. Flor. 1 post init., i. e. *het sneeuwt.* 2) *Tropisch, bij voorb.* ningunt floribus rosarum, Lucret. II, 627, *als 't ware, rozen sneeuwen, d. i. ze menigvuldig strooijen.*

NINGOR, oris, m. *het sneeuwen, sneeuwbui*, Apul. de Mundo ante med. p. 61, 26 Elm.

NINGUIS, is, f. i. q. nix, *de sneeuw*, Apul. ap. Priscian. 6: Plur. ningues, Lucret. VI, 736 *en* 964.

NINGŬLUS, a, um, i. e. nullus, Fest.

NINGUO, *zie* Ningo.

NISI, 1) *indien niet, ten zij, in zoo verre niet, is bekend, bij voorb.* nisi ego insanio, Cic. Att. VII, 10: quod nisi esset cet., *indien dit niet ware*, Cic. Cluent. 66: cf. Caes. B. G. I, 31 extr. Nep. Agesil. 6. Horat. Sat. I, 5, 79. *Ook kan men het dikwijls overzetten, ik, gij, hij, het enz., moest dan enz., of het moest dan zijn, dat ik (gij, hij, wij, zij) enz., bij voorb.* nisi forte volumus cet., Cic. Fat. 16: nisi tu mihi es tutor, Plaut. Aul. III, 2, 16: nisi vero existimatis, Cic. Mil. 3, i. e. *gij moest dan gelooven enz., en meermaalen: wanneer ook* nisi si *daar voor staat, zie n.* 2. *Ook staat achter een punt dikwijls* quod nisi *voor* nisi, *als het met het voorgaande punt nog samenhangt, bij voorb.* Nep. Hann. 1: quod nisi discedat (Caesar) cet., Caes. B. G. I, 44: Quod nisi tanta res ejus ageretur, Cic. ad Div. XIII, 57. *Ook kan het door, indien ook niet, vertaald worden, bij voorb.* Cic. Mil. 19 med. Quod nisi sciret, illum cet., *indien hij ook niet enz., gesteld, dat hij ook niet wist enz.: doch, Graevius en Ernesti hebben* ut *voor* nisi *laten drukken.* Nisi quid, *dat anders, ten zij niet iet, betekent, staat ook voor* nisi forte, *ten zij misschien, bij voorb.* nisi quid me Etesiae morabuntur, Cic. ad Div. II, 15 extr. *Zoo als men zegt,* moriar, ni cet., *zoo staat ook* nisi, *bij voorb.* peream, nisi admiror, August. ap. Sueton. Claudian. 4, i. e. *ik wil sterven, indien ik niet enz.*: dii me interficiant, nisi — interfecero, Plaut. Most. I, 3, 36: mentiar, nisi cet., Ovid. Met. II, 514, i. e. *ik wil een leugenaar zijn enz.* 2) *behalven of dan, als het hetzelfde is, als behalven: waarom het geern achter een ontkennend woord, als* non, nisi cet., *maar ook achter anderen staat, bij voorb.* ne quis enuntiaret, nisi, quibus mandatum esset, Caes. B. G. I, 30: Quid aliud exspectamus, nisi cet., Cic. Pis. 21: quid censes, nisi cet., Cic. Brut. 71 in.: quid sequitur, nisi cet., Cic. Or. 35 in.: bustum ejus consepiri, nisi humili materia, neglexit, Sueton. Ner. 33: si est aequum ulla in re, nisi hac tributaria cet., Cic. Planc. 15. Ed. Graev., *alwaar* Ernesti nulla *behouden wil*: quod inter omnes constat, nisi inter eos, qui — insaniunt, Cic. Rosc. Am. 12: si aliquid, nisi nomina, restat, Ovid. Trist. IV, 10, 85: vitis omni paene regione, nisi glaciali vel praefervida, curae mortalium respondet, Colum. III, 1: Taygeti montis deliciua, nisi Laconibus, juga, Senec. Suasor. 2 ante med., *alwaar overal* nisi *voor* praeterquam *staat: dus ook* et liberorum, nisi divitiae, nihil erat, Plaut. Men. Prol. 59, i. e. *buiten zijnen rijkdom, hadt hij geene kinderen, d. i. hij hadt geene kinderen, maar was rijk: van daar* nihil nisi, *niets dan*, non nisi, *niets dan, d. i. slechts*,

ſlechts; *dit ſtaat overäl*, *bij voorb.* Ovid. Triſt. III, 12, 36: Celſ. VI, 1.1 *anders is het* Liv. XXXIX, 28. *zie* Non. *Ook ontbreekt* non *voor* niſi, i.e. niſi *ſtaat voor* non niſi *alleen*, *bloot*, Liv. XXXIV, 16 in., *zie* n. 5. *Van daar verder* niſi quod, Cic. ad Div. XIII, 1 poſt init., *of* niſi ut, Sueton. Claudian. 35, *of* niſi quia, Terent. Eun. IV, 5, 10, i. e. *behalven dat*: *van daar* niſi ſi *behalven indien*, *ten zij niet*, *ſtaat dikwijls in* Cicero *en elders*, *alwaar anders* niſi *genoeg was*: *maar dit* niſi ſi *ſtaat nooit*, *dan*, *wanneer het hetzelfde is*, *als behalven indien*, *of indien niet misſchien*, *of ik (gij*, *hij*, *zij) moest dan*, *of het zij dan*, *dat ik (gij*, *hij*, *zij) enz.*, *gevolglijk kan men niet zeggen*, *dat* niſi ſi *eenvouwig voor* niſi *ſtaat*: *want geen Oude zal zeggen*, *bij voorb.* Nihil amo, niſi ſi virtutem, i. e. *niets dan (behalven) de deugd*: *maar* niſi ſi *moet altijd een* Verbum *achter zich hebben*, *bij voorb.* nunc, niſi ſi quid exceptum eſt, ſcire nihil poſſumus, Cic. Att. II, 2: Noli putare me longiores epiſtolas ſcribere, niſi ſi quis ad me plura ſcripſit cet., Cic. ad Div. XIV, 2 in.: illum reperiam, niſi ſi — aufugerit, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9 extr.: hic noſter habitus ſemper fuit, niſi ſi a vobis arma acceperimus, Liv. VI, 26 med.: prodeſſe reipublicae, niſi — ſi mors — futura eſſet, Liv. XXVI, 3: niſi vero ſi quis eſt cet., Cic. Cat. II, 4: niſi tamen ſi — prohibent, Colum. III, 13: cf. II, 18, 4. IV, 16 extr. IV, 29, 11. IV, 33, 5. Varr. R. R. II, 9, 9. Ovid. Her. IV, 111. Terent. And. I, 5, 13. 3) *maar*, *doch*, *alleen of ſlechts*, *wanneer ſlechts zoo veel is als maar of echter*: *(ook wordt*, *behalven*, *in dit geval*, *in 't gemeene leven dikwijls gebruikt)*, *bij voorb.* niſi illud mihi perſuadeo, Cic. ad Div. XIII, 73: niſi hoc video, Cic. Roſc. Am. 35, i. e. *echter (alleen) zie ik*: eadem omnia facito, niſi alio modo fingito, Cato R. R. 77, i. e. *alleen of echter*: nondum ſcio; niſi ſane curae eſt, Terent. Hec. I, 2, 117: nihil dixit; niſi — innuit, Ibid. Eun. IV, 5, 9: niſi exſpecto cet., Ibid. Hec. II, 3, 7: cf. Terent. Eun. III, 4, 10. V, 1, 11. Plaut. Stich. I, 3, 112: *overäl past echter het best*, *en dikwijls*, *alleen*, *maar*, *ſlechts*. 4) *maar*, *bij voorb.* neque ſuperbiae cauſa repuli, niſi ut ne eſurirem, Plaut. Ciſt. I, 1, 43: non modeſtia militum aut ducis, niſi ad conciliandos cet., Liv. XXIV, 20: *dus ook uit het voorgaande* nihil (dixit) niſi — innuit, Terent. Eun. IV, 5, 9, *zij zeide niets*, *maar wenkte mij ſlechts*: *doch*, *het kan bloot*, *ſlechts*, *zijn*: *alleen (echter) wenkte zij mij*. 5) *voor* non niſi *ſlechts*, *d. i. enkel*, Liv. XXXIV, 16 in., ſpem niſi in virtute haberent; *ten zij* non *van de afſchrijvers is weggelaten*: *dus ook* Colum. VII, 3 med. §. 14, niſi validiſſima cet.: niſi abraſa parte cet., i. e. *ſlechts*, Solin. 37 (50): *anders heet het meermaalen ſlechts*, *wanneer ſlechts hetzelfde is als echter*, *alleen*, *maar*, *zie* n. 3. 6) *dan indien*, *d. i. behalven wanneer*, *bij voorb.* non aliter, niſi cet., Liv. XLV, 11 extr.

NISUS, i, m. *een zekere roofvogel*, *een ſperwer*, *een zee-arend*, Virg. Georg. II, 404.

NISUS, a, um, *zie* Nitor.

NISUS *of* NIXUS, us, m. *het pogen*, *inſpannen*: *van daar* 1) *het te voorſchijn treden*, Pacuv. ap. Cic. Tuſc. II, 2. Virg. Aen. V, 437. 2) *het vliegen*, *de vlucht*, Virg. Aen. XI, 852. Horat. Od. IV, 4, 8. Lucret. VI, 834: *van daar van de vlucht of het omdraaijen der ſterren*, Cic. Nat. D. II, 46, aſtra niſu ſuo conglobata. 3) *het baaren*, Ovid. Faſt. V, 171. Virg. Georg. IV, 199. Gell. XII, 1. 4) *het pogen*, *inſpannen*, *bij voorb.* ad ſummum pervenit non niſu, ſed impetu, Quintil. VIII, 4 ante med.

NITEDULA, ae, f. i. q. nitela, *is misſchien een ſoort van muizen of een eekhoorn*, Cic. Sext. 33. Horat. Ep. I, 7, 29.

NITEFACIO, eci, actum, 3. (Paſſ. nitefio) *glanſig maken*, *bij voorb.* ventus mare criſpicans nitefacit, Gell. XVIII, 11.

NITELA *of* NITELLA, ae, f. 1) *glans*, *ſchemering*, *bij voorb.* armorum, Solin. 22 (35): *van daar* a) *het geen glinſterend maakt*, *bij voorb.* miſi — mundicinas dentium, nitelas oris ex Arabicis frugibus, Apulej. in Apolog. poſt init. p. 277. 5 Elmenh., i. e. *tandpoeder*. b) *het geen glinſtert*, *bij voorb.* nitelae pulveris, *glinſterend ſtof*, *bij voorb.* goudſtof, Solin. 23 (36). 2) i. q. nitedula, *een ſoort van muizen of eekhoorn enz.*, Martial. V, 37, 8. Plin. Hiſt. Nat. VIII, 57 extr.

NITELINUS, a, um, *eekhoornkleurig (als nitela een eekhoorn is)*, *bij voorb.* ſalix, Plin. H. N. XVI, 37.

NITENS, *het* Particip. 1) *van* Niteo, *zie* Niteo. 2) *van* Nitor, *zie* Nitor.

NITĔO, ui, n. *glinſteren*, *ſchitteren*, *bij voorb.* unguentis, Cic. Cat. II, 3: coelum lumine nitet, Lucret. I, 9: luna poteſt ſolis radiis percuſſa nitere, Ibid. V, 703: templa marmore nitent, Auct. Dialect. de Orat. (*achter* Tacitus) 20: in cuclo nitent mille colores, Ovid. Met. VI, 65: ex humero Pelopis non nituiſſet ebur *voor* neſciremus, Pelopi datum eſſe humerum ex ebore, Tibull. I, 4, 58 (64): qui litoribus nitent lapilli, Martial. IX, 58, 6: *van daar* nitens, *glinſterend*, *bij voorb.* Lucifer, Tibull. I, 3, 93: aſtra, Ovid. Faſt. V, 543: arma, Liv. IX, 40: capilli malobathro nitentes, Horat. Od. II, 7, 7: frondes auro radiante nitentes, Ovid. Met. IV, 636: ſpuma, Plin. H. N. XXXIII, 6 ante med.: nitentior, Ovid. Met. X, 211: *van daar* 1) *blank zijn*, *blinken*, *bij voorb. gladde*, *gepolijste dingen enz.*, *bij voorb.* aera nitent uſu, Ovid. Am. I, 8, 51: pace bidens vomerque nitent, Tibull. I, 11 (10) 49: pollice de Pylio trita columba nitet, Martial. VIII, 6, 10: *van daar* nitens *blank*, *glad*, *bij voorb.* arma, Liv., *zie hier voor*: lanx, Horat. Sat. II, 2, 4, *alwaar het ook glinſterend kan zijn*, *bij ſlot is het hetzelfde*. 2) *Tropisch*, *glinſteren*, *d. i. ſchoon zijn*, *aanzien hebben*, *uitſteken enz.*, *bij voorb.* homo nitens gloria recenti, Liv. III, 12: miſeri, quibus intentata nites, Horat. Od. I, 5, 12, *glinſtert*, *glad zijt*, *ſchoon zijt*, *behaagt*: Nituerunt oratores Scipio, Laeliusque, Vellej. II, 9: Quam niteat oratio, Cic. Fin. IV, 3. 3) *Tropisch*, *glinſteren*, *d. i. in goede omſtandigheden zijn*, *bij voorb.* *van planten en gewasſen*, *als zij wel ſtaan*, *bij voorb.* herba nitens, Ovid. Met. XV, 202: *en van andere dingen*, *bij voorb.* Vectigal niteat, Cic. Agr. I, 7. 4) *wel uitzien wegens goed voedzel enz.*, *wel uitzien of zijn*, a) *van menſchen en beeſten*, *wel gedaan zijn*, *vleeſchig zijn*, *ſchoon uitzien*, *bij voorb.* unde ſic nites? Phaedr. III, 7, 4: *van daar* nitens taurus, Virg. Aen. III, 20: *en in 't gemeen ſchoon uitzien of ſchoon zijn*, *bij voorb.* ore nitet tanto, Martial. X, 89, 3: nitet ante alias regina, Stat. Achill. II, 148: miſeri, quibus nites, Horat., *zie hier voor*: unde ſic nites, Phaedr., *zie hier voor*. b) *van planten en andere dingen*, *ſchoon uitzien of zijn*, *bij voorb. akkers*, *bij voorb.* tellus aratro domefacta nitet, Petron. 99: ſolum, in quo procerae arbores nitent, Plin. H. N. XVII, 4: domus niteret opibus, Tibull. IV, 1, 183: vectigal in pace niteat, Cic., *zie hier voor*: omnia nobilibus oppidis nitent, Plin. H. N. III, 5 ante med.: *van daar* nitens *ſchoon*, *bij voorb.* oculi, Virg. Aen. I, 228 (232): campi, Ibid. VI, 677: culta (i. e. agri), Ibid. Georg. I, 153: herba, Ovid. Met. XV, 202: arbor, Gell. XII, 1 med.: *dus ook* uxor nitens i. e. pulchra, Catull. LXI, 193: deſiderio meo nitenti i. e. puellae meae formoſae, Ibid. II, 5: femina nitentior, Ovid. Met. XII, 405: oratio, Cic. Brut. 67: ingenium, Stat. Sylv. I, 5, 63: *want* n. 3 *en* 4. *behooren bij een.*

NITESCO, ĕre, *beginnen te glinſteren*, *of enkel glinſteren*, *blinken*, *bij voorb.* ſtellarum candore niteſcit, Cic. Arat. 174: juventus oleo perfuſa niteſcit, Virg. Aen. V, 134: gemmae mellis decoctu niteſcunt, Plin. H. N. XXXVII, 12: niteſcente nova luna, Ibid. VIII, 1: pontus per ſolem niteſcit, Manil. V, 687: *van daar* 1) *Tropisch*, *d. i. beginnen beroemd te worden*, *zich te vertonen*, *vermaard worden*, *zich vertonen*, *bij voorb.* eloquentiae gloria, Tacit. Ann. XII, 58. 2) *door opkweeking een goed aanzien krijgen*, *beginnen wel uit te zien*, a) *van menſchen en beeſten*, *vleeſchig worden*, *een ſchoon aanzien krijgen*, *wel uitzien*, *bij voorb.* armenta, quae herbis & tepore verno niteſcunt, Plin. Epiſt. II, 17 in. b) *van planten en boomen enz.*, *als zij beginnen wel te ſtaan*, *wel uitzien*, *ſchoon voorkomen krijgen*, *bij voorb.* raſtris niteſcit (ſcil. *een balſemboom*), Plin. H. N. XII, 25: *dus ook* terra, Ibid. XVII, 5: *van daar Tropisch*, *gevormd worden*, *bij voorb.* ingenio, doctrina, praeceptione natura niteſcit, Auct. ad Herenn. III, 16.

NITIBUNDUS, a, um, i. q. nitens (*van* nitor), *zich toeleggend*, *inſpannend*, *bij voorb.* Achaeos pugnam indipiſci — mentium animorumque conſpiratu tacito nitibundos, Gell. I, 11 med.

NITIDE, 1) *glinſterend*, *bij voorb.* ut floret! ut olet! ut nitide nitet, Plaut. Truc. II, 4, 3, *doch*, *het kan ook zijn*, *ſchoon*, *prachtig*, *heerlijk*. 2) *ſchoon*, *prachtig*, *heerlijk*, *bij voorb.* coenare, Plaut. Caſ. III, 6, 19: ita in prandio nos lepide atque nitide accepiſti apud te, Ibid. Ciſt. I, 1, 11: ut nitide nitet, Ibid. Truc. II, 4, 3, *zie hier voor*.

NITIDITAS, ātis, f. *glans*, *ſchoonheid*, *bij voorb.* formae, figurae, Acc. ap. Non. 2. n. 578.

NITIDIUSCŬLE, 1) *wat glinſterend*, 2) *wat heerlijk*, *ſchoon*, *prachtig*, *bij voorb.* curare, i. e. *heerlijk oppasſen*, *koeſteren*, Plaut. Pſeud. III, 1, 8.

NITIDIUSCŬLUS, a, um, *wat glansrijk*, *bij voorb.* caput, Plaut. Pſeud. I, 2, 84, i. e. *gezalfd.*

NITIDO, are, 1) *glinſterend maken*, *blank maken*, *bij voorb.* ferramenta, Colum. XII, 3 extr.: plagam ferramentis acutis nitidamus vel inciſimus. 2) *baden*, *bij voorb.* corpora, Enn. ap. Non. 2. n. 583.

NITIDUS, a, um, 1) *glinſterend*, *ſchitterend*, *blinkend*, *blank*, *helder*, *bij voorb.* ebur, Ovid. Met. II, 3. caput, Virg. Georg. I, 467: anguis nitidus juventa, Ibid. III, 437, *alwaar het ook*, *ſchoon*, *ſchoon uitziende*, *kan zijn*: *dus ook* aedes,

Plaut.

Plaut. Stich. I, 2, 8: aether, Valer. Flacc. III, 467: fons, Ibid. 553: vox, helle stem (of ook goede, d. i. hel), Quintil. XI, 3, 26: dies, Ovid. Trist. V, 8, 32. Met. I, 603, i. e. heller (of schooner, d. i. heller) dag: aries nitidissimus suro, Ovid. Fast. III, 867: dus ook glinsterend van zalven, balsem, olie enz., bij voorb. coma nitidissima nardo, Ovid. Art. III, 443: homo nitidus, Cic. Cat. II, 10, i. e. gebalsemd, gezalfd: palaestrae nitidae, Martial. IV, 8, 5: van daar annus nitidissimus, Ovid. Fast. V, 265, rijk in olie: van daar a) alles, wat door opschik, oppassing en vlijt, of door de natuur, eene schoone gedaante getregen heeft, schoon of schoon uitziende, schoon in de oogen of ooren vallende, bij voorb. femina nitida, Plaut. Mil. IV, 2, 12, i. e. schoon of opgeschikt: si nitidior sis filiae nuptiis. Ibid. Aul. III, 6, 4, i. e. meer opgeschikt, galanter (in kleding) bij de bruiloft enz.: homo nitidus pexo capillo, Cic. Cat. II, 10, doch, zie hier voor: villa, Horat. Ep. I, 15, 46: campos nitidissimos, Cic. Verr. III, 18: fruges, Lucret. II, 594: juxta ramulum, qui videbitur esse nitidissimus, Colum. V, 6: in parte nitidissima (arboris), Plin. H. N. XVII, 14 med. en 16 in.: dies, Ovid., zie hier voor: facite, nitidae ut aedes meae sint, Plaut. Stich. I, 2, 8: dus ook van redenen, woorden of redenaren, bij voorb. verba nitidiora, Cic. Partit. 5: Isocrates nitidus & comtus, Quintil. X, 1, 79: Messala minus nitidus, Ib. I, 7 extr.: vox, Ibid. XI, 3, 26, i. e. schoone, helle stem: nitidum genus verborum, Cic. Or. I, 18: van daar a) wel in 't vleesch, wel van ligchaam, bij voorb. jumenta, Nep. Eum. 5: dus ook Horat. Epist. I, 4, 15: robur plenius nitidiusque, Liv. XXVIII, 35: doch, dit alles kan ook, schoon, wel uitziende (gevolgelijk vleeschig enz.), zijn, bij slot is het hetzelfde. b) gevormd, beschaafd, aardig, wellevend, galant, bij voorb. vita nitidior, Plin. H. N. XIII, 15 extr.: Ex nitido fit rusticus, Horat. Epist. I, 7, 83: hilares nitidique vocantur, Juvenal. XI, 175: lautior & nitido sis Meliore licet, Martial. IV, 54, 8: si nitidior sis nuptiis cet., Plaut., zie boven.

NITOR, oris, m. 1) glans, schittering, hellerheid, bij voorb. aurorae, Lucret. IV, 542: argenti, Ovid. Pont. III, 4, 25: solis, Catull. LXVI, 3: gemmae, Auct. ad Her. IV, 50: olei, Vitruv. X, 1: eboris, Plin. H. N. VII, 15: marmorum, Ibid. XII, 1: diurnus i. e. diei, Ovid. Her. XVIII, 78: viridis herbarum, Lucret. V, 781: delphinus haud nimio lustratu' nitore, Cic. Arat. 92 Not. nitor en splendor is onderscheiden, bij voorb. nitor verius quam splendor, Plin. H. N. XXXVII, 2 ante med., nitor is geringer: van daar 2) glans, Tropisch, d. i. aanzienlijkheid, het goede aanzien bij voorb. corporis, Terent. Eun. II, 2, 10, i. e. als men goed naar 't ligchaam, vleeschig, vet is: dus ook apum sanitas hilaritate & nitore aestimatur, Plin. H. N. XI, 18 extr.: vernatur, ... dus generis, van voorname geboorte, Ovid. Pont. II, 9, 17: dus ook rerum, Ibid. II, 5, 29: doch, het kan, in beide plaatzen ook zijn, voortreffelijkheid: bij slot verliest de zin niets: van daar 3) de schoonheid, bij voorb. Glycerae, Horat. Od. I, 19, 5. Hebri (eenes jongelings), Ibid. III, 12, 6: cutis, Plin. H. N. XXXI, 7 med.: cuti nitorem inducere, Ibid. XXIV, 8 med. b) schoonheid, opschik, bij voorb. orationis, Cic. Orat. 32. Cic. Att. XIII, 19 extr.: en dus meermaalen van spreken, of van stijl, schoonheid, voortreffelijkheid enz., bij voorb. eloquendi, Quintil. X, 1, 83: cf. VIII, 3, 3. XI, 1, 48: eloquii, Ovid. Pont. II, 2, 51: verborum, Auct. Dial. de Orat. (echter Tacitus) 23: translationum, Quintil. XII, 10 med. c) opschik of pracht in levenswijze, galanterie, galant gedrag, bij voorb. si quem offendit splendor, si nitor, Cic. Coel. 31: oppidum praecipui nitoris, Plin. H. N. IV, 12 post med.: nitoris necessitas, Plin. Ep. VI, 32: in cultu victuque, Quintil. VIII, 5, 34: magnus — nitor, Justin. XLIII, 4: van daar pracht ten aanzien der milddadigheid, of de milddadigheid, Stat. Sylv. III, 3, 149. d) kleur, bij voorb. externo tinctis nitore, Prop. II, 14, 26: cf. Lucret. I, 817. e) voortreffelijkheid, bij voorb. generis, Ovid., zie hier voor: ook kan men het een en ander uit het voorgaande hier toe brengen.

NITOR, nisus en nixus sum, 3. zich toeleggen op- of aan iet, zich toeleggen, steunen, bepalen, bij voorb. partes aequaliter nituntur, Cic. Nat. D. II, 45: ratio nisa cet., Cic. Acad. IV, 14: wanneer op de vraag, waarop, de Ablativus staat, ook in, cet., bij voorb. baculo, Ovid. Pont. I, 8, 52: scopulo, Ibid. Met. IV, 732: alis, Virg. Aen. IV, 252: quae nixa fibris stirpium, Cic. Senect. 15: genibus nixae, knielend, Plaut. Rud. III, 3, 33. Liv. XXVI, 9: dus ook genu nixae, Senec. Thyest. 600: hastili, Cic. Rab. Perd. 7, of hasta, Virg. Aen. X, 736. VI, 760, en in hastam, Virg. Aen. XII, 398, op een werpspies: stirpibus suis, Cic. Tusc. V, 13: muliercula, Cic. Verr. V, 33: cubito, Ovid. Met. VIII, 727, op den elleboog: ook met super, bij voorb. constitit ipse super ramoso stipite nixus, Ovid. Fast. III, 751, ten zij super tot constitit behoort: ook met de, bij voorb. de qua pariens arbore nixa dea (Latona est, Ibid. Her. XXI, 100, i. e. tegen welken boom Latona geleund, gesteund heeft: van daar 1) Tropisch, op iet steunen, bij voorb. in vita alicujus, Cic. Mil. 7: ea, in quibus causa nititur, Cic. Coel. 10 extr.: conjectura, in qua nititur divinatio, Cic. Div. II, 26: tu eris unus, in quo nitatur civitatis salus, Cic. Somn. Scip. 2: nixus in hoc uno — nomine, Lucret. V, 907: in qua studia niti solent, Cic. Dejot. 2: en zonder in, bij voorb. mendacio, Cic. Or. II, 7 extr.: aequitate alicujus, Cic. Cluent. 57: si quis hoc uno nititur, Ibid. 40: favore, Ovid. Pont. III, 4, 15: auctoritate, Caes. B. C. III, 43: patrociniis Macedonum, Nep. Phoc. 3: Hispaniis, Cic. Balb. 15: spe, Cic. Att. III, 9 post med.: consilio alicujus, Cic. Off. I, 34. 2) optreden, bij voorb. humi, Virg. Aen. II, 380: simulac primum niti possunt, Cic. Nat. D. II, 48, i. e. optreden en gaan kunnen: van daar per me nixus — adiicendi, Cic. Planc. 17, zonder iemands hulp. 3) zich inspannen, pogen iet in 't werk te stellen of te verhinderen, bij voorb. pro aliquo, Liv. XXXV, 10 post med.: pro libertate, Sallust. Jug. 31 (35): pro me, Ovid. Pont. III, 1, 40: in vetitum, ad gloriam, zie beneden: versat saxum sudans nitendo, Cic. Tusc. I, 5 e poëta: contra aliquem, Caes. B. C. II, 37. Sallust. Cat. 38 (39): tantum quisque nitatur, quantum potest, Cic. Senect. 10, i. e. spanne zich zoo veel, dus zoo zeer zijn best: ook met den Infinitivus, bij voorb. recuperare patriam, Nep. Pelop. 2: irrumpere, Sallust. Jug. 25 (27): ingenio nitor non periisse meo, Ovid. Pont. III, 5, 54: ook seq. de, bij voorb. de causa regia, Cic. ad Div. I, 5. Ook met ut of ne cet., bij voorb. Miltiades nitebatur, ut cet., Nep. Milt. 4: Nitebantur, ne consuleretur, Sallust. Jug. 13. In 't bijzonder zich inspannen, pogen, a) om zijn nooddruft te verrichten, Sueton. Vesp. 20. b) te baaren, Ovid. Met. IX, 302: van daar, baaren, bij voorb. conchas impleri roscido conceptu: gravidas postea niti, Plin. H. N. IX, 35 med. c) om ergens heen te komen, bij voorb. in rupes, Lucan. IV, 37: gradibus sub hostes, Virg. Aen. II, 443: ad sidera, Virg. Georg. II, 427: vliegen, bij voorb. in aëra, Ovid. Pont. II, 7, 27: ergens heen trachten, of zoeken te geraken, bij voorb. in medium, Lucret. I, 1055: dus ook Cic. Nat. D. II, 45 partes terrae undique medium locum capessentes aequaliter nituntur i. e. trachten of streeven: ook kan men het vertalen, gaan, bij voorb. per loca agrestia trepidante gradu, Pacuv. ap. Non. 2. n. 320: aquae in interiora nituntur, Plin. H. N. II, 65 extr.: si longiore tractu nitatur, Ibid. 43: in aëra pennis, Ovid., i. e. vliegen, zie hier voor: simul ac primum niti possunt, Cic. Nat. D. II, 48, zie hier voor: in adversum, Ovid. Met. II, 72: van daar Tropisch, trachten, streeven, naar iet, bij voorb. ad gloriam, Cic. Senect. 23: nitimur in vetitum, Ovid. Am. III, 4, 17: ad summa, Quintil. I prooem. post med. §. 20: ad optima, Ibid. XII, 11, 30: ad victoriam, Ibid. X, 1, 29: van daar niti contra, zich tegen verzetten, tegenstreven, Ibid. XII, 10, 61: dus ook in adversum, Ovid. Met. II, 721. d) om recht te bekomen: van daar beweeren, zoeken te beweeren, bij voorb. nitamur igitur, nihil posse percipi, Cic. Acad. IV, 21 extr. Not. a) Nixus, i, een gesternte i. q. Engonasi, Cic. Arat. 45, 400 en 460, het heet ook nixus genu, Ovid. Met. VIII, 182, zie Engonasi. b) Nixi parca, Ovid. Met. IX, 294, Goden, die bij de geboorte helpen zullen, en daarom van de baarende vrouwen werden aangeroepen. Festus haalt ze ook aan, en zegt, dat er drie standbeelden op het Kapitool geweest zijn, die voor de Cel van Minerva's beeld knielden (tria signa in Capitolio ante cellam Minervae genibus nixa, velut praesidentes parientium nixibus): en deze standbeelden waren, na het overwinnen van den Syrische Koning Antiochus door Acilius, (Scaliger leest Atilius) naar Rome gebracht, en op gezegde wijze op het Kapitool opgericht.

NITRARIUS, a, um, salpeter betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende: van daar Nitraria, substantive (alwaar fodina, officina, of eenig ander woord te verstaan is), d. i. de plaats, waar salpeter gevonden of bereid wordt, Salpeter mijn, Plin. H. N. XXXI, 10 ettelijke reizen.

NITRATUS, a, um, met salpeter gemengd, bij voorb. aqua, Martial. XIII, 17, 2. Colum. XII, 55. Het is eigenlijk het Particip. van nitro, are.

NITRO, are, met salpeter mengen: van daar Nitratus, a, um, zie boven.

NITROSUS, a, um, vol salpeter, salpeterachtig, bij voorb. aqua, Plin. H. N. XXXI, 10 in.: locus, Ibid.: genus aquae frigidae, Vitruv. VIII, 3.

NITRUM, i, n. salpeter, Plin. H. N. XXXI, 10, alwaar daar van en zijne

aan-

nuttigheid uitvoerig gesproken wordt; ook *staat het woord* Ovid. Medic. 84. *Ook staat daar voor* sal nitrum, Plin. H. N. XXXI, 10 extr.: *doch eenige oude uitgaven hebben* sal & nitrum.

NIVALIS, e, 1) *de sneeuw betreffende, vol sneeuw, tot sneeuw eenige betrekking hebbende, bij voorb.* dies, Liv. XXI, 54, *een sneeuwdag, d. i. wanneer het sneeuwt, of sneeuwen kan; zoo zegt* Senecа Nat. Quaest. IV, 4 extr. dicimus nivalem diem, cum altum frigus & triste coelum est, *en* Florus II, 6 ante med. *noemt den dag, waarop de veldslag bij* Trasimenen *geleverd werdt,* diem frigidum & nivalem, *daar* Livius XXII, 4 *van zegt, dat hij, wegens een uit het meir opkomenden nevel of mist donker geweest is:* ventus, Plin. H. N. II, 47 post med.: locus, Ibid. XXVI, 8: axis, Val. Fl. V, 225, i. e. *het noordlijk gewest:* aurae nivales, Horat. Ep. I, 11, 18: equi candore nivali, Virg. Aen. III, 538, *sneeuwwit:* nivali compede vinctus Hebrus, Horat. Ep. I, 3, 5, i. e. *ijs:* nivales undae, Martial. XIV, 118, 1, *sneeuw-water: dus ook* aqua nivalis, Gell. XIX, 5: osculum nivale, Martial. VII, 94, 2, i. e. *ijskoud.* 2) *sneeuw gelijk,* a) *in koude, bij voorb.* osculum. Martial., *zie hier voor.* b) *in witheid, bij voorb.* candor, Virg., *zie hier voor.*

NIVARIUS, a, um, *den sneeuw betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* colum, Martial. XIV, 103 *in het opschrift, d. i. een sneeuwzeef, d. i. met sneeuw gevuld, daar de wijn vervolgends doorzijpelde: dus ook* saccus, Martial. XIV, 104 *in het opschrift: van daar* Nivaria scil. insula *een eiland van de* Insulae fortunatae, *dewijl daar altijd sneeuw en mist is,* Plin. H. N. VI, 32 *uit* Juba.

NIVATUS, *zie* Nivo.

NIVE, *zie* Ni.

NIVEUS, a, um, 1) *van sneeuw, bij voorb.* agger, Virg. Georg. III, 354, i. e. *sneeuwhopen, hoopen sneeuw:* aqua, Martial. XII, 17, 6, i. e. *sneeuwwater; dit diende tot drank, ook om den wijn daar mede te verfrisschen, zie* Nivarius: mons, Catull. LXIV, 241, i. e. *vol sneeuw.* 2) *sneeuw gelijk, sneeuwwit, bij voorb.* candor, Auct. ad Herenn. IV, 43: os, Ovid. Her. XX, 120: artus, Val. Fl. I, 219: lacertus, Virg. Aen. VIII, 387: pecus, Ibid. Ecl. II, 20: latus (tauri), Ibid. VI, 53: color (Briseidis), Horat. Od. II, 4, 3, i. e. *witte kleur van het gezicht, schoonheid: dus ook* caput nivei Pallantis, Virg. Aen. XI, 39: vestis, Ovid. Met. X, 432: ligustrum, Ibid. XIII, 789: dens, Ibid. Her. XVIII, 18: lac, Senec. Oedip. 495: *van daar* a) *wit, d. i. wit gekleed, bij voorb.* Quirites, Juvenal. X, 45: tribunus, Calpurn. Ecl. VII, 29. b) *wit, hel, klaar, bij voorb.* flumen, Senec. Hippol. 504 *en* Oedip. 427: *dus ook* unda, Martial. VII, 31, 11, i. e. *hel.*

NIVO, avi, atum, are, *met sneeuw verzien, of door sneeuw verfrisschen, bij voorb.* potio nivata, Senec. Nat. Quaest. IV, 13 extr.: aqua nivata, Petron. 31: piscina nivata, Suet. Ner. 27.

NIVO, ěre, *sneeuwen, bij voorb.* nivit *het sneeuwt, Tropisch, bij voorb.* sagittis grandinat, nivit, Pacuv. ap. Non. 10. n. 23.

NIVOSUS, a, um, *vol sneeuw, sneeuwachtig, bij voorb.* hyems, Liv. V, 13: grando, Liv. XXI, 53: Scythia, Ovid. Her. XII, 29: locus, Colum. II, 9: Niadum sidus, Stat. Sylv. I, 3, 95: Strymon, Ovid. Trist. V, 3, 21.

NIX, nivis, f. 1) *sneeuw,* Cic. Acad. IV, 23. Cic. Nat. D. I, 10. Virg. Georg. I, 310. Plin. H. N. XVI, 1 2: *ook Plural.,* Liv. V. 2. Plin. H. N. XVII, 2. Horat. Od. III. 24, 39. Ovid. Fast. III, 236 *en meermaalen.* 2) *sneeuw, Tropisch, bij voorb.* nivea capitis, Horat. Od. IV, 13, 12, i. e. *grijze hairen, welken Tropus* Quintilianus VIII, 6, 17 *voor hard houdt: verders* regia, cujus tecta fulgerent eboris nive i. e. candore, Apul. de mundo post med. p. 69, 21 Elm. Not. *Men heeft ook* ninguis *voor* nix, *zie* Ninguis.

NIXI PARES, *zie* Nitor.

NIXOR, ari, i. q. nitor, 1) *leunen, steunen, Tropisch,* Lucret. IV, 508. 2) *pogen, zijn best doen,* Lucret. III, 1013: *ook behoort* Ibid. VI, 836 nixari *voor* nictari *gelezen te worden.*

NIXURIO, ire, *willen leunen, moeite willen doen,* Nigid. ap. Non. 2. n. 584.

NIXUS *of* NISUS, a, um, *zie* Nitor.

NIXUS, us, *zie* NISUS.

NO, navi, nare, *zwemmen, van menschen, dieren, schepen en andere dingen, bij voorb.* Neptunus a nando, Cic. Nat. D. III, 24: cf. II, 47. Liv. V, 38 extr. Ovid. Met. I, 304. VI, 334. XI, 358. XV, 336. Tibull. I, 7, 38 (I, 6, 76) *en meermaalen:* nare sine cortice, *zie* Cortex: *van daar* nantes, Colum. VIII, 14, scil. bestiae, *zwemdieren, bij voorb. ganzen enz.: van daar, Tropisch, zwemmen, d. i.* 1) *varen,* Catull. LXVI, 46. 2) *vliegen, bij voorb. van de bijen,* Virg. Georg. IV, 59. 3) *vlieten, bij voorb.* undae (*baren, golven*) nantes refulgent, Catull. LXIV, 276. 4) oculi nant, Lucret. III, 479, *bij dronken lieden, d. i. staan gebroken, zijn als glazen, droevig enz.:* cf. Nato.

NOBILIS, (*ook somtijds* Gnobilis) e, *waarschijnlijk voor* noscibilis, *gevolglijk, eigenlijk, kenbaar, merklijk, zichtbaar, bij voorb.* addidit facinori fidem nobili gaudio, Tacit. Hist. III: 39: *van daar bekend, eigenlijk bekend, d. i. dien men kent, bij voorb.* me Argos referam; nam hic suam nobilis; ne cui cognoscar nota, Acc. ap. Non. 4. n. 318: neque his unquam nobilis fui, Plaut. Pseud. IV, 7, 9: scortum, homo cet., *zie* n. 1: *van daar* 1) *bekend in de wereld, beroemd, bij voorb.* rhetor, Cic. Invent. II, 2: taurus, Cic. Verr. IV, 33 extr.: oppidum, Cic. Verr. I, 24: scortum, Liv. XXXIX, 9: oratio, Cic. Brut. 32: palma, Horat. Od. I, 1, 5: crimen, Ovid. Am. III, 18, 37: nobilis est Canace fratris amore sui, Ibid. Trist. II, 384: qui se scelere nolunt fieri nobiles, Plaut. Rud. III, 2, 5: multi in philosophia nobiles, Cic. Or. I, 11: Demetrius ex doctrina nobilis & clarus, Cic. Rab. Post. 9: letum, Horat. Od. I, 12, 36: die festo celebri nobilique, Aphrodisiis, Plaut. Poen. III, 5, 13: facinus, Cic. Verr. II, 34: pisces in primis nobilis, Cic. fragm. ap. Macrob. Sat. II, 12: vitulis marinis ad multa nobile fel, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 75: tres nobilissimi fundi, Cic. Rosc. Am. 35: nobilissimorum par gladiatorum. Cic. opt. gen. Orat. 6: Evander nobilior sacrae sanguine matris, Ovid. Fast. I, 472: *ook seq. Infinit. bij voorb.* superare, Horat. Od. I, 12, 25: tundere, Prop. IV, 11, 42: aequavisse, Sil. XI, 74. 2) *edel, d. i. adelijk, van eene adelijke of aanzienlijke geboorte: want zulke lieden zijn wegens hunne Familien meer bekend dan anderen. Doch, in* Rome *noemde men alleen hem* nobilis, *in wiens familie één of meer de opperste eereposten, het* Consulaat, Praetorschap, *en* Curulische Aedilisschap *bekleed hadden: gevolglijk de* eques *op zich zelven was niet* nobilis: *van daar* genus nobile, Cic. Verr. V, 70: mulier, Cic. Coel. 13: homines apud nos noti, inter suos nobiles, Cic. Flacc. 22: Carthalo nobilis Carthaginiensis, Liv. XXII, 58: homines nobiles, Cic. Verr. V, 71. *alwaar er* homines novi *tegen overstaan:* ne nobiles nostri — habeant, Plin. Ep. V, 17 extr., i. e. *onze edellieden (naar onze wijze van spreken):* homo illustris ac nobilis arator, Cic. Verr. III, 40, i. e. arator & simul nobilis: *men kan ook achter* nobilis *een* Comma *zetten: van daar Tropisch, edel, van edele natuur, voortreflijk, uitmuntend, bij voorb.* equae nobiles, Ovid. Met. II, 292: fundi nobilissimi, Cic. Rosc. Am. 35, *zie hier voor, en men kan het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen: dus ook* nobilior pomis *wordt* Galathea Ovid. Met. XIII, 794 *door* Polyphemus *genoemd.*

NOBILITAS, atis, f. 1) *roem, groote naam,* Cic. Arch. 11. Not. nobilitas obstetricum pronuntiavit, Plin. H. N. XXVIII, 6 post med., i. e. *de beroemdste vroedvrouwen hebben enz., of ook de uitmuntendste enz.* 2) *voorname geboorte, adel, dat is in* Rome, *als in de Familie de drie eereposten, het* Consulaat, Praetorschap, *en* Curulische Aedilisschap, *bekleed zijn geweest; en daar naar moet men omtrent den Adel in andere steden en landen beoordeelen, bij voorb.* illustrare nobilitatem suam, Cic. Brut. 16: nobilitate municipii sui facile princeps, Cic. Rosc. Am. 6: cf. Ovid. Pont. IV, 16, 44. Ibid. Her. XVII, 52: *van daar* a) *de adel, d. i. de adelijken, bij voorb.* fautor nobilitatis, Cic. Rosc. Am. 6: concessum ab nobilitate plebi, a plebe nobilitati cet., Liv. VI, 42: cf. VII, 1. XXVI, 12. XXXIX, 40. Caes. B. G. VII, 38. Cic. Agr. II, 1 extr. b) *edele aart, natuur, voortreflijkheid, uitmuntendheid, aanzien, aanzienlijkheid, bij voorb.* columbarum, Plin. H. N. X, 39: lilium rosae nobilitate proximum est, Ibid. XXI, 5: lucorum, Ibid. III, 5: eloquio tantum nobilitatis inest, Ovid. Pont. II, 5, 56: florere Isocratem nobilitate discipulorum, Cic. Or. III, 35: nobilitas obstetricum pronuntiavit, *voor* nobiles obstetrices pronuntiavere, Plin. *zie hier voor.* c) *hooge geest, als men zich van niemand iets maakt, hoogmoed, trotsheid, bij voorb.* eam nobilitatem amittendam censeo, Plaut. Mil. IV, 8, 14: cf. Tacit. Ann. I, 29. Not. Plural. nobilitates, Ibid. XII, 20. Vitruv. IX, 3.

NOBILITER, *met roem, met eere, aanzien, bij voorb. bouwen,* Vitruv. VII praef. post med.: argentum caelavit nobiliter, Plin. H. N. XXXIV, 8 extr.: Pomona delicias & odores atque unguenta nobiliter instruxit, Ibid. XXIII praefat. in.: nobilissime tumulatus, Epitom. Liv. 54.

NOBILITO, avi, atum, are, a) *bekend maken, bij voorb.* famam, Liv. I, 16: rem, Liv. XXIII, 47 m.: *bijzonder* 1) *ten goeden, d. i. beroemd maken,* Cic. Tusc. I, 15. Cic. Flacc. 26. Cic. Senect. 9. Nep. Iphic. 1 *en meermaalen.* 2) *ten kwaden, bij voorb.* aliquem flagitiis, Terent. Eun. V, 7, 20: malefactis, Titinn. ap. Non. 4. n. 318. b) *aanzienlijk of uit-*

mun-

nuttend maken, adellijk maken, bij voorb. nafter nobilitas vites, Pallad. I, 6 ante med.

NOCENTER, schadelijk, met schade, Colum. VIII, 2 post med. Celf. V, 28 sect. 11.

NOCĔO, ui, ĭtum, 2. schaden: alicui, bij voorb. nocere alteri, Cic. Off. III, 5: iis nocituros hostes, Caef. B. C. III, 28: dus ook passive, impersonaliter, bij voorb. ne cui noceatur, Cic. Off. I, 10: ipsi nihil nocitum iri, Caef. B. G. V, 19: nocitumque ei esse dicetur, Pandect. IX, 3, 1: neque diem decet me morari, neque nocti nocerier (voor noceri) i. e. ante noctem non redire coenae causa, Plaut. Curc. II, 3, 73: ook zonder Dativus, bij voorb. quae nocitura videantur, Cic. Off. I, 4: arma ad nocendum, Cic. Caecin. 21: nihil nocet, het schaadt niet, het doet niets, het is niet schadelijk, bij voorb. de qua nihil nocuerit, si aliquid — eris locutus, Cic. Att. XII, 47. Not. nocere noxam, Liv. IX, 10, eene booze daad begaan. Not. larix nocetur, Vitruv. II, 9. voor larici: van daar Nocens, 1) schadelijk, Cic. Nat. D. II, 47: nocentius, Horat. Epod. III, 3. 2) die eene booze daad begaat, godloos, een misdadiger, Cic. Off. II, 14 post med. Ovid. Pont. I, 8, 19. Juvenal. XIII, 3: nocentissimus homo, Cic. in Caecil. 3: manus, Ovid. Art. I, 260: victoria nocentissima i. e. improbissima, Cic. Verr. Act. I, 14: nocentissimi mores, Quintil. II, 15, 32. Not. noxit voor nocebit of noceat, Lucil. ap. Fest. in Tama.

NOCĪVUS, a, um, schadelijk, Plin. H. N. XX, 2 extr. Phaedr. I, 29, 3.

NOCTESCO, ĕre, nacht worden, donker of duister worden, bij voorb. omnia noctescunt, Furi ap. Gell. XVIII, 11 en ap. Non. 2. n. 591.

NOCTICŎLOR, oris, m. nachtkleurig, d. i. zwart, donker, bij voorb. Styx, Auson. in monosyllab. (Idyll. XII) de dis 11: dus ook Memnonem nocticolorem, Laev. ap. Gell. XIX, 7.

NOCTĬFER, a, um, den nacht aanbrengende, een bijwoord van den avondstar: van daar voor de avondstar, Catull. LXII, 7. Calpurn. eclog. 5 extr.

NOCTILUCA, ae, f. (i. e. bij nacht lichtende) 1) de maan, Horat. Od. IV, 6, 38. Varr. L. L. IV, 10. 2) eene lantaarn, Varr. ap. Non. 4. n. 2. 3) ook zal het iets vuils betekenen, bij voorb. bij Lucilius, zoo als Festus meent.

NOCTISURGIUM, i, n. het opstaan bij nachttijd; het nachtopstaan, bij voorb. Nyctegresia, quasi noctisurgium, Plaut. ex Festo in Egretus.

NOCTIVĂGUS, a, um, bij nacht omzwervend, bij voorb. currus (scil. Phoebes i. e. der maan), Virg. Aen. X, 216: faces coeli noctivaga, Lucret. V, 1190: iter, Val. Fl. II, 44: deus noctivagus i. e. Somnus Stat. Theb. X, 158.

NOCTIVIGILUS, a, um, zie Noctuvigilus.

NOCTU, zie Noctus.

NOCTUA, ae, f. (scil. avis) uil, nachtuil, Plaut. Men. IV, 2, 90. Virg. Georg. I, 404. Plin. H. N. X, 17 en 29. Varr. L. L. IV, 11. Nyctimene zal daar in veranderd zijn, zie Nyctimene.

NOCTUABUNDUS, a, um, bij nacht iets doende, bij nacht, bij voorb. noctuabundus venit, Cic. Att. XII, 1, kwam bij nacht.

NOCTUINUS, a, um, van nachtuilen, bij voorb. oculi, Plaut. Curc. I, 3, 35, uilen-oogen.

NOCTURNUS, a, um, voor Nocturinus, 1) bij nacht, d. i. bij nacht geschiedende, daar toe behoorende, nachts, bij voorb. decem horis nocturnis, Cic. Rosc. Am. 7, in tien uuren van den nacht: labor, Cic. Senect. 23: praesidium Palatii, Cic. Cat. I, 1: sacra, Cic. Leg. II, 15: somnium, Horat. Od. IV, 1, 37: vestis, Ibid. Sat. I, 5, 85: non cessavere poëtae nocturno certare mero i. e. bij nacht, Ibid. Ep. I, 19, 11: habent nocturna ora, Plaut. Poen. I, 2, 107, nachtgezichten, d. i. lelijke, die zich alleen bij nacht kunnen laten zien. 2) bij nacht, nachts, d. i. bij nacht iets doende, zich latende zien, bij voorb. fur, Cic. Mil. 3 extr., nachtdief, d. i. die bij nacht steelt: dus ook milites nocturni (scil. Verris), Cic. Verr. IV, 43 extr., nachtsoldaten, d. i. die Verres alleen bij nacht dienden, scil. om te stelen: ook kan men het meermaalen enkel, bij nacht, bij nachttijd, vertalen, bij voorb. advocati paene nocturni — flagitabant cet., i. e. paene noctu, Petron. 15: lupus nocturnus obambulas, Virg. Georg. III, 538, i. e. bij nacht: dus ook aventes moenia nocturni subrepere i. e. noctu, Horat. Sat. II, 6, 100: qui nocturnus sacra divum legerit, Ibid. I, 3, 117: nocturni religavit brachia Mopsi, Calpurn. Ecl. III, 77: van daar Nocturnus, substantive, scil. (deus misschien) de avondstar, Plaut. Amph. I, 1, 116. Stat. Theb. VI, 240, anders Vesperus genoemd.

NOCTUS, us, f. de nacht: doch alleen schijnt de Ablat. noctu voor te komen, bij voorb. hac noctu, in dezen nacht, Amph. I, 1, 116. Ibid. Mil. II, 4, 28: qua noctu — adorti moenia concubia, Enn. ap. Macrob. Sat. I, 4: alwaar qua noctu concubia bij een hoort: senatus de noctu convenire, noctu multa domum dimitti, Quadrigar. Ibid. 1 dus ook enkel noctu, bij nacht, in den nacht, Cic. Senect. 14 post med. Cic. ad Div. XIV, 4. Nep. Eum. 2. Caef. B. G. I, 8. Sallust. Jug. 38 (42). Horat. Ep. II, 2, 27.

NOCTUVIGILUS, a, um, bij nacht wakende, bij voorb. Venus, Plaut. Curc. I, 3, 40.

NOCŬUS, a, um, schadelijk, Ovid. Halieut. 128. Scrib. Larg. 114.

NODĀTIO, onis, f. 1) verknoping. 2) knoestachtigheid, bij voorb. propter nodationis duritiem, Vitruv. II, 9 ante med.

NODO, avi, atum, are, 1) met knopen verzien, knopen, bij voorb. crines in aurum, Virg. Aen. IV, 138: comas adamante, Claudian. in Rufin. I, 118: van daar nodatus, a, um, met knopen verzien, bij voorb. ferula, Plin. H. N. XIII, 22: cornus, Ibid. XVI, 38 extr.: van daar Tropisch, bij voorb. nodatus gurges, Stat. Theb. IX, 277, als 't ware, knopig, d. i. als een knoop in een gevlochten. 2) knopen, binden, bij voorb. collum, Ovid. Rem. 17: vites, Cato R. R. 32: crines in aurum, Virg., zie hier voor.

NODŌSUS, a, um, vol knopen, of knoesten, knopig, knoestig, bij voorb. stipes, Ovid. Her. X, 101: arundo, Perf. III, 11: ossa, Lucan. VIII, 672: ramus, Senec. Ep. 12: plaga (ut vite), Colum. IV, 24 ante med.: nodosus ictus i. e. ictus baculi nodosi, Val. Max. II, 7, 8: podagra, Horat. Ep. I, 1, 31. Ovid. Pont. I, 3, 23: van daar lina, Ovid. Met. III, 153, vol knopen, mazen, geruit, d. i. netten: dus ook plagae, Ovid. Fast. VI, 110: van daar 1) Tropisch, vol knopen, d. i. zwarigheden, bij voorb. verba, Senec. Oedip. 101: nodosam exsolvite stipem, Val. Max. II, 9, 1, i. e. zwaar voor u. 2) Tropisch, vol knopen, bij voorb. Cicuta (zeker Capitalist, of woekeraar), Horat. Sat. II, 3, 70, i. e. die in zijnen wisselbrief zijnen schuldenaar heel sterk verbindt, hem als 't ware, door knopen, d. i. verbindende uitdrukkingen kluistert.

NODŬLUS, i, i. e. parvus nodus, knoop, als men verkleinend spreekt, knoopjen, bij voorb. per capilli tui nodulum, quo meum vinxisti spiritum, Apul. Met. III post med. p. 139, 13 Elm.: nudantibus se nodulis (liliorum), Plin. H. N. XXI. 5 extr.

NODUS, i, m. knoop, die geknoopt wordt, Cic. Univ. 4. Virg. Ecl. VIII, 77. Ibid. Aen. I, 296 (300), XI, 775. XII, 60. Ovid. Met. II, 560: Cacum corripit in nodum amplexus, Virg. Aen. VIII, 260, i. e. terwijl hij de handen om hem sloeg, en hem daar mede als met een knoop bondt: nodus Herculeus, Macrob. Sat. I, 19 extr. Plin. H. N. XXVIII, 6 med., eene bijzondere, moeilijk te ontbinden soort van knoop: van daar 1) Tropisch, knoop, d. i. band eener zaak, verbindenis, bij voorb. amicitiae, Cic. Amic. 14: quasi nodi continuationis, Cic. Or. 66: animos exsolvere nodis religionum, Lucret. IV, 7: dii faciant, possim plures imponere nodos, ut tua sit nulla libera parte fides, Ovid. Her. XX, 39: van daar nodus een star tusschen de twee visschen; die ze als 't ware, samenbindt, Cic. Arat. 17. Caesar Germ. in Arat. 243. 2) het geen saamgeknoopt wordt, bij voorb. a) een gordel, Vucan. Aen. I, 320 (324). Martial. VI, 13, 5: van daar nodus anni i. e. circulus Aequatoris, Lucret. V, 687. b) geknoopte haairen, als een hoofdtooizel, Ovid. Art. III, 139: nodos Rheni, Martial. V, 39, 8, i. e. de geknoopte of gevlochten haairen der Duitschers. c) een net, vischnet, Maml. V, 664. 3) knopen, Tropisch, d. i. zwarigheid, verhindering eener zaak, bij voorb. nodum expedire, Cic. Att. V, 21: linguae, Gell. V, 19: incideramus in difficilem nodum, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11: maximus in rep. nodus, inopia rei pecuniariae, Cic. ad Brut. Ep. 18 post med.: juris nodos solvere, Juvenal. VIII, 50: unus tibi nodus restat sed Herculaneus i. e. argumentum difficillimum, Senec. Ep. 87 extr.: van daar van personen, bij voorb. cum scopulus & nodus — superesset Antonius, Flor. IV, 9, i. e. verhindering: dus ook Abantem — pugnae nodum i. e. die zwarigheden tegenstelde, den oorlog rekte, en maakte, dat de overwinning niet zoo gemaklijk te behalen was, Virg. Aen. VIII, 428. 4) de knoop aan de gewrichten, bij voorb. van dierlijke ligchaamen, bij voorb. crura sine nodis, Caef. B. G. VI, 26. Plin. H. N. XI, 37 sect. 67 en 83. Manil. I, 333: van daar Tropisch, nodi de vier punten des hemels, waar de vier jaargetijden beginnen, Manil. III, 618. 5) een knoop of knoest, aan hout of takken, planten enz., bij voorb. baculum sine nodo tenens, Liv. I, 18: stipes gravidus nodis, Virg. Aen. VII, 507: telum solidum nodis, Ibid. XI, 553: virgae malleolaris partem juxta nodum amputato, Colum. Arb. 3: cedrus ramosa & nodis infesta, Plin. H. N. XIII, 5: gracilitas arundinis distincta nodis, Ibid.

Ibid. XVI, 36: *van daar Tropisch, de knopige of knoestige knods van* Hercules, Senec. Herc. Oet. 1661: *van daar* Nodum in scirpo quaerere, Terent. And. V, 4, 39, i. e. *zwarigheid zoeken, waar geene zwarigheid is, of zonder voordeel moeite doen*, Plaut. Men. II, 1, 22. 6) *een knoop, d. i. zekere hardigheid of hard deel eener zaak, bij voorb.* a) *van een juweel*, Plin. H. N. XXXVII, 10: *van metaal*, Plin. H. N. XXXIV, 13 extr. b) *aan het ligchaam, d. i. gezwel, verharding*, Plin. H. N. XXIV, 5 post med. XXX, 12 post med.

NOEGEUM, i, *zal een met purper versierd kleed zijn*, Fest.

NOLO, nolui, nolle (*zie de* Gramm.), 1) *niet willen, bij voorb.* nolo, videat me, Terent. Eun. V, 2, 67. scil. ut: *dus ook* nolo mentiare, Ibid. Heaut. IV, 3, 21: nolo, esse gnatum suspectum, Ibid. Hec. V, 1, 32: eas res jactari, nolebat, Caes. B. G. I, 18: nolo amplius quam centum jugera, Nep. Thras. 4: id vos ignorare nolui, Nep. Att. 21, i. e. *dat heb ik u niet willen verbergen, dat heb ik u willen bekend maken of zeggen:* noluit mittere, Horat. Sat. I, 6, 72: debemus patrem familias occidere nolle, *voor* non debemus occidere, Cic. Att. IV, 15 post init.: ordinem nolebant offensum *voor* offendere, Liv. XXV, 3: nolentes prodire, Flor. II, 6: nolente senatu, Lucan. I, 274. *geern zet men den* Imperativus *met den* Infinitivus *van een* Verbum, *voor* ne *niet, bij voorb.* noli putare, Cic. Brut. 33, *geloof niet:* nolite existimare, Cic. Flacc. 42: *dus ook* nolito mirari, *verwonder u niet*, Petron. 88: nolito putare, Horat. Art. 427: nolitote dubitare, Cic. Agr. II, 6 extr. *Ook zegt men* noli velle, *bij voorb.* noli me velle ducere, Nep. Att. 4: nolite velle experiri, Liv. VII, 40, *en meermaalen; alwaar* velle *te veel is, zie* Volo, *alwaar meer plaatzen staan. Ook staat er een ontkennend woord bij, zonder dat de ontkenning weggenomen wordt, bij voorb.* miles nolle inultos hostes, nolle successum, non patribus, non consulibus, Liv. II, 45: munera noluerit nemo adcipere *voor* voluerit, Varr. ap. Non. 12. n. 54. Not. a) Non nolle *willen*, Cic. Or. II, 18: neque nolunt, Cic. Sull. 26, i. e. & volunt. b) quod nolim, i. e. *dat ik niet geern wilde, d. i. niet geern zie*, Cic. Att. VII, 18. Ovid. Her. XX, 100: *dus ook* quod nolis, Terent. Eun. II, 2, 41: *en zoo heet ook* nolle *meermaalen, niet geern zien, bij voorb.* milles nolle inultos cet., Liv., *zie hier voor*: *dus ook* nollem, *zie terstond.* c) nollem *ik wilde niet, d. i. zie niet geern, bij voorb.* factum, Terent. Ad. II, 1, 11: cf. Ibid. Phorm. V, 3, 13. Cic. Off. I, 11 post in. Cic. Att. XIV, 20 in. Not. Nevis, nevult *voor* non vis cet., *zie* Nevolo. 2) *niet gunstig zijn*, alicui, Cic. ad Div. I, 1.

NOME, es, f. *een invretende zweer*, Plin. H. N. XXXI, 8. Plur. Nomae, Ibid. XX, 9 med. XXVI, 8 ante med. *en* med. *en* 14. XXIII, 4. XXIV, 16.

NOMEN, inis, n. *eigenlijk, voor* noscimen i. e. *het geen waar door men iet kent, of leert kennen: van daar* 1) *naam, benoeming, bij voorb.* adpellare aliquem nomine, Cic. Or. I, 56: aliquem nomine vocare, Virg. Aen. XI, 731: clamare, Ib. IV, 674, *of* increpare, Liv. VII, 15, i. e. *bij name (met benoeming van den naam), roepen, toeroepen:* te crudelem nomine dicit, Virg. Georg. IV, 35: ad nomen singulis stipendium persolutum, Liv. XXVIII, 29, i. e. *zoodra elk zijnen naam zeide of opgaf:* nomina statuarum & imaginum, Liv. XXXI, 44, i. e. *de namen daar op, opschriften:* nomen patrui Antigoni ferens i. e. habens, Liv. XL, 54: mancipia per nomina quotidie citare, Colum XI, 1 post med.: nomen capere, *bij voorb.* ex re, Caes. B. G. I, 13, *of* trahere, Cic. Phil. IV, 2, *of* invenire, Cic. Div. I, 17, 15, 32. Cic. Or. I, 19, *of* reperire, Cic. Div. I, 10, i. e. *krijgen, bekomen:* nomen alicui homini *of* rei dare, Liv. I, 3 *en* 13. Cic. Invent. I, 24. Virg. Aen. I, 248 (252). Quintil. II, 1, *of* indere, Liv. I, 34. VII, 2. Plaut. Stich. I, 2, 20, *of* addere, Ovid. Met. V, 524. IX, 357, *of* facere, Plaut. Men. V, 9, 69. Gell. III, 16, *of* imponere, Cic. Fin. III, 1. Tusc. I, 25. Liv. I, 13, *of* ponere, Cic. Tusc. III, 5. Virg. Aen. VII, 63, i. e. *eenen naam geven, toekennen.* Not. a) *wanneer er voorkomt* est mihi nomen, *dan staat de naam in den* Nominativus, Genitivus, *en* Dativus, *bij voorb.* ei morbo est nomen avaritia, Cic. Tusc. IV. 11 in.: Cui saltationi Titius nomen esset, Cic. Brut. 62: Nomen Mercurii est mihi, Plaut. Amph. Prol. 19: Nomen Arcturo est mihi, Plaut. Rud. Prol. 5: Vindicio ipsi nomen fuisse, Liv. II, 5: Clausus, cui postea Appio Claudio fuit nomen, Ibid. 16: cantus, cui nomen neniae, Cic. Leg. II, 24 extr.: mihi est Auxilio nomen, Plaut. Cist. I, 3, 6: est illis Strigibus nomen, Ovid. Fast. VI, 139: *dus ook* Cui Egerio inditum nomen, Liv. I, 34: artificibus — nomen histrionibus inditum, Liv. VII, 2: *dus ook* juventus nomen fecit Peniculo mihi, Plaut. Men. I, 1, 1. Not. cui parentes Ascanium dixere nomen *voor* Ascanii, Liv. I, 1 extr.: *dus ook* L. Tarquinium edidere nomen, Ibid. 34: aetas, cui fecimus aurea nomen, Ovid. Met. XV, 96, *voor* aureae: *dus ook* est via —; lactea nomen habet, Ibid. I, 168: Voltejum nomine Menam, Horat. Ep. I, 7, 55: ne nomen maritus (*voor* mariti) haberem, i. e. *den man, echtgenoot*, Apul. Apolog. prope fin. p. 337, 12 Elm.: ad nomina non respondere, Liv. VII, 4, i. e. *wanneer de namen afgelezen werden:* Nomen calamitatis ponitur in casu, Cic. Tusc. III, 34, i. e. *de naam (het woord)* calamitas *wordt gebruikt van enz.: dus ook* durius nomen — recessit a peregrino, Cic. Off. I, 12, i. e. *benoeming, naam, woord.* b) nomen *ook* nomina (*van meer*) dare, Liv. II, 24. Cic. Phil. VII, 4. Tacit. Ann. XV, 48, i. e. *zijn' naam opgeven tot iet, zich ergens toe aanmelden, bij voorb. bij den krijgsdienst, bij volkplantingen enz.: dus ook* profiteri nomen, Liv. II, 24, *of* edere, Ibid.: *van daar Tropisch, zich ergens toe of onder rekenen, tellen, bij voorb.* in his poëta nomen profitetur suum, Terent. Eun. prol. 3: *integendeel* adcipere, *aannemen, d. i. opschrijven*, Liv. IX, 46. c) nomine, *bij voorb.* meo, tuo, suo cet., *in mijn naam enz., van mijn kant enz., bij voorb.* odisse suo nomine Caesarem, Caes. B. G. I, 18: talis viri nomine rogatos, Cic. Mur. 33: *dus ook* patrui nomine, Ibid. 25: suo nomine, Cic. Cat. II, 6. Nep. Att. 6: meo nomine, Cic. Mur. 38: tuo nomine, Cic. Phil. I, 12. *Ook heet* nomine *onder den naam, onder den titel of als, bij voorb.* lucri nomine *als winst, bij voorb. verkrijgen*, Cic. Verr. III, 45: nomine nautae, Cic. Verr. V, 25, *onder den titel:* classis nomine pecuniam imperare, Cic. Flacc. 12: alio nomine & causa, Cic. Rosc. Com. 14. *Ook heet het, wegens, bij voorb.* nomine sceleris damnati, Cic. Verr. V, 5: nomine negligentiae suspectus, Cic. ad Div. II, 1 *en meermaalen: van daar* eo nomine, *derwegens*, Ibid. 7 extr. Cels. VII, 26 sect. 2. Tacit. Ann. XIV, 59: *dus ook* quo nomine, Vellej. I, 5. *van daar* nomen *Titel, voorwendzel, schijn, bij voorb.* fictae religionis, Cic. ad Div. I, 4: honesto nomine, Cic. Caecin. 25 ante med.: legis agrariae, Cic. Agr. II, 6. d) nomen *is de naam (verächtelijk) in tegengenstelling der zaak, bij voorb.* nomina tantum ducum, Liv. XXIX, 1, i. e. *alleen namen van bevelhebbers, maar geene bevelhebbers:* umbram & nomen Licinii relictum videtis, Liv. V, 18: legionum, Cic. Att. V, 15: nomine magis quam imperio, Nep. Ages. 1: conf. Liv. VII, 29 post med. e) *de voornaam, bij voorb.* id nomen invenerant, Cic. Mur. 12. f) *de toenaam, bij voorb.* cui nomen est Phormio, Cic. Caecin. 10: *ook elke naam, bijnaam, titel, bij voorb.* nomen Imperatoris, Caes. B. C. III, 71. g) *in de* Grammatica, *een* nomen, *naamwoord*, Quintil. I, 4 *en* 5. h) nomen deferre alicujus, Cic. Rosc. Am. 10. Cic. Verr. II, 38, i. e. *iemand aanklagen, omdat men zijnen naam aangeeft: ook zegt men daar voor* nomen deferre alicui, Cic. Verr. II, 28. Cic. Coel. 23. Cic. Pis. 33, *zie* Defero. 2) *geslacht, familie, bij voorb.* nostrum in nomen ituras, Virg. Aen. VI, 753: *van daar het volksgeslacht, d. i. volk, natie, bij voorb.* nomen Latinum, Liv. I, 38. XXII, 38. XL, 36: Caeninum, Liv. I, 10 ante med., i. e. *Latijnen, Caeniners enz.:* Etruscum, Liv. VII, 17: Hernicum, Liv. IX, 42: Romanum, Ibid. XXI, 30. 3) *naam, d. i. roem, aanzien, bij voorb.* Hujus magnum nomen fuit, Cic. Brut. 67: officere alicujus nomini, Liv. Praefat.: nomen habere, Cic. Brut. 69 extr., *of* gerere, Virg. Aen. II, 89: ad nomen ingenii pervenire, Quintil. VI, 2 extr.: sine nomine, Virg. Aen. IX, 343 *en* Flor. III, 16, *onbekend, onberoemd, onaanzienlijk. Ook van onbezielde dingen, bij voorb.* ne vinum nomen perdat, Cato R. R. 25: nec pomis sua nomina servat, Virg. Georg. II, 239: bellum magni nominis, Liv. XXXI, 8. 4) *zaak of persoon, omdat zij genoemd wordt, bij voorb.* nec fidum feminae nomen, Tibull. III, 4, 61: nomina tanta, Ovid. Trist. II, 441, i. e. *mannen:* genus humanum, quod vestrum nomen imperiumque juxta ac deos intuetur i. e. vos, Liv. XXXVII, 54 med.: *dus ook* nomen Latinum, Caeninum, Romanum cet., i. e. Latini, Caenini, Romani cet., *zie hier voor.* 5) *bijzonder wordt het van schuldzaken gebruikt; dewijl niet alleen de schuld, maar ook de schuldenaar, bij name, in het schuldboek gebracht wordt: van daar* 1) *een schuld, het zij* active *of* passive: *een schuldpost, geldpost, bij voorb.* nomen solvere, Cic. Att. VI, 2 post med., *of* dissolvere, Cic. Planc. 28, *betalen: dus ook* nomina expedire, exsolvere, *gelijk maken, vereffenen en betalen*, Cic. Att. XVI, 6 extr.: exigere, Cic. Verr. I, 10, *invorderen:* nomen transscribere in aliquem, *een' schuldpost op iemand overschrijven*, Liv. XXXV, 7: parva nomina refert in tabulas, Cic. Rosc. Com. 1: qui tibi certis nominibus grandem pecuniam debuit, Cic. Quint. 11: hinc ratio cum Postumis, multis nominibus, Cic. Verr. I, 39: si neque in tuas tabulas ullum nomen referres, cum tot ibi nominibus

nibus adceptum Curtii referrent, Ibid.: volo perfolvere, ut expungatur nomen, Plaut. Cist. I, 3, 40: repromittam istoc nomine folutam rem futuram, Ibid. Afin. II, 3, 48, i. e. dat deze schuld betaald zij: pecuniam fibi effe in nominibus, Cic. Verr. V, 5, i. e. in uitstaande schulden, (gevolglijk niet in contanten): habere in Africa trecenties festertium fundis nominibusque depofitum, Petron. 117, i. e. uitstaande, of in uitstaande schulden: infimum nomen i. e. de onderste post, Cic. Verr. I, 36: van daar nomen locare, geld borgen, Phaedr. I, 16, 1: bijzonder is aan te merken nomina facere de posten, geldposten, boeken, bij voorb. si vero nomina ita fecerit dominus, ut quasi debitorem fe fervo faceret cet., Pandect. XV, 1, 4: van daar a) van iemand, die aan een' ander op credit geeft; in 't schuldboek boeken, dat men iemand geborgd heeft, borgen, op credit geven, bij voorb. nomina fe facturum, qua vellem die, Cic. ad Div. VII, 23: nomina facturi diligenter in patrimonium — debitoris inquirimus, Senec. Benef. I, 1: nunquam magis nomina facio, quam cum dono, Ibid. de vita beata 24: ook waarschijnlijk Cic. Off. III, 14 post med. emit (Canius) tanti, quanti Pythius voluit, & emit instructos: nomina facit (ille fcil. Pythius de verkoper), negotium conficit: invitat Canius cet.; te weten, men moet bij nomina facit de Pronomen ille i. e. Pythius denken: doch Fabricius, met meer anderen, verstaat Canius, en verklaart het dus van den schuldenaar. b) van den schuldenaar, borgen, op credit nemen, niet contant betalen, Cic. Off. III, 14 post med., waarschijnlijk, omdat zoo wel de schuldeischer als schuldenaar de post te boek stelde, zie hier voor, b) de schuldenaar, bij voorb. ut bonum nomen existimer, Cic. ad Div. V, 6, een goed schuldenaar: lenta nomina, non mala, Senec. Benef. V, 22: optima nomina non appellando fieri mala, Colum. I, 7: aut bono nomine centefimis contentus erat, aut non bono, quaternas cet., Cic. Att. V, 21 extr. Not. nomen en numen worden in de Codd. dikwijls verwisseld, bij voorb. Virg. Aen. IV, 94 magnum & memorabile numen, alwaar, volgens mijn gevoel, nomen i. e. roem, eere, beter past; en zoo staat magnum & memorabile nomen, Ovid. Met. X, 608.

NOMENCLĀTĬO, onis, f. de benoeming eener persoon of zaak, met zijn naam, a) van personen, Q. Cic. petit. consul. 11. b) van zaken, bij voorb. ejusmodi nomenclationis fcil. vitium, Colum. III, 2 extr., i. e. benoeming of lijst, optelling der wijnstokken.

NOMENCLĀTOR of NOMENCULĀTOR, oris, m. is, die elke persoon of zaak met haar' naam noemt of noemen kan, Cic. Att. IV, 1 med. Sen. Benef. I, 3 extr. VI, 33 extr. Ibid. Ep. 19 extr. en 27. was in Rome een slaaf, die bij voorb. zijnen heer, als hij uitging of rondging, om van het volk de stemmen te verzoeken enz., altijd zeggen moest, hoe elk met name heette. Nomenculator staat Suet. Aug. 19. Martial. X, 30, 23. Petron. 47.

NOMENCLATURA, ae, f. benoeming, (van een persoon of zaak) met name, Plin. H. N. III prooem. XXI, 9.

NOMINĀLIS, e, den naam betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. gentilitas, Varr. L. L. VII, 2.

NOMINĀTIM, bij name, bij voorb. dicere, Cic. Off. III, 16: excipere aliquem, Cic. Att. XI, 7: decernere, Ibid. VII, 15: voluptates perfequitur omnes nominatim, Cic. Nat. D. I, 40: cf. Cic. Att. XI, 6. Nep. Milt. 1.

NOMINĀTĬO, onis, f. 1) benoeming, benaming, Vitruv. VI extr.: van daar a) een woord, woordjen, Varr. L. L. VIII, 52 extr. b) als eene redenfiguur, Auct. ad Herenn. IV, 31. 2) benoeming tot een ambt, Cic. Phil. XIII, 5 extr. Liv. XXVI, 23 extr. Plin. Ep. IV, 8. Tacit. Ann. VI, 45.

NOMINATIVUS, a, um, bij voorb. casus in de Grammatica, Varr. L. L. VII, VIII, IX. Quintil. VII, 9, 13. Petron. fragm. op het einde: ook schijnt de nominativus voor Nomen (in de Grammatica) te staan, bij voorb. dicunt, debuisse omnes nominativos & articulos habere totidem casus, Varr. L. L. VII, 33: cf. 29.

NOMINĀTOR, oris, m. 1) de noemer, benoemer. 2) een benoemer, bij voorb. magistratuum, Pandect. XXVII, 8, 1 in.: cf. Ibid. tit. 7 in het opschrift.

NOMINĀTUS, us, m. 1) noeming, benoeming, Varr. L. L. IX, 1 post med. 2) benoeming.

NOMĬNĬTO, are, i. q. nominare, 1) noemen, benoemen, Lucret. III, 353. IV, 48: dus ook nominitata, Inscript. ap. Murator. p. 1522. n. 2. 2) benoemen.

NOMĬNO, avi, atum, are, 1) noemen, benoemen, bij voorb. amor, ex quo amicitia est nominata, Cic. Amic. 8: nomen alicujus, Terent. Phorm. V, 1, 22: philosophi ab Aristippo nominati, Cic. Off. III, 33: quis nominat me? Plaut. Most. III, 2, 97: Sulla, quem honoris causa nomino, Cic. Rosc. Am. 2: dus ook Ibid. 6: dus ook neminem neceffe est nominare, Cic. Coel. 18, i. e. noemen, aanhalen: quorum libidines nominarentur, Ibid.: res omnes fuis propriis vocabulis, Cic. Caecin. 18. Not. nominandi istorum (voor ista) tibi erit magis quam edundi copia hic apud me. Plaut. Capt. IV, 2, 72, zie van deze Constructie de Grammatica en boven Condono, Eligo en Diripio. Ook zeggen, d. i. bij name zeggen, bij voorb. nominate, quis ille fuerit, quem cet., Apul. Apolog. p. 302, 6, i. e. dicite cet. Not. Casus nominandi i. q. nominativus, Gell. XIII, 22: van daar a) noemen of opgeven, bij voorb. bij de Overigheid, Liv. XXXIX, 17. Sueton. Caes. 17 in. b) noemen, d. i. bekend of beroemd maken, bij voorb. nominari bekend, beroemd worden, Cic. Arch. 11: van daar nominatus bekend, beroemd Cic. Verr. VI, 12: nominatiffimum bdellium, Plin. N. N. XII, 9: 2) benoemen tot een ambt, bij voorb. interregem, Liv. I, 32: facerdotem, Plin. Ep. II, 1: cf. Suet. Claud. 22.

NOMISMA, zie Numisma.

NOMOS of NOMUS, i, m. een District van een land, Stadhouderschap, Plin. H. N. V, 9. Trajan. in Plin. Ep. X, 23, wordt van Egypten gebruikt.

NON, 1) niet, is bekend, bij voorb. non mihi refpondes? Terent. And. IV, 4, 4: hoccine agis an non? Ibid. I, 2, 15: non erat abundans, non inops tamen, Cic. Brut. 67: non est ita, het is niet zoo, niet dus, Cic. Flacc. 22: non, non fic futurum est, Terent. Phorm. II, 1, 72: non ignovit, mihi crede, non: nisi forte cet., Cic. Harusp. 18: dus ook quonon? cum illo non, Cic. Att. VIII, 3 med.: dus ook claritas non, Senec. Ep. 102 med. verders quod non nollem i. e. ik wel wilde, Cic. ad Div. II, 16. Not. bij Superlativi, bij voorb. vos non minime commovere, Cic. Verr. IV, 66, niet weinig, d. i. zeer: homo non probatiffimus i. e. valde improbatus, Cic. Parad. V, 3: homo non beatiffimus, Nep. Agef. 8, i. e. zich niet in de beste gelukomstandigheden bevindende, niet de welvarendste: Nuntius non jucundiffimus, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12 in., niet de vrolijkste tijding, d. i. zeer treurige: non aptiffimus, Cic. Nat. D. II, 17, niet de bekwaamste, d. i. niet zeer geschikt: ook uit bescheidenheid, bij voorb. me — non imperitiffimo, Cic. ad Div I, 9 in.: homo non inertiffimus, Cic. in Caecil. 22: dikwijls is het, niet zoo zeer, bij voorb. non infolentia, fed cet., Cic. ad Div. X, 1 en meermaalen. Not. a) unus non, Flor. II, 18 extr., i. e. niet één enige. b) non quod, non quo, niet als of, bij voorb. non quod fola orment, Cic. Or. 39: Non quo fit mihi quidquam carius, Cic. Att. XVI, 15 post med.: non quo minus quidquam Caefari expediat. Ibid. VII, 22: non quo fit cet., Cic. Caecin. 20 extr.: dus ook non quia, Liv. XXXIX, 18 in.: integendeel non, quin cet., niet als of niet, Cic. Or. 68 in. Cic. ad Div. XVI, 24. c) non nisi slechts, alleen, zie Nisi: anders is het Liv. XXXIX, 23 Eumenes enim non, nisi vicissent Romani, fed nisi bellum gefsiffent, manere in regno fuo potuit i. e. Eumenes kon niet in zijn rijk blijven, niet, indien niet enz., of ten zij enz. d) wanneer het voor Nihil, nullus, nemo, nunquam staat, zoo verzekert het ten deel; maar, staat het achter, dan verzekert het geheel, bij voorb. non nihil iet; maar nihil non alles: non nulli of nonnulli sommigen: maar nullus non elk een: non nemo of nonnemo menig een: nemo non elk een: non nunquam somtijds: nunquam non altijd steeds enz. Alles staat bij Cicero: dus ook nonnusquam, Plin. H. N. XIV, 19. XXXVI, 22 post med.: nusquam non, Plin. H. N. XXIV. 1, i. e. overal. e) staat non voor het dubbel nec of neque, dan neemt het de ontkenning niet weg, zie Nec. Even dus staat non dubbel achter Nolle, Liv. II, 45, nolle fucceffum non patribus, non confulibus, alwaar het insgelijks de ontkenning niet wegneemt, gevolglijk overtollig is. f) non heet dikwijls, en niet, ook niet, bij voorb. non fi, ook niet, indien ook, Liv. VII, 10. Virg. Aen. II, 522. Horat. Od. II, 14, 5. Senec. Ep. 59 ante med. g) Non is van de Ouden voor vele woorden van ontkenning, dikwijls uit onachtzaamheid weggelaten, bij voorb. achter nefcio, haud fcio, bij voorb. nefcio an, voor annon, ik weet niet, of niet, d. i. mijns wetens, Liv., zie Nefcio: dus ook haud fcio an i. e. annon ik weet niet, of niet, d. i. waarschijnlijk mijns wetens, bij voorb. quem haud fcio an recte dixerim cet., Cic. Fin. V, 3, den ik waarschijnlijk niet recht enz.; quanti haud fcio an nemini, Cic. Q. Fr. I, 1, 10, als waarschijnlijk, mijns wetens, niemand: ook heeft de Ed. Ernest. Cic. Senect. 16 haud fcio an nulla cet., alwaar Ed. Graev. haud fcio an ulla cet. heeft, het welk ook goed is: en Amic. 6 haud fcio, an nihil quidquam melius cet., alwaar Ed. Graev. haud fcio an quidquam melius heeft, het welk ook goed is: bijzonder ontbreekt het achter de woorden, niet alleen, als non modo, non folum, bijzonder wanneer daarop ne quidem of vix volgt, bij voorb. non modo Romano, fed ne Perfae quidem, Cic. Att.

Att. X, 7, i. e. *niet alleen niet enz.*; *zie meer plaatzen van* non modo — sed ne quidem *in* Modo: non solum in moribus nostris, sed vix cet., Cic. Coel. 17, i. e. *niet alleen niet enz.*: senatui non solum juvare rempublicam, sed ne lugere quidem licere, Cic. Pis. 10 extr.: neque solum inscientiam, sed ne — quidem, Cic. Or. I. 46: *doch de Ouden hebben het er ook bij, bij voorb.* non modo non, sed ne quidem, Liv. IV, 35. *zie van* modo non sed ne quidem *meer plaatzen boven in* Modo: *dus ook* non solum non, sed ne quidem, Cic. Or. 2 in. h) non modo *ik wil niet zeggen*, *zie* Modo. i) non possum non, *of* non possum, quin i. e. *ik moet*, *bij voorb.* non potui non dare, Cic. Att. VIII, 2 in.: non possumus — non reponere, Cic. Nat. D. II, 21: Non possum, quin exclamem, Plaut. Trin. III, 2, 79, *en uit hem* Cic. Or. II, 10: *dus ook* Nequeo, quin cet., *zie* Nequeo. *Dus ook* non potest, quin obsit *voor* non potest non obesse, Plaut. Mil. III, 1, 7: video non potesse (*voor* posse), quin — eloquar i. e. *ik zie, dat ik zeggen moet*, Ibid. Bacch. III, 6, 30. k) non *voor* nonne, *bij voorb.* non argentia est? Cic. Rosc. Com. 11: non idem fecit? Cic. Verr. IV, 22. Liv. IV, 4. V, 53 *en meermaalen*. l) non *voor* ne *bij den* Conjunctivus, *alwaar een verlangen, begeerte, uitgedrukt wordt*, *bij voorb.* in lectum non inscendat, Plaut. Asin. IV, 1, 31; *doch de* Ed. Gronov. *heeft nevens meer andere* Edd. neque *voor* non: *en* Quintilianus *berispt dit gebruik, terwijl hij* I, 5. 50 *zegt*, *dat men niet goed zegt* non feceris *voor* ne feceris (*te weten* in sensu vetandi): *doch* non *staat voor* ne, *bij voorb.* non visas, neque mittas cet., Terent. Hec. III, 2, 7. m) non *staat dikwijls bij de* Adjectiva, *bij voorb.* fiunt non honesta, Cic. Off. III, 25, *voor* inhonesta: *dus ook* non digna *voor* indigna, Virg. Aen. II, 144: ornamenta non debita, Cic. Top. 26 extr.: *en bij de* substantiva, *bij voorb.* nec vero, quod efficeretur, posse esse non corpus, Cic. Acad. I, 11, *een niet ligchaam, d. i. moet een ligchaam zijn*: non possessor *de niet bezitter, d. i. die niet bezitter is*, Pandect. XXXIV, 1, 14 extr.: *dus ook* non dominus, *de niet bezitter*, Ibid. XLIII, 15, 7: *dus ook* non homo *voor* nemo, *bij voorb.* non hominem occidi, Horat. Ep. I, 16, 48. 2) *neen*, *bij voorb.* Cic. Verr. II, 43 in. Quintil. XI, 1. 50: *dus ook* aut etiam (i. e. *ja*) aut non respondere, Cic. Acad. IV, 32 extr. *en meermaalen*. 3) *gezwegen*, *bij voorb.* vix servis hoc eum suis, non vobis, omnium gentium dominis probaturum arbitrarer, Cic. Agr. II, 9, i. e. *gezwegen, laat staan u enz.*, *het welk wel past: doch het kan ook wel zijn, maar niet u enz.*; *bij slot is 't hetzelfde: maar dat de* Romeinen, *bij tegenstelling ons en niet, of, maar niet, enkel door* non *uitdrukken, is bekend, bij voorb. ik meen den vader, maar niet den zoon*, dico patrem, non filium.

NONAE, arum, f. (*van* Nonus, a, um), *is de vijfde dag in alle maanden, behalven in Maart, Mey, Julij en October, wanneer het de zevende is: misschien omdat er van de* Nonae *tot de* Idus *negen dagen zijn, wanneer men de* Nonae *mederekent*, Varr. L. L. V, 4: *bij voorb.* Nonae Decembres, Cic. Flacc. 40. Horat. Od. III, 18, 10: Nonis Decembribus, Cic. Verr. I, 57 in.: Nonis Febr., Cic. Quint. 18: ante diem tertium Nonas Quintiles, Liv. XXVII, 23 Ed. Drakenb., *alwaar* Ed. Gronov. ante diem III Non. Quintil. *heeft*. *Dit woord staat misschien voor* nonae feriae *of* dies i. e. *telkens de negende dag* (scil. *voor de* Idus).

NONAGENARIUS, a, um, *het getal negentig bevattende, uit negentig bestaande*, *bij voorb.* motus stellae nonagenarius, Plin. H. N. II, 15, i. e. *negentig graden van de zon afstaande*: fistula nonagenaria, Frontin. aquaed. 60, i. e. *gemaakt uit een blikken pijp, die negentig duim breed is, eer zij in de rondte gebogen wordt*: senex, i. e. *een negentigjarige grijsaart*, Inscript. ap. Murator. p. 806. n. 1.

NONAGENI, ae, a, *elke negentig of enkel negentig*, *bij voorb.* porticus adscenduntur nonagenis gradibus omnes, Plin. H. N. XXXVI, 13 med.: fistula nonagenum quinum digitorum, Frontin. aquaed. 61.

NONAGESIMUS, a, um, *de negentigste*, *bij voorb.* quarto & nonagesimo anno, Cic. Senect. 5.

NONAGIES, *negentigmalen*: nonagies Sestertium, Cic. Verr. III, 70 in., i. e. *negentig maal honderd duizend* Sestertii. *Want* sestertium, *is hier het* Neutrum i. e. 1000 sestertii, *gevolglijk eigenlijk negentig duizend* sestertii, *maar wegens den uitgang* ies *in* nonagies *denkt men hier, volgends* Gronovius *rekening, nog honderd bij*: nonagies octies cet., Plin. H. N. II, 108 in.

NONAGINTA, *negentig*, Cic. Senect. 10.

NONALIS, e, *de* Nonae *betreffende, daar toe behoorende, daar in geschiedende*, *bij voorb.* Nonalia sacra, Varr. L. L. V, 4.

NONANUS, a, um, *bij voorb.* miles, Tacit. Ann. I, 23, i. e. *van het negende* Legioen: *ook enkel* nonanus scil. miles, Ibid. 30: *dus ook* nonani scil. milites, Ibid. XIV, 38.

NONARIUS, a, um, *het getal negen betreffende, op het negende uur geschiedende, iets doende*, *bij voorb.* nonaria scil. meretrix, Pers. I, 133, i. e. *die om negen uuren zich mededeelt*.

NONDUM, *nog niet*. Cic. Div. II, 6. Cic. Off. II, 21 extr. Cic. ad Div. XI, 28. Caes. B. G. I, 12. Plaut. Pers. I, 3, 57: *ook vindt men* non dum (*gescheiden*), Cenotaph. Pisan.

NONGENTESIMUS, *zie* Noningentesimus.

NONGENTI, ae, a, *negenhonderd*, Cic. Flacc. 37. Varr. R. R. I, 49. Not. Nongentûm *voor* nongentorum, Plin. H. N. XXXIII, 2.

NONINGENTIES, *negenhonderdmaal*, Vitruv. I, 6 post med.

NONNE, i. e. non ne, 1) *niet*, *bij vragen*, *bij voorb.* nonne animadvertis, Cic. Nat. D. III, 37, *ziet gij niet?* nonne te cet., Cic. Coel. 14 *en meermaalen*, *bij voorb.* Cic. Cat. I, 11. Cic. Verr. V, 58 in. Terent. And. I, 5, 3. Lucret. II, 17. Prop. II, 25, 11 (II, 24, 15) cet. *Het staat ook alleen*, *bij voorb.* nonne? *niet? of niet waar?* Cic. Caecin. 13. 2) *of niet*, *bij voorb.* Cum esset ex eo quaesitum, Archelaum nonne beatum putaret, i. e. *of hij niet enz.*, Cic. Tusc. V, 12 in.: ex me quaesieras, nonne putarem cet., Cic. Acad. IV, 24 ante med.: quaero, nonne id numerus effecerit, Cic. Or. 63 prope fin.

NONNEMO *of beter* **NON NEMO**, inis, 1) *menig een*, *bij voorb.* non nemo hostis est, Cic. Mur. 39: ausus est non nemo, Cic. Pis. 5, *alwaar het ook iemand kan zijn*. 2) *iemand, of ook zeker iemand*, *bij voorb.* abesse non neminem, Cic. Cat. IV, 5: *zoo kan het ook staan* Cic. Pis. 5, *zie hier voor*.

NONNIHIL *of beter* **NON NIHIL**, *iets*, *bij voorb.* non nihil est perfectum, Cic. ad Div. XII, 2: non nihil me consolatur, Ibid. IV, 15. i. e. *iets, eeniger mate*: cf. Terent. And. III, 4, 3. Eun. IV, 1, 1. Ad. I, 2, 62. Hec. V, 1, 6: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* temporis, *eenige tijd*, Nep. Hann. 13.

NONNULLUS *of beter* **NON NULLUS**, a, um, *eenig, eenige, eenig, en* Plural. *eenigen*, *bij voorb.* nonnullo officio, Cic. Phil. I, 4 extr.: nonnulla in re, Cic. Mur. 20: non nullo beneficio, Caes. B. G. VII, 37: non nullum periculum est, Plaut. Capt. I, 1, 23: homines nonnullius in literis nominis, Plin. Epist. VII, 20: non nullam facit injuriam, Terent. Ad. I, 2, 68: non nullam adferebat deformitatem, Nep. Ages. 8: nonnulla communia, Cic. Acad. IV, 22: nonnullae civitates, Hirt. Alex. 62: nonnullae cohortes, Caes. B. C. I, 24: nonnulla pars militum, Ibid. 13: nonnullae insulae, Nep. Cim. 2: *van daar* nonnulli *eenige* (*menschen*), Caes. B. G. I, 26. Nep. Pausan. 5. Sallust. Cat. 22 (23) *en meermaalen*, *zie* Non *en* Nullus.

NONNUNQUAM *of beter* **NON NUNQUAM**, *somtijds*, Cic. Vatin. 2. Cic. ad Div. V, 8. Caes. B. G. I, 8. Terent. Eun. II, 3, 76. Nep. Timol. 1 *en meermaalen*, *zie* Non *en* Nunquam.

NONNUSQUAM *of eigenlijk* **NON NUSQUAM**, *in zekere plaatzen*, Plin. H. N. XIV, 19. XXXVI, 22 post med.

NONOEOLAE vocantur papillae, quae ex faucibus caprarum dependent, Fest.

NONUNCIUM i. e. novem unciae, Fest.

NONUS, a, um, *de negende*, Cic. Somn. Scip. 5. Cic. Invent. I, 55. Horat. Sat. II, 7, 118: hora nona *of enkel* nona scil. hora, *was het uur, waar op de* Romeinen *hunne maaltijd* (coena) *hielden*, Horat. Epist. I, 7, 70. Martial. IV, 8, 6: Nonus decimus *of* nonusdecimus, a, um, *de negentiende*, Tacit. Ann. XIII, 6. Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 34 extr.

NONUSDECIMUS, *zie* Nonus.

NONUSSIS, is, m. *negen* Asses, Varr. L. L. IV, 36.

NORMA, ae f. 1) *een werktuig van handwerkslieden, uit twee rechte lijnen of liniaalen zoo saamgesteld, dat zij eenen rechten hoek maken; het dient tot afmeting van rechte hoeken: een winkelmaat, hoekmaat*, Vitruv. IX, 2: uti — anguli ad normam respondentes exigantur, Ibid. VII, 3 post med.: structuram ad normam & libellam fieri, Plin. H. N. XXXVI, 22. Not. *het is eene uitvinding van* Theodorus *van* Samos, *volgends* Plin. H. N. VII, 56 ante med.: *van daar* 2) *een richtsnoer of regel, voorschrift, waarnaar men iets inricht*, *bij voorb. zijn leven*, *bij voorb.* ad rationis normam vitam dirigere, Cic. Mur. 2: natura norma legis est, Cic. Leg. II, 24: norma juris, Cic. Or. II, 42: loquendi, Horat. Art. 72: judicii, Gell. III, 3: hanc normam, hanc praescriptionem esse naturae, Cic. Acad. IV, 46: nunquam dicam Curium — ad istorum (Stoicorum) normam fuisse sapientes, Cic. Amic. 5: nec sunt haec rhythmicorum ac musicorum acerrima norma dirigenda, Cic. Or. III, 49: Curius exactissima norma Romanae frugalitatis, Val. Max. IV, 3, 5: Demosthenes ipse, illa norma oratoris & regula, num se cohibet?

. libet? Plin. Ep. IX, 26 med. i. e. richtſnoer, voorbeeld, model.

NORMALIS, e, naar de hoekmaat gemaakt, bij voorb. angulus, Quintil. XI, 3 poſt med. §. 141, i. e. een rechte hoek: virgula normalis, Manil. II, 289, de hoekmaat, of de rechte lijn, perpendikel.

NORMO, are, naar de hoekmaat richten of meten: normatus, a, um, daar naar ingericht: normatus ad perpendiculum, Colum. III, 13 extr., hoekrecht.

NOS, wij, Plural. van Ego (zie Ego). Not. 1) Cicero zet dikwijls nos voor ego: gelijk als noſter voor meus, bij voorb. nos — habemus, Cic. ad Div. I, 1: nobis voor mihi, Ibid. Ep. 2 in. en dus ontallijke malen bij Cicero en bij anderen: dus ook nos, Virg. Ecl. I, 3 en 4: miſerere noſtri i. e. mei, Ibid. II, 7: van daar abſente nobis voor me, Terent., zie beneden. Not. nos (Nominat.) ontbreekt geern, behalven in nadruk, bij voorb. nos, nos, dico aperte, conſules deſumus, Cic. Cat. I, 1: At nos viceſimum cet., Ibid. 2 en meermaalen: of bij tegenſtelling, bij voorb. nos — fugimus, tu cet., Virg. Ecl. I, 5. 2) de Genitivus is noſtri onzer, jegens ons, bij voorb. amor noſtri; miſeret te noſtri: en noſtrum onder ons, bij voorb. nemo noſtrum, quis noſtrum cet., i. e. onder ons; is bekend. Dus ook uterque noſtrum, wij beiden, Cic. Att. VIII, 12: domus utriusque noſtrum, Cic. Q. Fr. II, 4: ook patriam omnium noſtrum, Cic. Agr. II, 52, voor noſtram omnium patriam. Echter ſtaat ook Noſtrorum en Noſtrarum (van vrouwen) voor noſtrum, bij voorb. noſtrorum uter, Plaut. ap. Non. 4. n. 133: nemo noſtrorum, Plaut. Poen. IV, 2, 39, i. e. van ons: Noſtrarum quisquam, Terent. Eun. IV, 4, 11. i. e. van ons (vrouwen). Waar uit blijkt, dat noſtrum eigenlijk uit noſtrorum, noſtrarum ſaamgetrekken, en gevolglijk, van Noſter is. Zoo ſtaat ook Veſtrorum, Veſtrarum voor veſtrum onder ulieden. 3) Nosmet i. e. nos, zoo als Egomet voor ego, zie Ego. 4) de Dativus nobis ſtaat (gelijk mihi, tibi cet.) ſomtijds overtollig, doch met eenige deelneming van den ſpreker, bij voorb. quid ait tandem nobis Sannio, Terent. Ad. II, 4, 12: ubi nunc nobis deus ille cet., Virg. Aen. V, 391. 5) Nobis merenti voor merentibus, Tibull. III, 6, 55, dewijl nobis voor mihi ſtaat: doch de Heer Heyne verdeelt dus: perfida, nec merito, nobis, nec (ſcil. alii) amica merenti, voor & alii non merenti amica: dus ook abſente nobis, Terent. Eun. IV, 3, 7, voor me i. e. in mijne afwezendheid.

NOSCITABUNDUS, a, um, i. q. noſcitans, die iemand kent of erkent, Gell. V, 14 ante med. §. 11.

NOSCITO, avi, atum, are, i. q. Noſco, 1) leeren kennen: van daar betrachten, onderzoeken, bij voorb. aedes, Plaut. Trin. IV, 2, 21: veſtigia, Plaut. Ciſt. IV, 2, 14. 2) kennen, erkennen, bij voorb. aliquem facie, Liv. XXII, 6: noſcitabatur tamen in tanta deformitate, doch men erkende hem, Liv. II, 23 in.: alii parentes — vocibus noſcitabant, Plin. Ep. VI, 20, 14: noſcitetur ab omnibus, Catull. LX, 221. 3) opmerken, waarnemen, bij voorb. Liv. III, 38 poſt med.

NOSCO, novi, notum, 3. 1) kennen leeren, kennis van iet bekomen, bij voorb. ut ſe quisque noſcat, Cic. Tuſc. I, 22: noſce te, noſce animum tuum, Ibid.: provinciam, Tacit. Agric. 5: noſci exercitui i. e. ab exercitu, gekend worden, Ibid.: ubi hominem noviſti, Plaut. Men. II, 3, 28, i. e. waar hebt gij hem leeren kennen? van daar Novi ik heb leeren kennen, gevolglijk ik ken of weet: dus ook noveram of noram ik wist, kende enz., bij voorb. Novi rem omnem, Terent. And. IV, 4, 50: At non novi hominis faciem: Pam. faciam, ut noveris, Ibid. Hec. III, 4, 25: veſperaſcit, & non noverunt viam, Ibid. Heaut. II, 3, 7: noram & ſcio, Ibid. Andr. V, 4, 32: qui non leges noritis, Cic. Piſ. 13: vulgus novit perficere coria, Plin. H. N. XXIII, 6 med.: pomum ſapore ferino, quem ferme in apria novimus i. e. ſentimus, Ibid. XIII, 4 poſt med.: noſti cetera, gij weet het overige, Cic. ad Div. VII, 28: ſi hos bene novi, Cic. Roſc. Am. 20: noſſe, quot veniant fluctus ad litora, Virg. Georg. II, 108: vos noſſe credo, ut ſit pater meus, Plaut. Amph. Prol. 104: unum cognoris, omnes noris, Terent. Phorm. II, 1, 35: novi amantium animum, Ibid. Heaut. III, 3, 9: virtutem ne de facie quidem noſti, Cic. Piſ. 32 extr.: van daar noſtin' kent gij? bij voorb. hunc, Terent. Eun. III, 5, 15, of ook, weet gij het? bij voorb. in vertrouwde redenen, d. i. verſtaat gij mij? bij voorb. Terent. Andr. II, 6, 9. Eun. III, 1, 15: van daar a) leeren kennen, ervaren, bij voorb. malefacta ne noſcant ſua, Terent. And. Prol. 23: ook ervaren, zien, leeren, bij voorb. id eſſe verum, ex me atque ex fratre facile eſt cognoſcere, Terent. Ad. V, 4, 8: of enkel leeren, bij voorb. omnes philoſophiae partes noſcuntur, Cic. Nat. D. I, 4 extr.: philoſophiae praecepta noſcenda i. e. diſcenda, Cic. ap. Lactant. III, 14. b) overwegen, beſchouwen, of het de zaak ook zij, bij voorb. imaginem, Plaut. Pſeud. IV, 2, 29: ſignum, Ibid. Bacch. IV, 6, 19: ad res ſuas noſcendas, Liv. X, 20 extr. en 36 extr.: ook onderzoeken, als richter, bij voorb. quae olim a praetoribus noſcebantur, Tacit. Ann. XII, 60. 2) kennen, erkennen, bij voorb. nec noſcitur ulli, Ovid. Triſt. I, 4, 29: van daar Tropiſch, kennen, d. i. aannemen, zich laten gevallen, bij voorb. cauſas i. e. ontſchuldigingen, Cic. Att. XI, 7 poſt med.: dus ook cauſam, ontſchuldiging, Cic. Leg. I, 4 in. Plaut. Truc. II, 1, 18: dus ook illam partem excuſationis nec noſco, Cic. ad Div. IV, 4, in. Particip. Notus, a, um, ſtaat gemeenlijk, adjective, (1) bekend, d. i. dien anderen kennen, bij voorb. res, Cic. Verr. Act. I, 16. Cic. Verr. III, 58: habere aliquid notum, Cic. Or. 33 extr., i. e. kennen, weten: fuit notum omnibus, Ibid. V, 13: latro, Cic. Phil. XI, 5: fama ſuper aethera notus, Virg. Aen. I, 379 (383): facere aliquid alicui notum, Cic. ad Div. V, 12. Cic. Provinc. 13: vita Sullae vobis notiſſima, Cic. Sull. 26: notior, Cic. Mur. 7. Caeſ. B. C. II, 19: ook ſeq. Genit., bij voorb. animi, Horat. Od. II, 2, 6: cf. Sil. XVII, 148. Stat. Theb. II, 274: ook ſeq. Infinit., Sil. XII, 331: van daar noti bekenden, goede vrienden, Cic. Coel. 2. Horat. Sat. I, 1, 85. Virg. in Ciri 260: van daar a) van vrienden, bij voorb. notis compellat vocibus, Virg. Aen. VI, 499, i. e. vriendelijk. b) gewoonlijk, bij voorb. velamina, Virg. Aen. VI, 221: munera, Ibid. XI, 195: acumina, Horat. Ep. I, 17, 55. Ook in een' kwaaden zin, bekend, berucht, bij voorb. mulier non ſolum nobilis ſed etiam nota, Cic. Coel. 13: non tam quod nobiles ſunt, quam — quod noti ſunt, Cic. Verr. Act. I, 6. (2) bekend, die anderen kent, Plaut. Pſeud. IV, 2, 39: notis ſed etiam ignotis, Cic. Verr. I, 7: van daar noti bekenden, zie hier voor. Not. notus inter ſe, onder elkander bekend, Liv. XXXV, 3 med.: dus ook homines inter ſe noti ſunt, Pompei. ad Domit. 3 in Cic. Ep. ad Attic. VIII poſt Ep. 12.

NOSMET, zie Nos.

NOSTER, tra, trum, a) onze, is bekend: Noſtri de onzen, Caeſ. B. G. I, 26. Liv. VIII, 9: virgines noſtrae, Terent. Eun. II, 3, 21: noſter één van de onzen, tot ons behoorende, onze vriend, bekende, bloedverwant, bij voorb. noſter eſt, Ibid. Ad. V, 8, 28, i. e. hij behoort tot de familie: dus ook non me alienabis, quin noſter ſim, Plaut. Amph. I, 1, 243, i. e. tot het huis behoore: Furnius noſter, Cic. Att. IX, 11 in., i. e. onze vriend, en dus meermaalen: van daar noſter eſto i. e. braaf! Plaut. Bacch. III, 3, 89. Mil. III, 3, 25: urina noſtra i. e. humana, Colum. V, 9 extr.: amor noſter i. e. erga nos, Cic. ad Div. V, 12 ante med., alwaar noſtri meer gewoon en beter zou zijn. Not. 1) noſtrorum en noſtrarum voor noſtrum onder ons, zie Noſ. 2) dewijl de Romeinen dikwijls nos wij voor ego zeggen, zoo ſtaat ook dikwijls Noſter, tra, trum, voor meus, a, um, bij voorb. fides, Cic. ad Div. I, 1: preces, Ibid.: van daar als een liefkozings woord, bij voorb. o noſter, i. e. o mijn lieverd! Terent. Ad. V, 5, 2 en 4. Not. noſtrum voor noſtrorum, Plaut. Men. I, 2, 25: noſtrai voor noſtrae, Vel. Long. de Orthograph. p. 2222 Putſch. b) ons bekwaam, bij voorb. noſtra loca, Liv. IX, 19 extr.

NOSTRAS, atis, m. f. en n. de onze, d. i. van onze plaats of land, inlandsch, bij voorb. verba noſtratia, Cic. ad Div. II, 11: philoſophi noſtrates, Cic. Tuſc. V, 32: capior facetiis maxime noſtratibus, Cic. ad Div. IX, 15: noſtrates gallinae, Colum. VIII, 2 extr.: noſtras cunila, quam ſaturejam ruſtici adpellant, Ibid. IX, 4 extr.: rex Seleucus arma noſtratia fecit, Cato ap. Priſc. 12: cotonea candidiora, noſtratia adpellata, Plin. H. N. XV, 11: tertium genus noſtrates vocant ſylveſtre, i. e. de onzen, onze landslieden, Ibid. XVI, 16. Not. Noſtratis (Nom.) voor noſtras, bij voorb. ſi quis noſtratis ſapiens, Caſſ. Hemina ap. Priſcian. 12: echter kunnen ook de meesten der hier voor ſtaande plaatzen van den Nominat. noſtratis, e, zijn; even dus is Cujas en Cujatis, e.

NOSTRATIM, i. e. noſtro more, Siſenna ap. Chariſ. 2.

NOSTRATIS, e, zie Noſtras.

NOTA, ae, f. 1) elk kenteken, merk, kenmerk, het zij aangeboren, of dat men maakt, met de pen, met de oogen, of waarmede men wil, bij voorb. notam ducere, Ovid. Triſt. II, 454, i. e. maken, met den vinger op de tafel in de lengte trekken: notam porcis imponere pice liquida, Colum. VII, 9 extr.: impreſſit dente memorem labris notam, Horat. Od. I, 13, 12: inſtruit etiam ſecretis notis, per quas agnoſceretur, Liv. XXXIV, 61: per notas nos Jupiter certiores facit, Cic. Div. II, 21: in 't bijzonder a) kenmerk door ſchrijven, bij voorb. literarum, Cic. Tuſc. I, 25. Cic. Div. II, 41, i. e. letters: van daar notae letters, ſchrift, bij voorb. inciſa marmora notis publicis, Horat. Od. IV, 8, 13: een brief, Ovid. Her. IV, 6: van daar komen no-

me

tae voor, als een geheim soort van schrijven, dat elk niet verstaat, bij voorb. als men de letters verzet, bij voorb. a voor d of e cet., naar dat men met iemand afgesproken heeft, aan wien men schrijft, Sueton. Caes. 56, en Aug. 88: of door verkortingen (abbreviaturen) of andere kentekens, Suet. Tit. 3. Manil. IV, 198: verba doctis insidiosa notis, Ovid. Her. XX, 210. Ook hadden de Juristen hunne notae, Cic. Mur. 11. in de formulieren, die zij aan hunne Cliënten gaven, doch, welke dezen niet recht verstonden: waarschijnlijk waren zij van verschillende soort, naar de invallen van elken Jurist: het zij zij bestonden in het afkorten der woorden, ook misschien in zekere figuren, die woorden verbeelden zullen, gevolglijk met de hedendaagsche recepten der Artzen veel gelijkheid gehad hebben. Ook is nota een kenmerk der Interpunctie, of de Interpunctie zelve, bij voorb. punctum enz., bij voorb. notae librariorum, Cic. Or. III, 44. b) een kenmerk, dat men op eene plaats van een boek maakt, om zijne goed- of afkeuring te kennen te geven, bij voorb. notam adponas ad malum versum, Cic. Pis. 30 in.: mittam tibi libros, & — imponam notas, ut ad ea ipsa protinus, quae probo & miror, adcedas, Senec. Ep. 6: het kan ook zijn, eene aanmerking, maar korte. c) een kenmerk met de oogen, een wenk, Ovid. Art. III, 514: manu dantem signa videt, redditque notas, Ibid. Met. XI, 466, i. e. beäntwoordt het wenken, wenkt daar tegen. d) een kenmerk, dat men, bij voorb. aan de wijnvaten maakt, om derzelver waarde te betekenen: van daar heet het in 't gemeen, soort, gading, aart, bij voorb. eae notae (vini), Cic. Brut. 83: dus ook seu te bearis interiore nota Falerni, Horat. Od. II, 3, 8, i. e. uitnemende soort van Falernisch: wijn: dus ook Chio nota Falerni mixta, Ibid. Sat. I, 10, 24: vini nota, Colum. XII, 19 en 23: vini nota optima, Ibid. 19: firma, Ibid. 37: caseus Gallicus vel cujuscunque notae, Ibid. 57: compositio alterius myrteae notae, Ibid. 38: acetum primae notae, Ibid. 17: ex hac nota corporum est aër, Senec. Nat. Quaest. II, 2 extr.: mel secundae notae, Colum. IX, 15 extr.: van daar Tropisch, soort, natuur, gesteldheid, bij voorb. aliquem de meliore nota commendare, Cur. in Cic. Ep. ad Div. VII, 29, i. e. op het best, eigenlijk op de beste wijze: levia scelera & vulgaris notae, Senec. Med. 906: quaedam beneficia non sunt ex vulgari nota, Senec. Benef. III, 6, niet van gemeene soort: eum ex hac nota literatorum esse, Petron. 83, i. e. gading, soort. e) een kenmerk, dat men iemand op het voorhoofd brandde, bij voorb. weggeloopen slaven, bij voorb. Cic. Off. II, 7: van daar Tropisch, een vlek, d. i. schandvlek, schande, beschimping, bij voorb. nota turpitudinis inusta est vitae tuae, Cic. Catil. I, 6: doch, het kan ook tot n. 2. behooren. f) elk kenmerk, kenteken, ten goeden of ten kwaden, bij voorb. scelerum, Cic. Verr. II, 47: signa & notas ostendere locorum, Cic. Or. II, 41: in acutis morbis fallaces notas esse salutis & mortis, Cels. II, 6 extr.: adponam notam eam (in den brief) quae mihi tecum convenit, Cic. ad Div. XIII, 6: genitiva, maal, moedermaal, Sueton. Aug. 80: dus ook qua notam duxit, Horat. Od. IV, 2, 59, i. e. waar het eene maal heeft: mammas solus homo e maribus habet, cetera animalia mammarum notas tantum, Plin. H. N. XI, 39 extr.: van daar een gedenkmaal of opschrift, Ovid. Fast. I, 596. 2) eene aanmerking, die men maakt, eene noot, Pand. XLIX, 17, 10: ook zou men hier van boven toe kunnen brengen, Cic. Pis. 30. Senec. Ep. 6: bijzonder de aanmerking, die de Censor over elks leven en gedrag maakte, en ze deels mondeling bekend maakte, deels in zijn Protocol boekte, Cic. Cluent. 46. Liv. XXIV. 18: notae aliquem eximere, Gell., zie hier na. Dewijl deze dikwijls berispend of beschimpend was, zoo vertaalt men het dikwijls berisping of beschimping; doch, het is niet altijd nodig. Wij zeggen ook, aanmerking, bescheiden voor berisping enz.: van daar Tropisch, schandvlek, schimp, beschimping enz., bij voorb. homo omnibus notis turpitudinis insignis, Cic. Rab. Perd. 9: scire tuas omnes maculasque notasque, Lucil. ap. Non. 4. n. 325: o turpem notam temporum illorum, Cic. Off. III, 18: sempiternas foedissimae turpitudinis notas subire, Cic. Pis. 18: nota laborare, Pandect. III, 2, 2: ad coenam, non ad notam invito, Plin. Ep. II, 6: hanc ferat virtus notam? Senec. Herc. Fur. 633: notae aliquem eximere, Gell. IV, 20: ook staat er ignominia bij, bij voorb. Gabinii literas insigni quadam nota atque ignominia nova condemnastis, Cic. Provinc. 6: quod ad notam ignominiamque Philippi pertineret, Liv. XXXI, 41, schimp en schande: van daar komt misschien nota turpitudinis inusta cet., Cic. Cat. I, 6, i. e. schandvlekken, zie n. 1. e. 3) eene plaats in een boek of tooneelspel enz., Sueton. Tib. 45 extr.

NOTĀBĬLIS, e, 1) het geen verdient aangemerkt te worden, merkwaardig, in 't oog vallende, uitmuntend, bij voorb. exitus, Cic. ad Div. V, 12 med.: lactea (via) — candore notabilis ipso, Ovid. Met. I, 169: res, Plin. Ep. VII, 6: Hipponacti notabilis foeditas fuit, Plin. H. N. XXXVI, 5: personae turpitudine notabiles, Pandect. III, 1, 1: si quid in pejus notabile est, Quintil. I, 3 (4): notabilem te futuris principibus fecisti, Plin. Ep. IX, 13 med.: notabilior caedes, Tacit. Hist. III, 25. 2) merklijk, zichtbaar, bij voorb. adspice nobilissimarum civitatum fundamenta vix notabilia, Senec. de Ira I, 2: via candore notabilis ipso, Ovid., zie hier voor: Hipponacti notabilis foeditas, Plin. H. N., zie hier voor. 3) op wien men wijst, bij voorb. met vingere enz., bij voorb. digitis hominum notabilis, Apul. Met. XI ante med. p. 263 Elm.

NOTABĬLĬTER, merkwaardig, op eene merkwaardige, merklijke, uitstekende wijze, bij voorb. aliquem odisse, Quintil. Decl. XVII, 6: expallescere, Plin. Ep. I, 5 post med.: notabilius turbare, Tacit. Hist. I, 55: quotidiano sermone quaedam frequentius & notabiliter usurpavit, Sueton. Aug. 87.

NOTĀRĬUS, a, um, het schrijven of schielijk schrijven betreffende: van daar Notarius, Substantive, scil. homo of servus, een snelle schrijver, die met verkortingen schrijft, Quintil. VII, 2, 24. Plin. Ep. IX, 36, 2. Martial. V, 52, 2.

NOTĀTĬO, onis, f. 1) aanmerking, d. i. wanneer men iet ergens door kenbaar maakt, betekening eener zaak door iet, bij voorb. tabularum, Cic. Cluent. 47, i. e. der stemtafeltjens met verschillend wasch: van daar a) de aanmerking of betekening eener zaak door woorden, d. i. beschrijving, Auct. ad Herenn. IV, 50. b) de uitstekening of aanmerking van eene zaak voor anderen, d. i. keuze, of onderzoek bij eene keuze, bij voorb. judicum, Cic. Phil. V, 5. 2) opmerking, d. i. waarneming, beschouwing, bij voorb. naturae, Cic. ad Div. II, 42: temporum, Cic. Brut. 19: quae notatione & laude digna sint. Ibid. 17: naturae, Cic. Or. 55. 3) de Etymologie, Cic. Top. 2 extr. en 8. 4) de opmerking of aanmerking over iemand, bij voorb. van de Censors, als zij hun oordeel bekend maakten over de inwoners, bij voorb. notatio censoria, Cic. Cluent. 46, en meermaalen; alwaar er gemeenlijk notio voor gedrukt wordt: maar, wanneer het beschimping (bij voorb. van den Censor) betekent, is notatio beter, van notare: integendeel is notio het onderzoek, bij voorb. Cic. Off. III, 31, schijnt notationes censoriae beter, dan notiones cet.

NOTESCO, ui, 3. bekend worden, Tacit. Ann. I, 73. XII, 8. Prop. II, 13 (12) 37. Lucan. X, 198.

NOTHUS, a, um, 1) onëcht, d. i. onëchtelijk, een onëcht kind, bastaard, Virg. Aen. IX, 697. Quintil. III, 6, 96: is eigenlijk Grieksch νόθος: van daar van beesten, die van ouders van verschillende soorten geteeld zijn, een bastaard, Virg. Aen. VII, 283. Colum. VIII, 2 extr. Ook zegt Plinius H. N. VIII, 1 extr., dat de Indianen de kleine olijfanten nothos noemden. 2) Tropisch, onëcht, d. i. het geen niet daadlijk is, wat het schijnt te zijn, niet wezenlijk, bij voorb. mulier, Catull. LXII, 27: van daar luna lumine notho lucens, Lucret. V, 575, i. e. niet met eigen licht, niet geleend, onëcht: dus ook Catull. XXXIV, 15.

NOTĬFĬCO, are, bekend maken, Pompon. ap. Non. 2. n. 585.

NOTĬO, onis, f. van nosco, 1) het leeren kennen van eene zaak, het zich bekend maken met iet, Plaut. Truc. II, 7, 62, quid tibi notio est amicam meam? voor amicae, i. e. waarom maakt gij u bekend enz., waarom leert gij haar kennen? d. i. wat hebt gij u met haar te bemoeijen? alwaar de Accusativus is op te merken. Van daar 2) een onderzoek, bij voorb. pontificum, Cic. Dom. 13: populi, Cic. Agr. II, 21 extr.: cf. Pandect. XLII, 1, 5. Tacit. Ann. III, 59: ad censores non ad senatum notionem de eo pertinere, Liv. XXVII, 25: dus ook censoria, Cic. Sext. 25. Cic. Pis. 5. Cic. Off. III, 31, i. e. onderzoek der Censoren, ten zij dit altijd, of in 't gemeen, de aanmerking, beschimping is: wanneer notatio beter zou zijn. b) begrip, denkbeeld, d. i. kundigheid, staat dikwijls in Cicero, bij voorb. rei, hominis, van eenige zaak of mensch, bij voorb. rerum, Cic. Fin. III, 10. Tusc. I, 24: in omnium animis deorum notionem impressit natura, Cic. Nat. D. I, 16: in animis hominum informatas deorum esse notiones, Ibid. II, 5: haec omnia cum deorum notione comprehendimus, Ibid. I, 12: ook seq. de, bij voorb. notionem nostram, quam habemus de fortitudine, Cic. Tusc. IV, 24: ook notio animi, het begrip, denkbeeld der ziel, d. i. dat de ziel heeft, Cic. Nat. D. I, 14: ook zonder Genitivus en zonder de, bij voorb. genus est notio, forma est notio, Cic. Top. 7: simul ac homo cepit intelligentiam vel notionem potius, Cic. Fin. III, 6: aperta mens fugere intelligentiae nostrae vim & notionem videtur, Cic. Nat. D. I, 11, i. e. zulke ligchaamlooze ziel kan van ons verstand niet gedacht worden, ons verstand kan zich daar geen denkbeeld van maken. c) begrip, denkbeeld, d. i. het

het geen men bij eene zaak of woord denkt, zin, verstand, bij voorb. Neque ulla alia huic verbo subjecta notio est, Cic. Tusc. V, 10. 2) *aanmerking over iets, bij voorb.* censoria, Cic., *zie hier voor, d. i. berisping, beschimping, wanneer* notatio *beter zou zijn, zie n. 1. en* Notatio.

NOTITIA, ae, f. 1) *kundigheid, begrip, wetenschap, kennis, bij voorb.* notitiae rerum, Cic. Acad. IV, 10. Cic. Fin. V, 21, *kennis, begrippen van zaken:* corporis sui, Cic. Off. II, 24: hoc venit in notitiam, *bij voorb.* alicui, i. e. *wordt bekend*, Ovid. in Nuce 29. Plin. H. N. VII, 1: perferre aliquid in notitiam alicujus, *bekend maken*, Plin. Ep. X, 15 *en* 18: tradere aliquid notitiae hominum, Plin. H. N. III, 5 med.: notitiam praebere, Lucret. V, 125: aperire, *het denkbeeld verklaaren, ontvouwen*, Cic. Or. 33 in.: eripere, Ovid. Pont. II, 10, 5: plus dedit notitiae, *heeft mij bekender gemaakt*, Ibid. III, 1, 50: *van daar* notitiam habere rei *kennis hebben van iets, kennen*, Quintil. VI, 4: *dus ook* notionem habere dei *van God*, Cic. Leg. I, 8: *ook* Active, *bij voorb.* virtus habet notitiam posteritatis i. e. *is bekend bij de nakomelingen*, Ovid. Pont. IV, 8, 48: *van daar Tropisch en eerbaar*, notitiam habere feminae, Caes. B. G. VI, 20, i. e. concumbere. 2) *kennis, bij voorb. met iemand enz., bij voorb.* propter notitiam sunt intromissi, Nep. Dion. 9: notitiam vicinia fecit, Ovid. Met. IV, 59: *van daar eerbaar*, notitiam habere feminae, Caes., *zie hier voor.*

NOTITIES, ei, f. *voor* notitia, Lucret. V, 183 *en* 1046. Vitruv. VI. Prooem. post med.

NOTIUS, a, um, *zuidelijk, bij voorb.* sidera, Manil. I, 436: piscis, Ibid. 427: polus, *Zuidpool*, Hygin. Astron. I, 5 *en* 6. IV, 11: *van daar* notium mare, *dus noemden eenige* Grieken *de* Toskaansche *zee, volgens* Plin. H. N. III, 5 extr.

NOTO, avi, atum, are, 1) *tekenen, d. i. door tekens kenbaar maken, met kentekens verzien, bij voorb.* tabellam cera, Cic. Verr. II, 32: genas ungue, Ovid. Am. I, 7, 50, i. e. *krabben:* ova atramento, Colum. VIII, 11 post med.: pueri rubor ora notavit, Ovid. Met. IV, 329: frons calamistri notata vestigiis, Cic. Red. Sen. 7: via castris Thraciis distincta ac notata, Cic. Provinc. 2: ignis nullo fulgore notatus i. e. praeditus, Lucret. V, 611: *dus ook* res nominibus, Cic. Fin. III, 2: aliquid verbis latinis i. e. *betekenen, beschrijven, uitdrukken*, Cic. Tusc. III, 5: quod tanquam stellis notat & illuminat orationem, Cic. Or. III, 43: *van daar schrijven, bij voorb.* verba, Ovid. Am. I, 4, 20: literam (*brief*), Ibid. Her. III, 2: nomina, Ibid. V, 22: *ook zonder* Casus, Ibid. Met. IX, 523: *ook beschrijven, d. i. met letters vullen, bij voorb.* chartam, Ibid. Pont. IV, 3, 26: libellos, Martial. VII, 16, 7: *bijzonder schielijk, gaauw, of met verkortingen schrijven, bij voorb.* summa notata, non perscripta, Sueton. Galb. 5, i. e. *met getallen of verkortingen, gevolglijk niet geheel uitgeschreven:* notando consequi, Quintil. Prooem. ante med.: *van daar in 't gemeen, betekenen, tekenen, kenbaar maken, uittekenen, bij voorb.* aliquem dedecore, Cic. Cluent. 22: ignominia, Cic. ad Div. VI, 6 post med. Phil. VII, 8: ita notata me reliquisse, Cic. ad Div. VII, 32: notatior similitudo, Auct. ad Her. III, 22: *van daar* tanquam stellis, Cic., *zie hier voor: van daar van den* Censor, *als hij zijne aanmerkingen over de inwooners maakt, en die tekent*, Cic. Cluent. 42 *en* 47. *Van daar* a) notare aliquem scil. verbis, Ovid. Met. IX, 261, *op iemand met woorden doelen, steeken, en hem dus kenbaar maken.* b) *in 't gemeen, berispen, bij voorb.* rem, Cic. Mil. 6 in. *en* 11 extr.: verbis aliquem, Cic. Phil. XIV, 8: cf. Cic. Balb. 25. Cic. Or. II, 85 extr. 2) *opmerken, d. i. waarnemen, bij voorb.* cantus avium, Cic. ad Div. I, 42: sidera, Ibid. II, 43: numerum, Cic. Or. III, 48: cf. Cic. Verr. V, 10. Ovid. Her. XVI, 228. 3) *opmerken, d. i. aanmerken, optekenen, bij voorb.* legem, Nep. Att. 18: caput notavi, Cic. ad Div. VII, 22: *van daar Tropisch*, dicta memori pectore, Ovid. Fast. III, 178, i. e. *merken:* cf. V, 10. 4) *opmerken of uitzonderen, bij voorb.* oculis sibi puellam, Ovid. Art. I, 109: *dus ook* notat & designat, Cic. Catil. I, 1: *doch, dit is reeds in* designat, *en kan dus enkel heeten, waarnemen.* 5) *opmerken, d. i. bekend maken, aanhaalen, aanwijzen, bij voorb.* naturam, Cic. Partit. 11 in.: res singulas, Cic. Phil. II, 23: cf. Plin. H. N. XVII, 22 post med. 6) *opmerken, d. i. aanmerking of opmerking maken, bij voorb.* Annalibus notatum est, Plin. H. N. VIII, 36 extr.: Proculus notat, Pandect. III, 5, 9: Marcellus apud Julianum notat, Ibid. XXXV, 1, 19 extr.

NOTOR, oris, m. *een kenner, d. i. die eene persoon of zaak kent*, Senec. Ep. 39. Ibid. Apocol. ante med. Petron. 92.

NOTORIUS, a, um, *aanwijzende, kond doende, bekend makende of daar men iets door bekend maakt, bij voorb.* notoria, scil. epistola, Trebell. Poll. in Claud. 17, i. e. *aanwijzingebrief, bericht, narecht: ook enkel naricht, tijding, bij voorb.* falsam notoriam de me pertulerat, Apul. Met. VII ante med. p. 189, 10 Elm.: notorium, *aankondiging, verklikking, aanbrenging*, Pandect. XLVIII, 16, 6.

NOTOS, *de Zuidenwind, zie* Notus.

NOTRIX *voor* NUTRIX *schreef men voor dezen*, Quintil. I, 13, 16.

NOTUS, a, um, *bekend, d. i. dien anderen kennen en die anderen kent, zie* Nosco.

NOTUS *en* NOTOS, i, m. 1) *de Zuidenwind*, Ovid. Met. I, 263. Ibid. Am. I, 4, 12. Her. II, 506. III, 58. Gell. II, 22. 2) *elke wind, of stormachtige, hevige wind*, Virg. Aen. I, 108. III, 268. VI, 355: *van daar* noti *voor luchten of lucht, bij voorb.* illa columba (in) notos atque volans in nubila fugit, Virg. Aen. V, 512, *in de lucht vliegen of wegvliegen; gevolglijk heet* notos sugere *wegvliegen: dus ook* grues fugiunt notos, Ibid. X, 266, *vliegen heen, vliegen weg.* Noton *staat* Lucan. VII, 364. X, 244.

NOVACULA, ae, f. *een scherp mes, bij voorb. om te scheeren, scheermes enz.*, Liv. I, 36. Cic. ad Div. I, 17. Sueton. Cal. 23. Plin. H. N. XXIX, 6. Martial. II, 66, 7. XI, 59, 5: raporum summam cutem novacula decerpito, Colum. XII, 54: *van daar als een werktuig om te dooden, bij voorb. van een moordenaar of struikrover, dolk, degen enz., bij voorb.* stringitur in denis nec caeca novacula turba, Martial. VII, 60, 7.

NOVALIS, e, *het geen geploegd moet worden: van daar* novalis ager, Varr. L. L. IV, 4 extr.: *of* novalis, Substantive, scil. terra (*of* ager), *of* novale, scil. solum, 1) *een braak-akker, braakland*, Virg. Georg. I, 71, tonsas novales, scil. terras: ubi mundae sunt novales, Pallad. Januar. 20: novale vacuum, Ovid. Pont. I, 4, 13: hoc in novali necessarium est; novale est, quod alternis annis seritur, Plin. H. N. XVIII, 19: sequitur cultorum novalium cura, Colum. II, 2 ante med. 2) *een akker, die voor de eerste keer geploegd wordt, nieuw ontgonnen akker, bij voorb.* talis est in novalibus caesa vetere sylva, Plin. H. N. XVII, 5 post med.: ex sylva novale faciunt, Pandect. XLVII, 21, 3. 3) *elke akker, die bebouwd wordt, bij voorb.* novalia culta, Virg. Ecl. I, 71: cf. Stat. Theb. III, 645.

NOVATIO, onis, f. *vernieuwing, verandering: van daar bij de* Juristen i. q. prioris debiti in aliam obligationem vel civilem vel naturalem transfusio atque translatio: hoc est, cum ex praecedenti causa ita nova constituitur, ut prior perimatur, *zegt* Ulpian. Pandect. XLVI, 2, 1.

NOVATOR, oris, m. 1) *vernieuwer, bij voorb.* verborum, Gell. I, 15 extr., i. e. *die oude woorden weder voortbrengt.* 2) *een veranderaar.*

NOVATRIX, icis, f. *vernieuwster, veranderaarster*, Ovid. Met. XV, 252.

NOVE, 1) *nieuw, op eene nieuwe, op eene ongewone wijze, bij voorb.* ornamenta — ut lepide! ut nove! Plaut. Epid. II, 2, 28: pulchre dixit & nove, Senec. Controv. I, 4 extr.: magnum viaticum pro magna facultate nove positum est, Gell. XVII, 2 med.: verba nove aut insigniter dicta, Ibid. XIX, 7. 2) *ongehoord, ongewoon, bij voorb.* ne quid ambigue, ne quid nove dicamus, Auct. ad Herenn. I, 9. 3) novissime *ten laatsten, d. i.* a) *onlangs, kortling*, Sallust. Cat. 33 (34): liber, quem novissime tibi misi, Plin. Ep. VIII, 3: cum novissime aegrotasset, Val. Antias ap. Charis. 2: quod novissime nobiscum foedus fecissent, Val. Antias Ibid. b) *eindelijk*, Hirt. B. G. VIII, 48. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 24. Plin. Ep. IV, 30, 4. Quintil. II, 10 in. III, 6, 24. VII, 1, 37. Cels. III, 18 med. Senec. de Ira III, 5.

NOVELLETUM, i, n. *eene, met jonge boomen of wijnstokken, bezette plaats*, Pandect. XXV, 1, 6.

NOVELLO, are, *iets nieuwe maken, vernieuwen enz.: van daar nieuwe wijnstokken aanleggen*, Sueton. Domit. 7.

NOVELLUS, a, um, *jong, bij voorb.* arbor, Cic. Fin. V, 14: oppida, Liv. II, 38: gallina, Colum. VIII, 5: juvencus, Ibid. VI, 1. Varr. R. R. V, 20: novella, quam vetus, utilior scil. capra *of* aetas caprae, Varr. R. R. II, 3 in.: sus, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 84: turba, i. e. *kleine kinderen*, Tibull. II, 2, 22: vitis, Virg. Ecl. III, 11: prata, Plin. H. N. XXVIII, 9: vinea, Varr. R. R. I, 31: taurus subtrahit duro colla novella jugo, Ovid. Pont. III, 7, 16: novello adhuc imperio, Vopisc. in Tacit. 1: *van daar* 1) *jong, d. i. nog niet lang op eene plaats geweest zijnde, een jong beginner, bij voorb.* novelli Aquilejenses, Liv. XLI, 5, i. e. *die daar nog niet lang gewoond hadden.* 2) *jong, d. i. nog niet lang gebruikt, bij voorb.* frena, Ovid. Pont. IV, 12, 24.

NOVEM, *negen*, Cic. Q. Fr. III, 5. Virg. Aen. I, 245 (249). V, 762: decem novem, Caes. B. G. I, 8, *negentien.*

NOVEMBER, bris, e, *bij voorb.* mensis November, Cato ap. Priscian. 6: *en enkel* November, Martial. III, 58, 8, November: Calendae Novembres, *de eerste dag van November, bij voorb.* Calendis Novembribus, Colum. XI, 2, 84: *en* ter-

terstond daar op III Non. Novembris, *en* VIII Idus Novembris, VII Idus Novembris Ed. Gesner.: cum sole Novembri maturis nucibus virides rumpentur echini, Calpurn. Ecl. II, 82.

NOVENARIUS, a, um, *uit negen dingen bestaande, het getal negen in zich bevattende, bij voorb.* numerus, Varr. L. L. II, 49 post med.: natura, Ibid.: regula, Ibid.: sulcus, Plin. H. N. XVII, 11 in., i. e. *drie voet diep en drie voet breed, gelijk hij het zelve verklaart.*

NOVENDECIM *of* **NOVEMDECIM**. *negentien*, Epitom. Liv. 119, *ook* Liv. III, 24 extr.

NOVENDIALIS *of* **NOVEMDIALIS**, e. 1) *van negen dagen, negendaagsch, d. i. negen dagen durende, bij voorb.* sacrum, Liv. I, 31. XXI, 62. XXIII, 31 extr. XXV, 7: *of* novendiales feriae, Cic. Q. Fr. III, 5 in., *zeker negendaagsch feest, het welk gevierd werdt, wegens bijzondere berichten, bijzonder, als het steenen geregend hadt: zoo als het dan, in* Livius, *altijd, om een steenregen gevierd wordt, en* Livius *dit zelve, op vele plaatzen, als de reden opgeeft: ook staat er* novendiale sacrificium *voor*. Liv. XXXVIII, 36, *dewijl het in offeränden bestondt, of daar bij geöfferd werdt.* 2) *negendaagsch, d. i. op den negenden dag gebeurende:* Novendiale *of* Novendial, scil. sacrum: *van daar* coena novendialis, Tacit. Ann. VI, 6: pulveres novendiales, Horat. Ep. XVII, 48, i. e. *lijk-asche.*

NOVENSILES DIVI, Liv. VIII, 9. Varr. L. L. II, 10, *eene soort van Godheden, misschien nieuw, d. i. niet lang geleden, onder de Goden aangenomen. Sommigen zeggen, dat het negen Goden waren enz.; kortöm, wij weten de reden dezer benaming niet.* Livius loc. cit. *onderscheidt daar van de* Indigetes.

NOVENUS, a, um, *elke negen of enkel negen, bij voorb.* ter novenae virgines, Liv. XXVII, 37: terga, Ovid. Met. XII, 97: novenorum concepta dierum, Plin. H. N. III, 7: novena lampas, Stat. Sylv. I, 2, 4.

NOVERCA, ae, f. 1) *stiefmoeder*, Cic. Cluent. 70. Virg. Ecl. III, 33. Georg. II, 128. III, 282. Horat. Epod. V, 9. Ovid. Her. XII, 188. Ibid. Met. I, 147. Ibid. Fast. III, 853: filiae suae inducere novercam, Plin. Ep. VI, 33 in., *aan zijne dochter eene stiefmoeder geven, gevolglijk nog eens trouwen: van daar* apud novercam queri, Plaut. Pseud. I, 3, 8, i. e. *vergeefsch.* 2) *Tropisch, bij voorb.* quorum Italia est noverca, Vellej. II, 4: quorum est mea Roma noverca, Petron. 122.

NOVERCALIS, e, *stiefmoederlijk, bij voorb.* odia, Tacit. Ann. XII, 2: stimuli, Ibid. I, 33: oculi, Senec. Excerpt. Controv. 4. n. 6: Ascanius novercales ibat in agros i. e. *van Dido*, Stat. Sylv. V, 2, 119: Julo, atque novercali sedes praelata Lavino (Lavinio), Juvenal. XII, 71, *dewijl de stad* Lavinium *haaren naam hadt van* Lavinia, Aeneas *tweede gemalin, en gevolglijk stiefmoeder van* Julus *of* Askanius: *zoo zegt* Bacchus, novercales Mycenas, Stat. Theb. VII, 177, i. e. *aan* Juno, *zijne stiefmoeder, heilig.*

NOVI, *ik ken, ik weet, zie* Nosco.

NOVICIUS, *zie* Novitius.

NOVIES, *negenmaal*, Varr. R. R. I, 2 extr. Virg. Georg. IV, 480. Ibid. Aen. VI, 439. Senec. Ep. 58 extr.

NOVISSIME, *zie* Nove.

NOVISSIMUS, *zie* Novus.

NOVITAS, atis, f. *nieuwheid, het nieuwe eener zaak, bij voorb.* rei, Cic. ad Div. II, 28: novitates, Cic. Amic. 19 in., *nieuwe dingen:* anni, Ovid. Fast. I, 160, i. e. *het nieuwe jaar, begin des jaars: van daar* 1) *onädelheid, d. i. niet adelijke geboorte, wanneer men, bij voorb. in Rome, uit eene familie is, waar in niemand de drie opperste eereposten, het* Consulaat, Praetorschap *en* Aedilisschap, *bekleed heeft*, Cic. ad Div. I, 7 post med. §. 19. Cic. Phil. IX, 2. Sallust. Jug. 85. §. 14. Ed. Cort. 2) *ongewoonheid, het ongewone*, Ovid. Pont. IV, 13, 23. novitas mea i. e. *mijn ongewoon zingen in dat gewest*: rei, Cic., *zie hier voor*: rerum, Ovid. Met. II, 31.

NOVITIUS *of* **NOVICIUS**, a, um. 1) *nieuw, bij voorb.* quaestus, Plaut. Most. III, 2, 19: vinum, Plin. H. N. XXIII, 1, *tweemaalen, d. i. nieuwe, jonge wijn:* turba Grammaticorum, Gell. XI, 1: cf. I, 9 extr. 2) *nieuw, d. i. die nog niet lang bij iet of op eene plaats is, bij voorb.* puellae, Terent. Eun. III, 5, 33, *die nog niet lang als slavinnen daar zijn: dus ook* de grege novitiorum (servorum), Cic. Pis. 1: mancipia, Varr. L. L. VII, 2. Pandect. XXXIX, 4, 16: recens captus homo, nuperus & novitius, Plaut. Capt. III, 5, 60: *dus ook* novitius *in de onderäardsche wereld*, Juvenal. III, 265, i. e. *nieuw, eerst gekomen: van daar nieuw, onbekend, onërvaren, bij voorb.* Juvenal., *zie hier voor.*

NOVO, avi, atum, are, 1) *iet nieuw maken, vernieuwen, in zijn vorigen stand brengen, bij voorb.* ardorem, Liv. XXVI, 19: transtra, Virg. Aen. V, 752: membra, Ovid. Her. IV, 90, i. e. *verkwikken*: membra lympha, Valer. Flacc. III, 422, i. e. *reinigen:* curam, Ovid. Her. I, 20: amorem, Ibid. Remed. 729: seditionem, Tacit. Hist. I, 51: pugnam, Liv. IV, 33, *ten zij het hier liever veranderen, anders inrichten, heet: van daar* novare res, *nieuwigheden of onrusten beginnen of verwekken, bij voorb. in den Staat*, Liv. I, 52. XXIV, 23. XXVII, 24. Sallust. Cat. 39 (40): *daar voor staat ook enkel* novare aliquid, i. e. *eenige onrusten beginnen, bij voorb.* ne quid novaretur, Sallust. Cat. 55 (58): *dus ook* omnia novari velle, Liv. XXXV, 31: *verders* agrum novare cultu, Ovid. Pont. IV, 2, 44, *vernieuwen, als 't ware, nieuw maken, verjongen: van daar* 2) *veränderen, bij voorb.* aliquid in legibus, Cic. Leg. III, 5: plurima, Cic. Fin. III, 12 in.: quidquam, Liv. V, 2 post med.: pugnam, Liv., *zie hier voor:* nomen faciemque, Ovid. Met. IV, 540: jus naturae, Ibid. 279: vocem, Ibid. II, 674: *van daar* novare res, *den Staat veränderen, nieuwigheden in denzelven of onrusten beginnen*, Liv. *en* Sallust., *zie hier voor.* b) *misschien verheugen, verkwikken, bij voorb.* prole viros, Ovid. Fast. I, 622: membra, Ibid. Her. IV, 90, *zie hier voor.* 3) *iet nieuws maken of opbrengen, uitvinden, bij voorb.* verba i. e. *nieuwe woorden maken*, Cic. Or. III, 37 *en* 38: opus, Ovid. Art. III, 346. *Dus ook* novatus, a, um, *bij voorb.* subacto ingenio opus est, ut agro non semel arato, sed novato & iterato, Cic. Or. II, 30, *meermaalen geploegd, als 't ware, vernieuwd.*

NOVUS, a, um, Comparat. novior, Superlat. novissimus, I) Novus, a, um, 1) *nieuw, d. i. niet oud, niet voor langen tijd gebeurd, gedaan enz., niet lang geleden enz., wanneer men het ook somtijds, jong, kan vertaalen, bij voorb.* ver, Virg. Ecl. X, 74. Georg. I, 43. Ovid. Met. II, 27: aestas, Virg. Aen. I, 430 (434): senatus, Liv. II, 1: miles, i. e. *een Recruut*, Liv. XLI, 10: consules novi, *nieuwe Consuls, d. i. die, niet lang geleden, Consuls geworden waren*, Liv. VIII, 20: nova res, *nieuwe zaak, nieuwigheid*, Cic. Att. VIII, 14 in.: sententia, Ibid.: *dus ook* magistratus, *nieuw eer-ambt, dat eerst opgekomen is*, Liv. VII, 1: *dus ook* res novae, Cic. ad Div. VII, 18 extr., *nieuwe dingen, nieuwigheden:* res novae *zijn ook nieuwe dingen in den Staat, nieuwigheden, als men de Constitutie van den Staat veränderen, of anders eene nieuwigheid en onrust wil maken, onlusten, nieuwigheden, bij voorb.* rebus novis studere, Cic. Cat. I, 1, *met onlusten omgaan, onrust maken of willen maken: dus ook* quaerere res novas, Cic. ad Div. XI, 21, *alwaar* Cicero *er boertend bij voegt* non quo veterem (rem) comederit; nullam enim habuit, sed & ipsam recentem novam devoravit, *alwaar* res nova *en* vetus *het nieuwe en oude (voormalig) vermogen of bezitting betekent: verders* novarum rerum cupidus, Cic. Verr. I, 7, i. e. *begeerig naar nieuwigheden, naar onrusten: verders* novum frumentum, Cic. Verr. III, 92, *nieuw koorn, d. i. terstond na den oogst:* lac, Virg. Ecl. II, 22. V, 67, i. e. *jonge, versche melk:* novae tabernae, *bij voorb.* tabernae, quibus nunc Novis est nomen, Liv. III, 48: cf. XXVI, 27: *en enkel* Novae, *bij voorb.* sub novis, scil. tabernis, Cic. Or. II, 66, *dit was eene plaats in* Rome, *op de markt, zie* Taberna: *van daar* novum *iet nieuws, eene nieuwe zaak, nieuwigheid, bij voorb.* novum adtulerunt, quod fit nusquam ter., Plaut. Cas. Prol. 70: si quid habes novi, Cic. ad Brut. Ep. 2: num quidnam novi? Cic. Or. II, 3: neque quidquam novi auditur, Cic. Att. VIII, 14. Not. 2) novus homo, Cic. Agr. II, 1. Cic. Mur. 8. Cic. ad Div. V, 18. Liv. XXII, 34, i. e. *van onädelijke geboorte, d. i. uit eene familie, waar in (wanneer van* Rome *gesproken wordt) niemand de hooge eereposten, het* Curulisch Aedilisschap, Praetorschap, *en het* Consulaat *bekleed heeft.* b) novae tabulae, Cic. Off. II, 23 extr. Cic. Att. V, 21 in. Caes. B. C. III, 1. Liv. XLII, 13. Sueton. Caes. 42, *verändering der schuldboeken, d. i. wanneer door eene wet de schulden niet, of slechts gedeeltelijk behoefden betaald te worden; want dan moesten de schuldboeken veränderd en herschreven, of nieuw gemaakt worden: deze* tabulae novae *houdt* Cicero *voor een verderf van den Staat: van daar Tropisch*, beneficiorum novas tabulas, Senec. Benef. I, 4, *voor vergetelheid.* 3) *nieuw, d. i. aan eene zaak ongewoon, onërvaren, bij voorb.* equus, Cic. Amic. 19: Nares novae taurorum terga recusant, Ovid. Art. II, 655, i. e. *een neus, aan dezen reuk niet gewoon enz.:* Rudis ad partus & nova miles eram, Ovid. Her. XI, 48, i. e. *was eene eerstbeginnende daar in, onërvaren: ook* seq. Dativo, *bij voorb.* novus delictis i. e. *daar niet mede bekend, geene kennis hebbende*, Tacit. Agric. 6: *dus ook* dolori, Sil. VI, 254: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* cervix nova ferre jugum, Ibid. XVI, 331. 3) *nieuw in zijn soort, gevolglijk zonderbaar, buitengewoon, tot hier toe niet gewoon, tot hier toe onbekend, ongehoord enz., bij voorb.* navis *heet het schip* Argo, Ovid. Her. XII, 13: consilium, Nep. Eum. 8, *ongewoon besluit:* flagitium, Terent. Ad. IV, 7, 3: genus dicendi, Cic. Arch. 2:

forma, Virg. Aen. III, 591: monstra, Horat. Od. I, 2, 6: ars, Nep. Milt. 5: judicium oculorum, Cic. Nat. D. II, 18: novo modo contumelias facere, Terent. Phorm. V, 7, 79: magistratus, Liv. VII, 1 in., i. e. *nieuw, voorheen nog niet geweest*: quod video tibi novum adcidisse (i. e. fuisse), Cic. Att. VI, 1 ante med., i. e. *zonderbaar, wonderbaar enz.*: *hier toe kan men brengen* novae res cupere, *bij voorb.* novis rebus studere, Cic., *zie boven.* II) Comp. Novior *komt niet voor: maar* Varro, L. L. V, 7, *haalt het aan.* III) Superl. Novissimus, a, um, 1) *de uiterste, laatste, bij voorb.* histrio, Cic. Rosc. Com. 11: acies, Liv. III, 61, *achterhoede*: agmen, *achtertroep*, Caes. B. G. I, 15 *en* 23: hi novissimos adorti, Ibid. II, 1: qui ex iis novissimus venit, necatus, Ibid. VII, 54: tempus, Nep. Eum. 1: cauda novissima, Ovid. Met. III, 681, i. e. pars ultima caudae: *dus ook* crura novissima i. e. pars ultima crurum, Ibid. XIII, 963: verba, Virg. Aen. IV, 650. 2) *de uiterste, d. i. grootste, ergste, bij voorb.* casus, Tacit. Ann. XII, 33: exempla, Tacit. Ann. XII, 20. XV, 44 extr., i. e. *straffen*: a summa spe, novissima exspectabant, Ibid. VI, 52.

NOX, noctis, f. 1) *de nacht*, Cic. Nat. D. II, 19: *van daar* nocte *in den nacht*, Cic. Att. IV, 3 post med. Liv. VIII, 34 extr.: *waar voor ook* de nocte, Cic. Att. IV, 3. Cic. Mur. 9 *en* 33, *staat, d. i. bij nacht*: multa nocte, Cic. Q. Fr. II, 9: *of* de multa nocte, Cic. Att. VII, 4, i. e. *zeer vroeg*: ad multam noctem pugnatum est, Caes. B. G. I, 26, i. e. *tot aan den morgen*: prima nocte, i. e. initio noctis, Nep. Eum. 9: sub noctem, *bij nacht*, Caes. B. C. I, 28: noctes atque dies, Cic. Fin. I, 16: *of* noctes & dies, Cic. Or. I, 61: *of* dies noctesque, Cic. Rosc. Am. 2: *of* noctesque & dies, Terent. And. IV, 1, 53, i. e. *dag en nacht (door)*: *ook* nocte dieque, Ovid. Pont. III, 1, 40: *ook* die noctuque, Sallust. Jug. 38 (42): *of* diu noctuque, Ibid. 70 (73): nocte media, Cic. Att. IV, 3: *of* de nocte media, Caes. B. G. VII, 45 *en* 88, *te middernacht.* Not. a) *Men heeft ook* noctu *voor* nocte, *zie* Noctus, *en hier voor* Sallust. b) Nox *de nacht, als een persoon, bij Dichters, bij voorb.* Virg. Aen. V, 721. Ovid. Fast. I, 455, *en meermaalen.* c) Nox *voor* nocte *staat* Plaut. Rud. II, 4, 4. Enn. ap. Priscian. 6. Lex XII Tabb. ap. Macrob. Sat. I, 4 post med. *en* Gell. VIII, 1, *in het opschrift.* d) nocti *voor* nocte, Cic. Arat. 77. 2) *Tropisch, de nacht, d. i. het geen bij nacht gebeurt, bij voorb.* a) *de slaap, bij voorb.* noctem exturbat, Stat. Theb. X, 219: *dus ook* neque solvitur in somnos oculisve aut pectore noctem adcipit, Virg. Aen. IV, 530, i. e. *slaap of nachtrust.* b) *arbeid bij nacht, bij voorb.* noctes Atticae, *een bekend boek van* Gellius. c) *een droom, bij voorb.* noctem repetitur, Sil. III, 216. d) *hoererij bij nacht, bij voorb.* noctes certarum mulierum, Cic. Att. I, 16 ante med.: cf. Horat. Epod. XV, 13. Justin. XII, 3: militem ejus noctem orantem, Terent. Heaut. II, 3, 125. e) nox non ebria sed soluta curis, Martial. X, 47, 9. 3) *Tropisch, de nacht, d. i. het geen aan den nacht gelijk is, bij voorb.* (a) *de dood, bij voorb.* Jam te premet nox, Horat. Od. I, 4, 16: omnes una manet nox, Ibid. I, 28, 15: in aeternam clauduntur lumina noctem, Virg. Aen. X, 746. (b) *de donkerheid, duisternis, bij voorb. van eene plaats, bij voorb.* carcer infernus & perpetua nocte oppressa regio, Senec. Ep. 82 post med.: Tartara nocte cruenta obsita, Virg. in Culic. 273: cf. Valer. Flacc. VII, 598: *en in 't gemeen duisternis, bij voorb.* noctem paventes navitae, Cic. Tusc. II, 10, ex Aeschylo: Imber noctem — ferens, Virg. Aen. III, 195: nimborum, Lucret. IV, 173: quasi noctem rebus offunderet, Cic. Nat. D. I, 3: *doch, het kan hier enkel, nacht, zijn: van daar in verzen*, Ovid. Ibis 61. (c) *donkerheid, bij voorb. in den Staat, d. i. verwarring en treurige omstandigheden, bij voorb.* reipublicae offusa sempiterna nox esset, Cic. Rosc. Am. 32. (d) *duisternis in de ziel, d. i. onverstand, bij voorb.* animi, Ovid. Met. VI, 652: cf. Ibid. 472. (e) *duisternis der oogen, d. i. blindheid*, Ovid. Met. VII, 2: parum alta nox est, Senec. Phoen. 144. (f) *schaduw, bij voorb. van een' boom*, Valer. Flacc. I, 774. (g) *de onderäardsche wereld, bij voorb.* o maxime noctis arbiter, Claudian. Proserp. I, 55, i. e. Pluto: noctis aeternae chaos, Senec. Herc. Fur. 610: descendere nocti *voor* in noctem, i. e. *in de onderäardsche wereld*, Sil. XIII, 708, *alwaar anderen* nunc te *voor* nocti *lezen*: ire per umbras — noctemque profundam, Virg. Aen. VI, 462.

NOXA, ae, f. 1) *schade, nadeel, bij voorb.* nihil eam rem noxae futuram, Liv. XXXIV, 9: noxae esse, Sallust. in Orat. Philippi Adv. Lepid., *tot nadeel strekken, benadeelen*: sine noxa *zonder schade, zonder ongeluk*, Sueton. Caes. 81: noxam concipere *schade lijden, ongeluk hebben, ziek worden*, Colum. XII, 3 post med.: *dus ook* capere, Ibid. VI, 2, i. e. *schade bekomen of lijden*: ea res ab noxa curculionum fruges defendit, Ibid. I, 6 med., i. e. *schade, beschadiging*: calculus sine ulla noxa educitur, Cels. VII, 26: minore noxa, *met geringer schade*, Plin. H. N. II, 82: terra ad noxam genuit aliqua, Ibid. 63 extr.: tristes noxas a foribus pellere, Ovid. Fast. IV, 129: noxas bellumque movere, Manil. II, 480, i. e. *schade (ongeluk) verwekken*: noxam nocere, *schade doen*, Pandect. IX, 4, 2 extr.: *dus ook* noxam nocere, Liv. IX, 10 extr., *schade doen, ten zij het heet, eene misdaad begaan, zie* n. 2: *van daar* Noxa, i. e. *de persoon, die nadeel gedaan heeft, bij voorb.* noxam dedere, Pandect. IX, 1, 1 post med. Justian. Institut. IV. Tit. 8: noxae deditio, Pandect. IX, 4, 4, *ten zij het hier is, de overlevering ter straffe*: *dus ook* Ibid. VII, 1, 17. 2) *schuld of misdaad, bij voorb.* Ilic in noxa est, Terent. Phorm. II, 1, 35: *dus ook* qui in ea noxa erant, Liv. XXXII, 26 extr.: quam ob noxam, Liv. VII, 4: noxam graviorem fateri, Ovid. Pont. II, 9, 72: in noxa aliqua comprehensus, Caes. B. G. VI, 15: noxae damnatus, Liv. VIII, 35: noxam nocere, Liv. *en* Pandect., *zie hier voor*: *of* admittere, Quintil. V, 12 post med.: *of* committere, Pandect. IX, 4, 32, i. e. *begaan*: *dus ook* noxam merere, *eene misdaad begaan*, Liv. VIII, 28. Petron. 139, *doch, het zou ook kunnen zijn, straffe verdienen*: confessio noxae, Liv. XXXVII, 1 in.: nullius noxae conscius sum, Liv. III, 67 in.: noxa capitalis, Liv. III, 55: noxae reus, Liv. XXIV, 18 in. 3) *straffe, bij voorb.* dedi noxae, Liv. XXVI, 29. Ovid. Fast. I, 359, *ter straffe overgegeven of uitgeleverd worden*: *dus ook* dedere aliquem noxae, Pandect. IV, 3, 9: *of* ad noxam, Ibid. IX, 4, 19 extr.: noxae adcipere aliquem, Ibid. VII, 1, 17: deditio noxae, *zie hier voor*: noxa solutes, Gell. IV, 2, ex edicto Aedil.: eximere noxae, Liv. VIII, 35, *bevrijden.*

NOXALIS, e, 1) *de schade betreffende, bij voorb.* actio, Pandect. IX, 4, 1, i. e. *klagte wegens schade*: *dus ook* causa, Ib. Leg. 4 extr.: judicium, Ibid. Leg. 2 *en* 8: noxali (actione) agere, Pandect. Ib. Leg. 28: condemnari, Ibid. XLII, 1, 4 extr.: experiri, Ibid. IX, 4, 21 extr.: competere noxale (*misschien* scil. judicium), i. q. actionem noxalem, Ibid. XLVII, 7, 7, *alwaar sommigen* noxalem *lezen.* 2) *de misdaad betreffende.* 3) *de straffe betreffende.*

NOXIA, ae, f. (*waarschijnlijk voor* noxia res, *van* noxius, a, um), i. q. noxa, 1) *schade, nadeel, bij voorb.* veneni, Plin. H. N. XX, 13: veneficiorum, Ibid. XXI, 17 post med.: vini, Ibid. XIV, 16: noxias inferre, Ibid. XXVIII, 19 in.: noxiam ab his factam sarciri, Lex XII Tabb. ap. Plin. H. N. XVIII, 3, *en* ap. Gell. XI, 18: animae noxiam commisit, Pandect. IX, 1, 1: noxiae esse, Liv. X, 19, *tot nadeel strekken*: *doch, het kan ook heeten, tot misdaad*: *ook staat* noxiae esse, Pandect. XVII, 1, 18, i. e. *tot nadeel strekken, benadeelen.* 2) *misdaad, schuld, bij voorb.* in minimis noxiis, Cic. Rosc. Am. 22: sum extra noxiam, Terent. Hec. II, 3, 32: in noxia esse, Plaut. Merc. IV, 3, 30: noxiis vacuum esse, Ibid. V, 4, 23: noxia carere, Ibid. Bacch. IV, 9, 81: noxiam alicui remittere, Ibid. Most. V, 2, 47: *ook* dimittere, Terent. Eun. V, 2, 13: admittere, Ibid.: defendere, Ibid. Phorm. I, 4, 48: leves noxiae, Ibid. Hec. III, 1, 30. 3) *straffe, bij voorb.* noxiae esse, Liv. X, 19 in.: *doch, het kan ook heeten, schade, schuld.*

NOXIOSUS, a, um, i. q. noxius, 1) *schadelijk, bij voorb.* res, Senec. Benef. VII, 10: noxiosissimo animali, Senec. Clem. I, 26. 2) *strafbaar, vol schuld, zondig, bij voorb.* animus, Senec. Ep. 70 extr.: corpus noxiosissimum, Petron. 130.

NOXITUDO, inis, f. *schuld, misdaad, overtreding*, Acc. ap. Non. 2. n. 576.

NOXIUS, a, um, 1) *schadelijk, bij voorb.* civis, Cic. Leg. III, 3 e Legg. XII Tabb.: telum, Ovid. Trist. V, 10, 22: araneus, Plin. H. N. IX, 48: adflatus maris, Ib. XVII, 4: crimina, Virg. Aen. VII, 326: lingua, Martial. II, 61: aves, Ibid. X, 5, 12. Superl. noxiissimus, *zie* Noxiosus. 2) *schuldig aan eene booze daad, strafbaar, bij voorb.* multos noxios judicavit, Liv. XXXIX, 41 extr.: noxii, scil. homines, Sueton. Vit. 17. Colum. I, 19: corda, Ovid. Met. X, 351: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* noxius conjurationis, Tacit. Ann. V, 11: facinoris, Pandect. XXIX, 5, 3.

NUBECULA, ae, f. 1) *eene kleine wolk, wolkjen*, Plin. H. N. XVIII, 35 post med. 2) *Tropisch, wolk, d. i. het donkere, duistere, wolkgelijke, een donkere vlek enz., bij voorb. op juweelen, bij voorb.* smaragdi, Plin. H. N. XXXVII, 5: plumbi, Ibid. XXXIV, 18: in urina nubeculae adparent, Ibid. XXVIII, 6 extr.: oculorum, Ibid. XX, 7: in facie, Ibid. XXVIII, 8 in.: *van daar* frontis, Cic. Pis. 9, i. e. *donker, somber voorhoofd.*

NUBES, is, f. 1) *eene wolk, d. i. verdikte dampen in de lucht, bij voorb.* aër concretus in nubes cogitur, Cic. Nat. D. II, 39: cf. Senec. Nat. Quaest. II, 30 extr. Horat. Od. II, 16, 2. Virg. Georg. I, 324. Ibid. Aen. I, 88 (92). Ovid.

Met. VIII, 339. Plin. H. N. II, 47 poſt med. *en* 43. XVIII, 35: nube *voor* in nube, Sil. XVI, 566: *dus ook* ſub nube *in eene wolk of lucht*, Virg. Aen. V, 516: caput attollere in nubes, i. e. *ten hemel opheffen*, Sil. VI, 572: *van daar* nubem objice fraudibus, Horat. Ep. I, 16, 62, *verberg mijne ſtreeken; maak, dat niemand ze beſpeurt.* 2) *Tropisch*, *wolk*, a) *rookwolk*, *d. i. om hoog ſtijgende rook*, Stat. Sylv. IV, 8, 2: *ſtofwolk*, Virg. Aen. IX, 33: *dus ook* pulveris, Liv. XXII, 43. b) *wolk*, *d. i. zekere donkerheid*, *duiſternis*, *die iets bedekt*, *bij voorb. een donkere vlek op metaal*, *op juweelen enz.*, Plin. Hiſt. Nat. XXXIII, 8 extr. XXXVII, 2 med.: nubes ſoporis, Stat. Achill. I, 646: *dus ook* ſopor ſupremaque nubes, Ibid. Theb. X, 275, i. e. *ſlaap of dronkenſchap*, *beneveling door den drank:* mortis, Ibid. Sylv. IV, 6, 72: nubes meri, Valer. Flacc. III, 65, i. e. *dronkenſchap:* frontis, Stat. Theb. XIV, 512, i. e. *blindheid:* nubem objice fraudibus, Horat. Ep. I, 16, 62, i. e. *verberg: van daar de ſchaduw*, *bij voorb.* comae, Stat. Theb. VI, 587: *van daar Tropisch*, *duiſternis*, *droeve*, *treurige omſtandigheden*, *bij voorb.* caecis reipublicae nubibus, Cic. Dom. 10: pars vitae triſti cetera nube vacet, Ovid. Triſt. V, 5, 22: *van daar duiſternis*, *d. i. duiſtere*, *ſtroeve gebaarden*, *te groote deftigheid*, *bij voorb.* deme ſupercilio nubem, Horat. Epiſt. I, 18, 94: frontis, Sil. VIII, 612. c) *eene wolk*, *d. i. groote*, *dichte menigte*, *bij voorb.* locuſtarum, Liv. XLII, 10: peditum equitumque, Liv. XXXV, 49: volucrum, Virg. Aen. XII, 254: muſcarum, Plin. H. N. XXIX, 6: Laconum, Sil. VI, 336: Cocytia, i. e. coetus Harpyiarum, Valer. Flacc. IV, 495: pulveris, Liv. XXII, 43. *Hier toe kan men ook brengen*, *wolk van rook enz.*, *zie* 2. d) *eene wolk*, *d. i. het geen over iemand inſtort*, *inbrekende last*, *gewigt*, *bij voorb.* belli, Virg. Aen. X, 809. Juſtin. XXIX, 3. e) *wolk*, *d. i. niets wezenlijks*, *bij voorb.* nubes & inania captare, Horat. Art. 230. Not. Nubis ater, Plaut. Merc. V, 2, 38, *dus* Gen. Maſcul. *en* nubis *voor* nubes.

NUBĬFER, a, um, 1) *wolken dragend*, *bij voorb.* Apenninus, Ovid. Met. II, 226: Carambis, Valer. Flacc. IV, 599. 2) *wolken brengend*, *bij voorb.* notus, Ovid. Her. III, 58: eurus, Sil. X, 323: ver, Lucan. V, 415. *De* Nominativus nubifer *ſtaat* Ovid. Met. II, 226: *anders kan hij ook* nubiferus *zijn.*

NUBIFŬGUS, a, um, *wolken verdrijvende*, *bij voorb.* boreas, Colum. X, 288.

NUBIGĔNA, ae, m. *en* f. *van wolken geteeld*, *wolkenkind: zoo heeten* 1) *de* Centauren Nubigenae, *omdat zij van de wolk geboren zijn*, *die* Ixion *voor* Juno *omhelsde*, Stat. Theb. V, 263. Ovid. Met. XII, 211 *en* 541. Virg. Aen. VIII, 293. 2) Phryxus nubigena, Colum. X, 115, i. e. *zoon van* Nephele; *en* Nephele (νεφέλη) *heet eene wolk.* 3) clypei nubigenae, Stat. Sylv. V, 2, 131, i. e. ancilia, *omdat zij van den hemel of uit de wolken gevallen zijn.* 4) amnes, Stat. Theb. I, 363.

NUBĬLAR, *zie* Nubilarius.

NUBILARĬUS, a, um, *de wolken betreffende*, *wegens de wolken en den aanſtaanden regen opgericht*, *daar toe behoorende: van daar* nubilarium, Subſtantive (ſcil. tectum, aedificium *of* ſtabulum), *een veldſchuur*, *daar men het graan*, *om den aankomenden regen*, *bergt*, Varr. R. R. I, 13. Colum. I, 6 extr. II, 21.

NUBĬLIS, e, *bekwaam*, *om een man te nemen*, *huwbaar*, *manbaar*, *bij voorb.* filia, Cic. Cluent. 5: virgo, Liv. XXIX, 23 med.: jam matura viro, jam plenis nubilis annis, Virg. Aen. VII, 53: anni, Ovid. Met. XIV, 335.

NUBĬLO, are, 1) *wolkig zijn*, *droevig zijn*, *d. i. regen dreigen*, *bij voorb.* ſi nubilare coeperit, Varr. R. R. I, 13, i. e. *als het enz.* Not. Paſſive, ubi nubilabitur, Cato R. R. 88. 2) *Tropisch*, *wolkig of droevig zijn*, *bij voorb.* nubilans fulgor carbunculi, Plin. Hiſt. Nat. XXXVII, 7.

NUBILŌSUS, a, um, *wolkig*, *droevig*, *bij voorb.* coelum, nubiloſa caligine disjecta, — candebat, Apul. Met. XI ante med. p. 260, 29 Elm.

NUBĬLUS, a, um, 1) *wolkig*, *met wolken bedekt*, *droevig*, *bij voorb.* coelum, Plin. H. N. XVI, 26: dies, Plin. H. N. II, 35: occaſus nubilus ſideris, Ibid. XVIII, 25: ipſi ſoli nubilam caliginem & perpetuas tenebras comminantem, Apul. Met. III med. p. 136, 20 Elm.: annus, Tibull. II, 5, 76: *van daar* Nubilum, Subſtantive, ſcil. coelum, *bewolkte lucht*, *droevige lucht*, *bij voorb.* nubilum inducere, Plin. Ep. II, 17, 7, i. e. *brengen:* aliquid differre propter nubilum, Sueton. Ner. 13: vitare ſoles atque ventos, & nubila etiam ac ſiccitates, Quintil. XI, 3 ante med.: nubilo (Ablat.) *bij droevige lucht*, Plin. H. N. VII, 60 extr. XI, 24 extr.: *van daar* Nubila *wolken*, Virg. Aen. IV, 177. Horat. Od. I, 7, 15. I, 34, 5. Ovid. Am. I, 8, 9. Ibid. Met. XI, 435: nubila disjicere, Ibid. Met. I, 328: conducere, Ibid. 572: inducere, Ibid. VII, 202: nunquam tanta nubila obduci, ut non aliqua hora ſol cernatur, Plin. H. N. II, 62. 2) *wolkig*, *d. i. wolken veroorzakende of aanbrengende*, *bij voorb.* auſter, Ovid. Pont. II, 1, 26. Prop. II, 16 (15) 56: aquilo, Plin. H. N. II, 47 poſt med.: Orion, Claudian. de Stilich. I, 287. 3) *Tropisch*, *wolkig*, *d. i.* a) *duiſter*, *donker*, *bij voorb.* Styx, Ovid. Faſt. III, 322: color, Plin. H. N. IX, 35: via funeſta nubila taxo, Ovid. Met. IV, 432: lucos petunt, ubi nubilus umbra in mare prorumpit Thybris, Ibid. XIV, 447: antra nubila multa ſylva, Ib. 514: Arcas nubilus i. e. ap. Inferos degens, Stat. Theb. IV, 483: *van daar Tropisch*, *duiſter*, *ſomber*, *te weten*, *van voorkomen*, *treurig*, Ovid. Met. V, 512: *van daar* nubilum *Tropisch*, *wolken*, *bewolkte lucht*, *d. i. treurigheid*, *bij voorb.* ſol etiam humani nubila animi ſerenat, Plin. H. N. II, 6: produxit nubila menti, Stat. Sylv. V, 3, 12: oculi hilaritate eniteſcant & triſtitia quoddam nubilum ducant, Quintil. XI, 3 ante med. §. 75: *ook duiſter*, *treurig*, *jegens iemand*, *ongenegen*, *ongunſtig*, *bij voorb.* nubila naſcenti ſeu mihi Parca fuit, Ovid. Triſt. V, 3, 14. b) *duiſter*, *ſomber*, *droevig*, *d. i. ongelukkig*, *bij voorb.* tempora, Ovid. Triſt. I, 1, 40. I, 8, 6. c) *droevig*, *beneveld*, *d. i. te zeer in drift*, *bij voorb.* mens nubila, Plaut. Ciſt. II, 1, 5. i. e. *verlegen:* Mars nubilus ira, Stat. Theb. III, 230, i. e. *verhit.*

NUBIVĂGUS, a, um, *in de wolken omzwervende*, *bij voorb.* meatus (*van* Daedalus), Sil. XII, 102.

NUBO, pſi *en* ptus ſum, ptum, 3. 1) *bedekken*, *omhullen*, *bij voorb.* tellus cupiet ſe nubere plantis, Colum. X, 158, *zich met planten te bedekken*, *omhullen*, *d. i. daar mede bedekt*, *vervuld te worden: doch*, *het kan ook zijn*, *trouwen* (*Tropisch*), *het welk bij ſlot op het zelfde uitkomt:* jubet, ut udae virgines nubant roſae, Pervig. Ven. 23, *dat roosjens de meisjens bedekken zouden*, *d. i. dat meisjens zich met roosjens zouden verſieren: dewijl de Bruid bij de bruiloft met een ſluïer* (flammeo) *bedekt*, *en dus bedekt den Bruidegom overgegeven werdt: van daar* 2) *eenen man nemen*, *trouwen*, *met en zonder* Dativus, *bij voorb.* virgo nupſit ei, Cic. ad Div. I, 46: ſi qua voles apte nubere, nube pari, Ovid. Her. IX, 32: his duobus duae Tulliae, regis filiae, nupſerant, Liv. I, 46: quo illae nubent divites dotatae? — quo lubeat, nubant, dum dos ne ſiat comes, Plaut. Aul. III, 5, 15: quibus, qui ducat, abeſt; ubi nubimus ambae, Ovid. Met. IX, 762, *zegt* Iphis, *als een meisjen*, *toen zij met een meisjen trouwen zou:* ſi (uxor) a liberis non nupſerit, Pandect. XXXV, 1, 60 extr.: in familiam clariſſimam nupſiſſes, Cic. Coel. 14: in familiae luctum atque in privignorum funus nupſit, Cic. Cluent. 66: ſi non in funere meo nupſiſſem, Liv. XXX, 15: nubere in domum aliquam, Liv. IV, 4: *dus ook* nuptam eſſe alicui, Liv. II, 4. XXX, 15, *getrouwd zijn: dus ook* cui nupta diceretur, Liv. I, 47 in.: cui nuptam me eſſe arbitror, Ibid.: mulier nupta uni, Cic. Verr. V, 13 extr.: filiam tuam adoleſcentibus primariis nuptam fuiſſe, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 poſt med.: *ook zegt men dikwijls* nuptam eſſe cum aliquo, *met iemand getrouwd zijn of hem getrouwd hebben*, *bij voorb.* Cic. Verr. IV, 61. Cic. ad Div. XV, 3. Plaut. Aſin. V, 2, 20. Ibid. Mil. IV, 1, 19. Terent. Hec. IV, 1, 19. Ibid. Phorm. V, 3, 34, *welke zegswijze met de onze overeenkomt*, *alwaar men ook zegt*, *zij is met hem getrouwd: ook kan men dit ſomtijds zoo verklaaren: bij iemand als echte vrouw* (*want* nupta *is ook echte vrouw*) *zijn: van daar ſtaat daar voor ook* nuptam eſſe apud aliquem, Gell. I, 23. *Ook is het* Supinum *gebruikelijk*, *bij voorb.* ire nuptum, Plaut. Caſ. Prol. 85, *trouwen:* nuptum dare, locare, collocare, *uittrouwen*, *bij voorb. eene dochter*, *bij voorb.* filiam ſuam alicui nuptum dare, Nep. Pauſ. 21 cf. Liv. I, 49: *dus ook* daturne illa Pamphilo hodie nuptum? Terent. And. II, 1, 1: cui data eſt nuptum, Ibid. Hec. IV, 1, 13: *ook* ad virum *aan een man*, Plaut. Stich. I, 2, 83: cf. 85: virginem nuptum locare adoleſcenti, Terent. Phorm. V, 1, 25: *of* collocare, Caeſ. B. G. I, 18: mittere nuptum, Salluſt. ap. Arufian.: *van daar* nupta *getrouwd*, *eene getrouwde*, *echte vrouw*, *gade*, *bij voorb.* male nupta, *ſlecht*, *ongelukkig getrouwd*, Plaut. Caſ. II, 2, 7: nupta nia, Cic. Sext. 3: nupta ea eſt an vidua? Plaut. Mil. IV, 1, 18: mulieres nuptae nobiles, Cic. V[illegible] V, 31: nova nupta, Plaut. Caſ. IV, 2, 3. IV, 4, 1: virgines nuper nuptae, Horat. Od. II, 8, 23: nupta pudica, Ovid. Faſt. II, 794: nupta Jovis, Ibid. Her. XVI, 164: cui ſis nupta futura viro, Ib. 368. Not. a) *ook wordt het van manſperſonen gebruikt*, *doch*, *deels uit boert*, *bij voorb.* nuptus novus, Plaut. Caſ. V, 1, 6, *alwaar een manſperſoon bij misſlag een manſperſoon trouwt of trouwen zou: deels uit ſpotternij*, *wanneer een man aan zijne vrouw onderdanig wordt*, *bij voorb.* uxori nubere nolo meae, Martial. VIII, 12, 2: cf. Pompon. ap. Non. 2. n. 577: *deels*, *wanneer manſperſonen met manſper-*

ſo-

ftmen ontuchtshalven bij een komen, Martial. XII, 42, 1. Juvenal. II, 134 en 137. *Evenwel ftaat het ernftig van manfperfonen, bij voorb.* nuptis viris, Varr. ap. Non. 7. n. 98. b) *boertend, voor. bij een manfperfoon flapen, bij voorb.* haec quotidie viro nubit, Plaut. Cift. I, 1, 45. c) *ook van wijnftokken, als zij aan boomen gebonden worden, gevolglijk die daar mede verbinden, bij voorb.* vites in Campano agro populis nubunt, Plin. H. N. XIV, 1: Et te, Bacche, tuas nubentem junget ad ulmos, Manil. V, 238: populus vitibus nupta, Plin. H. N. XVIII, 28 med. *Ook van den grond, bij voorb.* tellus cupit fe nubere plantis, Colum. X, 158, i. e. *zich vereenigen, zie boven.* d) nupta verba, *echtelijke woorden, d. i. uitdrukkingen, die voor getrouwde vrouwen, maar niet voor jonge juffers, pasfen; gevolglijk ontuchtige, bij voorb.* Virgo fum, needum didici nupta verba dicere, Plaut. ap. Feft.

NUCAMENTUM, i, n. *het geen aan de boomen, in de gedaante van eene noot, afhangt, bij voorb. dennenbotten enz., bij voorb.* nucamenta, Plin. H. N. XVI, 10, *tweemaalen.*

NUCETUM, i, n. *eene plaats met nootenboomen bezet, nootenbosch*, Stat. Sylv. I, 6, 12.

NUCEUS, a, um, 1) *uit of van nooten.* 2) *van nootenboomen, bij voorb. hout enz., bij voorb.* materies (i. e. *hout*), Cato R. R. 31, *welke woorden*, Plin. H. N. XVI, 39 ante med., *herhaald worden.*

NUCIFRANGIBULUM, i, n. *een nootenkraaker, d. i. tand*, Plaut. Bacch. IV, 2, 16.

NUCIPERSICUM, i, n. *misfchien een perfik op een nootenboom geënt, of ook nootperfik*, Martial. XIII, 45, *in het opfchrift.*

NUCIPRUNUM, i, n. *een pruim op een nootenboom geënt*, Plin. H. N. XV, 13.

NUCLEUS, i, m. 1) *pit, kern, en wel* a) *van eene noot*, Plin. H. N. XV, 22: avellanae, Plin. H. N. XXXVII, 4: qui e nuce nucleum effe (*voor* edere) volt, frangit nucem, Plaut. Curc. I, 1, 55: *van daar* nucleum amifi, reliquit pignori putamina, *als een fpreekwoord*, Ibid. Capt. III, 4, 122: *en andere diergelijke vruchten, bij voorb. van amandelen*, Plin. H. N. XV, 13: nucum pinearum, Ibid. 10: *waar voor* nucleus pineus *ftaat*, Celf. II, 27: *van daar* nucleus allii, Plin. H. N. XIX, 6 poft med., i. e. *pit van knoflook.* b) *de onëetbare, harde pit van boomvruchten, bij voorb. van olijven*, Plin. H. N. XXXVII, 11: *perfiken*, Ibid. XXIII, 7 poft med.: *kerfen*, Ibid.: *ook wijndruiven*, Ibid. XXIII, 1 in. XXXI, 10 ante med.: *granaat-appel*, Ibid. XIII, 19. 2) *Tropisch, kern, pit, d. i. het geen omtrent aan kern of pit gelijk is, bij voorb.* a) *het binnenfte, bij voorb.* gallae, Plin. H. N. XXIV, 4: myrrhae, Plin. H. N. XII, 16: *dus ook* corporis conchae, Plin. H. N. IX, 35, *peerlmosfel, d. i. peerl: dit behoort misfchien tot het volgende.* b) *het hardfte in eene zaak, bij voorb.* ferri, Plin. H. N. XXXIV, 14 med., *de kern, d. i. het beste en hardfte, van het ftaal: dus ook misfchien* corporis conchae, i. e. *peerl, zie hier voor: dus ook in een vloer* (in pavimento) *het binnenfte en vaste*, Plin. H. N. XXXVI, 25. Vitruv. VII, 1: *ook der aarde, bij voorb.* ita fe denfante pinguitudinis nucleo (fcil. terrae), Plin. H. N. XVII, 6.

NUCULA, ae, f. *kleine noot, nootjen*, Plin. H. N. XV, 22: cf. Feft.

NUDATIO, onis, f. *ontbloting*, Plin. H. N. VIII, 6 extr.

NUDITAS, atis, f. 1) *naaktheid, blootheid.* 2) *Tropisch, d. i. mangel, behoeftigheid, bij voorb. in 't fchrijven, fpreken, magerheid, bij voorb.* tenuitas & nuditas cet., Quintil. X, 2 poft med. §. 23.

NUDIUS, *ftaat misfchien voor* nunc dies eft (*of* nunc dius i. e. dies), *bij voorb.* nudius tertius, *voor drie dagen, eigenlijk, het is thans de derde dag, eergisteren, bij voorb.* nudius tertius dedi ad te epiftolam cet., Cic. Att. XIV, 11: heri & nudius tertius, Plaut. Moft. IV, 2, 40: *dus ook* quartus, quintus, fextus, *voor vier, vijf, zes dagen, bij voorb.* heri & nudius tertius, quartus, quintus, fextusque, poftquam hinc abivit, nunquam deftitum eft cet., Plaut. Moft. IV, 2, 40: heri nudius quintus natus ille eft, Ibid. Truc. II, 6, 28, i. e. *voor vijf dagen: dus ook* nudius tertius decimus, *voor dertien dagen, bij voorb.* recordamini, qui dies nudius tertius decimus fuerit, Cic. Phil. V, 1: de quo judicium nudius tertiusdecimus feceritis, Ibid. 2 in.

NUDO, avi, atum, are, *ontblooten, d. i. bloot, naakt maken, van klederen berooven, de klederen uittrekken, het zij dit met of zonder geweld gefchiede, bij voorb.* Hominem nudari juffit, Cic. Verr. V, 62: flagitii principium eft, nudare inter cives corpora, Enn. ap. Cic. Tufc. IV, 33: ne nudarent corpus ad ictus, Liv. XXXVIII, 26 extr.: nudari & virgas expediri juffit, Liv. XXIX, 9: *dus ook* nudatus, a, um, *bij voorb.* crura, Virg. Georg. II, 7: humerus, Ibid. Aen. V, 135: caput, Ibid. XII, 312: anus canos fuos & manu nudans ubera, Ovid. Met. X, 391: *van daar* 1) *in 't gemeen, iets ontblooten, d. i. het berooven, van het geen, daar het mede bedekt was, bij voorb.* gladium, Liv. XXVIII, 33, *den degen ontblooten, d. i. uittrekken: dus ook* telum (i. e. gladium) vagina nudatum, Nep. Dat. 11: culmen omni tecto nudatum, Liv. XXVII, 4: *dus ook* tectum nudatum fcil. tegulis, Liv. XLII, 3: omnium (fepultorum) nudatos manes (i. e. corpora), nullius offa terra tegi, Liv. XXXI, 30: parietes postesque (fcil. ornamentis cet.), Liv. XXXVIII, 43: arbores foliis, Plin. H. N. XVI, 22: montem fylvis, Sil. VIII, 502: caput crine, Petron. 107: aeftus nudans arenas fcil. aqua, Plin. H. N. XXXVI, 6 extr.: *dus ook* ventus nudaverat vada fcil. aqua, Liv. XXVI, 45 extr.: *dus ook* brevia litorum nudantur, Tacit. Ann. VI, 33: murum defenforibus, Caef. B. G. II, 6: navem epibatis, Hirt. Alex. 11: muros urbis tegulis, Liv. XLV, 28: meffes, i. e. *het graan*, Ovid. Faft. III, 557, i. e. *van zijne airen berooven, uitdorfchen:* agros, Liv. XLIV, 27, i. e. *het graan wegnemen:* quatiendo arietibus muros aliquantum urbis nudaverant, Liv. XXXVIII, 7, i. e. *hadden een vrij goed deel der ftad ontbloot, d. i. van den muur berooft:* vifcera nudant, Virg. Aen. I, 211 (215): cacumina nudata fylvae oftendunt, Ovid. Met. I, 346, i. e. *vrij van water, gevolglijk zichtbaar: ook Tropisch, bij voorb.* evolutum illis integumentis diffimulationis tuae nudatumque perfpicio, Cic. Or. III, 86: vis ingenii fcientia juris nudata, Ibid. I, 38. 2) *ontblooten, d. i. van befchutting berooven, bloot geven, aan gevaar bloot ftellen, bij voorb.* litora, Caef. B. C. III, 2?: urbem, Liv. XXXVII, 42, i. e. *dien niet bezetten: dus ook* caftra, *bij voorb.* jubet portas claudi, ne caftra nudentur, Caef. B. G. VII, 70, fcil. praefidio: *bijzonder van een leger in het treffen, wanneer het zich voor het indringen van den vijand bloot geeft, bij voorb.* nudarunt omnia, Liv. XXXVII, 42: *dus ook* terga fuga, Virg. Aen. V, 586. 3) *ontblooten, d. i. berooven, bij voorb.* aliquem praefidio, Cic. Dom. 1: tribuniciam poteftatem omnibus rebus, Caef. B. C. I, 7: cornicula nudata coloribus, Horat. Ep. I, 3, 20: *en men kan het een en ander van het voorgaande hier toe brengen: dus ook* patria moenibus nudata, Liv. XXI, 8: vis ingenii fcientia juris nudata, Cic. Or. I, 38. 4) *ontblooten, berooven, plunderen, bij voorb.* omnia, Cic. Verr. Act. I, 5: neu nuder ab illis, qui cet., Ovid. Trift. I, 5, 7: quem praeceps alea nudat, Horat. Epift. I, 18, 21. 5) *bloot geven, d. i. ontdekken, zichtbaar maken, verraden, laten merken, te kennen geven, bij voorb.* animos, Liv. XXXIII, 21 extr.: *zijne gezindheden:* Aetoli indies magis defectionem nudabant, Liv. XXXV, 32: nec illi primo ftatim creati nudare, quid vellent, Liv. XXIV, 27: ingenium res adverfae nudare folent, Horat. Sat. II, 8, 74: ne manifeftum caelibis obfequium nudet te, Ibid. II, 4, 47: fama equeftris pugnae nudavit voluntates hominum, Liv. XLII, 63. 6) *ontdekken, d. i. uitvorfchen, bij voorb.* animus (alicujus), Liv. XXXIV, 24: *van daar* 7) *in 't gemeen, zichtbaar maken, aantoonen, ontdekken, openbaren, bij voorb.* crudeles aras trajectaque pectora ferro, Virg. Aen. I, 356 (360): *dus ook* animos, dilectionem, voluntates, Liv.: ingenium, Horat., *zie hier voor: en men kan meer van daar hier toe brengen.*

NUDULUS, a, um, i. q. nudus, *als men verkleinend of boertend fpreekt, bij voorb.* animula, Hadrian. Imperat. ap. Spartian. in Hadrian. 25.

NUDUS, a, um, 1) *bloot, d. i. naakt, zonder klederen, bij voorb.* tanquam nudus nuces legeret, Cic. Or. II, 66: nudo veftimenta detrahere, Plaut. Afin. I, 1, 79, *als een fpreekwoord, d. i. iemand iet ontnemen, die zelve niets heeft:* nudis pedibus, Horat. Sat. I, 8, 24: nuda membra Pyracmon (i. e. *ten aanzien der ledematen van het ligchaam*), Virg. Aen. VIII, 425: *dus ook* nuda pedem, Ovid. Met. VII, 183: nudus ara, Virg. Georg. I, 299, i. e. *zonder kleding, of alleen ligt gekleed, bij voorb. in het kamizool of in het hemd:* nuda corpora & foluta fomno trucidantur, Liv. V, 45, *doch, het kan ook zijn, ongewapend. Ook die alleen de* Toga *niet aan heeft, of andere niet behoorlijk gekleed is, bij voorb.* juvenis nudus, qui veftimenta perdiderat, Petron. 92: nudus ara, Virg., *zie hier voor:* inermes nudique fub jugum miffi i. e. *in de bloote* Tunica, *gevolglijk zonder* Toga, Liv. III, 23: *van daar* 2) *Tropisch, bloot, naakt, d. i. het geen zoo is, als het van de natuur is, zonder opfchik, bij voorb.* commentarii (Caefaris) nudi, Cic. Brut. 75: verba, Plin. Epift. IV, 14, i. e. *als men de zaken voor de vuist met haar naam benoemt, en gevolglijk ontuchtig fpreekt:* fine quo cetera nuda, jejuna, infirma — funt, Quintil. VI, 2, 7: obfcoena nudis nominibus enuntiare, Ibid. VIII, 3, 38, i. e. *met de eigenlijke woorden, zonder omfchrijving enz.:* capilli, Ovid. Met. IV, 261, VII, 183, *zonder fieraad.* b) nudus ludor, Quintil. XI, 3 ante med. §. 26, van

van naakte leden. 2) *bloot, d. i. geene bedekking hebbende, onbedekt, bij voorb.* vertex, Virg. Aen. XI, 642: costae nudae tegmine, Sil. V, 450: ensis, Virg. Aen. XII, 306: nudus — jacebis in arena, Ibid. V, 871, i. e. *onbegraven:* hordea, Ovid. Medic. 56, i. e. *gepeld:* nemus i. e. *zonder loof*, Senec. Herc. Oet. 381: sedit humo nuda, *op den blooten grond.* Ovid. Met. IV, 261: dextra, Liv. XXVIII, 3, i. e. *ongewapend, zonder degen:* corpora, Liv., *zie hier voor:* unda, Senec. Oed. 43, i. e. *zonder water:* subsellia, Cic. Cat. I, 7, i. e. *als er niemand op zit:* silex, Virg. Ecl. I, 15, i. e. *zonder gras:* terga, Liv. I, 27, i. e *zonder bedekking.* 3) *in 't gemeen, ontbloot, d. i. beroofd van eene zaak, bij voorb.* agris, Horat. Sat. II, 3, 134: praesidio, Cic. Att. VII, 13: remigio, Horat. Od. I, 14, 4: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* loca nuda gignentium, Sallust. Jug. 79 (81): arboris, Ovid. Met. XII, 512: *ook met* a (i. e. *van, of ten aanzien*), *bij voorb.* resp. nuda a magistratibus, Cic. Dom. 22: a propinquis, Cic. Red. Quir. 6: *ook zonder* Casus, *bij voorb.* domum reddiderit nudam, Cic. Verr. II, 32: manus, Quintil. XI, 2, 42: dextera, Liv., *zie hier voor: ook* seq. Accusat., *bij voorb.* lapis omnia nudus, Virg. Ecl. I, 48. Not. vox nuda corporis, Apul. Met. V in., *zonder ligchaam.* 4) *in 't gemeen, bloot van iet, bij voorb. niet hebbende, bij voorb.* Messana ab his rebus nuda est, Cic. Verr. IV, 2: a propinquis, Cic., *zie hier voor:* resp. nuda a magistratibus, Cic., *zie hier voor.* 5) *naakt, bloot, d. i. behoeftig, arm, bij voorb.* quem tu semper nudum voluisti, Cic. Flacc. 21: nudi equites, Cic. Att. I, 16 post init.: senecta, Ovid. Her. X, 154: cf. Juvenal. VII, 35. 6) *bloot, d. i. nergens mede vereenigd, zuiver, alleen, slechts, bij voorb.* nuda ira, Ovid. Trist. III, 11, 17 *en* 18, i. e. *enkel toorn, niets anders dan toorn:* ne hoc quidem nudum est intuendum, Quintil. XII, 1, 37, i. e. *bloot, alleen:* artes nudae, Ibid. Prooem. §. 44: sedit humo nuda, Ovid., *zie hier voor:* Nuda ista si ponas, Cic. Parad. III, 2: locorum nuda nomina — ponentur, Plin. H. N. III. Praefat. init.: aper, Martial. I, 44, 9: nudo homine contenta est (virtus), Senec. Benef. III, 18: nudus consensus sufficit, Pandect. XLIV, 7, 51 extr.: nudus usus, Ibid. VII, 8, 1: *van daar misschien* Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11, si nudus huc se Antonius contulerit, facile mihi videor sustinere posse i. e. *zonder versterking of hulp van anderen, of zonder leger, of zwak (aan troepen enz.).*

NUGAE, arum, 1) *potzen, narrenpotzen, gebabbel, nietswaardige dingen, beuzelingen, zotheden, kleinigheden, daar niets in ligt, het mag dan in spreken of doen bestaan, bij voorb.* aufer nugas, *weg met die gekheden!* Plaut. Truc. IV, 4, 7: nugae sunt, *dat zijn potzen*, Ibid. II, 1, 21: nugas postulet, Ibid. Trin. II, 4, 40, *potzen, d. i. vergeefsche dingen, d. i. het is vergeefsch:* nugas maximas fuisse credo praeut cet., Ibid. Merc. II, 4, 1, *potzen, d. i. beuzelingen, kleinigheden:* nugas egerit, Ibid. Men. Prolog. 54, *zal potzen maken, d. i. zich vergeefsch bemoejen: dus ook* majores (nugas) agere, Ibid.: *dus ook* maximas nugas agere, Ib. Asin. I, 1, 78, *potzen maken, d. i. nuttelooze dingen:* nugas, *potzen, d. i. dat zijn potzen*, Ibid. Pers. IV, 7, 7. Must. V, 1, 38: tantis delectatum esse nugis? Cic. ad Div. II, 13: magnas nugas dixerit, Terent. Heaut. IV, 1, 8: *van daar noemt* Catullus *en* Martialis *zijne gedichten* nugas i. e. *beuzelingen, kleinigheden*, Catull. I, 4. Martial. IX, 1, 5: *verders* haec non sunt nugae; non enim mortualia, Plaut. Asin. IV, 1, 63, i. e. *potzen: sommigen verklaaren het, lijkliederen: doch, misschien past ook beuzelingen, kleinigheden: dewijl de lijkliederen ook voor beuzelingen geacht werden:* cf. Nenia. 2) *potzen, d. i. slechte personen, die nergens toe nuttig zijn, of enkel tot tijdverdrijf of vermaak dienen, bij voorb.* nugarum nihil, Cic. Mil. 21 in., i. e. (Milo *hadt niet bij zich*) *zijne kapeljongens en slavinnen tot opschik enz.:* amicos habet meras nugas, Matinium, Scaptium, Cic. Att. VI, 3: ego Hephaestum — Niciam, ego nugas maximas omni mea comitate sum complexus, Cic. Q. Fr. I, 2, 2. Not. *De* Nominat. *zal ook* nugas (m. f. *en* n.) *geweest zijn*, Charis. 1, *bij voorb.* nugas fieret, Varr. ap. Non. 4. n. 328, *alwaar anderen* nugax *lezen.*

NUGALIS, e, *beuzelachtig, ondeugend, slecht, bij voorb.* theoremata, Gell. I, 2: quaedam nugalia, Ibid. IV, 1: quin potius haec mittis nugalia? Ibid. VII, 17.

NUGAMENTUM, i, n. *wisjewasjes, d. i. slecht tuig, kleinigheid, bij voorb.* nugamenta comparasti, Apul. Met. I extr.

NUGAS, *zie* Nugae, *op het einde.*

NUGĀTOR, oris, m. *die beuzelingen, potzen, d. i. kleinigheden en onnutte dingen spreekt of doet, een babbelaar, laf mensch, laf, ondeugend*, Plaut. Mil. IV, 2, 86. Ibid. Trin. IV, 2, 91. Ibid. Curc. IV, 1, 1. Cic. Flacc. 16. Gell. XI, 8. XII, 2: non vero tam isti (scil. lacerti tui), quam tu ipse, nugator, Cic. Senect. 9 in.

NUGĀTORĬE, *beuzelachtig, slecht, ondeugend, bij voorb.* respondere, Auct. ad Her. IV, 36.

NUGĀTORĬUS, a, um, *beuzelachtig, slecht, ondeugend, laf, bij voorb.* res, Cic. Caecin. 23: bos, Varr. R. R. II, 5: accusatio, Cic. Rosc. Am. 15: genus argumentationis, Auct. ad Her. II, 20: artes, Plaut. Trin. IV, 2, 2: illud valde leve est ac nugatorium, Cic. ad Div. XI, 2 extr.

NUGAX, ăcis, *potzen of nuttelooze, laffe dingen bedrijvende, bij voorb.* qui tam nugax esset, Coel. in Cic. Epist. ad Div. VIII, 15: cf. Petron. 52, *tweemaalen.*

NUGIGERŬLUS, a, um, *beuzelingen of kleinigheden dragende of brengende, bij voorb.* nugigerulis, Plaut. Aul. III, 5, 51, *alwaar* Lambinus nugivendis *lezen wil.*

NUGIVENDUS i. e. vendens nugas, *zie* Nugigerulus.

NUGO, onis, i. q. nugator, Apul. Met. V extr. *tweemaalen*, p. 172, 2 *en* 24 Elmenh.

NUGOR, atus sum, ari, 1) *potzen maken, wisjewasjens aanrichten of spreken, spotten, bij voorb.* Democritus nugatur, Cic. ad Div. II, 13: Graecia nugari coepit, Horat. Ep. II, 1, 93: cf. Ibid. Sat. II, 1, 73. 2) *potzen maken, spotternijen maken, beuzelen, liegen*, Plaut. Cas. V, 4, 11. Ibid. Epid. III, 4, 42. Ibid. Trin. IV, 2, 55.

NULLUS, a, um, *geen, geene, geen, wanneer er van meer dan twee gesproken wordt, is bekend, bij voorb.* tua nullam in partem interesse, Cic. ad Div. XIII, 1: nullae lites neque controversiae sunt, quae cet., Cic. Or. I, 26: elephanto belluarum nulla prudentior, Cic. Nat. D. I, 35: olea nulli animalium obnoxia futura, Plin. H. N. XIX, 10: nullum omnium praestantius (augurium). Ibid. VIII, 22 extr.: ei de virtutibus nulla defit, Cic. Fin. V, 13: nulli supersunt de inimicis, Cic. Marc. 7: nullo certo ordine, Caes. B. G. II, 11: nullis castris eo die — exercitus mansit, Liv. XL, 40, *alwaar het ook voor* non *staan kan: dus ook* nullis nostris militibus impositis, Hirt. Alex. 10: nulli vestrum decero, Liv. VI, 18: homo nullis literis, Plin. Ep. VI, 29: homo nullo numero, Cic. Phil. III, 6: *ook volgt* nec — nec (neque — neque) *daar op, zonder de ontkenning weg te nemen, bij voorb.* nulla unquam respublica nec major, nec sanctior, nec — ditior fuit, Liv. Praefat.: *ook* ne quidem, *bij voorb.* nullam, ne in tabellae quidem latebra fuisse absconditam malevolentiam, Cic. ad Div. III, 12: neque — nulla *voor* neque — ulla, Liv. XLIII, 13 in., *zie* Nec: nullo pacto, Cic. Mur. 13, *of* nullo modo, Cic. Verr. II, 76, *op geenerleie wijze:* Not. rem nullo modo probabilem omnium, Cic. Nat. D. I, 27, *alwaar* nullo modo *voor* minime *schijnt te staan, ten zij men misschien* omnino *voor* omnium *wil schrijven, en dus afdeelen:* probabilem. Omnino quis cet. Not. 1) Nullus dum, nulla dum cet., *nog geen enz., bij voorb.* nulla dum via, Liv. V, 34: nullas dum civitates, Liv. XXIX, 12. 2) nulli rei esse, Gell. VII, 11. IX, 2. XIII, 30, *nergens toe deugen.* 3) nullus *voor* nemo *geen, niemand; is menigvuldig, bij voorb.* nulli — defuit, Nep. Cim. 4: nullus plus, Plaut. Bacch. II, 2, 12: a nullo, Plin. H. N. XVIII, 28 extr.: nullo hostium, Tacit. Germ. 43: ut nullo egeat, Cic. Amic. 9: *dus ook* nulla *van vrouwen, geene, bij voorb.* talem nulla pareret filium, Terent. Heaut. V, 3, 20: nulla amissum conjugem flevit, Justin. XXVIII, 4: *zoo staat* nulla *meermaalen, bij voorb.* Plaut. Aul. III, 5, 24. Ovid. Remed. 747: *dus ook* nulli *geene (menschen) d. i. niemand, bij voorb.* sunt nulli, Cic. Off. I, 37, i. e. *daar zijn er geen of geenen, daar is niemand:* nullis defendentibus i. e. nemine defendente, Nep. Them. 4: *ook staat* nullus *voor* neuter (*zoo als* quis *voor* uter), *bij voorb.* non liceret mihi nullius partis esse, Asin. Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 31 post init. 4) nulli duo, Plin. H. N. III, 1 extr., *geene twee, d. i. ook geene twee: dus ook* nullas hominum indiscretas effigies existere, Ibid. VII, 1: *maar men kan ook dit* nulli, nullas, *door* non *verklaaren.* 5) Nullus unus *voor* nullus, *gelijk wij, geen eenige, bij voorb.* nulla re una magis oratorem commendari, quam cet., Cic. Brut. 59 extr.: *dus ook* nullus unus, *bij voorb.* ut — unum signum — nullum haberent, Cic. Provinc. 4: *men kan ook hier* nullus *door* non *verklaaren.* 6) Nullum i. e. *geene zaak, niets, bij voorb.* Grajis nullius avaris, Horat. Art. 324: *dus ook* nullius acrior custos quam libertatis fuit *voor* nullius rei, Flor. I, 26: *even zoo staat* ullius *voor* ullius rei, Liv. II, 59 post med.: *dus ook* nullo magis cet., Senec. Benef. II, 25. Justin. V, 1, i. e. nulla re *door niets: dus ook* nullo magis studio, quam spe gaudent, i. e. nulla re, Quintil. II, 4: *dus ook* Plur. nulla *voor* nullae res, *bij voorb.* perit magnus, nullis obstantibus, ignis, Lucan. III, 364. 7) Nullo i. e. nullo loco *nergens, bij voorb.* nullo verius, quam, ubi cogitentur, castra esse, Liv. XXII,

53 post med. 8) Nullus, *wanneer er non op volgt, alle, een ieder, bij voorb.* nulla suarum rerum non relicta, Liv. VIII, 26: nullos non honores cepit, Sueton. Caes. 76: nullo non se die extulit, Senec. Ep. 12 extr.: *maar gaat* non *voor af, dan staat het voor* aliquis *eenige, zie* Nonnullus. 9) Nullus *geen, d. i. niet veel nut, slecht gesteld, eigenlijk, zoo goed als geen, ellendig, gering, slecht, ondeugend, bij voorb.* Nullum id argumentum est, Cic. Tusc. II, 5: ob rem nullam misit, Terent. Hec. V, 3, 2, *wegens geene zaak, d. i. wegens een wisjewasje, bagatel:* Nullus imperator fuit, Cic. ad Div. VII, 3 ante med., *was geen veldheer, d. i. ellendiger, slechter:* nullos judices habemus, Cic. Q. Fr. III, 2 med.: in petitione nisi id agas, nullus petitor esse videare, Q. Cic. Petit. Cons. 7, i. e. *slechter, d. i. zonder gevolg, zonder nut:* igitur tu Titias & Apulejas leges nullas putas? Cic. Leg. II, 6, *voor geene, d. i. zoo goed als voor geene:* in concordia ordinum nullos se usquam esse vident, Liv. III, 68, i. e. *in geene waarde zijn, niets gelden:* Servium Tullium captiva natum, patre nullo, matre serva, Liv. IV, 3, i. e. *van eenen geringen vader, doch, het kan ook zijn, van eenen onbekenden vader:* nullus repente fui, Liv. VI, 18 post med., i. e. *ben niet geächt geworden, doch, het kan ook voor* perii *staan:* nulla est haec amicitia, Cic. Amic. 26, *dat is geene, d. i. zoo goed als geene vriendschap, d. i. deugt niets: hier toe kan men ook rekenen,* nullam esse rempublicam, nullum senatum, nulla judicia, Cic. Q. Fr. III, 4: tam nullus, Plin., *zie hier na.* 10) Nullus *voor* non *is menigvuldig: zoo als de onzen ook in eenige gevallen geen voor niet zeggen, bij voorb.* tametsi nullus moneas, Terent. Eun. II, 1, 10, i. e. *niet:* Sextus ab armis nullus discedit, Cic. Att. XV, 22: Philotimus nullus venit, Cic. Att. XI, 24, i. e. *niet, of daar kwam geen Philotimus:* ad Aelium nullus tu domum scil. ibis, Ibid. XV, 29: nullos dixeris i. e. ne dicas, Terent. Hec. I, 2, 3: *dus ook* nullus ostenderis, Plaut. Rud. IV, 4, 91: nullus creduas (*voor* credas), Ibid. Trin. III, 1, 5: *dus ook van vrouwen* nulla *voor* non, *bij voorb.* nulla colum novit, Virg. in Ciri 177: *ook bij* Pronom., *bij voorb.* haec bona — nulla redierunt, Cic. Rosc. Am. 44: quod eos nullos (scil. piscatores) videret, Cic. Off. III, 14: *ook voor neen, bij voorb.* Charinus *zegt*, Terent. And. II, 2, 33, liberatus sum hodie, Dave, tua opera; Davus *antwoordt* ac nullus quidem (scil. liberatus es) i. e. *neen, of gij zijt niet verlost geworden.* Not. Philippi nullus usquam (scil. erat), nec nuncius ab eo veniebat, Liv. XXXII, 35, *is onduidelijk.* Duker *leest* Philippus nullus cet. i. e. non: *het welk wel voegt, d. i. was nergens.* 11) Nullus sum i. e. *ik ben niet of niets meer, ik ben vernietigt, te gronde gegaan, niet meer, bij voorb.* nolite arbitrari, me, cum a vobis discessero, nullum fore, Cic. Senect. 22: Anima est amica amanti: si abest, nullus est, Plaut. Bacch. II, 2, 16, i. e. *zoo is hij dood, niet meer:* cum mors nec ad vivos pertineat nec ad mortuos; alteri (scil. mortui) nulli sunt, Cic. Tusc. I, 38, i. e. perierunt: *verders* sed tu nullus eris, *zult niet meer zijn* (scil. *dood*), Virg. Catalect. XIV, 7: *van daar* nullus i. e. mortuus, *bij voorb.* cujus (terrae) numen jam nullis precamur irati grave i. e. mortuis, Plin. H. N. II, 63: *dus ook* ossa nulla, Prop. I, 17, 12: *verders* in rebus damnatis ac jam nullis cet., i. e. perditis, Plin. H. N. XXXVI, 27: *van daar Tropisch,* nullus sum, Terent. And. III, 4, 20. Phorm. V, 7, 49. Plaut. Most. II, 1, 41. Ibid. Merc. I, 2, 52 *en* 104, *en* nulla sum, Terent. Hec. IV, 1, 6, i. e. *ik ben verloren:* nullus es, Terent. Phorm. I, 4, 1, *gij zijt verloren: dus ook* ecce me nullum senem, Plaut. Cas. II, 4, 26, i. e. *zoo ben ik verloren (ongelukkig): dus ook* nullus repente fui, Liv. VI, 18. 12) tam nullus i. e. *zoo slecht, en voor niets te achten, bij voorb.* in his tam parvis atque tam nullis cet., Plin. H. N. XI, 2. 13) nullus i. e. *onbekend, bij voorb.* patre nullo, Liv. IV, 3 post med., *zie boven.* 14) Nulli *voor* nullius, *bij voorb.* nulli consilii, Terent. And. III, 5, 1: Nullae *voor* nullius, *bij voorb.* nullae rei, Lucret. VI, 992: nullae *voor* nulli (Dativ.), *bij voorb.* qui, nisi adulterio, studiosus rei nullae aliae est, Plaut. Mil. III, 1, 207: *dus ook* nullae curae (Dativ.), Prop. I, 20, 35.

NUM, i. q. an, 1) *dient tot eene vraag, is bekend, bij voorb.* num cogitat? Terent. And. V, 3, 6, *bedenkt hij?* num piget? Ibid.: num sustulit? num nihil est? Cic. ad Div. I, 14: num exspectatis cet., Cic. Verr. III, 53: cf. Virg. Aen. IV, 370. Horat. Sat. II, 5, 58. Not. *Men heeft ook* a) numnam, *bij voorb.* numnam relictus? Terent. Eun. II, 2, 55, *zijt gij dan verlaten?* numnam perii? Ibid. V, 4, 25: cf. And. III, 4, 12. Heaut. III, 2, 6. b) numne *voor* num, *alwaar eene overtolligheid is, bij voorb.* deum ipsum numne vidisti? i. e. *hebt gij enz.*, Cic. Nat. D. I, 31 extr.: cf. Plaut. Truc. II, 6, 65. 2) *of, met den* Conjunctivus, *bij voorb.* quaero, num cet., *ik vraag, of enz.*, Cic. Fat. 3 extr.: interrogas me, num cet., Cic. Cat. I, 5: videte, num cet., Cic. Manil. 7 extr.: ut renuntiaret, num — obsideretur, Nep. Hann. 12: jusserunt speculari, num cet., Liv. XLII, 19 extr.: cf. Pandect. IV, 4, 16 in. Not. *Wanneer* aliquis, aliquando cet. *achter* num *terstond volgt, valt dit* ali *geern weg: van daar zegt men* Num quando *of* Numquando, *bij voorb.* num quando defuturum putatis? Cic. Phil. V, 11, *gelooft gij wel, dat eens enz.:* quaestio, num quando — sint anteponendi, Cic. Amic. 19, i. e. *de vraag, of wel eens enz.:* num quando tibi — attulerit, Cic. Vatin. 6: *dus ook* nuncubi *voor* num alicubi, *zie* Nuncubi: *dus ook* aliquis *door alle* Casus *en* genera, *bij voorb.* num quis vestrum — accommodatus est? Cic. Agr. III, 4, i. e. *is iemand onder enz.:* qui quaerat, fundus num quis venalis sit, Cic. Att. XIII, 8: si interrogaretur, num quo crimine cet., Cic. Cluent. 38: quaestio est, num quod officium aliud alio majus sit, Cic. Off. I, 3: num quae (i. e. aliqua) trepidatio? num qui (*voor* quis) tumultus? num quid, nisi moderate cet., Cic. Dejot. 7: te ipsum concute, num qua (Accusat. Plur.) tibi vitiorum inseverit olim natura *voor* num qua vitia, Horat. Sat. I, 3, 35: num qui nummi exciderunt? Plaut. Bacch. IV, 4, 17: num quem evocari vis foras? Terent. Eun. II, 2, 52: *ook met* nam, *bij voorb.* num quidnam novi? Cic. Or. II, 3, *is er dan iet nieuws?* num quisnam praeterea? Cic. Rosc. Am. 37: num quinam hic, quod nolis, vides? Terent. Eun. II, 2, 41: num quidnam amplius tibi cum illa fuit? Ib. And. II, 1, 25: Num quid vis? *of* num quid me vis? *wilt gij iet? belieft u iet? of beveelt gij iet? zal ik iet? of nog iet? Dit was gemeenlijk het gezegde van degenen, die van iemand geern op eene vriendelijke wijze affcheid nemen en geern voortgaan wilden, hebt gij nog iet te bevelen? is er nog iet van uw dienst enz.? bij voorb.* num quid vis? *staat* Plaut. Amph. I, 3, 44 *en* 46. Ibid. Capt. I, 2, 88. Curc. IV, 2, 30: *ook* seq. quin abeam, Ibid. Amph. III, 3, 15. Terent. Ad. II, 2, 39, i. e. *hebt gij nog iet te zeggen, dat ik enz., of hebt gij er iet tegen, dat ik voort zou kunnen? dus ook* num quid ceterum voltis? Plaut. Pers. IV, 6, 26: num quid vis aliud? Terent. Eun. I, 2, 111: num quid me vis *staat* Plaut. Aul. II, 2, 85: *dus ook* num quid nunc jam me vis? Ibid. Curc. IV, 2, 36: num quid nunc aliud me vis? Ibid. Mil. II, 6, 92: num quid ceterum me voltis? Ibid. Pers. IV, 6, 10: *ook enkel* num quid me? scil. vis, Plaut. Poen. III, 6, 6: *ook* seq. quin, *bij voorb.* num quid me vis, mater, intro quin eam? Ibid. Cist. I, 1, 119: *dus ook* rogo, num quid velit, Terent. Eun. II, 3, 49: cum me e sua villa, num quid vellem, rogasset, Cic. Att. V, 2: nec, cum — discederet, num quid vellem, rogavit, Ibid. VI, 3 post med.: frequentia quoque prosequentium rogantiumque, num quid vellet, Liv. VI, 34 extr.: *ook staat dikwijls* num quid *voor* num forte, *bij voorb.* num quid dubitas? Terent. Eun. V, 9, 13, i. e. *twijfelt gij ook of wel?* num quid dixi tibi? *heb ik u iet gezegd?* Ibid. III, 1, 31: num quid meministi? *herinnert gij u iet?* Ibid. And. V, 4, 40: num quid duas habetis patrias? Cic. Leg. II, 2: num quid mihi cognitus esset? Ovid. Met. VIII, 46, i. e. *zou hij mij wel (als dan) bekend geworden zijn? zou ik hem wel hebben leeren kennen?* cf. Quintil. VI, 3, 79 *en* 86: num quid non hoc cogitet necesse est? Ibid. VII, 1, 48: scire velim, num quid necesse sit esse Romae, Cic. Att. XII, 8, i. e. *of het iet nodig zij enz.:* si dubitare coeperit, num quid testatus decesserit vel num quid vivat, Pandect. XXXVIII, 15, 2. *Hier toe behoort ook* num quo *of* numquo, *wanneer het* Adverbialiter *staat, bij voorb.* num quo vocatus ad coenam? Plaut. Capt. I, 2, 69, *voor* num aliquo (i. e. *waarheen, waarheen ergens*). Not. *voor* numquis, numquid, *schrijven sommigen* Nunquis, nunquid.

NUMARIUS, NUMATIO, NUMATUS, *zie* Nummarius, Nummatus cet.

NUMELLA, ae, f. *een soort van band of boei, waar mede men de slaven kluisterde,* Plaut. Asin. III, 2, 5, *en het vee vast bondt, bij voorb.* numellis pecus inducant (*alwaar* Brockhusius induant *lezen wil*), Colum. VII, 9, 6: *ook* numelli *voor* numellae, *bij voorb.* possunt etiam numelli fabricari, Ibid. VI, 19 Ed. Gesner., *alwaar sommige onder* Edd. numellae *hebben: ook van honden, bij voorb.* ut adligari possint primum levibus numellis, Varr. R. R. II, 9, 13, *alwaar achter de* Ed. Gesner. vinclis *heeft:* cf. Fest.

NUMELLUS, i, m. i. q. numella, Colum. VI, 19, *zie* Numella.

NUMEN, inis, n. (*voor* nuimen, *van* nuo) *het wenken met het hoofd, het knikken, bij voorb.* numine capitum, Lucret. II, 632: *van daar* 1) *de neiging eener zaak naar eene plaats heen, bij voorb.* In quemcunque locum diverso numine tendunt, Lucret. IV, 180. 2) *wenk, Tropisch, d. i. de wil, bevel, bij voorb.* corpus ad numen mentis movetur, Lucret. III, 145: terram meo sine numine miscere, Virg. Aen.

Aen. I, 133 (137). *In 't bijzonaer* 3) *de wenk of wil van eenen God of der Goden, de hulde of magt van eenen God of der Goden, kracht derzelven, aanzien, hoogheid, majeſteit, goedkeuring, Goddelijke werk, wilsmening, magt of magtige wil der Goden, bij voorb.* Deo, cujus numini parent omnia, Cic. Div. I, 53: Dii ſuo numine atque auxilio urbis tecta defendunt, Cic. Cat. II, 13: multa ſaepe prodigia vim ejus (ſcil. Cereris) numenque declarant, Cic. Verr. IV, 49: numen interdictumque deorum immortalium reſponſa ſacerdotum — vendidit, Cic. Piſ. 21: cum animadverteret, deorum numen facere ſecum, Nep. Ageſ. 2: nihil rerum humanarum ſine deorum numine agi, Ibid. Timol. 4: numen deorum placare, Caeſ. B. G. VI, 15: Mars Caeſarque date numen eunti, Ovid. Art. I, 203: adjuta eſt novitas numine noſtra dei, Ibid. Pont. IV, 13, 24: non ſine conſilio numinibusque deum, Ibid. Her. XVI, 128: afflata eſt numine — dei, Virg. Aen. VI, 60: ſit (mihi fas) — numine veſtro pandere res cet., Ibid. 266, i. e. *goedkeuring:* ſtygiam paludem, dii cujus jurare timent & fallere numen, Ibid. 324, i. e. *magt, aanzien:* poſitas (i. e. jacentes) ut glacies nives puro numine Jupiter (i. e. aër), Horat. Od. III, 10, 8: dii moverunt numen ad indicandam imperii molem, Liv. I, 55, i. e. *gaven hunne wilsmening, hunnen wil te kennen: van daar* a) *uit vleijerij van magtige perſonen of Vorſten, bij voorb.* flectere Caeſareum numen, Ovid. Triſt. V, 3, 46. *Zo zegt* Cicero Quir. Red. 8 *tot het volk:* numen veſtrum; *en van den Senaat* Phil. III, 13, magnum numen ſenatus i. e. *magt: en de* Campaners *zeggen*, Liv. VII, 30 extr., *tot den Romeinſchen Senaat:* Annuite nutum numenque veſtrum invictum Campanis. Not. *Aldzaam is*, Virg. Aen. V, 768, maris non tolerabile numen i. e. *magt: doch, beter voegt* nomen, *zoo als de* Edd. *voor de* Ed. Burm. *hadden: dus ook* magnum & memorabile numen, una dote divum ſi femina victa duorum eſt, Ibid. IV, 94, *alwaar insgelijks* nomen, *dat ook de* Codd. *hebben, gepaſter is, d. i. roem, eer,* (Ironisch). b) *de Godheid, d. i. Goddelijkheid, Goddelijke Perſoon, Majeſteit, Hoogheid, bij voorb.* numina Palladis, Virg. Aen. III, 543: ſupplex tua numina poſco, Ibid. I, 666 (670), *zegt* Venus *tot haren zoon* Kupido, *doch, alwaar het ook magt kan zijn:* Pallada exhibuit (*vertoonde zich als* Pallas); venerantur numina Nymphae, Ovid. Met. VI, 44, i. e. *Godheid, doch, alwaar het ook Godin kan zijn: bij ſlot is de zin dezelfde:* Ennaeae numina divae, Sil. I, 93: Per Dianae numina, Horat. Epod. XVII, 3. c) *Godheid, d. i. een God of Godin, bij voorb.* numina montis adorant, Ovid. Met. I, 320: numina laeva, Virg. Georg. IV, 7: errantesque deos agitataque numina Trojae, Ibid. VI, 68: jurabo quaevis tibi numina, Ovid. Her. XVI, 379: magna precati numina, Virg. Aen. III, 634: belligerum numen, Stat. Ach. I, 504: promiſſaque numine firmat, Ovid. Met. X, 430, i. e. *zweert bij God:* vadimus haud numine noſtro (i. e. favente), Virg. Aen. II, 396, i. e. *niet met Goddelijken zegen, Goddelijken bijſtand, met begunſtiging der Goden.*

NUMERĂBĬLIS, e, 1) *het geen geteld kan worden, telbaar, bij voorb.* calculus, Ovid. Met. V, 588. 2) *Tropiſch, het geen men tellen kan, klein, bij voorb.* populus, Horat. Art. 206.

NŬMĔRĀTĬO, ōnis, f. 1) *het tellen.* 2) *het betalen, betaling, voorbetaling, bij voorb.* aeris, Colum. I, 1 poſt med., *en zonder* Genitivus, Senec. Ep. 18 extr. *en* 26 extr.

NŬMĔRE i. q. numero (Adv.), Feſt.

NŬMĔRO, avi, atum, are, 1) *tellen of rekenen, wanneer dit hetzelfde is als tellen, bij voorb.* aliquem a ſe primum, Cic. Phil. VII, 1: genus (ſuum) a Pico, Juvenal. VIII, 131: aliquid per digitos, Ovid. Faſt. III, 123, *of* digitis, Suet. Claud. 21. *met of op de vingers tellen:* originem libertatis inde, Liv. II, 1: ea, ſi ex reis numeres, innumerabilia ſunt; ſi ex rebus cet., Cic. Or. II, 32 in., i. e. *naar de beſchuldigden, naar de zaken:* pecus, Virg. Ecl. III, 34: *van daar* pauperis eſt numerare pecus, Ovid. Met. XIII, 824: *dus ook*, numeratus, a, um, *bij voorb.* miles, Lucan. III, 285. Sil. VII, 730: *van daar* vota vix numeranda, Tibull. IV, 4, 12, i. e. *bijkans ontelbaar.* Not. a) numera ſenatum, *kon een Raadsheer tegen den Conſul zeggen, als hij een Raadsbeſluit wilde verhinderen, dewijl dit een teken was, dat er niet veel Raadsheeren tegenwoordig waren, en er evenwel een zeker getal* (frequens ſenatus) *tegenwoordig zijn moest, indien er een Raadsbeſluit* (Senatus conſultum) *zou gemaakt worden: van daar* poſſet rem impedire, ſi, ut numerarentur, poſtularet, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11: *dus ook* Cic. Att. V, 4 poſt med., conſule aut numera: cf. Feſt. in Numera. b) *ook zeggen wij ſomtijds, tellen, voor hebben, bij voorb. hij telt vele vrienden, jaaren enz.: dus ook de* Romeinen, *bij voorb.* veterani tricena ſtipendia numerantes, Tacit. Ann. I, 35: multos numerabis amicos, Ovid. Triſt. I, 9, 5, *voor* habebis. c) numerare pectine chordas, Juvenal. VI, 381, i. e. *beſpelen, als 't ware, tellen.* 2) *ergens onder tellen of rekenen, bij voorb.* aliquem in primis, Cic. Verr. III, 73 in., i. e. *onder de voornaamſten: dus ook* inter ſuos, Cic. Roſc. Am. 6: *dus ook* aliquem inter amicos, Ovid. Pont. IV, 9, 35: aliquem in vulgo patronorum, Cic. Brut. 97, *of* in multis (*onder den grooten hoop*), Ibid.: Bias numeratur in ſeptem ſcil. ſapientibus, Cic. Parad. I, 1: voluptatem in bonis, dolorem in malis, Cic. Fin. I, 9: aliquid in actis, Cic. Phil. I, 8: fortunam inter dubia, Tacit. Germ. 30: facta in gloria," Salluſt. orat. Lepid. contra Sull. poſt med., i. e. *voor roemwaardig houden: dus ook* aliquid nullo loco, *voor niets houden*, Cic. Fin. II, 28: mortem in beneficii parte, Cic. Phil. XI, 11: aliquem poſt aliquem, i. e. *achterſtellen*, Tacit. Hiſt. I, 77: aliquid in beneficii loco, Cic. ad Div. II, 6 in.: *dus ook* in mercedis loco, Ibid.: *van daar ergens voor ſchatten of houden, bij voorb.* Sulpicium accuſatorem ſuum numerabat, Cic. Mur. 24 extr., i. e. *hield hem voor enz.:* maximum ejus beneficium numero, quod cet., Cic. Phil. XIII, 4: ſapientes cives, qualem me — numerari volo, Cic. ad Div. I, 9 med.: is prope alter Timarchides numeratur, Cic. Verr. II, 70: ut (id maleficium) portenti ſimile numeretur, Cic. Roſc. Am. 13: cf. Liv. II, 1 in.: nullo loco, Cic., *zie hier voor.* 3) *iemand iet toetellen of optellen, bij voorb.* alicui pecuniam, Cic. ad Planc. in Cic. Ep. ad Att. XVI poſt Ep. 16. Caeſ. B. C. III, 3. Cic. Flacc. 19: ſtipendium militibus, Cic. Piſ. 36: alicui mercedem, Vellej. II, 66: dotem, Ovid. Her. XII, 199, *doch, het kan ook heeten, betalen, bij ſlot is het hetzelfde:* vivas numerato nuper (ſcil. pretio), Hor. Ep. II, 2, 165: *van daar* a) numeratus, a, um, *baar, d. i. in klinkende munt, eigenlijk voorgeteld, bij voorb.* numerata talenta, Plaut. Aſin. I, 3, 41, *baare talenten:* argentum, Ibid. Perſ. IV, 3, 57: minae, Ibid. Pſeud. IV, 7, 50: cum uteretur dote numerata, Cic. Caecin. 4, i. e. *huwlijksgift in baar geld, in contanten:* pecunia numerata, Cic. Fl. 32. Nep. Timoth. 1, *of* argentum, Plaut. Perſ. IV, 3, 57. Liv. XXXVI, 21, i. e. *baar geld: van daar* numeratum, ſubſtantive, (*misſchien* ſcil. argentum), *baar geld, bij voorb.* numeratum non erat, Cic. ad Div. V, 20 extr., *zie beneden:* numerato (ſolvere), Cic. Att. XII, 25 *tweemaal, d. i. met baar geld:* in numerato relinquere cet., Plin. H. N. XXXIII, 10, i. e. *aan baar geld, zoo en zoo veel nalaten:* protulit in numerato 400 cet., Ibid. 3: *van daar Tropiſch*, ingenium in numerato habere, Quintil. VI, 3 extr., i. e. *terſtond bij de hand, als 't ware, gereed hebben: van eenen vaardigen redenaar in het gericht: dezelfde uitdrukking ſtaat* Senec. Controv. II, 13 extr., *alwaar gezegd wordt, dat Keizer* Auguſtus *ze van* L. Vinicius *gebruikt heeft.* b) numerare *heet van daar betalen* (*eigenlijk, optellen, toetellen*), *bij voorb.* alicui pecuniam, Cic. ad Planc. in Cic. Ep. ad Att. XVI poſt Ep. 16. Caeſ. B. C. III, 3: militibus ſtipendium, Cic. Piſ. 36: mercedem, Vellej.: dotem, *zie hier voor:* penſionem, Liv. XXIX, 16 in.: *van daar* numeratus, a um, *baar, bij voorb.* pecunia *of* argentum i. e. *geld:* dos, *zie hier voor.* Not. numeratum ſi cuperem, non erat, *voor* numerare, Cic. ad Div. V, 20 extr.: *doch, de ſchikking kan ook dus zijn* numeratum (argentum *baar geld*), ſi cuperem, non erat: *ontbreekt* dare *bij* cuperem. 4) *optellen, aanhalen, bij voorb.* dies deficiat, ſi velim numerare, quibus bonis male evenerit, Cic. Nat. D. III, 31 extr.: *dus ook* aliquid in actis, Cic. Phil. I, 8, *zie hier voor.*

NŬMĔRO, Adv., 1) *te ſpoedig, te ſchielijk, bij voorb.* numero huc adveniis ad prandium, nunc obſonatu redeo, Plaut. Men. II, 2, 13: Periſ, *roept de Officier uit, dien men ontwapenen wil*, Ibid. Mil. V, 7: *daar op antwoordt er een* haud etiam (i. e. *nog niet periiſti*), numero hoc dicis: *verders* o Apella, o Zeuxis pictor, cur numero eſtis mortui? Ibid. Poen. V, 4, 101: numero purgitas, *gij ontſchuldigt u te ſchielijk*, Ibid. Merc. IV, 3, 37, *doch het kan hier ook zijn, fraai, (Ironisch) d. i. ſlecht:* nimium ſaevis *zegt eene meid tegen haaren heer, die daar op antwoordt:* numero dicis — ſed hoc, quidquid eſt, loquere cet., Ibid. Caſ. III, 5, 21, i. e. *gij zegt dat te ſchielijk, niet met overleg: ten zij het heet: gij ſpreekt wel, goed, fraai, d. i. gij hebt gelijk, het zij men het ernſtig of ſpottend verſta:* neminem vidi, qui numero ſciret, quod ſcito eſt opus, Naev. ap. Feſt. 2) *dra, gezwind, ſnel, bij voorb.* nimis numero. Turpil. ap. Non. 4. n. 319: numero reducunt, Varr. R. R. III, 16, 7: qui, cito facturum quid ſe, oſtendere volebat, dicebat, numero id fore, Varr. Ibid.: numero mihi in mentem (*voor* mente) fuit, dis gratias agere cet., Plaut. Amph. I, 1, 25, *doch, het kan hier ook zijn, juist, even, ſimus enz. Het een en ander ſchijnt voe*

gum

numerus af te komen, maar ik weet het met de beteekenissen aldaar, ten minsten thans, niet wel over een te brengen. 3) behoorlijk, bij voorb. compositi numero in turmas, Virg. Aen. XI, 599, doch, het kan ook zijn, in 't getal of in behoorlijk aantal: van daar recht, goed, schoon, bij voorb. numero purgitas, Plaut., zie hier voor, alwaar het ironisch staat: numero dicis, Ibid. Cas. III, 5, 21, zie hier voor. 4) juist, even, bij voorb. numero mihi in mentem fuit cet., Plaut., zie hier voor: dus ook o Apella, o Zeuxis, cur numero estis mortui? Plaut, zie hier voor. 5) punctelijk, stipt, van daar (misschien) a) gezwind, snel, spoedig, zie a. a. b) ironisch, d. i. te spoedig, te haastig, zie n. 1.

NUMĚRŌSE, 1) in groot aantal, talrijk, bij voorb. numerosius oneiare, Colum. IV, 11: numerosius dividere, Plin. H. N. XXXIII, 3 prope fin.: numerosissime, Apul. de deo Socrat. prope fin. p. 54 Elm. 2) naar afgemeten gelederen, a) in de Muzijk, naar den Tact, op de maat, bij voorb. fidiculae numerose sonantes, Cic. Nat. D. II, 8 extr. b) in 't spreken, naar afgemeten leden, numereus, het numerus in acht nemende, bij voorb. numerose dicere, Cic. Or. 65 en 66: dus ook oratio funditur numerose, Ibid. 62: numerosius dicere, Gell. VII, 3 extr.: numerosissime — versare sententias, Quintil. X, 5 ante med.

NUMĚRŌSUS, a, um, 1) uit een groot aantal bestaande, talrijk, ook van grooten omvang, wijdlopig, veelvouwig, bij voorb. partus, Plin. H. N. XI, 41 Numerosissima florum varietas, Plin. H. N. XXXV, 11: numerosissima suffragia habere, Ibid. VII, 28: herba radice magna, numerosa, Ibid. XXI, 4: numerosissima civitas, Tacit. Ag. 7: Nioben numeroso funere moestam, Nemes. in Cyneg. 15: numerosus debitor, Martial. III, 31, 3: Caesaris alma dies — Pylioque veni numerosior aevo, Ibid. IV, 1, 3: subsellia, Plin. Ep. II, 14: hortus numerosus i. e. amplus wijdlopig in vele bedden verdeeld enz., Colum. X, 6: dus ook gymnasium numerosius, Plin. Ep. X, 48: domus (familia), Ibid. IV, 15 post init.: causa numerosissima, Ibid. III, 9, 22: opus, Quintil. V, 10, 20, i. e. wijdlopig: dus ook locus, Ibid. XI, 2, 27: sermo, Ibid. VIII, 6, 64: pullus equinus numeroso pectore, Colum. VI, 29: dus ook feminibus torosis ac numerosis, Ibid.: pictura numerosa i. e. daar velen op geschilderd zijn, Plin. H. N. XXXV, 11 med.: pictor diligentior quam numerosior i. e. die veel schildert, Ibid. ante med.: dus ook Myron numerosior in arte quam Polycletus, Ibid. XXXIV, 8. 2) naar den Tact, de maat, of regelmaatige afdeelingen der kunst, bij voorb. in danssen, vechten, muzijk, dichtkunst enz., algemeen, bij voorb. numerosa brachia, Ovid. Am. II, 4, 29: numerosos ponere gressus, Ovid. Pont. IV, 2, 33: Horatius numerosus, Ovid. Trist. IV, 10, 39: oratio numerosa, Cic. Or. 50 en 52: dus ook si numerosum est id cet., Ibid. 48.

NUMĚRUS, i. m. 1) een getal, bij voorb. piratarum, Cic. Verr. V, 28: exercitus, cujus numerus duodecim millium fuit, Nep. Iphic. 2: numero, comprehendere, tellen, Virg. Georg. II, 104. Plin. H. N. XIV, 2 in.: procedere in numerum, mede geteld, mede daar toe gerekend worden, bij voorb. haec laudatio procedat tibi in numerum, Cic. Verr. IV, 9: numerum suum habere volledig zijn, zijn behoorlijk getal hebben, bij voorb. navis habet suum numerum, Cic. Verr. V, 51. Ovid. Her. X, 36, i. e. zijne behoorlijke lading, getal van manschap enz.: de centum (capitum) numero caput est — recisum, Ovid. Met IX, 71: dicere numero, Auct. ad Her. I, 10 extr.: numerum inire, bij voorb. rerum, hominum cet., Caes. B. G. VII, 76, of capere, Plaut. Aul. IV, 10, 68, of subducere, Catull. LXI, 208, of exsequi, Liv. III, 5 extr., of efficere, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8, i. e. berekenen, tellen: numerum deferre, Caes. B. C. III, 59, het getal opgeven: Habere in numero, bij voorb. summum, Cic. ad Div. XIII, 5, daar onder tellen: en zonder in, bij voorb. numero sapientum haberi, Nep. Thras. 4: dus ook ducere in numero hostium, Caes. B. G. VI, 32: reponere in numero antiquorum hominum, Cic. Verr. III, 90: in numero deorum esse, Cic. Nat. D. III, 19: qui est eo (voor eorum) numero, qui habiti sunt cet., Cic. Arch. 12: hunc ad tuum (voor tuorum) numerum adscribito, Cic. Q. Fr. I, 1, 5: Mallius ex suo numero legatos misit, Sallust. Cat. 32 (34): adscribe me talem in numerum, Cic. Phil. II, 13: est in nostro numero, onder ons, Cic. Cat. I, 4: in proscriptorum numerum relatus, Nep. Att. 12: horum in numerum nemo admittebatur, Ibid. Lys. 1. Not. Dikwijls staat numero (Abl.) bij de getallen, zoo als wij ook somtijds zeggen honderd in getal, bij voorb. haec sunt tria numero, Cic. Or. II, 28: numero quadraginta, Sall. Jug. 53 (57): mille numero navium classem, Cic. Verr. I, 18: Oppida numero ad duodecim, Caes. B. G. I, 5: cf. Ibid. B. C. III, 5. Sallust. Jug. 93 (98): ook bij multus, bij voorb. multis numero morsibus, Apul. Met. IV post med. p. 151, 17 Elm.: dus ook multas numero partes, Ibid. X ante med. p. 244, 39 Elm.: not. numerus sing. en plur. in de Grammatica, Quintil. IX, 3, 8. Not. a) ad numerum, Cic. Q. Fr. II, 13. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8. Liv. XXXII, 2. Caes. B. G. V, 20, i. e. in behoorlijk aantal, volledig. b) Nos numerus sumus, Horat. Ep. I, 2, 27, i. e. wij zijn maar een getal, d. i. geringe lieden. c) extra numerum es, Plaut. Men. I, 3, 1, i. e. gij behoort hier niet, of ik acht u niet: dit kan ook tot het volgende behooren. Dewijl van het getal dikwijls de rang of plaats afhangt: van daar d) rang, plaats, post, achting, bij voorb. qui in aliquo sunt numero & honore, Caes. B. G. VI, 13, i. e. in eenige rang, achting: eo praesertim numero ac loco, Cic. Verr. II, 54 in.: homo nullo numero, nihil illo contemtius, Cic. Phil. III, 6: obtinebat aliquem numerum, Cic. Brut. 47: aliquem numero aliquo putare, Cic. Manil. 13, i. e. achten, schatten: in hostium numero habere, Caes. B. G. I, 28, of ducere, Ibid. VI, 32: van daar numero of in numero in plaats van, bij voorb. missis, legatorum numero, centurionibus, i. e. voor, Caes. B. C. II, 44: erat militis numero, Nep. Epam. 7: Parentis numero praetor esse quaestori debet, Cic. in Caecil. 19: cum is tibi parentis numero fuisset, Ibid., voor vader, als een vader. Dewijl van het getal de orde afhangt: van daar e) orde, bij voorb. digerit in numerum, Virg. Aen. III, 446: doch, het kan ook zijn, ordent (digerit) behoorlijk: van daar numero behoorlijk, ordenlijk, bij voorb. compositi numero in turmas, Ibid. XI, 599: dus ook in numerum, Virg., zie terstond hier voor. f) numeri dobbelsteenen, Ovid. Art. II, 203, omdat zij met getallen gemerkt zijn. 2) aantal, menigte, hoop, voorraad van menschen, zaken enz., bij voorb. hominum, Cic. Font. 1: copiarum, Nep. Milt. 5: colonorum, Cic. Agr. II, 35: maximum sicarum numerum & gladiorum extulit, Cic. Cat. III, 3 extr.: fugitivos in numerum exercitus sui recipiens, Vellej. II, 7: sed illos defendit numerus, Juvenal. II, 46: plures numero tuti, Tacit. Ann. XIV, 49: clara nec in numero virtus latet, Sil. I, 321: septem numerum legionum alo, i. e. een aantal (leger) van zeven Legioenen, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XV, 10 extr. van daar ad numerum, bij voorb. esse, Liv. XXXII, 2 Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8 of habere, Cic. Q. Fr. II, 13, of mittere obsides, Caes. B. G. V, 20, i. e. in behoorlijk getal, zie hier voor: maximus numerus vini, Cic. Phil. II, 27, i. e. voorraad, menigte: frumenti, Cic. Verr. II, 72. Cic. Planc. 26: van daar Nec fuit in numero, Lucret. V, 181, scil. hominum, i. e. heeft nooit geleefd: ook dient het tot omschrijvingen, bij voorb. adcessit ad numerum harum voor ad has, Ovid. Met. II, 446, doch het kan ook zijn, hoop: numerum (ovium) referre voor oves, Virg. Ecl. VI, 85: numerum colonorum deducere voor colonos, Cic. Agr. II, 34: doch het kan overäl ook, hoop, aantal, vertaald worden: bijzonder een hoop Soldaten, die bij voorb. ordenlijk verdeeld is, wanneer het, een Compagnie of Cohort is: gemeenlijk, een Cohort, bij voorb. sacramento militari nondum distributi in numeros erant, Plin. Ep. X, 38, i. e. in Cohorten en Compagnien, of enkel Cohorten: neque enim adhuc nomen in numeros relatum est, Ibid. III, 8 extr.: reliquos in numeros legionis composuerat, Tacit. Hist. I, 78: sparsi per provinciam numeri i. e. cohortes, Ibid. Agric. 18: multi ad hoc numeri e Germania ac Britannia, Ibid. Hist. I, 6: miles, qui communem causam omnis sui numeri suscipit, Pandect. III, 3, 8: in numeris esse, opgeschreven zijn, Ibid. XXIX, 1, 43: in numeris manere, Ibid. leg. 4: desinere in numeris esse, Ibid. leg. 38, i. e. niet meer Soldaat zijn, niet meer op de monsterrol staan: van daar extra numerum es i. e. gij behoort hier niet, Plaut., zie boven: ook willen sommigen in den Brief van Cassius in Cic. Ep. ad Div. XII, 13 extr. Graecorum militum numeros voor numero lezen, maar onnodig: numero i. e. door eene menigte enz.: even dus leest Graevius Ibid. XI, 10 extr. septem numeros legionum voor septem (of septenum) numerum cet. 3) een deel van het geheel, bij voorb. animalia trunca suis numeris, Ovid. Met. I, 428: perque suos numeros componitur infans, Ibid. VII, 125: quod genus hominum, quem numerum i. e. partem, Cic. Verr. II, 69: elegans omni numero poëma i. e. geheel in alle stukken of deelen, Cic. Acad. I, 3: quid doctius, omnibus denique numeris praestantius? Quintil. X, 1, 91, in alle stukken: officium — omnes numeros habet, Cic. Off. III, 3, i. e. is volkomen: quod omnes habet in se numeros veritatis, Cic. Div. I, 13: praecipuos quasi numeros officii, Cic. Fin. IV, 20: omnes comitatus numeros obire, Plin. Paneg. 71: Omnes numeros virtutis continet, Cic. III, 7: expletus omnibus suis nu-

meris

meris & partibus, Cic. Nat. D. II, 13, *of* numeris omnibus absolutus, Plin. Ep. IX, 38, i. e. *volledig naar alle zijne deelen, volkomen; bijzonder zijn* numeri *de op gelijke wijze afgemeten deelen van een geheel, bij voorb.* a) *van de maand, d. i. de dagen*, Plin. H. N. XVIII, 32 extr. b) *van een Legioen, d. i. de* Cohorten; *zie boven* n. 2. c) *van een muzijkstuk, d. i. de maat, bij voorb.* ut in musicis numeri, voces cet., Cic. Or. I, 42 in.: *ook is* numeri *de muzijk zelve, de toon, melodie, bij voorb.* numeros memini, si verba (i. e. *den Text daar van*) tenerem, Virg. Ecl. IX, 45: numeros in cantu cecinerat, Cic. Leg. I, 4 in.: si nulla earum (fidium) ita contenta (*gespannen*) numeris sit, Cic. Fin. IV, 27, *alwaar* numeris *de* Dativus *is, tot de muzijk:* Davisius *wil, zonder noodzake* nervis *lezen:* flebilibus numeris cantat olor, Ovid. Fast. II, 109. Virg. Aen. VI, 646. d) *van een dans of beweging van het lichaam, d. i. de maat, bij voorb.* In numerum exsultant, Lucret. II, 631: brachia tollunt in numerum, Virg. Georg. IV, 175: *ook van een'* Acteur, *bij voorb.* histrio, si paulum se movit extra numerum, Cic. Parad. 3 extr.) *doch, alwaar het ook, regel, kan zijn.* e) *in 't vechten, d. i. de regelmatigheid in 't bewegen, in 't houwen, stooten enz.*, Quintil. XII, 2, 12. Senec. Benef. VII, 1. f) *in een gedicht, d. i. de zoogenoemde leden van een vers of* pedes, Cic. Or. I, 47. Ovid. Pont. IV, 2, 5: *zoo staat* numerus *voor* pes, Cic. Or. I, 48. Ovid. Am. I, 1, 27. Horat. Art. 74: *van daar* numeri *voor verzen*, Ovid. Am. III, 1, 37: *dus ook* numerus gravis, Ibid. I, 1, 1, i. e. *verzen of soort van verzen.* g) *in eene redenvoering, d. i. als 't ware,* Takt *of maat, d. i. de regelmatige en evenredig gemaakte deelen (stellingen) of leden eener* periode, *wanneer naamlijk, bij voorb. de voorgaande stelling gelijke of vrij gelijke lengte of getal van gedachten en woorden met de volgende heeft*, Cic. Or. 52 *en* 58. Quintil. X, 1, 70. Not. *dewijl dit wel luidt, van daar is* numerus *de welluidendheid dezer evenredig aangevoegde stellingen, of ook deze* harmonische *evenredigheid zelve*, Cic. Or. III, 48. Cic. Or. 49, 60 in. *en* med. *en* 63 extr. Not. *Doch, dewijl deze afgetelde verdeeling een regel is, waar naar ook anderen zich gedragen moeten: van daar heet* a) Numerus *of* Numeri (a) *de regel, bij voorb.* Ovid. Rem. 372. Ad numeros exige quidque suos: *van daar* (b) *een pligt, ambt, bij voorb.* numeros principis implere, Auct. consol. ad Liv. 285: Veneri numeros eripere, Ovid. Her. IV, 88: *dus ook* Ovid. Am. III, 7, 18 *en* 26. Trist. I, 7, 48: comitatis numeros omnes obire, Plin. Paneg. 71, *zie boven: van daar* in numerum, Virg. *en* Lucret., *of* numero *regelmatig, zie boven.* Not. esse omnium numerorum, Petron. 68, *of* numerum (*voor* numerorum) omnium, Ibid. 63, i. e. *volkomen zijn.* Not. Numero, *te schielijk of spoedig, zie bijzonder in* Numero, Adv.

NUMISMA *of* NOMISMA, ătis, n. *munt, d. i. gemunt geld, een geldstuk, en wel, misschien een groot, bij voorb.* acceptos, regale nomisma, Philippos, Horat. Ep. II, 1, 234: cum data sunt equiti bis quina numismata, Martial. I, 12, 11 cf. Ibid. IX, 32, 7. XII, 63, 11: numismata aurea vel argentea vetera, Pandect. VII, 1, 28: *ook zekere munt*, Pandect. XXXIV, 2, 28 extr.: *zie hier voor.*

NUMMARĬUS *of* NUMARĬUS, a, um, 1) *geld betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* difficultas nummaria, Cic. Verr. II, 28, *of* difficultas rei numariae, Ibid. IV, 6. i. e. *geldnood, geldgebrek:* res numaria, Cic. Off. III, 20, *geldwezen, muntwezen:* theca, Cic. Att. IV, 7, *en* arca, Nov. ap. Non. 9. n. 1: lex Cornelia numaria i. e. *dat niemand het geld vervalschen zou*, Cic. Verr. I, 42: quaestio, Pandect. XL, 15, 4: poena, Pandect. IV, 8, 11, *geldboete.* 2) *met geld omgekocht, bij voorb.* judex, Cic. Att. I, 16 ante med.: judicium, Cic. Verr. III, 57: interpres pacis, Cic. Cluent. 36: tribunal, Senec. Benef. I, 9 extr.

NUMMĀTUS (Numatus), a, um, *met geld verzien, bij voorb.* homo, Cic. Agr. II, 22. Cic. ad Div. VII, 16. Hor. Ep. I, 6, 38: nummatior, Apul. Met. I post init. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* Nummo.

NUMMO *of* NUMO, are, *met geld verzien: van daar* Nummatus, a, um, *zie hier voor.*

NUMMŌSUS *of* NUMŌSUS, a, um, i. q. nummatus, Nigid. ap. Gell. IV, 9.

NUMMULARIŎLUS, i, i. q. numularius, *wanneer men verkleinend spreekt*, Senec. in Apocoloc. post med.

NUMMULARĬUS (Numularius), a, um, *het geld betreffende, zich daar mede bezig houdende, of eene handteering waarnemende: van daar* nummularius, substantive, scil. homo *of* negotiator, *eene soort van geldwisselaar, maar een geringer, als* argentarius, *bij voorb.* nummulario, non ex fide versanti pecunias, manus amputavit, mensaeque adfixit, Suet. Galb. 9: otiosus sordidam quatit mensam Neroniana nummularius massa, Martial. XII, 57, 8: nummularios quoque non iniquum est rationes edere, quia & hi, sicut argentarii, rationes conficiunt; & quia adcipiunt pecuniam & erogant per partes; quarum probatio scriptura codicibusque eorum maxime continetur; ideo frequentissime ac fidem eorum decurritur, Pandect. II, 13, 9: quod putas difficillimum esse artificium? ego puto medicum & nummularium (scil. artificium, *doch het kan ook* masc. *zijn van* nummularius) — nummularius cet., Petron. 56.

NUMMŬLUS *of* NUMŬLUS, i, m. i. q. nummus, *wanneer men verkleinend of verächtlijk spreekt, bij voorb.* nummulorum aliquid, Cic. Att. I, 19 extr., *wat geld:* numulis adceptis, Ibid. 16 post med.

NUMMUS *of* NUMUS, i, m. 1) *elke munt, d. i. een stuk geld of geldstuk, bij voorb.* jactabatur nummus, Cic. Off. III, 20: *van daar* nummi *geld, bij voorb.* adulterini, Ibid. 23, i. e. *valsch:* nummos poscere, Cic. Verr. I, 17: habere in nummis, Cic. Att. VIII, 10 *aan geld hebben, en* Verr. III, 86 in., *geld hebben, klaar geld hebben:* in suis numis versari, Cic. Rosc. Com. 8, *geld hebben: dus ook* in suis numis multis esse, Cic. Verr. IV, 6, *veel contant geld hebben:* in numo exigere, *in geld tet invorderen*, Valerian. ap. Trebell. Poll. in Claud. 14: numos dare, Cic. Verr. III, 86: numos aureos dare alicui, Cic. Phil. XII, 8: adcipere, Cic. Off. III, 23: secum aliquantum numorum ferre, Cic. Invent. II, 4: scribere numos, Plaut. Asin. II, 4, 34, i. e. *assigneren, schriftelijke verzekering wegens geld geven:* Numi plumbei, Plaut. Most. IV, 2, 11, i. e. *slecht. Van daar misschien* nummis *of* nummo locare, colere cet. *voor contant geld, bij voorb.* numo locare, Plin. Epist. IX, 37: numis colere, Pandect. VII, 2, 26. 2) *in 't bijzonder is* nummus sestertius *of* nummus *eenvormig*, scil. sestertius, *eene kleine munt der* Romeinen, *een* sestertius, *bij voorb.* nummo sestertio, Cic. Rab. post. 17. Vitruv. I, 4 extr. Senec. Ep. 95 post med.: quinque millia nummûm, Cic. Verr. III, 60, duobus millibus nummum, Cic. Rosc. Am. 2: duo millia numum, Hirt. B. G. VIII: 4: mille numum, Terent. Heaut. III, 3, 45: numorum millibus octo, Hor. Ep. II, 2, 5: singula numum millia, Suet. Aug. 46: numorum trecentorum, Ibid. Domit. 4 extr. *en meermaalen: van daar* Nummus *van eene kleinigheid aan geld, zoo als wij zeggen, een penning, een duit enz., bij voorb.* nummum nusquam reperire argenti, Plaut. Pseud. I, 3, 61, i. e. *een penning, een duit, geld:* ad nummum convenit, Cic. Att. V, 21 prope fin., i. e. *het kwam op een duit uit, op een penning uit: van daar* nummo sestertio *of* nummo *voor eene kleinigheid, bij voorb.* bona Rabirii nummo sestertio addici, Cic. Rab. post. 17: numo sestertio — mancipio dedit, Vitruv. I, 4 extr.: sestertio numo aestimanda sunt, Senec. Ep. 95 post med.: Nummo addixit, Suet. Caes. 50, ex Edit. Ern. *doch, anderen lezen* minimo: si quid numo sarciri potest, usque mantant, neque id faciunt, donicum parietes ruunt, Plaut. Most. I, 2, 34. Not. a) *Door* nummus *verstaat* J. Fr. Gronovius, *gemeenlijk in* Plautus *twee* drachmen, *wanneer het bloot, zonder bijvoeging van het woord* aureus, *staat, bij voorb.* Pseud. III, 2, 20 Aul. III, 2, 34. Men. I, 4, 1. Epid. I, 1, 52. b) Gen. nummûm *voor* nummorum *staat altijd bij* Sestertiûm, Cic. Or. 46 extr.: *ook gemeenlijk, als er een getal bij staat, bij voorb.* mille nummûm, Terent. Heaut. III, 3, 45. Naev. ap. Cic. Or. II, 63: duo millia numum, Hirt. B. G. VIII, 4: binis millibus numum, Plin. H. N. XVII, 1 post med.: pondo duum numum, Plaut. Men. III, 3, 18: duobus millibus numum, Cic. Rosc. Am. 2: *doch er staat ook* nummorum tria millia, Plaut. Trin. I, 2, 115: numorum millibus octo, Horat. Ep. II, 2, 5: singula numorum millia, Suet. Aug. 46: numorum trecentorum, Ibid. Dom. 4: quadringentena millia numorum, Plin. H. N. VIII, 43 extr.

NUMNAM, *zie* Num.

NUMNE i. q. num, *zie* Num.

NUMQUAM, *zie* Nunquam.

NUMQUANDO *of* NUM QUANDO, *zie* Num.

NUMQUIS, NUMQUID *of* NUM QUIS, NUM QUID, *zie* Num.

NUMQUO *of* NUM QUO, *zie* Num.

NUNC, 1) *thans of nu, wanneer het hetzelfde is, als thans, is bekend, bij voorb.* nunc nulla est, Cic. Phil. VII, 5: nunc demum venis? Terent. Ad. II, 2, 25: nunc consideremus, Cic. Invent. I, 33: nunc denique est perfectum, ut cet., Cic. Provinc. 13: dixit nunc demum se voti esse damnatum, Nep. Timol. 5: Idem nunc nuper dedit, Terent. Eun. Prol. 9. *thans, onlangs, d. i. kortling, dus ook* Apul. Met. IX ante med. p. 224, 20 Elm.: nunc nunc insurgite remis, *nu, nu*, Virg. Aen. V, 189, i. e. *thans, thans, of, nu, nu:* nunc cum maxime *juist nu, of voornaamlijk nu, zie* Cum. Not. a) jam nunc, *voor* nunc, *thans nu: dus ook* nunc jam, *thans nu, zie* Jam.

b) Nunc

b) Nunc ipsum, *juist thans, juist nu, bij voorb.* quin nunc ipsum non dubitabo cet., Cic. Att. VII, 3 post init.: quid, nunc ipsum. nude cet., Ibid. VIII, 9 post init.: nunc tamen ipsum. Ibid. XII, 19: nunc ipsum ea lego, Ibid. 40 med. c) Nunccine *of* Nuncine *voor* Nuncne, Terent. Andr. IV, 1, 59, *alwaar een* Cod. MS nuncne *leest, het welk* Bentley *goedkeurt.* d) ut nunc est, Cic. Att. XII, 29. Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 31 extr., *zoo als het nu is of staat, d. i. bij de tegenwoordige omstandigheden, voor 's hands.* e) nunc homines, Plaut. Pers. III, 1, 57, *de tegenwoordige menschen.* f) *dikwijls staat* nunc *dubbel, nu — nu, d. i. dan — dan, bij voorb.* nunc fraudem, nunc negligentiam accusabant, Liv. IV, 12: nunc in liminibus starent, nunc cet., Liv. I, 29: nunc singulos — nunc omnes, Liv. II, 10: exsecrantes nunc imperatorem, nunc — operam, Ibid. 40: nunc huc, nunc illuc curro, Ovid. Her. X, 19: nunc hos, nunc illos, Virg. Aen. V, 441. VI, 315, *nu dezen, nu genen: dan dezen, dan genen enz.:* cf. Liv. XXXIV, 13 in. XL, 54. Justin. IV, 1: *doch, ook ontbreekt ééns* nunc, *bij voorb.* sinistros, nunc dextros, Virg. Aen. V, 330, *ook staat voor het ééne* nunc *een ander bijwoordjen, bij voorb.* mox, *bij voorb.* nunc adjutor, mox proditor, Vellej. II, 63. 2) *nu, wanneer het niet hetzelfde is, als thans,* a) *nu, d. i. maar nu, doch nu, of bloot, doch, maar, bij voorb.* Cic. Div. I, 29. Quae quidem multo plura evenirent, si ad quietem integri iremus: nunc onusti cibo & vino perturbata & confusa cernimus i. e. *maar nu, doch, wij zien enz.:* videretur — exposuisse: nunc vero ea vis est in homine cet., Cic. Invent. I, 6: nunc parvulos nobis dedit igniculos, Cic. Tusc. III, 1: nunc vero cum loquar cet., Cic. Verr. V, 67 *en meermaalen, bij voorb.* Cic. Att. XI, 2 extr. Plaut. Bacch. IV, 3, 9. Quintil. I, 1, 5. b) *nu, d. i. derhalven, alzoo, dienvolgends, bij voorb.* Nunc quoniam manibus cet., Prop. IV, 9 (10), 73: nunc quoniam ista tibi placuit sententia, cedam, Ibid. II, 9, 37: Quid nunc honeste dicitur? Cic. Fin. II, 15 med., i. e. *wat heet dan nu eerbaar? doch, het kan ook zijn, maar:* nunc habeas, *houd ze dan,* Plaut. Truc. IV, 3, 70.

NUNCCINE *of* NUNCINE, *zie* Nunc.

NUNCIO, NUNCIUS cet., *zie* Nuntio, Nuntius cet.

NUNCUBI *staat voor* Num alicubi, *want achter* num *valt* ali *gaarn van* aliquis, aliquando, alicubi cet., *weg, zie* Num. *bij voorb.* Nuncubi vides, Varr. III, 2. 4, i. e. *ziet gij ergens enz.: dus ook* ut — nuncubi labar, observet, i. e. ut, — num qua jure labar cet., Ibid. II, 5, 2, *alwaar de* Ed. Gesn. nunc ubi (*als twee woorden*) *en andere* Edd. ubi nunc *hebben: maar* nuncubi *schijnt voegzamer:* Nuncubi sensisti — claudier? Terent. Eun. I, 2, 83, i. e. *hebt gij gemerkt, dat ergens, d. i. bij eenige gelegenheid enz.*

NUNCUPATIO, onis, f. 1) *het noemen, de benoeming, bij voorb.* justitiam universae virtutis nuncupatione complectitur, Apul. Doctr. Plat. 2 ante med. p. 13, 29 Elm.: nomen dei regum nuncupatione praedican, Ibid. de mundo post med. p. 68, 24 Elm.: *van daar* votorum, Tacit. Ann. XVI, 22. Suet. Ner. 46, i. e. *wanneer men eene gelofte doet, gevolglijk het beloofde noemt.* 2) *benoeming, bij voorb. tot erfgenaam,* Suet. Calig. 38. Pandect. XXVIII, 6, 18. 3) *dedicatie, opdragt van een boek, bij voorb.* mihi patrocinia ademi nuncupatione, Plin. H. N. praef. ante med. 4) *het openlijk uitzeggen, bij voorb.* verborum solennium, Val. Max. V, 10, 1.

NUNCUPATOR, oris, m. *een noemer, benoemer, bij voorb.* Pythagoras primus philosophiae nuncupator & conditor, Apul. Fl. 2 extr. p. 352, 13 Elm.

NUNCUPO, avi, atum, are, *noemen, benoemen, benamen,* (*waarschijnlijk van* nomen *en* capio *voor* aliquid capere nomine), *bij voorb.* aliquid nomine dei, Cic. Nat. D. II, 23: res utiles deorum vocabulis, Cic. Nat. D. I, 15: Sextilem mensem e suo nomine, Suet. Aug. 31: collis, quem nomine nostro nuncupat haec aetas, Ovid. Fast. I, 246: quem turba Quirini nuncupat Indigetem, Ibid. Met. XIV, 607: aliquam nuncupare reginam, i. e. *noemen of benoemen,* Justin. XXIV, 2: ea praestari, quae essent lingua nuncupata i. e. *benaamd,* Cic. Off. III, 16: pecunia nuncupata, Fest.: maria nuncupavimus, Plin. H. N. IV, 12 extr., i. e. *genoemd, bij naame aangehaald:* Pompeji titulos omnes triumphosque, Ibid. VII, 26 in.: Augustus, quem universa mortalitas in hac censura nuncupat, Ibid. 45 in.: *van daar* a) vota, Cic. Verr. V, 13 extr. Cic. Phil. III, 4 extr. Val. Max. I, 1 extr., *eigenlijk, eene gelofte of het beloofde noemen, d. i. een gelofte doen.* b) heredem, *tot erfgenaam, met de stem benoemen, of aanstellen, eigenlijk, als erfgenaam noemen, bij voorb.* heredes palam ita ut exaudiri possint, nuncupandi sunt, Pand. XXVIII, 1, 21: *ook in 't gemeen, benoemen, bij voorb.* aliquem heredem, Suet. Cal. 38 *en* Claud. 4 extr., i. e. *benoemen, aanstellen: dus ook* aliquam nuncupare reginam, Justin., *zie hier voor: ook enkel* nuncupare scil. heredem, *bij voorb.* non tu — nuncuparis (scil. heres), Plin. Paneg. 43: *ook zegt men* testamentum nuncupare, *een Testament maken,* Plin. Ep. VIII, 18 ante med. §. 5. c) *noemen, d. i. bij naame, aanhaalen of vermelden, bij voorb.* titulos omnes nuncupari, Plin. H. N. VII, 26 in.: maria, Ibid. IV, 12 extr.: Augustus, quem mortalitas nuncupat, Ibid. VII, 45 in.: ea praestari, quae essent lingua nuncupata, Cic. Off. III, 16. d) *bij name of plegtig zeggen, bekend maken, of in 't gemeen, zeggen, bekendmaken, bij voorb.* qua laturos eo spolia posteros nuncupavit, Liv. I, 10: heredem, *zie hier voor:* verba legitima dedentium urbes, Liv. IX, 9 post init., i. e. *plegtig zeggen, uitzeggen:* haec ab re duxi, verbis quoque ipsis, ut tradita nuncupataque sunt, referre, Liv. VIII, 11: *van daar* testamentum, Plin. Ep. VIII, 18 ante med. §. 5, i. e. *maken: dus ook* Plin. H. N. XIV, 22 ante med., *doch, alwaar het* (*dewijl het in dronkenschap geschiedt*) *ook zijn kan, bekend maken, uitbabbelen, verraaden:* adoptionem nuncupare, Tacit. Hist. I, 17, i. e. *bekend maken.*

NUNDINAE, *zie* Nundinus.

NUNDINALIS, e, i. e. ad nundinas pertinens, *de markt of de week betreffende, daar toe behoorende, markt, weeklijksch, enz., bij voorb.* cocus, Plaut. Aul. II, 4, 45, i. e. *eèn slechte kok, eigenlijk, misschien die slechts alle week ééns of alle* nundinae (*negen of acht dagen*) *gebruikt wordt:* cf. Fest. in Nundinalem, *alwaar deze plaats aangehaald wordt.*

NUNDINARIUS, a, um, *de markt,* (*d. i. het markt houden*) *betreffende, daar toe bestemd, bij voorb.* oppidum, Plin. H. N. XII, 17 extr.: *Marktstad, d. i. waar markt gehouden wordt:* forum, Ibid. VIII, 51 post med.: epulae, Pandect. XVII, 2, 69, i. e. *op markttijd.*

NUNDINATIO, onis, f. *koophandel, als men iet openlijk verkoopt of koopt, verhandelt of handelt, bij voorb.* juris, Cic. Agr. I, 3 extr.: quae libido in jure dicundo fuerit, quae varietas decretorum, quae nundinatio, Cic. Verr. I, 46: fuit nundinatio aliqua & illi non nova, ne causam diceret, Ibid. V, 7.

NUNDINATOR, oris, m. 1) *die koophandel drijft,* Fest. in Nundinas: *van daar* 2) *die iet verhandelt, bij voorb.* salutis publicae, Quintil. decl. XII, 3. Not. Nundinator *als een Titel van* Merkurius, Inscript. ap. Reines. class. 1. n. 80.

NUNDINOR, atus sum, ari, 1) *openlijk handel, of koophandel drijven, d. i. verhandelen of handelen, openlijk verkopen of koopen.* a) *handelen, openlijk koopen, bij voorb.* jus ab aliquo, Cic. Verr. I, 46: nomen senatorum, Ibid. II, 49: imperium populi Romani, Cic. Phil. III, 4. b) *verhandelen, openlijk verkoopen, bij voorb.* pretio sententias suas, Apul. Met. X prope fin. p. 355, 13 Elm.: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* constabat, (eum scil. Titum) in cognitionibus (Al. concionibus) patris nundinari praemiarique solitum, Suet. Tit. 7, i. e. *te handelen* scil. *met de uitspraken van den Vader enz.* 2) *talrijk bij een komen* (*als op eene markt*), *bij voorb.* ubi angues nundinari solent, Cic. Div. II, 31, *eigenlijk, haar verblijf hebben.*

NUNDINUS, a, um, (*waarschijnlijk van* novem *en* dies) *negen of ook acht dagen* (*op onze wijze eene week*) *betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* Nundina, scil. dea, Macrob. Sat. I, 16 extr., *eene Godin en opzienster der zuivering, die men omtrent kinderen op den negenden of achtsten dag* (*te weten, bij jongens op den negenden, bij meisjens op den achtsten dag*) *waarnam, wanneer aan hun de naam gegeven wierdt* (*zie* Nominalis), *van daar* Nundinae (scil. feriae *waarschijnlijk*): *eigenlijk de negende, of, naar de rekening der* Romeinen, *die de* Nundinae *ook mede telden, en gevolglijk den eigenlijk marktdag* (nundinae) *dubbel telden, acht dagen: zoo als wij ook zeggen, heden over acht dagen, voor zeven. Dan waren het* Ferien, *en ook konden er geene* Comitia *op gehouden worden, volgends* Plin. H. N. XVIII, 3: *hoewel, misschien in laater tijden ook allerhande* rechtshandelingen (*waarschijnlijk ten dienst der landlieden*) *daar op mogten waargenomen worden, volgens* Macrob. Sat. I, 16. *Te weten alle acht dagen kwam het landvolk in de stad, om te markten, en bij die gelegenheid naar Staatszaken te vernemen, dewijl elk* Romeinsch *burger op het land deel hadt aan de wetgeving, en het begeven der eer-ambten in* Rome: *van daar* annum ita diviserunt, ut nonis modo diebus (i. e. nundinis) urbanas res usurparent, reliquis septem ut rura colerent, Varr. R. R. II praef. in.: Nundinarum etiam conventus manifestum est propterea usurpatos, ut nonis tantummodo diebus urbanae res agerentur, reliquis administrarentur rusticae, Colum. praef. §. 18: nundinas urbem revisitabant, & ideo comitia nundinis habere non licebat, ne plebs rustica avocaretur, Plin. H. N. XVIII,

XVIII, 3: Rutilius fcribit, Romanos inftituiffe nundinas, ut octo (*voor* feptem) quidem diebus in agris ruftici opus facerent, nono (*voor* octavo) autem die, intermiffo rure, ad mercatum legesque adcipiendas Romam venirent, & ut fcita atque confulta frequentiore populo referrentur, quae trinundino die propofita a fingulis — facile nofcebantur, Macrob. Sat. I, 16: res agebatur in circo Flaminio; & erat in eo loco illo die nundinarum πανήγυρις, Cic. Att. I, 14 in.: ungues refecari nundinis Romanis — religiofum eft, Plin. H. N. XXVIII, 2 extr.: farris pretium in tribus nundinis ad affem redegit, Ibid. XVIII, 3 med. *drie zulke* nundinae i. e. *markten heeten* trinum nundinum *of* Trinundinum (tempus,) *dat zijn zeventien dagen, en niet, zoo als anderen zeggen, zeven en twintig. Elke* Bill, *d. i. voorftel tot eene landsverordening of wet moest drie* Nundinae *aangeplakt blijven, opdat elk ze lezen kon. Van daar* nundinas obire, Liv. VII, 15, *de markten bezoeken* fcil. *om ftemmen tot de verkiezing te verzamelen: van daar heet* nundinae, a) *elke markt, of jaarmarkt, weekmarkt*, Cic. Agr. II, 33: cf. Colum. praef. §. 18: nundinas obire, Liv. *zie hier voor:* a fenatu petiit, ut fibi inftituere in agris fuis nundinas permitteretur, Plin. Ep. V, 4. b) *Tropisch, elke handel, koophandel, verhandeling, openlijke koop of verkoop, bij voorb.* reipublicae, Cic. Phil. V, 4: cujus domus — officina; agrorum, oppidorum, immunitatum, vectigalium flagitiofiffimae nundinae, Ibid. II, 14. Not. Nundinum, fcil. tempus, i. e. *een tijd van negen of acht dagen, of, van den eenen markdag tot den anderen, bij voorb.* inter nundinum, Varr. ap. Non. 3. n. 145: fi nihil guftat inter nundinum, Lucil. Ibid.: *ook de markdag zelve, bij voorb.* pueri exfpectant nundinum, ut magifter dimittat lufum, Varr. ap. Non. 2. n. 490: *van daar* trinum nundinum, Cic. Dom. 16 in. Cic. ad Div. XVI, 12 ante med. Liv. III, 35 in. Quintil. II, 4 extr., *een tijd van drie* Nundinae *of markten, of driemaal acht dagen, d. i. zeventien dagen, als men naamlijk den eerften marktdag* (nundinae) *tot den eerften dag en den laatften marktdag tot den laatften dag maakt, den laatften dubbel, en gevolglijk, zoo telt, dat tusfchen twee marktdagen* (nundinae) *telkens zeven dagen zijn: te weten dus:* A a b c d e f g B a b c d e f g C: *zoo vele dagen moest een* Bill (lex) *aangeplakt blijven: (zie hier voor): en zoo vele dagen duurde ook gewoonlijk het verzoeken om eer-ambten.*

NUNQUAM *of* NUMQUAM, 1) *nooit, ten geenen tijde*, (*uit* ne i. e. non *en* unquam), *is bekend, bij voorb.* Cic. Sext. 63 extr. Cic. Verr. II, 22. Cic. Invent. I, 1. Cic. ad Div. VI, 6 poft med. Liv. III, 23. XLII, 39: nunquam faciam, Terent. And. II, 3, 10: nunquam alias, Liv. XXXVIII, 39: nunquam ante hoc tempus, Caef. B. G. I, 44: *ook* feq. neque (nec) — neque (nec), *alwaar de ontkenning niet weggenomen wordt, bij voorb.* nunquam neque feciffet neque paffus effet, Cic. Att. XIV, 13 extr.: Nec nunquam fui usquam, quin me omnes amarent, Terent. Eun. V, 8, 62. Not. a) nunquam non, *altijd, fteeds*, Cic. Or. I, 24 extr. Celf. II, 2 extr. b) non nunquam, *fomtijds*, Cic. Vatin. 2. Cic. ad Div. V, 8. Caef. B. G. I, 8. 2) *niet, bij voorb.* Nunquam id hodie quivi intelligere, Terent. And. III, 4, 10: nunquam hodie illud committam tibi, Ibid. Ad. IV, 2, 12: nihilne in mentem eft? — Ct. nunquam quidquam, i. e. nihil prorfus *of* nihil, Ibid. IV, 1, 12: qui hodie nunquam ad vefperum vivam, Plaut. Afin. III, 3, 40: vi nunquam eo fubiri potuit, Liv. III, 23 med.: nunquam defitum interim turbari, Liv. V, 17: nunquam effem paffus, Cic. Att. XI, 2: *ook kan men hier meer toe brengen, bij voorb.* nunquam faciam, Terent. Andr. II, 3, 10, *alwaar ook, nooit, past:* cf. Ibid. And. I, 2, 7.

NUNQUIS, NUNQUID cet. *of* NUM QUIS, NUM QUID cet, *zie* Num.

NUNTIA, *zie* Nuntius.

NUNTIATIO (Nunciatio), onis, f. 1) *Verkondiging, melding, aanwijzing*, Cic. Phil. II, 32, *alwaar het van den* Augur *ftaat, die het* Augurium *aan de Overigheid meldt:* cf. V, 3 extr.: *verders* variae caufae funt, ex quibus nuntiatio ad fifcum fieri folet, Pandect. XLIX, 14, 1 in., i. e. *aanwijzing*. 2) *verbieding, bij voorb.* novi operis, Pandect. XXXIX, 1 leg. 1, 3 *en* 5: opus per nuntiationem inhibere, Ibid. leg. 1.

NUNTIATOR (Nunc.), oris, m. 1) *verkondiger, aanwijzer, aanbrenger*, Pandect. XLVIII, 16, 6. 2) *verbieder*, Pand. XXXIX, 1, 20 extr.

NUNTIO *of* NUNCIO, avi, atum, are, 1) *verkondigen, melden, laten zeggen of zeggen, aantoonen, aanbrengen, bekend maken:* alicui aliquid, Cic. Att. I, 15: vera, Cic. Acad. IV, 25: nuntium optabilem, Plaut. Stich. II, 2, 67: voluptatem magnam, Terent. Heaut. I, 2, 10: id ad vos venio nuntiatum, paratum effe me, Ibid. Phorm. V, 7, 13: abi intro, atque, illa fi jam laverit, mihi nuntia, Ibid. Heaut. IV, 1, 5: qui nuntiarent, naves adflictas effe, Caef. B. G. V, 10: mifit, ut ei nuntiaret fuis verbis, adverfarios in fuga effe, Nep. Them. 4: aliquid ad fifcum, Pandect. XLIX, 14, 44: caufam pecuniae fifco, Ibid. leg. 39: exftitit, qui bona nuntiaret fcil. caduca effe, Ibid. XXIX, 5, 22: nuntiant principibus Argitheam i. e. *na* Argithea (*eene ftad*), Liv. XXXVIII, 1: *dus ook*, paffive, *bij voorb.* adeffe equites nuntiabantur, Caef. B. G. I, 14: ut adeffe nuntiaretur, Ibid. III, 36: utinam mortuus pater ad me nuntietur, Plaut. Moft. I, 3, 76: nuntiatus eft Silius vitam finiffe, Plin. Ep. III, 7: hac pugna nuntiata, Caef. B. G. II, 29: Romam erat nuntiatum, fugiffe Antonium, Cic. ad Div. XI, 12: nuntiatum eft nobis a Varrone, veniffe (ipfum) Roma, Cic. Acad. I: 1: effet de hoc incommodo nuntiatum, Cic. Verr. V, 16: *van daar* nuntiato (Ablat. abfol.) i. e. adcepto nuntio, Liv. XXV, 9. Tacit. Ann. II, 64. Not. alicui in hortos, Cic. Mil. 24, i. e. *in den tuin zeggen, of laten melden: ook volgt* ut *daar op, wanneer het een verlangen of bevelen aanwijst*, Cic. Or. II, 86 med. Liv. III, 50 in.: *dus ook* ne, Caef. B. G. IV, 1. Tacit. Ann. II, 65: *ook zonder* ut, feq. Conjunct., Tacit. Ann. II, 79. XI, 37: *ook ftaat daar voor de* Infinitivus, Ibid. XVI, 11 in.: Bene nuntias, Terent. Hec. IV, 4, 20, *gij brengt eene aangename tijding:* horas, Martial. VIII, 67, 1. X, 48, 1, *de uuren melden:* falutem alicui, Cic. ad Div. VII, 14 *en* Att. IV, 10, *eene groetenis vermelden, een compliment of groetenis brengen, van iemand groeten: dus ook* falutem multam, Plaut. Curc. IV, 2, 38. 2) *laten verbieden, verbieden, bij voorb.* opus novum i. e. *iemand laten zeggen, dat hij het niet bouwen zal, hem verbieden, verhinderen*, Pandect. IV, 7, 3. XI, 8, 3.

NUNTIUS *of* NUNCIUS, a, um, *verkondigende, meldende, aanbrengende, bij voorb.* litera, Ovid.: fibra, Tibull., *zie beneden: ftaat gemeenlijk* fubftantive. I) Nuntius, 1) *elk die een tijding, of bericht overbrengt, verkondiger, melder, bode, courier, postbode enz., bij voorb.* mittere nuntios ad aliquem, Caef. B. G. I, 26: dimittere in omnes partes, Ibid. IV, 19: nuntio ipfius, qui literas adtulerat, dici, Liv. XLII, 37, i. e. *den bode, courier:* o hominem fortunatum, qui ejusmodi nuntios feu potius Pegafos habet, Cic. Quint. 25 extr.: o nuntium volucrem, Ibid.: emtio & inter abfentes contrahi poteft & per nuntium & per literas, Pand. XVIII, 1, 1 extr.: referes ergo haec & nuntius ibis (*voor* eris) Pelidae genitori, Virg. Aen. II, 547: nuntius perfert ad cet., Virg. Aen. V, 664: nuntius adfert rem ad aures, Cic. Manil. 9: uno nuntio cives necandos denotavit, Ibid. 3, i. e. *door een' enkelen courier, of order:* Facere aliquem certiorem per nuntium, Cic. Att. XI, 24: Mercurius, Jovis nuntius, Plaut. Stich. II, 1, 1. *wanneer dan* literae *en* nuntii *bij een komen, dan kan men* nuntii *fomtijds ook door mondelijk bericht vertalen, bij voorb.* literas & nuntios ad aliquem mittere, Caef. B. G. I, 26, i. e. *fchriftelijke en mondelijke tijding of bericht:* literis, nuntiis, cohortationibus omnes ad patriae praefidium excitare, Cic. Phil. XIV, 7 extr.: remiffique nuntii ab eo (fcil. qui dicerent), fe venturum, Liv. XXXVIII, 1: *dus ook* miffis nuntiis, quo loco res effet, Liv. II, 47: Non audimus, rumore nuntio, Cic. ad Div. XII, 10, i. e. *het geen enkel het gerucht verkondigt.* 2) *het geen verkondigd wordt, bericht, tijding, aanwijzing, bij voorb.* nuntium adferre, *bij voorb.* exoptatum, Cic. Rofc. Am. 7, i. e. *overbrengen: dus ook* adportare, Terent. Heaut. III, 1, 18: perferre, *bij voorb.* acerbum nuntium, alicui, Cic. Balb. 28, *en* ferre ad aliquem, Liv. IV, 41, i. e. *brengen, overbrengen; zoo ftaat* perferre *ook* Liv. III, 6. Cic. Ligar. 3: *ook* exoptabilem nuntium nuntiare, Plaut. Stich. II, 2, 67: *ook* nuntium facere alicui, *bij voorb.* talem collegio fuo nuntium fecit, Apul. Met. VII in., i. e. *deeds aanwijzing, gaf bericht:* Nuntium adcipere, *bij voorb.* optatiffimum, Cic. ad Div. II, 19 in., i. e. *krijgen, bekomen: dus ook* audire, *bij voorb.* malum nuntium audire, Cic. Agr. II, 30, i. e. *kwaade, flechte tijding:* de Q. fratre nuntii nobis triftes nec varii venerunt, Cic. Att. III, 17: Turnum faeviffimus implet nuntius, Virg. Aen. XI, 897, verus nuntius *waare tijding, bij voorb.* verus mihi nuntius venerat, (te) exftinctum ferroque extrema fecutam, *zegt* Aeneas Ibid. VI, 456 *tot* Dido, *daar echter* Aeneas *alleen het vuur van den brandftapel, daar hij zich op verbrandde, gezien had; gevolglijk is het vuur hier* nuntius i. e. *aanwijzing, kenmerk: doch, het vuur kan niet aanwijzen, dat* Dido *zich met het ftaal omgebracht had: ten zij men wil aannemen, dat er op eene andere wijze tijding aan hem gekomen is.* Not. a) *In vele plaatzen kan het een order en tijding te gelijk zijn, dewijl het dikwijls het zelfde is:* b) nuntius *is ook de toegezonden of overgebrachte order, bij voorb.* Nep. Chabr. 3. Cic. ad Div. XII, 24.

§. 33

§. 3: hier toe zou men de plaats kunnen brengen, Liv. XLIV, 15. Rhodius nuntio in orbe terrarum arbitria belli pacisque agere i. e. door eene order, die zij aan de omliggende volken zenden: J. Fr. Gronovius staat voor de lezing nuntiis: men zou ook kunnen lezen nunc jam, het welk voor nunc zou staan. c) nuntium alicui remittere iemand iet opzeggen, bijzonder zeker contract of verbindenis opzeggen: bijzonder het huwelijks-contract of het huwelijk, deels, voor het voltrekken van hetzelve, bij voorb. nuntium remittam adfini meo, Plaut. Truc. IV, 3, 74, i. e. ik zal mijn' reeds benoemden schoonzoon het huwelijks-contract opzeggen, d. i. hem bekend maken, dat hij mijne dochter niet bekomen zal; zoo wordt het ook van voogden gezegd, bij voorb. si puellae tutores ad infringenda sponsalia nuntium miserint (voor remiserint), Ulpian. Pandect. XXIII, 1, 6: gelijk dan Ulpianus gaarn nuntium mittere zegt: dus ook van de bruid, bij voorb. si nuntium sponsa remiserit, Ulpian. Ibid. XXIII, 2, 45: deels, na het voltrekken van het huwelijk, wanneer dan zoo wel van den man als van de vrouw gezegd wordt, het huwelijk opzeggen, van zijn echtgenoot scheiden, bij voorb. nuntium uxori remittere, Cic. Or. I, 40 en 56. Att. I, 13 med.: integendeel etsi mulier nuntium remisit, Cic. Top. 4 in.: voor remittere staat ook mittere (zie hier voor) nuntium, het huwelijk opzeggen, of een' scheidbrief zenden, Ulpian. in Pandect. XXIV, 2, 4 en XXIV, 3, 22 med. driemaal: si socer nurui nuntium miserit, Ulpian. Ibid. XXIV, 1, 32 post med. §. 19, en terstond daar op (soceri) invitis filiis (nurui) nuntium remiserint. d) Nuntius van een vrouwspersoon, bij voorb. utinam non nuntius essem, Valer. Flacc. II, 142. II) Nuntia, eene vrouwelijke bode, boodschapster, aanwijster, verkondigster, bij voorb. historia nuntia vetustatis, Cic. Or. II, 9: cera — infusa tabellis — cera tuae nuntia mentis eat, Ovid. Art. I, 438: fratre reversuro, nuntia venit avis, Martial. VIII, 32: 8, significet placidos nuntia fibra deos, Tibull. II, 1, 26, alwaar het adjective of als eene Appositie staat; dus ook cur mihi fama prior quam nuntia litera venit, Ovid. Her. VI, 9: Nuntia Jovis, Cic. Leg. I. 1 e poëta, i. e. aquila: Fama nuntia veri, Virg. Aen. IV, 188. III) Nuntium, 1) een bode, boodschapper, aanwijzer, bekendmaker, aanbrenger, bij voorb. verba nuntia animi mei, Ovid. Her. XVI, 10: exta venturae nuntia sortis, Tibull. III, 4, 5: simulacra, nuntia formae, Lucret. VI, 76: simulacra nuntia praeclara coloris, Ibid. IV, 1024. 2) bericht, tijding, aanwijzing, bij voorb. ad aures nova nuntia referens, Catull. LXIII, 75: De coelo nuntium erit, Varr. L. L. V, 9: tyrannum perturbant nuntia dictis, ook staat nuntia fem. voor, bericht, tijding, aanwijzing, bij voorb. nec calida ad sensum decurrit nuntia (odoris) rerum, Lucret. IV, 708, alwaar Creech zegt, dat in de oudste Exemplaren staat decurrunt, het welk beter zou zijn.

NUO, nui, nuitum en nutum, 3. i. q. nuto, schijnt niet voor te komen: maar van daar komt toch Nutus, us en Numen, Nuto, are, te weten van het supinum nutum.

NUPER, Adv., (misschien van novus voor noviper) voor niet langen tijd, onlangs, nieuwlings, kortlings, bij voorb. de quo sum nuper tecum locutus, Cic. Att. XIV, 7: fac, quod nuper fecisti in curia, nunc idem in foro, Cic. Ligar. 12: nuper, cum — postularet, Cic. In Caecil. 20: nuper: & quid dico nuper? Imo vero modo, ac plane paulo ante vidimus, Cic. Verr. IV, 3: qui nuper Romae fuit, Cic. Or. I, 19: en meermaalen, bij voorb. Horat. Od. I, 14, 17. Gell. II, 23: ook staat er nunc bij, nu onlangs, d. i. kortlings, alwaar nunc te veel is, bij voorb. nunc nuper, Terent. Eun. Prol. 9. Symmach. Ep. I, 3 (6), Apul.: Met. IX ante med. p. 824, 20 Elm.: nunc huc remisit nuper cet., Plaut. Truc. II, 4, 43: ook nieuwlings, d. i. weleer, bij voorb. vixi puellis nuper cet., Hor. Od. I, 26, 1: ook adjective, bij voorb. quamquam haec inter nos nuper notitia admodum est, Terent. Heaut. I, 1, 1, voor nupera, welke woorden Cic. Fin. II, 4 extr. herhaald worden. Not. Het staat ook van een' langen tijd, bij voorb. van meer jaaren, Cic. Sull. 32: Quae nuper, id est, paucis ante seculis, reperta sunt, Cic. Nat. D. II, 50: ante philosophiam patefactam, quae nuper inventa est, Cic. Div. I, 39: Te weten, voor menig een' is een lange tijd kort; en veeltijds is de tijd, hoe lang hij ook is, kort in vergelijking van een' langer tijd. Zoo zouden wij kunnen zeggen, de drukkunst is onlangs uitgevonden. In 't geval, wanneer het een heel lange tijd is, kan men het somtijds ook vertalen, in laater tijd. Not. nuperrime, Cic. Invent. I, 17 post med.

NUPĔRUS, a, um, nieuw in tijd, d. i. voor niet langen tijd gekomen, ontstaan, niet lang ergens te vinden, bij voorb. nuperum captivum, Plaut. Capt. III, 5, 60. Men haalt ook aan nupera notitia, Terent. Heaut. I, 1, 1; doch, de uitgaven hebben gemeenlijk nuper, cf. Nuper. Superl. nuperrimus wordt van Priscianus 3 aangehaald.

NUPTA, eene vrouw, getrouwde vrouw, zie Nubo.

NUPTĬAE, arum, f. 1) Bruiloft, bijleger, bij voorb. nuptias conciliare stichten, aangaan, Nep. Att. 5: dus ook efficere, Terent. And. III, 4, 16: of conficere, Ibid. Phorm. II, 1, 28: nuptiis inter se jungi, Val. Max. IX, 1, 9: coquere coenam ad nuptias, Plaut. III, 2, 15: quae nuptiae non diuturnae fuerunt; erant enim non matrimonii dignitate, sed sceleris societate conjunctae, Cic. Cluent. 12: in nuptias aliquem conjicere, Terent. And. III, 4, 23: Cornificia vetula & multarum nuptiarum, Cic. Att. XIII, 29, i. e. die dikwijls getrouwd is geweest: nuptiarum expers, Horat. Od. III, 11, 11, ongehuwd, ongetrouwd: Nuptias adornare, Plaut. Aul. II, 1, 35, of exornare, Ibid. IV, 10, 54. of adparare, Terent. Phorm. IV, 4, 20, bereiden, alles daar toe gereed maken; nuptias facere, bruiloft houden, Plaut. Aul. II, 2, 83. II, 4, 9: In nuptiis alicujus coenare, Cic. Q. Fr. II, 3 extr., op iemands bruiloft te gast zijn, bruiloftsgast zijn. Not. nuptiae wordt, zoo als connubium, gemeenlijk, alleen van vrijgeborenen gebruikt; van slaven integendeel contubernium: daarom zegt Plautus Casin. Prol. 68 quid istuc est? serviles nuptiae? servine uxorem ducent, aut poscent sibi? Novum attulerunt cet. 2) eervaar of boertend, voor concubitus, bij voorb. nuptias facere cum aliqua, Plaut. Casin. II, 8, 50: nuptiis delectari, Auct. ad Her. IV, 34: nam per hyemem in luxuriam lapsus, novis quotidie nuptiis deditus erat, Justin. XXXI, 6.

NUPTIĀLIS, e, de bruiloft betreffende; daar toe behoorende of daar betrekking op hebbende, bruilofts, bij voorb. donum, Cic. Cluent. 9: faces, Ibid. 6. Horat. Od. III, 11, 33. Tacit. Ann. XV, 37: pactio, Liv. IV, 4. huwelijksverdrag, echtverbindenis: tabulae, Tacit. Ann. XV, 37, i. e. huwelijks-contract, huwelijksche voorwaarde: tibiae, Auct. ad Her. IV, 33: ludi, Plaut. Cas. V, 1, 2: coena, Ibid. Curc. V, 2, 62. Suet. Calig. 25: dies, Senec. in Med. 986: carmina, Catull. LXI, 12: sacra, Quintil. I, 7 (13) post med.: sacrum. Liv. XXX, 14: flammea, Plin. H. N. XXI, 8.

NUPTŬRĬO, ivi, itum, 4, i. e. nubere cupio, willen trouwen, bij voorb. eam jam olim nupturisse, Apul. Apolog. post med. p. 319, 9 Elmenh.

NUPTUS, a, um, zie Nubo.

NUPTUS, us, m. het huwelijk, de echt, bij voorb. nuptum passa, Stat. Sylv. V, 1, 45: nuptui collocare, Colum. IV, 3 extr., of nuptu locare, bij voorb. filiam, Aur. Vict. de Vir. Illustr. 59, i. e. uithuwelijken: ook hebben zeven Codd. nuptui dare voor nuptum cet. Val. Max. VII, 1, 1: dies nuptus (genit.), de dag van het huwelijk, bruiloftsdag, trouwdag, bij voorb. certis diebus centenos, — nuptus (scil. diebus) ducenos indulsit, Gell. II, 24 med. §. 7: Nuptum dare, collocare cet., bij voorb. virginem, filiam, uittrouwen, uithuwelijken: maar, dit houdt men gemeenlijk voor het Supinum, zie dus Nubo.

NURUS, us, f. schoondochter, zweer, zoonsvrouw, Cic. Phil. II, 24. Terent. Hec. II, 1, 4. Ovid. in Ibin 350: van daar Jam tua, Laomedon, oritur nurus, Ovid. Fast. VI, 729, i. e. Aurora, vrouw van Tithon, welke de zoon was van Laomedon, volgends Hyg. f. 270: ook heet de vrouw van de kleinzoon, of achterkleinzoon nurus, gevolglijk, voor pronurus, volgends Pandect. XXIII, 2, 14 extr. L, 16, 50: Ook de schoondochter, als bruid, Pandect. XXIII, 2, 12. XXXVIII, 10, 6. 2) bij Dichters eene jonge vrouw, jonge juffer, jongvrouw, of enkel juffer, bij voorb. Ovid. Met. II, 366. Ibid. Art. III, 248. Ibid. Her. XVI, 194. Martial. IV, 75, 2. Lucan. I, 164. Stat. Theb. V, 200: somtijds worden zij tegen over matres gezet; wanneer het jonge juffers zijn, bij voorb. matrum nuruumque caterva, Ovid. Met. XII, 216: Occurrent — matres, nec capient — nurus, Ibid. Her. XVI, 184.

NUSCICIO, onis, i. q. caecitudo nocturna, Opilius ap. Fest.

NUSCICIOSUS, i. q. qui propter oculorum vitium parum videt, Atejus ap. Fest.

NUSQUAM, 1) nergens, d. i. op geene plaats, Cic. Leg. I, 5. Cic. Senect. 22. Liv. I, 38: nusquam alibi, Cic. Acad. IV, 32. Liv. XXXIX, 38, i. e. nergens anders: van daar sodalis nusquam est, Horat. Sat. II, 5, 102, voor mortuus: conditio nusquam est, i. e. vindt geene plaats, Pandect. XLVII, 2, 38. Not. ook met gentium, bij voorb. nusquam gentium, Terent. Ad. IV, 2, 1, i. e. nergens, of nergens ter wereld: Nusquam non, Plin. H. N. XXIV, 1, i. e. overäl. 2) nergens heen, bij voorb. nusquam abeo, Terent. Ad. II, 2, 34: nusquam ventum, Auct. ad Her. II, 2: nusquam excessi, Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 32: nusquam moturos, Liv. XLIV, 26: of.

cf. Terent. Eun. II, 2, 50. 3) *nergens, d. i. in geene zaak, bij voorb.* sumtum nusquam melius posse poni, Cic. Q. Fr. III, 1, 2: nusquam minus quam in bello. Liv. XXX, 30 post med. 4) *voor* ad nullam rem, *nergens toe, tot geene zaak, bij voorb.* nusquam alio natam, Liv. VII, 18: ad omnia referri, ipsum nusquam, Cic. Fin. I, 9 Elm.

NUTĀBĬLIS, e, *wankelend, bij voorb.* ad regni nutabilem suggestum & pendulum tribunal evectus cet., Apul. de Deo Socrat. ante med. p. 44, 19.

NUTĀBUNDUS, a, um, i. q. nutans, 1) *knikkebollend.* 2) *wankelend, waggelend, bij voorb.* miles nutabundus & tot plagarum dolore saucius, Apulej. Met. IX prope fin. p. 237, 1 Elm.

NUTĀMEN, inis, n. *het geen, daar mede geknikt wordt; ook het knikken, wankelen zelve, bij voorb.* vibrant cui (galeae) coni albentes niveae tremulo nutamine pennae, Sil. II, 399.

NUTATĬO, onis, f. 1) *het knikken of wenken, bij voorb.* capitis, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 49, i. e. *knikken.* 2) *knikken, wankelen, Tropisch, bij voorb.* reipublicae, Plin. Paneg. 5.

NUTO, avi, atum, are, 1) *knikken of wenken, bij voorb. met het hoofd, bij voorb.* capite nutat, Plaut. Mil. II, 2, 52, i. e. *knikt, wenkt:* neque illa ulli homini nutet, nictet, adnuat, Ibid. Asin. IV, 1, 39: non quidquam nuto nec nicto tibi, Ibid. Men. IV, 2, 49: adjuro, me illi non nutasse, Ibid. 53: nutent, nictent, sibilent, Ibid. Merc. II, 3, 72: *ook* seq. ut *of* ne, *wanneer er een verlangen door aangeduid wordt, bij voorb. hij wenkt mij, dat ik komen, dat ik dat niet zeggen moet, bij voorb.,* nutat (scil. mihi), ne loquar, Ibid. Men. II, 2, 48: *ook knikken, d. i. met het hoofd schudden, als men slaperig is, of onder het zitten of staan, in slaap valt, bij voorb.* Ovid. Met. I, 717: *dus ook* nutanti mento, Ibid. XI, 620: crebro capitis motu nutans (*bij het slapen op eene verkoping*), Sueton. Cal. 38. 2) *wankelen, waggelen, bij voorb.* ornus nutat, Virg. Aen. II, 629: turres, Lucan. VI, 136: nutant galeae, Liv. IV, 37 extr., i. e. *wankelen, waggelen, sidderen:* quassae nutant turres, Lucan. VI, 136: casuram fati sensit nutare ruinam, Ibid. VII, 244: *dus ook* Particip. nutans, *bij voorb.* pondera, Martial. V, 12, 1: machinamentum, Tacit. Hist. IV, 30: acies nutans, *waggelend, wijkend*, Ibid. III, 18: nutantibus pennis, Catull. LXVI, 53: nutantia vela carinae, Lucan. VIII, 48: felix, qui potuit, mundi nutante ruina, quo jaceat, jam scire, loco, Ibid. IV, 493: quatiente ruina nutantes pendere domos, Ibid. I, 495: nutantem vulnere civem, Juvenal. XV, 156, i. e. *zinkend:* nutare in fugam, Flor. III, 10. 3) *wankelen, Tropisch, bij voorb. in zijne trouw*, Tacit. Hist. I, 2. II, 98: *in zijne mening, gevoelen, gezindheid, bij voorb.* Democritus nutare videtur in natura deorum, Cic. Nat. D. I, 43, i. e. *onzeker zijn: dus ook* nutare pavoribus, Tacit. Hist. II, 76: pavor utroque nutat, Stat. Theb. VIII, 614: nutantem Colchida curis, Valer. Flacc. VII, 153: *ook wankelen, d. i. niet vast staan, in slechte omstandigheden zijn, bij voorb.* nutantem remp. stabilire, Sueton. Vesp. 8: tanto discrimine nutabat urbs *voor* erat, *was in zoo groot gevaar*, Tacit. Hist. IV, 52. 4) *zich af laten zakken, bij voorb.* dum rami pondere nutant, Ovid. Art. II, 263: huic vineae trium pedum altitudo nutat, Plin. H. N. XVII, 22: regum animos & pondera belli hac nutare videt, Stat. Theb. IV, 196.

NUTRĬCATĬO, onis, f. 1) *zooging, bij voorb.* munus nutricationis grave, Gell. XII, 1 post init.: puerorum nutricationes, Apul. Doct. Plat. 2 prope fin. p. 27, 19 Elm. 2) *voeding, opvoeding, opkweeking, bij voorb. van gewassen enz., bij voorb.* de nutricationibus scil. seminum, Varr. R. R. I, 44.

NUTRICĀTUS, us, m. i. q. nutricatio, 1) *zooging, van menschen, bij voorb.* eductum in nutricatu Venereo, Plaut. Mil. III, 1, 55: *en vee, bij voorb.* de nutricatu scil. agnorum, Varr. R. R. II, 1, 20. 2) *van de opkweeking van gewassen, voeding, onderhouding enz., bij voorb.* non evellenda in nutricatu i. e. *in het groeijen, wassen*, Varr. R. R. I, 47: *dus ook* de nutricatu, Ibid. 49.

NUTRICĬUS *of* NUTRITIUS, a, um, *zoogend, voedend, of kleine kinderen of zuigelingen voedzel gevende, hen voedende, opvoedende, of ook voedster, minnen betreffende, daar toe behoorende enz., bij voorb.* humus radices tenero velut nutricio sinu recipit i. e. *minneschoot*, Colum. III, 3, 7: *van daar* Substantive, 1) Nutricius, *die kinderen voedt of opvoedt, opvoeder, bij voorb.* pueri, Caes. B. C. III, 107: quis Faustulum nescit pastorem fuisse nutricium, qui Romulum & Remum educavit? Varr. R. R. II, 1, 9: *van daar* favonius adflatu nutricium exercebit i. e. *zal een opvoeder, opkweeker, vertoonen, verbeelden*, Plin. H. N. XVIII, 34 extr. 2) Nutricium, a) *zooging, de voeding, die een kind ten deel valt, voeding, bij voorb.* illius materno nutricio aeger convalui, Senec. ad Helv. 17: omniaque infantum mixta nutricia turba, Manil. III, 133. b) *voedster-minne-loon*, Pandect. L, 13, 1 extr., *alwaar de* Plural. *staat.*

NUTRICO, are, *en* NUTRICOR, atus sum, ari, 1) *kleine kinderen of beesten voedzel geven, die voederen, zoogen, bij voorb.* nutricare pueros, Plaut. Merc. III, 1, 11: scrofae nutricare porcos possunt, Varr. R. R. II, 4 post med.: *en Passive, bij voorb.* & sic nutricantur agni, Ibid. 2 post med.: *van daar* 2) *Tropisch, d. i. voeden, bij voorb.* mundus omnia nutricatur, Cic. Nat. D. II, 34: eum paupertas nutricata est, Apul. Apolog. p. 283, 33 Elm.: *en Passive, bij voorb. van gewassen*, quod ea sole nutricantur, Varr. R. R. I, 23, 5.

NUTRICŬLA, ae, f. 1) *de voedster, minne*, Horat. Ep. I, 4, 8. Sueton. Aug. 94. 2) *Tropisch, voedster, onderhoudster, bij voorb.* Africa nutricula causidicorum, Juvenal. VII, 148: Gellius nutricula seditiosorum, Cic. Vatin. 2: ut haberent nutriculas praediorum cet., Cic. Phil. XI, 5: nutricula vatum, Marius ap. Sueton. Grammat. 16.

NUTRĪMEN, inis, n. i. q. nutrimentum, *voedingsmiddel, voedzel*, Ovid. Met. XV, 354.

NUTRĪMENTUM, i, n. 1) *voedingsmiddel, voedzel, bijzonder van kleine kinderen of beesten*, Sueton. Calig. 9: *ook van gewassen*, Plin. H. N. XVII, 23 extr. *Van daar Tropisch, bij voorb.* eloquentiae, Cic. Or. 13 extr.: favoris, Valer. Max. II, 1, 10: ille sermo truculentiae hominis nutrimento fuit, Apul. Met. IX. p. 234, 10 Elm.: ignis, Virg. Aen. I, 176 (180), i. e. *tonder.* 2) *het zoogen, bij voorb.* nutrimentorum ejus locus ostenditur, Sueton. Aug. 6, i. e. *de plaats; waar hij gezoogd of opgevoed is.*

NUTRĪO, ivi *en* ii, itum, 4. *kinderen of jonge dieren, en in 't gemeen menschen of beesten, voedzel geven, zoogen, voederen, bij voorb.* pueros lupa nutrit, Ovid. Fast. II, 415: fetus mammis, Plin. H. N. XI, 40 extr.: ciconia pullos nutrit serpente, Juvenal. XIV, 75: *dus ook* nutritus, a, um, *bij voorb.* lacte ferino, Ovid. Trist. III, 11, 3: aper nutritus iligna glande, Horat. Sat. II, 4, 40: taurus nutritus in herba, Juvenal. XII, 12: *van daar* 1) *voeden, onderhouden, d. i. wasdom geven, voedzel geven, bij voorb.* terra herbas nutrit, Ovid. Remed. 46: ignes foliis nutrit, Ovid. Met. VIII, 643: nutritaque populus unda, Ibid. V, 590: nutritas sanguine fruges, Petron. 120 extr.: palmites, Plin. H. N. XXVII, 22 ante med., i. e. *laten wassen:* radicem vitis, Ibid. med.: pax Cererem nutrit, Ovid. Fast. I, 704: sylvam, Horat. Ep. I, 10, 22, i. e. *laten wassen: van daar Tropisch, bij voorb.* amorem, Ovid. Art. III, 579: mentem, Horat. Od. IV, 4, 26: furorem (favorem), Sil. VII, 497: opes, Valer. Max. VI, 5, 2 (extern.): beneficentiam exemplis, Ibid. V, 2 extr.: carmen, Ovid. Pont. III, 4. 26: pectora vatum, Ibid. IV, 2, 25. 2) *oppassen, opkweeken, bij voorb.* corpora, Liv. IV, 52: aegrum, Cels. III, 25: vinum, Colum. XII, 21: capillum, Plin. H. N. XXII, 22 post med.: cutem, Ibid. XXI, 21 post med.: ulcus, Cels. V. 26. Sect. 33: malum naturae, Liv. VII, 4, i. e. *koesteren, oppassen, wel behandelen:* forte quadam nutriendae Graeciae datus (sum), Liv. XXXVI, 35, i. e. *te koesteren, wel te behandelen, in goeden staat te houden, wel te doen enz.* Not. nutribant *voor* nutriebant, Virg. Aen. VII, 485: *dus ook* nutribat, Ibid. XI, 572.

NUTRĪOR, iri, *voor* nutrio, Virg. Georg. II, 425.

NUTRITOR, oris, m. *een voeder, opvoeder, bij voorb.* equorum, Stat. Theb. X, 228: Antonius, ingenuus natus, a nutritore suo manu missus, Suet. Gramm. 7.

NUTRITUS, us, m. *voeding, bij voorb.* multi senectam longam multi tantum nutritu toleravere, Plin. H. N. XXII, 24 med.

NUTRITUS, a, um, *zie* Nutrio.

NUTRIX, icis, f. *eigenlijk, zoogend, voedend: van daar* Substantive, 1) nutrix scil. femina, *eene voedster, minne, zoogvrouw of opvoedster der jongen*, Terent. Eun. V, 2, 53: ut nutrices infantibus pueris in os ingerunt (mansa), Cic. Or. II, 39: cum lacte nutricis errorem suxisse, Cic. Tusc. III, 1: est quasi nutrix ejus oratoris cet., Cic. Or. 11: capra nutrix Jovis, Ovid. Fast. V, 127: optima nutricum lupa Martia, Prop. IV, 1, 55: gallina nutrix, *een klokhen, bij voorb.* pulli persequentes nutricis (gallinae) singultus, Colum. VIII, 11 extr.: *dus ook* bonae nutrices *van gevogelte*, Ibid. VIII, 5 extr., *en* bona nutrix *van koeijen*, Ibid. VI, 24: *van daar Tropisch, bij voorb. iemand noemt den akker, die hem voedt*, nutricem, Plaut. Trin. II, 4, 111: *ook in 't gemeen alles, wat voedt, onderhoudt, voedster, opvoedster, bij voorb.* Jubae tellus — leonum nutrix, Horat. Od. I, 22, 15: *zoo heet de aarde* nutrix *met betrekking tot boomen enz.*, Plin. H. N. XVII, 10 med.: nutrix Discordia belli, Claudian. in Rufin. I, 30: Talos arripio, invoco almam meam nutricem Herculem, Plaut.

Plaut. Curc. II, 3, 79: Curarum maxima nutrix nox, Ovid. Met. VIII, 81. 2) nutrices i. q. mammae, *bij voorb.* Nymphae nutricum tenus exstantes e gurgite, Catull. LXIV, 18.

NUTUS, us, m. *het wenken, wenk, bij voorb.* digitis saepe est nutuque locutus, Ovid. Trist. II, 453: cf. Met. IV, 63: Scipio nutu finire disceptationem potuisset, Liv. XXXIV, 62 extr.: quibusdam pro sermone nutus motusque membrorum est, Plin. H. N. VI, 30: nutibus in vestris pars bona vocis erat, Ovid. Art. I, 338: adolescentem nutu adspernatus, Sueton. Vesp. 8: nutus conferre loquaces, *elkander wenken, eigenlijk pratige, sprekende, wenken vereenigen*, Tibull. I, 2, 25: signaque dat nutu, Ovid. Fast. I, 418: cf. Virg. Aen. IX, 106. X, 115: *van daar* 1) *een wenk, Tropisch, d. i. de ontdekking van zijnen wil jegens iemand, wilsmening, bevel, verlangen, bij voorb.* ad nutum praesto esse, Cic. Verr. I, 31. *op den wenk: dus ook* ad nutum alicujus aliquid facere, *bij voorb.* judicare rem, Cic. Verr. II, 27: pendere pecunias alicui ad nutum, Cic. Agr. II, 36 in.: paratum esse ad nutum, Cic. Phil. VII, 6: jura omnia praetoris nutu atque arbitrio meretriculae gubernari, Cic. Verr. V, 13: haec omnia deorum nutu atque potestate administrari, Cic. Cat. III, 9: auctoritate nutuque legum domitas habere libidines, Cic. Or. I, 43 extr.: si fas est respirare contra nutum ditionemque Naevii, Cic. Quint. 30: ad alicujus arbitrium & nutum totum se fingere, Cic. Or. 8: alterius sub nutu degitur aetas, Lucret. IV, 1116: saevae nutu Junonis eunt res, Virg. Aen. VII, 592: ac sub nutu castra fuere i. e. sub potestate, Sil. IV, 714: *ook de wil, d. i. genegdheid tot iemand enz., zie hier na.* 2) *de neiging eener zaak nederwaards of naar haar middenpunt, de beweging, die zij, wegens haare zwaarte, nederwaards of naar haar middenpunt maakt, bij voorb.* terra sua vi nutuque tenetur, Cic. Or. III, 45, i. e. *neiging naar het middenpunt, waar door zij overal het evenwigt behoudt:* terrena suopte nutu & suo pondere in terram — ferri, Cic. Tusc. I, 17: *in beide plaatzen kan men het ook, zwaarte, overzetten: dus ook* Vakr. Fl. VI, 382: *van daar neiging tot iemand of iet, wil om iemand te dienen, goedwilligheid, bij voorb.* quum vellem nutum meum precibus tuis adcommodare cet., Apul. Met. VI post init. p. 175, 4 Elm., i. e. *hoe geern wilde ik u te wille zijn:* adnuite nutum numenque vestrum invictum Campanis, Liv. VII, 30 extr.

NUX, nucis, f. 1) *een noot, zoo wel hazel- als groote noot, bij voorb.* nuces, Plin. H. N. XV, 28: nuces avellanae, Cato R. R. 8. Plin. H. N. XXII, 25: nux juglans, Plin. H. N. XV, 22: cf. Avellanus *en* Juglans: *ook de* Pistaches, Ibid. XIII, 5: *bijzonder de groote noot*, Liv. XXIII, 19. Virg. Ecl. VIII, 30: nucibus ludere, Sueton. Aug. 83: *van daar* nuces relinquere, Pers. I, 10, *de kinderspelen verlaten, manlijke verrichtingen ondernemen:* nux cassa (quassa), *een verrotte noot, d. i. kleinigheid*, Horat. Sat. II, 5, 36: *ook heeten alle boomvruchten, met een harde schil bedekt, dus, bij voorb. kastanjen, amandelen enz., bij voorb.* castaneasque nuces, Virg. Ecl. II, 52: nux amara, Cels. III, 10. Colum. VII, 13. Plin. H. N. XV, 7, *bittere amandelen.* 2) *notenboom*, Liv. XXIV, 10. Ovid. in Nuce 1. Plin. H. N. XVI, 25. Not. nucerum (Genit.) *voor* nucum, Coelius ap. Charis. 1.

NYCTĂLOPS, ōpis, *die bij nacht weinig of niets ziet*, Plin. Hist. Nat. VIII, 50. XXVIII, 11.

NYMPHA, ae, *en* NYMPHE, es, f. (νυμφη) *eigenlijk eene bruid: van daar elk jong, volwassen vrouwspersoon*, Tibull. III, 1, 21. Ed. Heyn. Ovid. Her. XVI, 126: *van daar* 1) *een jong getrouwd vrouwspersoon, eene jonge vrouw of juffer*, Ovid. Her. I, 27. XVI, 126, *in welke laatste plaats* Helena *zoo heet: zoo heet* Omfale nympha, Ibid. IX, 103: *ook juffer of beminde, minnares*, Tibull. III, 1, 21. Ed. Heyn. 2) *de Musen heeten* Nymphae Libethrides, Virg. Ecl. VII, 21. 3) *bijzonder bij Dichters, eene Nymf, d. i. eene soort van Godinnen of geestelijke wezens, die de zee, rivieren, bronnen, wouden, boomen, bergen, bewonen zullen, en van daar allerhande bijnamen dragen, als* Oreades *Bergnymfen*, Dryades *of* Hamadryades *Boomnymfen*, Nereides *Zeenymfen*, Naiades *of* Naides *Waternymfen enz., hoewel dikwijls enkel jonge vrouwspersonen daar door schijnen verstaan te worden enz., bij voorb.* Nympha Peneis i. e. Daphne, Ovid. Met. I, 472: Nymphe Atlantis i. e. Anna Perenna, Ibid. Fast. III, 659: *zij heet ook* Nympha Numici, Ibid. 653: nympha Maenalis i. e. Carmenta, Ibid. I, 634: nympha paludis infernae, Ibid. II, 610: nymphae avernales, i. e. *in de onderaardsche wereld*, Ibid. Met. V, 540: nympha vocalis i. e. Echo, Ibid. III, 357. *Zij hadden ook eenen Tempel te* Rome, *bij voorb.* aedem Nympharum incendit, Cic. Mil. 27 med.: Nymphae crepitantes, Prop. II, 32, 15. (II, 30, 29.), i. e. *standbeelden der Nymphen; andere* Edd. *hebben* lymphis: *ten zij* nymphae *voor* aquae i. e. *springbronnen of dergelijke bronnen staat: van daar Tropisch*, nympha *voor* aqua, Martial. VI, 43, 2. *Zoo leest ook* Bentley, Horat. Od. III, 13, 16, nymphae *voor* lymphae: *dus ook* Broukh. Prop. III, 14 (16) 4. & cadit in patulos nympha Aniena lacus: *dus ook* nymphae crepitantes, Propert., *zie hier voor.* 4) *het popjen van een* Insect, *alwaar ook sommige* Nymfjen *zeggen, bij voorb. van bijën, wespen enz., bij voorb. van bijën*, cetera turba, cum formam capere coepit, nymphae vocantur, Plin. H. N. XI, 16 post med.: *van wespen* alius evolat, alius in nympha est, Ibid. 21 in.

O.

O! *drukt ons o! of ach! overal uit, bij uitroepen, verwonderen, wenschen, verheugen, bedroeven enz.* Not. a) *Het staat dikwijls met den* Vocativus, Accusativus *of* Nominativus, *en zonder* Casus, *bij voorb.* o praeclarum custodem, Cic. Phil. III, 11: o vir fortis atque amicus, Terent. Phorm. II, 2, 10: o socii, Virg. Aen. II, 198 (202): o paterni generis oblite! Cic. Pis. 26: o faciem pulchram! Terent. Eun. II, 3, 5: o qualis facies cet., Juvenal. X, 157: o tempora! o mores! Cic. Cat. I, 1: o me miserum! Cic. Mil. 37: o fortem cet., i. e. *o welk een dapper enz.*, Ibid.: o terram illam beatam cet., Ibid., i. e. *o gelukkig land! o hoe gelukkig is dat land enz.*: o salve, Pamphile, Terent. And. I, 5, 32: o tantum libeat cet., Virg. Ecl. II, 28: este duces, o, si qua via est cet., Ibid. Aen. VI, 194. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* o mihi nuntii beati, Catull. IX, 5. b) o si i. e. *o dat toch! bij wenschen, bij voorb.* o si adesset cet., Virg. Aen. XI, 415: o mihi — referat si cet., Ibid. VIII, 560: o utinam cet., Ovid. Her. I, 5. Not. o, *voor een Vokaal, staat lang*, Horat. Art. 302, *kort*, Virg. Ecl. II, 65.

OB, 1) *om, wegens, bij voorb.* ob eam rem, Cic. Fat. 10. Caes. B. G. I, 13, i. e. *deswegens, is bekend:* ob rem judicandam pecuniam adcipere, Cic. Verr. II, 32: ob aliquod emolumentum, Cic. Font. 8. 2) *wegens, voor, in plaats van, bij voorb.* ob asinos ferre argentum, Plaut. Asin. II, 2, 80: Ager oppositus est pignori ob decem minas, Terent. Phorm. IV, 3, 56: arrhabonem a me adcepisti ob mulierem, Plaut. Rud. III, 6, 23: talentum ob unam fabulam datum esse, C. Gracch. ap. Gell. XI, 10 extr.: ob rem judicandam pecuniam adcipere, Cic. Verr. II, 32: pecuniam ob absolvendum adcipere, Ibid. 3) *met, bij voorb.* ob industriam *met vlijt, met opzet*, Plaut. Cas. II, 3, 58. IV, 3, 7: ob rem *met voordeel*, Terent. Phorm. III, 2, 41. Sallust. Jug. 31. §. 5. (*volgends andere* Edd. cap. 33.). 4) *voor* ad i. e. *jegens, heen, aan enz., bij voorb.* ob os offusus, Cic. Univ. 14: Cujus ob os Graji ora obvertebant sua, Cic. Tusc. III, 18, *en* ad Div. IX, 26 e poëta: intro ad uxorem; sufferamque meum tergum ob injuriam, Plaut. ap. Non. 4. n. 429: Follem sibi obstringit ob gulam, Plaut. Aul. II, 4, 23, *bindt zich aan de keel, aan den hals.* 5) *voor* (ante), *bij voorb.* lanam ob oculum habebat, Plaut. Mil. V, 37: Mors ob oculos saepe versata est, Cic. Rab. Post. 14, *zweefde voor oogen:* follem sibi obstringit ob gulam, Plaut., *zie hier voor.* 6) *om of rondom, bij voorb.* follem obstringit ob gulam, i. e. *om den hals, zie hier voor.*

OBACERBO, are, i. q. exacerbare, Fest.

OBACĔRO, are, i. e. obloqui atque alterius

rius sermonem moleste impedire; quod sumtum videtur a paleis cet., Paul. ex Festo.

OBAERĀTUS, a, um, *met schulden bezwaard, in schulden steekend*, Liv. XXVI, 40 extr. Sueton. Caes. 46. Tacit. Ann. VI, 17: obaeratos suos eodem conducit, Caes. B. G. I, 4. *alwaar het* Substantive *staat*, *zijne schuldenaren. Eigenlijk is het het* Particip. *van* Obaero, are.

OBAERO, are, *met schulden zich bezwaaren, in schulden raaken of steeken enz.: van daar* Obaeratus, a, um, *zie* Obaeratus.

OBAGĪTO, are, i. e. agito, exagito, Enn. ap. Non. 2. n. 605.

OBAMBŪLATĪO, onis, f. *het rondgaan, rondwandelen, op eene plaats*, Auct. ad Herenn. III, 19.

OBAMBŪLO, avi, atum, are, *rondgaan of wandelen, bij voorb.* ante vallum, Liv. XXV, 39: in herbis, Ovid. Met. II, 851: muris, Liv. XXVI, 34: gregibus obambulat lupus, Virg. Georg. III, 538: cum solus obambulet, Ovid. Trist. II, 459: *ook* seq. Accusat., *bij voorb.* gymnasia, Sueton. Tiber. 11: Aetnam, Ovid. Met. XIV, 188: praeter os, Plaut. Poen. Prol. 19.

OBARĀTOR, oris, m. *beploeger*, Serv. ad Virg. Georg. I, 21 e Fab. Pictore, *als eene Landgodheid.*

OBARDESCO, si, 3. *ontbranden, bij voorb.* obarsit, Stat. Theb. IX, 856.

OBARMO, are, i. q. armare, *wapenen*, Horat. Od. IV, 4, 20. Ovid. Met. II *en* IX in.

OBĂRO, are, *omploegen, beploegen, bij voorb.* obarassent, quidquid herbidi est, Liv. XXIII, 19 post med.

OBĀTER, tra, trum, *zwart of zwartachtig, bij voorb.* luna nascens si cornu superiore obatro surget, Plin. Hist. Nat. XVIII, 35 med.

OBATUS, *zie* Obbatus.

OBAUDĪO, ire, *gehoorzamen:* alicui, *bij voorb.* secreta, quibus obaudiunt Manes, Apul. Met. III med. p. 136, 11 Elm.

OBAURĀTUS, a, um, *verguld, bij voorb.* soccis obauratis, Apulej. Met. XI ante med. p. 260, 34 Elm.: *het is eigenlijk het* Particip. *van* Obauro.

OBAURO, are, *vergulden: van daar* Obauratus, a, um, *zie hier voor.*

OBBA, ae, f. *een zeker, ons onbekend, drinkgereedschap of drinkvat*, Varr. ap. Non. 15. n. 14 *en* 20, *en* Pers. V, 148: *ook gebruikt het* Plinius H. N. XVIII, 7 *van de vrucht* panicum, *alwaar staat* cum longissima pedali obba, *wanneer het die figuur zou zijn: maar* Hard. *leest* obsa, *en zou liever* phoba *lezen.*

OBBĀTUS, a, um, *bij voorb.* cassides, Apul. Met. X prope fin. p. 254, 15 Elmenh., i. e. in formam obbae factae.

OBBLATĒRO, are, *tegenblaffen, bij voorb.* his & aliis assaniis frustra obblateratis, Apul. Met. IX ante med.

OBBRŪTESCO, tui, ĕre, *gevoelloos, verstandeloos worden, het verstand verliezen, bij voorb.* obbrutescat, Lucret. III, 544: non possum verba facere, obbrutui, i. e. obstupui, Afran. ap. Fest.

OBCAECĀTĪO *of* OCCAECĀTĪO, onis, f. *verblinding: van daar bedekking, bij voorb. van eggen*, occatio, occaecatio est, Seren. ap. Non. 1. n. 506: *en* Nonius *zegt aldaar* n. 201. occaecationem ab occaecatis seminibus, qua id efficitur, dici, M. Tullius voluit de Senectute (Cic. Senect. 15.), *gevolglijk, is het bij slot, het eggen, inëegen.*

OBCAECO *of* OCCAECO, avi, atum, are, *blind maken, verblinden: van daar* 1) *als 't ware, blind maken, d. i. maken, dat iemand voor een tijd niet zien kan, bij voorb.* hostem pulvere, Liv. XXII, 43 extr.: hostem respersu pinnarum, Plin. H. N. X, 3. 2) *donker, duister maken, verduisteren, bij voorb.* caligo occaecaverat diem, Liv. XXXIII, 7: solem vides, ut occaecatus est prae hujus corporis candoribus? Plaut. Men. I, 2, 67, i. e. *duister, donker: en Tropisch*, quae (ratio scil. colendi vites) velut ignorantiae tenebris obcaecata luce veritatis caruit, Colum. III, 7, *alwaar het ook kan zijn, bedekt: van daar Tropisch, verduisteren, donker, duister maken, d. i. onverstaanbaar, bij voorb.* orationem, Cic. Or. II, 80 extr. 3) *als 't ware, blind maken, d. i. verblinden, bij voorb.* Occaecat animos fortuna, Liv. V, 37: ni spes vana pacis occaecasset consilia, Liv. XXXII, 43: obcaecati cupiditate, Cic. Fin. I, 10: velut incensus & obcaecatus cupidine, Colum. VI, 36 extr.: non stultitia obcaecatus, Cic. ad Div. XV, 1 post med. 4) *bedekken, gevolglijk onzichtbaar maken, bij voorb.* semen, Cic. Senect. 15: fossam, Colum. II, 2, 9.

OBCAEDES, is, f. *voor* caedes, Plaut. Stich. V, 4, 52.

OBCALLĀTUS *of* OCCALLĀTUS, a, um, *met een dikke huid, eelt, overtrokken, gevoelloos gemaakt, dikhuidig, vereeld, bij voorb.* fauces, Senec. Nat. Quaest. IV, 13 extr.: *het is het* Particip. *van* Occallo, are.

OBCALLESCO *en* OCCALLESCO, lui, 3. 1) *eene dikke huid of eelt krijgen, dikhuidig worden, hard worden van huid, bij voorb.* latera occalluere plagis, Plaut. Asin. II, 4, 13: os sensi occallescere rostro, Ovid. Met. XIV, 282: ubi dolor (in articulis manuum vel pedum) vehemens urget, interest, sine tumore is sit, an tumor cum calore, an tumor jam etiam obcalluerit i. e. *hard geworden zij*, Cels. IV, 4. 2) *Tropisch, dikhuidig worden, d. i. gevoelloos worden, het gevoel verliezen, bij voorb.* jam prorsus occallui, Cic. ad Div. II, 18 extr.: longa patientia obcallui, Plin. Ep. II, 15: sic mores obcalluere, ut non haec usitata — judicentur, Colum. VIII, 16.

OBCALLO *of* OCCALLO, are, *dikhuidig maken, vereelden, de huid hard maken: van daar* Obcallatus, a, um, *zie* Obcallatus.

OBCANO, *zie* Occano.

OBCANTO *of* OCCENTO, are, 1) *betooveren*, aliquem, mulier obcantata, Apul. Apol. post med. p. 327, 2 Elm. 2) *zingen enz.*, *zie* Occento.

OBCENDO, ĕre, i. q. adcendere, comburere, *zie* Obcensus.

OBCENSUS, a, um, i. q. adcensus, combustus, *bij voorb.* omnes occisi obcensique sunt, Enn. ap. Fest. *Het is het* Particip. *van* Obcendo.

OBCĪNO, *zie* Occino.

OBCOENO, are, i. q. coeno, *bij voorb.* de lumbo obcoenabis, Plaut. ap. Varr. L. L. VI, 3 extr.

OBDĪTUS, *zie* Obdo.

OBDO, idi, itum, 3. *van* ob *en* do i. e. facio, 1) *iet voor iet maken of zetten, om dit daar door af te houden, bij voorb.* pessulum ostio, Terent. Eun. III, 5, 55, *of* pessulum foribus, Ibid. Hec. II, 3, 37, i. e. *een grendel er voor doen, voorschuiven:* forem, Plaut. Cas. V, 2, 15. Ovid. Pont. II, 2, 52: *of* fores, Ovid. Fast. I, 281. Plin. H. N. VI, 11, *de deur er voor doen, toesluiten: van daar Tropisch*, rigidam vocibus obdere forem, Ovid. Pont. II, 2, 52: *verders* naves, Flor. III, 6 post med., i. e. *er voor zetten, om den ingang te sluiten:* ceram auribus, Senec. Ep. 31, i. e. *wasch in de ooren stoppen, om iet niet te hooren: van daar sluiten, bij voorb.* domum seris & catenis, Apulej. Met. V. p. 163, 6: *van daar in iet inwikkelen, bij voorb.* amiculis obditus, Apulej. Met. X. p. 244, 15 Elm. 2) *iet aan iet voegen of doen, tegenstellen, bij voorb.* nulli malo latus apertum, Horat. Sat. I, 3, 59, i. e. *bloot geven.* 3) *in of ergens invoegen, doen of steeken, bij voorb.* capillos in mutuos nexus, Apul. Met. III post med. p. 137, 14 Elm.: amiculis obditus, Apulej., *zie hier voor:* ceram auribus, Senec., *zie hier voor.*

OBDORMĪO, ivi, itum, ire, *slapen, bij voorb.* ne, quem obdormire volumus cet., Cels. III, 18: ut, qui obdormiant sub ea (taxo), — moriantur, Plin. H. N. XVI, 10 extr.: Nepetam substernere obdormituris, utile est, Ibid. XX, 14 extr. Not. *Men kan het ook, in deze plaatzen, vertaalen, inslapen, in slaap vallen: dan zouden de* Tempora ivi, itum, *daar toe behooren: doch, dit is misschien niet nodig: overăl kan men deze* Tempora *tot* obdormisco *brengen.*

OBDORMISCO, mivi, mitum, 3. *inslapen, in slaap raken, bij voorb.* in laboribus obdormiscere, Cic. Tusc. I, 49: Endymion in Latmo obdormivit, Cic. Tusc. I, 38: Ut — obdormisceret, Sueton. Claud. 33: testudines obdormiscere, Plin. H. N. IX, 10: obdormivisse ebrium, Plaut. Amph. I, 1, 116: ubi obdormivi (*beter* obdormivit) ebrius, Ibid. Curc. III, 45: substernere obdormituris, Plin. H. N. XX, 14 extr.

OBDŪCO, xi, ctum, 3. 1) *voor* adduco, *toevoeren, aanvoeren, bij voorb.* ad oppidum, Plaut. Pseud. II, 1, 13: vim Gallicam obduc contra in acie, Acc. ap. Non. 3. n. 223: scortum uxori, Auct. Argum. 1. Mercat. Plaut. V, 6. 2) *iet trekken of strijken voor of over iet, bij voorb.* callum dolori, Cic. Tusc. II, 15 extr.: callum stomacho, Cic. ad Div. IX, 2 post med.: crustam verius quam cutem, Plin. H. N. XIII, 4 post med.: tenebras rebus, Cic. Acad. IV, 6, i. e. *verduisteren:* fossam, Caes. B. G. II, 8: vela, Plin. Ep. II, 17, 21: cicatricem ambustis, Plin. Hist. Nat. XXIII, 7 ante med.: terra rubiginem ferro obducit, Ib. XVII, 4: torporem loco, Plin. H. N. XXII, 25 post med.: vestem, Tacit. Ann. IV, 70: *dus ook* obducta glacie, Ibid. XIII, 35: obducto limo, Virg. Georg. I, 116: obducto cortice, Ovid. Art. I, 285: obducta nocte, Nep. Hann. 5, i. e. *bij nacht, eigenlijk, na dat de nacht zich (over de aarde) getrokken hadt: dus ook* obductae tenebrae, Prop. III, 17 (15) 5. Senec. Herc. Oet. 1548: seram, *het slot voordoen of voorleggen, gevolglijk de deur sluiten*, Prop. IV, 5, 48: *dus ook* cicatricem reipublicae, Cic. Agr. III, 1: *van daar misschien* Curium obducere, Cic. Att. I, 1 post init., i. e. *tegenstellen of zetten.* 3) *iet ergens mede overtrekken of bedekken, omgeven, bij voorb.* palus obducat pascua junco, Virg. Ecl. I, 49: trunci obducuntur libro aut cortice, Cic. Nat. D. II, 47: redditur terrae corpus & — quasi operimento matris obducitur, Cic. Leg. II, 22: faciem lentigine

tigine, Plin. H. N. XXIX, 4 post med.: castra fossa, Flor. IV, 1 post med.: folia lanugine, Plin. H. N. XXIV, 12: animantium pluma alias, alias squama videmus obductas, Cic. Nat. D. II, 47: plagam limo, Plin. H. N. VIII, 26: caput amictu, Lucan. IX, 109: pectora clypeis, Stat. Theb. XII, 700: *van daar in 't gemeen, bedekken, bij voorb.* oculos obduxere tenebrae, Lucan. III, 735: mors — oculos coepit obducere, Petron. 19: *van daar Tropisch, bij voorb.* dolor obductus, Virg. Aen. X, 64, i. e. *als 't ware, verkropt, geheim of voor een tijd vergeten: dus ook* luctus obductos rescindere, Ovid. Met. XII, 543: *van daar* a) *toedoen, sluiten, bij voorb.* penetralia, Lucan. V, 70: fores, Senec., *zie boven: dus ook* oculos, *zie hier voor.* b) *verduisteren, duister maken, bij voorb.* frontem, Quintil. X, 3 ante med. Horat. Epod. XIII, 5: vultus, Senec. ad Marc. 1. *doch, het kan ook zijn, samen rimpelen, bij slot is de zin dezelfde.* 4) *aan of in zich trekken: van daar drinken, bij voorb.* venenum, Cic. Tusc. I, 40: potarium mulsi, Petron. 42: tumulus sanguinem obduxit, Senec. Troad. 1, 165: potionem, Senec. de Provid. 3. 5) *samentrekken of rimpelen, bij voorb.* frontem, Horat. Epod. XIII, 5. Quintil. X, 3 ante med. Juvenal. IX, 2: vultus, Senec. ad Marc. 1: *doch, het kan ook zijn, donker maken enz., zie hier voor.* 6) obducere diem, Cic. Att. XVI, 6 in., i. e. *misschien eenen dag nog toegeven, of eenen dag doorbrengen.* 7) aulaea obducite i. e. *haalt het gordijn op*, Lucil. ap. Non. 4. n. 340, *zoo als Nonius het verklaart, ten zij het is, haalt er het gordijn voor:* cf. n. 1.

OBDUCTIO, onis, f. 1) *het bijvoeren.* 2) *het voortrekken voor iet, bij voorb. van een gordijn voor het venster, een graft voor een leger enz.* 3) *het voortrekken eener zaak met iet, verhulling, bedekking, bij voorb.* capitis, Cic. Rab. Perd. 5.

OBDUCTO, are, i. q. obduco, *toe of ergens heen voeren, leiden, bij voorb.* in aedes, Plaut. Merc. IV, 4, 46.

OBDUCTUS, a, um, *zie* Obduco.

OBDURESCO, rui, 3. 1) *hard worden*, Cato R. R. 50: semen diuturnitate obdurescit, Varr. R. R. III, 14 extr.: Gorgonis obdurescere vultu, Prop. II, 25, 3. (II, 24, 17.): ita miser cubando in lecto hic exspectando obdurui, Plaut. Truc. V, 24. 2) *hard worden, Tropisch, d. i. verhard worden, het gevoel verliezen, bij voorb.* ipse obdurui, Cic. Att. X, 9: ad ista obduruimus, Ibid. XIII, 2: his jam inveteratis consuetudine obduruimus, Cic. Phil. II, 42: obduruisse sese contra fortunam arbitrantur, Cic. Tusc. III, 28: amicorum alii obduruerunt, Cic. ad Div. V, 15: obdurescunt viri boni ad vocem tributi, Cic. ad Brut. Ep. 18: cum (Verres) in ejusmodi patientia — obduruisset, Cic. Verr. V, 13: usu obduruerat & percalluerat civitatis incredibilis patientia, Cic. Mil. 28: nisi — obduruisset animus, Cic. ad Div. II, 16.

OBDURO, avi, atum, are, 1) *hard maken, verharden, verstaalen.* 2) *zich hard maken, zich verharden*, scil. se, i. e. *uithouden, verduuren*, Horat. Sat. II, 5, 39. Ovid. Trist. V, 11, 7. Plaut. Asin. II, 2, 56: Passiv. obduretur hoc triduum, i. e. *uithouden, geduldig zijn*, Cic. Att. XII, 3.

OBEDIENS, *zie* Obedio.

OBEDIENTER, *gehoorzaam, gewillig, gaarn, bij voorb.* conferre tributum, Liv. V, 12: imperata facere, Liv. XXI, 34: facere adversus aliquem l. c. *luisteren, gehoorzamen*, Liv. XXXIX, 53: nihil obedientius fecerunt, quam ut — diruerent, Liv. XXXVIII, 34.

OBEDIENTIA, ae, f. *gehoorzaamheid*, Cic. Parad. V, 1. Cic. Off. I, 22. Plin. H. N. XI, 17: imperiorum, Plin. H. N. VIII, 1.

OBEDIO, ivi, itum, 4. (*van* audio) *gehoor geven, d. i. iemands raad volgen*, Nep. Dat. 5: *van daar* 1) *luisteren, gehoorzaam zijn, bij voorb.* praecepto, Cic. Tusc. V, 11: voluntati, Cic. Nat. D. I, 8: legi, Nep. Epam. 8: alicui, Cic. Caecin. 18. Cic. Leg. III, 2 extr. Passive, *bij voorb.* obeditum est dictatori, Liv. IV, 26 extr. Not. parere & obedire, Cic. Tusc. V, 12: obedire & parere, Cic. Nat. D. I, 8: obtemperare & obedire, Cic. Leg. III, 2 extr. *Ook* seq. Accusat., *bij voorb.* atque haec omnia obediebam, Apulej. Met. X med. p. 247, 11 Elm.: *van daar Tropisch*, ramus oleae sequax & obediturus, Plin. H. N. XVII, 19. 2) *zich naar iet schikken, bij voorb.* ventri, Sallust. Cat. 1: tempori multorum, Cic. Brut. 69. Not. *Het* Particip. Obediens *staat dikwijls* Adjective, (1) *gehoorzaam, bij voorb.* est naturae obediens, Cic. Nat. D. II, 30: jussis vestris obediens erit, Sallust. Jug. 31 (35): imperiis nemo obedientior me fuerit, Liv. XXV, 38: imperiis obedientissimus, Liv. VII, 13. Not. obediens *een onderhorige, bij voorb.* in consensu obedientium, Liv. II, 59 med.: *doch, het kan ook zijn, de gehoorzamende.* Not. dicto obediens magistro, Plaut. Bacch. III, 3, 35, i. e. *op het woord enz.: zoo als* dicto audiens alicui, *zie* Audio. (2) *Tropisch, zich schikkende naar iemands wil, bij voorb.* omnia secunda & obedientia sunt, Sallust. Jug. 14 (17): obedientissima fraxinus, Plin. H. N. XVI, 43.

OBEDO, edi, esum, 3. *eten, vreeten, wegvreeten: het schijnt niet voor te komen, behalven het* Particip. obesus, a, um, 1) *weggevreeten, verteerd, bij voorb.* nec obesa cavamine terra est, Sever. Aetn. 434: *van daar mager, bij voorb.* corpus, Laev. ap. Non. 4. n. 345, *en* ap. Gell. XIX, 7: cf. Gell. Ibid. 2) *die gegeten heeft, gevoed is, zoo als* juratus *die gezworen heeft: van daar* a) *vet, bij voorb.* turdus, Horat. Ep. I, 15, 40: terga, Virg. Georg. III, 80: venter obesissimus, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 79: obesus lacte canis, Claudian. in Eutrop. I, 132: cervix, Sueton. Ner. 1, *en meermaalen.* b) *dik, zonder op de vettigheid te zien, bij voorb.* fauces, Virg. Georg. III, 497, i. e. *gezwollen:* venter, Apul. Met. XI. p. 263, 11: nisi (sus) obesam illuviem atque distentam pabulis alvum demerserit, Colum. VII, 10, 6: *ook in 't gemeen, dik, bij voorb.* corpus obesa pinguitie compleveram, Apulej. Met. X ante med. p. 245, 39 Elm., *niet dik vet, alwaar men* obesa *wegens* pinguitie *niet kan vertaalen, vet: dus ook* corporatura pecoris — non adipibus obesa, Colum. VI, 2 extr. c) *dom, niet fijn, bij voorb.* juvenis naris obesae, Horat. Epod. XII, 3, i. e. *die geen fijnen neus heeft, iet moeilijk ruikt:* aures, Calpurn. Ecl. IV, 148: mens, Auson. Epist. VII, 21. d) *traag, werkeloos, bij voorb.* apes somno moriuntur obeso, Sulpiciae Sat. 56.

OBELISCUS, i, m. 1) *een klein braadspit of spies: van daar* 2) *het geen, daar eenige gelijkheid mede heeft, bij voorb.* a) *een* obelisk, *d. i. naald, spitze zuil, of soort van pyramied, met eene kleine grondvlakte*, Plin. H. N. XXXVI, 8 post med. b) *een rozenknop*, Auson. Idyll. XIV, 27.

OBEO, ivi *en meermaalen* ii, itum, 4. I) *voor* adeo, *aan of tot iet gaan of komen, ergens heen gaan of komen, bij voorb.* obire pericula, Liv. I, 54, *in 't gevaar gaan, dat ondergaan:* tantum urbis superfuturum, quantum flamma obire non potuisset, Cic. Cat. III, 10 extr.: Acheruntem obibo, Enn. ap. Fest. in Ob: donec vis obiit, Lucret. I, 223, *tot er geweld bij komt: dus ook* dum fatis acris vis obeat, Ibid. 248: Ufentem collapsum poplite flexo ensis obit i. e. invadit, incurrit, Sil. III, 341: pallor obit ora, Ovid. Met. XI, 417, *doch, het kan hier ook zijn, bedekt, omgeeft, bij slot is het dezelfde zin:* sive diversi gerant bellum, ne ad omnia simul obire unus non possit, Liv. X, 25, *hij mogt alleen niet overäl heen kunnen komen, alles alleen beheeren: men kan ook* bella *bij* omnia *verstaan, d. i. alle oorlogen beheeren, met alle deze natiën overäl vechten enz.:* ad vadimonia, Plin. Ep. VIII, 12, In infera loca, Cic. Arat. 474: *van daar* 1) *van plaatzen, bereizen, doorreizen, doorwandelen, doorgaan, doorlopen, bij voorb.* regiones pedibus, Cic. Fin. V, 29: provinciam, Cic. Verr. V, 12: tantum telluris obivit, Virg. Aen. VI, 802: sceptra Asiae (i. e. regnum Asiae) — vix obeunda, Ovid. Her. XVI, 176: quantum (urbis) flamma obire non potuit, Cic., *zie hier voor:* villas, Cic. ad Div. VII, 1, *bereizen, bezoeken: van daar Tropisch*, a) obire oculis, Plin. Ep. III, 7 extr. VIII, 18 post med., *of* visu, Virg. Aen. X, 447, *met de oogen doorgaan, beschouwen.* b) oratione civitates, Cic. Verr. II, 51, *doorgaan, d. i. ze allen aanvoeren.* c) *rondgaan of lopen, of omgeven, bij voorb.* chlamydem limbus obibat aureus, Ovid. Met. V, 51: obit ora pallor, Ibid. XI, 417: obire ad omnia, Liv., *zie hier voor:* cf. Virg. Aen. X, 482. *Doch, het kan ook op zich zelve, rondgaan, betekenen, zie* n. II. d) *waarnemen, tegenwoordig bij iet zijn of zoeken te zijn, bezoeken, bij voorb.* coenas, Cic. Att. IX, 13 post med.: comitia, Cic. Att. I, 4: nundinas, Liv. VII, 15: pugnas, Virg. Aen. VI, 167: judicia privata, Cic. Or. I, 38 in. 2) *iet ondernemen, d. i. waarnemen, verrichten, zich onderstaan, bij voorb.* legationem, Nep. Dion. 1: res suas, Cic. Arch. 6: negotium, Cic. Manil. 12: rem, Ibid. 17 extr.: solenne Fabiae gentis, Liv. V, 52: munus vigiliarum, Liv. III, 6 extr.: munera consularia, Liv. II, 18: opus, Colum. XII, 3 med.: numeros omnes comitatis, Plin. Paneg. 71: facinus, Cic. Cat. I, 10: bella, convivia, officia, Justin. XLI, 3: tot simul bella, Liv. IV, 7: ad omnia (*alwaar men ook* bella *verstaan kan*), Liv. X, 25, *zie hier voor:* omnia per se, Caes. B. G. V, 33: imperia, Stat. Achill. I, 149: ministeria, Valer. Flacc. III, 710: pugnas, Virg. Aen. VI, 167: judicia privata, Cic. Or. I, 38 in.: concubitum, Apul. Met. X extr.: hereditatem, Cic. Agr. II, 3: vadimonium, Cic. Quint. 17, *den termijn waarnemen: ook* obire ad vadimonium, Plin. Ep. VIII, 12, *alwaar één* Cod. MS. ad *niet heeft: van daar heeft het de* Ed. Gesner. *weggelaten; maar dat ook* ad *goed is, leert het voorgaande, bij voorb.* ad omnia, Liv. X, 27: annum petitionis, Cic.

Cic. ad Div. X, 14, *het jaar waarnemen*, *d. i. terstond verschijnen*, *en om het ambt aanhouden*, *zoo dra het jaar komt*, *waar in het geboorloofd is:* diem, Cic. Amic. 2, *den dag of termijn waarnemen*, *d. i. daar op verschijnen: dus ook* diem edicti, Cic. Phil. III, 8: diem auctionis, Cic. Att. XIII, 14: *van daar* obire diem suum, Sulpic. in Cic. Epist. ad Div. IV, 12, *of* obire diem supremum, Nep. Dion. 2, *of* obire diem, Suet. Vesp. 1. Nep. Dion. 10. Plaut. Men. Prol. 62, i. e. *sterven: daar voor zegt men ook* mortem obire, Cic. Phil. V, 17. Cic. Brut. 20. Terent. Andr. I, 3, 18. Phorm. V, 8, 30: *dus ook* mors obeunda, Cic. Cluent. 17: *dus ook* mors obita, *bij voorb.* morte obita i. e. post mortem, Cic. Sext. 38. Virg. Aen. X, 641. Lucret. IV, 738: *dus ook* mortes obitas, Tacit. Ann. XVI, 16: *ook enkel* obire, scil. mortem, Plaut. Ep. III, 4, 76. Liv. V, 39 extr. Horat. Od. III, 9, 24. Lucret. III, 1055, *en meermaalen: dus ook* obire gaudio, Plin. H. N. VII, 53: morbo, Ibid. XI, 37. Sect. 71: *ook* obiit morte repentina, Sueton. Aug. 4. Ed. Graev.: *van daar* obitus, a, um, i. q. mortuus, *bij voorb.* cupidius obito, Liv. ap. Priscian. 9: Plural. obiti i. e. mortui, sors nascentium obitorum (i. e. mortuorum) loco pullulat, Apulej. de Mundo post med. p. 68, 12 Elm.: *ook staat daar voor* obitis, Ibid. p. 74, 22 Elm. ex MSS., *ten zij men misschien* obitis *lezen moet: van daar staat* obire *van levenloze dingen*, a) *ondergaan*, *van starren en gesternten*, Cic. Arat. 467. Plin. H. N. II, 26. Stat. Sylv. II, 1, 210: *dus ook* Perseus obit in infera loca, Cic. Arat. 474: *ook van de zon*, Cic. Somn. Scip. 6 extr. Lucret. IV, 435. b) *ondergaan*, *d. i. te gronde gaan*, *bij voorb. van steden*, Plin. H. N. V, 29 post med. *en* 31 extr. II) *rondgaan*, *omgaan*, *bij voorb.* ad omnia, Liv., *zie hier voor: van daar omgaan*, *omgeven*, *bij voorb.* chlamydem limbus obibat, Ovid., *zie hier voor:* obit ora pallor, Ovid., *zie hier voor:* clypeum, Virg. Aen. X, 482. III) *ondergaan*, *onzichtbaar worden*, *bij voorb. van dingen*, *die in 't water zijn*, Lucret. IV, 442: *van daar ondergaan* a) *van gesternten of van de zon*, Cic. Lucret. *en* Plin. H. N., *zie hier voor.* b) *van menschen*, *d. i. sterven*, *zie hier voor.*

OBĔQUĬTO, are, 1) *naar iet heen rijden*, *voor* adequito, *bij voorb.* castris, Liv. II, 45: portis, Liv. XXI, 54. XXIX, 34, i. e. *aan de poort:* stationibus, *aan de posten*, *piketten*, Liv. IX, 36. XXXV, 11: Romanis, *na de Romeinen*, Liv. IV, 18 extr.: turmis hostium, Liv. XXIII, 46 extr. 2) *rondrijden*, *berijden*, *bij voorb.* agmen, Curt. III, 10, i. e. *om het leger*, *doch*, *het kan ook zijn*, *naar toe rijden:* portis, *bij de poorten rond*, Liv., *zie hier voor: dus ook* stationibus cet., Liv., *zie hier voor.*

OBERRO, avi, atum, are, 1) *rondzwalen of zwerven*, *bij voorb.* in domibus, Plin. H. N. XXIX, 4: oberrarent tentoriis, Tacit. Ann. I, 65: intra tecta oberrat timor, Claudian. in Rufin. II, 93: nunc contra obvius oberrat, Senec. Hippol. 1077, i. e. *voor de oogen rond*, *komt hem tegen*. *Ook met den* Dativus, mihi monstrum oberrat, Senec. Herc. Fur. 1280, *zweeft bij mij rond of mij tegen*, *zweeft mij voor oogen: ook met den* Accusativus, *voorbij dwalen of zweeven*, *doorzweeven enz.*, *bij voorb.* quantum (agri) non milvus oberret, Pers. IV, 26, i. e. *doorvliegen kan:* quas (zonas coeli) mitis oberrat temperies, Claudian. Proserp. I, 260: *van daar* Oberratus, a, um, *bij voorb.* paucis casulis & castellis oberratis, devertimus ad cet., Apul. Met. IX ante med. p. 219, 2 Elm. 2) *dwalen*, *feilen*, *missen*, *bij voorb.* chorda qui semper oberrat eadem, Horat. Art. 356.

OBESCET (*voor* OBESCIT) i. e. oberit, aderit, Fest.

OBESĬTAS, atis, f. *vettigheid*, *dikte*, *bij voorb.* hominis, Sueton. Claud. 41: ventris, Ibid. Domit. 18: corporis, Colum. VI, 24: *Tropisch*, *van boomen*, Plin. H. N. XVII, 24.

OBESO, are, *vet maken*, *mesten*, *bij voorb.* obesant avem, Colum. VIII, 7, 4. Ed. Gesner.

OBESUS, a, um, *zie* Obedo.

OBEX (*voor* OBJEX), objicis *en* obicis, m. *en* f. (*van* objicio) *alles*, *wat voorgedaan*, *d. i. voorgeschoven*, *voorgezet*, *voorgesteld wordt*, *om iet af te weeren*, *of op te sluiten*, *bij voorb. een grendel enz.*, *bij voorb.* obices portarum, Tacit. Ann. XIII, 39. Ibid. Hist. III, 30: emuniit objice postes, Virg. Aen. VIII, 227: portas objice firma clauserat, Ovid. Met. XIV, 780: nullae obices, Plin. Paneg. 47: disjecto obice, Senec. Herc. Fur. 999: fidos obices arcessere sylva, Sil. IV, 24: *ook van andere dingen*, *die*, *als 't ware*, *een grendel verbeelden*, *bij voorb. een dam*, *bij voorb. van de zee*, Virg. Georg. II, 480. Claudian. in Eutrop. II, 94: Ecce maris magna claudit nos objice pontus, Virg. Aen. X, 377: intus se vasti Proteus tegit objice saxi, Ibid. Georg. IV, 422: utrimque montes solvit abrupto objice, Senec. Herc. Fur. 237: *gevolglijk elke hinderpaal*, *bij voorb.* obices viarum, Liv. II, 58, i. e. *hinderpalen*, *die iemand ophouden:* Commorandum est mihi apud hanc obicem i. e. apud ancillam hanc, quae me remoratur, Plaut. Pers. II, 2, 21.

OBFERO, OBFICIO cet., *zie* Offero, Officio cet.

OBFIRMĀTE *of* OFFIRMĀTE, *hardnekkig*, *stijf en vast*, *bij voorb. staande houden*, *zich verzetten enz.*, *bij voorb.* resistere, Sueton. Tiber. 25.

OBFIRMO *en* OFFIRMO, avi, atum, are, *vast*, *duurzaam*, *standvastig maken*, *bevestigen*, *bij voorb.* fores pertica, Apul. Met. VII extr., i. e. *toemaken*, *grendelen:* viam, Terent. Hec. III, 5, 4, i. e. *bij de genomen maatregels blijven:* animum tuum, Plaut. Merc. Prol. 81, i. e. *bij het besluit vast blijven: dus ook* se, Terent. Heaut. V, 5, 8, *en zonder* se, Terent. Eun. II, 1, 11, i. e. *bij zijn hoofd blijven: dus ook* seq. Infinit., Plaut. Pers. II, 2, 40.

OBFRENO, are: *van daar* Obfrenatus, *zie* Offreno, Offrenatus.

OBFULCIO, OBFULGEO, *zie* Offulcio, Offulgeo.

OBFUNDO, ĕre, *zie* Offundo.

OBFUTURUS, a, um, Particip. fut. *van* Obsum, *zie* Obsum.

OBGANNĬO *en* OGGANNĬO, ivi *en* ii, itum, 4. *tegen iemand snateren*, *voorsnateren*, *bij voorb.* aliquid, Plaut. Asin. II, 4, 16: aliquid alicui ad aurem, Terent. Phorm. V, 8, 41: in aurem, Apul. Met. II post init. p. 115, 16 Elm., *alwaar het is*, *in 't oor luisteren of fisfen: dus ook* talibus obgannitus sermonibus, Ibid. ante med. p. 119, 22 Elm., i. e. *na dit snateren*, *diskoureeren*, *babbelen*.

OBGĔRO *of* OGGĔRO, essi, estum, 3. 1) *heendragen*, 2) *heengeven*, *overgeven of geven*, *bij voorb.* alicui osculum, Plaut. Truc. I, 2, 8: Amor amarum oggerit, Ibid. Cist. I, 1, 72.

OBHAERĔO, si, sum, 2. *ergens hangen*, *steeken*, *bij voorb.* obhaerentem vado cet., Sueton. Tiber. 2. Perfect., *zie in* Obhaeresco.

OBHAERESCO, si, sum, 3. *ergens hangen blijven*, *steeken blijven*, *bij voorb.* obhaesit flumine, Lucret. IV, 421: lacinia ei obhaesit, Sueton. Ner. 19: quod obhaerescit, Apul. Met. VI ante med. p. 178, 19 Elm: *van daar Tropisch*, utrisque pecunia sua obhaesit, Senec. Tranquill. 8 in., i. e. *kleeft hem aan het hart*, *ligt hem aan het hart.* Not. obhaesi *is gemeenlijk van* obhaeresco.

OBHERBESCO, ĕre, i. e. herbam increscere, Fest.: *misschien* in herbam crescere.

OBHORRĔO, ĕre, i. q. horreo, *bij voorb. schrikkelijk*, *ijslijk uitzien*, *bij voorb.* genus sanguineis punctis obhorret, Plin. H. N. XXXVII, 8.

OBJĂCĔO, ui, 2. *voor of bij iet liggen*, *bij voorb.* saxa objacentia pedibus, Liv. II, 65, *aan of voor de voeten:* saxorum objacentem molem, Liv. IX, 2: A meridie Aegyptus objacet, i. e. *ligt*, Tacit. Hist. V, 6: Graecia Joniis fluctibus objacet, Mela II, 3: Insula objacens, Plin. Ep. VI, 31 post med.: si qua objacent falcibus obnoxia, Colum. II, 18: paucis circa oppidum objacentibus cultis, Frontin. Aquaed. 93, i. e. *liggen:* qua objacet alto Isthmos, Stat. Theb. IV, 61: ubi mortis thesauri objacent i. e. jacent, Enn. ap. Fest. in Ob.

OBJECTĀCŬLUM, i, n. *het geen men voorwerpt*, *om te verhinderen*, *bij voorb. een dam*, Varr. R. R. III, 17 extr.

OBJECTĀMENTUM, i, n. *verwijt*, Apulej. in Apol. post init. p. 274, 1 Elm.

OBJECTĀTĬO, onis, f. i. q. objectio, 1) *verwijt voor iet enz.*, *heenwerping voor iet enz.* 2) *voorwerp*, *verwijt*, Caes. B. C. I, 60.

OBJECTO, avi, atum, are, 1) *tegenstellen*, *ergens heen zetten of stellen*, *blootstellen*, *bij voorb.* caput periclis, Virg. Aen. II, 751: *dus ook* aliquem periculis, Sallust. Jug. 7, i. e. *aan het gevaar blootstellen*, *prijs geven:* corpora bello, Virg. Georg. IV, 218: aliquem dolo & casibus, Tacit. Ann. II, 5: non pudet, pro cunctis unam objectare animam? Virg. Aen. XII, 230: caput fretis, Virg. Georg. I, 386, i. e. *het hoofd in zee steeken:* moras, Ovid. Halieut. 91, i. e. *uitstel veroorzaken.* 2) *verwijten*, *voorwerpen*, *bij voorb.* alicui inopiam, Plaut. Trin. III, 2, 28: crimen impudicitiae, Tacit. Ann. IV, 52: alicui probrum, Cic. Dom. 29 in.: alicui vecordiam, Sallust. Jug. 94 (99): *ook* aliquem alicui, *bij voorb.* natum objectat & imputat illis, Ovid. Met. II, 400: *ook* seq. Accusat. & Infinit., *bij voorb.* cave illi objectes, te hus emisse, Plaut. Most. III, 2, 123: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* mihi objectant lenocinium facere, Ibid. Merc. II, 3, 76. 3) *iemand iet zeggen*, *jegens hem laten merken*, *hem laten hooren*, *bij voorb.* cave illi objectes cet., Plaut. Most. III, 1, 123, *zie hier voor.* 4) *ergens heen werpen*, *stooten of zetten*, *bij voorb.* se periculis, Sallust.: caput periclis, Virg., *zie hier voor.*

OBJECTUS, us, m. 1) *tegenzetting*, *tegenstelling*, *het voorliggen*, *tegenliggen*, *bij voorb.* terrae, Plin. H. N. II, 10: insula portum efficit objectu laterum, Virg.

Aen.

Aen. I, 160 (164): cum terga flumine, latera objectu paludis tegerentur, Tacit. Hist. III, 9: regiones, quae Tauri montis objectu separantur, Gell. XII, 13 extr.: dare objectum parmae, Lucret. IV, 845, i. e. *den schild voorhouden: ook het geen voor of tegen ligt*, *bij voorb.* hi molium objectus, hi proximas scaphas scandere, Tacit. Ann. XIV, 8, *voor* moles objectas; *ten zij men het, hoogte, wil vertaalen.* 2) *voorwerp, d. i. het geen zich aan onze oogen aanbiedt, voorstelt, verschijning, aanblik*, *bij voorb.* quo repentino objectu viso, Nep. Hann. 5.

OBJECTUS, a, um, *zie* Objicio.

OBJICIO, eci, ectum, 3. 1) *voorwerpen, of iets voor iemand of iets heenwerpen, ten deel laten worden, bij voorb. voeder voor het vee, bij voorb.* pabulum viride (scil. viridis), Varr. R. R. II, 5 extr.: cibum porcis, Ib. II, 4, 15: cibum caul, Plin. H. N. VIII, 40: offam Cerbero, Virg. Aen. VI, 420: corpus feris, Cic. Rosc. Am. 26: argentum, Terent. Phorm. V, 2, 3, i. e. *heenwerpen*: vinum oatibus, Plaut. Curc. I, 2, 1, i. e. *voorhouden*: telum, *bij voorb.* objecta tela perfregit, Cic. Harusp. 23: Objicitur monstrum oculis, Virg. Aen. V, 522, i. e. *het vertoont zich, laat zich zien: dus ook* signo objecto monuit Crassum, quid eventurum esset, Cic. ad Div. I, 16 extr.: visum a deo objectum dormienti, Cic. Acad. IV, 16, i. e. *toonde zich aan hem*: species objecta voluptatis, Cic. Fin. I, 14: divisionem agri delinimentum animis, Liv. IV, 51: *van daar mededeelen, laten ondervaren, ingeven, bijbrengen, verschaffen, veroorzaken, bij voorb.* alicui laetitiam, Terent. Heaut. I, 2, 12: religionem, Plaut. Merc. V, 2, 40, *eene zwarigheid, bedenking maken:* alicui mentem, Liv. V, 15 extr., *de gedachten ingeven:* metum & dolorem, Cic. Tusc. II, 4: sollicitudinem, Plaut. Mil. III, 1, 29: alicui luctum, Ibid. Curc. IV, 2, 45: terrorem, Liv. XXVII, 1: spem, Liv. VI, 14: rabiem canibus, Virg. Aen. VII, 479: funera alicui, Plaut. Amph. I, 1, 15: moram alicui, Ibid. Poen. I, 3, 35. Trin. V, 1, 8: errorem, Cic. Leg. II, 19, i. e. *veroorzaken:* furorem, Cic. Rosc. Am. 14, i. e. *ingeven, bijbrengen, veroorzaken: van daar* Passive, Objici *veroorzaakt worden, wedervaren, bejegenen, opstooten, ten deel worden, bij voorb.* malum mihi objicitur, Terent. Ad. IV, 4, 1: error objicitur judici, Cic. Caecin. 25: oculis monstrum objicitur, Virg. Aen. V, 522: visum a deo objectum dormienti, Cic., *zie hier voor:* species objecta voluptatis, Cic., *zie hier voor:* mihi mala res objicitur, Plaut. Merc. II, 3, 5: quibus est alicunde aliquis objectus labos, Terent. Hec. III, 1, 6. 2) *voorwerpen of voorzetten, d. i. iets voor iets zetten of maken, tot verdediging of verhindering, bij voorb.* carros pro vallo, Caes. B. Civ. I, 26: Alpium vallum contra — transgressionem Gallorum, Cic. Pis. 33: scutum, *den schild voor zich houden*, Liv. II, 10: *dus ook* clypeos, Virg. Aen. II, 444: navem faucibus portus, Caes. B. C. III, 39: objecit se ad currum, Virg. Aen. XII, 372: nubem fraudibus, Horat. Ep. I, 16, 62, i. e. *ze onzichtbaar maken:* fores, Liv. XXVIII, 6 med., *de deur toedoen, toewerpen: dus ook* portas, Virg. Aen. IX, 45: propugnaculum nationibus, Cic. Font. 1: *ook enkel voormaken, voordoen, voorzetten, van voren aanmaken, bij voorb.* funibus jumentisque objectis, Hirt. Alex. 2, *doch, het kan ook voor* adjectis *staan:* nubem fraudibus, Hor., i. e. *onzichtbaar maken, zie hier voor.* 3) *te gemoet werpen, zetten of stellen, blootstellen, bij voorb.* se copiis, Caes. B. C. III, 39: se telis hostium, Cic. Tusc. I, 37: caput suum furori civium, Cic. Dom. 57: *van daar blootstellen, prijs geven, bij voorb.* consulem morti, Cic. Vatin. 9: caput suum furori civium, Cic. Dom. 57: consulatum concionibus seditiosorum, Cic. Mur. 40: objectus fortunae, Cic. Tusc. I, 46: Cato objectus invidiae, Plin. H. N. XXIX, 1 post med. Not. *ook met* ad *en* in, *bij voorb.* objectus ad omnes casus *voor* casibus, Cic. ad Div. VI, 4. §. 10. Nunquam me in tantas dimicationes objecissem, Cic. Arch. 6, i. e. *blootgesteld of ook gestort hebben. Ook is* objectus, a, um, i. q. objacens, *voor of tegen liggende, bij voorb.* haec insula objecta Alexandriae portum efficit, Caes. B. C. III, 112: Cyprus Tyro objecta, Plin. H. N. V, 31: Sylva pro natura muro objecta, Caes. B. G. VI, 9. 4) *voorwerpen, verwijten, bij voorb.* alicui ignobilitatem, Cic. Phil. III, 6: alicui furta, Cic. Dom. 35: crimen, Ovid. Am. III, 7, 18. Tacit. Ann. III, 12: multa probra, Cic. Or. II, 70 extr.: Non tibi objicio, quod — spoliasti, Cic. Verr. IV, 17: objecit Nobiliori, quod — duxisset, Cic. Tusc. I, 2: Objicit mihi, me ad Bajas fuisse, Cic. Att. I, 16 post med.: *ook* alicui de aliqua re, *of* de homine, *bij voorb.* quin nobis de morte Caesaris objiceres, Brut. & Cass. in Cic. Ep. ad Div. XI, 3: de Cispio mihi objicies, quem cet., Cic. Planc. 31: aliquid alicui non modo in criminis sed in maledicti loco, Cic. Cluent. 23: rem in magnis criminibus, Cic. Verr. V, 18. *Ook* objicere aliquid in aliquem, Cic. Cluent. 41: *van daar* objecta, orum, *voorgeworpen dingen, voorwerpen, verwijten*, Cic. Dom. 85. Quintil. VII, 2 med.: objecta diluere, Quintil. IV, 2 ante med. IX, 2 post med. 5) *heenwerpen, ergens heen werpen, of zetten, of doen, storten, bij voorb.* se in dimicationes, Cic., *zie hier voor:* objectus ad omnes casus, Cic., *zie hier voor.* 6) *daar toe werpen, daar toe zetten, daar toe voegen, bij voorb.* funes jumentaque, Hirt. Alex. 2, *zie hier voor.* Not. 1) Objexim, is, it, *voor* objecerim, is, it (i. e. objiciam, as, at), *bij voorb.* objexis, Plaut. Cas. II, 6, 52: objexim, Ibid. Poen. I, 3 37. 2) obicis *voor* objicis, *met eene korte* Paenult., Lucan. VIII, 796. Claudian. de IV. Consul. Honor. 364: *ook* obicit, Lucan. IX, 188.

OBINUNT i. e. obeunt, Fest.

OBIRASCOR, Depon. 3. *toornen, toornig zijn of worden*, alicui, Senec. Tranquill. 2 post med. Apul. Flor. 3. p. 357, 24 Elm.: *ook zonder* Dativus, *bij voorb.* Commoventur & obirascantur, Apulej. Apolog. post init. p. 275, 18 Elm.

OBIRATIO, onis, f. *toorn, het toornig zijn op iemand, staat* Cic. Att. VI, 3 post med., *en wel niet meer. De woorden zijn* hujus nebulonis obiratione; Lambinus *wil* oratione *lezen.*

OBIRATUS, a, um, i. q. iratus, *toornig, bij voorb.* alicui, Senec. Constant. 19 in.: *dus ook* fortunae, Liv. I, 31.

OBITER, Adv., *voor* ob iter i. e. in itinere, *geduurende, onder het gaan, loopen, de reize, bij voorb.* obiter leget, Juvenal. III 241: Flumina ad lavandam ruinam ducere obiter, Plin. Hist. Nat. XXXIII, 4 ante med., i. e. *geduurende het loopen, vlieten:* Rotis, quas aqua verset obiter & molat, Plin. Hist. Nat. XVIII, 10 post med.: angustiae (pupillae oculorum) — obiter incidentia declinant, Ibid. XI, 37. Sect. 55, i. e. *in 't voorbijgaan, bij gelegenheid of bij geval:* cum (ova) transmeent faucium tumorem, calfactuque obiter foveant, Ibid. XXIX, 3 post med., i. e. *in 't voorbijgaan of bij gelegenheid: van daar* 1) *in 't voorbijgaan, d. i. bij gelegenheid, tevens, bij voorb.* Licet obiter hic coarguere cet., Plin. H. N. XXXVII, 9: dicere aliquid, Ib. XXIX, 1 extr. XXXVI, 12 in.: obiter dictum sit, Ibid. XXIX, 5: ut obiter rebus praecipuus honos — perhibeatur, Ibid. 1 extr.: inficitur iis ramentum obiter, Ibid. XXXIII, 8 extr.: speculari per rimam, Petron. 92: sed obiter cantabant, Ibid. 31: ira non in ea tantum, in quae destinavit, sed in occurrentia obiter saevit, Senec. de Ira III, 1 post med.: verberat atque obiter faciem linit, Juvenal. VI, 480: patre paciscente & liberato adversario, filium quoque obiter liberari, Pandect. XVIII, 5, 1 extr.: calfactu obiter foveant, Plin., *zie hier voor:* obiter incidentia, Plin., *zie hier voor.* 2) *terstond, te gelijker tijd, bij voorb.* ne — quidem referios obiter reducunt, Apulej. Met. VI post med. p. 183, 35 Elm., *alwaar echter de* Ed. Oudend. ociter *heeft:* ut obiter revertantur, Quintil. Decl. X, 16 extr.: filium quoque obiter liberari, Pandect., *zie hier voor.* Not. *Ook* Augustus *heeft dit woord gebruikt, en* Tiberius *berispt, dat hij* per viam *voor* obiter *schreef. Ook heeft* Laberius *het gebruikt, zoo als* Charisius 2. *zegt, en deze plaats uit hem aanhaalt:* obiter Divus Hadrianus — quaerit cet.

OBITUS, us, m. 1) i. q. aditus, *toegang, bezoek*, Terent. Hec. V, 4, 17: civitatum multarum i. e. *bezoek, bereizing, doorwandeling*, Apul. Met. IX ante med. p. 223, 10 Elm.: ecquis est, qui interrumpit sermonem obitu suo? Turpil. ap. Non. 4. n. 331. 2) *de ondergang, bij voorb. van starren, zon en maan*, Cic. ad Div. I, 47 *en* 56. Cic. Nat. D. II, 7. Cic. Or. I, 42. Virg. Georg. I, 257. Catull. LXVI, 2. 3) *de ondergang, d. i. vernietiging, het te grondegaan, bij voorb.* omnium i. e. omnium rerum, Cic. ad Div. II, 16: post eorum (Teutonorum) obitum, Caes. B. G. II, 29, i. e. *nederlaag (door Marius); alwaar het ook, dood zijn:* post obitum occasumque nostrum, Cic. Pis. 15, *ondergang, d. i. verjaging in ballingschap.* 4) *de dood*, Nep. Timoth. 4. Virg. Aen. IV, 694. Ovid. Met. III, 137: *ook van een' geweldigen dood, bij voorb. in den oorlog, bij voorb.* post eorum obitum, Caes., *zie hier voor:* consulum, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 10: cf. Virg. Aen. IV, 694. XII, 501.

OBITUS, a, um, *zie* Obeo.

OBJURGATIO, onis, f. *het schelden, verwijt, berispen, bekijven, bij voorb.* deliciarum, Cic. Coel. 11 extr.: *ook zonder* Genitivus, Cic. Or. II, 83. Cic. Off. III, 21. Cic. Amic. 24. Cic. Att. III, 10 post med. Gell. I, 2 post med. X, 19: hunc mordebit objurgatio, Quintil. I, 3 (4): ut objurgatione non corrigatur, Ibid.

OBJURGATOR, oris, m. *een schelder, berisper, bekijver*, Cic. Verr. III, 2. Cic. Agr. III, 3. Cic. ad Div. I, 49 extr.

OBJURGATORIUS, a, um, *scheldend, bekijvend, bij voorb.* epistola, Cic. Att. XIII,

XIII, 6 med., *waar in men een verwijt doet, een scheldbrief:* verba, Gell. I, 26: sonitus vocis, Ibid. IX, 2.

OBJURGITO, are, *schelden, kijven*, Plaut. Trin. I, 2, 30 *en* 32.

OBJURGO, avi, atum, are, 1) *mondeling of schriftelijk, iet of iemand, bekijven, schelden, verwijt doen*, aliquem. Cic. Coel. 11. Phaedr. V, 10, 7. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 9 in.: aliquem in aliqua re, Cic. ad Div. III, 8 post med.: aliquem molli brachio, Cic. Att. II, 1: de aliqua re, Ibid.: ab aliqua re i. e. *wegens, ten aanzien*, Plaut. Trin. III, 2, 34: *ook* seq. quod, *bij voorb.* cum objurgaret, quod desiperem, Cic. ad Div. II, 9: Cicero objurgantibus, quod Publiliam virginem duxisset, Quintil. VI, 3 post med., *alwaar het ook kan zijn, verwijten, voorwerpen:* verecundiam alicujus, Cic. Q. Fr. III, 1, 3. i. e. *berispen:* ea villa tanquam philosophia videtur esse, quae objurget ceterarum villarum insaniam, Ibid. §. 2: *ook met den dubbelen* Accusativus, *bij voorb.* Objurgare pater haec me, Plaut. Merc. I, 1, 46, i. e. propter haec: *ook met den* Dativus, *ten minsten, zegt* Diomedes I: objurgo filium veteres dicebant, nos objurgo filio: *van daar* a) *schelddend of kijvend vermanen, of iemand eene vermaning geven, met* ut, *bij voorb.* objurgas me, ut sim firmior, Cic. Att. III, 15 in. b) *afmanen, bij voorb.* Tu objurgans me a peccatis, rapis in deteriorem viam, Plaut. Trin. III, 2, 54, *doch, het* Comma *kan ook wegblijven; dan zou* a peccatis *tot* rapis *behooren, of* a *heet, ten aanzien, zoo als dikwijls: dan zou* objurgare *schelden, kijven, zijn.* 2) *straffen, bij voorb.* aliquem verberibus, Senec. de Ira III, 12 extr.: colaphis, Petron. 34: ferulis, Sueton. Cal. 20: flagris, Ibid. Oth. 2: solea, Pers. V, 169: sestertio centies objurgandus i. e. mulctandus, Senec. Benef. IV, 36.

OBJURO, are, *misschien voor* juro, adjuro, Fest.

OBLANGUESCO, gui, 3. *moede, mat worden, vermoeijen, moede worden, bij voorb.* literae oblanguerunt, Cic. ad Div. XVI, 10.

OBLAQUEO, avi, atum, are, *van* lacus (*misschien*), *d. i. om de wortels der boomen en wijnstokken grafsten of verdiepingen* (lacus) *maken, om den regen, deels om het onkruid uit te roeijen*, Colum. II, 15. §. 3, *alwaar* Gesner *het heeft laten staan: maar misschien behoort overäl in* Cato, Columella, Plinius, *alwaar van de bearbeiding van boomen en den wijn gesproken wordt*, oblaqueare *voor* ablaqueare *te staan, zie* Ablaqueo.

OBLATIO, onis, f. *het aanbieden, aanbieding, vrijwillig geven of bewijzen*, si maritus ad oblationem dei uxori donavit, Pandect. XXIV, 1, 5 post med.: genus omne pensitationis in hoc capite positum est, canonis, oblationis, indictionis, Ascon. in Cic. Verr. II, 2.

OBLATRATRIX, icis, f. *eene aanblafster, bij voorb. van eene vrouw*, Plaut. Mil. III, 1, 87.

OBLATRO, are, *aanblaffen: Tropisch*, alicui, Senec. de Ira III, 43: aliquem, Sil. VIII, 251: *in welke beide plaatzen het Tropisch staat, d. i.* ulsvarea, *schelden, kijven enz. Nopens de kwantiteit der middelste syllabe, zie* Adlatro.

OBLATUS, a, um, *zie* Offero.

OBLECTAMEN, inis, n. i. q. oblectamentum, *het geen iemand vermaakt, vermaaklijkheid, vermaaklijke zaak*, Ovid. Met. IX, 342. Stat. Sylv. III, 5, 95.

OBLECTAMENTUM, i, n. i. q. oblectamen, *het geen iemand verlustigt, vermaaklijkheid, bij voorb.* puerorum, Cic. Parad. V, 2: senectutis, Cic. Senect. 15: servitutis. Cic. Verr. IV, 60: cauliculi inter oblectamenta gulae condiuntur, Plin. H. N. XXI, 11 extr.

OBLECTATIO, onis, f. *vermaak, verlustiging, bij voorb.* animi, Cic. Or. I, 26: vitae beatae, Cic. Fin. V, 19 post med.: requies plena oblectationis, Cic. Amic. 27 post med.: indagatio ipsa — habet oblectationem, Cic. Acad. IV, 41.

OBLECTATOR, oris, m. *een verlustiger, bij voorb.* hic (Arion) misericordium beluarum (i. e. *der dolfijnen*) oblectator, Apul. Flor. 3 extr. p. 358, 17 Elm.

OBLECTATORIUS, a, um, *vermakend, verlustigend, bij voorb.* sophismata & aenigmata, Gell. XVIII, 2 in., *in het opschrift.*

OBLECTO, avi, atum, are, 1) *vermaken, verlustigen, bij voorb.* senectutem, Cic. Arch. 1 extr.: animos, Ovid. Remed. 169. Tacit. Hist. II, 50: populum, Horat. Art. 321: *van daar* se oblectare *zich vermaken, verlustigen, bij voorb.* quid agas & ut te oblectes, scire cupio, Cic. Q. Fr. II, 3 extr.: *van daar* se cum aliquo, *zich met iemand, d. i. in iemands gezelschap, bij voorb.* oblecta te cum Cicerone nostro, Cic. Q. Fr. II, 13 extr.: poëtas non conor attingere: cum his me oblecto, qui res gestas scripserunt, Cic. Or. II, 14 extr., *alwaar* cum *kon wegblijven, ik vermaak mij in die, verlustig mij met die enz., maar zij worden als personen van verkering beschouwd; met die, d. i. in de verkering met die enz.:* se in aliquo (homine), *bij voorb.* eduxi a parvulo: amavi pro meo: in eo me oblecto, i. e. *aan hem*, Terent. Ad. I, 2, 23, *alwaar* in *weg kon blijven:* se aliqua re, Cic. Senect. 6: *van daar* oblectari *zich vermaken, zich verlustigen, bij voorb.* ludis, Cic. Mur. 19: speculis, Cic. ad Div. II, 16 post med.: ceris fingendis cet., Justin. XXXVI, 4. Not. *spottend*, Plaut. Asin. I, 2, 15, sordido pane vitam oblectabas i. e. *het smaakte u goed, voor, gij leefdet enz.* 2) *op eene aangename wijze doorbrengen, of enkel doorbrengen, bij voorb.* tempus lacrymabile studio, Ovid. Trist. V, 12, 11: mera otium, Tacit. Ann. XII, 49: vitam sordido pane, Plaut., *zie hier voor.*

OBLENIO, ire, i. q. lenio, *lenigen, verzachten, zachter maken, gerust stellen, bedaren, bij voorb.* lectio carminum illum (scil. iratum) obleniat, Senec. de Ira III, 9.

OBLIDO, si, sum, 3. 1) *verdrukken, toedrukken, worgen, bij voorb.* gulam, Cic. in Fragm. ap. Porphyr. ad Horat. Sat. II, 1, 56: fauces, Apul. Met. IV ante med. p. 147, 34 Elm. Tacit. Ann. V, 9. 2) *verdrukken, stukdrukken, kwetzen, bij voorb.* nec angustiae (stabuli) fetus oblidant, Colum. VII, 3, 8: oblisi ponderе essemus, Plin. Ep. VI, 20 prope fin.

OBLIGATIO, onis, f. 1) *het binden: van daar* a) *een band, Tropisch, bij voorb.* linguae, Justin. XIII, 7, i. e. *hindernis der spraak.* b) *inwikkeling, bij voorb.* innocentium, i. e. *van onnozele lieden in een proces*, Pandect. XLVIII, 10, 1. 2) *verbinding of verpligting, bij voorb. om iet te doen, bij voorb.* gravior est animi quam pecuniae obligatio, Cic. ad Brut. Ep. 18 med.: pignoris obligatio, Pandect. XX, 1, 23: obligationis vinculum suscipere, Ibid. III, 3, 67: obligationem contrahere, Ibid. XLIV, 7, 1: obligationes fiunt consensu in emtionibus, venditionibus, Ibid. Leg. 2.

OBLIGATORIUS, a, um, *verbindend, verpligtend, d. i. tot iet verbindend*, Pandect. XVII, 1, 2 extr.

OBLIGO, avi, atum, are, *samenbinden, toebinden, bij voorb. een brief, om hem vervolgends te verzegelen*, Plaut. Bacch. IV, 4, 96: manipulos, Colum. XI, 2, 40: os, Plin. H. N. III, 5 post med.: oculos, Senec. de Ira III, 11 extr.: surculum libro, Varr. R. R. I, 41, *en meermalen, alwaar men ook verbinden, toebinden, binden, kan zetten, bij voorb.* venas, Tacit. Ann. VI, 6: *van daar* 1) *binden, d. i. toebinden, samenbinden, bij voorb.* manipulos, os, oculos, surculum, *zie hier voor:* pecus obligata, Plaut. Truc. V, 64: *ook aan iet binden, aanbinden, aan of in iet vast maken, op iet binden, bij voorb.* obligatus corio i. e. *in een lederen zak gebonden*, Auct. ad Her. I, 13: Prometheus obligatus aliti, Horat. Epod. XVII, 67: muscus articulis obligatus, *opgebonden*, Plin. H. N. XXVI, 11 in.: *van daar* a) *Tropisch, binden, d. i. verhinderen, bepalen, niet den vrijën wil laten, bij voorb.* obligatum futurum, Cic. Verr. Act. I, 9, i. e. *gebonden.* b) *aan iet aanbinden, aankluisteren, bij voorb.* obligatus aliti, Horat., *zie hier voor: van daar Tropisch, iemand aan eene zaak schuldig maken, bij voorb.* ludos scelere, Cic. Harusp. 13, i. e. *godloos maken, of maken, dat zij nu godloos zijn:* populum Romanum scelere, Cic. Dom. 8, i. e. *aan eene godloosheid schuldig maken: van daar* se scelere, Sueton. Caes. 42, i. e. *een schelmstuk begaan, zich daar aan schuldig maken:* se furti, Scaevola ap. Gell. VII, 15, *zich aan diefstal schuldig maken, d. i. steelen: dus ook* obligari, *bij voorb.* fraude impia, Cic. ad Div. I, 4, i. e. *zich aan eene snoode daad schuldig maken, die begaan: dus ook* anili superstitione, Ibid. c) *binden door tooverij, d. i. ergens werkloos in maken*, aliquem, Paul. in Sentent. V, Tit. 23. 2) *verbinden, d. i. toebinden, bij voorb.* vulnus, Cic. Nat. D. III, 22 extr.: crus, Plaut. Men. V, 3, 19: *ook* aliquem, *voor* alicujus vulnus *of voor* alicujus partem (corporis) aegram, *bij voorb.* medicum requirens, a quo obligetur, Cic. Tusc. II, 16 extr.: os, Plin. H. N.: oculos, Senec., *zie boven:* surculum libro, Varr. R. R. I, 41: *van daar verbinden, Tropisch*, a) *d. i. vereenigen, bij voorb.* cibum ovis, *er eijeren inslaan of bijdoen*, Apic. IV, 2. b) *door iet, bij voorb. beloften, borgtogt, eed, verbindenis, door weldaaden, wetten enz., verpligten, verbinden tot iet, wat het dan ook zij, bij voorb.* obligari foedere, Liv. XXXVIII, 33: vadem tribus millibus aeris, Liv. III, 13, i. e. *tot betaling van deze som verbinden:* aliquem sponsione, Liv. IX, 11: si quid est, in quo populus obligari possit, Ibid. 9: fidem (alicujus), Liv. XXII, 22. Cic. Phil. V, 18, i. e. *zijn woord te pand stellen, de belofte bekrachtigen: ook* fidem obligare in aliquid, Liv. XXX, 12: se in acta alicujus, *zich verbinden, borg staan*, Sueton. Tiber. 67: hereditas obligat nos aeri alieno, Pandect. XXIX, 2, 8: lege Cornelia obligatur, qui signum adulterinum fecerit, Ibid. XLVIII, 10, 30, i. e. *zondigt tegen de* Corneliische *wet, maakt zich daar aan schuldig:* chirographo se

obli-

obligare ad aliquid, Ib. XXX. Leg. 100: actione obligari, Ibid. XXVII, 3, 2: obligari tutelae & furti (ſcil. actione), Ibid. XXXIX, 5, 12: obligare ſe ex donatione, Ibid. XXXIX, 5, 12: ſe nexu, Cic. Mur. 2: aliquem obligare militiae ſacramento, Cic. Off. I, 11, i. e. *eenen (Soldaat) in den eed nemen, laten zweeren:* aliquem ſibi liberalitate, Cic. Q. Fr. II, 14 extr.: aliquem beneficio, Ibid. III, 1, 5: obligabis me *zult mij verbinden, verpligten, obligeeren,* Plin. Ep. IV, 4: *dus ook* obligari alicui pro amicis, Ib. X, 8: obligor ipſe, Ovid. Met. IX, 248, i. e. *ik worde daar door verpligt:* obligatus ei nihil eram, Cic. ad Div. VI, 11: cf. XIII, 18 extr.: *van daar* (a) *verpanden, verzetten, met een hijpotheek bezwaren, bij voorb.* praedia fratri. Sueton. Veſp. 4: bona magiſtratui, Vitruv. X. Praefat.: bona ſua pignori, Pandect. XX, 4, 21, i. e. *verpanden: dus ook* aedes pignori, Ib. XXXIX, 2, 44: rem pignoris nomine alicui obligare, Ibid. XLVI, 3, 20: *dus ook* poſſeſſionem, Ibid. XXVII, 9, 5 extr.: *van daar* aedes obligatae, Plaut. Truc. II, 1, 4: praedia obligata, Cic. Agr. III, 2 extr., *verpand, eene hijpotheek hebbende,* (b) obligor, ut tangam, Ovid. Triſt. I, 2, 83, i. e. *ik moet, ben gedwongen of geleid. Het* Particip. obligatus *heeft alle deze beteekenisſen, bij voorb.* iisdem beneficiis me obligatum fore, *verbonden,* Cic. ad Div. XIII, 18: obligatus ei nihil eram, Ibid. VI, 11: magno beneficio ejus — ſum obligatus, Ibid. XI, 16: *doch,* Not. a) *het heeft ook den* Comparativus, *bij voorb.* aliquis obligatior, Plin. Epiſt. VIII, 2 ext. b) *het heet ook ſchuldig, beloofd, bij voorb.* obligatam redde Jovi dapem, Horat. Od. II, 7, 17.

OBLIDIO, avi, atum, are, *met klei overtrekken, overkleijen, bij voorb.* agros, Cic. Or. II, 52: foſſas, Sueton. Aug. 18: *van daar* ſulcos (*voor* partes genitales, *anders* arvum *genoemd*), Virg. Georg. III, 136: *van daar* 1) *Tropisch, verſtoppen, d. i. verdoen, bij voorb.* rem patris, Horat. Sat. I, 2, 62. 2) *verwarren, verduiſteren, bij voorb.* mentes, Claudian. Proſerp. III, 29.

OBLINIO, ivi, itum, 4. i. q. oblino, *beſmeeren, bij voorb.* partes limo oblinire, Colum. V, 9, 5: vaſa oblinire, Ib. XII, 15: operculum imponere & craſſo luto oblinire, Ibid. 44 extr.: *dus ook* oblinitus, a, um, *bij voorb.* vaſa, Ibid. 39: ciais de ſilice facta, aqua conſperſa, oblinita, Scrib. Larg. 245.

OBLINO, levi, litum, 3. 1) *beſmeeren, d. i. overſmeeren, bij voorb.* ſe viſco, Varr. R. R. III, 7 med.: oblinam luto, Varr. ap. Non. 1. n. 95: plagam fimo, Plin. H. N. XVII, 11 extr.: materiam alumine, Quadrig. ap. Gell. XV, 1 extr.: malas ceruſſa, Plaut. Moſt. I, 3, 101: *dus ook* oblitus, a, um, *bij voorb.* unguentis, Cic. Cat. II, 5: coeno, Cic. Att. II, 21: cruore, Tacit. Ann. II, 17: caede (i. e. cruore). Ovid. Met. IV, 97: cadus gypſo oblitus, Plin. H. N. XX, 9: ſtomachus cibis dulcibus oblitus, Plin. Ep. VII, 3: *van daar beſmeeren, beſtrijken, d. i. vol maken, bedekken, vervullen, bij voorb.* ſtomachum cibis, *zie hier voor:* villa oblita tabulis, Varr. R. R. III, 2, 1: oratio oblita (coloribus), Auct. ad Her. IV, 11: facetiae oblitae Latio, Cic. ad Div. IX, 15: actor oblitus divitiis, Horat. Ep. II, 1, 204, i. e. *bekleed, bedekt: van daar* a) *het geſchrevene uitſtrijken, dewijl de Ouden op* *waſch ſchreven,* Gell. XX, 6 extr. b) *beſmeeren, toeſmeeren of toeſtoppen, bij voorb.* timam, Martial. XI, 46, 5. 2) *beſmeeren, d. i. vol ſlijk maken, bezoedelen, bij voorb.* catulos, Varr. R. R. II, 9, 13: ubi ego oblinar, Lucil. ap. Non. 4. n. 474: *van daar Tropisch, beſmeeren, bevlekken, bezoedelen, bij voorb.* ſe externis moribus, Cic. Brut. 13: vita oblita eſt libidine, Cic. Phil. XIV, 3: oblitus parricidio, Ibid. XI, 12: ſunt omnia dedecore oblita, Cic. Verr. III, 4: facetiae oblitae Latio, Cic. ad Div. IX, 15: ſcripta oblita adfectatione, Suet. Gramm. 10: aliquem verſibus atris, Horat. Epiſt. I, 19, 30, i. e. *ſchelden, beſchimpen.* 3) *ſmeeren, bij voorb.* os alicui, Plaut. Curc. IV, 4, 33, *iemand den mond ſmeeren, honig om den mond ſmeeren, d. i. iet wijs maken, misleiden.* Not. Perfect. oblini, *bij voorb.* oblinerunt vaſa, Varr. ap. Priſcian. 10. n. 898.

OBLIQUE, 1) *niet recht toe, zijdwaards, ſchuins, ſcheef, bij voorb.* atomi, quae recte, quae obliquo ferantur, Cic. Fin. I, 6: ſinus togae, qui ſub humero dextro ad ſiniſtrum oblique ducitur, Quintil. XI, 3 poſt med.: locuſtae in pavore oblique in latera procedunt, Plin. H. N. IX, 30 extr.: ſignifer oblique inter polos ſitus, Ibid. VI, 15 extr. 2) *Tropisch, niet recht toe, d. i. op eene verbloemde, geheime wijze, bij voorb.* caſtigare, Tacit. Ann. III, 35: perſtringere aliquem, Ibid. V, 2: admonere, Gell. III, 2 extr.: cum aliquo homine agere, Ibid. VII, 17: oblique Cicero removere conatur Caecilium etiam a ſubſcribendi ſpe, Aſcon. ad Cic. in Caecil. 15 extr.

OBLIQUITAS, atis, f. *ſchuinſche richting of plaatzing, ſcheefheid, ſchuinſte, kromte,* Plin. H. N. II, 19. III, 5 ante med.

OBLIQUO, avi, atum, are, *iet niet recht toe, maar zijdelings, of ſchuinsch, of ſcheef, of overhoeksch richten, draaijen, of buigen, of krommen, bij voorb.* oculos, Ovid. Met. VII, 412: *dus ook* viſus ſuperbos, Stat. Achill. I, 323: aciem (i. e. oculos), Apul. Met. II poſt med. p. 124, 20 Elm.: equos, Stat. Theb. XII, 749: animalia ſe torquent — & obliquant, donec ad locum reponantur, Senec. Ep. 121 ante med.: inſigne gentis eſt crinem obliquare, Tacit. Germ. 38: qua curvatas ſinuatis flexibus amnis obliquat ripas, Sil. XV, 622: vaſtos obliquent flumina fontes, Lucan. IV, 117: ubi coepit (mare Caſpium) in latitudinem pandi, lunatis obliquatur cornibus, Plin. H. N. VI, 13: cervicem, Apulej. Met. VI poſt med. p. 185, 9 Elm.: adſpectum, Ibid. III poſt init.: & flexo navita cornu obliquat laevo pede, Lucan. V, 428: enſem in latus, Ovid. Met. XII, 485: ſinus (velorum) in ventum, Virg. Aen. V, 16: *van daar Tropisch,* 1) preces, Stat. Theb. III, 382, i. e. *niet recht toe, op eene verborgene, fijne wijze voortbrengen.* 2) literam, *bij voorb. van de letter* Q *zegt* Quintilianus I, 4, 9, *hij was aan de letter* K ſimilis effectu, ſpecieque, *maar hij voegt er bij,* niſi quod paulum a noſtris obliquatur. *Wat heet hier* obliquare? *Als er geſproken wordt van de uitſpraak, dan is 't waarſchijnlijk rekken, leniger of weeker uitſpreken: maar wordt er geſproken van ſchrijven, dan is het krommen, hem eene ſlaauwſcher of krommer gedaante geven.*

OBLIQUUS, a, um, *zijdelingsch, niet recht, niet in eene rechte lijn, het geen niet recht toe, recht aan, gaat, ſtaat of* *woont, maar van ter zijde; zijdelings of ook* *teitsgewijze gericht, gaande of te vinden, ſchuinsch, bij voorb.* motus corporis pronus, obliquus, ſupinus, Cic. ad Div. I, 53, i. e. *van ter zijde, ſchuinsch, ſcheef:* ſublicae obliquae adigebantur, Caeſ. B. G. IV, 17: obliqui ordines in quincuncem poſiti, Ibid. VII, 73: obliquo itinere locum petere, Ibid. B. C. I, 70: obliquo claudicat ille (Vulcanus) pede, Ovid. Am. II, 17, 20: obliquam facere imaginem, i. e. *van ter zijde, in* Profil, Plin. H. N. XXXV, 10: verres obliquum meditans ictum, Horat. Od. III, 22, 7: obliquo dente timendus aper, Ovid. Her. IV, 104: flumina, Ibid. VI, 87: amnis curſibus obliquis fluens, Ibid. Met. IX, 18: flumina obliquis cinxit ripis, Ibid. I, 39: radix, Ibid. X, 49: Polypi natant obliqui in caput, Plin. H. N. IX, 29: obliquo capite ſpeculari, Ib. VIII, 24: homines obliqui ſtant, Cic. Somn. Scip. 6, i. e. *ons zijdelings, niet in eene rechte lijn met ons:* oculo obliquo adſpicere, Ovid. Met. II, 787: cf. Horat. Ep. I, 14, 37. Stat. Theb. III, 377: poſitio Signiferi circa media ſui obliquior eſt, Plin. H. N. II, 77: obliqua ſubſidit Aquarius urna i. e. inverſa, Ovid. Faſt. II, 457: colles obliqui, Liv. XXXVIII, 22, i. e. *ſchuinsch oplopende, daar men ſchuins gaan moet:* Ex obliquo, Plin. H. N. II, 31: *of* ab obliquo, Ovid. Remed. 121. Ibid. Met. X, 675: *of* per obliquum, Horat. Od. III, 27, 6: *of* in obliquum, Ovid. Met. II, 130. Plin. H. N. XI, 37. Sect. 55. XXVII, 9: *of* obliquum, Apulej. Met. III poſt med. p. 140, 9 Elm. (*alwaar* oculis obliquum reſpiciens *ſtaat*), *d. i. van ter zijde, zijdelings, niet recht toe: van daar Tropisch,* 1) *van bloedverwantſchap, bij voorb.* genus obliquum, Stat. Theb. V, 222, i. e. *niet van dezelfde moeder met ons, maar van eene minnaresſe: dus ook bijna* ſanguis, Lucan. VIII, 286: obliquo maculat qui ſanguine regnum, i. e. *door zijdelingſche maagſchap, niet regelrecht afſtammende.* 2) *van redenen, wanneer men niet voor de vuist, regelrecht, iet zegt, maar zijdelings komt, d. i. verbloemd of bedekt ſpreekt, bij voorb.* obliquis orationibus carpere aliquem, Sueton. Dom. 2: inſectatione obliqua temporum Claudianorum, Tacit. Ann. XIV, 11: jaculari in aliquem obliquis ſententiis, Quintil. IX, 2, 79: garrulitas, Martial. VII, 61, 4: ceſſent mendaces obliqui carminis aſtus, Stat. Sylv. I, 2, 27. 3) *in de Grammatica is het het afgeleide bij de woorden, bij voorb.* a) caſus obliqui, Quintil. I, 6, 22. Varr. L. L. VII, 26, i. e. *de* Caſus *buiten den* Nominativus *en* Vocativus: *dus ook* obliqua poſitio *in de* Verba, *bij voorb.* pepigi *van* pango, Quintil. I, 6, 10. b) obliqua oratio, i. e. *wanneer men door den* Accuſativus *met den* Infinitivus *iet verhaalt: daar voor ſtaat* obliquae adlocutiones, Quintil. IX, 2, 37. 4) obliquus adverſus aliquem, Flor. IV, 2. §. 9, i. e. *nijdig.*

OBLISUS, a, um, *zie* Oblido.

OBLITERATIO *of* OBLITTERATIO, onis, f. 1) *uitſtrijking, uitwisſching.* 2) *uitdelging, kasſeering, uitdelging uit het geheugen, vergetelheid, bij voorb.* praeteritorum, Ammian. XXX, 6 (22): vetuſtatis, Arnob. 6: tanto magis deprehendi aeris obliteratio poteſt, Plin. H. N. XXXIV, 7 extr., i. e. ſcientia aeris fundendi obliterata.

OBLITERO *of* OBLITTERO, avi, atum, are, 1) *letters uitſtrijken, uitwisſchen:*

van

van daar 2) *Tropisch, iet afſchaffen, wegdoen, vernietigen, uit het geheugen brengen, afdanken, maken, dat het vergeten wordt, bij voorb.* offenſionem, Cic. Red. Sen. 8: famam rei male geſtae, Liv. XXXIX, 20: memoriam i. e. *het geheugen, bij voorb.* nondum obliterata memoria belli, Liv. XXI, 29 extr., *toen de oorlog nog niet vergeten was:* rem ſilentio, Sueton. Tiber. 22: adverſae pugnae nullius in animo obliterari poſſunt i. e. *vergeten worden*, Liv. XXVI, 41: haec vigeant mandata, nec ulla obliteret aetas, Catull. LXIV, 232: res obliterata vetuſtate, Liv. III, 71: peccata obliterata repetere, Ibid. 59: inimicitiae exſtinctae atque obliteratae, Acc. ap. Non. 2. n. 601.

OBLITĔRUS (OBLITTERUS), a, um, *voor* obliteratus *heeft* Naevius *gezegd*, Gell. XIX, 7.

OBLITESCO, tui, 3. *zich verbergen, zich verſtecken, bij voorb.* a noſtro conſpectu oblitescant, Cic. Univ. 10: ne in rimis ejus grana oblitescant, Varr. R. R. I, 51: qui, velut timidum atque iners animal, metu oblituit, Senec. Ep. 55 ante med.: erigensque ſuum curſum oblituit, Ibid. Nat. Quaeſt. VII, 29.

OBLITUS, a, um, *zie* Obliviſcor.

OBLĪTUS, a, um, *zie* Oblino.

OBLIVĬO, onis, f. *vergetelheid, bij voorb.* laudem ab oblivione vindicare, Cic. Or. II, 2, *der vergetelheid ontrukken:* aliquid dare oblivioni, Liv. I, 31. XXXII, 21 poſt med.: *of* venire in oblivionem rei, Cic. Verr. IV, 35 extr.: *of* capere oblivionem rei, Plin. H. N. VII, 24, i. e. *vergeten: ook* capit me oblivio rei, Cic. Off. I, 8. Cic. Mil. 36, i. e. *ik vergeet het:* aliquem in oblivionem rei adducere, Liv. III, 41, i. e. *iemand zoo ver brengen, dat hij iet vergeet, maken, dat hij het vergeet. Ook zegt* Cicero, ad Div. I, 9 poſt med., injurias voluntaria oblivione contriveram, *voor heb vergeten, eigenlijk, ik heb ze door vergetelheid te niet gemaakt:* nulla ejus legationem poſteritatis obſcuritabit oblivio, Cic. Phil. IX, 5: laudes tuas obſcuratura nulla unquam ſit oblivio, Cic. Marc. 9 extr.: memoriam rei nunquam delebit oblivio, Cic. ad Div. II, 1 extr.: Jacere in oblivione, Cic. Verr. I, 39, *vergeten zijn:* ire in oblivionem, Senec. de brev. vit. 13 extr., *in vergetelheid gaan, d. i. vergeten worden:* ſenatus judicia — quae tanta delebit oblivio? Cic. Dejot. 13: hunc vetuſtas oblivione obruiſſet, Cic. Brut. 15: oblivionem adferre alicui, Plin. H. N. XXV, 2. XXXI, 2 ante med.: ſubrepit mihi oblivio, Ibid. VIII, 22 extr.: inertia diffundit oblivionem ſenſibus, Horat. Epod. XIV, 1: tanta hominum oblivio (occupaverat animos), Liv. V, 38 med., *alwaar met* Gronovius *voegzamer* omnium *voor* hominum *gelezen wordt:* Per oblivionem, Sueton. Caeſ. 28, *uit vergetelheid.* Not. 1) Plural. obliviones, Horat. Od. IV, 9, 34. 2) Oblivio literarum *werdt de* Grammaticus Orbilius *van* Bibaculus *genoemd, omdat hij in den ouderdom zijn geheugen verloren hadt, zie* Sueton. Gramm. 9. 3) flumen Oblivionis, *eene rivier in* Spanje, *en wel in* Galicië, *die in den* Occäan *vloeit, en anders* Limia *heet*, Mela III, 1 med.: *zij heet ook* fluvius Oblivio, Liv. Epit. 55, *ten zij men* Oblivionis *lezen moet.*

OBLIVĬOSUS, a, um, *eigenlijk, vol vergetelheid: van daar* 1) *ligt vergetend, vergeetlijk, bij voorb.* homo, Cic. Senect. 11. 2) *vergetenheid veroorzakend, bij voorb.* wijn, Horat. Od. II, 7, 21.

OBLIVISCOR, litus ſum, 3. 1) *vergeten, met den* Infinitivus, Genitivus *en* Accuſativus, *bij voorb.* dicere aliquid, Terent. And. V, 1, 22: tollere, Ovid. Met. II, 439: Obliviſcor, Roſcium & Cluvium eſſe viros primarios, Cic. Roſc. Com. 11: contumeliae, Caeſ. B. G. I, 14: injuriarum, Ibid. *en* Nep. Eum. 6: vulnerum, Liv. XXXII, 21: noctis, Cic. Planc. 41: cauſam, Cic. Brut. 63: artificium, Cic. Roſc. Am. 17: obliviſcebatur, quid potuiſſet, Cic. Brut. 60: *van daar* obliviſci ſui *zich vergeten*, a) *d. i. niets van zich zelven weten, bij voorb. na den dood*, Senec. Herc. Fur. 292. b) i. e. *zich niet bezinnen, de gedachten niet recht bij een hebben*, Terent. Eun. II, 3, 14. c) *niet volgends zijne gewoonte handelen*, Virg. Aen. III, 629. Not. *dewijl men zegt* obliviſci rei *en* rem: *van daar* obliviſcendum eſt offenſarum, Tacit. Hiſt. II, 1: *en* obliviſcendus, a, um, *bij voorb.* Horat. Ep. I, 11, 9. Plaut. Mil. IV, 8, 49. 2) *Tropisch, vergeten, d. i. niet overëenkomſtig handelen, geen acht nemen, niet in acht nemen, verliezen, bij voorb.* conſuetudinis ſuae, Cic. Att. IV, 18 in.: feritatis ingenitae, Liv. XLI, 18: ſocietatis, Liv. XXXII, 21: vulnerum, Ibid.: paterni generis, Cic. Piſ. 26: quid deceat, quid non, obliti, Horat. Ep. I, 6, 62: pudoris, Ovid. Her. XVII, 13: ſui, *zie hier voor:* Pomaque degenerant ſuccos oblita priores, Virg. Georg. II, 59: *dus ook* Ambroſios praebent ſuccos oblita nocendi, Colum. X, 408. Not. oblito fertur (Proſerpina) guſtaſſe palato, Ovid. Faſt. IV, 533: nox oblita diei, Manil. III, 259, *van den langen winternacht, als de nacht zoo lang is, dat het ſchijnt, als of zij vergeet, plaats voor den dag te maken.* Not. oblitus *ſtaat ook* Paſſive, *vergeten, bij voorb.* carmina oblita, Virg. Ecl. IX, 53, *en meermaalen, bij voorb.* Valer. Flacc. I, 793. II, 389.

OBLIVĬUM, i, n. i. q. oblivio, *vergetelheid, ſtaat gemeenlijk bij Dichters en in* Plurali, *bij voorb.* longa oblivia potant, Virg. Aen. VI, 714: quodcunque oblivia noſtri impedit, Ovid. Triſt. V, 7, 29: Tantane te, fallax, cepere oblivia noſtri? Ibid. I, 8, 11: ſucci, patriae faciunt qui oblivia, Ibid. Pont. IV, 10, 19: rei oblivia agere, Ovid. Met. XII, 539: *of* ducere, Horat. Sat. II, 6, 62. Valer. Flacc. IV, 536, i. e. *vergeten. Doch, de* Singularis *ſtaat éèns*, Tacit. Hiſt. IV, 9, ſilentio, deinde oblivio tranſmiſit.

OBLIVĬUS, a, um, *vergeten, in vergetelheid geraakt, bij voorb.* verba, Varr. L. L. IV init.

OBLŎCO, avi, atum, are, i. q. locare, *verhuuren*, aliquid alicui, *bij voorb.* operas ad puteos exhauriendos, Juſtin. XI, 10: quae ad epulum pertinebant, macellariis oblocata, Sueton. Caeſ. 26.

OBLOCŪTOR, *en* OBLOQUUTOR, oris, m. *wederſpreker, tegenſpreker*, Plaut. Mil. III, 1, 43.

OBLONGŬLUS, a, um, *wat lang, langachtig, bij voorb.* ſurculus, Gell. XVII, 9.

OBLONGUS, a, um, *langächtig, bij voorb.* miſſile telum haſtili oblongo, Liv. XXI, 8 extr.: ovum, Plin. H. N. X, 52 extr.: figura, Ibid. XXXVII, 12: herba folia habens oblonga, Ibid. XXV, 3: oblongus venarum diſcurſus in maxilla, Ibid. XIII, 15: formam Britanniae oblongae ſcutulae adſimilavere, Tacit. Agric. 10: ſor men oblongius, Vitruv. X, 17.

OBLŎQUOR, quutus *of* cutus ſum, 3. *tegen iemand of iet ſpreken, daar toe ſpreken, daar in ſpreken, ook wederſpreken, bij voorb.* alicui, Plaut. Men. I, 2, 46. Cic. Cluent. 23: *ook zonder* Dativus, *bij voorb.* & obloquare & colloquare velim, Cic. Q. Fr. II, 10 in.: tandem obloqui deſiſtunt, ſcil. ſibi, Liv. I, 40 extr., i. e. *elkander in de reden te vallen:* coeperat (ſervus) verberari; obloquebatur, non meruiſſe, ut vapulet, Gell. I, 26: qui oblocuti erant, Curt. X, 2 extr.: *van daar* dederat natura vocem ſaxis, reſpondentem homini, imo vero & obloquentem, Plin. H. N. XXXVI, 16: *van daar* 1) *Tropisch, er in of er bij zingen, bij voorb.* Non avis obloquitur, Ovid. Pont. III, 1, 21, i. e. *zingt mij toe, ſtoort mij:* Obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum, Virg. Aen. VI, 646, i. e. *mengt er zijne lier in, ſpeelt er bij.* 2) *berispen, bij voorb.* quidquid obloquimur, Senec. Ep. 121. 3) *ſchimpen, ſchelden, bij voorb.* gannit & obloquitur, Catull. LXXXIII, 4: cf. Plaut. Curc. I, 1, 41: *ook kan men uit het vorige hier toe brengen* obloqui deſiſtunt, Liv. I, 40 extr.

OBLOQUUTOR, oris, *zie* Oblocutor.

OBLOQUUTUS, a, um, *zie* Obloquor.

OBLUCĬNO, are, i. e. errare: Feſtus *zegt* Oblucinaſſe dicebant antiqui mente erraſſe, quaſi in luco deorum alicui occurriſſe.

OBLUCTOR, atus ſum, ari, *tegen iet aanworſtelen, daar tegen ſtreeven, wederſtreeven, bij voorb.* arenae, Virg. Aen. III, 38: homini, *bij voorb.* Fabio, Sil. VIII, 10: fruticibus aut ſolidioribus herbis obluctatur ita pertinaciter, ut collum abrumpat, Colum. VIII, 14, 8: diu flumini obluctatur, Curt. IV, 8: obluctantia ſaxa ſubmovit, Stat. Sylv. III, 1, 20: *van daar Tropisch*, oblivioni, Curt. VII, 1: difficultatibus, Ibid. VI, 6 poſt med.: ſaxa obluctantia, Stat., *zie hier voor.*

OBLŪDO, ſi, ſum, 3. *tegen iemand ſchertzen of boerten, of enkel ſchertzen, boerten, gevolglijk voor* ludere, *bij voorb.* obludunt, qui cet., Plaut. Truc. I, 2, 10.

OBMANEO, ēre, i. q. manere: Feſtus *zegt:* obmanens pro diu manens: *miſſchien beter* i. q. manens.

OBMARCESCO, ĕre, i. q. marceſco, *bij voorb.* obmarceſcebat febris, Lucil. ap. Non. 1. n. r.

OBMENTO *of* OMMENTO, are, i. q. manare, exſpectare, *bij voorb.* ibi ommentans, Liv. Odyſſ. ap. Feſt. in Ommentans.

OBMOLĪOR, itus ſum, 4. *iet voor iet ſchuiven of bezorgen, bij voorb. ter verdediging of afweering*, Liv. XXXVII, 32: ſaxa, Curt. VI, 6 poſt med.

OBMOVĔO, ēre, i. q. admoveo, *toevoegen of brengen, bij voorb.* ferctum, Cato R. R. 134 *en* 141.

OBMURMŬRO, are, 1) *er tegen murmelen, of bij, tot iet murmelen, bij voorb.* precibus meis obmurmurat ipſe (ventus), Ovid. Her. XVIII, 47. 2) *bij iet murmelen, of enkel murmelen*, Sueton. Oth. 7 extr.

OBMUTESCO, tui, 3. 1) *verſtommen, d. i. de ſpraak verliezen, bij voorb.* ejus contactu canes obmuteſcere, Plin. H. N. VIII, 30: repente obmuteſcentibus, Ib. XX, 5 prope fin.: etiam cum obmutuerint, Ibid. XXVII, 12 poſt med. 2) *verſtommen, d. i. zwijgen, bij voorb.* ipſe

obmu-

obmuteſcam, Cic. Or. II, 7: de me — nulla obmuteſcet vetuſtas (i. e. aetas poſterorum), Cic. Mil. 35 extr.: preſſoque obmutuit ore, i. e. tacuit, Virg. Aen. VI. 155: *ook verſtommen, d. i. voor eenigen tijd de ſpraak verliezen, niet kunnen ſpreken. bij voorb. van ontſteltenis enz., bij voorb.* Aeneas adſpectu obmutuit amens. Virg. Aen. IV, 279: obmutuit illa dolore, Ovid. Met. XIII, 538: linguam obmutuiſſe, Cic. Dom. 52 extr.: *van daar Tropisch, verſtommen, d. i. ophouden, bij voorb.* ſtudium noſtrum obmutuit ſubito. Cic. Brut. 94: obmutuit animi dolor, Cic. Tuſc. II. 21: Sal Lydium. Plin. H. N. XXXIII, 13, i. e. *heeft opgehouden. is niet meer gebruiklijk.*

OBNASCOR, natus ſum, 3. *daar bij of daar aan groeijen. bij voorb.* obnata ripis ſalicta. Liv. XXIII. 19.

OBNATUS, *zie* Obnaſcor.

OBNECTO, ĕre, i. q. obligare, Feſt., *gevolglijk* i. q. nectere.

OBNIGER, gra, grum, *zwartachtig. bij voorb.* radicibus multis & obnigris, Plin. H. N. XX, 23 in.

OBNISUS, *zie* Obnitor.

OBNITOR, ſus *en* xus ſum, 3. 1) *zich tegen kanten, tegen iets kanten, bij voorb.* trunco arboris, Virg. Georg. III, 232. Ibid. Aen. XII, 105: obnixo genu ſcuto, Nep. Chabr. 1, *tegen gekant:* obnixi urgebant, Liv. XXXIV, 46: navigia obnitier undis, Lucret. IV, 439: portam vi multa torquet, obnixus latis humeris, Virg. Aen. IX, 725: remi obnixi crepuere, Ibid. V, 205. 2) *Tropisch, zich tegen kanten, d. i. zich daar tegen verzetten, of enkel zijn best doen, bij voorb.* impedire triumphum, Vellej. I, 9: cum ſaepe obnitens repugnaſſet, Ibid. II, 89: obniti contra, Virg. Aen. V, 21: obniti adverſis, Tacit. Ann. XV, 11: *van daar* obnixus, a, um, *ook* Adjective, *standvastig, ſtijf, vast, bij voorb.* obnixus curam ſub corde premebat, Virg. Aen. IV, 332: ne procurri quidem ab acie velim, ſed obnixos vos ſtabili gradu impetum hoſtium excipere; ubi illa vana injecerint miſſilia & effuſi ſtantibus vobis ſe intulerint, tum micent gladii cet., Liv. VI, 12 extr.: pugnant diverſi aquarum impetus intus, & tamen obnixa firmitas reſiſtit, Plin. H. N. XXXVI, 15: tolerare obnixum ſilentium, i. e. *een hardnekkig, vast,* Apul. Met. IV ante med. p. 147, 1 Elm.: mugitus, Ibid. poſt med. p. 152, 10 Elm.: *van daar* obnixum, Adverbialiter, *bij voorb.* tacere, Auſon. Ep. XXV, 28, i. e. *hardnekkig, ſtijfhoofdig.*

OBNIXE, 1) *zich er tegen kantende, met alle moeite daar tegen, bij voorb.* omnia facere, Terent. And. I, 1, 134: *doch, dit kan ook tot n. 2. gebracht worden.* 2) *in 't gemeen met alle moeite, uit alle krachten, zeer, hevig, bij voorb.* rogare, Senec. Ep. 35: omnia facere, Terent., *zie hier voor.*

OBNIXUS, a, um, *zie* Obnitor.

OBNOXIE, *laaghartig, laag, ſlaafsch, bij voorb.* ſententias dicere, Liv. III, 39, i. e. *vreesächtig:* Perii hercle vero plane, nihil obnoxie, Plaut. Stich. III, 2, 41, *zegt een panlikker, als hij zich in zijne hoop bedrogen heeft, om eene maaltijd te bekomen:* peril i. e. *ik ben verloren, moet van honger ſterven enz.: maar, wat heet* nihil obnoxie? Gellius *haalt de plaats aan,* VII, 17, *maar, verklaart ze niet: misschien, niet op eene laage, ſlechte, laaghartige wijze; doch, dit behaagt mij ook niet regt: zeker, niet wegens eene*

misdaad, gevolglijk onſchuldig, ſcil. perii, *gevolglijk* nihil (i. e. non) obnoxie i. e. ob noxam: *ten minſten, deze zin is draaglijk.*

OBNOXIOSE, *ſtaat* Plaut. Epid. V, 2, 29, *alwaar een ſlaaf zich vrijwillig de handen laat binden, en zegt:* nihil vero obnoxioſe, *misſchien, ik vreeze niet, of mijne handen zijn zonder vreeze, gevolglijk zou* obnoxioſe *zijn, met vreeze, en* non obnoxioſe *zonder vreeze, ten zij misſchien* obnoxioſe *betekent, ſchuldig, wegens eene misdaad, gevolglijk* nihil (i. e. non) obnoxioſe, *onſchuldiger wijze.*

OBNOXIOSUS, a, um, 1) *onderworpen, gehoorzaam,* alicui, Plaut. Trin. IV, 3, 31. 2) *laag, laaghartig, bij voorb.* res, Enn. ap. Gell. VII, 17.

OBNOXIUS, a, um, 1) *aan iemand ter ſtraffe onderworpen of ſtrafſchuldig, bij voorb.* Ego tibi me obnoxium eſſe fateor, Plaut. Truc. IV, 3, 61: nec turpi mens eſt obnoxia facto, Tibull. III, 4, 15: *doch, zie het volgende.* 2) *aan eene ondeugd of misdaad onderhorig, d. i. daar aan ſchuldig, bij voorb.* delicto, lubidini, Salluſt. Cat. 52 (56): culpae communi, Ovid. Art. I, 395: *van daar met den* Genitivus: venditor auctoritatis manebit obnoxius (ſcil. cauſa), Paul. Sentent. II. Tit. 17: pecuniae debitae (cauſa) bona debitoris, non corpus obnoxium eſſet, Liv. VIII, 28: *en* abſolute, *ſchuldig, ſtrafbaar, bij voorb.* ego obnoxius ſum lege Aquilia, *ben ſchuldig, ſtrafbaar,* Pandect. XI, 3, 14: quo (crimine) venditor quoque ſit obnoxius, Ib. XLVIII, 15, 1: ſi mea nec turpi mens eſt obnoxia facto (Ablat. *wegens eene ſchandelijke daad*), Tibull. III, 4, 15: ego tibi me obnoxium eſſe fateor, culpae compotem, Plaut. Truc. IV, 3, 61, *alwaar als dan* tibi *tot* fateor *behoort, zie boven:* veſtra obnoxia capita — offerte, Liv. VIII, 34 extr.: ne quid magis ſimus omnibus obnoxiae opibus, Plaut. Stich. I, 1, 44. 3) *onderworpen, onderhorig, onderdanig, gehoorzaam, bij voorb.* mihi eſt obnoxius, Plaut. Poen. V, 4, 18: niſi obnoxia foret (ſcil. ipſi), Salluſt. Cat. 23 (24): ſubjecti atque obnoxii vobis minus eſſemus, Liv. VII, 30 in.: obnoxium ſibi aliquem facere, Liv. XXIII, 5. Salluſt. Cat. 14: *van daar* a) *overgegeven, verbonden aan iemand, verbonden of verpligt aan iemand, ſchuldig, om zich naar zijn wil te gedragen, bij voorb.* uxori obnoxius ſum, Terent. Hec. III, 1, 22: ut aetatem nobis ſint obnoxii, noſtro devincti beneficio, Plaut. Aſin. II, 2, 18: obnoxii ambo vobis ſumus propter hanc rem, Ibid. Capt. II, 1, 20: plerique Craſſo ex negotiis privatis obnoxii, Salluſt. Cat. 48 (49): luna radiis fratris obnoxia, Virg. Georg. I, 396: cf. II, 439. b) *ſlaafsch, ootmoedig, laaghartig, niet vrij denkend, vreesächtig, bij voorb.* animus, Liv. VI, 34 in. Plin. H. N. Praefat. poſt med.: aut ſuperbus aut obnoxius videar, Liv. XXIII, 12: facies obnoxia manſit, Ovid. Met. V, 235, i. e. *de gedaante van iemand, die ootmoedig verzoekt:* ſervitus, Phaedr. III. Prol. 34: vivat Cicero ſupplex & obnoxius, ſi neque aetatis, neque honorum, neque rerum geſtarum pudet, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 17 extr.: Rhodiorum, qui plus inter alias civitates dignitate atque opibus excellant; quae ſerva atque obnoxia fore, ſi cet., Liv. XLII, 46. c) *laaghartig, ſchandelijk, bij voorb.* pax, Liv. IX, 10. 4) *onderworpen, d. i. aan eene booze zaak bloot geſteld, prijs gegeven,*

blootgeſteld, bij voorb. irae, Senec. de Ira II, 23: bello, Ovid. Pont. I. 8, 73: cautes obnoxia ventis. Tibull. II, 4, 9: pravis obnoxia, Horat. Sat. II. 7, 7: gens ſuperſtitioni obnoxia, Tacit. Hiſt. V, 13: olera nulli animalium obnoxia, Plin. H. N. XIX, 10: terra ſolida ad tales caſus obnoxia. Ibid. II, 82: periculo, Phaedr. II, 7, 14: urbs incendiis obnoxia, Tacit. Ann. XV, 38: inſidiis conſiliis. Ibid. Hiſt. III, 55: fortunae, Ibid. Ann. II, 75: odio, Ibid. III, 58: morbo, Plin. H. N. XVII, 24 ante med.: ſervi per fortunam in omnia obnoxii, Flor. III, 20: *van daar in 't gemeen voor gevaar en ongeluk blootgeſteld, bij voorb.* in hoc domicilio obnoxio, Senec. Epiſt. 65: Non alibi corpora magis obnoxia, Plin. H. N. XXXI, 6 poſt init., i. e. *ziekelijk, zwaklijk:* flos, Ibid. XIV, 2 med., i. e. *die ſpoedig afvalt, ligt nadeel lijdt, zwak:* juvenis tener, obnoxius & opportunus injuriae, Flor. IV, 4, i. e. *zwak, dien men ligt beſchadigen kan; ten zij men* obnoxius *mede tot* injuriae *wil brengen:* calamitas obnoxia, Quintil. Decl. I, 6, i. e. *daar men zoo zeer en zoo ligt voor bloot geſteld is: van daar* tanquam minus obnoxium ſit cet., Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 10, i. e. *bedenklijk, gevaarlijk.* 5) *ſchadelijk, ſchade toevoegend, bij voorb.* ſi qua objacent falcibus obnoxia. Colum. II, 18. Not. Comparat. obnoxior, Senec. de Clement. I, 13.

OBNUBILO, avi, atum, are, 1) *omwolken, met wolken of nevel overdekken, omnevelen, droevig maken.* 2) *Tropisch, bij voorb.* ſerenitatem vultus, Gell. I, 2, i. e. *omwolken, onzichtbaar maken:* Juvenis odore ſulfuris obnubilatus, Apul. Met. IX poſt med. p. 228, 22 Elm., *omneveld, beneveld, d. i. werdt zinloos of onmagtig:* obnubilavit animam, Apulej. Met. VIII ante med. p. 204, 38 Elm., i. e. *werdt zinloos, onmagtig.*

OBNUBILUS, a, um, *bewolkt, droevig, nevelächtig, duiſter, bij voorb.* obnubila loca, Cic. Tuſc. I, 21 e poëta.

OBNUBO, pſi, ptum, 3. *verhullen, bedekken, bij voorb.* caput, Cic. Rab. Perd. 4. Liv. I, 26. Valer. Flacc. II, 254: comas amictu, Virg. Aen. XI, 77: virum, Valer. Flacc. VII, 584: mare terras obnubit, Varr. L. L. IV, 10 poſt med. Not. *ook zal* obnubere Abſolute *ſtaan, voor* caput obnubere, *bij voorb.* Feſtus *zegt:* obnubit (i. e.) caput operit.

OBNUNTIATIO, onis, f. *iets, wanneer men iets aan iemand meldt, en wel gemeenlijk iets kwaads, of om iemand daar door in eene handeling te verhinderen: van daar is het, wanneer in* Rome *een* Augur *of eenig ander Overigheidsperſoon, iemand eene booze voorſpelling meldt, en dus verhindert, dat de voorgenome daad, bij voorb. de* Comitia cet., *niet te werk geſteld mag worden, melding, aandiening, bij voorb.* dirarum, Cic. ad Div. I, 16: *of aandiening van eene hinderlijke zaak, bij voorb.* comitiorum dies tolluntur obnuntiationibus, Cic. Q. Fr. III, 3: obnuntiationibus per Scaevolam interpoſitis, Cic. Att. IV, 16 med.

OBNUNTIO, avi, atum, are, *eigenlijk iets melden, aandienen, verkondigen, en wel, zoo het ſchijnt, alleen iets kwaads, bij voorb.* primus omnia reſciſco; primus obnuntio, Terent. Ad. IV, 2, 7, *melde het, maak het bekend: van daar van* Augurs *of Magiſtraatsperſonen, als zij bij op handen zijnde handelingen van den ſtaat, bij voorb.* Comitiën *enz., eene*

groote

kwaade voorspelling, die zij opgemerkt hebben, aan de genen, die de handeling ondernemen willen, melden, en daar door verhinderen, dat zij geenen voortgang heeft, bij voorb. si Fabricio praetor obnuntiasset, Cic. Sext. 36: tribunatu fretus, obnuntiavit consuli, Cic. Sext. 37: legem tulit, ne obnuntiare concilio liceret, Cic. red. Sen. 7, i. e. *aan de vergadering een kwaad voorteken melden, gevolglijk, ze verhinderen enz.:* Metellus postulat, ut sibi postero die in foro obnuntietur, Cic. Att. IV, 3 post med.: Paulus, cum ei pulli non addixissent, obnuntiari jam efferenti porta signa collegae jussit, Liv. XXII, 42: lege promulgata, obnuntiantem collegam foro expulit, Suet. Caes. 20: ut nihil aliud quam per edicta obnuntiaret, Ibid., i. e. *dat hij enkel door enz.:* in eo est culpa, qui obnuntiavit, Cic. Div. I, 16. *Ook haalt men aan uit* Cic. Phil. II, 33 augur auguri, consul consuli, obnuntiasti, *maar andere* Edd., *bij voorb.* Ernest., *hebben* nuntiasti.

OBNUPTUS, *zie* Obnubo.

OBŎLĔO, ui, 2. 1) *rieken, d. i. een reuk van zich geven, bij voorb.* nummum ego obolui? Plaut. Amph. I, 1, 165: *ook* seq. accus. *op de vraag waar naar? bij voorb.* allium, Plaut. Most. I, 1, 38. Suet. Vesp. 8, *naar knoflook rieken:* antidotum, Sueton. Cal. 23, *naar tegengift rieken, d. i. zulken reuk van zich geven. Ook zegt men* res mihi obolet, *de zaak ruikt mij, d. i. ik ruik de zaak, bij voorb.* cui cani, cui vulturio, Alexandrini coeli quidquam ab usque Oceanum finibus oboleat? Apul. Apolog. post med. p. 311, 31 Elmenh., i. e. *welke hond of gier kan iet zoo ver ruiken enz.?* 2) *Tropisch, rieken, ruiken, bij voorb.* Casina oboluit procul, Plaut. Cas. IV, 3, 16, i. e. *ruikt van verre, d. i. ik ruik haar:* marsupium huic oboluit, Plaut. Men. II, 3, 33, *haar ruikt mijn geldzak, d. i. zij ruikt hem.*

OBŎLUS, i, m. 1) *een kleine* Grieksche *munt, het zesde deel van een drachma,* Vitruv. III, 1: *zij bevatte tien* chalcos, Plin. H. N. XXI, 34: *van daar voor eene kleine munt, bij voorb.* Terent. And. II, 2, 32. 2) *een gewigt, te weten, het zesde deel van eene drachma,* Plin. H. N. XXI, 34: *of van een Denarius (als een gewigt),* Cels. V, 17: *het bevatte tien* chalcos, Plin. Ibid. *van daar* ab dimidio obolo ad solidum, Plin. H. N. XX, 1 extr.: radix — datur quatuor obolis, Ibid. 2 extr.: Hyoscyami semen bibunt obolo, Ibid. XXV, 12. Rhemnius Fannius *zegt* de ponder. & mens. 40, *te Athene was niet grooter dan een talent, en niet kleiner dan een* Obolus, *gevolglijk, werdt het ook van een heel klein gewigt gebruikt.*

OBOMĬNOR, ari, *toewenschen, bij voorb.* crurum et fragium obominata, Apul. Met. IX med.

OBŎRĬOR, ortus sum, 4. *ontstaan, te voorschijn komen, zich vertoonen, worden, bij voorb.* tenebrae, Nep. Eum. 9. Plaut. Curc. II, 3, 30: bellum, Liv. XXI, 8: uteri dolores mihi oboriuntur quotidie, Plaut. Stich. I, 3, 11: capris caecitas oboritur, Plin. H. N. X, 40: ne repentina incursio nobis oboriatur, Gell. XIII, 27 extr.: tanta haec laetitia oborta est (scil. mihi), Terent. Heaut. IV, 3, 2: tempestas, Flor. I, 1 extr.: sitis, Sueton. Ner. 34: lacrymis sic fatur obortis, Virg. Aen. XI, 41: nox oculis venit oborta, Ovid. Art. II, 88: terrae motus, Lucret. VI, 586: sol radiis terram dimovit obortis, Ibid. 869: lux oboritur i. e. *gaat op, vertoont zich, bij voorb.* lux liberalitatis tuae mihi — oboriatur, Cic. Ligar. 3: verba temere oborientia blaterare, Apul. Flor. 1 extr. p. 345, 19 Elm.: oborta sidera, Stat. Theb. VIII, 32: nubes alte obortas excidentem i. e. *gewassen,* Gell. XIX, 12: saxum, i. e. *wast, bij voorb.* saxo per corpus oborto, *van Niobe, tot een steen geworden,* Ovid. Her. XX, 105: *dus ook* Gorgone conspecta saxo concrevit oborto, Ibid. Met. V, 202.

OBORTUS, a, um, *zie* Oborior.

OBPANDO, OBPANGO, OBPECTO, OBPEDO, OBPESSULO, OBPETO, OBPEXUS, OBPICO, OBPIGNERATOR, OBPIGNERO, OBPILATIO, OBPILO, OBPLEO, OBPLORO, OBPONO, OBPOSITIO, OBPRESSIO, OBPRESSIUNCULA, OBPRESSOR, OBPRESSUS, OBPRIMO, OBPROBRAMENTUM, OBPROBRATIO, OBPROBRIOSUS, OBPROBRIUM, OBPROBRO, OBPUGNATIO, OBPUGNATOR, OBPUGNATORIUS, OBPUGNO, OBPUTO cet., *zie* Oppando, Oppango, Oppecto, Oppedo *en zoo voort.*

OBRĒPO, psi, ptum, 3. 1) *toe kruipen, of sluipen, ergens heen kruipen, of ongemerkt sluipen, van menschen en beesten, bij voorb.* possim media in nocte obrepere, Tibull. I, 9 (8), 59: Manlius Gallos in obsidione Capitolii obrepentes per ardua depulerat, Gell. XVII, 21: *ook met den Dativus, wanneer het ook, oversluipen, onverwachts op den hals komen, verrasschen, overvallen, vertaald wordt, bij voorb.* feles obrepunt avibus, Plin. H. N. X, 73 extr., *sluipen zich aan enz., d. i. verrasschen dezelve:* Cratippus saepe inscientibus nobis obrepit, Cic. Fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 21. 2) *Tropisch,* a) *aansluipen, ergens heen of aan iet sluipen, ongemerkt komen, verrasschen, overvallen, besluipen, bij voorb.* ad honores, Cic. Pis. 1: *dus ook* ad honorem, Cic. Planc. 7: imagines obrepunt in animos, Cic. Div. II, 67: nec solis ortum incautis patiuntur obrepere, Plin. H. N. XII, 21: vitia nobis sub virtutis nomine obrepunt, Senec. Ep. 45: mihi obrepsit oblivio, Ibid. Benef. III, 1 extr.: quasi hoc quoque ex arte ducis esset, obrepere; repente in Parthos impetum facit, Flor. IV, 10, i. e. *overvallen, onverwachts komen:* obrepsit dies *voor* tempus advenit, Cic. Att. VI, 3 in.: tacitum te obrepet fames, Plaut. Poen. Prol. 14: in labore atque in dolore mors obrepit interim, Ibid. Pseud. II, 3, 20: somnus obrepens, Ovid. Her. XIX, 46: operi longo fas est obrepere somnum, Horat. Art. 360: nimis argute obrepsisti in capsae occasiuncula, Plaut. Trin. IV, 2, 132, i. e. *zijt hier heen- of ingeslopen:* van *daar* obrepsisse videtur Servio talia significatio, sicut Trebatio eadem concinnitas obrepsit, Gell. VI, 12, *heeft hem bekropen, d. i. misleid, is hem ontsnapt, of hem in de gedachten gekomen, zonder dat hij het recht wist, of overlegd hadt:* si, cum esset pubes, quasi impubes obrepserit, Pandect. XXXVII, 10, 3 in., *was ingeslopen, d. i. zich daar voor heeft uitgegeven:* senectus adolescentiae obrepit, Cic. Senect. 2. b) *bekruipen, d. i. verrasschen, bij voorb.* imprudenti obrepsero, Plaut. Trin. I, 2, 23. Not. passive, si potuerit probari, obreptum esse praetori, Imp. Sever. ap. Ulpian. in Pandect. XXVII, 1, 1: obreptum est credulitati tuae, Quintil. declam. 291 extr.

OBREPTĬO, onis, f. *het sluipen, heensluipen, bijsluipen, oversluipen, besluipen, verrasschen, bij voorb.* cum incautus & properus obreptionis esset rejectus a furto, Arnob. 5: Ventidius Parthos adgressus per obreptionem, Frontin. Strateg. II, 5 post med.: adrogari per obreptionem, Pandect. II, 4, 10.

OBREPTO, are, *aan of toesluipen, d. i. onverwachts komen, of bijkomen,* Plaut. Pers. I, 2, 27: mihi decessionis dies obreptat, Cic. Att. VI, 5 extr.

OBRĒTĬO, ivi, itum, 4. *in het net trekken, verstrikken,* Lucret. III, 385.

OBRIGESCO, gui, 3. i. q. rigesco, *verstijven, stijf worden, bij voorb.* obrigescere, Senec. Ep. 82: obrigescit frigore, Lucil. ap. Non. 2. n. 219: obriguerat nive, Cic. Nat. D. I, 10: obriguisset, Cic. Verr. IV, 40.

OBRODO, si, sum, 3. *aan iet knagen, bij voorb.* ut, quod obrodat, sit, animo si male esse coeperit, Plaut. Amph. II, 2, 92: obroso margine, Plin. H. N. XXXVII, 2.

OBRŎGĀTĬO, onis, f. *een voorstel op eene wet* (lex), *waar door eene andere wet afgeschaft of veranderd wordt,* Auct. ad Herenn. II, 10.

OBRŎGO, avi, atum, are, 1) *eigenlijk bij het volk een voorstel* (legem) *doen tegen iet; gemeenlijk, tegen eene wet, om die af te schaffen: van daar* 2) *eene tot hier toe bestaande wet, geheel of ten deele, afschaffen, bij voorb.* legi, Auct. ad Her. II, 10: legibus Caesaris obrogatur, Cic. Phil. I, 9: lex nova antiquae obrogat, i. e. *schaft de oude af,* Liv. IX, 34: capiti legis Papiae Poppaeae — obrogavit, Suet. Claud. 23. 3) legibus, Flor. III, 15: *of* de legibus, Flor. III, 17 extr., i. e. *verhinderen, dat de voorstellen aan het volk doorgaan, d. i. aangenomen worden.*

OBRUCTO, are, *of* OBRUCTOR, ari, *tegen rispen,* alicui, *bij voorb.* obructantem tibi, Apul. Apolog. post med. p. 312, 31 Elm.

OBRŬO, ui, itum, 3. 1) *bedekken met iet, bijzonder rijkelijk of met iet zwaars: van waar het ook vertaald wordt, verbergen, bedekken, begraven, overstelpen, beladen enz., bij voorb.* se arena, Cic. Nat. D. II, 49, *zich in het zand begraven:* thesaurum, Cic. Senect. 7, *eenen schat begraven, verbergen:* crocodilos dicunt, cum partum ediderint, obruere ova, Cic. Nat. D. II, 52: vultus obruit unda truces, Ovid. Trist. I, 2, 34: aegros vesse, Plin. H. N. XXVI, 3 post med.: aliquem lapidibus, Cic. Off. III, 11, *steenigen:* puppes, Virg. Aen. I, 69 (73), i. e. *in den grond booren; dus ook* si navis alteram obruisset, Pandect. IX, 2, 29 post med.: alicui ora caestu, Val. Flacc. IV, 160: cf. Stat. Achill. I, 190: sopor obruit aliquem, Lucan. IX, 672: quod superest obrue dextra, Virg. Aen. V, 692, i. e. *sla het in den grond, werp het te gronde: dus ook* obrutus, a, um, *bij voorb.* uvas in urceo obrutas, Cato R. R. 143: Aegyptum Nilus obrutam tenet, Cic. Nat. D. II, 52: cinere multa obrutus latet ignis, Lucret. IV, 924: femina terra, Ovid. Remed. 173, *met aarde bedekken of verbergen:* terram nox obruit umbris, Lucret. VI, 864, i. e. *bedekt: van daar* 1) *Tropisch, bedekken, verbergen, begraven, d. i. verbergen*

bergen, *onzichtbaar maken*, *vernietigen*, *doen vergeten*, *bij voorb.* Idem tumulus, qui corpus ejus contexerat, nomen ejus obruisset, Cic. Arch. 10, i. e. *zou overstelpt*, *bedekt*, *begraven hebben:* quod dii omen obruant! Cic. Harusp. 20: firmamenta digressionibus obruenda, i. e. tegenda, celanda, Cic. Partit. 5: sermo ille obruitur hominum interitu, Cic. Somn. Scip. 7: quae unquam vetustas obruet, aut — delebit oblivio? Cic. Dejot. 13: quam, quod Marius, talis viri interitu sex suos obruere consulatus, Cic. Tusc. V, 19: facinus tenebris, Senec. Thyest. 786: obrutaque est mecum virtutis gratia nostrae, Ovid. Met. XIII, 446: semper in augenda festinat & obruitur re, Horat. Ep. I, 16, 68, i. e. *houdt zich al te zeer bezig met de vermeerdering van zijne bezittingen*, *begraaft er zich bijkans in:* aliquid perpetua oblivione, Cic. Fin. I, 17 extr. 2) *zaaien*, *bij voorb.* milium, Colum. XI, 2, 72: lupinum, Ibid. §. 81: beta semine obruitur, Ibid. XI, 3, 42. 3) *overladen*, *beladen*, *overhoopen*, *bij voorb.* se vino, Cic Dejot. 9. Cic. Phil. III, 12: mentis calorem vino, Petron. 5: *dus ook* vino epulisque obrui, Nep. Dion. 4: vinilis obrutus, Nep. Pauf. 1: obrutus vulneribus, Justin. XII, 8: obruta corpora morbo, Claudian. in Eutrop. II, 11: semper in augenda festinat & obruitur re, Horat. Ep. I, 16, 68, i. e. *houdt zich al te zeer bezig:* obrui negotii magnitudine, Cic Q. Fr. I, 1, 11: cum obruerentur copia sententiarum, Cic. Tusc. II, 1, *daar mede overstelpt worden*, *d. i. er te veel in voor zich vonden:* obrui ambitione & foro, Cic. Or. I, 21: obrui aere alieno, Cic. Att. II, 1 extr. 4) *overmannen*, *bij voorb.* obruimur numero, Virg. Aen. II, 422: obrui magnitudine negotii, Cic., *zie hier voor:* sopor obruit quietem, Lucan. IX, 672: *van daar* testem omnium risus obrueret, Cic. Or. II, 70. 5) *overtreffen*, *verdonkeren*, *bij voorb.* Venus nymphas, Stat. Ach. I, 294: lana conspectu melioris obruitur, Quintil. XII, 10 prope fin.: alicujus famam, Tacit. Agric. 17: Brutus Vatinium dignatione obruerat, Vellej. II, 69: obruitur tot consularibus, Val. Max. I, 1, 9. 6) *belasten*, *nederdrukken*, *onderdrukken*, *bij voorb.* obruitur testimoniis aratorum, *wordt belast*, Cic. Verr. II, 62: *maar*, *het kan ook heeten*, *overmand:* *dus ook* obrutus criminibus, Cic. Verr. I, 7: *doch het kan ook zijn*, *bedekt:* sceleribus obrutus, Liv. III, 19: obrui aere alieno, Cic.: magnitudine negotii, Cic., *zie hier voor:* in augenda re obruitur, Horat., *zie hier voor:* testem omnium risus obrueret, Cic. Or. II, 70: obrutus vulneribus, Justin., *zie hier voor*, *met meer:* an metuit, ne domus (i. e. corpus) obruat (animam), Lucret. III, 776, i. e. *onderdrukke of ook vernietige.* II) *voor* ruo, 1) *active*, *bij voorb.* hunc falarica obruat, Lucan. VI, 198, i. e. *op den grond werpen;* *ten zij ook*, *bedekken*, *pass.* 2) scil. se, *instorten*, *bij voorb.* metuit (anima), ne domus (i. e. corpus) obruat scil. se, Lucret. III, 776, *doch*, *zie hier voor.* Not. obruta fulmina i. e. quibus jam prius percussa nec procurata feriuntur, Caecina ap. Senec. Nat. Quaest. II, 49.

OBRUSSA, ae, f. *de vuurproeve van het goud*, *dat wij de Kapel noemen*, *bij voorb.* id ipsum (scil. experimentum auri in igne) obrussam vocant, Plin. H. N. XXXIII, 3 prope fin. *van daar* aurum ad obrussam, Sueton. Ner. 44, *proefgoud*, *d. i. goed*, *zuiver*, *goud.* *Ook* obrussum *of* obryzum, scil. aurum, Petron. 67, *volgends de uitgave van* Burmannus: *van daar zegt* Cicero Brut. 74 ratio tanquam obrussa i. e. *zoo als de Kapel:* *van daar* argumenta ad obrussam exigere, Senec. Nat. Quaest. IV, 5: sic verus ille animus — probatur; haec ejus obrussa est, Ep. 15, i. e. *dat is zijne proef*, *Kapel.*

OBRŬTUS, a, um, *zie* Obruo.

OBRYZUM AURUM, *zie* Obrussa.

OBSALŪTO, are, i. e. salutandi gratia se offerre, *zegt* Festus. *Misschien is het hetzelfde*, *als* saluto, *gelijk* ob *in meer woorden* ook *niets beteekent.*

OBSATŬRO, are, *verzadigen*, *zat en lastig maken:* *van daar* obsaturari *zat worden*, *bij voorb.* nae tu propediem illius obsaturabere, Terent. Heaut. IV, 4, 28, i. e. *zult daar van met den eersten zat* (*verdrietig*) *worden.*

OBSCAEVO, avi, atum, are, *eene kwade tijding geven of brengen*, *bij voorb.* metuo, quod illic obscaevavit meae — fallaciae, Plaut. Asin. II, 1, 18.

OBSCOENE *of* OBSCENE, *vuil*, *lelijk*, *onaangenaam*, *bij voorb.* latrocinari, fraudare, adulterare, re turpe est, sed dicitur non obscoene, Cic. Off. I, 35 post med.: cujus (Mercurii) obscoenius excitata natura (i. e. mentula) traditur, Cic. Nat. D. III, 22: obscoenius concurrerent literae, Cic. Or. 45, i. e. *onaangenamer.*

OBSCOENĬTAS *of* OBSCENĬTAS, atis, f. *vuiligheid*, *lelijkheid*, *onaangenaamheid eener zaak*, *bij voorb.* rerum, Cic. Or. II, 59 extr.: verborum, Cic. Off. I, 29 extr.: orationis, Ibid. 35, i. e. *vuil spreken* (*van onzuivere dingen*): si quod sit in obscoenitate flagitium, id aut in re esse aut in verbo, Cic. ad Div. IX, 22: in poculis libidines caelare juvit ac per obscoenitates (i. e. *uit drinkvaten*, *die eene ontuchtige gedaante hebben*, *bij voorb. de gedaante van het manlijk lid*, *zie* Juvenal. II, 95) bibere, Plin. H. N. XXXIII prooem. post med.: *van daar* in obscoenitatem aliquem compellere i. e. *ontuchtigheid*, *hoererij*, Pandect. I, 12, 1.

OBSCOENUS *of* OBSCENUS, a, um, 1) *lelijk*, *vuil*, *schandelijk*, *waar het ook in zij*, *en het komt hier dikwijls er op aan*, *wat een mensch zoo noemt*, *bij voorb.* voluptates, Cic. Nat. D. I, 40: homo *of* vir i. e. mollis, *bij voorb.* viri obscoeni, Liv. XXXIII, 28, i. e. molles, *die tot hoererij gebruikt worden:* *kort te vooren heeten zij* molles *en kort daar op* semiviri: *zoo heeten de Priesters van* Cybele obscoeni greges, Ovid. Met. III, 537: etiam cum obscoenus vixeris, Plin. H. N. XXVIII, 1 extr.: fames, Virg. Aen. III, 367: obscoenae volucres, Ibid. 241 *en* 262, i. e. *de Harpyën*, *die met haar drek alles vuil maakten:* an obscoenum se vertere vina cruorem, Ibid. IV, 455: frontem obscoenam rugis arat, Ibid. VII, 417: aves, Ovid. Am. II, 6, 52: obscoenae flammae, Ovid. Met. IX, 508, *schandelijke liefde* scil. *van* Biblis *jegens haren broeder*, *dien zij onkuisch beminde:* fetus, Liv. XXXI, 12, i. e. *misgeboorte:* navis, Ovid. Her. V, 119, *het vuile*, *lelijke*, *schip*, *zegt eene die boos is*, *dat haare medeminnares daar mede vaart:* anus, Horat. Epod. V, 97: Troja obscoena, Catull. LXVII, 99, *lelijk*, *vuil*, *wegens den daar gesneuvelden broeder:* adulterium, Ovid. Trist. II, 212: vita obscoenior, Val. Max. III, 5 extr.: mores, Plin. H. N. II, 25 post med.: obscoenissimarum rerum minister, Vellej. II, 83: illud est paulo obscoenius, Cic. Tusc. V, 38: obscoenas tabellas depingere, Prop. II, 5, 19 (II, 6, 27), i. e. *ontuchtige:* gestus motusque obscoeni, Tacit. Ann. XV, 37: vias obscoenae, Auct. Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 280, *vuil*, *lelijk*, scil. *waar vele doode ligchamen weggeworpen werden:* avis, Plin. H. N. IX, 29 extr., i. e. *de hoppe* risus, Ovid. Trist. II, 409: *van daar* obscoena, scil. membra, i. e. *het achterste*, *de aars*, Senec. Ep. 70 post med.: *of de schaamdeelen*, Justin. I, 6 post med.: it. obscaena i. e. excrementa, Ovid. Rem. 437: *dus ook* obscoenum virile (scil. membrum), Ovid. Fast. VI, 631. 2) *bijzonder lelijk*, *vuil om te hooren*, *vuil klinkend of tierend*, *bij voorb.* verba, Varr. ap. Non. 4. n. 330, i. e. *ontuchtige:* versus obscoenissimi, Cic. Q. Fr. III, 2 post med.: illud Antipatri est obscoenius (dictum), Cic. Tusc. V, 38: jocandi genus obscoenum, Cic. Off. I, 29 extr., i. e. *vuil*, *lelijk*, *ontuchtig:* *dus ook* id dicere obscoenum est, Ibid. 35, i. e. *is vuil om te zeggen*, *luidt lelijk*, *schandelijk:* *dus ook* liberis dare operam re honestum, nomine obscoenum (est), Ib., i. e. *is schandelijk van naam*, *luidt vuil*, *als men het zegt of hoort;* *ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen:* canes, Virg. Georg. I, 470: volucres, Virg. Aen. XII, 876, i. e. *Nachtuilen.* *Dewijl de stem van zulke vogels*, (*ook van honden en andere dieren*,) *wegens haar lelijk geschreeuw van het gemeen*, *door de geheele wereld*, *voor een kwaad voorteken gehouden wordt:* *van daar* 3) *een kwaad voorteken gevende*, *ongelukkig*, *d. i. ongeluk beduidend*, *bij voorb.* aves obscoenae, Messala ap. Gell. XIII, 14: ostentum obscoenum, Suet. Galb. 4: omen obscoenum, Cic. Dom. 55: omen, Matius ap. Varr. L. L. VI, 5: dies obscoenissimi ominis, Fest. in Alliensis: obscoena dicta i. e. male ominata, Acc. ap. Non. 4. n. 330. *Maar ook hier zijn wij gewoon*, *vuil*, *lelijk*, *kwaad*, *te zeggen.*

OBSCŪRĀTĬO, onis, f. 1) *verdonkering*, *verduistering*, *bij voorb.* solis, Cic. ap. Augustin. Civ. D. III, 15. Quintil. I, 10 extr. Plin. H. N. XXXVI, 27: incidit, ut nebula esset crassissima. Itaque in illa obscuratione cet. (scil. diei *of* solis), Auct. B. Hisp. 6, i. e. *donkerheid.* 2) *verduistering*, *Tropisch*, *d. i. wanneer men maakt*, *dat iet niet bemerkt wordt*, *verberging*, *bij voorb.* rerum, *bij voorb.* quae minimae sint voluptates, eas obscurari saepe (scil. a majoribus) & obrui: sed non sunt in eo genere tantae commoditates corporis —: itaque in quibus propter earum exiguitatem, obscuratio consequitur, saepe accidit, ut nihil interesse nostro fateamur cet., Cic. Fin. IV, 12: *dus ook* de istis ipsis obscurationibus, quae propter exiguitatem vix aut ne vix quidem adpareant, Ibid. 13 in.

OBSCŪRE, *donker*, *duister*, *d. i. zonder licht*, *bij voorb.* aut nihil superum aut obscure admodum cernimus, Cic. ap. Non. 7. n. 57: *van daar* 1) *donker duister*, *d. i. onduidelijk*, *onverstaanbaar*, *onmerkbaar*, *bij voorb.* memorare, Cic. Fin. II, 5: agere, Cic. Cat. I, 4: obscurissime dicere, Gell. XI, 16 extr.: Quadrigarium particula ista usum esse obscurissime, Ibid. XVII, 13. 2) *donker*, *of in het duister*, *d. i. ongemerkt*, *in 't geheim*,

heim, op eene geheime wijze, bij voorb. malum obſcure ſerpens, Cic. Cat. IV, 3: obſcure ſubire animum auditoris, Cic. Invent. I, 15: avertere aliquid obſcuriſſime, Cic. Verr. IV, 24: huic ne perire quidem tacite obſcureque conceditur. Cic. Quint. 15 poſt med.: ceteri ſunt obſcurius iniqui, Cic. ad Div. I, 5 extr.: aliquid obſcure moliri, Cic. Agr II, 4 extr.: *van daar* non obſcure, *niet geheim, niet ongemerkt, bij voorb.* neque enim obſcure gerebantur, Ibid. Init.: neque obſcure hae duae legiones uni Caeſari detrahuntur, Hirt. B. G. VIII, 54: *van daar* non obſcure ferre aliquid, Cic. Parad. VI, 1 extr. Cic. Cluent. 19 extr., i. e. *het niet geheim houden, laten merken: dus ook* nihil obſcurius tulit, Cic. Att. IX, 7, i. e. *heeft niets min geheim gehouden: dus ook* non obſcure gerere, *niet geheim houden, bij voorb.* ſimultatem, Suet. Veſp. 6 extr.: *dus ook* neque enim obſcure gerebantur, Cic., *zie hier voor.*

OBSCŪRĬTAS, atis, f. *donkerheid, duiſternis, bij voorb.* latebrarum, Tacit. Hiſt. III, 11: atra obſcuritas, Plin. H. II, 18: *van daar* obſcuritas viſus, Plin. H. N. XXIII, 1 med.: *of* oculorum, Plin. H. N. XXXVII, 3 extr., i. e. *donkerheid van gezicht, der oogen: ook ſtaat de* Plur., *bij voorb.* obſcuritates (ſcil. oculorum), Ibid. XXVIII, 11 ante med.: obſcuritates & vitia oculorum ſanat, Ibid. XX, 1 in.: *van daar Tropisch,* 1) *donkerheid, d. i. onverſtaanbaarheid, bij voorb.* rerum, verborum, Cic. Fin. II, 5: oratio, quae lumen adhibere rebus debet, obſcuritatem & tenebras adferat, Cic. Or. III, 13 extr.: latet fortaſſe (cauſa) obſcuritate naturae, Cic. Div. I, 18: adhibuit etiam latebram obſcuritatis (ſcil. verborum), Ibid. II, 54: in ea obſcuritate & dubitatione omnium, Cic. Cluent. 27, *donkerheid, onzekerheid:* ſomniorum, Cic. Div. II, 64. 2) *donkerheid, van geboorte, d. i. onvermaardheid, laagheid, bij voorb.* Cic. Off. II, 13 poſt init., obſcuritas generis, Flor. III, 1 poſt med.: nec obſcuritas inhibuit, Ibid. I, 6: ſordes & obſcuritatem Vitellianarum partium perſtringimus, Tacit. Hiſt. I, 84.

OBSCŪRO, avi, atum, are, *donker maken, duiſter maken, verdonkeren, verduiſteren, bij voorb.* regiones, Cic. Nat. D. II, 38: coelum, Salluſt. Jug. 38 (42): obſcuratur luce ſolis lumen lucernae, Cic. Fin. III, 14: nullum aliud ſidus eodem modo obſcuratur, Plin. H. N. II, 10: ſol obſcuratur, Tacit. Ann. XIV, 12. Val. Max. VIII, 11, 1 (extern.): viſus obſcuratus (i. e. *duiſter geworden oogen*), Plin. H. N. VIII, 27: *van daar* 1) *van het licht berooven, bij voorb.* aedes, Pandect. IX, 2, 8: *van daar Tropisch, van het licht berooven, of verduiſteren, d. i. van overleg, overweging berooven, bij voorb.* amorem tibi pectus obſcuraſſe, Plaut. Trin. III, 2, 40. 2) *verſteken, verbergen, bedekken, onzichtbaar of onmerkbaar maken, verheelen, bij voorb.* coetus tenebris, Cic. Catil. I, 3: caput lacerna, Horat. Sat. II, 7, 65: caput dextra i. e. *bedekken,* Petron. 134: inter virgulta conſederant, natura loci — obſcurati i. e. tecti, Salluſt. Jug. 49 (53): obſcuratus inſignibus religionis cet., Val. Max. VII, 3, 8: magnitudo lucri obſcurabat periculi magnitudinem, Cic. Verr. III, 57: ſtatuamenta, Cic. Partit. 5: veritatem, Quintil. IV, 2 poſt med.: Quae minimae ſunt voluptates, eas obſcurari ſaepe, Cic. Fin. IV, 12, i. e. *worden niet bemerkt:* Numus in Croeſi divitiis obſcuratur, Cic. Fin. IV, 12, *wordt niet bemerkt, waargenomen, hij verliest zich daar in:* laudes alicujus, Cic. Marc. 9, i. e. *verheelen:* quod non obſcurari poteſt, Cic. Arch. 1, *verheeld worden:* omnis eorum memoria obſcurata eſt & evanuit, Cic. Or. II, 23: obſcurata diu vocabula, Horat. Ep. II, 2, 115, i. e. *die onbekend geweest zijn: van daar* a) *onduidlijk maken, onduidlijk voordragen, bij voorb.* obſcurare dicendo aliquid, Cic. Cluent. 1: literas, Cic. Or. III, 11. Quintil. IX, 4 ante med., i. e. *donker, onduidlijk, uitſpreken:* vocem, Quintil. XI, 3, 20, i. e. *niet recht heller en verſtaanbaar maken:* ſtylum adfectatione, Sueton. Tiber. 70: praeceptorem, qui diſcipulos obſcurare, quae dicerent, juberet, Quintil. VIII, 2, 18: ſi erunt mihi plura ad te ſcribenda, ἀλληγορίαις obſcurabo, Cic. Att. II, 20. b) *verdonkeren, d. i. onbekend, onberoemd, maken, bij voorb.* Fortuna res celebrat, obſcuratque, Salluſt. Jug. 8: nobilitas non obſcuratur ſed illuſtratur a principe, Plin. Paneg. 69: ſtatuas, aras etiam — obſcurat oblivio, Ibid. 55: multi, paupertas quorum obſcurat nomina, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 1 poſt med.: omnis eorum memoria obſcurata eſt & evanuit, Cic. Or. II, 23: obſcurata diu populo bonus eruet atque proferet in lucem — vocabula, i. e. ignota, Horat. Epiſt. II, 2, 115. c) *verdelgen, wegdoen, ongeldig maken, bij voorb.* conſuetudinem, Cic. Acad. IV, 13 extr.: laudes, Cic., *zie hier voor:* omnis eorum memoria obſcurata eſt, Cic., *zie hier voor.* Not. Cic. Amic. 17 extr. quam (potentiam), etiam neglecta amicitia conſecuti ſunt, obſcuratum iri arbitrantur, quia non ſine magna cauſa ſit neglecta amicitia; *hier ſchijnt* excuſatum iri *voor* obſcuratum iri *gelezen te moeten worden, ook hebben eenige* Codd. MSS. *en oude* Edd. *deels,* excuſatum iri, *deels* excuſari.

OBSCŪRUS, a, um, *donker, duiſter, zonder licht, ſchaduwachtig, bij voorb.* coelum, Horat. Od. I, 7, 15: lucus, Virg. Aen. IX, 87: nimbus, Ibid. XII, 416: convallis, Ibid. VI, 139: umbra, Ibid. 453: nubes, Ibid. Georg. IV, 60: ferrugo, Ibid. I, 468: nox, Ibid. Aen. II, 420. Salluſt. Jug. 52 (57): poſt occaſum ſolis jam obſcura luce, i. e. *toen de dag reeds duiſter werdt,* Liv. XXIV, 21: ut plerumque noctis proceſſit, obſcuro etiam tum lumine, Salluſt. Jug. 21 (24): tabernae, Horat. Art. 229: antrum, Ovid. Met. IV, 111: aquae obſcurae i. e. *troebel,* Ibid. Faſt. IV, 758: *van daar* Obſcurum *het duiſtere, duiſterheid, bij voorb.* ſub obſcurum noctis, Virg. Georg. I, 478, *in het duiſter van den nacht:* obſcuro adhuc coeptae noctis, *in het duiſter van enz.,* Tacit. Hiſt. IV, 50: *van daar* obſcurum, adverbialiter *voor* obſcure, *bij voorb.* obſcurum nimboſos diſſilit aër, Lucan. V, 631: *van daar* 1) *donker, d. i. in het donker te vinden, bij voorb.* ibant obſcuri, Virg. Aen. VI, 268: obſcurus delitui, Virg. Aen. II, 135: nebulis obſcura reſiſtit, Ibid. Georg. IV, 424: obſcurus umbris arborum, Martial. I, 50, 16. 2) *donker, d. i. onverſtaanbaar, zwaar om te zien, bij voorb.* res, Cic. Invent. II, 51 extr.: oracula, Cic. Div. II, 56: natura deorum, Cic. Nat. D. III, 39 extr.: carmen, Ovid. Met. XIV, 57: nomen ſapientiae, Cic. Amic. 5: jus obſcurum & ignotum, Cic. Or. I, 39: quod erant multa obſcura cet., Cic. Div. I, 51: oratio, Quintil. VIII, 3, 50: ſcientia obſcurior, Cic. Or. I, 14: genus cauſarum, Cic. Invent. I, 15: Heraclitus valde obſcurus, Cic. Div. II, 64: verba obſcuriora, Quintil. VII, 4: res obſcuriſſimae, Cic. Or. II, 36: obſcurus fio, Horat. Art. 25: *van daar* non obſcurum eſt, *men ziet, het blijkt, het is openbaar,* Cic. Or. I, 16: non eſt obſcura tua in me benevolentia, Cic. ad Div. XIII, 70: *van daar* vox, Quintil. XI, 3, 64, *duiſtere, onverſtaanbare ſtem: dus ook* cantus, Quintil. XI, 3, 60. 3) *duiſter, d. i. onzichtbaar, verborgen, verſteken, onbekend, bij voorb.* locus, Liv. X, 1: geſta alicujus obſcuriora, Nep. Dat. 1: nomen obſcurius, Caeſ. B. C. I, 61: forma, Ovid. Met. III, 475: homo obſcuro loco natus, Liv. XXVI, 6: *dus ook* humili atque obſcuro loco natus, Cic. Verr. V, 70, i. e. *van eene onbekende familie, (gevolglijk van geringe): van daar* non eſt obſcurum, *het is openbaar enz.,* Cic., *zie hier voor: van daar* vitam per obſcurum transmittere, Senec. Ep. 19, i. e. *in 't geheim, in ſtilte: van daar* obſcura Pallas, Ovid. Met. VI, 36, i. e. *verborgen, in eene andere gedaante, zich vertonende, haar onbekend: ook kan men hier toe brengen* ibant obſcuri, Virg., *zie boven:* obſcurus delitui, Virg., *zie boven: van daar* a) *Tropisch, verſteken, heimlijk, d. i. die zijne gevoelens niet aan den dag legt, bij voorb.* homo, Cic. Verr. Act. I, 2. *en* Offic. III, 13. Horat. Epiſt. I, 18, 95: adverſum alios, Tacit. Ann. IV, 1: obſcurior natura (*inborst, aart*), Ibid. Agric. 42. b) *bedekt, bij voorb.* mamma, Val. Flacc. III, 526. c) *onbekend, van geboorte, d. i. laag van ſtand, bij voorb.* obſcuris orti majoribus, Cic. Off. I, 32: obſcuro loco natus, Cic. Verr. V, 70. Liv. XXVI, 6: natus obſcuriſſimis initiis, Vellej. II, 76 extr. 4) *duiſter, d. i. duiſter uitziende, te ernſtig of treurig, bij voorb.* vultus candidatorum, Cic. Or. I, 14.

OBSĔCRĀTĬO, onis, f. 1) *het ſmeeken, bidden om Gods wil, nadrukkelijk bidden, bij voorb.* uti obſecratione humili, Cic. Invent. I, 16: alicujus obſecrationem repudiare, Cic. Font. 17: obſecratio judicum per pignora eſt utilis, i. e. *aan de Richters gericht,* Quintil. VI, 1: ſummis obſecrationibus monere, Juſtin. XXIV, 8: *van daar als eene Redefiguur,* Cic. Or. III, 53 extr. 2) *het openbaar gebed, bededag, boetdag, bij voorb.* obſecrationem conſtituere, Cic. Haruſp. 28 extr.: indicere, Liv. XXVI, 23. XXVII, 11: habere, Suet. Claud. 22: obſecratio eſt facta, Liv. IV, 21. XXXI, 9: *in ſommigen dezer plaatzen ſtaat er* ſupplicatio *bij, wanneer* obſecratio *enkel het gebed is.* 3) *betuiging, of verzekering met aanroeping van God, bij voorb.* obſecrationibus ſe obligaret, Juſtin. XXIV, 2.

OBSĔCRO, avi, atum, are, *eigenlijk, om Gods wil bidden, ſmeekend bidden, ſmeeken, hartlijkst bidden, iemand bezweeren:* aliquem *en* ab aliquo, *en* abſolute, *bij voorb.* cum eum oraret atque obſecraret, Cic. Verr. II, 17: id ut facias, te obteſtor atque obſecro, Cic. Att. XI, 1: vos obteſtor atque obſecro, ut cet., Cic. Sext. 69 extr.: te obſecrat obteſtaturque Quintius per ſenectutem ſuam, Cic. Quint. 30: oro, obſecro, ignoſce, Cic. Att. X, 2 extr.: non rogavit ſolum, verum etiam obſecravit, Cic. red.

Quin

Quir. 5: pater, obsecro, ut mihi ignoscas, Terent. Heaut. V, 5, 5: nunc si me fas est obsecrare abs te, pater, Plaut. Bacch. IV, 9, 102: tuam fidem obsecro, Plaut. Amph. I, 1, 217: dus ook dii, obsecro vestram fidem, Ibid. Truc. IV, 3, 31, i. e. om 's hemels wil! te obsecro, ne facias, Terent. Heaut. V, 5, 4, ik bezweer, bid u enz.: precibus aliquem obsecrare, Marcell. in Cic. Ep. ad Div. IV, 11, door bidden, bezweeren, d. i. smeekend bidden: dus ook multis precibus, Plin. Ep. IV, 9 med.: precationibus, Plin. H. N. XXVIII, 2: ook met den dubbelen Accusativus, bij voorb. hoc te obsecro, Terent. Heaut. IV, 1, 32: te hoc obsecrat, Cic. Quint. 31 extr.: van daar homo obsecratus, Caes. B. C. II, 5. Sallust. Jug. 25 (27): en ook venia obsecranda, Plin. Ep. IX, 29 extr. Not. a) obsecro, in afbidden, ik bid, ik smeek, Terent. Eun. IV, 4, 2. Plaut. Men. V, 7, 25. b) dikwijls staat het alleen als eene spreekwijze, ik bid, waar aan geen bidden te denken is, gemeenlijk ons, hoor eens! of ei! bij voorb. Attica mea, obsecro te, quid agit? Cic. Att. XIII, 13. i. e. ik bid, alwaar het eene beleefdheid is, of hoor eens! of ei lieve! dus ook Terent. Eun. V, 4, 41, obsecro, an is est? ik bid, is hij dat? of ei lieve, is hij dat? hoor eens, is hij dat? dit is bijzonder bij verwondering, bij voorb. Terent. Ad. IV, 5, 21, Miletum usque obsecro? tot heel na Miletus, of hoor toch! om 's hemels wil; want om 's hemels wil of ei lieve! moet men het dikwijls vertalen, als men het vertalen wil, bij voorb. Terent. Eun. V, 6, 5, spreekt Pythias, die Parmeno zoekt, en alleen is: sed ubi est obsecro? waar is hij toch, om 's hemels wil? of waar is zij doch? of ei lieve! waar is hij toch? dus ook Terent. Andr. IV, 6, 5, Obsecro, quem video? om 's hemels wil, wien zie ik? quae, obsecro te, ista acerbitas est, si cet., Gell. XX, 1 post med. §. 36, i. e. hoor eens, zeg mij toch enz., of ei lieve! wat is dat voor eene enz.: eho dic mihi, an obliti, obsecro, es crebras ejus mansiones? Turpil. ap. Non. 2. n. 488: sed obsecro te, ita veniusta habeantur ista cet., Cic. Parad. V, 2, i. e. maar luister eens enz.

OBSĒCUNDANTER, gehoorzaamlijk, inschiklijk, overëenkomstig, bij voorb. naturae vivere, Nigid. ap. Non. 2. n. 607.

OBSĒCUNDO, avi, atum, are, i. q. obsequi, te wille zijn, believen, zich schikken naar iemand, of naar iet, zich overëenkomstig gedragen; wanneer men het ook somtijds vertalen kan, gehoor geven, gehoorzamen, bij voorb. alicui en zonder Casus, bij voorb. ut ejus semper voluntatibus — socii obtemperarint, hostes obedierint, — venti tempestatesque obsecundarint, Cic. Manil. 16: propalam obviam ire cupiditatibus parum ausi, obsecundando mollire impetum adgrediuntur, Liv. III, 35: simul capite atque humeris sensim ad id, quo manus feratur, obsecundantibus, Quintil. XI, 3 med.: obsecundare in loco, Terent. Heaut. IV, 6. 23. Ibid. Ad. V, 9, 37.

OBSEPIO, psi, ptum, 4. betuinen, beheinen, toemaken, toestoppen, versperren, of anders in 't gemeen sluiten, omzeten, of anders in 't gemeen sluiten, en den doorgang of toegang sluiten, onmogelijk maken, bij voorb. iter, den weg sluiten, ontoeganglijk maken, het zij zulks geschiede door troepen, tuinen, palen enz., Liv. XXV, 29. Tacit. Ann. V, 27: neque quis in eo loco quid opponit, molit, obsepit, figit cet., Vetus SCt. ap. Frontin. de aquaed. 129: dus ook obseptus, a, um, bij voorb. saltum obseptum video, Plaut. Cas. V, 2, 35: van daar obsepta viarum, Sil. XII, 110, i. e. viae obseptae: van daar Tropisch, viam, Plaut. Pseud. I, 5, 10. Liv. II, 6 in.: of iter, Cic. Mur. 23, en Liv. IV, 25 IX, 34, den weg (d. i. middel, om tot iet te geraken) iemand sluiten, d. i. de middelen benemen, iemand niet tot iet laten komen. Not. Diomedes libr. 1 zegt, dat de ouden daar ook obsipio voor gebruikt hebben, en haalt de volgende plaats uit Caecilius aan: habes Miletidam: ego illam huic despondebo; ex nato saltum opsipiam.

OBSEPTUS, a, um, zie Obsepio.

OBSĒQUĒLA, ae, f. is, wanneer men zich naar iemands wil schikt, toegevendheid, inschiklijkheid, bij voorb. liberis facere obsequelam, Plaut. Asin. I, 1, 50, toegeven: obsequela orationis, Sallust. ap. Non. 3. n. 151, toegevendheid in woorden, d. i. wanneer men zoo spreekt, als iemand het geern hoort: neque erat tuae benignitatis atque obsequelae, Turpil. Ibid.: cf. Afran. Ibid.

OBSĒQUENTER, toegevend, inschiklijk, wilvaardig, bij voorb. parere alicui, Plin. Ep. IV, 11 extr.: vixit in contubernio aviae delicatae severissime & tamen obsequentissime, Ibid. VII, 24 in., i. e. hij schikte zich overäl naar zijne grootmoeder. Ook met den Dativus, bij voorb. Haec collegae obsequenter facta, Liv. XLI, 10 extr., i. e. met wilvaardigheid jegens zijnen ambtgenoot, volgends den wil van zijnen ambtgenoot.

OBSĒQUENTIA, ae, f. toegevendheid, wilvaardigheid, het schikken naar iemand, Caes. B. G. VII, 29.

OBSEQUIBILIS, e, toegevend, inschiklijk, Gell. II, 29 post med. §. 12.

OBSEQUIOSUS, a, um, toegevend, believend, inschiklijk, gehoorzaam, Plaut. Capt. II, 3, 7.

OBSĒQUIUM, i, n. i. e. wanneer men zich naar iemand of naar iemands wil of anders naar iet richt, zich dienvolgends gedraagt, het schikken naar iet, gezeglijkheid, toegevendheid, belleven, believend gedrag jegens iemand, te weten, wanneer men doet, het geen hij verlangt, bij voorb. obsequio meo, Cic. Pis. 21 alicujus, Ovid. Met. III, 29. Cic. Att. VI, 6. Liv. V, 3 extr.: obsequium amicos, veritas odium parit, Terent. And. I, 1, 41, welke woorden Cicero Amic. 24 aanhaalt en daar bij zet, — sed obsequium multo molestius (scil. in te slagen): in aliquem, Liv. XXIX, 15. Cic. Att. X, 4 ante med.: omnia ei obsequia polliceor, si cet., Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11 extr.: obsequium alicui tribuere, Ovid. Trist. V, 6, 30: exsuere obsequium in aliquem, Tacit. Ann. III, 12: pronus in obsequium plus aequo, Horat. Ep. I, 18, 10: jurare in obsequium alicujus, Justin. XIII, 2 extr., i. e. gehoorzaamheid zweeren, den eed van trouwe afleggen: inter obsequia fortunae, Curt. VIII, 4, 24, i. e. daar het geluk hem overäl gunstig was: cum animus ab obsequio corporis discesserit, Cic. Leg. I, 23, i. e. toegevendheid, als de ziel zich dikwijls naar het ligchaam schikken moet: van daar in 't bijzonder gezeglijkheid in de min, of de min of bijslaap, bevruchtiging zelve: a) van menschen, bij voorb. van manlijke hoeren, Petron. 113 §. 10. Curt. VI, 7 in.: corporis, Curt. X, 1, 25. b) van beesten, bij voorb. obsequium tentare, Colum. VI, 27, 10: obsequia feminae sollicitat, Ibid. VI, 37, 9: van daar 1) obsequium animo sumere, Plaut. Bacch. IV, 10, 7, i. e. naar zijnen wil leven: dus ook obsequium ventris, Horat. Sat. II, 7, 104, i. e. het slempempen. 2) van levenloze dingen, bij voorb. flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus, Ovid. Art. II, 179, i. e. door toegeeflijkheid, inschiklijkheid: aquae, Ibid. 181: aquarum, Ibid. Met. IX, 117.

OBSĒQUOR, quutus of cutus sum, 3. zich naar iemands wil richten, te wille zijn, believen, behaaglijk, inschiklijk zijn: alicui, Cic. Tusc. V, 20 extr. Cic. Cluent. 54 extr. Cato R. R. 5 en meermaalen, is bekend: alicujus voluntati, Cic. Fin. II, 6: tempestati, Cic. ad Div. I, 9 post med.: van daar 1) aan eene zaak toegeven, zich daar aan overgeven, als men er lust toe heeft, zich daar naar schikken, ten dienste zijn, bij voorb. amori, Plaut. Trin. II, 1, 5: studiis, Nep. Att. 2: fortunae, Caes. in Cic. Ep. ad Att. X post Ep. 10: imperio, Juvenal. X, 343: animo, Plaut. Mil. III, 1, 83. Pseud. V, 1, 26. Terent. Ad. I, 1, 8, i. e. zijnen lust boeten, naar zijnen wil leven. 2) Tropisch, van levenloze dingen, bij voorb. aes malleis obsequitur, Plin. H. N. XXXIV, 8 extr., geeft toe, als het lenig is: caput (bij de gebaarden van eenen Redenaar) manibus ac lateribus obsequatur, Quintil. XI, 3 ante med., i. e. richte zich daar naar: Creticus calamus obsequens, Plin. H. N. XVI, 36. Not. a) met den Accusativus der zaak, bij voorb. id eo percupio obsequi gnato meo voor in ea re, Plaut. Asin. I, 1, 61: ea, quae obsequi non oportet, Gell. II, 7. b) passive, bij voorb. volo amori obsecutum esse — illius, volo amet me, Plaut. Asin. I, 1, 62, voor volo obsequi amori illius, gelijk men zegt, volo te adjutum voor te adjuvare: als men het active wilde nemen, scil. me, dan zou er een andere zin uitkomen. c) obsequens staat ook adjective, en heeft gewoonlijk de Gradus, bij voorb. meo patri minus sum obsequens, Terent. Heaut. II, 3, 18: obsequens obediensque est mori & imperiis patris, Plaut. Bacch. III, 4, 55: animus obsequentior, Senec. Ep. 50 post med.: curae mortalium obsequentissimam esse Italiam, Colum. III, 8 extr.: Dea obsequens heet Venus, Plaut. Rud. I, 5, 3: bijzonder Fortuna, Inscript. ap. Gruter. p. 74. n. 6. Plaut. Asin. III, 3, 126. Not. vin' tu te mihi ob esse sequentem? Ibid. Merc. I, 2, 39, voor esse obsequentem.

OBSĒRO, avi, atum, are, 1) met een slot bewaren, opsluiten, bij voorb. aedificium, Liv. V, 41: ostium, Terent. Eun. IV, 6, 25: fores, Sueton. Tit. 11. Nep. Dion. 9: exitus lerarum, Colum. IX, 1: celiam, Martial. VII, 19, 21: obserat herbosos lurida porta (scil. orci) rogos i. e. mortuos, Prop. IV, 12 (11), 8: tabellam liminis, Catull. XXXII, 5. 2) Tropisch, bij voorb. aures, Horat. Epod. XVII, 53: palatum, Catull. LV, 21, i. e. den mond, gewoonlijk, zwijgen.

OBSĒRO, evi, itum, 3. i. q. sero, 1) zaaien, planten, bij voorb. frumentum, Plaut. Trin. II, 4, 129: van daar Tropisch, bij voorb. aerumnam in aliquem, Plaut. Epid. IV, 1, 30, i. e. veroorzaken: en boertend pugnos, bij voorb. hisce sementem in ore faciam, pugnosque obsi-

obseram, i. e. *slaan*, Ibid. Men. V, 7, 23. 2) *bezaaien*, *bepooten*, *beplanten*, *bij voorb.* terram frugibus, Cic. Leg. II, 25: sepimentum virgultis, Varr. R. R. I, 14: agrum vineis, Colum. de arb. 3 post med.: campum octo modiis tritici, Colum. II, 9: *dus ook* obsitus, a, um, *bij voorb.* an terra quotannis obsita sit, Varr. R. R. I, 44: loca obsita virgultis, Liv. XXVIII, 2: rura obsita pomis, Ovid. Met. XIII, 719: amnia obsitus arundinibus, Ibid. Am. III, 6, 1. Not. locis circa densa obsita virgulta obscuris subsidere, Liv. I, 14, *alwaar* Gronovius *wil lezen* denso obsitis virgulto obscuram, *het welk* Drakenborch *goedkeurt*, *zie hier na.* Not. Particip. Obsitus, a, um, *staat buitendien* adjective, *en heet*, *bedekt met iet*, *vol van iet*, *als 't were*, *daar mede bezaaid of beplant*, *bij voorb.* Io setis obsita, Virg. Aen. VII, 790: terga obsita conchis, Ovid. Met. IV, 724: variis obsita frondibus, Horat. Od. I, 18, 12: homo pannis (*met lompen en vodden*) obsitus, Suet. Cal. 35: montes nive obsiti, Curt. V, 6 post med.: quidquid obsitum aliqua re erat, — id horrere dicebatur, Gell. II, 6 extr.: obsita funerea celatur purpura lana, Lucan. II, 367: legati obsiti squalore & sordibus i. e. pleni, Liv. XXIX, 16: loca tenebris obsita, Enn. ap. Cic. Tusc. I, 21: obsitus aevo, Virg. Aen. VIII, 307: imperium vetustatis rubigine obsitum, Val. Max. II, 9, 5: nati foedo paedore obsiti, Senec. Agam. 991: nube ceu densa obsitus dies, Ibid. Troad. 20: pedibus obsitus, Fest.: *men kan hier toe ook uit het bovenstaande brengen* loca virgultis obsita i. e. plena, Liv., *en meer*: *verders* pannis (*lompen*, *vodden*) annisque obsitus, Terent. Eun. II, 2, 5, i. e. *een oude bedelaar*: obsita squalore vestis, Liv. II, 23. *Ook schijnt* obsitus, a, um, *buitendien uit* ob (i. e. ad) *en* situs, a, um (i. e. *te vinden*) *saamgesteld te zijn*, *en te betekenen*, *daar* (*of voor iemand*) *te vinden*: *hier toe kan men de plaats* Liv. I, 14 *brengen*: partem militum circa densa obsita virgulta obscuris subsidere, *alwaar zeker meer gewoon zou geweest zijn* denso obsitus virgulto, *gelijk* Gronovius *wil lezen.* Not. oblesse *voor* oblevisse, Acc. ap. Non. 4. n. 427.

OBSERVĀBĪLIS, e, 1) *het geen men opmerken of waarnemen kan*, *merklijk*, *merkbaar*, *bij voorb.* manus, Quintil. IX, 1, 20. 2) *het geen waargenomen moet worden*, *bij voorb.* patientia, Apul. Met. XI post med. p. 267, 8 Elm., *doch*, *het zou ook kunnen heeten*, *merkbaar*, *in het oog vallend*, *zich vertoonend*, *uitstekend.*

OBSERVANTER, *zorgvuldig*, *bij voorb.* facere omnia, Apul. Apolog. post med. p. 320 Elm. observantissime, Gell. X, 21 *in het opschrift.*

OBSERVANTĬA, ae, f. 1. 1) *inächtneming*, *d. i. waarneming*, *bij voorb.* temporum, Vellej. II, 106. 2) *inächtneming*, *d. i. verrichting*, *opvolging*, *bij voorb.* moris prisci, Valer. Max. II, 6, 7: juris, Pandect. I, 2, 2 ante med.: testamenta, si ad diligentiam legum & observantiam revocentur, Ibid. XXIX, 1, 1, i. e. *inächtneming*, *waarneming*, *wanneer waarneming hetzelfde is als inächtneming*, *opvolging enz.* 3) *zorgvuldigheid*, *behoedzaamheid*, *bij voorb.* Nep. Att. 5. 4) *opmerkzaamheid*, *die men jegens iemand betoont*, *wanneer men hem overäl tekens van achting en eerbied betoont*, *zoo als in eene stad of land in gebruik is*, *eerbiedigheid*, *respect*, *hoogächting*, *die men iemand overäl en openlijk bewijst*, *bij voorb.* in regem, Liv. I, 35: observantia, qua me colit, Cic. ad Div. XII, 27: *en meermaalen*, *bij voorb.* Ibid. XIII, 23 extr. *en* 28. Cic. Mur. 34 post med. Balb. 28 in. Cic. Quint. 13 extr. Cic. red. Sen. 9: *bijzonder* Cic. Invent. II, 22, *alwaar eene verklaring staat.* Not. observantia tua *voor* tui *of* erga te, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 24. *Te Rome*, *bijzonder ten tijde van* Cicero, *bestondt de* observantia *voornaamlijk in zekere uiterlijke dingen*, *bij voorb. jegens eenen* Consul, *dat een jongeling daaglijks vroeg in zijne voorkamer kwam*, *hem daar zijn compliment maakte*, *en* ave *zeide*; *hem vervolgends na het Raadhuis met meer anderen verzelde*, *en gevolglijk den stoet volgde*: *verders hem van het Raadhuis naar huis*, *en zoo in het veld van* Mars *en elders verzelde*, *hem op zijn verjaardag gelukwenschte*; *hem*, *als hij van de reize kwam*, *te gemoet ging enz.*

OBSERVĀTE, *zorgvuldig*, *bij voorb.* animadvertere, Gell. II, 17.

OBSERVĀTĬO, onis, f. 1) *waarneming*, *in achtneming*, *bij voorb.* siderum, Cic. Div. I, 1: verborum structura magis tua natura quam — observatione fiebat, Cic. Brut. 8: valitudo sustentatur notitia sui corporis & observatione, quae res aut prodesse soleant aut obesse, Cic. Off. I, 24: observationi operam dare, Plaut. Mil. II, 6, 5: quondam in observatione erat, ut cet., *nam men in acht*, *dat enz.*, Plin. H. N. XVII, 21 extr.: observationem custodire, Ibid. XVIII, 25 extr., i. e. *inächtneming*, *aanmerking*, *regel*: date observationes coquendi, Ib. XXII, 23 post med., i. e. *inächtneming*, *regel*, *opmerking*, *en meermaalen.* 2) *Zorgvuldigheid*, *naauwkeurigheid*, *bij voorb.* summa erat observatio in bello movendo, Cic. Off. I, 11 extr. 5) *hoogächting*, *eerbiediging*, *eerbied*, *respect*, Valer. Max. I, 1, 8.

OBSERVĀTOR, oris, m. *inächtnemer*, Plin. Paneg. 40: malorum bonorumque nostrorum, Senec. Ep. 41.

OBSERVĀTUS, us, m. i. q. observatio, *bij voorb.* ex observatu dicunt, Varr. R. R. II, 7, 3.

OBSERVĪTO, are, i. q. observo, *inächtnemen*, *waarnemen*, *bij voorb.* caerimonias, Massur. Sabin. ap. Gell. X, 15 extr.: omina, Apul. de deo Socrat. post med. p. 52, Elm.: idque vel inprimis observitare, Ibid. Met. VIII med. p. 208, 17 Elm.

OBSERVO, avi, atum, are *voor* servo ob i. e. *acht geven op iet*, *of bloot voor* servo, *zoo als dan*, *bij voorb.* Virg. Aen. VI, 198 observare *en terstond daar op* v. 200 servare *daar voor staat*: *van daar* 1) *inächtnemen*, *d. i. acht op iet geven*, *passen*, *loeren*, *op iet*, *de oogen of gedachten op iet richten*, *gevolglijk ten goede en kwaade*, *bij voorb.* observant, quomodo quisque se gerat, Cic. Verr. Act. I, 16 in.: Procul hinc observabo, meis fortunis quid fuat, Plaut. Truc. IV, 1, 11: clam observavit servus, quo haec puellam deferat, Ibid. Cist. I, 3, 20: lupus observavit, dum dormitarent canes, Ibid. Trin. I, 2, 133: observans, quae signa ferant, Virg. Aen. VI, 198: quantum oculi possent servare sequentum, Ibid. 200: araneolae ex inopinato observant, &, si quid incidit, adcipiunt, Cic. Nat. D. II, 48: non id agit, ut insidietur (oratori) & observet (eum scil. oratorem), Cic. Or. 62: in supponendo ova observant, ut numero sint imparia, Varr. R. R. III, 9, 12: observandum est, ne cet., Pandect. V, 1, 46: natum alicujus, Trabea ap. Cic. Tusc. IV, 31: motus stellarum, Cic. Div. I, 1: aliquem, Plaut. Men. I, 2, 13. Ibid. Aul. I, 1, 14. Q. Cic. Petit. cons. 14 med.: sese, Cic. Brut. 82: vestigia, Virg. Aen. II, 754. IX, 393: signa letalia, Plin. H. N. VII, 51: signa alia, Cic. ad Div. VI, 6 med.: tempus epistolae reddendae, Cic. ad Div. XI, 16: scripturam alicujus observare, Terent. Ad. Prol. 1: *loeren*, *passen*: occupationem alicujus, Cic. Rosc. Am. 8, i. e. *hoeden*, *passen*, *om zich daarvan ten nutte te maken*: *van daar* 2) *acht geven*, *d. i. hoeden*, *bij voorb.* januam, Plaut. Asin. II, 2, 7: fores, Ibid. Mil. II, 3, 57. Senec. Hippol. 223: greges, Ovid. Met. I, 514: draconem obsidentem arborem, Cic. Tusc. II, 9 e Sophocle. b) *opmerkzaamheid jegens iemand betonen*, *door eere*, *d. i. eerbied*, *respect*, *hoogächting aan iemand*, *bij voorb. openlijk bewijzen*, *die in een land of stad in gebruik is*, *bij voorb. den hoed afnemen*, *zijn hof bij hem maken enz.*, *eeren*, *vereeren*, *schatten enz.* (*zie* Observantia): aliquem, *bij voorb.* me ut parentem observat, Cic. ad Div. V, 8 post med., i. e. *eerbiedigt enz.*, *en meermaalen*, *bij voorb.* Ibid. IV, 3 extr. VI, 10. IX, 20 extr. Cic. Att. II, 19 extr. Cic. Planc. 16 *en* 18. Virg. Georg. IV, 212. 2) *inächtnemen*, *d. i. waarnemen*, *bij voorb.* necem alicujus, Tacit. Ann. XIV, 6: etsi causae non reperiantur, res tamen ipsae observari animadvertique possunt, Cic. Div. II, 21. 3) *inächtnemen*, *d. i. zich naar iet richten*, *niet uit het oog laten*, *opvolgen*, *doen*, *acht ergens op geven*, *laten doorgaan*, *gehoorzamen*, *op iet letten*, *bij voorb.* leges, Cic. Off. II, 11 post med.: praeceptum, Caes. B. G. V, 35: imperium, Sallust. Jug. 80 (82): foedus, Sil. XVII, 78: animadversionem censoriam, Cic. Cluent. 42: auspicia, Tacit. Germ. 9: centesimas, Cic. Att. V, 21 post med., i. e. *daar op staan*: (milites) neque signa neque ordines observare, Sallust. Jug. 51 (55): dicta Augusti vice legis, Tacit. Ann. IV, 37: vacationem, Liv. XXVII, 38: se id suffragium non observaturas, i. e. *niet laten doorgaan*, *niet achten*, Liv. III, 21 extr.: commendationes alicujus, Cic. ad Div. XIII, 27, i. e. *daar op letten. Ook van levenloze dingen*, *bij voorb.* Etesiae tempus observant, Senec. Nat. Quaest. IV, 2 med. Particip. Observans *staat dikwijls* adjective *met eenen* Genitivus, a) *inächtnemende*, *bij voorb.* observantior aequi, Claudian. de IV consul. Honor. 296: observantissimus officiorum, Plin. Ep. VII, 30. b) *hoogächtende*, *eerbiedigend*, *bij voorb.* observantissimus mei, Cic. Q. Fr. I, 2, 3: observantior divûm, Grat. Cyneg. 104.

OBSES, idis, m. *en* f. (*waarschijnlijk van* ob i. e. ad, ante, pro, *en* sedeo, *gevolglijk*, *eigenlijk*, *een*, *die daar zit* scil. *in hechtenis*, *tot iet gebeurt*, *of die in plaats van iemand of van een zaak zit*, *of daar is*), 1) *een gijzelaar*, *d. i. iemand*, *die met zijn lijf zekerheid wegens eene zaak geeft*, *bij voorb.* obsides adcipere, Caes. B. G. I, 14: dare, Ibid. *en* Justin. VII, 3. Liv. XXXIV, 35 extr.: dedere, Sallust. Jug. 54 (58), i. e. *geven*: obsidibus de pecunia cavent, Caes. B. G. VI, 2: imperare alicui, Cic. Manil. 12: aliquem retinere obsidem, Nep. Them. 7, i. e. *als gijzelaar*: *ook van*

vrouw-

vrouwspersonen, Ovid. Met. VIII, 48. 2) Tropisch, d. i. elke zaak of persoon, die voor de zekerheid eener zaak in staat, borg, bewijs, zekerheid, bij voorb. ejus rei obsidem fore, Nep. Phoc. 2, i. e. borg, hij wilde er voor in staan: oratoribus Metellus obsides non dedit, seq. accus. cum Infinit., Cic. Verr. III, 58, i. e. borgen, zekerheid: Hymenaeus conjugii sponsor & obses erat, Ovid. Her. II, 34: quarum (nuptiarum) illa cum obsides filios mortuos adcepisset, Cic. Cluent. 66: Habemus a Caesare sententiam, tanquam obsidem perpetuae in rempublicam voluntatis, Cic. Cat. IV, 5: duas accusationes, obsides periculi, Cic. Coel. 31 in.: crediti sunt obsidem reip. dare majorum civium accusationem, Quintil. XII, 7: cf. Senec. Hippol. 89. Liv. XXXIX, 47.

OBSESSIO, onis, f. bezetting, belegering van eene plaats, insluiting, blokade, bij voorb. templorum, Cic. Dom. 3: viae, Cic. Pis. 17: hominum, Caes. B. C. III, 24 extr.: castrorum, Sueton. Caes. 68: ook zonder Genitivus, bij voorb. nullius obsessionis, nullius proelii expertem fuisse, i. e. belegering, Cic. Balb. 3.

OBSESSOR, oris, m. 1) die op eene plaats zit, en wel lang, bij voorb. fori, Plaut. Pseud. III, 2, 18: aquarum, Ovid. Fast. II, 259. 2) bijzonder, om den uit- en ingang te beletten, de bezetter, belegeraar van eene plaats, omringer, insluiter, bij voorb. curiae, Cic. Dom. 5: urbis, Liv. IX, 15: ook zonder Genitivus, bij voorb. plus pavoris obsessis quam obsessoribus intulit, Tacit. Hist. III, 73.

OBSESSUS, a, um, zie Obsideo of Obsido.

OBSIBILO, are, i. q. sibilare, sissen, zuisen, piepen enz., bij voorb. arbores — dulces strepitus obsibilabant, Apul. Met. XI ante med. p. 260, 27 Elm., i. e. geven een liefelijk gezuis van zich.

OBSIDEO, edi, essum, 2. van ob (i. e. ad, ante) en sedeo, en gevolglijk voor adsideo, ook deels voor sedeo, gelijk dan ob dikwijls er ledig bijstaat, 1) ergens zitten of zich ophouden, bij voorb. aram, Plaut. Rud. III, 3, 36: domi, Terent. Ad. IV, 6, 5: ranae stagna obsident, Plin. H. N. XI, 18: sed dea in limine conjux obsidet, Val. Fl. II, 288: Apollo, qui umbilicum terrarum obsides, Cic. Div. II, 56 e poëta, i. e. in 't middelpunt der aarde woont: servi ne obsideant, Plaut. Poen. Prol. 23, i. e. moeten niet zitten. 2) bijzonder om niemand toe, in, of uit te laten, ingesloten houden, belegeren, geblokeerd houden, bezet houden, bij voorb. wegen, steden, menschen enz., bij voorb. aditus, Cic. Phil. II, 35: viam, Caes. B. G. III, 23: fores, Nep. Hann. 12: urbem, Cic. Harusp. 4. Caes. B. C. II, 36. Liv. II, 11. Nep. Timol. 3: Italiam praesidiis, Cic. Agr. II, 28: turrim regiam, Sallust. Jug. 103 (110): dus ook hominem, i. e. belegeren, ingesloten houden, bij voorb. clausi ab hostibus obsidebantur, Nep. Epam. 7: quintum jam mensem obsessus teneor, Sallust. Jug. 24 (26): tandem omnibus rebus (i. e. overal of op alle mogelijke wijze) obsessi, Caes. B. C. I, 84: van daar a) bezet houden, d. i. in hebben, bij voorb. corporibus obsidetur locus, Cic. Nat. D. I, 23, i. e. wordt vervuld: dus ook palus obsessa salictis, Ovid. Met. XI, 863, i. e. plena, densa: pectora tantis obsessa malis, Senec. Herc. IV, 1112:

tellus obsessa colono, Tibull. IV, 1, 139: Trachas obsessa palude, i. e. omgeven, omringd, Ovid. Met. XV, 717: dus ook obsessae campo squalente Fregellae, Sil. VIII, 476: domus obsessa, Cic. Rosc. Am. 11, i. e. possidetur; ten zij dit van obsido is: dus ook patria obsessa facibus, Cic. Cat. IV, 9: van daar Tropisch, bij voorb. feras mentes ira obsidet, Petron. 99: animum alicujus, Justin. XLII, 4 extr.: qui tempus meum obsideret, Cic. Verr. Act. I, 2 extr., die zich van mijn tijd meester maakte, d. i. mij den tijd wegnam, gevolglijk, mij, in het beschuldigen, verhinderde: dictaturam, quae vim regiae potestatis obsederet, Cic. Phil. I, 1 (ten zij dit liever van obsido is), d. i. in bezit genomen: verders tribunatus obsessus, Cic. Vatin. 7, i. e. van een ander bepaald, als 't ware, belegerd: auditor ab oratore obsessus est, Cic. Or. 62, i. e. als 't ware, in bezit genomen, d. i. wanneer de Redenaar zich reeds meester van hem gemaakt, en zijne oplettendheid gewonnen heeft, ten zij dit liever van obsido is: aures alicujus, Liv. XL, 20 extr., als 't ware, bezetten, d. i. altijd aan de ooren leggen. b) loeren op iet, passen, acht geven, bij voorb. stuprum, Cic. Cat. I, 10: rostra, Cic. Flacc. 24. Not. wanneer het het begin der belegering enz. beteekent, dan hooren de tempora Obsedi, Obsessus, a, um cet., tot Obsido en niet tot Obsideo: hoewel het menigmaal niet heel naauwkeurig kan bepaald worden, maar men het een en ander uit obsideo tot obsido brengen kan.

OBSIDIAE, arum, i. q. insidiae of voor obsidium, het loeren, lagen leggen, bij voorb. ne obsidiis hominum — diripiantur (gallinae), Colum. VIII, 2, 7: doch, het kan ook van obsidium zijn.

OBSIDIANUS, a, um, naar zekeren Obsidius genoemd, of afkomstig, Obsidisch, bij voorb. lapis i. e. dien Obsidius in Aethiopiën gevonden of ontdekt heeft; hij was heel zwart en doorschijnend, en diende dus tot spiegels, Plin. H. N. XXXVI, 26 post med.: men maakte er beelden en allerhande dingen uit: van daar Obsidiana imago, Obsidianos elephantes, Plin. Ibid.: van daar vitrum Obsidianum, Plin. Ibid., dat aan dien doorschijnende steen gelijk was. Not. Isidor. Orig. XVI, 4 post med. wordt deze steen Obsius lapis genoemd.

OBSIDIO, onis, f. bezetting, blokade, d. i. insluiting, bij voorb. van eene stad, om ze daar door te verhveren: en wordt tegen de belegering of beschieting, bestorming gesteld, bij voorb. Cum spes major in obsidione quam in oppugnatione esset, Liv. V, 2: partim vi partim obsidione urbes capere, Cic. Mur. 9: urbem obsidione claudere, Nep. Epam. 8, blokeeren: daar voor staat cingere, Virg. Aen. III, 52. Justin. XXII, 4: premere, Virg. Aen. VIII, 647, of in obsidione tenere, bij voorb. urbem, Nep. Alcib. 4 extr.: annis decem in obsidione urbs teneri, Justin. III, 4: esse in obsidione, geblokeerd worden, Liv. XXIII, 37. XXIV, 40: in tegendeel obsidione solvere i. e. daar van verlossen, ontzetten, Liv. XXIV, 41, of liberare, bij voorb. rempublicam, Cic. Rab. Perd. 10, of eximere, Liv. XXXVII, 12. XXXVIII, 15, i. e. ontzetten: trahere obsidionem in longius, Quintil. I, 10 extr.: ab obsidione recedere, Justin. XIV, 2: obsidionem exsequi, Tacit. Ann. XV, 4, i. e. doent omittere, Ibid. 5: tolerare, Ibid. Hist.

I. 33: pati, Justin. XLI, 6, i. e. uitstaan: Fecerat obsidio jam diuturna famem, Ovid. Fast. VI, 352: solvere obsidionem, bij voorb. urbis, voor solvere urbem obsidione, Liv. XXVII, 28, maken, dat de blokade opgebroken wordt. Not. populationem in agris, obsidionem in urbe exspecta, voor agrorum, urbis, Liv. XXXVIII, 14 extr.: van daar 1) een nabij zijnde, drukkend, dringend, gevaar, bij voorb. qui ex obsidione feneratores exemerit, Cic. ad Div. V, 6: remp. obsidione liberare, Cic., zie hier voor 2) gevangenis op eene plaats, Justin. II, 12. XV, 1. XXXIX, 1.

OBSIDIONALIS, e, de blokade of belegering betreffende, bij voorb. corona, Liv. VII, 37. Gell. V, 6. Plin. H. N. XXII, 4, i. e. een krans van gras, die ter belooning aan den Veldheer gegeven werdt, die anderen ontzet, d. i. van de blokade of belegering verlost heeft; en wel van gras, dat op die plaats gewassen was, zie Gell. en Plin., alwaar eene verklaring staat: cf. Festus.

OBSIDIOR, atus sum, ari, i. q. obsideo, bij voorb. crabrones, qui ante alvearia plerumque obsidiantur apibus prodeuntibus, Colum. IX, 14, 10, i. e. insidiantur, loeren, lagen leggen.

OBSIDIUM, i. n. i. q. obsidio, 1) blokade, vijandlijke insluiting, bij voorb. eener stad, bij voorb. obsidium facere Ilio, Plaut. Bacch. IV, 9, 24: curre in obsidium perduelles i. e. ad obsidendos perduelles, Ibid. Mil. II, 2, 67: obsidium facere terra marique, C. Laelius ap. Fest.: obsidio premere aliquem, Enn. ap. Non. 3. n. 154: in obsidio morari, Sallust. Hist. IV in Epist. Mithrid. ad reg. Arsac. §. 14. p. 985 Cort.: obsidio circumdare, Tacit. Ann. XIII, 41: subigere, Ibid. IV, 51: obsidium urgere, Ibid. Hist. IV, 28: tolerare, Ibid. 58. 2) Tropisch, a) d. i. hinderlage, het loeren op iet of iemand, bij voorb. hominum, Colum. VIII, 2, 7: pestis i. e. hagedis, Ibid. IX, 7 extr. b) ten goeden, bij voorb. curatoris obsidio, Ibid. IX, 9 in., i. e. het acht geven, toeverzicht. 3) gevaar, bij voorb. tuoque tergo obsidium adesse i. e. slagen, Plaut. Mil. II, 2, 64.

OBSIDO, edi, essum, 3. drukt het begin van dat alles uit, wat obsideo beteekent, 1) zich bij iet nederzetten, bijzonder insluiten, blokeeren, d. i. beginnen te blokeeren, bezetten, bij voorb. vias, Caes. B. C. III, 24, alwaar obsessis viis staat: vias oculorum, Lucret. IV, 352: urbem, bij voorb. ad urbem obsidendam, Liv. II, 11, het welk zoo wel van obsido als van obsideo zijn kan: pontem, Sallust. Cat. 45 (46): obsedit milite campos, Virg. Aen. III, 400: obsidere portas, Ibid. IX, 159. Stat. Theb. X, 270: Trojaque obsidens longinquo moenia bello, Catull. LXIV, 346: Uticam obsidere instituit, Caes. B. C. II, 36, i. e. blokeeren, insluiten: patria obsessa facibus, Cic. Catil. IV, 9: van daar Tropisch, bij voorb. tribunatus obsessus, Cic. Vatin. 7, i. e. als 't ware, geblokeerd, d. i. zeer beperkt: fauces obsessae, Virg. Georg. III, 508, i. e. ingesloten, gezwollen, eng gemaakt. 2) bezetten, d. i. in bezit nemen, zich meester maken, bij voorb. campos, Tibull. II, 6, 23 (II, 3, 41): dus ook obsedit milite campos, Virg., zie hier voor: pontem, Sallust.: portas, Virg.: vias, Caes. en Lucret., zie hier voor: partes, Lucret. IV, 1086: ne auriculam obsidat caries, Lucil. ap. Non. 1. n. 79:

n. 79: Italiam praesidiis, Cic. Agr. II, 28: domus obsessa, Cic. Rosc. Am. 11: *van daar Tropisch*, dictaturam. quae vim regiae potestatis obsederat, Cic. Phil. I, 1: auditor ab oratore jam obsessus est, Cic. Or. 62, *is in bezit genomen, d. i. ingenomen van den Redenaar; deze heeft hem reeds in zijne magt, d. i. reeds zijn geheele gunst en opmerkzaamheid.* Not. *Men ziet hier uit, dat* obsedi, obsessus, a, um cet. *gemeenlijk tot* Obsido *behooren. Somtijds is het ook moeilijk te zeggen, of een* tempus *van* obsideo *of* obsido *is; somtijds schijnt beiden te passen.*

OBSIGNĀTĬO, onis, f. *bezegeling, verzegeling, bij voorb.* tabularum, Gell. XIV, 2 ante med.

OBSIGNĀTOR, oris, m. *de verzegelaar, bezegelaar, bij voorb.* literarum, Cic. Cluent. 66: testamenti, Cic. Att. XII, 18 post med.: *dus ook* Cic. Cluent. 13, scil. testamenti: decisionis, Cic. Flacc. 36 in.

OBSIGNO, avi, atum, are, *voor* signo ob i. e. ad, *een teken aan iet doen, of enkel voor* signare, *zoo als dan* ob *dikwijls er ledig bijstaat: van daar* 1) *zegelen, bezegelen, verzegelen, bij voorb. een Testament*, Cic. Cluent. 14: *een brief, bij voorb.* epistolam, Cic. Att. V, 19. VIII, 6. Plaut. Trin. III, 3, 64: literas, Cic. Verr. IV, 63: tabellas, Plaut. Bacch. IV, 9, 11: *van daar* tabellis obsignatis agis mecum, *boertend*, Cic. Tusc. V, 11, i. e. *beroept u op mijne eigene woorden, eigenlijk, gaat met mij ordenlijk te werk naar een Instrument, gevolglijk vormlijk: verders* tabulas annulo suo, Plaut. Curc. II, 3, 68, i. e. *met den zegelring: dus ook* epistolam herij imagine, Ibid. Pseud. IV, 7, 105: patera obsignata Amphitruonis signo (*cachet, zegel*), Ibid. Amph. I, 1, 265: *dus ook* literae obsignatae publico signo, Cic. Verr. IV, 63: *verders* cellas, Plaut. Cas. II, 1, 1: lagenas, Q. Cic. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 26: pecuniam, Cic. Cluent. 16 extr. Pandect. XVII, 1, 56: allium, Plaut. Pers. II, 3, 14: stateras, Cic. pro M. Scauro ap. Ascon.: *ook zonder* Casus, *bij voorb.* age, obliga, obsigna, Plaut. Bacch. IV, 4, 96, i. e. *zegel: dus ook* obsignatus, a, um, *bij voorb.* natura (i. e. cunnus) mulieris, Cic. Div. II, 70. *sommigen verklaren het* concreta, *maar zonder noodzake: dus ook* Angerona ore obligato obsignatoque simulacrum habet, Plin. H. N. III, 5 post med.: armarium, Plaut. Epid. II, 3, 3: marsupium, Ibid. Men. V, 7, 47: *van daar* a) *Tropisch, bij voorb.* tabulis obsignare, Cic. Pison. 28 extr., *terstond onderzegelen, d. i. het gevoelen als zeker aannemen.* b) *verpanden, door ondertekening van zijn naam, en door bijdrukking van het signet, bij voorb.* jugera agri, Val. Max. IV, 4, 7. 2) *indrukken, inprenten, bij voorb.* formam verbis, Lucret. IV, 571, i. e. *eene gedaante geven: van daar* habere aliquid obsignatum, Lucret. II, 581, i. e. *merken, zijn geheugen inprenten: doch, het kan ook zijn, zekerheid hebben, overtuigd zijn, dewijl verzegelde dingen eene vastigheid hebben.*

OBSIPO, are, *tegensprengen of sproejen, bij voorb.* aquulam, Plaut. Cist. II, 3, 37, i. e. *verkwikken, moed geven: dewijl men, door besprengen met water, iemand, die in zwijm ligt, weder bij zich zelven brengt:* pullis escam, Fest.

OBSISTO, stiti, stitum, 3. 1) *aan iet, of tegen iet heen stellen: van daar* obsitus, a, um, *bij voorb.* sol, *de aan de zijde staande zon, die schuins of scheef staat*, Apul. de deo Socrat. post init., *alwaar staat:* luna alienae lucis indiga — radios solis obstiti vel adversi usurpat: *van daar* obstitum, i, substantive, *de schuinsche, scheeve, ligging of richting eener zaak, schuinste, scheefte, bij voorb.* pro situ & flexu & obstito circulorum, *aldaar, kort daarna: ook heeft men* obstitus, a, um, *met een lange* I (*indien de lezing overäl goed is, wanneer ook de plaatzen uit* Apulejus *daar toe zoude behooren*), *bij voorb.* montibus obstitis obstantibus, Enn. ap. Fest., i. e. *tegen over, of schuins overstaande: dus ook* resupina obstito capitulo sibi ventum facere cunicula (tunicula *leest men daar voor*), L. Licin. Imbrex ap. Fest.: *dus ook* Omnia mendose fieri atque obstita, Lucret. IV, 519, i. e. *scheef, verkeerd, doch, alwaar* Creech obstipa *heeft. Bijzonder rekent men hier toe* iidem fulgura atque obstita planto, Cic. Leg. II, 9 e Legg. XII Tabb., *het welk* Festus *verklaart, van den blikfem getroffen; misschien zou het ook in het gemeen iet kwaads kunnen betekenen, dat als 't ware, Goden of menschen tegenstaat, tegen is enz.: misschien kan men ook van het denkbeeld van scheef, het denkbeeld van kwaad, ongelukkig, ondangenaam enz. afleiden.* 2) scil. se, *zich ergens stellen om het te verhinderen, zich voor iet stellen, bij voorb. in den weg, bij voorb.* alicui obviam i. e. *in den weg*, Plaut. Amph. III, 4, 2. Capt. IV, 2, 11: alicui abeunti, Liv. X, 19 in.: reprehensans singulos, obsistens (scil. fugientibus) cet., Liv. II, 10: hic obsistam, ne cet., Plaut. Mil. II, 3, 62, i. e. *hier zal ik er mij voorstellen: dus ook* hic obsistam. Ibid. 82; *doch, het kan in de beide plaatzen zijn: ik zal mij hier stellen, zal hier heen treeden:* alicui, Nep. Ages. 4, *zie hier na: van daar* 3) *zich verzetten, wederstaan, bij voorb.* dolori, Cic. Tusc. II, 12: opinionibus, Cic. Acad. IV, 34: injuriae, Cic. Off. I, 7: odiis, Ibid. II, 7: vitiis, Ibid. 10: crimini, Cic. Cluent. 17: visis, Cic. Fin. III, 9 in., i. e. *die niet toestemmen:* alicui homini, Cic. Senect. 20 in Cic. Cat. I, 5. Nep. Ages. 4: *ook* seq. ne, Nep. Milt. 3: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* oceanus obstitit inquiri, Tacit. Germ. 34: *ook* absolute, *bij voorb.* Cic. Verr. IV, 43. 4) *zich heen stellen, heen treden, bij voorb.* hic obsistam, Plaut. Mil. II, 3, 62 *en* 82, *zie hier voor.* Nut. obsisto *toont het begin van* obsto *aan: van daar te letten staat, of* obstiti, *van* obsisto *of* obsto *is: alhoewel dit dikwijls heel moeilijk is, om te bepalen.*

OBSĪTUS, a, um, *zie* Obsero, ĕre, *op het einde.*

OBSŎLEFACĬO, ēci, actum, 3. (Passiv. obsolefio, ĕri) *maken, dat iet allengs verslijt, of vergaat, verslijten, te schande maken, bederven, gemeen of gering maken, bij voorb.* rivi non opere nec fistula nec ullo coacto itinere obsolefacti, sed sua sponte currentes, Senec. Ep. 90 extr.: auctoritas obsolefacta, Ibid. 29: ne pateretur nomen obsolefieri, Suet. Aug. 89 extr.: candida toga turpitudinis maculis obsolefacta i. e. inquinata, Val. Max. III, 5, 1.

OBSŎLESCO, levi, letum, 3. *eigenlijk, verwuesen: van daar allengs vergaan, verslijten, oud worden, afraken, uit de mode raken, waarde verliezen enz., bij voorb.* virtus nunquam sordibus alienis obsolescit. Cic. Sext. 28: obsolevit jam oratio, Cic. Manil. 17: quae propter vetustatem obsoleverint, Cic. Invent. I, 26 post med.: hoc vectigal in pace nitet, in bello non obsolescit, Cic. Agr. I, 7: haec, ne obsolescerent, renovabam, Cic. Acad. I, 3. sic enim obsolescent (verba), Varr. L. L. VIII, 10: ne laus obsolescat, Tacit. Ann. IV, 26: enituit aliquis in bello, sed obsolevit in pace, Plin. Paneg. 4: ea interjecto spatio obsolescunt, Senec. Benef. III, 1, i. e. *worden niet meer geächt: van daar* Obsoletus, a, um, 1) *oud, d. i. niet meer nieuw, dikwijls daar geweest, of gebruikt, versleten, afgedragen, bij voorb.* vestis, Liv. XXVII, 34: *dus ook* vestitus obsoletus, Nep. Ages. 8: vestitus obsoletior, Cic. Agr. II, 5: *van daar* homo obsoletus i. e. *in een diergelijk kleed te vinden*, Cic. Pis. 36 extr.: *dus ook* tristissimos & obsoletissimos vestitu, Apul. Flor. 4. p. 362. 21 Elm.: *dus ook* tectum obsoletum, *een oud huis*, Hor. Od. II, 10, 6: crimina, Cic. Verr. V, 44 extr., i. e. *oude, gemeene, daagsche:* Nolebam obsoletum Bruto dari, Cic. Att. XIII, 22 med., i. e. *wat oud.* 2) *Oud, d. i. oudvaderlijks, uit de mode geraakt, bij voorb.* verba, Cic. Or. III, 37: obsoletior oratio, Cic. Or. III, 9: studia militaria, Cic. Font. 15. 3) *gemeen, daaglijksch, bij voorb.* gaudia, Liv. XXX, 42 post med.: crimina, Cic. *zie hier voor.* 4) *gemeen, slecht, niet geächt, bij voorb.* honores, Nep. Milt. 6: color, Colum. IV, 30, i. e. *slecht:* color obsoletior, Ibid. II, 11 extr. 5) *lelijk, vuil, bij voorb.* nec paternis obsoleta sordibus, Horat. Epod. XVII, 46: color, Colum., *zie hier voor:* dextra obsoleta sanguine, Senec. Agam. 976, i. e. *lelijk van bloed of bezoedeld, ontreinigd.* 6) *bezoedeld, verontreinigd, bij voorb.* dextra, Senec., *zie terstond hier voor:* paternis obsoleta sordibus, Hor., *zie hier voor.*

OBSŎLĒTE, *oud, afgedragen, bij voorb.* homo obsoletius vestitus, Cic. Verr. III, 58, *van het treurkleed van eenen beschuldigden; dewijl dergelijke kleederen oud en afgedragen waren.*

OBSOLĒTUS, a, um, *zie* Obsolesco.

OBSOLĬDO, are, *dicht maken, vast maken, bij voorb.* tectorium, Vitruv. II, 3.

OBSŌNĀTOR (Ops.), oris, m. *die voor de keuken inkoopt, bij voorb. vleesch, toespijze*, Plaut. Mil. III, 1, 73. Senec. Ep. 4. Martial. XIV, 217 *in het opschrift.*

OBSŌNĀTUS (Opson.), us, m. *het inkopen voor de keuken, bij voorb. vleesch, groente enz., bij voorb.* dare operam in obsonatum, Plaut. Truc. IV, 2, 27: nunc obsonatu redeo, Ibid. Men. II, 2, 14.

OBSŌNĬTO (Ops.), are, i. q. obsono, Cato ap. Fest., *alwaar het* convivari *verklaard wordt, d. i. smullen, gasteréren.*

OBSONĬUM *of liever* OPSONĬUM, i, n. *alles, wat men bij brood eet, als groente, vleesch, bijzonder visch enz., moes, keukenspijze*, Plaut. Cas. II, 8, 55. Terent. Ad. II, 4, 8. Nep. Them. 10. Petron. 36. Plin. H. N. XV, 19 post med. Horat. Sat. I, 2, 9. Juvenal. XI, 134: opsonium opsonare, Plaut. Bacch. I, 1, 63. Stich. III, 1, 36: curare, Ibid. Merc. III, 3, 22: condire, Plin. H. N. XX, 13.

OBSŌNO *of* OPSŌNO, avi, atum, are, *en* OBSŌNOR (Ops.), atus sum, ari,

om.

van te eten inkopen, *spijze inkopen*, *voor de keuken inkopen*, *bij voorb.* postquam opsonavit herus, Plaut. Aul. II, 4, 1: non poterat de suo senex opsonari filiae in nuptiis, Ibid. 15: vix drachmis est opsonatus decem, Terent. And. II, 6, 20: opsonatum pergam, Plaut. Mil. III, 1, 154: ab aliquo, *bij voorb.* ab ancillis opsonare, Apul. in Apolog. ante med. p. 293, 5 Elm.: *ook* seq. accus., *bij voorb.* ibo atque opsonabo opsonium, Plaut. Stich. III, 1, 36: *van daar* passive, *bij voorb.* satin' hoc — opsonatum est? an opsono amplius? Ibid. Men. II, 2, 45: facito opsonatum nobis sit opulentum opsonium, Ibid. Bacch. I, 1, 63: *van daar* a) *Tropisch*, *bij voorb.* famem, Cic. Tusc. V, 34, i. e. *voor eene toespijze inkopen.* b) *smullen*, *smulpartij hebben*, *een onthaal geven*, *onthalen*, *bij voorb.* opsonare cum fide, Terent. Ad. V, 9, 7: opsonat, potat, Ibid. I, 2, 37.

OBSŎNO, ui, itum, are, *er in ruisschen, of klinken*, *bij voorb.* alicui sermone, Plaut. Pseud. I, 2, 74, i. e. *er in spreken.*

OBSŌPIO, ire, i. q. sopio, *insluimeren*: obsopiri, *inslapen*, *bij voorb.* ne obsopiatur, Scribon. Larg. 180 extr.

OBSORBĔO, ui, 2. i. q. sorbeo, *nederslorpen*, *inslorpen*, *allengs binnen slokken*, *bij voorb. iets vloeibaars enz.*, *bij voorb.* aquam, Plaut. Curc. II, 3, 34: vinum, *bij voorb.* dii me perdant, si bibere potui: — quia obsorbui; nam nimis calebat, Ibid. Mil. III, 2, 21, *alwaar het derhalven van* bibere *onderscheiden wordt*: *van daar Tropisch*, *nederslorpen*, *d. i. nederslokken*, *opslokken*, *bij voorb.* quidquid venit intra pessulos, Plaut. Trin. II, 3, 30, i. e. *aan zich trekken*, *wegnemen.*

OBSORDESCŎ, dui, 3. 1) *smerig*, *morsig worden.* 2) *oud worden*, *verslijten*, *afnemen*, *bij voorb.* obsorduit jam haec in me aerumna, Caecil. ap. Non. 7. n. 604.

OBSTACŬLUM, i, n. *het geen tegenstaat*, *hinderpaal*, *hindernis*, Apul. Flor. 4. p. 361, 11 Elm.

OBSTANTĬA, ae, f. *tegenstand*, *verhindering*, Vitruv. VI, 1 post med. VIII, 1 extr.

OBSTERNO, stravi, stratum, 3. *heenstrooijen*, *onderstrooijen*, *onderwerpen*, *prijs geven*, *bij voorb.* uxorem fratris misero puero objicit & obsternit, Apul. Apol. prope fin. p. 335, 31 Elm.

OBSTĔTRICĬUS, a, um, *de vroedvrouw betreffende*, *daar toe behorende*, *vroedvrouwelijk*, *van daar* obstetricium, scil. officium, *vroedvrouwendienst*, *bij voorb.* Jove Liberum parturiente, inter obstetricia dearum, Plin. H. N. XXXV, 11 post med.

OBSTĔTRIX, icis, f. *vroedvrouw*, *vroedwijf*, Terent. Ad. III, 1, 5. III, 2, 56. Plaut. Capt. III, 4, 96 Ibid. Cist. I, 2, 22. Horat. Epod. XVII, 51. Plin. H. N. XXVIII, 6 post med. *Dit woord is waarschijnlijk van* ob i. e. ad *en* sto i. e. *die er bij staat*, *gevolglijk*, *eene bijstaanster.*

OBSTĬNATE, *hardnekkiglijk*, *vast beraden*, *stijfzinnig*, *ten goede en kwade*, *bij voorb.* negare, Caes. B. G. V, 6: operam dare, Terent. And. I, 5, 8: adgredi aliquem, Plaut. Asin. I, 1, 20: credere, Liv. XXVIII, 14: indurare, Plin. Ep. I, 12 post med.: obstinatius omnia agere, Suet. Caes. 29: obstinatissime recusare, Ibid. Tiber. 67: in ceteris desideriis hominum obstinatissime tenuit, ne quem sine spe dimitteret, Ib. Tit. 8.

OBSTĬNĀTĬO, onis, f. *halstarrigheid bij zijn besluit*, *hardnekkigheid*, *onveranderlijkheid in zijn besluit*, *gevolglijk ten goede en kwaade*, *bij voorb.* sententiae, Cic. Provinc. 17, i. e. *van zijn gevoelen*, *in zijn besluit*: animi, Senec. Ep. 91: fidei, Tacit. Hist. III, 93: preces ejus taciturna sua obstinatione depressit, Nep. Att. 22: pervicacia & inflexibilis obstinatio debet puniri, Plin. Ep. X, 97.

OBSTĬNEO, ere, i. q. ostendere, *ten minsten zegt* Festus: obstinet i. e. ostendit.

OBSTĬNO, avi, atum, are, *iets met halstarrigheid voornemen*, *zich iets hardnekkig voorstellen*, *bij voorb.* adfinitatem, Plaut. Aul. II, 2, 89: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* obstinaverant animis aut vincere aut mori, Liv. XXIII, 29: *dus ook misschien* obstinari, *bij voorb.* obstinari exorsus, Pacuv. ap. Fest., *en* obstinare, *bij voorb.* Vespasiano ad obtinendas iniquitates obstinante, Tacit. Hist. II, 84. *van daar* obstinatus, a, um, *vast besloten*, *hardnekkig ergens in*, *bij voorb.* obstinati claudere portas, Liv. IX, 25: jam obstinatis mori spes adfulsit, Liv. XLII, 65: dictatore obstinato tollere consulatum, Liv. XXIII, 29: neque ille minus obstinatus pontem obtineret, Liv. II, 10: multo obstinatior adversus lacrymas, Ibid. 40: obstinatus contra veritatem, Quintil. XII, 1: obstinatum est mihi, i. e. *ik heb het vast besloten*, *bij voorb.* obstinatum tibi non suscipere imperium, Plin. Paneg. 5: quando id certum atque obstinatum est, Liv. II, 15 extr.: obstinatus animus, Liv. III, 47. Sallust. Cat. 36 (37): *of* mens, Catull. VIII, 11, *vast besloten zin*, *hardnekkig gemoed*: obstinatior voluntas, Cic. Att. I, 11: aures, Horat. Od. III, 11, 7: obstinatum necis consilium, Senec. Hippol. 854: fides, Tacit. Hist. V, 5: popularium pro rege suo virtus obstinatissima, Senec. Ep. 71 ante med.: vincere obstinatam pudicitiam, Liv. I, 58: quibus animi in spe ultima obstinati ad decertandum fuerunt, Liv. VI, 3 extr.

OBSTĬPESCO, pui, 3. *voor* obstupesco, *verbaazen*, *ontstellen*, *gevoelloos worden*, *bij voorb.* obstupuisti, Plaut. Poen. I, 2, 49: obstipui, Terent. And. I, 5, 21: obstipuit, Ibid. Ad. IV, 3, 3.

OBSTĬPO, are, *misschien scheef*, *krom*, *maken*, *bij voorb.* verticem, Plaut. Merc. IV, 5, 16, *misschien het hoofd wat bukken*, *gebukt gaan*, *of scheef houden*, *zijdwaards buigen.*

OBSTĬPUS, a, um, *misschien scheef of zijdwaards gebukt of gebogen*, *gebukt*, *bij voorb.* caput, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arat. *en* Horat. Sat. II, 5, 92. Pers. III, 80: incedebat cervice rigida & obstipa, Suet. Tiber. 68: febricitantium signa sunt, cum obstipae sues transversa capita ferunt, Colum. VII, 10 in.: Omnia mendose fieri atque obstipa, Lucret. IV, 519 Ed. Creech., *alwaar anderen* Obstita *lezen.*

OBSTĬTUS *en* **OBSTĪTUS**, a, um, *zie* Obsisto.

OBSTO, stiti, atum, are, *van* ob i. e. ad, ante *en* sto, *gevolglijk* 1) *eigenlijk*, *aan of tegen iets*, *of bij iets staan*, *bij voorb.* dominae obstas, Stat. Sylv. I, 2, 23: a postibus obstant, Stat. Theb. IV, 17: si rex obstabit obviam, Plaut. Stich. II, 1, 14, i. e. *in den weg of voor u staan zal*: *want* obviam *heet in den weg*, *of tegen*: *van daar* 2) *iemand in den weg staan*, *als men gaat*, *bij voorb.* si rex obstabit obviam, Plaut. Stich. II, 1, 14; *doch*, *het kan ook heeten*, *daar staan*, *dewijl* obviam *reeds*, *in den weg*, *beteekent*: *van daar* 3) *Tropisch*, *tegen of in den weg staan*, *wederstaan*, *hinderlijk zijn*, alicui, Cic. Rosc. Am. 2. Cic. Mil. 15. Plaut. Mil. IV, 2, 6. Ovid. Her. XVIII, 174. Ibid. Fast. III, 435: alicujus commodis officere & obstare, Cic. Rosc. Am. 38: sceleri, Sallust. Cat. 52 (56): alicujus consiliis, Nep. Con. 2: *ook dikwijls zonder* Dativus, *bij voorb.* quae obstant & impediunt, Cic. Acad. IV, 7: si non obstatur, Cic. Phil. XIII, 6: *zoo staat* passiv. obstari, *maar* seq. Dat., Ovid. Met. XI, 788. *ook volgt* quin, ne, cur cet. *daar op*, *bij voorb.* quid obstat, quo minus sit beatus? Cic. N. D. I, 34: obstat, quo minus cet., Plin. Paneg. 91: Histiaeus Milesius obstitit (*ten zij dit van* obsisto *is*), ne res conficeretur, Nep. Milt. 3: obstitisti (*ten zij dit van* obsisto *is*), ne — possent, Cic. Verr. V, 2: Quid obstat, cur non verae nuptiae fiant? Terent. And. I, 1, 76: quibus non humana ulla neque divina obstant, quin cet., Sallust. in Ep. Mithrid. ad Arsac. prope fin.: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* oceanus obstitit, in se inquiri, Tacit. Germ. 34, *ten zij dit woord van* Obsisto *is.* 3) *tegen*, *strijdig met*, *of gehaat zijn*, *bij voorb.* deaeque, quibus obstitit Ilium & ingens gloria Dardaniae, Virg. Aen. VI, 64, *ten zij dit van* obsisto *is.* Not. 1) Obstiti, *met de daar uit ontstaande* Tempora, *schijnt in 't gemeen tot* obsisto *te behoren*: obstiti *ik heb mij tegengezet*, *is van* obsisto: *maar* obstiti *ik heb het verhinderd*, *van* obsto, *het welk een en ander dikwijls in de daad op een uitkomt*: cf. obsisto *op het einde.* 2) Obstaturus *staat*, Quintil. II, 11. Frontin. aquaed. 123. Stat. Theb. VII, 247: *gevolglijk*, *is het* Supin. obstatum.

OBSTRAGŬLUM, i, n. *het geen daar men iets mede vastbindt*, *bij voorb. schoen*, *schoenband*, *schoenriem*, *bij voorb.* crepidarum obstragulis, Plin. H. N. IX, 35 med., *alwaar* Salmasius, *misschien zonder noodzake*, obstrigillis *lezen wil.*

OBSTRĔPĔRUS, a, um, *ruisschend*, *tsjirpend*, *bij voorb. van de springhaan*: cicadae occinunt carmine obstrepero, Apul. Flor. 2 post med. p. 349, 22 Elm.

OBSTRĔPĬTO, are, i. q. obstrepo *tegen iets ruisschen*, *klinken*, *zich laten hooren*, Claudian. Proserp. II, 355.

OBSTRĔPO, ui, itum, 3. *van* ob i. e. ad *en* strepo, 1) *bij of tegen iets een geruis* (*d. i. geschreeuw*, *getier*, *gerucht*, *gezegde enz.*) *maken*, *bij of tegen iets ruisschen*, *klinken*, *of anders zich laten hooren*, *bij voorb.* pluvia obstrepit, Liv. XXI, 56 extr., i. e. *ruischte* (*kletterde*) *daar bij*, *doch*, *het kan ook enkel zijn*, *ruischte*, *klonk*: pulsis exercitus obstrepit armis, Stat. Theb. XI, 247: avis obstrepit, Senec. Oedip. 454, i. e. *zingt daar bij*: tympana obstrepuere, Ovid. Met. IV, 391: *doch*, *het kan in alle deze plaatzen ook enkel staan*, *voor* strepere *ruisschen*, *klinken*, *zich laten hooren enz.*: *ook met den* Dativus, *bij voorb.* multaque nativis obstrepit arbor aquis, Prop. IV, 4, 3: mare Bajis obstrepens, Horat. Od. II, 18, 20: Fontes obstrepunt lymphis, Horat. Epod. II, 27, i. e. *meermaalen tegen enz.*: *ook met den* Accusativus, *wegens de praepositie.*

tie ob: *maar, of het voorkomt, weet ik niet: van daar* Passive, *bij voorb.* quae — congesta sunt, — obstrepuntur, Valer. Max. VIII, 15, 8: res obstrepi clamore videntur, Cic. Marcell. 3: locus obstreperetur aquis, Ovid. Fast. VI, 10, i. e. *omruischt werdt, d. i. klonk van enz.: van daar door spreken stooren, bij voorb.* sibi, Cic. Or. III, 13: alter alteri, Liv. I, 40 extr.: *of door brieven, bij voorb.* ut tibi literis obstrepere non auderem, Cic. ad Div. V, 4, i. e. *met mijn schrijven te stooren, lastig te vallen: of in het spreken, bij voorb.* sibi, Cic., *zie hier voor:* alter alteri, Liv., *zie hier voor:* decemviro obstrepitur, Liv. III, 49, i. e. *men tierde, toen hij sprak: gevolglijk wilde men hem niet laten spreken of hem aanhooren: van daar in 't gemeen stooren, hinderlijk zijn, tegen zijn, bij voorb.* ut lux non obstrepat, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 65, i. e. *het zien niet hindere (door zijne menigte): dus ook* laudi alicujus obstrepere, Senec. Herc. Fur. 1031: ne scelera virtutibus obstrepant, Flor. II, 16: huic definitioni ita obstrepunt, Gell. VI, 2: Cato actis Pompeji obstrepere, Flor. IV, 2, i. e. *tegen zijn, berispen.* 2) *voor* strepo, *ruischen, klinken, raazen, zich laten hooren enz., bij voorb.* si clamor, plausus — obstrepuerint, Senec. Ep. 29 extr.: si quid obstrepet, Quintil. X, 3, 28: adversarius obstrepit, Ibid. XII, 6, 5: pluvia, Liv., *zie hier voor:* avis, Senec. Oedip. 454: tympana, Ovid.: fontes lymphis (*het welk dan de* Ablativus *zou zijn*), Horat. Ep. II, 27, *zie hier voor: van daar klinken van klagen of weenen, bij voorb.* genus totum obstrepit, Senec. Herc. Oet. 760.

OBSTRICTUS, a, um, *zie* Obstringo.

OBSTRIGILLĀTOR, ōris. m. i. e. *misschien verhinderaar of berisper, bij voorb.* artis, Varr. ap. Non. 8. n. 73.

OBSTRIGILLO *of* OBSTRINGILLO, are, *hinderlijk zijn, tegenstaan, bij voorb.* innocenti, Varr. ap. Non. 2. n. 605: se obstrigillaturum, ne triumphus decerneretur, Varr. Ibid.: obstant, obstrigillant, obganniunt, Enn. Ibid.: tu invides tanto scriptori & obstrigillandi causa figlinas reprehendis, Varr. R. R. I, 2, 24, i. e. *zijt hem tegen, berispt hem: dus ook* multa obstrigillant i. e. obstant, Senec. Ep. 115 ante med.

OBSTRINGO, inxi, ictum, 3. 1) *binden of aanbinden, bij voorb.* follem ob (ad) gulam, Plaut. Aul. II, 4, 23: tauros aratro, Valer. Flacc. VII, 602: vinculi genus ad insitionem non unum est; alii viminibus obstringunt cet., *binden met enz.*, Colum. IV, 29, 10: *van daar* vestis purpurea obstricta gemmis i. e. *bezet met enz.*, Flor. IV, 11 in.: *ook binden, d. i. toebinden, vastbinden, bij voorb.* collum laqueo, Plaut. Aul. I, 1, 39: ventos, Horat. Od. I, 3, 4: alii viminibus obstringunt. Colum., *zie hier voor: van daar verbinden, vereenigen, met iet bezetten, bij voorb.* vestis obstricta gemmis, Flor., *zie hier voor: van daar* 2) *Tropisch, kluisteren, binden, bij voorb.* aliquem legibus, Cic. Invent. II, 45: jurejurando, Caes. B. G. I, 31: religione, Cic. Att. XII, 43: cf. *op het einde:* aliquem foedere, Cic. Pis. 13: aliquem donis, Cic. Cluent. 66: sex libris, tanquam praedibus, me ipsum obstrinxi, Cic. Att. VI, 1 ante med.: se matrimonio alicui, Tacit. Ann. XV, 53: nulla necessitate obstrictus, Ibid. XIV, 48: beneficii vinculis obstrictus, Cic. Planc. 30: beneficio obstrictus, Ibid.: aliquem aere alieno, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 10 extr., i. e. *in schulden zetten:* obstrictus voluptatibus, Cic. Coel. 10: *van daar* a) *verbinden, verpligten, bij voorb. door diensten, d. i. verpligten, bij voorb.* officiis, Cic. ad Div. III, 18 extr.: religione officiorum, Cic. Verr. V, 14 in.: *ook kan men veel uit het voorgaande hier toe brengen, bij voorb.* aliquem legibus, Cic.: jurejurando, Caes. cet. b) *bevestigen, vast maken, bij voorb.* fidem suam alteri, Plin. Ep. IV, 13 extr. Plin. H. N. VII, 1, i. e. *zeker beloven.* c) *aan iet kwaads vast hechten, d. i. daar aan schuldig maken, bij voorb.* aliquem scelere, Caes. B. C. II, 32, i. e. *tot eene booze daad verleiden, hem daar aan schuldig maken; in tegendeel* se scelere, Cic. Verr. I, 3, i. e. *begaan, zich daar aan schuldig maken:* se parricidio, Cic. Phil. XI, 6, i. e. *begaan:* aliquem religione, Cic. Or. II, 66 extr. Cic. Phil. II, 33, *iemand eene godsdienst-zwarigheid aanbrengen, hem daar in wikkelen:* aliquem perjurio, Liv. XXVI, 48 extr.: aliquem societate scelerum, Tacit. Ann. IV, 57: aliquem conscientia, Ibid. Hist. IV, 55, i. e. *hem deel aan eene kwaade daad, bij voorb. samenzweering, laten nemen, gevolglijk hem, door de bewustheid, kluisteren:* qui — sustulit, furti obstringitur, Sabinus ap. Gell. XI, 18 extr., i. e. *is een dief, maakt zich aan diefstal schuldig.*

OBSTRUCTĬO, onis, f. 1) *de toemuuring, sluiting, verhindering, bij voorb.* animus ejus vultu, flagitia parietibus, tegebantur, sed haec obstructio nec diuturna est nec obducta ita, ut curiosis oculis perspici non possit, Cic. Sext. 9 extr., i. e. *deze verhindering,* scil. *die de verändering van gebaarden en de wanden maken: brengt men het alleen tot* vultus, *dan is het veinzing.* 2) *bedekking, d. i. veinzing, verheeling*, Cic. Sext. 9 extr., *zie hier voor.*

OBSTRUCTUS, a, um, *zie* Obstruo.

OBSTRŪDO, si, sum, 3. *inslocken, bij voorb. in zich, d. i. eten of inslokken*, Plaut. Stich. IV, 2, 13: *daar voor staat* obtrudere, Ibid. Curc. II, 3, 87: *van daar verbergen, versteeken, van daar* obstrusus, a, um, *bij voorb.* multi aperta transeunt, condita & obstrusa rimantur, Senec. Ep. 68 post init.

OBSTRŬO, xi, ctum, 3. 1) *eigenlijk tegen bouwen, iet voorbouwen, om den ingang te verhinderen*, alicui rei, *bij voorb.* frons (munitionum) obstruebatur auxiliis, Liv. V, 1, i. e. *het front van de hulptroepen afscheiden: dus ook* murum pro diruto, Liv. XXXVIII, 29: *en* obstructa saxa, Ovid. Met III, 570, i. e. *die de rivier in den weg staan: van daar toebouwen, stoppen, bij voorb.* luminibus alicujus, Cic. Dom. 44, *het licht betimmeren: en Tropisch*, Catonis luminibus obstruxit haec oratio, Cic. Brut. 17, i. e. *is hinderlijk.* 2) *versperren, d. i. den ingang heel stoppen of bevestigen, ontoegangklijk maken, bij voorb.* portas, Caes. B. G. V, 50. Ibid. B. C. I, 27: *dus ook* valvas, Nep. Paus. 5: *van daar* aures, Senec. Benef. III, 17, i. e. *de ooren stoppen, doof maken: en Tropisch* aures, Virg. Aen. IV, 440, scil. *in het verhooren van iemand: van daar in 't gemeen sluiten, stoppen, bij voorb.* partes obstructae, Cic. Fat. 5 extr.: aditus, Cic. Brut. 4. Plin. H. N. XI, 7: venas aquarum, Ibid. XXXI, 3 extr.: vias, Justin. XXIV, 7: flumina & rivos, Caes. B. C. III, 48: limen tecti, Ovid. in Ibin 615: *en Tropisch*, cognitio est difficultatibus obstructa, Cic. Acad. IV, 3: mentem, Tacit. Hist. III, 21: perfugia improborum, Cic. Sull. 28 extr.: sensus nimia dulcedine, Plin. H. N. XXXV, 10: *van daar hinderlijk zijn, in den weg zijn, bij voorb.* sin officiens signis mons obstruet altus, Cic. Arat. 44: partes, Cic., *zie hier voor.*

OBSTRUSUS, a, um, *zie* Obstrudo.

OBSTUPEFACĬO, eci, actum, 3. (Pass. Obstupefio, actus sum) *in verbazing of buiten zich zetten, ontstellen, doen ontstellen, verdooven, zinloos maken, maken, dat iemand zijne zinnen niet meer magtig is en geheel verstijfd, gevoelloos maken, bij voorb.* pudor eum obstupefecit, Terent. Phorm. II, 1, 54: ipso miraculo obstupefecit hostes, Liv. II, 10: Nisi metus moerorem obstupefaceret, Liv. XXV, 38: nec perinde periculum aut metus, quam pudor ac dedecus obstupefecerant, Tacit. Hist. IV, 72: ex nimio haustu obstupefactis nervis, Valer. Max. III, 8, 6 (extern.), i. e. *verstijfd, gevoelloos gemaakt:* obstupefactus poculo immodico, Cic. ad Div. I, 29, i. e. *gevoelloos, alwaar de* Ed. Davis. tumefactus *heeft:* hominibus obstupefactis, Cic. Dejot. 12: obstupefacta hostes, Tacit. Agric. 18.

OBSTUPEFĪO, *zie* Obstupefacio.

OBSTUPESCO, pui, 3. i. q. obstupefio, stupesco, 1) *zinloos of gevoelloos worden, verdoofd worden, zijne zinnen niet magtig zijn, verstijven, verdoofd worden, bij voorb.* ejus adspectu cum obstupuisset bubulcus, Cic.: apes obstupescunt potantes, Varr. R. R. III, 16 extr., *worden verdoofd:* animus timore obstipuit, Terent. Ad. IV, 4, 3, *is verstijfd, verdoofd:* obstipui, Ibid. And. I, 5, 21: obstupescit corpus, nec sentit cruciatum, Plin. H. N. XXXVI, 7. 2) *verbaazen, ontstellen, in eenen hoogen graad van verwondering geraken, bij voorb.* obstupescent posteri, Cic. Marc. 9: ob haec beneficia, quibus illi obstupescunt, Cic. Att. V, 21 ante med.: obstipui, Terent., *zie hier voor:* obstupuere animi, Virg. Aen. V, 404, *ten zij men dit ook tot n. 1. wil brengen.* Not. *Men schrijft ook* Obstipesco, *bij voorb.* obstipuit, Terent., *zie hier voor:* obstipui, Terent., *zie hier voor:* cf. Obstipesco.

OBSTUPĬDUS, a, um, *geheel verbaasd, buiten zich zelven, verstomd, zinloos, verstijfd*, Plaut. Mil. IV, 6, 39. Gell. V, 1 extr. Apul. Met. I extr.

OBSUM, fui, esse, *uit* ob i. e. ad, ante, adversus, *van daar eigenlijk daar tegen, of tegen iemand of iet zijn: van daar tegen of hinderlijk zijn, schaden, benadeelen*, alicui homini *of* rei, Cic. Or. I, 26 extr. Auct. ad Her. IV, 23. Plaut. Capt. III, 5. 48. Nep. Dat. 7. Ovid. Met. VII, 562. Ibid. Trist. V, 1, 66: *ook zonder* Dativus, *dien men denken kan, bij voorb.* nihil obfuit, Terent. Hec. III, 5, 13: nec obsit agresti fano supposuisse pecus, Ovid. Fast. IV, 755.

OBSŬO, ui, utum, 3. 1) *aannaaijen, bij voorb.* obsutum caput, Ovid. Fast. II, 578: *van daar aan iet binden of vast maken, bij voorb.* caput, Ovid., *zie terstond hier voor.* 2) *toenaaijen, samennaaijen, bij voorb* nares, Virg., *zie hier na: van daar voor* obstruere, *toesluiten, verstoppen, bij voorb.* nares & spiritus oris obsuitur, Virg. Georg. IV, 301: obsuta lectica, Sueton. Tiber. 64: obsuta sporta auri, Ibid. Rhetor. 1 extr.

OB-

OBSURDESCO, dui, 3. i. q. surdesco; *doof worden*, *bij voorb.* aures hoc sonitu oppletae obsurduerunt, Cic. Somn. Scip. 5: *van daar Tropisch*, *doof worden*, *d. i. geen gehoor geven*, *bij voorb.* obsurdescimus, nescio quomodo, Cic. Amic. 24 in.

OBSUTUS, *zie* Obsuo.

OBTECTUS, a, um, *zie* Obtego.

OBTĔGO, xi, ctum, 3. i. q. tego, 1) *bedekken*, *bij voorb.* se corporibus servorum, Cic. Sext. 35: aliquid lingua bubula, Cato R. R. 40: aliquid summis glebis, Colum. III, 13, 10: porcellum vestimentis, Phaedr. V, 5, 29: *dus ook* obtectus, a, um, *bij voorb.* obtectus armis, Caes. B. C. III, 29: obtectus (scil. galea) senium (i. e. canitiem), Sil. XV, 667: domus obtecta arboribus, Virg. Aen. II, 300. 2) *Tropisch*, *bedekken*, *d. i. verheelen*, *bij voorb.* turpitudinem adolescentiae obscuritate, Cic. Vatin. 5: errata, Plaut. Trin. III, 2, 23: vitium calliditate, Sueton. Ner. 29: scelera nuper inventa priscis verbis, Tacit. Ann. IV, 19: nihil dissimulem, nihil obtegam, Cic. Att. I, 18. Not. obtegens, seq. Genit., *bij voorb.* obtegens sui, in alios criminator, Tacit. Ann. IV, 1. 3) *beschutten*, *bij voorb.* obtectus armis, Caes., *zie hier voor.*

OBTEMPERATĬO, onis, f. *inschikkelijkheid*, *gehoorzaamheid*, *bij voorb.* legibus, Cic. Leg. I, 15.

OBTEMPĔRO, avi, atum, are, (*van* ob i. e. ad *en* tempero, *gevolglijk eigenlijk* i. q. adtemperare, *gevolglijk* scil. se, *zich richten*, *zich naar iets richten*, *overéénkomstig gedragen*), 1) *te wille zijn*, *inschikken*, *inwilligen*, *bij voorb.* deos tibi obtemperaturos, Terent. Ad. IV, 5, 71: *ook* seq. Accusat., *bij voorb.* nec gnatus neque hic mihi quidquam obtemperant, Ibid. Hec. III, 1, 62: non ego illi obtempero (scil. id *of* in eo), quod loquitur, Plaut. Amph. I, 1, 293: adstas nec (scil. ea *of* in iis), quae dico, obtemperas? Ibid. Most. II, 2, 89: *van daar* 2) *te wille zijn*, *inwilligen*, *gehoorzamen*, *gehoor geven*, *d. i. zich overéénkomstig gedragen*, *zich naar iets schikken*, *bij voorb.* alicui, Cic. Tusc. II, 4. Caecin. 18: alicui obtemperare & parere, Cic. Planc. 39: te audi, tibi obtempera, Cic. ad Div. II, 7: imperio populi Romani, Caes. B. G. IV, 21: voluntati alicujus, Ibid. B. C. I, 35. Cic. Manil. 16: nuntio alicujus, Auct. B. Afric. 51: cupiditati alicujus, Cic. Quintil. 2: legibus, Nep. Timol. 1: rationi, Varr. L. L. VIII, 1: auspiciis & religionibus, Hirt. Alex. 74: auctoritati senatus, Caes. B. C. I, 1: naturae, Sueton. Tiber. 59: dolori suo maluit obtemperari, quam auctoritati vestrae, Cic. Manil. 19: si mihi esset obtemperatum, Cic. Off. I, 11: *ook* seq. Accusat., *bij voorb.* quidquam, Terent., *zie n. 1.*

OBTENDO, di, tum, 3. *iets voor iets anders trekken*, *schuiven*, *of maken*, *bij voorb.* om *het te bedekken enz.*, *bij voorb.* nebulam pro viro, Virg. Aen. X, 82: sudarium ante faciem, Sueton. Ner. 48: plaustra juvencis caesis, Claudian. in Rufin. II, 128: obtenta palla, Valer. Flacc. III, 718: *van daar* obtendi *voorgedaan worden*, *ook voorliggen*, *zich voortrekken*, *zich voor iets bevinden of liggen*, *bij voorb.* oculis membra — translucida obtenditur, Plin. H. N. XII, 37. Sect. 55: Britannia — Germaniae obtenditur *ligt voor* Duitschland, Tacit. Agric. 10: Libano mons adversus Antilibanus obtenditur, Plin. H. N. V, 20: *van daar* obtenta densantur nocte tenebrae, Virg. Georg. I, 248: *van daar* 1) *iets als een voorwendzel voordoen*, *voorwenden*, *tot een voorwendzel gebruiken*, *beschutten*, *bij voorb.* rationem turpitudini, Plin. Epist. VIII, 6 extr.: preces matris, Tacit. Ann. III, 17: valitudinem corporis, aetatem liberum cet., Ibid. 35: inimicitias, Ibid. IV, 19: obtento nomine, Gell. X, 21: cf. Lucan. VIII, 330. Quintil. XII, 10, 15. 2) *bedekken*, *bij voorb.* limina sylvis, Stat. Theb. II, 248: lucem pulvere, Sil. X, 228: diem nube, Tacit. Hist. III, 56: aliquid velis, Cic., *zie hier na Tropisch:* paedore foedo obtentus comam *voor* habens comam paedore obtentam, Senec. Oedip. 625: *van daar Tropisch*, *bedekken*, *verheelen*, *bij voorb.* quasi velis obtenditur uniuscujusque natura, Cic. Q. Fr. I, 1, 5.

OBTENTO, are, (*van* obtineo) *staande houden*, *bij voorb.* spes me obtentabat, Cic. Att. IX, 10 ante med.

OBTENTUS, us, m. *van* obtendo, *het voortrekken*, *voordoen*, *voorschuiven*, *voorstteken eener zaak voor iets*, *bij voorb.* frondis, Virg. Aen. XI, 66, i. e. *voorsteking der takken:* nubium, Plin. H. N. XXXI, 11: pallae, Claudian. Proserp. I, 25: vestis, Senec. Herc. Fur. 355, i. e. *bedekking* (*daar mede*): *van daar* 1) *bedekking*, *bekleeding*, *Tropisch*, *bij voorb.* vera sunt quae poëtae loquuntur, sed obtentu aliquo specieque velata, Lactant. I, 11. 2) *voorwendzel*, *schijn*, *verschooning*, *bij voorb.* sub obtentu liberationis, Justin. V, 8: obtentum habere, Tacit. Ann. XII, 7, *een voorwendzel hebben:* obtentui esse, *tot een voorwendzel strekken*, Sallust. in Orat. Lepidi ad Pop. Rom. extr., *en* Ib. Or. 2, ad Caes. de Rep. Ord. post med.: cf. Tacit. Hist. II, 14.

OBTENTUS, a, um, *het* Particip. 1) *van* Obtendo, *zie* Obtendo. 2) *van* Obtineo, *zie* Obtineo.

OBTĔRO, trivi, tritum, 3. i. q. tero, 1) *met de voeten of handen*, *of met iets anders iets verbrijzelen*, *verbreken*, *vertreden*, *fijnslaan*, *bij voorb.* ne infantea grex boum obtereret, Varr. R. R. II, 5: homines, Liv. XXVII, 41 extr.: ova, Plin. H. N. XI, 29 post med.: caput saxo, Lucan. VI, 276: pinnas, Colum. IX, 8 extr.: pabula, Lucan. VI, 82: cf. Sueton. Ner. 5. Phaedr. I, 30, 10: *dus ook* obtritus, a, um, *bij voorb.* menschen, Cic. Or. III, 86. Liv. VII, 23 extr.: ossa, Lucan. III, 656: pellis serpentis, Colum. VI, 4 post med.: *van daar Tropisch*, *vertreden*, *fluktreden*, *d. i. te niet of te schande maken*, *vernietigen*, *bij voorb.* calumniam, Cic. Caecin. 7: jura populi, Liv. III, 56: majestatem populi, Liv. XXIII, 43: aliquem verbis, Liv. XXIII, 43: Marcium consulem obterendum i. e. vincendum, perdendum, Liv. IX, 38: Graeciam, Justin. V, 2: alam, Tacit. Agric. 18: res humanas, Lucret. V, 1238: religionem, Ibid. I, 80: pugnas, Plaut. Curc. IV, 4, 17: laudem, Cic. Verr. V, 1: domum, Senec. Oedip. 645. 2) *wrijven*, *afwrijven*, *bij voorb.* dentes carbone, Apulej. Apolog. post init. p. 278 Elm. Not. obtrisset *voor* obtrivisset, Liv. III, 56.

OBTESTATĬO, onis, f. 1) *bezweering*, *d. i. verpligting tot iets*, *door aanroeping van den godlijken naam*, *bij voorb.* obtestatio & consecratio legis, Cic. Balb. 14: *dus ook* tua obtestatio tibicinis, Cic. Dom. 48, *uwe verpligting van den fluitspeler*, *door het aanroepen van den godlijken naam*, *d. i. gij hebt hem bij God bezworen*, *om zijnen pligt gemoedelijk te vervullen*, *en daar omtrent zorgvuldig te zijn. Dit schijnt een gebruik geweest te zijn bij inwijdingen:* diram exsecrationem in populares, obtestationem quam sanctissimam potuerunt, adversus hospites composuerunt, Liv. XXVI, 25 post med., i. e. *bezweering*, *bezweeringsformulier*, *formulier*, *dat met aanroeping van God bezworen werdt.* 2) *bezweering*, *d. i. het bidden om Gods wil*, *het nadrukkelijk bidden*, *bij voorb.* viri, Cic. Cluent. 12 extr.: cf. Cic. ad Div. XIII, 1 post med. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 10 extr. Liv. XXVII, 50. Tacit. Ann. I, 12.

OBTESTOR, atus sum, ari, 1) *tot getuigen*, *bij eene zaak*, *aanroepen*, *of betuigen bij iemand of iets*, *bezweeren bij iemand of iets*, *bij voorb.* deos, Suet. Cal. 15: benevolentiam tuam, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 13: sacra regni, deos & hospitales mensas, Tacit. Ann. II, 65: obtestansque deum hominumque fidem testabatur (i. e. *betuigde*, *verzekerde*) nequidquam eos fugere, Liv. II, 10, i. e. *bij God en menschen betuigende enz.: doch*, *het zou ook kunnen zijn*, *terwijl hij hen om aller Goden en menschen wil bidt*, *wanneer het tot n. 2. zou behooren: verders ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* obtestans, se moriturum cet., Tacit. Hist. III, 10, i. e. *hij betuigde*, *verzekerde heilig: dus ook* summam rempublicam agi, Ibid. Ann. XII, 5. 2) *bezweeren*, *d. i. met aanroeping van God tot getuigen*, *of om 's hemels wil*, *iemand bidden*, *hartelijk bidden*, *smeeken*, *bij voorb.* per omnes deos te obtestor, Cic. Att. XI, 2: per crura & talos tergumque tuum te obtestor (*boertend*), Plaut. Rud. III, 2, 21: cum ego te, Flacce, coelum noctemque contestans, flens flentem obtestabar, Cic. Flacc. 40: deos — imploro atque obtestor, ut cet., Cic. Verr. V, 72 extr.: quem alium adpellem? quem obtester? quem implorem? Cic. Flacc. 2: vestram fidem obtestatur, misericordiam implorat, Cic. Mur. 40: id sibi ne eripiatis obtestatur, Cic. Sull. 32: lacrymans obtestatur per amicitiam, ne cet., Sallust. Jug. 71 (74): obtestatus erat populum, ne mutarentur, Hirt. Alex. 33: monet atque obtestatur, Sallust. Jug. 49 (53): pollicendo, minitando, obtestando, Ibid.: oro obtestorque vos, Cic. Coel. 32 in., *of* vos oro obtestorque, Cic. Mil. 38 extr., *waar uit blijkt*, *dat* obtestor *meer is*, *dan* oro: *dus ook* vos obtestor atque obsecro, ut cet., Cic. Sext. 69 extr.: te obsecrat obtestaturque per senectutem — suam nihil aliud, nisi ut cet., Cic. Quint. 30: obsecro vos, oro, obtestor, sitis mihi auxilio, Plaut. Aul. IV, 9, 4: quaeso & obtestor, ne cet., Plin. Paneg. 67: te atque senatum obtestamur, consulatis — civibus, Sallust. Cat. 33 (34). Not. multa obtestatus Pontinum, Sallust. Cat. 45 (46), *alwaar* multa *voor* valde *staat.*

OBTEXO, xui, xtum, 3. 1) *aan of over iets weeven*, *bij voorb.* fila araneosa alarum lanugine obtexit, Plin. H. N. XI, 10. 2) *bedekken*, *bij voorb.* coelum umbra obtexitur, Virg. Aen. XI, 611: jaculis obtexitur aër, Claudian. de Stilich. I, 258.

OBTICENTĬA, ae, f. i. e. *het zwijgen*; *dus noemt men in de* Rhetorica, *wanneer men midden in eene stelling opzetlijk afbreekt*, Quintil. IX, 2 med., *anders* aposiopesis *genoemd.*

OBTICĔO, ui, 2. *zwijgen*, *bij voorb.* obticet, Terent. Eun. V, 1, 4: obticuisti, Ibid. Phorm. V, 8, 2: obticuit, Justin.

XXXII,

XXXII, 2. Horat. Art. 284. Ovid. Met. XIV, 523: obticuiſſe, Martial. X, 17, 4.

OBTĬGO, ĕre, *voor* obtego, *bedekken*, *bij voorb.* neque obtigere poſſum, Plaut. Moſt. I, 3, 8.

OBTĬNĔO, inui, entum, 2. *voor* teneo ob i. e. ad, *of ook enkel voor* teneo, *dewijl* ob *dikwijls ledig ſtaat*, 1) *behouden*, *handhaven*, *d. i. zich bij iet ſtaande houden*, *bij voorb.* regnum, Caeſ. B. G. I, 7: pontem, Liv. II, 10, i. e. *die niet verlaten:* domum ſuam, Cic. Phil. II, 10 extr.: dignitatem ſuam, Cic. ad Div. IV, 14 in.: definitionem, Cic. Acad. IV, 6 extr.: vocem, Cic. Or. III, 60 in., i. e. *zich bij de ſtem in 't ſpreken houden*, *maken*, *dat men het tot het einde der redenvoering uithoudt: van daar* a) *beweeren*, *ſtaande houden*, *d. i. gelijk krijgen*, *bij voorb. in het disputeeren enz.:* aliquid, *bij voorb.* ſententias contrarias, Cic. Fin. IV, 28: mendacium, Cic. Quintil. 23: ſi minus id obtinebis, Cic. Tuſc. I, 12 in.: illud ipſum qui obtineri poteſt, Cic. Fin. II, 13: obtinebo, eam leviorem fuiſſe, Cic. Cat. IV, 6 in.: *dus ook* magnis opibus, quidquid feceris, obtinere, Cic. Fin. II, 22, i. e. *gelijk daar in hebben*, *gevolglijk van niemand aangetast worden.* b) *ſtaande houden*, *d. i. behouden*, *bij voorb.* res geſtas Sullae, Cic. Verr. III, 35: vitam, Cic. Roſc. Am. 17: dignitatem ſuam, Cic. ad Div. IV, 14 in.: definitionem, Cic. Acad. IV, 6 extr.: venuſtatem ſuam, Terent. Hec. V, 4, 18: provinciam, Liv. XXVI, 20: neceſſitudinem cum publicanis, Cic. Q. Fr. I, 1, 12: ſilentium, Liv. I, 16, i. e. *het ſtilzwijgen voortzetten.* c) *behouden of hebben*, *bij voorb.* proverbii locum obtinet, Cic. Tuſc. II, 16 extr.: domum ſuam, Cic. Phil. II, 19 extr.: ſepiae ſanguinis vicem atramentum obtinent i. e. habent, Plin. H. N. XI, 3: caſeus medicamenti vim obtinet, Ibid. 42: filii ſuavitatem apud me, Cic. Sull. 6 extr.: numerum jure caeſorum, Cic. Off. II, 12 extr., i. e. *behooren onder het getal der rechtmatig gedoodden*, *alwaar anderen* nomen *lezen: dus ook* ſtellae errantes numerum deorum habebunt, Cic. Nat. D. III, 20: *van daar* lex obtinetur in cet., Cic. Tuſc. V, 41, i. e. *men heeft eene enz.: dus ook* conſuetudine obtinentur, Cic. Partit. 37, i. e. *men heeft het enz.: doch*, *beide kan zijn*, *behouden: bij ſlot is het hetzelfde.* d) *behouden*, *d. i. bezitten*, *bij voorb.* noctem caligo obtinuit, Liv. XXIX, 27: omnia circa cet., Liv. XXX, 19 in.: jugera, Lucret. III, 1002: Hiſpaniam cum imperio, Cic. ad Div. I, 9 ante med., i. e. *landvoogd daar in zijn: dus ook* me obtinente, Cic. Att. V, 21 ante med. 2) *beweeren*, *d. i. zoeken te beweeren*, *d. i. betogen*, *bewijzen*, Cic. Verr. III, 71 extr.: ſi minus id poteris obtinere, Cic. Tuſc. IV, 12 in.: obtinebo, eam fuiſſe, Cic. Cat. IV, 6 in.: mendacium, Cic. Quint. 23: *dus ook* fama obtinuit, Liv. XXI, 46, *doch*, *zie* n. 3: *van daar* a) *beweeren*, *d. i. daar voor houden*, *bij voorb.* pro vero obtinebam, Apul. Apolog. init. b) *behouden*, *d. i. iet bekomen*, *dat men zoekt*, *bij voorb.* hereditatem, Cic. ad Div. XIII, 29 poſt med.: rem, Caeſ. B. G. VII, 87, i. e. *zegevieren:* jus ſuum, Cic. Quint. 9: injuriam, Liv. XXIX, 1, i. e. *het onrechtmatig genomen:* iniquitates i. e. res iniquas, Tacit. Hiſt. II, 84: obtenta non ſunt, Cic. Balb. 27: *ook* ab aliquo, Juſtin. XII, 8. c) *behouden*, *d. i. het daar heen brengen*, *bij voorb.* His obtinuit, ut praeferretur cet., Liv. XXXV, 10. 3) ſcil. ſe, *zich behouden*, *d. i. zich ſtaande houden*, *duuren*, *blijven*, *bij voorb.* conſuetudo obtinuit, Pandect. I, 16, 7: *ook enkel* obtinuit ſcil. conſuetudo, Ibid. Tit. 13, *heeft ſtand gehouden: dus ook* fama obtinuit, Liv. XXI, 46 extr.: *ook* i. q. *gelden*, *d. i. den voorrang hebben*, *bij voorb.* et, ſi diſſentirent, ſententia plurium obtineret, Pandect. XLII, 1, 36: quod & honeſtius eſt & merito obtinuit, Ibid. II, 4, 4: *ook gelden*, *doorgaan*, *gehouden worden*, *bij voorb.* pro vero, *bij voorb.* pro vero antea obtinebat regna — Fortunam dono dare, Salluſt. Orat. 1, ad Caeſar. de Rep. Ordin. init. 4) *hebben*, *bezitten*, *zie* n. 1. c *en* d. 5) *houden*, *bij voorb.* obtine aures (meas), Plaut. Caſ. III, 5, 16, i. e. *houdt mijne ooren*, *houdt mij bij de ooren enz.*

OBTINGO, tigi, 3. *van* ob i. e. ad *en* tango, 1) *aanraken*, *aan iet ſtooten*, *bij voorb.* aeſtus maris obtigit, Plaut. ap. Non. 4. n. 476: *doch*, Nonius *haalt deze plaats ook aan*, cap. n. 322, *en zet daar* adtigit *voor* obtigit. 2) *wedervaren*, *bejegenen*, *ten deel worden*, *bij voorb.* mihi ſors obtinget, Plaut. Caſ. II, 4, 21: nullus eſt, cui non invideant rem ſecundam obtingere, Ibid. Bacch. III, 6, 14: quod cuique obtigit, id quisque teneat, Cic. Off. I, 7: cum tibi aquaria provincia obtigiſſet, Cic. Vatin. 5: eam, quam mihi dicis obtigiſſe ἐπαγγελίαν, nunquam deſeram, Cic. Att. I, 20 ante med.: exoptata contingent ſcil. tibi, Plaut. Aſin. III, 3, 135, *zie hier na:* te mihi quaeſtorem obtigiſſe, Cic. ad Div. XII, 19: ſi quid mihi obtigerit, Cic. Cat. IV, 2, *voor*, *indien ik ſterven mogt:* hoc confiteor jure mihi obtigiſſe, Terent. And. III, 5, 2. 3) *zich toedragen*, *gebeuren*, *geſchieden*, *afloopen*, *bij voorb.* eloquere, ut haec res obtigit de filia, Plaut. Rud. IV, 6, 71 exoptata obtingent, Plaut. Aſin. III, 3, 136, i. e. *uw wensch zal gebeuren; het geen gij gewenscht hebt*, *zal geſchieden; doch*, *men kan ook* tibi *verſtaan*, *zie hier voor:* iſtuc tibi ex ſententia obtigiſſe laetor, Terent. Heaut. IV, 3, 5, i. e. *dat dit u naar wensch is afgeloopen.*

OBTINNĬO, ire, i. q. tinnio, *klinken*, *bij voorb.* ecquid illi aures obtinnirent, Apulej. Apolog. med. p. 305, 6 Elm.

OBTORPESCO, pui, 3. *verſtijven*, *ſtijf worden*, *gevoelloos worden*, *van ligchaam en ziel*, 1) *van 't ligchaam*, *bij voorb.* manus prae metu obtorpuerint, Liv. XXII, 3 extr.: huic — non manum obtorpuiſſe, Cic. Dom. 52 extr.: oculi ſubita caligine obtorpuerunt, Senec. Controv. 1 poſt med.: novit torpedo vim ſuam, ipſa non torpens, merſaque in limo ſe occultat, piſcium qui ſecuri ſupernatantes obtorpuere, corripiens, Plin. H. N. IX, 42: anguis, ſi ſquamae obtorpuere (i. e. duriores factae ſunt), ſpinis juniperi ſe ſcabit, Ibid. VIII, 27. b) *van de ziel*, *bij voorb.* ſubiectus miſeriis obtorpuit, Cic. Tuſc. III, 28 ex Eurip.: circumfuſo undique pavore ita obtorpuit, ut nec dicere, quid in rem eſſet, nec audire poſſet, Liv. XXXIV, 38 extr.: repentino mentis nubilo obtorpeſcunt, Apulej. Apolog. p. 306, 27 Elm.: animi obtorpuerant, Liv. XXXII, 20.

OBTORQUĔO, ſi, tum, 2. 1) *draaien*, *of ergens heen draaien*, *bij voorb.* proram in undas, Stat. Theb. V, 414: *van daar* obtortus, a, um, *gedraaid*, *gekromd*, *bij voorb.* flexilis circulus obtorti auri i. e. *een gouden keten*, Virg. Aen. V, 559. 2) *omdraaijen*, *bij voorb.* collum of gulam, i. e. *iemand den hals omdraaijen*, *d. i. hard aanvatten*, *dat men het voelt: dit was gewoon*, *wanneer men iemand*, *bij voorb. met geweld voor het gericht ſleepte enz.: van daar* obtorto collo ad praetorem trahi, Plaut. Poen. III, 5, 45: obtorta gula in vincula abripi, i. e. *met geweld*, *bij de keel*, Cic. Verr. IV, 10: *verders* cardines, *bij voorb.* domus januas, cardinibus obtortis, evellere geſtientes, Apulej. Met. III ante med. p. 151, 21 Elm.

OBTORTUS, a, um, *zie* Obtorqueo.

OBTRECTĀTĬO, ōnis, f. *nijdige verkleining*, *benijding*, Cic. Font. 8: *bijzonder* Cic. Tuſc. IV, 8, *alwaar het verklaard wordt: ook ſtaat er bij* invidia, Caeſ. B. C. I, 7. Liv. XXVIII, 40: abeſt ab obtrectatione invidiaque, Cic. Brut. 42, *alwaar ſommige* Edd. invidiae *hebben: ook ſtaat daar bij* malevolentia, *bij voorb.* obtrectatione & malevolentia, Cic. Q. Fr. I, 1, 15: *ook* livor, Tacit. Hiſt. I, 1: adverſus gloriam, Liv. XXVIII, 40: erga aliquem, Tacit. Hiſt. III, 37: *ook* ſeq. Geniт. a) Active, *bij voorb.* quorum, Cic. ad Div. I, 7 poſt med.: malevolorum, Vatin. Ibid. V, 9. b) Objective, *bij voorb.* laudis, Caeſ. B. C. I, 7: gloriae alienae, Liv. II, 40: res habet obtrectationem i. e. *verborzaakt*, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 18: inter quos obtrectatio tanta intercedebat, Nep. Att. 20.

OBTRECTĀTOR, ōris, m. *die eens anders verrichtingen uit wangunst verkleint*, *daar verächtlijk van ſpreekt*, Cic. Planc. 23. Cic. Flacc. 28. Sueton. Caeſ. 45 *en* 55: *ook* ſeq. Genit., *bij voorb.* beneficii, Cic. Flacc. 1: laudum, Cic. Brut. 1: *ook* ſeq. Dativo, *bij voorb.* huic ſententiae obtrectatores erant, Juſtin. XXXI, 6: a tuis invidis & obtrectatoribus, Cic. ad Div. I, 4.

OBTRECTĀTUS, us, m. i. q. obtrectatio, *bij voorb.* ſine vano obtrectatu conſiderent, Gell. Praefat. poſt med.

OBTRECTO, avi, atum, are, *iemand of iemands daaden*, *begaafdheden verkleinen*, *om zich zelven te verheffen; iemand uit nijd partij zijn*, *bij voorb.* alicui, Cic. Tuſc. IV, 26. Cic. Acad. IV, 6. Cic. Manil. 19: gloriae alicujus, Liv. XXXVI, 84: laudibus ducis, Liv. VIII, 36: alicujus legi, Cic. Manil. 8: obtrectarunt inter ſe, Nep. Ariſt. 1. *Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* laudes, Liv. XLV, 37: lautitiam omnem, Plin. H. N. IX, 35 poſt med.: ſe invicem, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 25: curam, Phaedr. II. Epil. 10: libellum, Ibid. V. Prol. 15: non obtrectari a ſe urbanas excubias, Tacit. Ann. I, 17: *ook* Abſolute, *bij voorb.* non obtrectandi cauſa cum Zenone pugnaſſe, Cic. Acad. IV, 24.

OBTRĪTUS, us, m. *vertreding*, *verplettering*, *bij voorb.* obtritu, Plin. H. N. XVIII, 28.

OBTRITUS, a, um, *zie* Obtero.

OBTRŪDO, ſi, ſum, 3. 1) *ergens heen ſtooten*, *bij voorb.* titionem mediis inguinibus, Apul. Met. VII extr.: *van daar eten*, *nederſlukken*, *bij voorb.* aliquid prius obtrudamus, pernam, ſumen, Plaut. Curc. II, 3, 87: *daar voor ſtaat* obtrudere, Ibid. Stich. IV, 2, 13: *van daar wegdoen*, *bij voorb.* monimenta, Cic. Verr. IV, 36: *de woorden zijn* qui (Verres) non obtruſit aliqua ex parte monimenta Scipionis ſed funditus ſuſtulit ac delevit: *ſommigen willen* obſtruxit *lezen.* 2) *opdringen*, *bij voorb.* alicui virginem, Terent.

rent. And. I, 6, 15. Ibid. Hec. III, 1, 26. 3) palpum alicui, Plaut. Pseud. IV, 1, 34, *mitschien door liefkozingen misleiden, iemand iet wijs maken.*

OBTRUNCATĬO, onis, f. *afsnijding, besnoeijing, bij voorb.* vitis, Colum. IV, 29, 4.

OBTRUNCO, avi, atum, are, 1) *afsnijden, besnoeijen, bij voorb.* vitem, Colum. IV, 29, 13. 2) *nederhouwen, in stukken houwen, stuksnijden, bij voorb.* pucrum obtruncat, Cic. Nat. D. III, 26 e poëta: regem obtruncant, Liv. I, 5 extr., i. e. *houwen neder:* hostes, Sallust. Jug. 67 (71) *en* 97 (102): cervos ferro, Virg. Georg. III, 345: capio fustem, obtrunco gallum (gallinaceum) furem, Plaut. Aul. III, 4, 10: ceteri vice pecorum obtruncabantur, Sallust. Fragm. ap. Non. 9. n. 5.

OBTUĔOR, uitus *of* tuus sum, 2. 1) *ergens heen zien, aanzien, bij voorb.* terram, Plaut. Bacch. IV, 4, 17: aliquem, Ibid. Most. I, 1, 66. Ibid. Amph. III, 2, 18, i. e. *aanzien: ook met* ad, *bij voorb.* tu isto ad vos obtuere, Ibid. Most. III, 2, 151, i. e. *zie daar toch heen enz.* 2) *zien, beschouwen, bij voorb.* non quis obtuerier, Plaut. Most. III, 2, 153, i. e. *zien, met de oogen waarnemen.* Not. *Men heeft ook* obtuor.

OBTUNDO, tūdi, tūsum *en* tunsum, 3. 1) *slaan, of op iet slaan, bij voorb.* os alicui, Plaut. Cas. V, 2, 50: sum obtusus pugnis, Plaut. Amph. II, 1, 59. *Wanneer men op de scherpte, bij voorb. van een degen slaat, maakt men die stomp: van daar* 2) *stomp maken, bij voorb.* gladios, Claudian. de Consul. Mall. Theod. 166: *van daar Tropisch, stomp maken, d. i. verzwakken, de kracht benemen, bij voorb.* aciem oculorum, Plin. H. N. XII, 25 med.: *dus ook* acies (oculorum) obtunditur auro i. e. *wordt verblind*, Claudian. de VI. Consul. Honor. 51: auditum, Plin. H. N. XXIV, 11 in., *het gehoor verzwakken: en Tropisch*, alicujus aures, Cic. Or. 66, *en* Timarch. ap. Cic. Verr. III, 67, i. e. *de ooren verdooven, maken, dat de ooren (door verveling of ekel) niet meer willen of kunnen hooren: iet te dikwijls of te lang zeggen: dus ook* aliquem *iemand door te veel of herhaald spreken bijna verdooven, hem eene zaak zoo dikwijls of zoo lang voorhouden, dat hij verdrietig wordt, en er niet langer van hooren mag, iemand verdrietig maken door te veel spreken, iemand te veel en tot walging toe voorpraten, met spreken of schrijven lastig vallen, plagen, bij voorb.* obtundere deos gratulando, Terent. Heaut. V, 1, 6, i. e. *lastig te vallen enz.:* aliquem rogitando obtundere, Ibid. Eun. III, 5, 6, i. e. *onophoudelijk vragen:* ne me obtundas de hac re saepius, Ibid. Ad. I, 2, 33: obtundis, tametsi intelligo, Ibid. And. II, 2, 11, i. e. *gij verdooft mij geheel met het veel spreken: dus ook* obtundis, Ibid. Phorm. III, 2, 30, *gij verdooft mij, ik ben zat (van het veel spreken), ik mag het niet meer hooren:* neque ego obtundam (vos) saepius eadem agendo, Liv. II, 15, i. e. *lastig vallen, plagen:* si somnum capere possem, tam longis te epistolis non obtunderem, Cic. Att. VIII, 1 extr., i. e. *lastig vallen, plagen:* cupio non obtundere te, Luccej. in Cic. Ep. ad Div. V, 14 extr.: non cessat obtundere (maritum), totam fabulam promeret scil. ut, Apulej. Met. IX med. p. 228, 7 Elm., i. e. *hem te bidden, te plagen, dat hij — verhaalen zou: dus ook* verba obtundentia, Gell. IV, 9 extr.: *van daar* obtundis, Terent. Phorm. III, 2, 30, i. e. *ik mag het niet langer hooren, het verveelt mij: verders* vocem, Cic. Or. II, 70. Liv. VII, 2, *stomp maken, d. i. verzwakken: dus ook* mentem, Cic. Tusc. I, 33: ingenia adolescentium, Cic. Or. III, 24: aegritudinem, Cic. Tusc. III, 16, i. e. *verzwakken, verzachten: dus ook het* Particip. Obtunsus *of meermaalen* Obtusus, a, um, a) *geslagen, bij voorb.* ore obtunso, Plaut. Cas. V, 1, 8. b) *stomp, bij voorb.* falx obtusa & hebes, Colum. IV, 24 extr.: dens vomeris obtusi, Virg. Georg. I, 262, *alwaar verscheidene* Codd. obtunsi *hebben:* pugionem obtusum, Tacit. Ann. XV, 54: telum obtusum, Ovid. Met. I, 471: cornua lunae obtusa, Plin. H. N. XVIII, 35: angulus obtusus, Lucret. IV, 356: *en Tropisch, stomp, d. i. verzwakt, zwak, mat, niet levendig, bij voorb.* obtusae vires, Lucret. III, 353: obtusum venenum, Calpurn. Ecl. V, 94: vigor animi obtusus, Liv. V, 18: acies (i. e. lux) stellarum, Virg. Georg. I, 395: vox obtusa i. e. *heesch, niet helder*, Quintil. XI, 3. §. 15: *dus ook* fauces, Ibid. §. 20: ne sit obtusior usus genitali arvo, Virg. Georg. III, 135. (*welke woorden*, Quintil. VIII, 6, 8, *herhaald worden*), *alwaar sommige* Codd. obtunsior *hebben:* aures i. e. *verdoofd, niet geschikt, om te hooren, stomp, het zij van het veel luisteren*, Auct. ad Her. III, 9 extr.: *dus ook* aures obtusae immiti murmure tubae, Sil. XI, 297, *of door andere zwakheid of ongemak*, Cels. II, 8 ante med. VIII, 14. Stat. Sylv. V, 1, 171: castrensis jurisdictio obtusior, Tacit. Agric. 9, i. e. *niet naauwkeurig, niet regelmatig, of behoeft niet veel verstand of kunst:* stomachus, Plin. Ep. VII, 3: *bijzonder van de oogen, zoo wel des ligchaams, als der ziel, bij voorb.* animi acies obtusior, Cic. Senect. 23 post init., *stomp: dus ook* homo obtusus i. e. *niet scherpzinnig, dom*, Cic. Fragm. ap. Lactant. III, 14 post med.: obtunso ingenio esse, Gell. XIII, 24 post med.: quo quid dici potest obtusius? Cic. Nat. D. I, 25: pectora obtusa, Virg. Aen. I, 567 (571): *stomp, zonder verstand, dom.*

OBTŬOR, 3. Depon. i. q. obtueor, *aanzien*, Acc. ap. Non. 2. n. 696.

OBTŪRĀMENTUM, i, n. *het geen men instopt, een stop of kurk*, Plin. Hist. Nat. XXXIII, 4 med.: Cadorum obturamentus, Ibid. XVI, 8 post med.

OBTURBĀTOR, oris, m. *een verwarrer*, Ascon. Ped. ad Cic. in Caecil. 15 extr.

OBTURBO, avi, atum, are, 1) *in wanorde brengen, verwarren, bij voorb.* aquam, Plin. H. N. VIII, 18, i. e. *troebel maken:* hostes, Tacit. Hist. III, 25: cf. Ibid. Ann. I, 66: *van daar* 2) *stooren, bij voorb.* solitudinem, Cic. Att. XII, 18 med.: scriptio & literae me non leniunt sed obturbant, Ibid. 16 extr., i. e. *stooren of verwarren mij:* ne me obturba, Plaut. Poen. I, 2, 49: itane me obturbat, Terent. And. V, 4, 23, i. e. *stoort mij in de reden, valt er mij gestadig in:* obturbatur militum vocibus Apronius, Tacit. Hist. III, 10, scil. *in de reden: dus ook* obturbatur (scil. ille), obstrepitur, Plin. Ep. IX, 13, 19, *doch, alwaar het ook* Impersonaliter *kan staan, men raasde daar tegen: dus ook* obturbabant patres scil. illum, Tacit. Ann. VI, 24, *maar het welk tot* n. 4. *hooren kan.* 3) *verwarren, confusus, verlegen maken, bij voorb.* lectorem vel auditorem, Sueton. Aug. 86 in.: literae me obturbant, Cic., *zie hier voor.* 4) *raazen of er tegen raazen, bij voorb.* obturbabant patres, Tacit., *zie hier voor:* obturbatur, obstrepitur, Plin. Ep., *zie hier voor.*

OBTURGESCO, ursi, 3. *zwellen, bij voorb.* pes obturgescit, Lucret. VI, 658: obturgescunt, Fest. in Boa: obtursi ebrius, Lucil. ap. Priscian. 9.

OBTŪRO, avi, atum, are, *toestoppen, bij voorb. eene opening, bij voorb.* foramina, Plin. H. N. XIX, 10: *dus ook* omnia (*openingen*), Varr. R. R. III, 16, 8: amphoras fasciculis, Colum. XII, 48 post med.: dolia opercalis, Vitruv. VII, 12: gutturem, Plaut. Aul. II, 4, 25: os, Ibid. Stich. I, 2, 57: nares, Plin. H. N. XX, 6: ulceras, Ib. XXXIV, 18 post med.: cf. Cato R. R. 154: partes eas (corporis) obstructas & obturatas, Cic. Fat. 5 post med.: aures, Horat. Ep. II, 2, 105: *van daar Tropisch*, amorem edendi, Lucret. IV, 867, i. e. *stillen.*

OBTŪSE, 1) *stomp.* 2) *dom, bij voorb.* quo quid dici potest obtusius? Cic. Nat. D. I, 25, *ten zij dit het* Neutrum *is, zie* Obtundo.

OBTŪSUS, a, um, *zie* Obtundo.

OBTŪTUS, us, m. *voor* obtuitus, *gelijk dan ook een* Cod. Ms. Valer. Flacc. VII, 88, obtuitu *voor* obtutu *heeft, het zien op iet, het heenzien, blik.* 1) *met den* Genitivus, Active, *bij voorb.* oculorum, *de blik der oogen, het richten der oogen op één voorwerp, het zien, bij voorb.* oculorum obtutum effugit animus, Cic. Univ. 8, i. e. *ontgaat den blik, kan niet gezien worden: dus staat meermaalen* obtutus oculorum, *bij voorb.* Cic. Or. III, 5. Quintil. I, 2 ante med.: *ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* obtutum in re figere, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arat., *den blik of het oog ergens op vestigen:* vultus languido obtutu stupet, Senec. Agam. 137: dum stupet obtutuque haeret defixus in uno, Virg. Aen. I, 495 (499): defixa Latinus Obtutu tenet ora, Ibid. VII, 249: obtutu tacito stetit, Ib. XII, 666: & tandem obtutu consurgit ab alto, Valer. Flacc. VII, 88. 2) *met den* Genitivus, Objective, *het aanschouwen, betrachten, bij voorb.* semper in obtutu mentem vetat esse malorum, Ovid. Trist. IV, 1, 39.

OBVĀGĪO, ire, i. q. vagio *schreijen, bij voorb. van kinderen en beesten, bij voorb.* ne pueri esurientes quasi haedi obvagiant, Plaut. Poen. Prol. 31.

OBVAGŬLO, are, *mitschien huilen, huilend klagen, bij voorb.* cui testimonium defuerit, is tertiis diebus ob portum (i. e. domum, *gelijk* Festus *zegt*) obvagulatum ito, Fest. in Obvagulatum *en* in Vagulatio e Legg. XII. Tab., i. e. *die ga drie dagen van huis tot huis, om getuigen te bezorgen. Anderen verklaaren het: die ga en hulle (schreije) rondom het huis van de partij.*

OBVALLO, avi, atum, are, *met eenen wal omgeven, verschansen, bij voorb.* urbem, Fest. in Ob: *van daar Tropisch*, locus (i. e. consulatus) omni ratione obvallatus, Cic. Agr. II, 1.

OBVĀRICĀTOR, oris, i. e. qui cuipiam occurrebat, quo minus is rectum iter conficeret, Paul. ex Festo. *Gevolglijk schijnt ook* Obvarico, are, *gewoon geweest te zijn*, i. q. obvarare.

OBVĀRO, are, *tegen zijn, hinderen, bij voorb.* consiliis, Enn. ap. Non. 2. n. 606.

OBVĔNĬO, vēni, ventum, 4. *van* ob i. e. ad, ante *en* venio, *gevolglijk* 1) *eigenlijk bejegenen, tegen komen, schijnt niet voor te komen: van daar* 2) *bejegenen, Tropisch, d. i. wedervaren, voorkomen, zich toedragen, voorvallen, bij voorb.* occasio, Plaut. Asin. II, 2, 15: vitium obvenit consuli, Liv. III, 23: quaecunque obvenissent, Sueton. Vesp. 21: id obvenit vitium, Cic. Phil. II, 33. (*te weten, bij de* Auspiciën). b) *ten deel worden, aan iemand komen, bij voorb. door het lot, geluk enz., bij voorb.* hereditas alicui obvenit, Cic. Verr. II, 7. Plin. Ep. VII, 11, i. e. *bekomt ze: dus ook* legatum mihi obvenit modicum, Plin. Epist. V, 1 in.: mihi fundus hereditate obvenit, Varr. R. R. I, 12: Paphlagonia, quae non armis sed adoptione testamenti hereditaria patri suo obvenisset, Justin. XXXVIII, 5: tibi obvenit iste labos, Plaut. Truc. II, 6, 40: quibus eae partes ad defendendum obvenerant, Caes. B. G. VII, 81: provinciae decernuntur; Scipioni obvenit Syria, Caes. B. C. I, 6: simul atque ei sorte provincia Sicilia obvenit, Cic. Verr. II, 6: Cum Scipioni obvenisset Syria, Cic. Phil. XI, 7, i. e. *werdt hem ten deel; hij kreeg deze Provintie.* 2) *tot iet komen, bij voorb.* pugnae, Liv. XXIX, 34, i. e. *nog bij den veldslag komen, om dien bij te woonen.*

OBVENTĬO, onis, f. 1) *het toe- of aankomen, het ontmoeten.* 2) *het geen iemand ten deel wordt of ontmoet, het geen men toevallig of boven dien verdient, inkomste uit verdienste, bij voorb. uit verhuuringen, rijden enz., bij voorb.* obventiones ex aedificiis, ex areis & ceteris, Pandect. VII, 1, 7: in redituum spe & obventionum, Ibid. XXVII, 9, 5: ad quem obventiones & reditus omnes perveniunt, Ibid. XIV, 1, 1 post med.

OBVERBĔRO, are, i. q. verberare, *slaan, kloppen, afkloppen, bij voorb.* infcensum (asinum) baculo obverberans, Apulej. Met. VII post med. p. 198, 34 Elm.: ferula nates ejus obverberans, Ibid. IX post med. p. 230, 11 Elm.: aliquem pugnis, Ibid. p. 221, 9.

OBVERSOR, atus sum, ari, *zich ergens bevinden, zich vertoonen, bij voorb.* vestibulo, Liv. II, 54. VI, 16, *in den voorhof: dus ook* limini, Plin. Ep. VI, 16 post med.: obversatur foribus horror, Ibid. Paneg. 48: *ook zonder* Dativus, *bij voorb.* obversans in urbe inter coetus cet., Tacit. Ann. III, 37: sedebant judices, obversabantur advocati, Plin. Ep. V, 21: ne incommodus obversaretur, Liv. XXXV, 15: *bijzonder van oogen, ooren en de ziel, wanneer men het ook vertaalt, zweeven, zich toonen enz., bij voorb.* ante oculos mihi obversatur reipublicae dignitas, Cic. Sext. 3: memoria cladis non animis modo sed prope oculis obversabatur, Liv. XXXV, 11: Aegro eadem in somnis obversata species, Liv. II, 36, *toonde zich, verscheen:* obversantur animo honestae species, Cic. Tusc. II, 22: res publica obversabatur ante oculos exstinctoris sui, Cic. Dom. 55 extr.: apertam speciem obversari ante oculos, Liv. II, 59.

OBVERSUS, a, um, *zie* Obverto.

OBVERTO, ti, sum, 3. *te gemoet of tegen iet keeren, draajen of wenden, bij voorb.* arcus in aliquem, Ovid. Met. XII, 605: fenestras in aquilonem obverti oportere, Plin. H. N. XIV, 21: proras pelago, Virg. Aen. VI, 3: cornua alicui, Plaut. Pseud. IV, 3, 5: acies turbata est, dum ad — clamorem flectere cornua & obvertere ordines volunt, Liv. XXVII, 18 post med.: terga axi, Virg. Georg. II, 271: ora ob (i. e. ad) os alicujus, Cic. ad Div. IX, 26 e poëta: *dus ook* obverti *heengewend worden, zich heenwenden, heendraaien, heenkeeren, bij voorb.* in hostem, Liv. VI, 24: in aciem, Liv. VI, 7: *dus ook* obversus in agmen, Ovid. Met. XII, 467: capita sunt obversa soli, Colum. VII, 3 extr.: obversus ad matrem, ait, Tacit. Ann. IV, 54: Romani adversus solem, pulverem, Eurum obversi, Flor. II, 6 ante med.: in aquilonem obversas vites & arbores poni suasere, Plin. H. N. XVII, 3: *ook zonder* Praepositie, *bij voorb.* orientem obversus, Apul. Met. II post med. p. 127, 16 Elm.: *van daar* obverti 1) *wederstaan, bij voorb.* profligatis obversis, Tacit. Ann. XII, 14. 2) *Tropisch, zich, d. i. zijne neiging tot iet keeren, bij voorb.* ad eadem obversus, Tacit. Hist. III, 83, i. e. *bezig of geneigd, overgegeven:* obversis militum studiis, Ibid. 11, i. e. *geneigd, genegen.*

OBVĬAM *voor* OB VIAM, *eigenlijk tegen over op den weg, of aan den weg, bij voorb.* obsistere obviam alicui *iemand in den weg treden*, Plaut. Amph. III, 4, 2. Capt. IV, 2, 11: *van daar* 1) *te gemoet, te weten, op straat of in het gaan, bij voorb.* obviam ire alicui, Cic. Mur. 32, *of* prodire, Cic. Phil. II, 24. Cic. Mur. 33, *of* procedere, Cic. Phil. II, 22, *of* proficisci, Caes. B. G. VII, 12, *of* contra venire, Ibid. 28, *of* progredi, Liv. VII, 10, *of* occedere, Plaut. Asin. II, 3, 24. Ibid. II, 4, 6, *of* adcedere, Ibid. Pseud. I, 3, 20, *of* se ferre, Cic. Planc. 40, *of* se offerre, Terent. Ad. III, 2, 24, *of* se dare, Liv. I, 16, *of* occurrere, Plaut. Epid. II, 2, 30. Liv. IV, 40, *te gemoet gaan, ontmoeten: dus ook* obviam effundi, *te gemoet storten, of bij hoopen te gemoet gaan, bij voorb.* omnibus ordinibus obviam effusis, Liv. V, 23: obviam venire, *te gemoet komen*, Cic. Mur. 33: properare, Cic. ad Div. XIV, 5: mittere, Cic. ad Div. III, 7. Cic. Att. XII, 5, *te gemoet zenden: ook* obviam alicui fieri, Cic. Mil. 10, *of* esse, Plaut. Bacch. IV, 4, 18, i. e. *bejegenen, d. i. ontmoeten op straat: dus ook* quis hic est, qui meis oculis obviam objicitur? Plaut. Pseud. II, 1, 18: minas, quas promisi, obviam ei ultro deferam, *te gemoet brengen*, Ibid. IV. 8, 5: ipse est, quem volui obviam, Terent. Phorm. I, 4, 19: eum cum habuisset forte obviam, Gell. XVII, 4. *Van daar* obviam esse, *Tropisch, d. i. bij de hand zijn, bij voorb.* nec fucis ullum mantellum obviam est, Plaut. Capt. III, 3, 6: *dus ook* tibi nulla aegritudo est animo obviam, Plaut. Stich. IV, 1, 16, i. e. *bejegent, ontmoet, wedervaart:* obviam ire periculis, Sallust. Jug. 7, *in de gevaren gaan, ze niet schuwen: van daar* 2) ire obviam *te gemoet gaan, met oogmerk, om zich te verzetten, van aanval, bij voorb.* hostibus, Sallust. Cat. 6: alicui, Cic. Att. IV, 16 post med., *alwaar men denken moet* eunt: irae, Liv. IX, 14: coeptis, Liv. XXIII, 28: crimini, Liv. IX, 26: cupiditati hominum, Cic. Verr. I, 41: superbiae nobilitatis, Sallust. Jug. 5: injuriae, Ibid. 14 (17): sceleri, Ibid. 22 (25): actionibus Gracchorum, Ibid. 42 (46): periculis, Sallust., *zie hier voor:* fraudibus, Tacit. Ann. VI, 16: sententiae, Ibid. Hist. II, 33: audaciae temeritatique, Liv. IV, 2: *van daar genezen, helpen, bij voorb.* timori, Tacit. Hist. IV, 46: infecunditati terrae, Tacit. Ann. IV, 6: dedecori, Ibid. XIII, 5: ni Caesar obviam isset, Ibid. IV, 64.

OBVĬGĬLO, are, *bij iet waaken, waakzaam zijn: van daar* obvigilatus, a, um, *bij voorb.* obvigilato est opus, Plaut. Bacch. III, 2, 14, *er is waakzaamheid nodig, ik moet waakzaam zijn.*

OBVĬUS, a, um, *van* ob *en* via, *eigenlijk, op den weg te vinden of liggend, in 't gaan voorkomende: van daar ontmoetende, bejegenende, te gemoet gaande, het zij het met opzet of bij geval gebeurt, gemeenlijk wordt het, te gemoet, vertaald, bij voorb.* obvium alicui esse, Cic. Mil. 18. Liv. X, 35 in. XXVI, 39 in., *of* fieri, Auct. B. Afr. 89, i. e. *bejegenen:* dare se alicui obvium, Liv. I, 16 post med.: literas alicui obvias mittere, Cic. Att. VI, 5, *te gemoet:* Fac, ut literae mihi volent obviae, Cic. Att. VI, 4 extr., *te gemoet vliegen:* quo in loco inter se obvii fuissent, Sallust. Jug. 79 (81): quem primum obvium habuisset, Justin. I, 6: labentibus obvius undis carpe viam, Ovid. Met. XI, 138: obvia nescio quot pueri mihi turba minuta venerat, Prop. II, 29 (28) 3: cui mater se tulit obvia, Virg. Aen. I, 314 (318): obvia cui Camilla occurrit, Ibid. XI, 498: ferebant obvia securis ubera lactis oves, Tibull. I, 3, 46: libellus ab obvio quodam porrectus, Sueton. Caes. 81: effusa omnis obvia turba, Liv. XLIV, 46: ut in obvio classi hostium essent *voor* obvii, Liv. XXXVII, 23 in.: castra obvia hosti posuerunt, Liv. XXVI, 25 extr.: *van daar* 1) *van zaken, te gemoet te vinden of liggende, voorkomende, bij voorb.* montes, qui obvii erant itineri, Nep. Eum. 9: flamina obvia, *tegen waajende enz.*, Ovid. Met. I, 528: arbor, Virg. Georg. IV, 21: castra, Liv., *zie hier voor.* 2) *in den weg liggende, d. i. blootgesteld, bij voorb.* furiis ventorum, Virg. Aen. X, 694: Grajis, Ibid. III, 498: vulneri, Senec. Herc. Fur. 485. 3) *het geen iemand ligt en zonder moeite overkomt of wedervaart, ligt, voor 's hands, bij voorb.* opes obvias deferre deos, Tacit. Ann. XVI, 2: laus, Gell. V, 1: cum obvium esset dicere, Ibid. III, 14 post med.: quidquid venerit obvium loquamur, Martial. XI, 7, 7, i. e. *het geen ons invalt:* virtus, Quintil. XII, 2 in. 4) *die ieder een gaern te gemoet gaat: van daar gedienstig, bij voorb.* homo, Plin. Ep. I, 10 in.: voluntas, Quintil. VIII, 4, 23: comitas, Tacit. Ann. II, 2. 5) *bloot, ongedekt, bij voorb.* calvitium, Apul. Met. XI extr.

OBUMBRO, avi, atum, are, *beschaduwen, bij voorb.* humum, Ovid. Am. II, 16, 10: coma humeros, ut lucus, obumbrat, Ibid. Met. XIII, 845: aethera telis, Virg. Aen. XII, 578: *men kan het in deze plaats ook, bedekken, vertaalen: doch, beschaduwen, overschaduwen, is dichterlijker:* vitem, cujus palmite omnis Asia obumbraretur, Justin. I, 4: nubes solem obumbrant, Plin. H. N. II, 42: *ook met den* Dativus, *bij voorb.* melior vitis, quando sibi ipsa non obumbrat, Ibid. XVII, 21 extr.: *van daar* 1) *verduisteren, bij voorb.* nomen, Tacit. Hist. II, 32: sapientiam vino obumbrari (*een spreekwoord*), Plin. H. N. XXIII, 1 post med. 2) *bedekken, bij voorb.* humum, Ovid.: humeros, Ovid.: aethera, Virg., *zie hier voor:* non obumbrato vel obtecto calvitio, Apul. Met. XI extr.: *van daar Tropisch, bedekken, verheelen, verschoonen, bij voorb.* crimen, Ovid. Her.

XVII.

XVII, 48. Ibid. Pont. III, 3, 75: simulationem lacrymis, Petron. 101. 3) *verdedigen*, *bij voorb.* nomen reginae, Virg. Aen. XI, 285.

OBUNCTUS, a, um, *zie* Obungo.

OBUNCŬLUS, a, um, *inwaards gebogen*, *bij voorb.* cingula, Titinn. ap. Non. 14. n. 1.

OBUNCUS, a, um, *inwaards gebogen*, *inwaards krom*, *bij voorb.* rostrum, Virg. Aen. VI, 597: pedes obunci (aquilae), Ovid. Met. VI, 516: *dus ook* morsu obunco *van den adelaar*, Claudian. B. Gild. 470: hamus, Ovid. de nuce 115.

OBUNDATĬO, ōnis, f. i. q. exundatio, *overloping*, *overstrooming*, *bij voorb.* fluminis, Flor. IV, 2 ante med.

OBUNGO, nxi, nctum, 3. i. q. ungo, *zalven*, *bezalven: van daar* obunctus, a, um, *bij voorb.* capillus guttis Arabicis obunctus, Apul. Met. II ante med. p. 118, 32 Elmenh.: oculis obunctis graphice, Ibid. VIII post med. p. 214, 4 Elmenh.

OBVOLVO, vi, utum, 3. *inrollen*, *inwikkelen*, *bij voorb.* caput, Cic. Or. 22. Cic. Verr. V, 28. Liv. IV, 12 extr. Sueton. Cal. 51: caput toga, Sueton. Caes. 82: os obvolutum folliculo, Cic. Invent. II, 50. Auct. ad Her. I, 13: brachium lanis fasciisque obvolutum, Sueton. Dom. 17: obvolutus & obligatus corio devehatur in profluentem, Auct. ad Her. I, 13: limpido tegmine crines madidos obvolutae, Apulej. Met. XI. p. 261, 31 Elm.: res in sudario obvolutae, Ibid. in Apolog. p. 309, 37: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* fax obvoluta sanguine, Pacuv. ap. Cic. ad Div. I, 31: vitium verbis decoris obvolvas, Horat. Sat. II, 7, 42, i. e. *inrollen*, *bedekken*, *bemantelen*.

OBVOLUTUS, *zie* Obvolvo.

OBURO, ussi, ustum, 3. *aanbranden*, *verzengen*, *verbranden*, *bij voorb.* obustus torris, Virg. Aen. VII, 506: sudibus obustis, Virg. Aen. XI, 894, i. e. *door branden gehard: dus ook* sude obusta, Ovid. Met. XII, 299: robore obusto, Sil. IV, 284: gleba semper obusta gelu, Ovid. Trist. V, 2, 66.

OCCAECATIO, *zie* Obcaecatio.

OCCAECO, *zie* Obcaeco.

OCCALLATUS, OCCALESCO, OCCALLESCO, *zie* Obcallatus, Obcalesco, Obcallesco.

OCCĂNO *of* OBCANO, ui, 3. i. q. occino, *zingen*, *zich laten hooren*, *blazen*, *bij voorb.* jussu Metelli cornicines occanuere, Sallust. Fragm. Hist. I Ed. Cort. p. 954. Tum Sentius occanere cornua tubasque jussit, Tacit. Ann. II, 81.

OCCANTO, are, *zie* Obcanto.

OCCĀSĬO, ōnis, f. *van* occasum, *het Supinum van het* Verbum occido *of* obcido, *het welk ook voor* cadere *zich toedragen enz.*, *gebruikelijk kan geweest zijn: gevolglijk eigenlijk het zich toedragen*, *toeval enz.: van daar* obcasio *eigenlijk zou moeten geschreven worden*, 1) *gelegenheid*, *d. i. bekwame tijd*, *een bekwaam tijdstip tot iet*, *wanneer men het ook somtijds tijd*, *tijdpunt*, *kan vertaalen*, *bij voorb.* occasionem nancisci, Cic. Verr. II, 25, *of* capere, Plaut. Pseud. IV, 3, 5. Auct. B. Afric. 56, i. e. *bekomen:* omittere, Cic. Leg. I, 2, *of* amittere, Cic. Caecin. 5 extr., *of* praetermittere, Caes. B. C. III, 25, *of* dimittere, Nep. Milt. 3, *laten vaaren*, *voorbij laten gaan:* adripere, Liv. XXXV, 12 extr., i. e. *aangrijpen: dus ook* capere *aangrijpen of bekomen*, *zie hier voor:* avidissime ample-
ct., Plin. Ep. II, 13: sumere, Plin. H. N. II, 1: quaerere, Senec. Benef. III, 14: tenere, *vast houden*, Cic. Leg. I, 2: captare, Cic. Harusp. 25 extr., *daar naar trachten:* occasio offertur, Cic. Manil. 2, i. e. *biedt zich aan:* occasionem alicui dare, Nep. Dion. 4, *of* praebere, Sueton. Galb. 17: *dus ook* ut primum occasio data est, Cic. ad Div. XII, 24: *dus ook* occasione data, *bij gelegenheid*, Cic. Phil. VII, 6, *waar voor* capta occasione, Auct. B. Afric. 56, *en* oblata occasione, Sueton. Caes. 73, *staat:* habere, Planc. in Cic. Epist. ad Div. X, 8. Liv. XXXVIII, 33: non deesse occasioni, Caes. B. C. III, 79, *gebruiken:* per occasionem, *met gelegenheid*, *bij gelegenheid*, Liv. XXX, 3: *dus ook* per occasiones, Sueton. Aug. 41: *dus ook* per omnem occasionem, Sueton. Claud. 11: *dus ook* ex occasione, Ibid. Caes. 60: ex occasionibus, Senec. de Tranq. 1 in.: omni occasione, Sueton. Claud. 42: ne suam putent occasionem, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 4 extr.: ex incommodo alieno suam occasionem petere, Liv. IV, 58, *in troebel water willen visschen*, *zich eens anders ongeluk ten nutte willen maken:* si fuerit occasio, Cic. Att. V, 18 post med.: simul ac ei occasio visa est, exercitum deseruit, Cic. Verr. I, 13: videtur tempus venisse & occasio, Plaut. Trin. IV, 2, 157. Not. *Er volgt zeer dikwijls de* Genitivus, *bij voorb.* Cic. Verr. II, 25: *gevolglijk ook het* Gerundium *in* di, *gelijk bekend is*, *bij voorb.* opprimendi, Cic. Mil. 15: *doch*, *echter somtijds ook de* Infinitivus, *ook* ad *en* ut, *bij voorb.* cumulare benefacta, Plaut. Capt. II, 3, 62: occasio ad occupandam Asiam, Cic. Manil. 2: ad opitulandum, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8 post init.: Non habeo occasionem, ut fabuler, Plaut. Epid. V, 1, 38: dederit occasionem, ut cet., Cic. Partit. 8 extr. 2) *gelegenheid*, *om iet te hebben*, *d. i. vermogen*, *doenlijkheid*, *bij voorb.* solitudinis, Tacit. Ann. XV, 50. 3) *gelegenheid om iet te hebben*, *d. i. voorraad*, *bij voorb.* lapidum, Plin. H. N. XXXVI, 26: si vetusti olei non sit occasio, Ibid. XXIII, 4: genus id fabricatur ex — quercu vel subere: nam oleae rara occasio est, Colum. IX, 1 in.: stagnum vel exciditur in petra, cujus rarissima est occasio, vel in litore, Ibid. VIII, 17 in.

OCCASIUNCŬLA, ae, f. i. q. occasio, *gelegenheid*, Plaut. Trin. IV, 2, 132.

OCCĀSUS, a, um, *zie* Occido.

OCCĀSUS *of* OBCASUS, us, m. 1) *ondergang*, *d. i. het einde*, *bij voorb.* reipublicae, Cic. Sull. 11. Pis. 8: post obitum occasumque nostrum, Cic. Pis. 11, *alwaar* Cicero *zijne ballingschap verstaat:* Trojae, Virg. Aen. I, 238 (242): cf. II, 432: *van daar ondergang*, *d. i. de dood*, *bij voorb.* Eumenis, Nep. Eum. 13: Aelii, Cic. Acad. I, 2 extr. 2) *de ondergang der zon*, *starren enz.*, *bij voorb.* solis, Caes. B. G. I, 50. II, 11. III, 15. V, 8. Sallust. Jug. 68 (71): ante occasum Majae, Virg. Georg. I, 225: ortus occasusque signorum, Quintil. I, 4: stellae Veneris & Mercurii insequuntur adeptaeque occasu matutino conduntur, Plin. H. N. II, 15: *van daar* a) *volstrekt*, *de ondergang der zon of de avond*, *bij voorb.* praecipiti in occasum die, Tacit. Hist. III, 86: quique bibit Gangen aut nigrum occasibus intrat Oceanum, Stat. Theb. I, 686. b) *de avond*, *d. i. de hemelstreek naar den avond*, *het westen*, *bij voorb.* inter occasum solis & septentriones, Caes. B. G. I, 1: *en zonder* solis, Virg. Aen. IX, 662. XI, 317. 3) *gelegenheid*, *bij voorb.* hic occasus datus est, Enn. ap. Fest.: occasu' juvat res, Enn. Ibid.: ast occasus ubi tempusve audere repressit, Enn. Ibid.

OCCĀTĬO, ōnis, f. *het eggen*, Cic. Senect. 15. Colum. XI, 2, 60. Plin. H. N. XVIII, 20. *Het zal van* occaecare (obcaecare) *komen*, *bij voorb.* occatio occaecatio est, Seren. ap. Non. 1. n. 306: Terra id (semen) occaecatum cohibet; ex quo occatio, quae hoc efficit, nominata est, Cic. loc. cit.

OCCĀTOR, ōris, m. *een egger*, Colum. II, 13: occator (malorum), Plaut. Capt. III, 5, 4, *boertend.* Not. occator *als eene Landgodheid*, *die over het eggen het opzicht heeft*, *of bij het eggen aangeroepen wordt*, Fab. Pictor. ap. Serv. ad Virg. Georg. I, 21.

OCCĀTŌRĬUS, a, um, *tot den egger of het eggen behoorende*, *bij voorb.* opera, Colum. II, 13.

OCCĒDO *of* OBCEDO, essi, essum, 3. *gaan of ergens heen gaan*, *bij voorb.* alicui obviam, Plaut. Asin. II, 3, 24. II, 4, 6. Stich. V, 2, 24: In alicujus conspectum, Ibid. Most. V, 2, 4.

OCCENTO, avi, atum, are, (*eigenlijk* Obcento *van* Cano) 1) *bij of aan iet zingen*, *bij voorb.* ostium, Plaut. Pers. IV, 4, 20. Merc. II, 3, 73, *aan de deur of tegen de deur zingen:* quid si adeam ad fores atque occentem? Ibid. Curc. I, 2, 57, i. e. *en daar zing*, *doch*, *het kan ook enkel*, *zingen*, *zijn.* 2) *zingen*, *aanstemmen*, *bij voorb.* hymenaeum, Plaut. Cas. IV, 3, 8: *doch*, *dewijl de* Codd. offendam *hebben*, *zoo wil* Gronovius offundam *lezen: ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* adeam ad fores atque occentem, Plaut., *zie hier voor.* 3) i. q. convicium facere, Fest.: *en ook haalt men aan* si quis occentavisset sive carmen condidisset, Cic. Fragm. de Rep. IV. Ed. Ernest. p. 1080: *doch*, *anderen lezen* actitavisset, *en zoo heeft de* Edit. Ernest.

OCCENTUS *of* OBCENTUS, us, m. *het zingen*, *bij voorb.* soricis, Plin. H. N. VIII, 57. Valer. Max. I, 1, 5.

OCCEPSO, *zie* Occipio.

OCCEPTO, are, i. q. occipio, incipio, *aanvangen*, *beginnen*, *bij voorb.* insanire, Plaut. Men. V, 5, 18 *en* 32: sive occeptassit *voor* occeptaverit, Ibid. Rud. III, 4, 70.

OCCĬDENS, *zie* Occido, *met een lange of korte* I.

OCCIDENTĀLIS, e, *westelijk*, *bij voorb.* ventus, *westenwind*, Gell. II, 22: latus septentrionis, Plin. H. N. XVIII, 34 extr.

OCCĪDĬO, ōnis, f. *nedersabeling*, *van een geheelen hoop of leger*, *geheele verdelging*, *gantschlijke ondergang*, *bij voorb.* orare, ne in occidione victoriam poneret, Liv. III, 28 extr., i. e. *in de geheele nedervelling of doading:* Nec ad occidionem gens (apum) interimenda est, Colum. IX, 15, i. e. *geheel*, *met tak en wortel: dus ook van wijnstokken*, ne ad occidionem universum genus perduci patiamur, Ibid. IV, 7: *van daar* occidione occidere *geheel nederhouwen*, *bij voorb.* equitatum, Cic. ad Div. XV, 4 ante med.: cum duo exercitus prope occidione occisi essent, Liv. XXVIII, 43: tot exercitus occidione occisos, Liv. XXX, 32: *dus ook* occidione caedere, Justin. XXVI, 2. XXVIII, 2: occidione occumbere, Tacit. Ann. XII, 38: equi, viri, cuncta victa occidioni dantur, Ibid. XIII, 57: oc-

occidioni exemti sunt, Ib. XII, 56 extr.: vicisse Graecos & Mardonii copias occidione cecidisse, Justin. II, 14, *alwaar* cecidisse *van* cado *is, maar ook van* caedo *zijn kan.*

OCCIDO, di, sum, 3. *ten gronde slaan, bij voorb.* aliquem pugnis, Terent. Ad. IV, 2, 20: *ook van levenloze dingen, bij voorb. van de aarde bij het eggen, bij voorb.* quod (terrae s. vineae) ita occidunt, occare dicunt, Varr. R. R. I, 31 in., *doch, het zou ook in deze beide plaatsen kunnen zijn, slaan: van daar* 1) *ten gronde helpen, verderven, ongelukkig maken, bij voorb.* me occidisti astutiis, Terent. Phorm. IV, 3, 67: res est occisa, i. e. *verloren, verdorven*, Plaut. Capt. III, 4, 7. Pseud. I, 5, 8: ego sum occisissimus, Plaut. Cas. III, 5, 52. 2) *dooden, nederhouwen, bij voorb. in het vechten*, aliquem, Cic. Phil. XIV, 14. Caes. B. G. V, 36. Liv. III, 23: occidione, *zie* Occidio: *met een mes*, Cic. Fin. II, 29 extr.: veneno, Sueton. Claud. 44: occisa morsu aspidis animalia, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.: *van daar Tropisch, iemand bijkans dooden, d. i. zoo plagen, dat hij wel zou willen sterven, martelen, plagen, bij voorb.* occiditque legendo, Horat. Art. 457: saepe rogando, Ibid. Epod. XIV, 5: cf. Plaut. Men. V, 5, 23. Pseud. IV, 1, 21.

OCCĬDO, idi, asum, 3. *vallen of nedervallen, bij voorb.* alii super alios occiderent, Liv. XXI, 35 extr.: signa de coelo ad terram occidunt. Plaut. Rud. Prol. 8: *doch, de Ed. Gronov. heeft* accidunt: *dus ook* Plaut. Amph. V, 1, 14, prae metu occidere i. e. *op den grond vallen: van daar* 1) *omkomen, ondergaan, zijn einde bereiken, sterven, bij voorb.* in bello, Cic. ad Div. IX, 5: Eudemus proelians ad Syracusas occidit, Cic. ad Div. I, 25: exstincto calore occidimus ipsi & exstinguimur, Cic. Nat. D. II, 9: sperans eum (scil. in bello) occasurum, Sallust. Jug. 7: occidit ille Psittacus, Ovid. Am. II, 6, 37: occidit ille vulnere, Ibid. Met. VI, 265: occidit a forti Achille i. e. occisus est, Ibid. Met. XIII, 597: occidat aeterna morte, Valer. Flacc. VII, 282: occiderit ferro Priamus? Virg. Aen. II, 581: regina dextra occidit ipsa sua, Ibid. XII, 659: occidit Troja, Ibid. 828: occidet & serpens & herba veneni, Ibid. Ecl. IV, 24: quae cito occidunt, velocia sunt, ut ficus, punica, prunus, Plin. H. N. XVII, 17: ut hic ornatus (mundi) nunquam dilapsus occidat, Cic. Acad. IV, 38: lucernis occidentibus oleum infundere, i. e. *die uit willen gaan*, Petron. 22 extr.: *dus ook* memoria, *bij voorb.* ne sacrorum memoria occideret, Cic. Leg. II, 19: rerum memoria cum illo occidisset, Cic. Amic. 27 extr.: oculorum lumen occidit, Lucret. III, 416: fundi atque aedes occiderunt mihi, Plaut. Truc. I, 2, 72: beneficium, Cic., *zie hier na:* vita occidens, Cic. Tusc. I, 45. 2) *ondergaan, te gronde gaan, verloren gaan of zijn, bij voorb.* sin plane occidimus, Cic. Q. Fr. I, 4 post med.: spes occidit, Plaut. Most. II, 1, 2. Horat. Od. IV, 4, 70: vestra beneficia occasura esse, Cic. Mil. 36 extr., *verloren zullen gaan, vergeefsch zullen zijn:* funditus occidimus, Virg. Aen. XI, 413: fundi atque aedes, Plaut., *zie hier voor:* memoria sacrorum, Cic., *zie hier voor:* lumen oculorum, Lucret., *zie hier voor:* causa occidit i. e. nulla est, Lucret. II, 789: occidit ad nihilum funditus ardor omnis, Ibid. I, 696: *van daar* Occidi *ik ben verloren, d. i. ongelukkig*, Terent. And. III, 4, 13 *en* 26. Ibid. Eun. II, 3, 1. V, 1, 11: nulla sum, nulla sum: tota tota occidi, Plaut. Cas. III, 5, 1. 3) *ondergaan, schijnbaarlijk, van de zon, gesternten enz., bij voorb.* sol occidit, Liv. XXXIX, 26: Capra occidit, Colum. XI, 2 prope fin. §. 94: Aquila vespere occidit, Ibid.: Canicula vespere occidit, Ibid.: soles (i. e. dies) occidere & redire possunt; nobis cum semel occidit brevis lux cet., Catull. V, 4: *van daar* cometes nunquam in occasura parte coeli est i. e. occidua, Plin. H. N. II, 25 med.: *van daar* sol occidens, Liv. XXII, 7 extr., *de avond, d. i. zonne-ondergang, avondtijd: daar voor staat ook* sol occasus, *bij voorb.* ante solem occasum, Plaut. Epid. I, 2, 41: post solem occasum, *na zonne-ondergang*, Gell. III, 2 in.: a sole occaso, Ibid.: sol occasus suprema tempestas esto, Gell. XVII, 2 ex Legg. XII Tabb.: sole occaso, Quadrigar. ap. Gell. Ibid.: ad solem occasum, Plaut. Men. V, 7, 33: *van daar* occidens, scil. sol, *de westenstreek*, Cic. Nat. D. II, 66. Horat. Epod. I, 13. Catull. XXIX, 13: occidens aestivus, i. e. *de streek, waar de zon, in den zomer, ondergaat, bij voorb.* balnearia occidenti aestivo advertantur, Colum. I, 6 in.

OCCIDŬUS, a, um, *ondergaande, bij voorb.* sol, *bij voorb.* sole occiduo, *bij den ondergang der zon*, Gell. XIX, 7: *ook is* sol occiduus *het Westen, westerstreek*, Ovid. Fast. V, 558: *dus ook* dies, i. e. *westerstreek*, Ibid. 832: nox, Calpurn. Ecl. III, 82, *ondergaande nacht: dus ook* sub occiduas noctis habenas, Stat. Theb. III, 33: hora occidua i. e. *de avond*, Calpurn. Ecl. V, 34: *van daar* a) *Tropisch*, senecta, Ovid. Met. XV, 227, i. e. *nabij den dood.* b) *westelijk, bij voorb.* aquae, Ovid. Fast. I, 314, i. e. *westerzee: dus ook* domos i. e. *westerstreek*, Stat. Sylv. I, 4, 73. Theb. I, 200: Mauri, Lucan. III, 294: cardo, Ibid. IV, 672: montes, Valer. Flacc. II, 621.

OCCĬNO, inui, entum, 3. i. q. cano *zingen, zich (met de stem) laten hooren, (zoo als* cano *cet.), bij voorb.* haec animalia (i. e. aves) inter se vario tempore — occinunt & occipiunt carmine, Apul. Flor. 2 med. p. 349, 20 Elm.: *zoo ook van de wichelvogelen, als zij zich laten hooren; zij mogen dan gelukkig of ongelukkig zingen, bij voorb.* si occinuerit avis? Liv. VI, 41 extr.: corvus clara voce occinuit, Liv. X, 40.

OCCĬPIO, epi, eptum, 3. i. q. incipio, 1) *aanvangen, beginnen*, a) *zonder* Casus, i. e. *beginnen, bij voorb.* juventas occipit, Lucret. V, 887, *vangt aan, begint, neemt een begin:* dolores occipiunt, Terent. Ad. III, 1, 2: hyems occipiebat, Tacit. Ann. XII, 12 extr. b) *met den* Infinitivus, *bij voorb.* fieri, Plaut. Mil. IV, 8, 52: agere, Liv. I, 7: loqui, Plaut. Trin. IV, 3, 35. c) *met den* Accusativus, *bij voorb.* quaestum, Terent. And. I, 1, 52: sermonem cum aliquo, Terent. Eun. IV, 1, 8: principium (sermonis) cum aliquo, Plaut. Stich. I, 2, 17: cantionem, Ibid. V, 5, 19: *van daar aanvangen, aanvaarden, bij voorb.* magistratum, Liv. V, 9 *en* 11. XXX, 50. Not. a) *Ook is het* Passivum *in gebruik, bij voorb.* quod occeptum est, Plaut. Pseud. IV, 1, 49: hoc occeptum est, Terent. Heaut. IV, 1, 36: *doch, dit laatste behoort tot* n. 2. *Ook met den* Infinitivus Passivi, *bij voorb.* fabula occepta est agi, Terent. Eun. Prol. 22. b) Occepso, is, it, *voor* occepero cet., Plaut. Amph. II, 2, 41. Cas. V, 4, 22. Asin. IV, 1, 49. c) *In* Perfecto *vindt men het ook met de* oc *geschreven, bij voorb.* occoepit, Tacit. Hist. II, 16: occoeperit, Plaut. Amph. II, 2, 92, *als of het van* Coepi *was.* 2) *aanvangen, d. i. ondernemen, bij voorb.* qua hoc occeptum est causa? Terent. Heaut. IV, 1, 36.

OCCĬPĬTĬUM, i, n. *het achterdeel des hoofds, achterhoofd*, Plaut. Aul. I, 1, 25. Cels. III, 18 med. IV, 2. Sect. 1. Plin. H. N. XI, 29 extr.: frons occipitio prior, *zie* Frons: *van daar* dominus, simulac vidit occipitium vindemiatoris cet. i. e. simul vindemiator relictis uvis abiit seu terga dedit, Varr. R. R. I, 8 extr.: Caesar reversionem fecit, ne post occipitium — exercitus — relinqueret, Varr. ap. Non. 4. n. 32, i. e. *achter uit, op den rug.*

OCCĬPUT, ipitis, n. *het achterdeel des hoofds, achterhoofd*, Pers. I, 62.

OCCĪSĬO, onis, f. 1) *dooding, moord, bij voorb.* parentis, Cic. Invent. I, 26 in.: vulnera & fortissimorum occisiones, Apul. Met. VI post med. p. 184, 2 Elm.: tu vim negabis esse factam, si caedes & occisio facta non erit? Cic. Caecin. 14 extr. 2) *voor* occidio, *de geheele verdelging of nedersabeling, bij voorb.* occisione occidere copias, Cic. Phil. XIV, 14 in., i. e. *volkomen geheel en al* (totaliter) *slaan, zoo dat er weinigen of niemand van afkomt.*

OCCĪSĪTO, are, *dooden, wanneer het dikwijls geschiedt*, Gracch. ap. Fest.

OCCĪSOR, oris, m. *een dooder, bij voorb.* regum, Plaut. Mil. IV, 2, 64.

OCCĪSUS, a, um, *zie* Occido.

OCCLĀMĬTO *of* OBCLAMITO, are, i. q. clamo *of* adclamo, *schreeuwen of bij iets schreeuwen, bij voorb.* ne occlamites, Plaut. Curc. I, 3, 27, *schreeuw niet! (want ik slaap).*

OCCLAUDO *of* OBCLAUDO, ĕre, i. q. occludo, *zie* Obclaudo.

OCCLŪDO (OBCLUDO), si, sum, 3. *sluiten, d. i.* a) *toesluiten, bij voorb.* ostium, Plaut. Most. II, 1, 78: januam, Ibid. II, 2, 14: tabernas, Cic. Acad. IV, 47. Cic. Cat. IV, 8: fontem, Atta ap. Non. 2. n. 543: aedes fac occlusae sint, Plaut. Most. II, 2, 14: armarium occlusum, Ibid. Epid. II, 3, 3: furax servus, cui nihil sit nec obsignatum nec occlusum, Cic. Or. I, 61: ostium occlusissimum, Plaut. Curc. I, 1, 14. b) *insluiten, opsluiten, bij voorb.* aliquem apud se, Plaut. Men. IV, 2, 108: nunc sum occlusissimus, Plaut. Men. IV, 3, 24: *van daar Tropisch, opsluiten, d. i. stremmen, bij voorb.* libidinem, Terent. And. III, 3, 25: linguam, Plaut. Mil. III, 1, 11. Ibid. Trin. I, 2, 151: qui sciant, quod nesciunt, occlusioremque habeant eloquentiam, Ibid. Trin. I, 2, 185: *dus ook* aures i. e. *geen gehoor geven, de ooren sluiten, bij voorb.* occlusis auribus effugit protinus, Apul. Met. IX post med. p. 225, 26 Elm. Not. Occlusti *voor* occlusisti, Plaut. Trin. I, 2, 151.

OCCLŪSUS, a, um, *zie* Occludo.

OCCO, avi, atum, are, 1) *eggen, bij voorb.* id genus praedii, Varr. R. R. I, 29: segetes, Horat. Ep. I, 2, 161: triticum, Plin. H. N. XVIII, 21: agrum, Colum. II, 4. 2) *ook van wijnbergen en wijnstokken, d. i.* (*misschien*) *bedekken*

(de

(*de opgegraven aarde*), *bij voorb.* vites novellas fodere aut arare, & postea occare, id est, comminuere, ne sit gleba; quod ita occidunt, occare dicunt, Varr. R. R. I, 31 in.: hoc mense arbores & vites, quae ablaqueatae fuerant, occare, hoc est operire, jam convenit, Pallad. Maj. 4.

OCCOEPI, *zie* Occipio, *op het einde.*

OCCŬBO (OBCŬBO), ui, itum, are, *nederliggen, gemeenlijk van eenen dooden of begravenen, bij voorb.* tumulo occubat Hector, Virg. Aen. V, 371, i. e. *in het graf:* urbe paterna occubat, Ibid. X, 706, i. e. *ligt begraven:* neque adhuc crudelibus occubat umbris, Ibid. I, 546 (550), i. e. *nog niet dood is:* Hippolytus flebili leto occubat, Senec. Hippol. 997. Not. *Men vermengt het gemeenlijk met* Occumbo *sterven; gelijk bij ons liggen en zich leggen onderscheiden is: dus ook* cubo *en* cumbo, accubo *en* accumbo, *dus* occubo *en* occumbo, *zie* Accubo *en* Accumbo: *het Perfect.* occubui *schijnt alleen van* occumbo *voor te komen, d. i. gestorven zijn.*

OCCULCO (OBCULCO), avi, atum, are, *nedertrappen*, Varr. R. R. I, 13, 4. Liv. XXVII, 14. Cato R. R. 49.

OCCŬLO, ului, ultum, 3. *verbergen, bedekken, versteeken, verheelen, bij voorb.* vulnera, Cic. Att. V, 15: aliquem, Liv. XXXIII, 1: vitia corporis fuco, Plaut. Most. I, 3, 118: classem sub rupe cavata, Virg. Aen. I, 312 (316): aëra nubibus caecis, Ovid. Met. XIV, 816: me occuluere fores, Ibid. Am. I, 8, 22: Sylvaque montanas occulere apta feras, Ibid. Fast. II, 216: neque occulere debui narratum ab iis i. e. *verheelen, verzwijgen*, Tacit. Ann. III, 16: arcana fido pectore, Senec. Hippol. 875: fortunam suam, Nep. Alcib. 9: feminae occuluntur parietibus, Cic. Tusc. II, 15 extr., *verbergen zich:* virgulta terra, Virg. Georg. II, 347, i. e. *bedekken. Het Particip.* Occultus, a, um, *staat gemeenlijk Adjective, verstoken, heimelijk, geheim, bij voorb.* res occultae, Cic. Nat. D. I, 18. Cic. Acad. I, 4: malum, Cic. Verr. I, 15: *callis*, Virg. Aen. IX, 383: via, Ibid. III, 695: sapor, Ibid. Georg. III, 397: nota, Ovid. Art. III, 630: aliquid habere occultum, *geheim houden, verheelen*, Sallust. Cat. 23 (24): insidiae, Cic. Cat. II, 1: res occultissimae, Cic. Acad. IV, 19: occultior cupiditas, Cic. Rosc. Am. 36: si quid erit occultius, Cic. ad Div. XI, 21 extr.: homo, Cic. ad Div. III, 10 post med. Cic. Amic. 26 extr. Liv. XXV, 16, *een heimlijk, achterhoudend, politiek (valsch) mensch, die zijne gevoelens niet laat merken. Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* homo occultus odii, Tacit. Ann. IV, 7. *Ook staat* occultus *voor* occulte, *bij voorb.* preces occulti illuderent, Tacit. Ann. III, 29: occulti laetabantur, Ibid. IV, 12, i. e. *in 't geheim, heimlijk:* non occulti ferunt, Ibid. 40, i. e. *laten het openlijk merken, leggen hunne genegenheid aan den dag: van daar* Occultum, *Substantive, eene geheime zaak, heimlijkheid, bij voorb.* occulta servis credere, Cic. Coel. 23 extr.: occulta conjurationis retegere, Tacit. Ann. XV, 74: occulta saltuum scrutari, Ibid. I, 61: *van daar* in occulto, *bij voorb.* esse, Liv. XXI, 22 extr.: agere, Plaut. Trin. III, 2, 86: colloqui, Liv. XXXIV, 61: stare, Cic. Cluent. 28, *of* ex occulto, Cic. Cluent. 16. Terent. Eun. IV, 7, 17. Liv. I, 27 in., *of* occulto, Afran. ap. Charis. 2, *ook misschien* Horat. Od. I, 12, 45, *of* per occultum, Claudian. in Consul. Mall. Theod. 124. Tacit. Ann. IV, 71. V, 4, i. e. *in 't geheim, heimlijk.*

OCCULTATĬO, onis, f. *verberging, verheeling*, Cic. Nat. D. II, 50 extr. Cic. Fin. II, 22 post med. Caes. B. G. VI, 20. Plin. H. N. VII, 45.

OCCULTĀTOR, oris, m. *een verberger, verheeler*, Cic. Mil. 19.

OCCULTE, *in 't geheim, heimlijk*, Caes. B. G. VII, 83. B. C. I, 66. Cic. Agr. I, 1 in.: occulte ferre, *verheelen*, Terent. Ad. III, 2, 30: occultius, Cic. Dejot. 6. Sallust. Cat. 17: occultissime, Caes. B. C. III, 67.

OCCULTO, avi, atum, are, *verbergen, versteeken, verheelen, bij voorb.* se, Cic. Manil. 3. Caes. B. G. VII, 86. VI, 13: aliquid, Cic. Off. I, 35: adpetitum, Ib. 30: fugam, Caes. B. G. I, 27: insidias, Ibid. VII, 73, *en meermaalen:* stellae occultantur, *verbergen zich*, Cic. Nat. D. II, 20. Not. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* res est quaedam, quam occultabam tibi dicere, Plaut. Pers. IV, 3, 22.

OCCULTO, *in 't geheim, zie* Occulo.

OCCULTUS, a, um, *zie* Occulo.

OCCUMBO (OBCUMBO), cubui, cubitum, 3. *eigenlijk vallen, zinken of afvallen, of ergens heen vallen, storten, zinken: van daar* occumbere mortem, Cic. Tusc. I, 42. Liv. XXVI, 25 extr. XXXI, 18 med., *of* morte, Liv. I, 7, *of* leto (segni), Valer. Flacc. I, 633, *of* letum, Sil. XIII, 380, *of* morti (certae), Virg. Aen. II, 62, *of* neci, Ovid. Met. XV, 499, *of* necem (voluntariam), Soeton. Aug. 13, *of eenvoudig* occumbere, scil. mortem, Cic. Att. III, 15 med. Sueton. Aug. 12 extr. Ovid. Art. III, 18. Lucan. IX, 567. Justin. VII, 5, i. e. *sterven, misschien daar heen vallen, in den dood dalen, of voor den dood onderliggen enz.: van daar ondergaan, bij voorb. van de zon, maan, gestarnten, kometen, bij voorb.* cometes cum oriretur occumberetque cet., Justin. XXXVII, 2.

OCCUPATICIUS *of* OCCUPATITIUS, a, um, i. q. occupatus, *bij voorb.* ager i. e. qui desertus a cultoribus propriis ab aliis occupatur, Fest.

OCCŬPATĬO, onis, f. 1) *wanneer men zich van eene zaak of plaats meester maakt, bezetting, inneming, bemagtiging, bezitneming, verovering, bij voorb.* fori, Cic. Dom. 3: sunt autem privata (i. e. privatae possessiones) nulla natura; sed aut veteri occupatione cet., i. e. *bezitneming enz.*, Cic. Off. I, 7 in.: *van daar* a) ante occupatio, Cic. Or. III, 53 extr., *eene figuur der* Rhetorica, *als men zich zelven tegenwerpingen maakt en die wederlegt; zij heet anders* praesumtio, Quintil. IX, 2, 16. b) Occupatio, *eene figuur der* Rhetorica, *als men zegt, dat men het een en ander wil voorbijgaan*, Auct. ad Herenn. IV, 27 in. 2) *bezigheid, bij voorb.* maximis occupationibus impediri, Cic. ad Div. X, 28. XII, 30 in.: *dus ook* maximis occupationibus distineri, Ibid. XII, 30 in., i. e. *zeer gewigtige bezigheid hebben: dus ook* implicari, Cic. Nat. D. I, 19: poteris colligere, quanta occupatione distinear, *hoe veel ik te doen heb, hoe veel bezigheids ik heb*, Cic. Att. II, 23: propter suas infinitas occupationes, Cic. ad Div. VII, 17: tempus — eripere e summis occupationibus, Ibid. I, 19, i. e. *als 't ware, ontsteelen:* ab omni occupatione se liberare, Cic. Att. III, 20: *dus ook* se relaxare occupatione, Ibid. XVI, 16: in maximis tuis occupationibus i. e. *bij uwe enz.*, Cic. Or. 10: *ook seq. Genit., bij voorb.* has tantularum rerum occupationes, Caes. B. G. IV, 22, i. e. *bezigheid met zoo kleine dingen, verrichtingen van zoo kleine dingen.*

OCCUPATITIUS, *zie* Occupaticius.

OCCŬPO, avi, atum, are, *waarschijnlijk van* ob i. e. ad *en* capio, *gevolglijk eigenlijk aanvatten* (*zoo als dan ook* occipio *eigenlijk aanvatten is*): *van daar, bij voorb.* occupare amplexu, *omhelzen*, Ovid. Fast. III, 509: *van daar* 1) *zich van eene zaak of plaats meester maken, het zij het goedwillig of vijandlijk geschiede, wanneer het dikwijls bezetten, verkrijgen enz., vertaald wordt, bij voorb.* Italiam praesidiis, Cic. Agr. II, 28: locum, Cic. Fin. III, 20: possessiones, Cic. Phil. XIII, 5: montem valida manu, Tacit. Hist. IV, 47: Anconam cohortibus, Caes. B. C. I, 11: patent urbes ad occupandum, Liv. XXXIII, 31: regnum, Cic. Amic. 12. Cic. Phil. V, 6: tyrannidem, Cic. Off. II, 23: familiam, Plaut. Trin. V, 2, 12: portum, Horat. Od. I, 14, 2: aditum, Virg. Aen. VI, 424, i. e. *binnen gaan:* currum, Ovid. Met. II, 150, i. e. *beklimmen, bestijgen: van daar* a) *bezetten, d. i. met iets aanvullen, bij voorb. tuinbedden, een schip enz., bij voorb.* urbem, Liv. V, 55, scil. aedificiis: polum nube, Horat. Od. III, 29, 44: Tyrrhenum mare caementis, Ibid. III, 24, 3: aream fundamentis, Liv. I, 38 extr.: navem frumento, Auct. B. Afr. 54: Jugerum agri occupat modius, Colum. II, 10. b) *overvallen, bij voorb.* aliquem, Liv. XXXIX, 31 in.: aliquem saxo, Virg. Aen. X, 699: gladio, Ibid. X, 770: morsu, Ovid. Met. III, 48: mors continuo eam occupat i. e. *zij sterft*, Terent. And. I, 5, 62: fessos sopor occupat artus, Virg. Georg. IV, 190: os flammis, Virg. Aen. XII, 300: *ook vriendlijk*, Horat. Epist. I, 7, 65. c) *voorkomen, bij voorb.* rates, Ovid. Trist. I, 10, 6: quoniam occuparat alter, ne primus forem, Phaedr. II. Epil. 3: ut ante occupet, quod videat opponi, Cic. Or. 40, *alwaar* ante *overtollig is, ten zij dit voor in* ante *ligt, en* occupet id *vertaald moet worden, zich er, als 't ware, meester van maken, in bezit nemen, gevolglijk zeggen: van daar iets het eerst doen, voorkomen in spreken of doen, vooruit spreken, vooruit doen, het eerst of eer dan een ander doen, bij voorb.* hic Tydeus occupat, Stat. Theb. VII, 538, *doch, het kan ook enkel zijn, sprak schielijk:* ille occupavit, primusque fecit, Plin. Paneg. 10: occupat in agrum Sabinum transire, Liv. I, 30 extr., i. e. *ging het eerst: doch, het kan ook zijn, schielijk: dus ook* priusquam — adparebat, occupant bellum facere, Liv. I, 14: qui occupasset occidere (tyrannum), Liv. XXXI, 35 in., i. e. *wie hem het eerst of schielijkst dooden zou:* priusquam — existeret, occuparent patres ipsi suum munus facere, Liv. II, 48 in., i. e. *het eerst of schielijk.* d) *Tropisch, innemen, vermeesteren, bij voorb.* timor occupavit exercitum, Caes. B. G. I, 39: animos magnitudine rei, Cic. Font. 5: pavor occupaverat animos, Liv. V, 36: superstitio mentes occupavit, Cic. Verr. IV, 51: animus occupatur ab iracundia, Cic. Q. Fr. I, 1, 13: beneficiis Scipionis occupatos omnium animos, Liv. XXVII, 20: mors continuo eam occupat, i. e. *terstond sterft zij*, Terent., *zie hier voor:*

sopor occupat artus, Virg., zie hier voor. 2) bezig houden, bij voorb. animum, Terent. Hec. Prol. I, 4: occupari aliarum rerum cura, Liv. XXXIII, 40: hac re homines occupatos occupat, Plaut. Men. III, 1, 7: se ad rem, Plaut. Pseud. I, 5, 134, voor re: mensea primos, Coel. in Cic Epist. ad Div. VIII, 10. Meermaalen staat hier Occupatus, a, um, Adjective, bezig zijnde, Cic. Tusc. I, 3. Cic. Coel. 19. Plaut. Most. IV, 3, 16: in adparando, Nep. Alcib. 8: ook seq. Infinit., bij voorb. operam dare i. e. qui operam dem of dare possim, Plaut. Merc. II, 2, 16: animus, Cic. Or. I, 56: tempus, Cic. Planc. 27: dus ook opera, Cic. Leg. I, 3: occupatior eram, Cic. Att. X, 9: occupatiorem me habebant, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 10: occupatissimus fueris, Cic. Att. XII, 38: van daar zegt men door een' fijnen Tropus, occupare pecuniam zijn geld tot iet aanleggen, opdat het voordeel aanbrenge, het zij door uitzetten op renten, of door het aankopen van vaste goederen enz.: want, op deze wijze ligt het geld niet ledig, maar is werkzaam, bij voorb. fenore, Cic. Flacc. 21: cf. Cic. Verr. I, 36: in pecore, Colum. XI, 1, 24, aan vee: dus ook animalibus, Colum. I, 8, 13: van daar in 't gemeen, uitleenen of leenen, bij voorb. pecuniam adolescentulo fenore, Cic. Flacc. 21, zie hier voor: apud aliquem, Cic. Verr. I, 36, zie hier voor. 3) iet verhaasten, bij voorb. preces, Senec. Phoeniss. 416: scelus, Ibid. 203: ook met den Infinitivus, wanneer het verhaasten, spoeden, betekent, bij voorb. occupant bellum facere, Liv. I, 14: munus suum facere, Liv. II, 48, zie meer plaatzen hier voor: men kan het ook somtijds snel, spoedig, vertaalen, bij voorb. occupat in agrum transire, Liv. I. 30, ging snel enz. of spoedde enz.: bellum facere, Liv., zie hier voor, en dus in meer plaatzen. Not. occupassis voor occupaveris, Plaut. Most. V, 1, 48: dus ook occupassit voor occupāverit, Ibid. Asin. IV, 2, 9.

OCCURRO of OBCURRO, cucurri of curri, cursum, 3. van ob i. e. ad cet. en curro, tegen iet of iemand toelopen of gaan: van daar 1) te gemoet gaan, bejegenen, ontmoeten: alicui, Caes. B. C. III, 79 extr.: amicis, Horat. Sat. I, 4, 135, doch, het kan hier ook zijn, met hun omgaan, tot hen gaan: obviam alicui, Plaut. Epid. II, 2, 30. Liv. IV, 40, doch, alwaar het ook enkel, komen, kan zijn, dewijl obviam reeds te gemoet betekent: ut mihi Heracleam occurreret, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 6, doch, het kan hier ook zijn, tot mij komen: ook zonder Dativus, bij voorb. illico occucurri, Plaut. Merc. I, 2, 88: vel tibi non paruimus, vel non occurrimus (Perfect.), Cic. Att. VIII, 11 med., scil. Pompejo: si occurri, Horat. Ep. I, 1, 95: domus nostra celebratur; occurritur scil. mihi, Cic. Att. II, 22 med., i. e. men gaat mij te gemoet (eershalven) enz., doch, het kan ook zijn, men loopt tot mij, komt tot mij (om mij een Compliment te maken): quos adversum multi ex Bithynia volentes occurrere, Sallust. Fragm. ap. Priscian. 10: occurram oculis tuis i. e. zal mij aan uwe oogen vertonen, Ovid. Her. II, 136: ook van levenloze dingen, ontmoeten, bejegenen, in den weg komen, bij voorb. silex ferro (bij het opgraven der aarde) occurrebat, Liv. XXXVI, 25 med.: oculis ejus tot paludes occurrerent, Colum. II, 2 med.: ook Tropisch, bij voorb. occurrere ipsa (misericordia tua) solet supplicibus, Cic. Dejot. 14, i. e. als 't ware, te gemoet gaan, d. i. zich aanbieden, te hulp komen enz.: van daar a) Tropisch, bejegenen, ontmoeten, d. i. tegen over liggen, bij voorb. mons, Plin. H. N. V, 24: Media oblique Parthiae occurrens, Ibid. VI, 26: quem locum occurrens Therinaeus sinus paeninsulam efficit, Ibid. III, 10: cf. Stat. Theb. I, 140. b) bejegenen, d. i. verhinderen of zoeken te verhinderen, bij voorb. consiliis alicujus, Cic. Catil. III, 7: malevolentiae hominum, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 11: ook den vijand te gemoet gaan, op hem los gaan, hem aantasten of zoeken aan te tasten, Caes. B. C. I, 40. II, 27: eques ab tergo occurrendo, Liv. XXVIII, 16 in., i. e. attakeerende. c) ontmoeten, bejegenen, met woorden, d. i. antwoorden, tegenwerpen, bij voorb. occurritur nobis, Cic. Offic. II, 2: Huic loco sic soletis occurrere, Cic. Nat. D. III, 28: rationi, Cic. Fat. 18: occurretur enim, sicut occursum est, Cic. Acad. IV, 14: occurrit Venus i. e. respondet, Valer. Flacc. VII, 223: si dicenti quem vides? ita occurras, ego, Quintil. I, 5: contra scriptum tribus generibus occurritur, Ibid. VII, 6. d) bejegenen, ontmoeten, d. i. heelen of zoeken te heelen, te genezen, te hulp komen, helpen, zorgen, bij voorb. rei sapientia, Cic. ad Div. IV, 5: utrique rei, Nep. Pelop. 1: satietati aurium animorumque vestrorum, Cic. Verr. IV, 47: exspectationi vestrae, Cic. Cluent. 23: hominibus & inflationibus, Plin. H. N. XXXII, 9: morbo, Pers. III, 64: ook seq. ne, bij voorb. ne potentia inimicorum oppressisse videretur, occursum est, Valer. Max. VIII, 5, 1: somtijds zal men het ook kunnen vertaalen, voorkomen, bij voorb. satietati, Cic. cet. e) zich overëenkomstig betonen, zich schikken naar iemand, bij voorb. alicujus avaritiae & sceleri, Cic. Verr. V, 9: occurro vestrae sapientiae, Cic. Mur. 23: exspectationi alicujus, Cic. Cluent. 23. f) te hulp komen, helpen, bij voorb. supplicibus, Cic. Dejot. 14. 2) in 't gemeen, heenkomen, toekomen, ergens heenkomen, aan of tot iet of iemand komen, bij voorb. signis, Caes. B. G. IV, 26, i. e. aan de vaandels, tot de vaandels: rebus aliis occurrere, Caes. B. G. III, 6, i. e. andere dingen aanvatten: nulli rei in tempore, Liv. XXVIII, 8 in.: neutri proelio occurrerunt, Liv. X, 43, i. e. kwamen daar bij, woonden bij: huic concilio, Liv. XXXI, 29: ad opem ferendam, Liv. XXXVI, 24: comitiis, Liv. XXXIX, 6, i. e. daar bij komen, bij woonen: ad primum adventum Romanorum, Liv. XXI, 61: ad causam dicendam, Valer. Max. IV, 4, 7: me ad tempus occursurum, Cic. Phil. I, 4, i. e. toekomen (nakomen): occurrite i. e. adcurrite, Plaut. Poen. Prol. 43: alicui suppetias, te hulp komen, Auct. B. Afric. 68: occurrere ad concilium, Liv. XXXI, 29, i. e. komen: ook met den Accusativus, bij voorb. urbem aliam, Cic. Verr. III, 27, i. e. naar eene andere stad gaan enz.: van daar iet ondernemen, doen, verrichten, waarnemen, bij voorb. negotiis ultro, Cic. Q. Fr. I, 1, 1: rebus aliis, Caes. B. G. III, 6: nulli rei, Liv. XXVIII, 8: officiis, Senec. Constant. 19: van daar Tropisch, ergens heenkomen, bij voorb. in mentem, Cic. Fin. IV, 17, in de gedachten, of animo, Cic. Or. II, 24 extr.: cogitationi, Plin. H. N. XXIV, 1: ook enkel occurrere invallen, in de gedachten komen, Cic. Mil. 9. Cic. Or. II, 34 extr., wanneer het ook voorkomen, invallen, ontmoeten, zich toonen, daarstellen enz., vertaald wordt, bij voorb. omne occurret, Cic. Or. I, 33 med.: pedes ipsi occurrent orationi, Cic. Or. III, 49, i. e. zich aanbieden, daarstellen: saepe occurrunt, Cic. Or. 32 extr., i. e. komt dikwijls voor. Not. huic hosti incidisse videor, an occurrere in vestigiis ejus? Liv. XXI, 41, i. e. op den voet nagaan, alwaar Drakenborch in wil uitgewischt hebben. Not. occecurrit voor occucurrit, Tubero ap. Gell. VII, 9.

OCCURSACŬLUM, i, n. het geen rond loopt, aankomt, zich vertoont, bij voorb. noctium, Apul. Apol. post med. p. 315, 26 Elm., i. e. nachtverschijnzel, spook.

OCCURSĀTĬO, ōnis, f. het te gemoet gaan of toegaan op iemand, bijzonder, wanneer men meermaalen op straat tot hem gaat, vriendlijk met hem spreekt, hem zijn Compliment maakt enz., hem, als hij op reis geweest is, te gemoet gaat enz., en daar door aan den dag legt, dat men hem schat en bemint, Cic. Planc. 12. Mil. 35 in.

OCCURSĀTRIX, icis, f. i. e. quae occursat, Fest. in Spintyrnix.

OCCURSO, avi, atum, are, i. q. occurro, 1) te gemoet gaan, bejegenen, bij voorb. capro, Virg. Ecl. IX, 24: fugientibus, Tacit. Ann. III, 20: ook van levenloze dingen, bij voorb. occursantes inter se radices, Plin. H. N. XVI, 2: mobili occursante membrana intus, Ibid. XXXVII, 51: van daar a) bejegenen, d. i. losgaan op iemand, aanvallen, bij voorb. occursat gladio, Caes. B. G. V, 44: promtissimus ad occursandum pugnandumque, Gell. III, 7 post in., doch, alwaar het ook kan zijn, zich tegenzetten. b) bejegenen, d. i. te hulp komen, bij voorb. fortunae, Plin. Paneg. 25. c) tegen zijn, zich verzetten, verhinderen, bij voorb. inter invidos, occursantes, Sallust. Jug. 85. §. 3: promtissimus ad occursandum pugnandumque cet., Gell. III, 7, zie hier voor. 2) toe- of bijkomen, bij voorb. portis, Liv. II, 45: quid tu huc occursas? Plaut. Truc. II, 2, 27, wat, komt gij hier? van daar a) verschijnen, zich vertoonen, bij voorb. numinibus, Plin. Paneg. 81, i. e. voor de Goden verschijnen: portis, Liv., zie hier voor. b) bijzonder, in de ziel verschijnen, d. i. invallen, bijvallen, in de gedachten komen, bij voorb. occursant animo scripta, Plin. Epist. V, 5 extr.: en zonder animo, bij voorb. occursant verba, Plin. Epist. II, 3, i. e. vallen mij in. Ook met den Accusativus, bij voorb. ita me occursant multae, Plaut. Mil. IV, 2, 56.

OCCURSORĬUS, a, um, bij voorb. potionem occursoriam, Apul. Met. IX med. p. 227, 32 Elm., i. e. voor de maaltijd, het voorgerecht, voordrank.

OCCURSUS, us, m. i. q. occursio, het ontmoeten, bejegenen, bij voorb. luporum, Ovid. Met. XIV, 256: fraternis occursibus, Senec. ad Marc. 18 in. Gronov.: alicujus occursum vitare, Tacit. Ann. IV, 60: declinare, Ibid. Hist. III, 85: ook van levenloze dingen, d. i. wanneer iet te gemoet staat, of ligt, of voorkomt, bij voorb. stipitis, Ovid. Met. XV, 522: itinerum (labyrinthi) ambages, occursusque ac recursus inexplicabiles, Plin. H. N. XVI, 13: dentes pectinatim coëuntes, ne contrario occursu adterantur, Ibid. XI, 37. Sect. 61: jugi modice oc-

occurſu tantus ille ventorum coercetur, Ibid. II, 47 ante med., i. e. objectu.

OCĒANUS, i, m. *de zee, die de aarde omringt, wereldzee, oceāan*, Cic. Somn. Scip. 6. Horat. Od. IV, 14. 48: oſtium oceani, Cic. Manil. 12. Mela III, 9, i. e. *de ſtraat (zeeëngte) bij* Gibraltar. *Volgends de fabel is* Oceanus *een zoon des hemels en der aarde (van* Coelus *en* Tellus*), en de man van* Tethys, Cic. Univ. 11. Hyg. fab. praef., *in welke laatſte plaats de dochters ſtaan, anders* oceanitides *genoemd*. Not. *ook ſtaat het* Adjective, *bij voorb. bij* mare, *bij voorb.* Caeſ. B. G. III, 7, proximus mare Oceanum, Ed. Oud., *alwaar het de* Accuſativus *is, en gevolglijk, eene* Appoſitie *zou kunnen zijn. Maar* Tacit. Hiſt. IV, 12, *zegt* mare oceanum *in den* Nominativus, *gevolglijk* Adjective: *dus ook* mare oceanum (Nominat.), Ampel. 1: *waarom het in* Caeſar *ook* Adjective *moet genomen worden.*

OCELLĀTUS, a, um, *met oogen of oogjens verzien, bij voorb.* ocellatis ludere, Suet. Aug. 83, *misſchien met kleine ſteentjens, die met oogen getekend zijn, als dobbelſteenen: misſchien* ſcil. lapillis: *dus ook* altera exorat patrem ocellatorum, altera cet., Varr. ap. Non. 3. n. 138.

OCELLUS, i, m. 1) *een oog, als men verkleinend of liefkozend, of boertend ſpreekt, oogjen, bij voorb.* ut in ocellis hiantado eſt! Plaut. Rud. II, 4, 8: quies ſubrepit ocellis, Ovid. Faſt. III, 19: iratos in te defixit ocellos, Ibid. Am. II, 8, 15: meae puellae flendo turgiduli rubent ocelli, Catull. III, 18: *ook wel enkel, oogen, bij voorb.* intentis haerebam fixus ocellis, Prop. I, 3, 19: Quandocunque noſtros, nox (i. e. mors) claudet ocellos, Ibid. II, 13 (12), 17: illa meos ſomno lapſos patefecit ocellos. Ibid. II, 15 (14), 7: *van daar* Tropiſch, *van iet voortreflijks, bij voorb.* ocellos Italiae, villulas noſtras, Cic. Att. XVI, 6: paeninſularum, inſularumque ocelle i. e. decus, Catull. XXXI, 2: *van daar bij liefkozingen*, ocelle mi! Plaut. Trin. II, 1, 18, *mijn oogelijn, d. i. mijn Engel!* o Libane, ocellus aureus, Ibid. Aſin. III, 3, 101: volo meo placere Philolachi, meo ocello, meo patrono, Ibid. Moſt. I, 3, 11: ave, mi Cai, meus ocellus jucundiſſimus, Auguſtus ap. Gell. XV, 7: cf. Catull. L, 19. 2) *de knobbel aan den wortel van een riet, anders* oculus *genoemd*, Plin. H. N. XXI, 4 extr.

OCHRA, ae, f. *oker, d. i. zekere aarde, die geel verwt: geel-oker*, Plin. H. N. XXXV, 5. Vitruv. VII, 7. Celſ. V, 18 Sect. 19.

OCĬMUM *of* **OCĪNUM** *of* **OCYMUM**, i, n. 1) *zeker voederkruid*, Varr. R. R. I, 31, 4. Cato R. R. 27 *en* 54. Plin. H. N. XVII, 22 extr. XVIII, 16. 2) *zeker welriekend kruid*, Baſilicum *of* Baſiliën-kruid *genoemd*, Varr. R. R. Ibid. Celſ. II, 22. Colum. X, 319. Plin. H. N. XIX, 7 *en* 10. *In de laatſte plaats zegt* Plinius, *dat men geloofde, dat dit kruid met vloeken en ſchelden gezaaid moest worden* (cum maledictis ac probris ſerendum praecipiunt): *van daar* ocima cantare, *ſchelden*, Perſ. IV, 22. Not. *men heeft ook* ocimus (nominat.), *bij voorb.* inter praeteritas numerabitur ocimus herbas, Aemil. Macer ap. Chariſ. 1.

OCIOR, Compar. 1) *haastiger, ſneller, ſchielijker*, Superlat. ociſſimus, a, um, *bij voorb.* ocior cervis, Horat. Od. II, 16, 23: fugit ocior ventis & fulminis alis, Virg. Aen. X, 247: tigris — ocior remeat, Plin. H. N. VIII, 18: Mercurii ſidus inferiore circulo (quam Venus) fertur novem diebus ociore ambitu, Ib. II, 8 extr.: omnium venenorum ociſſimum eſt aconitum, Ibid. XXVII, 2, ſigna, quae obliqua conſurgunt, ociore tranſeunt ſpatio i. e. breviore, Ibid. II, 19. 2) *ſneller, ſpoediger, eer, vroeger, bij voorb.* ociore ſpatio, Plin., *zie hier voor:* partus (aſini) a triceſimo menſe ociſſimus, Ibid. VIII, 43: ficorum longiſſimae radices, ociſſima ſenectus. Ibid. XVI, 31: ociſſima pira. Ibid. XV, 15, i. e. *die het vroegst rijp worden*. Not. *Sommigen ſchrijven* ocyor, ocyſſimus: *maar beter is* ocior, ociſſimus, *van* [illegible].

OCIOR, ari, *zie* Otior.

OCĪTER, *ſpoedig, ſnel, haastig, bij voorb.* lintea proſer ociter, Apul. Met. I prope fin. p. 113, 3 Elm.: ociter ſurrexit, Ib. II poſt med. p. 125, 8 Elm.: Compar ocius, *ſneller, haastiger, eer, vroeger, tijdiger*, Cic. Quint. 13 med. Cic. Tuſc. IV, 14 in.: ſerius ocius, *later of vroeger, het zij later of vroeger*, Horat. Od. II, 3, 26: tanto ocius properemus, Terent. Heaut. III, 5, 61: *ook eer, d. i. veeleer, bij voorb.* angulus iſte feret piper & thus ocius uva, Horat. Ep. I, 14, 23: *ook ſnel*, Caeſ. B. G. V, 43. Terent. Heaut. IV, 7, 4. Plaut. Amph. IV, 1, 17. Ibid. Curc. II, 2, 26. Horat. Sat. II, 7, 34. Virg. Ecl. VII, 8. Ibid. Aen. V, 828. VIII, 55. XII, 681: *ook kan men uit het voorgaande* Cic. Quint. 13 *hier toe brengen*. Superlat. ociſſime, Salluſt. Jug. 25 (27). Plaut. fragm. ap. Feſt.: *verders* Plin. H. N. XVII, 11 extr. XXXIV, 10 *en* 18. Not. *De Ouden zeiden ook* oxime *voor* ociſſime, Paul. ex Feſto.

OCIUM, *zie* Otium.

OCIUS, OCISSIME, *zie* Ociter.

OCQUINISCO, ĕre, *nederbukken, nederhurken*, Pompon. ap. Non. 2. n. 600 *tweemaal*.

OCRĔA, ae, f. *een laars of ſtevel, waar het ſcheenbeen mede bedekt was: men bediende zich daar van bij het vechten, bij de jagt enz.*, Liv. IX, 40. Varr. L. L. IV, 24. Juvenal. VI, 257. Apul. Met. XI. p. 260, 37. Virg. Aen. VIII, 624. Virg. in Moret. 121. *dat men niet alleen in den oorlog en bij vechten* ocreae (*ook wel maar één, te weten, maar aan éénen voet*) *maar ook bij het jagen, en dergelijke bezigheden, aantrok, ziet men uit* Virg. Moret. 121, *en uit de beide in* Ocreatus *aangehaalde plaatzen.*

OCREĀTUS, a, um, *eene laars of ſtevel aanhebbende, gelaarsd*, Horat. Sat. II, 3, 204: crura, Plin. H. N. XIX, 2 in.

OCRIS, is, m. i. e. mons confragoſus, Feſt.

OCTACHORDOS *of* **OCTOCHORDOS**, *van acht ſnaaren*, Vitruv. X, 23.

OCTAGŌNOS *of* **OCTOGŌNOS**, *achthoekig*, Vitruv. I, 6.

OCTANGŬLUS, a, um, *achthoekig*, Apulej. doctr. Plat. 1 ante med. p. 5 Elm. *tweemaal*.

OCTANS, tis, *het achtſte deel*, Vitruv. X, 11.

OCTAPHOROS, *zie* Octophoros.

OCTASTYLOS, *met acht zuilen*, Vitruv. III, 2.

OCTĀVUS, a, um, *de achtſte, bij voorb.* pars, Cic. Att. XV, 16: *ook enkel* octava ſcil. pars, *bij voorb.* pro decumis octavas pendere jubet, Auct. B. Afric. 98: *verders* legio, Caeſ. B. G. II, 23: ordines, Ibid. B. C. III, 53: marmor i. e. *mijlſteen*, Martial. IX, 65, 4: hora octava *en enkel* octava ſcil. hora, Martial. IV, 8, 5, *alwaar* hora *voorafgegaan is, en* Juvenal. I, 49, *alwaar* hora *niet voorafgegaan is:* ſapientum octavus, Horat. Sat. II, 3, 296, *ſchoon er anders maar zeven geteld worden, gevolglijk als een lof:* Not. octavum Adverbialiter, *voor de achtſte keer*, Liv. VI, 36.

OCTAVUSDĔCIMUS, a, um, *de achttiende, bij voorb.* pars, Vitruv. III, 3 ante med.: annus, Tacit. Ann. XIII, 6.

OCTĬES, *achtmaal*, Cic. Somn. Scip. 2. Colum VIII, 8 poſt med. Plin. H. N. II, 108. VII, 28.

OCTINGENARĬUS, a, um, *uit achthonderd beſtaande, bij voorb.* grex, Varr. R. R. II, 10 extr.

OCTINGENTESĬMUS, a, um, *de achthonderdſte, bij voorb.* annus, Cic. Senect. 2.

OCTINGENTI, ae, a, *achthonderd*, Cic. Acad. IV, 25. Cic. Planc. 25. Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15 extr.

OCTINGENTĬES, *achthonderdmaal*, Aſcon. Ped. in Cic. Verr. Act. I, 18.

OCTĬPES, ĕdis, *met acht voeten, bij voorb.* cancer, Ovid. Faſt. I, 312. Propert. IV, 1, 150.

OCTO, *acht*, Caeſ. B. G. I, 21. Virg. Georg. I, 171: *ook ſtaat het* Martial. VII, 52, 10. IX, 3, 11. Manil. IV, 483. V, 334. Juvenal. VI, 228. VII, 142, *in welke plaats de laatſte lettergreep kort is: van daar* decem & octo *achttien, bij voorb.* decem & octo menſibus, Liv. IX, 33 in. decem & octo millia, Cic. Cluent. 9 med., *doch, alwaar* Erneſti *er* XVIII *voor heeft laten drukken:* decem & octo dies, Hirt. B. G. VIII, 41 decem & octo annos, Flor. II, 6 in.: octo & viginti, Gell. III, 10. §. 6.

OCTŌBER, bris, bre, *bij voorb.* menſis october, Vellej. II, 56: *of* October, ſcil. menſis, Colum. XI, 2, 72, i. e. *October:* Idus Octobres, Martial. XII, 68, 3. i. e. *van October: dus ook* Octobres Calendas, Ibid. X, 87, 1: Calendis Octobribus, Cic. Att. IV, 16 med. *en* Liv. V, 9 in. Ed. Drakenb., *alwaar* Ed. Gronov. Calendis Octob. *en* Ed. Crever. Calendis Octobris *heeft*. Not. October equus i. e. qui in Campo Martio menſe Octobri immolatur quotannis Marti, bigarum victricum dexterior cet., Feſt. a cf. Feſt. in Panibus, *alwaar ſtaat:* Panibus redimibant caput equi immolati Idibus octobribus in Campo Martio, quia ſacrificium fiebat ob frugum eventum cet.

OCTOCHORDOS, *zie* Octachordos.

OCTODĔCIM, *achttien*, Frontin. de Strateg. II, 5 med. n. 37.

OCTOGĔNARĬUS, a, um, *tachtig in zich bevattende, bij voorb.* fiſtula, Vitruv. VIII, 7. Frontin. de aquaed. 58. Pallad. Aug. 12, i. e. *van tachtig duim, d. i. wier pijp, eer zij gekromd werdt, tachtig duim in de breedte hadt:* pater octogenarius, Plin. Ep. VI, 33 in., *van tachtig jaren, tachtigjarig.*

OCTOGĒNI, ae, a, 1) *elk tachtig, bij eene verdeling, bij voorb.* data ex praeda militibus octogeni bini, Liv. X, 30 extr., i. e. *elk twee en tachtig:* jugera, Varr. R. R. I, 19: oves, Ibid. II, 10, 10. 2) *tachtig, zonder verdeling, bij voorb.* torpedo octogenos fetus habens, Plin.

Plin. H. N. IX, 51 extr.: fistula octogenum quinum, Frontin. de aquaed. 59.

OCTŌGESĬMUS, a, um, *de tachtigste*, *bij voorb.* annus, Varr. R. R. I, 1 in., quartum annum ago & octogesimum, Cic. Senect. 10, *ben in mijn vier en tachtigste jaar:* octogesima solstitia, Juvenal. IV, 92.

OCTŌGĬES, *tachtigmaal*, *bij voorb.* sestertium, Cic. Pis. 35, i. e. *tachtigmaal honderd duizend* Sestertiën: *ook heeft men daar voor* octuagies.

OCTŌGINTA, *tachtig*, Cic. Senect. 19. Cic. Brut. 64: *van daar* undeoctoginta *negen en zeventig*, Horat. Sat. II, 3, 117. *ook vindt men* octuaginta, *bij voorb.* Colum. XI, 2. §. 40. Vitruv. X, 17. *tweemaal.*

OCTOGŌNOS, *zie* Octagonos.

OCTOJŪGIS, e, *achtspannig*, *bij voorb.* equi *acht saamgespannen paarden: van daar* octojuges tribuni militum, Liv. V, 2 post med., *zeggen de* Tribuni plebis *verächtlijk*, *voor* octo.

OCTŌNĀRĬUS, a, um, *uit acht bestaande*, *bij voorb.* numerus, Varr. L. L. VIII, 49: fistula, Plin. H. N. XXXI, 6 in. Frontin. aquaed. 28 *en* 42, i. e. *pijpen*, *wier lood eer het gebogen werdt*, *acht duim breed was.*

OCTŌNI, ae, a, 1) *elk acht*, *of acht hoofd voor hoofd enz.*, *bij verdelingen*, *bij voorb.* praetoribus octona millia peditum data, Liv. XXXII, 28 extr., i. e. *elk acht duizend:* ibi cum alii octonos lapides effodint (*voor* effoderint), Plaut. Capt. III, 5, 66, i. e. *elk acht steenen:* cum animae hominum sint divisae in octonas partes, Varr. L. L. VIII, 23, i. e. *elk in acht deelen:* obelisci duo quadragenum octonum cubitorum, *elk van acht en veertig enz.*, Plin. H. N. XXXVI, 9: octonis referentes idibus aera, Horat. Sat. I, 6, 75, i. e. *telkens op de* Idus, *gevolglijk elke maand:* nutricare octonos porcos possunt, Varr. R. R. II, 4, 19, i. e. *acht verkens:* jugera singula octonos culleos reddidisse, Colum. III, 3. 3. 2) *acht*, *zonder verdeling*, *bij voorb.* octonis natalibus, Ovid. Met. XIII, 753: bis octonis annis, Ibid. V, 50.

OCTOPHŌROS, m. *en* f. *en* **OCTOPHŌRON**, n. (*een* Grieksch *woord*) *dat van acht personen gedragen wordt*, *bij voorb.* lectica octophoro ferebatur, Cic. Verr. V, 11 in. *Ook staat daar voor* Neutr. octophoron, *bij voorb.* octophoro veheretur, Suet. Calig. 43, *doch alwaar ook* lectica *kan verstaan worden*, *gevolglijk zou het hier zijn van* octophoros: *dus ook* vectabatur octophoro, Apul. Apolog. post med. p. 323, 9 Elm., scil. (*waarschijnlijk*) lectica: *en* Octophoro Aniciano, Cic. Quint. Fr. II, 10 post init., *ten zij men* Anciana *lezen wil*, *wanneer dan* octophoro *van* octophoros *zijn zou*, scil. lectica: *en terstond hier voor staat* lecticam Anicianam, *gevolglijk zou ook hier* Aniciana *voegzamer zijn:* octophoro (octaphoro) portatur, Martial. VI, 48, 1. Not. *De* Ablativus octophoro *schijnt slechts voor te komen; wanneer er dan* lectica *al of niet bij staat; in 't laatste geval kan men* lectica *verstaan; gevolglijk zou de* Nominativus octophoron *nog wat twijfeldchtig zijn.*

OCTUAGĬES *voor* octogies, Plin. H. N. II, 108 Ed. Hard. *tweemaal.*

OCTUAGINTA, *zie* Octoginta.

OCTUPLĬCO, avi, atum, are, *achtmaal vermenigvuldigen*, *bij voorb.* octuplicato censu, Liv. IV, 24.

OCTŬPLUS, a, um, *achtvouwig*, *bij voorb.* pars, Cic. Univ. 7: *van daar* Octuplum *het achtvouwige*, *bij voorb.* poena octupli, Cic. Verr. III, 11 med., *boete van het achtvouwige*, *achtdubbele boete*, *d. i. wanneer men achtmaal zoo veel geven moest*, *dan men*, *bij voorb. schuldig was: dus ook* damnari octupli, Cic. Ibid. *en* 12 in.: *dus ook* judicium dare in octuplum, Ibid. 10 extr.: *dus ook* edictum de judicio in octuplum, Ibid.: judicium in octuplum, Ibid. 11 *en* 12 in.:

OCTUSSIS, is, m. i. e. *acht* asses, Horat. Sat. II, 3, 156, *en* Festus in Peculatus.

OCULĀRĬUS, a, um, *de oogen betreffende*, *zich daar mede bezig houdende*, *daar toe behoorende: van daar* medicus ocularius, Cels. VI, 6 sect. 8 in. *en* Inscript. ap. Gruter. p. 634. n. 2: *of* chirurgus ocularius, Inscript. ap. Gruter. p. 400. n. 7: *of ook eenvouwig* ocularius, scil. medicus, Scrib. Larg. 37 *en* 38, i. e. *oogmeester.*

OCULĀTA, ae, f. *zekere visch*, *misschien*, *negen-oog*, Plin. H. N. XXXII, 11. Cels. II, 18 med.

OCULĀTUS, a, um, 1) *met oogen verzien*, *ziende*, *bij voorb.* manus, Plaut. Asin. I, 3, 50: oculatus testis, Plaut. Truc. II, 6, 8, *ooggetuigen:* male oculatus, Suet. Rhet. 5, i. e. *slecht ziende*, *slechte oogen hebbende: van daar misschien de visch* oculata, Plin. H. N., *zie* Oculata: *van daar* die oculata vendere, Plaut. Pseud. I, 3, 67, i. e. *voor klinkklaar geld.* 2) *zichtbaar*, *voor de oogen blootgesteld*, *bij voorb.* locus oculatissimus, Plin. H. N. XXXIV, 6 in.: oculatior sit (βαθύτης), Cic. Att. IV, 6 extr., Not. *Dit woord is eigenlijk het* Particip. *van* oculo, are, *met oogen verzien*, *ziende makende.*

OCULĔUS, a, um, 1) *uit oogen bestaande*, *vol oogen*, *bij voorb.* Argus, Plaut. Aul. III, 6, 19: perspicaciorem ipso Lynceo vel Argo, & oculeum totum, i. e. *geheel vol oogen*, *gevolglijk scherpziende*, Apul. Met. II post med. p. 124, 39 Elm. 2) *scherpzichtig*, *bij voorb.* perspicaciorem ipso Lynceo vel Argo, & oculeum totum, Apul., *zie terstond hier voor.*

OCULISSIMUS, i. e. *allerliefst*, *zie* Oculus.

OCULĪTUS, Adv., *bij voorb.* amare, Plaut. ap. Non. 2. n. 608, i. e. *als zijn oog beminnen.*

OCŬLUS, i, m. 1) *het oog*, *het bekende zintuig des gezichts; wanneer het zoo wel dit zintuig zelve*, *als ook de kracht of het vermogen*, *om te zien*, *aanduidt*, *bij voorb.* oculos membranis tenuissimis vestivit & sepsit, Cic. Nat. D. II, 57: oculos fecit lubricos & mobiles, Ibid.: oculos acres & acutos habere, Cic. Planc. 27: oculi venusti, Cic. Tusc. V, 16: perversi, Cic. Nat. D. I, 28: eminentes, Cic. Vatin. 2: nigri & vegeti, Suet. Caes. 45: modesti, Ovid. Am. II, 4, 11: oculis cernere, Nep. Timol. 2: in terram figere oculos, Tacit. Hist. IV, 72: dejicere in terram, Quintil. I, 11, *nederslaan: of* demittere, Ovid. Met. XV, 612: attollere, Virg. Aen. IV, 688: erigere, Ovid. Met. IV, 146: tenere in se *op zich zelven hebben*, *d. i. zich zelven aanzien*, Ibid. II, 520: oculos conjicere in aliquem, Cic. Cluent. 19, i. e. *werpen*, *richten:* adjicere ad aliquid, Plaut. Asin. IV, 1, 24, i. e. *werpen*, *richten*, *d. i. aanzien: van daar Tropisch*, oculum adjicere rei, Cic. Verr. II, 15 in., *een oog er op slaan*, *d. i. begerig zijn*, *lust krijgen: dus ook* oculos cupiditatis ad rem adjicere, Cic. Agr. II, 10: oculos dejicere a re, Cic. Phil. I, 1: *of* de aliquo, Cic. Verr. IV, 15, i. e. *afwenden:* oculis bene videre *goed zien*, Cic. Div. I, 24: oculum amittere, Ibid., i. e. *het oog verliezen*, *daar blind aan worden: dus ook* oculos amittere, Caes. B. C. III, 53, *de oogen verliezen*, *d. i. derzelver gebruik*, *gevolglijk blind worden: dus ook* perdere, Cic. Harusp. 18: oculos alicui restituere, Suet. Vesp. 7, i. e. *het gezicht*, *vermogen*, *om te zien:* oculis usurpare rem, Lucret. I, 302, i. e. *zien:* ex oculis abire, Senec. Herc. Oet. 1077, i. e. *uit de oogen gaan:* oculis aliquid lustrare, Lucan. VII, 795. Tacit. Hist. II, 70. Petron. 11: oculos avertere, Ovid. Met. II, 770: flectere, Tacit. Ann. II, 70. Ovid. Met. VIII, 696: oculos auferre, Liv. VI, 15 extr., i. e. *iemand voor zijn oogen of gezicht bedriegen*, *begoochelen:* ante oculos *voor oogen*, *bij voorb.* ponere, Cic. Phil. II, 45. Cic. Marc. 2. Cic. Invent. I, 54 *en* 55: *of* proponere, Auct. ad Her. IV, 36. Cic. Sull. 26: *of* proponere oculis, Cic. Sext. 7, *voor oogen stellen:* esse ante oculos, Cic. Amic. 11: *of* versari ante oculos, Cic. Rosc. Am. 9 *en* 35: *dus ook* in oculis *voor oogen*, *zie hier na*, *van daar* res ante oculos posita est, Cic. Acad. I, 2. Cic. Or. I, 43, *ligt voor oogen*, *d. i. is oogschijnlijk*, *is openbaar: daar voor staat ook* in oculis posita, *bij voorb.* in oculis provinciae esse positum, Cic. Q. Fr. I, 2: *dus ook* in oculis sita sunt, *voor oogen*, Sallust. Cat. 20 (21): in oculis alicujus, *in iemands oogen*, *of tegenwoordigheid*, *bij voorb.* alter prope annum assiduus in oculis hominum fuerat, Liv. XXXV, 10: ne Capua in oculis ejus caperetur, Liv. XXVI, 2: depopulando in oculis ejus agros sociorum, Liv. XXII, 12: in ore atque oculis provinciae gesta, Cic. Verr. II, 33, *voor de oogen der enz.:* habitare in oculis, Cic. Planc. 27, *bestendig voor oogen zijn*, *zich steeds laten zien:* habere in suis oculis, Plaut. Pseud. III, 2, 66, *in zijne oogen*, *voor oogen hebben*, *d. i. acht geven op iets:* sub oculis alicujus, Caes. B. G. V, 16. B. C. I, 71. Vellej. II, 79. Colum. IX, 5, i. e. *onder iemands oogen*, *d. i. tegenwoordigheid: dus ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* nunc sub oculis (scil. nostris) sunt, Cic. Acad. IV, 25 extr.: subjicere aliquid oculis *laten zien*, Liv. III, 69 in.: oculos pascere aliqua re, *zijne oogen weiden*, Cic. Verr. V, 26: *daar voor staat* fructum oculis capere ex re, Nep. Eum. 11: oculis comedere aliquid, Martial. IX, 60, 3: *of* devorare, Ibid. I, 97, 12, *van zeer groote begeerte naar iets:* oculi dolent, *de oogen doen zeer: ook Tropisch*, *als men iets niet geern ziet*, *bij voorb.* viro tuo oculi doleant, Terent. Phorm. V, 8, 64. *Dewijl de oogen het edelste en geliefdste deel des ligchaams zijn: van daar* a) *zwoeren de Ouden bij de oogen*, *bij voorb.* Plaut. Men. V, 9, 1. Ovid. Am. II, 16, 44. b) *zij geloofden eenen beminden niet beter te kunnen plaatzen*, *dan in hunne oogen: van daar zegt men* in oculis esse alicujus *en* alicui, Cic. Tusc. II, 26. Cic. Att. VI, 2 ante med., i. e. *iemand zeer waard zijn*, *zeer bemind en geächt worden:* aliquem in oculis ferre,

Cic.

Cic. Phil. VI, 4. Cic. Haruſp. 23. Cic. Q. Fr. III, 1, 3: of ferre oculis (zonder in), Q. Cic. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 27: of in oculis geſtare, Terent. Eun. III, 1, 11, i. e. iemand zeer waardig achten, zeer ſchatten, en beminnen. Not. Wij zetten daar voor het hart, bij voorb. iemand in zijn hart dragen enz. c) eene dierbare en uitmuntende zaak of ſieraad heet oculus, bij voorb. Ubi ſunt iſti, quibus vos oculi eſtis. Plaut. Pſeud. I, 2, 46: van daar in liefkozingen, ocule mi! Plaut. Curc. I, 3, 47, i. e. mijn oogelijn! mijn Engel! Ook maakt Plautus er zelfs een Superlativus van, oculiſſimus, a, um, i. e. allerliefst, bij voorb. ſalve oculiſſime homo, Plaut. Curc. I, 2, 28: van daar par oculorum in amicitia Antonii extitiſſe ſe ajebat, Sueton. Rhet. 5, i. e. hij zou een boezemvriend van Antonius geweest zijn, eigenlijk, zoo goed als een paar oogen: doch Achill. Stat. leest extriſſe (i. e. extriviſſe) voor extitiſſe, i. e. hij hadt zijne beide oogen tot ſchande gemaakt: van daar noemt Cicero Nat. D. III, 38 Korinthe en Kartago duo illos oculos orae maritimae i. e. Sieraaden, hoofdplaatzen: even dus zegt Juſtin. V, 8, negarunt ſe Spartani ex duobus Graeciae oculis alterum eruturos. a) wegens de gelijkvormigheid wordt het aan vele zaken toegeſchreven, bij voorb. aan de ziel, bij voorb. oculis mentis videre, Cic. Leg. 29: of intueri, Colum. III, 8: hier toe behoort eenigermate, oculos paſcere, Cic.: oculi dolent, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 14 en Plaut., zie hier voor: bijzonder a) de zon heet oculus mundi, Ovid. Met. IV, 228. Ook oculi ſtellarum ſtaat Plin. H. N. II, 5. b) een bonte vlak, aan een oog gelijk, bij voorb. der Pantherdieren, Plin. H. N. VIII, 17: van den Paauwenſtaart, Plin. H. N. XIII, 15. c) de knop of bot, die wij ook ſomtijds oog noemen, Virg. Georg. II, 73. Colum. IV, 24 poſt med. X, 259. d) de bol of het dikte aan zekere wortels, bij voorb. van het riet, Plin. H. N. XVII, 10. Cato R. R. 6. Varr. R. R. I, 24, zie Ocellus.

OCYMUM, zie Ocimum.

OCYOR, zie Ocior.

OCYUS, zie Ocius.

ODARIUM, i, n. een gezang, lied, Petron. 53.

ODEFACIO voor olfacio, Feſt.

ODEUM, i, n. (ᾠδεῖον), een tot zingen beſtemd gebouw, bij voorb. een concertzaal, muzijkzaal, Vitruv. V, 9. Suet. Domit. 5.

ODI, zie Odio.

ODIBILIS, e, haatenswaardig, Acc. ap. Priſc. 6.

ODIO, odivi en meermaalen odi (voor odii), ook oſus ſum, oſum, 3. 1) haaten, niet gunſtig zijn, bij voorb. aliquem, Cic. Mil. 13. Plaut. Mil. IV, 9, 15: aliquem acerbe & penitus, Cic. Cluent. 61: aliquem male i. e. arg, zeer, Caeſ. in Cic. Ep. ad Attic. XIV, 1, aliquem pejus, erger, meer, Cic. ad Div. VII, 2. Brut. in Ep. Cic. ad Brut. 16 med.: rus, Terent. Ad. IV, 1, 7: adparatus Perſicos, Horat. Od. I, 38, 1: ook ſeq. Infinit. in plaats van den Accuſativus der zaak, bij voorb. ſervire & pati contumelias pejus odero cet., Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16 med.: oderunt peccare boni virtutis amore, Horat. Ep. I, 16, 52: ook abſolute, bij voorb. neque ſtudere, neque odiſſe, ſed minime iraſci decet, Salluſt. Cat. 51 (50): vox dira, oderint dum metuant, Senec. de ira I, 16 poſt med. Ook van levenloze dingen; tuſſchen welken, bij voorb. een Antipathie is enz., bij voorb. cucumeres oleum odere mire, Plin. H. N. XIX, 5: oleum ſolum calci miſcetur, quando utrumque aquas odit, Ibid. XXIV, 1 med.: ruta odit hyemem & humorem & ſimum, Ib. XIX, 8 poſt med.: balſamum odit ferro vitalia laedi, Ibid. XII, 25. Het één en ander hier van behoort ook tot n. 2. 2) iets niet gaarn zien, ergens verdrietig over zijn, bij voorb. odi, cum cera vacat, Ovid. Am. I, 11, 20: Perſicos adparatus, Horat. zie hier voor: ruta odit hyemem, Plin., zie, benevens meer, hier voor: van daar oſa ſum obtueri inimicos, Plaut. Amph. III, 2, 19, ik kan mijne vijanden niet aanzien; ik mag hen niet zien enz. Not. van het grammaticaal gebruik van dit woord, a) het Praeſens met de daar van afgeleide Tempora ſchijnt niet ligt voor te komen, Gerund. odiendi, Apul. doctr. Plat. 3 init. b) het Perfectum ſtaat meest, in de betekenis van het Praeſens, ik haate: dus ook oderam ik hatede enz. Echter ſtaat ook odivit hij heeft gehaat, Anton. ap. Cic. Philipp. XIII, 19: dus ook odiſtis gij lieden hebt gehaat, Auct. B. Hiſp. 42: ook zou men hier toe kunnen brengen Cic. Mil. 13 poſt med. quid enim odiſſet Clodium Milo cet., alwaar het zijn kan: waarom zou hij hem hebben moeten haaten? En, hoe zou hij hem haaten? beide voegt hier. c) van het Supinum oſum komt oſurus, bij voorb. ita amare oportere, ut ſi aliquando eſſet oſurus, Cic. Amic. 16 poſt med., i. e. haaten zou: en oſus, bij voorb. met ſum, es, eſt cet., i. e. ik haat, gij haat enz., ik ben verdrietig, het verdriet mij enz., bij voorb. oſa ſum obtueri inimicos, Plaut., zie boven: oſusque eum morum cauſa fuit, Gell. IV, 8.

ODIOSE, op eene haatlijke, laage, verdrietlijke wijze, bij voorb. facere, Plaut. Bacch. IV, 9, 139: ceſſare, Terent. Ad. IV, 2, 49: dicere, Cic. Brut. 82: interpellare aliquem, Cic. Or. II, 65: ſibi placere, Gell. IV, 1: cf. III, 19.

ODIOSUS, a, um, alles, dat men niet genegen is, wat ons tegenſtaat, gehaat, haatlijk, lastig, walglijk, moeilijk, fataal, bij voorb. genus hominum, Cic. Amic. 20: verbum, Cic. Or. 8: motus palaeſtrici, Cic. Off. I, 36: quae (ſenectus) pleriſque ſenibus ſic odioſa eſt, Cic. Senect. 2 in.: donum, Plaut. Truc. IV, 1, 7: amatio, Ibid. Rud. IV, 5, 24: ſcrutatio, Gell. IX, 10: puella of femina, Lucret. IV, 1159: odioſus mihi es, Plaut. Pſeud. I, 1, 28: ſi eſſe odioſi pergitis, Terent. Phorm. V, 7, 44: cupidis rerum talium odioſum & moleſtum eſt carere, Cic. Senect. 14: quorum alterum eſt gravius & odioſius, alterum levius & facilius, Cic. Roſc. Com. 6: Odioſum eſt, Cic. Phil. I, 11. Terent. Hec. III, 4, 9, het is verdrietig, onaangenaam: Nihil odioſius, Cic. Att. VI, 3: odioſiſſima natio, Phaedr. II, 5, 4.

ODIUM, i, n. 1) haat, ongenegenheid, vijandſchap, bij voorb. odio permotus, uit haat, of door haat bewogen, Cic. Cat. I, 7: odium omnium juſtum & jam diu tibi debitum, Ibid.: odium explere ſanguine, Cic. Mil. 23, i. e. ſtillen, verzadigen, bevredigen: ſaturare, Cic. Vatin. 3: in odium alicui venire, Cic. Fin. II, 24. Cic. Att. X, 8, bij iemand gehaat zijn: of irruere, Cic. Verr. Act. I, 12: of in odium Graeciae pervenire, Nep. Lyſ. 2, i. e. komen: ook alicui venire odio; Plin. H. N. XXVIII, 8 med.: Eſſe alicui in odio, Cic. Att. II, 21: of odio, Cic. ad Div. XII, 10 extr. Cic. Mur. 40. Plaut. Men. I, 2, 2: of eſſe apud aliquem in odio, Cic. Manil. 22, i. e. bij iemand gehaat zijn: dus ook apud aliquem magno odio eſſe, Cic. Verr. Act. I, 14: Fuit mihi cum Clodio odium, Cic., i. e. haat, vijandſchap: habere aliquid of aliquem odio haaten, Plaut. Men. I, 2. 2. Ibid. Perſ. II, 2, 21. Ovid. Remed. 124: Odium alicujus ſubire, Cic. Att. I, 17, ondergaan, dragen, gehaat worden: incurrere in odia hominum, Cic. Off. I, 42, geraken: odium gerere adverſus aliquem, Plin. H. N. VIII, 18, i. e. hebben, dragen: concipere, Cic. red. Quir. 1, opvatten, krijgen: dus ook ſuſcipere, heet deels, haat opvatten, deels, op zich laden, bij voorb. odium, quod erga regem ſuſceperant, Nat. Dat. 8, i. e. hadden, droegen: magnum odium Pompeji ſuſcepiſtis, Cic. Att. VI, 1 poſt med., i. e. op u geladen: magno odio in aliquem ferri, iemand zeer haaten, Nep. Att. 10: magnum me odium rei cepit, een groote haat tegen die zaak heeft mij bevangen, d. i. ik haat die zaak zeer, Cic. Phil. II, 36: omnium in ſe odia convertere, Cic. Dejot. 6: omnia in illum odia civium flagrabant, Cic. Mil. 15: odio adcenſum eſſe, Plin. H. N. XVII, 1: flagrare, Ibid. IX, 62: laborare, Ibid. VII, 27: in odium alicujus aliquid facere, voor odio, uit haat, Ovid. Met. XIV, 71: Odium concitare, Cic. Invent. I, 53: of creare, Cic. Or. II, 51: of ſtruere, Ibid.: of conciliare, Plin. H. N. XXVIII, 8 poſt med.: of movere, Ovid. Am. III, 11, 43, verwekken, veroorzaken: daar voor ſtaat ook facere, Quintil. VI, 1, 14: van daar facere odium alicujus rei, tot gehaat maken, bij voorb. ſtudiorum, Quintil. I, 3, 13: vitae, Plin. H. N. XX, 18 med., i. e. het leven haatlijk maken: in odium vocare, Cic. Agr. I, 1, gehaat maken, in haat brengen: Odium deponere, Cic. red. Quir. 9, laten varen: ſedare, Ibid.: lenire, Cic. Marc. 10: placare, Cic. Dom. 17: inflammare, Cic. Marc. 10: incendere, Cic. Att. IX, 1: remittere, Tacit. Ann. I, 10: reſtinguere, Cic. Rab. Poſt. 6: Habere odium eenen haat hebben, bij voorb. ſervitutis, Cic. Phil. V, 14, i. e. tegen de enz.: ook zonder Genitivus, bij voorb. ſeq. in., bij voorb. odium, quod in bonos habebatis cet., Cic. Vatin. 3: doch, het heet ook gehaat worden, Senec. Ep. 105 poſt init. Petron. 84 in.: dus ook miſſchien Cic. Q. Fr. III, 9 med. odii nihil habet i. e. hij is niet gehaat. Van daar a) van levenloze dingen, afkeer, Antipathie, bij voorb. odium raphanis cum vite, Plin. H. N. XIX, 5 poſt med.: quidam amnes odio maris ſubeunt vada, ſicut Arethuſa, Ibid. II, 103 in.: quercus & olea tam pervicaci odio diſſident, Ibid. XXIV, 1 in. b) de haat, d. i. een gehaat menſch, bij voorb. odium hominum, Plaut. Rud. II, 2, 13, i. e. dien de menſchen haaten: dus ook populi, Ibid. Mil. III, 3, 48: terrae, Ibid. Bacch. IV, 7, 22: eos eſſe odium omnium populorum, Juſtin. XI, 3: miſſchien ook, die iemand haat, bij voorb. odium meum i. e. mijn vijand, Plaut. Poen. I, 2, 139 en 180. 2) het verdrietlijke, tegenſpoedige, onaangename bij eene perſoon of zaak, a) zaak en perſoon, het verdrietlijke, onaangename, onaangenaamheid, walg, bij voorb. neque agri (landgoed) neque urbis odium me unquam cepit, Terent. Eun. V, 6, 2, i. e.

i. e. *beide is mij niet vervelend*: fin odio eſt, Plaut. Poen. Prol. 51, i. e. *maar als het u tegenſtaat*: odio es (mihi), *gij zijt mij vervelend, ik kan u niet verdragen*, Ibid. Truc. I, 2, 23: genus eſt leponium, ut muſcae culicesque — pulicesque, odio & malo & moleſtiae, Ibid. IV, 2, 15, i. e. *fataal, tegenſtrijdig, onuitſtaanbaar enz.* b) *van perſonen, lastig gedrag, bijzonder in het ſpreken, wanneer men iemand te veel voorpraat, dat hij het geduld verliest, of onaangename dingen zegt, lastige redenen, bij voorb.* odio & ſtrepitu ſenatus coactus eſt perorare, Cic. Att. IV, 2 ante med., i. e. *hij moest ophouden, dewijl hij den Senaat verveelde, en hem vervelende woorden zeide*: Tundendo atque odio effecit ſenex, Terent. Hec. I, 2, 48, i. e. *door het vervelend, onophoudelijk voorſpreken*: *dus ook* odio me abegerit, Plaut. Aſin. II, 4, 40: Me odio enecavit, Plaut. Aſin. V, 2, 71: quod erat odium! quae ſuperbia! Cic. Cluent. 39 in., i. e. *vervelend, haatlijk gedrag.* Not. odium tuum, *voor* tui *of* erga te, Terent. Phorm. V, 8, 27. *zie* Tuus.

ODOR *en* ODOS, oris, m. 1) *de reuk van iet, hij zij aangenaam of niet, bij voorb. van bloemen*, Cic. Senect. 17: odor teterrimus, Cic. Verr. III, 9 extr.: omnis odor ad ſupera fertur, Or. Nat. D. II, 56: foedus, Celſ. VII, 29: non inelegans, Plin. H. N. XXI, 25: molliſſimus, Ibid. XII, 19 extr.: aſper, Ibid. XXVII, 8: acutus, Ibid. XXI, 7: odorem trahere naribus, Phaedr. III, 1, 3: *van daar* a) *reuk, d. i. ſtank*, Salluſt. Cat. 55 (58). Ibid. Jug. 44 (48). Petron. 117 extr. Catull. LXXI, 6. Sueton. Calig. 27 extr.: oris, Plin. H. N. XXIII, 2: *dus ook* odores, *bij voorb.* locus putidus odoribus ex ſulfure & alumine, Varr. L. L. IV, 5. b) *damp, bij voorb.* ater, Virg. Aen. XII, 591. c) *reuk, Tropisch, d. i. het vernemen eener zaak, voorāfgevoel, vermoeden, voorgevoel, bij voorb.* dictaturae, Cic. Att. IV, 16: urbanitatis, Cic. Or. III, 40: odore aliquo legum recreatus, Cic. Verr. V, 61: ſuſpicionis, Cic. Cluent. 27. 2) *het geen een reuk van zich geeft, bijzonder een aangenamen geur, waar echter gemeenlijk de* Pluralis *ſtaat: van daar* a) *reukwerk, welriekende ſpecerijen, kruiderijen, bij voorb.* incendere odores, Cic. Tuſc. III, 28. Cic. Verr. IV, 35: odores, nardi folia, iris illyrica cet., Colum. XII, 20, 5, *waar te vooren* aromata *ſtaat.* b) *welriekend water, zalve, balſem, bij voorb.* perfuſus liquidis odoribus, Horat. Od. I, 5, 2: Aſſyrii, Tibull. I, 3, 7: *ſomtijds is* a *en* b *bij een, bij voorb.* vendentem thus & odores, Horat. Ep. II, 1, 269: cf. Tacit. Ann. XVI, 6. Not. *Hier is de* Singularis *zeldzaam; doch er ſtaat* Aſſyrius odor, Catull. LXVIII, 144. Senec. Hippol. 393. Not. odos *voor* odor *ſtaat* Salluſt. Jug. 44 (48). Plaut. Capt. IV, 2, 35. Lucret. VI, 952.

ODŌRĀMENTUM, i, n. i. q. odores, *welriekende ſpecerijen, reukwerk, balſem enz., bij voorb.* odoramenta, quibus condire vina conſueverint, Colum. XI, 2, 71: odoramenta admiſcere, Plin. H. N. XV, 7. poſt med.

ODŌRĀRĬUS, a, um, 1) *tot reukwerk dienſtig, bij voorb.* myrrha, Plin. H. N. XII, 16. 2) *met reukwerk of andere welriekende ſpecerijën en zalven enz. zich bezig houdende, bij voorb.* magiſter odorarius, Inſcript. ap. Reineſ. claſſ. 11. n. 81, i. e. *die dezelven maakt of verkoopt.*

ODŌRĀTĬO, onis, f. *het rieken, de reuk, als een zin*, Cic. Tuſc. IV, 9.

ODŌRĀTĪVUS, a, um, *riekend, welriekend, bij voorb.* ſemen, Apulej. de herb. 79 extr.

ODŌRĀTUS, us, m. 1) *het rieken, de reuk, d. i. gewaarwording van den reuk eener zaak, bij voorb.* rei, Cic. Nat. D. II, 63: *ook de reuk, als een zin des menſchen en beesten*, Cic. Acad. IV, 7. Plin. H. N. XI, 4. 2) *voor* odor *de reuk, dien eene zaak van zich geeft, bij voorb.* cicutae folia gravi odoratu, Plin. H. N. XXV, 13 ante med.

ODŌRĀTUS, a, um, *zie* Odoro.

ODŌRĬFER, a, um, 1) *reuk brengend, verbreidend, riekend, welriekend, bij voorb.* flores, Sil. XVI, 309: non habemus iſta odorifera, Senec. Ep. 33 in.: lancea, Prop. II, 13 (12), 23. 2) *welriekende dingen, bij voorb. reukwerk enz., voortbrengend, bij voorb.* Arabia, Plin. H. N. V, 11: gens odorifera, Ovid. Met. IV, 209, i. e. Perſae.

ODŌRĬSĔQUUS, a, um, *op den reuk (de lucht) afgaande, bij voorb.* canes, Liv. Andr. ap. Terentian. Maur. de metr.: cf. Serv. ad Virg. Aen. IV, 132.

ODŌRO, avi, atum, are, *riekend of welriekend maken, bij voorb.* aëra, Ovid. Met. XV, 734: crocus odorat mella, Colum. IX, 4: *van daar* odoratus, a, um, *riekend, eenen reuk van zich gevende, bijzonder eenen aangenamen, welriekend, bij voorb.* cedrus, Virg. Aen. VII, 13: capilli, Horat. Od. III, 20, 14: odoratus canos capillos roſa *voor* habens capillos roſa odoratos, Ibid. II, 11, 15: coma, Ovid. Art. II, 734: arae odoratae i. e. fumantes thure, Claudian. in Stilich. I, 58: herba, Ovid. Faſt. II, 703: pabula, Colum. VII, 17, 13: nec male odorati ſit triſtia anhelitus oris, Ovid. Art. I, 521, i. e. *de adem zij niet kwalijk riekend*: flores odoratiſſimi, Plin. H. N. XXVIII, 8 med.: vina multis odoratiora, Ibid. XXI, 7: odorati Indi i. e. *in wier landen welriekende ſpecerijën waſſen*, Sil. XVII, 631: *dus ook* Armenii, Tibull. I, 5, 36.

ODŌROR, atus ſum, ari, 1) *rieken, d. i.* a) *aan iet rieken, door rieken onderzoeken, bij voorb.* pallam, Plaut. Men. I, 2, 55. b) *door rieken iet bemerken, ſnuffelen, bij voorb.* cibum, Horat. Epod. VI, 10: hominem, Colum. VI, 2, 5: Ibo odorans, quaſi canis venaticus, Plaut. Mil. II, 2, 113. *alwaar het zonder* Accuſativus *ſtaat: dus ook* aquilae clarius cernunt, vultures ſagacius odorantur, Plin. H. N. X, 69. 2) *Tropisch: rieken, d. i.* a) *naarvorſchen, uitvorſchen, opſpooren, bij voorb.* quid futurum ſit, Cic. Att. XIV, 22: e Fabio, Cic. Att. IV, 8 extr., i. e. *van Fabius; Fabius ſondeeren, toetzen*: ut odorer, quam ſagaciſſime poſſim, quid ſentiant, Cic. Or. II, 44: pecuniam veſtigiis, Cic. Cluent. 30: cf. Cic. Piſ. 34: ſoles haec odorari, Cic. Att. IV, 14: voluptates omnes veſtigare & odorari, Cic. red. Sen. 6: omnia odorari & perveſtigare, Cic. Verr. IV, 13: indagare & odorari, Ibid. II, 54. b) *rieken, d. i. naar iet trachten, iet zoeken te bekomen, wanneer men verächtelijk ſpreekt, zoo als van honden enz., bij voorb.* decemviratum, Cic. Agr. II, 24 extr. c) *rieken, naar iet rieken, d. i. alleen eene kleine kennis verkrijgen, alleen proeven, bij voorb.* ſi quis odoratus philoſophiam, Auct. dial. de Orat. (*achter Tacitus*) 19.

ODŌRUS, a, um, 1) *riekend, d. i. eenen reuk van zich gevende*, a) *aangenamen, bij voorb.* flos, Ovid. Met. IX, 87: arbor i. e. myrrha, Ibid. Art. I, 287: cf. Martial. VI, 80, 5. Stat. Theb. VI, 104: Compar. odorius, Plin. H. N. XX, 17 poſt init. b) *onaangenamen, bij voorb.* lumen odorum ſulfure, Claudian. de VI conſul. Honor. 324: cf. Ibid. in conſul. Prob. & Olybr. 295. 2) *riekend, d. i. door het rieken onderzoekend, of bemerkend, ſnuffelend, bij voorb.* odora canum vis, Virg. Aen. IV, 132.

ODOS, *zie* Odor.

OECŎNŎMĬA, ae, f. 1) *huishouding, verdeling van zijne bezitting, inrichting daar in: van daar* 2) *Tropisch, de verdeling, orde, in eene zaak, die men doet, bij voorb. in de reden, in een tooneelſpel enz.*, Quintil. I, 8. §. 8. *en* 17. III, 3, 9.

OECŎNŎMĬCUS, a, um, 1) *de huishouding betreffende, bij voorb.* Oeconomicus, Cic. Off. II, 24 extr. Gell. XV, 5, ſcil. liber, *een boek over de huishouding, dat* Cicero *uit* Xenofon *heeft overgezet.* 2) *Tropisch, van de huishouding in de redenkunst, d. i. behoorlijke afdeling, bij voorb.* diſpoſitio cauſae, Quintil. VII, 10, 11.

OECUS *of* OECOS (οἶκος), i, m. 1) *een huis.* 2) *een vertrek van het huis of zaal*, Vitruv. VI, 10. Plin. H. N. XXXVI, 25, *alwaar de* Accuſ. oecon *ſtaat.*

OENANTHE, es, f. 1) *eene ſoort van wilde wijndruiven*, Plin. H. N. XII, 28. XXIII, 1. Pallad. Jun. 11. 2) *zeker kruid*, Plin. H. N. XXI, 24. 3) *zekere vogel*, Plin. H. N. X, 29 extr.

OENANTHĬNUS, a, um, i. e. ex Oenanthe factum, *bij voorb.* oleum, Plin. H. N. XV, 7: unguentum, Ibid. XIII, 1: vinum, Ibid. XIV, 16.

OENIGĔNA, ae, *bij voorb.* oenigenas i. e. vino genitos, Feſt., *ten zij het zijn moest* unigenitos; *want* oenus *is* i. q. unus.

OENOMĔLI, itos, n. *mede of wijnmede*, Pandect. XXXIII, 6. 9.

OENOPHŎRUM, i, ſcil. vas, *een vat, daar wijn in gedragen wordt, wijnkruik, of kan*, Horat. Sat. I, 6, 109. Perſ. V, 140.

OENOPOLIUM, i, n. *wijnhuis, wijnkelder*, Plaut. Aſin. I, 3, 48.

OENUS, a, um *voor* unus *zeiden de Ouden*, (*zoo als* moerus *voor* murus), Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tabb.

OESTRUS, i, m. 1) i. q. aſilus, *brem, paardenvlieg*, Virg. Georg. III, 146. Plin. H. N. XI, 16 poſt med. *zij ſtak* Jo, *die daar door raazend werdt, zie* Virg. loc. cit.: *van daar* 2) *razernij, bij voorb. wichelaars of dichters razernij, d. i. geestdrift*, Enthuſiasme, Stat. Theb. I, 32. Nemeſ. Cyneg. 3. Juvenal. IV, 123.

OESUS *voor* uſus *zeiden de Ouden, zoo als* moerus *voor* murus, oenus *voor* unus.

OESYPUM, i, n. *de vuiligheid, die aan de ſchapen hangt*, Ovid. Art. III, 213. Ibid. Remed. 354. Plin. H. N. XXIX, 2. XXX, 4. *deze werdt als een veelvuldig geneesmiddel, bij voorb. bij hoofdpijn, podagra, wonden enz., gebruikt*, Plin. H. N. XXIX, 6. XXX, 4, 8, 10, 11 extr.: *en als een middel om de huid te verbeteren of te verfraaijen; gevolglijk was zij een ſtuk van het* Toilet *der Roomſche Juffferen*, Ovid. Art. III, 213. Ibid. Remed. 354. Plin. H. N. XXX, 4.

OETIER voor UTIER i. e. uti zelden de Ouden (zoo als oenus voor unus cet.), Fest. in Publica Pondera.

OFELLA, ae. f. voor offella, een beetjen, mondvol, stukjen, brokjen, bij voorb. vleesch, bij voorb. ad subitas invitet ofellas, Martial. XII, 48, 17: & quae non egeant ferro structoris ofellae, Ibid. X, 48, 15: craticula sudet ofella, Ibid. XIV, 221: exiguae frustis imbutus ofellae, Juvenal. XI, 144.

OFFA, ae, f. misschien elke beet, mondvol, bij voorb. offam eripere alicui, Plin. H. N. XVIII, 8, den beet uit den mond nemen: pultis, Cic. Div. II, 35: offa penita, Plaut., zie 1. bijzonder, gelijk men gelooft, een ronde beet of brok, uit meel of dergelijke dingen, klootjen, brokjen, bij voorb. offa pultis, Cic. Div. II, 35: cibatui offas positas; eae maxime glomerantur ex ficis & farre mixto, Varr. R. R. III, 5: cibus praebetur hordeacea farina, quae cum est aqua conspersa & subacta, formantur offae, Colum. VIII, 3: offae panis, Ibid. 9, i. e. beetjen of klootjen: van daar 1) elk stuk, bij voorb. vleesch, bij voorb. penita, Plaut. Mil. III, 1, 165. Naev. ap. Fest.: porcina, Fest. in Penem: panis, Colum., zie hier voor. 2) een klomp, of klompjen, d. i. rond stukjen, kogel, kogeltjen, bij voorb. gummi in offas convolutum, Plin. H. N. XII, 9: amygdalinum oleum fit ex amaris nucibus arefactis & in offam contusis, Ibid. XV, 7: van daar een gezwel, Juvenal. XVI, 11. 3) een klomp, d. i. eene ongevormde massa, bij voorb. patruo similes effunderet offas, Juvenal. II, 33, van ontijdige geboorten: offas carminis, Pers. V, 5: in nostro mari offa informis (leporis) colore tantum lepori similis, Plin. H. N. IX, 48. Not. inter os atque offam multa intervenire possunt, Cato ap. Gell. XIII, 17, een spreekwoord, d. i. eer men den beet in den mond steekt.

OFFATIM, beetswijze, stukswijze, Plaut. Truc. II, 7, 52.

OFFECTOR, een verwer, Fest.

OFFECTUS, a, um, zie Officio.

OFFELLA, ae, zie Ofella.

OFFENDICULUM, i, n. aanstoot, bedenkelijkheid, hindernis, Plin. Ep. IX, 11.

OFFENDIMENTUM, i, n. i. q. offendix, Paulus ex Festo.

OFFENDIX, icis, f. misschien elke knoop, Fest.

OFFENDO, inis, f. i. q. offensio, Afran. ap. Non. 2. n. 602.

OFFENDO, di, sum, 3. eigenlijk obfendo (uit ob i. e. ad en fendo, waarschijnlijk stooten of slaan) aanstooten, aanslaan, zoo wel transitive (active) als intransitive (neutraliter), bij voorb. caput ad fornicem, Quintil. VI, 3 post med.: ne coxam bos aliamque partem corporis offendat. Colum. V, 9 post med., i. e. de heup stooten, of met de heup stooten, of die kwetzen: caput, Liv. VIII, 6 in., zich het hoofd stooten, eigenlijk het hoofd tegen iet stooten: pedem den voet, Auct. B. Hisp. 23: van daar pes offensus, Ovid. Met. X, 452. Fast. II, 720, de voet, daar men zich aan gestooten heeft; dus ook pollicem, van daar offenso pollice, Martial. VIII, 75, 3: latus, Cic. Cluent. 62, de zijde aanslaan, of Stukslaan, of zich aan de zijde stooten, van iemand, die van het paard gevallen is; doch, het kan ook zijn, kwetzen. Verders, zonder Accusativus der zaak, of van dat deel des ligchaams, dat men stoot, bij voorb. aliquem pede offendere, Plaut. Curc. II, 3, 2, tegen iemand stooten: dus ook scutum, limen, tegen het schild, tegen den dorpel enz., bij voorb. scuto offenso, Liv. VII, 36: limine offenso, Ovid. Her. XIII, 88: dus ook offensa aqua, Martial. VIII, 33, 18: scopulum offendere, Cic. Rosc. Am. 29, alwaar het Tropisch staat. Ook met den Dativus, bij voorb. solido, Horat. Sat. II, 1, 78, i. e. tegen iet dichts, vasts, ook met prepositiën, bij voorb. ut, si quis in ea (cornua) offenderit, non vulneretur, Solin. 40 (53): qui simul offendit ad fortunam, frangitur, Phaedr. IV, 14, 3, alwaar het Tropisch staat: puppis offendit in scopulis, Ovid. Pont. IV, 14, 22, doch, alwaar het ook zijn kan, ongelukkig zijn: bij stot is het hetzelfde. Ook absolute, d. i. zonder Casus en zonder praepositie, bij voorb. qui in tantis tenebris nihil offendas, nusquam incurrat, Cic. ad Div. IX, 2 (maar Tropisch), d. i. die niet stoot, (d. i. niet feilt) wanneer nihil voor non is, doch nihil kan ook zijn, aan niets; bij stot is het hetzelfde: van daar 1) Tropisch, aanstooten, stooten, a) d. i. een stoot maken, stooten, aanstooten, d. i. feilen, een feil begaan, iet missen, bij voorb. Quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat? Cic. ad Div. IX, 2: Neque in eo solum offenderat, quod cet., Nep. Phoc. 2, i. e. hierin gefeild: permulta sunt in caussis circumspicienda, ne quid offendas, ne quo irruas, Cic. Or. II, 74: in quo ipsi offendissent, Cic. Cluent. 36: sin quid offenderit, sibi totum, nihil sibi offenderit, Cic. ad Div. II, 18 extr.: dus ook apud aliquem bij iemand stooten, d. i. beledigen, bij voorb. apud plebem, Cic. Att. X, 4 med.: ook aliquid, iet verzien, missen, gevolglijk Active, bij voorb. si quid offenderit, sibi totum, nihil sibi offenderit, Cic., zie hier voor: dus ook in his si paulum offensum est, Cic. Or. III, 50 extr., wanneer er maar iet gemist is: esset offensum, Caes. B. C. III, 72. Hier toe behoort ook Cic. Verr. I, 25, Veritus, ne quid (i. e. iet wat, of in iet) in ipso se (i. e. Verre) offenderit i. e. hij mogt eens tegen Verres zelven, d. i. zijn persoon gestooten hebben; doch dit se is hard, ten zij men misschien forte voor se lesen wil. De Ed. Ernest. heeft ne quid in ipso se offenderetur, i. e. ne quid in ipso se (voor in se ipso) vituperaretur; den staat ipso se op den Janitor, waar Verres woonde; wanneer echter ook dat ipso weg kon blijven. Even dus kan men de andere lezing offenderit (scil. Verres) verklaren, hij, (Verres) mogt iet in hem (den Janitor) te bestraffen hebben; doch, wanneer ook dat se weg blijven, of in forte veranderd kon worden. Van daar Offensus, a, um, waarbij een stoot gedaan is: van daar Offensum een stoot of gebrek, Cic. Invent. I, 48 med. en 49 extr. b) aanstooten, aanstootlijk zijn, bevreemden, mishagen, bij voorb. cum consulare nomen offenderet, Liv. IV, 42, aanstootig wordt: dus ook cum nihil aliud offenderit, Liv. II, 2: quod offendat in eo (juvene), fervorem & audaciam, (id) aetatem auferre, Liv. III, 12: ne quid in ipso se offenderit, Cic. Verr. I, 25, zie hier voor: ook met den Accusativus, bij voorb. pleraque eorum, propter quae irascimur, offendunt nos magis quam laedunt, Senec. de ira III, 28, i. e. mishagen ons, of ook beledigen ons: polypodion offendit stomachum, Plin. H. N. XXVI, 8 ante med., i. e. beledigt, valt lastig: ne colorum claritas aciem oculorum offenderet, ibid. XXXV, 10 post med., doch, het kan hier ook zijn, kwetzen: eos — splendor offendit, Cic. ad Div. I, 7 post med., doch, het kan ook zijn, beledigen: si me offendet loci celebritas, Cic. ad Div. XIV, 1 extr.: hier toe kan men brengen Offensum, zie terstond hier voor. c) aanstooten aan iet, of zich stooten aan iet of iemand, d. i. bedenklijkheid hebben, onvergenoegd zijn over iet, verdrietlijk zijn, iet aan te merken, of te berispen vinden of hebben, iet aanmerken of berispen, bij voorb. in me offenditis, Caes. B. C. II, 32: in altera re, Luccej. in Cic. Ep. ad Div. V, 14 extr.: juvenis offendens in eo, Gell. IX, 15: si quis est, in quo offenderis, de quo aliquid senseris, Cic. Qu. Fr. I, 1, 4: si in me aliquid offendistis, Cic. Mil. 36, i. e. iet aan mij te berispen gevonden hebt. Ook in Passivo: van daar si quid in homine offendendum sit, Cic. Caecin. 36 med., i. e. wanneer iet te berispen enz. Hier toe behoort de lezing van Ernesti Cic. Verr. I, 25 (zie a), ne quid in ipso offenderetur, i. e. iet aan berispt wierde. d) stooten bij iemand, d. i. hem beledigen, verveelen, zie beneden n. 2. 2) dewijl men, als men tegen iemand of iet stoot, iet treffen, kwetzen, iemand beledigen, maar ook ongeluk kan hebben: van daar a) treffen, vinden, op iet stooten, bij voorb. aliquem, Terent. Eun. IV, 4, 5. V, 8, 34: aliquem imparatum, Nep. Ages. 2. Cic. ad Div. II, 3: sensum bonorum eundem, Cic. ad Div. I, 9 med.: arcam, Plin. H. N. XIII, 13: offendi advaniens — collocatam filiam, Terent. Phorm. V, 1, 31: dus ook offensum sepulcrum, Stat. Theb. VII, 18, i. e. dat op den weg ontmoet was, dat men ontmoet hadt: lineae offensae, Plin. H. N. XI, 24, daar men aanstoot, d. i. die men vindt, bemerkt. b) kwetzen, bij voorb. existimationem, Cic. ad Div. III, 8: stomachum, Plin. H. N., zie hier voor: ne colorum claritas aciem oculorum offenderet, Plin. H. N., zie hier voor: aliquem contumelia, Cic. Att. VI, 3 ante med.: van daar existimatio offensa, Cic. Verr. II, 47, gekwetste eer, d. i. slechte reputatie: corpus offensum, Cels. I, 9, i. e. zich niet wel bevindende: van daar, kwetzen, beledigen: aliquem, Cic. ad Div. III, 8 ante med. Cic. Att. VI, 3 extr. Cic. Balb. 26: aliquem contumelia, Cic. Att. VI, 3 ante med., i. e. beledigen of kwetzen: eos non tam constantia nostra delectat, quam splendor offendit, Cic. ad Div. I, 7 post med., i. e. beledigt of mishaagt: animum alicujus voor aliquem, iemand beledigen, Cic. Att. I, 11 in. Cic. ad Div. V, 7: dus ook animus meus offendebatur multis rebus, Ibid. I, 9 post init.: dus ook pectora possunt offendi, Ovid. Remed. 427: van daar offendi, eenen aanstoot vinden, toornig worden of zijn, verdrietlijk zijn, zich vertoornen, iet niet geern zien, bij voorb. animus offendebatur, Cic., zie hier voor: pectora, Ovid., zie hier voor: ut non offendar subripi (scil. mihi munera), Phaedr. IV, 10, 5: componi aliquid de se — offendebatur, Suet. Aug. 89 extr.: offendar medicis i. e. irascar, Horat. Ep. I, 8, 9: ook met den Genitivus animi, bij voorb. verita est, ne animi in Publio offenderer, Cic. Att. IV, 15 ante med., i. e. ik zou boos kunnen worden op of over Publius: van daar offensus, a, um, vooreerst beledigd, is bekend: ten tweeden, toornig, vergramd, bij voorb. animus, Cic. Att. I, 17 post med.: offensos iratosque animos regum, Hirt. Alex. 32: aliena

aliena & offensa populi voluntas, Cic. Tusc. V, 34: offensa in eum militum voluntate, Nep. Dion. 7: *ook* homo, *bij voorb.* offensus superstitionibus Aegyptiorum, Justin. I, 9: sociis crudelitate ejus offensis, Ibid. XXII, 4: *dus ook* offensior *toorniger*, Cic. Att. I, 5. Cluent. 62: offensior pontificibus, Suet. Ner. 2: *ten derden, gehaat, bij voorb.* alicui, Cic. Sext. 58 extr.: *dus ook* civibus, Cic. Cat. I, 7: invidiosus aut multis offensus, Cic. Cluent. 58 in.: *ook zonder* Dativus, *bij voorb.* o miserum atque invidiosum offensumque paucorum culpa ordinem senatorium, Cic. Verr. III, 62 post med. *Ook Tropisch, gekwetst, bij voorb.* offensus fortuna, Nep. Cim. 4, i. e. *ongelukkig.* c) *ongelukkig zijn, bij voorb.* apud judices, Cic. Cluent. 23, i. e. *veroordeeld worden:* naves in redeundo offenderunt, Caes. B. C. III, 8, i. e. *waren ongelukkig:* cum multi viri fortes in communi incertoque periculo belli & terra & mari offenderint, Cic. Verr. V, 50: si in re navali offendisset, Liv. XXXV, 26: familia decubuit? fenus offendit, Senec. Ep. 96, i. e. *is verongelukt, verloren gegaan: dus ook* passive, *bij voorb.* quoties — culpa ducis — esset offensum i. e. *ongelukkig gelopen*, Caes. B. C. III, 72: sin aliquid esset offensum, Cic. ad Div. I, 7, i. e. *als het ongelukkig afliep, als er een ongeluk bij voorviel: hier zou men toe kunnen brengen* in altera re offendas, Luccej. in Cic. Ep. ad Div. V, 14 extr.: in eo offenderat, Nep. Phoc. 2, *zie hier voor:* in scopulis offendit puppis, Ovid., *zie hier voor.* 3) *opmerkzaamheid verwekken, als 't ware, een stoot of wenk geven, aanleiding geven, bij voorb.* suspicione offensi oculos transtulimus cet., Cic. Verr. II, 76; *dit is misschien de eenigste plaats; doch* offensi *schijnt misschien beter de* Genitivus *te zijn van* Offensum *feil, fout, d. i. uit argwaan van een feil of fout enz.*

OFFENSA, ae, f. *het aanstooten aan iet, bij voorb.* dentium, Plin. H. N. XXXIV, 10 extr., i. e. *wanneer iet, in den mond, tegen de tanden stoot, of de tanden daar tegen stooten, en eenige hindernis of tegenstand vinden, waarom het ook hindernis of ongemak kan vertaald worden: dus ook* liquidi probatio, ut sit limpidum lacteumque sine offensa fricantium, Ibid. XXXV, 15 post med., i. e. *aanstoot, ongemak:* per offensas emetiendum est — hoc — iter, Senec. Ep. 107 Ed. Gronov.: *van daar Tropisch, aanstoot, d. i.* 1) *ongunst, haat, vijandschap, bij voorb.* in magna offensa sum apud Pompejum, Cic. Att. IX, 2: Offensam deponere, Petron. 87: contrahere, Suet. Vesp. 4: subire, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 16: vitare, Quintil. IX, 2 ante med.: haec res habet offensam i. e. *maakt haat*, Ibid.: nec in offensa nec in favore, Justin. V, 4: cf. Plin. Paneg. 18. 2) *beleediging, geleden onrecht, verdriet, bij voorb.* offensas vindicare, Ovid. Trist. III, 8, 40: in offensis exorabilis, Vellej. II, 29. 3) *beleediging, ongemak, onaangenaam toeval, bij voorb.* offensam sentire in coena, Cels. I, 6, i. e. *onpasselijkheid, wanneer iemand niet recht wel is:* sine offensa gustus, Colum. XII, 21 extr., *zonder kwetzing van den smaak:* corporis, Petron. 131: quod aegris evenit, quos longa imbecillitas usque eo adfecit, ut nunquam sine offensa proferantur, Senec. Ep. 7 in., i. e. *ongemak:* levibus offensis perstringuntur, Ib. Tranquill. 2, i. e. *kleine ongemakken.*

OFFENSACŬLUM, i, n. *het aanstooten aan iet, bij voorb.* crebris offensaculis & adsiduis lapsibus jam contusis cruribus meis cet., Apul. Met. IX ante med. p. 221, 3 Elm.

OFFENSĀTĬO, onis, f. 1) *het aanstooten tegen iet*, Quintil. XI, 3, 130. Plin. H. N. XXVIII, 16 in. 2) *Tropisch, bij voorb.* memoriae, i. e. *het stooten, struikelen, een gebrek*, Senec. de Benef. V, 25.

OFFENSĀTOR, oris, m. *die stoot, een struikelaar*, Quintil. X, 3, 20.

OFFENSĬO, onis, f. *aanstoot, het aanstooten aan iet, bij voorb.* pedis, Cic. Div. II, 40. Plin. H. N. II, 7 prope fin., i. e. *als men den voet stoot: van daar* 1) *aanstoot, d. i. het geen daar men zich aanstoot, of stooten kan, het geen uitsteekt, bij voorb.* mundum ita tornavit, ut nihil haberet asperitatis, nihil offensionis, Cic. Univ. 6. 2) *aanstoot, d. i. het geen iemand stoot, een ongemak, aanval van ziekte, onpasselijkheid, bij voorb.* corporum, Cic. Tusc. IV, 14: graves solent offensiones esse ex gravibus morbis, Cic. ad Div. XVI, 10, i. e. *aanval, wederkeering der ziekte.* 3) *aanstoot bij iemand, d. i. haat, beleediging, tegenzin, afkeer, verdriet, bij iemand, bij voorb.* sapiens praetor vitat offensionem, Cic. Mur. 20: suscipere invidiam atque offensionem, Cic. Verr. II, 55: excipere i. e. subire, Cic. Invent. I, 21: lenire, Ibid.: vitare atque effugere, Ibid. Verr. I, 40: adcipere & deponere, Cic. Att. I, 17 post init.: adferre, Ibid.: mihi majori offensioni sunt quam delectationi, i. e. molestiae, Ibid. XIII, 23: habere ad res aliquam offensionem atque fastidium, Cic. Tusc. IV, 10: hoc apud alios gratiam, apud alios offensionem habet, i. e. *mishaagt hun*, Plin. H. N. XIX, 1: in offensionem alicujus incurrere, Cic. Verr. Act. I, 12: *of* cadere, Cic. Nat. D. I, 30 extr., *bij iemand in vervalling komen: van daar* offensio acute dictorum, Cic. ad Div. IX, 16 ante med. §. 7, *verdriet of verdrietlijkheid wegens vernuftige gedachten, wegens* bona mots. 4) *Verdriet, verdrietlijkheid, ergernis wegens iet, toorn, bij voorb.* nec tantum ei intelligebam esse offensionis, Cic. Att. I, 17 post init., *dat hij zoo toornig was:* offensionem adcipere, deponere, Cic. Att. I, 17, *zie hier voor.* 5) *Wederwaardigheid, ongeluks-geval, ongeluk, ongeval, bij voorb.* offensione permotos, Caes. B. C. III, 47: judiciorum, Cic. Cluent. 50, i. e. *wanneer het in het gericht niet goed toegaat, als de Richters zich laten omkopen; doch, het kan ook zijn misslag, het welk misschien beter voegt:* offensionem timere, Ibid. 25, scil. *bij het verzoeken van een ambt, gevolglijk weigerend antwoord, mislukkig van zijn verzoek:* tum offensionum tum repulsarum, Cic. Off. I, 21 med., i. e. *ongeluks geval (bij een ambt), bij voorb. verdrietlijkheden enz.: van daar* offensio belli, Cic. Manil. 10, *ongeluks geval in den oorlog, d. i. wanneer men geslagen wordt.* 6) *feil, misslag, bij voorb.* judiciorum offensiones, Cic. Cluent. 50, i. e. *wanneer de Richters zich, bij voorb. laten omkopen.*

OFFENSIUNCŬLA, ae, f. i. q. offensio, *wanneer men verkleinend spreekt, bij voorb.* 1) *beleediging, verdriet, ergernis, bij voorb.* animi, Cic. ad Div. XIII, 1, 9. 2) *wederwaardigheid, bij voorb.* Cic. Planc. 21, offensiuncula adcepta i. e. *nadat hij weigering gekregen hadt.*

OFFENSO, are, i. q. offendo, 1) *aanstooten aan iet, bij voorb.* sponte offensando, Lucret. II, 1058: cogitur offensare pulsareque fluctu ferrea texta suo, Ibid. VI, 1051: capita, Liv. XXV, 37, *zich het hoofd stooten, of het hoofd tegen den muur stooten.* 2) *Tropisch, aanstooten, d. i. struikelen, bij voorb.* offensantes brevia illa ejecturi simus, Quintil. X, 7 ante med. §. 10.

OFFENSUS, us, m. i. q. offensio, 1) *aanstoot, het aanstooten, bij voorb.* cogit: eum hebescere offensibus aër, Lucret. IV, 360: multis offensibus in remorando haesitat, Ibid. VI, 331: *dus ook* nec foret offensus natus, Ibid. II, 223: *van daar het opstooten, bejegenen, bij voorb.* sola per offensus armorum & lubrica tabo gramina cet., Stat. Theb. XII, 283, i. e. arma obvia. 2) *Aanstoot, Tropisch, d. i. bedenklijkheid, bij voorb.* sin vita in offensu est (tibi), Lucret. III, 954, i. e. *het leven u een aanstoot is; doch het kan ook zijn wederwaardigheid.* 3) *wederwaardigheid, ongeluk, bij voorb.* sin vita in offensu est, Lucret. (*zie hier voor*), *d. i. uw leven ongelukkig is:* per ejusmodi offensus emetiendum est confragosum hoc iter (vitae), Senec. Ep. 107 ante med.; *doch gemeenlijk hebben de* Edd. *bij voorb.* Gronov. *en* Gruter., offensas.

OFFENSUS, a, um, *zie* Offendo.

OFFĔRO *of beter* OBFĔRO, obtŭli, oblatum, offerre (obferre), *eigenlijk, te gemoet dragen, daarstellen, aanbieden, bij voorb.* strictam aciem venientibus, Virg. Aen. VI, 291: quod fors obtulerit, id acturus videtur, Cic. Att. II, 22 in.: os suum non modo ostendere sed etiam offerre, Cic. Rosc. Am. 31, *zijn gezicht, op eene recht trotsche wijze, toonen, zich op een koene wijze laten zien:* poenam alicujus oculis deorum, Liv. VI, 20, i. e. *voor het oog der Goden de straffe aan iemand voltrekken:* se offerre ad mortem, Cic. Tusc. I, 15: *of* morti, Cic. Mil. 34 extr.: se alicui, *zich vertoonen, ontmoeten, bejegenen, te gemoet gaan, bij voorb.* Cic. Att. III, 12 post med., *zich aan iemand toonen, zich voor hem laten zien:* Dii se nobis non offerunt, Cic. Div. I, 36, *verschijnen ons niet: van daar* se offerre obviam alicui, Terent. Ad. III, 2, 24, *bejegenen, ontmoeten:* offerre se advenientibus, Cic. ad Div. VI, 20, *zich aan de aankomenden vertoonen, of hun te gemoet gaan:* opportune te offers, Terent. Hec. V, 3, 10, i. e. *ontmoet mij recht van pas: ook heet* offerre se *vijandlijk zich tegen stellen, vijandlijk bejegenen, of te gemoet gaan*, Liv. II, 16 extr. IX, 35: *dus ook* se concordiae ducis exercitusque, Liv. II, 60: *van daar* se offerre insolenter *zich insolent betonen*, Cic. Sext. 6, i. e. *zich opdringen: van daar* offerri *bejegenen, zich vertoonen, verschijnen, aanstooten, bij voorb.* multis in rebus difficillimis auxilium ejus oblatum est, Cic. Verr. IV, 49, *heeft zich vertoond:* oblata religio est, Cic. ad Div. X, 12, *bij hun rees eene bedenking op* metu ablato, Ibid. XV, 1 post med.: *dus ook* lux quaedam videbatur oblata, Cic. Phil. I, 2 in.: oblatam sibi facultatem putare, Cic. Cat. III, 2. Cic. Cluent. 28: cum sibi oblatam occasionem rei gerendae existimaret, Hirt. B. G. VIII, 18: poenam ejus oblatam prope oculis suis (i. e. deorum), Liv. VI, 20, i. e. *bijkans voor het oog der Goden geschied, zie hier voor:* auxilium oblatum, Cic. Verr. IV, 49. *van daar*

1) *tegenstellen*, *blootstellen*, *prijs geven*: *bij voorb.* se periculis, Cic. Off. I, 24, se sceleri Antonii, Cic. ad Brut. Ep. 15 ante med.: se morti, Cic. Mil. 34 extr. Caes. B. G. VII, 77: se invidiae, Liv. III, 50: *ook* vitam suam in discrimen, Cic. Sext. 28: salutem suam in discrimen, Ibid. 1: vitam poenae, Cic. Rab. Post. 8. 2) *aanbieden*, *aanbrengen*, *bij voorb.* crimina, Cic. Amic. 18, i. e. *voortbrengen tegen iemand*: *dus ook* crimen falsum, Liv. I, 51: *van daar* offerri *zich aan bieden*, *bij voorb.* occasio, *zie hier voor.* 3) *aanbieden*, *opdragen*, *bij voorb.* alicui operam suam, Liv. XL, 23: aliquid ultro, Liv. XXXII, 21. 4) *iet aan iemand van zelve bewijzen of geven*, *bij voorb.* beneficium alicui, Caes. B. G. VI, 41: optata, Terent. Ad. V, 9, 21: datum atque oblatum, Cic. Verr. Act. I, 1: oblatam & datam, Cic. Manil. 16: cf. Horat. Od. III, 16, 43. Phaedr. II praefat. 15: *van daar* a) *iemand iet aandoen*, *bewijzen*, *toevoegen*, *veroorzaken*, *bij voorb.* mortem alicui, Cic. Sext. 21 extr. Cic. Rosc. Am. 13: *of* necem, Cic. Vatin. 10: vitium virgini, Terent. Hec. III, 3, 23: alicui opem & auxilium, Lucil. ap. Non. 4. n. 339, i. e. *helpen*: auxilium oblatum est, Cic. Verr. IV, 49, i. e. *heeft zich vertoond*: injuriam, Terent. Hec. V, 1, 14: stuprum, Cic. Phil. II, 38. Cic. Fin. V, 22. b) *iet veroorzaken*, *bij voorb.* incendium, Cic. Dom. 24: laetitiam alicui, Terent. Hec. V, 3, 18: luctum, Catull. LXIV, 248: errorem, Liv. X, 14: opem & auxilium, *helpen*, Lucil. ap. Non. 4. n. 339, *zie hier voor.* Not. furtum oblatum, Gell. XI, 18, i. e. cum res furtiva alicui ita a fure datur, ut apud ipsum furem inveniri non possit, *zoo als* Cajus *het* Institut. tit. ult. *verklaart*, *wijdloopiger wordt het verklaard* Justinian. Institut. IV tit. 1.

OFFERUMENTA, ae, f. *misschien eigenlijk*, *een geschenk*: *van daar* offerumentae *voor*, *slagen*, Plaut. Rud. III, 4, 47.

OFFEROMENTUM, i, n. *een geschenk*, *Fest.*

OFFICIALIS, e, 1) *den pligt of de pligten betreffende*, *bij voorb.* operae, Pandect. XXXVIII, 1, 6. XII, 6, 26. 2) *een dienaar der Overigheid*, *bij voorb. van den* Aedilis, Apul. Met. I extr., *alwaar de* Aedilis *hem beveelt*, *de visschen*, *die daar te koop stonden*, *met voeten te treden*: officiales ejus provinciae Aquitaniae, scil. consulis, Inscript. ap. Gruter. p. 422 n. 7: aut per viatorem aut officialem Praefecti, Pandect. XXXVI, 4, 5 extr.

OFFICINA, ae, f. *misschien voor* opificina (*van* opifex, *een arbeider*, *en* opus facere, *arbeiden*) *wanneer*, *dewijl de woorden in ina gemeenlijk* Adjectiva *zijn*, *men misschien* taberna *te verstaan heeft. Anderen leiden het af van* efficio *of* officio, ere, *het welk in dit geval* i. q. efficio *zou zijn.* 1) *eene werkplaats*, *werkplaatzen*, *bij voorb. van een ambachtsman*, *bij voorb.* armorum, Nep. Agesil. 3. Caes. B. C. I, 34: fullonum, Plin. H. N. XXXV, 11 post med.: Apelles in officina cet., Ibid. 10 med.: Vulcanus urit officinas, Horat. Od. I, 4, 8: *dus ook* officinae cetariorum, Colum. VIII, 17, 12: tingentium, Plin. H. N. IX, 38: aerariorum, Ibid. XVI, 6: aerariae & chartariae, Ibid. XVIII, 10: plastarum, Ibid. XXXV, 12: constrinarum, Ibid. XXXVI, 22 med.: Nec quidquam ingenuum potest habere officina, Cic. Off. I, 42. Not. officina vestium promercalium, Sueton. Gramm. 23, *is misschien een koopmans winkel*; *doch*, *ook misschien*, *eene werkplaats*, *waar in kleederen op de koop gemaakt werden*, *bij slot*, *is er geen groot onderscheid*: *ook is* officina cohortalis *of enkel* officina i. q. ornithon i. e. *plaats*, *waar het pluimgedierte*, *bij voorb. hoenders*, *zich onthoudt*, *om eijeren te leggen en kiekens te broeden*, Colum. VIII, 3. §. 1 *en* 8. VIII, 4, 3. VIII, 5, 19: *van daar Tropisch*, *werkplaats*, *winkel*, *bij voorb.* falsorum commentariorum & chirographorum, Cic. Phil. II, 14: falsi testes, falsa signa testimoniaque ex eadem officina exibant, Liv. XXXIX, 8 extr.: pulmo spirandi officina, Plin. H. N. XI, 37 sect. 72: Isocratis domus quasi ludus quidam & officina dicendi, Cic. Brut. 8: philosophi, qui quasi officinam instruxerunt sapientiae, Cic. Leg. I, 13. 2) *Vervaardiging*, *bij voorb.* corporis, *bij voorb.* in magnis corporibus facilis officina, sequaci materia fuit; in his (insectis) tam parvis quae ratio, quae vis, quam inextricabilis perfectio! Plin. H. N. XI, 2.

OFFICINATOR, oris, m. *die eene werkplaats*, *winkel houdt*, *meester in een handwerk*, *werkmeester*, Vitruv. VI cap. ult. Apul. Met. IX ante med. p. 219, 28 Elm.: officinatores monetae aurariae Caesaris, Inscript. ap. Gruter. p. 74. n. 1.

OFFICIO *of* OBFICIO, eci, ectum, 3. *waarschijnlijk voor* facio ob, 1) *eigenlijk*, *tegen zetten of doen*, *bij voorb.* alicui aliquid, *schijnt niet voor te komen.* 2) scil. se, *zich tegenzetten*, *in den weg zijn*, *tegen zijn*, *verhinderen*, *hinderlijk zijn*, *nadeelig zijn*, *bij voorb.* commodis alicujus, Cic. Rosc. Am. 38 extr.: ei pecuniae vita Sext. Roscii obstare atque officere videtur, Ibid. 2: itineri hostium, Sallust. Jug. 52 (56): cum alii in angustiis ipsi sibi properantes officerent, Ibid. 58 (62): timor animi auribus officit, Ibid. Cat. 27 (28): officiunt laetis frugibus herbae, Virg. Georg. I, 69: nomini i. e. famae, Liv. Praef.: libertati, Liv. II, 2: lactucae officiunt claritati oculorum, Plin. H. N. XX, 7 extr.: horum concisis sententiis — officit Theopompus — altitudine orationis suae, Cic. Brut. 17, i. e. *verduisteren*, *onmerkbaar maken*, *in vergetelheid brengen*: alicui apricanti, Cic. Tusc. V, 32 extr., i. e. *iemand in den weg staan*, *die in de zonneschijn is*, *gevolglijk hem de zon benemen*: luminibus vicinis, Cic. Rab. Post. 16: auspiciis, i. e. *betimmeren*; *gevolglijk hinderen*, Cic. Off. III, 16. Umbra terrae soli officiens, Cic. Nat. D. II, 19: particulae coeli, Cic. Or. I, 39, i. e. *betimmeren*, *gevolglijk een keersen licht of lucht benemen.* *Ook* seq. quo minus (*zoo als achter* impedio cet.), *bij voorb.* prohibeat officiatque, quo minus cet., Lucret. I, 976, *alwaar het tevens zonder* Dativus *staat*: Nec Isocrati, quo minus haberetur summus orator, officit (id), quod infirmitate vocis impediebatur, Plin. Ep. VI, 29. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* iter alicui, Auct. B. Afric. 61, i. e. *den weg verhinderen*, *afsnijden*: *van daar* passive, *bij voorb.* corpuscula officiuntur, Lucret. II, 155, i. e. impediuntur: Lumine offecto, Lucret. V, 774, i. e. impedito: *dus ook* omnes corporis offecti sensus per membra quiescunt, Ibid. IV, 767. Not. *sommigen gelooven*, *dat het eigenlijk heet*, *het licht betimmeren*; *maar*, *waar zij dat uit bewijzen zullen*, *weet ik niet.*

OFFICIOSE, *vol gedienstigheid*, *gedienstig*, *bij voorb.* quod officiose, amice & cum labore, factum cet., Cic. Amic. 20: scribere, Cic. Att. I, 20 in.: *ook haalt men* officiose *aan uit* Martial. I, 71, 2: *maar*, *daar is het de* Vocativus *van* officiosus, *want de laatste lettergreep is daar kort*: officiosius, Cic. Att. VI, 1 extr.: officiosissime, Plin. Epist. X, 32.

OFFICIOSUS, a, um, 1) *vol gedienstigheid*, *gedienstig*, *d. i. geern iemand dienende*, *het zij dit al of niet uit pligt geschiede*, *dienstvaardig*, *bij voorb.* homo, Cic. ad Div. XIII, 21 extr.: labor, Cic. Mil. 5: amicitia, Cic. Planc. 19: summe officiosi in omnes cives, Cic. Verr. I, 24: voluntas, Ovid. Pont. III, 2, 17: Epistola, Ibid. IV, 2, 5: dextera in paucos versus officiosa, Ibid. Trist. IV, 7, 4: sedulitas, Horat. Ep. I, 7, 8: homo officiosior, Cic. Rosc. Com. 6: officiosissima natio, Cic. Pis. 23: pietas, Senec. Ep. 99 post med., *gedienstig of pligtmatig*: *van daar heeten de manlijke hoeren*, *die anders* impudici *en* obscoeni *genoemd worden*, officiosi, *gelijk* Seneca *zegt* Excerpt. Controv. IV praef. extr. 2) *pligtmatig*, *volgends pligt*, *bij voorb.* dolor, Cic. Tusc. III, 28: labor, Cic., *zie hier voor*: sedulitas, Horat., *zie hier voor*: pietas, Senec., *zie hier voor.* 3) *pligtmatig handelende*, *bij voorb.* pietas, Senec., *zie hier voor*: *ook kan men misschien het één en ander uit n. 1. hier toe brengen*: *van daar* Officiosus i. e. *een officiant*, *beämbte*, *bediende*, *bij voorb. in een bad*, *die de kleederen bergt*, Petron. 92.

OFFICIUM, i, n. (*of voor* opificium *of van* officio i. e. efficio), *alles wat men aan iemand of aan den Staat bewijst*, *het zij het al of niet uit pligt geschiedt*: *van daar* 1) *gedienstigheid*, *d. i. dienst*, *dien men iemand bewijst*, *bij voorb.* officia alicui exprobrare, Cic. Amic. 20: licet silicem sine injuria vicini, etiam cum officio, decidere, Colum. II, 15: merces officii, Ovid. Her. XVII, 9: quae (naves) officii causa ab domo profectae erant, Liv. XXVI, 19 extr., *uit gedienstigheid*, *uit beleefdheid*: homo conjunctissimus officiis, Cic. Sull. 20: majora officia quam maleficia, Auct. ad Her. II, 17 in.: officia alicui praestare, *bewijzen*, Hirt. B. G. VIII, 50. Balb. in Cic. Ep. ad Attic. IX post Ep. 6: *van daar* a) *gedienstigheid in het hoereeren*, Ovid. Am. III, 7, 24: saepe est experta puella officium tota nocte valere meum, Prop. II, 22 (21), 24: matrona, quae multas hereditates officio aetatis extorserat, Petron. 140 in. b) *gedienstigheid*, *d. i. dienstvaardigheid*, *gedienstig gedrag*, *of houfse(?) van gedienstigheden*, *bij voorb.* literae plenae officii, Cic. ad Div. III, 9 in., *vol gedienstigheid*: homo summo officio praeditus, Cic. Verr. I, 51, *een zeer gedienstig man*: cujus pater singulari extiterit in rempublicam nostram officio & fide, Cic. Sull. 20. 2) *dienst*, *dien men uit pligt van een ambt*, *bloedverwantschap*, *vriendschap enz. bewijst*; *met één woord*, *alles wat iemand toekomt*, *pligt*, *bij voorb.* esse in officio, Cic. ad Div. XIV, 1. Liv. VIII, 19 extr., *zijnen pligt waarnemen*, *zich pligtelijk gedragen*: *dus ook* officium suum facere, Terent. Ad. I, 1, 44. Eun. IV, 5, 8. Horat. Ep. I, 17, 21: *of* servare, Cic. ad Div. V, 17: *of* exsequi, Cic. Att. III, 15: *of* officio fungi, Cic. ad Div. III, 8: *of* officium fungi, Terent. Heaut. III, 3, 19: *of* officio satisfacere, Cic.

Cic. in Caecil. 14, i. e. *zijnen pligt doen, waarnemen, vervullen: dus ook* implere officii sui partes, Plin. Ep. X, 56: meminisse officium suum, Plaut. Trin. III, 2: 71: in officio manere, Cic. Att. I, 3, i. e. *den pligt waarnemen:* ad officium redire, Nep. Milt. 7 *en* Cim. 2: publica & privata officia obire *verrichten*, Justin. XLI, 3: officii duxit, *hield het voor pligt*, Suet. Tiber. 11. *Maar* officium suum deserere, Cic. Off. I, 9: *of* ab officio discedere, Ibid. 10: *of* officio suo deesse, Cic. ad Div. VII, 3, i. e. *zijn pligt uit de oogen zetten, niet doen, niet waarnemen:* Ex officio, Pandect. XXI, 1, 31 post med., *pligtmatig:* officium meum, tuum, est, seq. Infinit., Cic. Or. I, 31, i. e. *het is mijn pligt enz.: ook volgt* ut, *bij voorb.* Plaut. Pseud. IV, 1, 9. Terent. And. I, 1, 141. Cic. Fin. III, 6 in. Cels. III, 4 in. Colum. XII, 13 in. *ook van levenloze dingen, bij voorb.* neque pes neque mens satis suum officium facit, Terent. Eun. IV, 5, 3, i. e. *dienst: dus ook* pedum officio contenta duorum, Ovid. Met. I, 744: officium teguminis, i. e. clypei, Ibid. XII, 91: *en van beesten, bij voorb.* canes funguntur officio luporum, Auct. ad Her. IV, 34: *van daar* a) *het geen tot eene zaak of persoon gevorderd wordt, bij voorb.* artis officia, Auct. ad Herenn. II, 1, i. e. *dingen, die tot de kunst of wetenschap behooren:* calumniatoris officium, Auct. ad Herenn. II, 10, i. e. *wat een lasteraar als lasteraar doen moet.* b) *de dienst, dien men aan eenen vriend, bij zekere plegtige gelegenheden bewijst, bij voorb. bij ons, om een bruiloft, eene begravenis bij te wonen: dus ook bij de* Romeinen, *bij voorb.* celebrare officium nuptiarum, Suet. Claud. 26: *dus ook* officium peragere (*bij de bruiloft zijn*), Juvenal. II, 132: *en terstond daar op staat* quae causa officii? — nubit amicus: *verders* officio togae virilis interfui, Plin. Ep. I, 9, i. e. *ik heb de staatzij mede bijgewoond, als iemand het manlijk kleed ontving;* urbana officia praestare, Balb. in Cic. Ep. ad Att. IX post Ep. 6: officia praestare alicui honores petenti, Hirt. B. G. VIII, 50: suprema officia, Tacit. Ann. V, 2. *de laatste dienst, of eere, d. i. bij het lijk: hier toe behoort* Cic. Mur. 32 extr. *en* 34, i. e. *de gedienstigheid en dienst des Cliënten jegens hunne begunstigers, dat zij hun te gemoet gingen, hun overäl verzelden, hun hof maakten enz.* c) *de dienst, d. i. een ambt, ook elke verrichting, elke bezigheid, bij voorb.* laboriosissimum, Plin. Paneg. 91: Huic officio praeerat Acilius, Caes. B. C. III, 39: officium maritimum, Caes. B. C. III, 5, i. e. *zeedienst, en dus is het dikwijls elke verrichting, bezigheid, van menschen of beesten, en ook levenloze dingen, bij voorb.* officium & munus sapientiae, Cic. Fin. IV, 14 in.: calumniatoris, Auct. ad Her., *zie hier voor:* molestum, Petron. 31: venire ad officium, Ibid. 74: canes funguntur officiis luporum, Auct. ad Her., *zie hier voor:* teguminis, i. e. clypei, Ovid. Met. XII, 91: officio pedum, Ibid., *zie hier voor:* neque pes neque mens suum officium facit, Terent., *zie boven. Van daar, misschien, een gerechtsdienaar, bij voorb.* si jussu judicis rei judicatae pignus captum per officium distrahatur, Hermogen. Pandect. XXI tit. 2. leg. 74: *ook de overigheid, of gerichtskamer, gerichtsplaats, bij voorb.* cavere apud officium, Ibid. II, 4, 17: deponere apud officium, Ibid. II, 8, 7 extr. Not. Plin. Ep. I, 5. §. 11. me convenit in praetoris officio i. e. *misschien voor 't gericht, of bij het Hof, daar ik hem met anderen als eenen nieuwen* Praetor *maakte, en mij vervoegde, om hem te verzellen enz.*

OFFIGO *of beter* OBFIGO, xi, xum, 3. *ergens inslaan, vast maken, of enkel aanslaan, inslaan, bevestigen:* palos, Varr. R. R. II, 2, 16: furcam, Cato R. R. 48: ramos, Liv. XXXIII, 5 extr.: manum ad tabulam clavo, Apul. Met. IV ante med. p. 147, 3 Elmenh., i. e. *aanhechten, aanslaan.*

OFFIRMO, are, *en* OFFIRMATE, *zie* Obfirmo *en* Obfirmate.

OFFLECTO *of beter* OBFLECTO, xi, xum, 3. *omdraajen, bij voorb.* navem, Plaut. Rud. IV, 3, 74.

OFFOCO *of* OBFOCO, are, *verworgen, verstikken, bij voorb.* fauces, Flor. II, 11. *ook heeft men* offucare, *zie* Offuco.

OFFRENATUS *of* OBFRENATUS, a, um, *opgetoomd, getoomd, betoomd, bij voorb.* offrenatum suis me ductarent dolis i. e. *betoomd*, Plaut. Capt. III, 5, 96: Cerberum offrenatum unius offulae praeda facile praeteribis, Apul. Met. VI med. p. 181, 8 Elmenh.: juvenem novae nuptae illecebris offrenatum, Ibid. Apol. post med. p. 323, 26 Elmenh. Not. *het is het* Particip. *van* Offreno.

OFFRENO *of* OBFRENO, are. i. q. frenare: *van daar* offrenatus, a, um, *zie* Offrenatus.

OFFRINGO *of* OBFRINGO, egi, actum, 3. *verbreken, stukbreken, bij voorb.* terram, Varr. R. R. I, 29 *en* 32: glebas, Colum. II, 11.

OFFUCĬA, ae, f. 1) *blanketzel*, Plaut. Most. I, 3, 107. 2) *Tropisch, blanketzel, d. i. misleiding, bedrog, bij voorb.* alicui os sublinere offuciis, Plaut. Capt. III, 4, 123: id praestigiarum atque offuciarum genus cet., Gell. XIV, 1 in.

OFFOCO *of* OBFOCO, are, i. e. aquam in fauces ad sorbendum dare, Paul. ex Festo: cf. Offoco.

OFFŬLA, ae, f. *een beetjen, brokjen, stukjen*, Varr. L. L. IV, 22: carnis, Colum. XII, 53: cf. Varr. R. R. II, 4, 11: quis potest sine offula vivere? Suet. Claud. 40: farina in brevissimas offulas redacta, Pallad. I, 29: panis, Veget. de re vet. III, 4, 18: polentae, Apul. Met. I init.

OFFULCĬO *of* OBFULCĬO, si, tum, 4. *toestoppen, bij voorb.* vulnus spongia, Apul. Met. I med. p. 103, 17 Elmenh.: multis laciniis offulto vulnere, Ibid. IV ante med. p. 147, 14 Elmenh.

OFFULGĔO *of beter* OBFULGĔO, si, 2. *tegenschijnen, verschijnen, bij voorb.* omen dextrum conatibus offulsit, Sil. XIII, 114, nova lux oculis obfulsit, Virg. Aen. IX, 110 *en* 371: inopina subito amici mei species offulsit, Quintil. Decl. IX, 7.

OFFŬLTUS, a, um, *zie* Offulcio.

OFFUNDO *of beter* OBFUNDO, udi, usum, 3. 1) *eigenlijk, tegengieten, of schudden, heengieten, heenschudden, voorschudden, bij voorb.* cibum (avibus), Plaut. Asin. I, 3, 64, i. e. *voorschudden: van daar* obfundi (offundi) *heengeschud, heengegoten, gestort worden, zich heenschudden, heengieten, uitgieten, bij voorb.* asinus offunditur, Apul. Met. IV ante med. p. 144, 23 Elmenh., i. e. *stortte heen, viel heen:* ignis ob os offusus, Cic. Univ. 14; *van daar Tropisch, tegenschudden, over iemand iet schudden, d. i. verbreiden, gevolglijk* obfundi *zich uitgieten, uitstorten, verbreiden, bij voorb.* noctem rebus, Cic. Nat. D. I, 3: tanquam si offusa reip. sempiterna nox esset, Cic. Rosc. Am. 22: Ignis ob os offusus, Cic., *zie hier voor:* Ut piscibus aqua, sic nobis aër offunditur, Cic. Acad. IV, 25 extr., i. e. *omgeeft ons, bedekt ons: dus ook* rubor viris offunditur, Senec. Ep. 11, i. e. *bedekt: bijzonder verbreiden, d. i. veroorzaken, bij voorb.* caliginem oculis, Liv. XXVI, 45: terrorem oculis & auribus, Liv. XXVIII, 29: tenebras, Cic. Tusc. III, 34: noctem rebus, Cic., *zie hier voor:* pavorem alicui, Liv. XXXIX, 15: *van daar* hic error & haec indoctorum animis offusa caligo est, Cic. Tusc. V, 2: offusa memoria aedilitatis, Ascon. in Argum. Orat. Cic. pro M. Scauro, *op het einde, d. i. vernieuwd, of zich vertoonend:* religio oculis animoque offusa, Liv. II, 40, i. e. *zich verbreidt, vervult, indringt, zich vertoont.* 2) *begieten, beschudden: van daar Tropisch, bedekken, bij voorb.* offunditur luce solis lumen lucernae, Cic. Fin. III, 14, i. e. *wordt verduisterd:* offusus caligine, Tacit. Ann. XI, 31, i. e. *vervuld, daar van overvallen:* oculos in clarissima luce tenebris offusos i. e. *bedekt*, Valer. Max. II, 7, 6: *van daar misschien* Cic. Marc. 4 in., cum Marcelli lacrymas viderem, omnium Marcellorum meum pectus memoria offudit i. e. *heeft vervuld; alwaar andere* Edd. effodit *hebben, d. i. doorgraaft, doorwoelt mijn hart.*

OFFUSCO, *zie* Obfusco.

OFFŬSUS, a, um, *zie* Offundo.

OGGĔRO *of* OBGERO, essi cet., *zie* Obgero.

OH! *is niet anders dan* o i. e. *o of ach!* Terent. And. III, 5, 12. Ibid. Heaut. V, 3, 9. Plaut. Cas. II, 3, 19. Ibid. Most. I, 3, 86. I, 4, 12. *Ook staat het driemaal bij een*, Plaut. Capt. II, 1, 6.

OHE! *is het zelfde als* o *of* oh i. e. *o! bijzonder, als men verdrietig is, bij voorb.* ohe jam satis est, Plaut. Cas. II, 3, 32. Horat. Sat. I, 5, 12. Martial. IV, 91, 1: *dus ook* ohe jam (*misschien* scil. satis est), *wanneer men iet niet meer hooren mag of anders wat verdrietig is, bij voorb.* ohe jam, Terent. Ad. IV, 7, 5: donec ohe! jam — dixerit, Horat. Sat. II, 5, 96: abscede; etiam nunc; etiam nunc; etiam? ohe, Plaut. Aul. I, 1, 16: quis nostras sic frangit fores? ohe, inquam, si quid audis, Ibid. Asin. II, 3, 4: ohe jam desine cet., Terent. Heaut. V, 1, 6, *och! houd maar op enz.*

OHO! *is misschien ons o! of zoo, zoo? of ahah!* Plaut. Pseud. IV, 2, 32. Terent. Ad. IV, 7, 8.

OLĔA, ae, f. 1) *olijf, olijfpeer*, Varr. R. R. I, 55 *en* 66. II, 11, 4. Horat. Ep. I, 2, 31. Cato R. R. 58, 117, 144 *en* 145. Colum. XI, 2, 83. 2) *olijfboom*, Cic. ad Div. II, 6. Ovid. Fast. IV, 741. Colum. V, 8 in. Virg. Georg. I, 18, *hij was een zinbeeld van vrede, waarom de genen, die om vrede verzochten, een olijftak plagten te dragen*, Liv. XXIV, 30. XXIX, 16. Virg. Aen. VIII, 116: *ook was hij aan* Pallas *aangenaam en heilig, en zij werdt voor de uitvindster van dezen boom gehouden*, Plin. H. N. XII, 1. Phaedr. III, 17, 9. Virg. Georg. I, 18.

OLEACĔUS, a, um, *van olie of van den olijfboom: van daar olieächtig, den olie gelijk, bij voorb.* liquor, Plin. Hist. Nat.

XXXV,

XXXV, 15 ante med., i. e. *een vocht, dat den olie gelijk is.*

OLEAGINĔUS *en* **OLEAGĪNUS** *of* **OLEAGINĪUS**, a, um, 1) *van olijfboomen, bij voorb.* femen oleagineum, Varr. R. R. I, 40 : feminarium oleagineum, Cato R. R. 48 : radix oleagina, Virg. Georg. II, 31 : taleas oleaginas, Plin. Hist. Nat. XVII, 18 : virgulae oleaginae, Nep. Thrafyb. 4. 2) *den olijfboom of den olijf gelijk, bij voorb.* vitis oleaginia, Colum. III, 2, 27 : uva oleaginea, Plin. H. N. XIV, 3 ante med. 3) *oliekleurig, olijfkleurig, bij voorb.* beryllus oleaginus, Plin. H. N. XXXVII, 5 extr.

OLEĀMEN, ĭnis, n. *en* **OLEAMENTUM**, i, n. *iets uit olie gemaakt, oliezalf,* Scribon. Larg. 222 *en* 269.

OLEĀRIS, e, *bij voorb.* cos, Plin. H. N. XXXIV, 14 post med., i. e. *die met olie besproeid wordt.*

OLEĀRĬUS, a, um, *de olie betreffende, daar toe behoorende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* dolium, Plin. H. N. XV, 8 : cella, Cic. Senect. 16. Cato R. R. 3 : cochleae rotundae in ufu oleario, Plin. H. N. XXXII, 11, i. e. *bij het maken van den olie:* mercator, Pandect. L, 4. 5, i. e. *oliekoopman:* ampulla, *olieflesch,* Apul. Flor. 2 in. p. 346, 25 Elmenh. : *van daar* olearius, Substantive, *een olieman, d. i. die den olie flaat of verkoopt, of beide doet,* Plaut. Capt. III, 1, 29. Colum. XII, 50.

OLEASTELLUS, i, m. *eene foort van olijfboomen, te weten, een* Kalabrifche; *hij heet zoo, wegens de gelijkheid met eenen wilden olijfboom,* Colum. XII, 49 extr.

OLEASTER, tri, m. *een wilde olijfboom,* Cic. Verr. III, 23. Virg. Georg. II, 182 *en* 314. Plin. H. N. XV, 4. XVI, 44. XVII, 18.

OLEĪTAS, ātis, f. *olietijd, d. i. olielezing of inzameling der olijven,* Cato R. R. 144. *Somtijds wordt er het persfen mede onder verftaan,* Cato R. R. 68. *Daar voor ftaat ook* olivitas, *zie* Olivitas.

OLENTĪCA, i. e. loca mali odoris, Paul. ex Feſto.

OLENTICĒTUM, i, n. *eene ftinkende plaats, mestplaats, bij voorb.* in olenticetis fuis jaceat, Apul. Apol. ante med. p. 278, 7 Elmenh., *alwaar het Tropisch ftaat.*

OLĔO, ui, 2. 1) *rieken, d. i. eenen reuk van zich geven, bij voorb.* bene, Cic. Att. II, 1, *wel rieken:* male, Plaut. Moft. I, 3, 121, *kwalijk rieken, ftinken:* illico itidem olent, Ibid. 120 : deterius, Horat. Ep. I, 10, 19 : is cui os olet, i. e. *ftinkt,* Pandect. XXI, 1, 21 : *ook* feq. Ablat., *bij voorb.* nardo flammae non oluere meae, Prop. IV, 7, 32 : non Ambo rofter rore capillus olet, Ovid. Her. XV, 76 : olentia fulfure ftagna, Ib. Met. V, 405 : *bijzonder met den* Accufativus, *op de vraag: waar naar riekt het? bij voorb.* nihil, Cic. Att. II, 1, *nergens naar:* vina, Horat. Ep. I, 19, 5, *naar wijn:* unguenta, Terent. Ad. I, 2, 37, *naar zalven, naar balfem: dus ook* ceram, crocum, *naar wasch, fafraan enz.,* Cic. Or. III, 25 : quid oleant, nefcias, Plaut. Moft. I, 3, 120 : *van daar* olens *riekend, reuk van zich gevende, een aangenamen of ondaangenamen,* a) *een aangenamen, welriekend, bij voorb.* paſſum, Ovid. Art. I, 95 : mentha, Ibid. Met. X, 729 : cf. Stat. Theb. XII, 622. Ibid. Sylv. I, 2, 21. Juvenal. XIV, 269. b) *een ondaangenamen, ftinkend, kwalijk riekend, bij voorb.* leno, Plaut. Men. V, 2, 111 : cf. Virg. Georg. II, 134. Horat. Sat. I, 2, 30. Ibid. Od. I, 17, 7. Ovid. Pont. II, 10, 25. Lucan. VII, 821 : *en Tropisch, bij voorb.* quaedam — jam obliterata & olentia, Auct. Dialect. de Orat. (*achter* Tacitus) 22 : *van daar Tropisch, naar iets rieken, bij voorb.* malitiam, Cic. Rofc. Com. 7, *naar boosheid rieken, d. i. veel overëenkomst daar mede hebben, of ze laten merken: dus ook* nihil peregrinum, Cic. Or. III, 12, i. e. *verraadt niets enz.:* Epicurus nihil olet ex Academia, Cic. Nat. D. I, 26 : Sabinorum linguam olent, Varr. L. L. IV, 10 extr. : & verba & vox hujus alumnum urbis oleant i. e. *verraaden, aanwijzen,* Quintil. VIII, 1 extr. : olfacta; quid olet? furtum, fcortum, prandium, Plaut. Men. I, 2, 59. 2) *rieken, d. i. door den reuk zich verraaden of gemerkt worden, bij voorb.* aurum huic olet, Plaut. Aul. II, 2, 39, *hem riekt mijn geld, d. i. hij riekt het, merkt het, dat ik geld heb: dus ook* Non olet, unde fit? Cic. Orat. 45 extr., fcil. tibi, i. e. *merkt gij niet enz.* Not. *Men heeft ook* olo, ĕre, *voor* oleo, *bij voorb.* olant, Plaut. Poen. I, 2, 56 : cf. Plaut. Afran. *en* Pompon. ap. Non. 2. n. 603.

OLEŌSUS, a, um, *olieächtig, vol olie, bij voorb.* femen, Plin. H. N. XXVII, 1; quod fupernatat, butyrum eft, oleofum natura, Ibid. XXVIII, 9 med.

OLERACĔUS, a, um, *het kruid gelijk, kruidig, bij voorb.* frutex, Plin. H. N. XXVI, 8 extr.

OLĔRO (HOLERO), are, *met kruiden beplanten, bij voorb.* hortos, Cn. Matius ap. Prifcian. 6.

OLESCO, ĕre, *wasfen, groeijen,* Lucret. II, 1129 : fuboles ab olefcendo i. e. crefcendo, Feft. in Suboles.

OLĒTUM, i, n. 1) *van* olea, i. q. olivetum, *plaats, met olijfboomen bezet, olijfgaard,* Cato R. R. I, 3, 6, 7 *en* 61. 2) *van* oleo, *rieken, ftinken, een ftinkende plaats of ontuig, flijk, ftront, bij voorb.* facere oletum, Perf. I, 112, *en* Feft., i. a. *zijne behoefte doen.*

OLĔUM, i, n. *het uitgeperfte olijvenfap, d. i. olie of boom-olie, bij voorb.* inſtillare oleum lumini, Cic. Senect. 11 : caules ungere oleo meliore, Horat. Sat. II, 3, 125 : juventus nudatos humeros oleo perfufa nitefcit, Virg. Aen. V, 135 : ubi perfufa eft oleo labente juventus cet., Ovid. Trift. III, 12, 21 : oleo tranquillior, *als een fpreekwoord, bij voorb.* hanc canem faciam oleo tranquilliorem, Plaut. Poen. V, 4, 66. *Bijzonder plagten zich in de* Palaeftra *de kampvechters* (athletae) *met olie te befmeeren, opdat de huid glibberig wierdt, en men hen gevolglijk met moeite vast kon houden: van daar voor* palaeftra, *bij voorb.* ego eram decus olei, Catull. LXIII, 64 : oleum & operam perdere, Plaut. Poen. I, 2, 119. Cic. ad Div. VII, 1, *een fpreekwoord, van vergeefsch aangewende moeite; is misfchien van de kampvechters ontleend, die zich met olie befmeerden, zie* Cic. ad Div. VII, 1, *alwaar ftaat* te athletas defiderare; — in quibus ipfe Pompejus confitetur fe & operam & oleum perdidiffe: *hier zou het dus van de* Athleten (*worftelaars*) *kunnen ontleend zijn, dewijl* athletas *hier voor gaat: doch, het kan ook van het oliebranden bij nacht genomen zijn, wanneer olie en moeite verloren is, als deze nachttijd niet wel befteed wordt: van daar* de eodem oleo & opera exaravi nefcio quid ad te, Cic. Att. XIII, 38 : vefter labor fecundior, hiftoriarum fcriptores; petitur plus temporis atque olei plus, Juvenal. VII, 99 : haec non deflebimus, ne & opera & oleum philologiae noftrae perierit, Cic. Att. II, 17. *Hier toe behoort* Cic. Or. I, 18, genus verborum nitidum — fed palaeftrae magis & olei, quam hujus civilis turbae ac fori, *eigenlijk, voegt meer voor het (geleerde) kampen, d. i. geleerde oefening in het fpreken, bij voorb. in de fchool, daar men zich in uitdrukkingen vertoont, of bij de disputen der Filofofen enz.*

OLFĀCĬO, ēci, actum, 3. 1) *rieken, d. i. den reuk eener zaak ontwaren, iets door den reuk bemerken, bij voorb.* aliquid, Cic. Tufc. V, 38 in. Catull. XIII, 13 : *ook zonder* Accufativus, *bij voorb.* cum (delphini) fagaciffime olfaciant, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 50, i. e. *een heel fcherpen reuk hebben: van daar* olfactus, a, um, *geroken, bij voorb.* folia laurus olfacta, Ibid. XXIII, 8 extr., *geroken, d. i. wanneer men daar aan geroken heeft: dus ook* gith olfactum, Ibid. XX, 17 ante med. : *van daar Tropisch, iets rieken, d. i. bemerken, waarnemen, bij voorb.* nummum, Cic. Agr. I, 4. *Maar, misfchien alleen in laage taal of op eene verächtelijke wijze: dus ook* nomen poëtae, Petron. 93 : *ook zonder* Accufativus, *bij voorb.* non fex menfibus prius olfeciffem, quam cet., Terent. Ad. III, 3, 42, *zou ik het niet geroken, d. i. bemerkt hebben?* 2) aliquem *iemand den reuk van eene zaak aanbrengen, bij voorb.* Varr. R. R. II, 2, 16, labra (agnorum) lacte i. e. *fmaak der melk aanbrengen, daar aan gewennen.*

OLFACTĀTRIX, īcis, f. *eene riekfter, opmerkfter,* Plin. H. N. XVII, 24 extr. Ed. Elzev., *alwaar de wijnftok zoo genoemd wordt, die den falie- en laurierboom riekt of bemerkt, en zich daar van terug trekt; doch, de* Ed. Hard. *heeft uit* Codd. MSS. Olfactrix.

OLFACTO, avi, atum, are, i. q. olfacio, 1) *rieken, d. i. aan iets rieken, bij voorb.* veftimentum, Plaut. Men. I, 2, 56, *berieken:* pulegii ramum in tertianis olfactandum dari, Plin. H. N. XX, 14 post med., i. e. *om te rieken:* membrana partus olfactata, i. e. *beroken, daar aan geroken,* Ibid. XXVIII, 16 med. 2) *rieken, d. i. door den reuk bemerken, fnuffelen, ook in 't gemeen bemerken, waarnemen, bij voorb.* coelum, i. e. *het weder te voren ontwaar worden,* Plin. H. N. XVIII, 35 extr.

OLFACTORĪUS, a, um, *tot rieken dienftig, daar toe behoorende: van daar* olfactorium *een ruiker, bloemruiker, bij voorb.* lethargum olfactoriis excitari, Plin. H. N. XXX, 11 : braffica aridae farinae in olfactorio collecta, Ibid. XX, 9 med.

OLFACTRIX, *zie* Olfactatrix.

OLFACTUS, us, m. 1) *de reuk, d. i. het rieken, bij voorb.* thymi, Plin. H. N. XXI, 21 : teftes fibris fternutamenta olfactu movent, Ibid. XXXII, 3. 2) *de reuk, d. i. het vermogen, om te rieken, een zin, bij voorb.* delphini nec olfactus veftigia habent, Ibid. XI, 57. Sect. 50 : pifcibus olfactum effe, manifefte patet, *dat de visfchen een reuk hebben,* Ibid. X, 70.

OLFACTUS, a, um, *zie* Olfacio.

OLĪDUS, a, um, 1) *riekend, bij voorb.* vafa bene olida, Colum. XII, 17 : in

amphoras bene picatas & bene olidas diffunditur, Ibid. 38: olidum doctas nosse cubile canes, Rutil. I, 624. 2) *riekend, d. i. stinkend, kwalijk riekend, bij voorb.* capra, Horat. Ep. I, 5, 29: vulpes, Martial. X, 37, 13: vestes murice olidae, Ibid. I, 50, 32: succum auribus olidis instillare, Plin. H. N. XXV, 5: olidissima basia, Petron. 21.

OLIM, Adv., *schijnt met ons éénmaal meest overëen te komen, en met het* Hebreeuwsch Olam *verwant te zijn:* 1) *éénmaal of op zekeren tijd, op zekere tijden, te zijner tijd (het zij, wanneer het wil), ter tijd, als dan, bij voorb.* Nunc lenonum plus est fere, quam olim muscarum est, cum caletur maxime, Plaut. Truc. I, 1, 15. i. e. *als dan of telkens, of ter tijd, of ook anders:* curate, ut splendor meo sit clypeo clarior, quam solis radii esse olim, cum sudum est, solent, Ibid. Mil. I, 1, 2, i. e. *anders, ter tijd, of ook telkens:* tam tranquillam, quam mare est olim, cum ibi alcedo pullos educit suos, Ibid. Poen. I, 2, 142, i. e. *ter tijd of telkens:* olim terra cum proscinditur, moriuntur boves, Ibid. Trin. II, 4, 123, i. e. *als dan, ter tijd enz.:* oppidum Formiae, Hormiae prius olim dictum, Plin. H. N. III, 5, i. e. *te vooren éénmaal:* olim isti fuit generi quondam quaestus cet., Terent. Eun. II, 2, 15, i. e. *éénmaal (of te zijner tijd) was voormaals enz.:* olim si dicat, Virg. Ecl. X, 34, i. e. *als eens, als te zijner tijd enz.: doch, ook past ééns:* tumidis submersum tunditur olim fluctibus, Virg. Aen. VIII, 391. 2) *éénmaal, d. i. voormaals, oudtijds, voor dezen, bij voorb.* fuit olim senex, Plaut. Stich. IV, 1, 33: sic olim loquebantur, Cic. Or. II, 45: qui mihi dixit olim, Cic. Att. X, 1: inambulabam, ut olim candidatus, Ibid. VI, 2 med.: ut erant olim, cum cet., Ibid. XII, 39: cf. Cic. ad Div. II, 25, *en meermaalen: ook van eenen korten tijd, d. i. te vooren, onlangs, bij voorb.* alium me censes nunc atque olim, cum dabam? Terent. And. III, 3, 13, i. e. *te vooren, of ook toen ter tijd enz.:* olim discedens, Cic. ad Div. XV, 20: olim si advenissem, Plaut. Capt. IV, 2, 91. Not. olim quondam, Terent. Eun. II, 2, 15, *alwaar het één overtollig schijnt: maar men behoeft het één slechts door éénmaal te vertaalen, of te zijner tijd, zie hier voor.* 3) *éénmaal, d. i. in 't vervolg ééns, eens, bij voorb.* utinam coram te olim potius, Cic. Att. XI, 4: dolor hic tibi proderit olim, Ovid. Am. III, 11, 7: verum haec olim, Plin. Paneg. 15: & qui olim nominabuntur, Quintil. X, 1 post med., *en meermaalen, bij voorb.* Virg. Aen. IV, 625. Horat. Od. II, 10, 17. Ibid. Sat. I, 6, 85. Tibull. III, 5, 23. Phaedr. IV, 10, 8. 4) *éénmaal of ooit, ergens, bij voorb.* An quid est olim salute melius? Plaut. Asin. III, 3, 128. 5) *menigmaalen, somtijds, bij voorb.* ut pueris olim dant crustula blandi doctores, Horat. Sat. I, 1, 5: cf. Virg. Aen. VIII, 391: *doch, het kan ook heeten, te zijner tijd, op zekere tijden.* 6) *voor lang, zedert langen tijd, bij voorb.* olim nescio, quid sit otium, Plin. Ep. VIII, 9: olim nec perit cet., Senec. Ep. 77: olim dormientes cet., Petron. 22: completum olim ruderibus, Sueton. Aug. 30: cf. Juvenal. VI, 345. 7) *voorheen of eer, bij voorb.* olim si advenissem, Plaut. Capt. IV, 2, 91: atque olim, Terent. Andr. III, 3, 13, *zie hier voor:* olim discedens, Cic. ad Div. XV, 20: completum olim, Sueton. Aug. 30. 8) *ooit of ergens, bij voorb.* olim si, Virg. Ecl. X, 34: cf. *hier voor*, Plaut. Asin. III, 3, 128.

OLĪTOR, ōris, m. (*van* olus), *een tuinman, d. i. moestuinier, kooltuinier*, Cic. ad Div. XVI, 18. Varr. L. L. V, 3 post med. Colum. X, 83 *en* 229. XI, 1 in.

OLITŌRĪUS, a, um, *den moestuinier of keukengewassen, moeskruiden betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* forum, Liv. XXI, 62. XXXIV, 53, i. e. *alwaar moeskruiden verkocht worden, groenmarkt:* hortus, Pandect. L. 16. 98, i. e. *moestuin:* ostiola olitoria, Plin. H. N. XIX, 8 in., i. e. *deurtjens of deuren na den moestuin.*

OLIVA, ae, f. i. q. olea, 1) *een olijf, d. i. de vrucht van den olijfboom*, Colum. II, 22. XII, 48 in. Plin. H. N. XV, 3. Horat. Epod. II, 56. 2) *olijfboom*, Cic. Nat. D. II, 8. Virg. Ecl. VIII, 16. Ibid. Georg. II, 425.

OLIVARĪUS, a, um, *de olijven betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* metretae, Colum. XII, 47 extr.: mola, Pandect. XXXIII, 7, 21.

OLIVĒTA, i. q. olivitas, Fest.

OLIVĒTUM, i, n. i. q. oletum, *eene met olijfboomen bezette plaats, olijfgaard*, Cic. Nat. D. III, 36. Cic. Agr. II, 25. Colum. II, 22. III, 11, 3. V, 9 in. Plin. H. N. XVII, 18.

OLIVĪFER, a, um, *olijven of olijfboomen voortbrengende of dragende, bij voorb.* arvum, Ovid. Fast. III, 151: Mutuscae, Virg. Aen. VII, 711: corona olivifera, i. e. *uit olijfboomen*, Martial. XII, 100, 1.

OLIVĪTAS, ātis, f. i. q. oleitas, *de olijventijd, olijven-oogst, olijvenlezing*, Varr. ap. Non. 2. n. 611. Colum. XII, 48 in. XII, 50. §. 1, 8 *en* 15. Plural. olivitatibus, Ibid. I, 1, 5.

OLIVĪTOR, oris, m. *een olijvenkweeker, d. i. die olijfboomen plant en kweekt*, Apul. Flor. 2 post med. p. 350, 27 Elm.

OLIVO, are, *olijven plukken, olijven-oogst houden, bij voorb.* olivantibus cet., Plin. H. N. XV, 3.

OLIVUM, i, n. i. q. oleum, *olie, boomolie*, Virg. Ecl. V, 68. Horat. Sat. II, 4, 50. Lucret. II, 392. Ovid. Met. X, 176. Plaut. Pseud. I, 2, 76. I, 3, 67. Martial. IV, 90, 8. Pers. II, 64. Apul. Met. IX. p. 232, 23: *van daar voor* unguentum, Catull. VI, 8. Prop. III, 17 (16) 31.

OLLA, ae, f. *een pot, bij voorb. om te kooken, ook om er iet in te bewaren enz., bij voorb.* olla pultis, Varr. ap. Non. 15. n. 1: ollam denariorum (*voor* denariis) implere, Cic. ad Div. IX, 18: sal cum vipera crematum in olla nova, Plin. H. N. XXX, 9: male coctas ollas emere, Colum. XII, 43 extr.: nuces conditas ollis in terra servari virides, Plin. H. N. XV, 22 post med. *Ook diende hij tot bewaring van de lijk-asche*, Inscript. ap. Gruter. p. 864. n. 10, *en* p. 883. n. 15: fervet olla, *als een spreekwoord, van eenen rijken, wanneer het er rijklijk en prachtig toegaat, integendeel* olla male fervet, Petron. 38, *wanneer het behoeftig en armzalig toegaat:* ipsa olera olla legit, Catull. XCIV, 2, *misschien voor* colligit i. e. *misschien, de pot bedruipt zich zelve, bedient zich zelve.* Not. *voor* olla *zeide men voormaals ook* aula, *zie* Aula.

OLLĀRIS, e, *den pot betreffende, daar toe behoorende, daar in te vinden, bij voorb.* uvae, Martial. VII, 19, 9, i. e. *die daar in bewaard werden, als 't ware, potdruiven: van dezen handelt* Colum. XII, 43.

ŎLLARĪUS, a, um, i. q. ollaris, *bij voorb.* temperatura aeris, Plin. H. N. XXXIV, 9: *van daar* ollarium, Substantive, *bij voorb.* ollaria i. e. loculi ad mortuorum cineres adservandos, Inscript. ap. Gruter. p. 935. n. 9.

OLLIC, i. e. illic, Fest.

OLLŬLA, ae, f. *kleine pot, potjen*, Varr. R. R. I, 54, 2. Apul. Met. II ante med. p. 117, 41 Elm.

OLLUS, a, um. *voor* ille, illa, illud, *bij voorb.* olli, Virg. Aen. I, 254 (258). V. 197. IX, 740. Enn. ap. Varr. L. L. VI, 3: ollis, Lucret. VI, 27. Cic. Leg. III, 3 ante med. e Legg. XII Tab.: praeter olla, quae cet., Cic. Leg. II, 9 e Legg. XII Tabb.: olla centuria *zeide men in de* Comitia, Varr. L. L. VI, 3: *en bij lijken* ollus leto datus est, Ibid.: *ook haalt* Quintil. VIII, 3 ante med. olli *aan. Het schijnt dat een woord van de oudheid geweest te zijn, dat* Virgilius *en* Lucretius *weder opgezocht hebben.*

OLO, ĕre, *voor* oleo, *zie* Oleo.

OLOLYGON, ōnis, m. *bij voorb.* cum vocantur ololygones scil. ranae, i. e. *kwakende kikvorschen*, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 65, *alwaar echter* Hard., *dewijl* ololygon (ὀλολυγὼν) *het kwakend geschreeuw der mannetjens-vorschen, als zij het wijfjen lokken, bij* Aristoteles *heet, liever* quam (scil. vocem, *welk woord vooräf gaat*) vocant ololygonem *of* quum vocant ololygonem *wil lezen; doch, bij sl.t, gelooft, dat ook de kikvorsch zelve zoo genoemd kan worden.*

OLŌR, oris, m. 1) *een zwaan*, Virg. Ecl. IX, 36. Martial. I, 54, 8. VIII, 28, 13. Stat. Sylv. I, 1, 142: albus, Ovid. Her. VII, 2: niveus, Valer. Flacc. VI, 102: purpureus, Horat. Od. IV, 1, 10. 2) *de reuk, bij voorb.* spurcissimi humoris, Apul. Met. I post med. p. 110, 2 Elmenh.

OLORĪFER, a, um, *zwanen dragend, bij voorb. eene rivier*, Claudian. Ep. ad Seren. 12.

OLORĪNUS, a, um, *van zwanen, bij voorb.* pennae, Virg. Aen. X, 187: alae, Ovid. Met. X, 718: biga, Stat. Sylv. III, 4, 46.

OLUS, ĕris, n. 1) *kruid, moeskruid, d. i. alle keukengewassen of keukenkruid, als kool, wortelen, raapen enz.*, Horat. Sat. II, 1, 74. Ibid. Epist. I, 17, 13. II, 2, 168: olus sylvestre, Plin. H. N. XXII, 22 post med.: olus atriplicis, Colum. XI, 3, 42: *van daar noemt* Columella, II, 10 extr. §. 22, *de raapen* olus. 2) *het kruid of moes in 't bijzonder, d. i. kool, bij voorb.* vitis adsita ad olus, Varr. R. R. I, 16 extr., *en meermaalen, bij voorb.* Virg. in Moret. 72. Plin. H. N. XXVII, 8 *en* 11: marinum, Plin. H. N. XXIX, 4 post med. XXXII, 9: *ook kan men de plaatzen van* Horatius *hier toe brengen.* Not. Olusatrum *als één woord, of* olus atrum, Plin. H. N. XIX, 8 post med. Colum. XI, 3, 36. XII, 7: (Genit. olusatri, Plin. H. N. XIX, 12: *en* oleris atri, Colum. XI, 3, 18.), *is zeker kruid, anders ook* olus pullum *genoemd*, Colum. X, 123. Not. Genit. olerorum *voor* olerum, Lucil. ap. Non. 8. n. 57: *en* oleris *voor* oleribus, Cato R. R. 149.

OLUSĀTRUM, i, *zie* Olus.

OLUSCŬLUM, i, n. i. q. olus, *moeskruid, als men verminderend spreekt*, Cic.

Cic. Att. VI, 1 post med. Juvenal. XI, 79.

OLYRA, ae, f. zeker soort van graangewas, i. q. arinca, Plin. H. N. XVIII, 7 ante med. en 10. XXII, 25.

OMĀSUM, i. n. zal een dikke, vette koedarm zijn, Horat. Ep. I, 15, 34. Ibid. Sat. II, 5, 40. Plin. H. N. VIII, 45. XXVIII, 10 extr.

OMEN, inis, n. alles, waar uit de mensch, bijzonder de bijgelovige, iets goeds of kwaads profeteert, het mag iet zijn, dat geschied of gehoord enz., is, bij voorb. een woord van gelukkige of ongelukkige betekenis, bij voorb. vita, felix, mors, perire cet.: elke profeteering of aankondiging van eene toekomende zaak, bij voorb. uit de reden, bij voorb. wanneer iemand een woord ontvalt, dat naar eene voorzegging gelijkt, bij voorb. Cic. ad Div. I, 45 en 46: uit de stem, bij voorb. van een uil, Ovid. Met. V, 550: uit het vuur, Ovid. Pont. IV, 9, 54: uit den naam, bij voorb. Cic. Phil. VII, 4, omine nominis cet.; en zoo verders: hisce ominibus — proficiscere, Cic. Cat. I, 13, i. e. voortekens: hoc detestabile omen avertat Jupiter, Cic. Phil. XI, 5: quod dii omen obruant, Cic. Harusp. 20: meliora deos omina poscens, Virg. Georg. III, 456, i. e. beter voortekent der ziekte, beter omstandigheden of hulp: tera terrifici cecinerunt omina vates, Ibid. Aen. V, 524, i. e. voortekens of gebeurenissen, die laat vervuld zullen worden: nec omen abnuit Aeneas, Ibid. 530, i. e. adcipit: dus ook omen adcipere, aannemen, zich laten welgevallen, en men zeide omen adcipio, als iemand zulk een voorteken bejegende, opdat het vervuld mogt worden, Cic. ad Div. I, 46. Liv. I, 9. V, 55: dus ook placet omen, Liv. XXIX, 27 post med.: i secundo omine, Horat. Od. III, 11, 51, i. e. gelukkig, in 's Hemels naam: omen capere, bij voorb. ominis capiendi causa in facellum exiisse, Cic. ad Div. I, 46, i. e. om een voorteken of aankondiging te hooren: omen alicui facere, Ovid. Met. X, 453. Plin. H. N. XV, 19 extr.: tristia semper amanti omina non albae concinuistis aves, Ovid. Am. III, 12, 2: nigraque funestum concinit omen avis, Prop. II, 28 (27) 38: date candida, cives, omina, Ibid. IV, 1, 67, i. e. wenschen: bubo, omen dirum mortalibus, Ovid. Met. V, 550: omina repetere, Virg. Aen. II, 178: quod dii prius omen in ipsum convertant, Ibid. 190: ob istuc omen, Plaut. Amph. II, 2, 90, i. e. profeteren: van daar 1) het geen met voorzegging verbonden is, d. i. iet voorzegt, bij voorb. wensch, optima omina goede wenschen, Cic. ad Div. III, 12 med.: dus ook cum bonis ominibus incipere, Liv. Praefat.: date candida, cives, omina, Prop., zie hier voor. 2) het geen met Auspiciën verbonden is, bij voorb. prima omina, Virg. Aen. I, 346 (350), voor nuptiae. 3) een plegtig gebruik, dewijl het met Auspiciën en wenschen begon, bij voorb. Hic sceptra adcipere & primos adtollere fasces regibus omen erat; i. e. mos, Virg. Aen. VII, 174. 4) voorwaarde, beding, bij voorb. ea lege atque omine, ut, si cet., Terent. Andr. I, 2, 27.

OMENTUM, i, n. 1) het net of netvlies van het gedarmte, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 80. Cels. IV, 1 post med. 2) ingewanden, bij voorb. omenta, Juvenal. XIII, 118. Pers. II, 47. 3) het vetvlies of ook het vet, de vettigheid, bij voorb. van een mensch, Pers. V, 74. 4) elke huid of vlies, dat iet omgeeft, bij voorb. a) dat de beenen overdekt, beenvlies, anders periosteum genoemd, bij voorb. omentum, quod impositum est ossi, Macrob. Sat. VII, 3 med. b) om het brein of de hersfens, hersfenvlies, bij voorb. cerebrum — non suo sensu, sed vestitus sui, id est omenti cet., aldaar kort daar na.

OMINATĬO, onis, f. voorzegging, voorbeduiding, bij voorb. Faventia bonam ominationem significat, Fest. in Faventia.

OMINĀTOR, oris, m. voorzegger, Plaut. Amph. II, 2, 90.

OMĬNO, are, i. q. ominor, voorzeggen, bij voorb. qui recte ominas, Pompon. ap. Non. 7. n. 53.

OMĬNOR, atus sum, ari, voorzeggen, het zij iet goeds of kwaads, bij voorb. alicui, Cic. Off. II, 21: optamus tibi ominamurque in proximum annum, Plin. Ep. IV, 15: vera de exitu Antonii, Vellej. II, 71: felix imperium clamore, Liv. XXVI, 18: sibi adversa & Galbae prospera, Sueton. Ner. 48: primum anni incipientis diem laetis precationibus invicem faustum ominamur, Plin. H. N. XXVIII, 2 post med.: naves — rediere, velut ominatae, ad alteram praedam repetendam sese venisse, i. e. even als of het hun voorspeld was, Liv. XXIX, 35. Somtijds kan men het vertaalen, wenschen, bij voorb. Plin. H. N. XXVIII, 2, zie hier voor.

OMĬNŌSUS, a, um, een voorteken of voorzegging in zich bevattende, iet (toekomstigs) te beduiden hebbende, bij voorb. res, Plin. Ep. III, 14 extr.: mons avibus obscoenis ominosus, Messala ap. Gell. XIII, 14 extr.

OMISSUS, a, um, zie Omitto.

OMITTO, isi, issum, 3. i. q. mitto, amitto, van zich laten, iet vaaren laten of laten gaan, bij voorb. arma, Liv. V, 47 med. XXI, 58 in., i. e. laten vallen: mulierem, Plaut. Mil. IV, 3, 2. Terent. Ad. II, 1, 18: dus ook omitte me, laat mij gaan, laat mij met vrede, Terent. Phorm. III, 2, 1: habenas omissas i. e. amissas, Tacit. Hist. I, 86. animam, Plaut. Amph. I, 1, 85, zijn leven laten, d. i. sterven: van daar 1) voorbij laten, d. i. zich niet van eene zaak bedienen, nalaten, bij voorb. navigationem, Cic. Q. Fr. II, 6: van daar Tropisch, voorbij laten, voorbij gaan, overslaan, er niets van zeggen, bij voorb. gratulationes, Cic. Sext. 24: de reditu Gabinii, Cic. Pis. 22: ut omittam Philippum, Nep. Hann. 2: omitto, quid ille — fecerit, Cic. Sext. 12: aliquid in praesens tempus, Horat. Art. 44: dus ook omissis auctoritatibus, Cic. Manil. 17. 2) onderlaten, d. i. niet uitöefenen, niet doen, laten vaaren, laten zijn, aan eene zijde zetten, bij voorb. timorem, Cic. Somn. Scip. 1: tristitiam, Terent. Ad. II, 4, 3: iracundiam, Ibid. IV, 7, 38: pietatem, Cic. Off. III, 10: mota arma (i. e. bellum inceptum), Liv. XXI, 11 extr.: dus ook deditione omissa, Sallust. Jug. 66 (70): ut omnibus rebus omissis huic bello servirent, Caes. B. G. VII, 34, i. e. met ter zijdestelling, onderlating van alle dingen: consilium, Liv. XXXIII, 41, i. e. het voornemen nalaten, uitstellen: cf. Horat. Ep. I, 6, 30. I, 6, 48: van daar a) onderlaten, d. i. ophouden, bij voorb. omitto iratus esse, Plaut. Pers. III, 3, 26: rogare, Ibid. IV, 4, 90: urgere, Cic. ad Div. I, 7 in. b) uit de acht of de oogen laten, bij voorb. hostem, Liv. XXII, 12, i. e. niet waarnemen, niet gadeslaan: Galliam, Liv. XXIII, 25 med., i. e. zich er niet om bekreunen. c) ongestraft gaan laten, het wel laten zijn, bij voorb. noxiam, Terent. Eun. V, 2, 14. 3) verliezen, bij voorb. omissas habenas, Tacit. Hist. I, 86. Het Particip. Omissus, a, um, heeft alle deze betekenissen: maar het staat ook Adjective, nalatig, onächtzaam, bij voorb. animo esse omisso, Terent. Heaut. V, 2, 9: omissior ab re i. e. ten aanzien van zijne bezitting, Terent. Ad. V, 3, 44.

OMNICĂNUS, a, um, i. e. overäl of alles zingende, bij voorb. oratio, Apulej. Flor. 2. p. 349, 24 Elm.

OMNICARPUS, a, um, i. e. omnia carpens, bij voorb. omnicarpae caprae, Varr. L. L. IV, 19, uit een' oud Schrijver.

OMNIFARĬAM, op alle zijden, allenthalven, Gell. XII, 13 post med. Apul. Met. II post med. p. 123, 28 Elm. Apulej. Flor. 2 extr.

OMNĬFER, a, um, alles dragende, bij voorb. Tellus sustulit omniferos collo tenus arida vultus, Ovid. Met. II, 275.

OMNIFORMIS, e, van allerhande gedaanten, bij voorb. mundus receptaculum omniformium specierum, Apul. ad Asclep. post init. p. 78, 11 Elm.

OMNIGĔNUS, a, um, van allerhande soort, allerlei, bij voorb. omnigenos gignunt colores, Lucret. II, 758: omnigenis e principiis, Ibid. V, 441: omnigenum deum monstra, Virg. Aen. VIII, 698: doctrinis omnigenis, Gell. XIV, 6 in.

OMNIMŎDIS, op alle wijze, gestadig, geheellijk, Lucret. I, 684. II, 699. III, 407: omnimodis peritus i. e. zeer ervaren, Apul. Flor. 1 ante med. p. 342, 17 Elm.

OMNIMŎDUS, a, um, van allerhande soort, allerhand, bij voorb. voculas omnimodas edocens recinere, Apul. Met. V post med. p. 169, 35 Elm.: omnimodis maculationibus, Ibid. Apol. ante med. p. 306, 14 Elm.: ook lezen sommigen omnimodus, Lucret. I. 684, alwaar de Ed. Creech. omnimodis (i. e. omnibus modis) heeft.

OMNĬNO, 1) gantschlijk, geheel en al, bij voorb. aut omnino aut magna ex parte, Cic. Tusc. I, 1: nihil omnino, Cic. Tusc. I, 3. Martial. III, 45. 4, i. e. gantsch en gaar niet: omnino nusquam reperiuntur, gantsch en gaar nergens, Cic. Amic. 6: omnino nunquam adrigerunt, Cic. Or. II, 13 extr.: ut vix aut omnino non posset infirmari lex, Cic. Att. III, 23: non omnino quidem, sed magnam partem, Cic. ad Div. IX, 15 med.: fieri omnino neges, Cic. ad Div. I, 39, en meermaalen, bij voorb. Virg. Aen. IX, 248. Horat. Sat. II, 4, 6: van daar gantschlijk, d. i. ten vollen, juist, recht uit, bij voorb. non usquam id dicit omnino, Cic. Tusc. V, 9, hij zegt het wel niet recht uit, d. i. met duidelijke woorden. 2) over het geheel, bij voorb. de hominum genere, aut omnino animalium, Cic. Fin. V, 11: sibi mirum videri, quid in sua Gallia aut Caesari aut omnino populo Rom. negotii esset, Caes. B. G. I, 34: omnino omnium horum cet., Cic. Amic. 21 med.: Omnino fortis animus duabus rebus cernitur, Cic. Off. I, 20 in.: omnino qui reip. praefuturi sunt cet., Ibid. 25 in.: quod omnino adjuncta est cet., Cic. in Caecil. 4 post med.: van daar a) in 't gemeen, d. i. over het geheel slechts, bij voorb. non modo pero-

ra-

rare, sed omnino verbum facere, Cic. Quint. 24: Erant omnino itinera duo, Caes. B. G. I, 6: quinque omnino fuerunt, Cic. Cluent. 8: tres omnino fuerunt, Cic. Fin. V, 8: sane frequentes fuimus: omnino ad ducentos, Cic. Q. Fr. II, 1: diebus omnino decem & octo, Caes. B. G. IV, 19: cum omnino non essent amplius centum, Nep. Pelop. 2. b) *in 't gemeen, over het geheel, d. i. te samen, niet meer en niet min, juist, in alles, bij voorb.* frequentes fuimus: omnino ad ducentos, Cic. Q. Fr. II, 1: Erant omnino duo itinera, Caes., *zie hier voor:* quinque omnino fuerunt, Cic., *zie hier voor:* tres omnino fuerunt, Cic., *zie hier voor.* c) *over het geheel, d. i. om hoofdzaaklijk van de zaak te spreken, bij voorb.* Omnino fortis animus duabus rebus cernitur, Cic. Off. I, 20 in., *zie hier voor:* cf. *hier voor* Cic. Amic. 21 med. 3) *altzins, d. i. wel of zeker, bij toestemmingen, inruimingen van eene zaak, waar op gemeenlijk, maar* (sed, tamen cet.) *volgt, bij voorb.* Longe omnino a Tiberi ad Caicum, sed concedo id quoque, Cic. Flacc. 29 extr., i. e. *wel ver enz.:* omnino locuples est; sed tamen scire velim, Cic. Att. XII, 14 in.: sunt finitima omnino; sed tamen differt aliquid, Cic. Tusc. II, 15 in.: non tenuit omnino fidem; a vi tamen abfuit, Cic. Phil. XII, 11 extr.: spero omnino; veruntamen cet., Cic. ad Div. III, 12, 4: omnino semissibus magna copia est (pecuniae), Ibid. V, 6, 6: *dus ook* Cic. ad Div. XIII, 38. §. 2, *en* Ibid. Ep. 60 in. Not. *dit woord, welks laatste lettergreep bij de Dichters lang staat, schijnt een* Adjectivum *te zijn,* omninus, a, um, *gevolglijk de* Ablativus, *waar bij men misschien* modo *te verstaan heeft: of het is de* Ablat. neutr.

OMNIPĂRENS, tis, *alles baarende, voortbrengende, bij voorb.* terra, Lucret. II, 705. Virg. Aen. VI, 595: dea Syria, Apulej. Met. VIII post med. p. 213, 9 Elm.: mundus, Ibid. de Mundo med. p. 67, 12 Elm.

OMNIPŎTENS, tis, *alles vermogende, almagtig, over alles heerschende, bij voorb.* Neptunus, Turpil. ap. Cic. Tusc. IV, 34: Olympus, Virg. Aen. X, 1: fortuna, Ibid. VIII, 334: Jupiter, Catull. LXIV, 171: regina i. e. Juno, Valer. Flacc. I, 81: somnus, Ibid. VIII, 70: dea Syria, Apulej. Met. VIII post med. p. 213 Elm.

OMNIS, e, 1) *alle, alles, d. i. alles te samen, gezamenlijk, bij voorb.* omnes *allen,* scil. *menschen,* Cic. Tusc. V, 13. Cic. Or. I, 26. Cic. Q. Fr. I, 1, 9, *en meermaalen:* omnis fortuna, Virg. Aen. V, 710: omnes habenas effundit, Ibid. 818, *van weinigen:* omnis Gallia, Caes. B. G. I, 1: omnibus Macedonum *voor* Macedonibus, Liv. XXXI, 45: *van daar* omne, Substantive, *alles, bij voorb.* omne, quod, Cic. Or. II, 38 in: ab omni, quod cet., Cic. Off. I, 35: cf. Cic. Verr. I, 10 *en* 77. Terent. Ad. II, 4, 16, *en meermaalen: dus ook* omnia *alles, d. i. alle dingen, is bekend, bij voorb.* omnia, quaecunque cet., Cic. Or. II, 2: omnia tribuere, Cic. Manil. 17: deferre ad aliquem, Ibid., *en meermaalen: van daar* omnia facere, Cic. Amic. 10 extr. Cic. ad Div. I, 9 extr., *alles doen, d. i. alle moeite aanwenden:* Omnia mihi sunt cum Patrono, Cic. ad Div. XIII, 1 in., i. e. *ik sta met* Patro *in alle soorten van betrekking, ik ben zijn groote vriend:* in eo sunt omnia, Cic. Leg. II, 10. Cic. ad Div. XV, 14 extr., i. e. *hier op berust alles, d. i. dit is het hoofdpunt:* Per omnia, Quintil. V, 2, 3. X, 1, 20. Colum. IV, 2. Vellej. II, 33 *en* 40, *of* omnia, Senec. ad Marc. 25 extr., i. e. *in alle stukken:* Alia omnia i. e. *het tegendeel van iet, eigenlijk, alles volstrekt eer enz., bij voorb.* Te alia omnia, quam quae velis, agere, Plin. Epist. VII, 15, i. e. *het tegendeel van het enz.: van daar* in alia omnia ire, Cic. ad Div. I, 2, *of* discedere, Ibid. X, 12, *of* transire, Hirt. B. G. VIII, 53, *of* alia omnia sentire, Plin. Ep. VIII, 14, 19, i. e. *het tegendeel beweeren, van een ander gevoelen zijn (op het Raadhuis):* ante omnia, *voor alle dingen, voornaamlijk,* Liv. II, 7. IV, 40. VII, 4: omnia esse *alles zijn, alles gelden, bij voorb.* Demetrius iis unus omnia est, Liv. XL, 11 med.: qui nobis omnia solus erat, Ovid. Her. XII, 162. *Sommigen zeggen hier, het* factotum *zijn.* Not. a) omnis omnium, omnia omnium cet., *alwaar het één weg kon blijven, bij voorb.* omnia omnium dicta, Cic. ad Div. VII, 32 in.: omnes omnium ortus, Cic. ad Div. II, 44: omnes omnium ordinum homines, Cic. Rab. Perd. 7. b) omnia *voor* alia omnia, *bij voorb.* plebs omnia quam bellum malebat, Liv. II, 39: omnia potius, quam jus cet., Cic. Quint. 24: ei cariora omnia, quam decus cet., Sallust. Cat. 25 (26): *dus ook* omnes naves, quatuor amissis, servatae, Virg. Aen. V, 720. c) omnes seq. Genit., *bij voorb.* omnibus Macedonum *voor* Macedonibus, Liv. XXXI, 45: praetorum omnes *voor* praetores, Liv. XXIV, 32 extr. d) omnia, quaecunque, *voor* omnia quae, Cic. Or. II, 2. Liv. XXX, 51: omnium, quicunque, Cic. Q. Fr. I, 1, 9: *dus ook* poscet omne, quantum exaravero, *voor* quod, Cic. Verr. I, 10. e) omnis *voor* omnes, *bij voorb.* adsumus omnis eques *voor* omnes equites, Auct. Consul. ad Liv. (*achter* Ovidius) 202: *dus ook* lassatur omnis eques, Valer. Flacc. I, 707: exhorruit omnis mater, Ibid. II, 202: militat omnis amans, Ovid. Am. I, 9, 1, *en meermaalen: doch, het kan ook dikwijls elk, elke enz., betekenen; schoon het waarlijk bij slot het zelfde is.* f) omnes singuli, *alle en een ieder* pleönastisch, Varr. L. L. IX, 4. g) omnium i. e. omnium rerum, Cic. ad Div. V, 13 post med., in omnium desperatione, *alwaar sommige Edd.* omni *hebben:* cf. *op het einde.* 2) *alle, d. i. elke, bij voorb.* omnibus mensibus, Cic. Fin. II, 31, i. e. *elke maand:* omnibus aestatibus, Plin. H. N. XII, 25: omne olus coenare, Horat. Ep. I, 5, 2: *ook behoort het één en ander uit n. 1. hier toe: dewijl elk ding en alle ding enz. het zelfde is.* 3) *eenige, bij voorb.* sine omni periculo, Terent. And. II, 3, 17: sine omni sapientia, Cic. Or. II, 1 extr.: sine omni malitia, Plaut. Bacch. V, 2, 13: omni sine labe, Ovid. Trist. IV, 8, 33. 4) *alles, d. i. al wat mogelijk is, alles zonder uitzondering, bij voorb.* omne olus coenare, Horat. Ep. I, 5, 2: Omnibus precibus petere, Caes. B. G. V, 6, *met alle biddingen, d. i. ernstigst: dus ook* omnia facere, *alles doen, d. i. wat in zijne magt is,* Cic., *zie hier voor: dus ook* plebs omnia quam bellum malebat, Liv., *zie hier voor: ook kan men nog het één en ander hier toe brengen.* 5) *alles, d. i. geheel, bij voorb.* Omnis Gallia, Caes. B. G. I, 1: omnis insula, *het geheele eiland,* Ibid. V, 13: sanguinem suum omnem effundere, Cic. Cluent. 6 extr.: tota mente atque omni animo intueri, Cic. Or. II, 21 extr.: causa omnis, Cic. Quint. 21: in omni vita, Cic. Tusc. III, 15: non omnis moriar, Horat. Od. III, 30, 6: omnis in hoc sum, Ibid. Ep. I, 1, 11: omne corpus intendere, Cic. Tusc. II, 22, i. e. *het geheele enz.:* omne coelum, Cic. Fin. II, 34, i. e. *geheel.* 6) *allerhand, allerlei, bij voorb.* in curas animum diducitur omnes, Virg. Aen. V, 720. Not. Rem nullo modo probabilem omnium, Cic. Nat. D. I, 27, i. e. *die zich onder allen geheel niet hooren en bewijzen laat, voor* minime omnium i. e. *onder allen het minst: maar* nullo modo *is sterker, en de* Genitivus omnium *voor* omnium rerum *staat ook,* Cic. ad Div. V, 13 post med., in omnium desperatione. *Echter is het steeds hard, dat deze* Genitivus *van* nullo modo *geregeerd wordt: daarom zou men kunnen lezen:* rem nullo modo probabilem. Omnino cet., *dan zou* Omnino *tot het volgende behooren.*

OMNITŬENS, tis, *alles ziende,* Lucret. II, 941. Valer. Flacc. V, 247. Apul. de Mundo post med. p. 71, 23 Elm.

OMNIVĂGUS, a, um, *overäl rondzwervende, bij voorb.* Diana, Cic. Nat. D. II, 27, *alwaar de Ed. Lamb.* amnivaga *heeft.*

OMNIVŎLUS, a, um, *alles willende,* Catull. LXVIII, 140.

OMNIVŎRUS, a, um, *alles vretende, bij voorb.* boves sunt omnivorae fere in herbis, Plin. H. N. XXV, 8 post med.

OMPHACĬUM, i, scil. Oleum, *olie of sap uit onrijpe olijven of wijndruiven,* Plin. H. N. XII, 27. XIV, 17 in. XXIII. Praefat. in. *en* cap. 4 in.: *van daar* Omphacŏmel, lis, n. *een sijroop daar uit,* Pallad. Aug. 13, *in het opschrift.*

ONĂGER *en* **ONĂGRUS**, i, m. *een wilde ezel, woud-ezel,* Varr. R. R. II, 6. Colum. VI, 37. Virg. Georg. III, 409. Martial. XIII, 96, 1. Ibid. 100, 1.

ONĂGOS, i, m. i. e. ductor asini, Plaut. Asin. Prol. 10.

ONERARĬUS, a, um, *een last of vracht dragende, bij voorb.* navis, Nep. Them. 2. Liv. XXII, 11. XXIV, 40: *ook enkel* oneraria, scil. navis, Cic. ad Div. I, 32. Cic. Att. X, 12 in. Liv. XXX, 10, i. e. *een vrachtschip, transportschip.*

ONĔRO, avi, atum, are, 1) *beladen, bepakken, bevrachten, bij voorb. een schip, wagen, lastbeest, mensch enz., bij voorb.* naves, Caes. B. G. V, 1: naves commeatu, stipendio, armis aliisque rebus, Sallust. Jug. 86 (91): aselli costas pomis, Virg. Georg. I, 274: plaustrum, Ovid. Pont. IV, 7, 9: ancillas veste atque auro, Terent. Heaut. III, 1, 42: malis oneratum esse, Cic. ad Div. IX, 20 in.: *van daar Tropisch,* aliquem praeceptis, i. e. *beladen,* Plaut. Mil. III, 3, 28: judicem argumentis, Cic. Nat. D. III, 3: aliquem mendaciis, Cic. ad Div. III, 3 med.: *van daar* a) *beladen, belasten, bezwaren met iet, bij voorb.* catenis, Horat. Od. III, 11, 45: cervicem tauri aratro, Ovid. Art. I, 19: aures lapillis, Ibid. III, 129: aliquem saxis, Phaedr. III, 2, 4: *dus ook* hostes (scil. saxis dejectis), Liv. II, 65: pudorem immodica adientatione, Liv. XXXI, 15: ventrem bis die, Sallust. Or. 1, ad Caes. extr.: humerum pallio, Terent. Phorm. V, 6, 4, i. e. *den mantel omslaan:* mensas dapibus, Virg. Georg. IV, 133 *en* 378, i. e. *bezetten:* onerari epulis, Sallust. Jug. 76 (79). Ovid. Pont. I, 10, 31, i. e. *zich met eten overladen: dus ook*

Vi-

vino, Justin. I, 8. Sallust. Jug. 76 (79). b) *bezwaren, belasten, incommodeeren, overladen, bij voorb.* ventrem, Sallust., *zie hier voor:* judicem argumentis, Cic. Nat. D. III, 3: aethera votis, Virg. Aen. IX, 24: pudorem alicujus immodica adsentatione, Liv., *zie hier voor:* alicujus aures verbis, Horat. Sat. I, 10, 9: alicujus aures, quae mandata sunt *voor* mandatis, Plaut. Pers. II, 1. 13: sensum cibo, Plin. H. N. XIX, 4 post med.: cibus onerat, Plin. H. N. XXIX, 3, i. e. *drukt, bezwaart, maakt eene maagdrukking enz.: dus ook* onerari epulis, Ovid. *en* Sallust.: vino, Justin. *en* Sallust., *zie a op het einde.* c) *overhoopen, in een' kwaden zin, d. i. belasten, beladen, bij voorb.* aliquem contumeliis. Cic. Phil. II, 38: maledictis, Plaut. Pseud. I, 3, 122: pugnis, Ibid. Amph. I, 1, 172: aliquem injuriis, Terent. Andr. V, 1, 8: malis, Virg. Aen. IV, 549: jam tum multitudine alienigenarum urbem onerante, Liv. XXXIX, 3 extr.: *dus ook* onerari epulis, vino, *zich overladen*, Sallust. Jug. 76 (79). Ovid. Pont. I, 10, 31. Justin. I, 8. d) *overhoopen, in eenen goeden zin, bij voorb.* aliquem laudibus haud immeritis, Liv. IV, 13 extr.: diem commoditatibus, Terent. Phorm. V, 6, 2: me amoenitate oneravit dies, Plaut. Capt. IV, 1, 7: aliquem spe praemiorum, Liv. XXXV, 11: aliquem promissis, Liv. XXXII, 11. Sallust. Jug. 12: honoribus, Justin. V, 4: se voluptatibus, Plaut. Stich. IV, 1, 27. e) *bezwaren, d. i. zwarer, erger maken, bij voorb.* curas, Tacit. Hist. II, 52: delectum, Tacit. Hist. IV, 14: pericula alicujus, Ibid. XVI, 30: inopiam alicujus, Liv. V, 39 extr.: invidiam alicujus injuria, Liv. XXXVIII, 56 extr. f) *bezwaren, d. i. bedekken, bij voorb.* membra sepulcro, Virg. Aen. X, 558: ossa aggere terrae, Ibid. XI, 212. g) *dragtig maken of laten maken, bij voorb.* vaccam, Pallad. in Jun. 4. h) *bedekken,* membra sepulcro, Virg.: ossa aggere, Virg., *zie hier voor:* mensas dapibus, Virg., *zie hier voor.* i) *bezetten, bij voorb.* saltum (*het woud*) castris, Liv. XXXII, 11 in., i. e. *daar een leger hebben:* mensas dapibus, Virg., *zie hier voor.* k) *wapenen, bij voorb.* manum jaculis, Virg. Aen. X, 868. XI, 574: *doch, het kan ook zijn, bedekken.* 2) *ergens heen pakken of laaden, bij voorb.* onerat aliquam zamiam, Plaut. Aul. II, 2, 20. (scil. pauperi), i. e. *pakt hem een schade op, d. i. belast hem daar mede:* vina cadis onerare, Virg. Aen. I, 195 (199), *wijn in de vaten pakken, d. i. invullen:* dona Cereris canistris, Virg. Aen. VIII, 180, i. e. *pakken brood in de korven.* Not. oneratus *met den* Genitivus, *bij voorb.* frugum, Pacuv. ap. Non. 3. n. 6.

ONĚRŌSUS, a, um, 1) *lastig, zwaar, drukkend, bij voorb.* praeda, Virg. Aen. IX, 384: sit humus cineri non onerosa tuo, Ovid. Am. III, 9, 68: pirorum omnium cibus etiam valentibus onerosus, Plin. H. N. XXIII, 7 in.: ervum capiti & stomacho onerosum, Ibid. XXII, 25 med.: aër est onerosior igne, Ovid. Met. I, 53. 2) *Tropisch, lastig, zwaar, bezwaarlijk, hinderlijk, bij voorb.* majestas, Ovid. Pont. II, 8, 30: quantum non onerosus ero, Ibid. II, 4, 34: ne sit mihi onerosa ista donatio, Plin. Ep. II, 4: onerosum est accusare damnatum, Ib. 11 med.: onerosior altera sors est, Ovid. Met. IX, 675: *dus ook van de spijze, bij voorb.* pirorum cibus, Plin. H. N.; ervum, Ibid., *zie n. 1.*

ONOCROTĂLUS, i, m. *zekere vogel*, Plin. H. N. X, 74. Martial. XI, 22, 10. *Sommigen houden hem voor den roerdomp.*

ONUS, ĕris, n. 1) *een last, eigenlijk, dien men, bij voorb. op een wagen, in een schip, of andere iemand oplaadt; de last, lading, vracht, bij voorb.* cum mercibus & oneribus, Cic. Manil. 18 extr., i. e. *vrachten, ladingen:* naves cum suis oneribus, Liv. XXVI, 47 extr., *en dus is het meermaalen scheepslading, scheepsvracht, bij voorb.* Cic. Invent. II, 51. Caes. B. G. V, 1: onera adferuntur lintribus, Plin. H. N. VI, 23 post med.: cum gravius dorso subiit onus (asellus), Horat. Sat. I, 9, 21: *ook in 't gemeen, een last, d. i. alles, wat drukkend en zwaar is, bij voorb.* quibus viribus homines tantulae staturae tanti oneris turrim in muros sese collocare confiderent, Caes. B. G. II, 30: consumtaque membra senecta ad minimum redigantur onus, Ovid. Met. XIV, 149: onus naturae, Phaedr. I, 18, 5, *of* onus gravidi ventris, Ovid. Am. II, 13, 1: *ook enkel* onus, Ovid. Fast. II, 452, *ligchaamslast, d. i. lijfsvrucht: dus ook* enixa est utero crimen onusque suo, Ibid. Her. IV, 58: onera ciborum reddere, Plin. H. N. VIII, 27, i. e. *de stoelgang: dus ook* duri solvere ventris onus, i. e. *afgang*, Martial. XIII, 28, 2. 2) *Tropisch, een last, al wat drukkend, bezwaarlijk is, moeilijkheid, bezwaarlijkheid, bij voorb.* paupertas mihi onus visum est, Terent. Phorm. I, 2, 44: quantis oneribus premerere, Cic. ad Div. V, 12, i. e. *bezigheden:* oneri esse, *bij voorb.* alicui, *tot een last zijn, lastig vallen*, Sallust. Cat. 10. Ibid. Jug. 14. Liv. XXIII, 13: vix mens tristitiae moesta tulisset onus, Ovid. Pont. I, 10, 38: onus suscipere rei, *bij voorb.* orbis *of* urbis, i. e. *het bestuur, regering enz.*, Ibid. Fast. I, 616. II, 197: injungere alicui onus, Liv. VI, 6 med., *last (van een ambt*, scil. Dictatorschap) *opleggen:* plus oneris sustuli (scil. *als Redenaar*) quam ferre me posse intelligo. Hoc onus si vos — adlevabitis cet., Cic. Rosc. Am. 4: magnum est onus atque munus, suscipere & profiteri, se esse cet., Cic. Or. I, 25: onus probandi mutatam esse cet., Pandect. XXXI, 22 extr., i. e. *last, verpligting: van daar een last, ten aanzien der bezitting, d. i. uitgaven, schot en lot, bij voorb.* Haec onera in dites a pauperibus inclinata, Liv. I, 43: municipium maximis oneribus pressum, Cic. ad Div. XIII, 7 post init.: iis graviora onera injungebat, Caes. B. C. II, 18, i. e. *lasten, tollen enz.:* haerere in explicandis oneribus, Sueton. Domit. 12: Patria conquerens onera, Sueton. Calig. 42, i. e. *uitgaven.* Not. oneri *voor* onere, Plaut. Pseud. I, 2, 64.

ONUSTUS, a, um, *beladen, belast, bepakt, bevracht, bij voorb.* praeda, Nep. Alcib. 5: asellus onustus auro, Cic. Att. III, 16 post med.: naves onustae frumento, Cic. Off. III, 12: miles onustus sarcinis, Tacit. Ann. I, 63: currus quinque liberis onustus, Ibid. II, 41: onustus sacrilegio, Phaedr. IV, 10, 3: spoliis, Virg. Aen. I, 289 (293): humerus onustus, Horat. Sat. I, 1, 47. Not. onustus cum re *voor* re, *bij voorb.* vehicula cum culleis onusta, Plin. H. N. VII, 20, *alwaar* cum *weg kon blijven: van daar* corpus onustum, Lucret. III, 114, i. e. *met spijze overladen: van daar* 1) *Tropisch, beladen, gepakt, bij voorb.* laetitia, Plaut. Stich. II, 1, 3: dolis, Plaut. Epid. III, 2, 39: fustibus, Plaut. Aul. III, 1, 7: praeda famaque onusti, Tacit. Ann. XII, 28: corpus onustum, Plaut. Men. V, 2, 5, i. e. *met jaaren overladen of belast.* 2) *vol, vervuld, bij voorb.* ager praeda onustus, Sallust. Jug. 87 (92): pars onusta vulneribus, Tacit. Ann. II, 15: pharetra onusta telis, Ibid. XII, 13: pectus onustum laetitia, Plaut., *zie hier voor:* dolis, Plaut., *zie hier voor: dus ook* corpus, Lucret., *vol, d. i. verzadigd: dus ook* sum onusta i. e. *ik ben vol of zat*, Plaut. Cist. I, 2, 7: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* aula onusta auri, Plaut. Aul. IV, 2, 10. 3) *zat, bij voorb.* sum onusta, Plaut. Cist. I, 2, 7: corpus, Lucret., *zie hier voor.*

ONYCHĪNUS, a, um, 1) *gelijk aan de kleur van een menschennagel, bij voorb.* pruna, Colum. XII, 10: pira, Plin. H. N. XV, 15: *doch, zie n. 2.* 2) *uit of van het marmer, Onyx genoemd, bij voorb.* onychina, scil. vasa, Lamprid. in Heliog. 32: *van daar aan dat marmer gelijk, Onychisch, bij voorb.* tegmen onychinum *heeft* Laevius *het ijs genoemd*, Gell. XIX, 7: *dus ook* pira, Plin. H. N., *en* pruna, Colum., *zie hier voor, d. i. deze kleur hebbende.*

ONYX, ychis, m. (ὄνυξ) 1) *een nagel, bij voorb. aan den vinger: van daar wegens de gelijkvormigheid van kleur*, 2) *de* Onyx i. e. *een soort van marmer, van dezelfde kleur; waar uit men allerhande huisraad, bedvoeten, stoelen, zuilen enz., maakte*, Plin. H. N. XXXVI, 7. seq.: *ook werden de vloeren daar mede bedekt*, Lucan. X, 117. Martial. XII, 50, 4: *van daar heet het, een daar uit gemaakt vat, bij voorb. tot zalven, balsem enz., balsemdoosjen*, Horat. Od. IV, 12, 17. Martial. XI, 50, 6. Prop. II, 13 (12) 30. III, 10 (9) 22. Not. *In deze betekenis staat het ook* Gen. Fem., *bij voorb.* quod onyx parva gerebat, Martial. VII, 93, 1, *ten zij men lezen wil* parve gerebas. b) *de* Onyx, *een edelgesteente*, Plin. H. N. XXXVII, 6 extr. 2) *een visch of mossel, van de soort der kammossels*, Plin. H. N. XXXII, 11.

OPA, ae, *of* OPE, es, f. (ὀπή) *een gat, opening*, Vitruv. IV, 2.

OPĂCĪTAS, atis, f. *schaduwachtigheid, bij voorb. van eene plaats, boom enz., de schaduw, bij voorb.* ramorum, Plin. H. N. XVII, 1: noctium, Plin. H. N. II, 11: collis opacitate vestiti, Plin. H. N. VI, 30 extr.: opacitas ostrearum incrementum cohibet, Ibid. XXXII, 6: plus nocet putris unda quam opacitas, Colum. VIII, 17, 5: cf. Plin. H. N. XV, 30 ante med.

OPĂCO, avi, atum, are, 1) *met schaduw bedekken, beschaduwen, bij voorb.* locum, Cic. Or. I, 7 post med. *en* ap. Macrob. Sat. VI, 4: sol terras ex partibus opacat, Cic. Nat. D. II, 19: taxus opacat humum, Lucan. VI, 645. 2) *Tropisch, voor bedekken, bij voorb.* lanugo opacat genas, Pacuv. ap Fest.: cingit acuta comas & opacat tempora pinus, Sil. XIII, 331.

OPĂCUS, a, um, 1) *schaduwachtig, d. i.* a) *schaduw hebbende, beschaduwd, bij voorb.* ripa, Cic. Leg. I, 5: rus, Virg. Georg. I, 156: montes umbrantur opaci, Ibid. Aen. III, 508: herba, Ovid. Met. III, 438: cubicula obductis velis opaca nec tamen obscura facio, Plin. Ep. VII, 21: opacissima pascua, Colum. VI, 22: locus opacior, Plin. Epist. V, 6 post med.: πλάτανος opacissimus, Ibid. I, 3: latebrae opaciores, Colum. VIII, 17, 6: per opa-

opaca viarum, Virg. Aen. II, 725: nemus, Ibid. VIII, 107: frigus opacum, Virg. Ecl. I, 53, *het koele van de schaduw, schaduwächtige koelte:* vita opaca, Sil. I, 395, i. e. *in de schaduw: dus ook* quies, Stat. Sylv. III, 5, 17: *van daar* in opaco *in de schaduw*, Plin. H. N. X, 20. b) *schaduw gevende of makende, bij voorb.* ilex, Virg. Aen. VI, 208. XI, 851: ulmus, Ibid. VI, 283: arbor, Ibid. 136: nubes, Ovid. Art. II, 619: *van daar* 2) *schaduwächtig, d. i. donker, duister, bij voorb.* nox, Virg. Aen. IV, 123. X, 161: domus Cyclopis, Ibid. III, 619: Tartara, Ovid. Met. X, 20: caligo, Ibid. X, 54: nubes, Ovid., *zie hier voor:* opaca mater, Ovid. Met. II, 274, i. e. *de aarde; dewijl zij schaduw heeft, of dicht is, gevolglijk, schaduw zou kunnen maken:* soror Solis opaca i. e. luna, Stat. Theb. VI, 686: opacos Tiresiae vultus, *donker, van het licht, d. i. van oogen beroofd*, Ibid. II, 95: vetustas, Gell. X, 3 post med. 3) *dicht, bij voorb.* barba, Catull. XXXVII, 19: arbor, ulmus, ilex, *zie hier voor.*

OPELLA, ae, f. i. q. opera, *wanneer men verkleinend spreekt, moeite, arbeid, dienst*, Lucret. I, 1107. Horat. Ep. I, 7, 8.

OPĔRA, ae, f. 1) *moeite, poging, bemoeijing, arbeid, bijzonder ligchaamlijke, of waar ten minsten het ligchaam medewerkt, bij voorb.* operam in re consumere, Cic. Or. I, 55: *of* locare in re, Cic. ad Div. II, 6, *of* tribuere rei, Cic. Div. II, 2 extr., *of* in re ponere, Cic. Cluent. 57. Cic. Off. I, 6, i. e. *aanwenden, besteden aan iet of tot iet: dus ook* operam sumere, Terent. Heaut. IV, 3, 15. Plaut. Merc. II, 1, 19. Cic. Verr. IV, 31, *of* insumere, Liv. X, 18 extr., *of* conferre in rem, Cic. Off. I, 6, *of* impendere, Cic. Verr. IV, 31. Liv. V, 4 med., i. e. *aanwenden: dus ook* dare, *waar op de Dativus of* ut *of* ne *volgt*, Cic. Or. I, 62. Cic. Tusc. I, 4. Caes. B. G. VII, 9. B. C. I, 5, i. e. *zich moeite geven, moeite doen, aanwenden: dus ook* id operam do, ut cet., Terent. And. I, 1, 130: *dus ook* operam alicui navare, Cic. ad Brut. Ep. 8: commodare, Plaut. Rud. II, 4, 22: dicare alicui, Ibid. Pseud. I, 5, 147. Terent. Phorm. I, 2, 12: edere, Liv. III, 63. Suet. Vit. 10: interponere i. e. *daarbij aanwenden, besteden*, Cic. in Caecil. 19 extr.: omni ope atque opera eniti, ut cet., Cic. Att. XIV, 14: operae non parcere, Cic. ad Div. XIII, 27: operam ludere, Plaut. Cas. II, 7, 1. Terent. Phorm. III, 2, 18: magna operae pretia mereri, Liv. XXI, 43, i. e. *heerlijke beloning van zijnen arbeid, (dienst) verdienen of bekomen: dus ook* operae pretium habere, *loon voor zijne moeite hebben*, Liv. XXV, 6 extr.: est operae pretium, *het beloont de moeite, het is de moeite (de pijne) waardig*, Cic. Verr. II, 13. Horat. Serm. II, 4, 63. Epist. II, 1, 229. Liv. XXXI, 45: operae pretium facere *iet doen, dat de moeite waardig is*, Liv. praef. in. *en* XXV, 19: *ook* est operae scil. pretium, Plaut. Cas. V, 2, 5: *dus ook* Liv., *doch zie hier van beneden: van daar* cui opera vita erat, Terent. Phorm. II, 3, 15, i. e. *wiens leven niet dan arbeid was:* Ipse purpuram, amici operas (dabant), Cic. Verr. IV, 26, *gaven hunnen arbeid daartoe, d. i. bearbeidden het:* Opera est mihi, Plaut. Mil. IV, 2, 94, *ik doe mijn best: van daar* data opera, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 1 in. Pl. Ep. VII, 12, *met vlijt, zorgvuldigheid, of opzetlijk:* dedita opera, Cic. Or. III, 50. Cic. Att. X, 3. XV, 4 post med. Terent. Eun. V, 2, 2. Liv. III, 63, i. e. *met vlijt, met opzet: van daar* una opera, Plaut. Capt. III, 4, 31, *met dezelfde moeite, d. i. ter gelijker tijd of op dezelfde wijze:* eadem opera, Plaut. Capt. II, 3, *te gelijk, te gelijker tijd; doch het kan ook tot n. 4 behooren:* opera (Abl.) alicujus, mea, tua i. e. *door mijne schuld, zie hier na.* 2) *Dienst, dienstbewijzing, bij voorb.* operam dare, dicare alicui cet. *dienen, dienst bewijzen, waar in deze dienst ook moge bestaan, bij voorb.* paululum mihi da operae, Terent. Eun. II, 2, 10, *doe mij dien kleinen dienst:* operam amico dare, Plaut. Merc. II, 2, 17. Trin. III, 2, 25: dicare alicui, Plaut. Pseud. I, 5, 147. Terent. Phorm. I, 2, 12: operam fortium virorum edere, Liv. III, 63, *zich als dappere mannen houden:* militia est operis altera digna tuis, Ovid. Her. XVII, 256: *dus ook* operas dare, Senec. de Provid. 2. Lucret. IV, 97, *of* dedere, Plaut. Bacch. I, 1, 11, i. e. *dienen, moeite doen:* operas dare pro magistro, Cic. ad Div. XIII, 65. Cic. Att. X, 11, i. e. *dienst doen als Directeur bij de* Compagnie *der Pachters-generaal: dus ook* operas dare in portu, Cic. Verr. II, 70, *en enkel* operas dare, Cic. Parad. VI, 2: *dus ook* esse in operis societatis ejus, Cic. ad Div. XIII, 9, *in dienst van deze maatschappij (der Generaalpachters) zijn, d. i. een Officiant van hun zijn: dus ook* operas reddas Musis, Cic. ad Div. XVI, 10, i. e. *dienst weder doen, bewijzen, dienen: bijzonder heet* operam dare *iemand dienen*, a) *door toehooren, bij voorb.* dabo operam tibi, Plaut. Trin. IV, 2, 157, *ik wil luisteren:* cf. Cic. ad Div. VII, 1. §. 9: sermoni operam dare, Cic. Leg. II, 1, i. e. *luisteren, toehooren:* multum operae dabam Scaevolae, Cic. Brut. 89: cf. Terent. Eun. prol. extr.: operam date ad nostrum gregem, Plaut. Cas. Prol. 21: *dus ook* operam alicui dicare, Terent. Phorm. I, 2, 12, i. e. *toehooren, aanhooren: van daar* b) *van den Richter, wanneer hij eene zaak onderzoekt en vonnist, bij voorb.* cepere me arbitrum: dixi me operam daturum, Terent. Heaut. III, 1, 95, i. e. *uwe zaak onderzoeken en vonnissen:* judicem sibi operam dare constituisse, Cic. ad Div. VII, 24. Cic. Att. XIII, 49 in., *hij wil zijn zaak ter tafel brengen, onderzoeken: dus ook* Cic. Verr. II, 29, operam dare jubet Petillium i. e. *de zaak onderzoeken.* c) *door zijne tegenwoordigheid, bij voorb.* auctioni, Cic. Att. XII, 50, i. e. *ergens bij zijn, bijwonen: dus ook* funeri, Ibid. XV, 1, i. e. *mede te lijke gaan:* bellis, foro, Ovid. Remed. 165: tonsori, i. e. *zich laten scheeren*, Suet. Aug. 79: *doch, het kan in sommigen van deze plaatzen, tijd, betekenen: bij slot is de zin dezelfde.* Not. mea, tua, alicujus cet. opera (Abl.) *door mijn (iemands) toedoen, of schuld, dienst, pogen, bij voorb.* mea opera Tarentum recepisti, Cic. Senect. 4: mea opera neque culpa evenit, Terent. Hec. II, 1, 31: consulis opera amissum, i. e. *schuld*, Liv. III, 35: *dus ook* Fulvii opera, Liv. XXXVIII, 43 in.: quorum opera cet., Liv. XLI, 16 in.: cf. Justin. V, 4. d) una opera, Plaut. Capt. III, 4, 31. Ibid. Most. I, 5, 102. Ibid. Pseud. I, 3, 84, *of* eadem opera, Ibid. Capt. II, 3, 90. Liv. XXXVIII, 43, i. e. *te gelijk, te gelijker tijd, of op gelijke wijze, even zoo, eigenlijk door eenen dienst of door denzelfden dienst, of moeite.* 3) *het dagwerk, bij voorb.* quaternis operis, Varr. R. R. I, 18: quaternas bubulcorum operas, Colum. II, 13, i. e. *dagwerk, zoo veel als iemand daaglijks arbeiden kan:* cetera legumina occupant sexaginta operas, Ibid. *op het einde:* puerilis una opera jugum vineti pampinabit, Ibid. XI, 2 med. §. 44: proscinditur operis tribus cet., Ibid. §. 46. 4) *tijd, dien men tot iet besteden kan, ledige tijd, bij voorb.* dicam, si tibi videam esse operam aut otium, Plaut. Merc. II, 2, 15: de versibus — deest mihi opera, quae non modo tempus sed etiam animum vacuum ab omni cura desiderat, Cic. Q. Fr. III, 4 post med.: *dus ook* est mihi operae, *ik heb den tijd, het komt mij gelegen, bij voorb.* si operae illi esset, Liv. V, 15: operae ubi mihi erit, ad te venero, Plaut. Truc. IV, 4, 39: *integendeel* non operae est, *bij voorb.* mihi, tibi cet. (*ook zonder* Dativus *des persoons*) *ik heb er geen tijd toe*, Plaut. Mil. III, 2, 6. Liv. I, 24 post med. IV, 8 med. XXI, 9. *ook kan men het somtijds vertalen, het komt mij niet gelegen, ik heb geen lust, ik wil niet: maar* opera est mihi *heet ook, ik doe moeite*, Plaut., *zie hier voor: en* operae est, *het is de moeite waardig, zie hier voor: ook kan men veel van het bovenstaande hier toe brengen, bij voorb.* operam dare, dicare cet. *hier toe zou men kunnen rekenen* una opera, eadem opera, *te gelijk, even zoo, te gelijker tijd*, Plaut., Liv., *zie n. 1.* 5) *een persoon, die in een anders dienst staat voor betaling, die tegen betaling arbeidt of dient, een gehuurd persoon, dagloner, arbeider, werklieden enz.: doch dan staat hier gemeenlijk de* Pluralis *van meer, bij voorb.* numos dividere operis tuis, Cic. Harusp. 13, i. e. *uw gehuurd, gekocht volk:* operas aditu prohibuerunt, Cic. Att. IV, 3 post med.: operae theatrales, Tacit. Ann. I, 76: operae comparantur, Cic. Att. I, 13 med.: operae facessant (i. e. abeant), Cic. Flacc. 38 extr.: ejusdem operis suffragium ferentibus, Cic. Sext. 26, i. e. *gehuurde lieden:* plures operas conducere, Colum. III, 21, 10: *dus ook* quantum paucae operae fabrorum mercedis tulerunt, Cic. Verr. I, 56, i. e. fabri pauci mercede conducti cet. 6) *voor* opus i. e. *het geen gemaakt wordt, het gemaakte, een werk, zaak, bij voorb.* aranearum, Plaut. Stich. II, 2, 24, *spinnenwebbe:* exstabit opera peregrinationis hujus, Cic. Att. XV, 13 extr., i. e. *een geschrift: van daar* opera *in de daad, bij voorb.* contra opera expertus, Plaut. Trin. IV, 1, 6: istaec dicta te experiri & operis & factis volo, Plaut. Capt. II, 3, 69, i. e. operibus, *door werken en daaden: van daar* una opera *te gelijk, op gelijke wijze, even zoo*, Plaut., Liv., *zie n. 1 en 4.* 7) *verdienste, winst: ten minsten staat* operula *zoo, zie* Operula. Not. opra *voor* opera, *bij voorb.* quibit — reddere opre pretium, Enn. ap. Senec. Ep. 108.

OPERĀRIUS, a, um, *den ligchaamlijken dienst of ligchaams-arbeid betreffende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* a) homo, Cic. Att. VII, 2 extr., *of zonder* homo, Cic. Brut. 73 extr. Cic. Tusc. V, 36. Cato R. R. 10 *en* 11. Cass. ap. Varr. R. R. I, 17, i. e. *elk arbeider, of arbeidsman met het ligchaam, bij voorb. akkerman, handwerksman, dagloner enz.: van daar* Operarius lingua cet., Cic. Or. I, 18 *en* 61, *een slecht redenaar, die alleen met de tong werkt: ook*

: *ook heet eene boer* operaria, Plaut. Bacch. I, 1, 41: *verders* pecus operarium, Colum. VI, 2 extr. (cf. vaccae operariae, Ibid. 24), *werkvee, d. i. vee tot den arbeid, bij voorb. ossen:* lapis, Plin. H. N. XXXVI, 2 med., i. e. *steenen tot een werk:* operarius usus dentis, Plin. H. N. VIII, 3, i. e. *tot den arbeid.* b) vinum, i. e. *dien men aan de werklieden of slaaven gaf*, Plin. H. N. XIV, 10.

OPERATĬO, onis, f. *het arbeiden, de arbeid, verrichting, bij voorb. der bijën*, Plin. H. N. XI, 18: *der spinnen*, Ibid. 24: *van daar godsdienst, bij voorb.* dies operationis, Fest. in Privatae: potestatis humidae, Vitruv. II, 9 ante med.

OPERCŬLO, are, *met een dekzel verzien, of bedekken, bij voorb.* favos, Colum. XI, 2. §. 50 *en* 57: dolia, Ibid. XII, 30: vasa, Ibid. 15.

OPERCŬLUM, i, n. *het geen, daar men iet mede toedekt, een dekzel*, Cic. Nat. D. II, 54: dolii, Liv. XXXVIII, 7 extr.: aheni, Cato R. R. 10: opercula picata imponere, Colum. XII, 16 post med.: operculo ejusdem testae se operientes (cochleae), Plin. H. N. VIII, 39: ambulatorium, i. e. *dat men heen en weder kan bewegen*, Ibid. XXI, 14.

OPERIMENTUM, i, n. *het geen, daar iet mede bedekt wordt, dek, dekzel, deken*, Cato R. R. 10 extr.: *der paarden*, Sallust. fragm. ap. Serv. ad Virg. Aen. XI, 770: *van vaten of potten*, Plin. H. N. II, 51: equus detracto oculorum operimento, Ibid. VIII, 42: nuces gemino protectae operimento, Ibid. XV, 12.

OPĔRĬO, rui, rtum, 4. *bedekken, toedekken, bij voorb.* caput, Plaut. Poen. III, 4, 34. Petron. 7, 20 *en* 90: *dus ook* operto capite, Cic. Senect. 10. Plaut. Amph. V, 1, 42: aegrum veste multa, Cels. III, 7 extr.: brachia plumis, Ovid. Met. V, 672: scrobes terra, Plin. H. N. X, 44: exiguam domum (casam) viridi fronde, Tibull. II, 1, 40: nox operit terras, Virg. Aen. IV, 352: *fons fluctu totus operiretur*, nisi cet., Cic. Verr. IV, 53: feminas operit auro, Nep. Hann. 9: *van daar* 1) *toe of dicht maken, d. i. niet open laten, sluiten, bij voorb. eene deur, bij voorb.* ostium, Terent. Heaut. V, 1, 33: fores, Plaut. Men. II, 3, 1, forem cubiculi, Val. Max IX, 13 extr.: domum, Catull. LXVII, 40: lecticam, Cic. Phil. II, 41: oculos, Catull. LXIII, 37: oculos morientibus, Plin. H. N. XI, 37 sect. 55: oculis opertis donare multa, Senec. Benef. IV, 37: *van daar* Opertum, *eene geheime plaats, bij voorb.* bonae deae, Cic. Parad. 4: telluris operta subire, Virg., *zie hier na.* 2) *verbergen, verhelen, niet laten zien of merken, bij voorb.* lacrymas, Plin. Ep. III, 16: res opertae, Cic. Fin. II, 2: motus operti & compressi, Quintil. I, 3 ante med.: operta tumescere bella, Virg. Georg. I, 465, operta quae fuere, aperta sunt, Plaut. Capt. III, 3, 9. i. e. *geheim:* meruit — opertum miluus hamum, Horat. Ep. I, 16, 51: *van daar* Opertum *iets heimlijks, geheims, d. i. eene geheime plaats of eene geheime zaak, bij voorb.* opertum hoc literarum admirandum, Gell. XVII, 9 extr., i. e. *geheimenis:* in opertum bonae deae accedere, Cic. Parad. 4, *en terstond daar op* in operto fuisti, i. e. *eene geheime plaats, of geheime Godsdienst, wanneer men* sacrum *er bij verstaan moet: verders* opertum Apollinis, Cic. Div. I, 50. II, 55, scil. responsum, i. e. *orakel:* telluris operta subire, Virg. Aen. VI, 140, *in de onderaardsche wereld, alwaar men* loca *verstaan kan.* 3) *bedekken, toedekken, Tropisch, d. i. als 't ware, bedekken, vervullen, bij voorb.* aliquem loris, Terent. Ad. II, 1, 28, *met riemen (geessels) toedekken, d. i. hard kloppen, geesselen: dus ook* contumeliis opertus, Cic. Verr. IV, 50: judicia operta dedecore & infamia i. e. plena, Cic. Cluent. 22 post med. Not. operibo *voor* operiam, Plaut. ap. Non. 10. n. 25.

OPERIOR, *oppassen enz.*, *zie* Opperior.

OPĔROR, atus sum, ari, *arbeiden, moeite doen, bezig zijn, bij voorb.* in cute curanda, Horat. Ep. I, 2, 29: in agro, Pandect. XXVIII, 5, 35: seniores (apes) intus operantur, Plin. H. N. XI, 10: *dus ook* apes operantes, Ibid. XXI, 14: sacra refer Cereri laetis operatus in herbis, Virg. Georg. I, 339, i. e. *na den arbeid: doch, het kan ook van den godsdienst van* Ceres *te verstaan zijn: van daar* operatus, a, um, *bezig zijnde, gevolglijk voor* operans, *bij voorb.* miles operatus materiis caedendis, Tacit. Hist. V, 20: operatus in cute curanda, Horat., *zie hier voor:* qui in componendis — canticis operati sunt, Senec. de brev. vit. 12: *van daar moeite aan iets besteden, eene zaak waarnemen, er aan overgegeven zijn, zich op iet toe leggen, of dienen, zich met iet bezig houden, eene zaak waarnemen*, seq. Dativo, *bij voorb.* studiis literarum, Val. Max. VIII, 7, 4 (extern.), *of* studiis liberalibus, Tacit. Ann. III, 43: scholae, Quintil. X, 3 ante med.: reipublicae, Pandect. XLVIII, 5, 15: auditioni in scholis, Plin. H. N. XXV, 21 textis Minervae, Tibull. II, 1, 65, i. e. *weeven:* rebus venereis, Colum. XII, 4, 3: femina operata legibus juventae, i. e. laborans menstruis, Ibid. X, 359: caedibus, Apul. Met. III post init. p. 130 Elm.: connubiis arvisque novis, Virg. Aen. III, 136: capillis ornandis, Ovid. Am. II, 7, 23: *bijzonder van den godsdienst, God dienen, godsdienst verrichten, offeren enz.: ook waarnemen, dienen, overgegeven zijn enz., bij voorb.* Vesta, fave, tibi nunc operata resolvimus ora, Ovid. Fast. VI, 249, i. e. *den u toegenegen mond: dus ook* superstitionibus, Liv. X, 39: *van daar* sacris operari, Liv. I, 31 extr., i. e. *aan zekeren godsdienst overgegeven zijn, of waarnemen, zijn aandacht oefenen, offeren enz.: ook staat daar voor enkel* operari scil. sacris, *bij voorb.* vidit se operatum, Tacit. Ann. II, 14, i. e. sacra fecisse: Cynthia jam noctes est operata decem, Prop. II, 33 (31), 2: sacra refer Cereri, laetis operatus in herbis, Virg., *zie boven.*

OPEROSE, 1) *met groote moeite, moeilijk, met veel arbeid, bij voorb.* nec fiat operose, Cic. Or. 44 *en meermaalen, bij voorb.* Hirt. B. G. VIII praef. Ovid. Fast. V, 269. Plin. H. N. XVII, 11. XVIII, 30 med. 2) *naauwkeurig, zorgvuldig, bij voorb.* dicemus operosius, Plin. H. N. XVIII, 26 ante med.

OPEROSĬTAS, atis, f. *moeilijkheid, d. i. groote moeite en arbeid bij eene zaak, bij voorb.* supervacua, Quintil. VIII, 5 post med. §. 55.

OPERŌSUS, a, um, 1) *vol moeite, omslachtig, d. i. zich zeer bezig houdende, zich veel moeite gevende, bij voorb.* senectus, Cic. Senect. 8: colonus, Ovid. de nuce 57: Syria in hortis operosissima, Plin. H. N. XX, 5: *ook met den* Ablativus *van het* Object, *bij voorb.* feminae operosae cultibus, Ovid. Am. II, 10, 5: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* Cynthia operosa comas *voor* in comis, Prop. IV, 8, 52: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* dierum, Ovid. Fast. I, 101. III, 177, i. e. *ten aanzien der dagen.* 2) *vol moeite, moeilijk, bij voorb. met veel moeite verbonden, gepaard, bij voorb.* labor, Cic. Nat. D. II, 23: ars, Cic. Off. II, 5, opus, Cic. Q. Fr. II, 14: machinationes, Hirt. Alex. 9: carmen, Horat. Od. IV, 2, 31: via operosa votis nautarum: Prop. IV, 6, 18: templa, Ovid. Met. XV, 667: agri operosi vitibus, Ibid. Am. II, 16, 33: fulvos operoso ex aere lebetas, Ibid. Her. III, 31: operosissima securitas mortis, Plin. H. N. VII, 53 post med., i. e. difficilis creditu: operosius sepulcrum facere, Cic. Leg. II, 61: *dus ook* tempus, Plin. H. N. XVIII, 26 ante med.: *van daar* castaneae operosae cibo, Plin. H. N. XV, 23, i. e. *zwaar om te verteeren.* 3) *werkzaam, bij voorb.* herba, Ovid. Met. XIV, 22.

OPERTANĔUS, a, um, *geheim, in eene verborgene plaats geschiedende, of te vinden, bij voorb.* sacra, Plin. H. N. X, 56, scil. bonae deae.

OPERTE, 1) *bedekt.* 2) *verborgen, verbloemd, bij voorb.* operte & symbolice more Pythagorae adpellatos, Gell. IV, 11: cf. Ibid. IX, 10 *in het opschrift.*

OPERTO, are, *bedekken*, Enn. ap. Non. 3. n. 201: cf. Fest.

OPERTORIUM, i, n. *een deken, bij voorb.* ex duabus paenulis altera stragulum altera opertorium facta est, Senec. Ep. 87 in., i. e. *dient tot bedekking.* Not. *Het is eigenlijk een* Adjectivum, opertorius, a, um, *bedekkend, tot bedekking dienstig*, scil. instrumentum.

OPERTUS, us, m. *bedekking, bij voorb.* non modo indutui — sed opertui quoque in sacris usurpatur, Apul. Apolog. med. p. 310, 25 Elmenh.

OPERTUS, a, um, *zie* Operio.

OPERULA, ae, f. i. q. opella, 1) *bemoeijing, dienst, bij voorb.* operula defungi, Pandect. L. 14, 3. 2) *het geen men door moeite verdient, verdienste, winst, bij voorb.* operulas, quas merebam, Apul. Met. I ante med. p. 105, 31 Elm.

OPES, *zie* Ops.

OPHITES, ae (*of* is), *een soort van marmer, met slangenplekken*, Plin. H. N. XXXVI, 7 *en* 22 in. Lucan. IX, 714. Stat. Sylv. I, 5, 35. Martial. VI, 42: *ook heeft men* ophitis, fem., *bij voorb.* ex Ophite albo: est enim hoc genus Ophitis, ex quo cet., Plin. H. N. XXXVI, 22 in., *ten zij liever* Ophitis *de* Genitivus *van* Ophites *is.*

OPHIUCHUS, i, m. *slangenhouder, slangenman, een gesternte*, Manil. I, 331. Cic. Nat. D. II, 42 ex Arat. *anders* Anguifer *of* Anguitenens *genoemd.*

OPHTHALMIAS, ae, scil. piscis, *zekere visch*, i. q. oculata, Plaut. Capt. IV, 2, 70.

OPHTHALMĬCUS, a, um, i. q. ocularis, *de oogen betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* ophthalmicus, scil. medicus, *oogmeester*, Martial. VIII, 74, 1.

OPICERDA, ae, *waarschijnlijk* i. q. stercus suillum, Fest. in Succerda.

OPICILLUM, i, *misschien hulp (verkleinend gesproken), bij voorb.* in uxoris opicillum, Varr. ap. Non. 2. n. 113.

OPP-

OPĬCUS, a, um, 1) *dom*, *onkundig*, *onnozel*, *bij voorb.* spurcius nos quam alios opicos adpellatione foedant, Cato ap. Plin. H. N. XXIX, 1 med.: opicae castigat amicae verba, Juvenal. VI, 454: opici rodebant carmina mures, Ibid. III, 207: ut nostri opici putaverunt, Tiro ap. Gell. XIII, 9: vos opici, Ibid. II, 21: Tum ille opicus, Ibid. XI, 16. 2) *lelijk*, *afschuwlijk*: *hier toe kan men uit het voorgaande brengen* Juvenal. III, 207.

OPĬFER, a, um, *hulp bewijzende*, *aanbrengende*, *bij voorb.* deus, Ovid. Met. XV, 653. i. e. Aesculapius: folia, Plin. H. N. XVI, 13: fortuna, Inscript. ap. Gruter. p. 75. n. 9: Diana, Ibid. p. 41. n. 8.

OPĬFEX, ĭcis, m *en* f. *van* opus (i. e. *arbeid*) *en* facio, 1) *elk*, *die zekeren arbeid of werk verricht*, *werkmeester*, *maker*, *vervaardiger*, *verrichter*, *arbeider*, *bewerker*, *bij voorb.* opifex mundi, Cic. Nat. D. I, 8: ille opifex rerum, Ovid. Met. I, 79: esse rhetoricen persuadendi opificem, Quintil. II, 15: Nilus sylvarum opifex, Plin. H. N. V, 9, i. e. *voortbrenger*: opifex decori timor, Claudian. de VI consul. Honor. 533: stylus est dicendi opifex, Cic. ad Div. VII, 25: verborum, Cic. Tusc. V, 11 extr., i. e. *die woorden maakt*: opifex natura, Plin. H. N. XXXI, 1 in.: opifices apes, Varr. R. R. III, 16 med. §. 19, i. e. *arbeidende*, *honig makende*: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* mire opifex — marem strepitum fidis intendisse Latinae, Pers. VI, 3, i. e. *groutmeester in de* Lyrische *Dichtkunst*. *Van daar* 2) *bijzonder een handwerkman*, Cic. Off. I, 42. Cic. Flacc. 8. Cic. Nat. D. II, 60. Sallust. Cat. 50 (49). Ibid. Jug. 73 (76).

OPĬFICINA, ae, i. q. officina, *werkplaats*, Plaut. Mil. III, 3, 7, *alwaar het Tropisch staat*.

OPĬFICIUM, i, n. *het arbeiden of vervaardigen van een werk*, *de arbeid*, *bij voorb. van de bijën*, Varr. R. R. III, 16 med. §. 20: plura mea exstant in Camenis quam Hippiae in opificiis opera, Apul. Met. Flor. I extr.

OPĬLĬO, ōnis, m. 1) *een schaapherder*, Plaut. Asin. III, 1, 36. Colum. VII, 3, 13. XI, 1, 18: *ook heeft men daar voor* upilio, Virg. Ecl. X, 19: *ook* ovilio, *bij voorb.* pastores oviliones, Pandect. XXXIII, 7, 25, *alwaar* pastores *weg kon blijven*. 2) *zekere vogel*, Paul. ex Festo.

OPĬME, 1) *vet*. 2) *heerlijk*, *prachtig*, *rijklijk*, *bij voorb.* instructa domus, Plaut. Bacch. III, 1, 6.

OPĬMĬTAS, ātis, f. 1) *vettigheid*. 2) *rijklijkheid*, *heerlijkheid*, *bij voorb.* opimitates, Plaut. Capt. IV, 1, 2. Ibid. Asin. IV, 1, 2.

OPĬMO, avi, atum, are, *vet maken*, *mesten*, *bij voorb. gevogelte*, Colum. VIII, 7 extr. *en* 9: *van daar* 2) *Tropisch*, *vet maken*, *d. i. vruchtbaar maken*, *bij voorb.* terram, Apul. de mundo post med. p. 68, 6 Elm.

OPĬMUS, a, um, *vet*, *gemest*, *bij voorb.* bos, Cic. Tusc. V, 34 extr. Cic. Div. I, 52. Ovid. Pont. IV, 9, 50: victima, Plin. H. N. X, 21 post med.: pecudes, Gell. IX, 4: ager sues reddit opimas, Colum. V, 9 med.: me reducit opimum, Horat. Ep. II, 1, 181: stabula, i. e. ubi sunt greges opimi, Val. Fl. VI, 613: habitus corporis opimus, Cic. Brut. 16 extr., membra opimiora, Gell. V, 14 extr.: *ook van spijzen*, *bij voorb.* dapes, Virg. Aen. III, 224: *dus ook* mensa, Sil. XI, 282: *van daar* 1) *Tropisch*, *vet*, *in een kwaaden zin*, *bij voorb. wanneer er van redenvoeringen gesproken wordt*, *bij voorb.* opimum genus dictionis, Cic. Or. 8, i. e. *wat plomp*, *niet fijn genoeg*: *dus ook* facundia, Gell. XVII, 10: nec tamen opimius, Cic. Or. 8. 2) *Tropisch*, *vet*, *in een' goeden zin*, *eenen vetten grond hebbende*, *bij voorb.* ager opimus & fertilis, Cic. Agr. II, 19: regio opima & fertilis, Cic. Manil. 6: *van daar* a) *vruchtbaar*, *bij voorb.* arva opima virum, Virg. Aen. II, 782: vitis, Plin. H. N. XIV, 3 in.: campus, Liv. XXXI, 41: ager, Cic.: regio, Cic., *zie hier voor*: regio, Auct. B. Hisp. 33, b) *verrijkt*, *rijk*, *bij voorb.* praeda opimus, Cic. Verr. I, 50 extr.: opus adgredior opimum casibus, Tacit. Hist. I, 1, i. e. abundans casibus. c) *aanzienlijk*, *heerlijk*, *rijklijk*, *bij voorb.* praeda, Cic. Rosc. Am. 3: divitiae, Plaut. Capt. II, 2, 31: regnum, Liv. XXXVIII, 8: dos, Plaut. ap. Non. 2. n. 30: quaestus, Plin. H. N. X, 51: accusatio, Cic. Flacc. 33: cadavera, Val. Fl. III, 143, i. e. *waar veel buit te maken is*: acies opimae (i. e. praelia), Stat. Sylv. IV, 6, 65, i. e. *waar veel buit te maken is*: pax, Sil. XVI, 683: ornamenta, Cic. Brut. 78: triumphus, Hor. Od. IV, 4, 51: gloria, Val. Max. IV, 4, 10: *van daar* spolia opima, *eigenlijk*, *de wapenen*, *die een Veldheer aan eenen anderen Veldheer afneemt*, Liv. I, 10. IV, 20: *vervolgends in 't gemeen*, *wanneer iemand in den krijg*, *bij eenen tweestrijd*, *den anderen de wapens afneemt*, *bij voorb.* Liv. XXIII, 46 *van twee vechtenden*, *welke geen van beiden veldheeren waren*, cf. Liv. Epit. 48. Flor. I, 17 med. Varr. ap. Fest. in Opima, i. e. *misschien*, *een eerebuit*.

OPĬNĀBĬLIS, e, *alleen in gedachten of vermoeden bestaande*, *vermoedelijk*, *waarschijnlijk*, Cic. Acad. I, 8. Cic. Tusc. III, 31. Cic. Div. I, 14. Gell. XII, 1 extr.

OPĬNĀTĬO, ōnis, f. *vermoeding*, Cic. Tusc. IV, 11. Cic. Acad. IV, 25. Val. Max. I, 8, 8 (extern.).

OPĬNĀTOR, oris, m. *die iets vermoedt*, *een vermoeder*, Cic. Acad. IV, 20.

OPĬNĀTUS, us, m. *meening*, *vermoeding*, Lucret. IV, 467, *alwaar de* Pluralis *staat*.

OPĬNĬO, ōnis, f. *eene meening*, *die juist niet altijd op voldoende gronden rust*, *verbeelding*, *opvatting*, *die men zich maakt*, *vermoeden*, *het denken*, *wanneer het hetzelfde is*, *als meening*, *vermoeden*: *waarom men het dan meening*, *dan vermoeding vertalen kan*, *bij voorb.* aegritudo (est) opinio recentis mali praesentis, Cic. Tusc. IV, 7: laetitia, opinio boni praesentis, Ibid.: in his locis opinio est, Caesarem — fore, Cic. Att. IX, 8, *is de mening*, *gevoelen*, *d. i. gelooft men*: inveteravit opinio cet., Cic. Verr. Act. I, 1: magna nobis pueris opinio fuit, Crassum — adtigisse, Cic. Or. II, 1, i. e. *wij geloofden zeer of vast*: opinio de diis omnium est, i. e. *alle geloven*, *dat er Goden zijn*, Cic. Nat. D. III, 4: adducere aliquem in eam opinionem, ut putet, Cic. Caecin. 5: tenet me opinio, tanquam res ita sit, i. e. *ik ben van mening*, *dat het zoo is*, *bij voorb.* tenetque vicinitatem opinio, tanquam et natus ibi sit, Suet. Aug. 6: opinionem alicujus rei praebere, Caes. B. G. III, 34, *of* adferre, Cic. Off. II, 13 post med., *of* facere, Cels. IV, 8, i. e. *veroorzaken*, *of maken*, *dat anderen iets geloven*, *geloof maken*: mente comprehendere, Cic. Cluent. 3, concipere, Colum. IX, 14 post med.: deponere, Cic. Cluent. 51: convellere & labefactare, Ibid. 3: evellere ex animo, Ibid. 2: imbibere animo, Cic. Verr. Act. I, 14 extr.: novam inferere, Cic. Or. 28: minuere, Cic. Or. II, 52: augere, Caes. B. G. V, 55: opinione duci, *eene meening*, *gevoelen hebben*, Cic. Mur. 30: ad opinionem labi, Cic. Acad. IV, 45: haec in opinionem discessi, ut mihi — non dubia esset, Cic. ad Div. VI, 14, i. e. *ging voort in dit gevoelen enz. of kreeg dit gevoelen*: sum hujus opinionis, *ik ben van dit gevoelen*, *bij voorb.* cujus opinionis etiam Cornelius Celsus est, Colum. II, 12: opinionis nostrae sermonem de pastione — habeto, *voor* sermonem de opinione nostra, Varr. R. R. III, 17 extr.: opinio me tenet falsa, *ik heb een valsch gevoelen*, Liv. I, 28: res (*of* aliquid) est in opinione i. e. *bestaat in verbeelding*, *rust daar op*, Cic. Dom. 5. Cic. Tusc. IV, 37: *dus ook* versari, Cic. Tusc. IV, 6 in.: mea fert opinio, *ik mene*, *denke*, *vermoede*: *van daar* ut mea fert opinio, Cic. Cluent. 16. Colum. III, 1 post med., *of* ut opinio mea fert, Cic. Font. 13. Cic. Verr. IV, 10 extr., i. e. *naar mijn vermoeden*, *naar mijne gedachten*: *dus ook* ut opinio nostra est, Cic. ad Div. IX, 11: *dus ook* quantum mea fert opinio, Colum. I, 3 med.: *ook* seq. ut, *voor den Accusativus met den Infinitivus*, *bij voorb.* mea fert opinio, ut tempus spectandum sit, Pandect. XXIV, 1, 32 med. §. 14: praeter opinionem, Cic. Verr. II, 74. Nep. Milt. 2, *of* contra opinionem, Cic. Rosc. Am. 15 extr., *tegen het vermoeden*, *tegen vermoeden*: opinione celerius, *schielijker*, *dan men vermoed*, (*verwacht*) *hadt*, *bij voorb.* celerius opinione venturus, Cic. ad Div. XIV, 23: celerius omnium opinione venisset, Caes. B. G. II, 3: *dus ook* formam — opinione majorem melioremque video, Cic. Or. I, 35 extr.: opinione tua mihi gratius est, Cic. ad Div. X, 31, i. e. *aangenamer*, *dan gij denkt*, *of denken kunt*: curavi, ut opinione illius pulchrior sis, Plaut. Mil. IV, 6, 23: ea agere, — opinione asperius est, Sallust. Jug. 85 (87): opinione amplius morari, Ibid. 53 (57): opinione citius, Varr. ap. Non. 4. n. 329: Concurrunt multae opiniones, quae mihi animum exaugeant; occasio, locus, mater cet., Terent. Heaut. II, 2, 3, i. e. *velerlei vermoedens komen in mijn hoofd samen*, *ik maak mij allerhande gissingen of gedachten*; *wanneer* multae *voor* multarum rerum *staat*. *Anderen verklaren* opiniones *door kenmerken of zaken enz.*, *maar het welk* opiniones *niet betekenen kan*: *daarom wil* Bentley *lezen*: concurrunt multa, opinionem hanc quae mihi animo exaugeant, *het welk eenen goeden zin geeft*, *en zeer wel voor die plaats voegt*: Opinionem habere, Cic. Div. II, 33, *of* esse in opinione, Cic. Cluent. 51 extr., *die mening of het vermoeden hebben*, *d. i. menen*; *echter heet ook* esse in opinione, *in verbeelding bestaan*, *zie boven*: *en* habere opinionem, *het gevoelen voor zich hebben*, *d. i. in die achting bij anderen staan*, *bij voorb.* maximam opinionem virtutis habet, Caes. B. G. VII, 59, i. e. *de mening van anderen* (*den naam*) *voor zich hebben*, *dat*

mea

men dapper is, d. i. van anderen voor dapper gehouden worden: dus ook summam habent justitiae & bellicae laudis opinionem. Ibid. VI, 24: *dus ook* nondum eandem vetustatis & virtutis ceperat (i. e. adceperat) opinionem, Hirt. B. G. VIII, 8, *alwaar de* Genitivus *is op te merken*, opinio virtutis, laudis, justitiae cet., *voor* de virtute, laude, justitia cet.: *dus ook* opinio diei, Caes. B. C. I, 47, *voor* de die: *dus ook* praebere opinionem timoris, Caes. B. G. III, 24, *vermoeden verwekken, dat men vreest, voor* de timore: *dewijl anders* opinio alicujus *ook heet de mening van iemand, d. i. die iemand heeft enz.: dus ook* opinionem facere fracti ossis, Cels. IV, 8: Venire in opinionem, *vermoeden verwekken, in den naam komen, gevolglijk* venio in opinionem, *men geloeft van mij, bij voorb.* in eam opinionem Cassius venerat, finxisse bellum, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 10 med., i. e. *men geloofde, dat* Cassius *enz.: zeldzamer is* Venit mihi in opinionem, *ik vermoede, bij voorb.* nemini veniebat in opinionem, Nep. Att. 9, *niemand viel het in, niemand vermoedde: dus ook* utrisque venit in opinionem, signum a classiariis datum, Ibid. Milt. 7, i. e. *beide geloofden enz.: van daar* a) *het goed gevoelen, bij voorb.* opinione nonnulla, quam de meis moribus habebat, Cic. Amic. 9: adferre opinionem populo, se fore cet., Cic. Off. II, 13 post med.: *hier toe behoort van het bovenstaande* opinionem virtutis, laudis, habere, Caes., *en* capere opinionem virtutis, Hirt.: *verders* vicit opinionem meam, Cic. ad Div. V, 12: opinio, quam habet, integritatis meae, Cic. Att. VII, 2 post med.: magna est hominum opinio de te, Cic. ad Div. II, 7: non fallam opinionem tuam, Ibid. I, 6 extr. b) *de meening van meer, of het gerucht, bij voorb.* Mittit, qui opinionem fererent, regem locare cet., Justin. VIII, 3: Exiit opinio i. e. fama, rumor, Sueton. Ner. 53.

OPINIŌSUS, a, um, *vol vermoeden, of meningen, bij voorb.* opiniosissimus homo, Cic. Acad. IV, 47.

OPĪNO, avi, atum, are, *voor* Opinor, Plaut. ap. Non. 7. n. 59 Enn. Ibid. Pacuv. Ibid.: *van daar* opinatus, a, um, *vermoed, ingebeeld, in de inbeelding bestaande, bij voorb.* malum, bonum, Cic. Tusc. III, 11. IV, 6, i. e. *ingebeeld kwaad, schijnkwaad, ingebeeld goed, schijngoed.* Nec opinatus, *onverwachts, zie* Necopinatus.

OPĪNOR, atus sum, ari, *menen, gevoelen, zonder juist gronden daar voor te hebben, vermoeden, in verbeelding staan, zich verbeelden, denken, wanneer dit hetzelfde is, als vermoeden of menen, bij voorb.* aliquid, Cic. Mur. 30: multa falso, Cic. Dom. 40: quod neque opinabar, Plaut. Pers. II, 3, 5: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* desinant opinari, Caes. ap. Suet. in Caes. 66: opinaturum sapientem, Cic. Acad. IV, 48: parva opinata, Plin. H. N. XXIX, 1 extr., loquor, ut opinor, *zoo als ik mene: denke,* Cic. Brut. 35 in.: opinatus sum, me exiturum, Cic. ad Div. VII, 17, i. e. *ik heb gedacht, gemeend:* de aliquo opinari bene, male cet., i. e. *goed, kwaad, van iemand denken, oordeelen en spreken, bij voorb.* male, Suet. Aug. 51: durius, Justin. XII, 5: gravissime, Suet. Aug. 61: de vobis ordo opinatur non secus ac de teterrimis hominibus, Cic. Pis. 20: *van daar* ut opinor, *zoo als ik denk, ik vermoede, naar mijn vermoeden, naar mijne gedachten, het staat zonder iet te regeren, en deels achter, deels voor de stelling, bij voorb.* primo, ut opinor, — petitur cet., Cic. Fin. II, 10: remigravit Romam, ut opinor cet., Nep. Attic. 6: ut opinor, ab eorum oculis aliquo concederes, Cic. Cat. I, 6, *alwaar het vooraan staat: ook zegt men daar voor* opinor, *zoo als wij, denk ik enz., bij voorb.* Cipius, opinor, olim, Cic. ad Div. VII, 24: sed, opinor, quiescamus, Cic. Att. IX, 6: *ook staat het geheel voor aan, bij voorb.* opinor, primum — verisimilius tamen esset, Cic. Cluent. 23 med.: Opinor, cum haec fierent, tum vos audiretis, Cic. Verr. I, 10 extr., i. e. *ik denk, naar mijn gevoelen. Dus zeggen wij ook. Vader, denk ik, zal toch komen, en: ik denk, vader zal toch komen.* Not. Cicero Or. III, 38 *schijnt* rebar, opinabar cet. *onder de Poëtische woorden te stellen, maar die hij, echter, geene zwaarigheid maakt, te gebruiken.* Not. Particip. opinatus, a, um, *staat ook* passive, *bij voorb.* bonum, Cic., *vermoed, in vermoeden bestaande, schijngoed, zie* Opino.

OPINUS, a, um, *zie* Necopinus.

OPIPĀRE, *heerlijk, prachtig, bij voorb.* parare convivium, Cic. Off. III, 14. domum instruere, Plaut. Bacch. III, 1, 6: edere & bibere, Cic. Att. XIII, 52: villas opipare exstruere, Apul. de deo Socrat. post med. p. 54, 13 Elm.: mensae lautitiis opipare reficere aliquem, Ibid. Met. V. p. 162. 14 Elm.

OPIPĀRIS, e. i. q. opiparus, *bij voorb.* piscatum opiparem, Apul. Met. I extr. p. 113, 13 Elm.: cibi opipares, Ibid. II med. p. 123, 2 Elm.: prandium opipare sumere, Ibid. VI med. p. 181, 11 Elm.: opipari prandio participare aliquem, Ibid. IX post med. p. 232, 29 Elm.

OPIPĀRUS, a, um, *heerlijk, prachtig, bij voorb.* Athenae, Plaut. Pers. IV, 4, 11 opsonia, Plaut. Mil. II, 1, 29: opiparis muneribus onustum reddere aliquem, Apul. Met. V ante med. p. 165, 37 Elm.: saepe res tibi mandavi, dubias, egenas, quas tu mihi reddidisti opiparas opera tua, Plaut. Poen. I, 1, 4.

OPISTHOGRĂPHUS, a, um, (*van* ὄπισθεν, i. e. a tergo, *en* γράφω i. e. scribo) *op de achterzijde* (*d. i. de andere zijde van het blad*) *geschreven of beschreven, het wordt van papier gezegd, wanneer het aan weêrskanten beschreven wordt, daar anders de* Romeinen *maar op de ééne zijde gewoon waren te schrijven, bij voorb.* libros opisthographos, Plin. Epist. III, 5 post med. §. 17, i. e. *ook op de andere of achterzijde beschreven:* chartae adpellatio & ad novam chartam refertur & ad deleticiam; proinde & si in opisthographo quis testatus sit, hinc peti potest bonorum possessio, Pandect. XXXVII, 11, 4. *alwaar papier schijnt verstaan te worden, doch, waar op te voren iet gestaan hadt, maar dat uitgewischt was.*

OPISTHOTONĬCUS, a, um, *die de ziekte* Opisthotonos *heeft*, Plin. H. N. XX, 18. Scrib. Larg. 170 extr.

OPISTHOTŎNOS, i, m. *eene ziekte van den nek of hals, wanneer het hoofd zich, met eene verstijving achterwaards naar den ruggraad toebuigt, en zich niet weder voorwaards buigen laat*, Cels. IV, 3. Plin. H. N. XXIII, 1 post med. XXIV, 12. XXX, 12 extr.: dolorem inflexibilem (opisthotonon vocant) levat urina caprae, Plin. H. N. XXVIII, 12.

OPITER, i. e. cujus pater, avo vivo, mortuus est, Paul. ex Festo.

OPITULATĬO, onis, f. *hulpbetoning*, Pandect. IV, 4, 1.

OPITULATOR, oris, m. *een helper*, Paul. ex Festo: sodalis opitulator, Apul. Flor. 3 in. p. 351, 25 Elm.: in rebus periculosis tutator, egenis opitulator, Ibid. de deo Socrat. post med. p. 52, 12 Elm.

OPITŬLO, are *voor* opitulor, Liv. Andr. ap. Non. 7. n. 61.

OPITŬLOR, atus sum, ari, (i. q. opem ferre, *waar uit het ook saamgesteld is*) *hulp betonen, bewijzen, helpen, bijstaan*, alicui, Cic. Off. I, 43 extr. Cic. ad Div. IV, 13 med. XII, 30 med. Cic. Rosc. Am. 10: inopiae alicujus. Sallust. Cat. 33 (34): ire opitulatum alicui *voor* opitulari, Plaut. Mil. III, 1, 27: amicum amico opitularier, *voor* opitulari, Ibid. Curc. II, 3, 54. *Ook* seq. contra, *bij voorb.* e dorso medullam adalligatam contra vanas species opitulari, Plin. H. N. XXVIII, 8 ante med. Not. *men heeft ook* opitulo, are, *zie* Opitulo.

OPITŬLUS, i, m. i. q. opitulator, *bij voorb.* Opitulus Jupiter, Paul. ex Festo.

OPĬUM *of* **OPĬON**, i, n. opium, *een bekend heulsap*, Plin. H. N. XX, 18. XXV, 10 extr.

OPOBALSAMĒTUM, i, n. *eene plaats, met balsemboomen bewassen*, Justin. XXXVI, 3: palmeto & opobalsameto.

OPOBALSĂMUM, i, n. *sap of gom van den balsemboom, de balsem*, Plin. H. N. XII, 25 ante med.: opobalsama, Juvenal. II, 41. Martial. XI, 9, 1. Stat. Sylv. III, 2, 141: arbores opobalsami, *balsemboomen*, Justin. XXXVI, 3.

OPOROTHĒCA, ae, *of* **OPOROTHĒCE**, es, f. *woordelijk, herfstbewaarplaats, d. i. plaats, waar de herfstvruchten opgelegd worden, vruchtbewaarplaats*, Varr. R. R. I, 59 *driemalen.*

OPORTET, uit, e. *het is nodig, noodzaaklijk, dienstig, hoogstgelooflijk, dienstig zoo te zijn, voegt enz.: doch gemeenlijk vertaalt men moet, of moeten, ook dienen, behooren.* Not. A) *de* Constructie, *eigenlijk diende er* ut *dat, op te volgen, maar* ut *blijft gemeenlijk weg, bij voorb.* oportet pater scribat *het is nodig, dat enz.; of er staat de* Accusativus *met den* Infinitivus, *als* oportet patrem scribere *het is nodig, dat enz.: doch, men kan ook beiden vertalen, de vader moet schrijven.* Ut *staat* Cic. Invent. II, 19, post med. multum oportet, ut diu consistat, *doch de* Ed. Ernesti *heeft daar voor* et B) *betekenis*: 1) *het is nodig, noodzaaklijk, het moet zijn, d. i. het is billijk, redelijk, of redelijkerwijze nodig, daar zijn redenen, het voegt, bij voorb.* nihil in bello oportet contemni, Nep. Thras. 2, *men moet enz.:* nonne oportuit me praescisse ante? *had ik het niet te voren moeten weten?* Terent. And. I, 5, 3: nec mediocre telum ad res gerendas existimare oportet benevolentiam civium, Cic. Amic. 17: valeat possessor oportet, si cet., Horat. Ep. I, 2, 49: tu non modo eos adcipere, quod oportebat, noluisti, sed cet., Cic. Verr. III, 75, i. e. *wat behoorde:* pecuniam, quam his oportuit dari, Ibid.: Apollinis signum ablatum esse non oportuit, Ibid. IV, 17: si loquor de republica, quod oportet, insanus, si, quod opus est, servus existimor, Cic. Att. IV, 6 in.: hoc fieri & oportet & opus est, Ibid. XIII, 25: quid-

quidquid non oportet, ſcelus eſſe, Cic. Parad. 3 extr.: feciſſe, quod ei facere non licuerit; quod gravius eſt, quam ſi id factum ab eo diceret, quod non oportuiſſet; eſt enim aliquid, quod non oportet, etiam ſi licet; quidquid vero non licet, certe non oportet. Cic. Balb. 3 extr.: manſum tamen oportuit, *hij hadt toch moeten blijven*, Terent. Heaut. I, 2, 26: *dus ook* adoleſcenti morem geſtum (*voor* geri) oportuit, Ibid. Ad. II, 2, 6: non oportuit relictas (*voor* relinqui eas a nobis), Ibid. Heaut. II, 3, 6, i. e. *wij hadden ze toch niet moeten verlaten, achterlaten:* alio tempore, atque oportuerit, renuntiatum, Caeſ. B. G. VII, 33: Ex rerum cognitione efflorescat oportet oratio, Cic. Or. I, 6: exſtent oportet veſtigia. Cic., *zie beneden: van daar wordt het tegen over necesse est gesteld, bij voorb.* Cic. Verr. IV, 39 ante med. V, 14 extr. 2) *het is volſtrekt noodzaaklijk, te weten, bij zoo geſtelde omſtandigheden, in zeker opzicht, d. i. het is niet anders te geloven of te beſluiten, bij voorb.* iſtunc improbum oportet eſſe hominem, Plaut. Poen. V, 2, 70, *dat moet een godloos mensch zijn, d. i. men kan niet anders geloven:* hanc ſcire oportet, ubi cet., Ibid. Ciſt. IV, 2, 50: omnis locus per medium concedat oportet, Lucret. I, 1074: *hier toe kan men ook het één en ander uit het bovenſtaande brengen, bij voorb.* ſi loquor, quod oportet, Cic. Att. IV, 6 in.: hoc fieri & oportet & opus eſt, Ibid. XIII, 25: exſtent oportet veſtigia, Cic. Roſc. Am. 22: adcedat huc oportet odium, Ibid. 24: judices videant oportet, Ibid.: 3) *het is nodig, in zeker opzicht, het is goed, heilzaam, dienſtig, bij voorb.* irritari Antonium non oportuit, Cic. Phil. VII, 1, i. e. *men hadt niet moeten enz.: doch het kan ook tot n. 1. behoren. Ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier toebrengen, bij voorb.* bello, Nep. Thraſ. 2. Cic. Balb. 3 extr. Cic. Verr. IV, 39 ante med. V, 14 extr. Ter. Heaut. I, 2, 26. II, 3, 6. Ibid. Ad. II, 2, 6 cet. *over 't geheel, zal het ons, moeten, overäl uitdrukken, doch niet ligt, wanneer dit betekent, volſtrekt, en zonder eenig opzicht, nodig zijn.* Not. *ſtaat de* Accuſativus *van eene zaak, die diende te geſchieden, met den* Infinitivus *daar bij, dan ſtaat deze* Infinitivus *geern in het* Paſſivum, *bij voorb.* pecuniam, quam his oportuit dari, Cic. Verr. III, 75 *en dus meermaalen: doch ook ſtaat het* Activum, *bij voorb.* vim adferre oportere, Cic. ad Div. I, 9 med. §. 44, i. e. *men moet geweld aandoen; alwaar echter* Erneſti adferri *uit één enkel* Cod. *heeft laten drukken:* nec mediocre telum — exiſtimare oportet benevolentiam civium, Cic. Amic. 17, *alwaar ook* exiſtimari *ſtaan kan. Doch, het is, zoo als bij ons, als men zegt, bij voorb. ik geloof, dat men de zaak doen moet, en, dat de zaak moet gedaan worden.*

OPPANDO (*of beter* OBPANDO) andi, anſum *en* aſſum, 3. *tegen of over iet uitſpannen of uitſtrekken, uitbreiden, bij voorb.* aliquid ad flatum helices, Grat. Cyneg. 55.

OPPANGO (*beter* OBPANGO), ēgi, actum, 3. *aanſlaan, aanvoegen, aanhechten, bij voorb.* Repagula ſunt, quae patefaciendi gratia ita figuntur, ut e contrario obpangantur, Feſt. in Repagula: *van daar* ſavium, Plaut. Curc. I, 1, 60, *een kus* (ſcil. ori) i. e. *kusſen.*

OPPECTO (*beter* OBPECTO), xi, xum, 3. 1) *kammen.* 2) *Tropisch en boertend, van eene ſpijze*, Plaut. Perſ. I, 3, 31, *ze als 't ware, met de vingers of tanden kammen, d. i. afkloven, of kaauwen, eten.*

OPPEDO (*beter* OBPEDO), edi, 3. i. e. contra pedo, Horat. Sat. I, 9, 70.

OPPĔRĬOR, pertus *en* pertus ſum, 4. 1) *zonder* Accuſativus *van het* Object, *wachten, bij voorb.* ibidem opperiar, Cic. Att. III, 10: unam horam ne oppertus ſies, Terent. Phorm. III, 2, 29, *een uur lang wachten:* paululum opperirier (*voor* opperiri) ſi vis, Terent. Eun. V, 2, 51: hominem ad forum juſſi opperiri, Ibid. Phorm. IV, 2, 9: cum iis copiis dimiſſi — opperiebantur, Liv. XXXIII, 14: ſeni non otium erat. id ſum oppertus, Plaut. Moſt. III, 2, 101, *voor* propter id, *derwegens, doch ook kan* id *van* oppertus *afhangen, d. i. ik heb daar op (op dezen ledigen tijd) gewacht, gevolglijk* id otium. 2) *met den* Accuſativus *van het* Object, *op iet wachten, verwachten, bij voorb.* ibi me opperire, Terent. And. III, 2, 42, *wacht daar op mij, wacht mij:* parumper opperire me hic, Ibid. IV, 2, 31: tu hic nos opperibere (*voor* opperieris), Ibid. Heaut. IV, 7, 5: opperiar hominem hic, Ibid. Ad. III, 3, 92: hoſtem opperiens, Virg. Aen. X, 770: in Italia claſſem opperiebatur, Nep. Dion. 5: ut — opperiretur tempora ſua, Liv. I, 56: tempusque ad proelia dextrum opperiare, Sil. V, 85: reges opperitur, Salluſt. Jug. 82 (84). *Ook volgt* ut, *bij voorb.* M. Cato nihil (i. e. non) oppertus, ut alii de ſe praedicarent, ipſe in oratione ſua ſcriptum reliquit cet., Apul. Apolog. ante med. p. 285, 13 Elm. Not. *van waar dit* Verbum *afſtamt, is moeilijk te gisſen.*

OPPESSŬLO (*beter* OBPESSULO), are, *toegrendelen, bij voorb.* oppeſſulata janua, Apul. Met. I poſt med. p. 112, 11 Elm. foribus oppeſſulatis. Apul. Ibid. p. 112, 20 Elm.: fore oppeſſulata, Ibid. IX poſt med. p. 231, 15 Elm.

OPPĔTO (*beter* OBPETO), ivi *en* ii, itum, 3. *ergens heen of tegen gaan, iet lijden, bij voorb.* peſtem, *in 't verderf, in den dood gaan, den dood lijden, ſterven*, Plaut. Aſin. I, 1, 7. Capt. III, 3, 11. Cic. Tuſc. II, 16 e poëta: poenas ſuperbiae, i. e. *lijden*, Phaedr. III, 16, 2: *van daar* mortem oppetere, *in den dood gaan, den dood ondergaan, of lijden, d. i. ſterven, het zij het geſchiede van de hand eens vijands of vrijwillig*, Cic. Tuſc. I, 45. Cic. Sext. 20 in. Cic. Phil. XII, 12 extr. Cic. Verr. III, 56. Catull. LXIV, 102: *dus ook* millies oppetere mortem, Cic. Off. I, 31: *ook met* Adjectiva, *bij voorb.* aequius eſſe, ſe maturam oppetere mortem, quem adoleſcentem, Cic. Div. I, 18 extr.: clarae mortes pro patria oppetitae, Cic. Tuſc. I, 48: *dus ook* oppetere letum, Senec. Troad. 369. *Ook ſtaat daar voor alleen* oppetere ſcil. mortem, *of* letum, *den dood lijden, zijn leven laten, ſterven, omkomen, bij voorb.* Virg. Aen. I, 96 (100). XII, 543 *en* 640. Tacit. Ann. II, 24. *ook van beesten, bij voorb.* oppetunt (ſcil. *de arenden*) non ſenio ſed fame, i. e. *ſterven*, Plin. H. N. X, 3 extr.

OPPEXUS (*beter* OBPEXUS), us, m. *het kammen, met het denkbeeld van kappen, opmaken, bij voorb.* crinium, Apulej. Met. XI ante med. p. 261, 15 Elmenh. i. e. *opmaking der hairen, kappen.*

OPPĬCO (*beter* OBPICO), are, *met pek beſmeeren, bepekken*, Cato R. R. 120.

OPPĬDĀNUS, a, um, *uit of in eene ſtad, buiten* Rome, *ſtads, ook ſomtijds kleinſtads, bij voorb.* ſenex oppidanus, Cic. Or. II, 59 med., ſcil. *uit* Tarracina: vetere in ſcenicos jure maximeque oppidano, Cic. Planc. 12 extr.: laſcivia, Tacit. Ann. XIV, 17, *kleinſtads:* genus dicendi, Cic. Brut. 69 in., i. e. *klein- of landſtads: van daar* oppidani *de inwoners eener ſtad*, Caeſ. B. G. II, 33. Nep. Milt. 7. Salluſt. Jug. 56 (60). Liv. II, 33.

OPPĬDĀTIM, *ſtadswijze, in alle ſteden, bij voorb.* ludos oppidatim conſtituerunt, Suet. Aug. 59: cum oppidatim victimae caederentur, Ibid. Galb. 18.

OPPĬDO, Adv., 1) *zeer, heel zeer, bij voorb.* ridiculus, Cic. Or. II, 64: paulum oppido *zeer weinig*, Cic. Fin. III, 10: *doch het kan ook heeten, voorwaar, wezenlijk:* oppido opportune, Terent. Ad. III, 2, 24: dic me hic oppido eſſe invitam, Ibid. Heaut. IV, 4, 12: oppido pauci, Cic. ad Div. XIV, 4 poſt med.: bonam atque juſtam rem oppido imperas, Terent. Heaut. IV, 3, 26, i. e. *zeer goede, of voorwaar:* tibi ego videor oppido Acheronticus, Plaut. Mil. III, 1, 33, i. e. *zeer oud, of voorwaar, wezenlijk:* perdidi operam fabrorum illico oppido, Ibid. Moſt. I, 2, 55, i. e. *zeer of wezenlijk:* oppido interii, Ibid. Amph. I, 1, 143, i. e. *zeer, voorwaar, of gantschlijk: dus ook* perii oppido, Ibid. Aſin. II, 2, 21: *ook* oppido quam, *gelijk* ſane quam, i. e. *heel zeer*, Vitruv. VIII, 3 med. Liv. XXXIX, 47 in. Gell. XV, 30 in. XVI, 7 in XVII, 12 in. 2) *werklijk, wezenlijk, in de daad, bij voorb.* reddidi. Omnene? oppido, Plaut. Bacch. IV, 4, 21, i. e. *ja: maar het kan ook heeten, voorwaar, of gantschlijk:* benignitas hujus oppido ut adoleſcentuli eſt i. e. *werklijk, wezenlijk, in de daad, voorwaar*, Ibid. Mil. III, 1, 40: Phanium relictam ſolam, Ge. ſic. Ph. & iratum ſenem? Ge. oppido, Terent. Phorm. II, 2, 3, i. e. *ja, in de daad: doch* oppido *kan ook tot* iratum *gebracht worden, d. i. zeer.* 2) *men kan het ook, gantschlijk, vertalen, bij voorb.* oppido perii, Plaut. Aſin. II, 2, 21, *of* interii, Ibid. Amph. I, 1, 143, *doch, het kan ook heeten, zeer, voorwaar:* perdidi operam fabrorum illico oppido, Plaut., *zie hier voor:* benignitas hujus oppido, ut adoleſcentuli eſt, Plaut., *zie hier voor.* Not. 1) Quintil. VIII, 3, 25 *zegt*, ſatis eſt vetus (vocabulum), quid neceſſe eſt dicere oppido? (ſcil. *voor* ſatis), quo ſunt uſi paululum tempore noſtro ſuperiores cet. 2) *dit woord ſchijnt de* Ablativus *te zijn, maar waar van? van* oppidum *eene ſtad? misſchien heet* oppidus, a, um, (*voor* opidus *van* opes) *magtig, ſterk: van daar* a) ſubſtantive *eene ſtad.* b) oppidum, *ſterkte, magt: van daar* oppido *met ſterkte, magt, gevolglijk, ſterk: van daar, zeer. Zoo zeggen velen bij ons, ſterk verguld, ſterk eten enz. Doch, dit is alleen mijne gisſing.*

OPPĬDŬLUM, i, n. *een ſtadjen*, Cic. Att. X, 7. Horat. Sat. I, 5, 87.

OPPĬDUM *of* OPIDUM, i, n. *elke ſtad: bij voorb. ook* Rome *heet zoo*, Liv. XLII, 20 *en* 36. Varr. L. L. V, 3: *bijzonder, elke ſtad buiten* Rome, Cic. Verr. IV, 33. Cic. Att. VIII poſt Ep. 11. Nep. Cim. 2 *en* 3: *ook heet* Atheene

enz.

zoo, Nep. Milc. 4 *en* Them. 2: *ook* Thebe, Ibid. Pelop. 1: *ook* seq. gen. *van den naam der stad, bij voorb.* ad oppidum Laris *voor* Larim, Sallust. Jug. 90 (95). Not. a) oppidum *heet bij de* Britten *ook een verschanst bosch*, Caes. B. G. V, 2. b) *ook de banken in den* Circus, Naev. ap. Varr. IV. 32 *en* Festus. Not. cadavera oppidûm *voor* oppidorum, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5.

OPPIGNĔRO (*beter* OBPIGNERO), are, *verpanden, te pand geven, bij voorb.* filiam, Terent. Heaut. IV, 5, 56: libellos, Cic. Sext. 51: cf. Martial. II, 57, 7: *van daar Tropisch, bij voorb.* se, Senec. Benef. III, 5.

OPPILĀTĬO (*beter* OBPILATIO), ōnis, f. *toestopping, verstopping, bij voorb.* narium, Scribon. Larg. 47.

OPPILO (*beter* OBPILO), avi, atum, are, *toestoppen, toesluiten, bij voorb.* ostium, Lucret. VI, 725: scalas, Cic. Phil. II, 9.

OPPLĔO (*beter* OBPLEO), ēvi, ētum, 2, *vervullen, bij voorb.* aliquem praeda, Plaut. Ps. II, 1, 14: aedes spoliis, Ibid. Truc. II, 6, 41: aures alicujus sua vaniloquentia, Ibid. Rud. IV. 1, 14: nives omnia oppleverant, Liv. X, 46: odor nares opplet, Varr. R. R. III, 46: vineas muscipulis, Ibid. I, 8: *ook* seq. Infinit., Lucan. I, 463: Graeciam haec opinio opplevit, Cic. Nat. D. II, 24: cf. Plin. Paneg. 22. Plin. H. N. IX, 6 extr.

OPPLORO (*beter* OBPLORO), *bij of tegen iet weenen, bij voorb.* auribus alicujus, Auct. ad Her. IV, 52.

OPPŌNO (*beter* OBPONO), sui, sĭtum, 3. 1) *tegenzetten of stellen, bij voorb.* se venientibus, Caes. B. C. III, 30: aliquem alicui, Nep. Eum. 3. Caes. B. C. III, 75: *van daar* opponi *zich tegenzetten, tegen zijn, bij voorb.* vitium virtuti opponitur, Cic. Fin. III, 12: his causis totidem medicinae opponuntur, Cic. Or. II, 83: *van daar* oppositus, a, um, *tegengesteld, tegenstaande, bij voorb.* luna opposita soli, Cic. Div. II, 6: moles oppositae fluctibus, Cic. Off. II, 4: propugnaculum nationibus oppositum, Cic. Font. 1: *van daar* a) *tegenzetten, blootstellen, bij voorb.* se periculis, Cic. Balb. 10: nudatas radices hiberno frigori opponunt, Plin. H. N. XVII, 28: *ook met* ad, *bij voorb.* ad omne periculum atque ad omnem invidiam solus opponitur, Cic. Mur. 40 extr. b) *tegenzetten, d. i. tegen inbrengen, of aanhalen, het zij tot bewijs, tot ontschuldiging, verdediging, vergelijking enz., bij voorb.* nomen alicui, Cic. Verr. III, 57: auctoritatem suam, Cic. Acad. IV, 20 in.: opposuisti semel Ciceronis nostri valitudinem, Cic. Q. Fr. II, 10: & tamen muri causam opposuit (Romulus), Cic. Off. III, 10: auctorem, Cic. Sext. 19 in.: ne multis secundis proeliis unum adversum opponerent, Caes. B. C. III, 77, i. e. *daar tegen vergelijken, daar tegen rekenen moesten*: quid opponas? Cic. Phil. II, 4, i. e. *inbrengen, tegenwerpen; dus ook* Cic. Acad. IV, 42 extr. Liv. XLIV, 39 post med. c) *tegenstellen, d. i. voor oogen, bij voorb. om te verschrikken*: alicui formidines, Cic. Quint. 14. d) *iet voor iet zetten, bij voorb. tot besluiting of bescherming, bij voorb.* gallinae se opponant (scil. pullis), Cic. Nat. D. II, 52: manum fronti, Ovid. Met. II, 276: manum ante oculos, Ibid. Fast. IV, 178: manus ob os, *de hand op den mond leggen, als eene vermaning om te zwijgen*, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 1. 2) *iet nederzetten of stellen bij iet, heenhouden, bij voorb.* armatos homines ad introitus omnes, Cic. Caecin. 8: Numidas ad dextram partem aciei, Auct. B. Afr. 59: oculos foramini, Petron. 96: oppono auriculam, Horat. Sat. I, 9, 77, i. e. *ik houde mijn oor toe*: manus ad os, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 1: manum ante oculos, Ovid.: manum fronti, Ovid., *zie hier voor.* 3) *er tegen zetten, bij voorb. bij wedden enz., als een pand, bij voorb.* ille annulum opposuit, Plaut. Curc. II, 3, 77: ager pignori est oppositus, Terent. Phorm. IV, 3, 56: se pignori, *zich verpanden*, Plaut. Pseud. I, 1, 85: pecuniam mutuatus sum, rebus meis ad securitatem creditoris oppositis, Senec. Benef. VII, 14: *dus ook* lancibus oppositis, Juvenal. XI, 18. 4) *sluiten, toedoen voor iemand, bij voorb.* fores oppositas, Ovid. Her. XVII, 7, i. e. *gesloten.* Not. Oppositus, a, um, *heeft alle deze beteekenissen: ook staat het* Adjective, *tegen over te vinden of liggende, bij voorb.* oppositam petens contra Zancleia saxa Rhegion ingreditur, Ovid. Met. XIV, 47: luna opposita soli, Cic., *zie hier voor.* Not. a) Oppositus, *met den* Infinitivus, Lucan. I, 463. b) Opposita, Substantive, Gell. XVI, 8 post med., *tegengestelde of strijdige dingen.*

OPPORTŪNE, *bekwaam of gelegen, van tijd, toestand en omstandigheden, bij voorb.* venire, Cic. Nat. D. I, 7: ambo opportune: vos volo, Terent. And. II, 2, 8: ehem opportune! te ipsum quaerito, Ib. Ad. I, 2, 1: ehem opportune! te ipsum quaero, Ibid. II, 4, 2: te exspecto; oppido opportune te obtulisti mihi obviam, Ibid. III, 2, 24: nuntiis opportunissime adiatis, Caes. B. C. III, 102: nihil opportunius adcidere potuit, Cic. ad Div. I, 9 ante med.: Anticyra ad id opportunissime sita visa est, Liv. XXXII, 18.

OPPORTŪNĬTAS, ātis, f. *bekwaamheid, gelegenheid, of bekwame gesteldheid eener zaak, tot iet, ten opzichte van tijd, toestand of andere betrekkingen, bij voorb.* aetatis, Sallust. Jug. 6: loci, Caes. B. G. III, 19: corporis, Cic. Leg. I, 9: viae, Plin. Epist. I, 24: *van daar* 1) *gelegene tijd, bij voorb.* optima opportunitate venire, Plaut. Epid. II, 2, 19: Et quemadmodum opportunitas (sic enim adpellemus *εὐκαιρίαν*) non fit major productione temporis, Cic. Fin. III, 14. 2) *gemak, d. i. voordeel, bij voorb.* inter viros tales amicitia tantas habet opportunitates, Cic. Amic. 6. 3) *geschiktheid, d. i. bekwame aanleg, stoffe, bij voorb.* in animis ad res maximas, Cic. Invent. I, 2.

OPPORTŪNUS, a, um, *bekwaam, passende, voegende, gelegen, van tijd, plaats en andere omstandigheden, bij voorb.* locus, Cic. Rosc. Am. 24: locorum opportuna permunivit *voor* loca opportuna, Tacit. Ann. IV, 24: tempus, Cic. Off. I, 40: nihil ne tempore quidem ipso opportunius adcidere vidi, quam tuas literas, Cic. ad Div. X, 16: aetas opportunissima, Cic. ad Div. VII, 7: *van daar* 1) *bekwaam, voordeelig, dienstig, bij voorb.* res opportunae sunt singulae singulis, Cic. Amic. 6: ad omnia haec magis opportunus nemo est, Terent. Eun. V, 8, 47. 2) *passende, geschikt tot iet, bij voorb.* flammis, Lucret. VI, 317: ad omnia haec magis opportunus nemo est, *past niemand beter*, Terent., *zie hier voor*: alios sua ipsos invidia opportunos interemit, Liv. I, 54, i. e. *die daar toe pasten, zich daar toe bevoegd gemaakt hadden, aanleiding gegeven hadden*: perculsos pavore rata simul opportuniores, quod intenti tum maxime operi essent, adgreditur, Liv. VII, 23, i. e. *daar toe beter voegende, dienende* (scil. *tot eenen aanval*): opportuna loca dividenda praefectis esse, Liv. XXV, 30. 3) *bloot gesteld, bij voorb.* eruptioni, Liv. VI, 14: injuriae, Cels. II, 10 post med. Plin. H. N. IX, 31: structura rimis opportuna, Plin. H. N. XXXVI, 22 extr.: qui his (morbis, *bij voorb.* gravedinibus cet.) opportunus est, Cels. I, 5: non alia de causa opportuniora morbis corpora exsistunt, Plin. H. N. XVIII, 7 post med.

OPPŌSĬTĬO (*beter* OBPOSITIO), ōnis, f. *tegenstelling*, Cic. Invent. I, 28. Gell. I, 6.

OPPŌSĬTUS (*beter* OBPOSITUS), us, m. *tegenstelling, tegenzetting, bij voorb.* corporum, Cic. Marcell. 10 extr.: agmina — oppositu membrorum sistere certat, Sil. X, 212: *van daar* 1) *de tusschenbeide ligging, bij voorb.* aedium, Gell. IV, 5: oppositu globi noctem adferente, Plin. H. N. II, 71. 2) *aanhaling tegen iet, bij voorb.* vocabulorum, Gell. XIV, 5 extr.

OPPŌSĬTUS *of* OBPOSITUS, a, um, *zie* Oppono.

OPPRESSĬO (*beter* OBPRESSIO), onis, f. *het drukken of nederdrukken: van daar* 1) *geweld, d. i. gebruik, oefening van geweld, gewelddadigheid, bij voorb.* per oppressionem alicui eripere virginem, Terent. Ad. II, 2, 30. 2) *gewelddadige bezetting van eene plaats, bij voorb.* curiae, Cic. Dom. 3. 3) *onderdrukking, bij voorb.* legum, Cic. Off. III, 21.

OPPRESSIUNCŬLA (*beter* OBPRESSIUNCULA), ae, f. i. q. oppressio, *wanneer men verminderend of boertend spreekt, het drukken, bij voorb.* papillarum, Plaut. Pseud. I, 1, 65.

OPPRESSOR (*beter* OBPRESSOR), oris, m. *een onderdrukker, bij voorb.* dominationis, Brut. in Cic. Epist. ad Brut. 16 med.

OPPRESSUS *of* OBPRESSUS, a, um, *zie* Opprimo.

OPPRESSUS (*beter* OBPRESSUS), us, m. i. q. oppressio, *bij voorb. druk, onderdrukking, overvalling, verrassching, bij voorb.* primordiorum, Lucret. I, 851.

OPPRĪMO (*beter* OBPRIMO), essi, essum, 3. 1) *nederdrukken, bij voorb.* taleam pede, Cato R. R. 46, i. e. *in den grond drukken*: ruina conclavis opprimi, Cic. ad Div. II, 8, *verplettert worden: dus ook* terra oppressus, Cic. ad Div. II, 23: herbam, Ovid. Art. III, 721, i. e. *nedertreden: en Tropisch*, onere opprimi, Cic. Rosc. Am. 4: *van daar* a) *Tropisch, nederdrukken, d. i. stremmen, boejen, bij voorb.* orationem, Cic. Fin. II, 10 in.: *van daar* mens oppressa praemio, Cic. Pis. 13 extr., i. e. *gestremd, geboeid: dus ook* conscientia scelerum oppressus, Cic. Pis. 17 in.: audaciam comprehensam & oppressam teneri, Cic. Flacc. 16: Mens oppressa, Cic. Coel. 14, *van eenen stervenden, d. i. overweldigd, verdoofd: van daar* ignem, Liv. XXIX, 21, *nederdrukken, dempen: van daar Tropisch, bij voorb.* tumultum, Liv. XXXI, 11: quaestionem, Liv. XXVI, 25: amicitia potius exstincta, quam oppressa, Cic. Amic. 21, *eer uitgebluscht dan gedempt, d. i.*

eer zacht dan geweldig en ijlings geëindigd. b) *overweldigen, op den grond werpen, maken, dat iemand moet onderliggen, bij voorb.* leonem, Valer. Flacc. III, 24: quos caedes oppressit, Liv. XXXV, 3 med.: quos non oppressit ignis, ferro absumti, Liv. XXX, 6: domus capta & oppressa, Cic. Verr. II, 19: *dus ook* patriam, *zie hierna:* remp., Cic. Dom. 10: Africam, Cic. Mur. 14: Mithridatem, Ibid. 15: *van daar Tropisch, bij voorb.* aliquem falso crimine, Liv. I, 51: eum oppresserunt, scil. accusatione, Liv. II, 52: institit, oppressit, non remisit, Cic. Verr. III, 58, *overweldigde hem, d. i. bracht hem zoo ver, dat hij moest onderliggen, of ook drong hem:* oppressi contumeliis, Cic. Verr. IV, 50: oppressus somno i. e. *vast slapende*, Caes. B. G. II, 38. Liv. VII, 39: oppressum aere alieno, Cic. Cat. II, 4 extr.: oppressus invidia, Ibid. 2, i. e. *onder den blaam liggende:* oppressus taciturnitatis judicio, Ibid. I, 7 in.: criminibus oppressus, Cic. Verr. I, 7: oppressus metu, Liv. XXIV, 3: oppressus timore, lassitudine, Caes. B. G. IV, 15. c) *onderdrukken, iemand van zijne vrijheid en andere hem toebehoorende voorrechten berooven, gewelddadig behandelen, tort aandoen, overweldigen, bij voorb.* patriam, Nep. Thras. 1. Cic. Cat. I, 7: reum, Cic. Verr. I, 9 in.: senatum, Cic. Red. Sen. 7 extr. d) *doen zinken, in den grond boren, bij voorb.* classem, Cic. Manil. 12: *van daar verstecken, verbergen, onmerkbaar of onzichtbaar maken, bij voorb.* literas, Cic. Off. I, 37, i. e. *onduidlijk uitspreken, verbijten:* insigne veri, *bij voorb.* quo (insigni) obscuro (*of* obscurato) & oppresso, Cic. Acad. IV, 11 extr. 2) *aangrijpen, overvallen, verrasschen, bij voorb.* occasionem, Plaut. Asin. II, 2, 15, i. e. *aangrijpen:* aliquem imprudentem, Terent. Andr. I, 3, 22, i. e. *verrasschen, overvallen:* aliquem oscitantem, Ibid. I, 2, 10: aliquem in ipso articulo, Ibid. Ad. II, 2, 21: hostes incautos, Liv. XXVI, 12: hostes improviso, Liv. X, 32: naves, Liv. XXX, 10: somnus virginem opprimit, Terent. Eun. III, 5, 53, i. e. *overvalt, overweldigt:* ita eum oppressit calamitas, Ibid. Hec. Prol. II, 32: quoties illum lux — quoties nox oppressit! Cic. Senect. 14: cum a Mithridate oppressus esset, Cic. Rab. Post. 10: bello oppressus, Cic. ad Div. IX, 14: *dus ook* oppressus metu, Liv., *zie hier voor, d. i. vol vreeze, uit vreeze:* mors Antonium oppressit, Cic. Verr. III, 91 extr.: *dus ook* rostra, Cic. Cluent. 40, i. e. *betreden of zich meester maken.* 3) *toedrukken, sluiten, bij voorb. mond, oogen enz., bij voorb.* os opprime, Terent. Phorm. V, 7, 93. Plaut. Asin. III, 2, 40, *houdt hem den mond toe:* os loquentis, Ovid. Met. III, 295: oculos, Valer. Max. II, 6, 8: flammam ore in ardente, Enn. ap. Cic. Or. II, 54: *van daar Tropisch, sluiten of verbergen, onderdrukken, terug houden, niet bekend of zichtbaar laten worden, bij voorb.* mentionem, Liv. XXIII, 22 extr. XXXVIII, 50: iram, Sallust. Jug. 72 (75): infamiam insidiarum, Justin. XII, 13 extr.: desiderium, Senec. ad Helv. 16: questus, Senec. Troad. 517: flammam ore in ardente, Enn. ap. Cic., *zie hier voor:* insigne veri, Cic. Acad. IV, 11 extr., *zie hier voor:* literas i. e. *duister, onduidlijk, uitspreken*, Cic. Off. I, 37: quod quo studiosius ab ipsis opprimitur & absconditur, eo magis emicat & adparet, Cic. Rosc. Am. 41 extr. 4) *drukken, dringen, beängstigen, bij voorb.* institit, oppressit, Cic. Verr. III, 58: tanta vis oppresserit, Ibid. IV, 6 in.

OPPRŎBRĀMENTUM (*beter* OBPROBRAMENTUM), i, n. *hoonend verwijt, beschimping, hoon*, Plaut. Merc. II, 3, 87.

OPPRŎBRĀTĬO (*beter* OBPROBRATIO), onis, f. 1) *het verwijten, tegenwerpen*, Gell. XII, 12: sine opprobratione reprehensionis, Ibid. II, 7 med., i. e. *zonder berispend, scheldend verwijt, d. i. verwijt, met schelden gepaard: doch, het kan ook zijn, beschimping, zonder hoon van kijven, d. i. zonder schimpend bekijven, schelden.* 2) *schimp, hoon, beschimping, zie hier voor.*

OPPRŎBRĬUM (*beter* OBPROBRIUM), i, n. 1) *verwijt, schimp, beschimping, bij voorb.* civitati esse opprobrio, Nep. Con. 3, *tot hoon en schimp verstrekken: dus ook* nec fuit opprobrio cet., Ovid. Trist. II, 445: dedecus habetur opprobriumque meritum, Plin. H. N. XVIII, 26 extr.: majoris fugiens opprobria culpae, Horat. Ep. I, 9, 10: *van daar verwijt of schimp, d. i. het geen hoonend is, bij voorb. iemand, die anderen hoon veroorzaakt, heet* opprobrium, *bij voorb.* opprobrium majorum Mamercus, Tacit. Ann. III, 66: opprobria Romuli Remique, Catull. XXVIII, 15. 2) *verwijt of schimpwoord, schimpreden, bij voorb.* dicere, Ovid. Met. I, 758: fundere, Horat. Ep. II, 1, 146: morderi falsis opprobriis, Ibid. I, 16, 38, *en meermaalen, bij voorb.* Suet. Aug. 7 *en* 53.

OPPRŎBRO (*beter* OBPROBRO), are, *verwijten, om te beschimpen, voorwerpen, bij voorb.* alicui rus, Plaut. Truc. II, 2, 25: id, Ibid. Most. I, 3, 143: cf. Gell. XVII, 1 extr.

OPPUGNĀTĬO (*beter* OBPUGNATIO), onis, f. *eigenlijk, het vechten tegen iemand of iet: van daar* 1) *bestorming, belegering, bij voorb.* oppidorum, Cic. Or. I, 48: non segnior oppugnatio quam pugna fuerat, Liv. IV, 29: oppugnationem inferre, Cic. Coel. 9: propulsare, Ibid.: incipere, Tacit. Ann. XIII, 41: sustinere, Caes. B. G. V, 36: omittere, Liv. XXVII, 25, i. e. *laten blijven: dus ook* relinquere, Tacit. Ann. XV, 16: oppugnatione desistere, Caes. B. C. II, 13. Sallust. Jug. 25 (27). 2) *Tropisch, bestorming, aanval op iemand, bij voorb. met woorden*, Cic. Vatin. 2. Cic. Q. Fr. II, 8.

OPPUGNĀTOR (*beter* OBPUGNATOR), oris, m. *bestormer, belegeraar, aanvaller, bij voorb. van eene stad, bij voorb.* Cantonis (*eene stad*) oppugnatores, Liv. XXVII, 15: ignem tectis oppugnatores injecerint, Tacit. Hist. III, 71: patriae, Cic. Phil. XII, 3: salutis meae, Cic. Planc. 31.

OPPUGNĀTŌRĬUS (*beter* OBPUGNATORIUS), a, um, *de belegering of bestorming betreffende, daar toe behoorende, daar toe dienstig, bij voorb.* res, Vitruv. X, 22.

OPPUGNO (*beter* OBPUGNO), avi, atum, are, 1) *van* pugna *of* pugnare, *en* ob i. e. contra, ad; *tegen iemand of iet vechten, vechtend aanvallen, strijden, aantasten, bij voorb.* aliquem, *bij voorb.* omnes Galliae civitates ad se oppugnandum venisse ac contra se castra habere, Caes. B. G. I, 44: serpentem ballistis & catapultis, Gell. VI, 3: rates Danaum, Prop. III, 21 (10), 14: *bijzonder eene plaats, stad, vesting enz., bij voorb.* oppidum, Cic. ad Div. II, 10. Caes. B. G. II, 6, *of* urbem, Cic. Manil. 8. Sallust. Jug. 56 (60), i. e. *bestormen, beschieten: dus ook* castra, Caes. B. G. VII, 41: Carthaginem, Cic. Harusp. 4: locum munitum, Caes. B. G. V, 21: *van daar Tropisch iemand aantasten, aangrijpen, bestormen, het zij om hem tort aan te doen, te benadeelen, te verhinderen enz., of te winnen; het zij met woorden, met geld, met een proces enz., bij voorb.* non oppugnavi fratrem tuum, sed fratri tuo repugnavi (scil. in curia), Cic. ad Div. V, 2 post med.: fratrem ob dictum capite & fortunis a te oppugnatum iri, Metell. Ibid. 1: aliquem clandestinis consiliis, Cic. Or. 66: regis legatus aperte pecunis nos oppugnat, Cic. ad Div. I, 1: alicujus caput, Cic. Quint. 12: consilia alicujus, Plaut. Most. III, 1, 154: delictum aliquod, Ibid. Bacch. V, 2, 52: aequitatem verbis, Cic. Caecin. 24: Carneades nullam unquam rem defendit, quam non probavit; nullam oppugnavit, quam non everterit, Cic. Or. II, 38 extr.: quae res aperte petebatur, ea nunc occulte cuniculis oppugnatur, Cic. Agr. I, 1 in., i. e. *men zocht de zaak te winnen, te bekomen, zoo als men eene stad belegert, om ze te vermeesteren:* Piso oppugnatus (a Caesare) in judicio repetundarum, Sallust. Cat. 49: Roma propriis circum oppugnata triumphis i. e. victoriis, bellis civilibus cet., Prop. II, 15 (14) 45. 2) *van* pugnus, *met vuisten slaan, bij voorb.* os, Plaut. Cas. II, 6, 60.

OPPŪTO (*beter* OBPUTO), are, *besnoeijen, bij voorb. boomen*, Plin. Hist. Nat. XVII, 21.

OPPUVIO, are, *bij voorb.* Oppuviat, Fest.

OPS *en* OPIS, is, f. I) Nom. Propr. *zekere Godin, dochter van* Coelus (*den hemel*) *en* Terra (*de aarde*), *anders* Rhea *of* Cybele, *of* Magna mater *genoemd, bij voorb.* turrigerae Opi, Ovid. Trist. II, 24: Sic Saturnus Opim junctam sibi sanguine duxit, Ibid. Met. IX, 497: terram, Opem, Macrob. Sat. I, 10: Opem, Cic. Univ. 11: Idaeae currus ille sequatur Opis, Tibull. I, 4, 68 (62). *De* Nominativus Ops *staat*, Varr. L. L. IV, 10, *tweemaal: de* Nominativus Opis *staat* Hygin. f. 139, *alwaar gelezen wordt:* Postquam Opis Jovem ex Saturno peperit cet., *en* Festus *zegt:* Opis dicta est conjux Saturni, per quam voluerunt terram significare, quia omnes opes humano generi terra tribuit. II) Substantive, *magt, vermogen, bijstand, doch, hier is de geheele* Singularis *niet in gebruik: gemeenlijk komt alleen* Genit. opis, opem, ope, *maar de* Pluralis *geheel voor; echter zegt* Accius, ap. Priscian. 7, Quorum genitor fertur esse ops gentibus i. e. auxilium, adjutor: *het beteekent* 1) *de phijsische magt, vermogen, d. i. kracht, krachten, sterkte, zoo als wij zeggen, boven zijne magt of boven zijn vermogen gaan, d. i. krachten, bij voorb.* omni ope enitar, Cic. Att. XIV, 14 extr., *met alle magt, met alle krachten:* quacunque ope possent, propulsarent, Cic. Mil. 11: omnes homines omni ope niti decet cet., Sallust. Cat. 1: ut omni ope a seditione milites contineant, Liv. III, 50: qui opibus valent, atque id facere possunt, ut de Hercule ac de Libero accepimus, Cic. Fin. III, 20: omnibus viribus atque opibus resistere, *met alle magt*, Cic. Tusc. III, 11 extr.: Grates persolvere dignas non

non opis eſt noſtrae, Virg. Aen. I, 601 (605): Romani ſcalis ſumma nituntur opum vi, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 1: *dus ook* ſumma nituntur opum vi, Virg. Aen. XII, 552: opes adquirit eundo (fluvius), Ovid. Art. II, 343: firmaque adoptivas arbor habebit opes i. e. vires, Ibid. 652: hoc quoque quaerit opes, Ib. Art. II, 674. 2) *magt of vermogen buiten ons, d. i. vermogen om te werken, en in de wereld iet of veel uit te voeren, het zij dit geſchiede door rijkdom, magtige vrienden, vele troepen, vlooten, aanzien enz.; doch, hier is de* Pluralis *meer gewoon: van daar* a) *het vermogen, d. i. rijkdom of tijdlijk vermogen, bij voorb.* efficimus pro noſtris opibus moenia, Plaut. Stich. V, 4, 13: Condit opes alius, Virg. Georg. II, 507: opes tantas adquiſivit, Plin. H. N. XXXV, 9 poſt med.: relictus ab eo in amplis opibus heres, Ibid. IX, 35 extr.: avitae opes, Ibid. poſt med.: ruris opes, Ovid. Triſt. III, 10, 59: magnus inter opes inops, Horat. Od. III, 16, 28: *dus ook* etiam ſine hereditate tuis opibus te defenſurum fuiſſe, Cic. Att. XI, 2 in., *ten zij het hier hulp, bijſtand is:* qui plus opibus, armis, potentia valent, Cic. ad Div. I, 7 extr., *ten zij hier* opibus — potentia *ons magt en geweld is, het welk bijkans het zelfde is: dus ook* neque opes aut potentiam conſectabitur, Cic. Off. I, 25 poſt init.: cf. Ibid. 3: *van daar rijkdom, dien men zien laat, pracht in uitwendige verkwisting, bij voorb.* opes amovento, Cic. Leg. II, 8 in. e Legg. XII Tabb.: Cicero *herhaalt dit*, Ibid. 10, *en zegt* opes amoven jubet, *en verklaart het door* ſumtum eſſe removendum: & vix congeſtas ares cepit opes, Ovid. Faſt. IV, 618, *rijkdom, voorraad, d. i. het ingeoogſte graan.* b) *de magt, d. i. bezit van vele landen, bij voorb.* patriae opes potius augeri, quam regis, Nep. Con. 5: Trojanas ut opes eruerint Danai, Virg. Aen. II, 4, *doch, het kan ook tot d behooren.* c) *magt, d. i. troepen, leger, bij voorb.* regiis opibus praefuturum, Nep. Con. 4: nulla unquam tam exigua manus tantas opes proſtravit, Nep. Milt. 5: *dus ook* opibus juvabo, Virg. Aen. VIII, 171. d) *de magt van eenen Koning of Staat, d. i. het vermogen van denzelven, wanneer hij vele landen, inkomſten, troepen, vlooten heeft, door dapperheid, krijgservarenheid en ſtaatkunde veel uitvoeren kan; bij voorb.* Lacedaemoniorum opes concuſſit, Nep. Epam. 6: Athenienſium opes ſeneſcere, Nep. Alcib. 5: regis opes, Ibid. 10: tantis opibus reipublicae, Cic. Sext. 1. e) *de magt van een ambteloos perſoon in Rome, d. i. het vermogen in den Staat, voor het gericht enz., door zijne rijkdommen, aanzienlijke bloedvrienden, ſchranderheid, welſprekendheid, aanzien, ſtand, geboorte enz., het werkend vermogen, bij voorb.* opes ſuas experiri, Cic. Quint. 2 extr.: omnium opibus reſronanda, Cic. ad Div. II, 2: opes conſequantur, Cic. Off. I, 19 med.: opes & dignitatem tenerem, Cic. ad Div. IV, 8, i. e. *magt, aanzien:* ſummae opes, Cic. Quint. 2 in., ſcil. *van eenen Advokaat voor het gericht:* tenues opes, nullae facultates, Cic. Quint. 1: in bonis numerabis divitias, honores, opes, Cic. Fin. V, 27: opibus & copiis adfluentes, Cic. Agr. II, 30: divitiae, ut utare; opes, ut colare; honores, ut laudere, Cic. Amic. 6 poſt med.: *ook ſtaat er* potentia *bij: het welk miſſchien is, zoo als ons magt en geweld, dat bijna het zelfde is, bij voorb.* opes violentas & populo minime ferendam potentiam, Cic. Phil. I, 12: ad facultates, ad opes, ad potentiam, Cic. Off. I, 3: neque opes aut potentiam conſectabitur, Ibid. 25: qui plus opibus, armis, potentia valent, Cic. ad Div. I, 7 extr. 3) *magt, ſterkte, in zoo ver zij anderen tot onderſteuning dient, wanneer het gemeenlijk bijſtand, hulp, onderſteuning, vertaald wordt, bij voorb.* opem ferre alicui, Cic. ad Div. V, 4. Cic. Fin. II, 35 extr., *helpen, onderſteunen, eigenlijk iemand kracht of magt aanbrengen: dus ook* aliquid opis ferre reipublicae, Cic. ad Div. IV, 1: opem a te petimus, Cic. Tuſc. V, 2, i. e. *bijſtand, onderſteuning:* nec effici poteſt ſine tua ope, Cic. Att. XVI, 13 extr.: ut quisque maxime opis indigeat, ita ei — opitulari, Cic. Off. I, 15 extr.: opis non indiga noſtrae, Virg. Georg. II, 428: ad opem alicujus confugere, Cic. Font. 11: opem dare, Ovid. Her. XXI, 174: adferre, Ibid. Met. VIII, 601: admovere, Ibid. Remed. 116: implorare, Flor. I, 21: invocare, Plin. Paneg. 30: opem valitudinis orare, Suet. Veſp. 7: ope medica juvare aliquem, Ovid. Am. II, 9, 8: *dus ook in* Plurali, *bijzonder, wanneer een uitgebreider bijſtand of de bijſtand van velen uitgedrukt wordt, onderſteuningen, bij voorb.* alienarum opum indigeret, Nep. Hann. 1: Caeſar jam opes meas, non, ut ſuperioribus literis, opem exſpectat, Cic. Att. IX, 16: Imploravit opes hominis, Horat. Epiſt. I, 10, 36: Cognatorum opibus refectus, Ibid. II, 2, 136. Not. *ook in eenen kwaaden zin, bij voorb.* ſine ulla ope hoſtis — cum ipſa difficultate rerum pugnandum erat, Liv. XLIV, 7 extr., i. e. *zonder toedoen des vijands.* 4) *magt, poging, arbeid, bij voorb.* omni ope enitar, Cic., *zie hier voor:* omni ope contineant, Liv., *zie hier voor:* ſine ulla ope hoſtis, Liv. XLIV, 7: ſumma ope petere, Liv. XXXII, 21 extr.: ſumma nituntur opum vi, Virg. Aen. XII, 552, *zie hier voor:* tantis opibus tantoque negotio, Cic. ad Div. II, 10, 6. 5) *verkwisting, kosten, bij voorb.* opes amovento, Cic. Leg. II, 8 in. e Legg. XII Tabb., *het welk* Cicero, Ibid. 10, *zelve door* ſumtus *verklaart, zie boven.*

OPSONIUM, *zie* Obſonium.

OPTĀBĬLIS, e, *wenschlijk, te wenſchen, te verlangen*, Cic. Or. I, 51: tempus, Ovid. Met. IX, 758: quae ut concurrant omnia, optabile eſt, Cic. Off. I, 14 extr.: optabilius, Cic. Piſ. 14 extr.

OPTĀBĬLĬTER, *wenschlijk, op eene wenschlijke wijze, bij voorb.* optabilius, Valer. Max. V, 1 extr.

OPTĀTĬO, onis, f. 1) *het wenſchen, bij voorb. in de reden, als eene figuur*, Cic. Or. III, 53. Quintil. IX, 2 extr. 2) *het wenſchen, de wensch of het verlof om te wenſchen, bij voorb.* Theſeo cum tres optationes dediſſet, Cic. Offic. III, 25, *drie wenſchen vergund hadt.*

OPTĀTO, *is de* Ablat. *van* Optatum, *zie* Opto.

OPTĬCE, es, f. (ὀπτική) *de* Optica, *gezichtkunde*, Vitruv. I, 1: cf. Gell. XVI, 18, *alwaar het in 't* Grieksch *ſtaat.*

OPTĬMAS, atis, i. e. 1) *één van de eerlijkſten, besten, bij voorb.* matronae optimates, Enn. ap. Cic. ad Div. VII, 6. (*zoo als* Arpinas *heet een uit* Arpinum) *bijzonder één van de* Patriötten, *of die het met het beste of eerlijkſte, en voor het welzijn van den Staat, meest bezorgde deel der* Romeinen *houdt, en van hunne partij is, bij voorb.* te optimatem eſſe, Coel. in Cic. Epiſt. ad Att. X poſt Ep. 9. *Te weten, daar waren in* Rome *twee partijën*, Optimates (Genit. optimatium en optimatum) i. e. *die het met het welzijn van den Staat, gevolglijk met de* Patriötten *hielden of ſcheenen te houden, en* Populares i. e. *die alleen zagen, op het geen aan het volk, te weten, het gemeen aangenaam en nuttig was, zonder te letten, of het ook in 't gemeen voor den Staat nuttig was. Zoodanige* populares *waren gemeenlijk de* Volkstribunen, *bij voorb. de* Gracchen *enz., deze zochten, bij voorb. door* leges agrariae *zich de gunst des volks te verwerven enz. Naardien nu de laatſten dikwijls tegen het voordeel van den Staat waren: zoo verſtondt men gemeenlijk door* Optimates *die genen, die van de partij van den Senaat en der aanzienlijkſten waren, zie* Cic. Sext. 45, *alwaar daar van gehandeld wordt: ook* Nep. Alcib. 5. Cic. Off. II, 23 in. Cic. Cat. I, 3. Sueton. Caeſ. 19. Ibid. Aug. 10, *en* Tiber. 9. Tacit. Ann. IV, 32. Plin. H. N. XXV, 5 poſt med. Coel. in Cic. Ep. ad Att. IX poſt Ep. 9, *op het einde.*

OPTĬME *of* OPTŬME, *zie* Bene.

OPTĬMUS *of* OPTŬMUS, *zie* Bonus.

OPTĬO, onis, 1) fem. a) *vrijë wil, willekeur, keuze, het vermogen, om iet te doen of te laten, bij voorb.* optio haec tua eſt, Plaut. Caſ. II, 4, 13, i. e. *dat ſtaat in uw believen, in uwe vrijë keuze: dus ook* utro frui malis, optio ſit tua, Cic. Fat. 2: ſi optio eſſet, eligendam Metelli (vitam) rejiciendam Reguli (ajebat), Cic. Fin. V, 29, i. e. *als hij zijnen vrijën wil hadt of kiezen mogt:* ſi optio eveniat tibi, Plaut. Mil. III, 1, 75, *als gij eene vrijën wil hadt of kiezen mogt:* an erit haec optio & poteſtas tua, ut dicas cet., *ſtaat dit in uwe keuze?* Cic. Vatin. 17: alicui optionem dare *of* facere, *iemand den vrijën wil, vrij vermogen laten, bij voorb.* optio vobis datur, utrum malitis cet., Cic. Caecin. 23: optio vobis datur, utrum velitis cet., Cic. Fragm. ap. Quintil. V, 10 med.: dare alicui optionem eligendi patroni, Cic. Brut. 50 extr.: poteſtatem optionemque alicui facere, ut eligat cet., Cic. in Caecil. 14: dare alicui optionem provinciae, Liv. XXVI, 29: Graeci optionem Carthaginienſium (*voor* Carthaginienſibus) faciunt cet., Salluſt. Jug. 79 (81), i. e. *ſtelden het den* Karthagers *in hunnen vrijën wil, lieten hun de keuze enz.:* nec mihi jus meum obtinendi optio eſt, Plaut. Caſ. II, 2, 16, i. e. *ik heb de magt niet enz.* Not. *In velen van deze plaatſen past ook* keuze, *waarom zij ook tot* b *kunnen gebracht worden.* b) *keuze, d. i. de vrijheid, om te kiezen, bij voorb.* optionem alicui dare, *iemand de keuze laten bij eene zaak*, Cic. *en* Liv., *zie hier voor: dus ook* facere, *zie hier voor:* mihi eſt optio, *ik heb de keuze, d. i. ik kan verkiezen, bij voorb.* optio ſit tua, Cic., *zie hier voor:* optio haec tua eſt, Plaut., *zie hier voor:* ſi optio eſſet, Cic., *zie hier voor.* 2) maſcul. *een medehulp, dien men zich, bij voorb. verkiest of aanneemt, bij voorb.* optionem tibi ſumito Leonidam, Plaut. Aſin. I, 1, 88: optio fabricae, Pandect. L, 6, 6: cf. Ibid. XLVIII, 20, 6: *van daar bij het leger, die de plaats van eenen Officier vervangt, en hem in zijn post onderſteunt, bij voorb. van den Hopman, d. i. Lieutenant*, Varr. L. L. IV, 16 extr.

Ve-

Veget. de re Milit. II, 7. Inscript. ap. Gruter. p. 551. n. 3. *en* Festus.

OPTIONATUS, us, m. *de plaats van den* Optio, *Lieutenantsplaats*, Cato ap. Fest.

OPTIVUS, a, um, i. e. *verkozen, verlangd, gewenscht*, *bij voorb.* optivo cognomine crescit, Horat. Ep. II, 2, 101, i. e. *krijgt eenen bijnaam, dien hij gewenscht hadt.*

OPTO, avi, atum, are, *misschien eigenlijk iets voor goed of voor het beste houden, en dus kan men het dikwijls vertaalen: van daar* 1) *willen, voor goed (of het beste) en raadzaam houden, goed en raadzaam vinden, bij voorb.* cur me morti dedere optas? Plaut. Asin. III, 3, 18: Optavit sese parare divitias potius, Terent. And. IV, 5, 2, *heeft liever gewild of voor beter gehouden:* inopemque optavit potius eam relinquere, quam cet., Plaut. Aul. Prol. 11, i. e. *heeft liever gewild, voor beter gehouden:* nihil hominem, nisi quod honestum est, admirari aut optare aut expetere oportet, Cic. Off. I, 20, *alwaar het ook wenschen kan zijn:* quis tam crudeles optavit sumere poenas? Virg. Aen. VI, 501, i. e. *heeft voor goed gevonden, kunnen besluiten, zich verstout:* visus est intelligere, quid causa optaret, Cic. Caecin. 10 extr., i. e. *wat de zaak verlange, eische, voor goed vinde, met zich brenge: van daar verlangen, eischen, bij voorb.* quid causa optaret, Cic., *zie hier voor:* donum optato, Terent. Eun. V, 8, 27: quid optes, Virg. Aen. I, 76 (80): aliquid votis, Ibid. X, 279: a diis optabo, ut cet., Cic. Cat. II, 7: quidquid optasset; optavit, ut in currum tolleretur, Cic. Off. III, 25. 2) *verkiezen, bij voorb.* opta, utrum vis, Plaut. Rud. III, 6, 16: opta ocius, Ibid. 14: hanc conditionem misero ferunt, ut optet, utrum malit cet., Cic. Rosc. Am. 11: Ut ex collegis optaret, quem vellet, Liv. VI, 25: Pars optare locum tecto, Virg. Aen. I, 425 (429): optavit locum regno, Ibid. III, 109: externos optate duces, Ibid. VIII, 503. 3) *wenschen, verlangen, toewenschen, bij voorb.* fortunam, Cic. Pis. 14: haec optavi, Ibid. 20: quidquid optasset; optavit, Cic., *zie hier voor:* quod omnes optamus, Cic. Phil. XIV, 1: ad eum, quem cupimus optamusque, vestitum redierimus, Ibid.: hunc videre saepe optabamus diem, Terent. Hec. IV, 4, 29: optavi, peteres coelestia sidera tarde, Ovid. Trist. II, 57: a diis optabo, ut cet., Cic., *zie hier voor:* tibi optamus eam rempublicam, Cic. Brut. 97: Optant, ut vivat, Terent. Ad. V, 4, 20: alicui furorem, Cic. Pis. 20, *toewenschen.* Not. Optare hoc est, non docere, Cic. Tusc. II, 13, *of* optare hoc est, non disputare, Cic. Fat. 20, *wordt van die genen gezegd, die wel iets willen beweeren, maar niet kunnen: dus ook* est non docentis, sed optantis, Cic. Acad. IV, 38 extr.: *dus ook* ut optata magis quam inventa videantur, Cic. Nat. D. I, 8. *Het* Particip. optatus, a, um, *gewenscht, staat ook* Adjective, *bij voorb.* rumores optatos esse, Cic. Fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 21: quid optatius esse possit? Cic. in Caecil. 3: nihil mihi fuit optatius, Cic. ad Div. I, 5: optatissimum sibi esse, Cic. Rosc. Am. 15: vale — optatissime frater, Cic. Q. Fr. II, 8 extr.: optati cives i. e. cari, dilecti, Plaut. Aul. III, 1, 1: *van daar* Optatum, Substantive, *het gewenschte, d. i. de wensch, bij voorb.* optatum impetrare, Cic. Off. III, 25, *zijnen wensch verkrijgen:* praeter optatum meum, Cic. Pis. 20, *tegen mijnen wensch:* optatis meis fortuna respondit, Cic. ad Div. II, 1: optata furiosorum, Cic. Agr. I, 1: mihi in optatis est, *ik wensch*, Cic. ad Div. II, 19: *van daar* Optato (Ablat.), *naar wensch, gewenscht, bij voorb.* venire, Cic. Att. XIII, 28 extr. Plaut. Amph. II, 2, 26: advenire, Terent. And. III, 3, 2: optato ventis coörtis, Virg. Aen. X, 405.

OPŬLENS, tis, *en* OPULENTUS, a, um, 1) *magtig, d. i. magt en aanzien hebbende, veel kunnende uitvoeren, bij voorb.* opulenti, Enn. ap. Gell. XI, 4: opulentior factio, Liv. XXXII, 32, *magtiger partij:* cum opulentis regibus, Sallust. Cat. 53 (57): civitas opulens, Ibid. Jug. 69 (72): pars Numidiae agro viriaque opulentior, Ibid. 16 (19): civitas opulentissima, Cic. Nat. D. III, 33: gens opulentissima viris armisque, Liv. I, 30. 2) *rijk, bij voorb.* pauperes alienam opulentium intuentur fortunam, Nep. Chabr. 3: opulentum oppidum, Caes. B. C. III, 80: opulentissima civitas, Cic. Nat. D. III, 33, *zie hier voor:* civitas opulens, Sallust., *zie hier voor:* pars Numidiae agro virisque opulentior, Sallust., *zie hier voor:* matrona opulens, Apul. Met. X med. p. 248, 11 Elm.: res (*omstandigheden*) haud opulentae, Liv. III, 57: victor exercitus opulentus praeda, Liv. IV, 34: opulenta Etruriae arva, Liv. IX, 36. Not. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* exercitus opulentus praedae, Liv. XXXV, 1: provinciae nec virorum inopes & pecuniae opulentae, Tacit. Hist. II, 6, *en meermaalen, bij voorb.* Horat. Od. I, 17, 16: *van daar Tropisch, rijk, bij voorb.* oratio opulenta, Gell. VII, 3 extr.: liber opulentissimus, Gell. XIV, 6 extr. 3) *aanzienlijk, heerlijk, bij voorb.* opsonium opulentum, Plaut. Bacch. I, 1, 64: opulenta ac ditia stipendia facere, Liv. XXI, 43: minus opulentum agmen, Liv. XXXIII, 41, i. e. *aanzienlijk, sterk:* res haud opulentae, Liv., *zie hier voor: ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen, bij voorb.* arva Etruriae, Liv., civitas opulentissima, Cic.

OPULENTER *en* OPULENTE, *met betoning van rijkdom, rijklijk, kostbaar, heerlijk, bij voorb.* opulenter se colere, Sallust. Jug. 85 (89): ludos opulentius facere, Liv. I, 35: epulari opulentius, Justin. III, 3: domus opulente ornata, Apulej. Apolog. post med. p. 333, 11 Elm.

OPULENTĬA, ae, f. 1) *magt, bij voorb. van eenen Staat, Vorst enz., bij voorb.* invidia ex opulentia orta, Sallust. Cat. 6: Thasios opulentia fretos, Nep. Cim. 2: Lydorum, Tacit. Ann. IV, 55 extr. *Ook* Pluralis, *bij voorb.* Gell. XX, 5 post med., opulentiis; *doch, het kunnen ook rijkdommen zijn.* 2) *rijkdom, bij voorb.* Habemus publice egestatem, privatim opulentiam, Sallust. Cat. 52 (56): regalis, Justin. II, 14: metallorum opulentia dives, fecunda, Plin. H. N. II, 113. Plural. meis opulentiis fiat gravior, Plaut. Bacch. III, 4, 22. *Van daar Tropisch, bij voorb.* mox nudare foro victrix opulentia linguae, Claudian. de Consul. Mall. Theod. 21.

OPULENTĬTAS, atis, f. i. q. opulentia, Plaut. Mil. IV, 4, 35. Caecil. ap. Non. 2. n. 593.

OPULENTO, are, 1) *rijk maken, verrijken, bij voorb.* fundus nctum baccis opulentet olivae, Horat. Ep. I, 16, 2: villaticae pastiones mensam pretiosis dapibus opulentant, Colum. VIII, 1. 2) *magtig maken.* 3) *aanzienlijk maken, bij voorb.* mensam pretiosis dapibus, Colum., *zie hier voor.*

OPULENTUS, a, um, *zie* Opulens.

OPULESCO, ĕre, *rijk worden*, Furius ap. Gell. XVIII, 11.

OPŬLUS, i, m. *zekere laage boom, misschien een kornoeljeboom*, Varr. R. R. I, 8. Colum. V, 6 *en* 7. Colum. de Arbor. 16.

OPUS, ĕris, n. 1) *de arbeid, d. i. het arbeiden of de vervaardiging van eene zaak, bij voorb.* opus facere *eenen arbeid verrichten, arbeiden, het zij wat het wille, bijzonder van den akkerbouw, het veld bouwen, land-arbeid doen*, Terent. Heaut. I, 1, 21, *zie beneden: ook van anderen arbeid, bij voorb.* lex de opere faciundo, Cic. Verr. I, 55 in., i. e. *het bouwen:* opus redimere *den arbeid, d. i. den bouw*, Ibid. 54: fessos milites belli operibus, *krijgsdienst, arbeid in den krijg*, Liv. XXVI, 48. *Verders:* His opus non defuit, Cic. Verr. IV, 24, *ontbrak het niet aan arbeid: van den arbeid eens kunstenaars, bij voorb.* non opere delectabitur, Cic. Verr. IV, 56, i. e. *vermaakte zich niet in den arbeid, d. i. de kunstige beärbeiding: dus ook* facta praeclaro opere, Cic. Verr. IV, 14, *van voortreflijken arbeid, kunst: dus ook* haec omnia antiquo opere & summo artificio facta, Ib. 21: opus quaerere, Cic. Tusc. III, 34, *arbeid zoeken.* 2) *arbeid of werk, d. i. alles, wat vervaardigd wordt of is, het zij een gebouw, boek, standbeeld, vestingwerk enz., bij voorb.* a) *een gebouw, bij voorb.* Cic. Verr. Act. I, 4. Cic. Dom. 20. Sueton. Tiber. 30: opus facere, Cic. Verr. I, 55, *een gebouw (Tempel) stichten, bouwen.* b) *standbeeld of ander kunstwerk, bij voorb.* opus perfectum, Cic. Verr. IV, 57 in., *volkomen werk, arbeid, d. i. standbeeld, kunstwerk: dus ook van andere kunstwerken, bij voorb.* pocula fagina, opus Alcimedontis, Virg. Ecl. III, 37, i. e. *een werk (arbeid) van den kunstenaar* Alcimedon. c) *een boek, bij voorb.* opus habeo in manibus, Cic. Acad. I, 1, *ik heb een arbeid, een werk onder handen, d. i. boek, geschrift: dus ook* orsis tanti operis, Liv. Praefat., *werk, d. i. boek: dus ook* in parte operis mei i. e. libri, Liv. XXI, 1. d) *honig, bij voorb.* intus opus faciunt, Varr. R. R. III, 16, *maken haaren arbeid, d. i. honig; of ook arbeiden; dan kan het tot* n. 1. *behooren:* ceria opus infundite, *van uw gemaakte, d. i. honig*, Phaedr. III, 13, 9. e) opus oratorium, Cic. Brut. 54, i. e. *redenvoering.* f) opus πολιτικὸν efficere, Cic. Att. IX, 11, *een Staatswerk of Staatshandeling, d. i. ten besten van den Staat.* g) *landbouwerij, akkerbouw, bij voorb.* nunquam majora opera fiunt, *wordt meer geärbeid*, Cic. Senect. 7: arma operis relinquunt sui, Ovid. Met. XI, 34, i. e. *werktuigen van den landbouw:* opus facere ruri, Terent. Phorm. II, 1, 20, *en zonder* ruri, Ibid. Eun. IV, 1, 2. Heaut. I, 1, 21. h) de Venere, Plaut. Asin. V, 2, 23. i) *krijgsarbeid, bij voorb.* Martis, Virg. Aen. VIII, 516: *bijzonder de krijgs-arbeid, waar door men zich tegen den vijand beschermt of hem aantast.* A) *versterking van eene plaats, schikkingen van versterking, bij voorb. om de legerplaats of eene andere plaats te bevestigen, te verschanssen enz., bij voorb.* nondum opere castrorum

strorum perfecto, Caes. B. C. II, 26: ab opere deducere milites, Ibid.: operibus aditus praemunire, Caes. B. C. III, 58: eo opere (i. e. muro & fossa) perfecto, i. e. *arbeid*, Ibid. B. G. I, 8: *dus ook* operis munitio, Ibid.: cum neque opus hibernum neque munitiones essent perfectae, Ibid. III, 3: *dus ook* viam objectis per omnes aditus operibus inexpugnabilem fecit, Liv. XXXI, 39, i. e. *voorlegging van boomen, steenen enz.: dus ook* opus fieri, *van het bouwen van een' muur*, Nep. Them. 7. B) *toerusting tot eene belegering, belegeringswerk, belegeringswerktuig, bij voorb.* urbem vineis aliisque operibus oppugnare, Liv. II, 17: Romani operibus magis quam armis oppugnabant, Liv. XXXVI, 23 in.: operibus Toletum cepit, Liv. XXXV, 22 extr.: Mutinam operibus munitionibusque sepsit, Cic. Phil. XIII, 9: opera admovere, Liv. XL, 47. (*bij voorb.* turres, arietem cet.), i. e. *belegeren:* urbem operibus clausit, Nep. Milt. 7: Non corona (i. e. *omsingeling*), sed operibus urbem oppugnare, Liv. XXXVII, 5. 3) *werk, arbeid, d. i. elke handeling, daad, verrichting, bezigheid, bij voorb.* opera immortalia edere, Liv. I, 16. *daaden doen:* operibus anteire, *door daaden of verrichtingen uitmunten*, Caes. B. C. I, 32: si mures corroserint aliquid, quorum est opus hoc unum, Cic. ad Div. II, 27, i. e. *bezigheid, verrichting:* opus pulcherrimum, Quintil. X, 3: quod sui maxime operis erat, Liv. XXXVIII, 9, i. e. *zijne bezigheid:* sui operis esse credens, Liv. XXXVI, 34, i. e. *hieldt het voor zijne bezigheid, zijnen pligt:* opus *παλαιὸν*, Cic., *zie hier voor.* 4) *arbeid, d. i. kunst of handwerk, bij voorb.* locus egregie natura & opere munitus, Caes. B. G. V, 21, *door natuur en kunst:* nihil est opere aut manu factum, quod aliquando non consumat vetustas, Cic. Marcell. 4: non opere delectabatur, Cic. Verr., *zie boven:* facta praeclaro opere, Cic. Verr. IV, 14, *zie boven.* 5) *arbeid, moeite, poging, bij voorb.* tanto opere *zoo zeer*, Cic. Or. 44: quanto opere, *hoe zeer*, Cic. Nat. D. II, 40: *dus ook* magno opere cet., *zie* Magnopere, Tantopere, Quantopere. 6) *pligt, beroep, bij voorb.* sui operis esse credens, Liv., *zie hier voor.* 7) *werking, bij voorb.* duo tela diversorum operum, Ovid. Met. I, 469: opus meae bis sensit Telephus hastae, Ibid. XII, 112.

OPUS, Indeclin. (i. e. *komt alleen in den* Nominativus *en* Accusativus *voor*) 1) *nodig, d. i. noodwendig, van node. De persoon of zaak, die iet benodigd is, of die iet behoeft (want men vertaalt het ook, behoeven, bij voorb. ik behoeve de boeken, voor, ik heb de boeken nodig), staat met het* Verbum esse *altijd in den* Dativus, *bij voorb.* mihi est opus: *maar, het geen nodig is, staat* a) *zeer dikwijls in den* Nominativus, *bij voorb.* dux & auctor nobis opus est, Cic. ad Div. II, 6 post med.: hujus nobis exempla permulta opus sunt, Cic. Invent. II, 19: sponsae vestem, aurum, atque ancillas opus esse, Terent. Heaut. V, 1, 20: milites opus sunt tibi, Plaut. Capt. I, 2, 61: crepitacula eis opus sunt, Lucret. V, 230: quae opus sunt, Cato R. R. 14: minus multi opus sunt boves, Varr. R. R. I, 18: cochleis parvus cibus opus est, Ib. III, 14: quae ad transitum opus essent, Liv. XXXVII, 18: si quid ipsi a Caesare opus esset, Caes. B. G. I, 34: quid quod opus esset, Cic. ad Div. V, 11: si loquor, quod opus est, Cic. Att. IV, 6. b) *zeer dikwijls in den* Ablativus, *bij voorb.* praesidio opus est, Cic. ad Div. III, 3 in.: auctoritate tua nobis opus est, Cic. ad Div. IX, 15. Cic. Att. XII, 27 post med.: nihil istac opus est arte, Terent. And. I, 1, 5: expedito homine opus est, Cic. Phil. XI, 10 extr.: non armis opus est, non moenibus altis, Lucret. V, 233: nec dictatore opus fore tuip., Liv. VI, 6: nihil opus fuit monitore, Terent. Heaut. I, 1. 119: *alwaar ook op te merken is, dat dikwijls het* Participium Passivi, *in plaats van het* Supinum *in* u *staat, bij voorb.* opus est facto, i. e. *te doen, bij voorb.* quaeritur, quid opus sit facto *voor* fieri, Nep. Eum. 9: prius, quam incipias, consulto (*overlegging*) &, ubi consulueris, mature facto opus est, *voor* consuli, fieri, Sallust. Cat. 1: ita facto & maturato opus est, *voor* fieri & maturari, Liv. I, 58: *dus ook* cur properato opus esset *voor* properari, Cic. Mil. 19 in.: quam quod facto est opus *voor* fieri, Plaut. Amph. I, 3, 7: opus est amica servata i. e. amicam servari, Ovid. Am. II, 19, 1: quinque opus est inventis argenti minis *voor* minas — inveniri, i. e. *moeten verschaft worden*, Plaut. Pseud. II, 4, 42: opus est tibi hac emta, Plaut. Pers. IV, 4, 35, *voor* emere hanc, *gij moet ze koopen. Ook zonder* Casus *der nodige zaak, bij voorb.* si opus esse videbitur, Cic. ad Div. V, 11. c) *dikwijls in den* Infinitivus *of* Accusativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* quid opus est adfirmare? Cic. Att. VII, 8 in.: opus sit, nihil deesse amicis, Cic. Amic. 24 extr.: cf. Ovid. Am. I, 11, 23: hoc fieri & oportet & opus est, Cic. Att. XIII, 25: nihil opus est, exspectare te, Cic. ad Div. XIII, 33: quaecunque molliri opus est, Plin. H. N. XXVIII, 13. d) *ook met* ut *dat, bij voorb.* opus nutrici, ut uterem habeat, Plaut. Truc. V, 11: mihi opus est, ut lavem, Ibid. II, 3, 7: tibi opus est, aegram ut te adsimules, Ibid. II, 6, 19. e) *somtijds in den* Genitivus, *bij voorb.* ad consilium pensandum temporis opus esse, Liv. XXII, 51: quanti argenti opus fuit, Liv. XXIII, 21: hic erit artis opus, Ovid. Art. II, 14, i. e. *is nodig: doch,* opus *kan ook het werk zijn: bij slot komt het op het zelfde uit.* f) *somtijds in den* Accusativus, *bij voorb.* puero opus est cibum, Plaut. Truc. V, 10, *ten zij men uit het vervolg* ut habeat *daar toe wil brengen, het welk misschien onnodig is: verders* quid opus est suppositum puerum? Plaut. Truc. I, 1, 71, *ten zij men* esse *verstaan wil.* Not. *Men vindt ook, hoewel zeldzaam,* opus habere *te nodig hebben, bij voorb.* frugibus opus habent, Colum. IX, 1 post med. 2) *nodig, d. i. goed, nuttig, dienstig, voegzaam, schikkelijk, bij voorb.* quamdiu ei opus fuerit, vixisse, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 med.: si loquor, quod opus est, Cic. Att. IV, 6 in.: non opus est, Terent. Heaut. I, 2, 13. Adelph. IV, 4, 15. Plaut. Men. V, 2, 81: emas, non quod opus est, sed quod necesse est, Cato ap. Senec. Ep. 94 ante med. Not. *Het wordt ook van* necesse est *niet onderscheiden, bij voorb.* si necesse sit, liceat adpellare: sed nihil opus est, Cic. ad Div. II, 4: legem curiatam consuli ferre opus esse, sibi necesse non esse, Cic. ad Div. I, 9 extr. Not. *Velen geloven, dat dit woord niets anders is, dan* opus *het werk.*

OPUSCŬLUM, i, n. i. q. parvum opus, *een werkjen, klein werk, arbeid, als men verkleinend spreekt, bij voorb.* Cic. Acad. IV, 38. Cic. Parad. Prooem. extr. Horat. Ep. I, 19, 35, i. e. *een boekjen, geschrift.*

ORA, ae, f. *Is het uiterste van elke zaak, rand, zoom, kust, einde, grens enz., bij voorb.* poculi, Lucret. IV, 12: gemmae, Plin. H. N. XXXVII, 10 post med.: oras vulneris futura jungit, Cels. V. 26. Sect. 23: regiones, quarum nulla esset ora, nulla extremitas, Cic. Fin. II, 31: per extremam oram Vocontiorum agri, Liv. XXI, 31: Galli oram extremam sylvae circumsedissent, Liv. XXIII, 24: clypei, Virg. Aen. X, 243: Aether, extrema ora, Cic. Nat. D. II, 40: *van daar* mecum ingentes oras evolvite belli (i. e. pugnae) *voor* partes, Virg. Aen. IX, 528, i. e. *waar hij al gevochten heeft: van daar in 't bijzonder* a) *de kust, zeekust, bij voorb.* Italiae, Liv. XXI, 51: oris Italiae maritimis, Cic. Manil. 18: in ultimis oris (Italiae), Ibid.: Graeciae, Cic. ad Div. XII, 5: Asiae, Nep. Alcib. 5: litoris, Virg. Georg. II, 44: amoenitates orarum & litorum, Cic. Nat. D. II, 39. b) *een gewest, hemelstreek, bij voorb.* quas in oras debemt spectare, Plin. H. N. XVII, 2 post med.: quacunque in ora ac parte terrarum, Cic. Nat. D. II, 66: gelida, Horat. Od. I, 26, 3: coelestibus oris, Ovid. Met. IX, 254: cunctis dominabitur oris, Virg. Aen. III, 97: Acheruntis in oras i. e. *onderäardsche wereld*, Lucret. VI, 763: *ook de luchtstreek*, Cic. Tusc. I, 28. c) *het touw of lijn, waar mede een schip aan den oever gebonden wordt, bij voorb.* oram resolvere, Liv. XXII, 19 extr. XXVIII, 36 extr. Quintil. IV, 2. d) *van het licht, bij voorb.* orae luminis *voor* lumen, *zegt* Lucretius *dikwijls, bij voorb.* oras in luminis exit, I, 171: effert in luminis oras, Ibid. 180: cf. I, 23. II, 577: *dus ook* Virgilius, Aen. VII, 660, sub luminis edidit oras, i. e. *in het licht; waar voor hij elders*, Georg. II, 47, *zegt* auras.

ORĂCŬLUM, i, n. 1) *een orakel, d. i. eene plaats, waar de* Heidenen *godlijk antwoord en godlijke uitspraken haalden, hoedanig een te* Delphi *was*, Cic. ad Div. I, 19: Hammonis, Plin. H. N. XII, 23: oraculo egressus, Liv. XXIII, 11 in.: ad Apollinem Pythium atque ad oraculum orbis terrae — spoliandum, Cic. Font. 10 in.: aliquid edere oraculo, Cic. Off. II, 22 Ernest.: oracula reddunt sacras sortes, Ovid. Pont. III, 1, 132: *zoo heeten de eiken te* Dodona oracula prima, Ibid. Am. III, 10, 9: haec ex oraculo Apollinis edita, Cic. in Ep. ad Brut. 2: oracula Phoebi consulere, Ovid. Met. III, 8: *van daar Tropisch, bij voorb.* domus jureconsulti oraculum civitatis, Cic. Or. I, 45. 2) *het godlijk antwoord of uitspraak in dat orakel, orakelspreuk, bij voorb.* oraculum petere, *bij voorb.* a Jove Dodonaeo, Cic. ad Div. I, 34 extr., *of* Delphis, aut ab Hammone, Ibid. 43: poscere, Virg. Aen. III, 456: dare, Cic. Tusc. I, 48, *of* edere, Ibid., *of* fundere, Cic. ad Div. I, 18, i. e. *geven, uitgeven:* deorum jussis atque oraculis aliquid facere, Cic. Rosc. Am. 24: Socrates, qui est omnium sapientissimus oraculo Apollinis judicatus, Cic. Senect. 21: *van daar* a) *elke godlijke voorzeggende uitspraak, voorzegging of voorzeggende ontdekking, bij voorb.* somnii, Cic. ad Div. I, 32: mentes oracula funderent, Cic. ad Div. I, 50: oracula, non ea, quae sortibus aequatis ducuntur, Cic. ad Div. I, 18. b) *Tropisch, orakel of orakel-*

kelfpreuk van merkwaardige gedachten en ftellingen, bij voorb. phyficorum oracula, Cic. Nat. D. I, 24, inde illa reliqua oracula: nequam agricolam effe cet., Plin. H. N. XVIII, 6. Not. oraclum *voor* oraculum, Ovid. Met. I, 321.

ORĀRĬUS, a, um, *van* ora, *de kust betreffende, daar toe behoorende, zich daar mede bezig houdende, kust, bij voorb.* navis, Plin. Epift. X, 26, *is misfchien een kustvaarer, d. i. een fchip, dat alleen langs de kust vaart, of van de ééne kust op de andere vaart, en zich niet ver in zee waagt.*

ORĀTA, ae, f. i. q. aurata, *goudbraasfem, goudforelle: van daar heet een man zoo,* Varr. R. R. III, 3 extr. Colum. VIII, 16 med. *en* Feft.: *zij heet ook* aurata, *zie* Aurata.

ORĀTĬO, ōnis, f. *van* oro *fpreken, bidden,* 1) *aller. wat men fpreekt of fchrijft, alfchoon het flechts eenige woorden zijn, het redenen, fpreken, uitdrukking, of de reden, wanneer het hetzelfde is als redenen, fpreken, de woorden van iemand, bij voorb.* quid vult fibi haec oratio? Terent. Heaut. IV, 1, 2, *wat beduiden deze woorden?* Apud quem faepe haec oratio ufurpata eft, Cic. Tufc. V, 12, i. e. haec verba: Oratio haec me exanimavit, Terent. And. I, 5, 16, *dit gezegde, deze woorden:* Epicurus re tollit, oratione relinquit, deos, Cic. Nat. D. I, 44 extr., i. e. verbis: orationem bonorum imitari, Cic. Quint. 4, *het fpreken, de fpraak enz.:* hominem conciliat homini & ad orationis & ad vitae focietatem, Cic. Off. I, 4: captivorum orationem cum perfugis convenire, Caef. B. C. II, 39: ingreffus in eam orationem, Ibid. I, 2, i. e. *die daar van begon te fpreken:* Timaeus hiftorias oratione Graeca compofuit i. e. *fpraak, taal,* Gell. XI, 1 in.: eorum orationes fino praeterfluere, Cato ap. Plin. H. N. Praefat. extr., i. e. *hun reden, redenen (van mij) berispen:* disfimili oratione funt factae, Terent. And. Prol. 12, i. e. *uitdrukking, woorden:* ut nefcias, utrum res oratione an verba fententiis illuftrentur, Cic. Or. II, 13 med., i. e. *woorden: dus ook* orationis ornatu — detracto, Cic. Or. 75: habere orationem, Nep. Att. 22, i. e. *fpreken (wanneer weinige woorden gebruikt worden):* habere orationem cum aliquo, Terent. Hec. III, 2, 21, *fpreken met iemand: dus ook* cum his haec a me oratio haberi poteft, Cic. Dom. 8 in., i. e. *met (of voor) zulke mannen kan men nog zoo iet fpreken: zoo laat zich verklaaren,* Cic. Mur. 29, haec oratio non habenda eft cum multitudine, *met het gemeen: doch,* coram *war beter, dewijl een ftaatelijk fpreken hier te kennen gegeven wordt: doch, de hier voorgaande plaats,* Cic. Dom. 8 in., *is aan deze plaats gelijkvormig: en zoo zegt* Caefar, B. G. VII, 47, legionis, qua cum (*voor* coram qua) erat concionatus. Not. a) oratio *wordt tegen over enkele woorden gefteld,* Cic. Or. III, 42 in. Cic. Partit. 7 in., *wanneer het meer woorden of uitdrukkingen, d. i. redenkunftige uitdrukking of bewoording is.* b) *bijzonder is het de redenkunftige bewoording, bij voorb.* orationem Latinam efficies pleniorem, Cic. Off. I, 1: *doch, het kan ook enkel uitdrukking, bewoording, vertaald worden, en verfcheiden plaatzen uit het bovenftaande kunnen hier toe gebracht worden.* c) *fpraak, taal, bij voorb.* Graeca, Gell., *zie hier voor:* ut par fis in utriusque orationis facultate, fcil. Graecae & Latinae, Cic. Off. I, 1. Not. oratio *met den Genitivus, voor de* i. e. *ten aanzien of van, bij voorb.* Aetnenfium, Cic. Verr. III, 44 extr.: Siculorum contemnendorum, Cic. Verr. II, 69 med. 2) *het ftaatlijk fpreken, d. i. eene redenvoering, bij voorb. tot het volk, is bekend, bij voorb.* orationem facere, Cic. Or. I, 14, *of* conficere, Nep. Cat. 3: habere, Cic. Planc. 30, *of* recitare, Ibid., *of* dicere, Ibid., *of* agere, Cic. Senect. 6, i. e. *houden: dus ook* longam orationem exprimere, Cic. Rab. Perd. 3, i. e. *eene lange redenvoering houden:* comparare, Ibid., i. e. *zich daar toe bereiden, daar op ftudeeren:* fcribere, Cic. Att. XV, 1 poft med. Quintil. II, 17. Not. orationem habere cum multitudine, Cic. Mur. 29, *voor* coram mult., *doch, zie n.* 1. 3) *ftoffe om te fpreken, waar wij ook fomtijds het fpreken zeggen, bij voorb.* virtuti Pompeji par oratio, Cic. Manil. 11: oratio deëffe nemini poteft, Ibid. 1 extr., *alwaar het ook, woorden, kan zijn: dus ook* Aetnenfium, Cic. Verr. III, 44: praetermitto omnem hanc orationem, Cic. Agr. I, 7: Ea ipfa oratio referatur cet., Cic. Off. II, 32. 4) *het fpreken, d. i. bekwaamheid, om te fpreken, welfprekendheid, bij voorb.* fatis in eo fuit orationis, Cic. Brut. 45: orationem efficies pleniorem, Cic. Off. I, 1, *zie hier voor: dus ook* Martial. V, 29, 6.

ORĀTIUNCŬLA, ae, f. i. q. oratio, *wanneer men verkleinend fpreekt, eene kleine reden of redenvoering,* Cic. Brut. 29 extr. Cic. Nat. D. III, 17. Cic. Att. XIII, 19. XV, 3. Not. *het geen,* Cic. Nat. D. III, 17, oratiuncula *heet, dat heet,* Ibid. 2, oratio.

ORĀTOR, ōris, m. 1) *ieder, die fpreekt of fpreken moet: van daar* a) *een redenaar,* Cic. Or. 21 cet., *is bekend.* Not. ut ait orator, i. e. Cicero, Lactant. I, 9: *alwaar dus* Cicero *eenvouwig* orator *genoemd wordt.* b) *een afgezant (doch, deze kan ook gedeeltelijk zijn naam van verzoeken hebben), is menigvuldig, bij voorb.* Fabricius ad Pyrrhum de captivis miffus orator, Cic. Brut. 14: induciarum oratores feciales, Cic. Leg. II, 9: feciales legatos, quos oratores vocabant, Varr. ap. Non. 12. n. 43: Vejentes pacem petitum oratores Romam mittunt, Liv. I, 15, *en meermaalen, bij voorb.* IX, 43 extr. *en* 45 extr. Virg. Aen. XI, 331. Ovid. Met. XIII, 196. Plaut. Stich. III, 2, 34 *en* 36. 2) *een bidder, verzoeker,* Plaut. Amph. Prol. 34. Ibid. Poen. I, 2, 144. Stich. III, 2, 39.

ORĀTŌRĬE, *redenkunftig, bij voorb.* dicere, Cic. Or. 68.

ORĀTŌRĬUS, a, um, *den redenaar betreffende, daar toe behoorende, redenkunftig, bij voorb.* oratio, Cic. Or. I, 54: ornamenta, Cic. Brut. 75: vis dicendi, Cic. Acad. I, 8: numerus, Quintil. IX, 4 ante med.: geftus, Ibid. XI, 3 poft med.: *van daar* Oratoria, fcil. ars, *Redenkunst,* Quintil. II, 14.

ORĀTRIX, īcis, f. 1) *eene fprekende vrouw, redenaarfter: van daar voor* Rhetorica, Quintil. II, 14, *alwaar ftaat:* Rhetoricen in latinum transferentes tum oratoriam tum oratricem nominaverunt, *alwaar men misfchien* artem *verftaan moet. Aan* Quintilianus *fchijnt deze benaming wat hard.* 2) *eene biddende, bidfter, verzoekfter,* Plaut. Mil. IV, 2, 8.

ORĀTUS, us, m. *het bidden, bij voorb.* oratu tuo fcripfit, Cic. Flacc. 37.

ORBĀTĬO, ōnis, f. 1) *berooving, berooving van kinderen, ouders, en andere geliefde dingen.* 2) *berooving, bij voorb.* paupertas non per pofitionem fed per detractionem dicitur, vel, ut antiqui dixerunt, per orbationem; Graeci dicunt κατά στέρησιν, Senec. Ep. 87 extr.

ORBĀTOR, ōris, m. *beroover, weezenmaker, d. i. die anderen van kinderen, ouders, en andere geliefde perfonen berooft, bij voorb.* Achilles orbator noftri, Ovid. Met. XIII, 500, i. e. qui nos filiis privavit.

ORBICULĀTIM, *cirkelwijze, in cirkels of kringen,* Plin. H. N. XI, 37. Sect. 67.

ORBĬCŬLĀTUS, a, um, *rond gevormd, rond, cirkelrond, kogelrond, bij voorb.* ambitus foliorum, Plin. H. N. XXIV, 15 poft med.: capita caulium orbiculata, Ibid. XXVII, 13: *bijzonder komen dikwijls voor* mala orbiculata, Varr. R. R. I, 59. Colum. V, 10 extr. Plin. H. N. XV, 14 poft med. Celf. II, 24. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 15, i. e. *ronde appelen: doch, dit zijn een bijzonder foort van fmaaklijke en gezonde appelen.*

ORBICŬLUS, i, m. i. q. orbis, *wanneer men verkleinend fpreekt; al wat cirkelrond is, kring, rad enz.: van daar eene in het kloven,* Cato R. R. 3: cf. Vitruv. X, 5: olearius, Cato R. R. 18: dipondiarius, Colum. IV, 30 poft med.: radix concifa in orbiculos fervatur in vino, Plin. H. N. XXV, 13 ante med., i. e. *in fchijffjens gefneden.*

ORBĬCUS, a, um, *cirkelrond, kringvormig,* Varr. ap. Non. 2. n. 614.

ORBIFĬCO, are, *ouderloos of kinderloos maken, van ouders of kinderen berooven,* Acc. ap. Non. 2. n. 852.

ORBILE, is, n. *de velgen, d. i. de omtrek of uiterfte cirkel van een rad, dat met ijzer beflagen wordt,* Varr. R. R. III, 5, 15: *is waarfchijnlijk eigenlijk een* Adjectivum orbilis, e, *den kring of het rad betreffende, daar toe behoorende enz., wanneer er misfchien* aliquid *of een voegzaam* Subftantivum *bij te verftaan is.*

ORBIS, is, m. 1) *alles, wat cirkelrond is, krans, cirkel, ronding, bij voorb.* in orbem torquere, Cic. Univ. 7: iter in orbem curvat eundem, Ovid. Met. II, 715, *in denzelfden kring, vliegt altijd in eenen kring rond: dus ook* equitavit in orbem, Ibid. XII, 468, i. e. *rondom, in eenen kring:* orbem ducere, *eenen kring maken,* Senec. Nat. Quaeft. VII, 23: *dus ook* efficere, *bij voorb.* cornua (lunae) efficerent orbem, Ovid. Met. VII, 180, *maakten eenen kring, d. i. de maan was vol:* novem orbibus vel potius globis connexa funt omnia, Cic. Somn. Scip. 4: orbis laneus i. e. vitta lanea, Prop. IV, 6, 6: Lacedaemonium pytifmate lubricat orbem i. e. triclinium, Juvenal. XI, 173: *dus ook van een' ring,* digitum jufto orbe terit annulus, Ovid. Am. II, 15, 6, i. e. *hij past juist aan den vinger:* orbis menfae, *een rond tafelblad,* Ibid. Her. XVII, 87: genuum, i. e. *kniefchijf,* Ibid. Met. VIII, 808: orbis rotae, Ibid. in Ibin 176: *dus ook* orbes rotarum, Plin. H. N. VIII, 16 poft med.: in orbem confiftere, Caef. B. G. V, 33, *in eenen kring treden, een kring flaan of maken:* orbem colligere, Liv. II, 50, *een kring fluiten: dus ook* orbem volvere, Liv. IV, 28. XXII, 29, i. e. *maken of fluiten:* in orbem fe tutari, Liv. IV, 39, i. e. *in een' kring, na een' gefloten kring:* dos omnis candore, orbe, Plin. H. N. IX, 35, i. e. *rondheid, ronding:* luna implet orbem, *wordt vol,* Ovid.

Ovid. Met. XI, 453: *van daar alles, wat cirkelrond of kogelrondis, of zoo schijnt, en daar voor gehouden wordt, of zich zoo beweegt, bij voorb.* a) orbis signifer, Cic. Nat. D. II, 20. *Dierenkring aan den Hemel:* orbes finientes, Cic. ad Div. II, 44, *de gezicht-einder, Horizon:* orbis lacteus, *de melkweg*, Cic. Somn. Scip. 3. b) *eene schijf*. Ovid. In Ibin 588: *dus ook de zonneschijf*, Virg. Georg. I, 459: *dus ook van de maan. bij voorb.* implere orbem, *wanneer zij vol is. zie hier voor.* c) *weegschaal*, Tibull. IV, 1, 44. d) *eene ronde tafel*, Martial. II, 43, 10. IX, 60, 7: *eigenlijk is het het tafelblad: van daar behoort* orbis mensae, Ovid. Her. XVII, 87, *ook hier.* e) *een spiegel*, Martial. III, 18, 5. f) *schild*, Petron. 98. Valer. Flacc. VI, 345. Virg. Aen. X, 783. g) *rad*, Virg. Georg. III, 361. h) *de holligheid der oogen. bij voorb.* inanem luminis orbem (Polyphemi), Ovid. Met. XIV, 200: *dus ook* vacuos orbes, Stat. Theb. I, 53. (*van* Oedipus): *ook de oogen zelve*, Ovid. Am. I, 18, 16. Valer. Flacc. IV, 235. VI, 246: *daar voor staat* oculorum orbes, Virg. Aen. XII, 670. i) *de kring of kronkeling, die eene slang maakt*, Virg. Aen. II, 204. k) *de wereld of aarde*, Ovid. Met. VIII, 98. Ibid. Fast. I, 85: *daar voor staat ook* orbis terrarum, *aardkloot*, Cic. Verr. IV, 48. Cic. Agr. II, 13. Ovid. Met. II, 7: *of* orbis terrae, *bij voorb.* orbis terrae judicio, Cic. ad Div. V, 7 extr.: ager Campanus orbis terrae pulcherrimus, Cic. Agr. II, 28. *Ook een land of deel der aarde, bij voorb.* orbis Eous, Ovid. Fast. III, 466, i. e. *Oosterland:* orbis Assyrius, Juvenal. II, 108: In nostro orbe proxime laudatur Syriacum cet., Plin. H. N. XII, 12: orbis Scythicus, Ovid. Trist. III, 12, 51: Crete, quae meus est orbis, *zegt* Minos, *Koning van* Kreta, Ibid. Met. VIII, 100. *Ook Tropisch, bij voorb.* orbis in republica est conversus, Cic. Att. II, 9, *de wereld is omgedraaid, d. i. de gesteldheid, de toestand, inrichting van zaken.* 2) *Tropisch, kring, cirkel, d. i.* a) *het geen aan een kring of cirkel gelijkvormig is, bij voorb.* orationis, Cic. Or. III, 71, *of* verborum, Ib. 44 *en* 51, *eigenlijk kring van woorden, d. i. periode:* orbis saltatorius, Cic. Pis. 10, *rondendans.* b) *het geen, als 't ware, in eenen kring rond loopt, d. i. op zekere tijden weder van vooren af begint of geschiedt, bij voorb. de omloop des jaars, het jaar:* triginta magnos orbes explebit, Virg. Aen. I, 269 (273), i. e. *jaaren:* cf. V, 46: insigne regium in orbem iret, Liv. III, 36, i. e. *naar de rei rond ging, van den eersten tot den laatsten, en dan weder van vooren af begon: dus ook* imperium per omnes in orbem ibat, Liv. I, 17, *ging bij de rei rond: dus ook* cum in sex partes divisus exercitus senis horis in orbem succederet proelio, Liv. VI, 4 extr., i. e. *alle zes uuren op zijn beurt vocht: met vechten alle zes uuren verwisselde:* Ecce, ut idem in singulos annos orbis volveretur, Liv. III, 10, i. e. *dat jaarlijks dezelfde zaak gedaan werdt.* Not. Ablat. orbi *voor* orbe, Lucret. V, 76, *en* Cic. ap. Charis. 1, *en* Cic. Arat. 273.

ORBĬTA, ae, f. *het wagenspoor, d. i. het insnijden van het rad in den grond, bij voorb.* orbita impressa, Cic. Att. II, 21: orbitam si transiero (mures), Plin. H. N. VIII, 58: ex thentarum orbitis praedari, Cic. Verr. III, 3: *van daar* juvat ire, qua nulla priorum (poëtarum) Castaliam molli devertitur orbita clivo, Virg. Georg. III, 293. (*Tropisch*) *Ik zal eene tot hier toe onbetreden baan betreden, d. i. iets bezingen, dat nog niet bezongen is: van daar Tropisch,* 1) *de insnede van een band*, Plin. H. N. XVII, 23 post med. 2) *eene baan, bij voorb.* lunae, Sever. in Aetna 230, i. e. *baan of loop: van daar Tropisch, spoor, bij voorb.* culpae, Juvenal. XIV, 37, i. e. *voorbeeld:* neque id ab orbita matrum familias instituti, Varr. ap. Non. 14. n. 37: cf. *hier voor*, Virg. Georg. III, 293.

ORBĬTAS, atis, f. *berooving van kinderen of ouderen, bij voorb.* bonum liberi, misera orbitas, Cic. Fin. V, 28: se populum Roman. tutorem instituere filiorum orbitati, Cic. Or. I, 53: Tricipitini, Liv. I, 59: *ook de berooving van Echtgenoot*, Justin. II, 4: *van daar Tropisch, berooving van persoonen of zaken, die ons waard zijn, bij voorb.* orbitas reipublicae virorum talium, Cic. ad Div. X, 3 post med., i. e. *verlies, dat de Staat aan mannen lijdt, alwaar men de dubbele* Genitivus *moet opmerken, waar van de eene den persoon, die het verlies lijdt, en de ander den persoon, dien men mist, uitdrukt:* velut orbitatis metu icta (plebs), Liv. I, 16: luminis, Plin. H. N. VII, 37: tecti, Plin. H. N. XXXV, 3 extr.

ORBITŪDO, inis, f. i. q. orbitas, Acc. ap. Non. 2. n. 599. Turpil. & Pacuv. Ibid.

ORBO, avi, atum, are, 1) *van ouders of kinderen berooven, bij voorb.* filio orbatus, Cic. Off. I, 10: mater orbata filio, Cic. Cluent. 15: *ook* Absolute, *bij voorb.* orbatura patres aliquando fulmina ponat, Ovid. Met. II, 391. 2) *in 't gemeen, berooven van eene waarde zaak, bij voorb.* aliquem sensibus, Cic. Acad. I, 23: cum orbabas Italiam juventute, Cic. Pis. 24: paene equitatu orbavit Alexandrum, Plin. H. N. XII, 8: patria multis claris viris orbata, Cic. ad Div. IV, 9 extr.: omni spe salutis orbatus, Ibid. VI, 6: forum voce erudita spoliatum atque orbatum, Cic. Brut. 2: orbata fratre, Senec. Octav. 103.

ORBUS, a, um, 1) *van ouderen of kinderen beroofd, ouderloos, kinderloos, wees, bij voorb.* senex orbus, Cic. Parad. V, 2, i. e. *kinderloos:* filii mei orbi non erunt, Cic. Q. Fr. I, 3 extr., *ouderloos, wees:* pauper, quam divite; patre, quam orbo, Quintil. VII, 4 med.: a totidem natis orba sit, aque viro, Ovid. Her. VI, 156: orba tigride pejor, Juvenal. VI, 269: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* Memnonis orba mei venio, *van mijnen zoon* Memnon *beroofd*, Ovid. Met. XIII, 59: *van daar* Substantive, orbus, orba, *wees, weeskind, bij voorb.* praeter orbos orbasque, Liv. III, 3: Ut orbae, qui sunt proximi, iis nubant, Terent. Phorm. I, 2, 75. 2) *Tropisch*, a) *wees, d. i. als 't ware, wees, bij voorb.* respublica, Cic. Red. Quir. 5: neve plebem orbam tribunis relinquunto, Cic. Leg. III, 3 extr. e Legg. XII Tabb.: usque eo orba fuit ab optimatibus illa concio, Cic. Flacc. 23: volumina (*boeken*) orba parente suo, Ovid. Trist. I, 6, 35, *als 't ware, weezen:* Sulpicius (morte sua) legationem orbam & debilitatam reliquit, Cic. Phil. IX, 1, scil. *omdat hij de wijste onder de gezanten was.* b) *kinderloos, Tropisch, bij voorb.* palmes orbus, Colum. IV, 27, i. e. *geene botten of knoppen hebbende.* c) *van eenen Echtgenoot beroofd, bij voorb.* cubile, Catull. LXVI, 21. d) *beroofd, bij voorb.* rebus omnibus, Cic. ad Div. IV, 13 post med.: fratribus, Ovid. Her. III, 93: mare portubus orbum, Ibid. Trist. III, 2, 11: regio orba animantibus, Ibid. Met. I, 72: nox venit orba malis, Ibid. Pont. I, 2, 44: epistola orba numeris, Ibid. IV, 2, 5: lintea orba ventis, Ibid. Met. XIII, 195: verba orba viribus, Ibid. Her. XXI, 142: forum orbum litibus, Horat. Od. IV, 2, 43: concio orba ab optimatibus, Cic., *zie hier voor:* exigere senectam orbam luminibus, Plin. H. N. VII, 43 extr.: fide, Ovid. Am. II, 2, 42: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* auxilii, Plaut. Rud. II, 3, 19: luminis, Ovid. Met. III, 518. XIV, 189: pedum, Lucret. V, 838: gubernacli, Sil. XIV, 48: orbus visus (i. e. oculorum), Ibid. XIII, 726.

ORCA, ae, f. *eene soort van walvisschen, misschien noordkaper*, Plin. H. N. IX, 6: *van daar wegens eenige gelijkheid.* 1) *een groot vat met een wijden buik, bij voorb. voor wijn, haring enz., eene ton*, Varr. R. R. I, 13 extr. Colum. XII, 25. Horat. Sat. II, 4, 66. Pers. III, 76. Plin. H. N. XV, 19 post med. 2) *misschien de trechter in het dobbelspel, daar de dobbelsteenen door geworpen werden, werpetrechter*, Pers. III, 50. Pompon. ap. Priscian. 9.

ORCHAS, ădis, *zie* Orchis.

ORCHESTRA, ae, f. (ὀρχήστρα *van* ὀρχεῖσθαι i. e. saltare), 1) *bij de Grieken de plaats van het Theâter, waar van het Choor gedanst werdt.* 2) *in Rome de zitplaats van den Senaat*, Vitruv. V, 6. Sueton. Caes. 39 *en* 76. Ibid. Aug. 35. Ibid. Claudian. 66: *van daar de Senaat zelve*, Juvenal. III, 178.

ORCHIS, is, 1) *eene soort van olijven, goed om te eten*, Colum. V, 8, 4. Ibid. de Arbor. XVII, 3. Pallad. Februar. XVIII, 4: *ook heet zij* Orchita, Colum. XII, 47. §. 2, 7 *en* 9. XII, 48 in.: *ook* Orchites, ae, Plin. H. N. XV, 3 med.: *ook* Orchas, adis, Virg. Georg. II, 86 Ed. Heyn., *alwaar voor* Orchades *andere uitgaven* Orchites *hebben. Ook staat de* Accusat. Plur. oleas orchites, Cato R. R. 7, *welke woorden* Varro, R. R. I, 60, *herhaalt. Dit is misschien van* Orchis, itis, *te weten, dat* Orchis *zoo wel is als* itis (*met eene korte* Paenult.) *zou hebben, het welk gaan kan; ten zij men eenen nieuwen* Nominativus, Orchitis, is, *wil maken. Ook staat de* Accusat. Orchitem, Cato R. R. 6, *het welk juist van* Orchis, itis, *zijn kan: maar ook van* Orchites, ae, *dewijl de woorden der eerste* Declinatie *in* es *dikwijls* en *en* em *te gelijk hebben. Doch, ook kan de* Nominativus Orchitis (*met eene lange* Paenult.) *zijn. Dus ook* orchites ubi nigrae erunt cet., Cato R. R. 7. 2) *zeker kruid*, Plin. H. N. XXVI, 10.

ORCHITA, ORCHITIS, *zie* Orchis.

ORCINIĀNUS, a, um, i. q. Orcinus, *bij voorb.* sponda, Martial. X, 5, 9, i. e. *lijkbaar.*

ORCINUS *of* ORCIVUS, a, um, *het rijk der dooden betreffende, bij voorb.* thesaurus, Naev. ap. Gell. I, 24, i. e. *rijk der dooden, d. i. de onderaardsche wereld:* liberti orcini, Pandect. XXXIII, 4, 1, *en* Leg. 8, 22. XXVIII, 5, 8. Justinian. Institut. II, 24, i. e. *die bij Testament vrijgelaten werden, gevolglijk hunne vrijheid eerst door den dood van hunnen heer verkrijgen: van daar waarschijnlijk* senatores orcini, Sueton. Aug. 35, i. e. *die na* Caesars *dood, als 't ware, volgends* Caesars *Testament, in den Raad, door het aanprijzen van* Antonius *enz., inslopen.*

OR-

ORCŬLA, ae, f. i. e. parva orca, *een tonnetjen, kinnetjen*, Cato R. R. 117: *ook* Var. Auct. de limit. p. 253. Goes.

ORCUS, i, m. 1) *onderäardsche wereld, rijk der dooden, bij voorb.* qui ab orco mortuum me reducem in lucem feceris, Terent. Hec. V, 4, 12: primis in faucibus orci, Virg. Aen. VI, 273: Minos sedet arbiter orci, Prop. III, 19 (18), 27: ad orcum mittere, Hor. Od. III, 27, 50, *of* demittere orco, Virg. Aen. II, 398, *naar de onderäardsche wereld zenden, dooden:* orco se eos mactare, Liv. IX, 40, *hen aan de onderäardsche wereld, of aan* Pluto, *d. i. aan den dood offeren.* 2) *de God van dit Rijk, andere* Pluto *genoemd*, Cic. Verr. IV, 50. Plaut. Most. II, 2, 68. Ibid. Poen. I, 2, 131: pallidus, Virg. Georg. I, 277, *dewijl in de onderäardsche wereld alles bleek is, gevolglijk ook* Pluto, *of omdat de dood alles bleek maakt:* eos se Orco mactare dictitans, Liv. IX, 40, *zie hier voor:* postquam nos auferet Orcus, Petron. 34, i. e. Pluto *of de dood:* si metit Orcus grandia cum parvis, non exorabilis suro, Hor. Ep. II, 2, 178, i. e. Pluto *of de dood:* opes Orci, Ovid. Met. XIV, 116: *van daar, voor de dood, bij voorb.* orcum morari, Horat. Od. III, 27, 50, i. e. *niet sterven:* adcibant vocibus orcum, Lucret. V, 994: si metit orcus grandia cet., Horat., *zie hier voor:* ad orcum mittere *of* orco demittere, *zie hier voor.* Not. a) in familia Orci numeratus, Apul. Met. III ante med. p. 133, 26 Elm., *van iemand, die sterven moest, d. i. reeds onder het getal der dooden behoorende, aan de poort des doods zich bevindende, zoo goed, als dood.* b) cum Orco rationem habere, Varr. R. R. I, 4, 3, *of* ponere, Colum. I, 3, 2, *met* Pluto *of de dood rekening houden, d. i. zich op eene ongezonde, pestilentiäle plaats bevinden, een landgoed bearbeiden, dat ongezond is.*

ORDEUM, *gerst, met de daar van afstammende woorden*, Ordeaceus cet., *zie* Hordeum, Hordeaceus cet.

ORDIA PRIMA *voor* Primordia, Lucret. IV, 32.

ORDĬNARĬUS, a, um, 1) *ordenlijk, d. i. overëenkomstig orde en gewoonte, of naar de gewone orde gemaakt, en ingericht, bij voorb.* consilium, Liv. XXVII, 48, i. e. *gewoonlijk:* consules, Liv. XLI, 18 extr., i. e. *op de gewone wijze gemaakt; dus ook* consulatus, Suet. Galb. 6: jus, Ibid. Claud. 15: fuit enim ordinarium, ante de judiciis — loqui, Pandect. XXXVIII, 6, 1 in.: philosophia non est res subcisiva: ordinaria est, domina est, Senec. Ep. 53 post med., i. e. *moet steeds beöefend worden:* adparatus, Suet. Cal. 26: pugiles, Ibid. Aug. 45: gladiator, Senec. Ep. 7: silex, Vitruv. II, 8, i. e. *gewone steen, gemeene steen:* vites, Colum. III, 16, *ordenlijke, d. i. reeds daar te vinden, of ook in behoorlijke orde staande, zie* n. 3: *dus ook* femina, Ibid. 13: servus ordinarius *de gewone, d. i. die zekere bestemming, verrichting heeft*, Pandect. XIV, 4, 15: *dus ook* dispensator, Suet. Galb. 12: milites, Vopisc. de Bonoso 14, i. e. pedites. 2) *ordenlijk, d. i. behoorlijk, of behoorlijk gesteld, in zekeren uitmuntenden rang te vinden, uitmuntend, bij voorb.* oleum, Colum. XII, 50 extr., i. e. *ordenlijke olie, d. i. goede olie, die van goede olijven en niet van afgevallenen gemaakt is:* ordinaria oratio, Senec. Ep. 39, *alwaar* breviarium *er tegen over gesteld wordt, d. i. eene ordenlijke samenhangende, lange redevoering:* philosophis non est res subcisiva; ordinaria est, Senec., *zie hier voor, d. i. uitmuntende:* unicuique nostrum paedagogum dari deum, non quidem ordinarium, sed hunc inferioris notae, ex eorum numero, quos Ovidius ait de plebe deos, Senec. Ep. 110. 3) *in behoorlijke rei en orde staande, bij voorb.* vites, Colum., *doch zie* n. 1. 4) *bij de rei voortgaande, ordenlijk, in eene gestadige orde voortgaande, bij voorb.* oratio, Senec., *zie hier voor:* philosophia non est res subcisiva; ordinaria est, Senec., *zie hier voor.*

ORDĬNATE, *ordenlijk*, Auct. ad Her. IV, 56 extr.

ORDĬNĀTIM, 1) *naar de orde, d. i. bij de rei af, bij voorb.* petere honores, Sulpic. in Cic. Epist. ad Div. IV, 5. 2) *naar orde of bij gelederen, bij voorb. zoo als een leger marcheert*, Brut. in Cic. Epist. ad Div. XI, 13. 3) *ordenlijk, d. i. behoorlijk, naar orde*, Caes. B. C. II, 10.

ORDĬNĀTĬO, ōnis, f. 1) *het ordenen, schikken, de ordenlijke inrichting eener zaak, regulering, ordening, bij voorb.* comitiorum, Vellej. II, 124: anni, Sueton. Aug. 31: vitae, Plin. Ep. IX: 28: *dus ook bij een gebouw*, Vitruv. I, 2: *bij den wijnbouw, bij voorb.* ordinatio instituta conservetur, Colum. XII, 3, 10: vitium per fissuram insitarum, Ibid. IV, 29, 12: *van daar van de Regering van eene* Provintie, *bij voorb.* Plin. Ep. VIII, 24. §. 7: *dus ook* spoponderunt ei ordinationem Orientis, Suet. Ner. 40 Ed. Graev., *alwaar* Casaubonus dominationem *leest, doch het welk* J. F. Gronovius *afkeurt; doch de* Ed. Ernest. *heeft* dominationem. 2) *Schikking, ordinantie, bij voorb. Keizerlijke*, Nerva in Plin. Epist. X, 66: *bijzonder ten aanzien der* Provintiën, *regulering derzelven*, Sueton. Domit. 4. 3) i. q. ordo, *orde, bij voorb.* mundus est ornata ordinatio, Apul. de mundo post init. p. 57, 9 Elm.: *ook orde, rei of beurte, bij voorb.* dispositis ordinationibus decoros ambitus inerrabant, Ibid. Met. X post med. p. 253, 18 Elm.

ORDĬNĀTOR, ōris, m. *die iet ordenlijk inricht, regelt, bij voorb.* litis, Senec. Ep. 109 post med. i. e. *inleider, regelaar:* rerum, Apul. Doct. Plat. 1 p. 7, 3 Elm.

ORDĬNO, avi, atum, are, 1) *ordenen, d. i. in orde of reiën stellen, of brengen, rangschikken, bij voorb.* agmina, Horat. Epod. XVII, 9: copias, Nep. Iphic. 2: aciem, Justin. XI, 9: partes orationis, Cic. Invent. I, 14: bibliothecas, Suet. Gramm. 21: vineta, Colum. IV, 17: magistratus aliter ordinare, Liv. II, 21, i. e. *rangschikken, ordenen, in eene andere orde aanhalen: dus ook* milites, Liv. XXIX, 1, *in hunne benden of* Compagnien (ordines) *verdeelen.* 2) *ordenen, d. i. in behoorlijke orde brengen, regelen, behoorlijk en ordenlijk inrichten, bij voorb.* disciplinam, Liv. XXIV, 48: magistratus, Liv., *zie hier voor:* litem, Cic. Or. II, 10 extr.: horologium, Plin. H. N. VII, 60: locum vitibus per fenos pedites, Colum. V, 3 post med.: vineam paribus intervallis i. e. *afdeelen*, Ibid. III, 13: desideria militum, Suet. Aug. 17: equestrem militiam, Ibid. Claud. 25: res suas, Senec. Ep. 9 post med.: testamentum ordinare i. e. *maken*, Senec. Benef. IV, 1. Pandect. V, 2 leg. 2 en 5: cursus ordinatos definiunt, Cic. Nat. D. II, 40, i. e. *ordenlijke:* statum civitatum, Plin. Epist. VIII, 24: provinciam i. e. *regeeren*, Suet. Galb. 7: *dus ook ordenen, d. i. in schriften ordenlijk beschrijven, bij voorb.* res publicas, Horat. Od. II, 1, 10. 3) *schikken, verördenen, orde stellen, regelen, bij voorb.* magistratus, Sueton. Caes. 76, i. e. *ordenen hoe de ambten bij de rei af, dezen en genen ten deel zullen worden:* praefecturas & ducatus ordinare, Justin. XXX, 2, i. e. *regelen, begeven: van daar* aliquem, Sueton. Vesp. 23, i. e. *tot een ambt verördenen.*

ORDĬOR, orsus sum, 4. 1) *aanvangen, d. i. een aanvang maken, bij voorb.* telas, Plin. H. N. XI, 24: causam, Cic. Leg. I, 7: sermonem, Cic. Or. I, 21 extr.: initium vitae alterius, Cic. Att. IV, 1 extr.: res reliquas, Cic. ad Div. V, 12: *ook zonder* Casus, *bij voorb.* ab initio est ordiendum, Nep. Them. 1: paulo altius de re, Cic. Verr. III, 47. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* disputare, Cic. Brut. 6: loqui, Virg. Aen. V, 125: *ook aanvangen, beginnen, ondernemen, iet op zich nemen, bij voorb.* furorem, Virg. Aen. VII, 386: nefas, Val. Fl. II, 209: sed satis de hoc; reliquos ordiamur, Nep. Alcib. 11, i. e. *verhalen, beschrijven.* 2) *aanvangen, d. i. beginnen, bij voorb.* unde est orsa oratio, Cic. Marc. 11, *ten zij men het* passive *moet verstaan: dus ook* sed magis (pinguescunt) tridui inedia saginatione orsa, Plin. H. N. VIII, 51 ante med.: cum ex depressiore loco fuerint orsa fundamenta, Colum. I, 5 extr., *alwaar het overäl* passive *staan kan:* tormina ab atra bile orsa mortifera sunt, Cels. II, 8 post med. 3) *beginnen te spreken, bij voorb.* sic orsus, Virg. Aen. I, 325 (329). II, 2: *doch het kan ook heeten, spreken.* 4) *spreken, bij voorb.* sic Jupiter orsus, Virg. Aen. IX, 656. XII, 806. *Het* Particip. Orsus, a, um, *staat ook* passive, *ten minsten heet* orsa *het begin, het ondernemen, het beginnen, bij voorb.* operis, Liv. praef. extr.: nostra orsa juves, Val. F. I, 21: tu precor orsa regas, Ibid. V, 196: nulli vatum debebimus orsa, Manil. II, 57: orsa Menandri i. e. carmina, Stat. Sylv. I, 1, 114: *dus ook* orsa Menandri evolvenda tibi, Auson. Idyll. IV, 46, i. e. *gedichten: en* orsa *voor* dicta *of* verba, Virg. Aen. VII, 435: in melius tua orsa reflectas, Ibid. X, 632: talia tulit orsa tyranno, Val. Fl. V, 472: *van daar* orsa est, Cic. (*zie* n. 2.), *wel* passive *kon verstaan worden.* Not. *velen gelooven, dat dit* Verbum *eigenlijk van weeven gebruikt wordt, aanslaan* (cf. Exordior, Exordium): *of ook van spinnen, bij voorb.* Lachesis plena orditur manu, Senec. apocoloc. ante med. i. e. *begon te spinnen, legde een nieuw rokken aan, of spon met eene rijklijke hand.* Not. ordibor *voor* ordiar, Acc. ap. Non. 1. n. 183.

ORDO, inis, m. I) *eike rei of orde, wanneer dit hetzelfde is als rei, bij voorb. van huizen, steenen, boomen enz., bij voorb.* olivarum, Cic. Caecin. 8: *dus ook* oleae directo ordine definiunt extremam partem fundi, Ibid.: alius ordo adjicitur, Caes. B. G. VII, 23, i. e. *eene andere rei van balken:* caespitum, Ibid. V, 51: ordines (arborum) directos in quincuncem, Cic. Senect. 17: indulge ordinibus (vitium), Virg. Georg. II, 276: fatum adpello ordinem seriemque causarum, Cic. Div. I,

55:

35: ordines temporum explicare, Cic. Brut. 4: fatorum, Virg. Aen. V, 507: rerum, Ibid. VII, 44. Cic. Harusp. 9: van daar ex ordine bij de rei, volgends orde, bij voorb. collocare, Auct. ad Her. III, 18: habere locos, Ibid. 17: sententiam dicere, Cic. Verr. IV, 64: daar voor staat ook ordine, bij voorb. remenarrare, Terent. Ad. III, 2, 53: interrogare, Cic. Partit. 1: vites ponere, Virg. Ecl. I, 74: of in ordinem, bij voorb. tabulas conficere, Cic. Rosc. Com. 2, of in ordine, bij voorb. referre, Virg. Ecl. VII, 20, of per ordinem, bij voorb. intrarunt cubiculum, Quintil. IV, 2 post med.: ook heet ordine behoorlijk, Cic. Quint. 7. Verr. III, 84: ook heet ex ordine, Virg. Georg. IV, 507, naar de rei af, d. i. in ééns weg: ook zoo voort, d. i. en zo verder, hier op, gevolglijk, Virg. Aen. V, 773. VII, 139: van daar extra ordinem, buiten de rei of orde, op eene ongewone wijze, ongewoon, bij voorb. alicui provinciam decernere, Cic. Provinc. 8: alicui bellum committere, Cic. Dom. 8: crimina probare, Pandect. XLVIII, 1, 8: van daar heet het ook ongewoon, d. i. ongemeen, bij voorb. spem, quam extra ordinem de te habemus, Cic. ad Div. VI, 5: ook buitengewoon, d. i. toevalliger wijze, bij voorb. in quo notentur, quae scribentibus solent extra ordinem occurrere, Quintil. X, 3 extr.: ook heet het, op eene ongewone wijze, d. i. tegen alle orde, bij voorb. de wet, Cic. Cluent. 31: van daar komt waarschijnlijk in ordinem cogere aliquem, verootmoedigen, vernederen, bepalen, beteugelen, bij voorb. decemviri querentes se in ordinem cogi, Liv. III, 51 extr.: nimium in ordinem se ipsum cogere, Ibid. 35, i. e. dat hij zich te zeer vernederde: huic rogationi, qua se in ordinem cogi videbat, obsistere, Liv. VI, 38 extr.: consul tribunis: nonne videtis, inquit, vos in ordinem coactos esse, Liv. XXV, 3 extr.: Postumium concilium plebis sustulisse, tribunos in ordinem coegisse cet., Ibid. 4 in.: tribunus questus, in ordinem se coactum, Liv. XLII, 16: tribunatum esse sacrosanctam potestatem, & quam in ordinem cogi a nullo deceat, Plin. Ep. I, 23: Helvidio non ante succensuit, quam altercationibus insolentissimis paene in ordinem redactus, Suet. Vesp. 15: eigenlijk, misschien iemand in zijne rei of gelid, daar hij uit wilde gaan, wederbrengen: misschien is het ook van den krijgsdienst ontleend, iemand degradeeren, d. i. iemand, die Hopman geweest is, weder in 't gelid plaatzen: in ordinem redigere i. q. in ordinem cogere, Liv. ap. Prisc. 8: paene in ordinem redactus, Sueton. Vesp. 15: Grammatici auctores alios in ordinem redegerint, Quintil. I, 4, 3, i. e. vernederen: ook heet het, in orde brengen, ordenen, Auct. ad Her. III, 9 in.: van daar Tropisch, gulam, Plin. Ep. II, 8: auctores, i. e. in hunnen waaren rang stellen, gevolglijk, vernederen, Quintil., zie hier voor: van daar is ordo 1) rei, bank of zitplaats, bij voorb. roeibank, Virg. Aen. V, 119. Plin. H. N. VII, 56 extr.: van daar in quatuordecim ordinibus sedere, Cic. Phil. II, 18. Sueton. Aug. 14, op de veertien reiën banken zitten, d. i. een Ridder zijn; want derzelver zitplaatzen op het Theater heetten quatuordecim ordines veertien reiën. 2) een rei Soldaten in slagördening, d. i. een gelid, bij voorb. ordines explicare, Liv. II, 46. verbreeden, uitbreiden: introire, Ibid.: turbare, Liv. II, 59, of conturbare, Sallust. Jug. 50 (51): perrumpere, Liv. III, 61: multiplicare, Liv. II, 50: observare, Sallust. Jug. 51 (55): restituere, Ibid.: sine signis, sine ordinibus, equites pedites permixti, Ibid. 97 (102). en dewijl waarschijnlijk elk gelid eene bende of Kompagnie uitmaakte, d. i. eene manipulus of liever halve manipulus, te weten, zoo veel als een Hopman kommandeerde, van daar is het een bende, Kompagnie: van daar ordinem ducere, Liv. III, 44. Caes. B. C. I, 13, eene Compagnie kommandeeren, d. i. Hopman zijn: ordines duxisse a) van iemand, die meermaalen Hopman geweest is, Liv. II, 23: want bij de Romeinen waren er alleen Soldaten in oorlogstijd: gevolglijk als de oorlog gedaan was, verloor de Hopman zijne Kompagnie: maar hij kreeg ze bij een' nieuwen oorlog weder of eene andere. b) van meer, Cic. Phil. I, 8: en ordinum ductores, Liv., zijn hoofdlieden. Ook is ordo de hopmansplaats, bij voorb. qui primis ordinibus adpropinquabant, Caes. B. G. V, 44: ordinem hastatum decimum adsignare alicui, Liv. XXXII, 31, i. e. de tiende hopmansplaats bij de Hastati: dus ook ducere ordinem, Hopman zijn, zie hier voor: ducere ordinem honestum, Liv. III, 44, i. e. één van de aanzienlijkste hoofdlieden zijn: ordinem adcipere, Inscript. ap. Grut. p. 391 n. 4: inferior superior, Caes. B. G. VI, 40. ja door het spraakgebruik heet ordo vervolgens de Hopman zelve, bij voorb. ordo hastatus decimus, Liv., i. e. de tiende Hopman bij de Hastati: ordines primi, Caes. B. G. V, 30. VI, 6. Liv. XXX, 4 in., i. e. de hoofdlieden van de eerste Kompagniën (te weten der Hastati, Principes, Triarii; als welke in tien zulke Ordines of Centuriae schijnen verdeeld geweest te zijn: zoodat dus ordo het dertigste of zestigste deel van een Legioen geweest is). 3) rei, Tropisch, d. i. de stand, die de menschen van elkander onderscheidt, klasse, verdeeling: gelijk er dan a) drie hoofdstanden ten tijde van Cicero waren, ordo senatorius, equester en plebejus i. e. Raad, Ridders en volksstand, of Raadsheeren, Ridders en volk: alwaar echter somtijds de laatste niet gerekend wordt, bij voorb. Sueton. Aug. 15: van daar amplissimus ordo, Cic. Coel. 2, of senatorius, Cic. Cluent. 37, i. e. de Senaat, welke ook dikwijls bloottelijk ordo heet, wanneer de duidelijkheid het veroorlooft, bij voorb. hic ordo, Cic. Cat. I, 8: tribunus plebis & Patres (i. e. Senatum); aut hunc ordinem (i. e. Patres), aut illum magistratum (tribunatum) tollendum esse, Liv. IV, 2 post med.: consules ad senatum referunt, consensuque ordinis (i. e. senatus) fides indici data, Liv. VIII, 18. In dit geval, wanneer er van den Senaat gesproken wordt, vertaalt men niet duidlijk stand, maar beter Collegie of Senaat: ordo equester, Cic. Dom. 28. Not. In oude tijden telde men maar twee, Raads- en volksstand: eerst ten tijde der Gracchen, toen de Ridders richters werden, begonnen zij zich van den volksstand allengs los te maken, en meer aanzien te verkrijgen, tot zij eindelijk onder Cicero ook eene bijzondere zitplaats in de Schouwspelen (quatuordecim ordines) bekwamen. b) in 't gemeen, stand, klasse, afdeeling, rang, bij voorb. publicanorum, Cic. ad Div. XIII, 9: libertinorum, Cic. Verr. I, 47 extr.: scribarum, Cic. Verr. III, 79: aratorum, pecuariorum, mercatorum, Ibid. IV, 6: homo ordinis libertini, Suet. Gramm. 18: liberalitatem omnibus ordinibus exhibuit. Ibid. Aug. 41: homo ornatissime loco, ordine, nomine, virtute, Cic. Verr. I, 48: Honore & ordine praestare, Liv. III, 61: Homo mei ordinis, Terent. Eun. II, 2, 3, van mijn stand. II) de orde in zekere zaken, ordenlijke inrichting en gesteldheid, bij voorb. rerum, Cic. Harusp. 9: numinis, Manil., zie hier na: in ordinem se referre, Cic. Acad. IV, 20 extr., weder op orde komen: res in ordinem adducere, Cic. Acad. IV, 37. Cic. Univ. 8, of redigere, Auct. ad Her. IV, 3, in orde brengen: ordinem conservare, Cic. Rosc. 2, of tenere, Cic. Phil. V, 13: sequi, Cic. Brut. 69: perturbare, Ibid. 62: immutare, Cic. Or. 63: puerorum studiis ordinem dare, Quintil. X, 5: adhibere rebus modum & ordinem, Cic. Off. I, 5 extr. (hier toe behoort mede ordine, ex ordine, in ordinem cet., zie n. I): van daar a) behoorlijkheid, voegzaamheid, bij voorb. recte atque ordine, Cic. Quint. 7. Cic. Rosc. Am. 48, i. e. behoorlijk, zoo als 't behoort: dus ook recte, ordine, e rep. facere, Cic. Verr. III, 48. b) gesteldheid, toestand, bij voorb. mearum rerum, Plaut. Trin. II, 4, 50. c) inrichting, verördening, voeging, bij voorb. non casus opus est, magni sed numinis ordo, Manil. I, 531.

ORĔAE, arum, f. het gebit aan den toom, Titinn. ap. Fest. Naev. en Coel. Ibid.

ORĔAS, ădis, f. scil. Nympha, Bergnymf, Virg. Aen. I, 500 (504). Ovid. Met. VIII, 787. Calpurn. Ecl. IV, 136.

OREXIS, is, f. (ὄρεξις) verlangen, eetlust, Juvenal. VI, 427. XI, 217.

ORGĂNICUS, a, um, 1) Instrumenten betreffende, organisch, bij voorb. administratio rerum, Vitruv. X, 1. 2) musikale Instrumenten betreffende, daar toe behoorende, musikaal, bij voorb. saltus Heliconis, Lucret. III, 133: melos, Cato ap. Non. 2. n. 70: van daar Organicus, substantive, die ze maakt of speelt, Lucret. II, 412. V, 335.

ORGĂNUM, i, n. 1) elk werktuig, bij voorb. in den landbouw, Colum. III, 13 extr. XII, 50, 7: organa scenica, Suet. Ner. 44: in het krijgs- en bouw-wezen, Vitruv. X, 1. Plin. H. N. XIX, 4 extr., en elders, bij voorb. Ibid. II, 26. XXVI, 3 extr.: bijzonder een muzijkaal, Quintil. XI, 3. §. 16 en 20. Juvenal. VI, 379. en voornaamlijk een orgel, waterorgel, Sueton. Ner. 41. 2) Tropisch, bij voorb. animus organis commovetur, Quintil. I, 2.

ORGĬUS, a, um, Orgisch, van daar Orgia, scil. sacra, 1) het Bacchusfeest, Virg. Aen. IV, 303. VI, 517. Catull. LXIV, 260. Senec. Herc. Oet. 591: misschien ook elk geheim of enthusiastisch, dweepachtig feest, bij voorb. Juvenal. II, 91. 2) Tropisch, bij voorb. naturae, Colum. X, 219, i. e. geheimen: primus ego ingredior puro de fonte sacerdos Itala — orgia ferre, i. e. Romanam poësin, Prop. III, 14.

ORĬA, voor horia, Gell., zie Horia.

ORICHALCUM, zie Aurichalcum.

ORICILLA, zie Auricilla.

ORICŬLA, ae, voor auricula, Trog. ap. Plin. H. N. XI, 52 extr. Fest. in Orata.

ORICULARĬUS, a, um, voor auricularius, de ooren betreffende, daar toe betrekking hebbende, daar toe behoorende, bij voorb. clyster, Cels. V, 28 sect. 12. VI, 7, 3, i. e. quo in aures aliquid injicitur; verders

ders, fervus, i. e. *oorblazer*, *postendrager*, *bij voorb.* habuit oricularios fervos, Petron. 43.

ORIENS. *zie* Orior.

ORIENTALIS, e. *Oostersch*, *bij voorb.* ventus, Gell. II, 22: pars furculi, Pallad. Febr. 17: pericula & opera, Justin. XIV, 3: Orientales, i. e. *volken in het Oosten*, Ibid. XXXVI, 3 extr.

ORIFICIUM, i, n. *mond*, *opening*, *bij voorb.* lagena orificio ceffim dehifcente, Apul. Met. II med. p. 121, 28 Elm.: ciftulae, Ibid. IX, p. 236, 41: urnulae, Ibid. XI. p. 262, 27 Elm.

ORIGA, ae, m. *voor* auriga, Varr. R. R. II, 8, 4: cf. Peroriga.

ORIGĂNUM *of* **ORIGĂNON**, i, n. *en* **ORIGĂNUS**, i, Orega, *zeker kruid*, Plin. H. N. XX, 7. Seren. Samm. c. 47. v. 879: *van daar komt* Origanitus, a, um, *bij voorb.* vinum, Cato R. R. 127 (*alwaar* Genit. vini origaniti *staat*), *d. i. daar mede gekruid. Nadien men anders zegt* vinum abrotanites cet., *zoo zou ook* vinum origanites *niet verkeerd zijn*, *gevolglijk de* Genit. vini origanitae.

ORIGĬNALIS, e, *oorspronglijk*, *van den oorsprong af*, *bij voorb.* Ceres frugum parens originalis, Apul. Met. XI in.

ORIGĬNATĬO, onis, f. *Zoo noemen sommigen de* Etymologie, *gelijk* Quintil. I, 6 *zegt*.

ORIGO, ĭnis, f. (*van* Orior) *oorsprong*, *bij voorb.* boni, Cic. Fin. II, 10: rei, Cic. Univ. 2: virtutum, Cic. Fin. IV, 7: rerum genitalis origo, Lucret. V, 176: fontium qui celat origines, Nilus, Horat. Od. IV, 4, 45: prima origo, Liv. VII, 2 extr. Virg. Aen. I, 372 (376). Ovid. Met. I, 3, *alwaar* prima *kon wegblijven. Doch even zoo staat* primum initium, Liv. VI, 12: cujus origo moris nata in bello nec omiffa in pace, Liv. II, 14, *voor* mos inceptus in bello nec omiffus in pace: *verders* fi prima repetens ab origine pergam, Virg. Aen. I, 372 (376): originem trahere, Liv. VIII, 22. Plin. H. N. V, 24. VI, 28 poft med., i. e. *afstammen: dus ook* originem habere ab aliquo, Plin. H. N. XV, 14: *dus ook* ducere, Horat. Od. III, 17, 12. Quintil. I, 5 poft med., *of* deducere, Plin. H. N. VI, 20 poft med., i. e. *afstammen, zijn' oorsprong afleiden:* fabulae, fi non ab Aefopo originem acceperunt, Quintil. V, 11 med. Not. Origines *een werk van den ouden* Cato, Nep. Cat. 3. Liv. XXXIV, 5. Cic. Planc. 37: *van daar* a) *stam*, *familie*, Ovid. Met. I, 186: *ook van dieren*, *bij voorb.* cunctam ab origine gentem, Virg. Georg. III, 473. Not. ab origine ultima (i. e. antiquiffima) ftirpis Romanae generatus, Nep. Att. 1, i. e. *uit eene zeer oude familie enz.*, *voor* ab ultima ftirpe Romana. b) *geboorte*, *afstamming*, Ovid. Her. XIX, 147: Vitelliorum, Suet. Vit. 1: modicus originis *van middelmatige geboorte*, Tacit. Ann. VI, 39: originum memoriae, Liv. XXXVIII, 39, i. e. *uit aandenken*, *dat de* Romeinen *van* Ilium *afstamden: van daar* originem ducere, deducere, trahere, *afstammen*, *zie hier voor*. c) *de oorsprong*, *d. i. het geen, waar uit iet ontspringt of afstamt, waarom men het ook stamvader, stammoeder, vertalen kan*, *bij voorb.* mundi melioris origo, Ovid. Met. I, 79, i. e. *Schepper*, *oorzaak:* Manum, originem gentis, Tacit. Germ. 2: Cadmus origo patrum, Stat. Theb. I, 680: *zoo heeten de steden*, *van welke andere afstammen*, origines (*het afstammende*), Salluft. Jug. 19 (22).

ORIŎLA, ae, *voor* horiola, Gell., *zie* Horiola.

ORĬOR, ortus fum, iri, 3 *en ten deele* 4. *zichtbaar worden*, *zich vertoonen*, *en wel*, *misschien* 1) *eigenlijk van de zon en starren*, *opgaan*, *zich vertoonen*, *zichtbaar worden*, *bij voorb.* ftella oritur, Ovid. Faft. I, 295: fol ortus, *bij voorb.* fole recens orto i. e. *bij het aanbreken van den dag*, Virg. Georg. III, 156: *van daar* fol ortus *de morgen*, *bij voorb.* ab orto (fole) usque ad occidentem folem, Liv. XXII, 7, *van den morgen*, (*d. i. het kriekan van den dag*) *tot den avond:* prius orto fole, *voor het krieken van den dag*, Horat. Ep. II, 1, 112: *dus ook* orta luce, *des morgens*, Caef. B. G. V, 8: *van daar* oriens fol i. e. *het Oosten*, *het morgengewest*, *morgenland*, Cic. Somn. Scip. 6 extr.: *van daar* Oriens, fcil. fol, *de morgen*, *d. i.* a) *het gewest ten Oosten*, *het Oosten*, Cic. Nat. D. II, 66. Horat. Od. I, 12, 55. Ovid. Art. I, 178. Plin. H. N. X, 44: *het is of* aeftivus i. e. *waar de zon in den zomer opgaat*, Plin. H. N. XVII, 14: *of* hibernus, Colum. I, 6 in.: brumalis, Ibid.: *of* vernus, Gell. II, 22, i. e. *waar de zon in de lente of het* Aequinoctium *opgaat*, *waar voor ook* aequinoctialis *staat*, Ibid. *en* Colum. I, 5, 7. b) *de morgen*, *of de opgaande zon*, Virg. Aen. V, 739. Ovid. Faft. I, 653: *van daar Tropisch*, juvenes orientes, Vellej. II, 99, *opgaande*, *d. i. zich vertonende*, *of ook opgroejende*. 2) *in 't gemeen zichtbaar worden*, *ontstaan*, *afstammen*, *ontspringen*, *voortkomen*, *bij voorb.* Ipfum a fe oritur, Cic. Fin. II, 24: tempeftas orirerur, Nep. Timoth. 3: Rhenus oritur ex Lepontiis, Caef. B. G. IV, 9: controverfia orta effet, Cic. Cluent. 69: officia, quae oriuntur a fuo cujusque genere virtutum, Cic. Fin. V, 24: ulcera in gingivis oriuntur, Celf. VI, 13 poft med.: cum clamor oriretur, Caef. B. G. V, 51: hoc quis non credat abs te effe ortum, Terent. And. III, 2, 9, i. e. *van u afkomstig is*, *zijnen oorsprong van u genomen heeft:* ex illa familia tam illiberale facinus ortum? i. e. factum, Ibid. Ad. III, 4, 3: *dus ook* tibi a me nulla orta eft injuria, Ibid. II, 1, 35: poftera lux (i. e. *dag*) oritur, Hor. Sat. I, 5, 39: *dus ook* luce orta, Caef., *zie hier voor:* fol ortus, *zie hier voor:* ftella oritur, Ovid., *zie hier voor:* dolores orti, Plin. H. N. XXIII prooem. 1: Ana fluvius ortus agro cet., Ibid. III, 1: *dus ook* Anio in monte — ortus, Ibid. 12: invidia ex opulentia orta, Salluft. Cat. 6: fletus ab omni turba mulierum ortus, Liv. II, 40: rumor ortus, Cic. Att. XI, 25: *dus ook* oriens, *bij voorb.* ignis, Liv. XXIX, 31: feditio, Liv. VII, 12: mos, Liv. II, 9: ventus, Nep. Milt. 1: *van daar* a) *geboren worden*, *zijnen oorsprong verkrijgen*, *afstammen*, *bij voorb. van menschen*, *bij voorb.* in quo (folo) ortus es, Cic. Leg. II, 2, i. e. *geboren:* qui (i. e. Cato Uticenfis) ab illo (Catone Cenforio) ortus es, Cic. Mur. 31 extr.: pater ex concubina ortus erat, Salluft. Jug. 108 (110): nullis majoribus ortus, Horat. Sat. I, 6, 10: plerosque Belgas effe ortos a Germania, Caef. B. G. II, 4: Colonia Falifca Argis orta, Plin. H. N. III, 5: ne fe (i. e. a fe, fcil. a Vejentibus) ortum, ejusdem fanguinis, — perire finerent, Liv. II, 6: ex eodem loco ortus, Terent. Eun. II, 2, 10: obfcuro loco ortus, Liv. XXVI, 6 extr.: equeftri loco ortus, Cic. Agr. I, 9: pueros orientes, i. e. nafcentes, *die geboren worden*, Cic. Div. II, 42 extr.: homo a fe ortus, Cic. Phil. VI, 6 extr. Planc. 27 extr., i. q. novus i. e. *die het eerst de hooge eerambten in zijne familie bekleedt*, *gevolglijk*, *als 't ware*, *zich zelven de adelijke geboorte gegeven heeft: van daar* oriundus, a, um, *geboren of afstammende*, *zijn oorsprong of geboorte van iet hebbende*, *bij voorb.* ab ingenuis, Cic. Top. 6: fi liberis parentibus eft oriundus, Colum. I, 3: coelefti fumus omnes femine oriundi, Lucret. II, 990: o pater, o fanguen diis oriundum, Enn. ap. Prifc. 6: *ook ten aanzien der voorvaderen*, *bij voorb.* nati Carthagine, fed oriundi ab Syracufis, Liv. XXIV, 6: ne fe oriundos ex Etrufcis exfulare pateretur, Liv. II, 9: facundum virum, &, quod inde (i. e. a plebe) oriundus erat, plebi carum, i. e. *afstamde*, Ibid. 32: cf. Liv. XXXV, 47: neque Carthaginem: inde fum oriundus, Plaut. Poen. V, 2, 94: *ook van levenloze dingen*, *bij voorb.* virgines Veftae legit, Alba oriundum facerdotium, Liv. I, 20: apicularum opera congeftum, ex dulci oriundum, Plaut. Curc. I, 1, 10. b) *wassen*, *d. i. opwassen*, *groejen*, *bij voorb.* a qua gemina oriens uva, Cic. Senect. 15: flos e fanguine ortus, Ovid. Met. X, 735. c) *aanvangen*, *beginnen*, *eenen aanvang nemen*, *bij voorb.* ab his fermo oritur, Cic. Amic. 1 extr.: Belgae ab extremis Galliae finibus oriuntur cet., Caef. B. G. I, 1: oratio oriens, Cic. Or. 64 extr.: *dus ook* fluvius, *bij voorb.* Ana, Anio, Plin. H. N., *zie boven:* nox oritur, Ovid. Faft. VI, 472: lux, Caef., *zie hier voor*. 3) *opstaan of zich verheffen*, *bij voorb.* conful oriens nocte diceret dictatorem, Liv. VIII, 23. 4) *opkomen*, *bij voorb. tot eere enz.*, *bij voorb.* a fe ortus, i. e. *zonder aanzienlijke voorouders*, *door zich zelven*, Cic., *zie hier voor*. Not. *de* Part. *zijn* a) Oriens *ontspringende*, *opgaande*, *zie* n. 1: *van daar de morgen*, *zie hier voor: het Oosten*, Liv. VII, 26. Cic., *zie hier voor*. b) oriturus, Horat. Epift. II, 1, 17. c) oriundus *voor* oriendus, *staat adjective*, *ontspringend*, *afkomstig*, *zijnen oorsprong van iet hebbende*, *ontstaande*, *afstammende*, *zie* n. 2. d) ortus, a, um, *ontstaan*, *geboren*, *opgegaan*, *zie hier voor*.

ORIUNDUS, a, um, *zie* Orior.

ORNAMENTUM, i, n. *alles*, *waar door een persoon of zaak opgeschikt en aanzienlijker wordt: van daar* 1) *het geen*, *waar mede*, *iet opgeschikt of versierd wordt*, *wat tot sieraad strekt*, *sieraad*, *tooi*, *opschik*, *bij voorb.* fenectutis, Cic. Or. I, 45: ornamento eft civitati, Caef. B. G. VII, 15: ornamenta triumphi, Auct. B. Afric. 28: Hortenfius lumen atque ornamentum reipublicae, Cic. Mil. 14: pecuniam omniaque ornamenta ex fano Herculis in oppidum detulit, Caef. B. C. II, 18: ornamenta pacis, Cic. Manil. 2. 2) *het geen*, *daar iemand mede bekleed wordt*, *bijzonder op eene aanzienlijke wijze*, *tooizel*, *kleed*, *bij voorb.* ornamenta a chorago fumfit, Plaut. Trin. IV, 2, 8: cf. Ibid. Capt. III, 4, 82. Men. V, 2, 53. 3) *toerusting*, *uitrusting*, *rusting*, *bij voorb.* Neque ceteras copias & ornamenta veftra cum latronis inopia conferre debeo, Cic. Cat. II, 11, i. e. *voorraad of wapenen enz.: dus ook* ornamenta boum, *bij voorb. tuig*, *zadel*, *toom enz.*, Cato R. R. 10 *en* 11:

ela

elephantorum, Auct. B. Afric. 86: *van daar wapenen, bij voorb.* per ornamenta percussus, Senec. Ep. 14 post med.: per ornamenta feriet, Ibid. Nat. Quaest. IV praef.: oblata sibi ornamenta pugnantium, Suet. Tit. 9., *alwaar* Edd. Ernest. *en* Oudend. ferramenta i. e. gladios *hebben: van daar Tropisch*, ornamenta dicendi tot & tanta habere, Cic. Or. II, 28, i. e. *hulpmiddelen der welsprekendheid, als 't ware, gereedschap, wapenen.* 4) *Het geen iemand eere aandoet, bij voorb. ambt, zegepraal enz. eer, eereteken, eertitel, eerlijke zaak, bij voorb.* quaecunque a me ornamenta in te proficiscentur, Cic. ad Div. II, 19 extr.: Nullum ab eo habebat ornamentum, Nep. Att. 7: omnibus tuis ornamentis, Cic. ad Div. V, 8. §. 2: omitto, quantis ornamentis populum istum Caesar adfecerit, Cic. Balb. 19: omnes triumphos, omnia ornamenta honoris, monimenta gloriae cet., Cic. Cat. III, 11: omnia generis, nominis, honoris insignia atque ornamenta — occiderunt, Cic. Sull. 31: quae habet ornamenta, Ibid. 5) *sieraad, opsiering, bij voorb.* sententiarum ornamenta & conformationes, Cic. Brut. 37 extr.

ORNĀTE, *met sieraad, opgeschikt, sierlijk, bij voorb.* dicere, Cic. Manil. 17. Cic. Coel. 3 extr. Cic. Or. III, 14: ornate splendideque facere, Cic. Off. I, 1 extr.: composite, ornate, copiose eloqui, Cic. Or. I, 21: agere causas, Plin. Ep. I, 16: causas agere ornatius, Cic. ad Div. IX, 21: causam ornatissime & copiosissime defendere, Cic. Brut. 5 extr.

ORNATIO, onis, f. i. q. ornatus, 1) *opschikking, opsiering*, Vitruv. V, 7 extr. 2) *toerusting enz.*

ORNĀTRIX, tcis, f. *opschikster, versierster, bij voorb. eene dienstmaagd, die het hoofd van hare juffer kapt en opmaakt enz.*, Ovid. Art. 238. Sueton. Claud. 40.

ORNĀTUS, us, m. 1) *de opschikking, opschik, sieraad, bij voorb.* aedilitatis, Cic. Dom. 43: coeli, Cic. Nat. D. II, 44: quod ad ornatum portarum, itinerum locorumque omnium, qua Caesar iturus erat, excogitari posset cet., Hirt. B. G. VIII, 51: nec genus ornatus (capillorum) unus est, Ovid. Art. III, 135: ut hic ornatus (mundi) unquam dilapsus occidat, i. e. *sieraad*, Cic. Acad. IV, 38: Ornatus verborum duplex, Cic. Or. 24: collocata verba habent (i. e. adferunt orationi) ornatum, si aliquid concinnitatis efficiunt, Ibid.: quibus (verborum & sententiarum luminibus) tanquam insignibus in ornatu omnis distinguebatur oratio, Cic. Brut. 79 extr.: ornatum adferre orationi, Cic. Or. 39. 2) *tooizel, habijt, kleding, gewaad, doch, misschien, nooit van slechte kleding, en niet alleen schijnt het kleed blootlijk gemeend te zijn, maar alles, wat tot den opschik behoort, bij voorb.* prologi, Terent. Hec. prol. 1, i. e. *van den voorredenaar.* militaris, Cic. Off. I, 18 extr.: pulcherrimo vestitu & ornatu regali, Cic. Fin. II, 21 post med.: facito, ut huc venias ornatu nauclerico, Plaut. Mil. IV, 4, 41: vide, ornatus hic satis me condecet, Ibid. Pseud. IV, 1, 24: & scriba cum rege sedens pari fere ornatu multa ageret, Liv. II, 12: agrus abjiciet moecha, ut ornatum paret, Phaedr. IV, 4, 42, i. e. *fraaie kleederen:* Quid istuc ornati est? Terent. Eun. II, 2, 6, i. e. *wat is dat voor een opschik?* ook *van paarden, bij voorb.* equus (Bucephalus) regio ornatu instructus, Plin. H. N. VII, 42 in., i. e. *dek, en in 't gemeen sieraad: ook kan men het vertalen, uitrusting, bij voorb.* militaris, Cic. Off. I, 18 extr., *zie hier voor:* Campani odio Samnitium gladiatores eo ornatu armarunt, Samnitiumque nomine compellarunt, Liv. IX, 40: *van daar Tropisch*, eloquentia eodem instructu & ornatu ingreditur, Cic. Or. III, 6, *tooizel, d. i. opschik.* 3) *toerusting, voorbereiding, schikking, bij voorb.* in aedibus nihil ornati (*voor* ornatus), *geene schikking tot de bruiloft*, Terent. And. II, 2, 28: gallinae in ornatibus publicis solent poni cum psittacis cet., Varr. R. R. III, 9, 17, i. e. *openlijke festijns, onthaalen:* trapeti, Cato R. R. 22, i. e. *het gezamenlijk daar toe behoorende huisraad.* Not. ornati (Genit.) *voor* ornatus, Terent. And. II, 2, 28. Eun. II, 2, 6: ornatu *voor* ornatui, *heeft* Caesar *gezegd*, Gell. IV, 16.

ORNĔUS, a, um, i. e. ex orno, *bij voorb.* frondem, Colum. XI, 2, 82.

ORNITHĬAS, ae, m. (ventus) *als 't ware, vogelwind: zekere lentewind, (als de vogels komen,) dien* Columella X, 2, 21 *van het Noorden*, Vitruvius I, 6 post med., *van het Oosten, laat waaien. In de beide plaatzen staat de* Pluralis; *hij staat ook* Plin. H. N. II, 47 post med.: *maar de* Singularis *staat* Ibid. ante med. Plinius *noemt hem* Etesias; *en zegt, dat deze wind* 60 *dagen na het begin van den winter* (a bruma) *negen dagen lang waait.* Columella *zegt, dat hij* 30 *dagen waait, en dat dan de zwaluwen komen.* Apulejus de mundo ante med. p. 62, 64 *heeft* Ornithiae venti, *en zegt ook, dat het eene soort van Noordenwind was.*

ORNĪTHON, onis, m. i. q. aviarium, *een vogelhuis, voljere, d. i. huis- of bewaarplaats, waar in het gevogelte, als hoenders, duiven enz., gehouden wordt*, Varr. R. R. II praef. §. 5. III, 3. §. 1 *en* 7. III, 4. III, 5, 8. Colum. VIII, 3 in.

ORNO, avi, atum, are, *uitrusten, gereed maken, met het nodige verzien, toebereiden, vervaardigen, bij voorb.* classem, Cic. Manil. 4: naves, Liv. XL, 26: convivium, Cic. Verr. IV, 20: ornare & sternere lectum, Cic. Cluent. 5: copias (i. e. exercitum), Liv. XL, 47: *dus ook* exercitus ornatus, Liv. I, 43. XLIV, 1: aliquem mulis tabernaculisque, Liv. XLII, 1: aliquem scuto ferroque, Enn. ap. Non. 2. n. 666 & Gell. XVI, 10: aliquem armis, Virg. Aen. XII, 344: decemviros adparitoribus, scribis, librariis, praeconibus, architectis, mulis, tabernaculis cet., Cic. Agr. II, 13: aliquem pecunia, Plin. Ep. III, 21: *zie beneden meer in* Ornatus: provinciam, Cic. Att. XIII, 24. Liv. XL, 35. Suet. Caes. 18, i. e. *alles aan den Landvoogd, die naar zijn gewest gaat, bezorgen, op dat hij daar nergens gebrek aan hebbe, bij voorb. geld, soldaten, wapenen, geleide, dienaars enz.: dus ook* consules, Cic. Att. III, 24, *in denzelfden zin: dus ook* praetores (*als zij naar de* Provincie *gaan*, i. e. propraetores), Cic. Q. Fr. II, 3 in.: fugam ornare, Terent. Eun. IV, 4, 6, *zich tot de vlucht gereed maken: van daar* 1) *ten aanzien der kleding, gereed maken, aantrekken, opschikken, bij voorb.* ibo & ornabor, Plaut. Poen. Prol. 123, *ik zal mij gereed maken, mij aankleeden, of boertend; ik zal mij opschikken (te weten als Tooneelspeler of* Acteur): *dus ook* ut ille me exornavit, ita sum ornatus, Ibid. Trin. IV, 2, 15. 2) *optooijen, versieren, is bekend, bij voorb.* Italiam, Cic. Off. II, 21: cornua sertis, Virg. Aen. VII, 488: ornabant monilia collum, Ovid. Met. V, 52: *dus ook* capillos i. e. *behoorlijk opmaken, frizeeren enz.*, Ibid. Am. I, 14, 5. II, 7, 17: *van daar* ornatus *opgeschikt, zie hier na: van daar* a) *opschikken, opsieren, van redenaren, als zij eene gedachten schoon voordragen en uitdrukken, bij voorb.* orationem, Cic. Or. III, 6 extr.: aliquid, Ibid. I, 21: *van daar roemen, prijzen, bij voorb.* quem ante ornare solebam, Cic. Dejot. 1, *doch, het kan ook heeten, eeren, hem eer bewijzen enz.:* seditiones, Cic. Or. II, 28. b) *eeren, vereeren met het, of allerhande soort van eere bezorgen of bewijzen, bij voorb.* aliquem beneficiis, Cic. red. Quir. 5, i. e. *vereeren: dus ook* laudibus, Cic. Phil. II, 11: tota regio se hujus honore ornari arbitrabatur, Cic. Planc. 9: candidatum suffragio, Plin. Ep. II, 1: civitas, quam ipse semper aluisset, omnibusque rebus ornasset, Caes. B. G. VII, 33: ornatus esses ex (*naar*) tuis virtutibus, Terent. Ad. II, 1, 22, *ironisch, d. i. waart vereerd geworden:* egressum alicujus frequentia sua, Cic. Pis. 13, *vereeren door talrijke opwachting, gevolglijk eere en aanzien bezorgen:* Tu is es, qui me tuis sententiis saepissime ornasti, Cic. ad Div. XV, 4 post med. §. 24, i. e. *eere zoeken te bewijzen of aan te doen:* quod eum (Pompejum) ornasti, Cic. ad Div. I, 1, i. e. *hem aan het bewuste eer-ambt* (praefectura annonae) *hebt geholpen.* Not. Particip. Ornatus, a, um, *is ook zeer gebruiklijk, en heeft ook de* Gradus, 1) *toegerust, uitgerust, met de nodige dingen verzien, bij voorb.* myoparo, Cic. Verr. I, 34 in.: provincia exercitu & pecunia instructa & ornata, Cic. Pis. 2: Graecia copiis non instructa solum sed etiam ornata, Cic. Phil. X, 4: sapiens pluribus artibus instructus & ornatus, Cic. Fin. II, 34, *alwaar het ook zijn kan, versierd;* armatos adpellamus eos, qui scutis telisque parati ornatique sunt, Cic. Caecin. 21: equus, Liv. XXVII, 19 extr.: elephantus, Nep. Hann. 3: provincia, Cic. ad Div. XV, 4 post med. (*zie* Ornare provinciam *hier voor*): ornatissimus & paratissimus omnibus rebus, Cic. in Caecil. 15 in.: naves paratissimae atque omni genere armorum ornatissimae, Caes. B. G. III, 14: fundus ornatissimus, Cic. Quint. 31. 2) *versierd, opgeschikt, bij voorb.* sepulcrum floribus ornatum, Cic. Flacc. 38: oratio, Cic. Or. 12: nihil ornatius, Cic. Senect. 16: *van daar* ornatus *en meermalen* ornatissimus, *eigenlijk, met alle hoedanigheden versierd, voortreflijk, aanzienlijk, is een Titel, zoo als bij ons, hooggeleerd, hoogaanzienlijk, hooggeëerd enz., bij voorb.* homo ornatissimus loco, nomine, virtute cet., Cic. Verr. I, 48 extr.: splendidissimus atque ornatissimus civitatis suae, Cic. Flacc. 20: homo ornatus in dicendo & gravis, Cic. Or. I, 10: verius ornati, Cic. Or. 11: homines & honestissimi & ornatissimi, Cic. Manil. 7: adolescens ornatissimus, Cic. in Caecil. 9, i. e. *voortreflijk of aanzienlijk.* 3) *eerzaam, of eer aandoende, roemrijk, aanzienlijk, bij voorb.* locus ad dicendum ornatissimus, Cic. Manil. 1. 4) *geëerd, vereerd, bij voorb.* testimoniis clarissimorum imperatorum, Cic. Harusp. 3: honoribus amplissimis, Cic. ad Brut. Ep. 12: a vobis sum

fum defenfus, amplificatus; ornatus, Cic. Dom. 33: van daar, voortreffijk, aanzienlijk enz., bij voorb. homo ornatisfimus cet., zie hier voor.

ORNUS, i. f. een wilde eefche of esfchenboom), Virg. Ecl. VI, 71. Georg. II, 111. Aen. X, 266. Horat. Od. III, 27, 58. Plin. H. N. XVI, 18. Colum. de arb. 16: van daar, het geen daar uit gemaakt is, bij voorb. een werpfpiet, Aufon. Epift. XXIV, 108.

ORO, avi, atum, are, 1) fpreken, bij voorb. bonum aequumque oras, Plaut. Moft. III, 1, 152: talibus orabat Juno (fcil. verbis), zoo fprak Juno, Virg. Aen. X, 96: dus ook talibus orabat dictis, Ibid. VI, 124, doch, alwaar het ook kan zijn, hij bad: artem orandi literis tradere, Quintil. I praef.: orantis medias deferuere preces, Ovid. Her. XVI, 260, i. e. toen ik fprak, of ook, bad, in 't laatfte geval is het een Pleonasmus: cum aliquo met iemand fpreken, een voorftel doen, of ook bidden, zie beneden: Non dicam, complecti orando, Cic. red. Sen. 1, door fpreken, d. i. uitfpreken, uitdrukken: orare pro fe, Liv. XXXIX, 40, i. e. voor zich fpreken: bijzonder al fprekend iet voordragen, bij voorb. litem, Cic. Off. III, 10: caufam, Cic. Quint. 13. Liv. XXXIX, 40 med.: caufam capitis, Cic. Brut. 12. 2) bidden, verzoeken, bij voorb. aliquem, Cic. Q. Fr. I, 1 extr. Cic. Verr. II, 39. Cic. Rofc. Am. 49: aliquem pro falute alicujus, Brut. ad Cic. in Cic. Ep. ad Brut. Ep. 16 en meermaalen, ook ab aliquo, Plaut. Amph. Prol. 64, en cum aliquo, Terent. Hec. IV, 4, 64. Caef. B. C. I, 22. Ed. Oudend. en Plaut. Caf. II, 5, 15. Curc. III, 1, 62. Afin. III, 3, 72 en 96. Bacch. III, 3, 90. III, 6, 25, voor aliquem, iemand bidden. Ook met den Accufativus der zaak, bij voorb. illud te oro, Cic. Q. Fr. I, 1 extr.: hoc orare a vobis, Plaut. Amph. Prol. 64: auxilium, Liv. XXI, 6: libertatem, Suet. Vefp. 16: Orabo gnato filiam, Terent. And. III, 2, 48, ik zal om de dochter voor mijnen zoon verzoeken, aanhouden. Dikwijls volgt ut, Cic. ad Div. X, 5. Cic. Rofc. Am. 49 extr.: ook de enkele Conjunctivus, bij voorb. Plaut. Amph. I, 1, 101. Ovid. Pont. IV, 1, 19. Cic. ad Div. V, 18 in. Virg. Aen. V, 596: ook ne, Cic. Verr. II, 39: ook Infinit., Virg. Ecl. II, 30, of de Imperativus, Sil. XI, 336 en 350: ook is oro te, ik bid u, een enkele zegswijze, zoo als bij ons, om de aandacht op te wekken, voor quaefo, bij voorb. dic, oro te, clarius, Cic. Att. IV, 8: quid, oro te, habent ifti cet., Senec. Ep. 88 ante med., i. e. hoor eens, denk eens: dus ook oro vos, movent? Liv. V, 5 in.: Ad precatorem adeam, qui mihi fic oret, Terent. Phorm. I, 2, 90, i. e. voor mij, mij ten behoeve, zoo fpreeke of bid. Dikwijls ftaat er rogo bij, bij voorb. rogat atque orat, Cic. Verr. IV, 39: rogat oratque, Cic. Rofc. Am. 49: cf. Cic. ad Div. V, 18 extr.: dus ook oro & obteftor, Cic. Planc. 42 extr. Not. orare precibus, Auct. B. Afr. 91, i. e. bidden: multa prece oratus, Horat. Epift. I, 13, 18: orare per precem, Plaut. Capt. II, 1, 47. Not. Particip. oratus, a, um, Hor. Sat. II, 3, 176. Ibid. Epift. I, 13, 18. Plaut. Mil. V, 12. Vellej. II, 70: van daar Oratum, Plur. orata i. e. het fpreken, de woorden of de bede, Terent. Hec. III, 3, 25, IV, 1, 60. Not. oraffis voor oraveris, Plaut. Epid. V, 2, 68.

OROBĬNUS, a, um, bij voorb. color, Plin. H. N. XXXVII, 10, i. e. color ervi, misfchien wikken of erwten kleur.

ORPHUS, i. m. een orf, zekere visch, Plin. H. N. IX, 16. XXXII, 11. Not. bij heet ook Orphus, Ovid. Halieut. 104.

ORSUS, a, um, dus ook ORSUM en ORSA, orum, zie Ordior.

ORSUS, us, m. aanvang, het ondernemen, het beginnen, bij voorb. pectoris, Cic. Div. II, 30 ex Homero: tenuem formavimus orfum, Virg. Culic. 2.

ORTHIUS, a, um, i. e. erectus, bij voorb. carmen, quod orthium dicitur, fublatisfima voce cantavit (Arion), Gell. VI, 19, misfchien verheven, van fterke uitdrukkingen of fterk klinkend.

ORTHOGONIUS, a, um, rechthoekig, bijvoorb. trigonum, Vitruv. X, 11 extr.

ORTHOGRAPHĬA (ὀρθογραφία) ae, f. 1) Orthografie, fpelkunde, Sueton. Aug. 88: ook Quintil. I, 7 in., maar Griekscb. 2) fchets, bij voorb. van een gebouw, d. i. afteekening van buiten, Vitruv. I, 2.

ORTHOPNOEA, ae, f. zwaare adem, engborftigheid, Plin. H. N. XXI, 21 poft med. XXXII, 4: van daar Orthopnoïcus, a, um, Plin. H. N. XX, 17 extr. XXIV, 16, daar mede bezet, engborftig, kuchend.

ORTHOSTĀTA, ae, m. het geen recht opftaat, bij voorb. pijlaren, posten enz., Vitruv. II, 8. X, 19 extr.

ORTIVUS, a, um, opgaande, bij voorb. fol. Apul. Met. III prope fin. p. 141, 23 Elmenh.: cardo, Manil. III, 189, i. e. het hemeldeel ten Oosten.

ORTUS, us, m. 1) de opgang, bij voorb. der zon, van een geftarnte, bij voorb. folis & lunae, reliquorumque fiderum ortus — cognofcere, Cic. Div. I, 56: fub lumina & ortus primi folis, Virg. Aen. VI, 255, i. e. bij het opgaan der zon e (Phaeton) patrios adit impiger ortus, Ovid. Met. I, 778, i. e. gaat na den opgang zijne vaders (d. i. der zon) toe, d. i. na het Oosten: fignorum, Virg. Ecl. IX, 46: van daar ortus folis, zonneöpgang, d. i. het Oosten, bij voorb. ab ortu folis ad occidentem porrigi vifam, Liv. XXIX, 14 in.: fi illud fignum folis ortum — confpiceret, Cic. Cat. III, 8 extr., i. e. na het Oosten gekeerd was: fiderum alterum (i. e. fol) ab ortu ad occafum commeans, Cic. Nat. D. II, 18 extr.: patrios adit ortus, i. e. Oosten, Ovid., zie hier voor. 2) het ontftaan, begin, oorfprong, bij voorb. tribuniciae poteftatis, Cic. Leg. III, 8: confideremus, femperne fuerit mundus, nullo generatus ortu, Cic. Univ. 2: quae ortum habere gignique dicuntur, Ibid.: juris ortum a fonte repeteremus, Cic. Leg. I, 6: id plerique intelligunt a Favonii ortu faciendum, Plin. H. N. XVII, 9 extr.: Pifa mihi patria eft, & ab Elide ducimus ortum, Ovid. Met. V, 494, i. e. ftammen wij af. 3) de geboorte, bij voorb. der menfchen, bij voorb. cum ortus nafcentium luna moderetur, Cic. Div. II, 43: cum Cato ortu Tufculanus effet, Cic. Leg. II, 2: ortus androgyni, Cic. Div. I, 43: ad puerorum ortus, Ibid. II, 45: parvi primo ortu fic jacent, Cic. Fin. V, 15 med., i. e. terftond na de geboorte: nobilis hoc ortu, Sil. I, 77: dus ook het wasfen, groeijen, opwasfen, bij voorb. der veldvruchten enz., Lucret. V, 212.

ORTUS, a, um, zie Orior.

ORTYX, ygis, f. 1) een kwakkel, wachtel. 2) zeker kruid, anders plantago genoemd, Plin. H. N. XXI, 17.

ORUM voor AURUM zeide de Landman, Feft. (zoo als bij ons ook vele landlieden en anderen de a geern met de klank der o uitfpreken.)

ORYX, ygis. m. zeker wild, maar eetbaar dier in Afrika, met eenen hoorn, misfchien een foort van wilde geiten, Plin. H. N. II, 40. VIII, 53. XI, 46. Colum. IX, 1. Juvenal. XI, 140. Martial. XIII, 95. 2.

ORYZA, ae, f. rijst, eene bekende vrucht of graanfoort, Horat. Sat. II, 3, 155. Celf. II, 21. Plin. H. N. XVIII, 7.

OS, oris, n. 1) de mond, bek, muil, bij voorb. cibos oris hiatu arripiunt, Cic. Nat. D. II, 47: ad haec percipienda os eft aptiffimum, Ibid. 53 extr.: ora centum, Virg. Aen. VI, 625: ora equorum, Ibid. XII, 373: quinquaginta oribus, Ibid. X, 566: os impurisfimum, Cic. Phil. V, 7, van een fchandelijk mensch, d. i. fchandelijke mond, fchandbek, fchandtong: van daar in ore habere, Cic. ad Div. VI, 18 extr., in den mond hebben, d. i. ergens van fpreken: dus ook in ore eft, bij voorb. omnium, Cic. Verr. II, 23: of omni populo, Terent. Ad. I, 2, 13, is in alle monden, d. i. ieder een fpreekt er van: dus ook in ore vulgi (i. e. omnium) effe, Cic. Verr. I, 46 extr.: dus ook Poftumius in ore erat fcil. hominum, Liv. IX, 10, men fprak van hem (goed): ne nomen non fit in ore meum, Ovid. Her. XVII, 34: dus ook ire per ora, Sil. III, 135: of abire, Liv. II, 36: of volitare per ora virum, Enn. ap. Cic. Tufc. I, 15, i. e. ten gefprek dienen, ftoffe van praten zijn: dus ook in ora vulgi pervenire, Catull. XL, 5: nomen in ora venit, Prop. III, 1, 24: pofcebatur ore vulgi dux i. e. ab omnibus, Tacit. Agric. 41: van daar uno ore, bij voorb. iet zeggen enz., d. i. eenftemmig, eenparig, bij voorb. uno ore auctores fuere, Terent. Phorm. IV, 3, 19: uno ore fremebant, Virg. Aen. XI, 132: ora rabida (Sibyllae) quierunt, voor os, Virg. Aen. VI, 102: os alicui oblinere en fublinere Plaut., den bek fmeeren, zie Oblino en Sublino. Not. ook van hoenders, voor fnebbe, fnavel, bij voorb. gallinae — ore rubicundo, Plin. H. N. X, 56: van daar ora fcheepsfnebbe, Horat. Epod. IV, 17, alwaar echter Bentley acta wil lezen: van daar Tropisch, ex ore atque faucibus belli, Cic. Arch. 9, kaken des oorlogs enz., voor oorlog: van daar a) de fpraak, het fpreken, bij voorb. ora fono difcordia fignant, Virg. Aen. II, 423. b) het geen gelijkheid met den mond heeft, opening, ingang, holligheid, gat enz., bij voorb. Tiberis, Liv. I, 33 extr., i. e. de mond: portus, Cic. Verr. V, 12. Liv. XXV, 11 extr.: putei, Cic. Verr. IV, 58: fpecus, Liv. XLV, 27. Tacit. Ann. IV, 59, i. e. ingang, mond: dus ook dolii, Liv. XXXVIII, 7 extr.: ulceris, Virg. Georg. III, 454: ora venarum, Celf. II, 7 med. VI, 18 fect. 19: vafcula angufti oris, Quintil. I, 2 poft med.: domus Ditis, Senec. Herc. fur. 664: porta velut in ore urbis pofita, Liv. XXXI, 24: ingentem dedit ore feneftram, Virg. Aen. II, 482: dus ook ora lacus, Colum. VIII, 15. §. 3, i. e. de oever: ora novem Timavi, Virg. Aen. I, 245 (249), i. e. bronnen: even dus ftaan van deze rivier ora novem; Claudian. de VI conful. Honor. 197: en Mela II, 4 poft init. zegt, dat hij novem

vem capita (*bronnen*) *en maar éénen uitloop* (*mond*) *heeft*: os leonis, Colum. X, 98, *een kruid, misschien onze leeuwenbek.* 2) *het gezicht, het wezen, bij voorb.* figura oris, Terent. Eun. II, 3, 25: Licet ora cernere iratorum, Cic. Off. I, 29: non oris causa speculum habere, ubi os contemplarent suum, Plaut. Epid. III, 3, 1: praeter os obambulare, Ibid. Poen. Prol. 19: laudare aliquem coram in os, Terent. Ad. II, 4, 5: ante ora parentum, Virg. Aen. XI, 887: os praebere, *bij voorb.* scil. verberibus, Terent. Ad. II, 2, 7, *zijn gezicht, zijn wezen, toehouden*: os praebere ad contumeliam, Liv. IV, 35, *zich aan persoonlijke beschimpingen blootstellen: bijzonder gezicht, d. i. tegenwoordigheid, bij voorb.* in ore omnium versari, Cic. Rosc. Am. 6: in ore provinciae, Cic. Verr. II, 33: nulli laedere os i. e. *niemand in zijne tegenwoordigheid beledigen*, Terent. Ad. V, 4, 10: concedas ab ore eorum, Ibid. Heaut. III, 3, 11: cf. Tacit. Hist. III, 77: *van daar* a) *het gezicht in zoo ver het schaamachtigheid of stoutheid aanwijst of niet, bij voorb.* os durum, Terent. Eun. IV, 7, 36. Cic. Quint. 24: puer duri oris, Ovid. Met. V, 451, *onbeschaamd gezicht, d. i. onbeschaamdheid*: duritia oris, Senec. de constant. 17: *integendeel* os molle *schaamachtig gezicht, bij voorb.* nihil mollius ore Pompeji, Senec. Ep. 11: *van daar is* os *de stoutheid, onbeschaamdheid, die zich op het gezicht of wezen van iemand vertoont, bij voorb.* quo ore redibo, Terent. Phorm. V, 7, 24, *met welk gelaat, d. i. onbeschaamdheid, stoutheid*: cf. Liv. XXVI, 32: Quod os est illius Patroni, Cic. Or. I, 58: os Academiae, Cic. ad Div. IX, 8 in.: hominis, Cic. Verr. II, 20: nisi os adeesset, Cic. Or. II, 7: cf. Ovid. Her. XVII, 102. Martial. IX, 56, 2: non, si Appii os haberem, Cic. ad Div. V, 10, i. e. *stoutheid, onbeschaamd voorhoofd.* b) *de kop, het hoofd, bij voorb.* os Gorgonis pulcherrimum, Cic. Verr. IV, 56, *omdat men toch eigenlijk alleen het wezen gemeenlijk ziet: dus ook* antefixa ora, Tacit. Ann. I, 61: cervicibus ora reponunt, Stat. Theb. III, 132. c) *een mom-aanzicht, maske*, Virg. Georg. II, 387. Not. a) Ora *voor* os *bij Dichters, (gelijk bij andere woorden Plural. voor Sing.), bij voorb.* Virg. Aen. VI, 102 *en* 495. b) Genit. Plural. *schijnt niet voor te komen; maar* Oribus, Ibid. VIII, 486. X, 566.

OS, Gen. ossis, n. *het gebeente, knok, been, bij voorb.* os frangitur, Cels. VIII, 1: quid dicam de ossibus, Cic. Nat. D. II, 55: cineri atque ossibus illi sui, Cic. Verr. V, 49: vix ossibus haerent, Virg. Ecl. III, 102, i. e. *zij bestaan uit enkel been en knokken, gevolglijk zij zijn heel mager*: cur hunc dolorem cineri ejus atque ossibus inussisti? i. e. ei mortuo, Cic. Verr. I, 44. *van daar* ossa legere, *het gebeente of de beenen bij een lezen of verzamelen, bij voorb. na het verbranden van het lijk, om ze te begraven*, Virg. Aen. VI, 228. Senec. de ira II, 33 extr.: *ook wordt* ossa legere *gezegd, wanneer de heelmeester de gebroken beenen uit het beschadigde deel des ligchaams uittrekt, bij voorb.* Senec. de Benef. V, 24 extr. Ibid. de provident. 3. Ibid. ad Marc. 22: *van daar* in ossibus, *bij voorb. pijn hebben, branden enz., in het gebeente, d. i. in het binnenste, bij voorb.* exarsit juveni dolor ossibus ingens, Virg. Aen. V, 172: cui versat in ossibus ignem durus amor, Ibid. Georg. III, 258: *dus ook* gelidus Teucris per dura cucurrit ossa tremor, Ibid. Aen. VI, 54: *van daar Tropisch*, 1) *van eene reden, magerheid, alwaar, als 't ware enkel beenen zijn, en geen vleesch er over, bij voorb.* ossa nudare, Cic. Fin. IV, 3, *voor, heel mager schrijven of spreken, eigenlijk, de beenen ontblooten of laten zien: dus ook* atque utinam imitarentur (Atticos in dicendo); nec ossa solum sed etiam sanguinem, Cic. Brut. 17. 2) *het harde of binnenste in boomen of vruchten, bij voorb.* arborum, Plin. H. N. XVII, 27: ossibus olearum & palmularum incussi, Sueton. Claud. 8, i. e. *kern.* Not. *voor* os *zeiden de Ouden ook* ossum, *bij voorb.* ossum expurgaverunt, Cn. Gell. Charis. 1 & Prisc. 7: ossum inhumatum, Pacuv. ap. Prisc. 7: olivo & osso, Varr. ap. Charis. 1: *ook* osse, Charis. 1: *ook* ossu, Charis. Ibid.

OSCEDO, inis, f. *de geeuwzucht, d. i. als men zich van 't geeuwen niet kan onthouden, neiging, om te geeuwen*, Gell. IV, 20.

OSCEN, inis, m. *een gezangvogel, bijzonder in de voorzeggingskunst, d. i. voorzeggingsvogel, uit wiens gezang of stem voorzegd wordt, bij voorb. rave, kraai, uil, bij voorb.* oscen corvus, Horat. Od. III, 27, 11: oscines aves Appius Claudius ait, quae ore canentes faciunt auspicium, ut corvus, cornix, noctua, Fest.: cf. Varr. L. L. V, 5 extr. Cic. ad Div. VI, 6: aves aut oscines sunt aut praepetes; oscines, quae ore futura praedicunt, praepetes, quae volatu augurium significant, Serv. ad Virg. Aen. IV, 361: vel oscinibus erudiendis vel vatibus inspirandis, Apul. de deo Socrat. ante med. p. 45, 29 Elm.: nunc de secundo ordine (avium) dicamus, qui in duas dividitur species, oscines & alites; illarum generi cantus oris, his magnitudo, differentiam dedit, Plin. H. N. X, 19, *alwaar 't in 't gemeen zingende vogels schijnen te zijn. Deze plaatzen leeren, dat men het van* os *en* cano (*als 't ware* ore canens) *afleid: ten zij het voor* occen (*van* occino i. e. cano) *is.* Not. Nominat. oscinis *zal* Cicero *gezegd hebben, volgends* Plin. Secund. ap. Charis. 1.

OSCILLATĬO, ōnis, f. *het schoppelen, schommelen, d. i. wanneer men zich op een touw heen en weer beweegt*, Petron. 140: dies festus oscillationis, Hyg. f. 130, i. e. *het schommelfeest, dat men te Athene ter eere van Erigone ingevoerd heeft.*

OSCILLO, are, *op den schopstoel schommelen*, Fest. in Oscillum.

OSCILLUM, i, n. 1) *een kleine mond, of mondjen, als men verkleinend spreekt, voor* osculum: *van daar* a) *het kuiltjen in het midden der peulvruchten, waar het kiempjen uitspruit*, Colum. II, 10, 3. b) *een klein beeld of mom*, Virg. Georg. II, 389. 2) *het schoptouw of het schommelen, d. i. snelle heen- en wederbeweging op een touw: ook brengen sommigen* Virg. Georg. II, 389 *hier toe. Ook zegt* Paul. ex Festo: Oscilla i. e. festa in honorem Bacchi, in quibus homines se per funem jactant, *te weten, ter eere van* Erigone, *anders* dies festus oscillationis, Hyg. f. 130, *genoemd, zie* Oscillatio.

OSCINES, *zie* Oscen.

OSCITABUNDUS, a, um, *geeuwend*, Gell. IV, 20 *in het opschrift.*

OSCITANTER, *den mond opsperrend, gapend: van daar, onachtzaam, nalatig, bij voorb.* aliquid agere, Cic. Brut. 80.

OSCĬTATĬO, onis, f. 1) *de gaping van den mond in 't gemeen, bij voorb. om iet linnen te ramen enz., bij voorb.* conchas pandentes sese quadam oscitatione impleri roscido conceptu tradunt, Plin. H. N. IX, 35 post init. 2) *de gaping van den mond uit verveling, ziekte enz. d. i. het geeuwen*, Plin. H. N. IV, 20. VII, 6 extr. Gell. IV, 20: *van daar Tropisch, bij voorb.* Bruti oscitatio, Stat. Sylv. IV, 9, 20, i. e. *achteloos geschreven, ellendig geschrift*: nostra oscitatione solvatur, Quintil. XI, 3, 3, i. e. *laf, flaperig, spreken.*

OSCĬTO, are, *en* OSCĬTOR, ari, 1) *den mond opsperren, gapen, waarom het ook geschiede, bij voorb.* ut pandiculans oscitatur! Plaut. Men. V, 2, 80, i. e. *hoe rekt hij zich uit, hoe spert hij den mond open! doch, het kan ook zijn, geeuwen*: oscitat in campis caput a cervice revulsum, Enn. ap. Serv. ad Aen. X, 396: *van daar* oscitat leo, Colum. X, 260, i. e. *het kruid, leeuwenmond, gaat open: van daar* alites oscitantes, Catull. XXV, 5, i. e. *zingende.* 2) *den mond opsperren, uit verveling, verdriet, ziekte enz., d. i. geeuwen, bij voorb.* clare ac sonore oscitavit, Gell. IV, 20: oscitatur, Plaut., *zie hier voor: dus ook* oscitans, *bij voorb.* judex, Cic. Brut. 54: Epicurus oscitans alucinatus est, Cic. Nat. D. I, 26: dux, Cic. Mil. 21: quosdam ex vino vacillantes, quosdam hesterna potatione oscitantes, Cic. ap. Quintil. VIII, 3 post med. §. 66: *van daar Tropisch, geeuwen, d. i. traag, werkloos zijn, bij voorb.* oscitans & dormitans sapientia, Cic. Or. II, 33: cum majores impendere (calamitates) videantur, sedetis & oscitamini, Auct. ad Her. IV, 36 extr., i. e. *zijt gij werkloos, flaperig, achteloos.* 3) folia arborum ad solem oscitant, Plin. H. N. XVI, 24, i. e. *wenden zich na de zon toe.*

OSCŬLABUNDUS, a, um, i. q. osculans, *kussende*, Sueton. Vit. 2 extr.

OSCŬLATĬO, onis, f. *het kussen, d. i. wanneer men iemand kust*, Cic. Coel. 20. Catull. XLVIII, 6.

OSCŬLO, are, *voor* osculor, *kussen, bij voorb.* osculavi, Titinn. ap. Non. 7. n. 77: *van daar* osculatus, a, um, *bij voorb.* osculato tuo capite, Apul. Met. II ante med. p. 117, 23 Elm.

OSCŬLOR, atus sum, ari, *kussen, bij voorb.* simulacrum, Cic. Verr. IV, 43: aliquem, Cic. Att. XVI, 5: inimicum meum sic fovebant, sic osculabantur, Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 21: *ook zonder* Accusativus, Plaut. Asin. I, 3, 69: *dus ook* osculans, *bij voorb.* aliquem, Cic. Somn. Scip. 3. Plaut. Mil. II, 2, 1, 19: osculari inter se, Plaut. Mil. V, 1, 40, *elkander kussen: ook zegt men* osculari cum aliquo, Plaut. Mil. II, 2, 98 *en* 109, *iemand kussen, voor* aliquem: *van daar Tropisch, bij voorb.* mihi videris istam scientiam juris tanquam filiolam osculari tuam, Cic. Mur. 10, *veel met haar ophebben, d. i. hoogschatten, er veel achting voor hebben.*

OSCŬLUM, i, n. 1) *een kleine mond of mondjen, als men verkleinend, boertend, of teder spreekt, bekjen, bij voorb.* videt oscula, Ovid. Met. I, 499: oscula inferuit linguae, Ovid. Am. III, 7, 9: osculum, quale Praxiteles habere Dianam credidit, Petron. 126: Ipsaque crudeles ederunt oscula morbi, Martial. XI, 92, 7: hinc

hiantibus osculis, Apul. Met. III post med. p. 137, 41 Elm.: oscula summa delibare, Virg. Aen. XII, 434, *aanraken, d. i. kussen*: matronarum delibo oscula, *zegt de vlieg*, Phaedr. IV, 23, 7, *voor den mond aan of kus*: ejus osculum delibatum digitis ad os suum retulisset, Suet. Aug. 94 post med., i. e. *den mond aanroerde*: figit oscula terrae, Ovid. Met. III, 24, i. e. *kust*: *zoo staat ook* figere, Virg. Aen. I, 687 (691). II, 490: ferre oscula ad pedes, *de voeten kussen*, Ovid. Am. III, 534: *dus ook* oscula jungere, Ovid. Her. XX, 141: *of* dare, Ibid. Met. I, 556, *voor kussen*: *doch het kan ook een kus heeten; bij slot is de zin dezelfde.* 2) *een kus of kusjen, wanneer het hetzelfde is als kus*, *bij voorb.* oscula dare, jungere, Ovid., *zie hier voor*: *of* ferre alicui, i. e. *kussen*, Cic. fragm. ap. Non. 4. n. 193 *en* Plaut. Amph. II, 2, 84: *ook heet* oscula ferre, *kusjens krijgen*, Ovid. Am. III, 7, 48: *verders* sumere, Ibid. Her. XX, 145: offerre, Suet. Domit. 12: oggerere, Plaut. Truc. I, 2, 8: ingerere, Suet. Gramm. 23, i. e. *geven*: carpere, Ovid. Her. XI, 117: capere, Ibid. XIII, 120: decerpere, Catull. LXVIII, 127: jacere, Tacit. Hist. I, 36: figere, *zie hier voor*: delibare, *zie hier voor*: *dus ook* libare, Virg. Aen. I, 256 (260): osculum manu reddere, Plin. Paneg. 24: osculo occurrere alicui, Ibid. 71: rapere, Val. Flacc. I, 264: dextram osculis fatigare, Tacit. Ann. XV, 71: osculo aliquem excipere, Plin. Paneg. 23: Utinam ad osculum Atticae possim currere, Cic. Att. XII, 1. Not. *In velen van deze en andere spreekwijzen vindt het denkbeeld van mond en kus te gelijk plaats.*

OSMEN *voor* Omen, *en* OSNAMENTUM *voor* Ornamentum, *zullen de Ouden gezegd hebben*, Varr. L. L. V, 7 extr.

OSOR, oris, m. *een haater*, *bij voorb.* uxoris, Plaut. Asin. V, 2, 9: hominum, Apul. de deo Socr. p. 48, 15.

OSPĪCOR, ari, *zeiden de Ouden voor* auspicor, *bij voorb.* ospicatur, Claud. Quadrigar. ap. Diomed. I.

OSSĀRĪUS *of* OSSUĀRĪUS, a, um, *de beenen betreffende*, *bij voorb.* ossarium *of* ossuarium, Inscript. ap. Gruter. p. 915. n. 3. (*misschien* scil. vas), *een vat of bewaarplaats voor de beenderen*, *bij voorb. der dooden*: *daar voor staat* ossuaria (fem.), *bij voorb.* ossuariam, Pandect. XLVII, 12, 2, *ten zij men* ossuarium *lezen moet*: ollae ossuariae, Inscript. ap. Gruter. p. 626. n. 6.

OSSE, is, n. *een knokkel*, *een been*, *zie* Os (Genit. ossis) *op het einde.*

OSSĒUS, a, um, 1) *uit beenen of knokken bestaande*, *van been*, *bij voorb.* cultellus, Plin. H. N. XII, 25: cuneus, Colum. V, 11: manubria ossea cultellorum, Juvenal. XI, 133: ossea larva, i. e. *geraamte*, Ovid. in Ibin 144. 2) *als 't ware van knokken of beenächtig*, *d. i. aan beenderen gelijk*, *bij voorb.* tota ossea est ilex, Plin. H. N. XVI, 38: nucleus, Ibid. XIII, 17: manus, Juvenal. V, 53.

OSSICULATIM, *beensgewijze*, *bij voorb.* legere aliquem, Caecil. ap. Non. 2. n. 609 *en* cap. 4. n. 271.

OSSICŬLUM, i, n. *een beentjen*, Plin. H. N. XI, 37 sect. 49. Gell. VI, 1 extr.

OSSIFRĀGUS, a, um, *de beenderen verbrekende*, Sever. ap. Senec. Controv. V, 33: *van daar* Ossifragus, substantive, *of* Ossifraga, substantive, *zekere vogel*, Plin. H. N. XXX, 7 *en* Lucret. V, 1078.

OSSUARIUS, a, um *zie* Ossarius.

OSTENDO, di, sum *en* tum, 3. *toonen*, *het zij het geschiede met de vingeren*, *met woorden*, *gronden*, *of hoe het wille*: 1) *toonen*, *d. i. laten zien of hooren*, *bij voorb.* os suum populo, Cic. Verr. I, 1, i. e. *zich vertoonen*, *openlijk laten zien*: *dus ook* se ostendere, *zich vertoonen of laten zien*, *eigenlijk en Tropisch*, *bij voorb.* opportune te mihi ostendis, Terent. Hec. IV, 4, 5: hoc facto sese ostendit, Plaut. Asin. V, 2, 12: ostendere se inimicum alicui, Nep. Ages. 1: se ducem, Suet. Cal. 44: nunc te ostendes, qui vir sies, Terent. Eun. II, 3, 1: *dus ook* ostendi *zich vertoonen*, *laten zien*, *bij voorb.* ostenduntur, Cic. Univ. 11: mihi — defensio ostenditur, Cic. Verr. V, 1 in.: *verders* aciem, Liv. XXIX, 7, i. e. *laten zien*: *dus ook* legiones hostium copiis, Auct. B. Afric. 66: ab ea parte oppugnationem ostendit *voor* simulavit, Liv. IV, 59: *dus ook* indicia scelerum, Cic. Harusp. 12: alicui sententiam suam, Terent. Heaut. II, 1, 7: sensum suum, Plaut. Most. V, 1, 22: potestatem suam, Terent. Eun. V, 8, 3: vocem, Phaedr. I, 13, 9: ostendam tibi, quid sit herum fallere, Terent. And. V, 2, 25: *van daar* locus ostentus soli, Cato R. R. 6, i. e. *voor de zon blootgesteld*, *in de zon liggende*, *welke woorden* Varr. R. R. I, 24 *en* 25 *herhaald worden*, 2) *toonen*, *d. i. aan den dag leggen*, *laten zien of werken*, *bij voorb.* peccata, Terent. Heaut. IV, 1, 21: indicia scelerum, Cic.: alicui sententiam suam, Terent.: sensum suum, Plaut., *zie hier voor*: virum me natum vellem: ostenderem, Terent. Phorm. V, 3, 10. i. e. *ik zou het eens toonen*: defensio mihi ostenditur, Cic. Verr. V, 1: *van daar* spem, metum, Cic. Verr. IV, 34, *hoop*, *vrees*, *geven*: *dus ook* nisi mihi esset spes ostensa, i. e. facta, Terent. Phorm. V. 4, 7: ostendam tibi, quid sit herum fallere, Terent., *zie hier voor.* 3) *toonen*, *d. i. te kennen geven*, *te verstaan geven*, *zeggen*, *bekend maken*, *bij voorb.* ostendi, me ei esse satisfacturum, Cic. Att. I, 1 post med.: aliter atque ostenderam i. e. dixeram, scripseram, Cic. ad Div. II, 3: quamvis quis ostenderit, Ibid. IX, 8 in.: sententiam suam alicui, Terent., *zie hier voor*: ostendit se colloqui velle, Nep. Con. 3: caussam adventus ostendit i. e. dicit, Ibid. Epam. 4: ut ostendimus supra i. e. diximus, narravimus, Ibid. Ages. 1: *dus ook* se prohibiturum ostendit, Caes. B. G. I, 8: cf. Nep. Dion. 4. *Somtijds kan men het vertalen*, *beloven*, *bij voorb.* quamvis quis ostenderit, Cic. ad Div. IX, 8 in.: *doch het kan ook blijven*, *bekend maken. Ook kan men het overzetten*, *verhalen*, *betoogen enz.* Particip. is Ostensus *en* Ostentus, a, um, *bij voorb.* spes ostensa, Terent., *zie hier voor*: caedes ostensa, Lucan. II, 192: ostensus sol, Varr. R. R. 1 ap. Prisc. 10: locus ostentus soli, Cato, *zie hier voor*: ostentum senem, Pacuv. ap. Fest.: salute ostenta, Varr. ap. Priscian. 10: *van daar* Ostentum, substantive, *een wonderteeken*, *eene aanwijzing*, *of vertoning*, *d. i. zeldzame zaak*, *waaruit het gemeene volkjen iet voorzegt*, Cic. Nat. D. II, 3. Cic. Div. I, 42 *en* 53. Cic. Verr. IV, 49. Liv. XXVI, 6 extr. Sueton. Caes. 32 *en* 77. Ibid. Aug. 94, *eigenlijk*, *het geen*, *naar het begrip van het gemeen*, *den menschen van God getoond is*, *als eene aanduiding van eene toekomende zaak*: *van daar* scis Appium Censorem hic ostenta facere, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 14 post med., i. e. *ongelooflijke dingen*: ostenti prorsus genus, ubi in tanto populo non solum sociari, verum etiam sileri parricidium potuit, Justin. X, 1. *Voords*, *of dit* Verbum *voor* obtendo (*dat toch ook gewoon is*) *staat*, *of uit* os *en* tendo (i. e. *eigenlijk iemand voor het gezicht houden*, *voorhouden*) *bestaat*, *kan men niet bepalen.*

OSTENSĬO, onis, f. *het toonen*, *het zien laten*, *bij voorb.* nova ostensione, Apul. Met. III ante med. p. 133, 19 Elm.

OSTENSUS, a, um, *zie* Ostendo.

OSTENTATĬO, onis, f. 1) *het toonen*, *het laten zien*, *bij voorb.* doloris, Senec. Ep. 99. Petron. 17: togarum, Plin. Paneg. 56: *van daar voor beloven*, *bij voorb.* ostentationes multorum annorum, Cic. Att. V, 13: *van daar het toonen van zijn persoon*, *d. i. wanneer men zich toont*, *zich laat zien*, *bij voorb.* ostentationis causa latius vagari, Caes. B. G. VII, 45. 2) *het toonen met zekere ijdelheid of verwaandheid*: *het ijdel en verwaand vertoonen*, *verwaandheid*, *staat dikwijls in* Cicero, *bij voorb.* vitanda ostentationis suspicio, Cic. Or. II, 82: Consul veritate non ostentatione popularis, Cic. Agr. I, 7 extr. *en meermaalen*, *bij voorb.* Cic. Off. II, 12 extr. Cic. Parad. 6 in. Cic. Flacc. 22. Cic. Rab. Post. 14. Cic. Amic. 13. Cic. Or. II, 8. Nep. Att. 17. 3) *de schijn*, *d. i. wanneer men iet niet ernstig doet*, *maar alleen in schijn*, *bij voorb.* Consul veritate non ostentatione popularis, Cic., *zie hier voor*: doloris, Senec. *en* Petron., *zie hier voor.*

OSTENTĀTOR, oris, m. 1) *die toont of iet zien laat.* 2) *die zich met iet zien laat*, *of eene vertooning maakt*, *pocher*, *bij voorb.* factorum, Liv. I, 10: omnium, quae diceret atque ageret, Tacit. Hist. II, 80: pecuniosus, Auct. ad Her. IV, 50.

OSTENTĀTRIX, icis, f. *toonster*, *d. i. eene vrouw*, *die iet toont of zien laat*, *bijzonder met ijdelheid of verwaandheid*, *pogchster*, *bij voorb.* sui, *die zich toont of zien laat tot praal of staatzij*, Apul. Apolog. post med. p. 323, 11 Elm.

OSTENTO, avi, atum, are, *is hetzelfde als* ostendo, *toonen*, *laten zien*, *bij voorb.* aliquem, Virg. Aen. XII, 479: campos, Ibid. VI, 678: panem altera manu, Plaut. Aul. II, 2, 18: amor — quod suasit, dissuadet; quod dissuasit, ostentat, Ibid. Cist. II, 1, 10, i. e. *toont*, *geeft mij hoop*, *biedt mij aan*, *of raadt daar toe*: bellum ostentare, Plin. Ep. II, 7: jugula sua Clodio, Cic. Att. I, 16 ante med.: se, Liv. II, 20: *van daar* 1) *Tropisch*, *toonen*, *laten zien*, *bij voorb.* se in aliis rebus, Cic. Coel. 28: prudentiam, Cic. ad Div. X, 3 extr.: memoriam (suam), Auct. ad Her. II, 30 post init.: artem arcumque (i. e. peritiam tractandi arcum), Virg. Aen. V, 521: *van daar* se ostentare, Cic. Marc. 9, scil. vitae *of* aeternitati, *zich toonen*, *d. i. zich overdenkenswaardig toonen*, *of ook streeven naar enz.*: *dus ook* spem, Liv. IV, 36. Cic. Cluent. 7, i. e. *hoop geven*: occasionem, *gelegenheid geven*, *bij voorb.* occasio ostentata, Terent. Eun. III, 5, 56. 2) *toonen*, *laten zien*, *d. i. hoop op iet geven*, *beloven*, *bij voorb.* agrum, Cic. Agr. II, 28: praemia, Sall. Jug. 66 (70): veniam, Tacit. Hist. IV, 59: *dus ook* praemia atque formidinem,

Sal-

Salluſt. Jug. 23 (25): pecunia — promiſſa & oſtentata, Cic. Roſc. Com. 6 in. 3) *toonen, laten zien, d. i. dreigen, bij voorb.* caedem, Cic. ad Div. IV, 14: formidinem, Salluſt. Jug., *zie hier voor:* alicui nominis delationem & periculum capitis, Cic. Cluent. 8. 4) *toonen, laten zien, met eene vreugde, met ijdelheid of pracht, met iets pronken, veel ophebben, bij voorb.* memoriam, Auct. ad Herenn. II, 30: cicatrices ſuas, Terent. Eun. III, 2, 30: arma capta, Liv. XXV, 18 extr.: *dus ook* ſe, Auct. ad Herenn. IV, 21, *zich laten zien, d. i. pronken, prijken:* prudentiam ſuam, Cic. ad Div. X, 3. 5) *toonen, laten zien, d. i. laten weten, bekend maken, ontdekken, zeggen, bij voorb.* principem, Plin. Paneg. 4: largitionem verbis, Cic. Agr. II, 4: & ſimul oſtentavi tibi, me iſtis eſſe familiarem i. e. dixi, ſcripſi, ſignificavi, Cic. ad Div. IX, 6 in.: *dus ook* prae ſe ferre & oſtentare, Cic. Att. II, 23 extr. 6) *aanbieden, bij voorb.* agrum, Cic.: praemia, Salluſt.: occaſionem, Terent.: panem, Plaut., *zie hier voor:* jugula ſua Clodio, Cic., *zie hier voor.* 7) *raden, bij voorb.* quod diſſuaſit, oſtentat, Plaut., *zie hier voor.*

OSTENTUM, *zie* Oſtendo.

OSTENTUS, us, m. *het toonen, het laten zien, de ontdekking, bij voorb.* atrocitatis, Gell. XX, 1 extr.: *ook het laten zien, vertooning, parade, uiterlijke ſchijn, bij voorb.* illa ſigna oſtentui eſſe credere, Salluſt. Jug. 46 (50), i. e. *alleen in ſchijn of tot vertooning zijn:* magis oſtentui quam manſura, *meer tot vertooning, tot parade,* Tacit. Hiſt. I, 78: corpora extra vallum abjecta oſtentui, Ibid. Ann. I, 29, i. e. *ten ſchouwſpel voor ieder een:* iturum oſtentui gentibus, Ib. Ann. XV, 29, *ten ſchouwſpel, parade: van daar* 1) *ſchijn, voorwendzel, bij voorb.* clementiae, Tacit. Ann. XII, 14, *zie hier na.* 2) *het geen, waar uit men iet ziet, teeken, bewijs, bij voorb.* oſtentui eſſem ſcelerum Jugurthae, Salluſt. Jug. 24 (26) extr.: oſtentui clementiae ſuae, Tacit. Ann. XII, 14, i. e. *ten bewijze, zie hier voor.*

OSTENTUS, a, um, *zie* Oſtendo.

OSTES, ae, *m. zekere ſoort van aardbeving,* Apulej. de Mundo ante med. p. 65, 30 Elmenh., *alwaar de* Plural. oſtae *ſtaat.*

OSTIĀRĬUS, a, um, *de deur betreffende, daar toe behoorende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* oſtiarium, ſcil. vectigal *of* tributum, *eene belasting op de deuren, deurpagt,* Caeſ. B. C. III, 32. Cicero, ad Div. III, 8 med., *zegt daar voor* exactio oſtiorum: Oſtiarius, ſcil. ſervus, Senec. de Conſtant. 14. Plin. H. N. XII, 14 extr. Vitruv. VI, 10, *deurwachter, deurwaarder, poortier.*

OSTIATIM, *van deur tot deur, van huis tot huis, bij voorb.* oppidum oſtiatim compilarit, Cic. Verr. IV, 24: Dum ego hoc crimen oſtiatim agam, Ibid. 22, i. e. *huis voor huis, gevolglijk afzonderlijk, wat in elk huis geſtolen was:* nec ſcrutanda ſingula & velut oſtiatim pulſanda, Quintil. V, 10 extr., i. e. *als 't ware, huis voor huis aankloppen, aan alle deuren aankloppen.*

OSTĬGO, i. q. mentigo, Colum. VII, 5 extr., *alwaar gezegd wordt, dat de herders* (paſtores) oſtigo *voor* mentigo *zeiden.*

OSTĬŎLUM, i, n. *een deurtjen, kleine deur,* Colum. VIII, 14. Plin. Hiſt. Nat. XIX, 8.

OSTĬUM, i, n. 1) *eene deur, bij voorb.* carceris, Cic. Tuſc. V, 5: ſepulcri, Pandect. XLIII, 23, 11: in aliena aedificia feneſtras & oſtia impoſuit, Ibid. VI, 1, 59: exactio oſtiorum, i. e. *belasting op de deuren, deurgeld,* Cic. ad Div. III, 8 med., *welke belasting anders* oſtiarium *heet:* oſtio peſſulum obdere, Terent. Eun. III, 5. 55, *de deur grendelen:* ante oſtium ſtare, Ibid. V, 2, 4: oſtium obſervare, Plaut. Mil. II, 3, 81. II, 4, 46, *de deur bewaren:* concrepuit a Glycerio oſtium, Terent. Andr. IV, 1. 59, *de deur bij* Glycerium *heeft gekraakt, d. i. daar komt iemand buiten, zie* Concrepo: tranſire recto oſtio, *door de regte deur, d. i. de voordeur,* Plaut. Mil. II, 3, 58: quo lati ducunt aditus centum, oſtia centum, Virg. Aen. VI, 43, ſcil. antri: ab oſtiis quaerere, *aan of voor de deur vragen,* Cic. Or. II, 68: *dus ook* omnia auſcultavi ab oſtio, Plaut. Merc. II, 4, 9: oſtium pultare, Terent. Ad. IV, 5, 3, *daar aan kloppen:* operire, Terent. Phorm. V, 3, 33: aperire, Terent. Heaut. II, 3, 35: *van daar* 2) *Tropisch, elke ingang in of tot iet, bij voorb.* oſtia aperiant muribus, Varr. R. R. I, 51, i. e. *toegang: bijzonder* faucium *of* arteriae aſperae, *bij voorb.* cum arteria aſpera oſtium habeat, Cic. Nat. D. II, 54: portus, Cic. Verr. IV, 53: *dus ook* aut portum ſubit aut pleno ſubit oſtia velo, Virg. Aen. I, 400 (404), ſcil. portus: fluminis, i. e. *mond, uit- of invloed in zee, bij voorb.* fluminis Cydni, Cic. Phil. II, 11: Rhodani, Caeſ. B. C. II, 1: Nili, Virg. Aen. VI, 801: oceani, Cic. Manil. 12. Mela III, 9, i. e. *de ſtraat bij* Gibraltar.

OSTRACISMUS, i, m. *was in* Athene *eene wijze, om iemand, dewijl zijne magt geducht was, uit de ſtad, voor zekere jaaren, door de volksſtem (die op ſcherven of ſteentjens geſchreven werdt) te jagen,* Oſtracismus *of ſchervenvonnis,* Nep. Cim. 3.

OSTRĔA, ae, f. *en* OSTRĔUM, i, n. *een oeſter, mosſel, zeeſlak, bij voorb.* Singular. oſtrea, Gell. XX, 8. Lucil. ap. Non. 3. n. 152. Varr. Ibid. Oſtrei (Genit.), Pallad. I, 51. Plural. oſtreas, Cic. Fragm. ap. Non. 3. n. 152. Plaut. Rud. II, 1, 8: oſtreatum, Plin. H. N. IX, 54: Oſtrea (Plural.), Ibid. XXXII, 6 in. Horat. Sat. II, 4, 33. Juvenal. IV, 140. Ovid. Faſt. VI, 174. Lucil. ap. Gell. XX, 8: oſtreorum circos, Martial. VII, 19, 7.

OSTREĀRĬUS, a, um, *de oeſters betreffende, daar toe behoorende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* panis, Plin. H. N. XVIII, 11 poſt init., i. e. *brood, dat de Ouden bij (of tot) de oeſters* (oſtrea) *plagten te eten: van daar* oſtrearium (ſcil. ſtabulum) i. e. *bewaarplaats daar voor,* Plin. H. N. IX, 51.

OSTREĀTUS, a, um, *met oeſterſchelpen bezet, gevolglijk ruw, hard, bij voorb.* jam quaſi oſtreatum tergum ulceribus geſtito, Plaut. Poen. I, 2, 186, i. e. *als 't ware, mosſelvormig, van ſlagen.*

OSTREŌSUS, a, um, i. e. oſtreis abundans, *bij voorb.* Cyzicos, Auct. Priapej. LXXVI, 13: ora Helleſpontia ceteris oſtreoſior oris, Catull. XVIII, 4.

OSTRĬFER, a, um, *oeſters bij zich voerende, rijk daar van, bij voorb.* Abydus, Virg. Georg. I, 207: Geraeſtus, Valer. Flacc. I, 455: Chalcedon, Lucan. IX, 959.

OSTRĪNUS, a, um, *purperen, bij voorb.* ſupparum, Varr. ap. Non. 16. n. 8: ricula, Turpil. Ibid.: ſorus, Prop. I, 14, 20: tunica, Ibid. II, 29 (28) 26: colores, Ibid. III, 13 (12) 7.

OSTRUM, i. n. *zeeſlakkenbloed, purper,* Vitruv. VII. 13: veſtes oſtro perfuſae, Virg. Aen. V, 111: *ook* Plural., *bij voorb.* Poenis ſi purpura fulgeat oſtris, Prop. IV, 3, 51: *van daar* 1) *purper, d. i. met purper geverwd linnen of laken: purperen gewaad, purperen deken, bij voorb.* ſtratoque ſuper diſcumbitur oſtro, Virg. Aen. I, 700 (704), i. e. *op purperen dekken:* arte laboratae veſtes oſtroque ſuperbo, Ibid. 139 (143). 2) *purper, d. i. purperkleur of die daar naar gelijkt, bij voorb.* purpureoque rubens ſurgat jubar aureus oſtro *voor* luce, ſplendore, Sever. in Aetna 332.

OSURUS, OSUS, *zie* Odio.

OTACUSTA *of ook* OTACUSTES, ae, m. *die uitgezonden wordt, om de redenen der menſchen te beluiſteren, een ſpiön, verſpieder,* Apulej. de Mundo poſt med. p. 169, 31 Elm., *alwaar de* Genit. Plur. Otacuſtarum *ſtaat.*

OTIŎLUM, i, n. *ledigheid, wanneer men verkleinend ſpreekt,* Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 3.

OTĬOR, atus ſum, ari, *ledigheid hebben of genieten, ledig zijn,* Cic. Off. III, 14. Horat. Sat. I, 6, 128.

OTIOSE, 1) *met ledigheid, d. i. ledig, zonder bezigheid, bij voorb.* vivere, Cic. Off. III, 26: inambulare, Liv. XXIII, 7 extr. 2) *met ledigheid, d. i. langzaam, op gemak, zonder overhaaſting, bij voorb.* otioſe conſiderare, Cic. Verr. IV, 15: quaerere, Cic. Fin. IV, 13: ambula cito: Syr. Imo otioſe volo, Plaut. Pſeud. IV, 1, 14: properaviſtis rapere: otioſe oportuit i. e. lente, paulatim, Ib. Truc. I, 2, 67: ſegniter, otioſe, negligenter, contumaciter omnia agere, Liv. II, 57: videto, ut bene & otioſe percoquas, Cato R. R. 76. 3) *gerust, zonder vreeze, bij voorb.* dormire, Terent. Heaut. II, 3, 101.

OTIŌSUS, a, um, 1) *ledig, en wel* a) *ledig, d. i. zonder bezigheid, onledig, vrij van bezigheden, het zij van ambtsbezigheden of van alle bezigheden, bij voorb.* dies otioſi, Cic. Qu. Fr. III, 8, *ledige dagen, d. i. vrij van openlijke bezigheden:* cum ambularem in xyſto & eſſem otioſus domi, Cic. Brut. 3: rebus humanis otioſus deos praeficere, Cic. Nat. D. III, 39: ecquid dicam de occupatis meis temporibus, cui fuerit ne otium quidem unquam otioſum? Cic. Planc. 27: ſatius eſt otioſum eſſe quam nihil agere, Plin. Ep. I, 9 extr., i. e. *het is beter ledig te zijn, dan nutteloze dingen te doen:* Nunquam ſe minus otioſum, quam cum otioſus, Cic. Off. III, 1, i. e. *min ledig, dan wanneer hij van openbare bezigheden vrij was: wanneer het eerſte* otioſus *in 't gemeen, onledig, ledig of lediggaande; maar het laatſte, vrij van ambtsbezigheden betekent:* ſenectus otioſa, Cic. Senect. 14: quid otioſius quiete animi, Senec. de Ira II, 13 poſt med., i. e. *min bezig?* Not. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* ſtudiorum otioſis, Plin. Hiſt. Nat. Praefat. poſt init. Ed. Hard., i. e. *ten aanzien der ſtudiën, die zich niet met ſtudeeren ophouden: van daar Tropisch, ledig, bij voorb.* pecunia, Plin. Ep. X, 62. Pandect. XXII, 1, 13, *ledig daar liggende, d. i. niets winnende, niets verdienende, wanneer het geld, bij voorb. niet uitgezet, of anders aangelegd wordt, waar door*

ders men winst heeft. b) *ledig, d. i. nutteloos, overtollig, bij voorb.* sermo, Quintil. VIII, 2 post med.: sententiae, Quintil. I, 1 extr.: otiosissimae occupationes, Plin. Ep. IX, 6 extr., i. e. *met nuttelooze tijdverdrijf, zoo als het bijwonen der Schouwspelen, volgens Plinius gevoelen, is:* Cicero lentus in principiis, longus in narrationibus, otiosus circa excessus, Auct. Dialect. de Orat. (*achter* Tacitus) 22, i. e. *maakt nutteloze, overtollige uitweidingen, die den tijd onnut verspillen.* c) *ledig, d. i. bedaard bij eene zaak, bij voorb.* spectator, Cic. Off. II, 7 extr., *zie het volgende.* 2) *gerust, en wel* a) *gerust, d. i. gerust levende, te weten, wanneer men geen openbaar ambt heeft, zich met geene Staats- of Landszaken bezig houdt, bij voorb.* graeculum atque otiosum putari voluit, Cic. Sext. 51: otioso vero, nihil agenti, privato quando imperium senatus dedit? Cic. Phil. XI, 8 extr.: senectus, Cic., *zie hier voor:* se minus otiosum esse, quam cum otiosus (scil. *van Staatszaken*), Cic. Off. III, 1 in.: vita otiosorum, Cic. Offic. I, 21 in.: homo otiosissimus, Cic. Or. 51. b) *gerust, d. i. zonder kommer, bij voorb.* si otiosum Fabium reddideris, Cic. ad Div. IX, 25 extr.: animus otiosus, Terent. And. V, 2, 1, *gerust gemoed:* quin tu otiosus es, *ei, wees toch bedaard*, Ib. Ad. IV, 1, 17: *ook* seq. a, i. e. *ten aanzien, van wegens, bij voorb.* otiosus ab animo, Ibid. Phorm. II, 2, 26: a metu, Gell. II, 29. c) *gerust, d. i. met rust gepaard, bij voorb.* dignitas, Cic. Sext. 46. d) *gerust, d. i. zonder driften, bedaard, gelaten, bij voorb.* cum otiosus stilum prehenderat, Cic. Brut. 24 med. e) *gerust, d. i. zich gerust houdende, bij voorb. bij den twist van twee partijën, geen deel daar aan nemende, onzijdig, neutraal, bij voorb.* spectatores pugnae otiosi, Cic. Offic. II, 7: minabantur otiosis, Cic. Marc. 8. f) *gerust, d. i. geen gedruis, geen wanörde makende, zich gerust tegen anderen of den Staat gedragende, bij voorb.* istos otiosissimos reddam, Cic. Agr. II, 37: *even te vooren staat* quibus otiosi negotium facessimus, *alwaar beter ware* qui vobis — facessunt *of* qui nobis — facessunt *of* qui otiosis (scil. vobis) — facessunt. g) *gerust, Tropisch, d. i. gemaklijk, langzaam, bij voorb.* fons vel rivus huc conveniat otiosus, Pallad. I, 37, i. e. *bedaard of langzaam vloejend.*

OTIS, ĭdis, f. *zekere vogel,* Trappe *genoemd*, Plin. H. N. X, 22 extr. XXX, 14 post med.

OTĬUM, i, n. 1) *ledigheid, d. i. wanneer men niet bezig is, en wel deels, als men in 't gemeen niet arbeidt, maar ledig gaat, wanneer het ledigheid, lediggang is, bij voorb.* languescere in otio, Cic. Acad. IV, 2 extr.: otio tabescere, Cic. Att. II, 14: otium desidiosissimum, Cic. Agr. II, 33: segne otium trahere, Tacit. Hist. IV, 70: otium sine literis mors est, Senec. Ep. 82: otioso in otio animus nescit, quid velit, Enn. ap. Gell. XIX, 10: qui propter desidiam in otio vivunt, Cic. Agr. II, 33: *deels, wanneer men van de bepaalde bezigheden van zijn ambt of beroep vrij of ledigheid heeft, wanneer het dan ledigheid, dan ledige tijd, dan rust van bezigheden, dan tijd tot iet, vertaald wordt, bij voorb.* libros, cum est otium, legere soleo, Cic. Or. II, 14: Philistus otium suum consumsit in historia scribenda, Ibid. 13: philosophorum libros reservare sibi ad Tusculani requiem atque otium, Cic. Or. I, 52: otio frui, Cic. Off. III, 1: illum in otio de negotiis cogitare — solitum, Ibid.: in otium venire, *in ledigheid of tot rust komen*, Cic. Att. I, 7: *dus ook* in otia tuta recedere, Horat. Sat. I, 1, 31: otium (i. e. tempus otiosum) consumere, Cic. Or. I, 13: otium studio suppeditare, *tijd aan het studeeren besteeden*, Auct. ad Her. I, 1: Quantum mihi respublica otii tribuet, ad scribendum conferam, Cic. Or. I, 1, i. e. *ik wil mijne ledigheid (d. i. den tijd, dien ik vrij heb van Landszaken) tot schrijven besteeden. Ook volgt* a *achter* otium, i. e. *ten aanzien, van wegens, bij voorb.* tantumne est ab re tua otii tibi, Terent. Heaut. I, 1, 23, *kunt gij zoo veel afsnipperen van enz., of hebt gij zoo veel tijd? Verders* otium est *ik heb tijd, bij voorb.* auscultandi. Terent. Ad. III, 4, 55: otium rei si sit, *als er tijd toe was*, Plaut. Mil. III, 1, 165: si modo tibi est otium, *als gij maar tijd (daar toe) hebt*, Cic. Partit. 1 in.: *dus ook* habere otium ad aliquid, Terent. Phorm. V, 5, 4: *van daar* per otium, Liv. XXVII, 2 post med., *met gemak, bedaard: dus ook* Iambe otio, Phaedr. I, 25, 6, i. e. *met gemak, bedaard: van daar is Tropisch* otium, *het geen men bij ledigheid maakt, bij voorb.* otia nostra, Ovid. Trist. II, 223, i. e. *gedichten.* 2) *Rust, gerust leven, bij voorb. ten aanzien van vijänden en kwaade menschen, gebrek van oorlog, en andere opschuddingen of stoornissen, rust in 't land of t' huis enz. Wanneer het ook somtijds het zelfde is, als vrede, bij voorb.* quid est tam populare, quam otium? Cic. Agr. II, 4: nihil esse tam populare, quam pacem — otium, Ibid. 37: in otio esse, Ibid. 4 *en* 37: in otio vivere, Ibid. 37: otium domesticum, Ib. 4: valde me ad otium pacemque converto, Cic. Q. Fr. III, 5 extr.: otium perturbare, Cic. Phil. II, 34: res ad otium deducere, Caes. B. C. I, 5: multitudo insolens belli diuturnitate otii, Ibid. II, 36: ex maximo bello tantum otii toti insulae conciliavit, Nep. Timol. 3: tantum otium reddidit, Nep. Hamilc. 2, *herstelde de rust weder: ook* seq. a, i. e. *van wegens, ten aanzien, bij voorb.* ab hoste otium fuit, Liv. III, 32: ab seditionibus urbanis otium fuit, Ibid. 35 in.: *van daar* per otium spolia legere, Liv. XXVII, 2 post med., *met gemak of rust, bedaard:* studia per otium concelebrata, Cic. Invent. I, 3 extr., i. e. *bij bedaarde tijden:* si praeda belli per otium frui velint, Liv. II, 39 extr.: *dus ook* otio, *bij voorb.* Iambe otio, Phaedr., *zie hier voor. Van daar rust, ten aanzien van partijën, onzijdigheid, neutraliteit, bij voorb.* aut certe te in otium referres, Dolab. in Cic. Ep. ad Div. IX, 9 in., i. e. *u gerust houden, onzijdig blijven.*

OVĀLIS, e, i. e. ad ovationem pertinens, *bij voorb.* corona, Gell. V, 6 post med., i. e. *kroon of krans, die de Veldheer bij eene* Ovatie *op hadt.*

OVĀTĬO, onis, f. *de* Ovatie, *d. i. een kleine zegepraal, wanneer, naamlijk, de Veldheer, na behaalde overwinning, niet op een wagen, zoo als bij den Triümf, maar slechts te paard of te voet zijne zegevierende intrede deed, wanneer de Veldheer een myrtenkrans op het hoofd hadt, zie* Gell. V, 6 extr.: cf. Plin. H. N. XV, 29 extr.: *het woord staat*, Gell. V, 6 extr., *en ook* Flor. III, 19 post med., *alwaar staat:* fuitque de servis ovatione contentus, ne dignitatem triumphi servili inscriptione violaret; *de naam zal van* ovis *komen, dewijl hij een schaap zal geöfferd hebben. De* Ovatie *hadt plaats, wanneer de overwinning niet gewigtig, of de oorlog niet gewigtig of edel was.*

OVĀTUS, us, m. *het vreugde bedrijven, juichen*, Valer. Flacc. VI, 187.

OVĀTUS, a, um, 1) *van* ovum, a) *eijervormig, eirond, ovaal, bij voorb.* species, Plin. H. N. XV, 21. b) *eironde puntjens hebbende, bij voorb.* lapis, Plin. H. N. XXXV, 1. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* ovo, are, *eirond maken.* 2) *van* Ovo, are, *triümfeeren, juichen, zie* Ovo.

OVIARĬUS, a, um, *de schaapen betreffende, daar uit bestaande, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* pecus oviarium, *schaapenvee*, Colum. VII, 6 in.: *van daar* oviaria, Substantive, scil. res *of* grex (*want* grex *is ook* Femin.), Varr. R. R. II. Praefat. extr., *eene kudde schaapen.*

OVILE, *zie* Ovilis.

OVILĬO, onis, m. i. q. opilio, *een schaapherder*, Pandect. XXXIII, 7, 25, *alwaar staat* pastores oviliones, *alwaar* pastores *weg kon blijven.*

OVILIS, e, i. q. ovillus, *de schaapen betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* stabulatio, Apul. Met. IV ante med. p. 145, 13 Elm.: grex ovilis, *eene schaapskudde, kudde schaapen*, Ulpian. in Pandect. VII, 8, 12 med.: *van daar* ovile, Substantive, scil. stabulum, 1) *een schaapsstal*, Virg. Georg. III, 537. Ovid. Trist. IV, 1, 79. Ibid. Met. III, 827. Colum. VII, 4, 5. Pandect. XXXIII, 7, 25 extr. *Ook de geitenstal*, Ovid. Met. III, 828. Tibull. II, 1, 57. 2) *ook heet zoo de plaats, in het veld van* Mars (campo Martio) *die omtuind, of met paalen of staketzels besloten was, waar in de* Romeinen *op hunne* Comitia *stemden*, Liv. XXVI, 22. Juvenal. VI, 528: *ook staat de* Plural. Lucan. II, 197: *anders heet deze plaats* Septa.

OVILLUS, a, um, i. q. ovilis, *de schaapen betreffende, daar uit bestaande, daar van afkomstig, bij voorb.* pecus ovillum, Varr. R. R. II, 1, 6. Colum. VII, 2, *schaapsvee:* grex, Liv. XXII, 10, *kudde schaapen:* lac, Plin. H. N. XXVIII, 9 in., *schaapenmelk:* fimus, Ibid. XIX, 8 med.

OVIPĂRUS, a, um, *eijeren leggende, bij voorb.* pisces ovipari, Apulej. Apolog., *omtrent het midden*, p. 298, 24 Elm., *tegen welken aldaar gesteld worden* vivipari i. e. *die levende jongen werpen.*

OVIS, is, f. *een schaap*, Cic. Nat. D. II, 63. Varr. R. R. II, 1. §. 4 *en* 7. Virg. Ecl. VI, 5. Horat. Od. II, 6, 10. Plaut. Trin. II, 4, 140. Ovid. Met. XIII, 927. Ibid. Fast. I, 334. Ibid. Trist. IV, 1, 12. V, 10, 26: *van daar* ovem lupo committere, Terent. Eun. V, 1, 16, *als een spreekwoord, den bok tot tuinier maken: dus ook* o praeclarum custodem ovium, ut ajunt, lupum! Cic. Phil. III, 11 in.: *van daar Tropisch*, 1) *van menschen, of om de eenvouwigheid aan te wijzen, of omdat zij wol geven, d. i. zich laten plunderen, bij voorb.* quis has huc oves adegit? *zeggen twee hoeren*, Plaut. Bacch. V, 2, 3: *daar op antwoordt één van de twee manspersonen:* oves nos vocant pessimae cet. *Even dus zegt* Propertius, II, 16 (15) 8, Et stolidum pleno vellere carpe pecus. 2) *de wolle, bij voorb.* murice tingit ovem, Tibull. II, 4, 28. Not. a) Ovis Gen. Masc., *bij voorb.* unum ovem, Varr. ap. Gell. XI,

XI, 1 post med.: ook zegt Festus in Recto, dat er in de commentarii sacrorum pontificalium dikwijls hic ovis en haec agnus staat: en Paul. ex Festo zegt: Ovem masculino genere dixerunt, ut ovibus duobus, non duabus. Dus komt ook voor ovi mari (van mas), Varr. L. L. IV, 19 extr.: en feminas ovis, Ovid. Fast. I, 588, i. e. gecastreerd, gesneden. b) Ovi voor ove, zeiden velen, volgends Varr. L. L. VII, 37.

OVO, avi, atum, are, 1) van ovis, een schaap, zoo als men gelooft (zie Ovatio), een kleinen Triümf of Ovatie, d. i. zegevierenden intogt te paard of te voet houden, bij voorb. quem ovantem in Capitolium adscendisse meminissem. Cic. Or. 47: Valerio — triumphus; Manlio, ut ovans urbem ingrederetur, decretum est, Liv. V, 31: scripserunt, qui ovaret, introire solitum equo vehentem, Gell. VI, 6 extr.: primum, qui ovans urbem ingressus sit, fuisse A. Postumium Tubertum, Plin. H. N. XV, 29 extr. Doch, het wordt ook gebruikt van den Triümf en Triümfeerenden, bij voorb. ovans triumphavit, Vellej. II, 96: ovans triumphare debuerit, Ibid. 122, alwaar het misschien, in de beide plaatzen, zegt, openbare vreugdebetoning houden, of zoo iet: dus ook bis ovans triumphavi, tres egi curules triumphos, Monim. Ancyr. i. e. (misschien) zegepralend: zeldzaam staat Sueton. Tiber. 9, & ovans & curru urbem ingressus est primus i. e. openlijke vreugdebetoning aanrichtend; ten zij er te kennen gegeven wordt, dat Tiberius eerst de Ovatio, daar na de Triümf gevierd heeft. Van daar heet ovare Tropisch, vrolijk juichen, zijne vreugde door stem en gebaarden uiten, bij voorb. ovantes Horatium occipiunt, Liv. I, 25: duplici victoria ovantem Romulum Hersilia conjux — orat cet., Ibid. 11: ovantibus victoria obviam ire, Liv. XXVII, 45 extr.: cum ovante gaudio, Liv. VIII, 7 med.: Ovans praeda opulus incederem, Plaut. Bacch. IV, 9, 146: laetus ovat nunc laude virum, Valer. Flacc. IV, 342: taurus fertur ovans, Ibid. V, 67: quo nunc Turnus ovat spolio, Virg. Aen. X, 500: & laetae pecudes & ovantes gutture corvi, Ibid. Georg. I, 423: ook van levenlooze dingen, bij voorb. currus ovantes, Prop. III, 9 (8) 53: ovanti lyra, Stat. Sylv. I, 2, 249: Evandrius collis oves, Ibid. IV, 1, 7: ovanti persona sistro, Valer. Flacc. IV, 408: Africus alto ovat i. e. furit, Ibid. II, 506. Ook Active, aliquid: van daar ovatum aurum, Pers. II, 55, i. e. misschien in Triümf opgevoerd, gevolglijk buit gemaakt. 2) van Ovum, eirond maken, zie Ovatus.

OVUM, i, n. 1) een ei, bij voorb. van een' vogel, visch enz., bij voorb. ovum parere, Cic. Acad. IV, 18. Plin. H. N. X, 9: of gignere, Cic. Nat. D. II, 51: of facere, Varr. R. R. III, 9. 17. Colum. VIII, 4, 2: of edere, Plin. H. N. IX, 51: of ponere, Colum. VIII, 2, 12, i. e. een ei leggen: perdix — ponit in sepibus ova, Ovid. Met. VIII, 258: ova concipere, Plin. H. N. IX, 51 extr., i. e. eieren (in zich) krijgen: ovum gallinaceum, hoenderei, Colum. VI, 4: candidum ex ovo, het wit van een ei, Plin. H. N. XIX, 3 in.: ova exsorbere, Ibid. XXVIII, 2: ovi putamen, eiërschaal, Ib. X, 52. Colum. VIII, 5: daar voor staat ook cortex ovi, Seren. Sammon. cap. 29. V, 531: ova irrita, Plin. H. N. X, 58: Pullos ex ovis excludere, uitbroeden, Cic. Nat. D. II, 52: zoo staat ook ova excludere, Plin. H. N. IX, 51: en enkel excludere, Ibid., i. e. uitbroeden: ova eniti, Colum. VIII, 11, uitbroeden: Ova incubare, Varr. R. R. III, 9: of ovis, Colum. VIII, 11 post med., i. e. daar op zitten, broeden: daar voor staat ook in ovis sedere. Plin. H. N. IX, 51: ook ova fovere, Ovid. Fast. I, 443: ova plena. Varr. R. R. III, 9. Not. het één ei is het ander gelijk, als een spreekwoord, bij voorb. videtisne, ut in proverbio sit ovorum inter se similitudo, Cic. Acad. IV, 18 in.: tam similem sibi, quam ovo ovum, Senec. in Apocoloc. post med. Not. 2) eiëren maakten, gemeenlijk, het begin der maaltijden of gastmaalen, gelijk bij ons de soupe: van daar famem ad ovum adfero, Cic. ad Div. IX, 20, tot het ei, d. i. het begin der maaltijd: van daar ab ovo usque ad mala, van het begin tot het einde, Horat. Sat. I, 3, 6. b) de gemalin van Tyndarus, Leda, zal van Jupiter, die haar in de gedaante van een zwaan bij kwam, zwanger geworden zijn, en twee eiëren gelegd hebben, het één van Jupiter, het ander van Tyndarus, uit het één was Pollux en Helena, uit het ander Castor en Clytemnestra geboren: van daar ovo prognatus eodem, voor partu, Horat. Sat. II, 1, 26: nec gemino bellum Trojanum orditur ab ovo, Ibid. Art. 147. c) In den Circus werden zeven houten eiëren opgestoken, omdat men zevenmaal rond moest rijden, om te weten, hoe vele toeren nog over waren; wanneer bij elke toer een ei schijnt afgenomen te zijn (anderen geloven, dat er een bijgevoegd wordt), bij voorb. ovum sublatum est, Varr. R. R. I, 2, 11: ova curriculis numerandis, Liv. XLI, 27. d) bij de zoenöffere of zuiveringsöffers (in sacris lustratibus) bediende men zich van hoendereiëren, Ovid. Art. II, 330. Juvenal. VI, 517. 2) eene eiërschaal, of zoo veel als eene eiërschaal bevat, de maat van eene eiërschaal, bij voorb. semuncia amyli, cum ovo & passi tribus ovis suffervefacta, Plin. H. N. XXII, 25 ante med. 3) eigedaante, eirond, bij voorb. geminis medium se molibus adligat ovum, Calpurn. Ecl. VII, 34. (van het Amfitheäther).

OXIME i. e. ocissime, Paul. ex Festo.

OXYGĂLA, ae, f. of OXYGĂLA, neutr. woordelijk, zuure melk, is het dikke gedeelte, van zuur gemaakte of gekaasde melk, misschien het geen wij wrongel noemen, bij voorb. oxygalam sic facito, Colum. XII, 8: id — oxygala adpellant, Plin. H. N. XXVIII, 9 ante med.

OXYGĂRUM, i, n. i. e. garum ex aceto, zuurachtig of zuur gemaakte vischsauce, Martial. III, 49, 4.

OXYMĔLI, itis, n. of OXYMEL, ellis, n. Oxymel i. e. azijn met honig gemengd; Oxymeli (Accusat.) staat Plin. H. N. XIV, 17, en XXIII, 2 in., alwaar aangewezen wordt, hoe men het bereiden moet: Ablat. oxymelite, Ibid. XIX, 8 post init. XXV, 39 post med.: Genit. oxymellis, Veget. de re Vet. II, 48, 4. Ook staat oxymelli (Accusat.), Colum. XII, 56 extr.: en ex aceto oxymelli, Cato R. R. 157. §. 8, alwaar aceto of oxymelli Adjective staat, of aceto geheel overtollig is.

OXYMŌRUS, a, um, eigenlijk, vernuftig zot, d. i. het geen in schijn zot luidt en zich wederspreekt, maar een geheim vernuft bevat, bij voorb. verba oxymora, Ascon. Ped. ad Cic in Caecil. 1: bij voorb. cum tacent, clamant; of si taceant, fatus dicunt cet.

OXYPŌRUS, a, um, i. e. snel doorgaande, doordringende: van daar wordt het van spijzen gebruikt, die een' scherpen smaak hebben, of schielijk verteeren, en van geneesmiddelen, die spoedig werken, bij voorb. antidotum, Plin. H. N. XXIV, 8 extr.: oot Substantive, oxyporum, i. e. eene scherpe, prikkelende spijze, bij voorb. si pretiosius oxyporum facere voles, Colum. XII, 57, en meermaalen, bij voorb. Plin. H. N. XX, 7 post med. en 23. Stat. Sylv. IV, 9, 36.

OZAENA, ae, f. 1) een dier of dierplant, uit het geslacht der Polypen, Plin. H. N. IX, 30. 2) een neusgezweer, Plin. H. N. XXV, 13 post med., narium ozaenas emendat aristolochia cet.

P.

P. als een voornaam, heet Publius, bij voorb. P. Ovidius i. e. Publius Ovidius. Ook zijn er meer verkortingen, bij voorb. P. F. heet Publii filius, ook pius, felix: P. C. i. e. Patres Conscripti: P. P. i. e. Pater patriae: P. R. Populus Romanus. Verders staat, zegt Festus: pa pro parte & po pro populo positum est in Saliari carmine.

PABŬLĀRIS, e, tot voeder, of tot voederen dienstig, daar toe behoorende, bij voorb. vicia, Colum. II, 14. Pallad. I, 6 post med.: farrago, vicia, hordeum; omnia haec pabularia, Plin. Hist. Nat. XVIII, 16.

PABŬLĀTĬO, onis, f. voeding, weide, bij voorb. ubi idonea pabulatio non est, Varr. R. R. III, 16 med.: quamvis sus in pabulationem spurce versatur, tamen mun-

mundissimum cubile desiderat, Colum. VII, 9 extr.: *bijzonder van een leger, voeragering*, *bij voorb.* pabulatione intercludi, Caes. B. G. VII, 44: exiguus, Hirt. B. G. VIII, 7: pabulationibus prohibere hostem, Caes. B. G. I, 15: cf. VII, 16, *en* B. C. I, 78.

PABŬLATOR, oris, m. *die voeder haalt, bij voorb. voor het vee: van daar voeraadjehaler*, Caes. B. C. I, 55. Ibid. B. G. V, 17. Liv. XXVII, 43. XXIX, 2.

PABŬLATORĬUS, a, um, *tot voeder dienstig*, *bij voorb.* corbis, Colum. VI, 3. XI, 2 extr., *voederkorf.*

PABŬLOR, atus sum, ari. 1) *voeder bezorgen, voerageren*, Caes. B. G. V, 17. Ibid. B. C. I, 40 *en* 50. III, 37. Liv. VI, 30. *Ook van menschen, zijn voedzel, bestaan of onderhoud zoeken, bij voorb. met visschen, als visscher*, Plaut. Rud. II, 1, 6: *van daar Tropisch*, oleas, Colum. V, 9 post med., *voederen, d. i. mesten.* 2) *voedzel of voeder genieten, zich voederen, eten, vreeten, bij voorb.* capella lente pabuletur, Colum. VII, 6 extr.: sic enim pabulatur id genus avium, Ibid. VIII, 15 post med.

PABŬLUM, i, n. *van* Pasco, *het geen, daar men mede gevoed wordt, of zich voedt, voeder, spijze, voedzel, dat men geniet*, 1) *van menschen, bij voorb.* mundi, Lucret. V. 942: cf. Valer. Flacc. IV, 106. 2) *bijzonder van vee, voeder, d. i. graan of kruiden om te voeden, en in 't gemeen voeder, voedzel, bij voorb.* pabulum secare, Caes. B. G. VII, 14: fabarum siliquae gratissimo sunt pabulo pecori, Plin. H. N. XVIII, 12: subus serpentes in pabulo sunt, Ibid. VIII, 32: pisces exire ad pabula, IX, 57: adsuetae cadaverum pabulo volucres, Flor. IV, 7: luna feras ducit ad pabula, Petron. 100: sturni — hibernum pabulum petunt, Plin. H. N. X, 24: ager frugum pabulique laetus, Sallust. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 441 (445): bubus pabulum dare, Cato R. R. 54: viciam conserere in pabulum, Colum. XI, 2 post med. §. 71: pabula carpit ovis, Ovid. Fast. IV, 750: decerpere, Ibid. Met. XIII, 943: quinque suis homines pabula fecit equis, Ibid. Pont. I, 2, 122: hirundo pabula parva legens, Virg. Aen. XII, 475: *bijzonder bij het leger, voeraadjen, bij voorb.* pabulum secare, Caes., *zie hier voor:* convehere, Caes. B. G. VII, 74: consumere, Ibid. 18: supportare, Ibid. B. C. III, 58: conquirere, Hirt. B. G. VIII, 10: comparare, Nep. Eum. 8. 3) *Tropisch, voeder of voedzel, bij voorb.* a) doctrinae, Cic. Senect. 14: morbi, Ovid. Met. VIII, 876: amoris, Lucret. IV, 1057: quid hunc persequar, pecudem ac belluam, pabulo inimicorum meorum & glande corruptum, Cic. Harusp. 3 extr.: animorum ingeniorumque quoddam quasi pabulum cet., Cic. Acad. IV, 41. b) Acheruntis pabulum, Plaut. Cas. II, 1, 12, *voeder of spijs van het schimmenrijk, d. i. die verdient te sterven: dit komt bijna met ons Hellewicht overéén.*

PACALIS, e, *vreedzaam, den vrede betreffende of aantonende, daar toe behoorende, bij voorb.* olea, Ovid. Met. VI, 101: laurus, Ibid. Met. XV, 591: Thura sacerdotes pacalibus addite flammis, Ibid. Fast. I, 719.

PACATE, *vreedzaamlijk, in vrede, in rust, rustig, bij voorb.* pacatius secedere, Petron. 10.

PACATOR, oris, m. *die ergens vrede en rust herstelt, bedaarer, vredemaker, bij voorb.* orbis, Senec. Herc. Oet. 1990: Rheni, Claudian. in Stilich. III, 13: gentium, Senec. Benef. V, 15 extr.: terrae Iberae, Sil. XVI, 245.

PACATUS, a, um, *zie* Paco.

PACĬFER, a, um, *vrede brengend, bij voorb.* sermo, Lucan. III, 304: oliva, Virg. Aen. VIII, 116: laurus, Plin. H N. XV, 30: virgo, Valer. Flacc. IV, 139: *van daar heet* Merkurius *zoo*, Ovid. Met. XIV, 291: Apollo, Inscript. ap. Grut. p. 38. n. 7: Hercules, Ibid. p. 49. n. 1: Minerva, Inscript. ap. Reines. class. 1. n. 228.

PACĬFĬCATĬO, onis, f. *vredestichting*, Cic. ad Div. X, 27. Cic. Att. VII, 8. IX, 11. Gell. VII, 3.

PACĬFĬCATOR, oris, m. *vredemaker, vredestichter*, Cic. Att. I, 13. Liv. XXVII, 30. Justin. XVIII, 2. Quintil. XI, 3 post med. §. 119.

PACĬFĬCATORĬUS, a, um, *de vredemaking betreffende, vredemakende, bij voorb.* legatio, Cic. Phil. XII, 1.

PACĬFĬCO, are, *en* PACĬFĬCOR, ari, *vrede maken of sluiten, bij voorb.* legati venerunt pacificatum, Liv. V, 23 extr.: ad pacificandum, Liv. VII, 40 post med.: Jugurtha pacificante, Sallust. Jug. 66 (70): pacificari cum altero, Justin. VI, 1: Agathocles pacificatus cum Carthaginiensibus, Ibid. XXIII, 1 in.: *van daar misschien* Satin' tecum pacificatus sum? Plaut. Stich. IV, 1, 13, *zijn wij nu weder goede vrienden? eigenlijk, hebben wij nu vrede gemaakt enz.: ten zij het Passive staat, verzoend enz. Van daar* 1) *verzachten, stillen, bij voorb.* pacificans divos, Sil. XV, 421: pacificasset coelestes (i. e. deos), Catull. LXVIII, 76. 2) *bedaaren, stillen, bij voorb.* pacifica mentem tuam, Senec. Agam. 224: *dus ook* aures Pieriis modis, Claudian. de bello Gild. Praefat. 20, i. e. *door Muzijk verlustigen.*

PACĬFĬCUS, a, um, *vrede makende of sluitende, of stichtende, vreedzaam, bij voorb.* persona, Cic. Att. VIII, 12 post med.: cujus (Ciceronis) pacificas timuit Catilina secures, Lucan. VII, 64: Janus, Martial. VIII, 66, 11: Numa, Ibid. XII, 63, 8: mores, Claudian. de Stilich. III, 154.

PACĬO, onis, *voor* Pactio, *zeiden de Ouden*, Fest.

PACĬO, ĕre, *voor* paciscor, Gell. XX, 1 e Legg. XII Tabb. *en* Fest. in Talionis. Not. *Hier van schijnt* pactus, a, um, (Passive) *af te komen, zie* Pago.

PACISCO, ĕre, *voor* paciscor, *bij voorb.* paciscunt, Naev. ap. Non. 7. n. 54: paciscit, ut reddant, Naev. Ibid.

PACISCOR, pactus sum, 3. *een verdrag of vergelijk met iemand maken, eene afspraak maken, accordeeren, ergens éêns over worden, iet afspreken, voorbedingen, het zij het geld, huwlijk, hulp, vrede, of wat het zij, betreffe: deels zonder* Accusativus, *bij voorb.* paciscitur cum principibus, ut abducat, Liv. XXV, 33: pacti sunt inter se, ut cet., Justin. I, 10: votis pacisci, ne — addant, Horat. Od. III, 29, 59: ante quam cum decumano pactus esset, Cic. Verr. III, 14: nisi erit pactus, Ibid.: magna via est ad inique paciscendum, Ibid.: juventutem eadem mercede, quam pacta cum Atheniensibus erat, ad se perduxerunt, Liv. XXIV, 49: nunquam de mercedibus pactus, Sueton. Grammat. 7: *deels met den* Accusativus *der zaak, waar omtrent men éêns wordt, of een verdrag maakt, bij voorb.* rem, i. e. *over iet éêns worden, voorbedingen, ergens een afspraak over maken enz., bij voorb.* provinciam, Cic. Sext. 25: pretium, Ovid. Met. VII, 306: decem mnas (*of* minas) a tyranno, Plin. H. N. XXXV, 10 post med.: pecuniam cum aliquo, Hirt. Alex. 55: *dus ook* nuptias filiae cum aliquo, Justin. II, 15 post med.: Eurydice nuptias generi pacta, Ibid. VII, 4 extr.: ut, ex qua pactus esset (feminam) vir domo, in matrimonium (eam) duceret, Liv. IV, 4 extr., i. e. *zich verloofd heeft:* vitam ab aliquo, Sallust. Jug. 26 (28): ea pacisci scis, sed quae pacta es, non scis solvere, Plaut. Pseud. I, 2, 89. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* fieri, Ovid. Fast. V, 702: pendere, Virg. Ecl. VI, 46: dimitti pactus, Plin. H. N. VIII, 7. *Van daar Tropisch, bij voorb.* vitam pro laude, Virg. Aen. V, 230, i. e. *verruilen, daar voor geven: dus ook* aevum pro luce, Stat. Theb. I, 319: letum pro laude, Virg. Aen. XII, 49, i. e. *verruilen, daar voor lijden.* Not. *Het* Particip. Pactus, a, um, *staat dikwijls* Passive (*ten zij het van* pacio, pacisco *of* pango *is*), *afgesproken, voorbedongen, geaccordeerd, door een vergelijk beloofd enz., bij voorb.* induciae, Cic. Off. I, 10: pactum pro capite pretium, Ibid. III, 29: pactam esse diem, Cic. Cat. I, 9: foedus, Cic. Sext. 14 extr.: praemium, Cic. Q. Fr. III, 3: quae de me pacta sunt, Cic. Att. II, 9: pacta mercede, Quintil. XI, 2 ante med. *Dus ook van verlovingen, bij voorb.* cujus filio pacta est Artavasdis filia, Cic. Att. V, 21 post init., i. e. *toegezegd, beloofd, verloofd: dus ook* Turnus, cui Lavinia pacta fuerat, Liv. I, 2: haec tibi pacta est — filia, Plaut. Trin. V, 2, 58: *van daar* a) Pacto (Ablat. Absolutus), i. e. postquam pactum erat *na het gemaakt accoord, vergelijk, bij voorb.* pacto inter se, ut cet., Liv. XXVIII, 21, i. e. *na dat zij onderling éêns waren geworden enz.* b) Pacta, Substantive, *eene bruid*, Virg. Aen. X, 79: pacta ejus, *zijne bruid*, Vellej. I, 1: *dus ook* Pactus *een bruidegom*, Stat. Theb. III, 172. c) Pactum, Substantive, *een vergelijk, afspraak, accoord, bij voorb.* pacta servanda sunt, Cic. Off. III, 24: *dus ook* pactum observare, Auct. ad Her. II, 13: manere in pacto, Cic. Verr. Act. I, 6: *of* pacto stare, Liv. IX, 11: pactum est, quod inter aliquos convenit, Cic. Invent. II, 22: *ook een huwlijksverdrag, echtverbindenis*, Valer. Flacc. VIII, 401. *Ook staat de* Ablat. pacto *dikwijls voor* ratione, i. e. *aart en wijze, bij voorb.* nullo alio pacto, Terent. Phorm. II, 1, 71, *op geene andere wijze:* nullo pacto, Terent. And. I, 5, 12. Cic. Fin. I, 8, i. e. *op geenerlei wijze, volstrekt niet:* alio pacto, Cic. Invent. I, 21, *op eene andere wijze:* isto pacto, Cic. Cat. I, 7, *op deze of die wijze: dus ook* non facinus mihi pacto lenius isto, Horat. Ep. I, 16, 52, *alwaar men het ook deswegens, daardoor, vertaalen kan:* nescio quo pacto, Cic. Mur. 21, *ik weet niet, op welke wijze, ik weet niet, hoe: dus ook* quoquo pacto, Terent. Ad. III, 2, 44: aliquo pacto, Terent. Heaut. IV, 4, 13.

PACO, avi, atum, are, *tot vrede brengen, rust en vrede bezorgen, gerust of vreedzaam maken, met of zonder geweld: waarom het ook somtijds betemmen vertaald wordt, bij voorb.* Amanum, Cic. ad Div. XV, 4: Galliam, Caes. B. C. I, 7: Asiam, Justin. XXXVIII, 7: nemora Eryman-

manthi, Virg. Aen. VI, 804: regiones, Hur. Alex. 26: dus voegt Cic. Tusc. II, 9. (ex Sophocle) beter Lernam pacavit dan placavit, gelijk de Edd. hebben: van daar Tropisch, bij voorb. animi aestus, Claudian. de IV Consul. Honor. 225, i. e. bedaaren, stillen: sylvas vomere, Horat. Ep. I, 2, 45, i. e. vruchtbaar maken, ploegen. Het Particip. pacatus, a, um, staat ook Adjective, gerust, in rust en vrede levende, zich gerust gedragende, vreedzaame, rustig, bij voorb. nequitia, Cic. Phil. V, 9: civitas, Cic. Or. I, 8. Cic. Manil. 23: Morini, quos Caesar pacatos reliquerat, Caes. B. G. V, 37: pacatissima & quietissima pars (Galliae), Ibid. 24: provincia pacatissima, Cic. Lig. 2: oratio pacatior, Cic. Brut. 31 extr.: pacatus mitisque adsis, Ovid. Met. IV, 31: excipe pacato, Caesar Germanice, vultu hoc opus, Ibid. Fast. I, 3: nec hospitale quidquam pacatumve prius auditum, quam cet., i. e. vreedzame gezindheid, Liv. XXI, 20: pacatum mare, Horat. Od. IV, 5, 19: van daar pacata (loca), bij voorb. qui medius inter pacata & hostilia fuit, Rhenus cet., Senec. Nat. Quaest. IV, 7: ex pacatis (locis) praedas agere, Sallust. Jug. 32 (37). Ook met den Dativus, bij voorb. huic pacatus esse, Cic. Phil. VII, 9, i. e. vreedzaam jegens dezen: alwaar placatus ook passen zou: want placo en paco, gevolglijk pacatus en placatus, zijn van de afschrijvers dikwijls verwisseld geworden.

PACTA, zie Paciscor.

PACTICIUS of PACTITIUS, a, um, afgesproken, geaccoordeerd, Gell. I, 25.

PACTILIS, e, saamgevoegd of gevlochten, bij voorb. corona, Plin. H. N. XXI, 3 med.

PACTIO, onis, f. elk vergelijk, afspraak, accordeering, voorbeding, verdrag, tusschen twee personen of partijen, wanneer zij beide elkanderen beurteling iets beloven, bij voorb. verborum, Cic. Rosc. Com. 16: facere pactionem, Cic. Q. Fr. I, 1, 12: pactionem facere de re aliqua, Cic. Rosc. Com. 12 en 14: pactionem recitavit, quam — cum consulibus fecissent, uti — darent cet., Cic. Att. IV, 18 in.: dus ook pactionem inire, Justin. XXXV, 1, i. e. aangaan, maken: bella, interposita pactione, componere, Ibid. VII, 6: talibus pactionibus pacem facere, Nep. Dion. 5: summa fide in pactione manere, Ibid. Ages. 2: pactiones bellicas perturbare perjurio, Cic. Off. III, 29 extr.: nefarias cum multis pactiones societatesque conflare, i. e. facere, Cic. Harusp. 20: arma per pactionem tradere, Liv. IX, 11: pactiones conficere, zie hier na. Dikwijls vertaalt men het, beloven, wanneer, naamlijk, dit beloven een accordeeren is, d. i. eene afspraak onderstelt, bij voorb. praemiorum, Cic. Red. Sen. 13: provinciae, Sallust. Jug. 26 (27). In 't bijzonder, de afspraak, vergelijk, accoord, a) tusschen de algemeene pachters en de inwooners van eene Provincie, die tienden, tollen enz., te betalen hebben, bij voorb. pactiones conficere cum aliquo, Cic. ad Div. XIII, 65: in nostra provincia confectae sunt pactiones, Cic. Att. V, 13. b) bij omkopingen, bij voorb. Cic. Provinc. 5. Verr. I, 7. Pis. 36 in. c) wapenstilstand, bij voorb. sic ubique — aut pax fuit aut pactio, Flor. IV, 12 extr.

PACTITIUS, zie Pacticius.

PACTOR, oris, m. die een vergelijk maakt, iet door een vergelijk of accoord sluit, onderhandelaar, bij voorb. societatis, Cic. V, 21 extr.

PACTUM, zie Paciscor.

PACTUS, a, um, 1) van paciscor, zie Paciscor. 2) van pango, zie Pango.

PAEAN, anis, m. 1) Apollo, Cic. Verr. IV, 57. Ovid. Met. XIV, 792. Ibid. Fast. IV, 263. Juvenal. VI, 171. Colum. X, 224. 2) een Lofzang op hem, ook op andere Goden, een Zegelied, Zegezang, Virg. Aen. X, 738. Prop. III, 15 (14) 42. Stat. Theb. VIII, 157 en 224. Valer. Flacc. VI, 512. Ook schijnt Paean een bloot uitroepingswoord te zijn, bij vreugde, of tot opwekking van vreugde, bij voorb. dicite, Io Paean, Ovid. Art. II, 1, i. e. Heisa!

PAEDAGOGIUM of PAEDAGOGEUM (παιδαγωγεῖον), i, n. 1) eene plaats, waar jongens worden opgevoed, bijzonder kinderen, die tot edele verrichtingen bestemd zijn, bij voorb. paadjens, Plin. Ep. VII, 27 post med. 2) deze jongens of paadjens zelve, bij voorb. paedagogia ad transitum virilitatis custodiantur, Plin. H. N. XXXIII, 12 in.: quare paedagogium pretiosa veste succingitur? Senec. de vita beata 17: paedagogia oblita facie vehuntur, ne sol, ne frigus, teneram cutem laedat, Ibid. Ep. 123 ante med., en meermaalen, bij voorb. Sueton. Ner. 28.

PAEDAGOGO, are, als leermeester opleiden, opvoeden, Pacuv. ap. Fest. in Repotia.

PAEDAGOGUS, i, m. eigenlijk, kinderleider: zoo heette de slaaf, die het opzicht over de jeugd hadt, overäl bij haar was, haar van buitensporigheden terug hieldt, vermaande, bekeef; verders ze in school bracht en t'huis haalde, de boeken nadroeg enz. Dit was gemeenlijk een oude, ervarene, deftige, verstandige slaaf, Cic. Am. 20. Senec. Ep. 89 med.: praeceptores paedagogosque pueris placidos dari, Senec. de Ira II, 22: de paedagogis hoc amplius, ut aut sint eruditi plane — aut se non esse eruditos sciant, Quintil. I, 1 (2). Men kan het tuchtmeester, opziener, vertaalen: van daar 1) Tropisch, tuchtmeester, d. i. aanvoerer tot iet, leidsman, Mentor, bij voorb. Plaut. Pseud. I, 5, 32: unicuique nostrum paedagogum dari deum inferioris notae, Senec. Ep. 110: regebatur trium arbitrio, quos — paedagogos vulgo vocabant, Suet. Galb. 14: nec postremo, quasi paedagogi ejus, meminisse — Hygini, Colum. I, 1 post med.: zoo heet de slaaf, die eenen blinden leidt, paedagogus, Senec. Ep. 50 in. 2) tuchtmeester, als iet verächtelijks, pedant, schoolvos, bij voorb. paedagogi vultus, Sueton. Ner. 37. 3) boertend heet een minnaar zoo, Terent. Phorm. I, 2, 94, die zijne liefste na en uit de school verzelt.

PAEDICATOR, oris, m. i. q. paedico, Calv. Licin. ap. Sueton. Caes. 49.

PAEDICO, onis, m. een hoereerer met een manspersoon, jongenschender, Martial. VI, 33, 1. XII, 87, 1. Deze hoererij bedrijven, heet Paedico, are, bij voorb. aliquem, Catull. XVI, 1 en 17. XXI, 4: puerum, Martial. XI, 95, 6: ook zonder Accusativus, Ibid. XI, 79, 5.

PAEDICO, are, zie hier voor.

PAEDIDUS, a, um, smeerig, morsig, kwalijk riekend, bij voorb. paedidissimi servi, Petron. 34: deformis senex, paedidus ac podagrosus, Lucil. ap. Non. 2. n. 743: alwaar sommigen perditus lezen. Ook verklaart Paulus ex Festo paedidos door sordidos atque obsoletos, en leidt het van παῖς, παιδὸς af.

PAEDOR, oris, m. morsigheid, vuilnis, uit gebrek van oppassing en zindelijkheid, bij voorb. wanneer men zich in lang niet gekamd of gewassen heeft, zoo als, bij voorb. bij zieken, in gevangenissen, bij arme lieden enz., Cic. Tusc. III, 12 e poëta. Tacit. Ann. VI, 44. Senec. in Agam. 991. Ibid. in Herc. Oet. 392. Ibid. in Oedip. 625. Lucan. II, 73.

PAEMINOSUS, a, um, morsig, onzuiver: van daar ongelijk, ruw, bij voorb. area, Varr. R. R. I, 51: of ook vol scheuren.

PAENE of PENE, 1) bijna, bijkans, Cic. ad Div. I, 4. Cic. Rosc. Com. 6. Cic. Leg. III, 18. Cic. Att. V, 20 post med. XV, 1. Caes. B. G. VI, 10. Terent. Phorm. V, 3, 14. Ovid. Her. XVIII, 179. Ibid. Pont. IV, 12, 20: quam paene tua me perdidit protervitas, Terent. Heaut. IV, 6, 10. Not. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 23 in.: sed ego non hoc vitio paene sum deceptus, hier schijnt paene geenen zin te hebben, indien men niet paene door geheelijk verklaart of onderstelt, dat het eene enkele repiick is, te weten, dewijl Cicero gezegd hadt, dat hij paene bedrogen was; zoo antwoordt hij met herhaling van dit woord. Ook Superl. paenissime, bij voorb. paenissime — et reddidit animam, sed remansit in vita, Apulej. Met. VIII post init. p. 203, 38 Elm.: me paenissime perdidit, Plaut. Aul. III, 4, 7, en meermaalen, doch, alwaar het ook, geheelijk, zijn kan. 2) geheelijk, bij voorb. non paene sum deceptus, Planc. in Cic. Ep., zie hier voor: Paene puer, Ovid. Her. XVI, 357, alwaar het ook bijna zijn kan: Superl. paenissime, bij voorb. consilia perturbare i. e. geheelijk of bijna, Plaut. Most. III, 1, 127: os alicui sublinere, Ibid. Aul. IV, 6, 2: me perdidit, Ibid. III, 4, 7: quod paenissime oblitus sum, Apul. Apolog. post med. p. 336, 25 Elm.: doch, het kan ook zijn, bijna.

PAENINSULA of PENINSULA, ae, f. (voor paene insula i. e. bijna een eiland) d. i. aarde of land, dat alleen aan eene zijde met water omgeven is, half-eiland, Liv. XXVI, 42 extr. XXXI, 40. Plin. H. N. III, 10. Catull. XXXI, 1.

PAENISSIME of PAENISSUME (PENISSIME, PENISSUME), zie Paene en Penitus (Adv.).

PAENULA of PENULA, ae, f. 1) een dicht overkleed of overmantel, waar van zich de Romeinen, zoo wel mannen als vrouwen, in den winter of tegen de koude, of ook op reize, bedienden, reisrok, reismantel, regenkleed, winterkleed enz.; doch, het is beter het woord Paenula te behouden, bij voorb. paenula irretitus (van eenen reizenden), Cic. Mil. 20, i. e. ingewikkeld, ingehuld: paenulam roganti (dixit), non possum commodare, domi maneo, cum coenaculum ejus perplueret, Quintil. VI, 3, 64: paenulam roganti respondit, non pluit, non est opus tibi; si pluit, ipse utar, Ibid. §. 66: multo stillaret paenula nimbo, Juvenal. V, 79: non quaerenda est homini, qui habet virtutem, paenula in imbri, Varr. ap. Non. 14. n. 3: incolumi Rhodos — facit, quod paenula solstitio, i. e. is nutteloos, zoo als de Paenula in heete zomerdagen, Horat. Ep. I, 11, 18: paenulam in caput induce, ne te noscat, Pompon. ap. Non. 14. n. 3: centunculum (zeker kruid) — ad similitudinem ca-

capitis paenulorum jacentem in arvis, Plin. H. N. XXIV, 15 extr., waar uit schijnt te blijken, dat de Paenula een Capuchon of kap gehad heeft: ook kan hier Paenula deze Capuchon of kap zelve zijn: zij waren gemeenlijk van wolle, bij voorb. lanae Apulae breves villo nec nisi paenulis celebres. Ibid. VIII, 48: doch, somtijds ook van leder, bij voorb. paenula scortea, Martial. XIV. 130, in het opschrift: doch, Seneca onderscheidt ze beide, Nat. Quaest. IV, 6, alwaar hij zegt: adesse jam grandinem, quid exspectas? ut homines ad paenulas discurrerent aut ad scorteas? ook droegen de vrouwen ze, gelijk gezegd is, bij voorb. Communia vestimenta sunt, quibus promiscue utitur mulier cum viro, veluti si ejusmodi paenula pastinumve est cet., Pandect. XXXIV, 2, 24 extr.: Cum Hirtius in Pansam declamans, filium a matre decem mensibus in utero latum esse dixisset, quid? aliae, inquit Cicero, in paenula solent ferre? Quintil. VIII, 3, 54. Ook soldaten en slaven, Senec. Benef. III, 28. V, 24. Ook somtijds (doch, misschien alleen in later tijden) de Redenaars, als zij voor het gericht redenden, Auct. Dialect. de Orat. (achter Tacitus) 39: van daar Paenulam alicui scindere, Cic. Att. XIII, 33, iemand den reismantel scheuren, d. i. eenen vreemdeling zeer nodigen, om bij ons te blijven; zoo als sommigen bij ons daar voor zeggen, iemand de mouw, uitscheuren. 2) elke bedekking, hulle, behangzel, bij voorb. ne paenula desit olivis, Martial. XIII, 1, 1: Super catinum paenula, Vitruv. X, 12: capitia, Plin. H. N., zie hier voor: cum corrigias disruptas tenet, paenula reliquum pedem scortea tegere, Varr. ap. Non. 6. n. 3.

PAENULARĬUS, a, um, i. e. ad paenulam pertinens, daar toe behoorende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb. paenularium i. e. de bergplaats der Paenula, Nov. ap. Non. 2. n. 618: paenularius scil. artifex of negotiator, i. e. die ze maakt of verkoopt, of er handel in doet, bij voorb. Julius — Paenularius, Inscript. ap. Murat. p. 907. n. 2.

PAENULATUS, a, um, de Paenula aanhebbende, bij voorb. als een reiziger, Cic. Mil. 10 en 20. Senec. Benef. III, 28 extr.

PAENULTĬMUS of **PENULTĬMUS**, a, um, voor paene ultimus, bijna of op één na de laatste, d. i. de voorlaatste, die voor den laatsten is, bij voorb. paenultima, scil. syllaba, Gell. IV, 7.

PAENURĬA, zie Penuria.

PAEON, ōnis, m. een verzenvoet van vier sijllaben, waar in drie sijllaben kort en ééne lang is; waar deze ook staan mogt, Diomed. 3: ook Cic. Or. III, 47. Cic. Or. 64, alwaar hij van den numerus oratorius spreekt, en slechts eenen dubbelen Paeōn aanneemt, te weten, waar de eerste of laatste sijllabe lang is, cf. Quintil. IX, 4. §. 79 en 96.

PAETŬLUS, a, um, i. q. paetus, wanneer men verkleinend, boertend of teder spreekt, Cic. Nat. D. I, 29.

PAETUS, a, um, is min dan scheel (strabo): gevolglijk wat scheel, lonkend, d. i. wanneer men zich gewent, de voorwerpen van ter zijde aan te zien, of als het oog zoo verdraaid is, dat het dus doet, bij voorb. bo-no, Plaut. Mil. III, 1, 128. Horat. Sat. I, 3, 45: haec res de Venere paeta strabam facit, Varr. ap. Priscian. 6: Minerva flavo lumine est, Venus paeto, Auct. Priap. XXXVI, 4: Uni animalium homini depravantur oculi; unde Strabonum & Paetorum cognomina, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 55.

PAGANĀLIS, e, de dorpen betreffende, van het land, bij voorb. paganalia, scil. solennia, Varr. L. L. V, 3 extr., dorpefeest, landfeest: het behoorde onder de feriae conceptivae, Macrob. Sat. I, 16 in.: Ovidius beschrijft het, Fast. I, 669, zonder den naam te noemen.

PAGANĬCUS, a, um, de dorpen betreffende, van het land, bij voorb. feriae, Varr. L. L. V, 3 extr.: Jovi Paganico i. e. qui in pagis colebatur, Inscript. ap. Grut. p. 21. n. 11: van daar pila paganica, of enkel paganica scil. pila, zekere bij de landlieden, naderhand in de stad tot eene mode geworden, met vederen gestopte bal, Martial. VII, 31, 7. XIV, 45, 1.

PAGĀNUS, a, um, 1) de dorpen betreffende, daar toe behoorende, daar te vinden, van het land, bij voorb. focus, Ovid. Fast. I, 670: lex, Plin. Hist. Nat. XXVIII, 2 extr.: van daar Substantive, Paganus, een landman, boer, bij voorb. paganos & oppidanos, Hirt. Alex. 36. Zeldzaam staat, Cic. Dom. 28, Nullum est in hac urbe collegium (bijëenkomst, gilde, loge, bij voorb. van handwerkslieden enz.), nulli pagani aut montani, quoniam plebei quoque urbanae majores nostri conventicula (dit zijn de collegia) esse voluerunt: alwaar de pagani i. e. landlieden, en montani berglieden, een in Rome opgericht Collegium i. e. gilde, beurs, bijëenkomst enz., of wel Repraesentanten schijnen te zijn: want Cicero zegt terstond daar op: plebei urbanae. Dewijl de landlieden in den nauwsten zin geene krijgsdiensten schijnen gedaan te hebben (ten minsten onder de Keizers): van daar is Paganus 2) iemand, die geen soldaat is, Plin. Ep. X, 18. Juvenal. XVI, 33. Sueton. Galb. 19: van daar Tropisch, die buiten het gebied der geleerdheid leeft, ongeleerd, bij voorb. cultus paganus, Plin. Ep. VII, 25 extr., i. e. wanneer men er ongeleerd uitziet, de schijn van eenen ongeleerden.

PAGĀTIM, misschien dorpswijze, districtswijze, gemeentewijze, d. i. in de dorpen, districten, gemeenten, Liv. XXXI, 26 extr.

PAGELLA, ae, f. i. q. pagina, eene bladzijde of zijde van een papier, Cic. ad Div. XI, 25.

PAGĬNA, ae, f. eene bladzijde, eene zijde van een papier, brief, of boek, bij voorb. paginam complere, Cic. Att. XIII, 34, i. e. volschrijven: valde priore pagina perturbatur, Cic. ad Div. XVI, 4, i. e. bladzijde: quoniam respondi paginae primae cet., Cic. Att. VI, 2 ante med., i. e. zijde of blad: Paginam utramque facit (fortuna), Plin. H. N. II, 7 post med., eigenlijk, bestaat de beide zijden der rekening, te weten, waar de uitgave en ook de ontvangst staat, d. i. aan het lot, geluk, wordt alles toegeschreven, zoo wel goed als kwaad. Not. op de ééne bladzijde schreven de Ouden de uitgave, op de andere den ontvangst. Doch, men kan pagina dikwijls, blad, vertalen, omdat de Ouden gemeenlijk maar eene zijde van het papier beschreven, gevolglijk zoo vele zijden, zoo vele bladen: ten zij pagina op zich zelve, een blad, betekent, bij voorb. cum hanc paginam tenerem, Cic. Q. Fr. I, 2, 3, i. e. blad of papier: priore pagina perturbatur, Cic., zie hier voor: quoniam respondi postremae tuae paginae, Cic., zie hier voor: unius schedae revulsione plures infestante paginas (chartae), Plin. H. N. XIII, 12 post med. van daar, papier, of schrift, of al wat geschreven is, bij voorb. cum hanc paginam tenerem, Cic., zie hier voor: Lasciva est nobis pagina, vita proba, Martial. I, 5, 8: Hinc Censoriarum legum paginae interdictaque cet., leges scriptae, Plin. H. N. VIII, 51: van daar wegens eenige gelijkheid 1) een blad, d. i. plaat, bij voorb. van marmer, bij voorb. vel tabellas quascunque aut paginas imprimemus. Pallad. in Majo 11. 2) misschien de ruimte tusschen twee rijgen wijnstokken, of deze rijge zelve, bij voorb. ut quinto quoque palo singulae jugo (Ed. Elzev. jugi) paginae includantur, Plin. H. N. XVII, 22 post init. 3) ook staat Ibid. XVI, 42, voor eadem valvarum repagulis, zoo als de Edd. hebben, in de Codd. MSS. eadem valvarum paginis i. e. (zoo als Hard. het verklaart) asseres, quibus valvae compinguntur & veluti compaginantur. Salmasius verklaart het ipsae valvae, quae complicantur instar paginarum & replicantur. Not. dit woord is van pango of (het welk hetzelfde is) pago: en dewijl de tedere huiden van den papierstruik saamgevoegd en geplakt werden; van daar is pagina de zijde, een blad papier, ook het papier zelve. Even dus past pango op de overige betekenissen.

PAGĬNŬLA, ae, f. i. q. pagella of pagina, eene zijde van het papier, een blad, bij voorb. ut non minus longas in codicillorum fastis futurorum consulum paginulas habeat, quam factorum, Cic. Att. IV, 8 extr., i. e. zijde, lijst.

PAGMENTUM, i. e. compactio, res compacta, zal staan Vitruv. IV, 6 extr.

PAGO, ĕre, voor pango of paciscor, bij voorb. ni pagunt, Auct. ad Herenn. II, 13 extr. e legg. XII Tabb., welke woorden ook Quintilianus I, 6, 13 uit de legg. XII Tabb. aanhaalt: dus ook ubi pagunt, Auct. ad Her. Ibid. ex legg. XII Tabb. Not. Hier van schijnt pegi, pepigi en pactum af te komen; gelijk dan Auct. ad Her. pacta daarbij staat.

PAGUS, i, m. schijnt te zijn de omvang van verscheiden woningen, die samen staan, of bij een hooren, en eene gemeente uitmaken, het zij groot of klein: van daar 1) een grooter; een district, gemeente, een aantal bij één hoorende Dorpen en Steden, een Canton, bij voorb. in Zwitzerland, Caes. B. G. I, 12 en 27: ook in Duitschland vindt men pagi, bij voorb. de Zwaben (Suevi) woonden in honderd pagi, Caes. B. G. I, 32. IV, 1: en de Semnonen hadden er even zoo veel, Tacit. Germ. 59: principes regionum atque pagorum (in Duitschland), Caes. B. G. VI, 23: ook van Galliën staat er Ibid. 11, Galliis non solum in omnibus civitatibus atque pagis cet. 2) een kleiner, d. i. daar maar eenige huizen bij één hooren; een gemeente, wiek, dorp, bij voorb. in pagis forisque, Liv. XXV, 5 med.: omissis pagis vicisque, Tacit. Ann. I, 56: pagos & compita circum, Virg. Georg. II, 382: ook waren er pagi in Rome, bij voorb. habeto rationem urbis totius, collegiorum omnium, pagorum, vicinitatum, Q. Cic. Petit. consul. 8, i. e. (misschien) eene bijëenkomst, Gilde van lieden, die in Rome woonden, en de landlieden representeerden, of andere onderling zeker verband hadden, en als eene gemeente bij één hoorden: waarom men het ook wel gemeente of Gilde kan overzetten: van daar Tropisch voor de inwoners van een dorp of gemeente, bij voorb.

pa-

pagus agat feſtum, Ovid. Faſt. I, 669: pagus vacat, Horat. Od. III, 18, 12.

PALA, ae, f. *een breed land-werktuig, om de aarde te graven, en weg te ſchoffelen, ook misſchien om brood in den oven te ſchuiven, of het graan om te werpen, een ſchoffel, ſpade, ſchop, bij voorb.* terram fodiens palae innixus, Liv. III, 26: cf. Plaut. Poen. V, 2, 58. Colum. X, 45. Plin. H. N. XVIII, 6 extr. XVII, 17: *als een ſchoffel ſchijnt het bijzonder te ſtaan* in Cato R. R. 11 extr., *alwaar men leest* palas ligneas: *van daar wegens eene gelijkheid, de kast aan een ring*, Cic. Off. III, 9.

PALAESTRA, ae, f. (Παλαίστρα), *de* Palaeſtra *of worſtelſchool, worſtelplaats, d. i. waar zich de jeugd met worſtelen, en vervolgends met loopen, den ſchijf werpen, en andere ligchaams-oefeningen bezig hield*, Plaut. Amph. IV, 1, 4. Cic. Verr. II, 14, Catull. LXIII, 60. Virg. Aen. VI, 642 *en meermaalen:* nitida, Ovid. Her. XVI, 149. Met. VI, 241: *en* uncta, Ibid. Her. XIX, 11, *dewijl de worſtelaars zich met olie beſmeerden:* fac periculum in palaeſtra, in muſicis, Terent. Eun. III, 2, 24, i. e. *in de bekwaamheid van worſtelen. Ook deze oefening zelve, bij voorb.* palaeſtrae operam dare, Nep. Epam. 2: *doch, het kan ook, worſtelſchool vertaald worden:* exercent palaeſtras, Virg. Aen. III, 28: uncta, Ovid., *zie hier voor:* nitida, Ovid., *zie hier voor:* fac periculum in palaeſtra, i. e. *in het worſtelen*, Terent., *zie hier voor.* Not. *In deze worſtelſchool leerde de jeugd haar ligchaam bekwaam en welvoeglijk houden, en geſchikte bewegingen en gebaarden maken, gevolglijk was de* Palaeſtra *hetzelfde, wat thans het dansſchool is, of behoorde te zijn, bij voorb.* ſic adjuvet, ut palaeſtra hiſtrionem, Cic. Or. 4: cf. Or. III, 59: cf. Quintil. I, 11, 16. *van daar Tropisch en met toeſpeling op de* Palaeſtra, 1) *eene oefenplaats, bij voorb. in het redenen*, Cic. Or. I, 21 extr. *ook van een hoerhuis*, Terent. Phorm. III, 1, 20. Plaut. Bacch. I, 1, 33. 2) *oefening in eene zaak, die men vervolgends openlijk toont, bij voorb.* nitidum genus verborum, ſed palaeſtrae magis & olei, quam hujus civilis turbae & fori, Cic. Or. I, 18; *alwaar men echter worſtelſchool of ſchool behouden moet.* 3) *de kunst of kunstſtuk ergens in, bij voorb.* utemur ea palaeſtra, Cic. Att. V, 13, *kunst, kunſtig gedrag.* 4) *welvoeglijkheid, bij voorb. in gebaarden*, Cic. Or. 68 extr. *ook de welvoeglijkheid, ſierlijkheid in het redenen, bij voorb.* ſine nitore ac palaeſtra, Cic. Legg. I, 2: cf. Cic. Brut. 9. Orat. 56.

PALAESTRĬCE, i. e. more Palaeſtritae, *naar de regelen der worſtelſchool*, palaeſtrisch, *bij voorb.* ſpatiari in xyſto, i. e. *zich in 's ſchool vertoonen, maar niet in openlijke redenen*, Cic. de opt. gen. Or. *Even dus ſtaat* palaeſtricos (Adverb.), Afran. ap. Non. 2. n. 658.

PALAESTRĬCUS, a, um, *de* Palaeſtra *of worſtelſchool betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar te vinden, daar toe behoorende* Palaeſtrisch, *bij voorb.* exercitus (*oefening*), Plaut. Rud. II, 1, 7: motus, Cic. Off. I, 36, i. e. *bewegingen (van het ligchaam) die in het dansſchool geleerd zijn aan welken men ziet, dat zij daar geleerd worden:* facies decora & ſucci palaeſtrici plena, Apul. Apolog. poſt med. p. 315, 14 Elm., i. e. *ſappel, zoo als het ligchaam van eenen worſtelaar* (Athleet) *is:* doctor, Quintil. XII, 2, 12: *van daar* Palaeſtrica, ſcil. ars, Quintil. II, 21, 11, *de worſtelkunst: van daar* Palaeſtricus, ſcil. doctor. *leermeester in de* Palaeſtra, *bij voorb.* palaeſtricis vacare, Quintil. I, 11, 15; *doch* palaeſtricis *kan ook van* Palaeſtrica, orum, *zijn (zoo als* rhetorica, orum, *de* Rhetorica *enz.), d. i. de worſtelkunst. Verders* Cicero Verr. II, 22 *noemt* Verres praetorem palaeſtricum i. e. *aan de worſtelaars (te* Syracuſe*) te zeer overgegeven; misſchien, als 't ware, hun leermeester*, ſcil. doctor.

PALAESTRĪTA, ae, m. *één van de worſtelſchool, een worſtelaar*, Cic. Verr. II, 14 *en* 22. Quintil. IX, 4, 56. Martial. III, 58. 25. Perſ. IV, 39. Apul. in Apolog. poſt med. p. 305, 2 Elm.

PALAM, Adv., 1) *openlijk, voor de menſchen, bij voorb.* Non occulte, ſed palam, Cic. Verr. IV, 22 extr.: palam — clam, Cic. Coel. 9: non per praeſtigias, ſed palam, Cic. Verr. IV, 24: non perplexe, ſed palam, Liv. XXX, 20: non ex inſidiis, ſed aperte ac palam, Cic. Or. 12, palam atque aperte, Plaut. Bacch. II, 38: furtim — palam, Cic. Nat. D. II, 63: nec palam nec ſecreto, Liv. XLIV, 34: palam ante oculos omnium eſſe, Cic. Verr. V, 26, *alwaar* palam *weg kon blijven, maar een grooter nadruk geeft: dus ook* luce palam in foro ſaltare, Cic. Off. III, 24: quae in foro palam Syracuſis, in ore atque in oculis provinciae geſta ſunt, Cic. Verr. II. 33: arma in templum luce & palam comportarentur, Cic. Piſ. 10. *Ook ſtaat het met den* Ablativus *voor* coram, *bij voorb.* palam populo, Liv. VI, 14, *openlijk voor het volk:* me palam, Ovid. Art. II, 549. Triſt. V, 10, 39, *in mijne tegenwoordigheid, openlijk voor mij: dus ook* flevit populo palam, Auct. conſol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 442: palam omnibus, Liv. XXV, 18 poſt med. Ed. Gronov.; *doch* Drakenborch *heeft* omnibus *doorgehaald.* 2) *openbaar, bekend, bij voorb.* Palam eſt res, Plaut. Aul. IV, 9, 18, *de zaak is bekend, ontdekt: dus ook* palam eſt, Terent. Eun. I, 2, 24, *het is er uit, iedereen weet het, ik ontdek het terſtond:* piſces audire, palam eſt, Plin. H. N. X, 70, i. e. *is openbaar:* palam beatus, ni unum hoc deſit, i. e. *openbaar*, Terent. Phorm. I, 3, 17: palam facere *bekend maken, openbaar maken: dus ook* fieri *bekend worden enz., bij voorb.* de ſe palam facere, Senec. tranquill. 15 ante med.: ut palam faceret ſuis, quo loco Eumenes eſſet, Nep. Hann. 11: palam factum eſt, Cic, Att. XIII, 21 ante med.: hujus de morte ut palam factum eſt, Nep. Dion. 10: nondum palam factum erat, occidiſſe rempublicam, Cic. red. Sen. 7: rem facias palam, Terent. Heaut. IV, 3, 43: tum demum palam facto, Liv. I, 41, i. e. *nadat het bekend is geworden.*

PALANGA, *zie* Phalanga.

PALĀRIS, e, *de palen betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* ſylva, Pandect. VII, 1, 9 extr., i. e. *waar palen uitgehaald worden: van daar* Palaria, um, ſcil. exercitia, Chariſ. 11, i. e. *oefeningen der ſoldaten aan palen, d. i. om met een paal te vechten, als of het de vijand was: zie hier van* Veget. de re milit. I, 11. II, 23.

PALĀTINUS, a, um, 1) *den berg* Palatium *betreffende, daar te vinden, daar toe behoorende*, Palatynsch, *bij voorb.* collis, Ovid. Met. XV, 560: Apollo, Horat. Ep. I, 3, 17. Prop. IV, 6, 11, *welke daar eenen Tempel met eene boekerij hadt:* balneae, Cic. Roſc. Am. 7: coloſſus, Martial. VIII, 59, 1, i. e. *het reuzenbeeld van* K. Nero; *welk op dezen berg ſtondt. zie* Sueton. Ner. 31 *en* Veſp. 18: ludi, Suet. Cal. 56, i. e. *ſchouwſpelen, die jaarlijks op dezen berg gehouden werden; zij waren door* Livia, *tot eere van* Auguſtus, *ingevoerd:* aves, Ovid. Faſt. V, 152. Prop. IV, 6, 44, *die daar van* Romulus *gezien waren: van daar* palatina, ſcil. regio *of* pars, Plin. H. N. XVIII, 3, *een oord der ſtad, het was de tiende oord of wijk: van daar* palatina, ſcil. tribus, Cic. Verr. II, 43: *van daar* Palatini *de bewoners daar van*, Colum. I, 3, 7. *dewijl Keizer* Auguſtus *als ook zijne opvolgers daar zijne woning hadt: van daar* 2) *Keizerlijk, bij voorb.* domus, Suet. Aug. 29: atrienſis, Ibid. Cal. 57: laurus, Ovid. Faſt. IV, 953, i. e. *voor het Keizerlijk paleis:* Tonans, Martial. IX, 40, 1, i. e. Domitianus: Not. *Men vindt ook* Pallatinus, *bij voorb.* Martial. VIII, 39, 1. IX, 25, 1, *om de eerſte ſijllabe, die anders kort is, lang te maken.*

PALĀTĬO, onis, f. *het inſlaan der palen, inpaling*, Vitruv. II, 9 med.

PALĀTĬUM, i, (*zal voor* Palantium, Pallantium, Pallanteum *ſtaan* Liv. I. 5), 1) *eene ſtad in het* Sabynſche *bij* Reate, *bijzonder één van de zeven bergen van* Rome, *die het eerst bebouwd is*, Liv. I, 5 Cic. Div. I, 45. Cic. Catil. I, 1. Ovid. Faſt. IV, 815: *hij zal de naam hebben van de ſtad* Palantium *in* Arkadië, Liv. I, 5. Plin. H. N. IV, 6: *te weten*, Evander, *toen hij uit* Arkadië *hier kwam, en bouwde, noemde dezen berg, die ook waarſchijnlijk eene van hem bebouwde plaats was, tot gedachtenis aan de* Arkadiſche *ſtad*, Pallantium, *waar uit naderhand* Pallatium *en eindelijk* Palatium *geworden is: van daar heet een oord of deel van* Rome *dus, te weten het tiende*, Varr. L. L. VIII, 9 extr. *Dewijl op dezen berg de Keizer* Auguſtus *woonde, en gevolglijk van hem en andere groote Heeren aldaar vele paleizen gebouwd werden: van daar misſchien* 2) *een paleis, woonhuis van eenen Keizer of grooten Heer, bij voorb.* palatia fulgent, Ovid. Art. III, 119: *van daar van de Goden* palatia coeli, Ovid. Met. I, 76; palatia matris ſecreta, Juvenal. IX, 23, i. e. *Tempel der Godin* Cybele, *op den berg* Palatium. Not. a) (*betreffende de* Etymologie) Palatium, Pales, Palilia cet. *ſchijnen met elkander vermaagſchapt te zijn.* b) *Men vindt ook* Pallatium, Martial. I, 71. 5. IX, 104, 13, *wanneer de eerſte ſijllabe lang wordt, die anders met een enkele* l *kort is: men vraagt, of niet* palatium (*zoo als* palatum coeli ap. Enn.) *eigenlijk, elke hoogte is; wanneer het denkbeeld van den berg, Tempel, Paleis enz. er gemaklijk uit volgen zou.*

PALATUAR *voor* Palatuare ſcil. ſacrificium, i. e. *een offer dat op den berg* Palatium *op de* feria ſeptimontiales *geöfferd werdt*, Feſtus.

PALĀTUM, i, n. 1) *het gehemelte.* 2) *als een werktuig van den ſmaak, bij het eten*, Cic. Fin. II, 8 *en* 10. Nat. D. II, 18 extr. Plin. H. N. XI, 37. Sect. 65. Varr. R. R. III, 3 poſt med. Colum. VIII, 16. X, 110. Ovid. Met. XV, 141. Ibid. Pont. I, 10, 13. Horat. Sat. II, 8, 38. Virg. Georg. III, 388. Senec. ad Helv. 9 extr. b) *als een werktuig van de ſpraak, bij voorb.* Nec ignavo ſtupuerunt verba palato, Ovid. Am. II, 6, 47, i. e. non tacuit; cum balba feris annoſo verba palato;

lum, Horat. Sat. II, 3, 274: cf. Perf. I, 35. 2) wegens de holligheid en verwulfsel van het gehemelte, zegt Ennius ap. Cic. Nat. D. II, 18 extr. palatum coeli i. e. gewelf des hemels: ten zij misschien palatum hier de hoogte is: cf. Palatium op het einde.

PALĀTUS, a, um, Particip. van Palo, en van Palor, zie dus Palo, Palor.

PALE, es, f. i. q. lucta (πάλη), het worstelen, bij voorb. liquidam nodare palen, Stat. Achill. II, 441: cf. Ibid. Theb. VI, 825.

PALĔA, ae, f. 1) stroo, kaf, d. i. de kleine punten en blaadjens aan het graan, het zij zij al of niet nog aan het graan zijn. a) Singul., Varr. R. R. I, 50: nulla vestitum palea granum, Colum. II, 9, 15: palea pro foeno utuntur, Plin. H. N. XVIII, 30 post init.: si palea defecit & culmus teritur cet., Ibid. b) Plural., bij voorb. ubi paleis immista sunt frumenta, vento separentur, Colum. II, 21: paleae ex milio, hordeo cet., Ibid. VI, 3: paleae ex leguminibus, Ibid. III, 3 post med.: cf. Virg. Georg. III, 134. Not. navis paleae, Cic. Parad. III, 1, i. e. een schip met stroo geladen. 2) het roode lapjen aan den bek van den haan, de baard, haanen-baard, Varr. R. R. III, 9, 5. Colum. VIII, 2, 9 3) aeris, Plin. H. N. XXXIV, 13, metaalschuim.

PALĔAR, aris, n. (voor paleare, zie Paleatus, n. 2), 1) de afhangende huid aan de ossen, de kossem, gemeenlyk staat de Pluralis, bij voorb. Virg. Georg. III, 53. Ovid. Met. II, 854. VII, 117. Varr. R. R. II, 5. Colum. VI, 1. Plin. H. N. VIII, 45: doch, de Singularis staat Senec. Hippol. 1044. 2) de keel van den os, of één der magen, daar hij mede herkauwt, Calpurn. Ecl. III, 17.

PALEARĬUS, a, um, stroo betreffende: van daar Palearium, substantive, scil. stabulum, aedificium cet., strooberg, stroobergplaats, Colum. I, 6, 9, alwaar de Plur. palearia staat.

PALEĀTUS, a, um, met stroo verzien of gemengd, bij voorb. lutum, Colum. V, 6 ante med. XII, 43 en 44. Colum. de arbor. 8 en 26. Plin. H. N. XV, 17 post med. Het is het Particip. van Paleo, are.

PALEO, are, met stroo vermengen enz., zie Paleatus.

PALILĬA, zie Palilis.

PALILICIUS of **PALILITIUS**, a, um, tot het feest Palilia eene betrekking hebbende, daar toe behorende, Palilisch, bij voorb. sidus Palilicium (of Parilicium), Plin. H. N. XVIII, 26, heet het zevengestarnte (hyades), dewijl het op het feest, Palilia genoemd, helder schijnen zal. Men schrijft ook Parilicius.

PĀLILIS, e, Pales betreffende, haar ter eere geschiedende, bij voorb. flamma, Ovid. Fast. IV, 798, i. e. een vuur van stroo of hooi, dat men jaarlijks ter eere van Pales op haar feest (Palilia) aanstak, en er over sprong: van daar festa Palilia, Ovid. Met. XIV, 774, of enkel Palilia, scil. festa of solennia, Ovid. Fast. IV, 72. Tibull. II, 5, 87. Varr. R. R. II, 5, 1 Ed. Gesn., het feest van Pales, het welk tevens de verjaardag van Rome was, dewijl op hetzelve Rome gebouwd was; het viel op den 19 April (XIII Cal. Maj.) en werdt, door het springen over een vuur van stroo (zie hier voor) gevierd, zie Ovid. Fast. IV, 721 seqq. Ook schrijft men Parilia daar voor, en zoo staat, bij voorb. Cic. Div. II, 47 Ed. Ernest. Varr. R. R. II, 1, 9 Ed. Gesn. Colum. VII, 3, 11 Ed. Gesn., en zoo haalt Festus het ook aan.

PALILITIUS, a um, zie Palilicius.

PALIMPISSA, ae, f. tweemaal gekookt pek, Plin. H. N. XXIV, 7.

PALIMPSESTUS, i, schijnt, gen. fem. te zijn, scil. charta, Pergament, ezelsvel, waarop men meer dan eens schrijven kan; eigenlijk, het geen weder afgeschrapt wordt (nadat het beschreven was): want eigenlijk is het een Adjectivum, bij voorb. in palimpsesto scribere, Cic. ad Div. VII, 18: in palimpsesto relata, Catull. XXII, 5.

PALĪTOR, ari, i. q. palor, rondzwerven, bij voorb. palitantes, Plaut. Bacch. V, 2, 5.

PALIŪRUS, i, m. een doornächtige struik, van sommige wegedoorn, Christusdoorn, genoemd, Virg. Ecl. V, 39. Plin. H. N. XVI, 30. XXIV, 13.

PALLA, ae, f. 1) een gemeenlijk lang, wijd, overkleed of gewaad of overmantel, sluier, huik, mantel, saloppe, Enveloppe, dat over de andere kleederen gehangen, ook aangetrokken werdt, waarom er ook induere van gebruikt wordt (want het is, waarschijnlijk, naar den verscheelenden smaak, verscheelend geweest). Het werdt gedragen van a) Juffrouwen, wanneer het dikwijls prachtig geborduurd was, en tot aan de enklaauwen afhing, bij voorb. circumdata palla, Horat. Sat. I, 2, 98: longo tegmine pallae, Virg. Aen. XI, 576: Et tegit auratos palla superba pedes, Ovid. Am. III, 13, 26: uxori pallam surripui, Plaut. Men. I, 2, 21. III, 2, 45: palla indutus, Ibid. III, 2, 47 en 49: pullis pallis amictae, Varr. ap. Non. 16. n. 13. Ook waren de Furien er mede gekleed, Ovid. Met. IV, 481. Virg. Aen. VI, 555: ook de Tragoedie, Ovid. Am. III, 1, 12. b) ook van andere lieden, bij voorb. Citherspeelers, Auct. ad Herenn. IV, 47, alwaar palla inaurata indutus staat: dus ook de Citherspeler Arion, Ovid. Fast. II, 107: de Citherspeler Orfeus, Varr. R. R. III, 19: ook wordt zij aan Febus toegekend, Ovid. Met. XI, 166. Am. I, 8, 59: aan de Tooneelspelers in de Tragoedie, Horat. Art. 278: waarom Ovidius zich als een Tragediech Dichter pallam & cothurnum toeschrijft, Am. II, 18, 15: aan den waarzegger Mopsus, Val. Fl. I, 386: aan Osiris, Tibull. I, 8 (7), 46: den Koning Polynices, Stat. Theb. XII, 312: Jason, Val. Fl. III, 718: Bacchus, Stat. Achill. I, 262: Boreas, Ovid. Met. VI, 705: Mercurius, Stat. Theb. VII, 39. Somtijds hing men er nog iet overheen, bij voorb. eene chlamys, Auct. ad Her. IV, 47: cf. Ovid. Met. XIV, 261 seq.: van daar regi togam (miserunt Romani) —; reginae pallam pictam cum amiculo purpureo, met een' purperen overmantel, Liv. XXVII, 4. Not. dat de pallae somtijds kort geweest zijn, ziet men, bij voorb. uit Martial. I, 93, 8. alwaar staat: Dimidiasque nates Gallica palla tegit: zoo zal de palla, die aan Merkurius Stat. Theb. VII, 39 toegeschreven wordt, waarschijnlijk, kort geweest zijn, dewijl zij hem anders in zijne snelheid verhinderd zou hebben. 2) een voorhang, gordijn, Senec. de ira III, 22. gevolglijk schijnt het denkbeeld van bedekken het hoofdtenkbeeld te zijn. Not. palla, pallium, paludamentum cet. zijn met elkander vermaagdschapt.

PALLĂCA, ae, f. i. q. pellex, Concubyn, onëchte bijslaap, bijwijf, Suet. Vesp. 21. Plin. H. N. XXXV, 10 ante med.

PALLADĬUM, zie Palladius.

PALLĂDĬUS, a, um, 1) de Godin Pallas betreffende, haar eigen of behoorende, of heilig, tot haar betrekking hebbende, van haar afkomstig, Palladisch of van Pallas, bij voorb. numen, Ovid. Trist. I, 9, 12, i. e. Pallas: sylva Palladis olivae, Virg. Georg. II, 181: want de olijfboom was aan Pallas heilig: dus ook arbor, Sil. I, 238, i. e. olea: dus ook ramus, Ibid. III, 405. Virg. Aen. VII, 154: corona, Ovid. Art. I, 727, i. e. van olijftakken: arx, Prop. III, 9 (8), 42, i. e. het kasteel of burg te Troja, waar Pallas voor dezen geëerd werdt: arces i. e. Athenen, het welk onder de bescherming dezer Godin stondt, en waar Pallas hoog geëerd werdt, Ovid. Met. VII, 399. Senec. Hippol. 260: honores, Ovid. Her. XVII, 133, i. e. van Pallas afkomstig, aangeboden: colus Palladia i. e. inventa a Pallade, Senec. Herc. Oct. 363: forum Palladium i. e. Romanum, Martial. I, 2, 8, dewijl daar de Tempel van Pallas stondt: ook heet Tolosa (de stad Toulouse in Frankryk) Palladia, Martial. X, 103, of van de olijfboomen, of misschien wegens de aldaar blijvende geleerdheid: ratis, Ovid. in Ibin 266, of pinus, Val. Fl. I, 457, i. e. het schip Argo, dat onder aanvoering van Pallas, (d. i. de scheepsbouwkunde) getimmerd was: latices, Ovid. Met. VIII, 275, i. e. olie: van daar Palladium, substantive, scil. simulacrum of signum, Virg. Aen. II, 166, i. e. het beeld of standbeeld van Pallas in Troja; het zal van den Hemel gevallen zijn, met de voorzegging, dat Troja zoo lang behouden zou blijven, als dit beeld daar bleef: het werdt derhalven in Troja heilig bewaard, omdat het heil van den staat daar op berustte, daarom, toen het van Ulysses en Diomedes (Virg. Aen. II, 166. Sil. XIII, 50) gestolen werdt, ging Troja te gronde. In Rome was ook een dergelijk Palladium of beschermbeeld, en stondt in den Tempel van Vesta. Men vraagt, hoe dit te Rome gekomen zij? Sommigen geloven, dat Diomedes, die het voor zich kreeg, het geern hadt willen lozen, uit hoofde van gestadige ongelukken, en dat hij daarom maakte, dat Æneas het kreeg, die het met zich naar Italië voerde. Als zekere Metellus, bij het verbranden van den Tempel van Vesta, dit Palladium wilde redden, en het dien volgends wegdroeg, werdt hij blind, Plin. H. N. VII, 43 extr.: hier doelt misschien Cicero op Mil. 12 quod (librarium legum) te ajunt eripuisse e domo et — tanquam Palladium sustulisse. Dewijl Pallas de Godin des vernufts en der kunsten was: van daar 2) kunstig, keurig geschikt, bij voorb. artis Palladiae opus, Martial. VI, 13, 2: manus, Stat. Sylv. I, 1, 5.

PALLAS, ădis en ădos, f. Pallas, eene Godin, anders Minerva genaamd, de uitvindster van de olie, den wolle-arbeid, d. i. weeven en spinnen enz., zie Minerva: haar naam staat Horat. Od. I, 12, 20. Ovid. Fast. III, 815 cet.: Invita Pallade, Ovid. Fast. III, 823, i. e. Minerva: Palladis ars, Ovid. Pont. III, 8, 9, i. e. lanificium: Pallados arbor, i. e. de olijfboom, Ovid. Art. II, 518: Palladis ales i. e. noctua, Ibid. Fast. II, 89. Not. Haar beeld stond in den Tempel van Vesta, Ovid. Trist. III, 1, 29: van daar exstinctos Pallados ignes, Propert. IV,

IV, 4, 45, *voor* ignes Vestae, qui simul cum Palladio servabantur. *Van daar* 1) *de olijfboom, bij voorb.* Pallas baccifera, Ovid. Am. II, 16, 8. 2) *de olie, bij voorb.* Pallas pinguis, Ovid. Her. XIX, 44: Palladem infundere, Ibid. Trist. IV, 5, 4. 3) *het beeld van* Pallas, Ovid. Met. XIII, 99. Fast. VI, 424. Trist. III, 1, 29. 4) *de Tempel van* Pallas, *bij voorb.* Pallade conspecta, Ibid. Trist. II, 293.

PALLĔO, ui, 2. 1) *bleek zijn, bij voorb. van vreeze, angst, ontsteltenis, van ouderdom, ziekte enz., bij voorb.* sudat, pallet, Cic. Phil. II, 34: metu, Ovid. Met. VIII, 465: morbo, Juvenal. II, 50: cf. Ovid. Met. II, 824. Tibull. III, 5, 25. Martial. III, 38, 12: *ook van liefde, d. i. bleek uit zien, bij voorb.* palleat omnis amans, Ovid. Art. I, 729, i. e. *een minnaar moet bleek zien:* nec dum palles, Prop. I, 9, 17: *ook van ledigyangers, bij voorb.* otio, Martial. III, 58, 24: *van daar* pallens *vaal, bleek,* Virg. Aen. VIII, 709. Ovid. Art. III, 487. Stat. Sylv. IV, 7, 15: *bijzonder van de onderäardsche wereld, en de daar zijnde dingen, bij voorb.* umbrae pallentes, Virg. Aen. IV, 26: *dus ook* animae, Ibid. 243: *dus ook* undae, *de onderäardsche waters,* Tibull. III, 5, 21: Tisiphone, Senec. Herc. Oet. 1012: pallentia regna, Sil. XIII, 408: *Ook zeggen de Dichters* pallens *bleek voor bleek makende, bij voorb.* morbus, Virg. Aen. VI, 275: curae, Martial. XI, 7, 6: philtra, Ovid. Art. II, 105: cuminum, Pers. V, 55: mores pallentes i. e. *booze zeden, die iemand doen vreezen, gevolglijk bleek maken,* Ibid. 15: fama pallens, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 13, i. e. *die de menschen doet vreezen, gevolglijk bleek maakt, dewijl zij er zich angstvallig om bekommeren: ook Tropisch, van elke groote poging of begeerte, bij voorb.* pallet argenti amore, Hor. Sat. 3, 78, i. e. *hij is zoo gierig, dat hij er heel bleek uitziet; of hij is ziek van gouddorst: dus ook* viso palles numo, Pers. IV, 47: Iterum enitendum, pallendum i. e. studendum, Quintil. VII, 10, 14: tunc utile multis pallere, i. e. studere, Juvenal. VII, 96: *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* Eupolidem palles, Pers. I, 124, i. e. *gij leest u bleek met* Eupolides, *gij wordt bleek door het lezen enz.: Ook wordt* pallere *van elke flauwe, donkere kleur gebruikt; wanneer het dan geel zijn, dan groen of zwart zijn enz. beteekent, bij voorb.* saxum palluit auro, *werdt geel van goud,* Ovid. Met. XI, 110, *ten zij die is van* pallesco *is:* arca palleat nummis, Martial. VIII, 44, 10, i. e. *geel zijn: dus ook* si mundus palleret oliva, Ibid. IX, 55, 14: mundus pallet nubilo, i. e. *is donker,* Senec. in Oedip. 45: *dus ook* sidera pallent, Stat. Theb. XII, 406: *dus ook* currus pallet avi (i. e. solis); pallet nostris aurora venenis, Ovid. Met. VII, 209: *van daar* pallens *dan geel (geelächtig), dan groen (groenächtig), dan donker of zwart is, bij voorb.* a) *geel (geelächtig),* viola, Virg. Ecl. II, 47: oliva, Ibid. V, 16: sulfurata, Martial. I, 42, 4: gemma e viridi pallens, Plin. H. N. XXXVII, 8, *doch, alwaar het ook vaal kan zijn:* arva rigent auro madidis pallentia glebis, Ovid. Met. XI, 145. b) *groen (groenächtig,) bij voorb.* herbae, Virg. Ecl. VI, 54. c) *zwart, donkerkleurig, bij voorb.* toga, Martial. IX, 58: equi solis (*bij eene zonsverduistering*), Tibull. II, 5, 76: *dus ook* Phoebe (i. e. luna) pallens, Claudian. de cons. Mall. & Theod. 130. 2) *in vrees of angst zijn, zeer vreezen, bij voorb.* pontum, Horat. Od. III, 27, 28, i. e. *voor de zee:* ad fulgura, Juvenal. XIII, 223: Marco sub judice palles, Pers. V, 8: recutitaque sabbata (Judaeorum) palles, Ibid. 184, i. e. *neemt ze met groote zorg, uit vreez, of met groote stiptheid, zeer naauwkeurig en vlijtig waar: ook met den* Dativus, *doch, in eene andere beteekenis, bij voorb.* pueris, Horat. Ep. I, 7, 7, i. e. *voor de kinderen, wegens de kinderen bezorgd of in vreeze zijn.* 3) *zich ontkleuren, zijne natuurlijke kleur verliezen, bij voorb.* saxum palluit auro, Ovid., *zie hier voor, d. i. wordt goudkleurig: ten zij dit van* pallesco *is:* Ne palleat seges, Ovid. Fast. I, 688: pallet aurora, Ovid., *zie hier voor:* & nunquam pallet ebur, Prop. IV, 7, 82: mundus pallet nubilo, Senec., *zie hier voor:* cum pallent herbae, Rutil. I, 479: *ook kan men meer hier toe brengen: ook met den* Accusativus, *bij voorb.* multos pallere colores, Propert. I, 15, 39, i. e. *dikwijls van kleur veranderen, velerlei kleuren in 't wezen aannemen.*

PALLESCO, ui, 3. *bleek worden, verbleken, zijne kleur verliezen, geel of geelächtig, donkerkleurig, vaal worden enz., bij voorb.* pallescunt frondes, Ovid. Art. III, 704: ut qui timent, pallescant, Gell. XIX, 4: viso pallescit flamma veneno, Val. Fl. VII, 586: perditus in quadam tardis pallescere curis incipis, Prop. I, 13, 7, i. e. *verliefd te worden:* non reformidare, neque illa vita pallescere, Quintil. I, 2, 18, i. e. *zich aan deze levenswijze (om op zijn kamer te zitten) overgeven:* pallescet, i. e. *zal ontstellen,* Hor. Art. 429: nulla pallescere culpa, Horat. Ep. I, 1, 61, i. e. *zich beängstigen:* Palluit, ut ferae cet., Ovid. Art. III, 703: *dus ook* saxum quoque palluit auro, Ovid. Met. XI, 110, i. e. *werdt goudkleurig. Want* palluit cet., *als het heet, werdt bleek, verloor eene kleur, benaauwde zich, ontstelde enz., is beter van* pallesco *dan van* palleo.

PALLIASTRUM, i, n. *een slechte mantel,* Apul. Met. I post init. p. 104, 28 Elm.: ni Zeno procinctu palliastri, Ibid. Flor. 2 post med. p. 350, 21 Elm.

PALLIĀTUS, a, um, 1) *een Pallium of mantel aanhebbende, wordt gemeenlijk van* Grieken *gezegd, als die* pallia *droegen (ook van de* Filosophen *bij de* Grieken, *die bijzonder daar mede gingen), een* Grieksch *opperkleed aanhebbende, bij voorb.* Graeculus modo palliatus modo togatus, Cic. Phil. V, 5: Graeci palliati, Plaut. Curc. II, 3, 9: palliatus Pythagoras, Val. Max. II, 6, 10, i. e. Graecus *of* philosophus: palliata signa Phidiae, Plin. H. N. XXXIV, 8: *van daar* palliatus, Suet. Cael. 48, *een Griek:* fabula palliata, Varr. ap. Diomed. 3, Grieksch *Tooneelspel, d. i. Komedie enz., d. i. waar in* Grieksche *personen, gevolglijk in hunne dragt, ten tooneele gevoerd worden:* ut illi palliati topiariam facere videantur, Cic. Q. Fr. III, 1, 2, i. e. (*misschien*) *standbeeld (in een' tuin) in* Grieksche *kleding.* 2) *bedekt, bewaard, bij voorb.* Socratis annnus palliatus robore virilitatis, Val. Max. III, 8, 3 (extern.). *Doch,* Torrenius *wil daar voor liever* vallatus *lezen.* Not. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* Pallio, are, i. e. pallio instruere cet.

PALLĬDŬLUS, a, um, *bleek, wanneer men verminderend of teêr spreekt, bij voorb.* Catull. LXV, 6.

PALLĬDUS, a, um, 1) *vaal, bleek, bleek uitziende, bleeke kleur hebbende, bij voorb.* homo, Horat. Sat. II, 2, 76: ora buxo pallidiora gerens, Ovid. Met. IV, 135: oriens, Plin. H. N. XVIII, 35 in.: ignes, Ibid. post med.: color, Ibid. X, 93: stellae pallidissimae, Plin. H. N. II, 25: *dus ook bleek van vrees, bij voorb.* pallida sedi, Ovid. Her. XII, 97: nomine in Hectoreo pallida semper eram, Ibid. I, 14: *van liefde, bij voorb.* in femina, *bleek jegens haar, d. i. verliefd, bij voorb.* in Lyrice, Ovid. Art. I, 732: in Melie, Ibid. Am. III, 6: 25: in irata, Prop. IV, 5, 70: *bleek of vaal door de dood, van daar ziet alles in het schimmenrijk bleek en vaal, bij voorb.* pallida turba, Tibull. I, 11 (10), 38, i. e. *de schimmen, de zielen daar in:* regna, Lucan. I, 456, i. e. *de onderäardsche wereld:* sulcator pallidus undae, Stat. Theb. VIII, 18. 2) *bleek, d. i. bleek makend, bij de Dichters in 't gemeen, bij voorb.* mors, Horat. Od. I, 4, 13. Senec. Herc. fur. 555: cura, Martial. XIV, 162, 2: aconita, Lucan. IV, 322: *dus ook* vina (scil. venenis mixta), Prop. IV, 7, 44 (36). 3) *vol schimmel, beschimmeld, bij voorb.* ficus fit pallidior, Varr. R. R. I, 67: *doch, het kan ook zijn onöoglijk, van slechte gedaante.* 4) *geene rechte, of geene levendige, of geene behoorlijke kleur hebbende, onöoglijk, leelijk van gedaante, bij voorb.* pallida viscera tetra tincta notis, Lucan. I, 618: immundo pallida mitra situ, Prop. IV, 5, 70: *dus ook* ficus, Varr. R. R. I, 67, *zie hier voor.*

PALLIO, are, *met een mantel of dekzel omgeven of bedekken enz.: van daar* Palliatus, a, um, *zie* palliatus.

PALLIOLATIM, *bij voorb.* amictus, Plaut. Pseud. V, 1, 29, *een' mantel of manteltjen omhebbende.*

PALLIŎLATUS, a, um, *een' mantel omhebbende, of daarmede bedekt,* Sueton. Claud. 2. Martial. IX, 33, 1. *is eigenlijk* Particip. *van* palliolo, are, i. q. palliare.

PALLIŎLUM, i, n. 1) i. q. pallium, *een mantel, manteltjen, of het opperkleed, bij voorb. der* Grieken *of* Wysgeeren, *bij voorb.* sub palliolo, Caecil. ap. Cic. Tusc. III, 23. Plaut. Epid. II, 2, 10: opertus palliolo, Apul. Met. I. p. 111, 3: *ook van eene maagd te* Rome, Mart. XI, 28, 8. 2) *een hoofddekzel, kap,* Capuchon, Ovid. Art. I, 734. Quintil. XI, 3, 144. Senec. Nat. Quaest. IV, 13 extr.: *van daar* epithymum — nasci tenue, similitudine palliolï, Plin. H. N. XXVI, 8 ante med.

PALLĬUM, i, n. 1) *elk dekzel, bedekking, bij voorb. beddeken, of matras,* Ovid. Her. XXI, 170. Ibid. Am. I, 2, 2. Prop. IV, 3, 31. Juvenal. VI, 235: *dek over eenen dooden, bij voorb.* arrepto pallio, retexi corpora, Apul. Met. III ante med. p. 133, 23 Elm.: pallio cadavera operiri, Ibid. Flor. 1 med. p. 342, 27 Elm. 2) *bijzonder een soort van wijd, gemakkelijk opperkleed, of overrok,* a) *voor mannen, een mantel of wijd opperkleed, wanneer het bijzonder aan de* Grieken *eigen was,* Plaut. Mil. III, 1, 93. Cic. Nat. D. III, 34. Terent. Phorm. V, 6, 4. Liv. XXIX, 19 extr.: pallio amictus, Cic. Or. III, 32, *het wordt gevolglijk omgedaan, maar niet aangetrokken:* togam veteres ad calceos usque demittebant, ut Graeci pallium, Quintil. XI, 3 post med. §. 143: pallio caput operire, Petron. 20: pallium in collum conjicere (scil. sibi, *omwerpen, omdoen,* Plaut. Capt. IV,

IV, 1, 12: *dus ook* injicere in aliquem, Ibid. Truc. II, 5, 26: pallium adtollere, Terent. Eun. IV, 6, 31, *opnemen, d. i. niet laten nederhangen: dus ook* colligere, Plaut. Capt. IV, 2, 8, i. e. *famen nemen: ook droeg de* Griekfche *jufferschap* pallia, Cic. Div. II, 69 extr.: *bijzonder de* Filofofen, Gell. IX, 2. Apul. Met. XI p. 260, 39 *en* Flor. 1. p. 342, 27 Elm.: *van daar* manum intra pallium continere, *bij voorb.* Atticos (*ten aanzien der welfprekendheid*) femper manum intra pallium continentes, Quintil. XII, 10 ante med. §. 21, i. e. *zich in het fpreken bepalen, niet zeer wijdlopig zijn:* tunica propior pallio, Plaut. Trin. V, 2, 30, *als een fpreekwoord, d. i. het hemd is nader dan de rok: ook droegen de* Romeinen, *als zij onder* Grieken *waren, een dergelijke kleding*, Cic. Rabir. Poft. 10, *het welk velen hun ten kwaade duidden: ook droeg* Verres; *als landvoogd, eene dergelijke in* Sicilië, *daar* Cicero *mede fpot*, Verr. V, 13: *en* Mecenas *droeg dergelijke in* Rome, Senec. Ep. 114 ante med. b) *van de* Romeinfche *jufferschap, bij voorb.* Ovid. Am. I, 4, 41 *en* 50. III, 2, 25. Ibid. Art. I, 153: *ook van maagden, zie* Palliolum.

PALLOR, oris, m. 1) *bleeke vaale kleur, bleekheid, vaalheid, waar zij ook van kome, uit vreeze, ziekte, koude enz.*, Cic. Tufc. IV, 8 extr. Horat. Epod. VII, 15. X, 15. Ovid. Met. IV, 267. Trift. I, 4, 11: amandum, Horat. Od. III, 10, 14, *bleekheid der verliefden, als zij zeer of tot fterven toe verliefd zijn; en dus meermaalen, bij voorb.* Prop. I, 5, 21. Ovid. Met. VIII, 290. Stat. Theb. XII, 735: *dus ook van het rijk der dooden*, Ovid. Met. IV, 436. Lucan. VI, 517: *van daar* a) *angst, groote vrees, bij voorb.* pallorem incutit, Plaut. Men. IV, 2, 46: Hic tibi pallori verfus erit, Propert. II, 5, 30, *zal u vrees, angst aanjagen:* quantus pro conjuge pallor, Stat. Sylv. V, 1, 70: *van daar* b) Pallor *als eene perfoon, de angst, vreeze: de God des angsts, der vreeze*, Liv. I, 27. Lactant. I, 20. c) aurorae, Stat. Theb. II, 334, i. e. *als zij eerst opkomt.* 2) *fchimmel, die aanflaat, bij voorb. aan boeken, huisraad enz., bij voorb.* pallore volumina corrumpunt, Vitruv.: ne (dolia) pallorem capiant, Colum. XII, 50 poft med. §. 16: ne (vafa) pallorem trahant (i. e. adcipiant), Ibid. 41: pallor, tineae omnia caedunt, Lucil. ap. Non. 6. n. 81. 3) *onbeglijkheid, lelijke kleur of gedaante, bij voorb.* pallorem ducunt (i. e. adcipiunt) rami, Ovid. Met. VIII, 760: palloribus omnia pingunt, Lucret. IV, 337: folis (*bij de verduiftering*), Plin. H. N. II, 30. Lucan. VII, 200, i. e. *verduiftering enz.* Not. pallor *wordt aan de mostaard als een eigen kleur toegefchreven*, Colum. XII, 55.

PALLŬLA, ae, f. i. q. palla, *wanneer men verkleinend, boertend of fpottend fpreekt, mantel, overrok, manteltjen*, Plaut. Truc. I, 1, 32. II, 2, 16. II, 6, 55.

PALMA, ae, f. 1) (παλάμη) *de palm of vlakte van de hand*, Cic. Or. 32. Celf. VIII, 18: aliquem palma percutere, Plin. Ep. III, 14: pulfare, Petron. 95: contundere, Juvenal. XIII, 128: *ook de geheele hand, bij voorb.* palmas comprimere, porrigere, Plaut. Caf. II, 6, 33: palmis paffis, Caef. B. C. III, 98: palmarum intentus, Cic. Sext. 55: necabant vincula palmas, Virg. Aen. II, 406: palmas vinxere catena, Sil. XVII, 142 *en meermaalen, bij voorb.* Ovid. Met. V, 103. Val. Fl. VIII, 41: *van daar, wegens de gelijkheid*, a) *een gauzenpoot, bij voorb.* palmas pedum, Plin. H. N. X, 22. b) *het onderfte breede deel van een roeiriem*, Vitruv. X, 8. Catull. LXIV, 7. 2) *palm, d. i. palmboom*, Plin. H. N. XIII, 4. Gell. III, 6. *uit de vrucht maakte men wijn, brood, en fpijze voor het vee.* Plin. Ibid. *Op de palmbladen fchreef men voor dezen*, Plin. H. N. XIII, 11: *uit de bladeren maakte men touw en koorden*, Varr. R. R. I, 22, 1. Colum. V, 5, 15: *de takken dienden tot bezems*, Horat. Sat. II, 4, 83. Martial. XIV, 82, 1: *ook hing men ze in de wijnvaten, om den wijn aangenaam te maken*, Cato R. R. 113: *ook de vrucht der palmbomen, d. i. de dadel*, Ovid. Faft. I, 185. Perf. VI, 39: *bijzonder palm, d. i. palmtak, als een overwinningsteken, bij voorb.* palmae victoribus datae, Liv. X, 47: donet viridi mea carmina palma, Ovid. Art. II, 3: *van daar* a) *de prijs, om welken men vecht, zegeteken, zege, wanneer het hetzelfde is als prijs, bij voorb.* palmam adcipere, Cic. Brut. 47: palmam dare alicui, Cic. Or. III, 35, *de overwinning of prijs geven, toekennen:* in medio omnibus pofitam effe palmam, Terent. Phorm. Prol. 18: *van daar de prijs Tropisch, d. i. voorrecht, uitmuntendheid, bij voorb.* Huic confilio palmam do, Terent. Heaut. IV, 3, 31: palmam ferre, *den voorrang krijgen of bekomen*, Cic. Att. IV, 15 med.: *dus ook* Siculum mel fert palmam, Varr. R. R. III, 16 ante med.: palmam alicujus rei deferre alicui, Cic. Or. II, 56: dubiam facientia carmina palmam, Juvenal. XI, 179: palmam amicitiae (i. e. inter amicos) tenebat, Juftin. XII, 6. b) *overwinning, bij voorb.* quam palmam utinam dii tibi refervent! Cic. Senect. 6: tot bellorum palmas, Juftin. XIV, 4 extr.: ne infregeritis in manibus meis palmam, qua Herculem aequabo, Curt. IX, 2, 29, *palm, d. i. overwinning: van daar Tropisch*, plurimarum palmarum gladiator ect., Cic. Rofc. Am. 6, i. e. *moord, die vele vermoord heeft: dus ook van den zelfden* fuas palmas cognofcet i. e. *moorden*, Ibid. 30. c) *een overwinnaar, of die den prijs behaald heeft, bij voorb.* tertia palma Diores, Virg. Aen. V, 339: *dus ook* tertia palma, Sil. XVI, 503 *en* 574: *dus ook* palmas Eliadum equarum, Virg. Georg. I, 59, i. e. equas victrices inter equas Eliades, quae vincunt ceteras equas in Elide currentes. d) *die te overwinnen is, of de geen, met wien men om de overwinning kampt, bij voorb.* ultima palma, Sil. IV, 392. 3) *eene fcheut of tak, bij voorb. van eenen wijnftok*, Varr. R. R. I, 8 extr. Colum. III, 17 extr. IV, 15, 21 *en* 24: *van een' boom of ftam*, Plin. H. N. XXIV, 1. XVII, 23. Liv. XXXIII, 5 extr. 4) *zekere vrucht van een' boom in Egypte, gelijk aan de balfemvrucht*, Plin. H. N. XII, 22. 5) *ook zekere boom in Afrika, tot zalven dienftig*, Ibid. XII, 28: *ook zekere plant of ftruik in zee*, Ibid. XIII, 25. Not. palmae agreftes, *in* Sicilië, Cic. Verr. V, 33 *en* 38, *wier wortels uit honger gegeten worden: het fchijnen wilde (onvruchtbare) palmboomen te zijn.* 6) *voor* parma *een fchild*, Tibull. I, 10 (9), 82: *zoo hebben ook verfcheiden* Codd. MSS. Prop. IV, 10, 40 palma *voor* parma.

PALMĀRIS, e, 1) *van palma*, a) *de palmen betreffende, vol palmen.* b) *palmen, d. i. den voorrang verdienende, voortreflijk, bij voorb.* fententia, Cic. Nat. D. I, 8: ftatua, Cic. Phil. VI, 5 extr.: *van daar* palmaris dea, Apul. Met. II poft init. p. 116, 2 Elm., i. e. *Godin der overwinning:* ludi palmares, fragm. vet. Lapid. Benevent. ap. Murator. p. 619. n. 3, *omdat, zoo als* Muratorius *geloofde, aan de overwinnaars palmtakken gegeven werden.* 2) *van* Palmus (*eene palm, maat van lengte*), *d. i. een palm, (d. i. eene hand breedte of een fpan) groot, bij voorb.* virgula, Varr. R. R. I, 35: palmaria fpatia, Colum. VIII, 3 extr. XI, 3, 21, *het welk ook van* palmarius *zijn kan.*

PALMARĬUS, a, um, i. q. palmaris, 1) *den prijs verdienende, voortreflijk, bij voorb.* quod puto palmarium, Terent. Eun. V, 4, 8, i. e. *het hoofdwerk.* 2) *de overwinning betreffende, bij voorb.* palmarium (*misfchien* fcil. donum), Pandect. L. 13, 1 extr., *het geen men den* Advokaat *geeft, na het winnen van het* Proces. 4) *van* palmus, *bij voorb.* palmaria fpatia, Colum.: *doch, het kan ook van* palmaris *zijn, zie* Palmaris.

PALMATĬAS, ae, m. *zekere foort van aardbeving*, Apul. de mundo med. p. 65, 30 Elm., *alwaar* Plural. Palmatiae *ftaat.*

PALMĀTUS, a, um, *gepalmd, d. i.* a) *de gedaante van den palm van binnen hebbende, bij voorb.* lapis, Plin. H. N. XXXVI, 18. b) *bijzonder met palmtakken verfierd, d. i. palmen ingewerkt of geborduurd hebbende, bij voorb.* tunica palmata *gepalmd vest, onderkleed*, Liv. XXX, 15 extr. Not. toga picta *en* tunica palmata *waren gemeenlijk de kleding van den triumferenden veldheer in* Rome; *en deze kleding werdt daar toe uit het* Kapitool *gehaald, en van* Jupiter *geleend, zie* Liv. X, 7 extr.: *van daar* tunica Jovis, Juvenal. X, 38, i. e. tunica palmata: *ook ftaat dus* toga palmata, Martial. VII, 1, 12, *en* veftis palmata, Val. Max. IX, 1, 5. Suet. Claud. 17.

PALMES, ĭtis, m. *een tak of rank van een' wijnftok*, Colum. IV, 17 *en* 21. V, 6 poft med. Plin. H. N. XVII, 22. Virg. Ecl. VII, 48. Ovid. Faft. I, 152: *en van een boom*, Plin. H. N. XIII, 4. Lucan. IV, 317: *van daar voor een wijnftok of wijnberg, bij voorb.* palmitis beati cuftos, Martial. VIII, 40, 1. Stat. Sylv. III, 1, 147.

PALMĒTUM, i, n. *eene plaats met palm- of dadelboomen bezet, palmbosch, palmboomen bij een*, Horat. Ep. II, 2, 184. Juftin. XXXVI, 2. Plin. H. N. V, 14. VI, 32 extr.: palmetis proceritas (eft), i. e. *de palmboomen zijn lang*, Tacit. Hift. V, 6 in.

PALMĔUS, a, um, *uit of van palmen, d. i. dadelboomen, bij voorb.* tabulae, Vitruv. X, 20 extr.: tegetes, Colum. V, 15 poft med.: vinum, Plin. H. N. XII, 17 poft med.

PALMĬFER, a, um, *palmen of dadelen dragende, of brengende, palmrijk, bij voorb.* Thebae, Prop. IV, 5, 25: Idume i. e. Idumaea, Sil. III, 600: Arabes palmiferi, Ovid. Am. II, 13, 8, i. e. Arabien *enz.*

PALMĬGER, a, um, *palmen, d. i. palmtakken dragende, bij voorb. in de hand*, Plin. H. N. XXXV, 4 extr.

PALMIPEDĀLIS, e, *een voet en een palm, (d. i. handbreedte of fpan) groot, bij voorb.* limen, Varr. R. R. II, 4 poft med.: cardo, Vitruv. X, 20: malleolus, Colum. III, 19: *ook leest men* palmopedalis, Vitruv. X, 21.

PALMĬPES, *ĕdis*, 1) *breedpotig*, *breedvoetig*, *bij voorb. een gans*, Plin. H. N. X, 11. XI, 47. 2) i. q. palmipedalis, *bij voorb.* palmipede intervallo, Plin. H. N. XVII, 20: *ook* Vitruv. V, 6 extr., *alwaar* palmopes *is*, *te weten*, *de woorden zijn*: gradus spectaculorum ne minus alti sint palmopede; *zoo hebben de meeste* Edd. *en* Codd. MSS.

PALMIPRIMUS, a, um, *bij voorb.* vinum, Plin. H. N. XIV, 16 ante med., *zekere wijn van vijgen.*

PALMO, avi, atum, are, 1) *met de vlakke hand een teken indrukken*, *bij voorb.* vestigium (scil. sanguine), Quintil. Decl. I, 12: *van daar* paries palmatus, Ibid. 11 *en* 12, i. e. *sporen hebbende van de daar op gedrukte (bloedige) hand*, *zie* Palmatus: *dus ook* cervus palmatus, *zie* Palmatus. 2) *de wijn aanbinden*, Colum. XI, 2, 95. 3) *iet palmen of bepalmen*, *d. i. aan iet de gedaante van een' palmboom of palmtak geven*, *bij voorb.* palmatus lapis, Plin.: tunica, vestis cet., *zie* Palmatus. Not. palmarer, Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 33, *heeft geen' zin: de beter* Edd. *hebben* palparer.

PALMOPES, **PALMOPEDALIS**, *zie* Palmipes, Palmipedalis.

PALMŌSUS, a, um, *vol palmboomen*, *palmenrijk*, *bij voorb.* Selinus, Virg. Aen. III, 705.

PALMŬLA, ae, f. 1) *de vlakke hand*, *of de hand*, *bij voorb.* valete & me palmis producite, Varr. ap. Non. 4. n. 371: decora brachia saevientibus palmulis converberat, Apul. Met. VIII ante med. p. 205, 17 Elm.: complicitis pedibus ac palmulis in alternas digitorum vicissitudines connexis, Ibid. III init.: unguedine dn palmulis suis adfricata, Ibid. post med. p. 138, 27 Elm.: *van daar het onderste breede deel van een roeiriem*, *ook wel de riem zelve*, Virg. Aen. V, 163: *van daar van vogels*, *de wieken*, *bij voorb.* color psittaco viridis & intimis plumulis & extimis palmulis, Apul. Flor. 2 ante med., *alwaar echter* Ed. Elm. p. 348 *en* Ed. Vulc. p. 418 parmulis *hebben*. 2) *een dadel*, Varr. R. R. I, 67. Cels. I, 2 extr. II, 20 August. ap. Sueton. Aug. 76: *ook* 3) *de palm*, *d. i. dadelboom*, *palmboom zelve*, *bij voorb.* non scitis, palmulas caryotas in Syria parere in Judaea, in Italia non posse? Varr. R. R. II, 1 extr., *wanneer de woordschikking is:* palmulas posse parere (*van* pario) caryotas cet., *ten zij men* palmulas caryotas *samen wil nemen*, *dan zou* palmulas *dadels zijn*.

PALMUS, i, m. 1) *de vlakke hand of de vlakke gestalte der hand*, *bij voorb.* per manus palmum, Vitruv. II, 3: *van daar* 2) *een palm: dit is eene dubbele mate van lengte:* palmus minor *bevat vier vingers of duimen*, *of het vierdedeel van een voet*, *zoo als* Vitruv. III, 1 post med. *zegt:* palmus major, i. e. *een span of twaalf duim*, *bij voorb.* columbaria esse oportet intus ternorum palmorum, Varr. R. R. III, 7, 4: frutex — palmi altitudine, Plin. H. N. XII, 13 post init.

PALO, avi, atum, are, *met palen onderschragen*, *of bevestigen*, *bepalen*, *bij voorb.* vitem *of* vineam, *bij voorb.* ut vitis paletur & — adligetur, Colum. XI, 2 prope fin. §. 96: vineae, quae sunt palatae & ligatae, Ibid. §. 11: reliquae partes vinearum tunc palandae & alligandae sunt, Ibid. §. 10: si humidus locus ad accipienda fundamenta palandus est, Pallad. Novemb. 15.

PALOR, atus sum, ari, 1) *hier en daar zwerven*, *rond zwerven*, *niet bij één of op ééne plaats blijven*, *bij voorb. gelijk Soldaten*, *als zij voerageeren enz.*, *bij voorb.* desertum a ducibus agmen palatur per agrum, Liv. XXVII, 47 post med.: palantur comites, Tacit. Hist. III, 80: auxilia totis campis palabantur, Ibid. IV, 18: vagi per agros palantur cibo vinoque repleti, Liv. V, 44. Particip. Palans *en* Palatus, a, um, *rondzwervend*, *niet op ééne plaats blijvende*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* vagi, palantes, Sallust. Jug. 18 (21): palantes in agris oppressit, Liv. I, 11 palantes adgressus, Flor. I, 17: insectari palantes hostes, Justin. XV, 3: palantes extra castra, Tacit. Ann. I, 30: terga palantia dabant Teucri, Virg. Aen. XII, 738: palantes conchas retibus includere, Plin. H. N. IX, 35: palantia monstra i. e. Harpyiae, Val. Fl. IV, 506: palantes coelo stellas, Virg. Aen. IX, 21: pars magna terrarum mergi palanti amne consueta i. e. inundante, Plin. Paneg. 30: *dus ook* palatus, a, um, *bij voorb.* boves palatos ab suis gregibus, Liv. XXII, 17: palatos adgressus, Liv. XXXV, 51: contrahens suos ex fuga palatos, Liv. VIII, 24: palatos, praedam agentes, Liv. III, 5 med. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* animos palantes, Ovid. Met. XIV, 150: errare atque viam palantes quaerere vitae, Lucret. II, 10. Not. palo *voor* palor, *bij voorb.* palare fines dicuntur, Sulpicia in sat. v. 43.

PALPĀTĬO, onis, f. *het streelen*, *liefkozen*, Plaut. Men. IV, 2, 42.

PALPĀTOR, oris, m. *streeler*, *liefkozer*, Plaut. Men. II, 1, 35. Ibid. Rud. I, 2, 38.

PALPĒBRA, ae, f. 1) *het ooglid*, Cels. V, 26. sect. 23: Plur. palpebrae, *oogleden*, *bij voorb.* palpebrae sunt tegmenta oculorum cet., Cic. Nat. D. II, 57 in.: Regulum, resectis palpebris, vigilando necaverunt, Cic. Pis. 19: pilos in palpebris — cohibet, Plin. H. N. XXXII, 7 post init.: si asinus discolores pilos in palpebris — geret, Pallad. Mart. 14: palpebras diducere, Tubero ap. Gell. VI, 4: palpebris non coeuntibus, Plin. H. N. VI, 4. 2) *ook zijn* palpebrae *de haairtjens aan de oogleden*, *bij voorb.* palpebrae in genis utrinque, Plin. H. N. XI, 37 sect. 56: capnos evulsas palpebras renasci prohibet, Ibid. XXV, 13 ante med.

PALPĬTĀTĬO, onis, f. *herhaalde en snelle beweging*, *bij voorb.* oculorum, Plin. H. N. XXXII, 10: cordis, Plin. H. N. XXXII, 5. i. e. *het kloppen:* partium singularum (scil. *der stuk gesneden Insecten*), Ibid. XI, 4, i. e. *het krimpen.*

PALPĬTO, avi, atum, are, 1) *zich herhaald en snel bewegen*, *sidderen*, *krimpen*, *kloppen enz.*, *bij voorb.* cor, Cic. Nat. D. II, 9, i. e. *klopt:* lingua, Ovid. Met. VI, 560, i. e. *trilt:* palpitante lingua ululatus (*bij de kikvorschen*) elicitur, Plin. H. N. XI, 37 sect. 65: cerebrum uni homini in infantia palpitat, Ibid. sect. 49: pisces, qui ad pabula petenda palpitant exiguis branchiis, Ibid. IX, 57: in ovo gutta sanguinis salit, palpitatque, Ibid. X, 53: toxicum potum cogit exululare & palpitare lingua similiter decollatorum capitibus, Scribon. Larg 194: ut grabatulus — inquietus super dorsum meum palpitando saltaret, Apul. Met. I ante med. p. 108, 2 Elm.: *bijzonder van een*, *die met den dood worstelt*, *krimpen*, *zwoegen*, *jaagen*, Ovid. Met. V, 40. Stat. Theb. VIII, 439. IX, 757: *dus ook* palpitat agnus, Calpurn. Ecl. II, 62. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* ignis, Stat. Theb. XII, 71: animus, Petron. 100.

PALPO, onis, m. *een streeler*, *liefkozer*, *bij voorb.* jus habet ipse sui palpo, Pers. V, 176. *sommigen houden het voor den* Ablativus, *d. i. door liefkozing*, (*van den* Nomin. palpus *of* palpum), *en brengen het tot het volgende.*

PALPO, avi, atum, are, *en* **PALPOR**, atus sum, ari, 1) *streelen*, *d. i. zacht betasten*, *bij voorb.* & palpere lupos, pantheris ludere captis, Manil. V, 702: cum equum permulserit quis vel palpatus est, Pandect. IX, 1, 1: nihil asperum tetrumque palpanti est, Senec. de ira III, 8 extr. 2) *Tropisch*, *streelen*, *vleijen*, *liefkoozen:* alicui *en* aliquem, *bij voorb.* cui male si palpere, Horat. Sat. II, 1, 20: scribenti palparer necesse erat, Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 33 post init.: mulieri palpabitur, Plaut. Amph. I, 3, 9: quem munere palpat, Juvenal. I, 35: iram Veneris, Apul. Met. V extr. p. 172, 39 Elm.: *ook zonder* Casus, *bij voorb.* vide, ut palpatur! Plaut. Merc. I, 2, 57: subblanditur, palpatur, caput scabit, Lucil. ap. Non. 7. n. 30: *ook zegt* Cicero Att. IX, 9 in.: palpabo, ecquonam modo possim voluntate ejus nullam reipublicae partem attingere i. e. *zal hem streelen*, *of ik iet enz. of zal vleijend beproeven enz.* 3) *betasten*, *aanraken: van daar beproeven*, *ondertasten*, *probeeren*, *bij voorb.* palpabo, ecquonam cet., Cic. Att. IX, 9, *zie hier voor.*

PALPUM, i, n. *of* **PALPUS**, i, m. (*want de* Nominat. *komt niet voor*) *het streelen*, *vleijen*, *liefkoozen*, *bij voorb.* aliquem palpo percutere, Plaut. Amph. I, 3, 28. Merc. I, 2, 42, i. e. *liefkoozen*, *streelen:* Mihi obtrudere non potes palpum, Plaut. Pseud. IV, 1, 35. *mij niet streelen*, *d. i. mij door vleijen niet misleiden.*

PALUDA 1) *voor* paludata, *bij voorb.* Corpore Tartarino prognata paluda virago, i. e. Alecto, Enn. ap. Varr. L. L. VI, 3. 2) i. q. paludamentum, *zie* Paludamentum *en* Paludatus.

PALUDĀMENTUM, i, n. (*eigenlijk*, *hetgeen*, *daar men zich mede dekt*, *of dekken kan*, (*zie op het einde*) *is hetzelfde als* chlamys, *een opperkleed*, *mantel enz.*, *bij voorb.* 1) *van de juffer̄schap*, Plin. H. N. XXXIII, 3 extr., *alwaar* Agrippina, *moeder van Keizer* Nero, *dit gewaad heeft omgehad*, *waar voor bij* Tacit. Ann. XII, 56 chlamys *staat.* 2) *bijzonder van die in den oorlog gaan*, *een krijgsmantel*, *veldmantel*, *die kort en ligt schijnt geweest te zijn*, *om in het vechten niet hinderlijk te zijn: zoo heet de krijgsmantel van eenen* Curiatius Paludamentum, Liv. I, 26: *en* Varro *zegt* L. L. VI, 3 paludamenta sunt insignia & ornamenta militaria; *voornaamlijk komt het voor van veldheeren; dewijl de Ouden meer van de veldheeren naauwkeuriger gewoon zijn te spreken*, *dan van gemeene Soldaten*, *bij voorb.* a consulibus abire lictores jussi, paludamentaque detracta, Liv. IX, 5 extr.: paludamento circa laevum brachium intorto — in hostes impetum facit (Gracchus propraetor), Liv. XXV, 16: ei (Crasso, ducturo exercitum adversus Parthos) pullum traditum est paludamentum, cum — album aut purpureum dari soleret, Val. Max. I, 6, 11: quibus erat moris paludamento mutare praetextam, i. e. a magistratu urbano ad regendum exercitum transire, Plin. Paneg. 56: coccum

cum imperatoriis dicatum paludamentis, Plin. H. N. XXII, 2: Hoc Diogeni pera & baculus, quod regibus diadema, imperatoribus paludamentum — lituus auguribus, Apul. in Apolog. post med. p. 288, 20 Elm. *ook hebben de medegaande* Lictores *soortgelijke gehad, waarom zij* paludati lictores *heeten*, Liv. XLV, 39 Ed. Gronov. & Drak.: *ook stond voor dezen* non paludatis lictoribus, Liv. XLI, 10, *maar* Gronovius, *die dezen mantel alleen aan den Veldheer wil toegeschreven hebben, heeft reeds* paludatus sine cet. *daar voor gezet:* cf. Paludatus. Not. a) *Wie dergelijken krijgs- of veldmantel omheeft, heet* paludatus, b) *de Geleerden gelooven bijna algemeen, dat* paludamentum *het veldheerskleed is, of een gewaad, aan den Veldheer eigen: daarom verwonderen zij zich, hoe de* Lictores *bij* Livius paludati *kunnen heeten, bij voorb.* Gronov. ad Liv.: *doch, het tegendeel leeren de aangehaalde plaatzen uit* Liv. *en* Plin. H. N., *deels zegt* Plin. H. N. XXII, 2 imperatoriis paludamentis, *alwaar* imperatoriis *anders overtollig zou zijn.* Not. Gronovius ad Liv. XLI, 10 *gelooft, dat* paludamentum *staat voor* pallulamentum, *het welk tegen de* Etymologische Analogie *strijdt. De nomina in* mentum *stammen, zoo veel ik weet, van* Verba *af, bij voorb.* testamentum (*van* testor), stramentum (*van* atro, are), calceamentum (*van* calceo), monimentum (*van* moneo), momentum (*van* moveo), medicamentum (*van* medicor) cet., *en de uitgang betekent een tot het geen in het* verbum *ligt, dienstig en gepast werktuig, of middel daar toe, bij voorb.* atramentum i. e. *middel om zwart te maken:* medicamentum, *middel om te genezen:* testamentum, i. e. *het geen dient, om iet te getuigen, bijzonder zijn' uitersten wil enz., gevolglijk moet* Paludamentum *eigenlijk een middel of werktuig tot iet zijn. Maar waar toe? waar is het* Verbum? *openlijk* Paludo (*waar van* paludatus *is*), *het welk eigenlijk heet, met een' mantel bedekken: gevolglijk is* paludamentum *eigenlijk het geen tot bedekking* (*van het ligchaam*) *dient, het middel daar toe: het welk dus elke mantel kan zijn.*

PALUDATUS, a, um, i. e. paludamento indutus, *een overkleed* (paludamentum) *omhebbende, bij voorb.* virgines paludatae, Fest. in Saliae: *bijzonder wordt het gezegd van die in den oorlog gaan, bij voorb.* lictores, Liv. LXV, 39, *zie* Paludamentum, paludati i. e. milites *en* tunicati *worden tegen elkander over gesteld: meest van eenen Veldheer, bij voorb.* paludatus profectus est, Cic. ad Div. XV, 17, i. e. *in het krijgskleed, in veldgewaad, in den oorlogsmantel: en dus meermaalen, bij voorb.* Caes. B. C. I, 6. Liv. XXXI, 14. XLII, 49. Cic. Verr. V, 13 extr. Suet. Claud. 21. Juvenal. V, 399: *dus ook* duo paludati vulturii *voor* consules, Cic. Sext. 33: *van daar* paludatae aulae i. e. Imperatoris, Claudian. de VI consul. Honor. 59. Not. *dit woord is gelijk andere dergelijke schijnbare* Adjectiva in atus, *het* Particip. *van* Paludo, are, *dat van een waarschijnlijk verloren geraakt* Substantivum, *bij voorb.* paluda i. e. pallium cet., *afstamt; en gevolglijk eigenlijk* paluda (i. e. pallio) tegere cet. *betekent, zie* Paludamentum.

PALUDO, are, *zie* Paludatus.

PALUDOSUS, a, um, *moerassig, bij voorb.* humus, Ovid. Met. XV, 268: Nilus, Stat. Sylv. III, 2, 108.

PALUMBA, ae, f. i. q. palumbes, Cels. VI, 6 sect. 39 *tweemaalen.*

PALUMBES, is, m. *en* f. *eene soort van wilde duiven, of alle wilde duiven, die zich in het bosch onthouden, houtduif, ringelduif*, Virg. Ecl. I, 58. Plin. H. N. X, 35. Hor. Od. III, 4, 12: *van daar* nos tibi palumbem *voor* hominem ad aream usque adduximus, *als een spreekwoord*, Plaut. Poen. III, 3, 63, i. e. *iemand, dien gij vangen moet:* Duae unum expetitis palumbem, Plaut. Bacch. I, 1, 17, *voor* amatorem. Not. *Men zegt ook* Palumbus, Cato R. R. 90. Colum. VIII, 8. Plin. H. N. XXX, 9: torquati, palumbi, Martial. XIII, 66, 1: macros palumbos, Lucil. ap. Non. 3. n. 168, *en* Palumba, Cels. VI, 6 sect. 39 *tweemaal.*

PALUMBINUS, a, um, *van houtduiven, bij voorb.* caro, Plin. H. N. XXX, 12 extr.: fimum, Ibid. 8.

PALUMBŬLUS, i, m. 1) *een houtduifjen.* 2) *een duifjen, als eene liefkozing, of andere strelende benoeming van iemand, bij voorb.* teneo te, meum palumbulum, meum passerem, Apul. Met. X post med. p. 249, 16 Elm.: nobis tuis palumbulis — impertias, Ibid. VIII post med. p. 213, 33 Elm.

PALUMBUS, i, m. i. q. palumbes, *zie* Palumbes.

PALUS, i, m. *een paal, bij voorb.* ad palum adligari, Cic. Verr. V, 1: palis adjungere vitem, Tibull. I, 8 (7), 33: palum figere in parietem, Plaut. Mil. IV, 4, 4: palos conficere, Colum. XI, 2. §. 11 *en* 12: cf. Ovid. Fast. I, 665. Plin. H. N. XVIII, 26. Gracch. ap. Gell. X, 3. Not. a) *de Soldaten wierden aan palen geöefend, d. i. zij moesten tot oefening een' paal aantasten*, Veget. de re mil. I, 11. II, 23, *zie* Palaria *in* Palaria: *van daar Tropisch en toespelend*, exerceamur ad palum, Senec. Ep. 18. b) Palum *voor* palus; Varr. ap. Non. 3. n. 171.

PALUS, ūdis, f. 1) *een staande water, zoo als bij voorb. in den zomer bij een loopt, en weder uitdroogt, of ook lang staat, moeras, poel*, Caes. B. G. II, 16. Hor. Od. III, 27, 9. Liv. XXI, 54: *van daar* palus Maeotis, *ook bloot* Maeotis scil. palus, Mela I, 19. II, 1 post init.: *Ook wordt de* Styx *in de onderäardsche wereld* palus *genoemd, bij voorb.* Virg. Georg. IV, 479. Ovid. Met. II, 46: *ook het meer* Avernus, Virg. Aen. VI, 107: *Ook staat het voor* aqua paludis, *bij voorb.* Ibid. 414. 2) *misschien riet, dat in moerassen groeit, moerasriet, bij voorb.* palus concisa, Martial. XIV, 160, 1: cf. X, 33, 2.

PALŪSTER, tris, tre, 1) *moerassig, bij voorb.* ager paluster, Liv. XXXVI, 22: *ook* ager palustris, Colum. VIII, 14: locus paluster, Vitruv. III, 3: ulva, Virg. Georg. III, 175: fulicae, Ovid. Met. VIII, 625: junci palustres, Ibid. 336: in loco palustri, Caes. B. G. VII, 20: palustria (scil. loca) *moerassige plaatzen, moerassig oord, bij voorb.* in palustribus, Plin. H. N. XIV, 16 extr.: aqua palustris, Colum. I, 5: coelum palustre, Liv. XXII, 2, *moerassige lucht.* 2) *Tropisch*, lux palustris, Pers. V, 60, *een moerassig leven, d. i. in den poel der ondeugd doorgebracht.*

PAMPĬNARĬUS, a, um, *ranken en bladeren betreffende, of daar uit bestaande, bij voorb.* palmes, Colum. V, 6 post med., i. e. *die enkel ranken en bladeren heeft, maar geene vrucht: dus ook* palmitum genus pampinarium, Plin. H. N. XVII, 22 med.: *dus ook* sarmentum, Colum. III, 10: materia, Ibid. IV, 24: *ook staat daar voor* pampinarium (*misschien* scil. sarmentum), *bij voorb.* ferere e pampinariis sterile est, Plin. H. N. XVII, 21 med.

PAMPĬNATĬO, ōnis, f. *is, wanneer men den wijnstok de overtollige ranken en bladeren afbreekt, het dunnen, afbladeren*, Colum. IV cap. 6, 7 *en* 28. Plin. H. N. XVII, 22 prope fin.

PAMPĬNATOR, ōris, m. *die het bovenstaande doet, afbladeraar, dunner*, Colum. IV, 10 *en* 27 post med. V, 5 post med.

PAMPĬNATUS, a, um, 1) *ranken en bladeren hebbende, rankig. Ook als 't ware, ranken hebbende, met ranken, in de gedaante van ranken, bij voorb.* orbis, Plin. H. N. XVI, 42. 2) *van ranken en bladeren beroofd*, Colum.; *zie* Pampino.

PAMPĬNEUS, a, um, *uit of van ranken en wijngaards-bladeren, vol ranken en wijngaards-bladeren, daar uit bestaande, bij voorb.* corona, Tacit. Ann. XI, 4: autumnus, Virg. Georg. II, 5: Liber pampineas invidit collibus umbras, Ibid. Ecl. VII, 58: uva, Ovid. Pont. III, 1, 13: vitis, Ibid. III, 8, 13: juga, Martial. X, 93, 2: ratis pampinea, Prop. III, 17 (16), 26, i. e. ornata pampinis: *dus ook* habenae, Virg. Aen. VI, 805: hasta, Ibid. VII, 396: odor pampineus i. e. odor vini, Prop. II, 24, 30: ulmus pampinea i. e. sustinens vitem, Calpurn. Ecl. II, 59.

PAMPĬNO, avi, atum, are, 1) *de bladeren met de ranken of takken afbreken, afbladeren*, a) *van den wijnstok, bij voorb.* vineas pampinare, Plin. H. N. XVIII, 27: vitea pampinari, Varr. R. R. I, 31 in.: vinea pampinata, Colum. de arbor. 11: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* pampinare est ex sarmento cet., Varr. R. R. I, 31 in.: pampinandi is modus erit, ut cet., Colum. V, 5 post med.: ubi vinea frondere coeperit, pampinato, Cato R. R. 33, *welke woorden* Plin. H. N. XVII, 22 *herhaald worden.* b) *van boomen, bij voorb.* salix pampinatur, Colum. IV, 31: cf. V, 10 extr. XI, 2, 79. 2) *met ranken of bladeren verzien: van daar* pampinata lancea, *zie* Pampinatus: *van daar in gedaante van ranken makende, bij voorb.* orbis pampinatus, Plin. H. N., *zie* Pampinatus.

PAMPĬNOSUS, a, um, *vol wijngaard-bladen, vol wijngaard-loof, bij voorb.* vitis, Colum. V, 5, 14: folia, Plin. H. N. XXIII, 1 ante med.

PAMPĬNUS, i, m. *en* f. *een rank, d. i. een jonge tak of spruit aan den wijnstok, bij voorb.* pampinus unius folii, Colum. IV, 22: ex gemmis pampini pullulant vel steriles vel minus feraces, quos rustici vocant racemanos, Ibid. III, 18: pampinos detergere, Plin. H. N. XVII, 22: detrahere, Ibid. post med. cf. XVIII, 27: *van daar* 1) *een rank, d. i. het dunne bandjen van boonen en andere gewassen, daar zij zich mede vasthouden*, Plin. H. N. XVI, 35. XXVII, 11: *ook het geen daar aan gelijk is, bij voorb.* polypi pariunt ova tortili vibrata pampino i. e. circo, Ibid. IX, 51 post med. 2) *wijngaardloof, bij voorb.* uva vestita pampinis, Cic. Senect. 15: propter densitatem pampini, Colum. III, 2 ante med.: male defendet pampinus uvas, Virg. Georg. I, 448: ornatus viridi tempora pampino Liber, Horat. Od. IV, 8, 33.

PANĂCA, *scil.* testa, Martial. XIV, 100 *in het opschrift, zeker drinkgereedschap.*

PANACEA, ae, f. **PANĂCES**, is, n. **PANAX**, ăcis, m. Panacee, *zeker kruid, dat voor alles goed is, of zijn zal*, Plin. H. N. XXV, 4, *alwaar er verscheiden soorten van bijgebracht worden:* cf. XXV, 11. XXVI, 8 extr. *en* 11 post med., *alwaar overăl* Panaces *of* Genit. Panacis *staat*. Nomin. Panax *staat* Colum. XI, 3, 29: Panaceam *staat* Virg. Aen. XII, 419: *van daar heeten ook andere kruiden zoo, bij voorb.* ligustrum sylvestre *noemen sommigen zoo, bij voorb.* Plin. H. N. XVIII, 8 post med.: *ook het kruid, anders* millefolia *genoemd*, Ibid. XXV, 5: *ook het kruid anders* cunila bubula *genoemd*, Ibid. XX, 16.

PANARIŎLUM, i. n. *Broodkorfjen*, Martial. V, 50, 10.

PANARĬUM, i, n. (*scil.* vas cet.) *bewaarplaats van brood, broodkorf*, Varr. L. L. IV, 22. Plin. Ep. I, 20. Suet. Calig. 18.

PANAX, ăcis, 1) i. q. panaces, *zie* Panaces. 2) *zekere plant of struik* (arbor ferulacea), *dienstig voor zalven, om daar een aangenamen geur aan te geven*, Plin. H. N. XII, 26.

PANCARPINĔUS, a, um, i. e. *uit allerhande vruchten, bij voorb.* cibus, Varr. ap. Non. 1. n. 2 *en* cap. 4. n. 271.

PANCARPĬUS *en* **PANCARPUS**, a, um, 1) *uit allerhande vruchten bestaande.* 2) *uit allerhande bestaande, bij voorb.* coronae, Fest.

PANCHRESTUS, a, um, *ongemeen of overăl nuttig, bij voorb.* medicamentum, Plin. H. N. XXXVI, 20: *dus ook* fit e pomo panchrestos (*de* Grieksche *uitgang voor* panchresta) stomatice, Ibid. XXIII, 7 post med.: *van daar Tropisch*, medicamentum panchrestum, Cic. Verr. III, 65 in., i. e. *geld.*

PANCRATĬAS, ae, m. *voor* Pancratiastes, Gell. XIII, 27, *alwaar* Plur. Pancratiae *staat.*

PANCRATIASTES, ae, m. *zeker soort van kampvechters, van* Pancratium *dus genoemd*, Gell. III, 15. Plin. H. N. XXXIV, 8. Quintil. II, 8, 13.

PANCRATĬCE, i. e. more pancratiastarum, *op de wijze der kampvechters, bij voorb.* valere, Plaut. Bacch. II, 3, 14, i. e. *met goede ligchaamskrachten.*

PANCRĂTĬUM *of* **PANCRATION** (Παγκράτιον), i, n. *eigenlijk alles vermogend, of overăl overwinnend: van daar heet zoo zeker soort van kamp, die alle ligchaamskrachten vorderde, wanneer men niet alleen met de handen, maar ook met de voeten vocht, of ook als men worstelde, en te gelijk met den* Caestus *sloeg, bij voorb.* Autolycos pancratio victor, Plin. H. N. XXXIV, 8 post med.: qui pancratio vicit Olympia, Ibid. XXXV, 1: post med. Not. Seneca Benef. V, 3 *zegt: dat aan de* Spartanen *het* pancratium *verboden was, en nogthans wordt het aan eene* Spartaansche *vrouw toegeschreven*, Prop. III, 14 (13), 8.

PANDATĬO, ōnis, f. *kromming*, Vitruv. VII, 1.

PANDECTES, ae, *en* **PANDECTA**, ae, m. *een boek, dat alles* (*of ook allerhand*) *bevat, eene schriftelijke verzameling, bij voorb.* Tiro in pandecte, Charis. 2: *van daar* Plur. Pandectae, *de* Pandecten, *d. i. verzameling van wetten en rechten uit de schriften van alle* Juristen, *die van den Keizer* Justinianus *is bekend gemaakt, anders* Digesta *genoemd.* Justinianus *gebruikt dezen Titel zelve, in den Brief voor de* Pandecten *gesteld*, ad senatum & omnes populos, *alwaar* §. 1. *staat:* nomenque libris imposuimus Digestorum seu Pandectarum. *Deze* Pandecten *zijn in vijftig Boeken, elk Boek in Titels, elke Titel in* leges *verdeeld. Ook heeft* Tiro *zijn geschrift of werk over allerhande onderwerpen* Πανδέκτας *betiteld*, tanquam omne rerum atque doctrinarum genus continentes, *zoo als* Gellius XIII, 9 *zegt. Ook haalt* Plinius H. N. Praefat. post med. *den naam* Πανδέκτας *aan, als een titel van dergelijke geschriften.*

PANDICULĀRIS, e, *bij voorb.* Pandicularis dicebatur dies, idem & communicarius, in quo omnibus diis communiter sacrificabatur, Paul. ex Festo.

PANDICŬLOR, ari, *zich rekken of uitrekken, bij voorb. bij het geeuwen*. Plaut. Men. V, 2, 80: cf. Paul. ex Festo.

PANDO, avi, atum, are, *krommen, bulgen, bij voorb.* posteriora, Quintil. XI, 3, 122: *van daar* pandari, Colum. IV, 16 extr. Plin. H. N. XVI, 42. XIX, 5, *en* pandare, *scil.* se, Vitruv. II, 9 med. VI, 11, *zich bulgen: dus ook* pandatus, a, um, *bij voorb.* manus, Quintil. XI, 3, 100: spes onustae — remeant pandatae, Plin. H. N. XI, 10.

PANDO, pandi, pansum *en* passum, 3. *uit één doen, uitbreiden, uitspannen, bij voorb.* vela, Cic. Tusc. IV, 5: pennas ad solem, Virg. Georg. I, 398: ramos & brachia pandit ulmus, Ibid. VI, 282: cornua se pandunt, Liv. II, 50: retia, Ovid. Met. IV, 512. Plin. H. N. IX, 8 post med.: aciem, Liv. XXVIII, 33. Tacit. Hist. II, 25. IV, 33: rosa se pandit, Plin. H. N. XXI, 4: araneus telas pandit, Ibid. XXIX, 4 post med.: planities panditur, Liv. XXXII, 4, i. e. *breidt zich uit, verbreidt zich of opent zich, vertoont zich:* ubi mare coepit in latitudinem pandi i. e. se pandere, Plin. H. N. VI, 13: rupem, Liv. XXI, 37, i. e. *doen springen, stukspringen:* crines passi, Caes. B. G. I, 51. Virg. Aen. I, 480 (484). Liv. I, 13. VII, 40, *vliegende hairen, d. i. niet saamgebonden: dus ook* capillus passus, Caes. B. G. VII, 48. Terent. Heaut. II, 3, 49. Phorm. I, 2, 56: palmis passis, Caes. B. C. III, 98, *met uitgebreide, uitgestrekte handen:* velis passis, Cic. Tusc. I, 49: manibus ac pedibus pansis, Vitruv. III, 1: pansis ad numina palmis, Caes. German. in Arat. 68: *van daar* passa verba i. e. prosa, Apul. Flor. 2 prope fin. p. 352, 1 Elm.: *van daar Tropisch, bij voorb.* divina bona longe lateque se pandunt, i. e. patent, Cic. Tusc. V, 27: *van daar* 1) *droogen, bij voorb.* uvam in sole, Colum. XII, 39: mala, pira, ficos, Ibid. II, 22: pennas ad solem, Virg. Georg. I, 398: rapa passa, Plin. H. N. XVIII, 13: uva passa *gedroogde wijndruiven, d. i. rozijnen*, Plaut. Poen. I, 2, 99: *dus ook* racemi passi, Virg. Georg. IV, 269: *van daar* Passum, *scil.* vinum, Plaut. Pseud. II, 4, 51. Colum. XII, 39. Cels. II, 18 extr. Virg. Georg. II, 93. Plin. H. N. XIV, 9, i. e. *wijn uit gedroogde druiven of rozijnen, rozijnenwijn: dus ook* passa, ae, *waarschijnlijk scil.* potio, Gell. X, 23. Not. lac passum, *bij voorb.* mellaque — & cum lacte coagula passo, Ovid. Met. XIV, 275, i. e. *gekookt of gestremd: van daar* passus, *Tropisch, droog, sappenloos, bij voorb.* senex, Lucil. ap. Non. 1. n. 38. 2) *openen, opendoen, bij voorb.* januam, Plaut. Bacch. III, 1, 1: moenia, Virg. Aen. II, 234: guttura, Ibid. VI, 421: limina i. e. *het gebouw of huis*, Ib. 525: agros (*scil.* aratro) *ploegen*, Lucret. V, 1247: ostia, Virg. Aen. VI, 97: viam salutis, Ibid. 97: viam fugae, Liv. X, 5: vias inter ordines, Ibid. 41: viam ad dominationem, Liv. IV, 15: *van daar Tropisch, openen, opendoen, d. i. toonen, zien laten, bij voorb.* viam, *zie hier voor:* spectacula, Horat. Sat. II, 2, 26: tempora veris se pandunt, Lucret. VI, 358: divina bona se pandunt, Cic., *zie hier voor:* panditur planities, *vertoont zich*, Liv. XXXII, 4: mare panditur, Liv. XXVIII, 30 in., i. e. *opent, vertoont zich, d. i. wordt zichtbaar: ook openen, toonen, d. i. bekend maken, verhaalen, verklaaren, bij voorb.* nomen, Ovid. Met. IV, 679: res, Virg. Aen. VI, 267: naturam rerum, Lucret. V, 55: alicui praecepta, Plin. H. N. XIV. Praefat.: opus carmine, Petron. 89: cf. Virg. Aen. IV, 284. VI, 723.

PANDUS, a, um, *krom, gekromd, gebogen, bij voorb.* carina, Virg. Georg. II, 445: lanx, Ibid. 194: cornu, Ovid. Met. X, 271: delphines, Ibid. Trist. III, 10, 43: juga, Ibid. Am. I, 13, 16: homo, Quintil. VI, 3 med.: asellus, Ovid. Art. I, 543: remus, Ibid. Met. XIV, 660: cupressus & pinus habentes humoris abundantiam in operibus solent esse pandae, Vitruv. II, 9: navis, Lucret. V, 1441.

PANEGYRĬCUS, a, um, *eigenlijk, in eene algemeene vergadering gehouden, en wel om te prijzen, roemend, lovend, bij voorb.* Panegyricus (*scil.* sermo) Isocratis, Cic. Or. 11. Quintil. X, 4. *Het komt af van* Panegyris (πανήγυρις), i. e. 1) *eene volksvergadering.* 2) *een lofdicht, bij voorb. de gedichten van* Claudianus, *die iemands lof bevatten, hebben dezen titel.*

PANGO, nxi, nctum *en* (*van pago*) pegi, *en meermaalen* pepigi, pactum, 3. *inslaan, om vast te maken, doen inzinken, bevestigen, vast maken, bij voorb.* clavum, Liv. VII, 3: ancoram litoribus, Ovid. Her. II, 4: literam in cera, Colum. X, 252: *van daar* 1) *planten, in den grond zetten, bij voorb. boomen of planten, bij voorb.* ramulum, Suet. Galb. 1: vicena millia malleorum, Colum. III, 12 post med.: taleam olearum, Ibid. XI, 2, 42: lactucam, Ibid. XI, 3, 26: panguntur poma in seminario, Pallad. Jan. XV, 1: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* qui pancturus est, i. e. *wie planten wil*, Pallad. Febr. IX, 10: ad pangendum novellus palmes est eligendus, Ibid. §. 7: *ook beplanten, bepoten, bij voorb.* vitiaria malleolis, Colum. XI, 2, 18: colles, Prop. III, 17 (16) 15, *scil. met wijnstokken: dus ook* Pactus, a, um, *bij voorb.* plantae, quae jam pactae sunt, Pallad. Januar. 14: *van daar misschien in 's gemeen maken, van verzen, of gedichten, of schrijven, bij voorb.* carmina, Lucret. IV, 8: poëmata, Horat. Ep. I, 18, 40: aliquid Sophocleum, Cic. ad Div. XVI, 18, i. e. *dichten: dus ook* chartas i. e. *gedichten*, Martial. XI, 4, 7, i. e. *maken: ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* quibus aliqua pangendi facultas, i. e. *dichten*, Tacit. Ann. XIV, 16, *ten zij* aliqua *de* Accusativus Plur. Neutr. *is*, *scil.* carmina: *ook beschrijven, bezingen, bij voorb.* facta superiorum carmine, Valer. Max. II, 1 extr.: facta patrum, Enn. ap. Cic. Tusc. I, 15, i. e. *beschrijven, bezingen.* 2) *bevestigen, vast zetten, bestemmen, bij voorb.* terminos, quos Socrates pegerit, Cic. Leg. I, 21, *alwaar anderen willen lezen* pepigerit. *Van daar*

daar vast zetten door een accoord of verdrag, sluiten, bij voorb. eenen vrede enz., wegens eene zaak éens worden, afspreken, accordeeren, bij voorb. pacem, Liv. IX, 11. XXIV, 29: foedera, Virg. Aen. X, 902: bis senos dies, Ibid. XI, 133: Inducias, Liv. XXVII. 30: rem ducentis Philippis, Plaut. Bacch. IV. 8, 36: pretium libertati, Tacit. Ann. XIV. 42: amicitiam cum aliquo, Liv. XXXVIII, 9: societatem, Liv. XXXIV, 30: ook seq. ut, Liv. XXXIV, 31 med., of ne, bij voorb. pepigerit, ne illo uteretur, Cic. Off. III, 21: cf. Tacit. Ann. XIII, 14. Dikwijls vertaalt men het accordeeren, d. i. beloven, bij voorb. pepigerant dare obsides, Liv. XLIII, 21 in.: ook seq. Accusat., Ovid. Her. XVI, 36. XX, 157: deels zich voor- of uitbedingen, bij voorb. pepigistis, ut auxilia mitterem, Liv. XXXIV, 31 in.: gevolglijk staat het voor paciscl: dus ook seq. ne, Cic. Off. III, 14, zie hier voor. Doch, Not. in deze beteekenis van accordeeren, bedingen enz., zal nooit het Praesens of een daar van afstammend Tempus voorkomen, maar pepigi, pepigeram, pepigisse cet., en Pactus, a, um, ten zij dit laatste van Paciscor is. Gevolglijk zal men niet pangere pacem, inducias cet., vinden: maar pepigistis of pepigisse pacem cet.

PANICEUS, a, um, bij voorb. miles, Plaut. Capt. I, 2, 59, uit jok; is eene toespeling op panis brood, en te gelijk op eene Samnitische stad Pana, zoo als sommigen gelooven.

PANICULA, ae, 1) eene langächtig ronde wollige figuur aan de gewassen, daar het zaad in is, bosch, rietpluim enz., Plin. H. N. XVI, 10 extr. XVIII, 7. XXI, 4: van daar paniculam tectoriam, Plaut. Mil. I, 1, 18, i. e. rietbosch, om te dekken. 2) Tropisch, een soort van gezwel, bij voorb. aan de schaamdeelen, Scribon. Larg. 82. Apul. de Herb. 13. Men schrijft ook pannicula: maar Panicula schijnt beter; want Plinius H. N. XVII, 7 post init. zegt: Panicum a paniculis dictum.

PANICUM, i, n. zekere graansoort of peulvrucht, misschien boekweit, heidekoren, Plin. H. N. XVIII, 7. Caes. B. C. II, 22.

PANIFICIUM, i, n. 1) het broodbakken, Varr. L. L. IV, 22. 2) bakwerk, gebak, bij voorb. brood, koeken enz., bij voorb. legumina, quaeque ex frumentis panificia sunt, Cels. II, 18: cum panificia omnia firmissima sint, Ibid. post med.: coronas & panificia obtulisse, Sueton. Vesp. 7. Not. Het schijnt een Adjectivum te wezen, scil. opus.

PANIS, is, m. 1) spijze uit meel en water gebakken, brood, of een brood, bij voorb. binos panes, Plaut. Pers. V, 3, 2, i. e. twee brooden: cibarius, Cic. Tusc. V, 34, gemeen, gering, slecht brood: daar voor staat ook secundus, Horat. Ep. II, 1, 123: verders pulcherrimus, Ibid. Sat. I, 5, 89: panis cum sale leniet stomachum, Ibid. II, 2, 17: tener, Juvenal. V, 70: panem candidum edere, Varr. ap. Quintil. VI, 3 med.: vetus aut nauticus, Plin. H. N. XXII, 25 ante med.: hordeaceus, Ibid.: caeruleus, Juvenal. XIV, 128: rubidus, Plaut. Cas. II, 5, 1: plebejus an siligineus, Senec. Ep. 119: durus ac sordidus, Ibid. 18: ater, Terent. Eun. V, 4, 17, zwart brood: siccus, Senec. Ep. 83, i. e. enkel brood, droog brood: Edere aliquid cum pane, Plin. H. N. XXVIII, 16 post med., i. e. met of tot brood: panem fingere, quem unis calidus percoxit, Senec. Ep. 90 med.: mollia panis, de kruim, Plin. H. N. XIII, 12 extr.: panis crusta, de korst van het brood, Ibid. XXIX, 4 ante med. 2) Tropisch, een brood, d. i. een klomp, in de gedaante van een brood, bij voorb. panes aeris, Plin. H. N. XXXIV, 11: panes aphronitri, Stat. Sylv. IV, 9, 37. Not. Men heeft ook voor dezen hoc pane gezegd: zoo als Arnob. 1. zegt: ook leest Nonius 3. n. 161. en Charis. 1. pane voor panem, Plaut. Curcul. II, 3, 88. Genit. Plural. is panum en panium; het eerste behaagt aan Verrius en Priscianus, het laatste aan Caesar, de Anal. II. ap. Charis. 1.

PANNICULA, ae, zie Panicula.

PANNICULARIUS, a, um, lompen, vodden, d. i. slechte kleederen of gemeene dingen betreffende, bij voorb. Pannicularia, scil. bona, slechte dingen, slechte tooi enz., Pandect. XLVIII, 20, 6: causa i. e. vodden of slechte kleederen betreffende, Ibid.

PANNICULUS, i, m. een stukjen doek, een lapjen, vod, Cels. VI, 18. Sect. 8. VII, 20: bombycinus, Juvenal. VI, 259.

PANNOSUS, a, um, lompig, toddig, voddig, vol lompen, bij voorb. homo, Cic. Att. IV, 3 post med. Justin. II, 6. XXI, 5. Juvenal. X, 102: van daar 1) voddig of armhartig, bij voorb. resculae, Apul. Met. IV ante med. p. 148, 1 Elmenh. 2) aan vodden gelijk, d. i. lappig, bij voorb. mammae, Martial. III, 70, 3, i. e. als lappen afhangende: dus ook macies pannosa, Senec. de Clem. II, 6, i. e. lappig, rimpelig: dus ook faex pannosa aceti, Pers. IV, 32, lappig, als een vel er uitziende.

PANNUCEUS en **PANNUCIUS**, a, um, 1) voddig, bij voorb. Baucis, Pers. IV, 21: vestis, Petron. 14. 2) lappig, d. i. rimpelig, slap, bij voorb. mentula, Martial. XI, 47, 3: mala, Plin. H. N. XV, 14 extr. Cloat. ap. Macrob. Sat. III, 19, eene soort van appelen, die zoo heeten zullen, dewijl zij ligt rimpels krijgen, gelijk Plinius aldaar zegt.

PANNULEJUM, zie Pannucellium.

PANNULUS, i, m. een stukjen doek, een lompjen, vodjen, Ammian. XXXI, 2 (3): van daar pannuli lompen, d. i. een lappig kleed, bij voorb. neve de pannulis istis virtutes meas aestimetis, Apul. Met. VII ante med. p. 190, 3 Elm.: Et diloricatis statim pannulis cet., Ibid. p. 191, 16 Elm.: sic tunicati, ut essent per pannulos manifesti, Ibid. IX ante med. p. 222, 29 Elm.

PANNUS, i, m. 1) doek of kleed, bij voorb. pannis fraudare duobus, Martial. III, 46, 9, i. e. kleederen; want de kleederen der Ouden bestonden uit een stuk doek of laken: fides albo velata panno, Horat. Od. I, 35, 21: quem duplici panno patientia velat, Ibid. Ep. I, 17, 25, i. e. dik wollen kleed of dubbel over elkander geslagen: terstond daar op staat enkel si non retulerit pannum, v. 32, gevolglijk schijnt duplex pannus enkel dik, grof laken, en gevolglijk een kleed daar uit te zijn. 2) een stukjen doek of laken, bij voorb. adsuitur pannus, Horat. Art. 16: in os farcire pannos, Senec. de Ira III, 19 extr.: van daar a) elk doek of doekjen, bij voorb. neusdoek, servet enz., bij voorb. abigat moto noxias aves panno, Martial. X, 5, 12: cruore rubros obstetrix pannos lavit, Horat. Epod. XVII, 51, alwaar het ook de kleederen kan beteekenen: dus ook een doek of doekjen om te binden, gevolglijk een doek of doekjen, band, bij voorb. vinxerunt membra pannis, Ovid. in Ibin 233: van daar een doek, om een ziek deel van het ligchaam daar mede te verbinden, of op het zieke deel te leggen, of er iet mede op te binden, bij voorb. hirundinis caput lineo panno adalligant capitis doloribus, Plin. H. N. XXIX, 6 ante med., en terstond daar op pilos caninos panno adalligant: verders ranae oculus suspensus collo nativi coloris panno, Ibid. XXXII, 7: pannis madentibus inculcatis, Colum. VI, 12. b) een hoofdband, Valer. Max. VI, 2, 7. VII, 2, 5 (extern.). c) een doekjen of zakjen, om er iet in te bergen, Petron. 35. d) een lomp, todde, vod, d. i. afgesleten stuk doek: van daar panni lompen, todden, d. i. een versleten kleed, een gescheurd kleed, bij voorb. pannis obsitus, Terent. Eun. II, 2, 5: dus ook pannis coopertus, Lucret. VI, 1267: ruinosis horret facundia pannis, Petron. 83 extr.: magnificentior sermo tuus in grabato videbitur & panno, Senec. Ep. 20 post med. 3) ook draagt de boom Aegilops, behalven de eikels, nog een nederhangend (misschien naar lompen gelijkende) gewas, pannus genoemd, bij voorb. e glandiferis sola aegilops fert pannos arentes cet., Plin. H. N. XVI, 8. Not. (1) Pannum voor pannus zullen de Ouden gezegd hebben, zegt Nonius 3. n. 165, alwaar hij eene plaats van Naevius aanhaalt. (2) Pannibus voor pannis, Enn. ap. Charis. 1, en Pompon. ap. Non. 8. n. 42.

PANSA, ae, m. breedvoetig of een breedvoetig mensch, Plaut. Merc. III, 4, 55: van daar komt, gelijk Plinius, H. N. XI, 45, zegt, de Romeinsche toenaam Pansa, bij voorb. van de familie der Vibii.

PANSUS, a, um, het Particip. van Pando.

PANTEX, icis, m. Plur. **PANTICES**, um, de pens, het gedarmte, Plaut. Pseud. I, 2, 51. Martial. VI, 64, 10. Catalect. Virgil. IV, 31, alwaar overäl de Plural. staat: de Singularis staat Priapej. LXXXIII, 28.

PANTHEON of **PANTHEUM**, i, n. scil. templum, een prachtige Tempel van Jupiter te Rome, Plin. H. N. XXXVI, 15.

PANTHER, eris, m. een net, dat men Panthere noemt, Varr. L. L. IV, 20. Ook staat daar voor Panthera, ae, f. Pandect. XIX, 1, 11 extr.

PANTHERA, ae, f. 1) Panther of Pantherdier, Cic. ad Div. II, 11. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 4 en 9. Plin. H. N. VIII, 17. Ovid. Met. III, 669. 2) een net, zie Panther.

PANTHERINUS, a, um, 1) van Panthers, bij voorb. pellis, Plin. Hist. Nat. XXXV, 11. 2) gevlekt, als een Panther, bij voorb. mensae, Plin. H. N. XIII, 15 med.: van daar Tropisch, pantherinum genus hominum, Plaut. Epid. I, 1, 16, i. e. gevlekt, scil. van slagen, gevolglijk kwaade slaven, of valsche, bedrieglijke menschen.

PANTHEUM, zie Pantheon.

PANTICA, zie Panda.

PANTICES, zie Pantex.

PANTOMIMA, ae, f. i. q. mima, eene Pantomime, d. i. Tooneelspeelster, die alles enkel door gebaarden uitdrukt, Balletdanseresse, Senec. ad Helv. 12 extr.

PANTOMIMICUS, a, um, i. q. mimicus, pantomimisch, bij voorb. ornamenta, Senec. Ep. 29 extr.

PANTOMIMUS, i, m. i. q. mimus, 1) Pantomimist, d. i. Tooneelspeler, die alles

en-

enkel door gebaarden uitdrukt, Balletdanser, Sueton. Aug. 45. Ibid. Cal. 55 en 57. Ibid. Ner. 26: dus ook Pantomimi chorum crederes, Petron. 31. 2) een pantomimisch stuk, d. i. stuk of Tooneelspel, dat enkel door gebaarden uitgedrukt wordt, Ballet, bij voorb. in eodem Pantomimo mythico, Plin. H. N. VII, 53 post med.

PANUCELLIUM of PANNUELLIUM, PANUELIUM, PANUELLIUM, PANUELUM, PANNELUM, PANNULEJUM, i. n. zal een kluwen wol, of de met draaden opgevulde spinrokken, of de weversspoel met garen zijn, Varr. L. L. IV, 23.

PANUS, i, m. 1) misschien een kluwen of boschjen wol. Nonius 2. n. 623. verklaart het door tramae involucrum: Lucilius ap. Priscian. 3 extr. zegt: Intus modo stet rectus subtemine panus: daar van schijnt panicula te komen. 2) zeker gezwel, Cels. V, 28. Sect. 10. Plin. H. N. XXI, 21 extr.

PAPA, ae, het woord, daar de stamelende kinderen de spijze mede noemen, Varr. ap. Non. 2. n. 97. Men schrijft ook Pappa.

PAPAE! bij verwondering en uitroeping, is ons Ei! of de koekoek enz.! het zij het ernstig of spottend zij, Plaut. Rud. V, 2, 33. Terent. Eun. II, 1, 23. II, 2, 48. III, 1, 26. Pers. V, 79.

PAPAS, ae, zie Pappas.

PAPĀVER, ĕris, n. maan, maanzaad, slaapbollen, Plin. H. N. XIX, 8 prope fin., alwaar van deszelfs soorten gehandeld wordt, bij voorb. candidum, nigrum cet.: papaverum capita, maankoppen, Liv. I, 54: papaver Cereale, Virg. Georg. I, 212, i. e. eetbaar, of omdat het wegens de vruchtbaarheid een zinbeeld van Ceres was: vescum, Ibid. IV, 131: luteum, Catull. XIX, 12: papavera Lethaea, Virg. Georg. IV, 545: purpurea, Prop. I, 20, 38: nox redimita papavere frontem, Ovid. Fast. IV, 661: van daar dicta factaque quasi papavere & sesamo sparsa i. e. verborum suavitate condita, Petron. 1: lacryma papaveris i. e. opium, Scribon. Larg. 167 en 170. Not. Het staat ook Mascul., bij voorb. papaver Gallicanus, Cato ap. Charis. 1: van daar papaverem, Plaut. Poen. I, 2, 113. Trin. II, 4, 7. Varr. ap. Charis. 1, voor papaver.

PAPAVĔRĀTUS, a, um, 1) met maankop verzien, gemengd. 2) vestis papaverata, Plin. H. N. VIII, 48 post med. en Lucil. Ibid., zeker soort van fijne en prachtige kleeding: waar de naam van afkomt, weet men niet. Hard. gelooft, dat het een wollen kleed is, dat door een soort van maanzaad glanzig, of glanzig wit gewet is, omdat Plin. H. N. XIX, 1 post med. Sect. 4. staat est & inter papavera genus quoddam, quo candorem lintea praecipuum trahunt. Eigenlijk is Papaveratus het Particip. van Papavero, are.

PAPAVĔREUS, a, um, van maanzaad, bij voorb. comae, Ovid. Fast. IV, 438, i. e. maanbloemen.

PAPAVĔRO, are, 1) met maanzaad verzien, bestrooijen, mengen enz. 2) met maanzaad aan iet glans geven enz., zie Papaveratus.

PAPILIO, onis, m. elk insekt met vier bestoven gladde wiekjens, kapelletjen, vliegende mot enz., Plin. H. N. XI, 19, 28. Colum. IX, 14. §. 2, 8 en 9. Ovid. Met. XV, 374.

PAPILLA, ae, f. 1) de tepel aan de borsten van dieren en menschen, bij voorb. van dieren staat het Plin. H. N. XI, 40. Colum. VII, 3, 17: papilla uberis, Ibid. IX, 11, 4: cf. Varr. R. R. II, 9. 5: van menschen, bij voorb. papillae jacent, Plin. Ep. III, 6: van daar de borst zelve, (mamma i. e. vleeschige hoogte aan weêrszijden van het menschlijk ligchaam), Virg. Aen. XI, 803. Ovid. Am. I, 4, 37. III, 5, 20. Plaut. Cas. IV, 4, 22. Ibid. Rud. II, 4, 10: homini (cor est) infra laevam papillam, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 69. 2) i. q. papula, een blaar, blaasjen, brandpuistjen, Seren. Samm. cap. 10. v. 133. en cap. 64. v. 1100.

PAPO, are, zie Pappo.

PAPPARIUS, a, um, om te pappen of te eten, bij voorb. pappatium een pap, brij, Senec. Controv. II, 9 post med.

PAPPAS, ae, m. die iemand opvoedt of onderhoudt, vader of opvoeder, Juvenal. VI, 632. Men schrijft ook Papas.

PAPPO of PAPO, are, pappen, d. i. eten, Plaut. Epid. V, 2, 62. Pers. Sat. III, 17.

PAPPUS of PAPPOS, i, m. 1) een oud man, Varr. L. L. VI, 3. 2) het wollige van planten en bloemen, stofdraaden, bij voorb. lanuginis, quam pappon vocant, Plin. H. N. XXI, 16: dus ook misschien pappos volantes, Lucret. III, 387.

PAPŬLA, ae, f. eene blaar, blaasjen, brandblaasjen, bij voorb. in de huid, Cels. V, 28. Sect. 18, alwaar er eene verklaring en verdeeling van staat: ardentes papulae, Virg. Georg. III, 564: rubentes papulas sanare, Plin. H. N. XXVI, 11 extr.: lactucae eruptiones papularum leniunt, Ibid. XX, 7 extr.: papulae radantur, quoad eliciatur sanguis, Colum. VI, 31: van daar papulas observatis alienas, obsiti multis ulceribus, als een spreekwoord, Senec. de vita beata 27 post med.

PAPYRACĔUS, a, um, uit of van den papierstruik, bij voorb. naves, Plin. H. N. VI, 22: ellychnium, Ibid. XXVIII, 11.

PAPYRĬFER, a, um, den papierplant voortbrengende of dragende, bij voorb. Nilus, Ovid. Met. XV, 753: amnis, Ovid. Trist. III, 10, 27, i. e. Nilus.

PAPYRĪNUS, a, um, 1) i. e. ex papyro. 2) i. e. (misschien) ad papyrum pertinens, bij voorb. stilus, Varr. ap. Non. 2. n. 759.

PAPYRUS, i, m. en f. en PAPYRUM, i, n. de papierplant in Egypte. Men gebruikte ze in plaats van hout: men maakte van het hout vaartuigen, van de bast zeilen, kleederen, strikken, banden, en van de binnenste bast papier, zie hier van Plin. H. N. XIII, 11: van vaartuigen daar uit, zie Lucan. IV, 136: bijzonder staat het menigvuldig van het gebruik om te binden: gevolglijk tot touwen, banden en dergelijke dingen, bij voorb. languis inhibetur papyri ligamine, Colum. VI, 6: satis est papyrum intortum eo illinere, Cels. V, 28. Sect. 12 post med.: sarmenta vitium papyro ligabis stricto & molli, Pallad. in Februar. 33: cf. 29: van daar a) een kleed daar uit, Juvenal. IV, 24. b) papier daar uit, bij voorb. tot een boek, brief enz., Catull. XXXV, 2. Juvenal. VII, 101: of om iet in te pakken, Martial. III, 2, 4. Ook gebruikte men deze papierplant bij lijken, bij voorb. om er brandstapels van te maken, Martial. X, 97, 1: cf. VIII, 44, 14. Not. de Nominativus papyrum staat Plin. H. N. XI, 13. Ulpian. Pandect. XXXIII, 50 post med. §. 6.

PAR, is, Adjectivum en Substantivum, 1) gelijk, het zij ten aanzien van grootte, gedaante, of elke andere gesteldheid en evenredigheid, bij voorb. aequo & pari jure, Cic. Off. I, 34 extr.: In aequos & pares fastidiosus, Auct. ad Her. IV, 40: voluntas mea erga te par, Cic. ad Planc. in Ep. Cic. Att. XVI post Ep. 16: quam pari atque eadem in laude pono, Cic. Mur. 9: ut verba verbis — paria respondeant, Cic. Or. 12: paribus alis (bij het vliegen), Virg. Aen. IV, 252. V, 657, i. e. langzaam, wanneer de wieken zich niet meer hier en ginds bewegen, maar de vogel (of de vliegende Merkurius) met vliegen ophouden of ergens nederstrijken wil: discurrere pares, Ibid. V, 580, in gelijke orde, d. i. te gelijk, op éêns: dus ook pares ineunt certamina, Ibid. 114. Op de vraag, waar in? staat gemeenlijk in met den Ablativus, of de bloote Ablativus, ook de Genitivus of Infinitivus, ook ad, bij voorb. pares in amore, Cic. Amic. 9: libertate esse parem alicui, Cic. Phil. I, 14: hominem cuivis — vel ingenio vel industria parem, Cic. ad Div. VI, 6: homo par ad virtutem, Liv. XXVI, 16, in dapperheid, eigenlijk ten aanzien der dapperheid: cantare pares, Virg. Ecl. VII, 5: aetatis pares, Sil. IV, 370, voor aetate. Op de vraag, waar aan? staat de Dativus, Genitivus, Ablativus, ook cum, bij voorb. fratri tuo par, Cic. ad Div. IV 9 extr.: hominem cuivis ingenio vel industria parem, Ibid. VI, 6: est finitimus oratori poëta ac paene par, Cic. Or. I, 16: oratio par rebus, Cic. Or. 36, gelijk, overeenkomstig, en meermaalen: Cujus paucos pares haec civitas tulit, Cic. Pis. 4: Erat ei hospes par illius, Plaut. Rud. Prol. 49: par hujus erat, Lucan. X, 382, pares dum non sint vestrae fortitudinis, Phaedr. IV, 15, 6: scalas pares moenium altitudine voor altitudini, Sallust. Fragm. Hist. IV. ap. Arusian. p. 930. Ed. Cort. Sallust.: dus ook par facies nobilitate sua, Ovid. Fast. VI, 804, voor nobilitati: Quem parem cum liberis fecisti, Sallust. Jug. 14 (15): dus ook Cic. Phil. I, 14. (Ed. Ernest.), libertate esse parem cum ceteris, alwaar Graevius cum, als hem geen Latijn schijnende, zonder noodzake weggeworpen heeft. Ook staat er bij inter se, bij voorb. inter se pares i. e. sibi invicem pares, Cic. Brut. 55: inter se aequales & pares, Cic. Or. I, 18, alwaar tevens een Pleönasmus is, zie beneden. Van daar pares zijns gelijken, bijzonder, van gelijken ouderdom, bij voorb. Infans cum paribus inquinata sum, Petron. 25: pares cum paribus facillime congregantur, Cic. Senect. 3: parea tegas, Prop. III, 9 (8) 5: alwaar het ook voor duo staan kan. Not. a) Er volgen, zoo als achter aeque cet., de woordjens van vergelijking et, ac, atque, quam i. e. als, zoo als, bij voorb. Omnia fuisse in Themistocle paria & Coriolano, Cic. Brut. 11, i. e. even zoo als in enz.: Neque mihi par ratio cum Lucilio est, ac tecum fuit, Cic. Nat. D. III, 1: Magistrum equitum pari ac dictatorem imperio, Nep. Hann. 5: Pari spatio, atque ex Gallia est in Britanniam, Caes. B. G. V, 13: b) pari par respondere, Plaut. Merc. III, 4, 4, en Truc. V, 1, 47, of paria paribus respondere, Cic. Att. VI, 1 post med., gelijk met gelijk beantwoorden of vergelden, het zij in woorden of daaden: van daar par pari respondere, voor betalen, Cic. Att. XVI, 7 prope fin.: Par pro pari referre, Terent. Eun. III, 1, 55, gelijk met gelijk vergelden, beantwoorden. c) ex pari gelijk, op gelijke wijze, op gelijken voet, bij voorb. vi-

ve-

vere cum diis, Senec. Ep. 59 poſt med.: inimici ſunt ex pari, Quintil. Declam. 379. d) paria facere *evenëens*, *gelijk handelen*, *even zoo doen*, *dergelijk doen*, *bij voorb.* cum aliquo. Senec. de Ira III, 25: paria facere difficile eſt, Ibid. Beneſ. III, 9 extr.: *ook heet* paria facere *overeenkomſtig handelen*. *voldoen*, *bij voorb.* cum negotiis, Plin. Paneg. 81, i. e. *verrichten*: paria facere pro munere tanto, Ibid. 6, i. e. *dankbaar zijn*: ſic formemus animum, tanquam ad extrema (i. e. mortem) ventum ſit; nihil differamus, quotidie cum vita paria faciamus, Senec. Ep. 101 ante med., i. e. *ons leven wel inrichten*, *doen*, *het geen ons* (*verſtandig*) *leven vordert*: *van daar* paria facere cum rationibus domini, Colum. I, 8, 13. XI, 1, 24. i. e. *de rekening met klinkende munt afdoen*; *even zoo veel klinkende munt betalen*, *als in de rekening ſtaat*, *met één woord*, *betalen*, *voldoen*: *dus ook Tropiſch*, poteram tecum parem rationem facere, Senec. Ep. 19 prope fin., i. e. *u betalen*, *u voldoen*. e) Superl. pariſſimi, Plaut. Curc. IV, 2, 20. f) par, impar ludere, Horat. Sat. II, 3, 248. Aug. ap. Sueton. Aug. 71 extr., i. e. *even of onëven ſpelen*, *is een kinderſpel*. g) par *en* aequalis *ſtaat bij een*, Cic. Or. I, 58. III, 14, *bij voorb.* pares & aequales cet., *alwaar het één kon wegblijven*: *dus ook* aequo & pari jure, Cic. Off. I, 34: in aequos & pares faſtidioſus, Auct. ad Her. IV, 40. 2) *zich gelijk in meer dan ééne zaak*, *d. i. even ſterk daar in*, *even groot*, *niet verſchillende*, *bij voorb.* ut par ſis in utriusque orationis facultate, Cic. Offic. I, 1: Corſus animo ac viribus par, Liv. IV, 19 in., i. e. *even ſterk daar in*: fama & vanitate & fabula par, Liv. XXVI, 19. 3) *iemand gelijk komende*, *evenäarende*, *ten aanzien van ſterkte en wederſtand*, *d. i. iemand aan kunnen*, *bij voorb.* quibus (Suevis) ne dii quidem pares eſſe poſſint, Caeſ. B. G. IV, 7: par oneri, Valer. Flacc. I, 111: univerſos pares eſſe, Nep. Them. 4: Sed adhuc pares non ſumus (fletui), Cic. Att. XII, 15: omnibus bellis par eſſe non poterat, Juſtin. VII, 6: cui (ſcrupulo) par eſſe non poſſum, Plin. Ep. III, 17: Tyididen ſuperis parem, Horat. Od. I, 6, 15. *Dewijl alleen zulke vechters* (gladiatores) *tegen elkander geſteld werden*, *om met elkander te vechten*, *die ſamen paſten en tegen elkander opwogen*: *van daar heet* par *de geen*, *met wien een ander vecht of te vechten heeft*, *partij*, *bij voorb.* compoſuit te Fortuna parem, Sil. XVI, 616: habeo parem, quem das, Liv. XXVIII, 44: parem quaeſitum Hannibali, Liv. XXII, 27 in.: par in adverſandum, Liv. XXII, 35, *een partij*, *om te wederſtreven*; *alwaar het ook zijn kan*, *bekwaam of geſchikt om te wederſtaan*. 4) compagnon, *medemakker*, *d. i. die met den anderen een paar maakt*, *bij voorb. een echtgenoot*, *gade*, *bij voorb.* cum pare quaeque ſuo, Ovid. Faſt. III, 526: Et docuit jungi cum pare quemque ſua, Ibid. 193: *ook* compagnon, *d. i. medemakker*, *kameraad*, *bij voorb.* eſt auſus cum illo ſuo pari, Cic. Piſ. 8, *alwaar miſſchien op de kampvechters* (gladiatores) *gedoeld wordt*: *van daar een tegenpartij*, *die met den anderen vechten moet*, *zie hier voor*. 5) Subſtant. Neutr. *een paar*, *bij voorb.* gladiatorum, Cic. Opt. Gen. Orat. 6: columbarum, *een paar duiven*, Ovid. Met. XIII, 833: in ejusmodi pari (gladiatorum), Cic. Piſ. 12: paria ordinaria (gladiatorum), Senec. Ep. 7: ſcyphorum paria complura, Cic. Verr. II, 19: tria paria amicorum, Cic. Amic. 4: *dus ook* par amicitiae conſularis, Cic. Dom. 11: par oculorum, Sueton., *zie* Oculus. 6) *voegzaam*, *betaamlijk*, *overëenkomſtig*, *pasſende*, *bij voorb.* ut par fuit, Cic. Verr. V, 4: quid me facere par ſit, Cic. Att. IX, 9 ante med., *en meermaalen*, *bij voorb.* Cic. Att. XV, 17 extr. Cic. Amic. 22. Nep. Hamilc. 3, *en* Dat. 6. Plaut. Bacch. I, 2, 31. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* ſed ita, ut conſtantibus hominibus par erat, Cic. ad Div. II, 55, *alwaar* Erneſti *zich*, *zonder noodzake*, *aan den* Dativus *ſtoot*: *want hij ſtaat meermaalen*, *bij voorb.* erit rebus par — oratio, Cic. Or. 36: oratio virtuti Pompeji par, Cic. Manil. 11: par tuis ceteris factis, Plaut. Trin. II, 2, 3: cf. Tibull. IV, 1, 25: *van daar* paria facere, *zie boven*. Not. *Men kan het ſomtijds ook vertaalen*, *billijk*: *doch*, *dit is niet nodig*. 7) *voor* duo, Feſt. cf. Prop. III, 9 (8) 51, *zie boven*. 8) *te gelijk*, *bij voorb.* pares ineunt cet., Virg. Aen. V, 114: diſcurrere pares, Ibid. 580. Not. paris (Nominat. Femin.) *voor* par, Atta ap. Priſcian. 7.

PARĂBĪLIS, e, *ligt te bekomen*, *bij voorb.* divitiae, Cic. Fin. I, 13 extr.: res, Senec. Ep. 5 poſt med.: Venus, Horat. Sat. I, 2, 119: cultus corporis, Curt. III, 5.

PARACENTĒSIS, is, f. *het opſnijden*, *bij voorb. van een gekwetst deel*, *in de* Chirurgie, *eene* inciſie, Plin. H. N. XXV, 13. *Het werktuig*, *daar dit mede geſchiedt*, *heet* paracenterium *of* paracenteterium, Veget. de re vet. II, 17, 2.

PARACENTERĬUM, *zie* Paracenteſis.

PARALLELUS, PARALLELOS, a, um, parallel, *even wijd overäl van elkander afſtaande*, *bij voorb.* linea parallelos (Nominat.), Vitruv. V, 8: *dus ook* tabulae paralleli (παράλληλοι), Ibid. X, 15: circuli paralleli *en enkel* paralleli (ſcil. circuli), *aan den hemel of aan den hemelbol*, Plin. H. N. VI, 33 extr.

PARALYSIS, is, f. *de jicht*, *verlamming der zenuwen*, Plin. H. N. XX, 3 poſt med. Petron. 129.

PARALYTĬCUS, a, um, *jichtig*, Plin. H. N. XX, 9. Petron. 131. Claudian. Epigr. 49 extr.

PARAMĔSE, es, f. ſcil. chorda, *eigenlijk naast de middelſte*, *d. i. de tweede*, Vitruv. V, 4.

PARANĒTE, es, f. ſcil. chorda, *op eene na de laatſte*, Vitruv. V, 6. VI, 1.

PARAPEGMA, ătis, n. *eigenlijk*, *ergens iet aangehechts*, *bij voorb. eene wettafel*, *die aangeſlagen is*: *van daar een ſtarrenkundige rekentafel*, Vitruv. IX, 7 extr.

PARAPSIS, *zie* Paropſis.

PARARĬUS, a, um, 1) *bij voorb.* pararius, Subſtantive, *middelaar*, *onderhandelaar*, *bij geldborgen of verkopingen*, *makelaar*, *beunhaas*, Senec. Beneſ. II, 23. III, 15. 2) pararium aes i. e. quod equitibus duplex pro binis equis dabatur, Plaut. ex Feſto: *dewijl* par *ook twee heet*, *bij voorb.* paribus equis i. e. duobus, Paul. ex Feſto.

PARASANGA, ae, m. *of* f. *eene* Perſiſche *myl*, Plin. H. N. VI, 26 extr. *Maar zij was bij de* Perſen *zelve verſchillende*: *te weten*, *in den eenen oord was zij grooter dan in den anderen*. Strabo XI. *zegt*: *ſommigen rekenen daar voor dertig*, *anderen veertig*, *anderen zestig ſtadiën*. *Het eerſte ſchijnt de gewone maat geweest te zijn*.

PARASĪTA, ae, f. 1) *mede-eetſter*. 2) *pannelikſter*, Horat. Sat. I, 2, 98: *ook gebruikt* Plinius, H. N. X, 23 extr., *het van de oor-uil of gehoornde uil* (Otus), *alwaar hij zegt*: Otus bubone minor, noctuis major; quidam Latine aſionem vocant; imitatrix alias avis & paraſita & quodam genere ſaltatrix i. e. adſentatrix cibi cauſa.

PARASITASTER, tri, m. *een pannelikker*, *verächtelijk*, *een ſchuimlopertjen*, *een bastaart-ſchuimloper*, Terent. Ad. V, 2, 4.

PARASĪTĀTĬO, ōnis, f. *het pannelikken*; *pannelikkerij*, *voetwisſcherij*, Plaut. Amph. I, 3, 23.

PARASĪTĬCUS, a, um, *pannelikkend*, *ſchuimlopend*, *bij voorb.* ars, Plaut. Capt. III, 1, 9: perjuratiunculae, Ibid. Stich. I, 3, 77: menſa, Auguſt. ap. Sueton. in vita Horat.

PARASĪTOR, ari, *op ſchuim loopen*, Plaut. Perſ. I, 2, 4. Ibid. Stich. IV, 2, 54.

PARASĪTUS, i, m. 1) *eigenlijk*, *die met iemand eet of gewoon is te eten*, *medeëter*, *gast*, *bij voorb.* paraſiti Jovis *heeten de Goden*, *die met* Jupiter, *bij eene aan hem gegeven maaltijd*, *daar deel aan hebben en mede eten*, Varr. ap. Auguſtin. Civ. D. VI, 7: *van daar ſtaat er van den in eenen ezel veränderden* Lucius, *die heimlijk van het eten van zijnen meeſter ſnoepte en vleesch at*, *maar betrapt werdt*, Apul. Met. X med. p. 246, 35, heus, puer, ecce illum aureum cantharum mulſo contempera & offer paraſito meo i. e. *dezen vleesch-etenden ezel*, *die dus met mij eet*, *en zich*, *als 't ware*, *bij mij te gast genodigd heeft*. 2) *een ſchuimloper*, *pannelikker*, *d. i. die om den broode anderen vleit*, *en zich daaröm dikwijls vele laagheden laat welgevallen*, Plaut. Capt. I, 1, 14 *en* 17. Terent. Eun. Prol. 30, *en* II, 2, 33. Ibid. Heaut. Prol. 38. Cic. Amic. 26. Horat. Ep. II, 1, 173. *In de komediën der Ouden komen dikwijls ſchuimlopers voor*, *bij voorb.* Terent. in Eun. Plaut. in Capt., Curc. cet.: *van daar* paraſitus hiſtrio, Inſcript. ap. Gruter. p. 329, i. e. *een Toneelſpeler*, *die een ſchuimloper verbeeldt*. *De ſchuimlopers ſchijnen* Herkules *voor hunnen patroon of Beſchermgod gehouden te hebben*, Plaut. Curc. II, 3, 79: *van daar boertend*, ne ulmos (i. e. *daar de ſlaven mede geklopt werden*) paraſitos faciat, Plaut. Epid. II, 3, 6, i. e. *mij duchtig kloppe*, *niets aan mijn rug laten*, *zoo als de ſchuimlopers op de tafel*. Not. paraſitus Phoebi, Martial. IX, 29, 9, *heet een* Acteur, *miſſchien dienaar of kameraad van* Apollo (*d. i. der Dichtkunst*).

PARASTĂDA, ae, f. *en* PARASTAS, ădis, f. *miſſchien* 1) *een pijlaar*, 2) *een rechtſtaande balk*, *in de gedaante van een pijlaar*, Vitruv. X, 15, *alwaar* paraſtadea *en ook* paraſtadas (Accuſat.) *ſtaat*, *het welk van* paraſtada, ae, *maar ook van* paraſtas (*te weten*, *de* Griekſche Accuſativus paraſtadas *voor* paraſtades) *zijn kan*.

PARASTĂTA, ae, m. *en* f. *een pijlaar*, Vitruv. V, 1: *ook* Plin. H. N. XXXIII, 3 poſt med. *ſtaat* Ed. Elzev. trabes — & columnae atque paraſtatae, *maar* Hard. ex MSS. paraſtaticae.

PARASTATĬCUS, a, um, *van daar* Paraſtatica, ſcil. columna, *een pijlaar*, *bij voorb.* aut in columna aut in paraſtatica, Vi-

Vitruv. IX, 9: columnae atque parastaticae, Plin., zie Parastata. *Ook staat het* Adjective, *bij voorb.* Traiani imagines argent. parastaticas cum suis ornamentis cet., Inscript. ap. Reines. Class. 1. n. 105, i. e. in parastatis positas, *zoo als* Reinesius *het verklaart.*

PARASTĬCHIS, ĭdis, f. *misschien een versjen of regel, die men ergens bij schrijft, of enkel regel, bij voorb.* ipse id (cognomen) per duas (literas) effert in parastichide libelli, qui inscribitur Pinax, Sueton. Grammat. 6: *anderen verklaaren het* Alphabeth, *rei van letters op hare orde, het welk daar ook zou kunnen passen. Ook staat het* Gell. XIV, 6, *maar in 't Grieksch.*

PARĀTE, *bereid, voorbereid, met voorbereiding, bij voorb.* ad dicendum parate venire, Cic. Brut. 68: paratius dicere, Cic. Or. I, 33: *van daar* 1) *zorgvuldig, naauwkeurig, bij voorb.* curare, Plaut. Rud. I, 3, 9. 2) *vaardig, behendig, bij voorb.* paratissime dicere, Plin. Epist. III, 9 post med. §. 32.

PARATĬO, onis, f. *verwerving, toebereiding, bij voorb.* constat, res alienas legari posse, utique si parari possint; etiam si difficilis earum paratio sit, Pandect. XXX. Leg. 39 extr.: silendo opus est; nulla inest paratio, Afran. ap. Non. 3. n. 173: regni, Sallust. Jug. 31 (34), i. e. *streven naar de koninglijke waardigheid.*

PARATRAGOEDĬO, are, *een Treurspel, als 't ware, spelen, d. i. zich tragisch uitdrukken, bij voorb.* ut paratragoediat carnifex! Plaut. Pseud. II, 4, 17, *alwaar de* Ed. Gron. paratragoedat *heeft.*

PARĀTUS, us, m. *toebereiding, toerusting, bij voorb.* triumphi, Ovid. Pont. III, 4, 5: militum & armorum, Sallust. ap. Gell. II, 27: mensae, Valer. Flacc. II, 652: funebris, Tacit. Ann. XIII, 17: natalem Vitellii celebravere ingenti paratu, Ibid. Hist. II, 95: accedit magno cultu paratuque rerum familiae, Gell. XIX, 1: *ook* Plural., *bij voorb.* & veniam dapibus nullisque paratibus orant, Ovid. Met. VIII, 683: Tyrios induta paratus, Ibid. Fast. III, 627, i. e. *kleeding, opschik: dus ook* hanc faciem (pulchram) decet largis — paratibus uti, Ib. Her. XVI, 191, i. e. *prachtige kleeding, prachtige opschik, statie, zwier.*

PARĀTUS, a, um, *zie* Paro.

PARAZONĬUM, i, n. *eigenlijk, het geen aan den gordel gedragen wordt: van daar een klein zwaard, een dolk,* Couteau: *zoodanigen droegen de Bevelhebbers bij het leger* (tribuni mil.), Martial. XIV, 32, *in het opschrift.*

PARCĒ, *spaarzaam, met spaarzaamheid, kariglik, bij voorb. bij menschen,* Caes. B. G. VII, 71: vivere, Cic. Off. I, 30: victitare, Plaut. Truc. II, 3, 36: edepol mortalem parce parcum praedicas, Ibid. Aul. II, 4, 35: ruri agere vitam, semper parce ac duriter se habere, Terent. Ad. I, 1, 20: cur id tam parce tamque restricte faciant, Cic. Fin. II, 13 post med.: parcissime, Colum. VI, 7: *van daar* 1) *Tropisch, spaarzaam, d. i. terughoudend, met bepaling of matiging, weinig, ligt, bij voorb.* parce scripsi, Caecin. in Cic. Ep. ad Div. VI, 7 post init.: gaudere, Phaedr. IV, 16 extr.: ludere, Plin. Ep. V, 16: aliquid facere, Ibid. 7: laedere, Cic. ad Div. I, 9 extr.: non parce mirari, *zich niet weinig verwonderen,* Sil. X, 474: parce perstrinxit, i. e. *weinig, ligt,* Ibid. XV, 756: parcius hoc & circumspectius faciendum, Quintil. IX, 2 post med.: parcius ista viris objicienda, Virg. Ecl. III, 7: parcius vexavit Andromachen, Ovid. Her. VIII, 13: parcius dicere de laude, Cic. Mur. 13 extr.: parcissime dare civitatem, Sueton. Aug. 45: parcissime vinum adsumere, Plin. Ep. VII, 21. 2) *spaarzaam, d. i. niet dikwijls, bij voorb.* parcius quatiunt fenestras, Horat. Od. I, 25, 1.

PARCILOQUĬUM, i, n. *spaarzaam spreken,* Apulej. Met. V ante med. p. 164, 31 Elmenh.

PARCIMONIA *voor* PARSIMONIA, *vindt men somtijds in de* Codd. MSS.

PARCIPRŌMUS, i, m. *die karig opgeeft, bij voorb. uit de zak of voorraadkamer; gevolglijk een gierig mensch,* Plaut. Pseud. V, 1, 22. Ibid. Truc. I, 2, 81.

PARCĬTAS, atis, f. i. q. parsimonia, *spaarzaamheid,* Senec. de Clement. I, 22.

PARCĬTER, i. q. parce, Pompon. ap. Non. 11. n. 47.

PARCO, peperci *en* parsi, parcĭtum *en* parsum, 3. *spaaren, verschoonen, d. i. zoeken te behouden, bij voorb.* valitudini, Cic. ad Div. XI, 27 in.: filio, Plaut. Capt. Prol. 32, i. e. *zoeken te behouden, hem zoeken weder te krijgen:* non infantibus pepercerunt, Caes. B. G. VII, 28: tolerare parcendo, Ibid. 71, *alwaar het zonder* Casus *staat:* genti, Virg. Aen. VI, 63: pretio, Plaut. Capt. Prol. 32: alicui, Cic. Phil. II, 24: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* oleas, Cato R. R. 5.15: pecuniam, Plaut. Curc. III, 11: talenta gnatis parce tuis, Virg. Aen. X, 532, i. e. *spaar ze voor uwe kinderen: ook spaaren, verschoonen, d. i. nalaten, niet gebruiken, niet aanraken, laten rusten enz., bij voorb.* labori, Cic. Att. II, 14 extr.: nec impensae nec labori, Liv. XXXV, 44: ne cui rei parcat, Nep. Paus. 2: parce sepulto, Virg. Aen. III, 41: bello, Ibid. IX, 656: lamentis, Liv. VI, 3: tibi parce, Terent. Heaut. I, 1, 112, i. e. *verschoon u zelven, arbeid niet te hard: ook met den* Infinitivus, *alwaar wij zeggen spaaren, bespaaren, d. i. nalaten, niet willen enz., bij voorb.* parce fidem jactare, Liv. XXXIV, 32 extr., i. e. *pocch toch niet, laat het snoeyen na enz.:* deprendere parcite vestras, Ovid. Art. II, 557, i. e. nolite: Hancce vitam parsi perdere, Terent. Hec. III, 1, 2, i. e. dubitavi, intermisi: parce contemnere, Ovid. Her. XVI, 279: *harder is,* Virg. Ecl. III, 94, parcite oves nimium procedere i. e. nolite, ut cet., *laat de schaapen niet te ver enz. Ook staat* a *bij het* Passivum, *bij voorb.* ut a caedibus parceretur, Liv. XXV, 25, i. e. *ten aanzien der moorden: doch,* parco *kan hier ook beteekenen, zich onthouden. Van daar* 1) *schoonen, verschoonen, d. i. niet beledigen, bij voorb.* vitae, Nep. Reg. 2: sibi, *bij voorb.* tibi parce, Terent. Heaut. I, 1, 112, *zie hier voor:* auribus alicujus, Cic. Quint. 12: aedificiis sacris & profanis, Cic. Verr. IV, 54: amicitiis, Cic. Or. 26: *van daar* oculis, Prop. IV, 9, 53, *of* luminibus, Ovid. Met. V, 248. Tibull. I, 2, 33, *de oogen verschoonen, d. i. ergens niet heen zien: doch, het kan ook tot het volgende behooren, zoo als* parce, Terent. Phorm. V, 3, 10, *verschoon u zelven, d. i. zijt niet te driftig.* 2) *zich onthouden of terug houden, zich matigen, bij voorb.* parce metu, Virg. Aen. I, 257 (261), i. e. *vrees niet, eigenlijk, matig u zelven, ten aanzien der vrees:* auxilio, Cic. Planc. 35, *van de hulp, die iemand aangeboden wordt, geen gebruik maken:* Euri parcebant hibernis flatibus, i. e. *lieten het blazen na, matigden zich daar in,* Virg. Georg. II, 339: lamentis, Liv., *zie hier voor:* impensae, labori, Liv., *zie hier voor:* parcere oculis, Prop. IV, 9, 53, *of* luminibus, Ovid. Met. V, 248. Tibull. I, 2, 33, i. e. *weg zien, niet heen zien, eigenlijk, zich ten aanzien der oogen matigen, of terug houden: ook* seq. in, *bij voorb.* parce in feminam, Apul. Met. I ante med. p. 165, 39 Elm., i. e. parce feminae: parce, Terent. Phorm. V, 3, 10, *matig u, spaar u. Hier toe kan men ook brengen* parco *met den* Infinitivus, *uit n.* 1, *bij voorb.* parce jactare, parsi perdere cet. 3) *terug houden, matigen, bij voorb.* metu, oculis, lamentis, *zie hier voor:* stimulis, Ovid. Met. II, 127: parce tibi, Terent., *zie hier voor.* 4) *aflaten, ophouden, bij voorb.* incepto, Ovid. Art. I, 718: *dus ook* parce, Terent. Phorm. V, 3, 10: *dus ook* seq. Infinit., *bij voorb.* jactare, contemnere cet., *zie n.* 1. 5) *acht geven op iet, bij voorb.* filio, Plaut. Capt. Prol. 32: valitudini, Cic. ad Div. XI, 27 in.: parce in feminam, i. e. *heb acht,* Apul., *zie hier voor.* Not. a) peperci *en* parsi *is het zelfde.* b) Parcuit *voor* parsit, Naev. ap. Non. 2. n. 653.

PARCUS, a, um, 1) *spaarzaam, karig, d. i. niet verspillend enz.* a) *in uitgaven, bij voorb.* pater, Cic. Coel. 15: parcissimus, Cic. Or. II, 71. Plaut. Aul. II, 5, 9: cui deus obtulit parca quod satis est manu, Horat. Od. III, 16, 44: parca est Sparte, Ovid. Her. XVI, 189: parcus in aedificando, Plin. Paneg. 51: parcus in cibum, Justin. XLI, 3 extr. *Ook met den* Genitivus, *op de vraag, waar in? bij voorb.* pecuniae, Sueton. Tiber. 46: aceti, Horat. Sat. II, 2, 62: donandi, Horat. Sat. II, 5, 79. b) *ook in andere dingen, zich matigende, zich bepalende, bij voorb.* in largienda civitate, Cic. Balb. 22: in laudibus, Plin. Paneg. 3: femina parca comitatu, Ibid. 83: opera haud fui parcus mea, Plaut. Rud. IV, 2, 14: tu beneficiorum tuorum parcissimus aestimator, Plin. Paneg. 21: in aedificando, Plin., *zie hier voor:* in cibum, Justin., *zie hier voor: ook* seq. Genitivo, *bij voorb.* pecuniae parcus, Justin. VI, 8, i. e. *die geen geld zoekt saam te schrapen:* poenae parcus erat, Claudian. de IV. Consul. Honor. 112: parcus sanguinis civium, Tacit. Hist. III, 75: parcissimus honorum, Trajan. in Plin. Ep. X, 25, i. e. *zich daar in matigende, ze niet te menigvuldig begeerende:* parcior somni, Justin. XI, 13: parcissimus somni, Lucan. IX, 590: acies non parca fugae, Sil. X, 32, i. e. non parcens fugere, *die niet ophield te vluchten: ook* seq. Infinitivo, *bij voorb.* parcus lacessere Martem, Sil. I, 680: coluisse Martem, Ibid. VIII, 463. 2) *spaarzaam, karig, d. i. klein, gering, niet groot, niet veel, weinig, niet rijklijk, bij voorb.* lucerna, Prop. IV, 3, 60: sal, Virg. Georg. III, 403: tellus, Stat. Sylv. IV, 5, 13: pondus, Sil. XVI, 111: homo parcae scientiae, Aur. Vict. in Epit. 13: questaque sum vento lintea parca dari, Ovid. Her. XXI, 79, i. e. *dat het schip te langzaam zeilt:* merito parcior ira meo i. e. minor, Ibid. Pont. I, 2, 98: parca fortunae sunt data verba meae, i. e. *tenig, zacht,* Ibid. Trist. II, 138: somnus, Plin. Paneg. 49: erat sane somni parcissimi, Plin. Ep. III, 5, 8: *doch, de* Edd. Cort. & Gesner. *hebben* paratissimi,

ſimi, i. e. *die terſtond bij de hand is, d. i. als men ſlapen kan, wanneer men wil:* optima mors parca quae venit apta die, Prop. III, 5 (4) 18, i. e. *in korten tijd, ſnel: anderen verklaaren het, door het noodlot beſtemd, natuurlijke dood: van daar* homo parciſſimus, Senec. Benef. II, 34, *een kleine geest, laagzield mensch.* 3) *door het noodlot beſtemd, bij voorb.* dies, Propert., *zie hier voor.*

PARDĂLIS, is, f. *Pardel of Panther*, Curt. V, 1.

PARDUS, i, m. *Pardel of Panther; beide is het zelfde: doch, de Ouden noemen het mannetjen zoo, en het wijfjen* Panthera *of* Pardalis, Plin. H. N. VIII, 17. X, 73. XI, 37. Sect. 65. Juvenal. XI, 123.

PARĔAS *of* PARĪAS, ae, m. *zeker ſoort van ſlangen*, Lucan. IX, 72, *en* Iſidor. Orig. XII, 4.

PARECTĀTUS, a, um, *volwasſen, manbaar*, Lucil. ap. Non. 1. n. 341: tum ephebum quendam, quem vocant parectaton (*in 't Grieksch voor* parectatum), Lucil. Ibid.: parectatae adſunt, Varr. Ibid.

PARELĬON, I, n. *eene bijzon*, Senec. Nat. Quaeſt. I, 11 *en* 13.

PĂRENS, tis, m. *en* f. (*misſchien voor* pariens) 1) *vader of moeder, bij voorb.* parens tuus, Cic. Sull. 29, *uw vader:* me ſicut alterum parentem obſervat, Cic. ad Div. V, 8 poſt med.: ultusque parente parentem natus i. e. occidens matrem in ultionem patris, Ovid. Met. IX, 407: parens diva, Virg. Aen. VI, 197, i. e. *moeder;* parentes (Maſcul.) *de ouders*, Cic. Verr. V, 42. Cic. Planc. 11 extr. Caeſ. B. G. V, 14, *en meermaalen: van daar* a) parens Idaea, Ovid. Faſt. IV, 182, i. e. Cybele: *daar voor ſtaat ook* parens Idaea deum, Virg. Aen. X, 251: parens Tegeaea, Ovid. Faſt. I, 627, *of* Evandri, Ibid. 620, i. e. Carmenta. b) Jupiter *heet volſtrekt* parens, Horat. Od. I, 12, 13, *alwaar echter anderen* parentum *lezen.* c) *ook van dieren, bij voorb.* amiſſa parente in grege armenti, Plin. H. N. VIII, 42 extr.: parentes (*van de duiven*), Varr. R. R. III, 7 extr.: cf. Celſ. VI, 6, 39: *ook van boomen en gewasſen*, Plin. H. N. X, 5. d) *Tropisch, vader of moeder, d. i. als 't ware, vader of moeder, ſtichter, oorzaak, onderhouder, weldoener enz., bij voorb.* Me, quem conſervatorem urbis, quem parentem eſſe dixerunt, Cic. Att. IX, 10 ante med.: Tullius facundiae Latinarumque literarum parens, Plin. H. N. VII, 30 extr.: Homerus primus doctrinarum & antiquitatis parens, Ibid. XXV, 2: parens illa ac divina rerum artifex, Ibid. XXII, 24 extr.: me parentem patriae nominavit, Cic. Piſ. 3: Quorum operum ego parens ſum, Cic. Univ. 11: antiquiſſimam parentem, patriam, fame necandam putant, Cic. Att. IX, 9 ante med.: Socrates parens philoſophiae, Cic. Fin. II, 1: Earum rerum parens eſt ſapientia, Cic. Leg. I, 24, i. e. *moeder: zoo heeten de ſteden* parentes, *uit welken volkplantingen uitgevoerd worden, bij voorb.* Liv. XXXVII, 54 med.: *dus ook* Sidon Thebarum Boeotiarum parens, Plin. H. N. V, 19: cum Italia contra matrem & parentem ſuam Urbem conſurgeret, Flor. III, 18. 2) *onder* parentes *begrijpt men ook ſomtijds grootouders, overgrootouders en voorvaders*, Pandect. L, 16, 51: cf. II, 4, 4: *van daar* loco parentis Pilumni Turnus cet., Virg. Aen. IX, 3: veterum decora alta parentum, Ibid. II, 448: more parentum, Ibid. VI, 223: profecticia dos eſt, quae a patre vel parente profecta eſt, Pandect. XXIII, 3, 5: *ook brengt men daar toe* Cic. Invent. I, 54 extr., de patribus aut parentibus: *maar hier zijn misſchien* patres *vaders, en* parentes *ouders.* Not. a) Genit. Plur. *is niet alleen* parentum, *bij voorb.* Cic. Planc. 11 extr. Virg. Aen. II, 448: *maar ook* parentium, *bij voorb.* Cic. Off. I, 32 extr. Horat. Od. III, 24, 21. b) Parens *de moeder ſtaat ook in* Genit. Maſcul, *bij voorb.* inquirendi mei parentis, Pacuv. ap. Chariſ. 1: ſuos parentes amat, Gracchus Ibid.: tuus parens ſum i. e. mater, Gracchus Ibid.: *ook leest* Chariſius, Virg. Aen. III, 341, amiſſi parentis i. e. Creuſae, *alwaar de* Edd. amiſſae *hebben.* c) Parens *met een lange* a *is van* pareo, *zie* Pareo, *waar toe ook* parentes *de onderdanen behooren*, Salluſt. Jug. 102 (109) 7.

PARENTĀLIS, e, 1) *het geen der ouderen (ook misſchien bloedverwanten) is, hun toekomt, op hen eene betrekking heeft, bij voorb.* umbrae, Ovid. Triſt. IV, 10, 87, i. e. *ſchimmen der ouderen: van daar* 2) *bijzonder, het geen hun (misſchien ook den bloedverwanten) na hunnen dood ter eere, of tot aandenken van den dood geſchiedt, bij voorb. offerdaden enz., bij voorb.* dies parentales, Ovid. Faſt. II, 548: *of ook* parentalia, ſcil. ſolennia *of* ſacra, Cic. Phil. I, 6, *de lijkſtaatie, plegtigheid ter eere van den overledenen, dooden-offer enz., doodfeest, ter eere der ouderen, of der genen, die men als ouders beſchouwt: ook heeft* Auſonius *een hier toe behoorend aantal korte gedichten* parentalia *betiteld, waar over men de voorreden aldaar moet nazien:* Genit. parentaliorum, Inſcript. ap. Gruter. p. 753. n. 4: *dus ook* Mars parentalis, Ovid. Met. XIII, 619, *is het vechten der vogelen, die uit* Memnons *brandſtapel voortkwamen, welke alle jaaren op zijne grafplaats, ter zijner eere, een gevecht hielden, omdat zij, als 't ware, kinderen van hem waren.* Not. *Deze handeling heet* parentare.

PARENTO, avi, atum, are, 1) *den ouderen en bloedvrienden bij hun graf een plegtig offer brengen, bij voorb.* mortuis, Cic. Leg. II, 21. e Legg. XII Tabb. Senec. Ep. 122: cujus ſepulcrum usquam exſtet, ubi parentetur, Cic. Phil. I, 6: hoſtia maxima parentare, Cic. Leg. II, 21 extr.: quoniam mortuorum animae ſunt in ea (faba): qua de cauſa parentando utique adſumitur, Plin. H. N. XVIII, 12: *van daar* 2) *Tropisch, iemand een dooden-offer brengen, d. i. zijn dood door den dood van een ander wreeken, bij voorb.* Cethego, Cic. Flacc. 38: regi, Liv. XXIV, 21: *vervolgends in 't gemeen, als 't ware, een offer ter verzoening brengen, bij voorb.* injuriae ſuae ſanguine noxio, Petron. 81 extr.: Memnonis umbris annua ſolenni caede parentet avis, Ovid. Am. I, 13, 4: cf. Parentalis.

PARĔO, ui, itum, 2. i. q. appareo, *eigenlijk, verſchijnen, zichtbaar zijn, zich laten zien, bij voorb.* ad portum paruit Hermogenes, Martial. XII, 29, 18: immolanti — jocinora replicata paruerunt, Sueton. Aug. 95: haec (feneſtra) videt Inarimen, illi Prochyta aſpera paret, Stat. Sylv. II, 2, 76: *van daar* 1) *op iemands bevel verſchijnen, opwachten, als dienaar, bij voorb.* magiſtratibus, Gell. X, 3 extr.: cum unus ad memoriam, alter ad bibliothecas paruiſſet, Spartian. in Nigro 7: *van daar* a) *gehoorzamen, gehoorzaam zijn, inſchikken, bij voorb.* legibus, Cic. Off. II, 11: religionibus, Cic. Nat. D. II, 3: imperio, Caeſ. B. G. V, 2: conſiliis alicujus, Cic. Att. VIII, 12: duris parere lupatis (*van paarden*), Virg. Georg. III, 208: dicto pareatur, Liv. IX, 32: ſi paritum fuerit conditioni, Pandect. XL, 4, 12: ſententiae paritum non eſt, Ibid. IV, 8, 39: *ook met den* Accuſativus *der zaak, bij voorb.* non parebimus omnia matri, Stat. Achill. I, 660. *Ook ſtaat er* obedire *bij, bij voorb.* parebit & obediet praecepto illi veteri, Cic. Tuſc. V, 12: obedire & parere voluntati architecti, Cic. Nat. D. I, 8: *dus ook* non ut pareret & dicto audiens eſſet huic ordini, Cic. Phil. VII, 1: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* parerent arva colono, Virg. Georg. I, 3: carina paret vento & aeſtui, Ovid. Met. VIII, 472: cf. Tibull. I, 10 (9) 9: *van daar zich overeenkomſtig gedragen, zich naar iet ſchikken, te wille zijn, bij voorb.* irae plus quam utilitati, Nep. Alcib. 4: naturae, Ibid. Att. 17: cupiditatibus, Cic. Fin. I, 16 poſt med.: gulae, Horat. Sat. II, 7, 111: dolori & iracundiae, Cic. Att. II, 21 poſt med.: neceſſitati, Cic. Or. 60: conſuetudini, utilitati, Cic. Manil. 20: terminis, Cic. Leg. I, 21: promiſſis, Ovid. Faſt. V, 504, i. e. *iemand, uit hoofde van zijne belofte, te wille zijn: van daar woord houden, betalen, bij voorb.* penſionibus, Pandect. XIX, 2, 54 poſt med. b) *gehoorzamen, d. i. onderworpen zijn, bij voorb.* Nulla fuit civitas, quin Caeſari pareret, Caeſ. B. G. III, 61: Oppidum, quod regi paret, Plin. H. N. VI, 28: paret cui Lesbos, Petron. 133: tot gentibus vix patienter uni viro, nedum feminae, parituris, Juſtin. I, 2: *van daar* parens, Subſtantive, *een onderdaan, bij voorb.* parentes abunde habemus, Salluſt. Jug. 102 (109): vi regere patriam aut parentes, Ibid. 3: principatus conſtans ex voluntate parentium, Vellej. II, 108. 2) *blijken, openbaar zijn, bekend zijn, duidelijk zijn, bij voorb.* abunde arbitror parere, Sueton. Calig. 8 extr.: coeli cui ſidera parent i. e. perſpecta ſunt, Virg. Aen. X, 176: *van daar* paret *het blijkt, is openbaar, bijzonder bij de* Juriſten, *bij voorb.* quantum paret — eſſe, Pandect. VI, 1, 5: Juriſconſultus paret, non paret cet., Petron. 137: *van daar de zegswijze* ſi paret, Cic. Roſc. Com. 4. Verr. II, 12: *dus ook* ſi pareret, Cic. Verr. III, 22 *en* 28. Cic. in Caecil. 17: *dus ook* Cic. Mil. 6, at paret, ex Edit. Graev.: *maar* Edit. Erneſt. patet. Not. parens *ſtaat ook* Adjective, *gehoorzaam, bij voorb.* parentiores exercitus, Cic. Off. I, 22.

PARERGON, i, n. *eene bijzaak, d. i. het geen niet noodzaaklijk tot de zaak behoort, bij voorb. wanneer op eene landkaart, op den kant, eene figuur getekend wordt enz., bij voorb.* adjecerit parvulas naves longas in iis, quae pictores parerga adpellant, Plin. H. N. XXXV, 10 poſt med.: reliquaque parerga, Vitruv. IX. cap. ult.

PARHYPĀTE, es, f. ſcil. chorda, *die terſtond na de bovenſte ſnaar of toon volgt*, Vitruv. V, 4.

PARIAS, *zie* Pareas.

PARIATĬO, onis, f. 1) *gelijkmaking.* 2) *volle betaling, vereffening*, Pandect. XII, 6, 67.

PARIATOR, oris, m. *die volkomen betaalt*, Paul. in Pandect. XXXV, 1, 81 in.

PARICI quaeſtores adpellabantur, qui ſolebant creari cauſa rerum capitalium quaerendarum. Nam parricida non utique is, qui parentem occidiſſet, dicebatur, ſed

qua-

qualemcunque hominem, Fest. *Maar men zal, zoo als Scaliger aanmerkt,* Paricidi *dienen te lezen.*

PARICIDA, ae, *zie* Parricida.

PARIES, ĕtis, m. 1) *een wand, bij voorb.* turris, Caes. B. C. II, 9: urbis, Cic. Off. II, 8: templi, Cic. Verr. IV, 55: porticuum, Sueton. Dom. 14: puteorum, Plin. H. N. XIX, 8 extr.: parietes craticii, Vitruv. II, 8 extr. VII, 3 extr.: paries lento vimine textus, Ovid. Fast. VI, 262: Nam tua res agitur, paries cum proximus ardet, Horat. Ep. I, 18, 84: parietem per vestibulum sororis ducere, Cic. Mil. 27, i. e. *ophalen, bouwen:* intra parietes *heet ook somtijds t'huis,* Cic. Brut. 8, *en* Cic. Quint. 11: *gevolglijk staat* parietes *voor* domus, i. e. *het huis: dus ook* iisdem parietibus tecum esse, Cic. Cat. I, 8, i. e. *in het zelfde huis.* 2) *Tropisch, bij voorb.* ego ero paries (inter vos), Plaut. Truc. IV, 3, 14, i. e. *scheidmuur, d. i. ik zal tusschen u beiden gaan staan enz.:* paries densitatis, Plin. H. N. XVII, 10 ante med., *van planten, die dicht bij een groeijen, als een muur.*

PARIETINUS (*of* PARIETĪNUS), a, um, *de wanden of hoofdmuuren betreffende: van daar* Parietinae (*misschien* scil. ruinae *of* reliquiae) *oude ingevallen, of half ingevallen, of vervallen wanden of muur, oud muurwerk, bij voorb.* Corinthi, Cic. Tusc. III, 22: ut nescio quid illud Epicuri parietinarum sibi concederes, Cic. ad Div. XIII, 1: alzoon minus in muris parietinisque nascitur, Plin. H. N. XXV, 13 post med.: *van daar toespelende,* tenebris & quasi parietinis reipublicae, Cic. ad Div. IV, 3. Not. *of de* Penult. in Parietinus *lang of kort is, kan men niet zeker zeggen, dewijl het bij geen Dichter schijnt voor te komen.*

PARILIA, Plur., *zie* Palilis.

PARILICIUS, *zie* Palilicius.

PARILIS, e, i. q. par *gelijk, gelijkvormig, bij voorb.* aetas, Ovid. Met. VIII, 631: vox, Ibid. Trist. I, 8, 26: furor, Nemes. Ecl. IV, 5: & noctes pariles agitare diesque, Lucret. I, 1066. Edit. Creech.: *ut separatim in suo utroque genere similitudines* sint pariles, Varr. L. L. VIII, 23.

PARILITAS, atis, f. *gelijkheid, bij voorb.* virtutum, Gell. XIV, 3 extr.: amoris, Apul. Met. II ante med. p. 119, 14 Elm.

PARILITIUS, a, um, i. q. Palilicius, *zie* Palilicius.

PARIO, pepĕri, parĭtum *en* partum, 3. *baaren, broeden, is bekend, bij voorb.* ut ea liberos ex sese pareret, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5: si quintum (*voor de vijfde keer*) pareret mater ejus, asinum fuisse parituram, Cic. Or. II, 66: hosti veniat paritura marito, Stat. Theb. XII, 549: alius Latio jam partus Achilles, Virg. Aen. VI, 89: *ook kan men hier toe brengen* ad hanc amentiam te naturam peperit, Cic. Cat. I. 10: *dus ook van beesten, bij voorb.* Romae peperisse mulam, Varr. II, 1, 27: mulam & equam duodecimo mense parere, Ibid.: cum peperit mula, Ibid.: *ook van vogelen, bij voorb.* hirundines & ciconiae, quae in Italia pariunt, in omnibus, Ibid.: *van daar* parta (*als een* Deponens) i. e. quae peperit, Colum. IV, 7, 3: *dus ook* ova parere, Cic. Acad. IV, 18. Colum. VIII, 14, 5, *eijeren leggen.* Not. *Somtijds ook teelen, van het manlijk geslacht, bij voorb.* leo pariet, Quintil. VIII, 6 ante med. e poëta: *dus ook* partus Oenei, Cic. Tusc. II, 8 ex Sophocle: *van daar* 1) *Tropisch, teelen, baaren, d. i. voortbrengen, bij voorb.* fruges & reliqua, quae terra pariat, Cic. Nat. D. I, 2: ligna putrefacta pariunt vermiculos, Lucret. II, 898: salicea pariunt vincula, Plin. H. N. XVI, 37: praegnantibus nitrariis sed nondum parientibus, Ibid. XXXI, 10: ut sarmentum in pariendis collibus vires habeat majores, Varr. R. R. I, 31: ficus pariunt, Ibid., i. e. *van vijgen (vijgenkorrels) komen vijgenboomen:* verba, Cic. Fin. III, 1 extr.: quae tota ab oratore pariuntur, Cic. Or. II, 27: urbes, Cic. Tusc. V, 2 in. 2) *Tropisch, teelen, baaren, d. i. veroorzaken, te wege brengen, bezorgen, verkrijgen, bij voorb.* sibi laudem, Cic. Off. II, 13: victoriam ex hoste, Liv. VII, 34: alicui incommodum, Plaut. Most. II, 1, 71: alicui aegritudinem, Ibid. Trin. II, 2, 35: suspicionem, Nep. Dat. 11: dolorem, Cic. Fin. I, 15: dignitatem salutemque, Cic. Cat. IV, 1: consulatum, Cic. Sull. 17: divitias, Terent. And. IV, 5, 2: immortalitatem, Ibid. V, 5, 5: sibi amicitiam cum aliquo, Nep. Alcib. 7: sibi salutem, Caes. B. C. III, 69: odium, Terent. And. I, 1, 41: Quae ipse ingenio peperisti, Cic. ad Div. IV, 13 extr.: *dus ook* Haec pariuntur a singulis, Cic. Off. II, 9 in. Edd. Graev. & Heusing., *worden te wege gebracht, ten aanzien van enkele persoonen, d. i. door hun; want* a *heet dikwijls, ten aanzien, van den kant: doch,* Ernesti, *wien dit te hard scheen, heeft uit één enkel* Cod. MSS. parantur *laten drukken. Doch, nademaal* parere *betekent verkrijgen, en men zeggen kan* parare aliquid ab aliquo, *waarom zou niet even zoo goed kunnen gezegd worden* parere aliquid ab aliquo? Not. letum sibi parere manu, Virg. Aen. VI, 435, *zich zelven den dood aandoen.* 3) *voortbrengen, uitvinden, bij voorb.* quae non ab oratore pariuntur, Cic. Or. II, 27: verba parienda, Cic. Fin. III, 1 extr.: fabulae Scyllam & Charybdim pepererе, Justin. IV, 1, i. e. *uitgevonden, verzonnen.* Not. a) paribit *voor* pariet, Pomponi. ap. Non. 10. n. 26: Parire *voor* parere, Plaut. in Fragm. ap. Philarg. ad Virg. Ecl. II, 63. b) Partus, a, um, *heeft alle de bovenstaande betekenissen, bij voorb.* parta bona, Cic. Quint. 23: praeda, Cic. Fin. I, 16: male parta, Cic. Phil. II, 27 ex Naevio: *maar ook staat het* Neutrum Substantive, *bij voorb. met den* Genitivus, Patria mei bene parta, Terent. Phorm. V, 3, 5, *het wel verkregene, d. i. het verkregen vermogen.* Not. Pario *schijnt eigenlijk te betekenen, zichtbaar maken, aan het daglicht brengen: van daar voortbrengen, baaren, verwekken, veroorzaken enz.*

PARIO, avi, atum, are, *gelijk maken: van daar, ten vollen betalen:* alicui, Pandect. XL, 1, 4 ante med.

PARITER, 1) *gelijklijk, op gelijke wijze, even zoo, bij voorb.* pariter dolemus, Cic. Fin. I, 20: ut pariter extrema terminentur, Cic. Or. 12: ut nostra benevolentia illorum benevolentiae pariter aequaliterque respondeat, Cic. Amic. 16: dispartiantur patris bona pariter, Afran. ap. Non. 4. n. 380: quem pariter uti his decuit, Terent. Heaut. I, 1, 80, i. e. *op gelijke wijze, of ook insgelijks:* amo pariter simul, Plaut. Curc. I, 1, 48: *ook volgt* et, ac, atque, ut, i. e. *zoo als, als, daarop, bij voorb.* germanus mihi es pariter corpore & animo, Terent. Ad. V, 8, 34: pariter me adjuves, ac dudum opitulata es, Terent. Phorm. V, 3, 3: pariter ac si hostes adessent, *even als of enz., even zoo, als of enz.,* Sallust. Jug. 46 (50): vultu — pariter atque animo varius, Ibid. 113 (121): qui videt domi tuae pariter accusatorum atque judicum consociatos greges, Cic. Parad. VI, 2, *alwaar men het, te gelijk, kan vertaalen:* pariter moratum, ut pater fuit, Plaut. Aul. Prol. 22: *is ook* atque ut, *bij voorb.* pariter hoc fit, atque ut alia cet., Plaut. Amph. IV, 1, 11, i. e. *als, zoo als enz. Ook volgt* qualis, *bij voorb.* pariter suades, qualis es, Plaut. Rud. III, 6, 37. *Ook met den* Dativus, *zie* n. 2. *Ook volgt* cum, *bij voorb.* studia pariter cum aetate crescunt, Cic. Senect. 14, i. e. *even als de jaaren: doch, dit behoort tot het volgende, en zoo meer, waar* cum *staat.* 2) *te gelijk, waar voor ook somtijds, te samen, staat, bij voorb.* studia pariter cum aetate crescunt, Cic. Senect. 14: pariter cum sensu vita amittitur, Cic. Tusc. I, 11: Siculi mecum pariter moleste ferunt, Cic. Verr. V, 67: Numidae una pariterque cum equitibus accurrere, Auct. B. Afric. 67: plura castella pariter — tentaverat, Caes. B. C. III, 52, i. e. *te gelijk, op eenen tijd:* tua laus pariter cum rep. cecidit, Cic. Off. II, 13: haec pariter omnia, Quintil. I, 12. §. 3: cum pariter inventio, electio — desiderentur, Ibid. §. 4: pariter ipsosque nefasque arcuit, Ovid. Met. II, 505: sed postquam pariter Nymphas incedere vidit, Ibid. 445, i. e. *te gelijk, of ook gelijklijk, of ook insgelijks:* pariter lucent — in equis, Virg. Aen. V, 553, i. e. *te gelijk, te samen of gezamenlijk: ook staat het dubbel, bij voorb.* absens pariter aegrum, pariter decessisse cognovi, Plin. Ep. VIII, 23 extr.: hanc pariter vidit, pariter optat, Ovid. Met. VIII, 324: *ook met den* Dativus, *voor* cum, *bij voorb.* pariterque favillis durescit glacies, Claudian. Prosep. I, 165: conjux ulta thalamos, pariterque epulata marito, Stat. Theb. V, 122: pariter ultimae propinquia, Liv. XXXVIII, 16: *doch, het kan ook heeten, de versten zoo wel als de naasten: gelijk dan te gelijk of even zoo, dikwijls het zelfde is.* 3) *insgelijks, ook, desgelijks, bij voorb.* postquam pariter Nymphas incedere vidit, Ovid., *zie hier voor:* quem pariter uti his decuit, Terent. Heaut. I, 1, 80, *zie hier voor.* 4) *gezamenlijk, te samen, met elkander, bij voorb.* pariter lucent — in equis, Virg., *zie hier voor.*

PARITO, are, i. q. paro, 1) *toebereiden, gereed maken.* 2) *zich tot iets toerusten of toebereiden, op het punt zijn, zich gereed maken, bij voorb. met den* Infinitivus *of* ut, *bij voorb.* quo nunc ire paritas? Plaut. Merc. III, 4, 64: paritas, ut minas auferas, Plaut. Pseud. I, 5, 70.

PARMA, ae, f. *een soort van een kort rond schild, zoo als de ligte Infanterij en Ruiterij droeg,* Liv. II, 6 extr. *en* 20. Virg. Aen. IX, 548. XI, 711: *ook de* Gladiatoren, Martial. IX, 70, 8: *ook de* Amazonen, *bij voorb.* parma Amazonica (*anders* pelta), Plin. H. N. III, 5 post init. *Ook misschien vervolgends elk schild, bij voorb.* Virg. Aen. II, 175. Martial. IX, 21, 10. Not. parmai *voor* parmae, Lucret. IV, 845. Not. palma *een schild voor* parma, *zie* Palma.

PARMATUS, a, um, *met het schild* parma *verzien,* Liv. IV, 39. *Is het* Particip. *van* Parmo, are.

PARMO, are, *met het schild* Parma, *ook in 't gemeen, met een' schild verzien: van daar* Parmatus, *zie* Parmatus.

PARMŬLA, ae, f. i. q. parma, *als men verkleinend spreekt, of in 't gemeen voor* parma, *een kort, rond schild*, Horat. Od. II, 7, 10, *en* Festus.

PARMULARĬUS, a, um, *de schilden* (parmulae) *betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar* parmularius Substantive, *misschien* 1) scil. gladiator, i. e. Threx Thraciër. 2) *van daar Tropisch, bij voorb.* Sueton. Dom. 10, *misschien* i. q. *een vriend daar van: ten zij het aldaar enkel een boertend smaadwoord is. Te weten, iemand hadt gezegd*, Threcem esse parem mirmilloni, munerario imparem: *daar op werpt de Keizer hem voor de honden, en zegt:* impie locutus parmularius. *Verders staat het woord*, Quintil. II, 11, 2, *alwaar een groot Redenaar gevraagd wordende, of hij van de secte van* Apollodorus *of* Theodorus *was: hij, in plaats van te antwoorden, uit geene van beiden, of ik ken ze geen van beide, antwoordt:* ego parmularius sum, *het welk enkel een spottend antwoord is. Het is even eens, als of iemand, op de vraag, of hij een* Nominalist *of* Reälist *zij, antwoordde, ik ben een* Karthuiser, *d. i. den naam* Nominalist *of* Reälist *acht, of kenne ik niet.*

PARO, avi, atum, are, 1) *bereiden, toebereiden, gereed maken, klaar maken, behoorlijk inrichten, bij voorb.* convivium, Cic. Verr. IV, 27: orationem ad tempus, Liv. XXVIII, 43 in.: turres, falces, Caes. B. G. V, 41: quod parato opus est, para, Terent. And. III, 2, 42: se ad discendum, Cic. Or. 35: ita se parare, ut cet., Liv. III, 40: se proelio, Justin. XXVI, 2: *dus ook* parari *voor* parare se, *bij voorb.* morique parantur, Sil. XII, 586: *ook enkel* parare scil. se, *bij voorb.* para, ut sis animo praesenti, Terent. Phorm. V, 7, 64: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* proficisci, Nep., *zie* n. 3: *van daar* paratus, a, um, *bereid, ook gereed, klaar tot iet, met den Infinitivus, met* ad *of* in, *en met den Dativus, bij voorb.* ferre, Cic. Tusc. II, 27: facere, Cic. Quint. 2. Nep. Dat. 9. Caes. B. C. II, 31: trajicere, Liv. XXXIV, 60: perpeti omnia, Caes. B. C. III, 9: ad navigandum, Cic. Att. IX, 6: ad mentiendum, Cic. Amic. 26: ad omnem eventum, Cic. ad Div. VI, 21: in omne obsequium, Sueton. Galb. 19: paratissimi homines in rebus maritimis, Cic. Manil. 18, i. e. *gereed, daar in bekwaam of toegerust:* paratissimus ad facinus, Cic. Mil. 9: paratiores ad pericula subeunda, Caes. B. G. I, 5: paratus veniae, Ovid. Pont. II, 2, 117: certamini, Quintil. VIII, 3: neci, Virg. Aen. II, 334: sceleribus, Tacit. Ann. XII, 47: castris ponendis, Liv. XXXIII, 6: *ook* Absolute, *bij voorb.* exercitus uti paratus esset, quo senatus censuisset, Liv. XLII, 35: *ook in gereedheid te vinden, gereed, bij de hand, bij voorb.* philosophi habent paratum, *hebben bij de hand*, Cic. Or. II, 36: locos habere paratos, Ibid. 27: verba, Terent. Heaut. II, 3, 115: humor, Plin. Ep. II, 17 extr.: somnus paratissimus, Ibid. III, 5, 8. 2) *zich tot iet toebereiden, of toerusten, of gereed maken, bij voorb.* bellum, Caes. B. G. III, 9: bellum alicui, Nep. Alcib. 9: fugam, Cic. Att. VII, 26. Terent. Phorm. I, 4, 14: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* proficisci, *zie* n. 3. 3) *van zins, willens zijn, ergens op denken, zich ergens toe gereed maken, bij voorb.* deterrere, Terent. Phorm. Prol. 3: proficisci, Nep. Dat. 4: perficere, Caes. B. C. I, 83: cf. Virg. Aen. IV, 390: fugam, Cic. *en* Terent., *zie hier voor:* furtum, Terent. Phorm. I, 4, 14: alicui necem, Liv. I, 51, *naar het leven staan:* Alicui insidias, Plaut. Poen. IV, 2, 61: alicui exsilium, Plaut. Merc. V, 2, 92, i. e. *er op denken, om iemand weg te jagen.* 4) *voorzien, toerusten, bij voorb.* se proelio, Justin., *zie hier voor: van daar* paratus, a, um, *wel verzien, toegerust, bij voorb.* sumus ab omni re paratiores, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8, i. e. *met alles verzien:* hominem paratum, Cic. Catil. III, 7, i. e. *zoo wel verzien: van daar ergens in geschikt, ervaren, beslagen, bij voorb.* Scaevola in jure paratissimus, Cic. Brut. 40: homines paratissimi in rebus maritimis, Cic., *zie hier voor.* 5) *inrichten, schikken, gereed maken, bij voorb.* se, Terent. Eun. II, 2, 9, i. e. *zich in zulken staat stellen, zich zoo schikken:* deos paravisse, ne uno exemplo omnes — viverent, Plaut. Mil. III, 1, 130, i. e. *hebben het zoo ingericht, geschikt: van daar* paratus, a, um, *ingericht, bij voorb.* paratum est ita, Plaut. Poen. IV, 2, 87, *zoo is het ingericht, beraamd:* si ita natura paratum esset, ut cet., Cic. ad Div. II, 59, *als 't van natuur zoo ingericht was enz.: van daar* parare, scil. se, *schikken, zekere schikking met iemand of onder elkander maken, bij voorb.* paraturum cum collega, Cic. ad Div. I, 9 extr., i. e. *dat hij met zijnen Ambtgenoot de schikking wilde maken, afspreken, overëenkomen, te weten, omtrent de Provintiën, welke ieder nemen zou: of dat hij het met zijnen Ambtgenoot wilde regelen, zoo als het hier voor*, Plaut. Mil. III, 1, 132, *was: ook met den* Accusativus *der zaak, bij voorb.* provincias, Sallust. Jug. 43 (47), i. e. *wegens de Provintiën overëenkomen: doch,* Kortz *heeft* provincias *in haakjens gesloten.* 6) *bezorgen, verschaffen, verkrijgen, bij voorb.* praesidium senectuti, Cic. Att. I, 10 post med.: sibi regnum, Sallust. Cat. 5: amicitias, Ibid. 6: divitias, Ovid. Trist. I, 2, 75: sibi solatia, Ibid. Remed. 449: opes, Justin. XVI, 3: non modo pacem sed etiam societatem, Liv. XXI, 60, i. e. *maken:* consilium viribus, Liv. I, 8: jumenta impenso pretio, Caes. B. G. IV, 2, *aanschaffen, koopen: dus ook* servos aere, Sallust. Jug. 31 (34): *ook zonder* pretio *of* aere, Catull. X, 20, 30 *en* 32: *dus ook* hortos, Cic. Att. XII, 19, i. e. *koopen.* 7) *gelijk schatten, bij voorb.* Eodem vos pono & paro, Plaut. Curc. IV, 2, 20. 8) *met iemand overëenkomen, zich vergelijken*, cum aliquo, *bij voorb.* se paraturum cum collega, Cic., *zie* n. 5. Not. *in* Clav. Ernest. *staat* Cic. Legg. II, 26, civis tuendae civitatis paratissimus: *maar er staat in* Cicero peritissimus (*doch, de* MSS. *hebben het, zie* Verburg.).

PARO, onis, m. *een soort van vaartuigen, misschien* i. q. myoparo, Cic. ap. Isidor. Orig. XIX, 1.

PAROCHUS, i, m. *waarschijnlijk van* παρέχω, *gevolglijk een overhandiger, gever, aanbieder, bij voorb. van spijze, drank enz.: van daar* 1) *iemand, die vreemdelingen in naam en op kosten van een Staat herbergt, en van de nodigste dingen, als hooi, hout en zout, ook misschien, naar de omstandigheid der personen, van meer dingen verziet*, Cic. Att. XIII, 2. Horat. Sat. I, 5, 46: *gevolglijk is het een soort van openbaren gastwaard, of* Entrepreneur, *of* Commissaris, Leverancier *enz.* 2) *die anderen als gasten onthaalt, hun een gastmaal of onthaal geeft, de waard, gastheer (van het huis)*, Horat. Sat. II, 8, 36.

PARODĬA, ae, f. *eigenlijk, een tegenzang, d. i. een gezang, naar een ander gezang ingericht: van daar een repliek of gepaste beäntwoording van iemands woorden, bijzonder, met behoud van dezelfde woorden, of ten minsten voor het grootste gedeelte*, Ascon. Ped. in Prooem. Cic. Verr. Act. I, 10: *ook staat het, hoe wel in 't* Grieksch, Quintil. VI, 3, 97.

PARONYCHĬUM, i, n. *en* **PARONYCHĬA**, ae, f. *is zeker ongemak aan de nagels, bij voorb. zweer, dwangnagel*, Plin. H. N. XXI, 20 med. XXIII, 9 med. XXIV, 19 post med. XXVIII, 8: *ook vuiligheid daar aan*, Petron. 31, *ten zij het ook tot het voorgaande behoort.*

PAROPSIS *of* **PARAPSIS**, ĭdis, f. *een schotel*, Martial. XI, 28, 5. XI, 32, 18. Juvenal. III, 142. Petron. 34 *en* 50. Pandect. XXXIV, 2, 20 med. Sueton. Galb. 12 extr.

PARŌTIS, ĭdis, f. *bij het oor te vinden, bij voorb.* glandula cet.: *van daar* Substantive, *een zweer bij de ooren*, Plin. H. N. XXIV, 5. *De* Pluralis *is menigvuldig, bij voorb.* Ibid. XX, 1, 9 med. *en* 21. XXVIII, 7 *en* 11 post med. *Ook heeft het* Celsus V, 18, 18. VI, 16, *maar* Grieksch.

PARRA, ae, f. *zekere vogel, die zich, bij het opgaan van het Hondsgesternte* (sirius) *over dag niet zien laat, volgens* Plin. H. N. XVIII, 29 post med., *en die niet veel goeds beduiden zal*, Horat. Od. III, 27, 1.

PARRHESIASTES, ae, m. *een vrijmoedig Redenaar: zoo is* Demochares, *wegens zijn al te vrijmoedig spreken, genoemd*, Senec. de Ira III, 23.

PARRICĪDA *of* **PARICĪDA**, ae, m. *en* f. 1) *een vader- of oudersmoorder*, Cic. Rosc. Am. 25. Horat. Od. III, 29, 8. Plin. H. N. VII, 45: *van daar die iemand vermoordt, welke, als 't ware, de vader is* (pater patriae), Cic. Phil. II, 13: patriae parentis (i. e. Caesaris) parricida *heet* Brutus Valer. Max. VI, 4, 5, *ten zij het hier enkel moordenaar is, en gevolglijk tot* n. 3. *behoort.* 2) *moordenaar van bloedvrienden, bij voorb. van eene dochter, bij voorb.* parricida liberum i. e. filiae, Liv. III, 50 ante med.: *en* Paulus *zegt*, Sentent. V, 24, *dat, volgens de* lex Pompeja de parricidis *alle die genen strafbaar waren, die vader, moeder, grootvaders, broeders of zusters, ook* patronus *of* patrona, *gedood hadden: der zuster*, Flor. I, 3: *des broeders*, Ib. III, 1: *doch, dit kan ook tot het volgende behooren.* 3) *elk moordenaar, van een vrijgeboren mensch (want een moordenaar van een slaaf wordt voor geen' moordenaar gehouden), of elk menschenmoorder, bij voorb.* civium, Cic. Cat. I, 12: *dus ook* filiae *of* liberum, Liv., *en* sororis, Flor., *uit* n. 2. 4) *een scheldwoord, ondeugd, booswicht, die met een' moordenaar gelijk te achten is, bij voorb.* sacrum qui clepserit, parricida esto, Cic. Leg. II, 9 e Legg. XII Tabb.: *bijzonder, die tegen het Vaderland of den Landsvorst wederspannig is, bij voorb.* Catilinae obstrepere omnes: hostem atque parricidam vocare, Sallust. Cat. 31 (32), *ten zij het enkel booswicht is: dus ook* hostem & parricidam Vitellium vocantes, Tacit. Hist. I, 85, *dewijl hij tegen* Otho *rebelleerde.*

PARRICIDIĀLIS *of* **PARRICIDĀLIS**, e, *vadermoordersch, vriendenmoordersch, menschenmoordersch, of in 't gemeen, moordda-*

daadig, of ook geheel ondeugend, goddeloos, fand, bij voorb. fcelus, Justin. XXVII, 1 extr.: venenum, Ibid. XXXVII, 11 difcordiae, Ibid. XXXIX, 3: bellum, i. e. civile, Flor. III, 21.

PARRICIDIUM, i, n. 1) vader- of oudermoord, Cic. Fin. IV, 23. Liv. I, 13, ten zij deze plaatzen tot n. 2. behooren: van daar patriae, Cic. Phil. II, 7. Cic. Off. III, 21. Cic. Cat. I, 7, i. e. als 't ware, vermoording van het Vaderland, d. i. verwoesting: dus noemt Cicero de bezondiging tegen de Wijsgeerte, die eene moeder des levens is, parricidium, Cic. Tusc. V, 2: facinus est, vinciri civem Romanum; fcelus, verberari; prope parricidium, necari, Cic. Verr. V, 66, het welk men moeilijk vertaalen kan: vadermoord, oudermoord, schijnt niet wel te passen: misschien eene snoode, in eenen vrijën Staat ongehoorde, daad enz.: hier ontbreekt ons een gepast woord. 2) elke moord of affchuwlijke moord van een' vrij mensch, bij voorb. fraternum, Cic. Cluent. 11: filii, Liv. VIII, 11: familiare parricidium, van Medea, die haren broeder vermoordde, Cic. Nat. D. III, 21 e poëta: omni fcelere parricidioque, Cic. Catil. I, 13 extr.: In fingulis hominibus plura parricidia, Cic. Cluent. 11 extr., alwaar het niets dan moord is: parricidium committere, i. e. zijn' broeder dooden, Justin. I, 9: ne fe fanguine nefando focii generique respergerent; ne parricidio macularent patruos fuos, nepotum illi, liberum hi progeniem, Liv. I, 13 in. Not. De vijftiende Maart, op welken Caefar doorstoken is, is parricidium door een Decreet van den Senaat genoemd, Sueton. Caef. 88.

PARS, tis, f. 1) een deel, stuk, portie, bij voorb. fluminis, Caef. B. G. I, 1: populi, i. e. elke afdeeling, klasse, Tribus enz., bij voorb. populi partes in tribus describunto, Cic. Leg. III, 3 e Legg. XII Tabb.: quos cenfores in partibus populi locassint, Ib. 4 e Legg. XII Tabb.: minor pars populi, Cic. Agr. II, 7: van daar aliquid populi ad partes dare, Ibid., i. e. het aan de Comitia des volks overlaten; ten zij het enkel heet, het volk er deel aan laten nemen; bij slot zou de zin dezelfde zijn. Verders pars urbis, Cic. Verr. V, 32: partes omnium gentium, Cic. Pif. 13 in., i. e. alle deelen of oorden der wereld: ook pars de re voor rei, bij voorb. partem aliquam de iftius impudentia reticere, Cic. Verr. I, 12: dus ook ne expers partis effet de noftris bonis, Terent. Heaut. IV, 1, 39: naturae partes, veste quas celat pudor, i. e. partes genitales, Phaedr. IV, 14, 5: partes facere, deelen maken, afdeelen, verdeelen, Cic. Or. II, 90: maar partem facere, Pandect. XXXIV, 5, 8, heet, deel daar aan nemen, een deel bekomen: partem habere in re deel hebben, deel nemen, Cic. Rofc. Com. 18: magnas partes habuit publicorum (i. e. vectigalium), Cic. Rabir. Poft. 2, i. e. heeft er een groot deel aan gehad: dare partes (amicis), Ibid., i. e. er deel aan laten nemen; doch, het kan ook zijn, droeg hun daar bij verrichtingen op, daar zij een voordeel bij hadden: locare agrum partibus, Plin. Ep. IX, 37, i. e. zoo verpachten, dat de pachter met den verpachter deelen, d. i. een deel, bij voorb. een derde of de helft, daar van krijgt: magnam partem haberet, Virg. Aen. VI, 31, zou en groot deel aan hebben, d. i. zou daar bij ook mede afgebeeld zijn. Ook is Pars de portie spijze, het deel, dat iemand te eten krijgt, bij voorb. projeci partem meam, Petron. 33: partes fuas mifit, Sueton. Cal. 18, i. e. zijne portie of portiën, fcil. van meer gerechten: doch, het kan enkel voor partem staan: coenas & partes requiris, Apul. Met. II post med. p. 125, 22 Elm., i. e. portie of portiën spijze: verdere magna pars (fcil. hominum) i. e. multi homines, Cic. Balb. 8: dus ook pars hominum, Horat. Sat. II, 7, 6, i. e. eenige: dus ook maxima pars hominum, Ibid. II, 3, 121: in parte laboris effe, Liv. XXXI, 1 in., i. e. mede deel daar aan nemen. Not. partes obfcoenae i. e. partes genitales, Ovid. Art. II, 584: dus ook pars fui en mei, Prisp. XXIX, 1. XLVIII, 1. Not. a) Pars een deel, d. i. eenigen: van daar pars — pars, of pars — alii, of pars — quidam cet., is menigvuldig, bij voorb. pars — pars, i. e. alii — alii, Liv. XXII, 8. XXVIII, 16: pars — alii — plerique, Salluft. Jug. 31 (34): alii — pars, Liv. XLIII, 18: pars — multi, Tacit. Hift. V, 11: ook ontbreekt eenmaal pars (of alii, quidam), bij voorb. incedunt, facerdotia, pars triumphos oftentantes, Salluft. Jug. 31 (34), voor pars (alii) facerdotia cet.: dus ook refugerunt, pars — incluferunt fe, voor pars refugerunt, Liv. XXXVI, 17 med. Ook staat de Nominativus in plaats van den Genitivus voor pars, wanneer men pars ook voor partim nemen kan, bij voorb. pauci armis abjectis pars Tegeam pars Megal. perfugiunt, Liv. XXXVI, 6, voor paucorum: dus ook & Volsci magna pars caesi cet., Liv. VI, 24: ook staat pars met den Pluralis, dewijl het voor nonnulli staat, bij voorb. pars onerant cet., Virg. Aen. I, 212 (216): dus ook pars major receperunt fe, Liv. VI, 24: pars fossas explerent, pars vellerent cet., Liv. IX, 14: gevolglijk ook met den Pluralis Mascul., bij voorb. pars in crucem acti, pars beftiis objecti, Salluft. Jug. 14 (16): pars perexigua — Romam inermes delati funt, Liv. II, 14: pars utraque avidi erant, Liv. XXIII, 44. b) parte, aan één deel, aan éénen kant of zijde: van daar parte — parte, aan de ééne zijde, aan de andere zijde, bij voorb. parte flavus, parte melleus, Plin. H. N. XXXVII, 11 extr.: dus ook Ovid. Met. III, 483: pro parte, Cic. Verr. II, 59. Ovid. Faft. IV, 301, of pro fua, mea, tua cet. parte, Cic. ad Div. XV, 15 extr., voor zijn, haar deel enz.: ex parte, Cic. Q. Fr. III, 1, 3. Liv. VI, 41, ten deele: ex aliqua parte, Cic. Cluent. 24, of ex ulla parte, Cic. Caecin. 13, eens deels: majore ex parte, Cic. Cluent. 24 extr.: magna ex parte, Cic. Tusc. I, 1. V, 2, of ex magna parte, Cic. Att. VII, 3, grooten deels: ex maxima parte, Cic. ad Div. X, 5 post med., grootsten deels: dus ook magnam partem, maximam partem, grooten deels, grootsten deels, bij voorb. mihi licere has res magnam partem relinquere, Cic. ad Div. IX, 15: Stoici magnam partem in his — occupati funt, Cic. Tusc. IV, 5: maximam partem lacte vivunt, Caef. B. G. IV, 1: cf. Cic. Or. 56. Liv. V, 14. c) bijzonder moet men den Accufativus partim opmerken, hij staat fomtijds voor partem i. e. een deel, bij voorb. partim copiarum mittit, Liv. XXVI, 46: dus ook partim earum cet., Terent. Hec. Prol. 7: maar meermaalen staat partim voor eerst voor ex parte ten deele of deels, wanneer het (zoo als pars) dan dubbel staat, dan niet, zoo als het den fchrijver believt, bij voorb. partim me amici deferuerint, partim etiam prodiderint, Cic. Q. Fr. I, 3 post med.: Caefar à nobiliffimis civibus, partim etiam a fe ornatis trucidatus. Cic. ad Div. II, 9, alwaar het slechts éénmaal staat: dus ook Cic. Verr. II, 65. Cic. Agr. II, 14 med.: voor partim — partim staat ook partim — alii, Salluft. Jug. 21 (24): dus ook aliae — partim — aliae, Cic. Nat. D. I, 37: multa partim e coelo, alia ex terra, quaedam ex cet., Cic. ad Div. I, 42: ook partim — alias (Adv.). Gell. II. 22: ook staat het voor pars of nonnulli, het welk wonderbaar is, bij voorb. cum partim e nobis ita timidi fint, Cic. Phil. VIII, 11: Eorum partim ejusmodi funt, Cic. Off. II, 21: cum partim illorum mihi familiares — effent, Cic. Provinc. 10: partim ex illis distracti jacent voor nonnulli, Cic. Leg. II, 17: eorum partim ea funt, Liv. XLII, 41 in.: quorum partim invitiffimi castra funt fecuti, Nep. Att. 7, en meermaalen: ook cum partim copiis voor copiarum, Q. Claud. ap. Gell. X, 13: negligentia partim magiftratuum voor nonnullorum, Q. Claud. Ibid.: cum partim illorum voor parte, Cato Ibid. d) multis partibus heet ook veel, veelmaal, zeer, bij voorb. fuperari, Cic. Nat. D. II, 40: multis partibus inferior, Caef. B. C. III, 84, i. e. veel geringer: multis partibus plures i. e. multo plures, Cic. ad Div. I, 2: ut non multis partibus malit — pervenire voor longe, Cic. Fin. III, 11: aliquid augere multis partibus i. e. valde, Caef. B. C. III, 80: integendeel omnibus partibus aan alle kanten, d. i. doorgaande, overal, in alle stukken, bij voorb. fuperior, Caef. B. G. V, 15: plus boni habere, Cic. Fin. V, 31: duabus partibus amplius, Cic. Verr. III, 19, i. e. tweemaal meer, fcil. gestolen. e) in eam partem aan dien kant, van dien kant, bij voorb. in eam partem peccant, quae tutior eft, Cic. Rofc. Am. 20: in eam partem adcipio, Terent. Eun. V, 2, 37, i. e. versta het zoo, neem het zoo op: het heet fomtijds zoodanig, in zoo verre, bij voorb. moveor, fed in eam partem, ut cet., Cic. Catil. IV, 2: ook ten dien aanzien of deswegens, bij voorb. fcripfi in eam partem, ne cet., Cic. Att. XVI, 1 extr. Verders in utramque partem, bij voorb. disputare of differere, Cic. Acad. I, 12 extr., i. e. pro en contra disputeeren, d. i. voor en tegen, of iet beweeren (verdedigen) en ook wederleggen: disputationem habere in utramque partem, Caef. B. G. V, 30: daar voor staat ook Cic. Verr. V, 3, neque ullam in partem difputo en ik wil het noch toestemmen, beweeren, noch enz.: multa mihi in utramque partem occurrunt, Cic. Att. XV, 23. Ook heet het, in beide gevallen (gelukkig en ongelukkig geval) goed en kwaad, bij voorb. magna vis eft fortunae in utramque partem, Cic. Off. II, 6: adcipere in partem optimam, Cic. Att. X, 3, op de goede, beste zijde opnemen, verklaaren: dus ook in partem mitiorem interpretari, Cic. Mur. 31, op de zachtste zijde enz.: fententia in utramque partem tuta, Caef. B. G. V, 29, i. e. in beide gevallen: nullam in partem in geen geval, bij voorb. tua nullam in partem multum intereffe, Cic. ad Div. XIII, 1 in., i. e. geheel en al niet: vehemens in utramque partem, Terent. Heaut. III, 1, 31, i. e. te hevig in goedheid, te hevig in toorn; te goed en te boos. f) per partes deelswijze, stukswijze, Colum. I, 4. IV, 24. Plin. Ep. II, 5 extr. g) in omnes partes, bij voorb. valet, Cic. ad Div. IV, 10, van alle kanten, in allen geval, over het geheel, men mag het befchouwen, van welken kant men

wilt

wil: Brundisii jacere, in omnes partes est molestum, Cic. Att. XI, 6: *integendeel* hoc nullam ad partem valet, Ibid. XIII, 10, i. e. *gelds of deugt aan alle kanten, of volstrekt niet: anders heet* in omnes partes *of* in omnem partem *overäl heen, naar alle kanten, bij voorb.* Nec procul hinc partem fusi monstrantur in omnem lugentes campi, Virg. Aen. VI, 440: in partes, *bij voorb.* muneris sui, Liv. VI, 6, *voor het deel enz., voor zijn deel enz.* h) in partem venire, *bij voorb.* rei, *deel ergens aan nemen*, Cic. ad Div. XIV, 2. Liv. VI, 40: in partem vocare *deel laten nemen, bij voorb.* in partem praedae vocatos deos, Liv. V, 21: in partem mulieres vocatae sunt, Cic. Caecin. 4 extr.: plebs volebat censuram in partem vocari, Liv. VII, 22 extr.: *dus ook* spem consulatus in partem revocare *voor* consulatum in posterum tempus, Liv. IV, 35: *dus ook* ad partes populi dare, Cic., *zie boven, in 't begin.* i) in parte *voor* ex parte *ten deele*, Liv. XLIV, 9 ante med. 2) *de soort* (speciës) *van geslacht* (generis), *bij voorb.* genus est, quod plures partes complectitur, Cic. Invent. I, 22, *dewijl het* speciës *eenigermate een deel is: dus ook* Ibid. I, 28 post init. Cic. Or. I, 42. II, 23 extr. *en* 87, *en meermaalen.* 3) pars *en* partes *de partij, dewijl zij een deel uitmaakt, bij voorb. in eene Republiek, wanneer er eene andere partij tegen gesteld is enz., bij voorb.* nullius partis esse, Cic. ad Div. X, 31: ex ea parte homines, cujus partis nos principes numerabamus, Cic. Quir. Red. 5: nostrae timeo parti, Terent. And. II, 5, 8: partes Sullanae, Nep. Att. 2: erat illarum partium, Cic. Quint. 21: cum illae vere partes vocarentur, Cic. Phil. XIII, 20: conspiratis factionum partibus, Phaedr. I, 2, 4: in partes ducere aliquem, Tacit. Ann. XV, 51: trahere, Ibid. IV, 60: transire, Ibid. Hist. I, 70: omnia in duas partes abstracta, Sallust. Jug. 41 (45): in duas partes discedunt, Ibid. 13: *verders voor het gericht, bij voorb.* pars adversa, *tegenpartij*, Quintil. V, 6 extr.: *dus ook* diversa, Ibid. 7. 4) Partes *de rol van een' Tooneelspeler, dewijl zij een stuk van het Tooneelspel is, bij voorb. van eene Komedie enz., bij voorb.* partes discere, Terent. Heaut. Prol. 10, *eene rol leeren:* partes primae, *de hoofdrol, bij voorb.* primas partes agere (*spelen*), Terent. Phorm. Prol. 27: *dus ook* primae, secundae, tertiae, Cic. in Caecil. 15: partes alicui dare, Terent. Heaut. Prol. 1: *dus ook in een geschrift, waar in sommigen sprekend ingevoerd worden, bij voorb.* hic sermo (in libris de Oratore) inducitur puero me, ut nullae esse possent partes meae, Cic. Att. XIII, 19: *van daar Tropisch, eene rolle, d. i. alles, wat elk te spreken, te doen heeft, elke verrichting, die van hem ondernomen wordt of op hem ligt, verpligting, ambt, pligt enz., bij voorb.* partes sibi deposcere, Cic. Rosc. Am. 34, i. e. *rolle, verrichting:* nobis a natura constantiae — verecundiae partes datae sunt, Cic. Off. I, 28: has partes lenitatis & misericordiae, quas me natura docuit, semper egi libenter, Cic. Mur. 3: partes accusatoris obtinui, Cic. Quint. 2: Tibi in scribendo priores partes tribuo quam mihi i. e. *voorrecht, voorrang*, Cic. Q. Fr. III, 4 post med.: hanc orationem tristem non suscepissem, nisi hanc personam & has partes deberem & possem sustinere, Cic. Harusp. 28: sine illum priores partes hosce dies apud me habere i. e. *voorrecht*, Terent. Eun. I, 2, 71: *ook zonder* partes, *bij voorb.* primas, priores, deferre alicui scil. partes, Cic. Brut. 21 extr.: Tuum est hoc munus, tuae partes, Cic. ad Div. XI, 5 post med., i. e. *rolle, verpligting, verrichting: ook* seq. ut, *bij voorb.* Antonii audio esse partes, ut differat, Cic. Or. II, 7: *verders* partes excipere, Nep. Dion. 8, *of* subire, Quintil. VI, 1 ante med.: imponere alicui duriores partes, Anton. in Cic. Ep. ad Att. X post Ep. 8: transactis meis partibus, Cic. Or. II, 4: ut ad partes paratus veniat, Varr. R. R. II, 5, 2: nullae partes iis (*beter zou zijn* suis *of* sibi) relinquerentur, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 1, i. e. *geene verrichting, niets te doen:* ad partes suas venire, Ovid. Pont. III, 1, 42, *zijne rolle op zich nemen, d. i. het zijne doen:* ad partes parare ancillam, Ovid. Am. I, 8, 87, *tot de rolle bereiden, d. i. onderrichten: dus ook* Hernicos ad partes vocatos, Liv. III, 10: partes implere, Ovid. Met. I, 245. Trajan. in Plin. Ep. X, 21, *zijnen pligt vervullen.* 5) Partes *oorden, gewest, gewesten, bij voorb.* orientis, Cic. Mur. 41. Liv. XXXVII, 58: in istis partibus, Cic. ad Div. XII, 7 extr., i. e. *in dien oord:* partibus coeli sinistris, Cic. ad Div. I, 47, *als Dichter:* ex omnibus partibus advolaverunt i. e. undique, Caes. B. G. V, 17. 6) pars i. e. *soort, bij voorb.* neque enim mari venturum aut ea parte belli (i. e. bello maritimo) dimicaturum hostem, Liv. XXI, 17: *ten zij men* bello *lezen wil: dan is* ea parte *aan dien kant.* 7) *misschien* i. q. pars assis, *bij voorb.* puer frugi est; decem partes dicit (i. e. dicere potest), Petron. 75: jam quatuor partes dicit, Ibid. 46: centum partes dicit, Ibid. 58: *want de Romeinen leerden dit, zie* Horat. Art. 326. Not. parti *voor* parte, Plaut. Men. III, 2, 14. Lucret. IV, 518. V, 512. Varr. R. R. III, 5; §. 8 *en* 9: Partum *voor* partium, Caes. ap. Charis. 1, *en* Enn. Ibid.

PARSIMONIA, ae, f. 1) *spaarzaamheid*, Cic. Verr. II, 3. Cic. Off. II, 24. Cic. Parad. VI, 3. Terent. Heaut. III, 1, 32: *ook* Plur., *bij voorb.* veteres parsimoniae, Plaut. Trin. IV, 3, 21: *van daar Tropisch, bij voorb.* parsimonia oratoris, Cic. Or. 25. 2) *het bespaarde, bij voorb.* rapiant parsimoniam, Argument. Trucul. Plaut 6.

PARTHENIAE, arum, m. i. e. *Maagdenkinders, hoerenkinders: zoo heetten de* Spartanen, *die door den gemeenen bijslaap der* Spartanen, *die van het leger naar* Sparta *gezonden waren, tot bevordering der bevolking, geboren waren: zij bouwden naderhand* Tarentum, Justin. III, 4: cf. XX, 1, *alwaar zij* spurii *heeten. De* Singularis *is* Partheniās, ae.

PARTHENICE, es, f. *zeker kruid*, i. q. parthenium, Catull. LXI, 194.

PARTHENIS, Idis, f. *zeker kruid*, i. q. artemisia, Plin. H. N. XXV, 7.

PARTIARIUS, a, um, 1) *het geen deelswijze geschiedt, het geen men met iemand deelt, of deelen moet, bij voorb.* honor, Apul. Met. IV post med. p. 155, 10 Elmenh.: *van daar* Partiarium, Substantive; *van daar* Partiario (Ablat.) *deelswijze; voor de helft, bij voorb. iets geven, verpachten, onthalen, bij voorb.* calcem partiario coquendam qui dat, Cato R. R. 16: vineam curandam partiario bene curet, Ibid. 137: partiario foenum cet., Ibid.: cum uxore partiario tractat. Apul. Met. IX post med. p. 229, 39 Elm. 2) *die met iemand voor de helft gaat, d. i. die met iemand deelt, bij voorb.* colonus, Pandect. XIX, 2, 25, i. e. *die den akker tegen het inkomen van de helft der vruchten overneemt:* legatarius, Ulpian. regular. tit. 25 de fideicomm. prope fin.: Ovinius Porcilianus partiarius agelluli, Inscript. ap. Gruter. p. 1004. n. 4.

PARTICEPS, ipis, (i. e. partem capiens), 1) adjective, *deelnemende, deelächtig, bij voorb.* voluptatis, Cic. ad Div. X, 12: belli, Cic. Att. IX, 10: ut omnes omnium participes sint, Cic. Fin. V, 23: animus compos rationis & particeps, Cic. Univ. 8: fortunarum omnium socius & particeps, Cic. Font. 17: omnium rerum habitus est particeps, Nep. Eum. 1: participes ejusdem laudis, Cic. Arch. 10: non licet de opsonii mna me participem fieri? Plaut. Truc. IV, 2, 34, *alwaar dat de moet aangemerkt worden:* particeps tori i. e. conjux, Ovid. Pont. III, 1, 164: divinationum genera duo (sunt): unum, quod particeps est artis; alterum, quod arte caret, Cic. Div. I, 18: particeps leti, Lucret. III, 463, i. e. *sterflijk, aan den dood onderworpen. Ook met den* Dativus *des persoons, bij voorb.* particeps consilii alicui, Curt. VI, 7: Natalis particeps ad omne secretum Pisoni erat, Tacit. Ann. XV, 50: *ook met den* Dativus *of* Ablativus *der zaak in plaats van den* Genitivus, *bij voorb.* particeps regno veni, Senec. Herc. fur. 369: animal est — ratione particeps, Cic. Acad. IV, 7 med., *alwaar echter* Davisius rationis *verbeterd heeft, en zoo heeft ook* Bd. Ernest. 2) substantive, *een medegenoot, kameraad enz., bij voorb.* particeps meus, Terent. Heaut. I, 1, 98, i. e. *mijn zoon, die in alles met mij deel behoorde te nemen:* participes omnes meos praeda onerabo, Plaut. Pseud. II, 1, 14, i. e. *alle mijne makkers:* praedam participes petunt, Ibid. Most. I, 3, 154: cf. Ibid. Pers. I, 1, 5.

PARTICIPALIS, e. *bij voorb.* verbum i. e. participium, Varr. L. L. IX, 2 extr.: qui adsociati participales curae secundam post eam potestatem gererent, i. e. participes, Pandect. I, 11.

PARTICIPIALIS, e. *bij voorb.* verbum, Quintil. I, 4 extr. *en* Priscian. 1, i. e. participium. *Ook noemt* Priscianus 8 participialia *de* gerundia *en* supina: *verders* participialia nomina i. e. *die van de* participia *komen, bij voorb.* amans, negligens, Charis. 5 in.

PARTICIPIALITER, i. e. *in het* Participium *door het* Participium cet., *bij voorb.* torrens participialiter pro exurens, Fest.

PARTICIPIUM, i, n. *het* Participium *in de* Grammatica, Varr. L. L. VII, 32. VIII, 63. Quintil. I, 4 §. 19 *en* 27. I, 5. 47. I, 6, 26. Gell. IX, 6.

PARTICIPO, avi, atum, are, 1) *deelächtig maken, bij voorb.* aliquem consilii sui, Plaut. Cist. I, 3, 17. *Ook met den* Dativus *der zaak, in plaats van den* Genitivus, *bij voorb.* aliquem sermoni suo, Plaut. Mil. II, 2, 107: *dus ook* aliquem prandio, Apul. Met. I post init. p. 104, 9 Elm. IX post med. p. 232, 29 Elm., *alwaar het ook de* Ablativus *zijn kan: dus ook* passive, *bij voorb.* dentes sensu participentur, Lucret. III, 692. *Ook zonder benoeming der zaak, bij voorb.* nos esse factos ad participandum alium ab alio, Cic. Leg. I, 12, i. e. *dat de één van den ander behoort deelächtig gemaakt te worden, d. i. dat de één den ander mededeelen moet: dus ook* nunc inter parti-

cip

cipes (i. e. *mākers*) dividam praedam & participabo, scil. illos, Plaut. Pers. V, 1, 5: *doch men zou ook kunnen verstaan* illam scil. praedam, *dan zou het zijn, mededeelen of deelen*, *en tot* n. 2. *behooren. Van daar* a) *mededeelen, gemeenschaplijk maken, deelen met iemand, bij voorb.* laudes cum Caesone, Liv. III, 12: *dus ook* participato cum fratre regno, Justin. XXXIV. 2 extr. b) *part geven, onderrichten, bij voorb.* neque participat nos, Plaut. Stich. I, 1, 32. 2) *deel nemen aan iet, deelächtig worden, bij voorb.* pestem, Cic. Tusc. II, 17 e poëm: lucrum, damnum, Pandect. XVII, 2, 55.

PARTICŬLA, ae, f. 1) *een klein deel, een stukjen, een beetjen, een weinig, bij voorb.* coeli, Cic. Or. I, 39: arenae, Horat. Od. I, 28, 25: particulam literarum tuarum, quas misisti Octavio, legi, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16: qui omnes tenuissimas particulas, atque omnia minima mansa, ut nutrices infantibus pueris, in os inferant, Cic. Or. II, 39: non possunt sine ulla particula justitiae vivere, Cic. Off. II, 11 post med. 2) *eene particula of deelwoordjen in de* Grammatica, Gell. II, 17 *en* 19. VII, 7. XI, 3. XVI, 5.

PARTICULĀRIS, e, *een deel betreffende, particulier, bij voorb.* propositio, *in de* Logica, Apulej. doctr. Plat. III. pag. 35 *en* 36 Elm. *alwaar het woord meermaalen staat.*

PARTICULARĬTER, *ten aanzien van een deel, particulier, in het bijzonder, van daar in de* Logica, *bij voorb.* Universalis (propositio) dedicativa — potest particulariter converti, ut, cum sit Omnis homo animal, particulariter (converti) potest, Quidam animal homo, Apul. doctr. Plat. III ante med. p. 33, 32 Elmenh.

PARTICULĀTIM, 1) *deelswijze, stukswijze, bij voorb.*, narrare Auct. ad Herenn. I, 9: hominem excarnificare, Senec. Ep. 24 med.: terra culturae causa attributa olim particulatim hominibus, ut *Etruria Tuscis, Samnium Sabellis* cet., Varr. ap. Serv. ad Virg. Georg. II, 167: quamvis fundis particulatim veniret, Pandect. VIII, 3, 23: pecuniam particulatim recepit, Ibid. XLVI, 3, 90, i. e. *enkel bij deelen:* ex illis (elementis, igni & aqua) conflare particulatim animalium & inanimantium corpora, Apul. doctr. Plat. I ante med. p. 5, 20 Elm.: grex particulatim facilius quam universus convalescit, i. e. divisus in partes numeri exigui, Colum. VII, 5: melius est unum gregem totum quam ex pluribus particulatim mercari, Ibid. 6. §. 8: vocant particulatim loca προχοιτᾶια, παλαίτρας cet., Varr. R. R. II praef. in., *alwaar men het ook, in het bijzonder, kan vertalen:* lumina linquunt particulatim, Lucret. III, 541. 2) *in 't bijzonder*, Varr. R. R. II praef., *zie hier voor.*

PARTICŬLO, onis, m. *een deelnemer, medegenoot*, Nonius 1, n. 71. *verklaart het mede-erfgenaam* (coheres) *en haalt deze plaats uit* Pomponius *aan:* age, particulones producam tibi.

PARTIM, *'deels enz.', is de* Accusativus *van* pars, *zie* Pars.

PARTĬO, onis, f. *het baaren, bij voorb. van menschen*; Plaut. Truc. I, 2, 91. Gell. III, 16 post med. §. 20. X, 2. XII, 1 post med. §. 20. *ook van hoenders*, Varr. R. R. III, 9, 4.

PARTĬO, ivi, itum, 4. i. q. partior, 1) *deelen, bij voorb.* praedam cum illis, Plaut. Asin. II, 2, 5: bona inter eos, Plaut. Mil. III, 1, 112: pensa inter virgines, Justin. I, 3: sol imparibus currens anfractibus aetheris oras partit, Lucret. V, 682: *van daar* partitus, a, um, *gedeeld, bij voorb.* membra partita ac distributa, Cic. Or. III, 30: imperium regionibus partitum, Liv. XXVII, 7: agmen, Virg. Aen. V, 562: anima partita per ortus, Lucret. III, 710: rivalem partitaque foedera lecti sentiat, Ovid. Art. III, 593: divisio temporum in sex partita, Varr. R. R. I, 37, 4: pes partitus in tria, Cic. Or. 56: *van daar* Partito (Abl.) i. e. *deelswijze, verdeeld, bij voorb.* dividere, Ulpian. regular. tit. 24 post med.: *van daar* a) *Tropisch, bij voorb.* caritatem in liberos, Phaedr. III, 8, 13: gaudia cum aliquo, Lucil. ap. Non. 7. n. 33 *en* 64: aliquem in suspicionem sceleris, Enn. ap. Non. Ibid., i. e. participem facere. b) *afdeelen, verdeelen, bij voorb.* partitis sententiis, Cic. Or. III, 6, i. e. distinctis, *duidlijk uitgedrukt.* 2) *een vergelijk treffen, den twist eindigen, bij voorb.* vos inter vos partite, Plaut. Amph. IV, 3, 1. 3) Ovid. Fast. IV, 680, Carcere partitos Circus habebit equos i. e. emissos: *is zoo als het* Fransch partir.

PARTĬOR, itus sum, 4. 1) *deelen, bij voorb.* genus in species, Cic. Or. 33: aliquid in membra, Cic. Univ. 7: praedam in socios, Virg. Aen. I, 194 (198): curas cum aliquo, Ibid. XI, 822: *en zonder* cum. Liv. XXI. 21: orbem terrarum cum aliis, Cic. Mil. 27: bona cum aliquo, Cic. Verr. IV, 17: partiri inter se, Cic. Phil. XIV, 6, *onderling deelen, d. i. onder elkanderen eene verdeeling maken, overeenkomen wegens de deeling:* provincias (scil. inter se), Liv. III, 57: copias inter se, Liv. XXIII, 26: cum aliquo, *zonder* Accusativus, *met iemand deelen*, Cic. Cluent. 7. Pandect. XXXVII, 8, 1 med. §. 9: falx illum partitur totis, Val. Fl. VI, 425. 2) *afdeelen, verdeelen, bij voorb.* partitis sententiis, Cic., *zie* Partio; *want* Partitus, a, um (passive), *behoort tot* Partio: *dus ook* partito exercitu, Liv. XXIII, 1: *ook behoort hier toe* genus in species, Cic., *zie hier voor:* aliquid in membra, Cic., *zie hier voor:* campum limite, Virg. Georg. I, 126: provincias, Liv., *zie hier voor:* Epicurus tollit definitiones: nihil de dividendo ac partiendo docet, Cic. Fin. I, 7. 3) *zijn deel krijgen, bij voorb.* cum aliquo, Cic. Cluent. 7 *en* Pandect., *zie hier voor.* 4) *deelächtig maken, bij voorb.* aliquem in suspicionem sceleris, Enn., *zie hier voor.*

PARTĪTE, *afgedeeld, behoorlijk verdeeld, bij voorb.* dicere, Cic. Or. 28.

PARTĪTĬO, onis, f. *deeling, verdeeling, afdeeling*, Cic. Or. III, 30: praedae, Cic. Off. II, 11 extr.: facere partitionem artium, Cic. Or. I, 6: partitione uti, Cic. Fin. I, 13 extr.: partitiones, quibus de rebus dicturus esset, *voor* rerum, de quibus cet., Cic. Brut. 88. Not. partitionem distribuere, Cic. Partit. 32 in.: *dus ook* partitiones dividere, Ibid. 40 in.: *van daar* caput partitionis, Cic. Leg. II, 21, *het punt wegens de verdeeling der erfenis: dus willen ook sommigen.* Ibid. 20, *alwaar* quod est partitio, *lezen* partitionis caput. Not. *Somtijds wordt* divisio *en* partitio *onderscheiden, te weten, het eerste is de verdeeling van het* Genus *in zijne* Species, *het laatste van het geheel in zijne deelen, zie* Quintil. V. 10. §. 63. Cic. Top. 5. 6. & seq.: *ook zegt* Quintilianus VII. 1 in. sit igitur divisio rerum plurium in singulas: partitio singularum in partes discretus ordo & recta quaedam locatio cet.

PARTĪTO, *zie* Partio.

PARTĪTOR, oris, m. i. q. divisor, *schijnt niet voor te komen: maar* Cic. Vatin 5 ante med. *schijnt* partitorem *voor* portitorem *gelezen te moeten worden: ook hebben het sommige* Edd., *die* Ernesti *daar aanhaalt, bij voorb.* Juntina cet., partitorem: *en* Ernesti *geeft dit ook de voorkeuze.*

PARTĪTŪDO, ĭnis, f. *het baaren*, Plaut. Aul. I, 1, 36. II, 3, 9.

PARTĪTUS, a, um, *zie* Partio.

PARTOR, ōris, m. *een verwerver, verkrijger, bij voorb.* postpartores (*als één woord*), *of* post—partores, Plaut. Truc. I, 1, 42, i. e. *die na ons komen, en ons vermogen bezitten.*

PARTŪRA, ae, f. *het baaren*, Varr. R. R. II, 1 extr.

PARTŬRĬO, ivi *en* ii, itum, 4. 1) *willen baaren, kramen, bij voorb. van menschen*, Terent. Hec. III, 3, 32 *en* 53. Ibid. Ad. III, 4, 42. Ovid. Fast. III, 256: *en beesten, bij voorb.* canis parturiens, Phaedr. I, 19, 3: *dus ook* mons parturibat cet., Ibid. IV, 22, 1: *van daar als een spreekwoord*, parturiunt montes, nascetur ridiculus mus, Horat. Art. 139, *van menschen, die groote dingen beloven, en groote verwachting verwekken, maar bij slot niet veel tot stand brengen: ook van hoenders, eijeren willen leggen, zie* n. 2: *van daar Tropisch*, a) *met iet als 't ware zwanger gaan, d. i. iet bij zich hebben, dat in het licht der wereld komen moet, bij voorb.* rea publica periculum parturit, Cic. Mur. 39, *de staat gaat met een gevaar zwanger, d. i. daar zal uit derzelver midden een gevaar voortkomen: bijzonder zwanger gaan met iet, d. i. met iet omgaan, willen toonen, voorhebben enz., bij voorb.* ira parturit minas, Ovid. Her. XII, 208: Ut dolor pariat, quod jam diu parturit, Cic. Phil. II, 46: &, quod diu parturit animus vester, aliquando pariat, Liv. XXI, 18 extr. b) *Tropisch, willen baaren, kramen, d. i. zich krommen, zich beängstigen, bij voorb.* pro pluribus, Cic. Amic. 13. *Ook zegt* Lucius, *in een' ezel veranderd, in wiens vel een meisjen ingenaaid zou worden*, Apul. Met. VII post init. p. 189, 9, *angstig* ventrem crebro suspiciens meum jam misellam puellam parturiebam, i. e. *beängste mij zelven, wegens het arme meisjen, of het viel mij in, dat dit arme meisjen mijn ligchaam vullen, en ik dus, als 't ware, met haar zwanger zou gaan.* 2) *voor* pario, *baaren, bij voorb.* Germania parturit fetus, Horat. Od. IV, 5, 26: felicem uterum, qui nomina (i. e. consules) parturit annis (i. e. fastis), Claudian. in consul. Prob. & Olyb. 204: *ook van hoenders, d. i. eijeren leggen, bij voorb.* in cubilibus cum parturient, Varr. R. R. III, 9, 8; *ik geve daarom deze plaats hier op, omdat het* Futurum *daar staat: van daar Tropisch, bij voorb.* Notus neque parturit imbres, Horat. Od. I, 7, 16: parturit innumeros angusto pectore mundos, i. e. imaginatur, Claudian. in consul. Mall. Theod. 82: parturit arbor, Virg. Ecl. III, 56, i. e. *spruit uit:* parturit almus ager, Ibid. Georg. II, 330, i. e. *begint groen te worden, vruchten te dragen enz.:* cf. Colum. X, 10.

PARTUS, us, m. 1) *de geboorte, d. i. het baaren, bij voorb.* Diana adhibetur ad partus, Cic. Nat. D. II, 27: luna graviditates & partus adfert, Ibid. 46 extr. *Ook van beesten*, Varr. R. R. II, 8, 2. Colum. VI, 37, 8: *ook behoort de plaats* Cic. Nat. D. II, 46 *mede hier toe: ook van het hoenergeslacht, bij voorb.* partus feminis (*van Paauwinnen*) adpropinquat, Colum. VIII, 11, 8: *van daar het baaren, geboortetijd, bij voorb.* Cum partus adpropinquare videretur, Cic. Cluent. 11. Not. *Ook van menspersonen, de teeling, bij voorb.* Dejanira Oenei partu edita, Cic. Tusc. II, 8 e Sophocle: *van beesten, bij voorb. van de haanen, bij voorb.* ad partus sunt steriliores (galli), Varr. R. R. III, 9, 6. 2) *de geboorte, d. i. ligchaamsvrucht, bij voorb.* ferae partus suos diligunt, Cic. Or. II, 40, i. e. *haare jongen:* bestiae pro partu suo propugnant, Cic. Tusc. V, 27: ovis partum suum foveat, Colum. VII, 3, 17: gemini partus, Ibid. III, 8: partum ferre, Plin. H. N. VIII, 32 *en* 41: *of* gerere, Ibid. 47, i. e. *zwanger (dragtig) zijn:* eniti, Ibid. VII, 3. Liv. XL, 4, i. e. *baaren:* partum edere, Cic. Nat. D. II, 52. Plin. H. N. VII, 3: *of* reddere, Plin. H. N. X, 12, *vrucht ter wereld brengen, d. i. baaren:* partum abigere, Cic. Cluent. 11. Plin. H. N. XIV, 18, *ligchaamsvrucht afdrijven: ook van hoeners, gevolglijk een eij, bij voorb.* partum reddere, Plin. H. N., *zie hier voor: en zoo heet het eij* partus *meermaalen, bij voorb.* partubus saginasti, Apul. Met. IX post med. p. 232, 34 Elm. *Ook Tropisch, van planten en gewassen, bij voorb. van den wijnstok*, Varr. R. R. I, 8 extr. Colum. III, 10, 16: *van boomvruchten*, Plin. H. N. XVII, 2 post init. Not. a) parti (Genit.) *voor* partus, Pacuv. ap. Non. 8. n. 19. b) partuis (Genit.) *voor* partus, Varr. ap. Non. 8. n. 19. c) partu (Dat.) *voor* partui, Propert. I, 13, 30.

PARTUS, a, um, *zie* Pario.

PARVE, *weinig, kort, bij voorb.* parve per eos flectitur delphinus, Vitruv. IX, 6.

PARVIFACIO *voor* parvi facio cet., *gering achten*, Pompon. ap. Non. 1. n. 64: *van daar* Passiv. parvifaciatur, Titinn. ap. Prisc. 8. *Doch het moet misschien hier ook gescheiden worden, zie* Parvus.

PARVIPENDO *of beter* PARVI PENDO, *geringschatten*, Terent. Hec. III, 5, 63. Plaut. Bacch. III, 6, 29. Ibid. Rud. III, 2, 36.

PARVITAS, atis, f. *eene kleinigheid, bij voorb. van eene zaak, bij voorb.* terrae, Plin. H. N. II, 11: vincula, quae cerni non possunt propter parvitatem, Cic. Univ. 13: parvitates & magnitudines rerum, Gell. I, 3: *van daar Tropisch, bij voorb.* quaestionis, Gell. VII, 17: parvitas mea, Valer. Max. in praefat., i. e. *mijne geringheid, mijn geringe persoon, in nederig spreken.*

PARUM, Adv., Comp. minus, Superl. minime. I) Parum, 1) *weinig, d. i. niet veel, alwaar het ook* Adjective *of* Substantive *staat, en eenen* Genitivus *bij zich hebben kan, bij voorb.* parum sapientiae, Sallust. Cat. 5: parum splendoris habere, Horat. Ep. II, 2, 111: Not. parum id facio, Sall. Jug. 85 (89), i. e. *ik achte het weinig, schat het gering. Ook weinig, d. i. niet zeer, niet zonderling, bij voorb.* parum consulitis, Terent. Ad. V, 9, 36. 2) *te weinig, niet genoeg, bij voorb.* parum etiam, praeut futurum est, praedicas, Plaut. Amph. I, 1, 218: parumne est malae rei, quod amat Demipho, ni cet., Ibid. Merc. IV, 2, 1. i. e. *is dat nog niet ongeluks genoeg, dat enz.: van daar* parum est, *het is te weinig, niet genoeg, of ik, gij, hij, wij enz., zijn daar mede nog niet te vrede, bij voorb.* parumne est, quod cet., Terent. Phorm. III, 3, 13, *is dat nog niet genoeg? nog te weinig? dus ook* parumne est, quod cet., Cic. Sext. 13: *ook volgt* ut *voor* quod, *bij voorb.* parum est, ut in curiam venias, nisi et convocas, Plin. Paneg. 60: *ook de* Infinitivus, *bij voorb.* Non nocuisse (pueris, Romulo & Remo) satis est (lupae); prodest quoque, Ovid. Fast. II, 415: at illae (aquae), ceu parum sit in tantam pervenire altitudinem cet., Plin. H. N. XXXI, 1: non repetisse parum est, Ovid. Her. III, 25: *verders* parum impudenter, Cic. Div. II, 13: cf. Cic. Off. I, 25 extr.: Parum est victis, quod victoribus satis est, Liv. XXXIX, 37 extr.: *van daar* parum habere, *niet te vrede zijn met iet, iet voor niet genoeg houden, bij voorb.* seq. Infinit., Sallust. Jug. 31 (31). Vellej. II, 76 extr. 3) *niet zonderling, niet zeer, niet recht, d. i. niet zoo als het behoorde, bij voorb.* parum memineris, Cic. Invent. I, 47: parum credere alicui, Caes. B. C. II, 31, i. e. *niet recht:* Parum diu vixit, Cic. Tusc. I, 5: parum multi, Cic. Planc. 7, *niet heel veel:* quae parum adcepi (i. e. audivi, intellexi), Cic. Nat. D. III, 1: parum constans, Cic. ad Div. VII, 13 in.: parum validus, Liv. VII, 39: sunt parum firma, Cic. Att. X, 11: te parum optimatem esse, Coel. in Cic. Ep. ad Att. X post Ep. 9: si te mea studia parum mihi adjunxerint, Cic. ad Div. V, 7: quod qui parum perspiciunt, Cic. Off. II, 3 post init.: quibus consulibus parum creditum sit, i. e. *niet zeer vertrouwd is*, Liv. II, 18: parum placebat eas discere, Sallust. Jug. 85 (89): lucis parum castis, Horat. Od. I, 12, 59: consilio parum celato, Suet. Ner. 34: parum utiliter, Liv. IV, 6: *en dus in 't gemeen bij* Adjectiva, Substantiva, Verba Intransitiva (*ook dikwijls* Transitiva) *en* Adverbia. *Voor* non *staat het misschien nooit, alhoewel het zoo schijnt te staan. Ook somtijds dus zou kunnen vertaald worden, bij voorb. in velen der aangehaalde plaatzen, bij voorb.* parum placebat, Sall. Jug. *en anderen: ook is gemeenlijk* parum *bescheidener gesproken, dan* non. II. Minus, *eigenlijk* Neutr. *van* minor, *waar door veel tot het* Adverbium *gerekend wordt, dat tot het* Adjectivum *behoort*, (1) *minder, is bekend, bij voorb.* Plus minus, Hirt. B. Gall. VIII, 20, *meer of min, d. i. ongevaar:* minus minusque, Terent. Heaut. III, 3, 33. Liv. XXVI, 17 post med.: *of* minus ac minus, Plin. H. N. XI, 10 extr.: *of* minus atque minus, Virg. Aen. XII, 616: *of* minus & minus, Ovid. Pont. II, 8, 73, i. e. *minder en minder, of steeds minder en minder:* Nihil minus, Terent. Eun. III, 1, 44. III, 3, 29. Cic. Fin. II, 17. Cic. Off. III, 20 extr., *niets minder, d. i. volstrekt niet:* Non minus, Cic. Sext. 12. Liv. II, 61. XLII, 6. *of* haud minus, Liv. XLII, 6, *niet min, d. i. even zoo wel: dus ook* neque minus i. e. *en even zoo wel*, Nep. Att. 12 extr. Ibid. Alcib. 5. Not. *Er volgt* quam, ac *of* atque i. e. *dan, achter* minus, *bij voorb.* minus vehementer, quam sum cet., Cic. Planc. 30, i. e. *niet zoo als (zie beneden):* Haud minus ac jussi faciunt, Virg. Aen. III, 561: peccas minus atque ego, Horat. Sat. II, 7, 96. *Ook staat de* Ablativus, a) *voor* quam, *bij voorb.* Nemo illo fuit minus emax, Nep. Att. 13: *van daar* minimo minus interii, Apul. Met. I post init., i. e. *bijna, op een haair na. Dikwijls ontbreekt* quam *en echter staat er de* Ablativus *niet voor, bijzonder bij het benoemen van een getal, bij voorb.* haud minus duo millia, Liv. XLII, 6: cum centum & quinquaginta non minus adessent, Liv. XLII, 28, *niet min dan honderd en enz.:* minus quinquennium est, quod prodiere, Plin. H. N. XV, 22: ne minus habeamus in centenas oves singulos homines, *voor* minus — quam — homines, Varr. R. R. II, 2 extr.: ut ne minus triduum serenum fuerit, Colum. XII, 38 post med.: minus dena millia, Varr. R. R. III, 2 extr.: minus decem tribunos facere, Liv. III, 64: minus triginta diebus, Cic. Div. I, 32. Nep. Them. 5, *in min dan dertig dagen, alwaar de* Ablativus *op de vraag wanneer? van het uitgelaten* in *geregeerd wordt. Men kan het in dergelijke gevallen door, onder, beneden, vertalen, onder of beneden de dertig dagen, zoo als dit dikwijls nodig is. Hier toe behoort* Liv. XXX, 17, Legatis ne dona minus quinum millium (scil. daret, mitteret) i. e. *aan de gezanten konden aan geschenken niet min, dan* 5000 *enz., of hun zouden geene geschenken beneden de* 5000 Asses *gegeven worden: dus ook* Liv. XXXV, 51 in., Minus quatuor millium (passuum) inde est mari trajectus i. e. *vier mijlen* (4000 *schreden:*) *de* Genitivus *staat op de vraag, waar van? zoo als men zegt, een jongen van goede hoop: dus een geschenk van* 2000 *gulden; een overvaart van zoo vele mijlen enz., gevolglijk hangt hij af van* dona *en* trajectus. b) *op de vraag, hoe veel? bij voorb.* sarcula octo facere, dimidio minus palas, Varr. R. R. I, 22, i. e. *de helft minder, half zoo veel:* quinta & vigesima parte minus, Colum. V, 2, 9: uno minus teste haberet Rabonio, Cic. Verr. I, 57, i. e. *een getuigen minder: van daar* quo minus cet., *hoe min, en* eo minus *des te min, is bekend:* multo minus, Cic. ad Div. XIII, 1 med. Quadrigar. ap. Gell. IX, 1, *veel min:* paulo minus, Cic. Quint. 9. Suet. Tiber. 26 *en* 39, *iet minder, of iet weiniger: bijzonder, wanneer iet uit te zonderen of uit te sluiten is, wanneer het minder is, zoo als wij, bij voorb. zeggen, voor negen en negentig, honderd min één*, centum minus uno cet., *of behalven, uitgezonderd, bij voorb.* bis sex ceciderunt, me minus uno cet., Ovid. Met. XII, 554, i. e. *behalven mij alleen, mij uitgezonderd:* Tarquinioque minus reges i. e. excepto Tarquinio, Manil. I, 776: Pallados & Dianae ora aequa ferunt, terrore minus, i. e. praeter terrorem, excepto terrore, Stat. Theb. I, 536: hac minus est una fraude tuenda fides, Ovid. Art. I, 646, i. e. excepta hac fraude; *doch, anderen lezen* pudenda *voor* tuenda. (2) *dikwijls heet het, niet zonderling, niet recht, d. i. niet zoo als het diende, waar door men ook, niet zoo, of niet juist zoo, zegt, bij voorb. hij is juist niet zoo geleerd, voor, niet heel geleerd, bij voorb.* minus diligenter, Nep. Con. 5: *dus ook* minus multi *niet zoo vele*, Cic. ad Div. VII, 14 in.: nonnunquam ea, quae praedicta sunt, minus eveniunt, Cic. Div. I, 14, i. e. *niet zonderling, alwaar ook bloot niet past:* quod intellexi minus, Terent. Eun. IV, 5, 10, i. e. *niet recht: dus ook* minus ex sententia, *niet recht naar wensch*, Nep. Alcib. 7: minus prospere, Ibid.: minus bene vestitus, Ibid.

Dat.

Dat. 6: miserum? quem minus credere est (scil. esse miserum), Terent. Heaut. I, 2, 18, van wien men niet recht gelooven kan, dat hij ongelukkig is, of van wien men geloven moet, dat hij juist niet zoo ongelukkig is. (3) dikwijls heet het niet zoo, of, niet zoo zeer, waar op als of, zoo als volgt, of gedacht moet worden, bij voorb. minus infesta, quam cet., Liv. III, 24 extr. Hier toe kan men ook brengen, Cic. ad Div. VII, 14, minus multi i. e. niet zoo (zoo heel) velen, te weten, als anders. (4) niet, doch slechts in 't gemeen, a) wanneer quo dat voorafgaat, bij voorb. hyemem prohibuisse: quo minus cet., Cic. ad Div. XII, 5, stetisse per Trebonium, quo minus oppido potirentur, Caes. B. C. II, 15, i. e. het heeft aan Trebonius gestaan, dat enz.: Neque recusavit, quo minus poenam subiret, Nep. Epam. 8, hij weigerde niet, de straffe te lyden: si te infirmitas valitudinis tenuit, quo minus ad ludos venires, Cic. ad Div. VII, 1 in.: ut aliquid scriberem, quo minus te — poeniteret, Ibid. op het einde: ne quis impediretur, quo minus — frueretur, Nep. Cim. 4: deterrere aliquem, quo minus cet., Cic. Tusc. I, 38: si sensero, quidquam te fallaciae conari, quo fiant minus (nuptiae), Terent. And. I, 2, 25. Not. Ook staat minus quo voor quo minus, Terent. Hec. IV, 4, 8. Not. Echter moet men quo minus hoe minder enz. hier van onderscheiden. b) in de zegswijzen, si minus indien niet, en sin minus maar in zoo verre niet, waar op at, tamen cet. geern wil volgen, bij voorb. si minus supplicio adfici, at custodiri, Cic. Verr. V, 27: si adsecutus sum, gaudeo; sin minus, hoc me tamen consolor, Cic. ad Div. VII, 1 extr., i. e. maar zo niet, d. i. in 't tegengesteld geval, indien dit niet is: non intelligo, quamobrem non, si minus illa subtili definitione, at hac vulgari opinione ars esse videatur, Cic. Or. I, 22 extr. (5) minder dan billijk is of behoorde te zijn, of te weinig, bij voorb. ne mea oratio, si minus de aliquo dixero, ingrata cet., Cic. Sext. 50, ten zij het hier het Adjectivum is: ne quid plus minusve faxit, Terent. Phorm. III, 3, 21, i. e. te veel of te weinig; alwaar insgelijks minus het Adjectivum zijn kan. III) Superl. Minime, 1) allerminst, Cic. Brut. 57. in Cic. Or. III, 79. Cic. Nat. D. I, 8. Cic. Or. 66. Cic. ad Div. XIV, 13. Terent. Eun. II, 3. 41. Sallust. Catil. 51 (50). Not. in sommigen dezer plaatzen past ook volstrekt niet: dus ook quod minime reris, Virg. Aen. VI, 96, i. e. het geen gij het minst gelooft, of geheel niet gelooft en denkt: ook met omnium, Cic. Rosc. Am. 34, i. e. het allerminste van daar geheel niet, volstrekt niet, Cic. ad Div. XIII, 1 extr. Cic. Nat. D. I, 10. Cic. Verr. V, 34. Terent. Heaut. III, 2, 14. Caes. B. G. I, 1. Plaut. Most. I, 3, 115: ook met gentium, Terent. Eun. IV, 1, 11. Ibid. Ad. III, 2, 44, i. e. geheel en al niet, om 's hemels wil niet, naauwlijks niet: van daar bij antwoorden, bij voorb. placet — Catilinae? minime, Sallust. Cat. 51 (52) extr.: dus ook minime vos quidem, Cic. Att. VIII, 9: minime vero, Cic. Tusc. I, 6: minime equidem, Terent. Hec. V, 3, 16: minime, minime hercle vero, Plaut. Trin. III, 3, 23: minime gentium, Terent. Phorm. V, 8, 44. 2) ten minsten, Liv. XXII, 17 in.: decem, vel minime novem, Colum. I, 6, 6 en meermaalen, bij voorb. Ibid. V, 9, 12. V, 10. §. 7 en 13. Colum. de arbor. I, 3. XXII, 2. Not. men schrijft ook minume, en zoo staat het Sallust.

PARUMPER, Adv., 1) een weinig, een wijl, een poos, poosjen, korte tijd, bij voorb. wachten, Terent. And. IV, 2, 31. Plaut. Bacch. IV, 6, 24: tace parumper, Plaut. Curc. II, 3, 78: conticuit parumper, Cic. Or. III, 35 extr.: abduco parumper animum a molestiis, Cic. Att. IX, 4 extr. 2) in korten tijd, spoedig, bij voorb. pulsus parumper corde dolor, Virg. Aen. VI, 382: campum celeri passu permensa parumper, Enn. ap. Non. 4. n. 388. 3) een weinig, bij voorb. pulsus corde dolor, Virg., zie hier voor.

PARUNCŬLUS, i, m. Demin. van paro, een kleine bark, of schuitjen, Cic. ap. Isidor. XIX, 1.

PARVŬLUM, Adv. of Neutr. van parvulus, zeer weinig, bij voorb. differt, refert, Plin. Ep. VIII, 17 extr. en 14 med.

PARVŬLUS, a, um, 1) klein of zeer klein, d. i. niet groot, bij voorb. proelium, Caes. B. G. II, 30: non parvulum detrimentum, Ibid. V, 50: res, Cic. Quint. 16: stridor, Plin. H. N. XVII, 24: tabella, Ibid. XXXV, 10: navigium, Auct. B. Afric. 35: impulsio, Cic. Invent. II, 8: cauda, Lucret. IV, 194: pecunia eigenlijk klein vermogen, vervolgends weinig geld, Cic. Rosc. Com. 8: parvula causula, Auct. B. Afr. 54, hoc parvulum, dit kleine, kleinigheid: Cic. Invent. II, 3: van daar ex parvulo incipere, klein beginnen, met eene kleinigheid, met een weinig beginnen enz., bij voorb. omnia ista (tubercula) ex parvulo incipiunt & diu paulatimque increscunt, Cels. VII, 6: tuta & parvula laudo, Horat. Ep. I, 15, 42, i. e. het kleine: in hoc parvulo, kleinigheid, Apul. Met. V ante med. p. 164, 41 Elm. 2) klein of zeer klein, d. i. zeer jong, bij voorb. parvulus Aeneas, Virg. Aen. IV, 328, een kleine enz.: aetas, Justin. XII, 5: van daar parvulus een klein kind, Justin. XV, 4: Parvuli, de kleinen, de kinderen: ook van beesten, Caes. B. G. VI, 27: van daar a parvulo, Terent. And. I, 1, 8: of a puero parvulo, Plaut. Merc. I, 1, 89, van de eerste kindsheid af, wanneer er van een enkelen gesproken wordt: a parvulis, Caes. B. G. VI, 20, van de eerste kindsheid af, van de eerste jaaren af, wanneer van meer gesproken wordt, of men andere in Plurali spreekt. 3) weinig, bij voorb. pecunia, zie hier voor: tuta & parvula laudo, Horat., zie hier voor.

PARVUS, a, um, Compar. Minor, Superl. Minimus, I) Parvus, a, um, 1) klein, d. i. niet groot, bij voorb. locus, Cic. Leg. I, 5: pars, Cic. Agr. II, 31: commodum, Cic. Q. Fr. III, 8: numerus navium, Nep. Them. 5: corpus, Horat. Ep. I, 17, 40: libellus, Cic. fragm. ap. Lactant. V, 1, 2: pisciculi, Cic. Nat. D. II, 48: beneficium non parvum, Cic. Caecin. 10: res, Cic. Or. II, 20: ook klein, d. i. niet zonderling, gering, weinig, bij voorb. haec parva sunt, Cic. Cluent. 34: odor parvus, Plin. H. N. XII, 13: consuetudo, Terent. Andr. I, 1, 83, kleine, korte, verkeering: tempus, Lucret. V, 107, kleine korte tijd: nox parva i. e. kort, Lucan. IV, 476: dus ook vita, Ibid. VI, 896: van daar Parvum eene kleinigheid, iets gerings, weinigs, bij voorb. parvum hoc esse credimus? Liv. XLIV, 38, houden wij dit voor eene kleinigheid? haec parva sunt, Cic. Cluent. 34: parvo plures, Liv. X, 45, i. e. een weinig meer, weinig meer, iet meer: dus ook parvo brevius, quam cet., Plin. H. N. II, 67: haud parvo junior, Gell. XIII, 2: parvo post, kort daar op, Plin H. N. XVI, 25 extr.: tam parvo distat ibi tanta rerum naturae diversitas, Ibid. V, 11, alwaar men spatio verstaan kan: contentus parvo, met weinig, Cic. Att. XII, 19. Horat. Sat. II, 2, 110: parvo beatus, Horat. Ep. II, 1, 139: vivitur parvo bene, Ibid. Od. II, 16, 13: van daar parvum pretium geringe waarde: van daar parvi pretii deputare, Terent. Hec. V, 3, 1, gering schatten: ook zonder pretii, bij voorb. parvi facio, Plaut. Mil. IV, 8, 41: of aestimo, Plaut. Capt. III, 5, 24. Cic. Fin. II, 17. Cic. Att. VII, 15: of duco, Cic. Arch. 6: of pendo, Terent. Hec. III, 5, 63. Plaut. Bacch. III, 6, 29, gering achten: dus ook parvo vendere pretio, Cic. Verr. IV, 10: en parvo curare, Cic. Att. I, 3, voor eene kleinigheid verkopen, bezorgen, alwaar men, als men wil, pretio verstaan kan of niet: dus ook parvo emere, Horat. Sat. II, 3, 156. verders parvo esse, Cic. Off. I, 22 med. Nep. Eum. 10, in geringe waarde zijn, weinig gelden, gering geschat worden. Verders parvi refert, daar is weinig aangelegen, Cic. Q. Fr. I, 1, 7: van daar Tropisch, klein, bij voorb. animus, Horat. Ep. I, 17, 40: fides, Terent. Eun. I, 2, 117: dii, Horat. Od. III, 23, 15: ingenium, Plin. Ep. VI, 29: senator, Auct. B. Afric. 57: dus ook parvi (homines) i. e. humiles, Horat. Ep. I, 3, 28: ea ducere parva, Cic. Off. I, 20, i. e. gering schatten. Ook staat parvus, a, um, voor weinig, bij voorb. cruor parvus, Lucan. IV, 239: succus, Plin. H. N. XXI, 31: van daar parvum weinig, bij voorb. parvum sanguinis, Lucan. II, 128: en eene kleinigheid, iet weinigs, bij voorb. parvo contentus, ziet met meer boven: parvo plures, Liv., zie boven met meer. 2) klein, d. i. jong, bij voorb. quem parvum cet., Cic. Cat. III, 8: hanc — recepisse parvam, Terent. And. I, 3, 19, i. e. jong, als een klein meisjen of kind: mihi parvo, Horat. Ep. II, 1, 70, i. e. puero; dit alles kan ook substantive staan: van daar parvus een klein kind, Cic. Catil. III, 8: parvam, Terent., zie hier voor: mihi parvo, Horat., zie hier voor: parvi de kleine kinderen, Cic. Fin. III, 5. V, 15 med. Stat. Sylv. I, 6, 41. Theb. VII, 520: ook staat er aetate bij, Suet. Aug. 38: van daar a parvo van kinds af, Liv. I, 39 extr.: en a parvis van kinds af, als men van meer spreekt, Terent. Andr. III, 3, 7. als men van zich zelven in Plurali spreekt, bij voorb. a parvis didicimus. Cic. Leg. II, 4. Not. Superl. parvissimus, a, um, staat niet alleen Varr. ap. Non. 6. n. 43, maar ook Lucret. I, 609 en 615. III, 200. gevolglijk behoort minor en minimus eigenlijk even zoo min hier, als minder de minste, de Comparativus en Superlativus van klein is. Maar wij zetten ze, volgends de gewoonte hier. II) Compar. Minor, (1) kleiner, geringer, korter, eigenlijk en Tropisch, bij voorb. res, Cic. Top. 4. Terent. Heaut. II, 3, 113: si pecunia non minor esset facta, Cic. Leg. II, 20, i. e. minder, eigenlijk kleiner vermogen: Hibernia dimidio minor quam Britannia, Caes. B. G. V, 13: calceus, si minor (erit), uret (pedem), Horat. Ep. I, 10, 43: Et sunt notitia multa minore tua, Ovid. Trist. II, 214, i. e. te klein, dan

dat

dat gij er kennis van zoudt nemen: fabula minor, Horat. Art. 189, i. e. kleiner, korter: jus adcepit — genibus minor i. e. knielend, Ibid. Ep. I, 12, 28: dies, Ovid. Pont. II, 10, 37, i. e. korter: numerus, Hirt. Alex. 30, van daar a) minoris voor geringer prijs, beter koop, bij voorb. vendere, Cic. Off. III, 12. Cic. Verr. III, 64: minoris aestimare, geringer schatten, Nep. Cat. 1. Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5: dus ook ducere, Sallust. Jug. 32 (37): minoris pallium addicere, Petron. 14: Nam a Caecilio propinqui minore (scil. usura) centesimis numum movere (i. e. adcipere) non possunt, i. e. non minore usura quam centesima, Cic. Att. I, 12, welke woorden Seneca Ep. 118 in. herhaalt, en hij zet minoris voor minore in dezelfde beteekenis. b) geringer, ten aanzien der krachten, aanzien enz., bij voorb. minor imploravit opes cet., Horat. Ep. I. 10, 35: sapiens uno minor est Jove, Ibid. I, 1, 106: virtute & honore minores, Ibid. II, 1, 183: ook seq. Genit., bij voorb. minor capitis voor capite i. e. capite deminutus, Ibid. Od. III. 5, 42: ook seq. Infinit., Sil. V, 76. Ook heet minor verwikt, bij voorb. minor frontem, Sil. III. 76, i. e. die het hoorn aan het voorhoofd verloren heeft, en gevolglijk een gebrekkig voorhoofd heeft; alwaar men den Accusativus moet opmerken: doch, hij staat ook Val. Fl. I, 532. c) minder, alwaar bijzonder het Neutrum zoo staat, bij voorb. minus praedae, Liv. IV, 51: sociis dimidio minus datum, Liv. XLI, 13 extr.: minor pecunia, Cic., zie hier voor: dus ook minus nihilo min dan niets, Terent. Phorm. III, 3, 2: ook heet minus te weinig, of min dan billijk is, bij voorb. si minus de aliquo dixero, Cic. Sext. I, 50: ne quid plus minusve faxit, te veel of te weinig, Terent. Phorm. III, 3, 21: ook zou men hier toe kunnen brengen Justra minora decem mensibus i. e. tien maanden te klein, Ovid. Fast. III, 120; doch het kan ook zijn, tien jaaren kleiner dan thans. (2) kleiner, in jaaren, d. i. jonger, ook de jongste, wanneer er van twee gesproken wordt, bij voorb. filia minor regis, Caes. B. C. III, 112: minor uno mense vel anno i. e. eene maand enz., Horat. Ep. II, 1, 40: aetate minor, Ovid. Met. VII, 499: qui minor est natu (i. e. van geboorte, of in ouderdom), Cic. Amic. 9 extr.: te aliquot annis minorem, eenige jaaren jonger, Cic. Acad. IV, 19: maar minor viginti annis, Pandect. XXX, 99 heet, die nog geen 20 jaaren oud is, die onder de 20 jaaren is: dus ook minor viginti quinque annis, Ibid. IV, 4 leg. 1: of viginti quinque annorum, Ibid. L, 2, 6, i. e. nog geen 25 jaaren oud: ook staat daar voor minor quam viginti quinque annorum, Ibid. XXXVIII, 5, 8: en minor viginti quinque annis natu, Ibid. IV, 4, 3. §. 3, alwaar een Pleonasmus is: waarom in 't gemeen bij de Juristen minor somtijds de geen is, die beneden de 25 jaaren is, bij voorb. Pandect. XLII, 1, 57: van daar Minores, a) jonger lieden, of jonge lieden ten aanzien van eenen Ouderen, Horat. Art. 174. Ibid. Ep. II, 1, 106. Ovid. Trist. IV, 10, 55: ook kinderen, Sil. II, 491: dus ook minor Busiris, minor Antaeus, een kleiner Busiris enz., d. i. de zoon van Busiris en Antaeus, Senec. Herc. Oet. 1787. b) de nakomelingen, Virg. Aen. I, 532 (536) en 733 (737). Not. In de zegswijze: minorum gentium (familien), bij voorb. patricii, gesteeten minores gentes, de jonger, later, familiën, zie Gens en Patricius. Not. Dat achter minor de Ablativus of quam dan volgt, is bekend: maar somtijds ontbreekt quam (zoo als bij minus), zonder dat het volgend woord in den Ablativus komt, bij voorb. obsides ne minores octonum denum annorum, cet., Liv. XXXVIII, 38, i. e. niet jonger dan van 18 jaaren: minor viginti quinque annorum, Pandect., zie hier voor: dus ook Naves, quarum minor nulla erat duûm millium amphorûm, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15, niet kleiner dan van enz., geen beneden 2000 enz.: cf. Minus in Parum. III) Superl. Minimus of Minumus, a, um, 1) de kleinste, of zeer klein, bij voorb. res, Cic. Or. I, 37: digitus, Plaut. Rud. III, 4, 15. Plin. H. N. XI, 45: pars temporis, Caes. B. C. I, 70: altitudo fluminis, Ibid. B. G. I, 8: cum nihil sit minimum, quod dividi nequeat, Cic. Acad. I, 7: qui minimis vitiis urgetur, Horat. Sat. I. 3, 69, i. e. kleinste of geringste: minima de malis (scil. eligenda sunt) als een spreekwoord, Cic. Off. III, 29 med. Ook met den Ablativus op de vraag waar onder? in plaats van den Genitivus, bij voorb. quae tribus minima esse debet, Colum. VIII, 3 in., onder de drie, voor trium: ten zij men e tribus lezen wil. 2) de kleinste, geringste, bij voorb. sumtus, Plaut. Aul. II, 8, 14: vitia, Horat. Sat. I, 3, 69: mala, Cic. Off., zie hier voor: van daar pretium minimum, bij voorb. homo pretii minimi, Plaut. Men. III, 2, 24, i. e. nietswaardig: van daar minimi facere, Plaut. Pseud. I, 3, 35. Cic. Fin. II, 13, zeer gering schatten: minimo emere, Plaut. Epid. II, 2, 110, scil. pretio. 3) de kleinste, in ouderdom, d. i. de jongste, met natu, Cic. Or. II, 14. Cic. Cluent. 38: en zonder natu, Justin. XLII, 5. Senec. Hippol. 201. 4) de weinigste, zeer weinig, bij voorb. minimos cibos, Ovid. Her. X, 28. menigvuldiger is het Neutrum Minimum, het weinigste, zeer weinig, bij voorb. firmitatis, Cic. Amic. 13: stercus asini minimum herbarum creat, Colum. XI, 3, 12: van daar Minimum iets zeer weinigs, eene kleinigheid, Terent. Eun. I, 1, 29. Ovid. Met. III, 453: dus ook Cic. Senect. 13 extr. quod minimum est i. e. het weinigste of kleinste: van daar Minimum, adverbialiter, a) i. e. het weinigst, zeer weinig, bij voorb. praemia apud me minimum valent, Cic. ad Div. I, 9 ante med.: dormiebat minimum, Plin. Ep. III, 5, i. e. zeer weinig: quae non minimum commendat, niet weinig, Nep. Dion. 1: quam minimum credulus, Horat. Od. I, 11, 8: cf. Ibid. Ep. II, 1, 72: van daar ne minimum quidem similes, Cic. Acad. IV, 18 in., i. e. niet in 't minst, volstrekt niet. b) voor ad minimum, ten minsten, Varr. R. R. II, 1 med. III, 3. Cels. II, 8 extr.: ook zeer weinig, d. i. allerzeldzaamst, Plin. H. N. XVIII, 16 post med. sexies, cum minimum, quater.

PASCĀLIS, e, op de weide gaande, bij voorb. ovis, Cato ap. Fest.: pecus, Lucil. ap. Fest. in Solox.

PASCEŎLUS, i, m. misschien een geldzakjen, buidel, beurs, Plaut. Rud. V, 2, 27. Cato en Lucil. ap. Non. 2. n. 635.

PASCITO, are, i. q. pasco, weiden, eten, Varr. R. R. III, 16 med. §. 19.

PASCO, pavi, pastum, 3. 1) weiden, d. i. op de weide laten eten, bij voorb. bestias, Cic. Off. II, 4: sues, Cic. Div. I, 17: greges armentaque bucera pavit, Ovid. Met. VI, 395: quot greges & quanto sit pasturus, Varr. R. R. II, 1 post med.: ook eenvouwig pascere, Cic. Verr. II, 3, i. e. veeteelt houden, vee op de weide laten gaan: dus ook bene pascere, eene uitdrukking van Cato, Cic. Off. II, 25. Colum. VI praef. Plin. H. N. XVIII, 5: dus ook male, Cic. Ibid. Colum. Ibid.: mediocriter, Colum. Ibid. Plin. Ibid.: me pascente, Virg. Ecl. I, 78: ubi (bestiae) pastae sunt, Cic. Cluent. 25: van daar 2) in 't gemeen voederen, voeden, onderhouden, het zij vee, bij voorb. ubi graves pascantur & alantur pavonum greges, Varr. ap. Non. 4. n. 218: bene pascere, zie hier voor: of menschen, bij voorb. slaven, Senec. Ep. 17. Juvenal. III, 141. Petron. 57: neque praeter unicam pascebat ancillulam, Apul. Met. I post med. p. 112, 6 Elm.: ook andere lieden, bij voorb. nos olusculis soles pascere, Cic. Att. VI, 1 med.: nulla provinciarum pascente Italiam, Plin. H. N. XVIII, 3: nam & benigne certo itinerum numero deus hospites pascit, Ibid. XII, 14: quos dives Anagnia pascit, Virg. Aen. VII, 684: quem pulpita pascunt, Juvenal. VII, 93: pictores quis nescit ab Iside pasci, Ibid. XII, 28: fundus pascit herum, Horat. Ep. I, 16, 2: van daar campus silicem pascit, Virg. Georg. II, 189: verdere aliquem rapinis & incendiis pascere, Cic. Mil. 2, i. e. voeden: van daar Tropisch, onderhouden, voeden, laten groeijen, bij voorb. barbam, Horat. Sat. II, 3, 35: crinem, Virg. Aen. VII, 391. Stat. Theb. VIII, 493: spes inanes, Virg. Aen. X, 627: amorem, Ovid. Remed. 749: flammas, Ibid. Met. XIV, 467: dus ook pineus ardor acervo pascitur, Virg. Aen. XI, 786: honos (i. e. hostia) pascet aras, Val. Fl. I, 677: dus ook ubi pascitur ara deae, Ovid. Trist. IV, 4, 64: verdere vitia — crassitudinem brevitate pascens i. e. sustinens, houdt scil. dat hij niet valle, Plin. H. N. XIV, 1 med.: umbra pascens sata i. e. nutriens, Ibid. XVII, 12: jugera agri pascere i. e. colere, Martial. X, 58, 9: numos alienos, Horat. Ep. I, 18, 35, i. e. geld borgen, of de schulden vergrooten. b) polus dum sidera pascet, Virg. Aen. I, (612), voor sidera in polo pascentur zich weiden, d. i. daar zijn zullen: doch, het kan ook zijn, gevoed worden scil. van de opstijgende dampen der zee; want, de Ouden geloofden, dat de zon en gestarnten daar door haar voedzel bekomen, Plin. H. N. II, 9 extr. Lucan. X, 258. Rutil. I, 644. c) weiden, Tropisch, d. i. aangenaam voedzel en onderhoud geven, vermaken, verlustigen, bij voorb. oculos in re, Cic. Phil. XI, 3, de oogen weiden: dus ook oculos animumque aliqua re, Cic. Verr. V, 26: dus ook animum pictura, Virg. Aen. I, 464 (468): dus ook animus pascitur otiis, Ovid. Pont. I, 4, 21: dus ook pasci zich weiden, bij voorb. His rebus pascor, Cic. Pis. 20: pasci maleficio & scelere, Cic. Off. II, 11: discordiis civium, Cic. Sext. 46: bibliotheca, Cic. Att. IV, 10: pascere (Imperat.) nostro dolore, Ovid. Met. VI, 280, weide u, verlustig u enz. 2) scil. se, zich weiden, d. i. op de weide eten: ook in 't gemeen, zich voeden, eten, waar voor ook pasci staat, bij voorb. capellas pascentes, Virg. Ecl. III, 96: ire pastum, Plaut. Most. IV, 1, 22: pascuntur frondibus, Virg. Georg. III, 526: pasci per herbas, Ibid. 162: conf. 467: cum pulli non pascerentur, i. e. niet vraten, Cic. Nat. D. II, 3 in.: dus

ook

ook pulli pascuntur, Cic. Div. II, 34 *tweemaalen, d. i. vreten: dus ook* si pulli non pascentur, Liv. VI, 41: *ook Tropisch, bij voorb.* flamma pasci (i. e. pascebatur) circum tempora, Virg. Aen. II, 684. *Ook heeft als dan* pasci, *als een* Deponens, *dikwijls een* Accusativus *bij zich, bij voorb.* sylvas, Virg. Georg. III, 314: arbuta, Ibid. IV, 181: mala gramina pastus, Ibid. Aen. II, 471: belluae pastae radices fruticum, Plin. H. N. IX, 3. *Dus ook Tropisch, zich voeden, zich weiden, bij voorb.* His rebus ego pascor, Cic. Pis. 20: scelere pascuntur, Cic., *weiden zich, verlustigen zich enz., zie* n. 1, c. 3) *verteeren, bij voorb.* campos, Liv. XXV, 12. *Even dus* Particip. pastus, a, um, 1) *die geweid is of gegeten heeft, bij voorb.* bestiae, Cic. Cluent. 25: cf. *hier voor.* 2) *gegeten, verteerd, bij voorb.* cibus, Ovid. Am. III, 5, 18. Not. Pascito linguam, Fest., i. e. coerceto. *Maar misschien diende het* parcito *te zijn.*

PASCUA, *zie* Pascuus.

PASCŬUS, a, um, *tot eene weide dienstig, bij voorb.* ager, Plaut. Truc. I, 2, 47: rura pascua, Lucret. V, 1247: sylva, Pandect. L, 16, 30: *van daar* Pascuum (*misschien* scil. rus), *en* Plur. pascua, *de weide*, Varr. R. R. II, 11. Colum. VII, 1. Cic. Agr. I, 1. Horat. Epod. I, 87. Plin. H. N. X, 44 *en meermaalen: ook spijze, gerecht, bij voorb.* pascua jurulenta, Apul. Met. II ante med. p. 117 Elm.

PASSĀLIS, *bij voorb.* ovis, gallina, Fest., i. q. pascalis.

PASSER, eris, m. 1) *eene musch*, Cic. Fin. II, 13. Cic. Div. I, 33. II, 30. Plin. H. N. X, 36 *en* 38, *het staat als een liefkozingswoord*, Plaut. Cas. I, 50. 2) *een zeevisch uit het geslacht der schollen*, Plin. H. N. IX, 20. Horat. Sat. II, 8, 29. Ovid. Halieut. 125. Colum. VIII, 16. 3) Passer marinus, Plaut. Pers. II, 2, 17. *en* Festus, *zal de struis zijn, gelijk* Festus *zegt, alwaar* struthiocamelum *voor* struthiomellum *gelezen dient te worden, gelijk* Scaliger *aanmerkt.*

PASSERCŬLUS, i, m. *eene kleine musch of muschjen, als men verkleinend, verächtelijk, boertend of liefkoozend spreekt*, Cic. Div. II, 30: *van daar een liefkoozend woord*, Plaut. Asin. III, 3, 76.

PASSERĪNUS, a, um, 1) *van muschen.* 2) *voor muschen, bij voorb.* prandium, Pompon. ap. Non. 2. n. 335.

PASSIM, 1) *hier en daar, op verscheiden plaatzen, bij voorb.* per forum volitare, Cic. Rosc. Am. 36: Numidae barbara consuetudine nullis ordinibus passim consederant, Caes. B. C. II, 38: Antonius itinera fecit majora fugiens, quam ego sequens; ille enim iit passim, ego ordinatim, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 13: passim carpere, colligere undique, Cic. Or. I, 42: passim & in quacunque corporis parte nascuntur furunculi, Plin. H. N. XXVI, 12: asparagi aliud genus passim etiam montibus nascens, Ibid. XIX, 8 med. 2) *hier en daar heen, op verscheiden plaatzen, bij voorb.* passim dividi, Cic. Sull. 15: volucres huc & illuc passim vagantes, Cic. Div. II, 38: volucres passim ac libere volitare, Cic. Or. I, 6: passim diversa tecta petiere, Virg. Aen. IV, 162: diffugere, Ibid. V, 676. 3) *zonder onderscheid, bij voorb.* servi cum dominis recumbunt passim, Justin. XLIII, 1: glans aluit veteres & passim semper amarunt i. e. promiscue, Tibull. II, 3, 41 (69): sed vulgo, passim; quid est vulgo? universos, Cic. Mur. 35: alios passim rejiciens, Plin. H. N. VIII, 42 in., passim carpere, Cic., *zie hier voor.*

PASSĬO, ōnis, f. 1) *het lijden, dulden*, poenarum, Apul. ad Asclep. post med. p. 93, 27 Elm. 2) *elk toeval, gebeurenis, bij voorb.* Verum aliae sunt passiones (scil. *in de natuur*), cum impulsu frigidioris aëris venti generantur, Apul. de mundo ante med. p. 61, 31 Elm.: *zoo heeten de aardbevingen* passiones, *bij voorb.* passionibus contingit, ut quaedam exspirent halitus, aliae vomant saxa cet., Ibid. p. 65, 27 Elm.

PASSIVE, 1) *van* pando, *verstrooid, bij voorb.* crines uberrimi prolixique & sensim intorti, per divina colla passive dispersi molliter defluebant, Apul. Met. XI post init. Ed. Oudend., 2) *van* patior, *in den* Grammaticalen *zin*, Priscian. 8.

PASSĪVUS, a, um, 1) *van* pando, a) *hier en daar te vinden, niet op ééne plaats*, passivis morsibus aluminato (Ed. Oudend. Aliae Edd. annulatos) canea laxari, Apul. Met. IX post med. p. 234, 14 Elm. b) *niet ordenlijk bijeen, onder een gemengd, van meer zaken, als erwten, linsen, boonen enz., bij voorb.* passiva congeries, Apulej. Met. VI ante med. p. 177, 14 Elm. 2) *van* patior, *aandoenlijk, gevoelig, lijdelijk, voor aandoening en hartstochten vatbaar, bij voorb.* daemones sunt — animalia animo passiva, Apul. de deo Socrat. med. p. 49, 6 Elm.: *en terstond daar op*, quae propterea passiva nominavi cet: *van daar* Verba passiva *in de* Grammatica, Priscian. 9. Charis. 1. Diomed. 1.

PASSUM, scil. vinum, *zie* Pando.

PASSUS, a, um, Particip. 1) *van* Pando, *zie* Pando. 2) *van* Patior, *zie* Patior.

PASSUS, us, m. 1) *een stap, schrede, d. i. uitstrekking der voeten bij het gaan*, Cic. Marcell. 2. Ovid. Met. I, 532. II, 572 *en* 772. XIII, 533. Virg. Aen. II, 724. VII, 156. XI, 907: sequere me tres unos passus, Plaut. Bacch. IV, 7, 34: *van daar* a) *Tropisch, bij voorb. van geluk, ouderdom, bij voorb.* Passibus ambiguis Fortuna volubilis errat, Ovid. Trist. V, 8, 15: strepitum passu non faciente venit (senectus), Ibid. III, 7, 36: haec est ad aeternam gloriam via, huc coelesti passu vadit — Vespasianus, Plin. H. N. II, 7. b) *voetstap, trede, d. i. spoor van de trede, bij voorb.* saepe tui specto si sint in litore passus, Ovid. Her. XIX, 27: turpe referre pedem nec passu stare tenaci, Ibid. Pont. II, 5, 21, i. e. *trede.* 2) *schrede als eene maat, bij voorb.* millia passuum ducenta, Cic. Phil. VII cap. ult.: stadium centum & viginti efficit passus, Plin. H. N. II, 23. Not. passum *voor* passuum, Lucil. ap. Gell. I, 16.

PASTILLĬCO, are, *de gedaante van een bolletjen hebbende, bij voorb.* bellio pastillicantibus barbulis coronatur, Plin. H. N. XXI, 8.

PASTILLUM, i, n. i. q. pastillus, *een broodjen*, Varr. ap. Charis. 1: *of ronde koek*, Paul. ex Festo.

PASTILLUS, i, m. *misschien eigenlijk een rond broodjen, van daar een bolletjen*, 1) *van meel*, Plin. H. N. XXII, 12. 2) *van andere dingen, bij voorb. balsem, reukwerk enz.*, Horat. Sat. I, 2, 27. I, 4, 92: *van artzenijen*, Cels. V, 17 sect. 2: *van daar* radicem tundunt in pila & succum in sole coctum dividunt in pastillos, Plin. H. N. XIII, 22 extr.: aliquid in pastillos digerere, Ibid. XII, 27: cogere, Ibid. XX, 1: densare, Ibid. XXV, 13: diluere, Ibid. 12: terere, Ibid. XX, 18.

PASTINĀCA, ae, f. 1) *Pastinake, Pastinakewortel, een bekend keukengewas*, Plin. H. N. XIX, 5. XXV, 9. 2) *zekere roofvisch, anders* trygon (τρυγών) *genoemd*, Plin. H. N. IX, 42 *en* 48. Cels. VI, 9 extr.

PASTINATĬO, ōnis, f. 1) *bespitting en omgraving van den wijnberg*, Colum. III, 12 extr. *en* 13 post med. 2) *deze omgespitte aarde zelve*, Colum. III, 3 extr. *en* 15 in. XI, 2, 17.

PASTINĀTOR, ōris, m. *een omspitter of omgraver van den wijnberg*, Colum. III, 13 extr.

PASTINĀTUS, us, m. i. q. pastinatio, Plin. H. N. XVII, 20 post init.

PASTĪNO, avi, atum, are, *omspitten of omgraven, bij voorb. eene plaats, om die daar door bekwaam te maken, om er wijnstokken in te planten, bij voorb.* agrum, Colum. III, 13 med.: vineas, Plin. H. N. XVIII, 26: solum, Ibid. XVII, 21 med.: ubi mundae sunt navales, scrobibus pastinemus aut sulcis, Pallad. in Januar. 10: *van daar* solum pastinatum, Colum. III, 13 med.: *ook enkel* pastinatum, Colum. Ibid. §. 7. Ibid. III, 3 extr. *en* 16, *een zoodanige omgespitte en toebereide grond: dus ook* vinea in pastinato seritur, Plin. H. N. XVII, 22 ante med.

PASTĪNUM, i, n. 1) scil. instrumentum, *een tweetandig, ijzeren, werktuig, om den wijnberg, of een tot wijnstokken bepaalde plaats om te spitten, den wijnstok te planten en vast te zetten, een wijnspade of spit*, Colum. III, 13 *driemaal.* 2) scil. negotium, *dit omspitten*, Pallad. in Januar. 10 *en* in Febr. 9 extr. 3) scil. solum, *deze omgespitte grond*, Pallad. I, 7 *en* 37. Ibid. in Febr. 9 post med.: *van daar* instaurare pastina, i. e. *zulke maken*, Pandect. XXIV, 3, 7 extr.

PASTĬO, ōnis, f. 1) *weide, veeweide, d. i. plaats, waar het vee rond gaat en eet, bij voorb.* laxa, Varr. R. R. I, 12 in.: in pastione esse, Ibid. II, 10 in.: reliquae pastiones hoc mutant, Ibid. II, 2, 12: magnitudine pastionis, Cic. Manil. 6. 2) *de voedering in 't gemeen, bij voorb.* duo genera cum sint pastionum, unum agreste, alterum villaticum, Varr. R. R. III, 2, 13: *dus ook* villatica, Ibid. III, 1, 8. Colum. VIII, 1 in.: pecuaria, Varr. R. R. III, 1, 8. Colum. VIII, 1 in.

PASTOPHŎRI, orum, *zijn een zeer heilig Collegie van Egyptische Priesters, zoo als Apulejus zegt* Metam. XI med. p. 265, 15 Elm.: *ook komen zij op het einde van dat boek* p. 271 *en* 273 Elm. *weder voor.*

PASTOR, ōris, m. 1) *die het vee weidt, een weider, hoeder, herder*, Cic. Flacc. 17. Varr. R. R. II, 10 in. Caes. B. C. I, 24. Horat. Od. III, 29, 21: *dus ook* pastor pavonum, Varr.: *van hoenders*, Colum.: *van duiven*, Varr.: *bijzonder een schaapherder, bij voorb.* pastor vel equiso vel bobsequa (bubsequa), Apul. de deo Socr. ante med. p. 44, 29 Elm.: *zoo wordt ook* pastor *en* bubulcus *onderscheiden*, Juvenal. XI, 151. 2) *die het vee voedert, bij voorb. van paauwen, hoenders, duiven, bij voorb.* pavonum, Varr. R. R. III, 6 post med.: *van duiven*, Ibid. 7: *van hoenders*, Colum. VIII, 2 ante med. Not. pastorum domina, Ovid. Fast. IV, 776, i. e. Pales: Pastor Act-

Aetnaeus, Ovid. in Ibin. 269, i. e. Polyphemus: pastorum dux geminus, i. e. Romulus & Remus, Ovid. Fast. IV, 810. *Van daar Tropisch, bij voorb.* pastor populi (*of* populorum, ποιμὴν λαῶν, Homer.) i. e. *Regent, Koning:* Quintilianus VIII, 6, 18 *haalt* pastor populi *aan, maar houdt het niet voegzaam, dit in eene redenvoering te zetten.*

PASTORĀLIS, e, *herders betreffende, of tot hen betrekking hebbende, hun toebehorende, eigen, gewoon, daar toe behorende daar te vinden, bij voorb.* vita, Varr. R. R. II, 1. *herdersleven:* habitus, Liv. IX, 36: scientia, Colum. praef. post med.: canis, Colum. VII, 12, *herdershond:* juventus, Ovid. Fast. II, 365: manus i. e. caterva pastorum, Vellej. I, 8: baculum, Sil. XIII, 334: myrtus i. e. hasta e myrto, qua utuntur pastores, Virg. Aen. VII, 817: Apollo, Calpurn. Ecl. VII, 22. Nemes. Ecl. II, 55, *dewijl* Apollo *eens een herder geweest is:* auguratus Romuli fuit pastoralis, Cic. Div. I, 48, i. e. *onder de herders ontstaan.*

PASTORICIUS *of* **PASTORITIUS**, a, um, i. q. pastoralis, *bij voorb.* fistula, Cic. Att. I, 16 post med., *herdersfluit:* sodalitas, Cic. Coel. 11: canes, Apul. Met. IX post med. p. 234, 12 Elmenh.

PASTORĪUS, a, um, i. q. pastoralis, *bij voorb.* pellis, Ovid. Met. II, 682, *herders-pels:* fibula, Ibid. XIII, 785: habitus, Flor. I, 17: virtus, Calpurn. Ecl. V, 105: sacra, i. e. Palilia, Ovid. Fast. IV, 723.

PASTUS, us, m. 1) *weide, d. i. de plaats, waar het vee weidt,* Virg. Aen. XI, 494. Lucan. II, 604: pecudes pastu & cultu opimae, Gell. IX, 4 ante med.: *dus ook* avis in pastum proficiscitur, Gell. II, 29: e pastu rediens corvorum exercitus, Virg. Georg. I, 381. 2) *de voedering, bij voorb.* pecudes pastu & cultu opimae. Gell. IX, 4 ante med.: *doch het kan ook tot n. 1 behoren:* e pastu rediens, Virg., *zie hier voor:* avis in pastum proficiscitur, Gell. *zie hier voor:* animalia ad pastum adcedunt, Cic. Nat. D. II, 47, i. e. *voedering of voeder:* hominem, ut pecudem, ad pastum esse ortum, Cic. Fin. II, 13. 3) *het voederen, d. i.* a) *de voeding van het vee, bij voorb.* anquirunt pastum, Cic. Off. I, 4, *zoeken voeder:* pastum capessere, Cic. Nat. D. II, 47, *vreten:* animalia ad pastum adcedunt, Ibid.: bestiis terra fundit ex se pastus varios, Cic. Fin. II, 34: hominem, ut pecudem, ad pastum & voluptatem ortum esse, Ibid. 13. b) *van menschen, derzelver voeding, voedingsmiddel,* Lucret. VI, 1125: populari agros ad pastum mendicitatis suae, Cic. Phil. XI, 2: homines, quibus in pastu est (i. e. homines, qui eo vescuntur scil. lepore marino), piscem olent, Plin. H. N. XXXII, 1 extr., *van daar Tropisch, voeding, bij voorb.* animorum, Cic. Tusc. V, 23 post med.

PASTUS, a, um, *zie* Pasco.

PATAGIARIUS, i, scil. artifex, i. e. qui patagia facit, Plaut. Aul. III, 5, 35 *en* Festus: *anders kan het ook iemand zijn, die daar mede handelt* scil. negotiator.

PATAGIATUS, a, um, i. e. patagio praeditus, *bij voorb.* vestis, Plaut. Epid. II, 2, 47 *en* Festus.

PATAGIUM, i, n. *is misschien (want zeker weet ik het niet) boven aan de vrouwenkleding, een halsstreep of kraag:* Festus *zegt:* Patagium est, quod ad summam tunicam adsui solet; quae & patagiata dicitur. Nonius 14. n. 19 *zegt:* Patagium (est) aureus clavus, qui pretiosis vestibus immitti solet; *en haalt uit* Naevius *aan:* pallis, patagis, crocotis. *Altijd zal het niet van goud geweest zijn, gelijk zich van zelve verstaat: dat die soort van opschik aan den hals geweest is, kan men uit* Apulej. Met. II ante med. p. 119, 2 *gissen. Hier prijst* Lucius *aan eene Juffer lang en overvloedig haair, en zegt:* uberes enim crines leniter emissos & cervice dependulos ac deinde per colla dispositos, sensimque (quasi) sinuato patagio residentes paulisper ad finem conglobatos in summum verticem nodus adstrinxerat.

PATĂGUS, i. m. *staat* Plaut. ap. Macrob. Sat. V, 19; *wat het is, weten wij niet.* Festus *houdt het voor eene ziekte* (morbi genus.)

PATĀLIS, e, *eigenlijk, open, van een ander uitgebreid: van daar* bos patalis, Plaut. Truc. II, 2, 22 *en* Fest., *een os, wiens hoornen buitenwaards uitgaan.*

PATEFACĬO, eci, actum, 3. (Passiv. Patefio, actus sum) *open maken, openen, open doen, bij voorb.* portas, Liv. II, 15: oculos alicui, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 55: aures adsentatoribus, Cic. Off. I, 26: ordines, Liv. XXVIII, 14 post med.: huic aditum ad tuam cognitionem patefacio, Cic. ad Div. XIII, 78: in ea parte oris, qua esculentis & potulentis iter natura patefecit, Cic. Nat. D. II, 56: nec patefiant fenestrae, Prop. III, 20, 29: patefacta janua, Ibid. I, 16, 1: cf. Virg. Aen. II, 259: *van daar* 1) *openen, d. i. gangbaar maken, bij voorb.* vias, Caes. B. G. VII, 8: iter, Ibid. III, 1. 2) *openen, d. i. zichtbaar maken, bij voorb.* lux patefecerat orbem, Ovid. Met. VIII, 791: *dus ook* patefecisti Sejanum, Cic. ad Div. VII, 1, i. e. *een uitzicht daar op gemaakt, door het doorhouwen van het bosch.* 3) *ontdekken, openbaar maken, bekend maken, openen, aan het licht brengen, bij voorb.* rem, Cic. Q. Fr. II, 6: odium, Cic. Att. XI, 3: verum, Cic. Amic. 26: cf. Cic. Flacc. 2. Cic. Mil. 37: se alicui, Cic. ad Div. VI, 10, *zich, d. i. zijne gezindheden ontdekken: van daar* patefacta conjuratio, Cic. Sull. 2: Lentulus patefactus judiciis & confessionibus suis, Cic. Cat. III, 6: ante philosophiam patefactam, Cic. Div. I, 39: fit hoc patefit, *bekend wordt,* Terent. Phorm. V, 4, 6: & omnis causa patefiet, Lucret. VI, 999. 4) *door het openen, (bij voorb. graven, ploegen enz.) iets maken, bij voorb.* sulcum, Ovid. Met. III, 101, i. e. *vooren maken, ploegen.* Not. *de syllabe* te *in* patefacere *staat kort,* Ovid. Met. III, 104. IX, 794: *en in* patefio *lang,* Lucret. VI, 999: *en kort,* Prop. III, 20, 29.

PATEFACTĬO, onis, f. *opening, ontdekking, bekendmaking, bij voorb.* rerum, Cic. Fin. II, 2.

PATEFACTUS, a, um, *zie* Patefacio.

PATEFĬO, actus sum, *zie* Patefacio.

PATELLA, ae, f. 1) *waarschijnlijk* Deminut. *van* patera *of* patina, *een soort van een platte schotel, in welke, bij voorb. spijzen gekookt en opgedischt werden,* a) *gekookt werden, bij voorb.* sinapi in patella decoctum, Plin. H. N. XIX, 8 extr.: in patellis coquere caepe, Varr. ap. Prisc. 6: *dus ook* cicadae tostae in patellis, Plin. H. N. XXX, 8 post init.: cf. Martial. V, 97, 7. b) *opgedischt worden,* Juvenal. V, 85. Martial. XIII, 80, 1: cf. Horat. Ep. I, 5, 2. Pers. IV, 17: *dezelve waren van aarde.* Martial. XIV, 114: *van daar* fragiles patellae, Juvenal. VI, 343: *of van metaal,* Ibid. X, 64: *ook in welke men den Goden eten voorzette,* Cic. Verr. IV, 7 extr. Cic. Fin. II, 7 extr. Liv. XXVI, 36. Ovid. Fast. II, 634. VI, 310. Pers. III, 26. Val. Max. IV, 4, 3. *eene schaal, schotel, plateel: van daar wegens de gelijkheid, een, knieschijf.* Cels. VIII, 1 extr. *en* 21. 2) *zeker gebrek of ziekte in den olijfboom,* Plin. H. N. XVII, 24.

PATELLARĬUS, a, um, *bij voorb.* dii, Plaut. Cist. II, 1, 46, *misschien* i. q. lares, *misschien, omdat hun op eene* patella *spijze werdt voorgezet.*

PATENA, *zie* Patina.

PATENTER, *open, openlijk, openbaar, bij voorb.* patentius, Cic. Invent. II, 23.

PATĔO, ui, 2. 1) *open zijn, open staan, d. i. niet gesloten zijn, bij voorb.* Nares patent, Cic. Nat. D. II, 57 extr.: cur valvae Concordiae non patent? Cic. Phil. II, 44: hae mihi patent semper fores, Terent. Eun. I, 2, 9: postulo, ut mihi tua domus — pateat, Ibid. V, 8, 29: iis omnium domus patent, Caes. B. G. VI, 23: fenestrae patent, Plin. Ep. II, 17: patet janua, Virg. Aen. VI, 127: ne fugae quidem patebat locus, Liv. XXVII, 18 extr.: aditus, qui solis patuit, Cic. Brut. 4: semitae patuerant, Caes. B. G. VII, 8: *van daar* patens *open, bij voorb.* domus, Cic. Quint. 30: *van daar* a) *open zijn, d. i. gangbaar zijn, bij voorb.* aditus patuit, Cic., *zie hier voor:* semitae patuerant, Caes., *zie hier voor: van daar* via patentior, Liv. VII, 36, *open.* b) *open zijn, d. i. niet bedekt zijn, vrij van alles zijn, wat het bedekken kon: van daar* patens coelum, Cic. Div. I, 1, *vrijë hemel, open lucht:* loca patentia, Liv. XXI, 25, *vrijë, opene plaatzen, vlakten, d. i. die met geene boomen of kreupelboschjens bezet zijn; waar men gevolglijk overal rond zien kan: dus ook* loca patentiora, Caes. B. G. VII, 28: campi patentes, Sallust. Jug. 101 (108) *en* 105 (113). Virg. Georg. IV, 77: patentior campus, Liv. XXVIII, 43: vallis patentior, Liv. XXI, 7, *alwaar het ook zijn kan, zich ver uitstrekkende:* loca patentissima, Suet. Claud. 31, i. e. *vrij of van groote uitgestrektheid: van daar* amor patens, Ovid. Art. II, 19, 25, i. e. *vrij, ongestoord.* c) *open staan, d. i. onbelet of vergund zijn, vrij staan, ten dienst staan, bij voorb.* honores patent alicui, Cic. Balb. 9 *en* Nep. Att. 6: Aures tuae patent omnium querelis, Cic. Q. Fr. I, 1, 8: Ut intelligant, omnia Ciceronis patere Trebiano, Cic. ad Div. VI, 10, *ten dienste staan, bij voorb.* res familiaris patuit fortunae meae, Ibid. XIII, 29: ne cui patricio plebeji magistratus pateant, Liv. IV, 25: patuit quibusdam fuga, Liv. I, 54, i. e. *zij konden vluchten: dus ook* domus, Terent. *en* Caes., *zie boven: dus ook* villa & domus, Plin. Ep. V, 9 extr.: *dus ook* maria terraeque patebant (scil. Romanis), Sallust. Cat. 10, i. e. *stonden tot hun bevel:* virginitas Phoebo patuisset, Ovid. Met. XIV, 133: *dus ook* pectora patent (amori), Ibid. Art. I, 362: *van daar* amor patens i. e. *vrij, ongestoord,* Ovid., *zie hier voor.* d) *open staan, d. i. blootgesteld zijn, zich bloot geven, open geven, bij voorb.* vulneri, Liv. XXXI, 39 post med.: *ook zonder* Darius, Virg. Cul. 195, *ten zij men* ictibus *voor* Da-

Das

Dativus will nemen: doch de Ed. Heyn. heeft petentis voor patentis, van daar Tropisch, bij voorb. omnia pestifero civi paterent ad perniciem nostram, Cic. Phil. V. 16, doch het kan ook zijn vergund, vrij staan: bij slot is het hetzelfde: In philosophorum vita minus multa patent, quae fortuna feriat, Cic. Off. I, 21 post med., i. e. bloot geven, bloot staan: eur ook blootgesteld of onderhevig zijn, bij voorb. morbis, Cels. II, 1: casibus, Ibid. VI, 6 in. c) open zijn, d. i. zichtbaar zijn, verschijnen, bij voorb. nomen in adversariis patet, Cic. Rosc. Com. 2, i. e. is te vinden: dus ook millies sestertium — in tabulis patebat, Cic. Phil. II, 37: van daar in 't gemeen, zichtbaar zijn, openbaar zijn, bij voorb. patent praestigiae, Plaut. Capt. III, 3, 9: cum illa pateant, Cic. Or. I, 6 extr.: cf. Horat. Sat. II, 4, 46: causae patuere, Ovid. Fast. IV, 17, het welk ook van pateseo zijn kan; van daar impersonaliter, patet, het is openbaar, het blijkt, Cic. Mil. 6: cum pateat, Cic. Tusc. I, 23: van daar patens, openbaar, bij voorb. causa, Ovid. Met. IX, 536. 2) zich uitstrekken, bij voorb. fines Helvetiorum patebant in longitudinem CCXL millia passuum, Caes. B. G. I, 2: cf. II, 7: Tuscorum opes late terra marique patuere, Liv. IV, 33: cf. Plin. H. N. XII, 14: van daar Tropisch, zich uitstrekken, van een' grooten omtrek zijn, bij voorb. hoc praeceptum patet latius, strekt zich verder uit, Cic. Tusc. II, 27: insania patet latius, Ibid. III, 5: avaritia patet latissime, Cic. Off. I, 7 extr.: rerumpubl. administratio latissime patet, Cic. Or. I, 55. Not. patens staat ook adjective, bij voorb. patentior via, Liv. zie boven: dolium patentissimi oris, i. e. zeer wijd, Colum. XII, 6.

PATER, tris, m. 1) vader, d. i. die kinderen heeft of verwekt heeft, is bekend, Cic. Rosc. Am. 16. Liv. IV, 3. Terent. Ad. V, 7, 4 en meermaalen: van daar patres, Ovid. Met. IV, 60, de ouders: patrum memoria, ten tijde onzer vaderen, Cic. Or. I, 40. Caes. B. G. I, 40. Liv. XXXI, 12: waar voor ook apud patres nostros staat, Cic. Off. III, 11: dus ook aetas patrum nostrorum, Cic. Or. 5, i. e. vaders of ouders; doch ook heet patrum memoria ten tijde der Voorvaderen, Liv. XXXIX, 42: van daar de zegswijze memoria patrum of apud patres nostros niets meer zeggen wil, dan van ouds, voortijds, weleer: van daar pater familias, Cic.: of pater familiae, Liv., de heer van het huis, huisheer, huisvader: Plural. patres familias, Cic.: patres familiae, Caes.: en familiarum, Sueton., zie hier van plaatzen in Familia. Ook staat pater familias voor, gemeene man, bij voorb. sicut unus paterfamilias, Cic. Or. I, 29: cf. 34 extr. Caes. B. C. II, 44. Not. Ook van beesten, bij voorb. pater gregis, Ovid. Art. I, 522. i. e. hircus: hircus pecoris pater, Petron. 133 extr.: patris (scil. onagri) praeferat habitum, Colum. VI, 37. 4. Not. Ook staat pater voor avus, proavus cet., gevolglijk patres voor avi, proavi, of majores, bij voorb. Metellus sex liberos — undecim nepotes reliquit, nurus vero generosque & omnes, qui se patris adpellatione salutarent, Plin. H. N. VII, 13: Haeccine (zegt de Consul L. Manlius tot de Latijnen) foedera Tullus Romanus rex cum Albanis, patribus vestris, Latini, haec L. Tarquinius vobiscum postea fecit? Liv. VIII, 5, i. e. majoribus vestris, het welk openbaar is: alwaar sommigen dit patres niet geern door Voorvaderen, willen verklaren, maar door patribus vestris de vaders der genen verstaan, met welken L. Tarquinius eene vrede gemaakt hadt; het welk gedwongen is: en dewijl wij ook vaderen zeggen, voor voorvaderen, voorouders, waarom zouden het de Romeinen ook niet hebben mogen zeggen? van daar patrum memoria i. e. majorum, Liv. XXXIX, 42, gelijk dan de zegswijze memoria patrum hetzelfde kan betekenen, als voortijds, voor dezen, zie hier voor: en wanneer Cicero in Caecil. 22 zegt patres majoresque, zoo vraagt men, of hij niet bij patres ook avos gedacht heeft. En misschien is pater eigenlijk elke stichter, stamvader enz. Not. a) pater voor amor paternus, bij voorb. rex patrem vicit, Ovid. Met. XII, 30: indue patrem, Claudian. de III consul. Honor. 157. b) de gelijkvormigheid des vaders, bij voorb. quantus in ore pater radiat? Ibid. de IV consul. Honor. 517: zoo zeggen wij: het is de vader, of de eigen vader, voor, hij is hem gelijk. c) pleegvader, stijfvader, Terent. Ad. III, 4, 6. 2) Vader, d. i. de veroorzaker van eene zaak, Lucret. III, 9. Virg. Georg. IV, 382. Hier toe behooren ook veele Goden uit het volgende. 3) Vader, als een eertitel, uit eerbied, wegens ouderdom of wegens genoten vaderlijke weldaaden, bij voorb. pater salveto, zegt een jongeling tegen een oud man, Plaut. Rud. I, 2, 15: zoo heet Chrysippus pater, Horat. Sat. I, 3, 126: Epicurus, Lucret. III, 9, zie hier voor: Romanus pater i. e. Keizer, Virg. Aen. IX, 449, doch, het kan ook Jupiter zijn: zoo heet Æneas dikwijls pater, bij voorb. Virg. Aen. V, 348: rexque paterque audisti, Horat. Ep. I, 7, 37: van daar a) pater patriae vader des Vaderlands werds Cicero genoemd, ook Caesar, ook Augustus, bij voorb. Ovid. Fast. II, 127. Ook Marius, Cic. Rab. Perd. 10. b) patres heeten de Raadsheeren, de Senaat zeer dikwijls in Livius: ook patres conscripti, Cic. red. Sen. 1. Cic. Pis. 33 en meermaalen, in plegtige aanspraken: ook staat pater conscriptus i. e. Raadsheer, Cic. Phil. XIII, 13. Livius II, 1 geloofde dat, Patres conscripti staat voor Patres & Conscripti (i. e. adscripti); maar, waarschijnlijk, verkeerd, zie Conscribo. c) de Goden heeten pater, bij voorb. Jupiter, Virg. Georg. I, 328: Lemnius pater i. e. Vulcanus, Virg. Aen. VIII, 454: Gradivus pater i. e. Mars, Ibid. III, 35; Somne pater, Val. Fl. VIII, 70: Ditis pater, Petron. 120: pater Lenaeus i. e. Bacchus, Virg. Georg. II, 7: Janus pater, Horat. Ep. I, 16, 59: Tiberine pater, Liv. II, 10, i. e. de Godheid van den Tiber: ook van winden, die ook somtijds voor Godheden doorgingen, bij voorb. pater Africus, Prop. IV, 3, 47. d) pater patratus, Liv. I, 24. Cic. Or. I, 40. de overste der Fetialen, die het verbond sloot. e) pater coenae, Horat. Sat. II, 8, 7, i. e. die een gastmaal, een onthaal, geeft. f) een grijsaert, bij voorb. zoo heet Acestes, Virg. Aen. V, 521 en 533: dus ook Aeneas dikwijls in Virgilius: van daar heeten de Raadsheeren voornaamlijk patres, omdat men oudtijds enkel grijsaarts daar toe nam. g) pater esuritionum, van een zeer arm mensch, Catull. XXI, 1. Not. patres voor patricii, Cic. ad Div. IX, 21 extr.: ook voor dii, bij voorb. patrum templa, Cic. Leg. II, 10 extr., ten zij het de Voorvaders zijn, gevolglijk de Tempels, door de Voorvaders opgerecht zouden blijven (esse).

PATĔRA, ae, f. (van pateo), een vlak drink- en offer-gereedschap, eene schaal, kop, offerschaal, Cic. Brut. 11. Ovid. Met. IX, 160. Horat. Sat. I, 6, 118. Virg. Aen. I, 729 (733). Plin. H. N. XXXIII, 12.

PATERFAMILIAS, zie Pater en Familia.

PATERNUS, a, um (voor paterinus), 1) vaderlijk, d. i. den vader behoorende, van hem afkomstig, hem eigen, bij hem te vinden, bij voorb. horti, Cic. Phil. XIII, 17: odium, Nep. Hann. 1. Ovid. Met. IX, 274: hospitium cum aliquo, Caes. B. C. II, 5: bona, Cic. Coel. 14: regnum, Virg. Aen. III, 121: injuria, Terent. Heaut. V, 2, 38. o Aeschine, pol haud paternum istuc dedisti, Ibid. Ad. III, 5, 4, i. e. niet vaderlijk, niet voegende voor uwen vader (of voorvaders, voorouders). Ook van beesten, Colum. VI, 37. VII, 2 extr. 2) vaderlandsch, bij voorb. terra, Ovid. Her. XIII, 100: ripa, Horat. Od. I, 20, 5. 3) casus paternus i. e. genitivus, anders ook patrius genoemd, Priscian. 5.

PATESCO, tui, ĕre, 1) open gemaakt worden, geöpend worden, zich openen, bij voorb. atria patescunt, Virg. Aen. II, 483: portus, Ibid. III, 530: fungus, Plin. H. N. XXII, 22 extr.: fores patuere, Ovid. Met. II, 768: van daar 2) Tropisch, zichtbaar worden, in het daglicht komen, bij voorb. res patescit, Cic. Phil. XIV, 6: insidiae, Virg. Aen. II, 309: notitia, Plin. Ep. VI, 23 med.: causae patuere dierum, Ovid. Fast. IV, 171. 3) zich uitstrekken, uitrekken, bij voorb. latius, Liv. XXXII, 27: cf. XXII, 4. Tacit. Ann. II, 61. Hist. IV, 78. Not. ook schrijft men patisco, bij voorb. coeli patiscentis, Senec. Ep. 94 post med. Ed. Gronov.

PATHĬCUS, a, um, 1) een bij hoererij zich lijdelijk gedragende hoereerer i. e. qui muliebria patitur, Juvenal. II, 99. 2) libelli pathicissimi, Martial. XII, 97, 1, i. e. vol van zulke ontuchtigheden.

PATIBĬLIS, e, 1) het geen men lijden kan, verdraaglijk, lijdelijk, bij voorb. dolor, Cic. Tusc. IV, 23. 2) in staat, om iets te gevoelen, gevoelig, aandoenlijk, voor aandoening vatbaar, bij voorb. natura, Cic. Nat. D. III, 12.

PATIBULĀTUS, a, um, i. e. patibulo instructus of adligatus, aan de galg gehecht, Plaut. Most. I, 1, 53. Het is eigenlijk het Particip. van Patibulo, are.

PATIBULO, are, aan de galg hangen, zie Patibulatus.

PATIBULUM en **PATIBŬLUS**, i. eene galg, zie Patibulus, a, um.

PATIBULUS, a, um, misschien van pateo, uitgebreid, uitgestrekt, bij voorb. over dwars: van daar misschien 1) patibulum, (misschien scil. instrumentum of lignum) elk dwarshout, dwarsstaak, a) het dwarshout aan de galg: vervolgends, de geheele galg, Cic. Verr. IV, 41 extr. Plaut. Mil. II, 4, 7. Tacit. Ann. XIV, 33: ook staat patibulus, scil. fustis, bij voorb. deligata ad patibulos, Varr. ap. Non. 3. n. 183. b) een houten boom of grendel, om de deur te sluiten, Titinn. ap. Non. 4. n. 355. c) zekere staak bij de wijnstokken, Plin. H. N. XVII, 23 extr. d) een staak bij de wijnlezing, Cato R. R. 20 en 68, misschien, om groote vaten mede te dragen. 2) scil. homo, een mensch, die aan de galg vastgemaakt wordt, het zij dan, dat hij de galg alleen tot straffe rond draagt, of er daadlijk aan sterven moet, bij voorb. patibulus ferar per urbem,

bem, Plaut. fragm. Carbonar. ap. Non. 3. n. 183. *of* Ed. Gronov. Plaut. p. 478: grandique clavo manum ducis — ad oſtii tabulam offigit, & exitiabili nexu patibulum relinquens cet., Apul. Met. IV ante med. p. 147, 4 Elm., i. e. *hangende, of als 't ware aan de galg hangende.*

PATIENS, *zie* Patior.

PATIENTER, *geduldig, lijdzaam, bij voorb.* ferre, Cic. Phil. XI, 3. Caeſ. B. C. III, 15: adcipere, Cic. Amic. 25: olus prandere, Hor. Ep. I, 17, 14: patientius, Cic. ad Div. I, 8 poſt med.: patientiſſime, Val. Max. IV, 3, 11.

PATIENTĬA, ae, f. 1) *met den* Genitivus *van het* Object, *verdraging, dulding, bij voorb.* famis & frigoris, Cic. Cat. I, 10: turpitudinis, Cic. Verr. V, 13. 2) *zonder* Genitivus *van het* Object, *wanneer men zich iet laat welgevallen, dat velen zich niet laten welgevallen: van daar* a) *het dulden der moeilijkheden, bij voorb.* ſumma virtus in patientia ponebatur, Nep. Alcib. 11: *dus ook* Cic. Verr. II, 3 poſt init. b) *de tevredenheid met matige koſt en geringe woning*, Nep. Ageſ. 7. c) *toegevendheid, lijdzaamheid, bij voorb. van een man jegens zijn overſpelige vrouw, inſchikkelijkheid*, Plin. Epiſt. I, 32: *jegens zijne vijanden, bij voorb. wanneer men tot die genen terug keert, van welken men verſmaad is*, Cic. Ligar. 9 in. d) *in 't gemeen, geduld, bij voorb.* animi & corporis, Cic. Off. I, 34: patientiam alicujus tentare, Cic. Agr. II, 7: rumpere, Sueton. Tiber. 24: abuti alicujus patientia, Cic. Cat. I, 1: cf. Cic. Invent. II, 54, *alwaar het bepaald wordt:* Horat. Ep. I, 17, 25. Tibull. III, 2, 5. e) *gehoorzaamheid, bij voorb.* Britanniam veteri patientiae reſtituit, Tacit. Agric. 16.

PATĬNA, ae, f. *zeker huisraad, waar in de Ouden deels kookten, deels het eten opdischten, deels vruchten en dergelijken bewaarden, eene ſchaal, ſchotel, pan enz.*, Cic. Att. IV, 8. Terent. Eun. IV, 7, 46. Plaut. Pſeud. III, 2, 51. Plin. H. N. XXIII, 2 extr. XXXIV, 11. Horat. Sat. II, 8, 43. Not. *Men ſchrijft ook* patena, *bij voorb.* Phaedr. I, 26, 3: *ook hebben* Colum. XII, 43, 5 *voor* patinarum, *dat in de* Ed. Geſn. *ſtaat, ſommige* Edd. patenarum.

PATINARĬUS, a, um, i. e. ad patinam pertinens, *bij voorb.* ſtrulces patinarias concinnat, Plaut. Men. I, 1, 26, *maakt hoopen van ſchotels, d. i. diſcht goed op, onthaalt rijklijk:* piſcis patinarius, Plaut. Aſin. I, 3, 28, i. e. *in de ſchotel* (patina) *opgedragen: van daar* patinarius, ſcil. homo, Sueton. Vitell, 17. *een ſchotelvriend, d. i. een vreter.*

PATĬO, ĕre, *voor* patior, Cic. Leg. III, 4 extr. e legg. XII Tabb.: populus patitur, tu patias modo, Naev. ap. Diomed. 1.

PATĬOR, paſſus ſum, 3. 1) *lijden, d. i. uitſtaan of moeten dulden, bij voorb.* ſervitutem, Cic. Phil. VI, 7 extr.: ſupplicium, Caeſ. B. C. II, 30: omnia ſaeva jure, Salluſt. Jug. 14 (15): extrema (i. e. mortem), Virg. Aen. I, 219 (223): metum, Quintil. VI, 2 poſt med.: bellum ab aliquo, Juſtin. XVIII, 2: inſidias alicujus, Ibid. XXXVII, 2: mortem, Ovid. Triſt. I, 2, 42: famem, Ibid. in Ibin 615: o fortes pejoraque paſſi, Hor. Od. I, 7, 30: cornix novem ſaecula paſſa, Ovid. Met. VII, 274, i. e. *die negen eeuwen geleefd heeft:* aliquid ab aliquo, Liv. XLIII, 8: *van daar bekomen, wanneer het hetzelfde is, als lijden, bij voorb.* repulſam, Ovid. Met. II, 97 *en* III, 289: vulnera, Liv. XXXVIII, 21 med.: calamitatem, Suet. Caeſ. 36: ſupplicium, Caeſ., *zie hier voor:* mortem, *zie hier voor:* ager patitur cultus (Accuſ.), Ovid. Faſt. I, 159, i. e. *wordt bebouwd.* 2) *lijden, d. i. uitſtaan, dulden, verdragen, zich laten welgevallen, bij voorb.* dolores, Cic. Tuſc. II, 18: omnes, Terent. And. I, 1, 35: militiam, Liv. IV, 18: quidvis, Horat. Od. III, 24, 42: fortia, Liv. II, 12: vitia ſua, Liv. I praefat.: femina falcem pati conſueſcere, Plin. H. N. XVII, 10: faba nec macrum nec nebuloſum locum patitur, Colum. II, 10 ante med.: malum fortiter, Plaut. Aſin. II, 2, 58: amnis navium patiens, Liv. XXI, 31 extr., i. e. *die ſchepen draagt:* aliquid non tacitum pati, Liv. VII, 1, i. e. *iet niet met ſtilzwijgen dulden, bij iet niet ſtilzwijgen: ook zonder eenen Caſus, bij voorb.* ad patiendum tolerandumque difficilis, Cic. Tuſc. II, 7: cf. Ovid. Am. I, 8, 75. Not. verbum, quod habet naturam patiendi, i. e. *een* Verbum Paſſivum, Quintil. I, 6, 10: modus patiendi, i. e. paſſivum, Ibid. §. 26: *ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* patiar durare laborem, Virg. Aen. VIII, 577: *dus ook* duo ſpondei non fere conjungi patiuntur, Quintil. IX, 4, 101, *doch, alwaar het ook is, verbolwen: ook* ſeq. Accuſ. & Infinit., *bij voorb.* hunc patiemur fieri miſerum, Terent. Phorm. III, 3, 3: negavit ſe paſſuram, Miltiadis progeniem in vinculis interire, Nep. Cim. 1, *het welk ook tot n. 3 kan gebracht worden: van daar* facile pati *zich ligt of geern laten gevallen, te vrede zijn, er niets tegen hebben, geern laten gebeuren, ſtaat dikwijls in* Cicero, *bij voorb.* ad Planc. 2 in Ep. ad Att. XVI poſt 16: *ook* ſeq. Accuſ. & Infinit., Cic. ad Div. I, 9 poſt med. V, 17. Cic. Att. XV, 2: *integendeel* moleſte pati, Cic. Verr. III, 2 extr., *of* indigne pati, Ibid. V, 12 extr., *of* aegre pati, Terent. Heaut. V, 2, 5. Liv. IV, 18, *zich iet niet geern laten welgevallen, kwalijk nemen, ergens onvergenoegd over zijn: dus ook* perinìquo animo pati, Cic. ad Div. XII, 18: *van daar van het goede, bij voorb.* pati bonum, Plaut. Aſin. II, 2, 58: pati eſſe in loco lepido, Plaut. Poen. III, 3, 82: *van daar uithouden, verduuren, bij voorb.* ſaecula, Ovid. Met. VII, 274, i. e. *zoo lang leven: dus ook* vinum non pati poteſt aetatem, Senec. Ep. 36: lupinum — patitur aevum, Colum. II, 10: *ook zonder* Accuſativus, *uithouden, verduuren of leven, bij voorb.* in ſylvis, Virg. Ecl. X, 53: ſine armis, Lucan. V, 313: poſſe ſine regno pati, Senec. Thyeſt. 470: pati nequeo, Plaut. Aul. IV, 9, 16, i. e. *ik kan het niet uithouden.* 3) *lijden, d. i. laten geſchieden, vergunnen, toelaten of laten, bij voorb.* non patar, Cic. Cat. I, 5: illa non modo homines ſed ne pecudes quidem paſſurae, Ibid. II, 9 extr.: hunc patiemur fieri miſerum, Terent. Phorm. III, 3, 3: non patiendum eſſet, ut — arbitrarentur, Cic. Font. 12: nullo ſe implicari negotio paſſus eſt, Cic. Ligar. 1: nec ulla ſegetum minus dilationem patitur, Plin. H. N. XVIII, 10: quantum eae (facultates) paterentur, Nep. Att. 8: Negavit, ſe paſſuram, Nep. Cim. 1, i. e. *vergunnen, toelaten:* Quantum aetatis meae pudor patiebatur, Cic. Or. II, 1, i. e. *vergunde:* quantum res patitur, Quintil. I, 1, 3: *Dikwijls is het enkel laten of laten geſchieden, bij voorb.* Nullum patiebatur eſſe diem, quin diceret, Cic. Brut. 88, *hij liet geen dag zijn of voorbijgaan, dat hij niet enz.:* Non poſſum pati, quin tibi caput demulceam, Terent. Heaut. IV, 5, 13, i. e. *ik kan 't niet laten, niet voorbij, dat ik niet enz., d. i. ik moet u het hoofd ſtreelen:* nullo ſe implicari negotio paſſus eſt, Cic. Ligar. 1: *van daar* pati aliquem, *zich laten beſlapen of bevruchten* (concubitum pati), *bij voorb.* bovem, Ovid. Met. IX, 739: *dus ook* vim, i. e. *zich laten beſlapen*, Ibid. IV, 733. Not. patiens *ſtaat ook* Adjective, 1) *uithoudend, verdragend*, ſeq. genit., *bij voorb.* amnis navium patiens, *vaarbaar*, Liv. XXI, 31. Plin. Ep. V, 6, 12: vetuſtatis, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 76: tellus patiens vomeris, Virg. Georg. II, 223: operum, Ibid. Georg. II, 472. Aen. IX, 607: patientior ſervitutis, Plin. Paneg. 45. 2) *geduldig*, Cic. Or. II, 75: patientior, Cic. Q. Fr. I, 1, 14: aures patientiſſimae, Cic. Lig. 8: *ook hard, niet inſchikkelijk, bij voorb.* aratrum, Ovid. Am. I, 15, 31: ſit licet ſaxo patientior illa Sicano, Prop. I, 26, 29. Not. perferre ac pati, Terent. And. I, 1, 35, *alwaar het één kon wegblijven.*

PATISCO, ĕre, i. q. Pateſco, *zie* Pateſco.

PATOR, ōris, m. *eene opening, bij voorb.* vulneris, Apulej. Met. I poſt med. p. 111, 7 Elm.: aedium, Ibid. III poſt med. p. 137 Elm.: ſui, Ibid. XI ante med. p. 261, 40 Elm., narium, Scrib. Larg. 46 *en* 47.

PATRATĬO, ōnis, f. *bedrijf, verrichting, werkſtelligmaking, bij voorb.* pacis, Vellej. II, 98.

PATRĀTOR, ōris, m. *verrichter, bedrijver, werkſtelligmaker, bij voorb.* necis, Tacit. Ann. XIV, 62.

PATRĀTUS, a, um, 1) *verricht, werkſtellig maakt, bedreven, voltooid, het* Particip. *van* patro. 2) *misſchien die iet bedrijft of bedreven heeft, verricht heeft of verricht, bij voorb.* pater patratus, Liv. I, 24. Cic. Or. I, 40. Cic. Caecin. 34 in., *heet de opperſte* Fetialis, *die het verbond ſloot: misſchien, zoo als* juratus *voor* qui juravit, *dus* patratus *voor* qui patravit, *of* patrare ſolet, *of* patrat, ſcil. foedus.

PATRĬA, ae, f. *vaderland, vaderſtad, geboorteplaats*, Cic., *zie* Patrius.

PATRICE, *vaderlijk*, Plaut. Caſ. III, 6, 4. Turnebus *verklaart het* patricie.

PATRICIĀTUS, us, m. *de waarde van eenen* Patricius *te* Rome, Sueton. Aug. 2.

PATRICĪDA, ae, m. *een vadermoorder*, Cic. Dom. 10 poſt med.

PATRĬCIUS, a, um, 1) i. e. ad patres pertinens, i. e. *vaderlijk en raadsheerlijk: van daar* 2) *van aloude* Romeinſche Senatoren *afſtammende, en wel van de Raadsheeren, ten tijde van* Romulus *en deszelfs opvolgers. Deels*, Subſtantive, *een* Patriciër; *deels*, Adjective, patriciſch. Patricii, Patriciërs *waren in* Rome *eene ſoort van hoogen, aloûden adel, en hunne Familiën de oudſte en aanzienlijkſte. Zij heetten* Patricii, *omdat zij van de Raadsheeren* (a patribus) *ten tijde der Koningen afſtamden*, Liv. I, 8 extr. X, 8 extr., *en waren tweederhand:* Patricii majorum gentium i. e. *der oudſte Familiën, dezen ſtamden af van de Raadsheeren, die* Romulus *gemaakt hadt:* Patricii minorum gentium *ſtamden af van de* Senatoren, *die de Koning* Tarquinius, *de oude* (priſcus)

ge-

gemaakt hadt. Zie boven Gens. De Patriciërs lieten zich op hunnen adeldom veel voorstaan, zij geloofden van het begin der Republiek af, dat het Consulaat alleen aan hun hoorde, en niet aan de onddelijken (plebi), en hielden het in het eerst voor eene belediging en bevlekking, als zij met dezen zouden trouwen, zoo als Livius in zijne eerste Boeken hier en daar bericht. Van daar familia patricia, Cic. Leg. II. 3. Vellej. II, 59. of gens, Juvenal. X, 332, zulk eene Patricische Familie; en deze Patricische Familiën stonden tegen over de Plebeïsche, d. i. onddelijke of gemeene, burgerlijke Familiën: dus ook sanguis, Perf. I, 61: ostrum, Stat. Sylv. I, 4, 97: pueri patricii, Plaut. Capt. V, 4: vicus Patricius Romae dictus, eo quod ibi Patricii habitaverunt, jubente Servio Tullio, ut, si quid molirentur adversus ipsum, ex locis superioribus opprimerentur, Fest.: van daar ex patriciis exire, Cic. Dom. 14, i. e. uit eene Patricische Familie, in eene Plebeïsche, door adoptie, overgaan.

PATRĪCUS, a, um, i. q. patrius, bij voorb. casus i. e. genitivus, Varr. L. L. VII, 37. VII, 37 en 46, alwaar anderen patrius lezen.

PATRĪE, vaderlijk, bij voorb. monere, Quintil. XI, 1, 68.

PATRĪMES en **MATRĪMES** voor **PATRIMA** en **MATRIMA** (fem.), Plaut. ex Festo in Flaminia.

PATRIMŌNIĀLIS, e, het vermogen, bezitting of erfgoed betreffende, Pandect. L, 4, 1.

PATRIMŌNĬUM, i, n. 1) het, van den vader, geërfde goed, erfgoed, erfbezitting, bij voorb. lautum, Cic. Flacc. 36: duo lauta & copiosa patrimonia adcipere, Cic. Rab. Post. 14: patrimonium comedere, Cic. Sext. 52: expellere aliquem patrimonio, Cic. Rosc. Am. 50: cf. Ib. 2. Cic. Phil. XII, 8. Juvenal. X, 13: hac quondam orationes in populi Rom. patrimonio — fructuosae ferebantur, Cic. Phil. II, 39: van daar 2) Tropisch, bij voorb. patrimonium paterni nominis relinquere, Cic. Dom. 58: Mucius paterni juris defensor & quasi patrimonii propugnator sui, Cic. Or. I, 57: honestus rumor alterum est patrimonium, P. Syr. in Mimis.

PATRĬMUS, a, um, den vader nog in leven hebbende, bij voorb. puer, Cic. Harusp. 11: cf. Liv. XXXVII, 3. Tacit. Hist. IV, 53. Gell. I, 12 in., en Festus.

PATRISSO, are, zijn vader gelijk zijn in zeden of nadoen, Terent. Ad. IV, 2, 25. Plaut. Pseud. I, 5, 27. Apulej. Flor. 1 post init. p. 341, 27 Elm.

PATRĪTUS, a, um, vaderlijk, consulatus, Apulej. Flor. 3 ante med. p. 355, 18 Elm. Anders staat ook patritam & avitam philosophiam, Cic. Tuscul. I, 19, en Nonius leest dus: maar de Edit. Ernest. heeft patriam.

PATRĬUS, a, um, 1) i. q. paternus vaderlijk, d. i. van den vader afkomstig, vader betreffende, aan de vaders behoorende, of eigen, of passende, of bij hun te vinden, bij voorb. animus, Cic. Rosc. Am. 16. Liv. II, 5: res, Cic. Verr. Act. I, 5, vaderlijk, d. i. van ouders geërfd: monimentum, Terent. Eun. Prol. 13: fundus, Horat. Sat. I, 2, 56: regnum, Liv. XXXVIII, 1: patrius hic (dolor pedum) illi (est), Plin. Ep. I, 12 ante med., i. e. is in de Familie, aan de Familie eigen: amor, Virg. Aen. I, 643 (647): acerbitas patria i. e. patris, Liv. VII, 5: nex patria i. e. patris, Ovid. in Ibin 613: bona patria, Terent. Eun. II, 2, 4, i. e. van den vader (ouders) geërfd: van daar mos patrius, Cic. Or. 18 extr., een oud gebruik, eigenlijk, van de ouders (ook wel hunne ouders enz.) afgewoon: casus patrius i. e. Genitivus, Gell. IV, 16. IX, 14. §. 18 en 20: van daar patria, scil. terra, het vaderland, geboorteplaats, Cic. Or. I, 44. Cic. Off. I, 17. Cic. Cat. I, 7. Fin. III, 19 extr., eigenlijk, het land of de plaats, waar onze vaders (ouders) zich plagten te onthouden, en die aan hun behoort; waar wij gevolglijk geboren zijn en toe behooren: ook elke plaats, die ons opneemt, Cic. Leg. II, 2. Virg. Aen. XI, 25: van daar patria est, ubicunque est bene, Cic. Tusc. V, 37 e poëta: van daar komt 2) een nieuw Adject., patrius, a, um, vaderlandsch, bij voorb. ritus, Cic. Leg. II, 9: dii, Cic. Phil. II, 30: sermo, Cic. Fin. I, 2: mos, Cic. Parad. 4. Horat. Art. 57: tellus, Valer. Flacc. V, 234: cf. Virg. Georg. I, 16. Aen. II, 180. III, 281.

PATRO, avi, atum, are, 1) bedrijven, volbrengen, tot stand brengen, verrichten of doen, wanneer doen het zelfde is als tot stand brengen, bij voorb. promissa, Cic. Att. I, 14 extr.: pacem, Liv. XLIV, 25, i. e. maken: bellum i. e. ten einde brengen, Sallust. Jug. 75 (78). Tacit. Ann. II, 26. Vellej. II, 79: coepta, Sallust. Cat. 56 (59): facinus, Liv. XXIII, 8 extr.: jussa, Tacit. Hist. IV, 83: conata, Lucret. V, 386: sementim, Cato R. R. 54: jusjurandum, Liv. I, 24, van den Pater Patratus, d. i. het bij het sluiten van verbonden gewoone formulier van eed, met de overige plegtigheden voltrekken, gevolglijk een verbond maken. Nut. Hier van heet hij juist pater patratus, misschien patratus i. e. qui patravit of patrat, zoo als juratus voor qui juravit staat, zie Patratus. 2) sensu venereo i. e. concumbere, bij voorb. patranti ocello i. e. lascivo, Pers. I, 18. Of dit de eigenlijke beteekenis is, durve ik niet bepalen.

PATRŌCINĬUM, i, n. bescherming, beschutting, verdediging, 1) voor het gerigt, als men den beschuldigden verdedigt, Cic. Brut. 29. Cic. Or. I, 57. Quintil. VII, 2 in.: van daar patrocinium voor de persoon, die verdedigd moet worden, Cliënt, bij voorb. si tu in patrociniis tuendis consuetudinem tuam servas, Varro. in Cic. Ep. ad Div. V, 9, i. e. Cliënten. 2) ook elders, bij voorb. Nep. Phoc. 3: dus ook patrocinium voluptatis, Cic. Fin. II, 21: pudoris, Justin. XXXII, 2: segnitiae, Quintil. I, 12 extr.: patrocinia vitiis quaerere, Plin. H. N. XIII, 3: cf. Ovid. Trist. I, 1, 26. Pont. I, 2, 69.

PATRŌCĪNOR, atus sum, ari, beschutten, beschermen, beschutting geven, verdedigen, alicui, Terent. Phorm. V, 7, 45. Quintil. II, 4, 23. Auct. B. Hisp. 29. Pandect. II, 1, 2 post med.: dus ook libris, Plin. H. N. XIV, 4 en 22 post med.: crimini, Quintil. II, 4, 23.

PATRŌNA, ae, f. 1) Patronesse, d. i. beschutster, verdedigster, begunstigster, Terent. Eun. V, 2, 48. Cic. Or. II, 48: van daar ook ut vocem mihi commodes patronam, Martial. VII, 71, 14: zoo heet de tong patrona, Plaut. Asin. II, 2, 26. 2) Patronesse, d. i. de Mevrouw of gebiedster van eenen vrijgelatenen, Plin. Ep. X, 4. Te weten, als de slaaf vrij werdt, heette zijn Heer en Mevrouw Patronus en Patrona.

PATRŌNĀLIS, e, den Patroon betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. verecundia patronalis, i. e. jegens den enz., Pandect. XXXIX, 5, 20.

PATRŌNĀTUS, us, m. Patroonschap, d. i. de waardigheid van eenen Patroon of Beschermer, bij voorb. jegens den vrijgelatenen: van daar jus patronatus, Pandect. XXXVII, 14, 21: commodum patronatus, Ibid. Leg. 3.

PATRŌNUS, i, m. Patroon, d. i. die iemand, of eene stad, Provintie enz., bij alle gelegenheden beschut, verdedigt en bijstaat, bij voorb. voor het gericht, bij den Romeinschen Raad enz., een beschutter, verdediger: zulken verkozen de geringer burgers zich in Rome, en werden hunne Cliënten: want Cliens en Patronus staan tegen elkander over, bij voorb. quot enim clientes circa singulos fuistis patronos, tot nunc cet., Liv. VI, 18. Even dus hadden geheele steden, landen, ook Koningen in Rome, hunnen Patroon, d. i. hunnen Beschermer, Cic. in Caecil. 1: civitatum & nationum, Cic. Off. I, 11: coloniae, Cic. Sull. 21: me patronum unum adsciverant (Campani), Cic. Pis. 11: agri Piceni, Cic. Off. III, 18: van daar 1) in 't gemeen een beschutter, verdediger, bij voorb. plebis, Liv. VI, 18: foederum, Cic. Balb. 10: commodorum vestrorum, Cic. Agr. III, 1 extr.: justitiae, Cic. Am. 7 extr.: van daar causae, Cic. Or. II, 69, i. e. van het Proces, een Advokaat: ook zonder causae, Cic. Off. II, 14 post med. Cic. ad Div. II, 14. Q. Cic. Ibid. XVI, 26. Ovid. Art. I, 83: constituere alicui causae patronum, Cic. Mur. 2: huic causae patronus exstiti, Cic. Rosc. Am. 2 in., alwaar men ook hujus voor huic zeggen kon. 2) de Heer van een vrijgelaten slaaf, die hem diende en van hem bescherming genoot, Cic. ad Div. XIII, 21 extr. Tacit. Hist. II, 2. Horat. Ep. I, 7, 51: want, zoo dra de slaaf vrijgelaten werdt, heette zijn Heer Patronus. Ook Adjective, bij voorb. ut vocem mihi commodes patronam, Martial., doch, het kan ook Substantive staan als eene Appositie, zie Patrona.

PATRUĒLIS, e, 1) van vaders-broeder of oom afstammende, afkomstig: van daar fratres patrueles en sorores patrueles, Pandect. XXXVIII, 10, 1, broeders- en zusters-kinderen, te weten, wanneer hun vaders-broeders zijn: frater patruelis, Cic. Fin. V, 1. Cic. Planc. 11: ook enkel patruelis, scil. frater, Sueton. Domit. 10 en 15, vaders-broeders-zoon, neef: dus ook van 't vrouwlijk geslacht nulla patruelis (soror), Pers. VI, 53, i. e. nicht (broeder- en zusters-kind). Ook is patruelis vaders-zusters-zoon, neef, bij voorb. Cicero, Coel. 24, noemt Clodius fratrem patruelem van Q. Metellus Celer, omdat Clodius moeder de vaders-zuster van Metellus geweest was. 2) het geen aan de vaders-broeders-zoonen behoort of gemeen is, neefsch, bij voorb. patruelis origo, Ovid. Met. I, 352, zegt Deukalion tot zijne vrouw, die zijn vaders-broeders-dochter was: nos — donis patruelibus (i. e. armis Achillis) orbi, Ovid. Met. XIII, 41, zegt Ajax, zoon van Telamon, omdat Telamon en Peleus, Achilles vader, broeders geweest waren: Quo meruere necem, patruelia regna tenendo, Ibid. Her. XIV, 61, i. e. regna Danai, die broeder van Aegyptus, en gevolglijk vaders-broeder der jongelingen, was.

PATRŬUS, a, um, *waarschijnlijk voor* Patrius, *vaderlijk*, 1) Substantive, *misschien* scil. frater, a) *vaders-broeder*, *oom van vaders zijde*, Cic. Harufp. 12. Horat. Sat. I, 6, 131. Pandect. XXXVIII, 10, 10. Terent. Phorm. II, 1, 33: *van daar heet* Amulius patruus Iliae, *welke eene dochter was van* Numitor *broeder van* Amulius, Ovid. Fast. II, 384 *en* Neptunus *heet* patruus Veneris, Ibid. Met. IV, 531: *want* Venus *was eene dochter van* Jupiter, *en* Neptunus *zijn broeder: van daar* Patruus magnus i. e. frater avi paterni vel materni, Pandect. XXXVIII, 10, 10: patruus major i. e. frater proavi mei, Ibid.: patruus maximus i. e. frater abavi mei, *anders* abpatruus *genoemd*, Ibid. b) *Tropisch*, *iemand, die de gebreken der menschen, bijzonder der jeugd, gaarn berispt, berisper, streng jegens de zeden van anderen*, *bij voorb.* ne sis patruus mihi, Horat. Sat. II, 3, 88: qui in reliqua vita mitis fuisset, fuit in hac causa pertristis quidam patruus, Censor, magister, Cic. Coel. 11: cum sapimus patruos, Perf. I, 11, i. e. graves severosque mores induimus; *misschien, omdat toen de vaders-broeders of oomen, in een' kwaaden naam stonden, of omdat zij menigmaalen strenger jegens hunne neven zijn, dan de ouders, of om andere redenen: van daar komt een nieuw* Adjectivum patruus, a, um, *gevolglijk* 2) Adjective, *vaders-broederlijk, den vaders-broeder behoorende, hem betreffende*, *bij voorb.* lingua, Horat. Od. III, 12, 3: ense cadit patruo, Ovid. Fast. IV, 55: patruo corde, Ibid. Met. XI, 328: animo patruo, Ibid. XII, 597: *van daar* patrue mi patruissime, *zegt iemand in eene drift*, Plaut. Poen. V, 4, 24 *en* 26.

PATŬLUS, a, um, 1) *open of openstaande, opengedaan*, *bij voorb.* pinna, Cic. Fin. III, 19. Nat. D. II, 48: fenestra, Ovid. Met. XIV, 752: canistra, Ibid. VIII, 675, *doch, dit kan ook tot* n. 2. *behooren: dus ook* os, Ibid. XV, 513, *dat ook tot* n. 2. *behooren kan:* aures, Horat. Ep. I, 18, 70: nares, Virg. Georg. I, 376, *dat ook tot* n. 2. *behooren kan.* 2) *uitgebreid, breed van een gedaan, breed*, *bij voorb.* rami, Cic. Or. I, 7: mundus, Lucret. VI, 1071: quercus, Ovid. Met. VII, 622: arcus, Ibid. VIII, 30: canistra, Ibid. 675: os, Ibid. XV, 513, *zie hier voor:* quadra, Virg. Aen. VII, 115: puppes, Ibid. Georg. III, 362: patulae in latitudinem naves, Plin. H. N. XXXVI, 9: lacus, Ovid. Met. II, 379: latitudo, Tacit. Ann. XV, 43: loca urbis, Ibid. 40, i. e. *vrij, niet zeer bewoond:* aves alis patulae, Gell. VI, 6: nares, Virg., *zie hier voor: dus ook misschien* orbis patulus, Horat. Art. 132, *te breed, te wijdloopig, of ook voor allen openstaande, gevolglijk te gemeen.* Not. boves patuli i. e. *wier hoornen buitenwaards loopen*, Serv. & Philarg. ad Virg. Georg. III, 55.

PAUCĬES *of* PAUCĬENS, *weinige maalen, zelden*, Titinn. ap. Fest. & ap. Non. 2. n. 681: *ook* Coel. Ibid.

PAUCILOQUĬUM, i, n. *het weinig spreken*, Plaut. Merc. I, 1, 31.

PAUCĬTAS, atis, f. *weinigheid, klein getal*, *bij voorb.* oratorum, Cic. Or. I, 2: locorum, Caes. B. G. III, 9: hostium, Nep. Dat. 7: *ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* Sallust. Cat. 53 (57). Liv. II, 64. Cic. Invent. II, 22, *tweemaal, en* Nep. Pelop. 2: ad paucitatem redactus est, Curt. III, 4.

PAUCŬLUS, a, um, *zeer weinig: doch, misschien komt alleen de* Plural. *voor*, Pauculi, ae, a. Terent. Heaut. IV, 6, 24. Plaut. Epid. III, 4, 24. Merc. II, 3, 42. Cic. Att. V, 21 ante med. Apulej. Met. XI. p. 272, 35 (Ibid. 3. Sing.) Elm.

PAUCUS, a, um, *en veel meer* Plur. PAUCI, ae, a, 1) *weinig, weinigen*, *bij voorb.* paucis rebus, Cic. Tusc. V, 35: causae paucae, Cic. Or. II, 32: paucissimae plagae, Cels. VII, 2 post med.: paucis mensibus perfectum, Cic. Q. Fr. III, 1, 1: pauciora navigia, Auct. B. Afric. 96: *van daar* pauci (scil. homines), Cic. Mur. 11. Cic. Cluent. 46, *en meermaalen, weinigen, d. i. weinige menschen:* pauciores, Sallust. Jug. 49 (53), *min menschen, weiniger menschen. De* Singularis *is zeldzamer, bij voorb.* pauco foramine, Horat. Art. 203: post paucum tempus, Hygin. f. 194: pauco tritici numero, Auct. B. Afric. 67. Not. pauca, scil. verba, *iet weinigs, weinige woorden, een paar woorden, bij voorb.* licetne pauca? Terent. And. V, 3, 22, scil. dicere: ut in pauca conferam, Cic. Caecin. 6, i. e. *opdat ik 't kort make:* paucis te volo, Terent. And. I, 1, 2, *met een paar woorden: of, ik wil een paar woorden met u spreken:* ausculta paucis, Ibid. III, 3, 4: respondes pauca, Horat. Sat. I, 6, 60: in pauca confer, Plaut. Poen. V, 4, 54, *maak het kort:* de conjuratione paucis absolvam i. e. dicam, Sallust. Cat. 4: paucis exponere situm, Ibid. Jug. 17 (19): Cetera quam paucissimis absolvam, Sallust. Jug. 17 (19), *of* dicam, Ibid. 17 (20). 2) *ettelijke, eenigen, bij voorb.* paucae tamen bellarum cet., Liv. XXX, 33: Fere in diebus paucis cet., Terent. And. I, 1, 77, i. e. *in ettelijke dagen enz.: dus ook* paucis diebus eram missurus, Cic. ad Div. II, 7: his diebus paucis reputantur, Cic. Verr. Act. I, 6: paucis mensibus, Cic., *zie hier voor.* Not. a) paucum *voor* paucorum, Enn. ap. Gell. XII, 4 extr. b) paucabus *voor* paucis (Femin.), Cn. Gell. ap. Charis. 1.

PAVEFACĬO, ēci, actum, 3. (Passiv. PAVEFIO, actus sum), *in angst brengen, beängstigen, zeer verschrikken: doch, er schijnt alleen voor te komen* pavefactus, a, um, *beängst, in angst gebracht, ontsteld, verschrikt*, Ovid. Met. XIII, 878. XV, 636. Senec. Herc. Fur. 1022.

PAVĔO, vi, 2. *zeer verschrikken over iet, zich beängstigen, van angst sidderen en hartklopping ondervinden, angstig vreezen, of enkel vreezen, in vrees en angst zijn, sidderen*, Plaut. Cist. IV, 2, 20. Ovid. Fast. III, 362: paveo mihi, *mijnentwegen*, Terent. Phorm. I, 4, 10: ne pave, Plaut. Amph. V, 1, 58. Mil. III, 3, 21: animus pavet, Senec. Med. 670. *Ook met den* Accusativus, *op de vraag, waaröm of waaröver? bij voorb.* id paves, ne ducas, Terent. And. II, 2, 12, *alwaar ook* ne (*dat, gij mogt*) *op te merken is:* casum uitiorem, Tacit. Hist. I, 29: mores alicujus, Ibid. 50: mortem, Plin. H. N. II, 12: regnum Neptuni, Petron. 139: mulieres pavere omnia, Sallust. Cat. 31 (32): pavet agna lupos, Horat. Epod. XII, 25: *ook met den* Ablativus, *bij voorb.* novitate, Ovid. Met. II, 30: *met* ad, *bij voorb.* ad omnia, Liv. V, 42 med.: *ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* laedere, Ibid. I, 386: *ook* Passive, *bij voorb.* ita paverentur ulcera, Plin. H. N. XXXVII, 9 extr.: nec tantum pavendas serpentes, Ibid. VIII, 23: *ook volgt* ne (*dat*), *zoo als achter* timeo, Terent., *zie hier voor: en Tropisch*, castanea pavet novitatem, Plin. H. N. XVII, 20 post med.: *van daar het* Particip. pavens *zich beängstigende, in angst bevindende, angstvallig enz., bij voorb.* equi, Ovid. Met. II, 398, i. e. *trillend, schuw enz.:* regem paventem, Ibid. VIII, 89: Maurus incerto vultu pavens ad Sullam adcurrit, Sallust. Jug. 106 (114): *doch, de* Ed. Cort. *heeft* pavens *niet:* cogitationes paventes, Apul. Met. V. p. 167, 13 Elm. Not. *waarschijnlijk heet* paveo *eigenlijk trillen, in eene trillende beweging zijn.*

PAVERI (Scaliger *leest* PAVERA) frumenta dicebant antiqui, quae de vagina non bene exibant, Paul. ex Festo.

PAVESCO, ĕre, *angst gevoelen, zich beangstigen, d. i. beginnen bang te worden, zich ontstellen, verschrikken enz., bij voorb.* ad tactum, Colum. VI, 2: ad nocturnas imagines, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.: sensim, Gell. XIX, 1 extr.: *ook* seq. Accusat., *bij voorb.* prodigia, Sil. XVI, 127, i. e. *wegens enz.:* bellum, Tacit. Ann. I, 4, i. e. *wegens enz.*

PAVICŬLA, ae, f. *een werktuig, waarmede, bij voorb. de dorschvloer gelijk geklopt wordt, een stamper*, Cato R. R. 91 *en* 129. Colum. I, 6. §. 12 *en* 13. II, 20. XI, 3, 34.

PAVĬDE, *angstig, vreesächtig, bij voorb.* fugere, Liv. V, 39: dicere, Quintil. XI, 3, 49.

PAVĬDUS, a, um, 1) *angstig, vol angst, bevende, d. i. angst en hartkloppen ondervindende, vreesächtig, bij voorb.* pavidus castris se tenebat, Liv. III, 26: miles, Tacit. Ann. II, 23: Vitellius ad omnes suspiciones pavidus, Ibid. Hist. II, 68: matres, Virg. Aen. II, 489: excipiunt plausu pavidos, Ibid. V, 575, i. e. *wien van roemzucht het hart klopte:* equus, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 50: pavidiores, Ibid. Sect. 54: pavidissimus, Sil. X, 65: *van daar* a) *angstvol, schuw, vreesächtig, bij voorb.* lepus, Horat. Ep. II, 35: aves, Ovid. Fast. I, 400: matres, Virg., *zie hier voor.* b) *ontsteld, verschrikt, bij voorb.* e somno, Liv. I, 58, i. e. *haastig uit den slaap opschietende.* Not. *Ook met den* Genitivus, *op de vraag, waaröm? bij voorb.* offensionum, Tacit. Ann. IV, 38: miles nandi pavidus, Ibid. Hist. IV, 14: lucis, Senec. Herc. Fur. 293: leti, Ibid. 1076: maris, Lucan. VIII, 811: *ook* seq. Infinit., Sil. I, 406. 2) *angstig, met angst gepaard, bij voorb.* fuga, Sil. XIII, 133: metus, Ovid. Fast. I, 16: religio, Lucret. II, 44: lucus, Stat. Theb. V, 567: murmur, Lucan. V, 255: furtum, Ibid. II, 168. 3) *angstig, d. i. angst veroorzakende, bij voorb.* religio, Lucret.: lucus, Stat., *zie hier voor.* Not. pavidum, Adverbialiter, *bij voorb.* blandita, Ovid. Met. IX, 568.

PAVIMENTO, avi, atum, are, 1) *met een plaveizel of vloer verzien, bij voorb.* porticus pavimentata, Cic. Dom. 44. Cic. Q. Fr. III, 1, 1. 2) *een vloer of plaveizel maken, bij voorb.* pavimentandum censent, Plin. H. N. XXVII, 4.

PAVIMENTUM, i, n. (*van* pavio *slaan, stampen*) *een plaveizel, d. i. een geslagen, of gestampte of vastgemaakte vloer uit steentjens, aarde of kalk enz., bij voorb.* pavimentum facere, Cic. Q. Fr. III, 1, 1. Varr. R. R. I, 51: struere, Cato R. R. 8: cf. Juvenal. XIV, 60. Vitruv. VII, 1. *Ook was er zulk een bij de* Oosterlingen *op het dak*, Caes. B. C. III, 105. Hirt. Alex. 1. Not. pa-

pavimenta Poenica, marmore Numidico constrata significat Cato, Fest.

PAVĬO, ivi, itum, 4. *slaan, kloppen, stampen, bij voorb.* terram, Cic. ad Div. II, 34: bibulam pavit aequore arenam, Lucret. II, 376: *ook slaan, dicht maken (door slaan), bij voorb.* terram, Plin. H. N. XIX, 7: pavimentum struito; ubi structum erit, pavito, Cato R. R. 18: *van daar* pavimenta fistucis pavita, Plin. Hist. Nat. XXXVI, 25: pavitum solum, Colum. I, 6 extr.: terra pectore pavita & complanata, Plin. H. N. IX, 10: *dus ook* area pavita, Varr. R. R. I, 51, *geslagen, gestampt, dicht gemaakt.*

PAVITATĬO, onis, f. *verschrikking, het beven, bij voorb. der aarde, bij voorb.* Palmatiae (*eene soort van aardbeving*) quorum pavitatione illa, quae trepidant cet., Apul. de Mundo med. p. 65, 31 Elmenh.

PAVĬTO, are, 1) *beven van angst, of zich beängstigen, zeer vreezen,* Virg. Aen. II, 107. VI, 498. Valer. Flacc. VII, 410: pavitante gressu, Senec. Oedip. 1047: *ook met den* Accusativus, *op de vraag, waarom? bij voorb.* quae pueri in tenebris pavitant, Lucret. II, 57. 2) *beven, trillen van koude, ziekte enz.: van daar de koorts hebben of ziek zijn,* Terent. Hec. III, 1, 40.

PAVITUS, a, um, *zie* Pavio.

PAULĀTIM of PAULLĀTIM, 1) *allengs, van lieverlede, op zijn gemak, bij voorb.* consuescere transire Rhenum, Caes. B. G. I, 33: discedere ex castris, Ibid. IV, 30, i. e. *allengs, één voor één, de één na den anderen:* collis paulatim ad planitiem redibat, Ibid. II, 8: paulatim licentia crevit, Sallust. Cat. 51: cf. Virg. Ecl. IV, 28. Aen. VI, 358. Terent. Ad. V, 6, 10. 2) *een weinig,* Substantive, *bij voorb.* aquae paulatim addito, Cato R. R. 74, i. e. *een weinig water: doch, het kan ook heeten, doe er van tijd tot tijd wat water bij, zoo dat* aliquid *te verstaan zou zijn.* 3) *enkel, flukswijze, bij voorb.* discedere, Caes., *zie hier voor:* conduxerat a fisco possessionem, eamque paulatim pluribus locaverat, Pandect. XLIX, 14, 47, i. e. *enkel, flukswijze.*

PAULISPER of PAULLISPER, *een poosjen, een weinig, d. i. korte tijd, bij voorb.* wagten, Terent. Ad. II, 2, 45: intermittere proelium, Caes. B. G. III, 5: facessere, Cic. Leg. I, 13: cf. Plaut. Bacch. III, 3, 11: *ook volgt* dum *of* donec, Cic. Mil. 10. Liv. XXVIII, 26 extr.

PAULO of PAULLO *is de* Ablativus *van* Paulum, *zie* Paulus, a, um.

PAULULĀTIM, i. q. paulatim, *van lieverlede, allengs,* Apulej. Met. II ante med. p. 121, 35 Elm. V post med. p. 167, 26 Elm.

PAULŬLO, *zie* Paululus.

PAULULUS of PAULLŬLUS, a, um, 1) *weinig, bij voorb.* pecunia, Plaut. Bacch. IV, 8, 24: admixto paululo sale, Pallad. in Novembr. 22 med.: *bijzonder is het* Neutrum Paululum, Substantive, *gewoonlijk, een weinig, of weinig, bij voorb.* pecuniae, Terent. Hec. III, 5, 56: paululum morae, Cic. Cat. I, 4: operae, Terent. Eun. II, 2, 50, i. e. *een kleine dienst:* opsonii, Ibid. And. II, 2, 23: *ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* de paulo paululum hoc tibi dabo, Plaut. Curc. I, 2, 31: nihil intereat aut admodum paululum, Cic. Nat. D. II, 46: hoc paululum exaravi, Cic. ad Brut. in Ep. Cic. ad Brut. (a Germanis rep.) 4: habeo paululum, quod requiram, Cic. Tusc. V, 8: huic paululum deesse, Ibid.: de suo jure concedere paululum, Terent. Ad. II, 2, 9, *alwaar het ook* Adverbialiter *staan kan, een weinig:* tum paululo erat contenta, Ibid. Heaut. III, 1, 35: si nequeas paululo (redimere), Terent., i. e. *met eene kleinigheid: van daar* paululo *met den* Comparativus, *bij voorb.* deterius, Luccej. in Cic. Epist. ad Div. V, 14, *een weinig slechter. Ook staat* Paululum Adverbialiter, *een weinig, weinig, bij voorb.* operiri, Terent. Eun. V, 2, 51: respirare, Cic. Quint. 16: abscedere, Plaut. Asin. V, 2, 75: ad se redire, Terent. Andr. III, 5, 16: concedere, Terent., *zie hier voor:* progredi, Sallust. ap. Gell. X, 26 extr.: cessare, Ibid. Eun. IV, 4, 5: uxorem paululum ante enixam, *kort te vooren,* Gell. XII, 1 in. 2) *klein, bij voorb.* spatium, Terent. Phorm. IV, 4, 21: via, Liv. VIII, 11: homines pauluIi & graciles, Liv. XXXV, 11: pila, Cato R. R. 14: *van daar* paululum *eene kleinigheid, een weinig, weinig, zie hier voor.* Not. polulus *of* pollulus, a, um, *voor* paululus cet., *bij voorb.* labellum polulum, Cato R. R. 10: polulas (pollulas) laminas, Ibid. 21.

PAULUS of PAULLUS, a, um, (*misschien voor* pauculus *of* parvulus, 1) *weinig, bij voorb.* sumtus, Terent. Ad. V, 4, 22: *van daar* Paulum. a) Substantive, *een weinig, eene kleinigheid, weinig, bij voorb.* de paulo paululum tibi dabo, Plaut. Curc. I, 2, 31: paulum defuit, Caes. B. G. VI, 43: paulum agelli, Terent. Ad. V, 8, 26, *alwaar anderen* paululum *lezen:* paulum lucri, Ibid. Heaut. IV, 5, 25: paulum partium Cottae tribuit, i. e. parvam partem causae orandae, Cic. Or. I, 53: si paulum offensum est, Ibid. III, 50 extr., *wat weinig verzien is, eene kleine misslag begaan is:* paulum interfit. Terent. Eun. IV, 4, 18: paulum hoc esse tibi videtur? Ibid. V, 2, 17: alicui paulum aliquid dare, Ibid. Ad. V, 9, 23: nihil aut paulum abstulerat, Horat. Ep. I, 15, 33: paulum sylvae, Ibid. II, 6, 30: paulum salis, Colum. VIII, 5 extr.: paulum aliquid sederunt, *een poosjen, een wijltjen:* Quintil. XIII, 3 extr.: ultra paulum, Ibid. XI, 3, 24, i. e. *wat te zeer: van daar* Paulo mederi, Terent. Phorm. V, 4, 3, *door eene kleinigheid. Ook staat* paulo *gaarn bij de* Compar., *een weinig, wat, bij voorb.* paulo melior, Cic. Att. II, 12 extr.: liberius paulo, Cic. Or. 24: maturius paulo, Caes. B. G. I, 54: plus paulo, Terent. Heaut. II, 1, 8: cf. Ibid. Eun. II, 3, 24. Ad. V, 3, 45: paulo minus, Cic. Quint. 3: *ook heet* paulo minus *bijna,* Sueton. Tiber. 39. *Echter ook bij andere woorden, een weinig, bij voorb.* paulo nimium, Cic. Or. II, 21: paulo tolerabilis, Terent. Heaut. I, 2, 31: paulo salubribus, Cic. Att. VIII, 12 extr.: paulo ultra locum, Caes. B. C. III, 66: paulo ultra eum numerum, Hirt. Alex. 21: paulo secus, Cic. Or. III, 30: paulo antecedere, Caes. B. G. VI, 26: paulo magis, Cic. Brut. 21. Cic. Verr. Act. I, 5: stilus paulo admodum de celeritate deperdit, Quintil. X, 7, 24 Ed. Gesner., *alwaar anderen* paulum *hebben:* nihil aut paulo concedere, Catull. LXVIII, 131: paulo adpulit, Ovid. Met. XI, 717, *alwaar velen* paulum *zetten zouden: bijzonder, wanneer er een tijd aangewezen wordt; wanneer het, dra of kort, vertaald wordt; bijzonder bij* ante *en* post, *bij voorb.* paulo ante, Cic. Verr. IV, 3. Cic. Partit. 39. Nep. Alcib. 5, i. e. *kort hier voor:* post paulo, Liv. XXII, 60. Sallust. Cat. 18, *kort daar na: dus ook* paulo mox docebimus, Plin. Hist. Nat. XVIII, 28 med. b) Adverbialiter, *een weinig, bij voorb.* paulum commorari, Cic. Rosc. Com. 10: recreare, Cic. Att. IX, 6: differre, Cic. Agr. II, 31: requiescere, Cic. Or. I, 62: post paulum i. e. *kort daar na,* Quintil. IV, 4, 19. *Ook bij den* Comparativus *en* ante, *alwaar velen* paulo *zouden verkiezen, bij voorb.* paulum major, Sil. XV, 21: paulum tardius, Stat. Theb. X, 933: paulum praelabitur ante, Cic. Nat. D. II, 4 ex Arateis. 2) *klein, bij voorb.* momentum, Terent. And. I, 5, 31: paula tma, Titinn. ap. Non. 4. n. 47: sumtus, Terent., *zie hier voor: van daar* paulum *eene kleinigheid, wat weinig, zie hier voor.* Not. *De dubbele* l *is niet nodig: echter schrijven velen zoo.*

PAVO, onis, m. *een paauw,* Cic. Fin. III, 5: *bijzonder* Varr. III, 6. Colum. VIII, 11. Plin. H. N. X, 20: cf. Lucret. II, 805. *Was een heerlijk eten bij de* Romeinen, *ten tijde van* Cicero, Cic. ad Div. IX, 18 *en* 20. Juvenal. I, 143. *De Redenaar* Hortensius *zal den paauw, als een gerecht bij eene maaltijd, ter inhuldiging opgedischt hebben,* Varr. R. R. III, 6 extr. Plin. H. N. X, 26. *Hij was in de bescherming van* Juno: *van daar heet hij* Junonia avis, Ovid. Art. I, 627. *Zij zal zijnen staart, met de oogen van* Argus, *door* Merkurius *gedood, opgeschikt hebben,* Ovid. Met. I, 722, 723. Not. 1) Pavo *staat van het mannetjen en wijfjen, met de bijvoeging* masculus, femina, *bij voorb.* masculus pavo, Colum. VIII, 11. §. 5: feminae pavones, quae non incubant, Ibid. 10. 2) *Men heeft ook* pavus *voor* pavo, Enn. ap. Charis. 1. Gell. VII, 16. 3) *de paauwenstaart diende tot vliegenklappen,* Martial. XIV, 67, *alwaar het opschrift is* muscaria pavonina.

PAVONACĔUS, a, um, *paauwächtig, veelkleurig,* Plin. H. N. XXXVI, 22 post init.

PAVONINUS, a, um, *van paauwen, bij voorb.* ovum, Varr. R. R. III, 9, 10. Colum. VIII, 11. §. 11 *en* 12, *paauweneij:* pulli pavonini, Colum. VIII, 11, 13: muscaria, Martial. XIV, 67, *in het opschrift:* lectus pavoninus, Ibid. 85, *in het opschrift,* i. e. ex citreis tabulis, quae pavonum caudae oculos imitantur, *gelijk* Plinius *spreekt,* H. N. XIII, 15 post med. Not. *In de plaats,* Varr. R. R. III, 9, 10, *hebben eenige* Edd. pavonia *voor* pavonina, *in dezelfde beteekenis van* pavonius, a, um.

PAVONIUS, a, um, i. q. pavoninus, *bij voorb.* ova, *zie* Pavoninus.

PAVOR, oris, m. (*van* paveo, *beven, in angst zijn*) *eigenlijk (waarschijnlijk) het trillen, bij voorb. van het hart: van daar hartklopping, bij voorb. van groote vreugde, roemzucht,* Virg. Georg. III, 106. Sil. III, 215. XVI, 431: *van daar* 1) *angst, groote vreugde, ontsteltenis, schroom,* Cic. Tusc. IV, 8. Hirt. B. G. VIII, 13. Virg. Georg. I, 330: pavor omnes occupavit, Liv. XXIV, 40: se ex fuga recipere, Caes. B. G. II, 12: pavore attonitus, Plin. H. N. VIII, 16 extr. Valer. Flacc. V, 15: pavorem alicui adferre, Plin. Hist. Nat. XXIX, 4 post med.: injicere, Liv. XXVIII, 3: incutere, Liv. XXVII, 42: pellere, Lucan. VII, 732: lenire, Sil. VIII, 77: deponere, Ovid. Met. VIII, 117: haud multum a pavore captae urbis abesse, i. e. qualis solet esse urbis captae,

tae, Liv. III, 3: pavor aquae, Celf. V, 27. Sect. 2. Plin. H. N. XXV, 2 extr., *watervrees. Ook volgt ne dat, daarop, bij voorb.* pavor cepit milites, ne vulnus effet mortiferum, Liv. XXIV, 42, i. e. *vreesden zeer, dat enz. Ook ftaat de* Plural., *bij voorb.* pavores, Plin. Hift. Nat. XXVIII, 8 poft med. XXXII, 10 poft med. Tacit. Hift. IV, 38: pavorum, Lucan. I, 521. 2) *eene godsdienftige vreeze*, Sil. III, 691. Not. a) Pavor *als eene Godheid, aan welke Koning* Tullus *een Tempel beloofde*, Liv. I, 27. b) *Men fchrijft ook* pavos (*gelijk* honos, arbos cet.), Pacuv. ap. Cic. Or. 46 med.

PAUPER, ĕris, *arm, armzalig, van menfchen en dingen, bij voorb.* homo, Cic. Parad. VI, 3. Terent. Phorm. II, 3, 16: femina, Terent. Andr. IV, 5, 2: ex pauperrimo dives factus, Cic. Vatin. 12: pauper ubique jacet, Ovid. Faft. I, 218: meo fum pauper in aere, Horat. Ep. II, 2, 12: macro pauper agello, Ibid. Sat. I, 6, 71: domus, Virg. Aen. XII, 519: ager, Tibull. I, 1, 23: carmen vena pauperiore fluit, Ovid. Pont. IV, 2, 20: nec natura adeo pauperem eloquentiam fecit, Quintil. X, 5: pauper Achaia noftra eft, Ovid. Her. XVI, 185: nec exemplis pauperior, Apul. Flor. extr.: turba pauperiorum, Horat. Sat. I, 1, 11: tectum, Ibid. Ep. I, 10, 32: res paupereа, Plaut. Rud. I, 5, 24: *ook met den Genitivus, bij voorb.* aquae, Horat. Od. III, 30, 11, *arm aan water:* argenti, Ibid. Sat. II, 3, 142: pauperrimus bonorum, Ibid. I, 1, 79. Not. *De Ouden fchijnen ook* pauper, a, um, *gezegd te hebben: ten minften ftaat* paupera *voor* pauper, Plaut. ap. Serv. ad Virg. Aen. XII, 519, *alhoewel* Varro, L. L. VII, 39, *zegt, dat men dus niet goed fpreekt.*

PAUPERCŬLUS, a, um, *arm, armzalig, bij voorb.* anus, Terent. Heaut. I, 1, 47: res, Plaut. Perf. III, 1, 17: ut plerique pauperculi, Varr. R. R. I, 17.

PAUPERĬES, ēi, f. 1) *armoede*, Terent. Heaut. I, 1, 59. Horat. Od. III, 2, 1. III, 16, 37. IV, 9, 49. Ibid. Ep. II, 2, 199. Virg. Aen. VI, 437. Sueton. Gramm. 11. Tacit. Hift. IV, 47. Enn. ap. Non. 8. n. 86, *en meermaalen, bij voorb.* Apulej. Doctr. Plat. p. 18, 17 Elm. Ibid. Met. XI. p. 271, 35. 2) *verlies, bij voorb.* pauperiem facere, Pandect. IX, 1, 1, *verlies of fchade veroorzaken.*

PAUPĔRO, are, 1) *arm maken*, Plaut. Pfeud. IV, 7, 27. Titinn. ap. Non. 2. n. 679. 2) aliquem aliqua re, *van iet arm maken, d. i. daar van ontzetten, berooven*, Plaut. Mil. III, 1, 134. Plaut. ap. Non. 2. n. 679. Horat. Sat. II, 5, 36.

PAUPERTAS, ātis, f. 1) *armoede, d. i.* a) *gebrek van rijkdom, wanneer het van behoeftigheid* (egeltas) *onderfcheiden wordt, bij voorb.* paupertatem vel potius egeftatem, Cic. Parad. VI, 1 cf. Cic. Agr. II, 24. Tibull. I, 1, 3. Senec. Ep. 87 extr. Valer. Max. IV, 8, 2. Martial. XI, 33, 8. b) *behoeftigheid, bij voorb.* cum propter paupertatem fues pafceret, Cic. ad Div. I, 17: cf. Cic. Fin. V, 28. Juvenal. III, 152. Not. *Even dus wordt armoede bij ons gebruikt.* 2) *armoede, Tropisch, bij voorb.* fermonis, Quintil. VIII, 3, 33: adpellationis, Ibid. II, 1, 4: cf. XII, 10, 34. Not. Plur. paupertates illorum temporum, Varr. ap. Non. 2. n. 714. Senec. Ep. 87 prope fin.

PAUPERTĪNUS, a, um, i. q. pauper, *arm, armzalig, bij voorb.* funt paupertina, Varr. ap. Non. 2. n. 715: homo paupertinus, Gell XX, 1 poft med.: literae, Ibid. XIV, 6 extr.: coenula, Apul. Met. III ante med. p. 135, 2 Elmenh.: refculae, Ibid. IV ante med. p. 148, 1 Elmenh.

PAUSA, ae, f. (Παῦσις) Paufe, *ophouding, rust, ftilftand, einde, bij voorb.* vitae, Lucret. III, 943, i. e. mors: paufam facere, Plaut. Poen. II, 13, *ftilhouden, ophouden:* paufam facere fremendi, Enn. ap. Varr. L. L. VI, 5 extr.: *dus ook* paufam facere luctui, Apul. Met. IX poft med. p. 231, 31 Elm., i. e. *een einde maken, eindigen: dus ook* cum bibendae nivis paufa nulla fieret, Gell. XIX, 5: tu faevis exantlatis cafibus paufam tribue, i. e. finem, Apul. Met. XI poft init. 40: *dus ook* dare paufam, *bij voorb.* conciliis cet., Lucret. II, 118: neque paufam ftare fragori, Ibid. I, 748: nobis datur bona paufa loquendi, Acc. ap. Non. 2. n. 686.

PAUSARĬUS, a, um, *het ftilhouden betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar* Paufarius, Subftantive, *de beftuurer der roeiknechten, de bootsman, die met een hamer (ook wel met de ftem) kommandeerde, wanneer zij op moeften houden*, Senec. Ep. 56.

PAUSEA *of* **PAUSĬA**, ae, f. (olea, oliva) *eene foort van olijven en olijvenboomen*, Varr. R. R. I, 60. Virg. Georg. II, 86. Colum. V, 8, 4. XII, 47 *en* 48. Plin. H. N. XV, 3 ante med. *Eigenlijk ontbreekt* olea *of* oliva, *het welk daar ook bij ftaat, bij voorb.* olivae paufiae, Colum. XII, 47, 9. *Ook fchrijft men* Pofea, Cato R. R. 6.

PAUSILLŬLUM *voor* **PAUXILLULUM**, *een weinig*, Plaut. Rud. III, 4, 24.

PAVUS, *zie* Pavo.

PAUXILLATIM, i. q. paulatim, *van tijd tot tijd, allengs*, Plaut. Epid. II, 2, 63. Rud. IV, 2, 24.

PAUXILLISPER, i. q. paulisper, *in korten tijd*, Plaut. Truc. V, 21.

PAUXILLO, *zie* Pauxillus.

PAUXILLŬLUS, a, um, i. q. paululus, 1) *weinig: zoo misfchien* Gell. Praefat. poft med. §. 16. pauxillulas admonitiones minutas: fames, Plaut. Stich. I, 3, 9, i. e. *weinig of kleine honger: van daar* Pauxillulum *wat weinigs, bij voorb.* reliquum pauxillulum nummorum, Terent. Phorm. I, 1, 3, *een weinig aan geld, bij rest; doch, het kan ook heeten, een klein overfchot: gevolglijk behoort het tot het volgende:* da quid pauxillulum, Plaut. Truc. V, 48: *van daar* Pauxillulum, Adverbialiter, *een weinig*, Plaut. Rud. III, 4, 24. 2) *klein, bij voorb.* fames, Plaut., *zie* n. 1: lembus, Plaut. Merc. I, 2, 8: pifces, Ibid. Rud. IV, 3, 58: *van daar* Pauxillulum, *eene kleinigheid, iet weinigs, zie* n. 1. Not. paulillulum, Plaut. Rud. III, 4, 24, *voor* pauxillulum, ex Ed. Gronov. & Camer.

PAUXILLUS, a, um, i. q. paulus *of* paululus, 1) *weinig: van daar* pauxillum, Subftantive, *een weinig, weinig: van daar* pauxillo (Ablat.) *weinig, voor een weinig, bij voorb.* levius, Celf. V, 28: pauxillo plus, Afran. ap. Charif. 2: Pauxillum, Adverbialiter, *een weinig, bij voorb.* contentus, Plaut. Capt. I, 2, 73. 2) *klein, bij voorb.* res, Plaut. Poen. III, 1, 63: peccatum, Turpil. ap. Non. 4. n. 349: femina, Lucret. III, 230: offa pauxilla atque minuta, Ibid. I, 835.

PAX, pacis, f. *eigenlijk, vergelijk, verdrag, uitfpraak, bij voorb.* pacis dicere leges, Virg. Aen. XII, 112: *van daar komt* pacifcor: *van daar* 1) *de vrede tusfchen twistende perfonen, het zij zij in het veld ftrijden of t'huis, d. i. kijven, bij voorb.* pactio pacis, Cic. Phil. XIII, 1: pacem conciliare, Terent. Heaut. V, 5, 2. Cic. ad Div. X, 27. Nep. Cim. 3, i. e. *ftichten: dus ook* pacem coagmentare, Cic. Phil. VII, 7, *of* conficere, Cic. Flacc. 12, *of* componere, Liv. II, 13, *of* facere, Cic. Off. III, 30 in., i. e. *maken: dus ook* pepigiffe, Liv. IX, 11. XXIV, 29: pacem habere, Cic. Phil. II, 96. Cic. Att. VII, 14. Liv. I, 15 extr., *hebben:* ftatuere, Juftin. XXV, 1: conftituere, Cic. Q. Fr. I, 1, 8. Nep. Timoth. 2: agitare i. e. *hebben, genieten*, Salluft. Jug. 14 (15): *dus ook* exercere, Virg. Aen. IV, 99: fervare, Cic. Phil. VII, 8: rumpere, Virg. Aen. XII, 202: turbare, Tacit. Ann. XII, 65: confirmare cum aliquo, Cic. Phil. VII, 8: petere, Liv. XXX, 35: impetrare, Nep. Eum. 4: eft mihi pax cum aliquo, Cic. Phil. VII, 3 *en* 8. XIII, 1: pace uti, Cic. Provinc. 2, *of* in pace effe, Liv. XXXIX, 55: *van daar* in pace, Cic. Caecin. 12. Salluft. Cat. 51 (50). Liv. XXXIV, 19, *en* pace, Liv. VIII, 35. Salluft. Cat. 3, *en* Jug. 19 (22). Stat. Theb. IV, 839, *in vredestijd, in vrede:* cum pace, *in vrede, vreedzaam, bij voorb.* Mithridatem cum pace dimifit, Cic. Mur. 15, i. e. *heeft hem in (met) vrede laten gaan, voor, vrede met hem gemaakt: van daar* cum bona pace, *in goede vrede, d. i. met in acht nemen van de vrede, vreedzaam, zonder ftoornis, met rust, gerust, bij voorb. iemand door zijn land laten trekken*, Liv. XXI, 24 *en* 32: *dus ook* claffis bona cum pace adcepta eft, Liv. XXVIII, 37: ut is alieni populo cum bona pace imperitaret, Liv. I, 23 in. *Ook ftaat de* Plur. Paces, Plaut Perf. V, 1, 1. Salluft. Jug. 31 (35). Varr. ap. Non. 2. n. 621. Horat. Ep. II, 1, 102: *doch, misfchien alleen van meer, of met meer vijanden: dus ook* paces ventorum, Lucret. V, 1229: *ook ftaat* pax *van een langen wapenftilftand, bij voorb. voor honderd jaaren*, Liv. VII, 20 extr.: *voor vijftig jaaren*, Juftin. III, 7. *Van daar* a) *Tropisch, rust, bij voorb. in 't gemoed*, Cic. Fin. I, 14: *dus ook* mentis, Ovid. Trift. V, 12, 4: *van de zee*, Sil. VII, 258. Stat. Theb. VII, 87: fluminis, Flor. IV, 2 ante med.: paces ventorum, Lucret., *zie hier voor.* b) pax, *als een uitroepingswoord* (Interjectio), *ftil! goed! zoo veel! geen woord meer!* bafta! Terent. Heaut. II, 3, 50. IV, 3, 39. Plaut. Mil. III, 1, 213. Ibid. Pfeud. V, 1, 33. Ibid. Stich. V, 7, 3. 2) *de goedkeuring, bij voorb. van een ander, ten onzen aanzien, vergunning, verlof, bij voorb.* pace tua, Terent. Eun. III, 2, 13. Cic. Tufc. V, 5, *met uw verlof: dus ook* Claudii pace & Valerii mortui loquar, Liv. III, 19: pace loquar Veneris, Ovid. Am. III, 2, 60: pace majeftatis ejus dixerim, Vellej. II, 129: pace diligentiae Catonis dixerim, Ibid. I, 7: pace horum dixerim, Cic. Or. I, 17: fine pace tua, Virg. Aen. X, 31. 3) *dikwijls wordt het van Goden gebruikt, genade, bijftand, bij voorb.* pacem deorum expofcere, Liv. VII, 2: Ab Jove pacem peto, Cic. Rab. Perd. 2, *en dus meermaalen, bij voorb.* Lucret. V, 1228. Virg. Aen. III, 261. IV, 56: *dus ook* manium & deae, Juftin. XX, 2: pacem ab Aefculapio petas, ne forte cet., Plaut. Curc. II, 2, 20. Not. *Ook is de vrede* (Pax) *als eene Godin vereerd, bij voorb.* Nep. Timoth. 2. Sueton. Vefp. 9.

Pe-

Petron. 124. Ovid. Fast. I, 709. Tibull. I, 11 (10) 67, *en haar beeld hadt eene aair* (spicam) *in de hand*, Tibull. I, 11 (10) 67. Pax, *vrede enz.*, *is waarschijnlijk van* Pango *of* Pago.

PAXILLUS, i, m. *een kleine paal*, *een stop*, Varr. ap. Non. 2. n. 649. Colum. IV, 16. VIII, 8. Plin. H. N. XVII, 21: *ook haalt* Cicero, Or. 45, *dit woord aan*, *en gelooft*, *dat daar uit naderhand* palus *geworden is*: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* ubi dicatur primus Zenon novam haeresin novo paxillo suspendisse *voor* induxisse, Varr. ap. Non. 2. n. 649. Not. *Dit woord is waarschijnlijk van* Pango.

PECCATĬO, onis, f. i. q. peccatum, Gell. XIII, 20 post med.

PECCĀTUM, *zie* Pecco.

PECCĀTUS, us, m. *het feilen*, *een feil*, *fout*, *bij voorb.* in manifesto peccatu tenebatur, Cic. Verr. II, 78 ante med.: *zoo haalt* Gell. XIII, 20 post med. *deze plaats aan.*

PECCO, avi, atum, are, 1) *feilen*, *misslag hebben*, *een fout begaan*, *zondigen*, *bij voorb.* alius alio magis peccat, Cic. Fin. III, 14 extr.: in eam partem peccant (canes latrando) potius, quae est cautior, Cic. Rosc. Am. 20: ut peccare suavitatis causa liceret, Cic. Or. 47: saepissime in oratione peccatur, Ibid. 21: in aliquem, *bij voorb.* in te, in me ipsum peccavi, Cic. Att. III, 15 ante med., *of* erga aliquem, Plaut. Aul. IV, 10, 62, *jegens iemand*: in aliqua re, *of* in homine, *bij voorb.* in eodem (i. e. hac eadem re) peccat Hieronymus, Cic. Fin. II, 10 extr.: in republica, Cic. Att. VII, 1 ante med.: in eo (viro), Caes. B. G. I, 47, i. e. *bij dien man*, *jegens dien man*: in servo necando semel peccatur, Cic. Parad. III, 2: *ook met den blooten* Ablativus, *bij voorb.* verbo peccavimus uno, Ovid. Am. II, 16, 11: *ook met* de, *bij voorb.* nihil peccat de savio, Caecil. ap. Gell. II, 23 post med. *Ook zegt men* aliquid, i. e. *een misslag hebben*, *ergens in eene fout begaan*, *bij voorb.* syllabam, Plaut. Bacch. III, 3, 29, *eene sijllabe mishebben*, *in het lezen*: Xenophon eadem fere peccat, Cic. Nat. D. I, 12, *begaat dezelfde fout*, *heeft denzelfden misslag*: Empedocles multa alia peccans, Ibid., *in 't begin*: te plura peccare in hac re, Terent. Ad. I, 2, 44: talia peccandi finis erit, Ovid. Pont. III, 7, 10: nihil peccat, nisi quod nihil peccat, Plin. Ep. IX, 26: nunc ea peccemus, Ovid. Her. XVI, 295: *ook staat er de* Infinitivus *voor*, *bij voorb.* oderunt peccare boni, Horat. Epist. I, 16, 52: *van daar* Passive, *bij voorb.* multa peccantur, Cic. Off. I, 10. Cic. Parad. III, 2, *daar wordt veel gefeild*, *vele fouten begaan*: plura peccantur, Tacit. Ann. XV, 21: *van daar het* Particip. peccatus, a, um, *gefeild*, *verzien*: *van daar* Peccatum *het geen verzien is*, *een fout*, *misslag*, *misdaad*, *zonde*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* Cic. Fin. III, 9 extr. Cic. Coel. 13: peccatum stultitiae, Cic. Or. I, 27: nostrum peccatum, Cic. Att. VII, 3: nostris peccatis, Cic. Att. VIII, 13 extr.: peccatum suum confiteri, Cic. Nat. D. II, 4: peccatum corrigere, Terent. Ad. IV, 3, 2: peccatis abstinere, Plin. Ep. VIII, 22: *van daar* peccato, Ablat., *bij voorb.* Ea jam aetate sum, ut non siet peccato mihi ignosci aequum, Terent. Hec. V, 1, 10, i. e. in peccato *bij een' misslag*, *of wanneer ik ergens mis in heb gehad*, Ablat. Absol., *het welk beide op het zelfde uitkomt*: *even zoo staat* errato, *zie* Erro, *ten zij men misschien* peccato *voor den* Dativus *wil nemen van* peccatus, a, um, i. e. *die gefeild of misgehad heeft*, *zoo als* juratus, a, um. 2) *Tropisch*, *feilen*, *feilen begaan*, *zondigen*, *voor hoereeren*, *bij voorb.* in togata, Horat. Sat. I, 2, 63: ea peccemus, Ovid. Her. XVI, 295: cf. Tibull. IV, 14, 1: *verders van levenloze dingen*, *bij voorb.* annulus, Martial. II, 66, 1: si senseris, vina peccatura, Pallad. in Octobr. XIV, 7.

PECORĀLIS, e, *het vee betreffende*, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* aestimatio pecoralis mulctae, Fest.

PECŎROSUS, a, um, *vol vee*, *rijk van vee*, *bij voorb. een oord of gewest*, Stat. Theb. IV, 45: ver, *dewijl de lente daar bijzonder rijk van is*, Ibid. X, 223.

PECTEN, inis, m. 1) *eene kam*, *om de haairen te kammen*, Ovid. Am. I, 14, 15. Met. IV, 311. XII, 409. Petron. 126: utrum strictimne adtonsurum, an per pectinem, Plaut. Capt. II, 2, 28, *alwaar* strictim tondere *het zelfde is*, *als* tondere ad cutem; *maar* per pectinem, paulo longius a cute interposito pectine tondere, *zoo als* Turnebus *zegt*. *De* Nominativus pecten *staat*, *bij voorb.* Martial. XIV, 25, *in het opschrift*. 2) *alles*, *wat aan eene kam gelijk is*, *als* a) *de kam bij het weeven*, *weeverskam*, *weeversspoel*, *bij voorb.* percusso pectine, Ovid. Met. VI, 58, *en meermaalen*, *bij voorb.* Ibid. Fast. III, 820. Juvenal. IX, 30: percurrit pectine telas, Virg. Georg. I, 294. Aen. VII, 14: *van daar de weeverskunst*, *het weeven*, Martial. XIV, 150. b) *een werktuig*, *om vlas te hekelen*, *wol te kammen*, *een vlashekel*, *vlaskam*, Plin. H. N. XI, 29. c) *een rek*, *een herk*, Ovid. Rem. 192: *dus ook* milium pectine manuali legunt Galliae, Plin. H. N. XVIII, 30: sunt metendi genera complura: multi falcibus culmum secant; multi mergis, alii pectinibus spicam ipsam legunt; idque in densa segete difficillimum est, Colum. II, 21, 3, *alwaar deze rek te gelijk een werktuig*, *om te maajen*, *schijnt te zijn*. e) *de kamvormige samenvoeging*, *samenvlechting*, *bij voorb. van handen of vingers*, *d. i. samenvouwing*, *als men in grooten angst is*, Ovid. Met. IX, 299. Lucan. III, 609. f) *de streepen of aderen in het hout*, Plin. H. N. XVI, 38 extr. g) crines circa pudenda, Juvenal. VI, 369: pectines in feminis publicari, Plin. H. N. XXIX, 1 prope fin.: *ook het been daar bij*, *bij voorb.* os, quod pectinem vocant, Cels. VIII, 1 prope fin. h) *eene soort van dans*, *wanneer de dansfenden zich als in een vlechten*, *bij voorb.* Amazonius, Stat. Achill. II, 159. i) *de kam of strijkstok*, *waar mede de snaaren op de luit getokkeld worden*, Virg. Aen. VI, 647. Juvenal. VI, 381: *van daar Tropisch*, *vooreerst*, *de luit*, Valer. Flacc. III, 159: *ten tweeden*, *een lied*, *gedicht*, *bij voorb.* alterno pectine, Ovid. Fast. II, 121, i. e. Hexameter *en* Pentameter *afwisselend*, Elegie. k) *de kammossel*, Horat. Sat. II, 4, 34. Plin. H. N. IX, 33 *en* 51 in. XI, 37 (Sect. 52.) *en* 51. XXXII, 11. l) Pecten Veneris, Plin. H. N. XXIV, 19, *zeker kruid*, *misschien naaldkervel*, *vogelkrans*.

PECTINĀTIM, *kamvormig*, Plin. H. N. IX, 33. VIII, 25. XI, 37. Sect. 61. Vitruv. I, 5 extr.

PECTĬNO, avi, atum, are, 1) *kammen*, *hekelen*, *krullen*, *bij voorb.* jubam, i. e. *kammen*, *bij voorb.* jubam suam probe pectinatam — adornabo, Apul. Met. VI

post med. p. 185, 18 Elm., *en dus terstond daar op*: caudae setas — pectinabo. 2) *Tropisch*, *eggen*, *ondereggen*, *bij voorb.* segetem, Plin. H. N. XVIII. 21. Not. pectinatum tectum dicitur a similitudine pectinis in duas partes devexum, ut testudinatum in quatuor, Paul. ex Festo.

PECTĪTUS, a, um, *zie* Pecto.

PECTO, pexi, pexui *of* pectivi, pexum *en* pectitum, 3. *kammen*, *bij voorb.* capillos, Ovid. Her. XIII, 31: caesariem, Horat. Od. I, 15, 14: comas, Tibull. I, 10 (9) 68: ipsa comas pectas, Ovid. Her. XIII, 39: pectebatque ferum (i. e. cervum), Virg. Aen. VII, 489: pexisti capillum, Maecenas ap. Priscian. 10: *van daar* 1) *Tropisch*, *d. i. gereed maken*, *wel bewerken*, *zuiveren*, *bij voorb.* tellurem, Colum. X, 94: herbam *of* plantam, Colum. X, 149. 2) *hekelen*, *kammen*, *bij voorb.* stuppam, Plin. Hist. Nat. XIX, 1 med.: *van daar boertend*, *bij voorb.* aliquem pugnis, Plaut. Rud. III, 2, 47. Men. V, 7, 28, i. e. *streepen*, *duchtig afkloppen*; aliquem fusti, Ibid. Capt. IV, 2, 116. *Het* Perfectum pexui *en* pectivi *schijnt niet voor te komen*; *maar de oude* Grammatici, Charisius 3, *en* Asper ap. Priscian. 10. *haalen het aan*. *Het* Particip. *is* pexus *en* pectitus. a) Pexus, a, um, (1) *gekamd*, *gekemd*, *bij voorb.* capilli, Juvenal. XI, 149: barba, Martial. VII, 52, 2: pexus doctor, Quintil. I, 6 (9): haec pexus leges, Pers. I, 15. (2) *wolrijk*, *eigenlijk*, *dat gekamd zou kunnen worden*, *bij voorb.* vestis, Horat. Ep. I, 1, 95. Plin. H. N. VIII, 48, i. e. *wolrijk*, *nog zijnen wol hebbende*, *nieuw*, *nog niet afgedragen*: *en Tropisch*, fulmo, Colum. XI, 3, 26: munera pexa, Martial. VII, 45, 6, *zijn misschien togae* pexae. b) Pectitus, a, um, 1) *gekamd*, *bij voorb.* lana, Colum. XII, 3, 6. 2) *wel bewerkt*, *gegraven*, *bespit*, *bij voorb.* tellus, Colum. X, 94.

PECTŎRĀLIS, e, *de borst betreffende*, *daar in of daar bij te vinden*, *bij voorb.* os, Cels. VIII, 1 post med., *borstbeen*: cinctum pectorale *borstgordel*, Apul. Met. XI ante med. p. 261, 36 Elmenh.: *van daar* pectoralia, scil. arma *of* integumenta, *harnas*, *pantser*, Varr. L. L. IV, 24, *en* Plin. H. N. XXXIV, 7 post med.

PECTORŌSUS, a, um, *sterke of hooge borst hebbende*, *hoogborstig*, Colum. VIII, 2 med. §. 8. Auct. Priap. XXXVI, 9. Plin. H. N. XIV, 22 ante med.

PECTUNCŬLUS, i, m. 1) i. q. pecten, *wanneer men verkleinend spreekt*, *een kammetjen*: *van daar* 2) *de kammossel*, *als men verkleinend spreekt*, *kammosseltjen*, Colum. VIII, 16, 7. Plin. H. N. IX, 29 in.

PECTUS, ŏris, n. 1) *de borst*, *een bekend deel der menschen en beesten*, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 83. Virg. Aen. IX, 347. Ovid. Met. IV, 578, *en meermaalen*: *ook het borstbeen* (os pectoris, os pectorale) *heet zoo*, Cels. VIII, 7 extr. *en* VIII, 8. Sect. 2: *van beesten*, *bij voorb. paarden*, *staat het* Virg. Aen. XI, 615. 2) *Tropisch*, *de borst*, *d. i. het hart*, *ten aanzien van moed*, *gewaarwording*, *neiging*, *affecten*, *hartstogten*, *driften enz.*, *bij voorb.* toto pectore amare, *van gantscher harte*, Cic. Leg. I, 18: pectore toto accipio, Virg. Aen. IX, 276: mollities pectoris, Ovid. Am. III, 8, 15: pectus pavidum, Ibid. Her. XIX, 192: apertum pectus videas, Cic. Amic. 26: homo sine pectore, Ovid. Her. XVI, 305, i. e. *zonder gevoel of geest*? nunc opus po-

pectore firmo, Virg. Aen. VI, 261: *van daar ſtaat het ſomtijds voor een perſoon, zoo als wij ook ſomtijds menſchen, harten, noemen, bij voorb.* cara ſororum pectora, Virg. Aen. XI, 216, *voor ſorores*: O mihi Theſes pectora juncta fide i. e. amici mei, Ovid. Triſt. I, 3. 66: pectus amicitiae, Manil. II, 601. Martial. IX, 15, 2, i. e. *een vriend.* 3) *verſtand, geest, ziel, bij voorb.* onerandum pectus maximarum rerum copia, Cic. Or. III, 30: *hier toe behoort* toto pectore cogitare, Cic. Att. XIII, 12: quod verbum in pectus Jugurthae altius deſcendit, i. e. animum, Salluſt. Jug. 11: nova verſat pectore conſilia, Virg. Aen. I, 657 (661): nocte dieque geſtare in pectore teſtem, Juvenal. XIII, 198: vita & pectore puro, Horat. Sat. I, 6, 64, i. e. *hart, ziel:* pectore habere deum, *van dweepers of geestdrijvers*, Ovid. Met. II, 641: cf. Virg. Aen. VI, 48: excidere pectore alicujus, *vergeten worden*, Ovid. Pont. II, 4, 34: homo ſine pectore, i. e. *zonder geest, verſtand*, Ovid., *zie hier voor. Verders* oratio nequaquam ejus pectoris ingeniique, Liv. I, 59, i. e. *van dien geest, verſtand:* oculis pectoris hauſit, Ovid. Met. XV, 64. 4) *de maag, onderlijf, bij voorb.* reſerato pectore dapes inde egerere, Ovid. Met. VI, 663.

PECU, u, n. *vee, bij voorb.* ſquamoſum, Plaut. Rud. IV, 3, 5, i. e. *visſchen:* a cetero pecu, Ibid. Bacch. V, 2, 20: homines & pecua, Varr. R. R. II, 1, 3: pecua ſalva, Cato R. R. 141: pecua rури paſcere, Plaut. Merc. III, 1, 10: pecua obligata, Ibid. Truc. V, 64: cui pecua credemus? Auct. ad Her. IV, 34: pecubus balantibus, Lucret. VI, 1130: pecua conquieverint, Apul. Met. VI ante med. p. 178, 14 Elmenh.: pecua ablata, Liv. XXXV, 21: pecua captiva, Liv. XXVI, 34: a pecu palitantes, Plaut. Bacch. V, 2, 20, i. e. *van de kudde.* Not. pecuda *voor* pecus, Cic. ap. Non. 2. n. 691. Acc. Ibid. & cap. 7. n. 2. Sueinna & Naevius, Ibid.

PECUARIUS, a, um, *het vee betreffende, daar toe betrekking hebbende, daar toe behoorende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* res pecuaria, Cic. Quint. 3. Varr. R. R. III, 1, 9: *en enkel* pecuaria, ſcil. res, Varr. R. R. III, 1, 9, *veefokkerij, veeſtand, veewezen:* greges pecuarii, Varr. R. R. II, 5 extr., *veekudden:* quaeſtio, Varr. R. R. II, 2: negotiatio, Colum. VIII, 1 in.: canis, Ib. VII, 12, 8: *van daar* pecuariam (rem) facere, Sueton. Caeſ. 42, *vee houden, veefokkerij behandelen:* pecuaria (*misſchien* ſcil. armenta), *veekudden of veekudde*, Virg. Georg. III, 64. Perſ. III, 9: *dus ook* pecuaria ſeminarum (*van olijfanten*), Plin. H. N. VIII, 9: *van daar* Pecuarius (ſcil. homo) *elk, die veefokkerij drijft, en daar door iets verdient, bijzonder, die geheele kudden houdt, bij voorb.* (Dejotarus) diligentiſſimus pecuarius haberetur, Cic. Dejot. 9. *Zoo komen ook* pecuarii *voor*, Cic. Verr. II, 6. Font. 1, i. e. *menſchen, die in de Provinciën vee hielden, en voor eene kleine belasting ze op de openbare weiden lieten weiden. Verders in* Livius X, 23 *en* 47. XXXIII, 42 extr. XXXV, 10 extr. *ſtaat, dat de* pecuarii *van de* Aediles plebis *met een geldboete geſtraft zijn: doch, dewijl hunne misdaad niet genoemd wordt, kan men niet weten, of zij menſchen geweest zijn, die veefokkerij hadden of veehandelaars: misſchien het laatſte: wanneer zij insgelijks vee ter weide laten gaan. Want, of zij den hun vee op hunne eigen landen of die der Republiek weidden, maakt geen onderſcheid: ook ligt het niet in het woord* pecuarius. Not. Varr. R. R. III, 1, 8, *wordt onderſcheiden* paſtio villatica & agreſtis: Haec, *zegt* Varro, nota & nobilis, quod & pecuaria adpellatur & multum homines locupletat, *alwaar* paſtio pecuaria *misſchien is, wanneer men vee in 't groot, d. i. in groote kudden, houdt, en* villatica *in kleiner: te weten, tot het eerſte werden grooter ſtreeken, ruimer weiden, gevorderd; dergelijk veefokkerij hadt* Dejotarus.

PECUDA, *zie* Pecu.

PECUINUS, a, um, 1) *van het vee, bij voorb.* oſſa, Apulej. Met. VIII prope fin. p. 215, 39 Elm.: daps pecuina, Cato R. R. 132 Ed. Geſner. 2) *veeächtig, bij voorb.* animus, Apulej. in Apolog. ante med. p. 281, 11 Elm.

PECULATOR, oris, m. (*waarſchijnlijk van* peculium) *die iets, het welk aan de geheele gemeente, aan de ſtad of den Staat, behoort, dieſwijze aan zich brengt, bij voorb. die het* Aerarium *of een' Tempel beſteelt enz., een landsdief*, Cic. Off. III, 18. *Eigenlijk ſchijnt het ieder een te betekenen, die aan iemand zijn eigendom ontrooft, een roover, dief:* cf. Depeculor.

PECULATUS, us, m. 1) *is, waarſchijnlijk, eigenlijk, elke onttrekking van eigendom, elke rooverij, elke dieſſtal, van* peculium (*zie* Depeculor), *bij voorb.* peculatus publicus i. e. *beſteeling van den Staat*, Liv. XXXIII, 47, *alwaar er* publicus *misſchien niet bij zou ſtaan, indien* peculatus *op zich zelve beſteeling van den Staat was: doch, in 't bijzonder, is het, wanneer men, het geen aan den Staat behoort, dieſe en listiger wijze, aan zich trekt en ontneemt, dieſſtal tegen den Staat*, Cic. Phil. XII, 5: peculatum facere, Cic. Rab. Perd. 3: peculatus damnari, Cic. Flacc. 18: accuſari, Auct. ad Her. I, 12 extr.: publicus, Liv., *zie hier voor.* 2) *zeldzaam zegt eene vrouw, die maar éénen vrijer hadt*, Plaut. Cist. I, 1, 74, amor in me peculatum facit *begaat aan mij een landsdieverij, d. i. onttrekt mij de verkering met andere mannen, dewijl zij mij aan eenen eenigen manperſoon kluiſtert, en mij niet verôorlooft, mijne liefde, op de wijze van gemeene hoeren, aan meer mede te deelen.*

PECULIARIS, e, 1) *het eigendom, het eigendomlijke of eigendomlijk vermogen betreffende, bij voorb.* cauſa, Pandect. XLI, 2, 44 poſt med.: peculiari nomine, Ibid. XL, 12, 16. 2) *eigen, d. i. eigendomlijk, tot het eigendom behoorende, waar over dus een ander niets te zeggen heeft, waar aan een ander ook geen aandeel heeft, bij voorb.* oves, Plaut. Aſin. III, 1, 36: aedes, Pandect. XV, 1, 22: numi, Ibid. XII, 1, 31: vinum, Ibid. XXXIII, 6, 9 poſt med.: conceſſio, ut peculiare aliquid in fundo paſcere liceat, Varr. R. R. I, 17 extr.: *dus ook* ſervos peculiares praepoſuit, i. e. ſuos, non publicos, Sueton. Caeſ. 76: e peculiaribus ſuis loculis, Ibid. Galb. 12: haec (ancilla) peculiaris eſt ejus, Plaut. Perſ. II, 2, 19. 3) *eigen, d. i. niet met anderen gemeen, bij voorb.* teſtis, Cic. Flacc. 21: hoc mihi peculiare fuerit, Cic. Q. Fr. II, 10 poſt med.: quaſi proprio ſuo & peculiari deo, Sueton. Aug. 5: ſolus luce nitet peculiari, Martial. IV, 64, 8: cognomen, Plin. Paneg. 2: ſervus, Sueton., *zie hier voor.* 4) *eigen in zijn ſoort, bijzonder, buitengemeen, bij voorb.* munus, Juſtin. XXXVI, 4: edictum, Cic. Verr. III, 14 ante med.

PECULIARITER, 1) *eigendomlijk, als een eigendom, bij voorb. zich iets verwerven*, Pandect. XLI, 2, 3 med.: adcipere hypothecam, Ibid. XX, 5, 8. 2) *bijzonder, in het bijzonder, bij voorb.* peculiariter cruribus vitioſis utilia, Plin. H. N. XXVI, 8 ante med.: medicinae peculiariter ſtudioſus, Ibid. XXV, 2: fovere, Quintil. I, 2 (3) med.: quod commune eſt & aliis nomen, intellectu alicui rei peculiariter tribuitur, Quintil. VIII, 2 ante med. §. 8.

PECULIARIUS, a, um, *zie* Peculiaris.

PECULIATUS, a, um, *zie* Peculio.

PECULIO, avi, atum, are, *met iets eigendomlijks verzien, d. i. maken, dat iemand een eigendom of iets eigendomlijks heeft, bij voorb.* Plaut. Perſ. II, 2, 10, *doch, deze plaats is duiſter; de woorden zijn* aliquid te peculiabo i. e. *ik zal u iets ſchenken. Sommigen verſtaan hier eene ontuchtigheid, en er volgt* impudicitia *op: van daar* peculiatus, a, um, *met een eigendom of met iets eigendomlijks, bij voorb. een ſpaarpotjen of beursjen enz., verzien, bij voorb.* ſervus, Pandect. XIX, 1, 3. §. 4. XXI, 1, 18 extr.: *dus ook* liberto ſuo adceptiſſimo & ſatis peculiato, Apulej. Met. X med. p. 247, 2 Elm., *alwaar het ook zijn kan, rijk, het welk bij ſlot op het zelfde uitkomt: van daar* 1) *verrijkt*, Poll. in Cic. Epiſt. ad Div. X, 32: plane bene peculiatus, *ten zij het* pecuniatus *zijn moest: of rijk*, libertus, Apul., *zie hier voor.* 2) i. q. mentula inſtructus, Auct. Priap. LII, 7.

PECULIOLUM, i, n. i. e. parvum peculium, Quintil. I, 5 (9) poſt med.

PECULIOSUS, a, um, *veel eigendomlijks hebbende, bij voorb. van eenen ſlaaf*, Plaut. Rud. I, 2, 24.

PECULIUM, i, n. 1) *misſchien het vermogen, bezitting in 't gemeen, van* pecunia. 2) *het eigendomlijk vermogen, bezitting, d. i. het geen men alleen heeft, daar geen ander menſch deel in mag nemen of neemt, en waar over men naar welgevallen beſchikken kan: van daar* a) *het geen een huisvader ſpaart of wegelegt, ſpaarpot, Chatulle, Chatulle-geld*, Pandect. XXXII, 79. b) *het geen eene vrouw eigendomlijk heeft, en waar over haar man niet beſchikken kan, het zij geld, vee enz., gevolglijk eigendom, iets eigendomlijks, Chatulle, ſpaarpot*, Plaut. Caſ. II, 2, 26. c) *het geen een zoon of ſlaaf eigendomlijk bezit, bij voorb. dat hij, met verlof van den vader of heer verzamelt en bezit, bij voorb. geld, ſchaepen enz., gevolglijk eigendom, eigendomlijks, ſpaarbeurs, ſpaarpot enz., bij voorb.* peculia ſervorum, Cic. Verr. I, 36: ſervitus eorum, qui cupiditate peculii cet., Cic. Parad. V, 2: adimis — ſervis peculium, Varr. R. R. I, 2, 17, *en dus meermaalen van ſlaven, bij voorb.* Ibid. I, 17, 5. Juvenal. III, 189: *dus ook van kinderen, bij voorb.* peculium filii, Liv. II, 41, *en dus meermaalen van kinderen, bij voorb.* Plaut. Merc. Prol. 95. Suet. Tiber. 50. d) *het manlijk lid*, Petron. 8: *ook brengt men hier toe*, Plaut. Pſeud. IV, 7, 92, omnia peculio meo emta; *waar op* Ballio *antwoord*, nempe quod femina ſumma (i. e. partem ſummam feminum, *zie* femorum) ſuſtinet: *gevolglijk verſtaat wel de eerſte* peculium *in de gewone betekenis, eigendom, ſpaarpot; maar* Ballio *verſtaat het*

op

op eene vuile wijze. c) *Tropisch, bij voorb.* epistola sine peculio, Senec. Ep. 12, i. e. *misschien een bijzonder geschenk enz.* Not. peculium *is waarschijnlijk van* pecus, *gevolglijk, eigenlijk, het eigendommelijk vee: dit gelooft ook* Columella VI. Praefat.

PECŪLOR, ari, *het geen aan de gemeente of aan den Staat behoort, tot zich trekken of ontnemen, bij voorb.* rempublicam, Flor. III, 17, *den Staat bestelen, zich bevoordeelen.*

PECUNĬA, ae, f. *waarschijnlijk van* pecus, *dewijl de bezitting en het vermogen der Ouden voorheen in vee bestondt, gelijk dan ook* Columella VI. Praefat. §. 4. *het van* pecus *afleidt: dus ook* Ovid. Fast. V, 281. 1) *eigenlijk het vermogen, tijdlijk vermogen, bij voorb.* in alienam pecuniam invadere, Cic. Rosc. Am. 2: ut pecunia fortunisque nostris contentus sit, Ibid.: qui coronam parit pecuniave ejus cet., Plin. H. N. XXI, 3 in. e Leg. XII Tab.: pecunia sacrificium fieri dicebant, cum frugum fructuumque causa mola pura offerebatur in sacrificio, quia omnis res familiaris, quam nunc pecuniam dicimus, ex his rebus constaret, Fest.: Pecuniae verbum non solum numeratam pecuniam complectitur, verum omnem omnino pecuniam, hoc est, omnia corpora; nam corpora quoque pecuniae adpellatione contineri nemo est, qui ambiget, Ulpian. in Pandect. L, 16, 178: pecuniae nomine non solum numerata pecunia, sed omnes res tam soli quam mobilia & tam corpora quam jura continentur, Hermog. Ibid. Leg. 222, *alwaar er ook zelfs* jura *mede onder begrepen worden:* pecuniam facere, *vermogen verkrijgen*, Cic. ad Div. I, 49: pecoribus (ea pecunia illis est), Liv. XXIX, 31 post med., i. e. *dat is hun vermogen; doch, het kan ook heeten, dat is hun geld, d. i. in plaats van geld: van daar komt het juist, dat men zegt* pecunia magna, ingens, major cet., *groot vermogen, het geen men niet zou kunnen zeggen, indien* pecunia *eigenlijk het geld heette, bij voorb.* magnas pecunias ex metallis fecerat, Nep. Cim. 1: pecuniae magnitudo, Cic. Invent. II, 56, *groot vermogen of veel geld: maar, toen naderhand het geld, voornaamlijk het vermogen der menschen werdt, zoo heette* pecunia magna *veel geld enz.* 2) *geld, bij voorb.* pecuniam alicui solvere, Cic. Att. V, 21 med. Cic. Flacc. 23, *of* dissolvere, Cic. Verr. III, 77, i. e. *tellen, betalen:* numerare, Cic. Verr. III, 76, *uittellen, betalen:* conficere de vectigalibus, Cic. Agr. II, 13, *of* facere, Cic., *zie hier voor:* pecuniam publicam domum suam convertere, *t'huis halen*, Cic. Verr. III, 76: *dus ook* pecunias auferre, Ibid., *of* avertere, Ibid. 73: pecuniam devorare, Ibid. 76: conferre ad statuam, Ibid. 77: conferre alicui in usum ipsius, Cic. Flacc. 23: ad aliquem deferre, alicui credere, Ibid.: collocare fenore graviori, *op zwaare renten uitzetten*, Sueton. Aug. 39: pecunias exigere, capere, imperare, Cic. Pis. 16: exhaurire ex aerario, Cic. Agr. II, 36: pendere, Ibid.: facere, *geld maken of slaan, munten*, Ascon. in Cic. Verr. I, 42: alicui curare, *betalen of laten betalen*, Liv. XLIV, 16: pecuniae (scil. debitae, solvendae) judicatus, Liv. VI, 14: & genus & formam regina pecunia donat, Horat. Ep. I, 6, 37: pecunia praesens, Plaut. Capt. II, 2, 8. Cic. Cluent. 12, *of* numerata, Nep. Timoth. 1, *baar geld: van daar* Pecuniae *gelden of veel geld*, Liv. XXXV, 7: pecunias magnas in provincia collocatas habens, Cic. Manil. 7: pecuniarum ratio, Ibid.: pecunias exigere, capere cet., Cic., *zie hier voor:* magna pecunia *veel geld*, Cic. Att. XI, 3 extr.: *dus ook* grandis, Cic. Verr. I, 54. Cic. Att. VIII, 14 extr.: immanis, Cic. Rosc. Com. 8, i. e. *verbazend veel geld:* tanta, quanta, Cic. Phil. XIII, 5. Liv. XXXI, 9 extr., *zoo veel geld, hoe veel enz.: dus ook* quantas pecunias, tantas cet., Caes. B. G. VI, 19: *dus ook* tanta pecunia. Cic. Verr. III, 78 *en* 94: pecuniae magnitudo, Cic. Invent. II, 56, *veel geld of groot vermogen:* dies pecuniae, Liv. XXXIV, 6, *gelddag, d. i. betaaldag:* dare pecuniam mutuam, Cic. Att. XI, 3 extr., *uitleenen, of aan iemand leenen:* pecunias sumere mutuas, Cic. Verr. I, 10, *van iemand borgen.*

PECUNIARĬE, *geld betreffende, naar geld, bij voorb.:* agere, Pandect. XVI, 2, 10.

PECUNIARĬUS, a, um, *geld betreffende, in geld bestaande, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* lis, Quintil. VI, 1 extr.: poena, *geldboete, geldstraffe:* Pandect. III, 1, 1 post med.: condemnatio, Ibid. XLII, 1, 6: quaestio, Quintil. XII, 1: res pecuniaria *geldzaak: ook geld in deze zegswijzen*, inopia rei pecuniariae, Cic. in Ep. ad Brut. 18 post med., *geldgebrek:* praemia rei pecuniariae, Caes. B. C. III, 59, *beloningen in geld.*

PECUNIŌSUS, a, um, *eigenlijk, vol geld: van daar* 1) *veel geld hebbende, rijk, bij voorb.* homo, Cic. Rosc. Com. 15. Nep. Att. 13: pecuniosior, Sueton. Aug. 25: pecuniosissimus, Cic. Verr. V, 9 extr. 2) *rijk makende, bij voorb.* ars, Martial. V, 57, 8.

PECŪS, ŏris, n. 1) *het vee, d. i. niet een enkel stuk, maar het vee in 's gemeen, of het veegeslacht, of eene menigte van beesten, bij voorb. wanneer wij zeggen, het vee (d. i. alle vee) is op de weide, het rundvee enz.: integendeel* pecus, udis, *is een stuk vee: en behoorden onder* pecus, oris, *alle dieren, zoo wel viervoetige als gevogelte enz., bij voorb.* pecus bubulum, Varr. R. R. II, 1, 13, *rundvee, d. i. runderen:* ovillum, caprinum, Colum. I. Prooem. §. 26: setosum, Ib., *of* setigerum, Ovid. Met. XIV, 288: equinum, Virg. Georg. III, 72. Colum. I. Praefat. §. 26: lanigerum, Ovid. Fast. I, 384, i. e. *schaapen:* volatile, Colum. VIII, 4, 3, i. e. *gevogelte:* aquatile, Colum. VIII, 17, 7, i. e. *visschen:* Pecus majus, Varr. R. R. II, 1, 12, *groot vee, d. i. bij voorb. runderen, paarden enz.:* minus, Varr. R. R. II, 1, 10, *bij voorb. schaapen:* omne Proteus pecus egit, i. e. bellua marinas, Horat. Od. I, 2, 7: *zoo heeten de bijën* pecus, Colum. IX, 8, 6: *de hommels*, ignavum pecus, Virg. Georg. IV, 168: *de honden*, Grat. Cyneg. 265: *bijzonder, de schaapen heeten eenvouwig en volstrekt* pecus, *bij voorb.* magna vel pecori gratia, Plin. H. N. VIII, 47: pecus tondere, Sueton. Tiber. 32: balatus pecorum, Virg. Georg. III, 554. *Verders van anderen* pecus exceptum est, Liv. XXIV, 16: greges pecorum, & armenta, Ovid. Met. XI, 276, *alwaar klein vee te verstaan is.* Not. Pauperis est numerare pecus, Ovid. Met. XIII, 824. Not. *Ook van een enkel stuk vee, gevolglijk voor* pecus, udis, *bij voorb.* in pecus magnae subito vertare paremus i. e. in leonem, Ovid. in Ibin 459: *hier toe kan men brengen, bij voorb.* balatus pecorum, Virg., *zie hier voor.* Not. nec in stabulis nec ad pecora segnes, Liv. I, 4, *voor* in pascuis. 2) *vee, van menschen, als een scheldwoord, bij voorb.* o imitatorum servum pecus, Horat. Ep. I, 19, 19: Ite, Gallae, — Dindymenae dominae pecora, Catull. LXIII, 13: cum proruperunt animalia, mutum & turpe pecus, Horat. Sat. I, 3, 100. Not. *Men heeft ook* pecu. Plur. pecua *en* pecuda, *zie* Pecu: *ook* Dativus pecui, Lucil. ap. Gell. XX, 8, *als of het van* Pecus, us, *ware.*

PECUS, us, *het vee, bij voorb.* Dat. pecui, Lucil. ap. Gell. XX, 8: *hier toe kan men ook brengen* pecubus, Lucret. VI, 1130, *maar het welk ook van* pecu *zijn kan.*

PECŪS, ŭdis, f. 1) *het vee, d. i. een stuk vee of een dier van elk soort, bij voorb.* pecudes, quae generis sui sequuntur greges, Cic. Att. VII, 7 extr., i. e. *dieren, vee:* anates buxeis rostris pecudes, Varr. ap. Non. 6. n. 65: pecudes natantes, Lucret. II, 343, i. e. *visschen: dus ook* pecudes Neptuni, Plaut. Pseud. III, 7, 45: plus queunt pecudes i. e. boves, Colum. II, 2 post med.: Indicae pecudis, Martial. V, 39, 5, i. e. elephanti: pecudum solertia, Virg. Georg. IV, 327, i. e. apum: pecudes ferae, Varr. R. R. II, 1, 5: qua pecude, Cic. Nat. D. II, 64, i. e. *zwijn: doch,* a) *in 't bijzonder van landvee, bij voorb.* genus aequoreum, pecudes, pictaeque volucres, Virg. Georg. III, 243. b) *voornaamlijk van klein vee, als schaapen, geiten enz., bij voorb.* pecudes, armenta, Lucret. V, 229: armenta & pecudes, Ibid. IV, 1192: *en allerbijzonderst van schaapen, bij voorb.* pecudes balantum, Lucret. II, 369: pecudem Helles, Ovid. Fast. IV, 903, i. e. arietem: *ook voor* pecus, pecoris, *bij voorb.* id genus pecudis, i. e. *paarden*, Colum. VI, 27 extr.: pecus & caprae, Plin. H. N. XXIV, 11 ante med., i. e. *schaapen: ten zij het hier* pecus, oris, *is. Ook staat* pecudes *en* bestiae *bij een*, Cic. Off. II, 30, i. e. *vee, tam of nuttig vee.* 2) *vee, of stuk vee, of schaap, als een scheldwoord tegen menschen*, Cic. Pis. 9 *en* 29. Not. *De* Nominat. pecus *staat* Caes. ap. Priscian. 6, *alwaar de woorden luiden:* si sincera pecus erat: cf. *hier voor*, Plin. H. N. XXIV, 11. Not. pecuda, *zie in* Pecu.

PEDA, ae, *voetstap*, Fest.

PEDĀLIS, e, 1) *den voet betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* pedalis, *misschien* scil. solea, Petron. 56, *een pantoffel*, si lectio certa. 2) *de maat van een' voet bevattende, een' voet groot, lang, dik enz., bij voorb.* sol pedalis, Cic. Acad. IV, 26 in. Senec. Nat. Quaest. I, 3: trabs pedalis in latitudinem, Caes. B. G. III, 13, i. e. *een' voet breed: dus ook* pedalis altitudo, Plin. H. N. XX, 22: crassitudo, Ibid. XVII, 8: sulcus, Ibid. 20: intervalla, Ibid. XXI, 4 extr.: longitudo, Colum. IV, 7: spatium, Ibid. 16.

PEDĀMEN, ĭnis, n. i. q. pedamentum, Colum. IV, 26 *en* 30. V, 4.

PEDAMENTUM, i, n. *de paal, waar mede zwakke gewassen, boomen of wijnstokken, ondersteund of geschraagd worden, stutten*, Varr. R. R. I, 8. §. 1 *en* 4. Colum. IV, 1 *en* 2. Plin. H. N. XVII, 20, *tweemaalen, en* 22 ante med.

PEDANĔUS, a, um, 1) *de maat van een' voet bevattende, bij voorb.* nidus, Pallad. in Maj. 11. 2) pedaneus judex, Pandect. III, 1, 1 med. XLVIII, 19, 38 extr., *een lager richter, d. i. die alleen kleine dingen ten onderzoek krijgt enz.: dus ook* se-

senatores pedanei i. e. *laager Raadsheeren; doch*, Gellius *zegt*, III, 18 extr., *dat dit barbaarsch gezegd is*, *voor* senatores pedarii.

PEDĀNUS, a, um, *zie* Pedum.

PEDARĬUS, a, um, *bij voorb.* senatores pedarii, Gell. III, 18, *ook enkel* pedarii, scil. senatores, Cic. Att. I, 19 post med. *en* 20 med., *zijn de laager Raadsheeren, die nog geen* Curulisch *eerāmbt bekleed hadden, en gevolglijk nog niet zelve een eigen* Votum *mogten uitbrengen, maar alleen zich bij de stemmen van anderen voegden. Men weet niet recht, waarōm zij dus heetten: misschien, omdat zij enkel stilzwijgend aan dien kant, waar de partij was, die zij wilden toestemmen, over gingen, en gevolglijk, als 't ware, met de voeten stemden, of omdat zij niet, gelijk de* Curulische *Magistraatspersonen, naar het Raadhuis reden, maar gingen, zoo als* Bassus, ap. Gell. III, 18, *gelooft: ook zegt* Varro ap. Gell. III, 18, *dat zekere Ridders* (equites) *ook* pedarii *genoemd werden, omdat zij wel nog geen Raadsheeren waren, maar evenwel, dewijl zij volksāmbten bekleed hadden, op het Raadhuis gaan, en aldaar hunne mening mogten zeggen, gelijk in* Gellius *gezegd wordt.* Not. caput sine lingua pedaria sententia est i. e. sententia pedarii, Laber. ap. Gell. III, 18: *echter heeft de* Edit. Longol. pedarii.

PEDĀTIM, *voet voor voet, den eenen voet na den anderen, bij voorb. gaan*, Plin. H. N. XI, 45 post med., *alwaar* Plinius *zegt, dat andere dieren, naar believen, gaan; maar de leeuw en kameel* pedatim, hoc est (*zoo als hij er bij voegt*) ut sinister pes non transeat dextrum, sed subsequatur.

PEDĀTUS, us, m. *misschien, het aanrukken, bij voorb. op den vijānd, aanval, bij voorb.* nisi tertio pedatu omnes effilixero, Plaut. Cist. II, 1, 50. Not. pedato *voor* pedatu, tertio pedato nobis bellum fecere, Cato ap. Non. 1. n. 325, i. e. *voor de derde keer.*

PEDĀTUS, a, um, *zie* Pedo, are.

PEDES, itis, m. 1) *elk, die te voet is of gaat, te voet, bij voorb.* eum pedes iret, Virg. Aen. VI, 881, i. e. *te voet: dus ook* etiamsi pedes incedat, Liv. XXVIII, 9 extr.: sylva pedes errat in alta, Ovid. Met. XIV, 364: ne pedes venaretur, Curt. VIII, 1 ante med.: *van daar bijzonder, de voetganger bij de armée, voetknecht*, Infanterist, Caes. B. G. I, 42. II, 24. Liv. XL, 18. *Ook de voetknecht voor de* Infanterij, Liv. XXX, 34. Tacit. Ann. I, 60 *en* 67. Ibid. Hist. IV, 70: non peditl — signa legionum cet., Liv. XXX, 11, *alwaar* pedes *voor* velites *staat, dewijl er* legiones *tegen over gesteld worden.* 2) *Soldaat te land, bij voorb.* classicis pedittumque expeditionibus, Vellej. II, 121.

PEDESTER, tris, tre, *te voet, d. i. te voet geschiedende, gaande enz., bij voorb.* copiae, Cic. Fin. I, 34. Caes. B. G. II, 17, i. e. Infanterij: pedester ordo, Liv. V, 7, Infanterij *of burgers, die krijgsdiensten te voet doen: de woorden zijn* pedestris ordinis se nunc esse cet., *alwaar* se *en* que *bij* operam *weg moest:* scutum, Liv. VII, 10, *schild der* Infanterij: pugna, Liv. XXII, 47, *of* proelium, Ib. 49, *het vechten te voet of der* Infanterij: exercitus pedester, Nep. Eum. 4: arma, Ibid. Iphic. 1: statua pedestris, *te voet*, Cic. Phil. IX, 6: *van daar* pedestres, Infanteristen, Justin. XI, 9: *van daar* 1) *te land, in tegenstelling der zee enz., bij voorb.* pedestres navalesque pugnae, Cic. Senect. 5: iter, *reize te land*, Caes. B. G. III, 9. B. C. II, 32, *alwaar er* navigatio *en* naves *tegen over gesteld worden:* copiae pedestres navalesque, Liv. XXXVII, 53: *dus ook* pedestribus copiis plus quam navibus, Nep. Alcib. 8: adcessus pedester *te lande*, Hirt. Alex. 26: abnuit in liquidis ire pedester aquis, Martial. de Spectac. 28, 8: animalia pennata, pedestria, aquatilia, Apul. de Mundo post med. p. 74 Elm. 2) *in prosa, prosaïsch, bij voorb.* historiae pedestres, Horat. Od. II, 12, 9: oratio pedestris, i. e. prosa, *bij voorb.* Plato multum supra prosam orationem, & quam pedestrem Graeci vocant, surgit, Quintil. XI, 1 post med. §. 81. 3) *laag, d. i. niet verheven in het schrijven, bij voorb.* sermo pedester, Horat. Art. 95: musa, Ib. Sat. II, 6, 7.

PEDETENTĬM, 1) *voet voor voet, stap voor stap, bij voorb.* Pacuv. ap. Cic. Tusc. II, 21. 2) *stap voor stap, Tropisch, d. i. allengs, van lieverlede, bedachtzaam, bij voorb.* dicere, Cic. Cluent. 42: facere, Cic. Off. I, 33: timide & pedetentim, Cic. Quint. 16: cf. Cic. ad Div. IX, 14. Terent. Phorm. III, 3, 18.

PEDĬCA, ae, f. 1) *het geen, daar men den voet mede vangt of vast houdt, klem, voetangel, waar in de voet gevat wordt, voetijzers, bij voorb. voor beesten*, Virg. Georg. I, 307. Liv. XXI, 36 extr. Grat. Cyneg. 92. Ovid. Met. XI, 473: *ook van het weefzel van de spin, spinneweb*, Plin. H. N. XI, 24 post init., *alwaar van de spin staat:* quanta arte celat pedicas cet. *Ook van menschen, bij voorb.* cum pedicis grassari, Plaut. Poen. III, 1, 11, i. e. *voetboeijen, voetijzers: dus ook* Apul. Flor. 3. p. 357, 29 Elm.: manus manicis restringantur, pedes pedicis coarctentur. 2) *Tropisch, klemmen, kluisters, bij voorb.* amoris, Apul. Met. II ante med. p. 116, 40 Elmenh.: fraudum, Ibid. V ante med. p. 165, 30 Elm.: nuptialibus pedicis alliganda, Ibid. VI post med. p. 182, 41 Elm.

PEDICĬNUS, i, m. *de voet van de wijnpers*, Cato R. R. 18.

PEDICŌSUS, a, um, *vol luizen*, Titinn. ap. Fest. in Pedibus. *Doch*, Scaliger *wil* paedidosum *lezen.*

PEDICULĀRIS, e, *de luizen betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* herba, Colum. VI, 30, 8, *luizenkruid:* morbus, Serv. ad Virg. Georg. III, 564, i. e. *luisziekte*, φθειρίασις.

PEDICULARĬUS, a, um, *de luizen betreffende, bij voorb.* herba, *luizenkruid*, Scrib. Larg. 166.

PEDICULŌSUS, a, um, *vol luizen*, Martial. XII, 59, 8.

PEDICŬLUS, i, m. 1) *een kleine voet, een voetjen*, Plin. H. N. IX, 28: *dus ook* patellae, Valer. Max. IV, 3: *een standbeeld*, Pandect. XXXIV, 2, 33. 2) *de steel aan eene vrucht, bij voorb. van appelen, druiven enz.*, Colum. XII, 43 *en* 44: *dus ook van een blad*, Plin. H. N. XVII, 24: fungorum, Ibid. XXII, 23. 3) *verscheiden soorten van wormen of ongedierte, bij voorb. op het hoofd enz., d. i. een luis*, Cels. VI, 6. Sect. 15. Plin. H. N. XX, 12. XXIX, 6 ante med. Fest. in Pedibus: *ook bij hoenders*, Colum. VIII, 7: pediculi terrae, *anders* scarabaei terrestres *of* tauri *genoemd*, Plin. H. N. XXX, 5 ante med.: *ook in zee*, Ibid. XXXII, 7 med.

PEDIŎLUS, i, m. i. e. parvus pes, *bij voorb.* pediolo, Afran. ap. Non. 2. n. 699, *alwaar sommigen* petiolo *lezen.*

PEDIS, is, m. *en* f. *eene luis*, Plaut. ap. Non. 3. n. 180. Nov. Ibid.

PEDISĔQUUS (PEDISSĔQUUS), a, um, *op den voet volgende: van daar* Substantive, pedisequus *en* pedisequa *een slaaf (slavin) of bediende, die achter den heer gaat*, lackey, *navolger, navolgster, dienstbode; het* Mascul. *staat, bij voorb.* Cic. Att. II, 16. Nep. Att. 13. Colum. I. Prooem. Plaut. Aul. III, 5, 27: *het* Femin. *staat, bij voorb.* Plaut. Aul. IV, 10, 77. Ibid. Asin. I, 3, 31: *van daar Tropisch, bij voorb.* divitiae idoneae vix videbuntur, quae virtutis pedisequae sint, Auct. ad Her. IV, 14: istam juris scientiam eloquentiae tanquam ancillulam pedisequamque adjunxisti, Cic. Or. I, 55 extr.: sapientem quippe pedisequum & imitatorem dei dicimus & sequi arbitramur deum, Apul. Doctr. Plat. 2. p. 25, 14 Elm.

PEDITĀTUS, us, m. *het voetvolk*, Infanterij, Cic. Phil. V, 2. Caes. B. G. V, 3. Nep. Eum. 3: *ook* Plur. Auct. B. Hisp. 37.

PEDĬTUM, i, *zie* Pedo, ere.

PEDO, avi, atum, are, 1) *met voeten verzien: van daar* pedatus, a, um, *voeten hebbende, bij voorb.* male pedatus, Sueton. Oth. 12, i. e. *slecht te voet.* 2) *den wijnstok en andere zwakke planten en gewassen door palen ondersteunen, bij voorb.* vineam, Colum. IV, 12: *van daar* vineae pedatae, Plin. H. N. XVII, 21 extr. Colum. IV, 20. 3) *gaan: schijnt niet voor te komen: maar* repedare *komt van daar.*

PEDO, pepedi, peditum, 3. i. e. crepitum ventris emittere, *winden van zich laten, veesten*, Horat. Sat. I, 8, 46. Martial. X, 14, 10: *van daar het* Particip. Peditus, a, um, *van daar* Peditum, i, n. i. e. crepitus ventris, *een veest, een scheet*, Catull. LIV, 3.

PEDŪLIS, e, *de voeten betreffende, bij voorb.* fasciae, Pandect. XXXIV, 2, 26: *van daar* pedule, Substantive, i. q. fascia pedulis, Corn. Fronto de differ. vocab.

PEDUM, i, n. *een herdersstaf*, Virg. Ecl. V, 88, *en* Festus.

PEGMA, ătis, n. (πῆγμα), *alles, wat uit planken samen gesteld of samen gevoegd is, eene machine enz., bij voorb.* in emtionem domus & specularia & pegmata cedere solent, Pandect. XXXIII, 7, 12 med., i. e. antepegmenta, *zoo als* Turnebus *gelooft: van daar* 1) *misschien boekenplank, boekvak*, Cic. Att. IV, 8 in. 2) *eene machine in Schouwspelen, die ongemerkt van zelve zich verhief of daalde*, Senec. Ep. 88. Phaedr. V, 7, 6. Plin. H. N. XXXIII, 3 post med. Juvenal. IV, 122. Martial. VIII, 33, 3.

PEJĔRO, avi, atum, are, *valsch zweeren, meinēdig zijn*, Cic. Rosc. Com. 16 in. Cic. Cluent. 48: de aliqua re, *bij voorb.* de turdo, Martial. VII, 19, 6: *ook* seq. Accusat. cum Infinit., Sueton. Ner. 28: *ook* seq. per, *bij voorb.* per consulatum, Catull. LII, 3: *ook zonder* per, *bij voorb.* undas stygias, Lucan. VI, 749, i. e. Stygem: *van daar* jus pejeratum *een valsche eed*, Horat. Od. II, 8, 1. Not. dux adversa (i. e. Hannibal) pejerante bello cet., Stat. Sylv. IV, 3, 5, i. e. *die tegen het gemaakt vredeverdrag, en tegen den daar bij afgelegden eed, gevoerd wordt.* Not. perjero, are, *voor* Pejero, Plaut. Truc. I, 1, 9: *zoo als ook* per-

perjurare, Cic. Off. III, 29 extr. Plaut. Asin. II, 2, 56. Horat. Sat. II, 3, 127.

PEJOR, flechter, kwaader, boozer enz., zie Malus.

PEJUS, Adv., zie Male.

PELAGIA, zie Pelagius.

PELĂGICUS, a, um, i. q. pelagius, bij voorb. pisces. Colum. VIII, 17 extr. §. 14, zeevisch.

PELĂGIUS, a, um, i. q. marinus, 1) de zee betreffende, daar in of daar bij te vinden, daar toe behoorende, bij voorb. greges piscium pelagios, Varr. R. R. III, 3 extr., zeevisch: volucrea, Petron. 109: cursus, Phaedr. IV, 21, 7: conchae, Plin. H. N. IX, 35: polypus, Ibid. 29: ostrea, Ibid. XXXII, 6: ornata phaleris pelagiis, i. e. peerlen en koralen, Petron. 55: van daar 2) misschien Pelagia (scil. concha) purpermossel, Plin. H. N. IX, 37: en Pelagium (scil. conchylium of medicamentum) purperkleur, Plin. H. N. IX, 38 en 40.

PELĂGUS, i, n. 1) de zee. Pacuv. ap. Cic. Or. III, 39. Virg. Georg. II, 41. Ibid. Aen. III, 204. Horat. Od. I, 3, 11. Ovid. Her. II, 19. Ibid. Trist. III, 2, 7. Valer. Flacc. I, 169. Plin. H. N. IX, 10. Justin. IV, 1. Tacit. Ann. XV, 46. Flor. II, 2 extr. Valer. Max. III, 2, 10. Auct. B. Hisp. 40. Apul. de Mundo p. 60, 27 Elm. 2) Virg. Aen. I, 246 (250): pelago premit cet., met zijne zee, d. i. met zijn water, dat eene zee gelijkt. Not. Pelage, Plural. (πελάγη), bij voorb. severa pelage, Lucret. V, 36: multa pelage, Ibid. VI, 619.

PELĂMIS, idis, en PELĂMYS, ydis, f. de tonijnvisch, zoo lang hij nog geen jaar oud is, maar als hij meer dan een jaar oud is, heet hij thynnus, Plin. H. N. IX, 15: hij werdt gesneden en ingezouten enz. Ook staat het woord, Gell. VII, 16, ex Varr. en Juvenal. VII, 120.

PELECĪNON, i, eene soort van uurwerken, Vitruv. IX, 9.

PELLACĬA, ae, f. i. q. fallacia, bedrog, rank, streek, Virg. Georg. IV, 443. Lucret. V, 1002.

PELLAX, âcis, bedrieglijk, verleidelijk, vol streken, bij voorb. Ulysses, Virg. Aen. II, 90.

PELLECEBRAE, zie Perlecebra.

PELLECTĬO, onis, f. staat Cic. Att. I, 13 in., i. e. doorlezing, scil. van den brief.

PELLECTUS, a, um, het Particip. 1) van Pellego voor perlego. 2) van pellicio.

PELLĔGO, ĕre, voor PERLEGO, doorlezen, Plaut. Pers. IV, 3, 27. Bacch. IV, 9, 104.

PELLEX, ĭcis, f. (eigenlijk, aanlokster, verleidster, tot zich trekster enz.) 1) Bijwijf, Concubijn, Maitresse, d. i. een vrouwspersoon, dat het met een' getrouwd man, tot prejudicie en nadeel zijner gade, houdt en hoereert, Pandect. L, 16, 144. Gell. IV, 3: het staat, met betrekking tot de echte vrouw of van den echten man, gevolglijk met eenen dubbelen Genitivus, a) der echte vrouw, met wier man zij het houdt, bij voorb. pellex matris, Ovid. Met. X, 347: dus ook sororis, Ovid. Met. VI, 537, heet Filomela met betrekking tot Progne: dus ook filiae, Cic. Cluent. 70. Cic. Or. 30 extr., heet eene vrouw, die den man van hare nog levende dochter trouwt: Medea ulta pellicem, Creontis filiam (scil. volgends de gedachten van Medea), Horat. Epod. V, 63: pellex Oebalia i. e. Helena, Ovid. Remed. 458: Tyria, Ibid. Met. III, 258, i. e. Europa: barbara Ibid. Her. VI, 81, i. e. Medea: van daar noemt Pasifaë, op eenen stier verliefd, de koeijen pellices, Ovid. Art. I, 321: van daar heet een man boertend pellex reginae. Sueton. Caes. 49, i. e. die met den Koning hoereerde. b) van den man, wiens bijwijf zij is, bij voorb. pellicem ejus (scil. Cyri) in matrimonium receperat, Justin. X, 2: filios ex pellicibus susceperat, Ibid. XXXIX, 5: inter pellices regias erat, Ibid. I, 9: ex pellicibus filii suscepti. Ibid. X, 1: Illa Jovis magni pellex metuenda sorori, Ovid. Her. XIV, 95, wanneer Jovis tot pellex behoort: doch, misschien behoort het tot sorori: dan bleef hier de eerste beteekenis. 2) Tropisch en boertend, bij voorb. pellex culcita facta mea est, Martial. XIV, 119, 2, i. e. de pol, het bed, is mijn nachtbekken geweest.

PELLICĀTOR, oris, m. i. e. qui pellicit ad fraudem, Paul. ex Festo.

PELLĬCĀTUS, us, m. bijwijverij, Concubinaat, d. i. het hoeren van een vrouwspersoon met een echten man, ten nadeele van zijne echtgenote, Cic. Off. II, 7. Justin. VII, 4.

PELLICEO voor PELLICIO zullen de Ouden gezegd hebben, Charis. 3. en Diomed. 1.

PELLICĔUS, a, um, zie Pellicius.

PELLĬCIO of PERLICIO, exi, ectum, 3. lokken, aanlokken, aan zich trekken of zoeken te trekken, aan zich lokken, ergens heen lokken, bij voorb. animum adolescentis, Cic. Cluent. 5: mulierem ad se, Cic. Flacc. 30: populum in servitutem, Liv. IV, 15: in amorem, Sueton. Claudian. 26: Chaucos ad deditionem, Tacit. Ann. XI, 19: ad societatem belli, Justin. XXXVIII, 3: alam equitum pellicere, ut — inciperet, Tacit. Ann. III, 42: in fraudem, Lucret. V, 1003: senem per epistolam, Terent. Phorm. II, 1, 18: si pellexerunt (meretrices), Plaut. Merc. II, 7, 67: militem donis, Tacit. Ann. I, 2: sententias (judicum), Cic. Or. I, 57 ante med.: matronae vestes pretiosiores a viris pelliciunt, Colum. XII. Praefat. extr.: fruges, Plin. H. N. XVIII, 6 post med., het zaad van den nabuur op zijn eigen akker tooveren: dus ook alienam segetem, Serv. ad Virg. Ecl. VIII, 99 e Legg. XII Tab.: causa, quae ferri pelliciat vim, Lucret. VI, 999, i. e. ijzer aan zich trekt, van den Magneet: dus ook het Particip. pellectus, a, um, bij voorb. vitiis pellectus, Colum. XI, 1 med. §. 14: illecebris pellectus in amorem, Sueton. Claud. 26. Not. pellicui voor pellexi, bij voorb. pellicuit, Liv. in Laodam. ap. Priscian. 10. Ook zeggen Charis. 3. en Diomed. 1, dat de Ouden ook pelliceo voor pellicio gezegd hebben.

PELLICIUS of PELLICĔUS, a, um, uit vellen, bij voorb. stragula, Pand. XXXIV, 2, 25: tunica, Pallad. I, 43.

PELLĬCŪLA, ae, f. vel of huid, wanneer men verminderend of boertend of berispend spreekt, velletjen, huidjen, bij voorb. haedina, Cic. Mur. 36: caprina, Plin. H. N. XXX, 11: agnina, Ibid. XXXII, 5: cerebrum viperae illigatum pelliculae dentitiones adjuvat, Ibid. XXX, 15: aurum furtivae pelliculae i. e. aureum vellus Phryxi, Juvenal. I, 11: van daar pelliculam curare, Horat. Sat. II, 5, 38, zijne huid bezorgen, d. i. goed cier maken, zich te goede doen: van daar memento in pellicula, cerdo, manere tua, Martial. III, 16, 6, blijf bij uw leest, d. i. bij uw leest, stand of beroep: van daar Tropisch, pelliculam veterem retines, Pers. V, 116, gij blijft nog steeds als te vooren, gij houdt uwe zeden enz.

PELLICULATĬO, ōnis, f. aanlokking, bij voorb. pelliculationem a pelliciendo dixit, Fest.: alwaar men misschien pellicationem lezen moet: te weten, pellicatio i. q. inductio, illectatio.

PELLĬCŪLO, are, met een vel (of vellen) bedekken of overtrekken, bij voorb. vas, Colum. XII, 46: opercula, Ibid. 39: fideliam, Ibid. 56.

PELLĬCUS, a, um, voor pellicius, bij voorb. pellicum galerum; quia fiebat e pelle, Fest.

PELLĬO, ōnis, m. die vellen gereed maakt en daar alles uit maakt; misschien vellepluter, bontwerker enz., Plaut. Men. II, 3, 52. Pandect. L, 6, 6 extr.

PELLĬO, ivi, itum, 4. met één of meer vellen (pelsen) bedekken, bevellen, bepelsen: van daar Pellitus, a, um, zie Pellitus.

PELLIS, is, f. 1) een vel, d. i. a) afgetrokken huid, bij voorb. caprina, Cic. Nat. D. I, 29: pelles pro velis, Caes. B. G. III, 13: insternor pelle leonis, Virg. Aen. II, 722: pelles perficere, Plin. H. N. XXIV, 11 ante med., i. e. gereed maken, leertouwen: candidas conficere, Ib. XIII, 6. b) de huid, die nog aan het ligchaam is, bij voorb. rugosam inflavit pellem, Phaedr. I, 24, 4: Pellis tergori adhaeret, Colum. VI, 13, i. e. huid: anguibus exuitur tenui cum pelle vetustas, Ovid. Art. III, 77: cavati oculi, cava tempora, frigida pellis (als een teken van den op handen zijnde dood), Lucret. VI, 1192. 2) vel of huid, d. i. het geen daar uit gemaakt is: a) de Romeinen bedekten hunne wintertenten met vellen: van daar sub pellibus, Cic. Acad. IV, 2 in. Liv. V, 2. XXXVII, 39. Tacit. Ann. XIII, 35. Flor. I, 12, in wintertenten, in de winterkwartieren. b) de Ouden bekleedden zich, en de deelen van hun ligchaam, met vellen, bij voorb. pes in pelle natet, Ovid. Art. I, 516, i. e. in den schoen: pellibus tecta tempora, Ovid. Trist. V, 10, 32, i. e. bonte muts of Capuchon: pellibus & laxis arcent mala frigora braccis, Ibid. III, 10, 19. V, 7, 49: pellibus manicatis prohibentur frigora cet., Colum. I, 8, 9. VI, 1, 21: nationes pellibus vestitae, Varr. R. R. II, 11, 11: pellium nomine (ad arma conficienda), Cic. Pis. 36, scil. tot schilden enz.: van daar Tropisch, detrahere alicui pellem, Horat. Sat. II, 1, 64, i. e. de fouten ontdekken: caninam pellem rodere, Martial. V, 61, 10, i. e. lasteren, schelden: introrsum turpis, speciosus pelle decora i. e. specie, Horat. Ep. I, 16, 45, i. e. schijn, uiterlijk gedrag, van buiten glad.

PELLITUS, a, um, met een vel (pels) bedekt, bij voorb. tegen de koude enz.; hoedanige dracht in aloude tijden, ook naderhand in later tijden, bij vele volken, bijzonder arme en in den koophandel onervaren, in de mode was, bij voorb. Sardi, Liv. XXIII, 40: pelliti testes, Cic. Fragm. Orat. pro Scauro ap. Ascon., i. e. Sardinische, uit Sardinië. Getae pelliti, Ovid. Pont. IV, 10, 2: Coralli, Ovid. Pont. IV, 8, 62: Curia, praetexto quae nunc nitet alta senatu, pellitos habuit, rustica corda, patres, Prop. IV, 1, 11: ook plagten de Ouden de schapen, wier wolle zeer schoon en vermaard was, bij voorb. de Tarentijnsche enz., met een vel (pels) te bedekken, opdat de schoone wolle niet be-

bezoedeld zou worden, en dan heeten zij oves pellitae, Varr. R. R. II. 2, 18. Horat. Od. II, 6, 10: die dek heet tegmen, Colum. VII, 4, 4: van daar ovis detegenda, Ibid. §. 5.

PELLO, pepŭli, pulsum. 3. 1) stooten, d. i. op eene hevige of geweldige wijze aanraken, bij voorb. humum pedibus, Catull. LXI, 14. stampen, treeden: vada remis, Ibid. LXIV, 58: pectora tonsis, Enn. ap. Fest. in Tonsam: ook slaan, bij voorb. pueri pulsi, Cic. Fin. V, 18 in.: pulsus ramo, Prop. IV, 9, 15: dus ook thyrso graviori pulsus, alhoewel Tropisch, Ovid. Am. III, 1, 23: van daar slaan, op de vlucht slaan, bij voorb. de vijanden, Caes. B. G. I, 7. III, 28. B. C. III, 79. Vellej. II, 26. Nep. Ages. 3. Liv. VII, 8: van daar a) Tropisch, stooten, wanneer er gesproken wordt van de zinnen of de ziel, d. i. indruk maken, of maken, dat iet opgemerkt of ondervonden wordt, bij voorb. animos aureaque, Cic. Or. 53, i. e. indruk maken: dus ook animi pellantur, Cic. ad Div. I, 36. Nat. D. I, 38, krijgen een' indruk, merken het, voelen het, worden geroerd: Visa nos pellerent, Cic. Acad. IV, 10, i. e. maakten op ons een indruk, wij merkten ze op: dus ook visa mentem sensumve acrius pepulerunt, Ibid. 20 extr.: dus ook sensus ab his vocibus pulsus, Cic. Nat. D. II, 57, i. e. wordt opgemerkt, d. i. gehoord: dus ook ipsum nullius forma pepulerat captivae, Liv. XXX, 14, i. e. indruk gemaakt, geroerd: dus ook candor hujus te — vultus oculique pepulerunt, Cic. Coel. 15 extr.: alicujus animum non mediocri cura, Liv. XXX, 14, i. e. niet weinig bekommerd maken. b) stooten aan iet, Tropisch, d. i. betreffen, treffen, bij voorb. injuria me pepulit, Cic. ad Div. IV, 13. c) in beweging zetten, bij voorb. sagittam, Virg. Aen. XII, 320, i. e. losdrukken, losschieten: nervos in fidibus, Cic. Brut. 54. Or. III, 57, de snaaren tokkelen, d. i. spelen: van daar initium longi sermonis pepulisti, Cic. Brut. 87, hebt het begin in beweging gebracht, d. i. gemaakt, aangelascht, si lectio certa. d) tegen iet stooten of slaan, bij voorb. fores, Terent. Ad. IV, 5, 3, aan de deur kloppen, of met den hamer of klopper slaan: dus ook nervos in fidibus, Cic. Brut. 54. Or. III, 57, de snaaren met de kam of strijkstok, als 't ware, slaan, d. i. tokkelen: dus ook lyram, Ovid. Met. X, 205: ook slaan, bij voorb. iemand, d. i. slagen geven, bij voorb. pueri pulsi, Cic. Fin. IV, 18: pulsus ramo, Prop., zie hier voor: en vijanden slaan, Caes., Nep., Liv. en Vellej., zie hier voor. e) classica, Tibull. I, 1, 4, i. e. blazen, zoo als wij zeggen, de trompet steeken: want de classica waren blaas-instrumenten. 2) stooten, van eene plaats weg, voortstooten, wegstooten, verdrijven, van de plaats verwijderen: wanneer het ook drijven, wegdrijven, voortjagen of slaan, bijzonder dikwijls verwijderen, kan vertaald worden, bij voorb. hostes, Caes. B. G. VII, 62, i. e. tot wijken brengen, overhoop werpen, terug drijven, en meermaalen, bij voorb. Ibid. III, 75. Liv. II, 6. VII, 8. Nep. Ages. 3: dus ook exsules pulsi i. e. verdreven, verjaagd, Liv. XXXIV, 26. alwaar anders expulsi staat: dus ook Athenienses Diagoram pepulerunt, Valer. Max. I, 1, 7 (extern.): aedes pellitur foras, Terent. Eun. V, 8, 11: zeer dikwijls staat de plaats, of het geen, waar uit, of waar van iemand stoot of werpt, drijft, jaagt, in den blooten Ablativus, bij voorb. aliquem domo, Cic. Dom. 43: foro, Cic. Harusp. 18: possessionibus, Cic. Mil. 27: sedibus, Cic. Off. II, 22: dominatione, Sallust. in Orat. Licin. ad Pleb.: civitate, Cic. Parad. 4: regno, Justin. XXXV, 1: loco, Liv. X, 6: patria, Nep. Arist. 1. Ibid. Phoc. 3: doch, ook met Praepositiën, bij voorb. de eo pelli neque potea, Cic. Acad. IV, 46: moestitiam ex animis, Cic. Fin. I, 13: aliquem ab aliqua, Terent. Eun. II, 1, 9: pellor ab agris, Ovid. Met. XIV, 477: aliquem e foro, Cic. Pis. 10 extr.: praesidium ex arce, Nep. Pelop. 3: calculos e corpore, Plin. H. N. XXII, 21: aquam de agro, Ibid. XVIII, 26: aliquam a sacris, Ovid. in Ibin 622: ook zonder benoeming der plaats, van waar? met in, bij voorb. pelli in exsilium, Cic. Or. II, 13: ook van levenlooze dingen, bij voorb. calculos, Plin.: moestitiam, Cic., zie hier voor: morbos, Ovid. Fast. III, 827: famem glande, Ibid. Met. XIV, 216: curas vino, Horat. Od. I, 7, 31: sitim, Ibid. II, 2, 14: somnum, Colum. X, 69. Sil. VII, 300: frigus, Cic. Att. II, 4: umbras noctis, Catull. LXIII, 41: turpia crimina a vobis, Ovid. Art. III, 379: moram, Ibid. Met. II, 838. 3) treffen, bij voorb. pulsus ramo (i. e. clava), Prop. IV, 9, 15. zie hier voor: vulnere, Virg. Aen. XI, 56: dus ook thyrso graviore pulsus, Tropisch, d. i. aangeblazen, Ovid. Am. III, 1, 23: van daar Tropisch, treffen, d. i. betreffen, wedervaren, bij voorb. nulla me pepulit insignis injuria, Cic. ad Div. IV, 13, zie hier voor. 4) verhinderen, terug houden, bij voorb. introitum malorum medicamentorum, Plin. H. N. XX, 9 post med. Not. Even zoo het Particip. pulsus, a, um, cet.

PELLOS, I, (πελλὸς) zwart, donkerkleurig: zoo heet een soort van reigers, Plin. H. N. X, 60.

PELLŪCĔO of **PERLŪCĔO**, xi, 2. 1) doorschijnen, doorschemeren, openbaar schemeren, openbaar schijnen, bij voorb. lux perlucens, Liv. XLI, 2: color, Plin. H. N. X, 54: van daar Tropisch, doorschijnen, doorschemeren, zichtbaar zijn, voortlichten, bij voorb. perlucet ex eis virtutibus, Cic. Off. II, 9, i. e. voortlichten: vitium domus regiae perlucet, Senec. Agam. 148: perlucente ruina, Juvenal. XI, 15: suppositis perlucent prela lucernis, Martial. II, 46, 3: color, Plin. H. N., zie hier voor: mores dicentis ex oratione pelluceant, Quintil. VI, 2, 13: mores pellucent ex voce cet., Ibid. XI, 3, 154. 2) doorschijnen, d. i. doorzichtig zijn, het licht doorlaten, bij voorb. is pellucet, Plaut. Aul. III, 6, 30: amethysti perlucent, Plin. H. N. XXXVII, 9: Cretice pelluces i. e. uteris veste pellucida, Juvenal. II, 78: fibrae perlucentes, Ovid. Met. VI, 390: van daar perlucens doorzichtig, bij voorb. amictus, Ovid. Met. IV, 313: ala (vespertilionis), Ibid. 411: aether, Cic. Nat. D. II, 21: saxum, Plin. H. N. IX, 15 post med.: toga, Senec. Ep. 114 post med.: avena perlucens i. e. tibia multis foraminibus instructa, Tibull. III, 4, 71: van daar Tropisch, duidelijk, bij voorb. oratio, Cic. Brut. 79.

PELLŪCIDĬTAS (PERLUCIDITAS), ātis, f. doorzichtigheid, bij voorb. vitri, Vitruv. II, 8 ante med.

PELLŪCIDŬLUS, a, um, doorzichtig, bij voorb. lapis, Catull. LXVIII, 4, i. e. peerl.

PELLŪCIDUS of **PERLŪCIDUS**, a, um, 1) doorzichtig, bij voorb. membrana, Cic. Nat. D. II, 57: deos induxit perlucidos, Cic. ad Div. II, 17: fons nitidus vitreoque magis perlucidus amne, Ovid. Met. XV, 157: fides — perlucidior vitro, Horat. Od. I, 18, 16: van daar homo perlucidus. Senec. de Constant. 18, die een doorluchtig, fijn kleed aan heeft: dus ook perlucidus ostro, Martial. XII, 38, 3: purpureaque veni pellucida palla, Tibull. IV, 6, 13. 2) zeer helder, bij voorb. stella, Cic. ad Div. I, 57.

PELLŪVĬAE, voetbekken, d. i. bekken, om de voeten te wasschen, Fest.

PELTA, ae, f. eene soort van korte, ligte schilden, Liv. XXVIII, 5 post med. Plin. H. N. XII, 5. Varr. L. L. VI, 3 med. Virg. Aen. VII, 743. Ovid. Pont. III, 1, 96: bijzonder, de Amazonen droegen er eene zoodanige: misschien was het gemeenlijk in de gedaante van eene halve maan: van daar pelta lunata, Virg. Aen. I, 490 (494). Senec. Hippol. 403.

PELTASTES of **PELTASTA**, ae, m. een Soldaat, die het schild Pelta draagt, Liv. XXVIII, 5 post med. XXXI, 36. Nep. Iphic. 1, misschien, ligte schilddragers.

PELTĀTUS, a, um, i. e. pelta armatus, bij voorb. Amazon, Martial. IX, 104, 5: cohors, Claudian. Fescenn. in nupt. Honor. & Mar. 33.

PELTĬGER, a, um, i. e. pelta armatus, bij voorb. puellae, Stat. Theb. XII, 771, i. e. de Amazonen: Maeotides, Sabin. in Epist. 2, of Demoph. ad Phyllid. (achter Ovidius) 9.

PELVIS, is, f. een bekken, Varr. L. L. IV, 25. Plin. H. N. XXXI, 3 post med. Juvenal. III, 277. VI, 440. Petron. 70. Men bediende zich daar van bij tooverijen, om zekere Godheid uit te lokken, Plin. H. N. XXVIII, 8 med. XXXII, 5. Not. Varro loc. cit. leidt het af a pedum lavatione, quasi pedelvis; als of het eigenlijk tot voetwasschen bestemd was; maar, het staat voor elk bekken.

PEMMA, ătis, n. misschien bakwerk, gebak, Varr. ap. Non. 2. n. 483. e Lect. Scalig.

PENĀRĬUS, a, um, den voorraad van levensmiddelen betreffende, zich daar mede bezig houdende: van daar cella, Cic. Verr. II, 2 extr. Cic. Senect. 16 med., voorraadkamer: locus, Paul. ex Festo. Ook schrijft men penuarius, a, um, bij voorb. horreum, cella, Pandect. XXXIII, 9, 3 extr. Ook lezen sommigen dus in Cicero.

PENAS, ātis, of **PENĀTIS**, e, (zoo als Cujas en Cujatis cet.), misschien in het binnenste of in eene geheime plaats te vinden, daar vereerd enz.: de Singularis komt niet ligt voor: de Pluralis komt meer van Goden voor: te weten, dii penates, Cic. Acad. IV, 20. Cic. Dejot. 5. Cic. Nat. D. III, 27. Terent. Phorm. III, 1, 81. Virg. Aen. III, 12. Liv. III, 17 in., of enkel Penates, scil. dii, Cic. Sext. 20. Virg. Aen. V, 62, heetten zekere Godheden, die men in het binnenste der Tempelen en huizen vereerde, en bij de te huiskomst begroette, Terent. loc. cit., en die misschien Beschermgoden van den Staat, en ook tevens der inwooners en bijzondere Familiën, waren: en gevolglijk Beschermgoden, geheime Goden enz., kunnen vertaald worden. Het denkbeeld Beschermgoden ligt alzoo niet in Penates, maar men denkt het daar bij. Doch, wie deze Goden geweest zijn, en van waar zij eigenlijk Penates heeten, weten wij niet wel; en Cicero, Nat. D. III, 27, wist zelve niet, van waar zij hunnen naam hebben. Sommigen zeggen, dat zij het zelfde waren

ven als patrii (*vaderlandsch*), *maar* Cicero *zet* penates *en* patrii *met en zonder* dii *bij een*, *bij voorb.* Verr. IV, 8. Sull. 31. Dom. 57. Har. 17. Sext. 20. Phil. II, 30: *dus ook* adhibere patrios & penates epulis, Virg. Aen. V, 62: patrios celebrare penates, Tibull. I, 3, 33: *gevolglijk zijn* penates *en* patrii *niet woorden van volmaakt gelijke beteekenis*, *en misschien schijnt alleen het denkbeeld van geheime vereering de grond van hunnen naam te zijn.* Cicero Nat. D. III, 27 *zegt*, *ten aanzien der* Etymologie: dii penates, five a penu ducto nomine (est enim omne, quo vefcuntur homines, penus), five ab eo, quod penitus infident. Aeneas *nam uit* Troja *ook de* deos penates *van het* Trojaansche *Rijk* (*die aan alle inwoners*, *en gevolglijk ook hem mede eigen waren*, *en van hem bijzonder geëerd werden*) *mede van* Troja, Virg. Aen. II, 293 *en* 717. III, 148, *of deeze ook de* Romeinsche penates dii *geworden zijn*, *kan men niet zeker zeggen. Bij deze onzekerheid kan men het gemeenlijk* Beschermgoden (scil. *van het land en zijn eigen persoon*) *vertalen: want, zij werden zoo wel van den geheelen Staat, als ook van elk afzonderlijk vereerd*, cf. Cic. Dom. 37. *Men vereerde ze in den binnenhof*, impluvium *genaamd. Dewijl zij in elk huis vereerd werden*, *en gevolglijk een noodzaaklijk deel van het huis uitmaakten*; *zoo staan* penates *somtijds voor het* huis *of* woning, *bij voorb.* a fuis diis penatibus ejectus, Cic. Quint. 26: *dus ook* diis penatibus exturbare, Cic. Rosc. Am. 8, *uit het huis stooten:* quoniam fors eos fub uno tecto esse atque ad (i. e. apud) eosdem penates voluisset, i. e. in eadem domo, Liv. XXVIII, 18 in.: deprecati, ne penates, fedem, in qua genitii essent — relinquere cet., Liv. XL, 38, *hunne Beschermgoden van het huis*, *d. i. huis:* nostris fuccede penatibus hospes, Virg. Aen. VIII, 123: dum conductos nocte penates, Martial. VIII, 75, 1: parvi penates, Ovid. Met. VIII, 637: Fast. IV, 531, *een klein huis*, *kleine woning*; *ook van de woning der Goden*, *d. i. Tempel*, *bij voorb.* tuos supplexve penates advenio, Stat. Theb. I, 643: *ook van de woning der bijën*, Virg. Georg. IV, 155: *zij schijnen gevolglijk tevens Beschermgoden van het huis te zijn*, *en gevolglijk van de* Lares *niet zeer onderscheiden te zijn*, *alhoewel* Lar *en* penates *bij een staat*, Virg. Aen. VIII, 543. IX, 258: domum ad penates redibatis, Liv. III, 68, i. e. *tot uwe Beschermgoden*, *Huisgoden*, *of ook in uwe woning*, *wanneer dan* domum *voor* in urbem *zou staan: van daar staan* lar *of* lares, penates *en* tectum *en* domus *bij een*, *bij voorb.* larem ac penates tectaque relinquentes, Liv. I, 29: valium & tentorium cuique militi domus ac penates funt, Liv. XLIV, 39, i. e. *woning*, *en* penates *schijnt beter door woning*, *dan door huis*, *vertaald te worden.*

PENATIGER, a, um, *die de beschermgoden draagt*, *bij voorb.* Aeneas, Ovid. Met. XV, 450: *want die nam ze van* Troje *mede.*

PENATOR, oris, m. i. e. qui penus gestat, Fest., *welke uit* Cato *aanhaalt* piscatores penatores, *alwaar echter* Dacier venatores *leest*, *en gelooft*, *dat* Festus *bedorven handschriften van* Cato *gehad heeft.*

PENDEO, pependi, 2. *hangen*, *d. i. van boven ergens aan vast zijn*, *of beneden nergens op steunen*, *nederhangen*, *bij voorb.* sagittae pendent ab humero, Cic. Verr. IV, 34: pendere in arbore, Cic. Verr. III, 23, *of* ex arbore, Ibid. 26 extr., *aan een' boom:* pendent a mento, Virg. Georg. III, 53: a naso pendebat stiria, Martial. VII, 36, 5: lucerna de camara pendebat, Petron. 30: pira ferotina ad hyemem usque ad matrem pendent, Plin. H. N. XV, 15 extr.: telum fummo umbone pependit, Virg. Aen. II, 546: capiti pendere corymbos i. e. in capite, Prop. II, 30, 39: poma fub arboribus, Ibid. I, 20, 36: portis pendent mea vota, Ibid. IV, 3, 17: titulus per colla pependit, Ibid. IV, 5, 51: puella pendet rate *voor* a rate, Ibid. III, 19, 26: de alicujus collo, Ovid. Fast. II, 760, *of* collo, Prop. III, 12 (11), 22, *of* in cervice, Ibid. IV, 1, 43, *aan den hals hangen*, *omhelzen:* circum oscula pendent nati, Virg. Georg. II, 523. Not. *de slaven plagten vastgebonden te worden*, *gevolglijk te hangen*, *als zij gegeeseld werden*, *bij voorb.* plector pendens, Terent. Phorm. I, 4, 43: tu pendebis, Ib. Eun. V, 7, 20: cf. Asin. II, 2, 35. III, 3, 27: *van daar* a) *hangen*, *d. i. zweeven*, *schijnen te hangen*, *bij voorb.* capellae pendent de rupe, Virg. Ecl. I, 77: avis multa pependit, Martial. de Spect. 21, 6: pendere pennis, *vliegen*, Ovid. Met. VI, 667, 668. VII, 379: pendebat in aëre tellus, Ibid. I, 12: prora pependit, Virg. Aen. V, 206, i. e. *hing:* de collo, Ovid., *of* collo, Prop., *of* in cervice, Prop. (*zie hier voor*) *aan den hals*, *d. i. omhelzen:* vestigia pendent, Stat. Theb. VI, 640, *van iemand*, *die zoo snel loopt*, *dat de voeten naauwlijks den grond raken.* b) *hangen*, *d. i. gehangen worden*, *bij voorb.* pendebit fistula, Virg. Ecl. VII, 24. c) *hangen*, *d. i. niet vast zijn*, *beweegbaar zijn*, *bij voorb.* litus pendeat alga, Ovid. Met. XI, 233. d) *hangen*, *d. i. zich ophangen*, *bij voorb.* Cur aliquis e trabe pependit, Ovid. Remed. 17: cf. Martial. VIII, 60, 2 e) *hangen*, *d. i. ophangen*, *boven ons zweeven*, *bij voorb.* dum nubila pendent, Virg. Georg. I, 217: fcopulus, Ovid. Her. X, 26: enfis pendet fuper cet., Horat. Od. III, 1, 18. f) ab ore alicujus pendere, Ovid. Her. I, 30. Virg. Aen. IV, 79, *zeer stipt toehooren*, *geen oog afwenden: gevolglijk als 't ware*, *aan den mond des sprekers hangen: dus ook* vultu *voor* a vultu, Quintil. XI, 3, 72: ab imagine, Sil. VIII, 93, i. e. *onophoudelijk beschouwende:* attentus & pendens, Plin. Ep. I, 10. g) homo pendet i. e. *zijn naam*, *bij voorb.* reus pendet i. e. *zijn proces hangt nog*, Suet. Domit. 9: Claudius pependit venalis, Sueton. Claud. 9, i. e. *wer aangeslagen*, *te weten zijn huis.* h) *hangen*, *d. i. in de loop gelloven zijn*, *nagelaten worden*, *blijven liggen*, *niet uitgevoerd worden*, *voor de hand verschoven worden enz.*, *bij voorb. aan den spijker hangen*, *d. i. de zaak wordt niet voortgezet*, *blijft liggen enz.*, *bij voorb.* pendent opera interrupta, Virg. Aen. IV, 88: actio pendeat, Pand. III, 5, 8: mutui datio interdum pendet, Ibid. XII, 1, 8: patria potestas in filio pendebit, Ulpian. regular. tit. 11. i) *hangen*, *d. i. den val dreigen*, *van oude huizen enz.*: *van daar Tropisch*, *zijn' val nabij zijn*, *bij voorb.* pendentem amicum corruere patitur, Cic. Rab. post. 16. k) *hangen of vertoeven*, *zich ergens eene poos ophouden of bevinden*, *bij voorb.* dum nostro in limine pendes, Virg. Aen. VI, 151. *Dewijl alles*, *wat hangt*, *den grond van zijn bestaan of duuring in de zaak heeft*, *daar het aan hangt*, *en dewijl verders het hangen eene onzekere gesteldheid is*, *daar staan en zitten zekerer is: van daar* 1) *Tropisch*, *van iet of iemand afhangen*, *dependeren*, *ergens in of op berusten*, *d. i. den grond van zijnen wil*, *denken*, *oordeelen*, *doen*, *geluk*, *ongeluk enz.*, *in eene zaak of persoon hebben*, *bij voorb.* ex quo verbo tota caufa pendebat, Cic. Or. II, 25. *hing af:* tuorum, qui ex te pendent, Cic. ad Div. VI, 22 (23): ex unius tua vita pendere omnium (vitam), Cic. Marc. 7: pendere ex alterius eventis, Cic. Tusc. V, 12: remp. pendere e Bruto, Cic. Att. XIV, 20: principiis, e quibus omnia pendent, Cic. Acad. IV, 36 extr.: qui ex errore imperitae multitudinis pendet, hic in magnis viris non est habendus, Cic. Off. I, 19 exer.: omnis timor atque opinio ex Autronii improbitate pendebat, Cic. Sull. 23 extr.: ex parvis rebus saepe magnarum momenta pendent, Liv. XXVII, 9: spes pendet ex fortuna, Cic. Parad. 2, *dus ook* aliunde, Cic. ad Div. V, 13, i. e. *van andere dingen*, *buiten zich*, *bij voorb. van geluk*, *eere:* fama pendet in tabellis, Cic. Pis. 41: in hac anima vita populorum pendeat, Lucan. V, 687: de te pendentis amici, Horat. Ep. I, 1, 25: deque tuis pendentia Dardana fatis, Sil. XIII, 504: *ook met den blooten* Accusativus *zonder* Praepositie, (*zoo als boven* collo, rate cet.), *bij voorb.* levi momento fama pendet, Liv. II, 7: cetera vectigalia perlevi saepe momento fortunae pendere, Cic. Agr. II, 29 med.: falus nostra, quae spe exigua pendet, Cic. Flacc. 2: qui ea pependerant spe, Liv. XLIV, 27: oblitae, tua (falute) nostram pendere falutem, Sil. III, 109. 2) *onzeker of twijfelachtig zijn*, *geen vast besluit*, *geene vaste gegronde hoop hebben*, *bij voorb.* ne diutius pendeas, Cic. Att. IV, 15: nolo plebem pendere, Cic. Agr. II, 25: mortales pavidis mentibus pendent, Lucret. VI, 50: cf. Plin. Ep. VI, 6: quamdiu futurum hoc sit, pendeo, Senec. Ep. 69: *dus ook* animus pendet, Ter. Ad. II, 2, 18: corda mortalia pendent metu, Val. Fl. III, 93. *ook staat* animo (*in 't gemoed*) *of* animi, *ook van meer*, animis *daarbij*, *bij voorb.* pendeo animi, Cic. Att. VIII, 5. XVI, 12. Plaut. Merc. I, 2, 18: ostendis, te pendere animi, quamnam rationem sim adlaturus cet., Cic. Att. XI, 12: pendens animo, Cic. in fragm. Carm. ap. Non. 3. n. 83: pendet animi, Cic. Tusc. IV, 16: pendemus animis, Cic. Tusc. I, 40: pendentibus animi, Liv. VII, 30 extr.

PENDO, pependi, pensum, 3. *eigenlijk*, *wisschien*, *neder laten hangen*; *en dewijl bij het wegen de weegschalen hangen*, *d. i. nergens op rusten mogen*; *van daar wegen*, *en wel deels van menschen*, *d. i. afwegen*, *bij voorb.* verbum unumquodque statera aurana, Varr. ap. Non. 6. n. 41, i. e. *elk woord op een goudschaaltjen: dus ook* pensus, a, um, *bij voorb.* pensas examinat herbas, Ovid. Met. XIV, 270: aere penso, non numerato folvebant debitum, Fest.: date pensam lanam, Titinn. ap. Non. 4. n. 362: later ad pondus argentei denarii pensum, Plin. H. N. XIX, 3: *deels van zaken*, *d. i. het gewigt houden*, *bij voorb.* tantundem pendere par est, Lucret. I, 362, i. e. *moet even zoo veel wegen:* thynnum talenta quindecim pependisse, Plin. H. N. IX, 15: scio vicenas libras farris modios pendere, Ibid. XVIII, 17: fistulas sexagena pondo pendere, Ibid. XXXI, 6: bona vera idem pendunt, Senec. Ep. 66 med.: talentum ne minus pondo octoginta Roma-

manis ponderibus pendat, Liv. XXXVIII, 38 extr.: *van daar* 1) *Tropisch*, *afwegen*, *overwegen*, *bij voorb.* res, non verba, Cic. Or. 16: vos eam (rem) suo, non nominis pondere penditote, Cic. Verr. IV, 1: consilium ex opibus, non ex rei veritate, Cic. Quint. 1 extr., i. e. *overwegen*, *beoordeelen*: *dus ook* rem levi conjectura, Cic. Rosc. Am. 22: aliquem non ex fortuna, sed ex virtute, Cic. ad Div. V, 17 extr., i. e. *beoordeelen*, *schatten*: *van daar schatten*, *bij voorb.* magni, Lucret. VI, 1275. Horat. Sat. II, 4, 93, i. e. *hoog*: parvi, Terent. And. III, 2, 45. Plaut. Bacch. III, 6, 29, i. e. *gering*: quanti penderes (illum), Terent. Heaut. I, 1, 103: flocci, Ibid. Eun. III, 1, 21: plurimi, Plaut. Bacch. II, 2, 29: minoris, Ibid. Most. IV, 1, 27: nihili, Terent. Eun. I, 2, 14. Ibid. Ad. III, 4, 6, i. e. *niet achten*: *dus ook* pro nihilo, Pers. I, 30: *dus ook* aliquem non ex fortuna, sed cet., Cic., *zie hier voor*: rem levi momento, Cic., *zie hier voor*: *van daar* pensus, a, um, *overlegd*, *overwogen enz.*, *bij voorb.* consilio minus penso id fecit, Pandect. XXVI, 7, 3. 2) *betalen of tellen*, *bij voorb. geld*; *want de Ouden woegden*, *voor dat het gemunte geld opkwam*, *bij het betalen elkander het zilver toe*, *bij voorb.* pecuniam alicui, Cic. Provinc. 3: vectigal, Cic. Agr. III, 3: vectigal alicui, Liv. XXV, 8. stipendium, Liv. II, 9. IX, 41: tributum, Tacit. Ann. XIII, 51: mercedem, Juvenal. III, 15: bina millia aeris, Liv. I, 43: pretium, Tacit. Ann. II, 87: coria boum in usus militares, Ibid. IV, 72: partem usurae alicui, Cic. Att. XII, 25: sumtus imputabit, qui in eam (societatem) pensi sunt, Pand. XVII, 2, 52 prope fin.: *ook behoort hier toe* pendere poenas — corpora natorum, Virg. Aen. VI, 20 *voor* corpora natorum tanquam poenam: *van daar* a) *Tropisch*, *betalen*, *d. i. geven of bewijzen*, *het geen men schuldig is*, *bij voorb.* grates, Stat. Theb. XI, 223. *En dewijl* b) *de straf eene soort van betaling is*, *die de Overheden enz. even zoo als 't ware*, *moeten invorderen*, *als een schuldeischer de geldschulden*, (*gelijk dan de misdaaden daarom schulden heeten*): *van daar doorstaan*, *lijden*, *het geen men verdiend heeft*, *bij voorb.* poenas, *bij voorb.* tergo, Terent. Heaut. IV, 4, 6: *ook* seq. genit., *bij voorb.* temeritatis magnas poenas pendo Cic. Att. XI, 8, *en meermaalen* seq. genit. *op de vraag*, *waar voor*, *bij voorb.* Justin. VIII, 20. XI, 4: capitis, Ovid. Fast. III, 345: *dus ook* poenam nece, Ibid. Met. X, 232: supplicium, Liv. XXXIV, 61: ignominiam, Liv. XLV, 23. *Ook* pendere absolute scil. poenam *of* poenas, Val. Fl. I, 446 pendit in arvis Delius. *Ook* crimen, culpam, Val. Fl. IV, 478, i. e. *boeten*, *straffe*, *daarom lijden*. *Het Particip.* Pensus, a, um, *heeft* a) *alle de bovenstaande beteekenissen*, *bij voorb.* *afgewogen*, *gewogen*, *zie boven*: *van daar* Pensum *het geen afgewogen is*: *van daar de dag-arbeid*, *taak*, *bij voorb. der slavinnen enz. in het spinnen*, *dewijl de wol haar toegewogen werdt*, *bij voorb.* pensum facere, Plaut. Merc. II, 3, 63 *en meermaalen*, *bij voorb.* Virg. Georg. I, 390. IV, 348. Ovid. Her. III, 73. Justin. I, 3. Prop. IV, 3, 33. *Ook staat het van de Parcen*, *of schikgodinnen*, Senec. Herc. fur. 181. Auct. Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 240. *Van daar Tropisch*, *elke verrichting*, *die iemand toekomt*, *ambtsverrichting*, *pligt enz.*, Liv. IV, 52. Cic. Or. III, 30. Plaut. Bacch. V, 2, 33. Ibid. Pers. II, 4, 1: pensum absolvere, Varr. R. R. II, 1 in.: peragere, Colum. III, 10, 7. b) *ook staat het* Adjective, *en heet wigtig*, *het gewigt hebbende*: *van daar Tropisch*, *wigtig*, *d. i. schatbaar*, *uitmuntend*, *bij voorb.* pensior conditio, Plaut. Stich. I, 2, 61: ut nihil quidquam esset carius pensiusque nobis, Gell. XII, 5 med.: ratum tamen pensumque nihil haberet, nisi quod justum sanctumque esse in Romanis antiquitatibus legisset, Atej. Capito ap. Gell. XIII, 12: *van daar* Pensum *het gewigtige of overwegingswaardige*: *doch de* Genitivus *komt slechts voor*, *bij voorb.* aliquid pensi habere *acht geven*, *overleg*, *gebruiken*: Nihil pensi habeo *of* duco, *of* nihil (nec quidquam) pensi mihi est, i. e. *ik acht er niet op*, *vraag er niet na*, *bekommer mij niet*, *heb er geene aandacht op*, *maak er geen werk van*, *overweeg het niet*, *het is mij onverschillig enz.*, *bij voorb.* nihil pensi habuit, quin praedaretur omni modo, Suet. Domit. 2: neque in divexanda (matre) quidquam pensi habuit, Ibid. Ner. 34: pudorem, divina atque humana promiscua, nihil pensi atque moderati habere, Sallust. Cat. 12: neque, id quibus modis adsequeretur, quidquam pensi habebat, Ibid. 5: prorsus neque dicere neque facere quidquam pensi habebat, i. e. *sprak en deedt*, *wat hij wilde*; *vraagde er niet naar*, *wat hij sprak of deedt* (*van een roekeloos mensch*), Ibid. 23 (24): nihil pensi neque sancti habere, Ibid. Jug. 41 (45): nec pensi duxerat, iisdem imaginibus adscribi cet., Val. Max. II, 9, 3: sed illis, nec quid dicerent, nec quid facerent, quidquam unquam pensi fuisse, Liv. XXXIV, 49: quibus si quidquam pensi fuisset, non ea consilia de rep. habuissent, Sallust. Cat. 52 (56), i. e. *indien zij eenige aandacht of overleg gehad hadden enz.*: nec mihi adest tantillum pensi jam, quos capiam calceos, Plaut. Truc. IV, 2, 52, i. e. *ik vraag er niet veel naar*, *bekommer er mij zoo veel niet om*, *het is mij hetzelfde enz.*

PENDŬLUS, a, um, 1) *hangende*, *d. i. nederhangende of aan iet hangende*, *bij voorb.* libra, Ovid. Fast. IV, 386: palearia, Ibid. Met. VII, 117: tela, Ibid. Her. I, 10: collum, Horat. Od. III, 27, 59: *van daar* genae, Plin. H. N. XIV, 22, *van een' dronkenen*: *ook hangende*, *d. i. niet recht staande of liggende*, *bij voorb.* rupes, Claudian. in Rufin. II, 507: Setia, Martial. IV, 64, 34. XIII, 111, 1: macriora & pendula loca, Colum. II, 18, 2: putatur pendulus arbustis, Ibid. X, 229: *of zweevende*, *bij voorb.* venus (i. e. concubitus), Apul. Met. II post med. p. 122, 19 Elm.: *dus ook van vogelen*, *bij voorb.* aquila — volatu — pendula, Ibid. Flor. 1 post init. p. 341, 4 Elm., i. e. *zweevend*, *vliegend*: putator, Colum., i. e. *zweevend*, *zie hier voor*. 2) *Tropisch*, *onzeker*, *twijfelachtig*, *bij voorb.* spe pendulus, Horat. Ep. I, 18, 100: Aegyptus, Hadrian. ap. Vopisc. in Saturn. 8.

PENE. Adv., *zie* Paene.

PENEIS, **PENEIUS**, *zie* Peneus.

PENES, i. q. apud, *bij*, 1) *van eene plaats*, *bij voorb.* istaec penes vos est, Terent. Ad. III, 4, 24, *is*, *of bevind zich bij u*, *d. i. in uw huis*: penes quem miles sit, Caes. B. C. 1, 70: servi penes accusatorem fuere, Cic. Mil. 22 extr.: penes servum, Pandect. XLIII, 5, 3. 2) *bij*, *wanneer het een eigendom*, *bezit of vermogen*, *aanwijst*, *bij voorb.* penes te culpa est, Terent. Hec. IV, 1, 20: quorum judicium penes Pompejum est, Cic. Agr. II, 19: judicia penes vos erunt, Liv. III, 53: fides rei penes auctores erit, Sallust. Jug. 17 (20): penes te es? Horat. Sat. II, 3, 273, *zijt gij bij u zelven? d. i. bij u verstand*: penes quos laus fuit, Cic. Brut. 74: *ook staat* penes *achter zijnen* Casus, *bij voorb.* quem penes, Cic. ad Div. IX, 16, §. 4. Plaut. Amph. II, 2, 21, Horat. Art. 72: me penes est unum Ovid. Fast. I, 119: neque tui me quidquam invenisti penes Plaut. Aul. IV, 4, 27, *alwaar de woordvoeging dus voortgaat*: neque invenisti quidquam tui penes me.

PENETRĀBĪLIS, e, 1) *doordringbaar*, *d. i. het geen*, *daar men ligt door kan dringen*, *bij voorb.* corpus, Ovid. Met. XII, 165: cf. Senec. de constant. extr. Justin. IV, 1. Stat. Theb. II, 653. Sylv. III, 5, 21. 2) *doordringend*, *bij voorb.* frigus, Virg. Georg. I, 83: telum, Ibid. Aen. X, 481: fulmen, Ovid. Met. XIII, 857.

PENĔTRAL *voor* Penetrale, Penetralis: querimonia, Gell. X, 3: cf. Sil. VII, 649.

PENETRĀLE, *zie* Penetralis.

PENETRĀLIS, e, 1) *doordringend*, *bij voorb.* frigus, Lucret. I, 495, penetralior, Ibid. II, 382. 2) *innerlijk*, *inwendig*, *bij voorb.* focus, Cic. Harusp. 27: tecta, Virg. Georg. I, 379: adyta, Ibid. Aen. II, 297: dii penetrales i. q. penates, Senec. Oedip. 265. Phoeniss. 340: *ook zegt* Cicero Nat. D. II, 27, *dat de Dichters zoo spreken*: *van daar* penetrale, a) *elk binnendeel van eene plaats*, *bij voorb. van eenen Tempel*, *huis enz.*, *binnenkamer enz.*, *bij voorb.* urbis, Liv. XLI, 20: Tonantis i. e. Jovis, Martial. X, 51, 13: penetralia regna, Virg. Aen. II, 484: cf. VII, 59. Ovid. Trist. I, 1, 105. b) scil. signum *een geheim beeld*, *standbeeld*, Sil. XIII, 62. c) *heimlijkheid*, *bij voorb.* loci, Quintil. VI, 2, 25: sapientiae, Ibid. XII, 85. Not. Penetral *voor* penetrale, Prop. IV, 8, 6.

PENETRATĬO, onis, f. *het indringen*, Apul. Flor. 4. p. 360, 40 Elm.

PENĔTRO, avi, atum, are, 1) *invoegen*, *of doen*, *of zetten*, *bij voorb.* pedem intra aedes, Plaut. Men. V, 2, 64, *den voet in huis zetten*: pedem intra portam, Ibid. II, 3, 49: *dus ook* se penetrare, *staat meermaalen in* Plautus *voor*, *ergens heen gaan*, *indringen*, *zich ergens heen begeven*, *bij voorb.* in fugam, Plaut. Amph. I, 1, 94: intra pectus, Ibid. Truc. I, 1, 23: ad plures i. e. *sterven*, Ibid. Trin. II, 2, 14: se in specum, Gell. V, 14 post med.: foras, Plaut. Trin. II, 2, 1: *van daar* penetratus, a, um, *het geen ingekomen of gedrongen is*, Lucret. IV, 674. *vervolgends zonder* se 2) *ergens heen komen of dringen*, *doordringen*, *inkomen of dringen*, *bij voorb.* in palaestram, Plaut. Bacch. I, 1, 33: per angustias, Cic. Tusc. I, 20: ad urbes, Cic. Provinc. 13. Virg. Aen. VII, 207: penetrat vox ad aures, Ovid. Met. XII, 42: morbi penetrant ad viscera, Ibid. VII, 601, ulcus — penetrando usque ad ossa, Cels. V, 28 Sect. 3: cum eo (i. e. in portum) penetrasset, Nep. Chabr. 4: in templa, Cic. Somn. Scip. 7: eadem nave paene Aethiopia tenus Aegyptum penetravit, Suet. Caes. 52, *het welk ook tot het volgende behooren kan*: intra vallum, Liv. XXXIX, 21: *ook van levenloze dingen*, *en Tropisch*, *bij voorb.* hominum ratio in coelum usque penetravit,

vit., Cic. Nat. D. II, 61: nulla res magis penetrat in animos, Cic. Brut. 38: ad ſenſum judicis penetrare, Cic. Partit. 36: quo non ars penetrat? Ovid. Art. III, 291: in provincias Grammatica penetraverat, Suet. Gramm. 3. Not. penetrare ſe ad literas, Gell. XIII, 10: *Ook met den blooten* Accuſativus, *ergens heen dringen of komen*, *doordringen*, *bij voorb.* ſinus Illyricos, Virg. Aen. I, 243 (247): Aegyptum, Sueton., *zie hier voor:* nihil Tiberium magis penetravit, Tacit. Ann. III, 4: tum penetrabat eos, poſſe haec cet., Lucret. V, 1261, i. e. *zij zagen in: van daar* paſſive, *bij voorb.* nequeat penetrari, Lucret. II, 539: penetrata Media, Vellej. II, 40: penitus penetrata, Lucret. I, 530: limina penetrata, Stat. Sylv. IV, 6, 104.

PENICILLUM, i, n. *of* PENICILLUS, i, m. *eigenlijk, een ſtaartjen: van daar een bundel, boschjen enz., bij voorb.* 1) *het penſeel, bij voorb. van een' Schilder, bij voorb.* penicillo, Cic. Or. 22 extr.: penicilla, Quintil. II, 21 extr.: ſetae e penicillis tectoriis, Plin. H. N. XXVIII, 17 poſt med.: *van daar* penicillum ad magnam gloriam perduxit i. e. artem pingendi, Ibid. XXXV, 9: *van daar Tropisch*, Britanniam — pingam coloribus tuis, penicillo meo i. e. ſtilo & artificio meo, Cic. Q. Fr. II, 15 ante med. 2) *boschjen, bundel, pluis, plukzel voor eene wonde, wiek*, Plin. H. N. XXXIV, 11 extr. *en* 12 extr. Celſ. II, 10 extr. VII, 7. Sect. 6. 3) *een ſtaart om af te wisſchen*, Plin. H. N. IX, 45. XXXI, 11. Colum. XII, 18.

PENICULAMENTUM, i, n. *het geen als een ſtaart na beneden hangt, een ſtaart of ſleep aan een kleed, d. i. zoom, tip, enz.*, Enn. ap. Non. 2. n. 624. Lucil. Ibid. Caecil. Ibid.

PENICŬLUS, i, m. *eigenlijk, een ſtaartjen der dieren, waar mede de Ouden, bij voorb. iet afwischten: van daar* 1) *een werktuig tot het afvegen der tafel, kleederen enz., wonden, een borſtel*, Plaut. Men. II, 3, 40: *ook een ſtaart*, Terent. Eun. IV, 7, 7: *dus ook* Plaut. Men. I, 1, 1. 2) *een penſeel*, Plin. H. N. XXXV, 10 ante med., *doch andere uitgaven hebben*, penicillo.

PENINSULA, *zie* Paeninſula.

PENIS, is, m. 1) i. q. cauda, Cic. ad Div. IX, 22: *van daar* penis bubulus, Naev. ap. Feſt. 2) *het manlijk lid*, Cic. Ibid.: peni deditum eſſe, Cic. Ibid. e Piſone: ventre, pene bona patria laceraverat, i. e. *door hoererij*, Salluſt. Cat. 14: cf. Horat. Epod. XII, 8. Juvenal. VI, 336. IX, 43. Not. *Deze beteekenis heeft gemaakt, dat de eerſte bijna afgeſchaft en buiten gebruik geraakt is.*

PENISSIME *of* PAENISSIME, *zie* Paene *en* Penitus, Adv.

PENĪTE, *inwendig, innerlijk*, Catull. LXI, 178.

PENĪTUS, a, um, *inwendig, innerlijk, bij voorb.* exſcrea usque ex penitis faucibus, Plaut. Aſin. I, 1, 28: de ſummi fontis penita ſcaturigine, Apul. Met. VI ante med. p. 178, 33 Elm.: mente penita conditum, Ibid. XI ante med. p. 259, 38 Elm.: & penitis piſcium ventribus inſuatis, Ibid. Apol. ante med. p. 295, 5 Elm.: ex barbaria penitiſſima, Plaut. Perſ. IV, 3, 71, i. e. *diep uit de barbaarschheid, uit de binnenſte, verſte barbaarschheid:* pectore penitiſſimo, Plaut. Ciſt. I, 1, 65: penitiorem domus partem, Apulej. ap. Priſcian. 3 poſt init.

PENĪTUS, a, um, *met eenen ſtaart voorzien, bij voorb.* offa, Plaut. Mil. III, 1, 165. Arnob. 7 *en* Feſt., i. e. *ſtaartſtuk.*

PENĪTUS, Adv., *eigenlijk, inwendig, heel inwendig, in 't binnenſte, bij voorb.* penitus deus, non fronte notandus, Manil. IV, 309: extra penitusque, Sever. in Aetna 317: incluſum penitus in venis, Cic. Cat. I, 13, *doch, het kan hier ook heeten, diep: van daar* 1) *diep, d. i. diep in, diep daar in, tot in het binnenſte, bij voorb.* ſaxum penitus exciſum, Cic. Verr. V, 27: Penitus in Thraciam ſe abdidit. Nep. Alcib. 9: argentum penitus abditum, Cic. Off. II, 3 extr.: incluſum penitus in venis, Cic. Cat. I, 13: penitus defoſſa talenta, Virg. Aen. X, 526: terra penitus dehiſcens, Ibid. VIII, 243: penitus patuere cavernae, Ibid. 242: Suevos penitus ad extremos fines ſe recepiſſe, Caeſ. B. G. VI, 10: ea penitus animis veſtris mandate, Cic. Cat. I, 11, i. e. *prent het diep in:* penitus ſe in iſtius familiaritatem dedit, i. e. intimus factus *zich diep ingelaten*, Cic. Verr. II, 70: Compar. penitius, *bij voorb.* intereſt, vulnus in ſumma parte ſit, an penitius penetraverit, Celſ. VI, 26 Sect. 7: terras penitus penitusque jacentes, Ovid. Met. II, 179, i. e. *dieper en dieper: verders* vitia in aliquo penitus defixa, Cic. Haruſp. 26 extr.: penitus ex intima philoſophia haurire juris diſciplinam, Cic. Leg. I, 5: amorem penitus inſitum, Cic. Roſc. Am. 19: radices agere, Colum. III, 11, 3: opinio tam penitus inſita, Cic. Cluent. 1, i. e. *zoo diep.* 2) *naauwkeurig, tot in het binnenſte, bij voorb.* rem penitus perſpicere, Cic. Or. I, 23, *of* intelligere, Cic. Att. VIII, 12: *dus ook* penitus pervidere, Cic. Fin. V, 16: noſſe, Cic. ad Div. II, 16: penitus videre, Cic. Tuſc. IV, 32, *naauw inzien, tot in het binnenſte zien.* 3) *geheellijk, gantsch en al, volkomen, bij voorb.* Hanc diſciplinam penitus amiſimus, Cic. Off. II, 8: reipublicae penitus diffidere, Cic. ad Div. V, 13: ſe penitus perdiderunt, Cic. Fin. I, 15: ſupercilia penitus abraſa, Cic. Roſc. Com. 7: penitus referuntur, Virg. Aen. XI, 623: commutari, Cic. Acad. I, 7 prope fin.: 4) *hartlijk, van harten, bij voorb.* penitus te rogo, Q. Cic. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 8: dilectam penitus Jovi, Horat. Od. I, 21, 4: magis in ſpeciem verbis adornata, quam ut penitus ſentire crederetur, Tacit. Ann. I, 52: 5) *wijd, verre, bij voorb.* penitus repoſtas gentes, Virg. Aen. VI, 59: penitus diviſos orbe Britannos, Ibid. Ecl. I, 67: Suevos penitus ad extremos fines ſe recepiſſe, Caeſ., *zie hier voor: ook kan men uit het bovenſtaande meer hier toe brengen: van daar zal komen* Superlat. Peniſſime, *geheel en al, volkomen, bij voorb.* perturbare conſilia alicujus, Plaut. *Maar, dewijl men ook* paeniſſime *ſchrijft, zoo ſchijnt het beter van* paene *te komen: zie* Paene. Not. Cic. Leg. II, 22 poſt med. *zal voor* penitus *zeker* tenet, *ut gelezen moeten worden.*

PENNA, ae, f. i. q. pinna (*waarom er dikwijls* pinna *voor ſtaat*) 1) *een veder of pluim van een gevleugeld gedierte, bij voorb.* pennarum caules, Plin. H. N. XI, 39: Sine pennis volare, Plaut. Aſin. I, 1, 80: pennarum tuarum nitor, Phaedr. I, 13, 6: gallinae ſint rubicundae vel fuſcae plumae, nigrisque pennis, Colum. VIII, 2, 7: corvos ſaepe volantes ex albis album pennis jactare colorem, Lucret. II, 821: meae alae pennas non habent, Plaut. Poen. IV, 2, 49: Aves pullos pennis fovent, Cic. Nat. D. II, 52, i. e. *vederen of vleugels: van daar* a) *de vleugel van vogelen, bijen, vliegen enz., bij voorb.* aves pullos pennis fovent, Cic., *zie hier voor:* geminis ſecat aëra pennis, Cic. Arat. 48: maduere pennae, Ovid. Met. IV, 728: per liquidum volucri vehar aëra penna, Tibull. IV, 1, 209: in ſylvas pennis ablata refugit, Virg. Aen. III, 258: cf. IV, 223 *en* 702. VI, 15 *en* 240. XI, 272: ſine pennis volare, Plaut. Aſin. I, 1, 80: celeritate pennae vitare necem, Phaedr. I, 31: pennas explicare, Ovid. Am. II, 6, 55: pennas vertere i. e. *wegvliegen, bij voorb.* amor vertit pennas, Prop. II, 24, 22 (II, 22, 16): penna trepidante fugiunt columbae, Ovid. Met. I, 506: pennis vipereis, Ovid. Met. VII, 39, i. e. *ſlangenvleugelen:* cui penna fuit in gemino pede, Ovid. Art. II, 644, *alwaar van* Perſeus *geſproken wordt: dus ook van Inſecten, bij voorb.* binas pennas, Plin. H. N. XI, 27, i. e. *twee vleugels (van vliegen): dus ook van bijën*, Virg. Georg. IV, 73: *van de muggen*, Plin. H. N. XI, 2: *van ſpringhanen*, Ibid. 28: *van kevers*, Ibid. 28: *van daar Tropisch*, pennas mihi inciderant, Cic. Att. IV, 2 poſt med., *hadden mij de wieken gekort: dus ook* me deciſis humilem pennis dimiſere, Horat. Ep. II, 2, 50: me in tenui te majores pennas nido extendiſſe, Ibid. I, 20, 21, *zich boven zijne geboorte verheffen, of opklimmen.* b) *het vliegen, de vlugt, bij voorb.* nunc penna datis notas, Ovid. Faſt. I, 448: tu felicibus edita pennis i. e. felici augurio, Prop. III, 10 (9), 11: *dus ook* librarum, & pennae divinarumque ſagacem flammarum, Sil. III, 344, i. e. *vogelvlugt. Sommigen verklaren het hier vogel:* pennas vertere, Propert. II, 24, 22 (II, 22, 16), *wegvliegen*, (*zoo als* terga vertere). c) *voor* avis, *bij voorb.* plenum certis interroget aëra pennis. Val. Fl. I, 234, i. e. *voorzeggingsvogel:* cf. *hier voor*, Propert. *en* Sil. 2) *veder (of veders) aan een pijl, opdat hij zijne richting houde, bij voorb.* pennis tenus acta ſagitta, Ovid. Met. VI, 258: *van daar Tropisch, een pijl*, Ovid. Faſt. II, 210. Val. Fl. VI, 421. Sil. XV, 630.

PENNĀTUS, a, um, *met vederen of vleugelen verzien, gevleugeld, gepluimd, bij voorb.* Zephyrus, Lucret. V, 737, *alwaar de* Ed. Creech. pinnatus *heeft:* pennati equi, quos pegaſos vocant, Plin. H. N. VIII, 21: pennatorum (ſcil. animalium), Ibid. X, 52: alia inſecta pennata, ut apes, Ibid. XI, 1: cohors, Claudian. de nupt. Honor. 204, i. e. Amores aligeri: ſpicula, Senec. Thyeſt. 861: ferrum, Plin. H. N. XXXIV, 14, *gevleugeld, gewiekt, gewiekt ijzer, d. i. pijl. Ook* Cic. Div. I, 47 (*als Dichter*) pennata ſatelles Jovis i. e. aquila: *doch de* Ed. Ern. *heeft* pinnata, *het welk hetzelfde is.* Not. Pennatas impennatasque agnas, in Saliari carmine ſpicas ſignificat cum ariſtis, & alias ſine ariſtis agnas novas volunt intelligi, Paul. ex Feſto. Not. Pennatus, a, um, *is eigenlijk* Particip. *van* Penno, are, *met vederen of vleugelen verzien, bepluimen, bevleugelen.*

PENNĪGER, a, um, *met vederen of vleugelen verzien, gevleugeld, gepluimd, bij voorb.* genus animantium, Cic. Univ. 10: rex apum, Plin. H. N. XI, 16 poſt med.: ſagitta, Sil. VIII, 374.

PENNĪPES, ĕdis, *aan de voeten gevederd of gevleugeld, bij voorb.* Perſeus, Catull. LV, 26.

PENNĬPŎTENS, tis, *magtig door de vleugelen, d. i. gevleugeld, bij voorb.* corpora pennipotentum (ſcil. animantum) i. e. *vogels*, Lucret. II, 877. V, 787.

PENNO, are, *met vederen of vleugelen verzien, bepluimen, bevleugelen: van daar* pennatus, a, um, *zie* Pennatus.

PENNŬLA, ae, f. *veder, vedertjen, vleugel, vleugeltjen, wanneer men verkleinend ſpreekt, bij voorb.* cum pulli pennulis uti poſſunt, tum volatus cet., i. e. *vleugeltjens*, Cic. Nat. D. II, 52.

PENSĀTĬO, onis, f. *weging, afweging: van daar vergoeding, bij voorb.* bonorum, Petron. 141 med.: ſi reprobavit penſationem, Pandect. XVI, 2, 7.

PENSICŬLO, are, *wegen, afwegen, overwegen*, Gell. XIII, 20. §. 111 ſcripta, Apul. Florid. *bijkans op het einde* p. 364, 40 Elm.: dictum, Ibid. Flor. 1 extr. p. 345, 21 Elm.

PENSĪLIS, e, 1) *hangende aan iets, afhangende, bij voorb.* lychnuchus, Plin. H. N. XXXIV, 3: reſtim, qui me faciam penſilem, Plaut. Pſeud. I, 1, 86, i. e. *mij zelven ophange:* cucurbita libertate penſili conceſſa cet., Plin. H. N. XIX, 5, i. e. libertate pendendi, *daar zij (lang) mag blijven hangen* (ſcil. *aan de ranken*): nodus penſilis i. e. *waar iet aanhangt, bij voorb.* durant aliae (uvae) per hyemem, penſili concameratae nodo, Ibid. XIV, 1 extr.; *en dergelijke druiven heeten* uvae penſiles, *zie hier na: van daar* Penſilia, ſcil. poma, Varr. R. R. I, 68, *ooft of fruit, dat men, in den winter ophangt, om het te bewaren: dus ook* uva penſilis, Horat. Sat. II, 2, 121. Plaut. Poen. I, 2, 99: *van daar* penſilia ſcil. membra, i. e. penis, Auct. Priap. LII, 7. 2) *zweevend, d. i. op den grond niet rustende, maar, bij voorb. op een wiphoog, bij voorb.* horreum, Colum. I, 6, 16. XII, 50, 3: *dus ook* ambulatio, Plin. H. N. XXXVI, 13: hortus, Ibid. 14: balneae, Ibid. IX, 54: *dus ook de* horti penſiles *in* Babylon, Curt. V, 1, 32: *ook zijn er* horti penſiles, *die voortgeſchoven konden worden, (bij voorb. zoo als bij ons de potten of tobben, waar in bloemen, Orangerie enz. ſtaat)*, Plin. H. N. XIX, 5 in.: *verders in 't gemeen, zweevend, bij voorb.* penſiles tribus (in amphitheatro) fecit, Ibid. XXXVI, 15 poſt med., i. e. in mobili ſede ſedentes: *verders* vehetur penſilibus plumis i. e. lectica, in qua lectus aut pulvinus eſt, plumis refertus atque ita mollilimus, Juvenal. I, 159.

PENSIM, *afgewogen: daar van naauwkeurig, net, bij voorb.* ſcribere, Gell. I, 3. §. 12.

PENSĬO, onis, f. 1) *weeging, afweeging*, Vitruv. X, 8 *en* 16 extr.: *van daar* 2) *betaling, wanneer ook ſomtijds de termijn, of tijd van betaling past, bij voorb.* praeſens, *contante betaling, bij voorb.* ut tribus penſionibus (*in drie termijnen*) pecunia ſolveretur: primam praeſentem — numerarent, Liv. XXIX, 16, i. e. *den eersten termijn terſtond:* ſex penſionibus aequis, *in zes gelijke betalingen, d. i. de eene keer zoo veel als de andere*, Liv. XXXVIII, 9: *zoo ſtaat ook* penſionibus aequis, Ibid. 38 poſt med.: mille talentum daret: dimidium praeſens (*contant of thans, terſtond*), dimidium penſionibus decem annorum, i. e. *in tien jaren (in zekere termijnen)*, Liv. XXXIII, 30: cf. Pandect. XXXIII, 1, 3 poſt med.: prima, altera, tertia penſio, *de eerſte, tweede, derde betaling of termijn van betaling, bij voorb.* primam penſionem exigere ab aliquo, Cic. ad Div. VI, 18 (19): penſio altera, Cic. Att. XI, 4: altera penſio ſolvenda eſſet, Cic. Roſc. Com. 17: penſionem alteram tributi pauperibus donat, Plin. H. N. XVI, 8: debetur — ex tertia penſione, Cic. Att. XVI, 2: penſiones vectigalium, *zie hier na: van daar boertend* conjux tua nimium debet diu populo Romano tertiam penſionem, Cic. Phil. II, 44, i. e. mortem tertii mariti: *huur, bij voorb.* penſio clamat, Juvenal. IX, 63: cf. Pand. XXXIII, 7, 18: aedium privatarum, Sueton. Ner. 44, *huishuur.*

PENSITATĬO, onis, f. i. q. penſio, penſatio, *het weegen, afweegen: van daar* 1) *betaling*, Aſcon. in Cic. Verr. II, 1. 2) *vergoeding, bij voorb.* temporis praeteriti, Plin. H. N. XIX, 6 ante med.

PENSITĀTOR, oris, m. *weeger, afweeger, overweeger, bij voorb.* verborum, Gell. XVII, 1.

PENSĪTO, avi, atum, are, i. q. pendo, *weegen, afweegen, bij voorb.* lanam, Aur. Vict. de orig. gent. Rom. 22: vitam aequa lance, Plin. H. N. VII, 7: *van daar* 1) *Tropisch, weegen of overweegen, d. i. vergelijken, bij voorb.* aliquid cum aliqua re, Gell. I, 9 extr. *en* 13. 2) *Tropisch, weegen, overweegen, d. i. overdenken, bij voorb.* aliquid, Liv. IV, 41. Gell. XI, 13 extr. Sueton. Aug. 66: virtutes, Gell. I, 4: *ook* de aliqua re, Gell. II, 27: *van daar* penſitatus, a, um, *bij voorb.* amor, Plin. Ep. I, 8 med.: Tiberius penſitato, an — poſſent cet., i. e. poſtquam penſitaverat, Tacit. Ann. III, 52. 2) *tellen of betalen, bij voorb.* vectigalia, Cic. Manil. 6: *ook zonder* Accuſativus, *zoo als wij ook zeggen, betalen, bij voorb.* immunia (praedia) commodiore conditione ſint, quam illa, quae penſitant, Cic. Agr. III, 2 extr., i. e. *die lasten betalen (moeten)*, ſcil. vectigalia.

PENSIUNCŬLA, ae, f. i. q. penſio, *vooral, wanneer men verkleinend ſpreekt, bij voorb.* fenoris, Colum. X praef. in., i. e. *teling, betaling.*

PENSO, avi, atum, are, i. q. penſito *of* pendo, *weegen, afweegen, toewegen, bij voorb.* aurum, Liv. XXXVIII, 24. Sil. IV, 153: ſint iis portionibus penſata, Colum. XII, 51, 2: caput auro penſatum, Flor. III, 15, i. e. *zoo veel goud gegeven is, als de kop woog:* ſcriptores eadem trutina, Hor. Ep. II, 1, 29. *alwaar het Tropisch is: van daar* 1) *Tropisch, afweegen, weegen, d. i. beoordeelen, overweegen, bij voorb.* amicos ex factis, Liv. XXXIV, 49: vires magis oculis quam ratione, Liv. XXX, 32: merita, Senec. Herc. Oet. 1336: ſententia belli ſtat penſata, Sil. VII, 223. 2) *Tropisch, weegen of afweegen, d. i. overweegen, overleggen, bij voorb.* conſilium, Liv. XXII, 51: vires non oculis cet., Liv., *zie hier voor:* merita, Senec., *zie hier voor:* conſulta animi, Curt. VII, 8: quidquid — ſpes ſubjecerat, ſecreta aeſtimatione penſabat, Ibid. III, 6: *van daar, overweegen, d. i. er acht opſlaan, bij voorb.* honeſta, Liv. XXXIV, 58. 3) *het één tegen het ander weegen, d. i. daar tegen rekenen, vergelijken, tegen aanvoeren, in vergelijking brengen, bij voorb.* nova maleficia veteribus malefactis, Liv. XXXVII, 1: adverſa ſecundis, Liv. XXVII, 40: diſcrimina pretio laudis, Sil. I, 534: caedem, vulnera — aviditate praedae, Tacit. Hiſt. III, 26: *van daar er iet tegen inbrengen, vergoeden, bij voorb.* res tranſmarinas quadam vice, Liv. XXVI, 37: beneficia beneficiis, Senec. Benef. III, 9: damnum hami nulla captura, Sueton. Aug. 25: mortem praematuram nominis ſui memoria, Vellej. II, 88: ſcelus ſcelere, Senec. Thyeſt. 1103: laudem cum crimine, Claudian. de VI conſul. Honor. 115, *alwaar* cum *kan wegblijven: ook met den blooten* Accuſativus, *bij voorb.* damnum, Ibid. Proſerp. I, 126: Cannas, Sil. XV, 815, i. e. *het bij* Canne *geleden verlies vergoeden: van daar* a) penſare vicem, *bij voorb.* rei, Plin. H. N. XXXI, 8 extr., *de plaats eener zaak vervullen, dezelfde dienſten doen.* b) penſare iter, Lucan. IX, 685, i. e. *den weg verkorten.* 4) *betalen, bij voorb.* caput auro, Flor., *zie hier voor:* aurum, Liv., *zie hier voor: dus ook* vitam auro, Sil.: pudorem nece, Ovid.: concubitum morte, Val. Max., *zie hier na: van daar Tropisch*, a) *lijden, het geen men ſchuldig is, bij voorb.* poenas, Senec. Oedip. 936. b) *vergoeden, boeten, bij voorb.* pudorem nece, Ovid. Her. II, 143: concubitum morte voluntaria, Val. Max. I, 8, 3 (extern.), *alwaar men het ook, betalen, kan overzetten:* laetitiam moerore, Plin. H. N. VII, 41 extr. c) *verkopen, bij voorb.* vitam auro, Sil. II, 35: victoriam damno amiſſi militis, Vellej. II, 115. d) *vervullen, bij voorb.* Palatia coelo, Calpurn. Ecl. IV, 141: laetitiam moerore, Plin. H. N., *zie hier voor:* e) *ſtillen, bevredigen, bij voorb.* ſitim, Calpurn. Ecl. V, 111: pudorem nece, *bevredigen*, Ovid., *zie hier voor.*

PENSUM, *zie* Pendo.

PENSŌRA, ae, f. *het weegen, afweegen*, Varr. L. L. IV, 16 extr.

PENSUS, a, um, *zie* Pendo.

PENTAMĔTER, tra, trum, *vijf vers-leden voeten hebbende, bij voorb.* pentameter, ſcil. verſus, *een* Pentameter, Quintil. IX, 4 poſt med. §. 98 *en* 109: pentameter heroicus, Diomed. 3: pentametrum elegum, Ibid.

PENTASPASTOS, ſcil. machina, *eene machine van vijf tollen of raderen*, Vitruv. X, 3.

PENTASTĬCHOS, *vijf rolen hebbende, bij voorb.* porticus, Trebell. Poll. in Gallien. 18.

PENTĀTHLUM, i, n. i. e. *vijfderlei ſoort van jeugdige kamp-oefeningen, te weten* diſcus, curſus, ſaltus, lucta, jaculatio, Paul. ex Feſto. *wie zich daar mede bezig hield, of daar in zich oefende, heette* Pentathlus, Pentathlos, i, *bij voorb.* fecit aereum pentathlon, Plin. H. N. XXXIV, 8 med.: Delphicos pentathlos, Ibid. ante med.

PENTĀTHLUS *of* **PENTATHLOS**, *zie hier voor.*

PENTĒRIS, is, f. Gr. πεντήρης (navis), *een ſchip met vijf roeibanken, bij voorb.* penterem, Hirt. Alex. 47 ex Edit. Oudend.

PENU, *zie* Penus.

PENUARIUS, a, um, i. q. penarius, *zie* Penarius.

PENŬLA, *zie* Paenula.

PENULTIMUS, *zie* Paenultimus.

PENURĬA, ae, f. *gebrek, bij voorb.* cibi, Lucret. V, 1005, *of* edendi, Virg. Aen. VII, 112, i. e. *aan ſpijze:* civium, Cic. Brut. 1: frumenti, Liv. IV, 25. XXIII, 17: aquarum, Salluſt. Jug. 17 (20): rerum neceſſariarum, Ibid. 23 (25): penuriam temporum (ſcil. *de hongerende bijën*) ſuſtinere, Colum. IX, 14 poſt med.

med., i. e. hun gebrek, honger: argenti, Liv. XXIII, 21: mulierum, Liv. I, 9: cujus generis (amicorum) est magna penuria, Cic. Amic. 17: verders liberorum, Sallust. Jug. 22 (25): colonorum, Plin. Ep. III, 19: arborum, Colum. VII, 19: consilii, Plin. H. N. VIII, 6: vocis vivae, Gell. XIV, 2: penuriis matrimonii morbum quaesitum, Apul. Apol. post med. p. 318, 23 Elm., i. e. gebrek van eenen echtgenoot, omdat zij niet getrouwd was. Ook zonder Genitivus, bij voorb. in penuria bini, Plin. H. N. XVIII, 13 post med., i. e. wanneer daar gebrek aan is: neque enim est unquam penuria parvi, Lucret. V, 118, i. e. gebrek, armoede, is niet gering te achten. Not. Dit woord leiden sommigen af van Penus, en gelooven, dat het eigenlijk is gebrek aan levensmiddelen.

PENUS, us en i, m. en f. PENUM, i, n. PENUS, ŏris, n. 1) voorraad van allerhande spijzen en levensmiddelen, dien men, bij voorb. voor een jaar verzamelt, en oplegt, mondvoorraad enz., bij voorb. Est enim omne, quo vescuntur homines, penus, Cic. Nat. D. II, 27: si penum non dederit, Pandect. XXXVI, 2, 19: neque penum relinquet (uxor), Ibid.: penus annuus, Plaut. Pseud. I, 2, 45: omnem penum, Ter. Eun. III, 3, 18: penos annuos, Plaut. Truc. II, 2, 19: de penu legata, Pand. XXXIII, 9 in het opschrift: penu certa, Ibid. leg. 2: penus non sit praestita, Ibid. leg. 1: penoris aliquid, Ibid.: penori legato, Ibid. leg. 3: penui, Ibid.: penum, quae Romae sit, Ibid. leg. 4: penum meam, Ibid. leg. 7: tradita penu, Ibid. XXXVI, 2, 19: magna penus, Lucil. ap. Non. 3. n. 174 & ap. Prisc. 5: penore, Caesar Strabo Ibid.: navis immanibus mercis & penus ponderibus onerata, Vitruv. X, 8: penus esculenta, Pand. XXXIII, 9, 3: in penum herile, Afran. ap. Priscian. 5: penum aliud, Plaut. Capt. IV, 4, 12: procurator peni, Plaut. Pseud. II, 2, 14: Portet frumenta penusque (Accus.), Horat. Epist. I, 16, 72: innoxia penora, Colum. XII, 4 extr.: omne penus, Plaut. Pseud. I, 2, 91: locuplete penu, Pers. III, 73. Not. Ook heeft men penu, u, n. gezegd, gelijk Donatus zegt ad Terent. Eun. II, 3, 18. zie van dit woord Gell. IV, 1, alwaar gezegd wordt, dat wijn, koorn, linzen, boonen enz. daar toe behooren, en alwaar een Grammaticus beweert, dat de Ouden in den Genitivus penus, peni, peniris, peniteris en penoris gezegd hebben. 2) ook is penus eene geheime plaats, bij voorb. in den Tempel van Vesta, Fest.

PEPLUM, i, n. ook PEPLUS, i, m. een prachtig geborduurd ruim opperkleed van Minerva te Atheene, waar mede zij alle vijf jaaren op de ludi Panathenaici staatelijk bekleed werdt: het was zonder mouwen, Virg. Aen. I, 480 (484). Plaut. Merc. Prol. 67. Virg. in Cir. 21: cum peplum infertur, Plaut. fragm. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 480 (484): ornantur pepla tropaeis Giganteis, Virg. in Cir. 30. Hierop wordt het 1) aan andere Godheden toegekend, bij voorb. aan Venus, bij voorb. peplum fluentem, Claudian. nupt. Hon. 123. 2) in 't gemeen een ruim bovenkleed, Manil. V, 385: 3) Tropisch, van de oogen peplum horrendum, wanneer zij als 't ware met een voorhangzel overdekt worden, gevolglijk een gebrek der oogen, Seren. Samm. cap. 13 v. 222.

PEPO, onis, m. eene soort van groote agurken, misschien meloen, pompoen, Plin. H. N. XIX. 5. XX, 2.

PEPTICUS, a, um, (van πέπτω, coquo), tot vertering dienstig, digestief, bij voorb. pepticas, Plin. H. N. XX, 18 post med., scil. medicinas of res.

PER, Praepos. 1) door, a) wanneer het eenen doorgang aanwijst, bij voorb. door de stad rijden enz., is bekend: dus ook per membranas oculorum cernere, Cic. Nat. D. II, 57. doorzien door enz. dikwijls zeggen wij in zulke gevallen, over, langs, neder enz., bij voorb. per forum ferre, Cic. Att. XIV, 16, over de enz.: se per munitiones dejicere, Caes. B. G. III, 26: dant terga per agros, Virg. Aen. XII, 463, i. e. over de enz.: per gradus labi, Liv. VIII, 6, de trappen afvallen: per gradus dejicere, Liv. I, 48, de trappen afwerpen: fugiens pauperiem per mare, per saxa cet., Horat. Ep. I, 1, 46: spuma fluit per armos, Ovid. Met. VIII, 287: ook zegt het, op, bij voorb. per agros vagari, Liv. XXX, 21, op de velden rond zwerven: pauperiem fugiens per mare cet., Horat., zie hier voor. b) van den tijd, waar wij ook, geduurende, of lang, of in, te, of geheel niets zetten, bij voorb. ludi decem per dies facti sunt, Cic. Cat. III, 8, tien dagen lang, per idem tempus, Cic. Brut. 83, op denzelfden tijd: per ludos, Liv. II, 18, geduurende de Schouwspelen: per inducias, Liv. XXX, 31, geduurende den wapenstilstand: per triennium, Cic. Verr. Act. I, 5: per noctem cernuntur sidera, Plin. H. N. II, 10: per hos dies, Cic. Att. II, 18: per multa bella, Liv. VIII, 13 extr.: per trituram, Colum. I, 7 extr.: per comitia, Suet. Caes. 80: dus ook per otium, Cic. Inv. I, 3, bij ledigen tijd: per somnum, Cic., zie beneden. c) wanneer het een werktuig of middel aanduidt, het zij het eene persoon of zaak is, bij voorb. statuerunt injurias per vos ulcisci, Cic. Verr. II, 3 extr.: per intermissiones spem lentiorem facere, Liv. V, 5: per fas & fidem decepti, Liv. I, 9, door recht en trouw (eerlijkheid), d. i. wanneer men iemand in eene zaak, die op zich zelve goed is, bedriegt, vooräl wanneer hij vertrouwen, en ook wel belofte heeft, dat men hem niet bedriegen zal: per me, te, se cet. door mij, u, d. i. alleen, zonder iemands hulp, voor mij, u, zich, bij voorb. homo per se cognitus, Cic. Brut. 65: per me tibi obstiti, Cic. Cat. I, 5, i. e. alleen: per se ipsum nomen Caeninum impetum facit, Liv. I, 10, i. e. alleen, voor zich zelven: per se fateri, Liv. XXXIX, 12, voor zich, d. i. van zelve: van daar heet per se vervolgends, aan en voor zich, zonder betrekking tot eene andere zaak of persoon, voor zich, van zelf, volstrekt, bij voorb. omnes per se ampliores esse volebat, Cic. Amic. 19: dus ook per se sibi quisque carus est, Ibid. 21 extr.: per se esset virtus expetenda, Cic. Fin. I, 7: ook staat er ipse, a, um bij, het welk des noods weg kan blijven, bij voorb. per se ipsa maxima est, Cic. Leg. II, 17, i. e. aan en op zich zelve: ea facere ipsa per se laetitiam, Cic. Fin. I, 7: per se ipsum non interpretor, Cic. Harusp. 17 in.: ook staat er sua sponte bij, bij voorb. ista sua sponte & per se esse jucunda, Cic. Fin. I, 7 extr.: van daar per me stetit, het heeft aan mij gestaan, door mij is het verhinderd enz., Terent. Caes. en Liv., zie Sto: dus ook per insidias, Cic. Dom. 23, door hinderlagen, list of listig; want hier zetten wij dikwijls Adverbia, bij voorb. per literas, Cic. ad Div. II, 6. Cic. Att. VI, 1 post med., schriftelijk, zie n. 7: zeldzamer is het Cic. Sull. 22 in. per Caecilium Sulla accusatur, door Caecilius wordt Sylla beschuldigd, d. i. men doelt op Sylla; onder voorwendzel, dat men Caecilius beschuldigt, beschuldigt men Sylla: dus kan men per meermaalen vertalen, onder voorwendzel, schijn, bij voorb. per tutelam aut societatem fraudare aliquem, Cic. Caecin. 3: aliquem per fidem fallere, Cic. Invent. I, 39: per fas & fidem decepti, Liv., zie hier voor. d) wanneer het hetzelfde is als wegens, zie n. 2, a. 2) wegens, wanneer het eene oorzaak, oogmerk, aanduidt, wanneer het uit, om, of van wege, vertaald wordt, bij voorb. per avaritiam adpetere quidquam, Cic. Rosc. Com. 7 extr., i. e. uit hebzucht: per iram, uit toorn, Cic. Tusc. IV, 37: per se esset virtus expetenda, Cic. Fin. I, 7: per causam renovati belli, Liv. II, 32 in.: per fas ac fidem decepti, Liv., zie hier voor: per officium obviae fuere legiones, Tacit. Ann. I, 24: per hoc — omittit i. e. propterea, Plin. Ep. VIII, 10: van daar a) bij bidden, wanneer het ook om, of om-wille vertaald wordt, bij voorb. oro te per dextram, Cic. Dejot. 3: ook zonder een Verbum, bij voorb. propera per deos, Cic. ad Brut. Ep. 15 extr., spoed u, om Gods wille. Ook bij uitroeping, bij voorb. utrum tandem, per deos atque homines! magis verisimile cet., Cic. Div. II, 55 extr., i. e. is het, om 's Hemels wille! wel waarschijnlijker: eigenlijk ontbreekt rogo te ik bid u, om 's Hemels wille: dus ook per deos immortales! Cic. Flacc. 3. Not. In dit geval wordt ook per van zijn Casus gescheiden, bij voorb. per ego te deos oro, Terent. And. V, 1, 15. voor ego te per deos oro: dus ook per te, per qui te talem genuere parentes, Virg. Aen. X, 517, staat voor per parentes, qui cet., en het eerste per behoort ook daar toe, gevolglijk per te, per qui te cet. staat voor oro te per, per parentes cet., gevolglijk staat tweemalen per, beiden behoort tot parentes, niet tot te: dus ook per ego vobis deos atque homines dico, Plaut. Men. V, 7, 1, voor per deos cet.: dus ook quibus, per, vos, fidem vestram cet., Liv. XXIX, 18, alwaar per fidem vestram tot per behoort, en vos de Nominativus is: en dus meermaalen, bij voorb. Sil. XII, 79. Stat. Theb. XI, 367 en 708. Ibid. Achill. I, 267. Val. Fl. VII, 498. Not. Even als zeide men, door, voor, om enz., bij voorb. wij bidden God door enz. b) bij woorden, die eene verhindering, of het tegendeel, een verlof, mogelijkheid, en in 't gemeen, een kunnen, en mogen, of niet kunnen, niet mogen, uitdrukken, alwaar wij, wegens, halven, voor, ook ten aanzien, zeggen, bij voorb. per me licet, Cic. Acad. IV, 29, mijnen wegen (halven) voor mij, ten aanzien van mij, is het geoorloofd: his per te frui libertate non licet, Cic. Flacc. 29: per leges liceret, Cic. Mil. 16: si per vos licitum erit, Cic. Rosc. Am. 44: cum per coelum licuit, Plin. H. N. XI, 6: dum per aetatem licet, Terent. Ad. I, 2, 28: dus ook parere per annos non potest, Ibid. Ad. V, 8, 8: neque per aetatem potuerat (scire), Ibid. Eun. I, 2, 33: cum per valitudinem posses, Cic. ad Div. VII, 1: neque per metum mussitari, Plaut. Aul. II, 1, 12: per Antonium non quietus fui, Cic. ad Div. X, 1 in.: urbs recipi, per Antiochum, non poterat i. e. propter Ant., Liv. XXXIII, 18: per aetatem ire possent, Liv. III, 53, i. e. wegens hunne jaaren gaan konden: cf. 6 extr.: dus ook per hunc nulla mora est, Terent. And. III, 4, 14, wegens dezen

man enz., *d. i. hij verhindert het niet:* per me non ftetit, quo minus cet., Terent.: *aan mij heeft het niet geftaan*, *zie* Sto, per me trahantur, Cic. ad Div. VII, 32 med. Att. IV, 16, *mijnen wegen mogen zij getrokken worden enz.*, *d. i. mij gaat het niet aan:* per vinum vociferatur, Liv. XLII, 7, i. e. *dewijl hij wijn gedronken heeft: doch het kan ook heeten, in dronkenfchap, in den dronk: zoo ftaat het* Plaut. Mil. III, 1, 60. Cic. Acad. IV, 16. 3) *bij zweeren, betuigen, verzekeren, bevelen, wanneer het, bij, vertaald wordt, bij voorb.* jurare per deos, Cic. Rab. poft. 13, *bij God zweeren, te bekend:* per ego vobis deos dico, Plaut., *ik beveel het u bij enz.*, *zie hier voor*, *alwaar* per *van zijn* Cafus *gefcheiden is*, *zoo als* n. 2, a. 4) *voor* in, (a) *op de vraag, waar? bijzonder, wanneer de plaats of zaak van eene groote uitgeftrektheid of omvang is, bij voorb.* qui per imperii tui provincias ei credidiffent, Cic. ad Div. I, 7 med., i. e. *in de enz.:* per vias fabulari, Plaut. Cift. V, 1, *op den weg praaten:* opifer dicor per orbem, Ovid. Met. I, 521: *dus ook* per fylvam procubuit, i. e. *in het bosch*, Virg. Aen. VIII, 82: jacuit per antrum, Ibid. III, 631: fupplicatum per compita tota urbe eft, Liv. XXVII, 23 extr.: ululare per umbram, Virg. Aen. VI, 257: per umbras, Ibid. 490: per omnia, *overäl, in alle zaken of ftukken, bij voorb.* per omnia jucundam difciplinam effe, Celf. III, 4 in.: fortuna per omnia humana potens, Liv. IX, 17 in.: *verders* rapinas facere per municipia, Auct. B. Afric. 54: caedebantur multi per terga i. e. in terga, Salluft. fragm. ap. Prifcian. 6. b) *op de vraag, waar heen? bij voorb.* invitati per domos, Liv. I, 9: mifit per agros, Ovid. Met. VIII, 281: jactata per undas, Ibid. V, 748: per Idaeos effufa tempeftas ierit campos, Virg. Aen. VII, 222: ire per umbras, *in de onderäardfche wereld*, Ibid. XII, 881: *van daar Tropisch*, ire per poenas, per laudes, *voor* in poenas cet., i. e. *ftraffen, prijzen, zie* Eo. c) *op de vraag, wanneer? bij voorb.* per idem tempus, Cic. Brut. 83: per fomnum, Cic. Div. II, 61, i. e. *in den droom:* per tempus advenis, Terent. And. IV, 4, 44, *voor* in tempore i. e. *te rechter tijd:* per meridiem, *op den middag*, Liv. XLII, 64: per ludos, per inducias, Liv., *zie hier voor:* per multa bella, Liv. VIII, 13: per trituram, Colum.: per comitia, Suet., *zie hier voor.* 5) *voor* inter *onder, bij voorb.* ire per feras, Ovid. Her. IV, 38: ire per umbras, i. e. *onderäardfche wereld, eigenlijk, onder de fchimmen, zie hier voor: ook van den tijd, bij voorb.* per ludos, per inducias cet., *zie hier voor: want dikwijls is hier door, gedurende, onder enz. hetzelfde: dus ook* per vinum, *zie hier voor.* 6) *voor* poft *na, bij voorb.* per tempora longa, Ovid. Her. XVI, 91. 7) *voorbij, bij voorb.* incedere per ora magnifice, Salluft. Jug. 31 (34). 8) *met, bij voorb.* ire praecipitem in lutum per caputque pedesque, Catull. XVII, 9: per dilationes bellum gerere, Liv. V, 5 in., i. e. *met tusfchenpoozen, niet in éëns voort:* per noftram ignominiam ludos commifere, Liv. II, 38, *met of tot onze fchande:* per commodum omnia explorare, *op gemak, met gemak*, Liv. XXX, 29: per occafionem, Liv. I, 11, *bij gelegenheid:* per ludum & jocum, Cic. Verr. I, 60: per negligentiam aliquo pervenire, Cic. Verr. V, 70: per dedecus vitam amittere, Cic. Rofc. Am. 11: per infidias, Cic. Dom. 23: per corbem menfuram facere, Pandect. XVIII, 6, 1 extr.: per virtutem, non per dolum dimicare, Auct. B. Afric. 73: per fpeciem, *zie hier na.* 9) *dikwijls drukt het de aart en wijze uit, wanneer het, in, te, uit, bij, naar enz., of door* Adverbia *vertaald wordt, bij voorb.* per ludum & jocum, Cic. Verr. I, 60, *in fpelen en boertend, d. i. fpelende: dus ook* per ludum & per negligentiam pervenifsis, Ib. V, 70, i. e. *fpelende en achteloos:* per ordinem, *ordenlijk, naar orde en beurt*, Quintil. IV, 2, 72. XI, 2. §. 20 *en* 23: per literas colloqui, Cic. Att. VI, 1 prope fin., *in brieven of fchriftelijk:* cf. Cic. ad Div. II, 6: per fpeciem, *tot fchijn*, Liv. I, 41. XXXIX, 35. XLII, 52: per dilationes bellum gerere *bij wijze van uitftel*, Liv., *zie hier voor:* per commodum explorare omnia, i. e. *gemaklijk, met gemak*, Liv. *zie hier voor, zoo als het dan eigenlijk door zich vertaald kan worden:* per infidias, Cic. Dom. 23, *uit list, listiger wijze:* per occafionem, Liv. I, 11, *bij gelegenheid:* per iram, Cic. Tufc. IV, 37, *in toorn:* per fummum dedecus vitam amittere, Cic. Rofc. Am. 11, i. e. *met fchande enz., op eene fchandelijke wijze enz.* 10) *onder het voorwendzel, zie* n. 1, a. Not. a) Per *ftaat ook achter zijn* Cafus, *bij voorb.* viam per, *voor* per viam, Lucret. VI, 1262: tranftra per & remos, Virg. Aen. V, 663: agrum, quem per iter qui faciunt, Cic. Agr. II, 30 in., *voor* per quem cet. b) Per *betekent, in famenftelling, bijzonder met een* Adjectivum *en* Adverbium, *gemeenlijk zeer* (*eigenlijk, door en door*), *bij voorb.* perfacilis *zeer ligt: van daar* perquam *heel zeer*, Cic. Or. II, 49. Plin. Paneg. 60. *Ook wordt het gefcheiden, bij voorb.* per mihi mirum vifum eft, Cic. Or. I, 49, *voor* permirum cet.: *dus ook* Per enim magni aeftimo, Cic. Att. X, 1, *voor* permagni: nobis ifta funt pergrata perque jucunda, Cic. Or. I, 47: Platoni per fuit familiaris, Gell. II, 18: per, inquit, magifter optime exoptatus mihi nunc venis, Ibid. XVIII, 4.

PERA, ae, f. *een rantzel, reiszak*, Phaedr. IV, 9, 1: *foortgelijken droegen fommige Wijsgeeren, bijzonder de* Cynici, Martial. IV, 53, 3. Apul. in Apol. ante med. p. 287, 39 Elm.

PERABSURDUS, a, um, *zeer ongerijmd*, Cic. Partit. 15 extr. Cic. Fin. V, 11 in.: *ook gefcheiden, bij voorb.* per enim abfurdum eft, Pand. XXII, 3, 25.

PERACCOMMŎDATUS, a, um, *zeer bekwaam, zeer gelegen, bij voorb.* per fore accommodatum tibi, Cic. ad Div. III, 5. §. 8, *alwaar* per *gefcheiden is, zie* Per *op het einde.*

PERĀCER, cris, cre, *zeer fcherp, bij voorb.* acetum in pectore, Plaut. Bacch. III, 3, 1. i. e. *toorn, galle:* judicium, Cic. ad Div. IX, 16 ante med.

PERACERBUS, a, um, 1) *zeer wrang, bij voorb.* uva peracerba guftatu, Cic. Senect. 15. 2) *zeer gevoelig*, Plin. Epift. VI, 5 extr.

PERACESCO, cui, 3. *eigenlijk, door en door of geheel zuur worden: van daar Tropisch*, 1) *blijten, d. i. verdrieten, ergeren*, Plaut. Bacch. V, 1, 13. 2) *toornig worden, bij voorb.* pectus peracuit, Ibid. Aul. III, 4, 9.

PERACTĬO, onis, f. *voltooijing, bij voorb.* aetatis, Cic. Senect. 23 extr.

PERACTUS, a, um, *zie* Perago.

PERACŪTE, *zeer fcherp, zeer fcherpzinnig, bij voorb.* moveri, Cic. Acad. I, 9 extr., i. e. *denken.*

PERĂCŪTUS, a, um, 1) *zeer fcherp, bij voorb.* falx, Martial. III, 24, 5. 2) *Tropisch*, a) *zeer fcherpzinnig, bij voorb.* homo, Cic. Verr. II, 44. Cic. Brut. 39: oratio idcirco obfcura, quia peracuta (erat), Ibid. 76 ante med. b) *zeer hel of doordringend, bij voorb.* vox, Cic. Brut. 68.

PERĂDŎLESCENS, tis, *zeer jong, bij voorb.* homo, Cic. Manil. 21.

PERĂDŎLESCENTŬLUS, i, m. *zeer jong, een heel jong mensch*, Nep. Eum. 1.

PERADPOSITUS, a, um, *zie* Perappofitus.

PERAEDĬFĬCO, are, *vaardig bouwen, tot het einde toe bouwen, d. i. den bouw ten einde brengen, bij voorb.* domum, Colum. IV, 3 in.

PERAEQUE, *volkomen gelijk, op eene volkomen gelijke wijze, zonder onderfcheid*, Cic. Verr. V, 52. Cic. Pif. 35 extr. Nep. Att. 13.

PERAEQUO, avi, atum, are, 1) *volkomen gelijk maken, bij voorb.* paries, Vitruv. IX, 4: contracturam, Ibid. V, 1: iter, Ibid. IX, 4 ante med.: annum lunari computatione, Solin. 1 (3): *van daar* a) ftirpes intra biennium peraequarent feptenos culleos, Colum. III, 3, 3, i. e. *vervullen, volmaken of dragen, indragen, brengen* (*van wijn*): *dus ook* fingula vinearum jugera peraequabunt fingulos culleos, Ibid. §. 10, i. e. *elke bonder zal een* Culleus *wijn brengen: dus ook* vites ita fertiles, ut fingulae denas amphoras (vini) peraequarent, Ibid. III, 9, 2, i. e. *hebben gebracht of gedragen.*

PERAGĬTO, avi, atum, are, *ronddrijven, rondjagen, ontrusten, bij voorb.* hoftes, Caef. B. C. I, 8: *van daar* 1) *omroeren, bij voorb.* muftum, Colum. XII, 19, 4 *en meermaalen, bij voorb.* Ibid. XII, 20, 4. XII, 24. §. 1 *en* 4. XII, 46, 3: *dus ook* fecem, Ibid. XII, 19, 4, *alwaar het ook zijn kan, in beweging brengen: bij flot is het hetzelfde.* 2) *in beweging brengen, bij voorb.* fecem, Colum., *zie hier voor:* Aetna majore vi peragitata, Senec. Benef. III, 37: animos, Senec. de ira I, 7.

PERĂGO, egi, actum, 3. *doordrijven, doorjagen, bij voorb. beesten door eene plaats enz., fchijnt niet voor te komen: van daar* 1) *doorftooten, doorfteken, bij voorb.* latus enfe, Ovid. Her. IV, 119. *Ook in 't gemeen dooden, zie* n. 2. 2) *doordrijven, doorzetten, Tropisch, of voltooijen, volbrengen, tot ftand brengen, eindigen, bij voorb.* fabulam, Cic. Senect. 19: libros, Plin. Ep. IX, 1: aetatem, Ovid. Trift. IV, 8, 13: vitam, Ibid. 41: regnum aevumque, Ibid. Met. XV, 485: curfute, Virg. Aen. IV, 654: inceptum, Ibid. 452: propofitum, Nep. Att. 22: dona peregit, Virg. Aen. V, 362, i. e. *uitgedeeld:* comitia, Cic. Nat. D. II, 4: domum, Suet. Oth. 7: *dus ook* peractus, a, um, *bij voorb.* conventibus peractis, Caef. B. G. V, 1: fenatu peracto, Nep. Cat. 2, *in welke beide plaatzen het ook kan vertaald worden, gehouden:* peracta bruma, Colum. XI, 3, 13: diebus peractis, Liv. I, 32: *van daar, dooden*, aliquem, Martial. V, 38, 16. Sil. XI, 365. Val. Fl. I, 146: *ook nederhouwen, Tropisch, d. i. ontzenuwen, vermoeijen, bij voorb.* quot nocte viros peregit una, Auct. Priap. XXXIV, 4. 3) *doordrijven, doorzetten, Tropisch, d. i. zoeken door te zetten,*

ten, zoeken te beweeren, het geen begonnen was, bij voorb. indicium verum, Liv. VI, 16, *zijne kondschap of bericht beweeren, d. i. bewijzen, aantonen, ten zij het heet, een waar, gegrond bericht geven, d. i. bericht, met gronden ondersteund: bij slot verliest de zin niets: anders heet* indicium peragere rei *enkel aanwijzing doen, aanwijzen, bij voorb.* Ovid. Met. I, 650: *verders* accusationem, Plin. Epist. VI, 31, 6, i. e. *voortzetten, zoo lang, tot men gewonnen heeft: dus ook* reum, i. e. *van eenen beschuldigden niet aflaten, de klagt zoo ver doorzetten, tot hij verbordeeld wordt*, Liv. IV, 42. Val. Max. VI, 2, 4. Plin. Ep. III, 9. §. 4, 30 *en* 36. Ovid. Pont. IV, 6, 28: *bijzonder* Pandect. XLVIII, 5, 2, *alwaar het verklaard wordt: ook* Tacit. Ann. IV, 21: *dus ook* Et peragar populi publicus ore reus, Ovid. Trist. I, 1, 24, i. e. *voor schuldig verklaard: van daar* a) *voortzetten, bij voorb.* rea uno tenore, Liv. V, 5: res bello gestas, Liv. II, 1 in., i. e. *verder beschrijven:* iter inceptum, Virg. Aen. VI, 384: *of* iter coeptum, Ovid. Fast. I, 188: reliqua, Plin. H. N. VI, 28: propositum, Nep., *zie hier voor; zoo als dan meer zich hier toe brengen laat: van daar, voortvaren, bij voorb.* terebrare, Pers. V, 138. b) *tot stand brengen, oprichten, houden, maken, bij voorb.* concilium, Caes. B. G. VI, 4, i. e. *houden, aanstellen:* conventus, Caes. B. G. V, 1, *zie hier voor:* senatu peracto, Nep., *zie hier voor:* comitia, Cic., *zie hier voor:* causas, Petron. 137: auspicia verbis, Liv. I, 18. c) *iet spreken, zeggen, bij voorb.* Haec peragit, Liv. I, 32: sententiam, Liv. III, 40: auspicia verbis, i. e. pronuntiare, Liv. I, 18: Decii laudes peragit, *hieldt eene lofreden over* Decius, Liv. VII, 37: Carmen precationis, Liv. XXXIX, 15, i. e. *opzeggen:* dum perago tecum pauca i. e. loquor, Ovid. Am. II, 2, 2. d) *bearbeiden, bij voorb.* humum, Ovid. Fast. IV, 693: cibum, Plin. H. N. IX, 60, i. e. *verduwen, verteeren:* res tenui sermone peractas i. e. tractatas, Horat. Sat. II, 4, 9. e) *verrichten, doen, maken, bij voorb.* responsa, Senec. Troad. 663: bella, Ovid. Fast. III, 5: querelas, Ibid. Met. IV, 415, i. e. *klagen, klagten voortbrengen, laten hooren:* preces, Ibid. Fast. V, 680, *het gebed verrichten, bidden:* indicium rei, *aanwijzing doen*, Ovid., *zie hier voor: ook voortbrengen, bij voorb.* querelas, Ovid., *zie hier voor:* sententiam, Liv., *zie hier voor:* carmen precationis, Liv., *zie hier voor: van daar* vices, Ovid. Met. XV, 238, i. e. *de verwisseling onderhevig zijn, afwisselen: van daar* 4) *doorgaan, doorreizen, doorwandelen, bij voorb.* freta, Ovid. Her. XV, 65: sol duodena signa peregit, Ibid. Met. XIII, 618: orbem, Val. Fl. I, 566: dolor membra, Stat. Theb. V, 574: *van daar Tropisch, doorbrengen, overbrengen, bij voorb.* noctem, Ovid. Am. I, 2, 3: otia, Ovid. Met. I, 100. Tibull. IV, 1, 181: aestates, Horat. Sat. II, 4, 22: vitam, Ovid. Pont. II, 7, 49: *ook kan men hier meer toebrengen, dewijl dikwijls overbrengen en eindigen, hetzelfde is.* 5) *rondjagen of jagen, ontrusten, bij voorb.* pecora, Senec. Ep. 58: *van daar* hominem, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8 in. 6) *overleggen, overdenken, doordenken, overwegen*, Ovid. Met. VI, 619. Virg. Aen. VI, 105.

PERAGRATIO, onis, f. *doorwandeling, bij voorb.* itinerum, Cic. Phil. II, 22.

PERĂGRO, avi, atum, are, *doorwandelen, doorgaan, doorreizen, doorstrijken, bij voorb.* agros, Cic. Harusp. 11: provincias, Cic. Or. II, 64: *dus ook van de bijën* illac saltus sylvasque peragrant, Virg. Georg. IV, 53. Not. *Ook met* per, *zie n. 2. Ook van scheepvarenden, bij voorb.* litora classe, Flor. II, 7: litora Liburnicis, Suet. Cal. 37: litora Oceani, Justin. XII, 10: commercia & litora, Plin. H. N. XXXVII, 3. 2) *Tropisch, doorwandelen, doorgaan, doordringen, bij voorb.* latebras suspicionum, Cic. Coel. 22: cujus res gestae omnes gentes peragrassent, Cic. Balb. 6: eloquentia — omnes peragravit insulas, Cic. Brut. 13: omne immensum mente animoque, Lucret. I, 75: orbem terrarum non pedibus magis quam laudibus, Plin. Paneg. 14. *Ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* qua fines imperii sunt, ea non solum fama de illo, sed etiam laetitia peragravit, Cic. Mil. 35 extr.: gula peragrans, Gell. VII, 16, i. e. *eene lekkere keel, die overäl uit vreemde landen lekkernijën opzoekt. Ook met* per, *bij voorb.* peragrat per animos hominum, Cic. Or. I, 51. Not. Particip. peragratus, a, um, (1) *doorwandeld enz., is bekend, bij voorb.* terras esse peragratas, Cic. Fin. V, 19: peragratis — Aegypti Magis i. e. aditis, Plin. H. N. XXV, 2 post med.

PERALBUS, a, um, *zeer wit, bij voorb.* equus, Apul. Met. I in.: avis, Ibid. V post med. p. 171, 10 Elm.

PERĂMANS, tis, *zeer beminnende, bij voorb.* nostri, Cic. Att. IV, 8 post med.

PERAMANTER, *zeer liefderijk, zeer beminnende, bij voorb.* observare aliquem, Cic. ad Div. IX, 20.

PERAMBŬLO, avi, atum, are, *doorgaan, doorwandelen, doordringen, of ergens rond gaan, bij voorb.* aedes, Plaut. Most. III, 2, 122: rura, Horat. Od. IV, 5, 17: terras, Varr. R. R. I, 2: viridia, Phaedr. II, 5, 14: fabula Attae perambulet crocum floresque, Horat. Ep. II, 1, 79, i. e. *geliefd zij of op het Theater, dat men plagt te bebalsemen, vertoond of geern gehoord wordt:* frigus perambulat artus, Ovid. Her. IX, 135: Medicus perambulat aegrotos, Senec. Benef. VI, 16, i. e. *bezoekt, gaat van den éénen tot den anderen.*

PERAMOENUS, a, um, *zeer aangenaam, (voor de zinnen), bij voorb.* aestas, Tacit. Ann. IV, 67.

PERAMPLUS, a, um, *zeer wijd, ruim, van zeer ruimen omtrek, zeer groot, bij voorb.* simulacrum, Cic. Verr. IV, 49 *tweemaal.*

PERANGUSTE, *zeer eng, heel nauw, bij voorb.* refercire, Cic. Or. I, 35.

PERANGUSTUS, a, um, *zeer eng, zeer smal, bij voorb.* fretum, Cic. Verr. V, 66: aditus, Caes. B. G. VII, 15: via, Liv. XXII, 4: termini Macedoniae, Justin. VII, 1.

PERANNA, *zie* Perenna.

PERANNO, are, *een jaar leven of duuren, bij voorb.* puella non perannavit, Sueton. Vesp. 5, i. e. *heeft geen jaar (of niet lang) geleefd, alwaar sommigen,* perennavit *lezen:* ut annare perannareque liceat, Macrob. Sat. I, 12, *alwaar anderen* perennareque *lezen. Dit woord is met* perenno *hetzelfde woord.*

PERANTIQUUS, a, um, *zeer oud*, Cic. Brut. 10 post med.

PERAPPOSITUS (*beter* PERADPOSITUS), a, um, *zeer passende, zeer voegzaam*, alicui, Cic. Or. II, 67.

PERARDŬUS, a, um, *zeer hoog, zeer zwaar, om te doen, bij voorb.* perarduum est demonstrare, Cic. Verr. III, 71.

PERĀRESCO, rui, 3. *heel droog worden, bij voorb.* herba perarescat, Varr. R. R. I, 49: si trunci pars solis adflatu peraruit, Colum. IV, 24 post init. §. 5.

PERARGUTUS, a, um, 1) *zeer scherpzinnig, zeer vernuftig*, Cic. Brut. 45 extr. 2) *zeer klinkend, zeer luid, luid klinkend, bij voorb.* tintinnabulum, Apul. Met. X med. p. 247, 39 Elm.: occinunt carmina — hirundines perarguto, Ibid. Flor. 2. p. 349, 22 Elmenh.

PERĀRĬDUS, a, um, *zeer droog, zeer dor, bij voorb.* frondem peraridam, Cato R. R. 5 extr.: solum, Colum. III, 11 extr.: foenum, Ibid. II, 19.

PERARMO, avi, atum, are, *wel wapenen, wel toerusten: van daar* perarmatus, a, um, *bij voorb.* exercitus, Curt. IV, 9, 6: perarmatos, Ibid. §. 23.

PERĂRO, avi, atum, are, *eigenlijk, doorploegen: van daar* 1) *Tropisch, doorploegen, bij voorb. met rimpels, bij voorb.* peraravit rugis ora, Ovid. Met. XIV, 96. 2) *schrijven, dewijl de Ouden met den griffel op de waschen schrijftafelen, als 't ware, vooren maakten, bij voorb.* talia perarantem reliquit cera manum, Ovid. Met. IX, 563: blandis peraretur litera (i. e. epistola) verbis, Ibid. Art. I, 455: vade salutatum subito perarata Perillam litera, Ibid. Trist. III, 7, 1: ad dominam peraratas mane tabellas perfer, Ibid. Am. I, 11, 7. 3) *doorvaren, bij voorb.* pontum, Senec. Med. 650.

PERASPER, a, um, *zeer ruw*, Cels. V, 28 Sect. 14.

PERASTUTŬLUS, a, um, *zeer listig, bij voorb.* mulier, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 17 Elm.

PERĀTIM, *op de wijze van een' randzel of reiszak, bij voorb.* ductare i. e. *bedriegen, d. i. van 't geld in zulken randzel berooven*, Plaut. Epid. III, 2, 14.

PERATTENTE (*beter* PERADTENTE), *zeer opmerkzaam, bij voorb.* audire, Cic. Coel. 11.

PERATTENTUS (*beter* PERADTENTUS), a, um, *zeer opmerkzaam, bij voorb.* animus, Cic. Verr. III, 5.

PERAUDIENDUS, a, um, *het geen men zeer of geheellijk hooren moet, bij voorb.* auribus peraudienda haec sunt, Plaut. Mil. I, 1, 34.

PERBACCHOR, atus sum, ari, *dweepen of doordweepen, bij voorb.* multos dies in villa, Cic. Phil. II, 41: domos, Claudian. B. Get. 142.

PERBASĬO, are, *zeer kussen of doorkussen, (d. i. gezamenlijk, bij de rei af), bij voorb.* circumeuntem perbasiamus, Petron. 41.

PERBEĀTUS, a, um, *zeer gelukkig*, Cic. Or. I, 1.

PERBELLE, *zeer fraai, zeer aartig, zeer goed, bij voorb.* simulare, Cic. ad Div. XVI, 18: facere, Cic. Att. IV, 4.

PERBĔNE, *zeer wel, zeer goed*, Cic. Brut. 28. Liv. XLV, 3.

PERBENEVŎLUS, a, um, *zeer gunstig, zeer welwillend:* alicui, Cic. ad Div. XIV, 4.

PERBENIGNE, *zeer goedig*, Terent. Ad. IV, 5, 68. Not. Cicero Q. Fr. II, 9 *scheidt het:* per mihi benigne cet.

PERBĬBO, bi, 3. *eigenlijk, zeer of heel drinken: van daar* 1) *uitzuigen, bij voorb.*

lass-

lassitudo medullam perbibit, Plaut. Stich. II, 2, 16. 2) *Tropisch, in zich drinken, inzuigen, bij voorb.* terra lacrymas perbibit, Ovid. Met. VI, 397: ligna amurca perspergito: perbibant bene, Cato R. R. 130: ubi ovis per triduum delibuto tergore medicamina perbiberit, Colum. VII, 4 extr.: lana quosdam colores — non perbibit, Senec. Ep. 71 post med.: *van daar, van de ziel, bij voorb.* studia, Senec. Ep. 36: rabiem, Ovid. in Ibin 231: nequitiam, Senec. de ira I, 16: haec cum persuasi mihi & perbibi cet., Ib. Ep. 94.

PERBĪTO, ĕre, i. q. pereo, 1) *te gronde gaan, omkomen, bij voorb.* cruciatu, Plaut. Pseud. III, 1, 12. Enn. ap. Non. 2. n. 654. 2) *ergens heen gaan, bij voorb.* in Siciliam malo cruciatu, Plaut. Rud. II, 6, 11 me perbitere illis opitula rier, Pacuv. ap. Non. 2. n. 654. Not. *ook heeft men* Perbito, are, *bij voorb.* ne fame perbitet, Liv. Andron. ap. Non. 2. n. 654.

PERBLANDUS, a, um, *zeer vleijend, zeer liefkozend, zeer innemend, bij voorb.* successor, Cic. Q. Fr. I, 2, 3: oratio, Liv. XXIII, 10.

PERBŌNUS, a, um, *zeer goed, bij voorb.* ager, Cic. Flacc. 29: toreumata, Cic. Verr. IV, 16: prandium, Plaut. Most. III, 2, 3: aestas, Ibid. 77: res perbono loco erat, Cic. Att. VI, 1 post init.

PERBRĔVIS, e, 1) *zeer kort, bij voorb.* orator (Crassus) peroratus & perbrevis, Cic. Brut. 43: perbrevis aevi Carthaginem esse, Liv. XXVIII, 35 extr.: iter, Auct. Consol. ad Liv. 388: tempus, Ovid. Trist. IV, 10, 70: perbrevi tempore, Cic. Verr. III, 91 *of enkel* perbrevi scil. tempore, Cic. ad Div. VI, 12, i. e. *in zeer korten tijd.* Not. per mihi brevis, Cic. Cluent. 1, *voor* perbrevis mihi. 2) *van korten duur, bij voorb.* aevum, Liv., *zie hier voor.*

PERBREVĪTER, *zeer kort, bij voorb. spreken, bij voorb.* exponere, Cic. Or. I, 58: quae perbreviter adtingo, Cic. Dom. 15.

PERCA, ae, f. *baars, een visch*, Plin. H. N. IX, 16. XXXII, 9, 10 *en* 11.

PERCAEDO, cecidi, caesum, 3. i. q. valde vel plane caedo, *bij voorb.* exercitum perceecidit, Flor. III, 20 extr.: terga hostium perceecidit, Ibid. IV, 20; *ten zij men het tot* percido *brengen wil, het welk hetzelfde is.*

PERCĂLĔFĂCĬO (PERCALFACIO), eci, actum, 3. (Passiv. Percalefio (percalfio), actus sum), *doorhitten, door en door warm of heet maken, bij voorb.* percalefaciendo, Vitruv. VIII, 3: percalefieri cogit aquam, Ibid.: omnia percalefacta, Lucret. VI, 177: loco flamma percalfacto, Scrib. Larg. 156: percalefacto cubiculo, Val. Max. IX, 12, 4.

PERCALEFIO, *zie* Percalefacio.

PERCALESCO, lui, 3, *door en door heet worden, doorheet zijn, bij voorb.* percaluit, Lucret. VI, 280. Ovid. Met. I, 418.

PERCALLEO, ui, 2. i. e. valde calleo; *schijnt niet voor te komen:* percallueris, Cic. Or. II, 34: *en* percalluerat, Cic. Mil. 28. Gell. I, 22: percalluisti, Ibid. XX, 1, *behoort geschikter tot* percallesco: *doch hier toe kan behooren* linguas percalluit, Gell. XVII, 17, i. e. *heeft gekend, verstaan.*

PERCALLESCO, lui, 3. *overal eeld krijgen, overal of zeer hardhuidig worden: van daar* 1) *hardhuidig worden, d. i. vee-hard, onăandoenlijk worden, bij voorb.* civitatis patientia percalluerat, Cic. Mil. 28. 2) *goede kennis ergens in krijgen, wel leeren verstaan, bij voorb.* usum rerum, Cic. Or. II, 34 extr.: disciplinas Stoicas & dialecticas percalluerat, Gell. I, 22: leges percalluisti, Ibid. XX, 1 post med. §. 20.

PERCANDEFACĬO, ĕre (Pass. Percandefio), *zeer verhitten, bij voorb.* ignis percandefacit terram, Vitruv. VIII, 3.

PERCANDĬDUS, a, um, *zeer blank of wit, bij voorb.* compositio, Cels. V, 19. Sect. 24.

PERCĀRUS, a, um, 1) *zeer duur, d. i. zeer veel kostende*, Terent. Phorm. III, 3, 25. 2) *zeer duur, d. i. zeer waard, zeer dierbaar, zeer liefderijk*, Justin. XII, 12. Tacit. Ann. II, 74.

PERCAUTUS, a, um, *zeer voorzichtig*, Cic. Q. Fr. I, 1, 6.

PERCELĔBER, bris, bre, *zeer bekend, zeer beroemd, bij voorb.* gloria, Plin. H. N. IX, 5: templum, Mela II, 3 ante med.

PERCELĔBRO, avi, atum, are, 1) *iet zeer menigvuldig bezoeken.* 2) *van iet dikwijls spreken, iet dikwijls en menigvuldig in den mond hebben, bij voorb.* versus percelebrantur, Cic. Verr. V, 31, *worden dikwijls aangehaald of gezongen, zijn bekend: van daar* percelebratus, a, um, *zeer bekend, bij voorb.* res, Cic. Coel. 29.

PERCĔLER, is, e, *zeer snel, bij voorb.* cujus perceleri interitu cet., Cic. Coel. 24.

PERCELERĪTER, *zeer snel, zeer schielijk*, Cic. ad Div. VI, 12.

PERCELLO, culi (*zelden* culsi), culsum, 3. *omwerpen, omstooten, bij voorb. een wagen*, Cato ap. Gell. II, 22 extr.: *van daar als een spreekwoord*, plaustrum perculi, Plaut. Epid. IV, 2, 22, i. e. *ik heb het niet goedgemaakt, heb de zaak slecht gemaakt: verders eenen mensch*, Terent. Eun. II, 3, 87. Plaut. Pers. V, 2, 28. Cato ap. Gell. 22 extr.: *boomen, bij voorb.* quercus, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 2: abietem, Varr. ap. Non. 2. n. 642: ventus percellit radices arborum, Plin. H. N. XVIII, 34. Not. *Men kan daar voor ook zeggen, nederwerpen enz.: van daar* 1) *nederwerpen, te gronde werpen of slaan, nederslaan, bij voorb. in een treffen, bij voorb.* eos Martis vis perculit, Cic. Marc. 6: Mars communis — saepe spoliantem — evertit & perculit ab abjecto, Cic. Mil. 21: hostes, *zie hier na:* cf. Virg. Aen. V, 374: *dus ook door een schot*, Ovid. Am. II, 9, 7: *van daar dikwijls* perculsus *geslagen (in een gevecht)*, Liv. II, 65 in.: *dus ook* perculsi, Hirt. B. G. VIII, 19 Ed. Oudend., *ook* Cic. ap. Gell. XV, 6, *gevolglijk* percellere hostes *slaan, over hoop werpen*, Liv. II, 65 in. VIII, 13 med. XXXIV, 15: *dus ook* perculsus, *zie hier voor: ook van ziekten, wanneer men door dezelven op den grond geworpen wordt, bij voorb.* cum capram pestis perculerit, Colum. VII, 7 in., *alwaar ook getroffen past: dus ook* si quem perculerit lues, Val. Fl. IV, 592: *van daar Tropisch*, a) *over hoop werpen, nederslaan, op den grond slaan, d. i. te gronde helpen, van magt en aanzien berooven, ongelukkig maken, bij voorb.* me stantem perculerunt, Cic. Dom. 11: imperium perculit, Nep. Dion. 5: rempublicam, Tacit. Ann. II, 39: adolescentiam, Cic. Coel. 32 extr.: te perculsum atque abjectum lenit, Cic. Cat. II, 1: perculso Seneca, Tacit. Ann. XIV, 57: aliquem, Cic. Dom. 40 extr. b) *nederslaan, naar ziel en geest, d. i. neêrslagtig maken, moedeloos, verzaagd maken, ontsteld of onthutst maken, bij voorb.* Persea, Liv. XLII, 67: Volscos nec opinata res perculit, Liv. II, 22 in.: timore perculsa civitas, Cic. ad Brut. Ep. 3: perculsa metu, Liv. XXXVII, 3 extr.: perculsos pavore, Liv. I, 47: deorum ira perculsi, Caes. B. C. II, 17: perculsus repentina interrogatione, Tacit. Ann. I: 12: praetor perculsus, Liv. XLIV, 12: Aricinos res inopinata perculit, Liv. II, 14: bonorum animos recreatos, improbos quasi perculsos, Cic. Att. VII, 23 in.: perculit eum transitio, Liv. XXIII, 26 in.: exercitus perculsus, Liv. IV, 31, i. e. *nedergeslagen: dus ook* Haec te vox non perculit? Cic. Verr. III, 57 extr., *alwaar echter* Ernesti, *misschien zonder noodzake*, percussit *heeft laten drukken:* Tanta admiratione perculit, Flor. I, 10 in., *alwaar misschien* percussit *beter zou zijn.* 2) *slaan met zulke hevigheid, dat iemand wel op den grond zou kunnen vallen, of ook enkel slaan, bij voorb.* fetiali femur, quanta maxime poterat vi, perculit, Liv. IX, 10 extr., i. e. *sloeg hem tegen de heup, zoo hard hij kon:* fetialem genu perculit, Liv. IX, 11, *sloeg hem tegen de knie:* stipite perculit (eum), Ovid. Met. V, 58 in., *ten zij het betekent, sloeg hem op den grond: van daar slaan, bij voorb. vijanden, zie hier voor: ook slaan, tegen iet slaan, aanstooten, aanraken, bij voorb.* vox repens ut perculit urbem, Val. Fl. II, 91, i. e. venit in urbem, *als de stad hoorde: ook aandrijven, aansporen, bij voorb.* Venerem nullis ad turpitudinem stimulis vel illecebris sectatores suos percellentem i. e. impellentem, Apul. Apolog. ante med. p. 281, 16 Elm.: *van daar Tropisch, slaan, treffen, betreffen, bij voorb.* cum capram pestis perculerit, Colum. VII, 7 in.: si quem perculerit lues, Val. Fl. IV, 592: timor animos perculerat, Ibid. IV, 65, *doch, het kan ook in deze drie plaatzen zijn, te gronde slaan, nederslaan: verders* hac perculsus plaga non succubuit, Nep. Eum. 5; *doch het kan ook misschien zeggen, ter aarde geworpen, of misschien zou* percussus *beter zijn: want* perculsus, a, um, *en* percussus, a, um, *dus ook* Perculit *en* Percussit, *zijn dikwijls door de Afschrijvers verwisseld geworden: maar zij zijn misschien enkel door den graad of trap onderscheiden, bij voorb.* percussus *betekent geslagen, getroffen, geraakt, misschien in zekere matige, ten minsten niet in de hoogste drift en hartstocht gezet; dus ook* percussit cet.: *maar* perculsus *heet, op den grond geslagen, nedergeslagen, van werkvermogen naar ligchaam en ziel berooft, ongelukkig gemaakt, van zijn stel gebracht, moedeloos gemaakt, ontsteld, ten hoogsten verschrikt, verdoofd, zinneloos enz.: dus ook* perculit. *Evenwel, wie kan de grenzen der* Verba percutio *en* percello *naauwkeurig bepalen?* Not. perculit *voor* perculsus est, *bij voorb.* hic — dolo perculit, Flor. III, 10, 8.

PERCENSĔO, ui, 2. 1) *iet doorgaan, om, bij voorb.* 2) *te tellen, bij voorb.* percensere promerita numerando, Cic. red. Sen. 1, i. e. *optellen, oprekenen:* cladem acceptam, Liv. XI, 36 post med., *doorgaan, zien, hoe veel men verloren heeft:* numerum legionum, Tacit. Ann. IV, 4: res Caesaris, Plin. H. N. VII, 26 extr.: *van daar bij de rei opnoemen, bij voorb.* gentes, Liv. XXXIII, 32: *van daar bij*

de rel optellen, bij voorb. infortunium domus, Apul. Met. IX med. p. 228, 9 Elmenh. b) om het te bezichtigen of te betrachten, bij voorb. captivos, Liv. VI, 25: manipulos, Varr. R. R. I, 50, i. e. voor de hand nemen, betrachten enz.: orationem istam percensuisse, Gell. VII, 5 ante med. §. 10, i. e. doorgelopen, beoordeeld, becritizeerd: orationea, Liv. XXXII, 21 in. c) om te zien of men het gebruiken kan, bij voorb. locos inveniendi, Cic. Partit. 36 extr. 2) doorgaan, d. i. doorwandelen, doorreizen, bij voorb. Thessaliam, Liv. XXXIV, 52: signa, Ovid. Fast. III, 109: orbem, Ibid. Met. II, 335.

PERCEPTĬO, ōnis, f. ontvanging, aan zich neming, aanmatiging, a) ligchaamlijk, bij voorb. frugum, Cic. Off. II, 3 extr. Colum. I, 3 in., i. e. inzameling der veldvruchten. b) met de ziel, d. i. aanleering, kundigheid, wetenschap, bij voorb. animi, Cic. Acad. IV, 7 extr.: en zonder animi, Ibid. 6: tua perceptione laetabere, Auct. ad Her. III, 31, i. e. kundigheid of aanleering.

PERCEPTUS, a, um, zie Percipio.

PERCĪDO, cīdi (ook cecīdi), cīsum, 3. doorhouwen, stukslaan, bij voorb. os alicui, Plaut. Perf. II, 4, 12: waar voor anders praecidere os staat Ibid. Caf. II, 6, 52. Senec. Nat. Quaest. IV, 4 Ed. Gronov., i. e. op den mond kloppen. Ook heet percidere alicui os, Martial. II, 72, 3: of aliquem, Ibid. IV, 48, t. XII, 35, 2, eene schandelijke ontucht met den mond begaan; Percecidi staat Flor., bij voorb. exercitum percecidit i. e. stukgehouwen, nedergehouwen, Flor. III, 20: cf. IV, 12, het welk van percaedo schijnt te zijn, zie Percaedo.

PERCIĔO en **PERCĪO**, ivi en ii, itum (ĭtum), 2 en 4. 1) opwekken, in beweging brengen, bij voorb. se, Lucret. III, 185: aures, Lucret. IV, 565: cf. III, 304: van daar percita motu, Ibid. II, 1051: van daar Tropisch, opwekken, gaande maken: van daar Percitus, a, um, a) opgewekt, bewegd, in beweging gebracht, aangespoord, gaande gemaakt enz., bij voorb. furore, Senec. Herc. fur. 108: dolore, Ibid. Hippol. 1156: ira, Plaut. Caf. III, 5, 6. Liv. VII, 5: re incredibili, Terent. Hec. III, 3, 17: atra bili, Plaut. Amph. II, 2, 95: amoris causa, Plaut. Asin. IV, 2, 13: animus percitus, Cic. Mil. 23: dus ook homo, bij voorb. corpore & lingua percitum & inquietem — Barbulejum adpellabant, Sallust. fragm. ap. Prisc. 6 of p. 960 Ed. Cort. Sallust. b) ligt op te wekken, driftig, opvliegend, hevig, bij voorb. ingenium, Liv. XXI, 53 post med., driftig gestel. 2) noemen, bij voorb. aliquem impudicum, Plaut. Asin. II, 4, 69. Not. Ik heb naar het voorbeeld van meer anderen op eene na de laatste lettergreep in percitus kort geteekend, dewijl zij in de Dichters zoo voorkomt; of niet ook percitus, niet op eene na de laatste lange lettergreep kan voorkomen of gebruiklijk geweest is, weet ik niet; maar houde het niet voor onmogelijk.

PERCINGO, ĕre, i. q. cingo, omgeven: staat niet meer, Colum. X, 347, dewijl Gesner. tegen alle Codices heeft laten drukken praecingitur: even zoo staat in oude Edd. percingitur, Manil. III, 334, alwaar anderen praecingitur lezen. Maar dat percingere voor cingĕre zou kunnen staan, kan men niet ontkennen, zoo staat percieo voor cieo, percipio voor capio cet.

PERCĪO, zie Percieo.

PERCĬPĬO, ēpi, eptum, 3. i. q. capio, innemen, d. i. in bezit nemen, zich meester maken, bij voorb. ardor percipit aëra, Lucret. V, 604: urbis odium me percipit, Terent. Eun. V, 5, 2: percipit me voluptas atque horror, Lucret. III, 29: percipit humanos odium vitae lucisque videndae, Ibid. 80: mihi horror membra percipit, Plaut. Amph. V, 1, 66: priusquam percipit insania (eum), Ibid. Men. V, 5. 22: ego, cui misero medullam ventria percepit fames, Ibid. Stich. II, 2, 17: van daar 1) aan zich nemen, aannemen, bij voorb. auras, Ovid. Met. VIII, 228, van eenen vliegenden, lucht aan zich nemen, scheppen, bekomen, om te kunnen vliegen: sensus percipit rem in se, Lucret. VI, 985: succum fruticis, Colum. XI, 3, 40: colorem, Plin. H. N. XXI, 5 extr.: doch, het kan ook, in 't gemeen, bekomen, zijn: lanas, aan zich nemen, in ontvang nemen, Colum. XII, 3, 9. 2) in ontvang nemen, bekomen, ontvangen, bij voorb. fructus, i. e. inzamelen, Cic. Senect. 7 extr.: fructum ex olea, Plin. H. N. XV, 1: vectigalia e vivariis, Ibid. IX, 54: justa, Colum. I, 8, 18. IV, 3, 5: succum, lanas, Colum., zie hier voor: colorem, Plin., zie hier voor: civitatem ab aliquo, Justin. XLIII, 5 extr.: partem ex promissis, Ibid. XIII, 7: 50 millia, Plin. Ep. X, 79: arteria, per quam vox, principium a mente ducens, percipitur & funditur, Cic. Nat. D. II, 59 extr., i. e. adcipitur, men bekomt ze, ontvangt ze, zij ontstaat daar uit: praemia, Caes. B. C. II, 32, i. e. bekomen, genieten: van daar iet met de zinnen of met de ziel ontvangen: van daar a) bemerken, waarnemen, ondervinden, bij voorb. oculis, auribus, sensu, Cic. Or. 2 post med.: voluptatem, Cic. Fin. I, 11: voluptates, Cic. Fin. II, 30. Cic. ad Div. XIV, 1, i. e. genieten of hebben: dus ook dolores miseriasque, Cic. ad Div. XIV, 1: utilitatem aquae, Ovid. Fast. I, 273: sonum, Cic. Nat. D. II, 56, i. e. vernemen, hooren: signa, Cic. ad Div. I, 57, i. e. bemerken: querelae percipiebantur, Liv. II, 35, i. e. werden gehoord: dus ook percipite, Cic. Catil. I, 11, i. e. hoort: ook seq. Accusat. & Infinit., bij voorb. placide egredere, ne, quod hic agimus, herus percipiat fieri, Plaut. Curc. I, 3, 2, i. e. merke, waarneme. b) leeren, aanleeren, bij voorb. philosophiam, Cic. Or. I, 51: aliquid animo, Ibid. 28: artificium, Ibid.: virtutem & humanitatem, Cic. Q. Fr. I, 1, 10: praecepta artis, Cic. Off. I, 8: dus ook praecepta philosophorum ita percepta habuerat, voor perceperat i. e. didicerat, Nep. Att. 17: Themistocles omnium civium nomina perceperat, Cic. Senect. 7 in., i. e. geleerd of begrepen; want somtijds is begrijpen en leeren het zelfde: ook kan men dikwijls studeeren voor leeren zetten, bij voorb. philosophiam cet.: van daar nomen perceptum usu a nostris, Cic. Nat. D. II, 36, i. e. bekend, gemeenzaam bij de onzen, eigenlijk, door de gewoonte, erkend enz. c) vatten, begrijpen, duidlijk inzien: aliquid, staat dikwijls Cic. Acad., bij voorb. Acad. IV, 8 extr.: bijzonder cap. 9, alwaar het dikwijls zoo staat: ook Cic. Fin. I, 19 extr. Dikwijls is b en c het zelfde, dat is, men kan het leeren, en ook vatten, begrijpen, verstaan, bij voorb. ut cito dicta percipiant, Horat. Art. 336: nisi multa percepetit, Cic. Acad. IV, 7 extr., en meermalen: van daar Percepta, bij voorb. artis, Cic. Fat. 6, i. e. zekere stellingen, grondregels: astronomiae, Ibid.: nullo percepto, Ib.: mirabatur id cuiquam pro percepto liquere, Gell. XIV, 1 ante med., i. e. als zeker, als eene zekere, bekende, genoegzame, uitgemaakte stelling. d) bekomen, genieten, bij voorb. voluptates, praemia, zie hier voor.

PERCISUS, a, um, zie Percido.

PERCĪTO, are, opwekken. Acc. ap. Fest. in Reciprocare, doch, alwaar deze plaats duister of verward is.

PERCĬTUS, a, um, zie Percieo.

PERCIVĪLIS, e, zeer liefталig of gemeenzaam, vriendelijk, Sueton. Tiber. 28.

PERCLŪDO, ĕre, opsluiten, bevestigen, bij voorb. funes, Vitruv. I, 1 ante med., alwaar anderen praecluduntur lezen: antequam pensionis nomine percludamur, Pandect. XX, 2, 9, alwaar sommigen praecludamur lezen.

PERCOCTUS, a, um, zie Percoquo.

PERCOGNĬTUS, a, um, 1) het Particip. van Percognosco, i. e. recht hebbende leeren kennen. 2) Adject. van per en cognitus, zeer bekend, zie beiden in Percognosco.

PERCOGNOSCO, ĕre, recht leeren kennen, Plaut. Truc. I, 2, 50: Percognitus, a, um, het Particip. en Adject., recht hebbende leeren kennen, recht bekend, bij voorb. litus Germaniae percognitum nuper, Plin. H. N. XXXVII, 3 post in., i. e. zedert korten tijd eerst recht bekend geworden, of recht bekend: Germanica multis postea annis, nec tota, percognita est, Ibid. IV, 4.

PERCŌLĀTĬO, ōnis, f. doorzeiging, Vitruv. VIII, 7.

PERCŌLO, avi, atum, are, doorzeigen, 1) eigenlijk, Colum. XII, 41. Cels. VI, 9. Plin. H. N. XXXI, 6 extr. 2) Tropisch, bij voorb. humor per terras percolatur i. e. transmittitur, Lucret. II, 474: terra imbres percolat & transmittit, Plin. H. N. XVIII, 11 med.: an, ut cibos & potiones percolarem? Senec. Nat. Quaest. Praefat. ante med., i. e. ederem, biberem & egererem?

PERCŎLO, olui, ultum, 3. eigenlijk, groote of bestendige zorg ergens op nemen en op of aan besteeden: van daar 1) bearbeiden of ten vollen bearbeiden, tot stand brengen, bij voorb. inchoata, Plin. Ep. V, 6 extr. 2) eeren of zeer (bestendig) eeren, bij voorb. patrem, Plaut. Trin. II, 2, 4: conjugem liberosque, Tacit. Ann. IV, 68: ook vereeren met iet, bij voorb. aliquem praefectura, Tacit. Hist. II, 82. 3) opsieren, optooijen, opschikken, bij voorb. se: dus ook os, den mond zuiveren, schoon maken, bij voorb. met water spoelen, Apul. in Apolog. post init. p. 278 Elmenh.: van daar femina percul-ta, Plaut. Poen. I, 2, 22: van daar aliquid eloquentia, Tacit. Agric. 10.

PERCŌMIS, e, zeer vriendelijk, zeer liefталig, Cic. Brut. 58 extr.

PERCOMMŎDE, zeer geschikt, zeer passende, zeer gelegen, zeer goed, bij voorb. adcidit, Cic. Caecin. 27: cedit, Cic. Verr. Act. I, 1: factum est, Cic. Tusc. IV, 30.

PERCOMMŎDUS, a, um, zeer passende, zeer voegzaam, zeer gelegen, Liv. XXII, 43.

PERCONTĀTĬO of **PERCUNCTĀTĬO**, ōnis, f. het vragen, de vraag, naarsporing, Cic. Univ. 1. Cic. Brut. 60 extr. Caes. B. G. V, 13. Plin. H. N. XI, 30: ook eene vrage als eene Red figuur, Cic. Or. III, 53.

PERCONTATOR *of* **PERCUNCTATOR**, oris, m. *een vrager*, *naarsporer*, Plaut. Men. V, 5, 31. Horat. Ep. I, 18, 69.

PERCONTO, are, i. q. percontor, *vragen*, *naarsporen*, Naev. ap. Non. 7. n. 52, *tweemaalen:* quod sedulo percontaveram, Apul. Met. XI post med. p. 266, 8 Elm.: *van daar* Passive, *bij voorb.* opiniones percontantur, Gell. XVI, 6: *van daar* percontata pretio, Apulej. Met. I prope fin. p. 113, 14 Elm.

PERCONTOR *of* **PERCUNCTOR**, atus sum, ari, 1) *naar iet vragen of onderzoeken*, *naarvorschen*, *wanneer het het zelfde is als vragen of naarvragen*. Not. a) *Het geen*, *daar men naar vraagt*, *staat in den* Accusativus, *en de persoon*, *bij wien het geschiedt*, *in den* Ablativus *met* ex *of* a, *bij voorb.* adventum, Terent. Hec. I, 2, 2, *naar de aankomst vragen*, *naarvraag doen:* tu nunquam mihi percontanti aut quaerenti aliquid defuisti, Cic. Or. I, 21, *alwaar men* aliquid *ook tot* percontanti *brengen kan*, *als men wil: doch*, *het staat ook anders* Absolute, *bij voorb.* quaerentibus & quasi percontantibus lente respondere cet., Ibid. II, 71, *en meermaalen: verders* percontari a peritis, Cic. Acad. I, 1: Cum percunctaretur (percontaretur) ex anicula, Cic. Brut. 46 extr., i. e. *vraagde*, *bij haar naarvraag deedt:* solebat ex me Dejotarus percunctari nostri augurii disciplinam, Cic. ad Div. II, 36: istuc (istud) volebam ex te percontarier, Plaut. Bacch. II, 2, 12: *dus ook* aliquem ex aliquo *bij iemand*, *naar iemand*, *naarvraag doen*, *bij voorb.* si esses percontatus me ex aliis, Plaut. Asin. II, 4, 95, *als gij naar mij*, *bij anderen*, *naarvrage gedaan hadt enz.*: *dus ook* se evocasse umbras ad percontandum Homerum, quanam patria — esset, Plin. H. N. XXX, 2 extr., i. e. *naar Homerus onderzoek doen enz.* b) *doch*, *ook staat de persoon*, *dien men vraagt*, *of bij wien men naarvrage doet*, *dikwijls in den* Accusativus, *bij voorb.* ille me de nostra republica percontatus est, Cic. Somn. Scip. 1: *dus ook* doctos, Horat. Epist. I, 18, 96: Hunc si percontens, Ibid. Sat. I, 2, 7: me infit percontarier, Plaut. Asin. II, 2, 76: percontari hanc paucis volo, Ibid. Pers. IV, 4, 49: ut consulem percunctaretur, liceretne — pugnare, Liv. XXIII, 47: coquum, Plaut. Capt. IV, 4, 9: *van daar twee* Accusativi, *één van den persoon*, *en één der zaak*, *somtijds bij één komen*, *bij voorb.* quod te percontabor, id cet., Plaut. Aul. II, 2, 33, i. e. *het geen ik u vragen*, *waar naar ik bij u naarvrage doen zal: dus ook* meum si quis te percontabitur aevum, Horat. Epist. I, 20, 26. c) *ook staat het* Absolute, *bij voorb.* jussit me percunctarier, utrum aurum reddat cet., Plaut. Bacch. IV, 1, 3: tua quod nihil refert, percontari desinas, Terent. Hec. V, 3, 12: percontatum ibo ad portum, Ibid. Phorm. II, 4, 22: quaerentibus & quasi percontantibus respondere, Cic. Or. II, 71. Not. percontari *staat met* interrogare *bij een*, *bij voorb.* percunctando atque interrogando elicere cet., Cic. Fin. II, 1: *waar uit blijkt*, *dat* percontari *meer naarvorschen*, *onderzoek doen*, *dan enkel vragen is: van daar zegt* Quintilianus IX, 2, 6: quid tam commune quam interrogare vel percontari? nam utroque utimur indifferenter, cum alterum (scil. percontari) noscendi, alterum (scil. interrogare) arguendi gratia videatur adhiberi? 2) *uitvragen*, *door vragen vernemen*, *uitvorschen*, *bij voorb.* balneas facile percontabimur, Apul. Met. I prope fin. p. 113, 8 Elm., i. e. *willen wij spoedig vragen; doch*, *ook past*, *onderzoek naar doen*, *wanneer men dit er bij denkt.* Not. percontor, *dus ook* percontatio cet., *schijnt meer in gebruik*, *en beter te zijn dan* percunctor cet. Not. *Ook heeft men* Perconto, are, *zie* Perconto.

PERCONTŬMAX, acis, *zeer hardnekkig*, *zeer trotsch*, Terent. Hec. III, 5, 54.

PERCOPIOSUS, a, um, *zeer rijklijk*, *zeer rijklijk verzien: van daar*, *zeer rijk in uitdrukkingen*, *woordenrijk*, *bij voorb.* percopiosus fuisti, Plin. Epist. IX, 31.

PERCŎQUO, xi, ctum, 3. *doorkooken*, *d. i. gaar kooken*, *bij voorb.* carnem, Plin. H. N. XXIII, 7 med.: lens non bene percocta, Ibid. XXII, 25 med.: *van daar* a) mora percoquit uvas, Ovid. Remed. 83, *doorkookt*, *stooft*, *d. i. maakt rijp.* b) humorem, Lucret. VI, 858, i. e. *verhitten*, *heet maken.* c) *als 't ware*, *kooken*, *stooven*, *d. i. door de zonnehitte verbranden of zwart maken*, *bij voorb.* saecla virum percocta, Lucret. VI, 722, i. e. *de* Mooren.

PERCRASSUS, a, um, *zeer dik*, *bij voorb.* melicera est percrassa, Cels. V, 26, 20.

PERCREBRESCO, brui, 3. 1) *zeer menigvuldig worden*, *de overhand nemen*, *bij voorb.* fama percrebruerit, Cic. Verr. IV, 30: *dus ook* fama percrebruit, Cic. Verr. IV, 43. Cic. ad Div. X, 10: fama percrebruisset, Caes. B. C. III, 43 extr.: opinio — percrebruit, Cic. Verr. Act. I, 1 in.: conjugia percrebruisse, Tacit. Ann. XII, 6 extr. 2) *zeer ruchtbaar worden*, *bij voorb.* hoc percrebrescit, Cic. Att. I, 1: si hoc scelus percrebruisset, Ibid. IX, 11: res percrebruit, Cic. Verr. II, 23. Not. *Men schrijft ook* percrebesco, bui; *doch*, *het eerste schijnt beter.*

PERCRĔPO, ui, itum, are, 1) *zeer klinken of ruisschen*, *bij voorb.* lucus percrepat vocibus, Cic. Verr. V, 13, *klinkt van enz.* 2) *van iet klinken of zich met iet laten hooren*, *bij voorb.* percrepa pugnam, Lucil. ap. Non. 4. n. 63, i. e. *bezing enz.*

PERCRIBRO, are, *doorzeeven*, Scribon. Larg. 87: res percribratae, Ibid. 269.

PERCRŬCIO, are, *zeer pijnigen*, *zeer plagen of benaauwen: van daar* percrucior, Plaut. Bacch. V, 1, 13, i. e. *ik beängstig mij*, *ik bekommer mij zeer.*

PERCRŪDUS, a, um, 1) *heel ruw*, *bij voorb.* corium, Vitruv. X, 20 extr. 2) *heel onrijp*, *bij voorb.* pruna, Colum. XII, 10.

PERCŪDO, di, sum, 3. *doorslaan*, *doorhakken*, *doorstooten*, *bij voorb.* ovum, Colum. VIII, 5, 14, i. e. *doorpikken*, *van uitlopende kiekens.*

PERCULSUS, a, um, *zie* Percello.

PERCULTUS, a, um, *zie* Percolo, ĕre.

PERCUNCTOR, **PERCUNCTATIO** cet., *zie* Percontor.

PERCŬPĬDUS, a, um, 1) *zeer begeerig.* 2) *jegens iemand zeer genegen*, *bij voorb.* tui, Cic. ad Div. I, 7.

PERCŬPIO, ivi, itum, 3. *zeer wenschen*, *zeer geern willen*, Plaut. Asin. I, 1, 61. Terent. Eun. V, 2, 57.

PERCŪRIOSUS, a, um, *zeer zorgvuldig in het naarsporen der dingen*, *zeer nieuwsgierig*, Cic. Cluent. 62 extr.

PERCŪRO, are, *volkomen genezen*, *of enkel genezen*, *tot genezing brengen*, 1) *van het ligchaam*, *bij voorb.* vulnus, Liv. XXI, 57: strumas, Plin. H. N. XXXII, 8: quaedam aquae inveterata vitia percurant, Senec. Nat. Quaest. III, 1 extr.: sanies — tarde percurabitur, Colum. VI, 12. 2) *van de ziel*, *bij voorb.* mentem aegram, Senec. Ep. 94 ante med.: quidquid imbecillum in animo nec percuratum est, Ibid. Tranquill. 15 med.

PERCURRO, cucurri *en* curri, cursum, 3. 1) *doorlopen*, *snel doorgaan of doorreizen*, *van menschen en zaken*, *bij voorb.* agrum, Caes. B. C. I, 15: cum — omnes conventus percucurrisset, Hirt. B. G. VIII, 46: segetis aristas, Ovid. Met. X, 655, i. e. *er over heen:* pectine telas, Virg. Aen. VII, 14: pollice chordas, Ovid. Am. II, 4, 27: lumine nimbos, Virg. Aen. VIII, 392: Pan unco labro calamos percurrit hiantes, Lucret. IV, 593: percurrens luna fenestras, Prop. I, 3, 31: per mare & terras, Lucret. VI, 668: per temonem, Caes. B. G. IV, 33: *gevolglijk met en zonder* per: *van daar* Passive, *bij voorb.* hortus, qui fontana humore percurritur, Pallad. I, 6, 10: percurritur glutino charta, Plin. H. N. III, 12 extr. Not. percurrens tempora nodo i. e. circumdans, Valer. Flacc. VI, 63: grato menta mensas odore percurrit in rusticis dapibus, Plin. H. N. XIX, 8 post med., i. e. *is menigvuldig bij maaltijden ten platten lande: van daar* Tropisch, *doorloopen*, a) honores, Sueton. Ner. 3, i. e. *het eene aerämbt na het ander bekomen.* b) *met woorden of met den mond*, *d. i. naar de rei optellen of aanhalen*, *bij voorb.* per omnes civitates percurrit oratio mea, Cic. Verr. III, 42: multas res oratione percurrere, Cic. ad Div. II, 46: quas (partes) modo percucurri, Cic. Or. III, 14: quae valde breviter a te percursa sunt, Ibid. I, 47: paucis percurrere, quae cet., Vellej. II, 38: nunc celebres maxima brevitate percurram, Plin. H. N. XXXV, 8: nomina poenarum, Virg. Aen. VI, 627: suis in eum beneficiis modice percursis, Tacit. Ann. IV, 40. c) *met de ziel of met de gedachten*, *bij voorb.* multa animo percurrisse, Cic. Or. I, 50, i. e. *doorgedacht:* animo polum percurrisse, Horat. Od. I, 28, 6: *dus ook* Passive, percursas animo, Cic. Or. II, 32. d) *met de oogen*, *bij voorb.* paginas percurrere licet, Liv. IX, 18: oculo percurre veloci, Horat. Sat. II, 5, 55: pugnas, Valer. Flacc. VI, 600, i. e. *betrachten:* versus, Calpurn. Ecl. I, 24, i. e. *lezen: dus ook* multa legendo percurrisse, Cic. Or. I, 50. 2) *ergens heen loopen*, *te weten*, *naar eene bestemde plaats*, *bij voorb.* ad forum, Terent. Heaut. IV, 4, 11: ad te, Terent. And. II, 2, 18: *dus ook* ad te percurrissem, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 16 extr.: Cales, Liv. XXVI, 15.

PERCURSĀTĬO, onis, f. *het doorloopen*, *doorreizen*, *bij voorb.* Italiae, Cic. Phil. II, 25: *en zonder* Genitivus, Ibid. 35.

PERCURSĬO, onis, f. *het doorloopen*, 1) *met het ligchaam.* 2) *met de gedachten*, *d. i. overdenking*, *bij voorb.* propter animi multarum rerum brevi tempore percursionem, Cic. Tusc. IV, 13, *alwaar men de dubbele* Genitivus *moet aanmerken: voor eerst*, Subjective, animi, *ten tweeden*, Objective, rerum. 3) *met woorden*, *d. i. wanneer men schielijk veel aanhaalt*, Cic. Or. III, 53 in.

PERCURSO, are, 1) *doorloopen*, *doorzwerven*, *bij voorb.* ripas, Plin. Paneg. 12, *of aan den oever rondloopen.* 2) *rondloopen*, *bij voorb.* finibus nostris, Liv. XXIII, 42.

PERCURSUS, a, um, *zie* Percurro.

PER-

PERCUSSIO, onis, f. het slaan, bij voorb. capitis, Cic. Tusc. III, 26, i. e. op het hoofd: digitorum, Cic. Off. III, 19, i. e. het knippen op de vingers: non enim percussus aër, sed plaga ipsa atque percussio vox est, Gell. V, 15: van daar in de muzijk het slaan met de hand, of stampen met den voet, om de maat aan te wijzen, het maatslaan, de maat, d. i. 't begin der maat: van daar in eene Redevoering, de maat, d. i. de stipte afmeting van zekere tusschenpozen en verzenvoeten, bij voorb. numerorum percussiones, Cic. Or. III, 47: percussio intervallorum, Cic. Or. III, 48: Non sunt in oratione, tanquam tibicini, percussionum modi, Cic. Or. 58 extr.: sunt quaedam latentes sermonis percussiones & quasi aliqui pedes, Quintil. XI, 3, 108: cf. IX, 4. §. 51 en 75.

PERCUSSOR, oris, m. 1) die iemand slaat, steekt of werpt, of naar hem schiet, bij voorb. leo vulneratus observatione mira percussorem novit, Plin. H. N. VIII, 16 post med., i. e. den genen, die naar hem geschoten, hem gewond heeft: van daar 1) een moordenaar, bijzonder een afgezonden, een Bandiet, Cic. Phil. II, 29. Sueton. Ner. 34 en 43. Flor. III, 1.

PERCUSSURA, ae, f. slag, steek, stoot, Apulej. de Herb. 31.

PERCUSSUS, a, um, zie Percutio.

PERCUSSUS, us, m. het slaan, stooten, bij voorb. aquarum, Ovid. Pont. I, 7, 40: venarum, Plin. H. N. VII, 51: linguae, Senec. Nat. Quaest. II, 6, bij het formeeren der stem.

PERCUTIO (van quatio), ussi, ussum, 3. 1) door en door slaan, doorhouwen, doorsteeken, doorschieten, doorbooren, bij voorb. pectus, Liv. II, 19, i. e. doorsteeken: decurionem, Auct. B. Afric. 29, i. e. doorschieten of schieten: van daar venam, Senec. Ep. 70 post med., de aderen openen, aderlaten: fossam, Plin. Ep. X, 50, een' gragt doorsteeken, d. i. leiden of maken door zekere plaatzen: van daar a) dooden, nederleggen, bij voorb. securi, Cic. Pis. 34. Cic. Fin. I, 7, i. e. onthoofden, onthalzen: hostem, Sueton. Calig. 3, i. e. nederleggen, dooden: feras, Ovid. Her. IV, 94, i. e. nederleggen, schieten: van daar foedus, Hirt. Alex. 44. Cic. Dom. 50, een verbond maken: dewijl daar bij een zwijn geslacht werdt: even dus staat ferio; ten zij percutere hier enkel staat voor maken, zie Foedus: van daar in 't gemeen dooden, bij voorb. veneno, Apul. Met. X post med. p. 252, 21 Elm. b) ongelukkig maken, bij voorb. Ptolemaeum percussit, Sueton. Calig. 35: doch, de Ed. Ernest. heeft perculit. 2) slaan, stooten, houwen, schieten, steeken, treffen, bij voorb. aliquem lapide, Cic. Dom. 5. Plaut. Stich. II, 2, 33: turres de coelo percussae, Cic. Cat. III, 8: januam manu, Tibull. I, 6, 31. (I, 5, 68.): Ditem in cor arundine, Ovid. Met. V, 384: percutitur rapido puppis adunca noto, Ibid. Fast. III, 588: terra percussa de cuspide, Ibid. Met. VI, 80: lacertos plangore, Ibid. IV, 138: virga, Virg. Aen. VII, 190: gladio, Auct. B. Afric. 85, i. e. houwen: cum Cato percussus esset ab eo, Cic. Or. II, 69, i. e. gestoten: Hunc Jupiter fulmine percussit, Cic. Nat. D. III, 36, i. e. getroffen: cameram percusti (voor percussisti) forte, Horat. Sat. II, 3, 273, i. e. getroffen hebt: dus ook percussus cultello, Varr. R. R. I, 69, 2, i. e. gestoken: van daar percussi i. e. die gestoken zijn, bij voorb. van eene slang, bij voorb. datur percussis, Plin. H. N. XXIX, 4 post init.: verders percussus vulnere, Prop. I, 1, 13. Van daar Tropisch, slaan, treffen, betreffen, bij voorb. vulnere fortunae percussus, Cic. Acad. I, 4: percussi homines calamitate, Cic. Mur. 24: percussus amore, Horat. Epod. X, 2, alwaar anderen perculsum lezen: ook aanraken, treffen, bij voorb. color percussus luce refulget, Lucret. II, 799: qualis ab imbre solet percussus solibus arcus, Ovid. Met. VI, 43: aër percussus alis, Ibid. X, 159: auriculae voce percussae, Prop. I, 16, 28: van daar a) numum, Sueton. Aug. 94. Ner. 25, i. e. geld slaan, stempelen: van daar Tropisch, stempelen, bij voorb. vocabula graeca latina moneta percutere, Apul. in Apolog. ante med. p. 298, 33 Elm., i. e. Latijn maken, eigenlijk, met den Latijnschen stempel stempelen: omnia facta dictaque tua inter se congruant, ac respondeant sibi & una forma percussa sint, Senec. Ep. 34 extr. b) wonden, kwetzen, bij voorb. caput, Hirt. B. Gall. VIII, 23: van daar Tropisch, wonden, bij voorb. percussisti me, Cic. Att. XIII, 12: amore percussus, Horat., zie hier voor: doch, het kan ook zijn, getroffen: dus ook percussus amore, Virg. Georg. II, 476. Aen. IX, 197, of ook aangeslaan, geraakt. c) slaan, in beweging brengen, bij voorb. lyram, Valer. Flacc. V, 100. Ovid. Am. III, 12, 40: van daar pennas, Ovid. Met. I, 466, i. e. de wieken slaan. d) Tropisch, van de ziel, slaan, stooten, steeken, indruk maken, roeren, frapperen, verschrikken enz., bij voorb. percussisti me, Cic. Att. XIII, 12, i. e. hebt mij een steek gegeven, mij gewond: percussit animum, Terent. Andr. I, 1, 98, i. e. maakte een' indruk op mijn gemoed, frappeerde mij: animum probabilitate, Cic. Tusc. V, 11, i. e. indruk maken: percussus est literis atrocissimis, Cic. ad Div. IX, 25, i. e. ontstelde: suspicione sum percussus, Cic. Dejot. 6, i. e. mij beving een argwaan, ik kwam in het vermoeden: dus ook percussus amore, Virg., zie hier voor: aliquem inani cogitatione, Cic. Mil. 29, i. e. indruk maken, verschrikken. e) bedriegen, aanvoeren, of, zoo als sommige zeggen, misleiden, beet nemen, foppen, d. i. bedriegen enz., bij voorb. aliquem palpo, Plaut. Amph. I, 3, 28: hunc nuntium probe percutiam, Ibid. Pseud. II, 2, 9: Hermippum, Cic. Flacc. 20: Hominem strategemate, Cic. Att. V, 2 med.: van daar se vino zich bezuipen, bij voorb. se flore Libyco (i. e. vino Mareotico), Plaut. Cas. III, 5, 16. Not. Het onderscheid tusschen percussus, percussit cet., en perculsus, perculit cet., zie in Percello, op het einde.

PERDECORUS, um, zeer welvoeglijk, zeer gepast, zeer fraai, bij voorb. est alioqui perdecorum, Plin. Ep. III, 9 post med.

PERDELIRUS, a, um, zeer onnozel, zeer onzinnig, Lucret. I, 693.

PERDENSUS, a, um, zeer dicht, bij voorb. humus, Colum. III, 12.

PERDEO, ire, voor PEREO, bij voorb. perdeam, Plaut. Poen. IV, 2, 62.

PERDEPSO, ui, 3. doorkneeden, doorweeken, in een' vuilen zin, bij voorb. uxorem alicujus, Catull. LXXIV, 3.

PERDIFFICILIS, e, zeer moeilijk, bij voorb. quaestio, Cic. Nat. D. I, 1: quae perdifficilia sunt cet., Cic. Partit. 24: perdifficillimum aditum, Liv. XL, 21.

PERDIFFICILITER, zeer moeilijk, Cic. Acad. IV, 15.

PERDIGNUS, a, um, zeer waardig, bij voorb. homo perdignus amicitia, Cic. ad Div. XIII, 6 post med.

PERDILIGENS, tis, zeer naarstig, zeer zorgvuldig, bij voorb. homo, Cic. Q. Fr. III, 5 extr.

PERDILIGENTER, zeer zorgvuldig, Cic. Att. I, 11. Cic. Brut. 3 extr.

PERDISCO, didici, 3. iet volledig leeren, geheel leeren, iet goed leeren, recht leeren, of enkel leeren, Cic. ad Div. VII, 14. Cic. Balb. 20 extr. Cic. Or. III, 36 extr. Plaut. Men. I, 3, 35. Tibull. I, 10 (9) 65: qui non cito quid didicisset, unquam omnino posse perdiscere, Cic. Or. III, 36 post med., i. e. recht leeren, of ook telkens enkel leeren.

PERDISERTE, zeer bespraakt, welsprekend, Cic. Or. I, 14.

PERDITE, eigenlijk zoo, dat men geene hoop op beterschap heeft: van daar 1) ten uitersten slecht, bij voorb. se gerere, Cic. Att. IX, 2 post med. 2) ten uitersten, in den hoogsten graad, bij voorb. amare, Terent. Heaut. I, 1, 45, i. e. doodlijk beminnen: conari, Quintil. II, 12 ante med.

PERDITIM, i. q. perdite, bij voorb. amare aliquam, Afran. ap. Charis. 2.

PERDITOR, oris, m. een verderver, te grond helper, bij voorb. reipublicae, Cic. Planc. 36 extr.: dignitatis, Cic. Pis. 27 in.: vexatores ac perditores, Ibid. 34 extr.

PERDITUS, a, um, zie Perdo.

PERDIU, zeer lang, een heel lange tijd, Cic. Att. III, 22.

PERDIVES, itis, zeer rijk, bij voorb. amici regis perdivites sunt, Cic. Att. VI, 1 ante med.

PERDIUS, a, um, den dag over, bij voorb. stare solitus Socrates pertinaci statu perdius atque pernox, Gell. II, 1: Perdia & pernox non desinis cruciatum, Apul. Met. V ante med. p. 161, 11 Elmenh.: dus ook ego misera & pernox & perdia lanificio nervos meos contorqueo, zegt eene vrouw tot haren man, Ibid. IX ante med. p. 219, 23 Elmenh., i. e. dag en nacht door.

PERDIUTURNUS, a, um, zeer langdurend, zeer langwijlig, bij voorb. bellum, Cic. Sext. 27: sempiterna sit necesse est aut certe perdiuturna, Cic. Nat. D. II, 33.

PERDIX, icis, m. en f. een veehoen of patrijs, bij voorb. picta perdix, Martial. III, 37, 15: cf. Ibid. XIII, 64, in het opschrift. Ovid. Met. VIII, 237: perdices, Plin. H. N. X, 33 post med., alwaar van de patrijzen gehandelt wordt: Genit. perdicum, Ibid.: Boeotios perdices, Varr. ap. Non. 3. n. 163.

PERDO, idi, itum, 3. (van per en do i. e. facio cet.), misschien eigenlijk, iet door eene opening laten gaan, waar door het, of verloren gaat, of te schande gemaakt en verdorven wordt: van daar in 't gemeen facere, ut aliquid pereat: van daar 1) verderven, te gronde helpen, ruïneeren, ongelukkig maken, bij voorb. me meosque, Plaut. Aul. IV, 10, 5: civitatem, Cic. Att. VI, 1 ante med.: cives, Cic. Rosc. Am. 12: fruges, Ibid. 45: amicos, patriam, se ipsos penitus perdiderunt, Cic. Fin. I, 25: ut te omnes dii deaeque — perdant! Terent. Phorm. IV, 4, 7: medici illum perdiderunt, Petron. 42: capitis te perdam i. e. accusabo capitis, Plaut. Asin. I, 2, 6: hominem perdidimus, Cic. Cat. II, 1, i. e. te gron-

gronde geholpen, van zijn werkvermogen beroofd: adolescentem, Terent. Ad. I, 1, 36: *van daar* perditus, a, um, *te gronde geholpen, verdorven, geruïneerd, verloren. bij voorb.* judicia senatoria, Cic. Verr. Act. I, 2: classes amissae & perditae, Ibid.: res, Terent. Eun. II. 2, 27. And. III, 5, 12: valitudo, Cic. Fin. V, 10: *van daar* a) *verdoen, verspillen, bij voorb. het vermogen*, Terent. Heaut. III, 1, 55: *van daar Tropisch, verspillen, nutteloos besteden, verliezen, bij voorb.* quae ego si non profundere ac perdere videbor cet., Cic. ad Div. V, 5 extr.: blanditias, Ovid. Met. I, 531: mortem *of* letum, i. e. *den dood zonder nut of eere lijden*, Senec. Agam. 519. Stat. Theb. IX, 58. Lucan. III, 706: *dus ook* Decius amisit vitam; at non perdidit, Auct. ad Herenn. IV, 44, i. e. *maar hij heeft het niet verspild, d. i. niet zonder nut weggegeven: dus ook* tempus, Cic. Or. III, 36. Ovid. Art. I, 504, i. e. *nutteloos doorbrengen:* oleum & operam, Cic., *zie* n. 2. b) *dooden, bij voorb.* Ovid. Met. I, 444. c) *verderven, d. i. onbruikbaar maken, bij voorb.* vocem, Cic. Or. II, 70, *de stem verliezen, bederven.* 2) *verliezen, van iets beroofd worden, en wel in 't gemeen, zonder hoop, om het weder te krijgen, bij voorb.* liberos, Cic. ad Div. V, 16: vitam, Martial. de Spect. 13, 2: litem, Cic. Or. I, 36: causam, Cic. Rosc. Com. 4: libertatem, Cic. Rab. Post. 9: fructus industriae, Cic. ad Div. IV, 6: oculos, Cic. Harusp. 18: dextram manum, Plin. H. N. VII, 28: agrum, Cic. Agr. II, 31: spem, Plaut. Rud. I, 4, 3: locum, Quintil. VI, 3, 63: auctoritatem, Ibid. IV, 2, 94: aliquid ex auctoritate, Ibid. XII, 11, 3: aquam, i. e. *den tijd, tot spreken bestemd*, Ibid. XI, 3, 52: fugam i. e. viam fugae, Martial. de Spect. XI, 2: arma perdidit, Horat. Ep. I, 16, 67, i. e. *heeft ze verloren, weggeworpen, het welk een teken van een laf, slecht Soldaat was: dus ook* vocem *de stem*, Cic., *zie* n. 1: *van daar* a) *verliezen, d. i. nutteloos besteeden, bij voorb.* blanditias, Ovid. Met. I, 531: tempus, Cic., *zie* n. 1: *dus ook* aquam, i. e. tempus ad dicendum datum, Quintil., *zie hier voor: dus ook* operam, Cic. Mur. 10: oleum & operam, Cic. ad Div. VII, 1. b) *verliezen in het spel, bij voorb.* Sic, ne perdiderit, non cessat perdere lusor, Ovid. Art. I, 451, *alwaar het tweemaalen zoo staat.* c) *vergeten, bij voorb.* nomen perdidi, Terent. Phorm. II, 3, 39: *van daar* perditus, a, um, *verloren, bij voorb.* classes amissae & perditae, Cic., *zie hier voor:* si quis mutuum quid dederit, fit pro mutuo perditum, Plaut. Trin. IV, 3, 44, i. e. *verloren, zoo goed als verloren:* valitudo, Cic., *zie hier voor. Het* Particip. *staat ook* Adjective, (1) *verloren, hopeloos, d. i. zonder hoop verloren of verdorven, bij voorb.* aeger perditus, Ovid. Pont. I, 3, 90: femina, Ibid. Am. III, 6, 80: res, Terent. And. III, 5, 12. Eun. II, 2, 57: judicia, Cic. Verr. Act. 1, 3: adolescens, Cic. Tusc. IV, 25: nequitia, Cic. Cluent. 13 in., i. e. *uiterste, snoodste boosheid:* sum perditus, *ik ben verloren*, Plaut. Curc. I, 2, 44. Bacch. V, 1, 6. Rud. V, 1, 3. (2) *onmatig, zoo, dat de ondergang nabij is, bij voorb.* perdita amore est, Plaut. Cist. I, 2, 13, *ten uitersten verliefd, tot sterven toe: dus ook* perditus in quadam (puella) pallescere incipis, Prop. I, 13, 7, i. e. *tot sterven toe (verliefd):* amor, Catull. LXXXIX, 2: nequitia, Cic. Cluent. 13 in. (3) *heilloos, in den hoogsten graad slecht gesteld, niet meer te verbeteren, ten uitersten slecht, bij voorb.* consilia, Cic. Agr. II, 20: homo *of* civis perditus, Cic. Verr. III, 58. Cic. Cat. 1, 6, 9 *en* 10: adolescens, Cic. Tusc. IV, 25: omnia profligata atque perdita (in vita hominis), Cic. Rosc. Am. 13 extr.: nequitia, Cic., *zie hier voor:* si perditius quid potest esse, Catull. XLII, 13: homo perditissimus, Cic. Verr. III, 26. (4) *verloren, ongelukkig, ellendig, bij voorb.* rebus omnibus perditis, Cic. Caecin. 31: Nihil miserius, nihil perditius, Cic. Att. VIII, 11 post med.: *dus ook* homo, Cic., *zie hier voor:* valitudo, Cic., *zie hier voor; en men kan hier meer toe trekken: dus ook* perditus aere alieno, Cic. Phil. II, 32: moerore, Cic. Mur. 40: perditus sum, Plaut., *zie hier voor.* Not. Perduim, is, it, *voor* perdam, as, at, *bij voorb.* tam duim, quam perduim, Plaut. Aul. IV, 6, 6: ne te perduis, Ibid. Amph. II, 2, 215: Jupiter te perduit! Ibid. Ep. I, 1, 64: Diespiter vos perduit! Ibid. Poen. III, 4, 29: Illum dii omnes perduint, Terent. Phorm. I, 2, 73: istum dii perduint! Plaut. Asin. II, 4, 61: quem dii mortuum perduint, Cic. Att. XV, 4 extr.: Dii te perduint, Cic. Dejot. 7. *Ook staat* perduunt *voor* perdunt, Plaut. Rud. Prol. 24: *gevolglijk schijnt* perduo *voor* perdo *in gebruik geweest te zijn.*

PERDŎCĔO, cui, ctum, 2. 1) *leeren, d. i. onderwijzen, bij voorb.* aliquem, seq. Infinit., Ovid. Pont. IV, 12, 28: perdocuit me saltare, Apul. Met. X med. p. 247, 7 Elmenh.: *ook onderwijzen, onderrichten, ondersteunen, bij voorb.* aliquem, Plaut. Capt. III, 5, 61: *van daar* perdoctus, a, um, a) *onderwezen*, Cic. Balb. 27. b) *afgericht, geschikt*, Plaut. Mil. II, 2, 103. c) Adjective, *zeer geleerd, geschikt, bekwaam, zie* Perdoctus. 2) *iets leeren, voordragen, bij voorb.* utile mortales, Ovid. Remed. 490: *gevolglijk met twee* Accusativi, *der persoons en der zake: dus ook* difficilem ad perdocendum, Cic. Sext. 44. 3) *iets bekend maken, laten zien, verraden, aanwijzen, bij voorb.* stultitiam suam, Quintil. I, 1, 8.

PERDOCTE, *zeer geleerd, zeer geschikt, zeer bekwaam, bij voorb.* cuncta callere, Plaut. Most. I, 3, 122.

PERDOCTUS, a, um, 1) Adject. *uit* per *en* doctus, *zeer geleerd*, Stat. Sylv. V, 3, 2. 2) *Het* Particip. *van* perdoceo.

PERDŎLĔO, ui, itum, 2. 1) *smarten, bij voorb.* tandem perdoluit (scil. tibi *of* ei), Terent. Eun. I, 2, 74: id perdolitum est Manlio, Q. Claud. ap. Gell. IX, 13. 2) *smart ondervinden, zich bedroeven, bij voorb.* perdoluerunt, Caes. B. C. II, 15. Not. *Doch, het kan ook zijn van* perdolesco.

PERDŎLESCO, lui, 3. *smarten of smarten ondervinden, bij voorb.* Nec perdolescit, fligi socios morte, Acc. ap. Non. 4. n. 328.

PERDŎLO, avi, atum, are, *goed beschooijen, bij voorb. een' boom, goed beslaan, of betimmeren, of behouwen*, Vitruv. II, 10: *dus ook* arbor perdolata, Ibid. II, 9 ante med.

PERDŎMĬNOR, ari, *heerschen of doorheerschen, bij voorb.* annum, Claudian. in Fescenn. de nupt. Honor. 77.

PERDOMĬTUS, a, um, *zie* Perdomo.

PERDŎMO, ui, itum, are, *betemmen, beteugelen, onder het juk brengen, bij voorb.* Latium, Liv. VIII, 13: gentes, Vellei. II, 95: virum, Ovid. Her. XII, 164: tantis glebis tenacissimum solum adsurgit, ut nono demum sulco perdometur, Plin. Ep. V, 6 ante med. §. 10: *van daar* perdomitus, a, um. *bij voorb.* Apulia, Liv. IX, 20: Falisci, Ovid. Fast. III, 843: Illyricum, Sueton. Tiber. 16 extr.: cumulare canistris perdomitam saxo Cererem i. e. panem ex farina factum, Stat. Theb. I, 524.

PERDORMISCO, ĕre, *slapen, wanneer er gesproken wordt van eenen langen tijd, of van den tijd, hoe lang iemand slaapt, bij voorb.* usque ad lucem, Plaut. Men. V, 5, 29.

PERDŪCO, xi, ctum, 3. 1) *een persoon of zaak ergens heen voeren of brengen, d. i. tot aan de plaats brengen, of enkel voeren, brengen, bij voorb.* aliquem Romam, Liv. XLV, 13: legionem in Allobrogas, Caes. B. G. III, 6: Comprehensos ad Caesarem, Caes. B. G. VII, 13: magna cum ambitione Syracusas perduxit, Nep. Dion. 2: omnes naves incolumes perduxit, Caes. B. G. V, 23: bovem ad stabula, Virg. Ecl. VI, 60: *van daar* a) *ergens heen voeren, van gebouwen, muuren, gragten, waters enz., bij voorb.* murum fossamque ad montem, Caes. B. G. I, 8: viam a Bononia Aretium, Liv. XXXIX, 2: *dus ook* porticum a porta Fontinali ad Martis aram, Liv. XXXV, 10: ex portu alveum in Nilum, Plin. H. N. VI, 29: munitiones ex castellis in proxima castella, Caes. B. C. III, 44: aquam in coloniam, Trajan. in Plin. Ep. X, 92: *ook enkel leiden, brengen, voeren, bij voorb.* aquam ex fonte, Plin. Ep. X, 46. b) *ergens heen voeren, brengen of toevoeren, bij voorb. wegens hoererij, bij voorb.* huc Tertia perducta est, Cic. Verr. V, 12: *dus ook* Ovid. Am. III, 12, 11. Sueton. Tiber. 45: *dus ook* perduci poterit — pudica, Horat. Sat. II, 5, 77, *doch, alwaar het zijn kan, daar toe (tot hoererij) bewogen, gebracht worden: bij slot is de zin bijna dezelfde.* c) *ergens heen brengen, Tropisch, bij voorb.* ad centesimum annum, Cic. Senect. 17, i. e. *het tot honderd jaaren brengen, honderd jaaren oud worden: dus ook* se usque ad longam senectam, Plin. H. N. XXIX, 1 med.: perducere ad sanitatem, Auct. B. Afric. 4, *tot verstand:* aliquem ad summam dignitatem, Caes. B. G. VII, 39, i. e. *verheffen tot enz.: dus ook* aliquem ad amplissimos honores, Cic. Amic. 20: artem ad gloriam, Plin. H. N. XXXV, 9: aliquem ad furorem mortemque, Cic. Tusc. IV, 23: aliquid ad liquidum confessumque, Quintil. V, 14 post med.: ad effectum, Pandect. XXXIII, 1, 7 extr.: Eo rem perduxit, ut cet., Nep. Dion. 5, *bracht de zaak, of het, zoo ver, daar toe, dat enz.:* ad exitum perducere, Cic. Invent. II, 56: carbunculos ad suppurationem, Plin. H. N. XX, 13: ulcera ad cicatricem, Ibid. XXX, 9: aliquid ad maturitatem, Ib. XVIII, 3 med.: aliquem ad maciem, Ibid. XXIX, 4 post med.: ad perniciem, Varr. R. R. II, 3 extr.: Opera perducitur ad assum vitulinum, Cic. ad Div. IX, 20, *het werk (het eten) wordt gebracht, voortgezet (d. i. duurt) tot enz.: dus ook* res disputatione ad mediam noctem perducitur, Caes. B. G. V, 31, i. e. *de zaak duurde enz.: bijzonder heet het, ergens heen brengen, ergens toe bewegen, vermogen, bij voorb.* aliquem in suam sententiam, Caes. B. G. VII, 4: *of* ad suam sententiam, Cic. Att. XVI, 8: ad se i. e. *op zijne zijde*, Caes. B. G. VI, 11: ali-

quem

quem ad pecuniam (folvendam), *bij voorb.* ad talenta CC, Cic. Att. V, 21 poft med.: ad Seftert. LXXX, Cic. Verr. II, 28 extr.: perductus eft ad centum talenta, Liv. XXXVIII, 14: ad focietatem periculi, Nep. Dion. 5: aliquem perducere, ut credat, Plaut. Moft. I, 3, 41. 2) *voor* ducere, *brengen, leiden, bij voorb.* aliquem Romam cet., *zie benevens meer boven: van daar* a) *leiden,* aquam, Plin., *zie hier voor.* b) *voortzetten, bij voorb.* altercationem in ferum, Liv. XXXVIII, 50: *van daar* perduci *voortgezet worden, duuren, bij voorb.* orationibus in noctem perductis, Ibid. 51: oppugnatio ad noctem perducta, Liv. XXXVI, 23: opera perducitur ad affum, Cic., *zie hier voor:* res perducitur ad noctem, Caef., *zie hier voor.* 3) *in zich trekken: van daar uitdrinken, bij voorb.* totum Cyceonis liquorem, Arnob. 5 ex Orpheo. 4) *iet trekken of fmeeren over iet, bij voorb.* lanam membris, Seren. Samn. cap. 25 v. 457: *van daar* a) *iet befmeeren, bezalven, natmaken met iet, bij voorb.* corpus ftercore, Seren. Samnon. 139: cf. 922: Corpus odore ambrofiae, Virg. Georg. IV, 416, i. e. *bezalven, bedruipen, vochtig maken:* cf. Perf. II, 55. b) *uitftrijken, bij voorb.* nomen, Pandect. XXIX, 1, 20. Not. Cic. Verr. V, 13 *ftaat:* cum ifte (Verres) e foro abduci (fcil. vi ad militiam), non, ut ipfe praedicat, perduci (fcil. monitis, confilio, precibus) folebat, *van eenen bloodeu krijgsman, dien men met geweld in den krijg fleepen moet. Sommigen verftaan* perduci de concubitu, *het welk niet wel fchijnt te pasfen.*

PERDUCTIO, onis, f. *de wegvoering, heenbrenging, bij voorb.* aquarum, Vitruv. VIII, 6.

PERDUCTO, are, *ergens heen voeren, bij voorb. in huis, bij voorb.* vin', qui perductet (te)? Plaut. Moft. III, 2, 130, i. e. *in huis voert, en te gelijk er in rond voert; zoo ftaat het* Ibid. 131 *en* 160.

PERDUCTOR, oris, m. *die iet ergens heen voert, bij voorb. iemand in huis, om hem alles te toonen,* Plaut. Moft. III, 2, 130 *en* 161, *voerer, leider, rondleider,* fcil. *in huis om alles te bezien; alwaar velen geloven, dat te gelijk mede op de volgende betekenis gedoeld wordt: dus ook iemand in iemands huis wegens hoererij,* Cic. Verr. I, 12.

PERDUCTUS, a, um, *zie* Perduco.

PERDODUM, *zeer lang, voor zeer langen tijd,* Plaut. Stich. IV, 1, 69.

PERDUELLIO, onis, f. *van* perduellis i. e. hoftis, *gevolglijk, vijandlijk gedrag,* 1) *tegen uitlanders, bij voorb. met welken men oorlog voert: van daar* perduelliones *voor* perduelles, *bij voorb.* Auct. ad Her. IV, 10 *wordt het volgende als gezwollen (misfchien uit eenen toen bekenden, gezwollen, gemaakten, redenaar) aangehaald:* qui perduellionibus venditat patriam cet. 2) *tegen de perfonen van den Staat, waar in men leeft,* a) *tegen zijne medeburgers, zoo ftaat het van* Horatius, *die zijne zuster doodflak,* Liv. I, 26: *en* Cicero Mil. 14 in. *zegt van zich (alhoewel ironisch),* actionem perduellionis (mihi) intenderat fcil. *dewijl ik de Catilinariers, welke Romeinfche burgers waren, heb laten dooden.* b) *bij zonder tegen den Staat, Overigheid, Landsvorst; wanneer het dan hoogverraad is, bij voorb. wanneer men de volkstribunen kwetst, of hun-ne eere fchendt,* Liv. XLIII, 16. Val. Max. VI, 5, 3: *of eene Overigheids perfoon doodt, bij voorb. eenen volkstribuun,* Cic. Rab. perd. 3: cf. Ulpian. in Pandect. XLVIII, 4, 11. c) *wanneer een veldheer het leger tegen den vijand flecht aanvoert, wegloopt, zich moedwillig laat flaan,* Liv. XXVI, 3: *die deze misdaad begaat, heet* perduellis.

PERDUELLIS, e, (*voor* Perbellis *van* bellum), 1) *een krijgvoerende vijand,* Plaut. Amph. I, 1, 94. II, 2, 12. Liv. XXV, 12, *uit eene oude voorzegging, en* XLV, 16 extr., *uit een oud* SCtum: cf. Cic. Off. I, 12 in., *alwaar gezegd wordt, dat* perduellis *hetzelfde als* hoftis *is: van daar* pirata non eft ex perduellium numero definitus, Ibid. III, 29: *van daar* 2) *in Rome een burger, die zich vijandlijk tegen zijn vaderland gedraagt, oorlog voert enz., zie* Perduellio.

PERDUELLUM *voor* bellum, *krijg, oorlog,* Acc. ap. Non. 1. n. 83 e lect. Turnebi.

PERDUIM, PERDUIT, PERDUINT *voor* perdam, perdas cet., *zie* Perdo.

PERDURO, are, 1) *hard maken, verharden,* a) fcil. fe, *zich verharden of hard maken: van daar* 2) *duuren, d. i. verduuren, uithouden, bij voorb. bij iemand:* apud vos, Terent. Hec. II, 2, 27. b) *duuren, d. i. geduuren, bij voorb.* in aevum longum, Ovid. Medic. 49: non perduraffe in fenectutem, Senec. Benef. VII, 28, nec in regem perduratura fecundum, Stat. Theb. I, 143.

PERDURUS, a, um, *zeer hard, bij voorb.* interpretatio, Pandect. XLVIII, 3, 2.

PEREDO, edi, efum, 3. *verteeren, bij voorb.* cibum, Plaut. ap. Prifc. 10: nec peredit ignis Aetnam, Horat. Od. III, 4, 75: lacrymae peredere genas, Cic. Tufc. III, 12 e poëta: quos durus amor crudeli tabe peredit, Virg. Aen. VI, 442: longa dies molli faxa peredit aqua, Tibull. I, 4, 14 (18): *dus ook* Particip. perefus, a, um, *bij voorb.* faxa, Lucret. I, 327: pars oculi, Lucret. III, 414: vellera morbo illuvieque perefa, Virg. Georg. III, 56: membrisque cutis tegit offa perefis, Sil. XIV, 606: *ook Tropisch,* multis languoribus perefus effem te, amice, quaeritando, Catull. LV, 31.

PEREFFLO, are, *geheel uitblazen of enkel uitblazen, bij voorb.* animam virilem, Apul. Met. VIII ante med. p. 207, 23 Elm., *van eenen fterwenden.*

PEREGER, gris, *die over land gereisd of buiten de ftad te vinden is, bij voorb.* fi pereger factus fit, Ulpian. regular. tit. 17 de caducis, i. e. *verreisd is.*

PEREGRE, Adv., *buiten de ftad, buiten 's lands,* 1) *op de vraag, waar? bij voorb.* peregre effe *uit de ftad of buiten 's lands zijn, d. i. niet t'huis zijn,* Plaut. Perf. I, 1, 30: habitare, Liv. V, 52: animus eft peregre, Horat. Ep. I, 12, 13, *alwaar het Tropisch ftaat: dus ook* peregre depugnare, Cic. Phil. V, 11. 2) *op de vraag, van waar? bij voorb.* prodigia peregre nuntiata cet., Liv. XXVIII, 11. XL, 19, i. e. *uit vreemde landen, van buiten 's lands verkondigd:* peregre rediens, Terent. Phorm. II, 1, 13: alios peregre in regnum adscitos, Liv. II, 6: peregre adlata epiftula, Plaut. Afin. IV, 1, 16: *ook met* a, *bij voorb.* verfurae procurrentes, quae efficiunt una a foro, altera a peregre aditus in fcenam (*van het toneel van den Schouwburg*), Vitruv. V, 7 extr. 3) *op de vraag, waar heen? bij voorb.* peregre proficifci, Sueton. Caef. 42, i. e. *buiten 's lands reizen:* abire, Plin. H. N. XXXV, 12: exire, Horat. Sat. I, 6, 103. Not. *Men heeft daar voor ook* peregri, *bij voorb.* ut patriam colatis potius quam peregri probro, Naev. ap. Charif. 2: peregri & domi, Plaut. Amph. Prol. 5.

PEREGREGIUS, a, um, *zeer voortreflijk, bij voorb.* peregregiam tragoediarum, Apul. in Apolog. ante med. p. 298, 6 Elmenh.

PEREGRI, *zie* Peregre.

PEREGRINABUNDUS, a, um, i. q. peregrinans, *rondreizende,* Liv. XXVIII, 18 extr.

PEREGRINATIO, onis, f. *het verblijf buiten het vaderland of het reizen in vreemde landen, rondreizen,* Cic. Tufc. V, 37. Cic. Att. IX, 10 med. Cic. Amic. 27 extr.: peregrinationes fufcipere, Plin. H. N. XXX, 1 poft med.: gaudent (oftreae) peregrinatione, transferrique in ignotas aquas, Ibid. XXXII, 6.

PEREGRINATOR, oris, m. *een rondreizer, bij voorb.* non tam fum peregrinator jam, quam folebam, Cic. ad Div. VI, 18 extr.

PEREGRINITAS, atis, f. *is* 1) *wanneer men een* Peregrinus i. e. *een nietburger is, de ftand van eenen* Peregrinus, *van iemand, die geen burger is, bij voorb.* reus peregrinitatis, Sueton. Claud. 15, i. e. *die zich als burger gedraagt, en daar voor uitgeeft, terwijl hij nogthans een* Peregrinus *is:* redigere aliquem in peregrinitatem, Sueton. Claud. 16: *of* ad peregrinitatem, Pandect. II, 4, 10 med., *iemand, (die bij voorb. een burger was) in den ftand van eenen* Peregrinus *zetten, tot* Peregrinus *maken.* 2) *de* Peregrini, *bij voorb.* infufa eft peregrinitas, Cic. ad Div. IX, 15. 3) *de uitfpraak, dialect, of tongval des* Peregrini, Quintil. XI, 3 ante med. §. 30.

PEREGRINOR, atus fum, ari, 1) *ergens vreemd zijn, zich ergens als een vreemdeling onthouden, bij voorb.* nobiscum peregrinantur, Cic. Arch. 7: philofophia Romae peregrinari videbatur, Cic. Fin. III, 12: vis virtutis peregrinata abfuit, Cic. Acad. IV, 1: *van daar Tropisch,* veftrae peregrinantur aures, Cic. Mil. 12, *zijn vreemd, d. i. onwetend:* ut peregrinari in aliena civitate — videare, Cic. Rab. Perd. 10, i. e. *onbekend zijn: dus ook* nos in noftra urbe peregrinantes cet., Cic. Acad. I, 3 in.: vis — ingenii peregrinata — abfuit cet., Ibid. IV, 1: *verders* non ferunt amomi nardique deliciae, ne in Arabia quidem ex India nave peregrinari, Plin. H. N. XVI, 32, i. e. *komen op geen anderen grond voort.* 2) *rondreizen, bij voorb.* animus late longeque peregrinatur, Cic. Nat. D. I, 20: inepte peregrinantem, Cic. Att. II, 10. *Ook met den* Accufativus, *bij voorb.* infinitatem peregrinatur, Cic. Tufc. V, 39, i. e. *hij doorreist, doorwandelt,* fcil. *in gedachten enz.* Not. *Uit n. 1 kan het één en ander tot n. 2 gebracht worden.*

PEREGRINUS, a, um, 1) *vreemd, uitlandsch, bij voorb.* divitiae, Horat. Ep. II, 1, 204: mulier, Ibid. Od. III, 3, 19, i. e. Helena: columnae, Ovid. Trift. III, 1, 61: puppis, Ibid. Her. I, 59: amnes, Ibid. Met. VIII, 836: arbores, Plin. H. N. XV, 13: aves, Ibid. IX, 171: morbus, Ibid. XXVI, 10 poft med.: mores, Juvenal. VI, 297: peregrina omnia relinque; Athenas nunc colamus, Plaut. Stich. V, 2, 21: Auguftus Maecenati urbe in ipfa velut peregrinum otium permifit, Tacit. Ann. XIV, 53: ancora peregri-

peregrinos addis i. e. erga puellam peregrinam, Ovid. Her. IX, 47: fellos peregrinos i. e. externorum populorum, Ibid. III, 87. Not. peregrinus labor i. e. labor, qui in peregrinando consumitur, Catull. XXXI, 8: terror peregrinus i. e. ob hostem peregrinum, Liv. III, 16: *dus staat ook* terror servilis i. e. ob servos, Ibid.: *dus ook* timor externus i. e. ob externum hostem, Liv. II, 39: *dus ook* terror externus, Liv. III: 10 extr.: Ager peregrinus i. e. ager pacatus, qui extra Romanum & Gabinum, quod uno modo in his feruntur auspicia; dictus a pergendo i. e. pergrediendo cet., Varr. L. L. IV, 4: *van daar* homo peregrinus *of* peregrinus scil. homo *volstrekt*, (*dus ook* peregrina scil. femina), 1) *die buiten zijn vaderland leeft, een vreemde, vreemdeling, bij voorb.* peregrinum irrideas, Plaut. Poen. V, 2, 71: peregrini nominabamur, Cic. Agr. II, 34 extr.: peregrini reges Romae fuerunt, Cic. Sull. 7: peregrini & incolae officium est cet., Cic. Off. I, 34 extr.: ex peregrina? Terent. And. III, 1, 11. b) *die op de plaats, waar hij leeft, het burgerrecht niet heeft, een* Peregrinus, *een nietburger, alwaar hij dus tegen over den burger gesteld wordt, bij voorb.* neque civem neque peregrinum, Cic. Verr. IV, 35: peregrini & incolae, Cic., *zie hier voor:* ex peregrina? Terent., *zie hier voor:* cf. Pandect. XXVIII, 5, 6. Ulpian. regular. tit. 11. *En iemand kan vijftig jaren, bij voorb. in* Rome *gewoond hebben en daar geboren zijn, ja zijne ouders en voorouders kunnen ook daar gewoond hebben: maar als hij het* Romeinsche *burgerrecht niet heeft, dan heet hij toch* peregrinus: *en er woonden in* Rome *vele duizende* peregrini. *Zoo zijn de* Jooden *in* Duitschland peregrini. *Van daar* praetor peregrinus, Pandect. I, 2, 2 med., i. e. *de* Praetor, *die de burgerlijke pleitgedingen tusschen deze* peregrini *beslist, zie* Praetor: *van daar* provincia peregrina, Liv. XL, 44: *of* sors inter peregrinos; Liv. XXI, 15. XLV, 16, i. e. praetura peregrina. 2) *Tropisch, vreemd, d. i. ergens onkundig in, bij voorb.* orator in nulla re debet esse peregrinus, i. e. *onwetend, onërvaren,* Cic. Or. I, 50 extr.: advenientem non esse peregrinum atque hospitem, Cic. Att. VI, 3 ante med.: in patria peregrini atque advenae, Cic. Or. I, 58 extr.

PERELĔGANS, tis, *eigenlijk, zeer wellevend; vol smaak: van daar heel fijn, heel aartig, heel fraai, bij voorb.* oratio, Cic. Planc. 24: genus, Cic. Or. II, 67: ingenium, Vellej. I, 7.

PERELĔGANTER, *heel fijn, heel fraai, bij voorb.* dicere, Cic. Brut. 52 extr.

PERELŎQUENS, tis, *zeer bespraakt,* Cic. Brut. 70.

PEREMNIS, e, *den overgang eener rivier betreffende, bij voorb.* auspicia peremnia, Cic. Nat. D. II, 3 *en* Fest., i. e. *die, bij voorb. de veldheer houdt, wanneer hij over eene rivier of anders over een water, welks bron heilig is, gaat; doch, anderen lezen* peremnia.

PERĔMO *voor* perimo, *zie* Perimo.

PEREMTĀLIS (PEREMPTALIS), e, *dienstig, om iet weg te nemen of te vernietigen, daar toe behoorende, bij voorb.* fulmina, Senec. Nat. Quaest. II, 49 *en* Fest., i. e. *die de werking of aanwijzing der vorige blikſemen vernietigen.*

PEREMTOR *of* PEREMPTOR, oris, m. *een vernietiger enz., een dooder, moordenaar, bij voorb.* regis, Senec. Oedip. 221, i. e. interfector: *dus ook* mariti, Apul. Met. VIII ante med. p. 207, 16 Elm.: puer ille peremtor meus, i. e. *die mij dra ten dood toe plaagde,* Ibid. VII post med. p. 198, 21 Elm.

PEREMTŌRĬUS (PEREMPT.), a, um, *vernietigend, opheffend: van daar* 1) *doodend, doodlijk, bij voorb.* venenum, Apul. Met. X ante med. p. 243, 30 Elm.: 2) edictum, Pandect. V, 1, 70, i. e. *dienstig, om een einde van den twist te maken: daarbij staat deze verklaring,* quod perimeret disceptationem, hoc est, ultra non pateretur adversarium tergiversari: *dus ook* exceptiones, Ibid. XLIV, 1 leg. 2 *en* 3, i. e. quae semper locum habent, nec evitari possunt, *gelijk aldaar staat.*

PEREMTUS *of* PEREMPTUS, a, um, *zie* Perimo.

PERENDĬE, *overmorgen,* Cic. Att. XII, 44. Plaut. Aul. II, 1, 34. Ibid. Stich. IV, 1, 11.

PERENDĪNUS, a, um, *van overmorgen, bij voorb.* dies, Cic. Mur. 12 extr. Caes. B. G. V, 30: *van daar* in perendinum, Plaut. Trin. V, 2, 65, *tegen overmorgen of overmorgen,* scil. diem *of* tempus: *van daar* diem perendini, *haalt* Gellius X, 24 extr. *aan, voor* diem perendinum. *Misschien is* perendini *de* Genitivus, scil. temporis.

PERENNIS, e, 1) *eigenlijk, het geheele jaar door duurende, blijvende, bij voorb.* aves, Plin. H. N. X, 25, i. e. *die het geheele jaar bij ons blijven, bij voorb. de duiven; doch, het kan ook heeten, altijd blijvende, gevolglijk tot n. 2 behooren: van daar* perenne, adverbialiter, *het geheele jaar door,* Colum. XII, 18. 2) *vele jaaren, ja bestendig duurende of blijvende, altijd duurende, bestendig, bij voorb.* aquae, Cic. Verr. IV, 48, i. e. *dat nooit verdroogt:* cursus stellarum, Cic. Nat. D. II, 21: virtus, Cic. Flacc. 11: motio, Cic. Tusc. I, 10 extr.: animus in remp., Cic. Provinc. 9 extr.: perenne ac proprium manere, Cic. red. Sen. 4: contine te in tuis perennibus studiis, Cic. Brut. 97: stellae, Plin. H. N. II, 25 post med., i. e. *die altijd zichtbaar zijn, hoedanig de Kometen niet zijn:* aves, Plin., *zie hier voor:* loquacitas, Cic. Or. III, 48: amnis, Liv. IV, 30: sceptrum, Ovid. Met. XV, 585: perennis (ego post mortem) super astra ferar, Ibid. 875: *van daar duurzaam, bij voorb.* vinum, Colum. III, 2, 10: monimentum aere perennius, Horat. Od. III, 30, 1: thalamus, Ovid. Am. III, 4, 21, i. e. *duurzaam, vast, sterk: dus ook* adamas, Ovid. Met. XV, 813: perenne ac proprium, Cic., *zie hier voor.* Not. a) Perenne, Adv., *bestendig, altijd, bij voorb.* perenne durabilis, Pallad. Novemb. 15. b) Ablat. perenne *voor* perenni, *bij voorb.* fonte perenne, Ovid. Her. VIII, 64: amne perenne, Ibid. Fast. III, 654. c) perenne auspicium, *zie* Peremnis. d) *Men vindt ook* Peremnis *voor* perennis.

PERENNISERVUS, i, m. *een eeuwige slaaf,* Plaut. Pers. III, 3, 16, *als een scheldwoord.*

PERENNĪTAS, atis, f. *de voortduuring eener zaak, dat jaar, ook gedurende meer jaaren, bestendige duuring, duurzaamheid, bij voorb.* fontium, Cic. Nat. D. II, 39: perennitatem conditis frugibus adferre, Colum. I, 6, 10: stirpi acquirere perennitatem longissimam, Ibid. IV, 24 in.: ut certam perennitatis puteus habeat fidem, Ibid. XI, 3, 8: cibus perennitatis, Plaut. Pers. III, 1, 2, i. e. *bestendige spijze.*

PERENNO, avi, atum, are, 1) *het jaar door duuren, bij voorb.* non perennavit, Sueton. Vesp. 5, i. e. *heeft geen jaar geleefd: alwaar de Uitgaven in 't gemeen* Perannavit *hebben: echter kan het ook heeten, heeft niet lang geleefd, gevolglijk kan het tot* n. 2 *behooren.* 2) *vele jaaren of lang wachten, duuren of duurzaam zijn, bij voorb.* Arte perennat amor, Ovid. Art. III, 42: femina ita posita perennant diutius, Colum. II, 9 extr.: quo melius ficus perennet, Ibid. XII, 15: domus cum pace perennet, Ovid. Fast. I, 721: Ut boves diutius perennent, Colum. I, 9, 2. 3) Active, *lang behouden, bij voorb.* ea res etiam si non in totum perennat (vinum), certe usque in alteram vindemiam — servat, Colum. XII, 20 extr.: *van daar* vini nota valet perennari, Colum. XII, 19, 2.

PERENTICIDA, ae, m. *voor* pericida, *eigenlijk, rantzel of beurzesnijder, staat boertswijze, en misschien met toespeling op* parenticida, Plaut. Epid. III, 2, 13, *alwaar staat:* patrem faciam perenticidam i. e. *zal maken, dat vader den geldkist, geldbuidel, openen zal,* si lectio certa.

PERĔO, ii, (*zelden* ivi), itum, 4. *van* per (i. e. *door en er over*) *en* eo, *gevolglijk* 1) *eigenlijk, door eene opening doorgaan of doorlopen* (*gevolglijk omkomen, verloren gaan*), *bij voorb.* Horat. Od. III, 11, 27, dolium lymphae pereuntis cet., *van het bodemloze vat der Danaïden, waar het water steeds doorliep, zoodra het er in gegoten werdt: van daar verloren gaan, omkomen: van daar verloren gaan, zich verliezen, bij voorb.* e patria, Plaut. Capt. III, 4, 5, *zich uit zijn vaderland verliezen, d. i. daar uit wegraken: dus ook* ecqua inde (rure) periisset soror, Terent. Eun. III, 3, 15, i. e. *verloren gegaan was, verloren was geraakt, gestolen was enz.:* ita novas vires adfore & praesentibus nihil periturum, i. e. e praesentibus viribus, Tacit. Hist. III, 1 extr.: ne vena periret aquae, Ovid. Trist. III, 7, 16: *van daar* 1) *omkomen, verloren gaan; te gronde gaan, verdwijnen, zijn einde berijken, bij voorb.* tantam pecuniam perire potuisse, Cic. Phil. V, 4: aedes cum fundamento perierint, Plaut. Most. I, 2, 69: urbes pereunt funditus, Horat. Od. I, 16, 19: regna peritura, Virg. Georg. II, 498: artus pereunt, Lucret. III, 344: ipsus periit, & res & fides, Plaut. Truc. I, 1, 24: exercitum periturum, Nep. Epam. 7: multis actiones (judiciales) & res peribant, Liv. XXXIX, 18. in., i. e. *de rechtsgedingen* (*Processen*) *konden niet voortgezet worden enz.:* nivea pereunt sole tepente, Ovid. Fast. III, 236, i. e. *versmelt, verdwijnt, vergaat.* 2) *omkomen, d. i. zijn leven verliezen, sterven, bij voorb.* summo cruciatu Varius periit, Cic. Nat. D. III, 33, turpiter, Cic. Cat. II, 10: morbo, Auct. B. Afric. 43: si pereo, hominum manibus periisse juvabit, Virg. Aen. III, 606: *ook* ab aliquo, *bij voorb.* Marcellus, cum periit ab Hannibale cet., Plin. H. N. XI, 37. Sect. 37: *van daar Tropisch, bij voorb.* juravit, inter nos periturum secretum, Petron. 21, i. e. *verdwijnen zal: dus ook* periturum fatum, Ibid. 119: *van daar Tropisch, van verliefden, bijna omkomen of sterven van liefde, vergaan van liefde, bij voorb.* amore perire, Virg. Ecl. X, 10: Paris fertur nuda periisse Lacaena

(i. e.

(i. e. Helena), Prop. II, 15 (14), 13: duplo ideo pereo, Val. Aedit. ap. Gell. XIX, 9. *En met den* Accusativus, *ten uiterften, d. i. tot sterven toe beminnen of enkel beminnen, bij voorb.* alteram efflictim perit, Plaut. Poen. V, 2, 135: *dus ook zonder* Accusativus, quantum qui pote plurimum perire, Catull. XLV, 5, i. e. amare: *hier toe behoort* qua pereat sagitta, Horat. Od. I, 27, 11. 3) *omkomen, verloren gaan, d. i. nutteloos aangewend of besteed worden, geen nut hebben, bij voorb.* oleum & opera perierit, Cic. Att. II, 17: perit otio dies, Plin. H. N. XI, 6: tempora perierunt, Ovid. Rem. 107: annum periisse, Colum. XI, 1, 29: *dus ook* mortem Herculis perire, Senec. Herc. Oet. 1175. 4) *omkomen, verloren gaan, ongelukkig worden, te gronde gaan, bij voorb.* urbes pereunt, Horat., *zie hier voor:* ipsus perit, & res & fides, Plaut., *zie hier voor:* Meo vitio pereo, Cic. Att. XI, 9: jam pridem perieramus, Ib. XIV, 10: bis perii amator ab (i. e. *ten aanzien*) re & animo, Plaut. Truc. I, 1, 26: *ook* seq. Ablat., *bij voorb.* me vicinis pereuntem gentibus munivit cet., Claudian. de Stilich. II, 250: *dus ook* Marcellus, qui periit ab Hannibale, Plin., *zie hier voor;* Marcellus *kwam eigenlijk door list van* Hannibal *om: van daar* perii *ik ben verloren, ongelukkig: dus ook* periisti, periimus cet., *staat dikwijls in* Terentius *en* Plautus, *bij voorb.* perii, Terent. Eun. V, 2, 66. V, 5, 5: perii, interii, Plaut. Most. IV. 3, 36: *of* interii, perii, Ibid. Aul. IV, 9, 1: numnam periimus? Terent. And. III, 4, 12: periimus, actum est, Ibid. Ad. III, 2, 26: dicamque ancilla, perimus, Ovid. Art. III, 607: tu periisti, Plaut. Poen. I, 2, 142: *van daar* peream *ik wil vergaan, sterven, waar op* si *of* nisi *of* ni i. e. *indien, indien niet, gewoon is te volgen, bij voorb.* si, Ovid. Her. XVII, 183: nisi, Cass. in Cic. Ep. ad Div. XV, 19. Colum. VIII, 16, 3. Ovid. Pont. III, 5, 47: *of* ni, Varr. R. R. III, 3, 9: *van daar van een leger, verloren gaan, ongelukkig zijn, geslagen worden, in de pan gehakt worden, bij voorb.* exercitum periturum, Nep., *zie boven: van daar Tropisch*, Fac pereat vitreo miles ab hoste tuo (*in het schaakspel*), Ovid. Art. II, 208, i. e. *laat uw boer slaan van enz.: dus ook* perire ab aliquo, Ovid. Pont. III, 3, 46, i. e. *door iemand ongelukkig worden*, cf. *hier voor.* Not. a) perivit *staat* Apul. Met. IV post med. p. 152, 18 Elm., *alwaar staat* a (i. e. *ten aanzien van*) gloria non perivit. Perdeo *voor* pereo, Plaut. Poen. IV, 2, 62. II) *ergens overgaan, over iets heen gaan, bij voorb. met de voeten, bij voorb.* gaudet (crocum) calcari & atteri, pereundoque melius provenit, Plin. H. N. XXI, 6 extr.

PERĚQUITO, avi, atum, are, 1) *doorrijden, bij voorb.* inter duas acies, Caes. B. C. I, 46: aciem, Liv. V, 28 extr.: puer delphino maria perequitans, Plin. H. N. IX, 8 med. 2) *rondrijden, d. i. hier en daar heenrijden, of enkel rijden, bij voorb.* per omnes partes, Caes. B. G. IV, 33, *i. e. overál rond:* cum ex via longe perequitasset, Liv. XXXIII, 47.

PERERRO, avi, atum, are, 1) *doordwalen, doorzwerven, doorreizen, bij voorb.* orbem, Colum. I praef. §. 8: forum, Horat. Sat. I, 6, 113: freta longa, Ovid. Her. XIV, 103: saltus & fontes, Val. Fl. III, 537: Mercurii stella octonas partes Zodiaci pererrat, Plin. H. N. II, 16; Hannibal — reges pererravit, Senec. Nat. Quaest. III praef. ante med., *zworf rond, van den eenen Koning tot den anderen,* scil. *om hen tegen de* Romeinen *op te hitzen:* Umber (canis, *een Jagdhond*) pererrat locum rostro tacito (*bij het opspooren*), Senec. Thyest. 500: sedibus pulsae suis volucres pererrant, nemore succiso, diem, Ibid. Herc. Oet. 1632, i. e. sera, sonus pererrat cornua (*blaasinstrumenten*), Sil. IV, 174: nunc hos nunc illos aditus omnemque pererrat arte locum (scil. *met de handen, in het vechten met de* Caestus), Virg. Aen. V, 441: aliquem totum luminibus, Virg. Aen. IV, 363, (i. e. *met de oogen*), *d. i. overál bezichtigen of betrachten: van daar* passive, *bij voorb.* arva pererrantur, Ovid. Am. II, 16, 5: pererratus orbis, Ibid. Fast. I, 234: pererrato ponto, Virg. Aen. II, 295.

PERERŬDĪTUS, a, um, *zeer geleerd, bij voorb.* homo, Cic. Att. IV, 15. Calvus ap. Ascon. in Cic. Orat. in toga cand. extr.

PERĒSUS, a, um, *zie* Peredo.

PEREXĬGŬE, *zeer weinig, zeer karig, bij voorb.* praebere, Cic. Att. XVI, 1.

PEREXĬGŬUS, a, um, 1) *zeer klein, bij voorb.* semen, Cic. Nat. D. II, 32: dies, Cic. Verr. Act. I, 2: bona corporis, Cic. Tusc. II, 13: ignes perexiguos reddere, Nep. Eum. 9: spatium, Caes. B. G. V, 15. 2) *zeer weinig, bij voorb.* id (frumentum) erat perexiguum, Caes. B. C. III, 42: nam ad vescendum facto argento perexiguo utebantur, Liv. XXII, 52, i. e. *weinig zilver, eetgereedschap.*

PEREXĪLIS, e, *zeer mager, bij voorb.* vinea, Colum. XI, 2, 60.

PEREXOPTĀTUS, a, um, *zeer gewenscht, bij voorb.* per, magister optime, optatus venis, Gell. XVIII, 4, *alwaar het gescheiden wordt, zoo als in meer: zie meer voorbeelden in* Per.

PEREXPEDĪTUS, a, um, *zeer ligt, zeer vrij van moeilijkheden, bij voorb.* defensio, Cic. Fin. III, 11.

PERFĂBRĬCO, are, *eigenlijk, gereed timmeren, bij voorb. hout: van daar Tropisch, en misschien gemeen,* aliquem, Plaut. Pers. V, 2, 4, *iemand klaar maken of timmeren, d. i. iemand recht beet hebben, met list bedriegen.*

PERFĂCĒTE, *zeer vernuftig, bij voorb.* dicta, Cic. Verr. I, 46.

PERFĂCĒTUS, a, um, *zeer vernuftig, bij voorb.* homo, Cic. Brut. 27: aliquid perfacetum dicere, Cic. Planc. 14.

PERFĂCĬLE, *zeer ligt, zeer gemaklijk,* Cic. Rosc. Am. 7. Cic. Verr. V, 4. *Met* patior, perpetior cet. *vertaalt men het ook, zeer geern, bij voorb.* perpetior perfacile ictus argenteos, Plaut. Most. III, 1, 93, *laat ze mij geern welgevallen:* perfacile patior, Acc. ap. Non. 5. n. 40.

PERFĂCĬLIS, e, 1) *zeer ligt, bij voorb.* cognitu perfacilis disciplina, Cic. Tusc. IV, 3 extr.: nam sententias interpretari perfacile est, Cic. Leg. II, 7 post med.: perfacile factu esse, conata perficere, Caes. B. G. I, 3. 2) *zeer inschiklijk, bij voorb.* in audiendo, Cic. Or. I, 20 extr.

PERFĂCUL *voor* perfacile, *zeiden de Ouden, volgends* Paul. ex Festo, *alwaar de woorden dus luiden:* Perfacul & persefacul antiqui dicebant, quod nunc facile & perfacile dicimus; *alwaar* Scaliger *lezen wil:* Perfacul & per se facul cet.

PERFĀCUNDUS, a, um, *zeer bespraakt, bij voorb.* homo, Justin. XXII, 1. Apul. Flor. 3 p. 360, 13 Elm.

PERFĂMĬLIĀRIS, e, *zeer gemeenzaam in verkering met iemand, bij voorb.* alicui, Cic. Q. Fr. II, 13 extr. *Ook* substantive, *een zeer gemeenzaam vriend, een zeer vertrouwd vriend, bij voorb.* Epicuri, Cic. Fin. V, 31: meus, Cic. ad Div. XIII, 31: Antonii, Cic. Brut. 45. Not. *ook gescheiden, bij voorb.* Phaedon — Platoni per fuit familiaris, Gell. II, 18 in., *voor* perfamiliaris fuit, *zie meer voorbeelden in* Per.

PERFECTE, *volstandig, volledig, volkomen, bij voorb.* eruditus, Cic. Brut. 18: nihil ab eo, nisi perfecte, nihil, nisi cum summa venustate, fit (*van* Roscius), Cic. Or. I, 28 extr.: isto casu nullo tempore perfecte hominem meum feceris i. e. pleno & perfecto jure, Pandect. XLVI, 3, 38: perfecte diserta, Cic. Brut. 26: nunquam perfecte veritatem casus imitatur, Cic. Div. I, 13 extr.: perfecte mustum deferbuit, Colum. XII, 21, 3, i. e. *volledig:* perfectus, Apulej. Flor. 3 post med. p. 357, 1 Elm.: perfectissime, Gell. XI, 16 extr.

PERFECTĬO, onis, f. *voltooijing, volmaking, volkomenheid of bereiking der volmaaktheid, bij voorb.* optimi i. e. *van het beste*, Cic. Brut. 36: tantum abest a perfectione maximorum operum, Cic. Marc. 8, i. e. *uwe groote daaden zijn nog niet volkomen, daar ontbreekt nog iet aan:* hanc perfectionem absolutionemque in oratore desiderans, Cic. Or. I, 28 extr.: nulla est laus oratoris, cujus in nostris orationibus non sit aliqua, si non perfectio, at conatus tamen cet., Cic. Or. 29 extr.: ea, quae proficiscuntur a virtute, susceptione prima, non perfectione sunt judicanda, Cic. Fin. III, 9 extr.

PERFECTOR, oris, m. *voltooijer, volmaker, bij voorb.* dicendi, Cic. Or. I, 63 extr.: voluptatum, Terent. Eun. V, 9, 4.

PERFECTRIX, tcis, f. *voltooister, volmaakster, bij voorb.* vitae beatae, Nep. ap. Lactant. III, 15.

PERFECTUS, us, m. i. q. perfectio, *voltooijing, volmaking, volkomenheid, bij voorb.* habere perfectus elegantes, Vitruv., I, 2 post med.

PERFECTUS, a, um, *zie* Perficio.

PERFECUNDUS *of* PERFOECUNDUS, a, um, *zeer vruchtbaar*, Mela I, 9.

PERFĔRO, tuli, latum, ferre, *eigenlijk, iets tot aan de bepaalde plaats of ten einde dragen, of brengen, bij voorb.* lapis nec pertulit ictum, Virg. Aen. XII, 907, *de steen bracht den worp niet tot aan de bestemde plaats, d. i. vloog niet daar heen, waar hij vliegen moest: dus ook* literas, mandata ad aliquem cet., *zie hier na:* perferri *heengebracht of gedragen worden, gevolglijk komen, bij voorb.* fama Romam perlata est, Liv., *zie hier na:* hasta perlata sub exsertam papillam haesit cet., Virg. Aen. XI, 803: *van daar* perferre conceptum utrumque (i. e. *ligchaamsvruchten*), Plin. H. N. VII, 11, i. e. *tot de verlossing dragen; ten zij het heet, daar mede zwanger gaan: dus ook* partus perferre, Ibid. 13, i. e. *tot de verlossing dragen of zwanger gaan: dus ook* equas ventrem pertulisse, Colum. VI, 27, 7: *verders* Aeneas tulit patrem per ignes & (quid non pietas potest?) pertulit, Senec. Benef. III, 37, i. e. *droeg hem*

kom tot aan de bestemde plaats: van daar Tropisch, a) *ten einde toe verdragen of dulden, of uitstaan, bij voorb.* poenam decem annorum, Nep. Arist. 1: leve est miserias ferre, perferre est grave, Senec. Thyest. 307: onus, Horat. Ep. I, 17, 41: personam perferre i. e. perpetuo ferre, Plin. Ep. I, 23 extr., *ten zij het enkel voor* ferre *staat, zoo als meermaalen.* b) vultus intrepidos ad novissima fata, Ovid. Met. XIII, 478, i. e. *hetzelfde gelaat behouden, het niet veränderen.* c) *ten einde brengen, volbrengen, bij voorb.* laborem, Stat. Theb. XII, 407: *van daar* 1) *overbrengen, het zij wat het wille, het zij om te hooren, zien, smaken, voelen, ruiken, bij voorb.* literas ad aliquem, Cic. ad Div. II, 6 in.: mandata ad aliquem, Cic. Q. Fr. III, 1, 5: nuntium alicui, Cic. Q. Fr. I, 1, 1, i. e. *tijding: dus ook* perferri *overgebracht worden of komen, bij voorb.* fama Romam perlata est, Liv. XXVIII, 13, i. e. *kwam, klonk:* clamor perfertur, Liv. VII, 36 extr., i. e. *komt, verbreidt zich: dus ook* clamor perlatus, Liv. V, 28: perfertur ad urbem terror, i. e. venit, Liv. III, 3: agrum perferri ad paucos i. e. paucis dari, Cic. Agr. II, 30 in.: hasta perlata, Virg. *zie hier voor: ook zegt men* rumor (fama) perfert aliquid, Liv. II, 54 extr., *breidt uit, brengt het, verkondigt, maakt bekend: van daar, berichten, aanbrengen, tijding brengen* (scil. nuntium), *bij voorb.* equites pertulere, consulem obsideri, Liv. III, 26: nuntius ad tumulum perfert incensas naves, Virg. Aen. V, 665: haec cum frater pertulisset, Cic. ad Div. I, 9 ante med.: haec celeriter Romam, ab Roma in castra Antium, perlata, Liv. III, 23 in., i. e. *deze tijding kwam schielijk te* Rome *enz.:* perfertur ad me, Cic. ad Div. XIV, 1, i. e. *ik krijg tijding.* 2) *iet doorzetten, beweeren, d. i. niet aflaten, tot het tot stand komt, bij voorb.* legem, Liv. II, 56 *en* 57. III, 16. Cic. Att. III, 1, i. e. *de Bil, gedaane voorslag tot eene wet, voorgestelde wet: dus ook* rogationem (i. e. legem), Cic. Q. Fr. II, 2 extr. Liv. XXXVIII, 36 extr.: *dus ook* actionem, causam, quaestionem cet., *bij voorb.* causam adulterii, Pandect. XLVIII, 16, 11: quaestionem, Ibid. V, 2, 16. 3) *voor* ferre (*waar toe veel van het bovenstaande gebracht kan worden*) *dragen, bij voorb.* se perferre ad cet., Virg. Aen. I, 389 (393), *zich ergens heen dragen, d. i. gaan: van daar* ventrem perferre, Colum. VI, 24, *eene ligchaamsvrucht (in zich) dragen, d. i. zwanger zijn: cf. boven:* legationem, Sueton. Claud. 6, i. e. *waarnemen:* alveus fluminis non pertulit gravissimas navium, Liv. X, 2 ante med., i. e. *droeg ze niet, kon ze niet dragen; doch het kan ook betekenen, duldde ze niet enz. Ook dragen, brengen, ergens heen brengen, bij voorb.* quos pavor pertulerat in sylvas, Liv. VII, 15: literas ad aliquem, mandata cet., *zie hier voor. Van daar Tropisch, dragen, verdragen, d. i. uitstaan, lijden, dulden, het zij zulks geern of ongeern geschiede, bij voorb.* omnes perferre, Terent. Andr. I, 1, 35: contumelias, Caes. B. G. II, 14: vigilias, Cic. Cat. II, 5: poenas, Cic. Agr. II, 34: hunc pertulissent, si usitato more peccasset, Cic. Verr. II, 3: sed cum perferre non possent luxuriem, crudelitatem cet., Ibid.: segetes perferunt noxia animalia, Pallad. Septemb. 3: perfer & obdura, Ovid. Am. III, 11, 7: perfer, si me amas, Cic. Att. V, 21 ante med. *Ook staat* pati *of* perpeti *er bij,* *dat weg kon blijven, bij voorb.* omnes perferre ac pati, Terent. And. I, 1, 35: pati, perferre, non succumbere, Cic. Tusc. II, 7: facile omnes perpetior & perfero, Cic. Or. II, 19. Not. Perferens *duldende, staat ook Adjective met den* Genitivus, *bij voorb.* injuriarum, Cic. Or. II, 43.

PERFERVEFĬO, ĕri, *zeer heet worden, bij voorb.* Terra, quae sole perferve ita fit, Varr. R. R. I, 9, 2, *voor* ita perfervefit. *Van het* Activum perfervefacio, *het welk misschien niet voorkomt.*

PERFERVĒO, ēre, *zeer heet zijn,* Mela I, 8.

PERFERVĬDUS, a, um, *zeer heet, zeer hittig, bij voorb.* aestas, Colum. V, 5.

PERFĔRUS, a, um, *zeer wild, bij voorb.* boves, Varr. R. R. II, 1.

PERFĬCĬO, ēci, ectum, 3. *eigenlijk, iet zoo lang maken, tot het zoo ver komt, als het diende te komen: van daar, tot stand brengen, voleinden, voltooijen, bij voorb.* multa, Cic. Or. 30: absolvi aliquid & perfici, Cic. Nat. D. II, 13: ad perficiendum hortatus sum (scil. quod inceptum erat), Cic. Arch. 11: cogitata, Cic. Dejot. 7: conata, Caes. B. G. I, 3: pontem, Caes. B. C. I, 41: bellum, Liv. XXII, 38, i. e. *eindigen: van daar* annos, Horat. Ep. II, 1, 39. Ovid. Met. XV, 817, i. e. *voleinden, doorleven: van daar* 1) *het daarheen brengen, te wege brengen, of maken, wanneer het hetzelfde is, als tot stand brengen, bij voorb.* perfice, ut cet., Cic. Tusc. I, 8: perfice hoc, ut cet., Terent. Eun. V, 9, 24: eloquentia perfecit, ut — privarentur, Nep. Epam. 6: perficiam id, — ut videatur, Cic. Agr. I, 9 extr.: quam rem voluisti, quin perfeceris? Terent. Eun. I, 2, 100, i. e. *verkregen hebt: ook zich geld opdoen, verdienen. bij voorb.* perfici sexagena posse i. e. redigi, Varr. R. R. III, 6, 6. 2) *maken of doen, wanneer iet tot stand komt, bij voorb.* quae ab isto per triennium perfecta sunt, Cic. Verr. IV, 52, i. e. *gedaan worden: dus ook* promissa, Terent. And. IV, 1, 7: simulacrum, Plin. H. N. XXXVI, 4, i. e. *maken:* scelus, Cic. Cluent. 68. Cic. Sull. 27, i. e. *begaan:* justa omnia, Liv. IX, 8: lustrum, Liv. XXIV, 43: senatusconsultis perfectis i. e. factis, Liv. XXVI, 29: candelabrum e gemmis clarissimis perfectum, Cic. Verr. IV, 28, i. e. *gemaakt, vervaardigd.* 3) *aan eene zaak de behoorlijke gedaante, gesteldheid, of toebereiding geven, bij voorb.* cibos, Plin. H. N. XI, 53 extr., i. e. *verteeren: dus ook* cucumeres perficere, i. e. *versoeten,* Ibid. XIX, 5 in.: corium, Plin. H. N. XXXV, 15 extr., i. e. *toebereiden, gereed maken: dus ook* lanas, Ibid.: minium, Ibid. XXXIII, 7 post med.: carbunculos, Ibid. XXXVII, 7. Not. *Hier toe kan men ook brengen* perfecit Achillem, Ovid. Art. I, 11, *zie het volgende.* 4) *volkomen maken in zijn soort, voltooijen, behoorlijke uitbeelden, bij voorb.* Phillyrides perfecit Achillem, Ovid. Art. I, 11, i. e. *afgebeeld, voltooid: van daar* Perfectus, a, um, *dikwijls Adjective, volkomen, volmaakt, bij voorb.* valvae perfectiores, Cic. Verr. IV, 56: homo perfectus in dicendo, Cic. Or. I, 13 post med.: orator perfectus, Ibid.: philosophi absoluti & perfecti, Cic. Div. II, 72 extr.: officium perfectum atque absolutum, Cic. Off. III, 3 post med.: aures perfecto completoque verborum ambitu gaudent, Cic. Or. 50: virtus, Cic. Sext. 40: vivitur non cum perfectis hominibus planeque sapientibus, Cic. Off. I, 15 in.: aliquid politius perfectiusque proferri, Cic. Or. I, 2: perfectus literis Graecis, Cic. Brut. 70: non sum perfectus in arte, Ovid. Art. II, 547: quod perfectissimum judico, Cic. Or. 1: ad perfectum venire, Varr. R. R. I, 37, 4, i. e. *tot volkomenheid geraken, bij voorb. eene vrucht tot rijpheid: van daar* aetas perfecta, Pandect. IV, 4, 32. XXII, 3, 25, i. e. *de ouderdom van 25 jaren.*

PERFĬDE, *trouwloos,* Gell. XX, 1 extr. Senec. controv. IV, 16 post med.

PERFĬDELIS, e, *dien men wel vertrouwen kan, waar op men zich zeer wel verlaten kan, zeer eerlijk, zeer trouw,* Cic. Att. II, 19 extr.

PERFĬDĬA, ae, f. *is, wanneer men niet doet, het geen men beloofd heeft, of het geen een ander van ons vertrouwde, ontrouw, trouwloosheid, oneerlijkheid, bij voorb.* Cic. Q. Fr. II, 3. Cic. Rosc. Am. 38. Cic. ad Div. I, 2 post med. Cic. Phil. XI, 5. Caes. B. G. IV, 13. Nep. Dat. 11. Ovid. Met. XI, 206 *en meermaalen.* Not. Plural. perfidiis, Plaut. Capt. III, 3, 7.

PERFĬDIOSE, *trouwloos, tegen alle vertrouwen en belofte, oneerlijk, onrecht,* Cic. Rosc. Am. 40. Auct. ad. Her. I, 51 perfidiosius, Sueton. Aug. 21.

PERFĬDIOSUS, a, um, *trouwloos, oneerlijk, tegen trouw en geloof handelende, bij voorb.* Nihil perfidiosum, Cic. ad Div. III, 10: perfidiosum est fidem frangere, Cic. Rosc. Com. 6: homo, Cic. Pis. 27. Tacit. Ann. XVI, 32: homo perfidiosissimus, Cic. Nat. D. III, 32 extr.

PERFĬDUS, a, um, 1) i. e. per fidem (*vertrouwen van eerlijkheid*) fallens *tegen alle vertrouwen en belofte handelende, oneerlijk, ontrouw, trouwloos, bij voorb.* amicus, Cic. red. Quir. 9: sperasti, perfide, *trouwloze!* Virg. Aen. IV, 305: omnes, aliud agentes, aliud simulantes, perfidi, improbi, malitiosi sunt, Cic. Off. III, 14 extr. *Ook met den* Genitivus, *waar in? bij voorb.* perfida pacti gens, Sil. I, 5. *Ook van zaken, bij voorb.* nex, Senec. Agam. 887, *trouwloze dood, d. i. uit trouwloosheid voorkomende:* arma, Ovid. Fast. IV, 380: verba, Ovid. Remed. 722: bella, Sil. XV, 816. 2) *Tropisch, als 't ware, trouwloos, of oneerlijk, d. i. daar men niet op bouwen kan, bij voorb.* freta, Senec. Med. 302: via lubrica & perfida, Propert. IV, 4, 49: inconstantia veris, Lucan. V, 415: perfidum glacie flumen, Flor. III, 4 post med.: in saxa duxit (Nauplius) perfida classem face, Senec. Agam. 570: Perfida deplorat vacuis examina ceris i. e. apes alio migrantes, Claudian. in VI consul. Honor. 264: Et Vaticani perfida vappa cadi, Martial. XII, 48, 14. i. e. *slechte, ligt verdervende of ook schadelijke wijn; maar van welken men deze hoedanigheden niet zou aanzien.* Not. Perfidum, Adverbialiter, *voor* perfide, *bij voorb.* ridens, Horat. Od. III, 27, 67.

PERFĪGO, xi, xum, 3. *doorbooren, doorsteken: van daar* perfixus, a, um, *doorboord, bij voorb. Tropisch* nec (naturâ boum) telis perfixa pavoris, Lucret. III, 306, i. e. *vol angst, vreesächtig:* desiderio perfixus, Lucret. II, 360, i. e. *doorboord van verlangen, d. i. ten uitersten verlangende.*

PERFĪNĬO, ire, i. q. finio, *eindigen,* Lucret. I, 612.

PER-

PERFIXUS, a, um, *zie* Perfigo.

PERFLABĬLIS, e, 1) *het geen doorwaaid kan worden, aan de vrije lucht blootgesteld, bij voorb.* deos jocandi causa induxit Epicurus perlucidos & perflabiles, Cic. Div. II, 17: locus, Apul. Met. IV med. p. 150, 12 Elm. 2) *doorwaajend, bij voorb.* aër, Pallad. I, 6 ante med.

PERFLAGĬTĬOSUS, a, um, *zeer schandelijk, zeer ondeugend*, Cic. Coel. 20 extr.

PERFLATĬLIS, e, *het geen doorwaaid kan worden, bij voorb.* pator aedium, Apul. Met. III post med. p. 137, 3 Elmenh.

PERFLATUS, us, m. *het doorwaajen, de doorwaajende wind, of in 't gemeen het waajen* (*voor* flatus), *de wind, bij voorb.* fenestris ita patentibus, ut perflatus aliquis adcedat, Cels. III, 19, i. e. *wind, lucht:* aedificium habet perflatum aestivum & solem hibernum, Ibid. I, 2: aedificium — aestate tanto liberius capere perflatus poterit, Colum. I, 5 post med.: alibi ablaqueant perflatusque admittunt, Plin. H. N. XVII, 19: ulmus in perflatu firma, Ibid. XVI, 40 extr.: loca perflatum non habentia, Ibid. XVIII, 17.

PERFLO, avi, atum, are, 1) *doorwaajen, doorblazen, bij voorb.* terras, Virg. Aen. I, 83 (87): cum venti nubila perflant, Lucret. VI, 131: suspendunt granaria columnis & perflari undique malunt, Plin. H. N. XVIII, 30 med.: perflantibus undique procellis, Ibid. II, 107. 2) *waajen, blazen, bij voorb.* Favonius, qui lenis — mensibus aestivis perflat, Colum. II, 21: perflantibus undique procellis, Plin., *zie hier voor:* & Graja ad moenia perflat (aquilo), Lucan. V, 419. Ook Active, *bij voorb.* murmura concha, i. e. *doorblazen, een geruis maken, blazend klinken*, Lucan. IX, 349.

PERFLUCTŬO, are, *doorgolven, doorwemelen, d. i. hoopswijze en golfswijze zich ergens bevinden, bij voorb.* artus, Lucret. III, 721.

PERFLŬO, xi, xum, 3. 1) *doorvloejen*, a) *van water enz., bij voorb.* vina per colum perfluere, Lucret. II, 392: perfluebant per frontem sudantis acaciae rivi, Petron. 23: *doch, het kan ook heeten, vloejen, dewijl per er reeds bijstaat, en het gemeenlijk enkel vlieten, vloejen, heet: ook met den blooten* Accusativus, *bij voorb.* vas cet.: *van daar Tropisch*, nec, quae dicentur, perfluent aures (audientium), Quintil. II, 5, 13, i. e. *voorbij vloejen, niet opgemerkt worden; doch de* Ed. Gesn. *heeft* superfluent *in deze zelfde beteekenis: ook wil* Burman praefluent *lezen.* b) *van een vat, doorvloejen, doorloopen, d. i. uitloopen, de vochtigheid niet bij zich behouden: van daar Tropisch*, Hac atque illac perfluo, Terent. Eun. I, 2, 25, *ik loop hier en daar uit, d. i. ik kan het geheim niet bij mij houden: doch* Bentley wil perpluo. 2) *vloejen, bij voorb.* in vas, Lucret. III, 949: in mare, Plin. H. N. XXXVI, 26: perfluebant per frontem — rivi, Petron., *zie hier voor:* per colum, Lucret., *zie hier voor: van daar Tropisch*, a) *druipen, bij voorb.* sudore, Apulej. Met. I med. p. 108, 1 Elm.: *en Tropisch, bij voorb.* voluptatibus perfluens Cic. Fin. II, 35 med. Ms. & edd. vett., *maar gemeenlijk hebben die Edd., bij voorb.* Ernest., perfruens. b) *als 't ware, vloejen, bij voorb.* ambitus pallae perfluebat, Apulej. Met. XI post init. p. 258, 30 Elm., *vloeide, van een wijd en lang kleed, d. i. nederhong, of sleepte, of zich al golvend bewoegde.*

PERFLŬUS, a, um, 1) *vlietend, vloejend.* 2) *Tropisch, bij voorb.* incessus, Apulej. Met. XI ante med. p. 260, 36, i. e. (*misschien*) *een verwijfde gemaklijke gang, vrouwen-gang: de woorden zijn:* incessu perfluo feminam mentiebatur (i. e. imitabatur).

PERFOCO, are, *verstikken, bij voorb.* qui partum perfocat, Pandect. XXV, 3, 4, *alwaar sommigen* Edd. praefocat *hebben.*

PERFŎDĬO, odi, ossum, 3. 1) *doorgraven, bij voorb.* parietem, Cic. Vatin. 5: montem, Varr. R. R. III, 17, 9: terga (terrae) rastris, Colum. X, 71: *dus ook* perfossus, a, um, *bij voorb.* Hellesponto juncto, Athoque perfosso, Cic. Fin. II, 34. 2) *doorbooren, bij voorb.* pectus, Plin. Epist. III, 16: latus mucrone, Lucan. VIII, 618: telis — equus perfossus est, Gell. V, 2: perfossi gladiis cadunt, Ibid. III, 7: thorax perfossus, Virg. Aen. XI, 10. 3) *graven: van daar iet graven, d. i. door graven maken, bij voorb.* fretum, Liv. XXXIII, 17.

PERFOECUNDUS, a, um, *zie* Perfecundus.

PERFŎRE, *schijnt niet voor te komen. Maar* per fore adcommodatum cet., Cic. ad Div. III, 5 med., *staat voor* peradcommodatum fore, *zie* Per.

PERFŎRO, avi, atum, are, 1) *doorbooren, bij voorb.* dolium, Liv. XXXVIII, 7: navem, Hirt. Alex. 25. Cic. fragm. ap. Quintil. VIII, 6 post med. §. 47: solum paxillo, Colum. IV, 16: pectora uno ictu, Ovid. Met. XII, 377: latus ense, Ibid. Trist. III, 9, 26: *dus ook* perforatus, a, um, *bij voorb.* naves, Hirt. Alex. 46: berylli, Plin. H. N. XXXVII, 5 extr.: *van daar* animus perforatus, *als 't ware, vol gaten, bij voorb.* si modo non perforato animo hauriebamus & transmittente, quidquid adceperat, Senec. Ep. 99 ante med.: *van daar Tropisch*, Stabianum perforasti, Cic. ad Div. VII, 1, i. e. *eene doorzicht gemaakt, doorgehouwen: van daar verder Tropisch, doorbooren, d. i. doordringen, bij voorb.* sol perforat culmina totis radiis, Stat. Sylv. I, 5, 45. 2) *booren, d. i. doorbooren of graven, iet maken: van daar in 't gemeen, iet maken, waar door iet kan doorpasseeren, bij voorb.* viae quasi quaedam sunt ad oculos, ad aures, ad nares, a sede animi perforatae i. e. ductae, factae, Cic. Tusc. I, 20: cum rerum natura (i. e. deus cet.) duo lumina ab animo ad oculos perforata nos habere voluisset i. e. facta, Cic. Nat. D. III, 4. Not. *gescheiden* perque forare, Lucret. V, 1267.

PERFORTĬTER, *zeer dapper*, Terent. Ad. IV, 2, 28.

PERFOSSOR, oris, m. *een doorgraver, bij voorb.* parietum, Plaut. Pseud. IV, 2, 23: *ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* eo pacto & qui myoparones quaesierit, pirata erit; & qui vectem, perfossor; & qui gladium, sicarius, Apul. in Apol. ante med. p. 295, 16, *alwaar het misschien iemand is, die in de hutzen of elders, als een dief, of roover inbreekt, misschien* scil. parietum.

PERFOSSUS, a, um, *zie* Perfodio.

PERFRACTUS, a, um, *zie* Perfringo.

PERFRĔMO, ui, 3. *klinken, ruischen*, Acc. ap. Cic. Nat. D. II, 35.

PERFRĔQUENS, tis, i. e. valde frequens, *bij voorb.* emporium, Liv. XLI, 1, *zeer volkrijk.*

PERFRĬCO, cui, catum (ctum), care, *wrijven, krabben, bij voorb.* caput unguento, i. e. *daar mede wrijven*, Cic. Verr. III, 25: faciem fuligine, Petron. 22: corpus ex (i. e. *met*) oleo, Cels. I, 3: post febrem perfricetur, Ibid. XIII, 14 extr.: dolores cervicum butyro, Plin. H. N. XXVIII, 12 post med.: dentes perfricuisse, Ovid. Art. III, 216: perfricatus fimo felis, Plin. H. N. XXVIII, 12: sint — ad regulam perfricata, Vitruv. VII, 1 med.: faciem, Quintil. XI, 3, 160, *het voorhoofd wrijven:* perfrictis oculis, Apul. Met. II post med. p. 125, 28 Elm.: *van daar* perfricare caput, Cic. Pis. 25 extr., *zich het hoofd wrijven of krabben, d. i. bedenklijkheid te kennen geven:* os of frontem, *als een spreekwoord, het gezicht of het voorhoofd wrijven, d. i. de schaamte afleggen, als 't ware, de schaamte uit het gezicht wrijven, bij voorb.* cum os perfricuisti, Cic. Tusc. III, 18: Cum perfricuit frontem, Martial. XI, 28, 7: perfrica frontem, & dic cet., Calvus ap. Quintil. IX, 2, 25, i. e. *wees ééne zoo onbeschaamd, en zeg enz.:* mox perfricata diutius fronte inquam, Petron. 132, i. e. *het voorhoofd gewreven hebbende* i. e. scil. *uit verdriet of schaamte.*

PERFRICTĬO, onis, f. 1) *van* Perfrigesco, *verkouding, bij voorb. van een deel van het ligchaam, bij voorb.* bibitur in loco calido & a perfrictionibus tuto, Plin. H. N. XXVI, 12: lumborum perfrictiones, Ibid. XX, 20: tussi in perfrictione fricari — convenit, Ibid. XX 14 post med.: in fatigatione aut perfrictione — perungi, Ibid. XXXIII, 8 extr. *en meermaalen, bij voorb.* XX, 22. Scrib. Larg. compos. 57. 2) *van* Perfrico, *het wrijven*, Plin. H. N. XXI, 18.

PERFRICTUS, a, um, *zie* Perfrico.

PERFRIGEFACĬO, eci, actum, 3. *verkouden, koud maken: van daar* cor, Plaut. Pseud. IV, 7, 117, i. e. *in schrik brengen.*

PERFRĬGĔRO, are, i. q. refrigero, *koud maken, verkoelen, koud laten worden, bij voorb.* perfrigerata, Scribon. Larg. 271.

PERFRIGESCO, ixi, 3. *koud worden, zich verkouden, bij voorb. aan den hals enz., bij voorb.* qui perfrixit, Cels. I, 3, *wie zich verkoud heeft:* fauces perfrixisse, Martial. III, 18, 1, i. e. *de hals heeft zich verkoud:* Acopum hyeme non patitur perfrigescere artus, Scribon. Larg. 268: difficilius perfrigescunt marina (aqua) calefacta, Plin. H. N. XXXI, 6 post med.

PERFRIGĬDUS, a, um, *zeer koud, bij voorb.* tempestas, Cic. IV, 40: vini non perfrigidi potio, Cels. I, 3 med.

PERFRINGO, egi, actum, 3. 1) *doorbreken, d. i. stukbreken, verbrijzelen, bij voorb.* saxum perfractum, Cic. Div. II, 41: nucem, Plin. H. N. X, 12: muros, Tacit. Hist. III, 20: campi, quos boves & aratra perfringunt, Plin. Ep. V, 6 ante med.: ossa, Senec. Herc. fur. 1024: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* jumenta perfringebant, Liv. XXI, 36 extr., *braken door* scil. *door den hard bevrozen diepen sneeuw, alwaar men ook het voorgaande* nivem *er bij denken kan. Dus ook* Particip. perfractus, a, um, *bij voorb.* saxum, Cic., *zie hier voor:* fores, Tibull. I, 11 (10), 54: pectora quadrupedantum, Virg. Aen. XI, 614: capitis ossa perfracta, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 48: perfracto capite acie excessit, Liv. IV, 28.

28, i. e. *verbrijzeld: ook iet aan zich breken, bij voorb.* aliquid (*bij voorb. hand, voet enz.*), Terent. Adelph. I, 1, 11: *dus ook* naves perfregerant proras, Liv. XXII, 20: *van daar Tropisch, doorbreken, d. i. te niet maken, verijdelen, bij voorb.* decreta ſenatus, Cic. Mil. 32: judicia, Cic. Sext. 64: leges, Cic. Cat. I, 7. Cic. Sext. 64: jus civile potentia, Cic. Caecin. 26: judiciorum religionem veritatemque, Cic. Verr. Act. I, 1 extr.: conſpirationem bonorum, Cic. Cat. IV, 10, *alwaar men het ook kan vertalen, geweldig kwetzen: dus ook* omnia cupiditate ac furore perfregit ac proſtravit, Cic. Cluent. 6 in.: omnia repagula juris, pudoris & officii, Cic. Verr. V, 15. 2) *doorbreken of doorheenbreken, d. i. zich met geweld eenen weg door iet maken, bij voorb.* hoſtium phalangem, Caeſ. B. G. I, 25: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* ubi perfregit (Euphrates), Plin. H. N. V, 24, *waar hij doorgebroken heeft*, ſcil. *door den berg* Taurus, *alwaar men dus* Taurum *denken kan: dus ook* jumenta perfringebant, *braken door, vielen heen* (*in de ſneeuw*), Liv., *zie hier voor: van daar Tropisch, bij voorb.* ſurge & adverſa impetu perfringe ſolito, Senec. Herc. fur. 1274: qui omnes anguſtias, omnes altitudines, omnium objecta tela ſemper vi & virtute perfregit, Cic. Haruſp. 23: animos, Cic. Brut. 9 extr., *van redenaars, zich met geweld eenen ingang in de harten der toehorers bezorgen, d. i. hevig roeren, ſchudden: dus ook zonder* Accuſativus, haec (eloquentia) modo perfringit, modo irrepit in ſenſus, Cic. Or. 28 in.

PERFRĬO, are, *ſtukwrijven, kruimelen, brokkelen, bij voorb.* baccas myrti, Colum. XII, 38, 5.

PERFRŬOR, ctus ſum, 3. 1) *genieten, d. i. iet met genoegen gebruiken, met den* Ablativus, *bij voorb.* laetitia, Cic. Cat. I, 10: His rebus paſcor, his delector, his perfruor, Cic. Piſ. 20: ſalva rep., Cic. Cat. IV, 6: auctoritate, gloria, laude, Cic. Brut. 2: vita modica, Cic. Leg. I, 21 extr.: auctoritate teſtimonii tui — vel ſuavitate ingenii (tui) perfruamur, Cic. ad Div. V, 12 in. *Ook* perfect., *bij voorb.* amoenitate ſumma perfructus eſt, Cic. fragm. ap. Priſcian. 10. *Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* praemia vitae perfructus eſt, Lucret. III, 969. *Van daar* Particip. Paſſ. Perfruendus, a, um, *bij voorb.* ad perfruendas voluptates, Cic. Off. I, 8. 2) *gebruik van iet maken, doen, verrichten, bij voorb.* mandatis, Ovid. Her. XI, 128; *doch, ſommigen houden deze beide laatſte verzen voor onëcht.* Not. *het* Perf. Perfructus *ſchijnt, buiten de aangehaalde plaat en* Lucret. *en* Cic. ap. Priſc., *niet voor te komen.*

PERFŬGA, ae, m. 1) *die ergens heen vlucht.* 2) *die van den eën' tot den anderen overgaat, overlooper,* a) *van Soldaten, Deſerteur,* Cic. Off. III, 22. Caeſ. B. G. III, 18. Nep. Dat. 6. Liv. XXVII, 15 med. Not. *van* fugitivus *wordt het onderſcheiden* Liv. XXX, 43 extr., *alwaar het ſchijnt:* de perfugis gravius quam de fugitivis conſultum: *de eerſten zijn overloopers* (*tot den vijand*), *de laatſten in 't gemeen vluchtelingen, d. i. die weggelopen zijn:* cf. Ibid. 30. b) *Tropisch, bij voorb. die het in zijn hart met de tegenpartij houdt,* Cic. Roſc. Am. 40.

PERFŬGIO, ugi, ugitum, 3. *ergens heen vlieden, vluchten, bij voorb.* in oppidum perfugiſti, Cic. Piſ. 36 extr., *alwaar de* Edd. *meestāl* profugiſti *hebben: bijzonder* 1) *ergens heen vluchten, om toevlucht te nemen, zijnen toevlucht ergens heen nemen, bij voorb.* Corinthum, Nep. Dion. 5: eo, Liv. I, 8: ad Porſenam, Liv. II, 9: ad tribunal, Tacit. Ann. I, 32: *van daar Tropisch,* ad fati neceſſitatem, Gell. VI, 2 extr. 2) *als een Deſerteur, tot den vijand overgaan, bij voorb.* ad Caeſarem, Caeſ. B. C. III, 61: ad imperatores noſtros, Cic. Balb. 9 extr.: in caſtra Caeſaris, Auct. B. Afr. 35 extr.

PERFŬGIUM, i, n. *het geen, waar toe men zijnen toevlucht neemt, toevluchtsoort of toevlucht, bij voorb.* quo perfugio fuerant uſi, Caeſ. B. G. IV, 38: hunc locum conſeſſumque veſtrum ejus fortunae miſerae in portum ac perfugium futurum, Cic. Cluent. 3: nullum perfugium & praeſidium ſalutis, Cic. Rab. Perd. 2: Haec ſtudia rebus adverſis perfugium praebent, Cic. Arch. 7 extr.: ſenectuti quod honeſtius poteſt eſſe perfugium cet., Cic. Or. I, 45: unum perfugium, una ſpes reliqua eſt Sex. Roſcio, veſtra bonitas, Cic. Roſc. Am. 52: munite arcem bonorum, obſtruite perfugia improborum, Cic. Sull. 28 extr.: In Caeſare miſeris perfugium, Salluſt. Cat. 54 (57): neſcio, unde auxilii, praeſidii, perfugii mihi aut opum copiam comparem, Plaut. Caſ. III, 5, 2: Hyemis enim, non avaritiae perfugium majores noſtri in ſociorum atque amicorum tectis eſſe voluerunt, Cic. Manil. 13: perfugia annonae *noemden de* Romeinen *het* Kampaniſche *veld,* Cic. Phil. VIII, 8.

PERFUNCTĬO, onis, f. *verrichting, waarneming, doorſlaning, bij voorb.* laborum, Cic. Fin. I, 15: honorum, Cic. Or. III, 2.

PERFUNCTORĬE, *alleen oppervlakkig, ligt weg, bij voorb.* me coepit non perfunctorie verberare, Petron. 11: officium non perfunctorie implere, Pandect. XXIX, 5, 21 extr.: *alwaar echter andere* Edd. defunctorie *hebben.*

PERFUNCTUS, a, um, *zie* Perfungor.

PERFUNDO, udi, uſum, 3. 1) *begieten of nat maken, bij voorb.* pecus fluviis, Virg. Georg. III, 445: aliquem lacrymis, Ovid. XI, 115: piſces olivo, Horat. Sat. II, 4, 50: amnium ubertas perfundit Italiam, Plin. H. N. III, 5: ſudor perfudit oſſa & artus, Virg. Aen. VII, 459: *dus ook* perfundi *natgemaakt worden of zich natmaken, bij voorb.* debet per caput aqua calida perfundi, Celſ. VI, 6, 3: perfundi nardo, Hor. Epod. XIII, 9, i. e. *zich natmaken:* coepit, poſtquam (in balneis) perfuſus eſt (*zich gebaad hadt*), perfricari, Auct. ad Her. IV, 9 extr.: juventus oleo perfuſa, Virg. Aen. V, 135: panis perfuſus aqua frigida, Suet. Aug. 77: perfuſus lacrymis, Ovid. Faſt. V, 407, *of* fletu i. e. lacrymis, Liv. XL, 12: Boves hic perfunduntur, Varr. R. R. I, 13, 3, i. e. *baden zich, zwemmen: dus ook van rivieren die eene plaats bevochtigen, d. i. voorbijvloeijen, bij voorb.* inſula perfunditur amne, Plin. H. N. IV, 12: Trallis perfunditur Thebaide (*het welk eene rivier is*), Ibid. V, 29 ante med. *Ook heet het, beſtrooijen, bij voorb.* canities perfuſa pulvere immundo, Virg. Aen. XII, 611, *alwaar men het ook kan vertalen, bedekken:* papavera Lethaeo ſomno perfuſa, Ibid. Georg. I, 78: illos feſſos cornu perfuderat omni Somnus, Stat. Theb. II, 144 *en meermaalen, doch, alwaar het gemeenlijk, door vervullen of bedekken, kan vertaald worden: van daar* a) *ontrusten, ontſtellen, bij voorb.* aliquem judicio, Cic. Roſc. Am. 29, *gelijk iemand verſchrikt, die onverziens met water begoten wordt.* b) *iet ergens mede bedekken, bij voorb.* pedes amictu, Martial. VII, 32, 3: caput nube, Senec. in Oedip. 1000: lugubris palla perfundit imos pedes, Ibid. 553: comae perfundunt colla, Ibid. in Hippol. 394: oſtro perfuſae veſtes, Virg. Aen. V, 112, i. e. *bedekt, opgeſchikt, verſierd:* Bacchus odorato perfuſus colla capillo, Nemeſ. Ecl. III, 20: rubore maniſeſto perfuſus, Petron. 128: perfuſa coloribus, Lucret. II, 820: canities perfuſa pulvere Virg., *zie hier voor: van daar* perfuſa gloria fuco, Ovid. Faſt. I, 303: tecta auro, Senec. Ep. 115 med., i. e. *overtrekken, bedekken.* c) *vervullen met iet, bij voorb.* cubiculum ſole perfunditur, Plin. Epiſt. V, 6 poſt med.: lumine colles, Lucan. VII, 215: fama — totis perfundit moenia pennis (ſuis) i. e. ſpargit ubique rumores, Stat. Theb. II, 209: cor perfuſum frigore leti, Lucret. IV, 922: haec intus perfuſa lepore, Ibid. 80: rubore perfuſus, Petron., *zie hier voor:* ſenſus dulcedine quaſi perfuſi moverentur, Cic. Fin. II, 34 prope fin.: *bijzonder de ziel met liefde, ſchrik, vermaak enz. vervullen, d. i. dit alles daar in verwekken enz., bij voorb.* mentem amore, Catull. LXIV, 331: animum religione, Liv. X, 38: ſenſus jucunditate quadam perfunditur, Cic. Fin. II, 3: ad perfundendum animum quaſi illiquefactae voluptates, Cic. Tuſc. IV, 9: Mars perfuſus pectora belli tempeſtate i. e. furore bellico plenus, Stat. Theb. III, 228: Qui horror me perfudit? i. e. *overvallen?* perfundi gaudio, Liv. XXX, 16: laetitia, Cic. Fin. V, 24: timore, Liv. II, 63: metu, Liv. IX, 16. d) *natmaken, Tropisch, bij voorb.* ſtudiis perfundi, Senec. Ep. 36, *zich met de ſtudiën alleen bevochtigen* (*er zich niet indompelen*), *d. i. ze alleen ligt en oppervlakkig leeren: dus ook* ſe perfundere notitia rei, Ibid. 110 ante med. 2) i. q. fundere, *gieten, ſprengen of ergens heen ſprengen, bij voorb.* ſextarios muſti in vas, Colum. XII, 24 extr. 3) oculum alicui, i. e. *uitſlaan, bij voorb.* ſutor puero forma calcei cervicem ita percuſſit, ut oculus puero perfunderetur, Pandect. IX, 2, 5 extr.

PERFUNGOR, nctus ſum. 3. 1) *verrichten, doen, waarnemen, bij voorb.* honoribus, Cic. Or. I, 45. Cic. ad Div. I, 8: rebus ampliſſimis, Cic. Brut. 2: munere & gravi opere, Cic. Senect. 21. 2) *doorſtaan, bij voorb.* laboribus, Cic. Dom. 52. Cic. ad Div. I, 8: moleſtia, Cic. ad Div. V, 12: bello fatali, Cic. Marc. 10: periculis perfunctus, Cic. Mur. 2: fato perfunctus, Liv. IX, 1. Gell. X, 18, *of* vita perfunctus, Lucret. III, 98, i. e. *geſtorven.* *Ook met* a, *bij voorb.* ſues perfunctas eſſe a febri, Varr. R. R. II, 4, 5. *Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* timorem inanem perfuncti, Apulej. Met. VIII med. p. 208, 41 Elm.: *ook kan men hier toe brengen* ut mihi tam multa pro ſe perpeſſo atque perfuncto concederet cet., Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 19, *alwaar zeker* multa *eigenlijk tot* perpeſſo *behoort: van daar* paſſive, *bij voorb.* periculum perfunctum, Cic. Sext. 4 poſt med., i. e. *doorgeſtaan: ook zonder* Caſus, *bij voorb.* perfunctus ſum, Cic. Dom. 17, i. e. *ik heb het doorgeſtaan: van daar* Perfunctus ſum, *ik ben gereed, bij voorb.* ſe perfunctos eſſe, Cic. Cluent. 41, i. e. *dat*

dat zij gereed waren, hun ambt verricht hadden. 3) *genieten*, *bij voorb.* bonis omnibus, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 post med.: epulis, Ovid. Art. II, 227: coenula perfunctus i. e. qui coenavit, Apul. Met. III ante med. p. 135, 2 Elm.

PERFŬRO, ĕre, 1) *woeden of zeer woeden*, Virg. Aen. IX, 343. Lucret. I, 276: per aequora, Sil. IV, 243. 2) *doorwoeden*, *doorraazen*, *bij voorb.* domos, Stat. Theb. IV, 388.

PERFŪSĬO, onis, f. *begieting*, *natmaking*, *bij voorb.* corporis, Cels. IV, 8 extr.: malarum, Plin. H. N. XXIII, 9 extr.: sine perfusione, Ibid. XVIII, 7 extr.

PERFŪSŌRĬE, *slechts oppervlakkig*, *ligt op*, *d. i. niet naauwkeurig*, *niet duidlijk*, *niet bestemd*, *niet bepaald*, *bij voorb.* dicere, Pandect. XXI, 2, 6, post med. *tweemaalen* XLIII, 24, 5.

PERFŪSŌRĬUS, a, um, 1) *het geen enkel dient*, *om iemand ligt vochtig of nat te maken*, *ligt natmakende*: *van daar Tropisch*, *alleen de oppervlakte aanrakende*, *niet grondig*, *bij voorb.* voluptas, Senec. Ep. 23: *van daar* 2) adsertio perfusoria, Sueton. Domit. 8, i. e. *eene gerechtelijke aanspraak op eene zaak of persoon*, *die alleen in schijn geschiedt*, *gevolglijk uit Chicane*, *die gevolglijk niet grondig kan bewezen worden*.

PERFŪSUS, a, um, *zie* Perfundo.

PERGAUDĔO, gavisus sum, 2. *zich zeer verblijden*, Cic. Q. Fr. III, 1, 3.

PERGLISCO, ĕre, *zeer toenemen*, *bij voorb. in vettigheid*, *bij voorb.* gallina perglisc it, Colum. VIII, 7 extr.

PERGNĀRUS, a, um, *zeer kundig*, *zeer ervaren in iet*, *bij voorb.* colendi, Apulej. in Apolog. ante med. p. 290, 34 Elm.

PERGO, perrexi, perrectum, 3. 1) *gaan*, *bij voorb.* in Macedoniam, Cic. Planc. 41: recta ad amum pergit, Terent. Phorm. I, 2, 62: ad speluncam, Liv. I, 7: in agros Rom., Liv. III, 6: inde ad portam, Ibid. 46: domum, Sallust. Cat. 44 (45): ad eas cursim perrectura, i. e. *lopend gaan*, *lopen*, Cic. Tusc. V, 5: ad forum, Plaut. Asin. I, 3, 92, *op de markt gaan*: si inde (i. e. ex Hispania) pergeret, Liv. XXIII, 27: modo adversum hostes, modo in solitudines, Sallust. Jug. 74 (77): quo Metellus pergebat i. e. ibat, Ibid. 47 (51): obviam alicui, Auct. ad Her. IV, 51: Celeri pergunt fulmina lapsu, Lucret. VI, 323: cur non eadem via pergeret i. e. iret, Cic. Div. I, 54: ad castra pergunt, Caes. B. G. III, 18: perge non dubio gradu i. e. *ga of kom*, Senect. Thyest. 490: ad aliquem, Terent. Ad. IV, 2, 47: *ook met het Supinum*, *bij voorb.* obsonatum pergam, *ik zal gaan*, *om te kopen enz. of ik zal inkopen*, Plaut. Mil. III, 1, 154: *dus ook* pergo (*zoo als* eo) defensum, *bij voorb.* defensum pergit, Gell. VII, 3 post init., i. e. *hij verdedigde ze of zocht ze te verdedigen*: *ook Passive*, *bij voorb.* ad plebem pergitur, Caecil. ap. Non. 11, n. 2: *van daar Tropisch*, pergamus ad reliqua, Cic. Beat. 43 in., i. e. *laat ons tot het overige voortgaan*, *d. i. het ondernemen*: *ook met den Infinitivus*, *alwaar het overtollig staat*, *bij voorb.* ire ad eum perrexit, Cic. Acad. I, 1 in., *wij gingen*; *zoo dus* contendo ire *voor* eo *staat*: *dus* pergit ire in Thessaliam, Liv. XXXI, 51: Saguntum pergunt ire, Liv. XXII, 22: *dus*

ook pergeret porro ire, *hij zou maar verder gaan*, Liv. XXI, 22, *voor* iret porro; *ten zij men hier voortvaren wil zetten*, *wanneer dan* porro *weg kon blijven*: *dus ook* perge porro sequi, Cic. Caecin. 71: *en meermaalen*, *doch*, *alwaar het onzeker is*, *of het voortvaren is*, *dan of het overtollig staat*, *bij voorb.* perge explicare, Cic. Partit. 8: ad hostem ducere pergit, Liv. XXXII, 6: pergitisne pergere? Plaut. Pseud. V, 1, 4, *voor* pergitisne? *dus ook* pergin' (pergisne) pergere? Ibid. Poen. I, 3, 24. 2) *komen* (*zoo als* eo), *bij voorb.* horsum pergunt, Terent. Hec. III, 4, 36, *zij komen hier naar toe*, *herwaards*: Quis is est, qui huc pergit? Terent. Eun. II, 1, 22: perge mecum comes, Senec. Med. 974: perge non dubio gradu, Ib. Thyest. 490: pergamus ad reliqua, Cic., *zie hier voor*. 3) *voortvaren*, a) *met den* Infinitivus, *bij voorb.* tenere viam, Q. Cic. petit. consul. 14: iter reliquum conficere, Cic. Or. II, 27: porro sequi, Cic. Caecin. 21: explicare, Cic. Partit. 8: haec tu perge mitigare, Cic. Att. XI, 7 post med.: ad hostem ducere, Liv. XXXII, 6: nos proficisci ad instituta pergamus, Auct. ad Her. I, 3 *en meermaalen*: *dus ook* pergitin' pergere? *voor* pergitisne, Plaut., *zie hier voor*; *dus ook* pergin' *voor* pergisne, *bij voorb.* loqui, Terent. Eun. V, 1, 1: argutari, Plaut. Amph. I, 1, 193. b) *zonder* Infinitivus, *bij voorb.* pergam, Cic. Verr. III, 20: si pergis, Liv. II, 40: perge, Cic. Brut. 74: pergit in mea maledicta, Cic. Phil. XIII, 19. c) *met den* Accusativus, *doch*, *misschien alleen* iter, i. e. *zijnen weg voortgaan of voortzetten*, *bij voorb.* pergam hoc iter, Terent. Hec. I, 1, 119: iter pergere, Sallust. Jug. 79 (81) *en meermaalen*, *bij voorb.* Auct. B. Afric. 69. Tacit. Ann. IV, 20. XV, 27; *doch*, *er staat ook* prospere cessura, quae pergerent, Tacit. Ann. I, 28, *maar*, *het welk voor* peragerent *staat*. Not. Pergo n. 3 *schijnt van* perago *bij* Contractie *te zijn*: *zoo als* pergo n. 1 *en* 2 *van* perrigo (per en rego) *is*, *eigenlijk*, *ergens heen richten*, scil. se, i. e. *gaan*: *van daar* pergere *voor* peragere, *doen*, *verrichten*, *bij voorb.* quae pergerent, Tacit., *zie terstond hier voor*: pergite, Pierides, Virg. Ecl. VI, 13, i. q. agite, i. e. *komt*, *welaan!*

PERGRĂCĬLIS, e, *zeer rank*, *zeer dun*, *bij voorb.* caulis, Plin. H. N. XXV, 13 med.

PERGRAECOR, ari, *op de* Grieksche *wijze leven*: *van daar vrolijk leven*, *teeren*, *slempampen*, Plaut. Most. I, 1, 21. Titinn. ap. Fest.

PERGRANDESCO, ĕre, *zeer groot worden*, *of groot worden*, *bij voorb.* fruges prohibet pergrandescere, Acc. ap. Non. 2. n. 358.

PERGRANDIS, e, 1) *heel*, *zeer groot*, *bij voorb.* gemma, Cic. Verr. IV, 27: lucrum, Plaut. Pers. IV, 3, 23. 2) *ook van den ouderdom*, *bij voorb.* pergrandis natu, *heel*, *zeer oud of bejaard*, Liv. XXIX, 29.

PERGRAPHICUS, a, um, *zeer fijn*, *zeer listig*, *bij voorb.* sycophanta, Plaut. Trin. V, 2, 15. *zie* Graphicus, n. 2.

PERGRATUS, a, um, 1) *zeer aangenaam*, *bij voorb.* litterae, Cic. Q. Fr. III, 1, [illegible] pergratum erit per[illegible] que [illegible] Q. Fr. III, 1, 4: [illegible] *zeer aangenaam*, [illegible] pergratum mihi feceris, [illegible] *of ook*

geschieden, per mihi, per, inquam, gratum feceris, Cic. Att. I, 20 extr., i. e. *gij zult mij een grooten enz.*: *dus ook* pergratum mihi, erit, Cic., *zie hier voor*. 2) *zeer dankbaar*: *of het zoo voorkomt*, *weet ik niet*.

PERGRĂVIS, e, *zeer zwaar*: *van daar* 1) *zeer gewigtig*, *zeer groot*, *bij voorb.* pergravis esse, Terent. Hec. III, 1, 12. 2) *zeer gewigtig*, *van groot gewigt*, *bij voorb.* oratio, Cic. Sext. 50: testis, Cic. Coel. 26.

PERGRĂVĬTER, 1) *zeer zwaar*, 2) *zeer hevig*, *heel zeer*, *bij voorb.* offensus, Cic. Att. I, 10.

PERGŬLA, ae, f. *is misschien*, 1) *een winkel*, *aan den muur vastgemaakt*, *of ergens anders te vinden*, *bij voorb.* a) *van een' Koopman*, *bij voorb. van eenen Wisselaar*, Plin. H. N. XXI, 3. b) *van een handwerksman of kunstenaar*, *die daar in zijne waaren uitvent*, *bij voorb. van eenen Schilder*, *bij voorb.* Plin. H. N. XXXV, 10, *van Apelles*: pergula pictorum, Lucil. ap. Lactant. I, 22. c) *waar in les gegeven wordt*, Sueton. Aug. 94 extr. Ibid. Gramm. 18: *van daar* cui cedere debet omnis pergula, Juvenal. XI, 137, i. e. *school*, *waar in de kookkunde geleerd wordt*. 2) *waar hoeren te koop of te huur waren*, Plaut. Pseud. I, 2, 79 *en* 92: *en waar anders verkocht werdt*, *bij voorb.* tabernulam, pergulam cet., Pandect. V, 1, 19 post med.: *van daar* 2) *Tropisch*, a) *eene hutte*, *bij voorb. tot eene woning voor de armen*, Petron. 74: *van daar* vilis arundineis cohibet quem pergula tectis, Auson. Epist. IV, 6. b) *lot*, *wijnlot*, Colum. IV, 21, 2: pergulae vitium generosarum, Ibid. XI, 2, 32: una vitis Romae in Liviae porticibus subdiales inambulationes umbrosis pergulis opacat, Plin. H. N. XIV, 1. *Van daar* Vitis pergulana, *zie* Pergulanus.

PERGULĀNUS, a, um, *bij voorb.* vitis, Colum. III, 2 prope fin. §. 28, *de naam van eene soort van wijnstokken*: *of daarom*, *dewijl zij dienen om aan loten getrokken te worden*, *weet ik niet*.

PERHAURĬO, si, stum, 4. i. e. exhaurio, *uitputten*, *uitledigen*, *bij voorb.* calicem, Apulej. Met. IV med. p. 246, 39 Elm., i. e. *uitdrinken*: mille perhaustis ignibus instaurat vires, Sever. in Aetna 420.

PERHERCLE, *als één woord voor* hercle, *schijnt te staan* Gell. VIII, 6 in. *Maar de woorden luiden dus*: Per hercle rem mirandam — dicit; *gevolglijk behoort* per *tot* mirandam; *te weten*, *het staat voor* permirandam hercle cet. *Even dus is het met* Perpol.

PERHĬBĔO, ui, itum, 2. *van zich geven*, *bij voorb.* verba, Plaut. Asin. I, 3, 36, i. e. *zeggen*: *van daar* 1) *zeggen*, *spreken*, *bij voorb.* ut perhibetis, Cic. Lig. 8: ut perhibent viri, Plaut. Cist. I, 1, 68: ut perhibent, *zoo als men zegt*, Virg. Aen. IV, 179. Georg. I, 247: ut Graji perhibent, Ibid. Aen. VIII, 135: illum perhibent flevisse, Ibid. Georg. IV, 507: quem perhibes i. e. dicis, Ibid. 323: verba, Plaut., *zie hier voor*: *dus ook passive*, *bij voorb.* nuntii fuisse perhibentur, Cic. Tusc. I, 12, i. e. dicuntur: *dus ook* quis me improbior perhibeatur esse, Plaut. Trin. III, 2, [illegible]: nomina, qui [illegible] perhibentur, Ibid. Stich. I, [illegible] *kan het in velen* [illegible] *met geloven*, [illegible] *voor houden*, *verklaren*. *van daar* a) *zeg-*

a) *noemen*, *bij voorb.* quem perhibent Ophiuchum nomine, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arateis: Bene qui conjiciet, vatem hunc perhibebo optimum, Cic. Div. II, 5: si vos vultis perhiberi probos. Terent. Ad. III, 5. 58: me volo fortem perhiberi virum, Plaut. ap. Gell. VII, 7: Nec minus Agesilaus ille perhibendus, i. e. *aangehaald*, *genoemd worden*, Cic. ad Div. V, 12 post med. b) *toeschrijven*, *toekennen*, *bij voorb.* alicui auctoritatem, Plin. H. N. XXIX, 6 prope fin.: cui (herbae) tanta vis perhibetur, Ibid. XXV, 8 extr.: tritico — salubritas perhibetur, Ib. XVIII, 11: cui palma a medicis perhibetur, Ibid. XXXI, 7 ante med.: *men zou in deze plaatzen esse kunnen verstaan; dan zou* perhibetur *hetzelfde zijn*, *als* dicitur; *doch, het is misschien niet nodig.* 2) *bewijzen*, *bij voorb.* operam reipublicae, Cato ap. Gell. III, 7. §. 19: honorem alicui, Plin. H. N. XIX, 4 post med. XXIX, 1 extr.: alicui auxilium, *hulp bewijzen*, *helpen*, Apul. Met. IX post med. p. 229, 19 Elmenh. 3) *geven*, *bij voorb.* alicui testimonium, Varr. R. R. II, 5 in. Colum. III, 9 post med. Plin. H. N. VII, 30 in. *en* 38. Apul. Met. II post med. p. 125, 15 Elm.: 4) *stellen*, *schaffen*, *verschaffen*, *bij voorb.* aliquem, Cic. Att. I, 1 extr., scil. *als Advokaat.* 5) *daar voor houden*, *gewagen*, *geloven*; *hier toe kan men veel uit n.* 1 *brengen*, *bij voorb.* vatem hunc perhibebo, Cic.: si vultis perhiberi probos, Terent. cet.: *dus ook* perhibemur malae, Plaut. Truc. II, 5, 3, *maar het welk ook voor* dicimur *staan kan.*

PERHIĔMO (PERHYĔMO), are, *overwinteren*, *d. i. den winter door duuren*, *of zoo blijven*, *bij voorb.* sulcos vacuos perhyemare patiemur, Colum. XI, 3, 4.

PERHĪLUM, i, n. *iet zeer weinig*, *zeer weinig*, *bij voorb.* *wankelen*, Lucret. VI, 575.

PERHŎNORĬFĪCE, *op eene zeer eerlijke wijze*, Cic. Att. XIV, 12.

PERHŎNORĬFĪCUS, a, um, 1) *groote eere aandoende*, *eerlijk*, *bij voorb.* consalutatio, Cic. Att. II, 18: discessus, Cic. Provinc. 19. 2) *groote eere bewijzende*, *zeer vereerende*, *bij voorb.* collega in me perhonorificus, Cic. Att. I, 13.

PERHORRESCO, rui, 3. *een schrik*, *of groote schrik*, *ontsteltenis ondervinden*, *bij voorb.* corpore toto perhorresco, Cic. in Caecil. 13: *van daar* 1) *met den* Accusativus, *voor iet schrikken*, *zich ontstellen*, *hevig schrikken*, *bij voorb.* fugam virginum perhorresco, Cic. Cat. IV, 6: dissolutionem naturae tam valde perhorrescere, Cic. Fin. V, 11, *alwaar een* Pleonasmus *is*, *ten zij men zeggen wil*, *dat* perhorresco *niets meer is dan* horresco *het welk wel aangaat*, *nadien* per *in de samenstelling met* Verba *dikwijls niets betekent: verders* hanc religionem non perhorrescis? Cic. Verr. IV, 35: nemo est, qui vos non fugiat, — perhorrescat, Cic. Pis. 20. 2) *sidderen*, *bij voorb.* aequor perhorruit, Ovid. Met. VI, 704: clamore perhorruit Aetne, Ovid. Met. XIII, 877.

PERHORRĬDUS, a, um, *ijslijk*, *schriklijk of zeer ruw*, *bij voorb.* stagna perhorrida situ, Liv. XXII, 16.

PERHŪMANĬTER, i. e. valde humaniter, *bij voorb.* *zeer liefderijk*, *zeer vriendelijk*, *bij voorb.* scribere, Cic. ad Div. VII, 8.

PERHŪMĀNUS, a, um, *zeer lieftalig*, *zeer menschlievendlijk*, *zeer welleevend enz.*, *bij voorb.* sermo, Cic. Q. Fr. II, 6: epistola, Cic. Att. XVI, 12.

PERHYEMO, *zie* Perhiemo.

PERICLĬTĀBUNDUS, a, um, i. q. periclitans, *probeerend*, *beproevend*, *eene proeve nemende*, *bij voorb.* aciem, Apulej. Met. V post med. p. 168, 34 Elmenh.: voluntatem meam periclitabundus, Ibid. Apol. post med. p. 320, 18 Elmenh. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* sui, i. e. *deedt eene proeve met zich zelve*, Apulej. Met. III post med. p. 138, 33 Elm.

PERICLĬTĀTĬO, onis, f. *probering*, *proefneming*, *bij voorb.* longinqui temporis usu & periclitatione, Cic. Nat. D. II, 64.

PERICLĬTOR, atus sum, ari (*voor* periculitor), 1) *eene proeve nemen*, *probeeren*, *beproeven*, a) *met den* Accusativus, *bij voorb.* omnia, Cic. Quint. 31: fortunam belli tentare ac periclitari, Cic. Verr. V, 50: animum alicujus, Plaut. Amph. III, 2, 33. Liv. I, 42: tormenta ac tela, Sisenna ap. Non. 4. n. 351: claustra foribus imposita periclitantur, Sisenn. Ibid. n. 165: *van daar* passive, *bij voorb.* in periclitandis experiundisque pueris, Cic. Div. II, 46: periclitandae vires ingenii, Cic. Or. I, 34: in rebus periclitandis, Gell. XIII, 8: *ook staat* periclitatus passive, *bij voorb.* periclitatis moribus amicorum, Cic. Amic. 17. b) *zonder* Accusativus, *bij voorb.* in re aliqua, *ergens eene proeve mede nemen*, *bij voorb.* periclitemur in iis exemplis, Cic. Off. III, 18 in.: periclitabatur, quid nostri valerent, Caes. B. G. II, 8: periclitari volui, si (i. e. an) possem cet., Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 18: facile periclitaberis, quam grandem tibi demonstret patientiam, Apul. Met. VIII post med. p. 213, 5 Elm.: in portu periclitati remigio, quid quaeque earum (navium) efficere posset, Hirt. Alex. 13. 2) *in gevaar stellen*, *wagen*, *bij voorb.* aliquid: *van daar* Non est saepius in uno homine salus periclitanda reipublicae, Cic. Cat. I, 5: *ook zonder* Accusativus, *iet wagen*, *zich stout gedragen*, *ondernemend zijn*, *bij voorb.* non per obsequium sed proeliis & periclitando tuti sunt, Tacit. Germ. 40, i. e. *door moed*, *stoutheid*; *van daar* in juvenibus etiam uberiora paulo & paene periclitantia (scil. dicta) feruntur, Quintil. XI, 1, 32. *Ook in 't gemeen wagen*, *bij voorb.* *ik waag mijn leven enz.*, *wanneer dan de* Ablativus *staat*, *bij voorb.* vita cet.: *ook de* Infinitivus *enz.*, *bij voorb.* rebus suis, Liv. XXXVIII, 25: fama ingenii, Liv. XL, 50: tragoediam evertere, Petron. 140 cet.; *maar*, *nadien het ook gemeenlijk hetzelfde is als in gevaar zijn*, *zoo kan het gemeenlijk tot n.* 3. *gebracht worden.* 3) *zich in gevaar bevinden*, *in gevaar zijn*, *iet waagen*, *bij voorb.* ut potius Gallorum vita, quam legionariorum periclitaretur, Caes. B. G. VI, 34: ne de summa imperii sui periclitaretur populus Rom., Aug. ap. Suet. Tiber. 21 extr.: propter poenam, Petron. 30: periclitanti succurrere, Ibid. 96: periclitantium advocatus, Ibid. 110, ex canis morsibus periclitantes, Plin. H. N. XXX, 5 post. med. *Ook met den* Ablativus, Genitivus *en* Infinitivus, *bij voorb.* capite i. e. *in levensgevaar zijn*, *bij voorb.* *bij een Proces*, Martial. VI, 26, 1, i. e. *op lijf en leven beschuldigd worden*: fama ingenii, Liv. XL, 50: causa, Quintil. VII, 2, 12: exitu judicii, Ibid. VI, 1, 36: veneno, Justin. XXXVII, 3: paralysi, Plin. H. N. XX, 15 post med.: cancro, Cels. V, 26. Sect. 24: vita, Quintil. decl. III, 1: ulcera, quae vermibus periclitantur, Plin. H. N. XXX, 13: capitis, Apul. Met. VIII extr., i. e. *in levensgevaar zijn*: periclitatur rumpi, Quintil. XI, 3, 42: esse privatae, Plin. Paneg. 84: periclitabatur tragoediam evertere, Petron. 140: secari, Plin. H. N. XXVI, 11: perdere, Ibid. VII, 44 extr.: *ook met* cum, *bij voorb.* res suas, cum quibus periclitari nolebant cet., Liv. XXXVIII, 25 Ed. Gronov., *doch*, Gronovius *gelooft*, *dat* cum *weg moet*. *Ook Tropisch*, *bij voorb.* ut res proponatur, verba non periclitentur, Quintil. VII, 3, 17, i. e. *in gevaar zijn*, *om de zaak te verderven.*

PERICŬLOR, ari, i. q. periclitor, *bij voorb.* periculatus sum Cato ait in ea oratione, quam scripsit ad lites Censorias, *zegt* Festus.

PERICŬLŌSE, *met gevaar*, *op* Risico, *bij voorb.* emere, Sallust. Jug. 8: dicere, Cic. Phil. VII, 3: aegrotare, Cic. Att. VIII, 2: facere, Cic. Mil. 4 in.: navigare, Cic. ad Div. XVI, 11: periculosius navigare, Hirt. Alex. 64: periculosissime facere, Senec. de ira III, 22.

PERICŬLŌSUS, a, um, 1) *vol gevaar*, *gevaarlijk*, *met gevaar verbonden*, *gevaar brengende*, *bij voorb.* bellum, Cic. Manil. 2: vulnus, Cic. Phil. XIV, 9: iter, Ibid. XII, 10: curatio (morbi), Cic. Off. I, 24: regnum, Justin. XXXIX, 4: consuetudo, Cic. Acad. IV, 21: periculosum videbat, magnam multitudinem venire, Caes. B. G. I, 32: inimicitiae periculosiores, Tacit. Germ. 21: ira co — periculosior, Senec. de ira III, 5: locus periculosissimus, Cic. Phil. VII, 3: periculosissimus annus, Liv. XXVII, 35: periculosissimum bellum, Flor. I, 17. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* periculosum esse libertati, Liv. II, 2. 2) in me periculosus, *in gevaar te vinden*, *of wij gevaar op den hals brengende*, *bij voorb.* fuissemus & in hos inofficiosi & in nosmet ipsos, si illum offensuri fuimus, periculosi, Cic. Att. XIII, 27. 3) *ook kan men het vertalen*, *veel risikeerende*, *of veel wagende*, *bij voorb.* in nosmet ipsos periculosi, Cic. Att. XIII, 27, *zie hier voor.*

PERICŬLUM, I, n. *misschien eigenlijk het geen*, *waar door men iet ervaren*, *of kennis en ondervinding verkrijgen kan*, *middel van ervering*, *middel om kennis te krijgen*, *van* perior *ervaren*, *vernemen enz.*, *van waar* peritus, experior *is enz.* *Dewijl men door leeren*, *door proeven*, *gevaren*, *opstekeningen*, *kennis en ervaring krijgt*: *van daar* 1) *eene lesse*, *leere*, *die men zich*, *bij voorb.* *bij eene zaak geeft*, *lesse van waarschuwing*, *bij voorb.* periculum facito ex aliis, Terent. Heaut. I, 2, 36. 2) *verzoek*, *proeve*, *bij voorb.* facere periculum *eene proeve nemen*, *of aanstellen*, *probeeren*, *beproeven*, *bij voorb.* qualis sim amicus, periclum facias, Terent. Hec. V, 1, 40: prius quam periculum faceret, idoneum esse arbitratus cet., Caes. B. G. IV, 21, *dus ook* in literis, Terent. Eun. III, 1, 23. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* fidei, Cic. Verr. Act. I, 12: legionum, Auct. B. Afric. 79: saepius ejus deae (Fortunae) periculum facere nollet, Cic. Provinc. 14 med., i. e. *deze Godin op de proeve stellen*: qua in re tute tui periculum fecisti? Cic. in Caecil. 8 extr., i. e. *hebt gij eene proeve van u gegeven*: summae

rerum, Liv. VI, 22, i. e. *een hoofdtreffen wagen, beproeven: daar voor staat* universo periculo summam rerum committere, Liv. XXII, 12, l. e. (*woordlijk*) *aan een algemeen* Risico *overlaten of blootstellen*: *van daar* 2) *verzoek, proeve, d. i. het geen tot eene proeve gemaakt wordt, proefstuk, proefschrift, bij voorb.* in isto periculo, Cic. Leg. I, 1 extr.: *wanneer* Cicero *dan zijn daar gevraagd gedicht uit bescheidenheid eene* proeve *noemt, zoo als velen thans gewoon zijn te doen; het welk eenen geheel goeden zin geeft; doch het kan ook in 't gemeen geschrift zijn, zie n.* 4. b) *het* Risico, *zie het volgende: van daar* 3) Risico, *gevaar, bij voorb.* periculum facere rei, *iet wagen, bij voorb.* summae rerum, Liv., *zie hier voor: dus ook* universo periculo summam committere, Liv. *zie hier voor:* adire periculum capitis, Cic. Rosc. Am. 38: salutem in periculum discrimenque vocare, Cic. Manil. 5, i. e. *stellen:* pericula obire, Liv. I, 54, *over zich nemen:* periculum alicui creare, Cic. Flacc. 1. Cic. Att. II, 22, i. e. *veroorzaken: dus ook* periculum subire, Cic. Partit. 9: suscipere, Cic. Mur. 36: ingredi, Ibid. 2: sumere i. e. suscipere, Tacit. Hist. III, 69: alicui conflare, Cic. Sull. 4: intendere in aliquem, Cic. Rosc. Am. 3, *of* alicui, Cic. Att. II, 19: alicui injicere, Cic. Caecin. 29: facessere, Cic. in Caecil. 14, *of* facere, Sallust. Cat. 33 (34), i. e. *maken, veroorzaken: dus ook* alicui moliri, Cic. Sext. 1, *of* comparare, Cic. Flacc. 38: in periculum venit, ne cet., Cic. Mur. 27: aliquem in capitis periculum arcessere, Cic. Rab. perd. 9: in periculum includere, Cic. Cluent. 55: rem in periculum adducere, Cic. Phil. VII, 1: periculum adferre, Plin. H. N. XXI, 31 post med.: se in periculum mittere, Auct. ad Her. III, 5. Virg. Aen. IX, 200, *of* committere, Cic. Invent. II, 8 extr.: periculum incidere i. e. in periculum, Nep. Att. 10: ex periculo eripere, Cic. Cluent. 26: extrahere, Cic. Sext. 4: liberare periculis, Cic. Or. I, 8: in periculo versari, Cic. Rab. post. 9, *of* verti i. e. esse, Plaut. Merc. I, 2, 12. Phaedr. II, 8, 19: Periculum est *daar is gevaar bij, of het is te bezorgen, waar op dikwijls* ne *volgt, d. i. dat*, Cic. Tusc. V, 40: *van daar* esse in periculo ingenti, Liv. V, 47: *en zonder* in, *wanneer er een bijvoeglijk woord bij staat, bij voorb.* proprio periculo esse, Cic. ad Div. IV, 15: esse majore periculo, Nep. Dion. 2: aegrum magno periculo vidi, Petron. 129. *Ook* periculum est mihi, *of* rei, i. e. *in gevaar staan, bij voorb.* mihi est periculum, Terent. Heaut. V, 2, 27. Phorm. II, 2, 19: moenibus Romanis periculum esse, Liv. III, 23: cf. II, 2 med. *Bijzonder heet* periculum, Risico, *gevaar, d. i. borgstelling, borgtogt, bij voorb.* meo periculo, Cic. Sext. 52. Plaut. Poen. IV, 2, 56. Pandect. XLVI, 1, 24, *op mijn* Risico, *op mijn gevaar, d. i. ik sta er voor in, ik draag de schade of de schuld: dus ook* tuo, suo, nostro, alicujus cet., *op mijn* Risico *enz., bij voorb.* suo, Cic. Att. VI, 1 ante med. Cic. Verr. V, 20: hujus, Terent. Andr. III, 1, 22: nostro, Cic. Flacc. 57: *van daar* rem periculi sui facere, Pandect. XXIII, 5, 16, i. e. *voor zijn* Risico *nemen, er zelve voor instaan, het nadeel zelve dragen, zich zelven de schuld moeten toeschrijven: van daar* bono periculo i. e. *zeker, bij voorb. toevertrouwen*, Apulej. in Apol. post med. p. 320, 16 Elmenh.: *van daar bijzonder gevaren,* 1) *een Proces, pleitgeding, de beschuldiging van iemand, bij voorb.* pericula amicorum, Cic. Manil. 1: Hunc in periculo non defendit, Nep. Phoc. 2: cf. Cic. Arch. 2. b) *eene ziekte, bij voorb.* In acutis periculis nullis dandum est vinum, Plin. H. N. XXIII, 1 post med. *van daar* c) *de stoutheid, bij voorb. in uitdrukkingen, bij voorb.* in elocutione, Quintil. II, 12, 5: *dus ook* sententias petere a periculo, Ibid. II, 11, 3, *stoute gedachten en uitdrukkingen gebruiken:* cf. Ibid. VIII, 6, 11. 4) *eene optekening van zekere dingen, lijst, bij voorb. van gerechtelijke en andere dingen: van daar* a) *een* Protocol, *bij voorb.* in suo periculo inscriberent, Nep. Epam. 8, *alwaar echter beter* sepulcro, *of een woord, dat eene* Zuil *betekent, kon gelezen worden: ondertusschen past* Protocol *des noods: dus zou het ook kunnen verstaan worden*, Cic. Verr. III, 79, scribis tabulae publicae periculaque magistratuum committuntur; *doch, ook hier kunnen het de bij de Overheidspersonen verhandelde Processen of* Actenstukken *zijn*, si lectio certa: *dus ook* in Stheni periculo, Cic. Verr. II, 43, i. e. *in het* Protocol, *dat wegens* Sthenius *opgenomen is; doch, het kan ook heeten, bij het Proces, bij de beschuldiging.* b) *elk geschrift, bij voorb.* in isto periculo, Cic. Leg. I, 1 extr., *zie n.* 2. *Hier toe zou men ook n.* 4. a *kunnen rekenen.* Not. *Voor* periculum *staat dikwijls* periclum; *bij voorb.* Terent. Heaut. V, 1, 6. Lucret. II, 6. III, 776 cet.

PERIDŌNĔUS, a, um, *zeer geschikt, zeer bekwaam tot iet, bij voorb.* ad rem, *bij voorb.* ad furta belli, Sallust. ap. Non. 4. n. 203 & Serv. ad Virg. Aen. XI, 515: alicui rei, *bij voorb.* castris, Caes. B. C. II, 24: consiliis suis, Tacit. Ann. IV, 12: *ook* seq. qui, quae, quod, *voor* ut (*dat*), *bij voorb.* videbatur sibi peridoneum maritum reperisse, cui bono periculo totam domus fortunam concrederet, Apul. in Apol. post med. p. 320, 16 Elm.

PERIĔRO, are, *voor* pejero, *zie* Pejero.

PERIGNĀRUS, a, um, *zeer onkundig, zeer onervaren, ergens in, bij voorb.* locorum, Sallust. ap. Non. 18. n. 14 *of* Ed. Cort. Sallust. p. 991.

PERILLUSTRIS, e, *eigenlijk zeer licht, zeer helder, vol licht: van daar* 1) *zeer duidlijk*, Nep. Att. 12. 2) *zeer aanzienlijk, doorluchtig, in groot aanzien, bij voorb.* perillustres fuimus, Cic. V, 20 in.

PERIMBECILLUS, a, um, *zeer zwak, bij voorb.* quod quidem est natum, perimbecillum est (i. e. infans est perimbecillus), Cic. Att. X, 18: collum anserum perimbecillum, Varr. R. R. III, 10 post med.

PERIMĔTROS, i, scil. linea *of* γραμμή *Cirkellijn, omtrek*, Circumferentie, Vitruv. V, 6. Frontin. aquaeduct. 26 *en* 40.

PERĬMO, ēmi, emtum, 3. *van* emo *ik neem, eigenlijk, geheel wegnemen, vernietigen, bij voorb.* sensum, Cic. Tusc. I, 37 in., *het gevoel, gewaarwording:* sin autem perimit ac delet omnino, Ibid. 49: luna peremta est, Cic. Div. I, 11 (*als Dichter*), i. e. evanuit: *van daar* 1) *vernietigen, achter uitzetten, bij voorb.* reditum, Cic. Planc. 42: consilium ejus occupatio peremisset, Cic. Off. III, 7: sententiam, Plin. Ep. VIII, 14: fatum, Plin. H. N. II, 53. 2) *vernietigen, afbreken, stremmen, of maken, dat eene zaak niet tot stand komt, bij voorb.* ludos, Cic. Harusp. 2: reditum, Cic., *zie hier voor:* consilium, Cic., *zie hier voor:* sententiam, Plin. Ep.: fatum, Plin. H. N., *zie hier voor.* 3) *vernietigen, te gronde helpen, verwoesten, bij voorb.* simulacra deorum, i. e. *stukslaan*, Cic. Div. I, 12 (*als Dichter*): causam publicam, Cic. Sext. 22: sensum, Cic., *zie hier voor:* Troja peremta, Virg. Aen. V, 787: navis peremta i. e. quae naufragio periit, Pandect. XXII, 2, 6: ne herba invalidam Medicam perimat, Colum. II, 11: sola haec res — herbas perimat, Ibid. 12: conceptum abortu, Plin. H. N. VIII, 44: *van daar* a) *Tropisch, te gronde helpen, bij voorb.* corpus pallore & macie peremtum, Liv. II, 23. b) *te gronde helpen, d. i. schadelijk zijn, of martelen, plagen, kwellen, bij voorb.* pestis (i. e. sagitta) perimens (scil. corpus), Liv. XXXVIII, 21. 4) *dooden, bij voorb.* matrem, Cic. Div. II, 30 ex Homero: aliquem, Ovid. Met. VIII, 395. XIII, 250: conceptum abortu, Plin. H. N. VIII, 44. *En dus meermaalen* peremtus, a, um, *bij voorb.* indigna morte peremtus, Virg. Aen. VI, 163: cf. IX, 453. X, 110. Justin. VII, 6. Lucret. IV, 44. Not. peremo *voor* perimo, Cato *en* Cincius ap. Fest.

PERIMPĔDITUS, a, um, i. e. valde impeditus, *met moeilijkheden zeer verzien, ingewikkeld, verward, opgepakt, ongangbaar, niet te passeeren enz., bij voorb.* locus, Auct. B. Afr. 58.

PERINCERTUS, a, um, *zeer onzeker*, Sallust. ap. Gell. XVIII, 4.

PERINCOMMŎDE, *zeer ongemaklijk, zeer ongelegen, bij voorb.* adcidit, Cic. Att. I, 17.

PERINCOMMŎDUS, a, um, *zeer ongemaklijk, zeer ongelegen*, alicui, Liv. XXXVII, 41.

PERINCONSĔQUENS, tis, *het geen zeer ongerijmd volgt, ongerijmd ten aanzien van het gevolg, bij voorb.* per autem, inquit, inconsequens, ipsum corpus & habitum non eundem manere, Gell. XIV, 1. §. 10. i. e. *zeer ongerijmd, absurd, alwaar het gescheiden staat.*

PERINDE, 1) *even zoo, op gelijke wijze, bij voorb.* perinde fructuosam, *even zoo enz.*, Cic. Fin. I, 21: si perinde cetera processissent, Liv. VIII, 17 extr.: perinde armatus, Sallust. ap. Quintil. VIII, 3 extr.: non perinde populare, Plin. Ep. I, 8 post med.: perinde metuendos fuisse, Tacit. Ann. II, 63: atrox coelum perinde ingenia, Flor. III, 2. *Ook volgt er op* ac, atque, i. e. *als, zoo als: verders* ac si *als of*, quasi *als of*, ut *zoo, als*, tanquam, prout, quam, i. e. *als, zoo als, bij voorb.* perinde ac, Caes. B. C. III, 60 extr.: *doch de* Ed. Oud. *heeft* proinde: perinde ac si, Caes. B. C. III, 1, *alwaar de* Ed. Oudend. proinde *heeft*: perinde ac si — comprehensa sint, perinde dicemus, Cic. Rosc. Com. 5 extr., *alwaar het nogmaals herhaald wordt:* perinde intelligi, atque ego sentio, Cic. Marc. 4 extr.: non perinde atque putaram, Cic. Att. XVI, 5 post med.: perinde quasi, Cic. Quint. 26 extr.: perinde tanquam, Liv. IV, 3 ante med.: perinde ut *even zoo als*, Cic. Brut. 50 post med. Cic. Tusc. I, 39 extr. Terent. Heaut. I, 2, 21: *dus ook* perinde, utcunque temperatus sit aer, ita pueros animari, Cic. Div. II, 42 extr., *alwaar* perinde *weg kon blijven:* perinde quam, Sueton. Domit. 15. Tacit. Ann. I, 73. Hist. IV, 72: perinde prout, Plin. Paneg. 20 extr. 2) *zoo, d. i. in zoo verre, zoodanig,*

bij

bij voorb. nec perinde, ut maluisset plebes sibi potestatem fieri, ita aegre habuit (i. e. plebs indignata est.) filium id ausum. Liv. VII, 5, *alwaar ook* ita *weg kon blijven.* 3) *zonderling*, *zeer*, *bij voorb.* ne mortuo quidem perinde adfectus est, Sueton. Tiber. 52: non perinde gratus, Ibid. Galb. 13: nec perinde patres moti sunt, Liv. IV, 37, i. e. *niet zeer*, *niet zonderling*: & perinde — magnum terrorem praebebat i. e. valde magnum terrorem, Liv. XXXVII, 40 in. Not. Perinde *en* Proinde *zijn van de Afschrijvers dikwijls verwisseld geworden.*

PERINDIGNE, 1) *zeer onwaardig*, *zeer onbetaamlijk.* 2) *zeer onwillig*, *bij voorb.* ferre, Sueton. Tiber. 50 post med.

PERINDULGENS, tis, *zeer teder*, *bij voorb.* in patrem, Cic. Off. III, 31 extr.

PERINFĀMIS, e, *kwalijk befaamd*, Sueton. Vitell. 2 post med.: *ook* seq. Genit. *op de vraag*, *waaröm?* *bij voorb.* quod alioqui publicitus maleficae disciplinae perinfames sumus, Apul. Met. III post med. p. 136, 26 Elmenh.

PERINFIRMUS, a, um, *zeer zwak*, *bij voorb.* sunt levia & perinfirma, quae dicebantur, Cic. Fin. II, 16: si quis perinfirmus est, Cels. II, 14 extr.

PERINGENIŌSUS, a, um, *zeer scherpzinnig*, *zeer vernuftig*, *bij voorb.* homo, Cic. Brut. 24.

PERINGRĀTUS, a, um, 1) *zeer onaangenaam*, 2) *zeer ondankbaar*, Senec. Ep. 98 post med.

PERINĪQUUS, a, um, 1) *zeer ongelijk.* 2) *zeer onbillijk*, Cic. Manil. 22. 3) *zeer onwillig*, *bij voorb.* periniquo patiebar animo, Cic. ad Div. XII, 18.

PERINIŌRĪUS, a, um, *zeer onrechtvaardig*, *of verkeerd*, *d. i. tegen recht en billijkheid*, *bij voorb.* nam perinjurium, si et, cum mihi — honos detur cet., Cato ap. Prisc. 6.

PERINSIGNIS, e, *zeer uitmuntende*, *zeer zonderling*, *zeer wonderbaar*, *zeer buitengemeen*, *zeer kenbaar*, *bij voorb.* corporis pravitates, Cic. Leg. I, 19.

PERINTĔGER, gra, grum, i. e. valde integer, *bij-voorb.* *zeer oprecht*, *zeer eerlijk*, Gell. III, 5.

PERINVISUS, a, um, *zeer gehaat*, *bij voorb.* diis, Cic. fragm. pro Cornel. ap. Ascon. extr.

PERINVĪTUS, a, um, *zeer ongeern*, Cic. ad Div. VII, 33 extr. Liv. XL, 57.

PERINUNGO, ĕre, *geheel bezalven of besmeeren*, *bij voorb.* oves vino & oleo, Varr. R. R. II, 11, 7: eadem re, Ibid.

PERIŎDĬCUS, a, um, periodisch, *d. i. het geen zijne zekere tijdperken heeft*, *dat het komt en voortgaat*, *bij voorb.* febris, Plin. H. N. XX, 3.

PERĬŎDUS (περίοδος), i, f. 1) *omweg*, *het rondreizen*, 2) *bij Redenaren*, *de periode*, *d. i. de inlassching van eene bijstelling* (*of van meer*) *in de hoofdstelling*, *waar door dus de laatste gescheiden wordt*, Cic. Brut. 44 in. Quintil. IX, 4, 14; *zie hier van mijne* Praecepta Stili. Not. *Men schrijft ook* Perihodus, perihodos, *bij voorb.* Fest.

PERIOR, itus sum, 4. *zie* Peritus.

PERIPATĔTĬCUS, a, um, *tot de school en leerwijze van* Aristoteles *behoorende*, Peripatetisch, *bij voorb.* secta, Colum. IX, 3: philosophia, Gell. I, 3: *van daar* Peripateticus, scil. philosophus, Gell. II, 18, *en* Peripatetici, scil. philosophi, Cic. Acad. I, 4, Peripatetiken, *d. i. Scholieren*, *leerlingen van den aanhang van* Aristoteles. *Zij heeten dus*, *of dewijl zij in het* Lyceum *wandelende* (περιπατοῦντες) *leerden en disputeerden*, *zoo als* Cicero Acad. 1, 4 extr. *zegt*, *of van een' lommerrijken gang*, *of wandelgang* (περίπατος) *in het* Lyceum, *alwaar zij leerden en disputeerden.* (*welke* περίπατος *of wandelgang in het* Lyceum *was*, *volgends* Diog. Laert. in Aristot. init.): *welk beide bij sluit op hetzelfde uitloopt.*

PERIPETASMA, ătis, n. *een dek*, *bij voorb. der wanden*, *tafel*, *vloer enz.*, *tapijten*, *bij voorb.* peripetasmata, Cic. Verr. IV, 12: de peripetasmatis, Ibid.

PERIPHRĂSIS, is, f. *omschrijving*, *bij voorb. van een woord door meer*, Sueton. in Gramm. 4. Quintil. VIII, 3, 53.

PERIPLEUMONIĂCUS *en* **PERIPLEUMONĬCUS**, *zie* Peripneumonia.

PERĬPLUS, i, m. *de omvaart*, *omvaring der zeekusten*: *van daar een Boek*, *waar in de Zeekusten beschreven worden*, *bij voorb.* Xenophon in Periplo, Plin. H. N. VII, 48.

PERIPNEUMŎNĬA, ae, f. *longenzucht*, *longenteering*: *van daar* Peripneumonĭcus, a, um, *longenzuchtig*, Plin. H. N. XX, 17. XXVI, 7 extr. Not. Peripleumonicus *zegt daar voor* Veget. de re vet. I, 38, 2.

PERIPTĔRUS, a, um, *rondöm vleugels hebbende*: *van daar* aedes, Vitruv. III, 1. IV, 7. *rondöm met zuilen omgeven.*

PERIRĀTUS, a, um, *zeer toornig*, *bij voorb.* alicui, Cic. ad Div. IX, 6, *op iemand.*

PERISCĔLIS, idis, f. (i. e. circa crus) scil. fascia, *band om de beenen*, *knieband*, *kousenband*, Hor. Ep. I, 17, 56. Petron. 67.

PERISTĂSIS, is, f. *eene omstandigheid*, *bij voorb. bij eene reden*, *gesteldheid*, *d. i. de inhoud*, Petron. 48.

PERISTRŌMA, ătis, n. *een dek*, *een tapijt*, *bij voorb.* peristromata, Plaut. Pseud. I, 2, 13. Stich. II, 2, 54: conchyliatis peristromatis, Cic. Phil. II, 27.

PERISTYLIUM, i, n. (*misschien* scil. aedificium *of* spatium) *een met pijlaren omgeven plaats*, Vitruv. III, 1. V, 11. VI, 4 *en* 10. Suet. Aug. 82. *Men zegt ook daar voor* Peristylum, Cic. Dom. 41. Varr. R. R. III, 5.

PERISTYLUM, i, n. (scil. aedificium, *misschien*), *zie* Peristylium.

PERITE, *geschikt*, *ervaren*, *met bekwaamheid*, *met kunde*, *bij voorb.* dicere, Cic. Or. II, 2. Gell. XVII, 5 extr.: differere, Gell. II, 21: distribuere, Cic. Or. II, 19: fodere, Plin. H. N. XVII, 4 post med.: quod institutum perite a Numa cet., Cic. Leg. II, 12: dentibus folliculos fabae perite spoliat, Petron. 135: perite versari in re, Cic. Or. I, 11: uti cithara, Plin. Ep. V, 19: vincturam ligni perite factam, Gell. V, 3: remp. administrare, Ibid. X, 22 extr.: peritissime venditare decreta, Cic. Verr. II, 54: suavissime & peritissime legere, Plin. Ep. III, 15: peritius, Senec. Ep. 90 post med.

PERITĬA, ae, f. *ervarenheid*, *kennis*, *kundigheid in eene zaak*, *ervarenheid ergens in*, *bij voorb.* locorum, Sallust. Jug. 46 (50): futurorum, Sueton. Tiber. 67: legum, Tacit. Ann. IV, 58: morum alicujus, Ibid. I, 69: castra metandi, Plin. H. N. XVIII, 6: gratiae ac voluptatis conciliandae, Quintil. II, 15 post med. §. 24. *Ook zonder* Genitivus *der zaak*, Tacit. Hist. IV, 30. Pandect. VII, 1, 27.

PERĪTO, are, i. q. pereo, *verloren gaan*, *te gronde gaan*, Plaut. Capt. III, 5, 32, Lucret. III, 710 Ed. Creech.

PERĪTUS, a, um, *eigenlijk* Particip. *van het oude* Verbum Perior (i. e. *ondervinding of kennis krijgen enz.*, *zie* Periculum *in het begin*), *ervaren ergens in*, *kennis hebbende*, *geschikt ergens in*, *kundig*, *staat* a) *zonder* Casus *van het* Object, *bij voorb.* sunt docti a peritis, Cic. Off. III, 3 extr.: homo peritissimus, Cic. Or. I, 15: doctos homines vel usu peritos, Cic. Off. I, 41: ab hominibus callidis ac peritis animadversa, Cic. Or. I, 23: peritissimi duces, Caes. B. C. III, 73. b) *met den* Genitivus, *bij voorb.* rerum multarum, Cic. Fat. 7: periti earum regionum, Caes. B. C. I, 48 extr.: vir movendarum lacrymarum peritissimus, Plin. Ep. II, 11: juris peritissimus, Quintil. XII, 11, 23: dicendi, Ibid. XII, 1, 1: peritiores rei militaris, Caes. B. C. III, 61: peritissimos belli navalis fecit, Nep. Them. 2. c) *met den* Ablativus, *bij voorb.* jure, *komt dikwijls voor*, Cic. Cluent. 38: scientia bellandi, Auct. B. Afric. 31: arte, Pandect. XXXIII, 7, 19. d) *met den* Infinitivus, *bij voorb.* cantare, Virg. Ecl. X, 32: obsequi, Tacit. Agric. 8: cf. Pers. II, 34. e) *met* ad i. e. *ten aanzien*, *bij voorb.* ad usum & disciplinam, Cic. Font. 15 extr.: ad cavenda pericula, Justin. XXXI, 2 in.: *dus ook met* de *ten aanzien*, *bij voorb.* qui de agricultura peritissimus existimatur, Varr. R. R. I, 2, 10: *doch*, *men kan beiden ook*, *in*, *vertalen.* f) *met den* Accusativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* peritus, fortius adversus Romanos aurum esse quam ferrum, Flor. III, 1, i. e. *die wel wist*, *ervaring hadt*, *kundig was enz.* g) *met* quin, *bij voorb.* mihi jam nihil novi offerri potest, quin sim peritus, *voor* cujus non sim cet., Plaut. Pers. II, 3, 19, i. e. *het welk ik niet weten moest*, *waar in ik geene kundigheid of ervaring zou hebben.*

PERIŪCUNDE, *zeer aangenaam*, *met groot genoegen*, *bij voorb.* in re versari, Cic. Coel. 11: o hospitem mihi tam gravem! ἀμεταμέλητον. Fuit enim jucunde, Cic. Att. XIII, 52.

PERIŪCUNDUS, a, um, *zeer aangenaam*, *zeer vrolijk*, *genoeglijk*, *bij voorb.* literae, Cic. ad Div. I, 7: disputatio, Cic. Or. II, 7. *Ook gescheiden*, *bij voorb.* id mihi pergratum, perque jucundum erit, Cic. Q. Fr. III, 1, 4.

PERIŪRĀTIUNCŬLA, ae, f. *meinëed*, *als men verkleinend spreekt*, Plaut. Stich. I, 3, 76.

PERIŪRIŌSUS, a, um, i. e. *valsch zweerend*, *zijnen eed kwetzend*, *zich aan den eed niet kreunende*, Plaut. Truc. I, 2, 52.

PERIŪRĬUM, i, n. 1) *valsche eed of meinëed*, *d. i. verbreking van zijnen eed*, Cic. Off. III, 29 extr. Cic. Leg. II, 9. Cic. Harusp. 17 in. Cic. Verr. IV, 9. Liv. XXXVII, 57 extr. Ovid. Art. I, 657. Fast. V, 681. Virg. Georg. I, 502. 2) *dichterlijk*, *een meinëedige*, *trouwloze*, *bij voorb.* Arma perjuria, Sil. XVII, 430, i. e. *troepen*, *die tegen de Romeinen*, *tegen de bezworen vrede*, *vochten.*

PERIŪRO, avi, atum, are, 1) *valsch zweeren*, *of eenen meinëed begaan*, *zij-*

een eed breken, Cic. Off. III, 29 extr. Plaut. Afin. II, 2, 56. Horat. Sat. II, 3, 127: *van daar* Paſſive, deos perjuratos, Ovid. Am. III, 11, 22, i. e. *bij welken men valsch gezworen, en hen gevolglijk door meinëed beledigd heeft.* 2) *liegen*, Plaut. Poen. II, 34. V, 4, 72. Not. *Men heeft ook* Pejero *en* Perjero, *zie het een en ander boven.*

PERIORUS, a, um, 1) *meinëedig, zijnen eedbrekende, bij voorb.* homo, Cic. Roſc. Com. 16: perjurae moenia Trojae i. e. *van* Laomedon, *die aan* Apollo *en* Neptunus *den beloofden loon niet gaf voor het opbouwen van de muuren van* Troje, Virg. Aen. V, 811: fides perjura patris, Horat. Od. III, 24, 59: leno perjuriſſimus, Cic. Roſc. Com. 7. 2) *die opzetlijk of met betuiging en verzekering liegt, bij voorb.* homo, Plaut. Mil. IV, 2, 74: nihil eſt — perjurius, Plaut. Trin. I, 2, 164: perjuriorem hominem, Plaut. Mil. I, 1, 21: perjurus Sinon, Virg. Aen. II, 195. *Ook kan hier toegebracht worden*, leno perjuriſſimus, *uit* n. 1.

PERLABOR, pſus, ſum, 3. 1) *door iets komen of gaan, wanneer het ſnel of onmerkbaar geſchiedt, doorſlippen, doordringen, bij voorb.* per acies (oculorum), Lucret. IV, 249: haec imos animi perlapſa receſſus inconſumta manet, Stat. Sylv. IV, 6, 4: undas rotis, Virg. Aen. I, 147 (151), i. e. *er ſnel over heen rijden:* orbem ſolis, Lucret. V, 765. 2) *ergens heen komen, of gaan, of dringen, wanneer het ſnel geſchiedt, bij voorb.* Inde perlapſus ad nos Hercules, Cic. Tuſc. I, 12: ad nos vix tenuis famae perlabitur aura, Virg. Aen. VII, 646.

PERLAETUS, a, um, *zeer blijde, zeer vrolijk, bij voorb.* ſupplicatio, Liv. X, 21.

PERLAPSUS, a, um, *zie* Perlabor.

PERLATE, 1) *zeer breed.* 2) *zeer wijd, d. i. zeer wijd en breed, bij voorb.* patere *zich uitſtrekken*, Cic. Or. II, 4.

PERLATEO, ui, 2. *ſteeds verborgen blijven, bij voorb.* perlatuiſſet, Ovid. Art. III, 416.

PERLATUS, a, um, *zie* Perfero.

PERLAXO, are, *zie* Perlixo.

PERLECEBRA *of* PELLECEBRA, ae, f. *lokſpijze of aanlokſter, verleidſter, bij voorb.* Plut. *ſtaat van hoeren tweemalen*, Plaut. Aſin. I, 2, 7. Bacch. V, 2, 47.

PERLECTIO *of* PELLECTIO, onis, *zie* Pellectio.

PERLECTUS, a, um, *zie* Perlego.

PERLEGO, egi, ectum, 3. 1) *doorlezen, bij voorb. een boek*, Cic. Div. I, 5. Senec. Ep. 46: *een' brief*, Caeſ. B. G. V, 46: cf. Ovid. Am. I, 11, 19: *van daar, iets doorgaan, d. i. ſtuk voor ſtuk, betrachten, bij voorb.* omnia oculis, Virg. Aen. VI, 33: perlege diſpoſitas generoſa per atria ceras, Ovid. Faſt. I, 59, i. e. *betrachten enz.*: poſtquam rite diu partiti ſidera, cunctas perlegere animis oculisque ſequacibus auras, Stat. Theb. III, 500. 2) *oplezen, te weten, wanneer iets doorgelezen of geheel gelezen wordt, bij voorb.* leges perlege, Plaut. Aſin. IV, 1, 2: ſenatum perlegerunt, Liv. XXXVIII, 28, *alwaar* Drakenborch legerunt *wil lezen, dewijl elders* (XL, 51 in.) *daar voor* legerunt *ſtaat, maar ook is* perlegerunt *niet te verwerpen:* hiſtoriam — cum auditorio commiſiſſet, aegre perlegit, Suet. Claud. 41, i. e. *koste veel moeite, dat hij ze geheel oplas.* Not. *Men ſchrijft ook* Pellego *voor* Perlego, *zie* Pellego.

PERLEPIDE, *zeer aartig, zeer fraai, bij voorb.* narrare, Plaut. Caſ. V, 2, 46.

PERLEVIS, e, *zeer ligt, zeer gering, bij voorb.* momentum, Cic. Agr. II, 29.

PERLEVITER, *zeer ligt, zeer gering, bij voorb.* commotus, Cic. Q. Fr. II, 6: pungit animi dolor, Cic. Tuſc. III, 25 extr.

PERLIBENS *of* PERLUBENS, *zie* Perlubens.

PERLIBENTER *of* PERLUBENTER *zeer geern, met groot genoegen*, Cic. Univ. 1. Cic. Att. VIII, 14.

PERLIBERALIS, e, *ſtaat alleen* Terent. Hec. V, 4, 22, perliberalis viſa eſt, *misſchien van eene zeer edele gezindheid, of ook, zeer ſchoon.*

PERLIBERALITER, *zeer edel: van daar* 1) *zeer goedig*, Cic. Att. X, 4 poſt med. 2) *zeer goedig of wellevend, milddadig*, Cic. Roſc. Am. 37.

PERLIBET *of* PERLUBET, *zie* Perlubet.

PERLIBRATIO, onis, f. *de afweging, bij voorb. van het water*, Vitruv. VIII, 6.

PERLIBRO, avi, atum, are, 1) *afwegen, gelijk maken, bij voorb.* nam ſtella pariter imae foſſae ſolum metitur atque perlibrat, Colum. III, 13 extr.: ſi quis excelſa perlibret, maria paria ſunt, Senec. Nat. Quaeſt. III, 27: *van daar* perlibratus, a, um, *gelijk gemaakt, bij voorb.* permenſum & perlibratum opus, Colum. III, 13 extr.: planicies non perlibrata ſed exigue prona, Ibid. II, 2: cum perlibratum ita fuerit, Vitruv. VIII, 6. 2) *Tropisch, wegen, d. i. zwaaijen, bij voorb. eene werpſpies, of zwaaijend daar aan geweld en kracht geven, ſlingeren, werpen, bij voorb.* haſtam, Sil. V, 322: jaculum ad oſſa, Ibid. XV, 695: bipennem, Ibid. II, 189: *want bij het zwaaijen, bij voorb. in het werpen, als men met nadruk werpen wil, weegt men, als 't ware, het geen men werpen wil.*

PERLICIO, *zie* Pellicio.

PERLIMO, are, *eigenlijk veilen: van daar ſcherpen, heller maken, bij voorb.* oculorum ſpeciem, Vitruv. V, 9 med.

PERLINIO, ivi, itum, 4. *beſmeeren, of geheel beſmeeren, bij voorb.* loculamentum herbis, Colum. IX, 12.

PERLINO, levi (*of* livi, lini), litum, 3. *beſmeeren, of geheel beſmeeren, bij voorb.* aliquid pice, Colum. VII, 5 extr.: aliquid amurca, Pallad. Febr. 30: capillos unguedine, Apul. Met. III poſt med. p. 138, 28 Elm. Not. *In alle deze plaatzen ſtaat het* Praeſ. *of* Futur.: *het* Perfect. perlevi *of* perlini cet. *heb ik nergens gevonden: van daar* totum melle perlitum, Apul. Met. VIII poſt med. p. 211, 30 Elm.: *van daar Tropisch, bij voorb.* crudelitate ſanguinis perlitus, Cic. Roſc. Am. 52, i. e. *bezoedeld.*

PERLIQUIDUS, a, um, *zeer vloeibaar, zeer zuiver en heller, bij voorb.* ſi quod deſcendit, eſt perliquidum, Celſ. II, 4 extr.

PERLITERATUS *of* PERLITTERATUS, a, um, *zeer geletterd, geleerd, bij voorb.* homo, Cic. ap. Hieron. Epiſt. 2.

PERLITO, avi, atum, are, *gelukkig offeren, d. i. goede ingewanden in de offerbeesten vinden; gevolglijk gelooven, dat de Goden genegen zijn, bij voorb.* ea omnia ſacrificia laeta fuere, primisque hoſtiis perlitatum eſt, Liv. XXXVI, 1: bove perlitare juſſus, Liv. XLI, 14: *alwaar het enkel offeren is, maar toch zoo, dat men hoopt, dat het een gelukkig offer zal zijn:* qui ſe tribus bubus perlitaſſe negavit, Ibid. 15: ceteris diis perlitatum ferunt; Saluti Petillium — perlitaſſe negant, Ibid.: *Ook Paſſive, bij voorb.* res divinae perlitatae, Valer. Ant. ap. Gell. I, 7. *Ook ſtaat* Perlitatum (Nomin.) *voor* perlitatio, *bij voorb.* Diu non perlitatum tenuerat dictatorem, Liv. VII, 8 extr., i. e. *de lange niet tot ſtand gekomen gelukkige offering enz., of, dat er niet gelukkig geöfferd is, hadt den* Dictator *opgehouden.*

PERLITTERATUS, *zie* Perliteratus.

PERLITUS, a, um, *zie* Perlino.

PERLONGE, 1) *zeer lang.* 2) *zeer wijd, bij voorb. van hier. bij voorb.* perlonge eſt, Terent. Eun. III, 5, 61, *het is zeer ver (tot daar toe.)*

PERLONGINQUUS, a, um, 1) *zeer wijd vervreemd.* 2) *zeer lang duurend, zeer langwijlig, bij voorb.* haud perlonginquum eſſe, Plaut. Bacch. V, 2, 77.

PERLONGUS, a, um, 1) *zeer lang, bij voorb.* via, Cic. Att. V, 20 poſt med. 2) *zeer lang, d. i. langwijlig, bij voorb.* perlongum eſt, Plaut. Trin. III, 3, 17.

PERLUBENS, tis, *iets zeer geern ziende, bij voorb.* me perlubente adlūſus eſt, Cic. Q. Fr. II, 6 extr.

PERLUBENTER, *zie* Perlibenter.

PERLUBET, uit, 2. *het belieft zeer, bij voorb.* perlubet ſcire, Plaut. Rud. II, 3, 23, i. e. *ik heb grooten luſt tot enz.*: colloqui, Ibid. Capt. IV, 2, 53.

PERLUCEO, PERLUCIDUS cet., *zie* Pelluceo, Pellucidus cet.

PERLUCTUOSUS, a, um, *zeer treurig, zeer klaaglijk, zeer droevig, bij voorb.* funus, Cic. Q. Fr. III, 8 poſt med.

PERLUDO, ſi, ſum, 3. *ergens ſpeelen, of ſpeelend, doorlopen, of doorrijden, bij voorb.* Circum, Manil. V, 81, *alwaar* Scaliger praelidere *las, misſchien zonder nood en zin.*

PERLUO, ui, utum, 3. *waſſchen, baden, natmaken, bij voorb.* vaſa aqua, Colum. XII, 50, 15: picem aqua marina, Ibid. XII, 20, 3: manus unda fontana, Ovid. Faſt. V, 435: aedem pennis madentibus perluunt atque purificant, Plin. H. N. X, 44: Ibis roſtri aduncitate per eam partem ſe perluens, Ibid. VIII, 26: *van daar* Paſſiv. perlui *natgemaakt, gewaſſchen, gebaad worden, of zich natmaken, waſſchen, baden, bij voorb.* aqua dulci perlui, necubi ſal inhaereat, Ibid. XII, 50, 15: gelida cum perluor unda, Horat. Ep. I, 15, 4, i. e. *bade mij:* perluuntur in fluminibus, Caeſ. B. G. VI, 21 extr., i. e. *baden zich: dus ook* perlutus, a, um, *bij voorb.* expreſſae favorum reliquiae diligenter aqua perlutae, Colum. IX, 16: ſudore perlutus, Apul. Met. II, extr., i. e. *natgemaakt:* os vino perluitur, Colum VI, 8, 1, i. e. *uitgewaſſchen, uitgeſpoeld.*

PERLUSTRO, avi, atum, are, 1) *doorgaan, doorwandelen, doorlopen, bij voorb.* agros, Liv. VIII, 36: Haec omnia (loca) perluſtravit, Liv. VII, 34 extr., i. e. *doorliep hij, of bezichtigde hij:* perluſtrata armis Germania, Vellej. II, 106. 2) *doorgaan, d. i. betrachten, onderzoeken, bij voorb.* omnia oculis, Liv. XXV, 9, i. e. *bezichtigen: dus ook* gregem oculis, Liv. I, 7: aliquid animo, Cic. Partit. 11: Nec perluſtra mea dicta ſed canentem ipſam audi, Stat. Sylv. IV, 3, 143. Not. perluſtrans diu oculis, Liv. XXIII, 46, *ſchijnt te beteekenen, terwijl hij hem lang*

lang met de oogen zocht, naar hem zag. 3) reinigen, heiligen, bij voorb. paleas, quas fubftratura fint, fulphure & bitumine atque ardente taeda perluftrant & expiatis cubilibus injiciunt, Colum. VIII, 5. 11. 4) zoeken, bij voorb. oculis, Liv. XXIII, 46, zie hier voor.

PERLŪTUS, a, um, zie Perluo.

PERMACĒO, ēre, 1) zeer mager of fchraal zijn. 2) zeer zwak zijn, bij voorb. paries permaceret, Enn. ap. Feft. in Trifax, i. e. debilitaretur, labefactaretur.

PERMĂCER, cra, crum, zeer mager, bij voorb. caro, Celf. II, 21: creta, Plin. H. N. XVIII, 6.

PERMĂCĔRO, are, inweeken, doorweeken, bij voorb. calculos, Vitruv. VII, 2.

PERMĂDEFACĬO, ēci, actum, 3. door en door natmaken, Plaut. Moft. I, 2, 63.

PERMĂDESCO, dui, 3. 1) heel nat of vochtig worden, bij voorb. fi (foenum) permaduit, Colum. II, 19: terra imbribus permaduerit, Ibid. V, 6, 9: pluviis terra permaduerit, Colum. II, 4, 4: cum tota nocte (cytifus) permaduerit, Colum. de arbor. 28, i. e. gewaterd is, geweekt is. Dewijl de vochtigheid de zenuwen, en meer dingen verflapt, gevolglijk derzelver veerkracht verzwakt: van daar 2) verflappen, verwijfd worden, bij voorb. deliciis permaduimus, Senec. Ep. 20 extr.: fugite enervatam felicitatem, qua animi permadefcunt, Senec. de provid. 4.

PERMAGNUS, a, um, zeer groot, bij voorb. numerus, Caef. B. G. V, 31: hereditas, Cic. Verr. I, 10: adceffio, Cic. Fin. I, 17, villa, Auct. B. Afric. 40: Permagnum iet zeer groots, bij voorb. permagnum exiftimans, tres Olympionicas una e domo prodire, Cic. Tufc. I, 46 poft med.: permagni intereft, Cic. Partit. 24, er ligt zeer veel aangelegen: permagno vendere, Cic. Verr. III, 39 extr., zeer duur verkopen. Not. Ook wordt het gefcheiden, bij voorb. per enim magni aeftimo, Cic. Att. X, 1.

PERMĂLE, zeer flecht, zeer kwaad, op eene zeer flechte, kwaade wijze, bij voorb. pugnare, Cic. Att. I, 19 in.

PERMĀNANTER, doorvloejend, doordringend, bij voorb. usque adeo permananter vis pervalet ejus (van den Magneet of zeilfteen), Lucret. VI, 916.

PERMĀNASCO, ĕre, heenvloejen: van daar Tropisch, ergens heen komen, of dringen, bij voorb. ad aliquem, Plaut. Trin. I, 2, 118, i. e. voor zijn ooren komen, hem bekend worden.

PERMĂNĔO, nfi, nfum, 2. blijven met eene beftendigheid, of langte van tijd, verblijven, ftandhouden, bij voorb. in voluntate, Cic. ad Div. V, 2 extr.: in priftina fententia, Cic. Att. I, 20 med.: in officio, Caef. B. G. V, 4: in amicitia alicujus, Hirt. B. G. VIII, 25: in propofito fufceptoque confilio, Cic. Off. I, 31: in incepto, Luccej. in Cic. Ep. ad Div. V, 14 extr.: in voto fuo, Ovid. Her. XVI, 168. Ook met den Genitivus, bij voorb. virtus fola permanet tenoris fui, Senec. Ep. 76 med. Ook met den Nominativus, bij voorb. illud permanet firmum: van daar zegt Cicero Fin. II, 27, illud ftabile permanfurum: dus ook corpore permaneant diuturna, Cic. Tufc. I, 45: Ne tua permaneam, Ovid. Her. V, 6: innuba permaneo, Ibid. Met. XIV, 142. Ook zonder Cafus, bij voorb. ita permanfit tam diu, Terent. Hec. III, 1, 25: Athenis ille mos a Cecrope permanfit, Cic. Leg. II, 25: folus ad extremos permanet ille rogos, Ovid. Art. II, 120: quae mecum feros permanfit in annos, Ibid. Trift. IV. 10, 73: Ook met den Accufativus des tijds, op de vraag, hoe lang? bij voorb. faecula permaneat, Cinna ap. Sueton. Gramm. 11, i. e. eeuwen duure. Not. Dewijl er diu, ftabile, firmum cet. bij ftaat, zoo fchijnt permaneo in 't gemeen enkel zoo veel als maneo te zijn; gelijk men het dan altijd zoo verklaren kan: cf. Permanfio.

PERMĀNO, avi, atum, are, 1) doorvloejen, doorftroomen: van daar Tropisch, doordringen, bij voorb. anima permanat per membra, Lucret. III, 699: quod permanat enim, diffolvitur, Ibid. 701: per diffepta domorum — voces pervolitant, permanat odos frigusque cet., Ibid. VI, 952: calor argentum permanat, Lucret. I, 495. 2) ergens heen vloejen, of zich uitftorten, bij voorb. venenum in omnes partes permanat, Cic. Cluent. 62: fuccus, quo alimur, ad jecur permanat, Cic. Nat. D. II, 55: van daar Tropisch, ergens heen vlieten, d. i. ergens heen geraken, dringen of komen, bij voorb. amor in pectus, Plaut. Moft. I, 2, 63: macula ad animum permanat, Cic. Rofc. Am. 24: Acherufia templa, quo neque permanent animae neque corpora, Lucret. I, 123: conclufiunculae ad fenfum non permanantes, Cic. Tufc. II, 18: Pythagorae doctrina in hanc civitatem permanaviffe videtur, Cic. Tufc. IV, 1: dus ook ad aures alicujus permanare, Cic. Balb. 25, voor de ooren of ter ooren komen, d. i. gehoord worden: dus ook ad patrem hoc permanet, Terent. Ad. II, 4, 19, voor den vader kome: van daar permanare palam, Plaut. Capt. II, 1, 25, openlijk bekend worden.

PERMANSĬO, onis, f. het verblijven, ftandhouden, bij voorb. op eene plaats, bij voorb. quodvis fupplicium levius eft hac permanfione, Cic. Att. XI, 18, i. e. het verblijven op deze plaats (te Brundifii): ook bij eene zaak enz., bij voorb. nunquam laudata eft in una fententia perpetua permanfio, Cic. ad Div. I, 9 poft med.: dus ook perfeverantia eft in ratione bene confiderata ftabilis & perpetua permanfio, Cic. Invent. II, 54: uit welke beide plaatzen blijkt, dat permanfio hetzelfde als manfio is: dewijl indien het een vast, beftendig, verblijf aanduidde, perpetua en ftabilis overtollig zou zijn; ten zij men eenen Pleonasmus wil erkennen.

PERMARĪNUS, a, um, op zee te vinden, bij voorb. Lares permarini, zijn misfchien de Godheden, die men mede fcheep nam, en daar plagt te vereeren; of die de zeevarenden zouden bijftaan, Liv. XL, 52, alwaar derzelver Tempel bij Rome gemeld wordt: misfchien Befchermgoden ter zee.

PERMATURASCO, i. q. permaturefco, zie Permaturo.

PERMĀTURESCO, rui, 3. vol, rijp worden, bij voorb. pomum permaturuit, Ovid. Met. IV, 165: oleae, quae in arbore permaturuerunt, Celf. II, 24.

PERMĀTŪRUS, a, um, heel rijp, Colum. XII, 48, Celf. VI, 13 extr.

PERMEDIŎCRIS, e, zeer middelmatig, Cic. Or. I, 51.

PERMĔDĬTĀTUS, a, um, wel overdacht, wel afgericht, en voorbereid, Plaut. Epid. III, 2, 39.

PERMENSUS, a, um, zie Permētior.

PERMĔO, avi, atum, are, 1) doorgaan,

doordringen, doorwandelen, pasfeeren, bij voorb. per omnia, Cic. Acad. IV, 37: Litera tot maria ac terras permeat, Ovid. Pont. IV, 11, 16: Euphrates mediam Babylonem permeans, Plin. H. N. V, 26. 2) gaan, bij voorb. qui naviter permeabit, Colum. XI, 1, 16: Lacus, ad quem ciconiae non permeant, Plin. H. N. X, 29: anates offenduntur, fi non fint libera fpatia, qua (i. e. ubi) permeent, Colum. VIII, 15, 5: faxa & fagittae longius in hoftes permeabant, Tacit. Ann. XV, 9: Alpheus in eam Infulam fub ima marina permeet, Plin. H. N. XXXI, 5.

PERMĔRĔO, ui, itum, 2. dienen, verdienen: van daar fcil. ftipendia, krijgsdienften doen, te veld dienen, vooräl, wanneer het eene poos duurt, Stat. Sylv. I, 4, 73.

PERMĒTĬOR, menfus fum, 4. 1) doormeten, bij voorb. magnitudinem folis, Cic. Acad. IV, 41. 2) Tropisch, van gaan, rijden enz., pasfeeren, doorwandelen, bij voorb. viam, Plaut. Truc. II, 2, 49: aequor, Virg. Aen. III, 157: oras Italiae, Senec. ad Polyb. 36: regna permenfus fuga, Senec. Herc. fur. 993: proles uno die aetatem permenfa, Ibid. Oedip. 740, i. e. doorgeleefd: faecula Neftoreae permenfa Philaeni, fenectae rapta es cet., Martial. IX, 30, 1: Jovis ftella 365 diebus fingula figna permetitur, Vitruv. IX, 4 ante med. Not. permenfus, a, um, ftaat ook paffive, a) doorgemeten, bij voorb. permenfum & perlibratum opus, Colum. III, 13 extr. b) gepasfeerd, afgelegd, bij voorb. permenfo defunctus tempore vitae, Tibull. III, 3, 9, doch de Edd. Broukh. & Heyn. hebben praemenfo i. e. afgemeten, doorgedeeld: viae permenfo fpatio, Apul. Met. VIII med. p. 209, 40 Elm.: gradatim permenfis honoribus, Ibid. X p. 247, 55.

PERMINGO, inxi, ictum, 3. bepisfen, bezeiken: aliquem, Horat. Sat. I, 2, 44.

PERMĪRANDUS, a, um, zeer wonderbaar, bij voorb. per hercle rem mirandam dicit, Gell. III, 6, alwaar het gefcheiden is.

PERMĪRUS, a, um, zeer wonderbaar, Cic. Div. II, 47 extr. Cic. ad Div. III, 10: Ook gefcheiden, bij voorb. per mihi mirum cet., Cic. Or. I, 49.

PERMISCĔO, fcui, ftum of xtum, 2. door één mengen, vermengen, bij voorb. cruorem generi cum cruore foceri, Ovid. Met. XIV, 802: naturam cum materia, Cic. Univ. 7: lixae permixti cum velitibus, Salluft. Jug. 44 (48): velites cum his permixti, Ibid. 46 (50): cum fuis permixti, Caef. B. G. VII, 62: dus ook Tropisch, fordes tuas cum clariffimorum virorum fplendore, Cic. Vatin. 5. Ook zonder cum, bij voorb. glebas dulci aqua, Colum. II, 2 poft med.: noxia gramina innexiis, Juftin. XXXVI, 4: fructus magna acerbitate permixtos tuli, Cic. Planc. 38: Aethiopia Troglodytis connubia permixta, Plin. H. N. XII, 19: coelum pelago, Sil. XV, 714, het welk ook deels de Dativus zijn kan; duidelijker ftaat de Dativus Plin. H. N. XXXVI, 19 extr., Gagates permixtus cerae: verders ook abfolute, bij voorb. non modo illa, quae erant aetatis, ordinis quaeftusque, permifcuit, Cic. Verr. II, 50: ut permifceatur medicamen, Colum. XII, 24 extr.: pedes quafi permixtos & confufos, Cic. Or 57 extr.: divina & humana, Salluft. Jug. 5, i. e. eene algemeene ver-

verwarring maken: dus ook divina & humana jura, Caes. B. C. I, 6: permista caedis i. e. promiscua, Lucret. III, 643. V, 1312: *van daar* 1) permiscere ensem alicui, Sil. X, 260, i. e. *insteken.* 2) *verwarren, in wanorde brengen, bij voorb.* Graeciam, Cic. Or. 9: omnia, Cic. Planc. 17: *dus ook* divina & humana, Sallust., *en* divina & humana jura, Caes., *zie hier voor:* omnia timore, Flor. I, 18 med.: domum, Virg. Aen. VII, 348. 3) *vervullen, bij voorb.* dominus adhuc moerore permixtus i. e. plenus, Apul. Met. IX post med. p. 235, 39 Elm.: omnia timore, Flor., *zie hier voor.*

PERMISSIO, onis, f. *eigenlijk, het gaan laten: van daar* 1) *overlating, bij voorb. aan de willekeur van iemand*, Liv. XXXVII, 7: *van daar in de Redenkunst, wanneer men iets aan den Toehoorer overlaat*, Auct. ad Herenn. IV, 29 in. Quintil. IX, 2, 25. IX, 3, 90: *van daar* 2) *oorlof, verlof, vergunning, toelating, bij voorb.* mansionis tuae, Cic. Q. Fr. III, 1, 3.

PERMISSUS, us, m. *toelating, oorlof, bij voorb.* permissu magistratus, Cic. Harusp. 22: permissu legis, Cic. Agr. II, 24: dictatoris permissu, Liv. XXV, 6: permissu tuo, Cic. Verr. III, 80: decemvirorum permissu, Liv. III, 43: *Ook de Accusativus, bij voorb.* citra permissum praetoris, Pand. XLII, 1, 15 extr., *doch, het welk ook van* Permissum, i, *zijn kan.*

PERMISSUS, a, um, *zie* Permitto.

PERMISTUS, a, um, *zie* Permixtus.

PERMITIS, e, *zeer zacht, bij voorb. ooft, bij voorb.* sorba non permitia, Colum. XII, 41.

PERMITTO, isi, issum, 3. *eigenlijk laten gaan, of laten, wanneer het hetzelfde is als laten gaan, bij voorb.* equum in hostem, Liv. III, 61, *het paard laten gaan of lopen enz., met het paard springen: dus ook* equum ad hostium aciem, Sisenna ap. Non. 2. n. 710: *en dus meermaalen* equos of equum permittere, *ergens heenrijden of rennen, bij voorb.* ita permisit equum, Liv. IX, 22 med.: equos concitatos calcaribus permisit, Liv. VIII, 30: *dus ook* reliquerat intervalla inter ordines peditum, qua (i. e. ubi) satis laxo spatio equi permitti possent, Liv. X, 5 med., i. e. *gaan konden:* equos per patentes vias, Liv. XXIX, 2: equitatus permissus, *ingereden*, Liv. III, 70 med.: *dus ook* se (equo) permittere in aliquem (hostem), Hirt. B. G. VIII, 48, i. e. *op hem toerijden of rennen: dus ook* permittere se e summo, Sisenna ap. Non. 2. n. 700, i. e. *zich nederlaten, afspringen: dus ook* gregem campo (i. e. in campum) i. e. *heen laten gaan*, Nemesian. Ecl. I, 7: *van daar* bonitatem ad aliquem, Senec. de clem. II, 6, i. e. *bewijzen, laten toevloeijen, gebruiken, aanwenden:* ad famam facundiae, Gell. VI, 16, i. e. *daar naar streeven:* permitte me in meam quietem, *zegt een uit de dooden opgewekte*, Apul. Met. II prope post med. p. 127, 26 Elm., i. e. *laat mij in mijne rust: van daar* permitti *gaan, zich uitstrekken, bij voorb.* regio permittitur ad Arymonaeos usque, Mela I, 19 extr.: *dus ook* odor permittitur longius, Lucret. IV, 692, i. e. *breidt zich verder uit: van daar* 1) *zenden, bij voorb.* caseos trans maria, Colum. VII, 8 post med. 2) *werpen, slingeren, laten vliegen, bij voorb.* saxum in hostem, Ovid. Met. XII, 282: scopulum in undas, Ib. XIV, 182: tela longius, Hirt. B. G. VIII, 9: *van daar Tropisch*, visum, Sil. III, 534, i. e. *de oogen ergens heen werpen, ergens heen zien.* 3) *overlaten, alwaar het overäl ons overlaten, ook enkel laten, uitdrukt, het zij het vrijlaten, ergens geweld of magt overgeven enz. betekenen mage, bij voorb.* alicui potestatem, Cic. Agr. II, 13: alicui liberum arbitrium, Liv. XXXVII, 1: negotium alicui, Cic. Q. Fr. II, 9: aliquem potestati, Cic. Font. 14: alicui omnia, Cic. Dom. 21: alicui summam belli, Caes. B. C. I, 36, consulibus remp., Cic. Cat. I, 2, i. e. *vrijë magt in den Staat geven, door het* Senatusconsultum, videant consules, ne quid cet.: se in fidem atque potestatem populi Romani, Caes. B. G. II, 3, *zich overlaten, d. i. zich overgeven, op discretie, op genade en ongenade;* se suaque omnia potestati alicujus, Caes. B. G. II, 31: se suaque omnia fidei populi Rom., Liv. XXXVI, 28: senatui de se permittere, Ibid. 35: se in deditionem (*beter is* ditionem i. e. potestatem) consulis permittere, Liv. VIII, 20: *dus ook* se alicujus ditioni, Vellej. II, 37: incommoda sua dolori suo, Cic. Verr. I, 32, i. e. *zich zelven wreeken: ook zonder* Accusativus, *overlaten, vrijstellen, magt geven, bij voorb.* tibi permitto, responderene mihi malis an cet., Cic. Nat. D. III, 1 extr.: judicibus conjecturam facere permittam, Cic. Verr. V, 9: quis Antonio permisit, ut partes faceret? Cic. Or. II, 90: consuli permissum, ut — scriberet, Liv. XXXV, 20: *ook zonder* ut, *bij voorb.* permissum ipsi erat, faceret, quod e rep. duceret esse, Liv. XXIV, 14: *dus ook* XXXIII, 45: *dus ook* feminas maribus, Colum. VI, 24, (*ter bevruchting*) *overlaten: toelaten: dus ook* habenas equo, Tibull. IV, 1, 92, i. e. *den teugel laten schieten, vieren:* classem ventis, Plin. Paneg. 35: *van daar* a) *overlaten, d. i. schenken, bij voorb.* inimicitias patribus conscriptis & temporibus reipublicae, Cic. Sext. 33, i. e. *de vijandschap uit inzicht voor den Senaat en de omstandigheden laten varen: dus ook* permitto aliquid iracundiae tuae, Cic. Sull. 16, i. e. *ik schenk enz.: doch, het kan ook heeten, verööorloven, toestaan.* b) *toelaten, verboorloven, laten geschieden, bij voorb.* neque discessisset, nisi ego ei permisissem, Cic. ad Div. XIII, 71: nec magnitudo fluminis permittebat, Caes. B. C. I, 50: permittite mihi sic uti, Quintil. VIII, 3, 37: Grammatici sibi permiserint, seq. Infinit., Quintil. I, 4 in., *hebben zich veroorloofd, d. i. zich de vrijheid genomen enz.:* Ei permisit eligere cet., Nep. Con. 4, *alwaar dus de Infinitivus volgt; anders* ut, *bij voorb.* quis Antonio permisit, ut partes faceret? Cic. Or. II, 90 *en meermaalen, zie hier voor: van daar* permittitur, *het is geoorloofd, men mag*, seq. Infinit, Senec. Benef. IV, 12: *dus ook* permissum est, seq. Infinit., Quintil. VI, 3, 38, i. e. *het is geöorloofd, staat vrij: ook* permittor, *het is mij geöorloofd, ik kan of mag*, homo permittitur, i. e. *mag of kan, bij voorb.* animus non permittitur reprimere cet., *voor* animo, Senec. de ira I, 7 extr.: Not. permissum, *het geen, geöorloofd is*, substantive, *verlof, oorlof, bij voorb.* utor permisso, Horat. Ep. II, 1, 45: permissum pontificale, praetoris, Pandect., *zie* Permissus, us: *Ook staat* permissu (Abl.) absolute, *bij voorb.* Ibi permisso, ut seu dicere prius seu audire mallet, Liv. XXXIV, 31, *toen het hem vrijgelaten was, enz.*

PERMIXTE *of* PERMISTE, *vermengd*, Cic. Partit. 7. Cic. Invent. I, 22 extr.

PERMIXTIO *of* PERMISTIO, onis, f. *vermenging: van daar vermenging, d. i. gemengde zaak, bij voorb.* reliquias permixtionis fundens, Cic. Univ. 12: *Ook de vermenging, d. i. de vermengde dingen, mixtuur, bij voorb.* decoques, donec tota permistio pinguedinem puri mellis imitetur, Pallad. in Octob. 20.

PERMIXTUS *of* PERMISTUS, a, um, *zie* Permisceo.

PERMODESTUS, a, um, *zeer gematigd in gedrag, zeer bescheiden, bij voorb.* homo, Cic. Cat. II, 6. Cic. Att. IV, 8 prope fin.: verba edicti fuere pauca & sensu permodesto, Tacit. Ann. I, 7, i. e. *de inhoud was bescheiden, gemeenzaam enz.*

PERMODICE, *zeer matig, d. i. zeer weinig, bij voorb.* findere truncum scalpello, Colum. V, 11.

PERMODICUS, a, um, *zeer matig, d. i. zeer klein, bij voorb.* locus, Sueton. Aug. 6: res familiaris, Sueton. Tiber. 47: dos, Pand. XI, 7, 20 extr.

PERMOLESTE, *zeer bezwaarlijk, met groot verdriet, bij voorb.* ferre aliquid, Cic. Verr. IV, 48 extr. *en* ad Attic. XV, 17 in., *verdragen, d. i. zeer ongeern zien, zeer verdrietig ergens over zijn.*

PERMOLESTUS, a, um, *zeer bezwaarlijk*, Cic. Att. I, 18.

PERMOLLIS, e, *zeer week, zeer zacht, bij voorb. om te hooren, bij voorb.* quod etiam in carminibus est permolle, Quintil. IX, 4 med.

PERMOLO, ui, itum, 3. *vermalen, doormalen, fijnstampen, bij voorb.* grana piperis, Seren. Samm. 339: *van daar* uxores alienas, Horat. Sat. I, 2, 34, i. e. *ontuchtig betasten, of voor* concumbere.

PERMOTIO, onis, f. *beweging, opwekking, het in beweging brengen, bij voorb.* mentis, Cic. Div. II, 3, *alwaar het ook zijn kan, geestdrijverij:* animi, Cic. Partit. 11, i. e. *aanleiding der ziel, d. i. wanneer aan de ziel eene aanleiding tot eene daad gegeven wordt, gevolglijk deze daad niet bij geval geschiedt:* permotionis causa (scil. animi *of* mentis) aguntur, Cic. Or. II, 53 extr., i. e. *om de ziel in drift te brengen, te roeren enz.: van daar* mentis commotio. Cic. Div. I, 40, *opwekking, d. i. aanblazing, geestdrift: van daar* permotio (scil. animi), Cic. Acad. IV, 44, *gemoedsbeweging, drift, hartstocht.*

PERMOTUS, a, um, *zie* Permoveo.

PERMOVEO, ovi, otum, 2. i. q. moveo, 1) *verwekken, bewegen, in beweging brengen, bij voorb.* terram sarritione, Colum. II, 12, 2: resinae uncias tres dolio immergunt & permovent, Pallad. Octobr. XIV, 3, i. e. *roeren het om, schudden het door een:* mare permotum, Lucret. VI, 726, i. e. *bewogen, stormachtig, ongestuimig: van daar* 2) *van de ziel, zoo wel ten aanzien van het verstand, wanneer het heet, eenen indruk maken, bewegen, aanleiding geven, en* permoveri *een indruk krijgen, aanleiding ontvangen, of bewogen worden; als ook ten aanzien van het gemoed of hart, wanneer het heet, een indruk maken, bewegen, roeren, bekooren, in* affect *brengen, verstooren, verdrietig maken, en* permoveri *een' indruk krijgen, bewogen of geroerd worden, of in* affect *gezet, in drift gebracht, vertoornd, of verdrietig, of treurig gemaakt worden, of verschrikken enz., bij voorb.* quem res tanta atque tam atrox non permovit, cum cet., Sallust. Cat. 51 (50): cum ne-

neque pollicitationibus neque denuntiatione periculi permovere posset, Caes. B. C. III, 9: confirmatis militibus, ne ob hanc caussam animo permoverentur, Ibid. B. G. VII, 53, i. e. *treurig worden, den moed laten vallen, verdrietig worden enz.*: si quem aratorum calamitates non permovent, Cic. Verr. III, 62 ante med., i. e. *niet roeren, niet tot medelijden bewegen, geen' indruk op hem maken*: in commovendis judicibus, iis ipsis sensibus, ad quos ipsos adducere volo, permoveor, Cic. Or. II, 45: nec duras tantis precibus permovimus aures? Claudian. de VI consul. Honor. 368: permotus sum, Cic. Verr. IV, 14 in., i. e. *ik schrikte, of werd treurig enz.*: auctoritate Oringetorigis permoti, Caes. B. G. I, 3, i. e. *bewogen, aangezet; dus ook* metu, dolore, iracundia permotus, Cic. Att. X, 4 med.: odio permotus, Cic. Cat. I, 7 in., *door haat daar toe aangezet, bewogen*: misericordia permotus, Ibid. *en* Petron. 101: plebes aut dominandi studio permota aut superbia magistratuum, Sallust. Cat. 33 (34), i. e. *bewogen door enz. of enkel uit, van wegen, want ook, uit, van wegen, kan men dikwijls* permotus *vertalen, bij voorb.* feci ira permotus, *ik heb het uit toorn gedaan enz.*: permotus lacrymis, Stat. Theb. XII, 583: permotus ad miserationem, Tacit. Ann. I, 61: in gaudium, Ibid. Hist. I, 84: mente permotis, Cic. Divin. I, 57, *in hunne ziel bewogd, d. i. in eene verrukking of razernij enz. te vinden*: ne labore itineris permoveantur, Caes. B. G. VII, 40, i. e. *niet zouden verdrietig worden, zich daar niet aan zouden stooten*: mentem judicum, Cic. Or. 38, *bewegen, roeren*: quanquam caussam abscessus (Tiberii) ad Sejani artes retuli, tamen, quia — conjunxit, plerumque permoveor, num ad ipsum (Tiberium) referri verius sit, Tacit. Ann. IV, 57, i. e. *ik ben onzeker, geneigd om te gelooven enz.* 3) *verwekken, veroorzaken, bij voorb.* nihil reliqui fecerunt, quo minus invidiam, misericordiam, metum & iras permoverent, Tacit. Ann. I, 21, *ten zij misschien* in *voor* invidiam *ingevuld moet worden*, i. e. ad invidiam permoverent scil. commiliones; *dan zou het tot n. 2. behooren.*

PERMULCĔO, si, sum *en* ctum, i. q. mulceo 2. *strijken of streelen, d. i. het meermaalen, of een poos lang strijken of zacht aanroeren, bij voorb.* aliquem manu, i. e. *streelen of strijken*, Ovid. Fast. IV, 551: alicui malas, Suet. Ner. 1: lumina virga, Ovid. Met. I, 716, i. e. *strijken, streelen, of aanraken*: capite permulso, Varr. ap. Prisc. 9: comas, Ovid. Met. II, 73[illegible], *strijken, d. i. nederstrijken, of glad strijken: van daar Tropisch, streelen, d. i.* 1) *liefkozen, caresseeren, bij voorb.* sensum voluptate, Cic. Fin. II, 10 extr.: quae permulceant aures, Cic. Or. 49: quae eum, qui audit, permulcere atque adjicere debent, Cic. Or. II, 78: paulatim permulcendo tractandoque mansuefecerant plebem, Liv. III, 14 extr.: aliquem mitibus [illegible], Tacit. Ann. II, 34: militem [illegible], Ibid. I, 29: permulsit oculos Val. Max. II, 4, 4: *van daar* eorum animis permulsis, Caes. B. G. IV, [illegible] arteriae leni voce permulsae sunt, Auct. ad Her. III, 12: quas (floribus) [illegible] (*voor* plena) domus, Catull. [illegible] permulsit [illegible] auctoribus, [illegible] 2) *verzachten, lenigen, [illegible], of zoeken te lenigen, caresseeren, bij voorb.* senectutem, Cic. Senect. 2: permulsit pectora dictis, Virg. Aen. V, 816: permulsit corda furentum, Sil. XIII, 344: permulsit iram ejus consul. Liv. XXXIX, 23: leniter permulsissent iram ejus, Ibid. 25: *van daar* cera picem lenitate permulcet, Pallad. in Septemb. 11, i. e. *maakt leniger*: permulcti verbis liberalibus, Sallust. ap. Priscian. 9: *want het* Particip. *is zoo wel* permulsus *als* permulctus. 3) *zacht aanraken, of in 't gemeen aanraken, betasten, bij voorb.* Aram flatu permulcet spiritus austri, Cic. Nat. D. II, 44 ex Arat., i. e. *zacht aanwaaien*: Arteriae leni voce permulsae, Auct. ad Herenn. III, 12: lumina virga, Ovid. Met. I, 716.

PERMULCTUS, a, um, *zie* Permulceo.

PERMULSUS, a, um, *zie* Permulceo.

PERMULTO, PERMULTUM, *zie* Permultus.

PERMULTUS, a, um, *zeer veel, bij voorb.* imitatores permulti, Cic. Leg. III, 14: habet permultas partes, Varr. L. L. VII init.: permulti viri, Cic. ad Div. IX, 14 in.: permulta Plural. *zeer veel, bij voorb.* permulta fecit, Horat. Sat. I, 4, 79: permulta jocatus, Ibid. I, 5, 62: *van daar* Permultum, substantive, *zeer veel, d. i. heel veel, bij voorb.* Permultum erit ex moerore tuo deminutum, Cic. ad Div. V, 16 post med.: haud permultum adtulit, Plaut. Bacch. II, 3, 86: *van daar* Permulto *veel, d. i. zeer of ver, bij voorb. bij den* Comparativus, *bij voorb.* permulto clariora, Cic. Div. II, 61. *Ook staat* permultum Adverbialiter, scil. ad *ten aanzien, d. i. veel, bij voorb.* permultum interest, utrum cet., Cic. Off. I, 8 post med.: *dus ook* Permultum ante certior factus eram, Cic. ad Div. III, 11 in., i. e. *lang te vooren, in plaats van* multo.

PERMUNDUS, a, um, 1) *zeer rein.* 2) *zeer zuiver, zindelijk, bij voorb.* volucris, Varr. R. R. III, 7, 5, i. e. *die zindelijkheid bemint, van de duiven.*

PERMŪNIO, ivi, itum, 4. 1) *ten vollen bevestigen, d. i. de bevestiging voleinden, bij voorb.* munimenta, Liv. XXX, 16: indicat Athenas permunitas esse, Justin. II, 15, i. e. *nu ten vollen met muuren verzien was; doch het kan ook zijn nu bevestigd was, d. i. met muuren verzien; wanneer het tot n. 2 behoort.* 2) *bevestigen, bij voorb.* castra, Liv. VII, 16: urbem, Justin. XXIV, 7: opportuna locorum, Tacit. Ann. IV, 24: cuncta — aggeribus permunita, Ibid. II, 7 extr.]

PERMŪTĀTIO, onis, f. 1) *verandering, bij voorb.* defensionis, Quintil. V, 13, 41. 2) *verruiling van de eene zaak met eene andere, verwisseling, bij voorb.* res permutationem non recipiunt (i. e. permittunt) Pandect. XXX, 51: similis si permutatio detur, scil. ut alter pro altero mori possit, Juvenal. VI, 652: *dus ook* partim permutationes ad — montem extruendum, Cic. Pis. 21, i. e. *verruiling, bij voorb. van een groot huis tegen een klein, of van zijne kostbare meubelen tegen geringer, om daar door geld te bekomen: doch het kan ook wisfel of lening op wisfel zijn enz.*: *van daar verwisseling* a) *der uitdrukking*, Auct. ad Herenn. IV, 34. b) *der waaren*, Pand. XIX, 5, 5: *dus ook* partim emtiones, partim permutationes, Cic. Pis. 21, *zie hier voor.* c) pecuniae i. e. *wanneer men het omzet, verwisselt, Geldverwisseling, zij geschiede hoe zij wile, bijzonder door wisfel: van daar de betaling der wisfel*, Cic. ad Div. III, 5 post med., permutatio publica: cf. Cic. Att. V, 13, *alwaar* permutionem cum aliquo *staat: van daar* emtiones & permutationes, Cic. Pis. 21, *wisfel, d. i. geld op wisfel geborgd, zie hier voor.*

PERMŪTO, avi, atum, are, 1) *veranderen, verwisselen, bij voorb.* statum reipublicae, Cic. Leg. III, 9: ordinem, Lucret. I, 827: vultum, Petron. 107, locum cum aliquo, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 80: domum, Plaut. Pers. IV, 5, 8, i. e. *ergens anders verhuizen*: aliquid ex otio, Plin. Ep. IX, 40. 2) *verruilen, het één met het ander verwisselen, of inwisselen, bij voorb.* aliquem Ganymede, Martial. IX, 23, 12: virus hoc alio odore, Ibid. VI, 93, 7: nomina inter se, Plaut. Capt. III, 5, 9: *bijzonder de eene waare tegen de andere, bij voorb.* sulphurata permutat vitreis, Martial. I, 42, 5: plumbum margaritis, Plin. H. N. XXXIV, 17: *doch, men zou het ook kunnen vertalen, koopen, verkoopen*, cf. *beneden* b: *van daar* a) pecuniam permutare cum aliquo *of zonder* cum aliquo, *heet eene verwisseling van geld met iemand ondernemen, of dat men dit op stand doet, wanneer het heet, geld omzetten, verwisselen, deels zoo verruilen, dat men bij voorb. het geld te* Rome *aan iemand geeft, en het van hem of zijnen Correspondent in* Asië *of eenige andere plaats weder krijgt, het zij in dezelfde geldsomme, of in andere; gemeenlijk in andere: Men noemt dit, door wisfel betalen; en dit is eene soort van verwisseling of ruiling; want, bij voorb. in* Asië *enz. waren andere muntsoorten in gebruik, dan in* Rome: *van daar lieten zich de Reizigers naar* Asië, *het geld door wisfel overmaken; te weten, zij telden den koopman of wisselaar in* Rome *eene som* Romeinsch *geld, en ontvingen in* Asië *daar voor eene som* Asiatisch *geld (ook wel* Romeinsch, *wanneer het begeerd werd, en te bekomen was.) Dit drukt* Cicero Att. V, 15 *uit, wanneer hij zegt*: Illud, quod permutavi tecum i. e. *dat gij mij door wisfel gegeven hebt: van daar zegt* Cicero *dikwijls* permutare *een wisfel overmaken, of door wisfel overmaken, bij voorb.* ut permutetur Athenas, Cic. Att. XV, 15 extr., i. e. *dat het geld door wisfel naar* Athenen *gezonden werdt, of dat de wisfel naar* Athenen *gezonden werdt: dus ook* quaero, quod (pecuniae) illi (Ciceroni) opus erit Athenis, permutarine possit an ipsi ferendum, Ibid. XII, 24, i. e. *of het geld bij wisfel naar* Athenen *gezonden kan worden*: scripseras, ut (Terentia) H. S. XII permutaret (scil. Brundisium), Ibid. XI, 24 ante med., i. e. *zij zouden dit geld bij wisfel aan mij naar* Brundisië *zenden: wanneer zij het te* Rome *aan den Bankier betaalt; en deze het in* Brundisië *laat betalen*: Bosius *leest* permutarem i. e. *borgen*: se ait curasse, ut cum quaestu populi pecunia permutaretur, Cic. ad Div. II, 17 post med., i. e. *met voordeel van den Staat door wisfel naar* Rome *overgemaakt werdt; want, bij wisfelbetaling bespaart de Staat het* Porto: *doch, het zou ook kunnen zijn omgezet werdt, wanneer er eenig Agio bij gewonnen werdt, doch het eerste schijnt beter: want bij het omzetten van* Asiatisch *geld in* Romeinsch, *kan geen Agio gegeven worden; en dan [illegible]; want dan [illegible]* Romeinsch *geld in* Asiatisch, *of wel [illegible] in [illegible] die [illegible] anders [illegible] worden; doch*

jeeds

steeds schijnt nog het eerste bijna beter: denarium sedecim assibus permutare, *verwisselen, inwisselen*, Plin. H. N. XXXIII, 3 ante med. b) *kopen, bij voorb.* equos talentis auri, Plin. H. N. VI, 31, *eigenlijk, inruilen, zie n. 1: dus ook* scripula byssini quaternis denariis, i. e. *kopen*, Ibid. XIX, 1 post med.: ea opera (scil. *van den Schilder* Zeuxis) nullo satis pretio permutari posse, Ibid. XXXV, 9 post med., *alwaar ook verkocht worden past:* permutatur (serichatum) in libras denariis sex, Ibid. XII, 21 in., *alwaar overal verkocht worden past:* denarium sedecim assibus, Ibid. XXXIII, 3 ante med., i. e. *daar voor aan zich handelen of verwisselen.* c) *verkopen, verhandelen, bij voorb.* opera nullo satis pretio permutari posse, Plin., *zie hier voor:* permutatur denariis sex, Plin., *zie hier voor:* denarium sedecim assibus, i. e. *verhandelen, verwisselen*, Plin., *zie hier voor.* d) *geld borgen, bij voorb.* permutarem, Cic. Att. XI, 24, *gelijk* Bosius *leest, zie boven.* 3) *omdraaijen, bij voorb.* arborem in contrarium, i. e. *op de tegenzijde*, Plin. H. N. XVII, 11 post med.: ulmus permutanda sic, ut cacumen ab inferiore sit cardine cet., Ibid. XVI, 40: permutata ratione, Ibid. XIX, 6 med., i. e. *omgekeerd, op eene omgekeerde wijze.*

PERNA, ae, f. 1) *de heup naast den voet*, a) *van den mensch*, Enn. ap. Fest. in Suppernatus. b) *bijzonder van het vee, en wel voornamelijk der verkens, wanneer het een ham, een schink is, bij voorb.* pes pernae, Horat. Sat. II, 2, 117: perna addetur, Martial. X, 48, 17: pernas fallire sic oportet — —. Cum Pernas emeris, ungulas earum praecidito —: deinde pernam ponito, Cato R. R. 162. *Maar, dewijl* Martialis XIII, 54 *en* 55. Petaso i. e. *een schink of ham van* perna *onderscheidt (hij zegt* 54, *alwaar het opschrift* perna *is:* Caeretana mihi fiet — — —: lauti de petasone vorent; *en* 55, *alwaar het opschrift* petaso *is:* mihi cum vetulo sit petasone nihil), *zoo schijnt* Perna *de voorschoft of de voorschouder, schouderblad, en* Petaso *de achterschink, of de ham eenvoudig te zijn. En, gelijk men in vele plaatsen van* Duitschland, *alleen de achterschink of achterbout den naam schink of ham geeft, en den voorsten het schouderstuk of voorstuk noemt, alhoewel zij alle vier heupen naast de voet zijn; zoo kunnen ook de* Romeinen, *ten minsten velen, een onderscheid gemaakt, en de voorsten* pernas, *maar de achtersten* petasones, *genoemd hebben. Van daar zegt ook* Plinius VIII, 51, suspensae prioribus pernis. Not. *Als een scheldwoord tegen een dom mensch staat het* Plaut. Truc. II, 7, 39. 2) *wegens de gelijkheid*, a) *eene soort van mosselen*, Plin. H. N. XXXII, 11 extr. b) *het bovenste deel van een afgescheurden of afgesneden tak, die aan eene heupe gelijk is*, Plin. H. N. XVII, 10 med.

PERNĀVĬGO, are, *doorvaren, bij voorb.* pars pernavigata est, Plin. H. N. II, 67.

PERNĔCESSĀRĬUS, a, um, 1) *zeer nodig, zeer noodzaaklijk, zeer dringend, bij voorb.* tempus, Cic. Att. V, 21 in. 2) *in groot verband met iemand staande, het zij van den kant van bloedverwantschap*, Klientele, *of vriendschap, bij voorb.* homo, Cic. Or. II, 50 in.: homine intimo ac mihi pernecessario, Cic. ad Div. XIII, 69: *Ook* Substantive, *bij voorb.* paterno amico ac necessario, Cic. Flacc. 61: pernecessarios meos, Cic. ad Div. XIII, 40, i. e. *mijne zeer groote vrienden, of ook* Klienten.

PERNĔGO, avi, atum, are, 1) *geheel, volstrekt loochenen, neen zeggen, bij voorb.* negas? Ly. pernego imo, Plaut. IV, 10, 35: pernegabo atque obdurabo, perjurabo denique, Ibid. Asin. II, 2, 56: hercle omnino pernegari non potest, Ibid. Men. II, 3, 62: negare jussi, pernegare non jussi, Martial. IV, 82, 5, i. e. *altijd neen te zeggen, of af te slaan: ook* seq. Accus. & Infinit., *bij voorb.* a se pyxidem traditam pernegaret, Cic. Coel. 27: non negat —; sed eas fabulas factas scisse se, id vero pernegat, Terent. Eun. Prol. 34: sexies tortus pernegavit, ei se culpae adfinem fuisse, Val. Max. VIII, 4, 2. *In dit geval kan men het (zoo als* nego) *ook vertalen, hij zegt gestadig, beweert steeds, of met standvastigheid enz.* 2) *geheellijk of voor altijd afslaan, bij voorb.* Catoni populus Romanus praeturam negavit (scil. *voor eenen tijd*), consulatum pernegavit, Senec. Benef. V, 17: negare(te) jussi (scil. concubitum), pernegare non jussi, Martial. IV, 82, 5; *alwaar men het ook vertalen kan, bestendig neen zeggen.*

PERNĔO, evi, etum, 2. *spinnen of afspinnen, Tropisch, van de* Parcen, *bij voorb.* cum mihi supremos Lachesis perneverit annos (vitae), Martial. I, 89, 9.

PERNĬCĬĀBĬLIS, e, *verderflijk, schadelijk, den ondergang aanbrengende, bij voorb.* id perniciabile reo, Tacit. Ann. IV, 34: nix plurimorum oculis perniciabilis, Curt. VII, 3.

PERNĬCĬĀLIS, e, i. q. perniciabilis, *verderflijk, doodlijk, den ondergang aanbrengende, bij voorb.* morbus, Liv. XXVII, 3: odium, Plin. H. N. XXIV, 1: proelium, Ibid. VIII, 5: discidium, Lucret. I, 452.

PERNĬCĬES, ei, f. 1) *het verderf, de ondergang, ongeluk, bij voorb.* populi Romani, Cic. Cat. IV, 5: res illis perniciei fuit, Nep. Thras. 2: cum tua peste & pernicie proficiscere, Cic. Cat. I, 13: in periculo & pernicie esse, Plaut. Bacch. IV, 7, 29: perniciem alicui moliri, Cic. Cat. I, 2: machinari, Sallust. Cat. 18, *of* parare, Phaedr. II, 4, 6: sibi & aliis invenire, Tacit. Ann. I, 74: in perniciem incurrere, Cic. Nat. D. III, 27: perniciem depellere a patria, Cic. Dom. 35: incumbere ad alicujus perniciem, Cic. Mur. 28: mea pernicies cum resp. calamitate conjuncta, Cic. Cat. I, 5: plus potum perniciem adfert i. e. *den dood*, Plin. H. N. XXVIII, 8 extr.: ad perniciem agi, Phaedr. IV, 12, 3, *of* in perniciem agi, Plin. H. N. XXIV, 16 post med. 2) *het verderf, d. i. het geen anderen verderft, of te gronde helpt, bij voorb. eene verderflijke, gevaarlijke persoon, bij voorb.* illam perniciem exstinxit i. e. Clodium, Cic. Mil. 31: *zoo heet* Verres pernicies provinciae Siciliae, Cic. Verr. Act. I, 1. *Zoo heeten de hoeren* pernicies (Plur.), Plaut. Asin. I, 2, 7. *Zoo zegt een hoerenwaard van zich zelven*, Terent. Ad. II, 1, 34. Leno sum, pernicies adolescentium i. e. *het verderf der enz.: en een hoerenwaard heet insgelijks* pernicies adolescentum, Plaut. Pseud. I, 3, 130: *verders* egredere herilis pernicies, Ibid. Most. I, 1, 3: *en een vraat heet* pernicies macelli, Horat. Ep. I, 15, 31: *Ook van dingen, bij voorb. het water heet* pernicies vini, Catull. XXVII, 29: coelestia aqua eluit perniciem veneni liquoris, Colum. I, 5: hanc herbam contra omnem perniciem habentiam prodidere, Plin. H. N. XXIV, 11 post med., i. e. *tegen al wat schadelijk is, bij voorb. vergif, ziekte enz.* Not. Genit. pernicii *voor* perniciei *zal* Cicero Rosc. Am. 45 *gezegd hebben volgends* Gellius IX, 14: *doch* Ernesti *heeft daar voor* pernicie *laten drukken: dus staat ook* pernicii Genit. Sisenna ap. Gell. Ibid.: *zoo staat ook* pernicii (Dativ.) Nep. Thras. 2. *in de beste uitgaven. Ook gelooft* Diomedes 1, *dat de Ouden in* Genit. pernicies *gezegd hebben, en* Charis. 1 *zegt, dat* Cicero *zoo gesproken heeft.*

PERNĬCĬŌSE, *verderflijk, schadelijk, op eene verderflijke, schadelijke, gevaarlijke wijze, bij voorb.* vitis perniciose luxuriat, Plin. H. N. XVII, 22 post med.: Perniciosius, Cic. Legg. III, 14.

PERNĬCĬŌSUS, a, um, *verderflijk, schadelijk, bij voorb.* consilia, Cic. Dom. 43: leges, Caes. B. C. I, 7: scripta nostra fuerunt auctori perniciosa suo, Ovid. Trist. V, 1, 68: morbi animi sunt perniciosiores quam corporis, Cic. Tusc. III, 3: Jugurtha pacem an bellum gerens perniciosior haberetur, Sallust. Jug. 46 (50): perniciosissimum fore videbat, Nep. Ages. 6.

PERNĬCĬTAS, atis, f. *vlugheid, vaardigheid, snelle beweegbaarheid*, Cic. Tusc. V, 15. Caes. B. C. III, 84. Plaut. Men. V, 2, 4: vivacissima, Gell. IX, 4: pedum, Liv. IX, 16: equorum, Tacit. Hist. I, 79.

PERNĬCĬTER, *snel, vaardig, haastig, vlug*, Plaut. Amph. V, 1, 64. Liv. XXVI, 4. Catull. LXII, 8. Plin. H. N. VIII, 14. Apul. Met. II. ante med. p. 117, 12 Elm. VI ante med. p. 177, 29 Elm.: Compar. pernicius, Plin. H. N. VIII, 53. Claudian. Proserp. II, 199.

PERNĬGER, gra, grum, *heel of zeer zwart, bij voorb.* oculi pernigri, Plaut. Poen. V, 2, 153.

PERNĬMĬUS, a, um, *al te groot, of heel groot: van daar* Neutrum Pernimium, *heel veel, staat* Adverbialiter, *bij voorb.* Pernimium interest inter vos, Terent. Ad. III, 4, 28, i. e. *daar is een al te groot onderscheid enz. d. i. een heel groot enz.:* interpretatio pernimium severa est, Pand. XLVIII, 3, 2.

PERNĬO, onis, m. *zekere ziekte of ongemak aan den voet, een gezwel, exteroog, likdoorn*, Plin. H. N. XXIII, 3 post med. *en* 6 post med. XXVIII, 16.

PERNĬTEO, ui, 2. *zeer glinsteren, bij voorb.* quasi oleo pernitent, Mela III, 9.

PERNĬUNCŬLUS, i, m. i. q. pernio, Plin. H. N. XXVI, 11.

PERNIX, icis, 1) *vaardig, snel, haastig, vlug, bij voorb. met voeten, handen enz., bij voorb.* pernix sum manibus, Plaut. Mil. III, 1, 36: corporum pernicium, Liv. XXVIII, 20: agrestes, pernix genus & gnari locorum, Tacit. Hist. II, 13: pernicibus alis, Virg. Aen. IV, 180: pernicibus plantis transit equum cursu, Ibid. XI, 718: pernici saltu, Plin. H. N. IX, 47: pernicibus nuntiis accepit, Tacit. Hist. III, 40: velocitas pernix, Plin. H. N. XIX, 5: canis, Colum. VII, 12 post med.: pernicior index, (fama), Stat. Theb. IX, 33: puella, Catull. II, 12: fugit (Atalanta) pernicior vento, Stat. Theb. IV, 312: tempus pernicissimum, Senec. Ep. 108 post med.: pernicissimae quadrigae, Colum. III, 9 med.: *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* relinquere,

quere, Horat. Art. 165. 2) *levendig, wakker, vlug, voortvarend, bij voorb.* velocitas, Plin., *zie hier voor.*

PERNŌBĬLIS, e, 1) *van zeer adele geboorte.* 2) *zeer vermaard, bij voorb.* epigramma, Cic. Verr. IV, 57.

PERNOCTO, are, *den nacht eegens doorbrengen, overnachten, bij voorb.* ad ostium carceris, Cic. Verr. V, 45: pernoctant venatores in nive, Cic. Tusc. II, 17: in publico, Cic. Verr. IV, 11: neque pernoctare aut diutius permanere sine cibariis eodem loco poterant, Hirt. B. G. VIII, 15: in foro, Cic. Dom. 30: apud mulierculam, Cic. Cluent. 37: pernoctant (studia) nobiscum, Cic. Arch. 7: olivam in canistris esse patieris, ut pernoctet cum salibus & ducat in se eosdem sapores, Pallad. in Octobr. 10: animum sapientis cum his habitantem pernoctantemque curis, Cic. Tusc. V, 24.

PERNOSCO, ovi, otum, 3. 1) *leeren kennen, of recht leeren kennen, bij voorb.* hominum mores ex oculis, vultu cet., Cic. Fat. 5, i. e. *leeren kennen of erkennen: van daar* pernovi *ik heb leeren kennen, d. i. ik ken, bij voorb.* Matronarum facta hic pernovit probe, Plaut. Aul. III, 5, 29, i. e. *deze kent recht enz.:* Non satis me pernosti, Terent. And. III, 2, 23, i. e. *gij kent mij enz.:* Haud pernoram ingenium hospitis, Plaut. Bacch. II, 3, 42, i. e. *ik kende niet, of niet recht: van daar* 2) *zien, onderzoeken, bij voorb.* pernoscite, furtum ne factum existimetis cet., Terent. Ad. prol. 12, *ziet, onderzoekt, of enz.* Not. Pernotus, a, um, *is een* Adject. *uit* per *en* notus.

PERNŌTESCO, tui, 3. *bekend worden, bij voorb.* culpa pernotuit, Quintil. Decl. III, 1: *ook* pernotuit, impersonaliter, *het is bekend geworden, bij voorb.* ubi pernotuit, Caesarem esse cet., Tacit. Ann. XIII, 25: neque illi fuisse unquam fratrem pernotuisset, Ibid. I, 23.

PERNŌTUS, a, um, *zeer bekend, bij voorb.* alicui, Curt. IX, 7: Marathon Persica clade pernotus, Mela II, 3.

PERNOX, octis, *den nacht door, bij voorb.* luna pernox erat, Liv. V, 28. XXI, 49: *dus ook* luna pernocte, Ovid. Met. VII, 268, i. e. *bij maneschijn bij nacht:* pernox ululavit Eleusin, Stat. Theb. VII, 411: jacet (taurus) pernox cet., Virg. Georg. III, 230, luditur alea pernox, Juvenal. VIII, 10: Ego pernox & perdia nervos meos contorqueo, *zegt eene vrouw*, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 23 Elm., i. e. *nacht en dag:* perdia & pernox non desinis cruciatum, Ibid. V ante med. p. 161, 11 Elmenh.: stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu perdius atque pernox, Gell. II, 1.

PERNOXĬUS, a, um, *zeer schadelijk, bij voorb.* populi pernoxii adpulsis, Mela I, 19 med.

PERNŪMĔRO, avi, atum, are, *uittellen, toetellen, optellen, bij voorb.* pecuniam, Liv. XXVIII, 34 extr., *uittellen, optellen, betalen:* argentum, Plaut. Epid. V, 1, 25, *optellen:* Quae, Saturne, tibi pernumerentur opes, Martial. XII, 63, 12.

PĒRO, onis, m. *eene soort van stevels, bij voorb. voor landlieden, soldaten enz.*, Virg. Aen. VII, 690. Juvenal. XIV, 185.

PEROBSCŪRUS, a, um, *zeer donker, bij voorb.* quaestio, Cic. Nat. D. I, 1: fama, Liv. I, 16.

PERŌDI, isse, *haaten, of zeer haaten, bij voorb.* culpam, Manil. V, 403. Particip.

Perosus, a, um, *haatende, of zeer haatende, bij voorb.* lucem, Virg. Aen. VI, 435: si fata peroso tibi cet., Val. Fl. VI, 289: rex arma perosus, Ovid. Fast. III, 577: perosus exsilium, Ibid. Met. VIII, 183: commercia nostra, Lucan. IX, 860: genus femineum perosos, Virg. Aen. IX, 141: perosus decemvirorum scelera, Liv. III, 58 in.: *Ook met het* Verbum esse, i. e. *haaten, bij voorb.* plebs consulum nomen perosa erat, Liv. III, 34 extr., i. e. *haatede:* si non populum Rom. perosi sunt, August. ap. Sueton. Tiber. 21 extr.: superbiam tum perosos (scil. esse homines) regis, Liv. III, 39 ante med.

PERŎDIŌSUS, a, um, *zeer gehaat, zeer strijdig, zeer tegen de borst*, Cic. Att. X, 17. XIII, 22.

PEROFFICIOSE, *zeer gedienstig, bij voorb.* aliquem observare, Cic. ad Div. IX, 20.

PERŎLĔO, ere, *rieken, stinken, bij voorb.* rancida perolent cadavera, Lucret. VI, 1153.

PEROLESCO, levi, 3. *wassen, bij voorb.* quis totum scis corpus jam perolesse bisulcis *voor* peroleviffe, Lucil. ap. Priscian. 9.

PERŌNĀTUS, a, um, i. e. *stevels* (perones) *aanhebbende*, Pers. V, 102.

PEROPPORTŪNE, *recht bekwaam, recht gelegen, te recht gelegenen tijd, bij voorb.* venire, Cic. Nat. D. I, 6 extr.: fortuna te obtulit, Cic. Verr. V, 15 extr.: cecidit peropportune, Cic. Or. II, 4: peropportune ad praesentis quietis statum bellum cum Vejentibus sumtum, Liv. I, 42 in.: nisi peropportune tribuni diem dixissent, Liv. II, 35 in.

PEROPPORTŪNUS, a, um, *recht bekwaam, zeer gelegen, bij voorb.* deversorium, Cic. Or. II, 57 extr.

PEROPTĀTUS, a, um, *zeer gewenscht: van daar* Peroptato (Abl. Gen. Neutr.), Cic. Or. II, 5, *zeer gewenscht, zeer naar wensch.*

PERŌPUS, *zeer nodig, bij voorb.* est, Terent. And. I, 5, 30.

PERŌRĀTĬO, onis, f. 1) *het besluit of slot der reden, d. i. niet de allerlaatste woorden, maar het laatste gedeelte der reden, dat op de behandeling van het* Thema *volgt, en anders* Epilogus, Conclusio *enz. heet, en het verhandelde gedeeltelijk herhaalt, gedeeltelijk toepast, ook de gemoederen eerst zoekt te ontvlammen enz.*, Cic. Brut. 33 extr. Cic. Or. II, 19 med. Cic. Or. 35. Quintil. VII, 10, 12, *bijzonder* VI, 1, 1, *alwaar van het begin af daar van gehandeld wordt.* 2) *het spreken, houden van eene reden; schijnt niet voor te komen, alhoewel* perorare *zoo voorkomt.*

PERORIGA (Varr. R. R. II, 7. §. 9) *of* PRORIGA (Plin. H. N. VIII, 42 post init.), ae, m. *zal de man zijn, die de paarden laat bespringen; de hengsteman: doch, dewijl* 1) *het niet geloofelijk is, dat tot deze handeling een bijzonder man gehouden is,* 2) Varro *zelve* origa *daar voor zet, te weten* II, 8. §. 4, ut ineant equas, per origas curamus, *doch, alwaar sommigen geern* per perorigas *zouden willen lezen; en men ook* Varr. II, 7. §. 8, Admittere oportet bis in die perorigam, *zeer voegzaam* per origam *kan lezen; en gevolglijk enkel nog de beide plaatzen* Varr. II, 7. §. 9, cum eum (equum) capite obveluto peroriga adduxisset, *en* Plin. H. N. VIII, 42, laceratum (scil. ab equo) perorigam inve-

nimus, *overig zijn, alwaar echter bij* Varro *eenige* Codd. auriga, *en bij* Plinius *eene oude* Editie *van* 1514, *die ik bezit,* (*en waarschijnlijk in meer* Codd. *en* Edd.) aurigam *staat: zoo schijnt het woord* Peroriga *of* Proriga *van slecht gezag te wezen; en men schijnt daar voor overal* Origa i. e. auriga *te moeten lezen.* Au *en* o *zijn bij de Ouden even eens uitgesproken, en daarom in het schrijven verwisseld geworden, bij voorb.* aula *en* olla, Paula *en* Polla, aurichalcum *en* orich. *Misschien hebben Afschrijvers uit onkunde van deze verwisseling, en dewijl hun bij de bovengemelde handeling* pruritus, prurigo cet. *in gedachten kwamen, de bovengemelde woorden gesinced.*

PERORNĀTUS, a, um, Adject., *zeer opgeschikt, zeer versierd, bij voorb.* Crassus in dicendo perornatus, Cic. Brut. 43.

PERORNO, avi, atum, are, *zeer of bestendig versieren, of opschikken, bij voorb.* detraheret potius senatui, quem perornavisset, infamiam tanti flagitii, Tacit. Ann. XVI, 26: Perornatus, a, um, Adjectiv., *zie bijzonder.*

PERŌRO, avi, atum, are, *eigenlijk, spreken van het begin tot het einde: van daar* 1) *spreken, wanneer men, naamlijk, van het begin tot het einde spreekt, d. i. eene staatlijke redenvoering houdt, bij voorb.* breviter peroratum esse potuit, Liv. XXXIV, 31 extr., i. e. *ik had het korter kunnen maken:* perorandi potestas data, Nep. Phoc. 4: cum de ceteris perorasset, Ibid. Epam. 6: in aliquem, *tegen iemand, bij voorb.* in medicos, Plin. H. N. XXIX, 1: si perorandum in aliquem esset, Sueton. Calig. 53: in matrem, Quintil. XI, 1, 61: Peroraturus — minitabatur, *als hij spreken wilde*, Sueton. Calig. 53: qui ut peroravit, Cic. Q. Fr. II, 3 post init.: *doch, dit kan men ook tot n. 2 brengen:* cum Pompejus hor. VI vix perorasset, usque ad h. VIII cet., Ibid. *Bijzonder, iets sprekend voordragen, of in eene redenvoering verdedigen, behoorlijk ontvouwen, bij voorb.* causam perorare contra tales oratores, Cic. Quint. 24: *dus ook* causa Sextii perorata est a Pompejo, Cic. Sext. 2: *dus ook* dicta est a me causa & perorata, Cic. Coel. 29 post med.: nisi causa perorata & probata, Cic. Invent. II, 15, *ten zij het hier voor* finita *staat. Ook behoort hier toe* causa perorata, Cic. Quint. 30 in., i. e. *nadat de zaak voorgedragen, behoorlijk bewezen, en ontvouwd was geworden enz.: dus ook* perorata narratione, Auct. ad Her. I, 10 in., i. e. tractata, exposita, *voorgedragen (voor de Toehoorers). Dewijl de geen, die eene redenvoering gehouden heeft* (peroravit), *ze ook geeindigd heeft* (peroravit): *van daar* 2) *eene redenvoering ten einde brengen, ophouden te spreken, bij voorb.* Quoniam satis multa dixi, est mihi perorandum, Cic. Acad. IV, 48, i. e. *sluiten:* Cum horas tres dixisset, coactus est perorare, Cic. Att. IV, 2: ante quam peroretur, digredi, Cic. Or. II, 19 med., i. e. *voor dat het besluit der redenvoering komt: van daar iets (sprekende) eindigen, van iets ophouden te spreken, bij voorb.* de qua cum dixero, totum hoc crimen perorabo, Cic. Verr. III, 66 in. Ed. Ernest., *alwaar de* Ed. Graev. peroraro (*voor* peroravero) *heeft, het welk ook goed is:* res illo die non peroratur; dimittitur judicium, Cic. Verr. II, 29 in., i. e. *komt niet tot stand (voor het gericht, door voordrag enz.): doch het kan ook zijn, werdt niet onder-*

no-

nomen, niet p'eetig voorgedragen: ook kan het bloot zijn, geëindigd; narratione perorata i. e. finita, Auct. ad Her. I, 10. scil. *voor de Toehoorers:* causa perorata, Cic., *zie boven. Ook enkel, eindigen, ten einde brengen, bij voorb.* sed haec cum laudemus, si erunt perorata, Cic. Att. V, 10 in. (*misschien boertend, en met toespeling op het besluit der reden*): *maar is het in 't gemeen eindigen, dan behoort ook* narratione perorata, Auct. ad Her. I, 10, *hier toe, zie hier voor.* Not. *Dikwijls is het hetzelfde (vooräl in* Perf.) *en niet te onderscheiden, of het beteekent spreken of sluiten, ophouden te spreken. Want, zekerlijk heeft hij gesproken, die zijne reden geëindigd heeft, en die heeft zijne reden geëindigd, welke gesproken heeft.*

PEROSUS, a, um, *zie* Perodi.

PERPACO, avi, atum, are, i. q. paco, *gerust maken, vreedzaam maken, bevredigen, bij voorb.* Brennos, Flor. IV, 12 in.: *dus ook* omnibus perpacatis, Liv. XXXVI, 21: *van daar* perpacatus, a, um, *rustig, bedaard, bij voorb.* necdum omnia perpacata erant, Liv. XXXVI, 42.

PERPALLIDUS, a, um, *zeer bleek, bij voorb.* color, Cels. II, 6.

PERPARCE, *zeer spaarzaam, zeer zuinig, bij voorb.* tu quoque perparce nimium (scil. opsonatus es in nuptias cet.), Terent. And. II, 6, 24.

PERPARVULUS, a, um, *heel, zeer klein, bij voorb.* sigilla, Cic. Verr. IV, 43 extr.

PERPARVUS, a, um, *zeer klein, bij voorb.* insula, Plin. H. N. V, 7: civitas, Cic. Verr. III, 38: controversia, Cic. Leg. I, 20 extr.: culpa, Cic. Dejot. 3: quae perparva sunt, Cic. Leg. I, 19.

PERPASCO, avi, astum, 3. i. q. pasco, *bij voorb.* Varro L. L. IV, 19 *zegt*: pecus ab eo, quod perpascat: *ook* passive (*of* Depon.) volvens perpascitur agros, Sever. in Aetna 489, i. e. *doorstroomt, verteert, bederft: van daar* Perpastus, a, um, *gemest, goed gevoederd, vet,* Phaedr. III, 7, 2.

PERPASTUS, a, um, *zie* Perpasco.

PERPAUCULUS, a, um, *heel, zeer weinig, bij voorb.* gressus, Cic. Leg. I, 21.

PERPAUCUS, a, um, *zeer weinig, bij voorb.* perpaucorum hominum, Terent. Eun. III, 1, 19: perpaucorum Thebanorum, Nep. Pelop. 1: exempla, Lucret. II, 540: perpaucos, Liv. XLIII, 11: *van daar* perpauca, *zeer weinig, iet zeer weinigs, bij voorb.* dicere, Cic. Leg. I, 11 extr.: mutare, Cic. Acad. IV, 43: loqui, Horat. Sat. I, 4, 18. Not. perpaucissimis agricolis, Colum. III, 20 extr., i. e. *heel, zeer weinige, enz.*

PERPAVEFACIO, ĕre, *iemand zeer verschrikken of beängstigen,* Plaut. Stich. I, 2, 28.

PERPAULŬLUS, a, um, *heel, zeer weinig: van daar* Perpaululum, Substantive, *iet zeer weinigs, een klein weinig, bij voorb.* loci, Cic. Or. II, 35.

PERPAULUS, a, um, *zeer weinig: van daar* Perpaulum, Substantive, *iet zeer weinigs, een klein weinig, staat* Adverbialiter, *bij voorb.* declinare perpaulum, Cic. Fin. I, 6.

PERPAUPER, ĕris, *zeer arm, bij voorb.* erat enim rex perpauper, Cic. Att. VI, 3 med.: de rustico nescio cui vicino suo perpauperi, Afran. ap. Non. 4. n. 122.

PERPAUXILLUS, a, um, 1) *zeer klein.* 2) *zeer weinig: van daar* Perpauxillum, Substantive, *iet zeer weinigs,* Plaut. Capt. I, 2, 74.

PERPECTO, ĕre, i. q. pecto: *van daar* perpexus, a, um, *zie* Perpexus.

PERPĔDIO, ire, i. q. impedio, *verhinderen.* Acc. ap. Non. 4. n. 10.

PERPELLO, puli, pulsum, 3. 1) *stooten, bij voorb.* aliqua re perpellitur, Nigid. ap. Non. 2. n. 584: alii perpellit pedem, alii dat annulum spectandum, Enn. ap. Isidor. Orig. I, 25, *alwaar anderen* percellit *of* pervellit *lezen: van daar roeren, bij voorb.* aliquem, *bij voorb.* candor hujus te & proceritas vultus oculique perpulerunt, Cic. Coel. 15 extr., *doch de* Edd. Graev. & Ernest. *hebben* pepulerunt *in dezelfde beteekenis.* 2) *wegstooten, wegdrijven, bij voorb.* animum, i. e. *overwinnen, bij voorb.* si animus (i. e. libido) hominem perpulit, actum est; sin ipse animum (i. e. libidinem) perpulit cet. i. e. vicit, Plaut. Trin. II, 2, 27 seq., *alwaar de* Codd. pepulit *hebben, en alwaar* Gronovius *met* Lambinus perculit *lezen wil:* pepulit *schijnt niet te verwerpen, nadien* pepulit mihi pudicitiam, Ibid. Epid. IV, 1, 15, *bijna op dezelfde wijze staat:* cf. *hier voor* Cic. Coel. 15 extr. 3) *ergens heen drijven: van daar eene zaak of persoon daar heen, of zoo ver brengen, het daar toe brengen, bij voorb. door moeite, voorstellingen, bidden enz., bij voorb.* Illum non minae plebis perpellere unquam potuere, ut cet., Liv. II, 61, i. e. *konden hem daar toe niet brengen of bewegen, dat enz.:* Perpellit, ut mittat cet., Liv. XXIX, 23, i. e. *bracht het daar toe enz.:* nec perpelli potuere, ut cet., Liv. II, 53 extr. XXXII, 32: incensam multitudinem perpulit, ut imperium regi abrogaret, Liv. I, 59 extr.: perpulit civitatem, ut — praefectus annonae crearetur, Liv. IV, 12: urbem ad deditionem, Liv. XXXII, 14: collegam perpulerat, ne — sentiret, Sallust. Cat. 26 (27) *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Bacch. IV, 4, 4: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* postremo perpulere plebeji, ut cet., Liv. IV, 12, i. e. *brachten het daar toe: dus ook* perpellit, ut mittat, Liv., *zie hier voor:* Nunquam destitit suadere, orare, donec perpulit, Terent. Andr. IV, 1, 38, i. e. *tot hij het eindelijk zoo ver gebracht heeft. Ook* seq. Infinit., *bij voorb.* perpellunt Vologesem omittere praesentia, Tacit. Ann. XII, 50.

PERPENDĬCULUM, i, n. scil. instrumentum (*van* perpendiculus, a, um), *het werktuig van eenen metzelaar enz., om de rechte lengte eener zaak te meten en te beöordeelen, paslood,* Perpendikel, *bij voorb.* non egeremus perpendiculis, non normis, non regulis, Cic. ap. Non. a. n. 718. *De uitvinder daar van is* Daedalus, *volgens* Plin. H. N. VII, 56 ante med.: *van daar* ad perpendiculum columnas exigere, Cic. Verr. I, 51, i. e. *daar naar onderzoeken:* ad perpendiculum esse, Ibid., *loodrecht zijn,* perpendikulair *zijn, eene lijnrechte lengte hebben: dus ook* si ad perpendiculum fiunt, Plin. H. N. XXXV, 14: si gravitate feruntur ad perpendiculum recte lineis, Cic. Fat. 10, i. e. *lijnrecht, loodrecht: dus ook* non directa ad perpendiculum, Caes. B. G. III, 17: ut omnes structurae perpendiculo respondeant, Vitruv. VI, 11.

PERPENDO, di, sum, 3. 1) *wegen, afwegen, bij voorb.* in libris, Gell. XX, 1 post med. §. 34, *van daar* a) *Tropisch, afwegen, d. i. onderzoeken, overwegen, bij voorb.* momenta officiorum, Cic. Mur. 2: aliquid ad disciplinae praecepta, Cic. Mur. 36: vires singulorum, Justin. XXIX, 8 extr.: acri judicio perpende, Lucret. II, 1041: judicare & perpendere, quantum quisque possit, Q. Cic. Petit. cons. 6: perpendendum erit praetori, cui potius subveniat, Pandect. IV, 4, 11: Hoc non arte perpenditur, Cic. Or. III, 37 extr.: *van daar* perpensum habere *voor* perpendere, *overwegen, onderzoeken,* Colum. III, 3 in.: perpenso judicio, prout quaeque res postulat, statuendum est, Pandect. XLVIII, 19, 11, i. e. *zeer naauwkeurig, accuraat.*

PERPENSATIO, onis, f. *overweging, bij voorb.* honorum, Gell. II, 2.

PERPENSO, are, i. q. perpendo, *overwegen,* Grat. Cyneg. 298.

PERPENSUS, a, um, *zie* Perpendo.

PERPĔRAM, Adv., *onrecht, verkeerd, d. i. niet richtig zoo als het zijn moest: bij voorb.* facere, Cic. Quint. 8 extr., judicare, Cic. Caecin. 24: loqui, Plaut. Amph. I, 1, 92: suadere alicui, Ibid. Capt. II, 2, 78: insanire, Ibid. Men. V, 5, 59: pronuntiare, Plin. Ep. III, 5: discere, Petron. 4: imperare, Gell. II, 7: aliquid prave & perperam adpellare, Ibid. IV, 9: neque, recte an perperam, interpretor, Liv. I, 23 extr.: calceum inducere, Sueton. Aug. 92, *den schoen verkeerd aantrekken, van daar* 1) *onrecht, verkeerd, d. i. valsch, valschelijk, bij voorb.* perperam dixi, Terent. Phorm. V, 1, 18, i. e. *ik heb het verkeerd gezegd, niet opzet gelogen, u een valschen naam gezegd.* 2) *verkeerd, d. i. uit dwaling, bij voorb.* facere, Varr. R. R. I, 69: perperam ad castra venire, Auct. B. Hisp. 12: perperam praeco non consulem sed imperatorem pronuntiavit, Sueton. Domit. 10. Not. Perperam *schijnt de* Accusativus *van* Perperus, a, um, scil. partem, *of* viam, *of* rationem *te zijn, gevolglijk, eigenlijk te beteekenen, op eene verkeerde wijze.*

PERPĔRITŪDO, inis, f. *misschien verkeerde gesteldheid, gebreklijkheid, gebrekig gedrag, onbezonnenheid, bij voorb.* Et eo plectuntur poëtae, quam suo vitio, saepius ductabilitate nimia vestra aut perperitudine, Acc. ap. Non. 2. n. 6:6.

PERPĔRUS, a, um, *misschien, niet behoorlijk gesteld, gebrekig, verkeerd enz., bij voorb.* perperos populares, Acc. ap. Non. 2. n. 626: Oves perperae, Plaut. Truc. III, 1, 9, si lectio certa: *van daar misschien* perperam, scil. viam, *of* partem, *of* rationem, *eigenlijk, op de verkeerde zijde, op eene verkeerde plaats, op eene verkeerde wijze enz., d. i. onrecht, verkeerd, zie* Perperam.

PERPES, ĕtis, i. q. perpetuus, 1) *aaneenhangende, niet afgebroken, in eens voortduurend, bestendig, bij voorb.* des mihi operam perpetem, Pacuv. ap. Fest.: silentio perpeti, Apulej. Flor. 3 post med. p. 357, 27 Elmenh.: luna proprio seu perpeti candore, Ibid. de deo Socrat. post init.: *van daar* 2) *niet afgebroken, in éëns voortduurende, d. i. geheel, bij voorb.* noctem perpetem, *de geheele nacht (door) bij voorb.* quievi in navi noctem perpetem, Plaut. Amph. II, 2, 100: cum eo noctem in stramentis pernoctare perpetem, Ibid. Truc. II, 2, 23: hac nocte, quam pependi verberatus perpetem, Ibid. Amph. I, 1, 123: *dus ook* perpetem noctem vigilandum est, Apul. Met. II post med. p. 124, 18 Elm.: perpetem

petem noctem delituit, Ibid. III post init. p. 130. 39 Elm.: *dus ook* nocte perpeti, *bij voorb.* nec die tantum, sed perpeti nocte — lucubrabant. Apul. Met. IX ante med. p. 221, 36 Elm., i. e. *de geheele nacht:* Not. perpetim, Adv., i. e. *in één voort, bestendig, zonder tusschenpozing, schijnt de* Accusativus *te zijn, alwaar misschien* noctem diemque, *of eenig ander* Substantivum *te verstaan is, bij voorb.* non quin ego Pudentillam jam anno perpetim adsiduo convictu probe spectassem, Apul. Apolog. post med. p. 321, 5.

PERPESSICIUS *of* **PERPESSITIUS**, a, um, *die veel uitgestaan heeft, of veel uitstaan kan, geduldig, bij voorb.* Socrates perpessicius senex, Senec. Ep. 24 post med.: a duro & perpessicio cet., Ibid. 53.

PERPESSĬO, onis, f. *het uitstaan, dulding, eener zaak, het zij dit geern of ongeern geschiede, bij voorb.* Harum rerum perpessio, Cic. Rab. Perd. 5: laborum, Cic. Invent. II, 54: dolorum, Cic. Fin. I, 15: patientia & perpessio & tolerantia, Senec. Ep. 67 post med.

PERPESSITĬUS, a, um, *zie* Perpessicius.

PERPESSUS, a, um, *zie* Perpetior.

PERPĔTIM, i. e. *in één voort, bestendig, onafgebroken,* Apulej., *zie* Perpes.

PERPĔTĬOR, essus sum, *van* patior, 3. 1) *standvastig dulden, doorstaan, uithouden, bij voorb.* neque pati neque perpeti, Enn. ap. Cic. Tusc. III, 3: Censen' me posse perpeti, Terent. Eun. II, 1, 11: Omnes facile perpetior ac perfero, Cic. Or. II, 19 in.: *dus ook* perpeti & perferre, Cic. Verr. III, 57; *doch, het kan in de drie laatste plaatsen ook enkel zijn, dulden: dus ook* illi perpetienti erat voluntarius, Cic. Fin. II, 20. 2) *in 't gemeen, dulden, lijden, doorstaan, het zij het geern geschiede of niet, bij voorb.* omnia mihi perpetienda esse duco, Cic. Agr. II, 3: imbres perpetimur, Ovid. Met. XIV, 471: poenas, Val. Fl. IV, 430: mendicitatem, Cic. Fin. V, 11: quidvis me perpessurum, Cic. ad Div. II, 16 med.: multa pro se perpessu, Ibid. I, 9 ante med.: haec sufferre & perpeti, Sulpic. in Cic. Epist. ad Div. Div. IV, 5: perpeti dolorem, Cic. Fin. I, 14: difficilis perpessu, Cic. Fin. IV, 20, *moeilijk, om uit te staan enz.: dus ook* multa dictu gravia, perpessu aspera, Cic. Tusc. II, 8 e poëta. *Ook kan men het vertalen, lijden, toegeven, laten geschieden, veroorloven, zich laten gevallen, bij voorb.* aliam tecum esse, pollim perpeti, Plaut. Asin. V, 1, 17, *alwaar de* Accusativus *met den* Infinitivus, *op te merken is: dus ook* Nunc est, cum intelligi me perpeti possim, Terent. Eun. III, 5, 3: non hanc violari pinum perpetiar, Ovid. Met. III, 622. Not. *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* perpetiar memorare tamen, Ovid. Met. XIV, 466, i. e. *zal mij overwinnen, mij geweld aandoen enz. Ook van levenlooze dingen (zoo als* patior), *bij voorb.* cum me vehementius putaret intendi, quam gracilitas mea perpeti posset. Plin. Ep. II, 11 med.

PERPĔTRO, avi, atum, are, *tot stand brengen, voltrekken, eindigen, of ook inrichten, (bijzonder in het* Perfectum), *wanneer het hetzelfde is als voltrekken, bij voorb.* postquam opus meum omne perpetravi, Plaut. Pseud. V, 1, 24: cuncta ex voluntate Agrippinensium perpetravere, Tacit. Hist. IV, 65: perpetrare promissa, Ibid. Ann. XIV, 7: ad perpetranda reliqua belli, Ibid. Hist. IV, 51: ad perpetranda coepta, Flor. III, 14: qui sibi manus insulit & non perpetravit, Pandect. XLVIII, 21, 3 post med.: perpetrato facinore, Justin. XXVII, 1: perpetrati sacrilegii, Ibid. I, 9: labore suo perpetratum, ne irrumperet, Tacit. Ann. XIV, 11: caede perpetrata, Liv. I, 16, pace perpetrata, Liv. XXXIII, 21: sacrificio perpetrato, Liv. XLIV, 37: sacro perpetrato, Liv. XXV, 12: perpetratum facinus, Liv. XL, 9: bello perpetrato, Liv. XXIV, 45: cf. XXXVIII, 53, i. e. *geëindigd:* rebus divinis rite perpetratis, Liv. I, 8. *Het komt meest in het* Perfectum *voor, gelijk de aangehaalde plaatzen leeren.* Not. *Met den* Infinitivus, nisi id efficere perpetrat, Plaut. Truc. II, 5, 12, i. e. *wanneer zij het niet tot stand brengt, alwaar* efficere *weg kon wezen: zoo staat* pergo pergere *voor* pergere, *en* contendo ire *voor* eo.

PERPETUĀLIS, e, i. q. perpetuus, *bij voorb.* praecepta, Quintil. II, 13 extr., i. e. *die overäl gelden.*

PERPETUARĬUS, a, um, *bestendig, of bestendig zich ergens mede bezig houdende, bij voorb.* mulio, Senec. in Apocoloc. ante med.

PERPĔTUĬTAS, atis, f. *is, wanneer iets nergens door afgebroken wordt, maar in één voortgaat, of voortduurt, gelijk, bij voorb. eene rei huizen, eene reeks dagen achter één, vele woorden achter een enz., de onafgebroken voortduuring, samenhang, bij voorb.* vitae, Cic. Off. I, 33: usus aëris ad perpetuitatem monimentorum translatus est, Plin. H. N. XXXIV, 9 extr.: non ex singulis vocibus philosophi spectandi sunt, sed ex perpetuitate atque constantia, Cic. Tusc. V, 10 extr., i. e. *wanneer zij zich overäl gelijk blijven, wanneer alles bij hen wel samenhangt, het geen zij spreken:* malus custos fidelitatis metus est; contraque benevolentia fidelis est vel ad perpetuitatem, Cic. Off. II, 7, i. e. *ook steeds:* neque enim in aliqua parte, sed in perpetuitate temporis vita beata dici solet, Cic. Tusc. II, 27 ante med., i. e. *bestendige tijd, onafgebroken tijd:* orationis, Cic. Or. III, 49, *alwaar het tegen over kleine, als 't ware afgesneden stellingen gesteld wordt:* sermonis, Cic. Or. II, 42, i. e. *samenhang, of eene lange reeks van woorden: dus ook* verborum, Cic. Tusc. V, 10: *dus ook van plaatzen, bij voorb.* opacae perpetuitates, Vitruv. II, 10, i. e. *lange streeken.*

PERPĔTUĬTO, are, i. e. *voortdurend maken, bij voorb.* perpetuitassint (i. e. perpetuitaverint) libertatem, Enn. ap. Non. 2. n. 632: *Anderen lezen* perpetuassint i. e. perpetuaverint.

PERPĔTŬO, are, *maken, dat iets onafgebroken zij, of in eens voortduure, bij voorb.* verba, Cic. Or. III, 46, i. e. *in eens voortspreken, niet ophouden:* data, Plaut. Pseud. I, 3, 72, *de geschenken steeds voortzetten:* judicum potestatem, Cic. Sull. 22 extr.: litis contestatione temporales actiones perpetuantur, Pandect. XXVII, 7, 8.

PERPETŬO, Adv., *is de Abl. van* Perpetuum, *zie* Perpetuus.

PERPĔTŬUS, a, um, *aan een hangende, niet afgebroken, in eens voortgaande, of duurende, elkander overäl aanrakende, bij voorb.* agmen, Cic. Pis. 22: munitiones, Caes. B. C. III, 44: vigiliae stationesque, Caes. B. C. I, 21: palus, quae perpetua intercedebat, Romanos tardabat, Ibid. B. G. VII, 26: Apenninus perpetuis jugis ab Alpibus tendens ad Siculum fretum, Plin. H. N. III, 5 ante med.: montes perpetuo tractu oceani orae praetenti, Ibid. VI, 20: febris, Ibid. VII, 51: sulcos perpetuos ducere, Cato R. R. 33: fossam perpetuam educere, Colum. III, 13 extr.: quin (aedes) totae perpetuae ruunt, Plaut. Most. I, 2, 69, i. e. *niet stukswijze, maar achter een:* trabes perpetuae in longitudinem cet., Caes. B. G. VII, 23: perpetuis soliti considere mensis, Virg. Aen. VII, 176, i. e. *lang:* perpetuo contendunt ilia risu, Ovid. Art. III, 285, i. e. *aanhoudend, lang, lagchen:* oratio, Cic. Att. I, 16 med. Liv. IV, 6, i. e. *die in één voortloopt: dus ook* historia, Cic. ad Div. V, 12, *samenhangende, niet afgebroken, zoo als bij voorb. de geschiedenis van* Livius perpetua *is: integendeel het boek van* Nepos *is niet samenhangend, dewijl het slechts Levensbeschrijvingen zijn, die niet samenhangen: dus ook* disputatio, Cic. Or. II, 4: carmen, *zegt* Ovidius Met. I, 4 *van zijne gedaanteverwisselingen, dewijl dit gedicht samenhangt, en een geheel uitmaakt: van daar van den tijd, onafgebroken, bij voorb.* triduum, Terent. Ad. IV, 1, 4; *doch, men kan het ook, geheel vertalen, zie terstond: van daar* 1) *geheel, bij voorb.* hunc diem perpetuum in laetitia degere, Terent. Ad. IV, 1, 6: triduum, Ibid. IV, 1, 4: biennium, Terent. Hec. I, 2, 5: bos, Virg. Aen. VIII, 183: actiones perpetuae, Cic. Top. 26 in. 2) *bestendig, d. i. onafgebroken voortduurende, bij voorb.* fenus, Cic. Att. V, 21 prope fin., febris, Plin. H. N. VII, 51: ignis Vestae, Cic. Cat. IV, 9: lex, Cic. Nat. D. I, 14: Quintilium perpetuus sopor (i. e. mora) urget, Horat. Od. I, 24, 5: permansio, Cic. Invent. II, 54: cursus stellarum perennes atque perpetui, Cic. Nat. D. II, 21: amicitia, Q. Cic. petit. Cons. 11: cura salutis, Cic. red. Sen. 5: Silius perpetuus i. e. immortalis memoriae, Martial. VI, 64, 10 VII, 62, 11: imperia, Nep. Milt. 3: parentes, Cic. red. Sen. 2: *van daar* in perpetuum, Cic. Cat. I, 12 extr. Cic. Agr. II, 21. Rosc. Am. 48. Liv. VII, 37, scil. tempus, *voor altijd of eeuwig: dus ook* perpetuo, scil. tempore, Cic. Agr. III, 1. Cic. Academ. IV, 19 post med. Terent. Hec. III, 3, 46. Caes. B. G. I, 3. VII, 41. Hirt. B. G. VIII, 41. Ovid. Trist. I, 4, 83, i. e. *bestendig, in eens voort, onafgebroken, eeuwig: dus ook* perpetuo perierim, Terent. Eun. V, 8, 13, i. e. *voor altijd: dus ook* perpetuum *voor* perpetuo, Stat. Sylv. I, 1, 99: *dus ook* in perpetuum modum, Plaut. Most. IV, 3, 41, i. e. *voor eeuwig: van daar* a) *het geen bestendig en overäl gewoon is te gelden, d. i. algemeen, bij voorb.* jus, Cic. Or. II, 33: nec arbitror, perpetuum quidquam praecipi posse, Plin. H. N. XVII, 2 extr., i. e *dat een algemeene regel gegeven kan worden: dus ook* sanguis mittendus; tamen ne id quidem perpetuum est, Cels. II, 10 med., i. e. *geldt niet altijd, is geen algemeene regel:* quaestio perpetua (*bij den Redenaar*), Cic. Or. 36, i. e. universalis, *het* Genus *betreffende: iets anders zijn* quaestiones (*onderzoekingen*) perpetuae, Cic. Brut. 27, i. e. *criminele onderzoekingen, of* Procedures, *die jaar uit jaar in, door de* Praetors *gehouden werden, gevolglijk die steeds voortduurden.* b) perpetua fulmina, Senec. Nat. Quaest. II, 47, *die voor het gantsche leven gelden, of hunne beteekenis*

heb-

hebben. c) perpetuus modus i. e. Infinitivus *in de* Grammatica, Diomed. 1. 3) *lang, bij voorb.* mensae, Virg., *zie hier voor:* risus, Ovid., *zie hier voor.* Not. Compar. perpetuior *en* Superl. perpetuissimus, *bij voorb.* Id perpetuius, Cato ap. Prisc. 3: perpetuissimo curriculo, Cato ap. Prisc. Ibid. Not. Cic. Verr. V, 50 *verwijt* Cicero *aan* Verres *het volgende:* praefuisse classi populi Romani Siculum, perpetuo sociis atque amicis Syracusanum; *alwaar* perpetuo *niet schijnt te passen.* Ernesti *wil daar voor* populi Romani *lezen. Wanneer het* Comma, *dat voor* perpetuo *staat, achter* perpetuo *gezet wierdt, zoo dat* perpetuo *zoo wel tot* praefuisse classi cet. *als tot* sociis atque amicis cet. *behoorde, zoo dunkt mij, zou de zin bijdelijk zijn: te weten, dat* Cicero *daar over klaagde, dat dit onafgebroken geschied, en gevolglijk geen* Interimsgebod *voor een' korten tijd geweert was.*

PERPLĂCĔO, ui, itum, 2. *zeer behagen, bij voorb.* mihi perplacet, Cic. Att. III, 23 post med.: imo perplacet, Plaut. Most. III, 3. 4.

PERPLECTO, ĕre, *in elkander vlechten, invlechten: van daar* perplexus, a, um, *zie* Perplexus.

PERPLEXĀBĪLIS, e, *het geen in staat is, om iemand te verwarren, bij voorb.* verbum, Plaut. Asin. IV, 1, 47, i. e. *donker, onverstaanbaar.*

PERPLEXABILĪTER, *op eene zoodanige wijze, dat iemand in verwarring komt, bij voorb.* perpavefacere, Plaut. Stich. I, 2, 28.

PERPLEXE, *verward, onduidelijk, verborgen, bij voorb.* loqui, Terent. Eun. V, 1, 1: indicare, Liv. VI, 13 extr.

PERPLEXIM, i. q. perplexe, *op eene verwarde, geheimzinnige wijze, bij voorb.* oratione lacessere, Plaut. Stich. I, 2, 18: scribere alicui, Cass. Hemina ap. Non. II, n. 50.

PERPLEXOR, ari, *verwarring maken*, Plaut. Aul. II, 2, 81.

PERPLEXUS, a, um, (Particip. *van* Perplecto), 1) *ingevlochten, onder een verward, bij voorb.* iter perplexum sylvae, Virg. Aen. IX, 391: figurae, Lucret. II, 101: errores, Stat. Theb. I, 502: unde (i. e. e quam humili genere) processerit (Servius Tullius) aut quo pervenerit (scil. ad regiam dignitatem), statuae ipsius titulus abunde testatur servili cognomine & regia adpellatione perplexus, Val. Max. III, 4, 4, *alwaar* servile cognomen *de naam* Servius *en* regia adpellatio *de titel* rex *is. Te weten,* Servius Rex *had op het standbeeld gestaan, dit is een titel, die te gelijk de benoeming der slaafsche geboorte en der Koninglijke waardigheid in zich bevat, en uit deze beide dingen bestaat en saamgevoegd is.* Servius *duidt de slaafsche geboorte uit enz.* 2) *Tropisch, ingewikkeld, verward, d. i. onverstaanbaar, zwaar, om te doorgronden of in te zien, dubbelzinnig, duister, bij voorb.* sermones, Liv. XL, 5: responsum, Liv. XXXV, 14 extr.: legatio, Liv. XXXVI, 5 extr.: ignorare se dixit, quidnam perplexi sua legatio haberet, Liv. XLIV, 57: perplexius carmen, Liv. XXV, 12: perplexior ratio, Plin. H. N. II, 15.

PERPLĪCO, are, *inwikkelen, verwarren: van daar* perplicatus, a, um, *ingewikkeld, verward, bij voorb.* hamatis inter se perque plicatis, *voor* perplicatisque, Lucret. II, 394.

PERPLŬO, ĕre, 1) *doorregenen, inregenen, bij voorb.* circuite, sicubi perpluat, Cato R. R. 155, i. e. *of het ergens door- of inregenen mogt:* venit imber, lavit parietes, perpluunt tigna, Plaut. Most. I, 2, 30, *de zolder regent door, d. i. het regent door den zolder:* cum coenaculum perplueret. Quintil. VI, 3, 64, i. e. *door de kamer regende: van daar* pretera perpluit, *zeide men, voor* pertusa est, Fest. in Patera, *alwaar hij zegt:* Pateram perpluere, in sacris cum diceretur, significabant, pertusam esse: *van daar Tropisch,* Benefacta benefactis pertegito, ne perpluant, Plaut. Trin. II, 2, 42. 2) *doorregenen of inregenen,* active, *d. i. laten door- of inregenen: van daar Tropisch,* tempestas, quam mihi amor in pectus perpluit meum, Plaut. Most. I, 3, 8. 3) *voor* pluo, *bij voorb.* perpluat & pomis candidus sinus, Tibull. I, 11 (10), 68, *alwaar het Tropisch staat, voor* pluant (copiose decidant) poma e tuo sinu: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* prorumpit vino crocus diluta, spatimque defluens pascentes circa capellas odore perpluit imbre, *bedruppelt, bedruipt enz.*, Apul. Met. X prope fin. p. 255, 40 Elm.

PERPOL *zal voor* per Pollucem *staat, d. i. bij* Pollux: *maar het is beter te schrijven* per pol: *te weten, het zijn twee woorden,* pol i. e. *bij* Pollux! *waarächtig; en* per i. e. *zeer, het welk van zijn woord door* pol *gescheiden is, bij voorb.* per pol saepe peccas, Plaut. Cas. II, 6, 18, *voor* pol persaepe peccas: *dus ook* per pol scitus puer cet., Terent. And. III, 2, 6, *voor* pol perscitus cet.: *dus ook* per pol quam paucos cet., Terent. Hec. I, 1, 1, *voor* pol perquam cet.

PERPŎLĬO, ivi, itum, 4. 1) *polijsten, d. i. van het ruwe zuiveren, vellen, gladmaken enz., bij voorb.* aurum, Plin. H. N. XXXIII, 4: *van daar* 2) *Tropisch, polijsten, d. i. vellen, van alles wat nutteloos is, zuiveren, volmaken, verfijnen, beschaven, bij voorb. een geschrift enz., bij voorb.* opus, Cic. Or. II, 13: aliquid perpolire & absolvere, Cic. Univ. 13: aliquid perpolire & conficere, Cic. Or. II, 28: ea, quae habes instituta (scil. *schriften*), perpolies, Cic. ad Div. V, 12 extr.: adhibere extremum perpoliendi operis laborem, Cic. Balb. 7: *van daar* perpolitus, a, um, *beschaafd, geveild, bij voorb. Tropisch, bij voorb.* perfecti in dicendo & perpoliti homines, Cic. Or. I, 13 extr.: non philosophia modo sed etiam literis perpolitus, Cic. Pis. 29: inter hanc vitam perpolitam humanitate & illam immanem — interest cet., Cic. Sext. 42: sapientibus sententiis gravibusque verbis ornata oratio & perpolita, Cic. Or. I, 8: explicationem magis illustrem perpolitamque desiderant, Ibid. II, 27 extr.

PERPŎLĪTE, *beschaafd, gepolijst, met beschaafdheid, met sieraad enz.:* perpolitissime, Auct. ad Herenn. IV, 32 extr.

PERPŎLĪTĬO, onis, f. *polijsting, beschaving*, Auct. ad Her. IV, 13.

PERPŎPŬLOR, atus sum, ari, *heel uitplunderen, woestmaken, verwoesten, ontvolken enz., bij voorb.* Italiam, Liv. XXII, 3: omnia loca, Liv. XXXIV, 28 extr.: agrum Placentinum usque ad Padi ripas, Ibid. 56 post med. *Ook van menschen, bij voorb.* quos nobis aversos animis cognoverat, caedibus & incendiis perpopulatus, Tacit. Ann. XIV, 26. *Ook staat* perpopulatus, a, um, passive, *bij voorb.* ager, Liv. XXII, 9 in. XXVI, 9 extr.

PERPORTO, are, *ergens heendragen, wegdragen, of brengen, bij voorb.* naves praedas Carthaginem perportantes, Liv. XXVIII, 46 extr.; *schijnt niet meer voor te komen.*

PERPŌTĀTĬO, onis, f. *het zuipen, wanneer het aanhoudt, het gezuip*, Cic. Pis. 6.

PERPŌTO, are, 1) *zuipen, voorăl wanneer het eene poos duurt, bij voorb.* totos dies, Cic. Verr. V, 33 extr.: ad vesperum, Cic. Phil. II, 31. 2) *drinken of uitdrinken, bij voorb.* laticem absinthii, Lucret. I, 939.

PERPRĔMO, ĕre, *voor* PERPRIMO, *bij voorb.* perpremit humorem (lacrymalem), Senec. Ep. 99 post med. Ed. Gronov.

PERPRĬMO *of* PERPREMO, essi, essum, 3. 1) *drukken, of zeer drukken, of in eens voortdrukken, bij voorb.* cubile, Horat. Epod. XVI, 38, i. e. *daar op liggen:* humorem (i. e. *traanen*) perpremit & expellit, Senec. Ep. 99 post med., i. e. *drukt zeer, maakt, gevolglijk, dat de traanen voort moeten wellen; doch, het kan ook zijn doordrukken.* 2) *iemand dringen of zeer aanzetten, bij voorb.* tentatam, Ovid. Art. I, 394. 3) *doordrukken, bij voorb. een sap door een' doek enz.: dus ook* humorem, Senec., *zie hier voor; doch het kan ook enkel drukken, of zeer drukken zijn.* Not. *overăl staat* perprimere, *behalven* Senec. Ep. 99 post med., *alwaar* perpremit *staat* Ed. Gronov.

PERPRŎPĔRE, *zeer haastig, zeer snel*, Plaut. Mil. II, 4, 10.

PERPRŎPINQUUS, a, um, *zeer nabij*, Acc. ap. Cic. Div. I, 22 extr.

PERPROSPER, a, um, *zeer gelukkig, zeer voorspoedig, bij voorb.* valitudo, Sueton. Claud. 31.

PERPRURISCO, ĕre, *bronzig worden*, Plaut. Stich. V, 5, 20.

PERPŬDESCO, ĕre, *schaamte gevoelen, zich schamen*, Cornelia in Epist. ad Gracch. ap. Nepot. in fragment.

PERPUGNAX, acis, *zeer geern strijdende*, Cic. Or. I, 20 extr.

PERPULCHER, chra, chrum, *zeer schoon*, Terent. Eun. III, 2, 15.

PERPURGO avi, atum, are, 1) *zuiveren, reinigen, schoon maken, bij voorb.* se, Cic. Nat. D. II, 50: aegrum, Cels. II, 10 post med. 2) *effen maken, d. i. tot stand brengen, volbrengen, bij voorb.* locum, Cic. Divin. II, 1: rationes, Cic. Att. XII, 12.

PERPUSILLUS, a, um, *heel, zeer klein: en* Perpusillum, *zeer weinig, bij voorb.* perpusillum rogabo, Cic. Or. II, 60: *alwaar het heeten kan een zeer klein mensch, en ook zeer weinig.*

PERPŬTO, are, *verklaren, verhalen, bekend maken, bij voorb.* argumentum alicui, Plaut. Cist. I, 3, 7.

PERQUAM, *zeer, of heel zeer, bij voorb.* perquam flebiliter lamentari, Cic. Tusc. II, 21 *en meermaalen, bij voorb.* Cic. Or. II, 49. Cic. Planc. 6 extr. Terent. Ad. IV, 2, 27. Plaut. Bacch. III, 6, 16. Ibid. Rud. III, 3, 9. Plin. Paneg. 60: perquam pauxillo minores, Lucret. V, 590: *ook gescheiden, bij voorb.* Per pol quam paucos cet. *voor* pol perquam paucos cet., Terent. Hec. I, 1, 1. Not. *ook* seq. Superl., *bij voorb.* tucetum perquam sapidissimum, Apul. Met. II ante med. p. 117, 32 Elmenh.

PERQUĬESCO, evi, etum, 3. *rusten, bij voorb. eene poos, of uitrusten, bij voorb.* ibi-

ibi totam noctem perquiescimus, Apul. Met. VIII post med. p. 211, 15 Elmenh.

PERQUIRO, sivi, situm, 3. 1) *opzoeken, of naar iet vragen, of onderzoek doen, bij voorb.* vasa, Cic. Verr. IV. 18: res, Cic. Fin. V. 18: vias, Caes. B. G. VIII, 8: adeunt, perquirunt quid causae sit, Plaut. Stich. I, 3, 49: in quo multa aliter ac veteres proditurum me non eo infitias, anxia perquisita cura, Plin. H. N. VI, 8, i. e. *opgezocht; doch, het kan ook zijn, onderzocht, geëxamineerd; gevolglijk tot* n. 2. *behoren:* homines, Q. Cic. Petit. Cons. 8, i. e. *naar de lieden:* ab accusatore, Cic. Coel. 22, *bij den beschuldiger, d. i. hem vragen.* 2) *onderzoeken, bij voorb.* cognitionem rei, Cic. Or. III, 29 in.: anxia perquisita cura, Plin., *zie hier voor.*

PERQUISITE, *eigenlijk, na gedaan onderzoek: van daar naauwkeurig:* perquisitius conscribere, Cic. Invent. I, 41 extr.

PERQUISITOR, oris, m. *een opzoeker of onderzoeker naar iet, bij voorb.* auctionum, Plaut. Stich. II, 2, 61.

PERQUISITUS, a, um, *zie* Perquiro.

PERRARO, *zie* Perrarus, a, um.

PERRARUS, a, um, *zeer zelden, bij voorb.* quod tunc perrarum in mandandis sacerdotiis erat, Liv. XXIX, 38 extr.: quando perrarum est, ut levior sit aliqua, Plin. H. N. XXXI, 3 ante med., *alwaar dit ut moet opgemerkt worden.* Perraro (Abl.) scil. tempore, Cic. Fin. II, 16. Cic. Rosc. Am. 18 extr. Auct. ad Herenn. IV. 22 extr. Horat. Sat. II, 5, 50. Sueton. Tiber. 38, *zeer zelden.*

PERRECONDITUS, a, um, *zeer verborgen, zeer geheim, bij voorb.* ratio consuetudinis meae, Cic. Or. I, 30 in.

PERRECTURUS, PERRECTUS, *zie* Pergo.

PERREPO psi, ptum, 3. 1) *doorkruipen, bij voorb.* tellurem, Tibull. I, 5, 41 (I, 2, 85), i. e. *op de aarde kruipen.* 2) *ergens heen kruipen, bij voorb.* ad praesepia, Colum. VI, 5: si a capite vitis enicuerit & brachiis in aliena jugorum compluvia perrepserit, Ibid. IV, 24.

PERREPTO, avi, atum, are, 1) *doorkruipen, bij voorb.* plateas, Plaut. Amph. IV, 1, 3: oppidum, Terent. Ad. IV, 6, 3; *en terstond daar op volgt,* ad portam, ad lacum, quo non?, *welk laatste tot* n. 2 *of* 3 *behoren kan.* 2) *rondkruipen, bij voorb.* in omnibus latebris, Plaut. Rud. I, 4, 4. 3) *ergens heen kruipen, bij voorb.* perreptavi usque omne oppidum (*het welk tot* n. 1 *behoort*); ad portam, ad lacum; quo non? Terent. Ad. IV, 6, 3. Not. *Men kan* n. 1 *ook vertalen, op alle straten, in de stad rond kruipen.*

PERRIDICULE, *zeer belagchlijk,* Cic. Or. II, 59.

PERRIDICULUS, a, um, *zeer belagchlijk, bij voorb.* sed eorum doctrina perridicula, Cic. Or. II, 19.

PERRODO, si, sum, 3. *doorknagen, doorbijten, bij voorb.* num plures sinus perroserint, Cels. V, 28. Sect. 12: valet purgare, sistere, excalfacere, perrodere, Plin. H. N. XXXIV, 18: quae non perroderetur a veneno Stygis aquae, Ibid. XXX, 16 extr.

PERROGITO, are, *doorvragen, of overäl vragen, of enkel vragen, bij voorb.* advenas, Pacuv. ap. Priscian. 4.

PERROGO, avi, atum, are, 1) *doorvragen, d. i. overäl, of bij allen vragen, bij voorb.* sententias, Liv. XXIX, 19 post med. XXXII, 23 in. Tacit. Hist. IV. 9. Suet. Aug. 35 extr., *de meningen* (*der Raadsheeren*) *doorvragen, d. i. alle Raadsheeren naar hun* votum *of stem vragen, te weten, elken Raadsheer, van den eersten tot den laatsten; doch men kan het bijna overäl ook enkel vertalen, de Raadsheeren naar hun gevoelen vragen: verders* magistri perrogant, quod factum — fecerit, Apul. Flor. 1 med. p. 343, 27, i. e. *vragen naar de rei af enz.* 2) legem i. q. perferre, Valer. Max. I, 2, 1 (extern.), VIII, 6 extr., *de* Bill (*den voorslag der wet*) *doorzetten, d. i. het daar heen brengen, dat het volk de* Bill (*wet*) *aanneemt.* 3) *vragen naar iet, bij voorb.* sententias, i. e. *laten voteeren, stemmen, naar gevoelens vragen enz., zie hier voor.*

PERRUMPO, upi, uptum, 3. 1) *doorbreken, d. i. verbreken, verscheuren; bij voorb.* rates, Caes. B. C. I, 26: costam, Cels. VIII, 9: aërem, Cic. Tusc. I, 18: limina bipenni, Virg. Aen. II, 479: aciem tectam, Ibid. IX, 13: cratem laterum, Ovid. Met. XII, 370: cuneos hostium, Liv., *zie hier na: dus ook* hostem, Tacit., *zie hier na:* perruptae aratris radices, Colum. II, 1 post med.: *van daar Tropisch,* leges, Cic. Off. III, 8. Cic. Leg. I, 15, i. e. *te niet doen: dus ook* quaestiones, Cic. Verr. I, 5: servitium, Senec. Agam. 604: fastidia, Horat. Epist. I, 10, 25. 2) *doorbreken, heen doorbreken, d. i. doordringen, zich met geweld eenen weg ergens doorbanen, met* per *en zonder* per, *bij voorb.* per castra hostium ad Capuam, Liv. XXVI, 7 in.: per aciem hostium mediam, Liv. III, 70: per medios hostes perrumpunt, Caes. B. G. VI, 39, *en terstond hier voor zonder* Casus, ut, cuneo facto, celeriter perrumpant: *verders* cuneos (hostium), Liv. VIII, 10: paludem, Caes. B. G. VII, 19: perrupit Acheronta Herculeus labor (i. e. Hercules), Horat. Od. I, 3, 36: nec perrumpere eadem (via), qua transierant, posse, Liv. IV, 39 in.: perrumpere ad suos, Ibid.: hostis perruptus, Tacit. Ann. I, 51: *van daar* a) *Tropisch, bij voorb.* periculum, Cic. Partit. 32: servitium, Senec., *zie hier voor:* quaestiones, Cic. Verr. I, 5, i. e. *ontgaan; doch, het kan ook heeten, te niet doen, zie* n. 1: ne quo adfectu perrumperetur (Tiberius) i. e. permoveretur, Tacit. Ann. III, 15: omnes difficultates perrumpere i. e. vincere, Plin. H. N. VIII, 23. b) *indringen, binnendringen, bij voorb.* in urbem, Liv. X, 41: in vestibulum, Liv. III, 18: in tricinium, Sueton. Oth. 8: in medium agmen, Liv. VII, 24: domos nostras, nostras perrumpere in arces, Sil. XII, 698.

PERRUPTUS, a, um, *zie* Perrumpo.

PERSAEPE, *zeer dikwijls,* Cic. Amic. 20 post med. Verr. V, 50 extr. Cat. I, 7. Leg. I, 14. Q. Fr. I, 1, 5. Horat. Sat. I, 2, 62 *en meermaalen.*

PERSAEVUS, a, um, *zeer woedend, bij voorb.* flumen, Mela II, 5 extr.

PERSALSE, 1) *zeer zoutächtig: van daar* 2) *zeer vernuftig, bij voorb.* gratias egit, Cic. Q. Fr. II, 15 ante med.

PERSALSUS, a, um, 1) *zeer zoutächtig.* 2) *zeer vernuftig, bij voorb.* persalsum illud est cet., Cic. Or. II, 69.

PERSALUTATIO, onis, f. *begroeting, doch misschien van meer,* Cic. Mur. 21.

PERSALUTO, are, *groeten, doch, misschien alleen meer personen, te weten, den éénen na den anderen, bij voorb.* nos omnes, Cic. Flacc. 18: cf. Senec. tranquill. 12. Phaedr. IV, 11, 4.

PERSANCTE, *zeer heilig, bij voorb. zweeren,* Terent. Hec. V, 2, 5. Sueton. Tit. 10.

PERSANO, avi, atum, are, *volkomen genezen,* Plin. H. N. XX, 22 med. XXIV, 19 extr. Senec. Ep. 8.

PERSANUS, a, um, *volkomen gezond,* Cato R. R. 157 extr.

PERSAPIENS, tis, *zeer wijs,* Cic. Provinc. 18 extr.

PERSAPIENTER, *zeer wijs, zeer wijslijk,* Cic. Mil. 4 extr.

PERSCIENTER, *zeer wijslijk,* Cic. Brut. 55.

PERSCINDO, idi, issum, 3. *stukſnijden, versnijden, bij voorb.* nubem, Lucret. VI, 137 *en* 179: vento omnia perscindente, Liv. XXI, 58: *van daar* perscissus, a, um, *bij voorb.* carbasa, Lucret. VI, 110.

PERSCISSUS, a, um, *zie* Perscindo.

PERSCITUS, a, um, *zeer aartig, zeer fraai, staat gescheiden,* Cic. Or. II, 67, per mihi scitum videtur cet.

PERSCRIBO, psi, ptum, 3. 1) *iet op het papier brengen, iet schrijven, schriftelijk vervaardigen, opschrijven, nederschrijven, bij voorb.* Senatus consultum, Cic. Cat. III, 6. Caes. B. C. I, 6, i. e. *opschrijven:* perscribit in literis, hostes discessisse, Caes. B. G. V, 49, *hij schrijft of meldt enz.:* rationes, Cic. Pis. 25 extr., i. e. *vervaardigen:* literas, Ibid., i. e. *letters schrijven:* perscriptum in monimentis, i. e. scriptum, Cic. Agr. II, 32 extr.: *dus ook* satis commode haec perscripsisse, Cic. Invent. II, 3 med.: non tam perscribere possum, Cic. ad Div. IX, 25 extr.: *ook schrijven, d. i. handelen van iet,* Cic. Invent. II, 52 extr. *en* 56 extr.: *ook uitschrijven, d. i. met letters, geheel schrijven, en niet met getallen,* Sueton. Galb. 5 extr.: versum puris verbis, Horat. Sat. I, 4, 54, i. e. *maken, vervaardigen: van daar* 1) *inschrijven, bij voorb. in het rekenboek enz., bij voorb.* nomen, Cic. Rosc. Com. 1: falsum, Ibid.: usuras, Cic. Att. IX, 12. 2) *schrijven, of beschrijven, of optekenen, bij voorb.* res populi Romani, Liv. Praef. in. 3) *aan iemand iet schrijven, of overschrijven, d. i. schriftelijk melden, bij voorb.* fac, ut omnia ad me perscribas, Cic. Att. III, 15 extr.: velim, mihi plane perscribas, Cic. Att. III, 13: literas dimittit, rem gestam perscribit, Caes. B. G. VII, 47: de rebus meis ad Lollium perscripsi, Metell. in Cic. Ep. ad Div. V, 3: diligentissime a te perscripta sunt omnia, Cic. ad Div. XIV, 5 in.: putavi ad te ea perscribi (scil. debere), Ibid. VI, 12 post med., *alwaar men moet opmerken, dat* debere *te verstaan is; maar deze* Ellipsis *is menigvuldiger, bij voorb.* videbar tibi gratulari (scil. debere), Ibid. III, 11: esse eum oratorem, eundemque esse jurisconsultum, Cic. Or. I, 55 med. *Verders* haec uberiora Romam ad suos perscribebant, Caes. B. C. I, 53. 4) *schriftelijk toezenden, bij voorb.* orationem ad aliquem, Cic. ad Div. V, 4. 5) *afschrijven, bij voorb.* literas ad senatum tibi infra perscripsi, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9. §. 5: *doch, het kan ook heeten, schriftelijk toezenden, of ook alleen schriftelijk opstellen.* 6) *aftekenen, afschetzen, d. i. eene schets van iet maken, bij voorb.* plantiem castel-

caſtelli, Salluſt. Jug. 93 (98). 7) *ſchriſtelijk iemand iet aanwijzen*, adſigneren, alicui aliquid, *bij voorb. geld, wanneer men, naamlijk, niet uit zijn zak betaalt, maar hem, wien men iet ſchuldig is, eene Adſignatie op een ander geeft, die het betalen zal, bij voorb.* argentum iis perſcripſi, quibus debui, Terent. Phorm. V, 7, 30, i. e. *ik heb hun eene aanwijzing gegeven enz., heb hen door Adſignatien betaald:* pecuniam ſe perſcripſiſſe dicunt, Cic. Flacc. 19: de Publilio quod perſcribi oportet, Cic. Att. XVI, 2 in.: *dus ook* Liv. XXIV, 18, ſi quid emtum foret, a quaeſtore perſcribebatur i. e. *werdt aan den* Quaeſtor *ter betaling geädſigneerd*, ſcil. ſolvendum; *of eigenlijk, daar werdt opgeſchreven, van den* Quaeſtor, ſcil. *moet het geld betaald worden, of ook, als men aanneemt, dat het geld aan de Bankiers gegeven was, werdt van den* Quaeſtor *geädſigneerd, te weten, aan eenen Wisſelaar, ter betaling.* II) *iet geheel uitſchrijven, gevolglijk, niet met getallen of* abbreviaturen *ſchrijven, bij voorb.* quia notata (i. e. *met getallen geſchreven, of alleen met weinige letters opgemerkt*), non perſcripta erat ſumma, Sueton. Galb. 5 extr.: Perſuaſit Pompejo, ut neque tertium neque tertio ſcriberetur, ſed ad ſecundum usque t fierent literae, ut verbo non perſcripto cet., Tiro ap. Gell. X, 1 extr.

PERSCRIPTĬO, ōnis, f. *elk ſchriſtelijk opſtel eener zaak, opſchrijving, nederſchrijving, bij voorb.* ſuarum perſcriptionum & liturarum adverſaria. Cic. Roſc. Com. 2: in tabulis & perſcriptionibus, Cic. Or. I, 58 in., i. e. *ſchriſtelijke opſtellen, bij voorb. Contracten, Inſtrumenten, Wisſels, Adſignatien enz.: waar toe ook behooren kan*, Cic. Att. IV, 18. in. haec pactio non verbis (i. e. *door mondelijke verzekering*) ſed nominibus & perſcriptionibus, multorum facta cet., i. e. *men heeft daar omtrent ſchriſtelijke verzekeringen enz. gegeven; doch, het kan hier ook zijn inſchrijving in de rekenboeken, onder den naam der te betalen ſchulden:* falſis perſcriptionibus, Cic. Phil. V, 4, *valſche Inſtrumenten; doch, het kan ook zijn Adſignatien; bij ſlot zal de zin niet veel verliezen: van daar* perſcriptio legis, Cic. Agr. II, 9; *doch de Ed. Ern. heeft* praeſcriptio: *van daar de ſchriſtelijke aanwijzing of Adſignatie ter betaling, of betaling door Adſignatie aan iemand*, Cic. Att. XII, 51 extr.: falſis perſcriptionibus, Cic. Phil. V, 4, *zie hier voor.*

PERSCRIPTOR, ōris, m. *die iet ſchrijft, ſchriſtelijk opſtelt, opſchrijft, of nederſchrijft, ſchriſtelijk opſteller*, Schrijver, *bij voorb.* fenerationis, Cic. Verr. III, 72 in.

PERSCRIPTUS, a, um, *zie* Perſcribo.

PERSCRŬTĀTĬO, ōnis, f. *doorzoeking, naarſporing*, Senec. ad Helv. 9 extr.

PERSCRŪTO, avi, atum, are, i. q. perſcrutor, *onderzoeken, viſiteeren:* aliquem, Plaut. Aul. IV, 4, 30.

PERSCRŪTOR, atus ſum, ari, 1) *doorzoeken, doorvorſchen, viſiteeren, bij voorb.* omnia, Cic. Tuſc. V, 20. Verr. IV, 21. 2) *Tropisch, doorzoeken, doorvorſchen, onderzoeken, bij voorb.* naturam criminum, Cic. Flacc. 8 extr.: ſententiam ſcriptoris domeſticis ſuſpicionibus, Cic. Invent. II, 44.

PERSĔCO, cui, ctum, care, 1) *doorſnijden, ſtukſnijden, bij voorb.* naturas rerum, Cic. Acad. IV, 39: perſecuiſti vomicas, *haalt* Quintilianus VIII, 6 ante med. §. 15. *uit eenen ouden Redenaar aan; van daar* 2) *Tropisch, iet uit den grond heffen, ten einde brengen, bij voorb.* id, ne ſerpat longius, Liv. XL, 19 extr.: *dus ook* perſeca & confice, Cic. Att. XIII, 23.

PERSECTOR, ari, i. q. perſequi, *bij voorb. vervolgen*, Lucret. IV, 1004: perſectari primordia cet., Ibid. II, 165, *alwaar* Ed. Creech. perſcrutari *heeft.*

PERSĔCŪTĬO, ōnis, f. *het volgen, of navolgen: van daar* 1) *het vijändlijk navolgen, d. i. vervolging, bij voorb.* beſtiae, Pandect. XLI, 1 leg. 5 *en* 44: quidam de latronibus importunae perſecutionis indignatione permotus, Apul. Met. IV p. 155, 1 Elm.: *van daar de gerechtelijke vervolging, d. i. aanklagt, beſchuldiging*, Cic. Or. 41 poſt med. Pandect. Flor. XLVI, 4, 18. 2) *vervolging, d. i. voortzetting, bij voorb.* negotii, Apul. Met. X poſt med. p. 252, 9 Elmenh.

PERSECŪTUS *of* PERSEQUŪTUS, a, um, *zie* Perſequor.

PERSĔDĔO, edi, eſſum, 2. *lang ergens zitten, of zitten, wanneer er van eenen langen tijd geſproken wordt, zitten blijven, bij voorb.* in equo dies noctesque perſedendo, Liv. XLV, 39 extr.: ut etiam meridie perſederet, Sueton. Claud. 34, i. e. *bleef zitten:* qui multis apud philoſophum annis perſederint, & ne colorem quidem duxerint, Senec. Ep. 108 poſt init. Not. perſederit, Lucret. I, 308, *is zeker van* perſido. *Ook heeft men* perſideo, *zie* Perſideo.

PERSEGNIS, e, *zeer moede, zeer lusteloos, zeer traag, bij voorb.* proelium, Liv. XXV, 15.

PERSĔNEX, *zeer oud*, Sueton. Gramm. 9.

PERSENTĬO, ſi, ſum, 4, i. q. ſentio, 1) *gewaar worden, gevoelen, bij voorb.* curas, Virg. Aen. IV, 448. 2) *merken, waarnemen, bij voorb.* ſimulac perſenſit cet., Virg. Aen. IV, 90: Quid ſi ceteri latrones perſenſerint cet., Apul. Met. VII poſt med. p. 193, 6 Elmenh.

PERSENTISCO, ĕre, 1) *gevoelen, ervaren*, Lucret. III, 250. 2) *merken, waarnemen, beſpeuren, bij voorb.* poſſem perſentiſcere, Terent. Heaut. V, 1, 43: cf. Ibid. IV, 5, 21.

PERSĔQUAX, acis, *zeer vervolgend, ijverig in het vervolgen, bij voorb.* ales, Apulej. Flor. prope fin. p. 365, 5 Elm.

PERSĔQUOR, cutus *of* quutus ſum, 3. i. q. ſequor, *doch, in 't gemeen, met zekere halſtarrigheid, iemand, of eene zaak nagaan of navolgen, of volgen, het zij het als vriend of vijänd geſchiede.* 1) *als vriend, of enkel uit begeerte, om een perſoon of zaak in te halen, of anders met een onſchuldig oogmerk enz., bij voorb.* certum eſt perſequi, Terent. Phorm. III, 3, 18, *ik wil haar volgen, navolgen, alwaar het zonder* Accuſativus *ſtaat:* reliqui praefecti — Cleomenem perſecuti ſunt i. e. ſecuti, Cic. Verr. V, 35: *dus ook* quemadmodum ſimus Hortenſium ipſius veſtigiis perſecuti, Cic. Brut. 90: me in Aſiam perſequens, Terent. And. V, 4, 32: aliquem curſim, Petron. 6: ego te perſequar, Cic. ad Div. IX, 3: legio Caeſaris auctoritatem & exercitum perſecuta eſt, Cic. Phil. III, 3: ſermo perſequatur convivia, Cic. Off. I, 37: viam, Terent. Hec. III, 5, 4. Cic. ad Div. IV, 13 extr., i. e. *middelen gebruiken:* perſequar hac, Plaut. Ciſt. IV, 2, 30, i. e. *ik zal hier volgen:* veſtigia alicujus, Cic. Or. I, 23: *van daar* litus, Plaut. Rud. I, 4, 30, *den oever volgen, d. i. het ſtrand langs gaan: van daar* 2) *Tropisch, eene zaak nagaan, d. i. ſtaar naar trachten, zoeken te bereiken, of te belagen, zoeken, bij voorb.* hereditates, Terent. And. IV, 5, 20: alios deos Penates, Plaut. Merc. V, 1, 7, i. e. *andere Beſchermgoden zoeken, zich bezorgen: dus ook* mortem inedia, Petron. 111: bona ſua lite ac judicio, *gerechtlijk zoeken*, Cic. Verr. III, 13: pecuniam ab aliquo, Cic. Rab. Poſt. 4, *bij iemand zoeken, d. i. (gerechtelijk) vorderen:* jus ſuum, *zijn recht zoeken*, Terent. *en* Cic., *zie hier na: van daar* aa) *invorderen, incaſſeeren, bij voorb.* hereditates, ſyngraphas, Cic. Legg. III, 8. bb) *bereiken, inhalen, bij voorb.* qua terra aut mari eum perſequar, Cic. Att. VII, 22; *doch, het kan ook enkel, volgen, zijn: van daar, vooreerst iet verdienen, verwerven, bij voorb.* ſi quid perſecuti ſint, Pandect. XLI, 1, 10: *ten tweeden, naſchrijven, het geen voorgezegd (gedicteerd) wordt, bij voorb.* celeritate ſcribendi facillime, quae dicuntur, perſequi. Cic. Sull. 14. b) *eene zaak nagaan, d. i. zich daar mede bezig houden, drijven, bij voorb.* artes, Cic. Fin. I, 21: *dus ook* perſequitur vitem attondens, Virg. Georg. II, 407, i. e. *beärbeidt hem:* non omnia deos perſequi, Cic. Nat. D. III, 39, *zich niet met alles bezig houden, of daar voor zorgen: van daar, voor iet zorgen, bij voorb.* omnia, Cic., *zie terſtond hier voor.* c) *nabootzen, navolgen, bij voorb.* ordinem, Cic. Haruſp. 9: Hortenſium, Cic. *zie hier voor: verders*, ut, quae maxime excellant, ea diligentiſſime perſequatur, Cic. Or. II, 22; *doch, het kan ook heeten, zoeken te bereiken, zie* a. d) *voortzetten, zoeken ten einde te brengen, bij voorb.* caerimonias, Cic. Dom. 55 extr.: incepta, Liv. VI, 33: extrema, Cic. Provinc. 8 extr.: reliquias belli, Juſtin. XXII, 8 extr.: ſocietatem, Cic. Fin. III, 19 in., i. e. *voortzetten, verder onderhouden:* perſequi quaerendo, *verder vragen, voortgaan te vragen*, Liv. III, 20: ut mea mandata perſequare, conficias, Cic. Q. Fr. II, 14 poſt med. *het kan ook heeten, tot ſtand brengen: doch, misſchien is voortzetten, beter, wegens* conficias. *Verders*, nunc perſequar cetera, Cic. Mil. 18, i. e. *voortzetten, of doorgaan:* vitam inopem, Cic. Phil. XII, 7, i. e. *voortzetten, of voeren, drijven.* e) *doorgaan, bij voorb. betrachtende, bij voorb.* perſequere dies, Cic. Pif. 5, i. e. *ga eens door, beſchouw, betracht, bedenk, overdenk eens enz.: of verklarend, bij voorb.* quoniam omnia perſequimur, Cic. Off. I, 19 in.: *van daar verklaren, verhalen, beſchrijven, voordragen, bij voorb.* philoſophiam literis latinis, Cic. Acad. I, 30 extr.: aliquid verſibus, Cic. Senect. 6: aliquid ſcriptura, Cic. ad Div. XV, 21, i. e. *ſchriſtelijk beärbeiden, ſchriſtelijk verhandelen:* diligentiſſime omnium, qui eas res dixere, perſecutus, Salluſt. Jug. 95 (100): voluptates nominatim, Cic. Nat. D. I, 40: Hujus de vita plura perſecuti ſumus in eo libro cet., Nep. Cat. 3, i. e. *voorgedragen, verhaald.* f) *uitvoeren, verrichten, tot ſtand brengen, doen, maken, bij voorb.* imperium patris, Plaut. Stich. I, 2, 84: hoc factis perſequar, Ibid. Merc. III, 2, 11, i. e. *door de daad toonen:* extrema, Cic. Provinc. 8 extr.: Incepta, Liv., *zie hier voor:* Ex uſu quod eſt, id perſequar, Terent. Hec. IV, 30. 10, i. e. *verrichten, doen: dus ook* mandata, Cic.

zie,

zie hier voor. g) zoeken te bekomen, of te verkrijgen, bij voorb. jus suum. Terent. Ad. II, 1, 9. Cic. in Caecil. 6. Cic. Caecin. 3. i. e. zijn recht nagaan, d. i. zoeken te bekomen bij de Overigheid, zijn recht zoeken: dus ook bona sua, Cic. Verr. III, 13 in., i. e. zoeken te bekomen of te verkrijgen: rem suam, Cic. Quint. 13 extr. h) aanwenden, gebruiken, bij voorb. solertiam, Cic. Nat. D. D. II, 57 in.: dus ook viam (middel), Terent. en Cic., zie hier voor: van daar misschien poenas i. e. wraak aanwenden of gebruiken, d. i. wreeken, bij voorb. poenas persequi alicujus, Cic. Att. IX, 14, i. e. iemand wreeken, zie Poena: dus ook poenas persequi ab aliquo, Cic. ad Div. I, 9. §. 34, wraak nemen van enz. of gebruiken ten aanzien enz. (want a heet dikwijls, ten aanzien), d. i. straffen. 2) als vijand: van daar vervolgen, bij voorb. fugientes, Caes. B. G. VII, 67: civitatem bello, Ibid. V, 1: inimicos, Ibid. B. C. III, 83: Romanos armis. Nep. Hamilc. 1: hostes deterrere a persequendo. Sallust. Jug. 50 (54) feras, Ovid. Her. IX, 34: post obitum quoque persequitur illum dura fati miseria, Phaedr. III, 20, 3: van daar, wreeken, d. i. wreekend bestraffen, of zoeken te bestraffen, bij voorb. injurias, Cic. Verr. IV, 3 extr. Sallust. Jug. 14 (17): injuriam, Cic. Mur. 21. Sallust. Cat. 9: cetera maleficia, Sallust. Cat 52 (54), doch, alwaar de Ed. Cort. maleficia niet heeft; scelus suum, Ovid. Met. VIII, 774: van daar, in 't gemeen wreeken, bij voorb. mortem alicujus, Cic. ad Div. XII, 3. Liv. XL, 11 extr.: jus legationis, Cic. Manil. 5. Not. Particip. Persequens staat ook Adjective, met eenen Genitivus, bij voorb. persequens flagitii, Plaut. Cas. II, 1. 13, i. e. die de ondeugd nagaat, alwaar Acidalius liever praesepe voor persequens lezen wil: persequentissimus injuriarum, Auct. ad Her. II, 19, i. e. wreekend.

PERSĔRO, rui, rtum, 3. doorsteeken, bij voorb. testiculas per ficos, Varr. R. R. I, 41 extr.

PERSĔVERANTER, volhardend, bij voorb. tueri, Liv. IV, 60: perseverantius, Liv. XXI, 10: perseverantissime, Plin. Ep. IV, 21.

PERSĔVERANTĬA, ae, f. volharding, standvastigheid, bij voorb. perseverantia est in ratione bene considerata stabilis & perpetua permansio, Cic. Invent. II, 54, retinenda est vobis gravitas, constantia, perseverantia, Cic. Phil. VII, 5: disputandum est, an idem sit pertinacia & perseverantia, Cic. Partit. 19: labore & perseverantia nautarum vim tempestatis superare, Caes. B. C. III, 26: perseverantia constantiaque oppugnandi in suam potestatem oppidum redegit, Hirt. Alex. 26. perseverantia belli, Justin. III, 4, i. e. langdurigheid van dien krijg.

PERSĔVERĀTĬO, onis, f. volharding, voortduuring, bij voorb. cognovimus te, aeterna perseveratio (i. e. deus,) Apul. ad Asclep. op het einde.

PERSĔVĒRO, avi, atum, are, bij iet volharden, standvastig ergens bij blijven, ergens in voortvaren, bij voorb. in sententia, Cic. Leg. III, 12. Cic. Phil. IV, 4. Caes. B. C. I, 72: in bello, Liv. VI, 33: in vitiis, Cic. Invent. II, 2: in errore, Cic. Phil. XII, 2: & in eo perseveravit, Cic. Provinc. 5: ook zonder in, met den blooten Ablativus, bij voorb. bellis continuis, Justin. XXXVIII, 5, i. e. onöphoudelijk oorlog voeren: dus ook perseverantior caedendis hostibus fuit voor in caedendis cet., Liv. V, 31. Ook passive impersonaliter, bij voorb. perseveratum in ira est, Liv. II, 35: non est ab isto perseveratum, Cic. Verr. IV. 39. Ook seq. Accus. & Infinit., alwaar het heet, daarbij blijven, standvastig verzekeren of beweeren, bij voorb. perseveraret, se esse Orestem, Cic. Amic. 7: perseverarent, id se facturos, Vellej. II, 92. Ook voortvaren te gaan, verder voortgaan, in 't gaan voortvaren, bij voorb. Aquilejam usque perseveraverunt, Sueton. Vesp. 6, alwaar men ire zou kunnen verstaan; doch, het is misschien niet nodig. Ook Not. a) met den Infinitivus, bij voorb. bellare, Nep. Them. 5: facere, Cic. Quint. 8 extr.: discedere, Caes. B. C. III, 37: urgere, Liv. XXIV, 48 in.: conservare, Cur. in Cic. Ep. ad Div. VII, 29: dare, Martial. VIII. 38, 5: doch, de Infinitivus ontbreekt somtijds, bij voorb. Aquilejam perseveraverunt, scil. ire, Sueton., doch, zie hier voor. b) ook met den Accusativus, aliquid i. e. ergens in volharden, of iet voortzetten, bij voorb. Neque te ipsum id perseverare potuisse, Cic. Quint. 24: quo id constantius perseveraret, Liv. XXII, 38 extr.: van daar inedia perseverata est, Justin. XII, 6 extr. Not. Particip. Perseverans staat ook Adjective, volhardend, standvastig, bij voorb. Valerius perseverantior fuit, Liv. V, 31, zie boven: studium perseverantissimum, Colum. I praefat. §. 19.

PERSĔVĒRUS, a, um, zeer ernstig, zeer streng, bij voorb. imperium, Tacit. Ann. XV, 48 extr.

PERSICCUS, a, um, heel droog, zeer droog, bij voorb. oculi, Cels. III, 6 ante med.: add. Fest. in Subsilium.

PERSĬDĔO, edi, essum. 2. i. q. persedeo, lang zitten, of blijven zitten, bij voorb. pruina persidet, Plin. H. N. XVII, 24: menigvuldiger is persedeo.

PERSĪDO, edi, essum, 3. zich nederlaten, zich ergens zetten, of aanzetten, bij voorb. pestilitas fruges persidit in ipsas, Lucret. VI, 1124: quo pacto persederit humor aquai, Lucret. I, 308: ubi frigidus imber altius ad vivum persedit, Virg. Georg. III, 442.

PERSIGNO, avi, atum, are, 1) opteekenen, bij voorb. sacra, Liv. XXV, 7. 2) beteekenen, bij voorb. corpus notis, Mela I, 19 med.

PERSILLUM vocant sacerdotes radiculum picatum, quo unguine flamen Portonalis arma Quirini unguet, Fest.: welke woorden Paulus dus samentrekt: Persillum dicebant vas quoddam picatum, in quo erat unguentum, unde arma Quirini ungebantur.

PERSIMĬLIS, e, zeer gelijk, bij voorb. memoria est germana literaturae — & in dissimili genere dissimilis, Cic. Partit. 7 extr.: statuam, istius persimilem, Cic. Pis. 38 post med.: Credite isti tabulae forum librum persimilem, Horat. Art. 7.

PERSIMPLEX, icis, zeer eenvouwig, zeer ongekunsteld, bij voorb. victus, Tacit. Ann. XV, 45.

PERSISTO, stiti, 3. blijven staan, bij voorb. a mane usque ad horam decimam diei perstiterunt, Auct. B. Afr. 61; doch, het kan ook zijn van persto: van daar blijven, volharden, bij voorb. in eadem impudentia persistas, Liv. XXXIX, 14 post med.

PERSOLENNIS of **PERSOLEMNIS**, e, i. e. valde solennis, bij voorb. cum dote & flammeo persolenni nuptiarum celeberrimo officio deductum ad se pro uxore habuit (scil. eunuchum), Sueton. Ner. 28 Ed. Graev. behoort persolenni tot officio. zoo als schijnt, dan past niet wel persolenni — celeberrimo officio; dan moet persolenni of celeberrimo weg. De Edd. Oudend. & Ernest. hebben persolennis cet., en Duker. ad Liv. I. 31 leest per solenne cet.: Beide schijnt beter te zijn.

PERSOLĬDO, are, dicht maken, Stat. Theb. I, 353.

PERSOLLA, ae, f. een kleine maske, mom, staat als een scheldwoord, Plaut. Curc. I, 3. 36, misschien gij aapebakkhuis enz.

PERSOLVO, olvi, olutum, 3. i. q. solvo, 1) oplossen, ontwikkelen, bij voorb. ζήτημα, Cic. Att. VII, 3 extr., i. e. verklaren: van daar 2) betalen, uittellen, bij voorb. stipendium militibus, Cic. Att. V, 14: alicui pecuniam, Tacit. Ann. I, 37: promissa praemia, Suet. Aug. 15: legata cum fide, Sueton. Calig. 16: tantum me tibi debere existimo, quantum persolvere difficile est, Brut. in Cic. Epist. ad Div. XI, 11: ook met den Dativus, alicui, iemand betalen, bij voorb. alienis nominibus, Sallust. Cat. 36 (37), i. e. vreemde schuldenaars, of schulden, d. i. die een' ander betreffen: persolvere ab aliquo, Cic. Flacc. 20, i. e. met iemands geld, bij voorb. dat men borgt enz.: van daar Tropisch, uittellen, betalen, d. i. geven of bewijzen, het geen men schuldig is, of schuldig gelooft te zijn, bij voorb. grates, Virg. Aen. I, 600 (604). II, 537: en gratiam diis, Cic. Planc. 33: hanc tibi meliorem animam pro morte Daretis persolvo, Virg. Aen. V, 484: honorem (i. e. sacrificium) diis, Ibid. VIII, 62: officium alicui, Cic. Verr. V, 71: alicui inferias, Senec. Benef. V, 16: alicui mortem pro meritorum gratia, i. e. dooden, Suet. Calig. 26: poenas alicui, Cic. Amic. 11. Cic. Phil. XI, 12, voor straffe lijden, ontvangen: ook enkel poenas persolvere zonder Dativus des persoons in dezelfde beteekenis, Caes. B. G. I, 12. Phaedr. III, 5 extr. Senec. Agam. 1001: dus ook supplicia, Tacit. Ann. VI, 26 extr.: ook fraudes, Claudian. in Rufin. II, 437, i. e. boeten: vota, Cic. Harusp. 3. Tacit. Ann. III, 64. Senec. Herc. fur. 1037, gelofte betalen: justa patri persolvere, Senec. Oedip. 998: promissa, i. e. vervullen, bij voorb. quod promisi, id a vobis (i. e. per vos, zoo als pecuniam ab aliquo, zie hier voor) ei persolvere, Cic. Planc. 42 extr.: dus ook reliquum quod est promissi ac muneris tui, mihi persolvas, Cic. ad Div. III, 9: epistolae persolvere, Cic. Att. XIV, 20 in., i. e. beantwoorden.

PERSOLUS, a, um, geheel alleen, bij voorb. oculus, Plaut. Men. I, 2, 46, i. e. het eenigste oog, dat ik heb (een eenöogige spreekt).

PERSOLUTUS, a, um, zie Persolvo.

PERSŌNA, ae, f. een maske, mom, momaanzicht, dat, bij voorb. de Tooneelspelers voortijds droegen, en dat het gantsche hoofd bedekte, gevolglijk overgetrokken werdt, (van daar personam ferre, deponere, gerere cet.). Deze masken waren, naar de gesteldheid van het karakter, dat zij aannamen, of de persoon, die zij speelden, verscheidende: anders waren zij, wanneer een jongeling; anders, wanneer een grijsäart, Koning, bedelaar, gemeenlijke, vriendelijke enz., moest verbeeld worden: Cic. Or. II, 46, ex persona

i. e.

i. e. *uit de maske:* tragica, Phaedr. I, 7, 1: *die masken hadden een' witten mond, daar de kinderen van schrikten,* Juvenal. III, 175: *zij waren van hout of leem en potaarde, bij voorb.* Cretea persona, Lucret. IV, 298, *ten zij het hier veel meer een beeld is, en tot n. 5 behoort. Dat zij het hoofd en mond bedekt hebbe, zegt* Bassus ap. Gell. V, 7: *en dewijl zij tot versterking van de stem diende, zoo leidt dezelfde* Bassus, Ibid. persona *van* personare *af, het welk, niettegenstaande de kwantiteit, echter niet geheel ongerijmd is. Ook gebruikten ze niet alleen de* Acteurs, *maar ook anderen, om enkel het gelaadt te bedekken, bij voorb.* persona adjicitur capiti (scil. servi, ne cernere possit), Plin. H. N. XII, 14: *van daar als een spreekwoord,* personam capiti detrahere, *het maske afligten, d. i. kenbaar maken,* Martial. III, 43, 4: *van daar* 1) *de persoon of rolle, die de* Acteur *speelt, bij voorb.* Parasiti & militis, Terent. Eun. Prol. 26: personas eas transtulisse in Eunuchum suam, Ibid. 32: personis iisdem uti, Ibid. 35: militis, Gell. XIII, 22: nihil ex persona poëtae (tragici), sed omnia sub eorum (personis), qui illo tempore vixerunt, dixerunt, Vellej. I, 3, i. e. *persoon, naam.* 2) *de persoon, of rolle, die elk mensch in de wereld speelt, of vrijwillig, en voor een' tijd, of bestendig volgende een ambt, stand, betrekking en pligten, bij voorb. dat hij schrander, boosaardig, listig enz., dat hij een Staatsman, een Consul, een Heer, een Bediende enz. is; men kan het persoon, karakter, rolle, vertalen, bij voorb.* personam petitoris capere, accusatoris deponere, Cic. Quint. 13 extr., i. e. *persoon, of rolle aannemen en afleggen:* personam quadruplatoris, ferre, Liv. III, 72, *een' Chicaneur verbeelden (spelen), d. i. een Chicaneur zijn:* personam alienam ferre, Liv. III, 36, *eene vreemde (d. i. niet natuurlijke) rolle spelen, d. i. veinzen, tegen zijn gevoel en gezindheid handelen:* personam feret haud concinnus utramque (scil. *van Wijsgeer en Hoveling*), Horat. Epist. I, 17, 29: ferre personam sceleris, Quintil. Decl. IX, 22: sustinet tantam personam, Cic. Pis. 11, scil. consulatus, *verbeeldt een zoo gewigtig persoon, speelt eene zoo gewigtige rolle;* qui philosophiam profitetur, gravissimam mihi sustinere videtur personam, Ibid. 29: personam sibi adcommodare, Cic. Off. I, 32 in., i. e. *eene rolle op zich nemen:* personam principis tueri, Cic. Phil. VIII, 10: personam suscipere, *bij voorb.* qui hanc personam susceperit, ut amicorum causas tueatur, Cic. Or. I, 37, i. e. *rolle; dus ook* tenere, *bij voorb.* neque, quam personam teneant, aut quid profiteantur, intelligere potuerunt, Ibid. III, 14: imponere alicui, *opleggen, toeleggen, bij voorb.* hanc personam adsentatoris imponite Aebutio, Cic. Caecin. 5, i. e. *schrijft zulk een karakter aan* Aebutius *toe, schrijft hem toe, d. i. hij heeft zulk een karakter, speelt werkelijk zulk eene rolle:* imponatur honestae civitati turpissima persona calumniae? Cic. Verr. II, 17, *moet zulk een stad de rolle van eenen lasteraar spelen?* nobis personam imposuit ipsa natura i. e. *rolle, pligt, opgelegd,* Cic. Off. I, 28 in.: persona, quam mihi tempus & resp. imposuit: Cic. Sull. 3: *ook* gerere, Cic. Off. I, 31 in., i. e. *een persoon verbeelden, eene rolle spelen: ook* abjicere, sumere, *bij voorb.* abjecta quaestoria persona, comitisque sumta, Cic. Planc. 41: *verders* personam gravitatis severitatisque non adpetivi, Cic. Mur. 3: *verders ook persoon, d. i. mensch, die eene rolle speelt, bij voorb. Tropisch,* haec fuit altera persona, sed tamen secunda, ita ut proxima esset Epaminondae, Nep. Pelop. 4, i. e. *de tweede hoofdpersoon: van daar* servare id poëtas dicimus, quod deceat; cum id, quod quaque persona dignum est, & fit & dicitur, Cic. Off. I, 28 in., i. e. *persoon:* est enim digna persona oratio, Ibid.: poëtae, quid quemque deceat, ex persona judicabunt, Ibid.: nihil ex persona poëtae sed omnia sub illorum, qui illo tempore vixerunt, dixerunt, Vellej. I, 3; *doch de vier laatste plaatzen, kunnen tot n. 3 en 4 gebracht worden.* 3) *de persoon, d. i. de hoofdsom van het geen een mensch tot mensch, of tot een persoon maakt, zoo als wij zeggen, mijn, uw, zijn, persoon enz. voor ik, gij, hij enz.; wanneer er de* Genitivus *van den mensch of* mea, tua cet. *bij staat, bij voorb.* mea persona, Cic. ad Pompej. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 11 *bijna op het einde, mijn persoon, d. i. ik; dus ook* in tua persona i. e. in te, Cic. Phil. II, 22 in.: in nostra persona i. e. in nobis, Cic. Invent. I, 52: in ejus personam, Cic. ad Div. VI, 6 post med., *tegen zijn persoon, d. i. tegen* Pompejus *enz.:* Staleni persona, Cic. Cluent. 29, *de persoon van* Stalenus, *d. i.* Stalenus: *van daar* ex tua persona, i. e. *in uw persoon, voor u, in uwen naam,* Cic. Invent. I, 52: *dus ook* Cicero in sua persona — adpellat, Quintil. II, 20 extr. 4) *zonder* Genitivus, *en zonder* mea, tua cet. *de persoon, d. i. mensch, bij voorb.* per ternas personas, Sueton. Ner. 1, i. e. *drie personen:* vel ad personas vel ad res, Pandect. I, 5, 1: in personam, non in rem — dicere, Senec. Apocoloc. post med.: & re & personis, Liv. IX, 26: initium facere a persona, Quintil. IV, 2 extr.: quia personae sunt, inter quas litigatur, Ibid. *Ook* Cicero *spreekt dikwijls dus, bij voorb.* in ejusmodi persona, quae minime in judiciis tractata (*beter zou zijn* versata) est, Cic. Arch. 2, *bij zulk een persoon (menschen)* scil. *als de Dichter* Archias *is:* heroicae personae, Cic. Nat. D. III, 29, scil. Medea *en* Atreus, *d. i. heldenpersonen (menschen), uit de heldentijden:* personarum, quas defendunt cet. *voor* homines, Cic. Or. II, 75 in.: nomen est, quod unicuique personae adtribuitur, quo suo quaeque proprio & certo vocabulo adpelletur, Cic. Invent. I, 24 med.: personam aut rem inducere, — personam hoc modo, Ibid. 52 post med.: quid ego ita gravem personam (scil. Appium Caecum) induxi *voor* tam gravem virum, Cic. Coel. 15 in., i. e. *aangehaald, voortgebracht, als 't ware laten optreden, sprekend ingevoerd:* pacifica persona, Cic. Att. VIII, 12 post med.: *gevolglijk wordt dit woord, zoo als ons persoon gebruikt: n. 3 en 4 behooren genoegzaam bij een: ook behoort* Cic. Off. I, 28 in. *hier toe.* Not. *persoon in de* Grammatica, *bij voorb.* tertia, Quintil. I, 4 extr., *zie de* Grammatica. 5) *een beeld, bij voorb. uit leem of klei enz., dat een mensch verbeeldt, bij voorb. om op een getimmer te zetten,* Pagode, Lucret. IV, 298. Pandect. XIX, 1, 17 extr.: primus personas extremis imbricibus imposuit, Plin. H. N. XXXV, 12: *dus ook* Batavi, *en* Germanica, Martial. XIV, 176, *alwaar het Opschrift* persona Germanica *is, zie* Germanicus.

PERSONALIS, e, *persoonlijk, d. i. de persoon zelven betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* beneficium, Pandect. XXIV, 3, 13: usus aequae, Ibid. VIII, 3, 37: actio, Ibid. L. 17, 178: *van daar* verbum personale, Charis., *zie de* Grammatica.

PERSONALITER, *persoonlijk, in de* Grammatica, *bij voorb.* dicere, Gell. XV, 13. §. 9, i. e. *met het voorzetten of denken van den persoon, d. i. de* Nominativus.

PERSONATUS, a, um, *een maske, mom, voor hebbende, gemaskerd, bij voorb.* Roscius, Cic. Or. III, 59: cf. Sueton. Ner. 21 extr.: pater, Horat. Sat. I, 4, 56, i. e. *in de Komedie, dewijl de* Acteurs *masken of momaanzichten hadden: Men denkt hier aan* Demea *in* Adelphi Terent.: fabula personata, *heet zeker Tooneelstuk van* Naevius, *zie* Fest.: *van daar Tropisch, gemaskerd, d. i. anders schijnende, dan men is, bij voorb.* personatus ambulem, Cic. Att. XV, 1 post med.: felicitas, Senec. Ep. 80 extr., i. e. *schijnbare:* fastus, Martial. XI, 2, 3, i. e. *schijnbare, gemaakt.*

PERSŌNO, ui, itum, are, 1) *doorklinken, met klank vervullen enz., bij voorb.* regna haec personat Cerberus, Virg. Aen. VI, 418: aequora concha, Ibid. 171: est, qui mihi — personet aurem, *in 's oor schreeuwt,* Horat. Ep. I, 1, 7: pulpita socco, Claudian. de consul. Mall. Theod. 314, i. e. comoedum agere: 2) *klinken, luiden, klank geven, bij voorb.* Bajae non loquuntur, sed personant, Cic. Coel. 20: aures personant vocibus, Cic. ad Div. VI, 18, i. e. *hooren:* id personabat castris, Liv. XLI, 2, i. e. *klonk:* domus personuit canibus, Horat. Sat. II, 6, 115: domus cantu & cymbalis personaret, Cic. Pis. 10 in.: *van daar* 3) *zich laten hooren, bij voorb.* tribuni in foro personare, Liv. III, 10, i. e. *schreeuwen:* cithara Jopas personat, Virg. Aen. I, 741 (745), i. e. *liet zich op de Cither hooren, speelde daar op enz.: ook* seq. Accusat., *bij voorb.* classicum personavit i. e. *het sein tot het gerecht geven, Tropisch,* Apul. Met. V ante med. p. 164, 24 Elm. *Hier toe kan ook gebracht worden:* Bajae personant *uit n.* 2. Not. Perf. Personavi, *bij voorb.* personavit, Apulej., *zie hier voor.*

PERSŌNUS, a, um, *zich latende hooren, luidend, klank gevende, bij voorb.* virgulta persona cantu, Petron. 120: Io persona sistro, Val. Fl. IV, 418.

PERSORBĒO, ēre, *inslorpen, in zich zuigen, of drinken, bij voorb.* spongia persorbens, Plin. H. N. XXXI, 11.

PERSPECTE, *met kunde, vol kunde, bij voorb.* docte & perspecte sapis, Plaut. Mil. III, 1, 161.

PERSPECTO, are, i. q. perspicio, 1) *bezien, bekijken, overal rond zien,* Plaut. Most. III, 2, 128. 2) *toezien, toekijken, bij voorb.* certamen, Sueton. Aug. 99.

PERSPECTUS, a, um, *zie* Perspicio.

PERSPERGO, si, sum, 3. *besprengen, bestrooijen, vochtig maken, bij voorb.* ligna amurca, Cato R. R. 130: orationem tanquam sale perspergere, Cic. Or. I, 34 extr.

PERSPICACE, i. q. perspicaciter, *kundig, doorzichtig,* Afran. ap. Non. 11. n. 31. *Anderen lezen* perspicate.

PERSPICACITAS, atis, f. *inzicht, kunde, scherpzinnigheid,* Cic. Att. I, 18 extr.

PERSPICATE, *zie* Perspicace.

PERSPĬCAX, acis, *kundig*, *scherpzichtig*, Cic. Off. I, 28 extr. Terent. Heaut. V, 1, 1. Cic. Off. III, 26 e poëta: ad aliquid, Terent. Heaut. II, 3, 29: homo perspicacior Lynceo, Apul. Met. II post med. p. 124, 38 Elm.

PERSPICIBĬLIS, e. *zichtbaar*, *heller*, *bij voorb.* splendor solis, Vitruv. IX, 4 ante med.

PERSPICIENTĬA, ae, f. *inzicht*, *bij voorb.* veri, Cic. Off. I, 5.

PERSPĬCĬO, exi, ectum, 3. a) *doorzien*, *doorkijken*, *of inzien*, *bij voorb.* quo ne perspici quidem posset, Caes. B. G. II, 17: *doch, het kan ook enkel zijn, zien, inzien*: epistolas, Cic. Att. XVI, 5 extr., i. e. *doorzien*, *doorlezen*. b) *zien*, *ergens heen zien*: *bij voorb.* quo ne perspici quidem posset, Caes., *zie hier voor*: perspici coelum vix posset, Liv. XL, 22, *den hemel zien*, *of naar den hemel zien*: *ook enkel zien*, *bij voorb.* altius, Cic. Verr. Act. I, 7, i. e. *dieper zagen*, *verder zagen*, *of nadachten*: coelum, Liv., *zie hier voor*: res gestas, Lucret. I, 479: hoc, quaeso, perspicite & cognoscite, Cic. Agr. II, 35: minimis granis constat, ut vix perspici quaedam possint, Plin. H. N. XVII, 10 post med.: perspicito prius, quid intus agatur, Plaut. Cas. III, 6, 24: perspicite etiam atque etiam — introspicite — mentes cet., Cic. Sull. 27, i. e. *ziet aan*, *betracht*: *van daar* 1) *naauwkeurig bezien*, *ergens heel stipt naar omzien*, *bezichtigen*, *bekijken*, *beschouwen*, *betrachten*, *bij voorb.* domum, Cic. ad Div. V, 6 extr. IX, 15 extr., i. e. *bezien*: *dus ook* villam, Cic. Mil. 20: viam, Cic. Q. Fr. III, 1, 2: in castra venire operis perspiciendi causa, Caes. B. G. VII, 44. 2) *zeer opmerken*, *inzien*, *waarnemen*, *bij voorb.* fidem alicujus, Caes. B. G. V, 5: virtutem, fidem alicujus, Cic. Verr. II, 2: perspicere posses, quanti te facerem, Cic. ad Div. III, 10: quidam in parva pecunia perspiciuntur, quam sint leves, Cic. Amic. 17: aliquid conjectura, Cic. Manil. 9, i. e. *raaden*: *van daar* perspectus, a, um, *ingezien*, *gezien*, *waargenomen*, *zeker*, *bij voorb.* virtus, Cic. Balb. 6: erit ei perspectum, Cic. Or. 34: Clodii animum perspectum habeo i. e. perspexi, Cic. ad Brut. Ep. 1: tua erga me mihi perspectissima benevolentia, Cic. Att. XI, 1: omnia ad me perspecta & explorata perscribas, Ibid. III, 15 extr.

PERSPĬCŬE, 1) *zichtbaar*, *openbaar*, *bij voorb.* perspicue falsa, Cic. Fin. III, 3 extr.: aperte & perspicue, Cic. Verr. Act. I, 7. 2) *duidelijk*, *bij voorb.* expedire, Cic. Fin. III, 3 extr.: dilucide aeque perspicue, Plin. H. N. XVIII, 28 post med.

PERSPĬCŬĬTAS, atis, f. 1) *doorzichtigheid*, *hellerheid*, *klaarheid*, *bij voorb.* vitrea, Plin. H. N. XXXV, 10 post init.: cf. ibid. 5 extr. 2) *zichtbaarlijkheid*, *oogschijnlijkheid*, *duidelijkheid*, Cic. Acad. IV, 6, Nat. D. III, 4. Quintil. VIII, 2 in.

PERSPĬCŬUS, a, um, 1) *doorzichtig*, *doorschijnend*, *heller*, *bij voorb.* aqua, Ovid. Met. V, 588: sal, Plin. H. N. XXXI, 7: gemma, Martial. VI, 68, 5: calix, Ibid. IV, 85, 2: nix, Stat. Sylv. III, 3, 94, i. e. *krystal*. 2) *oogschijnlijk*, *duidlijk*, *zichtbaar*, Cic. Nat. D. II, 2. III, 4. Cic. Dom. 24. Cic. Rosc. Am. 7.

PERSPĪRO, are, 1) *ademen*, Cato R. R. 157 med. 2) *waaien*, *bij voorb.* ventus, Plin. H. N. II, 45.

PERSTERNO, stravi, stratum, 3, i. q. sterno, *effen maken enz.*: *van daar* viam, i. e. *bestraaten*, *pleisteren*, *bij voorb.* via perstrata ad Bovillas, Liv. X, 47: cum fuerit hoc ita perstratum, supra nucleus inducatur, Vitruv. VII, 1 extr.

PERSTĬMŬLO, are, *prikkelen*, *aanprikkelen*, Tacit. Ann. IV, 12 extr.

PERSTO, iti, stum, are, *vaststaan of staan blijven*, *bij voorb.* arbor, quae perstitit toto anno, Ovid. Fast. III, 137: diem totum, Liv. XLIV, 33: *van daar* 1) *bij iet of op iet staan blijven*, *volharden*, *verblijven*, *bij voorb.* in pravitate, Cic. Acad. IV, 8: in eo, i. e. *daar in*, *daar bij*, Cic. Fin. II, 33. Off. III, 9: in impudentia, Cic. Rosc. Com. 9 extr.: in sententia, Caes. B. G. VII, 26: perstaturum in incepto, Liv. VIII, 34: in decreto perstaretur, Liv. Epit. 49 ante med.: *ook zonder* in, *bij voorb.* amore, Senec. Troad. 591: *verders* eadem mens perstat mihi, Virg. Aen. V, 812: talia perstabat memorans, Ibid. II, 650: persta atque obdura, Horat. Sat. II, 5, 39: qui perstas indeclinatus amico i. e. manes, Ovid. Pont. IV, 10, 83. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* persto condere semen humo, Ovid. Pont. I, 5, 34: aspernari, Tacit. Ann. IV, 38, contendere, Sil. V, 104: non cedere, Val. Fl. VII, 58. 2) *bestendig blijven*, *duuren*, *bij voorb.* Nihil est, quod perstet, Ovid. Met. XV, 177: perstet hyems, Ovid. Her. XVIII, 206, i. e. *mag voortduuren*.

PERSTRĀTUS, a, um *zie* Persterno.

PERSTRĔPO, ui, itum, 3. 1) *doorruisschen*, *doorrazen*, *bij voorb.* turba salutantum perstrepit aedes, Claudian. in Rufin. I, 213, i. e. *maakt gedruisch in enz.* 2) *tieren*, *of zeer tieren*, *gedruis maken*, *klinken*, *raazen*, *bij voorb.* abeunt lavatum, perstrepunt, Terent. Eun. III, 5, 52, i. e. *tieren*, *een gedruis maken*; rumor in aura perstrepit, venisse cet., Stat. Achill. II, 76. 3) *klinken van iet*, *bij voorb.* passive, clamore januae perstrepi, Apul. Met. III post init.

PERSTRICTUS, a, um, *zie* Perstringo.

PERSTRINGO, inxi, ictum, 3. 1) *binden*, *aanbinden*, *bij voorb.* vites, Cato R. R. 32: *van daar* perstrictus gelu humor, Plin. H. N. XVII, 24 post init., *geboeid*, *d. i. bevrozen*: *doch de* Edd. Hard. & Elzev. *hebben* praestrictus. 2) *streepen*, *doorstreepen*, *d. i. slaande*, *stootend*, *of werpend*, *aanraken*, *bijzonder in de lengte*, *of over langs*, *bij voorb.* femur perstrinxit Achatae, Virg. Aen. X, 344: *van daar* solum aratro, Cic. Agr. II, 25, i. e. *doorploegen*: *dus ook* vomere portam, Cic. Phil. II, 40: Ajacem flamma (i. e. fulmen) perstrinxit cadens, Senec. Agam. 534: artus ferro perstrinxerat, Stat. Achill. I, 480: *van daar Tropisch*, *roeren*, *treffen*, *d. i. overvallen*, *bij voorb.* horror ingens spectantes perstringit, Liv. I, 25, i. e. *hen liep een schrik door de leden*, *hen overviel een schrik*: *dus ook* perstrinxerat horror ipsum, Val. Fl. VII, 81: ecce novus mentem perstringere languor incipit, Ibid. VII, 194: *van daar* a) *ligt wonden*, *Tropisch*, *of doorhalen*, *beledigen*, *bij voorb. met bijtende redenen*, *bij voorb.* aliquem suspicione, Cic. Sull. 16: consulatus meus eum perstrinxerat, Cic. Brut. 94 in., i. e. *het verdroot hem*, (*dat ik* Consul *geworden was*), *het beledigde hem*, *hij zag het uit nijd niet gaarn*: voluptatem Antonii asperioribus facetiis, Cic. Planc. 14, i. e. *doorhalen*, *doorstrijken*: *dus ook* aliquem vocis libertate, Cic. Sext. 6: quod in omni laude Pompejana perstrictus esset, Cic. Att. I, 14 ante med., i. e. *beledigd*, *beript*, *of doorgehaald*. b) *doorgaan*, *of doorloopen*, *d. i. kortlijk verhaalen*, *bij voorb.* cursum vitae, Cic. Phil. II, 19: in animo est leviter transire ac tantummodo perstringere atque adtingere, unamquamque rem, Cic. Rosc. Am. 32 extr.: *dus ook* perquam leviter perstrinxi atque adtigi, Cic. Or. II, 49 extr. c) oculos *of* aciem oculorum cet., *de oogen wrijven*, *d. i. zoo aanraken*, *dat zij het voelen en niet goed zien*, *de gezichtsvermogens verminderen*, *verblinden*, *stomp maken*, *bij voorb.* oculos mentis perstringit, Cic. Senect. 12, *alwaar echter de* Edd. Graev. & Ernest. praestringit *hebben*: aciem oculorum perstringat, Plaut. Mil. I, 1, 4, *alwaar de* Ed. Gronov. praestringat *heeft*: *dus ook* aciem animi perstrinxerat, Cic. Phil. XII, 2, *alwaar ook* praestrinxerat *staat*, *bij voorb.* Ed. Ernest.: aciem boni ingenii perstringi, Cic. ad Brut. Ep. 18, *alwaar ook* praestringi *staat*, *bij voorb.* Ed. Ernest.: *verders* cum solis radii visus perstrinxere nostros, Plin. H. N. II, 18 Ed. Hard. & Elzev.: se auri splendore adspectus omnium perstringere, Auct. ad Her. IV, 50 Ed. Ernest.: *dus ook* aliquem, *bij voorb.* caveretis, ne vos perstringeret modulatus aliquis sonitus i. e. *verblinden*, Gell. XII, 13 extr.: juvenem multo perstringunt lumine, Stat. Theb. V, 666 Ed. Gronov.: *dus ook* aciem gladii, i. e. *stomp maken*, *bij voorb.* Plin. H. N. XV, 14 extr. Edd. Hard. & Elzev.: *ook* perstringis aures murmure minaci cornuum, Horat. Od. II, 1, 18. Not. *de geleerden lezen geern* praestringere *daar voor*, *voornaamlijk*, *wanneer er van de oogen des ligchaams*, *of der ziel gesproken wordt*, *gelijk de aangehaalde plaatzen leeren*, *alhoewel de* Codd. *het eerste menigmalen hebben*, *bij voorb.* Cic. Phil. XII, 2 *heeft* Graevius *uit één* Cod. MS. praestrinxerat *laten drukken*. *Ik zou denken*, *dat* perstringere *goed van de oogen past*, *wanneer de* Codd. *het hebben*. *Anderen willen ook geern* praestinguere *lezen*, *bij voorb.* Lambin. ad Plaut. Mil. I, 1, 4.

PERSTRŬO, xi, ctum, 3. *opbouwen*, *oprichten*, *bouwen*, *bij voorb.* parietem, Vitruv. VII, 4.

PERSTŬDIOSE, *zeer ijverig*, *zeer begeerig*, *bij voorb.* audire, Cic. Brut. 56 extr.

PERSTŬDIOSUS, a, um, *zeer ijverig in iet*, *zeer begeerig*, *zeer geneigd*, *bij voorb.* graecarum literarum, Cic. Senect. 1 extr.: Musicorum, Cic. Tusc. V, 22.

PERSUĀDĔO, si, sum, 2. *overreden*, *in eenen dubbelen zin*, 1) *overreden*, *d. i. maken*, *dat iemand iet gelooft*, *overtuigen*, *wijsmaken*, *onderrichten*; *wanneer de persoon*, *dien men overreedt*, *gemeenlijk in den* Dativus *staat*, *en de zaak met de of met den* Accusativus *gesteld wordt*, *bij voorb.* Militibus persuasit, se proficisci cet., Nep. Eum. 3: in primis hoc volunt persuadere, non interire animas, Caes. B. G. VI, 13: oratoris officium est dicere ad persuadendum adcommodate, Cic. Or. I, 31: persuadentia verba, Ovid. Art. I, 371: de paupertate non persuaseris, Cic. Tusc. IV, 27 extr.: Hoc cum mihi persuasisset, Cic. Att. XVI, 5: Quorum si utrumque (Pompejo) persuasissem, Cic. Phil. II, 10: *van daar* si ab iis, qui ante dixerunt, jam quiddam auditori persuasum videtur, Cic. In-

severit. 17 in. Even dus zegt men persuadere sibi. zich overtuigen, zich wijs maken, d. i. gelooven, of zeker gelooven, of overtuigd zijn, bij voorb. velim tibi ita persuadeas, me tuis consiliis nullo loco defuturum, Cic. ad Div. XI, 5 extr., i. e. dat gij overtuigd zijt, zeker gelooft enz.: sic volo te tibi persuadere, mihi neminem esse cariorem te, Anton. ad Cicer. in Ep. Cic. ad Att. X post Ep. 8: quomodo mihi persuadeo, Cic. Rosc. Am. 2 extr., i. e. zoo als ik zeker geloof, overtuigd ben: van daar in het Passivum, bij voorb. persuadetur mihi, tibi cet. i. e. ik werd overtuigd, geloof zeker, bij voorb. sibi persuaderi, eum cet., Caes. B. G. I, 40: persuasum est (mihi) facere, cujus nunc me facti pudet, Plaut. Bacch. IV, 9, 93, i. e. ik heb geloofd, dat te moeten doen enz.: zoo dat er debere onder te verstaan zou zijn, het welk meermaalen geschieden moet (zie Perscribo); doch, het kan ook zijn, ik ben daar toe aangezet of gelokt geworden enz., of heb (toen) besloten, zoo iet te doen enz.: van daar het Particip. persuasus, a, um, i. e. het geen, daar men van overtuigd is, bij voorb. malo persuaso, Cic. Tusc. III, 29: van daar persuasum mihi est ik ben overtuigd, bij voorb. de re, Brut. & Cass. in Cic. Ep. ad Div. XI, 2 in.: ook persuasissimum mihi est, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 9, i. e. ik ben ten hoogsten overtuigd, geloof geheel zeker: dus ook persuasum habere, Cic. Verr. V, 25 extr. Caes. B. G. II, 2, i. e. overtuigd zijn, zeker gelooven: dus ook persuasissimum habere debebit, Colum XII, 1 post med. Echter staat ook somtijds de persoon, dien men overreedt, in den Accusativus, bij voorb. hospitem, Petron. 62: te persuadeam, Ibid. 64, alwaar in de beide plaatzen ut volgt, gevolglijk behoort het één en ander, wat de betekenis betreft, tot n. 2: Quis te persuasit? Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. X, 100: van daar kan ook gezegd worden persuadeor, deris, detur cet.: van daar persuasus, a, um, niet zelden voorkomt, bij voorb. nomine persuasi, Auct. B. Afr. 55. Dus ook persuasus est, Caecin. in Cic. Ep. ad Div. VI, 7: Animus persuasus videtur, Auct. ad Herenn. I, 6: Persuasus erit, Ovid. Art. III, 679: Persuasa est, Phaedr. I, 8, 7: Capuam persuasam pacisci, Val. Max. III, 8, 1: nihil erat difficile, persuadere persuasis mori i. e. die besloten hadden te sterven, Justin. II, 11: Persuasum (Accusat. Mascul.), Caes. B. G. VII, 20. 2) overreden om iet te doen, d. i. door zijn voorstel, iemand daar toe bewegen, dat hij iet doet, bij voorb. persuadentia verba, Ovid., zie hier voor. Hier wordt, behalven den Dativus des persoons (somtijds een Accusativus, zie hier voor) de zaak door ut uitgedrukt, bij voorb. Huic persuadet, uti ad hostes transeat, Caes. B. G. III, 18: Huic persuadet, regnum petat, Sallust. Jug. 35 (39) in., alwaar ut ontbreekt: persuaderes, ut operam daret, Plaut. Truc. I, 2, 98: ook door den Accusativus met den Infinitivus, maar misschien zelden, bij voorb. persuadet ei tyrannidis finem facere, Nep. Dion. 3: quod cum ita fieri persuasissent, Gell. IV, 5: verders zonder Casus, bij voorb. persuasit nox, amor, vinum, Terent. And. III, 5, 23, i. e. gelokt, verleid, overreed: hier toe behoort persuadet hospitem, ut cet., Petron. 62: te persuadeam, ut cet., Ibid. 40; want, dat er de Accusativus des persoons bijstaat, is aan beide de betekenissen gemeen: gelijk dan ook dat hier toe behoort, dat men zegt, persuadeor, persuasus sum cet., zie n. 1: van daar persuasus sum, es, est cet., ik ben daar toe overgehaald, gelokt, geleid geworden, ik heb besloten, vast bepaald, bij voorb. persuasis mori, Justin., zie hier voor: Ook met den Accusativus der zaak; ten minsten behoort hier toe uit n. 1, quorum utrumque si (Pompejo) persuasissem, Cic. Phil. II, 10: van daar persuasum est facere, Plaut. Most. IV, 9, 93, i. e. ik ben daar toe verleid geworden; of ik heb mij laten verleiden, of gelusten, om iet te doen, of ik heb kunnen besluiten enz.

PERSUASIBILIS, e, waar van men iemand overtuigen kan, daar iemand zich van laat overreden, bij voorb. persuasibilis, Quintil. II, 15. §. 13 en §. 17: persuasibile, Ibid. §. 16 en 21: argumenta persuasibilia, Ibid. II, 21 in.

PERSUASIBILITER, overtuigend, op eene overtuigende wijze, bij voorb. dicere, Quintil. II, 15. §. 14 en aa ex Hermagora & Cornelio Celso.

PERSUASIO, onis, f. 1) overtuiging, overreding, bij voorb. dicere apposite ad persuasionem, Cic. Invent. I, 5: nec difficilis persuasio fuit, Justin. XXXIV, 4. 2) overtuiging, die men heeft, d. i. het geloof, inbeelding, mening, bij voorb. persuasio est, Plin. H. N. XXX, 13, men gelooft: durat tamen persuasio in magna parte vulgi, Ibid. XXV, 2 ante med.: alicujus, Quintil. II, 3 in. XI, 3, 143, i. e. mening: arrogans de se, Ibid. II, 4, 16: vana de se, Ibid. II, 2, 12: persuasio nationum, mening der volken, Ibid. V, 11, 38: persuasionis plenus, cuncta fato agi, i. e. credens, sibi persuadens cet., Suet. Tiber. 69: falsam sibi scientiae persuasionem induere, Quintil. I, 1, 8. eene valsche inbeelding van enz., d. i. zich valschlijk inbeelden, dat enz.

PERSUASTRIX, icis, f. overreedster, bij voorb. tot iet, Plaut. Bacch. V, 2, 47.

PERSUASUS, a, um, zie Persuadeo.

PERSUASUS, us, m. i. q. persuasio, bij voorb. overreding, bij voorb. hujus persuasu & inductu, Cic. pro Vareno ap. Quintil. V, 10 med. §. 69: Emit fidicinam — persuasu servi, Argum. Plaut. Epid.

PERSUBTILIS, e, 1) zeer fijn, d. i. zeer subtiel, teder, dun, niet dik, bij voorb. animum esse persubtilem cet., Lucret. III, 180. 2) van de reden, zeer fijn, d. i. zeer schoon, bij voorb. oratio, Cic. Planc. 24.

PERSULCO, are, 1) dooreggen, doorvooren, doorploegen, bij voorb. agrum cet., schijnt niet voor te komen. 2) Tropisch, doorvooren, bij voorb. rugis persulcata genas, Claudian. in Rufin. I, 136.

PERSULTO, avi, atum, are, door eene plaats springen, hier en daar springen, of loopen, rond springen, of zwerven, of ook deels enkel springen, zwerven, bij voorb. solo stabili, Liv. XLIV, 9: in agro, Liv. XXXIV, 20: super durata glacie stagna, Senec. Provid. 4 extr.: qui ante vallum more gentis cum carminibus tripudiisque persultabant, Tacit. Ann. IV, 47: Germani notis vadis persultabant, Ibid. Hist. V, 15: At non — tam levibus persultat equis, Sil. III, 385: adspice elephantorum jugo colla submissa, taurorum pueris pariter ac feminis persultantibus terga impune calcata, Senec. de ira II, 31. Ook met den Accusativus, bij voorb. ferae pecudes persultant pabula laeta, Lucret. I, 14: captam Italiam, Tacit. Hist. III, 49: maria persultantes Tritonum catervae, Apul. Met. IV, post med. p. 157, a Elm.

PERTABESCO, bui, 3. allengs verteerd worden, of vergaan, bij voorb. lapis pertabuit igni, Sever. Aetn. 472.

PERTAEDEO, dui, sum, 2. i. q. taedeo, ergens verdriet over hebben, gevolglijk een walg ondervinden, bij voorb. verbis defatigata pertaeduissent, Gell. I, 2 ante med. §. 6, zie Pertaedesco: quarum matrimonii pertaedebat (scil. ille), Gell. XV, 20, doch men kan ook illum daar bij denken; als dan staat het impersonaliter, en behoort tot het volgende: van daar Pertaesus, a, um, die ergens verdrietig over geworden is, ergens over verdrietig, met den Genitivus en Accusativus, bij voorb. lentitudinis, Tacit. Ann. XV, 51: ignaviam, Sueton. Caes. 7. doch het staat veel menigvuldiger en bij ouder Schrijvers impersonaliter, d. i. zonder voorzetting of gewag van een persoon, onderwerp (Nominativus), wanneer de persoon, die het verdriet, of tegenzin ondervindt, in den Accusativus, en het Object, d. i. het geen verdriet of tegenzin verwekt, in den Genitivus staat; dan zegt men Praes. Pertaedet, Imperf. Pertaedebat, bij voorb. quarum matrimonii pertaedebat scil. illum, Gell. XV, 20; doch Gellius kan ook ille daar bij gedacht hebben, zie hier voor: Perf. Pertaesum est cet., bij voorb. pertaesum est enim (me) levitatis, Cic. Q. Fr. I, 2, 2: Nunquam suscepti negotii eum pertaesum est, Nep. Att. 15: ita me ibi malo convivii sermonisque pertaesum est, Plaut. Most. I, 4, 4: Exit saepe ex aedibus, quem esse domi pertaesum est, Lucret. III, 1074: si non pertaesum thalami taedaeque fuisset (scil. me), Virg. Aen. IV, 18. Not. a) Ook met den Dativus, bij voorb. pertaesum vos mihi esse, Gracchus ap. Diomed. 1. b) Pertisum voor pertaesum hebben sommigen gezegd, zie Cic. Orat. 48 in.: cf. Paul. ex Festo, alwaar staat: Pertisum pro pertaesum dixerunt antiqui; misschien enkel door verschillenden tongval, ten zij het de aloude vorm des woords is.

PERTAEDESCO (dui), 3. over iet verdrietig worden, een' tegenzin ondervinden, bij voorb. nolite multum dare, ne pertaedescat (scil. ille of homo, Cato R. R. 156 post med. Ten zij men illum verstaan wil, dan zou het impersonaliter staan. Not. Pertaeduissent, Gell. (zie Pertaedeo), schijnt hier toe te behooren.

PERTEGO, xi, ctum, 3. bedekken, bij voorb. een dak of huis, bij voorb. villam, Plaut. Rud. I, 2, 35: van daar Tropisch, benefacta benefactis, ne perpluant, Plaut. Trin. II, 2, 41.

PERTENDO, di, sum (tum), 3. eigenlijk, uitstrekken, uitspannen: van daar scil. se of gressus, 1) ergens heengaan, bij voorb. Romam, Liv. V, 8 extr.: ad castra, Hirt. Alex. 30. 2) zich inspannen: van daar a) iet doorzetten, uitvoeren, beweeren, bij voorb. non licere, ut coeperam, hoc pertendere, Terent. Heaut. V, 5, 9: si incipies, neque pertendes, naviter, Ibid. Eun. II, 1, 6: se innocentem in tormentis esse pertendat, i. e. beweerde, hielde staande, Quintil. IX, 2, 83. b) bij iet blijven staan, niet daar van afgaan, bij voorb. in re, Varr. L. L. IV, 1 in.: dus ook si pertendens animo cet., Propert. II, 15 (14), 17: dat

dus ook neque pertendes naviter, Terent., *zie hier voor.*

PERTENTO, avi, atum, are, *misschien, iet of iemand aandoen,* 1) *om iet naar te vorschen: van daar probeeren, beproeven, verzoeken, op de proeve stellen, bij voorb.* aliquem, Terent. And. III, 4, 9. Tacit. Ann. VI, 20: alicujus animum, Tacit. Hist. I, 29: pugionem, Ibid. II, 49, i. e. *beproeven, zien, of de dolk goed is enz.:* omnia pertento, omnia experior, Plin. Ep. I, 20 post med., i. e. *ik beproeve alles:* cum haec ita erunt pertentata, Vitruv. VIII, 1 extr.: Diogenes pertentatus a dialectico, Gell. XVIII, 13 *in het opschrift, d. i. op de proeve gesteld, of ook aangevallen.* 2) *om het te beärbeiden: van daar overleggen, overdenken, bij voorb.* administratio negotii pertentabitur, Cic. Invent. II, 12 in.: Causam totam pertentare & perspicere, Cic. Or. II, 78 prope fin.: *dus ook* Tu perspice rem & pertenta, Cic. Qu. Fr. I, 4 extr. 3) *om zich met hem te veréénigen, of hem te benadeelen: van daar aanvallen, aantasten, overvallen, doordringen, bij voorb.* Latonae tacitum pertentant gaudia pectus, Virg. Aen. I, 502 (506): tremor pertentet equorum corpora, Virg. Georg. III, 250: dum prima lues — veneno pertentet sensus, Ibid. Aen. VII, 355: tam dulcis sonus pertentabat aëra, Petron. 127: Diogenes pertentatus a dialectico, Gell., *zie hier voor:* vinolentia & fatigatione pertentatus — stertebat; Apul. Met. I post med. p. 107, 10 Elmenh.

PERTĔNŬIS, e, 1) *zeer klein, zeer dun, bij voorb.* sabulum, Plin. H. N. XVIII, 6: *van daar* 2) *Tropisch, zeer klein, zeer gering, zeer zwak, bij voorb.* spes, Cic. ad Div. XIV, 3: discrimen, Cic. Agr. II, 32: suspicio, Cic. Cluent. 60 extr.: ars, Cic. Or. I, 23: argumentum, Cic. Verr. Act. I, 6 extr.

PERTERĔBRO, avi, atum, are, *doorbooren, bij voorb.* columnam, Cic. Div. I, 24: lapis perterebratur, Vitruv. VIII, 7 med.

PERTERGĔO, si, sum, 2, (*misschien ook* pertergo, si, sum, 3.) *afwisschen, afdrogen, bij voorb.* mensam pertersit gausape, Horat. Sat. II, 8, 11: vasa spongia pertergere, Colum. XII, 9: *van daar* itaque (aër) ita per nostras acies (i. e. oculos) perlabitur & quasi perterget pupillas atque ita transit, Lucret. IV, 250, i. e. *roert, stoot daar aan: dus ook* agitatur & nostros oculos perterget longior aura, Ibid. 253. Not. pertergere, Colum., *en* pertersit, Horat., *kan van pertergeo en* pertergo *zijn. Van de derde* Conjugatie *is geen zeker bewijs, maar wel van de tweede, bij voorb.* perterget atque transit, Lucret., *en* oculos perterget, Lucret., *zie* Extergeo.

PERTĔRO, trivi, tritum, 3. 1) *stukdrukken, stukwrijven, kwetzen, stukstampen, bij voorb.* baccam, Colum. XII, 38 extr.: uva pertrita & cum aqua potui data, Ibid. VIII, 5 extr.: *van daar* 2) *afslijten, bij voorb.* pertritus, a, um, *gesleten, reeds dikwijls gebruikt, gevolglijk gemeen, alledaagsch, bij voorb.* quaestio, Senec. Controv. 18 post med.: scio quidem pertritum jam hoc esse, quod adjecturus sum, Senec. Ep. 63 post med. Not. *het schijnt hier een bloot* Adjectivum *te zijn, en van* per *en* tritus *gemaakt te zijn, zoo als* invictus, irritus cet.

PERTERREFACĬO, eci, actum, 3. *verschrikken, in vrees zetten:* aliquem, Terent. And. I, 1, 142.

PERTERRĔO, ui, itum, 2. 1) *in schrik brengen, iemand verschrikken:* aliquem, Terent. Eun. V, 3, 13. Caes. B. C. VII, 4 *en* 50: ferro te rejeci atque perterrui, Cic. Caecin. 9, *welk laatste men ook tot n. 2 brengen kan: van daar* perterritus, a, um, *in schrik gebracht, verschrikt, ontsteld, bij voorb.* conscientia maleficii, Cic. Cluent. 13 *en meermaalen, bij voorb.* Cic. Coel. 28. Cic. Cat. II, 7. Nep. Them. 4. *Ook staat er* metu *bij*, Cic. Caecin. 2. Cic. Mil. 23. Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12: *en* timore, Nep. Dion. 8. Cic. Div. I, 28. Caes. B. G. VII, 26; *wanneer dan* perterritus *dikwijls uit kan vertaald worden, uit vrees enz.* 2) *wegschrikken, d. i. schrikkende van eene plaats wegjagen, bij voorb.* aliquem ab aedibus, Cic. Caecin. 13: rejeci atque perterrui, Ib. 9, *zie hier voor.*

PERTERRĬCRĔPUS, a, um, *schriklijk ruisschend, schriklijk klinkend, schriklijk krakende enz., bij voorb.* sonitus (*des donders*), Lucret. VI, 128: habeo istam perterricrepam, Cic. Or. 49 e poëta.

PERTERRĬTUS, a, um, *zie* Perterreo.

PERTEXO, xui, xtum, 3. 1) *doorweeven, d. i. iet (bij voorb. bloemen) overäl mede inweeven: van daar Tropisch, d. i. iet met allerhande dingen verzien, opschikken, versieren, bij voorb.* odeum antennis, Vitruv. V, 9: cellam Cereris, Vitruv. VII praefat. extr. 2) *doorweeven, d. i. tot het einde weeven, met het weefzel klaar raken, bij voorb.* multicolor (vestis), bysso tenui pertexta i. e. e bysso facta s. byssina, Apul. Met. XI post init. p. 258, 21 Elmenh.: *van daar* a) *iet uitvoeren, bij voorb. eene stoffe met woorden, bij voorb.* totum locum praeclare pertexuit, Cic. Att. I, 14 ante med. b) *uitvoeren, d. i. tot stand brengen, ten einde brengen, bij voorb.* pertexe, quod exorsus es, Cic. Or. II, 33 extr.: inceptum dictis, Lucret. VI, 41.

PERTEXTUS, a, um, *zie* Pertexo.

PERTĬCA, ae, f. 1) *elke stange, staak, of lange stok, bij voorb. om noten af te slaan,* Ovid. de nuce 68: *om olijven af te slaan,* Plin. H. N. XV, 3: *om er het graan mede te dorsschen,* Ibid. XVIII, 30: *om er de deur mede te grendelen,* Apul. Met. VII extr.: *om er den wijnstok aan te binden,* Colum. IV, 32. Plin. H. N. XVI, 37: *om iemand te kloppen,* Plaut. Asin. III, 2, 43: *van daar in 't bijzonder* 2) *eene meetroede, anders* decempeda *genoemd, omdat zij tien voeten bevattede,* Auctor rei agr. ap. Goes.: *daar mede verdeelde men de landerijen onder de Soldaten,* Prop. IV, 1, 130. Valer. Cato in Diris 45: *van daar vervolgends de geheele met de meetroede gemeten, en verdeelde akkers,* Frontin. de limitib. agr. p. 43 Goes. Not. non una pertica tractare, Plin. Ep. VIII, 2 extr., i. e. *niet op dezelfde wijze, naar dezelfde mate enz.* 3) *ook een lot, spruit, jonge boom, bij voorb. jonge loten, die eens tot palen voor de wijnstokken dienen zullen,* Plin. H. N. XVII, 20.

PERTĬCALIS, e, *tot staaken of palen dienstig, bij voorb.* salix, Colum. IV, 31: talea, Plin. H. N. XVII, 20.

PERTIMEFACĬO, eci, actum, 3. (Passiv. pertimefio, actus sum) *in vrees brengen, verschrikken, bij voorb.* pertimefactus, a, um, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 20, 4: pertimefactus moerore animi, Pacuv. ap. Non. 7. n. 2. *of het meer voorkomt, weet ik niet.*

PERTĬMESCO, mui, 3. *vreezen, in vrees zijn, of geraken, wegens iet, iet schroomen,* a) *met den* Accusativus, *bij voorb.* religionem non pertimescebas, Cic. Verr. IV, 35: si nullius potentiam pertimuero, Ibid. I, 73 in.: Adtoniti Mauras pertimuere manus, Ovid. Fast. VI, 244: id pertimesco, Cic. Quint. 1: *van daar* fames esset pertimescenda, Caes. B. G. V, 29: id etiam pertimescitur, Cic. Agr. II, 17. b) *met* de, *bij voorb.* de capite ac fortunis suis, i. e. *wegens enz.*, Cic. in Caecil. 21 extr.: *dus ook* de suis periculis fortunisque omnibus, Cic. Verr. V, 44 post. init. c) *met* ne, *bij voorb.* pertimuerunt, ne desciceret, Nep. Alcib. 5. d) absolute, *bij voorb.* ubi pertimuerint, Tacit. Ann. I, 29.

PERTĬNACĬA, ae, f. is 1) *eigenlijk, het vasthouden aan iet: van daar* 2) *wanneer men van het geen men zich voorstelt, begint, of doet, niet afgaat, of af te brengen is, maar, daarbij volstrekt volhardt, het zij in goed of kwaad, hardnekkigheid, volstandigheid, bij voorb.* pertinacia, quae perseverantiae finitima est, Cic. Invent. II, 54 extr.: non pertinacia & studio vincendi, Cic. Acad. I, 12: quae pertinacia quibusdam, eadem aliis constantia videri potest, Cic. Marc. 10: pertinacia desistere, Caes. B. G. I, 43, i. e. *daar van aflaten: dus ook* pertinaciae finem facere, Ibid. B. C. III, 10: *in eenen goeden zin staat het* Liv. XLII, 62 extr. Sueton. Caes. 68. Plin. H. N. XXXVII, 3 extr.

PERTĬNACĬTER, *eigenlijk, vasthoudend: van daar* 1) *vast, bij voorb. houden, bij voorb.* pertinacissime retinere, Plin. H. N. XXXIII, 5, i. e. *vasthouden:* haerent pertinaciter, quae deteriora sunt: *hangen vast, vergeten zich niet zoo ligt,* Quintil. I, 1, 5. 2) *standvastig bij iet, niet daarvan afgaande, hardnekkig, onöphoudelijk, in goed of kwaad, bij voorb.* retinere, Sallust. in orat. Licin. ad pleb. post med.: contendere, Sueton. Caes. 1: pertinacius insequi, Hirt. B. G. VIII, 13: pertinaciter offensus, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 22: pertinacissime, Sueton. Caes. 16: pertinacissime studiis liberalibus deditus, Ibid. Claud. 40: pertinaciter studes, Senec. Ep. 5. 3) *aanhoudend, duurzaam, onöphoudelijk, bij voorb.* lucere, Sueton. Tiber. 74: studere, Senec., *zie hier voor:* pertinacissime durare, Quintil. I, 1, 13: pertinacissime studiis liberalibus deditus, Suet., *zie hier voor.*

PERTĬNAX, acis, *vasthoudend, of klevend, bij voorb.* digitus male pertinax, Horat. Od. I, 9, 24, i. e. *die niet goed vasthoudt:* ales oculis persequax, unguibus pertinax, Apul. Flor. prope fin. p. 366 Elm.: *van daar* 1) *iet moeilijk van zich gevende, zeer karig, gevolglijk het geld vasthoudende,* Plaut. Capt. II, 2, 39. 2) *vast, halsstarrig bij iet, hardnekkig, in goed en kwaad, onöphoudelijk, bij voorb.* virtus, Liv. XXV, 14: certamen, Liv. II, 40: concertatio, Cic. Fin. I, 8: miles pertinax adversus impetus, Liv. XXVIII, 22 extr.: certe pertinax non ero, tibique, si mihi probabis ea, adsentiar, Cic. Fin. I, 8 extr.: studium, Quintil. I prooem. extr.: dolor, Senec. Herc. Oet. 1854: odium, Plin. H. N. XXIV, 1: stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu (*staan*), Gell. II, 1: tam pertinax spiritus (*adem* scil. *der nachtegaal*), Plin. H. N. X, 29: pietas,

Mar-

Martial. VIII, 38, 1: fama, Plin. H. N. XXIV, 17: turma pertinacior in repugnando, Liv. XXIX, 33: pertinacissimus fueris, si perstiteris, Cic. Fin. II, 33. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* justitiae, Apulej. in Apol. extr.: irae, Val. Max. VI, 3, 3: *ook* seq. Infinit., Horat. Od. III, 20, 51. 8) *zeer duurzaam*, *bij voorb.* siligo, Plin. H. N. XVIII, 8 extr.: *dus ook zeer aanhoudend*, *duurzaam*, *hardnekkig*, *bij voorb.* certamen (*vechten*), Liv., *zie n.* 2: status, Gell., *zie hier voor: en veel van het bovenstaande kan ook hier toe gebracht worden.*

PERTĬNĔO, tinui, 2. (*van* teneo *en* per *i. e. heen of tot eene zekere plaats toe*) *eigenlijk*, *iet vasthouden*, *of zich aan iet houden: van daar*, *zich uitstrekken*, *bij voorb. tot aan eene plaats enz.*, *reiken*, *strekken*, *gaan*, *zich uitbreiden of geraken*, *bij voorb.* arteria aspera ad pulmones usque pertinet, Cic. Nat. D. II, 54, *strekt zich uit*, *gaat tot*, *reikt tot enz.*: venas ab oculis pertinere ad cerebrum, peritissimi auctores tradunt, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 55: Implicatio nervorum toto corpore pertinet, Cic. Nat. D. II, 35, i. e. *strekt zich uit tot het gantsche ligchaam*, *alwaar men den* Ablativus *moet opmerken*: venae in omnes partes corporis pertinent, Cic. Ibid.: Inde aliae pertinentes (viae), Cic. Ibid., i. e. *die zich van daar uitstrekken enz.*: Belgae ab extremis Galliae finibus oriuntur, pertinent ad inferiorem partem fluminis Rheni, Caes. B. G. I, 1: sylvam ibi esse; hanc longe introrsus pertinere, Ibid. VI, 9: omnes rivos, qui ad mare pertinebant, Caesar averterat, Ibid. B. C. III, 49: quod ait praetor, pertinet, hoc significat: quod ex aedibus ejus in vias pertinet, hoc est, dirigitur, extenditur, Pandect. XLIII, 22, 1: arteria a pulmonibus usque ad os intimum pertinet, Cic. Nat. D. II, 59 extr.: deus pertinens per naturam cujusque rei, Ibid. 28: in omnes partes, per quas Aegypti regnum pertinet, legatos miserant, Hirt. Alex. 2: *in* vastae magnitudinis urbe, *partium sensus non satis pertinens in omnia*, *Liv.* XXV, 24, i. e. *strekt zich niet overäl uit in alle oorden*; *alwaar* in *voor* ad *staat*, *zoo als boven in* omnes partes, Cic. Nat. D. II, 55: *van daar* res, quae in tantam prudentiam pertinerent, i. e. *invloed hebben*, *behooren*, Cic. Or. II, 2 in., *niet verkeerd is*; *doch*, *waar voor* Pearce *en* Ernesti ad tantam cet. *hebben laten drukken: van daar* 1) *Tropisch*, *zich uitstrekken over iet*, *of iemand*, *d. i. zich daar toe verbreiden*, *ten deel worden enz.*, *bij voorb.* caritas patriae per omnes ordines pertinebat, Liv. XXIII, 29, *strekte zich uit*, *verbreidde zich over alle standen*, *d. i. was daar te vinden*: res, quae in (ad) prudentiam pertinerent, Cic., *zie hier voor*: eadem bonitas etiam ad multitudinem pertinet, Cic. Amic. 16: fulmina perpetua, quorum significatio in totam vitam pertinet, Senec. Nat. Quaest. II, 47: nihil post mortem pertinere ad quemquam, Cic. Tusc. I, 11: cum ad vos nihil pertineat, Cic. Agr. II, 31, i. e. *daar gij er niets van bekomt.* 2) *Tropisch*, *zich uitstrekken*, *tot iet of iemand*, *d. i. betreffen*, *eenen invloed hebben*, *bij voorb.* aliquid vim coelestem ad eos pertinere, Cic. Div. II, 44 extr.: natura loci pertinet ad quasdam res aliquid, Cic. Fat. 4 extr., *heeft eenigen invloed*: res, quae in prudentiam pertinerent, Cic., *zie hier voor*: nihil ad mortuos pertinet, Cic. Tusc. I,

45: pertinebit ad quemquam, Ibid. 11: pertinebit ad aliquam animi mei partem, Cic. Arch. 11: *ook behoort n.* 3 *grootendeels hier toe: dus ook* summa illuc pertinet, ut sciatis, Cic. Verr. V, 10: (id) eo pertinuit, quod cet., Cic. Brut. 87: interpretando, quorsum quidque pertineat, *betrekking hebbe*, *behoore*, Cic. Nat. D. III, 23 extr.: somnium pertinet ad hanc rem, *beteekent dat*, *heeft er betrekking op*, Plaut. Merc. II, 1, 28. 3) *Tropisch*, *zich uitstrekken tot iet of iemand*, *d. i. hem aangaan*, *betrekking hebben*, *bij voorb.* nihil pertinuit ad nos ante ortum, Cic. Tusc. I, 38: posteritatem ad se pertinere, Cic. Ibid., *hem aangaan*: mors nec ad vivos nec ad mortuos pertinet, Cic. Ibid., i. e. *gaat noch de levenden aan*, *noch enz.*: res, quae in prudentiam pertinerent, Cic., *zie hier voor*: cf. *het één en ander uit n.* 1 *en* 2: *van daar* a) *zich uitstrekken*, *d. i. betreffen*, *gelden*, *passen*, *toe te betrouwen zijn*, *bij voorb.* magis haec malitia pertinet ad viros, quam ad mulieres, Plaut. Truc. IV, 3, 36: i. e. *betreft meer*, *past meer op enz.*: Ad quem suspicio maleficii pertineat, Cic. Rosc. Am. 7, i. e. *op wien het passe*, *valle*: *dus ook* ad quem maleficium pertineret, Ibid. 36, i. e. *passen*, *te verdenken zijn*: ad imperatorem prodigium pertinere, Liv. XXV, 16, i. e. *betreffe*, *gelde*, *aanga*: hoc pertinere ad illos, Phaedr. I, 14, 19. b) *zich uitstrekken tot iemand*, *d. i. invloed hebben*, *betreffen*, *nutten of schaden*, *bij voorb.* ne res ad Dolabellam pertineret, Cic. Verr. I, 17, i. e. Dolabella *benadeelen mogt*: id putant pertinere, quo cet., Varr. R. R. II, 1. §. 26, *zij gelooven*, *dat dit het nut heeft*, *dat enz.*, *alwaar het dus zonder* ad *staat*: *hier toe behoort het één en ander uit n.* 1 *en* 2. c) *betreffen of behooren*, *of eene betrekking hebben tot enz.*, *bij voorb.* si ad rem pertinet, Cic. ad Div. XIII, 13: quae ad victum pertinebant, Nep. Thras. 2: Illa res ad officium meum pertinet, Cic. Rosc. Am. 13, *behoort*, *betreft enz.*: eodem pertinet, Cic. Att. VIII, 9, *behoort juist daar toe*: quidquid ad se pertineat, Cic. Fin. V, 9: ad gloriam, Cic. Off. II, 10: nihil ad Patriciam Sulpiciorum familiam pertinuit Quirinus, Tacit. Ann. III, 48, i. e. *heeft niet daar toe behoord*: quid ista ad vidulum pertinent? Plaut. Rud. IV, 4, 62; *en men kan uit het bovenstaande hier veel toebrengen*, *dewijl behoren*, *betrekking hebben*, *eenen invloed hebben*, *betreffen enz.*, *dikwijls hetzelfde is*: *van daar* Pertinens, *daar toe*, *of tot de zaak behoorende*, *staat ook* Adjective, *bij voorb.* quae tam parata & pertinentia, Plin. H. N. XXIX, 1: haec breviter adtingemus, scrutati maxime pertinentia i. e. *het geen hier toe behoort*, Ibid. XVIII, 35.

PERTĬSUM *voor* pertaesum; *zie* Pertaedeo.

PERTŎLĔRO, are, *dulden*, *verdragen*, *bij voorb.* tormenta aetatis, Lucret. V, 317.

PERTORQUĔO, si, sum, 2. *verdraaijen*, *bij voorb.* ora, *den mond verdraaijen*, *vertrekken*, *wanneer iet bitter smaakt*, *bij voorb.* (*alesem enz.*, *welke eenen bitteren smaak heeft*): pertorquent ora sapore, Lucret. II, 401, i. e. *maken*, *dat men den mond vertrekt*, *d. i. smaken bitter.*

PERTRACTĀTĬO (PERTRECT.), onis, f. 1) *betasting*, *behandeling*, *bij voorb.* pertractatio partium aegrarum, Gell. V, 1. 2) *behandeling*, *d. i. bezighouding met*

iet, *bij voorb.* pertractatio poëtarum, Cic. Or. I, 42: pertractatio reipublicae, Ibid. 11.

PERTRACTO *of* PERTRECTO, avi, atum, are, 1) *betasten*, *met de handen begrijpen*, *bevoelen*, *bij voorb.* mullos pertractare, Cic. Parad. V, 2: pertrectare alicui caput, Justin. I, 9: bestias manibus pertractabant, Auct. B. Afric. 72: si papillam pertractavit, Plaut. Asin. I, 3, 71: Chironi pertractanti arma (Herculis) excidit sagitta in pedes, Plin. H. N. XXV, 6: pertrectato vasculo, Petron. 24. *Ook met de oogen*, *dichterlijk*, *bij voorb.* pertractare vulnera visu, Sil. X, 452. 2) *betasten*, *Tropisch*, *d. i. behandelen*, *zich met iet bezig houden*, *het geschiede met gedachten of woorden*, *bij voorb.* mentem omni cogitatione pertractans, Cic. Fin. II, 35, med. i. e. *doorstudeeren*, *doordenken*: *dus ook* narrationem pertractare, Cic. Inv. II, 14: philosophiam, Cic. Nat. D. I, 4 extr., *doorstudeeren*, *onderzoeken*, *verklaren*: quae scripsi, ipse mecum pertracto, Plin. Ep. VII, 17: sensus animosque hominum pertractat orator, Cic. Or. I, 5:, i. e. *behandelt hen*, *weet de Toehoorers te roeren*: *dus ook* animos hominum, Ibid. II, 8 *en* 44: ea, quae rem continent, pertractemus, Cic. Tusc. IV, 10, i. e. *doorgaan*, *verklaren*, *afhandelen.* Not. res humanas pertractatas habere *voor* pertractasse, Cic. Tusc. III, 14, i. e. *geleerd*, *gestudeerd hebben.*

PERTRACTUS, a, um, *zie* Pertraho.

PERTRĂHO, xi, ctum, 3. *ergens heentrekken*, *sleepen*, *met geweld ergens heen brengen of voeren*, *bij voorb.* vivus ad Laelium pertrahitur, Liv. XXX, 12, i. e. *gevoerd*, *gebracht*: aliquem in castra, Liv. VII, 39: ratem ad ripam, Liv. XXI, 28: lembum ad pertrahendam navim miserunt, Liv. XL, 4, i. e. *toevoeren*, *bijvoeren*: mulierem Romam ad Caesarem, Phaedr. III, 10, 34: aliquem in jus, Val. Max. V, 2, 3 (extern.): aliquem intra moenia, Ibid. I, 7, 8 (extern.): *dus ook* pertractus, a, um, *bij voorb.* ad Alexandrum, Plin. H. N. VII, 2: ad Vitellium, Tacit. Hist. II, 72: *van daar* 1) *ergens heen trekken*, *d. i. lokken*, *bij voorb.* in locum iniquum pertractus, Liv. VI, 24, i. e. *geraakte in enz.*, *of werdt gelokt.* 2) *in de lengte trekken*, *verlangen*, *bij voorb.* vitam, Plin. H. N. XXVIII, 1 extr.; 3) *bij*, *of toetrekken*, *of voeren*, *bij voorb.* navim, Liv. XL, 3, *zie hier voor.* 4) *uittrekken*, *bij voorb.* virus, Scrib. Larg. 173.

PERTRANSĔO, ire, 1) *doorgaan*, *heen doorgaan*, *bij voorb.* viridus adspectus pertransit, Plin. H. N. XXXVII, 5 ante med. 2) *voorbijgaan*, *bij voorb.* mors, Senec. Ep. 4. post init.

PERTRANSLŪCĬDUS, a, um, *doorzichtig*, *of zeer doorzichtig*, *bij voorb.* charta, Plin. H. N. XIII, 11.

PERTRECTO, *zie* Pertracto.

PERTRĬBŬO, ui, utum, 3. *geven*, *bij voorb.* testimonium pertribuerunt ei, Plin. Epist. X, 18. Plin. Paneg. 95 in. testimonium pertribuistis.

PERTRĪCŌSUS, a, um, *zeer verward*, *of bezig gehouden*, *bij voorb.* res, Martial. IV, 63, 14, *zie* Petricosus.

PERTRISTIS, e, 1) *zeer treurig*, *bij voorb.* carmen, Cic. Div. I, 8 (*als Dichter*). 2) *zeer duister of ernstig*, *bij voorb.* patruus, Cic. Coel. 11.

PERTRITUS, a, um, *zie* Pertero.

PERTUMULTUOSE, *met veel gedruis en geraas, zeer ongestuimig*, *bij voorb.* nuntiare, Cic. ad Div. XV, 4.

PERTUNDO, tudi, tusum, 3. *doorstooten, doorbooren*, *bij voorb.* vitem terebra, Cato R. R. 41: calicem per fundum, Ibid. 52: latus pertudit hasta, Enn. ap. Prisc. 10: si bos lapide ungulam pertuderit, i. e. ruperit, Colum. VI, 15: guttas longo in spatio pertundere saxa, Lucret. IV, 1282: laevare, & terebrare ac pertundere perque forare, Ibid. V, 1267: crumenam, Plaut. Pseud. I, 2, 37, i. e. *doorstoot, stoot stuk, of stoot daar aan. Van daar het* Particip. Pertusus, a, um, *doorgestoten, doorboord, met gaten, eene opening of gat hebbende*, *bij voorb.* pertusa sella, *bij voorb.* sub sellam pertusam supponito, Cato R. R. 157 post med.: si uxor margaritas perforasset, ne pertusis in linea uteretur, Pandect. IX, 2, 27 extr.: dolium *of* vas, *bij voorb.* dolium a fundo pertusum, Liv. XXXVIII, 7, i. e. *onder aan den bodem met gaten: van daar* in vas pertusum ingerere aliquid, *bij voorb.* dicta, Plaut. Pseud. I, 3, 135: *of* in vas pertusum congerere, Lucret. III, 949, i. e. *iets vergeefsch of nutteloos doen: is van de dochters van* Danaus *ontleend, van welken het ook staat* Lucret. III, 1022: *verders* compita pertusa i. e. pervia, Pers. IV, 28.

PERTURBĀTE, *verward, wanördenlijk*, *bij voorb.* dicere, Cic. Invent. I, 20 post med.

PERTURBĀTĬO, onis, f. 1) *verwarring, wanörde, beroering*, *bij voorb.* animorum & rerum, Cic. Agr. I, 8: exercitus, Caes. B. G. II, 29: vitae, Cic. Nat. D. I, 2: rationis atque ordinis, Cic. Parad. 3 extr.: quanta in conversione rerum & perturbatione versemur, Cic. Flacc. 37 extr.: *van daar* coeli, Cic. Div. II, 45, i. e. *droeve hemel, droefweder: van daar verändering, maar in een' kwaaden zin*, *bij voorb.* fortunae & sermonis, Cic. Mur. 41, *van het geluk en gepraat, faam, gerucht: dus ook* quantas perturbationes & quantos aestus habet ratio comitiorum, Ibid. 17 in. 2) *bijzonder wanörde of verwarring in de ziel, hartstocht, drift, het zij toorn, ontsteltenis, droevenis enz.*, *bij voorb.* Quae Graeci πάθη vocant, nobis perturbationes magis adpellari placet quam morbos, Cic. Tusc. IV, 5: illum (i. e. sapientem) putas omni perturbatione liberum, Ibid. 27, i. e. *hartstocht: dus ook* earum igitur perturbationum cet., Ibid., i. e. *hartstocht:* in omnibus quatuor perturbationibus, Ibid., i. e. *hartstochten, driften:* ad universam perturbationem, Ibid., i. e. *hartstocht, drift:* concitantur perturbationes, Ibid. 15: perturbationes sunt genere quatuor, Cic. Fin. III, 10 extr.: perturbatione magis quam consilio regi, Cic. Or. II, 42: perturbationem adferre, Cic. Div. I, 30: perturbatione incitatus, Cic. Off. I, 7 extr.: in perturbationes incidere, Ibid. 36.

PERTURBATRIX, tcis, f. *onrustverwekster, verwarring aanbrengster*, *bij voorb.* harum rerum omnium, Cic. Leg. I, 13 extr.

PERTURBO, avi, atum, are, *verwarren, in verwarring, of wanörde brengen*, *bij voorb.* ordines, Caes. B. G. V, 36, i. e. *de gelederen:* aciem, Sallust. Jug. 59 (63): paucis interfectis, reliquos incertis ordinibus perturbaverunt, Caes. B. G. IV, 32: provinciam, Cic. Sull. 20: oratio excelsa tonat, fulgurat, omnia denique perturbat & miscet, Plin. Ep. I, 20: ordinem, Cic. Brut. 62. Cic. Or. III, 13, i. e. *de orde: van daar Tropisch, verwarren, in verwarring brengen, ten aanzien der ziel, ontrusten enz.*, *bij voorb.* animum, Cic. Or. 37: aliquem, *bij voorb.* non te perculit? non perturbavit? Cic. Verr. III, 57: perturbari de sua salute, Cic. Mil. 1: civitas seditionibus perturbata, Cic. Agr. I, 8: *ook van levenloze dingen*, *bij voorb.* perturbatissimum genus tempestatis, Senec. Nat. Quaest. VII, 19: *van daar* a) *ontrusten, van zijn stel brengen, ontstellen*, *bij voorb.* perturbari incommodo, Caes. B. G. VII, 29: non te perculit? non perturbavit, Cic. Verr. III, 57. b) *stooren, breken*, *bij voorb.* pactiones, Cic. Off. III, 29 extr.: me nunquam consulem fecisset, si vestro clamore perturbatum arbitraretur, Cic. Rab. Perd. 6: perturbari de sua salute, Cic. Mil. 1: me magno animi motu perturbatum putas, Cic. Att. VIII, 11: nunquam vidi hominem perturbatiorem metu, Ibid. X, 14.

PERTURPĬS, e, *zeer schandelijk, zeer leelijk*, Cic. Coel. 20.

PERTŪSUS, a, um, *zie* Pertundo.

PERVĀDO, si, sum, 3. 1) *doorgaan, doorkomen, doordringen enz.*, *met* per *en zonder* per, *bij voorb.* per loca, Liv. XXV, 14 post med.: cohors usque ad vallum pervasit, Liv. XXVI, 5: nisu tamen corporis & impetu equi pervasit, Tacit. Ann. II, 17: per animos, Cic. Manil. 9, i. e. *zich uitbreiden: dus ook* incendium per agros pervasit, Cic. Verr. III, 26: quas oras quasi morbus quidam illius furoris pervaserat, Cic. Sull. 19: murmur totam concionem pervasit, Liv. XXVI, 15: venenum cunctos artus pervasit, Tacit. Ann. XIII, 16: clamor urbem pervaderet, Liv. IV, 40: fama forum & urbem pervasisset, Liv. V, 7, i. e. *door de stad gedrongen was:* ut quaedam calamitas pervasisse videretur, Cic. Verr. I, 6, i. e. *doorgegaan, doorgekomen.* 2) *gaan, of ergens heen gaan, komen, of dringen*, *bij voorb.* ad castra, Liv. VII, 36: usque ad vallum, Liv. XXVI, 5, *zie hier voor:* in nares pervadere, Cic. Nat. D. II, 57, *in den neus komen:* Locus nullus est, quo non libido hominum pervaserit, Cic. Verr. III, 89, i. e. *gekomen, gedrongen, zij:* an usquam oram esse tam desertam putatis, quo non illius diei fama pervaserit? Cic. Manil. 15: gelidusque sub ossa pervasit miseris horror, Sil. V, 392: pervadit domum i. e. *gaat naar huis*, Apul. Met. X post med. p. 237 Elm.: summum aetatis pervadere florem, Lucret. I, 556, *alwaar* ad *verstaan moet worden.*

PERVĂGOR, atus sum, ari, 1) *doorzwerven, doorlopen, doorwandelen, of ook ergens rondzwerven, lopen of wandelen*, *bij voorb.* domos, Liv. I, 29: regionem, Plin. H. N. V, 29 post med.: natio pervagata bello orbem terrarum, Liv. XXXVIII, 17: cujus memoria orbem terrarum pervagatur, Plin. Ep. VI, 10: dolor omnia membra pervagabatur, Ibid. I, 12: molestiae, laetitiae, cupiditates, timores similiter omnium mentes pervagantur, Cic. Leg. II: omnibus in locis, Caes. B. G. VII, 45: Hic naviculae pervagatae sunt, Cic. Verr. V, 37. 2) *zich zeer uitbreiden in het openbaar*, *bij voorb.* quod in exteris nationibus usque ad ultimas terras pervagatum est, Cic. Verr. IV, 28, i. e. *zich verbreid heeft of bekend is, of geworden is: van daar* pervagatus, a, um, *uitgebreid*, *bij voorb.* fama, Cic. Marcell. 8: *van daar* a) *zeer bekend, of zeer gemeen worden*, *bij voorb.* usque ad ultimas terras pervagatum est, Cic., *zie hier voor: van daar* pervagatus, a, um, *zeer gemeen, zeer bekend*, *bij voorb.* declamatio, Cic. Planc. 19: de communibus & pervagatis rebus, Cic. Or. I, 36: ut pervagatum & vulgare videatur, Cic. Or. 57 extr.: usque ad ultimas terras pervagatum est, Cic. Verr. IV, 28, i. e. *bekend is: dan zou het* Adjective *staan; maar het kan ook zijn, bekend geworden is; dan is het* Perfect. Indicat.: pervagatissimus versus, Cic. Or. 43. b) *gemeen worden, of aan velen toegeschreven worden, of ten deele worden*, *bij voorb.* ne honor nimium pervagetur, Cic. Inv. II, 39, i. e. *niet al te gemeen worde, aan te velen opgedragen, of bewezen worde: van daar* pervagatus, a, um, *aan velen gemeen:* pervagatior pars, Cic. Inv. II, 14 extr., i. e. *aan meer dingen gemeen.*

PERVĂGUS, a, um, *rondzwervend*, *bij voorb.* puer, Ovid. Art. II, 18: pervagus hinc differor orbe, Sabin. (*achter* Ovidius) Ep. I (Ulyss. ad Penelop.), 91.

PERVARĬE, *zeer menigvuldig*, *bij voorb.* pervarie narrantur, Cic. Or. II, 80.

PERVASTO, avi, atum, are, *verwoesten*, *bij voorb.* fines, Liv. VI, 4: Italia pervastata, Tacit. Ann. XV, 45.

PERVASUS, a, um, *zie* Pervado.

PERVECTUS, a, um *zie* Perveho.

PERVĔHO, exi, ectum, 3. 1) *iets doordragen of doorvoeren, of dooryaren, het zij dit geschiede op de schouders, of te paard, met wagen, schepen enz.: van daar* Passiv. pervehi *doorvaren, bevaren*, *bij voorb.* oceanum, Tacit. Ann. II, 8: litora, Sil. IV, 51. 2) *iets ergens heen dragen, voeren, of vaaren, het geschiede op de schouderen, te paard, wagen, of scheep, ook heen, of op zijne plaats dragen, voeren, of brengen*, *bij voorb.* virgines & sacra Caere pervexit, Liv. V, 40, i. e. *voerde ze na* Cere: equus molliter pervehat, Apulej. de deo Socrat. prope fin. p. 54, 41 Elm., i. e. *drage, of ook op zijne plaats brenge:* equus, qui me strenue pervexit, Ibid. Met. I prope fin. p. 113, 9 Elm., i. e. *mij hier gebracht heeft, of mij gedragen heeft: van daar* pervehuntur ad nos, Plin. H. N. XXXV, 6, *worden tot ons gebracht, ons toegevoerd (van waaren), of komen tot ons: bijzonder heet* pervehi *vaaren of rijden*, *bij voorb.* in portum, Cic. Att. XIV, 19: Chalcidem, Liv. XXXI, 23: Arionem exceptum a delphino Taenarium in litus pervectum, Plin. H. N. IX, 8 post med., i. e. *gedragen geworden, of gekomen is:* quo (i. e. in quem portum) utinam velis passis pervehi liceat, Cic. Tusc. I, 49, i. e. *vaaren of komen:* dictator ubi currum insidit, pervehitur usque ad oppidum, Varr. L. L. IV, 32 post med.: *en Tropisch*, ad exitus optatos, Cic. Off. II, 6, i. e. *komen: gelijk dan* pervehi *in 't gemeen, komen heet, zie hier voor: ook te voet*, *bij voorb.* cito passu pervecta ad litora, Sil. VIII, 126. 3) *enkel dragen*, *bij voorb.* equus molliter pervehat, Apul., *zie hier voor:* equus, qui me strenue pervexit, Apul., *zie hier voor.*

PERVELLO, elli, 3. *plukken, pluizen, aan iets plukken of pluizen*, *bij voorb.* pilos, Ascon. ad Cic. Verr. I, 13: nates, Plaut. Pseud. V, 2, 66: aurem alicui, Phaedr. V, 5, 32: *van daar* aurem pervellere alicujus *of* alicui, *voor, iemand herin-*

herbeenneren, Valer. Max. I, 5, 8: *dus ook* sibi, Senec. Benef. IV, 36. V, 7, i. e. *zich herinneren*: cf. Auris: *van daar* 1) *Tropisch*, *plukken*, *d. i. aanprikkelen*, *bij voorb.* stomachum, Horat. Sat. II, 8, 9, *van spijzen, die een prikkelenden smaak hebben*: *ook prikkelen*, *opwekken*, *bij voorb.* fides languet; hanc pervellamus i. e. excitemus scil. ad gratiam referendam, Senec. Benef. V, 23. 2) *Tropisch*, *plukken*, *d. i. smart doen*, *krenken*, *verdriet aandoen*, *bij voorb.* si te dolor pervellerit, Cic. Tusc. II, 20: fortuna pervellere te poterit & pungere, non poterit certe vires frangere, Ibid. III, 17: *van daar smaadlijk doorhalen*, *bij voorb.* jus civile, Cic. Or. I, 62 extr.

PERVĔNĬO, ēni, entum, 4. *drukt bijna overal ons komen of geraken uit: te weten*, 1) *ergens heen komen of geraken*, *of aankomen*, *of heenkomen*, *heengeraken*, *op zijne plaats komen*, a) *van menschen of beesten*, *eigenlijk*, *het geschiede dan te voet*, *met wagen*, *of hoe het wille*, *bij voorb.* in tutum, Nep. Chabr. 4, i. e. *in veiligheid*: ad portam, Cic. Pis. 25: Germani in fines Eburonum pervenerunt, Caes. B. G. IV, 6: praesidium dedit, ut eo tuto perveniret, Nep. Epam. 4: in portum, Quintil. XVII med.: in summum montis, Ovid. Met. XIII, 909: qui pervenit, i. e. *gekomen is*, Horat. Ep. I, 17, 38. b) *van menschen*, *Tropisch*, *bij voorb.* colonum ad fructum pervenire non patitur, Varr. R. R. I, 4, *laat hem niet tot de vruchten geraken*, *d. i. maakt*, *dat hij er geene ontvangt*: *zoo zeggen wij*, *aan zijn geld komen*, *hij komt tot niet enz.* Sine, me pervenire, quo volo, Terent. Eun. I, 2, 44, *laat mij daar op komen*, *d. i. laat mij toch verhaalen enz.* *Verders* pervenire in odium alicujus, Nep. in Lys. 1, *en* Phoc. 2: in amicitiam alicujus, Nep. Alcib. 5: ad principatum, Ibid. Cim. 2: ex procellis ad incolumitatem, Ibid. Att. 10 extr.: ad desperationem, Ibid. Hamilc. 2: in magnum timorem, ne cet., Caes. B. C. I, 61: in invidiam, Cic. Verr. II, 18: ad suum, *aan het zijne komen*, *d. i. het bekomen*, Cic. ad Div. XIII, 26 extr.: in discordiam cum aliquo, *oneens worden*, *zich verdeelen*, Pandect. I, 2, 2 ante med. §. 8: ad primos comoedos, Cic. Rosc. Com. 11, i. e. *een der voornaamste Komediänten* (Acteurs) *worden*: pupillus, qui in tutelam pervenit, Cic. Rosc. Com. 6: in senatum, Cic. Flacc. 18. Sallust. Jug. 4, i. e. *in den Raad opgenomen worden*: in scripta alicujus, Cic. ad Div. V, 12, i. e. *in iemands schriften aangeroerd of geprezen*, *of beschreven worden*: ad septuagesimum annum, Cic. ad Div. I, 23, i. e. *geraken*: *dus ook* ad octogesimum annum, Nep. Phoc. 2: *dus ook* in crastinum, *tot morgen leven*, *den* (*volgenden*) *morgen beleven*, Quintil. V, 10, 16. *Ook* Passive, *bij voorb.* raro ad manus pervenitur, Cic. Sext. 36, i. e. *wordt men handgemeen*, *komt tot dadelijkheid*: ad quem (Catonem) propter diei brevitatem non est perventum, Cic. Att. I, 17 extr., i. e. *welke* (Kato) *niet tot stemmen kwam*. Not. *Ook staat het* Passivum *dikwijls*, *waar wij het* Activum *nemen*; *bijzonder heet* perventum est (erat, esset cet.) *dikwijls ik*, *gij*, *hij*, *wij*, *gijlieden*, *zij zijn gekomen*; *en behoort dit tot* a *en* b, *bij voorb.* Huc ubi perventum est, Nep. Phoc. 4, *toen hij hier kwam*: Quoniam ad hunc locum perventum est, Caes. B. G. VI, 10, i. e. *dewijl ik op dit onderwerp gekomen ben*: quoniam prope ad finem laborum esset ventum, Caes. B. C. III, 6, *voor* pervenissent: non potuit melius pervenirier eo, quo nos volumus, Terent. Phorm. IV, 3, 35, i. e. *wij hadden niet beter tot ons oogmerk kunnen komen*. 2) *ergens heen komen of geraken*, *van levenloze dingen*, *wanneer men het dan met bereiken of bekomen*, *dan op eene andere wijze vertalen kan*, *maar*, *in 't gemeen*, *komen*, *geraken*, *behouden kan worden*, *bij voorb.* secures in praedonum potestatem pervenerunt, Cic. Manil. 12: consilia ad regis aures perventura, Nep. Milt. 3: cf. Cic. Verr. IV, 28, *tot de ooren van den Koning komen*: pecunia ad Verrem pervenit, Cic. Verr. II, 10, *komt aan enz.*, *d. i.* Verres *bekomt het*: *dus ook* pecunia, quae morte alicujus ad quempiam pervenit, Cic. Topic. 6: perparvum (perparum) ex illis magnis lucris ad sese pervenire, Cic. Verr. III, 57 in.: ne dicat (eam scil. pecuniam) ad me pervenisse, Nep. Epam. 4: *dus ook* ut hereditas ad filiam perveniret, Cic. Fin. II, 17, *aan de dochter enz.*: serrula (*zaag*) ad Stratonem pervenit, Cic. Cluent. 64, *kwam* (*op de verkoping*) *aan enz.*, *d. i.* Strato *heeft ze gemijnd*: Ad paucos divitiae, in rempublicam dedecora pervenerint, Sallust. Jug. 31 (35): cujus rei magnam partem laudis ad Libonem perventuram, Caes. B. C. I, 26: clamor ad aures pervenit, Virg. Aen. IX, 396: res ad herum (i. e. ad heri aures) pervenerit, Plaut. Mil. II, 4, 50: decem (genera olearum) modo in meam notitiam pervenerunt, Colum. V, 8: cum pulchritudo recens ad oculos hominum perveniret, Cic. Verr. IV, 28, i. e. *van de menschen voor de eerste keer beschouwd werde*, *gevolglijk voor hun iet nieuws ware*: Si (lupinum) ad siliquas non pervenit, Varr. R. R. I, 23, 3, i. e. *niet tot scheuten geraakt*, *d. i. geene krijgt*: annona ad denarios quinquaginta pervenerat, Caes. B. C. I, 52, i. e. *de graanprijs was tot op vijftig* Denariën *gekomen of geklommen*: nunquam ad unum tanta pervenisset licentia, Cic. Off. II, 8 med. *Ook zonder* ad, *bij voorb.* verba aures non pervenientia nostras, Ovid. Met. III, 462, *alwaar* ad *moet verstaan worden*: *dus ook* non pervenere juventae robur Aloidae, Claudian. B. Get. 73. 3) *afkomen*, *ontstaan*, *bij voorb.* Neculum a singulis — pervenerant factiones i. e. provenerant, ortae erant, Liv. I, 17, *alwaar het echter beter is* provenire *te lezen*. Not. Pervenibo *voor* perveniam (Futur.), *bij voorb.* quo illac pervenibunt divitiae, Pompon. ap. Non. 10. n. 27.

PERVĒNOR, atus sum, ari, *doorjagen*: *van daar Tropisch*, defessus sum urbem totam pervenarier, Plaut. Merc. IV, 5, 8, *de stad door te lopen*, *of ook* scil. eum, *om hem in de gansche stad op te zoeken*.

PERVERSE *of* PERVORSE, *eigenlijk*, *omgeworpen*, *omgedraaid*: *van daar verkeerd*, *niet recht*, *zoo als het zijn moest*, *onrecht*, *bij voorb.* & in senatu sellam curulem perverse collocatam, Sueton. Galb. 18 extr., *verkeerd geplaatst*, *d. i. niet recht*: pervorse vides, Plaut. Merc. II, 2, 20, *gij ziet niet goed*: erras pervorse, Plaut. Most. IV, 2, 36, i. e. *op eene verkeerde wijze*, *of verkeerd*, *of grofe* perverse beneficiis uti, Cic. Nat. D. III, 28: perverse dicere, Cic. Or. I, 53: calliditas stulta perverse imitatur prudentiam, Cic. Off. III, 32: interpretari, Plaut. Truc. I, 2, 41: recte seu pervorse facta sunt, Ibid. Trin. I, 2, 146: si quid perverse tetreque factum est a muliere, Cato ap. Gell. X, 23.

PERVERSĬO, onis, f. *omdraajing*, *verdraajing*, *bij voorb.* verborum, *bij voorb.* Transgressio est, quae verborum perturbat ordinem perversione aut transjectione: perversione sic cet., Auct. ad Her. IV, 32 extr.

PERVERSĬTAS, atis, f. 1) *wanneer iet verkeerd is*, *staat of ligt*. 2) *Tropisch*, *verkeerdheid*, *d. i. verkeerde of onrechte gesteldheid*, *verkeerde zin*, *verkeerd gedrag enz.*, *bij voorb.* hominum, *bij voorb.* quae est in hominibus tanta perversitas, ut cet., Cic. Or. 9: cum te alicujus improbitas perversitasque commoverit, Cic. Q. Fr. I, 1, 13: ut si quis in foro cantet, aut si qua est alia magna perversitas, Cic. Off. I, 40 extr.: opinionum, Cic. Tusc. III, 1: diligentiae, Quintil. I, 6: morum, Sueton. Aug. 62.

PERVERSUS *of* PERVORSUS, a, um, *zie* Perverto.

PERVERTO *of* PERVORTO, ti, sum, 3. 1) *eigenlijk*, *omkeeren*, *omdraajen*, *d. i. maken*, *dat het onderst boven komt*, *of dat iet omgekeerd of verkeerd staat*: *van daar omstooten*, *omsmijten*, *over hoop werpen*, *omwerpen*, *omschieten*, *bij voorb.* ollas, Plaut. Cas. IV, 1, 16: regem, Plaut. Stich. II, 1, 14: turrim balista, Plaut. Bacch. IV, 4, 59: arbusta, virgulta, tecta, Cic. ad Div. I, 24: pinus proceras, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 2: *van daar* Perversus, a, um, a) *omgedraaid*, *verkeerd*, *bij voorb.* oculi perversissimi, Cic. Nat. D. I, 28 extr., *verdraaide oogen*, *d. i. scheele*, *nijdige*: partus rectus perversusque, Varr. ap. Gell. XVI, 16: bubonem — cornicem a cauda de ovo exire; quoniam pondere capitum perversa ova, posteriorem partem corporum fovendam matri adplicent, Plin. H. N. X, 16: vestis perversa, *bij voorb.* etsi perversa induenda magistratui vestis, & convocanda classico concio est; procedam in tribunal non furens cet., Senec. de Ira I, 16 post init., i. e. (*misschien*) *verkeerd*, *d. i. niet recht*, *niet ordenlijk* (*wegens den spoed*): nisi te, toga ubique perversa, fuero persecutus, Petron. 58 extr., i. e. *met niet wel omgeslagen* Toga (*in de hitte*, *drift*, *haast*): *dus ook* comas perversas induit, Ovid. Art. III, 246, *zette de* (*valsche*) *hairen verkeerd op*; *doch*, *het kan ook heeten*, *onrecht*. b) *van daar Tropisch*, *verkeerd*, *d. i. niet gesteld*, *zoo als het zijn moest*, *niet recht*, *onrecht*, *bij voorb.* mens, Ovid. Trist. II, 301: sapientia (Stoicorum), Cic. Mur. 36: subtilitas Grammaticorum, Plin. H. N. XXXV, 3: vota, Stat. Theb. I, 59: quid magis deformatum, perversum cet., Cic. Harusp. 12: nihil pravum & perversum, Cic. Rosc. Com. 10, i. e. *niets onrechts*, *slechts*: *dus ook* comas induit perversas, Ovid. Art. III, 246, *zette de* (*valsche*) *hairen onrecht op*, *of zette de onrechte hairen op*: More perverso, Cic. Rosc. Com. 18 extr.: homo, *een verkeerd*, *boos*, *godloos mensch*, Cic. Cluent. 26. Brut. in Ep. Cic. ad Div. X, 10 in. Virg. Ecl. III, 13: dies perversus adversusque, Plaut. Men. V, 5, 1, i. e. *een verkeerde*, *booze*, *ongelukkige dag*: bellum, contra fata deum, perverso numine poscunt, Virg. Aen. VII, 584, i. e. averso, irato; *doch*, *het kan ook zijn* perturbato, contemto, numine i. e. contra dei voluntatem; *wanneer het tot* n. 2. *zou behooren*: Quid perversius? Cic. Tusc. V,

V, 17, i. e. *verkeerder*: *van daar* Perverſum, i, *het onrecht, booze*, *bij voorb.* ratio prava atque — in perverſum ſollers, Senec. de vita beata 5 med. c) rupes perverſae, Liv. XXI, 31, *misſchien ſteil of onëven; gevolglijk niet zoo geſteld, als hij verlangt, die ze beſtijgt.* 2) *Tropisch, omwerpen of omſtooten, d. i.* a) *opheffen, vernietigen, te gronde helpen, bij voorb.* omne officium, Cic. Off. I, 21: amicitiam, Cic. Fin. III, 21: juſtitiam, Ibid.: ſacra, Cic. Haruſp. 27: omnia jura, Cic. Off. I, 8. b) *te gronde helpen, verderven, ongelukkig maken, bij voorb.* mores, Nep. Hamilc. 3: civitatem, Ibid. Lyſ. 2: aliquem, Cic. Brut. 79 in., i. e. *ongelukkig maken, te gronde helpen: dus ook* Junium, Cic. Cluent. 39: Blaeſum, Tacit. Hiſt. III, 38: *ook over hoop werpen, Tropisch, bij voorb. zijn tegenpartij, als Redenaar, d. i. van zijn ſtel brengen, tot zwijgen brengen, bij voorb.* nunquam ille me opprimet conſilio, nunquam ullo artificio pervertet, Cic. in Caecil. 14.

PERVESPĔRI, Adv., *'s avonds heel laat*, Cic. ad Div. IX, 2 in., *is zeldzaam, dewijl* veſperi *de* Ablativus *van* Veſper *is. Doch, men kan het verdedigen, als men onderſtelt, dat de Ouden* veſperi *als een* Adverbium *beſchouwden. Ook zullen ſommige* Edd. nuper veſperi *daar voor hebben.*

PERVESTIGATĬO, ōnis, f. *uitſporing, opzoeking, doorzoeking, onderzoeking, bij voorb.* ſcientiae, Cic. Or. I, 3.

PERVESTĬGO, avi, atum, are, 1) *uitſporen, doorzoeken, opſnuffelen, van jagthonden*, Cic. Or. I, 34 extr.: *van daar van de ſpiöenen of verſpieders van* Verres: canes venaticos diceres; ita odorabantur omnia & perveſtigabant, ut, ubi quidque eſſet, invenirent, Cic. Verr. IV, 13. 2) *Tropisch, opſporen, doorzoeken, uitvorſchen, onderzoeken*, Cic. Verr. V, 68. Plaut. Merc. V, 2, 94: cf. *hier voor*, Cic. Verr. IV, 13.

PERVETUS, ĕris, *zeer oud, in duuring en tijd, bij voorb.* amicitis, Cic. ad Div. XIII, 17: oppidum, Cic. Verr. IV, 33: epiſtola, Cic. Q. Fr. III, 1, 4: ſignum pervetus ligneum, Cic. Verr. IV, 3 extr.: turres ſpeculaeque veteres, Auct. B. Afric. 37: vinum, Celſ. V, 26. Sect. 30.

PERVETUSTUS, a, um, *zeer oud, in tijd, bij voorb.* verba, Cic. Or. III, 52.

PERVĬCACĬA, ae, f. *halſtarrigheid, hardnekkigheid*, Cic. Tuſc. IV, 11 poſt med. Liv. IX, 34 extr.: *ook enkel beſtendigheid, ſtandvastigheid, bij voorb.* in hoſtem, Tacit. Ann. XII, 20: Caſtanea pedamentis omnibus praefertur perdurandi pervicacia, Plin. H. N. XVII, 20.

PERVĬCACĬTER, *halſtarrig, ſtijf en ſterk, hardnekkig, bij voorb.* perſtare, Pandect. XXVI, 10, 3 extr.: pervicacius cauſam belli quaerere, Liv. XLII, 14: pervicacius reſiſtere, Tacit. Ann. XIII, 54: pervicacius amplecti inclementiam, Ibid. IV, 42.

PERVĬCAX, ācis, *ſtijf en ſterk op zijn ſtuk ſtaande, halſtarrig, hardnekkig, bij voorb.* animus, Terent. Hec. IV, 1, 17: virtus, Liv. XXV, 14 in.: accuſatio, Tacit. Ann. XIII, 33: juſſa, Ibid. III, 13 extr.: contumacia, Colum. VI, 2 poſt med.: audacia, Apulej. de deo Socrat. p. 43, 39: mulier pervicax, pertinax, Ibid. Met. IX ante med. p. 223, 23 Elmenh.: pervicacior ira, Colum. VIII, 6: hoſtes pervicaciſſimi, *bij voorb.* pervicaciſſimi Aequi, Flor. I, 11 poſt med. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* pervicax recti (*in het goede*), Tacit. Hiſt. IV, 5: irae, Tacit. Ann. IV, 23.

PERVICTUS, a, um, *zie* Pervinco.

PERVĬCUS, a, um, *halſtarrig, hardnekkig*, Acc. ap. Non. 8. n. 28. Plaut. Fragm. Ibid.

PERVĬDĔO, idi, iſum, 2. *eigenlijk, door en door bezien, doorzien; doch, het kan ook deels enkel voor* videre *ſtaan, gevolglijk zien betekenen, dewijl* per *dikwijls niets betekent; en dikwijls past enkel zien: van daar* 1) *overzien, beſchouwen, bij voorb.* ſol, qui pervidet omnia, Ovid. Met. XIV, 375, i. e. *overziet of ziet, beſchouwt: van daar Tropisch*, a) *beſchouwen, betrachten, bij voorb.* mens oculis pervidet ſuis, Ovid. Pont. I, 8, 34: *dus ook* tua pervideas mala oculis inunctis, Horat. Sat. I, 3, 25. b) *betrachten, onderzoeken, bij voorb.* videt, quid eveniat, ſed, cur id accidat, non pervidet, Colum. II, 1, i. e. *ziet niet in of ziet niet*: quo magis pervideas jactari cet., Lucret. II, 89: aliquid penitus, Cic. Fin. V, 16: pervideamus, utrum cet., Lucret. I, 955. 2) *inzien of zien, wanneer beide het zelfde is, bij voorb.* qui hoc non perviderit, Cic. Offic. III, 18 extr. *Hier toe behoort ook* Cic. Att. XII, 38, oportere pervideri animi infirmitatem.

PERVĬGĔO, ui, 2. 1) *zeer levendig zijn.* 2) *zeer uitmunten, in groot aanzien zijn, bij voorb.* opibus, Tacit. Ann. IV, 34.

PERVĬGIL, is, *zeer of ſteeds waakzaam, bij voorb.* anguis, Ovid. Her. XII, 60: pervigil in mediae ſidera noctis eras, Ovid. Am. I, 6, 44: alii pervigiles & inſomnes, Plin. Paneg. 63: ſolus intelligit pervigil, Plin. H. N. XXXIII, 4 ante med., i. e. *de wacht, de wachter*: cum dici noctem pervigilem junxiſſet, Juſtin. XII, 13: virgo, Ovid. Met. X, 369. Not. pervigilis *voor* pervigil, *bij voorb.* cura, Apulej. Met. XI poſt med. p. 270, 31 Elm.

PERVĬGILATĬO, ōnis, f. *het waakzaam blijven of waaken, bij voorb.* nocturnas pervigilationes, Cic. Leg. II, 15.

PERVĬGILĬA, ae, f. *het waakzaam blijven, of waaken den nacht over*, Juſtin. XXIV, 8.

PERVĬGILĬUM, i, n. *het waakzaam blijven of waaken, gedurende den nacht*, Plin. H. N. XI, 53 extr. Juſtin. XIII, 8: *bijzonder het godsdienſtig waaken, of zekere Godsdienst, als men den geheelen nacht niet ſlaapt*, Liv. XXIII, 35 extr. Plin. H. N. VIII, 12. Sueton. Galb. 1: pervigilium agere, Suet. Vitell. 10 extr.: indicere, Ibid. Calig. 54: celebrare, Tacit. Ann. XV, 44: cum ſciatis Priapi genio pervigilium deberi, Petron. 21 extr.

PERVĬGĬLO, avi, atum, are, 1) *waakzaam of wakker blijven, bij voorb.* orat, ut eam noctem pervigilet, Cic. Roſc. Am. 35, i. e. *den nacht door, of gedurende den nacht, waaken zou*: dies noctesque perſtando ac pervigilando in armis, Liv. XXIV, 38 in.: & tecum longos pervigilare dies, Tibull. III, 6, 54: ad luminis ignes, Virg. Georg. I, 291: Pervigilare Veneri, Plaut. Curc. I, 3, 26, i. e. *ten gevalle van* Venus. 2) *doorwaaken, bij voorb.* noctem, Cic. Roſc. Am., *zie hier voor: van daar* nox pervigilata in mero, Ovid. Faſt. VI, 326, i. e. *doorgebracht.* 3) *den geheelen nacht door waaken, bij voorb.* vigilare leve eſt, pervigilare grave eſt, Martial. IX, 70, 10: ad luminis ignes, Virg., *zie hier voor*: in armis, Liv., *zie hier voor*: Veneri, Plaut., *zie hier voor*: Pervigilantque Lares, pervigilantque canes, Ovid. Faſt. V, 142.

PERVĬLIS, e, *zeer gering, bij voorb.* annona (*graanprijs*), Liv. XXXI, 50 in., i. e. *goedkoop graan.*

PERVINCO, ici, ictum, 3. 1) *met den* Accuſativus *des perſoons of der zake, overwinnen, zegevieren, bij voorb. Tropisch*, pavorem, Senec. Her. Fur. 654: haec mora rumpetur vino pervicta vetuſto, Seren. Sammon. cap. 32. v. 586: *dus ook* mores dominae, Prop. I, 17, 15, i. e. *haare eigenzinnigheid: van daar Tropisch, zegevieren, overwinnen, d. i.* a) *overtreffen, boven iemand uitmunten, bij voorb.* pretio tuo (ſcil. emtorem), Plaut. Curc. I, 3, 57, i. e. *overbieden; doch, misſchien behoort het ook tot n. 2. dewijl er geen* Accuſativus *bij ſtaat*: aliquem re: *van daar* ne nos pervincamur perfidis, Plaut. Mil. III, 3, 67: Voces pervincere evaluere ſonum, Horat. Epiſt. II, 1, 200. b) *iemand eindelijk tot iets brengen of bewegen, het zij het geſchiede door gronden of door magt en geweld, bij voorb.* rationibus Rhodios pervicerat, ut retinerent, Liv. XLII, 45, i. e. *hadt hen enz., of hadt het bij hun daar toe gebracht*: illam non verbera, non ignes, pervicere, quin (*voor* ut non) objecta negaret, Tacit. Ann. XV, 57. 2) *zonder* Accuſativus *des perſoons, overwinnen, de zege of overwinning behaalen, bij voorb.* pervicit Bardanes, Tacit. Ann. XI, 10: *van daar* a) *Tropisch, overwinnen, d. i. recht of gelijk krijgen, zijn gevoelen doorzetten of beweeren, bij voorb.* Cato pervicit, Cic. Att. II, 1 poſt med.: *ook ſeq.* ut, *zie het volgende*: hoc eſt tibi pervincendum, Catull. LXXVI, 15: ne utraque pervinceret (i. e. obtineret), alterum concedere, Tacit. Ann. XIV, 14. b) *het na vele moeite daar toe brengen, bij voorb.* pervicerunt remis, ut tenerent terram, Liv. XXXVII, 16: *dus ook door woorden, disputen enz., bij voorb.* neque pervincere potuit, ut — referrent conſules, Liv. IV, 12 in.: pervicere tribuni, ut conſules de bello ad populum ferrent, Ibid. 30 extr.: ipſa virtus pervicerit, ne — inhonorata eſſet, Liv. X, 24. c) aliquid pervincere dictis, Lucret. V, 100, i. e. *betogen, bewijzen.*

PERVĬRĬDIS, e, *zeer groen, bij voorb.* color, Plin. H. N. VI, 22: campus, Mela II, 5 poſt med.

PERVĬSO, ĕre, i. q. pervideo, *beſchouwen, bekijken*, Manil. IV, 925.

PERVĬVO, ixi, ictum, 3. *leven, wanneer van een' zekeren tijd geſproken wordt, leven tot enz., zijn leven brengen tot enz., bij voorb.* Etſi pervivo ad ſummam aetatem, Plaut. Capt. III, 5, 84: pervixi usque adhuc, Acc. ap. Non. 4. n. 9.

PERVĬUS, a, um, 1) *het geen, waar door een weg loopt, waar door men gaan kan, gangbaar, doorganglijk, bereisbaar, bij voorb.* aedes, Terent. Ad. V, 7, 14: angiportum, Ibid. IV, 2, 39: Phaſis pontibus pervius, Plin. H. N. VI, 4: ſaltus, Liv. IX, 43: amnis, Tacit. Ann. XII, 22, i. e. vadoſus: uſus tectorum pervius inter ſe, Virg. Aen. II, 453: tranſitiones perviae Jani nominantur, Cic. Nat. D. II, 27: *ook met den* Dativus, *bij voorb.* Phoebo (i. e. ſolis radiis) non pervia taxus, Lucan. VI, 645: moles non pervia ponto, Valer. Flacc. I, 127: fretis pup-

puppibus pervia, Ibid. 710: nec pervia fluctibus esset, Ovid. Met. XV, 508: nec equo loco pervia, sylvas, Ibid. VIII, 877: vulneribus membra pervia sunt, Senec. Herc. Oet. 151: cunctis pervius hastis, Lucan. II, 210: perviae naves pugnantibus erant, Liv. XXVI, 39. Not. annulus pervius cassusque i. e. cavus, non solidus, Fab. Pictor. ap. Gell. X, 15: *van daar* Pervium *een doorgang*, Tacit. Hist. III, 8: *van daar Tropisch, bij voorb.* cor mihi nunc pervium est, Plaut. Pseud. II, 4, 70. (*mischien*) *het hart is mij nu ligt:* Nihil ambitioni pervium, Tacit. Ann. XVI, 41 nulli pervia culpae pectora Fabricii, Claudian. B. Get. 130. a) *het geen eenen doorgang maakt, doordringend, bij voorb.* ensis, Sil. X, 249.

PERŬLA, ae, f. i. q. pera, *wanneer men verkleinend spreekt*, Senec. Ep. 90 ante med.: *van daar Tropisch of boertend van eene zwangere vrouw, voor* uterus intumescens *of* tumidus, *bij voorb.* quantum boni geris in ista perula? Apul. Met. V ante med. p. 165, 18 Elmenh.

PERUNCTĬO, onis, f. *het bezalven, besmeeren, bij voorb. met eene olie enz.*, Plin. H. N. XXIV, 15. XXVIII, 16.

PERUNGO, nxi, nctum, 3. *bezalven, balsemen, besmeeren, bij voorb.* corpora oleo, Cic. Tusc. I, 47: vulnera, Plin. H. N. XXIX, 4 post med.: fervores febrium sale cum oleo, Ibid. XXXI, 9 extr.: adipe verrino axibus vehiculorum perungendis uti, Ibid. XXVIII, 9 post med.: ora manu, Ovid. Art. III, 756, i. e. *besmeeren, bezoedelen: dus ook* perunctus, a, um, *bij voorb.* nardo perunctus, Horat. Epod. V, 59: faecibus ora peruncti i. e. habentes ora peruncta faecibus, Ibid. Art. 277.

PERVOLGO, are, *zie* Pervulgo.

PERVŎLĬTO, are, i. q. pervolare, *doorvliegen of ergens rondvliegen, bij voorb.* loca, Virg. Aen. VIII, 24: tecta, Valer. Flacc. IV, 505: per dissepta, Lucret. VI, 952.

PERVŎLO, avi, atum, are, 1) *doorvliegen, ook ergens rondvliegen, bij voorb.* aedes pervolat hirundo, Virg. Aen. XII, 474: corvus aërium pervolat iter, Ovid. Fast. II, 252: Rumor, ut ut est velox, agitatis pervolat alis, Ibid. VI, 527: *van daar van elke andere snelle beweging, bij voorb. loopen, vaaren enz., bij voorb.* aestus pervolet, Lucret. VI, 1058: sex millia passuum pervolavit cisiis, Cic. Rosc. Am. 7, *doorgevlogen, d. i. snel afgelegd: dus ook* dum pervolat axe citato Flaminiam, Juvenal. I, 60: totam pervolet urbem, Ibid. VI, 397, i. e. *doorloopt, doorzwerft, in de stad rondloopt:* hunc, qui tot populis pervolat ora, locum, Claudian. de Apono 10, i. e. *van wien zoo veel en dikwijls gesproken wordt.* 2) *vliegen of ergens heen vliegen, bij voorb.* in hanc sedem, Cic. Somn. Scip. 9: ac dehinc carpento pervolavi, Apul. Met. XI post med. p. 270, 23 Elmenh., *en reed met den wagen verder:* quo pervolet ipse (animus), Lucret. II, 1046, *sommigen lezen* pervolit ire.

PERVŎLO, volui, velle, *zeer willen, zeer geern zien, zeer wenschen, bij voorb.* abs te mihi ignosci pervellem, Cic. Att. I, 14 extr.: mihi ignosci pervelim, Ibid. I, 1 med.: illud pervelim proditum falso esse, Liv. VIII, 28 in.: scire ex te pervelim, quamobrem cet., Cic. Sull. 7 extr.: pervelle id videre, Liv. XXXIX, 43. *Ook geschelden, bij voorb.* per videre velim, Cic. Att. XV, 4 med., *zie* Pervideo.

PERVOLVO, volvi, volutum, 3. *rondwentelen, rondrollen, bij voorb.* aliquem in luto, Terent. And. IV, 4, 37: *dus ook* pervolvi *zich rondwentelen, bij voorb.* in suo sanguine pervoluta, Apul. Met. VIII ante med. p. 207, 22 Elm.: *van daar heet* pervolvi, *Tropisch, zich ergens rondwentelen, d. i. zeer daar mede bezig houden, bij voorb.* in iis locis, Cic. Or. II, 35: *van daar heet* pervolvere *verders, wanneer van boeken gesproken wordt, die openslaan, gevolglijk lezen, bij voorb.* Smyrnam (*zeker boek*) saecula pervolvent, Catull. XCV, 6: *want, de boeken der Ouden waren saamgerold; zij moesten dus, als men daar in lezen wilde, worden opengerold.*

PERVOLŪTO, are, i. q. pervolvo, *rondrollen of wentelen: van daar Tropisch, van boeken, openslaan, gevolglijk daar in lezen, bij voorb.* libros meos, Cic. Att. V, 12: scriptores — legendi & pervolutandi, Cic. Or. I, 34 post med.

PERVOLŪTUS, a, um, *zie* Pervolvo.

PERURBĀNUS, a, um, 1) *zeer stadsch, bijzonder naar den smaak te* Rome, *bij voorb.* cum rusticis potius, quam cum his perurbanis, Cic. Att. II, 15 extr. 2) *zeer wellevend, zeer hoflijk, zeer manierlijk, zeer aartig, hubsch, bij voorb. in gedrag, in spreken, in vernuft, boert enz., bij voorb.* Torquatus elegans in dicendo, — toto genere perurbanus, Cic. Brut. 68: Lucilius — & doctus & perurbanus, Cic. Or. I, 16.

PERURGĔO, si, 2. *zeer dringen, zeer aanhouden, op iemand zeer aandringen:* aliquem, Sueton. Tiber. 25: *van daar* aliquid i. e. *zeer aandringen, of zich moeite geven, bij voorb.* sacra, Sever. in Aetna 226.

PERŪRO, ussi, ustum, 3. 1) *door en door branden: van daar verbranden, bij voorb.* vas peruri, Plin. H. N. XXXIV, 17 extr.: agrum, Liv. XXVI, 13, i. e. *zengen en branden: van daar* perustus, a, um, *verbrand, bij voorb.* ossa, Ovid. Fast. V, 454: Libyco sole perusta coma, Prop. IV, 9, 46: a perustis Indiae populis, Senec. Med. 484: *van daar Tropisch* (me) hominem perustum inani gloria volunt adcendere, Cic. ad Div. XIII, 15, i. e. *gevoelloos: ten zij het is, gekwetst, beleedigd, of ook buiten dien zeer ontvlamd.* 2) *branden, hitte veroorzaken, ontsteken, ontbranden, verhitten, bij voorb.* febre peruri, Plin. Epist. VII, 1: *bijzonder* a) *van de liefde en andere affecten, bij voorb.* perurimur aestu (amoris), Ovid. Art. III, 543: tu sola animos mentemque peruris, gloria, Valer. Flacc. I, 76: illos (uniones), qui male cor meum perurunt, i. e. adcendunt cupiditate habendi, Martial. XII, 49, 9: pectus perustum curis, Senec. Med. 547: (me) hominem perustum gloria adcendere volunt, Cic., *zie hier voor.* b) *verhitten, ontbranden, ontsteken, d. i. toornig maken, aanhitzen, bij voorb.* paupertatis maledictum quosdam perussit, Senec. Constant. 17: atque intestina perurens mihi misero eripuisti omnia cet., Catull. LXXVII, 3. c) *verhitten, ontsteken, bij het wrijven van eene wond, d. i. eene wond wrijven, bij voorb.* colla perusta, Ovid. Pont. 5, 24, i. e. *wond:* Ibericis peruste funibus cet., Horat. Epod. IV, 3: & galeae fragmenta perurunt tempora, Lucan. VI, 193. d) *branden of verteeren van koude, bij voorb.* terra perusta gelu, Ovid. Trist. III, 4, 48: operito ne peruratur, Cato R. R. 161: hyemalis aqua brumae congelationibus nova vulnera peruret, Colum. IV. 8.

PERUSTUS, a, um, *zie* Peruro.

PERŪTĬLIS, e, *zeer nuttig, zeer bruikbaar, bij voorb.* opera & fidelitas, Cic. Att. IX, 17.

PERVULGĀTE, *op eene gemeene wijze, op de wijze van het gemeene volk, bij voorb.* dicere, Gell. XVI, 7: loqui, Ib. XVIII, 10 med.

PERVULGO *of* PERVOLGO, avi, atum, are, 1) *aan het publiek, d. i. aan alle lieden zonder onderscheid mededeelen, gemeen maken, bij voorb.* se omnibus, Cic. Coel. 16, *van eene hoer:* praemia virtutis — in mediocribus hominibus pervulgari, Cic. Invent. II, 39: operam (suam) pervulgare & communicare, Q. Cic. Petit. Cons. 11, i. e. *allen dienen: van daar iets aan het publijk openlijk bekend maken, bij voorb.* tabulas, Cic. Sull. 15: quae causa deum numina per omnes gentes pervulgarit, Lucret. V, 1161: nomen alicujus, Sil. VII, 193: Hirtium, Cic. Att. XII, 45, i. e. *zijn boek uitgeven: van daar* Pervulgatus, a, um, *bij voorb.* res tam clara, tam testata, tam abs te ipso pervulgata, i. e. *bekend gemaakt*, Cic. Verr. II, 42 post med.: *het staat ook* Adjective, a) *aan meer gemeen, zeer gewoon, zeer gemeen, bij voorb.* consolatio, Cic. ad Div. V, 16: maledicta pervulgata in omnes, i. e. *jegens of tegen allen*, Cic. Coel. 3 in.: pervulgatum est, i. e. *dat is iets gemeens, gewoons, niets zonderlings*, Plaut. Bacch. IV, 9, 149: pervulgatum minus est, Ibid. Pseud. I, 1, 122: via patrum, Terent. Heaut. I, 1, 49, i. e. *gewoone, gemeene wijze:* pervulgatissima verborum dignitas, Auct. ad Her. IV, 8: pervulgatius, Gell. VII, 17 med. b) *zeer bekend, bij voorb.* res in vulgus (i. e. (*in het publijk*) pervulgata, Cic. Fin. II, 5. Cic. Verr. II, 34: haec pervulgata & nota, Cic. Acad. IV, 37. Not. *Somtijds is* bekend *en* gemeen *niet onderscheiden; dan kan men* a *en* b *saamvoegen.* 2) *dikwijls ergens zijn, of iets bezoeken, of menigvuldig ergens zijn, doorwandelen, doorloopen, bij voorb.* Tempore, quo solis pervulgant lumina coelum, Lucret. IV, 209: tempore, quo solis pervulgant fulgura coelum, Ibid. II, 163: Et quae pervulgant nemora avia pervolitantes, Lucret. II, 346: Halcyonis ritu litus pervulgans furor i. e. pererrans, Pacuv. ap. Varr. L. L. VI, 5.

PES, pedis, m. 1) *de voet, aan menschen en beesten, bij voorb.* calcei apti ad pedem, Cic. Or. I, 54: si pes condoluit, Cic. Tusc. II, 22: ictus pedis, Ovid. Met. V, 264: ad pedes alicujus adcidere, Cic. Att. I, 14 post med., *of* se ad alicujus pedes abjicere, Ibid. IV, 2 post med., *of* se ad pedes alicujus projicere, Cic. Sext. 11, *of* se ad pedes alicujus prosternere, Cic. Phil. II, 18, *of* ante alicujus pedes procumbere, Ovid. Her. XII, 186, *of* ad pedes alicujus provolvi, Flor. IV, 11 extr., *iemand te voet vallen: dus ook* mater mihi ad pedes jacuit, Cic. Verr. V, 49: *dus ook* pedes amplecti, Ovid. Met. IX, 605. Ib. Her. XVI, 270: pedem laevum projicere, Virg. Aen. X, 588, i. e. *voorzetten:* pede presso, Liv. VIII, 8 med., *misschien met gesloten gelederen, of gezette, welbedachte schreden:* provocare aliquem pedibus, Plaut. Epid. V, 2, 58, *iemand tot loopen uitdagen: dus ook* pedibus vincere, Ovid. Met. I, 448, *of* certamine pedum, Ibid. XII,

XII, 304, i. e. cursu: descendere ad pedes, Liv. XXII. 49, *of* degredi ad pedes, Liv. III, 62. XXIX, 2, *van het paard stijgen: dus ook* ad pedes desilire, Caes. B. G. IV, 12, i. e. *van het paard springen:* deducere equitem (*voor* equites) ad pedes, *laten afstijgen*, Liv. IV, 40: pugna it ad pedes, Liv. XXI, 46, i. e. *men vecht te voet:* pedem ferre, Virg. Georg. I, 11. Senec. Med. 862, *gaan of komen:* inferre, Cic. Caecin. 14, *ergens heen gaan:* ponere, *ergens heen gaan of optreden, bij voorb.* in fundum, Cic. Caecin. 11: in possessionem libertatis, Cic. Phil. III, 11: in loco, Cic. Phil. II, 19: efferre, Cic. Att. VI, 8. Plaut. Bacch. III, 3. 19, *uitgaan:* referre, Liv. VI, 24. XXII, 47. Ovid. Her. XV, 186, *of* revocare, Virg. Aen. IX, 125, *terug gaan:* conferre, *samengaan, aanrukken, bijzonder om te vechten, voet tegen voet staan*, Cic. Planc. 19. Liv. XXVIII, 2: *van daar* collato pede rem gerere, Liv. XXVI, 39, *voet aan voet, zie meer in* Confero: pedibus *te voet, bij voorb.* iter ingredi, Cic. Senect. 10: incedere, Sueton. Aug. 53: *doch, het heet ook, te land, wanneer het tegen over de scheepvaart gezet wordt, bij voorb.* pedibus iter facere, Cic. Att. V, 9, *of* iter conficere, Cic. Vatin. 5, *of* ire, Liv. XXVIII, 17 post med., *of* proficisci, Liv. XXVI, 19: *dus ook* pedibus profugere, Caes. B. C. II, 23: *dus ook* seu pedibus seu classe, Prop. II, 27 (26) 5, *dewijl men dan door behulp der voeten, of zijne eigene, of der paarden enz., voortgaat; iet anders is* pedibus iret, Cic. Red. Senat. 4, scil. in sententiam, i. e. *stemmen, waar voor men anders zegt* discedere in alicujus sententiam, *zie* Discedo *en* Eo: *en er staat* in sententiam *bij*, Liv. V, 9: manibus pedibusque, *met handen en voeten, bij voorb. zijn best doen, er tegen streven, d. i. met alle mogelijke moeite*, Terent. And. I, 1, 134: pedibus merere, Liv. XXIV, 18, *te voet dienen, een voetknecht* (Infanterist) *zijn:* conjicere se in pedes, Terent. Phorm. I, 4, 13, *zich op de been begeven of werpen, d. i. loopen: van daar afgekort*, ego me in pedes (scil. conjicio), quantum possum, in cet., Ibid. Eun. V, 2, 5, i. e. *ik loop, wat ik kan:* verna ad pedes, Martial. XII, 89, 2, i. e. *die over tafel oppast:* servus a pedibus, *lakei, bij voorb.* Pollicem, servum a pedibus meis, Romam misi, Cic. Att. VIII, 5, *alwaar* Ursinus *vermoedt, dat de woorden* servum a pedibus meis *niet van* Cicero *zouden zijn:* sub pedibus *onder de voeten, d. i. in de magt*, Liv. XXXIV, 32. Virg. Aen. VII, 99: *van daar* timor sub pedibus est, Ovid. Met. XIV, 490, i. e. *wordt niet geächt: dus ook* nomen sanctum amicitiae tibi pro vili re (i. e. ut vilis res) sub pedibusque jacet? Ibid. Trist. I, 7, 16: sub pedibus ponere fata, Senec. Herc. Oet. 107: Pedem opponere, Ovid. Pont. IV, 6, 8, i. e. *wederstaan:* Pedem trahere (*sleepen*), *d. i. hinken, wordt van een Jambisch vers gebruikt*, Ovid. Remed. 378: Trahere pedibus, *bij de voeten trekken of sleepen, het welk eene geweldadigheid aanwijst: van daar als een spreekwoord, bij voorb.* trahantur per me pedibus omnes rei, Cic. ad Div. VII, 32, *eigenlijk, mijnenwege mag men alle beschuldigden bij de voeten voortsleepen, d. i. ik bekommer mij er niet om, of het het onderst boven ga: dus ook* per me ista (i. e. istae res) pedibus trahantur, Cic. Att. IV, 16 post med. pag. 641 Ernest., i. e. *ik laat er mij niet aan gelegen zijn, of het over of onder gaat:* Ante pedes esse, *of* positum esse, *voor de voeten of voor oogen zijn, bij voorb.* videre, quod ante pedes est, Terent. Ad. III, 3, 32: transsilire ante pedes posita, Cic. Or. III, 40: Pedem tollere, scil. feminae (*ook* pedes, Martial.), *den voet of het been optillen, is Obsceen, bij voorb.* ille pedem (Phyllidis) sustulit, hic tunicam, Martial. X, 81, 4, scil. ad concubitum: *dus ook* tolluntur pedes, Ibid. XI, 72, 8: *hier op schijnt* Cicero, Att. II, 1 ante med., *te doelen:* Clodius *zegt hier tegen* Cicero: soror unum mihi solum pedem dat i. e. *een voet breed in de Schouwspelplaats of Schouwburg:* Cicero *zegt daar op:* noli de uno pede sororis queri; licet etiam alterum (pedem) tollas, *het welk dubbelzinnig is, nog een voet breed plaats krijgen, of den anderen voet, het andere been, opbeuren* (scil. ad concubitum): *gevolglijk doelt* Cicero *op de oneêrbare verkering met de zuster:* stans pede in uno, Horat. Sat. I, 4, 9, scil. *verzen maken, op één been staande, d. i. schielijk, zonder veel moeite: integendeel* omni pede stare, Quintil. XII, 9 extr., *zich groote moeite geven:* Pede terram pulsare, Horat. Od. I, 37, 1, *voor danssen:* cf. I, 4, 7. IV, 1, 27: circum pedes, i. e. circum se *om zich*, scil. *iemand hebben, bijzonder tot bediening*, Cic. Verr. I, 36 med.: *dus ook* a pedibus legatorum abduxit, Cic. Dejot. 1, i. e. a legatis: hominem ante pedes Manilii, qui tum erat triumvir, constituunt, Cic. Cluent. 13, i. e. *voor* Manilius, *voor de rechtbank van* Manilius: pedibus ire, Cic. Red. Sen. 4. (*zie hier voor*), scil. in sententiam i. e. *stilzwijgend toetreden, tot de partij* (*in den Senaat*) *overgaan, die men toestemt:* excipere se in pedes, Liv. IV, 19, *op de been springen, nederspringen op den grond:* Aves in pedes nascuntur, Plin. H. N. X, 53 post med., i. e. *worden met de voeten eerst geboren: alwaar* Harduinus *gelooft, dat men* aves *lezen moet:* dexter, felix pes, Virg. Aen. VIII, 302. Ovid. Fast. I, 514. Sil. VII, 172, *van eene gelukkige aankomst:* pedibus compensare pecuniam, i. e. *door gaan, d. i. Motie*, Cato ap. Cic. Flacc. 29: nec caput nec pes sermonum (vestrorum) adparet, Plaut. Asin. III, 3, 139, *als een spreekwoord, d. i. uwe reden deugt niets, is verward:* propter tuas res ita contractas, ut, quemadmodum scribis, nec caput nec pedes, scil. habeant *of* adpareant, Cic. ad Div. VII, 31.

a) *Tropisch, beteekent het vele zaken, doch, alwaar meestäl, voet, behouden wordt*, a) *de voet aan tafels, banken, Kanapée's enz., bij voorb.* lectulos ilignis pedibus, Terent. Ad. IV, 2, 46: mensae, Ovid. Met. VIII, 661. XII, 254. Plin. H. N. XII, 1: subsellii, *voet van de bank*, Auct. ad Her. IV, 55: tricliniorum pedes, Plin. H. N. XXXIV, 2 extr.: cf. Senec. Benef. II, 34. b) pes planus, *in gebouwen, d. i. de gelijke vlakte onder, bij voorb.* plano pede, parterre, *op gelijken grond*, Vitruv. VI, 11. VII, 1. c) pes veli, *is één van de twee beneden hoeken van het zeil* (*misschien van het bezaan*) *of liever het touw, de schoot, waar mede de onderste hoek van het zeil* (*zoo als er twee zijn, één aan de rechte, één aan de linkehand*) *aan het boord van het schip wordt vastgemaakt, bij voorb.* pes in navi, Cic. Or. III, 40 in.: pes veli, Senec. Benef. II, 34: *van daar* pede aequo *vaaren*, Ovid. Fast. III, 565, *of* pedibus aequis, Cic. Att. XVI, 6 in.; i. e. *wanneer de beide hoeken naar den wind gericht zijn, gevolglijk met volle zeilen, voor den wind, voor het lapjen: integendeel* pede uno *met halven wind, bij voorb. wanneer men laveert, en maar éénen hoek of zijde van het zeil voor den wind blootstelt. Dit heet* proferre pedem, *of van meer schepen* pedes, Plin. H. N. II, 47 extr.: *van daar* obliquare laevo pede carbasa, Lucan. V, 427, *het welk het zelfde beteekent:* sive utrumque Jupiter simul secundus incidisset in pedem, Catull. IV, 21, i. e. *met volle zeilen, vlak voor den wind: van daar* pedem facere, Virg. Aen. V, 830, i. e. *alleen éénen hoek uitspannen, met halve wind zeilen: gevolglijk dan den rechten, dan den linken hoek van het zeil naar den wind richten; zoo als* Virgilius *terstond daar op zelve verklaart, terwijl hij zegt:* pariterque (i. e. in omnibus navibus, *of* eodem tempore) sinistros, modo (i. e. alio tempore) dextros solvere sinus: *maar wil men* pedem *voor* pedes *verstaan, dan zou het zijn, met vollen wind, vlak voor het lapjen, het geen niet schijnt te voegen. Het zij nu* pes *de hoek zelve of het touw, de schoot, zij, waar mede deze hoek* (*einde, top*) *van het zeil op gezegde wijze gewend wordt, zoo verliest de zin niets; gevolglijk is* facere *en* proferre (Plin.) pedem *het zelfde.* d) *in een vers de voet, een lid van het vers*, Cic. Or. III, 47, *als 't ware, eene maat, bij voorb. een* Hexameter *heeft zes voeten of leden: van daar* pedibus claudere verba, *verzen maken*, Horat. Sat. II, 1, 28: *dus ook* verba cogere in suos pedes, Ovid. Trist. V, 12, 34: Musa per undenos emodulanda pedes, Ovid. Am. I, 1, 30, i. e. in hexametri & pentametri, *dewijl een* Hexameter *zes, en een* Pentameter *vijf versleden heeft; gevolglijk worden zoogenoemde* Disticha *of* Elegien *verstaan, wanneer gedurig op een* Hexameter *een* Pentameter *volgt: van daar voor gedicht of soort van verzen, soort van een gedicht, bij voorb.* Lesbius, Horat. Od. IV, 6, 35, i. e. Saffische *versoort*, Saffische ode: & pede, quo debent fortia bella geri, Ovid. in Ibin 644: hunc socci cepere pedem, Horat. Art. 80, i. e. Jambum, *doch, alwaar* carmen Jambicum *verstaan wordt: dus ook in de Muzijk een* Tact *of maat, bij voorb.* musici pedes, Plin. H. N. XXIX, 1. e) *ook worden aan vlietend water voeten toegeschreven, bij voorb.* crepante lympha desilit pede, Horat. Epod. XVI, 48: revocat pedem Tiberinus, Virg. Aen. IX, 125: Castaliaeque sonans liquido pede labitur unda, Ibid. in Culic. 17: Turbidus arentes lento pede sulcat arenas Bagrada, Sil. VI, 140: Qua via secta semel liquido pede detulit undas, Lucret. V, 273. f) *een voet, als eene maat, deels in het gemeene leven, bij voorb. een' voet breed, een' voet groot, bij voorb.* pedem in Italia video nullum, qui non in istius potestate sit, Cic. Att. VII, 22: negat unum pedem abs te discessisse, Cic. Dejot. 15, i. e. *een' voet breed, of eene schrede: dus ook* pedem e villa adhuc egressi sumus, Cic. Att. XIII, 16: *deels, als eene formeele geömetrische mate van lengte, wanneer hij in duimen verdeeld wordt*, Vitruv. III, 1. Colum. V, 1. cet., *bij voorb.* fossa pedum viginti, Caes. B. G. VII, 72. *Ook kan hier toe behooren, kort te voren* pedem in Italia, Cic.: unum pedem discessisse, Cic.: pedem egressi sumus, Cic.: terms nimis in pedem tecum transegisse, Cic. Q. Fr. III, 1, 2. *En hier op eene mate in 't gemeen, bij voorb.*

hic

hic est justus pes, Plin. H. N. XVIII, 31 post med., i. e. *deze is de rechte mate:* exiguae saepe areae in multos usus describentis arte patuere, & quamvis angustum pedem dispositio fecit habitabilem, Senec. Constant. 10 med., i. e. *een klein plekjen: van daar* pede suo se metiri, Horat. Epist. I, 7, 98, *zich naar zijne mate, d. i. krachten enz., meten,* Not. *Hier toe kan men ook uit* d *de versleden en* Tacten *of maten brengen.* g) *de steel aan eene vrucht, bijzonder van de wijndruif, ook tevens met de uitgeperste druif,* Colum. XII, 19. XII, 36 *en* 43 extr.: *ook van olijven,* Plin. H. N. XV, 1 h) *een luis, bij voorb.* culices pedesque, Plaut. Curc. IV, 2, 13: e capite eligendi pedes, Varr. R. R. III, 9 post med. (*van de hoenders*): caput scabit, pedes legit, Lucil. ap. Fest. in Pedibus. i) pes milvinus *of* milvi *de struik of stengel van de plant* Batis, Colum. XII, 7. k) pedes gallinacei, *zeker kruid,* Plin. H. N. XXV, 13. l) pedes betacei i. e. *wortels of rapen van de bete, gevolglijk roode rapen,* Varr. R. R. I, 2 extr.

PESESTAS *zal het zelfde zijn als* PESTILENTIA, Fest.

PESSĬME, *zie* Male.

PESSĬMUS, a, um, *zie* Malus.

PESSŬLUS, i, m. *een grendel, bij voorb.* occlude fores ambobus pessulis, Plaut. Aul. I, 2, 25: pessulum obdo ostio, Terent. Eun. III, 5, 55, *ik schuif er den grendel voor, d. i. grendele: dus ook* anus pessulum obdit foribus, Ibid. II, 3, 37: *dus ook* pessulos injicere, Apul. Met. III med. p. 135, 39 Elmenh., i. e. *toegrendelen:* Ego vero adducta fore, pessulisque firmatis cet., Ibid. I ante med. p. 107, 12 Elmenh.: ad claustra pessuli recurrunt, Ibid. p. 108, 24 Elmenh., *en tersfond daar op:* & subdita clavi pessulos reduco.

PESSUM, i, n. *en* PESSUS, i, m. 1) *misschien een doekjen of compresjen, bijzonder om op de geboorte der vrouwen te leggen,* Apul. de Herb. 121. Plin. Valer. I, 5 extr.: *ook* Cels. V, 21, *in het opschrift, welk daar* pessis *is; maar in den Tekst zelven gebruikt hij het* Grieksch *πεσσός.* 2) Adv., *te gronde, tot den bodem, is een* Substantivum, *zie* Pessus, n. 2.

PESSŬMDO *of* PESSUNDO, ĕdi, ătum, āre, *eigenlijk* Pessum dare, *te gronde laten gaan, verderven, ongelukkig maken,* *zie* Pessus, n. 2.

PESSUS, i, 1) i. q. pessum, *zie* Pessum, n. 1. 2) Pessus *of* Pessum, i, (*want de* Nominativus *komt misschien niet voor*), *de grond of bodem, bij voorb. van eene rivier, zee, zee, vat enz. Alleen komt de* Accusativus Pessum *voor, te gronde, tot den bodem,* scil. ad: *want, dat het even zoo min een* Adverbium, *als* venum, exsequias, infitias cet. *zij, maar de* Accusativus, *is oogschijnlijk: voornaamlijk, dewijl* Plautus *zegt* pessum altum. *Het staat eigenlijk en Tropisch, bij voorb.* pessum ire *op den grond vallen, te gronde gaan, d. i. op den grond zinken, bij voorb.* caseus, *bij voorb.* nam ubi dulcem caseum demiseris (in muriam), si pessum ibit (caseus), scies esse adhuc eundem (muriam): si innabit cet., Colum. XII, 6 extr., i. e. *wanneer hij op den grond vallen of zinken zal:* ut in quibusdam stagnis lapides quidem pessum eant, Senec. Nat. Quaest. III, 25 med., i. e. *zinken op den grond* (*van het water*): *van daar Tropisch,* pessum ire *te gronde gaan, omkomen, ongelukkig zijn,* Plaut. Cist. II, 1, 12: pessum iere virtute pretia, Plin. H. N. XIV. Praefat. post med.: *dus ook* pessum ituros campos, Tacit. Ann. I, 79, *zouden te gronde gaan, d. i. te niet gaan:* multae per mare pessum subsedere urbes, Lucret. VI, 588, *zijn ten grond gezonken: dus ook* abire pessum i. q. ire pessum, *bij voorb.* quando abiit rete pessum (scil. piscinae), Plaut. Truc. I, 1, 15: ne pessum abeat, Ibid. Aul. IV, 1, 12: *dus ook* nunc eam cum navi abivisse pessum altum, Plaut. Rud. II, 3, 64, i. e. *in een' diepen afgrond gegaan, d. i. verzonken: verders* pessum adcipere *op den grond ontvangen, bij voorb.* lacus folia adcipit pessum, Mela III, 9, i. e. *de bladen zinken op den grond. Verders* aliquem pessum premere *te gronde drukken, Tropisch,* Plaut. Most. V, 2, 49: *dus ook* Pessum dejicere, *te gronde stooten, bij voorb.* neve se de tanto fortunarum suggestu pessum dejiciat, Apul. Met. V ante med. p. 161, 22 Elm., *Tropisch: dus ook* nec sum mulier, nisi eam pessum de tantis opibus dejecero, Ibid. p. 163, 22 Elm.: *ook* pessum sidere, *te gronde zinken, op den grond zinken, te gronde gaan, bij voorb.* sidentia pessum corpora caesa, Lucan. III, 674: *van daar* pessum aetas acta est, Enn. ap. Lactant. I, 11, *de jaren zijn te gronde gegaan. Bijzonder is aan te merken* pessumdo, *het welk men ook, maar zonder grond, als één woord schrijft,* pessumdo *of* pessundo, *eigenlijk, te gronde laten gaan of vallen, in de diepte nederstorten, bij voorb.* celsa cacumina pessum tellus victa dedit, Lucan. V, 616, *alwaar het gescheiden is, ten bewijs, dat het even zoo twee woorden zijn, als* venum do, infitias eo cet.: *van daar Tropisch, te gronde laten gaan, d. i. te gronde helpen, verderven, uit de wereld helpen, ongelukkig maken, bij voorb.* aliquem verbis, Cic. ap. Quintil. VIII, 6 post med. §. 47: aliquem blandimentis suis, Plaut. Rud. II, 6, 23: multos bonos pessum dedit, Tacit. Ann. III, 66 extr.: ingentes hostium copias, Val. Max. IV, 4, 5: quaerenti pessum dare cuncta, Ovid. Trist. III, 5, 45: res decem pessum dedi, Plaut. Merc. V, 2, 6: Me aut herum pessum dabunt, Terent. And. I, 1, 3, i. e. *te gronde helpen, ongelukkig maken:* exemplum pessumum pessum dare, Plaut. Rud. III, 2, 3, i. e. *helpt te gronde, verdelgt, helpt uit de wereld enz.: dus ook* passive, *bij voorb.* labi mergente sinistro consule res pessumque dari, Sil. VIII, 287: Sin captus pravis cupiditatibus ad inertiam & voluptates corporis pessum datus est, Sallust. Jug. 1, i. e. *tot traagheid — nedergezonken is.*

PESTĬFER *en* PESTIFĔRUS, a, um, *verderf aanbrengend, verderflijk, schadelijk, bij voorb.* pestifer civis, Cic. Dom. 31: Antonii reditus pestifer, Cic. Phil. II, 8 in.: Jupiter (i. e. aër) pestifer, Colum. X, 331: sudor frigidus in acuta febre pestiferus est, Cels. II, 6 post med.: sanguinem in febre vomuisse pestiferum est, Ibid.: ruptoque ingens Acheronte vorago pestiferas aperit fauces, Virg. Aen. VII, 570: pestifer aër, Claudian. B. Gild. 514: taurorum sanguis — ideo pestifer, potu maxime, Plin. H. N. XI, 38 in.: aquae, Val. Fl. IV, 694: vipera, Cic. Harusp. 24: res, Cic. Nat. D. II, 47: tribunatus, Cic. Dom. 1: scopulum dirum ac pestiferum, Plin. H. N. IV, 11 extr.: bellum, Cic. ad Div. IV, 3: gaudium, Liv. I, 58 extr.: pestifera auspicia esse dicebant, cum cor in extis aut caput in jecinore non fuisset, Fest.

PESTIFĔRE, *verderflijk, schadelijk, bij voorb.* multa perniciose, multa pestifere sciscuntur in populis, Cic. Leg. II, 5.

PESTĬLENS, tis, 1) *Pestilentiaal, voor de gezondheid schadelijk, ongezond, besmet, bij voorb.* locus, Cic. Fat. 4: aedes, Cic. Off. III, 13: adspiratio, Cic. Div. I, 57: nec pestilentem sentiet Africum fecunda vitis, Hor. Od. III, 23, 5: annus pestilentior, Liv. IV, 21: fundus pestilentior, Varr. R. R. I, 4: annus pestilentissimus, Cic. ad Div. V, 16: *ook* seq. Dat., *bij voorb.* annus pestilens erat urbi agrisque nec hominibus magis quam pecori, Liv. III, 6: gravis pestilensque omnibus animalibus aestas, Liv. V, 13. 2) *Tropisch, d. i. schadelijk, verderflijk, bij voorb.* munus, Liv. II, 41: homo pestilentior patria sua, Cic. ad Div. VII, 24: invidia, Senec. Hippol. 489: avaritia, Apul. Met. IX ante med. p. 225, 35 Elm.: Africus, Horat., *zie hier voor.*

PESTĬLENTĬA, ae, f. 1) *de Pest of Pestilentie, zekere ijslijke ziekte, of in 't gemeen, elke besmetlijke ziekte, bij voorb.* pestilentia incidit in urbem, Liv. XXVII, 23: pestilentia invasit populum, Liv. IV, 21: pestilentia urens urbem atque agros, Liv. X, 47: Massilienses gravi pestilentia conflictati, Caes. B. C. II, 22: morbo vel pestilentia laborare, Colum. IX, 13: pestilentiam facere, *verwekken, veroorzaken,* Ibid. VI, 5: *dus ook* adferre, i. e. *veroorzaken, met zich brengen,* Plin. H. N. X, 28: pestilentiae contagia prohibere, Ibid. XXIII, 8 extr. *Ook, in 't gemeen, ongezonde lucht, of weder, of oord, gewest, bij voorb.* agrorum genus propter pestilentiam desertum, Cic. Agr. II, 26: nisi mavultis in Salapinorum pestilentiae finibus — collocari, Ibid. 27 in., *voor* in pestilentibus finibus: *dus ook* possessor pestilentiae i. e. agri pestilentis, Ibid. I, 5: sapienter instituisse veteres, ut hostiarum — inspicerentur exta, quorum ex habitu atque ex colore tum salubritatis tum pestilentiae signa percipi, Cic. Div. I, 57, *of het ongezond weder zij of komen zal.* 2) *de Pest, Tropisch, bij voorb.* oratio plena veneni & pestilentiae, Catull. XLIV, 11: animorum pestilentias, Gell. I, 2.

PESTILENTĬOSUS, a, um, i. q. pestilens, *Pestilentiaal, bij voorb.* locus, Pandect. XLIII, 8, 2 post med.

PESTILENTUS, a, um, i. q. pestilens *bij voorb.* locus, Laev. ap. Gell. XIX, 7.

PESTĬLĬTAS, atis, f. i. q. pestilentia, Lucret. VI, 1096, 1123 *en* 1130.

PESTIS, is, f. 1) *de Pest, d. i. Pestilentie, waar door de Ouden dikwijls even als velen van ons elke besmettelijke ziekte, of kwaal en ongezond weder, of lucht verstonden, bij voorb.* Hos pestis nocuit, Enn. ap. Priscian. 9: Finem pesti exposcunt, Liv. III, 7 extr. IV, 25. V, 14. XXV, 26: multae pecudum pestes, Virg. Georg. III, 471: cf. Lucan. VI, 87. Sil. XIV, 583 *en* 622. *Doch,* Livius *gebruikt dit woord van de pestilentie niet ligt, voor dat hij te voren gezegd heeft, dat er eene Pest of aanstekende ziekte geweest is, en dus is het in de aangehaalde plaatsen. Dit is een bewijs, dat men in zijn' tijd liever* pestilentia *zeide, dewijl thans* pestis *de Pest, een ruimer denkbeeld hadt gekregen, zie het volgende: even zoo is het in de plaats van* Silius, *alwaar vooraf* lues *staat enz.* 2) *de Pest, Tropisch, d. i. verderf, ondergang,*

bij voorb. civitatis, Ric. Rab. perd. 11 nulla tam detestabilis pestis est, quae non homini ab homine nascatur, Cic. Off. II, 25: Ibes avertunt pestem (i. e. perniciem) ab Aegypto, scil. interficiendis anguibus. Cic. Nat. D. I, 36: alii alia peste absumti sunt, Liv. XXV, 19 extr.: sine peste maloque, Lucret. III, 348: belli evadere pestem, Virg. Aen. X, 55: unde gravis pestis fuit (i. e. clades ex ruina theatri), Tacit. Ann. IV, 62: gravior pestis i. e. damnum ex terrae motu, Ibid. I, 47: pestis nasorum i. e. stinkende reuk, Catull. LXIX, 9, Quanta pernis pestis veniet! Plaut. Capt. IV, 3, 3, i. e. wat voor een verderf (pest) zal daar de hammen overkomen!: depellere pestem, Virg. Aen. IX, 328: i. e. dood: oppetere pestem, Plaut. Capt. III, 3, 11, ondergaan, d. i. sterven, omkomen: pestem alicui importare, Cic. Dejot. 15: machinari, Cic. Nat. D. III, 26: ministari, Liv. II, 49: effugere, Cic. Cat. I, 5: servatae a peste carinae, i. e. incendio, Virg. Aen. V, 699, doch, het kan ook staan voor igne en gevolglijk tot het volgende behooren: cum tua peste ac pernicie proficiscere, Cic. Cat. I, 13 extr.: van daar Tropisch, verderf, d. i. alles, wat iemand verderf of ondergang aanbrengt, verderflijke zaak of persoon, bij voorb. peste interimor textili, Cic. Tusc. II, 8 ex Sophocle, i. e. het vergiftige, verderflijke kleed van Nessus: servatae a peste carinae, i. e. ab igne, Virg., zie hier voor: tum variae illudunt pestes, Virg. Georg. I, 181. Ook van menschen, bij voorb. Cicero noemt Clodius pestem patriae, Sext. 14: ook noemt hij hem dus Harusp. 4 in.: ook Verres, Verr. III, 54 med.: dus ook van meer schadelijke lieden, Harusp. 2 extr.: en in Terentius Ad. II, 1, 35 zegt een Hoerenwaard pestis sum adolescentium i. e. het verderf. Not. Ook staat pestis met den Genitivus, in plaats van een Adjectivum, bij voorb. quaedam pestes hominum, Cic. ad Div. V, 8, i. e. gevaarlijke, schadelijke, verderflijke menschen; als 't ware, pesten van menschen, verderf van menschen enz.

PETĂSATUS, a, um, een reishoed ophebbende, Cic. ad Div. XV, 17. Sueton. Aug. 82. Varr. ap. Non. 4. n. 319. Not. In Suetonius ging Augustus t' huis daar mede wandelen, gelijk bij ons velen in hunne tuinen dergelijke bijzondere hoeden plegen te dragen: waarom men het in Cicero ook reisvaardig vertalen kan.

PETASĬO, onis, m. i. q. petaso, een ham, Varr. R. R. II, 4, 10.

PETĂSO, onis, m. een ham, Martial. III, 75, 6. XIII, 54 en 55. Het onderscheid van Perna zie in Perna.

PETASUNCŬLUS, i, m. een kleine ham, Juvenal. VII, 119.

PETĂSUS, i, m. een reishoed, Plaut. Amph. I, 1, 287. Ibid. Prol. 143. Ibid. Pseud. II, 4, 45. men weet, dat Merkurius een dergelijke plagt te hebben, ook wordt hij hem in Plautus Amph. toegeschreven: van daar wegens de gelijkheid, iet, dat op een gebouw enz. in de gedaante van een hoed gezet werdt, bij voorb. ita fastigatae (pyramides) ut petasus unus omnibus sit impositus, Plin. H. N. XXXVI, 13 extr.: men kan het hoed of muts vertalen.

PETAURISTA, ae, m. die zich door het werktuig Petaurum in de lucht opslingert en weder nederlaat, Varr. ap. Non. 1. n. 277: cf. Fest.

PETAURISTARĬUS, i, i. q. petaurista, Petron. 47. 53 en 60.

PETAURUM, i, n. zekere machine of werktuig, door welke men zich in de lucht opslingert, en weder nederlaat, Juvenal. XIV, 265. Manil. V. 434. Martial. II, 86, 7. XI. 22. 3. Petron. fragm. 13. Lucil. ap. Fest. in Petauristas; zoodanigen zijn de schopstoelen der jeugd: maar wat voor een ding er eigenlijk verstaan wordt, weten wij niet.

PETESSO of **PETISSO**, ere, i. q. peto, naar iet streeven of trachten, aliquid, bij voorb. laudem, Cic. Tusc. II, 26: pugnam, Lucret. III, 648: auras, Ibid. V, 808. Not. Cic. Ed. Ern. staat petessunt, en Lucret. Edit. Creech. staat petiss. Ook staat petiss. in Festus.

PETIGO, inis, f. i. q. impetigo, schurft, uitslag in de huid, Cato R. R. 157; het welk Plin. H. N. XX, 9 herhaald wordt.

PETILUS, a, um, misschien dun of mager, bij voorb. labra, Plaut. ap. Non. 2. n. 620: sura, Fest.

PETĪMEN, inis, n. zal een zweer op den schoft der last- of trekbeesten (jumentorum) zijn, Lucil. ap. Fest.: misschien elke zweer.

PETIŎLUS, i, m. 1) een kleine voet, een voetjen, beentjen, bij voorb. van een lam, Cels. II, 18 post med. 2) de steel aan eene boomvrucht, Colum. Arb. 23.

PETISĬUS, a, um, Petisisch, bij voorb. mala, Plin. H. N. V, 14, zeker soort van kleine appelen.

PETISSO, zie Petesso.

PETĪTĬO, onis, f. het losgaan op eene stad of persoon, het zij vriendelijk of vijandlijk, om er zich mede te vereenigen of die te beschadigen: van daar 1) de aanval op iemand, houw, steek, slag, worp, die men iemand toebrengt of zoekt toe te brengen, bij voorb. petitiones tuas effugi, Cic. Cat. I, 6 extr.: conjicere petitiones, i. e. zoeken aantebrengen, Ibid.: van daar Tropisch, van gerichtelijke redenen, wanneer de één den anderen met woorden aantast, aanval, Cic. Or. 68 extr. Cic. Caecin. 14 in.: cf. Or. III, 51. 2) het verlangen van iemand, a) bidswijze: van daar het bidden, aanhouden om iet, streeven naar iet, vordering, verlangen, begeerte, bij voorb. petitioni tuae negare, Trajan. in Plin. Epist. X, 23: rerum plurimarum, Gell. XI, 16 extr.: magi tribuunt ei (scil. sanguini basilisci) successus petitionum a potestatibus & a diis etiam precum, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med., i. e. wanneer men iet bij de Overigheid zoekt, van haar bidt of begeert: bijzonder het aanhouden of aanzoeken om een eerämbt, sollicitatie, bij voorb. consulatus, Caes. B. C. I, 22: pontificatus, Sallust. Cat. 49: magistratus, Val. Max. VI, 4 extr.: honorum, Suet. Caes. 28. Tacit. Ann. II, 43: regni, Justin. I, 10: petitionis nostrae (scil. consulatus) hujusmodi ratio est, Cic. Att. I, 1 in.: dare alicui petitionem consulatus, i. e. concedere, aliquem ad petendum admittere, Sueton. Caes. 26: dare se petitioni, Cic. ad Div. XIII, 10 med., i. e. naar een eerpost of ambt staan. b) gerechtelijk, d. i. wanneer men iet van iemand, van rechtswege vordert, aanspraak op hem maakt, met en zonder Genitivus der zaak, op welke men aanspraak maakt, a) met den Genitivus, bij voorb. hereditatis, Pandect. V, 3, 16: pecuniae, Quintil. IV, 4, 6. b) zonder Genitivus, Cic. Rosc. Com. 18 prope fin. Cic. Invent. I, 5 extr. Pandect. XLIV, 7, 24: van daar mea est petitio, ik heb het recht om aanspraak te maken: dus ook patris est petitio cet., bij voorb. neminem, cujus sit petitio, petiturum, Cic. Brut. 5: dus ook habere petitionem ab aliquo i. e. jus petendi ab cet., Pandect. Flor. II, 14, 56. In dat geval wordt er recusatio (scil. ejus, unde petitur) tegengesteld, bij voorb. Cic. Invent. I, 5 extr. Quintil. IV, 4, 6.

PETĪTOR, oris, m. die op eene zaak of persoon losgaat, het zij met een goed of kwaad oogmerk, om zich daar mede te vereenigen, of ze eenig nadeel toe te brengen: van daar, die iet begeert, bij voorb. 1) bidsgewijze, bij voorb. die om eene eerepost of ambt dingt, Horat. Od. III, 1, 10. Scip. Afric. Aemil. ap. Macrob. Sat. II, 10. 2) die van iemand iet van rechtswege begeert, gerechtlijk op iet of iemand aanspraak maakt, bij voorb. quis erat petitor? Cic. Rosc. Com. 14, en meermaalen, bij voorb. Cic. Quint. 13 extr. Cic. Caecin. 3. Cic. Verr. III, 11 In Cic. Or. I, 37 in. Plin. Ep. VI, 2. 3) die een vrouwspersoon wil trouwen, een vrijer, Apul. Met. IV prope fin. Senec. fragm. ap. Augustin. Cic. D. VI, 10 extr. 4) famae, Lucan. I, 131, i. e. daar naar strevend.

PETĪTŌRĬUS, a, um, het verlangen betreffende: het gerechtelijke, d. i. als men op iet of iemand aanspraakt maakt, bij voorb. judicium petitorium, Pandect. VI, 1, 36.

PETĪTRIX; icis, f. eene vrouw, die op iet losgaat, vriendelijk of vijandlijk: van daar eene vrouw, die iet verlangt, gerechtelijk; gevolglijk eene aanspraakmaakster, Pandect. XXXVI, 1, 74 extr.

PETĪTŬRĬO, ire, schijnt te beteekenen 1) bidden, of aanhoudend willen, 2) zeer bidden, zeer bedelen, zoo schijnt het te staan Cic. Att. I, 14 extr. (het welk de eenigste plaats is, waar het voorkomt): Cum Luccejo in gratiam redi, video hominem valde petiturire: navabo operam: wanneer de woorden video cet. tot het voorgaande behooren, zoo heet het zeer bidden, zeer bedelen, scil. ut in gratiam rediens cet., zo niet, dan kan het ook heeten, om een eerämbt willen aanhouden.

PETĪTUS, us, m. i. q. petitio: van daar het verlangen, bij voorb. petitu omnium, Gell. XVIII, 3 extr.: servi petitu tuo adsunt, Apul. in Apol. ante med. p. 303, 7 Elm., i. e. op uw verlangen, op uwe vordering: & petitu superbo — postulat, Ibid. Met. VI ante med. p. 175, 36 Elm.

PETĪTUS, a, um, zie Peto.

PETO, ivi en ii, itum, 3. heet, in 't gemeen, op iet, (eigenlijk en Tropisch) losgaan, het zij het geschiede met de voeten, met wapenen, met woorden, of hoe het wille, het geschiede vijandlijk of niet, het geschiede om nadeel te doen, of om iet te bereiken, te bekomen: van daar 1) losgaan, bij voorb. vijandlijk, aantasten, aangrijpen, op iemand of iet mikken, doelen, aliquem, bij voorb. me petisti, Cic. Catil. I, 5: Cujus latus mucro ille petebat? Cic. Lig. 3: hostem, bij voorb. Tarquinium spiculo infesto petit, Liv. II, 20: aliquem veneficio, Auct. ad Her. IV, 16: Romam petere, Liv. XXVI, 7 in., aangrijpen, vijandlijk daar op los gaan: urbem bello, Virg. Aen. III, 603: Trojanos haec monstra petunt, Ibid. IX, 128, i. e. betreffen de Trojanen, doelen daar op: imperium Persarum his adparatibus peti, Justin. IX, 5: te, Palinure,

pe-

petens (somnus), Virg. Aen. V, 840: petita est auctoritas vestra, Cic. Harusp. 21: belluam ferro, Hor. Epod. V, 10: caput alicujus, Cic. Quint. 7: ut athletas nec multo secus gladiatores videmus nihil nec vitando facere caute nec petendo vehementer cet., Cic. Or. 68: morsu petunt (canes) i. e. *bijten*, Lucret. V, 1067: rempublicam aperte peti cet., Cic. Cat. I, 5: aliquem malo, *met een' appel werpen*, Virg. Ecl. III, 64: *en Tropisch, bij voorb.* aliquem fraude, Liv. XL, 55: aliquem Epistola, Cic. Att. II, 2. *Ook met den* Infinitivus *in plaats van het* Supinum, *bij voorb.* Me petis medium transfigere ferro, Martial. V, 51, 3; *doch, het kan ook heeten, gij tracht, zie beneden* n. 4: *ook vriendelijk, ten minsten niet vijandlijk, bij voorb.* alta, Virg. Aen. V, 508, i. e. *op de hoogte doelen:* collum amplexu, M. Coel. ap. Quintil. IV, 4 post med. §. 124, i. e. *omhelzen, om den hals vallen.* 2) *ergens heen gaan, of na eene plaats reizen of gaan, bij voorb.* loca calidiora, Cic. Nat. D. II, 49: non castra, sed naves, Nep. Milt. 5: Per Macedoniam Cyzicum petebamus, Cic. ad Div. XIV, 4: classis petere altum visa est, Liv. XXV, 27: Dyrrhachium petere contendi, Cic. Planc. 41: campum petit amnis, Virg. Georg. III, 522: petere venatum *op de jagt gaan*, Apul. Met. VIII post init. p. 202, 16 Elm.: aequora — ima petunt, *duiken onder*, Virg. Aen. IX, 120: petere coelum pennis, Ovid. Fast. III, 457, i. e. *vliegen: van daar Tropisch, bij voorb.* mons petit astra, Ovid. Met. I, 316, i. e. *stijgt tot aan de starren:* Polygala palmi altitudinem petit, Plin. H. N. XXVII, 11 post med., i. e. *wast ter hoogte van een' palm,* (*het welk zekere maat van lengte is, zie* Palmus): *van daar* petere aliquem *tot hem gaan, bij voorb.* ut te supplex peterem, Virg. Aen. VI, 115: *doch, het kan ook heeten, bidden, zie beneden* n. 3, c: *van daar misschien* petere iter *eenen weg gaan of nemen*, Liv.: *dus ook* cursum, Cic., *doch, zie beneden* n. 4: *Ook zegt men* petere aliquid in aliquem locum *of* ad aliquem, i. e. *wegens iet ergens heen gaan, of iet ergens van daan halen, bij voorb.* ostreas in extremam Italiam Brundisium, Plin. H. N. IX, 54, i. e. *om de Oesters wil tot aan het einde van* Italië *gaan, naar* Brundisië, *of de Oesters van het einde van* Italië *van* Brundisië *halen: dus ook* arenam ad Aethiopas usque, Ibid. XXXVI, 6 extr.: vimina in collem, Ibid. XVI, 10: myrrham ad Troglodytas, Ibid. XII, 15: quae trans mare petimus, Ibid. XIX, 4 post med.: aves ultra Phasidem, Ibid. post init.: colonia jura Baeticam petere jussa, Ibid. V, 1. *Ook* Passive, *bij voorb.* Grajis Phasi petite viris, Ovid. Pont. IV, 10, 52, i. e. ad quem Graji viri profecti sunt. 3) *verlangen, vereischen, het geschiede, hoe het wille,* a) *in 't gemeen, bij voorb.* quantum res petit, Cic. Or. III, 31, i. e. *verlangt, eischt, vordert:* aliquid precario, Liv. XXXIV, 62, *of* precibus, *zie beneden:* ita petit asparagus, Varr. R. R. I, 23: aliquem ad supplicium, Quintil. VII, 6, 6: aliquem in vincula, Ibid. VII, 1 post med. §. 54: si concessa peto, Virg. Aen. V, 798: *en dus kan men het dikwijls vertalen, verlangen, alwaar men het ook vertalen kan, bidden:* qui me petebant, Cic. ad Div. XIV, 1, i. e. *verlangden; doch het kan ook heeten, naar mij trachteden, het welk hetzelfde is.* b) *gerichtelijk, d. i. van iemand vorderen, dat hij ons eene zaak, waar op wij meenen recht te hebben, geven zal. aanspraak maken, op iet of iemand,* aliquid ab aliquo, *bij voorb.* amplius se a nemine petiturum, Cic. Rosc. Com. 12: sibi soli petit, Ibid. 18 in.: ab Avito, Cic. Cluent. 59: possessionem hereditatis, Cic. Fl. 34: alienos fundos, Cic. Mil. 27 med.: est aequius, decumanum petere? Cic. Verr. III, 11 in. *die deze aanspraak maakte, heette* petitor, *en die, tegen wien hij gemaakt, of van wien eene zaak gevorderd werdt, heette* unde petitur, Cic. ad Div. VII, 11. Or. I, 37 in., scil. res, pecunia cet. c) *bidswijze, verlangen, bij voorb.* precibus petere, Cic. Sull. 19. Liv. I, 16, i. e. *bidswijze verlangen, d. i. bidden:* (*uit het bijvoegzel* precibus *blijkt, dat* petere *op zich zelve niet heet, bidden*); *dus ook* cum precibus, Liv. IX, 16: omnibus precibus petere, Caes. B. G. V, 6: precario petere, Liv., *zie hier voor: maar, vervolgende, in 't gemeen, bidden,* ab aliquo aliquid, *bij voorb.* opem ab aliquo, Cic. Tusc. V, 2: pacem a Romanis, Caes. B. G. II, 13 extr.: ad pacem petendam, Liv. IX, 16: peto a te, ut cet., Cic. ad Div. IX, 13. XIII, 7 post med.: petivit, ut cet., Cic. Verr. III, 85: peto, ut cet., Cic. ad Div. V, 4: peto & oro, ne cet., Petron. 17: quod ne facias, a te peto, Caes. in Cic. Ep. ad Att. X post Ep. 8: id sibi ut donaret, rogare & vehementer petere coepit, Cic. Verr. IV, 29: peto, mihi reddas, *voor* ut reddas, Phaedr. III prol. 63: precibus a Sulla petit, ut cet., Cic. Sull. 19: vitam nocenti, Tacit. Ann. II, 31, *om het leven bidden:* petito, ut — liceret, i. e. cum petisset cet., Justin. XLIII, 5: *doch, men vindt ook* petere aliquem *iemand bidden; gevolglijk* aliquem aliquid *iemand om iet, bij voorb.* Vos peto atque obsecro, Plaut. Curc. I, 2, 60: *dus ook misschien* ut te supplex peterem, Virg. Aen. VI, 115: Petit hoc Aeethida munus, Ovid. Met. VII, 296 ex Edit. Burm. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* petebat ferre cet., Stat. Ach. I, 352. *Ook* petere de aliquo, *voor* ab, Ulpian. Pandect. XIII tit. 6. leg. 5 extr.: *ook* petere ab aliquo de re, *bij voorb.* a quo de salute nostra petendum sit, Brut. ad Cic. Epist. 16 med. *Ook* ab aliquo aliquid alicui *van iemand iet voor iemand begeeren, bij voorb.* Curtio tribunatum a Caesare petivi, Cic. Q. Fr II, 15: *van daar* petitum, i, *bede, verlanggen, verzoek, eisch*, Catull. LXVIII, 39. *Bijzonder zegt men* petere *van aanzoeken of aanhouden, om eerämbten, bij voorb.* consulatum, Cic. Phil. II, 30, *wanneer het tegen over* rogare i. e. *bidden, bedelen, door bidden en bedelen zoeken te verkrijgen, staat, terwijl* petere *enkel is, zijn best doen, er behoorlijk om verzoeken, zich tot het ambt aandienen* (*bij den* Consul) *gevolglijk eerlijker is, dan* rogare. *Ook staat* petere *volstrekt, om een eerepost aanhouden, bij voorb.* qui nunc petunt, Cic. Att. I, 1: talis vir petere non audebat, Sallust. Jug. 63 (67), *zoo als bij ons aanhouden: dus ook* Marius ab Metello petendi gratia (i. e. *om te* Rome *om het Consulaat aan te houden*) missionem rogat, Ibid. 64 (68: virum secuta, quam in petendo habuerat, etiam regnantem ambitio, Liv. I, 35: *dus ook* multi & potentes petebant, Liv. XXXV, 10 in.: in unum locum petebant ambo patricii, Ibid., *hielden om één en hetzelfde eerämbt aan, alwaar* in *op te merken is. Ook* virginem, feminam, i. e. *om haar aanhouden of vrijën, zijn best doen, bij voorb.* multi illam petiere, Ovid. Met. I, 478. 4) *iet zoeken te verkrijgen of te bezorgen, bij voorb.* praesidium petebamus ex potentissimi viri benevolentia, Cic. Q. Fr. III, 8 in., i. e. *zocht mij te verwerven, te bezorgen:* salutem fuga, Nep., *zie beneden:* spem, i. e. *ze zoeken te behouden, bij voorb.* magis tentata est triumphi spes quam petita pertinaciter, Liv. XXVIII, 38, *alwaar* Duker petitus (scil. consulatus) *wil lezen, misschien onnodig: ook kan men hier toe brengen* poenas ab aliquo, Cic., *zie beneden: van daar* a) *trachten of streven naar iet, bij voorb.* principatum eloquentiae, Cic. Or. 15: gloriam, Sallust. Cat. 54 (57): mortem, Cic. Pis. II, 19: Fraus mea quid petit, nisi quo (i. e. ut) tibi jungerer uni? Ovid. Her. XX, 23: *Ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen, bij voorb.* spem triumphi pertinaciter, Liv.: multi illam petiere, Ovid. cet. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* me petis transfigere ferro, Martial. V, 51, 3: bene vivere petimus, Hor. Ep. I, 11, 29. b) *haalen, bij voorb.* cibum e flamma, Terent. Eun. III, 2, 38: aliquid a Graecis, Cic. Acad. I, 2: aliquid ad aliquem *of* in locum, *voor* ab aliquo homine vel loco, Plin. H. N., *zie boven:* consilium a se, Quintil. VII prooem. extr.: rerum exempla ab historicis, Ibid. XII, 11, 17: medicinam a literis, Cic. ad Div. V, 15 extr.: Epistolam, Ibid. IX, 2 in., *den Brief haalen, afhalen: dus ook* frumentum, *bij voorb.* tabellarius, cujus adventu certiores facti petiverunt? scil. frumentum, Cic. Verr. III, 79 in., *het graan haalen*, scil. *uit den dorschvloer, van den graandeel: en ik zie niet, waarom* Graevius *zich aan* petiverunt *stoot: het graan moet toch gehaald worden, eer het voortgezonden kan worden. Wanneer dan de* Codd. *dit woord hebben, zoo moet het blijven staan:* rationem alte, *ver haalen*, Quintil. VI, 5, 3: aliquid aliunde, Ibid. VIII, 5, 17: aliquem in vincula, Virg. Aen. VI, 395. Quintil. VII, 1 post med., *zie boven:* altius petere initium, Cic. Caecin. 4, i. e. *een weinig te hoog ophalen. Ook zou men hier toe kunnen brengen,* poenas ab aliquo, Cic. Invent. I, 14, *straffen, of zich aan iemand wreeken:* poenas doloris sui ab aliquo, Cic. Att. I, 16 med.: contumeliarum poenas, Sallust. Jug. 65 (69): *van daar, in 't gemeen haalen, bij voorb.* ut petivit suspirium alte! Plaut. Cist. I, 1, 57, i. e. *de zucht diep ophaalen: dus ook* gemitus alto corde, Ovid. Met. II 622: spiritus latere imo petitus, Horat. Epod. XI, 10. c) *zoeken, d. i. zoeken te bekomen, bij voorb.* salutem fuga, Nep. Hann. 11. Caes. B. C. II, 42: *dus ook* salutem, *zonder* fuga, Ovid. Met. I, 534: *dus ook* gloriam, Sallust., *zie hier voor:* mortem, Cic., *zie hier voor:* principio sedes apibus statioque petendae, Virg. Georg. IV, 8, i. e. *zoeken, bezorgen, uitzoeken, verkiezen: ook* seq. Infinit., *bij voorb.* bene vivere, Horat. Ep. I, 11, 29: transfigere, Martial., *zie hier voor: ook zou men hier toe kunnen brengen* poenas ab aliquo, (*zie hier voor*) *wraak aan iemand zoeken, d. i. zich aan hem wreken. Van daar* sanguinis profusio vel fortuita vel petita, Cels. II, 8 ante med., *gezochte, d. i. opzettelijke, door kunst verkregen.* d) *nemen, aangrijpen, bij voorb.* iter, viam, cursum, fugam, *bij voorb.* fugam petere *de vlucht nemen, vluchten*, Caes. B. G. II, 24. Liv. XXVIII, 6. Virg. Aen. XII, 203: quam viam potissimum peteret, Liv.

Liv. XLIV, 2. i. e. nomen zou: quod iter petiturus esset, ignarus, Ibid., i. e. welken weg hij nemen zou: diversas petiere vias, Val. Fl. I. 92: iter Brundisium terra petere, Cic. Planc. 40 extr., zijnen weg te land naar Brundisië nemen, alwaar Ernesti zonder noodzake bedenking maakt: Fortasse alium cursum petivit, Cic. Att. III, 8, i. e. misschien heeft hij een' anderen weg genomen. Ook nemen of haalen, bij voorb. aliquid a Graecis, Cic.: consilium a se, Cic.: medicinam a literis, Cic., zie hier voor: en meer, het geen men anders, door haalen, kan overzetten. Ook poenas, wraak nemen, d. i. zich wreken, zie boven. Ook nemen, uitzoeken of kiezen, bij voorb. principio sedes apibus statioque petendae, Virg., zie hier voor.

PETORĪTUM of PETORRĪTUM, i, n. eene soort van wagen, misschien met vier wielen, Horat. Sat. I, 6, 104. Ibid. Ep. II, 1. 196. Plin. H. N. XXXIV. 17. Het zal een Gallische wagen zijn, Fest.: en een Gallisch woord, gelijk Gellius XV, 30 uit Varro beweert.

PETRA, ae, f. 1) eene rots, bij voorb. lapis ex subdialibus petris caeditur, Plin. H. N. XXXIV, 12 en meermaalen, bij voorb. Ibid. X, 32. XXXII, 6 extr. Gell. X, 16 post med.: van daar heeten vele steden zoo, dewijl zij op rotzen liggen, 2) een steen, Plaut. ap. Serv. ad Virg. Georg. IV, 171: Cytis habet petram, Plin. H. N. XXXVII, 10 ante med.

PETRAEUS, a, um, steenächtig, rotsächtig, op rotzen wassende, bij voorb. brassica, Plin. H. N. XX, 9: alum, Ibid. XXVII, 6.

PETREIA, ae, i. e. mulier, quae pompam praecedens in coloniis aut municipiis imitabatur anum ebriam cet., Fest.

PETRO, onis, m. 1) misschien een hamel, Plaut. Capt. IV, 2, 40. 2) een boer, landman, te weten Festus zegt: petrones rustici fere dicuntur scil. van de hardigheid.

PETROSELINUM, i. n. Peterselie, Plin. H. N. XX. 12. Pallad. in April. 3.

PETRŌSUS, a, um, vol rotzen of steenen, rotsächtig, steenächtig, bij voorb. loca, Plin. H. N. IX, 31: ook enkel petrosa scil. loca, bij voorb. nascitur in petrosis, Ibid. XXVI, 8 post init.: nascitur in maritimis petrosis, Ibid. post med.

PETŬLANS, tis, (misschien van het oude Verbum petulo) die anderen aandoet, enkel om zijn' moed te koelen: van daar 1) moedwillig, dartel, d. i. anderen geern nadeel toebrengend, stout, uitgelaten, bij voorb. homo, Cic. Or. I, 75. Cic. Pis. 5: genus dicendi, Cic. Brut. 68 extr.: ventus, bij voorb. carbasa discissa petulantibus Euris, Lucret. VI, 110: me imitatione petulantissima deriserunt, Petron. 92: sum petulanti splene cachinno, Pers. I, 12: hostia petulans quatit funem, Juvenal. XII, 5, i. e. dartel, geern stootende enz.: genus jocandi, Cic. Off. I, 29 post med. 2) moedwillig, d. i. ligvaardig, te los, bij voorb. animalia, Gell. XVII, 20 post med.: hostia, Juvenal., zie hier voor: pictura, Plin. H. N. XXXV, 11 post med. 3) moedwillig, ligtvaardig, d. i. geil, bij voorb. in virgine, Cic. Parad. III in.

PETŬLANTER, moedwillig, dartel, ligtvaardig, uitgelaten, bij voorb. vivere, Cic. Coel. 16 extr.: invehi in aliquem, Cic. Att. II, 19 med.: contumelia si petulantius jactatur, convicium — nominatur, Cic. Coel. 3: petulantissime fiant a perditis, Cic. Att. IX, 19 in.

PETŬLANTĬA, ae, f. 1) moedwil, dartelheid, deels zonder deels met het opzet om schade of schimp aan te doen, wanneer het in den laatsten zin, ook stoutheid, uitgelatenheid enz. kan vertaald worden, Cic. Senect. 22. Cic. Caecin. 35. Cic. Font. 12 extr. Cic. Cat. II, 11: petulantias eorum diluisset, Gell. III, 3 extr.: dus ook van beesten, bij voorb. cornuti perniciosi sunt propter petulantiam, Colum. VII, 6: van daar Tropisch, van levenloze dingen, bij voorb. ramorum, Plin. H. N. XVI, 30, i. e. wanneer zij zich zeer uitbreiden: morbi, Gell. XII, 5 post med. 2) onächtzaamheid, Plaut. Cist. IV, 2, 3.

PETULCUS, a, um, stootend, zoo als bij voorb. het vee doet, bij voorb. met de hoornen of met de koppen enz., bij voorb. haedi, Virg. Georg. IV, 10: agni, Lucret. II, 368: aries, Colum. VII, 6: Nostrum in conventum aut consessum ludum lapsumque petulcum, Afr. ap. Fest. in Petulantes.

PEUCE, es, f. een pijnboom, sparreboom, Plin. H. N. XI, 35: ook een soort van wijndruiven, Plin. H. N. XIV, 7.

PEUCEDĂNUM (of on), i, n. en PEUCEDĂNOS, i, m. verkensvenkel, zeker kruid, Plin. H. N. XXV, 9. Apul. de herb. 94. Lucan. IX, 919.

PEXĀTUS, a, um, die een kleed met de wolle draagt, dat gevolglijk nog niet versleten is, Martial. II, 58. 1. Senec. de vita beata 25 ante med

PEXĬTAS, ātis, f. bij voorb. telae, Plin. H. N. XI, 24 ante med., misschien de dichtheid van het weefzel, dewijl het daar wolliger voorkomt. (Not. Plinius spreekt van het weefzel der spinnen).

PEXUS, a, um, zie Pecto.

PHAECĂSIĀTUS, a, um, i. e. eene Grieksche schoen (phaecasia) aanhebbende, Senec. Ep. 113. Petron. 82.

PHAECĂSĬUM, i, n. eene soort van Grieksche Schoen, Senec. Benef. VII, 21. Ook staat phaecasiae (Plur.) Petron. 67.

PHAENON (Φαίνων), i. e. de Planeet Saturnus, Apul. de mundo ante med. p. 58. 7 Elm. Ook staat dit woord, hoewel Grieksch, Cic. Nat. D. II, 20. Not. Genit. Phaenonis staat Apul. loc. cit.

PHAGEDAENA, ae, f. (Φαγέδαινα) 1) onverzadelijke eetlust. 2) een rondom invretende zweer, Plin. H. N. XXIII, 7 ante med.: en Plur. Ibid. XXVI, 11. XXVIII, 18. XXXV, 15 extr. 3) zekere krankheid der beenen, Colum. IX, 13 post med., alwaar het Grieksch staat.

PHAGEDAENĬCUS, a, um, de zweer (phagedaena) betreffende, bij voorb. vulnus, Plin. H. N. XXIV, 4.

PHAGER of PHAGRUS, i, m. zekere visch, Plin. H. N. XXXII, 11: ook heeft men pager of pagrus, bij voorb. pagri, Ibid. IX, 16.

PHAGO, onis, m. een vreter, Varr. ap. Non. 1. n. 237.

PHAGRUS, zie Phager.

PHALANGA of PALANGA, ae, f. een stange, staak, lange stok, Plin. H. N. VII, 56. XII, 4: bijzonder om onder schepen en machienen te leggen, om die zoo voort te schuiven, hefboom, Caes. B. C. II, 10. Varro de vita P. R. ap. Non. 2. n. 725, of om er lasten mede te dragen, Vitruv. X, 8.

PHALANGARĬUS, a, um, de stang of hefboom betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende (van Phalanga): van daar Phalangarius of Palangarius, die met eene dergelijke stang of boom eenen last voortschuift, Vitruv. X, 8.

PHALANGION, i, zie Phalangium.

PHALANGITAE, arum, Soldaten van den Phalanx, Liv. XXXVII, 40. XLII, 51: van den Nominativus Phalangites of Phalangita.

PHALANGĬUM of PHALANGION, i, n. zekere spin, Plin. H. N. VIII, 27. XI, 24. XVIII, 17. Cels. V, 27. Sect. 9.

PHALANX, gis, f. 1) eigenlijk een Corps of ligchaam Soldaten bij de Macedoniërs, dat met vereenigde magt indrong, Curt. III, 2, 13. III, 9. 7. Liv. XXXI, 39. In Livius XXXIII, 4. XXXVII, 40 is het 16000 man sterk: anderen maken het getal kleiner: gevolglijk kan dit Corps, zoo als bij de hedendaagsche Regimenten, Brigaden enz. geen vast getal gehad hebben: gelijk het dan ook Veget. de re mil. II, 2. aan de Grieken en Trojanen toegeschreven, en 8000 man sterk opgegeven wordt. Dit schijnt het rechte getal van de Phalanx te zijn; en gevolglijk 16,000 man een dubbele. 2) elk Corps Soldaten, dat te gelijk, of in een dichten hoop indringt, bij voorb. Helvetii phalange facta cet., Caes. B. G. I, 24: Germani, phalange facta cet., Ibid. 52: hostium phalangem perfringere, Ibid. 25. ook elke hoop of dichte troep Soldaten, of troepen, bij voorb. Tuscorum, Virg. Aen. XII, 551: dus ook van Trojanen, Virg. Aen. XI, 92: van Atheniensen, Nep. Chabr. 1: van de overige Grieken, bij voorb. Agamemnoniae, Virg. Aen. VI, 489, en dus van anderen, bij voorb. phalanges stant densae, Ibid. XII, 662: ook acht vechtende broeders heeten phalanx, Ibid. 277.

PHALARICA, zie Falarica.

PHALĀRIS, idis, zekere watervogel, Varr. R. R. III, 11 extr.: waar voor ook phaleris staat, bij voorb. Plur. Phalerides, Colum. VIII, 15, 1. Plin. H. N. X, 48 in.

PHALĔRAE, arum, f. 1) dingen, waar mede een paard opgeschikt wordt, paardensieraad, waar toe misschien zadeldekken en meer behoort, ten zij het een bijzonder sieraad geweest zij, dat misschien aan den hals heeft gehangen, bij voorb. in phaleris equorum argenti plurimum, Liv. XXII, 52: Phaleras pulcherrime factas regis Hieronis, Cic. Verr. IV, 12: equum phaleris insignem, Virg. Aen. V, 310. cf. Juvenal. XI, 103: ut equis regum in Oriente frontalia atque pro phaleris pensilia facerent, Plin. H. N. XXXVII, 12, gevolglijk, zij hongen: zij waren, bij voorb. van zilver of goud, bij voorb. si quid argenti, quod plurimum in phaleris equorum erat, Liv. XXII, 52: dumque auro phalerae, gemmis dum frena renident, Claudian. epigr. de phaleris Honor. 3, alwaar zij van den toom onderscheiden worden: dus ook turbantur phalerae, spumosis morsibus aurum fumat, Ibid. de IV consul. Honor. 548: ook van edelgesteenten, zie hier voor, Plin. H. N. XXXVII, 12: zij werden in den oorlog als beloningen der dapperheid uitgedeeld, Liv. XXXIX, 31 extr. Sueton. Aug. 25. Ook is het, doch misschien in laater tijden, een sieraad der menschen geweest, bij voorb. Mayona ornata phaleris pelagiis, Petron. 55: dus ook phaleris hic pectora fulget, Sil. XV, 255: dus zegt Liv. IX, 46 extr., ut plerique nobilium annulos aureos & phaleras deponerent: doch, het kan hier ook een paardensieraad zijn. 2) elke uiterlijke opschik, tooizel, sieraad, ad populum phaleras: ego

ego te intus & in cute novi, Pers. III, 30.

PHALĔRĀTUS, a, um, *versierd* 1) *van paarden*, *bij voorb.* equos phaleratos, Liv. XXX, 17 extr. 2) *van menschen*, *bij voorb.* turba, Sueton. Ner. 30 extr.: lecticae impositus est, praecedentibus phaleratis cursoribus, Petron. 28: *van woorden*, *bij voorb.* phaleratis dictis me ducas, Terent. Phorm. III, 2, 15, i. e. *wel klinkende*, *prachtig ingekleede*, *woorden*, *maar*, *toch niets dan woorden.*

PHALERIS, *zie* Phalaris.

PHANTASĬA, ae, f. 1) *eene gedachte*, *verbeelding*, *inval* (*der ziel*), Senec. Suasor. 2 post med. 2) *als een scheldwoord:* phantasia, non homo, Petron. 38 extr., i. e. *hij is slechts een gedachte*, *denkbeeld* (*van een mensch*) *en geen mensch.*

PHANTASMA, ătis, n. *eigenlijk*, *het geen zich aan ons vertoont: van daar eene verschijning*, *spook*, Plin. Epist. VII, 27 in. Ed. Gesn., *alwaar* phantasmata *staat; andere* Edd., *hebben* phasmata.

PHARĔTRA, ae, f. *een kooker*, *d. i. pijlbewaarplaats*, *pijlkouker*, Virg. Aen. I, 323 (327). Horat. Od. I, 22, 4. Ovid. Met. II, 419. V, 379, *en meermaalen.*

PHARETRĀTUS, a, um, *met een kooker verzien*, Virg. Aen. XI, 649. Georg. IV, 290. Horat. Od. III, 4, 35: puer, Ovid. Met. X, 525, i. e. Cupido: virgo, Ibid. Am. I, 1, 10, i. e. *Diana:* tapetia, Val. Fl. VI, 696, i. e. in quibus est pharetra.

PHARETRĬGER, a, um, *een' pijlkoker dragende*, *bij voorb.* rex, Sil. XIV, 287, i. e. Xerxes, *Koning van* Persië.

PHARMACOPŌLA, ae, m. *een Artzenijverkoper*, Cic. Cluent. 14. Horat. Sat. I, 2, 1. Cato ap. Gell. I, 15. Scrib. Larg. 199. Not. *de Artzenijverkopers maakten de Artzenijën of geneesmiddelen gemeenlijk zelven*, *en gingen daar mede venten*, *riepen ze te koop*, *of gingen er mede te markt: zij waren dus gemeenlijk Marktroepers of Kwakzalvers.*

PHARMĂCUS, i, m. *staat als een scheldwoord*, Petron. 107, *vervloekte kerel*, *schobbejak enz.*, *Eigenlijk*, *zal het een mensch zijn*, *die tot afwending der Pest enz. geöfferd*, *en gevolglijk een zoen-offer wordt: waar toe men altijd den godloosten mensch nam; dit zal in* Marseille *gewoon geweest zijn: zie hier van* Serv. ad Virg. Aen. III, 75. Schol. ad Stat. Theb. X, 793.

PHASCŎLA, orum, i. e. perae, Fest.

PHASĔLUS, *zie* Faselus.

PHASEŎLUS, *zie* Faseolus.

PHASIANARĬUS, a, um, *de Faisanten betreffende*, *zich daar mede bezig houdende*, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* phasianarius, *die Faisanten oppast*, *of houdt*, Pandect. XXXII, 64.

PHASIĀNUS, a, um, *in*, *bij*, *of aan de rivier* Fasis, Fasisch, *bij voorb.* angulus, Mela II, 2 ante med.: aves, Plin. H. N. X, 48, *of volstrekt* phasianae, scil. aves, Plin. H. N. XI, 33 *en* 37 in. Martial. III, 57, 16, i. e. *Faisanten: ook* phasianus, i, m. *een Faisant*, Sueton. Vitell. 13. Pallad. I, 29. *Naar de Fabel zal* Itys *in een Faisant veränderd zijn.*

PHAULĬUS, a, um, *bij voorb.* oliva, Plin. H. N. XV, 3 extr., *eene groote soort van olijven*, *maar van zeer weinig seppen*, *anders ook* regia *genoemd*, Plin. H. N. XV, 13 extr. Not. Macrob. Sat. II, 16 extr. *heeten deze olijven* pauliae, *alwaar men waarschijnlijk* phauliae *lezen moet.*

PHELLOS, i, m. *Pantoffelhout: van daar het daar uit gemaakte deel van het watervuurwerk*, Vitruv. IX, 9.

PHENGITES, ae, m. scil. lapis, *zeker glinsterend*, *doorschijnend edelgesteente*, Plin. H. N. XXXVI, 22. Sueton. Domit. 14.

PHIĂLA, ae, f. 1) *eene soort van drinkgereedschap*, *met een' breeden rand*, *een schoteltjen*, *schaaltjen*, Martial. III, 41. 1. Juvenal. V, 39. Plin. H. N. XXXIII, 12 extr. 2) *men noemde de bron van den Nyl zoo*, Plin. H. N. V, 9.

PHIDITĬA, orum, (scil. convivia) *zoo heeten de* (*spaarzame*) *gezelschappen of gastmalen*, *of bijeenkomsten om te eten bij de* Spartanen, Cic. Tusc. V, 34, *waarschijnlijk van* φείδομαι i. e. *ik spare: want*, *elk gaf zijn meel*, *zijn' wijn*, *kaas enz. daar toe. Doch sommigen willen lezen* Philitia i. e. *liefdemalen*, *vriendschapsmalen.*

PHILOLOGIA, ae, f. *eigenlijk*, *de liefde*, *om over alle dingen te spreken en te redenen*, Senec. Ep. 108 post med.: *van daar in 't gemeen de studie of beöefening der gegronde geleerdheid*, Philologie, Cic. Att. II, 17. Cic. fil. in Epist. Cic. ad Div. XVI, 21. Vitruv. VII praefat.: *die zich daar mede bezig houdt*, *heet* Philologus.

PHILOLŎGUS, a, um, *geleerd of zich met geleerdheid bezig houdende*, *bij voorb.* res. Vitruv. VI praefat.: *van daar* Philologus, scil. homo, *een geleerde*, *bijzonder gegronde*, *bijzonder die van alle dingen grondig spreken kan en mag*, Cic. Att. XIII, 12. Sueton. Gramm. 10. Not. Senec. Epist. 108 post med. *onderscheidt van den* Philologus *den* Grammaticus *en* philosophiae deditus.

PHILŎSŎPHĬA, ae, f. *de Filosofie*, *Wijsgeerte*, Cic. Or. I, 15. Off. I, 1. II, 2. *en meermaalen: ook* Plural. philosophias ego non didici, Gell. IV, 1: philosophias docuit, Ibid. V, 3. Not. Plur. philosophiae, i. e. *Sekten der Wijsgeeren*, *bij voorb.* quae exercitatio propria duarum philosophiarum i. e. sectas Academicorum & Peripateticorum, Cic. Or. III, 27: quaenam causa esse videatur, — ne inter physicas quidem philosophias satis constitit, Gell. II, 28 in.

PHILOSOPHĬCUS, a, um, *Filosofisch*, *de Filosofie betreffende*, *bij voorb.* scriptio, Cic. Tusc. V, 41 extr.

PHILOSOPHOR, atus sum, ari, *Filosofeeren*, *d. i. de Filosofie beöefenen*, *dat is*, *steeds trachten*, *gegronde kundigheden te verkrijgen*, *overäl gronden op te zoeken*, *en naar te vorschen*, Cic. Nat. D. I, 3. Cic. Or. II, 37. Not. Passive, *bij voorb.* sed satis est philosophatum, Plaut. Pseud. II, 3, 21.

PHILŎSŎPHUS, a, um, *Filosofisch*, *d. i. de wijsheid en gegronde kennis beminnende*, *gevolglijk zich steeds met het opzoeken van gronden bezig houdende en naarvorschende*, *bij voorb.* sententia, Pacuv. ap. Gell. XIII, 8: *van daar* Substantive, Philosophus, scil. homo, i. e. *een vriend*, *van wijsheid en gegronde kennis*, *en een naarsporer der oorzaken en gronden van elke zaak*, *staat overäl*, *bij voorb.* Cic. Or. I, 49. Tusc. IV, 33. Nat. D. III, 31 cet. Not. Pythagoras *noemde zich het eerste zoo. Te weten*, *toen hij te* Phlius *kwam*, *en men zijn vernuft en welsprekendheid bewonderde*, *vraagde men hem*, *welke zijne hoofdberoep of bezigheid was*, *of in welke wetenschap hij bijzonder uitmuntte. Hij antwoordde: ik versta geene wetenschap* (ars), *maar ben enkel een Filosoof*, *d. i. een vriend der wijsheid en naarvorsching van de oorzaken der dingen*, Cic. Tusc. V, 3. *Dus is ook* philosopha, ae, *eene Filosofe*, *bij voorb.* ea villa tanquam philosopha videtur esse, quae objurget ceterarum villarum insaniam. Cic. Q. Fr. III, 1, 2.

PHILOTECHNUS, a, um, *kunstlievend*, *en zich daar mede geern bezig houdende*, *bij voorb.* res, Vitruv. VI prooem.

PHILTRUM, i, n. *een kunstig middel*, *om liefde te verwekken*, *liefdedrank*, Ovid. Art. II, 106. Juvenal. VI, 610.

PHILYRA *of* PHILŎRA, ae, f. *een linde: van daar* a) *de bast der linde*, *waar uit de Ouden linten maakten*, *of daar zij mede bonden*, *bij voorb.* nexae philyra coronae, Horat. Od. I, 38, 2: tenuissimae earum (tiliarum) philyrae. Plin. H. N. XVI, 4: philyra coci salem cibi eximunt, Ibid. XXIV, 1: bracteas philyrae dedit, Ibid. XXI, 3: cf. Ovid. Fast. V, 337: *van daar* b) *de huid der papierplant*, *als 't ware een blad*, *bij voorb.* praeparantur chartae, divisae acu in praetenues sed quam latissimas philyras, Plin. H. N. XIII, 11 extr.

PHIMUS, i, m. i. q. fritillus, *het dobbelbekertjen*, Horat. Sat. II, 7, 17.

PHLEGMŎNE, es, f. *ontsteking*, *d. i. ronning*, *verstijving van het bloed met hitte*, *roodheid*, *zwelling en pijn*, Plin. H. N. XX, 4 ante med.

PHOCA, ae, *en* PHOCE, es, f. *een zeekalf*, Ovid. Met. I, 300. II, 167. Ibid. Her. X, 87. Virg. Georg. IV, 422. Plin. H. N. IX, 7 extr. *en* 13. Proteus *was derzelver herder*, Virg. Georg. IV, 395.

PHOCE, es, *zie* Phoca.

PHOENĬCĔUS *of* POENĬCĔUS, a, um, *rood of purperrood*, *bij voorb.* phoeniceus (color) & rutilus & spadix phoenicei συνώνυμοι cet., Gell. II, 26: phoeniceum florem, Plin. H. N. XXI, 23: Poeniceas vestes, Ovid. Met. XII, 104: Phoeniceam chlamydem, Ibid. XIV, 345. *Ook staat daar voor* Phoenicius *en* Puniceus, *bij voorb.* Phoenicium corium, Plaut. Pseud. I, 2, 92: puniceum corium, Ibid. Rud. IV, 3, 61.

PHOENICOPTĔRUS, i, m. (*eigenlijk*, *roodveder*) *zeker vogel met roode vederen*, *wiens tong de Ouden voor eene bijzondere lekkernij hielden*, Plin. H. N. X, 48. Sueton. Calig. 22 *en* 57. Cels. II, 18. Martial. XIII, 71. Juvenal. XI, 139. Senec. Ep. 110 post med.

PHOENICŬRUS, i, (i. e. *roodstaart*) *zekere vogel*, Plin. H. N. X, 29 extr., *misschien onze roodstaart.*

PHOENIX, ĭcis, m. *een fabelächtige vogel*, *die meer dan 500 jaaren lang leven*, *zich zelven vervolgends verbranden*, *of ook dus in zijn nest sterven zou*, *waar op uit zijne assche een jonge vogel* Phoenix *op zou groeijen*, *zie* Tacit. Ann. VI, 28. Ovid. Met. XV, 391 seqq. Ibid. Am. II, 6, 54. Mela III, 8 extr. Plin. H. N. X, 2. Solin. 33 (46).

PHONASCUS, i, m. *een zangmeester*, *d. i. die de jeugd in het zingen en declameeren onderricht*, Sueton. Aug. 84. Quintil. XI, 3, 22. Varr. ap. Non. 2. n. 826.

PHORMĬO, onis, *eene matte*, *dekke*, *bij voorb.* Pandect. XXXIII, 7, 12 ante med., *alwaar* formio *staat.*

PHOSPHORUS, i, i. e. *licht of den dag aanbrengende*, *zoo heet daaröm de morgenstar*, Martial. VIII, 21, 1 *en* 2: *ook*, *hoewel*

wel Grieksch (Φυτφύσες), Cic. Nat. D. II, 20.

PHRENĒSIS, is, f. (φρένησις), *onzinnigheid, krankzinnigheid, razernij, verwikking van het verſtand*, Senec. de ira I, 13. Juvenal. XIV, 136.

PHRENETĬCUS, a, um, *met razernij bezet, raazende, vertukt*. Cic. Div. I, 38. Martial. XI, 29, 1. Varr. ap. Non. 1. n. 227.

PHRENITĬCUS, a, um, i. q. phreneticus, Celſ. III, 18 poſt init.

PHRENITIS, is, f. i. q. phreneſis, Celſ. III, 18 in.

PHRYGIĀNUS, a, um, 1) ad Phryges pertinens, Phrygisch. 2) *geſtikt, geborduurd, dewijl de* Frygiers *in het borduuren vermaard waren, bij voorb.* veſtes, *en zonder* veſtes, Senec. Benef. I, 3, i. e. *geborduurde kleederen:* togas Phrygianas, Plin. H. N. VIII, 48 Ed. Elzev.; *maar de Ed.* Harduin. *heeft* Phryxianas i. e. *kroesch, op de wijze der* Phryxiſche wol.

PHRYGĬO, onis, m. *een borduurer, bij voorb. in goud enz., dewijl de* Phrygiërs *daar in vermaard waren*, Plaut. Aul. III, 5, 34. Ibid. Men. II, 3, 72. Titin. ap. Non. 1. n. 10. *Ook ſtaat het* Plin. H. N. VIII, 78 Ed. Elzev., *alwaar gelezen wordt:* ideoque Phrygiones adpellati: *doch de* Ed. Hard. *heeft uit* MSS. phrygioniae ſcil. veſtes, i. e. *geborduurd*.

PHRYGIONĬUS, a, um, *bij voorb.* veſtes, Plin. H. N. VIII, 48, *zie* Phrygio.

PHRYGĬUS, a, um, *in, uit, of bij* Frygië, Phrygisch; *van daar* veſtes, Ovid. Met. VI, 160. Virg. Aen. III, 484, i. e. *geborduurde:* modi, *eene ſoort van hevige en hartstogtelijke muzijk*, Quintil. I, 10. Ovid. in Ibin. 454.

PHTHIRIĀSIS, is, f. *luizenziekte, waar aan* Sylla *geſtorven zal zijn, volgends* Plin. H. N. XXVI, 13 extr.: *ook komt dit woord meermaalen voor, bij voorb.* Ibid. XX, 6 poſt med. XXIV, 10.

PHTHISĬCUS, a, um, *teeringachtig*, Vitruv. II, 9 extr. Plin. H. N. XX, 6. XXIV, 16. XXVIII, 17. Scrib. Larg. 186.

PHTHISIS, is, f. *teering*, Senec. Ep. 75 poſt med. *en* 91 ante med. Juvenal. XIII, 95. Colum. VI, 14. Plin. H. N. XIX, 5 poſt med. XX, 6. XXVI, 7 med.

PHTHORĬUS, a, um, *verdervend, d. i. de kracht hebbende, om iet te verderven, en te vernietigen, bij voorb.* vinum, Plin. H. N. XXIV, 16 extr., *die de vrucht afdrijft*.

PHUI! *is ons foei! als men zijnen afkeer uitdrukt*, Plaut. Pſeud. V, 2, 5.

PHY! *ſtaat* Terent. Ad. III, 3, 59, *en is daar de toon van iemand, die zich al ſpottend verwondert, en als 't ware fluit, zoo als ons ſi! of ſij!*

PHYLĂCA, ae, f. *gevangenis*, Plaut. Capt. III, 5, 93.

PHYLACISTA, ae, m. 1) *een Cliepier, Stokwaarer*. 2) *Tropisch, die iemand aan huis om betaling maant, en niet weg wil gaan, en voor in huis even zoo loert, als een Stokwaarer*, Plaut. Aul. III, 5, 44.

PHYLARCHUS, i, m. *eigenlijk, een Vorst van den Stam, Stamvorst; zoo heette de Vorst bij vele volken, bij voorb. in* Arabië, *bij voorb.* phylarchus Arabum, Cic. ad Div. XV, 1.

PHYMA, ătis, n. *een ſoort van zweer of bladeren*, Celſ. V, 18. Sect. 23 *en* 33, *bijzonder* V, 28. Sect. 9, *alwaar het verklaard wordt*.

PHYNON, onis, *een ſoort van oogenzalf*, Celſ. VI, 6. Sect. 20.

PHYRĂMA, ătis, n. *zekere hars of gom*, Plin. H. N. XII, 23.

PHYSĒTER, ēris, m. *een blaazer, d. i. een monſterachtig ſoort van walvisch*, Plin. H. N. IX, 4.

PHYSĬCA, ae, *of* PHYSĬCE, es, (ſcil. ars, ſcientia), *de* Phyſika, *Natuurkunde, bij voorb.* Rhetoricam aut Phyſicam, Cic. Acad. I, 7: Dialecticam & Phyſicam, Cic. Fin. III, 21 extr.: Phyſicae quoque — tributus honos, Ibid. 22 in.

PHYSĬCE, Adv., *Phyſisch, op de wijze der Natuurkundigen, bij voorb.* dicere, Cic. Nat. D. III, 7 extr. Div. I, 55 extr.

PHYSĬCUS, a, um, *natuurlijk, de Natuur of Natuurkunde betreffende, Phyſisch, bij voorb.* ratio, Cic. Nat. D. II, 21, *natuurlijke, Phyſiſche, geſteldheid:* quiddam phyſicum, Cic. Div. II, 59, *iet Phyſisch, iet uit de Natuurkunde: van daar* Phyſica, orum, *Phyſiſche dingen, d. i.* Phyſika. *Natuurkunde, bij voorb.* phyſicorum ignarus, Cic. Or. 34. *onkundig in de* Phyſica: Epicurus in phyſicis alienus eſt, Cic. Fin. I, 6 in., i. e. *is in de Natuurkunde een vreemdeling: van daar* Phyſicus, Subſtantive, *een Natuurkundige, d. i. die de Natuur onderzoekt*, Cic. Nat. D. I, 30. Varr. R. R. I, 40.

PHYSIOGNŌMON, ŏnis, m. *een Natuurkenner: bijzonder een kenner van het geſtel, naturel der menſchen, gelaatkenner, die uit de wezenstrekken enz. der menſchen karakter kennen kan*, Cic. Fat. 5.

PHYSIOLOGĬA, ae, f. i. q. Phyſica, *Natuurkunde, Natuurkennis*, Cic. Nat. D. I, 8. Div. I, 41.

PHYSIS, is, f. i. e. natura: Plinius H. N. XXXVII, 12 *zegt, dat vele edelgeſteenten geen' naam hebben, en alleen* Phyſes *heeten*.

PIĀBĬLIS, e, *het geen men verzoenen, of anders weder goedmaken kan, bij voorb. door een offer enz., bij voorb.* fulmen, Ovid. Faſt. III, 289.

PIĂCŬLĀRIS, e, 1) *het geen dient, om den toorn van God af te wenden, en in 't gemeen zich van de ſchuld te bevrijden, of de fout weder goed te maken, ontzondigend, verzoenend, bij voorb.* hoſtia, Varr. L. L. V, 4: ſacrificium, Liv. I, 26 extr., *zoenöffer: ook enkel* piaculare ſcil. ſacrificium, *bij voorb.* ut piacularia Junoni fierent, Liv. XLII, 3 extr.: *van daar boertend*, Men' piacularem oportet fieri ob ſtultitiam tuam, Plaut. Epid. I, 2, 36, i. e. *moet ik het vergelden? moet ik het zoenöffer zijn? enz.* 2) *het geen maakt, dat een zoenöffer* (piaculum) *geöfferd moet worden, bij voorb.* piacularia auſpicia i. e. cum aut hoſtia ab ara effugit, aut percuſſa mugitum dedit, aut in aliam, quam oportuit, partem corporis decidit, Feſt. Not. porta piacularis Romae adpellabatur propter aliqua piacula, quae ibidem fiebant, Feſt.

PIĀCŬLO, are, *eenen God verzoenen, wanneer het door eene offerande geſchiedt, bij voorb.* Mars, te ſuovetaurilibus piaculo, Cato R. R. 141.

PIĂCŬLUM, i, n. (*van* Piare), 1) *elk middel, om God te verzoenen, of den misſlag weder goed te maken, middel van verzoening, zoenmiddel: van daar* a) *zoenöffer, het zij een beest of mensch, bij voorb.* fulgur piaculis luere, Gell. IV, 5: Ut manifeſta caedes aliquo piaculo lueretur, Liv. I, 26: priusquam Albani prodigii piacula invenirentur, Liv. V, 16 in., i. e. *verzoeningsmiddelen, zoenöffer:* duc nigras pecudes; haec prima piacula ſunto, Virg. Aen. VI, 153: piacula manibus infert, Ovid. Met. VI, 569: teque piacula nulla reſolvent, Horat. Od. I, 28, 34: praeter piaculum, Cic. Leg. II, 22 extr.: porci femina piaculum pati, Cic. Leg. II, 22, i. e. *brengen, voor* facere, *eigenlijk, zich laten gevallen, gevolglijk het brengen: dus zegt* Cato R. R. 139, Te hoc porco piaculo immolando precor, *alwaar* piaculo *een* Adjectivum *ſchijnt, te weten* porcus piaculus *een verzoenend zwijn, het welk niet ongerijmd is; maar het kan ook de* Dativus *zijn, d. i. ten zoenöffer. Zonderling ſtaat* Liv. VIII, 10, ſignum defodi & piaculum hoſtiam caedi, *voor* hoſtiam in piaculum caedi, *zoo als men wel zou kunnen lezen, of ook* piaculo (Dativ.) Gronovius *leest* piaculum hoſtiam caedi, *als eene* Oppoſitie. — *Van daar Tropisch, een zoenöffer, of elk middel van verzoening, bij voorb.* ut luendis periculis publicis piacula ſimus, Liv. X, 28: *zoo heet* Hannibal piaculum rupti foederis, Liv. XXI, 10 extr.: quae piacula irae deum eſſent, ipſos deos conſulendos eſſe, Liv. XXII, 9: metu, ne ſoli crimini ſubjecti piacula irae Romanorum dederentur, Liv. VI, 21: piacula Albani prodigii, Liv., *zie hier voor:* falſi mundi, Ovid. Met. XV, 155: *van daar, in 't gemeen, een middel, om iet weder goed te maken, bij voorb. geneesmiddel*, Horat. Epiſt. I, 1, 36. b) *eene ſtraffe, dewijl daar door de beledigde Godheden verzoend zullen worden, bij voorb.* a violatoribus gravia piacula exegit, Liv. XXIX, 18, *ten zij men ook zoenöffers* (*Tropisch*) *verſtaan wil.* 2) *alle kwaad, dat een zoenöffer verdient, d. i. waarom men een zoenöffer behoorde te ſlachten: van daar* a) *iet kwaads, d. i. eene ſnoode daad, zonde, misdaad, bij voorb.* piaculum eſt, miſereri hominum male rem gerentium, Plaut. Truc. II, 1, 13: eo die piaculum eſt i. e. nefas eſt, Fab. Pict. ap. Gell. X, 15: palam mutire plebejo piaculum eſt, Enn. ap. Feſt. in Mutire: nec ſine piaculo quodam neceſſitudines ſcindi, Plin. Paneg. 37 extr.: quo te, M. Tulli, piaculo taceam? Plin. H. N. VII, 30 poſt med.: ſolutus piaculo, Tacit. Ann. I, 30: piaculum committere, Liv. V, 52: *dus ook* differre commiſſa piacula in mortem, Virg. Aen. VI, 569: *dus ook* piaculum ſibi contrahere, Liv. V, 52: *van daar ſchuld of toerekening eener ſnoode zaak, of van eene misdaad, bij voorb.* ſine piaculo rerum praetermiſſarum ſit, Liv. XXXIX, 47 extr.: *dus ook* piaculum mereri, Liv. II, 38 extr., *de toerekening van eene booze daad verdienen d. i. eene zonde begaan.* b) *iet kwaads, d. i. droevig voorval, ongeluk, bij voorb.* ut domus tuta exiſtimetur a piaculis omnibus, Plin. H. N. XXV, 8. Not. *Dit woord ſchijnt een* Adjectivum *te zijn*, Piaculus, a, um, 1) *het geen dient, om dien misſlag weder goed te maken enz., bij voorb.* porcus, Cato, *zie boven: van daar* ſcil. ſacrificium, *zoen-offer enz.* 2) *het geen door een offer of ander middel weder goed gemaakt moet worden enz.: van daar* piaculum ſcil. facinus i. e. *booze daad, iet ſnoods, zonde enz.*

PIĀMEN, ĭnis, n. i. q. piamentum, *zoenmiddel, om de Goden te verzoenen*, Ovid. Faſt. II, 19.

PIĀMENTUM, i, n. i. q. piamen, piaculum,

tum, *het geen, daar men de Goden of eene Godheid mede verzoent, zoenmiddel of offer, bij voorb.* favis ante & melle terrae ad piamentum datis, Plin. H. N. XXV, 9 ante med.: hac evulſa ſcrobem repleri vario genere frugum religio eſt ac terrae piamentum, Ib. 4 ante med.: *van daar Tropisch, bij voorb.* domus doliturae piamentum. Senec. ad Helv. 16 extr.: ut Polycrati Samio felicitatis ſuae, quam nimiam fatebatur etiam ipſe, ſatis piamenti in unius gemmae voluntario damno videretur, Plin. H. N. XXXVII, 1 in.

PIATIO, onis, f. *verzoening der goden, bij voorb. door eene offerande*, Plin. H. N. XXVIII, 2.

PIATRIX, icis, f. *verzoenſter der goden, bij voorb. door eene offerande enz. om, bij voorb. het kwaads af te wenden*, Plaut. Mil. III, 1, 101 *en* Feſtus.

PICA, ae, f. 1) *eene ekſter, van het vrouwelijk geſlacht, dan in 't gemeen, een ekſter*, Plin. H. N. X, 33 med. *en* 42. Ovid. Met. V, 299. Martial. XIV, 76, 1. Perſ. Prol. 13. *Ook haalt* Plinius H. N. X, 29 *eene bijzondere ſoort daarvan aan.*

PICARIUS, a, um, *het pek betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar* Picaria, ſcil. officina, *pekhutte, d. i. waar pek gemaakt wordt*, Cic. Brut. 22. Pandect. L, 16, 17.

PICATUS, *zie* Pico.

PICEA, ae, f. (ſcil. arbor, *van* piceus, a, um, *vol pek enz.*) *eigenlijk, een boom, die pek levert, een pekden of pijnboom*, Plin. H. N. XVI, 10 *en* 25. Virg. Aen. VI, 180. Ovid. Her. XII, 67.

PICEATUS, a, um, *met pek beſmeerd; van daar Tropisch, bij voorb.* manus, Martial. VIII, 59, 4, i. e. *dieffachtig.*

PICEUS, a, um, 1) *uit pek beſtaande, vol pek: van daar* picea, ſcil. arbor, *zie* Picea. 2) *pekzwart, bij voorb.* nubes, Ovid. Met. XI, 549: caligo, Virg. Georg. II, 309: turbine fumantem piceo, Ib. Aen. III, 573: ſudor — piceum flumen agit, Ibid. IX, 813: piceum fert — lumen taedae, Ibid. 75: nimbus, Val. Fl. II, 115: coelum, Ibid. 517: oves, Ib. III, 439: dentes, Martial. II, 41, 7: imber piceus craſſusque, Plin. H. N. XVI, 43.

PICINUS, a, um, *pekzwart, bij voorb.* uva, Plin. H. N. XIV, 3 extr. oleum picinum, Plin. H. N. XV, 5 extr.; *maar de* Ed. Hard. *heeft* piſſinum.

PICO, avi, atum, are, 1) *met pek beſmeeren, bepekken, bij voorb.* dolia, Sueton. Claud. 16: partes tegularum, Vitruv. VII, 4: parietes, Plin. H. N. XXXVI, 22 poſt med.: *dus ook* picatus, a, um, *bij voorb.* dolia, Colum. XI, 2 poſt med.: cadus, Virg. in Copa 11. 2) *met pek aanmaken of kneeden: van daar* vinum picatum i. e. *met pek ſmaaklijker (ſcherper) gemaakt*, Colum. XII, 23, 3: *ook heet* vinum picatum, Martial. XIII, 106. Plin. H. N. XXIII, 1 poſt med., *een wijn, die uit den aart was naar pek ſmaakt.*

PICRIS, idis, f. ſcil. herba, i. e. *een bitter kruid: zoo heet* 1) *een bitter kruid*, Plin. H. N. XXI, 17 ante med. XXII, 22 in. 2) *eene ſoort van bittere ſalade, of bittere latuwe*, Plin. H. N. XIX, 8 in.

PICTACIUM, i, *zie* Pittacium.

PICTILIS, e, *geſchilderd, geborduurd, bij voorb.* balteus, Apulej. Met. X med. p. 247, 38 Elmenh.

PICTOR, oris, m. *een ſchilder*, Cic. Acad. IV, 7. Horat. Art. 9.

PICTORIUS, a, um, *de ſchilders betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* fabriles vel pictoriae operae, Pandect. XXXVIII, 1, 23.

PICTURA, ae, f. 1) *het ſchilderen, ſchilderkunst, het zij zij zich bezig houde met het penſeel of met de borduurnaald enz.*, Cic. Or. II, 7: *van daar* a) *het blanketten*, Plaut. Moſt. I, 3, 105. b) *ſchildering met woorden, bij voorb. van eenen Dichter*, Cic. Tuſc. V, 39 med. 2) *ſchilderſtuk, het zij met verw geſchilderd, of met de borduurnaald*, Cic. Or. 11. Cic. Verr. IV, 1. Cic. Acad. IV, 7 in. Virg. Aen. I, 464 (468): textilibus picturis, Lucret. II, 35.

PICTURATUS, a, um, 1) *geſchilderd: van daar, bont, veelkleurig, bij voorb.* volucres, Claudian. epiſt. ad Seren. 3: picturatus floribus agger, Stat. Theb. VI, 58: gyrus, Ibid. Sylv. V, 1, 105. 2) *geborduurd, bij voorb.* veſtes, Virg. Aen. III, 483.

PICTUS, a, um, *zie* Pingo.

PICULA, ae, f. *een weinig pek*, Apulej. de herb. 36 ſect. 3.

PICUS, i, m. 1) *een ſpecht, boomhakker*, Plin. H. N. X, 18 *en* 33. XI, 33 in. *hij behoorde onder de wichelvogelen*, Plin. H. N. X, 18. Plaut. Aſin. II, 1, 12. *hij heet* Martius, Plin. H. N. X, 18. XI, 33 in.: *en* avis Martia, Ovid. Faſt. III, 37, *waarſchijnlijk, omdat hij aan Mars heilig was.* 2) *Een grijpvogel, gelijk* Nonius 2 n. 641 *zegt: van daar* Pici divitiis, qui aureos montes colunt, ego ſolus ſupero, Plaut. Aul. IIII, 8, 1.

PIE, *pligtmatig jegens God, ouders, kinderen, vaderland, bloedvrienden, echtgenoot, waarom het dan vroom, godvruchtig, dan pligtmatig, kinderlijk, vaderlijk, tederlijk enz., vertaald wordt, bij voorb.* pie colere deos, Cic. Nat. D. I, 17: Memoriam noſtri pie conſervabitis, *zegt* Cyrus *tegen zijne kinderen*, Cic. Senect. 22: a te pie fieri, Cic. ad Div. XI, 27 extr.: tam pie lugere, Cic. Or. II, 4: Q. filius pie ſane animum patris ſui ſorori tuae reconciliavit, Cic. Att. VI, 7: quod pro Milone dicam pie, Cic. Mil. 38: vivere, Apul. doctr. Plat. 2 extr.: cf. Ovid. Her. XV, 153: piiſſime ferre, Senec. ad Polyb. 34 poſt med.

PIETAS, atis, f. *is elk godsdienſtig of pligtmatig gedrag, het zij jegens God onmiddelijk, of jegens anderen, met welken men in zekere heilige betrekking ſtaat;* 1) *jegens God, d. i. vroomheid, godzaligheid, godsvrucht, pligtmatig gedrag jegens God, bij voorb.* pietas eſt iuſtitia adverſus deos, Cic. Nat. D. I, 41: pietas erga deos, Cic. Dom. 41: quam (Iunonem) pietas (Aeneae ſcil. in Iunonem) nec mitigat ulla, Virg. Aen. V, 783: cf. Cic. Leg. II, 8. *ook is het gemoedelijkheid, d. i. wanneer men zwarigheid maakt, om iet kwaads te doen, bij voorb. den koetzier, die niet over het doode lijk van den vader zijner mevrouw wilde rijden, wordt* pietas *toegeſchreven*, Ovid. Faſt. VI, 707: *hiertoe kan men hier voor* Virg. *met meer plaatzen brengen.* 2) *jegens menſchen, met welken wij door de banden der natuur of geboorte en weldaaden verbonden zijn, bij voorb. vaders, kinderen, broeders en zusters, bloedverwanten, vaderland, overigheid, weldoeners; wanneer het deels in 't gemeen pligtmatig, of teder, hartlijk gedrag, gemoedelijkheid, tedere liefde enz., deels vaderlijke, kinderlijke, liefde, vaderlandsliefde, dankbaar gedrag enz., of ouderpligt, kinderpligt enz., vertaald wordt, bij voorb.* pietas magna in parentibus & propinquis, in patria maxima eſt, Cic. Somn. Scip. 3: Vultu ſaepe laeditur pietas (ſcil. in parentes), Cic. Roſc. Am. 13, i. e. *kinderlijke pligt, kinderlijke liefde:* iuſtitia erga deos religio, erga parentes pietas nominatur, Cic. Partit. 22 extr.: quid eſt pietas, niſi voluntas grata in parentes? Cic. Planc. 33: pietas, quae erga parentes aut patriam alios ſanguine conjunctos officium conſervare monet, Cic. Invent. II, 22: qui (Octavianus) nulla ſpecie paterni nominis nec pietate (ſcil. *jegens* Caeſar, *die hem geädopteerd hadt*), Cic. Phil. XIII, 20: *en terſtond daar op* intelligit maximam pietatem conſervatione patriae contineri; *en vooräf:* Caeſar (i. e. Octavianus) ſingulari pietate adoleſcens cet., i. e. *die zeker zijnen vader teder bemint, die zeker een gemoedelijk jongeling is:* de pietate autem Attici quid plura commemorem? Nep. Att. 17, i. e. *gemoedelijkheid in gedrag jegens ouders, bloedverwandten enz.:* ut cum pietas vinceret, Nep. Reg. 1, i. e. *kinderlijke liefde, liefde jegens zijne moeder:* Ego omni officio, ac potius pietate (ſcil. *jegens eenen weldoener*), Cic. ad Div. I, 1. *teder gedrag, tedere liefde, dankbaarheid enz.:* Tui omnes ſumma pietate te deſiderant, Cic. ad Div. VI, 20, i. e. *tedere liefde:* Tua pietas, Plaut. Poen. V, 4, 107, i. e. *vaderliefde:* Pietas militum, Cic. Phil. XIV, 3 in., i. e. *vaderlandsliefde: dus ook* quibus quoniam pro pietate ſatisfecerit, Caeſ. B. G. VII, 27, i. e. *uit hoofde der ſchuldige vaderlandsliefde, of volgends zijnen natuurpligt:* Pietas ſuſpicienda, Nep. Ageſ. 4, i. e. *pligtmatig gedrag jegens zijne overheden, gehoorzaamheid:* Erant, quos moveret ſua pietate, Liv. II, 58. i. e. *liefde jegens bloedverwandten; dus ook van den koetzier, die niet over het doode lijk van den koning wilde rijden*, Ovid., *zie hier voor:* Eſt autem fidei pietatis noſtrae declarare fortiſſimis militibus, quam memores ſimus cet., Cic. Phil. XIV, 11, i. e. *de pligt der dankbaarheid beveelt het, of de pligt, die het vaderland heeft, om zulke doppere ſoldaten te belonen:* paterna pietas, Juſtin. X, 1, i. e. *vaderliefde of liever tedere liefde jegens den zoon* Darius, *wien hij buitengemeene weldaaden beweest.* 3) *gerechtigheid, bij voorb.* ſi qua eſt coelo pietas, Virg. Aen. II, 536: conf. V, 688. 4) *zachtmoedigheid, zachtheid, barmhartigheid enz., bij voorb.* Permittite a veſtra pietate impetrari, ut damnatis liberum mortis arbitrium indulgeatis, Sueton. Domit. 11: patria poteſtas debet in pietate, non atrocitate, conſiſtere, Pandect. XLVIII, 9, 5. Not. Pietas, *als godin*, Cic. Leg. II, 8: *haar is een Tempel geſticht*, Liv. XL, 34. Plin. H. N. VII, 36. Val. Max. V, 4, 7.

PIETATICULTRIX, icis, f. i. e. pietatem colens, Petron. 55.

PIGENDUS, *zie* Pigeo.

PIGEO, ui, itum, 2. 1) perſonaliter, *verdriet ondervinden, komt niet ligt voor, ten zij men hier toe brengen wil* Plaut. Trin. II, 2, 64, Pudere quam pigere praeſtat (*zie* Pudeo): *dus ook* factum eſſe id non negat, neque ſe id pigere, Terent. Heaut. Prol. 18; *doch, het kan hier impersonaliter ſtaan, te weten* id *voor* ejus rei: *maar van daar is* Pigendus, a, um, *bij voorb.* verba pigenda, Propert. IV, 1, 76 (74). *Gemeenlijk ſtaat het* 2) impersonaliter, Piget, uit en itum eſt, *verdriet,*

drieten, verdriet of berouw veroorzaken; wanneer dan de persoon, dien iets verdriet enz., in den Accusativus, *maar het geen verdriet enz., in den* Genitivus *staat, bij voorb.* me piget laboris cet. *Doch, somtijds staat ook de zaak in den* Accusativus *(doch misschien alleen een* Pronomen*), bij voorb.* quod nos post pigeat. *Ook met den* Accusativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* piget me, parum pudere te, Plaut. Trin. II, 3, 35. *Het beteekent a) verdrieten, verdriet of tegenzin veroorzaken, bij voorb.* me pigeat stultitiae meae, Cic. Dom. 11: fratris me piget, Terent. Ad. III, 3, 37: mater, tui me miseret, mei piget, Acc. ap. Cic. Div. I, 31: me civitatis morum piget taedetque, Sallust. Jug. 4: incertum habeo, pudeat (scil. me) magis, an pigeat differere, Ibid. 95 (100): nimio id, quod pudet, facilius fertur, quam illud, quod piget, Plaut. Pseud. I, 5, 47: piget me, parum pudere te, Ib. Trin. II, 3, 35: quaeso, loquere tuum mihi nomen, ni piget, Ibid. Men. V, 9, 7, i. e. *als het u niet verveelt:* oratione multitudo ad misericordiam inducitur, ad pudendum, ad pigendum, Cic. Brut. 50: neque enim me piguit quaerere, Petron. 127: nec pigitum (est) parvosque lares humilisque subire limina coelicolam tecti, Sil. VII, 173: pigitum est, cinctos saltem esse, Castric. ap. Gell. XIII, 21. b) *verdriet of rouw veroorzaken, berouwen, bij voorb.* Ne quid faxit, quod nos post pigeat, Terent. Phorm. III, 3, 21, i. e. *het geen ons hierna berouwen mogt:* factum esse id non negat, neque se id pigere, Terent. Heavt. Prol. 18: pigere eum facti coepit, Justin. XII, 6: profecto vos huius injuriae pigeret, Apul. Met. VII, p. 199, 14 Elm.: cf. Plaut. Capt. II, 1, 9. c) *schaamte veroorzaken, bij voorb.* fateri pigebat, Liv. VIII, 2 extr., *men schaamde zich om enz.:* Me pigeret dicere, Apulej. in Apolog. p. 296, 18 Elm., *ik mij schaamde te zeggen enz.*

PIGER, gra, grum, (Compar. grior, Superl. gerrimus), 1) *die ergens ongeern of met verdriet aangaat, bij voorb.* ad poenas, Ovid. Pont. I, 2, 133: ad literas scribendas pigerrimus, Coel. in Cic. ep. ad Div. VIII, 1: *ook* seq. Infin., *bij voorb.* ferre laborem scribendi, Horat. Sat. I, 4, 12: *waarom het, als er van arbeiden, moeilijkheden gesproken wordt, dikwijls traag, verdrietlijk, langzaam in den arbeid, werkloos, lui, vertaald wordt, bij voorb.* piger in militia, Cic. ad Div. VII, 17: gens pigerrima ad militaria opera, Liv. XXI, 25, i. e. *langzaam, traag:* pueri pigriores, Martial. III, 67, 2: apes contracto frigore pigrae, Virg. Georg. IV, 259: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* militiae, Horat. Epist. I, 2, 124: periculi, Sil. XIV, 265: *van daar* a) *tropisch, traag, werkloos, langzaam, bij voorb.* bellum, Ovid. Fast. II, 727, i. e. *langzaam:* pigri campi (scil. *wegens de koude*), Horat. Od. I, 22, 17, i. e. *onvruchtbaar, niets dragende, gevolglijk als 't ware traag:* vita, Stat. Sylv. I, 4, 57: elephanti pigra moles *voor* gravis, Claudian. Stilich. II, 355: radix, Ovid. Met. I, 551: palus, Ovid. Pont. IV, 10, 61, i. e. *traag, zich niet bewegende: dus ook* aqua, Plin. H. N. XXXI, 3 in., *niet vlietende:* mare, Tacit. Germ. 45: pigriora remedia, Colum. II, 18: piger humor, Colum. VII, 8, *taai, langzaam:* pectora pigra situ, Ovid. Am. II, 5, 14, i. e. *ongevoelig, ondandoenlijk:* piger annus, Horat. Ep. I, 1, 21, *lang, langzaam voorbijgaande.* b) *traag, bij Dichters, d. i. traag makende, bij voorb.* frigus, Tibull. I, 2, 29: senectus, Tibull. I, 11 (10), 40: sopor, Catull. LXII, 37. 2) *verdrietlijk, mismoedig, treurig, bedroefd, bij voorb.* rex piger tristisque retro domum pergit, Apul. Met. IV prope fin.: *zoo ook* vultus piger, Martial. II, 11, 3.

PIGET, PIGITUM, *zie* Pigeo.

PIGMENTARĬUS, a, ŭm, *verwen, en allerhande zalven, vochten enz. betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* institor pigmentarius, Scribon. Larg. 22: *ook enkel* pigmentarius, Cic. ad Div. XV, 17. Pandect. XLVIII, 8, 3. scil. institor *of* mercator, *die er handel in doet; een verfen zalfkoopman.*

PIGMENTUM, i, n. *van* Pingo, Id, quo pingere solemus, *een middel om te verwen, de verf, d. i. daar men mede schildert, bij voorb.* adspersa pigmenta in tabula, Cic. Div. I, 13: cf. Plin. H. N. XXXV, 11 extr.: *van daar boertend,* quem Apelles Zeuxisque pingent pigmentis ulmeis, *voor duchtig afkloppen*, Plaut. Epid. V, 1, 20. *Ook de zalf, of het geen daar men zich mede blanket, blanketzel*, Plin. H. N. XVI, 43: *van daar Tropisch, de kleur of verf in eene reden, is de daar in te pas gebrachte sieraad*, Cic. Brut. 87. Cic. Att. II, 1: *van daar* sententiae tam verae, — tam sine pigmentis fucoque puerili, Cic. Or. II, 45. *Ook zalf tot een eerbaar gebruik, balsem, bij voorb. bij het offeren, bij voorb.* ut thure addito & pigmentis precem dicamus deo, Apul. ad Asclep. *bijna op het einde.*

PIGNERATICĬUS *of* PIGNORATICĬUS, a, um, 1) *het pand betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* actio, Pandect. XIII, 7 leg. 1, 9, 11, 32: judicium, Pandect. XIII, 7 leg. 24 *en* 36: creditor, i. e. qui sub pignoribus credidit, Ibid. XXXIX, 2, 15 post med. 2) *het geen te pand gegeven wordt, verpand is, bij voorb.* fundus, Pandect. XIII, 7, 6.

PIGNERATĬO (Pignoratio), onis, f. *het panden, verpanden*, Pandect. XX, 1, 9.

PIGNERĀTOR *of* PIGNORĀTOR, oris, m. *een pander, d. i. die een pand neemt of zich geven laat*, Cic. Verr. III, 11.

PIGNĔRO *of* PIGNŎRO, avi, atum, are, 1) *verpanden d. i. iets te pand geven, bij voorb.* unionem, Sueton. Vitell. 7: si rem, quam tibi pigneravi, subripuero, Pandect. XLI, 5, 5: Rubrenus (*een Dichter*), cujus & alveolos & laenam pignerat Atreus, Juvenal. VII, 73, i. e. Rubenus, *die, terwijl hij het Treurspel*, Atreus *schrijft, zijne goederen uit armoede verpanden moet:* servus pigneratus, Pandect. XL, 5, 24 ante med., i. e. *verpand: dus ook* ancilla pignerata, Ibid. leg. 46: Bona pigneranda poenae praebebant, Liv. XXIX, 36 extr.: *van daar Tropisch*, animos pigneratos, Liv. XXIV, 1. 2) *voor* pigneror, *panden d. i. te pand nemen: van daar Tropisch, als 't ware, door een pand zich iets verzekeren, zich eigen maken of verbinden, verpligt maken, bij voorb.* aliquem sibi beneficio, Apulej. Met. III post med. p. 130, 4 Elm.: beneficio pigneratus i. e. obligatus, adfectus, Apul. Met. XI post med. p. 269, 25 Elmenh.: *van daar* pignerari *voor* pignerare se *zich verpligten, bij voorb.* coenae alicujus, Ibid. III ante med. p. 134, 32, i. e. *zich verpligten of beloven, om met iemand te eten.*

PIGNĔROR *of* PIGNŎROR, atus sum, ari, *panden d. i. iets te pand nemen, of aannemen: van daar Tropisch*, 1) *iets tot zijn eigendom maken, verbindelijk maken, bij voorb.* Mars ex acie fortissimum quemque pignerari solet, Cic. Phil. XIV, 12, i. e. *om te dooden:* maximas nostri ingenii partes sibi ad utilitatem suam pigneraretur, Cic. fragm. ap. Non. 7 n. 84: fidem militum praemio pigneratus, Sueton. Claud. 10, i. e. *verbondt aan zich, verzekerde zich van hunne gemoederen enz.* 2) *iets aannemen, als zeker, of enkel aannemen, bij voorb.* omen, Ovid. Met. VII, 620. 3) *zich verbinden bij voorb. door eene belofte, bij voorb.* coenae alicujus, *beloven, dat men iemands gast wil zijn*, Apul., *zie* Pignero.

PIGNORISCAPĬO, onis, f. *als één woord, voor* pignoris capio, Gell. VII, 10, *Panding, aanneming van een pand. Het is daarmede, als met* usucapio *of* usu capio; *hetwelk ook eigenlijk twee woorden zijn.*

PIGNŎSA *voor* pignora *zeiden de Ouden, gelijk* Valesii *voor* Valerii cet., *zoo als* Festus *aanmerkt.*

PĬGNUS, ŏris *en* ĕris, n. *elke persoon of zaak (het zij akker, ring enz.), die men iemand tot zijne zekerheid geeft, of tot zijne zekerheid aanneemt, het zij bij koopen, borgen, beloven, en overal, een pand, onderpand, bij voorb.* servum pignori dare, Pandect. XX, 1, 1, *te pand geven, verpanden: dus ook* praedium pignori dare, Ibid.: *dus ook* rem pignori obligare, Ibid. leg. 3: rem pignori accipere, Ibid. leg. 28. Tacit. Hist. III, 65: sub pignoribus mutuas pecunias accipere, Pandect. XIII, 7, 12: habere aliquid pignori, Ibid. XX, 4, 2: liberare pignus a creditore, Ibid. leg. 4: aurum pignori apud aliquem ponere, Ibid. XIII, 7, 27: reddere pecuniam & pignus recuperare, Ibid. XX, 5, 7: ut fructus quoque pignori essent, Ibid. XX, 1, 1: opponere se pignori, *zich te pand geven, verpanden*, Plaut. Pseud. I, 1, 84: ager oppositus est pignori, Terent. Phorm. IV, 3, 56, i. e. *is verpand:* Reliquit pigneri putamina, Plaut. Capt. III, 4, 122: Pignora capere, Liv. III, 38 extr. XXXVII, 51, *als een dwangmiddel, van den kant der Overigheid, bij voorb. om de Raadsheeren te noodzaken tot het bijwonen van den Senaat enz.: dus ook* auferre, Cic. Or. III, 1: Cogere aliquem pignoribus, Cic. Phil. I, 5. *Iemand uitpanden, of een pand nemen; dit deeden de Presidenten van den Senaat, bij voorb. de Consuls de Raadsheeren ondervinden, als zij niet op het Raadhuis verscheenen:* pignora concidere, Cic. Or. III, 1 extr., i. e. *vernietigen, te schande maken: van daar* mea pignora caedo *Tropisch (misschien) voor zich zelven benadeelen*, Tibull. IV, 13 (12), 17; *doch gemeenlijk hebben de* Edd., *bij voorb.* Heyn., cedo i. e. *ik geve mijne verzekering te rug, herroepe ze! van daar, van gijzelaars, en alles, door welks bezit men zich veiligheid en gerustheid bezorgt, bij voorb.* sine pignore, Liv. XXXIII, 22, *zonder gijzelaars:* pignora marium, *manlijke gijzelaars, d. i. manspersonen als gijzelaars*, Suet. Aug. 21: eo pignore, Liv. XXXVII, 10 med., i. e. *Brief, dien hij te pand als 't ware d. i. als een middel van zekerheid behieldt: dus ook staat van het overblijfzel der niet geheel door de* Galliërs *verbrande stad* Rome, Liv. V, 42, ut, quodcunque superesset urbis, id pignus ad flectendos hostium animos haberent: *zoo heet geborgd geld* pignus, Caes. B. C. I, 39: *van daar* 1) *het geen daar men om wedt, bij voorb.* pignore contendere, *wedden*, Virg. Ecl. III, 31. Catull. XLIV, 4: da pignus, Plaut.

Plaut. Epid. V, 2, 34: ponere pignus cum aliquo, *wedden (met daarzetting van een pand)*, Val. Max. IV, 3. 3 (extern.): *dus ook* poſito pignore *weddende*, Ovid. Art. I, 168: in quodvis pignus vocare, *tot wedden uitdagen, willen wedden*, Gell. V, 4. 2) *een Contract, waar bij een onderpand gegeven word, bij voorb.* pignus contrahere, Pandect. XIII, 7, 1. XX, 1, 3: finire, Ibid. XX, 6, 3. 3) *Tropisch, pand, onderpand d. i. bewijs, zeker kenteken, bewijs of onderpand van zekerheid, bij voorb.* voluntatis, Cic. Coel. 32: injuriae, Cic. Phil. XIII, 3: amoris, Liv. XXXIX, 10. Virg. Aen. V, 572: neceſſitudinis, Plin. Ep. X, 2: dare pignus magnum, *bewijs (kenteken) geven*, Cic. Phil. I, 2: da pignora, Ovid. Met. II, 38, *geef er mij bewijzen van*. 4) *ook heeten de kinderen* pignora i. e. *onderpanden der huwlijksliefde*, Ovid. Her. VI, 121. Met. XI, 542. Triſt. III, 11, 16: *ook kleinkinderen*, Ibid. Met. III, 134: *ook* ſeq. Genit., *bij voorb.* pignora conjugum ac liberorum, Liv. II, 1, i. e. conjuges ac liberi tanquam pignora: *ja ook ouders, broeders en zusters, bloedvrienden, bij voorb.* inter tot pignora veros amicos, Plin. Ep. I, 12, *alwaar hij te voren* filiam, uxorem, nepotem, ſorores, *zegt: dus ook* per cariſſima pignora, utique, ſi & reo ſint liberi, conjux, parentes, utilis erit, Quintil. VI, 1 poſt med.: *van daar Tropisch, van ingeënte takken, of enten, bij voorb.* Pallad. Inſit. 109, citrei patiuntur mutua rami pignora i. e. *kinderen*.

PIGRE, *traag, langzaam, bij voorb.* agere Colum. VII, 5, *alwaar er* ſegniter *bij ſtaat:* in ſervitutem transire, Senec. de ira III, 17: pigrius haeſere paludibus undae, Lucan. V, 435: pigrius intrare, Plin. H. N. X, 34.

PIGRĔO, ēre, *traag of verdrietlijk zijn, bij voorb.* ſufferre laborem, Enn. ap. Non. 3 n. 170: omnes gaudent recta facere, mali pigrent, Acc. ibid. *Doch ſommigen lezen in de beide plaatzen anders.*

PIGRESCO, ĕre, *traag of langzaam worden, bij voorb.* Nilus, Plin. H. N. XVIII, 18.

PIGRĬTĬA, ae, f. *en* **PIGRITĬES**, ei, f. *traagheid, verdrietlijkheid, bij voorb.* Pigritiam definiunt metum conſequentis laboris, Cic. Tuſc. IV, 8: nec propter pigritiam aut ignaviam deſerant, Cic. Off. I, 29: noli putare, me pigritia facere, quod non mea manu ſcribam, Cic. Att. VI, 15: pigritiam recedendi impoſuerat hilaritas longior, Petron. 85: nox — Romanis pigritiem ad ſequendum ignotis locis fecit, Liv. XLIV, 42 extr.: pigritia militandi, Liv. I, 32, i. e. *verdriet in krijgsdienst (ſcil. wegens ziekte)*: pigritia & deſperatio in omnium vultu eminebat, Liv. XXI, 35, *van de Karthaagſche ſoldaten, toen zij over de* Alpen *zouden trekken, d. i. tegenzin, onwilligheid, een ſchrik daar voor, verdrietlijkheid:* lentae pigritiae, Martial. XI, 80, 2: ingenuae pigritiae i. e. honeſto otio, Ibid. XII, 4, 6: *van daar Tropisch, bij voorb.* pigritiam ſtomachi, i. e. *zwakte van de maag*, Senec. Provid. 3 ante med.

PIGRO, avi, atum, are, *verdrietlijk, of traag of zuimachtig zijn, bij voorb.* quod ſi pigraris paulumve abſceſſeris abre, Lucret. I, 410, *voor* pigraveris, *dewijl* abſceſſeris *daar op volgt; anders kon het ook van* pigror *zijn:* melius eſt pigraſſe; nam properaſſe eſt nefas, Acc. ap. Non. 2 n. 655: cur propter te pigrem haec? Acc. ap. Non. ibid.

PIGROR, ari, *verdrietelijk zijn, zuimachtig, of traag zijn, bij voorb.* ſcribere ne pigrere, Cic. Att. XIV, 1.

PIGROR, oris, m. i. q. pigritia, Lucil. ap. Non. 3 n. 169.

PILA, ae, f. 1) *een vijzel, om ſtuk te ſtooten enz.*, Cato R. R. 14: in pila contundito, Colum. XII, 51: cf. Ovid. in Ibin 571: tunditur in pila lignea, Plin. H. N. XVIII, 11 poſt med. 2) *een pilaar, bij voorb.* pontis, Liv. XL, 51: lapidea, Nep. Alcib. 4. Vitruv. II, 8 poſt med.: parietes, pilae, columnae cet., Vitruv. VI, 11: pilas operibus ſubdere, Senec. Nat. Quaeſt. VI, 30: *ook ſloegen de Boekhandelaars aan pilaars te koop aan, van daar* nulla taberna meos habeat neque pila libellos, Horat. Sat. I, 4, 71. *Ook van de bijën*. Plin. H. N. XI, 10, gerentes ceras fulciunt, pilarum intergerinis a ſolo fornicatis: *van daar een ſteenen dam, een beer, bij voorb. om het water van de zee of eene rivier te beperken*, Virg. Aen. IX, 711. Sil. IV, 299: *doch men kan ook pilaren verſtaan, om er gebouwen mede te onderſteunen. En de Romeinen bouwden daar op gebouwen in zee langs ſtrand.*

PILA, ae, f. 1) *een bal om te ſpelen, ſpeelbal, kaatsbal of Ballon, bij voorb.* pilae ſtudio teneri, Cic. Or. III, 23: pila ludere, Cic. Or. I, 16. Horat. Sat. I, 5, 49, *den bal of* Ballon *ſpelen:* pilam excipere, Senec. Benef. II, 32, i. e. *vangen, opvangen:* cum lapſa e manibus fugit pila, Virg. in Ciri 149: pilam repetere, Petron. 27: cf. Prop. III, 14 (13), 5. Ovid. Art. III, 383. *De uitvinder van den ſpeelbal of kaatsbal zal* Pythus *zijn*, Plin. H. N. VII, 56 poſt med.: *van daar* Claudus pilam, Cic. Piſ. 28, *een ſpreekwoord, als men van iet geen recht gebruik maken kan:* Mea pila eſt, Plaut. Truc. IV, 1, 8, *de bal is mija d. i. ik heb hem gevangen d. i. ik heb gewonnen, een ſpreekwoord: van daar* dii nos quaſi pilas homines habent, Plaut. Capt. Prol. 22. 2) *alles, wat rond is, een bal, een kluwen, een ronde hoop, een kogel, het zij van harde of weeke dingen, bij voorb.* terrae, Varr. ap. Non. 4 n. 273, *de aardbol, of aardkloot:* aerata pila, Propert. IV, 1, 76: lanuginis, Plin. H. N. XII, 10: ſcarabaei e fimo ingentes pilas pedibus volutant, Ibid. XI, 28: pilae Nurſinae, Martial. XIII, 19, 2, i. e. rapa rotunda: *van daar een kogeltjen of bolletjen, tot het ſtemmen der Rechters, bij voorb.* ſortita pila, Propert. IV, 11 (12), 20. *Ook liet men, tot vermaak, eſſen zekere kogels of ronde klompen (ſommigen geloven, opgevulde menſchengedaanten) in de lucht werpen, zie* Martial. Spect. 9 *en* 19. *dewijl dergelijke opgevulde ballen daardoor berſteden, zegt* Martialis II, 43, 6 *van een geſcheurden rok:* Noluerit dici quam pila prima ſuam.

PILĀNUS, i, m. i. q. Triarius, Ovid. Faſt. III, 128. Varr. L. L. IV, 16.

PILĀRIS, e, *den bal betreffende, bij voorb.* pilaris luſio, Stat. Sylv. IV praefat. *tegen het einde, bal of kaatsſpel.*

PILARIUS, a, um, *zich met den bal of ballen bezig houdende, daar toe behorende: van daar* Pilarius ſcil. praeſtigiator, i. e. *die met het balwerpen allerhande kunſten openlijk maakt*, Quintil. X, 7, 21. Inſcript. ap Fabrett. cap. 4 n. 2.

PILATES, *zekere ſteen*, Cato ap. Feſt.

PILĀTIM, 1) *zuilsgewijze, of met zuilen en pilaren, bij voorb.* aedificia agere, Vitruv. VI, 11. 2) *troepswijze of in dichte gelederen, bij voorb.* iter facere, Aſellio ap. Serv. ad Virg. Aen. XII, 121: ducere exercitum, Serv. ibid.

PILĀTRIX, icis, f. *eene rooſſter, bij voorb.* pallii, Titinn. ap. Non. 2 n. 259.

PILĀTUS, a, um, 1) *met werpſpieſen verzien, bij voorb.* agmina, Virg. Aen. XII, 121. *ſommigen verklaren het dicht, misſchien zonder noodzake:* cohors (ſcil. militum Praetorianorum), Martial. X, 48, 2. Not. *het is eigenlijk het* Particip. *van* Pilo, are, i. e. pilo (pilis) armare. 2) *beroofd, geplunderd*, Particip. *van* Pilo, *plunderen, zie* Pilo.

PILEĀTUS, a, um, *met een' hoed verzien, een' hoed ophebbende*, Liv. XXIV, 16. Not. 1) *zekere volken droegen hoeden, bij voorb.* Parthi pileati, Martial. X, 72, 5: *ook werd een hoed aan* Caſtor *en* Pollux *toegeſchreven: van daar* fratres pileati, Catull. XXXVII, 2, i. e. Caſtor *en* Pollux. 2) *op het feest van* Saturnus (Saturnalibus) *droegen alle Romeinen hoeden: van daar* pileata turba i. e. populo Romano pileato Saturnalibus, Senec. ep. 18 in.: *dus ook* Roma pileata, Martial. XI, 7, 4. *Dewijl de hoed een dekzel der vrijgelatenen, en gevolglijk een teken der vrijheid was: van daar is*, Sueton. Ner. 57, plebs pileata *bij den dood van* Nero *geweest, ten teken, dat zij van de ſlavernij bevrijd waren. Hier toe behoort* regem — pileatum capite raſo obviam ire legatus ſolitum, libertumque ſe populi Romani ferre, & ideo inſignia ejus ordinis (libertini) gerere, Liv. XLV, 44 extr.: turba colonorum pileatorum (quaſi libertorum imperatoris), Liv. XXXIII, 23. Not. ſervi pileati, Gell. VII, 4, i. e. *die een' hoed droegen, ten teken, dat de verkoper voor hun niet inſtondt.* Not. *is eigenlijk het* Particip. *van* Pileo, are.

PILENTUM, i, n. *eene ſoort van rijtuig, waarin bij voorb. de mevrouwen reden*, Liv. V, 25. Virg. Aen. VIII, 666. Horat. Ep. II, 1, 192, *gevolglijk karosſe, koets; het ſchijnt een hangend, gevolglijk zacht, gemaklijk rijtuig geweest te zijn: van daar* pilenta mollia, Virg. loc. cit. *Ook werd godsdienſtig gereedſchap daar in gereden*, Verr. Flacc. ap. Macrob. Sat. I, 6.

PILEO, are, i. e. pileo inſtruere cet.: *van daar* Pileatus, a, um, *zie dit bijzonder.*

PILEŎLUS, i, m. *en* **PILEŎLUM**, i, n. *een hoed, als men verkleinend ſpreekt, een hoedjen*, Horat. Epiſt. I, 13, 15, craſſis arundinibus — quaſi pileolum induere, Colum. de arbor. 25 extr.

PILĔUS, i, m. *en* **PILĔUM**, i, n. 1) *een hoed, die men op het hoofd zet, bij voorb.* pileum, quem habuit, deripuit, Plaut. fragm. ap. Non. 3 n. 178. *aan* Caſtor *en* Pollux *wordt een hoed toegeſchreven*, (*zie* Pileatus), *dewijl zij, gelijk* Feſtus *zegt*, Lacedemoniërs *waren; en gevolglijk de* Lacedemoniërs *dezelve pleegden te dragen. Ook droegen hem de* Romeinen, *op het feest van* Saturnus, *zie* Pileatus. *De hoed was wel gemeenlijk uit dichte wolle of vilt; doch, ook ſomtijds uit andere ſtoffe, bij voorb. uit ſtukken van verſleten dikke kleederen* (lacernarum), *bij de armen*, Stat. Sylv. IV, 9, 23. Martial. XI, 132, *alwaar het opſchrift* Pileus *is:* ſimiam pileo textili, Apul. Met. XI ante med. p. 261, a Elm. Not. *De hoed was een teken van vrijheid, daarom kregen en droegen de vrijgelatenen hem, bij voorb.* raſo capite calvus capiam pileum, Plaut. Amph. I, 1, 306: Haec mera libertas: hanc nobis pilea donant, Perſ. V, 12: *van daar* pileus *of* pileum *voor vrijheid, bij voorb.* pileum r.d.-

redimere, Martial. II, 68, 4. *zich de vrijheid (van slavernij) vrijkopen:* ad pileum vocare, *als hier na: ook de vrijgeborenen, als zij in gevangenis geweest en daar uit verlost waren, wanneer zij zich, als 't ware, voor vrijgelatenen, van den genen, die hen uit de gevangenis verlost hadt, hielden*, Liv. XXX, 45 extr. Quintil. Decl. IX, 20. Val. Max. V, 1. n. 5 *en* 6: *ook wel uit nederigheid, bij voorb.* regem pileatum cet., Liv., *zie* Pileatus: *van daar* ad pileum vocare, Liv. XXIV, 32 extr. Senec. ep. 47 extr. Sueton. Tiber. 4. *de slaven tot vrijheid roepen, d. i. hen met belofte van vrijheid, tot het opvatten der wapenen, aansporen.* Not. *ook wordt aan* Mercurius pileus *voor* petasus *toegeschreven*, Apul. in Apolog. p. 315, 16 Elm. 2) *bescherming, d. i. beschermende persoon, bij voorb.* Te obsecro, Lyde, pileum meum, mi sodalis, mea salubritas, Plaut. ap. Non. 3 n. 178.

PILICRĔPUS, i, m. *eigenlijk, die met een bal of kloot een geraas maakt; van daar misschien iemand, die een spel speelt, waar bij ballen of klooten gebruikt worden, zoo als, bij voorb. ons Billardspel enz., het staat* Senec. epist. 57, *alwaar van het Bad gesproken wordt, in het welk een balspelen in gebruik schijnt geweest te zijn: ook staat het* Inscript. ap. Gruter. p. 637 n. 1, *alwaar insgelijks van Baden gesproken wordt.*

PĪLO, avi, atum, are (*van* Pilus *haair*), 1) *haairen krijgen, bij voorb.* corpus pilare coepit, Afran. ap. Non. 1 n. 184: pugae pilant, Nov. ibid. 2) *haairen, d. i. van het haair berooven, de haairen uitplukken*, aliquem, *bij voorb.* uxores, Martial. XII, 32: nates, Martial. VI, 56.

PĪLO, avi, atum, are, *misschien, dichtmaken, instoppen, inpakken:* 1) *drukken, bij voorb.* hastam, Hostius ap. Serv. ad Virg. Aen. XII, 121. 2) i. q. pilo (pilis) instruere: *van daar* pilatus i. e. pilis instructus, *zie boven in* Pilatus.

PILŌSUS, a, um, *vol haairen, gehaaird, haairig, bij voorb.* genae, Cic. Pis. 1: venter, Varr. R. R. I, 2: colonus, Martial. XII, 59, 4: ursis pilosior, Priapej. XLVI, 4: *ook van gewassen, bij voorb.* folia pilosiora, Plin. H. N. XX, 16.

PILULA, ae, f. 1) *een kleine kogel, kogeltjen, bolletjen*, Plin. H. N. XVI, 7. 2) *van daar in het bijzonder in de geneeskunde eene pil, bij voorb.* axungia in pilulis summa, Plin. H. N. XXVIII, 9 med.

PILUM, i, n. 1) *een stamper, daar men mede stampt, bij voorb. in een vijzel enz., een knods of vijzelknods*, Cato R. R. 10 *en* 18 extr. Plin. H. N. XVIII, 10: *van daar* pilum Graecum, Plaut. fragm. ap. Fest. in Reciprocare, i. e. quod in pinsendo tritico una deprimitur parte, altera adtollitur, *gelijk* Turnebus *het verklaart.* 2) *De* Pilum *was de werpspies van het Romeinsche voetvolk, die zij op den vijand wierpen, en dan terstond het zijdgeweer trokken*, Liv. IX, 19. Cic. Phil. II, 2. Virg. Aen. VII, 664. Lucan. I, 7. Not. Veget. de re milit. II, 15 *zegt, dat de schacht* (hastile) *vijf en een halven voet lang geweest is, en voegt er bij* ferro triangulo unciarum novem. *Zij bedienden er zich niet alleen van in het veld, maar ook bij belegeringen, wanneer zij* Pila *uit de stad op de belegerden slingerden en deze heetten* pila muralia, Caes. B. G. V, 40. VII, 82: *van daar een spreekwoord*, pilum iniicere alicui, Plaut. Most. III, 1, 43, i. e. *iemand eene (haastige) verhindering in den weg leggen.* 3) eo loco, qui nunc Pila Horatia adpellatur, Liv. I, 26, *en terstond daar op* inter illa pila & spolia cet. *Gevolglijk schijnt te voren* Pila Horatia *ook de Plural. te zijn*, i. e. Pila Horatiorum. *Dewijl* Dionysius *hier* στήλη *heeft, d. i. een pilaar, zuil, zoo leest* Lipsius inter illam pilam & cet.; *Dan moest men* Pila (Plur.) *verklaren, de opgehoopte schooten (aan een' pilaar); vooräl dewijl* Propertius III, 2 (3), 7 *zegt*, cecinit Curios & Horatia pila.

PĪLUS, i, m. *eene Kompagnie der* Triariërs (*zie* Triarii), *die ook* Pilani *heeten, zie* Pilanus: *van daar* Primus pilus, *waar voor ook* primipilus *voorkomt*, 1) *de eerste Kompagnie derzelven, bij voorb.* centurio primi pili, Sallust. Jug. 38. §. 6. *en* Caes. B. C. I, 46: *van daar* primum pilum ducere, Caes. B. G. V, 35. Liv. XLII, 34, i. e. *de eerste Kompagnie aanvoeren, gevolglijk, eerste Hopman onder de Triäriën zijn: dus ook van meer*, primos pilos duxerant, Liv. XLII, 32, i. e. *hadden de eerste enz. d. i. waren — geweest:* adsignare alicui primum pilum, Liv. XLII, 35 in.: plerisque centurionum — primos pilos ademit, Sueton. Calig. 44; *deze beide plaatzen kan men ook tot n.* 3. *brengen: ook enkel* pilus *voor* primus pilus, *bij voorb.* praemia pili, Martial. I, 32, 3. VI, 58, 10. 2) *deze Hopman zelve heet* primus pilus, *bij voorb.* duo primi pili, Liv. VIII, 8 extr. (*beter dan* Primipili): primo pilo, Caes. B. G. II, 25 ex Ed. Oudend. 3) *deze eerste hoofdmansplaats, bij voorb.* ad primipilum se transducere, Caes. B. C. III, 53: primum pilum alicui adsignare, Liv., *zie hier voor:* plerisque centurionum primos pilos ademit, Suet., *zie hier voor: ook enkel* pilus *voor* primus pilus, *bij voorb.* praemia pili, Martial., *zie hier voor.* Not. *Misschien overäl beter* primus pilus: Primipilus *komt zelden voor, gemeenlijk* primipili, *maar het welk men van één scheiden, en niet* primipilus *tot een' Nominativus maken moet; anders zou ook* primopilo (Dat.) *van* primopilus *zijn: maar het moet* primo pilo *wezen. Doch* primipilo (Ablat.) *staat* Valer. Max. I, 6, 11 Ed. Torren., *en* primipilum Caes. B. C. III, 53 ex Edit. Oud.: *doch de* Edit. Cell. *heeft* primum pilum.

PĬLUS, i, m. *een haair op het hoofd of aan het lijf enz., bij voorb.* Palpebrae sunt munitae vallo pilorum, Cic. Nat. D. II, 57: Capra pilos ministrat ad usum nauticum, Varr. R. R. II, 11 post med.: caudae pilos equinae vello, Hor. Ep. II, 1, 45: aspera crura pilis, Ovid. Art. III, 194: In capite cunctorum animalium homini plurimus pilus, Plin. H. N. XI, 37 sect. 47: Invenit calvus pectinem; accessit alter aeque defectus pilis, Phaedr. V, 6 in. (i. e. calvus): *van daar Tropisch, een haair van eene kleinigheid, bij voorb.* pilo minus amabo, Cic. Q. Fr. II, 16 extr., *een haair minder enz.:* e Cappadocia ne pilum quidem scil. adcepi, sumsi, Cic. Att. V, 20 post med.: Ne ullum pilum viri boni habere dicatur, *geen haair van een eerlijk man*, Cic. Rosc. Com. 7. *zoo als wij zeggen: hij heeft geen goed haair:* Non facit pili cohortem, Catull. X, 13, i. e. *acht ze geen haair waardig:* Ludere hanc sinit, ut lubet, nec pili facit uni (unius), Ibid. XVII, 17, i. e. *vraagt er geen haair naar, d. i. maakt er geen werk van.*

PINACOTHECA, ae, *en* PINACOTHECE, es (*van* pinax, πίναξ), f. *beeldengaanderij, schildergallerij* Vitruv. VI. 5. Varr. R. R. I, 2 §. 10. *en* cap. 59. Plin. H. N. XXXV, 2 *en* 11 extr.

PINCERNA, ae, m. *de bediende, die den wijn inschenkt, mondschenker*, Ascon. in Cic. Verr. I, 26.

PINĔA, *zie* Pineus.

PINETUM, i, n. *pijnboomen woud*, Ovid. Her. XVI, 105. Met. XV, 604. Fast. II, 275. IV, 273. Plin. H. N. XXVII, 8 post med.

PINĔUS, a, um, *van pijnboomen, bij voorb.* sylva, Virg. Aen. IX, 85: claustra, Ibid. II, 258: corona, Plin. H. N. XV, 10 extr.: velamina capitis (*van* Pan), Lucret. IV, 591: plaga montis, Virg. Aen. XI, 320: juga montis, Val. Fl. III, 521: ardor, Virg. Aen. XI, 788, i. e. *vuur van pijnenhout: van daar* Pinea nux, Plin. H. N. XV, 10 *en enkel* pinea (scil. nux), Colum. X, 239. *de eetbare vrucht der tamme pijnboomen, pijnkern bij ons genoemd: van daar* pineam serere, Colum. V, 10 post med.

PINGO, nxi, ctum, 3. 1) *schilderen, afmalen, bij voorb. met verf, zoo als een schilder, bij voorb.* simulacrum Helenae, Cic. Invent. II, 1: hominis speciem, Cic. Or. II, 161 castra in mensa mero, Tibull. I, 10 (11), 32, i. e. *afteekenen, afmalen, afbeelden:* ille levi virga — in spisso litore pingit opus, Ovid. Art. II, 132, i. e. *tekende af enz.:* historia quorum in tabernis pingitur, Phaedr. IV, 5, 1: tabulam, Cic. Invent. II, 1, *een beeld malen: van daar* tabula picta, Cic. Brut. 75, *een beeld, schilderstuk:* quae dicunt, qui nunquam philosophum pictum, ut dicitur, viderunt, Cic. Fin. V, 27, *die nooit een' Filosoof geschilderd gezien hebben, d. i. hoogst onkundig in de Wijsgeerte en met de Wijsgeerte zijn: van daar* pictus metus, Prop. IV, 6, 50. i. e. *eene ijdele, ongegronde vrees.* 2) *Tropisch, maalen, als 't ware, schilderen, d. i.* a) *aan eene zaak eene andere uiterlijke gedaarte geven, bij voorb.* omnis palloribus, Lucret. IV, 337: sanguineis frontem moris & tempora pingit, Virg. Ecl. VI, 22, *schildert het, beschildert het enz., d. i. besmeert het voorhoofd met moerbessen: bijzonder, een menigvuldig schilderen, d. i. bont maken, bij voorb.* aether pingitur stellis, Senec. Med. 310: concharumque genus — videmus pingere telluris gremium, Lucret. II, 375: anni tempora pingebant viridantes floribus herbas, Ibid. V, 1395, *schilderden:* gaudebatque suas pingere barba genas, Martial. IX, 78, 4, *alwaar het ook deels versieren zijn kan:* vacciniis caltha, Virg. Ecl. II, 50. b) *opschikken, versieren, bij voorb.* verba, Cic. Brut. 37 extr., *bij voorb. door Tropen:* bibliothecam mihi pinxerunt constructione cet., Cic. Att. IV, 5 extr.: natura sideribus polivit & vario pinxit distinguens lumine formas (siderum), Cic. Arat. 161: locum varie meis orationibus soleo pingere, Cic. Att. I, 14: modo mihi date Britanniam, quam pingam coloribus tuis, penicillo meo, Cic. Q. Fr. II, 15. 3) *met de naald schilderen, d. i. borduuren: wanneer er dan* acu *bij staat, dan ontbreekt, bij voorb.* pingebat acu, Ovid. Met. VI, 23: stragulum textile magnificis operibus pictum, Cic. Tusc. V, 21: picti reges i. e. *geborduurde kleêren aanhebbende*, Martial. X, 72, 7: *van daar* toga picta, Liv. X, 7, *geborduurd opperkleed, dat de zegepralenden benevens de* tunica palmata *droegen, zie* Palmatus. Not. pictus, a, um, *staat ook*

ook Adjectivé, *versierd*, *bij voorb.* pictum orationis genus, Cic. Or. 27 : *van daar* Compar. pictior, *bij voorb.* Lysia nihil potest esse pictius, Cic. Brut. 85.

PINGUEDO, inis, f. *vettigheid*, *vet*, Plin. H. N. XII, 15 extr. Pallad. in Febr. 29 extr.

PINGUEDINEUS, a, um, *vol vet*, *bij voorb.* liquor, *bij voorb.* gignitur & pinguedinei liquoris, Plin. H. N. XXXV ante med. e lect. Salm., *alwaar bij voorb.* Ed. Elzev. gignitur & pingue liquorisque cet. *heeft.*

PINGUEFACIO, eci, actum, 3. (Passiv. Pinguefio, actus sum) *vet maken*, *bij voorb.* pinguefacit, Plin. H. N. XVI, 44.

PINGUESCO, ĕre, *vet worden*, *bij voorb.* armentum, Colum. II, 11 : piscis in Pado — pinguescens, Plin. H. N. IX, 15 : pinguescere lupini satu arva vineasque, Ibid. XVIII, 14 : bulbus, Ibid. XIX, 15 extr. : sanguine pinguescere campos, Virg. Georg. I, 491 : Achates, Plin. H. N. XXXVII, 10 : frumenta pinguescunt, Plin. H. N. XVII, 2 : *dus ook* nuces, vinum cet., Plin. H. N. XIV, 4 post med., i. e. *vet worden*, *olieächtig worden* ; *dus ook* nuces, Ibid. XV, 22.

PINGUETUDO, *zie* Pinguitudo.

PINGUIARIUS, a, um, *het vet betreffende*, *zich daarmede bezig houdende*, *daartoe behorende*, *bij voorb.* pinguiarius, scil. homo, i. e. *die geern vet eet*, *liefhebber van vet*, *bij voorb.* carnarius sum, pinguiarius non sum, Martial. XI, 101, 6, i. e. *Ik ben een liefhebber van vleesch*, *maar niet enz.*

PINGUIS, e, *vet*, *bij voorb.* Thebani, Cic. Fat. 4 : me pinguem — visea, Horat. Ep. I, 4, 15 : laridum, Ibid. Sat. II, 6, 64 : pinguem facere gallinam, Colum. VIII, 7 : pinguior agnus, Plaut. Aul. II, 5, 4 : pinguissimus haedulus, Juvenal. XI, 65 : *van daar* pingue *het vette*, *het vet*, Virg. Georg. III, 124. Plin. H. N. XI, 37 sect. 85 : taurorum, leonum ac pantherarum pinguia, Ibid. XXVIII, 9 post med. : *ook van andere dingen*, *bij voorb.* ager, Colum. I, 4 in., *vet*, *vruchtbaar* : *dus ook* solum, Virg. Georg. I, 64 : pinguior campus, Horat. Od. II, 1, 29 : cf. Ovid. Fast. I, 689 : fimus, Virg. Georg. I, 80 : flumen Nili, Ibid. Aen. IX, 31 : stabula apum, Virg. Georg. IV, 14, *vet d. i. honigrijk* : olivum, Ovid. Met. X, 176 : oliva lecta de pinguissimis arborum, Horat. Epod. II, 55 : myrrha, Ovid. Medic. 88 : amomum, Senec. Thyest. 948 : ficus, Varr. R. R. III, 16, 28. Horat. Sat. II, 8, 88. Cels. IV, 4, 4, i. e. *vleeschig*, *sappig* : flamma, *van wierook enz.*, Ovid. Trist. V, 6, 11 : *dus ook* fumus, Lucan. VIII, 730 ; *en* vapor, Senec. Herc. fur. 909 : arae, Virg. Aen. IV, 42. VII, 764, i. e. *met het bloed en vet der offerbeesten nat gemaakt* : Coma, Martial. II, 29, 5, i. e. *gebalsemd*, *gezalfd* ; *doch*, *het heet ook*, *sterk hair enz.* Sueton. Ner. 20 : *verders* merum, Horat. Sat. II, 4, 65, *of* vinum, Cels. II, 18 post med., i. e. *vet*, *olieächtig* : *dus ook* ficus, *zie hier voor* : *van daar* 1) *besmeerd*, *bij voorb.* crura luto, Juvenal. III, 247 : *dus ook* virga, i. e. *lijmroede*, Martial. IX, 55, 4 : *Ook behoort veel hier toe uit het voorgaande*, *bij voorb.* coma cet. 2) *sterk*, *dik*, *bij voorb.* ficus, *zie hier voor* : coelum, *dikke lucht*, Cic. Div. I, 57 : lolium, Plin. H. N. XVI, 54. XXI, 9 post med. : dona auro pingua, Pers. II, 52, i. e. *dicht*, *sterk* : *of* pa, Sueton. Aug. 82, i. e. *dik* : lacertus, Juvenal. IX, 28 : coma, Sueton. Ner. 20 : Color, Plin. H. N. XXXVII, 8 extr., *dikke verf*, *d. i. als 't ware*, *verzadigd*, *wanneer zij heel sterk op eene zaak en dik daar op ligt* : *van daar Tropisch* a) *van het verstand*, *plomp en ongeschikt*, *bij voorb.* ingenium, Ovid. Met. XI, 148 : Poëtae pingue quiddam sonantes, Cic. Arch. 10 extr., i. e. *die plomp zingen of dichten* : donatus munere pingui, Horat. Epist. II, 1, 267 : quod ipsi Antiocho pingue videbatur, Cic. Acad. IV, 34 : insubidius nescio quid & pinguius facies, Gell. XIII, 20. b) *van woorden*, *bij voorb.* verba pinguiora, Quintil. XII, 10 med., i. e. *wrange*, *sterke*, *woorden*, *in klank of die den mond heel vullen.* c) *van den smaak*, *een zwakken*, *niet scherpen pikanten smaak hebbende*, *bij voorb.* pingue, Plin. H. N. XV, 27. *en* pinguia, Ibid. 28 in. d) agamus pingui Minerva, ut aiunt, Cic. de amic. 5, i. e. non subtiliter : cf. Minerva. 3) *vet makende of mestende* : *van daar*, *bedaard*, *zacht*, *ongestoord*, *bij voorb.* otium, Plin. Epist. I, 3 : *dus ook* pinguius otium, Ibid. V, 6 extr. IX, 3. Senec. Ep. 73 post med. : vita, Ibid. Plin. Ep. VII, 26 : quies, Ovid. Remed. 216 : somnus, Ovid. Am. I, 13, 7. Lucan. X, 354. *een zachte slaap* : amor, Ovid. Am. II, 19, 25.

PINGUITER, *vet*, *met vettigheid* ; *bij voorb.* solum pinguiter densum, Colum. II, 2 : color pinguiter lentus, Plin. H. N. XII, 25. extr. : *van daar Tropisch*, *bij voorb.* pinguius succurrere, Pandect. XLII, 1, 59, i. e. *sterker*, *rijkelijker* : sed pinguius adcipitur, Ibid. XLIV, 2, 14, i. e. non minus subtiliter, *niet al te naauwkeurig enz.*

PINGUITIES, ei, f. *vettigheid*, Apulej. Met. X ante med. p. 245, 39 Elmenh.

PINGUITUDO, inis, f. 1) *vetheid*, *bij voorb.* *van een zwijn*, Varr. R. R. II, 4 : in corde summo pinguitudo est quaedam, Plin. H. N. XI, 37. sect. 71 : olei, Colum. XII, 50 post med. : folii, Ibid. IV, 24 post med. : palmitis, Pallad. in Febr. 12. 2) *plompheid*, *bij voorb.* *in het spreken*, Quintil. I, 11 (19) post init., *wanneer de letters te wrang uitgesproken worden. Men schrijft ook* pinguetudo, *bij voorb.* Quintil. Ed. Gesn. loc. cit.

PINIFER, a, um, *pijnen dragende*, *bij voorb.* *een berg*, Virg. Ecl. X, 14. Aen. IV, 248. Stat. Sylv. III, 4, 12.

PINIGER, a, um, i. q. Pinifer, *pijnboomen dragende*, *bij voorb.* caput Fauni, Ovid. Fast. III, 84 : Othrys, Val. Fl. VI, 393 : pinigeri Simoentis ad amnem, Stat. Theb. XII, 225 : pinigeri agri, Ib. VII, 272.

PINNA, ae, f. 1) i. q. penna, *een veder*, *bij voorb.* *der haven*, Varr. R. R. III, 9, 5. Colum. VIII, 2, 10 : aquilae, Colum. IX, 14, 7 : ut — per feminum hianti pinna in os inderetur ad exonerandum stomachum, Sueton. Claud. 33 : cf. Colum. VIII, 4. Not. Quintilianus I, 4, 12 *schijnt hen te berispen*, *welke pinna van gevogelte gebruiken* ; *indien dit zijne mening is*, *dat dit gebruik verkeerd is*, *dan heeft hij mis* ; *verders der visschen*, *eene vin* Plin. H. N. IX, 13 : *van daar een vleugel*, *bij voorb.* praepetibus pinnis, Cic. Div. I, 47 extr. (*uit zijn gedicht* Marius). 2) *eene spits*, *bijzonder wanneer er meer naast elkanderen staan*, *zoo als op de muuren der Ouden* : *van daar* pinnae *muurspitzen*, *tinnen*, Caes. B. G. V, 39. VII, 72. Virg. Aen. VII, 159. Varr. L. L. IV, 28. Claud. Quadrig. ap. Gell. IX, 11 *van daar wegens gelijkvormigheid*, *aan een waterrad*, *de kammen*, Vitruv. X, 10 : *dus ook in een water-orgel*, Vitruv. V, 23, *als 't ware het register.* 3) *eene soort van mosselen*, *steekmossel of pin genoemd*, Cic. Fin. III, 19. Cic. Nat. D. II, 48. Plin. H. N. IX, 42.

PINNATUS, a, um, i. q. pennatus, *gevederd*, *gevleugeld*, *bij voorb.* cauda (aquilae), Cic. Tusc. II, 10 e poëta : Jovis pinnata satelles, Cic. Div. I, 47 (*uit zijn gedicht* Marius) : Mosa pinnato gradu intulit se, Porcius Licin. ap. Gell. XVII, 21 extr. : Cupido, Cic. Nat. D. III, 23 : *van daar Tropisch*, *bij voorb.* Abies folio pinnato densa, Plin. H. N. XVI, 10 extr., i. e. *als 't ware*, *gevederd*, *wanneer de bladers zoo op elkander leggen*, *als de vederen bij een vogel* : *dus ook* fraxinus pinnata folio, Ibid. 13 : folia utriusque lateribus pinnata, Ibid. XXVII, 9 : pinnato fulgore radiantes, Ibid. XXXVII, 7 post init.

PINNIGER, a, um, *gevederd*, *gevleugeld*, *bij voorb.* haec pinnigero, non armigero in corpore tela exercentur, Acc. ap. Cic. ad Div. VII, 33, i. e. *tegen gevogelte*, *vogels* : Amoris (i. e. Cupidinis) pinnigeri, Lucret. V, 1074 : pisce pinnigero, Ovid. Met. XIII, 963, i. e. *vinnen hebbende.*

PINNIRAPUS, i, m. i. e. *die de spits* (pinna) *van den helm* (*des Samniters*) *zoekt te roven d. i. een kampvechter*, *die met den* Samniter (*eene soort van* Gladiatoren) *vecht*, *welke een helm met een spits droeg*, Juvenal. III, 158.

PINNOPHYLAX, acis, m. i. e. *oppasser der steekmosselen* (Pinna), Plin. H. N. X, 42, i. q. Pinnoteres.

PINNOTERES, ae, m. i. q. Pinnophylax i. e. *oppasser der steekmosselen* (Pinna), *met welke hij in gezelschap gaat*, *en haar van gevaren bericht geeft enz.*, Cic. Fin. III, 19. Plin. H. N. IX, 42. XXXII, 11 : *is een kleine kreeft*, *anders* Squilla *genoemd*, Cic. Nat. D. II, 48. *Het anders schijnt te zijn* Pinnotheres.

PINNOTHERES, ae, m. *de kleinste soort van kreeften*, Plin. H. N. IX, 31. Harduinus ad Plin. loc. cit. *zegt*, *dat de Franschen deze kreeft noemen* Bernard d'hermite.

PINNULA, ae, f. *eene kleine veder*, *vedertjen*, *bij voorb.* pinnula per nares trajecta, Colum. VIII, 5 : habebo in petaso pinnulas, Plaut. Amph. Prol. 143, i. e. *vleugeltjens* : *Ook van visschen*, *bij voorb.* pinnulis gradientis, Plin. H. N. IX, 57, i. e. *vinnen.*

PINSATIO, onis, f. *het stampen*, *stooten*, *stuk stooten*, Vitruv. VII, 1.

PINSO, are, i. q. pinso, ere, *zie* Pinso, ere.

PINSO, pinsi *en* pinsui, pinsum, pinsitum *en* pistum, 3. *tot stukstooten*, *stampen of stooten*, *om het klein te maken*, *bij voorb.* *graan en andere dingen*, *het zij het geschiede in een mortier*, *vijzel*, *handmolen enz.*, *bij voorb.* farinam, Varr. ap. Non. 2. n. 643 : far, Varr. L. L. IV, 31 : uvam & ficum cum pinserunt, Varr. R. R. III, 16 post med. : neque molis molui, neque pilis pinsui, Pompon. ap. Diomed. 1 & ap. Priscian. 10 : materiam (*bij voorb.* calcem cet.), Vitruv. VII, 3 : *van daar* humum cubitis, Enn. ap. Varr. L. L. IV, 4, *de aarde stooten d. i. zich daar aan stooten* : *dus ook* terram genibus, Enn. ap. Diomed. 1 : *van daar* Tro-

Trepisch, aliquem flagro, Plaut. Merc. II, 3, 81, i. e. *geesſelen:* Ciconia pinſit, *zie* Ciconia. Not. *Particip.* a) pinſitus, a, um, *bij voorb.* panicum, Colum. II, 9 extr.: lens, Ibid. VI, 31: allium, Ibid. 6 extr. b) pinſus, a, um, *bij voorb.* tudus, Vitruv. VII, 1. Not. pinſibant *voor* pinſebant, Enn. ap. Varr. L. L. IV, 4.

PINSUS, PINSITUS, *zie* Pinſo.

PINUS, us *en* i, f. 1) *pijn, pijnboom,* Virg. Ecl. VII, 65. Georg. II, 389. Aen. X, 230. XI, 136. Plin. H. N. XXIII, 8. XXIV, 6; *bijzonder* XVI, 10; *ook de tamme of vruchtbare pijnboomen, die pijnen of pijnnoten dragen,* Ovid. Art. II, 424. Plin. H. N. XVI, 10: *is aan* Cybele *heilig,* Ovid. Met. X, 103. Phaedr. III, 17: *ook wel aan* Diana *heilig of aangenaam,* Horat. Od. III, 22, 5. Prop. II, 18 (19), 19. Virg. Ecl. VII, 30: *ook aan* Pan, Prop. I, 18, 20: *van daar Tropisch,* 2) *het geen daar uit gemaakt wordt, bij voorb.* a) *ſchip, bij voorb.* pinus in undis navigat, Ovid. Art. II, 9. *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Her. XVIII, 158. Met. II, 185. XIV, 88. Virg. Aen. X, 206. Horat. Epod. XVI, 57. b) *een pijnfakkel, bij voorb.* manum pinu flagranti implet, Virg. Aen. IX, 72. c) *werpſpies, bij voorb.* duo corpora pinu ferit, Stat. Theb. VIII, 39. d) *roeiriem,* Lucan. III, 531. e) *pijnkrans: Zoodanig een droeg, bij voorb.* Pan, Ovid. Met. XIV, 637. Faſt. I, 412: Faunus, Ovid. Her. V, 137.

PIO, avi, atum, are, 1) *door een offer verzoenen, of zoeken te verzoenen, verzachten, bevredigen, bij voorb.* tellurem porco, Sylvanum lacte, Hor. Ep. II, 1, 143: Janum, Ovid. Faſt. I, 318: buſta, i. e. Manes, Ibid. Met. XIII, 513: oſſa, Virg. Aen. VI, 367: matris iram natorum caede piavit amor, Prop. III, 18 (19), 17: aram, Ibid. III, 9 (10), 19. IV, 9 (10), 55. 2) *Godsdienſtig vereeren of uitoefenen, verrichten, bij voorb.* pietatem, Plaut. Aſin. III, 1, 3: ſacra piare i. e. facere, Prop. I, 1, 20. 3) *op eene godsdienſtige wijze zuiveren, d. i. van de ſchuld bevrijden, ontzondigen,* aliquem, *bij voorb.* lube te piari de mea pecunia, Plaut. Men. II, 2, 17: cf. III, 2, 51: Si quid tibi piandum fuiſſet, Cic. Dom. 51. 4) *over het algemeen iets weder goed maken of zoeken goed te maken, bij voorb.* a) damna, Ovid. Art. III, 160. i. e. *vergoeden.* b) fulmen, Ovid. Faſt. III, 291 *en* 311, i. e. *wegens den bliksem offeren enz., om zijne aankondiging te verhinderen: dus ook* ſidus (i. e. *een komeet*), Plin. H. N. II, 25: imaginem noctis (i. e. ſomnium triſte), Ovid. Her. XIX, 194. c) nefas triſte, Virg. Aen. II, 184, i. e. *goedmaken, ontzondigen, de ſtraffe deswegens afwenden.* d) culpam morte, Virg. Aen. II, 140, i. e. *beſtraffen, wreeken:* quis noſtra fatis delicta piabit Tartareus torrens? Sil. XVII, 569.

PIPATIO, i. e. clamor plorantis, lingua Oſcorum, Feſt.

PIPATUS, us, m. *het piepen, bij voorb. van jonge kiekens van hoenders en andere vogeltjens, bij voorb.* pullorum, Varr. L. L. VI, 5 poſt med.

PIPER, ĕris, n. *peper,* Horat. Ep. II, 1, 270. Martial. XIII, 5, 2. Plin. H. N. XII, 7. Celſ. II, 27. Ovid. Art. II, 417: rugoſum, Perſ. III, 55: ſacrum (*van een gierigaart, die ſpaarzaam peper geeft, als of het eene heilige zaak was*), Ibid. VI, 21.

PIPERATUS, a, um, *met peper gekruid, gepeperd, bij voorb.* acetum, Colum. XII, 47 *en* 57: vinum, Plin. H. N. XIV, 16: garum, Petron. 36: *van daar* Piperatum, ſubſtantive, *zeker gepeperd gerecht,* Celſ. IV, 19. Not. *het is eigenlijk een* Particip. *van* Pipero, are, *peperen enz.*

PIPERITIS, idis, f. ſcil. herba, i. e. *peperkruid, een kruid, dat een peperſmaak heeft: of het ons peperkruid is, weet ik niet:* Plin. H. N. XX, 17.

PIPĔRO, are, *peperen enz., zie* Piperatus, a, um.

PIPĬLO, are, *piepen, het geluid* piep *laten hooren, bij voorb. van muſchen,* Catull. III, 10: luſciniae — ad digitum pipilanti, Inſcript. ap. Heſſel. praeſ. ad Inſcript. Gud. p. 9.

PIPĬO, ire, *piepen, bij voorb. van kleine vogeltjens, die het geluid* piep *laten hooren, bij voorb.* auſcultetur, ſi pipiant ſcil. pulli in ovis, Colum. VIII, 5 poſt med.

PIPO, are, *piepen, bij voorb.* equi hinniunt, gallina pipat, Varr. ap. Non. 2 n. 676.

PIPŬLUM, n. *of* PIPŬLUS, m. *eigenlijk, miſſchien, het piepen: van daar het ſteenen, of een klaaglijk geſchrei, geraas, ſchelden, bij voorb.* pipulo te differam, Plaut. Aul. III, 2, 32, *alwaar* Varro *het* L. L. *door* convicio *verklaart:* pipulo poſcere, Mattius ap. Gell. XX, 9.

PIRĀTA, ae, m. *een zeeroover, kaper,* Cic. Roſc. Am. 50. Cic. Off. III, 29 poſt med. Vellej. II, 31. Lucan. III, 228.

PIRĀTĬCUS, a, um, *de zeerovers betreffende, daar toe behorende, daar betrekking op hebbende, zeeroversch, bij voorb.* myoparo, Cic. Verr. V, 28 extr.: rabies, Flor. III, 8: laurea piratica i. e. parta ob victos piratas, Lucan. I, 122: ſtatio, Plin. H. N. III, 26 extr.: bellum, Cic. red. Sen. 5, i. e. *met de zeerovers: van daar* Piratica, *ſcil.* ars, *zeeroverij, zeeſchuimerij, bij voorb.* piraticam facere, Cic. red. Sen. 5, *of* exercere, Juſtin. VIII, 3 extr. XXII, 1, *i. e. zeeroverij drijven.*

PIRPIT, *zeiden de* Oſciërs (Oſci) *voor* quidquid, Feſt.

PIRUM, i, n. *een peer,* Plaut. Poen. II, 38. Horat. Epod. II, 19, *en bijzonder* Plin. H. N. XV, 15. Colum. V, 10 prope fin., *alwaar verſchillen ſoorten aangehaald worden.*

PIRUS, i, f. *een peerenboom,* Virg. Ecl. I, 74. Plin. H. N. XVI, 24, 26 *en* 27.

PISCARIUS, a, um, *de viſſchen betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* copia, Plaut. Caſ. II, 8, 65: hamulus, Plaut. Stich. II, 1, 17: argumentum piſcarium, Apul. in Apolog. ante med. p. 301, Elmenh., i. e. *een bewijs, dat van de viſſchen ontleend is:* forum, Plaut. Curc. IV, 1, 13, *viſchmarkt.*

PISCATIO, onis, f. *het viſſchen, de viſſchery,* Pandect. VII, 1, 9: piſcationem exercere, Ibid. VIII, 4, 13.

PISCATOR, ōris, m. *een viſſcher,* Cic. Off. I, 42. III, 14. Terent. Eun. II, 2, 26.

PISCATORIUS, a, um, *den viſſcher betreffende, hem behoorende, of eigen, bij voorb.* navis Caeſ. B. C. II, 2, *viſſchersſchuitjen:* caſa, Petron. 115: forum, Colum. VIII, 17 extr.: mundo, Plin. H. N. XVI, 36 extr.: linea, Ibid. XXIV, 9 med. Not. 1) ludi piſcatorii vocantur, qui quotannis menſe Junio trans Tiberim fieri ſolent a praetore urbano pro piſcatoribus Tiberinis, quorum quaeſtus non in macellum pervenit, ſed fere in aream Vulcani, quod id genus piſciculorum vivorum datur ei deo pro animis hominum, Feſt.: *van deze ſchouwſpeelen gewaagt* Ovid. Faſt. VI, 239. 2) piſcatorium aes vetuſto more adpellatur, quod in monte Albano datur pro piſcibus, Feſt.

PISCĀTRIX, īcis, f. *eene viſſcherin,* Plin. H. N. IX, 42. Inſcript. ap. Gud. p. 192 n. 8.

PISCATUS, us, m. 1) *het viſſchen, de viſchvangst, bij voorb.* eſſe in piſcatu voluptatem, Plin. H. N. VI, 22 extr.: quos venatus, aucupia, piſcatus alebant, Ibid. VIII, 16. 2) *viſch, bij voorb.* piſcatum ſibi parare, Plaut. Moſt. I, 1, 63, i. e. *viſch; dus ook* piſcatu probo vitam degitis, Plaut. Moſt. III, 2, 41, i. e. *viſch:* optimis cocis, piſtoribus, piſcatu, aucupio, venatione, his omnibus exquiſitis cet., Cic. Fin. II, 8 poſt init.: in eo (foro) piſcatum opiparem expoſitum video *i. e. heerlijke viſch te koop,* Apul. Met. I prope fin. p. 103, 13 Elm.: *en kort daar op:* adſatim piſcatus proſpexeramus i. e. *viſch genoeg.* Not. piſcati (Genit.) *voor* piſcatus, *bij voorb.* omne piſcati genus, Pompon. ap. Non. 8 n. 38: inopia piſcati, Turpil. ibid.

PISCICŬLUS, i, m. *een viſch, als men verkleinend ſpreekt, viſchjen,* Varr. R. R. III, 5 extr.: piſciculi parvi, Cic. Nat. D. II, 48, *kleine viſchjens: dus ook* minuti, Terent. Andr. II, 2, 32.

PISCĪNA, ae, f. (*waarſchijnlijk* ſcil. aqua *van* Piſcinus, a, um,) 1) *een water, waar in men viſch houdt, viſchvijver,* Cic. Parad. V, 2. Cic. Att. II, 1 poſt med., *bijzonder* Varr. R. R. III, 17 *en* Colum. VIII, 17. 2) *in 't gemeen eene verzameling van water of vijver, bij voorb. om te baden en te zwemmen,* Plin. Ep. II, 17. V, 6. Senec. Ep. 86. *Ook voor het vee, bij voorb. voor ganzen, eenden, om daar te zwemmen; ook voor ander vee, om daar uit te drinken enz., bij voorb. voor paauwen enz.,* Varr. R. R. III, 3 poſt init. Colum. I, 6: piſcinae pecoribus inſtruantur, Colum. I, 5, 2. *Ook zegt* Plinius H. N. III, 5 ante med. *van den* Tiber, *dat hij in het eerst is* tenuis nec niſi piſcinis corrivatus. 3) *een water bewaarplaats, goot, waterbak enz., bij voorb.* lignea piſcina, Plin. H. N. XXXIV, 12 poſt med.

PISCINĀRIUS, a, um, i. q. piſcinalis, *bij voorb. viſchvijvers betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* piſcinarius, ſcil. homo, i. e. *een viſchvijverman d. i. die gaarne viſchvijvers houdt, of anders er een vriend van is, bij voorb.* beatos homines (hos piſcinarios dico, amicos tuos) nobis invidere, Cic. Att. I, 19 poſt med.: mihi vero ut invideant piſcinarii noſtri cet., Ibid. 20 med., *alwaar* Cicero *op die lieden ſchijnt te ſteeken, die toen zoo vele en kostbare vijvers met de lekkerſte viſch hielden, zoo als* Lukullus *deedt.*

PISCINENSIS, e, i. q. piſcinalis, *bij voorb.* res, Lucil. ap. Feſt. in Piſcinae.

PISCINELLA *en* PISCINULA, ae, f. i. e. *een kleine viſchvijver, haalt* Varro L. L. VIII, 45 *als woorden aan.*

PISCIS, is, m. *viſch,* Cic. Nat. D. II, 51. Cic. Piſ. 27. Horat. Od. IV, 3, 19. Plaut. Aſin. I, 3, 26. Truc. II, 3, 1. Plin. H. N. IX, 12. Terent. Ad. III, 3, 66: *ook ſing.* Piſcis *voor* piſces *bij voorb.* in tractu piſce viventium, Theophraſtus prodidit, boves quoque piſce veſci, ſed

non

-nem tibi vivente, Plin. H. N. XI, 5 extr., alwaar tweemalen pisce voor piscibus staat: Piscis femina, Ovid. Art. II, 482, het wijfjen daarvan: van daar Pisces de visschen, een bekend gesternte, Ovid. Met. X, 78. Colum. XI, 2 ante med.: zij heeten ook pisces gemelli, Ovid. Fast. II, 471, of pisces gemini, Ibid. III, 400. Een daar van gaat naar het Zuiden, de ander naar het Noorden, Cic. Arat. 12. Ovid. Fast. III, 400 seqq.: van daar piscis aquilonius, Colum. XI, 2, 24, en austrinus, Ibid. §. 63.

PISCOR, atus sum, ari, visschen, bij voorb. ante hortulos, Cic. Off. III, 14: hamo, Sueton. Aug. 25 en 83: piscari reti aurato, Ibid. Ner. 30: in piscando, Plin. H. N. XIX, 1 med.: piscari in aëre, Plaut. Asin. I, 1, 86, als een spreekwoord, van zwaare of nutteloze dingen.

PISCŌSUS, a, um, vol visch, vischrijk, bij voorb. amnis, Ovid. Fast. III, 581: scopuli, Virg. Aen. IV, 255.

PISCULENTUS, a, um, i. q. piscosus, vischrijk, bij voorb. loca, Plaut. Rud. IV, 2, 2: Not. Pisculentum iet van visschen, artzenij van visschen, misschien scil. medicamentum, bij voorb. nunquam apud eum marino aliquo & pisculento medicavit. Apul. in Apolog. ante med. p. 294, 40 Elm. (p. 480 Vulcan).

PISO, are, i. q. pinso, stampen, Varr. R. R. I, 63 extr.

PISO, si, 3. i. q. pinso stampen, bij voorb. f. pisunt, Cato R. R. 136 Ed. Gesn.: ut, nisi intentius pisant, concidantur grana, Plin. H. N. XVIII, 10 post med. Ed. Hard. & Elzev.: de ipsa ratione pisendi, Ibid.: lentem leviter pisi, Ibid.: pisitur spica, Ibid.

PISO, onis, m. een mortier of vijzel om te stampen, Marcell. Emp. 8.

PISSĬNUS, a, um, uit pek, bij voorb. oleum pek-olie, Plin. H. N. XV, 7 extr. XXIII, 4 extr. XXV, 5 post med.

PISTACĬUM of PISTACĒUM, i, n. de vrucht van den pistasjenboom, pistasjen of pimpernoot, Plin. H. N. XIII, 5 en Pallad. de instit. 157.

PISTILLUM, i. n. of PISTILLUS, i, m. een stamper om te stampen, mortierknods, wrijfknods. Plaut. Aul. I, 2, 17. Colum. XII, 55. Plin. H. N. XXXIV, 18. Virg. in Moret. 111.

PISTOR, oris, m. (van Pinso) 1) een stamper, bijzonder die het graan in een mortier of anders stampt, of in een handmolen wrijft; gevolglijk op onze wijze, een mulder, molenaar, te weten, handmolenaar, bij voorb. nec pistorem ullum nossent, nisi eum, qui in pistrino pinseret farinam, Varr. ap. Non. 2. n. 643: nec pistoris nomen erat, nisi ejus, qui ruri far pinsebat, Varr. ibid.: certum est. tum — pistores eos tantum, qui far pinsebant, nominatos, Plin. H. N. XVIII, 11: Plautus ad circumagendas molas, quae trusatiles adpellantur, operam pistori locavet, Gell. III, 3 extr. 2) een bakker, d. i. die brood bakt, Varr. ap. Gell. XV, 19. Sueton. Caes. 98. Cic. Fin. II, 8. Cic. Pis. 27. Plin. H. N. XVIII, 11; want voor dezen, was de slaaf, die het graan stukstampte of maalde, te gelijk de bakker: it. die koeken bakt, Martial. XI, 32, 8. Petron. 60, waar toe men ook Cic. Fin. II, 8. Pis. 27. Rosc. Am. 46 brengen kan: van daar pistor dulciarius.

PISTORĬUS, a, um, den of de bakkers betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. opus, Cels. II, 18. Plin. H. N. XVIII, 11, i. e. iet gebakken, bakwerk, gebak: operas pistorias locare, Pandect. XXXII, 73: forum pistorium, de bakkersmarkt te Rome.

PISTRILLA, ae, f. een stampmolen, Terent. Ad. IV, 2, 45.

PISTRINA, ae, f. (scil. officina misschien) i. q. pistrinum, eene plaats, waar het graan gestoten (gemalen) en vervolgends het meel gebakken wordt, bakkers werkplaats, bakkerij, bij voorb. opera pistrinarum, Plin. H. N. XVIII, 9 in., bakwerk, gebak: gith pistrinis, anisum & anethum culinis & medicis nascuntur, Ibid. XIX, 9 post med., i. e. voor het bakwerk, eigenlijk, voor de bakkers werkplaats, bakkerij.

PISTRĬNALIS, e, tot den stampmolen (of molen of bakkerswerkplaats) behoorende, daar te vinden, bij voorb. fues, Colum. VII, 9, i. e. die daar (van deegklompen) gemest werden.

PISTRĬNARĬUS, a, um, den stampmolen betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. pistrinarius, scil. homo, stampmolenaar, die den molen bestuurt, Pandect. XVI, 3, 1 post init. §. 9.

PISTRINENSIS, e, i. q. pistrinalis, bij voorb. jumenta, Sueton. Calig. 39.

PISTRĬNUM, i, n. (misschien scil. aedificium) de plaats, waar het graan voor het uitvinden der molens gestampt en vervolgends na de uitvinding der hand- ros- en andere molens, door vee, door slaven, of water enz. omgedreven werdt; en waar waarschijnlijk ook tevens het meel gekneed en brood gebakken werdt, een stamp- of graanmolen enz. Hier stoot men de kwade slaven in tot straffe, zoo dat zij den molen, in plaats van paarden of ezels, omdraajen, en gevolglijk malen moesten, bij voorb. te in pistrinum dedam, Terent. And. I, 2, 28: oratorem in iudicia, tanquam in aliquod pistrinum, detrudi & compingi videbam, Cic. Or. I, 11: hominem pistrino dignum, Terent. Heaut. III, 2, 19: molendum in pistrino, Ibid. Phorm. II, 1, 19: in pistrinum recta proficiscar via, Ibid. And. III, 4, 21: praecipitem me in pistrinum dabit, Ibid. I, 3, 9: van daar pistrinum exercere, Sueton. Aug. 4, i. e. een molenaar en bakker zijn; ten zij men pistrinam, scil. artem, lezen moet; ten zij men bij pistrinum Artificium verstaan wil. Van daar Tropisch, van eene moeilijke bezigheid of plaats, bij voorb. Tibi mecum in eodem pistrino est vivendum, Cic. Or. II, 33. Not. Dit woord schijnt een Adject. te zyn, pistrinus, a, um (voor pistorinus, zoo als sutrina voor sutorina), 1) scil. aedificium, een molen enz. 2) scil. artificium, het beroep of ambacht daar van: pas ook pistrina scil. ars.

PISTRĬNUS, 1) van Pistris, zie Pristinus. 2) van pinso voor Pistorinus, zie Pistrinum.

PISTRIS, zie Pistrix n. 2.

PISTRIX, icis, f. 1) van Pinso, eene stampster, bij voorb. van het graan: van daar bakkerin, Lucil. ap. Fest. in Mamphula & ap. Varr. L. L. IV, 31. 2) Pistrix, Pistris of Pristis of Pristix i. q. Cetus, een walvisch, bij voorb. pistris, Val. Fl. II, 5 o: pristes, Plin. H. N. IX, 8: pistrix, Virg. Aen. III, 427: pristix, Flor. III, 5, 16: pistricum dominus, Arnob. 3: pristin, Virg. Aen. X, 211: van daar a) de walvisch, een gesternte, bij voorb. ad pistricis terga, Cic. Arat. 152: Auster pistrin agit, German. in Arat. 358. b) een soort van vaartuig, misschien uit hoofde van de gelijkheid met een walvisch, bij voorb. pristin, Virg. Aen. V, 116: pristes, Liv. XXXV, Claud. Quadrigar. ap. Non. 13 n. 13.

PISTŪRA, ae, f. het stampen, bij voorb. van het graan, d. i. malen, Plin. H. N. XVIII, post med. tweemalen.

PISTUS, a, um, Particip. van Pinso, zie Pinso.

PISUM, i, n. een erwt, een bekende peulvrucht, Colum. II, 10. Plin. H. N. XVIII, 12.

PITHAULES, ae, f. een vatpijper, d. i. die in een vat (πίθος) pijpt of blaast, of anders op een pijp blaast, die eenige gelijkheid heeft met een vat, bij voorb. pithaules staat Senec. Ep. 76 post init. Ed. Gronov.; doch Salmasius gelooft, dat men overäl Pythaules lezen moet, zie Pythaules.

PITHECĬUM, i, n. 1) een aap, als men verkleenend of verächtelijk spreekt, een aapjen, Plaut. Mil. IV, 1, 42. 2) zeker kruid, Apul. de herb. 86.

PITHEUS (van twee syllaben), ĕi en ĕos, PITHUS, i, en PITHIAS, ae, m. een luchtverschijnzel of vuurige kogel in de lucht, in de gedaante van een vat, bij voorb. Pitheus staat Plin. H. N. II, 25 post init. Ed. Hard., alwaar Ed. Elzev. Pithetes heeft: Pithos (Accusat.), Apul. de mundo ante med. p. 64, 30 Elm.: Pithiae (nominat. Plural.), Senec. Nat. Quaest. I, 14.

PITHIAS, zie Pitheus.

PITISSO, zie Pytisso.

PITTACĬUM, i, n. 1) een cedeltjen, briefjen, a) om daar op te schrijven, een biljet Lamprid. in Alex. Sev. 21 extr. b) om ergens op te plakken, bij voorb. op een wijnflesch enz., Petron. 34. 2) een lapjen, bij voorb. om op een ziek deel des ligchaams te leggen, Cels. III, 10. Not. Men vindt ook Pictacium, bij voorb. Laber. ap. Gell. XVI, 7, 9, capitium tunicae pictacium i. e. (misschien) als een lapjen of aanhangzel der Tunica.

PITUITA, ae, f. taaje vochtigheid, 1) in het ligchaam, slijm, snot, bij voorb. cum sanguis corruptus est aut pituita redundat, Cic. Tusc. IV, 10: pituitae lentitiem digerere, Plin. H. N. XX, 7 post med.: pituitas capitis purgat, Ibid. XXV, 11 extr.: pituitam oris siccare, Ibid. XXIII, 1 ante med.: dissuere, Ibid. XX, 14 extr.: extrahere, Ibid. XXIII, 9 extr., of trahere, Ibid. XXI, 23 en XXXII, 9 post init., i. e. afleiden, afvoeren: ejicere, Cato R. R. 156: elicere per nares, Colum. VI, 34. 2) der boomen, Plin. H. N. XVII, 27. XXII, 23. 3) der hoenders, de Pips genoemd, Colum. VIII, 5, 21. Plin. H. N. X, 57. Pallad. I, 27. Not. de eerste en derde syllabe is lang Catull. XXIII, 17. als van drie syllaben staat het Horat. Sat. II, 2, 76. Pers. II, 57.

PITUITARĬUS, a, um, den slijm betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb. Pituitaria, scil. herba, Plin. H. N. XXIII, 1 ante med., anders astaphis agria genoemd, omdat het den slijm verdroogt.

PITUITŌSUS, a, um, vol slijm, bij voorb. homo, Cic. Fat. 4.

PITYIS, idos, f. pijn-appel, pijn-vrucht, dennen-vrucht, Plin. H. N. XV, 10.

PITYOCAMPA, ae, en PITYOCAMPE, es, f. pijnrups, Plin. H. N. XXVIII, 9 ante med. XXIX, 4 extr.

PITYS, yos, i. e. pinus, zie Pinus.

PITYSMA, zie Pytisma.

PIUS, a, um, godsdienstig of pligtmatig zich gedragende, jegens God of in dingen en pligten, die God van de menschen begeert, of

of in hun billijkt, wanneer het dan vroom, eerlijk, godsdienstig, godvruchtig, deugdzaam, gemoedelijk, pligtmatig handelende enz. vertaald wordt. bij voorb. pia & pudica uxor, Plaut. Amph. V, 1, 33, i. e. vroom, eerlijk: dus ook pius homo, Cic. Phil. XIII, 19 med.: pium ingenium Pamphili, Terent. Hec. I, 2, 77: si quis pius est, Plaut. Rud. prol. 26: van daar pii vates, Virg. Aen. VI, 662: dus vatis pii, Ovid. Fast. III, 325: poëtam pium, Catull. XVI, 5, i. e. een regtschapen Dichter: van daar heten de overledenen in Elysium pii, bij voorb. piorum sedem consecuti, Cic. Phil. XIV, 12: dus ook arva piorum, Ovid. Met. XI, 62: Ook van dingen of zaken, bij voorb. pia & aeterna pax, Cic. Balb. 16. i. e. gemoedelijke enz.: pium est, Ovid. Fast. IV, 829, het is pligtmatig, Gode behaaglijk: iusque piumque (substantive) recht en billijkheid, Ovid. Art. I, 200: contra jusque piumque, tegen recht en billijkheid, Ibid. Her. VIII, 4: verders far pium, Horat. Od. III, 23, 20: pius est, patriae facta referre, labor, Ovid. Trist. II, 222: quaestus, Cato R. R. praef., i. e. geoorloofd, rechtmatig, onschuldig, voordeel: militia, Ovid. Met. VII, 482. Dewijl de geen, die God vereert en zijne pligten waarneemt, en deugdzaam is, zich ook jegens andere menschen behoorlijk gedraagt: van daar wordt het van alle deugden in 't bijzonder gezegd, bij voorb. 1) pligtmatig zich gedragende jegens alle de genen, met welken men door de banden der natuur en geboorte, of van weldaden verbonden is, als jegens het vaderland, ouders, echtgenoten, kinderen, broeders en zusters, bloedvrienden, overheden, weldoeners, leeraars enz., wanneer men het dan, zich pligtmatig gedragende, dan teder of tederlijk gezind, vaderlijk of kinderlijk gezind enz. vertaalt. En het wordt deels van menschen, deels, van zaken en handelingen, die daar betrekking op hebben, gezegd, bij voorb. pius in parentes, Cic. Off. III, 22: pius (erga patriam), Nep. Con. 5, i. e. zich eerlijk gedragende: pia sarcina nati, Ovid. Her. VII, 107, heet Anchises, wien zijn zoon uit de vlammen van Troje droeg: Impietate (jegens den zoon) pia est (jegens den broeder), Ovid. Met. VIII, 477, i. e. zich pligtmatig gedragende, teder beminnende (scil. den broeder) of liefderijk, zusterlijk beminnende enz.: propinquitates, Planc. in Cic. Epist. ad Div. X, 24 §. 3, i. e. tedere enz.: metus (van eene echtgenote, die voor het leven van haren echtgenoot bezorgd is), Ovid. Met. XI, 389: labor, Ovid., zie hier voor: pro quibus affirmat fore se memoremque piumque, Ovid. Trist. V, 4, 43. i. e. dankbaar of teder beminnende. 2) rechtmatig of rechtvaardig, bij voorb. dolor, Cic. Sext. 2: bellum, Liv. VIII, 6 in.: dus ook iustum piumque bellum, Liv. XXXIX, 36, of pium iustumque bellum, Liv. XLII, 23: dus ook os, bij voorb. pio si poenas ore reposco, Virg. Aen. VI, 530: van daar pium substantive, het geen rechtvaardig, recht, of billijk is, bij voorb. contra jusque fasque, Ovid., zie boven: cf. boven Ovid. Art. I, 200. 3) goedertieren, bij voorb. in het vergeven, bij voorb. sis pius in primis; nam — sola deos aequat clementia nobis, Claudian. de IV consul. Honor. 275: van daar heette Keizer Antoninus fuit Pius i. e. de goedertierene, of ook in 't gemeen goedertieren: van daar noemt Horatius zijne wijnflesch zoo, te weten, hij zegt Od. III, 21, 4, pia testa: dus ook pium cognomen, Cael. German. Arat. 62, e lect.

Grot.: Not. Men vindt geen' Comparativus in or, waar voor men dus magis pius zetten moet. De Superlativus in issimus is ook niet zeer menigvuldig: doch, men vindt hem en wel dubbel, piissimus zegt Seneca ad Polyb. 26 post med. Senec. Controv. IV, 27 post med. Tacit. Agric. 43. Flor. IV, 7 extr. Curt. IX, 6. Quintil. decl. VI, 3. Apul. Met XI post med. p. 265, 7 Elmenh. en dikwijls staat hij in Inscript. Ook Antonius, naderhand Drieman, zegt piissimi hominis, waar over Cicero, omdat hij dit woord nog niet gehoord hadt, hem zeer doorstrijkt, Phil. XIII, 19.

PIX, picis, f. 1) pek, Ovid. Her. XVIII, 7. Trist. V, 10, 25. Plaut. Most. III, 2, 140. Horat. Od. III, 8, 10. Plin. H. N. XIV, 20. XXIII, 1 post med. XXIV, 7. Virg. Georg. II, 438. Not. pek was een pijniging der slaven, men liet ze hun naamlijk kookend op het ligchaam druipen, zie Plaut. Capt. III, 4, 64. Lucret. III, 1030. 2) vloeibaare pek, d. i. teer, Virg. Georg. III, 450.

PLACABILIS, e, 1) ligt te bevredigen, verzoenlijk, bij voorb. animus, Cic. Att. I, 17 ante med.: se inimicis placabilem praebere, Auct. ad Herenn. IV, 15 en 45: ingenium placabile ad justas preces, Liv. IV, 42 extr.: Omnia habuisset aequiora & placabiliora, quam animum praetoris, Cic. Verr. II, 38: Quo quisque est major, magis est placabilis ira, Ovid. Trist. III, 5, 31: pinguis ubi & placabilis ara Dianae, Virg. Aen. VII, 764: dus ook pinguis ubi & placabilis ara Palici, Ibid. IX, 585. 2) dienstig tot bevrediging, ligt verzoenend of bevredigend, bij voorb. te ipsum purgare ipsi coram placabilius est, Terent. Ad. IV, 3, 17, is geschikter tot bevrediging.

PLACABILITAS, atis, f. verzoenlijkheid, Cic. Off. I, 25.

PLACABILITER, bevredigend, bij voorb. iudices conciliandos esse ac propitiandos laudabiliter ac placabiliter, Gell. VII, 3.

PLACAMEN, inis, n. i. q. placamentum, het geen waar door men bevredigd of verzoend wordt, middel van bevrediging, van verzoening, Liv. VII, 2.

PLACAMENTUM, i, n. is het zelfde als placamen, Tacit. Ann. XV, 44. Ibid. Hist. I, 63. Plin. H. N. XXI, 7.

PLACATE, bevredigd, met een bevredigd gemoed, bij voorb. omnia humana ferre placate & moderate, Cic. ad Div. VI, 1: remissius & placatius ferre, Ibid. 13.

PLACATIO, onis, f. bevrediging, gerustftelling, verzoening, bij voorb. deorum, Cic. Nat. D. III, 2.

PLACENTA, ae, f. een koek, Cato R. R. 76. Horat. Sat. II, 8, 24. Ibid. Ep. I, 10, 11. Juvenal. XI, 59. Martial. V, 41, 3. VI, 75, 1. Ook bij offeranden (zoo als libum), Martial. IX, 92, 10.

PLACENTIA, ae, f. het bevallige, behaaglijke Apulej. doct. Plat. 2 ante med. p. 15, 38 Elmenh.

PLACEO, ui, itum, 2. behagen, behaaglijk zijn, bij voorb. alicui, Cic. Phil. II, 5: nec dubito, quin mihi placitura sit, Cic. Q. Fr. III, 1, 4: sibi non placere (hoc), quod cupide elaborasset cet., Nep. Attic. 1: cui placeo, protinus ipsa placet, Ovid. Am. II, 4, 20: piper sola placet amaritudine, Plin. H. N. XXII, 7. si placeo (scil. tibi), utere, Terent. Phorm. III, 2, 44: si facio, quod placeat (scil. tibi), Ibid. And. I, 1, 14: principibus placuisse viris non ultima laus est, Hor. Ep. I, 1, 35: placet hoc tibi? Cic. Att. VI, 6, behaagt u dat? velle alicui placere, behaaglijk willen zijn, Cic. Q. Fr. II, 6. Ook heet, res mihi placet, ik ben met de zaak te vrede, ik houde ze voor goed, deugdlijk, goed, genoegzaam, bij voorb. satin' id tibi placet? Terent. Eun. V, 2, 13, i. e. houdt gij dat voor recht? placet hoc tibi? Cic., zie hier voor: transgressurum, cum primum ei res suae placuissent i. e. suis rebus contentus esset, eas pro satis magnis haberet cet., Liv. XXXIII, 31: vis & arma satis placebant, Tacit. Hist. IV, 23, en men kan het één en ander van het bovenstaande hier toe brengen: van daar placere sibi zich behagen, staat dikwijls voor: met zich zelven te vrede zijn, zich iet verbeelden, inbeelden, zich voor goed genoeg, of magtig genoeg houden enz. bij voorb. ego numquam mihi minus placui, Cic. Or. II, 4: nolo tibi tam valde placeas, Petron. 126: adeo sibi (Zeuxis) in illo (scil. picto athleta) placuit, ut cet., Plin. H. N. XXXV, 9, i. e. beeldde zich daar op zoo veel in, was er zoo mede in zijn schik enz.: placeat sibi quisque licebit, Ovid. Met. II, 58, i. e. elk mag zich verbeelden (zich toevertrouwen) wat hij wil: Si diis placet, Terent. en Cic., eene spottende en bijtende spreekwijze, zie Deus. Ook heet placet mihi, tibi cet., ik ben van mening, ik houde daar voor, vinde voor goed, vat het besluit, mijn gevoelen strekt daar heen, bij voorb. Duo placet esse Carneadi genera visorum, Cic. Acad. IV, 31, i. e. Karneades is van gevoelen, enz.: ut doctissimis placuit, Cic. Div. I, 49: non ita diis placuit, Ovid. Pont. IV, 11, 7: ita nobis placitum est, ut — conscriberemus (i. e. placuit), Auct. ad Her. II, 1 in., i. e. ik heb het voor goed gevonden, om te schrijven enz.: van daar placens behaaglijk, aangenaam, bij voorb. uxor, Horat. Od. II, 14, 21. Ook volgt er ut op, wanneer iets geschieden moet, bij voorb. Tuis placuit, ut cet., Cic. ad Div. IV, 2 §. 2, die genen waren van mening enz.: placitum est mihi, — ut cet., Pompej. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 12: ook zonder ut, bij voorb. placuit, sederemus, Apul. Met. IV ante med. p. 146, 32 Elm.: ook de Accusativus met den Infinitivus, bij voorb. si hic ordo placere sibi decreverit, te ire in exsilium, Cic. Cat. I, 8: senatui placere, Cassium provinciam obtinere, Cic. Phil. XI, 12. dikwijls, kan men het vertalen, verördenen, besluit nemen, bij voorb. senatui placere, ut cet., Cic. Phil. XIV, 4, de Senaat verördent enz., maar eigenlijk, is van gevoelen, vindt goed enz., en zoo meermalen. Ook zonder Dativus, dien men denken moet, bij voorb. suggestum adornari placuit, Liv. VIII, 14 extr., i. e. daar werdt verördend enz. Not. 1) Particip. placitus, a, um, eigenlijk, het geen behaaglijk geweest is, behaagd heeft, goedgevonden is geworden, bij voorb. placitum est i. q. placuit, zie hier voor Auct. ad Her. II, 1. Pompej. in Cic. Ep. ad Attic. VIII post Ep. 12: dus ook quod placitum sit, abstulerit, Cic. Verr. IV, 1: placitum est, ut cet., Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 4 prope fin.: quae vobis placita est conditio, Terent. Hec. II, 1, 44: ubi sunt cognitae, placitae sunt i. e. placuerunt, Ibid. Prolog. II, 12: maar het staat ook Adjective, behagende, behaaglijk, voor placens, bij voorb. amor, Virg. Aen. IV, 38: oliva, Ibid. Georg. II, 425: est virtus placitis abstinuisse bonis, Ovid. Her. XVII, 98: in locum ambobus placitum conveniunt, Sallust. Jug.

81

81 (83): regem placitissimum diis, Justin. XVIII, 3, dus ook cultrix placitissima, Stat. Theb. XII, 302, placita es, Ovid. Am. II, 14, 18, i. e. gij behaagt: ook kan men het vertalen, afgesproken, besloten, (i. q. decretus), bij voorb. velut placito consensu discedit, Justin. VI, 7 extr.: dus ook in jocum placitum, Sallust., zie hier voor: van daar Placitum, substantive, a) het geen iemand behaagt, bij voorb. si ultra placitum laudarit, Virg. Ecl. VII, 26, i. e. meer dan het hem zelven behaagt: van daar b) de ontdekte wilsmening, verördening, bij voorb. medicorum, Plin. H. N. XIV, 22: nunc dicentur Catonis placita de olivis, Ibid. XV, 15, i. e. mening, regelen. 2) Particip. Placendus, a, um, komt ook voor, hoewel zelden, alhoewel placeo geen' Accusativus regeert, bij voorb. si illa tibi placet, placenda dos quoque est, Plaut. Trin. V, 2, 35; zoo was boven Percunda, zie Pereo.

PLACIDE, zacht, bedaard, stil, vreedzaam, bij voorb. placide ire suspenso gradu, Terent. Phorm. V, 6, 28, i. e. zacht, zoetjens, gaan: placide ferre dolorem, Cic. Tusc. II, 24: placidius plebem tractare, Sallust. Cat. 39 (40): verba facere, Sallust. Jug. 102 (110): remp. tractare, Ibid. 41 (45): progredi, Caes. B. G. VI, 7: loqui, Cic. Or. 27: objurgare, Gell. XIII, 24: picus in capite praetoris ita placide sedit, ut manu prehenderetur, Plin. H. N. X, 18: spe halinei placide leniterque demissa, Plin. Ep. VII, 1: agere aliquid, Plaut. Poen. III, 1, 40: propere hoc, non placide decet, Ibid. Mil. II, 2, 65: forem hanc pauxillulum aperi, placide, ne crepa, Ibid. Bacch. IV, 7, 35: colles placide adclives, zacht, d. i. allengs, van lieverlede enz., Liv. XXXVIII, 20.

PLACIDITAS, atis, f. zachtheid, zachte aart, bij voorb. van schapen, Varr. R. II, 1: van menschen, Gell. XIII, 21.

PLACIDUS, a, um, zacht, bedaard, stil, vreedzaam, bij voorb. homo, Terent. Ad. V, 4, 10: reddere aliquem placidum, Cic. Caecin. 10: tam placidum, quam ovem reddo, Terent. Ad. IV, 1, 18, maak hem zoo stil, tam, zacht, als een schaap: senatus, Cic. Senect. 5: oratio, Cic. Or. II, 43: constantia (animi), Cic. Tusc. IV, 5: mors, Virg. Aen. VI, 522, i. e. zachte dood; venti, Ibid. 763: vitam placidam degere, Lucret. V, 1121: nihil eisdem placidius, Liv. III, 14: urbs placida, i. e. in rust levende, Virg. Aen. VII, 46: placidissima pax, Cic. Tusc. V, 16 extr.: civitas placidior, Liv. III, 14: dus ook coelum, Sil. XII, 667, i. e. heller: dies, Plin. Ep. V, 6, i. e. een helle, stille, bedaarde, dag: dus ook van water, bij voorb. vloeden, zee enz., bij voorb. amnis, Ovid. Met. I, 702: mare, Plin. Ep. IX, 26: dus ook sal (i. e. mare), Virg. Aen. V, 848: dus ook somnus, Ovid. Fast. III, 185, of quies, Virg. Aen. V, 836, i. e. zachter, bedaarder, slaap: loca placidiora, Pallad. I, 6 med.: van daar Tropisch, bij voorb. arbores placidiores, Plin. H. N. XVI, 5, tamme, d. i. vruchtbaare. Not. Placida, ae, een soort van schip of vaartuig, Gell. X, 25.

PLACITO, are, behagen, Plaut. Bacch. IV, 10, 10.

PLACITUM, PLACITUS, zie Placeo.

PLACO, avi, atum, are, I) bevredigen, weêr goed maken, verzoenen, gerustſtellen, bij voorb. animum, Cic. Fin. I, 14. Phil. X, 8: aliquem, Cic. Nat. D. I, 3: divinum numen precibus, Cic. Dom. 55: aliquem beneficiis, Liv. IV, 33: ventos sanguine, Virg. Aen. II, 116: iram, Cic. Leg. II, 9: iram & discordiam, Cic. Harusp. 28 extr.: odia improborum, Cic. Dom. 17: invidiam, Hor. Sat. II, 3, 13: parentes, Cic. Cat. I, 7: aliquem in aliquem, Liv. VIII, 33. Nep. Pelop. 5, i. e. iemand bevredigen met iemand, iemand met eenen anderen verzoenen, of ten vriend maken: ook aliquem alicui, Terent. Phorm. V, 3, 1. Cic. ad Div. XIII, 1. Liv. XXIII, 8 in., of aliquem reipublicae, Cic. Cat. II, 8: van daar homo quietus, & sibi ipse placatus, Cic. Tusc. IV, 17 in., jegens zich zelven bevredigd, d. i. met zich zelven (in zijne ziel) eens, gevolglijk bedaard, gerust van geest. Ook Tropisch, bij voorb. aequor. Ovid. Met. XI, 432: ventrem iratum esca placare, Horat. Sat. II, 8, 5: sitim, Martial. I, 50, 17: van daar Placatus, a, um, 1) bevredigd, verzoend, bij voorb. exercitus duci placatior, Liv. II, 60: homo placatior, Liv. XXXVII, 45: animo placatiore aliquid facere, Ibid. 2) bedaard, zacht, bij voorb. placata, tranquilla, quieta vita, Cic. Fin. I, 21: status animi, Cic. Tusc. V, 6: res, Cic. Or. 19: quies placatissima, Cic. Tusc. I, 41: si tranquilla & placata mihi omnia fuissent, Cic. red. Quir. 1, i. e. gerust, ongestoord, d. i. zonder ongeluks-onweder: maria placata dant venti, Virg. Aen. III, 69. Not. hac dextra Lernam, excetra mactata, placavit, Cic. Tusc. II, 9 e poëta, alwaar pacavit misschien beter zou zijn: ook zegt men maria, Virg.: ventos, Virg. (zie hier voor): maar hier kan men de zee, wind, toornig (Tropisch) denken. II) zoeken te bevredigen, Terent. Ad. I, 2, 62. Horat. Od. II, 14, 6.

PLAGA, ae, f. (πληγή) 1) elke slag, of streek, houw, stoot, bij voorb. plagas pati, Terent. Eun. II, 2, 13, of perferre, Cic. Tusc. II, 17: ferre, Virg. Aen. X, 797, i. e. een houw doen (met het zwaard): adcipere bekomen: infligere of injicere of inferre of imponere aanbrengen, zie n. 2: dus ook de houw met den bijl, wanneer iemand onthoofd wordt, bij voorb. mercedem vulneris atque plagae constitui, Cic. Verr. V, 51: dant animos plagae (scil. de zweep, daar mede geklapt wordt), Virg. Aen. VII, 382: non percussus aër, sed plaga ipsa atque percussio vox est, Gell. V, 15: plaga facit gemitus, Ovid. Met. XII, 487: dus ook van den stoot der atomi, daar zij tegen elkander zullen gestoten hebben, bij voorb. quam plagam adpellat, Cic. Fat. 20: dus ook van diezelfde atomi, Ibid. 10 in. Lucret. I, 627 en 1041. II, 223, 2) bijzonder een slag, houw, streek, stoot, die eene wonde veroorzaakt, of de wonde zelve, bij voorb. plagis vulnerari, Nep. Eum. 4: plagam adcipere, Cic. Sext. 19. Phil. VII, 6: infligere, Cic. Vatin. 8, of imponere, Cic. Sext. 19 extr. Petron. 105, of ingerere, Apul. Met. IX ante med. p. 222, 15 Elm., of inferre, Plin. H. N. XXVIII, 18, i. e. toebrengen: Foediores patebant plagae, Liv. XXXVIII, 21, i. e. wonden, en terstond daar op patentibus plagis i. e. vulneribus; en vervolgends ubi latior quam altior plaga est: dus ook plagas hiantes vincire, Apul. Met. VIII post med. p. 210, 7 Elm.: plagam gravem facere, Cic. Or. 68, zie hier na: aliquem plagis sauciare, Hirt. Alex. 52: plagis confodi, Suet. Caes. 82: confici, Cic. Verr. V, 54: plagam curare, Cels. V, 26. Sect. 24: suere, Ibid. Sect. 23: levis plaga, Ibid.: plagas scorpionum & canum sanare, Plin. H. N. XXIII prooem. post med.: van daar Tropisch, streek, slag, houw, stoot, wonde, bij voorb. plaga est injecta petitioni tuae, Cic. Mur. 23, een stoot toegebracht, d. i. groote verhindering. Oratio gravem plagam facit, Cic. Or. 68, i. e. dringt diep in: Plagam adcipere, Cic. Att. VII, 15, i. e. ongeluk: Hac ille perculsus plaga, Nep. Eum. 5, i. e. ongeluk: Levior est plaga ab amico, Cic. ad Div. IX, 16 extr., i. e. verlies.

PLĂGA, ae, f. 1) een gewest, oord, bij voorb. coeli, Cic. Div. II, 13 e poëta: aetheria, Virg. Aen. I, 394 (398), i. e. de lucht: septentrionalis, Plin. H. N. XVI, 32: omnis Eoae plaga terrae, Senec. Oedip. 426: quatuor plagae, de vier hemelstreeken, Virg. Aen. VII, 226: plaga Solis iniqui, Ibid. 227, of plaga ardens, Sen. Herc. Oet. 67, of plaga fervida, Ibid. 1219, i. q. Zona torrida: celsi plaga pinea montis, Virg. Aen. XI, 320: fluere amnes fumi & flammarum — volumina in plagas maris (voor in mare) ferre cet., Gell. XVII, 10 extr. e Pindaro. Ook misschien de richting, juiste loodrechte richting of lijn, bij voorb. tertius motus (atomi) oritur extra pondus (i. e. perpendiculum) & plagam, Cic. Fat. 10 med.: of ook, buiten het hem aangewezen gewest, gevolglijk, lijn, richting; bij stot is de zin dezelfde: van daar staat plaga oord, gewest, distrikt, d. i. de menschen daar uit, Canton, bij voorb. Liv. IX, 41, ita exterruit Umbros, ut bellum omittendum censerent. Plaga una (Materinam adpellant) non continuit modo ceteros in armis cet. 2) een soort van jagersnetten, jagtgaren, bij voorb. tendere plagas, Cic. Off. III, 17. Ovid. Fast. VI, 110: compellere lupum in plagas, Plaut. Poen. III, 3, 35: cadere in plagam, Ovid. Art. III, 428: nexilibus plagis sylvas ambit, Ibid. Met. II, 499: transibat lina plagarum, Ibid. VII, 768, i. e. sprong er over heen, alwaar terstond hier voor retia superabat saltu staat, waarom het van rete onderscheiden moet zijn: cf. Hor. Od. III, 5, 32: dus ook van een spinneweb, Plin. H. N. XI, 24 post med.: van daar Tropisch, se impedivit (ingewikkeld) in plagas, Plaut. Mil. IV, 9, 11: amor postulat hominem se in plagas conjicere, Plaut. Trin. II, 1, 11: in plagas incidere, Petron. 107: quas plagas ipsi contra se Stoici texuerunt, Cic. Acad. IV, 48: in majores plagas incidendum est, Cic. Verr. V, 58: Antonium conjeci in Octaviani plagas, Cic. ad Div. XII, 25 med.: venator adsit cum auritis plagis, Plaut. Mil. III, 1, 14, voor auribus adrentis. 3) een voorhangzel, gordijn, (zie Plagula), bij voorb. plagae pulvinares, Varr. ap. Non. 2. n. 716, i. e. bedgordijnen.

PLĂGIARIUS, i, m. scil. homo (want eigenlijk is het zeker een Adject.), misschien eigenlijk die op eene listige wijze iet aan zich trekt, (van plaga het net Tropisch): van daar 1) die de menschen drukt, van het hunne berooft, een menschenschender, menschenplakker, zoo schijnt het te staan Cic. Q. Fr. I, 2. §. 2, alwaar Licinius plagiarius heet: dus ook misschien Senec. Tranquill. 8. 2) bijzonder, die opzettelijk vrijë menschen koopt, of anders vreemde slaven met list tot zich trekt, Pandect. XXI, 17 ante med. i. e. slavendief, menschendief: misschien ook dit Senec. Tranquill.

quill. 8 med., doch, men kan het niet zeker zeggen: van daar Tropisch, een geleerde dief, letterdief, d. i. die zich voor schrijver van een werk of gedicht uitgeeft, dat een ander gemaakt heeft, en die gevolglijk, als 't ware, den laatsten besteelt, Martial. I, 53, 9.

PLAGĬGER, a, um, eigenlijk, slagen dragende, d. i. krijgende, van slaven, bij voorb. plagigera genera hominum, Plaut. Pseud. I, 2, 20.

PLAGIGERŬLUS, a, um, i. q. plagiger, Plaut. Most. IV, 1, 19.

PLAGIPATĬDA, ae, m. die slagen lijdt, Plaut. Capt. III, 1, 2. Most. II, 1, 9.

PLAGĬUM, i, n. 1) (misschien scil. furtum) eene misdaad, als men opzetlijk een vrij mensch als slaaf koopt of verkoopt, of anders vreemde slaven aan zich trekt of verkoopt, Pandect. XLVIII, 15 leg. 1 en 6; misschien, eigenlijk, een bedrieglijke diefstal, als men vreemde dingen (en personen) door streeken aan zich trekt, menschendieverij. 2) (misschien scil. rete), een jagtgaren, bij voorb. armorum casses plagiique exordiar astus, Grat. in Cyneg. 24: doch anderen lezen plagarumque ordiar cet., en zoo heeft Ed. Burmann. Dit woord schijnt voor het overige een Adjectivum te zijn plagius, (πλάγιος), a, um, i. e. obliquus cet.

PLAGŌSUS, a, um, als 't ware, slagenrijk, d. i. 1) vol slagen of wonden, bij voorb. dorsum, Apul. Met. IX ante med. p. 222, 27 Elm.: crura, Ibid. VIII, p. 203, 17. 2) die anderen vele slagen geeft, slagenrijk, bij voorb. Orbilius, Horat. Epist. II, 1, 70.

PLAGŬLA, ae, f. 1) een voorhang, gordijn, bij voorb. voor het bed enz., bij voorb. demitto plagulam de lecto, Afran. ap. Non. 4. n. 361: qui primus uxorem ducebat, duabus culcitis ac duabus toros plagulis cum straffet, Varr. Ibid. 2. n. 131: cum — lectica transferretur, suspexisse dicitur dimotis plagulis coelum, Sueton. Tit. 10: stragulam pretiosam, plagulas cet., Liv. XXXIX, 6. 2) een deel van een kleed, dat met het andere aan een of samen genaaid moet worden (misschien het geen de vrouwen een baan noemen) deel, blad, baan, bij voorb. si quis tunicam ita consuit, ut altera plagula sit angustis clavis, altera latis, Varr. L. L. VIII, 47. 3) een blad papier, dat met het andere saamgevoegd moet worden, opdat er een Scapus i. e. op onze wijze een boek papier van worde; gevolglijk op onze wijze een kwatern, Plin. H. N. XIII, 11.

PLANCTUS, us, m. het slaan, bijzonder met een gedruisch of geklap, bij voorb. Valer. Flacc. IV, 404. Petron. 136: caprimit & planctus illisae cautibus undae, Lucan. VI, 691: van daar het slaan op de borst, op de handen, en het gezicht, bij treurige gevallen, bij voorb. ad crebri verbera planctus, Senec. Troad. 92: pectora illiso sonent contusa planctu, Ib. Thyest. 1045: planctu liventes contusa lacertos, Lucan. II, 37: verberabam aegrum planctibus pectus, Petron. 81: planctuque lacertos verberat, Claudian. Proserp. II, 248: gemitus ac planctus, Tacit. Ann. I, 41: theatri plausum in modum planctus circumsonare, Flor. IV, 2 med.: luctus planctusque sonent, Senec. Troad. 902: puppes luctus planctusque ferebant, Lucan. IX, 49, i. e. treuren: zoo als men het dan somtijds vertalen kan, luidtreuren, huilen, steenen enz.

PLANE, plaan, vlak, effen, gevolglijk zonder hoogten of hobbeligheid enz.: van daar Tropisch, plat, recht uit, zonder omzwerven of verborgen reden, in een' eigenlijken zin, bij voorb. plane & latine loquuntur, Cic. Phil. VII, 6. dewijl men op een plein of vlakte alles ligt kan overzien: van daar 1) duidelijk, verstaanbaar, bij voorb. plane & dilucide, Cic. Or. I, 32: plane, diserte, loqui, Plaut. Amph. II, 1, 3: plane & perspicue expedire aliquid, Cic. Fin. III, 5: planius atque apertius dicere, Cic. Rosc. Com. 14: si obscurius dixeris, dicere alio loco planius, Cic. Or. II, 80 extr.: apertissime planissimeque explicare, Cic. Verr. II, 64 extr. 2) geheellijk, volkomenlijk, bij voorb. plane bene, Cic. Att. XIII, 6: plane moleste tuli, Cic. ad Div. III, 10: cognoscere, Cic. Or. I, 23: efficere, Cic. Brut. 97: eruditus, Ibid. 81: scire, Terent. Heaut. V, 1, 24: carere sensu communi, Hor. Sat. I, 3, 66: rem plane atque omnino desuisse, Cic. Brut. 59, alwaar plane of omnino kon wegblijven: non plane par, Auct. ad Her. IV, 20: ook kan men het in de aangehaalde plaatsen ten deele, zeer, vertalen: van daar, bij voorb. in antwoorden: plane i. e. volkomen, werklijk, alleszins, Plaut. Truc. II, 7, 57: planissime alleszins, ten vollen, werklijk, bij voorb. Plaut. Pseud. IV, 7, 73. Terent. Phorm. V, 2, 6. Ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen.

PLANETA of PLANETES (want de Nominativus komt niet ligt voor), ae, m. een planeet, dwaalstar, bij voorb. alii planetae, Gell. XIV, 1. §. 12. Inscript. ap. Fabrett. cap. 10. n. 307. p. 709. Serv. ad Virg. Aen. III, 284.

PLANGO, nxi, nctum, 3. van plago, zoo als pago en pango, piso en pinso) slaan, bijzonder met een gedruisch, bij voorb. terram vertice, Ovid. Met. XII, 118: tympana palmis, Catull. LXIII, 261: caesaque sanguineam victima plangit humum, Ovid. Her. XVI, 334: me miseram! quanto plangantur litora fluctu, Ibid. XIX, 121: nunc (Boreas) alis plangit stridentibus Alpes, Sil. I, 589, nec mare nec fluctus plangentes saxa crearunt, Lucret. II, 1154: chartasque volantes verberibus venti versant, planguntque per auras, Ibid. VI, 114: bijzonder tot betoning van droefheid, op de borst, of op eenig ander deel van het ligchaam slaan, bij voorb. pectora, Ovid. Met. VI, 248: pectus, Petron. 111: femur dextra, Ovid. Met. XI, 81: lacertos, Ibid. IX, 636: ubera, Apul. Met. V ante med. p. 161, 37 Elm.: van daar 1) Plangi zich slaan, bij voorb. van een vogel, die gevangen is, plangitur, Ovid. Met. XI, 75, i. e. slaat met de vleugels rond, gevolglijk ook zich zelven mede, te weten, om zich los te scheuren: bijzonder plangi, ook plangere, scil. se, zich, wegens of uit droefheid op de borst slaan, gevolglijk luid treuren, bij voorb. planguntur matres, Ovid. Met. VIII, 527: dumque volunt plangi, Ibid. V, 675: Planxere & Dryades, Ovid. Met. III, 507: en kort niet voor planxere sorores: dus ook gemitus plangentium, Justin. XIX, 2 extr.: agmina plangentia, Virg. Aen. XI, 145: cuncta madent lacrymis & ab omni plangitur arce, Stat. Theb. XI, 417: van daar 2) Plangere aliquem om iemands wil zich, tot bewijs van droefheid, op de borst slaan, d. i. iemand luid betreuren, of enkel betreuren, bij voorb. sua damna, Stat. Theb. XI, 117: funera, Ibid. XII, 383: verba, Ibid. Sylv. II, 1, 123: Andromedam, Caes. Germ. in Arat. 198: opes direptas, Claudian. in Eutrop. prol. 49: malum, Ibid. Proserp. III, 159: pubes barbara, Memphiten plangere docta bovem (i. e. Apin), Tibull. I, 8 (9), 28.

PLANGOR, oris, m. het slaan met een gedruis, bij voorb. undae resonant plangore cachinni, Catull. LXIII, 273: feminis, Auct. ad Her. III, 15 Ed. Ernest.: cumque suos manibus percusserat ille lacertos, haec (Echo) quoque reddebat sonitum plangoris eundem, Ovid. Met. III, 498: bijzonder het slaan op de borst, tot bewijs van droefheid, het luid treuren, klagen, steenen, treurgebaar maken, bij voorb. plangore & lamentatione complere forum, Cic. Or. 38 en meermaalen, bij voorb. Virg. Aen. II, 487. V, 561. Ovid. Met. IV, 553. VI, 532: plangorem dare i. e. facere, Ibid. XIV, 421. Not. Bij groote droefheid sloegen de Ouden zich op de borst, op het gezicht en andere deelen des ligchaams.

PLANGUNCŬLA, ae, f. zal een wasschen beeld zijn, bij voorb. in his inventae sunt quinque plangunculae matronarum, Cic. Att. VI, 1 extr. Ed. Ernest., alwaar sommige Edd. langunculae daar voor hebben. Ook lezen sommigen imagunculae.

PLANILŎQUUS, a, um, plat of voor de vuist uitsprekende, of ook duidlijk sprekende, Plaut. Truc. IV, 4, 11.

PLANĬPES, ĕdis, scil. histrio, is een soort van Acteurs, Tooneelspelers, misschien een Pantomimus of Balletdanser, Juvenal. VIII, 189. Gell. I, 11 post med. Atta ap. Diomed. 3: dus ook planipedis senis, Cassius ap. Quintil. V, 11, 24, alwaar andere Edd. lanipedis hebben. Van waar hij zoo heet, weet men niet: sommigen zeggen, dewijl hij zijne rolle op eene vlakte (in plano) speelt. Anderen, omdat hij zonder sokken (socci) of ligte dansschoenen speelde, gevolglijk barrevoets: en misschien is het in 't gemeen hetzelfde als barrevoets, een barrevoeter: van daar planipedius, a, um, bij voorb. comoedia i. e. humilis, Donat. de comoed. & tragoed.

PLANĬTĬA, ae, f. i. q. planities, plein, vlakte, bij voorb. erat inter oppidum & collem planitia, Caes. B. C. I, 43: partem planitiae cet., Liv. XLIV, 6 extr.: planitiae coronarum sunt periculosae, Vitruv. VII, 3: Clivum Martis in planitiam redigendum curavit, Inscript. ap. Ursin. ad Caes. loc. cit.

PLANĬTĬES, ei, f. i. q. planitia, plein, vlakte, bij voorb. agri, Cic. Verr. IV, 48: regionum, Cic. Div. I, 1: planities erat inter sinistros montes, Sallust. Cat. 59 (62): planities submissa fastigio, Liv. XXVII, 18: speculi, bij voorb. planitiem ad speculi veniens cum offendit imago, Lucret. IV, 295. Ook komt het woord meermaalen voor, bij voorb. Liv. VII, 7. IX, 31 extr. Plin. Ep. VI, 6 post init.

PLANTA, ae, f. 1) elk gewas, dat tot voortplanting dient, een plant, afzetzel, het zij tak, boom, of plant, a) een jonge groene tak, bij voorb. van den wijnstok, Cic. Senect. 15: olijfboom, Varr. R. R. I, 55: andere boomen, Virg. Georg. II, 23, 80 en 300: het wordt van ramus onderscheiden, bij voorb. ramis aut plantis continentur, Colum. V, 10: arbor, quae — cum ramis aut plantis ponitur, Ibid. de arbor. 20, alwaar plantae jonger takken dan rami zijn, en gevolglijk tot voortplanten of inënten dienen. b) een

heest

heel jonge boom, die verder verplant wordt, afzetzel, plantzoen, bij voorb. plantas ex seminario transferre cet., Plin. H. N. XVII, 11 in. c) eene plant, Juven. III, 227. Ovid. Remed. 193: plantae sinapis prima hyeme translatae, Colum. XI, 3 med. §. 29, i. e. mosterdplant: apium possis plantis serere, nec minus semine, Ibid. §. 33, i. e. men kan planten zetten, of hem ook uit zaad trekken: hae res & semine & plantis circa aequinoctium vernum seruntur, Ibid. §. 39: en terstond daar op: melius est thymi novellas plantas disponere. 2) voetzool, Virg. Ecl. X, 49. Ovid. Met. X, 591. Sil. VI, 212. XIII, 246. Plin. H. N. VII, 2 post init. en post med.: ook staat er pedis bij, bij voorb. pedum plantis, Virg. Aen. VIII, 458: van daar ad certamina plantae invitat i. e. ad cursum, wedlopen, Sil. XVI, 457: exsurgere in plantas, Senec. Ep. 111. Not. supra plantam i. q. ultra crepidam, als een spreekwoord. bij voorb. sutorem — supra plantam adscendere vetuit, Val. Max. VIII, 12 extr.

PLANTĀRIS, e, 1) de voetzoolen betreffende, daar te vinden, daar toe behoorende, bij voorb. alae, Stat. Theb. I, 304, van Merkurius: dus ook nunc vellet plantaria (scil. vincula, anders talaria genoemd), Perseos, Val. Fl. I, 67. 2) de sprultelingen (plantae) betreffende: van daar plantaria boomkweekerijën of de sprultelingen, of jonge boomen zelve, bij voorb. viva plantaria, Virg. Georg. II, 27: plantaria instituere, boomkweekerijën aanleggen, Plin. H. N. XIII, 4 ante med.: plantaria (abrotoni) transferuntur i. e. de planten daar van, Ibid. XXI, 20 extr.: doch, dat kan ook van Plantarium zijn: Epicurum laetum plantaribus horti, Juvenal. XIII, 123, i. e. boomen of planten: van daar Tropisch, plantaria vellant, Pers. IV, 39, i. e. de haairen; doch dit kan ook tot plantarium behooren.

PLANTĀRIUS, a, um, de sprultelingen of planten betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar Plantarium boomkweekerij, bij voorb. in plantario, Plin. H. N. XVII, 14 post med.: dus ook plantaria boomkweekerijën; ook de sprultelingen of jonge boomen zelve, bij voorb. plantaria instituere, boomkweekerijën aanleggen, Plin. H. N. XIII, 4 ante med.: plantaria caedua implentur, Ibid. XVII, 20 post med.: cf. XVI, 33: ook van planten, bij voorb. plantaria (abrotoni) transferuntur, Ibid. XXI, 20 extr.: doch, dit kan ook tot Plantaris behooren: van daar Tropisch, plantaria vellant i. e. de haairen, Pers. IV, 39, het welk ook tot Plantaris behooren kan.

PLANTĀTIO, onis, f. het planten, verplanten, verpoten van een gewas, Plin. H. N. XXI, 4.

PLANTĬGER, a, um, 1) planten of sprultelingen dragende. 2) jonge takken hebbende, bij voorb. siliqua, Plin. H. N. XIII, 8.

PLANTO, avi, atum, are, planten of verpoten, bij voorb. tuinig wassen, bij voorb. sinapis & caules feruntur vel plantantur, Pallad. in Mart. IX, 5: ook jonge boomen planten of verplanten, Plin. H. N. XVII, 10.

PLĀNUS, i, m. misschien eigenlijk een landloper, bijzonder, die rondgaat, om anderen te bedriegen en aan te voeren, bij voorb. notavit me miles, sive ille planus fuit sive nocturnus grassator, Petron. 82: doch dit kan ook tot het volgende behooren: van daar een bedrieger, die, bij voorb. de menschen iet wijs maakt, of wind maakt, om aan geld te komen, Cic. Cluent. 26 post med. Horat. Ep. I, 17, 59. Gell. XVI, 7. Petron. 140 extr. dus ook agnoscente vultum plani, Plin. H. N. XXXV, 10 med.: cf. Quint. V, 10, 30.

PLĀNUS, a, um, plat, effen, vlak, plein, geene hoogte hebbende, bij voorb. carina, Caes. B. G. III, 13, i. e. plat: locus, Cic. Caecin. 17: corpus, Cic. Univ. 5: campus, Liv. XXVII, 18: campus planissimus, Plin. Ep. VI, 20, 8: pisces, Plin. H. N. IX, 20 en 51: via, Plaut. Trin. III, 2, 29: unde aditus planior erat, Liv. XXXIX, 29: pede plano op vlakken grond, par terre, bij voorb. aedificia, Vitruv. VI, 11, i. e. zonder bovenverdieping: dus ook conclavia, quae plano pede sunt, Ibid. VII, 4: planissimus locus, Cic. Agr. II, 35: litus, Caes. B. G. IV, 23: van daar planum, substantive, plein, vlakte, bij voorb. per planum ire, Ovid. Art. II, 249: cadere in plano, Ibid. Trist. III, 4, 17: agmen in planum deducere, Sallust. Jug. 49 (53): dus ook castra in planum deferre, Liv. XXII, 24: Xerxes montes in planum ducebat, Justin. II, 10 extr., i. e. maakte ze vlak: van daar de plano, Pandect. XIII, 6, 5 ante med. Auson. in grat. act. 21, of e plano, Sueton. Tiber. 33, i. e. op de vlakte, op den vlakken grond; en wordt geern van Overheidspersonen, die het gericht houden, gezegd, als zij niet op hunne Richterstoelen zitten, maar beneden op den platten grond uitspraak doen, bij voorb. non solum pro tribunali, sed etiam de plano audiri possunt, Pandect. XLVIII, 18, 18 extr.: decretum de plano interponi, Ib. XXXVII, 1, 3 extr.: ook in plano, bij voorb. haec magnanimitas in bona fortuna laxiorem locum habet, meliusque in tribunali, quam in plano conspicitur, Senec. Clement. 5, i. e. beter bij voorname dan geringe lieden: van daar Tropisch, de plano, bij voorb. de plano promittere, Lucret. I, 412, i. e. (misschien) terstond, zonder bedenken, of zonder zwarigheid. Dewijl men op eene vlakte alles ligt kan overzien: van daar 1) duidlijk, verstaanbaar, bij voorb. narratio, Cic. Topic. 26: satin' haec sunt tibi plana & certa? Plaut. Pers. II, 2, 1: quo minus plana de deo conjectatio esset, Plin. H. N. II, 7 med.: planum est, i. e. het is duidelijk, blijkt, bij voorb. non novisse, Plaut. Capt. III, 4, 32: planior probatio, Quintil. II, 20, 5: ratio doctissimo cuique planissima, Ibid. II, 3, 5: van daar planum facere, Cic. Verr. Act. I, 14. Cic. Verr. V, 64. Lucret. II, 933, iet duidlijk maken, betoogen. 2) ligt, zonder zwarigheid, bij voorb. via, Cic. Flacc. 42: van daar de plano i. e. ligt, bij voorb. promittere, Lucret., zie hier voor.

PLASMA, ătis, n. een gemaakte drank, bij voorb. om te gorgelen, ten einde de stem glad te maken, Quintil. I, 8 (14) post init. Pers. I, 17.

PLASTES, ae, m. een beelder, vormer, d. i. die iet beeldt, vormt, bij voorb. uit leem, gyps enz., Vellej. I, 17 en Plin. H. N. XXXVII, 12 post init., alwaar Plur. Plastae staat.

PLASTĬCA, zie Plastice.

PLASTĬCE, es, f. of PLASTĬCA, ae, f. scil. ars, de kunst om uit aarde, gyps enz. allerhande dingen te beelden of te vormen, en allerhande figuren te maken, Plin. H. N. XXXV, 12 post init., alwaar Plastice eenige keeren staat.

PLASTĬCUS, a, um, het beelden of figuren maken uit aarde enz. betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. ratio, Vitruv. I, 1 post med.

PLATALĔA, ae, f. de lepelgans, Cic. Nat. D. II, 49. Not. Het geen Cicero daar van verhaalt, verhaalt ook Plinius H. N. X, 40, alleen noemt deze den vogel Platea.

PLATANĬNUS, a, um, i. e. ex platano, bij voorb. folia, Colum. XII, 16.

PLATĂNON (πλατανών) onis, m. i. e. locus platanis consitus, Vitruv. V, 11 extr. Martial. III, 19, 2. Petron. 131. De Nominativus staat, maar in het Grieksch (πλατανῶν), Plin. Ep. I, 3.

PLATĂNUS, i, f. zekere boom, dien de Ouden wegens de schaduw beminden: misschien een soort van ahorn: sommigen willen hem plataanboom noemen, Plin. H. N. XII, 1. Cic. Or. I, 7. Virg. Georg. II, 70: hij heet caelebs, Horat. Od. II, 15, 4, dewijl hij zich niet gewoon is met de wijnstokken te verbinden, d. i. dewijl men den wijnstok daar niet aan plagt te binden.

PLATEA, ae, f. (πλατεῖα i. e. breed), scil. via, eene straat in eene stad, Terent. And. IV, 5, 1. Caes. B. C. I, 27. Hirt. Alex. 2 extr. Ook Horat., die op ééne na de laatste syllabe kort gebruikt, Epist. II, 2, 69: dus ook Catull. XV, 7.

PLATĔA, ae, f. de lepelgans, Plin. H. N. X, 40, zie Platalea.

PLAUDO, si, sum, 3. 1) kletschen, klappen, d. i. zeker bekend geluid veroorzaken, bij voorb. alis, Virg. Aen. V, 516, met de vleugelen: dus ook pennis, met de vleugelen, Ovid. Met. VIII, 238: bijzonder manibus, Plaut. in Casin. op het einde, met de handen, bij voorb. om zijne goedkeuring te betoonen, bij voorb. in den Schouwburg: ook zonder manibus, bij voorb. alicui, Cic. Att. II, 19 med. Hor. Ep. II, 1, 88, i. e. iemand toeklappen; zoo staat dikwijls Plaudite in Terentius en Plautus op het einde der Komediën, d. i. klapt, geeft uwe goedkeuring door klappen te kennen; dit plaudite wordt ook aangevoerd Cic. Senect. 19. Quintil. VI, 1 extr. Horat. Art. 155: manus suas non in defendenda rep., sed in plaudendo consumere, Cic. Att. XVI, 2: versibus alicujus, Ovid. Trist. V, 7, 26: van daar Tropisch, d. i. zijne goedkeuring aan iemand bewijzen, bij voorb. diis hominibusque plaudentibus, Cic. Q. Fr. II, 4, i. e. met toejuiching der enz.: dus ook sibi, zich zelven toejuichen, Plin. Ep. IX, 14. Horat. Sat. I, 1, 66. Ovid. Met. VI, 97: dus ook alicujus versibus, Ovid. Trist. V, 7, 36: ook zegt men manus plaudunt, de handen klappen, bij voorb. aversae inter se manus collisae non plaudunt, sed palma cum palma collata plausum facit, Senec. Nat. Quaest. II, 28. 2) klappen, Active, d. i. iet kletschen, iet of tegen iet zoo slaan, dat het kletscht, bij voorb. telam pectine, Virg. in Ciri 179: pectora manu, Ovid. M. II, 867: clypeum pectore, Stat. Theb. VII, 134: aquas natatu, Ibid. Sylv. I, 3, 74: dus ook plausa colla equorum, Ovid. Art. I, 630. Virg. Aen. XII, 80: cervix plausa, Virg. Georg. III, 185: van daar pedibus choreas, Virg. Aen. VI, 644, i. e. zoo dansen, dat men met de voeten op de aarde zoo stampt, dat het kletscht, stampend of sterk trappend dansen. 3) kletschend samenslaan, bij voorb. alas: van daar plausis alis, Ovid. Met. XIV, 507 en 577. Not. voor plaudo vindt men

men ook plodo, *bij voorb.* Varr. ap. Non. 7. n. 85.

PLAUSIBĬLIS, e, *handgeklap verdienende, goedkeuring waardig, bij voorb.* nomen, Cic. in Caecil. 3: oratio, Senec. Ep. 59: moris eſt in aliquem laetum ac plauſibilem locum — excurrere, Quintil. IV, 3: haec plauſibilia non ſunt, Cic. Tuſc. III, 21.

PLAUSOR, oris, m. 1) *die klapt.* 2) *bijzonder, met de handen.* 3) *bijzonder om zijne goedkeuring aan den dag te leggen*, Horat. Epiſt. II, 2, 130. Petron. 5. Sueton. Ner. 25.

PLAUSTRARATUM, *zie* Planaratum.

PLAUSTRARĬUS, a, um, *den wagen* (Plauſtrum) *betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar* Plauſtrarius, ſubſtantive, (ſcil. rector) *een koetzier*, Pandect. IX, 2, 27 extr.

PLAUSTRUM, i, n. (ſcil. vehiculum), 1) *een wagen, rijdtuig, doch niet tot ſtaatzij, maar om vracht, graan, hout enz. te voeren, lastwagen, vrachtwagen, of gemeene wagen*, Cic. Div. I, 27 poſt med. Plaut. Aul. III, 5, 31. Virg. Aen. XI, 138. Horat. Od. III, 24, 10. Ovid. Met. XII, 282. Triſt. III, 10, 59. Pont. IV, 7, 10. Juvenal. III, 256. *Op wagens woonden de* Scythen, Horat. loc. cit.: Tardaque Eleuſinae matris volventia plauſtra, Virg. Georg. I, 163: plauſtrum percellere, *den wagen omwerpen*, Cato ap. Gell. II, 22: *van daar* plauſtrum perculi, Plaut. Epid. IV, 2, 22, *een ſpreekwoord, ik heb den wagen omgeworpen, d. i. misſchien, ik heb de zaak ſlecht gemaakt, zoo als wij zeggen, ik heb de zaak verbruid.* 2) *de wagen aan den hemel, een geſtarnte*, Ovid. Met. X, 447. Pont. IV, 10, 39: *anders* ſeptentrio *genoemd, d. i. de groote* Beer. Not. *Voor* Plauſtrum *zeiden de Ouden ook* ploſtrum, *bij voorb.* Cato R. R. 2 extr. *en* 10: *ook* Cic. Verr. I, 20. Varr. R. R. I, 22. Horat. Sat. I, 6, 42. Colum. VI, 2. Sueton. Veſp. 22.

PLAUSUS, a, um, *zie* Plaudo.

PLAUSUS, us, m. 1) *het klappen of gedruisch, dat door het ſamenſlaan van twee dingen geſchiedt, bij voorb.* manus cum manu collata plauſum facit, Senec. Nat. Quaeſt. II, 28: dat plauſum pennis, Virg. Aen. V, 215: ingenti ſonuerunt omnia plauſu, ſcil. *van den fladderenden vogel*, Ibid. 506: *van daar* a) *het gedruis, bij voorb.* (apes) gaudent plauſu atque tinnitu aeris eoque convocantur, Plin. H. N. XI, 20: ſonuerunt omnia plauſu, Virg., *zie hier voor:* dat plauſum pennis, Virg., *zie hier voor.* b) *het ſamenſlaan van twee dingen, bij voorb.* (*de huishanen* (diem venientem nuntiant cantu, ipſum vero cantum plauſu laterum, Plin. H. N. X, 21: (*de huishanen*) favent faucibus ruſſis cantu, plauſuque premunt alas, Enn. ap. Cic. Div. II, 26. 2) *bijzonder het handenklappen tot betooning der vreugde, goedkeuring enz.*, Cic. Sext. 58 poſt med. Cic. Senect. 18. Cic. Att. IV, 1 med. Cic. ad Brut. Ep. 3. Quintil. VIII, 3, 3. Ovid. Art. I, 113. Virg. Aen. I, 747 (751). V, 575. *Onder* K. Nero *waren er drie ſoorten van*, bombi, imbrices, teſtae, Sueton. Ner. 20: *van daar in 's gemeen goedkeuring, zij werde te kennen gegeven, door woorden, gebaarden enz., bij voorb.* in aliqua re plauſus quaerere, Cic. Att. VIII, 9 med.: captare, Cic. Tuſc. II, 26 extr.: ferre, Horat. Sat. II, 3, 185: petere, Quintil. IV, 1 extr.: ex tota ita ſubſcriptione rumorem & plauſum popularem eſſe quaeſitum, Cic. Cluent. 47: tantis plauſibus, tanta approbatione infimorum, Cic. Att. XIV, 16: huic plauſus maximi a bonis impertiuntur, Ibid. II, 18. Not. ploſu *voor* plauſu *lezen ſommigen* Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 1.

PLAUTUS, i, Feſtus *zegt, de honden heeten* plauti, quorum aures flaccidae ſunt cet.: *verders, dat* Plautus *die geen is*, qui eſt planis pedibus: *verders dat de* Umbriers Plauti *geheeten hebben*: quod eſſent planis pedibus.

PLEBECŬLA, ae, *het gemeen, wanneer men verkleinend of verächtlijk ſpreekt, het lage gemeen*, Cic. Att. I, 16 poſt med. Perſ. IV, 6. Horat. Epiſt. II, 1, 186.

PLEBĒJUS, a, um, 1) *van den gemeenen burgerſtaat, burgerlijk, onädelijk, bij voorb.* familia, Cic. Mur. 7, *eene burgerlijke, onädelijke familie:* homo plebejus, i. e. *uit den burgerlijken, niet adelijken ſtand, bij voorb.* Papirium — plebejum fuiſſe i. e. ex plebe, Cic. ad Div. IX, 21: Pudicitia (*eene Godin*) plebeja i. e. plebis, Liv. X, 23: magiſtratibus plebejis i. e. plebis, Liv. VI, 11 de plebejo conſulatu i. e. de conſulatu plebejis dando, Ibid. 39: conſul plebejus i. e. e plebe, Ibid.: vitis atque olea ſedulitate plebeja ſatae, Plin. H. N. XV, 18 extr.: patricio plebejo nupta, Liv. X, 23: *van daar* ludi plebeji, Liv. XXVII, 10. Cic. Verr. Act. I, 10 extr., *waren zekere Schouwſpelen, die of voor den burgerſtand gehouden werden, of van denzelven geſticht zijn, of van elders den naam hebben: zij zijn van de* ludi Romani *onderſcheiden, zoo als de aangehaalde plaatzen leeren. Dewijl* Plinius *zegt* H. N. VIII, 42 med. plebeji Circenſibus, *zoo ſchijnen zij* ludi Circenſes *geweest te zijn, gelijk er ook* ludi patricii Circenſes *kunnen geweest zijn. Dat zij de* Florales *geweest zijn, kan men niet wel uit* Cic. Verr. V, 14 *beſluiten; want hier ſtaat* Floram populo plebique Romanae ludorum celebritate placandam; *want* populo plebique i. q. ordinibus omnibus, Romanis omnibus, reipublicae toti. 2) *het gemeen betreffende, hetzelve eigen of voegende, plebeïsch, gemeen, burgerlijk, volks, bij voorb.* ſermo, Cic. ad Div. IX, 21: purpura, Cic. Sext. 8: vinum, Plin. H. N. XIV, 6 extr.: charta, Ibid. XIII, 12: gemma, Ibid. XXXVII, 9 med. eruditio, Gell. XII, 2: philoſophi, Cic. Tuſc. I, 23: plebeji ſanguinis pulli, Colum. IX, 11, 5.

PLEBES *voor* plebs *komt dikwijls voor, bij voorb.* Cic. Leg. III, 3 extr. e legg. XII tab. Salluſt. Cat. 33 (34) *en* 37 (38). Liv. II, 24 in. *en* 33 med. III, 55 extr. Cic. Brut. 14 in. Hirt. Alex. 5. Phaedr. IV. 5, 13. Lucan. VII, 760. Sil. VIII, 270 cet., *alwaar overäl de* Nominat. Plebes *ſtaat: ook* plebes ſeq. plurali, *bij voorb.* plebes Volſcos excivere, Liv. IV, 9: *alleen vraagt men, of het over de derde of vijfde* Declinatie *gaat.* Kortte *gelooft het eerſte*, ad Salluſt. Cat. 38. *Nu komt dikwijls voor* tribunus plebei *of* plebi *voor* plebis, *bij voorb.* tribunus plebei, Liv. II, 33 in. *en* 64 extr. III, 65. Cic. ad Div. X, 16: tribunus plebi, Liv. III, 65 in. VI, 11 *en* 39 *en meermaalen: dus ook* tribunatus plebei, Cic. ad Div. VII, 7: *is* plebei *en* plebi *de* Genitivus *of* Dativus? Kortte *houdt het voor den* Dativus, *te weten een* Tribunus *voor het volk; en gelooft, dat* Plebes (Genit. plebis) *in* Dativus *heeft* plebi, *en door het voorzetten van de* e plebei, *dit laat zich des noods hooren: maar dewijl* Cic. Verr. III, 30 ex Edit. Graev. & Erneſt. *ſtaat* agro plebei Romanae, *alwaar* plebei *openlijk de* Genitivus *is: verders* Plin. H. N. X, 43 tanta plebei conſternatione, Ed. Harduin. & Elzev., *alwaar* plebei *insgelijks openlijk de* Genitivus *is:* cf. Cic. Brut. 14 prope fin.; *zoo is het zeker, dat* Plebei *zoo wel* Genit. *als* Dativ. *is: gevolglijk is in* Tribunus plebei *of* plebi, *dit* plebei *de* Genitivus *volgens de vijfde* Declinatie, *en* plebi *ſtaat vervolgends* contr. *voor* plebei. *Maar dat* plebei *ook de* Dativus *zijn kan, verſtaat zich van zelve, bij voorb.* domos primum plebei exaedificant, Plin. H. N. XI, 11: ex horto plebei macellum, Ibid. XIX, 4.

PLEBICŎLA, ae, m. *een volks-vereerer;* Cic. Agr. II, 31. Cic. Sext. 52.

PLEBISCITUM, i, n. *eene verördening van de gemeene burgerij*, Cic. Dom. 17. Cic. Fin. II, 16 extr. Cic. Or. II, 48. Liv. IV, 49. VII, 42. VIII, 12 extr., *het zijn twee woorden* plebis ſcitum: *zoo als men dan ook* ſcitum plebis *vindt*, Liv. XXXI, 50 extr.: *dus ook* ſcitique plebis, Liv. XXII, 26: plebisve ſcitis, Quintil. II, 13, 6: *van daar is het beter te ſchrijven* plebi (*voor* plebei) ſcitum *of* plebis ſcitum. *Ook heeft men* plebis ſcitus, *naar de vierde* Declinatie, *bij voorb.* plebis ſcitu, Cic. Att. IV, 2 poſt init. *volgends een* Decreet *der* Pontifices?

PLEBĬTAS, atis, f. *de ſtand der gemeene burgerij, gemeene volksſtand, bij voorb.* plebitatem, Cato ap. Non. 2. n. 619. Caſſ. Hemina Ibid.

PLEBS, gen. plebis, f. 1) *de gemeene burgerij, de onädelijken, gemeene volk, het graauw*, Cic. Mur. 1: adloqui plebis homines, Liv. III, 14: multitudo de plebe, Liv. V, 39 extr., *de groote hoop van het gemeen, d. i. het gemeen:* de plebe, *van het volk, is dikwijls zoo veel als uit het gemeen, uit den volksſtand, bij voorb.* dictator primus de plebe dictus, Liv. VII, 17: magiſtrum equitum item de plebe Plautium dixit, Ibid.: de plebe conſulem non accipiebat, Cic. Brut. 14: plebs (plebes) urbana, Salluſt. Cat. 37 (38): ruſtica, Plin. H. N. XVII, 24. XVIII, 3. *In* Rome *begreep voor de tijden der* Gracchen, *d. i. eer de* Equites (*Ridders*) *boven de gemeene burgeren verheven werden, het woord* Plebs *alle inwoners van* Rome *en den* Romeinſchen *Staat, behalven den Senaat: gevolglijk behoorden ook de Ridders* (equites) *daar toe: van daar worden in* Livius *dikwijls, bij voorb.* III, 14, 15 cet., patres (i. e. ſenatus) *en* plebs *tegen over elkander geſteld: dus ook* non enim populi (i. e. omnium, atque ita etiam ſenatus), ſed plebis eum magiſtratum eſſe (tribunatum plebis); Liv. II, 56 poſt med., i. e. *niet voor de gezamenlijke inwoners (gevolglijk ook den Senaat), maar enkel voor het volk of de volksklasſe. Maar, na dat de Ridders tot eenen bijzonderen ſtand verheven waren, maakte* plebs *den derden en onderſten ſtand uit, en volgde na den Ridderſtand, zie* Plebejus. Not. plebs eris i. e. unus de plebe, Horat. Epiſt. I, 1, 59. 2) *Tropisch, het gemeen, d. i. de geringſte ſoort, bij voorb. der Goden, bij voorb.* plebs Superûm, Ovid. in Ibin 79, *en enkel* plebs (ſcil. ſuperûm *of* deorum), Ibid. Met. I, 173: *verders der bijën, met betrekking tot derzelver Koningin*, Colum. IX, 11 in, *alwaar de* Pluralis *ſtaat; de woorden zijn:* duas vel tres alveorum plebes in unum contribuere licebit i. e. *twee*

ſloke

flokken of zwermen vereenigen. Not. *Ook heeft men* Nominat. Plebes, ei, *en* Plebis, is, *zie boven in het bijzonder.*

PLECTILIS, e, *gevlochten*, *bij voorb.* corona, Plaut. Bacch. I, 1, 37.

PLECTO, xi *en* xui, xum, 3. 1) *vlechten, in één vlechten of voegen*, *bij voorb.* crines plexueris, Vulgata Judic. XVI, 13. Perf. plexi *haalt* Priscianus 10 *aan, en gevolglijk eene plaats uit* Liv. Erotopaegn. 2 *menigvuldiger is* Plexus, a, um, *bij voorb.* corollae, Lucret. V, 1398: flores, Catull. LXIII, 283. colligationes, Vitruv. X, 1: per plexa foramina linguae, Lucret. IV, 625: *en Tropisch*, *bij voorb.* plexa, non falsa autumare dictio Delphis solet i. e. perplexa, ambigua, Pacuv. ap. Non. 4. n. 7: *van daar buigen*, *bij voorb.* quo se pacto plecteret, Phaedr. V, 9. 3. 2) *straffen. Gemeenlijk staat het* Passivum, *bij voorb.* plectar pendens, Terent. Phorm. I, 4, 43: jure plectimur, Cic. Off. II, 8. Phaedr. I, 31, 13, *worden gestraft enz.:* plector, Ovid. Trist. III, 5, 49: plectar ab ingenio incauto, Ibid. Pont. IV, 14, 18: en provinciales plecti oporteret, Plin. Ep. VI, 29 extr.: tergo plecti, Horat. Sat. II, 7, 105: capitis poena plecti, Pandect. XLVII, 8, 10. XLVIII, 9, 9: ut in suo vitio quisque plectatur, Cic. Leg. III, 20 in.: ut in judiciis culpa plectatur, Cic. Cluent. 2: multis in rebus negligentia plectimur, Cic. Amic. 22: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* ipse insimulationis falsae non plecteretur, Apul. in Apol. p. 274, 14 Elm. *van daar berispen*, *bij voorb.* cavit, ne qua in re jure plecteretur, Nep. Att. 11.

PLECTRUM, i, n. (πλῆκτρον), *het Instrument of werktuig, waar mede de Citherspeler de snaaren tokkelt, of in beweging brengt, de kam*, Cic. Nat. D. II, 59 extr. Ovid. Met. XI, 168. Her. III, 113. XV, 198: *van daar* a) *Tropisch, de Cither zelve*, Horat. Od. II, 13, 26. Tibull. III, 4, 39: *ook het Lierdicht*, Horat. Od. II, 1, 40. b) *een roer, stuur van een schip*, Sil. XIV, 403 *en* 549.

PLEĬAS (*van drie lettergreepen*) *of* **PLEIAS** (*van twee lettergreepen*) *of* **PLIAS**, ădis, f. scil. stella, (*eigenlijk, misschien gelegenheid tot scheepvaart gevende van* πλέω i. e. navigo cet.), *is* 1) Astronomisch, *één van de zevenstarren, die men het zevengestarnte of ook de klokhen noemt*, Virg. Georg. IV, 233. Stat. Sylv. I, 6, 22. Plur. Pleiades *het zevengestarnte, anders* Vergiliae *genoemd*, Ovid. Fast. III, 105. Prop. II, 16 (15), 51. III, 5 (4), 36. 2) *het staat voor onweder of regen*, *bij voorb.* si se Plias zemuisset in litore, Valer. Flacc. II, 405: cf. IV, 268.

PLENE, 1) *vol*, *bij voorb.* infundere, Plin. H. N. XIV, 21, *vol schenken of gieten: van daar* 2) *volstandig, volledig, ook rijklijk, wijdlopig*, aliquid perficere, Cic. Div. II, 1. Caes. B. G. III, 3: praestare, Hor. Ep. I, 11, 14: plenius aequo laudare, Ibid. II, 2, 10: sonantem plenius, Ibid. Od. II, 3, 26: plenius ostendemus, Plin. H. N. XVIII, 28 post med.: plenius facere aliquid, Ovid. Pont. II, 11, 20, *rijklijker doen:* plenissime facere, Plin. Epist. V, 8 extr., *rijklijk, wijdlopig.*

PLENILUNIUM, i, n. (scil. tempus) *de volle maan*, Colum. XI, 2 post med. §. 85. Plin. H. N. IX, 15. XVIII, 32.

PLENITAS, atis, f. i. q. plenitudo, 1) *volheid, d. i. wanneer iets vol is*, *bij voorb.* nubis, Vitruv. VIII, 2: *van daar de dikte*, *bij voorb.* corporis, Vitruv. V, 9 post med.: humoris, Ibid. VI, 1, i. e. *dichtheid of gelijkheid.* Not. *Ook kan* plenitas nubis *hier toe behooren.* 2) *Rijklijkheid*, *bij voorb.* humoris, Vitruv., *zie hier voor.*

PLENITUDO, inis, f. *volheid, d. i. het vol zijn: van daar* 1) *de volheid, volledigheid*, *bij voorb.* syllabae, Auct. ad Her. IV, 20. 2) *de dikte*, *bij voorb. van een staak*, Colum. IV, 30, 4. *van het ligchaam*, *bij voorb. van een mensch of beest*, *bij voorb.* homo crescit in longitudinem ad annos usque ter septenos, tum deinde ad plenitudinem, Plin. H. N. XI, 37 extr.

PLENUS, a, um, *vol, d. i. vervuld met iets, met* Genitivus *en* Ablativus, *bij voorb.* argenti, Cic. Verr. II, 14: Gallia plena civium Romanorum, Cic. Font. 1: plenus vini; somni, Cic. red. Quir. 6: plenus rimarum, Terent. Eun. I, 2, 25: corpus succi plenum, Ibid. II, 3, 26: plenior venustatis, Ibid. Hec. V, 4, 8: vita plena voluptatibus, Cic. Sext. 10: plena domus ornamentis, Cic. Verr. IV, 57: plenus sum exspectatione, Cic. Att. III, 14: urbem omni adparatu plenam, Liv. XXVI: 42: pleni adhortantium vocibus, Liv. I, 25: *ook zonder* Casus, *bij voorb.* plenum & inane, Cic. Acad. IV, 37: plenis velis (scil. ventorum *of* ventis, *zoo staat* plena ventis vela, Ovid. M. XV, 176) subit ostia, Virg. Aen. V, 281: *dus ook* pleno subit ostia velo, Ibid. I, 400 (404): plenissimis velis navigare, Cic. Dom. 10: ore pleno *met een vollen mond*, *bij voorb. eten*, Plin. H. N. VIII, 22 extr.: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* pleniore ore laudare, Cic. Off. I, 18, i. e. *sterker, luider: van daar* Plenum *het volle, het vol zijn, de volheid*, *bij voorb.* ad plenum *ten vollen, tot volheid toe*, Virg. Georg. II, 243, Horat. Od. I, 17, 15: *dus ook* usque ad plenum, *bij voorb.* usque ad plenum claudantur urceolis, Pallad. in Januar. XV, 4: *van daar* 1) *vol, d. i. sterk, dik, wel in 's vleesch, lijvig*, *bij voorb.* pleni, enectine, Cic. Div. II, 69: omnibus plenis (hominibus), Cels. I, 9: plenissimi cujusque (hominis), Ibid. II, 1 post med.: dic, quae sit turgida, plenam, Ovid. Art. II, 661: *dus ook* Ibid. Remed. 327: tauros foeno facere pleniores, Varr. R. R. II, 5 post med.: jecur, Ibid. 13: vulpecula pleno corpore, Horat. Ep. I, 7: 31: vox plenior, Cic. Brut. 84, i. e. *sterke stem: dus ook* vox plena, Virg. Georg. I, 388: sonus (vocis) nimium plenus, Quintil. XI, 3, 41: *dus ook* homo plenior voce, Cic. Or. I, 29: epistola plenior, i. e. *sterker, langer, meer in zich bevattende*, Cic. ad Div. XI, 12: syllabaa pleniores, *lange syllaben, d. i. meer letters bevattende*, Auct. ad Her. IV, 20: *van daar* plena litera *eene sterker letter, d. i. die sterk klinkt*, *bij voorb.* plenissimum a, Cic. Or. III, 12: plenissima verba, Ovid. Met. X, 290, i. e. *die iets sterk uitdrukken:* vestis, *of* vestis filo pleno, *een sterk, dik, groot, wijdlopig kleed*, *bij voorb.* velamina filo pleno, Ovid. Art. III, 267: cibi pleniores *sterker, gevolglijk voedzamer, spijzen*, Cels. III, 20 extr.: *dus ook* vinum plenum, i. e. *sterke wijn*, Ibid. I, 6. *Ook in 't gemeen dik*, *bij voorb.* lucht, Cic. Nat. D. II, 6: surculus plenior, Colum. IV, 29 med.: *van daar zwanger, dragtig*, *bij voorb.* sus plena, Cic. Div. I, 45: femina, *bij voorb.* Ovid. Met. X, 469: venter, Ibid. Her. XVI, 46: cf. Val. Fl. I, 414: bos plena fetu, Colum. VI, 24: *van daar* tellus, Ovid. Fast. IV, 634. 2) *vol, d. i. zat, verzadigd*, *bij voorb.* plenus eras minimo, Ovid. Am. II, 6, 29 *ook zat, verzadigd, Tropisch, d. i. verdrietig, gemelijk, verdriet gevoelende*, Horat. Ep. I, 20, 8. II, 1, 100. 3) *vol, d. i. vol op alles hebbende, rijk*, *bij voorb.* urbs, Cic. Pis. 37: villa plenissima, Hor. Sat. I, 5, 50: domus, Ibid. Od. II, 12, 24: mensa, Virg. Aen. XI, 738: homo, *bij voorb.* qui (Verres) plenus decesserat, Cic. Verr. II, 4 extr.: oratio plenior, Cic. Off. I, 1: serius ad nos, dum plenior (redeas), Cic. ad Div. VII, 9, i. e. *rijker:* plena pecunia, Cic. Rosc. Am. 2, *een rijker vermogen.* 4) *vol, d. i. talrijk*, *bij voorb.* plenius agmen, Ovid. Art. I, 66. 5) *vol, d. i. bepakt, beladen*, *bij voorb.* vitis, Ovid. Am. II, 14, 23: exercitus plenissimus praeda, Liv. XLI, 28: apes crura thymo plenae, Virg. Georg. IV, 181: exuviis plenus ab hoste redis, Prop. IV, 10, 6: *ook in 't gemeen iets in menigte hebbende*, *bij voorb.* plenus inimicorum, Cic. Provinc. 8: negotii i. e. *vol bezigheden, drukte*, Cic. Nat. D. I, 20: irae, Liv. III, 48: laboris, Plin. H. N. VI, 19: officii, Cic. Att. VII, 4: fidei, Enn. ap. Cic. Senect. 1: vitii, Plaut. Mil. II, 5, 13: fraudis, sceleris, Ibid. Rud. III, 2, 37: aetatis, Ibid. Merc. III, 3, 13: vita, Stat. Sylv. II, 2, 129: annis, Plin. Ep. II, 1. 6) *vol, d. i. volledig, geheel, wien niets ontbreekt*, *bij voorb.* annus, Cic. Mil. 9: luna, Virg. Aen. III, 152: numerus, Cic. Somn. Scip. 2: sententia, Cic. Fin. IV, 14: gaudium, Cic. Tusc. V, 23: plenum verbum, Cic. Or. 47 in., i. e. *geheel, niet saamgetrokken enz.: dus ook* siet plenum est, sit imminutum, Ibid.: cohortes plenissimae, Cic. ad Div. III, 6 post med.: legio plenissima, Caes. B. G. III, 2: orationem latinam efficies pleniorem, Cic. Off. I, 1: *van daar* plenis nubilis annis, Virg. Aen. VII, 53: *van daar* pleno aratro sulcare, Colum. II, 2 extr., i. e. *met de geheele ploeg: dus ook* pleno vertice, Ovid. Pont. II, 7, 77, i. e. toto: *dus ook* plena cervice, Stat. Theb. II, 559, *en* pleno lumine (*oog*) rimari, Claudian. Proserp. III, 441: *van daar* pleno gradu aciem in hostem ducere, Liv. IV, 34: cf. XXXIV, 15 cet., *met volle schreden, in vollen marsch of ordenlijk: van daar* plena manu, *bij voorb.* percutere januam, Tibull. I, 5, 68 (I, 6, 32), i. e. *met de geheele hand, zoo als sommigen het verklaren; doch het is misschien met eene geldvolle hand, zie* Manus: *van daar Tropisch*, plena manu laudare, Cic. Att. II, 25, i. e. *rijklijk: van daar volkomen*, *bij voorb.* concordia, Ovid. Am. II, 6, 13: femina, Ovid. Art. II, 661. Remed. 327, i. e. *van volkomen sterkte, d. i. wel gevleescht, zie* n. 1: jus, Pandect. XXXII, 71: facultas accusandi, Ibid. XLVIII, 16, 1, 7) *vol, d. i. rijklijk*, *bij voorb.* plena manu laudare, Cic., *zie* n. 6. 8) In plenum *in 't gemeen*, Plin. H. N. XIII, 4 ante med. XVI, 40 extr.

PLEO, i. e. impleo, Fest.: *van daar* plerus, a, um, *bij voorb.* pleti, Lucret. II, 631; *doch de* Ed. Creech *heeft* laeti.

PLEONASMUS, i, m. *overtolligheid, wordt van woorden gebruikt: overtolligheid van één of meer woorden: het staat, maar in het* Grieksch, Quintil. IX, 3, 46.

PLERIQUE, *zie* Plerusque.

PLERUMQUE, *zie* Plerusque.

PLERUS, a, um, *voor* Plerusque, *bij voorb.* pars plera, Pacuv. ap. Fest.: *van daar*

daar plures in plera sunto, Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tabb., i. e. in plures administrationes muneris: pater Achaeos pleros perdidit, Pacuv. ap. Priscian. 5: *van daar* plerum *voor* plerumque (Adv.), *bij voorb.* fieri solet plerum, ut — mitior fiat, Asellio ibid.

PLERUSQUE, ăque, umque, *meest, de meeste, de meeste, het meeste, komt niet alleen in* Plurali, *maar ook in* Singul. *voor, alhoewel, zoo als natuurlijk, niet zoo dikwijls:* 1) Plur. Plerique, aeque, ăque, *is menigvuldig, bij voorb.* plerique credebant, Terent. Eun. I, 2, 31. *de meesten:* pleraque tecta, Liv. XXVII, 3: pleraeque boves, Varr. R. R. II, 5 post med.: plerosque Belgas, Caes. B. G. II, 4: pleraque naves, Ibid. B. C. III, 29: a plerisque Ibid. I, 72: plerique e Graecis, Plin. H. N. V, 1: multi — plerique cet., Cic. Inv. I, 36 post med., *alwaar het ook velen of zeer velen zijn kan:* pleraeque gentium, Plin. H. N. XXI, 15: Parthiae pleraque (Accus. Plural.) finium cet., Justin. LXI, 1 extr. *Ook staat er* omnes *bij, bij voorb.* plerique omnes, Terent. And. I, 1, 28. Phorm. I, 3, 20. Nep. Eum. 12: *dus ook* pleraque omnia, Terent. Heaut. IV, 7, 2, i. e. *bijkans alle, meest alle. Ook betekent het menigmaal veel of zeer veel,* Cic. Invent. I, 36 post med., *zie hier voor: hiertoe kan men ook brengen* videre licet, plerosque non tam natura cet., Cic. Off. I, 14 post med.: ac servis plerisque, Cic. Sext. 35 post init.: Tacit. Hist. I, 86, rapti e publico plerique, plures in tabernis intercepti, *en misschien meermalen: want, dikwijls past even zoo wel de meesten als zeer velen of velen.* Not. Accusat. pleraque *voor* in plerisque rebus, Gell. XVII, 19 extr., i. e. *in de meeste dingen of meest-al.* 2) Singul., *bij voorb.* Iuventus pleraque, Sallust. Cat. 17: Xerxes ab Atheniensibus & pleraque Graecia victus, Gell. XVII, 21 ante med.: exercitum plerumque (i. e. maximam partem exercitus) opperiri iubet, Sallust. Jug. 54 (58): pleraque nobilitas, ibid. Cat. 23 (24): in pleraque historia scriptum est, Gell. IV, 8: pleraque Italia ad regem defecisset, Ibid. III, 8 in.: comae pleramque contegebant faciem, Apul. Met. IX p. 231, 5 Elm.: tem familiarem — pleramque filiis condonasset, Ibid. Apolog. prope fin.: pleraeque (Dativ.) Asiae imperitabant, Sallust. Jug. 79 (81): *van daar* Neutr. Plerumque *staat* a) Substantive, *het meeste,* scil. spatium, tempus cet., *bij voorb.* plerumque noctis processit, Sallust. Jug. 21 (24): per Europae plerumque, Liv. XLV, 9 in., *door het meeste van Europa d. i. meeste deel, grootste deel.* b) Adverbialiter, *meestal, meestendeels, in 't gemeen,* Cic. Div. II, 5. Cic. Or. 51. Cic. Nat. D. II, 27. Terent. And. I, 2, 22. Colum. VII, 4: *ook betekent het somtijds,* Pandect. II, 14 leg. 25 & 26, *alwaar ook veeltijds past: ook dikwijls of zeer, bij voorb.* plerumque permoveor, Tacit. Ann. IV, 57: quibus plerumque fidere Vitellius, Ibid. Hist. III, 63.

PLEURITICUS, a, um, i. e. pleuritide laborans, *zijdewee hebbende,* Plin. H. N. XX, 5 *en* 17. XXVII, 14.

PLEURITIS, idis, f. i. q. lateralis, *de zijde betreffende: van daar* 1) scil. νόσος (i. e. *krankheid*), *het (waare) zijdewee, steekende zijdepijn, eene ziekte,* Vitruv. I, 6. 2) scil. regula (i. e. *staaf enz.*) *een zekere staaf bij de water-orgels aan de zijde, een zijdstaaf,* Vitruv. X, 13.

PLEXUS, a, um, *zie* Plecto.

PLIAS, Plural. PLIADES, *zie* Pleias.

PLICATILIS, e, *het geen men vouwen of anders samentrekken, of wikkelen, of samen leggen kan, bij voorb.* crista (upupae), Plin. H. N. X, 29 extr.: navis (*uit leder*), Plin. H. N. V, 9 extr., i. e. *een schip, dat men samenleggen, en op de schouders dragen kan.*

PLICATURA, ae, f. *het vouwen of samenrollen, bij voorb.* stragulae vestis, Plin. H. N. VII, 51, *het welk daar mede onder de kentekenen van eenen stervenden wordt opgegeven.*

PLICO, avi *en* ui, atum, (itum) are, *vouwen, samenvouwen of leggen, of rollen, bij voorb.* chartam, Martial. IV, 83, 7: se in sua membra, Virg. Aen. V, 279, *van eene slange: dus ook van de slang:* nodis corpus plicat, Senec. Med. 689: vitea serta plicas, Nemes. Ecl. III, 18: ut orae lori, quod plicabatur, coirent, Gell. XVII, 9. Not. Plicui *en* plicavi *benevens* plicitum *schijnen niet voortekomen: maar* plicatus, a, um, *staat* Lucret. VI, 1085.

PLINTHIS, idis, f. *een vierkante tegelsteen:* of scil. figura, *het geen deze gedaante heeft, een vierkant, in de Bouwkunst* i. q. Plinthus, *de Plinth,* Vitruv. III, 2.

PLINTHIUM, i, n. 1) *een vierkante tegelsteen: van daar* 2) *eene vlakke vierkante figuur, waar op de lijnen zijn, om de uuren af te tekenen,* Vitruv. IX, 9.

PLINTHUS, i, m. (πλίνθος), *een vierkante tegelsteen: van daar, het geen deze figuur heeft, een vierkant: van daar in de bouwkunst het groote platte lid onder de schaft, gemeenlijk de plinth genoemd,* Vitruv. III, 7.

PLISIMA, i. e. plurima, Fest.: *daar voor staat ook* Plusima, *zie* Plusimus.

PLODO, *zie* Plaudo.

PLORABILIS, e, *beweenenswaardig, klaaglijk, jammerlijk,* Pers. I, 34. Claudian. in Eutrop. I, 261.

PLORATOR, oris, m. *die weent, een weener,* Martial. XIV, 54, 1.

PLORATUS, us, m. *het luide, klaaglijk, weenen, de tranen, bij voorb.* ploratum edere, Cic. Tusc. II, 8 e Sophocle: omnia mulierum ploratibus sonant, Liv. XXIX, 17 post med.: ploratum infantis cohibere, Plin. H. N. XXXVI, 5 post med.: civitatum gemitus, ploratus, Cic. Att. V, 16 in.: *van daar Tropisch, het weenen of de traanen van eenen boom,* Plin. H. N. XXII, 15.

PLORO, avi, atum, are, 1) *eigenlijk schreijen, huilen, of schreijend roepen, of roepend schreijen, bij voorb.* si parentem puer verberit (*voor* verberet), at oloe (i. e. illi) plorassint parentes cet., Fest. e leg. XII Tab.: *van daar* 2) *weenend of klagend schreijen, huilen, luid weenen, klaaglijk weenen; want het is meer dan* lacrymari, *bij voorb.* Seneca Ep. 63 in. *zegt:* lacrymandum est, non plorandum: *verder* discunt lacrymare, quoque volunt plorant tempore, Ovid. Art. III, 291. *van daar* plorando fessus sum, Cic. Att. XV, 9: plorare & supplicare, Cic. Dom. 21 extr.: faciam plorantem illum, Plaut. Poen. I, 2, 164: ut qui conducti plorant in funere, Horat. Art. 431: nil tibi legatum, praeter plorare *voor* ploratum, Ibid. Sat. II, 5, 69: Date puero panem, ne ploret, Quintil. VI, 1, 46. *Ook* alicui, *voor iemand weenen, in zijnen boezem weenen, zijne tranen voor hem uitschudden,* Tibull. II, 5, 103 (*zoo staat* flere alicui, Prop. I, 12, 15). *Ook met den Accusativus,* aliquid, *over iet weenen, iet beweenen, bij voorb.* aliena, Quintil. VI, 1, 29: funera, Stat. Sylv. V, 4, 245: turpe commissum, Horat. Od. III, 27, 38: *ook* aliquem, *bij voorb.* raptum iuvenem, Ib. IV, 2, 22: *van daar* ploratus, a, um, *beweend, bij voorb.* rogus, Ovid. Fast. IV, 856: Veneri ploratus Adonis, Ibid. Art. I, 75: cupressus, Stat. Theb. IV, 460. *Ook met den Accusativus en Infinitivus, bij voorb.* ploravere, suis non respondere favorem meritis, Horat. Ep. II, 1, 9: *dus ook* aquam plorat profundere, Plaut. Aul. II, 4, 29. scil. se, *hij weent, dat hij het water uitgieten, of vergieten moet (van eenen gierigaart), is daar over onwillig enz.: ook* seq. infinit., *bij voorb.* me obiicere — Aquilonibus plorares *voor* indignareris, dolores, Horat. Od. III, 10, 3, *ten zij men* te *voor* me objicere *behoort te denken, wanneer de orde is,* plorares, te obiicere me cet., *welke Ellipsis heel wel aangaat.* Not. jubeo te plorare, Horat. Sat. I, 10, 91, i. e. *ik wensch u ongeluk, of wensch u aan de galg enz.*

PLOSOR, *zie* Plausor.

PLOSTELLUM, i, n. (*van* Plostrum *of* Plaustrum), *een kleine wagen, wagentjen,* Varr. R. R. I, 52. Horat. Sat. II, 3, 247.

PLOSTRARIUS, a, um, (*van* plaustrum), *den wagen betreffende, daartoe behorende, daarmede zich bezig houdende, bij voorb.* asinus, Cato R. R. 11: iugum, Ibid.

PLOSTRUM, *zie* Plaustrum.

PLOSUS, us, *zie* Plausus, us.

PLOXEMUM, PLOXEMUS *of* PLOXIMUS *of* PLOXENUS, i, *zal een wagenkast zijn, zoo als* Festus *zegt. Het staat* Catull. 96 (97), 6; *en uit hem haalt* Quintilianus I, 5 post init. §. 8. *het aan.*

PLUIT, *zie* Pluo.

PLUMA, ae, f. *pluim of pluimveder, ook wel in 't gemeen elke weeke of tedere veder, of veder, als men van tedere weeke vederen spreekt, bij voorb. van duiven,* Cic. Fin. III, 5 post med.: mollis pluma (Cycni), Virg. Aen. X, 192: animantes pluma obductas, Cic. Nat. D. II, 47: brachia molliora pluma, Petron. 127: cf. Martial. VIII, 64, 8: in plumis delituisse Iovem, i. e. sub forma Cycni, Ovid. Her. VIII, 68: pluma tecti pulli columbini, Varr. R. R. III, 7, 9: *van daar* pluma facilius moventur, Cic. Att. VIII, 15 post med., i. e. *ligter dan een pluim:* homo levior quam pluma, Plaut. Men. III, 2, 22: si quid benefacias, levior pluma est gratia, Ibid. Poen. III, 6, 17. Not. *Met pluimvederen stopten de Ouden bedden, kussens enz.,* Martial. XII, 17, 8. XIV, 146, 2. Juvenal. X, 362: vehi pensilibus plumis i. e. lectica strata pulvino plumis tumente, Juvenal. I, 159: Pluma haud interest, Plaut. Most. II, 1, 60, *daar is geen vedertjen onderscheid d. i. daar is geen onderscheid: van daar Tropisch,* 1) *van den eersten of vlasbaard,* Horat. Od. IV, 10, 2. 2) *de ouden hadden schubachtige pansieren: en deze schubben lagen als pluimen, bij voorb.* in modum plumae, Sallust. fragm. ap. Serv. ad Virg. Aen. XI, 771: *of* in plumam, Virg. Aen. XI, 771, i. e. *op de wijze van pluimen: van daar deze schubben zelve* plumae *heeten,* Stat. Theb. XI, 543.

PLUMARIUS, a, um, 1) *Pluimen en in 't gemeen weeke vederen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toebehoorende.* 2) *het borduuren betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar tot behoorende,*

vende, *waarschijnlijk*, *dewijl het borduuren in 't eerst in de vorm van pluimen was*, *bij voorb.* plumarius, scil. homo; *een borduurder*, *of in 't gemeen of op de wijze*, *die naar pluimen gelijkt*, Varr. ap. Non. 2 n. 716: plumariorum textrinae, Vitruv. VI, 7 extr.

PLUMATĬLIS, e, *bij voorb.* plumatile, Plaut. Epid. II, 2, 49, scil. vestimentum, *waarschijnlijk*, *geborduurd kleed*.

PLUMĀTUS, a, um, *zie* Plumo.

PLUMBĀGO, ĭnis, f. 1) *loodërts*, Plin. H. N. XXXIV, 18 post init., *anders* molybdaena *genoemd*. 2) *loodwortel*, *vlookruid*, Plin. H. N. XXV, 13 ante med., *anders* molybdaena *genoemd*. 3) *eene loodkleur aan de edele steenen*, *bij voorb.* plumbago, hoc est, ut in sole plumbei videantur, Ibid. XXXVII, 5 med.

PLUMBARĬUS, a, um, *lood betreffende*, *zich daar mede bezig houdende*, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* officina, Plin. H. N. XXXIV, 18, i. e. *loodhut*: plumbaria metalla, *loodbergwerk*, Ibid. XXXIII, 7 post med.: *van daar* artifex plumbarius, Vitruv. VIII cap. ult.: *ook enkel* plumbarius, scil. artifex, Pandect. L, 6, 6, *die werk uit lood maakt*, *loodgieter*. *Ook heeten de* Medobrigenses i. e. *inwoners van Medobriga in Lusitanië*, *met den bijnaam*, Plumbarii, Plin. H. N. IV, 21, *uit hoofde van de loodmijnen*.

PLUMBATŪRA, ae, f. *verloding met lood*, Pandect. VI, 1, 23.

PLUMBĀTUS, a, um, *zie* Plumbo.

PLUMBĔUS, a, um, *van lood*, *looden*, *bij voorb.* glans, Lucret. VI, 305: *ook enkel* plumbea, scil. glans *of* pila, Spartian. in Sever. 11, i. e. *looden kogel*: Nummus, Plaut. Cas. II, 3, 40. Most. IV, 2, 11. Trin. IV, 2, 120: *ook enkel* plumbeus scil. nummus, *bij voorb.* merebor plumbeos die toto, Martial. X, 74, 4, *is verächtelijk gesproken*: *dus ook* selibra, Ibid. I, 100, 15: *verders* pistillum, Plin. H. N. XXXIV, 18 post init.: mortarium, Ibid.: vas plumbeum, Plin. H. N. XII, 21: *ook enkel* plumbeum *scil. vas*, Cato R. R. 105. *Colum. XII*, *19*, *4.* XII, 50, 10: *dus ook* plumbea *scil.* vasa, Colum XII, 19 *extr. Martial. VI*, 55, 3: publica monimenta plumbeis voluminibus confici, i. e. plumbeis laminis in volumen convolutis, Plin. H. N. XIII, 11: *Ook* color plumbeus corporis, Plin. H. N. XXVI, 11, *loodkleur*, *d. i. kleur*, *zoo als het lood gemeenlijk heeft*: *van daar* 1) *Tropisch*, *looden*, *d. i. zwaar*, *drukkend*, *bij voorb.* ira, Plaut, Poen. III, 6, 18: auster, Horat. Sat. II, 6, 18, i. e. *zwaar*, *lastig vallende*. 2) *Tropisch*, *looden d. i. stomp*, *plomp*, *dewijl men met lood niet wel snijden of houwen kan*, *bij voorb.* pugio, Cic. Fin. IV, 18: gladius, Cic. Att. I, 16: *van daar Tropisch*, *stomp*, *d. i. niet scherpzinnig*, *dom*, *bij voorb.* plumbeus in Physicis, Cic. Tusc. I, 29, i. e. *in de Natuurkunde*: stipes, asinus, plumbeus, Terent. Heaut. V, 1, 4, i. e. *dom*. 3) *slecht*, *bij voorb.* mala, Martial. X, 94, 4: vina, Martial. X, 49, 5: plumbeus in physicis, Cic., *zie hier voor*: pugio, Cic., *zie hier voor*.

PLUMBO, avi, atum, are, 1) *verlooden*, *d. i. met lood verzien*, *bij voorb.* modiolos, Cato R. R. 20 *en* 21 extr.: scyphum alieno plumbo plumbaveris, Pandect. XLI, 1, 27: neque argentum ex eo (plumbo albo) plumbatur, *wordt verteed*, Plin. H. N. XXXIV, 17: *van daar* Plumbatus, a, um, *met lood verlood*. 2) *iets van lood maken*: *van daar* Plumbatus, a, um, *uit lood*, *looden*, *bij voorb.* sagitta, H. N. XII, 19: iacula, Solin. 33 (46) post med.: canales, Frontin. de aquaeduct. 124: vada plumbatis tabulis consternere, Val. Max. III, 7, 2: Plumbata, scil. glans *of* pila, Veget. de re mil. I, 17, *looden kogel*.

PLUMBŌSUS, a, um, *vol lood*, *met lood gemengd*, *bij voorb.* molybdaena, Plin. H. N. XXXIV, 18 med.: plumbosissima faex, Plin. H. N. XXXIII, 6 post med.

PLUMBUM, i, n. 1) *lood*, Plin. H. N. XXXIV, 16 seqq., *alwaar het dubbel is*, nigrum (i. e. *lood*) *en* album, Ibid. 17: *of* candidum, Ibid. 16, i. e. *tin*: *dus staat ook* plumbum album, *tin*, Caes. B. G. V, 12: plumbo vincire dolia, Cato R. R. 39, i. e. *verlooden*, *of vertinnen*. 2) *Tropisch*, *het lood*, *d. i. het geen van lood gemaakt is*; *bij voorb. een looden kogel*, Ovid. Met. II, 727. IV, 709. Virg. Aen. IX, 588: *een looden pijp*, Stat. Sylv. I, 3, 67. Horat. Epist. I, 10, 20. 3) *zeker gebrek in het oog*, *bij voorb.* plumbum ex oculo tollitur, Plin. H. N. XXV, 13 ante med.

PLUMESCO, ĕre, *vederen krijgen* (*van vogelen*), Plin. H. N. X, 53 post med.

PLUMĔUS, a, um, 1) *pluimig d. i. uit pluimen* (*of zachte vederen*) *bestaande*, *of daarmede gevuld*, *verzien*, *bij voorb.* culcita, Cic. Tusc. III, 19: Otis, auribus plumeis eminentibus, Plin. H. N. X, 23 extr. 2) *pluimig d. i. aan pluimen* (*zachte vederen*) *gelijk d. i. ligt of teder*, *bij voorb.* pondus, Martial. IV, 19, 7, i. e. *ligt*: cutis, Apul. Met. III med. p. 135, 26 Elmenh., i. e. *tedere*, *weeke huid*.

PLUMĬGER, a, um, *pluimen of vederen dragende*, *bij voorb.* anser, Plin. H. N. X, 22.

PLUMĬPES, ĕdis, *aan de voeten gevederd*, *of vederen hebbende*, Catull. LV, 27.

PLUMO, avi, atum, are, *met vederen bedekken*, *bepluimen*, *bij voorb.* se in avem, Apulej. Met. III post med. p. 138, 18 Elmenh., *zich in een vogel* (*bepluimen d. i.*) *veranderen*: *van daar* corpus plumatum, Cic. Nat. D. II, 44 (ex Arat.), *gepluimd*: cornua cervorum incipiunt arundineas in paniculas, molli plumata lanugine, Plin. H. N. VIII, 32 post med.: *van daar* scil. se, *vederen krijgen*, *bij voorb.* pullis iam plumantibus, Gell. II, 29: *van daar* 1) *borduuren en wel misschien op eene naar pluimen gelijkende wijze*, (*zie* Plumarius), pars auro plumata, Lucan. X, 125. 2) *van de schubben op het harnas*, *als 't ware met pluimen of vederen bedekken*, *bij voorb.* lorica plumata, Justin. XLI, 2 extr., i. e. *schubbig*, *op de wijze als de pluimen of vederen op en nevens elkanderen liggen*.

PLUMŌSUS, a, um, *vol pluimen of vederen*, *daarmede bedekt*, *bij voorb.* aucupium, Prop. IV, 2, 34: folia, Plin. H. N. XXV, 6. XXVII, 8.

PLUMŬLA, ae, f. *een klein pluimpjen*, *of vedertjen*, *bij voorb.* plumulae sub cauda clunibus detrahendae, Colum. VIII, 5 post med.: color psittaco viridis & intimis plumulis, Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 30 Elm.

PLUO, plui *en* pluvi, 3. *regenen*, *komt gemeenlijk alleen voor in den uitgang van den derden persoon*, *bij voorb.* pluit *het regent*, *en wel deels met een voorgezet subject* (Nominativus) *d. i.* personaliter, *deels* impersonaliter *d. i. zonder voorzetting van het subject* (*of* Nominativus) *bij voorb.* Pluet hodie, Plaut. Curc. I, 2, 43, *het zal van daag regenen*: multum pluverat, Plaut. Men. Prol. 63, *het hadt veel geregend*: dum pluit, Virg. Aen. X, 807: etiam si non pluat, Plin. H. N. XVI, 26 med.: *van daar* has stellas Hyadas vocitare fuerunt; ὕειν enim est pluere, Cic. Nat. D. II, 43: aqua, quae pluendo crevisset, *door den regen*, Cic. Top. 9: *van daar* res *of* re pluit, *daar regent iets* (*d. i. het komt*, *als een regen neder*), *bij voorb.* lacte, carne, sanguine, pluisse, *dat het melk*, *vleesch*, *bloed*, *geregend hadt*, Plin. H. N. II, 56: *dus ook* lacte pluisse, Liv. XXVII, 11: terra pluisse, Liv. XXXV, 21, i. e. *dat het aarde geregend heeft*: sanguine pluisse, Liv. XXIV, 10: *of* sanguinem pluisse, Cic. Div. II, 27: carnem pluit (Perfect.), Liv. III, 10 *ook* terram pluisse, Liv. XXXVII, 9: sanguinem pluit, Liv. XL, 19: *dus ook* lapidibus, Liv. I, 31. VII, 28. XXXV, 9. XXXVI, 37: *dus ook* Capena grandi porta, qua pluit gutta, Martial. III, 47, 1: effigies, quae pluit, Plin. H. N. II, 56, i. e. *afgeregend is*: *van daar Tropisch van dergelijke bij wijze van regen nedervallende dingen*, *bij voorb.* tantum glandis pluit, Virg. Georg. IV, 81: bellaria odorea pluebant, Stat. Sylv. I, 6, 10: fundae saxa pluunt, Stat. Theb. VIII, 416, *alwaar* fundae *ook de* Nominativus *zijn kan*; *gevolglijk* saxa *de* Accusativus, *d. i. laten regenen*. Not. Passive, *bij voorb.* qua pluitur & ningitur, Apulej. Flor. init. p. 340, 39 Elm., *voor* pluit & ningit. *De* Paenult. *van* pluit *is in* Perfecto *lang*, *zoo als* Varro *zegt* L. L. VIII, 60: *misschien is dan* pluvit cet. *te schrijven*.

PLUOR, ōris, m. *de regen*, Laber. ap. Non. 3 n. 181.

PLURĀLIS, e, *meer dan één betreffende*, *daar op betrekking hebbende*, *bij voorb.* numerus, *in de Grammatica*, Quintil. I, 5, 42: *van daar* nomen plurale (i. e. *in den* Pluralis): *ook enkel* plurale scil. nomen, Ibid. I, 5, 16. VIII, 6, 28.

PLURALĬTER, i. e. *in den* Pluralis, *of meer dan één aanwijzende*, *bij voorb.* dicere, Quintil. VIII, 6, 28. Senec. Nat. Quaest. II, 56: adpellare, Quintil. VIII, 3, 35: efferre singularis (nomina i. e. *die in* Singulari *staan*) Ibid. I, 5, 16.

PLURATĪVUS, a, um, i. q. pluralis, *bij voorb.* numerus, Gell. I, 16. IX, 8: *van daar* plurativum (scil. verbum) *een woord in* Plurali, *of de* Pluralis *zelve*, *bij voorb.* tui ab eo, quod est tu; huius itidem plurativum est vos, Gell. XX, 6 med.

PLURES, *zie* Plus.

PLURĬES, *veel malen*, *dikwijls*, *of meer malen*, Caes. B. C. I, 79.

PLURIFARĬAM, Adv., 1) *op vele zijden of plaatzen*, Sueton. Aug. 46 *en* 80. Ib. Tiber. 43, *en* Claud. 21. Gell. II, 22 post med. 2) *op veelvuldige wijze*, *op meer dan ééne wijze*, *veelvuldig*, *bij voorb.* labor supervacaneo studio plurifariam superatur, Apul. Flor. 3 p. 357, 37 Elm. *Eigenlijk is het een* Adject. (plurifarius, a, um, *veelvouwig*, *zoo als* bifarius cet.) scil. partem.

PLURIFORMIS, e, 1) *van meer dan ééne gedaante*, *meer of vele gedaante of gestalten hebbende*. 2) *veelvuldig*, *bij voorb.* modus, Apulej. Flor. 1 post init. p. 341, 14 Elm.

PLURĬMUS, a, um, *zie* Multus.

PLUS, *zie* Multus.

PLUSCŬLUS, a, um, *wat meer*, *ook wat veel*, *naar mate* dan (quam) *daar op volgt of gedacht wordt of niet*, *bij voorb.* supellex, Terent. Phorm. IV, 3, 60:

plus-

pluſculo ſale utendum erit, Colum. XII, 50 med.: alias pluſculas (noctes) *meer andere nachten*, Apul. Met. II med. p. 122, 25 Elm.: pyxides pluſculas inde depromit, Ibid. III poſt med. p. 138, 25, i. e. *meer*, *verſcheidene*, *meer dan eene*, *of vele*; *van daar* Pluſculum, Neutr., 1) Subſtantive, *bij voorb.* in quibus pluſculum negotii eſt, Cic. Or. II, 24 in., i. e. *wat meer moeite*, *of niet weinig moeite*: pluſculum habent in ſe rationis, Lucret. IV, 620: pluſculum etiam, quam concedit veritas, amori noſtro largiare, Cic. ad Div. V, 12 ante med., i. e. *wat meer dan enz.* 2) Adverbialiter, *bij voorb.* invitavit ſeſe in coena pluſculum, Plaut. Amph. I, 1, 127: pluſculum annum fui praeferratus, Ibid. Perſ. I, 1, 21, i. e. *over het jaar*, *meer dan een jaar alwaar* quam *voor* annum *ontbreekt*, *gelijk dit ook bij* plus *pleegt te ontbreken*.

PLUSĬMUS, a, um, *zelden de Ouden voor* plurimus, Varr. L. L. VI, 31 *ook* pliſimus, *zie* Pliſima.

PLUTĔUS, i, m. en PLUTĔUM, i, n. *ſchijnt alles te zijn*, *wat uit planken of andere dingen ſaamgevoegd wordt*, *of is*, *om iets te dekken*, *of daar tegen te leunen*: *van daar* 1) *het planke ſchutdak bij belegeringen*, *waardoor de belegeraars*, *in hunnen arbeid*, *voor het geſchut der vijanden verzekerd en beveiligd werden*, Caeſ. B. Civ. II, 9 med. Vitruv. X, 21 poſt med. Segeſticam vineis & pluteis cepit, Liv. XXXIV, 17 extr.: pluteos reſcindit ac munitiones demolitur, Salluſt. fragm. ap. Non. 2 n. 204: *van daar Tropisch*, ſi invenio, qui vidit, ad eum vineas pluteosque agam i. e. omni vi eum adgrediar, Plaut. Mil. II, 2, 111. 2) *eene ſoort van borstwering of ſchutting*, *luiſſel bij voorb. uit planken*, *bij voorb.* pluteos vallo addere, Caeſ. B. G. VII, 41; *men kan het ook ſchutbord vertalen*: *dus ook* deuſtos pluteos turrium, Ibid. 25, i. e. *ſchutplanken*, *of enkel planken*: ſcaphas cratibus pluteisque contexit, Ibid. B. C. III, 24, i. e. *plank of ſchutplank*: rates cratibus ac pluteis protegebat, Ibid. I, 25 extr.: locus eſt conſeptus cratibus, pluteisque & linteis contectus, Liv. X, 38 in., i. e. *met planken*. 3) *het ſchutbord*, *of de leuning aan een bank*, *bij voorb. etensbank of Sofa*. *Dus is het misſchien* Sueton. Calig. 26, Coenanti modo ad pluteum ſtare: *dus ook* Lygdamus ad plutei fulcra ſiniſtra i. e. lecti tricliniaris, Prop. IV, 8, 68. 4) *het ſchutbord van het bed*, *beddeplank*, *d. i. de verhoging van de achterzijde van het bed*, (*waar men niet in klimt*) *door een verheven bord*, *opdat men er niet uitvalle*: *zoo is het misſchien* Martial. III, 91, 10, puer pluteo tutus erat; *te weten*, *de jongen lag achter in het bed*. 5) *een bord*, *of plank*, *waar op een doode ligt*; *zoo is het misſchien* Martial. VIII, 44, 13, Supra pluteum te jacente. 6) *een aan den wand vastgemaakte plank*, *om boeken enz. daar op te zetten*, *of ook eene ſamenvoeging van meer planken*, *een boekenplank*, *boekenkas*; *zoo is het misſchien* Juvenal. II, 7, pluteum ſervare Cleanthas: Perſ. I, 106, pluteum caedit. 7) *ook bij gebouwen*, *een tusſchenmuur tusſchen twee zuilen of pilaren*; *zoo is het misſchien* Vitruv. V, 1, Pluteum, quod fuerit inter ſuperiores columnas: *dus ook* Ibid. IV, 4. *Dit woord ſchijnt een* Adjectivum *te zijn* Pluteus, a, um; *maar wat het eigenlijk betekene*, *bedekkende enz.*, *kan men niet zeggen*; *wanneer er een voegzaam* Subſtantivum *bij te verſtaan zou zijn*.

PLUVĬA, ae, f. (ſcil. aqua) *de regen*, *bij voorb.* ingens, Virg. Georg. I, 325: impendens, Ibid. IV, 191: grandis, Martial. IX, 100: tenues pluviae, Virg. Georg. I, 92: pluvias metuo, ſi prognoſtica vera ſunt, Cic. Att. XV, 16: ſaepe graves pluvias — auſter concitat, Ovid. Faſt. II, 71: *ook regenwater*, *bij voorb.* ſtibium teritur in mortariis, admixta pluvia, Plin. H. N. XXXIII, 6. Not. Nec miles pluviae flores diſpergere ritu ceſſat, Claudian. de nupt. Honor. & Mar. 298, *alwaar* ritu pluviae *is als regen d. i. in dichte menigte*, *zie* Pluvius.

PLUVĬĀLIS, e, *den regen betreffende*, *daar toe behorende*, *regenächtig*, *regenig*, *bij voorb.* dies, Colum. II, 13 extr.: aqua, *regenwater*, Colum. I, 5. Ovid. Faſt. IV, 506. Senec. Nat. Quaeſt. III, 7 extr.: fungi pluviales i. e. *die door een regen groeijen*, Ovid. Met. VII, 393: imber, Tacit. Hiſt. V, 23 extr.: ſidus Oleniae capellae, Ovid. Met. III, 594, i. e. *regenig*, *regen aanbrengend*: *dus ook* Haedis pluvialibus, Virg. Aen. IX, 668: auſter, Virg. Georg. III, 429, *regen aanbrengend*.

PLUVĬATĬLIS, e, i. q. pluvialis, *bij voorb.* aqua, Colum. IX, 1. Celſ. IV, 12 extr. V, 26 ſect. 33. VII, 3.

PLUVĬOSUS, a, um, *vol regen*, *regenig*, *bij voorb.* hyems, Plin. H. N. XVIII, 25 poſt med.

PLUVĬUS, a, um, *den regen betreffende*, *dien veroorzakende*, *daarmede vervuld*, *daar toe behorende*, *regenächtig*, *regenig*, *bij voorb.* ventus, Horat. Od. I, 17, 4, i. e. *regenwind*: coelum, Varr. R. R. I, 131 regio, Colum. XI, 3, 24, i. e. *alwaar het dikwijls regent*, *regenächtig*: rores pluvii, Horat. Od. III, 3, 56, i. e. *regen*: dies, Colum. II, 15 poſt med.: tempeſtas, Cato R. R. 2: ſtatus coeli, Colum. II, 10: Jupiter, Tibull. I, 7 (8), 26, i. e. *die het laat regenen*: in Suculis, quas Graeci ob id (i. e. propter pluviam) pluvio nomine Hyadas adpellant, Plin. H. N. II, 39: arcus Horat. Art. 18, *regenboog*: aqua pluvia, Cic. Mur. 9 extr., *en* Top. 9, *en* Ovid. Art. III, 174, *regenwater*, *het mag van den hemel vallen of reeds gevallen zijn*: *van waar het ook de regen is*, *bijzonder* Ovid. loc. cit.: *van daar* Pluvia, ſcil. aqua, *de regen*, *zie* Pluvia: *dus ook* aurum pluvium, Ovid. Met. IV, 610, *goudregen of regenend goud*.

PNEUMATĬCUS, a, um, *de lucht of den wind betreffende*, *daar toe behorende*, *van hem zijne beweging hebbende enz.*, *wordt bij voorb. van de Machienen gezegd*, *die bij voorb. door de kracht der lucht iets aantrekken*, *of in beweging brengen*, *bij voorb.* organa, *bij voorb.* organis pneumaticis vel tollenonum hauſtu hortos rigandos, Plin. H. N. XIX, 4 poſt med.: Cteſibius laudatus eſt pneumatica ratione & hydraulicis organis repertis, Ibid. VII, 37 poſt med.: Cteſibius ſpiritus naturales pneumaticasque res invenit, Vitruv. IX, 9.

PNIGEUS (*van twee Syllaben*), ei *en* ĕos, m. *eigenlijk*, *een verſtikker* (πνιγεύς): *van daar een werktuig of dekzel*, *dat bij voorb. bij het orgel de opſtijgende lucht door het overdekken dempt*, Vitruv. X, 13.

POCILLĀTOR, oris, m. *die den wijn inſchenkt*, *mondſchenker*, *bij voorb. van* Jupiter, Apulej. Met. VI ante med. p. 179, 16 Elm. *en* poſt med. p. 185, 14 Elm., *alwaar* Ganymedes *verſtaan wordt*: *ook elke mondſchenker of inſchenker van den wijn*, *bij voorb.* pocillatore reſpecto, Ib. X med. p. 247, 10 Elmenh.

POCILLUM, i, n. i. q. poculum, *wanneer men verminderend of verkleinend ſpreekt*, *een drinkgereedſchap*, *bij voorb. een bekertjen*, *bij voorb.* fictile, Cato R. R. 156: ponito pocillum in fereno cet., Ibid.: argenteum, Sueton. Veſp. 2: pocillum mulſi, Liv. X, 42 extr.: *of* vini, Plin. H. N. XIV, 13.

POCULENTUS, a, um, 1) *tot drinken behorende*, *het geen men drinken kan*, *drinkbaar*, *bij voorb.* quod eſculentum aut poculentum eſt, Scaevola ap. Gell. IV, 1 extr.: eſculenta aut poculenta, Gell. XVII, 11: eſculentis & poculentis, Cic. Nat. D. II, 56; *doch andere Edd.*, *bij voorb.* Erneſt., *hebben* potulentis. 2) *tot drinken behoorende*, *bij voorb.* argentum poculentum, Inſcript. ap. Gruter. p. 643 n. 3, i. e. *zilveren drinkgereedſchap*.

POCŬLUM, i, n. 1) *drinkgereedſchap*, *drinkvat*, *beker*, *bij voorb.* poculum exhaurire, Cic. Cluent. 11, *uitdrinken*: *dus ook* ſiccare, *uitdrinken*, Petron. 92: ducere, Horat. Od. I, 17, 22, i. e. *drinken*: eodem poculo *uit denzelfden beker*, *Tropisch*, Plaut. Caſ. V, 2, 52, i. e. *het zelfde gevaar ondergaan*, *of beproeven*: potcunt majoribus poculis (ſcil. bibere), Cic. Verr. I, 26, i. e. *uit Pokalen*, *ook ſtaat* poculum *meermalen*, *bij voorb.* Virg. Ecl. III, 44. Horat. Sat. I, 2, 115. Ib. Od. III, 9, 22. Ovid. Faſt. V, 522. Tibull. I, 1, 34 (39). Liv. XXIII, 24: *van daar* 2) *drank*, *dronk*, *het drinken*, *bij voorb.* pocula ſunt fontes liquidi, Virg. Georg. III, 528, i. e. *zijn hun drank*: poculo aliquem mitigare, Apul. Met. I ante med. p. 105, 11 Elm.: poculum mortis exhaurire, *doodsdrank enz.*, *of den doodlijken beker*, Cic. Cluent. 11: poculum deſiderii, *liefdedrank*, Horat. Epod. XVII, 8: amoris poculum, Horat. Epod. V, 38, *een liefde of minnedrank*: *maar* poculum amoris, Plaut. Truc. I, 1, 22, *is de liefde zelve*: prae poculis, Flor. II, 10, i. e. *van dronkenſchap*: in poculis, Cic. Seneſt. 14 in., i. e. *bij het wijndrinken*: *dus ook* ſi inter coenam, in ipſis tuis immanibus poculis hoc tibi accidiſſet, Cic. Phil. II, 25, *bij uw onmenschlijk zuipen enz.* *Ook de vergiftdrank*, Cic. Cluent. 10 extr.

PODĂGER, gri, m. *die het podagra of voeteuvel heeft*, Enn. ap. Priſc. 8, *en* Claudian. Epigr. XXXII, 4.

PODĂGRA, ae, f. *het podagra*, *voeteuvel*, Cic. Fin. V, 31. Tuſc. II, 19. Ovid. Pont. I, 3, 23. Horat. Sat. I, 9, 32. Plin. H. N. XXVI, 10 poſt med. Not. Plural., *bij voorb.* podagras, Celſ. V, 18.

PODAGRĬCUS, a, um, *het Podagra hebbende*, *podagreusch*, Celſ. IV, 24. Senec. Ep. 24. Plin. H. N. XXVIII, 8 poſt med.

PODAGRŌSUS, a, um, *het* Podagra *hebbende*, *Podagreusch*, *bij voorb.* homo, Plaut. Poen. III, 1, 29. Lucil. ap. Non. 2. n. 743, podagroſis pedibus eſſe, Plaut. Merc. III, 4, 8.

PODEX, ĭcis, m. i. e. foramen inter nates, *de opening van den endeldarm*, *het achterſte*, *het gat*, Horat. Epod. VIII, 6. Juvenal. II, 12. *waarſchijnlijk van* pedo, ĕre.

PODĬUM, i, n. *eigenlijk misſchien het geen wij een trap of trede noemen*, *d. i. verheven plaats*, *om daar op te treden*: *van daar elke verhevene plaats*, *hoogte*, Pallad. I, 18, 19 *en* 38: *van daar aan een*

per

gebouw, het uitstekende stuk, een hoek, een uitstek, Plin. Epist. V, 6, 22. Vitruv. III, 3. V, 7. bijzonder in den Circus of het Amfitheater een uitstek, optrede, hoogte, waar in de Keizer benevens de voornaamsten zat, Juvenal. II, 147. Sueton. Ner. 12. Plin. H. N. XXXVII, 3 ante med.

POECĬLE, es, f. (eigenlijk, menigvuldig, bont), scil. porticus, zekere gallerij in Athene, met schilderijen versierd, schildergallerij, Plin. H. N. XXV, 9.

POĒMA, ătis, n. een gedicht, bij voorb. poëma facere, Cic. Acad. I, 3. Cic. Pis. 29: of componere, Cic. Q. Fr. III, 1, 4: of condere, Cic. Att. I, 16 extr.: of pangere, Horat. Ep. I, 18, 14: of scribere, Ibid. II, 1, 117: of exstruere, Petron. 118, i. e. een gedicht maken, vervaardigen: molle, Cic. Div. I, 31: festivum, Cic. Pis. 29: egregium, Cic. Or. I, 50: ſi poëma loquens pictura est, pictura tacitum poëma est, Auct. ad Her. IV, 28. Ook een klein gedicht, bij voorb. Catullus L, 16 noemt zijn gedicht van 21 verzen poëma: ook van weinige verzen, Cic. Div. I, 31. Not. Genit. Plur. poëmatorum, Cic. & Varro ap. Charis. 1: en Dativ. of Abl. poëmatis, Plaut. Asin. I, 3, 21. Varr. L. L. VI, 3. Cic. Or. 2. Auct. ad Her. IV, 4; ook Cic. Off. III, 3 extr. Ed. Graev. & Heusing., alwaar andere Edd. poëmatibus hebben, het welk ook Auct. ad Her. IV, 2 staat: van daar schijnen de Ouden ook poëmatum (Nomin.) gehad te hebben.

POEMATĬUM, i, n. een klein gedicht, gedichtjen, Plin. Ep. IV, 14 en 27.

POENA, ae, f. eigenlijk, de vergelding, bij voorb. van eene snoode handeling enz., voldoening wegens iets, bij voorb. ab aliquo petere poenas sui doloris, Cic. Att. I, 16 med., i. e. eene vergelding (voldoening) van zijne smart bij iemand zoeken, d. i. zich wegens zijne smarten (droefheid) aan hem wreken: dus ook praeter — odii poenam & doloris, Ibid. XIV, 12, i. e. wanneer men eene vergoeding voor zijnen haat en smart behaalt; zijn moed daar voor koelen kan: poenas domestici sanguinis expetere, Cic. Harusp. 20 extr., i. e. het vergoten bloed in de familie (van den broeder) wreken, eigenlijk eene vergoeding begeeren voor het vergoten Familie- of Broederbloed: dus ook capere cet., alhoewel hier en in andere plaatsen dan wraak, dan straffe past: van daar de wraak, en van daar de straffe, dewijl door de straffe de beledigde Godheid en menschen gewroken worden; hoewel het dikwijls tevens straffe en wraak is. 2) wraak, bij voorb. poenas parentum a filiis repetunt, Cic. Rosc. Am. 24, vorderen van de (snoode) kinderen wegens de (verslagen) ouderen; gevolglijk, de eersten straffen: poenas hominis persequi, Cic. Att. IX, 14, i. e. iemand wreeken: dus ook poenas patrias (voor patris), Cic. Phil. XIII, 20, zijn Vader wreken (niet het Vaderland: daar wordt ironisch gesproken van Octavianus, en zijne liefde jegens zijnen Vader, Julius Caesar): poenas capere pro aliquo, Sallust. Jug. 68 (71), i. e. iemand wreken: poenas verborum capere, Ovid. Met. II, 833, i. e. wraak uitoefenen wegens de woorden, zich wegens de woorden wreken: poenas repetere, Cic. Verr. V, 63: dus ook poenas parentum, Cic., zie hier voor: poenam habere wraak hebben, d. i. zich gewroken hebben, bij voorb. Has dea poenas a templi spoliatoribus habet, Liv. XXIX, 18: dus ook plus poenarum habeo, quam petivi, Cic. Att. II, 17 extr., i. e. ik heb meer wraak, voldoening, dan ik begeerd heb. Not. poenam habere heet ook, zijne straffe hebben, zie het volgende. Verders Praeter laetitiam & odii poenam ac doloris, Cic. Att. XIV, 12, i. e. voldoening, boeting, genoegdoening daar voor, zie hier voor: dus ook poenae civium, Cic. Verr. I, 3, wraak; doch het kunnen ook de Wraakgodinnen zijn. Verders ad petendas poenas, Liv. III, 58 extr., i. e. zich wreken: dus ook poenas petere ab aliquo, Cic., zie hier voor; eigenlijk wraak halen, zoeken of nemen. Verders poenas dare wraak geven, voldoening geven, bij voorb. quas poenas mihi dabis, Virg. Aen. VIII, 538: cf. IV, 386: dus ook reddere poenas, bij voorb. miseriarum alicujus, Sallust. Jug. 14 (17), i. e. daar voor boeten, voldoening geven, daar voor gestraft worden. b) straffe, bij voorb. vitae, Cic. Cluent. 43 in.: of capitis, Caes. B. G. VII, 71, lijfs- of levensstraffe: poena aliquem adficere, Cic. Off. II, 5: of mulctare, Cic. Balb. 18, i. e. beboeten; ook kan men uit het voorgaande hier toe brengen poenas persequi, Cic., zie hier voor: en ab aliquo, Cic. ad Div. I, 9 §. 34: ook exigere ab aliquo, Ovid. Met. VIII, 125: en alicujus rei, i. e. wegens iets, Ibid. IV, 190: cf. Plin. H. N. VII, 44: ook capere, bij voorb. de aliquo, i. e. hem straffen, Liv. II, 5: of sumere, Virg. Aen. II, 586: dus ook ab aliquo petere, Cic.: of repetere, Cic., zie hier voor: poena sequitur damnatum, i. e. damnatus adficitur poena, Caes. B. G. I, 4: poenam alicui irrogare, Quintil. VI, 4 post med.: statuere in aliquem, Suet. Caes. 14: of constituere, Caes. B. G. VII, 71: in poenas ire, i. e. straffen, Ovid. Met. V, 668. Verders teneri poena, Cic. Q. Fr. II, 3 Post med., in eene straffe vervallen zijn of vallen. Verders poenas alicui pendere, bij voorb. alicuius rei wegens iets, Cic. Att. XI, 8: en zonder Genitivus, Terent. Heaut. IV, 4, 6: of dependere, Cic. Sext. 67: of expendere, Cic. Tusc. II, 10: of solvere, Cic. Mil. 31 extr. Ovid. Met. I, 209: of persolvere, Caes. B. G. I, 12 extr. Cic. Verr. V, 63, eigenlijk, de straffe, als een schuld, betalen, d. i. straffe (van iemand) lijden of gestraft worden: dus ook dare poenas, deels met den Dativus van den genen, die de straffe uitoefent, of die daardoor gewroken wordt (dewijl poena ook wraak is), deels zonder denzelven, Cic. Brut. 68 extr. Cic. Harusp. 18 extr. Cic. Nat. D. III, 33. Ovid. Met. IX, 578: waar toe men ook boven dare poenas uit Virgilius brengen kan: sustinere, Cic. red. Quir. 1: of sufferre, Cic. Flacc. 38: dus ook poenas sustulit, Cic. Nat. D. II, 33 in. (indien men het laatste niet tot tollere brengen wil): verders subire, Cic. Off. III, 16: of perferre, Cic. Agr. II, 34: of luere, Cic. Phil. XIV, 12. Cic. Nat. D. III, 38 e poëta. Ovid. Met. VIII, 689: of ferre, Cic. Dom. 52: pati, Ovid. Met. IX, 372. Fast. I, 483, straffe lijden, of gestraft worden: habere poenam zijne straffe hebben, d. i. gestraft zijn, Liv. X, 40 extr.: dus ook poenam habere consilii sui, Liv. VI, 10 extr.: dus ook habere poenam meritam, Liv. IV, 14 extr.: of meritas poenas, Liv. VIII, 20 extr., i. e. zijne verdiende straffe (bekomen) hebben. Not. ook de straffe in het spelen, als men verliest, Ovid. Art. II, 205. Van daar 1) de straffe of wraak, als een persoon of Godin, de wraak- of strafgodin, anders ook Furie genoemd, die Poena heet, dewijl zij de boozen straft, en de mishandeling der deugdzamen wreekt, bij voorb. a diis Manibus innocentium Poenas sceleratorumque Furias in tuum judicium esse venturas, Cic. Verr. V, 43: A liberûm Poenis actum esse praecipitem cet., Cic. Cluent. 61: hier toe kan men ook uit het bovenstaande trekken Poenae civium, Cic. Verr. I, 3 in. Tertia Poenarum cet., Varr. ap. Non. 4. n. 418. Ook in Sing., bij voorb. Saevaque multisonas exercet Poena catenas, Stat. Th. VIII, 25. Ook is Poena de moeder der Furiën, bij voorb. Ultricesque Deae Furiaeque & saeva sororum Poena parens, Val. Fl. I, 798: van daar zegt Cicero, Pis. 37, van Piso: o Poena! o Furia sociorum! doch, het kan ook zijn: de plaag! plaaggeest! 2) moeite, plaag, nood, smart, marteling, wederwaardigheid, verdrietlijkheid, gelijk wij zeggen; het is mij eene rechte straffe, d. i. plaag, bij voorb. levior poena erit, Ovid. Am. I in het 4de vers: poena pariendi, Plin. H. N. IX, 6: in tantis vitae poenis, Ibid. II, 7: cruciabat inedia, tum poena, Ibid. VIII, 16 extr. Ed. Hard., i. e. smart: frugalitatem exigit philosophia, non poenam, Senec. Ep. 5 med.: acetum scillinum prodest acescentibus cibis; gustatum enim discutit poenam eam, Plin. H. N. XXIII, 2: ook mishandeling, bij voorb. crudeles sumere poenas, Virg. Aen. VI, 501, i. e. wreed mishandelen; en veel van het bovenstaande kan men ook hier toe brengen. Ook behoort hier toe uit n. 1. o Poena! plaag! plaaggeest! 3) betaling eener zaak, bij voorb. in het spelen, die ook von sommigen straffe genoemd wordt, bij voorb. victam ne poena sequatur, Ovid. Art. II, 205: votorum van zijne gelofte, Virg. Cir. 84: van daar voldoening, satisfactie, bij voorb. doloris, Cic., zie boven.

POENĀLIS, e, de straffe betreffende, daar toe behorende, of daar op doelende, bij voorb. opera, Plin. H. N. XVIII, 11 post med.: exitium, Apul. Met. VII p. 197 Elm.: aquae, Plin. H. N. IV, 8 extr. Hard., i. e. in de onderäardsche wereld: actio, Pandect. XL, 12, 21: conditio, Ibid. XXII, 2, 5: judicia, Ibid. L, 17, 108.

POENARIUS, a, um, i. q. poenalis, bij voorb. actio, Quintil. IV, 3, 9. VII, 4, 20.

POENICĔUS, a, um, zie Phoeniceus.

POENIO, ire, voor punio, straffen, Gell. VI, 14 in. VII, 3 extr. Ook Cicero zegt Tusc. I, 44, cum multi inimicos etiam mortuos poeniantur; alwaar zelfs poeniantur als een Deponens staat; ten zij het misschien woorden uit eenen ouden Schrijver zijn. Doch, ook staat Poeniendi, Ib. IV, 9 in.: ook hebben verscheidene Codd. poeniendam, Cic. Balb. 7 extr.: en poeniendum, Cic. Mil. 31 extr. Dus staat ook poenitio voor punitio, Gell. VI, 14. XI, 1. En dewijl het van poena komt, zoo is poenio alzins beter, en ouder dan punire, als het welk eindelijk door de uitspraak uit poenire ontstaan is.

POENĬTENTĬA, ae, f. rouw, berouw, Liv. XXXI, 32. Phaedr. I, 13, 2. Senec. Nat. Quaest. II praefat. Suet. Caes. 9. Plin. H. N. VII, 25. X, 23 extr. Tacit. Hist. IV, 37: agere poenitentiam rei alicujus, Plin. Epist. VII, 20. Curt. VIII, 6, 23. Petron. 132. Auct. dial. de Orat. (achter Tacitus) 15, i. e. berouw hebben.

POENĬTĔO, ui, 2. 1) berouw hebben, ergens leed over dragen, bij voorb. si poenitere possint, Liv. XXXVI, 22: Nunc poenitebunt, Pacuv. ap. Non. 7 n. 63: Athenienses primi poenitere coeperunt,

Justin.

Justin. XI, 3. Ook zou men hier toe kunnen brengen uit Cicero Tusc. V, 28, nihil, quod poenitere (ille) possit, facere; doch men kan ook se voor ille denken: en meer, bij voorb. utrum id facinus sit, quod poenitere fuerit necesse, Cic. Invent. II, 13, doch men kan ook eenen Accusativus des persoons denken, bij voorb. homines of aliquem cet.: ook behoort hier toe necesse est & pudeat tacitus & poeniteat & gaudeat, Gell. V, 1. van daar Poenitens die berouw heeft, Cic. Phil. XII, 2: Lepidus poenitens consilii, Sallust. ap. Charis. 3 (of Ed. Cort. Sallust. p. 953): signa poenitentis dederat, Sueton. Claud. 43, i. e. van eenen berouw hebbende: Poeniturus, a, um, Sallust. ap. Quintil. IX, 3. 12: neque te neque quemquam arbitror tuae poeniturum laudis, Acc. ap. Non. 2. 685; doch het kan hier ook Impersonaliter staan: Poenitendus, a, um, te berouwen, daar men berouw over moet hebben, bij voorb. magister haud poenitendus, Liv. I, 35: hic ager colono est poenitendus, Colum. II, 2: dicta mea fuisse non poenitenda, Gell. I, 3: gens Flavia — reip. non poenitenda, Suet. Vesp. 1: num id poenitundum (poenitendum) est? Sallust. Jug. 85 (89): dus ook poenitendi (Gerund.), bij voorb. locus poenitendi, Liv. XXIV, 26 extr.: vis poenitendi, Cic. Tusc. IV, 37; doch het kan beiden heeten, berouw: dus ook ad poenitendum agi, Phaedr. V, 5, 3, i. e. tot berouw: corrigere errorem poenitendo, Cic. fragm. ap. Lactant. VI, 24. 2) berouwen, d. i. berouw veroorzaken, a) Personaliter, d. i. met het voornitzennen of denken van het onderwerp, (den Nominativus), bij voorb. conditio me non poenitet, Plaut. Stich. I, 1, 50: hier toe kan men rekenen uit n. 1, nihil, quod poenitere (se) possit, facere, Cic. Tusc. V, 28: utrum id facinus sit, quod poenitere possit, dat berouw zou kunnen veroorzaken, Cic. Invent. II, 13, ten zij het hier Impersonaliter staat, te weten quod voor cujus; en dan denkt men eenen Accusativus homines, aliquem cet.: dus ook neque id sane me poenitet, Gell. XIII, 2. b) meermalen staat het Impersonaliter, d. i. zonder voorgezet of gedacht onderwerp (Nominativus), wanneer dan hij, die berouw heeft, in den Accusativus, en het geen iemand berouwt, in den Genitivus of Infinitivus komt; is bekend, bij voorb. me poenitet consilii, Attic. in Cic. Ep. ad Att. IX, 10 extr.: cum populum judicii sui poeniteret, Nep. Timoth. 4: noxae neminem poenitebat, Liv. II, 54: me poenitet didicisse, Cic. Or. II, 19. Ook staat de zaak in den Accusativus, wanneer men uit het voorgaande hier toe brengen kan, nihil, quod poenitere possit, Cic.: quod poenitere fuerit necesse, Cic.; doch, dit kan ook de Nominativus zijn, zie hier voor: en dus Gell. XIII, 2, neque id sane me poenitet, zie hier voor. Ook kan deels de berouwhebbende persoon ontbreken, deels het geen, waar men berouw over heeft, bij voorb. solet eum poenitere, cum — fecit, Cic. Att. VIII, 5: valde ipsi poenitendum, Ibid. VII, 3: poenitet, & torqueor, Ovid. Pont. I, 1, 59 en 60. 3) te onvrede met iet zijn: dan staat de persoon, die te onvrede is, in den Accusativus (wanneer men dien zetten wil), en dat, waar over iemand te onvreden is, in den Genitivus of Infinitivus (of wordt met Particulen uitgedrukt), gevolglijk staat het Verbum Impersonaliter, bij voorb. sin duarum poenitebit, addentur duae, Plaut. Stich. IV, 1, 45: poenitet me senectutis, Cic. Senect. 6 post med.: me comitum poeniteret, Cic. Att. VIII, 1: me poenitet vivere. Cic. Att. III, 4: poenituit deam vidisse, i. e. displicuit deae, Stat. Sylv. II, 3, 23: me imperii nostri poeniteret, Cic. Somn. Scip. 3: quid eum Mnesarchi poenitet? Cic. Acad. IV, 22: an poenitebat flagitii, ni — indicarés? Terent. Eun. V, 6, 12: suae quemque fortunae poenitet. Cic. ad Div. VI, 1: nostri nosmet poenitet. Terent. Phorm. I, 3, 20: an poenitet vos, quod — transduxerim? Caes. B. C. II, 32: me haud poenitet, Plaut. Aul. III, 2, 20: poenitet quantum operis fiat, i. e. ik ben met den arbeid nog niet te vrede, Terent. Heaut. I, 1, 20: is probus est, quem non poenitet, quam probus sit, Plaut. Trin. II, 2, 39: minime poenitere virium suarum, Liv. VIII, 23: en Livius gebruikt dit Verbum zeer dikwijls zoo, bij voorb. I, 8. IV, 3 extr. X, 7 en 45, van daar haud me poenitet sententiae eorum, Liv. I, 8, i. e. mij mishaagt niet de mening der genen enz.: ook volgt ut, bij voorb. me nihil poenitet, ut (eigenlijk, zoo als) sum adceptus, Plaut. Bacch. V, 2, 63, i. e. ik ben met den ontvangst, het onthaal, te vrede: doch, het staat ook personaliter, bij voorb. conditio me non poenitet, Plaut., ik ben te vrede met enz., zie n. 2.

POENITIO voor punitio, Gell., zie Poenio.

POENITUDO, inis, f. i. q. poenitentia, Pacuv. ap. Non. 2. n. 647.

POENITUS, a, um, i. q. Punitus, zie Poenio.

POESIS, is, f. de Poëzij, dichtkunst, 1) d. i. de dichtkunst, Quintil. XII, 11, 26. 2) i. e. een gedicht, of gedichten, bij voorb. Anacreontis tota poësis est amatoria, Cic. Tusc. IV, 33, zijne geheele Poëzij, d. i. zijne gezamenlijke gedichten: poësis vel oratio, Cic. Or. III, 25 extr.: ut pictura poësis erit; quae, si propius stes, te capiat magis cet., Horat. Art. 361.

POESNIS voor poenis zeiden de Ouden, zoo als Casmenae voor Camenae, Fest.

POETA, ae, m. 1) een Poëet of Dichter, Cic. Or. II, 14 extr. en 46 extr. Cic. Arch. 8. Horat. Art. 9 en 372. Quintil. VI, 3, 96. IX, 4, 90. Hij wordt van een' Verzenmaker onderscheiden, bij voorb. Cornelius Severus versificator, quam poëta melior, Quintil. X, 1 post med. §. 89. Not. bij uitnemendheid werdt Homerus of Virgilius van sommigen poëta genoemd, bij voorb. ut Homerus poëta, urbs Roma cet., Quintil. VIII, 5, 9: 2) die iet gepast vervaardigen kan, een bekwaam man tot iet, te weten, om iet te vervaardigen, bij voorb. Tu poëta es ad eam rem unicus, Plaut. Asin. IV, 1, 3.

POETICA, ae, of Grieksch, POETICE, es, f. scil. ars, de Dichtkunst, bij voorb. Poëticam, Cic. Tusc. I, 1 extr. IV, 32: Poëticen, Nep. Att. 18: a Poëtice, Plin. Ep. VII, 4.

POETICE, Adv., poëtisch, dichterlijk, op der Dichteren wijze, bij voorb. loqui, Cic. Fin. V, 4. Plin. Ep. VIII, 4. Petron. 90. Quintil. IX, 1, 13.

POETICUS, a, um, de Dichters of Dichtkunde betreffende, daar in voorkomende, of gebruiklijk, daar toe behoorende, dichterlijk, poëtisch, bij voorb. verbum, Cic. Or. III, 38: virtus (Homeri), Quintil. X, 1, 47, i. e. dichterlijke Talenten: spiritus, Ibid. VIII, 3, 80: libertas, Ib. X, 5, 4: numerus, Cic. Or. I, 33: quadrigae, Cic. Q. Fr. II, 15: dii, Cic. Nat. D. III, 31, i. e. bij Dichters voorkomende: poëticum, het Poëtisch, Quintil. IX, 4. 56: poëtica, orum, poëtische dingen, poëzij, verzen, bij voorb. si quis sublimia humilibus, — poëtica vulgaribus misceat (als een fout), Ibid. VIII, 3, 60.

POETILLA, ae, m. een Dichter, als men verminderend of verächtelijk spreekt, een Dichtertjen, rijmelaar: bij voorb. Et Homeronidae poëtillae (i. e. ab Homeronida poëtilla) mille (militum) memorari potest, Plaut. Truc. II, 6, 4, i. e. van het Dichtertjen (verächtelijk gesproken) Homerus, of van eenen Homerischen (naäaper en navolger van Homerus) Rijmer enz.: cf. Homeronida.

POETOR, ari, een Dichter zijn, Gedichten of Verzen maken, Enn. ap. Prisc. 8.

POETRIA, ae, f. Dichteresse, Cic. Coel. 27. Ovid. Her. XV, 183.

POETRIS, idis of idos, f. Dichteresse, Pers. Prolog. 14.

POGONIAS, ae, m. een' baard hebbende, scil. cometa, de naam van zoodanigen Komeet, Senec. Nat. Quaest. I, 5. Plin. H. N. II, 25 in., alwaar overäl de Plural. staat.

POL, i. e. bij Pollux! d. i. waarächtig, een eed, bij mannen en vrouwen, Terent. And. III, 1, 1. Phorm. V, 8, 9. Plaut. Cas. II, 6, 3, 16, 18 en 21. II, 8, 83. Horat. Ep. I, 7, 92. Cic. Tusc. III, 19 in. e poëta: maar die van geene groote betekenis was, zoo als alle overige eeden bij zulke kleine Godheden, als hercle, ecastor of mecastor: daaröm staan er nog andere woorden van verzekering bij, bij voorb. sane pol, Terent. And. I, 4, 2: certe pol, Ibid. Eun. IV, 5, 5: pol vero, Ibid. IV, 4, 8: pol profecto, Plaut. Amph. I, 1, 215. Not. per pol saepe, Plaut. Cas. II, 6, 18: per pol scitus, Terent. And. III, 2, 6 cet., hier behoort per niet tot pol, maar tot saepe, scitus; en dus in anderen, zie Perpol.

POLENTA, ae, f. (misschien scil. farina) een voedzel (of genees) middel uit geroosten en vervolgens gemalen gerst, misschien een soort van gerstenmeel, gerstenbrij, Plin. H. N. XVIII, 7 en 8. Colum. VI, 17 extr. Cels. IV, 11. Ovid. Met. V, 450 en 454. Apul. Met. I in. v. 34.

POLENTARIUS, a, um, i. e. ad polentam pertinens, bij voorb. crepitus, Plaut. Curc. II, 3, 16, i. e. polenta ortus: damnum, Apul. Met. VI med. p. 181, 2 Elmenh., i. e. damnum offae, verlies, inbrokking, van eene bete.

POLET voor pollet, zeiden de Ouden, die de Consonanten niet verdubbelden, Fest.

POLIMEN, inis, n. het blank zijn van eene zaak, of opschik, bij voorb. polimina baltei, Apulej. de deo Socrat. prope fin. p. 54, 30 Elm.

POLIMENTUM, i, n. 1) i. q. polimen, 2) polimenta porcina, Plaut. Men. I, 3, 28, is zeker deel van een zwijn, om te eten: sommigen verklaren het, kloot, bal, in Festus wordt het verklaard testiculi porcorum.

POLIO, ivi, itum, 4. polijsten, vijlen, gladmaken, bij voorb. door de vijl, door wrijven, of slijpen, bij voorb. gemmas, Plin. H. N. XXXVII, 8: ebur, Plin. H. N. XIX, 5 post med.: frontes pumice, Ovid. Trist. I, 1, 11: marmora, Plin. H. N. XXXVI, 6 extr.: ligna cute squatinae piscis, Ibid. XXXII, 9 post med. IX, 12: daedala signa, Lucret. V, 1450: parietem tectorio, Vitruv. VII, 4. Colum. VIII, 8: opus lima, Quintil. X, 4: unguas,

gues, Ibid. VIII prooem. §. 22: rogum ascia ne polito, Leg. XII Tab. ap. Cic. Leg. II, 23: *dus ook* politus, a, um, *bij voorb.* columnae, Cic. Q. Fr. III, 1, 1: dens Indicae pecudis, Martial. V, 39, 5. i. e. *glad;* liber morsu pumicis aridi politus, Ibid. VIII, 72, 2: ligo politus, Ibid. IX, 58, 7, *glad, gevolglijk zeer gebruikt, versleten: van daar in 't gemeen, iet wel toebereiden, poetzen, opschikken, verfijnen, bij voorb.* vestes, Plin. H. N. XXXV, 17: *dus ook* vestimenta, Pandect. XIX, 5, 21. XLVII, 2, 12: agros, Enn. ap. Non. 1. n. 389: *dus ook* fundus cultura politus, Varr. R. R. III, 2: columnas albo, Liv. XL, 51, i. e. *overwitten:* mariti poliuntur lege feminea, Ovid. Medic. 25: Ambae non concessavimus lavari, ornari, poliri, Plaut. Poen. I, 2, 9: *van daar Tropisch, bij voorb.* orationem, Cic. Or. I, 14 extr., *polijsten, vijlen, verfijnen: dus ook* carmina, Ovid. Pont. I, 5, 61: materiam (ab Aesopo repertam) versibus, Phaedr. Prol. 2: *dus ook* nec polire possimus scil. verba *of* orationem, Quintil. VIII, 6, 63: mores, Petron. 5: quae sideribus claris natura polivit & vario pinxit lumine formas, Cic. Arat. 161: *van daar* Politus, a, um, *gepolyst, glad, wel toebereid, verfijnd, gebeeld, opgeschikt, fijn, bij voorb.* politus artibus, i. e. *verfijnd of gebeeld door enz.*, Cic. Fin. I, 7 extr.: politus e schola, Cic. Pis. 25: doctrina facit, ut politiora fiant ingenia, Val. Max. V, 4, 5 (extern.): vir omnibus virtutibus politus, Varr. R. R. I, 10 ante med.: homo fronte politus, *van voren, d. i. uiterlijk fijn, goeden schijn hebbende*, Pers. V, 116: homo politus, Cic. ad Div. VII, 1 §. 12, *een man van smaak, een beschaafd mensch:* politior humanitas, Cic. Or. II, 17: cubiculum politissimum, Plin. Ep. II, 17 post med.: domus polita, Phaedr. IV, 4, 26: tecte polita aedificia, Varr. R. R. I, 2 ante med.: servitia recentiora politiora, Suet. Caes. 47: Crassus (in dicendo) politior & ornatior, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 18: accurata & polita oratio, Cic. Brut. 95: Apelles politissima arte perfecit Veneris caput, Cic. ad Div. I, 9 med.: omni doctrina politissimus, Cic. ad Div. XIII, 1 extr.: iudicium politum, Cic. ad Div. VII, 33, i. e. *fijn, vol smaak.*

POLITE, *wel beärbeid, net, fijn, schoon, bij voorb.* dicere, Cic. Coel. 3. Fin. IV, 3: scribere, Cic. Brut. 19: negatis haec tam polite tamque subtiliter effici potuisse sine divina aliqua solertia, Cic. Acad. IV, 38: causas agere, Plin. Ep. I, 16: politius limare, Cic. Acad. I, 1: politissime, Auct. ad Herenn. IV, 32 extr., *ebenwel echter de Edd. gemeenlijk* perpolitissime *hebben.*

POLITICUS, a, um, *den Staat of de Staatskunde betreffende, daar toe behoorende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* libri, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 1: Sirses, Cic. Att. IX, 4: philosophi, Cic. Or. III, 28 in.

POLITIO, onis, f. *het polijsten, afwrijven, slijpen, om iet gepolijsterd en schoon te maken, opschik, verfijning, verbetering, toebereiding, bij voorb.* agri, Cato R. R. 36: speculi, Vitruv. VII, 3 post med., i. e. *het afwrijven, blankmaken: en* Festus *zegt in* depolitum: omnes perfectiones (*volmakingen, verbeteringen*) antiqui politiones appellabant: *van daar het overstrijken, bij voorb. met Gyps*, Vitruv. VII, 4 [illegible]

POLITOR, oris, m. *die iet glad maakt,* schoon maakt, afwrijft, weltoebereid, verfijnt, *bij voorb.* agri, Pandect. XVII, 2, 52 ante med.: *dus ook misschien* Cato R. R. 5 *en* 136, i. e. *die den akker, tegen zeker voordeel, behoorlijk bezorgt.*

POLITURA, ae, f. *polijsting, gladmaking, verbetering, beärbeiding, bij voorb.* chartae, Plin. H. N. XIII, 12 post med.: pavimenti, Vitruv. VII, 11 *van het marmer*, Plin. H. N. XXXVI, 6 extr.: gemmarum (*van den wijnstok, als zij door de koude rimpelig geworden zijn*) repumicatio & quasi politura, Ibid. XVII, 26: *ook staat er van de Spin*, Ibid. XI, 24 post med.: scissa protinus reficit, ad polituram sarciens: *en van hare Spinnewebbe* quanta politurae arte, Ibid.

POLITUS, a, um, *zie* Polio.

POLLEN, inis, n. *en* POLLIS, inis, f. *en* m. *het geen fijn is als stof (waarschijnlijk uit* paulus, pauculus, parvulus*), bij voorb. stof van zulker enz.: van daar* 1) *zeer fijn meel, stuifmeel, of iets als stof*, Terent. Ad. V, 1, 60. Plin. H. N. XIII, 12 extr.: si vero pollinem facere libet cet., Plin. H. N. XVIII, 9: pollinem polentae, Cato R. R. 156 *en* 157. 2) *van andere dingen, bij voorb. van wierook*, thuris, Colum. VI, 30. Plin. H. N. XXIX, 3 in.: inula in pollinem tunditur arida, Plin. H. N. XIX, 5. Not. Nomin. pollis *heeft* Prisc. *en* Phocas: pollen, Prisc.: Priscianus *zegt dat* pollis *is gen. femin. en dat* Caesar pollen *in* neutro *gezegd heeft:* Phocas *zegt, dat men zegt* hic pollis. *De* Nominativus *zal misschien niet ligt bij de Ouden voorkomen.*

POLLENTER, *magtig, vermogend;* pollentius, Claudian. de IV consul. Honor. 254.

POLLENTIA, ae, f. *veelvermogenheid, magt*, Plaut. Cas. IV, 4, 8. Ibid. Rud. III, 2, 4: *van daar als eene Persoon, eene Godin*, Liv. XXXIX, 7.

POLLEO, ere, 1) *iet vermogen of kunnen uitvoeren, werking doen, kracht hebben, sterk ergens in zijn, van personen en dingen, bij voorb.* qui in republica plurimum pollebant, Caes. B. C. I, 4: ubi plurimum pollet oratio, Cic. Brut. 51: in is exemplo debet esse, quantum in hac urbe polleat, multorum servire tempori, Ibid. 69: ad fidem faciendam iustitia plus pollet, Cic. Off. II, 9 extr.: Etruria pollens terra marique, Liv. V, 45: pollere pecunia, Suet. Caes. 19: armis, Tacit. Ann. XI, 24: antiquitatis gloria, Ibid. IV, 58: malis artibus, Ibid. XIV, 57: gratia; Ibid. Hist. II, 92: nobilitate, Ib. III, 45: herba efficacissime pollet, ex aqua pota, Plin. H. N. XXIV, 19 in.: herba pollet adversus scorpiones, Ibid. XX, 16: *van daar* Particip. pollens *vermogend, magtig, krachtig, sterk, bij voorb.* Vini pollens Liber, Plaut. Curcl. I, 2, 21: genus pollens, Plaut. Capt. II, 2, 28, i. e. *magtige, aanzienlijke, welvarende familie:* hostis equo pollens, Ovid. Trist. III, 10, 55: *ook* pollens sum, est cet. *voor* polleo cet., Ovid. Fast. I, 269: *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* vox pollentior herbis excantare deos, Lucan. VI, 685: cf. Sil. XIV, 82. Not. pollere *en* posse, *dus ook* pollens *en* potens *staan dikwijls bij een, bij voorb.* potes pollesque, Liv. I, 24: cf. VIII, 33. Plaut. Asin. III, 3, 56: pollens potensque, Sallust. Jug. 1: *of* potens pollensque, Liv. II, 34: *zoo als bij ons, wat ik kan en vermag.* 2) *gelden, waarde of aanzien hebben, bij voorb.* cum eadem vitis aliud in aliis locis polleat, Plin. H. N. XIV, 6 extr., i. e. *niet in alle Oorden dezelfde* waarde *en aanzien heeft:* pollere plurimum, *veel aanzien hebben, zie met meer hier voor: van daar* pollens *aanzienlijk, bij voorb.* genus, Plaut., *zie hier voor:* matrona pollens & opulens, Apul. Met. X med. p. 240, 10 Elm. 3) *welvarend, welgezeten zijn, rijk zijn, bij voorb.* matrona pollens, *zie hier voor:* genus pollens, Plaut., *zie hier voor.* 4) *ergens in veel bezitten, rijk daar van zijn, bij voorb.* utensilibus pollemus adfatim, Apul. Met. II post med. p. 123, 16 Elmenh.

POLLEX, icis, m. 1) *de duim of duimen aan de hand, bij voorb.* pollices praecidere, Cic. Off. III, 11: *en het woord staat meermalen, bij voorb.* Horat. Epod. V, 47. Virg. Aen. XI, 68. Colum. X, 303. Ovid. Met. IV, 36. VI, 22. VIII, 198 cet.: argutus, Martial. VI, 89, 1. e. *die een geluid geeft, door het knippen. Ook de groote toon van den voet*, Plin. H. N. VII, 53. XXVIII, 4. Martial. VIII, 75, 3: pollex dextri pedis, Sueton. Calig. 57: *waarom in* Cato R. R. 20, *in* Caesar. B. G. III, 13 *duidelijkheids halven* digitus pollex *staat, d. i. de duim, eén zij men hier uit besluiten moet, dat* pollex *een* Adjectivum *is*, scil. digitus, *en dat daar van juist het* Gen. Mascul. *komt:* infestus pollex, Quintil. XI, 3, 119. Apul. Met. III post med. p. 194, 3 Elmenh., i. e. *de regt uitgestoken, als of men iemand daar mede wilde steeken.* Not. pollicem premere, Plin. H. N. XXVIII, 2 post med., i. e. *drukken, te weten, met de andere vingeren, indrukken, verbergen, was een teken van gunst, zoo als blykende bij ons, den duim inhouden, bij voorb. bij het spelen: van daar* pollice utroque laudare ludum, Hor. Ep. I, 18, 66: *integendeel* vertere, Juvenal. III, 36: *den duim uitsteken, oprechten of wegdrajen, was een teken van ongenste: en dus is* pollex versus *of* conversus *even het zelfde, wat* infestus pollex *boven was.* Not. pollex *voor digitus, bij voorb.* scindens pollice crinem, Ovid. Am. III, 6, 71. 2) *wegens de gelijkvormigheid,* a) *een korte tak, bij voorb. aan den wijnstok*, Plin. H. N. XIV, 1. XVII, 27 post med. Colum. IV, 21. and IV, 24, 19. b) *een uitstekende knoest of tot aan den stam van eenen boom*, Plin. H. N. XIII, 8.

POLLICARIS, e, *een duim (bij voorb. dik, lang enz.) van een duim, bij voorb.* amplitudo, Plin. H. N. XXVII, 19: latitudo, Ibid. XV, 24: crassitudo, Ibid. XIII, 23, i. e. *een duim dikte enz.*

POLLICEOR, itus sum, 2. *beloven, toezeggen, bij voorb.* pretium, Terent. And. I, 1, 49: alicui studium, Cic. ad Div. V, 8 post med.: montes auri, Terent. Phorm. I, 2, 18: alicui suum praesidium, Cic. Phil. X, 4: *en dus meermalen met den* Accusativus *der zaak: ook* seq. de (i. e. *iets aangaande*), *bij voorb.* de aestate, Cic. Att. XIII, 1: nihil de meis opibus pollicebor, Cic. Planc. 42: neque minus ei de sua voluntate promisi, quam enim solitus de mea polliceri, Cic. ad Div. VII, 5, i. e. *belofte doen: ook volgt de* Infinitivus *met en zonder den* Accusativus, *bij voorb.* pro certo polliceor hoc vobis & confirmo, me esse perfecturum, Cic. Agrar. II, 37: pollicita est ea, se concessuram ex aedibus, Terent. Hec. IV, 4, 57: qui modo sum pollicitus ducere, Ibid. And. III, 5, 7: iusiurandum pollicitus est dare mihi, Plaut. Most. V, 1, 36: *ook absolute, bij voorb.* benigne polliceri, Cic. ad Div. IV, 13, i. e. *iets goeds, een dienst, beloven: dus ook* liberalissime polliceri alicui, Cic. Att. V, 13, i. e. ge-

goede beloften doen. Not. fibi polliceri, *zich beloven, d. i. ergens rekening of ſtaat op maken, daar op hoopen, bij voorb.* nemo tam divos habeat faventes, craſtinum ut poſſit ſibi polliceri, Senec. Thyeſt. 619, i. e. *weet, hoe het morgen met hem ſtaan zal enz.* Not. *Men heeft ook* Polliceo, *bij voorb.* polliceres, Varr. ap. Non. 7. n. 25: *van daar* Polliceor, Paſſive, Metell. Numid. ap. Priſcian. 8: exercenti navem actio non pollicetur, Pandect. XIV. 1, 1 poſt med. §. 18: *en meermalen het* Particip. Pollicitus, a, um, *beloofd, toegezegd, bij voorb.* tori, Ovid. Her. XXI, 140: pondus, Ibid. Faſt. III, 366, i. e. *houd uw gegeven woord, uwe belofte: zoo ſtaat ook* pollicitam fidem, Ibid. Met. XI, 107: *van daar* Pollicitum, Subſtantive, *het beloofde of het beloven, bij voorb.* pollicitis corrumpere aliquem, Ovid. Art. I, 355, *en meermalen, bij voorb.* Ibid. 632. Am. III, 7, 70. Ibid. Her. XX, 18. Colum. XI, 3 in.

POLLICITATIO, onis, f. *het beloven, belofte,* Terent. Phorm. V, 6, 18. Caeſ. B. G. III, 18 *en* 26. VII, 1. Ibid. B. C. III, 108. Salluſt. Jug. 61 (65). Aſin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 32 poſt med. Plin. Ep. X, 48.

POLLICITOR, atus ſum, ari, i. q. polliceor, *beloven, toezeggen:* aliquid, Plaut. Mil. III, 3, 6. Rud. IV, 2, 24. Terent. And. V, 4, 9. Phorm. III, 2, 35. Pandect. L, 12, 6.

POLLICITUS, a, um, *zie* Polliceor.

POLLINARIUS, a, um, *het ſtofmeel, of zeer fijn meel* (pollen) *betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* cribrum, Plaut. Poen. III, 1, 10. Plin. H. N. XVIII, 11 med.

POLLINCTOR, oris, m. *is de geen, die de dooden afwascht, en tot den brandſtapel toebereid, lijkwaſcher, lijkbereider,* Plaut. Poen. Prol. 63. Varr. ap. Non. 2. n. 682. Martial. X, 97, 3. Pandect. XIV, 3, 5.

POLLINGO, nxi, nctum, 3. *de lijken afwaſchen, en tot den brandſtapel toebereiden,* Plaut. Poen. Prol. 63, *alwaar* pollinxerat *ſtaat: van daar* Pollinctus, a, um, *bij voorb.* miſeri (mortui) membra omnia aromatis perſperſa, iam os ipſius odore delibutum, iam eum pollinctum cet., Apulej. Flor. IV p. 362, 27 Elmenh.

POLLIS, *zie* Pollen.

POLLUBRUM *of* **POLUBRUM**, i, n. *een waschbekken,* Fab. Pict. ap. Non. 15. n. 11.

POLLUCEO, xi, ctum, 2. *misſchien* 1) *offeren, bij voorb.* Iovi vinum, Cato R. R. 132: *doch, het kan ook heeten opzetten, voorzetten:* Herculi decimam partem, Plaut. Stich. I, 3, 80; *doch het kan ook heeten, wijden, toewijden.* 2) *opzetten, op de tafel, bij voorb.* piſces, Caſſ. Hemina ap. Plin. H. N. XXXII, 2 poſt med.: *van daar misſchien* Non ego ſum pollucta pago, Plaut. Rud. II, 4, 11, *zegt eene Juffer, die zig niet met iederen wil inlaten: ik ben geen gerecht voor het dorp, d. i. voor gemeene lieden. Ook misſchien tracteeren, met ſpijzen goed bedienen, onthalen: van daar misſchien Tropisch,* ſervus virgis polluctus, Plaut. Curc. I, 3, 37, i. e. *met ſlagen, als 't ware, onthaald of bediend: van daar* Polluctus opinione, Arnob. 5, i. e. *deelachtig gemaakt, of een gevoelen hebbende: van daar* Polluctum, Subſtantive, *een onthaal, heerlijk gerecht, tractement, bij voorb.* neque ſit quidquam pollucti domi, Plaut. Rud. V, 3, 63, i. e. *een ſmulpartij, onthaal:* qui ad polluctum emerent, Hemina ap. Plin. H. N. XXXII, 2 poſt med., i. e. *tot eene ſmulpartij, of ook ten offer.*

POLLUCIBILITER, *heerlijk, kostelijk, bij voorb.* etiam ſmulſem, Plaut. Moſt. I, 1, 23. Plaut. fragm. ap. Fulgent. Mythol. I, 2.

POLLUCTE, *heerlijk, met veel kosten, bij voorb.* pollucte prodigum eſſe amatorem addecet, Plaut. fragm. ap. Feſt. in Prodegeris.

POLLUCTUM, *zie* Polluceo.

POLLUCTURA, ae, f. *ſmulpartij, kostelijke maaltijd,* Plaut. Stich. V, 4, 6.

POLLUCTUS, a, um, *zie* Polluceo.

POLLULUS, a, um, *zie* Polulus.

POLLUO, ui, utum, 3. *bezoedelen, verontreinigen, bij voorb.* ora cruore, Ovid. Met. XV, 98: ore dapes, Virg. Aen. III, 234: pollui cuncta ſanie, odore, contactu, Tacit. Ann. IV, 49: *dus ook* pollutus, a, um, *bij voorb.* polluta menſa cruore, Sil. VII, 183: vina deciduo immundiore lapſu aliquo polluta, Plin. H. N. XIV, 19: *van daar Tropisch, bezoedelen, verontreinigen, beledigen, onteeren, bij voorb.* caerimonias ſtupro, Cic. Dom. 40: religiones ſanctiſſimas ſtupro, Cic. Mil. 32: omnia deorum hominumque iura ſcelere inexpiabili, Cic. Phil. XI, 12: avaritia invadit, polluit, vaſtat omnia, Salluſt. Jug. 41 (45): ne (parricidae), cum delati eſſent in mare, ipſum (mare) polluerent cet., Cic. Roſc. Am. 26: filiam inceſto, Plin. Ep. IV, 11: ferias polluere, Gell. II, 28, ſcil. opere faciendo, i. e. violare: furto polluit ille Iovem i. e. violat, Prop. IV, 9, 8: auro ne pollue formam, Tibull. I, 10 (9), 17, i. e. *onteer niet, door het ontvangen van geſchenken enz.:* mentem ſuam & aures hominum voce nefaria, Tacit. Ann. III, 50: adflatuque ſuo populos urbesque domosque polluit (Invidia), Ovid. Met. II, 794: feminam polluere ſcil. ſtupro, i. e. ſtuprare, Tacit. Ann. XII, 46. Ibid. Agric. 31: *dus ook* femina polluta, Liv. X, 23: nobilitatem familiae, Tacit. Ann. III, 29 extr., i. e. *onteeren:* jejunia, Nigid. ap. Iſidor. XX, 2, i. e. *beledigen, kwetzen, breken: van daar* polluta ſacra, Cic. Verr. V, 72: amor pollutus, Virg. Aen. V, 5: pollutus animus, Senec. Herc. fur. 1261: polluta femina, Liv. X, 23, i. e. *onkuisch:* pollutior ſenectus, Sil. XI, 47: dives pollutiſſimus, Apul. Met. IX poſt med. p. 234, 31 Elmenh.

POLLUTUS, a, um, *zie* Polluo.

POLUBRUM, *zie* Pollubrum.

POLULUS, a, um, *voor* paululus, *bij voorb.* labellum, Cato R. R. 10: lamellae, Ibid. 21. *Men ſchrijft ook* pollulus, *gelijk men* paululus *en* paullulus *ſchrijft.*

POLTEIO pro *Ulteriore,* Feſt.

POLUS, i, m. (πολος), *eigenlijk, het einde der as, daar het rad om draait: van daar wordt het van den hemel gebruikt, waar men zich twee polen, (aspunten) verbeeldt, om welken de hemel (en de wereld) draait: de Noord-pool, (ten Noorden)* polus glacialis, Ovid. Met. II, 173: *of* gelidus, Ibid. Her. XVIII, 151. Faſt. IV, 576, (*anders* arcticus): *en de Zuidpool* polus auſtralis, Ovid. Met. II, 131: *of* auſtrinus, Plin. H. N. V, 9 poſt med. (*anders* antarcticus): *van daar* uterque polus, Ovid. Met. II, 295. Faſt. II, 490: gemini poli, Ibid. Faſt. III, 106: ſub ambobus polis, Ibid. Pont. II, 7, 64: neque mundus hoc polo excelſiore ſe attollit, Plin. H. N. II, 70: *anders zeggen de Romeinen daar voor* vertex, *bij voorb.* Virg. Georg. I, 242: *van daar* terra a verticibus duobus, quos adpellaverunt polos cet., Plin. H. N. II, 15 extr.: *ook* polus i. e. *Noord-pool,* Ovid. Triſt. IV, 3, 15: *van daar* 1) *Tropisch, de geheele hemel, bij voorb.* polo deripere lunam, Horat. Epod. XVII, 77: nox polum tenebat, Virg. Aen. V, 721: cf. Ib. III, 586. Ovid. Faſt. I, 654. IV, 834. V, 180: *van daar een hemelkloot, d. i. kloot, waar op de geſtarnten zijn afgebeeld,* Ovid. Faſt. VI, 277. Not. *ook* Plur. poli i. e. coelum, *bij voorb.* cum picei fulſere poli, Val. Fl. I, 622. 2) *Noordſtar, Poolſtar, bij voorb.* ſtella, quae dicitur polus, Vitruv. IX, 6 extr.

POLYGONIUS, a, um, *veelhoekig, bij voorb.* turris, Vitruv. I, 5 poſt med.

POLYMITUS, a, um, *veeldradig, met vele draden gewerkt, gelijk onze Grijnen, Damasten enz., bij voorb.* alicula (*eene ſoort van kleding*), Petron. 40: plurimis vero liciis texere, quae polymita adpellant, Alexandriae inſtituit, Plin. H. N. IX, 40 extr.: cubicularia polymita, Martial. XIV, 150 *in het Opſchrift.*

POLYMYXOS, i, f. (lucerna) i. e. *veel pitten of lemmetten hebbende,* Martial. XIV, 41 *in het Opſchrift.*

POLYPHAGUS, i, *een ſterke eter, een veelvraat, vreeter,* Sueton. Ner. 37.

POLYPOSUS, a, um, *een neuszweer* (polypus) *hebbende,* Martial. XII, 37, 2. Pandect. XXI, 1, 12.

POLYPUS, i, m. *een Polypus, d. i. een veelvoetig ding of dier: van daar een waterſchepzel, dat acht voeten, en in plaats van ſchubben, vinnen* (cirros), *zal hebben,* Plin. H. N. IX cap. 12, 19, 20, 29 *en* 51 poſt med. X, 70. XI, 37 ſect. 49. XII, Ovid. Halieut. 31. Ibid. Metam. IV, 366: *ook* Gen. Fem., *bij voorb.* paulisper comedens edet haec ſe, ut polypus ipſa, Lucil. ap. Non. 3. n. 175, *ten zij men achter* polypus *een* Comma *wil plaatzen, zoodat* ipſa *tot* haec *zou behooren, hetwelk wel past: van daar* 1) *Tropisch, van eenen roofzuchtigen mensch,* Plaut. Aul. II, 2, 21. 2) *een neuszweer, of vleeschgewas aan den neus, dat als 't ware zijne armen en voeten uitbreidt, zoo als de* Polypus, Celſ. VI, 9. 2. VII, 10. Plin. H. N. XXIV, 15. Horat. Epod. XII, 5.

POLYSPASTOS, *het geen door vele raderen of winden gedreven wordt, bij voorb.* machina, Vitruv. X, 5.

POMARIUM, *zie* Pomarius.

POMARIUS, a, um, *het Ooft of de Ooftboomen betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* ſeminarium pomarium, Cato R. R. 48: *van daar* Pomarius Subſtantive (ſcil. homo *of* negotiator cet.), *een fruithandelaar of fruitverkoper,* Horat. Sat. II, 3, 227. *en* Pomarium, Subſtantive, 1) *een boomgaard,* Cic. Senect. 15 extr. Varr. R. R. I, 2. Horat. Od. I, 7, 13. Ovid. de nuce 111: pomaria ponere, Plin. H. N. XXXIV, 11: pomaria in ſummis turribus ſerere, Senec. Ep. 122. 2) *fruitbewaarplaats, fruitkelder,* Plin. H. N. XV, 16. *Misſchien kan men* ſtabulum *of eenig ander woord er bij verſtaan.*

POMERIDIANUS *en* **POSTMERIDIANUS**, a, um, *namiddags, bij voorb.* ſeſſio, Cic. Or. III, 30 extr.: ſeſſio, Ibid. 5. Not. poſtmeridianus *ſtaat* Sueton. Gramm. 24, *en* Vitruv. I, 6: *en* pomeridianus *in* Cic-

Cicero, als die dit boven het eerste stelt, dewijl hij Or. 47 zegt: & pomeridianas quadrigas, quam postmeridianas, libentius dixerim. Ook hebben sommigen gezegd po'meridiem voor post meridiem, Quintil. IX, 4 ante med. §. 39.

POMERĬUM, zie Pomoerium.

POMĬFER, a, um, fruitdragende of brengende, bij voorb. autumnus, Horat. Od. IV, 7, 11: ramus, Senec. Herc. fur. 700: Sylvanus, Inscript. ap. Murator. p. 70. n. 6.

POMOERĬUM, i, n. (scil. spatium) de ledige plaats buiten en binnen de stadsmuur, Liv. I, 44, alwaar het verklaard wordt: cf. Gell. XIII, 14. Varr. L. L. IV, 32: pomoerium intrare, Cic. Nat. D. II, 4: van daar Tropisch, qui minore pomoerio finierunt, Varr. R. R. I, 2 med., i. e. zich in enge grenzen ingesloten hebben (in het schrijven). Not. Het staat voor postmoerium, en is waarschijnlijk van Pomoerius, a, um, scil. spatium.

POMŌNA, ae, f. (waarschijnlijk scil. dea), Pomona, i. e. Godin van het Ooft, Ooftgodin, eigenlijk eene vrouw, die den boomgaard vlijtig oppast, Ovid. Met. XIV, 623. Varr. L. L. VI, 3 post med.: van daar Tropisch, voor ooftboom, ooft of fruit, bij voorb. non cessit his Pomona, Plin. H. N. XXIII prooem. init.

POMŌSUS, a, um, vol ooft, ooftrijk, bij voorb. hortus, Tibull. I, 1, 17 (23): arva, Prop. IV, 7, 91: solvit pomosa vota corona, Ibid. IV, 2, 17, i. e. corona constans pomis junctis: & pomosi Tiburis arva, Colum. X, 138.

POMPA, ae, f. (πομπή), een openlijke, staatlijke, Optogt of Procession, bij voorb. over straat, als reijen van menschen achter elkander gaan, waarbij ook dikwijls reijen van dingen achter elkanderen gedragen of gereden worden, bij voorb. bij eene lijkstaatsij, bij voorb. sine ulla pompa funeris, Nep. Att. 23; maar, dewijl er bij staat comitantibus omnibus bonis, zoo kon pompa hier eerkelijkstaatsij zijn en tot n. 2. behooren; ten zij men wilde zeggen, dat de vrienden niet mede in Procession te lijke zijn gegaan: pompam funeris ire mede te lijke, of te begraven gaan (in Procession), Ovid. Fast. VI, 663: Nec mea tunc longa spatietur imagine pompa, Prop. II, 13 (12), 19; want men droeg de beelden der Voorouderen vooruit: si tres sint pompa libelli, Ibid. 25: pompas exsequerer, Virg. Aen. V, 53: dus ook exsequiis, pompa, Cic. Mil. 13: bij de bruiloft, bij voorb. pompam ducet Jason (nuptialem), Ovid. Her. XII, 151: cf. Lucan. II, 352: dus ook van andere staatlijke Optogten, bij voorb. op Feestdagen, Plaut. Cist. I, 1, 92. Virg. Georg. III, 22: of bij Triumfen, Ovid. Pont. III, 4, 95. Suet. Caes. 37: pompa Indica, i. e. Triumf van Bacchus, Martial. VIII, 78, 2: bijzonder de plegtige Optogt op de ludi Circenses, wanneer de beelden, Goden enz., gereden werden, Ovid. Fast. IV, 391. Art. I, 147. Am. III, 2, 43 seq.: pompam ducere, Liv. XXX, 38 extr.: van daar pompa Circensis, Suet. Caes. 76, en Claud. 11: van daar pomparum ferculis similes esse cet., Cic. Off. I, 36, i. e. zoo langzaam, als in eene Procession: Socrates, in pompa cum magna vis auri argentique ferretur, Cic. Tusc. V, 32: dus ook van de Lictors, die voor den Consul of Proconsul vooruit gingen, bij voorb. pompa lictorum, Cic. ad Div. II, 16, ten zij het hier staatsij is. Ook elke Optogt, hij zij staatlijk of niet, bij voorb. wanneer meer menschen achter elkander gaan, bij voorb. sua pompa eo deducenda, Terent. Heaut. IV, 4, 17, i. e. gevolg: quid — cum istoc ornatu, cumque hac pompa, Plaut. Curc. I, 1, 2, i. e. optogt, gevolg: tota petitio cura ut sit pompae plena, Q. Cic. petit. cons. 13, i. e. gevolg; doch het kan ook staatsij zijn: van daar 1) in 's gemeen elke Optogt, d. i. reeks van dingen, die achter elkander gedragen worden, bij voorb. ventri portatur pompa, Plaut. ap. Macrob. Sat. II, 12, scil. ciborum of ferculorum: sarcinarum, Martial. XII, 32 extr.: pecuniae, Senec. Ep. 110 post med.: munera pompa discurrunt per vias urbis, Tibull. III, 1, 3. 2) Tropisch, de uitwendige pracht, pronk, pompe, als men zich wil laten zien of hooren, bij voorb. in het spreken, bij voorb. rhetorum, Cic. Tusc. IV, 21: genus orationis — pompae quam pugnae aptius, Cic. Or. 13 extr.: in dicendo adhibere quandam speciem atque pompam, Cic. Or. II, 72: cf. Ibid. 22: detraxit muneri suo pompam, Senec. Benef. II, 13: ad pompam vel ostentationem, Pandect. XIII, 6, 3 extr.: funeris, Nep., zie hier voor: petitio pompae plena, Q. Cic., zie hier voor: van daar hunc de pompa, Cic. Att. XIII, 28 (scil. Caesarem), i. e. (misschien) dezen ijdelen, verwaanden mensch, of ook, zoo zegerijken.

POMPATĬCUS, a, um, prachtig, opzien makend, pompeus, bij voorb. favor (prosequentis populi), Apul. Met. X post med. p. 253, 11 Elmenh.

POMPĬLUS, i, m. zekere zeevisch, Plin. H. N. IX, 15 post med. XXXII, 11. Ovid. Halieut. 101. Sommigen noemen hem ook Nautilus, zoo als Plinius H. N. IX, 29 extr. zegt, zie Nautilus.

POMUM, i, n. 1) elke ooftvrucht, elke boomvrucht, bij voorb. kersen, Plin. H. N. XV, 24 extr.: vijgen, Ibid. XII, 5. XVI, 26 extr. Ovid. Fast. II, 253: dadelen, Plin. H. N. XIII, 4. XVI, 26 extr.: moerbessen, Ovid. Met. III, 89: noten, Plin. H. N. XV, 22. Ovid. de nuce 61: van daar poma, het ooft, Virg. Ecl. VII, 54. Ovid. Met. XIII, 812. Horat. Ep. I, 16, 3. Varr. R. R. I, 59. Cato R. R. 7: ook de aardäppelen (tubera) heeten zoo, Martial. XIII, 50: ook worden de wijndruiven daar toe gebracht, Pandect. L, 17, 205 Ed. Torrent.: ook het zaad van den balsemboom heet poma, Solin. 35 (48): ook van andere dingen, bij voorb. in papyris & ferulis spinaque alba caulis ipse pomum est, i. e. pomi instar manditur, Plin. H. N. XV, 28 extr. 2) voor de ooftboom, bij voorb. poma, vites, pinos serere, Cato R. R. 28: poma serantur inserunturque, Plin. H. N. XVIII, 26 med.: alternis inserta sunt poma, Plin. Ep. V, 6 post med. §. 35: Poma quoque, ut primum truncos sensere valentes, Virg. Georg. II, 426.

POMUS, i, f. 1) een ooftboom, bij voorb. consita pomus, Tibull. II, 1, 43, alwaar de Ed. Broukh. insita heeft: propagatio pomorum, (&) aliarum arborum, Cato R. R. 51: propagatio pomorum ceterarumque arborum, Ibid. 133: nec minus miraculum in pomo est, Plin. H. N. XVII, 1 extr. 2) boomvrucht, bij voorb. van de vijgen: quando hanc pomum demtam putetis ex arbore, Cato ap. Plin. H. N. XV, 18 med.

PONDĔRĀTĬO, onis, f. het wegen, afwegen, Vitruv. X, 8 post med.

PONDĔRĬTAS, atis, f. het gewigt, bij voorb. hominis, Acc. ap. Non. 2. n. 671.

PONDĔRO, avi, atum, are, 1) wegen, afwegen, bij voorb. granum, Plin. H. N. XVIII, 7: pugnos, Plaut. Amph. I, 1, 156: sinus amatorum, Prop. II, 16 (15), 12, scil. waar in geld gedragen werdt, d. i. beoordeelt de minnaars naar hun geld, schat hen daar naar. 2) Tropisch, wegen, afwegen, d. i. overwegen, beoordeelen, bij voorb. verborum delectum aurium iudicio, Cic. Or. III, 37: fidem ex fortuna, Cic. Partit. 34: causas non ratione, sed vocibus, Cic. Caecin. 21: consilia eventis voor ex eventis, i. e. naar de uitkomst, gevolg, Cic. Rab. post. 1: nolite brevitate orationis meae potius quam rerum magnitudine crimina ponderare, Cic. Verr. I, 16: rem unamquamque suo momento, Cic. Font. 6: ook zonder Ablativus en zonder ex, op de vraag, waar naar? bij voorb. causas, Cic. Planc. 34 extr.: beneficia, Cic. ad Div. II, 5: virtutem sine fortuna, Nep. Thras. 1: homini ea, quae fiunt, certo iudicio (i. e. met enz.) ponderanti, Cic. Off. II, 16: Inprimis, quo quisque animo — fecerit, ponderandum est, Ibid. I, 15.

PONDĔRŌSUS, a, um, 1) van een groot gewigt, gewigtig, zwaar, bij voorb. compedes, Plaut. Capt. III, 5, 64: frumentum, Varr. R. R. I, 52 extr.: panem facit ponderosiorem, Plin. H. N. XXI, 17 ante med., i. e. zwaarder: isti puero da ponderosam aliquam epistolam, Cic. Att. II, 11, i. e. waar in veel staat, het welk men ook tot n. 2. rekenen kan: lana ponderosior, Varr. R. R. II, 11, 9: lapis ponderosissimus, Plin. H. N. XXXVI, 19: dus ook verbera silicum ponderosa, Valer. Max. I, 8, 19 (extern.), i. e. gewigtig, scherp, zwaar, drukkend. 2) Tropisch, bij voorb. vox, Valer. Max. VI, 4. 1 (extern.), i. e. woorden van groot gewigt: epistola, Cic., zie hier voor.

PONDO (van Pendo), een zonderling woord; schijnt 1) de Ablativus te zijn van het oude woord Pondus, i, het gewigt: dus kan men het in eenige plaatsen verklaren, bij voorb. Plaut. Men. III, 3, 18, inaures pondo duum numum i. e. aan gewigt van enz.: doch, men zou misschien voegzamer achter pondo een Comma zetten, van een pond; dan drukte Pondo het gewigt uit, en duum numum de waarde: neque argenti plus pondo, quam libras centum illaturos, Gell. II, 24: verders corona libram pondo, Liv. III, 29. IV, 20, i. e. eene kroon van een pond in gewigt, of korter, van een pond, een pond zwaar: wanneer dan libra of pondo overtollig is; ten zij men librae lezen, of zeggen wil, dat libram als eene verklaring van den kant in den Tekst gekomen is, en hier niet toe behoort: dus ook Liv. XXVI, 47, Paterae libras fere omnes pondo i. e. allen van een pond zwaar: & libras pondo, Liv. XXVI, 36: hier is pondo overäl overtollig, naar gewigt, in gewigt, zoo als wij zeggen, tegen in getal enz.: dus ook Vettonicae tusae pondo libra, Plin. H. N. XXVI, 7: pretium in pondo libras denarii duo, Ibid. XXXIII, 13 extr.: hier toe brengt men ook unciam pondo, Plaut. Rud. IV, 2, 8; doch dit kan ook heeten een twaalfde-pond, bij slot is het hetzelfde. Not. zoo als pondo bij libra (pond) staat, zoo staat het ook bij andere gewigten, bij voorb. uncia, dodrans cet., wanneer men dan pondo door pond of in gewigt verklaren kan; bij slot is het hetzelfde. 2) veel menigvuldiger staat pondo zonder libra, en

betekend een pond bij getallen, bij voorb. één, vier, zes pond, en het staat als dan als een Substantivum Indeclin. (*het zij het dan eigenlijk de* Ablativus *van* Pondus, *en vervolgends een* Substant. Indecl. *geworden, of wel op zich zelven een* Substant. Indecl. *zij.*). *Het staat, zeg ik, als dan, als* Substant. Indecl. *door alle* Casus *en* Genera, *zoo als wij gemeenlijk zeggen, drie pond (niet ponden), zes, acht pond brood, bij voorb.* auri quinque pondo, Cic. Cluent. 64, *vijf pond goud:* patera ex quinque pondo auri, Liv. XXVII, 4: fulmen aureum quinquaginta pondo auri, Liv. XXII, 1 extr., *van vijftig pond enz.:* Argenti pondo bina & selibras, Liv. XXII, 23, *alwaar* pondo *als een* Neutrum *staat, ten zij men* pondera librarum *verstaan wil, het welk wonderlijk zou zijn:* sex millia pondo auri, Liv. XXXVIII, 55 med.: auri pondo septuaginta fuit; argenti tria millia pondo & ducenta, Liv. XXVI, 14 extr., i. e. *het bedroeg 70 pond goud en enz.:* argenti infecti tria millia pondo, Liv. XXXVII, 46: argenti pondo viginti millia, Caes. B. C. II, 18: retuli auri pondo mille octingentum septuaginta, Varr. ap. Non. 2. n. 622: Delphos Apollini munera missa corona pondo ducentum (*voor* ducentorum), Ibid. n. 726: torques aureus centum pondo, Quintil. VI, 3 post med.: quot pondo te censes esse nudum? Plaut. Asin. II, 2, 33: Carthagini argenti pondo annua — imperavit, Plin. H. N. XXXIII, 3 med.: Cyrus pondo XXXIV millia auri invenerat, Ib., i. e. *dertig duizend pond goud:* sexagena pondo pendere, Ibid. XXXI, 6: fuit (corona) viginti quinque pondo, Liv. VII, 38 in.: usque ad mille pondo, Liv. VIII, 14: torquis aureus duo pondo, Liv. XLIV, 14, i. e. *van twee pond: verders* auri pondo centum expensum, Cic. Flacc. 28: ex mille pondo argenti, Liv. XXVIII, 45 med.: corona CC pondo, Ibid. *Verders* Auct. ad Her. I, 12 in., heres triginta pondo vasorum argenteorum dato; *en terstond daar op:* Tullius se in triginta pondo ei debere dixit, *alwaar in* pondo *is aan te merken, omtrent dertig pond enz. Dus is het ook, wanneer het gewigt beneden een pond is, bij voorb.* uncia pondo *een twaalfde pond, d. i. twee lood, bij voorb.* singulas uncias auri pondo, Liv. XXVI, 36: *dus ook* Plaut. Rud. IV, 2, 8, Neque piscium ullam unciam pondo cepi *ik heb geen once visch gevangen, geen twaalfde pond enz. d. i. twee lood, (het welk anderen verklaren, geen once in gewigt). Dus ook* sextans pondo resinae, *twee twaalfde pond, d. i. vier lood, bij voorb.* resinae pondo sextantes, Cels. V, 25. Sect. 26: *dus ook* pondo semis salis ammoniaci, Ibid. V, 19 Sect. 19, i. e. *een half pond:* dodrans pondo mellis, Colum. XII, 12, *negen twaalfde pond honig.* Not. Gronovius *gelooft, dat* pondo *overal de* Ablativus *is, d. i. in gewigt. Bij sommigen past het, zie n. 1. Maar bij de meesten onder n. 2. wil het niet schikken, bij voorb.* argenti pondo bina, ducenta cet., Liv. cet.: ex quinque pondo auri, Liv.: in triginta pondo, Auct. ad Herenn. cet. *Hij zegt, dat men overal* libra *moet verstaan, waar het niet reeds staat: somtijds past dit, bij voorb.* ex quinque pondo auri *zou kunnen staan voor* ex quinque libris (*ponden*) auri pondo (*in gewigt*): *maar, hoe wil men het maken met* argenti pondo bina? *hier past niet* libras *wegens* bina: *men zou dus* pondera librarum *moeten verstaan. Hoe gedwongen! Het schijnt dus, dat* Pondo *juist ons pond is* (Indecl. *zoo als bij ons*) *en dat deze beteekenis overal past, behalven bij sommige plaatzen onder n. 1, maar die misschien een nader onderzoek zouden behoeven. Zeldzaam is de boven aangehaalde plaats,* Varr. ap. Non. 2. n. 622, retuli auri pondo mille octingentum (*voor* octingentorum) septuaginta; *alwaar* octingentum *voor* octingenta *staat.*

PONDUS, ĕris, n. 1) *het gewigt, zoo als bij ons,* a) *het gewigt om te wegen, bij eene wage, of weegschaal, bij voorb.* pondera adlata, Liv. V, 48 extr.: emtor circumscriptus a venditore ponderibus minoribus, Pandect. XIX, 1, 32. *Ook het gewigt, d. i. de zwaarte, die eene zaak bij het wegen heeft, bij voorb. aan gewigt houdt die zaak zoo en zoo veel pond, bij voorb.* in his, quae pondere, numero, mensura constant, Ibid. XVIII, 1, 35 med.: quod pondere, numero, mensura continetur, Ibid. XXX, 47: ad certum pondus examinatis, Caes. B. G. V, 12: emere aliquid pondere, Plin. H. N. XII, 7. XXXV, 17. b) *het gewigt, d. i. eene zwaare zaak, die een groot gewigt heeft, bij voorb.* pondera muralia saxi, Lucan. VI, 199: in terram feruntur omnia pondera, Cic. Somn. Scip. 4: pondera citri i. e. mensae citreae, Martial. XII, 67, 6: quod graviora cadunt Nemeaeo pondera monstro i. e. apri Nemeaeo apro majores, Ibid. V, 66, 8: rapiens immania pondera baltei, Virg. Aen. X, 496, i. e. ponderosissimum balteum: *van daar* pondera *of* pondus i. e. *ligchaamsvrucht,* Ovid. Am. II, 14, 14. Met. IX, 684 *en* 703: *dus ook* pondera uteri, Prop. IV, 1, 96 (100): *ook* pondera *voor* partes genitales, Catull. LXII, 5. Stat. Sylv. III, 4, 77. c) *gewigt, d. i. de drukkende last, de zwaarte, bij voorb.* saxa magni ponderis, Caes. B. G. II, 29. VII, 22: cum moveatur gravitate & pondere, Cic. Fat. 11: cf. Fat. 20 in.: gemuit sub pondere cymba, Virg. Aen. VI, 413: cf. Juvenal. III, 270: *van daar Tropisch, d. i. de last, bij voorb.* pondera curarum, Lucan. IX, 951: senectae, Ovid. Met. IX, 436: in tantarum pondere rerum, Ovid. Trist. II, 237, i. e. *groote bezigheid. Ook gewigt, Tropisch, d. i. standvastigheid, bestendigheid, bij voorb.* nulla diu femina pondus habet, Prop. II, 25, 22 (II, 24, 20). d) *het gewigt, Tropisch, zoo als wij zeggen, zijne woorden zijn van gewigt, d. i. indruk, aanzien enz., bij voorb.* persona testimonii pondus habet, Cic. Top. 9: Tuae literae maximi apud me sunt ponderis, Cic. ad Div. II, 19 extr.: Commendatio magnum pondus apud te habuit, Cic. ad Div. XIII, 25: Lacrymae habent vocis pondera, Ovid. Pont. III, 3, 4: ejus filius eodem apud me est pondere, quo fuit ille, Cic. Att. X, 1: ceteris, id est, qui pondus habent, factum nostrum probari, Ibid. XI, 6: nugis addere pondus, Hor. Ep. I, 19, 42: verborum ponderibus est utendum, Cic. Or. II, 17 extr.: vultus, Val. Max. VIII, 10 extr. *Ook ernst, betamelijkheid, bij voorb.* hilarisque, tamen cum pondere, virtus, Stat. Sylv. II, 3, 65: quid referam expolitos, servato pondere, mores, Ibid. V, 3, 246: vultus, Val. Max., *zie hier voor.* 2) *het evenwigt* (*of ook de Perpendikel*), *bij voorb.* motus oritur extra pondus & plagam, Cic. Fat. 10, i. e. *komt uit het evenwigt, gevolglijk uit de rechte richting:* trans pondera (scil. corporis) dextram porrigere, Hor. Ep. I, 6, 51, scil. *wanneer men zich wat te zeer bukt:* tellus ponderibus librata suis, Ovid. Met. I, 13: *daar voor staat* paria pondera, Cic. Tusc. I, 19. 3) *een pond, bij voorb.* unum pondus assipondium dicebatur, Varr. L. L. IV, 36: Argenti pondera quinque, Martial. VII, 52, 12. 4) *de menigte, zoo wel der dingen, die gewogen kunnen worden, of plegen gewogen te worden, als ook van andere, bij voorb.* magnum argenti pondus, Caes. B. C. III, 96. Cic. Phil. II, 27: grande argenti pondus, Cic. Caecin. 4, aeris magnum pondus, Caes. B. C. III, 103: grande pondus auri, Cic. Verr. I, 17: E Graecia comportasse magnum pondus omnium artificum, Varr. ap. Non. 6. n. 102.

PONDUSCŬLUM, i, n. i. q. pondus, *wanneer men verkleinend spreekt, een gewigtjen, bij voorb.* saxi, Colum. XII, 51: lapilli, Plin. H. N. XI, 10 post med.

PONE, 1) Adv. *of zonder* Casus, *achter, achter na, bij voorb.* ante & pone moveri, Cic. Univ. 33 extr.: pone venire, Propert. III, 16 (14), 28: pone respiciens, Val. Max. I, 7, 2 (extern.): pone retroque, Sil. VIII, 560: pars pontum pone legit, Virg. Aen. II, 208: pone subit conjux, Ibid. 725: pone sequens, Virg. Aen. X, 225. 2) Praepos. *of met den* Accusativus, *achter, bij voorb.* pone castra, *achter het leger, achter de legerplaats, bij voorb.* pone castra populatum ibant, Liv. XL, 30 extr.: vinctae pone tergum manus, Tacit. Hist. III, 85: pone Veteres (tabernas) Liv. XLIV, 16: pone nos recede, Plaut. Poen. III, 2, 34: & pone quos labantur, Cic. Univ. 13: pone sese aliquem locare, Plaut. Ibid. 35: pone aedem Castoris, ibi sunt, quibus cet., Ibid. Curc. IV, 1, 20. Not. Quintilianus VIII, 3, 25 *telt* pone *benevens* olli *en* mis *onder de oude woorden: gevolglijk, moet het te zijner tijd niet zeer gewoon geweest zijn.* Not. Pone versus (vorsus) *of* versum (vorsum) i. q. pone *achter, achterwaards, bij voorb.* exercitum adduxi pone vorsus (*of* ponevorsus) castra, Cato ap. Charis. 2: Pone vorsum (Ponevorsum) illac mare est, Cato ap. Charis. 2.

PONEVERSUS, PONEVERSUM *of* PONEVORSUS cet., *zie* Pone *en* Verto.

PONO, posui (*ook* posivi), Positum, 3. 1) *zetten, leggen, stellen, of toezetten, toeleggen, toestellen, bij voorb.* tabulas in aerario, Caes. B. C. III, 108: legionem tuendae orae, Ibid. 34, i. e. *aanstellen:* collum in pulvere, Hor. Od. IV, 6, 11: se in sella, *zich nederzetten,* Flor. I, 13: in senatum (homines) adduci jussi, in senatu sunt positi, Cic. fragm. ap. Quintil. IX, 3 med. §. 50: *dus ook* ponor (i. e. nomen meum ponitur) ad scribendum, Cic., *zie hier na:* si ponatur adulter (scil. *in de redenvoering*), *d. i. aangehaald,* Quintil. II, 4, 22: *verders* coronam in Capitolio, Liv. XXXII, 27: signum in aedem Herculis, Liv. XXXVIII, 35: signa in aerario, Liv. XXXI, 50: insidias contra aliquem, Cic. Agr. II, 18, i. e. *achterstellen, eigenlijk hinderlagen leggen:* castra, Caes. B. Gall. I, 22. Liv. V, 20. XXVIII, 13, i. e. *opslaan:* praesidium ibi ponit, Caes. B. G. II, 5, *legde er troepen of eene bezetting in:* ova, Colum. VIII, 2. §. 12, *eyeren leggen van hoenders:* artus in litore, Virg. Aen. I, 337 (177), i. e. *op het strand slijgen, stappen, landen:* lapidem in ignem, Ovid. Met. VIII, 451: aliquid in ignes, Ibid. Remed. 710: vesti-

vestigia longo clivo scil. in, Ibid. Met. VIII, 694: (*zoo staat* urbs alieno loco posita, Liv. XXXIX, 27): ubi pedem poneret, non habebat, Cic. Fin. IV, 25: aliquid in conspectu, Cic. ad Planc. 2 in Cic. Ep. ad Att. XVI post Ep. 16, *of* sub adspectu, Q. Cic. petit. consul. 1: coronam in caput, Gell. III, 15: se in possessione, Senec. de ira I, 7: aliquem in crimen atque infamiam populo (i. e. apud populum, Plaut.) Trin. III, 3, 11: in laude i. e. *prijzen*, *bij voorb.* in laude positos. Cic. Sext. 66 extr.; *doch, hier kan* positos *zijn te vinden*, zich bevindende: *bij slot is de zin dezelfde:* aliquid ante oculos, Cic. Parad. I, 3. Phil. II, 45. Marc. 2 in Inv. I, 54 *en* 55: aliquem in gratiam, Cic.: *of* in gratia, Cic., *in gunst stellen*, *zie* Gratia: fundamenta, Cic. Pis. 4, *den grond leggen:* oleas in solem, Cato R. R. 7: aliquem terra *voor* in terra, *begraven*, Virg. Aen. VI, 508: naves, i. e. *schepen beginnen te bouwen*, Liv. XXVIII, 45 extr.: *van daar* Positus, a, um, *gezet: van daar liggende, of te vinden, bij voorb.* Roma in montibus posita, Cic. Agr. II, 35: Delos in Aegaeo mari posita, Cic. Manil. 18: portus ex adverso urbi positus, Liv. XLV, 5: tumulus opportune ad id positus, Liv. XXVIII, 13: urbs alieno solo posita, Liv. IV, 17: positus in laude, Cic. Sext. 66 extr.: omnia posita ante oculos, Cic. Or. I, 43: *ook enkel liggende, bij voorb. op den grond, bij voorb.* carbunculus, Plin. H. N. XXXVII, 7: genu, Ovid. Fast. II, 438: pedibus calcare pruinas, Prop. I, 8, 7: nix, Horat. Od. III, 10, 7, *en* Ovid. Fast. II, 72. VI, 200, *de liggende sneeuw: van daar begraven of dood,* Virg. Aen. II, 644. IV, 681. Ovid. Fast. V, 480. Pandect. XXXIV, 1, 18: *van daar* positus somno *voor* sopitus, dormiens, Virg. Aen. IV, 527: *van daar* a) *zetten, d. i. zaajen, planten, als boomen enz., bij voorb.* piros, Virg. Georg. I, 74: semina, Ibid. II, 354: arborem, Hor. Od. II, 13, 1: vitem, Colum. IV, 1: caepam, Ibid. X, 122: lactucam, Ibid. XI, 3, 25: milium, Colum. II, 9 extr. b) *zetten of toezetten, d. i. oprichten, bouwen, bij voorb.* statuam, Cic. Dom. 30. Liv. XL, 34: domum, Hor. Ep. I, 10, 13: urbem, *bij voorb.* urbs (Roma) posita, Cic. *en* Liv., *zie hier voor:* tropaeum, Nep. Dat. 8: templa, Virg. Aen. VI, 19: aram, Liv. X, 23. Virg. Aen. III, 404: *van daar afbeelden,* Ibid. Ecl. III, 46. Hor. Od. IV, 8, 8: *van daar in 't gemeen, maken, bij voorb.* leges, Cic. Verr. V, 11: ponam culmina aequa solo, Virg. Aen. XII, 569: initium, Cic. Att. X, 18: ritus festos, Tacit. Hist. V, 5, i. e. *invoeren: van daar* rationem cum aliquo, Colum. I, 3 in.: *ook* ratione posita, Suet. Oth. 7, *alwaar andere* oratione *lezen.* c) *zetten, d. i. schatten, daar voor houden, rekenen, gelooven, bij voorb.* aliquid in beneficio ponere, Cic. ad Div. XV, 4 post med.: in laude, *voor lofrijk houden*, Cic. Top. 18: in malis, Cic. Fin. III, 8: in vitiis, Nep. Epam. 1: *dus ook* quae omnia infamia ponuntur, Nep. praefat.: *van daar misschien* in metu ponere, Cic. Att. XII, 51, *vreezen, of voor iet vreeslijk houden: ook* seq. Acc. cum Infinit., Cic. Acad. I, 10 in.: *dus ook* Magnus ponit cet., Cic. Leg. II, 3: ponit, motum esse, Cic. Nat. D. II, 12 in. d) *zetten, d. i. laten berusten, bij voorb.* spem in virtute, in tabellis, Cic. Verr. V, 16 extr.: in Pompejum, Cic. Att. VI, 1 med., *alwaar* Ed. Ernest. Pompejo *heeft:* auxilium in celeritate, Caes. B. G. V, 48: in dubio, Liv. XXXIV, 5, i. e. *twijfelen:* quantum in amore tuo ponam, Cic. Att. II, 23 extr.: cf. Liv. praef. med.: *dus ook* positus, a, um, *berustend, bij voorb.* res posita erat in celeritate, Caes. B. G. VII, 4, *berustte, het kwam bij deze zaak op de snelheid aan:* cf. Cic. Flacc. 1 extr. *en meermaalen.* e) *zetten, toezetten, of aanhalen, zeggen, het zij in spreken of schrijven, bij voorb.* ut paulo ante posui, Cic. ad Div. I, 9 post med., *gezegd, aangehaald heb:* aliquid pro certo, Liv. X, 9 extr.: hoc poni, Cic. Fin. II, 31: positum in Phaedro, Ibid. 2: *ook* cum Infinit., *bij voorb.* ponebat nihil esse, Cic. Acad. I, 10 in.: Magnus ponit cet., Cic. Leg. II, 23: ponit motum esse, Cic. Nat. D. II, 12 in.: *doch, het kan ook zijn, gelooven, beweeren:* Ponor ad scribendum, Cic. ad Div. IX, 15, i. e. *men zet mij (d. i. mijn' naam) mede op bij een schriftelijk opstel, of opschrijving van het Raadsbesluit.* f) *zetten, d. i. vastzetten, bij voorb. in disputeeren, iet als zeker aannemen, bij voorb.* positum sit igitur, Cic. Or. 4: pone, esse victum, Ter. Phorm. IV, 3, 25, i. e. *stel eens, neem eens aan: van daar* hoc posito atque concesso, Cic. Div. I, 51: cf. Fin. III, 8 post med., *dit verondersteld, dit aangenomen enz.* g) *zetten, d. i. maken, dat zich iet zet, bij voorb.* ponere vult freta, Horat. Od. I, 3, 16, i. e. *bedaard maken, vlak maken: van daar* ventus ponit, scil. se i. e. *legt zich, gaat liggen*, Virg. Aen. VII, 27. X, 103: *dus ook* flamma, Ibid. V, 681. h) *zetten, of aan de zijde zetten, bij voorb.* alicui custodem, Caes. B. G. I, 20: custodem frumento, Cic. Flacc. 19. 2) *opzetten, bij voorb. spijze, bij voorb.* ita ponito, Cato R. R. 79, *zet het zoo op:* porcum alicui ponere, Martial. VIII, 22, 1: *ook* ad aliquem *iemand voorzetten op tafel*, Juvenal. V, 135: *dus ook* merum, Ovid. Her. XVI, 218, *of* Bacchum i. e. vinum, Ibid. Art. I, 565: *ook opzetten, als beloning, bij voorb.* praemium, Liv. XLI, 23 post med. Virg. Aen. V, 292 *en* 486: *van daar Tropisch, opzetten, d. i. voorleggen, voortbrengen, opwerpen, bij voorb. een onderwerp om te disputeeren enz., bij voorb.* quaestiunculam, Cic. Or. I, 22: *dus ook* ζήτημα, Cic. ad Div. IX, 26: cum poneremus consilium, cui nos regioni crederemus, Petron. 115: *ook zonder* Accusativus, *eene vraag opwerpen, voorleggen, bij voorb.* ponere jubebam, de quo quis audire vellet, Cic. Tusc. I, 4: cf. Senec. Suasor. 6 extr.: *van daar* orationem, *eene redevoering houden, bij voorb.* oratione posita, Suet. Oth. 7. 3) *in orde zetten of leggen, ordenen, bij voorb.* capillos, Ovid. Am. II, 8, 1. 4) *wegzetten, afleggen, bij voorb.* tunicam, Cic. Tusc. V, 20: arma, Caes. B. G. IV, 37: hastas, Liv. XXX, 8, i. e. *afleggen, gevolglijk, in het gevecht er geen gebruik van maken:* barbam, Suet. Calig. 5, i. e. *zich den baard afnemen of laten afnemen:* vestimenta de corpore, Ovid. Met. IV, 345: pennas e corpore, Ibid. XI, 652: nodos de manibus, Cic. Q. Fr. I, 1, 8: *van daar Tropisch, afleggen, d. i. laten varen, van zich geven, nalaten, bij voorb.* curas, Liv. I, 19: vitia, Cic. Or. III, 12: metum, Plin. Ep. V, 6. Ovid. Met. I, 735: moras, Horat. Od. IV, 12, 25. Ovid. Fast. II, 816: animos feroces, Liv. VIII, 1, *of* corda ferocia, Virg. Aen. I, 302 (306): inimicitias, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 6: amorem, Ovid. Remed. 63: vitam, Cic. ad Div. IX, 24 extr.: proelia, Sil. IV, 397, i. e. *aflaten van enz.: van daar* ponere ambitum (verborum), Cic. Or. 59 in., i. e. *met welvoeglijkheid eindigen, als 't ware, langzaam afleggen. Dus ook* rudimentum, Liv. XXXI, 11. Suet. Ner. 22, *of* tirocinium, Justin. XII, 4, *de eerste proef afleggen: van daar afleggen, d. i. houden, bij voorb.* orationem, Suet. Oth. 7. 5) *toeleggen, of geven, bij voorb. eenen naam, bij voorb.* alicui rei, Cic. Nat. D. I, 17: alicui homini, Virg. Aen. VII, 63: alicui nomen insano (*voor* insani), Hor. Sat. II, 3, 48: *dus ook* nomen positum, Ovid. Fast. II, 859. 6) *aanleggen, besteeden, bij voorb.* pecuniam (fenori), Horat. Epod. II, 70, i. e. *uitleenen: dus ook* pecuniam apud aliquem scil. fenori, Cic. Verr. III, 70 extr., i. e. *leenen, uitleenen:* sumtum melius ponere, *beter besteeden*, Cic. Q. Fr. III, 1, 2: *van daar Tropisch, bij voorb.* si eum adjuveris, — apud ipsum praeclarissime posueris, Cic. ad Div. XIII, 64 extr.: totum animum, atque omnem curam, operam diligentiamque suam in re, Cic. Mur. 22: *ook* tempus, mensem, *besteden, aanwenden, d. i. toebrengen, bij voorb.* diem totum in consideranda re, Cic. Brut. 22: mensem in reditu, Cic. Att. VI, 2 med.: unum tecum diem libentius posuerim, Cic. ad Div. V, 21 in.: tarde (proficiscitur): itinera enim ita facit, ut multos dies in oppidum ponat scil. unum quodque, Cic. Att. XI, 22, si lectio certa: *ook* se ponere in rebus contemplandis, Cic. Tusc. I, 19, *zich bezig houden met enz.* 7) *blootstellen, bij voorb.* periculo, Plaut. Capt. III, 5, 30, *voor gevaar; doch, het kan ook heeten, in gevaar zetten.* 8) *geven, bij voorb.* oscula in labellis, Propert. II, 13 (12), 29, *kussen; doch, het is eigenlijk den mond leggen op enz., d. i. kussen; dus ook* oscula genis, i. e. *kussen*, Stat. Theb. II, 351: *doch, hier toe kan ook behooren*, nomen ponere, n. 5. 9) *begraven, ter aarde bestellen, zie boven: dus ook* putrescat corpore posto (*voor* posito), Lucret. III, 884. 10) *te pand geven*, Plaut. Curc. II, 3, 77. Virg. Ecl. III, 36. 11) *hebben, bij voorb.* spem, i. e. *hoopen, bij voorb.* spem ponas, me bonae frugi fore, Plaut. Capt. V, 2, 4: spem in re cet., *zie boven.* 12) *maken, houden, aanstellen, bij voorb.* rationem cum aliquo, Colum. I, 3: *ook* ponere calculos, Plin. Ep. II, 19 extr. Petron. 115. Not. a) Perf. Posivi *voor* posui, Plaut. Pseud. V, 1, 35: *dus ook* posiveris, Plaut. Trin. I, 2, 108. Cato R. R. 4. b) Postus, a, um *voor* positus, a, um, *bij voorb.* Lucret. I, 1056, posta: *dus ook* posto, Ibid. III, 884.

PONS, tis, m. 1) *eene brug of vonder over een rivier, moeras, graft enz., bij voorb.* pontem in flumine facere, Nep. Milt. 3. Caes. B. G. I, 13. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 15, i. e. *over eene rivier maken of slaan:* facere pontem ante rostra, Cic. Vatin. 9: amnem jungere ponte, Liv. XXI, 45. Curt. III, 3. IV, 9, *eene brug over eene rivier slaan: dus ook* flumini imponere pontem, Curt. V, 1 post med.: *dus ook* pontem injicere, *er eene brug over slaan*, Liv. XXVI, 6. Tacit. Ann. XV, 19: *dus ook* indere, Tacit. Ann. XII, 57, *of* pontem transmittere super templum, Suet. Calig. 22: ponte flumen transmittere, Plin. Ep. VIII, 8, *of* trajicere, Flor. IV, 12, i. e. *over zetten of gaan*, pontem rumpere, Quintil. II, 13 extr.,

extr., of abrumpere, Tacit. Hist. III, 6, of rescindere, Nep. Milt. 3, of interscindere, Cic. Leg. II, 4, of solvere, Tacit. Ann. I, 69, of dissolvere, Nep. Them. 5, of interrumpere, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 23, of vellere, Virg. Aen. VIII, 650, i. e. afbreken, wegnemen: pontem efficere navibus, Tacit. Ann. VI, 37. 2) eene brug, om in het schip of uit het schip aan land te gaan, Virg. Aen. X, 288 en 654. 3) eene brug, d. i. eene gemaakte weg, bij voorb. van hout, om bij voorb. op den muur van den eenen toren, (borstweering) tot den anderen te kunnen gaan, Virg. Aen. IX, 170. 4) eene brug aan de belegeringstorens, die men, wanneer de toren den muur der vijandlijke stad genaderd was, op den muur liet vallen, en dus op den muur, gevolglijk in de stad kwam, Sueton. Aug. 20. Tacit. Ann. IV, 51. 5) ook waren er in de Comitia bruggen of gangen, over welken het volk één voor één binnen de omtuining, tot het stemmen geschikt (septum) ging, om daar hun Votum (tafeltjen af te geven, Cic. Att. I, 14 post med.: daar zal men die zestig jaren oud waren afgesloten hebben, Fest. in Sexagenarios en Ovid. Fast. V, 634. 6) een scheepszoldering of dek, waar op, bij voorb. het zwaar geschut stondt, Tacit. Ann. II, 6: ook eene zoldering van eenen toren, Virg. Aen. IX, 530. XII, 675. Not. op de bruggen zaten vóórál de bedelaars, Senec. de vita beata 25. Juvenal. IV, 116. XIV, 134.

PONTICŬLUS, i, m. een brugjen, gangetjen, Cic. Tusc. V, 20. Catull. XVII, 3.

PONTĬFEX, ficis, m. een Pontifex. De Pontifices waren eene uitmuntende soort van Priesters, die het opzicht over den Godsdienst en deszelfs plegtigheden hadden, Liv. I, 20. Cic. Harusp. 6. Or. III, 19 extr. Hor. Od. III, 23, 12. Cic. Leg. II, 8 e leg. XII tab.: zij hebben hunnen oorsprong van den K. Numa, Liv. loc. cit. In 't eerst waren zij Patriciën, Liv. I, 20, en wel vier in getal, Liv. X, 6, daarna werden nog vier uit de onädelijken (ex plebe) er bij gekozen, Liv. X, 6: Sylla vermeerderde hun tot vijftien, Liv. Epit. 89: hun hoofd of voorzitter heette Pontifex maximus, Liv. XXV, 5. Cic. Agr. II, 7: hij behieldt zijn ambt voor zijn leven, verkoos de Vestaalsche Nonnen, en hadt over dezelven het opzicht; ook hieldt hij Comitia, Liv. III, 54: en werdt in de Comitia verkozen, Cic. Agr. II, 7. Liv. XXV, 5. Not. Men heeft ook Pontifices minores, Cic. Harusp. 6. Liv. XXII, 57, i. e. of kleiner (d. i. geringer) of jonger: Livius zegt: scribae pontifices, quos nunc minores pontifices adpellant: zij zijn of alleen de Secretarissen van het Collegium Pontificum of misschien de jonger Pontifices, die voor 's hands het ambt van Secretaris mede waarnamen, tot zij eens in den post der werklijk zitting en stem hebbende Pontifices invielen.

PONTIFICALIS, e, den Pontifex, of de Pontifices betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. insignia, Liv. X, 7: auctoritas, Cic. Leg. II, 21: sacrum, Ovid. Fast. I, 462: honos, Ibid. III, 420: ludi, Suet. Aug. 44, i. e. editi a Pontif. max. initio honoris.

PONTĬFĬCĀTUS, us, m. het ambt en de waardigheid van den Pontifex, of der Pontifices, Cic. Harusp. 9. Vellej. II, 59. Tacit. Hist. I, 77.

PONTĬFĬCIUS, a, um, Pontificisch, d. i. den Pontifex of de Pontifices betreffende, tot hun behorende, daar toe betrekking hebbende, bij voorb. libri, Cic. Nat. D. I, 30: jus, Cic. Dom. 14: van daar Pontificium, substantive, scil. munus of jus, 1) de magt van den Pontifex in Godsdienstzaken. 2) de vrije magt, het recht om iet te doen, in het gemeen, cujus negotium id pontificiumque esset, Gell. I, 13.

PONTO, ōnis, m. 1) eene soort van Gallische vaartuigen, Caes. B. C. III, 29, misschien een soort van vracht- of transportscheepen. 2) misschien een schipbrug, of schuit, ponton, Pand. VIII, 3. 38. ook haalt Gellius, X, 25 pontones als eene soort van vaartuigen aan.

PONTUS, i, m. 1) de zee, Horat. Od. III, 3, 38. Virg. Georg. IV, 430. Aen. VI, 312: freta ponti, Ibid. Georg. I, 356: aequora ponti, Ibid. 469: in 't bijzonder, de zwarte zee, anders Pontus Euxinus genoemd, bij voorb. in Ponti ore, Cic. Verr. IV, 58. Plin. H. N. IV, 12 post med. Val. Fl. VIII, 180.

POPA, ae, m. een slachter van offerbeesten: die ook somtijds de offerbeesten verkocht; ook wel te gelijk met allerhande warme spijzen tracteerde, en een gaarkeuken hieldt, bij voorb. succinctus, Prop. IV, 3, 62: succinctus poparum habitu, Suet. Calig. 32 extr.: popa Licinius nescio quis, Cic. Mil. 24. Dewijl deze lieden gemeenlijk dikke, vette menschen, wel in 't vleesch waren: daaróm zegt Persius VI, 74, ast illi tremat (scil. van vettigheid) omento popa venter, alwaar men bij popo tanquam verstaan kan, het welk de Dichters dikwijls weglaten. Van daar komt waarschijnlijk popinus, a, um, en van daar popina scil. taberna.

POPĂNUM, i, n. eene soort van koeken, zoo als men tot offeren gebruikte, Juvenal. VI, 540.

POPELLUS, i, m. het volk als men verkleinend spreekt, het volkjen, Horat. Ep. I, 7, 65. Pers. IV, 15.

POPĪNA, ae, f. 1) eene plaats, waar gekookte en andere lekkere spijzen verkocht werden, misschien een gaarkeuken, bij voorb. bibitur, estur, quasi in popina, Plaut. Poen. IV, 2, 13: cf. Cic. Phil. II, 28. XIII, 11. Hor. Sat. II, 4, 62. Ibid. Ep. I, 14, 21. Suet. Tiber. 34. Ibid. Ner. 16. Martial. I, 42, 10. Is waarschijnlijk, eigenlijk een Adject. popinus, a, um, scil. taberna. 2) Ook deze spijzen zelve, bij voorb. ii epulae potius quam popinae nominandae, Cic. Phil. III, 8: nobis popinam inhalasses, Cic. Pis. 6.

POPĪNALIS, e, de gaarkeuken betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. deliciae, Colum. VIII, 16: juvenis — luxuriae popinalis, Apul. Met. VIII post init. v. 19 Elm.

POPĪNO, onis, m. die geern in de gaarkeuken gaat, een slemper, Varr. ap. Non. 2. n. 705. Hor. Sat. II, 7, 39. Suet. Gramm. 15.

POPLES, ĭtis, m. kniesschijve, van menschen en beesten, Virg. Aen. XII, 927. Horat. Sat. II, 7, 97. Lucret. IV, 950. Liv. XXII, 51. Curt. VI, 1. IX, 5. Plin. H. N. XI, 45. XXVIII, 6. Colum. VI, 12: de Nominat. Singul. staat Lucan. IX, 771.

POPLUS, i, voor populus, Plaut. Amph. Prol. 101 en I, 1, 103. Ibid. Asin. Prol. 4. Ibid. Cas. III, 2, 6.

POPŎLUS voor populus, Fab. Pict. ap. Gell. I, 12.

POPPYSMA, ătis, n. misschien het geluid maken met de tong en lippen, of met de handen, als een teken van goedkeuring, Juvenal. VI, 461: Fulgetras poppysmis adorare, Plin. H. N. XXVIII, 2 post med.; doch, dit kan ook van Poppysmus zijn, het welk juist hetzelfde betekent.

POPPYSMUS, i, m. zie Poppysma.

POPŬLABĬLIS, e, het geen men verwoesten of verslooten kan, verstoorbaar, bij voorb. quodcunque fuit populabile flammae, Ovid. Met. IX, 263.

POPULABUNDUS, a, um, i. q. populans, vernielend, verwoestend, Liv. I, 15. Sisenn. ap. Non. 7. n. 26 & ap. Gell. XI, 25.

POPŬLĀRIS, e, het volk of de inwoners (bijzonder de gemeenen) van eene stad of land betreffende, daar toe behoorende, van dezelven afkomstig, bij voorb. lex, Cic. Leg. II, 4. i. e. populi: munus, Cic. Off. II, 16, i. e. geschenk aan het volk: strepitus popularis, Liv. III, 41, i. e. populi: laus, Cic. Acad. IV, 2 extr., i. e. bij het volk: dus ook gloria, Ibid., i. e. populi: dus ook admiratio, Cic. ad Div. VII, 1: dus ook sensus, Cic. Or. I, 23: honor popularis, Cic. Dom. 18, i. e. van het volk afkomstig: aura, Cic. Harusp. 20. Hor. Od. III, 2, 20, i. e. gunst des volks: dus ook ventus i. e. gunst bij het volk, Cic. Cluent. 47: rumor, Ibid.: coetus (i. e. populi), Cic. Acad. I, 2 post med.: adcessus, Cic. Q. Fr. I, 1, 8: consessus popularis i. e. populi, Cic. fragm. pro C. Cornel. ap. Ascon.: van daar Popularia, scil. sedilia, Sueton. Claud. 25 post med. en Domit. 4 extr., i. e. zitplaatzen van het volk op het Theater: ook gemeen, het volk gewoon, bij voorb. carmen, een volkszang of lied, Senec. in Oedip. 402: sal, Cato R. R. 88: sensus, Cic., zie hier voor: usus, Cic. Leg. III, 6: verba, Cic. Off. II, 10: populari nomine apud nos adpellantur, Plin. H. N. XIII, 4 extr.: sacra, Labeo ap. Fest.: trutina, Cic. Or. II, 38. Not. civitas popularis, Plin. H. N. VII, 56 ante med., i. e. Democratie, volksregering: van daar 1) uit hetzelfde volk of stad, landsman, bij voorb. flumina, Ovid. Met. I, 577: oliva, Ibid. VII, 498: myxae, Plin. H. N. XV, 13: van daar substantive, een landsman, bij voorb. popularis tuus, Cic. Att. X, 1 post init.: populari & sodali suo, Cic. Acad. IV, 37: o mi popularis, salve, Plaut. Poen. V, 2, 79: o populares, Terent. Eun. V, 8, 1. Ad. II, 1, 1: non populares modo, Liv. XXIX, 1 extr.: indicabat populares esse, Sall. Jug. 58 (62), i. e. dat het de zijnen waren, d. i. landslieden: popularem alicujus definiti loci, Cic. Leg. I, 23: popularem esse alicui, Ovid. Met. XII, 191: dus ook amicus meus & popularis, Terent. Phorm. I, 1, 1: doch, het kan hier ook zijn van gelijken stand. Ook van beesten, bij voorb. populares ejusdem sylvae, Plin. H. N. VIII, 57: leaena popularis, Ovid. in Ibin 501. Van daar Trop. a) tot hetzelfde gezelschap behorende, deelachtig, bij voorb. populares sceleris, Sallust. Cat. 22 (23) populares conjurationis, Ibid. 24 (25): hoc nostris popularibus dico, Senec. de vita beata 13, i. e. van mijne secte, d. i. der Stoiken: dus ook indicabat populares esse, Sallust., doch, zie hier voor. b) van denzelfden stand, bij voorb. Amicus meus & popularis Geta, Terent. Phorm. I, 1, 1; ten zij het heet Landsman. 2) het (gemeene volk) gunstig, deszelfs gunst zoekende, en zich geern naar hetzelve schikkend,

kende, het zij dit geſchiede met een goed of kwaad oogmerk, bij voorb. Conſul popularis, Cic. Agr. II, 4: ut populares eſſe videantur, Ibid. 3: conſul veritate, non oſtentatione, popularis, Ibid. I, 7: animus vere popularis, Cic. Cat. IV, 5: vir popularis, Liv. VI, 20, *alwaar het ook zijn kan, bij het volk aangenaam, zich naar hetzelve ſchikkende:* ingenium, Liv. II, 24: ſacerdos *heet* Clodius (*ironisch*), *dewijl hij in de* Kapelle *der* Bona Dea *gekomen was*, Cic. Sext. 30: Quinctius homo maxime popularis, Cic. Cluent. 28: *van daar was er eene partij in Rome,* Populares *genoemd, welke het met het volk tegen de Raadspartij* (optimates) *hielden; en dikwijls onder den ſchijn, dat zij het volks best zochten, het volk tegen den Staat opruidden, en onrustig maakten*, Cic. Off. I, 25 in., *en bijzonder* Cic. Sext. 45. 3) *aan het volk aangenaam, bij voorb.* nomen cenſorium populare factum eſt, Cic. in Caecil. 3: quid eſt tam populare cet., Cic. Agr. II, 4: nihil eſſe tam populare, Ibid. 37: clementia, Cic. Att. X, 4 poſt med.: lex, Liv. II, 42: utiliſſimum, ſed non populare, Plin. Ep. I, 8 poſt med.: quo nihil popularius eſt, Liv. VII, 33: miniſterium, Liv. IV, 11. 4) *het volk voegende, zich tot het volk nederlatende, zich daar naar ſchikkende, bij voorb.* populare ingenium, Liv. II, 24: *hier toe kan men het een en ander uit* n. 2 *brengen: dus ook* poteſtas (i. e. Tribunaat), Liv. II, 42. 5) *het volk gelijk, d. i.* a) *gemeen, ſlecht, bij voorb.* popularia agere, Laber. ap. Non. 2. n. 630: populares pulli (*der bijën*), Colum. IX, 11 extr., i. e. *de gemeene bijën, in tegenſtelling der Koningin:* ſal, Cato R. R. 88, i. e. *gemeen, ordinair, zout: dus ook* verba, Cic. Off. II, 10, i. e. *gemeene, ordinaire, woorden.* b) *onbeſtendig, of niet op vaste grondſlagen rustende, bij voorb.* extraordinarium imperium populare eſt & ventoſum, Cic. Phil. XI, 7 in.: *doch het kan ook heeten, bij het volk in het oog loopende, onrust bij het volk aanrichtende, of van het volk afhangende, of aanſtootlijk bij het volk.* 6) *het volk roerende, bewegende, in beweging zettende, of verwekkende, bij het volk in het oog loopende, of opzien of indruk makende, bij voorb.* lacrymae, Cic. Verr. I, 58: quid in illo puero populare? Ibid.: tua petitio ſit pompae plena, ſplendida & popularis, Q. Cic. Petit. Conſul. 13, i. e. *treffende, in het oog vallende: dus ook* extraordinarium imperium eſt populare, Cic., *zie hier voor:* 7) *een Burger, d. i. die geen Soldaat is, bij voorb.* ad tuendam popularium quietem, Pandect. I, 12, 1 extr.

POPULĀRĬTAS, ātis, f. 1) *Landsmanſchap*, Plaut. Poen. V, 2, 82. 2) *de neiging jegens het volk, een gedrag, dat het volk behaagt en deszelfs gunst erlangt, of daar op doelt*, Sueton. Tit. 8. Tacit. Ann. III, 69.

POPULĀRĬTER, 1) *op de wijze des volks, op gemeene, gewoone wijze, bij voorb.* loqui, i. e. *zoo als het volk ſpreekt, en gevolglijk het verſtaat*, Cic. Fin. II, 6: ſcribere, Ibid. V, 5: homines populariter annum ſolis reditu metiuntur, Cic. Somn. Scip. 7. 2) *op eene aan het volk genegene of aangename wijze, met goedkeuring des volks, of op eene bij het volk in het oog lopende, eenen (aangenamen) indruk makende wijze, bij voorb.* occidunt quemlibet, Juvenal. III, 37: agere, Cic. Verr. I, 58: multa populariter (dixit,) Cic. Off. II, 21 in.: *van daar op eene het volk opruidende, en aan het volk te zeer overgegevene wijze, bij voorb.* concitare conciones, Cic. Cluent. 34: agere, Cic., *zie hier voor:* multa populariter (dixit), Cic., *zie hier voor.*

POPULĀTIM, *van volk tot volk, in alle volken of ſteden, overäl, bij voorb.* placuit populatim omnibus, Pompon. ap. Non. 2. n. 628: qui omnes ſervos perdo populatim, Cato, Ibid. n. 659.

POPŬLĀTĬO, ōnis, f. *vernieling, verwoesting, plundering, bij voorb. in den oorlog*, Liv. III, 3. Caeſ. B. G. I, 15: facere populationem, Liv. II, 64: *van daar de daar door gemaakte buit, bij voorb.* pleni populationum, Liv. II, 43, *ten zij het heet verzadigd door plunderen enz.: ook van beesten, wanneer zij, bij voorb. het graan bederven, bij voorb.* murium formicarumque, Colum. II, 20: volucrum, Ibid. III, 21, 5: *ook Tropisch, bij voorb.* morum, Pl. H. N. IX, 34: *ook Tropisch, voor verwoesting, ruïnering door verkwisting, bij voorb.* viatorum praetereuntium, Colum. I, 5, ſcil. *wanneer zij bij hunne vrienden inkeeren en die opëeten.*

POPULĀTOR, ōris, m. *vernieler, verwoester, plunderaar, bij voorb.* agrorum, Liv. III, 68: Trojae, Ovid. Met. XIII, 655: *ook van beesten, bij voorb.* glandis populator aper, Martial. VII, 26, 1: *ook Tropisch, bij voorb.* Sirius populator arvi, Val. Fl. I, 683: luxus populator opum, Claudian. in Rufin. I, 35: ſic attonitos ad litora piſces aequoreus populator agit, Claudian. in Rufin. II, 377.

POPULĀTRIX, īcis, f. *vernielſter, verwoesteresſe, plunderaarſter, bij voorb.* profundi Siculi i. e. Scylla, Stat. Sylv. III, 2, 86: catervae, Claudian. Proſerp. III, 267: *dus ook* apis populatrix Hymetti, Martial. XIII, 103, 1.

POPULĀTUS, us, m. i. q. populatio *vernieling, verwoesting, plundering, bij voorb.* populatibus, Lucan. II, 634. Claudian. in Eutrop. I, 244.

PŌPULĒTUM, i, n. *plaats met populieren bezet, populierenbosch*, Plin. H. N. XIV, 6.

PŌPŬLĔUS, a, um, *den populierboom betreffende, daar toe behorende, uit hem beſtaande, populieren, bij voorb.* umbra, Virg. Georg. IV, 511: frondes, Ibid. Aen. VIII, 32. X, 190: ſylva, Senec. Herc. Oet. 1641: corona, Horat. Od. I, 7, 23.

PŌPULĬFER, a, um, *populier-boomen dragende, bij voorb.* Padus, Ovid. Am. II, 17, 32: *dus ook* Spercheos, Ibid. Met. I, 579.

POPULIFUGĬUS, a, um, *de vlucht des volks betreffende: van daar* Populifugia, ſcil. ſolennia *of* ſacra, *zeker feest ter gedachtenis van de vlucht des volks*, Varr. L. L. V, 3, *en* Piſo ap. Macrob. Sat. III, 2 poſt med. *Doch, waaröm het* Romeinſche *volk gevlucht was, is men niet eens.* Piſo *zegt, dat het van de* Etruriers *geſlagen was, en dus gevlucht zij, maar daags daar aan gezegevierd hebbe.* Varro *gist, dat het volk, na den aftogt der* Gallen, *door een haastigen ſchrik gevlucht was enz.*

POPULISCITUM *of* POPULI SCITUM, i, n. *eene volksverördening, of beſluit*, Nep. Ariſt. 1. Ibid. Alcib. 5. Ibid. Epam. 7 *en* Phoc. 2. *Men ſchrijft het beter, als twee woorden, want, het zijn twee woorden: waaröm het ook geſcheiden voorkomt, bij voorb.* ſcitum populi, Liv. XLV, 25 ante med.

POPULNĔUS, a, um, *van populierboomen, populieren, bij voorb.* frons, Cato R. R. 5. Colum. VI, 3 extr., *en* Plin. H. N. XVI, 24 extr., *welke de plaats van* Cato *herhaalt:* ſcobs, Colum. XII, 43.

POPULNUS, a, um, i. q. populneus (contract.), *van populierböomen, populieren, bij voorb.* ſors, Plaut. Caſ. II, 6, 32.

PŎPŬLO, avi, atum, are, *en* PŎPŬLOR, atus ſum, ari, *vernielen, verwoesten, plunderen, ledigmaken, ontvolken, verderven, te gronde helpen, het zij het geſchiede in den oorlog of niet, van menſchen of zaken, bij voorb.* agros populabatur, Cic. Off. I, 10 extr.: arva ferro populatur & igni, Lucan. II, 445: omnia igni ferroque populatus, Flor. II, 17 extr.: inſulam igni ferroque populatus, Ibid. III, 7: uri ſua popularique (paſſive) paſſi, Liv. III, 3 extr.: provinciae populatae, Cic. in Caecil. 3: Hic olim luctus populavit Achivos, Prop. III, 18 (17), 29: feris populandas tradere gentes, Ovid. Met. I, 249: litora veſtra vi populat, Virg. Aen. XII, 263: quae egŏ populabo probe, Plaut. fragm. ap. Diomed. 1: agrum populare coeperunt, Claud. Quadrig. ap. Non. 1. n. 185: patriam populavit, meam Pacuv. Ibid.: ignis populatus incendio ſylvas, Flor. II, 2 in.: flamma populante capillos, Ovid. Met. II, 319: quisque (amnium) ſuum populatus iter, Virg. Aen. XII, 525: urbem Romanam morbo populari (paſſive), Liv. III, 6, i. e. *werdt verwoest, ontvolkt, ledig gemaakt:* Populat acervum farris curculio, Virg. Georg. I, 185: piratica puppis multas populata carinas, Claudian. de VI. Conſul. Honor. 134: formam populabitur aetas, Ovid. Medic. 45: populatur artus cura, Senec. Hippol. 377: & ora durus pulchra populatur lapis, Ibid. 1095: Siculi populati, Cic. in Caecil. 1, i. e. *geplunderd, beroofd:* populatis meſſibus, Plin. H. N. VIII, 55: *van daar Tropisch, ledigmaken, d. i. verwrikken, van zijne deelen berooven enz., bij voorb.* populata tempora (*ſlaapen van het hoofd*), auribus raptis, Virg. Aen. VI, 496: *dus ook* caput juvenis barba & capillo populatum, Apul. Apolog. pōſt med. p. 318, 3 Elm.: populatum exſpuit hamum i. e. eſca ſpoliatum, Ovid. Halieut. 36: *ook rooven, ontnemen, bij voorb.* navis lacera & omni decore populato (i. e. erepto) levis, Sen. Agam. 503.

PŎPŬLOR, *zie* Populo.

PŎPŬLŌSUS, a, um, *volkrijk, talrijk, bij voorb.* familia i. e. *ſlaven*, Apul. Met. V ante med, p. 162, 12 Elm.: platea, Ibid. VIII ante med. p. 203, 34 Elm., i. e. *volkrijk, vol menſchen:* Indi, gens populoſa cultoribus cet., Ibid. Flor. 1. p. 342, 63 Elm.

PŎPŬLUS, i, m. 1) *het volk, d. i. de inwoners van eene ſtad, of ſtaat, of land, bij voorb.* quaeſtio ad populum pertineat, Cic. Verr. I, 42, *voor het volk, d. i. voor de Richters, die in naam des volks richten; zoo heeten de Gerichten, welke de* Praetoren *handhaven*, judicia populi, Cic. Leg. III, 16: *dus ook* ad populum Romanum confugient? i. e. ad judicia publica, Cic. Verr. V, 48: non populi ſed plebis eum magiſtratum eſſe, Liv. II, 56, i. e. *niet van het geheele volk of den Staat, maar enkel van het volk, zonder den Senaat;* populus Romanus victor dominum

minimusque omnium gentium, Cic. Phil. VI, 5. *In dat geval kan men het ook dikwijls Staat of ook Stad, vertalen, bij voorb.* qui nihil cum populo contrahunt, Cic. Tuſc. V, 36 extr.; *en dus meermalen* populus Romanus i. e. *de Romeinſche Staat. Dus ook van anderen, bij voorb.* defecere ad Poenos hi populi: Atellani, Calatini cet., Liv. XXII, 61 prope fin., i. e. *de inwoners der ſtad* Atella *enz.*, *en dus is* populus *dikwijls de inwoners der ſtad, of de ſtad* (*de Staat*), *wanneer men de inwoners noemt: van daar* in populos mittere, *bekend maken*, Val. Fl. II, 439 *en* Silius. 2) *het volk, d. i. de inwoners van eene ſtad of land* (*Staat*) *zonder de hoogſte Overigheid, bij voorb. in* Rome, *zonder den Senaat, bij voorb.* conſules relicti a parte populi, Liv. VII, 18: Et patres (*de Senaat*) in populi fore poteſtate, Liv. II, 56 extr. 3) *het volk, d. i. het gemeen, wanneer het in* Rome *tegen over den Senaat en de Ridders geſteld wordt, de gemeene man, burgerſtand, bij voorb.* dat populus, dat gratus eques, dat thura ſenatus, Martial. VIII, 15, 3: populo diviſit, Liv. XXXI, 50 in.: *van daar wordt* populus urbanus *tegen over het leger geſteld*, (exercitui), Nep. Cim. 2: *van daar* populus *voor de ſtraat, bij voorb.* e quibus (foribus) haec populum ſpectat, at illa Larem, Ovid. Faſt. I, 136, i. e. *de eene komt op ſtraat uit enz.* 4) *dikwijls is* populus *alleen een gedeelte der natie, welke* gens *heet, bij voorb. de* Duitſchers *zijn* gens, Oosteurykers, Saxen *enz. zijn* populi; *of ook* Saxen *is* gens, *en* Dresden, Leipzig *enz. zijn* populi, *bij voorb.* Liv. VI, 12, non ex iisdem populis (*ſteden, burgerijen*) exercitus ſcriptos, quamquam eadem ſemper gens (*natie, het geheele volk of land*) bellum intulerit: Bolanis, ſuae gentis populo, Liv. VI, 12: Cumque ſuis totas populis incendia gentes in cinerem vertunt, Ovid. Met. II, 215, *zie* Gens. 5) *Tropisch, volk, d. i. menigte, hoopen, bij voorb.* fratrum, Ovid. Her. XIV, 115, *van de* 50 *zonen van* Aegyptus; *dus ook* ſororum *van de* 50 *dochters van* Theſpius, Ibid. IX, 52: in tanto populo (fratrum), Juſtin. X, 1, *van* 50 *broederen*: gladiatorum (i. e. latronum), Apul. Met. IV poſt med. p. 153, 31 Elm.: cupidinum, Ibid. II ante med. p. 118, 25 Elm.: quindecim liberi homines, populus eſt; totidem ſervi, familia, Ibid. Apol. p. 304, 36: nutatcque ratis populo peritura recepto, Lucan. III, 665: *van daar van de bijën, bij voorb.* duo populi (apum) conjungi debent, Colum. IX, 13 poſt med.: *van daar in 't gemeen menigte, bij voorb.* imaginum, Plin. H. N. XXXIII, 9: Not. Poplus *voor* populus, Plaut. Amph. Prol. 101. Ibid. I, 1, 103. Aſin. Prol. 4. Caſin. III, 2, 6: *ook* Popŏlus, Fab. Pict. ap. Gell. I, 12.

PŌPŬLUS, i, f. *peppel, populier, peppelboom*, Ovid. Her. V, 27. Plin. H. N. XVI, 23. XVII, 11 *en* 23, *hij was aan* Herkules *heilig*, Ovid. Her. IX, 64. Virg. Ecl. VII, 61. Plin. H. N. XII, 1. Phaedr. III, 17, 4.

POR *voor* puer, i. e. ſervus, *bij voorb.* Marcipor, Lucipor cet. i. e. ſervus Marci cet., Priſcian. 6: P. Rubrio Sabino Sicinius P. por Patrono ſuo B. M., Inſcript. ap. Grut. p. 952. n. 11. *Dus ook* pora *voor* puera i. e. ſerva, Inſcript. ap. Reineſ. claſſ. 17. n. 180.

PORCA, ae, f. 1) *een zwijn van het vrouwlijk geſlacht, eene zeuge*, Cato R. R. 134. *ook in 't gemeen, zwijn, zeuge, bij voorb.* caeſa jungebant foedera porca, Virg. Aen. VIII, 641. 2) *eene akkervoore, of eigenlijk, het geen tusſchen twee vooren* (*verdiepingen bij het ploegen* inter duos ſulcos) *uitſteekt*, Varr. R. R. I, 29. Colum. XI, 3, 44.

PORCARĬUS, a, um, *de zwijnen betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* vulva, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 84.

PORCELLUS, i. m. *een zwijntjen, bigge*, 1) *tam*, Varr. R. R. II, 4 poſt med. Suet. Ner. 33. Plin. H. N. XXX, 6 ante med. 2) *wild*, Phaedr. I, 4, 15.

PORCĔO, ĕre, *afhouden, terughouden, bij voorb.* porcet, Enn. ap. Non. 2. n. 696 *en* Varr. Ibid.: porcent, Lucil. Ibid.: quod porcant, id eſt, prohibeant, *zegt* Feſtus *in* Porcae. *Ook haalt* Chariſ. 3 Perf. porxi *aan, maar zonder eene plaats uit de Ouden.*

PORCĔTRA, ae, f. *eene zeuge, die ééns geworpen heeft*, Meliſſ. ap. Gell. XVIII, 6.

PORCILĂCA, ae, f. *Porſelein*, Plin. H. N. XX, 20 in. *het heet ook* portulaca, Varr. ap. Non. 17. n. 12. Plin. H. N. XIX, 8 poſt med. Sect. 53.

PORCINARĬUS, a, um, *de zwijnen betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* quanta laniis laſſitudo, quanta porcinariis, Plaut. Capt. IV, 3, 5. *misſchien* ſcil. praefectis, i. e. *die over het zwijnenvleesch geſteld zijn, of* ſcil. negotiatoribus, *verkenskopers.*

PORCINUS, a, um, *van zwijnen, bij voorb.* caro, *zwijnenvleesch, verkensvleesch, ook enkel* porcina ſcil. caro, Plaut. Capt. IV, 2, 69: vox porcina i. e. porci, Senec. de ira II, 12: polimenta, Plaut. Men. I, 3, 28: Judaeus licet & porcinum numen adoret i. e. porcos, Petron. fragm. 35, 1.

PORCŬLA, ae, f. i. q. porca, *een zwijn van het vrouwlijk geſlacht, eene zeuge, als men verkleinend ſpreekt*, Plaut. Mil. IV, 2, 68.

PORCŬLATĬO, onis, f. *opfokking van jonge zwijnen, zwijnsfokking*, Varr. R. R. II, 4. med. §. 13.

PORCŬLĀTOR, oris, m. *die jonge zwijnen aanfokt*, Colum. I praef. extr. VII, 9 extr.

PORCŬLETUM, i, n. *een veld, dat in vooren of bedden verdeeld is*, Plin. H. N. VII, 22 ante med.

PORCŬLUS, i, m. 1) *een verkentjen, bigge*, Plaut. Men. II, 2, 38: porculis munuſculis, Gell. IV, 11: Porculus marinus *zeezwijntjen*, Plin. H. N. XV, 9 in., *is eene ſoort van visch.* 2) *in den wijnpers zal het eene zekere haak zijn*, Cato R. R. 19, *zoo als* Turnebus *het verklaart.*

PORCUS, i, m. 1) (*een jong, of niet oud*) *zwijn van het manlijk geſlacht, doch ook in 't gemeen een zwijn, verken, en wel gemeenlijk een jong, of niet oud, bij voorb. dat nog zuigt of gezogen heeft, dat men ſlacht of offert enz., een bigge, jong verken, middelzwijn*, Cic. Senect. 16. Plin. H. N. XVIII, 35 extr. Martial. III, 50, 20. VIII, 22, 1, *en bijzonder* Varr. R. R. II, 4: *van daar* porcos ſuos alat quaeque ſcrofa i. e. *biggen, jongen*, Ibid. §. 13: ut firma lactis maturitas porcis contingat, & cum dedierint uberibus ali cet., Colum. VII, 9, 4: deos vel porco vel bove placat, Hor. Ep. I, 16, 58: *van daar* porcus femina, i. e. *een zwijn of bigge van het vrouwlijk geſlacht*, Cic. Leg. II, 22 extr. Cato R. R. 134; *en zegt* Feſtus *in* Recto: *in de* libri pontificales *ſtaat dikwijls* haec agnus, haec porcus: a) *een ſcheldwoord op een mensch, bij voorb. die zich meſt, wellustig is enz., bij voorb.* porcus de grege Epicuri, Hor. Ep. I, 4, 16: aut porcus Umber aut obeſus Etruſcus, Catull. XXXIX, 11. b) *zekere zeevisch*, Plin. H. N. XXXII, 2 *en* 5 extr. 2) i. q. pudendum muliebre, Varr. R. R. II, 4.

PORGO, ĕre, 1) *voor* porrigo, *bij voorb.* pocula porgite, Virg. Aen. VIII, 274: dextram porgens, Cic. in Arat. 211: porgens carcheſia, Val. Fl. II, 656: imperat abſciſum porgi, Stat. Theb. VIII, 755: porgebat enſem, Sil. IX, 458: volucres porxit, *voor* porrexit, Stat. Theb. II, 1, 205: *zoo zegt* Feſtus *in* Porigam, *dat de Ouden* porgam *voor* porrigam *gezegd hebben.* 2) *voor* pergo, Lucret. I, 931, *doch de* Ed. Creech *heeft* pergo.

PORPHYRETĬCUS, a, um, *purperkleurig, of uit Porfier, of aan Porfier gelijk, bij voorb.* marmor, Sueton. Ner. 50.

PORPHYRĬO, onis, m. *de purpervogel*, Plin. H. N. X, 46. XI, 37. Sect. 79. Martial. XIII, 77 *in het opſchrift.*

PORPHYRITES, ae, m. ſcil. lapis, *Porfier, een ſoort van rooden ſteen*, Plin. H. N. XXXVI, 7: *ook ſtaat er* lapis *bij*, Ibid. 13 med.

PORPHYRITIS, ĭdis, f. *purperkleurig, bij voorb.* ficus, Plin. H. N. XV, 18.

PORRACĔUS, a, um, 1) *van look of uijen, bij voorb.* folia, Plin. H. N. XXI, 18: color, *zie hier na.* 2) *lookächtig, lookkleurig, bij voorb.* color, Plin. H. N. XXXVII, 10: Viſcum porraceum, Plin. H. N. XXIV, 4.

PORRECTĬO, onis, f. *uitſtrekking, bij voorb.* digitorum, Cic. Nat. D. II, 60.

PORRECTUS, a, um, *zie* Porrigo *en* Porricio.

PORRICĬO (eci *of* exi,) ectum, 3. *misſchien voor* porrigo, *toereiken, geven, bij voorb.* ſeges frumentum porricit, Varr. R. R. I, 29: *bijzonder van de offeranden, den Goden wijden of offeren, bij voorb.* exta in mare porricit, Liv. XXIX, 27, (*doch, hier zou het ook voor* projicit *kunnen ſtaan, werpt het in zee*): exta porriciam in fluctus, Virg. Aen. V, 238: exta porricit in fluctus, Ibid. 776: ſi ſacrificem ſummo Jovi atque in manibus exta teneam, ut porriciam, Plaut. Pſeud. I, 3, 32: exta porriciunto, diis danto in altaria cet., Veran. ap. Macrob. Sat. III, 2: ſimul atrocia porricerent exta miniſtratores, Naev. ap. Non. 2. n. 62: quaedam exta — porreciſſem, Feneſtella ap. Non. 2. n. 660, *alwaar anderen* projeciſſem *lezen: van daar* inter caeſa & porrecta, Cic. Att. V, 18 poſt init., i. e. *tusſchen het ſlachten en het leggen op den altaar, een ſpreekwoord, d. i.* (*misſchien*) *ten ontijde.*

PORRĬGO, ĭnis, f. *eene hoofdziekte of ongemak van het hoofd, tusſchen de hairen, gemeenlijk in de hoofdhairen, zelden de hairen van den baard, of de winkbraauwen,* (*zoo als* Celſus *zegt*) *beſtaande in deels vochtige, deels drooge ſchubben, die gedeeltelijk een kwaden ſtank van zich geven, ſchurft, kwaadzeer*, Celſ. VI, 2, *die daar van handelt: ook* Seren. Sammon. c. 3 v. 34. Lucil. ap. Non. 2. n. 701. Plin. H. N. XXVI, 6 poſt med. *en* 8. XXVIII, 11. XXXII, 4. Hor. Sat. II,

II, 3, 126: ook van andere hairige deelen van het ligchaam, bij voorb. vel quali-bet parte corporis totius porriginem, Scrib. Larg. 243: ook bij beesten, bij voorb. porci, Juvenal. II, 79, i. e. (misschien) gortig.

PORRĬGO, rexi, rectum, 3. 1) voor zich uitsteken, uitstrekken, uitbreiden, bij voorb. manum, Cic. Coel. 26, i. e. uitstrekken: crus, Liv. VIII, 8 med., het been uitsteken: membra, Cic. Divin. I, 53, uitrekken, uitbreiden, uitstrekken: brachia coelo i. e. ad coelum, Ovid. Met. I, 767: dus ook cum porrexi tibi (i. e. ad te, versus te) brachia, porrigis ultro, Ibid. III, 458: membra in spatium duorum signorum, Ovid. Met. II, 197: aciem, Sallust. Jug. 52 (56), de slagörde, of het in slagörde staande leger uitbreiden, uitrekken: dus ook porrigi voor of uitgestrekt, uitgerekt, uitgebreid worden, of zich voor of uitstrekken, zich uitrekken, uitbreiden, bij voorb. jubet aciem porrigi, Auct. B. Afric. 17: cui corpus porrigitur per novem jugera, Virg. Aen. VI, 596: in longam porrigar alvum, Ovid. Met. IV, 574: dus ook porrectus, a, um, bij voorb. manus, Cic. Nat. D. III, 24: pater porrectus in paleis, Hor. Sat. II, 6, 88: porrectus somno, Stat. Achil. II, 75: coma, Plin. H. N. XXXI, 2 med.: nuces porrectae feruntur, Ibid. XVII, 10 ante med.: multitudo equitum, Auct. B. Afric. 90: porrectior acies, Tacit. Agric. 35: nubes porrecta in longum, Plin. H. N. II, 81: caules in orbem porrecti, Ibid. XIX, 8 ante med.: van daar porrectus voor mortuus, Catull. LXVI, 6: en porrectior frons, i. e. hilarior, Plaut. Cas. II, 4, 3: van daar porrectum de lengte of uitgestrektheid, bij voorb. Thessaliae in porrectum longitudo — latitudo cet., Plin. H. N. IV, 9, i. e. lengte: ook de vlakte, bij voorb. viae latitudo in porrectum cet., Pandect. VIII, 3, 8: dus ook loca porrecta & aperta, Caes. B. G. II, 19: van daar a) Tropisch, van de ligging, bij voorb. scopulus frontem porrigit in aequor, Ovid. Met. IV, 526: van daar porrigi zich uitstrekken, d. i. zich als 't ware, ergens heen uitrekken, in de lengte liggen, bij voorb. cubiculum porrigitur in solem, Plin. Epist. II, 17 post med.: per latus omnes vineae porriguntur, Ibid. V, 6: locus in planitie porrigebatur, Tacit. Ann. XIII, 38: Armenia in latitudinem millia pass. IↃCC porrigitur, Justin. XLII, 2: Creta inter ortum occasumque porrigitur, Plin. H. N. IV, 12, i. e. strekt zich in de lengte: dus ook porrectus, a, um, zich uitstrekkende, bij voorb. Rhodope porrecta sub axem, Virg. Georg. III, 351: insula in quindecim millia passuum porrecta, Plin. H. N. IV, 12 post med.: ad utraque maria porrectus gentibus, Ibid. VI, 28 post med. en meermaalen: van daar porrectum, de uitstrekking, strekking, vlakte, lengte, zie hier voor: van daar Tropisch, uitstrekken, uitbreiden, uitrekken, verlengen, bij voorb. quis gradus restat, quo se non porrigat ira, Ovid. Trist. III, 11, 5: Gallica putatio vitis porrigitur in traduces, Plin. H. N. XVII, 23 post med.: munificentiam latius, Apul. Met. X p. 247, 28 Elm.: Morbus porrigitur in id tempus, Cels. II, 5, wordt uitgerekt, verlangd enz. b) in de lengte uitstrekken, op den grond werpen, bij voorb. hostem, Liv. VII, 10 extr.: partem vulneris, Martial. de Spectac. XV, 7: porrexit in herbis, Ovid. Met. VIII, 654: cf. Val. Fl. VI, 553: van daar syllabam, verlangen, Quintil. I, 6, 32: dus ook literas, Ibid.: van daar porrectus, a, um, lang, bij voorb. syllaba, Quintil. I, 7, 14: mora, Ovid. Pont. IV, 12, 14: porrectum i, de lengte, zie hier voor. 2) toereiken, heenreiken, of geven, bij voorb. alicui dextram, Cic. Dejot. 3. Cic. red. Sen. 9: alicui bona, Cic. Nat. D. III, 34: literas alicui, Auct. B. Afr. 4: oscula lymphis, Ovid. Met. III, 451: Tibi autumnus porrigit uvas, Ovid. Pont. III, 1, 13: gladium alicui, Cic. Mil. 3: munera, Ovid. Met. VIII, 95: porrecta pocula, Hor. Ep. I, 18, 92. Not. porrigit bibam biedt mij te drinken aan, scil. ut, Apul. Met. II p. 121, 34 Elm. Not. Men heeft ook porgo voor porrigo, zie Porgo.

PORRĪNA, ae, f. (misschien scil. seges of res) look of prij, uijen, als eene menigte beschouwd, Cato R. R. 47. Pandect. VII, 1, 53.

PORRO, 1) in de verte, van verre, wanneer men het ook somtijds met, wijd, vertaalen kan, bij voorb. porro ab hac quae me abstrahat, Terent. Hec. III, 1, 18, i. e. ver van haar: Porro illic longe (habito), Plaut. Rud. IV, 3, 95, i. e. ik woon ver, wijd van daar enz.: quae sint ea flumina porro (scil. requirit, interrogat, Virg. Aen. VI, 711, i. e. vraagt, wat rivieren dat daar ginds, daar van verre, zijn; doch het kan ook heeten, vraagt verder, wijder, wat dit voor rivieren zijn: campi deinde porro, Plin. Ep. V, 6, 19, i. e. in de verte. 2) verder, wijder, d. i. verder voort (van eene plaats), bij voorb. agere porro armentum, Liv. I, 7, verder drijven: si ire porro pergas, Liv. IX, 2, i. e. verder voortgaan. 3) verder of wijder, is bekend, bij voorb. si porro esse odiosi pergitis, Terent. Phorm. V, 7, 45, i. e. verders; wijders, toekomstig: porro autem fenietur, Terent. Phorm. V, 1, 13, i. e. verder, toekomstig: Qui se porro a senibus audisse dicebant, Cic. Senect. 13: ei porro adsensus est unus, Cic. Att. VII, 1 post med.: occurrebat, mancam futuram praeturam —; eum porro — consulem videbat, Cic. Mil. 9: fac, eadem ut sis porro, Terent. Hec. V, 1, 2, 8: move ocius te, ut, quid agam, porro intelligas, Ibid. And. IV, 3, 16: quamobrem sperem, porro non fore, Ibid. Phorm. V, 8, 36: videte jam porro cetera, Cic. Rosc. Am. 40: Sequitur porro, Cic. Div. II, 51, verders volgt: van daar porro loqui of dicere, Plaut. Amph. V, 1, 67. Curt. III, 83, i. e. verder spreken. 4) zoo voort, in het optellen van zaken, als men er eenige voorbijgaat, bij voorb. ea nos mala dicimus, sed exigua, & porro minima, Cic. Fin. V, 26, i. e. maar kleine, en zoo voort de kleinste, hij had eigenlijk moeten zeggen, exigua, minora, & minima; zoo als wij, wanneer wij tot honderd tellen, dikwijls zeggen, 1, 8, 10, 20 tot 100, of 1, 8, 10, 20 en zoo voort 100: cf. n. 6. 5) Porro Quirites! (ten zij men Proh! of Proh! lezen moet), d. i. van verre herwaarts, o Romeinen! d. i. komt allen hier, en helpt! Laber. ap. Macrob. Sat. II, 7. 6) verders, buiten dien, ook, bij voorb. adeone ignavum? adeone porro ingratum, Terent. And. I, 5, 42: neque perfacete dicta, neque porro hac severitate digna cet., Cic. Verr. I, 46 extr.: exigua & porro minima, Cic., zie hier voor: in deeze plaatsen kan men het ook, zelfs, vertaalen. 7) zelfs, zie n. 6.

PORRUM, i, n. en PORRUS, i, m. de of look in 't gemeen, of misschien liever die soort daar van, die wij uijen of prij noemen, Plin. H. N. XIX, 6 post med. VIII, 11, 14. Martial. III, 47, 8. V, 79, 4. XIII, 18, 1. Het is dubbel 1) capitatus (capitatum), Pallad. Februar. XXIV, 12: cf. Colum. XI, 3, 31. 2) sectilis of sectivus, Pallad. Ibid. Colum. XI, 3, 30: dus ook sectile porrum, Juvenal. III, 293. Martial. X, 48, 6, i. e. die afgesneden en stuk gesneden gegeten wordt.

PORTA, ae, f. eene poort, bij voorb. belli, Virg. Aen. VII, 621, i. e. templi Jani: Ex porta emissus est lepus, Plaut. Pers. III, 3, 30, i. e. van den Circus: porta decumana (castrorum), Caes. B. G. III, 25. Liv. III, 5. X, 32: porta principalis (castrorum), Liv. XL, 27: porta quaestoria (castrorum), Ibid.: portis villarum, Plin. H. N. XXVIII, 10 med.: bijzonder de poort, of ingang der stad, bij voorb. porta urbis, Cic. Phil. XIV, 6 en enkel porta, Cic. Fin. IV, 9. Cic. Att. VII, 2 post med. VIII, 2 extr. Cic. Pis. 23 extr. Virg. Aen. IV, 130. VIII, 585: Porta Jovis heette eene poort in Capua, Liv. XXVI, 14: porta introire voor per portam, door de poort ingaan, Cic. Pis. 23 extr. tweemalen: portae fores objicere, Liv. XXVIII, 6 med., de poort dicht maken: daar voor staat portas objicere, Virg. Aen. IX, 45: van daar porta itineri longissima, Varr. R. R. I, 2, 2, als een spreekwoord, d. i. (misschien) de weg na de poort is gemeenlijk de langste, d. i. de schikkingen daar toe, en, eer hij aan de poort komt, duuren het langst; als hij eens aan de poort is, dan gaat het spoedig: van daar 1) elke uitgang, toegang, of ingang, bij voorb. coeli, Enn. ap. Senec. Ep. 108. Virg. Georg. III, 260, voor columi: portae Somni duae, in de onderäardsche wereld, Virg. Aen. VI extr.: Solis, Macrob. Somn. Scip. I, 2. Sat. I, 17 post med., i. e. duo tropica signa, Capricornus & Cancer: van daar heet de zeeëngte zie Manil. IV, 604: van daar portae enge pas uit het ééne gewest of land in een ander gewest of land, bij voorb. portae Ciliciae, Nep. Datam. 7: Caspiae, Ciliciae, Plin. H. N. V, 27 post med.: Albana porta, Val. Fl. III, 496: van daar porta Taenaria, Ovid. Met. X, 13, i. e. zeker hol, alwaar Herkules in de onderäardsche wereld zal nedergedaald zijn: van daar portae jecoris, Cic. Nat. D. II, 55. 2) Tropisch, bij voorb. quibus e portis occurri cuique deceret, Lucret. VI, 31 i. e. door welke middelen. Not. portabus voor portis, Cn. Gell. ap. Charis. 1. Not. porta is waarschijnlijk met portus van denzelfden oorsprong van περάω, πεπέρακα cet.

PORTĀTĬO, onis, f. het dragen, Sallust. Cat. 42 (43): cf. Vitruv. X, 1 post med.

PORTENDO, di, tum, 3. eigenlijk, iets vooruitsteken, dat men het zien kan: van daar, toonen, aantoonen, aanwijzen, bij voorb. victoria portendit se omnibus, Liv. XXIX, 10, i. e. toont zich, steekt uit, wordt vooräf aangewezen: deos portendisse auspicia i. e. significasse, dedisse, Liv. XXX, 22: van daar portendi op handen zijn, bij voorb. quid spei Latinis portendi? Liv. I, 50: hi omnes, quae pericula portenderentur, memorantes, Liv. XXVIII, 5: malum damnumque portendier, Plaut. Poen. III, 5, 4: rerum mutationes caedem, fugam — portendunt, Sallust. Jug. 3, i. e. voor-aan-

aan, voorspellen: van daar iet te voren aanwijzen, en wel op eene waarzeggende wijze, het zij in den slaap, door de stem, of door andere aanwijzingen: van daar men het ook dikwijls profeteeren, aankondigen, vertalen kan, doch meest past aanwijzen, bij voorb. dii portenderunt clarum fore hoc caput, Liv. I, 41, perage, quod aves tuae (*waarzeggende vogels*) fieri posse portendunt, Ibid.: *dus ook* avium, quae augurio regnum portenderunt, Ibid. 8: Dii mihi sacrificanti laeta omnia portendere, Liv. XXXI, 7 extr.: consulentes (oraculum), quam sibi spem portenderet, Liv. XXIX, 11: dii principibus periculum caedemque portendunt, Cic. Harusp. 25: metus, qui portenduntur, Ibid. *op het einde, d. i. die voorzegd worden, of op hande zouden zijn:* rerum futurarum, quae tum dormientibus tum vigilantibus portenduntur, Cic. Nat. D. II, 66, i. e. indicantur, praedicantur: *dus ook* quae illi portendebantur, Cic. Div. I, 5: quod de sole ostentum est tibi, populo commutationem rerum portendit fore, Acc. ap. Cic. Div, I, 22 extr.: ex triplici adpetitione solis triginta annos Cyrum regnaturum portendi, Cic. Ibid. 23: victoriam sibi a diis portendi, Auct. B. Afric. 82: illi — deorum nutu cuncta portendi, Sallust. 92 (97), i. e. *worde aangewezen:* quidquid monstro portenditur isto cet., i. e. indicatur, Ovid. Met. XV, 571: nimiae voluptati est quod in extis nostris portentum est, Plaut. Poen. V, 3, 35: malum in quiete (i. e. somno) tibi portentum est, Plaut. Curc. II, 2, 22: *van daar voorzeggen, Tropisch, d. i. te voren aanwijzen, bij voorb.* caedem, fugam, Sallust., *zie hier voor:* quae pericula portenderentur, memorantes, Liv., *zie hier voor:* auspicia, Liv., *zie hier voor: van daar* Portentum, Substantive, *eene waarzeggende aanduiding, aanwijzing, buitengewone verschijning, bij voorb.* ex quo illa ostenta, monstra, portenta dicuntur, Cic. Nat. D. II, 3: si, quod raro fit, id portentum putandum est, sapientem esse, portentum est; saepius enim mulam peperisse arbitror, quam sapientem fuisse, Ibid. 28: alii portenta atque prodigia nuntiabant, Sallust. Cat. 30 (31); cf. Virg. Aen. VIII, 532. Cic. Nat. D. II, 65 extr.: *en dewijl zeldzame, buitengewone onnatuurlijke dingen, in het oog van het volk, iet moesten aanduiden en voorspellen: van daar elke zeldzame zaak, bij voorb.* a) *zeldzame verdichting, zeldzaam ding, bij voorb.* poëtarum & pictorum, Cic. Tusc. I, 6: de genere hoc portenta ac monstra loquuntur, Lucret. IV, 591: portenta ac praestigias scribere, Gell. X, 12. b) *elk zeldzaam, onnatuurlijk, beest of gedrocht, monster, bij voorb.* portenta subegit, Horat. Ep. II, 1, 11: virgineo portenta sub inguine (Scyllae) latrant, i. e. *honden*, Ovid. Am. II, 16, 23: hominum pecudumque portentis, Cic. Nat. D. II, 5, i. e. *misgeboorten: van daar Tropisch, van een monster van een mensch, bij voorb.* Cicero Pis. 4 *noemt* Clodius *een* portentum reipublicae: *dus ook* Gabinius & Piso duo reip. portenta, Cic. Provinc. 1; *en* Antonius *wordt* Cic. Phil. XIV, 3 extr. propudium & portentum *genoemd.*

PORTENTĬFER, a, um, *monsters bij zich dragende, bij voorb.* venena, Ovid. Met. XIV, 55.

PORTENTŌSUS, a, um, *buitengemeen, onnatuurlijk, of bovennatuurlijk, bij voorb.* portentosa e pecude aut ex homine nata, Cic. Div. II, 28, i. e. *misgeboorten, wangeboorten:* puer portentoso parvoque capite, Suet. Domit. 4: ingenia, Plin. H. N. IX, 41: oratio portentosissima, Senec. Ep. 115: mendacium, Plin. H. N. V, 1: Quid fieri portentosius potest? Senec. Ep. 87 post med.: portentosissimum humani impendii opus, Plin. H. N. XXXVI, 13, *van de Labyrinthen of Doolhoven.*

PORTENTUM, *zie* Portendo.

PORTHMEUS (*van twee lettergrepen*), ĕi en ĕos, (πορθμεύς) m. *die anderen over eene zee-engte, rivier, of een klein water, overvaart, Veerman, Schipper, Schuitevoerer enz., bij voorb. zoo heet* Charon, Juvenal. III, 266: *dus ook* navita porthmeus, i. e. Charon, Petron. 121 extr.

PORTICATĬO, ōnis, f. *eene rei van gaanderijen of gangen met pilaren*, Pandect. XI, 7, 31.

PORTICŬLA, ae, f. i. e. parva porticus, *eene kleine gaanderij of bedekte gang*, Cic. ad Div. VII, 23 post med.

PORTĬCUS, us, f. *elke plaats, die met een dak gedekt en aan de zijde open is: van daar* 1) *een van boven bedekte, op zuilen rustende, gang, gallerei, zoo als de Romeinen aan hunne huizen, om te wandelen, en bijzonder aan de Tempels en openlijke gebouwen, rondom, hadden, om voor den regen bedekt te zijn: ook versierde men ze met schilderijen, zoo als bij voorb. in de* porticus Octavia *schoone schilderstukken waren*, Plin. H. N. XXXV, 10 extr. XXXVI, 5: *ook disputeerde men daar in, bij voorb.* constituuntur in tribus porticibus exedrae spatiosae, habentes sedes, in quibus philosophi, Rhetores — disputare possunt, Vitruv. V, 11: *verders* plebi opulas in publicis porticibus (Carthaginis) parat, Justin. XXI, 4: ea tecta cingens excelsa porticu, Cic. Att. IV, 16 extr.: aestivas praestabit porticus umbras, Martial. I, 13, 5: in palatio porticum concupierat, Cic. Dom. 44: cf. Virg. Aen. II, 528. III, 853. *Dewijl Zeno in eene zoodanige bedekte gang leerde, zoo wordt* porticua (στοά) *van zijne Filosofie of gezindte gebruikt, bij voorb.* qui fulcire putatur porticum Stoicorum, Cic. Acad. IV, 24: clamat Zeno & tota illa porticus tumultuatur, Cic. ap. Augustin. adv. Acad. III, 7. *Ook was er eene* porticua *in de bovenverdieping*, Pand. XXXIX, 2, 47. 2) *het schutdak bij belegeringen, waar in de soldaten van de vijandelijke schoten niet getroffen worden, anders* vinea *genoemd*, Caes. B. C. II, 2. 3) *uitspringen eene tent, bij voorb.* Aesculapii liberorum opplent porticus, Cic. Tusc. II, 16, e poeta. 4) *een schutdak, tegen het onweder, een luifel*, Colum. IX, 7 §. 4: porticu protecta vasa, Ibid. cap. 14 post med. Not. *de Genitivus Plur.* porticuum *staat, bij voorb.* Vitruv. V, 1. Suet. Calig. 37 *en* Domit. 14.

PORTĬO, ōnis, f. 1) *een deel, bij voorb.* aequis portionibus, Plin. H. N. XXVI, 8 post med., *met gelijke deelen:* luna modo curvata in cornua facie, modo aequa portione divisa, Ibid. II, 9: ex his portio in Italia consedit, portio in Illyricos sinus penetravit, Justin. XXIV, 4: portio hereditatis, Ibid. XXXVI, 2: portione praedae fraudare socios, Ibid. VIII, 5: regnum portionibus inter plures filios dividere, Ibid. XXI, 1: magna mortalium portio i. e. multi homines, Plin. H. N. VIII, 28: pari portione inter se mixta pix, cera, alumen, Cels. IV, 24 post med.: glandis cortex & nitrum paribus portionibus, Ibid. V, 18 Sect. 4: quota portio ea illis ad deos pertinet? Plin. H. N. XII, 18 extr.: quota portio faecis Achivae! Juvenal. III, 16, i. e. *een zeer klein deel:* brevissima vitae portio, Juvenal. IX, 127. 2) *een deel of aandeel, bij voorb.* pro portione imperaretur Mamertinis, Cic. Verr. V, 21, i. e. *voor hun deel; doch, het kan ook heeten, naar evenredigheid:* vocare aliquem in portionem muneris, Justin. V, 2: pars Acarnaniae, quam in portionem belli adceperat, Ibid. XXVIII, 1, *tot zijn aandeel, als beloning voor het voeren van den oorlog:* portione praedae fraudare, Justin., *zie hier voor: van daar* 3) *proportie, evenredigheid, bij voorb.* adduce, pro portione quot verisimile sit, totam Graeciam habuisse, Liv. XXXIV, 50, i. e. *naar evenredigheid:* Cerebrum omnia habent animalia, quae sanguinem; sed homo portione maximum, *naar evenredigheid*, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 49: supra portionem, *boven mate, boven evenredigheid*, Colum. VII, 1: *van daar* pro portione *naar evenredigheid*, Varr. R. R. II, 3, 2, *en* Liv., *zie hier voor, en* Cic., *zie hier voor: ook volgt* ac i. e. *als, bij voorb.* pro portione ac decem diebus cet., Varr. R. R. III, 9 extr. 4) *gesteldheid, opzicht, bij voorb.* ad suam quisque portionem, Plin. H. N. XXXVI, 16 extr., i. e. *gesteldheid, vermogens:* ad portionem situs, Ibid. XIV, 21: ad virium portionem, Plin. H. N. XXIV, 8.

PORTISCŬLUS, i, m. *de hamer of ander werktuig van den bootsman, waarmede hij tevens de maat sloeg, opdat de roeijers de riemen, gelijklijk, in de hoogte heffen, en laten vallen, en dus gelijk roeijen zouden*, Enn. ap. Non. 2. n. 637: pulsus portisculi, Laber. ibid.: sub portisculum, Cato ap. Fest.: cf. Fest., *alwaar het door* malleus *verklaard wordt: van daar Tropisch, bij voorb.* ad loquendum atque ad tacendum tute habeas portisculum, Plaut. Asin. III, 1, 15, i. e. Directie, *bestuur.*

PORTĬTO, are, *dragen, bij voorb.* crumenam portitans, Gell. XX, 1 ante med. §. 13.

PORTĬTOR, oris, m. 1) *een Tolbediende, Tollenaar, die bij de haven zit, den tol ontvangt, de koopwaren visiteert enz.*, Cic. Att. I, 42. Plaut. Asin. I, 3, 7: *waarom deze lieden gehaat waren: zoo als Cicero aldaar zegt: van daar* portitores omnium pecuniis constitui decemviros, Cic. Agr. II, 23. i. e. *dat zij, als Tolbedienden, elk visiteeren, of hij geld heeft enz.: dus noemt een man zijne vrouw, die naar alles vraagt*, portitorem, Plaut. Men. I, 2, 8. Not. *in deze beteekenis is het zeker van* portus, *als 't ware* in portum itor. NB. *Zij namen ook de brieven om ze te bestellen op zich, bij voorb.* Terent. Phorm. I, 2, 100. 2) (*van* porto) *die iemand of iet voert*, a) *in een schuit of schip, een schipper, schuitvoerer*, Senec. Benef. VI, 18: *zoo heet* Charon, portitor, Virg. Georg. IV, 502. Aen. VI, 298. Prop. IV, 11, 7. b) *te land, een voerman: van daar* portitor Ursae, Stat. Theb. I, 693, *het gestarnte* Bootes *of* Arctophylax, *die als 't waren den wagen van den Beer voortschuift.* 3) (*van* porto) *die iet draagt, een drager, bij voorb.* portitor Helles, Martial. XIX, 73, 7, i. e. *de ram, waar op Helle gereden heeft: doch andere* Edd. *hebben* proditor: *zoo heet deze zelfde ram* Phryxi (portitor) nec portitor Helles, Colum. X, 155, i. e. *die wel Phryxus, maar niet Helle overgedragen heeft:* lecti portitor ipse sui, Claudian. Epigr. 49 extr.

PORTIUNCULA, ae, f. *een klein deel, deeltjen: stukjen, bij voorb.* vestis, Plin. H. N. XXVIII, 7 post med.: aedium, Pandect. XXXIX, 2, 15 ante med.

PORTO, avi, atum, are, 1) *dragen, het zij op den schouder, in een draagstoel, op een wagen, door paarden, schepen enz., bij voorb.* panem humeris, Horat. Sat. I, 5, 90: fasciculum librorum sub ala, Ibid. Ep. I, 13, 13: onus, Caes. B. C. I, 78: puerum Romam, i. e. *voeren, rijden, brengen*, Hor. Sat. I, 6, 76: venti per coelum nubila portant, Lucret. IV, 445: viaticum ad hostem, Cic. ad Div. XII, 3: Massiliam in triumpho, Cic. Off. II, 8: aliquid in sinu, Ovid. Met. VI, 138: Cum hominem portarem octophoro, Cic. Q. Fr. II, 10, i. e. *laat dragen:* frumentum secum, Caes. B. G. I, 5: aliquem in rogum, Plin. H. N. VII, 44 extr.: catulum cubili i. e. ad cubile, Nemes. Cyneg. 155: vehiculo portaretur, Nep. Phoc. 4, i. e. *voer:* Navis, quae milites portaret, Caes. B. G. V, 23: equus me portet, Hor. Ep. I, 17, 20. 2) *brengen, bij voorb.* quid boni porto! Terent. And. II, 2, 1. auxilia, Sallust. Cat. 6: laetum nuntium ad conjuges, Liv. XLV, 1: alicujus preces alicui, Val. Fl. II, 426: portantia verba salutem, Ovid. Pont. III, 4, 1: Nescio quid peccati portat haec purgatio, Terent. Heaut. IV, 1, 12, i. e. *met zich voert, bevat, verraadt:* timorem alicui, Prop. I, 3, 29, i. e. *veroorzaken.*

PORTORIUM, i, n. 1) (scil. vectigal) *tol, d. i. de belasting van ingevoerde waaren, die in de haven (ook anders) betaald werdt, bij voorb.* vini, Cic. Font. 5 in., i. e. *van den wijn:* maritimum, Liv. XXXIX, 24: portorium solvere, Plaut. Trin. IV, 4, 15, i. e. *betalen:* dare, Cic. Verr. II, 72: exigere, Cic. Font. 5. Hirt. Alex. 13, i. e. *invorderen, inzamelen:* imponere, Cic. Pis. 36: locare, Cic. Invent. I, 47: redimere, Caes. B. G. I, 18: cum pontem transisset, redemtor ejus pontis portorium ab eo exigebat, Pandect. XIX, 2, 60 extr., i. e. *Bruggentol: en terstond daarop:* quaerebatur, an etiam pro ipsa rheda portorium daturus fuerit. Not. *Dit woord is eigenlijk een* Adject. portorius, a, um, *van* porto *of* portus *of contracte voor* portitorius. 2) *het geld voor het overvaren, vracht, vrachtloon, bij voorb.* Charon expetens portorium cet., Apul. Met. VI med. p. 180, 28 Elm.

PORTULA, ae, f. *eene kleine deur, poortjen*, Liv. XXV, 9.

PORTULACA, ae, f. *porselein, eene bekende plant*, Varr. ap. Non. 17. n. 11. Plin. H. N. XIX, 8 post med. Sect. 53.

PORTUOSUS, a, um, *vol havens, van havens wel voorzien, bij voorb.* mare, Cic. Or. III, 19: flumen, Plin. H. N. III, 12: pars Numidiae portuosior, Sallust. Jug. 16 (19): Navigatio portuosa, Cic. ad Div. VI, 20.

PORTUS, us, m. *eene haven, bij voorb.* portum tenere, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 60, *bereiken, of ook daar komen, ze betreden:* intrare, Nep. Chabr. 4, *of* in portum pervenire, Caes. B. G. IV, 22, *of* venire, Cic. Senect. 19, *of* penetrare, Cic. Verr. V, 37, *of* deferri, Auct. ad Her. I, 11, *of* invehi, Cic. Mur. 2, *in de haven komen, binnen lopen: dus ook* in portum navim conjicere, Cic. Invent. II, 32, *of* se recipere, Caes. B. C. II, 22: *dus ook* portum capere, *de haven bezeilen*, Ibid. B. G. IV, 36: naves in portum compellere, Ibid. B. C. I, 58: portum petere, Cic. Planc. 39. Virg. Aen. I, 194 (198): tangere, Virg. Aen. IV, 612, i. e. *bereiken, in de haven binnen lopen:* occupare, Hor. Ep. I, 6, 32: aperire, Tacit. Ann. XVI, 23, *vaarbaar maken:* e portu proficisci, Caes. B. G. III, 14, *of* progredi, Virg. Aen. III, 300, *of* solvere, Cic. Mur. 2; *of* exire, Caes. B. C. II, 2, *uit de haven zeilen:* naves ex portu educere, Caes. B. C. I, 57. II, 22: portum linquere, Virg. Aen. III, 289: *van daar* in portu navigare, Terent. And. III, 1, 22, i. e. *veilig zijn: dus ook* in portu esse *in de haven zijn (Tropisch), d. i. in veiligheid of rust zijn*, Cic. ad Div. IX, 6. *Ook haven, ten aanzien van den Tol, bij voorb.* Canulejus, qui in portu Syracusis operam dabat, Cic. Verr. II, 70, i. e. *Tolbediende was: van daar* 1) *de haven, Tropisch, d. i. toevlucht, zekerheid, of toevluchtsplaats, plaats van veiligheid, rust, rustplaats, bij voorb.* senatus erat portus nationum, Cic. Off. II, 8: Exsilium est perfugium portusque supplicii, Cic. Caecin. 34, i. e. *tegen lijfstraffe:* in portum philosophiae se conferre, Cic. ad Div. VII, 30: in portu esse, Cic., *zie hier voor:* portum & perfugium, Cic. Tusc. I, 49: venias, portus & ara tuis, Ovid. Her. I, 110: *van daar heet het graf* portus corporis, Enn. ap. Cic. Tusc. I, 44. 2) *de uitvloed of mond van eene rivier in zee, bij voorb.* (Nilus) per septem portus in maris exit aquas, Ovid. Am. II, 13, 10: per septem Nilus portus emissus in aequor, Ibid. Her. XIV, 107. 3) *eene geslotene plaats, om de waaren in en uit te schepen, Magazijn*, Pandect. L, 17, 59. 4) *ook zal* portus i. q. domus *huis, zijn, zegt* Festus, *en haalt eene plaats uit* leg. XII tabb. *aan.* Not. Porti (Genit.) *voor* portus, Turpil. ap. Non. 8. n. 65. Not. *Dit woord is waarschijnlijk met* porta *van den zelfden oorsprong, te weten, van* πό-ρος, *wegtuigplaats* cet.

PORUS, i, m. *gang, doorgang, bij voorb.* succus decoctae (malvae) pori meatus suaves facit, Plin. H. N. XX, 21 med., i. e. *pisgang, alwaar* pori *overtollig staat, van daar misschien* potus *voor* pori *of* permeatus *beter zoû zijn.*

POS *schijnt voormaals voor* pons *gebruikt geweest te zijn*, Varr. L. L. IV, 1.

POSCA, ae, f. *zuure wijn (of azijn, edik) met water gemengd*, Plaut. Mill. III, 2, 23. Plin. H. N. XXVII, 4 extr. Cels. IV, 5 extr. Suet. Vitell. 12. Scrib. Larg. 46: *ook* Plur., *bij voorb.* poscarum, Plaut. Truc. II, 7, 48.

POSCINUMIUS *of* **POSCINUMMIUS**, a, um, *geld vorderende, bij voorb.* basiola meretricum poscinummia, Apul. Met. X post med. p. 248, 36 Elm.

POSCO, poposci, 3. *iet van iemand willen hebben, vorderen, eischen, of verlangen, het geschiede hoe het wille, bij wijze van verzoek, of gebiedende, hevig of zacht, met recht of niet, dit alles moet de samenhang beslissen, en het legt niet in* posco *op zich zelven: van daar het dikwijls vorderen, verlangen, willen hebben, verzoeken enz. vertaald wordt. Het geen men wil hebben of begeert, staat in den* Accusativus, *en de persoon, van welke men iet begeert, in den* Ablativus *met* a, *bij voorb.* filiam tuam mihi uxorem posco, Plaut. Aul. II, 2, 42: partes sibi poposcerunt, Cic. Rosc. 15: omnia abs te poscere, Terent. Heaut. V, 1, 53: munus ab aliquo, Cic. Verr. II, 47: nummum ab aliquo, Sueton. Aug. 94: veniam peccatis, Hor. Sat. I, 3, 75: non cibum aut potum poscit, Justin. XVIII, 4: pulvinos, Cic. Or. I, 7 extr.: reliquos non desideraret solum, sed etiam posceret & flagitaret, Cic. Verr. V, 28: nemo tam amens, qui illud argentum eriperet; nemo tam audax, qui posceret, Ibid. IV, 20: *ook* seq. ut, *bij voorb.* poscimus, ut coenes civiliter, Juvenal. V, 112: poscimus, ut sit cet., Ibid. VII, 71: *dus ook* aliquem, *bij voorb.* Aeneam in proelia, Virg. Aen. VIII, 614, *te vorderen, uit te dagen: dus ook* aliquem, *tot uitlevering of tot straffe eischen of begeeren, bij voorb.* quos populus poscit, Cic. Rosc. Am. 5 extr.: poscendum poenae, Sil. I, 677: poscimus, Ibid. II, 44: poscere dictatorem reum, Liv. IX, 26 post med., i. e. *aanklagen, beschuldigen. Ook staat het van levenloze dingen, bij voorb. zoo als wij zeggen, de zaak, tijd enz. vereischt, vordert, bij voorb.* quod res poscere videbatur, Caes. B. G. VII, 1: cum usus poscit, Ibid. IV, 2: id, quod negotium poscebat, Sallust. Jug. 56 (60): cum tempus posceret, Nep. Alc. b. 1: siccus ager autumno poscit seri, Plin. H. N. XVII, 21. *Doch, ook staat de persoon, van wien men iet begeert, in den* Accusativus, *bij voorb.* qui parentes pretium posceret, Cic. Verr. I, 3, *voor* a parentibus: Claves portarum cum magistratus poposcisset, Liv. XXVII, 24 extr.: Poscis Quinctilium deos, Horat. Od. I, 24, 12: cur me lampada poscis? Pers. VI, 61: quae poscet munus amantem, Ovid. Art. III, 805: tu puerum posce, quod ipsa velis, Ibid. Am. I, 4, 30: magistratum Sicyonium nummos poposcit, Cic. Verr. I, 17 in.: *van daar heet* poscor *ook men begeert, eischt van mij, bij voorb. met den* Accusativus, *bij voorb.* Palilia poscor: non poscor frustra, Ovid. Fast. IV, 721, i. e. *men begeert van mij, dat ik het* Palilische *Feest nu aankondigen en bezingen zal:* poscor meum Laelapa (*de naam van een' hond*), i. e. Laelaps poscitur a me, *men verzoekt (begeert)* Laelaps, *van mij*, Ibid. Met. VII, 771: Apollo poscitur verba pigenda, Prop. IV, 1, 74 (76), i. e. *wordt verzocht om bijstand tot een gedicht, wordt daar om aangeroepen:* quod rationem pecuniae praedatricine posceretur, Gell. IV, 19 extr.: posceris exta bovis, Ovid. Fast. IV, 670: *van daar, absolute,* poscimur, Ovid. Met. II, 144, i. e. *ik wordt begeerd, moet thans verschijnen*, (scil. adparere cet.): poscitur Alcithoë, Ibid. IV, 274, i. e. *men begeert van haar* scil. narrare: *doch, het kan ook zijn, wordt uitgedaagd:* poscimur, *zegt* Horatius Od. I, 32, 1, scil. canere, i. e. *ik moet thans zingen, men begeert het van mij; alwaar het ook zijn kan: ik wordt uitgedaagd.* Bentley *heeft* poscimus *laten drukken* scil. a te, barbite (ut canas). *Ook zonder* Casus, *bij voorb.* poscunt majoribus poculis, Cic. Verr. I, 26, scil. bibere, *zij begeeren uit Pokalen te drinken: van daar* a) *een verlangen te kennen geven, willen, lust hebben, zich verstouten, bij voorb.* seq. infinit., *bij voorb.* contra occurrere poscant, Val. Fl. IV, 194: lusco qui possit dicere lusce, Pers. I, 128, *alwaar andere* Edd. *possit lezen.* b) *vorderen, uitdagen, bij voorb.* Aeneam in proelia, Virg., *zie hier voor: van daar* Passive, *bij voorb.* poscimur, *zie hier voor:* poscitur Alcithoë, Ovid.: Palilia poscor, Ovid., *zie hier voor: van daar* 1) *iet zoo en zoo hoog looven, zekere prijs ergens voor vorderen, bij voorb.* quanti poscit, vin' tanti illam emi? Plaut. Merc. II, 4, 22, i. e. *hoe hoog hij ze looft, hoe veel hij er voor eischt.* 2) *vorschen of vragen, bij voorb.* quae sit fenetene-

ventia posco, Virg. Aen. III, 59, *eigenlijk, verlangen te weeten* dux Erebi populos poscebat crimina vitae, Stat. Theb. VIII, 22: veniendi poscere causas, Virg. Aen. I, 414 (418). 3) *roepen, bij voorb.* Alciden gemitu, Senec. Herc. Oet. 1887: Clamore hominem posco, Plaut. Curc. V, 3, 5; *doch, dit kan ook heeten, ik vorder van hem* (*het geld*): *van daar* Poscor Olympo, Virg. Aen. VIII, 532, *de hemel roept mij* (*op dat*), *d. i. het geld mij, ik worde gewenkt, of ik worde geboden*, scil. *te komen en te vechten, enz.: ook roepen of aanroepen, bij voorb.* numina, Ovid. Met. VII, 448. 4) *aanroepen, te hulp roepen, bij voorb.* numina, Ovid., *zie terstond hier voor.* Not. Peposci *voor* poposci, Valer. Antias ap. Gell. VII, 9.

POSITIO, onis, f. 1) *het zetten, bij voorb.* nominis pro nomine, Quintil. VIII, 6, 23: surculi, Colum. III, 17: vinearum, Ibid. 3 extr. 2) *toestemming, bij voorb.* non per positionem, sed per detractionem, Senec. Ep. 87 extr. 3) *misschien het thema of de hoofdstelling, bij voorb.* argumenta ex ipsis positionis vitiis ducimus, Quintil. II, 10 extr. 4) *het nederlaten, bij voorb.* a sublatione ad positionem, Quintil. IX, 4. §. 48: cf. §. 55. 5) *de uitgang in de Grammatica, bij voorb.* feminina, Quintil. I, 4, 24. 6) *ligging, plaatzing, bij voorb.* corporis, Senec. Nat. Quaest. I, 16: Labyrinthi, Plin. H. N. XXXVI, 13: stellarum, Gell. XIV, 1 med.: coeli, Colum. I, 6, 10: coeli locique, Ibid. III, 4: loci, Quintil. III, 7, 26: *van daar* a) *Tropisch, ligging, gesteldheid, bij voorb.* mentis, Senec. Ep. 64. b) positiones *omstandigheden eener zaak, bij voorb.* materiarum, Quintil. VI, 4 extr. c) positio syllabae, *is de plaatzing van eene korte syllabe, waar door zij lang wordt, inzonderheid, wanneer twee Consonanten bij een komen*, Positie, *bij voorb.* volucres, Quintil. I, 5, 28. Diomed. 2.

POSITIVUS, a, um, *nedergesteld: van daar* nomina positiva, Nigid. ap. Gell. X, 4. *in het Opschrift, d. i. bij geval gesteld of gemaakt.*

POSITOR, oris, m. *een zetter, stichter, nederzetter, oprichter, bij voorb.* templorum, Ovid. Fast. II, 63: moenia constituis positoris habentia nomen, Ibid. Met. IX, 448.

POSITURA, ae, f. i. q. positio, *stelling, plaatzing, legging, bij voorb.* corporum, Lucret. I, 686: verborum, Gell. I, 7 extr.: ligni, Gell. V, 3: sidus, quod a figura posituraque ipsa, quia simile plaustri videtur, ἅμαξαν dixerunt, Ibid. II, 21 post med.: qualis sit positura dei, Prop. IV, 2, 36: considerarint ea, quae natura ante clausisset, eorumque posituram, colorem, figuram, magnitudinem cet., Cels. Praef. ante med. p. 7.

POSITUS, us, m. i. q. positio, *plaatzing, legging, bij voorb.* urbis, Ovid. Pont. IV, 7, 23: regionis, Tacit. Ann. IV, 5: capillorum, Ovid. Medic. 19: siderum, Tacit. Ann. VI, 21: nec mihi tot positus (feminarum) numero comprendere fas est, Ovid. Art. III, 151: quae ad ossa pertinet: — eorum positus figurasque indicabo, Cels. VIII, 1 in.: sedem, positum, ordinem, figuram, similiaque cognoscere prudentem medicum, Cels. Praef. post med. p. 12.

POSITUS, a, um, *zie* Pono.

POSSESSIO, onis, f. 1) *bezitting, bij voorb.* fundi, *van een goed, landgoed, bij voorb.* dejicere aliquem de possessione fundi, Cic. Mil. 27: *dus ook* deturbare aliquem certa re & possessione, Cic. ad Div. XII, 5: hortorum, Cic. Mil. 27: esse in possessione bonorum, Cic. Caecin. 7: ponere se in possessione, Senec. de ira I, 7: in possessionem venire, Cic. Att. IV, 2, *of* proficisci, Cic. Quint. 27: possessionem hereditatis alicui dare, eripere, Cic. Phil. II, 25: mittere aliquem in possessionem, Cic. Quint. 26 extr., i. e. *inzetten:* possessionem bonorum dare alicui, Cic. ad Div. VII, 21, *of* tradere, Caes. B. G. I, 44: *van daar Tropisch, bij voorb.* prudentiae doctrinaeque, Cic. Or. III, 32: judicii ac defensionis, Ibid. II, 49: possessionem laudis occupare, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 7: resp. in possessione victoriae permanebit, Ibid. 21 post med. 2) *bezitting, d. i. het geen men bezit, eigendom, bijzonder van eene onbeweeglijke zaak, een goed, landgoed, bij voorb. akker, beemd enz., bij voorb.* prata & areas, quod ei generi possessionum minime noceri potest, Cic. Parad. 6 extr.: Aes alienum ex possessionibus solvere, Sallust. Cat. 35 (36): Qui trans Rhodanum possessiones habebant, Caes. B. G. I, 11: Omnis pecuniae reditus constabant in Epiroticis & urbanis possessionibus, Nep. Att. 14: ex possessionibus suis pollicetur quaterna — jugera, Caes. B. C. I, 17: majores possessiones habent, Cic. Cat. II, 8: *van daar* ignis prima possessio rerum fuit i. e. cuncta mundi prius occupavit, Justin. II, 1 med.: feci iter per ejus possessionem, Cic. Att. VI, 1 med.

POSSESSIUNCULA, ae, f. *een klein eigendom, bezitting, goedjen, landgoedjen*, Cic. Att. XIII, 23.

POSSESSIVUS, a, um, *eene bezitting aanwijzende*, pronomina, *bij voorb.* meus, tuus cet., Quintil. I, 5 post med.

POSSESSOR, oris, m. *een bezitter, bij voorb. van eenen akker, landgoed enz., bij voorb.* bonorum, Cic. Quint. 8: *ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* si potes esse possessor, Cic. Or. II, 70: possessores suis sedibus pellantur, Cic. Off. II, 22: cf. Hor. Ep. I, 2, 49: regni possessor inertis i. e. Pluto, Lucan. VI, 779: possessor invidiae aut pestilentiae, Cic. Agr. I, 5, *voor* possessor agri invidiosi aut pestilentis: *van daar Tropisch, bij voorb.* Aquilo possessor Italici litoris, Petron. 114.

POSSESSORIUS, a, um, *de bezitting betreffende, bij voorb.* actio, Pandect. XXXVIII, 2, 50.

POSSESSUS, us, m. *bezitting, bij voorb.* plurimis rebus possessu careo, usu fruor, Apul. Apolog. ante med. p. 282, 5 Elmenh.

POSSESSUS, a, um, Particip. 1) *van* Possideo, 2) *van* Possido.

POSSESTRIX, icis, f. *bezitster, bij voorb.* totius monilis possestricem, Afran. ap. Non. 2. n. 631.

POSSIBILIS, e, *mogelijk, doenlijk, bij voorb.* possibile est jus deo, Quintil. IV, 17: furti agi possibile est, si cet., Pandect. XXV, 2, 3: conditiones si possibiles sunt, Ibid. XXVIII, 3, 16 extr. Paul. Sentent. IV, 5: δυνατόν, quod nostri possibile nominant; quae ut dura videatur appellatio, tamen sola est, Quintil. III, 8 ante med.

POSSIDEO, edi, essum, 2. 1) *bezitten, in bezit hebben, inhebben*, a) *onbeweeglijke dingen, bij voorb.* bona, Cic. Quint. 6: partem agri, Caes. B. G. VI, 12: huic omnia utenda ac possidenda tradiderat, Cic. Verr. II, 18: Italiam, Justin. XXXVIII, 4: *ook absolute, bij voorb.* qui juxta litora possiderent, Pandect. XLVII, 9, 7, i. e. *liggende gronden hebben: dus ook* qui trans flumen possidebant, Ibid. XLIII, 14, 1 post med. b) *beweeglijke, bij voorb.* uniones, Plin. H. N. IX, 35 post med. c) *Tropisch, bezitten, in hebben, in zich hebben, eigendomlijk hebben, of enkel hebben, bij voorb.* nomen, Plaut. Mil. II, 5, 27, i. e. *hebben:* plus fidei quam artis, Cic. Rosc. Com. 6: ingenium, Cic. Invent. I, 45 e poëta: religionem, Cic. Rosc. Am. 24: palmam, Plaut. Most. I, 1, 31: mores saeculi in se, Ibid. Truc. Prol. 13: Possidet hunc dea diem, Ovid. Fast. I, 586. 2) *in bezit nemen, bij voorb.* possidet sedes sacras, Acc. ap. Cic. Or. III, 26; *doch, het kan ook heeten, heeft in bezit:* aegrotus navem possidet, Auct. ad Her. I, 11, *maakte daar aanspraak op, gevolglijk, nam het in bezit; doch het kan ook zijn, hadt het in bezit, uit hoofde der wet, te weten het was zoo goed als of hij het hadt: gevolglijk, blijft de gewone beteekenis:* Cum forum possideres, Cic. Dom. 42; *doch het kan ook heeten, inhadt: of het is liever van* Possido. *Dus behoort ook* Cic. Verr. III, 68 cet. *beter tot* Possido. *Zoo als dan in 't gemeen de* Tempora possedi cet. *en* possessus, a, um, *wanneer aangeduid wordt, in bezit nemen, van* possido *zijn.*

POSSIDO, edi, essum, 3. *in bezit nemen, zich meester maken, bij voorb.* humor ultima possedit, Ovid. Met. I, 31: Aër omne necesse est possidat inane, Lucret. I, 387: quem quisque ipcum possidit, Ib. 965: brevi tempore totum hominem totamque ejus praeturam possederat i. e. occupaverat, Cic. Verr. III, 68: in bona Scipionis possessum publice quaestores praetor misit, Liv. XXXVIII, 60, i. e. *om bezit te nemen:* quod hominis bona sine testamento possederat, Cic. Or. II, 70: *ook kan men hier toe brengen* postulat, ut ex edicto bona possidere liceat, Cic. Quint. 6: Cum forum armatis catervis possideres, Cic. Dom. 42; *alwaar gevolglijk de gissing van* Graevius obsideres *nodeloos is:* possedit cetera pontus, Ovid. Met. I, 355: *van daar* possessus, a, um, *in bezit genomen, bij voorb.* agros in Hispania duorum Scipionum virtute possessos, Cic. Agr. I, 2: ita possessis hominum sensibus, Plin. H. N. XXX, 1 post init.: ad possessa venis gaudia, Ovid. Her. XVII, 105: possessa pectora, Ovid. Am. I, 2, 8: *hier toe kan ook behooren* Hirt. Alex. 78. Tetrarchiam occupatam & possessam a Dejotaro: *dus ook* possessae ab Oenotriis Italiae, Plin. H. N. III, 7; *Doch het kan hier ook beteekenen, bezeten, en gevolglijk van* possideo *zijn.*

POSSUM, potui, posse, *is of uit* potis (*of* pote) i. e. *vermogend, of uit* pos i. e. potens (*van daar* compos, impos), *en* sum, 1) *kunnen, vermogen, met en zonder* Infinitivus, *is bekend, bij voorb.* quantum potes & valeas, Cic. Att. IV, 15: facerem, ut possem, sed cet., Cic. Q. Fr. III, 5 med.: quoad possem & liceret, Cic. Amic. 1: quantum facere potui, Cic. Phil. II, 10: dico &, quam possum maxima, voce dico, Cic. Dom. 86: plus paene, quam potero, excubabo, Cic. Phil. VI, 7: *ook* possum scire, quo profectus — veneris? Plaut. Amph. I, 1, 190, *dreigend, kan ik van u vernemen? voor, zult gij het mij niet zeggen? zegt het mij opstaande voet:* fieri potest *het kan gebeuren, d. i. het is mogelijk,*

bij voorb. poteſt fieri, ut fallar, Cic. ad Div. XIII, 73. *Integendeel* non poteſt fieri, ut cet. *het is niet mogelijk, dat enz.:* ut non *of* quin i. e. *dat niet enz., of, het is volſtrekt noodzaaklijk, het moet volſtrekt enz.: dus ook* facere non poſſum, ut non *of* nihil cet. *het is niet mogelijk, dat ik niet enz., of ik kan er niet om heen, dat niet enz., d. i. ik moet volſtrekt, bij voorb.* Neque enim ullo modo facere poſſum, ut — — non ſim popularis, Cic. Agr. II, 3 Ed. Erneſt, *alwaar andere* Edd. eſſem *voor* ſim *hebben, maar* ſim *is naauwkeuriger:* facere non poſſum, ut nihil ad te dem literarum, Cic. Att. VIII, 14: non poſſum, quin exclamem, Plaut. Trin. III, 2, 79 (*het welk* Cic. Or. II, 10 *herhaald wordt*), *d. i. ik moet enz., alwaar* facere *verſtaan kan worden. Ook volgt* poſſe *nog eens, bij voorb.* ſi hoc fieri poteſt, ut — quisquam nullis comitiis imperium — adſequi poſſit, *voor* adſequatur, Cic. Agr. II, 11 extr., *alwaar misſchien de veelvuldige tusſchen beide geplaatſte woorden de ſchuld hebben. Iet dergelijks is* Cic. Tuſc. I, 3 med. fieri poteſt, ut recte quis ſentiat & id, quod ſentiat, polite eloqui non poſſit. *Verders* non poſſum non (i. q. non facere poſſum, ut non) ſeq. infin. i. e. *ik moet, ik kan er niet buiten om, bij voorb.* non poſſumus non reponere, Cic. Nat. D. II, 21: *dus ook* nihil ego poſſum neſciſſe, Ovid. Her. XVII, 47, i. e. *ik moet het geweten hebben, of bij mij is het het geval niet, dat ik het niet kan geweten hebben; ik kan mij met mijne onwetendheid niet ontſchuldigen. Ook ſtaat* poteſt abſolute, *het is mogelijk, het kan gebeuren of zijn, bij voorb.* Nos dignitatem, ut poteſt, retinebimus, Cic. ad Div. I, 2 extr.: Poteſt, ut commiſerit, Cic. Cluent. 37, i. e. *het is mogelijk enz.:* Poteſt, ut alii arbitrentur cet., Plaut. Pſeud. II, 2, 38: Non poteſt, Terent. Phorm. II, 1, 73. i. e. *dat is niet mogelijk, kan niet zijn:* qui poteſt? *hoe is het mogelijk?* Cic. Tuſc. I, 32 poſt med., *en terſtond daar op* qui poſſis, rogas? i. e. *hoe het mogelijk zij?* quantum poteſt, *zoo veel mogelijk*, Terent. Eun. V, 1, 20. Plaut. Men. V, 2, 122: *dus ook* quia nihil aliter poſſit, *mogelijk zij*, Cic. Acad. I, 7 extr.: *dus ook* ſi quid poteſt, Liv. X, 23 med. *Dus ook* non poteſt quin, *bij voorb.* non poteſt, quin obſit, Plaut. Mil. III, 1, 7: video non poteſſe (*voor* poſſe), quin eloquar, Ibid. Bacch. III, 6, 30. Not. poſſe *voor* velle *in de taal van hun, die met beſchaafdheid* (venuſte) *ſpreken, bij voorb.* ſed illa (facies), cum poteris, atque ut poſſis, rogo, *voor* velis, Cic. Brut. 5, *want wie wil, kan dikwijls. Ook, in 't gemeen, voor willen, bij voorb.* quae nil inauſum linquere potui, Virg. Aen. VII, 308, *doch, het kan ook hier zijn, die ik het over mijn hart heb kunnen brengen, om niets onbeproefd te laten, die ik over mijn hart heb kunnen brengen, om alles te wagen. Men zou het ook, als eene omſchrijving, kunnen aanzien voor* liqui, *zoo als* reverti poſſet *voor* reverteretur, Liv. (*zie hier na*): concionem poſtulabat, ut id ſciri poſſet *voor* ſciretur, Liv. XXXII, 40; *doch, het is niet nodig, en* Liv. XXXII, 40 *moet* poſſet *eigenlijk genomen worden.* 2) *vermogen, d. i. in ſtaat zijn, om te doen, uitvoeren, bij voorb.* cujus poteſtas plus poteſt, Plaut. Caſ. II, 4, 41: quae in me plus poteſt, Ibid. Truc. IV, 2, 42: qui apud me plurimum poſſit, Cic. Roſc. Am. 1: plus poteſt apud te pecuniae cupiditas, Cic. Verr. IV, 57: quid ſcammoniae radix ad purgandum poſſit, Cic. Div. I, 10: Qui plurimum poterant, Cic. Quint. 21: Qui plus poteſt poſſetque, Liv. VIII, 33, *zie* Polleo: multum poteſt — fortuna, Caeſ. B. G. VI, 30. 3) *behooren, bij voorb.* Orbis eſt converſus citius quam potuit, Cic. Att. II, 9, i. e. *dan het behoorde te geſchieden: alwaar* Erneſti *liever* oportuit *wil. Maar het ſtaat ook* Liv. XXXII, 13 in., Fluctuatus animo eſt, utrum in regnum ſe reciperet, an reverti in Theſſaliam poſſet, *alwaar* reverteretur *gewoonlijker zou zijn.* 4) *gezond zijn, ſterk zijn, in goeden ſtaat zijn, zich wel bevinden, bij voorb.* Nihil dolet, niſi pes: poſſunt oculi, poteſt caput cet., Cic. Tuſc. II, 19, *ten zij men er* dolere *onder verſtaan wil: want, dit zou de eenigſte plaats zijn.* 5) *willen, zie n. 1.* Not. a) *Men heeft ook* poteſſe *voor* poſſe, Terent. Eun. IV, 3, 24. Lucret. I, 666. Plaut. Aul. II, 4, 30. Ciſt. I, 1, 32 cet.: poteſſit *voor* poſſit, Plaut. Perſ. I, 1, 41: *ook* potiſſit, Diomed. 1: poteſſet *voor* poſſet, Lucil. ap. Non. 5. n. 98: *dus ook* poſſiem, poſſiet *voor* poſſim cet., Plaut. Bacch. IV, 5, 2. Moſt. II, 2, 34. IV, 2, 68 cet. *en* Cic. Arat. 304: *verders ook* Paſſiv. poteſtur *en* poſſitur *voor* poteſt *en* poſſit, *wanneer er een* Infinitivus Paſſivi *volgt, bij voorb.* expleri poteſtur, Lucret. III, 1023: transferri poſſitur, Cato R. R. 154: *ook* poſſuntur *zullen de Ouden gezegd hebben, volgens* Diomed. 1. *Ook* potis ſunt *voor* poſſunt, *en* potis ſum *of* potiſſum *voor* poſſum, Plaut. Curc. V, 3, 23. Poen. I, 2, 17, *zie* Potis: *ook* poteſte, poteſto, poteſtote, poſſunto *haalt* Charil. 3 *aan, maar zonder plaatzen uit ſchrijvers.* b) Particip. Potens *ſtaat* Adjective, *zie dus* Potens.

POST, 1) *zonder* Accuſativus, *of* Adverbialiter, *daar na, hier na, bij voorb.* & poſt oritur, Cic. Fin. III, 6: initio mea ſponte, poſt autem invitatu tuo, Cic. ad Div. VII, 5: quem nunc & poſt ſemper cet., Plin. H. N. XXXV, 10 extr. e poëta: poſt acer Mneſtheus — conſtitit, Virg. Aen. V, 507: poſt de matre videro, Terent. Hec. IV, 4, 78. *Ook ſtaat het geern bij* Ablativi, *bij voorb.* Paulo poſt, Cic. ad Div. XVI, 5 extr., *of* poſt paulo, Caeſ. B. C. I, 29. Liv. V, 55, *of* parvo (i. e. paulo) poſt, Plin. H. N. XVI, 25 extr., i. e. *kort daarna:* Multo poſt, *of* poſt multo, *lang daarna, bij voorb.* multo poſt quam diſceſſiſti, Cic. Att. XII, 49: neque ita multo poſt, Nep. Reg. 3: poſt non multo rediit, Ibid. Pauſ. 3: poſt neque ita multo miſſus, Ib. Cim. 3: aliquanto poſt, Cic. Caecin. 4, *of* poſt aliquanto, Cic. Or. 30 *en* Liv. II, 31, *een vrij langen tijd daarna: dus ook* multis annis poſt, Plaut. Men. V, 9, 72, *of* multis poſt annis, Cic. Flacc. 23 extr., *vele jaren hierna, of na vele jaren:* anno poſt, *het jaar daar na*, Cic. Brut. 60 extr. Cic. Div. II, 33 extr. Liv. II, 16: biennio poſt, Cic. Brut. 91 extr.: paucis diebus poſt, Plaut. Men. Prol. 36, *of* poſt paucis diebus, Liv. XXXII, 5 poſt med. XL, 47 *en* 57, *of* paucis poſt diebus, quam diſceſſerat, Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 17: poſt multis tempeſtatibus, Pacuv. ap. Non. 4. n. 468: paucis poſt annis, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5: hora poſt, *een uur daarna*, Cic. Att. IV, 16 poſt med.: longo poſt tempore, Virg. Ecl. I, 30. Not. a) *geern ſtaat er* quam *achter*, poſt quam *of* poſtquam *na dat: is bekend, bij voorb.* undecimo die poſt quam — diſceſſeram, Cic. Att. XII, 1: quod poſt adeundiſſet, quam dediſſem cet., Ibid. VI, 3: multo poſt quam diſceſſiſti, Ibid. XII, 49 cet.: *ook voor, bij voorb.* poſtquam — videbatur, Salluſt. Cat. 6: eo poſtquam venit, Caeſ. B. G. I, 27, *zie* Poſtquam. b) *ook ſtaat er* deinde *of* inde *bij, wanneer het ééns weg kon blijven, bij voorb.* poſt deinde, Terent. And. III, 2, 3. Virg. Aen. V, 321. Senec. Benef. II, 34 (*dus ook* poſt haec deinde, Colum. III, 4), *of* deinde poſt, Nep. Eum. 5: poſt inde, Lucret. III, 528. *Het betekent ook, achter, of achter na, bij voorb.* qui poſt erant, Cic. Mil. 10 extr.: priora genua poſt curvantur, Plin. H. N. XI, 45, i. e. *achterwaards: van daar Tropiſch*, poſt fuere, Salluſt. Cat. 23 (24), i. e. *werden achter aangezet.* 2) *met den* Accuſativus, *of als eene zoo genoemde Praepoſitie*, a) *na of zedert, bij voorb.* aliquot poſt menſes, Cic. Roſc. Am. 44: poſt hominum memoriam, Nep. Them. 5. Cic. Cat. I, 7. Cic. ad Div. X, 16, i. e. *zedert menſchen geheugen:* poſt hunc ſtatum reipublicae, Cic. Verr. I, 7, i. e. *zedert de tegenwoordige geſteldheid enz.:* poſt Brutum proconſulem (i. e. poſt proconſulatum Bruti), Cic. Phil. II, 38: ſexennio poſt has miſerias, Cic. ad Div. IV, 4 med.: poſt calamitatem, Nep. Att. 9: poſt diem tertium i. e. die tertio, Liv. VI, 1. *Dikwijls ſtaat er ook een* Participium *bij, bij voorb.* ſexennio poſt Vejos captos, Cic. Div. I, 44, i. e. *na de verövering der ſtad* Veji: poſt hanc urbem conditam, Cic. Haruſp. 8: poſt devictum Hannibalem, Liv. XXXV, 10, *voor* devicto Hannibale: poſt deportatos ex Graecia exercitus, Liv. XXXV, 12, *voor* poſt deportationem exercituum cet. *en meermalen: van daar* Poſt id, Plaut. Caſ. I, 42, *of* Poſt ea, Cic. Cat. I, 6. Cic. Nat. D. II, 33 *en meermalen*, Caeſ. B. G. I, 21 *en* 40, *of* poſt hoc, fragm. leg. Papir. ap. Feſt. in Sacramentum, *of* Poſt illa, Terent. And. V, 4, 33. Phorm. V, 4, 33. Plaut. Curc. IV, 2, 43. Ibid. Men. IV, 3, 11. Catull. LXXXIII, 9. Cato ap. Gell. III, 7. Enn. ap. Cic. Div. I, 20, *of* poſt haec, Celſ. II, 28 extr. Colum. III, 4. Cic. Div. II, 54 extr., i. e. *hier na, of na dezen, na dien tijd, na dat enz. Hier uit zijn vervolgens* Poſtea, Poſtilla (*als één woord*) *ontſtaan. Ook volgt* quam *als, na* poſt, *zoo als n.* 1, *bij voorb.* poſt annum quartum, quam expulſus fuerat, Nep. Ariſt. 3, *het vierde jaar hier na, als hij enz., of het vierde jaar na dat hij enz.:* poſt annum quintum, quam cet., Ibid. Cim. 3: poſt diem tertium geſta res eſt, quam dixerat, Cic. Mil. 16. b) *achter, bij voorb.* poſt caſtra, Caeſ. B. G. II, 9: Poſt equitem ſedet atra cura, Horat. Od. III, 1, 40: poſt me fabulari occepere, Plaut. Epid. II, 2, 52: poſt tergum, Caeſ. B. G. VII, 88: poſt carecta latebas, Virg. Ecl. III, 20: poſt montem, Ibid. Georg. III, 373: ſi poſt ſe adliget, Plin. H. N. XXVI, 9: ingreſſae poſt odorem, Pallad. in April. 8. c) *na of naast, van eene rangſchikking, bij voorb.* nemo poſt te videatur, i. e. inferior te, Senec. Ep. 104 ante med.: erat Lydia poſt Chloën, Hor. Od. III, 9, 6: equeſter ordo poſt populum ſcribitur, Plin. H. N. XXXIII, 2 poſt med.: poſt quos (piſces) ſunt — lupi, Celſ. II, 18 med. Not. poſt *van zijn* Caſus *geſcheiden, bij voorb.* poſt enim Chryſippum cet., Cic. Fin. II, 13 extr.: poſtve ea, Cic. Verr. I, 41, i. e. *of hier na:* poſtque ea, Liv. XLI, 9, i. e. *en daar na:* poſtve eos cenſores, Liv. XXXIX, 3. *Ook ſtaat het achter den* Accuſativus, *bij voorb.* hunc poſt, Cic. Tuſc.

Tuſc. II, 6 in.

POSTAUTUMNĀLIS, e, *na herfst, d. i. na den herfst eerst komende, bij voorb.* pira, Plin. H. N. XV, 15.

POSTĒA *voor* poſt ea, 1) *daar na*, Cic. Invent. I, 51. Nat. D. II, 35. Brut. 3. Caeſ. B. G. I, 21 *en* 40: *ook om eene rang-orde te beteekenen*, Plin. H. N. XVII, 16 extr. *Ook ſtaat er* loci *overtollig bij*, Salluſt. Jug. 102 (108). *Ook volgt er dikwijls* quam *op, bij voorb.* poſtea quam *daar na, als, waar uit één woord* poſteaquam *geworden is, na dat*, Cic. Off. II, 1 extr. Cic. Verr. II, 56. Cic. ad Div. X, 1 in. Liv. I, 6 *en meermalen: ook geſcheiden, bij voorb.* poſtea vero quam cet., Cic. ad Div. III, 7 extr. V, 2 ante med. Nep. Dion. 4. Salluſt. Jug. 29 (31) *en meermalen. Ook* ſeq. Conjunctivo, *bij voorb.* poſteaquam nihil ſcriberetur, Cic. ad Div. II, 19 in. *Ook ſtaat* cum *voor* quam, Cic. Cluent. 67 extr. Not. *dat* poſtea *eigenlijk twee woorden zijn, en gevolglijk* poſt ea *beter geſchreven wordt, ziet men ook deels uit de ſcheiding, bij voorb.* poſtque ea, Liv., *zie* Poſt: *deels daar uit, dewijl* a *kort is*, Ovid. Faſt. I, 165. II, 555. 2) *hier na, d. i. verder, wijders, bij voorb.* Quid tum poſtea? Terent. Eun. IV, 7, 23: quid poſtea? Liv. IV, 4. Cic. Roſc. Am. 33. Mur. 12 in.: Animo meo eſt aegre: poſtea cet., Plaut. Merc. II, 3, 35. Not. poſtea deinde, *zoo als* poſt deinde, *alwaar het één weg kon blijven*, Celſ. VII, 8 poſt med. Liv. XLI, 25.

POSTEĀQUAM, *eigenlijk* poſtea quam *na dat, d. i. naderhand als, zie* Poſtea.

POSTERI, *zie* Poſterus.

POSTERĬOR, *zie* Poſterus.

POSTĔRĬTAS, ātis, f. *de toekomende tijd, deels op zich zelven, deels, met betrekking tot de als dan levende menſchen, waarom het dan toekomende tijd, toekomſte, dan de nawereld, of nakomelingſchap vertaald wordt, bij voorb.* poſteritatis otio conſules, Cic. ad Div. II, 18 extr.: poſteritati ſervire, Cic. Tuſc. I, 15 extr.: Laelii amicitiam poſteritati notam fore, Cic. Amic. 4: hiſtoria non ad actum rei ſed ad memoriam poſteritatis componitur, Quintil. X, 1 ante med.: hujus rei ne poſteritatem quidem omnium ſaeculorum immemorem fore, Cic. Phil. II, 22, in ore frequens poſteritatis eris, Ovid. Pont. I, 6, 34: ſi tamen a memori poſteritate legar, Ibid. III, 2, 30: perpetuae crimen poſteritatis eris, Ibid. Triſt. IV, 9, 26: qui (domini) innumerabiles fieri poſſunt in infinita poſteritate, Cic. Att. XII, 19: proinde rationem habeat poſteritatis & periculi ſui, Caeſ. B. C. I, 13, i. e. famae apud poſteros: *dus ook* invidia poſteritatis, Cic. Catil. I, 11, i. e. *bicam bij de nakomelingſchap, nawereld: van daar* in poſteritatem, *voor het toekomende, voor volgenden tijd, toekomſtig, bij voorb.* quanta invidia nobis, ſi minus in praeſens tempus, — at in poſteritatem impendeat, Cic. Cat. I, 9 in.: nec paſſuras, ut in poſteritatem Scytharum genus intercidat, Juſtin. II, 3 extr. Not. *Ook van beesten, de nakomelingſchap, bij voorb.* poſteritas & Hirpini, Juvenal. VIII, 62.

POSTERĬUS, Adject. *en* Adv., *zie* Poſterior *in* Poſterus.

POSTĔRUS *of* POSTER, a, um, Comp. Poſterior, Superl. Poſtremus *en* Poſtumus. I) Poſit. Poſterus *of* Poſter (*want noch* Poſterus *noch* Poſter *ſchijnt voor te komen*), a, um, *daar na volgend of komende, toekomſtig, bij voorb.* poſtero die, *den volgenden dag, 's anderen dags*, Cic. Verr. II, 17. Salluſt. Jug. 75 (78) cum ibi diem poſterum commoraretur, Cic. Cluent. 13: in poſterum diem diſtulit, Cic. Dejot. 7: poſtera nocte, Nep. Eum. 9: poſtero tempore, Nep. Ariſt. 3: proviſione poſteri temporis, Cic. Partit. 20: poſtero anno, Cic. Verr. II, 56: & praeſens & poſtera aetas, Horat. Ep. II, 1, 42: ad poſterum bellum, Attic. in Cic. Ep. ad Att. X, 12 med.: poſterum quodam modo & conſequens putandum eſt, Cic. Fin. III, 9 extr., *en terſtond daar op* haec non in poſteris & conſequentibus, ſed in primis continuo peccata ſunt: poſtera laude, Horat. Od. III, 30, 7, i. e. *der nakomelingen. Ook ſtaat* poſtero *voor* poſtero die, Tacit. Ann. IV, 45: in poſterum, ſcil. diem, *tot den volgenden dag*, Caeſ. B. C. VII, 11. Cic. ad Div. X, 12 poſt med.: *ook* ſcil. tempus, *voor het vervolg, of voor den volgenden tijd*, Caeſ. B. C. I, 3. Cic. ad Div. II, 8. Cic. Verr. I, 43 in. Cic. Agr. II, 33 extr.: *van daar* poſtera acies i. e. acies poſteri diei, Juſtin. XI, 12. *Ook ſtaat* quam *achter* poſterus dies, *gelijk achter* poſt, *bij voorb.* poſtero igitur die, quam illa erant acta, Cic. Or. II, 3, i. e. *den dag daarna, als enz.: van daar* Poſteri *de nakomelingen*, Cic. Nat. D. III, 38. Cic. Fin. V, 5. Hor. Epod. IX, 11. Salluſt. Jug. 85 (88). II) Comp. Poſterior, poſterius, 1) *het geen daar na volgt, de laatſte, achterſte, of laatſte, achterſte, wanneer er van twee geſproken wordt, bij voorb.* poſteriores cogitationes ſapientiores eſſe ſolent, Cic. Phil. XII, 2: paria eſſe debent poſteriora ſuperioribus, Cic. Or. III, 48 extr.: ita priori poſterius, poſteriori ſuperius, conjungitur, Cic. Acad. IV, 14 poſt med.: quod prius ordine verbum eſt, poſterius facito, Hor. Sat. I, 4, 58: Thucydides paulo aetate poſterior, Cic. Brut. 11: tempore poſterius, re atque uſu prius eſt, Salluſt. Jug. 85 (88): *van daar ſtaat er van twee verloren veldſlagen, die aangehaald worden*, a poſteriore clade Liv. VI, 1 extr.: pars prior (corporis) adparet, poſteriora latent, Ovid. Faſt. IV, 718: pedes poſteriores, Plin. H. N. XI, 45, i. e. *achter voeten: van daar* Poſteriores *voor* poſteri, Pandect. XXXVIII, 10, 10, *de nakomelingen: van daar* Poſterius, Adverbialiter, *daar na, bij voorb.* jubet poſterius ad ſe reverti, Cic. Verr. IV, 29: Thucydides ſi poſterius vixiſſet, Cic. Brut. 83 extr.: inde poſterius erutus, Nep. Pauſ. 5: vos priores eſſe oportet, nos poſterius dicere, Plaut. Epiſt. II, 2, 76: poſterius iſtuc dicis cet., Ibid. Aſin. I, 1, 48. 2) *Tropiſch, het geen daar op volgt of de laatſte, d. i. het geen achter ſtaat, ſlechter, geringer, bij voorb.* dignitas poſterior ſua dominatione fuit, Cic. Att. X, 4 ante med.: nihil poſterius, Cic. Piſ. 27, i. e. *ſlechter:* ita vitam corpusque ſervato, ita fortunas, ut poſteriora libertate ducas, Cic. Phil. XIII, poſt med.: omnes res poſteriores duco, Plaut. Mil. IV, 1, 7: utrum poſterior an infelicior, Cic. Provinc. 4, i. e. pejor, nequior, improbior: Non poſteriores feram, Terent. Adelph. V, 4, 26, ſcil. partes, i. e. *zoo wil ik mij hier in niets laten ontnemen, ik wil niet achterſtaan, niet de ſlechtſte rol ſpelen.* III) Superl. *is* Poſtremus *en, zoo als velen geloven, ook* Poſtumus: 1) Poſtremus, a, um, a) *de laatſte, achterſte, in 't gemeen, wanneer er van meer dan twee geſproken wordt, bij voorb.* alia prima, alia poſtrema, Cic. Or. 15 extr.: primus in fuga, poſtremus in proelio, Juſtin. II, 10 extr.: oſſa poſtremaque reliquias conterant, Ibid. III, 4 extr.: munus, Catull. 99, 3. i. e. exſequiae: in agmine in primis modo, modo in poſtremis cet., Salluſt. Jug. 45 (49): nec tibi cura canum fuerit poſtrema, *niet de laatſte, d. i. bijzondere*, Virg. Georg. III, 404: *dus ook* hoc non in poſtremis, Cic. ad Div. I, 9 med. §. 42, *voor* in primis, *bijzonder:* acies, Salluſt. Jug. 101 (107), *de achtertogt, voor* poſtrema pars aciei: *want* poſtremus *ſtaat ook voor* poſtrema pars, *bij voorb.* poſtrema in Comoedia, Plaut. Ciſtell., *op het einde der Komedie, voor* in parte poſtrema Comoediae: *dus ook* in poſtremo libro, Juſtin. XLIII, 5 extr., i. e. *op het einde van het boek:* poſtremo menſe i. e. *op het einde der maand*, Pallad. in Jun. 2: *van daar* poſtremum, Subſtantive, *het laatſte, het einde: van daar* Poſtremo (Ablat.), *eindelijk, ten laatſten*, Terent. Eun. II, 2, 21. Salluſt. Jug. 22 (25) *en* 101 (108). Caeſ. B. G. VII, 1 extr.: *ook ſtaat het achter* denique, *bij voorb.* regna denique, poſtremo etiam vectigalia, Cic. Agr. II, 23 extr.: *ook tweemalen achter een, bij voorb.* poſtremo deus — moveat; poſtremo quo modo cet., Cic. Nat. D. I, 37: ad poſtremum, *ten laatſten, eindelijk*, Plaut. Poen. IV, 2, 23. Salluſt. ap. Auguſtin. Civ. D. III, 17. Hirt. B. G. VIII, 43. Liv. XXXVIII, 16 extr. Juſtin. VI, 2: Poſtremum (ſcil. ad) *het voor de laatſte keer*, Terent. Andr. II, 1, 22. *Ook* Cic. Or. III, 2. *Ook voor, ten laatſten, d. i. eindelijk*, Pallad. Novemb. 22 extr., *waar op aldaar* noviſſime *volgt.* b) *de ſlechtſte, ellendigſte, ergſte, uiterſte, bij voorb.* homo, Cic. Roſc. Am. 47. Cic. ad Brut. Ep. 16 ante med.: ſervitus omnium malorum poſtremum eſt, Cic. Phil. II, 44: laſcivia poſtrema, i. e. *uiterſte, ergſte, grootſte*, Apul. Met. IX in. p. 219, 9 Elm. Not. *Ook vindt men van* Poſtremus *eenen nieuwen* Comparativus *en* Superlativus, *bij voorb.* omnium natorum poſtremiſſimum, Gracch. ap. Gell. XV, 12, i. e. *den ſlechtſten: dus ook* cum adoleſcentulis poſtremiſſimis, Apul. in Apol. poſt med. (*bijna op het einde*) p. 336, 10 Elmenh.: nullum animal in terris homine poſtremius, Apulej. de deo Socrat. ante med. p. 43, 34 Elm. 2) Poſtumus, a, um, *de laatſte, bij voorb.* ſpes, Apulej. Met. IV ante med. p. 144, 26 Elmenh.: coena, quam poſtuma diligentia praeparaverat, Ibid. VI prope fin., i. e. *voor de laatſte keer:* ſuſcipiat doctrinam, ſeram plane & poſtumam, Ibid. Apol. ante med. p. 297, 23 Elm.: *Bijzonder wordt het van kinderen gezegd, na welken de vader er geene meer verwekt, die dus de laatſten zijn, bij voorb.* proles, Virg. Aen. VI, 763, *welke plaats* Gellius II, 16 *doorloopt, en die* Caeſellius Vindex *aanhaalt, welke zegt:* poſtuma proles non eum ſignificat, qui patre mortuo, ſed qui poſtremo loco natus eſt cet. *Ook enkel* poſtumus, ſcil. filius, *een ſpadeling, d. i. het geen onder zijne broeders het laatſte is, zonder dat in aanmerking komt, of het voor of na 's vaders dood geboren is, bij voorb.* poſtumo non nato, Cic. Or. II, 32. Pandect. XXVIII, 2, 16: niſi poſtumus & natus & — mortuus eſſet, Cic. Or. I, 39 extr., *en het woord ſtaat dikwijls in de* Pandect., *bij voorb.* XXVI, 2, 6, *alwaar* poſtumis *en* filiis poſtumis *ſtaat*, XXVIII, 2 leg. 9, 14 cet.: *ook* poſtuma (filia), Ibid. XXVI, 2, 5. XXVIII, 2, 24. *Doch, gemeenlijk verſtaat men daardoor die na vaders dood of wel na deszelfs Teſtament geboren is.*

Hl

bij voorb. Ulpianus *zegt* Pandect. XXIII, 3, 3: Postumos autem dicimus eos, qui post mortem parentis nascuntur. Sed & hi, qui post testamentum factum in vita nascuntur. *En in de daad eer kan men niet weten, of iemand het laatste kind is, voor dat de vader gestorven is:* si senex anum (uxorem) praegnantem fecerit, quid dubitas, quin sit paratum nomen postumo? Plaut. Aul. II, 1, 42, *alwaar wel past spadeling, d. i. het kind na vaders dood geboren. Waarom sommigen ook* posthumus *willen schrijven* i. e. post humationem patris natus.

POSTFACTUS *of* POST FACTUS, a, um, *daarna gebeurd*, Gell. XVII, 7: *van daar* postfactum, *het geen daarna geschied is, bij voorb.* ex postfacto, Pandect. XXI, 1, 41 extr.

POSTFĔRO, ferre, *achter zetten, achter aan zetten, of stellen, bij voorb.* opes suas libertati plebis, Liv. III, 64: nec regnis postferre fidem, Sil. II, 701: nulli non esset postferendus, Vellej. II, 69: non postferuntur et Charites, Plin. H. N. XXXVI, 5 post med.

POSTFUTORUS, a, um, *zie* Postsum.

POSTGENĬTUS *of* POST GENĬTUS, a, um, i. e. *naderhand geboren:* postgeniti *of* post geniti, *de nakomelingen*, Horat. Od. III, 24, 30.

POSTHABĔO, ui, itum, 2. *achter zetten, achter aanstellen, bij voorb.* omnes posthabui mihi res, Terent. Phorm. V, 8, 15: Omnibus rebus posthabitis, Cic. Tusc. V, 1, *met achterstelling enz.:* posthabui illorum ludo mea seria, Virg. Ecl. VII, 17: omniaque posthaberet, Caes. B. C. III, 33: posthabita Samo, Virg. Aen. I, 16 (20): posthabitam dote solatus est, Tacit. Ann. II, 86: ne — posthabitus haberetur, Ibid. Hist. IV, 7.

POSTHAC *voor* post haec, 1) *daarna*, Plaut. Amph. II, 2, 164. Suet. Tit. 9. 2) *daarna of toekomstig, bij voorb.* Cic. Planc. 6 med. Cic. Att. VII, 3 post med. Cic. Cat. III, 12. Plaut. Men. IV, 3, 21. Terent. And. III, 5, 5. Ibid. Eun. V, 2, 59. Horat. Sat. II, 3, 297. Martial. IV, 73, 8. *Men ziet hier uit, dat de Romeinen in de ne de a voornaamlijk hebben uitgesproken.* Post haec *staat daar voor* Cic. Div. II, 54 extr. Colum. III, 4. Cels. II, 18 extr.

POSTHINC *of* POST HINC, *hier na, hier op, of hier na, van hier (als twee woorden)*, Virg. Aen. VIII, 546. Georg. III, 30.

POSTHOC, *of beter* POST HOC i. e. postea, fragm. leg. Papir. ap. Fest. in Sacramentum.

POSTHUMUS, *zie* Postumus *in* Posterus.

POSTĬBI, *hier na, hier op*, Plaut. Poen. Prol. 108. Ibid. Rud. III, 1, 8. IV, 7, 37.

POSTICA, *zie* Posticus.

POSTICŬLA, ae, f. scil. Ianua, i. q. postica, *achterdeurtjen, wanneer men verkleinend spreekt*, Apulej. Met. II post med. p. 124, 41 Elmenh.

POSTICŬLUM, i, n. scil. aedificium, *achtergebouw, achterhuis*, Plaut. Trin. I, 2, 157. IV, 3, 73.

POSTICUM, *zie* Posticus.

POSTICUS, a, um, *het geen achter is, bij voorb.* pars aedium, Liv. XXIII, 8 extr.: ostium, Plaut. Stich. III, 1, 40, *achterdeur: dus ook* domo postica i. e. parte domus postica, Varr. ap. Non. 3. n. 158. Val. Max. V, 7, 3: non pepent, verum postica parte profudit, Lucil. ap. Non. Ibid.: posticae occurrite sannae, Pers. I, 6, i. e. irridentium a tergo: *van daar* postica, scil. janua, *achterdeur*, Apul. Met. IX post init. v. 33. Pandect. VII, 1, 13 post med.: *van daar* Posticum, Substantive, *het achterste*, 1) *de achter deur*, scil. ostium, Horat. Epist. I, 5 extr. Plaut. Most. III, 3, 27. Sueton. Claud. 18. 2) scil. aedificium, *het agtergebouw, bij voorb.* duo postica, quae loco mercede, Titinn. ap. Non. 3. n. 158: cf. Vitruv. III, 1 extr. 3) *het sekreet, heimlijk gemak*, Lucil. ap. Non. Ibid. 4) i. q. podex, *het achterste, de aars*, Varr. ap. Non. Ibid.

POSTIDĔA *voor* postea, *hierna*, Plaut. Aul. I, 2, 40. Truc. II, 4, 67: *ook staat er* loci *overtollig bij*. Ibid. Cistell. *tegen het einde, en* Stich. V, 5, 17. *Even zoo staat* antideo *voor* anteeo, *en* antidhac *voor* antehac.

POSTILĒNA, ae, f. (*misschien* scil. funis, *want* funis *is ook* Gen. Fem.) *de staartriemen, bij voorb. bij paarden*, Plaut. Cas. I, 36.

POSTILLA *of* POST ILLA, *is het zelfde als* postea, *hier na*, Terent. *en* Enn. ap. Cic., *zie* post.

POSTIS, is, m. 1) *een post, bij voorb. der deur, van een' tempel, huis*, Ovid. Am. I, 6 24. II, 1, 27. Remed. 35. Cic. Att. III, 15 post med. Virg. Aen. V, 360. Hor. Ep. I, 1, 5: *van daar* postem tenere, Cic. Dom. 46. Liv. II, 8. Val. Max. V, 10, 1, *de post houden: dit deeds de geen, die het gebouw inwijdde: ook wordt het van alles gezegd, wat als eene post uitsteekt, bij voorb.* ambulationis, Cic. Dom. 46: testudinis militaris, Vitruv. X, 20: *van daar* 2) *Tropisch, eene deur, bij voorb.* reserate postes, Senec. Hippol. 863: poste recluso, Lucan. V, 531: *ook kan men hier toe brengen* postes aeratos, Virg. Aen. II, 480: procumbunt cardine postes, Ibid. 493: fultos emuniit obiice postes, Ibid. VIII, 227: *van daar andermaal Tropisch*, Lucret. III, 370, cernere animus, sublatis postibus i. e. oculis. Not. *ablat.* posti, Ovid. Met. V, 120.

POSTLIMĬNIUM, i, n. *de terugkeer naar huis, gevolglijk in zijnen ouden stand en voormalige rechten, of het recht, om naar huis en in zijnen vorigen stand en rechten weder te keeren (wanneer het misschien oorspronglijk een* Adjectivum *is*, scil. jus), *bij voorb.* ei nullum esse postliminium, Cic. Or. I, 40 in., i. e. *dat hij het recht niet heeft, om terug naar zijn huis en oude rechten te keeren: dus ook* ei esse postliminium, Ibid. II, 32 in.: transfugae nullum postliminium est, Pandect. XLIX tit. 15 (*het welk de* postliminio *ten opschrift heeft*) leg. 19: postliminium est jus amissae rei recipiendae ab extraneo cet., Ib.: postliminii jus competit aut in bello aut in pace cet., Ibid. leg. 3: postliminium habere, Ibid.: vis postliminii, Cic. Topic. 8. *Gemeenlijk staat* Postliminio (*misschien* scil. jure) i. e. *door het recht van terugkering, bij voorb.* postliminio redire, Cic. Top. 8. Pandect. XLIX, 15, 19, *of* reverti, Pandect. XLIX, 15, 3, i. e. *door het recht van terugkering terug komen, of plegtig weder terug komen:* postliminio potest civitatis fieri mutatio, Cic. Balb. 11: cf. cap. 12 in.: *van daar* postliminio *over het gemeen, in plaats van weder, opnieuw, of terug, bij voorb.* in forum reducere, Apulej. Met. I prope fin. p. 123, 30 Elm., i. e. *weder terug voeren (op de markt)*: redire, *weder terug keeren, bij voorb.* statimque in meum Lucium postliminio redibis, Ibid. III post med. p. 140, 15 Elm., i. e. *zult (van eenen ezel) weder tot* Lucius, *gevolglijk, tot mensch worden: ook met den* Genitivus *voor* post, *bij voorb.* corpus istud postliminio mortis animare, Apul. Met. II post med. p. 127, 4, *na den dood enz., d. i. van den dood op te wekken:* postliminio pressae (i. e. brevis) quietis lamentationes refricaret (*vernieuwde, de* Ed. Oudend. *heeft* replicaret), Ibid. IV post med. p. 154, 8 Elm.: pater surgentem postliminio mortis deprehendit filium. Ibid. X ante med. p. 244, 12, i. e. *zijnen weder levend geworden zoon; hier kan men ook* postliminio *door, van, vertalen, d. i. van den dood opgestaan was.*

POSTMERIDIĀNUS, *zie* Pomeridianus.

POSTMŎDO, Adv., *daarna, voor* post *of* postea, Liv. II, 43 extr. XXV, 38 med. XXVI, 29 in. Ovid. Am. I, 14, 56. Art. I, 486: *dus ook* Horat. Od. I, 28, 30, immeritis nocituram postmodo te natis, *alwaar* te *de* Ablativus *is, die van* natis *geregeerd word, d. i. uwe naderhand geboren kinderen. Doch anderen brengen* te *tot* postmodo, *te weten* postmodo te i. e. *na u geboren enz., zoodat* postmodo *eenen* Accusativus *regeert, het welk niet nodig schijnt te zijn.*

POSTMŎDUM, Adv., i. q. postmodo *daarna*, Terent. Hec. II, 1, 11. Liv. I, 9 extr. II, 24 med. III, 41 med. IV, 7.

POSTŎMIS, i. e. *het yzer, of de knip aan den neus der paarden, om ze te temmen: van daar Tropisch van een drinkgereedschap, het welk den zuiper, als 't ware, aan den neus hangt, bij voorb.* trulleus postomis de naribus pendet, Lucil. ap. Non. 1. n. 84. *Sommigen lezen* prostomis.

POSTPARTOR, oris, m. *eigenlijk, die achter of na ons wat verkrijgt, een nakomeling*, Plaut. Truc. I, 1, 42, *zie* Partor.

POSTPŌNO, posui, positum, 3. *nazetten, achter aanstellen, bij voorb.* omnia, Caes. B. G. VI, 3. Cic. fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 21 post med.: aliquem alicui, Ovid. Met. VI, 211: *dus ook* officium scorto, Horat. Ep. I, 18, 34: nec Hannibalem quidem Alexandro Magno postponendum, Justin. XXX, 4: id postponi potest, Plin. Ep. IV, 1; *dus ook* postpositus, a, um, *bij voorb.* omnibus rebus postpositis, Caes. B. G. V 7: otii & senectutis ratione postposita, Plin. Ep. X, 19, i. e. *met achteraanstelling enz.*

POSTPRINCIPIA, orum (*zijn eigenlijk twee woorden*, post principia), *staat voor* vai post principia, *het geen na het begin volgt, d. i. het navolgende of de voortgang, of uitgang, bij voorb.* ut quisque rem adcurat suam, sic ei procedunt postprincipia, Plaut. Pers. IV, 1, 4: Voluptas disciplinarum in postprincipiis existit, cum absolutas sunt; in principiis ineptae & insuaves videntur, Varr. ap. Gell. XVI, 18 extr.: si non horum similia essent principia ac postprincipia, Varr. ap. Gell. XVI, 9: postprincipia atque exitus vitiosae vitae, Cic. Sext. 55 *uit een Tooneelspel. Ook haalt men aan* Varr. R. R. III, 4, Unde velis, me incipere, dic. Ille, ego vero, inquit, postprincipia in castris, id est, ab his potius temporibus quam superioribus. *Doch* Edit. Gesn. *heeft* post principia, *dat heet anders achter het front, bij voorb.* Liv. III, 22 extr.; *maar dit voegt hier niet, wegens* castris. *Daarom lezen sommigen* a postprincipiis, *en willen* ut in castris *weglaten, d. i. van de tegenwoordige tijden, en niet van de ouder-*

leterste. Wanneer a postprincipiis *goed is, dan kon men in plaats van* in castris *lezen* incipias *of* inceperis, initium capias *of iet dergelijks.*

POSTPŬTO, avi, atum, are, *achterstellen, achteraan zetten. of gering achten, bij voorb.* te postputasse omnes res prae parente, Terent. Hec. III, 5, 33: *ook* seq. esse, *bij voorb.* qui omnia sibi postputavit esse prae meo commodo, Ib. Ad. II, 3, 9.

POSTQUAM *of* POST QUAM, 1) *nadat, ook zedert, als, toen, bij voorb.* a) *wanneer het geene betrekking heeft tot iet, het geen voorgaat, bij voorb.* eo postquam pervenit cet., Caes. B. G. I, 27: cf. Sallust. Cat. 6: postquam video, Terent. Hec. V, 3, 28: postquam inanis sum, Plaut. Bacch. III, 6, 2: *ook volgt* post *nog eens, bij voorb.* postquam comedit rem, post rationem putat, Plaut. Trin. II, 4, 15: cf. IV, 2, 133 *en* 136. b) *wanneer het betrekking heeft, op iet, dat voorgaat, wanneer het ook gescheiden wordt, bij voorb.* biennium jam est, postquam video cet., Plaut. Merc. Prol. 12: abeo, postquam video cet., Ibid. Capt. III, 1, 27: undecimo die postquam discesseram, Cic. Att. XII, 11: quod post adcidisset, quam cet., Ibid. VI, 3: cf. Post. 2) *naardien of dewijl, bij voorb.* postquam sensit, Terent. Adelph. Prol. 1: postquam inanis sum, Plaut., *zie hier voor:* abeo, postquam video, Plaut., *zie hier voor:* postquam video, Terent., *zie hier voor.*

POSTRĒMUS, a, um, *zie* Posterus.

POSTRIDĬE, Adv., *voor* postero die, *des anderen dags, den volgenden dag, of daags daar aan, bij voorb.* postridie mane, Cic. ad Div. XI, 6. Verr. I, 27: prima luce postridie, Caes. B. C. I, 67: idibus & postridie dictum, Cic. Q. Fr. II, 8: necesse esset vomere postridie, Cic. Phil. II, 8: venit postridie, Terent. And. I, 1, 117. *Daar volgt op* a) quam i. e. *als of nadat, bij voorb.* postridie intellexi, quam discessi, Cic. ad Div. XIV, 7, *daags daar aan, toen ik heen gegaan was; en meermalen, bij voorb.* Cic. Q. Fr. II, 9. Cic. Att. IX, 5. Cic. ad Div. XVI, 14 in. b) *de* Accusativus, *bij voorb.* postridie ludos, Cic. Att. XVI, 4, i. e. *daags na de schouwspelen: dus ook* ejus absolutionem, Coel. in Cic. Epist. ad Div. VIII, 2: nundinas, Suet. Aug. 92: nuptias, Fest. in Repotia: *dus ook* Calendas, Nonas, Idus, Liv. VI, 1 extr. Gell. V, 17 in. c) *de* Genitivus, *doch misschien alleen* ejus diei (*overtollig*), *bij voorb.* postridie ejus diei, i. e. *daags daarna*, Caes. B. G. I, 23. IV, 13. V, 10. Cato R. R. 2 in. Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12: *ook* postridie ejus absolutionis, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 2 Ed. Cort., *doch andere Edd. hebben* absolutionem. Not. *Men vindt ook daar voor* postriduo, Plaut. Mil. IV, 2, 90, *van* Postriduum (scil. tempus).

POSTRIDUO, *zie* Postriduum.

POSTRIDŬUM, I, n. scil. tempus, *de volgende dag, doch alleen komt voor de* Abl. postriduo, *bij voorb.* postriduo natus sum, quam Jupiter natus est, Plaut. Mil. IV, 2, 90. *Het is eigenlijk een* Adject. postriduus, a, um.

POSTSCENĬUM, i, n. scil. spatium, *de plaats van het Theater, achter het Toneel, alwaar de Acteurs veel doen, het welk de aanschouwers niet zien: van daar Tropisch*, postscenia vitae Lucret. IV, 1180, *de geheime handelingen der menschen, die zij voor de wereld verborgen houden. Het is eigenlijk een* Adject. postscenius, a, um.

POSTSCRIBO, psi, ptum, 3. *er nevens of onder schrijven, in het schrijven achter aanzetten, bij voorb.* Tiberii nomen suo postscripserat, Tacit. Ann. III, 64.

POSTSUM, fui, esse (*of* Post sum cet.), 1) *er na of achter zijn, bij voorb.* postfuturus, Sallust. Hist. Fr. I §. 6, i. e. *die daarna zijn zal.* 2) *achterstaan, achteraan staan, bij voorb.* invidia atque superbia postfuere, Sallust. Cat. 23 (24) extr. Not. *Doch, het zijn misschien beter twee woorden.*

POSTVĒNĬO, ire, *nakomen, achter na komen*, Plin. H. N. XVIII, 25.

POSTŬLARĬUS, a, um, *eisschend, bij voorb.* fulmina, Fest., i. e. *die aanwijzen, dat men een offer brengen of vernieuwen moet, gevolglijk een offer eisschen: daar voor zegt* Caecina ap. Senec. Nat. Quaest. II, 49 postulatoria.

POSTŬLĀTICĬUS, a, um, *gevorderd, verlangd, bij voorb. plegtig van het volk, bij voorb.* gladiatores, Senec. Ep. 7.

POSTŬLĀTĬO, onis, f. *vordering, eisch, verlangen in 't gemeen, waar in het ook besta, bij wijze van verzoek, of gerechtelijk, of gebiedende enz., bij voorb.* ignoscendi, Cic. Invent. II, 34, i. e. *verzoek:* aequa & honesta, Cic. Rosc. Am. 2 extr.: brevem postulationem adfero, Ibid.: alicujus postulationi concedere, Cic. Mur. 23: resistere, Cic. Q. Fr. II, 11: postulatio opinione valentior, Cic. Att. VII, 6: *van daar* 1) *de eisch eener Godheid aan de menschen, de begeerte der Godheid, dat er bij voorb. een offer gebracht, of anders iet goed gemaakt zal worden; welken eisch zij door een blikfem of ander teken bekend maakte (naar het denkbeeld der Romeinen), bij voorb.* postulationes esse Iovi, Saturno cet., Cic. Harusp. 10, i. e. *dat Jupiter een' eisch heeft:* Telluri deberi postulationem, Cic. Harusp. 14 extr., i. e. *dat men Tellus nog een' anderen eisch schuldig was, men hebbe dien nog niet vervuld, voldaan.* Not. *Voor* postulatio *zeide men in dat geval ook* postulio, *bij voorb.* Varr. L. L. IV, 32 e lect. Scalig. *en* Arnob. 4, *alwaar* postulionibus *staat.* 2) *eene klagt, bezwaar, (dewijl men dan recht eischt),* a) *onder kinderen, echtelieden enz. met één woord, buiten het gericht, bij voorb.* acris postulatio, Plaut. Bacch. III, 3, 45, *eene hevige klagt, te weten, van eenen Leeraar tegen den leerling, bij deszelfs vader:* neque litea ullae inter eas, postulatio nunquam, Terent. Hec. I, 2, 105: si quid eius esset, esset mecum postulatio, Plaut. Cas. III, 2, 26. b) *gerichtelijk*, Sueton. Claud. 7. Plin. Ep. V, 14 *en* 20. VII, 6 *en* 32: *dus ook* primus aditus & postulatio Tuberonis haec fuit, se velle de Q. Ligarii scelere dicere, Cic. Lig. 6 in., *zijn eerste bezwaar was enz., ten zij het liever is, aanbrengen. Ook heet het* postulatio, *wanneer men van den* Praetor *begeerde, dat hij wilde toestaan, dat men eene beschuldiging inbracht, dit was dus ook een eisch*, Coel. in Cic. Epist. ad Div. VIII, 6 post init.: *dus ook van elke Overheid, bij voorb.* Ac primus aditus & postulatio Tuberonis haec cet., Cic., *zie hier voor: men kan het hier, het aanbrengen, vertaalen.*

POSTŬLĀTOR, oris, m. 1) *een eisscher.* 2) *beschuldiger, bij voorb. voor het Gericht*, Sueton. Ner. 14.

POSTŬLĀTORĬUS, a, um, *bij voorb.* fulmina, *zie* Postularius.

POSTULATUM, *zie* Postulo.

POSTULATUS, us, m. *eisch, aanbrengen, beschuldiging, bij voorb.* matris (*voor het Gericht*), Liv. IV, 9.

POSTULIO, *zie* Postulatio.

POSTŬLO, avi, atum, are (*waarschijnlijk van* posco *voor* poscitulo), *iet van iemand willen hebben, het zij dit bij wijze van verzoek of gebed, rechtmatig of niet, hevig of niet, geschiede; dit alles moet de samenhang beslissen: van daar het dikwijls, verlangen, willen hebben, begeeren, vorderen, eisschen, ook bidden, verzoeken, vertaald wordt, wanneer de zaak, die men begeert, in den* Accusativus *staat, ook met* de *en* ut *uitgedrukt wordt; integendeel de persoon, van welken men iet begeert, staat in den* Ablativus *met* a, *bij voorb.* aliquid ab aliquo, Cic. Amic. 22: aba te postulo atque oro, Terent. And. V, 1, 4: imo ita (i. e. hoc) volo itaque (i. e. idque) postulo, Ibid. III, 3, 28: Romam ad senatum venisse auxilium postulatum, Caes. B. G. I, 31: veniam postulavit, Suet. Tiber. 71, i. e. *badt:* fidem publicam, Cic. Att. II, 24 in.: legatos ad Bocchum mittit, postulatum, ne sine causa hostis populo Rom. fieret, Sallust. Jug. 83 (85): quod Scipio Africanus postulavit pro L. Scipione fratre, ut — prohibeamus cet., Gell. VII, 19 *uit een Decreet der Volkstribunen, d. i. bij ons aanzoek gedaan, ons verzocht heeft enz.:* servos in quaestionem, Cic. Mil. 20: Geometrae non omnia solent docere, sed postulare, ut quaedam sibi concedantur, Cic. Off. III, 7, i. e. *vorderen, eisschen, verlangen: dus ook in het disputeeren, of redentwisten, bij voorb.* dasne hoc nobis de deorum vi cet. Attic. do sane, si postulas, Cic. Leg. I, 7: postulare nominis delationem, Cic. in Caecil. 20: Postulatum est, ut Bibuli sententia divideretur, Cic. ad Div. I, 2: Quod de colloquio postulasset, Caes. B. G. I, 42, i. e. *een gesprek begeerd hadt; doch het kan ook heten, aangesproken, wegens enz., zie* n. 11 postulabat autem magis, quam petebat, ut cet., Curt. IV, 1. *Ook van levenloze dingen, vorderen, afvorderen, verlangen, eisschen, bij voorb.* cum tempus necessitasque postulat, Cic. Off. I, 23 extr.: ut amicitia nostra postulat, Cic. ad Div. II, 16: quaa elevare te prudentia postulat, Luccej. in Cic. Ep. ad Div. V, 14 post med.: nunc hic dies alios mores postulat, Terent. And. I, 2, 18: quae belli usus postulabant, Liv. XXXIV, 6 med.: prout postularet locus, Liv. V, 47. *Doch, ook staat de Persoon, van welken men iet verlangt of begeert, in den* Accusativus, *wanneer er twee* Accusativi *kunnen bij een komen, bij voorb.* orationes me duas postulas, Cic. Att. II, 7, *het welk misschien de eenigste plaats is: van daar* Postulatus, a, um, *bij voorb.* silentium, Flor. IV, 12. *Van daar* Postulatum, Substantive, *en* Postulata, *de eisschen, bij voorb.* Antonii, Cic. ad Div. XII, 4. Cic. Phil. XII, 12: deferre ad aliquem postulata alicujus, Caes. B. C. I, 9; de postulatis alicujus cognoscere, Ibid. B. G. IV, 11: tamen postulatus facere noluit, Nep. Alcib. 8. Not. *dewijl men zegt* postulare aliquem *voor* ab aliquo (*zie hier voor* Cic. Att. II, 7), *zoo kan ook gezegd worden* postulor i. e. postulatur, *bij voorb.* Ludos adparat — bis terque non postulatus i. e. licet ab eo non postulatum fuerit, Cic. Q. Fr. II, 8 extr.: *men kan het, ook uitdagen, vertalen; gevolglijk, opgeëischt, uitgedaagd (zoo als*

pos-

postcere): *dus ook* Siculi postulata consulibus ediderunt, Cic. Verr. II, 4, i. e. *eischen, hunne beschuldigingen: van daar* 1) *aanspreken wegens iet, onderzoek doen, navorschen, navragen, bij voorb.* de foedere, Cic. Balb. 15: *zoo kan men ook verklaren* de colloquio, Caes. B. G. I, 42. 2) *zoeken, moeite doen, alwaar gemeenlijk de* Infinitivus *of de* Accusativus *met den* Infinitivus *volgt, bij voorb.* si tu postules haec incerta facere cet., Terent. Eun. I, 1, 16: Me ducere istis dictis postulas? Terent. And. IV, 1, 20: phalanx non parere se ducibus sed imperare postulabat, Nep. Eum. 8, *alwaar te weg kon blijven:* Postulas, te perdocere cet., Plaut. Capt. III, 5, 61, *alwaar te weg kon blijven: dus ook* qui me hero postulem moderarier, Ibid. Men. II, 3, 88: haud postulo me in lecto adcumbere, Ib. Stich. III, 2, 32, i. e. *ik verlang juist niet op de* Sofa *te liggen (aan de tafel)*: nec postulabat quisquam uxorem dare i. e. volebat, Terent. And. IV, 1, 33: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* (herba) ne spargi quidem postulat, decidens sponte, Plin. H. N. XVIII, 14. 3) *klagen, of zich beklagen:* cum aliquo, Plaut. Mil. II, 6, 34, i. e. *bij iemand (buiten het gerichte): dus ook* adeas patrem postulatum, Plaut. Bacch. III, 3, 38, *om te klagen (over mij), of mij bij Vader te beschuldigen.* Not. *Ook gerichtelijk, bij voorb.* in jure apud me ne postulent, Pandect. III, 1, 1 post med. 4) *verklagen, gerichtelijk aandragen, (dewijl men dan recht begeert)* aliquem, *bij voorb.* Gabinium, Cic. Q. Fr. III, 1, 5: aliquem de pecuniis repetundis, Cic. fragm. C. Cornel. ap. Ascon., *of ook* repetundarum, Sueton. Caes. 4, *of* repetundis (scil. de), Tacit. Ann. III, 38: *dus ook* capitis, Pandect. XLVI, 1, 53: aliquem impietatis reum postulare, Plin. Epist. VII, 33 med.: aliquem lege, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11 extr. *tweemalen:* ut apud Claudium Caesarem Flavius quadringentos ex ea causa reos postularet, Plin. H. N. XXXIII, 2 ante med. Not. votum postulare *eene gelofte doen*, Apulej. in Florid. in. 5) *uitdagen, zie hier voor* Cic. Q. Fr. II, 8.

POSTŬMUS, *zie* Posterus.

POSTUS *voor* positus, *zie* Pono.

POTĀTIO, onis, f. *het drinken of zuipen*, Plaut. Bacch. I, 1, 46. Senec. Ep. 12 ante med., *ook* Cic. ap. Quintil. VIII, 3 post med. §. 66.

POTĀTOR, oris, m. *een drinker of zuiper*, Plaut. Men. II, 2, 34.

POTĀTUS, us, m. *het drinken, bij voorb.* ne vinum quidem potatui adfatim — habemus, Apul. Met VII ante med. p. 192, 23 Elm.

POTE, i. e. potest, *zie* Potis.

POTENS, tis, 1) *vermogend, de kracht tot iets hebbende, kunnende, bij voorb.* accipiter iam volandi potens, Plin. H. N. X, 9 extr.: neque jubendi neque vetandi potens, Tacit. Hist. III, 70, i. e. *kon noch enz.:* quanta sit humani ingenii vis, quam potens efficiendi, quae velit, Quintil. XII, 11, 10: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* si quis compensare potens solverit, Pandect. XVI, 2, 10: saga & divina, potens coelum deponere, terram suspendere, fontes durare cet., Apul. Met. I ante med. p. 106, 1 Elmenh. 2) *krachtig, werkzaam, sterk, bij voorb. van kruiden, soppen in de Geneeskunde, woorden enz., bij voorb.* herba potens ad opem, Ovid. Her. V, 147: herba potens adversus ranas, Plin. H. N. XXV, 10 extr.: passum ex uvis contra haemorrhoida potens, Ib. XXIII, 1 post init.: potentissimae (cantharides) inter omnes variae cet., Ibid. XXIX, 4, i. e. *hebben het sterkste vergift:* nihil esse potentius auro, Ovid. Am. III, 8, 23: verba potentia, Ibid. III, 11, 31: odor potentissimus, Plin. H. N. XIII, 2, i. e. *de sterkste reuk:* tanto sunt quaedam ad efficiendum potentiora, Quintil. VI, 1 med. §. 26: accusator potentior jure, Ibid. VII, 1 in.: potentissimus (orator) in adfectibus, Ibid. VI, 2, 30: fortuna, Liv. IX, 17: arma potentiora, Liv. XXXI, 7: potentissima argumenta, Quintil. V, 12, 14. VI, 4 extr. 3) *magtig, d. i. magt bezittende, veel kunnende uitrichten, het zij het geschiede door geld, soldaten, vlooten, vrienden, aanzien enz., bij voorb.* duo reges potentissimi, Cic. Manil. 2: civitas potens, Cic. Invent. II, 56: familiae clarae ac potentes, Liv. XXIII, 4: tu florens ac potens, Cic. Dom. 19: civis potentissimus, Cic. Planc. 21: Athenis & honoratus & potens, Nep. Chabr. 3: ne quis ex plebe contra potentiorem auxilii egeret, Caes. B. G. VI, 10: Agrippina potens apud filium, Suet. Vesp. 4: inops, potentem dum vult imitari, perit, Phaedr. I, 24, 1: nunquam est fidelis cum potente societas, Ibid. I, 5, 1: Hecaten, coelo Ereboque potentem, Virg. Aen. VI, 247: Roma potens opibus, Ovid. Fast. IV, 255: mulier potens pecunia, Tacit. Hist. I, 73: fortuna per omnia humana, maxime in res bellicas potens, Liv. IX, 17: arma potentiora, Liv., *zie hier voor.* 4) *eene zaak magtig, d. i. daar over heerschende, of er de magt over hebbende, alwaar het eenen* Genitivus *heeft, bij voorb.* dum mei potens sum, Liv. XXVI, 13 post med.: potens mei non eram, Curt. IV, 13 post med., i. e. *buiten mij zelven:* mentis, Ovid. Trist. II, 139, *zijn verstand magtig, meester over zijn verstand: van daar, in 't gemeen, de magt ergens over hebbende, over iet heerschende, heer over iet, heerscher (beheerscher), heerscheresse, beheerscheresse, bij voorb.* potentes rerum suarum & urbis, Liv. XXIII, 16, *Heeren over hunnen staat en stad:* dii ita vos potentes consilii hujus fecerint, ut — in vestra manu posuerint, Liv. VIII, 13 post med., i. e. *Heeren en Meesters over het besluit gemaakt:* aestus totius certaminis potens, Liv. XXVIII, 30, i. e. *bestuurde het vechten, daar van hing het vechten af:* diva potens Cypri, Horat. Od. I, 3, 1, i. e. *heerschende over* Cyprus, *d. i.* Venus: *dus ook* diva potens frugum, Ovid. Am. III, 10, 35, i. e. Ceres: diva potens uteri i. e. Lucina, Ibid. Met. IX, 315: nimborum tempestatumque potens *heet* Aeolus Virg. Aen. I, 80 (84): silvarum potens Diana, Hor. carm. Saecul. 1: Najadum potens Bacchus, Ibid. Od. III, 25, 14: rerum omnium potens Jupiter, Tacit. Hist. IV, 84: Manium potens Trivia, Apul. Apolog. ante med. p. 295, 8 Elm.: mulier potens mariti, Tacit. Ann. XIV, 6: animal potens leti, i. e. *dat dooden kan*, Lucan. VI, 485: maris, Liv. XXVII, 30: Musa potens lyrae, Horat. Od. I, 6, 10: Potens irae, Curt. IV, 2, i. e. *Heer en Meester over zijnen toorn:* superstitionis, Ibid. VII, 7 med.: *dus ook* potens imperii, Liv. XXII, 42, *Heer over het gebied, d. i. wien de soldaten gehoorzamen.* 5) *bekwaam tot eene zaak, bij voorb.* regni potens, Liv. XXIV, 4, i. e. *bekwaam tot de Koningklijke regering:* hostes neque pugnae neque fugae potentes, Liv. VIII, 39, i. e. *konden noch vechten, noch vluchten:* ut vix armorum tenendorum potentia (scil. corpora) essent, Liv. XXI, 54, i. e. *naauwlijks de wapenen konden houden.* 6) *die iet verkregen heeft, gevolglijk als 't ware, de zaak magtig is geworden, bij voorb.* voti, Ovid. Met. VIII, 80 *en* 409. Fast. III, 269. V, 258, i. e. *deelachtig, zijnen wensch verkregen:* Incepti, Val. Fl. VI, 680: pacis, Plaut. Poen. V, 4, 9. 7) *gelukkig, wien het naar wensch gaat, bij voorb.* in amore, Catull. 100, 8: & tota dicar in urbe potens, Prop. II, 26 (25), 22: potentior, Hor. Od. IV, 1, 17. Ovid. Met. X, 340: proditione potens, Ovid. Met. VIII, 56: *ook kan men hier toe brengen* Terent. Eun. II, 3, 61: *doch het kan ook zijn, welvarende, voornaam, welhebbend, gegoed: van daar voornaam, aanzienlijk,* Terent. Heaut. II, 1, 15. 8) potens jussi, Ovid. Met. IV, 509, i. e. *die het bevel volbracht heeft.*

POTENTĀTUS, us, m. *de magt in eenen Staat, de Opperheerschappij*, Liv. XXVI, 38. Caes. B. G. I, 31.

POTENTER, 1) *magtig, krachtig, werkzaam, bij voorb.* dicere, Quintil. XII, 10 extr.: defendere, Val. Max. I, 1, 1 (extern.): aurum perrumpere amat saxa potentius ictu fulmineo, Horat. Od. III, 16, 10: quod in altercatione sit potentius, quam in actione, Quintil. VI, 4 post med.: 2) *naar vermogen, naar zijne krachten, bij voorb.* cui lecta potenter erit res cet., Horat. Art. 40.

POTENTĬA, ae, f. 1) *het vermogen, kracht of krachten, bij voorb.* solis, Virg. Georg. I, 92: *om te zien, gezichtsvermogen*, Cels. VII, 7 sect. 14: morbi, Ovid. Met. VII, 537: tanta potentia formae est, Ib. X, 573, i. e. *zoo veel vermogt de schoonheid:* Neptunum ventosa potentia vincit *voor* vis ventorum, Ibid. Am. II, 16, 27: Alexander, vir supra humanam potentiam magnitudine animi praeditus, Justin. XII, 16, i. e. *meer dan menschen anders vermogend zijn.* 2) *de kracht of werkzaamheid, bij voorb.* herbarum, Ovid. Met. I, 522: formae, Ovid., *zie hier voor:* ventosa, Ovid., *zie hier voor:* aquarum potentiae exempla ponemus, Plin. H. N. XXXI, 1: dictamnum qui legere, in ferula — condunt, ne potentia evanescat, Ibid. XXVII, 8 post med.: Achatae potentiam habere contra scorpiones dicuntur, Ibid. XXXVII, 10: potentia ejus (scil. rubiginis) ligare, siccare, sistere, Ibid. XXXIV, 15. 3) *de magt of het vermogen op eene plaats of in eenen staat, of in de wereld, daar men veel kan uitrichten, het geschiede door rijkdom, soldaten, vlooten, bloedverwandten, aanzien, schranderheid, welsprekendheid enz.: van daar het dikwijls, aanzien, gezag, vertaald wordt, bij voorb.* potentia est ad sua conservanda & alterius obtinenda, idonearum rerum facultas, Cic. Invent. II, 56, postquam divitiae honori esse coeperunt, & eas gloria, imperium, potentia sequebatur, Sallust. Cat. 12: ut quisque est genere copiisque amplissimus, ita plurimos circum se clientes habet; hanc unam gratiam potentiamque noverunt, Caes. B. G. VI, 14: contra factionem & potentiam paucorum, Hirt. B. G. VIII, 50: consulant, ad opes, ad potentiam conducat id, Cic. Off. I, 3: non opibus, non invidiosa gratia, non potentia vix ferenda cet., Cic. Planc. 19: potentiam alicujus invidiose criminari, Cic. Mil. 5: legiones, quas ab itinere Asiae ad suam potentiam dominatumque converterat, Caes. B. C. I, 4: erant in magna po-

potentia, qui consulebantur, Cic. Mur. 21, i. e. *aanzien*. Not. *Ook* Pluralis, *bij voorb.* contra potentias hominum, Cic. Coel. 9. 4) *bekwaamheid*, *vatbaarheid*, *bij voorb.* supra humanam potentiam, Justin. *zie* n. 1. 5) *magt of geweld over iemand of iet*. *Oppermagt*, *Opperheerschappij*, *bij voorb.* victoris potentiam subire, Cic. ad Div. VI, 1 extr.: rerum potentia. Ovid. Met. II, 259, i. e. *Opperheerschappij*: singularis potentia, Nep. Dion. 9, i. e. *Alleenheerschappij*, *Monarchie*. 6) *de gunst bij menschen*, *waar door men aanzien verkrijgen kan*, *bij voorb.* erant in magna potentia, Cic., *zie hier voor*: nulla potentia longa, Ovid. Met. II, 416, *doch het kan ook geluk zijn*. 7) *geluk*, *wanneer het iemand welgaat*, *bij voorb.* nulla potentia longa, Ovid., *zie hier voor*.

POTERĬUM, i, n. (ποτήριον) i. q. poculum, *een drinkgereedschap*, *beker*, Plaut. Stich. V, 4, 12. Trin. IV, 3, 10.

POTESSE *voor* posse, POTESSEM *voor* possem cet., *zie* Possum.

POTESTAS, atis, f. *het vermogen*, *om iet te doen*, *bij voorb.* qui habeam tantam vim & potestatem astutiae, Terent. Heaut. IV, 3, 32, i. e. *zulke list kan uitdenken*: *van daar* 1) *magt*, *d. i. vermogen*, *om iet te doen*, *de magt tot of over iet*, *bij voorb.* habere potestatem vitae necisque in aliquem, Cic. Dom. 29: privare aliquem potestate concionis habendae, Cic. ad Div. V, 2 med.: pari potestate, Liv. III, 51, *met gelijk geweld*, *magt*: jus potestatemque imperandi habere, Cic. Phil. XI, 12: adimere alicui potestatem vitandi impetus, Cic. Quint. 2: esse in sua potestate, Nep. Att. 6, *zijn eigen heer en meester zijn*, *meester over zich zelven zijn*: hac de re est jus ac potestas consulis, Liv. XXIV, 39: adsensio, quae est in nostra sita potestate, Cic. Acad. IV, 12: est mea, tua, potestas cet., *ik heb de magt*, *het staat in mijne magt enz.*, *d. i. ik kan enz.*, *bij voorb.* cum tota ejus rei potestas tua sit, Cic. ad Planc. in Cic. Ep. ad Att. VI Ep. paenult.: erit quaedam nostra potestas, Cic. Ibid. II, 5: volui meam potestatem esse vel petendi, vel exeundi, Ibid. IV, 2 extr.: an erit haec optio & potestas tua, ut dicas cet., Cic. Vatin. 17 in.: quasi non ea potestas sit tua, ut cet., Terent. Heaut. IV, 3, 42: *dus ook* mihi est potestas, Cic. Provinc. 2, *of* est in potestate mea, Cic. Verr. IV, 60, *het staat in mijne magt*, (*vermogen*), *d. i. ik kan*: *ook* est potestas (mihi, tibi cet.) *ik*, *gij*, *hij*, *kan enz.* seq. Infinit., *bij voorb.* nunc flere potestas, Lucan. II, 40, *nu kunt gij weenen*: cf. Stat. Theb. III, 296: esse in potestate alicujus *heet ook*, *iemand gehoorzamen*, *het zij waar in het wil*, Cic. Phil. VI, 2. Cic. Att. I, 10 *en* 11. Balb. Ibid. VIII post Ep. 15. Liv. III, 21 in: Habere familiam in potestate sua, Liv. VIII, 15, *in zijne magt houden*, *d. i. de slaven niet vrij maken*: in potestate mentis esse, Cic. Tusc. III, 5, *zijn verstand magtig zijn*: exire ex *of* de potestate (scil. mentis), Cic. Tusc. III, 5. IV, 36, *de heerschappij over zijn verstand verliezen*, *zijn verstand niet meer magtig zijn*, *d. i. het gebruik van zijn verstand verliezen*: *dus ook* dum ex tanto gaudio in potestatem nostram redeamus, Gell. VII, 3 ante med., i. e. *weder tot ons zelven komen*: *van daar* a) *de Overigheidsmagt*, *deels de Landsheerlijke*, *bij voorb.* Thessaliam in potestatem redigere, Nep. Pelop. 5: *deels van bijzondere Overheden*, *bij voorb.* praetoria, Cic. Manil. 24: tribunus plebis pro potestate judicium dimitti jussit, Cic. Cluent. 27; *wanneer het Overheidsmagt of ook Overheids-ambt*, *of ook enkel ambt vertaald wordt*, *bij voorb.* severe praefuit ei potestati, Nep. Cat. 2, *dit Ambt*, *d. i. Censors-ambt*: Non potestatum dissimilitudo, Cic. Agr. II, 6, i. e. *de Ambten*, *te weten*, *van het Consulaat of Tribunaat*: censores potestatem gererent, Cic. Verr. II, 55, i. e. *het ambt waarnamen*: in potestatibus gerendis, Auct. ad Her. III, 7: immunens ei potestati, i. e. *Ambt*, Liv. III, 51: per potestatem auferre *of* compilare (*van Verres*), Cic. Verr. IV, 14 *en* 24, i. e. *uit hoofde van zijn Praetorsambt*, *uit hoofde van zijne magt*; *doch*, *men kan het ook vertalen*, *met geweld*. *Ook beteekent het de persoon zelve*, *die dit Ambt bekleedt*, *bij voorb.* a magistratu aut ab aliqua potestate legitima evocatus, Cic. Tusc. I, 30: Imperia, potestates ex urbe exeunto, Cic. Leg. III, 3 ex legg. XII Tabb.: cf. Juvenal. X, 100. Suet. Claud. 23: *van daar* hominum divumque potestas, Virg. Aen. X, 18, i. e. Jupiter. b) *magt*, *d. i. kracht*, *werking*, *werkzaamheid*, *bij voorb.* herbarum, Virg. Aen. XII, 396. Plin. H. N. XXV, 2: naturalis potestas architectata est, Vitruv. IX, 4: pecuniarum, Pandect. XIII, 4, 3, i. e. *de waarde*: colorum, Vitruv. VII extr.: *van daar* a) *de beteekenis*, *bij voorb. van een woord*, *bij voorb.* alias quasdam potestates habet, Gell. X, 29. b) *natuur*, *wezen*, *bij voorb.* plumbi potestas *voor* plumbum, Lucret. V, 1241: *dus ook* ex alienigenis membris compacta potestas i. e. *wezen*, Ibid. 878, *alwaar de* Centauren *verstaan worden*: herbarum, Virg. *en* Plin., *zie hier voor*: colorum, Vitruv., *zie hier voor*: quarum actionum vis & potestas haec est, ut cet., Pandect. IX, 4, 1, i. e. *wezen*, *gesteldheid*. c) *gesteldheid*, *bij voorb.* actionum, Pandect., *zie hier voor*: *van daar gesteldheid der omstandigheden*, *toestand*, *staat van zaken*, *bij voorb.* ponderibus potestatibusque praesentibus, non vocabulorum adpellationibus, dijudicanda sunt, Gell. I, 3 post med. 2) *magt of vermogen*, *d. i. gelegenheid*, *bij voorb.* Ut primum potestas data est augendae dignitatis tuae cet., Cic. ad Div. X, 13: Quoties mihi certorum hominum potestas erit cet., Cic. ad Div. I, 7 in., i. e. *zoo dikwijls ik gelegenheid zal hebben*, *om zekere lieden te vinden of te hebben*, (*om eenen brief mede te geven*): potestatem alicui deferre beneficiorum tribuendorum, Cic. Balb. 16 extr.: quae potestas (scil. dicendi) si mihi saepius sine meo periculo fiat, Cic. Phil. I, 15 extr.: liberius vivendi fuit (ei) potestas, Terent. And. I, 1, 25, i. e. *hij mogt*, *kon*, *vrijer leven*, *alwaar* potestas *gelegenheid of verlof is*: Quocunque tempore mihi potestas tui praesentis fuerit, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 66, i. e. *zodra ik u hier tegenwoordig* (*in persoon*) *zal kunnen spreken*, *of gelegenheid heb*, *om u hier in persoon te zien enz.*: *van daar* facere sui potestatem, *anderen tot zich laten*, *zich aan anderen mededeelen*, *zijn persoon aan anderen niet onttrekken*: *van daar* a) *met zich laten vechten*, Caes. B. G. I, 40. b) *met zich laten spreken*, *lieden voor zich laten*, *eigenlijk*, *gelegenheid* (*vermogen*) *geven*, *om met ons te spreken*, Cic. Q. Fr. I, 2 prope fin.: *dus ook* facere alicui potestatem sui conveniendi, Cic. Phil. VIII, 10: *dus ook* qui potestatem sui non habuissent, Suet. Tiber. 34, i. e. *met hem niet hadden kunnen spreken*, *niet waren toegelaten*. 3) *magt of geweld*, *of verlof*, *bij voorb.* facere alicui potestatem *de magt of verlof geven*, *bij voorb.* interpellandi, Cic. Rosc. Am. 27: si quid — dicere vellet, feci potestatem, Cic. Cat. III, 5: privare aliquem potestate concionis habendae, Cic. ad Div. V, 2 med.: potestatem peccandi alicui concedere, Cic. Phil. XII, 7: senatus populi potestatem fecit, *de Senaat stelde het in 's volks magt*, *liet het aan het volk over*, Liv. XXVII, 8 in. Ed. Gronov. & Drak., *voor* populo: facere potestatem sui, *zie hier voor*: nisi fiat potestas i. e. nisi permittatur, Colum. VI, 27 extr.: fit mihi potestas tabularum, Cic. Verr. IV, 66 extr., i. e. *ik mag er gebruik van maken*: Liberius vivendi potestas fuit, Terent. And. I, 1, 25, i. e. *hij mogt*, *kon*, *hadt de magt*, *verlof enz.*, *en men kan het één en ander uit het bovenstaande hier toe brengen*. 4) *geweld tegen iemand*, *bij voorb.* per potestatem auferre *en* compilare, Cic. Verr. IV, 14 *en* 24, i. e. *met geweld*; *doch*, *dewijl er van* Verres *gesproken wordt*, *die* Propraetor *was*, *zoo kan het ook zijn*, *uit hoofde van zijne Overigheidsmagt*, *en gevolglijk tot het bovenstaande behoren*, *alwaar het ook bijgebracht is*.

POTESTUR, *zie* Possum.

POTĬLIS, e, *tot drinken dienstig*, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* nidus (*een drinkgereedschap*), Varr. ap. Non. 2. n. 588.

POTIN' *staat* 1) *voor* potisne, *bij voorb.* potin' es i. e. potes, *kunt gij?* Terent. And. II, 6, 6. Plaut. ap. Gell. VII, 7. 2) *voor* potisne est i. e. potest, *bij voorb.* potin' ut desinas, Terent. Ad. IV, 1, 23, i. e. *kunt gij ophouden*: *voor* potisne est, ut cet.: potin' ut taceas? Plaut. Poen. IV, 2, 94: potin' es ut abstineas manum? Ibid. Amph. III, 3, 22, *zie* Potis.

POTĬO, onis, f. *het drinken*, *drank*, *bij voorb.* in media potione, Cic. Cluent. 10, *midden in het drinken*: cum cibo & potione fames sitisque depulsa est, Cic. Fin. I, 11: cibo & potione completi, Cic. Tusc. V, 35, i. e. *drank*: *van daar* a) *een vergiftdrank*, Cic. Cluent. 14. b) *geneesdrank*, Plaut. Men. V, 5, 21. Cels. IV, 8. Plin. H. N. XX, 13 extr. c) *tooverdrank*, *liefdedrank*, Hor. Epod, V, 73.

POTĬO, ivi, itum, 4. *deelächtig maken of in iemands geweld en magt brengen*, *onderwerpen*, *bij voorb.* cum potivit pater servitutis, Plaut. Amph. I, 2, 23, i. e. *heeft hem tot eenen slaaf gemaakt*, *aan de slavernij onderworpen*: *van daar* potiri (Passive) alicujus *in iemands magt raken*, *bij voorb.* potitus est hostium, Plaut. Capt. I, 2, 41, i. e. *is in het geweld der vijanden geraakt*: *dus ook* gnata mea hostium est potita, Ibid. Epid. IV, 1, 5 *en* 35: *van daar* mortis leuque potitus *voor* mortuus, Lucret. IV, 770. *Maar*, *meermalen heet* Potior, itus sum (*het zij* Passiv. *of* Depon.), 1) *eene zaak deelächtig worden*, *goed of kwaad*, *zich meester maken*, *verlangen*, *bereiken*, *bekomen*, *met den* Ablativus, *ook* Genitivus *en* Accusativus, *wanneer er een* Casus *bijstaan zal*; *ook zonder* Casus, *bij voorb.* libidines ad potiundum incitantur, Cic. Senect. 12: potiendi spe inflammati, Cic. Fin. I, 18: potiri impedimentis castrisque, Caes. B. G. I, 21: imperio, Ibid. 2: victoria, Caes. B. G. III, 24: voluptatibus, Cic. Senect. 14: monte, Ovid. Met. V, 254, i. e. *bereiken*: *dus ook* campo, Virg. Aen. XI, 493: urbe, Cic. Tusc. I, 37: praeda, Liv. III, 8: sceptro, Ovid. Her. XIV, 113: caede potiri, Stat. Theb. I,

637, i. e. *begaan*: urbis, Salluft. Cat. 47 (48): regni, Cic. ad Div. I, 7 ante med.: Cymines (oppidi). Liv. XXXII, 13: eorum (hoftium), Vellej. II, 25: mortis letique, *fterven*. Lucret., *zie hier voor*: vexilli, Liv. XXV, 14: voti, Sil. XV, 33: Spartiatas potiti funt Athenienfium, Auct. ad Her. IV, 25, i. e. *hebben overwonnen, overweldigd, de overhand behouden*: rerum, Cic. Att. X, 8 ante med. Nep. Att. 9, i. e. *de Overhand of Opperheerfchappij in eene Stad of Staat bekomen, de hoogfte magt verkrijgen*: regnum, Pacuv. ap. Non. 7 n. paenult.: fceptra, Lucret. III, 1051: oppidum, Auct. B. Hifpan. 13: victoriam, Juftin. VI, 4: ultionem, Ibid. IX, 7: regiam, Tacit. Ann. XI, 10: plagas, Acc. ap. Donat. ad Terent. Ad. V, 4, 17: commoda, Terent. Ad. V, 4, 17: gaudia, Ibid. 22, i. e. *verkrijgen of ook genieten*: mortem, Gell. XIII, 1 poft med.: aliquid mali, Terent. Phorm. III, 1, 5, i. e. *bekomen, ten minften leest* Donatus *daar* potiretur, *en* Bentky *keurt het goed, de* Edd. *hebben gemeenlijk* pateretur: urbem noftram, Cic. Tufc. I, 37; 2) *eene zaak deelachtig zijn, in bezit hebben, of hebben, wanneer ook fomtijds genieten past, wanneer er insgelijks een* Ablativus, Genitivus, *of* Accufativus *ftaat, bij voorb.* mare, quo nunc hoftes potiuntur, Liv. XXV, 11 poft med.: Donec mari hoftes potiantur, Liv. Ibid., i. e. *in bezit hebben, inhebben*: quoniam oppido potirentur, Liv. VI, 33: Nunc inferno potitur Proferpina regno, Colum. X, 274: *hier toe kan men rekenen* voluptatibus, Cic. Senect. 14, i. e. *genieten*: rerum potiri *heet niet alleen (zie n. 1.) de Opperheerfchappij of hoogfte magt verkrijgen, maar ook die hebben of bezitten, inhebben, bij voorb.* Cic. Rofc. Am. 25. Athenienfium civitas, dum ea rerum potita eft, cet., *zoo lang zij de Opperheerfchappij of hoogfte magt van den Staat gehad heeft, gevolglijk, vrij geweest is*: quae rerum potitae funt (civitates), Cic. ad Div. V, 17 med., i. e. *vrije Staaten geweest zijn*: Cic. Div. I, 40 extr., qui rerum potiebantur *die de Opperheerfchappij hadden, d. i. Koningen, Vorften: ook kan men hier toe brengen* Cic. Att. X, 8 ante med. exiftimant, qui mare teneat, eum neceffe rerum potiri, i. e. *de overhand hebben; doch, het kan ook zijn, bekomen, bij het verliest de zin niets: verders* Cleanthes putat folem dominari & rerum potiri, Cic. Acad. IV, 41 in., i. e. *de hoogfte magt in de wereld heeft*: qui fummam imperii potirentur, Nep. Eum. 3, i. e. *de hoogfte magt hadden*: potitur gaudia, Terent. Adelph. V, 4, 22, i. e. *geniet, heeft: dus ook* commoda, Ibid. 17, *alwaar ook, verkrijgen, past.* Not. a) *Dewijl* potior *ook den* Accufativus *heeft, van daar heeft men* potiendus (potiundus), a, um, *bij voorb.* fpem potiendorum caftrorum, Caef. B. G. III, 6: fpes potiundi oppidi, Caef. B. G. II, 7: Nec tamen eft potiunda tibi, Ovid. Met. IX, 752. b) Potior *heet ook zonder* rerum *de overhand bekomen*, Cic. ad Div. IX, 6, 8, *en ook, de Overhand of Opperheerfchappij hebben*: Cic. Attic. VII, 12 med., qui tenent, qui potiuntur? *ook* alicujus potiri, *iemand overwinnen, of over iemand de overhand verkrijgen of hebben, bij voorb.* Imperium Graeciae fuit penes Athenienfes, Athenienfium potiti funt Spartiatae, Spartiatas fuperavere Thebani, Auct. ad Her. IV, 25. c) Potior *vindt men ook bij Dichters (in Profa kan men het niet altijd zien,) over de derde Conjugatie, bij voorb.* potitur (*kort*), Virg. Aen. III, 56: potimur (*kort*), Manil. IV, 882: poteremur, Ovid. Met. XIII, 130: poteretur, Catull. LXIII, 402: poti *voor* potiri. Pacuv. ap. Non. 7. n. 66.

POTIONO, are, *drenken, een' dronk geven, bij voorb.* jumentum, Veget. de re vet. I, 34 *en* 38. III, 59: *van daar* Potionatus, a, um, *die een dronk gekregen heeft*, Sueton. Calig. 50 (*liefdedrank*).

POTIOR, itus fum, 4. 1) *verkrijgen, bemagtigen*, 2) *hebben, zie* Potio.

POTIOR, oris. Adject., *zie* Potis.

POTIS *en* POTE (*waaruit met bijvoeging van het* Verbum fum poffum *geworden is*,) *fchijnt eigenlijk een* Adjectivum *te zijn, alhoewel het niet recht zoo gebruikt wordt: van daar komt mifschien* Comp. potior, Superl. potiffimus. I) Potis *en* pote *mifschien, eigenlijk, kunnende, vermogend, ftaat enkel met het* Verbum fum, *en wel, bij allerhande uitgangen der perfonen* Genera *en* Nomina, *of fluit het in zich*: 1) potis *kunnende, vermogend, in ftaat, ftaat* a) *met het* Verbum effe, *bij voorb.* potis eft *voor* poteft i. e. *hij kan, zij kan, het kan, door alle* Genera, *bij voorb.* fanguis potis eft confiftere, Cic. Tufc. II, 16 e poëta: Illum non potis eft vis exftinguere venti, Aedituus ap. Gell. XIX, 9: At non Evandrum potis eft vis ulla tenere, Virg. Aen. XI, 148: ac potis es reperire, Lucret. II, 849: nec manus potis eft cet., Ibid. 911: Id, quod potis eft fejungi, Lucret. I, 453, *alwaar het bij het* Neutrum *ftaat: dus ook* nec (corpus) potis eft cerni, Ibid. V, 718: *dus ook* quod non potis eft, Catull. LXXV, 24, i. e. *mogelijk is*: fi potis eft, Terent. Eun. II, 2, 32, *in tien het mogelijk is*: qui potis eft? Catull. LXXI, 7, i. e. *hoe is het mogelijk?* fi quid potis eft rectius, Terent. Ad. IV, 1, 5. *Dus ook in* Plurali, *bij voorb.* quid paftores potis funt, Varr. R. R. II, 2 in.: duae plus dare potis funt, Plaut. Poen. I, 2, 17. b) *zonder* effe, *bij voorb.* quis potis evolvere cet., Enn. ap. Diomed. 1, i. e. *wie kan enz.*, fcil. eft: Nec potis aequare, Virg. Aen. III, 671, i. e. poteft: *van daar in de vraag* potin' *voor* potisne, *bij voorb.* potin' es verum dicere? *kunt gij enz.*, Terent. And. II, 6, 6: potin' eft hic tacere? Ibid. Eun. I, 2, 21, i. e. *kan deze man wel zwijgen?* potin' es facere? Plaut. ap. Gell. VII, 7: *ook* potin' es ut abftineas, Plaut. Amph. III, 2, 22, *voor* abftinere, *of voor* potin' eft, ut cet.: *ook ftaat enkel* potin' *voor* potisne, fcil. eft, *is het mogelijk? bij voorb.* ut definas, Terent., *zie* Potin'. 2) pote *ftaat gemeenlijk zonder het* Verbum eft, *voor* poteft, *door alle* Genera, *bij voorb.* emtor pote damnare, Varr. R. R. II, 2, 6: Qua pote quisque, Prop. II, 1, 46: nec devitari letum pote, quin obeamus, Lucret. III, 1092: hoc peccatum a me quisquam pote dicere quidquam, Catull. 67, 11: nec eniti remis pote, Val. Flacc. IV, 610: *ook voor* poteft effe, *het kan zijn, is mogelijk, bij voorb.* qui pote? *hoe is het mogelijk?* Perf. I, 56: five id non pote, five pote, Catull. LXXV, 16: quid pote fimplicius? Martial. IX, 16, 2: nihil pote fupra, Terent. Ad. II, 3, 11: Hoc quidquam pote impurius? Cic. Att. XIII, 38: Non pote minoris, Cic. Brut. 46, i. e. *het is niet mogelijk beterkoop (het te geven)*: Quam pote, *bij voorb.* longiffime aufugiamus, Apulej. Met. I p. 107, 9 Elm., i. e. *zoo ver het mogelijk is*: quam pote tutus ab ejus adfpectu, Ibid. II p. 119, 33. *Ook ftaat er* eft *bij, bij voorb.* Quod fi non aliud pote eft, Catull. XLII, 16, *alwaar andere* Edd. poteft *hebben: dus ook* quod fi hic pote fuiffet exorari, Terent. Phorm. III, 3, 2, *gelijk* Bentley *uit drie* Codd. MSS. *leest; doch de* Edd. *hebben gemeenlijk daar voor* potuiffet. II) Compar. Potior, Neutr. potius. (1) *uitmuntender, beter, bij voorb.* mors fervitute potior, Cic. Phil. X, 9: homo, *bij voorb.* ut potior fit, qui prior ad dandum eft, Terent. Phorm. III, 2, 48: filium potiorem heredem effe, Liv. I, 48: potior patre, Cic. Tufc. IV, 32: qui potior nunc es fcil. apud amicam i. e. gratior, Tibull. I, 5, 60 (I, 6, 33): potiori te dare noctes, Horat. Epod. XV, 14: nulla (arbor) potior ferenda, Varr. R. R. I, 15: fuccus, Plin. H. N. XXXVI, 22: fides tamen publica privatis difficultatibus potior ad (i. e. *ten aanzien*) curam fenatui fuit, Liv. VII, 27: nemini concedens, qui tibi vetuftate neceffitudinis potior poffit effe, Cic. ad Div. X, 3: illa femper potiora duxifti, Cic. Or. III, 22: referremus, nifi majora potioraque haberemus, Nep. Alcib. 2: quae ad ufum potior erat, Cic. Top. 2: cives potiores quam peregrini, Cic. Amic. 5 extr. *en meermalen, bij voorb.* Hor. Od. IV, 6, 24. Ibid. Ep. I, 10, 24 cet.: *van daar* Potius *dikwijls* Adverbialiter *ftaat, veelmeer, zie* Potius. (2) *waardiger, waar op* qui, *gelijk achter* dignus, *volgt, bij voorb.* Sofin & Mericum, quibus tantum (i. e. tantam rem) crederem, potiores habui, Liv. XXVI, 31 in. III) Superl. Potiffimus *of* Potiffumus, a, um, *de uitmuntendfte, hoofdzaaklijkfte, gewigtigfte, bij voorb.* homo, Plaut. Mon. II, 3, 9 *en* Liv. V, 12 extr., *op welke laatfte plaats, het voor* potiffimum, Adverb., *ftaat*: quid potiffimum fit, Cic. Invent. I, 12: cura potiffima, Stat. Sylv. IV, 4, 20: potiffimos libertorum interficere, Tacit. Ann. XIV, 65: caufa, Ibid. IV, 16: nobilitas, Plin. H. N. XIV, 2: fi hoc opufculum noftrum aut potiffimum effet aut folum, Plin. Ep. IV, 14 extr.: quae dubia nifu videbantur potiffuma tentare, Salluft. Jug. 94 (99): primum ac potiffimum omnium ratus, Liv. XXVI, 40 in. *Het* Neutr. potiffimum *ftaat dikwijls* Adverbialiter, *het hoofdzaaklijkst, of hoofdzaaklijk, voornaamlijk, zie in* Potius.

POTISSIME, Superl. *van* Potius, *zie* Potius.

POTISSIMUM, 1) Neutr. Superlat. *van den* Compar. Potior, *zie* Potis. 2) Adv. Superl. *zie aldaar en* Potius.

POTISSUM *of* POTIS SUM, *zie* Poffum.

POTITO, are, *drinken, vooräl, wanneer het dikwijls gefchiedt, of ook alleen en bloot drinken*, Plaut. Amph. I, 1, 105. Afin. IV, 1, 26. Mil. III, 2, 23.

POTITUS, a, um, *van* Potior, *zie* Potio.

POTIUNCULA, ae, f. *een drank, wanneer men 't verminderend fpreekt, een drankjen*, Sueton. Domit. 21. Petron. 47.

POTIUS, Comparat. Adv. (*eigenlijk* Neutr. *van* potior, *zie* Potis) *veelmeer, uitmuntender, liever of meer, bij voorb.* Rem potius ipfam dic, Terent. And. V, 3, 4: quid volo potius facias, Ibid. Hec. V, 1, 27: magnus homo vel potius fummus & fingularis vir, Cic. Brut. 85: Nec vero imperia expetenda; ac potius non accipienda interdum, Cic. Off. I, 20 poft med.: quaeftio ergo facti potius eft, non juris, Pandect. I, 5, 16: cum bonis potius ominibus — — libentius inciperemus, Liv. Praef. extr., *alwaar* potius *kan wegblijven*: In oratione non vis potius fed delectatio ponitur, Cic. Or. II, 68. *Ook volgt er* quam *op, bij voorb.* Neque fe judicare, Galliam potius effe Ario-

vi-

visti quam Caesaris, Caes. B. G. I, 45: *ook volgt* ut *achter* quam, *bij voorb.* potius passuros, quam ut — videantur *voor* quam visum iri, Liv. IX, 14 med.: *ook ontbreekt dit* ut, *en echter volgt de* Conjunctivus, *bij voorb.* perpessus est omnis potius, quam conscios — indicaret, Cic. Tusc. II, 22: filiam sua manu occidit potius, quam ea Appii Claudii libidini dederetur, Cic. Fin. II, 20 extr. Not. quam potius *voor* potius quam, Virgil. in Copa 6. Titius ap. Macrob. Sat. II, 12. *Somtijds ontbreekt het, waar het staan moest, somtijds staat het overtollig. Het ontbreekt, bij voorb.* tamen statuit congredi, quam refugere, Nep. Dat. 8: Tacita bona mulier est semper quam loquens, Plaut. Rud. IV, 4, 70: vidua vivam, quam — perferam, ibid. Men. I, 2, 26: cf. Val. Fl. VII, 428. *Het staat overtollig, bij voorb. bij de* Verba malle, praestat, praeoptare, *bij voorb.* Uticae potius quam Romae esse maluisset, Cic. Lig. 2: casum potius quam te laudari mavis, Cato in Cic. Ep. ad Div. XV, 5: potius patriae opes augeri quam regis maluit, Nep. Con. 5: mallem auferre potius, Terent. Ad. II, 2, 13: Ut emori potius quam servire praestaret, Cic. Pis. 7: Ut puerum praeoptares perire potius, quam cet., Terent. Hec. IV, 1, 17: *ook bij den* Comparativus, *bij voorb.* cum ei fuerit optabilius oblivisci posse potius cet., Cic. Or. II, 74: cum bonis potius ominibus — libentius inciperemus, Liv., *zie hier voor:* favorabiliores rei potius quam actores habentur, Pandect. L, 17, 167. *De* Superlat. *is* 1) Potissime, *het voornaamste, hoofdzaaklijk, of hoofdzaaklijkst*, Cic. Mur. 2. med. Cels. III, 6 med. 2) *het* Neutr. Potissimum *van* Potissimus, a, um (*zie* Potis), *wordt zeer dikwijls in plaats van* potissime, *ja veel menigvuldiger gebruikt, hoofdzaaklijk, hoofdzaaklijkst, voornaamlijk enz., bij voorb.* exsistat aliquis et potissimum Caecus ille, Cic. Coel 14: quid agam? aut quo potissimum adcedam? Sallust. Jug. 14 (16) *en meermalen, bij voorb.* Caes. B. C. II, 43. Terent. And. II, 6, 3. Plaut. Merc. II, 4, 15. Cic. Invent. II, 58. Auct. ad Her. III, 2.

POTO, potavi, potatum *en* contr. potum, are, 1) *drinken, d. i. iets vloeibaars tegen den dorst tot zich nemen, wordt van menschen en beesten gezegd; met en zonder* Accusativus, *bij voorb.* vinum poturus, Plin. H. N. XIV, 5: fontes, Ibid. VIII, 43: potasti vina mea, Martial. XIV, 100: aquas potandas, Ovid. Her. XVI, 198: ut devomas, vult, quod foris potaveris, Caecil. ap. Gell. II, 23 post med.: Gallos post haec dilutius esse poturos, Cic. ap. Ammian. XV, 12 (29): si potare velit, de dolio cet., Cic. Brut. 83: aquam potaturus manu hausit, Suet. Ner. 48: dabitur potatum imbecillis bobus, Colum. XII, 91 extr.: redi simul mecum potatum, Plaut. Pseud. V, 2, 28: semen Smyrnii hydropicis datur potu, Plin. H. N. XXVII, 13 post init.: Hoc ipsi potum venient — juvenci, Virg. Ecl. VII, 11: urorum cornibus barbari potant, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 45, i. e. *drinken uit de hoornen der enz.:* crapulam potare, Plaut. Rud. II, 7, 28, *een' roes drinken: van daar Tropisch, drinken, d. i. inzuigen, in zich trekken, bij voorb.* vellus sudorem potat, Lucret. IV, 1122: potantia vellera fucum, Hor. Ep. I, 10, 27: quinis lana potat (scil. colorem purpurae) horis, Plin. H. N. IX, 38. *Ook zeggen de Dichters van die volken, die aan eene rivier wonen,* potant flumen i. e. *zij wonen daar bij, bij voorb.* fera, quae potat Araxen, Senec. Hippol. 57: sonipes, qui — potat stagna Tagi, Claudian. de consul. Mall. Theod. 286. 2) *drinken, d. i. zuipen, zwelgen, bij voorb.* totos dies potabatur, Cic. Phil. II, 27: Obsonat, potat, olet unguenta de meo, Terent. Ad. I, 2, 37: bibant, imo potent, Senec. Ep. 122 post med.: amare, potare, Sallust. Cat. 11: irui voluptate potandi, Cic. Tusc. V, 41 in. Not. (1) Particip. potatus, a, um, *gedronken, bij voorb.* vina, Cic. Tusc. V, 5: sorba, Cels. IV, 19 extr. (2) Particip. Potus, a, um, *staat dubbel,* a) *zoo als* potatus, passive, *gedronken, bij voorb.* sanguine poto, Cic. Brut. 11: Albula pota, Ovid. Fast. IV, 68: cadi poti, Hor. Od. III, 15, 16. b) Active, *gedronken hebbende, ook dronken, bij voorb.* domum bene potus redieram, Cic. ad Div. VII, 22, i. e. *zeer beschonken:* anus pota, Horat. Od. IV, 13, 5: turba, Ovid. Fast. VI, 682: pransi poti, Cic. Mil. 21: cf. Ovid. Art. III, 753: *van daar* potus sum *ik heb gedronken, zal in gebruik zijn, zoo als* Varro *zegt*, Gell. II, 25.

POTOR, oris, m. 1) *een drinker, d. i. wie enkel drinkt, bij voorb.* aquae, Horat. Epist. I, 19, 3: Rhodani potor i. e. adcola, Ibid. Od. II, 20, 20. 2) *een drinker, d. i. die geern of veel drinkt, een zuiper, zwelger, bij voorb.* acres potores, Horat. Sat. II, 8, 37: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Sat. II, 4, 59. Prop. I, 16. 5. Plin. H. N. XXIII, 4 extr. *en* 8. XX, 23 extr. Martial. VI, 78. 1.

POTORIUS, a, um, *tot drinken behorende, bij voorb.* vasa, Plin. H. N. XXXVI, 7 extr., argentum, Pandect. XXXIV, 2, 21, i. e. *drinkgereedschap, drinkvat: van daar* Potorium, substantive, scil. vas, *een drinkgereedschap, beker, bij voorb.* potoria aurea, Plin. H. N. XXXIII, 10: gemmata, Ibid. 2: gemmata, post parvula, Ibid. 12 post med.

POTRIX, icis, f. *eene drinkster, zuipster*, Phaedr. IV, 4, 25.

POTULENTUS, a, um, 1) *het geen te drinken is, drinkbaar: van daar* Potulenta, i. e. *dranken, bij voorb.* esculentis & potulentis, Cic. Nat. D. II, 55, *alwaar andere* Edd. poculentis *in dezelfde betekenis hebben.* 2) *dronken, beschonken*, Sueton. Oth. 2. Apul. Met. III ante med. p. 131, 18 Elmenh.

POTUS, a, um, *zie* Poto.

POTUS, us, m. 1) *het drinken, de drank, bij voorb.* immoderatus, Cic. Div. I, 30: exiguus, Plin. H. N. VII, 42 med.: medicamentorum potus stomacho inimici, Ibid. XXVI, 9 extr.: medicamentum, quod potui datur, Cels. II, 13 extr.: potui est humor ex hordeo, Tacit. Germ. 23: elephanti ad potum venientes, Plin. H. N. IX, 15: squamae in potu datae, Ibid. XXXII, 4: unguenta in potus addere, Ibid. XIII, 3 extr.: ex iisdem (frugibus) fiunt & potus, Ibid. XXII, 25 extr. *Ook het drinken, d. i. het zwelgen, zuipen, bij voorb.* in potu atque hilaritate, Plin. H. N. XXI, 3 post med.: immenso potu impleri, Ibid. XXXVI, 21 extr. 2) *eerbaar voor pis, bij voorb.* hominum, Plin. H. N. XVII, 9.

PRAE, Praep. 1) *voor (d. i. vooraf), bij voorb. voor zich heen dragen enz., bij voorb.* prae se mittere, Sallust. Jug. 94 (99): prae se agere armentum, Liv. I, 7, *voor zich heen drijven:* lumina alis prae aliis erant; *voor* ante alia, Apul. de mundo post med. p. 69, 28 Elm.: villa a tergo potius, quam prae se flumen habeat, Colum. I, 5: pugionem prae se tulit, Cic. Phil. II, 12, i. e. *voor zich gehouden;* urbem est ingressus, argentique prae se tulit (*voor* ferenda curavit, ferri jussit) quatuordecim millia pondo, Liv. XXVIII, 38: *van daar* prae se ferre, *of* gerere, *eigenlijk, voor zich heen dragen, dat elk het ziet, het heet Tropisch, bekend maken, zich laten merken, openbaren, ontdekken, verraden, te kennen geven, bij voorb.* scelus & facinus prae se ferens, Cic. Mil. 26: vocem vivam prae vobis tulistis, Cic. Agr., II 2: beata vita praedicanda & prae se ferenda est, Cic. Tusc. V, 17: Sampsiceramo negat, ceteris prae se fert & ostentat, Cic. Att. II, 23 post med.: conjecturam prae se gerere, Cic. Invent. II, 9: Ego semper, me didicisse, prae me tuli, Cic. Or. 42: Animum altum prae se gerebant, Auct. B. Afric. 10: *dus ook* prae se declarant gaudia vultu, Catull. LXIII, 34: prae se maximam speciem ostentare, Apul. Flor. I. p. 342, 10 Elm.: Prae manu, *voor de hand, bij de hand, ter hand, bij voorb.* patri reddidi omne aurum, quod fuit prae manu, Plaut. Bacch. IV, 3, 10: si huic aliquid paululum prae manu dederis, unde utatur (i. e. vivat), *voor* in manus, Terent. Ad. V, 9, 23: petenti pecuniam, cum prae manu debitor non haberet cet., Pandect. XIII, 7, 27: si Caesaris liber prae manibus est, promi jubeas (*voor* apud te), Gell. XIX, 8: aes si forte prae manu non fuerit, Apul. Met. VI med. p. 180, 32 Elmenh. Not. *Ook zonder* Casus, Adverbialiter, *vooraan, vooruit, voorheen, bij voorb.* i prae, Terent. And. I, 1, 144. Eun. V, 2, 69. Plaut. Pseud. I, 2, 37, *of* abi prae, Terent. Eun. III, 2, 16. Plaut. Amph. I, 3, 45, i. e. *ga vooruit. Ook, voor, Tropisch, d. i. wanneer het een voorrecht aanwijst, bij voorb.* prae ceteris floruisse, Cic. Amic. 1, i. e. *voor of boven anderen.:* omnia sibi postputavit esse prae meo commodo, Terent. Ad. II, 3, 9: res postputasse omnes prae parente, Ibid. Hec. III, 5, 33, *doch, het kan hier ook zijn, wegens, te wezen, gering geschat wegens, of bij enz.:* prae omnibus unum, Virg. Aen. V, 435. 2) *voor, of, wegens, bij voorb.* solem prae jaculorum multitudine non videbitis, Cic. Tusc. I, 42: Nec loqui prae moerore potuit, Cic. Planc. 41: non prae lacrymis possum reliqua scribere, Cic. Att. IX, 12 in.: quorum nomen prae metu ferre non poterat, Cic. Phil. XIII, 9: prae lassitudine opus est, ut lavem, Plaut. Truc. II, 3, 7: prae laetitia lacrymae praesiliunt mihi, Ibid. Stich. III, 2, 13: vivere non quit prae macie, Lucret. IV, 1161: prae iracundia non sum apud me, Terent. Heaut. V, 1, 47: prae gaudio ubi sim nescio, Ibid. II, 3, 67: *dus ook* prae gaudio nec opinato, Liv. XXXIX, 49: prae amore, Terent. Eun. I, 2, 18, i. e. *van liefde:* prae strepitu, Liv. X, 13: prae ira, Liv. XXXI, 24 extr., *van of uit toorn enz.* 3) *jegens, bij, of in vergelijking, bij voorb.* Atticos prae se agrestes putat, Cic. Brut. 83, i. e. *in vergelijking met zich zelven, jegens zich zelven:* Omnes prae illo parvi futuros, Nep. Eum. 10: Romam prae sua Capua irridebunt, Cic. Agr. II, 35: prae nobis beatus, Cic. ad Div. IV, 4: prae magnitudine corporum, Caes. B. G. II, 30: prae studio, Terent. And. V, 1, 6: prae hoc quod cet., Gell. I, 3: *ook* prae quod *voor* pro eo quod cet., Plaut. Stich. II, 2, 38. *Ook* Adverbialiter, *d. i. zonder* Casus: *daar*

op volgt quam *of* ut; *doch, men ſchrijft het gemeenlijk als één woord* praequam. praeut, i. e. *in vergelijking met, of bij dat, zoo als* (*of dat*), *bij voorb.* parva res eſt voluptatum praequam quod moleſtum eſt, Plaut. Amph. II, 2, 3, i. e. *bij het geen bezwaarlijk is, bij de bezwaarlijkheid:* nihil hoc eſt, praequam alios ſumtus facit, Ibid. Moſt. IV, 2, 65: folia nunc cadunt, praeut tum arbores cadent, Ibid. Men. II, 3, 24: modeſtior, praeut dudum fuit, Ibid. V, 5, 33: ludum fuiſſe, praeut hujus rabies quae dabit, Terent. Eun. II, 3, 9, i. e. *bij zoo als hij eens razen en tieren zal, of in vergelijking met de razernij van dezen mensch:* cf. Praequod, Plaut., *zie hier voor.* 4) *behalven, bij voorb.* prae ceteris flagitiis, Apulej. Met. VII poſt med. p. 197, 8 Elmenh.

PRAEĂCŬO, ŭi, ūtum, 3. *van voren ſpitsen, van voren ſpits maken, bij voorb.* praeacuito, Cato R. R. 40 *tweemalen:* praeacutis cacuminibus, Caeſ. B. G. VII, 73, i. e. *van voren geſpitst: van daar* praeacutus, a, um, Adjective, *van voren ſpits, bij voorb.* cuſpis, Ovid. Met. VII, 131: ſudes, Salluſt. Cat. 56 (59): ſcopulus, Plin. H. N. IX, 10 extr.: bipennis, Ibid. VIII, 8.

PRAEACŪTE, 1) *van voren ſpits, of zeer ſpits,* 2) *ſpitsvinnig, vernuftig, bij voorb.* praeacute vobis reperiſſe videbamini, Apul. in Apolog. ante med. p. 296, 26 Elmenh.

PRAEACUTUS, *zie* Praeacuo.

PRAEALTUS, a, um, 1) *zeer hoog, bij voorb.* rupes, Liv. XL, 58: volatus avium, Plin. H. N. II, 10. 2) *zeer diep, bij voorb.* flumen, Liv. X, 2: mare, Plin. H. N. V, 19: *dus ook* proxima terrae praealta ſunt, Salluſt. Jug. 78 (80): paludes, Tacit. Hiſt. V, 15: praealtiſſimus puteus, Apulej. Met. VIII poſt med. p. 211, 26 Elmenh.

PRAEAUDĪTUS, a, um, *voorheen gehoord, voorheen verhoord, bij voorb.* cuſtodiae, Pandect. I, 16, 6. *Het is het Particip. van* Praeaudio, ire.

PRAEBĔO, ui, itum, 2. (*voor* praehibeo) *toehouden, toereiken, aanbieden, bij voorb.* os, Terent. Ad. II, 2, 7, *het wezen* (*tot een kinnebakſlag*): manum verberibus, Ovid. Art. I, 16: os ad contumeliam, Liv. IV, 35 extr., i. e. *zich openlijk laten beſchimpen:* bos praebet cultum cultris (*ten offer*), Juvenal. X, 269: *dus ook* jugulum, Senec. Agam. 973, *en* ſe victimam reip., Cic. Fin. II, 19 med.: dorſum adſcenſuro, Plin. H. N. IX, 8 ante med.: aures, Liv. XL, 8 in., *of* aurem, Plin. Ep. II, 14 poſt med., *de ooren toehouden, d. i. gehoor geven, toehoren; ook* alicui rei, *bij voorb.* conviciis, dictis, *aanhoren, toehoren, gehoor geven,* Liv. XXXVIII, 52 extr. Ovid. Met. VI, 1: corpora, Liv. XXV, 16, i. e. *de ligchamen, om ze te neder te vellen: dus ook* ſe telis hoſtium, Liv. IV, 28: *van daar* 1) *overlaten, bij voorb.* ſe telis hoſtium, Liv., *zie terſtond hier voor:* ſe legibus, Senec. Ep. 70 ante med.: Cyrum longa vita vertenti (ſe) fortunae praebuit, Liv. IX, 17 poſt init.: aliquem hoſti ad caedem, Liv. XXV, 15 poſt med. 2) *aanwijzen, toonen, bij voorb.* nudam ſuam pulchritudinem, Apul. Met. II ante med. p. 118, 18 Elm., i. e. *toonen, zien laten: van daar, bewijzen, toonen, aanwijzen, bij voorb.* fidem alicui, Nep. Att. 4: *van daar* met ſe, *zich openlijk bewijzen of toonen, als enz., bij voorb.* ſe miſericordem, Cic. Caecin. 10, *zich barmhartig bewijzen:* ſe talem imperatorem, i. e. *zich als eenen enz.,* Nep. Agcſ. 6: ſe pari diligentia, Nep. Hann. 7: ſe talem alicui, Cic. Roſc. Am. IV extr.: ſe virum, Cic. ad Div. V, 18: ſe in malis hominem, Ibid. II, 18 extr.: ſe dignum majoribus ſuis, Ibid. XV, 17: ſe non legatum, ſed tyrannum, Cic. Verr. I, 32: ſe placabiliorem alicui, Anton. in Cic. Ep. ad Att. XIV poſt Ep. 13: *ook zonder* ſe, *bij voorb.* praebuit ſtrenuum hominem, i. e. *zich als eenen enz.,* Terent. Phorm. III, 1, 12: *verders* operam reip., Liv. V, 4. *dienst bewijzen, d. i. dienen:* honorem alicui, *eere bewijzen, aandoen,* Plin. H. N. XV, 4: exempla nequitiae alicui, *toonen of geven, laten zien,* Cic. Verr. V, 52: adſiduitatem alicui, Cic. Dejot. 15, i. e. *altijd bij iemand zijn, hem altijd verzellen, of zijne opwachting maken.* 3) *geven, waar voor ook, aanbieden, toereiken, of overrijken, ſomtijds gezegd wordt, bij voorb.* alicui naves, Liv. XXVIII, 10 extr.: urbem ei donarat, quae ei panem praeberet, Nep. Them. 10: ſumtum, Juſtin. XXXI, 4: ubera parvulo, Ibid. I, 4: cibum, Lucret. III, 1004. Colum. IX, 1: equos, Liv. XXIV, 18: jam altae in ſegetibus herbae pabulum praebere poterant, Liv. XXIII, 48: cum multa adſbicat veritas praebere veſtigia ſui, Liv. XL, 54: tectum & ligna, Hor. Sat. I, 5, 46: quibus (vitulis) non ſatis praebent matres, Varr. R. R. II, 5 extr.: haec ſtudia rebus adverſis perfugium ac ſolatium praebent, Cic. Arch. 7 extr.: *van daar* uſum, i. e. *nuttig, bruikbaar zijn,* Plin. H. N. XIII, 12: eundem uſum praebent, Ibid. XXVIII, 11 poſt med., *hebben hetzelfde nut, dienen juist daar toe:* cortices lini clibanis & furnis praebent uſum, Ibid. XIX, 1 poſt med.: ſponſalia alicui, Cic. Q. Fr. II, 6 in.: exempla nequitiae alicui, Cic. Verr. V, 52: materiam ſeditionis, Liv. III, 46: *van daar* a) *maken, veroorzaken, waar voor ook dikwijls geven gezegd wordt, bij voorb.* ſuſpicionem, Nep. Dat. 6: terrorem, Liv. XXXVII, 40 in.: tumultum, Liv. XXVIII, 7. XLIV, 5: errorem, Liv. IV, 61: metum, Liv. XXI, 11: tumultum & fugam, Liv. XXVI, 10: gaudium, Liv. XXV, 27: admirationem alicui, Hirt. Alex. 6: opinionem timoris, Caeſ. B. G. III, 17: ſonitum, Liv. XXXVI, 13, i. e. *een geruis maken:* cauſam criminandi, Liv. XL, 6: cauſam tollendi inducias, Liv. XXX, 4: ſpem impunitatis aut locum peccandi, Colum. XI, 1 poſt med.: ſponſalia alicui, Cic., *zie hier voor: dus ook* ſpeciem, Caeſ. B. G. III, 24. Liv. XXII, 24 extr. Plin. H. N. XXIV, 15. *een' ſchijn geven: van daar* uſum praebere, *nuttig zijn, te gebruiken zijn, zie hier voor:* modum, i. e. *muzijk geven,* Ovid. Art. I, 112: ludos, Terent. Eun. V, 6, 9, i. e. *boert veroorzaken, d. i. gelegenheid geven om te lagchen.* b) *doen of verrichten, bij voorb.* vicem praebere *de plaats vervangen, dienen voor iet, bij voorb.* elephanti dentes poſtium vicem praebent, Plin. H. N. VIII, 10 extr., i. e. *dienen in plaats van posten, dienen tot posten:* Turbidus liquor glutinis praebet vicem, Plin. H. N. XIII, 12: *van daar* uſum *nuttig zijn,* Plin. H. N., *zie hier voor:* operam reip., Liv., *zie hier voor.* c) *veroorloven, laten geſchieden, of enkel laten, bij voorb.* praebuit ipſa rapi, Ovid. Her. V, 132, ſcil. ſe *heeft zich laten rooven, ſchaken:* praebet tibi vellere barbam Jupiter, Perſ. II, 28: paulum humeri librare ſiniſtri praebuit, Stat. Theb. VIII, 528: delphinus ſe praebens tractandum, Plin. H. N. IX, 8. 4) *iet laten zien of hooren;* a) *laten zien of toonen, bij voorb.* aliquid *of* ſe, *zie n.* 2. b) *laten hooren, bij voorb.* modum, Ovid., i. e. *muzijk maken, zie hier voor:* jusjurandum, Plin., i. e. *voorbidden, opbidden enz., zie hier voor.* Not. Particip. Praebitus, a, um, *gegeven enz.: van daar* Praebita, *het geen aan iemand gegeven wordt, bij voorb. tot zijn onderhoud, kostgeld, tractement enz., bij voorb.* ne ſervi in veſtiariis aut in ceteris praebitis injurioſe tractentur, Colum. I, 8: praebitis annuis (Juliam) privavit, Sueton. Tiber. 50.

PRAEBĬBO, bi, 3. *vooraf drinken: van daar iemand toedrinken, bij voorb.* venenum alicui, Cic. Tuſc. I, 40: cantharum, Apul. Met. X ante med. p. 246, 35 Elm.

PRAEBĬTĬO, onis, f. *aanreiken, geven, bij voorb.* mea erat praebitio, ſcil. coenae, Varr. ap. Non. 2. n. 647: copiarum, Juſtin. XXXVIII, 10.

PRAEBĬTOR, oris, m. *een aanreiker, gever, bij voorb.* non regem, ſed miniſtrum & praebitorem cet., Cic. Offic. II, 15, *alwaar het verächtlijk ſtaat,* ſcil. pecuniae, *uitdeeler, betaler enz.*

PRAEBITUS, a, um, *en* PRAEBITA, orum, *zie* Praebeo.

PRAECALEFACTUS *of* PRAECALFACTUS, a, um, *voorheen of zeer gewarmd,* Scrib. Larg. 156 *en* 238. *Is het Particip. van* Praecalefacio cet.

PRAECALĬDUS, a, um, *zeer warm of zeer heet, bij voorb.* potio, Tacit. Ann. XIII, 16.

PRAECALVUS, a, um, *van voren kaal of zeer kaal, bij voorb.* caput, Sueton. Galb. 2.

PRAECĂNO, ĕre, 1) *voorheen zingen, voorzingen.* 2) *voorheen zeggen, voorzeggen.* 3) *wegtooveren, de toverij verdrijven, bij voorb.* ajunt viperam praecanere, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.

PRAECANTĀTRIX, icis, f. *tovererſe,* Plaut. Mil. III, 1, 1, 99.

PRAECANTO, are, 1) *voorheen zeggen, profeteeren,* Lucil. ap. Non. 2. n. 260. 2) *betoveren,* Petron. 131.

PRAECANTRIX, icis, f. *tooverſe, toverhex, bij voorb.* praecantricula, Varr. ap. Non. 8. n. 92.

PRAECĀNUS, a, um, *zeer grijs, of voor den tijd grijs, bij voorb.* homo, Horat. Ep. I, 20, 24.

PRAECARPO *voor* praecerpo, Opp. ap. Macrob. Sat. II, 15.

PRAECĂVĔO, avi, autum, 2. 1) *zich in acht nemen, zich voorzien, voorkomen, voorzichtigheid, gebruiken, bij voorb. dat iet niet geſchiede, bij voorb.* quod ne accideret, magnopere praecavendum ſibi Caeſar exiſtimabat, Caeſ. B. G. I, 38: illud praecavendum eſt atque adcurandum mihi, Plaut. Men. V, 2, 107: praecavendum eſt gravidis, abſtineant hoc cibo, Plin. H. N. XX, 13 extr.: providentem ante & praecaventem, Cic. Planc. 22: dedit exemplum praecavendi, Tacit. Ann. XVI, 32: ab inſidiis, Liv. IX, 17 extr., *voor hinderlagen: ook met* ſibi, *zich in acht nemen,* Terent. Andr. III, 5, 18; *doch, het kan hier ook heeten, zekerheid, veiligheid, verſchaffen:* Satis undique proviſum anteque praecautum eſt, ne cet., Liv. XXXVI, 17 poſt med.: *van daar* praecauto eſt opus, Plaut. Merc. II, 2, 61, i. e. *daar is voorzichtigheid nog*

nodig. 2) *zorgen voor iemand, dat hem geen leed wedervare, zekerheid verſchaffen*, alicui. *bij voorb.* decemviris, Liv. III, 53: ſibi, Terent., *zie n.* 1. 3) *iet zoeken af te wenden, verhoeden.* aliquid, *bij voorb.* injurias imminentes, Gell. VII, 2 poſt med.: *van daar* Paſſive, peccata, quae difficillime praecaventur, Cic. Roſc. Am. 40: antidotum ad praecavenda venena ſumtum. Sueton. Calig. 23 extr.: *van daar* Praecautus, a, um, *het geen men heeft zoeken te verhinderen, of daar men alle voorzichtigheid in gebruikt heeft, dat het niet geſchiede, waar in men voorzien heeft*, *bij voorb.* res mihi tota praecauta eſt, Cic. Verr. IV, 42: quod a me ita praecautum atque ita proviſum eſt cet., Cic. Att. II, 1 poſt med.: Praecauto opus eſt, Plaut. Merc. II, 2, 61, i. e. *men moet het voorkomen, het zoeken te verhoeden.*

PRAECAUTUS, *zie* Praecaveo.

PRAECĒDO, eſſi, eſſum, 3. *voor- of voordangaan, van menſchen, dieren, en levenloze dingen*, a) *zonder* Accuſativus, *bij voorb. ik ga voordan enz.*, *bij voorb.* cervi capita imponunt praecedentium clunibus, Plin. H. N. VIII, 32: nulla praecedente injuria, Ibid. XI, 37. Sect. 55: praecedente vim abſtinentia, Ib. XXVIII, 16: fama praeceſſit ad aures, Ovid. Met. IX, 137: vidi praecedere — umbram, Ibid. V, 614: in quo uſu praecedere vomitum volunt, Plin. H. N. XXXI, 6 med.: convivium praeceſſerit an laetitia, Quintil. VII, 2, 13: haec tria in vita praecedere, Ib. VII, 4, 18. b) ſeq. Accuſ., *bij voorb.* opus eſſe (ſe) ipſos praecedere, Caeſ. B. G. VII, 54: cuſtodes ſuos praecedere ad caſtra coepit, Juſtin. XIV, 4: agmen, Virg. Aen. IX, 47: at quae venturas praecedat ſexta Calendas, Ovid. Faſt. I, 705: *van daar, voorgaan, Tropiſch, d. i. overtreffen, een voorrecht hebben*, *bij voorb.* aliquem aliqua re, Caeſ. B. G. I, 1. Plin. H. N. III, 1: aliquem aetate, Quintil. X, 1, 103: *ook enkel* aliquem *zonder* Ablativus, Ibid. §. 6. Plin. Ep. VI, 17: *dus ook* titulos, Stat. Sylv. II, 2, 145: honores alicujus rebus gerendis, Liv. XXXVIII, 51: *ook* aliquem in re, *bij voorb.* in quo praeceſſit omnes Silanus, Plin. H. N. XVIII, 3 extr. *Ook zonder* Accuſativus *des perſoons*, *bij voorb.* venerabile erat praecedere quatuor annis, Juvenal. XIII, 58: ut quisque aetate, dignitate, uſu praecedit, Quintil. XI, 1, 29. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* veſtrae fortunae meis praecedunt, Plaut. Aſin. III, 3, 39.

PRAECĔLER, is, e, *zeer ſnel, zeer vlug*, *bij voorb.* fuga, Plin. H. N. VIII, 23: vis, Ibid. IX, 46: viri, Stat. Theb. VI, 550.

PRAECĔLĔRO, are, 1) *zeer haasten*, Stat. Theb. II, 496. 2) aliquem, *bij voorb.* ducem, Stat. Theb. IV, 799, *overijlen, d. i. haastend inhalen, of ijlings voorkomen.*

PRAECELLENS, *zie* Praecello.

PRAECELLĔO, ēre, *voor* praecello, *bij voorb.* Plaut. Pſeud. II, 3, 13, ut quisque fortuna utitur, ita praecellet: *ten zij het het* Futurum *is van* Praecello. *Doch het eerſte is voegzamer.*

PRAECELLO, ĕre, 1) *uitmunten, uitmuntend, of voortreflijk ergens in zijn*, *bij voorb.* mobilitate, Lucret. II, 160: arte, Sueton. Ner. 23: forma, factis, eloquentia, Cl. Quadrig. ap. Gell. XVII, 21: odore & ſuavitate, Plin. H. N. XV, 21: honore, Suet. Aug. 25: per indignum nobilitatem & eloquentiam, Tacit. Ann. III, 24: dignitate inter aliquos, Pandect. II, 14, 8. Not. Ita praecellet, Plaut., *zie* Praecelleo: *van daar* praecellens, *voortreflijk, uitmuntend*, *bij voorb.* ingenium, Gell. XIX, 8: forma, Plin. H. N. VII, 53 poſt med.: vir & animo & virtute praecellens, Cic. Balb. 10: uniones magnitudine praecellentes, Plin. H. N. IX, 35 med.: arbor pomo & ſuavitate praecellentior, Ibid. XII, 6: vir omnibus rebus praecellentiſſimus, Cic. Verr. IV, 44. 2) *overtreffen*, aliquem aliqua re, Tacit. Ann. II, 43. Pandect. L, 2, 6 extr. 3) *heerſchen, of beſtuuren*, *bij voorb.* genti Adorſorum, Tacit. Ann. XII, 15.

PRAECELSUS, a, um, *zeer hoog, zeer verheven*, *bij voorb.* locus, Cic. Verr. IV, 48: rupes, Virg. Aen. III, 245: *van daar Tropiſch*, fortuna, Stat. Sylv. III, 3, 85.

PRAECENTĬO, onis, f. *het voorzingen of voorſpelen der Inſtrumenten*, *bij voorb.* *het voordſchlazen voor het offer, of het blazen bij het offeren*, Cic. Haruſp. 10: *voor den veldſlag*, Gell. I, 11.

PRAECENTOR, oris, m. *Voorzenger, Muzijkdirecteur*, Apulej. de mundo poſt med. p. 74, 3 Elm.

PRAECEPS, ĭpĭtis (*van* prae *en* caput), *met het hoofd vooruit*, *bij voorb. als men valt of loopt: van daar wordt het* a) *van die genen gezegd, die nedervallen, of geſtort worden, wanneer men het dikwijls neder, of af, kan vertalen*, *bij. voorb.* dare aliquem praecipitem, Terent. Ad. III, 2, 20, *of* dejicere, Cic. Verr. IV, 40, *nederſtooten*, (*iemand*): *ook* jacere ſe praecipitem e vertice, Catull. LXIII, 244: *dus ook* ruente ſaucio equo praeceps ad terram datus *ſtortte*, Liv. XXXI, 37: ſe praecipitem tecto dedit, Horat. Sat. I, 2, 41, i. e. *ſtortte zich*: aliquem de muro praecipitem mittere, i. e. *ſtorten*, Auct. B. Hiſp. 15: ab equo praeceps decidit in arva, Ovid. in Ibin. 257: de tuo volo ponte municipem ire praecipitem in lutum per caput cet., Catull. XVII, 9: projecit praecipitem in undas cet., Virg. Aen. V, 860, i. e. *neder, in enz.*: *van daar Tropiſch*, praeceps palmes, i. e. *nedergebogen en aangebonden*, Colum. V, 6, 35. b) *van die genen, die haastig lopen of gejaagd worden, dewijl dan het hoofd vooruit gaat, over hals en hoofd, haastig, ijlings, ſnel*, *bij voorb.* juberes hunc praecipitem in piſtrinum trahi, Plaut. Pſeud. I, 5, 79: *dus ook* praecipitem me in piſtrinum dabit, Terent. And. I, 3, 9: Praecipites ſe fugae mandant, Caeſ. B. G. II, 24: praeceps fertur i. e. *loopt*, Horat. Sat. I, 4, 30: praeceps curru deſilit i. e. *ſnel*, Ovid. Met. XII, 128: nocte profectus praeceps in provinciam abiit, Liv. XLI, 10, i. e. *haastig, gezwind, over hals en hoofd* (*als wij van iemand zeggen, die zich ſchielijk wegmaakt*): praecipites columbae, *vlugtige duiven*, Virg. Aen. II, 516: Praeceps cucurri, Ovid. Met. VII, 844 *en* Am. III, 11, 25: agere aliquem praecipitem *iemand hals over hoofd jagen*, *bij voorb.* Caeſ. B. G. V, 17 extr. Virg. Aen. V, 456: *dus ook* aliquem praecipitem agere de fundo, Cic. Caecin. 21: *van daar Tropiſch*, Cic. Verr. I, 3, Agunt eum praecipitem Poenae civium Romanorum i. e. *jagen of vervolgen hem*: quoniam ab inimicis praeceps agor, i. e. *vervolgd word*, Salluſt. Cat. 31 (32) extr.: *van daar* 1) *in 't gemeen, ſnel of ſnel ijlende*, *bij voorb.* amnis, Ovid. Met. XIV, 330. Hor. Od. I, 7, 13: ventus, Ovid. Met. II, 185. Ibid. Her. X, 30: procella, Stat. Theb. V, 419: nox, Ovid. Met. IX, 485, i. e. *ſnel, gezwind vergaande*: profectio, Cic. Att. IX, 10 poſt med.: celeritas dicendi, Cic. Flacc. 20 extr. 2) *ten einde gaande*, *bij voorb.* dies, Liv. IV, 9 extr.: *dus ook* ſol praecipitem lavit aequore currum, Virg. Georg. III, 359: jam praeceps in occaſum ſol erat, Liv. X, 42: aeſtas, Salluſt. ap. Serv. ad Virg. Georg. I, 43: libertas, Liv. XXXIV, 49. 3) *ſchuinsch, afhellende*, *bij voorb.* locus, Caeſ. B. G. IV, 33: foſſa, Ovid. Met. I, 97. Virg. Aen. XI, 888, i. e. *diep*: iter, Ovid. Triſt. IV, 8, 74: via, Cic. Flacc. 44 (*alhoewel Tropiſch*): ſaxa, Liv. XXXVIII, 23: mons, Plin. Paneg. 16: murus in ſalum praeceps, Curt. IV, 2, 6: *van daar, ergens heen hangende, zich neigende*, *bij voorb.* murus in ſalum praeceps, Curt., *zie hier voor*: *en Tropiſch* praeceps ingenio in iram erat, Liv. XXIII, 7 extr.: animus praeceps in avaritiam, Liv. XXVI, 58: animus praeceps ad flagitia, Tacit. Ann. XVI, 21: *ook op eene andere wijze Tropiſch, ſchuinsch, d. i. bedenklijk, gevaarlijk*, *bij voorb.* genus orationis, Cic. Piſ. 28: via, Cic., *zie hier voor*: victoria praeceps periculo, Liv. IX, 24 in.: libertas, Liv. *zie hier voor*: tempus, Ovid. Faſt. II, 400, i. e. *bedenklijk, gevaarlijk*: *van daar* Praeceps, Subſtantive, *een ſchuinſche, afhellende plaats*, *bij voorb.* turrim in praecipiti ſtantem, Virg. Aen. II, 464: praeceps immane ruinae, Juvenal. X, 107: per altiſſimum praeceps in vallem aſinum praecipitant, Apul. Met. IV poſt init. p. 144, 30 Elm.: in praeceps pervenitur, Vellej. II, 3 extr.: ſpecus vaſto in praeceps hiatu, Plin. H. N. II, 45: in praecipitia curſus iſte deducit, Senec. Ep. 8 ante med.: ruinaque tota prolapſa acies in praeceps deferri (*voor* deferebatur), Liv. V, 47 med., i. e. *ſtortte neder*: *en Tropiſch, d. i. bedenklijke omſtandigheden, groot gevaar, het uiterſte, uiterſte gevaar*, *bij voorb.* rempublicam in praeceps dare, Liv. XXVII, 27 extr.: Aeger eſt in praecipiti, Celſ. II, 6 poſt med.: levarit aegrum ex praecipiti, Horat. Sat. II, 3, 293: ſi quid adhuc audax, ex praecipitique petendum, Ovid. Met. XIII, 376: debet orator erigi — efferveſcere — ac ſaepe accedere ad praeceps, Plin. Ep. IX, 26 in., i. e. *verheven ſchrijven*: ſubiti praeceps juvenile perıcli, Stat. Sylv. I, 4, 51: *ook het hoogſte, opperſte*, *bij voorb.* omne in praecipiti vitium ſtetit, Juvenal. I, 147, i. e. *heeft den hoogſten trap bereikt.* 4) *Tropiſch, ſnel, d. i. hevig, ijlings, te onbedachtzaam, te raſch*, *bij voorb.* furor, Cic. Dom. 34: audacia, Val. Max. I, 6, 7: conſilium, Suet. Aug. 8: cogitatio, Ibid. Cal. 48: Vir praeceps animi, Virg. Aen. IX, 685: praeceps ingenio in iram erat, Liv. XXIII, 7 extr.: praeceps amentia ferebare, Cic. Verr. V, 46: mulier praeceps abierat luxuria, Salluſt. Cat. 25 (26): homo in omnibus conſiliis praeceps, Cic. Phil. V, 13: homo demens & ad poenam — praeceps, Cic. Haruſp. 24: caecum me & praecipitem ferri in cauſa, Cic. Planc. 3 in.: praeceps in avaritiam & crudelitatem animus, Liv. XXVI, 38: collega in cauſam praeceps ierat, Liv. II, 27 poſt init. Not. *de Ouden hebben ook dus gedeclineerd*, Nominat. Praecipes, Genit. praecipis, Dativ. praecipi, Accuſat. praecipem cet., *bij voorb.* ſaliam in puteum praecipes, Plaut. ap. Priſc. 6 extr.: animum prae-

praecipem, Plaut. Rud. III. 3. 8: Praecipe casu, Enn. ap. Prisc. Ibid.

PRAECEPTIO, onis, f. 1) de vooruitneming eener zaak, bij voorb. bonorum, Pandect. XXXIII, 7, 2: dotis, Pandect. X. 2, 46: van daar het geen vooruitgenomen word, iets uitmuntends boven iets anders, uitmuntende gunst, uitmuntend recht, bij voorb. quadring. militum, Plin. Ep. V, 7: bonorum, Pandect., zie hier voor. 2) onderwijzing, voorschrift, bij voorb. recti, Cic. Nat. Deor. II, 31: Stoicorum, Cic. Off. I, 2 post med.: argumentorum, Cic. Invent. II, 32: cautionum, Cic. Or. 41 post med.: cf. Senec. Ep. 95 post med. 3) begrip of voorbegrip, Cic. Partit. 36 fin.

PRAECEPTIVUS, a, um, voorschriftelijk, d. i. een voorschrift bevattende, bij voorb. pars philosophiae, Senec. Ep. 95.

PRAECEPTO, are, i. e. saepe praecipio, Fest. e Saliari Carm.: misschien is het enkel i. q. praecipio.

PRAECEPTOR, oris, m. 1) die vooruit neemt. 2) die beveelt, Gell. I, 13. 3) de leeraar, Plaut. Pseud. IV, 7, 96. Cic. Or. III, 15. Phil. II, 6. Cic. ad Div. V, 13. Nep. Epam. 2. Ovid. Art. I, 17. Suet. Tiber. 67 en meermaalen.

PRAECEPTRIX, tcis, f. leeraaresse, Cic. Fin. I, 13. Vitruv. X, 1.

PRAECEPTUM, zie Praecipio.

PRAECEPTUS, a, um, zie Praecipio.

PRAECERPO, psi, ptum, 3. 1) voorheen of voor den tijd afplukken, afbreken, bij voorb. messes, Ovid. Her. XX, 143: ne (boves arantes) germinum tenera praecerpant, Plin. H. N. XVIII, 19 med.; doch, het kan in de beide plaatzen ook enkel zijn: afplukken, zoo als dit ook op de beide plaatzen past: van daar Tropisch, fructum officii tui, Cic. Verr. IV, 37, i. e. ik wil u niet ontrekken of verminderen: laetitia rei praecerpta, Liv. XLV, 1, i. e. genoten, of, te voren genoten, en als 't ware, was versleten, gevolglijk niet geheel, niet frisch: providendum est mihi, ne gratiam novitatis & florem — epistolae loquacitate praecerpam, Plin. Ep. V, 20 extr., i. e. verminderen: summum illud purpurae decus non nisi praeceptum praedloratumque transmittere, Plin. Paneg. 58 extr. 2) van voren afplukken, bij voorb. comas, Stat. Theb. IX, 193; doch, het kan ook enkel zijn afplukken enz. 3) afplukken, bij voorb. jubas, Stat., zie hier voor: messes, Ovid., zie hier voor: germina, Plin. H. N., zie hier voor: van daar Tropisch, bij voorb. cujus rei caussam, cum Aristotelis libros Problematorum percerperemus, notavi, Gell. II, 30 extr., excerpeerden, er uittrekzels uit maakten, of ook lazen. Not. praecarpo voor praecerpo, Oppius ap. Macrob. Sat. II, 15.

PRAECERTATIO, onis, f. wed- of kampstrijd (om den voorrang), Auct. ad Herenn. IV, 30.

PRAECIA, ae, m. misschien i. q. praeco, i. e. een uitroeper, Apulej. Met XI ante med. p. 261, 28 Elm.: cf. Fest., welke zegt: Praecias dicebant, qui a Flaminibus praemittebantur, ut denuntiarent opificibus, manus abstinerent ab opere, ne, si vidisset sacerdos facientem opus, sacra polluerentur.

PRAECIDANEUS, a, um, bij voorb. hostia, een vooroffer, d. i. dat voor eene handeling voorafgaat, bij voorb. voor den oogst, bij voorb. Priusquam messim facias, porcam praecidaneam hoc modo fieri oportet, Cato R. R. 134. Gell. IV, 6: ook als een dooden-offer, bij voorb. porca, Varr. ap. Non. 2. n. 724: dus ook hostiae praecidaneae i. e. quae ante sacrificia solennia pridie caeduntur, zegt Gellius IV, 6: het kan van prae en caedo of praecedo afstammen; het eerste gelooft Gellius loc. cit. Ook Festus, en hij zegt: praecidanea agna vocabatur, quae ante alias caedebatur: maar men zegt ook feriae praecidaneae, Atej. ap. Gell. Ibid., i. e. die voor anderen voorafgaan, alwaar men niet wel aan caedo denken kan; ten ware men het Tropisch moest verklaren.

PRAECIDARIUS, a, um, i. q. praecidaneus, bij voorb. porca, Mar. Vict. ap. Putsch: dus ook genus hostiae, Fest.

PRAECIDO, cidi, cisum, 3, eigenlijk, van voren afsnijden: van daar in 't gemeen, afsnijden, bij voorb. linguam alicui, Plaut. Aul. II, 2, 12, afsnijden; en Tropisch, Plaut. Mil. IV, 6, 56, stom maken: verders ancoras, Cic. Verr. V, 34, en Liv. XXVIII, 36, het ankertouw, de kabel, kappen: manus alicui, Hirt. B. G. VIII, 44: caput, Liv. XXXVIII, 24: aures, nasum, & labia alicui, Justin. I, 10: capillos, Petron. 105: fistulas, quibus aqua suppeditatur, Cic. Rab. Perd. 11, i. e. afsnijden of stuksnijden: pennae praecisae non crescunt, Plin. H. N. XI, 39: stramenta praecisa, afgesneden, Colum. XI, 2, 54: vinculo praeciso, Petron. 102: barba praecisa, Plin. H. N. XXVIII, 13: caput praecisum, Ibid. XXIX, 6 ante med.: van daar a) afsnijden, Tropisch, d. i. scheiden, bij voorb. Trinacria Italia praecisa, Manil. IV, 630. b) praecisus, a, um, i. e. abruptus, praeceps, schuins, afhellend, bij voorb. saxum, Virg. Aen. VIII, 233: civitates praecisis impositae rupibus, Quintil. XII, 9: praecisa montibus, Mela III, 9: iter utrinque praecisum, Sallust. Jug. 92 (97): van daar 1) afsnijden, Tropisch, d. i. kort vatten, afkorten, bij voorb. brevi praecidam, Cic. Senect. 16 extr.: praecide, inquit, Cic. Acad. IV, 43 med., i. e. maak het kort: van daar iter, Plin. H. N. VIII, 22 extr.: van daar, niet uitspreken, afbreken midden in de reden, Auct. ad Herenn. IV, 54, si, cum incipimus aliquid dicere, praecidimus: van daar praecisus, a, um, kort, bij voorb. conclusiones, Quintil. X, 2 post med.: comprehensio, Ibid. VII, 3 ante med.: verba, Gell. VII, 2 extr. 2) afsnijden, Tropisch, d. i. weglaten, bij voorb. sinus maris, Senec. Ep. 53, i. e. ze vermijden, gevolglijk recht uit varen. 3) afsnijden, d. i. benemen, bij voorb. spem, Liv. IV, 3. XLII, 50. Cic. Verr. I, 7 post med.: sibi libertatem vivendi, Ibid. III, 1 extr.: sibi reditum, Cic. Pis. 22: lucem, Lucan. VI, 340: sibi partem defensionis, Cic. Verr. II, 62: cunctationem, Plin. Ep. IX, 1 extr.: iter, Plin. H. N. VIII, 22 extr.: salutem, Cic. Att. III, 19 in.: caussas omnibus, Terent. Hec. IV, 2, 22. 4) rond uit afslaan, bij voorb. quod quia plane praeciderat, Cic. Att. X, 16 in.: plane sine ulla exceptione praecidit, Ibid. VIII, 4. 5) stuksnijden, bij voorb. cotem, Liv. XL, 6: cotem novacula, Cic. Div. I, 17: fistulas, Cic., zie hier voor: nervos praecisos glutinare, Plin. H. N. XXV, 5 ante med.: van daar naves, Cic. Att. IX, 6 ante med., i. e. schenden, onbruikbaar maken: van daar Tropisch, amicitiam, Cic. Off. I, 33, i. e. op eens scheiden of laten, bij voorb. praecido os illi, Plaut. Cas. II, 6. 52, i. e. sla hem op den mond: zoo staat ook praecidere os, Senec. Nat. Quaest. IV. 4 Ed. Gronov., waar voor anders percidere os alicui ook staat, zie Percido. Not. Praecidere os alicui, Martial. II, 73. 3, of aliquem, Ibid. IV, 48, 1. XII. 35. 2. Senec. de provid. 5, het heet ook zekere schandelijke ontugt met den mond begaan. Not. praecisum, i, Substantive, i. e. pars carnis praecisa, Naev. & Lucil. ap. Non. 2. n. 633.

PRAECINCTIO, onis, f. 1) eigenlijk de omgording, de gordel. 2) het geen aan een gordel gelijk is: van daar heette in het Amfitheater de rondloopende derde afdeling, of tusschenruimte tusschen de zitplaatzen der toekijkers, praecinctio, Vitruv. II, 8 med. V, 3.

PRAECINCTORIUS, a, um, tot omgorden dienstig, bij voorb. funes, Vitruv. X, 21.

PRAECINCTUS, a, um, zie Praecingo.

PRAECINCTUS, us, m. de omgording, Varr. ap. Non. 16. n. 5.

PRAECINGO, nxi, nctum, 3. 1) gorden, omgorden, bij voorb. ilia cultro, Grat. Cyneg. 341: van daar praecingi zich omgorden of gorden, bij voorb. strophio, Cic. ap. Non. 14. n. 2 & 8: Ense, Ovid. Trist. II, 271: van daar praecinctus, a, um, gegord, opgeschort, bij voorb. male, Sueton. Caes. 45: recte praecincti pueri, Hor. Sat. II, 8, 70: altius, Ibid. I, 5, 6. Petron. 19: cincticulo praecinctus, Plaut. Bacch. III, 3, 28: anus sordidissimo linteo praecincta, Petron. 95. Not. Het gorden was een teken van een geschikt mensch, dewijl dan het kleed knap aan het ligchaam zat; het tegendeel was een teken van een ligtvaardig, liederlijk, en slonsig mensch, die er geen werk van maakte, als zijn kleed los hing. 2) omgeven met iets, bij voorb. fontem vallo, Prop. IV, 4, 7: tempora vinculo, Senec. Med. 70: gens praecingitur mari, Plin. H. N. V, 32: praecincti flore capilli, Ovid. Her. IV, 71: Euphrates praecinctus arundine frontem, Ibid. Art. I, 223: pinu praecincti cornua Panes, Ibid. Met. XIV, 638: tellus praecincta circumfluo mari, Plin. H. N. II, 66: gemmae candida vena praecinctae, Ibid. XXXVII, 7 ante med.: parietes — testaceo opere praecincti i. e. overtrokken, Plin. Ep. X, 48. 3) met iets verzien, bij voorb. Brundisium portu praecinctum, Enn. ap. Gell. VI, 6.

PRAECINO, cinui, centum, 3. voorzingen, of, op een Instrument voorspelen of voorblazen, bij voorb. alicui tibiis, Flor. II, 2 ante med.: Cretenses in proelia ingredi solitos praecinente — cithara cet., Gell. I, 11, i. e. welke vooraf of daar bij blies: ipse praecinerem gemitum, Stat. Sylv. V, 3, 59, i. e. ik zou er een lijkdicht bij zingen: Deorum pulvinaribus & epulis, Cic. Tusc. IV, 2, i. e. er muzijk bij maken: van daar 1) voorzeggen, waarzeggen, iets vooraf aantonen, bij voorb. deos aliquid praecinere, Cic. Harusp. 10; want de waarzeggers voorzeiden in verzen: futura, Plin. H. N. VIII, 46, responsa i. e. dare responsa de futuris, Ibid. XXV, 9: fugam, Tibull. II, 5, 74. 2) een tooverformulier opzeggen, tooveren, Tibull. I, 5, 12; want de toveraars bedienden zich insgelijks van verzen, of sneden hunne formulieren al zingend op, zie Cano en Canto.

PRAECIPES, PRAECIPEM, zie Praeceps.

PRAECIPIO, epi, eptum, 3. 1) vooraf of vooruit nemen, bij voorb. aquam praecepimus ante, Lucret. VI, 603, alwaar

ante *weg ken blijven:* pecuniam mutuam, Caef. B. C. III, 31, *geld in voorraad borgen:* iter, Liv. III, 46, *den marsch vooruit hebben, vooruit winnen, d. i. eer reizen of marcheeren, dan een ander: dus ook* longius fpatium fuga, Liv. XXII, 41 extr., *vooruit gaan, of marcheeren: dus ook* aliquantum viae praeceperat rex, Liv. XXXVI, 19: aliquantum ad fugam temporis — praeceperunt, Liv. XXX, 8 extr.: Piraceum praecepit, Liv. XXXII, 16, i. e. *nam de haven vooraf in, kwam er haastig in:* fi lac praeceperit aeftus, Virg. Ecl. III, 98, i. e. *als de hitte de melk vooraf weggenomen (verdroogd) heeft, eer wij melken enz., gevolglijk, als de fchapen geene melk zullen geven enz.:* fata veneno, Flor. III, 9, *den dood door vergif voorkomen, d. i. zich door vergif ombrengen: van daar, bij de* Juristen, praecipere, *iet, bij voorb. bij erfenisfen vooraf bekomen, of hebben,* Plin. Ep. V, 7 in. Pandect. XXX, 122: tempus, *bij voorb.* tempore praecepto, Liv. I, 7, i. e. *dewijl het eer gefchied was: van daar* laetitiam, Hirt. B. G. VIII, 51, *zich bij voorraad verheugen; dus ook* gaudia alicujus rei, Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 20: fpem, Liv. IV, 27. XLII, 61, *bij voorraad hoopen:* rem famam prius, Liv. XXI, 32: *vooraf hooren of vernemen, alwaar* prius *zou kunnen wegblijven:* victoriam animo, Caef. B. G. III, 87, *zich bij voorraad de overwinning voorftellen:* praecipere confilia hoftium, Cic. Off. I, 30 med., i. e. *vooraf weten, eer zij uitgevoerd werden,* praecipere opinione, Caef. B. G. VII, 9, *vooraf gisfen:* cogitatione futura praecipere, Cic. Off. I, 23, *vooraf denken, of zich voorftellen: dus ook* hoftem fpe, *er op hoopen,* Virg. Aen. XI, 491: *ook enkel* praecipere, *bij voorb.* Omnia praecepi (fcil. animo), Virg. Aen. VI, 105, aliquid praecipere confilio prudentiaque, Cic. ad Div. V, 16. §. 8, i. e. *door fchranderheid vooraf doen, of zich voorftellen: dus ook* res humanas praeceptas habere *voor* praecepiffe (*door eene gewone omfchrijving*), Cic. Tufc. III, 14, i. e. *vooraf geleerd, zich bekend gemaakt hebben:* Quodcunque confilium praecepisfes, Cic. ad Pompej. 2 in Cic. Ep. ad Att. VIII poft Ep. 11, i. e. *een befluit vooraf (voor mij) gevat: doch, het kan heeten, tot een befluit komen, of daar toe orde geven (als veldheer), zie het volgende.* 2) *regelen of voorfchriften aan iemand geven, wat hij doen of hoe hij leven moet, het zij het gefchiede door raad, bevel, herinnering, bidden; gevolglijk, aan onderhorigen, fcholieren, vrienden, en aan ieder een,* a) *regelen of voorfchriften geven, of iet als eenen regel of voorfchrift zeggen of voordragen; wanneer het ook fomtijds herinneren, raaden, waarfchuwen; ook zeggen, (wanneer het hetzelfde is, als waarfchuwen, regelen geven, herinneren enz.), vertaald wordt, bij voorb.* praecipere lectoribus, Nep. Epam. 1: Hoc tibi praecipio, Cic. ad Div. VII, 11, i. e. *dezen regel geve ik u, dit rade ik enz.:* id Philocomafio praecipiendum eft, ut fciat, Plaut. Mil. II, 2, 92, i. e. *dit moet men haar zeggen, haar deze vermaning geven:* Ego illos a pueris curavi: docui, monui, bene praecepi femper quae potui omnia, Terent. Ad. V, 9, 6, i. e. *ik heb hun louter goede regelen (vermaningen) gegeven:* quidquid praecipies, efto brevis, Horat. Art. 335, i. e. *wees kort in alle uwe lesfen:* huic indici, quid fieri vellent, praeceperunt, Nep. Pauf. 4, i. e. *aanden of geboden hem:* praeciperent, ut caveretis i. e. *herinnerden of waarfchuwden,* Cic. Fat. 11: Hoc praecipiemus, Cic. Orat. II, 4, *dezen regel wil ik geven:* hoc in ludo non praecipitur, Cic. Ibid., *deze regel wordt niet gegeven:* Recte praecipi poteft in amicitiis, Cic. Amic. 20: Reliqui legati ut tum exirent, praecepit, Nep. Them. 6, *vermaande, raadde enz.: van waar het dikwijls van leeraaren in boeken of in de fchool enz. gebruikt wordt: van waar het ook, voordragen (uit hoofde van onderwijs), onderwijs geven enz., vertaald wordt, bij voorb.* artem, Ovid. Art. II, 486: Quod quisque commodiffime praecipere videbatur, Cic. Invent. II, 2, i. e. *voordragen:* alicui tempeftatum rationem, Cic. Mur. 2 poft med.: cultum hortorum diligentius, Colum. X Praef.: oratoriam, Quintil. III, 1 poft med.: quidquid praecipies, Horat., *zie hier voor:* praecipe cantus lugubres, Melpomene, Horat. Od. I, 24, 2, i. e. *leer mij, geef mij een' treurzang in, help mij het zingen enz.: van daar* praecipere *volftrekt, Leeraar zijn, onderwijs geven, bij voorb.* praecipere de eloquentia, Cic Orat. II, 2: de agricultura, Plin. H. N. XVIII, 24: alicui, Sueton. Ner. 7. Ibid. Gramm. 10 en 16. b) *regelen of voorfchriften geven, als opziener, Geneesheer enz., bevelen, fchikken, verordenen, zeggen, dat iet behoort te gefchieden, bij voorb.* Huic indici praeceperunt, Nep. Paufan. 4: Praecipit, omnes petant Induciomarum, Caef. B. G. V, 58: confulentibus Pythia praecepit, ut Miltiadem fibi imperatorem fumerent, Nep. Milt. 1, i. e. *geboodt, zeide, zij moesten enz.:* his praecepit, omnes mortales pecunia adgrediantur, Salluft. Jug. 28 (30): lege municipali praecipitur, Pandect. L, 3, 1. *Ook* feq. Infinit., *bij voorb.* funt qui praecipiant herbas fumere, Ovid. Art. II, 415: Paeoniam praecipiunt eruere noctu, Plin. H. N. XXV, 4: Cui nunquam unam rem me licet femel praecipere, Plaut. Afin. II, 4, 15: *van daar* quodcunque confilium tu praecepiffes, id perfequendum cet., Cic. ad Pompej. Ep. 2. in Ep. Cic. ad Att. VIII poft Ep. 11, i. e. *handeling bevelen enz., zie n.* 1: *van daar* Praeceptus, a, um: *van daar* Praeceptum *elke regel, vermaning, voorfchrift, bevel, bij voorb.* praecepta dare, Cic. Off. II, 13, *regels geven:* praeceptis philofophiae abundare, Cic. Off. I, 1, i. e. *regelen:* praecepta artis, Cic. Fat. 6: praecepta dicendi, Cic. Brut. 76: *dus ook* praecepta philofophorum, Nep. Att. 17, *regelen, lesfen:* praeceptum officii tenere, Cic. Off. II, 14 poft med.: tuis monitis praeceptisque, Cic. ad Div. V, 13 poft med.: hoc praeceptum, quod de dolore datur, patet latius, Cic. Tufc. II, 24, i. e. *regel, voorfchrift, leere:* quo praecepto obfervato, Caef. B. G. V, 35, i. e. *bevel, orde, voorfchrift:* praeceptum tenere in corde, Plaut. Poen. III, 2, 1: Iones, juxta praeceptum Themiftoclis cet., Juftin. II, 12, i. e. *raad, vermaning:* praeceptis parere, Ibid. III, 4 extr.: Praeceptum curant, Nep. Eum. 9, i. e. *bevel: dus ook* praecepta faceffere, Virg. Georg. III, 548, i. e. *het aanbevolene doen, het bevel voltrekken.*

PRAECĬPĬTANTER, *affortende, heenftortende, over hals en hoofd, ijlings, haaftig, onbedachtzaam, bij voorb.* currit agens mannos praecipitanter, Lucret. III, 1076.

PRAECĬPĬTANTĬA, ae, f. *de affortinge, het afvallen,* Gell. VI, 2 poft med; IX, 1.

PRAECĬPĬTĀTĬO, onis, f. *affortinge, het afvallen,* Senec. de Ira I, 12 extr. Vitruv. V cap. ult.: nimbi, Apul. de mundo ante med. p. 61, 21 Elm.

PRAECĬPĬTĬUM, i, n. 1) *een fteile, fchuinfche, plaats,* Sueton. Aug. 79. 2) *het affiorten, afvallen,* Plin. H. N. XXII, 17, *alwaar ftaat* contra praecipitia fcil. *zij dit kruid goed, alwaar dus de daar door veroorzaakte fchade verftaan wordt.*

PRAECĬPĬTO, avi, atum, are, *van* Praeceps, 1) Active, *affiorten, bij voorb.* fe e Leucade, Cic. Tufc. IV, 18 in.: fe a tecto, Senec. Ep. 4: fe de montibus altis ad terram, Lucret. IV, 1015: fe de turri, Liv. XXIII, 37: fe in foffas, Caef. B. C. III, 69: fe in mare, Hirt. Alex. 18: *dus ook* aliquem *of* aliquid, *bij voorb.* fenes pontibus (i. e. de pontibus), Ovid. Faft. V, 634: magnam vim (i. e. multitudinem fcil. equitum) ex equis praecipitavere, Liv. III, 70 med.: fe praecipitatos ex locis fuperioribus, Cic. Caecin. 17 extr.: rupes in tecta, Stat. Theb. X, 877: currum fcopulis (i. e. de fcopulis), Ovid. Met. XV, 518: *van daar* praecipitari *voor* praecipitare fe, *bij voorb.* cum alii fuper vallum praecipitarentur, Salluft. Jug. 58 (62): lux (i. e. dies) praecipitatur aquis (*voor* in aquas) i. e. *de zon gaat onder,* Ovid. Met. IV, 92: *dus ook* Scorpios (*een gefiarnte*) in aquas praecipitatur, Ibid. Faft. IV, 164, i. e. *gaat onder; ook* fe praecipitare, *zich nederlaten, afklimmen,* Terent. Ad. IV, 2, 37: *van daar* a) vitem, Cato R. R. 32, i. e. *te zeer nederbuigen:* palmitem, Colum. V, 6, 34, i. e. *nederbuigen, van onder aanbinden.* b) *Tropisch, nederftorten, d. i. te gronde helpen, bij voorb.* rempublicam, Liv. XXII, 12: fpem, Ovid. Pont. III, 1, 140: aegrum, Celf. II, 10: bellatores, Plin. H. N. XVI, 36, i. e. *in het ongeluk ftorten, ongelukkig maken.* b) *nederftorten, heen fiepen, d. i. overhaasten, bij voorb.* furor iraque praecipitant, Virg. Aen. II, 317: confilia, *bij voorb.* confilia raptim praecipitata, Liv. XXXI, 32, i. e. *overijlde befluiten: van daar fnel iet doen, verhaasten, bij voorb.* vindemiam, Colum. III, 21, 10: fata, Lucan. VII, 51: confilia raptim, Liv., *zie hier voor:* obitum (*ondergang der geftarnten*), Cic. Arat. 349: moras, Virg. Aen. VIII, 443. XII, 699, i. e. *haasten: dus ook* tempus, Sil. XIII, 775. *Ook aanfporen tot iet, dat fnel behoorde te gefchieden, bij voorb.* curae praecipitant dare tempus cet., Virg. Aen. XI, 3: *dus ook* Sil. III, 166; *doch, hier kan het* frequentativum *van* Praecipio *zijn, d. i. bevelen, vermanen.* d) *ergens heen ftorten, bij voorb.* fe in exitium, Celf. III, 21 poft init.: arborem in fenectam, Plin. H. N. XVII, 12 extr., i. e. *maken, dat hij verbudt, voor den tijd vergaat; ook affiorten, Tropisch, bij voorb.* aliquem ex altiffimo dignitatis gradu, Cic. Dom. 37. e) *ten einde laten gaan, bij voorb.* aetas praecipitata, Mat. in Cic. Ep. ad Div. XI, 28, *de hooge ouderdom: alwaar dus* praecipitatus, a, um, *ten einde gaande (eigenlijk berg afgaande,) is: dus ook* nox praecipitata, *de ten einde lopende nacht,* Ovid. Trift. I, 3, 47. 2) intranfitive (fcil. fe), *nederftorten, d. i. zich afftorten, bij voorb.* Nilus praecipitat ex montibus, Cic. Somn. Scip. 5: nimbi praecipitant in vada, Virg. Aen. IX, 670: Acontens praecipitat longe, Ibid. XI,

XI, 617: praecipitare illuc (voor illud) est, non descendere, Cic. Nat. D. I, 32: in fossam, Liv. XXV, 11: dus ook praecipitans, bij voorb. homo, Virg. Aen. VI, 351: amnis, Cic. Or. III, 48: aether, Lucret. VI, 291: imber coelo praecipitans, Aedit. ap. Gell. XIX, 9: me ad exitium praecipitantem retinuisses, Cic. Att. III, 15 extr.: praecipitantem impellere, iemand, die nederstort, gevolglijk buiten dien valt, nog meer stooten, gevolglijk eenen ongelukkigen nog ongelukkiger maken, zijn ongeluk nog meer verhaassten, Cic. Rab. Post. 1. Cic. Cluent. 26: van daar 2) ergens heen (zich) storten of geraken, bij voorb. in insidias, Liv. II, 51. V, 18: in amorem, Plaut. Trin. II, 1, 30. b) Tropisch, (zich) nederstorten, d. i. zich overhaasten, bij voorb. sustinenda est adsensio, ne praecipitet, Cic. Acad. IV, 21. c) ten einde gaan, bij voorb. Nox coelo praecipitat, Virg. Aen. II, 9, scil. Oceano (i. e. in Oceanum) i. e. gaat ten einde; wanneer coelo (voor in coelo) de Ablativus is; te weten, men moet zich hier den nacht verbeelden, als met een wagen aan den hemel rijdende (zie Virg. Aen. III, 512. Tibull. II, 1, 87): dus ook sol praecipitans, Cic. Or. III, 55, i. e. den ondergang naderende: hyems praecipitaverat, Caes. B. C. III, 25: van daar respublica praecipitans, Cic. Sull. 31, i. e. te gronde gaande.

PRAECĬPŪE, voornaamlijk, bijzonder, boven anderen, bij voorb. florere, Cic. Or. I, 8: diligere, Nep. Att. 16: en meermaalen, bij voorb. Cic. Sull. 20 extr. Caes. B. G. VII, 40. B. C. III, 68. Virg. Georg. II, 372. Horat. Ep. I, 1, 108. Tacit. Ann. XII, 60. Gell. XX, 1 post med.

PRAECĬPŪUS, a, um, van praecipio i. e. ante capio, het geen men met anderen niet gemeen heeft, bijzonder, eigen, voornaamlijk, boven anderen, vooruit, ten goede en ten kwaade, buitengemeen, geheel bijzonder, bij voorb. jus, Cic. Manil. 19: fortunam praecipuam aut communem, Cic. ad Div. IV, 15, alwaar het tegen over communis (i. e. met anderen gemeen) staat: dus ook praecipuum sensum, — communem, Cic. Provinc. 1: fuit mihi consuli praecipuum praeter alios, id — commune, Cic. Sull. 3: pericula praecipua & communia, Ibid. 4: rem habere praeter alios praecipuam, Terent. Ad. II, 3, 5: amor, Cic. Off. I, 4: dolor, Cic. ad Div. IV, 3: Cicero praecipuus in eloquentia vir, Quintil. VI, 3 in.: rex fraude praecipuus, Flor. III, 1: ook seq. Genit. of Dativo, bij voorb. praecipuus circumveniendi alicujus, Tacit. Ann. VI, 4: herba dentibus praecipua, Plin. H. N. XXV, 13 prope fin.: cf. XI, 49: ook herba ad serpentium ictus praecipua, Ibid. VIII, 27.

PRAECISE, eigenlijk, afgesneden: van daar 1) kort, d. i. met weinige woorden, bij voorb. spreken, Cic. Nat. D. II, 29. 2) eenvouwdig, volstrekt, zonder voorwaarde, bij voorb. cavere, Pandect. XXXVI, 3, 1 extr.: dus ook praecise negare, Cic. Att. VIII, 4, volstrekt afslaan: doch, het kan ook heeten, kort.

PRAECĪSIO, onis, f. 1) afsnijding, bij voorb. genitalium, Apul. Met. I ante med. p. 106, 12 Elm.: ook afsnijding, afsnede, Vitruv. IV, 2. V, 7. 2) afbreking in het spreken, als men in het spreken afbreekt, en iets niet zegt; andere Aposiopesis genoemd, Auct. ad Herenn. IV, 30.

PRAECĪSUS, a, um, zie Praecido.

PRAECLAMITĀTOR, oris, m. i. q. Praecia, een oproeper, uitroeper, Fest.

PRAECLĀRE, 1) zeer helder, zeer duidelijk, bij voorb. intelligo, Cic. ad Div. XIII, 7: doch, het kan ook heten, zeer wel: explicare, Cic. Acad. I, 9; doch, het kan ook heten, zeer wel, voortreflijk. 2) voortreflijk, zeer goed, zeer wel, bij voorb. praeclare nobiscum actum iri, Cic. Verr. I, 4: gerere negotium, Cic. Rosc. Com. 12: se habere, Cic. Verr. II, 61: tabula praeclare picta, Ibid. IV, 58: meminì praeclare, Cic. ad Div. IV, 7: jus potum praeclare medetur, Plin. H. N. XXIX, 4 med.: praeclare facere, Cic. Phil. III, 10, zeer wel doen, iets voortreflijks doen: praeclarissime facta, Cic. Mil. 35: radix Coeliacis praeclare facit, Plin. H. N. XXII, 19, i. e. helpt, geneest: dictamni folia praeclare dantur ex aqua, Ibid. XXVI, 15 prope fin.

PRAECLARĬTER, i. q. praeclare, Quadrigar. ap. Non. 11. n. 56.

PRAECLĀRUS, a, um, zeer hel, bij voorb. lux, Lucret. II, 1031: sol, Lucret. V, 121: jaspis, Juvenal. V, 42: van daar 1) zeer vermaard, beroemd, bij voorb. stirps deorum, Virg. Georg. IV, 322: genus, Suet. Oth. 1: proles, Val. Fl. II, 149: ook behoort misschien veel uit n. 2. hier toe. 2) voortreflijk, heerlijk, schoon, aanzienlijk, merkwaardig, bij voorb. indoles, Cic. Or. I, 29: genus dicendi, Cic. Or. II, 21: homo in philosophia praeclarus, Cic. Or. I, 11: vultus, Lucret. IV, 1027, i. e. schoon, fraai: urbs situ praeclaro ad adspectum, Cic. Verr. IV, 52: victoria, Nep. Timol. 2: Nec quidquam est praeclarius, Cic. ad Div. X, 5: praeclarissimum facinus, Nep. Timol. 1: praeclarior vita, Sallust. Jug. 85 (88): praeclarissima patria, Hirt. Alex. 24: funeris praeclari, Ovid. Trist. III, 5, 40: praeclara & magnifica, Cic. Or. 4: herba praeclara in vulneribus, Plin. H. N. XXVII, 4 extr.: succus ad multa praeclarus i. e. utilis, Ibid. XX, 7: qui nunc sceleribus suis ferox atque praeclarus est, Sallust. Jug. 14 (17), i. e. zich voordoet, zich aanzien, verschaft. Ook met den Genitivus, bij voorb. Livius eloquentiae praeclarus, Tacit. Ann. IV, 34: Res praeclara, Horat. Sat. II, 5, 45, heerlijk vermogen: aqua mulsa praeclaram utilitatem habet, i. e. eene heerlijke nuttigheid, Plin. H. N. XXII, 24.

PRAECLAVĬUM, i, n. zal het deel des kleeds zijn voor den purperstreep (Clavo), zoo als Nonius 1. n. 326 zegt, welke twee plaatzen uit Afranius aanhaalt. Het is waarschijnlijk een Adjectivum (van Praeclavius, a, um), scil. ornamentum.

PRAECLŪDO, si, sum, 3. iets afsluiten, opdat niemand in of uit kan, bij voorb. bij voorb. portas, Caes. B. C. II, 19: portas alicui, Ibid. III, 12: fores, Prop. II, 5, 22: portum alicui, Lucan. IX, 99: aditum, Cic. zie hier na: januam leti, Ovid. Met. I, 662: horrea, Sueton. Calig. 26: van daar 1) Tropisch, sluiten, d. i. verhinderen, stremmen, benemen, bij voorb. maritimos cursus, Cic. Planc. 40: usum vocis, Ovid. Met. II, 658: vocem alicui, Liv. XXXIII, 13: spiritum, Plin. H. N. VIII, 15: iter, Ovid. Met. XIV, 790: navigationem, Hirt. Alex. 8: transitum cibis, Colum. VI, 18: aditum misericordiae, Cic. Verr. V, 8 extr.: viam lapidum ruina, Sueton. Oth. 8: aris praeclusa scopulis, Val. Fl. IV, 668: effugium alicui, Lucret. I, 974: speciem videndi, Ibid. 322: linguam cani, ne latret, Phaedr. I, 23, 5. 2) Tropisch, sluiten, d. i. den ingang tot iets benemen, bij voorb. orbem terrarum alicui, Cic. Verr. V, 65: sibi curiam, Cic. Pis. 17. 3) beperken of uitsluiten, bij voorb. praeclusit negociatores, Sueton. Ner. 32; ten zij men lezen moet percussit of perculit i. e. gaf hun een stoot, krenkte hen in hun bestaan.

PRAECLŪSĬO, onis, f. afsluiting, beperking, bij voorb. aquarum, Vitruv. IX, 9 post med.

PRAECLŪSUS, a, um, zie Praecludo.

PRAECO, onis, m. 1) de Praeco, d. i. een openbaar uitroeper, bij voorb. a) voor het gericht, alwaar hij, bij voorb. de namen der partijën, de vonnissen enz., uitriep, en voorts de Overheid daar in oppaste enz., Cic. Verr. II, 30. Liv. III, 47 extr. XXVI, 15 post med. Suet. Tiber. 11. b) in de Comitia, alwaar hij het volk opriep, de Vota uitriep enz., Cic. Agr. II, 2. Varr. L. L. VI, 3. Gell. XII, 8 extr.: ook anders bij volksvergaderingen gebruikt werdt, bij voorb. stilzwijgen geboodt, Auct. ad Her. IV, 55. c) bij Auctiën, of verkopingen, alwaar hij de dingen uitriep, alwaar hij Proclamator heet, Cic. Nat. D. III, 34 extr. Cic. Att. XII, 40 extr. Cic. Dom. 20. Horat. Art. 419. Plaut. Bacch. IV, 7, 17. d) in Schouwspelen, alwaar hij daar toe uitnodigde, Sueton. Claud. 21: de overwinnaars uitriep, Cic. ad Div. V, 12 extr.: stilzwijgen geboodt, Plaut. Poen. Prol. 11. e) Ook gebruikte men de Praecones, om het geen verloren was, te zoeken, het welk zij uitriepen, Plaut. Merc. III, 4 extr. Petron. 97: ook f) bij lijken, om de lijkgangers te nodigen, bij voorb. Indictivum funus (est), ad quod per praeconem evocetur, Fest. in Indictivum: wanneer het gewone formulier was: exsequias (bij voorb. Cajo, Titio cet.) quibus est commodum ire jam tempus est, ollus (ille) ex aedibus effertur (effertur), gelijk Scaliger ad Fest. aanmerkt: cf. Terent. Phorm. V, 8, 37. Varr. L. L. VI, 3. Not. sectus flagellis hic Triumviralibus praeconis ad fastidium, Horat. Epod. IV, 12; te weten, misschien moest de Praeco de slagen tellen, opdat er naar orde gehandeld werdt, misschien, riep hij ook alleen de straffe uit enz. Not. de Praecones hebben een breeden purperen streep aan de Tunica gedragen, volgends Plin. H. N. XXXIII, 1 extr. 2) Tropisch, een heraut, uitroeper, d. i. lofredenaar, prijzer, bij voorb. virtutis, Cic. Arch. 10.

PRAECOCTUS, zie Praecoquo.

PRAECOGĬTO, are, vooräf bedenken, of overleggen, bij voorb. facinus, bij voorb. ante praecogitatum facinus, Liv. XL, 4 extr.: plura, Quintil. XII, 9 extr.: praecogitati mali mollis ictus venit, Senec. Ep. 76 extr.

PRAECOGNOSCO, ovi, itum, 3. vooräf vernemen, bij voorb. praecognito adventu, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 15 extr.

PRAECŎLO, colui, cultum, 3. 1) vooräf bereiden, beärbeiden, bij voorb. habitus praeculti, Cic. Partit. 23; doch, het kan ook heeten, opgesierd: van daar praecultus, a, um, gesierd, opgeschikt, of zeer opgeschikt, bij voorb. genus eloquentiae plenum, — & praecultum senibus non convenit, Quintil. XI, 1, 31: praeculta sacro auro, Stat. Theb. II, 298: habitus,

tus, Cic., *zie hier voor.* 2) *vooräf, bij voorraad vereeren, of voornamelijk eeren of schatten, bij voorb.* nova & ancipitia, Tacit. Ann. XIV, 22.

PRAECOMPONO, sui, stum, 3. *vooräf in orde brengen, bij voorb.* os praecompositum, Ovid. Fast. VI, 674.

PRAECONIUM, *zie* Praeconius.

PRAECONIUS, a, um, *den Praeco (uitroeper) betreffende, hem behorende, zich daar op betrekkende, van hem afkomstig,* Praeconisch, *bij voorb.* quaestus, Cic. Quint. 3, i. e. *het beroep van eenen* Praeco: *van daar* Substantive, Praeconium (*misschien* scil. munus), *het ambt of beroep van eenen* Praeco (*Uitroeper*) *uitroepers-ambt, bij voorb.* facere praeconium, Cic. ad Div. VI, 18. Suet. Gramm. 3. i. e. *een Praeco zijn: van daar in 't gemeen Uitroepers-ambt, of openbare uitroeping, bij voorb.* tuo praeconio — edicere, Apul. Met. VI ante med. p. 176, 3 Elm. (*zegt* Venus *tot* Merkurius): *dus ook met toespeling, bij voorb.* posthac quidquid scripsero, tibi praeconium deferam, Cic. Att. XIII, 12, i. e. *ik zal u het Uitroepers-ambt opdragen, d. i. gij zult het bekend maken:* o meum miserum praeconium! *zegt* Cicero Rab. Post. 17, *als hij gezegd hadt, dat niemand voor de bezitting van* Valerius *een* Sestertie *geven zou, en het dus als 't ware uitgeloofd hadt: van daar* 1) *uitroeping, bekendmaking, uitbreiding, bij voorb.* domesticum, Cic. Or. II, 20: perago praeconia casus, Ovid. Trist. V, 1, 9, i. e. *roep hem, als 't ware, uit, maak hem bekend: dus ook* miserum, Cic., *zie hier voor:* praeconium tibi deferam, Cic., *zie hier voor:* praeconia famae, Ovid. Her. XVII, 207: nostra per immensas ibunt praeconia gentes, Ibid. Trist. IV, 2, 19: cf. Ibid. Pont. I, 1, 55. 2) *uitroeping, Tropisch, of bekendmaking, met roem, d. i. verbreiding, lofverheffing, roem, bij voorb.* laborum suorum, Cic. Arch. 9: praeconium, quod Alexander ab Homero Achilli tributum esse dixit, Cic. ad Div. V, 12 extr.: multum Homeri praeconio Achillis hasta nobilitata est, Plin. H. N. XVI, 13: quid enim formae praeconia feci, Ovid. Am. III, 12, 9: Carmina vestrarum peragunt praeconia laudum, Ibid. Pont. IV, 8, 45.

PRAECONSUMO, si, tum, 3. i. e. ante consumo, *vooräf verteeren, bij voorb.* vires, Ovid. Met. VII, 489: nec praeconsumtum temporis esse malis, Ibid. Trist. IV, 6, 30.

PRAECONTRECTO, are, *vooräf betasten, bij voorb.* videndo, Ovid. Met. VI, 478, i. e. *door het zien; gelijk wij zeggen: iets in den geest betasten of bevoelen.*

PRAECOQUIS, e, *zie* Praecox.

PRAECOQUO, xi, ctum, 3. 1) *vooräf kooken, bij voorb.* acini praecoquuntur in callum, Plin. H. N. XVIII, 29 post med., *alwaar het ook enkel kooken kan zijn:* 2) *vooräl of zeer kooken, bij voorb.* praecocta uva alba, Plin. H. N. XIV, 9.

PRAECOQUUS, a, um, *zie* Praecox.

PRAECORDIA, orum, n. *de huid of het vlies, dat de borst (en hart) van het onderlijf scheidt, het net om het hart, bij voorb.* exta homini ab inferiore viscerum parte separantur membrana, quae praecordia appellant, quia cordi praetenditur, Plin. H. N. XI, 37 sect. 77: *van daar* 1) *de ingewanden, bij voorb.* praecordia vocamus uno nomine exta, Plin. H. N. XXX, 5 extr.: Cic. Fin. V, 30, animus in praecordiis piscis inventus est; *doch het kan ook zijn de maag:* qui crudum sine praecordiorum dolore ructat, Cels. I, 2 in., *alwaar het ingewand, maag, of borst zijn kan:* sub corde atque pulmone transversum septum est, quod a praecordiis uterum diducit, Ibid. IV, 1: pectus, hoc est, ossa praecordiis & vitalibus natura circumdedit, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 82. 2) *de borst en hart,* a) *de borst, bij voorb.* spiritu remanente in praecordiis, Liv. XLII, 16: clypeo genibusque premens praecordia duris, Ovid. Met. XII, 140: tradunt & praecordiis necessarium hunc (raccem (raphanorum), quando phthisin cordi — inhaerentem non alio potuisse depelli modo cet., Plin. H. N. XIX, 5 med., i. e. *borst of hart, van daar borst, voor ligchaam, bij voorb.* in terra ponunt praecordia, Ovid. Met. VII, 558. b) *hart: dus is het misschien* Cic. Tusc. I, 10, iram in pectore, cupiditatem subter praecordia, locavit: Cic. Tusc. I, 40, jam praecordiis conceptam mortem tenere; *doch het kan ook de borst zijn:* frigidus coit in praecordia sanguis, Virg. Aen. X, 420: redit in praecordia virtus, Ibid. II, 367, i. e. *hart of borst.* 3) *Tropisch, de borst of hart, wanneer er van gewaarwordingen, aandoeningen, hartstogten, begeerten, gesproken wordt, bij voorb.* ferrea praecordia, Ovid. Her. XII, 183, *ijzeren, gevoellooze borst (hart):* obstupuit, praecordiaque intima sensit curis intumuisse novis, Ibid. Her. XVI, 234: Flebis, non tua sunt duro praecordia ferro vincta, Tibull. I, 1, 63 (77): verax aperit praecordia Liber, Horat. Sat. I, 4, 89: saepe uno mutat praecordia verbo, Prop. II, 4, 21: praecordia mentis, Ovid. Met. XI, 149, i. e. *gezindheid.*

PRAECORRUMPO, upi, uptum, 3. *vooräf bederven, verleiden, bij voorb.* donis, Ovid. Met. XIV, 134, i. e. *omkopen: van daar* praecorrupta, Ovid. Met. IX, 295, i. e. *vooräf tegen mij ingenomen, vol booze gezindheden.*

PRAECOX, ocis *of* oquis, *of* PRAECOQUIS, e, *en* PRAECOQUUS, a, um, 1) *vroegtijdig, d. i.* a) *voor den tijd rijp of rijpend, bij voorb.* vites praecoquos fructus, Colum. III, 2 post med.: pira praecocia, Ibid. V, 10 post med.: uvas praecoquas legere, Ibid. XII, 37: uvam praecoquam legere, Ibid. 39: vina praecocem maturitatem trahunt, Ibid. I, 6 post med.: praecoquibus prunis, Calpurn. Ecl. II, 42: alijum praecox, Plin. H. N. XIX, 6 post med.: rosa praecox, Ibid. XXI, 4 extr.: praecocem (rosam) facere, Ibid.: praecoces germinationes, Ibid. XVII, 2 post med. b) *voor den tijd vruchten dragende, bij voorb.* vites praecoques, Colum. III, 1, 7: praecocem vitem, Ibid. III, 2, 28 Ed. Gesn.: ex una praecoque vite, Ibid. III, 9 post med. Ed. Gesn.: praecoces arbores, Plin. H. N. XVI, 27. c) loca praecocia, Plin. H. N. XVII, 11. XVIII, 24, i. e. *alwaar de vruchten vroegtijdig groeijen.* 2) *Tropisch, vroegtijdig, d. i. het geen voor den tijd, of ontijdig, geschiedt, bij voorb.* pugna, Enn. ap. Non. 2. n. 627: Fuga, Lucil. ap. Non. ibid.: dominatio, Afran. ap. Gell. X, 11: illud ingeniorum velut praecox genus, Quintil. I, 3 (4): modestia, Stat. Sylv. II, 1, 39: Audacia, Senec. de brevit. vit. 6: Rutis, Plin. H. N. VII procem.: Praecoquis libido, Nov. ap. Non. ibid.

PRAECRASSUS, a, um, *zeer dik, bij voorb.* cortex, Plin. H. N. XVI, 8 extr.

PRAECULTUS, a, um, *zie* Praecolo.

PRAECUPIDUS, a, um, *zeer begerig, bij voorb.* alicujus rei, Sueton. Aug. 70.

PRAECURRO, cucurri *en* curri, cursum, 3. *vooräf lopen, vooruit lopen, of gaan, (wanneer het snel geschiedt) bij voorb.* ad Caesarem praecurrerant, Caes. B. G. VII, 37: huc praecucurri, Plaut. Merc. I, 2, 110. Stich. II, 2, 67: praecucurristi obviam, Ibid. Men. V, 8, 8: propere praecucurrit, Terent. Hec. III, 3, 11: praecucurrit ad Persea, Liv. XL, 7 post med.: praecucurrerant ab urbe, Liv. VIII, 30 extr.: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* eo jam fama praecurrerat, Caes. B. C. III, 80: *van daar* praecurrentia, i. e. *vooräfgaande dingen,* Cic. Or. II, 39. Cic. Partit. 2 extr.: *van daar* 1) *voorkomen, eer komen, dan een ander, bij voorb.* Caes. B. G. VII, 9: *dus ook* fama, Caes., *zie hier voor: van daar Tropisch, vooräf komen, eer den een ander komen, in tijd, bij voorb.* seq. Accus., *bij voorb.* utraque, Isocratem aetate praecurrit, Cic. Or. 52: Praecurrit amicitia judicium, Cic. Amic. 17: Ut adpetitus rationi obtemperent, eamque nec praecurrant, Cic. Off. I, 29. *Ook met den Dativus, bij voorb.* ut certis rebus certa signa praecurrerent, Cic. Div. I, 52: nihil est turpius, quam cognitioni & perceptioni adsertionem adprobationemque praecurrere, Cic. Acad. I, 12 med. 2) *overtreffen, bij voorb.* aliquem aliqua re, *bij voorb.* aliquem nobilitate, Nep. Thras. 1: amicos vita (beata), Horat. Ep. I, 10, 33: aliquem nulla re magis, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 22: *ook* seq. Dativo, *bij voorb.* qui mihi studio praecurrebis, Cic. Catil. IV, 9 extr.: *ook zonder* Casus, *uitsteken, bij voorb.* vobis vero illum tanto minorem praecurrere vix honestum est, Cic. Or. III, 61 extr.: *doen men kan vobis ook tevens tot* praecurrere *en* honestum *brengen.*

PRAECURSIO, onis, f. *het vooräf lopen, voorkomen, bij voorb.* visorum, Cic. Fat. 19: *van daar Tropisch* 1) *in den krijg, het voorlopen, om te vechten, eer het rechte vechten aangaat,* Plin. Ep. VI, 13 extr. 2) *het vooräfgaan (bij voorb. van eene zaak), of de voorbereiding, het geen (de toehoorers) tot eene zaak zal voorbereiden,* Cic. Top. 15.

PRAECURSOR, oris, m. *een voorloper, die vooruit loopt of gaat, bij voorb.* praecursorum tumultus, Plin. Paneg. 76: *bijzonder in den krijg, een voorloper, d. i. die voor de vaandels vooräf gaat,* Liv. XXVI, 17 extr.: *van daar* Cic. Verr. V, 41, Quem iste in decumis in omni calumnia praecursorem & emissarium habere solebat; i. e. *voorloper, spion, kundschapper enz.*

PRAECURSORIUS, a, um, *voorloop of vooräf lopende, bij voorb.* epistola quasi praecursoria, Plin. Epist. IV, 13 in.

PRAECURSUS, us, m. *het vooruitlopen, voorkomen, bij voorb.* deflorescunt — praecursu Etesiarum, Plin. H. N. XVI, 25 extr., i. e. *eer dat de* Etesiae (*passaat winden*) *waaijen, voor derzelver aankomst.*

PRAECUTIO, ussi, ussum, 3. *vooräf, of daarbij, daartoe, schudden, of zwaaijen, bij voorb.* taedas, Ovid. Met. IV, 758, i. e. *zwaaijen daarbij de fakkelen:* faces Propert. III, 16 (15), 16, i. e. *de fakkelen daarbij zwaaijen.*

PRAEDA, ae, f. 1) *buit, d. i. alles, wat men buitmaakt, vangt, of gevangen neemt,* 2) *buit, d. i. het geen men den vijand afneemt, het zij vee, slaven, geld enz., bij voorb.*

voorb. praeda parta, Cic. Provinc. 11: praedam capere de hoſtibus, Plaut. Truc. I, 2, 14: *dus ook* ex fortunis alicujus (ſcil. *alien men vijandlijk behandelt*), Cic. Dom. 58: urbem diripit; praedam militibus donat. Caeſ. B. G. VII, 11: magnas facere praedas ab hoſtibus. Nep. Chabr. 2: praeda potiri, Liv. III, 8: praeda amiſſi. Nep. Alcib. 5: praedas ac manubias, Cic. Agr. II, 23: ingentes praedas faciunt. Liv. X, 20 in.: dare praedae urbem, Liv. II, 25: *bijzonder vee: van daar* praedas agere ex pacatis, Salluſt. Jug. 32 (37), *buitgemaakt vee wegdrijven enz.: dus ook* praedas hominum pecorumque agere, Liv. II. 64 in. XXXI, 30. *ook* X, 2 med., *in welke laatſte plaats* peculium *voor* pecorum *ſtaat*: trahere, Liv. X, 20 fin. Tacit. Ann. IV, 48, i. e. *ſlepen, wegſlepen*: comportare, Virg. Aen. IX, 613. *Ook buiten den oorlog, d. i. alles, wat men iemand op eene onrechtmatige wijze ontneemt, bij voorb.* ex fortunis alicujus, Cic., *zie hier voor*: regnum facit praedam ſceleris ſui i. e. *hij rooft het,* Salluſt. Jug. 35: *dus ook van Verres, die overal een voordeel zocht te bejagen, ſtaat* Cic. Verr. I, 50 qui (Verres) palam dictitaſſet, pupillos & pupillas certiſſimam eſſe praedam praetoribus, *het welk men ook kan* *vangen*: *dus ook* onuſtus praeda, Ibid.: maximos quaeſtus praedasque feciſſe (Verrem), Ibid. III, 50 extr. b) *buit, d. i. buitgemaakt, gevangen of nedergeveld dier, bij voorb. op de Jagt*, cervi leporum praeda, Horat. Od. IV, 4, 50: lepus omnium praedae naſcens, Plin. H. N. VIII, 55: *en meermalen, bij voorb.* Virg. Aen. III, 223. Phaedr. I, 5, 11: *in Viſchvangst, bij voorb.* praeda mea, Ovid. Met. XIII, 936: cf. Plaut. Rud. IV, 2, 4: *door den Vogelvangst*, praedam de mediis nubibus adferres, Senec. Hipp. 819: *Tropiſch, bij voorb.* mea praeda, puellae, Ovid. Met. XV, 51: praeda haec mea eſt (*voor* hic homo eſt praeda mea) ſcortum quaerit cet., Plaut. Pſeud. IV, 7, 23. 2) *Tropiſch, buit, d. i. alle winst of gewin, bij voorb.* maximas praedas facere, Cic. Verr. III, 50 extr.: praedam laudant, Tibull. II, 6, 17 (II, 3, 35): rejecta praeda, Horat. Sat. II, 3, 68: medici hanc ſolam operam adferentes, magna ſua praeda, Plin. H. N. XXVI, 1: *van daar van eene gevondene zaak*, oſtendit praedam, Phaedr. V, 6, 4.

PRAEDĀBUNDUS, a, um, i. q. praedans, *buitmakend, plunderend*; Liv. II, 26. Salluſt. Jug. 90 (95).

PRAEDAMNO *of* **PRAEDEMNO**, avi, atum, are, 1) *vooraf verdoemen of veroordeelen*, aliquem, Liv. IV, 41 extr. V, 11. Suet. Aug. 56: *van daar Tropiſch*, ſe perpetuae infelicitatis praedamnare, Val. Max. VI, 9 in., i. e. *zich zelven voor een ſlecht mensch houden, die niet verdient gelukkig te zijn*: *van daar Tropiſch, vooraf of bij voorraad verwerpen of laten varen, bij voorb.* ſpem, Liv. XXVII, 18; *doch het kan ook 't meeste voor* damnare *ſtaan.* 2) *voor* damnare, *verdoemen, veroordeelen*, Liv. *en* Sueton., *zie hier voor*: *van daar berispen, verwerpen, bij voorb.* ſpem, Liv., *zie hier voor.*

PRAEDATICIUS *of* **PRAEDATITIUS**, a, um, *buitgemaakt*, *bij voorb.* pecunia, Gell. XIII, 24 extr. XIV, 18 extr.

PRAEDATĪO, onis, f. *het buitmaken, plunderen, rooven*, Tacit. Ann. XII, 29. Vellej. II, 73.

PRAEDATITIUS, a, um, *zie* Praedaticius.

PRAEDĀTOR, oris, m. *een buitmaker, plunderaar, roover*. Cic. Catil. II, 9 extr.: exercitus iners, imbellis, praedator (*voor* praedans) ex ſociis. Salluſt. Jug. 41 (48): *van daar Tropiſch*, corporis, Petron. 85, i. e. *hoereerer*: *van daar* 1) *een Jager, of nederlegger van het wild, bij voorb.* aprorum, Ovid. Met. XII, 306: *dus ook* equus praedator (Adjective), Stat. Theb. IV, 316. 2) *winstzuchtig, bij voorb.* Tibull. II, 6, 23 (II, 3, 41).

PRAEDĀTORĪUS, a, um, *buitmakend, plunderend, roofzuchtig, bij voorb.* claſſis, Liv. XXIX, 28: manus (*manſchap*), Salluſt. Jug. 20 (23): navis, Liv. XXXIV, 36. Plaut. Men. II, 2, 69, *Roofſchip, Kaperſchip enz.*

PRAEDĀTRIX, icis, f. *buitmaakſter, roofſter, bij voorb.* alumni, Stat. Sylv. I, 5, 22.

PRAEDĀTUS, a, um, 1) *buitgemaakt hebbende, die buit gemaakt heeft.* 2) *met buit verzien*, Plaut., *zie alles in* Praedo *en* Praedor.

PRAEDELASSO, are, *vooraf vermoeijen*, Ovid. Met. XI, 730.

PRAEDEMNO, are, *zie* Praedamno.

PRAEDENSUS, a, um, *zeer dicht, bij voorb.* terra, Plin. H. N. XVIII, 18: farrago praedenſa ſeritur, Ibid. 16: panicum praedenſis granis, Ibid. 7.

PRAEDESTĪNO, are, *vooraf beſtemmen, van daar, vooraf zich iet vast voorſtellen, bij voorb.* triumphos, Liv. XLV, 40.

PRAEDEXTER, a, um, *zeer geſchikt, zeer bekwaam*, Grat. Cyneg. 68.

PRAEDIĀTOR, oris, m. *waarſchijnlijk van het* Verbum praediare *of* praediari, *dat betekend kan hebben, zich met landgoederen ophouden enz. Het is misſchien 1) die zich met landgoederen ophoudt, derzelver waarde beoordeelen, derzelver rechten kennen, en in 't gemeen alles weten moet, was bij het kopen, verkopen, verpandingen enz. in gebruik is, opdat hij aan elk, zoo wel in als buiten het gericht, verſlag geven kan: zoo is het misſchien* Cic. Balb. 20. (*De hoofdſom van alle deze rechten en gebruiken ſchijnt* jus praediatorium *te heten, Landgoederenrecht*, Cic. Ibid. Val. Max. VIII, 2, 1). *Ook ſtaat dit woord nog tweemalen in* Cicero Att. XII, 14 *en* 17 *van dezelfde zaak. Te weten*, Cicero *had eene borgtogt voor* Cornificius *geſteld. De laatſte werdt beſchuldigd.* Cicero *ſchrijft hier aan* Atticus, *en verzoekt in den eerſten Brief* Atticus, *dat hij wegens zijne borgtogt met den* praediator Apulejus *wil ſpreken, en in den tweeden Brief zegt hij: ik zal borgtogt geſteld hebben; de ſchuldenaar is welgegoed, en kan dus betalen; en die* Apulejus *is een* praediator liberalis, *of die* praediator Apulejus *is* liberalis i. e. *een edeldenkend man, die gevolglijk billijk handelen zal. Hier vraagt men, wat* praediator *is? of een bezitter van landgoederen, die het geld aan* Cornificius *geleend heeft; of ook (zoo als boven) een man, die in zaken, welke de Landgoederen betreffen, gevolglijk in derzelver verpandingen enz., verſlag geeft, ook wel bij zulke dingen als Commisſaris of Richter handelt. Het laatſte ſchijnt wel te paſſen. Ook ſtaat het woord* Pandect. XXIII, 3, 54 *in het opſchrift, maar zonder verklaring.* 2) *Iemand die Landgoederen koopt of gekocht heeft, en dus ſtaat het in oude* Gloſſen *verklaard* ἀγρῶν ὑπεγγύων[?]. *ſommigen brengen hier toe* Cic. Att. XII, 14 *en* 17, *zie hier voor.*

PRAEDIATORĪUS, a, um, *de goederen of de verpandingen der goederen betreffende, bij voorb.* lex, Suet. Claud. 9: jus, *zie* Praediator.

PRAEDIATUS, a, um, 1) *Landgoederen bezittende, gegoed*, Apul. Flor. 2 poſt med. p. 349. 40 Elmenh., *alwaar ſtaat*: ipſe — bene praediatus: 2) *de geen, wiens goederen aan het Ærarium verpand zijn*, Gloſſ. vet.

PRAEDICABĪLIS, e, *het geen men van eene zaak zeggen kan, bijzonder met lof, zeggenswaardig, roemrijk*, Cic. Tuſc. V, 17 in.

PRAEDICATĪO, onis, f. 1) *het openlijk zeggen, of bekendmaking, bij voorb.* ſocietatis, Cic. Verr. III, 61: *dus ook van den* Praeco, Cic. Agr. II, 18, praeconis acerbam praedicationem futuram i. e. *het openlijk uitroepen*: *even zoo ſtaat van* Merkurius, *die het openlijk moest uitroepen*, Apul. Met. VI ante med. p. 176, 10 mandatae praedicationis munus exſequebatur: *dus ook* ſuo & praedicatione, Cic. Act. I Verr. 1, i. e. *naar zijn zeggen*; *doch, het kan ook heeten het beroemen, pogchen*, 2) *het zeggen, wanneer het tot lof ſtrekt, het roemen, bij voorb.* beneficiorum, Cic. Haruſp. 8: quae praedicatio de mea laude praetermiſſa eſt, Cic. Dom. 11: adfirmant, vana praedicatione, Plin. H. N. XXXV, 3: *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Mil. IV, 6, 22. Cic. Q. Fr. I, 1, 14. Cic. Arch. 11. Plin. Ep. VI, 8. VII, 31 poſt med. Flor. IV, 2 poſt med. Plin. H. N. XX, 10.

PRAEDICATĪVUS, a, um, *bij voorb.* propoſitio praedicativa *in de Logica*, Apulej. doctr. Plat. 3 in., i. e. categorica.

PRAEDICĀTOR, oris, m. 1) *die iet openlijk bekend maakt, bij voorb. uitroept, uitroeper* (Praeco) *zoo heet* Merkurius, *als hij uitroept, dat* Pſyche *gehaald zal worden*, Apul. Met. VI ante med. p. 176, 14 Elm. 2) *bijzonder met lof, een roemer, prijzer, bij voorb.* beneficii, Cic. Balb. 2: te ipſo praedicatore ac teſte, Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 12: cf. Plin. Ep. VII, 33.

PRAEDĪCO, avi, atum, are, *openlijk uitroepen, door uitroepen openlijk bekend maken, bij voorb.* auctionem, Plaut. Stich. I, 3, 41: Si praeco praedicaſſet cet., Cic. Verr. III, 16: praeconis vox praedicat, Cic. Quint. 15: *en zoo ſtaat het meermalen van den* Praeco, *bij voorb.* Cic. ad Div. V, 12 extr. Plaut. Bacch. IV, 7, 17. Cic. Off. III, 13 poſt med.: *van daar* 1) *in 't gemeen iet bekend maken of zeggen, bij voorb.* ſi quidem hic vera praedicat, Terent. And. III, 1, 7, i. e. *zegt*: ut praedicas, Cic. Cat. I, 9, *zoo als gij zegt*: utrum taceamne an praedicem? Terent. Eun. IV, 4, 53: avus tibi praedicaret repulſam, Cic. Planc. 2: conſul praedicaris, participem fore cet., Liv. IV, 53: hoc non auditum, ſed cognitum praedicamus, Nep. Att. 13: ne ſe ejectam praedicet, Terent. Phorm. IV, 5, 13: ita praedicant, *zoo zegt men*, Ibid. And. V, 3, 4: paucitatem militum noſtrorum ſuis praedicaverunt, Caeſ. B. G. IV, 34: *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Poen. V, 4, 7. Salluſt. Cat. 48 (49). 2) *roemrijk bekend maken, of zeggen, roemen, bij voorb.* laudes alicujus, Nep. Timol. 4: de ſuis laudibus, Caeſ. B. C. II, 39: mihi iſta licet de me vera cum gloria praedicare, Cic. Piſ. 1: Galli ſe omnes ab Dite prognatos praedicant, Caeſ. B. G. VI, 18: Fortuna, ſe plus valuiſſe, quam ducis prudentiam, vere poteſt praedicare, Nep. Thraſyb. 1: Hortonum cau-

laſ

les Cato praedicat, Plin. H. N. XIX, 4 med.: aliquid miris laudibus, Ibid. XXV, 5: aliquem liberatorem patriae, Nep. Dion. 10: de se praedicari volunt, Cic. Arch. 11: Nostra praedicabitur pugna, Cic. Arch. 9, *voor* praedicabitur, nostram esse pugnam cet., *men zal zeggen of roemen enz.* Not. *gemeenlijk, zal het zeggen, ook somtijds noemen, vertaalt kunnen worden. Dus ook* praedicatus, a, um, *bij voorb.* arbor cum miraculo historiis Claudii praedicata, Plin. H. N. XII, 17 post med.: frutex miris laudibus praedicatus, Ibid. XIII, 24: hominem praedicatum ferme familiariter, Plaut. Trin. II, 2, 54, i. e. *beschreven, geschilderd.*

PRAEDICO, xi, ctum, 3. 1) *iets vooräf zeggen, bij voorb. eer men het doet, of eer iets geschiedt, bij voorb.* praedicerem, Terent. And. IV, 4, 54, *gij hadt het mij vooräf moeten zeggen (opdat ik er mij naar hadt kunnen schikken)*: hoc praedico tibi, quas credis esse has, non sunt verae nuptiae, Ibid. I, 1, 19: neque tu haud dicas, tibi non praedictum, Ibid. I, 2, 34, scil. *tot uwe waarschuwing en narigt: of ook eer men iets anders zegt, bij voorb.* nisi aliquid praedixero, intelligi non poterunt cet., Senec. Ep. 102: ut praediximus, Vellej. I, 4: ut ante praedixi, Plin. Ep. X, 15, *alwaar* ante *weg kon blijven, ten zij* praedicere *hier alleen zeggen is (zie n. 2): dus ook* praedictus, a, um, *bij voorb.* praedictis vitiis caret, Plin. H. N. XII, 16: ex praedictis, Ibid. III, 3 extr.: Theopompus praedictis minor, Quintil. X, 1 med. §. 74, i. e. *de voorheen genoemde, voorheen aangehaalde: van daar vooräf zeggen, iets toekomstige, te voren verkondigen, bij voorb.* nihil adcidit, non praedicente me, Cic. ad Div. VI, 6 ante med.: Dii praedicunt, Cic. Harusp. 25: defectiones solis multo ante praedicere, Cic. Senect. 14: ut praedici posset, quid cuique eventurum cet., Cic. Div. I, 1: futura, Ib.: malum hoc praedicere quercus, Virg. Ecl. I, 7, i. e. *profeteren, gelijk men het dan meermalen profeteeren of voorzeggen kan vertalen: dus ook* praedictus, a, um, *bij voorb.* cornua, Ovid. Met. XV, 608: defectio solis, Cic. Nat. D. II, 61. 2) *iets, in 't gemeen, bekendmaken of zeggen, bij voorb.* ante praedico, nihil Antonium facturum, Cic. Phil. VI, 3: & ego iam pridem hoc amicis praedico, Cic. Att. I, 10 prope fin.: *doch, het kan in de beide plaatsen ook tot* praedico, are, *behooren: bijzonder bekend maken, tot eens anders onderrigt, bij voorb.* diem, Tacit. Ann. II, 79, *den termijn vaststellen, of dag stellen, benoemen,* Ibid. XI, 27: horam, Sueton. Claud. 8: Mummius jussit praedici conducentibus, si eas (statuas) perdidissent, novas eos reddituros, Vellej. I, 13: unum tibi praedicam, Virg. Aen. III, 436: *van daar bekend maken, tot narigt, bevelen, zeggen, wat iemand behoort te doen, waarschuwen, raden, raadgeven, bij voorb.* eisque praedixit, ut ne prius legatos dimitterent, Nep. Them. 7: praedixit, ne iter peterent, Vellej. II, 32: unum tibi praedicam, Virg., *zie hier voor:* Iunonem praedicere, ne id facerent, Cic. Div. I, 24: Pompejus suis praedixerat, ut — exciperent, Caes. B. C. III, 92: qui semper praedixerant Caesari, ut principatum — retineret, Vellej. II, 57, i. e. *geraden hadden:* monere, praedicere, ut pontem — interrumpant, Liv. II, 10: praedixisse se, ne — mitterent, Liv. XXI, 10 in.: cf. Liv. X, 4: praedicto (*Absolute voor* postquam praedictum erat illi), ne — haberetur, Tacit. Ann. XVI, 33: *van daar* Praedictum, Substantive, a) *vooräfzegging, voorverkondiging, bij voorb. der Goden, Waarzeggers en andere menschen, bij voorb.* Chaldaeorum, Cic. Div. II, 42 *en* 47: vatum, Cic. Leg. II, 12. Virg. Aen. IV, 464: deorum, Val. Fl. IV, 460: haruspicia, Suet. Oth. 6. Plin. H. N. II, 7 post med. b) *Afspraak, bij voorb.* velut ex praedicto, Liv. XXXIII, 6, *ten zij het is order.* c) *Bevel, bij voorb.* dictatoria, Liv. XXIII, 19 in.: velut ex praedicto, Liv., *zie hier voor.*

PRAEDICTĬO, onis, f. *het voorzeggen, bij voorb. wat men doen of spreken wil,* Quintil. IX, 2 ante med. §. 17: *bijzonder het voorzeggen, of voorverkondigen; wanneer het een soort van profeteren is, bij voorb.* rerum futurarum, Cic. Nat. D. II, 3: mali, Cic. Div. II, 25: vatum, Ibid. I, 2: *en meermalen, bij voorb.* Ib. II, 42. Sueton. Tiber. 14.

PRAEDICTUS, a, um, *zie* Praedico, ĕre.

PRAEDIŎLUM, i, n. *een Landgoedjen,* Cic. Or. III, 27 extr. Cic. Att. XVI, 3 post med. Cic. ad Div. II, 6, 7. Plin. Ep. I, 24 extr.

PRAEDĬSCO, didici, 3. *vooräf leeren, zich vooräf iets bekend maken, bij voorb.* aliquid praediscere, Cic. Or. I, 32 extr.: ventos praediscere, Virg. Georg. I, 51: *het welk* Plin. H. N. XVIII, 24 extr. *herhaald wordt, alwaar staat:* Virgilio jubente praedisci ventos.

PRAEDISPŌNO, sui, situm, 3. *vooräf op verscheiden plaatzen stellen, bij voorb.* praedispositi nuntii, Liv. XL, 56 extr.

PRAEDĬTUS, a, um, (*waarschijnlijk* Particip. *van* Praedo, didi) *met iets verzien, gevolglijk iets hebbende, begaafd, bij voorb.* sensibus, Cic. Nat. D. I, 8: spe, Cic. Verr. Act. I, 3: homo parvis opibus praeditus, Cic. in Caecil. 22: virtute, Cic. Dom. 5: bonitate & modestia, Ib. 42: sacerdotio sanctissimo, Ibid. 63: siderum errores — varietate admirabili praediti, Cic. Univ. 9: bis octonis nondum rex praeditus annis, Sil. XIV, 89: mortuum — tumore praeditum fuisse, i. e. habuisse tumorem, Auct. ad Her. II, 27 extr.: cornu cervi medicamento praeditum, Plin. H. N. VIII, 32: duarum civitatum imperio praeditus, Justin. XLI, 4: magno imperio praediti, Sallust. Cat. 51 (50). *Ook van booze dingen, bij voorb.* metu, Cic. Tusc. V, 14: scelere, audacia, Cic. in Caecil. 2: cupiditate, Ibid.: miseria, Cic. Verr. V, 42: amentia atque audacia, Ibid. II, 42: levitate, egestate, perfidia, Cic. Flacc. 8: singulari immanitate & crudelitate, Cic. Sull. 3: vitio grandi, Cic. Invent. I, 47: culpa, Lucret. V, 200.

PRAEDĪVES, itis, *zeer rijk,* Liv. XLV, 40. Tacit. Ann. XV, 64. Juvenal. X, 16. Ovid. Met. IX, 91. Plin. H. N. XXXIV, 3.

PRAEDIVINATĬO, onis, f. *de voorspelling eener toekomstige zaak, voorzegging,* Plin. H. N. VIII, 25.

PRAEDĪVINO, are, *een toevallig voorgevoel eener toekomende zaak hebben, vooruit weten, bij voorb.* futura, Varr. L. L. V, 7: prius praedivinant, quo die cet., Plaut. Truc. II, 3, 27: apes praedivinant ventos, Plin. H. N. XI, 10.

PRAEDIVINUS, a, um, *godlijk of waarzeggend, bij voorb.* somnium, Plin. H. N. XXXVII, 10.

PRAEDĬUM, i, n. *een goed, het zij op het land, of in de stad,* Cic. Rosc. Am. 15. Cic. Caecin. 4. Nep. Cim. 4: rusticum, Cic. Rosc. Am. 15: suburbanum, Colum. I, 1 extr.: urbanum, Cic. Verr. III, 36, *het welk niet alleen een goed in de stad (d. i. huis, met tuin, vee enz.) maar ook elk gebouw op het land is, wanneer het op stadswijze ingericht is,* Pandect. L, 16, 198, *en* Justinian. Institut. II tit. 3. Not. praedium *is misschien eigenlijk een* Adject. (praedius, a, um, *van* praes), scil. bonum, i. e. *een goed, waardoor men borg (*praes*) kan worden.* Not. praedibus & praediis cavere, *en* praedibus praediisque vendendis, Cic., *zie* Praes.

PRAEDO, onis, m. 1) *die buitmaakt, een plunderaar, rover, het zij te water of te land, bij voorb.* urbis, Cic. Dom. 55: maritimus, Nep. Them. 2, i. e. *zeerover:* tanquam ab aliquo nefario praedone diriperetur patrimonium, Cic. Or. III, 11: collecti ex praedonibus latronibusque Syriae, Ciliciaeque, Caes. B. C. III, 110: alibi praedo, alibi praedae vindex cadit, Liv. XXXVIII, 40: quoniam hominem occisum constat, necesse est, aut a praedonibus aut ab inimicis occisum esse, Auct. ad Her. II, 21: cohors una grandi vecta faselo, a duobus praedonum myoparonibus circumventa, Sallust. fragm. ap. Non. 13. n. 6, i. e. *zeerovers:* perfidus — abducta virgine, praedo, Virg. Aen. VII, 362: At neque Persephone (Proserpina) digna est praedone marito (Plutone), Ovid. Fast. IV, 591: praedo nuptiarum mearum, *zegt eene jonge getrouwde vrouw* Apul. Met. VIII p. 207, 17 Elm., i. e. *die mijnen echtgenoot gedood heeft, om mij tot echtgenoote te hebben.* 2) *Tropisch, een rover: zoo heeten de hommels of wespen* (fuci), Colum. IX, 15: *en de Havik heet* praedo volucrum, Martial. XIV, 216, 1: it. *menschen, die het goed van vreemde lieden aan zich trekken,* Pandect. V, 3, 25: *of bezitten,* Pandect. IX, 4, 13.

PRAEDO, avi, atum, are, i. q. praedor, *buitmaken, plunderen, rooven, bij voorb.* mihi istaec videtur praeda praedatum iri, Plaut. Rud. IV, 7, 16.

PRAEDO, didi, ditum, 3. *misschien* 1) *eigenlijk (van* prae *en* do i. e. facio cet.), *iets van voren met iets verzien, bij voorb. met iets beslaan, bij voorb. eene spies met ijzer enz.: van daar* 2) *in 't gemeen, met iets verzien, begaven enz.: van daar* Praeditus, a, um, *zie* Praeditus.

PRAEDŎCĒO, ēre, *vooräf leeren, onderwijzen, of iemand iets bekend maken, van daar* Praedoctus, a, um, *bij voorb.* praedocti a duce, Sallust. Jug. 94 (99): praedoctus esto, Plin. H. N. XVIII, 34 ante med.

PRAEDŎMO, ui, itum, are, *vooräf betemmen, bij voorb.* casus meditando, Senec. Ep. 113 post med.

PRAEDONŬLUS, i, m. i. q. praedo, *wanneer men verkleinend spreekt, bij voorb.* praedonulos, Cato ap. Fest.

PRAEDOR, atus sum, ari, *buitmaken, plunderen, rooven, bij voorb.* spes praedandi, Cic. Phil. IV, 4: licentia praedandi, Liv. XXII, 23: ex agris finitimorum, Justin. XXIII, 1: milites praedantes, Caes. B. G. VII, 46 extr.: in terram exire praedatum, Nep. Alcib. 8: praedatum exire in agrum Latinum, Liv. IV, 55: *ook buiten den oorlog, bij voorb. wanneer men anderen het hunne ontneemt, of door streeken aan zich trekt, bij voorb.* de aratorum bonis, Cic. Verr. III, 78: in bonis alienis, Ibid. II, 19 in.: in omnibus rebus

bus *overâl, bij alle gelegenheid*, Ibid. I, 50: aliquid, in quo moliri praedarique posset, Ibid.: ex alterius imprudentia, Cic. Off. III, 17 extr., i. e. *zich van iemand, die het niet weet, of verstaat, bevoordeelen. Ook met den* Accusativus, *rooven, berooven, plunderen, bij voorb.* bona, Sueton. Domit. 12: socios magis quam hostes, Tacit. Ann. XII, 49: arces virgineas Cecropis, Val. Fl. V, 647: *ook van vangen van beesten, visschen, vogelen, bij voorb.* ovem, Ovid. Art. III, 419, *rooven*: pisces, Propert. IV, 2, 37, i. e. *vangen. Ook Tropisch, bij voorb.* amores alicujus, Ovid. Am. III, 8, 59, *rooven: dus ook* singula de nobis anni praedantur euntes, i. e. eripiunt, Horat. Ep. II, 2, 55: quae me nuper praedata puella est, Ovid. Am. I, 3, 1, i. e. *mij gevangen, d. i. mij op zich verliefd gemaakt heeft*: dapes, Senec. Oedip. 557, *plunderen, d. i. verteeren.* Not. Praedatus, *die buit gemaakt heeft, buit gemaakt hebbende, bij voorb.* classe, quae pluribus locis praedata — errorem faceret, Tacit. Agric. 29: *of de buitmaaker, die gevangen heeft, bij voorb.* Hylam nympha praedata, Petron. 83: *van daar, met buit verzien*, Plaut. Pseud. IV, 7, 39. Ibid. Pers. IV, 4, 115. Rud. V, 2, 29.

PRAEDOTIUNT, i. e. praeoptant, Paul. ex Festo.

PRAEDUCO, xi, ctum, 3. 1) *voorleiden.* 2) *voortrekken boven iet, bij voorb. een gragt, bij voorb.* fossam & maceriam praeduxerant, Caes. B. G. VII, 69: fossas viis, Caes. B. C. I, 27: fossam castris, Tibull. IV, 1, 83: fossas muris, Sil. X, 411: lineas itineri, Plin. H. N. XXXIII, 4: nubila Phoebo, Lucan. VI, 466 Ed. Cort., *alwaar andere* Edd. producere *hebben: dus ook* praeductus, a, um, *bij voorb.* praeductam obsessis parentibus fossam, Senec. de ira II, 8 extr.

PRAEDUCTORIUS, a, um, *tot voortrekken dienstig, bij voorb.* lorum, Cato R. R. 134.

PRAEDUCTUS, a, um, *zie* Praeduco.

PRAEDULCIS, e, *zeer zoet, bij voorb. voor den smaak, bij voorb.* Lucret. IV, 639: mel, Plin. H. N. XIII, 4 post med.: ficus, Ibid. XV, 18: vina, Ibid. XIV, 6: sapor, Ibid. XII, 5 extr.: *van daar* praedulcia, *zeer zoete dingen of spijzen, bij voorb.* praedulcium fastidium sal temperat, Ibid. XXIV, 1: *van daar Tropisch, d. i. zeer aangenaam, bij voorb.* decus, Virg. Aen. XI, 155: eloquium, Plin. H. N. XI, 17: nomen, Val. Fl. IV, 61: tibia, Nemes. Ecl. I, 28: luxuries praedulce malum, Claudian. in Stilich. II, 132. Not. Praedulce, Adverbialiter, *bij voorb.* praedulce minantur, Stat. Sylv. V, 3, 82.

PRAEDURO, are, *zeer harden, verharden*, Plin. H. N. XXIII, 7 extr.

PRAEDURUS, a, um, 1) *zeer hard, bij voorb.* faba, Plin. H. N. XVIII, 12: radices, Ibid. XXVI, 8: caput, Ibid. IX, 29: corium, Tacit. Hist. I, 79: dens, Martial. XIII, 65. 2) *Tropisch, zeer hard, bij voorb.* labor, Valer. Flacc. I, 235: Annus, Colum. II, 6, i. e. *veelkunnende uitslaan*: Homo praedurus viribus, Virg. Aen. X, 748, i. e. *zeer sterk*: corpus (rustici), Ibid. Georg. II, 531: praedura priscis moribus mater, Quintil. Decl. III, 8: Os, Quintil. VI, 4 med. § 11, i. e. *onbeschaamd*: Verba, Quintil. I, 6 (10) §. 20, i. e. *niet lenig, niet buigbaar.*

PRAEEMINEO of PRAEMINEO, ui, 2. *uitsteken*, praeminentes oculos, Pandect. XXI, 1, 12 Ed. Haloand., *doch alwaar* Ed. Torrent. eminentes *heeft: van daar Tropisch, uitsteken boven anderen, overtreffen, bij voorb.* aliquem, *bij voorb.* ceteros peritia praeeminebat, Tacit. Ann. XII, 12. Not. de Edit. Ernest. *heeft* praeminebat: *dus ook* ut adpellatione cetera imperia praemineret, Ibid. III, 56: *ook* seq. Dat. *of* Ablat., *bij voorb.* Albutium, qui Graecis praeeminet, Senec. Controv. I, 4 extr.

PRAEEO, ivi *en* ii, itum, 4. *vooráfgaan, voorâangaan, van menschen en dingen, bij voorb.* praetor praeires jure & exercitu, Varr. L. L. IV, 14: Laevinus — Romam praeivit, Liv. XXVI, 27 extr., i. e. *ging vooruit naar* Rome: praeeunte carina, Virg. Aen. V, 186: natura praeeunte, Cic. Fin. V, 21: Jam novi praeeunt fasces, Ovid. Fast. I, 81: *ook* seq. Accus. *desgenen, voor wien men gaat, of wien men voorkomt, bij voorb.* is praeibat eum, cujus cet., Tacit. Ann. VI, 21: famam sui, Ibid. XV, 41 *van daar* 1) *Tropisch*, praeire alicui, *iemand iet voorpraten of voorzingen, dat hij, bij voorb. napraten, (naspreken), of nazingen zal, alhoewel het niet altijd nodig is, dat het nagepraat of nagezongen wordt, bij voorb.* ut mihi praeeatis, Cic. Dom. 52, i. e. *voorpraat, voorzegt* (scil. verba): de scripto praeire, Plin. H. N. XVIII, 2: duumviris praeeuntibus, Liv. IV, 21: praeeunte Lepido, pontifice, Liv. XLII, 28: tibias Graccho cum populo agenti praeisse ac praemonstrasse modulos, Gell. I, 11 post med., i. e. *daartoe geâccompagneerd heeft*: legentibus praeire, i. e. *voorlezen*, Quintil. II, 5: de omni officio judicis praeire me tibi vis, Gell. XIV, 2 med., i. e. *voorzeggen, eene verklaring geven.* (Not. *alwaar aan geen napraten te denken is*). *Ook staat er* voce *bij*, Cic. Mil. 2. *En het geen hij naspreken (nazingen) zal, staat in den* Accusativus, *ook somtijds* Ablativus, *bij voorb.* verba, Liv. VIII, 9. IX, 46, *woorden voorzeggen: of* verbis, *bij voorb.* praei verbis quidvis i. e. *spreek mij voor, wat gij wilt*, Plaut. Rud. IV, 2, 48, *alwaar dus* praeire verbis *voorzeggen heet, zoo als* voce praeire Cic. Mil. 2 *voorroepen* scil. *het geen de Rechters behoren te doen*: obsecrationem, Sueton. Claud. 22: sacramentum, Tacit. Hist. I, 36. II, 74: carmen, Liv. XXXI, 17 post med. Val. Max. IV, 1, 10. *Ook moet somtijds er onder verstaan worden, het geen voorgesproken wordt, bij voorb.* mihi praei, Cic. Dom. 52, *praat, spreek mij voor, zie hier voor: dus ook* jurare alio praeeunte, Plin. Paneg. 64. 2) *verördenen, het geen behoort te geschieden, bij voorb.* omnia, ut Decemviri praeierunt, facta, Liv. XLIII, 13, *alwaar* Duker praeceperunt *wil lezen: doch misschien is het niet nodig.* Not. praeire *zijn eigenlijk twee woorden, van daar* i prae *ga voor*, Terent., *zie* Prae.

PRAEFARI, PRAEFARIS, *zie* Praefor.

PRAEFATIO, onis, f. *het geen men vooráf zegt, bij voorb. eer men iet doet of de hoofdzaak zegt, bij voorb.* donationis, Cic. Verr. III, 80 post med., i. e. *het geen voor het geschenk gezegd wordt*: lictorum, Liv. XLV, 5, *het geen men vóór het Offer zegt; te weten* procul hinc, procul este, profani: *van daar* ultionis, Valer. Max. VI, 3, 1, i. e. *de hier voor aangehaalde woorden; dus ook* hac ante (i. e. ante poenam) praefatione usus, Ibid. V, 1, 11: nunquam tristiorem sententiam sine praefatione clementiae (i. e. de clementia) pronuntiavit, Suet. Domit. 11: vocabula barbara cum honoris praefatione (i. e. *wanneer men vooráf zegt, met verlof enz.*) ponenda, Plin. H. N. Praefat. ante med.: triumphi (i. e. ante triumphi mentionem), Ibid. VII, 26: jucundissime imperator (sit enim haec tui praefatio verissima), Plin. H. N. Praef. init., i. e. *benoeming: van daar de Voorreden of de Inleiding in een geschrift of reden, bij voorb.* dicere praefationem, Plin. Ep. I, 13: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. II, 3. IV, 11 extr. *en* 14. Quintil. I, 1 post med. VIII, 3. Martial. III, 18. Pandect. I, 2, 1.

PRAEFATUS, a, um, *zie* Praefor.

PRAEFECTORIUS, a, um, *den* Praefectus (*zie* Praefectus *in* Praeficio) *betreffende, bij voorb.* vir praefectorius, Pandect. I, 9, 1, i. e. *die* Praefectus *geweest is.*

PRAEFECTURA, ae, f. 1) *elk Opzieners- of Overheids-ambt, bij voorb.* villae, Varr. R. R. I, 17 extr.: morum, Sueton. Caes. 76, i. e. *het Censors-ambt*: praetorio, Aur. Vict. de Caesar. 9 extr.: Urbis, Plin. H. N. VII, 14. Pandect. I, 12, 1: *dus ook over de spijzen*, Plaut. Capt. IV, 3, 7. Plin. H. N. XXVIII, 5 extr.: quin ruri es in praefectura tua? i. e. villicatione, Plaut. Cas. I, 11: *bijzonder de Overheidsplaats bij de ruiters, bondgenoten der Romeinen en bij de timmerlieden (fabri), als wier Hoofden of Oversten* praefecti *heetten, bij voorb.* equitum, Hirt. B. G. VIII, 12: alarum, Sueton. Aug. 38. *En in 't gemeen, wanneer* praefectura *en het staat, is het de gedachte plaats of post van Oversten, bij voorb.* praefecturas sumeret, Cic. Att. VI, 1 ante med.: *dus ook* multorum consulum praetorumque praefecturas delatas sic adcepit i. e. praefecturas apud consules praetoresque, Nep. Att. 6: praefecturam petivit (a me); negavi me cuiquam negotianti dare (illam), Cic. Att. V, 21 med. Not. *Dikwijls kreeg iemand bij het leger den Titel en de voordelen van eenen Oversten, en hij deedt geene diensten; waartoe de aangehaalde plaatzen* Nep. *en* Cic. Att. V, 21. VI, 1 *behoren.* 2) *de bestuuring van een Land of Stad: van daar* a) *een District, Kreits, bij voorb.* Aegyptus dividitur in praefecturas oppidorum, quas Nomos vocant, Plin. H. N. V, 9: cf. Tacit. Ann. XI, 8. b) *eene stad in* Italië, *die niet hare eigene Wetten en Overigheid hadt, maar onmidlijk van* Rome *of door eene toegezonden Overigheid geregeerd werdt*, Cic. Sext. 14. Vellej. II, 14: *deze Overheid heette* praefectus, *zie* Liv. XXVI, 16, *alwaar* Kapua *ten voorbeeld wordt aangehaald*: cf. Festus. *Eene zoodanige stad was derhalven gering, en veel geringer dan een* Municipium. c) *Ook heette de akker aan eene Kolonie van het gebied eener vreemde stad toegedeeld* praefectura, *volgends* Frontin. de limit. agror. p. 43 Goes., *alwaar staat*: quodcunque coloniae est adsignatum, pertica adpellatur. Quidquid huic universitati adplicitum fuerit ex alterius civitatis fine, sive solidum sive cultellatum fuerit, praefectura adpellatur.

PRAEFECUNDUS, a, um, *zeer vruchtbaar*, Plin. H. N. XVI, 17 extr.

PRAEFERICULUM, i, n. (vas) *een vat, dat bij het offeren voorâfgedragen werdt*, Fest., *welke het dus verklaart*: vas aeneum sine ansa patens summum ut pelvis, quo ad sacrificia utebantur in sacrario Opis Consivae.

PRAEFERO, tuli, latum, ferre, 1) *voordragen, vooruitdragen, voor zich heen dragen, bij voorb.* facem, Cic. Verr. IV,

34 : *dus ook Tropisch*, facem ad libidinem, Cic. Cat. I, 6 : munera, Virg. Aen. XI, 240: fasces praetoribus, Cic. Verr. V, 9: insignia laureae, Caes. B. C. III, 17: manus cautas, *de handen voor zich houden en als 't ware voor zich heendragen, bij voorb. in het donker, wanneer men iets zoekt enz.*, Ovid. Fast. II. 336: praelata sunt in triumpho signa militaria, Liv. XXXVII, 46: ferrum alicui, Cic. Cat. I, 6: *van daar* 2) *duidelijk laten merken, aantonen, verraden, openbaren, ontdekken, bekend maken, bij voorb.* avaritiam, Cic. Rosc. Am. 31: amorem, Ovid. Her. XVII, 36: sensus aperte, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8 post med.: dolorem animi vultu, Curt. VI, 9 in.: alia in speciem praeferentes, Liv. XLII, 14: in vultu habituque insignem memoriam ignominiae acceptae, Liv. XXVII, 34: alii — atroci responso judicium suum praeferentes, Liv. III, 12 extr., i. e. *gaven hun oordeel van hem te kennen; of lieten merken, welk vonnis zij spreken zouden; doch het kan ook zijn, zeiden hem reeds vooräf het vonnis, dat zij spreken zouden; bij iets verliest de zin niets:* fons Calirrhoë aquarum gloriam ipso nomine praeferens, Plin. H. N. V, 16: aures in equis animi indicia praeferunt, Ibid. XI, 37. Sect. 50: aquilae — omen imperii praeferentes, Justin. XII, 16. *Ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* dicitur (Caesar) in illa perturbatione & de extremis agitasse secum & ita manifesto vultu praetulisse, quasi occupare manu mortem vellet, Flor. IV, 2. 83, *alwaar ik echter liever lezen zou* & iram infesto vultu praetulisse *of* & ita etiam infesto vultu fuisse cet.: *van daar* opinio praefertur, Caes. B. C. I, 47, i. e. *wordt bekend gemaakt, uitgestrooid.* b) *voortrekken, bij voorb.* aliquem sibi *of* alicui, *is bekend, bij voorb.* aliquem sibi, Cic. Brut. 26 post med.: otium labori, Sallust. Cat. 37 (38): voluntatem commodis, Cic. Manil. 24 extr. *en meermalen: dus ook* praelatus, a, um, Ovid. Met. VIII, 109. Plin. H. N. XII, 15. Not. invidia praelato honori *voor* homini, qui ratione honoris praelatus est, Virg. Aen. V, 54. *Ook heet* praeferre alicui aliquid, *maken, dat iemand voorgetrokken wordt, iemand eene uitmuntendheid bezorgen, bij voorb.* Meterana, quam rubens cortex praefert triangulis i. e. quae ob rubentem corticem praefertur triangulis, Plin. H. N. XV, 23. Not. praelatus, a, um, Adjective, *voortreffelijk*, Plin. H. N. XII, 15 in.: *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* carere penatibus, Colum. I, 3: cf. Horat. Ep. II, 2, 126. c) *voorwenden, bij voorb.* causam, Sisenn. ap. Non. 1. n. 236. d) opem, *helpen*, Stat. Theb. VI, 476. e) *vooräf zeggen, vooräf bekend maken, bij voorb.* judicium, Liv., *zie hier voor.* 2) *voorbijdragen: van daar* praeferri *voorbij lopen, rijden, of vaaren, bij voorb.* praelatus hostes, Liv. II, 14 extr.: praeter castra praelati, Liv. VII, 24: praelatus equo, Tacit. Ann. VI, 35: *ook* seq. Accus., *bij voorb.* praelati castra, Liv. V, 26: cf. XXIX, 32. XXXVIII, 27 in. 3) *vooruit of vooräf nemen, anticiperen, bij voorb.* diem triumphi, Liv. XXXIX, 5: *dus ook* diem, Pandect. II, 13, 1. XLVIII, 10, 28.

PRAEFĔROX, ocis, *zeer moedig, zeer woest*, Liv. V, 36. Suet. Caes. 35.

PRAEFERRĀTUS, a, um, *van voren met yzer beslagen of verzien, bij voorb.* pilum, Plin. H. N. XVIII, 10 post med.: modius, Cato R. R. 11: tribunos praeferratus, Plaut. Pers. I, 1, 22, i. e. *met iizer (ketens) gebonden.*

PRAEFERVĬDUS, a, um, *zeer heet, zeer hitzig, bij voorb.* regio, Colum. III, 1: balneum, Tacit. Ann. XIV, 64: *van daar Tropisch*, ira, Liv. IX, 18.

PRAEFESTINĀTIM, *zeer ijlings of voorbarig*, Sisenn. ap. Non. 2. n. 708.

PRAEFESTINO, avi, atum, are. 1) *te zeer ijlen, voorbarig zijn, bij voorb.* praeloqui, Plaut. Rud. I, 2, 3: deficere, Liv. XXIII, 14 extr.: *van daar* Particip. praefestinatus, a, um, *voorbarig, bij voorb.* ictus, Ovid. de nuce 98: opus, Colum. XI, 2 in. 2) *voorbij snellen, bij voorb.* sinum, Tacit. Ann. V, 10. 3) *vooräf spoeden.* 4) *vooräf bespoeden; ook te zeer bespoeden: van daar* praefestinatus, a, um, *overhaast*, *zie hier voor.*

PRAEFĪCA, ae, f. (scil. femina) *eene klaagvrouw bij lijken, die gehuurd werden, om te huilen*, Plaut. Truc. II, 6, 14. Varr. L. L. VI, 3 extr. Naev. ap. Fest. Varr. ap. Non. 1. n. 340 & cap. 2. n. 594. Not. Gellius XVIII, 6 *zegt* mulierum praeficarum: *van daar schijnt het een* Adjectivum *te zijn*, Praeficus, a, um, (*misschien*) *voorâangaande* (*van* praeficio i. e. *vooräf of voordoen of maken* scil. se i. e. *vooräan gaan*).

PRAEFĬCIO, eci, ectum, 3. *eigenlijk iet vooräan of vooräf of voor iet maken, doen, of stellen: van daar iemand over iet of iemand stellen, als Hoofd, Directeur, of Bevelhebber, of Opziener, over eene zaak voorstellen, bij voorb.* aliquem provinciae i. e. *over een ambt stellen*. Plaut. Pseud. I, 2, 25: pecuniae deportandae & bello gerendo, Cic. Dom. 8: duces populo, Ibid. 33: imperatorem bello, Cic. Manil. 16 extr.: tantis rebus, Ibid. 10: classi, Nep. Milt. 4: pecori, Cic. Planc. 25 extr.: *dus ook* aliquem sacerdotio Neptuni, Plin. H. N. IX, 8 ante med.: divinationem alicui materiae, Cic. Div. II, 4: aliquem procurationi alicui, Cic. Leg. II, 26: lucis Avernis, Virg. Aen. VI, 118: praefeceruntque ludis (Graecis) imperatorem (Romanum), Liv. XXXIV, 41, scil. *eershalven, dewijl hij juist daar was: doch de* Dativus *staat er niet altijd bij: men vindt ook den* Ablativus *met* in cet., *of de* Romeinen *vraagden niet altijd* wien? *maar ook* waar? *zoo als wij zeggen, iemand aan of in eene plaats tot Opziener, Bevelhebber, maken, bij voorb.* in eo exercitu inimici mei fratrem praefecerat, Cic. Sext. 18 extr.: *en dus meermalen, zonder* Dativus, *bij voorb.* nisi eum populus Rom. praefecisset, Cic. Dom. 53 in.: an aliquem curatorem praeficere, qui statuis faciundis praeesset, Cic. Verr. II, 59 in. *Dus is het ook met* Praeesse *en* Praeponere. *Ook vindt men* praeficere sacerdotes diis, *voor* sacris deorum, *bij voorb.* sacerdotes suos cuique deorum praeficere, Liv. I, 19 extr., i. e. *bij elke Godheid eenen Priester aanstellen. Van daar* Particip. Praefectus, a, um, *voorgezet, over iet gezet, en* praefectus, *elk die over iet gezet is, Voorstander, Opziener, Chef, Kommandeur, bij voorb.* praetorio, Pandect. I tit. 11, i. e. *Overste over de Keizerlijke Lijfwacht:* praefectus moribus, Cic. Cluent. 46: Juno sacris praefecta maritis, Ovid. Her. XII, 87: urbi, Pandect. I, 12, 1: castris, Tacit. Ann. I, 20: moribus (i. e. Censor), Cic. ad Div. IX, 15. *Doch, meermalen als* Substantivum *met den* Genitivus, *bij voorb.* morum, Nep. Hamilc. 3: *of* moribus, Cic. ad Div. IX, 15: custodum, Nep. Eum. 11: villae, Varr. R. R. I, 17 extr.: Gymnasii, Plaut. Bacch. III, 3, 21: his utitur quasi praefectis libidinum suarum, Cic. Pis. 6: classis, Liv. XXVI, 48. XXXVI, 20 *en* 42. Cic. Verr. V, 34, i. e. *Admiraal, Commodore:* castrorum, Tacit. Ann. I, 20. XIV, 37: (*ook* castris, Ibid. I, 20): urbis, Liv. III, 29. Tacit. Hist. I, 13. Plin. H. N. XI, 38: *of* urbi, Varr. ap. Gell. XIV, 7. Pandect. I, 12, 1: *maar dit Ambt betekende iet geheel anders ten tijden der Republiek (gevolglijk in* Livius), *dan onder de Keizers: daar was het een man, die in afwezendheid der hoogste Overheid (bij voorb. der Consuls enz., en ten tijde der Koninglijke regering, der Koningen), te Rome het bestuur voerde: maar onder de Keizers bleef het een bestendig Ambt, met zekere bestendige Jurisdictie over zekere dingen, zie* Pandect. I, 12. Tacit. Ann. VI, 10 seq. Suet. Aug. 37 (*want, dit begon onder K.* Augustus): aerarii, Plin. Ep. III, 4: *of* aerario, Plin. Paneg. 92: annonae, Liv. IV, 12: juris, Liv. III, 12: navis i. e. *Scheepskapitein*, Liv. XXXVI, 44. Flor. II, 5: vigilum, Pandect. I, 15, 3: *of* vigilibus, Ibid. XLVII, 2, 56, *die tegen brandstichters, dieven enz., toezigt hadden:* remigum, Tacit. Ann. XIII, 30. *Bijzonder bij het leger*, a) *het Romeinsche, heetten de Oversten bij de Ruiterij, bij de Bondgenoten, en de Timmerlieden* (fabri), praefecti, *zoo als die bij de Romeinsche Infanterij* tribuni *heetten, bij voorb.* aut praefectorum aut tribunorum militum, Cic. ad Div. III, 8 post med.: praefectos tribunosque militum, Caes. B. G. III, 7: a tribunis militum & praefectis, Ibid. I. 39: praefectis cohortium (scil. auxiliarium), Sallust. Jug. 46 (50): praefectus Antonii quidam, Cic. in Caecil. 17: alae, Tacit. Hist. IV, 55: praefectus equitum (apud Rhemos), Hirt. B. G. VIII, 12: praefectus fabrûm, Nep. Att. 12. Cic. Balb. 28. Vellej. II, 76 (i. e. *der Timmerlieden*) b) *bij vreemde volken is het een Kommandant, Generaal, bij voorb.* Tissaphernem praefectum regis, Nep. Alcib. 4: praefecti regis, Sallust. Jug. 46 (50), i. e. *Generaals, Bevelhebbers. Verders* Praefectus Aegypti, Sueton. Caes. 79, *is de Landvoogd aldaar; en deze Landvoogd van* Egypte *heet altijd zoo: ook van anderen, bij voorb.* praefectus Lydiae & Ioniae totiusque Phrygiae, Nep. Dat. 2: *dus ook* Alpium, Plin. H. N. X, 46 extr.: *dus ook* ripae Rheni a Vitellio praefectus, Tacit. Hist. IV, 55, *alwaar het het* Particip. *is.* Not. praefectus legionis (*onder de Keizers*), Tacit. Hist. I, 82. Veget. de re mil. II, 9, *schijnt hetzelfde te zijn, wat anders* legatus legionis (Suet. Tiber. 19. Tacit. Ann. II, 36) *heet*, *d. i. Bevelhebber van een Legioen.*

PRAEFĪDO, fus sum, 3. 1) *te zeer vertrouwen, bij voorb.* sibi, Cic. Off. I, 26. Cic. Or. III, 41 extr. e poëta. 2) *vooräf vertrouwen.*

PRAEFĪGO, xi, xum, 3. 1) *van voren aanhechten, voor vastmaken, voorsteken, bij voorb.* arma puppibus, Virg. Aen. X, 80: capita in hastas, Ibid. IX, 465: ricis aeneos cancellos, Colum. VIII, 17, 6: rostrum lupi portis villarum, Plin. H. N. XXVIII, 10 med.: *dus ook* praefixus, a, um, *bij voorb.* ripa praefixis sudibus munita, Caes. B. G. V, 18: caput praefixum hastae *voor* in hasta, Sueton. Caes. 85: vexillum praefixum in puppe, Ibid. Calig. 15: rostra praefixa tribunali, Plin. H. N. XVI, 4 in.: *dus ook* lineas itineri praefigunt, Ibid. XXXIII, 4 med.: *Tropisch*, nigrum vitio praefigere thetam, Pers. IV,

IV, 13, *voor* damnare. 2) *van voren met iets voorzien, of beslaan, bij voorb.* praefigunt ora capistris, Virg. Georg. III, 399 (*dit is eigenlijk verkeerd voor* capistra oribus): *dus ook* praefixa cornua ferro, Ovid. Met. VII, 112: hastilia praefixa ferro, Virg. Aen. XII, 489, i. e. *beslaan:* Jacula praefixa ferro, Liv. XXVI, 4: asseres cuspidibus praefixi, Caes. B. C. II, 1. 3) *sluiten, afsluiten, bij voorb.* prospectum, Plin. H. N. XIX, 4 post med.: praefixas fenestras, Pandect. VIII, 2, 5. 4) *doorboren, bij voorb.* latus praefixa veru, Tibull. I, 6, 49 (1, 7, 55). 5) *betooveren, bij voorb.* praefixum clausumque tumulum, Quintil. X, 8, i. e. *betooverd.*

PRAEFINIO, ivi *en* ii, itum, *vooraf bestemmen, vaststellen, voorschrijven, bij voorb.* diem, Cic. Provinc. 15: sumtum funerum, Cic. Leg. II, 27: cetera, Ibid. 18: alicui quidquam, Cic. Verr. V, 68: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* praefinire non est meum, Cic. Tusc. V, 8: praefinisti, quo ne pluris emerem, Cic. ad Div. VII, 2: *van daar* praefinitus, a, um, *bij voorb.* tempus, Suet. Galb. 14: tempora, Quintil. XI, 3 ante med.: dies, Gell. I, 25 extr.: *van daar* Praefinito (Abiat.) loqui, Terent. Hec. I, 2, 19, i. e. *naar het voorschrift.*

PRAEFINITIO, onis, f. *voorafbestemming, vaststelling, voorschrift, bij voorb.* temporis, Pandect. XXXVI, 2, 19: annorum, Ibid. leg. 20.

PRAEFISCINE *of* PRAEFISCINI, *is een woord, dat men sprak, als men, bij voorb. zich zelven prees, iets goeds van zich zelven zeide enz., om daardoor, gelijk de Ouden zullen geloofd hebben, den nijd of de betovering af te wenden: het heet dus bij ons, zonder roem gesproken; het staat* Plaut. Asin. II, 4, 48. Ibid. Cas. V, 2, 43. Petron. 73. Apul. Flor. 3 p. 356, 36 extr. Titin. & Afran. ap. Charis. 2: *alwaar dan in de beide aangehaalde plaatzen* Plaut. Asin. *en* Apul. Flor. dixerim *bij staat, in de overige er bij gedacht moet worden.*

PRAEFIXUS, a, um, *zie* Praefigo.

PRAEFLEO, evi, etum, 2. 1) *vooraf weenen: van daar* praefletus, a, um, *voorheen geweend hebbende, bij voorb.* matrona — corpus (mortui mariti) revelat, & diutine visu (i. e. *de oogen*) praefleto cet., Apul. Met. II post med. p. 150 Vulcan.: *ook heeft zoo de* Ed. Oudend. p. 148 *met meer* Edd. *en* MSS.; 2) *vooraf beweenen, bij voorb.* visu praefleto, i. e. *het gezicht* (*van het lijk*) *beweend hebbende enz.*, Apul., *zie hier voor.*

PRAEFLOREO, ere, *vooraf bloejen, bij voorb.* praeflorent talia cet., Plin. H. N. XVI, 29.

PRAEFLORO, avi, atum, are, *doen verwelken, van bloei en bloesem berooven: van daar Tropisch*, futurum gaudii fructum spes tibi praefloraverit, Gell. XIV, 1 extr., *voor, verminderd:* gloriam victoriae praefloratam esse, Liv. XXXVII, 58 extr., *is verbleekt, verminderd:* decus purpurae praeceptum praefloratumque praetermittere, Plin. Paneg. 58: virgo ab alio praeflorata, Apul. Apolog. *ver achter het midden* p. 332, 29 Elm.

PRAEFLUO, xi, xum, 3. 1) *vooraf vlieten, vloejen.* 2) *voorbij vlieten, vloejen, bij voorb.* infima valle praefluit Tiberis, Liv. I, 45 extr.: *ook* seq. Accusat., *bij voorb.* Aufidus regna Dauni praefluit, Horat. Od. IV, 14, 26: *dus ook* Aquileiam, Plin. H. N. III, 18: castra, Tacit. Ann. XV, 15.

PRAEFLUUS, a, um, *voorbij vlietend, bij voorb.* amnis, Plin. H. N. XIX, 4.

PRAEFOCATIO, onis, f. *verstikking*, Scribon. Larg. 100.

PRAEFOCO, avi, atum, are, *verstikken, d. i. doen stikken, of verworgen, bij voorb.* viam animae, Ovid. in Ibin 558: partum, Pandect. XXV, 3, 4: messis praefocata, Calpurn. Ecl. IV, 115.

PRAEFODIO, odi, ossum, 3. 1) *van voren graven, bij voorb.* portas, Virg. Aen. XI, 473, i. e. *graven voor de poorten, maken er een graf voor.* 2) *vooraf graven, bij voorb.* scrobes, i. e. *groeven of kuilen vooraf maken, bij voorb.* praefodere scrobes ante tanto prius cet., Plin. H. N. XVII, 11 ante med.: *ook vooraf graven of vooraf begraven, bij voorb.* aurum, Ovid. Met. XIII, 60.

PRAEFOECUNDUS, *zie* Praefecundus.

PRAEFOR, atus sum, ari, 1) *vooraf zeggen, vooraf spreken, eer men, bij voorb. iets doet of anders iets zegt, met den* Accusativus *van het geen men zegt, en zonder denzelven, bij voorb.* carmen, Liv. XXXIX, 15: Majores nostri omnibus rebus agendis, quod bonum, faustum, felix fortunatumque esset, praefabantur, Cic. Div. I, 45, i. e. *onze Voorvaders lieten voor alle dingen, die zij doen wilden, de woorden* quod bonum — fortunatumque sit (esset) i. e. *in Gods naam, vooraf gaan, d. i. eer zij iets beginnen, zeiden zij* quod bonum cet. i. e. *in Gods naam:* quae de deorum natura praefati sumus, habeant cet., i. e. ante diximus, Cic. Univ. 10: Quas ordine suo tunc demum maxime persequar, cum praefatus fuero, quae reor — pertinere, i. e. ante dixero, Colum. I praef. extr.: Tacitus haerebant, quid potissimum praefarer primarium, Apul. Met. XI ante med. p. 263, 23 Elm., i. e. *het geen ik eerst behoorde te zeggen*: patrimonium amicis divisit, sibi Asiam sufficere praefatus, Justin. XI, 5: introiit adolescens & praefatur arrogantius —; ac deinde jubet cet., Gell. IX, 15: *van daar* veniam, Apul. Met. I in p. 102. n. Ibid. Flor. in., i. e. *om verlof verzoeken, eer men spreekt:* honorem i. e. *zeggen, met eere te melden,* (*bij voorb.* honos sit verbis), Cic. ad Div. IX, 22. Cic. Fin. II, 10, aliquem, Plin. H. N. VIII, 16, *iemand vooraf noemen, of vooraf laten gaan in het spreken: dus ook* Divos, Virg. Aen. XI, 301, Praefatus divos i. e. *na van te voren tot de Goden gebeden, of hen aangeroepen, of van hun gesproken te hebben: dus ook* Janum Jovemque vino praefamino (*voor* praefaminor), sic dicito, Cato R. R. 141, *spreek hem met wijn aan, d. i. offer en bid hem: ook* seq. Dativo, *bij voorb.* priusquam condantur, — thure, vino Jano, Jovi, Junoni praefato *voor* praefator, Ibid. 134, i. e. *offer hem biddend, of bid tot hem offerend.* 2) *vooraf zeggen, d. i. voorverkondigen, voorzeggen*, Catull. LXIII, 382. 3) *voorzeggen, voorpraten, het geen een ander na moet zeggen, bij voorb.* carmen, Liv. V, 41. Not. a) praefamino *voor* praefaminor, Cato R. R. 141: *en* praefato *voor* praefator, Cato R. R. 134. b) *zonderling zegt* Plin. H. N. VII, 51, humor praefandus i. e. *de vochtigheid, waarbij wij zeggen, met oorlof* (*zie* n. 1.), *voor* excrementa: *dus ook* praefanda i. e. turpia, Quintil. VIII, 3, 45. c) *de uitgang van den eersten persoon* Praefor *schijnt niet voortekomen.* d) Praefatus, a, um, *staat ook* Passive, *bij voorb.* jura, Pandect. X, 3, 19: ex praefatis caussis, Ibid. XX, 4, 12.

PRAEFORMO, avi, atum, are, 1) *vooraf vormen, d. i. africhten, toerichten, bij voorb.* aliquem dictis, Sil. VII, 385. 2) *vooraf vormen, d. i. ontwerpen, bij voorb.* materiam, Quintil. II, 6 (7). 3) *voor vormen, bij voorb.* literas infantibus, Quintil. V, 14 prope fin.

PRAEFRACTE, *hardnekkig bij zijne gezindheid, niet toegevend, streng, hard, bij voorb.* defendere, Cic. Off. III, 22: disciplinam militarem praefractius & rigidius adstringere conatum, Val. Max. IX, 7 extr.

PRAEFRACTUS, a, um, *zie* Praefringo.

PRAEFRIGIDUS, a, um, *zeer koud, bij voorb.* auster, Ovid. Pont. IV, 12, 35: unda, Justin. XI, 8: aqua, Cels. II, 20: septentrionalis & praefrigidus situs, Plin. H. N. XVII, 20.

PRAEFRINGO, egi, actum, 3. *van voren of van boven afbreken, of in 't gemeen afbreken, stukbreken, verbreken, bij voorb.* hastas, Liv. VIII, 10: cornu galeae, Liv. XXVII, 33 in.: aciem telo primam praefregeris, Justin. VI, 8, *alwaar andere* Edd. perfregeris *hebben:* ne caulis praefringatur, Plin. H. N. XVII, 21 extr. *uit* Cato R. R. 33, *doch alwaar* ne caules perfringantur *staat* Ed. Gesn.: *van daar* Praefractus, a, um, *afgebroken, verbroken, bij voorb.* rostrum navis, Caes. B. C. II, 6. pinus, Ovid. Met. XII, 358: si surculus praefractus est, Cels. V, 26. Sect. 35: quaedam rectissima, cum in aquam demissa sunt, speciem curvi praefractique visentibus reddunt, Senec. Ep. 71 post med.: praefractam strigilem, Lucil. ap. Gell. III, 14: praefracta ligna, Lucret. I, 891, i. e. *verbroken: van daar* 1) *Tropisch, afgebroken in het spreken, d. i. niet vloejend, niet wel samenhangend, bij voorb.* Thucydides praefractior, Cic. Or. III, 13; *doch het kan ook zijn* hard. 2) *hard, onbuigzaam, niet toegevend, streng, bij voorb.* Aristo praefractus, ferreus, Cic. ap. Non. 2. n. 664: Charondae praefractior justitia, Val. Max. VI, 5 extr.: Socratis — animus praefractus perseverantiae exemplum edidit, Ibid. III, 8, 3 (extern.).

PRAEFULCIO, si, tum, 4. 1) *iets als een stut of steunzel ergens onderzetten: van daar Tropisch*, aliquem negotiis, Plaut. Pers. I, 1, 12, i. e. *voorzetten: zonderling is* miseriis praefulcior, Plaut. Pseud. III, 1, 6, *alwaar* ministeriis *vaegzamer zou zijn.* 2) *ondersteunen, onderbouwen: van daar Tropisch, bij voorb.* praefulci atque praemuni, ut simus annui, Cic. Att. V, 13, *ondersteun, onderbouw het, of bouw er voor, d. i. help het daar heen brengen enz.:* Cato non nudam epagogen facit, sed multis eam modis praefulcit, multisque aliis argumentis convelat, Gell. VII, 3 post med.

PRAEFULGEO, si, 2. 1) *voorlichten, of zeer lichten of schitteren, bliksemen, bij voorb.* pellis leonis praefulgens dentibus aureis, Virg. Aen. VIII, 553: gemino sole praefulget dies, Senec. Agam. 728: nitor smaragdi collo praefulget tuo, Phaedr. III, 18, 7: equitatus frenis, ephippiis, phaleris praefulgens, Gell. V, 5: *van daar Tropisch, bij voorb.* Poppaeum consulari decore praefulgens, Tacit. Ann. XIII, 45: sed praefulgebant Cassius atque Brutus, Ibid. III, 76: nam militarium & causae & auctores & ipsarum praefulgent nomina, Vellej. I, 14: prae ceteris omnibus enituit & praefulsit decori & honesti dignitas, Gell. XII, 5 med. 2) *te zeer lichten of schitteren, bliksemen, of* vooi.

voorb. ne (imagines) ſplendore praefulgeant, Auct. ad Herenn. III, 19.

PRAEFULGŬRO, are, *uitbliksemen*, *bij voorb.* latus praefulgurat enſe, Stat. Theb. VII, 502. *Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* vires enſe, Val. Flacc. III, 119, i. e. *doorbliksemd*, *vervuld met bliksem*.

PRAEFULTUS, a, um, *zie* Praefulcio.

PRAFURNĬUM, I, n. *mond van den Oven*, *Ovenmond*, *of opening*. Cato R. R. 38 *tweemalen*, *en* Vitruv. V, 10: *is eigenlijk een* Adjectivum, praefurnius, a, um, i. e. *voor den Oven te vinden enz.* ſcil. os i. e. *mond*, *of ook* foramen.

PRAEFŬRO, ĕre, *vooräf of zeer woeden*, Stat. Theb. II, 420. IV, 822.

PRAEGELĬDUS, a, um, *zeer koud*, *bij voorb.* locus, Liv. XXI, 51 poſt med.: frigus, Colum. IV, 8: hyems, Plin. H. N. IX, 16: rivus, Sil. IV, 226.

PRAEGERMĬNO, are, *vooräf of vroeg uitſpruiten* (*bij voorb. boomen*), Plin. H. N. XVI, 29.

PRAEGĔRO, eſſi, eſtum, 3. *vooräf dragen*, *bij voorb.* alius ſub oculis dominae (Veneris) ſpeculum praegerit, Apul. Met. IV *verre na het midden* p. 157, 5 Elm., i. e. *draagt het voor; doch, het kon ook zijn, houd haar den ſpiegel voor.*

PRAEGESTĬO, ire, i. e. valde geſtio, *zeer begerig zijn*, *bij voorb.* videre, Cic. Coel. 28: ludere, Horat. Od. II, 5, 9.

PRAEGIGNO, ĕre, *telen*, *voortbrengen*, *bij voorb.* morem *een gebruik in gewoonte brengen*, Plaut. Pſeud. I, 5, 77: ex me morem praegigni malum i. e. oriri, *afkomen*, *oorſpronglijk zijn*.

PRAEGNANS, tis, *zwanger*, *dragtig*, *bij voorb.* uxor, Cic. Or. I, 40: aliquam facere praegnantem, Juvenal. VI, 404: ſus, Varr. R. R. II, 4 poſt med.: ovis, Ibid. 2 poſt med.: equa, Plin. H. N. X, 63 extr.: praegnantes perdices, Ibid. 33 extr.: ſi mus araneus praegnans momordit, Ibid. XXIX, 4 poſt med.: canis, Horat. Od. III, 27, 2. *Ook van boomen*, *bij voorb.* videatur eſſe praegnans (arbor thuris), Plin. H. N. XII, 14: ſurculi praegnantes, Ibid. XVII, 14: praegnantes oculi arborum, Ibid. 21: *van ſteenen*, *bij voorb.* eſt autem lapis iſte (aetites) praegnans, Ibid. X, 3: Paeantides gemmae praegnantes fieri & parere dicuntur, Ibid. XXXVII, 10: *en van andere dingen*, *bij voorb.* ſpumam nitri — fieri — nitrariis praegnantibus ſed nondum parientibus, Ibid. XXXI, 10: ſi.nt gingivae quorundam fluore infeſtari; quas praegnantes vocant, Scrib. Larg. 61: *van daar* 1) *Tropiſch*, *zwanger*, *d. i. vol*, *opgepropt*, *bij voorb.* fuſus (*ſpinrokken*) praegnans ſtamine, Juvenal. II, 55: herba praegnans ſucco, Plin. H. N. XXXIV, 15: cucurbita, Colum. X, 380: praegnans veneno vipera, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 62: oſtrea multo lacte praegnantia, Ibid. XXXII, 6: *van daar* 2) plagas praegnantes dabo, Plaut. Aſin. II, 2, 10, h. e. *duchtige*, *forſche*, *ſlagen*. Not. *Men heeft ook* praegnas, atis, *bij voorb.* fuit praegnas, Plaut. Truc. I, 2, 95: praegnatem facere, Plaut. Truc. IV, 3, 37. *Ook ſtaat* Cic. Att. I, 10 poſt med., in MSS., quod ſoror praegnas eſt.

PRAEGNAS, atis, *zie* Praegnans.

PRAEGNĀTĬO, onis, f. *bevruchting*, *bezwangering*, *zwangerheid*, *deels van levende ſchepſelen*, a) *menſchen*, Apul. Met. II ante med. p. 106, 21 Elm. b) *dieren*, Varr. R. R. II, 18: *deels van levenloze* *dingen*, *bij voorb. gewaſſen*, Varr. R. R. I, 44: *van daar Tropiſch*, intelleximus te, o vitae vera vita, o naturarum omnium fecunda praegnatio (*van God*), Apul. ad Aſclep. extr.

PRAEGRACĬLIS, e, *zeer dun*, *rank*, *ſchraal*, *bij voorb.* proceritas, Tacit. Ann. IV, 57.

PRAEGRĂDO, are, *vooräfgaan*, Pacuv. ap. Non. 1. n. 328.

PRAEGRANDIS, e, 1) *zeer groot*, *buitengemeen groot*, *bij voorb.* gradus, Pacuv. ap. Feſt. in Torvus: arbores, Plin. H. N. XIII, 25 poſt init.: oculi, Sueton. Tiber. 68: locuſta, Ibid. 60: aures, Plin. H. N. IV, 13: praegrandi illa domo verius quam nave, Ibid. III, 16: ſol, Ibid. XI, 37. Sect. 74: labrum ſuperius, Ibid. VIII, 15. 2) *zeer oud*, *bij voorb.* praegrandis ſenex, Perſ. I, 124, i. e. Ariſtophanes.

PRAEGRAVĬDUS, a, um, *zeer zwaar*, *bij voorb.* moles, Stat. Theb. VI, 700.

PRAEGRĂVIS, e, *zeer zwaar*, *bij voorb.* onus, Ovid. Her. IX, 98: caput, Plin. H. N. VIII, 21 poſt med.: perdix feta — praegravem aut delumbem ſimulans i. e. *zwaarvallig*, *niet kunnende vliegen*, Ibid. X, 33 extr.: unda, Martial. IV, 18, 4: *van daar Tropiſch*, *zeer zwaar*, *zeer drukkende*, *of bezwaarlijk*, *bij voorb.* ſervitium, Plin. H. N. VII, 8: greges pavonum, Varr. ap. Non. 5. n. 74, i. e. *zeer kostbaar*.

PRAEGRĂVO, avi, atum, are, 1) *zeer bezwaren*, *zeer drukken of laſtig vallen*, *bij voorb.* dantem, Liv. XXXV, 42 extr.: corpus onuſtum heſternis vitiis animum quoque praegravat, Horat. Sat. II, 2, 78: ſcuta praegravata inhaerentibus telis, Liv. VII, 23 extr., i. e. *bezwaard of zwaar: dus ook* praegravato capite ſi ſaepius lacrymae profluent, Colum. VI, 7 extr.: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* exonerare praegravante turba regnum cupiens, Liv. V, 34, *bezwarende*, *d. i. te groote*: caper optimus habetur plena & brevi cervice, flaccidis & praegravantibus auribus, Colum. VII, 6 poſt init., i. e. *nederhangende*. *Ook nederwaards drukken*, *bij voorb.* artes, Horat. Ep. II, 1, 13, i. e. *drukt ze als 't ware onder door zijne voorrechten.* 2) *zwaarder*, *overwegend zijn*, *bij voorb.* a) *eigenlijk*, ne fructus praegravet partem aliqua, Plin. H. N. XVII, 22 poſt med. b) *Tropiſch*, *bij voorb.* Praegravant tamen cetera facta dictaque ejus, Sueton. Caeſ. 76: cito adparebit, pars civitatis deterior quanto praegravet, Senec. Clem. I, 24, *alwaar overäl geen* Accuſativus *is*. Not. *Men zou hier toe kunnen brengen uit* n. 1. praegravat artes, Horat., *overweegt ze*, *alwaar het met den* Accuſativus *zou ſtaan: dus ook* omnes ſoculos, omnes aras Bithyniae, Marte ipſo judice, pectus Hannibalis praegravaſſet i. e. *zou overtroffen hebben*, Val. Max. III, 7, 6 (extern.).

PRAEGRĔDĬOR, eſſus ſum, 3. 1) *vooräf of vooräan gaan*, Cic. Phil. XIII, 2. Liv. XXXV, 30. Tacit. Ann. XI, 37. *Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* aliquem pedibus toto itinere, Sueton. Tiber. 7: virum, Juſtin. XXIV, 3: ſigna, Liv. XXI, 35: nuntios, Liv. XXVIII, 1, i. e. *eer komen*, *te vooren komen: dus ook* famam ſui adventus, Ibid. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* gregi praegreditur (equus), Varr. R. R. II, 7, 6. 2) *voorbij gaan*, *bij voorb.* ubi praegreſſi ea ſunt, Liv. XXXV, 30. 3) *Tropiſch*, *voorgaan*, *d. i.* *overtreffen*, aliquem, Salluſt., *of* Pſeudo-Salluſt. ad Caeſ. de ord. rep. I, 1. §. 2.

PRAEGRESSĬO, onis, f. *het vooräfgaan*, *bij voorb.* cauſae, Cic. Fat. 19 poſt med.

PRAEGRESSUS, a, um, *zie* Praegredior.

PREGUSTĀTOR, oris, m. *die de ſpijzeen drank vooräf proeft*, *eer zij*, *bij voorb. op de tafel der Vorſten komen*, *proever*, Sueton. Claud. 44. Inſcript. ap. Gruter. p. 65. n. 5 *en* 9. p. 6 2. n. 4: *van daar Tropiſch*, praegustatori libidinum suarum (*geilheden*), Cic. Dom. 10.

PRAEGUSTŌ, avi, atum, are, *vooräf proeven*, *bij voorb.* cibos, Ovid. Am. I, 4, 33: extra deum, Plaut. IV, 23, 4: potum regis, Juſtin. XII, 14 extr.: pocula, Juvenal. V, 632: *van daar* praegustans i. e. praeguſtator, Plin. H. N. XXI, 3 extr.: *van daar vooräf nemen*, *d. i. vooräf iet eten of drinken*, *bij voorb.* medicamina Pontica regis (Mithridatis) i. e. antidota, Juvenal. VI, 660.

PRAEHĬBĔO, ni, itum, 2. *is hetzelfde als* praebeo, *en dit is uit het andere geworden: eigenlijk*, *iemand iet voorhouden* (*bij voorb. aan den mond om te eten*): *van daar*, *aanbieden*, *geven*, *toereiken*, *bij voorb.* alicui cibum, Plaut. Pſeud. I, 3, 134: cur ego veſtem, aurum, atque ea, quibus eſt vobis uſui, praehibeo? Ibid. I, 2, 45: ut (ſibi) apud me praehiberem locum, Ibid. Merc. III. 1, 46: ſi praehibueris (i. e. praebueris) palam, Ibid. V. 4, 63: edo libentius molitum, quam molitum praehibeo, Ibid. Men. IV, 6, 16: operam alicui atque hoſpitium, Ibid. Perſ. IV, 3, 41: *van daar* verba i. e. *zeggen*, *ſpreken*, *bij voorb.* ut verba praehibes, Plaut. Rud. I. 2. 50, i. e. *zoo als gij ſpreekt*, *naar uw ſpreken*.

PRAEIĂCĔO, ui, 2. *voorliggen*, *voor iet liggen*, *bij voorb.* mare praejacens Aſiae, Plin. H. N. IV, 12 poſt med. *Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* campus praejacet caſtra, Tacit. Ann. XII, 36. *Ook zonder* Caſus, *bij voorb.* oppida rara, praejacentibus ſtagnis, Plin. H. N. III, 4: itaque praejacentibus teſtis cubile eorum (polyporum) deprehenditur, Ibid. IX, 29.

PRAEIĂCĬO, eci, actum, 3. 1) *voorwerpen*, *vooräf of voor iet werpen*, *of leggen*, *of ook voorwaarts werpen*, *of leggen*, *bij voorb.* mox praejaciuntur in gyrum moles, Colum. VIII, 17, 10. 2) *voorwerpen*, *d. i. verwekken*, *of voortbrengen*, *bij voorb.* probra, Dict. Cret. de B. Troj. II, 24. *Ook heeft men er* praejacio *voor*, *bij voorb.* praejicientes, Feſt. in Pone.

PRAEIŪDĬCĬUM, i, n. 1) *elk vooräfgaand oordeel*, *bijzonder oordeel* (*uitſpraak*, *vonnis*) *dat voor een ander oordeel* (*vonnis*) *vooräfgaat*, *het zij voordelig of niet: men zou het* vooroordeel *kunnen noemen*, *indien dit woord niet een andere en kwaader betekenis hadt*, *bij voorb.* praejudicium ſenatus, Liv. XXXV, 10, i. e. *het oordeel* (*vonnis*) *van den Raad over* Scipio, *eer hij* (*door eene uitſpraak*) *verkozen werdt: men kon het vertalen*, *goed vooroordeel*. *Bijzonder heet het een oordeel*, *het zij richterlijk of niet*, *dat voor het richterlijk oordeel of vonnis vooräfgaat*, a) *niet richterlijk*, *bij voorb.* Liv. V, 11, praejudicium jam de reis ab ſenatu & a populo factum eſſe: *verders* non praejudicium (Siculorum), ſed plane judicium, Cic. in Caecil. 4, i. e. *dit is geen voorvonnis*, *maar het richterlijk vonnis zelve*, *d. i. gaat niet alleen door voor een vonnis*, *dat* *het*

het richterlijk vonnis voorgaat, maar kan voor het richterlijk vonnis zelve gehouden worden, of is zoo goed als een richterlijk vonnis: rogavit me (fcil. exheredatus aliquis), ut fibi donarem portionem meam (hereditatis) fitque praejudicio adjuvarem, Plin. Ep. VI, 1, i. e. *hem door dit gefchenk (het welk een goed oordeel jegens hem toonde) te hulp zou komen (als hij eene het Teftament gerichtelijk wilde omftooten)*: Cicero pro Milone non ante narravit, quam praejudiciis (*bij voorb.* fenatus cet.) omnibus liberaffet, Quintil. VI, 1, 10: aut profuiffet exponere, quomodo infidias Miloni feciffet Clodius, fi — jam praejudicio fenatus damnatus effet Milo cet., Ibid. IV, 2, 25. *Van deze praejudicia, in hoe ver de gerichtelijke redenaar er gebruik van heeft te maken, fpreekt* Quintilianus V, 1 *en* 2: cf. V, 11, 13: Ceterum neminem, verum effe (i. e. *dat het redelijk is, volgens de zaak, billijk*), praejudicium rei tantae adferre, Liv. III, 40, i. e. *voor den tijd eene zoo gewigtige zaak* (fcil. *het onderzoek, of de regerende Tienmannen rechte Magiftraatsperfonen zijn of niet*) *beflisfe.* b) *richterlijk, bij voorb.* Cic. Cluent. 22, cum jam duobus praejudiciis damnatus effet i. e. *door twee richterlijke vonnisfen, uitfpraken, voor het thans te verwachten richterlijk vonnis:* cum diceret Metellus, praejudicium a fe de capite Verris per hoc judicium (*om het welk* Gallius *bij hem tegen* Apronius, *een' van de medehulpen van* Verres *bij zijne rooverijen als Overheidsperfoon, in* Sicilië, *verzocht*) nolle fieri, Cic. Verr. III, 65, i. e. *hij wil niet toelaten, dat een kwaad oordeel over Apronius geveld zou worden, dewijl dit naderhand aan* Verres *bij zijn Proces te* Rome *nadelig zijn kon, en maken zou, dat de Rechters te* Rome Verres *des te eer veroordeelden. Dewijl de voorafgaande richterlijke vonnisfen dikwijls maken, dat de volgende Rechters zich daar naar richten, en ook dus door menig nadeel ontftaat: van daar heet* praejudicium a) *de aanleiding tot een richterlijk vonnis, bij voorb.* Cic. Mur. 28, judicium accufatoris pro praejudicio valere oportere: Sueton. Caef. 23, quaeftor ejus in praejudicium abreptus eft. b) *het voorbeeld, in zoo verre het anderen tot navolging aanfpoort of dient aan te fpooren, bij voorb.* Pompejus veftei facti praejudicio Italia exceffit, Caef. B. C. II, 32: Africi belli praejudicia fequimini, Caef. Ibid. c) *nadeel, prejuditie, bij voorb.* praejudicium in patrem quaeri, Senec. Benef. IV, 35: Absque praejudicio tu interea fede, Gell. II, 2: poftulavit, ne cognitioni Caefaris praejudicium fieret, Plin. Ep. VII, 6 §. 5, i. e. *dat er geen nadeel voor de kennisneming en voor het vonnis van den Keizer zou ontftaan, d. i. dat de zaak aan de beflisfing des Keizers behoorde te worden overgelaten (zoo als op het einde van den Brief ftaat)*: fine ullo juris praejudicio, Pandect. XXVI, 2, 27: neque enim alimentorum caufa veritati facit praejudicium, Ibid. I, 6, 10, i. e. *doet geen nadeel, fchaadt niets:* filium nihil praejudicii paffum effe, Ibid. XL, 4, 29 poft med. 2) *voor-onderzoek, d. i. het voorafgaande (bij voorb. richterlijke) onderzoek eener zaak, dat voor het (richterlijk) onderzoek der hoofdzaak of der zaak zelve voorgaat, bij voorb. wanneer het onderzoek der befchuldiging nog voor het onderzoek van eene andere zaak vooraf vordert, bij voorb.* praejudicium datur, Pandect. XL, 14, 6: qui bona fua negant jure veniffe, praejudicio experiri debent, Ibid. XLII, 5, 30: praejudicio certare, Ibid. XXV, 3, 5 poft med.: patronus in praejudicio poffeffor effe videtur, Ibid. XXII, 3, 18: fi praejudicio pronuntietur effe libertus, Ibid. II, 4, 8: *zoo fchijnt het ook te ftaan* Cic. Inv. II, 20 in., praejudicium maleficii, *en te voren* in reum capitis praejudicium fiat; *alwaar* capitis *tot* reum *behoort. Ook kan men het fomtijds een vonnis bij voorraad of voor den behoorlijken tijd verklaren, bij voorb.* Liv. III, 40. Plin. Ep. VII, 6, *welke plaatzen boven aangehaald zijn.*

PRAEIŪDĬCO, avi, atum, are, 1) *vooraf oordeelen, vooraf eene uitfpraak doen, vooraf door zijn oordeel (richterlijk, of niet richterlijk) beflisfen: van waar het met en zonder den* Accufativus *ftaat,* a) *niet richterlijk, bij voorb.* id non praejudico, Brut. ad Cic. in Ep. Cic. ad Brut. 4, i. e. *beflis ik niet vooruit: van daar* eventus belli praejudicatus, Liv. XLII, 61, i. e. *vooruit beflisfen:* de iis cenfores praejudicent, Cic. Leg. III, 20. b) *richterlijk, bij voorb.* re femel atque iterum praejudicata, Cic. Cluent. 17: de hoc ipfo non modo praejudicarit, Cic. Verr. III, 65: *van daar* Praejudicatus, a, um, *bij voorraad of vooraf beflisfen, bij voorb.* praejudicata opinio, Cic. Nat. D. I, 6, *eene vooraf opgevatte mening, gevoelen, vooroordeel van eene zaak, eer zij recht onderzocht is: van daar* Praejudicatum, Subftantive, a) *iets bij voorraad beflisfende, bij voorb.* ne id pro praejudicato ferret (*houden moet*), Liv. XXVI, 2: *van daar* b) *een vooroordeel (eer men de zaak recht onderzocht heeft), bij voorb.* ne quid huc praejudicati adferatis, Cic. Cluent. 2. 2) *nadelig zijn, prejudicieeren, met den* Dativus, *bij voorb.* aliis, Pandect. XLII, 1, 63: legi, Pandect. XLVII, 10, 7.

PRAEIŌRĀTĬO, 1) *het voorzweeren, d. i. wanneer men iets zweert, dat anderen nazweeren,* Feft. 2) *het vooraf zweeren, bij voorb. van iemand, die naderhand weder of meermalen gezworen heeft: fchijnt niet voor te komen.*

PRAEIŬVO, uvi, utum, are, *vooraf helpen,* aliquem, Tacit. Hift. III, 65.

PRAELĀBOR, pfus fum, 3. 1) *fnel zich voorbij bewegen, voorbij flippen, vlieten, vliegen, zwemmen, loopen, bij voorb.* pifcis praelabitur ante, Cic. Arat. 12 (Nat. D. II, 43 extr.): quam juxta praelabitur amnis, Lucan. IX, 355: praeterlapfa moenia Tybris, Ibid. VI, 76: flumina rotis praelabi, Virg. Georg. III, 180, *voorbij rijden.* Not. Infula, in quam praelabebantur, Tac. Hift. II, 35, i. e. *voorbij flippen; ten zij het enkel heet, flippen. Ook Tropisch, bij voorb.* tempus praelabens, Colum. XI, 1 extr.: ita praelabitur eruditas mentes, Petron. 99. 2) *vooraf of vooraan flippen, vliegen, zwemmen, of zich andere vooraan of vooraf fnel bewegen, bij voorb.* piftis praelabitur ante, *alwaar* ante *weg kan blijven,* Cic., *doch zie hier voor.* 3) *flippen of ergens heen flippen, bij voorb.* in quam praelabebantur, Tacit. *zie hier voor:* praelabitur ante, Cic., *doch zie hier voor.*

PRAELAMBO, bi, 3. *van vooren likken, likken, iets belikken, of vooraf belikken, bij voorb.* mus praelambit omne, Horat. Sat. II, 6, 109.

PRAELARGUS, a, um, *zeer rijkelijk, bij voorb.* pulmo animae praelargus, Perf. I, 14.

PRAELĀTĬO, onis, f. 1) *het voordragen, uitfteeken.* 2) *het voortrekken, inruiming van den voorrang,* Valer. Max. VII, 8, 4.

PRAELĀTUS, a, um, *zie* Praefero.

PRAELĂVO, ĕre, *vooraf wasfchen, baden of uitfpoelen, bij voorb.* os ejus merito praelavit.ne, Apul. in Apolog. *eenige bladzijden na het begin* p. 278, 12 Elm.

PRAELAUTUS, a, um, *zeer prachtig, zeer zwierig, bij voorb.* homo, Sueton. Ner. 30 *en* Vitell. 2.

PRAELECTĬO, onis, f. *het voorlezen, bij voorb. van den Leeraar in het fchool,* Quintil. I, 2 (3). II, 5.

PRAELECTOR, oris, m. *die iets voorleest, bij voorb. de Leeraar enz.,* Gell. XVIII, 5.

PRAELECTUS, a, um, *zie* Praelego, ĕre.

PRAELĒGO, avi, atum, are, *iets iemand vooruit maken bij Teftament, bij voorb.* alicui fundum, Pandect. XXXI, 69 ante med.: peculia filiis, Ibid. XXXIII, 8, 26: eam coronam teftamento ei praelegavit, Plin. H. N. XXXIII, 2 extr., obligatio praelegata, i. e. impofita, Pandect. XXXIV, 3, 8 extr.

PRAELĔGO, ēgi, ectum, 3. 1) *voorlezen, bij voorb. een Leeraar aan den Leerling, bij voorb.* auctores, Quintil. I, 5 (9): fed pueris, quae maxime ingenium alant, praelegenda, Ibid. I, 8 (14): primus dicitur Virgilium & alios poëtas novos praelegiffe, Suet. Gramm. 16, i. e. *voorgelezen en verklaard, voorlezingen daarover gehouden.* 2) *uitlezen, uitzoeken, bij voorb.* praelectus hircus, Apul. Met. VII ante med. p. 191, 29 Elm. 3) *voorbij zeilen, bij voorb.* Campaniam, Tacit. Ann. VI, 1: Alfia praelegitur tellus, Rutil. I, 223.

PRAELĪBĀTĬO, onis, f. *het vooraf proeven, vooraf wegnemen: van daar offering der eerftelingen* (libatio primitiarum), *bij voorb.* Feftus *zegt* in Praementum: Praemetium (eft), quod praelibationis caufa ante praemetitur.

PRAELĪBO, are, *vooraf proeven, bij voorb.* nectar, Stat. Sylv. III, 4, 60: *van daar Tropisch,* Pectora vultu, Stat. Achil. I. 88, i. e. *befchouwen.*

PRAELĪCENTER, *te vrij, d. i. te ftout, losbandig, of zeer vrij, d. i. zeer ftout, bij voorb.* oppido quam verba finxit praelicenter, Gell. XVI, 7.

PRAELĪGANĔUS, a, um, *bij voorb.* vinum, Cato R. R. 23, *is eene foort van flechten wijn; waarfchijnlijk van* Praelegere, *omdat misfchien de flechtfte of onrijpe druiven uitgezocht werden.*

PRAELĬGO, avi, atum, are, 1) *van voren aanbinden, verbinden, of in 't geheel aanbinden, bij voorb.* farmenta cornibus boum, Liv. XXII, 16: cauda pecoris arctiffime praeligata, Plin. H. N. XXIX, 2 extr.: dejecta pars palmitis aut praeligata fructum dat, Ibid. XVII, 22 poft med.: linum, quo praeligata infra caput vipera pependerit. cet., Ibid. XXX, 5 extr. 2) *ombinden iets met iets, of toebinden, bij voorb.* os, Cic. Inv. II, 50: vulnere, Plin. H. N. XXVIII, 6 med.: dictamnum in ferula condunt praeligantque, ne potentia evanefcat, Ibid. XXV, 8 med.: Salice praeligant marginem ipfum, Ibid. XVII, 14 poft med.: *van daar bedekken, verhullen, bij voorb.* capita veftibus, Petron. 102: dictamnum, Plin., *zie hier voor:* falice praeligant marginem, Plin., *zie hier voor.* 3) *binden, bij voorb.* linum, quo praeligata infra caput vipera cet., Plin. H. N., *zie hier voor: van daar* pectus praeligatum, Plaut. Bacch. I, 2,

2. 28. misschien geklaisterd of betoverd, of verstokt hart.

PRAELINO, levi, litum, 3. van voren besmeeren, aanstrijken, bij voorb. villas tectorio, Gell. XIII, 23: van daar Tropisch, cum fucatur & praelinitur, fit praestigiosum, Gall. VII, 4 extr.

PRAELITUS, a, um, zie Praelino.

PRAELIUM, zie Proelium.

PRAELOCUTIO, onis, f. het vooräf spreken, de voorreden, Senec. excerpt. Controv. 3 post med.

PRAELONGO, are, zeer verlangen, bij voorb. crura, Plin. H. N. XI, 2.

PRAELONGUS, a, um, zeer lang, bij voorb. gladius, Liv. XXII, 46: hasta, Tacit. Ann. II, 21: cornua, Lucret. III, 614: cauda, Plin. H. N. VIII, 13: gracilitas, Ibid. XIII, 4 post med.: homo, Quintil. VI, 3 med.: sermo, Ibid. X, 3 extr.

PRAELOQUOR, locutus of loquutus sum, 3. vooräf spreken, bij voorb. a) eer een ander spreekt, eer spreken, dan een ander, Plaut. Rud. I, 4, 28. b) eer men iet anders spreekt, iet vooräf zeggen, eene voorreden maken, Plin. Ep. III, 4, 3. IV, 5. VIII, 21, 2.

PRAELUCEO, xi, 2. 1) voorlichten, d. i. door het lichten maken, dat iemand den weg ziet; van het lichtende licht, bij voorb. faces praeluxere, Martial. XII, 42, 3: praelucere funalia jussit, Flor. II, 2 ante med.: ne ignis praeluceat facinori, Phaedr. IV, 10, 9: en van personen, die het licht dragen, bij voorb. servus praelucens, Sueton. Aug. 29: Ego natanti praeluxi, Sylv. I, 2, 89: ook van andere lichtende dingen, bij voorb. quid igne (opus est)? Troja thalamis praelucet novis, Senec. Troad. 902, i. e. licht daartoe: van daar Tropisch, amicitia spe bona praeluceat, Cic. Amic. 7; doch de Edit. Graev. heeft spem bonam i. e. laten voorlichten, zie n. 3. 2) voorlichten, d. i. heller lichten, dan anderen: van daar Tropisch, nullus sinus praelucet Bajis, Horat. Ep. I, 1, 83, i. e. overtreft. 3) laten voorlichten, iet lichtends vooräf dragen, bij voorb. praeluceo lumen, Auson. Idyl. IV, 95: zoo kan men ook Flor. II, 2: praelucere funalia verklaren, zie hier voor: gevolglijk ook Tropisch, amicitia spem bonam praeluceat, Cic. ex Edit. Graev., zie n. 1. 4) voorlichten, of zeer lichten, bij voorb. adeo ut baculum ita praeluceat, Plin. H. N. XXXII, 10 extr., i. e. zoo zeer licht. 5) bij iet lichten, bij voorb. Troja thalamis, Senec., zie hier voor: facinori, Phaedr., zie hier voor: natanti, Stat., zie hier voor: servus praelucens, Sueton., zie hier voor.

PRAELUCIDUS, a, um, uitmuntend lichtend, zeer hel, helder, bij voorb. candor circuli, Plin. H. N. XXXVII, 6 post med.

PRAELUDO, si, sum, 3. voorspelen, of vooräf spelen, d. i. iet voor het spel of hoofdspel spelen, bij voorb. tot oefening of tot eene proeve: van daar Tropisch, een voorspel maken, om te oefenen of eene proef te nemen, d. i. iet kleins voor eene gewigtiger zaak vooräf laten gaan, bij voorb. Mariana rabies intra urbem praeluserat, Flor. IV, 2: Nero praeludit Pompejano i. e. praeparat se ad canendum in Pompejano theatro, Plin. H. N. XXXVII, 2 ante med., i. e. zingt vooräf tot eene proeve: tragoediis praeluderet, Gell. XIX, 11, i. e. iet vooruit laten gaan, uit hoofde van proeve, of oefening, of vermaakshalven. Ook met den Accusativus, bij voorb. pugnam, glebis excussis, Rutil. I, 257, i. e. zich tot vechten voorbereiden, van eenen Stier: aliquid operibus suis, Stat. in Epist. ante librum I Sylvar., i. e. vooruit laten gaan. Not. voor praeludo vindt men meermalen proludo in dezelfde beteekenis, Virg. en Ovid. cet.

PRAELUM, zie Prelum.

PRAELUMBO, are, lendenlam maken, Naev. ap. Non. 2. n. 673.

PRAELUSIO, onis, f. een voorspel, bij voorb. in ipsa pugna certaminis, cujus quasi praelusio atque praecursio has contentiones excitavit, Plin. Ep. VI, 13 extr.

PRAELUSTRIS, e, zeer in het licht te vinden: van daar zeer aanzienlijk, hoog, voornaam, bij voorb. praelustria vita, Ovid. Trist. III, 4, 5, wijd het voorname, het hooge der wereld: arx praelustris, Ibid. 6.

PRAEMACERO, are, vooräf weeken, bij voorb. mala cydonia, Scrib. Larg. 193.

PRAEMALO, Verb., liever willen, of voortrekken, bij voorb. adjuro, me nullam aliam meae Fotidi praemalle i. e. praeoptare, Apul. Met. III post med. p. 139, 11 Elm.

PRAEMANDO, are, vooräf of bij voorraad opdragen of bestellen, waarop ut volgt, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9 extr. Ook iet vooräf bestellen, d. i. laten bezorgen, aliquid of aliquem, bij voorb. puerum, Plaut. Truc. II, 4, 49.

PRAEMANDO, di, sum, 3. voorkaauwen: aliquid, Tropisch, aliquid alicui, voorkaauwen, d. i. heel naauwkeurig, ja al te stipt verklaren, Gell. IV, 1 med.

PRAEMATURE, vroegtijdig, te vroeg, Plaut. Most. II, 2, 69: praematurius agi, Pandect. XLV, 1, 118: Cum significandum est coactius quid factum & festinatius, tum rectius praemature factum id dicitur, quam mature, Gell. X, 11.

PRAEMATURUS, a, um, vroegtijdig, d. i. heel vroeg, bij voorb. fructus, Colum. XI, 3 post med. §. 51. 2) vroegtijdig, d. i. te vroeg, te ontijdig, ontijdig, bij voorb. denuntiatio, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8 med.: hyems, Tacit. Ann. I, 30. II, 5: mors, Plin. H. N. VII, 51: domitura boum, Ibid. VIII, 45 med.: castrari agnos, nisi quinquemestres, praematurum existimatur, Ibid. 48 extr.: honores, Tacit. Ann. IV, 17: canities, Ib. XIV, 57: ipretis, quae tarda cum securitate, praematura vel cum exitio properant, Ibid. III, 66.

PRAEMEDICATUS, a, um, met geneesmiddelen of tovermiddelen bewaard, bij voorb. Aesonides, Ovid. Her. XII, 15.

PRAEMEDITATIO, onis, f. eene vooräf bezenning, bij voorb. malorum, Cic. Tusc. III, 14: diuturna, Ibid. 15.

PRAEMEDITOR, atus sum, ari, iet bij voorraad, vooräf bedenken, vooräf er op studeeren, of peinzen, bij voorb. praemeditari, quo animo accedam, Cic. Att. VI, 3: praemeditari, ferendum esse, Cic. Phil. XI, 3: illud vitium, & illum errorem effugere vitareque praemeditator, Lucret. IV, 822: eum praemeditatum fuisse, quid sibi esset usu venturum, Auct. ad Her. II, 5 extr. Not. Praemeditatus, a, um, staat ook Passive, bij voorb. nihil praemeditati, Quintil. IV, 5 in., i. e. vooräf bestudeerd: accusator praemeditata pleraque domo adfert, Ibid. V, 13 post init.: nec fieri mala praemeditata leviora, Cic. Tusc. III, 15.

PRAEMENSUS, zie Praemetior.

PRAEMERCOR, atus sum, ari, vooräf of vooruit, bij voorraad, koopen, bij voorb. ea praemercarentur, Cass. Hemina ap. Plin. H. N. XXXII, 2 post med.: van daar istam gnato tuo sumus praemercati, Plaut. Epid. III, 3, 25, i. e. voor uwen zoon; alwaar de Ablativus gnato van het prae in praemercati afhangt; doch, ook kan gnato tuo heel wel de Dativus zijn.

PRAEMETIOR, mensus sum, 4. vooräf afmeten: van daar praemensus, Passive, bij voorb. praemensae tempora lucis (voor vitae) i. e. afgemeten, Tibull. III, 3, 9.

PRAEMETIUM, i, n. i. e. quod praelibationis causa ante praemetitur, Paul. ex Festo.

PRAEMETO, messui, messum, 3. i. e. vooräf afmaaijen, bij voorb. Praemetium i. e. quod praelibationis causa praemetitur, Paul. ex Festo; en Festus zelve zegt: Praemetium dicitur, quod ante metitur, quasi praemessum libationis causa. Verders: Praemessum de spicis, quas primum messuissent, sacrificabant Cereri, Fest. in Sacrima.

PRAEMETUO, ui, 3. vooräf vreezen, bij voorraad in vreeze zijn, bij voorb. alicui, i. e. bezorgd zijn voor iemand, bij voorb. Caesar praemetuens suis, Caes. B. G. VII, 49: at mens sibi conscia recti praemetuens adhibet stimulos, Lucret. III, 1032. Not. Praemetuens met den Genitivus, bij voorb. doli, Phaedr. I, 16, 4.

PRAEMIATOR, oris, m. 1) een roover, zoo als Nonius het verklaart, en eene plaats uit Naevius of Novius aanhaalt. 2) een beloner.

PRAEMICO, are, zeer schitteren, of uitschitteren, bij voorb. lucernam completam oleo, claro lumine praemicantem, Apul. Met. V post med. p. 167, 20 Elm.: galeam nitore praemicantem, Ibid. X in.: praemicantis lunae candore, Ibid. XI init.

PRAEMIGRO, are, vooräf wegtrekken, verhuizen, bij voorb. ruinis imminentibus musculi praemigrant, Plin. H. N. VIII, 28.

PRAEMINEO, zie Praeemineo.

PRAEMINISTRA, ae, f. dienaresse, bij voorb. lingua mendaciorum & amaritudinum praeministra, Apul. in Apolog. eenige bladzijde na het begin p. 278, 6 Elmenh.

PRAEMINISTRO, are, oppassen, bedienen, alicui, Apul. Met. V post in. p. 160, 3: dus ook magistratibus (van de Lictores), Gell. X, 3 extr. XII, 3.

PRAEMINOR, atus sum, ari, vooräf dreigen, of zeer dreigen, of enkel dreigen, bij voorb. malum grande — praeminatur scil. mihi, Apul. Met. V post med. p. 167, 8 Elm.: qui cum prorsus hunc illum — inquilinum praeminabatur, Apul. Met. VIII post med. p. 211, 11 Elm.

PRAEMIOR, atus sum, ari, buit maken, Sueton. Tit. 7.

PRAEMIOSUS, a, um, 1) i. e. pecuniosus, zoo als Festus het verklaart, bij voorb. impudentiam praemiosam, i. e. pecuniosam, Fest.: ten zij het liever winst aanbrengende, voordelig, betekent: ook halen eenige Lexica uit Accius aan: anus praemiosa. 2) voordeel aanbrengende, beloonende, bij voorb. impudentia, zie hier voor.

PRAEMISSUS, a, um, zie Praemitto.

PRAEMISTUS of PRAEMIXTUS, a, um, zie Praemisceo.

PRAEMITTO, si, issum, 3. 1) vooräf of

vooruit

vooruit, bij voorraad, zenden, vooräf of vooruit gaan laten, bij voorb. legiones in Hispaniam, Caes. B. C. II, 39: legatum cum cohortibus ad flumen, Sallust. Jug. 50 (54): a portu me praemisisti domum, Plaut. Amph. III, 1, 55: nuntium alicui, Ibid. Truc. II, 4, 58: a quo jam sciam esse praemissos, qui tibi praestolarentur, Cic. Cat. I, 9: literas alicui, Cic. Att. X, 8 extr.: dus ook edictum, Caes. B. C. II, 19: petebant, ut ad eos equites, qui agmen antecessissent, praemitteret (scil. nuntium of nuntios), Ibid. B. G. IV, 8: aliquem Acheruntem prius, Plaut. Cas. II, 8, 12, i. e. dooden: van daar Tropisch, bij voorb. vocem, Suet. Cal. 58, i. e. woorden vooräf zenden, d. i. vooräf spreken: non ad praesentia aptamur, sed cogitationes in longitudinem praemittimus, Senec. Ep. 5 extr., i. e. denken wijd vooruit. Not. praemissa, orum, bij voorb. Gallias hanc habuisse caussam superfundendi se Italiae, quod Helico civis earum — Romae commoratus ficum siccam & uvam oleique ac vini praemissa remeans secum tulisset, Plin. H. N. XII, 1 ante med., misschien i. q. primitias. Harduinus verklaart het diligentem exquisiti olei ac vini delectum. 2) vooraanzetten of voorzetten, bij voorb. ficetis caprificus praemittitur ad rationem venti, Plin. H. N. XV, 19.

PRAEMIUM, i, n. (misschien van prae en emo nemen, eigenlijk, het geen men voor anderen neemt of verkrijgt) beloning, bij voorb. praemio & poena, Cic. ad Brut. Ep. 15; praemio aliquem adlicere, Quintil. III, 6 med. Cic. Pis. 37, of donare, Cic. Arch. 4, of alicui praemium dare, Cic. Cat. IV, 3. Cic. Mur. 4, of tribuere, Cic. Arch. 10, of persolvere, Cic. Coel. 29, of reddere, Catull. LXIII, 157, of rependere, Stat. Theb. IX, 50, beloning geven: praemium proponere, Caes. B. C. I, 17. Cic. Or. I, 58, of ponere, Virg. Aen. V, 292 en 485. Liv. XLI, 23, of exponere, Cic. Quint. 23, i. e. voorstellen, beloven: praemium consequi, Caes. B. G. I, 42: promittens, si sibi praemio foret, se Arpos proditurum, Liv. XXIV, 45, als hij beloond werdt: revocavit (Nero scil. uit armoede) praemia coronarum, Suet. Ner. 32, i. e. liet zich de beloningen terug geven, die hij voor de hem medegedeelde zegekransen gegeven hadt; gevolglijk, waren praemia geschenken, Douceurs; doch ook zouden praemia coronarum deze zegekransen zelve kunnen zijn, scil. dat hij zich daar voor geld zou kunnen bezorgen. Ook Ironisch, in plaats van straffen, bij voorb. cape praemia facti, Ovid. Met. VIII, 503. Not. praemium en merces zijn onderscheiden, als beloning, en loon; het eerste is edeler, rijklijker, en niet zoo bepaald, als loon, zie Plin. Paneg. 44 §. 6, alwaar zij onderscheiden worden. Dewijl de beloning een voordeel, en dewijl de buit eene beloning van zijne moeite en ook een voordeel is: van daar 1) voordeel, bij voorb. praemia liquit, Lucret. V, 5: omni perfructus vitai praemia, Ibid. III, 969: Xerxes refertus omnibus praemiis donisque fortunae, Cic. Tusc. V, 7 extr.: Aburius factus aedilis, continuo praetor; licebat enim celerius legis praemio i. e. beneficio, Cic. Acad. IV, 1: van daar beloning, zie hier voor: want de betekenis voordeel, zoo ook wel de eerste betekenis kunnen zijn, waaruit men naderhand de anderen zou kunnen afleiden. 2) buit zoo wel in den oorlog, als elders, bij voorb. praemia pugnae, Virg. Aen. XI, 78: spectat sua praemia raptor, Ovid. Met. VI, 518, i. e. buit, roof: praemia ferre domo, Ibid. Fast. V, 204, buit weg te dragen, te rooven: praemia quam si pendia malebat i. e. buit, Tacit. Hist. I, 51: spem praemiorum, Ibid. Tacit. Ann. I, 16, alwaar het ook voordeel zijn kan: en dus is het meermalen buit, bij voorb. Tibull. I, 2, 26. Prop. II, 30, 22: ook van de jagt, d. i. geschoten wild, bij voorb. sive petas calamo praemia sive cane, Prop. III, 13 (12). 46: praemia venatu quaesita, Valer. Flacc. VIII, 253.

PRAEMODEROR, ari, de maat voorschrijven, bestuuren, bij voorb. cithara praemoderante gressibus, Gell. I, 11, i. e. als 't ware aan de maat de voeten gaf.

PRAEMODULOR, ari, vooräf afmeten, bij voorb. naar de maat: van daar cogitationem gestu, Quintil. XI, 3 post med. §. 109, (van het opstellen eener Redenvoering), d. i. naar de gebaarden afmeten, d. i. daar naar inrichten.

PRAEMODUM, i. e. supra modum, Liv. in Odyss. ap. Gell. VII, 7 extr., zoo als Gellius het aldaar verklaart.

PRAEMOENIO, ire, voor praemunio, Gell. XIII, 27. XIV, 2.

PRAEMOLESTIA, ae, f. voorbedroevenis, d. i. bedroefdheid bij voorraad, anders vrees genoemd, Cic. Tusc. IV, 30, alwaar staat: Alii metum praemolestiam adpellabant, quod est quasi dux consequentis molestiae.

PRAEMOLIOR, itus sum, 4. iet vooräf in beweging brengen, iet onderbouwen of voorbereiden, bij voorb. res, Liv. XXVIII, 17.

PRAEMOLLIO, ivi, itum, 4. vooräf week of lenig maken, bij voorb. aarde: solum, Quintil. II, 9: van daar Tropisch, iet vooräf zacht, malsch maken, bij voorb. asperum, Quintil. IV, 3, 10: mentes judicum, Quintil. VI, 5, 9.

PRAEMOLLIS, e, zeer week, bij voorb. ova, Plin. H. N. IX, 51 extr.: involucrum membranae, Ibid. XI, 37. Sect. 69.

PRAEMONEO, ui, itum, 2. vooräf herinneren, vermanen, waarschuwen, bij voorb. aliquem de re, bij voorb. de periculis impendentibus voce Jovis praemoneri, Cic. Harusp. 5: coeli varietatem si ex hoc commentario fuerit praemonitus villicus, Colum. XI, 2. in., i. e. daaraan herinnerd, daar in onderwezen: ut futuri principes praemonerentur, qua via possint cet., Plin. Ep. III, 18: convenit amori in te meo, praemonere, quid debeas fugere, Ibid. II, 6 extr.: hic ipse fraudes esse praemonuit deus, Senec. Herc. Oet. 721. Ook met ut, wanneer iet behoort te geschieden, bij voorb. me praemonebat, ut caverem, Cic. Verr. Act. I, 8 extr., i. e. hij vermaande: ook ontbreekt ut, bij voorb. ut te praemonerem, plurimum tibi credas, nec cuiquam satis fidas, Plin. Ep. VI, 22: dus ook met ne, bij voorb. praemonito hino, ne — crederet, Justin. XII, 14: ook volgt quod voor ut, bij voorb. praemoneo, nunquam scripta quod illa legat, Ovid. Trist. V, 1, 16, welke plaats op te merken is, zo zij echt is. Ook van voorzeggingen, vooräf zeggen, aanwijzen, bij voorb. praemonuisse feminam, Ovid. Her. XVII, 240, alwaar de Accusativus met den Infinitivus volgt: ook seq. Accusat., bij voorb. futura, Justin. IV, 1: nefas, Ovid. Met. XV, 765: pericula, Plin. H. N. VIII, 28: si quartam lunam orbis rutilus cingit, ventos & imbres praemonebit, Ibid. XVIII, 35 ante med., i. e. zal aanwijzen. Particip. Praemonitus, a, um: van daar Praemonitum voorvermaning, Gell. XIV, 2.

PRAEMONITOR, oris, m. die vooräf vermaant, voorvermaner, waarschuwer, bij voorb. in rebus incertis prospector, dubiis praemonitor, periculosis tutator, Apul. de deo Socrat. post med. p. 51, 12 Elm.

PRAEMONITUS, us, m. i. q. praemonitio, voorvermaning, voorherinnering, voorzegging, vooräfzegging, waarschuwing, bij voorb. deorum, Ovid. Met. XV, 800.

PRAEMONITUS, a, um, zie Praemoneo.

PRAEMONSTRATOR, oris, m. die iemand iet vooräf toont, bij voorb. hoe hij het maken zal, Terent. Heaut. V, 1, 2.

PRAEMONSTRO, avi, atum, are, 1) vooräf aantonen, bij voorb. opdat een ander weete, hoe hij doen zal, bij voorb. praemonstra docte, praecipe cet., Plaut. Pers. I, 3, 28: Tu mihi currenti spatium praemonstra, Musa, Lucret. VI, 92: ook seq. ut, bij voorb. hoc verbum cum illi dico, praemonstro tibi, ut ita te aliorum miserescat, Plaut. Trin. II, 2, 61, toon u, zeg u, wil u slechts daar mede zeggen, toonen, u onderricht geven enz. 2) vooräf aantonen, vooräf zeggen, profeteeren, bij voorb. deos populo Rom. magnum aliquid praemonstrare & praecinere, Cic. Harusp. 10: hanc suavitatem praemonstratam efficaci auspicio, Plin. H. N. X, 29 post med.: etiam ventos praemonstrat saepe futuros inflatum mare, Cic. Div. I, 7 e Prognost.

PRAEMORDEO, di, sum, 2. van voren bijten, of in 't gemeen bijten, bij voorb. aliquem, Plaut. ap. Gell. VII, 9: linguam, Lucan. VI, 568: carcere praemorso, Ibid. X, 446: ferarum est, praemordere & urgere projectos, Senec. de Clement. I, 5 post med.: ook Tropisch, aliquid ex aliquo, Juven. VII, 218, i. e. wegnemen. Not. Perf. praemorsi: van daar praemorsisset, Plaut. ap. Gell. VII, 9.

PRAEMORIOR, tuus sum, 3. 1) vooräf of vooruit sterven, of vroegtijdig sterven, ook in 't gemeen sterven of afsterven, bij voorb. ego praemoriar primoque exstinguar in aevo, Ovid. Her. VIII, 121, i. e. spoedig of vroegtijdig sterven, afsterven: Omnis nos hora — adplicat fato & per exigua festinantis aevi momenta praemorimur, Quintil. Decl. X, 4, i. e. sterven allengs: membra jacuere velut praemortua, Ovid. Am. III, 7, 65, i. e. afgestorven, gestorven: parte corporis velut praemortua, Sueton. Gramm. 3. 2) afsterven, Tropisch, bij voorb. visus praemoritur, Plin. H. N. VII, 50, het gezicht sterft af, d. i. verliest zijne scherpte: pudor praemortuus, Liv. III, 72: vires praemortuae, Quintil. Decl. XII, 7.

PRAEMORSUS, zie Praemordeo.

PRAEMORTUUS, a, um, zie Praemorior.

PRAEMULCEO, si, sum, 2. misschien voorstreelen, bij voorb. de haairen, bij voorb. praemulsis antiis, Apud. Flor. I ante med. p. 342, 1 Elm.

PRAEMUNIO, ivi, itum, 4. 1) aliquid re, vooräf bewaren of bevestigen, bij voorb. door muuren, schansen enz., bij voorb. aditus operibus, Caes. B. C. III, 58, i. e. verschansen: legionem fossa, Tacit. Hist. III, 21, alwaar staat legio agrestu fossa praemunita; alwaar praemunita de Nominativus is; maar ook zou praemunita de Ablativus kunnen zijn en

tot fossa behoren i. e. cum fossa praemunita esset; dan zou het tot n. 2. behoren. De zin is in beide gevallen dezelfde; Isthmum, Caes. B. C. III, 55: van daar Tropisch, aliquem medicamentis, Sueton. Calig. 29. Verders in het spreken? ut sante praemuniat, Cic. Or. 40, i. e. als 't ware, verschansse: genus discendi praemunitum, Cic. Or. III, 9. 2) aliquid alicui rei, iet voormaken voor iet, uit hoofde van verdediging of bevestiging, van daar Tropisch, quae praemuniuntur sermoni, Cic. Leg. I, 2 extr., i. e. voorgebouwd, vooruitgezonden, wordt: illa, quae ex accusatorum oratione praemuniri jam & fingi intelligebam, non pertimesco, Cic. Coel. 8, voor, aangehaald, eigenlijk, als 't ware, als borstweering voorgemaakt wordt: Illud praefulci atque praemuni, Cic. Att. V, 13, i. e. bouw voor, zorg daar voor, zoek het te beweren enz.

PRAEMUNITIO, onis, f. voorbouwing van eenen muur enz., verschansing: van daar Tropisch, voorbouwing van eenen Redenaar, bij voorb. als hij vooräf den Toehoorer kan innemen, of anders iet aanhaalt, waar door het volgende des te beter indringt, bij voorb. orationis, Cic. Or. II, 75, en zonder orationis, Ibid. III, 53 post med. Quintil. IX, 2 ante med. §. 17.

PRAEMUNITUS, zie Praemunio.

PRAENARRO, are, vooräf verhalen, vooräf zeggen, bij voorb. rem, Terent. Eun. V, 5, 12.

PRAENATO, are, 1) voorzwemmen, voordan of vooräf zwemmen, Plin. H. N. IX, 62. 2) voorbij zwemmen of vliegen, bij voorb. amnem, qui domos praenatat cet., Virg. Aen. VI, 705.

PRAENAVIGATIO, onis, f. 1) voorbijvaring, bij voorb. Atlantis, Plin. H. N. VI, 31 extr. 2) vooräfvaring.

PRAENAVIGO, are, 1) voorbij varen: bij voorb. litus, Valer. Max. I, 8, 9, dus ook Passive, bij voorb. duo oppida Tigri praenavigari traduut, Plin. H. N. VI, 28: ook zonder Casus, bij voorb. Ichthyophagi tam longo tractu, ut viginti dierum spatio praenavigaverint scil. illos, Ibid. VI, 23 ante med.: dus ook praenavigantes — eruere, Flor. III, 8: van daar Tropisch, vitam, Senec. 70, voor doorbrengen. 2) vooräf of voordan varen.

PRAENIMIS, al te zeer, Gell. XIX, 10.

PRAENITEO, ui, 2. uitlichten of glinsteren, bij voorb. vestes, Apul. Met. V. p. 162, 37: juvenius veste nivea praenitens, Ibid. XI. p. 261, 21: fasciola praenitente, Ibid. II ante med. p. 117, 33 Elm.: luna subito praenitens, Plin. H. N. II, 9: ook Tropisch, virtus Catonis praenitens, Vellej. II, 35: gentes, quarum titulis forum Augusti praenitet, Ibid. 39. Ook met den Dativus, d. i. overtreffen, voorgesteld worden, boven anderen glinsteren of zich vertoonen enz., bij voorb. cur tibi praeniteat junior, Horat. Od. I, 33, 4: unius facies (i. e. pulchra) praenitet omnibus, Senec. Med. 94.

PRAENOBILIS, e, zeer of bij uitnemendheid beroemd, bij voorb. bili subtrahendae illa praenobilis potio, Apul. Met. X post med. p. 251, 10 Elm.: praenobilitas ingenio, quam consulatu, Apul. Flor. 3. p. 355, 18 Elm.

PRAENOMEN, inis, n. 1) de voornaam, d. i. de naam, die voor den geslachtsnaam gezet wordt, bij voorb. M. Tullius Cicero, alwaar M. de voornaam is. En deze voornamen worden gemeenlijk verkort, bij voorb. A. Aulus: C. Cajus: Cn. Cnaeus: D. Decimus: L. Lucius: M. Marcus: M' Manius: P. Publius: Q. Quintus, S. of Sex. i. e. Sextus: T. Titus: Ti. Tiberius cet., bij voorb. Quintilius cum filio, cui Marco praenomen erat, Liv. XX, 16: quod sine praenomine ad me epistolam misisti, Cic. ad Div. VII, 32: cf. Horat. Sat. II, 5, 32. 2) elke benaming of titel, die voor den naam staat, bij voorb. praenomine imperatoris abstinuit, Sueton. Claud. 12, want de Keizers zetten het woord Imp. of Imperator voor hunnen naam, als het Keizer betekende.

PRAENOMINO, are, een' voornaam geven, of daar mede benoemen, bij voorb. Numerios praenominabant, Varr. ap. Non. 4. n. 319.

PRAENOSCO, ovi, otum, 3. 1) vooräf leeren kennen, vooräf vernemen, bij voorb. fata rerum, Sil. III, 7: omina deum, Ibid. XVI, 124: van daar praenosse voor praenovisse vooräf weten, Stat. Theb. IV, 490. 2) vooräf weten, bij voorb. nos praenoscimus, Plaut. Asin. I, 1, 36: futura praenoscere, Cic. Div. I, 38 extr.

PRAENOTIO, onis, f. voorbegrip, voordenkbeeld van eene zaak, bij voorb. eer men die leert: van daar deorum, Cic. Nat. D. I, 17, een mede ter wereld gebracht en niet aangeleerd denkbeeld van God, voorbegrip van God.

PRAENOTO, are, 1) van voren opmerken of tekenen, of in 't gemeen betekenen, bemerken, bij voorb. met letters enz., bij voorb. librum literis, Apul. Met. XI post med. p. 268, 11 Elm.: aureos sigillo, Apul. Met. X ante med. p. 243, 3 Elm., i. e. bezegelen: 2) optekenen, opschrijven, bij voorb. fabellam, Apul. Met. VI post med. p. 163, 26 Elmenh.

PRAENUBILUS, a, um, zeer wolkig, zeer neveldchtig, zeer droevig, duster, bij voorb. lucus, Ovid. Am. III, 13, 7.

PRAENUNTIA of PRAENUNCIA, zie Praenuntius.

PRAENUNTIATIVUS (of PRAENUNC.), a, um, vooräf verkondigend, d. i. tot voorverkondiging dienstig, daar toe ingericht, bij voorb. ignes, Plin. H. N. II, 71. i. e. die de komst der roovers melden zullen.

PRAENUNTIO of PRAENUNCIO, avi, atum, are, vooräf verkondigen of melden, vooräf bekend maken of aanwijzen, bij voorb. futura, Cic. Div. I, 6 extr.: adventum, Auct. B. Afric. 92: Tu, Geta, abi, praenuntia, hanc venturam, Ter. Phorm. V, 2, 12: ut suspicionem praebeat hostibus, de eorum adventu esse praenuntiatum, Nep. Eum. 9, i. e. dat men de tijding verkregen heeft enz.: ook van levenloze dingen, bij voorb. juglans frangi se praenuntiat strepitu, Plin. H. N. XVI, 42: usus turris nocturno navium cursu ignes ostendere, ad praenuntianda vada, portusque introitum, Ib. XXXVI, 12 extr.: Vasa sudorem repositoriis relinquentia diras tempestates praenuntiant, Ibid. XVIII, 35, i. e. toonen aan, profeteeren.

PRAENUNTIUS of PRAENUNCIUS, a, um, vooräf verkondigend: van daar Substant., elke persoon of zaak, die iet vooräf verkondigt of bekend maakt, in alle Genera, vooräfverkondiger, vooräfverkondigster, aanwijzing, bij voorb. Zephyrus, praenuntius Veneris, Lucret. V, 736: Haec inter celerare gradum — Hasdrubalem praenuntius adfert explorator equus, Sil. XVI, 79: ales praenuntius lucis, Ovid. Fast. II, 767, i. e. de haan: stellae, praenuntiae calamitatum, Cic. Nat. D. II, 5: inquisitio, praenuntia repulsae, Cic. Mur. 22: Hinc solet hasta manu, belli praenuntia, mitti, Ovid. Fast. VI, 207: Nunquam urbs Roma tremuit, ut non futuri eventus alicujus id praenuntium esset, Plin. H. N. II. 84, i. e. aanwijzing, voorbode: procellis um quaedam sunt praenuntia, Senec. de Ira III, 10.

PRAEOBTURO, are, vooräf verstoppen, of enkel verstoppen, bij voorb. qui praeobturantes foramina natiam non patiuntur exire cet., Vitruv. X, 12.

PRAEOCCIDO, ĕre, vooräf ondergaan, bij voorb. een star, of gestarnte, zon, maan, bij voorb. Canis occidit, cui praeoccidere Caniculam necesse est, Plin. H. N. XVIII, 29.

PRAEOCCUPATIO, onis, f. voorbezetting van eene plaats, voorinneming, d. i. als men eene plaats eer vermeestert, die eer bezet of inneemt, dan bij voorb. een ander, Nep. Eum. 3 extr.

PRAEOCCUPO, avi, atum, are, eene plaats, een' persoon, of zaak, vooräf bemagtigen, eer het een ander doet, of eer men iet anders doet, zich vooräf daar van meester maken, vooräf innemen enz., bij voorb. loca, Liv. XXXV, 28 extr.: Macedoniam, Nep. Eum. 2: saltum, Ibid. Dat. 7: socios, Liv. XXXV, 18 extr.: van daar se praeoccupatum legatione a Pompejo, Caes. B. C. II, 17, i. e. dat hij (reeds voor den oorlog) den post van Legaat van Pompejus verkregen heeft: van daar Tropisch, bij voorb. animos timor praeoccupaverat, Caes. B. G. VI, 41: in praeoccupatis beneficio animis, Liv. VI, 20: praeoccupatas aures animosque, Liv. XXXVIII, 10 in.: praeoccupatis non auribus magis quam animis ab Eumene rege, Liv. XLII, 14: praeoccupatos jam ab Hannibale Gallorum animos esse, Liv. XXI, 20 post med.: hilaritas praeoccupaverat mentes, Petron. 113: gratiam ad plebem, Liv. IV, 48: quas mihi partes sumseram, eas praeoccupavit oratio tua, Cic. Phil. X, 1: si ulceribus jam praeoccupatae fuerint (aures canum), Colum. VII, 13, i. e. daar mede bezet, daar van aangevallen, daar mede vervuld enz. Not. Ook staat er ante bij, dat weg kon blijven, het welk een bewijs is, dat de Romeinen tusschen praeoccupare en occupare geen zonderling onderscheid zullen gemaakt hebben, bij voorb. loca praeoccupari ante ab eo potuerint, Liv. XLII, 47: praeoccupatos jam ante ab Hannibale animos esse, Liv. XXI, 20. van daar 1) verrassen, bij voorb. alter alterum, Nep. Dion. 4; doch, het kan ook heeten, voorkomen. 2) voorkomen, iet eer doen, dan een ander, met den Infinitivus, bij voorb. ipsi praeoccupaverunt ferre legem, Liv. IV, 30, i. e. spoedden zich, om de Bill eer (den de Tribunen) aan het volk te brengen.

PRAEOPTO, avi, atum, are, iet liever willen, dan het andere, bij voorb. met den Infinitivus, of Accusativus met den Infinitivus, bij voorb. emittere scutum & nudo corpore pugnare, Caes. B. G. I, 25: ut perire quam non perdere eos praeoptarent, Justin. VIII, 4: perire, Tacit. Hist. IV, 48: seque prius urgeri, quam patriam advocato carere praeoptavit, Val. Max. IV, 1, 6 (extern.), alwaar

waar potius *te veel is: dus ook* ut puerum praeoptares perire potius, quam cet., Terent. Hec. IV, 1, 17: *dus ook* meum potius me caput periculo praeoptavisse, quam is periret, ponere, Plaut. Capt. III, 5, 30: *Ook met* ut (uti) *dat*, *bij voorb.* praeoptasti, uti amorem virtuti praeponeres, Plaut. Trin. III, 2, 21. *Ook zegt men dikwijls* aliquid alicui rei, *wanneer het ook*, *bovenstellen*, *vertaald wordt*, *bij voorb.* equites filiam generosarum nuptiis, Nep. Attic. 12: suas leges Romanae civitati, Liv. IX, 45: exsilio modicam fortunam domi, Liv. XXIX, 30 extr.: otium urbanum militiae laboribus, Liv. XLII, 22: Punicam Romanae societatem praeoptandam esse, Liv. XXIII, 43 extr.: mortem, quam ut alter alterius imperio subjiceretur, praeoptantes, Liv. XXVIII, 21 extr.: *dat* potius *daar bij overtollig staat*, *is reeds aangemerkt: dus staat ook* potius *overtollig bij* malo cet., *zie* Potius.

PRAEPANDO, ĕre, *van voren of vooraf openen*, *of uitbreiden*, *in 't gemeen*, *openen*, *uitbreiden*, *verbreiden*, *laten zien*, *toonen*, *bij voorb.* ortus temporis hiberni, Cic. Arat. 40: lumina menti, Lucret. I, 145: vestibula, Plin. H. N. XI, 24.

PRAEPĂRATĬO, onis, f. *voorbereiding*, *bij voorb.* praeparationem diligentem adhibere, Cic. Off. I, 21 extr.: subita, Hirt. Alex. 44: multum potest provisio animi & praeparatio ad minuendum dolorem, Cic. Tusc. III, 14: belli, Vellej. I, 12: quaestiones praeparatione muniendae, Quintil. VII, 10 post med.: *van daar bij Redenaren*, *als zij de toehoorers bereiden*, *tot het geen gezegd wordt*, Quintil. IV, 2, 55: praeparatio cum pluribus verbis, vel quae facturi quid simus vel quae fecerimus, Ibid. IX, 2, 17.

PRAEPARATO, *zie* Praeparo.

PRAEPARATŌRIUS, a, um, *voorbereidend*, *d. i. tot voorbereiding dienstig*, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* interdictum, Pand. XLIII, 29, 3.

PRAEPARATUS, us, m. i. q. praeparatio *voorbereiding*, *toebereiding*, *bij voorb.* Caesaris, Vellej. II, 76: rei rusticae, Gell. X, 11.

PRAEPARCUS, a, um, *zeer spaarzaam*, *zeer karig*, *bij voorb.* apes, Plin. H. N. XI, 19: hunc potum bibendum aliosis, item animi humilis & praeparci, quos illi dixere micropsychos, Plin. H. N. XXII, 24 med.

PRAEPARO, avi, atum, are, *voorbereiden*, *vooraf bereiden*, *of toebereiden*, *gereed maken*, *bij voorb.* animos ad sapientiam, Cic. ap. Non. 12. n. 23: se ad proelia, Sallust. ap. Veget. de re mil. I, 9 extr.: cum eodem tempore & ea, quae praeterita sunt, & ea, quae instare videntur, praeparet, Cic. Rosc. Am. 8, i. e. *zich daar toe voorbereidt*, *toebereidt*, *daar op denkt*, *alwaar* praeparet *op de eerste woorden* ea, quae praeterita sunt, *eigenlijk niet wel past*: praeparato animo se tradere quieti, Cic. Div. I, 53: Pythagoras & Plato, quo in somnis certiora videamus, praeparatos quodam cultu atque victu proficisci ad dormiendum jubent, Ibid. II, 58: bene praeparatum pectus, Hor. Od. II, 10, 23: aures (auditorum) praeparatae, Cic. Or. 28 extr.: locum, Caes. B. G. V, 9: arva frumentis, Colum. II, 16: *van daar* 1) *aanschaffen*, *bezorgen*, *bij voorb.* commeatum, Liv. VII, 34: *dus ook* frumentum in decem annos, Liv. XLII, 12: naves ante praeparaverat, Liv. XXX, 20 gladios in necem alicujus, Suet. Cal. 24: res necessarias ad vitam, Cic. Off. I, 4. 2) *toebereiden*, *gereed maken*, *bij voorb.* lanam, Plin. H. N. XXII, 40. XXIV, 11 med.: arva frumentis, Colum., *zie hier voor*: hortos, Cic. Coel. 15: chartas papyro, Plin. H. N. XIII, 11 extr.: se, animos, *zie hier voor*: *zoo als dan het bovenstaande in het gemeen hier toe behoort*: *ook van het ligchaam*, *en zijne ongemakken*, *wanneer men het voorbereidt*, *d. i. in staat stelt*, *dat het vervolgends geneesmiddelen enz. gebruiken kunne*, *bij voorb. door zuiveren enz.*, *bij voorb.* alopecias praeparari oportet novacula & sinapi, Plin. H. N. XXIX, 6: praeparant leprarum crustae farina medicamentis cutem, Ibid. XXXII, 7: *ook van toebereiding der spijzen*, *d. i. eetbaar maken*, *bij voorb.* ova, Martial. I, 56, 12: *dus ook geneesmiddelen*, *dranken enz.*, *bij voorb.* potum, Plin. H. N. XXIX, 4 extr.: adipem anserum (*tot een geneesmiddel*), Ibid. 6 post med.: Particip. Praeparatus, a, um: *van daar* Praeparatum, Substantive, *voorbereiding*: *van daar* Praeparato (Ablat.) *met voorbereiding*, *bij voorb.* facere, Quintil. IV, 2 ante med. §. 58: *dus ook* ex ante praeparato, Liv. X, 41, *en* ex praeparato, Senec. Ep. 11, i. e. *met voorbereiding*.

PRAEPEDIMENTUM, i, n. *hindernis*, *bij voorb.* ne, fallaciae praepedimentum objiciatur, Plaut. Poen. III, 2, 29.

PRAEPĔDĬO, ivi, itum, 4. i. q. impedio (*van* prae *en* pes), 1) *eigenlijk*, *aan de voeten of ergens anders inwikkelen*, *verstrikken*, *of binden*, *kluisteren*, *bij voorb.* praepeditus latera ferro forti, Plaut. Poen. IV, 2, 6, i. e. *gekluisterd*: praepeditis equis, Tacit. Ann. IV, 25, i. e. *aangebonden*, *bij voorb. aan de kribbe enz.*: *van daar Tropisch*, sine modo, sese praeda praepediant, Liv. VIII, 30 extr., *inwikkelen*, *verstrikken*, *d. i. kluisteren*, *zich vangen*: *van daar* 2) *in 't gemeen*, *verhinderen*, *stremmen*, *bij voorb.* sonos, Ovid. Trist. I, 3, 42: Et subitus dextrae praepedit ossa tremor, Ibid. Her. XIV, 15: timor praepedit dicta linguae, Plaut. Cas. III, 5, 25: timor praepedit verba, Ibid. 59: pudor praepediebat, Liv. IX, 6: quas (bonas artes ingenii & corporis) omnes avaritia praepediebat, Sallust. Jug. 28 (30): si forte aliquos flumina, nives, venti praepedissent, Plin. Paneg. 68: oculi, manus, praepediuntur, Plin. Ep. II, 19: graves & adontuna praepeditae naves, Flor. IV, 11: praepeditus morbo, Cic. Rab. perd. 7, *of* valitudine, Tacit. Ann. III, 3: praepediti gaudio nimio, Terent. Heaut. III, 1, 19: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* praepeditus — Germanias saevitio premere, Tacit. Ann. II, 73.

PRAEPENDĔO, di, 2. *voorhangen*, *van voren afhangen*, Caes. B. C. II, 9 *tweemalen*: barba praependet, Martial. IX, 48, 4: praependent demissae in pocula sertae (serta), Prop. II, 53 (31), 37: lacinia praependens, Apul. Apolog. p. 286, 21 Elm.: Ancones praependent, Vitruv. IV, 6 post med.

PRAEPES, ĕtis, (*misschien van* prae i. e. *voornaamlijk*, *zeer*, *en* peto *ik ga of vlieg enz.*, *of* πέτομαι i. e. *vliegen*) *misschien uitmuntend vliegend*, *hoogvliegend*, *of ook snel in de vlugt*, *snelvliegend*, *snel*, *bij voorb.* pennis (*of* pinnis) praepetibus, Virg. Aen. VI, 15. Cic. Div. I, 47 extr. *uit zijn dichtstuk* Marius: Boreas, Val. Fl. I, 578: praepetes volatus, Plin. H. N. VII prooem.: ferrum, i. e. telum volatile, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 3: vincendi dea praepes victoria palmam, Cn. Mattius ap. Gell. VI, 6: praepeti cursu evolat, summam citato gradu vix tangens humum, Senec. Hippol. 1061: *van daar* 1) *eene soort van waarzeggende vogelen*, *uit wier vlugt men het gelukkige voorzeide*, Liv. VII, 26 post init., *alwaar de rave zoo heet*: *ook staat er* avis *bij*, *bij voorb.* pulcherrima praepes laeva volavit avis, Cic. Div. I, 48. *uit zijn gedicht* Marius: *van daar dichterlijk*, praepetis pennae omina, Virg. Aen. III, 359. Cic. Div. I, 47 extr. *misschien*, *omdat zij zeer hoogvliegen*: *doch*, *zij kunnen ook den naam hebben*, *van voorbijvliegen*, *want* prae *heet ook bij*, *ook*, *omdat zij het gelukkige profeteerden*; *als 't ware*, *geluksvogels*: *ook wegens hunnen snelle vlugt enz.*, *want het is moeilijk*, *de reden der benaming naauwkeurig op te geven*, *zie* Gell. VI, 6. 2) *in 't gemeen*, *gevleugeld*, *bij voorb.* deus, Ovid. Her. VIII, 38, i. e. Cupido: Boreas Val. Fl.: Victoria, ferrum cet., *zie hier voor*: *van daar* Substantive, *een gevleugeld schepzel*, *bij voorb.* a) *een vogel*, *bij voorb.* praepes Jovis, Ovid. Met. IV, 713, i. e. aquila: praepetibus subitis, Ovid. Met. XIII, 617, i. e. avibus: *dus ook* praepetis i. e. accipitris, Val. Fl. VIII, 32: praepes subvolat i. e. avis, Ovid. Met. XIV, 576: cf. Stat. Theb. III, 544. b) praepes Medusaeus, Ovid. Met. V, 257, i. e. Pegasus. c) *ook heet* Perseus *zelve zoo*, Lucan. IX, 662 *en* 688, *dewijl hij ook vleugeltjens hadt*, *en tevens op het gevleugeld paard* Pegasus *zat*. 3) *misschien hoog liggende*, *bij voorb.* Brundisium cinctum praepete portu, Enn. ap. Gell. VI, 6: *dus ook* praepetibus pulchrisque locis, Enn. ap. Gell. Ibid. *en* Cic. Div. I, 48 extr. *uit zijn gedicht* Marius: *doch*, *het kan ook heeten*, *gelukkig*, *uit* n. 1. 4) *gelukkig*, *bij voorb.* loca, Enn. *en* Cic., *zie terstond hier voor*: portus, Enn., *zie hier voor*.

PRAEPĔTO, ĕre, i. e. ante ire, Fest. in Praepetes.

PRAEPILATUS, a, um, *zie* Praepilo.

PRAEPĪLO, avi, atum, are, *van voren met een' bal voorzien*: *van daar* Praepilata missilia, Liv. XXVI, 51, *geschut of werpspiessen*, *van voren met een bal of met iet van eene klootsche gedaante verzien*, *opdat zij geene wonden maken*, *zoo als bij ons de floretts gemeenlijk zijn*, *daar men tot oefening mede schermt*: pilum, Auct. B. Afric. 72: hasta, Plin. H. N. VIII, 6: *van daar* declamationes, quibus ad pugnam forensem velut praepilatis (missilibus) exercere solebamus, Quintil. V, 12, 17: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* locustarum cornua, quae sunt propria rotunditate praepilata (i. e. quasi praepilata), Plin. H. N. IX, 30 extr.

PRAEPINGUIS, e, *zeer vet*, *bij voorb.* sus, Plin. H. N. VIII, 51: ubertas, Ibid. XVIII, 17 extr.: solum, Virg. Aen. III, 698: *Tropisch*, vox, Quintil. XI, 3 ante med. § 32, i. e. *te scherp*, *te sterk*.

PRAEPOLLĔO, ēre, *uitmuntend of veel vermogen*, *zeer magtig of aanzienlijk zijn*, *bij voorb.* praepollebat, Tacit. Ann. II, 45: praepolleret, Ibid. 51: Phoenices, qui mari praepollebant, Ibid. XI, 14: si qua in terris puella praepollet pulchritudine, Apul. Met. VI post med. p. 182, 29 Elm.: praepollens *veel vermogend*,

gend, *zeer aanzienlijk*, *veel kunnende uitvoeren*, *zeer magtig*, *bij voorb.* divitiis, Liv. I, 57: virtute, Liv. V, 34: decore, Apul. Met. X poſt med. p. 254, 4 Elm., i. e. *zeer ſchoon.*

PRAEPONDĔRO, avi, atum, 1) *het overwigt hebben*, *d. i. bij het wegen lager dalen*, *ook in 't gemeen nederdalen*, *hellen*, *afhangen*, *nederwaards neigen*, *bij voorb.* mundus praeponderet, Senec. Nat. Quaeſt. III, 10 poſt med.: quoties in alterum latus praeponderans declinaret ſarcina, Apul. Met. VII poſt med. p. 195, 34 Elm.: *dus ook* in partem humaniorem praeponderet, Senec. de Clement. I, 2 extr.: ſi neutro litis conditio praeponderet, Quintil. VII, 2 poſt med. §. 39, *zich daarheen neigt*, *op geene van beide zijden den uitſlag geeft*, *geen van beiden beſlist*: *van daar* a) *het overwigt hebben*, *d. i. den voorrang hebben*, Stat. Theb. VII, 615: *dus ook* neutro praeponderet, Quintil., *zie hier voor*: in partem humaniorem, Senec., *zie hier voor*: honeſtas procul dubio praeponderat i. e. *heeft den voorrang*, Gell. I, 3 poſt med. b) *den uitſlag geven*, *bij voorb.* quo praeponderet alea fati, Lucan. VI, 603, i. e. *zich heen neigen*: *ook hier toe kan men brengen* neutro, Quintil., *zie hier voor.* 2) *overwegen*, aliquid: *van daar* Paſſive, finibus praeponderatis, Solin. 11 (18), *overwigen*, *te zeer bezwaard of gedrukt*: *van daar* praeponderari honeſtate, Cic. Off. III, 4 ante med., i. e. *overwogen*, *of overtroffen worden.*

PRAEPŌNO, ſui, ſitum, 3. *voorzetten*, *d. i. voordan zetten*, *bij voorb.* hoc praepoſui, Cic. Att. VII, 3 prope fin., *dit* (*woord*) *heb ik voordan gezet*: oportet, ut aedibus ac templis veſtibula & aditus, ſic cauſis principia proportione rerum praeponere, Cic. Or. II, 79: pauca praeponam (ſcribendo), Cic. ad Div. XI, 27: ultima primis, Horat. Sat. I, 4, 59: verſus in prima fronte, Ovid. Triſt. I, 7, 33: *dus ook* conſtiterint nobis praepoſita *voor* praepoſita i. e. ante dicta, Lucret. VI, 997: *van daar* praepoſitae cauſae, i. e. antecedentes, Cic. Fat. 18 in.: *van daar* 1) *voorzetten*, *om opzicht te hebben*, *tot Hoofd*, *of Bevelhebber of Opziener maken*, *bij voorb.* aliquem provinciae, Cic. ad Div. II, 15: bello, Cic. Manil. 22: navibus, Cic. Verr. V, 38 extr.: aliquem negotio, Cic. ad Div. XV, 4 poſt med.: hibernis, Caeſ. B. G. I, 54: aliquem ſummae rei, Juſtin. VI, 2: exactioni, Tacit. Hiſt. I, 20: vectigalibus, Ibid. Ann. XV, 18: aliquem cuſtodem alicui loco, Ovid. Triſt. III, 1, 67: *dus ook* praepoſitus, a, um, *bij voorb.* officio maritimo, Caeſ. B. C. III, 5: claſſi, Suet. Tiber. 4: cubiculo, Ibid. Domit. 46: pecuniis exigendis, Pandect. XV, 7, 11 med.: Bithyiam praepoſitam petentibus, Ovid. Met. IX, 283, i. e. *Opzienſter*: quae praepoſita erat oraculo ſacerdos, Cic. Div. I, 34 extr. *Ook vragen de Romeinen hier niet altijd waar over? maar ook*, *waar? daarom ſtaat niet altijd de* Dativus, *maar ook ſtaan er ſomtijds de* Caſus, *die op de vraag waar? gezet worden*, *bij voorb.* Caeſ. B. C. III, 89, Sinillio cornu Antonium, media acie Domitium praepoſuerat i. e. *maakte hem tot Bevelhebber in den middeltogt*: *dus ook* Cic. ad Pompej. Ep. 2 in Epiſt. Cic. ad Att. VIII poſt Ep. 11, in ea ora, ubi praepoſiti ſumus i. e. *alwaar ik als Bevelhebber geplaatst ben*; *of daar ik over geſteld ben*: *dus ook* in laevo cornu praeponitur, Liv. XXXVII, 41: illo loco praepoſitus, Liv. XL, 15: *en meermalen ſtaat* praepono *zonder* Dativus, *bij voorb.* qui magiſtrum praeponit, Pand. XIV, 1, 1 *en meermalen aldaar*, XIV, 3, 11. *Zoo is het ook met* Praeſicio *en* Praeſum. *Van daar* Praepoſitus *een voorgezette*, *Opziener*, *Hoofd*, *Bevelhebber*, *bij voorb.* rerum curae Caeſaris, Plin. Ep. VIII, 6 poſt med. e SCto: argenti potorii, Inſcript. ap. Grut. p. 582. n. 7: aquarum, Frontin. aquaed. 17 *en* 117: *ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* milites, quod praepoſitos ſuos occiderant, capite punire, Suet. Oth. 1: gregarius miles caveri praepoſitos jubebat, Tacit. Hiſt. I, 36: & praepoſitos procuratoresque ſupplicio capitis adfeciſſet, Suet. Galb. 12 in.: cum in verba ejus abſentis jurantibus (militibus) donativum — praepoſiti pronuntiaſſent, Ibid. 16. 2) *voorzetten*, *uit hoofde van voortreffelijkheid voortrekken*, *bij voorb.* ſe alteri, Terent. Andr. I, 1, 38: lucrum ſopori & quieti, Plaut. Rud. IV, 2, 11: ſe iri praepoſitum tibi apud me, Terent. Eun. I, 2, 59: amicitiam patriae, Cic. Rab. Perd. 8: hominem Jovi, Ovid. Faſt. II, 676: ſalutem reipublicae ſuae vitae, Cic. Phil. IX, 7: *van daar* Praepoſita, orum, i. e. *uitmuntende dingen*, *noemden de Stoïcynen*, *het geen zij niet goederen wilden noemen*, *bij voorb.* *rijkdom*, *gezondheid*, *ſchoonheid enz.* Cic. Acad. I, 10 poſt init. Cic. Fin. III, 16 in. *en* 17 in. IV, 26 in. Not. Praepoſivi *voor* praepoſui, Plaut. Rud. IV, 2, 11, *en* Praepoſta *voor* praepoſita, Lucret., *zie hier voor.*

PRAEPORTO, are, *vooraf dragen*, *bij voorb.* acumen prae ſe, Cic. Arat. 434: tela, Lucret. II, 621: Eumenides, quibus anguino redimita capillo frons exſpirantes praeportat pectoris iras, Catull. LXIII, 194.

PRAEPOSĬTIO, onis, f. *de voorzetting van eene zaak voor de andere*, *bij voorb. uit hoofde van orde*: *van daar* 1) *de voorzetting*, *d. i.* a) *het voortrekken of de voorrang*, *die men aan eene zaak boven de andere geeft*, *bij voorb.* tali, Cic. Fin. III, 16. b) *voorzetting*, *d. i. wanneer men iemand over eene zaak zet*, *als Opziener*, *Bevelhebber*, Pandect. XIV, 1, 1 med. XIV, 3, 11. 2) *voorzettingswoorden in de* Grammatica, Praepoſitie *genoemd*, Cic. Or. 47. Cic. Top. 11. Quintil. I, 4. §. 13 *en* 19. I, 5, 51. I, 7, 4. IX, 3, 71. Gell. IV, 17 *meermalen.*

PRAEPOSĬTUS, a, um, *zie* Praepono.

PRAEPOSSUM, potui, poſſe, *zeer veel vermogen*, *uitſtekende magt hebben*, *de overhand hebben*, *bij voorb.* poſtquam Macedones praepotuere, Tacit. Hiſt. V, 8.

PRAEPOSTĔRE, *verkeerd*, *in eene verkeerde orde*, *averechtsch*, *op eene verkeerde wijze*, *bij voorb.* reddere literas, Cic. Att. VII, 16: agere cum aliquo, Cic. Acad. IV, 20: calceus praepoſtere inductus i. e. *de linke in plaats van de rechte enz.*, Plin. H. N. II, 7 poſt med.: imperfecte atque praepoſtere atque inſcite ſyllogiſmo uti, Gell. II, 8: ſuccurrit, quod praeteriuram, & quidem ſero, ſed, quamquam praepoſtere, reddetur, Plin. Ep. III, 9 poſt med.

PRAEPOSTĔRUS, a, um, 1) *wanneer het achterſte voor is*, *of eerst geſchiedt*, *verkeerd*, *onrecht*, *averechtsch*, *bij voorb.* ordo, Lucret. III, 621: gratulatio, Cic. Sull. 32: conſilium, Cic. Amic. 22 extr.: oratio ſera & intempeſtiva & praepoſtera, Plin. Ep. VI, 5: ver magnum & frigus praepoſterum, Senec. Ep. 23: ne quid perturbatum ac diſcrepans aut praepoſterum ſit, Cic. Or. III, 11: non diſcerptis ſententiis, non praepoſteris temporibus, non confuſis perſonis, non perturbato ordine, Ibid. 13: Omnia naturae praepoſtera legibus ibunt, Ovid. Triſt. I, 8, 5: natalis praepoſterus, Plin. H. N. VII, 8, *verkeerde geboorte*, *d. i. met de voeten vooruit*: ficus, Ibid. XVI, 27 extr., i. e. *vijgen*, *die te vroeg of te laat groeijen.* 2) *verkeerd*, *d. i. verkeerd handelende*, *bij voorb.* homo, Cic. Cluent. 26. Salluſt. Jug. 85 (88): imperator, Cic. Piſ. 38.

PRAEPŎTENS, tis, *zeer magtig*, *zeer veel vermogend*, *en kunnende uitvoeren*, *het zij het geſchiede*, *door geld*, *aanzien*, *ſchranderheid*, *bloedverwanten enz.*, *bij voorb.* vir, Cic. Rab. Poſt. 16: philoſophia, Cic. Or. I, 43: natura deorum, Cic. Nat. D. 30: homines praepotentes, *zeer magtige*, *aanzienlijke*, *welvarende*, *welgezeten*, *menſchen*, Cic. Amic. 15. Colum. I, 3 extr. Plin. H. N. XII, 19 poſt med.: imperium, Val. Max. VII, 2, 1: *ook* ſeq. Ablat., *bij voorb.* Carthago praepotens terra marique, Cic. Balb. 15: ſtatuarii praepotentes opibus, Plin. H. N. XXXVI, 5 extr. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* Jupiter omnium rerum praepotens, Cic. Div. II, 18, i. e. *in alle dingen zeer magtig*, *of over alles groote magt hebbende*, *over alles heerſchende.*

PRAEPOTENTĬA, ae, f. *de uitſtekendſte magt*, *bij voorb.* regum, Apul. de mundo poſt med. p. 69, 16 Elm.

PRAEPROPĔRANTER, *zeer haastig*, *zeer ſnel*, Lucret. III, 780.

PRAEPROPĔRE, 1) *zeer haastig*, *ijlings*, *of ſnel*, *bij voorb.* feſtinans, Liv. XXVII, 23: agere, Liv. II, 45: raptimque omnia praepropere agendo, Liv. XXII, 29 extr., *alwaar* raptim praepropere *moet opgemerkt worden*, *misſchien behoort voor* praepropere ac *er in gezet te worden*; *echter ſtaat ook* propere —.— extemplo in fugam averterunt, Liv. XXV, 15 med. 2) *te zeer haastig*, *te overhaast*, *bij voorb.* Liv. XXII, 5, praepropere acturum.

PRAEPROPĔRUS, a, um, 1) *te ſnel*, *overhaast*, *ijlings*, *bij voorb.* feſtinatio, Cic. ad Div. VII, 8. X, 26: ingenium, Liv. XLI, 22. XXVII, 33: celeritas, Liv. XXXI, 42: prenſatio, Cic. Att. I, 1 in., amor, Val. Max. VI, 3, 6. 2) *zeer haastig*, *zeer ſnel*, *ijlings*, *bij voorb.* niſus, Sil. XV, 757.

PRAEPOTĬUM, i, n. *de voorhuid*, Juvenal. VI, 237. XIV, 99.

PRAEQUAM *of* **PRAE QUAM**, *tegen dat*, *als*; *of in vergelijking met het geen dat enz.*; *of enkel jegens dat enz.*, *in vergelijking met het*, *bij voorb.* parva eſt, praequam cet., Plaut., *zie* Prae.

PRAEQUĔROR, eſtus ſum, 3. *vooraf klagen*, *bij voorb.* multa praequeſtus, Ovid. Met. IV, 251.

PRAERĂDĬO, are, *uitſtralen*, *uitſchitteren*, *bij voorb.* pilenta, Claudian. de nupt. Honor. & Mar. 287. *Ook met den* Accuſativus, *uitſtralen boven iet*, *bij voorb.* praeradiat ſigna minora, Ovid. Her. VI, 116, i. e. *ſtraalt boven de kleine ſtarren uit.*

PRAERANCĬDUS, a, um, *zeer ſtinkend*: *Tropisch*, *bij voorb.* finitiones, Probus Valer. ap. Gell. XIII, 20.

PRAERĂPĬDUS, a, um, *zeer vlug*, *zeer ſnel*, *bij voorb.* celeritas, Senec. Nat. Quaeſt. I, 1: amnis, Senec. in Apocoloc.

loc. ante med.: *van daar zeer snel, zeer hevig, bij voorb.* juvenis, Sil. X, 182: fuga, Ibid. XVI, 563.

PRAEREPTUS, a, um, *zie* Praeripio.

PRAERIGESCO, gui, 3. *van voren verstijven, bij voorb.* ita praeriguisse manus, Tacit. Ann. XIII, 35.

PRAERIPIA, orum, scil. loca, *Plantzen aan den oever, bij voorb.* cum (crocodilus) egressus in praeripia fluminis hiavit, Apul. Apol. *eenige bladzijden na het begin* p. 278, 17 Elm.

PRAERIPIO, ipui, eptum, 3. *is hetzelfde als* praecipere, *alleen drukt het eene grooter snelheid of magt uit: iets voorāf wegnemen, eer een ander het bekomt, als 't ware voor den mond wegrukken, wegsnappen; dan in 't gemeen, voorāf wegnemen, ontrukken, bij voorb.* alicui sponsam, Plaut. Cas. I, 13: alicui laudem destinatam, Cic. Harusp. 3: alicui cibos, Plin. H. N. X, 9 *en* 74: *ook in 't gemeen ontrukken, nemen, onttrekken, bij voorb.* arma alicui, Ovid. Am. I, 1, 7: ne illum (amatorem) praeripiat tibi, Terent. Eun. I, 2, 81: alicui victoriae societatem, Hirt. Alex. 27: alicui sponsam, laudem, *zie hier voor: dus ook* eam (laudem) praeceptam (*voor* praeripere) velim, Cic. Rosc. Am. 1; *ook voor den tijd ontrukken, bij voorb.* praeripi annis brevibus i. e. *vroegtijdig sterven*, Val. Fl. VI, 571: beneficium deorum festinatione, i. e. *voor den tijd bekomen*, Cic. Phil. XIV, 2: *van daar* 1) *snel wegnemen, bij voorb.* beneficium deorum festinatione, Cic. Phil. XIV, 2, *zie hier voor*: codicillos praeripere, Suet. Ner. 49, i. e. *haastig nemen of aanvatten*: oscula alicui, Lucret. III, 909, *kussen, een kus rooven.* 2) *iets voorāf doen, bij voorb.* scelus, Senec. Thyest. 1104. 3) *zich tijdig ergens meester van maken, bij voorb.* litora, Virg. Aen. X, 276; *doch de* Edit. Heyn. *heeft* praecipere.

PRAERODO, si, sum, 3. 1) *van voren beknagen, of enkel knagen, bij voorb.* digitos, Plaut. Pseud. III, 2, 94: pampinos, Colum. de arbor. 15. 2) *afknagen, doorknagen, stukbijten, afbijten, bij voorb.* vulpes marinae glutiunt hamos usque ad infima lineae, quae facile praerodunt, i. e. *doorknagen*, Plin. H. N. IX, 43: insidiatorem praeroso fugerit hamo, Horat. Sat. II, 5, 25: caudas inter se praerodentes, Plin. H. N. IX, 62, i. e. *beeten elkander den staart af*: praerosam dentibus linguam in tyranni os exspuit, Ibid. VII, 23.

PRAEROGATIVUS, a, um, 1) *die voor anderen of voor de overigen gevraagd wordt, bij voorb. om zijn gevoelen, om zijn* votum *of stem, gevolglijk iemand die eerst (voorāf) stemt; van daar* praerogativa centuria, Cic. Planc. 20; *ook enkel* praerogativa (scil. tribus *of* centuria), Cic. Div. I, 45. Cic. red. Sen. 7. Liv. XXVII, 6, i. e. *de* Tribus *of* Centurie, *die op de* Comitia *het eerst stemde: deze werd door het lot verkozen, en hun voorbeeld volgden, uit hoofde van de heiligheid van het lot, de overige* Centuriën *en* Tribus *geern. Doch somtijds plagt er tusschen deze* Praerogativa *en de volgende* Centuriën *of* Tribus *eenige tusschentijd voorbij te lopen: de stemmen der eerste werden uitgeroepen; gevolglijk stemden de laatsten (*jure vocatae *genoemd) niet terstond. Ook staat* Plur. praerogativae, Liv. X, 22, *omdat zij dubbel was*, juniorum *en* seniorum, Liv. XXIV, 7 extr. XXVI, 22. *Ook staat* Plur. praerogativa (Neutr.) Liv. V, 18 in., praerogativa tribunum ceeant: *dat voor* praerogativae *staat, ten zij men misschien*, creat *lezen wil, het welk beter is; want wat* Substantivum *zal men bij* praerogativa (Plural.) *denken?* Not. Praerogativam referre, Cic. Div. II, 35, i. e. *misschien laten stemmen, of hunne stemmen laten uitroepen, of die protocolleren. Dewijl de overige* Centuriën *en* Tribus *de* Praerogativa *geern volgden: van daar heet* Praerogativa, a) *eene keuze, in zoo verre nog eene andere of de rechte keuze volgt, de voorkeuze, bij voorb.* praerogativa militaris *of* comitiorum militarium, Liv. XXI. 3. III, 52: *dus ook* Equites Veturium & Caecilium legatos magnis tulisse laudibus, hortatosque esse plebem, ut eos consules in proximum annum crearent; adjecisse equitum praerogativae auctoritatem consules cet., Liv. XXVIII, 9 extr.; *hier is* praerogativa equitum, *dat de Ridders (Ruiters) het volk vermaand hebben, om* Veturius *en* Caecilius *tot* Consul *te maken, en gevolglijk door deze aanprijzing, reeds zelve hunne voorkeuze en genegenheid, om hen daar toe te verkiezen, ontdekt hebben.* b) *een zeker kenteken, voorbeduiding, aanwijzing, dat iets is of geschieden zal, bij voorb.* triumphi, Cato in Cic. Ep. ad Div. XV, 5 med.: voluntatis suae, Cic. Verr. Act. I, 9: fecunditatis in feminis praerogativam accepimus, inunctis medicamine oculis salivam infici, Plin. H. N. VII, 16 in. c) *voorrang, bij voorb.* servari hujusmodi praerogativas, Pandect. I, 16, 4 post med.: etiam in delictis habet praerogativam, Ibid. XLIX, 50, 1; praerogativa decoris (in gemmis) in vocabulo facta est, Plin. H. N. XXXVII, 9 med.: 2) *de bovengemelde voorstemmende (*praerogativa*) Centurie of Tribus betreffende, bij voorb.* omen praerogativum, Cic. Mur. 18 extr., *alwaar staat* semper omen valuerit praerogativum i. e. praerogativae *of* praerogativarum; *ten zij misschien* praerogativum *de* Genitivus (Contract.) *is voor* praerogativarum, *zoo als* amphorum *voor* amphorarum cet., *het welk gemakkelijker zou zijn, en mij ook voegzamer schijnt: dan blijft het bij de eerste beteknis* n. 1.

PRAERÓGO, avi, atum, are, 1) *voorāf vragen, schijnt niet ligt voor te komen. Doch er staat* Cic. Planc. 20. Cujus in honore comitia tota comitiis fuerint praerogata, *hetwelk men verklaart: hebben de kracht der* Praerogativa (tribus) *gehad. Echter is deze verklaring hard, en ligt niet in het woord. Anderen lezen* praerogativa, *en dus heeft de* Ed. Graev., *welke lezing eenen goeden zin en wel denzelfden bovengemelden geeft. Echter, indien* Cicero *wezenlijk* praerogata *geschreven heeft, moet* praerogari *verklaard worden, voorāf stemmen, eigenlijk, om zijne stem voorāf gevraagd worden; gevolglijk, is de zin: de eerste* Comitia *hebben voor de laatsten gestemd, d. i. toen reeds zoo gestemd, als de laatste: (want de* Comitia, *waar in* Plancius *verkozen werdt, werden uitgezonderd.) Op deze wijze komt er een goede zin uit, die met de woorden getrouwlijk overëenstemt.* 2) *voorāf betalen, bij voorraad betalen, bij voorb.* pensionem, Pand. XIX, 2, 19 post med.

PRAERÓSUS, a, um, *zie* Praerodo.

PRAERUMPO, upi, uptum, 3. *van voren afbreken, of afscheuren, of in 't gemeen, afbreken, afscheuren, bij voorb.* retinacula, Ovid. Met. XIV, 547: Funes praerumpebantur, Caes. B. G. III, 14 post med., i.e. *scheuren af*: uncus praerumpitur, Colum. III, 18, 2, *breekt af: van daar* Praeruptus, a, um, *afgebroken: van daar* 1) *steil, d. i. afhangend, afschietend, bij voorb.* saxum, Cic. Verr. V, 56: locus, Caes. B. G. VII, 86: jugum, Ibid. B. C. II, 24: rupes, Suet. Tiber. 40: cautes, Ovid. Met. I, 719: nemus, Horat. Sat. II, 6, 91: aquae mons, Virg. Aen. I, 105 (109): vallis, Hirt. Alex. 74 extr.: fossae undique praeruptae, Tacit. Hist. II, 41: oppidum undique praeruptum, Hirt. B. G. VIII, 40: difficilis & praeruptus descensus, Ibid.: collis praeruptior, Colum. III, 13 med.: saxum praeruptissimum, Hirt. B. G. VIII, 33: *van daar* Praerupta (*misschien* scil. loca) *schuinsche, steile plaatzen, bij voorb.* per praecipitia & praerupta fugere, Liv. XXVII, 18: praerupta petere, Plin. H. N. VIII, 42: praerupta collium montiumque ardua occupare, Justin. XLI, 1. 2) *Tropisch, ijlings, bij voorb.* juvenis animo praeruptus, Tac. Ann. XVI, 7, i. e. *heftig, driftig, ruw, hard, of gevaarlijk*: dominatio, Tacit. V, 3. i. e. *hevig, ruw, hard, of gevaarlijk*: periculum, Vellej. II, 2, i. e. *bedenklijk, ruw, hevig, uiterst*: latro manifestus vel seditio praerupta, Pand. XXXVIII, 3, 6 post med., i. e. *gevaarlijk enz.*

PRAERUPTE, *afgebroken, steil, afhellende, bij voorb.* mons praerupte altus, Plin. H. N. XLIV, 14 extr.

PRAERUPTUS, a, um, *zie* Praerumpo.

PRAES, aedis, m. *die voor iemand in geldzaken borg wordt of is, geldborg, of borg, bij voorb.* praedem esse pro aliquo, Cic. Att. XII, 52: praedes dare, Cic. Rab. Post. 4 *en* 13. Plaut. Men. IV, 2, 28: praedem fieri, Cic. Att. XIII, 3: praedem alicujus rei fieri, Nep. Att. 6: praedes pecuniae publicae accipere, Cic. ad Div. II, 17: per praedem agere, Cic. Att. IX, 9 extr.: praedes tenentur, Cic. ad Div. V, 20: Cavere populo (*zekerheid bezorgen*) praedibus ac praediis, Liv. XXII, 60. Cic. Verr. I, 54 extr. *en* 55, *alwaar men de zegswijze moet opmerken* praedibus *en* praediis, *alwaar het één hadt kunnen wegblijven: maar men plagt het in oude Formulieren te verëenigen: van daar* praedibus praediisque vendendis, Cic. Verr. I, 54, *alwaar* praedibus *juist de goederen der borgen zijn: van daar* praedes tuos venderet, Cic. Phil. II, 31. *van daar Tropisch, een borg, bij voorb.* sex libris, tanquam praedibus, me obstrinxerim, Cic. Att. VI, 1 ante med. *Men vraagt, van waar dit woord komt? of van* praestare *of van* praesens. *Het eerste schijnt* Varro L. L. V, 7 extr. *te gelooven, alwaar hij zegt:* praes, qui a magistratu interrogatus, in publicum ut praestet: a quo & cum respondet, dicit praes; *welk laatste ook voor* praesens (sum) *staan kon: Festus zegt* praes est is, qui populo se obligat, interrogatusque a magistratu, si (i. e. an) praes sit, ille respondit, praes (sum), *alwaar* praes *of borg is of voor* praesens *staat.* 2) *voor* praesto i. e. *daar of bij de hand, bij voorb.* ibi (i. e. domi) tibi parata praes est, Plaut. Pers. II, 4, 17, scil. res mala, *hetwelk men in het voorgaande, alwaar* abi in malam rem *staat, ligt verstaan kan. Maar, als er op geantwoord wordt* Vadatur hic me, *dan schijnt wel, dat bij* praes *aan den borg gedacht is.*

PRAESÁGIO, ivi, itum, 4. 1) *iets ligt vooraf merken of gewaar worden, een voorgevoel bij zich gewaar worden, iets voorgevoelen, bij voorb.* sagire, sentire acute

acute est; is igitur, qui ante sagit, quam oblata res est, dicitur praesagire, id est futura ante sentire. *zegt* Cicero Div. I, 31: praesagibat animus, frustra me ire, cum exibam domo, Plaut. Aul. II, 2, 1, *welk vers ook* Cic. Div. I, 31 *aangehaald wordt, alleen dat hier* exirem *voor* exibam *staat:* equi praesagiunt pugnam, Plin. H. N. VIII, 42 ante med.: navita praesagit venturam noctem, Prop. III, 12 (11), 5: aliquid in futurum, Cels. II, 2 extr.: animus praesagit mihi aliquid mali, Terent. Heaut. II, 2, 7, *ik heb een voorgevoel van iet kwaads: doch, het kan ook heeten, mijn geest voorzegt mij enz.:* Hoc praesagiens animo. Liv. XXX, 20, *toen hij dit voorgevoel hadt.* 2) *vooräf zeggen, profeeteren, bij voorb.* galli praesagivere Boeotiis victoriam, Plin. H. N. X, 21 extr.: luna magnam tempestatem in mari praesagiet, Ibid. XVIII, 35 ante med., *en terstond hier voor* cornu ejus (lunae) acuminatum — praesagit ventum: *verders* exiguitas copiarum recessum, non dimicationem mihi tuam praesagiebat, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 10: animus mihi praesagit, Terent., *zie hier voor:* animus mihi praesagibat, Plaut., *zie hier voor:* navita praesagit noctem, Prop., *zie hier voor:* aliquid in futurum, Cels., *zie hier voor.* 3) *aanwijzen, ontdekken, een kenteken zijn, bij voorb.* Lucret. III, 511. Not. *Ook heeft men* Praesagior (Depon.), *bij voorb.* animus plus praesagitur mali, Plaut. Bacch. IV, 4, 28.

PRAESAGITTIO, onis, f. *de voorgewaarwording, voorgevoel, waarzeggingskracht,* Cic. Div. I, 31: divina, Ibid. 54.

PRAESAGIUM, I, n. *voorgewaarwording, voorspelling eener zaak, voorgevoel, profeetering, bij voorb.* tempestatis futurae, Colum. XI, 1 extr.: vatum, Ovid. Met. XV, 879: mentis suae, Ibid. VI, 501, *alwaar overäl de* Plur. *staat: dus ook* praesagia lunae, Plin. H. N. XVIII, 35 ante med., i. e. *aanwijzing: de* Singul. *staat* Suet. Ner. 6, praesagio fuit etiam Domitii patris vox cet.

PRAESAGUS, a, um, *vooräf gewaarwordend, profeeterend, voorgevoel hebbende, iet voorspellends aanwijzende, bij voorb.* mens praesaga mali, Virg. Aen. X, 843: verba, Ovid. Met. III, 514: praesaga luctus suspiria, Ibid. II, 124: responsa, Tacit. Hist. II, 3: astra, Stat. Theb. VIII, 145: praesagi fulminis ignes, Virg. Aen. X, 177: vates, Sil. XVI, 590.

PRAESANO, avi, atum, are, 1) Active, *voor den tijd genezen, d. i. voor den tijd gezondmaken: van daar* praesanatum vulnus, Plin. H. N. XXVI, 14 post med. 2) *voor den tijd genezen, d. i. voor den tijd gezond (genezen) worden, bij voorb.* cicatrices, quae praesanavere, Plin. H. N. XXIV, 10 in. *Zoo zeggen wij ook,* genezen, *voor,* genezen worden; *ten zij men zeggen wil, dat het zij van* praesanasco, avi cet. *Het één en ander is ook volgends de* Analogie *goed.*

PRAESCATEO, ui, 2. *zeer vol zijn, bij voorb.* librum doctrinis omnigenis praescatentem, Gell. XIV, 6.

PRAESCINDO, idi, issum, 3. *van voren of voorään afsnijden, afsnijden, scheiden, bij voorb.* sedes, Vitruv. V, 7.

PRAESCIO, ivi, itum, 4. *vooräf weten, bij voorb.* oportuit me praescisse, Terent. And. I, 5, 7; *doch, dit kan ook van* Praescisco *zijn:* cum haec praescisse, Sueton. Tiber. 67: *van daar* Praescitum, *bij voorb.* anni *voorzegging, voorgevoel,* Plin. H. N. X, 75: picorum, Ibid. 16, i. e. *voorzegging, aantoning; misschien zou men alles van* praescisco *kunnen afleiden.*

PRAESCISCO, ivi, itum, 3. *vooräf vernemen, of vooräf weten, wanneer weten hetzelfde is, als vernemen (bij voorb. dit heb ik spoedig geweten, dit zal ik morgen enz.), bij voorb.* praesciscere volebant, Liv. XXVII, 35, i. e. *wilden vooräf weten (vernemen, verstaan):* animos vulgi (*der Bijën*) licet longe praesciscere, Virg. Georg. IV, 70: poteris exploratam fugam (scil. apum) praesciscere, Colum. IX, 9: oportuit me praescisse, Terent. And. I, 5, 7, i. e. *ik had het reeds moeten vernemen, d. i. moeten weten, zie* Praescio.

PRAESCITUM, *zie* Praescio.

PRAESCIUS, a, um, *vooräf wetend, bij voorb.* lingua, Ovid. Fast. I, 538: pectora, Virg. Aen. XII, 452. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* vates praescia futuri, Virg. Aen. VI, 66: vox praescia sortis, Val. Fl. V, 529: facere aliquem praescium alicuius rei, Tacit. Ann. XI, 29: praescius periculorum, Ibid. VI, 21: *Ook kan men het met den* Accusativus *zetten, bij voorb.* futura, *volgends* Donat. ap. Putsch. p. 1749.

PRAESCRIBO, psi, ptum, 3. *voorschrijven, d. i. vooräan of vooräf schrijven, schriftelijk vooräan of vooräf zetten afstellen, bij voorb. zijn naam voor iet zetten, bij voorb.* auctoritates praescriptae, scil. Senatus consulto, Cic. Or. III, 2 in. Ut praescripsi, Vellej. II, 21, i. e. *vooräf geschreven:* sibi quae Vari praescripsit pagina nomen, Virg. Ecl. VI, 11: diplomatibus nullum principem praescribere, Tacit. Hist. II, 65: nomen virtutis libro ipsi praescripsit, Gell. XI, 16 post med.: epistola, cui titulus praescriptus est cet., Ibid. V, 21 post med.: *ook voorteekenen, bij voorb.* Apelles inchoaverat Venerem; invidit mora paracta parte; nec, qui succederet operi ad praescripta lineamenta, inventus est, Plin. H. N. XXXV, 10 med.: culter vocatur, praedentiam, priusquam proscindatur, terram secans, futurisque sulcis vestigia praescribens incisuris, Ibid. XVIII, 18: *van daar* 1) *iemand voorzetten, uit hoofde van oorzaak of voorwendzel: van daar iemand af iet tot een voorwendzel gebruiken, voorwenden, bij voorb.* Frustra Pulchram praescribi, Tacit. Ann. IV, 52, *tot een voorwendzel gebruikt wordt: dus ook* frustra Armintum praescribi, Ibid. XI, 16. 2) *voorschrijven, het geen een ander naschrijven of van buiten zal leeren: van daar* Praescriptum *het voorgeschrevene, voorschrift in school om na te schrijven, of van buiten te leeren, bij voorb.* pueri ad praescriptum discunt; digiti illorum tenentur & aliena manu per literarum simulacra ducuntur, Senec. Ep. 94 post med.: ista, quae ingenti supercilio philosophi jactant, in puerili esse praescripto, Ibid.: *van daar voorschrift, d. i. regel, bij voorb.* legum, *zie hier na: van daar* a) *voorschrijven, of voorschrift geven, Tropisch, d. i. verördenen, vooräf bestemmen, bij voorb.* jura civibus, Cic. Senect. 9: senatui, quae sunt agenda, Ibid. 6: sic praescripsimus iis, qui cet., Cic. ad Div. XIII, 26: cum ei praescriptum esset, ne quid — ageret, Cic. Att. XVI, 3: si populo Rom. non praescriberet, quemadmodum suo jure uteretur, Caes. B. G. I, 36: ipsi sibi praescribere, Ibid. II, 20: ut aliorum jura moresque praescribunt, Cic. Font. 16 extr.: Aesculapius potest nobis praescribere — curationem valetudinis; Cic. Div. II, 59: aliquid constituere & praescribere, Cic. Caecin. 27: aliquid praescribere & quasi imperare, Cic. Acad. IV, 3: quid aliis praescriberetis, Cic. Manil. 1: sic nobis & initia natura ipsa praescribit, Quintil. X, 3, 15: verba praescripta, Pandect. XIX, 5, 2: *van daar* Praescriptum, Substantive, *voorschrift, regel, bij voorb.* legum, Cic. Cluent. 53 extr.: haec praescripta servare, Cic. Off. I, 26: agere ad praescriptum, Caes. B. C. III, 51: ad praescriptum consulis, Liv. X, 22: ex communi praescripto civitatis, Cic. Invent. II, 45: ex Augusti praescripto, Suet. Ner. 10: ultra praescriptum, Ibid. Caes. 28: intra praescriptum, Hor. Od. II, 9, 23: extra praescriptum egredi, Quintil. I, 1, 27: num praescriptum ejus rei ullum est? Ibid. IX, 4, 117: certum, Ibid. IV, 2, 84: sibi propositum, Ibid. X, 2 in.: praescripta calcis i. e. meta, Lucret. VI, 91. b) *iemand iet als voorschrift, d. i. tot zijn narigt of waarschuwing bekend maken, hem vermanen, vooräf zeggen, bij voorb.* quibus praescribis, Cic. Vatin. 2 post med.: tibi praescribo, ne cet., Ibid. 5 extr. c) *eene gerichtelijke uitzondering (Exceptie) tegen iet maken, tegen iet excipiëren of inwenden, bij voorb.* ignominioso pati, Quintil. VII, 5: publico judicio, Pandect. XLVII, 15. 3. d) *dicteeren, bij voorb.* non si praescribat mihi carmina Phoebus, Tibull. IV, 1, 178.

PRAESCRIPTIO, onis, f. 1) *het voor- of vooräanschrijven, het schriftelijk vooräan zetten van een persoon of zaak: het geen men voor iet, bij voorb. voor de hoofdzaak vooräf schrijft of schriftelijk opstelt, bij voorb.* legis, Cic. Agr. II, 9 post init., i. e. *de Titel en alles, wat vooräan staat, eer de woorden der wet volgen. Waarbij dus ook de Steller en deszelfs medestellers genoemd worden. Men kan het, Titel, Opschrift, of Inleiding enz. vertalen: dus ook* Senatusconsulti, Cic. ad Div. V, 2 ante med., i. e. *Titel of Opschrift of Inleiding des Raadsbesluits: met één woord, alles, wat vooräan staat:* ne edictum quidem, quo patres in curiam vocabat, nisi tribuniciae potestatis praescriptione posuit sub Augusto acceptae, Tacit. Ann. I, 7: *van daar Tropisch, titel, d. i. voorwendzel, aangehaalde oorzaak, bij voorb.* honesta praescriptione rem turpissimam tegerent, Caes. B. C. III, 82. 2) *het voorschrijven of voorschrift van den Leerâer, waar naar de Leerling zal moeten schrijven (zie* Praescribo n. 2); *dewijl de Leermeester dan zijne woorden vooräan schrijft. Van daar* a) *Tropisch, voorschrift, verördening, voorbestemming, bij voorb.* naturae, Cic. Acad. IV, 46: rationis, Cic. Tusc. IV, 9, i. e. *voorschrift: dus ook* illa praescriptio moderatioque teneatur, Cic. Coel. 18: haec ideo diligentius inducitur praescriptio, Cic. Invent. I, 23 in.: sine praescriptione generis aut numeri, Tacit. Ann. VI, 15 extr., i. e. *voorschrift, bestemming:* semihorae, Cic. Rab. Perd. 2, *voorschrift, bestemming.* b) *gerichtelijke uitzondering of tegenwerping tegen iet, bij voorb.* ex praescriptione lis pendet, Quintil. VII, 5 in.: praescriptio habet controversiam, Ibid.: statum praescriptionis cet., Ibid.: an non praescriptiones cet., Ibid. III, 6, 7: praescriptionem alicui opponere, Pandect. XLIV, 1, 11: excludere aliquem praescriptione, Ibid. leg. 23: praescriptione uti, Ibid. V, 1, 50 extr.: praescriptionem submovere, Ibid. XL, 14, 5: removere

movere, Ibid. V, 2, 12. *Ook van Wijsgeerige tegenwerpingen of spitsvinnigheden*, Senec. Epist. 48 extr. c) *de verjaring*. Pandect. XVIII. 1, 76. XLIV, 3, 3. *Van daar heet een Boek van* Tertullianus de praescriptionibus adversus haereticos.

PRAESCRIPTUS, a, um, *zie* Praescribo.

PRAESĔCA, ae, f. i. q. brassica, *bij voorb.* brassica, ut praeseca, quod ex hujus scapo minutatim praesecatur, Varr. L. L. IV, 21.

PRAESECATUS, a, um, *zie* Praeseco.

PRAESĔCO, cui, catum *en* ctum, care, *van voren afsnijden of in 't gemeen, afsnijden, bij voorb.* partem, Ovid. Remed. 112: projecturas tignorum, Vitruv. IV, 2: partem favorum, Varr. R. R. III, 16 extr.: lineam, Plin. H. N. XXXII, 2: *dus ook* Particip. 1) praesectus, a, um, *bij voorb.* radix, Colum. de arbor. 29: nervis praesectis, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 88: praesectam vitem findi jubet per medullam, Ibid. XVII, 15: *van daar* praesectum decies non castigavit ad unguem, Horat. Art. 294, *voor, zeer naauw onderzoeken, eigenlijk, naar de nagel, zoo als men, bij voorb. daarmede onderzoekt, of iets glad of ruw is. Doch, sommigen lezen ook* perfectum. 2) praesecatus, a, um, *bij voorb.* gula praesecata, Apul. Met. I med. p. 108, 15 Elm.

PRAESECTUS, a, um, *zie* Praeseco.

PRAESEGMEN, ĭnis, n. *het geen afgesneden is, het afgesnedene, bij voorb. der nagels*, Plaut. Aul. II, 4, 34: bustis & rogis reliquiae quaedam & cadaverum praesegmina ad exitiabiles viventium fortunas petuntur (scil. *van de Toovenaars*), Apul. Met. II post med. p. 123, 24 Elm.

PRAESEMINATĬO, ōnis, f. 1) *het vooräf zaaien of vooräf planten.* 2) *lichaamsvrucht*, Vitruv. II, 9.

PRAESENS, *zie* Praesum.

PRAESENSĬO, ōnis, f. 1) *voorgewaarwording eener toekomende zaak, voorgevoel, profetering, bij voorb.* rerum futurarum, Cic. Div. I, 1. Nat. D. II, 3: per exta inventa praesensio, Cic. Top. 20. 2) *voorgewaarwording, voorbegrip van eene zaak*, Cic. Nat. D. II, 17.

PRAESENSUS, a, um, *zie* Praesentio.

PRAESENTANĔUS, a, um, 1) *tegenwoordig.* 2) *het geen terstond werkt, snel werkende, bij voorb.* venenum, Plin. H. N. XXIV, 1: remedium, Ibid. XXI, 31. XXII, 25 in.: Cocco Gnidio vis praesentanea contra cicutam, Ibid. XXVII, 9: fractis ossibus praesentaneus maxillarum apri cinis, Ibid. XXVIII, 16 prope fin.: virus, Quintil. Decl. XVII, 11: *van daar* Praesentaneum, scil. medicamentum, i. e. *een sneiwerkend middel, bij voorb.* articulis luxatis praesentaneum est sevum pecudis cet., Plin. H. N. XXX, 9 med.

PRAESENTARĬUS, a, um, *tegenwoordig, terstond geschiedende, bij voorb.* malum est praesentarium, Plaut. Poen. III, 5, 48, *geschiedt terstond, komt terstond in vervulling:* argentum, Plaut. Most. II, 1, 14, *baar geld: dus ook* aurum, Ibid. Poen. III, 3, 92: vendidit aedes praesentariis argenti minis numeratis quadraginta, Ibid. Trin. IV, 3, 74, *alwaar een* Pleonasmus is.

PRAESENTĬA, ae, f. *tegenwoordigheid, bij voorb.* alicujus, Cic. Cat. I, 7. Cic. ad Div. V, 8 extr.: praesentiam sui facere, Pandect. XLII, 1, 53, i. e. *zich daarstellen, laten vinden, verschijnen:* exhibere est praesentiam corporis praebere, Ibid. L, 16, 12: urget praesentia Turni, Virg. Aen. IX, 73. *Ook* Plural., *bij voorb.* deorum praesentiae declarant, Cic. Nat. D. II, 66: *van daar* praesentia animi, Cic. Mil. 23. Caes. B. G. V, 42. Plin. H. N. VIII, 25 post med., *tegenwoordigheid van geest, d. i. vaardigheid, moed. Men rekent ook hier toe* in praesentia *thans, voor tegenwoordig*, Cic. Fin. V, 8. Cic. Tusc. I, 7. Cic. ad Div. XIV, 14. Cic. Att. XV, 20 extr. Terent. Ad. V, 2, 14. Nep. Them. 8 *en* Alcib. 4. Liv. XXIV, 22. XXXIII, 28; *doch het schijnt voor* in praesentia tempora *te staan, voor tegenwoordig, voor deze keer, voor den tegenwoordigen tijd, voor 's hands: zoo als ook* in praesens tempus Liv. XLV, 18 *in dezelfde beteekenis staat: van daar* in praesentia *en* in perpetuum *tegen elkander overstaan* Liv. VII, 37, *en* & in praesentis & in futurum, Liv. XXXIII, 27 extr.: *van daar* Liv. XLV, 32, tunc in praesentia castigata cet., i. e. *voor de tegenwoordige omstandigheden, voor 's hands; alwaar* thans *niet voegt. Ook staat* in praesentia Cic. Dom. 5 Ed. Graev., *alwaar de woorden zijn* res erat non in opinione dubia, sed in praesentia atque ante oculos posito periculo, *alwaar* Ed. Ernest. praesenti *heeft, het welk mij beter behaagt, te weten* scil. periculo. *Van daar komt* in praesentiarum *of* impraesentiarum *thans, zie* Impraesentiarum: *dus ook* de praesentiarum, Petron., *zie* Depraesentiarum, *het welk voor* in praesentia rerum *en* de praesentia rerum *schijnt te staan.*

PRAESENTĬO, ensi, ensum, 4. *iets vooräf gewaar worden, vooräf merken, of gewaar worden, bij voorb.* futura, Cic. Div. II, 48: animus ita praesentit in posterum, Cic. Rab. Perd. 10: aliquid, Plaut. Trin. I, 2, 35. Plin. H. N. II, 79: aliquid animo, Caes. B. G. VII, 30: adventum Conjugis, Ovid. Met. I, 610: amorem, Ibid. X, 404: eventus bellorum, Suet. Aug. 96: dolos, Virg. Aen. IV, 297: sermones de se, Plin. H. N. XXVIII, 2 post med.: animo praesentire atque videre, Lucret. V, 134: quod accidit, multo ante praesensit, Plin. Ep. V, 5: *ook* Passive Impersonaliter, praesensum tamen est, quia luna pernox erat, Liv. XXI, 49.

PRAESENTO, are, *tegenwoordig maken, toonen, presenteeren, bij voorb.* se alicui, *bij voorb.* ad istum modum supplicanti (Psychae) statim sese Juno cum totius numinis sui augusta dignitate praesentat & protinus — inquit, Apul. Met. VI post init. p. 175, 3 Elm.

PRAESĒPES *of* PRAESĒPIS, is, f. *ook* PRAESEPĬA, ae, f. *en* PRAESĒPE, is, n. *en* PRAESEPĬUM, i, n. 1) *eene kribbe, bij voorb.* bonas praesepis, Cato R. R. 4: in praesepiis, Varr. R. R. II, 5 extr.: accedit ad praesepe, Phaedr. II, 8, 22: *van daar Tropisch of boertend* parasitus reciperet se huc ad praesepim suam, Plaut. Curc. II, 1, 13, *alwaar* Nonius 3. n. 169 praesepiam *leest:* scurra vagus, non qui certum praesepe teneret i. e. mensam, Hor. Epist. I, 15, 28. 2) *de Stal zelve, bij voorb.* praesepias laxas, Varr. R. R. I, 13: praesepia bubus hibernas, Cato R. R. 14: nocturna claudere praesepia, Calpurn. Ecl. I, 38: in praesepibus, Virg. Aen. VII, 17 *en* 275: *van daar Tropisch*, intra praesepis meas, Plaut. Rud. IV, 3, 99, i. e. *Huis:* intra praesepis suas, Ibid. Cas. Prol. 56, i. e. in sua potestate: fucos a praesepibus arcent (apes) i. e. *Woningen*, Virg. Georg. IV, 168: praesepibus se retineat forensibus, Varr. ap. Non. III. 237: in praesepibus, Cic. Pis. 18, *in Zuip- of Hoerhuizen.* Not. a) Praesepia, ae, *staat alleen* Varr. I, 13: Praesepium *staat* Appulej. Met. IX ante med. p. 221, 40 Elm. *en* p. 222, 36 Elm.: *ook* Ibid. VII p. 194, 3: *en* Plural. Praesepia, Colum. I, 6 ante med.: *dus ook* in praesepiis, Varr. R. R. II, 5, *het welk van* praesepia *en* praesepium *zijn kan.* b) Praesepes *of* Praesepis *is een* Substantivum, *eigenlijk, een voortuin:* Praesepe *en* Praesepium *schijnen* Adjectiva *te zijn*, scil. stabulum, i. e. *verblijf.* c) Praesepia (Plur.) i. q. Phatnae, i. e. *de ruimte tusschen de beide Gesternten in den Kreeft*, Aselli *genoemd*, Plin. H. N. XVIII, 35 med.

PRAESEPĬO, psi, ptum, 4. *van voren met eenen tuin bewaren, van voren vertuinen, of op eenige andere dergelijke wijze bewaren, bij voorb.* aditum trabibus, Caes. B. C. I, 27: cf. III, 49. B. G. VII, 77.

PRAESEPIS, PRAESEPIUM, *zie* Praesepes.

PRAESEPTUS, *zie* Praesepio.

PRAESERTIM, *vooräl, bijzonder*, Cic. Amic. 4 post med. Cic. ad Div. I, 4 extr. II, 6 ante med. XIV, 2 extr. Terent. Phorm. I, 2, 5. Nep. Alcib. 5. Caes. B. G. II, 31 *en meermalen.*

PRAESERVĬO, ire, *dienen, bij voorb. als slaaf*, alicui, Plaut. Amph. Prol. 124: *Tropisch, bij voorb.* numeris, Gell. I, 7.

PRAESES, ĭdis, m. *en* f. *eigenlijk voor personen of zaken zittende, om ze of te beschutten of te bestuuren, en te bezorgen,* 1) *te beschutten: van daar beschuttende, bij voorb.* dextra, Senec. Med. 218: locus, Plaut. Cas. V, 1, 12, i. e. *schutsplaats; doch de plaats is zeker niet richtig: van daar* Substantive, *een Schutter, Beschutter, Schutster, Beschutster, bij voorb.* reipublicae, Cic. Sext. 65: templorum, Cic. Dom. 55 extr.: libertatis, Cic. Agr. II, 6 extr.: dii deaeque, qui Capitolium incolitis, siccine vestrum militem ac praesidem sinitis vexari ab inimicis? *zegt* Manlius, *voorheen verdediger van het Kapitool*, Liv. VI, 16: vix praesides provinciarum exercitus alere, Liv. XXIII, 47 post med.: deos praesides imperii, Tacit. Hist. IV, 53: ita ex praesidio praesides, Plaut. Rud. IV, 4, 7, *haar Beschutter*, scil. mulierum. 2) *bestuurend, bezorgende, van daar* Substantive, *een Voorzitter, Bestuurer, Voorzitster enz., bij voorb.* praeses belli *heet* Minerva, Virg. Aen. XI, 483: *van daar* praeses provinciae, *een Gouverneur, Landvoogd*, Suet. Aug. 53: cf. Pandect. I, 18, 1: praesides imperii, Liv., *zie hier voor.*

PRAESICCO, are, *vooräf drogen, bij voorb.* succus praesiccatus, Apul. de herb. 124.

PRAESIDARĬUS, *zie* Praesidiarius.

PRAESĬDĔO, edi, essum, 2. *van voren of vooräan zitten*, Sueton. Aug. 26 extr.: *van daar* 1) *schutten, beschutten, dekken, eene beschutting zijn, met den* Dativus, *bij voorb.* imperio, Cic. Phil. V, 13: urbi & reipublicae, Cic. Dom. 57: (militibus) judicio praesidentibus, Cic. Mil. 37: alii, ut urbi praesiderent, relicti, Liv. XXII, 11 extr., i. e. *dekken, tot bezetting zijn zouden:* dii patrii, qui huic urbi atque huic imperio praesidetis, Cic. Sull. 31: ego hic tibi praesidebo, Plaut.

Plaut. Most. V, 1, 47, *wil uwe bedekking zijn. Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* litus Galliae, Tacit. Ann. III, 5, *zie n.* 2. *Ook zonder* Casus, *bij voorb.* Metellus cum legionibus in Piceno praesidebat, Sallust. Cat. 57 (59), *voor* Piceno (Dat.) *dekte, was Beschutter; doch het kan ook heeten, Kommandeerde.* 2) *opzicht hebben, voorzitten, d. i. besturen, kommandeeren, bij voorb.* rebus urbanis, Caes. B. C. I, 85: armis, Ovid. Fast. III, 85: foribus coeli, Ibid. I, 225 (*van* Janus): horreis ventilandis, Plin. H. N. XXII, 25 in.: ludis Actiacis, Suet. Tiber 6: spectaculis, Ibid. Claud. 17: certamini, Ibid. Domit. 4. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* exercitium, Tacit. Ann. III, 59: litus Galliae, Ibid. IV, 5: litora Oceani, Ibid. 72: Pannoniam, Ibid. XII, 29. *Ook zonder* Casus, *bij voorb.* ferro cinctus praesedisse, Sueton. Aug. 35, i. e. *gekommandeerd heeft:* princeps praesidebat (scil. senatui), Plin. Ep. II, 11 ante med.: *dus ook* (*uit* n. 1) Metellus in Piceno praesidebat, Sallust. Cat. 57 (59): *van daar* praesidens i. q. praeses, *bij voorb.* saevitia praesidentium, Tacit. Ann. III, 40.

PRAESIDĔRO, are, Praesiderare dicitur, cum maturius hiberna tempestas movetur, quasi ante sideris tempus, Fest.

PRAESIDIARĬUS, a, um, *van* praesidium, *tot beschutting of bedekking dienende, bij voorb.* milites, Liv. XXIX, 8, i. e. *Soldaten, die in Garnizoen liggen:* classis, Ascon. in Cic. Verr. I, 31. *Ook zegt* Festus: praesidiarii dicti milites ante alios collocati qui erant cet., aut in alio loco positi; *gevolglijk, zijn het Troepen, die tot bedekking dienen, het zij in Garnizoen, bij eene Brug, of ergens elders: dus ook bij den Wijnstok* malleolus praesidiarius, Colum. IV, 25, i. e. *die tot reserve dient, als de Wijnstok misschien dood mogt gaan: dus ook* palmes, Ibid. 21, i. q. resex *of* custos.

PRAESIDĬUM, i, n. *eigenlijk, beschutting, hulpe, bedekking, bij voorb.* esse alicui praesidio, Nep. Ages. 7. Cic. Quint. 1 extr.: amicitiam populi Rom. sibi ornamento & praesidio — esse, Caes. B. G. I, 44: obsecro, ut meae stultitiae in justitia tua sit aliquid praesidii, Terent. Heaut. IV, 1, 33: haec studia latent in tutela ac praesidio bellicae virtutis, Cic. Mur. 10: ferre praesidium labenti reip., Cic. ad Brut. Ep. 18: absque meo praesidio esse, Plaut. Pers. V, 2, 56: ad praesidium aquae calidae adcurritur, Colum. XII, 50 extr.: proficisci alicui praesidio, Nep. Ages. 3: tectus firmo praesidio amicorum, Cic. Sull. 18. *Ook beschutting, hulpe, bedekking, d. i. het geen ons beschut, helpt, bedekt, bij voorb.* classis praesidium provinciae, Cic. Verr. III, 8: Pollio insigne praesidium reis, Horat. Od. II, 1, 13: ad judicium cum praesidio venit, Cic. Rosc. Am. 5 post med. *Bijzonder van Soldaten of andere menschen, die een mensch of transport, eene brug, een' heuvel, stad, of eenige andere plaats door hunne tegenwoordigheid bedekken; het geen wij gemeenlijk Bedekking, ook Convoi, Geleide, ook Garnizoen noemen, bij voorb.* legiones, quae praesidio impedimentis erant, Caes. B. G. II, 29: *van daar* 1) *de soldaten of menschen zelve, die iemand, of eene brug, stad, transport, bosch, heuvel, legerplaats of eenige andere plaats door hunne tegenwoordigheid dekken: en die wij gemeenlijk Bedekking, ook Geleide, Convoi, of Eskorte, ook Garnizoen noemen* (*bij voorb. de Bedekking of Garnizoen onderscheiden*). *Dikwijls kan men het slechts door Troepen of Posten vertalen, bij voorb.* ibi (in castris) modico praesidio relicto, Liv. I, 14, i. e. *matige bedekking, weinig troepen:* praesidium dedit, Nep. Epam. 4, i. e. *Bedekking, Eskorte:* Italia armis praesidiisque tenetur, Cic. Att. IX, 3, i. e. *Troepen of Posten:* tenere praesidiis urbes, Liv. IX, 7, i. e. *Troepen of Guarnizoen:* Praesidia ad ripas disponere, Caes. B. G. VII, 55, i. e. *Posten uitzetten:* regis praesidia interficere, Nep. Milt. 4: praesidium ex arce expellere, Nep. Epam. 10: ex regionibus expellere, Ibid. Pausan. 2: praesidia in Ruthenis constitui., Caes. B. G. VII, 7: locum praesidiis firmare, Cic. ad Div. I, 7 ante med. Sallust. Jug. 23 (25): Collatiae in praesidio relictus, Liv. I, 38, i. e. *tot Bezetting of bedekking: van daar Tropisch,* in praesidio collocatus, Cic. Verr. I, 26, i. e. *tot Bedekking: dus ook* Nep. Timol. 1 in praesidio fuit, *was tot Bedekking of stondt op zijnen Post.* 2) *elke Post, d. i. elke plaats, die men met Troepen bezet, en denkt te handhaven, het zij een Heuvel of eene Vlakte, eene Legerplaats, of wat het wille, het zij groot of klein, hij mag uit weinig of veel duizend Soldaten of Manschappen bestaan: in 't gemeen, kan men het door Post, somtijds Schans, of Legerplaats vertalen, bij voorb.* cum legio praesidium occupavisset & munire coepisset, Caes. B. Civ. III, 45: intra praesidia Romana, Liv. XXV, 24. XXXVIII, 11, *binnen de Romeinsche Posten, gevolglijk in het Kamp of bij het Leger: dus ook* in praesidiis eratis, Cic. Lig. 9, i. e. *in het Kamp, bij het Leger: dus ook* Cic. ad Div. XIII, 19: *van daar* praesidio decedere, Liv. IV, 29, *van zijn Post afgaan* (*in den Oorlog*), *zijnen post verlaten: en Tropisch,* Cic. Senect. 20, de praesidio decedere: *of* praesidium relinquere, Cic. Tusc. I, 8: *van daar* Praesidium tutari, Liv. II, 49, *zijn Post handhaven:* communire, Liv. Ibid., *zijn Post of Legerplaats bevestigen, of verschantsen.* 3) *elk hulpmiddel, bij voorb.* quaerere sibi praesidia periculis, Cic. Manil. 23: magnum sibi praesidium ad beatam vitam comparare, Cic. Tusc. II, 11 med.: omnibus vel naturae vel doctrinae praesidiis ad dicendum paratus, Cic. Or. I, 9 extr.: aliqua ex honesta re sibi praesidium petere, Auct. ad Her. IV, 24: qui sibi firmius in virtute, quam in casu, praesidium collocavit, Ibid. 19: *ook behoort hier toe* alicui esse praesidio, *zie hier boven: en* ad praesidium aquae calidae adcurritur, Colum. XII, 50 extr.: *van daar tegen de ziekte, bij voorb.* radix est morbis praesidium, Plin. H. N. XXII, 22 post med.: infantibus, qui lacte concreto vexantur, praesidium est agninum coagulum, Ibid. XXX, 15: hominum jejunam salivam contra serpentes praesidio esse, Ibid. XXIX, 4 in.

PRAESIGNIFĬCO, are, *iet vooräf aanwijzen*, Cic. Div. I, 38.

PRAESIGNIS, e, *boven anderen uitmuntend door iet, bij voorb.* praesignia tempora cornu, Ovid. Met. XV, 611: qui (draco) crista linguisque tribus praesignis cet., Ibid. VII, 150: insignia honore Latiae vitis (i. e *Hoofdmansstaf, Hoofdmansplaats*) Sil. VI, 43: praesignia facie Corniculana fuit, Ovid. Fast. VI, 628: Libyca praesignis avunculus hasta, Stat. Sylv. IV, 8, 12: Marcellum celso praesignem vertice, Ibid. IV, 4, 9, praesignem Maeona lauro, Ibid. Theb. IV, 598.

PRAESIGNO, are, *vooräf beteekenen, bij voorb.* furunculos ter jejuna saliva, Plin. H. N. XXVIII, 4 post init.

PRAESĬLĬO, ire, 1) *te voorschijn springen, bij voorb.* lacrymae mihi praesiliunt, Plaut. Stich. III, 2, 13. 2) *vooräf of vooräan, of vooruit springen.*

PRAESĬPĬO, ĕre, *vooräf verstandig zijn of weten, wordt van* Festus *in* Adsipere *en in* Praesagire *aangehaald.*

PRAESŎNO, ui, itum, are, 1) *voorklinken, voorluiden, d. i. vooräf klinken,* Ovid. Am. III, 13, 11. 2) *vooräf klinken, voorluiden, d. i. uitmuntender klinken, dus erz., bij voorb.* praesonuisse chelyn, Calpurn. Ecl. IV, 66, i. e. *boven de luit.*

PRAESPARGO *of* **PRAESPERGO**, i. e. adte spargo cet., *zie* Praespergo.

PRAESPERGO, si, sum, 3. *vooräf strooijen of bestrooijen, bij voorb.* praespergens cuncta vini, Lucret. V, 738 Ed. Creech. *Sommigen schrijven ook* praespargo.

PRAESTABĬLIS, e, *uitmuntend, bij voorb.* virtus, Cic. Harusp. 19: res magnitudine praestabiles, Cic. Or. II, 85: homo lingua atque facundia praestabilis, Gell. XVIII, 3: viri nobiles ingenio atque lingua praestabili, Ibid. X, 18 extr.: nullam dignitatem praestabiliorem ea, quam cet., Cic. Provinc. 16: nihil mundo est melius, nihil praestabilius cet., Cic. Nat. D. I, 7: virtute excepta, nihil amicitia praestabilius, Cic. Amic. 27 extr.: neque majus aliud neque praestabilius invenias, Sallust. Jug. 1: cui fuerat praestabilius, Terent. Hec. III, 1, 4, *uitmuntender, d. i. heilzamer. Dikwijls kan men het ook voortreflijk vertalen. Ook* seq. Infinit., *bij voorb.* Calchas praestabilis ariolari i. e. praestans ariolus, *of* in ariolando, Apul. de deo Socrat. post med. p. 52, 4 Elmenh.

PRAESTANS, *zie* Praesto, are.

PRAESTANTER, *uitmuntend, voortreflijk, bij voorb.* vincit praestantissime, Plin. H. N. XXVIII, 12.

PRAESTANTĬA, ae, f. *uitmuntendheid, bij voorb.* animantium reliquorum, Cic. Off. I, 23, i. e. *boven andere Schepzelen. Meermalen staat de* Genitivus *op de vraag, wiens? bij voorb.* dignitatis, Cic. Or. II, 52: virtutis, Cic. Amic. 19: dii excellentes praestantia omnium rerum, Cic. Div. II, 63, i. e. *in alle dingen, of voor alle dingen:* remedii, Plin. H. N. XII, 3: vulneribus sanandis tanta praestantia est, ut cet., Ibid. XXVII, 6 extr. *Ook kan men het dikwijls voortreflijkheid vertalen.*

PRAESTAT, *het is beter, zie* Praesto, are.

PRAESTĀTĬO, onis, f. 1) *de bewijzing, d. i. werkstelligmaking van eene schuldige zaak, borgvoldoening, bij voorb.* omnia eos fide bona dicere, ut ad praestationem scribant, Senec. de brevit. vitae 14 ante med., i. e. *dat zij voor de waarheid staan, het bewijzen kunnen:* partium (stipulationum) recipiunt, Pandect. XLV, 1, 2 in.: *van daar* 2) *bewijzing, d. i. gering van eene verschuldigde zaak, bij voorb.* vectigalium, Pandect. X, 3, 7: dotis, Ibid. XXXI, 34 post med.: heredes onerare legatorum praestatione, Ibid. XXXII, 96.

PRAESTERNO, stravi, stratum, 3. *voorspreiden, vooräfspreiden, gereedmaken, bij voorb.* altaria, Stat. Sylv. III, 2, 114: folia, Plaut. Poen. II, 32.

PRAESTES, itis, m. *en* f. i. q. praeses,

Op-

Opziener, *Beschermer*, *Opzienster*, *bij voorb.* lares, Ovid. Fast. V, 129: Liberum εὔβουλον vocantes, boni consilii hunc deum praestitem monstrant, Macrob. Sat. I, 18 post med.: in his etiam locis Summanes, eorumque praestites Mana atque Mamiana, Mart. Cap. 2: Praestitem in eadem significatione dicebant antiqui, qua nunc dicimus antistitem, Fest. *Ook wet het een titel van* Jupiter, *bij voorb.* sacellum Jovis Praestitis, Capitol. in Maxim. & Balb. 5: Praestiti Jovi, Inscript. ap. Gruter. p. 22 n. 1, *of* Jovi Praestiti, Ib. p. 1065 n. 2.

PRAESTIGIA, ae, *en gemeenlijk* Plural. **PRAESTIGIAE**, arum, f. 1) *blindwerk*, *of goochelarijen*, *waardoor eenvoudige lieden bedot worden*, *daar zij met ziende oogen niet zien enz.*, *zoo als de Goochelspelen en Toverijen zijn.* 2) *Tropisch*, *bedrog*, *potzen*, *begoocheling*, *die men iemand door woorden of daaden speelt*, *d. i. iet*, *dat niets is*, *alhoewel het iet schijnt te zijn*, *bij voorb.* verborum! Cic. Fin. IV, 27: Graecae istorum praestigiae philosophari se dicentium, umbrasque verborum inanes fingentium, qui se nihil habere & nihil tamen egere ac nihil cupere dicunt, cum & habendo & egendo & cupiendo ardeant, Gell. XIII, 23: *van daar bedriegerijen*, *begoocheling*, *bij voorb.* Cic. Acad. IV, 14 extr. Plaut. Capt. III, 3, 9. Caecil. ap. Cic. Nat. D. III, 19. Gell. XIV, 1: non per praestigias, sed palam — compilare, Cic. Verr. IV, 24, i. e. *niet door streken*, *potzen enz.* 3) *wonderbare of zonderlinge verschijnzelen*, *of zaken*, *bij voorb. in de Natuur*, *bij voorb.* de nubium praestigiis referam i. e. phaenomenis, Apul. de mundo ante med. p. 63, 32, *waartoe hij*, *bij voorb. Bliksem en Donder rekent: dus ook kort daarop* p. 64, 8 quae ejusmodi praestigias infestant oculis i. e. *wonderbare dingen of verschijnzelen.* Not. de Singularis *staat* Quintil. IV, 1 extr., *alwaar gelezen wordt* & hujus velut praestigiae plausum efficiat.

PRAESTIGIATOR, oris, m. *die goochelwerk pleegt*, *Goochelaar*, *Taschenspeler*, *bedrieger*, Plaut. Poen. V, 3, 6: praestigiatorum acetabula, Senec. Ep. 45 med.: funerepus praestigiator furatur, Apul. Flor. 4 in. p. 359, 7 Elm.: cf. Varr. L. L. IV, 18.

PRAESTIGIATRIX, icis, f. *eene vrouw*, *die goochelspel pleegt*, *Goochelaarster*, *Taschenspeelster*, *Bedriegster*, Plaut. Amph. II, 2, 150.

PRAESTIGIOSUS, a, um, *vol begoocheling*, *bij voorb.* genus, cum fucatur, fit praestigiosum, Gell. VII, 14 extr.

PRAESTINGUO, xi, ctum, 3. *uitblusschen*, *verdonkeren*, *bij voorb.* stellas praestinxit, Lucret. III, 1057 Edit. Creech., *doch sommigen lezen* restinxit: *van daar Tropisch*, *te niet doen*, *bij voorb.* praestigias, Caecil. ap. Cic. Nat. D. II, 20: aciem mentis, Vellej. II, 118, i. e. *verdonkeren*, *verblinden: doch de meesten lezen hier* praestrinxerant *voor* praestinxerant; *en dus in andere plaatzen.* Not. *Waar anderen* praestringere *lezen*, *bij voorb.* aciem, oculos cet., *daar leest* Lambinus, *bij voorb.* ad Plaut. Mil. I, 1, 4, praestinguere. *Maar de andere geleerden geven aan* praestringere aciem, oculos, *overal geern de voorkeuze*, *zie* Perstringere.

PRAESTINO, are, *koopen*, *handelen*, *bij voorb.* pisces, Plaut. Capt. IV, 2, 28. Ib. Pseud. I, 2, 36: aliquid viginti denariis, Apul. Met. I prope fin. p. 113, 15 Elm.: id omne praestinaturus, Ibid. ante med. p. 104, 22 Elm.: qui tanto (pretio) praestinavit (dolium), Ibid. IX ante med. p. 219, 40 Elm.: me venui voce praeconis subiiciunt, septemque nummis carius, quam prius me comparaverat, — quidam pistor praestinavit, Ibid. p. 221, 31, i. e. *handelde mij aan zich*, *kocht mij*, *of boodt op mij*, *op de verkoping.*

PRAESTITES, *zie* Praestes.

PRAESTITOR, oris, m. 1) *een bewijzer*, 2) *een gever*, *bij voorb.* praestitor & tributor omnium (bonorum), Apulej. ad Asclep. p. 92, 27 Elm.

PRAESTITUO, ui, utum, 3. *vooraf bestemmen*, *of vaststellen*, *bepalen*, *voorschrijven*, *bij voorb.* diem operi, Cic. Verr. I, 56 extr.: tempus alicui, Cic. Quint. 9 post med.: tibi est dies praestituta, Terent. Phorm. III, 2, 39: *van daar* praetor praestituit petitori, Cic. Caecin. 3, i. e. *schrijft voor.*

PRAESTITUTUS, *zie* Praestituo.

PRAESTO (Adv., *zoo als men zegt*) *schijnt de Ablativus te zijn*, *misschien voor* Praestituto (*of* praestito *van het oude* praestito), scil. loco *of* tempore, *gevolgelijk eigenlijk op eene bepaalde plaats of op een bepaalden tijd: van daar gemeenlijk*, *tegenwoordig*, *toen*, *hier*, *daar*, *bij de hand*, *gemeenlijk staat het met* esse, *en heet*, *tegenwoordig zijn*, *daar zijn*, *bij de hand zijn*, *ook kan men het vertalen*, *verschijnen*, *zich vertoonen*, *bij voorb.* praesto est, Terent. Phorm. III, 3, 1, *of* adest, Terent. Eun. V, 8, 20, i. e. *daar is hij:* domi praesto apud me esse, Terent. Heaut. I, 1, 120, *alwaar* praesto *weg kan blijven;* cum ille est (praesto), hic praesto est, Ibid. Phorm. II, 1, 37, i. e. *is daar*, *verschijnt*, *is bij de hand:* ibi mihi praesto fuit Lucilius cum literis tuis, Cic. ad Div. III, 5: quaestores cum fascibus mihi praesto fuerunt, Cic. Verr. II, 4, i. e. *vertoonden zich aan mij*, *verscheenen bij mij* (*met een slecht oogmerk*): *dus ook* si quis mihi praesto fuerit cum armatis hominibus cet., Cic. Caecin. 30: *ook* alicui, *voor het gericht verschijnen*, *bij voorb.* ad vadimonium non venit? quis? is, qui tibi semper praesto fuit, i. e. *anders altijd* (*op uwe begeerte*) *verschenen is*, Cic. Quint. 16 extr.: quaestores — consulibus ad ministeria belli praesto essent, Liv. IV, 43, i. e. *ter hand zijn*, *bijstaan zouden:* suos ad portam praesto esse jubet, Liv. XXXVII, 20: ut hirundines aestivo tempore praesto sunt, frigore pulsae recedunt, ita falsi amici sereno tempore vitae praesto sunt, simulatque hyemem fortunae viderint, devolant omnes, Auct. ad Her. IV, 48: animus praesto est, Cic. Phil. XIII, 6, *daar is moed:* tibi nulla fuit clementia praesto? Catull. LXIII, 137, i. e. *hebt gij geen medelijden gehad?* commeatum exercitui praesto fore, Liv. IX, 36, i. e. *zou bij de hand of ten dienst zijn:* seniores ad urbis custodiam praesto essent, Liv. I, 43 in., i. e. adessent, manerent: Ille (Verres) ad horam nonam praesto est, Cic. Verr. II, 38 in.: nisi id ad nutum tuum praesto fuerit, Ibid. I, 31 in., i. e. *u ten dienst geweest*, *u gegeven is geworden:* praesto esse virtutes, ut ancillulas, Cic. Fin. II, 21, i. e. *daar zijn of opwachten* (*want op vele plaatzen past ook opwachten*, *zijne opwachting maken*): cum locus est praesto, Lucret. II, 1067, i. e. *daar is:* tegulae lictoribus praesto fuerunt, Cic. Pis. 23: Tulliola mihi praesto fuit, Cic. Att. IV, 1 ante med., *is bij mij gekomen*, *heeft zich aan mij vertoond:* eum bubulco praesto ad portam fuisse, Cic. Div. I, 27, i. e. *is bij hem gekomen: ten zij het heet*, *wachten.* *Ook zonder* esse, *bij voorb.* Ipsum praesto video, Terent. And. II, 5, 4, i. e. *daar zie ik hem toch zelven:* hera, eccum praesto militem, Plaut. Mil. IV, 6, 1, i. e. *daar is de Officier*, *of de Officier is hier:* bissenia praesto, Stat. Theb. VI, 643: *ook staat* adire *daar bij*, *zie hier na: van daar Tropisch*, *dienen*, *ten dienst zijn*, alicui, Cic. Mur. 9. Cic. Att. IV, 12 *insgelijks:* saluti tuae, Cic. ad Div. IV, 14 extr.: ad omnia adsim praesto, Ibid. 8: praesto esse clientem, Cic. Att. X, 8: commeatum, Liv., *zie hier voor:* quaestores, Liv., *zie hier voor: ook staat* adire *voor* esse, *bij voorb.* pauper erit praesto (i. e. *te hand*, *ten dienst*, *ten bevel*) tibi, praesto pauper adibit, *zal aan de hand gaan*, *ten dienst staan*, Tibull. I, 6, 25 (I, 5, 60).

PRAESTO, titi (avi), titum *en* atum, are, *eigenlijk van voren*, *of vooraan staan*, *bij voorb.* praestant acies, Lucan. IV, 30. *Wij staan vooraan*, *of bij toeval*, *of wegens onze voortreffelijkheid*, *of om dat wij de veiligheid van hem*, *voor wien wij staan*, *willen handhaven: van daar* 1) *voorstaan of vooraan staan*, *Tropisch*, *d. i. uitmuntender zijn*, *den rang hebben voor iemand*, *wanneer het geen*, *daar men bij uitmunt*, *in den* Dativus *of* Ablativus *staat; ook staat er somwijls geen* Casus *van den genen*, *boven wien men uitmunt*, *bij voorb.* longe praestare inter suos aequales, Cic. Brut. 64 extr., i. e. *groote voorrechten hebben:* patres gloria praestiterunt, Cic. Off. I, 32 in.: genus virile longe praestatia arte, Lucret. V, 1355 quum omnibus dimicationibus virtute praestitissent, Hirt. Alex. 11, i. e. *uitgemunt hadden: ook in eenen kwaaden zin; bij voorb.* qui probro atque petulantia maxime praestabant, Sallust. Cat. 37 (38): *dus ook met den* Dativus *of* Ablativus, *van den genen*, *boven wien men uitmunt:* alicui homini *of* rei, Terent. Eun. II, 2, 1. Sallust. Cat. 1. Cic. Invent. II, 1. Cic. Amic. 5 extr., *of* alicui aliqua re, Cic. Invent. I, 4. Cic. Or. I, 44, i. e. *boven iemand in eene zaak of door iet: dus ook* aliquem, Varr. ap. Non. 9. n. 20: aliquem aliqua re, Nep. Epam. 6. Ibid. Hann. 1. Ibid. Att. 3. Liv. V, 36. XLIV, 38, i. e. *voorrecht hebben boven iemand in enz. Wanneer het eenen* Casus *van hem*, *boven wien men uitmunt*, *bij zich heeft*, *dan kan men het ook vertalen*, *overtreffen: van daar* Praestat *dikwijls heet*, *het is voortreffelijker*, *beter*, *heeft een voorrecht*, *bij voorb.* mori millies praestitit, Cic. Att. XIV, 9, i. e. *is beter geweest:* cf. Cic. Nat. D. III, 3. Caes. B. G. I, 15: *dus ook* nimio praestat, Plaut. Bacch. III, 2, 12: multo mihi praestat cet., Cic. Sext. 69: *ook staat er* potius *overtollig bij*, Cic. Pis. 7: cf. Potius. 2) *voor iemand of eene zaak staan*, *Tropisch*, *d. i. voor eene persoon of zaak staan*, *er voor instaan*, *borg blijven*, aliquem *en* aliquid, *bij voorb.* hos praestabis, Cic. Q. Fr. I, 1, 3, *zult voor hem instaan:* se *voor zichzelven*, Cic. Att. VI, 2 post init.: *dus ook* aliquem, Ibid. 3 med.: alios, Plin. Paneg. 83: *dus ook* rem, *bij voorb.* damnum, Cic. Off. III, 16: invidiam, Cic. Sext. 28: nihil, Cic. Q. Fr. III, 1, 3: dictum, Cic. Off. III, 13: vitium, Ibid. 16: ultima, Cic. ad Div. VII, 17: culpam, Cic. ad Div. VI, 1 med. IX, 16 med.: periculum, Cic. Mur. 2, *voor het gevaar. Men zegt ook* a, *bij voorb.* a vi, Cic. ad Div. I, 4 extr., i. e. *voor ge-*

geweld, of ten aanzien van geweld inſtaan: ook de, *bij voorb.* de re numaria, Cic. Att. X, 11, i. e. *wegens enz.:* de me, Cic. ad Div. IV. 15. *Ook volgt de* Accuſativus *met de* Infinitivus, *bij voorb.* praedones nullos fore, quis praeſtare poterat? Cic. Flacc. 12. *Dewijl men geloven kan, dat het geen, waarvoor wij inſtaan, ook zal bewezen, gegeven, nagekomen, gedaan en verkregen worden; van daar* a) *maken, doen, verrichten, bij voorb.* ſuum munus praeſtare, Cic. Off. II, 9: vicem, Phaedr. III. Prol. 13, i. e. *zijn Ambt verrichten:* Nos ea praeſtitiſſe, quae ratio & doctrina praeſcripſerit, Cic. Nat. D. I, 31 quae tibi jucunda praeſtabo, Cic. ad Div. VII, 17. b) *nakomen, houden, bij voorb.* fidem praeſtabo, Cic. ad Div. V, 11, *zal mijn woord houden, de beloſte houden, nakomen: dus ook* Liv. XXX, 15: *het heet andere ook, eerlijkheid bewijzen,* Liv. XXXIII, 21: pacem, Liv. XL, 43, i. e. *vrede houden, vrede nakomen:* jus hoſpitii, Cic. ad Div. XIV, 4. c) *behouden, bij voorb.* ſocios ſalvos praeſtare, Cic. Manil. 18: rempublicam, Cic. Att. X, 4 ante med.: pacem, Liv., *zie hier voor:* mors omnia praeſtat praeter vitalem ſenſum, Lucret. III, 215, i. e. *behoudt alles, helpt niets te gronde, neemt er niets van, laat alles in goeden ſtaat:* aliquem finibus certis *in zekere grenzen behouden, bij voorb.* eos finibus his praeſtabis, Cic. Q. Fr. I, 1, 4: me tibi incolumem praeſtabunt, Horat. Epiſt. I, 16, 16: gloriam invictam praeſtent. Liv. X, 14 med. d) *betonen, aantonen, aan den dag leggen, bij voorb.* ſin omnia praeſtitero, Cic. Planc. 1: *dus ook* te praeſtabo *met de daad tonen,* Marcell. in Cic. Epiſt. ad Div. IV, 11 extr.: *dus ook* fidem, Cic. Phil. VII, 7 extr. Liv. XXXIII, 21: virtutem, Caeſ. B. G. II, 29 in.: ſenatu — conſilium fidemque, Cic. Or. III, 33: voluntatem, Cic. ad Div. I, 9 ante med §. 11: animum, Ib. §. 9: benevolentiam, Cic. Att. XI, 11 *bijzonder zegt men* praeſtare ſe *zich tonen, of bewijzen (gedragen) als, waarop dikwijls nog een* Accuſativus *volgt, bij voorb.* praeſta te eum, Cic. ad Div. I, 6, *betoon u als zulk eenen enz.:* ſe praeſtare invictum, Ovid. Triſt. IV, 10, 104: ſe incolumem, Lucret. III, 221: ſe conſtanter *voor* conſtantem, Ovid. Triſt. IV, 5, 23: ſe ad formulam innocentiae, Senec. de ira II, 28 in.: victoria ſe praeſtet, i. e. ſe oſtendat, Ovid. Triſt. II, 169: juris periti conſultoribus potius quam diſcere volentibus ſe praeſtabant, Pandect. I, 2, 2 poſt med., i. e. *toonden zich, lieten zich van hun zien, lieten hen voor zich.* e) *behouden, bijbehouden, voortzetten, bij voorb.* conſuetudinem, Vatin. in Cic. Epiſt. ad Div. V, 9. §. 6: memoriam benevolentiamque, Cic. ad Div. III, 10: jus hoſpitii & amicitiae, Ibid. XIV, 4. f) *bewijzen, d. i. laten wedervaren, bij voorb.* alicui officium, Hirt. B. G. VIII, 50: alicui officia urbana, Balb. in Cic. Epiſt. ad Att. IX poſt Epiſt. 6: ſilentium, Liv. XXIX, 25: alicui pietatem, Cic. Brut. 33: honorem debitum patri, Cic. Phil. IX, 5 extr.; *doch, het kan ook heeten, toonen, aan den dag leggen, laten zien, bij ſlot, is de zin dezelfde: van daar* g) *geven, bij voorb.* anſer ex ſe praeſtat pullos, Colum. VIII, 13: ſtipendium exercitui, Liv. V, 32: certam (pecuniae) ſummam ſenatoribus, Suet. Domit. 9: *van daar* ſenatui praeſtaret ſententiam, Cic. Piſon. 32, i. e. *zijn ſtem gaf: van daar* terga praeſtare hoſti, Tacit. Agric. 37, *voor* terga dare *den rug geven, d. i. vluchten.* h) *bezorgen, zeker bezorgen, bij voorb.* Iſtam voluptatem quis poteſt praeſtare ſapienti? Cic. Fin. II. 27: incolumem tibi me praeſtant Septembribus horis, Horat. Epiſt. I, 16, 16; *doch het kan ook zijn, behouden, bij ſlot verliest de zin niet veel.* i) *veiligmaken, in veiligheid ſtellen, bij voorb.* jus civile exercuerunt, quoad populum praeſtare voluerunt, Cic. Leg. I, 4: Venus, orta mari, mare praeſtat amanti, Ovid. Her. XV, 213. Not. a) praeſtavi *voor* praeſtiti, *bij voorb.* ſi plus praeſtaverim, Pandect. III, 5. 18 extr.: plus tibi praeſtarim, Ibid. XXII, 1, 37 extr. Ed. Torrent. b) Praeſtatum *voor* praeſtitum: *van daar* praeſtaturus, a, um, *menigvuldig is, bij voorb.* praeſtaturum, Liv. XXX, 11 *en* 15. XXXII, 54. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11. Juſtin. XI, 12 extr.: praeſtaturos, Cic. ad Div. VI, 8, *en meermalen.* Not. Particip. Praeſtans *ſtaat dikwijls* Adjective, *uitmuntend, voortreflijk, buitengemeen,* Cic. Tuſc. V, 13. Nat. D. I, 20 extr. Nep. Timoth. 4 *en* Alcib. 5. Ovid. Faſt. II, 467: quid praeſtantius mihi potuit adcidere cet., Cic. Vatin. 3: praeſtantior omnibus Herſe, Ovid. Met. II, 724: Calamus praeſtantior odore, Plin. H. N. XII, 22: ſuccus ſapore praeſtantiſſimus, Ibid. XV, 1: Platonem praeſtantiſſimum fuiſſe, Cic. Or. I, 50: duos praeſtantiſſimos, Cic. Acad. I, 4 poſt med.: labor praeſtans i. e. ingens, Lucret. I, 12. II, 62. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* animi, Virg. Aen. XII, 19: armorum, Stat. Theb. I, 605: belli, Sil. V, 92, *alwaar anderen* bellis *lezen: ook* ſeq. infinit., *bij voorb.* non praeſtantior alter aere ciere viros, Martemque adcendere cantu, Virg. Aen. VI, 164.

PRAESTOLO, *zie* Praeſtolor.

PRAESTOLOR (*of op éëne na de laatſte* Syllabe *lang is, weet men niet, maar als het van* praeſto Adverb. *zijn moest, dan zou op eene na de laatſte* Syllabe *lang zijn*), atus ſum, ari, *wachten, bij voorb.* illic, Plaut. Epid. II, 2, 33: foribus (Ablat.) *aan de deur,* Apul. Met. IV ante med. p. 146, 35 Elm.: *dus ook* voces cubiculo (*voor* in cubiculo) praeſtolatae, Ibid. VI poſt init. p. 160, 23 Elm. *Ook ſtaat er de* Accuſativus *of* Dativus *bij, wanneer de perſoon of zaak aangetoond wordt, waar op gewacht wordt, bij voorb.* aliquem, Plaut. Truc. II, 3, 15. Terent. Eun. V, 5, 5 *en* 7: adventum alicujus, Caeſ. B. C. II, 23: alicui, Cic. Cat. I, 9. Cic. Att. II, 15 extr.: Ego huic ſpei & exſpectationi — volui praeſtolari, Cic. Att. III, 20, i. e. propter hanc ſpem & exſp. *Ook de* Genitivus, *bij voorb.* cohortium, Siſenn. ap. Non. 2. n. 709. Not. *Men heeft ook daar voor* Praeſtolo, are, *bij voorb.* praeſtolabo illi, Turpil. ap. Non. 7. n. 67: ſuis praeſtolaras, Liv. *of* Laev. Ibid.

PRAESTRICTUS, a, um, *zie* Praeſtringo.

PRAESTRINGO, inxi, ictum, 3. *toehalen, toeſnoeren, toebinden, bij voorb.* faucem laqueo, Ovid. in Ibin. 549: pollices vincire nodoque praeſtringere, Tacit. Ann. XII, 47: nexuque nodi praeſtringant, Plin. H. N. VIII, 11: praeſtringere & ſtrangulare, Ibid. XVII, 24 poſt med.: Boreas praeſtringit radices arborum, Ibid. XVIII, 34 ante med.: praeſtricta manus vinculis tecantibus, Senec. Troad. 560: *van daar* 1) *omb nden, omwinden, bij voorb.* tempora ſertis, Stat. Sylv. V, 1, 112. 2) *ſtremmen, bij voorb.* ad diſcutienda, quae praeſtringi opus eſt, Plin. H. N. XXII, 25 med.: humor gelu praeſtrictus (*in de boomen*), Ibid. XVII, 24 poſt init. 3) *ſtropen, aanraken, bij voorb.* vites i. e. *ze van knoppen beroven,* Plin. H. N. XVII, 24 med., *ten zij men dit mede tot 4 brengen wil.* 4) *verzwakken, of ſtomp maken, of verdonkeren, bij voorb.* aciem ferri, Plin. H. N. VII, 15: aciem gladiorum, Plaut. Truc. II, 6, 11: eboris nitorem, Plin. H. N. VII, 15: *van daar* oculos, Cic. Vatin. 10 Erneſt. Cic. Senect. 12 Ed. Graev. & Erneſt., *of* aciem oculorum, Liv. XL, 58 Ed. Drakenb. & Gronov. Plaut. Mil. I, 1, 4 Ed. Gronov., i. e. *blinden, verblinden, verdonkeren: dus ook* oculi nimio ſplendore praeſtricti, Senec. Ep. 71 extr. Ed. Gronov.: *dus ook Tropisch,* aciem animi, Cic. Phil. XII, 2 Ed. Erneſt.: mentis, Cic. Senect. 12 Ed. Graev. & Erneſt.: ingenii, Cic. ad Brut. Ep. 28 Ed. Erneſt. Not. *doch anderen lezen hier* praeſtinguere, *of* perſtringere, *zie deze beide woorden.*

PRAESTRUCTUS, a, um, *zie* Praeſtruo.

PRAESTRŬO, xi, ctum, 3. 1) *voorbouwen, d. i. vooräf bouwen, om bij voorb. iet daarāan te bouwen, bij voorb.* ab imo praeſtructa, Colum. I, 5 extr.: *van daar Tropisch, voorbouwen, d. i. zekere voorbereiding maken, iet vooruit zenden enz., bij voorb.* fidem in parvis, Liv. XXVIII, 42, i. e. *verſchaft zich geloofwaardigheid in kleine dingen, om in groote naderhand te misleiden:* praeſtruit ad illud, quod dicturus eſt cet., Aſcon. ad Cic. in Caecil. 8 extr. 2) *voorbouwen, om iemand te verhinderen: van daar toebouwen, ſluiten, ondoorgaanbaar of ontoegangljk maken, bij voorb.* aditum, Ovid. Faſt. I, 563: Hoſpitis effugio praeſtruxerat omnia Minos, Ibid. Art. II, 21: porta praeſtructa fonte, Ibid. Met. XIV, 798, i. e. *verſtopt.* 3) *vooräf bouwen: van daar, vooräf gereed maken, vooräf toebereiden, voorbereiden, bij voorb.* cubitum terreſtrem, Apul. Met. X med, p. 248, 23 Elmenh.: fidem in parvis, Liv., *zie hier voor:* hoſtis praeſtructus bellis, Claudian. B. Get. 285: dolor praeſtruit iras tacitae vindictae, Ibid. in Rufin. II, 280: agmina ſaevo Marti, Ibid. de IV conſul. Honor. 319: illud peto praeſtruas, i. e. praepares, adpares; Plin. Ep. V, 8 extr.: cum praeſtructum utrumque conſulto eſſet, Suet. Tiber. 53, i. e. *dewijl het zoo afgeſproken was.*

PRAESŬDO, are, *vooräf zweeten, bij voorb.* aës praeſudat ſolibus, Claudian. Rapt. Proſ. II, 120: *van daar, zich vooräf met moeite oefenen, gevolglijk zweeten,* Stat. Theb. VI, 4.

PRAESUL, ulis, m. *en* f. 1) *die voor anderen vooräf ſpringt of danst, Voorſpringer, Voordansſer,* Cic. Div. I, 25. II, 66: *van daar* 2) *de Opperpriester onder de* Salii, *d. i. Priesters van* Mars, *die jaarlijks de* Ancilia *huppelend of dansſend door de ſtad droegen; wanneer hun Opperhoofd vooraan ſprong,* Capitol. in Anton. Philoſ. 4: *van daar* 3) *elk Opziener, of Opzienſter, bij voorb.* agri, Pallad. I, 6 extr.: arbori huic eſſe praeſulem Caſtitatem, Ibid. poſt med.: Teſtis Roma ſui praeſulis eſſe poteſt, Rutil. I, 550.

PRAESULSUS, a, um, *zeer gezouten, bij voorb.* adeps, Colum. VI, 2 ante med.

PRAESULTĀTOR, oris, m. i. q. praeſul (n. 1), *die vooruit ſpringt of danst, Voorſpringer, Voordansſer,* Liv. II, 36: cf. Praeſul.

PRAESULTO, are, *vooruit ſpringen, bij voorb.* ſignis, Liv. VII, 10, *voor de Vaandels.*

PRAESULTOR, oris, m. i. q. Praeſultator,

tor, Val. Max. I, 7, 4: cf. Praesul.

PRAESUM, fui, esse, eigenlijk voordan zijn, het zij om iet te bestuuren, iet uit te voeren, of enkel om gezien te worden: van daar 1) het hoofd zijn, over iet gesteld zijn, kommandeeren, bestuuren, bij voorb. sacris, Cic. Harusp. 7: statuis faciendis, Cic. Verr. II, 59: aedibus i. e. aedilem esse, Pandect. I, 2, 2 ante med.: alicui negotio, Caes. B. C. III, 61: exercitui: Ibid. 57: regiis opibus, Nep. Con. 4: rebus regiis, Ibid. Phoc. 3: oppido, Caes. B. G. II, 6: censor factus, severe praefuit ei potestati (i. e. dit Ambt), Nep. Cat. 2: equitatu (voor equitatui), Caes. B. G. I, 18 en 52: quibus regionibus quatuor reges praeerant, Ibid. V, 22: provinciae, bij voorb. qui ei provinciae legatus praeerat, Sallust. Cat. 42 (43): vigiliis, Ibid. 30 (31): agro colendo, Cic. Rosc. Am. 18: classi, Caes. B. C. III, 25. Cic. Div. I, 32: quaestioni, Cic. Rosc. Am. 4 extr.: muneri, Cic. Leg. I, 4 extr. Ook vragen de Romeinen niet altijd bij dit Verbum wien? maar ook waar? van daar zeiden de Ouden praeesse in urbe cet., bij voorb. provincia, in qua tu praefuisti, Cic. Verr. III, 77, i. e. waar gij Bevelhebber, Landvoogd, geweest zijt: quod eo loco praeerat, Cic. Verr. IV, 42. (Deze laatste plaats wordt in Ernesti Clave Cic. onder het woord is aangehaald): ea regione, qua Manius Sergius praeerat, castra adorti sunt, Liv. V, 8: ad Magonem, qui in Bruttiis praeerat, Liv. XXV, 16, i. e. kommandeerde: Qui ibi praeerat, Caes. B. C. III, 12, die daar kommandeerde: Qui Hadrumeti praeerat, Auct. B. Afr. 33: ook absolute, bij voorb. quia clementer praefuerat, Liv. XXXIV, 40 extr., gekommandeerd hadt, zijn Bevelhebbersambt zachtzinnig waargenomen hadt: zoo moet men ook de plaats Cic. Sext. 17 extr. verklaren: His tribus auctoribus (i. e. Caesare, Pompeio & Crasso) — esse usurum dicebat; ex quibus unum (i. e. Caesarem) habere exercitum in Italia maximum; duo, qui privati tum essent (Pompejus en Crassus), & praeesse & parare, si vellent, exercitum posse. Te weten praeesse kommandeeren (scil. exercitui) slaat op Pompejus, en parare exercitum op den rijken Krassus, die, gelijk men weet, wel een leger onderhouden kon: van daar 2) bestuuren, de hoofdpersoon bij iet zijn, groot aandeel ergens in nemen, bij voorb. rei, bij voorb. qui non solum interfuit his rebus, sed etiam praefuit, Cic. ad Div. I, 8 in.: illi crudelitati non modo praeesse, verum etiam interesse, Cic. Att. IX, 6 extr.: non paruit ille Gracchi temeritati, sed praefuit, nec se comitem illius furoris sed ducem praebuit, Cic. Amic. 11: nostrae laudi, dignitati, virtutique praefuisti, Cic. ad Div. I, 7 post med., i. e. bestuurd, bevorderd. b) beschutten, bij voorb. moenibus urbis, Ovid. Fast. V, 135: laudi, Cic., zie hier voor. a) eene zaak of handwerk bedrijven, bij voorb. ei studio, Cic. Or. I, 55: artificio, Cic. Fin. IV, 27 extr.: agro colendo, Cic. Rosc. Am. 18: ignarum rei, cui praefuturus est, magistrum fieri jubet, Colum. Praef. ante med.: muneri, Cic. Leg. I, 4 extr., i. e. waarnemen: dus ook juris civilis cognitio, quantum adferat iis, qui ei (scil. juri civili of cognitioni juris civilis) praesunt, honoris, gratiae, dignitatis, quis ignorat? Cic. Or. I, 45. 3) tegenwoordig zijn, schijnt niet ligt voor te komen, behalven dat Auson. in Ludo sept. sapient. onder het opschrift Lusdus het achttiende vers dus luidt: spondere qui nos, noxa quod praesest, vetat, voor praesto est. maar het Particip. Praesens tegenwoordig, is menigvuldig, en staat Adjective, a) tegenwoordig, zoo wel van menschen en dieren, als ook dingen, wanneer men het ook somtijds, thans, kan overzetten, bij voorb. praesens ades, Terent. Ad. III, 4, 29: adsum praesens praesenti tibi, Plaut. Most. V, 1, 27: Me praesente in mijne tegenwoordigheid enz.: Quo praesente, Cic. Or. I, 24, in wiens tegenwoordigheid. Not. praesente nobis, Plaut. Amp. II, 2, 194, voor me praesente: dus ook praesente testibus, Pompon. ap. Non. 2. n. 66: praesente his, Acc. Ibid.: praesente suis, Fenestella Ibid.: zoo staat ook absente nobis, Terent. Eun. IV, 3, 7: Praesens tecum egi, Cic. ad Div. II, 7 post med., tegenwoordig of persoonlijk; want, men kan het ook dikwijls persoonlijk, of in persoon, vertalen: praesens viderit, Cic. Invent. I, 54: quin — invisimus praesentes nostrarum (uxorum) ingenia? Liv. I, 57, i. e. persoonlijk, in persoon: praesens in praesentem multa dixerat, Cic. Att. XI, 12: cetera praesenti sermoni reserventur, Cic. Q. Fr. II, 8: nihil, nisi praesens & quod adest, sentire, Cic. Fin. I, 17, alwaar een Pleonasmus is: dus ook id, quod adest, quodque praesens est, Cic. Off. I, 4: in praesens certamen, Liv. IV, 6, tegenwoordige strijd: praesens quod fuerat malum in diem abiit, Terent. Phorm. V, 2, 16: praesens perfugium, Cic. ad Div. XII, 8, i. e. voor tegenwoordig: judicium, ibid., i. e. vonnis, dat de menschen thans vellen: Verba praesentia, Gell. I, 10, i. e. thans in gebruik: Praesenti tempore, Ovid. Fast. III, 478, en in praesenti (scil. tempore), Cic. ad Div. II, 10 extr. Nep. Att. 12, tegenwoordig, d. i. thans: in praesens (scil. tempus), Cic. ad Brut. Ep. 14 post med. Tacit. Hist. IV, 58, thans: dus ook in praesentia, scil. tempora, i. e. thans, zie Praesentia (dewijl men het van het Substantivum Praesentia tot hier toe heeft afgeleid): dus ook ad praesens tempus, Justin. I, 5, of enkel ad praesens, Tacit. Ann. IV, 31 en 40. Hist. I, 44. Suet. Tit. 6, i. e. thans: Praesentia (scil. tempora, negotia), de tegenwoordige omstandigheden, Sueton. Aug. 87. Horat. Ep. I, 17, 24. Tacit. Hist. IV, 59. Ann. V, 10: Res praesens is dikwijls de zaak, in zoo verre men ze in persoon beschouwt, of er persoonlijk bij is: van daar in rem praesentem venire, Cic. Or. I, 58. Cic. Caecin. 7. Senec. Ep. 6 post med., i. e. de zaak in persoon of op de plaats beschouwen, of na de plaats zelve heen gaan, waar zij gebeurd is: van daar in re praesenti, Liv. XXXIV, 62. XL, 17. Quintil. VI, 2 extr., heet, op de plaats, op denzelfden oord, waarover, bij voorb. de twist is: Plaut. Cas. II, 8, 63. In re praesenti ex copia piscaria cet., kan men verklaren, thans; doch het kan ook heeten, op de plaats, het welk beter schijnt: Liv. XL, 9 med., in re praesenti vociferaret i. e. op heeter daad, op de plaats, waar het gebeurd is: amici, qui in re praesenti fuerunt, Ibid. 29, i. e. die op dezelfde plaats geweest zijn: van daar van een Redenaar audientes in rem praesentem deducere, Quintil. IV, 2 extr., i. e. (als 't ware) op oord en plaats brengen, voeren, of verplaatzen. b) het geen terstond geschiedt, en niet uitgesteld wordt, bij voorb. poena, Cic. Nat. D. II, 59: pecunia, Cic. Cluent. 12. Plaut. Capt. II, 2, 8, i. e. baar geld: dus ook praesentes denarios numerare, Petron. 109: numis praesentibus, Ibid. 137, i. e. baar: dus ook fraudator praesens solverit, Pandect. XLII, 8, 10 med., i. e. baar betaald: ook zegt men praesenti die dari, Pandect. VII, 1, 4. XXXI, 47 med., i. e. baar, contant, gegeven worden: dus ook mors, bij voorb. praesenti morte mulctavit, Flor. I, 26 post med.: metus mortis praesens, Ibid. III, 14: preces, Prop. II, 30, 12 (44), i. e. gebed, (bede) dat terstond na de overtreding volgt. c) werkzaam, genoegzaam, oogschijnlijk, bij voorb. auxilium, Cic. Verr. IV, 49: vires ad nocendum, Hirt. ad Cic. in Cic. Ep. ad Att. XV post Ep. 6: quo (malo) non praesentius ullum, Virg. Georg. II, 127: praesentissimum remedium, Colum. VI, 14: radix adversus serpentium ictus praesenti remedio est, Plin. H. N. XXI, 18: cf. 20 post med.: amor praesentior, Ovid. Met. XIII, 757: pro germano si quid praesentius audes, Virg. Aen. XII, 152: insidiae praesentes, i. e. oogschijnlijke, openbare, Cic. ad Div. XV, 2 extr. en 4 ante med. §. 10: Diva praesens tollere, Horat. Od. I, 35, 2, i. e. magtig, vermogend: praesentissima pericula, Quintil. X, 7 in.: fructus praesentiores, Cic. ad Div. I, 9 post init.: ook seq. Infin. bij voorb. tollere, Horat., zie hier voor. d) levendig, bij voorb. memoria praesentior, Liv. VIII, 22, levendig aandenken. e) tegenwoordig, vastberaden, bij voorb. animus, Cic. Or. II, 20. Cic. Att. I, 18. Terent. Phorm. V, 7, 6: animus praesentior, Liv. XXXI, 46: praesentissimo animo, Hirt. Alex. 40: dus ook homo praesens, Ovid. Am. II, 8, 17: ingenio, Plin. H. N. XVII, 1. f) dringend, bij voorb. praesentior res erat, Liv. II, 36. g) bijstaande, bij voorb. Hercules praesens habetur deus, Cic. Tusc. I, 12: dea, Virg. Aen. IX, 404. Ovid. Met. VII, 178.

PRAESUMO, msi, mtum, 3. vooraf nemen, of tot zich nemen, bij voorb. spijze, bij voorb. dapes, Ovid. Art. III, 757: dus ook elleborum, Plin. H. N. XXV, 5 med.: aliquid potu, Ibid. XXIII, 10 med., i. e. vooraf drinken, innemen, of tot zich nemen: praesumere cibis calidam, Ibid. XXVIII, 4 extr.: remedia, Ibid. XXV, 2: praesumtum diadema i. e. ante legitimam aetatem sumtum, Claudian. de IV consul. Honor. 166: ne haec quidem pars praesumenda est (in eene Redenvoering), Quintil. I, 10, 27: en Tropisch, bij voorb. patientiam rei, Ibid. XII, 9, 9, i. e. ze zich te voren bezorgen, ze zich laten welgevallen: tempus praesumtum i. e. praeteritum, Ibid. I, 1, 19: inviti judices audiunt praesumentem partes suas, Ibid. XI, 1, i. e. praeoccupantem: ingenium judicio praesumitur, Ibid. II, 4, 7, vooraf gaat, sterker is dan de kracht om te oordeelen: praesumta opinio, vooroordeel, vooropgevat gevoelen, Ibid. II, 17, 28: praesumta desperatio, Ibid. I prooem. 20: praesumta spes, Sil. VII, 582: praesumta suspicio, Tacit. Ann. II, 73, i. e. vooropgevat: praesumta quies, Ibid. Agr. 18: van daar praesumtum est, het is een vooroordeel, gemeen gevoelen, Pandect. XXI, 1, 31 extr. en 37: van daar Tropisch, a) vooraf iet doen, bij voorb. officia heredum, Plin. Epist. VI, 10 extr.: supplicia, Tacit. Ann. I, 48: gaudium, Plin. Ep. II, 20, 6; zich vooraf verheugen, vreugde te voren genieten: dus ook laetitiam, Ibid. VIII, 11 in.: aliquid voto, iet vooraf wenschen, Ibid. III, 1, 11: cogitatione, vooraf zich voorstellen, Ibid. b) vooraf toebrengen, of wenden, aanwenden, bij voorb. tempus sementibus, Plin. H. N. XVIII, 25 post med.:

dus

dus ook praefumtum tempus, Quintil. I, 1, 19: fortunam principis inertis luxus i. e. *genieten, gebruiken*. Tacit. Hift. I, 62. c) *vooruit zich voorstellen of denken, bij voorb.* spe praefumfite bellum, Virg. Aen. XI, 18: [futura] praefumere, Senec. Ep. 107. d) *vooruit zien of besluiten, bij voorb.* fortunam utriusque praefumeret, Tacit. Ann. XII, 41: *ook kan men uit het bovenstaande hier toe brengen* ingenium judicio praefumitur, Quintil., i. e. *men ziet het vernuft eer dan de oordeelskracht: gemeenlijk is de eerste sterker.* e) *vermoeden, gelooven*, Justin. VI, 2: se praefumit innocentem, Apul. Met. VII prope fin.: sed utique praefumis, Ibid. V prope fin.: quem pater obiisse falso praefumferat, Pandect. XII, 6, 3: *van daar* praefumtum, *opgevatte meening, of enkel, meening*, Ibid. XXI, 1, 31 extr. *en* 37: praefumtum habere, Tacit. Ann. XIV, 64, i. e. *gelooven, zich voorstellen, of ook zien, inzien.*

PRAESUMTIO, onis, f. 1) *vooröpnening, of het geen men vooräf opneemt, bij voorb. zo de* Major Syllogismi *zal zoo heeten*, Cic. Div. II, 53. *Anderen verklaren het* notio infita: *maar de Edit. Ern. heeft* assumtio: *van daar voorgebruik, voorgenot van eene zaak, bij voorb.* rerum, Plin. Ep. IV, 15, i. e. *het vroegtijdig genot of gebruik:* famae, Plin. Ep., *zie hierna. Ook in eene Redenvoering, wanneer men iet, dat tegengeworpen kan worden, zelve voortbrengt en te keer gaat*, Quintil. IX, 2, 26. Cicero *noemt het* ante occupatio, Cic. Or. III, 53. 2) *vermoeding, inbeelding, voorstelling eener zaak bij voorraad, bij voorb.* famae, Plin. Epist. IX, 3: contra suam praefumtionem, Justin. III, 4: 3) *stoutheid, vermetelheid*, Apul. Apolog. post med. p. 323, 17 Elm. 4) *Hardnekkigheid, bij voorb.* contra plagarum dolores, Apul. Met. VIII post med. p. 214, 31 Elm.: cf. Ibid. X ante med. p. 243, 25 Elmenh.

PRAESUMTUS *of* PRAESUMPTUS, a, um, *zie* Praefumo.

PRAESŬO, ui, utum, 3. *eigenlijk, van voren naaijen; aannaaijen, of benaaijen: van daar bedekken, verhullen, bij voorb.* furculos coriis, Plin. H. N. XII, 19 extr.: Foliis praefuta hasta, Ovid. Met. XI, 9, i. e. *bedekt.*

PRAETECTUS, *zie* Praetego.

PRAETEGO, exi, ectum, 3. *vooräf of van voren bedekken, of in 't gewere bedekken, bij voorb.* caput, Propert. III, 14 (13), 12: quae faxa fomnum (tuum) praetexerint, Plin. Paneg. 15, i. e. *op welke steenen gij geslapen hebt; eigenlijk, welke steenen uwen slaap bedekt, beschermd hebben.* Gesner *wil* praetexuerint *lezen:* corpora praetecta scuto, Liv. XLIV, 9.

PRAETENDO, di, tum, 3. 1) *voor spannen, voorwaarts uitspannen, bij voorb.* cornua, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 45: villum in calice, Ibid. XI, 2. a) *iet voor iet spannen, bij voorb.* membranam cordi, Plin. H. N. Ibid. Sect. 77: plagas, Ibid. IX, 6: membrana praetenta, Ibid. XI, 37. Sect. 32: vela praetenta foribus, Suet. Claud. 10: cilicia, Liv. XXXVIII, 7 prope fin., i. e. *voorspannen of voordoen: van daar* b) *iet voor iet voordoen, het zij het geschiede door zetten, leggen, stellen of houden: van daar voorzetten, voorstellen, voorhouden, voortrekken, bij voorb.* hegeti fepem, Virg. Georg. I, 270, *voordoen, voortrekken:* vestem ocellis, Ovid. Am. III, 6, 79. *voorwenden:* ramum olivae, Virg. Aen. VIII, 116. *voordragen, voorhouden: dus ook* fumus manu, Ibid. Georg. IV, 230, i. e. *voordoen, voordragen:* cilicia, Liv. *voordoen, zie hier voor: van daar* decreto fetrionem, Liv. III, 47, i.e. *voorgezet (uit hoofde van voorwendzel): van daar* Praetendi, *van plaatzen, voorliggen, bij voorb.* litus praetentum, Liv. X, 2: Baeticae latere feptentrionali praetenditur Lufitania, Plin. H. N. III, 1: donec a tergo praetendantur Aethiopes, Ibid. V, 9: Ilyi, qui praetenduntur fupra Elymaida, Ibid. VI, 27 med.: regio Edetania, amoena praetendente fe ftagno, Ibid. III, 3: Sicanio praetenta finu jacet infula, Virg. Aen. III, 692. b) *Tropisch*, aliquid alicui rei, *iet tot een voorwendzel ergens bij gebruiken, voorwenden, het als een voorwendzel aanhalen, voorwenden: bij voorb.* decretum legatorum calumniae, Liv. XXXIX, 28: aliquid feditioni, Liv. XXXIV, 3: nomen hominis doctiffimi moribus suis barbaris praetendere, Cic. Vatin. 6, i. e. *daarmede bemantelen:* praetendens culpae fplendida verba tuae, Ovid. Remed. 240: ftudeamus, nec defidiae noftrae praetendamus alienam, Plin. Ep. IV, 16 extr.: caufam belli praetendere, Flor. III, 5: ignorantia praetendi non poteft, Quintil. VII, 1 poft med.: haec a fe factitata praetendebat, Tacit. Ann. VI, 18: fimulationibus caufam partium, Ibid. Hift. II, 85. *Ook ontdekken, uiterlijk zich laten merken, bij voorb.* humanitatem facie tenus, Apul. Met. X poft med. p. 250, 9 Elm., i. e. *uiterlijk vriendelijk zijn:* nec conjugis unquam praetendi taedas, Virg. Aen. IV, 339, i. e. *ik heb toch nooit laten blijken, dat ik uw Echtgenoot ben:* debitum, i. e. *schuld vorderen, over schuld klagen*, Pandect. II, 14, 9.

PRAETENER, a, um, *zeer teder, bij voorb.* vites, Plin. H. N. XIV, 2: herba, Ibid. XXV, 13 ante med.

PRAETENTATUS, us, m. *het probeeren, of beproeven, vooraf*, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 52.

PRAETENTO, are, 1) *vooräf verzoeken of beproeven, bij voorb.* vires, Ovid. Met. VIII, 7: pollice chordas, Ibid. V, 339: iter baculo, Ibid. in Ibin 257: *dus ook* cochleae cornibus praetentant iter, Plin. H. N. IX, 32: praetentat manu fylvas, Ovid Met. XIV, 189: *dus ook* explorat caecas cui manus ante vias, Tibull. II, 1, 78: mifericordiam judicis, Quintil. IV, 1 ante med.: pericula, Lucan. IX, 398. 2) *voor zich houden, bij voorb.* pallia, Claudian. B. Gild. 436.

PRAETENTUS, a, um, *zie* Praetendo.

PRAETENUIS, e, *zeer dun of smal, bij voorb.* folium, Plin. H. N. XVI, 10: filum, Ibid. 31: allium capite praetenui, Ibid. XIX, 6 extr.: dictamnum ramis praetenue, Ibid. XXV, 8 med.: pons, Ib. VIII, 50.

PRAETĔPEO, ui, 2. *vooräf lauw zijn: Tropisch*, fi praetepuiffet amor, Ovid. Am. II, 4, 6, i. e. *indien gij vooräf verliefd geweest waart; doch het kan ook zijn van* praetepefco, pui, *d. i. lauw worden.*

PRAETEPESCO, *zie* Praetepeo.

PRAETER, Praepof. *en* Adv., 1) *voorbij, met den* Accufativus, *bij voorb.* praeter oculos ferebant omnia, Cic. Verr. III, 95, i. e. *droegen alles voor zijne oogen voorbij:* praeter os oleum bulet, Plaut. Poen. Prol. 19: praeter oram, Liv. XL, 41, *de kust voorbij, voor de kust voorbij:* praeter caftra transducit, Caef. B. G. I, 48: praeter ripam continuus, Liv. XXXVIII, 16: volant praeter latus, Ovid. Met. V, 159: praeter jacentes montis lapfus amnis, Plin. H. N. VI, 3: trahi praeter flumen, Ibid. XXXVI, 2 extr.: praeter caftra relata, Liv. VI, 29 *en meermalen.* 2) *voor* (ante), *bij voorb. voor de voeten enz.: bij voorb.* inuftela murem abstulit praeter pedes, Plaut. Stich. III, 2, 7: videntur montes folem fuccedere praeter, Lucret. IV, 142: *dus ook* praeter caftra, praeter os cet., *zie hier voor.* 3) *behalven, buiten, d. i. nevens of met, bij voorb.* ut praeter fe denos adducerent, Caef. B. G. I, 43, i. e. *tien perfonen buiten hen, d. i. dat zij ook daar bij waren, zij niet uitgefloten:* ut praeter auctoritatem vires quoque — haberet, Ibid. B. C. III, 57: exactores praeter imperatas pecunias cet., Ibid. 32: praeter illud commodum, — tum etiam admittit, Colum. IV, 18. 4) *behalven, d. i. uitgezonderd, is bekend*, a) *met den* Accufativus, *bij voorb.* omnes praeter tuam, Cic. Cluent. 20: neque veftitus, praeter pelles, habeant, Caef. B. G. IV, 1: praeter illum, Juftin. XXIII, 2: omnes praeter eum, Cic. Att. VII, 3 extr.: neminem praeter Hortenfium, Cic. ad Div. I, 5 extr.: *van daar* Praeter haec, Terent. Ad. V, 3, 61. Celf. II, 4 extr.: *of* Praeter hac, Plaut., *buitendien, bovendien: dus ook* praeterea, Cic., *buitendien, bovendien: ook verders*, Virg., *zie* Praeterhac *en* Praeterea *in 't bijzonder. Ook met den* Infinitivus *in plaats van den* Accufativus, *bij voorb.* nihil legatum praeter plorare, Horat. Sat. II, 5, 69, i.e. ploratum; *doch, het kan ook tot het volgende behooren.* b) *zonder* Accufativus; *zoo als bij ons, behalven, bij voorb.* omne frumentum, praeter, quod fecum portaturi erant, Caef. B. G. I, 5, i. e. *behalven dat zij met zich enz., alwaar men iet verstaan kan: ook* praeter quod *behalven dat, alwaar anders* praeterquam quod *staat, bij voorb.* Nam praeter quod epulis alienis voluptates meas anteferrem, metum etiam iftum tibi demam, Apul. Met. II poft med. p. 122, 37 Elm.: Nullas (literas) adhuc accepi, praeter, quae mihi redditae funt, Cic. Att. V, 3: Cavendae funt familiaritates, praeter hominum perpaucorum, Cic. Q. Fr. I, 1 §. 5: Liceret ab armis difcedere, praeter rerum capitalium condemnatis, Salluft. Cat. 36 (37): Nulla civitas, praeter Plataeenfium, Nep. Milt. 5: religionum contemtor, praeter unius Deae Syriae, Suet. Ner. 56: nullo, praeter auguralis facerdotii, honore relicto, Ibid. Claud. 4 extr.: nil praeter falices caffaque canna fuit (ibi), Ovid. Faft. IV, 401: non locupletari praeter paucos, Cic. Manil. 23, *alwaar* paucos *voegzamer tot* locupletari *dan tot* praeter *behoort:* Praeter plorare, Horat., *zie hier voor: van daar* praeter fi *behalven indien, bij voorb.* praeter fi alter nequeat, Varr. R. R. I, 41 extr.: *en* praeter quod *behalven dat*, Apul., *zie hier voor: van daar* praeterque *en behalven dien, staat dikwijls* Plin. H. N., *bij voorb.* praeterque jus (Nominat.) temperatur aqua, IX, 30 extr.: Montes in Arcadia — Cyllene, Lycaeus, — praeterque ignobiles octo, Ibid. IV, 6: infecta habent oculos, praeterque e fenfibus tactum atque guftatum, Ibid. XI, 4: praeterque gigni in herbam, Ibid. V, 1 extr.: praeterque veficae convertio, Ibid. VIII, 42 extr. *en meermalen: van daar* praeter quam *of* praeterquam *buitendien, bij voorb.* praeterquam fruitiunis, Liv. IV, 17: *en ook behalven, bij voorb.* nulla re praeterquam legibus, Liv. I, 9: Praeterquam quod te rogo, Terent. And. IV, 4, 14, i. e. *behalven dat, geen ik enz., en meermalen, zie* Praeterquam. 5) *tegen of buiten, met den* Ac-

cus

cufativus, *bij voorb.* praeter confuetudinem, Nep. Hann. 12. Cic. Div. II, 28, *tegen gewoonte: dus ook* praeter morem civium, i. e. *tegen enz.*, Terent. And. V, 3, 8: praeter naturam, *tegen de enz.*, Cic. Div. II, 28, *dus ook* praeter aequum, *tegen de billijkheid*, Plaut. Bacch. III, 3, 14: praeter fpem, Ibid. Rud. II, 3, 69, *buiten of tegen hoop:* praeter ipfius voluntatem cogitationemque acciderit, Cic. Catil. II, 7 extr., i. e. *tegen zijn wil enz.:* praeter opinionem, Nep. Milt. 2: praeter rem loqui i. e. contra rem, Auct. ad Her. IV, 1: praeter aetatem, Terent. Heaut. I, 1, 7: durus eft praeter aequum & bonum, Ibid. Ad. I, 1, 39: praeter exfpectationem, Cic. Or. II, 70 extr.: praeter modum, Cic. Tufc. V, 36. Cic. Planc. 33, i. e. *boven mate.* 6) *voor of boven, d. i. uitmuntender, meer dan enz.* a) *met den* Accufativus, *bij voorb.* unus praeter ceteros adjuvifti, Cic. Q. Fr. I, 1 prope fin., i. e. *voor, of boven, anderen:* Horum nihil praeter cetera ftudebat, Terent. And. I, 1, 33, *boven andere dingen, d. i. uitmuntender, ijveriger:* praeter aetatem, Terent., *zie hier voor:* praeter modum, Cic., *zie hier voor:* praecipuum fuit praeter ceteros, Cic. Sull. 3: praeter omnem candidum Medea mirata eft ducem, Horat. Epod. III, 9: praeter ceteros nobilitata, Cic. Off. II, 7 extr.: durus eft praeter aequum & bonum, Terent., *zie hier voor en meermalen.* b) *zonder* Accufativus, *alwaar er quam voor volgt, bij voorb.* quae praeter fapit, quam cet., Plaut. Perf. III, 1, 38, *welke verftandiger is, dan enz.:* Et (facere) praeter quam res te adhortatur tua, Terent. Heaut. I, 1, 8, i. e. *meer dan enz.:* lucrum ingens praeter quam mihi pater meus dedit cet., Plaut. Merc. prol. 94. Not. Praeter propter i. e. *ongeveer, d. i. meer of min, bij onbepaalde getallen*, Gell. XIX, 10, *alwaar gezegd wordt, dat Kato en Varro zoo gefproken hebben; en ook uit Ennius aangehaald wordt* praeterpropter vita (*of* vitam, *zoo als anderen lezen*) vivitur.

PRAETERĂGO, egi, actum, 3. *voorbij drijven, bij voorb.* equum, Horat. Ep. I, 15, 11.

PRAETERBĪTO, ĕre, *voorbij gaan, bij voorb.* aedes, Plaut. Epid. III, 4, 1: *ook zonder* Accufativus, Ibid. Phoen. V, 3, 44.

PRAETERDŪCO, xi, ctum, 3. *voorbij voeren*, Plaut. Mil. I, 1, 67.

PRAETERĔA *of* **PRAETER EA**, 1) *buitendien, bovendien*, Cic. ad Div. IV, 3 extr. XIV, 4. Cic. Balb. 12. Cic. Or. I, 35. Caef. B. G. III, 20. IV, 22: *ook bij afdeelingen, wanneer men het ook vertalen kan, verders, bij voorb.* primum, quod foror eft dicta; praeterea, ut cet., Terent. Eun. I, 2, 66: primum indotata eft; tum praeterea cet., Ibid. Ad. III, 2, 77: quicunque bona patria laceraverat, quique aes alienum — conflaverat; praeterea omnes parricidae cet.; Salluft. Cat. 14: & — virtutem & — juftitiam & — prudentiam mihi tuam expofuit; & praeterea — adjunxit; praeterea fummam cet., Cic. ad Div. X, 3, *alwaar het herhaald wordt.* 2) *verderheen, of verder, wijder, bij voorb.* neque illum praeterea vidit, Virg. Georg. IV, 502, i. e. *verders, wijders:* & quisquam numen Junonis adoret praeterea aut cet., Ibid. Aen. I, 49 (53). Not. *alhoewel* praeterea *uit* praeter *en* ea *faamgefteld is (gelijk het onze buiten dien, boven dien) en gevolglijk beter* praeter ea *zou gefchreven worden, echter ftaat de laatfte fyllabe lang, bij voorb.* Virg. Georg. IV, 502. Aen. VI, 149.

PRAETĔRĔO, ivi *en meermalen* ii, itum, 4. *voorbij gaan, voorover gaan, voorbij pasferen, bij voorb. voor eene plaats, menfchen enz., bij voorb.* hortos, *voorbij de tuinen*, Cic. Fin. V, 2: piftrinum, Plaut. Capt. IV, 2, 8: aliquem, Ibid. Afin. III, 4, 15. *Ook zonder* Cafus, *bij voorb.* hac, Terent. Ad. IV, 2, 35. Plaut. Cift. IV, 2, 15, i. e. *hier:* praeteriens modo, mihi — inquit, *in 't voorbij gaan*, Terent. And. I, 5, 18: per vias, Plaut. Merc. V, 4, 46: uno adfpectu & praeteriens de oratore judicat, Cic. Brut. 54: quafi praeteriens fatisfaciam, Cic. in Caecil. 15 extr., *in 't voorbij gaan, met weinige woorden. Ook van levenloze dingen, bij voorb. rivieren enz., bij voorb.* unda praeterit, Ovid. Art. III, 63: ripas flumina praetereunt, Horat. Od. IV, 7, 4: *van daar* 1) *van den tijd, voorbij of over gaan, vergaan, bij voorb.* tempus, Terent. Eun. III, 4, 4: biduum, Ibid. II, 2, 52: nox praeterit, Plaut. Merc. II, 1, 3: hora, Ovid. Art. III, 64: aetas, Terent. Phorm. II, 3, 76. *Ook* Paffive, *bij voorb.* diebus decem praeteritis, i. e. *na tien dagen, tien dagen verlopen zijnde*, Varr. R. R. II, 4 extr.: *van daar* praeteritus, a, um, *voorleden, verlopen, bij voorb.* tempus, Cic. Senect. 19: fuavitas temporis verni, Ibid.: aetas, Ibid. 2: anni, Virg. Aen. VIII, 560: labor, Quintil. X, 7: faecula, Ibid. XII, 4 extr.: nox, Prop. II, 14 (13), 9: culpa, Ovid. Her. XX, 187: in praeteritum (fcil. tempus) *voor het voorledene, ten aanzien van den voorleden tijd*, Suet. Domit. 9. Plin. H. N. VIII, 18. *Ook* tempus praeteritum *in de* Grammatica, Quintil. I, 4 (8) extr. Varr. L. L. VII, 32. *Ook* Praeterita, orum, *voorleden dingen, het voorledene*, Cic. Div. I, 30. Cic. Fat. 7 extr. Caef. B. G. I, 20. Juftin. XXI, 3 extr.: *van daar* homines i. e. *voormalige, overledene, bij voorb.* fas eft praeteritos femper amare viros, Prop. II, 13 (12), 52. 2) *aan de kennis ontgaan, onbekend zijn, bij voorb.* Non me praeterit, Cic. Caecin. 33 extr. *en* 35, i. e. *ik weet, mij is niet onbekend:* fed te non praeterit, quam fit difficile cet., Cic. ad Div. I, 8: quantum fit, non te praeterit, Pompej. ad Domit. 3 in Cic. Ep. ad Attic. VIII poft Ep. 12: *ook ftaat er de* Nominativus *bij, bij voorb.* an quidquam Parmenonem praetereat? Terent. Hec. V, 4, 38, i. e. *ontgaan, onbekend zijn, niet invallen*, nec dubitamus multa effe, quae & nos praeterierint, Plin. H. N. praefat. ante med.: nec me praeterit Auctor, Apul. Met. VI ante med. p. 178, 26 Elmenh. 3) *voorbij gaan, of over gaan, iemand of iet, d. i. er geen acht op ftaan: van daar bij voorb.* a) *overgaan, met ftilzwijgen, d. i. niet gewagen, weglaten, uitlaten, bij voorb.* filentio, Cic. Partit. 23 extr. Cic. Sull. 21: *en zonder* filentio, Cic. Verr. V, 44 *en* 77. Cic. Provinc. 3. Marcell. 1. Flacc. 3. Ovid. Faft. VI, 319. Plin. H. N. XV, 1, 10 extr. *en meermalen. Ook heet* filentio praeterire, *iet ftil voorbij laten gaan, er niet op fpreken, fchreeuwen, of klappen, bij voorb.* orationis nullam partem, Cic. Brut. 22 extr.: *ook overgaan of weglaten, er geen gebruik van maken, bij voorb.* locum (*eene plaats van een boek enz.*), *bij voorb.* locum, qui praeteritus (a Plauto) negligentia eft, Terent. Ad. Prol. 14, i. e. *de plaats, die Plautus weggelaten, niet mede genomen of vergeten heeft mede over te brengen. Ook volgt de* Infinitivus, *bij voorb.* praeterii dicere, Plaut. Merc. II, 3, 68: *dus ook* praeterivi fcifcitari, Apul. Met. III p. 130, 22 Elm.; *doch, het kan ook zijn, ik heb het vergeten, of nagelaten; bij flot is de zin dezelfde: dus ook* praeteritus, a, um, *bij voorb.* Alcidae praeteriti i. e. filentio praetermiffi, Ovid. Met. XII, 538: locus, Ibid. Faft. IV, 573: praeterita, orum, *voorbij gegane dingen: van daar* in praeteritis relinquere, Cic. Acad. IV, 14 extr., *iet overgaan, vergeten aantehalen: van daar iet of iemand niet mede oplezen, weglaten, uitlaten, bij voorb.* quatuor praeteriti funt, Liv. XXXVIII, 28: *dus ook* Liv. XL, 51 in. b) *overgaan, d. i. niet mede lezen, overflaan in het lezen*, Martial. XIII, 3, 8: *hier toe kan men brengen* Liv. XXXVIII, 28 *en* XL, 51, *zie hier voor: van daar in 't gemeen, weglaten, bij voorb. in het fchrijven, bij voorb.* fyllabas praeterit, Sueton. Aug. 88: locus praeteritus, Terent., *zie hier voor: of nalaten, bij voorb.* quae foenifeces praeterierunt, fecari, Plin. H. N. XVIII, 28: *ook* feq. infinit., *bij voorb.* dicere, Plaut.: fcifcitari, Apul., *zie hier voor: van daar, vergeten, waar toe deze beide plaatzen* dicere, fcifcitari *kunnen gebracht worden; dus ook* locus praeteritus negligentia, Terent., *zie hier voor: en men kan hier toe meer brengen.* c) *overgaan iemand, voorbij gaan, bij voorb. bij erveniffen, bij gefchenken, bij het uitdeelen eener zaak, als Ambten enz., d. i. geen acht op hem ftaan, bij voorb. bij een Ambt, achter aan zetten, bij voorb.* populus folet dignos praeterire, Cic. Planc. 3, i. e. *voorbij te gaan, over te gaan, d. i. het Ambt niet te geven:* fapiens fuffragiis praeteritur, Cic. Tufc. V, 19: omnes aedilitate praeteritos, Cic. Planc. 21: *dus ook* Liv. IV, 15 extr. VI, 40 extr., *alwaar overal van Ambten gefproken wordt: verders:* Scipioni obvenit Syria —: Philippus & Marcellus praetereuntur, *worden overgegaan, worden voorbij gegaan*, Caef. B. C. I, 6: te amarit is, qui filium fratris praeterit, Cic. Phil. II, 16, i. e. *hem niets in zijn Testament vermaakt heeft:* Ad dapes vocabar (olim): — quid factum eft — quod fum praeteritus? Martial. VII, 85, 5, i. e. *waarom ben ik voorbij gegaan, d. i. niet mede te gast genodigd?* Me quoque Romani praeteriere patres, *klaagt* Flora Ovid. Faft. V, 312, i. e. *hebben mij achter aangezet, mij vergeten.* 4) *ontgaan, bij voorb.* quid mali praeterieris, Terent. Hec. III, 4, 5. 5) *voorgaan, vooruit gaan voor iemand, of voorrijden, voorloopen enz., bij voorb.* jam hos curfu, jam praeterit illos, Virg. Aen. IV, 157: *van daar Tropisch, voorgaan, d. i. overtreffen, bij voorb.* Hos nobilitate Mago praeteriit, Varr. R. R. I, 1 extr.: virtus tua alios praeterit, Ovid. Pont. IV, 7, 51: *dus ook* praeteriri aut aequari eos poffe, Vellej. I, 17 extr.: eoque praeterito, Ibid. *Ook overfchreeden, te buiten gaan, bij voorb.* modum, Ovid. Faft. V, 304, *de maat te buiten gaan.*

PRAETERĔQUĬTO, are, *voorbij rijden*, Liv. III, 61.

PRAETERFĔRO, tuli, latum, ferre, *voorbij dragen: van daar* praeterferri *voorbij komen, voorbij loopen, varen, vliegen, rijden, gaan, bij voorb.* acies praeterlata eft latebras, Liv. XXI, 55 extr.: vox praeterlata, Lucret. IV, 573, i. e. *vliegt voorbij, wordt dus niet gehoord.*

PRAETERFLŬO, xi, xum, 3. 1) *voorbij vloeijen, vlieten, bij voorb.* aquam effe opor-

oportet, quae praeterfluat. Varr. R. R. III, 16 post med.: *ook* seq. Accusat., *bij voorb.* flumen, quod Valentiam praeterfluit. Sallust. ap. Priscian. 6: flumen praeterfluebat loca, Liv. XXIV, 3 in.: amnis praeterfluens moenia, Liv. XLI, 11. 2) *Tropisch, voorbij vlieten, d. i. voor over of voorbij gaan, bij voorb.* voluptatem praeterfluere sinit, Cic. Tusc. V, 33 post med., i. e. *verdwijnen, vergaan*: eorum orationes sino praeterfluere, Cato ap. Plin. H. N. praefat. prope fin., i. e. *ik acht uw spreken niet, stel er geen gewigt in.*

PRAETERGRĔDĬOR, essus sum, 3. *voorbij of voor over gaan, bij voorb.* castra *voor de legerplaats*, Cic. ad Div. III, 7 med. Auct. B. Afric. 69: fines, Tacit. Ann. XIV, 23: ubi praetergressi ea sunt, Liv. XXXV, 30 extr.: *van daar Tropisch, voorgaan, d. i. overtreffen, bij voorb.* alios. Sallust. ad Caes. 1 post init.

PRAETERHAC *of* **PRAETER HAC** *staat voor* praeter haec i. e. praeterea, 1) *buitendien, behalven dat* 2) *verder, of verder heen, wijder of wijder heen, bij voorb.* si praeterhac unum verbum faxis hodie, Plaut. Rud. IV, 4, 73: praeterhac si mihi tale post hunc diem faxis cet., Ibid. Men. I, 2, 3: non patiar praeterhac, Ib. V, 1, 43: praeterhac mihi non facies moram, Ibid. Most. I, 2, 72.

PRAETERĬTUS, a, um, *voorbij gegaan, voorleden, zie* Praetereo.

PRAETERLĀBOR, psus sum, 3. 1) *voorbij slippen, vlieten, vliegen, lopen enz., bij voorb.* praeterlabere tumulum, Virg. Aen. VI, 875, i. e. *voorbij vlieten, met den* Accusativus: sylvarum amoenitas & praeterlabentia flumina, Quintil. IX, 3 extr.: praeterlabare hanc (tellurem), Virg. Aen. III, 478, i. e. (*voor het land*) *voorbij varen.* 2) *Tropisch, voorbij slippen, bij voorb.* (definitio) ante praeterlabitur, quam percepta est, Cic. Or. II, 25 extr., i. e. *dringt niet in de ziel, wordt niet recht opgemerkt.*

PRAETERLĀTUS, a, um, *zie* Praetersero.

PRAETERMĔO, are, *voorbij gaan*, Lucret. I, 319: *ook* seq. Accus., *bij voorb.* rapidus tacitas praetermeat ingens Danubius ripas, Claudian. de consul. Mall. Theod. 234. Not. Lucret. loc. cit. *staat het gescheiden, te weten* praeterque meantum *voor* & praetermeantum.

PRAERMISSĬO, onis, f. *voorbijlating, overlating, bij voorb. van eene persoon, zaak enz.: van daar* 1) *voorbijlating, d. i. weglating, bij voorb.* formae, Cic. Top. 7. 2) *voorbijlating, d. i. nalating, niet aanzoek om iet, bij voorb.* aedilitatis, Cic. Off. II, 17.

PRAETERMISSUS, a, um, *zie* Praetermitto.

PRAETERMITTO, isi, issum, 3. 1) *voorbij laten, d. i. voorbij laten gaan, bij voorb.* diem, Cic. Att. IX, 14 extr.: occasionem rei, Caes. B. C. III, 25. Auct. B. Afric. 1: locum laudandi alicujus, Cic. ad Div. XII, 24: hominem, *bij voorb.* qui neminem praetermiserit, qui cum loqui potuerit, cui non — ista dixerit, Ib. XI, 21 in. 2) *voorbij laten, d. i. nalaten, bij voorb.* gratulationem, Cic. ad Div. V, 7: voluptates, Cic. Nat. D. III, 15: scelus, Cic. Att. IX, 1 post med.: poenam sceleris, Cic. ad Brut. Ep. 15 post med.: defensionem, Cic. Off. I, 9: officium, Cic. Att. XI, 7 med. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* facere, Nep. Cim. 4: quaerere, Caes. B. C. II, 39. 3) *voorbij laten, in spreken of schrijven, d. i. weglaten, voorbijgaan, bij voorb.* nihil, Cic. Q. Fr. III, 3. Nep. Epam. 1: verba, Cic. Or. II, 26: ne illud quidem praetermittam, Cic. Att. XI, 3 extr.: quod dignum memoria visum, praetermittendum non existimavimus, Caes. B. G. VII, 25: si quid ab Antonio aut praetermissum aut relictum sit, Cic. Or. II, 29: eum locum a Panaetio praetermissum, Cic. Off. III, 2 post med. 4) *voorbij laten gaan, bij voorb. gebreken, d. i. niet opmerken, door de vingeren zien, toegeven*, Terent. Adelph. I, 1, 26: vitia, Lucret. IV, 1145: praetermittet te humanis concedere rebus, Ibid. 1185, i. e. *zij* (*de geliefde*) *zal het toelaten, dat gij hare fouten ziet, en tevens haar de menschlijke zwakheden vergeeft.* 5) *overlaten, over of heen brengen, bij voorb. over zee*, Stat. Sylv. III, 2, 84.

PRAETERMONSTRO, are, *voorbij wijzen, van zich tot een ander wijzen*, Gell. XX, 10.

PRAETERNAVIGATĬO, onis, f. *voorbijvaring*, Plin. H. N. IV, 12.

PRAETERNAVĬGO, are, *voorbij of langs varen*, 1) *zonder* Accusativus, Sueton. Tiber. 12. 2) *met denzelven, bij voorb.* sinum Bajanum, Ibid. Ner. 27: Scyllam, Apul. de deo Socrat. *op het einde.*

PRAETĔRO, trivi, tritum, 3. *van voren afwrijven, of enkel afwrijven, bij voorb.* frater non mutavit priores (dentes) ideoque praetrivit, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 63.

PRAETERPROPTER, *zie* Praeter.

PRAETERQUAM *of* **PRAETER QUAM**, 1) *behalven, bij voorb.* nullum praemium postulo, praeterquam hujus diei memoriam sempiternam, Cic. Cat. III, 8: praeterquam de sue, Cic. Div. II, 22: sine doloribus, praeterquam quos ex curatione capiebat, Nep. Att. 21: verbum si mihi unum, praeterquam quod te rogo, faxis, Terent. And. IV, 4, 14: nec quidquam est, praeterquam ut — civium numero simus, Liv. IV, 4 extr.: cuncta potest vetustas, praeterquam curas adtenuare meas, Ovid. Trist. IV, 6, 18: praeterquam si cet., Plin. H. N. VIII, 25 extr., i. e. *behalven, wanneer*: praeterquam quod, *behalven dat*, Cic. Q. Fr. II, 14. Liv. XXIX, 27 extr. XXXV, 25 extr. Terent. Heaut. II, 4, 20: *ook volgt* praeterea, *het geen weg kon blijven enz., bij voorb.* praeterquam quod nos — diligamus, praeterea cet., Cic. Fin. V, 22: praeter enim quam quod esset — servilibus, praeterea cet., Cic. Leg. III, 19 extr. *Ook heet* praeterquam *behalven dat, bij voorb.* urinam cient utilissime, praeterquam vesicam exulcerant, Plin. H. N. XX, 10. *Ook volgt* etiam, quoque, tum vero, *achter* praeterquam, *bij voorb.* Syracusarum oppugnatio ad finem venit, praeterquam vi ac virtute ducis, intestina etiam proditione adiuta, Liv. XXV, 23: aqua frigida infusa, praeterquam capiti, etiam stomacho prodest, Cels. I, 9: lusit etiam senex, ac, praeterquam Decembri mense, aliisque festis diebus, Suet. Aug. 71: declamaverat Iulianus praeterquam semper alias tum vero nimium quantum delectabiliter, Gell. XV, 1 in. 2) *buitendien, behalven dat, bij voorb.* Velentibus, praeterquam finitimis populis, ab causa etiam — exortis, Liv. IV, 17, i. e. *die behalven dat zij enz.*

PRAETERRĀDO, si, sum, 3. *voorbij strijkend krassen, of enkel voorbij strijken, bij voorb.* vox praeterradit fauces, Lucret. IV, 531.

PRAETERRUO, ere, *voorbij snellen, bij voorb.* fluvio praeterruenti, Apul. Met. VI ante med. Ibi. Oudend.

PRAETERVECTĬO, onis, f. *het voorbij rijden, vaaren enz.*, Cic. Verr. V, 66 extr.

PRAETERVECTUS, a, um, *zie* Praeterveho.

PRAETERVĔHO, xi, ctum, 3. *voorbij dragen of vaaren, of voeren, het zij het geschiede te paard, te wagen, of te scheep enz.; doch gemeenlijk staat* Praetervehor, ctus sum, *als een* Deponens, *voorbij rijden of vaaren, het zij te wagen of te scheep, bij voorb. te scheep*, Cic. Fin. V, 18: *te wagen, bij voorb.* praetervehens (curru), Sueton. Caes. 37 *en* 78: praetervehens equo, Liv. XXII, 49. *voorbij rijdend*: terra marique praetervehentes, Sueton. Ner. 34. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* Apolloniam praetervehuntur, Caes. B. C. III, 30: praetervectas Apolloniam naves, Ibid. 30: praetervehor ostia, Virg. Aen. III, 688: litora praetervectus aquis, Stat. Theb. V, 472: Clupeam classe praetervehitur, Auct. B. Afric. 2: Iudaeam praetervehens i. e. cum praeveheretur, Suet. Aug. 93: Velabrum praetervehens, paene curru excussus est, Ibid. Caes. 37: triumphanti & subsellia tribunicia praetervehenti, Ibid. 78. *Ook Tropisch, bij voorb.* locum periculosissimum silentio sum praetervectus, Cic. Phil. VII, 3, i. e. *voorbij gaan, overgaan, verzwijgen*: scopulos praetervecta est oratio, Cic. Coel. 21, i. e. *voorbij gaan*: oratio, quae non praetervecta sit aures vestras, Cic. Balb. 1 extr.: quid est in principatu tuo, quod cujusquam praedicatio vel transilire vel praetervehi debeat? Plin. Paneg. 56, i. e. *overgaan.* Not. Praetervehi *ook voorbij gaan van Soldaten te voet, bij voorb.* templa praetervecti, Tacit. Hist. III, 71 in.

PRAETERVERTO, ti, sum, 3. 1) *voorbij gaan of passeeren*, 2) *vooruit gaan, bij voorb.* solem, *bij voorb. van eenen snellen loper*, eunti cum sole iter erat; eundem remeans obvium contrario praevertebat cursu, Plin. H. N. II, 71, Gelenius *wil* praevertebat *lezen.*

PRAETERVŎLO, are, *voorbij vliegen, passeeren, eigenlijk en Tropisch, met en zonder* Accusativus, *bij voorb.* quem praetervolat ales, Cic. Arat. 412: hasta — medias praetervolat auras, Sil. X, 114: puppe lacum praetervolat, Claudian. B. Get. 321: ut forum ingredienti praetervolans aquila — humero consideret, Suet. Claud. 7: sententiae hominum sensus praetervolant, Cic. Or. III, 59 extr.: praetervolat numerus, Cic. Or. 58: Haec duo non praetervolant, Cic. Acad. IV, 13 post med., i. e. *lopen er niet over heen, gaan ze niet vlugtig door.*

PRAETEXO, xui, xtum, 3. 1) *voorwerken, d. i. iet voorăan werken, of weven, of iet door weeven voorzetten: van daar voorzetten, of voorăan zetten voor iet, als een sieraad, bij voorb. een streep, punt enz.: van daar* Praetextum *opschik, sieraad, bij voorb.* reip. pulcherrimum, Senec. Ep. 71 ante med.: honoris, Val. Max. VII, 3, 8: majestas — admirationis praetexto velata, Ibid. II, 10 in., *alwaar de* Ed. Torrent. praetexta *heeft, maar het eerste schijnt te verkiezen*: maximorum operum praetexto, Ibid. IV, 4, 1 *volgends sommige* Codd., *alwaar de* Ed. Torrent. praetextu *in dezelfde betekenis heeft*: praetexto ejus (praeturae), Ibid. VII, 6, 1: speciosissimi triumphi prae-

tem

textum largita est, Ibid. VII, 1, 1, alwaar de Nominativus ook praetextus zou kunnen zijn: triumphi praetextum accepit, Ibid. V, 1, 1, alwaar de Ed. Torrent. praetextam heeft; maar het eerste schijnt beter: van daar a) in 't gemeen voorzetten, of voordan zetten voor iet, bij voorb. nomina auctorum, Plin. H. N. praefat. post med.: auctores voluminl, Ibid. XVIII, 25: frondes comis, Val. Fl. III, 436: litera praetexat summa fastigia chartae tenuis, Tibull. III, 1, 11: retia piscibus, Plin. H. N. XVI, 1: van daar praetexi, voor iet gezet worden, bij voorb. tibi honos excubare pro templis, postibusque praetexi, Plin. Panég. 52, i. e. gij rekent het voor eere, dat uwe Standbeelden voor den Tempel als 't ware waken, en voor de Posten (der Tempelen) staan: van daar b) voorwenden, tot oorzaak of reden aanvoeren, bij voorb. cupiditatem triumphi, Cic. Pis. 24: causam ad sceleris patrocinia, Vellej. II, 62: causam ad patrocinia sceleris, Justin. XVI, 1: libertas & speciosa nomina praetexuntur, Tacit. Hist. IV, 73: ook seq. Accus. & Infinit., bij voorb. praetexentia, servatam ab eo filiam, Ibid. I, 7: ubicunque ipsi essent, praetexentes esse rempublicam, Vellej. II, 62: van daar Praetextum, Substantive, voorwendzel, Sueton. Caes. 30. Tacit. Hist. II, 100. III, 80. Doch (Not.) hier staat meermalen rem aliqua re, zie het volgende. 2) werkend (of naajend) iet met iet van voren bezetten, of versieren, bezoomen, bij voorb. vestem, bij voorb. praetextum velamen, i. e. toga praetexta, Sil. X, 647: senatus praetextus, Prop. IV, 1, 11, i. e. praetextatus, praetexta indutus: van daar tunicae purpura praetextae, Liv. XXII, 46 extr.: togae purpura praetextae, Liv. XXXIV, 7 in.: doch somtijds ontbreekt purpura: van daar toga praetexta (scil. purpura), Cic. red. Sen. 5. Cic. Verr. I, 44 en 58. V, 14. Cic. ad Div. II, 16 extr. Cic. Q. Fr. II, 12. Liv. I, 8. XXXIII, 42: en enkel praetexta, scil. toga, Cic. Amic. 10. Quintil. V, 13, 39. Val. Max. I, 3, 3. IX, 12, 7. Prop. IV, 11 (12), 33, een met purper bezoomd of met een gewerkte of aangenaaide purperen streek van voren bezet opperkleed. Not. Zoodanigen droegen in Rome niet alleen de hooge Overheidspersonen, bij voorb. Consuls, Cic. red. Sen. 5: Praetors, Ibid. en Sueton. Caes. 16: Ædiles, Cic. Verr. V, 14. Cic. red. Sen. 5: ook misschien somtijds Raadsheeren, Cic. Phil. II, 43 med. (cur non sumus praetextati?): ook verscheiden priesters, bij voorb. decemviri sacris faciundis, Liv. XXVII, 37: Pontifices en triumviri epulones, Liv. XXXIII, 42 in.: ook de Overheden in municipiis & coloniis, Liv. XXXIV, 7 in.: ook de Koningen in Rome, Liv. I, 8: ook anderen, bij voorb. Tu Sextum Clodium, qui nunquam antea praetextatus fuisset, ludos facere & praetextatum volitare passus es, Cic. Pis. 4 med.: ook Volkstribunen, bij voorb. de Volkstribuun Quintius, Cic. Cluent. 40, (en indien de Raadsheeren dergelijke toenmaals dragen konden, zie hier voor: Cic. Phil. II, 43, waarom niet ook de Volkstribunen als welke toen Raadsheeren waren?) doch sommigen verstaan er zijn Praetorschap door: maar ook vrijgeboren kinderen tot den manlyken ouderdom, van het manlijk en vrouwlyk geslacht, Cic. Amic. 10. Cic. Verr. I, 44 en 58. Liv. XXXIV, 7 in. Prop. IV, 11 (12), 33, gelijk ook onze lieden hunne kinderen op hoogtijden sierlijker dan anders en als lieden, gewoon zijn te kleeden: van daar homo praetextus (zie boven), en praetextatus (zie bijzonder) i. e. indutus praetexta: (de oorsprong van dit kleed stamt af van de Etruriërs, Liv. I, 8. Flor. I, 5: ook plagten de Heeren, die soortgelijke droegen, ze bij eenen rouw afteleggen, Cic. red. Sen. 5 extr.): van daar vervolgens Praetexta (fabula) een Tooneelspel is, waarin Magistraatspersonen ten tooneel gevoerd worden, Horat. Art. 288. Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 32 ante med. en op het einde. Van daar a) Troplsch, bezoomen, d. i. als 't ware, bezoomen, van voren met iet bezetten, bij voorb. carmen primis literis sententiae (eene gedachten, spreuk enz.) praetexitur, Cic. Div. II, 54, het gedicht wordt als 't ware, met de eerste letters der spreuk bezoomd, d. i. de eerste letters der verzen maken den inhoud van deze spreuk uit: Natura omnia lenioribus principiis praetexuit, Cic. Or. II, 78, i. e. heeft verzien met enz., d. i. de Natuur maakt overal een zacht langzaam begin: van daar ejus serpentis squamae auro & purpura praetextae, Acc. ap. Gell. II, 6 extr.: litera praetexat fastigia cet., Tibull., zie boven: van daar b) in 't gemeen, van voren bedekken, of enkel bedekken, bij voorb. puppes praetexunt litora, Virg. Aen. VI, 5: ripas arundine, Virg. Ecl. VII, 12: limina ramis, Claudian. Proserp. II, 320: fontem violis, Ibid. de consul. Prob. & Olybr. 249: praetexta litora velis, Ovid. Art. I, 255: montium, qui omnes eas gentes praetexunt, Plin. H. N. VI, 25 extr.: praetexit amaracus umbras, Colum. X, 296, i. e. locum, ten zij het liever is, schaduw maakt, beschaduwt. Ook zou men hier toe kunnen brengen praetextaque quercu domus, Ovid. Fast. IV, 953, i. e. bedekt; doch het kan ook heeten, opgeschikt: Nationes Rheno praetexuntur, Tacit. Germ. 34, i. e. liggen achter den Rhijn: van daar Troplsch, bedekken met iet, verheelen, bemantelen, bij voorb. culpam hoc nomine, Virg. Aen. IV, 172: funera sacris, Virg. Ibid. 500: fraudem blando risu, Claudian. in Rufin. I, 99. c) versieren, bij voorb. Augusto praetextum nomine templum, Ovid. Art. I, 255: domus praetexta quercu, Ovid., zie hier voor: Particip. Praetextus, a, um, (1) voorgewerkt, voorgezet, voorgesteld: van daar Praetextum, Substantive, (a) sieraad, Valer. Max., zie boven. (b) Voorwendzel, Sueton., zie boven. (2) bezoomd, met iet van voren bezet, bedekt enz.: van daar praetexta (fabula) cet., zie boven. Not. ook praetexta i. q. praetextum, sieraad, opschik, bij voorb. triumphi, Val. Max., zie boven.

PRAETEXTA, zie Praetexo.

PRAETEXTĀTUS, a, um, 1) een gezoomd overkleed aan hebbende, zoo wel van mannen, wien het toekwam, Cic. Pis. 4. Cic. Phil. II, 43: dus ook imagines praetextatae, Suet. Ner. 57: fabula praetextata, Donat. de Com. & Trag., anders praetexta genoemd, zie Praetexo: als van kinderen van vrijë geboorte, Cic. Verr. I, 58. Cic. Phil. II, 18. Cic. Mur. 5. Liv. XXII, 57: van daar aetas praetextata, Gell. I, 23 extr.: en amicitia, bij voorb. Tu mihi simplicibus dilectus ab annis & praetextata cultus amicitia, Martial. X, 20, i. e. van de kindsche jaaren af, van daar noemt Cicero Hirtius en Pansa, die onder hem, als bejaarde lieden, zich in het redenen oefenden, en als 't ware, zijne leerlingen waren, grandes praetextatos, i. e. groote jongens, zoo als Seneca zegt Controv. Praefat., en Suetonius Rhet. 1, alwaar staat: consulibus Hirtio & Pansa, quos discipulos & grandes praetextatos vocabat. 2) ontuchtig, bij voorb. verba, Sueton. Vesp. 22. Gell. IX, 10: dus ook mores, Juvenal. II, 179, misschien om dat men die gewoon is te bemantelen. Dit schijnt de eenvouwigste reden te zijn. Not. Dit woord is als andere woorden in atus, a, um, eigenlijk een Particip. van Praetexo, are, i. e. instruere praetexta (toga), maar dat waarschijnlijk niet anders voorkomt.

PRAETEXTUM, i, sieraad, zoom, zie Praetexo.

PRAETEXTUS, a, um, zie Praetexo.

PRAETEXTUS, us, m. 1) de uiterlijke schijn, aanzien, bij voorb. majore praetextu, Tacit. Hist. I, 19: praetextu senatus, Ibid. 76, i. e. aanzien: ook opschik, sieraad, bij voorb. operam, Val. Max. IV, 4, 1, zie hier van, met meer, in Praetextum onder Praetexo. 2) voorwendzel, verschoning, bij voorb. voluntatis mutatae, Sueton. Aug. 12: sub praetextu quaestionis, Petron. 97 extr.: hoc praetextu, Justin. XXIX, 3 extr.: praetextu amicitiae, Tacit. Hist. I, 77: sub levi verborum praetextu, Liv. XXXVI, 6.

PRAETĬMĔO, ui, 2. vooraf vreezen, of in vreeze zijn, bij voorb. sibi praetimet, Plaut. Amp. prol. 29, i. e. zijnen wege: nihil est miserius quam praetimere, Senec. Ep. 98 med.: ook Perfect. praetimuisse, Tibull. III, 4, 14 Ed. Broukh., het welk ook van Praetimesco zijn kan.

PRAETIMESCO, mui, 3. vooraf in vreeze raken, vooraf vreezen, zie Praetimeo.

PRAETINCTUS, zie Praetingo.

PRAETINGO, nxi, nctum, 3. vooraf indopen, vooraf bevochtigen, bij voorb. semina praetincta veneno, Ovid. Met. VII, 123.

PRAETONDĔO, totondi, tonsum, 2. van voren of vooraf scheeren, bij voorb. pinnas praetotonderim, Apul. Met. V prope fin. p. 172, 30 Elm.

PRAETOR, oris, m. vermoedelijk voor praeitor (van Praeeo vooruitgaan) eigenlijk, die voor gaat, of vooruit gaat: van daar elke Aanvoerer, Chef, Opperhoofd, Voorstander, Opziener: van waar de Dictator praetor maximus voormaals heette, Liv. VII, 3. Ook heette voormaals de Consul dus, Liv. III, 55 extr.: dus ook Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tab., alwaar staat regio imperio duo sunto, iique praeeundo, judicando, consulendo praetores, judices, consules adpellantor: van daar praetor aerarii, Tacit. Ann. I, 75. Hist. IV, 9, i. e. Opziener. In 't bijzonder wordt het gebruikt 1) van den krijgsstand, Kommandant, Generaal enz. Doch de Romeinen noemen in hunne Schriften hunne Generaals niet ligt zoo; ten zij men hier toe rekenen wil praetor maximus, Liv. VII, 3, i. e. dictator. Maar de Generaals van uitlandsche Natiën, bijzonder der Grieken, worden van de Romeinsche Schrijvers geern Praetores genoemd, d. i. Veldheeren, Generaals, bij voorb. praetor Atheniensium, Nep. Arist. 2. Ibid. Milt. 4. Liv. XXXI, 34, en Cic. Div. I, 54: dus ook Epirotarum, Liv. XXIX, 12: dus ook bij de Thebanen, Cic. Invent. I, 33: bij de Karthaginienzers, Liv. XXI, 3: Didas, ex praetoribus regiis unus, qui Paeoniae praeerat, jussus est prosequi eum cum modico praesidio, Liv. XL, 21: waarom zelfs Praetorium de Generaals Tent heet, het welk het niet zou kunnen beteekenen, indien niet praetor eenen Generaal of Veldheer beteekende. Ein Asconius zegt

zegt ad Cic. Verr. I, 11: veteres omnem magistratum, cui pareret exercitus, praetorem adpellaverunt. 2) in den Burgerstand, een Overziener, Hoofd, Chef, Directeur, Opperhoofd, Voorzitter, bij voorb. praetor aerarii, Tacit. Ann. I, 75. Hist. IV, 9. voor dezen heette de Consul zoo, Liv. III, 55. Cic. Leg. III, 3: verders Cn. Sergio, Cn. F. praetori sacris Vulcani, Inscript. ap. Gruter. p. 318 n. 7: Praet. Coll. Fabr., Ibid. p. 413 n. 2: en in Kapua heette de hoogste Overheid zoo, Cic. Agr. II, 34, hi se praetores adpellari volebant; en terstond daar op quid praetor enuntiasset, i. e. op onze wijze, Burgemeester, Schout enz.: dus ook in Karthago Nep. Hann. 7 praetor factus est, het welk daar eene burgerlijke Overigheid is, want de woorden in bello worden er tegen overgesteld. Bijzonder heette te Rome een voorname Overigheidspersoon, die de Gerechtigheid handhaafde, en den naasten rang na de Consuls hadt, de Prætor, Cic. Mur. 20. Ten tijde van Cicero waren er te Rome acht Prætoren. Twee daar van hielden zich onledig met burgerlijke twisten of bijzondere pleitgedingen (causae privatae) i. e. over het mijn en dijn, bij voorb. Erfenissen, Overdragt van een Huis, Akker enz. Een hunner heette praetor urbanus (deze was de voornaamste onder alle Prætoren, en bestuurde den Senaat, bij afwezendheid der Consuls, zie bij voorb. Cic. ad Div. X, 12), wanneer de beide twistende partijën cives waren, d. i. het Romeinsche Burgerrecht hadden; de ander heette praetor peregrinus, wanneer de beide twistende partijën peregrini waren, d. i. het Romeinsche Burgerrecht niet hadden (alhoewel zij te Rome woonden, zie Peregrinus), of wanneer slechts eene partij het Romeinsche Burgerrecht niet hadt (peregrinus was). De overige zes hielden zich bezig met de misdaaden (causae publicae), als Doodslag, Echtbreuk, Ambitus, Tooverij enz., en lieten door de Richters (judices selecti), die aan hun ondergeschikt waren, de zaak onderzoeken, en het vonnis der Richteren, dat zij door tafeltjens (voorheen mondeling,) velden, openlijk afkondigen. De Prætors hadden een bezoomd kleed aan, (toga praetexta) en zaten op den Kurulischen zetel (sella curulis): ook gingen er zes Lictoren voor hun uit, Val. Max. I, 1, 9, zoo als voor den Consul twaalf: en iemand kon niet ligt beneden de veertig jaren, volgends de Wetten, Prætor worden. Hun Ambt duurde één jaar: vervolgends gingen zij na de Provintie, die hun bij het lot toebedeeld was, (waar in geen leger was) als Landvoogden, om daar de Gerechtigheid (d. i. alles, wat de acht Prætoren in Rome samen deeden) te handhaven, en heetten dan Propraetores i. e. Vice-Prætoren: alhoewel zulk een Landvoogd ook dikwijls Praetor heet, bij voorb. Praetor in Hispania esset, Cic. Verr. IV, 25: tot praetores in Sicilia, Ibid. II, 60 in.: cf. 4: praetores quaestoresque capiebantur, Cic. Manil. 17 en meermalen. De Rechtspleging van alle Prætoren, zoo wel te Rome, als in de Provintiën, bestond in twee zaken, in edicto en in decretis (Vonnisspreken), zie Iurisdictio. Not. (a) De eerste Prætor is gemaakt A. U. C. 388: de reden was deels, omdat de Consuls niet langer de handhaving der Gerechtigheid konden waarnemen, uit hoofde van de menigte van Oorlogen, waar in zij het bevel voerden, en van andere Staatszaken; deels, opdat de Patriciën eene schadeloosstelling zouden hebben voor het deelen van het Consulaat met het Volk; want het Prætorschap was in het eerst enkel een Ambt van Patriciën; tot dat eindelijk ook de Onadelijken (plebs) daartoe geraakten, zie Liv. VI extr. en VII, 1 seq. Pompon. in Pandect. I, 2, 2 med. (b) In 't eerst was er maar één Prætor, zie Liv. loc. cit.: vervolgends werden er van tijd tot tijd meer aangesteld, naar mate de behoeften van den Staat, bijzonder buitenlandsche Oorlogen, en Landvoogdijën, dit vereischten, zie Liv. Sulla stelde het getal op zes: Cæsar op acht: Augustus maakte er zestien enz., zie Pompon. loc. cit. (c) Praetor voor propraetor, zie hier voor: ja praetor staat ook voor Proconsul, Cic. ad Div. II, 17 §. 12, de praetore tuo i. e. van uw Opperhoofd. (d) praetor primus, Cic. Manil. 1. Cic. Pis. 1 prope fin., i. e. die het eerst verkozen was. Sommigen verstaan daar door den Praetor urbanus die anders ook praetor major heette, volgends Fest. in Majorem.

PRAETORIANUS, a, um, 1) de Lijfwacht betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. miles, Tacit. Hist. II, 44. Plin. H. N. VI, 29 post med., i. e. een Soldaat van de Keizerlijke Lijfwacht: dus ook cohors, Suet. Tiber. 32. Plin. H. N. IX, 6 extr.: exercitus, Suet. Vesp. 6. 2) den Prætor betreffende, daar toe behoorende, Praetorisch, bij voorb. tutor, Ulpian. regular. tit. 12 post med., i. e. qui a praetore urbis dari solet.

PRAETORICIUS of **PRAETORITIUS**, a, um, den Prætor betreffende, van hem afkomstig, daar toe behoorende, Prætorisch, bij voorb. corona, Martial, VIII, 33, 1, i. e. in het Schouwspel van den Prætor bekomen: Q. Cornelio Senecioni Proculo Praetoricio Legato provinciae Asiae, Inscript. ap. Gruter. p. 398. n. 1.

PRAETORIUM, zie Praetorius op het einde.

PRAETORIUS, a, um, 1) den Veldheer (praetor) of Opperhoofd in den Oorlog betreffende, bij voorb. cohors praetoria, Caes. B. G. I, 40 en 42, de Lijfcohort, of Lijfwacht, welke elk Generaal hadt: van daar spottend scortatorum praetoriam cohortem, Cic. Cat. II, 10 extr., van Catilina, het Opperhoofd en aanvoerer van het Eedgespan, dat tegen den Staat hadt saamgezworen. Ook hadt de Landvoogd (Proconsul of Propraetor) eene cohors praetoria i. e. een gevolg, Cic. Att. VII, 2 post init. Cic. Q. Fr. I, 1, 4: het heet ook enkel cohors, Cic. Verr. II, 4 en 27. Bijzonder hielden de Keizers zekere Cohorten tot eene Lijfwacht, cohortes Praetoriae (Tacit. Ann. IV, 1), of Praetorianae (Suet. Tiber. 32) genoemd; van dezen plaatste Augustus er drie te Rome, Suet. Aug. 49, maar zonder Kazernen (castra) voor hen te bouwen, welke eindelijk van Tiberius gebouwd werden, Suet. Tiber. 37. Tacit. Ann. IV, 2: en castra praetoria heeten Plin. H. N. III, 5. Sect. 9: verders navis, Liv. XXVI, 39. Flor. IV, 8 extr., i. e. het Hoofdschip, waarin de Kommandeur vaart, Admiraalschip: dus ook puppis praetoria, Flor. II, 7: classica, Prop. III, 3 (2), 41, i. e. het sein van den Veldheer, bij voorb. bij den aanval: imperium praetorium (bij de Vloot), d. i. Kommando, bij voorb. cum (cum) imperio praetorio Rhodiae classi praeesset, Cic. Div. I, 32, i. e. als Admiraal, Kommandeur: porta, Caes. B. C. III, 94, i. e. de Poort van de Legerplaats, waar de Veldheer zijne Tent hadt: van daar Praetorium, scil. tentorium, Generaalstent, zie beneden. 2) den Prætor of de Prætoren (in Rome) betreffende, daar toe behoorende of betrekking hebbende, Prætorisch, bij voorb. comitia, Liv. X, 22. XXII, 35, i. e. verkiezing derzelven: turba, Cic. Verr. I, 52 extr., i. e. daar te vinden, daar plegende te komen: jus, Cic. Off. I, 10 med. Cic. Verr. II, 12. Phil. II, 2. Pandect. I, 1, 7, van hem afkomstig, in zijne uitspraken bestaande: van daar actiones, Pandect. XXXVI, 1, 63 med.: pignus, Ibid. XLI, 5, 12: cautio, Ibid. XXXV, 2, 32: stipulationes, Ibid. XLVI, 5, 1 seqq.: en exceptiones, Cic. Invent. II, 19, aldaar gewoon: potestas i. e. Ambt van eenen Prætor, Cic. Manil. 24: ornamenta, Prætorische eertekenen, als latus clavus, sella curulis, toga praetexta cet., die somtijds van de Keizers aan iemand, die geen Prætor geweest was, toegestaan werden, Tacit. Ann. XII, 21. Plin. Ep. VII, 29: Vir praetorius, of enkel praetorius scil. vir, een Prætorisch man, d. i. die Prætor geweest is, en gevolglijk het Karakter van Prætor heeft, Cic. Att. XVI, 7 in. Cic. red. Quir. 7. 3) den Prætor betreffende, daar betrekking op hebbende, hem toebehoorende, bij voorb. domus, Cic. Verr. V, 56, i. e. zijne Ambtswoning in de Provintie, die ook praetorium heet: exercitus, Flor. III, 19 extr. Not. Ook staat praetorium Substantive, a) scil. tentorium of tabernaculum, de Tent van den Veldheer, Liv. VII, 12. X, 33. Caes. B. C. I, 76. III, 82. Sallust. Jug. 8: dus ook tria praetoria (voor drie Legers) circa Capuam erecta, Liv. XXV, 22: dus ook praetorium imperatoris Aequorum, Liv. III, 25 en meermalen: cf. Prop. IV, 1, 29. En dewijl daarin Krijgsraad gehouden werdt: van daar de Krijgsraad, bij voorb. dimisso praetorio, Liv. XXX, 5, i. e. uit een laten gaan: en zoo staat meermalen praetorium dimittere, bij voorb. Liv. XXVI, 15. XXXVII, 5: ook staat daar voor mittere, Liv. XXI, 54. Ook heet Tropisch de Woning of Cel der Bijënkoningin praetorium, Virg. Georg. IV, 75. b) scil. domicilium of aedificium, de Ambtswoning van den Landvoogd in de Provintie, Cic. Verr. IV, 28. V, 35: van daar misschien a) een Vorstelijk Gebouw, Paleis van eenen Vorst of Koning, bij voorb. regis, Juvenal. X, 161. b) van daar elk prachtig Gebouw, of prachtig Landhuis (villa), hoedanige de Romeinen in later tijden menigvuldig hadden, bij voorb. in praetorium uxoris suae, Pandect. XXXI, 35 med.: praetoria voluptati tantum servientia, Ibid. L, 16, 198: ampla praetoria, Suet. Aug. 72 en meermalen, bij voorb. Ibid. Tiber. 39. Calig. 37. Pandect. XLVII, 10, 13 extr. Pallad. I, 8. c) de keizerlijke Lijfwacht, misschien eigenlijk de Woning derzelven, vervolgends zij zelven, bij voorb. militare in praetorio, Plin. H. N. XXV, 2 extr.: meruit in praetorio Augusti centurio, Ibid. VII, 20: veterani e praetorio, Suet. Ner. 7: cf. Tacit. Hist. IV, 46: Hun Opperhoofd heette praefectus praetorio, waarvan er twee waren: Augustus richtede dit Ambt op, dat in het eerst gering was; maar eindelijk zoo gewigtig werdt, dat zij een Vorstelijk aanzien verkregen enz.: cf. Praefectus in Praeficio.

PRAETORQUEO, si, tum, 2. voorwaards draajen, of omdraajen, bij voorb. collum injuriae, Plaut. Rud. III, 2, 12: capite praetorto, Colum. III, 18 in.

PRAETORRIDUS, a, um, zeer heet, zeer dor, bij voorb. aestas, Calpurn. Ecl. II, 80.

PRAETORTUS, a, um, zie Praetorqueo.

PRAE-

PRAETREPIDO, are, *zeer sidderen, zeer haastig zijn*, *bij voorb.* mens praetrepidans, Catull. XLVI, 7.

PRAETREPIDUS, a, um, 1) *zeer sidderend, haastig, kloppend*, *bij voorb.* laetari praetrepidum cor, Perf. II, 52. 2) *zeer sidderend, zeer angstig*, *bij voorb.* homo, Sueton. Tiber. 63 *en* Ner. 41.

PRAETRUNCO, are, *van voren afhouwen, of in 't gemeen afhouwen, affnijden*, *bij voorb.* linguam alicui, Plaut. Mil. II, 3, 47: colfos (*voor* colla), Ibid. Capt. IV, 2, 2: glandia tergoribus, Ibid. IV, 4, 7.

PRAETUMIDUS, a, um, *zeer opgezwollen, zich om hoog heffende, opblazend, opgeblazen*, *bij voorb.* furor, Claudian. in Rufin. I, 225: oriens, Ibid. in Stilich. III, 81.

PRAETURA, ae, f. *het Pretorschap, d. i. waardigheid en ambt van den* Prætor (*zie* Praetor), Cic. Mur. 26: abdicare se praetura, Cic. Cat. III, 6, i. e. *nederleggen, afdanken*: vetus familia, neque tamen praeturam egressa, Tacit. Ann. III, 30: ad proconsulatum usque e praetura honoribus gestis, Plin. H. N. XIV, 22 med.: in praetura, Liv. VIII, 15 extr.

PRAEVALENTIA, ae, f. *het uitmuntend vermogen, overmagt*, Pandect. VI, 1, 23.

PRAEVALEO, ui, 2. 1) *bij uitnemendheid vermogen, meer dan anderen vermogen, uitmuntende magt of aanzien hebben, uitmuntend gelden, voorrechten hebben, meer gelden enz.*, *bij voorb.* praevalens populus, Liv. praefat.: sapientis praevalet virtute, Phaedr. I, 13, 14, *vermag meer dan de deugd*: praevalebant fata consiliis, Vellej. II, 118, i. e. *hadden de overmagt enz.*: quisque equo jaculoque potens, qui praevalet arcu, Stat. Achill. II, 122: vulturum praevalent nigri, Plin. H. N. X, 6: aranei cum praevaluere (supra apes), ut intexant, enecant alveos, Ib. XI, 19: in Aegypto hic mos praevalet, Ibid. XVII, 22: ita saepius digni quam gratiosi praevalebant, Plin. Ep. III, 20: amita potius an matertera apud matrem praevaleret, Tacit. Ann. XII, 64 extr.: auctoritas Cluvii praevaluit, ut — Vitellius juberet, Ibid. Hist. II, 65, i. e. *vermoogt zoo veel, geldt zoo veel enz.*: praevalere auctoritate & praesentia, Suet. Galb. 19: gratia, Ibid. Ner. 28: corpore, Vellej. II, 108: Taurus mons — resistit — latitudine praevalens, Plin. H. N. V, 24: Hermaphroditum puto ejus sexus existimandum, qui in eo praevalet, Pandect. I, 5, 10. 2) *bij uitstek vermogen, uitstekende krachten hebben, in de Geneeskunde*, *bij voorb.* trifolium praevalet contra serpentium ictus, Plin. H. N. XXI, 21: hic praevalet ad vitia in facie sananda, Ibid. XXVIII, 7.

PRAEVALESCO, ĕre, *zeer sterk worden*, *bij voorb.* arbor, Colum. V, 6 ante med.

PRAEVALIDE, *zeer sterk*, Plin. H. N. XVII, 14 post med.

PRAEVALIDUS, a, um, *uitmuntend of zeer sterk, meer vermogend dan een ander*, *bij voorb.* juvenis, Liv. VII, 5, i. e. *zeer sterk*: *dus ook* manus, Ovid. Her. IX, 60: ramus, Suet. Vesp. 5: cohortes, Tacit. Hist. II, 28: legiones, Vellej. II, 69: *ook zeer magtig*, *bij voorb.* urbes, Liv. XXVII, 39 extr.: avunculum esse praevalidum, Tacit. Ann. III, 35: equitum Rom. praevalida nomina, Ibid. XII, 60: *van daar* terra, Virg. Georg. II, 253, i. e. *veel kunnende dragen, vruchtbaar*: vitia, Tacit. Ann. III, 53, i. e. *overhand genomen hebbende*.

PRAEVALLO, are, *verschansen*, *bij voorb.* pontem, Hirt. Alex. 19: saevum gentibus amnem domibus praevallet amoenis, Claudian. Stilich. II, 189, *alwaar andere* Edd. praevelet *hebben*.

PRAVARICATIO, onis, f. *eigenlijk misschien, de overtreding van pligt, bijzonder van den Klager of Advokaat, wanneer hij het heimelijk met de tegenpartij houdt, gevolglijk alleen in schijn zijne klagt of verdediging behandelt*, Cic. Partit. 36: crimen praevaricationis, Plin. Ep. III, 9 post med.: praevaricationis damnatus, Ibid.: de praevaricatione absolutus, Cic. Q. Fr. II, 6: alioquin praevaricatio est, transire dicenda; Praevaricatio etiam cursim & breviter adtingere, quae sint inculcanda cet., Plin. Ep. I, 20.

PRAEVARICATOR, oris, m. *misschien eigenlijk, die over dwersch gaat: van daar, die zijnen pligt niet waarneemt; bijzonder voor het gericht: van daar de Advokaat (of beschuldiger) die het te gelijk met de tegenpartij houdt*, *bij voorb.* praevaricator significat eum, qui in contrariis caussis quasi varie esse positus videatur, Cic. Partit. 36: praevaricatorem eum esse ostendimus, qui colludit cum reo cet., Pandect. XLVIII, 16, 1. Cic. in Caecil. 18: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* Catilinae, Cic. Pis. 8: caussae publicae, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11: adponere sibi praevaricatorem, Cic. Phil. II, 11.

PRAEVARICOR, atus sum, ari, *eigenlijk misschien, over dwersch gaan, niet recht gaan*, *bij voorb.* arator praevaricatur, Plin. H. N. XVIII, 19, *alwaar staat*: arator, nisi incurvus (i. e. *recht op den Ploeg steunende, gevolglijk zich krommende*), praevaricatur; inde translatum crimen in forum cet., i. e. *gaat uit de rechte voor weg, maakt dus eene fout of feil: van daar zijnen pligt overtreden; bijzonder voor het Gericht, wanneer men slechts in schijn iemand beschuldigt of verdedigt, maar het in het hart met de tegenpartij houdt*, Cic. Harusp. 20. Plin. Ep. III, 9 post med. Pandect. XLVII, 15, 1. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* accusationi, Cic. Cluent. 21; *doch* Ernesti *heeft* accusationi *in haaken gesloten, gevolglijk voor onëcht verklaard*.

PRAEVARUS, a, um, *zeer onregelmatig, zeer slecht*, *bij voorb.* quid enim tam praevarum? Cic. ap. Isidor. Orig. X lit. P.: venustum pullus praevarus, Apulej. Flor. 4 p. 362, 17 Elmenh.

PRAEVEHO, xi, ctum, 3. 1) *voort, of vooräan, of vooruit dragen, vaaren, of voeren, het zij het geschiede op de schouderen, te paard, wagen, scheep: van daar* Praevehi (Pass.) *voort, of vooräan of vooruit rijden, vaaren, vliegen, vlieten*, *bij voorb.* equites praevecti, Liv. IX, 35, i. e. *vooruit gereden*: praevectus ad exercitum, Tacit. Hist. V, 16, i. e. *reed voort of op*: dum millia hostium praevehuntur i. e. *voortvlogen*, Ibid. IV, 71 nuntius praevectus equo, Virg. Aen. VII, 166: *Tropisch*, verba cum impetu praevehuntur, Plin. Epist. I, 16, i. e. *komen voort, of stroomen voorbij*. 2) *voorbij dragen, vaaren of voeren, het zij op de schouderen, te paard, wagen, scheep: van daar* Praevehi (Pass.) *voorbij vaaren, vliegen, vlieten, of rijden*, *bij voorb.* praeter undecim falces praevectus, Liv. XXIV, 44 extr., i. e. *voorbij gereden*: Rhenus Germaniam praevehitur, Tacit. Ann. II, 6, i. e. *vliet voorbij*: verba cum impetu praevehuntur, Plin. Ep., *zie hier voor*.

PRAEVELLO, velli *en* vulsi, vulsum, 3. *voorheen of van voren wegplukken, of in 't gemeen wegplukken, wegscheuren*, *bij voorb.* praevulserat, Laber. ap. Diomed. I.

PRAEVELO, are, *voordekken, bedekken*, *bij voorb.* pudorem, Claudian. Proserp. II, 325: secures fronde, Ibid. de VI consul. Honor. 647: *dus ook* amnem domibus, Claudian., *zie* Praevallo.

PRAEVELOX, ocis, *zeer snel*, *bij voorb.* camelus, Plin. H. N. XI, 21: memoria, Quintil. XI, 2 post med. §. 41.

PRAEVENIO, eni, entum, 4. *vooräf of tevoor komen*, *bij voorb.* *zonder* Accusativus, *bij voorb.* hostis breviori via praeventurus erat, Liv. XXII, 24: maturandum ratus, ut praevenirent sui, Liv. XXXV, 50: praevenerat non modo fama, sed etiam nuntius ex regiis servis, Liv. XXIV, 21: Lucifero praeveniente, Ovid. Fast. V, 547: nascere praeque diem veniens age, Lucifer, almum, Virg. Ecl. VIII, 17, *alwaar het gescheiden staat, voor* & praeveniens age (i. e. adfer) diem cet.: *dus ook* praevenire scil. accusando, *eer aanklagen*, Pandect. XLVIII, 5, 4. *Ook* aliquem *en* aliquid i. e. *een persoon of zaak te voor komen*, *bij voorb.* hostem, Liv. XXIV, 35 extr.: Talia agentem mors praevenit, Sueton. Caes. 44: desiderium plebis praevenire, Liv. VIII, 16 extr.: famam adventus sui, Ib. 31 extr.: sumto veneno legitionem morte, Justin. XXXII, 4: ignominiam damnationis morte voluntaria, Val. Max. I, 3, 3: frigus balneo, Cels. III, 15 in.: querimoniam alicujus, Apul. Met. X ante med. p. 245, 26 Elm.: *van daar* Pass. morte praeventum, Ovid. Trist. V, 4, 32, i. e. *vooräf verhinderd*: nisi morte praeventus fuisset, Justin. XXXII, 3: priusquam ultra progrederetur, praeventus est ab Agrippina, Sueton. Claud. 44: ut, nisi praeveniretur Agrippina, pereundum Neroni esset, Tacit. Ann. XIV, 7, i. e. *vooräf gedood werdt*: maritus potest praeveniri a patre scil. in accusatione, Pandect. XLVIII, 5, 15. *Van daar Tropisch, te voorkomen, d. i. overtreffen, uitmuntender zijn*, *bij voorb.* Nomentanae vites vini nobilitate subsequuntur Amineas, fecunditate vero etiam praeveniunt, Colum. III, 2 ante med.

PRAEVENTUS, a, um, *zie* Praevenio.

PRAEVERBIUM, i, n. *een voorzetwoord, anders* Præpositio *genoemd*, Varr. L. L. V, 5 *en* 8: *ook* Gell. VII, 7 med., *alwaar* ad *een* praeverbium *heet; doch de* Ed. Longol, *heeft* proverbium.

PRAEVERNO, are, *bij voorb.* ante, quando praevernat, Plin. H. N. XVIII, 26 med., i. e. *de lente vroeg aanvangt*.

PRAEVERRO, ĕre, *vooräf vegen, of afvegen, afborstelen*, *bij voorb.* vias veste, Ovid. Am. III, 13, 24: silices cauda, Virg. Moret. 23 Ed. Heyn.

PRAEVERTO *of* **PRAEVORTO**, ti, sum, 3. *ook in vele gevallen* **PRAEVERTOR**, sus sum, 3. 1) *voortrekken*, *bij voorb.* quod huic sermoni praevertendum putes, Cic. Div. I, 6: jusjurandum religionis animo atque amori, Gell. IV, 3: uxorem praevertere prae republica, Plaut. Amph. I, 3, 30. 2) *voorgaan, of vooräan gaan, voorlopen; te voor komen*, *bij voorb.* ventos cursu pedum, Virg. Aen. VII, 807: ventos equo, Ibid. XII, 345: vestigia cervae, Catull. LXIII, 341: *dus ook* cervos,

vos, Stat. Achill. II, 307: fama praeverterat alas equitum, Ibid. Theb. V, 691: van daar a) te voor komen, Tropisch, bij voorb. quorum usum opportunitas praevertit, Liv. VIII, 16, i. e. onnut gemaakt: praevertunt me fata, Ovid. Met. II, 657. praevertit tristia leto, Lucan. VIII, 30: ook zonder Accusativus, bij voorb. quae absolvi, quoniam mora praeverterat, nequiverunt, Gell. XVII, 10. b) tevoren innemen, bij voorb. animos amore, Virg. Aen. I, 721 (725). c) vooräf nemen, d. i. eer dan een ander, bij voorb. poculum, Plaut. Mil. III, 1, 59. d) verhoeden, bij voorb. virus, Seren. Samm. Cap. 62 v. 1077: tristia leto, Lucan., zie hier voor. e) overtreffen, bij voorb. quem non praeverterim, Cic. Sull. 16, scil. door harde redenen: dus ook ventos cursu, Virg., zie hier voor. f) voorgaan, Tropisch, d. i. uitmuntender zijn, den voorrang hebben, meer gelden, gewigtiger zijn, bij voorb. nec posse bello praevertisse quidquam, Liv. II, 24, alwaar praeverti of praevertere beter zou zijn: Herilis metus praevertit, Plaut. Amph. V, 1, 16: quoniam pietatem amori video tuo praevertere, Plaut. Pseud. I, 3, 59. i. e. meer geldt, dan uwe liefde; doch, men zou er te bij verstaan kunnen, i. e. te praevertere pietatem amori tuo; bij Bot is het dezelfde zin. 3) iet vooräf of voornamelijk ondernemen, of zich er heen wenden, bij voorb. Illuc praevertamur, Horat. Sat. I, 3, 38: Quare non intempestivum est, nos ad ea praeverti, quae cet., Colum. III, 7 extr.: si ad interna praeverterent (scil. se), Tacit. Ann. IV, 32: hostes — ad occursandum praevertemur, Gell. III, 7: Proximum erat narrare glandiferas quoque, ni praeverti cogeret admiratio, quaenam esset vita sine arbore, Plin. H. N. XVI prooem., i. e. eene aanmerking of overweging daar over vooräf ondernemen enz. Ook met den Dativus en Accusativus, wanneer het ook uitmuntend, bij uitstek, behandelen, of doen, vertaald wordt, bij voorb. rei mandatae praeverti decet, Plaut. Merc. II, 3, 40: praeverti litibus, Plaut. Pers. V, 2, 20: ei rei primum praeverti volo, Plaut. Capt. II, 3, 99: Hoc praevertar primum, Plaut. Pseud. II, 2, 8, wil ik het eerst doen: van daar coacti omnibus eam rem praeverti, Liv. VIII, 13, boven alle dingen dit ondernemen; doch, het kan ook heeten, voortrekken, zie n. 1: aliud in praesentia, quod magis instaret, praevertendum sibi esse, Liv. XXXV, 33 extr., i. e. hij hadt iet gewigtigers te doen: dus ook cum alia sibi praevertenda esse dixisset, Liv. XXXVI, 27: van daar misschien Plaut. Amph. III, 2, 39, si quid dictum est per jocum, id te serio praevortier i. e. ernstig opneemt, eigenlijk, het u met ernst aantrekt. Verders in rem quod sit, praevortaris cet., Plaut. Pseud. I, 3, 8, i. e. bedrijft, doet, bezorgt: cave pigritiae praevortaris, Plaut. Merc. I, 2, 5, i. e. geef u niet over aan de enz. Ook zich in 's gemeen tot iet wenden, iet ondernemen, iet voornemen enz., bij voorb. illuc, Horat.: ad interna, Tacit., zie hier voor; en dus meer uit het bijvanstaande, n. 3: ad ea, Plin. Ep. V, 15 extr.

PRAEVETO, ui, itum, are, vooräf verbieden: van daar Praevetitus, a, um, vooräf verboden, Sil. XIII, 155.

PRAEVIDEO, idi, isum, 2. vooräf, of te voren, of vooruit zien, bij voorb. praevideo, quid cet., Cic. Verr. V, 9: futura, Cic. Div. I, 30: impetum, Tacit. Hist. IV, 15: quod ipse praevideat, Plin. Ep. I, 20 med.: dus ook praevisus, a, um, bij voorb. culter, Ovid. Fast. I, 327: periculum, Suet. Aug. 15: utilitas, Tacit. Ann. XII, 63: praevisa expedire, Ibid. XIV, 55: quod nobis praevisum, Ibid. XII, 40. En zoo staat meermalen praevidere, alwaar andere Edd. providere hebben.

PRAEVINCIO, nxi, nctum, 4. van voren binden, of in 't gemeen binden, bij voorb. laqueo praevinctae, Gell. XV, 10. en Tropisch, voluptatibus praevinctus, Gell. XIX, 2, i. e. gekluisterd.

PRAEVINCTUS, zie Praevincio.

PRAEVIRIDO, are, zeer groenen: Tropisch, zeer levendig zijn, bij voorb. membra praeviridantia, Laber. ap. Macrob. Sat. II, 7.

PRAEVISUS, a, um, zie Praevideo.

PRAEVITIO, are, vooräf verderven, bij voorb. gurgitem, Ovid. Met. XIV, 55.

PRAEVIUS, a, um, vooruitgaande, bij voorb. praevius Aurorae, solis, noctisque satelles, Cic. Arat. ap. Non. 1. n. 330: nunc praecedentem sequitur, nunc praevius anteit, Ovid. Met. XI, 65: cum praevia luci Pallantias inficit orbem, Ibid. XV, 190: flagranti praevia taxo, Tisiphone, dux pande diem, Stat. Theb. IV, 485: turba, Ovid. Art. I, 542: cf. Claudian. Eutrop. II, 486.

PRAEUMBRO, are, schaduw geven, verdonkeren, Tropisch, Tacit. Ann. XIV, 47.

PRAEVOLO, are, 1) vooräf of vooräan vliegen, bij voorb. van vogelen, bij voorb. grues, Cic. Nat. II, 49: aquila, Tacit. Hist. I, 62: van daar Tropisch, bij voorb. novisse me tuos mores decet curamque adhibere, ut praevolet (scil. cura), quo tu velis, Plaut. Mil. I, 1, 42, alwaar Acidalius praevelit (van Praevolo, praevelle) lezen wil. 2) voorbij vliegen, (zoo als praevehi, praeferri cet.).

PRAEVOLO, velle, i. e. ante volo, zie Praevolo, are.

PRAEURO, ussi, ustum, 3. iet van voren branden, bij voorb. hasta praeusta, Liv. I, 32 extr.: sudes praeustae, Caes. B. G. V, 40. Virg. Aen. VII, 524, scil. om ze te harden: dus ook tela, Tacit. Ann. II, 14: Ook van de koude, bij voorb. praeustis nive membris, Plin. H. N. III, 20.

PRAEUT of **PRAE UT**, zie Prae.

PRAGMATICUS, a, um, (πραγματικός, ή, όν), 1) zaakkundig, wereldkennis hebbende, politiek, bij voorb. homines, Cic. Att. II, 20: 2) bij de Grieken, en vervolgends bij de Romeinen, heeten pragmatici Mannen, die in de rechten en orde van Processen zeer ervaren waren, en de Redenaren en Advokaten met hunne kundigheden voor geld ten dienst stonden, Cic. Or. I, 45 en c. 59 extr. tweemalen. Quintil. XII, 9, 4. Juvenal. VII, 123. Martial. XII, 73, 6: ook staat het Quintil. III, 6, 58 in het Grieksch πραγματικοί, alwaar het door juris interpretes vertaald wordt.

PRANDEO, di, sum, 2. voor de Coena of hoofdmaaltijd, eten, ontbijten, of voormiddags eten, bij voorb. Caninio consule neminem prandisse, Cic. ad Div. VII, 30, dewijl hij namiddags Consul werdt, en daags daar op vroeg het Ambt weder neder moest leggen: sic prandete, Val. Max. III, 2, 3 (extern.): prandi in navi, Plaut. Men. II, 3, 50: prandi perbene, Ibid. V, 9, 81: rex pransus est cum sale, Ibid. Rud. IV, 2, 32: prandebat ad satietatem, Suet. Domit. 21: extra non prandentium, Plin. H. N. XXVIII, 5. Ook met den Accusativus, ontbijten, voor de hoofdmaaltijden eten, ook somtijds in 't gemeen eten, bij voorb. prandium calidum, Plaut. Poen. III, 5, 14: olus, Horat. Epist. I, 17, 13: prandere luscinias, Horat. Sat. II, 3, 245: foenum (van den Ezel), Apul. Met. IV init. Particip. Pransus, a, um, staat Active, die voormiddags of voor de hoofdmaaltijd gegeten heeft, die ontbeten heeft, ook misschien (somtijds) in 't gemeen gegeten heeft, Horat. Sat. I, 5, 25. I, 6, 27. Ibid. Art. 340. Dewijl Soldaten voor het treffen plagten te eten, bij voorb. tesseram dari jubet, ut prandeat miles, firmatisque cibo viribus arma capiat, Liv. IX, 32: ducibus praeceptum, ut prandere omnes juberent, armatos deinde signum exspectare, Liv. XXI, 54: van daar curatus & pransus, van Soldaten, voorvaardig, bij voorb. ut ante lucem viri equique curati & pransi essent, Liv. XXVIII, 24: dus ook pransus & paratus, Cato ap. Gell. XV, 13. Varr. ap. Non. 6 n. 59: integendeel pransus, potus, beet, die gevreten en gezopen heeft, die de maag met spijze en wijn overladen heeft, Cic. Mil. 21.

PRANDICULUM, i, n. het Deminutivum van Prandium, bij voorb. prandicula antiqui dicebant, quae nunc jentacula, Fest.

PRANDIUM, i, n. 1) was bij de Romeinen, naar onze zeden, het ontbijt, het morgen eten, voormiddag eten, voormaaltijd. Zij hielden slechts maar ééne ordenlijke maaltijd, die Coena heette (zie Coena), ongeveer 's middags (bijzonder bij voornamen) om drie uuren (naar onze rekening). Wie zoo lang niet kon of wilde wachten, die at vooräf iet, bij voorb. brood, kaas, visch, gekookte spijs enz., het welk voormiddags om zeven, negen, tien, of twaalf uuren of later kon zijn. De voorname en eerbare Romeinen hielden dit gemeenlijk voor onbetaamlijk, wanneer het plegtige onthalen waren, waarbij wijn gedronken werdt, hoedanigen dikwijls in Plautus gemeld worden, bij voorb. prandiorum adparatus & vinolentiam, Cic. Phil. II, 39: cf. Cic. Verr. I, 19: maar, in 't gemeen waren zij niet onbetaamlijk, bij voorb. Cic. Mur. 37. Martial. VI, 64, 2. Cic. Att. V, 1 med. cet. Dit woord komt anders dikwijls voor, bij voorb. ire ad prandium, Plaut. Capt. III, 1, 19: ad prandium vocare, Ibid. Men. V, 9, 76. Poen. II, 23: prandium coquere, Ibid. Men. II, 3, 37: parare, Ibid. Cas. II, 1, 4: videre alicui, bezorgen, verschaffen, Cic. Att. V, 1 med.: comedere, Plaut. Men. III, 2, 55: prandere, Ibid. Poen. III, 5, 14: prandium sine mensa, post quod manus non lavantur, Senec. Ep. 83 ante med. Ook gaven de Candidaten aan hunne tribules dergelijke, Cic. Mur. 32 en 34. Cic. Off. II, 17: de Keizer aan het Volk, Suet. Caes. 38, en Tiber. 23. Ook in 't gemeen elke maaltijd, of elk eten, bij voorb. prandia Tereos, Martial. IV, 49, 3. 2) van het eten van Beesten, Plaut. Pseud. III, 1, 1, bubus glandem prandio depromerem: dus ook prandio dato ipsis jumentisque eorum, Val. Max. III, 1, 1.

PRANSITO, are, voormiddags eten, ook in 't gemeen eten, bij voorb. polentam, Plaut. Asin. I, 1, 20.

PRANSOR, oris, m. die voormiddags eet, of aan een voormiddag-eten deel neemt, mede-eter, gast, Plaut. Men. II, 2, 2.

Ve-

Vegan. ap. Macrob. Sat. III, 6.

PRANSORIUS, a, um, *het voormiddag- of middag-eten betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* candelabrum voor humile, *wordt tot een voorbeeld aangevoerd,* Quintil. VI, 3, 59.

PRANSUS, a, um, *zie* Prandeo.

PRASINATUS, a, um, *een lookgroen kleed aanhebbende,* Petron. 28 extr.

PRASINUS, a, um, (*van* πράσον *i. e.* porrum) *lookgroen, bij voorb.* color. Plin. H. N. XXXVII, 10 post med.: pila, Petron. 27: flabellum, Martial. III, 82, 11: De nostra prasina est synthesis empta toga, Ibid. X, 29, 4: *van daar* prasina factio, Sueton. Cal. 55, *de lookgroene partij der kampvechteren in den Circus: want, zij deelden zich naar hunne kleding in vier partijën: deze heetten* Alba, Russata, Veneta, Prasina: *van daar daar toe behorende, bij voorb.* prasinus agitator (i. e. auriga), Suet. Ner. 22, *en enkel* prasinus scil. agitator *of* auriga, Martial. X, 48, 23. XI, 34: 1. XIII, 77, 2.

PRASION *of* PRASIUM, *zie* Prasius.

PRASIUS, a, um, *lookgroen: van daar* 1) Prasius, Substantive, scil. lapis, *een lookgroenkleurig (d. i. geelachtig groen) edelgesteente, Praser genoemd,* Plin. H. N. XXXVII, 8. 2) Prasion *of* Prasium, i, n. *de naam van eenige Kruiden.*

PRASOIDES, is, i. e. *lookkleurig, lookgelijk, lookgroenachtig: van daar* (lapis), *eene soort van Topaaz,* Plin. H. N. XXXVII, 8.

PRATENSIS, e, *op de beemden of weiden wassende, daar toe behoorende, daar te vinden, bij voorb.* fungus, Horat. Sat. II, 4, 20: foenum, Colum. VI, 3: flores, Plin. H. N. XX, 8 extr., *beemdenbloempjens:* pastinaca, Ibid. 15.

PRATULUM, i, n. *eene beemde, als men verkleinend spreekt, kleine beemde, beemdjen,* Cic. Brut. 8.

PRATUM, i, n. 1) *eene weide, beemde,* Cic. Senect. 16 post med. Cic. Q. Fr. III, 1, 2. Horat. Ep. I, 16, 3. Cato R. R. 8 *en* 9: viride, Ovid. Met. I, 29: floridum & gemmeum, Plin. Ep. V, 6: ex segetibus prata facere, Varr. R. R. II procem.: prata caedere, Plin. H. N. XVIII, 28 in., *of* secare, Ibid., i. e. *maajen:* sicilire, Ibid. *en* Varr. R. R. I, 49: cratire, Plin. Ibid.: *van daar* Neptunia prata i. e. *de Zee,* Cic. Arat. 129. Not. *de Ouden, bij voorb.* Varro L. L. IV, 4 extr. R. R. I, 7 extr. Columella VII, 17. Ulpianus Pandect. L, 16, 31 *gelooven, dat* pratum *staat voor* paratum, *te weten* quia paratum esset sine opere, *en* Plinius H. N. XVIII, 5 *stemt daarmede overeen, nadien hij zegt* prata antiqui parata dixere i. e. *de Ouden hebben* parata *voor* prata *gezegd.* 2) *Tropisch, het gras daarop, bij voorb.* tenerrima prata subsecuisse, Ovid. Art. I, 299: Qui mihi condita prata in patinis proferunt, Plaut. Pseud. III, 2, 22. Not. Gellius *zegt* Praefat., *dat de Geleerden (behalven andere Titels, bij voorb.* sylvae, favi, florida cet.) *hunne Schriften ook* prata (λειμῶνες) *betiteld hebben.*

PRAVE, *eigenlijk, krom; van daar onschiklijk, onrecht, verkeerd, snood, bij voorb.* factum, Ter. Hec. IV, 4, 24: facta, Cic. Acad. I, 1: versus prave facti, Hor. Ep. II, 1, 266: prave sectum stomacheris ob unguem, Ibid. I, 1, 104: ille male, prave, nequiter, turpiter coenabat, Cic. Fin. II, 8: id plerique prave intelligunt a Favonii ortu faciendum, Plin. H. N. XVII, 9 extr.: adpellare, Gell. IV, 9, i. e. *onrecht: dus ook* judicare, Phaedr. III, 10, 6: religiones prave colere, Liv. I, 32: verba prave detorta, Tacit. Ann. VI, 5: prave pudens, Hor. Art. 88: prave facundus, Tacit. Ann. I, 53: cf. Hor. Sat. II, 3, 87: pravissime, Sallust. in orat. Lepid. adv. Sull.

PRAVITAS, atis, f. 1) *kromte, ongelijkheid, onregelmatigheid, verkeerde groei of wasdom, bij voorb.* membrorum, Cic. Tusc. IV, 13: corporis pravitates, Cic. Leg. I, 19: pravitatem immutationemque corporis fugiendam putamus, Cic. Fin. V, 17: statuminum, Colum. IV, 20: sine boves cornibus robustis ac sine curvaturae pravitate lunatis, Pallad. in Mart. 11: oris, Cic. Or. II, 22, i. e. *een scheeve mond, dien iemand in het spreken maakt; doch het kan ook zijn, misstand in de uitspraak: van daar* 2) *Tropisch, de onregelmatigheid, d. i. onschiklijkheid, verkeerde gesteldheid, verkeerdheid, bij voorb.* oris, Cic. Or. II, 22, scil. *in de uitspraak, zie hier voor:* ne mala consuetudine ad aliquam deformitatem pravitatemque veniamus, Ibid. I, 34, i. e. *misstand in het spreken, in gebaarden enz.:* ominis, Gell. I, 22 extr., i. e. *een kwaad voorteken:* tortuosae orationis, Ibid. V, 20: *bijzonder ten aanzien der ziel en der zeden, bij voorb.* consulum, Liv. V, 26, i. e. *kwaad, slecht gedrag:* animi, Q. Cic. petit. cons. 10, *verkeerdheid, godloosheid: dus ook* mentis, Cic. Vatin. 6: consilii, Tacit. Hist. III, 41: hominis, Sallust. Jug. 2: quae ista est pravitas, quaeve amentia cet., Terent. Heaut. V, 2, 20: tamenne in ista pravitate perstabitis? Cic. Acad. IV, 8 extr.: Qualis ista philosophia est, quae non interitum adferat pravitatis, sed sit contenta mediocritate vitiorum, Cic. Fin. II, 9: cf. Tacit. Ann. XIV, 38.

PRAVUS, a, um, 1) *krom, niet recht, niet regelmatig gewassen, gegroeid, of gemaakt, bij voorb.* membra, Cic. Fin. V, 17: talus, Hor. Sat. I, 3, 48: inter rectum & pravum, Cic. Acad. IV, 11: regula, Lucret. IV, 516: *van daar* 2) *onregelmatig, niet voegzaam, verkeerd, kwaad, godloos, bij voorb. de twist tusschen twee Ambtgenoten,* Liv. X, 19: Nihil pravum, Cic. Rosc. Com. 10: adfectio, Cic. Tusc. IV, 13: aemulatio, Tacit. Hist. IV, 48: impulsor, Ibid. 68: spes, Ibid. Ann. III, 56: ambitio, Ibid. XVI, 28: bellua prava i. e. stulta, Hor. Stat. II, 7, 70: consilium, Phaedr. I, 25, 1: ingenium malum pravumque, Sallust. Cat. 5: pravius nihil esse possit, Cic. Tusc. III, 33: pravissima regula, Cic. Brut. 74: homo pravissimus, Vellej. II, 80. Not. Pravum *de kromte: van daar* in pravum elapsi artus, Tacit. Hist. IV, 81: quae in pravum induruerunt, Quintil. I, 3 (4) post med.

PRECARIO, *zie* Precarius.

PRECARIUM, *zie* Precarius.

PRECARIUS, a, um, *het geen men door bidden, of uit enkele inschiklijkheid verkrijgt of heeft, het geen men uit barmhartigheid van anderen heeft, gebedeld, of als 't ware, gebedeld, bij voorb.* forma, Ovid. Met. IX, 76: libertas, Liv. XXXIX, 37 med.: vita, Tacit. Hist. IV, 76: precariam incolumitatem habere, Brut. in Ep. Cic. ad Brut. 16 ante med.: precarium auxilium ferre, Liv. VIII, 35: imperium, Tacit. Hist. I, 52: precariam animam inter infensos trahere, Ibid. Ann. I, 42: precariam opem orare, Liv. III, 47, i. e. *hulp, die uit enkele inschiklijkheid, niet uit schuld of verpligting, bewezen wordt: van daar* Precarium, Substantive, *het geen gebedeld of op bede verkregen wordt, bij voorb.* inter precaria numerare, Senec. Tranquill. 11: *van daar* Precario (Ablat.) *door bidden, bidswijze,* Terent. Eun. II, 3, 27: aliquid concedere, Pandect. XLIII, 25, 1: dare, Liv. XXXIV, 62: precario regnatur, Senec. Thyest. 214: exigere aliquid, Suet. Claud. 12: rogare aliquem, Cic. Verr. V, 23: petere aliquid ab aliquo, Liv. XXXIV, 62. Plaut. Amph. Prol. 24: *van daar Tropisch, als 't ware, bidswijze, bij voorb.* Plin. Epist. VII, 30, precario studeo i. e. *ik studeere als 't ware bidswijze, of op genade en barmhartigheid van anderen, te weten, in zoo verre zij mij daar toe tijd willen laten:* memoria mihi jam olim precario paret, Senec. Controv. I praefat. ante med., *buitend van iemand, wiens geheugen door den ouderdom stomp is geworden, dat derhalven niet schielijk iets bedenkt, dat men dus als 't ware goede woorden geven moet, als het zich bedenken zal.*

PRECATIO, onis, f. 1) *bede, het bidden, gemeenlijk der Goden, een gebed, bij voorb.* precatione uti, Cic. Tusc. I, 47 extr.: solennis comitiorum, Cic. Mur. 1: precationem facere, Liv. XXXIX, 18: precationem admisisse deos, Liv. XXXI, 5 extr. 2) *een formulier, bij voorb. van bijgelovige menschen, bij voorb.* adjecta precatione, se vinxisse cet., Plin. H. N. XXVIII, 4 med.

PRECATIVE, *door bidden, bidswijze,* Ulpian. regular. tit. 25 de fideicomm.

PRECATIVUS, a, um, *het geen gebeden wordt, of bidswijze geschiedt, bij voorb.* modo precativo, i. e. *bidsgewijze,* Ulpian. regular. tit. 24 de legatis.

PRECATOR, oris, m. *een bidder, bij voorb. voor iemand: van daar voorbidder,* Terent. Heaut. V, 2, 22. Ibid. Phorm. I, 2, 90. Plaut. Pseud. II, 2, 12.

PRECATUS, us, m. i. q. precatio, *eene bede, gebed,* Stat. Theb. X, 71.

PRECES, *zie* Prex.

PRECIUS *of* PRETIUS, a, um, *eene benoeming van zekeren Wijn of Wijnstok, bij voorb.* preciae, Virg. Georg. II, 95 Ed. Heyn. Plin. H. N. XIV, 2 post med. *of* pretiae, Colum. III, 2, 23 scil. vites. Servius *gelooft, dat zij den naam hebben,* quod ante alias coquantur, *en dat het dus staat voor* praecoquae.

PRECOR, atus sum, ari, *bidden, bij voorb.* deos, Cic. Nat. D. I, 42 *en* 41. Cic. Cat. II, 13. Hor. Art. 200: *dus ook* Jovem, Cic. Verr. IV, 32: *ook* ab aliquo, *bij voorb.* precari ab indigno, Cic. Amic. 16: precorque ab iis (diis), ut — patiantur, Cic. Rab. Perd. 2: *ook* aliquid, *bij voorb.* haec optavi, haec precatus sum, Cic. Pis. 20, scil. *de Goden; doch, het is misschien beter, ik heb er om gebeden (tot God), of gewenscht; dan zou het pleonastisch zijn: ook* aliquid ab aliquo, *bij voorb.* pacem a diis, Cic. Rab. Perd. 2: haec a diis semper precatum, ut — restituerent cet., Nep. Timol. 5: *ook* preces precari aliquem, *bij voorb.* Jane pater, te — bonas preces precor, uti sies, Cato R. R. 134: Jupiter, te bonas preces precor, uti sies cet., Ibid.: *dus ook* Ibid. 39. *Ook is het aanroepen, bij voorb.* Nycteliumque patrem nocturnaque sacra precare, ne jubeant nocere, Ovid. Art. I, 567: *dus ook* deos, Cic.: a diis, Cic., *zie hier voor: Ook staat* precor *dikwijls* Absolute, *bij voorb.* parce, precor, fasso, Ovid. Her. XVI, 11, *zoo als bij ons,*

orr, ib Hd: cf. Am. III, 9, 67. Virg. Aen. VI, 117: *van daar 1) bidden, bij voorb.* ad deos, Liv. XXXVIII, 43: aliquid *om iet, bij voorb.* haec optavi, haec precatus ſum, Cic., *zie hier voor.* 2) *toewenſchen, het zij goed of kwaad, bij voorb.* longam diem Auguſto, Prop. III, 11 (10), 50: placidas eſſe precarer aquas, Ovid. Her. XVI, 82: tua eſſe precor *voor* me tuam eſſe, Ibid. V, 158: delicias illi precor has contingere, Ibid. Pont. I, 10, 19: hoſtibus eam mentem, Liv. IX, 14 med.: *dus ook* reditum incolumitatem, ſalutem, Cic. Piſon. 14: *doch het kan ook heeten, bij God daar om bidden, wenſchen: dus ook* alicui mala, morbum, Cic. Piſ. 19: *van daar verwenſchen, vervloeken, bij voorb.* alicui, Plaut. Aſin. II, 4, 71. Not. *ook hebben de Ouden* preco *gezegd, volgends* Priſc. 8: *van daar* precantur, Paſſive, Varr. ap. Non. 7 n. 104.

PREHENDO *en contr.* **PRENDO**, di, ſum, 3. *aangrijpen, vatten, aanvatten, nemen, aangrijpen, bij voorb. iemand bij de ooren, bij den arm enz., bij voorb.* aliquem auriculis, Plaut. Aſin. III, 3, 78: aliquem pallio, *bij den mantel*, Ibid. Epid. I, 1, 1: aliquem manu, Cic. Or. I, 56: aliquid rete (*voor* reti), Plaut. Rud. V, 2, 41 fauces alicui, Ibid. Moſt. I, 3, 62: dextram, Ibid. Epid. II, 3, 65. Cic. Div. I, 28: perdix aucupem jam prehenſurum effugiens, Plin. H. N. X, 33 extr.: quantum manus una prehendat, Ovid. Medic. 93: quae manu prenderentur, Cic. Acad. I, 11: ornabat locum, quem prehenderat, Cic. Fl. 33: *dus ook* tellus prehendit ſtirpes arbuſtorum, Cic. Arat. 116, *als de boomen vatten: van daar in 't gemeen, beklijven, vatten*, Pallad. Febr. 20 extr. *en* 25. §. 3: *van daar* 1) *aanvatten, nemen, aanpakken, als men gemeenzaam ſpreekt, d. i. iemand nemen, voor zich krijgen, of voorkrijgen, voornemen, om met hem te ſpreken, bij voorb.* prendo hominem ſolum, Terent. Phorm. IV, 3, 15: tuus pater modo me prehendit; ait, ſe cet., Ibid. And. II, 2, 16: Syrus eſt prehendendus atque exhortandus, Ibid. Heaut. III, 1, 89: prendimus eum, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11 in.: Prende Septimium, Cic. XII, 13. 2) *betrappen op iet, bij voorb.* in furto, Plaut. Aſin. III, 2, 17, *of* furto manifeſto, Gell. XI, 18: *dus ook* mendacii, Plaut. Bacch. IV, 4, 45, i. e. *op een leugen.* 3) *Tropisch, vatten, of aangrijpen, bij voorb.* a) oculis i. e. *zien*, Lucret. IV, 1137: vix oculo prendente modum, Lucan. IV, 20, *i.* e. adſequente. b) animus naturam prehenderit, Cic. Leg. I, 23, i. e. *inzien, bemerken, waarnemen.* c) *bereiken, bij voorb.* oras Italiae, Virg. Aen. VI, 61: oculo prendente, Lucan., *zie hier voor:* oculis, *zie hier voor.* 4) *grijpen, in hechtenis nemen*, Gell. XIII, 12 *en* 13: *ook* Liv. XXIX, 20 extr. Ed. Drakenb.

PREHENSIO *of* **PRENSIO**, onis, f. 1) *het aangrijpen, aanvatten, bij voorb.* habere prenſionem, Varr. ap. Gell. XIII, 12 *en* Capito Ibid., i. e. *het recht, om iemand te grijpen, en in hechtenis te nemen: zoo zegt ook* Gellius *zelve* XIII, 13 habere prehenſionem *en* poteſtatem prehenſionis. 2) *miſſchien een werktuig, om iets aan te vatten, en tot zich of in de hoogte te trekken, miſſchien een wind-as*, Caeſ. B. C. II, 9 poſt med. *tweemaalen.*

PREHENSO *en meermaalen* **PRENSO**, avi, atum, are, i. q. prehendo, 1) *aanvatten, aangrijpen, bij voorb.* manus, Liv. IV, 60: brachia, Horat. Sat. I, 9, 64: faſtigia dextris, Virg. Aen. II, 444: ferrum forcipe, Ibid. XII, 404: hoſtium tela brachiaque, Tacit. Hiſt. III, 28: veteranos, Liv. IV, 58: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* prenſantis effugit umbra manus, Ovid. Faſt. V, 476. 2) *bijzonder iemand aanvatten, om met hem te ſpreken of hem te bidden, bij voorb.* genua, veſtigia, Tacit. Hiſt. I, 66: pectora commanipularium, Ibid. IV, 46: *van waar het dikwijls, bidden, vertaald wordt, bij voorb. om vergeving*, aliquem, Liv. II, 61: *om eenen dienst*, Liv. IV, 48: *bijzonder iemand om een ambt bidden, bij voorb.* prenſarent homines, Liv. III, 35: ſingulos, Ibid. 12: patres, Liv. I, 47: prenſo amicos, ſupplico, ambio domos, Plin. Ep. II, 9 poſt med.: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* Prenſat Galba, Cic. Att. I, 1 in., i. e. *houdt om het* Conſulaat *aan: dus ook* prenſantem premebat nobilitas, Liv. XXXIX, 41 in. Ed. Gronov., in prenſando, Cic. Or. I, 14. Not. *Hier wordt overal van* Romeinen *geſproken, en hier was het de manier, dat hij, die het volk om een ambt, of om iets anders badt, elk bij de hand vatte, en dus vriendelijk drukte.*

PREHENSUS *en* **PRENSUS**, a, um, *zie* Prehendo.

PRELUM, i, n. (*van* premo *waarſchijnlijk*), *het werktuig of Balken, waar mede de wijndruiven, olijven, en andere dingen geperst worden, eene persſe*, Virg. Georg. II, 242. Cato R. R. 31. Vitruv. VI, 9. Colum. XII, 50. Pandect. XIX, 2, 19. Prop. IV, 6, 73. Martial. XIII, 111. Plin. H. N. XVIII, 31 poſt med. *dikwijls kan men het door wijnpersbak vertalen.*

PREMO, preſſi, preſſum, 3. 1) *drukken, persſen, bij voorb.* pedem alicui pede, Plaut. Aſin. IV, 1, 30: anguem, Virg. Aen. II, 380, i. e. *er op treden:* genu terga alicujus, Ovid. Am. III, 2, 24. Art. I, 158: ſe premere anguſto exitu portarum, Caeſ. B. G. VII, 28, *zich drukken of dringen:* natos preſſere ad pectora, Virg. Aen. VII, 518: ubera, Ovid. Faſt. IV, 769, i. e. *melken: van daar* premere Abſolute i. e. *persſen, bij voorb. wijn, bij voorb.* premunt aliqui ſingulis, Plin. H. N. XVIII, 31 poſt med.: membra paterna rotis inductis, Ovid. in Ibin 364, i. e. *met den wagen over het lijk van den vader rijden. Van daar* premere aliquam *eerbaar* ſenſu venereo *voor* concumbere *of* inire, *bij voorb.* noli uxorem meam premere, Suet. Cal. 25: Peucen quo preſſerat antro, Val. Fl. VIII, 256: *ook van dieren, bij voorb.* feminas premunt galli, Martial. III, 57, 17: *van daar* a) *betreden, bij voorb.* veſtigia patris, Tacit. Ann. II, 14 extr.: cf. Nemeſ. Cyneg. 11. b) *kaauwen of inbijten, bij voorb.* frena dente, Ovid. Met. X, 704: *dus ook* morſu, Lucret. III, 663, *of* morſibus, Senec. Troad. 798. c) *kaauwen of eten, bij voorb.* ore, Ovid. Met. V, 538. d) *aan iet ſtrijken, of aanraken, bij voorb.* litus, Horat. Od. II, 10, 3, i. e. *langs den oever, of kust, heen varen, zich aan de kust houden:* hoſte meum paene premente latus, Ovid. Triſt. III, 11, 14, i. e. *aanraakt, daar aan ſtoot:* Scylla pube premit rabidos canes i. e. tangit, Ovid. Art. I, 332: frena manu, Ovid., *zie hier na:* capulum, Sil., *zie hier na:* torum, humum, Ovid., *zie hier na.* e) *iet houden, het zij met de hand of ergens anders mede, bij voorb.* frena manu, Ovid. Met. VIII, 37: premit omnis dextera ferrum, Sil. V, 671: capulum, Ibid. II, 615: *doch, het kan in deze drie plaatzen ook zijn, aangrijpen: bij ſlot verliest de zin niets.* f) locum *zich dikwijls op eene plaats bevinden, gevolglijk, eene plaats, als 't ware, drukken, bij voorb.* forum, Cic. Planc. 27 in.: *ook in 't gemeen iet met zijn ligchaam drukken, d. i. daar op zitten, ſtaan, liggen, vallen, of zich op leggen, of zetten, ſtellen, bij voorb.* torum, Ovid. Am. I, 4, 15, i. e. *liggen: dus ook* toros, *zich daar op leggen of liggen*, Ibid. Her. XII, 30: ſedilia, Ibid. Met. V, 317: frondes, Ibid. IX, 650: ripas, Senec. Hippol. 510: *dus ook* pharetram cervice, Ovid. Met. II, 421: humum, Ovid. Am. III, 5, 16, *zich op de aarde leggen; ook heet het, op de aarde vallen*, Ibid. Faſt. IV, 844: Aegaeona prementem terga balaenarum, Ibid. Met. II, 9: terga equi, Ovid. Faſt. II, 784: *dus ook* ebur, Ovid. Pont. IV, 5, 18: nondum premis axes (currum) i. e. *daar op ſtaat*, Ovid. Met. II, 148: ſaltus montium, *bezetten*, Liv. XL, 40. *Ook van dingen, die op iet liggen en het deels zeer, deels weinig drukken, of alleen bedekken, bij voorb.* fronte premit crinem, Virg. Aen. IV, 147, i. e. *bedekt:* canitiem galea premimus, Virg. Aen. IX, 612, i. e. *bedekken: dus ook* mitra capillos preſſerat, Ovid. Faſt. IV, 517: omnibus — coma preſſa corona, Virg. Aen. V, 556: *van daar, in 't gemeen bedekken, verbergen, bij voorb.* montis pars cladem ruina preſſit, Plin. H. N. II, 79: prematur in annum, Horat. Art. 388: aliquid terra i. e. *begraven*, Horat. Epod. I, 33: omne lucrum tenebris alta premebat humus, Ovid. Am. III, 8, 36: *van daar planten, zetten, bij voorb.* virgulta, Virg. Georg. II, 345, *en begraven, bij voorb.* oſſa male preſſa, Ovid. Triſt. V, 3, 39: *van daar Tropisch, begraven, bij voorb.* me preſſit alta quies, Virg. Aen. VI, 521, *begroef mij als 't ware, d. i. ik lag in diepen ſlaap gevoelloos: van daar, verbergen, verheelen, bij voorb.* curam ſub corde premebat, Virg. Aen. IV, 332, *verborg:* gemitum ſub corde, Ibid. X, 465: aliquid ore, Virg. Aen. VII, 103, i. e. *verzwijgen:* odium, Plin. Paneg. 62: iram, Tacit. Ann. VI, 50: pavorem, Ibid. XIII, 16: ſecretum, Senec. Ep. 3 poſt med.: dolorem ſilentio, Val. Max. III, 3, 1: vocem i. e. *zwijgen*, Virg. Aen. IX, 324. Phaedr. I, 11, 12: *ook* ſilentia, *zwijgen*, Sil. XII, 646: *van daar* preſſus *donker, duiſter, bij voorb.* vox, Cic. red. Sen. 6: *dus ook* modi, Cic. Tuſc. I, 44, *doch, het kan beide ook zijn, geſtremd, d. i. wanneer men niet in éénz voort kan ſpreken.* g) *drukkend iet maken of vormen, bij voorb.* ſingit premendo os, Virg. Aen. VI, 80: caſeos, Virg. Ecl. I, 35. Plin. H. N. XI, 42, *kaas maken: van daar* lac, Virg. Georg. III, 401, i. e. *kaas maken: van daar in 't gemeen maken, bij voorb.* ſilentia i. e. *zwijgen*, Sil. XII, 646. h) *drukken, Tropisch, d. i. vervolgen, bezwaarlijk vallen, kwellen, plagen, bij voorb.* hominem, *bij voorb.* utrum magis eum preſſerit nobilitas (i. e. homines nobiles), Liv. XXXIX, 40: tum prenſantem premebat nobilitas (i. e. nobiles), Ibid. 41 in.: *ook drukken, kwellen, of nadeelig zijn, bij voorb.* premebat reum crimen unum, Liv. III, 13 in.: me nomen tyranni & facta premunt, Liv. XXXIV, 31 med.: neceſſitas eum premebat, Cic. Roſc. Am. 33: ea, quae premunt, Cic. ad Div. IX, 1: aerumnas, quae me premunt, Salluſt. Jug. 14 (17): actum

aestivi soles incolas Aegypti premunt, Justin. II, 1: urbem urbe alia, Cic. Agr. I, 5: urbem obsidione, Virg. Aen. VIII, 647: *dus ook* oppidum obsidione & oppugnationibus, Caes. B. C. III, 9: *dus ook* Luceriam premendo obsidendoque cet., Liv. XXII, 14: *dus ook* saltus montium i. e. *bezetten*, Liv. XL, 40 extr.: premi valitudine, Nep. Hann. 4: cum invidia & odio populi Galba premeretur, Cic. Or. I, 53: aere alieno aut multitudine tributorum aut injuria potentium premi, Caes. B. G. VI, 13: premi bello, Justin. IX, 2: qui aere alieno premantur, Cic. Att. VII, 3 ante med.: quantis oneribus (*arbeid*) premerere, Cic. ad Div. V, 12 post init.: *bijzonder in den oorlog, drukken, vervolgen, toezetten, bij voorb.* hostes, Caes. B. G. VII, 3. B. C. III, 46: hostes obsidione, Caes. B. G. VII, 32: cf. Virg. Aen. I, 467 (471): premi ab Scythis, Nep. Milt. 3: cf. Caes. B. G. IV, 32: naves, Nep. Hann. 11: *dus ook* aliquem telis, Virg. Aen. VIII, 249: *ook van jagers, wanneer zij het wild in één voort vervolgen, en het geen rust laten, het niet laten ontsnappen, of jagen, bij voorb.* cervum ad retia, Virg. Georg. III, 412: *of* in retia, Ovid. Her. IV, 41: cf. Virg. Aen. I, 324 (328). *Ook in 't gemeen iemand vervolgen of toezetten met woorden, vragen enz., bij voorb.* cum a me premeretur, Cic. Verr. I, 53: aliquem verbo, Cic. Tusc. I, 7: fore, ut premerere, cum ex te causas — exquirerem, Cic. Div. II, 20: *of beschuldigingen, bij voorb.* aliquem criminibus veris, Ovid. Met. XIV, 401: aliquem (reum) voce, vultu, Tacit. Ann. III, 67: *of door manen, bij voorb.* a Pompeji procuratoribus premi coeptus est, Cic. Att. VI, 1 post init.: *of door andere eischen, bij voorb.* cum a plerisque ad exeundum premeretur, Nep. Agel. 6, i. e. *zeer aangedreven werdt, op hem aangedrongen werdt: dus ook* argumentum, Cic. Tusc. I, 36, i. e. *een bewijs in één voort vervolgen, er niet van aflaten, daar in voortvaren:* crimen, Quintil. VII, 2: confessionem i. e. urgere reum ex confessione, Ibid. 1 post med.: causam, Cic. Or. II, 75, i. e. *drukken, bezwaarlijk of nadeelig zijn: van daar bezetten, insluiten, bij voorb.* saltus montium, Liv., *zie hier voor:* urbem urbe alia, Cic., *zie hier voor:* hostes obsidione, Caes., *zie hier voor.* 1) *beladen, belasten, bezwaren, bij voorb.* ratem merce, Tibull. I, 3, 40: carinae (i. e. naves) pressae, Virg. Georg. III, 303: *dus ook* pressa carina, Ovid. Fast. IV, 300: Graecia natat exuviis pressa tuis, Prop. IV, 1, 116: *van daar* pressus mero, Prop. II, 15 (14), i. e. *belast of overweldigd: dus ook* pressus gravitate soporis, Ovid. Met. XV, 21: caprae olidae premunt convivia, Hor. Ep. I, 5, 29, i. e. *bezwaren, kwellen.* 2) *toedrukken, bij voorb.* alicui fauces, Ovid. Met. XII, 509: oculos, Virg. Aen. IX, 487. 3) *indrukken, bij voorb.* dentes in vite, Ovid. Fast. I, 355: ferit hasta sub mentum graviter pressa, Virg. Aen. X, 347: presso aratro (*bij het ploegen*), Tibull. IV, 1, 162. Ovid. Met. III, 104: presso vomere, Virg. Georg. II, 356: *ook daar op drukken, bij voorb.* Et nitidas presso pollice finge comas, Prop. III, 10 (9), 14: *dus ook* articulum premere *bij het gebruik van den degen, bij voorb.* gladius perforat; quam presso articulo (ille) venerit, refert, Senec. Benef. II, 6, i. e. *of men met hevigheid stoot: van daar* rem i. e. *bij iet sterkte aanwenden, daar mede zwaaijen, bij voorb.* ferrum, Sil., *zie boven:* capulum, Sil., *zie boven: van daar betekenen, bij voorb.* rem notis, Ovid. Fast. VI, 610: litera pressa articulo tremente, Ibid. Her. X, 140: via pressa rota, Ibid. XVIII, 140. *Van daar* jugo *aanspannen (eigenlijk aan het juk aandrukken), bij voorb.* juvenci pressi jugo, Ovid. Met. I, 124; *doch het kan eigenlijk zijn, gedrukt, belast, bezwaard, en gevolglijk tot het bovenstaande behoren. Bij slot verliest de zin niets.* 4) *uitdrukken of heruitdrukken, bij voorb.* succos, Lucan. IV, 317: ignem, Virg. Georg. III, 85: *van daar Tropisch,* acu, Val. Fl. II, 411, i. e. *door borduuren, of stikken, als 't ware, schilderen:* auro phaleras cingulaque presserat i. e. ornaverat, caelaverat, Stat. Theb. VIII, 568: *van daar* sonum i. e. *een toon duidelijk uitdrukken; van daar* lingua sonos vocis pressos facit, Cic. Nat. D. II, 59, i. e. *wel uitgedrukt, verstaanbaar, duidelijk.* 5) *af, of nederwaards drukken, nederlaten, bij voorb.* Nec preme currum, Ovid. Met. II, 135: quae tollit eosdem & premit, Ovid. Trist. III, 11, 67: mundus — premitur devexus in austros, Virg. Georg. I, 241, i. e. *neigt nederwaards: van daar* pressus, a, um, *nedergelaten, bij voorb.* dextra, Senec. Herc. Fur. 155: cubitus, Horat. Od. I, 27, 8, i. e. *op de tafel leunende:* sagax Umber (*jagthond*) presso vias scrutatur ore, Senec. Thyest. 498: *dus ook* rostrum, Ibid. Hippol. 40: *van daar Tropisch, bij voorb.* stilus, Plin. Ep. I, 8, 5, i. e. *nederig, onopgesmukt, zie hier na: van daar* a) *van boomen of planten, zetten of planten, bij voorb.* virgulta, Virg. Georg. II, 346: cf. 26. b) *door het nederwaards drukken, iet maken of vormen, iet diep maken, bij voorb.* fossam, Plin. Ep. X, 69, *een graft maken:* sulcum, Virg. Aen. X, 296, *eene voore maken:* cavernas, Curt. V, 1. c) *Tropisch, nederwaards drukken, d. i. laag stellen, gering maken, bij voorb. door woorden, bij voorb.* premendis superioribus, Liv. XXII, 12: famam alicujus, Tacit. Ann. XV, 49: cf. Virg. Aen. XI, 402: *of in het hart, d. i. verachten, bij voorb.* humana omnia, Cic. Tusc. IV, 28: premere ac despicere creditur, Quintil. XI, 1, 16. d) *ten gronde slaan, bij voorb.* tres premit, Virg. Aen. IX, 330, i. e. *velt, doodt:* paucos pressere, Tac. Hist. IV, 2, i. e. *dooden:* pressus Crepereius, Ibid. Ann. XIV, 5. e) *overtreffen, bij voorb.* facta premant annos, Ovid. Met. VII, 449: vetustas laude — saecula nostra premat, Ovid. Pont. III, 1, 116: Latonia Nymphas premit, Stat. Sylv. I, 2, 115. f) *beheerschen, bij voorb.* populos ditione, Virg. Aen. VII, 737: cf. X, 54: ventos imperio, Ibid. I, 54 (58). 6) *samendrukken, bij voorb.* os, i. e. *den mond sluiten, toemaken,* Virg. Aen. VI, 155: collum laqueo, Horat. Ep. I, 16, 37, i. e. *samensnoeren, verstikken, worgen:* pressus guttura forcipe, Ovid. Met. IX, 78: corvi presso ter gutture voces ingeminant, Virg. Georg. I, 410, i. e. *met drie afdeelingen; omdat bij elke schreeuw de keel toegedrukt wordt: of dringend, met alle krachten, zie boven: van daar verëenigd of eng verëenigd, bij voorb.* amplexus, Senec. Oedip. 192: jungere oscula pressa, *kussen,* Ovid. Her. II, 94: basia da nobis pressa, Martial. VI, 34, 1: *van daar misschien* presso gradu incedere, Liv. XXVIII, 14 post med., *en* presso pede retro cedere, Liv. VIII, 8 med., i. e. *stap voor stap, of in gesloten gelederen, als voet tegen voet sluit: van daar* presso gressu legit vestigia, Ovid. Met. III, 17, i. e. *met terstond daar op volgende stap, zoo dat men zijn' stap aan dien van hem, die voorgaat, aansluit. Van daar* (a) *iet kort houden, aanhalen, bij voorb.* habenas, Virg. Aen. I, 63 (67), *en* XI, 600: frena, Ovid., *zie hier voor.* (b) *kort houden, besnijden, besnoeijen, bij voorb.* vitem falce, Horat. Od. I, 31, 9: *dus ook* luxuriem falce, Ovid. Met. XIV, 629: *en* umbras ruris falce, Virg. Georg. I, 157, i. e. arbores umbriferas: *van daar Tropisch, in 't gemeen, afkorten, in 't kort vatten, bij voorb.* Haec Zeno sic premebat, Cic. Nat. D. II, 7: *ook beperken, in palen houden, bij voorb.* aliquem ditione, imperio, Virg., *zie boven: van daar* pressus, a, um, *kort, onopgesmukt, bij voorb.* oratio pressior, Cic. Or. II, 23, *korter, als 't ware meer besnoeid, vrij van het onnodige:* oratio pressa, Cic. Or. 5 extr., i. e. *onopgesmukt:* orator pressus, Cic. Brut. 55: stilus, Plin. Ep. I, 8, i. e. *onopgesierd, of laag, niet verheven:* sermo, Ibid. VII, 9, i. e. *onopgesmukt of naauwkeurig:* cunctatio, Ibid. I, 22, *zonder wijdlopigheid, zonder statie of bedachtzaam, gezet, met overleg gepaard, gevolglijk regelmatig talmen:* homo parcior & pressior, Ibid. IX, 19, i. e. *gematigder, zich beter binnen de palen houdende.* (c) *stremmen, met iets terughouden, bij voorb.* vestigia, Virg. Aen. VI, 197 *en* 331, i. e. *staan blijven, zijnen stap inhouden:* gradum, Val. Fl. II, 424: cursum, Cic. Brut. 97: vocem i. e. *zwijgen,* Virg. *en* Phaedr., *zie boven:* sanguinem, Tacit. Ann. XV, 64, *het bloed, stempen, stillen:* sermones vulgi, Ibid. III, 6, *het spreken of praten der menschen sluiten, hun den mond stoppen.* (d) *verduisteren: van daar* pressa vox, Cic. Sen. Red. 6, i. e. *donker of dof:* pressi ac flebiles modi, Cic. Tusc. I, 44, i. e. *doffe, donkere zangwijze: doch het kan, in beide deze plaatsen, afgebroken, niet samenhangende (gevolglijk gestremd) zijn, d. i. wanneer men niet in één voortspreekt of zingt.* (e) *Tropisch, iet knap of naauwkeurig, stipt doen: van daar* pressus, a, um, *naauwkeurig, stipt, accuraat, bij voorb.* verbis pressus, Cic. Or. II, 13: quis te fuit unquam in partiundis rebus, in definiendis, in explanandis pressior? Cic. ap. Non. 4. n. 352: verbum pressius, Gell. II, 6: *van daar naauwkeurig, zorgvuldig, bij voorb.* pressiores cogitationes, Apul. Met. V p. 163, 32 Elm.: cautela, Ibid. p. 160, 36: *dus ook* quis te fuit — pressior, Cic., *zie hier voor:* verbis pressus, Cic., *zie hier voor.*

PRENDO, *zie* Prehendo.

PRENSATIO, onis, f. *het aanvatten, aangrijpen, bij voorb. bij de hand: van daar het bidden, het aanzoeken om iet, bij voorb. om een ambt, bij voorb.* praepropera prensatio, Cic. Att. I, 1 in., i. e. *aanhouden, zie* Prehensio.

PRENSO, *zie* Prehenso.

PRENSUS, *zie* Prehensus.

PRESSE, *gedrukt, geperst, bij voorb. in den drang des volks, bij voorb.* pressius conflictata essem, Capito ap. Gell. X, 6, i. e. *zou van het gemeen erger gedrongen (gedrukt scil. in de menigte des volks) zijn geworden: van daar knap, beknopt, of kort, bij voorb. iet snoeijen, bij voorb.* vites pressius putare, Pallad. in Nov. 9: jumentis colla pressius radere, Veget. de re vet. I, 56 prope fin. §. 34:

§. 34: *van daar* 1) *van de uitspraak der letteren, knap, met behoorlijk gesloten lippen, bij voorb.* presse loqui, Cic. Or. III, 12. Cic. Off. I, 37. *knap spreken, de letters niet te breed uitspreken, den mond daar bij niet te wijd openen,* 2) *van de uitdrukking in het redenen, of in eene redenvoering, knap, beknopt, kort, niet wijdlopig, bij voorb.* dicere, Cic. Brut. 55. Quintil. VIII, 3 med.: facere, Cic. Or. 33: pressius & adstrictius scripsi, Plin. Ep. III, 18 extr.: describimus modo pressius modo elatius, Ibid. IV, 14: an illa custoditiusque pressiusque, Ibid. IX, 26: *van daar onsierlijk, onopgeschikt,* Cic. Brut. 9 in.: *dus ook* dicere, Cic. Brut. 55, *zie hier voor* 3) *naauwkeurig, stipt, accuraat, bij voorb.* pressius agamus, Cic. Fin. IV, 10: definiunt pressius, Cic. Tusc. IV, 7: ad istum locum pressius videbatur accedere, Cic. Acad. IV, 9 post med.: exactius pressiusque differere, Gell. I, 3 med.

PRESSIM, 1) *drukkend aan iet, of aan zich drukkend, bij voorb.* deosculari, Apul. Met. II post med. p. 121, 32 Elm.: *van daar* 2) *knap, dicht aan iet, bij voorb.* nam dedecus linteolo pressim adglutinato deceater obtexi, Ibid. prope fin. p. 128, 23; *doch, het kan ook zijn, aan mij drukkend: bij slot is het hetzelfde: want het geen men aan zich drukt, staat knap.* 3) *naauwkeurig, kort. enz. schijnt niet voor te komen.*

PRESSIO, onis, f. 1) *het drukken, nederdrukken, de druk, bij voorb.* cacuminis, Vitruv. X, 8 post med., *en kort hier voor* gubernator ansam gubernaculi tenens una manu pressionibus artis agitans. 2) *de onderlage onder den hevel, terwijl de last opgeheven wordt,* Vitruv. X, 8 post in.

PRESSO, are, i. q. premo, *drukken, bij voorb.* vomicam, Plaut. Pers. II, 5, 11: ubera manibus, Ovid. Met. XV, 472, i. e. *melken:* cineres ad pectora, Ibid. VIII, 538: Et nova pressantes inquinet uva pedes, Prop. III, 17 (16), 18: pressatur mucro mucrone, pede pes, Furius Antias ap. Macrob. Sat. VI, 3: ora dentibus, Lucet. IV, 1103: ubera palmis, *melken*, Virg. Ecl. III, 99.

PRESSORIUS, a, um, *tot drukken of persen dienstig, bij voorb.* vasa, Colum. XII, 18, 4, i. e. *gereedschappen, om wijn te persen.*

PRESSULE, *aandrukkend, aan zich drukkend, bij voorb.* exosculari, Apul. Met. X post med. p. 248, 35 Elmenh.: Venus osculis hiantibus filium diu ac pressule saviata cet., Ibid. IV post med. p. 156, 36 Elm.: vestis adhaerens pressule, Apul. Met. X post med. p. 254, 10 Elm., i. e. *knap staande.*

PRESSULUS, a, um, *wat gedrukt of ingedrukt, bij voorb.* rotunditas ampullae olearìae, Apul. Flor. 2. in. p. 346, 26 Elm.

PRESSURA, ae, f. *de druk, het drukken, persen, bij voorb. van den wijn,* Colum. XII, 36 *en* Plin. H. N. XVIII, 31 med.: *van olie,* Colum. XII, 50 med. *Ook van andere dingen, bij voorb.* lacrymisque pressura palpebrarum coactis, Apul. Met. V post med. p. 166, 14 Elm.: levare pressuram, Ibid. VII med. p. 195: 35, *het drukken, d. i. den last verligten: ook het drukken, dringen, van menschen bij eene menigte, bij voorb.* quae pressurae nimia densitate periclitaretur, Ibid. III post init. p. 130, 9 Elm. *Ook het drukken, van water na onder, waterval, het nederwaards vlieten,* Front. de aqued. 18. *Ook het geen uitgedrukt of geperst wordt, bij voorb.* crocì, Lucan. IX, 809.

PRESSUS, us, m. *de druk, het drukken,* a) *met den Genitivus van de drukkende zaak, bij voorb.* ponderum, Cic. Tusc. II, 23. b) *met den Genitivus der zaak, die gedrukt of saamgedrukt wordt, bij voorb.* palmarum, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arat.: oris, Cic. Or. III, 11, i. e. *het behoorlijk samendrukken van den mond of der lippen, om het woord recht knap en voegzaam, (niet te breed), uit te spreken, de drukking der lippen.*

PRESSUS, a, um, *zie* Premo.

PRESTER, ĕris, m. (πρηστήρ) *eigenlijk, brandend: van daar* 1) *zekere vuurige wervelwind, die zich in de gedaante van een vuurkolom nederlaat,* Plin. H. N. II, 48. Apul. de mundo ante med. p. 62, 34 Elm., *ook, alhoewel in 't Grieksch,* Lucret. VI, 423 Ed. Creech, *en* Senec. Nat. Quaest. V, 13 Ed. Gronov. 2) *eene soort van slangen in Afrika, wier beet een' brandenden dorst veroorzaakt, en het ligchaam uitzet,* Plin. H. N. XX, 20. XXIV, 13 post med. Lucan. IX, 791.

PRETIOSE, 1) *kostbaar, d. i. met vele kosten, bij voorb.* vasa pretiose caelata, Cic. Invent. II, 40: regem haud pretiosius sepultum, Curt. X, 1: exercitum pretiose armatum, Gell. V, 5: *ook kan men hier overäl, prachtig, overzetten.* 2) *kostbaar, d. i. prachtig, zie hier voor.*

PRETIOSITAS, atis, f. *de kostbaarheid, bij voorb.* annuli, Capito ap. Macrob. Sat. VII, 13: calices variae quidem granae, sed pretiositatis unius, Apul. Met. II post med. p. 123, 4 Elm.

PRETIOSUS, a, um, 1) *kostbaar, van hooge waarde, bij voorb.* equus, Cic. Off. III, 23: possessiones, Nep. Att. 12: fulvo pretiosior aere, Ovid. Met. I, 115: oculi pars hominis pretiosissima, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 52: pretiosissimum humani opus, Ibid. VII, 29: res pretiosissimae, Cic. Fin. II, 18: *bijzonder kostbaar, d. i. duurbaar, vele kosten veroorzakende, bij voorb.* nox, Prop. III, 13 (12), 1, i. e. *duur, die duur betaald wordt: dus ook* fames, Martial. X, 96, 9: silentia, Ibid. V, 70, 7: pretiosa operaria, Plaut. Bacch. I, 1, 41, i. e. *die veel kost:* pretio pretioso emere aliquid *voor* magno, Ibid. Epid. I, 2, 17: odores, Colum. III, 8: hinc fieri tuos vultus? sic te pretiosum videri? *zegt* Plinius H. N. XXXVII, 2 in., *terwijl hij* Pompejus *aanspreekt, wiens beeld uit peerlen te voren gewaagd wordt:* Thais, Propert. IV, 5, 43, i. e. *kostbaar, duur.* 2) *veel kosten ergens aan besledende, bij voorb.* emtor pretiosus, Horat. Od. III, 6, 32, i. e. *die duur koopt.*

PRETIUM, i, n. *de waarde eener zaak, of de prijs derzelve, d. i. het geen eene zaak waardig is, of naar iemands oordeel zijn zal, het zij er gesproken wordt van kopen, verkopen enz., van ligchaamlijke of onligchaamlijke dingen, en dat de prijs bestaat in geld enz. of in de hoogachting, bij voorb.* pretium statuere merci, Plaut. Mil. III, 1, 133, *of* constituere, Cic. Att. XII, 33, *of* imponere rei, Quintil. XII, 7 extr., i. e. *zetten, stellen, bepalen:* jacent pretia praediorum, Cic. Rosc. Com. 12: quibus pretiis porci veneunt? Plaut. Men. II, 2, 15: de pretio convenire, Quintil. IV, 2: vendere aliquid pretio suo, Plaut. Pers. IV, 4, 30: multi extulerunt pretia pavonum, ita, ut ova eorum denariis veneant quinis, Varr. R. R. III, 6 extr.: pretium conficit (praeco), Cic. Quint. 15, i. e. *den prijs stellen, of uitroepen:* pretium facere, Plaut. Pers. IV, 4, 37, *den prijs maken, d. i. zeggen, wat eene zaak kosten moet; wanneer het van den verkoper staat: ook van den koper, d. i. daar op bieden,* Martial. I, 87: facto pretio in singulas oves, ut agni duo pro una ove adnumerentur, Varr. R. R. II, 2: *van daar Tropisch, schatten, bij voorb.* hominum operae pretium facere, Liv. XXVII, 17 extr., i. e. *hunnen dienst schatten: dus ook* pretium habere, *eene waarde hebben, gelden, bij voorb.* annona non habet pretium, Cic. Verr. IV, 98 in., *geld niets of niet veel, wordt niet geacht:* res habet pretium, Ovid. Pont. IV, 8, 67: *dus ook* est pretium, *bij voorb.* morum, Ovid. Trist. I, 8, 44, i. e. *hebben eene waarde:* Corticis etiam ad medicamenta pretium est, Plin. H. N. XII, 25: corticem — eximiri, pretium est, Ibid. 19: *dus ook* esse in pretio, Plin. H. N. XXXIII, 1 post med.: in suo pretio, Ovid. Fast. V, 58: maximo pretio esse, Plin. H. N. XII, 12: myrrhinis pretium facit ipsa fragilitas, Plin. H. N. XIII prooem. extr.: *van daar* magni pretii esse *in groote waarde zijn: dus ook* majoris pretii, Ter. Heaut. I, 1, 12: parvi pretii, Cic. Q. Fr. II, 2, 4: quantivis pretii, Terent. And. V, 2, 15: minimi, Sallust. Or. 2. ad Caes. cap. 9: *van daar* 1) *het geld, dat men voor eene zaak betaalt of daar aan besteedt, bij voorb.* parare sibi aliquid pretio, Plaut. Merc. II, 3, 7, i. e. *voor geld:* pretio emere, Cic. Verr. III, 79, *of* mercari, Ibid. II, 49 extr., i. e. *voor geld:* perfice hoc precibus, pretio, Terent. Eun. V, 8, 25, i. e. *door geld:* pretio arcere, Plaut. Capt. Prol. 32: bene se tam multa pretia & munera collocasse, Cic. Verr. V, 22, i. e. *gelden:* pretium pactum non adferre, Cic. Off. III, 29: pretium enumerari audiebant, Cic. Rosc. Am. 46: urbem pretio posuit, Virg. Aen. IV, 212, i. e. *voor geld, tegen betaling gebouwd:* fixit leges pretio, Ibid. VI, 622, i. e. *voor geld:* pretio atque mercede, Cic. Verr. V, 20 in.: *van daar* magno pretio conducere *voor veel geld huuren,* Cic. Invent. II, 1: parvo pretio vendere, Cic. Verr. IV, 60, i. e. *voor weinig geld, goedkoop: dus ook* parvo vectigalia redemta habere, Caes. B. G. I, 18. 2) *de loon of beloning, het zij die goed of kwaad zij, bij voorb.* manus pretium *maakloon*, Cic. Verr. I, 56. Liv. XXXIV, 7: cf. Manupretium: pretio atque mercede, Cic., *zie hier voor:* data merces operae pretiumque impudentiae, Cic. Verr. V, 32 extr.: pretium rei imponere i. e. *belooning er op stellen,* Quintil., *zie hier voor:* adducti pretio ad condemnandum, Cic. Caecin. 10: reddere alicui pretium pro beneficio, Plaut. Capt. V, 1, 20: pretium carminis, Ovid. Am. II, 1, 34: pretium pollicens, Terent. And. I, 1, 49: pretium recte & perperam facti, Liv. V, 47: capita hostium pretia libertatis (*voor* libertatis) facta, Liv. XXIV, 15: ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema, Juvenal. XIII, 105: verbera, compedes — sunt pretia ignaviae, Plaut. Men. V, 6, 11: magni pretium certaminis esse, Ovid. Her. XVI, 261: cf. Virg. Aen. V, 292: pro pretio facio, Plaut. Pseud. III, 2, 60: pretium ob stultitiam fero, Terent. And. III, 5, 4: pretia poenasque exsolvere, Liv. XXVI, 40: *dus ook* pretium exsolvere, Plaut. Men. V, 6, 26: quod habui summum pretium, persolvi tibi, Terent. And. I, 1, 12, scil. *de vrijheid:* habes pretium, Horat. Ep. I, 16, 47, i. e. *gy zijt beloond;*

loond: pretio adficere, Virg. Aen. XII, 352, *beloonen: van daar* operae pretium *beloning der moeite*, *bij voorb.* operae pretium est, Cic. Agr. II, 27. Cic. Verr. II, 11. Horat. Sat. II, 4, 63. Ibid. Epist. II, 1, 229. Liv. XXXI, 45, *het beloont de moeite, het is de moeite waardig: ook iet, dat de moeite waardig is:* facere operae pretium, *bij voorb.* facturusne operae pretium sim, Liv. Praef. in., i. e. *iet doen, dat de moeite waardig is: dus ook* se — brevi operae pretium facturum, Liv. XXV, 19 med.: cf. Ib. 30. XXVII, 17 extr.: habent operae pretium libertatem, Ibid. 6 extr., i. e. *beloning van den dienst.* Not. *Somtijds ontbreekt* pretium, *somtijds* operae, *bij voorb.* Est operae auribus percipere, Plaut. Caf. V, 2, 5: Lunai portum est operae cognoscere cives, Enn. ap. Perf. VI, 9: haud referrem, ni pretium foret — noscere, Tacit. Ann. II, 35: Germanico pretium fuit convertere agmen, Tacit. Ann. I, 57. 3) *het geld, of goud, de munt*, *bij voorb.* In pretio pretium nunc est, Ovid. Fast. I, 217: converso in pretium deo, Horat. Od. III, 16, 8. 4) *beloning, prijs, of het geen tot beloning gegeven wordt, of daar voor te koopen is, zoo heet, bij voorb. eene justa* pretium certaminis, Ovid. Her. XVI, 261, et carminis, Ibid. Am. II, 1, 34: nullo suis digno morae pretio tempus terunt, Liv. XXI, 48, i. e. *met geene zaken, die de pijne waardig waren.* Not. nihil de publico per vim, nihil occulte, nihil imperio, nihil gratia, nihil pretio posset auferre, Cic. Verr. II, 36, *alwaar* nihil pretio *niet schijnt te voegen; beter zou passen* nihil precibus *of* nihil precario. Ernesti *heeft de woorden* nihil pretio *in haakjens gesloten.* 5) pretia vivendi, Plin. Ep. I, 12, i. e. *oorzaken of opwekkingsmiddelen om te leven.*

PREX, cis, f. *eene bede*, *het bidden*, *bij voorb.* prece humili, Cic. Invent. I, 16: cum magna prece, Cic. Att. XI, 15: nihil est preci locus, Terent. And. III, 4, 22: nec prece, nec pretio, nec gratia cet., Auct. ad Her. III, 3: oro te per precem, (i. e. precibus), Pleonastisch, Plaut. Capt. II, 1, 47: *dus ook* hac prece te oro, Hor. Sat. II, 6, 13: hac prece adoravi superos, Ovid. Trist. I, 3, 4: opem petere sollicita prece, Ibid. Met. VIII, 271: multa prece prosequi aliquem, Hor. Od. IV, 5, 33. Plur. *preces is nog menigvuldiger, eene bede, het bidden, het zij het geschiede aan menschen of aan God*, Cic. Cluent. 70 extr. Nep. Dion. 2. Caes. B. G. I, 16: preces adhibere, Cic. Nat. D. I, 2: admovere, Ovid. Pont. III, 7, 36: fundere, Virg. Aen. V, 234: mittere ad superos, Senec. Herc. Oet. 1691: audire, Cic. Pis. 19: spernere, Ovid. Met. VIII, 852: aversari, Liv. III, 12: preces in omnes descendere, Virg. Aen. V, 782: ad miseras preces decurrere, Hor. Od. III, 29, 59: demitti in humiles preces, Claudian. Proserp. III, 295: omnibus precibus petere, Caes. B. G. V, 6, *of* orare, Cic. ad Caes. Ep. Cic. ad Att. IX post Ep. 11: precibus infimis petere, Liv. XXVIII, 2 post med.: precibus fatigare aliquem, Liv. I, 11: *van daar een gebed*, *bij voorb.* In prece totus eram, Ovid. Fast. VI, 251: precem dicare deo *tot God bidden*, Apul. ad Asclep. *op het einde:* eorum preces & vota de meo reditu exaudiens — contendi, Cic. Planc. 41 in., *Gebed tot God, doch het kan ook beteekenen, wenschen: van daar* 1) *verwensching, vervloeking, dewijl men dan bidt, dat iemand ongelukkig moge zijn enz.*, *bij voorb.* omnibus precibus detestatus, Caes. B. G. VI, 30: misit Thyesteas preces, Horat. Epod. V, 86: hostilique caput prece detestatur euntis, Ovid. Met. XV, 505. 2) *voorbede*, *bij voorb.* prece Castoris implorata, Cat. LXVII, 65, i. e. *voorbede van Kastor bij God: ook paste hulp, indien* prece *dit beteekenen kon.* 3) *wensch*, *bij voorb.* damus alternas accipimusque preces, Ovid. Fast. I, 176, i. e. *wenschen een ander bij een nieuw jaar:* eorum preces & vota de meo reditu, Cic., *zie hier voor: van daar, in een' kwaaden zin, verwensching*, *zie* n. 1.

PRIDEM, 1) *voor lang*, *lang*, *voor langen tijd*, *bij voorb.* non pridem, Terent. Heaut. II, 1, 17. Plin. H. N. XXII, 2, *onlangs*, *voor niet langen tijd: dus ook* non ita pridem, Cic. Brut. 10, *niet heel lang geleden:* neque pridem, Lucret. V, 332: quam pridem, *zedert hoe lang? bij voorb.* quam pridem non edisti? Plaut. Stich. II, 1, 46, quam pridem — retulisti? Cic. Rosc. Com. 3: quam pridem sibi hereditas venisset, docet, Cic. Verr. I, 48: jam pridem *reeds lang*, Cic. ad Div. III, 11 med. Cic. Att. II, 5. Cic. Provinc. 14. Terent. Hec. II, 1, 22. 2) *voorheen*, *voor korten tijd*, *bij voorb.* quo pridem in iram versus cet., Justin. XII, 6. 3) *voormaals*, *alwaar ook somtijds vooraf past*, *bij voorb.* quod ad me pridem scripseras, Cic. ad Div. V, 6: spectavi pridem, Plaut. Rud. IV, 7, 23: me pridem facere — volueras, Ibid. Caf. II, 8, 27: sicut pridem, Justin. V, 7 extr.: Italiam notiorem sibi nunc quam pridem fuisse, *zegt* Hannibal *bij* Antiochus, Ibid. XXXI, 3 extr. Not. *in sommigen van deze plaatzen past ook anders.* 4) *anders*, *zie terstond hier voor.*

PRIDIĀNUS, a, um, *van daags te vooren*, *d. i. het geen gisteren geweest, geslacht, gebruikt, gegeten is enz.*, *bij voorb.* cibus, Sueton. Calig. 58: opsonia pridiana & semesa adponere, Ibid. Tiber. 34: cf. Ibid. Vitell. 13: balinea, Plin. H. N. XXVIII, 19: pluvia, Apul. Met. VII post med. p. 196, 34 Elm.: pruina, Ibid. XI ante med. p. 250, 19 Elm.: converritorem pridianae reliquiae, Ibid. Apolog. ante med. p. 277, 13 Elm.

PRIDĬE, 1) *daags te voren*, Cic. Phil. VII, 4 extr. Nep. Dat. 8. Plaut. Stich. I, 2, 65. Plin. H. N. XVIII, 11. *Daar volgt ook op*, a) quam *als*, *bij voorb.* pridie quam Athenas veni, Cic. Att. V, 11 post med.: haec epistola est pridie data quam illa, Ibid. III, 8: pridie quam excessit e vita, Cic. Amic. 3 extr. b) *de Accusativus*, *bij voorb.* pridie eum diem, Cic. Att. XI, 23, *alwaar* eum diem *te veel is:* pridie idus, Cic. Att. XIII, 25: Compitalia, Ibid. II, 3 extr.: constitutam diem, Justin. I, 10: Circenses, Suet. Calig. 55: aequinoctium, Pandect. XLIII, 19, 1 post med.: vindemias, Ibid. XXIV, 3, 7 in.: Quinquatrus, Liv. XXVI, 27: Parilia, Liv. XL, 2: usque ad pridie Cal. Sept., Cic. Att. III, 17. *Ook de Genitivus*, *bij voorb.* pridie ejus diei, Cic. ad Div. I, 4. Caes. B. G. I, 47, *alwaar* ejus diei *overtollig is:* pridie insidiarum, Tacit. Ann. XV, 54: pridie Calendarum, Pandect. XXVIII, 1, 5. Not. pridie Cal. *voor den Nominativus*, *bij voorb.* Literarum tuarum pridie Cal. Jan. suavem habuit recordationem jurisjurandi, Cic. Att. VI, 1 post med., *voor* dies pridie Cal. Jan., quo literae tuae datae sunt, habuit cet. 2) *vooraf*, *te voren*, *of meer dagen te voren*, *bij voorb.* qui pridie, quam ex testamento ad libertatem perveniret, idem fieri passus est, Pandect. XL, 5, 10 extr.

PRIMAEVUS, a, um, *die in zijne eerste jaren is*, *jong*, *jeugdig*, *bij voorb.* primaevus Helenor, Virg. Aen. IX, 545, Helix, Val. Fl. VI, 595: corpus, Ibid. II, 653, Virg. Aen. X, 345: natus: Catull. LXIII, 401: vix primaevus eram, cum cet., Claudian. de Stilich. I, 51: juventus primaevo flore, Virg. Aen. VII, 162: cf. Sil. V, 18.

PRIMĀNUS, a, um, *iemand van het eerst Legioen*, *klasse enz.: van daar* Primanus, scil. miles, *een Soldaat van het eerste Legioen*, Tacit. Hist. II, 43. IV, 37.

PRIMĀRĬUS, a, um, *het geen in zijne soort het eerste, of voornaamste, of voortreffelijkste is, of wel één der voornaamste, voortreffelijkste, voornaam, voortreffelijk, aanzienlijk*, *bij voorb.* conditio, Plaut. Stich. I, 2, 81: adolescens, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5: Femina, Cic. ad Div. V, 11. Cic. Verr. I, 58: vir primarius populi, Cic. Senect. 17. Cic. Fin. II, 35 in.: parasitus, Plaut. Mil. III, 1, 73: ea, quae primario loco sunt, Cic. Fin. III, 16.

PRIMAS, atis, *of* primatis, c., (*zie* Cujas) *want de* Nominativus *schijnt niet voor te komen*, i. q. primarius, *de voornaamste, of eerste, of één van de voornaamsten, en eersten, voornaam*, *bij voorb.* feminam primatem, Apul. Met. II post med. p. 123, 1 Elm.: ut primatis civitatis hujus filii cadaver custodias, Ibid. p. 124, 35 Elm.

PRIMĀTUS, us, m. *de eerste plaats, de eerste post, de voortreffelijkheid boven alle anderen*, *bij voorb.* alii dant primatum pratis, Varr. R. R. I, 7 extr.: primatum obtinere apud regem, Plin. H. N. XXIV, 17 post med.: & reliquo omni primatu donatus est, Ibid. VIII, 5: primatum (chartae) mutavit Claudius Caesar, Ibid. XIII, 12.

PRIME, *bijzonder*, *uitnemend*, Naev. ap. Charis. 2.

PRIMIGENĬUS, a, um, *oorspronglijk*, *allereerst*, *het eerste in zijne soort*, *zijnen oorsprong van niet hoger hebbende*, *bij voorb.* semina, Varr. R. R. I, 40: pecuaria, Varr. R. R. II, 2: *van daar* Phryges primigenii i. e. autochthones, Apul. Met. XI ante med. p. 250, 7 Elm.: *van daar* verba primigenia, Varr. L. L. V, 5, i. e. *stamwoorden. Ook heeft* Fortuna *of de Lukgodin den bijnaam* Primigenia, Cic. Leg. II, 11 extr. *en* Liv. XXIX, 36.

PRIMIGĔNUS, a, um, i. q. primigenius, *oorspronglijk*, *allereerst*, *bij voorb.* dies maris, Lucret. II, 1105.

PRIMIPĂRA, ae, f. *die het eerst gebaard of geworpen heeft* a) *van menschen*, b) *van beesten*, *bij voorb.* *honden*, Plin. H. N. VIII, 40 extr.: *schapen*, Ibid. 47.

PRIMIPĪLĀRIS, e, *tot de eerste Kompagnie* (primus pilus) *der* Triāriërs *behorende: van daar* primipilaris, scil. centurio, *de hoofdman van die eerste Kompagnie*, Sueton. Calig. 35 *en* 38. Quintil. VI, 3, 92. Tacit. Hist. II, 22. IV, 15.

PRIMIPĪLĀRĬUS, i, scil. centurio, i. q. primipilaris, Senec. de constant. 18.

PRIMIPĪLUS *of* PRIMOPILUS, i, *voor* primus pilus i. e. *de eerste hoofdman der* Triāriërs, *ook deze post zelve; doch* primipilus

mipilus *schijnt niet ligt in goede uitgaven te staan: want* Caes. B. G. II, 25 Edit. Oud. *staat* primo pilo *als twee woorden; en de Casus* primipili *wordt beter als twee woorden geschreven* primi pili: *doch* primipilo, *staat bij* Valer. Max. I, 6. n. 11 Edit. Torren., *en* primipilum, Caes. B. C. III, 53 Ed. Oud., *alwaar* Ed. Cellar. primum pilum *heeft. Maar* primopilus *schijnt nog min voor te komen. En beter zou zeker zijn* primus pilus, *zie* Pilus.

PRIMIPŌTENS, tis, *de eerste in magt, bij voorb.* deus, Apul. ad Asclep. post med. p. 92, 3 Elmenh.

PRIMĬTER, *het eerst*, Pompon. ap. Non. 2. n. 661, *en* cap. 10. n. 13: *doch* Nonius cap. 8. n. 42 *haalt deze plaats ook aan, en daar heeft hij er* primitus *voor. Ook haalt hij* cap. 2. n. 661 *eene plaats uit* Lucilius *aan, alwaar* primiter *staat; maar* cap. 4. n. 118, *alwaar hij deze plaats ook aanhaalt, zet hij er* primus *voor.*

PRIMĬTIAE, *zie* Primitius.

PRIMĬTIUS, a, um, *het eerste in zijne soort: van daar* Primitiae, scil. partes, *het eerste in zijne soort of van eene zaak, de eerstelingen, bij voorb. der vruchten, bij voorb.* frugum, Plin. H. N. IV, 12 extr.: primitias dare Cereri, Ovid. Fast. II, 520: mittere, Calpurn. Ecl. II, 64: cf. Ovid. Fast. III, 730. Ibid. Met. VIII, 274: *ook van andere dingen, bij voorb.* armorum i. e. belli, *het begin, aanvang*, Stat. Theb. XI, 285: operum, Ibid. II, 742: lacrymarum, Ibid. VI, 146: dolorum, Val. Fl. III, 515: tori, Sil. III, 111, i. e. *aanvang, het eerste genot van het huwelijk*: metallorum, Tacit. Hist. IV, 43: primitias vitis resecare i. e. prima germina, Colum. IV, 10: plantae, Ibid. X, 147: primitias quasdam & quasi libamenta ingenuarum artium dedimus, Gell. praef. med.: spectaculi, i. e. *aanvang*, Apul. Met. X post med. p. 253, 22 Elm.: rudem dedicantes carinam primitias commeatus libant sacerdotes, i. e. initium navigationis, Ibid. XI ante med. p. 259, 23 Elm.: haec sunt spolia & de rege superbo primitiae (scil. armorum of virtutis bellicae), Virg. Aen. XI, 16, i. e. *eerstelingen der overwinning*: primitiae miserae, Virg. Aen. XI, 156, *eerstelingen, d. i. eerste proeve in het vechten.* Not. *men schrijft ook* primicius.

PRIMITĪVUS, a, um, *het eerste in zijne soort, bij voorb.* flores, Colum. IX, 13, i. e. *die het eerst bloeijen*: anni, Colum. de arbor. 23, i. e. *de eerste.*

PRIMĪTUS, *het eerst, bij voorb.* primitus cum exit vitis, tota resecanda est, Varr. R. R. I, 31: primitus oritur herba, Ibid. I, 2 post med.: cum primitus oro cet., Virg. in Ciri 490. *Ook staat daar voor* Primitu, Catull. IX, 10.

PRIMNESIUS, palus, in quem funis nauticus religatur, quem alii tonsillam dicunt, Fest., *doch er zal zeker* prymnesius (*van* πρύμνα i. e. puppis) *dienen gelezen te worden.*

PRIMO, *zie* Primus *in* Prior.

PRIMOGENĪTUS, a, um, *het allereerst geboren, bij voorb.* primogeniti (scil. porci) in quoquo partu suis primas premunt, Plin. H. N. XI, 40.

PRIMOPILARIS, PRIMOPILUS, *zie* Primipilaris *en* Primipilus.

PRIMORDĬUM, i, n. *eerste aanvang, of enkel aanvang, oorsprong, bij voorb.* urbis, Liv. Praef. Sallust. fragm. ap. Priscian. 16: scriptorum, Colum. I, 1 extr.: in operum suorum primordio stare, Curt. IX, 2: praestare Scythas origine primordii, Justin. II, 1 post med. *en meermalen, bij voorb.* Tacit. Ann. I, 7. Hist. II, 34. Apul. Apol. p. 285, 40 *en* Flor. I. p. 311, 16: *ook Plur.* primordia, *bij voorb.* primordia rerum, Cic. Partit. 2 extr.: Ab Jove Musarum primordia, Cic. Leg. II, 3 ex Arat.: dicendi, Quintil. I, 9, 15: mundi, Ovid. Met. XV, 67: gentis, Lucan. X, 177: cum terrenis primordiis miscere, Colum. III, 10 med.: in primordiis, Pallad. in Mart. 11: vocum veterum, Pers. VI, 3. *Ook gescheiden en verplaatst* ordia prima *voor* primordia, Lucret. IV, 32.

PRIMORDĬUS, a, um, *oorspronglijk, bij voorb.* semen, Colum. VI, 37. §. 7.

PRIMŎRIS, e, (*doch de* Nomin. *komt niet voor*), *het is zoo veel als* prior *of* primus, 1) *de eerste, bij voorb.* primores imbres, Varr. R. R. II, 2 post med.: dentes, *de eerste tanden, die men na de geboorte ziet*, Plin. H. N. VII, 16: anni, Sil. I, 511: primori Marte (i. e. bello), Ibid. XI, 143: *ook de eerste of voorste, bij voorb.* para domus, Gell. XVI, 5: inter primores dimicare, Curt. IV, 6 med.: provolat ad primores, Liv. I, 12: extollito primorem partem, Cato R. R. 51: cauda late fusa primori parte, Plin. H. N. VIII, 54: *Ook staat dit woord, zoo als* primus, *voor* prima pars, *het voorste deel, het voorste of eerste eener zaak, wanneer men het dan ook dikwijls van voren kan vertalen, bij voorb.* tunicis prolixis ultra brachia & usque in primores manus, Plin. H. N. VII, 12, i. e. *tot voor aan de handen, aan het voorste deel der handen*: pilo primori inest pyxis *voor* in parte pili primoris, Ibid. XVIII, 11 med.: gallinaceus erigit se in primores ungues, Lucil. ap. Non. 5. n. 24: nasi primoris acumen, Lucret. VI, 119: in primori libro, Gell. I, 18, i. e. *in het begin des boeks*: surculum primorem praeacuito, primores digitos duos, Cato R. R. 40, i. e. surculi primam partem, primas partes digitorum: *dus ook* sumere digitulis primoribus, Plaut. Bacch. IV, 4, 24, i. e. *met de toppen der vingeren*: primoribus naribus, Lucil. ap. Non. 5. n. 24: *van daar* primoribus labris i. e. prima parte labrorum, *bij voorb.* versabatur mihi nomen in primoribus labris, Plaut. Trin. IV, 2, 65, i. e. *voor aan de lippen*: quod in primoribus habent, ut ajunt, labris, Cic. fragm. ap. Non. 5. n. 24: primoribus labris aliquid gustare, Cic. Coel. 12. *of* adtingere, Cic. Or. I, 19 post med., *iet slechts, als 't ware, van voren met de lippen proeven of aanroeren, d. i. slechts oppervlakkig aanroeren, zich er ligt mede inlaten of bezig houden.* 2) *Tropisch, de eerste of voorste, d. i. voornaamste, aanzienlijkste, bij voorb.* primore juventute conscripta, Liv. XXIV, 20, i. e. *de voornaamste, aanzienlijkste, jongelingen*: primores viros Argivum, Catull. LXVII, 87: primores feminae, Tacit. Ann. II, 29: primores venti, *de hoofdwinden*, Gell. II, 22: Primores substantive, *de voornaamsten, bij voorb.* populi, Horat. Sat. II, 1, 69: civitatis, Liv. I, 59: populorum, Liv. VII, 8: patrum, Liv. I, 49: civitatum, Colum. XII, 3 extr.: *ook zonder* Genitivus, Horat. Ep. II, 2, 204. Juvenal. XV, 14. Tacit. Ann. II, 19. VI, 42.

PRIMŬLUM, *zie* Primulus.

PRIMŬLUS, a, um, i. q. primus, *de eerste, bij voorb.* primulo diluculo, Plaut. Amph. II, 2, 105, i. e. *bij het begin der morgenschemering: van daar* Primulum, Adverbialiter, *eerst, het eerst, eerstelijk*, Terent. Ad. III, 1, 2. V, 6, 10. Plaut. Men. V, 5, 18. V, 9, 57. Ibid. Mil. IV, 2, 13.

PRIMUM, *eerstelijk, zie* Primus *in* Prior.

PRIMUS, *zie* Prior.

PRINCEPS, ipis, (*van* primus *en* capio, *voor* qui primus aliquid capit *of* primum locum capiens cet.) *is hetzelfde als* primus, *de eerste in tijd of orde, bij voorb.* princeps in proelium ibat, Liv. XXI, 4 extr., i. e. *ging het eerst in enz.*: principes ex omnibus ausus est poscere, Cic. Or. III, 32: qui princeps est in agendo, Cic. in Caecil. 15: ut in fuga postremus, ita periculo princeps erat, Cic. Verr. V, 34 extr., *de eerste in het gevaar, d. i. het naast aan het gevaar*: ad omnia pericula princeps esse, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 17: Carnutes, principes se facturos, pollicentur, Caes. B. G. VII, 2: princeps fuit ad conatum exercitus comparandi, Cic. Phil. X, 11: matri qui dederit princeps oscula, Ovid. Fast. II, 714: Princeps Sicilia se ad amicitiam populi Romani adplicuit, Cic. Verr. II, 2, i. e. *heeft zich eerst enz.*: Firmani principes pecuniae pollicendae fuerunt, Cic. Phil. VII, 9, *de Firmanen waren de eersten in de belofte enz., beloofden het eerst: van daar* princeps senatus, Liv. XXXIV, 44, i. e. *de geen, die op de lijst der Senatoren het eerst stondt, de eerste Raadsheer: dit hing van den* Censor *af; wanneer hij de* Senatoren *oplas, was de geen, dien hij het eerst las, de eerste: dus ook* principem (senatus) legerent, Liv. XXVII, 11: cf. XXIX, 37 in.: *doch, het kan ook elders heeten de voornaamste, of een van de voornaamsten van den Senaat; want dat heet* princeps, *zie n.* 1. *Dus zal ook* princeps juventutis, Cic. Vatin. 10 *en* ad Div. III, 11 med. §. 10, *de geen zijn, die op de lijst der Ridders het eerst stondt: doch het schijnt, ten tijde van de Republiek in 't gemeen de voornaamste, of een der voornaamsten en aanzienlijksten onder de jeugd, bijzonder de Ridders, te zijn: en ik weet niet, of men eene plaats kan aanhalen, alwaar gezegd wordt, dat iemand door de Censoren tot* princeps juventutis *verklaard is geworden: van daar* Livius XLII, 61 *zegt*; equites illis principes juventutis i. e. *de aanzienlijksten der jeugd, jonge lieden, wordt als een lof aangehaald. Ten tijde der Keizeren was dit een eertitel van derzelver Zoonen, zoo wel eigene als aangenomene*, Senec. ad Polyb. 34. Tacit. Ann. I, 3. Sueton. Calig. 15: *dus ook* princeps juventum, Ovid. Art. I, 194: *van daar* 1) *de voornaamste, aanzienlijkste, of één der voornaamsten en aanzienlijksten, gevolglijk, de eerste in rang, bij voorb.* Eudoxus in astrologia facile princeps, Cic. Div. II, 42: princeps femina, Plin. H. N. VIII, 32 extr.: principibus placuisse viris, Hor. Ep. I, 17, 35: longe omnium — gravitate princeps Plato, Cic. Or. 19: Sophocles principe loco genitus, Plin. H. N. XXXVII, 2 extr.: *van daar* principes substantive, *de voornaamsten, aanzienlijksten, bij voorb.* civitatis, Cic. Vatin. 10 in., *of* in civitate, Cic. ad Div. I, 9 ante med.: consilii publici, (i. e. senatus), Cic. Sext. 45: dissidebant principes scil. civitatis, Ibid. 48: conjurationis, Cic. Cat. I, 11, i. e. *de hoofdpersonen daar bij*: principes sententiarum, Liv. VII, 21 extr., i. e. *de hoofdpersonen bij het stemmen, op welke het hier bij het meest aankomt*; doch,

dit kan ook tot n. 2 behoren: decem principes, Liv. XXIX, 15. i. e. *voornaamsten. Ook heet de* Consul Fabius princeps civitatis, Liv. III, 1 in. *Hier toe behoort ook* princeps juventutis *en* senatus, *zie hier voor.* 2) *de oorzaak, aanvoerer,* (*gevolglijk de eerste in doen*), *bij voorb.* Zeno princeps Stoicorum fuit, Cic. Nat. D. II, 42 extr.: Hunc mihi principem ad suscipiendum fuisse, Cic. Arch. 1: Princeps consilii, Cic. Verr. I, 17. Caes. B. G. II, 14: belli inferendi, Caes. B. G. V, 52: sententiae & eloquentiae princeps, Cic. Or. III, 17: principes sententiarum, Liv., *zie hier voor:* princeps atque architectus sceleris, Cic. Cluent. 22: conjurationis, Cic., *zie hier voor:* eorum omnium hic est dux & princeps, Cic. Harusp. 26: ducem principemque se praebere, Cic. Verr. V, 16: princeps familiae i. e. auctor, Liv. III, 17: *dus ook* princeps nobilitatis vestrae, Liv. X, 8, i. e. *van wien uw adel afkomstig is, stamvader enz.:* ut princeps principum esset Macandrius, Cic. Flacc. 23. 3) *een opperste, opperhoofd, bij voorb.* principes, qui utrique rei praeponuntur, Varr. R. R. I, 2 med.: Accensus est nomen ordinis & promotionis in militia, ut nunc dicitur princeps, Ascon. in Cic. Verr. I, 28: *hier toe kan men uit het voorgaande brengen* princeps civitatis, Liv. III, 1: *dus heet ook* Furius *als* Dictator princeps, *bij voorb.* M. Furio principe stetit, Liv. VI, 1 med.: *dus ook van den zelfden.* His adhortationibus principes conciuari patres, Liv. V, 30 in., *ten zij men misschien, dewijl er de naam* Furius *niet bij staat,* praecipue *lezen wil.* 4) *de Vorst, Prins, Regent,* Ovid. Pont. I, 2, 123. Horat. Od. I, 2, 50. Tacit. Ann. I, 1 *en* 9. Phaedr. V, 5, 17 cet. 5) *ook waren* Principes *eene soort van Soldaten, die in het vegten het tweede gelid formeerden* (scil. milites), *zij stonden achter de* Hastati *en voor de* Triarii: *misschien heetten zij dus, dewijl zij wel eer het eerste lid geformeerd hebben,* (*zoo als dan* Vegetius de re mil. I, 20. II, 15 *hen voor aan stelt*), *of omdat zij na de* Triariën *de voornaamste en aanzienlijkste waren. Zij komen voor* Liv. VIII, 8. XXX, 34. XXXVII, 39. Veget. de re mil. I, 20. II, 15, *en* Ovid. Fast. III, 129, *alwaar* Singul. princeps *staat.* Not. princeps *heet ook* a) scil. ordo *eene Kompagnie daar van, of de troep, dien een hopman kommandeert, bij voorb.* primus princeps, *bij voorb.* signum primi principis inferri, Liv. XXVI, 6 in., i. e. *de eerste Kompagnie der* Principes: mihi primus princeps prioris centuriae est adsignatus, Liv. XLII, 34 med.: *doch het kan ook zijn hoofdmansplaats: dus ook* octavum principem duxit, Cic. ad Brut. Ep. 8, i. e. *heeft de achtste Kompagnie der* Principes *gekommandeerd, is de achtste hopman daar bij geweest.* b) scil. centurio *de hopman onder deze* Principes, *bij voorb.* princeps prior, Caes. B. C. III, 64 extr., i. e. *de eerste hopman der* Principes: ante alios T. Pedanius princeps tertiae legionis, Liv. XXV, 14 in.: *en er staat* centurio *bij,* Ibid. ante med. Pedanius princeps primus centurio. c) scil. ordo *de hopmans plaats der* Principes, *bij voorb.* mihi primus princeps prioris centuriae est adsignatus, Liv. XLII, 34, i. e. *de eerste hoofdmansplaats der* Principes.

PRINCIPALIS, e, *de eerste, oorspronglijk, bij voorb.* causae, Cic. Fat. 18: verba, Gell. XI, 15: significatio, Quintil. IX, 1 post init., i. e. *eerste beteken is van een woord: van daar* 1) *Tropisch, de eerste, d. i. voornaamste, hoofdzaaklijkste, aanzienlijkste, bij voorb.* vir, Apulej. Flor. 4 prope fin. p. 363. 38 Elm.: fastigium, Vellej. I. 11: quaestio, Quintil. IV, 4 in.: post haec duo principalia subjungebat illa non minus intuenda, Colum. I, 3: pici principales in auguriis, Plin. H. N. X, 18: Peregrinum & Careum (genus herbae) — culinis principale, Ibid. IX, 8 post med.: principalia in Arabia thus & myrrha, Ibid. XII, 14: principalia gemmarum genera, Ibid. XXXVII, 13 in.: principalia aquatilium, Ibid. XXXI, 6 extr.: de cultura agri praecipere principale fuit & apud exteros, Ibid. XVIII, 3 extr., i. e. *was eene hoofdzaak, eene zaak van gewigt:* principali studio i. e. praecipuo, Gell. XIII, 10: *Ook kan hier toe gebragt worden* causae principales, Cic., *zie hier voor.* 2) *den Vorst of Prins betreffende, vorstelijk, Keizerlijk, bij voorb.* curae, Plin. Paneg. 79: quies, Vellej. II, 56: matrimonium, Tacit. Hist. I, 22: fortuna, Ibid. II, 81: commentarii, Ibid. IV, 40: majestas, Suet. Claud. 27: copiae, Plin. Paneg. 32: beneficia, Ibid. 36: adparatus arrogantiae principalis, Ibid. 76. 3) *tot de* Principes (i. e. *zekere Soldaten, zie* Princeps n. 5) *behorende, bij voorb.* principes — ordinarii, ceterique principales, Veget. de re milit. II, 15 in.: *van daar* porta principalis, *dewijl de* Principes *daar kampeerden,* Paul. ex Festo, *zie het volgende.* 4) *van de plaats in elk leger,* Principia, *genoemd: van daar* portae principales i. e. *twee poorten in eene* Romeinsche *legerplaats, die bij de openlijke plaats van de legerplaats,* Principia *genoemd, waren: de ééne heette* porta principalis dextra, *de andere* porta principalis sinistra, *omdat de ééne aan de regte, de andere aan de linkehand was,* Liv. IV, 19 extr. XL, 27.

PRINCIPALITER, 1) *bij uitnemendheid, hoofdzaaklijk,* Pandect. III, 2, 4. 2) *Vorstelijk, Keizerlijk, op eene Vorstelijke, Keizerlijke, wijze,* Plin. Paneg. 36 *en* 47.

PRINCIPATUS, us, m. 1) *de eerste post, de eerste en voortreffelijkste plaats, voorrecht, bij voorb.* principatus senatus, i. e. *wanneer iemand op de lijst der* Senatoren *boven aan staat, of de voornaamste daar van is, bij voorb.* curia de gravissimo principatu patris — testatur, Cic. fragm. pro M. Aemil. Scauro p. 1058 Ed. Ernest. Cic.: sol astrorum obtinet principatum, Cic. Nat. D. II, 11: eloquentiae dare principatum dignitatis, Cic. Off. II, 19: tenere principatum sententiae (dicendae), Cic. Senect. 18 med., i. e. *zijn gevoelen* (Votum) *eer kunnen zeggen dan anderen:* Gallia tenet principatum belli propulsandi, Cic. Phil. XII, 4, i. e. *neemt er voornaamlijk deel aan, en doet daarbij het voornaamste:* tibi detulerat ex lationibus suis principatum? Ib. II, 3: principatum in his tenebunt stundines, Plin. N. N. XVI, 36: principatum in oleo obtinet Italia, Ibid. XV, 2: Statana (vina) ad principatus venere non dubie, Ibid. XIV, 6: adpetitio principatus, Cic. Off. I, 4, i. e. *van den voorrang:* de principatu contendere, Nep. Arist. 1: ad principatum pervenit, Ibid. Cim. 2. 2) *de hoogste post, of ambt in eenen Staat, de eerste bevelhebbers plaats, bij voorb.* Cassio principatum dari, Cic. Phil. XI, 14: Cingetorigi principatus atque imperium est traditum, Caes. B. G. VI, 7: principatum in civitate tenebat, Ibid. I, 3: se detectos principatu, Ibid. VII, 63: de principatu contendere, Nep., *zie hier voor:* ad principatum pervenit, Nep., *zie hier voor:* Nero toto principatu suo hostis generis humani, Plin. H. N. VII, 8, i. e. *in zijne regering, als Keizer:* Tiberii, Ibid. XLIII, 1: med.: Nerva res olim dissociabiles miscuit, principatum & libertatem. Tacit. Agric. 3: cf. Plin. Paneg. 45. Suet. Cal. 21. 3) *het geen, waar het hoofdwerk bij eene zaak op berust, hoofddeel, hoofdstuk, hoofdwerk, bij voorb.* naturam habere in se principatum. Cic. Nat. D. II, 11: animae. Cic. Tusc. I, 10 in. 4) *aanvang, oorsprong, bij voorb.* an ab aliquo temporis principatu ortus est, Cic. Univ. 2.

PRINCIPIALIS, e, *aanvanglijk, oorspronglijk, bij voorb.* tempus, Lucret. V, 247: laevor, Ibid. II, 423.

PRINCIPIUM, i, n. 1) *begin, aanvang, oorsprong, bij voorb.* dicendi, *bij voorb.* in principiis dicendi (i. e. *der redenvoering*), Cic. Or. I, 26: stare apud principium pontis, Tacit. Ann. I, 69: quid est, cujus principium aliquod sit cet., Cic. Nat. D. I, 8, i. e. *dat een begin heeft:* criminis neque principium invenire neque evolvere exitum possum, Cic. Coel. 23: nec principium nec finem habere, Cic. Senect. 21: *van daar* ducere principium ab aliquo *het begin afleiden of maken,* Cic. Vatin. 6: *ook afstammen,* Ovid. Met. XIII, 706: principium capessere rei, Tacit. Ann. XV, 49, *aanvangen: van daar* in principio, *in 't begin, aanvanglijk, het eerst,* Cic. Or. I, 48. Terent. Phorm. II, 1, 22. Liv. XXXIX, 31, *of* Principio, *in 't begin, het eerst, aanvanglijk,* Cic. Univ. 2. Cic. Off. I, 4. Tusc. II, 22. Div. II, 35 extr. Terent. And. II, 1, 18. Virg. Aen. VI, 214: *ook volgt* atque *daar op, in 't eerst, als, d. i. zodra als,* Plaut. Merc. I, 1, 40, *waar voor* Cato R. R. 157 principium *zegt:* a principio *van 't begin, in 't begin, bij voorb.* dixeram a principio, Cic. Brut. 48 extr.: vellem a principio te audisse, Cic. Att. VII, 1 post init.: *ook van het begin, d. i. van het begin af aan, bij voorb.* ferri, Cic. Or. 59 in.: *dus ook* vellem a principio te audisse, Cic., *zie hier voor: van daar* post principia *daar na,* Plaut., *zie* Postprincipia. *Van daar* a) *het eerste in elke soort, de eerste beginzelen, bij voorb.* principia juris, Cic. Leg. I, 6: bene provisa principia ponantur, Ibid. 13: rerum principia, Cic. Acad. IV, 36 extr., i. e. *het eerste der dingen, de eerste dingen, de oorspronglijke stoffe:* naturae, Cic. Off. III, 12, i. e. *de eerste aanleg, eerste stoffe: dus ook* principia naturalia, Cic. Fin. II, 11 extr. *en* III, 5 in., *de eerste aanleg, eerste stoffe der natuur, d. i. ingeplante drift, neigingen enz., daar voor staat* Ibid. II, 11 prima naturalia. b) *die een' begin maakt, zoo als wij zeggen: die of dit was het begin, d. i. maakte een begin, bij voorb.* Faucia curia fuit principium, Liv. IX, 38, i. e. *maakte een begin van stemmen, stemde het eerst: van daar men het ook somtijds kan vertalen, aanvanger, oorzaak, beginner, stamvader enz.,* Graecia principium moris fuit, Ovid. Fast. II, 37: mihi Belus avorum principium, Sil. XV, 746. c) *het geen den grond en aanvang van eene zaak bevat, grond, grondslag, bij voorb.* id est principium urbis, Cic. Off. I, 17

in.: principium philosophiae, Cic. Nat. D. I, 1: dus ook principia naturae, naturalia, Cic., zie hier voor: van daar grondslag, grondstelling, bij voorb. juris, zie hier voor. d) het front van het leger, doch, hier staat gemeenlijk principia, bij voorb. stratis unaetvicesimanorum principiis, Tacit. Hist. II, 43: aciem, transversis principiis, in planum deducit, Salluft. Jug. 49 (53): post principia, Liv. II, 65. III, 22. Salluft. Jug. 50 (54). Terent. Eun. IV, 7, 11, i. e. achter het front. c) de opperste of eerste post, de eerste plaats, bij voorb. principium margaritae tenent, Plin. H. N. IX, 35: 2) Principia waren in de legerplaats een groot open plein of plaats, alwaar de tent van den Veldheer, van de Legaten en Tribunen, als ook de vaandels waren, waar redenvoeringen en beraadslagingen gehouden werden. Men zou het het Hoofdkwartier kunnen vertalen, bij voorb. jura reddere in principiis, Liv. XXVIII, 24: in principiis ac praetorio — sermones confundi, Liv. VII, 12: si principia castrorum cerneres, Justin. XI, 6: in principia vocare, Tacit. Hist. III, 13: officium tribunorum est principiis frequenter interesse, querelas commilitonum audire, Pandect. XLIX, 16, 12 extr.: in principiis statuebat tabernaculum Alexandri, Nep. Eum. 7: van daar misschien Cic. Ep. ad Brut. 10 extr., spes libertatis in vestrorum castrorum principiis est in uw Hoofdkwartier, d. i. bij u: van daar zijn principia de gezamenlijke voornaame Officiers, misschien bijzonder die tot den Krijgsraad geroepen werden, als Legaten, Overften enz.: van daar mittere principia, Frontin. II, 5, 30. IV, 1, 28, den Krijgsraad of deze Officieren scheiden, uit één laten gaan. Not. principia n. 2 ook n. 1 d is misschien een Adject. (principius, a, um, i. e. de eerste, allereerste), scil. loca.

PRIOR, oris, en Superl. Primus. I) Comp. Prior, prius, 1) eer, in tijd en orde; ook de eerste, wanneer er van twee gesproken wordt, bij voorb. Ut potior sit, qui prior ad dandum est, Terent. Phorm. III, 2, 48: prioribus Comitiis, Cic. Planc. 22: Qui prior angustias occupaverit cet., Caes. B. C. I, 66, wie eer of eerst enz.: Ita priori posterius non jungitur, Cic. Acad. IV, 14, het laatste met het eerste; me quaestorem in primis, aedilem priorem, praetorem primum populus Rom. faciebat, Cic. Pis. 1: hac de causa constituerat prior proelio non lacessere, Caes. B. C. I, 82 extr.: etsi utrique primas (partes), priores tamen libenter deferunt Laelio, Cic. Brut. 21 extr.: priore loco causam dicere, Cic. Quint. 7, i. e. het eerst: classis, quam anno priore — compararat, Cass. in Cic. Ep. ad Div. XII, 13. i. e. in het voorleden jaar, in het vorige jaar: dus ook priore aestate, Cic. ad Div. I, 9 extr.: prioribus annis, Ovid. Met. XV, 445: musta condire prioris vini faece, i. e. van wijn van het voorleden jaar, Plin. H. N. XIV, 19: dus ook priore libro praecepimus, Colum. IV, 22 extr., i. e. in het voorgaande boek: dus ook prioribus libris omisse, Ibid. XII, 4 in.: van daar Dionysius prior, Nep. Dion. 1, i. e. de oudste: van daar priores die te voren geleefd hebben, de Voorvaders, Virg. Aen. III, 693. Ovid. Fast. III, 79. Met. X, 218. Phaedr. IV, 19, 16: ook in Prosa, bij voorb. priores nostri, Plin. Ep. III, 4 post med.: apud priores. Plin. H. N. VIII, 45. XVIII, 28: cf. Vellej. II, 98. Senec. Ep. 52 med. Van daar Prius, Adverbialiter, a) eer, d. i. te voren, bij voorb. introire, Cic. Amic. 4: cf. Cic. Att. IV, 1. XV, 13. Plin. H. N. III, 5: waarop dikwijls quam volgt, bij voorb. Cic. Phil. II, 1. Cic. Vatin. 2. Cic. ad Div. IX, 26. Caes. B. G. I, 53. Terent. And. II, 1, 11. b) eer, d. i. liever, bij voorb. carnificinam prius subierint, quam cet., Cic. Tusc. V, 27: en dus meermalen met quam, bij voorb. Cic. Ligar. 12. Caes. B. C. III, 1. Balb. ad Cic. in Ep. Cic. ad Attic. IX post Ep. 6. Not. quam prius voor priusquam, Propert. II, 18 (17), 11. c) Vooräf, voormaals, Catull. IV, 25. LI, 14. 2) de voorste, wanneer er van twee gesproken wordt, bij voorb. prioribus pedibus, Nep. Eum. 5, met de voorste voeten: prior pars capitis, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 47. 3) eer of eerste, in voorrang, of voortreflijkheid, uitmuntender, voortreflijker, bij voorb. nemo haberetur prior, Liv. XXVII, 8 in.: nulla prior alea fores, Phaedr. I, 13, 8: qui aetate & sapientia prior es, Salluft. Jug. 10: neque consilio neque manu priorem alium pati, Ibid. 96 (101): ita numero priores, Ibid. 50 (54): bellante prior, Horat. Carm. Saec. 51: color puniceae flore prior rosae i. e. praestantior, Ibid. Od. IV, 10, 4: Veneris facie non est prior ulla tuaque, Ovid. Her. XVIII, 69: cura belli prior, Val. Fl. V, 533: motum prior ratio est, Quintil. I, 1: neque prius neque antiquius quidquam habuit, Vellej. II, 52: coena prior potiorque, Hor. Ep. I, 5, 27: nihil prius, Terent. Eun. I, 1, 5. II) Superlat. Primus, a, um, (1) de eerste, in orde, tijd, of plaats, is bekend, bij voorb. primus sentio, Terent. Ad. IV, 2, 7, ik merk het het eerst: ut quisque primus venerat, sub muro consistebat, Caes. B. G. VII, 48: primus vulnus dicitur obligavisse, Cic. Nat. D. III, 22: verum primum, verum igitur & extremum. Cic. Off. III, 1: primi ex omnibus philosophis, Cic. Fin. IV, 7: primus de mille fuisses, Ovid. Her. XVII, 105: primus Romanorum, Suet. Caes. 25: primus Graeciae civitatis, voor primus e Graeciae civitate, Nep. Alcib. 7: primus a Jove i. e. post Jovem, Ovid. Pont. IV, 15, 4: fuit primus luendae poenae, Tacit. Ann. VI, 4: primae literae — postremae cet., Cic. Att. IX, 6 post med.: primam — alteram — tertiam (conditionem), Liv. XXXIV, 19: ante Idus Martias primas, Cic. Phil. VIII, 11, i. e. den eerst (den naast aanstaanden) vijftienden Maart: primum initium, Liv. VI, 12 extr., alwaar primum kon weg blijven: dus ook prima origo, Liv. VII, 2 extr. Ook is het dikwijls de eerste of voorste, bij voorb. prima pars aedium, Nep. Praef., het voorste deel: primi dentes voortanden, Plin. H. N. XIX, 2 extr.: domus primae i. e. het Oosten, Stat. Sylv. I, 4, 13. Theb. I, 200: locus, Ovid. Fast. VI, 304, i. e. vestibulum. Not. a) Met den Infinitivus, bij voorb. primus inire manu, Sil. I, 160, voor Primus inibat, of Primus in ineundo. b) Primum staat dikwijls Substantive, het eerste, voorste, begin, aanvang, bij voorb. provolant in primum, Liv. II, 20 en 46. III, 62 extr., i. e. vooräan, of in het voorste treffen: dus ook ni secunda acies in primum successisset, Liv. X, 14, i. e. in het voorste gelid, vooräan: van daar a primo, van het begin, van eersten af, bij voorb. cogitare, Cic. Att. VIII, 11: utinam tibi a primo ita esset visum, Ibid. XVI, 7 med.: tuas epistolas a primo lego, Ibid. IX, 6 prope fin., i. e. van eersten, van het begin, bij de rei af: consilium a primo reprehendendum, Cic. Phil. II, 30: cf. Cic. Fin. V, 15 in.: in primo van voren, in het begin, Cic. Or. 64 in.: legio & ala in primo instructae, Liv. XXV, 21, i. e. van voren, in het voorste treffen: dus ook equites in primo ire, Salluft. Jug. 68 (71): repetam, quod in primo dixeram, Senec. Nat. Quaest. V, 14: in primo — obstinatior, Liv. II, 40 in., i. e. aanvanglijk, in het eerst: ex primo van het begin, het eerst, Plin. H. N. XI, 41 in.: dus ook primo in het begin, in 't eerst, eerstlijk, vooreerst, wanneer dan dra deinde, post, denique, iterum cet. volgt of niet, Cic. Verr. I, 9. Liv. I, 50 extr. XXVI, 39. Salluft. Cat. 10. Jug. 111 (119). Nep. Dat. 3. Terent. Hec. III, 4, 9: en meermalen: cum (quum) primo, Liv. III, 14 in., zoodra als, waarvoor anders cum primum staat: dus staat ook Primum Adverbialiter, het eerst, in het eerst, in 't begin, eerstelijk, alwaar dikwijls deinde, ten tweeden, vervolgends, volgt, maar dikwijls ook niet, bij voorb. met deinde, Cic. Verr. II, 58 extr. Cic. Sull. 15. Nat. D. II, 1 extr. Div. II, 56. Or. I, 31. Caes. B. G. I, 25: ook volgt tum, Cic. Fin. V, 23. Cic. ad Div. XVI, 8 extr. Cels. II, 1 extr.: ook staat er omnium dikwijls bij, d. i. het allereerst, Cic. Cat. II, 9. Cic. Verr. I, 11. Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 10. Terent. Heaut. II, 3, 33. Plaut. Truc. IV, 3, 13: post illa nunc primum audio, Terent. And. V, 4, 33, i. e. sedert hoor ik thans nu eerst enz., alwaar het ook zijn kan, voor de eerste keer: dus ook quo die primum convocati sumus cet., Cic. Phil. V, 11, voor de eerste keer: hodie illum primum ire cet., Plaut. Asin. V, 2, 37, i. e. heden eerst, heden voor de eerste keer: quam primum ten eersten, hoe eer hoe liever, Cic. ad Div. II, 6 en 19. Caes. B. G. IV, 21. Plaut. Capt. II, 3, 88. Truc. I, 2, 68. Terent. Andr. II, 2, 14. Eun. V, 8, 12. Ad. III, 5, 6. Hec. III, 1, 44. Phorm. II, 1, 55. Ook staan de Particulen van tijd ut, cum, ubi dikwijls voor, en betekenen, zoodra als, eigenlijk, als op het eerste, of eerste, bij voorb. ut primum potestas data est cet., Cic. ad Div. X, 13, i. e. zoodra als enz.: ubi primum potuit, Cic. Verr. II, 20, zoodra als hij enz.: ubi primum — praebuere cet., Liv. III, 14: ut primum cessit furor, Virg. Aen. VI, 102: cum primum dati sunt judices, Cic. Verr. II, 23, i. e. zoodra als enz. Ook staat simulac voor, bij voorb. simulac primum niti possunt, Cic. Nat. D. II, 48, i. e. zoodra als slechts eerst, of zoodra als: dus ook daarvoor simul primum, Liv. XXXV, 44 in. Ook staat dum overtollig daarbij, primum dum, Plaut., zie Dum. Dus staat ook Prima (Plur.) Substantive, i. e. het eerste, aanvang, begin, bij voorb. si prima satis prospera fuissent. Liv. VIII, 31: prima postrema — recitata (voor prima & postr.) Liv. I, 24, uit het Formulier der Fetialen: van daar het eerste der dingen, de Elementen, Hoofdstoffe, bij voorb. e primis facta minutis, Lucret. IV, 187: ut his exordiis primis omnia & mundi concreverit orbis, Virg. Ecl. VI, 33: dus ook prima naturae, Cic. Fin. III, 6, of prima naturalia, Ibid. II, 11, en terstond daarop ea prima visa sunt, Ibid.: primis a natura datis, Ibid. (daar voor staat principia anders). Van daar in primis in 't begin, in 't eerst, bij voorb. in primis parum proderat; deinde cet., Liv. III, 65: ook het eerst, of boven allen, Salluft. Jug. 26 (28): vervolgends staat prima Adverbialiter, aanvanglijk, in het eerst, bij voorb. prima jubent jungere limbum,

Grat.

Grat. Cyneg. 25: *hier toe brengt* Servius *ook* Virg. Georg. IV, 21. Cum prima novi ducunt examina reges, *zie hier vo: dus ook* prima canimus freta pervia, Val. Fl. I, 1, i. e. freta primum pervia. *Ook staat* prima consiliorum *voor* prima consilia, Tacit. Hist. II, 11: *dus ook* prima viae *voor* prima via, Lucret. I, 1068, *gelijk* prima virorum *voor* primi viri, Ib. 87. c) *ook staat* quisque *dikwijls achter* primus, *om den allereersten, die slechts mogelijk is, uit te drukken en te bepalen, bij voorb.* primo quoque tempore, Cic. ad Div. XIII, 57. Nep. Milt. 4, *zoodra als mogelijk, bij de eerste gelegenheid:* primo quoque die, Cic. Phil. VIII, 11 extr., *met den eersten dag, die mogelijk is:* ut exercitui primum quemque diem diceret, Liv. XLII, 48, *den eerst mogelijken dag, den eersten dag den besten enz.:* voluptas prima quaeque avolat, Cic. Fin. II, 32 extr.: me tibi primum quidque concedere, Cic. Acad. IV, 16 mee med.: primum quidque videamus, Cic. Nat. D. III, 3 in. d) *dikwijls staat* primus, a, um, *voor* primum (Adv.) *en schikt zich dan na een* Substantivum *in gelijken* Casus, Numerus, Genus, *bij voorb.* vix prima inceperat aestas, Virg. Aen. III, 8: spolia, quae prima Opima adpellata, Liv. IV, 20, *voor primum, het eerst: dus ook* praetor legatique primum religionis curam habuere i. e. *het eerst, voor alle dingen*, Liv. XXIX, 21: omnia postponit, & primam libertatem negligit, Senec. de vita beata 14 extr.: primam intraverat urbem, Sil. X, 580, i. e. ante omnia, *gelijk het* Gronovius Obs. I, 7 *verklaart: anderen verstaan* partem primam urbis: *dus ook* stat primam urbem — invadere, Ibid. II, 235: *dus ook* primus sentio, Terent. Ad. IV, 2, 7: primus venerat, Caes.: primus Graeciae civitatis, Nep., *zie boven: dus ook* vix primos ictus cet., Virg. Aen. V, 857: prima piacula sunto, Ibid. VI, 155, i. e. prius, *zie hier voor. Bijzonder achter* cum, ut cet., *bij voorb.* cum prima novi ducunt examina reges, Virg. Georg. IV, 21, *voor* cum primum *zoodra als:* Ut primis plantis institerat, Virg. Aen. XI, 573, *voor* ut primum *zoodra als:* ubi prima fides pelago, Ibid. III, 69. e) *dikwijls staat* primus, a, um, *voor* prima pars, *bij voorb.* prima urba, domus, provincia cet., *het eerste of voorste deel der stad enz., bij voorb.* in prima provincia, Cic. ad Div. III, 6, i. e. *voor in de Provintie, bij den ingang derzelve:* primis labris gustare, Cic. Nat. D. I, 8 extr., i. e. *met de voorste lippen:* ad primam auroram, Liv. I, 7, *bij het begin of aanbreken van den dageraad:* primus sol, Virg. Aen. VI, 255, i. e. *zich eerst vertoonende: dus ook* prima luna, Plin. H. N. II, 13 *en* 17: prima nocte, Petron. 112, *bij het begin van den nacht:* primos pedes inferuisse, Ovid. Am. III, 2, 64, i. e. primam pedum partem: *dus ook* prima vindemia, Colum. XII, 21 extr.: primo anno i. e. initio anni, Ibid. X, 190: primo mane, Ibid. XII, 1: prima ora, Virg. Georg. III, 399: ranis prima lingua cohaeret i. e. prima pars linguae, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 65: primus tumultus, Liv. I, 6, i. e. *het begin van de opschudding:* primo mense, Virg. Aen. VI, 453: primo limine, Ibid. 427, i. e. *voor aan den ingang:* primis in faucibus, Ibid. 273: primo in aevo, i. e. principio vitae, Ovid. Met. III, 470, i. e. *begin van mijn leven, in de jeugd:* in prima fabula, Terent. Ad. prol. 9. Not. *Ook staat* primum, Adv., *voor* prius *eer, gelijk het onze eerst of het eerst, bij voorb.* primum expedi, Terent. Eun. V, 5, 20, i. e. *zeg eerst, vooraf:* quin tu primum salutem reddis quam dedi, Plaut. Bacch. II, 3, 11, *waarom bedankt gij mij op mijn groeten niet eerst?* (2) *de eerste, in rang, aanzien, stand of andere voorrechten, waarom het dan de voornaamste, aanzienlijkste, of één van de voornaamsten, aanzienlijksten, dan voortreffelijkst of één van de voortreffelijksten, hoofdzakelijksten, vertaald wordt, bij voorb.* homines primi, Cic. Verr. III, 71. Caes. B. C. I, 35, *de aanzienlijkste mannen:* Roscius fuit genere, nobilitate, & pecunia facile primus, Cic. Rosc. Am. 6, *de aanzienlijkste, voornaamste:* vir primus, Cic. Verr. I, 26 extr., *of* primus homo, Ibid. IV, 17: juvenum primos miserit Orco, Virg. Aen. IX, 285: qui esse primos se omnium rerum volunt, Terent. Eun. II, 2, 17: quia sum apud te primus, Ibid. I, 2, 10: Praedium primum, Cato R. R. 1 extr., i. e. *het voornaamste, voortreffelijkste, landgoed:* comitia prima *heeten de* comitia centuriata *en* tributa, Cic. Agr. II, 11, i. e. *de voornaamste, gewigtigste, in vergelijking met de.* Comitia Curiata: Quod ego vel primum puto, Terent. Eun. V, 8, 51, *het geen ik voor het voornaamste, hoofdzakelijkste, houde:* Otium atque divitiae, quae prima mortales putant, Sallust. Cat. 3, i. e. *de voornaamste, voortreffelijkste dingen: dus ook* quae bello opus erant, prima habere, Ibid. Jug. 84 (86): suavia quae essent, prima habere, Terent. Heaut. V, 2, 10, i. e. *voor het uitmuntendste houden, boven alle andere dingen stellen, alleen daar op denken:* columbis pudicitia prima, Plin. H. N. X, 5: prima cura, Ibid. X, 25: Prima tenere *de eerste plaats hebben, alwaar misschien* loca *te verstaan is*, Virg. Aen. V, 338: *van daar* partes primae *de hoofdrol, bij voorb.* primas partes agere, Terent. Phorm. Prol. 28, i. e. *spelen: Ook enkel,* primae, *bij voorb. Tropisch,* Primas agere, Cic. Brut. 90: tenere, Ib. 95: concedere, Cic. in Caecil. 15: dare, Cic. Or. III, 56: deferre, Cic. Att. I, 17 med.: ferre, Cic. Brut. 49: *van daar* a) ad prima *bijzonder, voortreffelijk*, Virg. Georg. II, 134. b) In primis *eigenlijk, onder de voornaamste, deels niet, deels zonder* Genitivus, *wanneer het hetzelfde is, als voortreffelijk, bijzonder, boven anderen, bij voorb.* Vir magnus in primis, Cic. Nat. D. I, 43: Homo in primis improbissimus, Cic. Verr. III, 27: Ut in primis Siculorum copiosus est, Cic. Verr. II, 36, i. e. *voornaamlijk onder de enz.:* usu bellorum gerendorum, in primis eorum hominum, qui nunc sunt, exercitatus, Cic. Font. 14 extr.: in primis bene habitavit, Nep. Att. 13: in primis lautus esset eques, Ibid. 22: in primis stetit, Nep. Epam. 10: dicitur matrem in primis lapidem adtulisse, Ibid. Paus. 5, i. e. *boven anderen; doch, het kan ook zijn, het eerst, zie boven:* in primis nobis sermo de te fuit, Cic. Att. V, 1 post init.: in primis Adherbalem necat; dein omnes cet., Sallust. Jug. 26 (28), i. e. *boven alle anderen, voornaamlijk, of eerst:* In primisque *voor* in primis etiam (*want* que *staat ook voor* quoque), Cic. Nat. D. I, 1 extr. *Daarvoor staat ook* cum primis, *bij voorb.* Homo cum primis locuples, Cic. Verr. II, 28, i. e. *voornaamlijk:* Sapiens homo cum primis nostrae civitatis, Crass. ap. Cic. Orat. II, 35, i. e. *voornaamlijk in de stad, of voornaamlijk boven andere inwoners, eigenlijk, nevens de voornaamsten. Hier toe behoort* prima virorum *voor* primi viri, Lucret. I, 87. Not. *Men schrijft ook* inprimis *als één woord voor* in primis, *het geen niet nodig is.*

PRISCE, *op de oude wijze, bij voorb.* agere, i. e. *voor de vuist, zonder omstandigheden*, Cic. Coel. 14.

PRISCUS, a, um, 1) *het geen voormaals geschied, of geweest is, of geleefd heeft, het zij voor oude, of niet heel lang geleden tijd: waarom het dan oud, dan voormalig, vorig, vertaald wordt, bij voorb.* credendum est veteribus & priscis viris, Cic. Univ. 11: *dus ook* prisci, Ovid. Fast. III, 779. Plin. H. N. VIII, 42, *de Ouden, d. i. die voor tijden geleefd hebben: dus ook* priscis illis, quos Cascos adpellat Ennius, Cic. Tusc. I, 12: forma reip., Vellej. II, 89 *en* 125: literae Graecorum, Cic. Nat. D. III, 16: severitas, Cic. Harusp. 13: virgo castimoniae priscae, Tacit. Ann. III, 69: prisco de sanguine Sabinorum, Virg. Aen. VII, 706: Prisci Latini, Liv. I, 3, i. e. (*zoo als* Paulus *uit* Festus *zegt*) *die voor het bouwen van Rome geleefd hebben:* tempus, Ovid. Fast. I, 197: prisco more, Ibid. II, 282: ritu, Plin. H. N. XII, 1: illud, quod loquitur priscum visum, Cic. Or. III, 11: prisca vetustas, Cic. Or. I, 43. Ovid. Pont. III, 1, 115: Tarquinius Priscus, Liv., *de vijfde* Romeinsche *Koning, heette bij de nakomelingen dus, om hem van* Tarquinius Superbus *te onderscheiden, d. i. de oudere of de eerste*, Liv. I, 34 seqq.: prisca Venus, Horat. Od. III, 9, 17, *de oude liefde, d. i. voormalige: dus ook* priscum nomen, Ovid. Met. XIV, 850, i. e. *naar de oude wijze, d. i. streng, ernstig, bij voorb.* parens, Catull. LXIII, 159.

PRISTA, ae, m. *een snijder, een ontleeder*, Plin. H. N. XXXIV, 8.

PRISTĪNUS, a, um, *het geen te voren geweest of voorleden is, het zij voor een langen of korten tijd, waarom het vertaald wordt*, 1) *vorig, d. i. voormalig, oud, bij voorb.* dignitas, Cic. ad Div. I, 5 extr.: mos, Cic. Mil. 1: labor, Cic. Sull. 9: vestra pristina bonitas, Cic. Rosc. Am. 52: amicitia, Nep. Eum. 4: tempus, Ib. Alcib. 6: consuetudo, Caes. B. C. I, 32: opinio omnium, Ibid. III, 82: pristinum animum erga populum Rom. conservare, Liv. XXXI, 2: mens pristina mansit, Ovid. Met. III, 203: consulatus, super pristinum, quatuor gessit, Suet. Claud. 14: mores, Plaut. Truc. Prol. 7: conjux, Virg. Aen. VI, 474, i. e. *voormalige:* in pristinum statum redire, Caes. B. G. VII, 54: *van daar* Pristinum, Substantive, *de vorige inrigting, de voormalige voet, het vorige, bij voorb.* Siciliam in pristinum restitueret, Nep. Timol. 1, i. e. *weder op den ouden voet herstellen.* 2) *vorig, d. i. naast voorgaande, van gisteren, bij voorb.* diei pristini perfidia, Caes. B. G. IV, 14, i. e. *van gisteren, van den naast verloopen dag:* Somnium pristinae noctis, Sueton. Aug. 49. *Ook zeiden de Ouden* die pristini *voor* die pristino i. e. pridie *of* die priore, *zoo als* Gellius *schrijft* X, 24.

PRISTĪNUS, a, um, *den Walvisch* (Pistris *of* Pristis *genoemd*) *betreffende, daar toe behoorende: van daar* sidus pristinum, Colum. XI, 2 post init. §. 5 *en* post med. §. 64, *het Gestarnte, de Walvisch genoemd.*

PRISTIS *en* PRISTIX, *de Walvisch, zie* Pistris.

PRIVATIM, 1) *drukt de betrekking op menschen*

schen uit, zonder acht te nemen op den Staat of het algemeen. Wij hebben er niet wel een woord voor. Maar men kan het vertalen, zonder betrekking tot den staat, voor zijn persoon, ten aanzien der menschen op en voor zich zelven, in zijn eigen bijzonder belang, in zijnen naam, voor zich enz., bij voorb. aut privatim aliquid gerere malunt aut capessunt, Cic. Fin. V, 20, i. e. *in eigen belang:* Eloquentia & privatim & publice homines abutuntur, Cic. Invent. I, 4, i. e. *buiten betrekking van den staat, jegens enkele bijzondere menschen enz.:* Si hanc ei rem privatim Roscius mandavisset, Cic. Rosc. Am. 39, i. e. *voor zijn persoon:* publice privatimque venerunt, Cic. Verr. II, 4, i. e. *zij kwamen (klagende) in den naam van den Staat, de Gemeente, en voor hun eigen persoon:* nec societas tibi debet nec privatim Quintius, Cic. Quint. 4, i. e. *voor zijn persoon, in het bijzonder:* privatim me studuerit sustentare, Cic. red. Sen. 9 in., i. e. *voor zich, voor zijn persoon:* nulla me ipsum privatim pepulit insignis injuria, Cic. ad Div. IV, 13, i. e. *voor mijn persoon, of in het bijzonder:* fidem coluit tam privatim quam publice, Gell. XX, 1 post med., i. e. *jegens bijzondere menschen:* quod ad se privatim adtineat, Liv. V, 30: infensus alicui, Liv. IX, 38: privatim & publice rapere, Sallust. Cat. 11, i. e. *voor zich en in den naam van den Staat:* gratiam publice privatimque peterent, Caes. B. G. V, 53, i. e. *voor zich, of voor bijzondere personen.* 2) *in 't bijzonder, inzonderheid, bijzonder, bij voorb.* de iis privatim condidit volumen, Plin. H. N. VI, 17: serpentes, privatimque aspidas fugat, Ibid. XXIII, 16: oleum cicinum bibitur ad purgationes ventris; privatim dicitur purgare praecordia, Ibid. 4: ceteri (digiti) onerantur (annulis) atque etiam privatim articuli cet., Ibid. XXXIII, 1 post med.: purgant & cybia vetera privatimque cruditates, Ibid. XXXII, 9 in.: privatim ejus usus cet., Ibid. XX, 17 in.: oculorum vitia — privatim prurigines cet., Ibid. XXVII, 4 ante med.: adpellatione privatim sibi adsignata caret, Quintil. VIII, 2 post init., i. e. *in 't bijzonder, eigendomlijk, niet voor anderen gemeen: ook kan men uit het voorgaande hier toe brengen* nec societas tibi debet, nec privatim Quintius. Cic.: nulla me ipsum privatim pepulit insignis injuria, Cic.: quod ad se privatim adtineat, Liv. 3) *te huis, bij voorb.* privatim se tenuit, Liv. XXIII, 7, *hieldt zich te huis, ging niet uit, alwaar sommigen liever zouden willen lezen* privato.

PRIVATIO, onis, f. *berooving, bevrijding van iet, bij voorb.* doloris, Cic. Fin. I, 11. II, 9: culpae, Gell. II, 6 post med.

PRIVATIVUS, a, um, *beroovend of de kracht hebbende, om te berooven, of eene berooving aantoonende, bij voorb.* Ne particula privativa est, Gell. XIII, 22 extr.: pars (verbi), Ibid. V, 12.

PRIVATO, *zie* Privatus *in* Privo.

PRIVERAS mulieres privatas dicebant, Fest.

PRIVIGNUS, i, m. *en* **PRIVIGNA**, ae, f. *Stiefzoon, Stiefdochter*, scil. filius, filia: privignus, Sallust. Cat. 15. Cic. ad Brut. Ep. 17 post med. Cic. Cluent. 66. Prop. II, 1, 52. Pandect. XXXVIII, 10, 4: privigna, Cic. Q. Fr. III, 3. Privigni *zijn ook Stiefkinderen, bij voorb.* inter privignos contrahi nuptiae possunt, Pandect. XXIII, 2, 34: cf. Horat. Od. III, 24, 18. *Ook zegt* Scaevola Pandect. XXXVIII, 10, 7. Privignus etiam is est, qui vulgo conceptus ex ea natus est, quae postea mihi nupsit, aeque & is, qui, cum in concubinatu erat mater ejus, natus ex ea est, eaque postea mihi nupta sit. *Ook* Adjective, *bij voorb.* privignaeque rogat proles, Colum. X, 161. *Het schijnt eigenlijk een* Adjectivum *te zijn, voor* privigenus, a, um, *bijzonder (d. i. buiten den echt met den tegenwoordigen echtgenoot) geboren, of uit* prius *en* geno, *te voren geboren,* scil. *eer, bij voorb. de vrouw met den man getrouwd was.*

PRIVILEGIARIUS, i, m. *die een Privilegie heeft, geprivilegieerd*, Pandect. XIV, 5, 3.

PRIVILEGIUM, i, m. (*van* Privus *bijzonder*) *eene wet of verördening een enkel persoon of enkele personen betreffende: van daar* 1) *eene wet of verördening tegen een bijzonder persoon, of de Bill tot deze verördening, bij voorb.* privilegium tulit de te, Cic. Parad. 4 extr.: rogationem in Galbam, privilegii similem ferente, Cic. Brut. 23: licuit sibi ferre non legem, sed privilegium, Cic. Dom. 10: privilegium irrogari, Cic. Sext. 30. Not. *Dergelijke was in Rome ten tijde der vrijheid te maken of voor te dragen* in legg. XII Tabul. cet. *verboden, bij voorb.* leges praeclarissimae de XII tabulis tralatae duae, quarum altera privilegia tollit, Cic. Leg. III, 19: Vetant leges sacratae, vetant XII tabulae, leges privis hominibus irrogari; id est enim privilegium, Cic. Dom. 17 in. 2) *eene verördening ten gunste of ten nadeele van iemand of van meer, een Privilegie, bevrijding, toegestane vrijheid, voorrecht, uitstekend recht, bij voorb.* civitates habent privilegium, Trajan. in Plin. Ep. X, 110: colonias habuisse privilegium, Plin. ibid. 56: quaedam privilegia parentibus data sunt, Senec. Benef. III, 11: privilegio munitus, Pandect. XXXVIII, 17, 2 post med.: praefecti praetorio subnixi sunt & alio privilegio, Ibid. I, 11, 1 extr.: creditorum, Pandect. XLII tit. 6 (*in sommige* Edd.) i. e. *voorrecht bij het betalen boven andere schuldeischers.*

PRIVO, avi, atum, are (*van* privus), i. e. privum facere, *eigenlijk, enkel maken, buiten verband met iet stellen: van daar* 1) *berooven, bij voorb.* aliquem vita, Cic. Phil. IX, 4. Rab. Perd. 3: aliquem somno, Cic. Att. IX, 10 in.: aliquem communi luce, Cic. Quint. 23: se oculis, Cic. Fin. V, 29: spoliat nos judicio, privat adprobatione, omnibus orbat sensibus, Cic. Acad. IV, 19: patriam adspectu suo, Cic. ad Div. IV, 9 extr.: aut motu privandum est corpora quaeque, *voor* privanda sunt, Lucret. I, 382: quod res vis hanc privari pulchras, quas uti solet, Naev. ap. Non. 9. n. 6, *voor* rebus pulchris. *Ook met den* Genitivus *der zaak, bij voorb.* me privas tui, Afran. ap. Non. 9. n. 6: *van daar* privatus, a, um, *beroofd, bij voorb.* vita, Cic. Rab. post. 9: lumine, Ovid. Pont. I, 1, 53: adminiculis, Gell. XIX, 12: cibo, Lucret. I, 1037: non tam sollicito motu privata carerent, Ibid. 344. *alwaar een* Pleonasmus *is.* 2) *bevrijden, bij voorb.* aliquem injuria, Cic. Agr. I, 4 extr.: aliquem exsilio, Cic. Att. I, 6 post med.: molestia, Ibid. XII, 26: dolore, Cic. Fin. I, 11: *dus ook* privatus, a, um, *bij voorb.* dolore omni, Lucret. I, 60: Natura videtur libera continuo dominis privata superbis, Ibid. II, 1090. 3) *buiten verband van den Staat en de Gemeente stellen, dus als 't ware, daar van afzonderen: van daar* Privatus, a, um (*behalven de bovenstaande beteekenissen, beroofd, bevrijd*), *buiten verband met den Staat gesteld, tot den Staat of Gemeente niet behoorende, noch daar toe betrekking hebbende, waaröm het ook dikwijls voor zijn (mijn uw enz.) persoon, eigen, eigendomlijk of mijn, uw, zijn enz., ook Privaat (bij voorb. een privaat huis, privaate gunst enz.) kan vertaald worden, bij voorb.* vir privatus, Cic. Phil. XI, 10 extr. *of enkel* privatus homo *of* vir, Cic. Cat. I, 1. Cic. ad Div. I, 1. Cic. Invent. I, 35. Liv. III, 38 *en* 41, *die geen openlijk Ambt bekleedt, Privaat, Ambteloos persoon:* negantem se privato (i. e. ob privatum, privati viri jussu) reticere, Liv. III, 41, i. e. *hij zou niet op bevel van den* Decemvir (*of ten gevalle van denzelven*) *als die er niet meer voor te houden was, zwijgen: Te weten*, Valerius *beschouwt de Tienmannen* (Decemviros consulari potest.) *als Private personen, omdat zij, zonder dat het Volk zijnen wil vernieuwd hadt, hun Ambt vervolgden. Ten tijde der Koningen, Keizers, enz. beteekent het ook iemand, die geen Keizer, Koning of Vorst is*, Tacit. Agric. 39: cf. Cic. Div. I, 40, *alwaar* privati *en* reges *tegen elkander over gesteld worden:* Vita privata, Cic. Senect. 7, *een privaat leven, d. i. als men geen Staats-ambt bekleedt:* res privata, Cic. Off. I, 7. Cic. Quint. 4, *eene zaak, die aan een bijzonder persoon behoort, of die betreft; en gevolglijk niet den Staat: dus ook* agri privati, Caes. B. G. IV, 1, *privaate akkers, d. i. die niet aan den Staat, maar aan bijzondere personen behoren. Kortöm, overäl wordt* privatus *tegen over* publicus *of* communis *gesteld: dus ook* domus privata, Cic. Quint. 3, *een privaat huis, d. i. een huis aan een bijzonder mensch eigen: dus ook* privata aedificia, Caes. B. G. I, 5: privatus census illis erat brevis, Hor. Od. II, 15, 13: bonos privato consensu & senatum publico consilio mutasse vestem, Cic. Sext. 12, i. e. *met eigene, bijzondere, overëenstemming, uit eigen drift:* ad legiones, quas a republica acceperat, alias privato sumtu addidit, Suet. Caes. 24: dum modo ista privata calamitas sit, & a reipublicae periculis sejungatur, Cic. Cat. I, 12, i. e. *mijne eigene zij, mij alleen (en niet den Staat) betreffe: dus ook* privata ignominia vitiorum tuorum, Ibid. 6, i. e. *u alleen betreffende, uwe eigene schande:* privata consilia, *besluiten, die ieder voor zich, maar niet den Staat aangaan, bij voorb.* quod privatorum consiliorum ubique semper fuit, Liv. IV, 4 extr., i. e. *het geen altijd van bijzondere besluiten, van het eigen besluit van elk mensch heeft afgehangen:* pietas, Liv. XXVIII, 29, *jegens een bijzonder persoon, d. i. jegens de Moeder:* meritum, Liv. III, 63, i. e. *eigen, bijzonder, voor zijn persoon:* luctus, Liv. V, 39. *privaate rouw, d. i. wegens de zijnen:* dolor, Liv. II, 56 in., i. e. *voor zijn persoon, wegens privaate zaken.* Not. *onder de Keizers wordt het ook tegen over de keizerlijke dingen gesteld, bij voorb.* privata spectacula, *privaate Schouwspelen*, Suet. Ner. 21, i. e. *die de Keizer niet aanstelt; alhoewel zij gegeven worden door een Overheidspersoon: van daar* Privatum, Substantive, *is dan het huis van elk, dan het privaat nut, privaat gebruik, dan private uitgave, d. i. uitgave uit zijn eigen beurs, bij voorb.* consilia non publica, sed in privato, Liv. II, 54, i. e. *te huis, of in een privaat huis:* mulieres damnatas cognatis tradebant, ut ipsi in privato ani-

animadverterent in eas i. e. *te huis*, Liv. XXXIX, 18: proripientium se ex privato, Liv. II, 24. i. e. *uit het huis*: An blandiores in publico quam in privato, Liv. XXXIV. 2, i. e. *te huis; daar voor ook* privato *staat, bij voorb.* privato se tenere, Liv. fragm. ap. Prisc. 15, i. e. *te huis*: vendidit (tabernas) in privatum, Liv. XL, 51, *ten privaat gebruik, d. i. ten gebruik van private personen, of aan private personen tot hun gebruik*: Tributum ex privato conferendum est, Liv. XXX, 44, i. e. *uit den eigen zak, uit elks eigen vermogen.*

PRIUS. Adv., *eer enz.*, *zie* Prior.

PRIUSQUAM, *zijn twee woorden*, prius quam, *eer dan*, *zie* Prior.

PRIVUS, a, um, i. q. singulus, *en zegt* Gellius X, 20 Veteres priva dixerunt, quae nos singula dicimus. 1) *enkel, afzonderlijk, bij voorb.* in privos homines leges ferri noluerunt; id est enim privilegium, Cic. Leg. III, 19: *dus ook* vetant — leges privis hominibus irrogari; id est enim privilegium, Cic. Dom. 17 in.: non privam quamque particulam venti sentire, sed universum, Lucret. IV, 561: responsa privis dat, Plin. H. N. VIII, 46, vox in privas se dividit aures, Lucret. IV, 570, i. e. *enkele, afzonderlijke of elke.* 2) *elk, elke, elk, bij voorb.* in dies privos, Ibid. V, 732: privas mutatur in horas, Ibid. 275: vox in privas se dividit aures, Lucret., *zie hier voor*: responsa privis dat, Plin., *zie hier voor*: *van daar één bij verdeelingen, wanneer men zegt, bij voorb. ieder één enz., bij voorb.* ut privos lapides ferrent, Liv. XXX, 43, i. e. *elk éénen steen*: abdomina thynni advenientibus priva dabo, Lucil. ap. Gell. X, 20: culcitulae accedunt privae centonibus binis, Lucil. ap. Non. 1. n. 152: opercula doliis priva, Cato R. R. 10, i. e. *voor elk vat één bijzonder, zie hier na.* 3) *eigenlijk, eigen of bijzonder, bij voorb.* quem ducit priva triremis, Horat. Ep. I, 1, 93: non tam dilucide demonstrari latina oratione possunt, quam Graeci ea dicunt privis vocibus, Gell. XI, 16: opercula doliorum priva, Cato R. R. 11, i. e. *zoodat elk vat zijn dekzel heeft: dus ook* opercula doliis priva, Ibid. 10: scopulae, Ibid. 26: trapeti, Ibid. 3. 4) *bijzonder, zonderbaar, bij voorb.* turdus, sive aliud privum cet., Horat. Sat. II, 5, 10. *Doch* Gesner *wil* primum *lezen: en dus hebben sommige* Codd. *Doch, ook past* privum *i. e. iet eigens, bijzonders, dat niet alle lieden, bij voorb. op dat jaargetijde, hebben. Verders* Militea binis privis tunicis donat, Liv. VII, 37; *doch, het denkbeeld, zonderling, schijnt niet recht te passen: als men het wilde verklaren, eigendomlijk* (n. 2), *dan is dit denkbeeld reeds in* donat: *wilde men het verklaren elk, gevolglijk* binis privis *elk twee, zoo ligt dit elk reeds in* binis: *waarom men, als men het laatste aanneemt, eenen* Pleonismus *moet aannemen; doch het zou beter zijn* privi *te lezen, d. i. elk Soldaat; of* privis *door te halen.* 5) *beroofd, zonder, bij voorb.* turba priva rationis, Apulej. de deo Socrat. post init. p. 43, 1 Elmenh.

PRO! *of* PROH! Interject. *drukt de verwondering, ook het klagen, uit, en is ons o! of ach! bij voorb.* pro dii immortales! Cic. Manil. 12. Cic. Or. II, 55, *o gij Goden!* Pro deum atque hominum fidem, Cic. Or. 45, *of* pro deorum atque hominum fidem, Cic. Tusc. V, 16. i. e. *o! om 's Hemels wil*: pro scelus! *o! schelmstuk*, Martial. II, 46, 7: pro Curia, inversique mores! Horat. Od. III, 5, 7: Pro Jupiter! hominis stultitiam! Trent. Ad. III, 3, 13, i. e. *o God! welke eenvouwigheid der menschen! of o God! welke eenvouwigheid!* Pro sancte Jupiter! Cic. Phil. II, 13, i. e. *o heilig God!* Pro! bonae frugi te esse arbitror, Plaut. Cas. II, 4, 5: Pro! quanta potentia regni — tui! Ovid. Met. XIII, 758: Et mea pro! nullo pondere verba cadunt, Ibid. Her. III, 98: pro supreme Jupiter! *o groote God!* Terent. Ad. II, 1, 42: pro deum immortalium! scil. fidem. Ibid. Phorm. II, 3, 4, i. e. *bij God! waarächtig!* pro Deum fidem! Liv. III, 67, i. e. *om 's Hemels wil! somtijds kan men het ook helaas! vertalen, bij voorb.* tantum, pro! degeneramus a cet., Liv. XXII, 14, *zoo zeer helaas ontäarten wij enz.*

PRO, Praepos. 1) *voor, bij voorb. voor de deur zitten enz., bij voorb.* sedens pro aede Castoris, Cic. Phil. III, 11: in regia sede pro curia sedens (Tarquinius), Patres in curiam per praeconem ad regem Tarquinium citari jussit, Liv. I, 47, *ten zij het misschien staat voor in curia; ten ware men moest aannemen, dat hij voor de bijeenkomst van de Senatoren, voor het Raadhuis gezeten hebbende, daarna binnen gegaan was*: copias pro oppido collocaverat, Caes. B. G. VII, 71: *dus ook* pro castris constituit, Ibid. 70: pro castris produxit copias, Ibid. I, 48: praesidia, quae pro templis cernitis, Cic. Mil. 1: castra pro moenibus locata, Liv. II, 53: *dus ook* pro vallo, Plin. H. N. II, 37: pro pedibus abiicio, Apul. in Apol. prope fin. p. 337, 36 Elm.: stabat pro litore classis, Tacit. Ann. XIV, 30. 2) *voor in, i. e. in, op, bij voorb.* rem pro suggestu pronuntiare, Caes. B. G. VI, 3, *op den Spreekstoel, op de hoogte: dus ook* pro tribunali, Cic. ad Div. III, 8: pro rostris, Sueton. Aug. 100. Vellej. II, 19: in sede regia pro curia sedens, Liv., *zie hier voor*: pro concione, Liv. VII, 10. XXXVIII, 23. Sallust. Jug. 8: faas simultates pro magistratu exercere, Liv. XXXIX, 5, i. e. in magistratu; *doch, het zou ook kunnen beteekenen, als Magistraatspersoon, zie* n. 4. 3) *naar d. i. naar gesteldheid, waarvoor ook somtijds uit hoofde van, of voor, of overeenkomstig staan, kan, bij voorb.* proelium atrocius quam pro numero pugnantium fuit, Liv. XXI, 29: agere pro viribus, Cic. Senect. 9: pro virili parte, Cic. Sest. 66: pro dignitate laudare, Cic. Rosc. Am. 12: pro tempore, Liv. XXX, 10: pro temporibus anni, Colum. XI, 1 med.: pro facultatibus, Nep. Epam. 3: pro suis opibus, Cic. Dom. 41: pro suo quisque sensu ac dolore loqueretur, Cic. Verr. I, 27: reliqua pro tua prudentia considerabis, Cic. ad Div. IV, 10 extr.: pro re, Plaut. Aul. III, 6, 5, i. e. *naar gesteldheid van het vermogen, van het tijdlijk vermogen: ook naar gesteldheid der zaak of der omstandigheden, bij voorb.* factis benignus pro re, Liv. VII, 33 in.: pro mea parte, *voor mijn deel*, Cic. ad Div. XV, 15 extr.: pro tua, sua parte, Ibid.: *van daar* pro se quisque, Cic. Agr. I, 9. Cic. Off. III, 14. Caes. B. G. II, 25. Terent. Heaut. I, 1, 74. Plaut. Amph. I, 1, 76. Liv. I, 59. VII, 6. Virg. Aen. XII, 552. Ovid. Met. III, 642, i. e. *elk voor zijn aandeel, gevolglijk allen te samen: van daar* pro eo *uit hoofde van, naar gesteldheid van, naar het, of zoo, waarop* ac *of* atque *als, gelijk*, quam *of* quantum i. e. *zoo als volgt, bij voorb.* pro eo ac debui, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 in., *naar het geen, als ik moest, of zoo als ik moest, of naar mijn pligt*: pro eo, quanti te facio, Cic. ad Div. III, 3 extr., *naar het geen zoo als ik enz., of zoo als ik u achte*: ea pro eo, quantum in quoque sit ponderis, aestimanda, Cic. Fin. IV, 20 in.: pro eo ac si concessum sit, Cic. Inv. I, 32, i. e. *zoo als of het toegestaan was, even als of het enz.*: Pro eo est, atque si adhibitus non esset, Pandect. XXVIII, 1, 22, *is even zoo goed enz., als of het enz.*: *dus ook* pro eo quasi, *bij voorb.* pro eo erit, quasi ne legatum quidem sit, Ibid. XXX leg. 38, i. e. *zal even zoo goed zijn, als of het niet — ware: de twee laatste plaatzen hooren ook tot* n. 4, c: *verders* pro eo, quod *naar het geen, dat d. i. dewijl, bij voorb.* proque eo, quod ejus nomen magnum erat, Cic. Or. II, 18, *en dewijl zijn naam enz. Ook heet* pro eo *daar voor, bij voorb.* pro eo habeamus, Cic. ad Div. XIII, 7 extr., i. e. *houden het daar voor, nemen het daar voor aan*: pro eo, quod vos pluribus verbis fatigavi, veniam petitam velim, Liv. XXXVIII, 49 extr. *Zoo staat ook* pro *zonder* Casus *met* ut *samen*, prout i. e. *zoo als, of naar het geen enz., bij voorb.* prout hominis facultates ferebant, Cic. Verr. II, 34. *Het staat eigenlijk voor* pro eo ut: *dus ook* prout cujusque ingenium erat, interpretabantur, Liv. XXXVIII, 50 *en meermalen, bij voorb.* Ibid. 40 extr. Plin. H. N. V, 9. Cels. IV, 4, 5: *volledig staat er* pro eo ut *voor* Cic. Verr. III, 54 extr. *uit eenen Brief van* Metellus. *Hier toe schijnt ook te behoren* pro imperio i. e. *gebiedende, op eene gebiedende wijze*, Terent. Phorm. I, 4, 18. Liv. II, 56. III, 49. *Van daar schijnt het te komen, dat* pro *zeer dikwijls, als, gelijk, beteekent: doch dewijl het dan ook, voor, beteekent zoo zie het volgende.* 4) *voor, d. i.* a) *uit hoofde, van wegen, bij voorb.* aliquem amare pro ejus suavitate, Cic. Or. I, 55: mercedem petere pro re, Plaut. Aul. III, 3, 8: petere pro aliquo, Cic. ad Div. XIII, 7 post med., *voor iemand bidden*: solvere pro vectura, Cic. Att. I, 3: te pro illis dictis & factis ulciscar, Terent. Eun. V, 4, 19. b) i. e. *in plaats van, bij voorb.* minas viginti pro ambobus dedi, Terent. Eun. I, 2, 89: pro salutaribus mortifera conscripserint, Cic. Leg. II, 5: Quirites eos pro militibus adpellarat, Suet. Caes. 70: ain' pro aisne; nequire pro non quire; malle pro magis velle; nolle pro non velle, Cic. Or. 45: ut pro Eunucho (te) probes, Terent. Eun. II, 3, 83, i. e. *voor eenen gesnedenen dourgings: van daar* pro magistro esse, *Viceäirecteur zijn*, Cic. Verr. II, 70: *dus ook* operas dare pro magistro, Cic. Att. XI, 10, *het welk ook zijn kan als* (*want* pro *heet als, zie hier na*) *Directeur der Kompagnie dienen, gevolglijk Directeur zijn. Dus ook* pro consule, pro praetore; *waaruit vervolgends* Proconsul, Propraetor, *geworden is*: pro consule *staat* Liv. IV, 41: pro praetore Liv. X, 28: Pro collegio, *bij voorb. iet zeggen enz., d. i. in naam van het Kollegie*, Cic. Dom. 53 in. Liv. IV, 26. XXXVIII, 36: *daar voor staat ook* pro collegii sententia, Liv. IV, 44 extr. c) i. e. *als of zoo als, of zoo goed als, bij voorb.* habere pro certo, i. e. *voor zeker, als zeker*, Cic. *en* Liv., *zie* Certus: *dus ook* pro certo scire, credere, adfirmare, polliceri, dicere, *zie* Certus: *dus ook* pro certo ponere, Caes. B. C. VII, 5: *dus ook* pro certis ea perscribi, Cic. ad Div. VI, 12: cum id coeperit esse pro certo, *zeker*, Quintil. V, 12 in.: *dus ook* pro comperto adferre, *als zeker* (*eene zekerheid*) *aanbren-*

brengen, Liv. XXXV, 29: sumere pro concesso & probato, Cic. Tusc. V, 7, i. e. *aannemen voor (als) enz. toegestaan:* habere pro eo, *daar voor houden of aannemen*, Cic. ad Div. XIII, 7 extr.: pro infecto habere, Cic. Invent. II, 27. *voor ongedaan houden:* id pro non dicto habendum, Liv. XXIII, 22 extr., *voor niet gezegd, zoo goed als niet gezegd. Doch dikwijls kan men het beter vertalen door, als, zoo als, of zoo goed als, bij voorb.* cum jam pro damnato esset, Cic. Verr. IV, 15, i. e. *zoo goed als veroordeeld:* gerere se pro cive, Cic. Arch. 5, i. e. *als een Burger:* Hunc amavi pro meo, Terent. Ad. I, 1, 23, i. e. *als den mijnen:* Volsci pro victis abierunt, Liv. VIII, 1, *als overwonnenen: dus ook* Etrusci pro victis (abiere), Liv. II, 7 in.: Cato est mihi pro centum millibus, Cic. Att. II, 5, i. e. *zoo goed als, of, zoo als enz.:* Pro seditione res erat, Curt. IV, 10: pro herede possidet, Pandect. V, 3, 11, *als erfgenaam:* pro amico controversias componere, Caes. B. C. III, 109, i. e. *als vriend:* vix nuncius pro sano audiretur, Liv. XXXIX, 49: pro transfuga tranaire, Liv. XXV, 15, i. e. *als overloper: dus ook* pro perfuga, Nep. Dat. 6: esse alicui pro hoste, Liv. XLIII, 5: aliquid pro incorrupto restituere, i. e. ut incorruptum, Liv. XXXII, 33: qui amat, id habet pro cibo i. e. ut cibum, Plaut. Merc. IV, 4, 4: aliquem pro cerrito insectari i. e. ut cerritum, Ibid. Poen. III, 1, 25: id eos pro amicis facturos i. e. *als vrienden, vriendelijk*, Liv. XXXV, 46 extr.: pro firmato stetit magistratus jus i. e. tanquam firmatum, Liv. IV, 7: haud pro dubio consulem esse i. e. *zeker*, Liv. VI, 40 Post med.: pro eo erit, quasi ne legatum quidem sit, Pandect. XXX, 38, i. e. *zal even zoo goed (veel) zijn, als of enz.: dus ook* pro eo est, atque si adhibitus non esset, Ibid. XXVIII, 1, 22: pro eo ac si concessum sit, Cic. Invent. I, 32, i. e. *gelijk als of het toegestaan was:* qui mortem timebit, nihil unquam pro homine vivo faciet, Senec. Tranq. 11, i. e. *als een enz.* d) *d. i. ten voordeele, ten dienst, bij voorb.* Hoc non modo pro me, sed contra me est potius, Cic. Or. III, 20: partim pro hoc esse, Cic. Cluent. 22 extr., *voor hem, d. i. tot zijn voordeel:* Quod ego minime reor esse pro agricola, Colum. III, 5: pro lege dicta essent, Liv. XXXIV, 8: loca pro hoste fuerunt, Liv. XXXVIII, 30: pro me est, Senec. Nat. Quaest. II, 55: *van daar* Oratio pro Roscio, pro Milone cet.: cuncta pro hostibus erant, Tacit. Ann. IV, 18. *Ook kan men hier toe brengen*, obsecrare aliquem pro aliquo, Cic. red. Sen. 11: petere pro aliquo, Cic., *zie boven, want men kan het ook vertalen, wegens.* 5) *door, in sommige spreekwijzen, bij voorb.* pro praede litis vindiciarum cum satis accepisset, Cic. Verr. I, 45, pro suffragio renuntiatus, Cic. Verr. II, 51: fieri pro tribu aedilem, Liv. IX, 46; *doch pro schijnt hier meer te beteekenen, wat aanbelangt, ten aanzien: dus komt het bijna met n. 3 of 2 overeen; alhoewel het bij slot genoegzaam op één uitloopt.* 6) *in vergelijking, bij voorb.* proelium atrocius quam pro numero pugnantium fuit, Liv. XXI, 29: major Romanis, quam pro numero, jactura fuit, Ib. 59: castra metatus latius, quam pro copiis, Liv. XXXVI, 10; *doch men kan het ook vertalen, naar, d. i. overëenkomstig, naar gesteldheid enz.*

PROAEDIFICO, are, *vooruit bouwen, in het bouwen vooruit springen, bij voorb.* Proaedificatum i. e. quod ex privato loco processit in publicum solum, Fest., *gevolglijk misschien* i. q. Maenianum.

PROAGŎRUS, i, m. *de Grieksche naam der hoogste Overigheid in eenige steden van Griekenland*, Cic. Verr. IV, 23 *en* 39.

PROAMĬTA, ae, f. i. e. soror proavi, *Overgrootvaders Zuster*, Pandect. XXXVIII, 10 leg. 3 *en* 10.

PROAUCTOR, oris, m. *Stamvader, oorspronglijke Stamvader van eene Familie, als men hoog op rekent*, Sueton. Claud. 24.

PROAVĬA, ae, f. *de Moeder van den Grootvader of Grootmoeder, Oud of Overgrootmoeder*, Sueton. Calig. 10. Pandect. XXXVIII, 10 leg. 1 *en* 10.

PROAVITUS, a, um, *oudvaderlijk, of in 't gemeen de Voorvaderen betreffende, daar van afstammende, bij voorb.* regna, Ovid. Met. XIII, 416: rura, Stat. Sylv. IV, 4, 83: potentia, Sil. XVI, 253: medicamina, Ibid. V, 367.

PROAVUNCŬLUS, i, m. i. e. frater proaviae, *de Broeder der Oudgrootmoeder*, Pandect. XXXVIII, 10 leg. 1 *en* 10.

PROĂVUS, i, m. *de Oud- of Overgrootvader, de Vader van den Grootvader, of Grootmoeder*, Cic. Mur. 7. Plaut. Mil. II, 4, 20. ib. Pers. I, 2, 5. Pandect. XXXVIII, 10 leg. 1 *en* 10. *Doch, het staat somtijds voor éénen der Voorvaderen, bij voorb.* proavi vestri, Horat. Art. 270. Ovid. Art. III, 15, 5. Stat. Theb. X, 801, i. e. *Voorvaderen: dus ook voor* abavus, *of* tritavus, *bij voorb.* de proavo tuo (scil. Appio Caeco, Censore), Cic. ad Div. III, 11 extr.: quis proavum hujus (Alexandri Magni) ultus est? Curt. VI, 11, 26.

PROBABĬLIS, e, 1) *het geen zich hooren laat, dewijl het waarschijnlijk is, geloofbaar, waarschijnlijk, bij voorb.* ratio, Cic. Off. I, 3: conjectura, Cic. Div. II, 61 disputationem sibi probabilem videri, Cic. Or. I, 56: causa probabilis mihi & facilis, Cic. Verr. V, 67 extr.: visa, Cic. Acad. IV, 11 in.: nihil est tam incredibile, quod non dicendo fiat probabile, Cic. Parad. Praef.: probabile est id, quod fere fieri solet, aut quod in opinione positum est, aut quod habet in se ad haec quandam similitudinem, sive id falsum est, sive verum, Cic. Invent. I, 29 extr. 2) *het geen zich hooren laat, dewijl het behaagt of goedkeuring verdient, wat er al of niet door kan gaan, waarmede men te vrede is of zijn kan, loflijk, goedkeuring verdienende, aangenaam, inschiklijk, goed, deugdelijk, bij voorb.* orator, Cic. Brut. 76, i. e. *een heel goed Redenaar:* orator probabilior, Cic. Or. II, 36: discipulus, Ibid. I, 28: ingenium, Cic. Brut. 48 extr.: Autronius voce peracuta atque magna, nec alia re ulla probabilis, Ibid. 68: genus orationis, Cic. Partit. 6: quod — consensu obsidium — probabile erat, Liv. II, 13 extr.: aqua maxime probabilis, Plin. H. N. XXXI, 3: flos nec odore nec specie probabilis, Ibid. XXI, 4: novae, quae habent probabilem gustum, Colum. III, 2 post med.: maxime probabilis coeli & soli qualitas, Ibid. I extr.: Umbria progenerat boves vastos & albos, — nec minus probabiles animis quam corporibus, Ibid. VI, 1: mores hujus pecudis probabiles habentur, Ibid. 2 extr.

PROBABĬLITAS, atis, f. *waarschijnlijkheid, geloofbaarheid*, Cic. Acad. IV, 24. Fin. III, 21 extr. Tusc. V, 11.

PROBABILĬTER, 1) *op eene wijze, die zich hooren laat: van waar het, in het gemeen, geloofbaar, waarschijnlijk, ook met goedkeuring van anderen, gevolglijk goed, kan vertaald worden, bij voorb.* dicere, Cic. Or. II, 82 post med.: rem exponere breviter & probabiliter & aperte, Cic. Or. 35 in.: ex quo potest probabiliter confici eum cet., Cic. fragm. ap. Augustin. adv. Acad. III, 7: multa in eam rem probabiliter argumentatus, Liv. XXXIII, 28: justius & probabilius accusare, Cic. Invent. II, 46: eleganter & probabiliter hoc dictum est, Gell. IX, 16: id recte & probabiliter dici solitum, Ibid. I, 16. 2) *loflijk, met goedkeuring van anderen, bij voorb.* gerere consulatum, Vellej. II, 46.

PROBĂTA, orum (Gr. πρόβατα), i. e. *Schaapen, bij voorb.* familias quasdam effascinantium (esse), quorum laudatione intereant probata, arescant arbores, emoriantur infantes, Plin. H. N. VII, 2 ante med., *ten zij het van* probatus, a, um, *is, d. i. de geprezen dingen enz.: ten minsten het is wonderbaar, dat Plinius het Grieksche woord zou behouden.*

PROBĀTĬO, onis, f. 1) *als men iet voor goed houdt, de billijking, goedkeuring, bij voorb.* ob probationem pretium datum, Cic. Font. 4 in.: ut probatio multa, Cic. Acad. IV, 31 post init. 2) *als men iet bewijst, het bewijs*, Quintil. V, 10, 8: firma, Ibid. XI, 3 in.: potentissima, Ibid. I, 10, 38: probationem petere, Ibid., *en meermalen elders:* rei, Justin. XXXII, 2 extr.: oculorum, Plin. H. N. II, 2, *der oogen, d. i. dat de oogschijn geeft.* 3) *beproeving, onderzoeking, bezichtiging, of de zaak goed is, bij voorb.* athletarum, Cic. Off. I, 40: probatio tua futura est, Cic. Verr. I, 54 extr.: oesypi, Plin. H. N. XXIX, 2: croci, Ibid. XXI, 6 post med.: pumicis, Ibid. XXXVI, 21: gemmae recusant limae probationem, Ibid. XXXVII, 13: in his probatio una, ne sint fragilia, Ibid. XII, 12 extr.: Igitur de omnibus quadrupedibus prima est probatio, qui idonei sint boves, qui arandi causa emuntur, Varr. R. R. I, 20.

PROBĀTOR, oris, m. 1) *die iet goedkeurt of billijkt, bij voorb.* facti, Cic. Phil. II, 12, *en meermalen, bij voorb.* Cic. Caecin. 29 extr. Ovid. Pont. II, 2, 106. Apul. de deo Socrat. post med. p. 51, 9 Elm.

PROBE, 1) *wel, goed, braaf, bij voorb.* judicare, Cic. Att. VII, 3: curare aliquid, Ibid. V, 1: quod cum probe scirem, Cic. ad Div. II, 12: exercitus satis probe ornatus auxiliis, Ibid. 10: Antipater, quem tu probe meministi, Cic. Or. III, 50: milites animati probe, Plaut. Bacch. IV, 9, 18: actum est probe, Ib. Mil. II, 6, 107: definire, Cic. Off. I, 19: dicere de aliquo, Cic. Brut. 41 in.: narras probe, Terent. And. V, 6, 6, *gij brengt mij goede tijding: van daar* Absolute, *bij voorb. bij het toestemmen, bravo! goed, wel enz.*, Plaut. Most. I, 4, 28. Mil. IV, 4, 10. Terent. Eun. IV, 7, 3: Probissime, Terent. Ad. III, 3, 65, i. e. *zeer wel.* 2) *zeer, (alwaar wij ook dikwijls wel of braaf zeggen) bij voorb.* probe errare, Plaut. Amph. III, 3, 20: decipere, Ibid. I, 1, 268: percutere aliquem, Ibid. 162: se explere, Ibid. III, 16: pereo probe, Ibid. Capt. III, 4, 10: vide, ut sit culter acutus probe, Ib. Mil. V, 4: tui similis est probe, Terent. Heaut. V, 3, 19: perdocta est probe, Ibid. II, 3, 110: adpotus probe, Plaut. Amph. I, 1, 126.

PROBĬTAS, atis, f. *is, wanneer iet zoo*

gefchapen is, zoo als het behoort te zijn, de goedheid eener zaak, goede gefteldheid: van daar van menfchen, eerlijkheid, deugdzaamheid, bij voorb. alicujus, Cic. ad Div. XIII, 10 en meermalen, bij voorb. Cic. Planc. 25. Cic. Or. I, 26 extr. Tacit. Ann. XIII, 12. Quintil. VI, 4 poft med.

PROBITER, voor probe, Varr. ap. Non. 1. n. 72 en ap. Prifc. 15.

PROBLÊMA, ătis, n. eene ter beäntwoording voorgeftelde vraag, Problema, Sueton. Gramm. 4: Ariftotelis problemata phyfica, Gell. XIX, 4 en 6: cf. III, 6. Senec. Controv. I, 3 poft med.

PROBO, avi, atum, are (van probus goed), 1) iet voor goed houden of billijken, met iet te vrede zijn, bij voorb. domum, Cic. ad Div. V, 6 extr.: cenfores villam publicam probaverunt, Liv. IV, 22 extr.: qui non probet, non laudet? Cic. Mil. 28: rationem officii, Cic. ad Div. VII, 1 poft med.: en meermalen, bij voorb. Cic. Or. I, 28 in.: Afia picem Idaeam maxime probat, Plin. H. N. XIV, 20 poft med.: confilia ex eventu, Balb. & Opp. ad Cic. in Cic. Ep. ad Att. IX poft Ep. 6: ook feq. Infinit., bij voorb. transire, Caef. B. C. I, 29: hoftiis probatis. Cic. Agr. II, 34. 2) zien, of iet goed of deugdzaam is, of proeven, onderzoeken, beöordeelen, bij voorb. amicitias utilitate, Ovid. Pont. II, 3, 8: Ex eorum ingenio ingenium horum probant, Plaut. Trin. IV, 3, 42: ex tuo ingenio mores alienos, Ib. Perf. II, 2, 38. Ook door de ondervinding iet bevinden, Pallad. in. Novembr. 7 extr. §. 32. 3) maken, dat aan iemand iet goed of deugdzaam voorkomt, d. i. dat het hem behaagt, iemand iet aannemelijk maken, of maken, dat iemand ergens mede te vrede is, aliquid alicui, bij voorb. quod ego negavi & iis probavi, Cic. Att. VI, 1 ante med.: caufam alicui, Cic. Quint. 30. Cic. Sull. 1: alicui aliquem, Cic. Balb. 20: van daar probari behagen, bij voorb. quos libros tibi probari, gaudeo, Cic. Att. VI, 1 ante med.: caufa avunculo probabitur, Cic. Att. V, 21 extr.: officium meum Servilio probare, Cic. Verr. IV, 34: factum fuum alicui, Cic. Att. XVI, 7: ook alicui de re, Ibid. poft med.: ook zonder Dativus, bij voorb. diligentiam, Cic. in Caecil. 22, doch, alwaar het ook vertaald kan worden, zich laten zien, toonen, openbaren; van daar fe alicui probare, bij voorb. qua in legatione civibus — ita fe probavit, Cic. Ligar. 1, i. e. heeft zoo behaagd, zoo groote goedkeuring bekomen: At multis fe probavit, i. e. placuit multis, Cic. Fin. II, 25. 4) maken, dat aan iemand iet wegens het bewijs goed en regt voorkomt, d. i. iemand iet geloofelijk maken, betogen, bewijzen, overtuigen, bij voorb. Hoc difficile eft probatu, Cic. Tufc. V, 1, zwaar te bewijzen: His judicibus non probabo, Verrem pecunias cepiffe, Cic. Verr. I, 4: crimen probare, Cic. Flacc. 34, i. e. betogen, bewijzen, geloofbaar maken: caufam paucis verbis, Cic. Balb. 21: probas mihi ifta, Cic. Or. I, 18, i. e. gij maakt het mij geloofelijk, gij overtuigt mij: dus ook is plane mihi probabat, fe bene fentire, Cic. Att. XIV, 20 extr., i. e. ik geloofde hem, hij maakte het mij geloofelijk: perfacile factu effe illis probat, Caef. B. G. I, 3: ut tefte probent, Ovid. Pont. I, 1, 66: hac re probatur, quantum cet., Phaedr. I, 13 extr.: van daar probor effe voor probatur, me effe, bij voorb. Et patrio pater effe metu probor, Ovid. Met. II, 92, i. e. mijne vaderlijke vreeze voor u bewijst, dat ik uw Vader ben; cf. Quintil. alwaar dikwijls probare bewijzen van den Redenaar ftaat, bij voorb. I, 10, 37. Ook kan men het vertalen, beproeven, erkennen, beproefd vinden: van daar thus probatur candore, Plin. H. N. XII, 14 extr., i. e. de goedheid van den wierook wordt erkend door enz.: militem probabat a viribus, Suet. Caef. 65; doch het kan ook boven onder proeven, beöordeelen, behoren: ook met den Genitivus, te weten aliquem (aliquid) alicujus rei bij voorb. equum probare animi, Sil. XVI, 165, i. e. voor moedig houden, het wegens den moed voor goed en beproefd vinden: van daar probatus, a, um, bewaarheid, bij voorb. cultura probata experimento, Quintil. X, 2: per paucos probati & electi — mittantur, Caef. B. C. I, 85: probatis hoftiis, Cic. Agr. II, 34: van daar fe pro aliquo probare zich voor iemand op eene geloofelijke wijze uitgeven, maken, dat men voor iemand gehouden wordt, bij voorb. facile ut (te) pro eunucho probes, Terent. Eun. II, 3, 83: dus ook aliquem pro aliquo iemand uitgeven daarvoor, Cic. Verr. V, 30: van daar probari geloofd of voor iet gehouden worden, bij voorb. vulnus pro ictu gladiatoris probari, Cic. Mil. 24: van daar probare in 't gemeen, betogen, toonen, aan den dag leggen, bij voorb. virtutem, Caef. B. G. V, 43: dus ook fuum officium & diligentiam, Cic. in Caecil. 22: Ligarius fe civibus & fociis ita probavit, Cic. Lig. 1, zie hier voor. Particip. probatus, a, um, ftaat ook Adjective, (1) lieftallig, aangenaam, bij voorb. juvenis probatior primoribus patrum, Liv. XXVII, 8: dus ook probatiffimus alicui, Cic. Planc. 21: gratulatio tua eft mihi probatiffima, Marcell. in Cic. Ep. ad Div. IV, 11: habes, quam probatus carusque fit nobis, Plin. Ep. II, 13 extr.: van daar probatum eft i. q. placet, bij voorb. Hyrcanis feq. infin., Sil. XIII, 473, i. e. het is de gewoonte bij de Hyrcaniërs. (2) bewezen beproefd, van beproefde goedheid, goed, voortreffelijk, bij voorb. argentum probatum, Plaut. Perf. IV, 6, 1: boleti probatiffimi, Plin. H. N. XVI, 8: probatiffima in Aegypto palma, i. e. optima, Ibid. XXIII, 5: probatiffima ftatua, Ibid. XXXIV, 8: probatiffimi ex iis (beryllis), qui viriditatem maris imitantur, Ibid. XXXVII, 5 poft med., i. e. de beste: probatiffimi auctores, Colum. I, 1, 8: probatiffimi operum artifices, Ibid. XI, 1, 6: ceterarum homines artium fpectati & probati, Cic. Or. I, 27: van daar van menfchen, beproefd, ten aanzien van het hart enz., d. i. van beproefde goedheid en eerlijkheid, bij voorb. homo, Cic. Top. 19: ook met den Genitivus, bij voorb. viros animi probatos, Claudian. de IV conful. Honor. 488, alwaar andere Edd. paratos hebben: femina probatiffima, Cic. Caecin. 4.

PROBOSCIS, ĭdis, f. eigenlijk, het deel des ligchaams aan den neus van elk Dier afhangende, bij voorb. om zijn voedzel tot zich te trekken enz., de zuigfnuit, fnuit, fnoet, bij voorb. inveniffe, calvum effe factum ericium e pilis albis cum probofcide, Varr. ap. Non. 1. n. 241 en cap. 2. n. 292: in het bijzonder de fnuit van den Olyfant, Flor. I, 18. Plin. H. N. VIII, 7. Auct. B. Afric. 84.

PROBRŌSE, met fchimp en fchande, op eene fchimpelijke wijze, bij voorb. proftituere aliquam, Senec. Controv. I, 2 poft med.: objicere alicui aliquid, Gell. XVII, 21 poft med.

PROBRŌSUS, a, um, vol fchimp en fchande: van daar 1) fchimpelijk, fchandelijk, fchimp veroorzakende, bij voorb. crimen, Cic. Font. 1. extr. ruinae Italiae, Horat. Od. III, 5, 39: natura (naturel, aart, inborst), Suet. Cal. 11: carmina probrofa factitare adverfus aliquem, Tacit. Ann. XIV, 48: fermonibus probrofis, aliquem illudere, Ibid. II, 50: dus ook compellationes, Gell. I, 5: mollities, Plin. H. N. XXVIII, 8 med.: nihil probrofius, Plin. H. N. XXII, 6 poft med. 2) fchimpelijk handelende, zich fchande aandoende, fchandelijk, bij voorb. probrofus vita, Tacit. Ann. III, 68: femina, Sueton. Domit. 8.

PROBRUM, i, n. 1) fchimpelijke handeling, fchimpelijke, fchandelijke, daad, bij voorb. paterna probra, Cic. Verr. III, 69: probra ignaviae luxuriaeque, Salluft. Jug. 44 (48): qui probro atque petulantia praeftabant, Ibid. Cat 37 (38): probra, flagitia, quae homines faciunt, P. African. ap. Gell. VII, 11: flagitium probrumque magnum expergefacis (i. e. facis), Plaut. Curc. I, 3, 42: cf. Pandect. L, 16, 42, alwaar eene verklaring ftaat: in 't bijzonder van hoererij, echtbreuk, bij voorb. probri infimulafti fœminam pudiciffimam, Cic. Phil. II, 38: Alcumenam infontem probri Amphitruo accufat, Plaut. Amph. III, 1, 9: probrum exfequi, Ibid. Truc. II, 5, 8: te adloquor vitii probrique plena, Ibid. Mil. II, 5, 13: probrum Virginis Veftalis, ut capite puniretur, Feft. 2) fchimp, befchimping, bij voorb. probro effe, Cic. Rofc. Am. 17, befchimpelijk zijn: in probro effe, Terent. Phorm. V, 4, 6, in fchimp zijn: probro habere, Salluft. Cat. 12, voor fchimpelijk houden: probrum inferre alicui, Cic. Coel. 18, fchimp aandoen: aliquid alicui ducere probro, Plaut. Amph. I, 2, 30, of dare, Gell. VII, 12, iemand als eene befchimping toerekenen, het voor hem voor fchandelijk houden: probri gratia, Salluft. Cat. 23 (24): cum probro atque dedecore (iet doen) met fchimp en fchande, Cic. Rofc. Am. 24: dus ook cum fummo probro, Terent. Andr. V, 3, 10: parit huic puerum, fibi probrum, Caecil. ap. Feft.: terras impleat probris meis, Ovid. Her. XVII, 208. 3) fchimpwoord, fchimpreden, bij voorb. literas plenas probrorum, Cic. Att. XI, 9: bonos probris omnibus maledictisque vexavis, Cic. Flacc. 20: in illo maledicto probrum mihi nullum objectas, Cic. Dom. 29: probra in aliquem jacere, Tacit. Hift. IV, 45, of jactare, Liv. XXIX, 9, of dicere, Ovid. Art. III, 49. Remed. 697: ingerere in aliquem, Tacit. Hift. III, 31: of fundere, Ib. Ann. VI, 42: aggerere, Ibid. XIII, 14: in aliquem componere, Ibid. XVI, 21: cumulare, Ibid. I, 21: probris laceffere, Senec. Agam. 980: increpare, Tacit. Ann. XI, 37: infectari, Flor. IV, 4. Not. Het ftaat ook Adjective, fchimpelijk, fchandelijk, bij voorb. animalia fpurca atque probra, Gell. IX, 2 §. 9; ten zij probra hetzelfde is als fchimpelijke, hoonende menfchen: abftr. pro concreto, gelijk meermalen.

PROBUS, a, um, 1) Alles, wat zoo gefteld of gefchapen is, zoo als het behoort te zijn: het geen in zijn foort goed en behoorlijk is, het zij van natuur, door kunst, in zijn ambacht enz., wanneer het in het gemeen goed, ook dikwijls bekwaam, braaf, te vertalen is, bij voorb. probus artifex, Terent. Phorm. II, 1, 29, i. e. bekwaam, goed, gefchikt: cantores probos, Plaut. Pfeud. I, 3, 132, i. e. goed, duchtig, bekwaam: lena, Plaut. Truc.

Truc. II, 1, 14: nec unquam quisquam erit probus amator, niſi qui rei inimicus eſt ſuae, Ibid. 20: factus ſum cavillator probus. Ibid. III, 2, 15: architectus, Ibid. Mil. III, 3, 41: praeſtigiator, Ib. Poen. V, 3. 6: probus hic homo eſt, Ibid. Pſeud. IV, 1, 31, i. e. *dat is een braaf kerel: dus ook* probus homo es, Ib. Poen. III, 1, 5: illic eſt ad iſtas res probus, Plaut. Poen. III, 3, 67, i. e. *goed, bekwaam daartoe: dus ook* proba merx, Plaut. Poen. I, 2, 129, *goede waare:* clava, Ibid. Rud. III, 5, 20: conger. Ibid. Mil. III. 1, 165: occaſio, Ibid. Caſ. V, 4, 2: factum, Ibid. Men. I, 2, 23: proba materies data eſt, ſi probum adhibes fabrum, Ibid. Poen. IV, 2, 93: ager, Colum. de arbor. 3 poſt med.: ſapor, Ibid. *op het einde:* color, Colum. VIII, 2 med.: res probae, Cic. Or. 51: probum navigium, Cic. Acad. IV, 32 poſt med., *een goed bekwaam ſchip:* probum argentum, Liv. XXXII, 2. Plaut. Perſ. IV, 3. 57, i. e. *goed:* probi numi, Plaut. Perſ. III, 3. 33. *goed geld:* os probum duriusve, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 60, i. e. *bekwaam, goed, vast, ſterk.* 2) *van daar zedelijk goed, d. i. rechtſchapen, braaf, eerlijk, redelijk, deugdzaam, bij voorb.* filius, Cic. Verr. III, 69: viri probi, bene morati, boni, Cic. Or. II, 43 extr.: pater, Plaut. Pſeud. I, 5. 23: mulier moribus proba, Plin. Ep. VIII, 18: proba & pudica quod ſum, Afran. ap. Non. 4. n. 64: tu pudica, tu proba, Horat. Epod. XVII, 40: mulier proba & modeſta, Terent. Ad. V, 8, 7: rex probior, Cic. Att. X, 7: homo probior, Cic. Cluent. 48: vir probiſſimus, Plin. Epiſt. II, 9. X, 95: oratio proba, Cic. Or. 22, i. e. *deugdzame reden:* os probum Pompeii, Plin. H. N. VII, 12 poſt med. XXXVII, 2 poſt init., i. e. *eerlijk gezicht; ook wil* Gronovius probi oris *voor* improbi oris *lezen* Sueton. Gramm. 15, *dewijl hier insgelijks van* Pompejus *geſproken wordt.*

PROCACITAS, atis, f. *ſtoutheid of onbeſchaamdheid in het eiſchen, en in 't algemeen ſtoutheid, moedwil, dartelheid, bij voorb. van een mensch,* Nep. Timol. 5. Tacit. Hiſt. III, 11. Martial. II, 41, 17: *ook van dieren, bij voorb.* procacitas galli gallinacei impedienda ampullaceo corio, Colum. VIII, 2 extr. *Ook haalt* Cicero de rep. ap. Non. 1. n. 89 *en* 92 *dit woord aan, en leidt het af van* procare *terwijl hij zegt:* Itaque a petendo petulantia, a procando id eſt poſcendo procacitas, nominata eſt.

PROCACITER, *ſtout, bij voorb.* procaciter orto ſermoni finem imponere, Curt. VIII, 1 poſt med.: procaciſſime illudere, Ibid.: procacius ſtipendium flagitare, Liv. XXVIII, 24: idque eo procacius, Tacit. Ann. V, 4.

PROCALARE, i. e. provocare, Feſt.

PROCAPIS, i. e. progenies, quae ex uno capite procedit, Paul. ex Feſto.

PROCATIO, onis, f. *een eisch, vordering, bij voorb. tot een huwelijk, vrijaadjen om een perſoon, bij voorb.* matris, Apulej. Apolog. poſt med. p. 320, 4 Elmenh.

PROCAX, acis, (*van* proco, are), 1) *zeer begeerlijk naar iet, die overäl eiſchen doet, overäl vrijt, waar hij ſlechts iet bekomen kan, ſtout in het eiſchen, bij voorb.* mea eſt potens, procax, Terent. Heaut. II, 1, 15: meretrices procaciores, Plaut. Truc. I, 2, 52: *dus ook misſchien* (leno) procax, rapax, trahax, Ib. Perſ. III, 3, 6: *van daar in 't gemeen ſtout, moedwillig, ligtvaardig, bij voorb.* in laceſſendo, Cic. ad Div. VII, 13 extr.: ſermo, Salluſt. Cat. 25 (26): locutio, Catull. LX, 126: libertas, Phaedr. I, 2, 2: ſcripta, Tacit. Ann. I, 72: vernae, Horat. Sat. II, 6, 66: nequitiae procaciores, Martial. V, 2: ut non ſolum meretrix, ſed etiam procax videatur, Cic. Coel. 20: puella, Ovid. Am. II, 4, 13: procax ore, Tacit. Hiſt. II, 23: moribus, Ibid. III, 62: lingua, Ibid. Ann. I, 16: manus ante periculum, Ibid. Hiſt. IV, 20: aries — fit in feminas quoque procacior, Colum. VII, 3: procaciſſima ſixarum ingenia, Tacit. Hiſt. II, 87. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* procax otii, Tacit. Ann. XIII, 46 extr., i. e. in otio. 2) *Tropisch, bij voorb.* auſtri procaces, Virg. Aen. I, 536 (540): brachia procacia vitis, Plin. H. N. XIV, 1, i. e. *zich omſlingerend om den boom, gevolglijk als 't ware dartel, moedwillig.*

PROCEDO, eſſi, eſſum, 3. (*van* pro *en* cedo *ik ga*), 1) *voorgaan, voortgaan, of vooräf gaan, bij voorb. iemand enz., bij voorb.* ante agmen, Hirt. B. G. VIII, 27: ante portam proceſſerunt, Liv. XXXV, 46: caſtris, Virg. Aen. XII, 169: foribus foras, Plaut. Pſeud. II, 2, 12: in publicum, Liv. XXXIV, 5: in aciem, Liv. XXV, 21: ad forum, Plaut. Caſ. III, 3, 2: cervi noctibus procedunt ad paſcua, Plin. H. N. VIII, 32 poſt med.: in ſolem, Cic. Brut. 9: alicui obviam, Cic. Sext. 31 extr.: de domo ſua, Pandect. XLVIII, 22, 9: plebs apum moeret, non cibos convehens, non procedens, Plin. H. N. XI, 18 extr.: *van daar* a) *voortkomen, d. i. voortwasſen, ontſtaan, zich vertonen, bij voorb.* germen de cicatrice procedit, Colum. IV, 22, *wast, groeit, of komt voort:* radices longius procedere poſſint, Varr. R. R. II, 1, 23 extr.: poſtea quam philoſophia proceſſit, Cic. Div. I, 39: aſtrum, Virg. Ecl. IX, 47: veſper, Ibid. VI, 86. b) *voortgaan, d. i. te voorſchijn treden, bij voorb. om te vechten,* Liv. III, 62 med.: *om te ſpreken, bij voorb.* ad diſſuadendum, Liv. XXX, 37: *als Toneelſpeler,* Plaut. Amph. Prol. 117. c) *voorkomen, d. i. voorvallen, gebeuren, pasſeeren, bij voorb.* Num quid proceſſit hodie novi? Plaut. Moſt. IV, 3, 7. d) *uitſteken, bij voorb.* foſſa, Plin. H. N. XVII, 21 med.: Lydia ſuper Ioniam procedit, Ibid. V, 29: cubitus rotundus in extremo, parte altera paululum procedit, Celſ. VIII, 1 poſt med. 2) *voor zich heen gaan, voortrukken, voortgaan, ook enkel gaan, wanneer men verder voorwaards gaat, bij voorb.* funus procedit, Terent. And. I, 1, 101, *het lijk of de lijkſtatie gaat voort:* obviam procedere alicui, Cic. Sext. 31 extr., *te gemoet gaan:* longius procedere, Caeſ. B. C. III, 34, *verder voortrukken, verder gaan: en Tropisch, bij voorb.* longius proceſſit, Cic. Haruſp. 23, *hij ging verder,* ſcil. *in het ſpreken, d. i. hij maakte het erger, ſprak nog erger, dreef het verder:* in dando proceſſit longius, Cic. Rab. Poſt. 2, i. e. *zette het verder voor:* rex in convivio erat & in multum vini proceſſerat, Liv. XXXVII, 7, i. e. *hadt veel wijn gedronken:* ad famam Hyperidis, Petron. 2, i. e. *bereiken:* ut ratione & via procedat oratio, Cic. Fin. I, 9: ne in infinitum procedat diſputatio noſtra, Colum. V, 3 extr.: irae procedunt longius, Virg. Aen. V, 436: *van daar* a) *Tropisch, voortrukken, avanceeren, voortgaan, d. i. het ergens in ver brengen, toenemen, bij voorb.* in philoſophia, Cic. Fin. III, 2: dicendi laude multum, Cic. Brut. 35: honoribus, Ibid. 48 extr.: ambitio & procedendi libido, Plin. Ep. VIII, 6, i. e. *om zich te verheffen:* aetate, Cic. Phil. V, 18, i. e. *ouder worden, dus ook met* eo, quo cet., *bij voorb.* eo vecordiae proceſſit, Salluſt. Jug. 6, *heeft het zoo ver in onnozelheid gebracht: dus ook* proceſſit in id furoris, ut cet., Vellej. II, 80: Perſpicuum eſt, quo compoſitiones proceſſerint, Cic. Nat. D. II, 58 extr., *hoever zij gevorderd zijn, d. i. hoe ver het daar in gebracht is:* mentio (rei) primo ſenſim illata a tribunis, — eo proceſſit deinde, ut rogationem novem tribuni promulgarent cet., Liv. IV, 1, i. e. *het kwam daarmede zoo ver enz.:* mirum eſt, quo procedat Graeca credulitas, Plin. H. N. VII, 12: ubi intelligit, eo proceſſum, ut cet., Salluſt. Jug. 21 (24), i. e. *dat het zoo ver gekomen was.* b) *Tropisch, uitſteken, of avanceeren, vorderen, in geluk, d. i. gelukkig zijn, bij voorb.* proceſſiſti hodie pulchre, Terent. Ad. V, 9, 22, i. e. *zijt geavanceerd, gevorderd of gelukkig geweest.* c) *Tropisch, uitſteken, d. i. zich vertonen, bij voorb.* altera jam pagella procedit, Cic. ad Div. XI, 25 extr., i. e. *ik ſchrijf reeds de andere bladzijde: doch, het kan tot n. 1. behoren, of door voortgaan verklaard worden, zie n. e: ook in 't gemeen zich aan het publiek toonen of zien laten, bij voorb.* Nunc volo ſubducto graviore procedere vultu, Prop. II, 10, 9; *doch het kan ook zijn, te voorſchijn treden, d. i. mij laten zien, mij vertonen; bij ſlot is het hetzelfde.* d) *voortgaan, d. i. zich uitrekken, of uitſteken, bij voorb.* Lydia ſupra Ioniam procedit, Plin. H. N. V, 29, *zie boven nevens meer,* n. 1, e. c) *voortgaan van den tijd, d. i. verlopen, bij voorb.* dies procedens, Cic. Tuſc. III, 22: dies proceſſit, Virg. Aen. III, 356: procedente jam die, Liv. XXVIII, 15 in. *Hiertoe kan ook (uit c) behoren* pagella procedit, Cic.: *van daar* procedente tempore, *met den tijd of na eenigen tijd, of ook vervolgends, bij voorb.* ſaxis, quae procedente tempore enatam inſulam imitentur, Plin. Ep. VI, 31 extr.: vereor, ne procedente tempore ex ipſo remedio vitia naſcantur, Ibid. III, 20 poſt med.: tempore procedente inſtillant cibos, Plin. H. N. XI, 17 prope fin., i. e. *met den tijd, na eenigen tijd:* ubi plerumque noctis proceſſit, Salluſt. Jug. 21 (24): multum die (diei) proceſſerat, Ibid. 51 (55): cum nox proceſſiſſet, Nep. Pelop. 3: quot farturae proceſſerint, Colum., *zie hier na.* f) *voortgaan, d. i. voortduuren, voortgaan, bij voorb.* ſtationes procederent, Liv. V, 48: *dus ook* ſi faſtidiet (gallina) cibum, totidem diebus minuere oportebit (cibum), quot jam farturae proceſſerint, Colum. VIII, 7 extr. g) *voortgaan in de rekening, d. i. toegerekend worden, bij voorb.* ſtipendia procedunt, Liv. XXV, 5, i. e. *gaan voort, worden mede toegerekend: dus ook* aera (i. e. ſtipendia) procedunt militibus, Liv. V, 7: *van daar gelden of gelijk gerekend worden, bij voorb.* binae ſingulis ut procedant, Varr. R. R. II, 2 §. 5, i. e. *twee voor één gerekend worden, of twee hetzelfde gelden: van daar gelden, d. i. pasſeeren, plaats hebben, aangaan, bij voorb.* quod procedit in hereditate liberi, Paul. in Pandect. V tit. 3 leg. 32, i. e. *aangaat: dus ook* quod ita procedit, ſi cet., Ibid. XXIV, 1, 11: Procedit non gentis honos, non gloria magni Solis avi, Val. Fl. VIII, 454, i. e. *geldt, heeft eene waarde enz.* h) *voortgaan, voortgang hebben, afloopen, het zij goed*

of

of kwaad, bij voorb. omnia prospere procedent, Cic. ad Div. XII, 9: quasi ei pulcherrime prora processerint, Cic. Phil. XIII, 19: cui bene quid processerit cet., Cic. Rab. Post. 1: nonnunquam summis oratoribus non satis ex sententia eventum dicendi procedere, Cic. Or. I, 27: magis ex sententia respublica vestra vobis procedet, Liv. XXIII, 11: haruspices dixerunt, ex sententia processurum (voor processura). Valer. Antias ap. Gell. I, 7 med. (alwaar van het gebruik van dezen Sing. voor Plur. meer staat): quibus cum parum procedent, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 12: cum parum procederet confusi res, Liv. XXXVIII, 7. Ook goeden voortgang hebben, gelukkig afloopen, gelukken, bij voorb. si consilia processisset Andranodoro, Liv. XXIV, 26: mane quod tu occeperis, id totum procedit diem, Plaut. Pers. I, 3, 31: ut ferro grassaretur, quando venenum non processerat, Tacit. Ann. XV, 60: ook kan men hier toe brengen cum parum procederet, Liv. en Coel. in Cic. Ep. Ook zonder Nominativus, procedit het gelukt, bij voorb. si processit, Cic. Verr. III, 98, wanneer het gelukt, als het goed gaat: velut processisset, Liv. II, 44, als of het gelukt was, alwaar men res bij moet denken. 1) te goede komen, of gaan, nuttig zijn, bij voorb. benefacta mea reipublicae procedunt, Sallust. Jug. 85 (87): tondem dies castori procedent, Cato R. R. 148, i. e. komen hem te stade, worden niet mede (tot betaling) gerekent: illi procedit rerum mensura tuarum, Ovid. Her. IX, 109, komen hem te goede; eigenlijk, worden aangerekend, zie hier voor g. Not. Particip. Processus, a, um, i. e. voortgegaan, geavanceerd, Impersonaliter, processum est, Sallust. Jug. 21 (24), zie hier voor.

PROCELLA, ae, f. een storm d. i. hevige wind met of zonder regen, van procello nederwerpen, bij voorb. venti procella, Lucret. VI, 123: ubi (ventus) se in terras demisit, — turbinis immanem vim provomit atque procellae, Ibid. 445: imbres, nimbi, procellae, turbines, Cic. Nat. D. III, 20: imber fluctusque atque procellae frangere malum, ruere antennas cet., Plaut. Trin. IV, 1, 17: creber procellis Africus, Virg. Aen. I, 85 (89): stridens aquilone procella, Ibid. 102 (106): si mugiat Africus malus procellis, Horat. Od. III, 29, 57: mare vexant procellae, Ibid. II, 9, 2: navis quassata procella, Ovid. Trist. V, 5, 17: rapuerunt mea poma procellae, Ibid. de nuce 163: procella nivem effuderat, Curt. III, 13, 7: imber ingentibus procellis fusus, Liv. VI, 8 en 32: nubem cum procella imbrem dedisse, Liv. XXII, 30 extr.: hae velut procella ita consternavit equos, Liv. XXXVII, 41: van daar Tropisch, een storm, bij voorb. procellae invidiarum, Cic. Cluent. 56: seditionum procellae, Liv. XXVIII, 25: plebs agitari coepta tribuniciis procellis, Liv. II, 11: procellam temporis devitare, Cic. Verr. Act. I, 3: tu procella patriae, turbo ac tempestas pacis, Cic. Dom. 53: procella fortunae, Senec. Agam. 594: frangimur fatis, ferimurque procella, Virg. Aen. VII, 594: procella belli, Flor. II, 6: procellae civiles, Nep. Att. 10, i. e. onrusten: eloquentiae, Quintil. XI, 3, 158, i. e. hevigheid: dus ook concionum, Ibid. VIII, 6, 7, i. e. Redenvoering aan het Volk: van daar van het indringen der ruiterbenden, bij voorb. equestrem procellam excitemus, Liv. XXX, 18: procella equestri hostem circumfundere, Liv. XXIX, 2: legiones equestri procella, mox peditum vi fundere, Tacit. Hist. III, 53: sustinere primam procellam eruptionis Romani possint, Liv. XLIII, 10.

PROCELLO, ĕre, nederwerpen, te grond werpen, bij voorb. se, Plaut. Mil. III, 1, 167.

PROCELLŌSUS, a, um, 1) vol storm, stormachtig, bij voorb. ver, Liv. XL, 2: coeli status, Colum. IX, 4: mare, Senec. Med. 411. Val. Fl. III, 621. 2) stormachtig, d. i. storm wekkend, bij voorb. ventus, Liv. XXVIII, 6. Ovid. Her. II, 12. Am. II, 6, 44.

PROCER, ĕris, m. één der voornaamsten, bij voorb. Agrosco procerem, Juvenal. VIII, 26: Doch de Plur. Proceres, is veel menigvuldiger, de voornaamsten, bij voorb. van eene Stad, Land enz., bij voorb. Latinorum, Liv. I, 45: civitatis, Tacit. Ann. XIV, 53: juventutis, Liv. X, 28: populi, Virg. Aen. III, 58: rerum, Sil. XI, 142: castrorum, Lucan. VII, 69: Caecina e proceribus, Plin. H. N. XVII, 1: Fit vasta Troja; scindunt Proceres (scil. Graeciae) Pergamum, Plaut. Bacch. IV, 9, 130: van daar van de Byën, sunt saepe plures unius populi duces, & quasi procerum seditione plebs in partes diducitur, Colum. IX, 9 post med.: plures proceres (apum), Ibid.: Audiebam nostros proceres, Cic. ad Div. XIII, 15. Ook Tropisch, de voornaamsten ergens in, bij voorb. sapientiae, Plin. H. N. VII, 30, in de wijsheid: gulae, Plin. H. N. IX, 17 extr.: artis ejus, Ibid. XXIX, 1 extr.: in genere utroque (scil. pingendi), Ibid. XXXV, 11 post med.

PROCĒRE, lang, in de lengte, bij voorb. procerius projectum brachium, Cic. Or. III, 59.

PROCĔRES, zie Procer.

PROCERĬTAS, ātis, f. 1) de lengte, bij voorb. collorum, Cic. Nat. D. II, 47: pediculi, Plin. H. N. XVI, 6: rubi, Ib. XVII, 13: pedum (in de redenvoering), Cic. Or. 63. 2) de hoogte, bij voorb. arborum, Cic. Senect. 17: herbarum, Plin. H. N. XVII, 4: tibiae, Ibid. XVI, 14: balsami, Ibid. XII, 25: balsametorum, Tacit. Hist. V, 6: bijzonder van de gestalte, bij voorb. Cic. Coel. 15: corporis, Plin. Epist. I, 10. Justin. XIII, 1: ardua, Gell. IX, 11: enormis, Suet. Vitell. 17: decora, Tacit. Ann. XII, 44: incurva, Ibid. IV, 57.

PROCERŬLUS, a, um, wat lang, bij voorb. manus, Apul. Flor. 2 post med. p. 351, 8 Elmenh.

PROCĒRUS, a, um, 1) lang, bij voorb. collum, Cic. Brut. 91: passus, Lucret. IV, 825: rostrum (avis), Cic. Nat. D. I, 36: boves cornibus proceris, Colum. VI, 1: lupus (een Visch), Horat. Sat. II, 2, 36: cucurbita, Plin. H. N. XIX, 5 post med.: sues procero corpore, Varr. R. R. II, 1 med.: anapestus, procerior numerus, Cic. Or. III, 48: procerior dextra, Plin. H. N. XI, 43: procerior cauda, Ibid. VIII, 45 extr.: procerius genus luporum, Ibid. 34: proceriores uniones, Ibid. IX, 35 ante med.: procerius spatium, Gell. I, 1. 2) hoog, bij voorb. corpus, Plin. Epist. IV, 9 extr.: longa procerior alno, Ovid. Met. XIII, 790: populus procerissima, Cic. Leg. I, 5: quid procerius abiete? Plin. H. N. XVII, 4: sylva, Ovid. Her. XVI, 107: stipes, Catull. LXIII, 269: procera statura, Sueton. Vesp. 23: usus est calceamentis altiusculis, ut procerior videretur, Ibid. Aug. 73: homo procerissimus, Ibid. Cal. 47: procerae stabant cohortes, Sil. XV, 715: palmae procerae, Catull. LXIII, 261, verheven, d. i. in de hoogte opgeheven handen.

PROCESSIO, ōnis, f. i. q. processus, het voortgaan, voortrukken, voortgaan, voortmarcheeren, bij voorb. van een leger, Cic. Manil. 9.

PROCESSUS, us, m. 1) het voortgaan, de voortgang, bij voorb. annis, Senec. Benef. III, 29: mundi, Apul. doct. Plat. I ante med. p. 5, 41 Elm.: pelagi, Rutil. I, 539: dus ook quasi processus dicendi, Cic. Brut. 65: van daar Tropisch, a) de goede, gelukkige voortgang in eene zaak, wasdom, bij voorb. tantus processus efficiebat, Cic. Brut. 78: habere in literis, Sueton. Gramm. 10. b) de voortgang, d. i. goede uitgang, geluk enz., Senec. Ep. 115 extr.: habere processum, Hirt. Alex. 29. Ovid. Trist. IV, 5, 25: alienus, Senec. Tranquill. 2 en ad Polyb. 28, i. e. geluk van anderen: viri (i. e. mariti), Pandect. XXIV, 1, 41, i. e. geluk: via processus, Juvenal. I, 39, i. e. de weg tot het geluk. 2) het voorgaan: van daar Tropisch, het voorgaen, uitsteken, bij voorb. maxillae, Cels. VIII, 1.

PROCESSUS, a, um, zie Procedo.

PROCESTRIA dicuntur, quo proceditur in muro; Aelius procestria aedificia dixit esse extra portam. Artorius procestria, quae sunt ante castra; etiam qui non habent castra, propugnacula, quibus pro castris utuntur, aedificant, Paul. ex Festo.

PROCIDENTĬA, ae, f. het voor- of uitvallen: van daar bij Geneesheeren, wanneer een gedeelte des ligchaams uitgaat, of uitvalt, uitzakt, het uitgaan of uitzakking, bij voorb. sedis (i. e. ani), Plin. H. N. XXVI, 8 extr.: oculi, Ibid. XXXIV, 18: vulvarum, Ibid. XXIII, 9.

PROCĬDO, idi, 3. 1) voor zich heen vallen, heen- of nedervallen, bij voorb. muri pars procideras, Liv. XXXI, 46 extr.: praeceps procidit, Liv. XXVI, 30 post med.: procidit ad pedes Achillei, Horat. Epod. XVII, 13: dus ook universi prociderunt, Liv. XLV, 25 in., i. e. vielen neder (op de knie): cum tu lassata sequendo procidis, Ovid. Met. IX, 649: in egregii vacuum jam corpus amici procidit, Stat. Theb. IX, 47: glandem in alienum fundum procidentem licet colligere, Plin. H. N. XVI, 5. 2) uitvallen, uitgaan, bij voorb. wanneer een deel des ligchaams uitgaat, of uitzakt (zie Procidentia), bij voorb. oculi procidunt, Cels. VI, 6. Sect. 8: si procidant vulvae & interanea, Plin. H. N. XXIII, 6: dus ook procidens, bij voorb. oculi procidentes, Ibid. XXIV, 13: vulvam & sedem (i. e. anum) procidentem, Ibid. 12 extr.: interanea procidentia, Ibid. XXII, 25 med.: partus procidentes, Plin. H. N. XXXII, 1: van daar procidentia sedis vulvaeque, Plin. H. N. XXIII, 1 extr., i. e. uitgang, het uitzakken enz.: cf. XXVI, 8 extr.

PROCĬDŬUS, a, um, 1) het geen voor zich nedervalt of heen gevallen of neder gevallen is, bij voorb. salix, Plin. H. N. XVI, 32 in.: prociduae (matres) super — suos, Stat. Theb. III, 128. 2) het geen uit- of voorgevallen, of uitgezakt is, of uitsteekt, bij voorb. umbilicus, Plin. H. N. XX, 30: melilotos lenit testes & sedem (i. e. anum) prociduam, Ibid. XXI, 20 extr.: cf. Procidentia en Procido.

PROCIĔO, ivi, itum, 2. vorderen, verlan-

langen, begeeren, bij voorb. matrem procitum venerunt, Liv. Odyss. ap. Fest. *Ook zegt* Paulus ex Festo: Procitum testamentum dicebatur, veluti procatum, provocatum, id est, irritum ac ruptum.

PROCINCTUS, a, um, *zie* Procingo.

PROCINCTUS, us, um. *het gordel: van daar de toerusting der Soldaten tot den strijd: van daar het punt of tijdstip van vechten, gereedheid tot vechten, bij voorb.* in procinctu *op het punt zijn, om te vechten, daar toe vaardig, bij voorb.* regi 60 millia peditum — in procinctu bellorum excubant, Plin. H. N. VI, 19: Halyattes rex — fistulatores — in exercitu & in procinctu habuit, Gell. I, 11: neque enim in procinctu & castris habitos, Tacit. Hist. III, 2, i. e. *in krijgsöefeningen, in oefening van vechten:* haec in procinctu carmina facta sunt, Ovid. Pont. I, 8, 10, i. e. *in de Wapenen, in gereedheid om te vechten:* tendere ad procinctum, Plin. H. N. XXIII, 1 post med., i. e. *in het gevecht gaan:* in procinctu versari, Pandect. XXXVII, 13, 1: testamentum in procinctu facere, Cic. Or. I, 53. Nat. D. II, 3, *een Testament maken in het tijdstip van vechten, d. i. als men juist ten strijd gaan wilde: van daar in het gemeen* in procinctu *in gereedheid, bij voorb.* in procinctu habeo clementiam, Senec. de Clem. I, 1, i. e. *ik laat ze zien, gebruik ze, heb ze in gereedheid: ook met* velut, tanquam, *bij voorb.* oratorem armatum semper ac velut in procinctu stantem cet., Quintil. XII, 9 extr.: nisi tanquam in procinctu paratam ad omnes casus habuerit eloquentiam, Ibid. X, 1.

PROCINGO, nxi, nctum, 3. *omgorden, toerusten. Doch misschien komt alleen voor* procinctus, a, um, *gegord: van daar toegerust tot vechten, bij voorb.* classis, Gell. I, 11 post init., *en* Fab. Pictor Ibid. X, 15, *ook* Fest.

PROCĪTO, are, i. e. provocare. Festus *verklaart het door* saepe prolicere, id est, producere, *en* Paul. ex Festo *door* provocitare.

PROCĪTUM, *zie* Procieo.

PROCLĀMATĪO, onis, f. *het uitroepen, schreeuwen,* proclamatio in libertatem, Pandect. XL, 12 leg. 14, 23, 25 *en* 34, i. e. *wanneer men des Richters hulp, om zijne vrijheid, aanroept.*

PROCLĀMĀTOR, oris, m. *een uitroeper of schreeuwer: dus noemt* Cicero Or. I, 46 *een' slecht Advokaat.*

PROCLĀMO, avi, atum, are, *uitroepen of schreeuwen, het zij het geschiede uit droefheid, ter verdediging enz., bij voorb.* in funeribus, Quintil. XI, 3 extr.: adsunt, defendunt, proclamant cet., Cic. Verr. V, 42 in.: si, qui hanc injuriam passi sunt, proclamaverint, Pandect. XLVIII, 8, 4: patre proclamante, se judicare cet., Liv. I, 26: magna proclamat voce Diores, Virg. Aen. V, 345: cf. Petron. 81: *van daar* pro aliquo, Liv. XXII, 26, *voor, verdedigen als Advokaat; is verächtelijk gezegd, als 't ware, alleen schreeuwend verdedigen:* Proclamare ad libertatem, Pandect. XL, 11, 42. *of* in libertatem, Ibid. XL, 14, 4, *om zijne vrijheid de hulp van den Rechter inroepen: dus ook* in ingenuitatem, Ibid. XL, 4, 59.

PROCLĪNATĪO, onis, f. *de helling of neiging voorwaards,* Vitruv. V, 12. VI, 11.

PROCLĪNO, avi, atum, are, *iets voorwaards neigen of buigen, of in 't gemeen, neigen, buigen, bij voorb.* mare in litora, Ovid. Am. II, 11, 39: *van daar* proclinari *zich voorwaards neigen, of ergens heen neigen, bij voorb.* quam in partem (sues) proclinentur, Colum. VII, 10 in.: maridi fiunt, deinde subsidentes proclinantur & disrumpunt speciem tectoriorum, Vitruv. II, 8 extr.: *van daar* proclinatus, a, um, *bij voorb.* curvatura montis proclinata ad mare, Vitruv. II cap. ult., i. e. *zich neigende:* latus, lib. V, 11: cum coepit quassata domus subsidere, partes in proclinatas omne recumbit onus, Ovid. Trist. II, 84: *van daar Tropisch, bij voorb.* res proclinata, Caes. ad Cic. Ep. Cic. ad Att. X post Ep. 8, i. e. *eene zaak, die nabij den uitslag is:* Adjuvare rem proclinatam, Caes. B. G. VII, 42, i. e. *eene zaak, welke buitendien slecht is.*

PROCLĪVIS, e, *bergāfwaards gaande, schuins, afhellende, van plaatzen, bij voorb.* via, Liv. XXXV, 30. *Ook bergāfwaards gaande, van menschen, bij voorb.* cum te proclivior urges, Claudian. de III consul. Honor. 179. *Ook staat* proclive Substantive, *bij voorb.* per proclive pelli, Liv. V, 43, *bergāfwaards, nederwaards, gedreven worden:* per proclive — asseres in terra defigebantur, Liv. XL, 5 in.: per proclive delapsi, Apul. Met. VI ante med. p. 179, 1 Elm., i. e. *bergāfwaards: dus ook* per proclivia, *bij voorb.* apes cum onere per proclivia non aegre devolant, Colum. IX, 5: *dus ook* in proclive, Hirt. Alex. 76. Lucret. IV, 454: *verders* jacere contra proclive montis, Apul. Met. IV post init. p. 143, 28 Elm. *Ook* Adverbialiter, *bij voorb.* proclive labuntur, Cic. Tusc. IV, 18, i. e. *bergāfwaards. Van daar* 1) *Tropisch, bergāfwaards gaande, bij voorb.* senectus, Apulej. Flor. IV p. 361 Elm., i. e. *die den dood nadert.* 2) *geneigd tot iet, bij voorb. tot eene ziekte, tot eene ondeugd, tot eene deugd, handeling; wanneer het in het laatste gewillig, bereidwillig, is, bij voorb.* ad aliquem morbum proclivior, Cic. Tusc. V, 11 *en* 37, i. e. *geneigd, ligt daar in vallende:* ad perturbationes, Cic. Tusc. IV, 12: ad lubidinem, Terent. And. I, 1, 51: ad comitatem proclivior, Cic. Amic. 18 extr.: stultum admovere tibi preces existimo, proclivis ultro cum sit misericordia, Phaedr. IV, 25, 1: pietas in te proclivior ibat, Claudian. de laud. Serenae 133: *ook* seq. Dativo, *bij voorb.* egestas proclivis sceleri, Sil. XIII, 585: *ook* seq. circa, *bij voorb.* judex erit circa modestiam juris probatione proclivior, Quintil. IV, 5, 21. *Dewijl men bergāfwaards ligter kan gaan, dan bergōpwaards: van daar* 3) *ligt, bij voorb.* proclivia anteponuntur laboriosis, Cic. Top. 18: proclive dictu, Cic. Off. II, 20: quibus erat proclive transnare flumen, Caes. B. C. I, 48: in ejus scientia — omnia sibi proclivia fore sperabant, Auct. B. Afric. 10 extr.: in tam proclivi erratu, Plin. H. N. XXXVII, 5 ante med.: cum proclivior faciliorque jactus sit ex superius in infima, Gell. IX, 1: quae utraque proclivia esse, si fortuna uti vellet, Liv. XXXIII, 12: *van daar* esse in proclivi, *ligt zijn,* Terent. And. IV, 2, 18. Plaut. Capt. II, 2, 85. Sallust. orat. 2 ad Caes. prope fin. Not. *De Ouden hebben* Ablat. proclivi *en* proclive *gezegd, volgends* Gell. X, 24. Not. *Men heeft ook* Proclivus, a, um, *bij voorb.* impetus, Lucret. VI, 728: omnia procliva sunt, facile descenditur, Senec. in Apocoloc. post med.: solum, Varr. R. R. II, 2, 7: lunius mensis est jam proclivus in Julium, Senec. Ep. 86 post med.: *van daar* ex proclivo, Plaut. Mil. IV, 2, 27, *ligt, op eene ligte wijze.*

PROCLĪVITAS, atis, f. 1) *de schuinste, bergāfwaards gaande ligging, de afhelling van eene vlakte of van eenen berg,* Auct. B. Afr. 37. 2) *Neiging tot iet, bij voorb. tot eene ziekte,* Cic. Tusc. IV, 12: *tot gebreken, hartstochten, bij voorb.* ad suum quodque genus, Ibid.

PROCLĪVĪTER, 1) *schuinsch, bergāfwaards: van daar* 2) *ligt.* Gell. I, 6 extr.: proclivius currit oratio, Cic. Fin. V, 28: labi verba proclivius, Cic. Or. 57.

PROCLĪVĪUM, i. n. *de bergāfwaards gaande ligging, de helling eener vlakte of van eenen berg,* Frontin. Strateg. II, 2: lassant proclivia currus, Claudian. in Stilich. I, 23, *ten zij het laatste van* Proclive *is.*

PROCLĪVUS, a, um, *zie* Proclivis.

PROCO, are, *en* PROCOR, ari, *vorderen, eischen, verlangen, bij voorb.* a procando, Cic. ap. Non. cap. 1 n. 89 *en* 92: poscere, procare dictum, Varr. L. L. VI, 5: petit, inquit, procari, si cet., Senec. Nat. Quaest. IV praefat. post init.: majestas mea procat, Liv. in Aegistho ap. Non. 1. n. 92: procari, poscere, Fest.

PROCONSUL, ulis, m. 1) *is, ten tijde der vrijheid die geen, die, na het waarnemen van het Consulaat in* Rome (*ook somtijds zonder vooräf* Consul *geweest te zijn,*) *in eene Provintie, waar in tevens een leger gehouden werdt (dat hij kommandeerde,) als Landvoogd of Stadhouder was, of wel (zonder Provintie) een Leger geboodt,* Proconsul, Viceconsul, *Stadhouder met een Leger enz., wanneer hij tot onderstenning* legati (*zie* Legatus *in* Lego, are), *en ten aanzien der betalingen enz. eenen* Quaestor *onder zich hadt,* Cic. Div. II, 36. Cic. Vatin. 5 med. Liv. XXXVII, 46. *Het staat eigenlijk voor* pro consule (*zoo als dan* pro consule *voor* proconsul *van één, en* pro consulibus *van meer voorkomt, bij voorb.* pro consule rem gerere, Liv. VIII, 23: cum pro consule in Ciliciam proficiscens Athenas venissem, Cic. Or. I, 18: cf. Cic. Manil. 21, *en* Phil. XI, 8: *van daar* propraetoribus proveconsulibus, Tacit. Ann. XV, 22, *alwaar* proqueconsulibus *misschien beter zou zijn*), *d. i. in plaats van* Consul *of als* Consul (*want* pro *heet ook als, zie* Pro), *dewijl hij, ten aanzien van het bevel des legers Consulsdiensten (want de* Consuls *kommandeerden te voren de armee, eer er* Proconsuls *opkwamen) maar ten aanzien van* Jurisdictie *of Gerechtsöefening, Praetorsdiensten deedt: van daar dikwijls* Proconsul *voor* Propraetor *staat, wanneer de laatste te gelijk een leger geboodt, bij voorb.* Liv. XXXIX, 29: *dus ook* Siciliae provinciae, cum esses pro consule (i. e. proconsul) praefuisti, Cic. Verr. III, 91 in. *De eerste, die een Romeinsch leger* pro consule *aanvoerde, (maar zonder Provintie), was* T. Quintius, Liv. III, 4 extr.: *vervolgends* Publilius Philo, Liv. VIII, 23 post med. *Voor het overige hadden de Proconsuls, zoo als de Consuls, twaalf Lictoren enz.* 2) *onder de Keizers, bij voorb.* Augustus, *die de Provintien met den Senaat deelde, aan den Senaat de kleine liet, en waar geen leger te onderhouden was, maar die voor zich behieldt, waar in troepen gehouden werden, heetten* Proconsules *de Stadhouders des volks of van den Senaat,* Sueton. Aug. 47.

PRO-

PROCONSULARIS, e, *Proconfulair*, *Viceconfulair* (*wanneer men het denkbeeld van* Proconful n. 1 *en* 2 *naar de verfcheidenheid der tijden niet uit het oog moet verliezen*), *bij voorb.* imperium, Gell. V, 14. XII, 7: jus, Tacit. Ann. XIII, 21: vir proconfularis *of enkel* proconfularis fcil. vir, i. e. Proconful, Ibid. Agric. 42: imago proconfularis, Liv. V, 2, *heet* tribunatus militum, *omdat het in de plaats van het Confulaat was.*

PROCONSULATUS, us, m. *de waardigheid van eenen* Proconful, *Viceconfulaat*, *Proconfulaat*, Tacit. Ann. XVI, 23. Ib. Agric. 42. Plin. Ep. III, 9. Plin. H. N. XIV, 22 med. *Ook kan het aan den Praetor toegekend worden, als hij een leger gebiedt, en gevolglijk den dienst van een* Conful *of* Proconful *doet: maar ook ftaat het enkel voor een Propraetorfchap* Sueton. Aug. 3 extr.

PROCOR, *zie* Proco.

PROCRASTINATIO, onis, f. *het uitftellen tot morgen of van den eenen morgen tot den anderen*, Cic. Phil. VI, 3.

PROCRASTINO, are, *uitftellen tot morgen, of van den éénen morgen tot den anderen*, *bij voorb.* rem differre quotidie ac procraftinare, Cic. Rofc. Am. 9: *ook in 't gemeen*, *uitftellen of lang verfchuiven*, *bij voorb.* res non procraftinatur, Cic. Verr. IV, 45: quae procraftinata funt ab eo, Gell. XVII, 10 poft init.: *dus ook* rem differre quotidie ac procraftinare, Cic., *zie hier voor.*

PROCRAXE *voor* procraxiffe, Lucret. V, 1158, i. e. clamaffe (*van* κράζω).

PROCREATIO, onis, f. *voortbrenging*, *bij voorb. van een levend fchepzel*, *teling*, *bij voorb.* liberorum, Cic. Tufc. I, 14: hominum, Cic. Div. II, 46.

PROCREATOR, oris, m. *voortbrenger*, *veroorzaker*, *bij voorb.* mundi, Cic. Univ. 8: *van daar Teler*, *Vader: van daar* procreatores, Cic. Fin. IV, 7, i. e. *Ouders.*

PROCREATRIX, icis, f. *Voortbrengfter*, *Moeder*, *bij voorb.* artium, Cic. Or. I, 3.

PROCREO, avi, atum, are, 1) *voortbrengen*, *telen*, *baaren*, *bij voorb.* fetus, Cic. Nat. D. II, 51, i. e. *baren:* liberos ex tribus uxoribus, Nep. Reg. 2, i. e. *teelen:* terra procreat ramos ex minutiffimis feminibus, Cic. Senect. 15: *ook* de aliqua, *bij voorb.* aliquam, de qua procreat, anguis habet, Ovid. Faft. III, 194, *alwaar het zonder* Accufativus *ftaat:* natura hinc fenfus animantum procreat omnes, Lucret. II, 879: *ook* Paffive, *bij voorb.* ut natura & procreari vellet & diligi procreatos non curaret, Cic. Fin. III, 19: hoc folum, in quo tu ortus & procreatus es, Cic. Leg. II, 2. 2) *voortbrengen*, *d. i. maken*, *veroorzaken*, *bij voorb.* id procreat ufum, Lucret. IV, 833: Tribunatus, cujus primum ortum inter arma civium procreatum videmus, Cic. Leg. III, 8.

PROCRESCO, ere, 1) *voortwasfen*, *of groejen*, *voortkomen*, *ontftaan*, *bij voorb.* quatuor ex rebus poffe omnia — ex igni, terra, atque anima procrefcere & imbri, Lucret. I, 716: unde queat vis — procrefcere morbi, Ibid. VI, 664: procrefcere alique, Ibid. II, 545, *welk laatfte tot n. 2. behoren kan.* 2) *voortgroejen*, *of grooter worden*, *bij voorb.* genitas procrefcere poffe, Lucret. II, 566: procrefcere alique, Lucret., *zie* n. 1.

PROCUBITOR, oris, m. *een wachter*, *wachthouder*, Feft., *welke zegt:* Procubitores dicuntur fere velites, qui noctu cuftodiae caufa ante caftra excubant, cum caftra hoftium in propinquo funt; ut & Cato in eo, quem de re militari fcripfit.

PROCUBO, ui, itum, are, 1) *voorliggen.* 2) *liggen*, *daar liggen*, *bij voorb.* Gradivus procubat in antro (Haemo), Claudian. de conful. Prob. & Olybr. 120: ubi faxea procubet umbra *voor* fit, Virg. Georg. III, 145, *alwaar dit* pro *ook zijn kon* i. q. ante; *dan zou het behoren tot* n. 1. Not. Perfect. procubui, *bij voorb.* procubuit, Ovid. Met. III, 414 cet., *behoort voegzamer tot* Procumbo.

PROCUDO, di, fum, 3. 1) *fmeeden*, *door fmeeden gereed maken*, *bij voorb.* enfes, Horat. Od. IV, 15, 19: in tenuia poffe mucronum duci faftigia procudendo, Lucret. V, 1264: dentem vomeris, Virg. Georg. II, 261: *van daar Tropisch*, linguam, Cic. Or. III, 30 extr., i. e. *beelden*, *vormen*, *gereed maken:* legendo & fcribendo vitam procudimus, Varr. ap. Non. 2. n. 677. 2) *ftaan*, *bij voorb. geld*, *of munten*, *bij voorb.* numum, Hor. Art. 59 e lect. Bentl. (Al. produceere nomen): *van daar Tropisch*, *fmeden of ftaan*, *d. i. voortbrengen*, *bij voorb.* dolos, Plaut. Pfeud. II, 2, 20: ignes, Lucret. II, 1114: voluptatem, Lucret. III, 1094: faecla propagando, Ibid. V, 848: *dus ook* prolem propagando, Ibid. 854.

PROCUL, 1) *op eenigen afftand*, *het zij ver of niet*, *van waar het dikwijls ver*, *wijd*, *van verre*, *verre weg*, *verwijderd*, *dan op eenigen afftand*, *d. i. niet vlak aan de zaak*, *vertaald wordt*, *bij voorb.* Non procul fed hic tecta defendunt, Cic. Cat. II, 13: Pronuntiari jubet, ut procul tela conjiciant, neu propius accedant, Caef. B. G. V, 34: ubi vineis actis turrim conftitui procul viderunt, Ibid. I, 30: fubaufcultando excipere voces eorum, & procul, quid narrent, attendere, Cic. Or. II, 36: procul adftare, Ovid. Met. V, 114: vade procul, Ibid. IV, 648: abi procul, Ibid. Art. II, 350: abscedere, Ibid. Met. VI, 362: proficifci, Ibid. Her. XVII, 155: cuis vox fonat procul? Plaut. Curc. I, 2, 18: fi procul intuearis, Plin. H. N. XIX, 20: fequi, Plaut. Poen. III, 3, 6, i. e. *van verre:* effe procul, Martial. XIV, 164: arbitris procul amotis, Salluft. Cat. 20: talia procul pellite, Ovid. Met. XV, 587: non quaefivit procul alicunde, fed cet., Cic. Verr. II, 20: procul efte profani, Virg. Aen. VI, 258, i. e. *ftaat van verre*, *verwijdert u:* procul hinc caederes, Terent. Eun. IV, 7, 17: procul hinc ftans, Terent. Hec. IV, 3, 1, i. e. *ver van hier; doch, het kan ook heten, op eenigen afftand:* Ipfe procul cacumen occupat, Ovid. Met. I, 666, i. e. *op eenigen afftand:* Serta procul delapfa jacebant, Virg. Ecl. VI, 16, i. e. *op eenigen (een kleinen) afftand:* Eft procul in pelago faxum, Ovid, Met. V, 124, i. e. *op eenigen afftand: dus ook* ftans procul in prora, Virg. Aen. V, 775: Terra procul colitur, Ibid. III, 13: procul det galea, Ibid. X, 835, i. e. *op eenigen afftand:* cf. VI, 10. *Ook ftaat het bij den* Ablativus *met* a *en zonder* a, *bij voorb.* Coeleftia funt procul a noftra cognitione, Cic. Acad. I, 4, i. e. *ver*, *verwijderd:* a confpectu, Cic. Agr. II, 32: a terra, Cic. Or. III, 36: a caftris, Caef. B. G. V, 15: a patria, Virg. Ecl. X, 46: a metu, Cic. Tufc. V, 14: a me culpam hanc effe procul, Terent. Ad. III, 2, 50: procul mari, Liv. XXXVIII, 16: procul urbe, Ovid. Pont. I, 5, 73: oppido, Liv. III, 22: moenibus, Ibid. 23: coetu, Liv. VII, 5 extr.: periculo, Liv. XXXIII, 33: patria, Ovid. Trift. IV, 8, 41. V, 10, 5: igne, Colum. VII, 8: haud procul caftris, Tacit. Hift. IV, 22: fepulcro, Plin. H. N. XXXI, 2 extr.: ambitione, Horat. Sat. I, 6, 52: negotiis, Ibid. Epod. II, 1: voluptatibus, Tacit. Ann. IV, 62: procul injuria fore, Ibid. XIV, 31: procul illis Pifcibus, Cic. Arat. 169. 2) *Tropisch*, *wanneer het dan ver*, *wijd*, *verwijderd enz.*, *dan zonder vertaald wordt*, *bij voorb.* homines procul errant, Salluft. Jug. 85 (89) §. 38, i. e. *dwalen ver of zeer:* procul dubio, Liv. XXXIX, 40. Suet. Ner. 3. Quintil. I, 5, 14. IX, 2, 27: *of* dubio procul, Flor. II, 6 *en* 7, i. e. *ver van twijfel*, *zonder twijfel:* haud procul feditione res erat, Liv. VI, 16. XXXV, 50, i. e. *niet ver enz.:* procul vero eft, Colum. I praef. extr., i. e. *is niet waar: dus ook* negotiis, ambitione, Horat., *zie hier voor:* Non procul eft, quin cet. *er ontbreekt niet veel*, *dat niet enz.*, Sil. II, 335. *Ook wordt het van waarde en van den tijd gezegd*, *bij voorb.* Aes procul a Corinthio, Plin. H. N. XXXIV, 2 extr., i. e. *is ver beneden het Korinthisch*, *is veel flechter enz.:* Durabisne procul, Stat. Theb. XII, 820, i. e. *lang.*

PROCULCATIO, onis, f. *het nedertreden*, *of trappen*, *bij voorb.* obturbata proculcatione prius, aqua, Plin. H. N. VIII, 18: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* regni, Senec. Tranquil. 1: poft med.

PROCULCO, avi, atum, are, *nedertrappen*, *bij voorb.* fegetes, Ovid. Met. VIII, 290: virum pedibus, Ibid. XII, 374: folum, Colum. III, 13 ante med.: fenatum, Tacit. Hift. I, 40: cf. III, 81. Colum. II, 20. Juftin. XXXVIII, 10: *van daar* proculcatus, a, um, *nedergetrapt*, Plin. H. N. VIII, 50. Phaedr. I, 30, 10. Tacit. Hift. I, 40: *en Tropisch*, *laag*, *gemeen*, *bij voorb.* verba, Gell. XVIII, 4 poft med.: auris, Gell. XVII, 2 ante med.

PROCULINANT promittunt, ait fignificare Antiftius de jure pontificali libro nono, Feft.

PROCUMBO, cubui, cubitum, 3. *nedervallen*, *het zij met geweld of gewillig*, *van dingen*, *menfchen*, *en beesten*, *het gefchiede waarom het wil; en men kan het dikwijls vertalen*, *nederliggen*, *bij voorb.* tigna procumberent, Caef. B. G. IV, 17: frumenta imbribus procubuerant, Caef. B. G. VI, 43: in terram, Ovid. Met. XIV, 281: agger in foffam procubuit, Liv. X, 5: procumbunt dimidiati (fcil. *om te eten*), Plaut. Mil. III, 1, 167: ulmus in aram procumbebat, Plin. H. N. XVI, 32 in.: mons Haemus vafto jugo procumbens in Pontum, Ibid. IV, 11 ante med.: fi paries ita ventrem faceret, ut in vicini domum — procumberet, Pandect. VIII, 5, 17: qui vulneribus confecti procubuiffent, Caef. B. G. II, 27: rurfus in genua procumbit, *van iemand*, *die opftaat*, *maar zich niet ftaande kan houden*, Curt. IX, 5 ante med.: procumbit humi bos, Virg. Aen. V, 481: domus procumbit in domini caput, Ovid. Pont. I, 9, 14: *dus ook* fuper habitantes aliquando procumbunt, Quintil. II, 16: *ook van die genen*, *die biddend*, *of uit ootmoed nedervallen*, *bij voorb.* procumbere ad pedes, Caef. B. G. VII, 15, *te voet vallen: dus ook* ad genua alicujus,

jus, Liv. XXV, 7: of genibus alicujus, Ovid. Met. XIII, 585: flexo genu procubuisse, Ibid. Trist. IV, 2, 2: dus ook procumbit humi pronus, Ibid. Met. I, 375: dus ook ante pedes, Petron. 30: dus ook procumbere templis, Tibull. I, 5, 43 (I, 2, 83): verders Alces procumbunt, Caes. B. G. VI, 26, leggen zich neder: procumbit in ulva, Virg. Ecl. VIII, 87, legt zich neder: dus ook in duro toro, Ovid. Fast. V, 456: dus ook procumbit super, Virg. Aen. XI, 150: cf. VIII, 30: van daar 1) zich inspannen, bij voorb. olli certamine procumbunt, Virg. Aen. V, 198, scil. om te roeijen. 2) nedervallen, Tropisch, d. i. te gronde gaan, bij voorb. res procubuere meae, Ovid. Trist. III, 4, 2: rempublicam procumbentem restituere, Vellej. II, 16: moenia procubuisse dextra, Ovid. Met. XIII, 176; doch, het kan hier ook eigenlijk staan. 3) storten op iet, bij voorb. domus in caput domini, Ovid., zie hier voor: ook storten op iet, d. i. aangrijpen, aanvallen, bij voorb. een leeuw op een haas enz., bij voorb. in armos, Martial. I, 61, 3: van daar Tropisch, bij voorb. in voluptates, Senec. Ep. 18, i. e. zich aan de wellusten overgeven.

PROCŪRĀTĬO, ōnis, f. de bezorging of waarneming eener zaak, en wel in 't gemeen van eene opgedragen of ambtspligtige, bij voorb. existimationis meae procurationem susceptam habeas, Cic. ad Div. XV, 13 extr.: annonae, Cic. Att. IV, 1 post med.: templi, Varr. R. R. I, 2, alwaar staat: cujus (aedilis) procuratio hujus templi est: alienorum bonorum mercenaria procuratio, Senec. de bravit. vitae 17 post med.: provinciae, Plin. Ep. VII, 25: dus ook dare alicui procurationem Asiae, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 14: deos omni procuratione atque actione privare, Cic. Nat. D. II, 16: noluit quid statui nisi columellam — aut labellum; & huic procurationi certum magistratum praefecit, Cic. Leg. II, 26: nimis magna procuratione liberatus modicis regni terminis utebatur, Cic. Dejot. 3: Dum me reip. non solum cura, sed quaedam etiam procuratio multis officiis implicatum — tenebat, Cic. Acad. I, 3: ad amplissimas procurationes promotus, Plin. Ep. VII, 25, i. e. verrichtingen, ambtsverrichtingen: procuratio male gesta, Quintil. VII, 4 post med.: ministerii, Liv. IV, 8: van daar 1) in 't bijzonder de godsdienstige bezorging, wanneer men door een offer, of andere zoenmiddelen iet kwaads zoekt af te wenden, bij voorb. prodigii, Liv. VII, 6. Senec. Nat. Quaest. II, 35 en 38: cum terrae motus factus esset, ut sue plena Procuratio fieret, Cic. Div. I, 45: incesti, Tacit. Ann. XII, 8. 2) bemoejing, poging, bij voorb. gratiae recipiendae, Gell. XVII, 5 ante med.

PROCŪRĀTĬUNCŬLA, ae, f. i. q. procuratio, als men verkleinend spreekt, eene kleine bezorging, Senec. Ep. 31 post med.

PROCŪRĀTOR, oris, m. elk, die iet hem opgedragen, of volgens zijn ambt bezorgt: van daar het dan bezorger, waarnemer, dan Agent, Mandatarius, plaatsvervanger, opziener enz., vertaald wordt, bij voorb. aviarii, Varr. R. R. III, 6: dus ook over de bijën, Colum. IX, 9, 2: peni, Plaut. Pseud. II, 2, 13, i. e. opziener over de spijzen, huishofmeester: agere aliquid per procuratorem, Cic. Att. IV, 16 extr., i. e. Agent, Mandatarius: libellos Alphenus, procurator, Quintii, dejicit, Cic. Quint. 6, i. e. Agent, Mandatarius: esse procuratorem in rem alicujus, Pandect. III, 3, 29: procuratorem dare, Ibid. leg. 42: facere, Ibid. III, 4, 24: Inde procurator nimium quoque multa procurat, & sibi mandatis plura videnda putat, Ovid. Art. I, 587: procuratoris nomine adpelletur; non quo omnes sint aut adpellentur procuratores, qui negotii nostri aliquid gerant, sed in hac re cet. — utrum me tuus procurator dejecerit is, qui legitime procurator dicitur omnium rerum ejus, qui in Italia non sit — quasi paene dominus, hoc est, alieni juris vicarius, Cic. Caecin. 20: cf. Cic. ad Div. I, 3: regni, Caes. B. C. III, 112 extr., i. e. rijkswaarnemer: van daar bijzonder 1) op het landgoed, de Boekhouder of Pachter, Cic. Orat. I, 58. Colum. I, 6. Petron. 30. Senec. Ep. 14 extr. 2) onder de Keizers waren er vele Procuratores, bij voorb. der Provinciën, bij voorb. Judaeae, Tacit. Ann. XV, 44: Asiae, Ibid. IV, 15 cet., i. e. Boekhouder, Kassier, bestuurer van het Finantiewezen enz., maar die ook dikwijls de regtsoefening mede handhaafden, zoo als bij voorb. Pilatus in Judeä: verders ludi, Tacit. Ann. XI, 35: fisci cet.

PROCŪRĀTŌRĬUS, a, um, het agentschap betreffende, bij voorb. procuratorio nomine condemnatus, Pandect. III, 3, 31, i. e. als Agent: exceptio, Ibid. leg. 57 en 62.

PROCŪRĀTRIX, icis, f. bezorgster, bij voorb. alicujus, Cic. Fin. IV, 7.

PROCŪRO, avi, atum, are, zorg voor iet dragen, bezorgen, oppassen, kweeken, koesteren, bij voorb. se, Plaut. Truc. II, 4, 59: corpus, Virg. Aen. IX, 158: valitudinem, Apul. doct. Plat. 1 extr.: cultum liberorum, Gell. praef. extr.: coelestia, Cic. Acad. I, 7 extr: pueros, Plaut. Poen. Prol. 29: famulos suos, Accius ap. Macrob. Sat. I, 7 extr.: sacra, Nep. Them. 2: Druides sacrificia publica & privata procurant, Caes. B. G. VI, 13: plantas, Pallad. Novemb. 7 med.: semina, Ibid. Jun. 9: arbores, Cato R. R. 43, i. e. kweeken, oppassen, bezorgen: otia stabulis, Sil. VI, 329: Ook met den Dativus, bij voorb. procuras mihi, Plaut. Stich. I, 2, 37: bijzonder, 1) iemands zaken in zijne afwezendheid bezorgen, zijn Agent of Mandatarius zijn, a) met den Accusativus der zaak, bij voorb. procurat negotia Dionysii, Cic. ad Div. XII, 24 extr., i. e. bezorgt: procura, quantulacunque est, Praecianam hereditatem, Cic. Att. VI, 9: Taciti Belgicae Galliae, Plin. H. N. VII, 16 extr.: quomodo regnum illud se habeat, quis procuret, diligenter mihi perscribas, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 5 extr., i. e. wie rijksbezorger zij na 's Konings dood. b) zonder Accusativus der zaak, Agent of Mandatarius zijn, bij voorb. cum procuraret in Hispania, Plin. Epist. III, 5, 17, i. e. Agent des Keizers was: cum in Cilicia procuraret i. e. procurator esset, Pandect. XXIX, 2, 86. c) met den Dativus des persoons, bij voorb. procurare patri, Pandect. XXXII leg. 33, i. e. Vaders Agent zijn: dus ook libertus, qui senatori patrono procurat, Ibid. XXVII, 1, 44 extr.: si aedificium obstet publico usui, utique is, qui operibus publicis procurat, debebit id deponere i. e. praeest, Ibid. XLIII, 8, 2 ante med.: 2) godsdienstige zorg dragen, dat zeker kwaad voorteken niet vervuld worde, het zij dit geschiede door offers enz., bij voorb. monstra, Cic. Div. I, 2, i. e. wegens deze kwaade voortekens, zekere zoenmiddelen, bij voorb. offeranden, gebruiken: dus ook prodigia, Liv. I, 2: in. V, 18 extr. XXVII, 37 in. XXXVII, 3 in.: signa, quae a diis hominibus portenduntur, Cic. Div. II, 63: ostentum, Phaedr. III, 3, 2: fulgur, Sueton. Galb. 4: somnia, Tibull. I, 5, 13: dus ook his mea tela (i. e. fulmen) procures, Ovid. Fast. III, 343: ook zonder Accusativus, bij voorb. consul hostiis majoribus Jovi procuraret, Gell. IV, 6 e SCto: van daar impersonaliter, simul procuratum est, quod tripedem mulum Reate natum nuntiatum erat, Liv. XL, 2, i. e. deswegens is er een zoenoffer gebracht, dewijl enz. en die deden in Rome bij openbare zaken de Pontifices, Liv. XXXVII, 3: ook op bevel van den Raad de Consuls, Gell. IV, 6: ook de Decemviri, Liv. XXVII, 37.

PROCURRO, cucurri en curri, cursum, 3. voortlopen, of ergens heen lopen, bij voorb. in vias, Liv. IV, 40: ex castris, Caes. B. C. I, 69: in proximum tumulum, Ibid. B. G. VI, 39: in publicum, Ibid. VII, 26. Liv. XXXIV, 2: in freta, aan zee, Ovid. Her. II, 127: in jus, voor het gericht, Horat. Sat. I, 7, 20: ad ripas, Val. Fl. III, 595: bijzonder om te vechten, bij voorb. in den oorlog enz., bij voorb. extra aciem, Caes. B. C. I, 55: ad hostem repellendum, Ibid. II, 8: cum infestis pilis procucurrissent, Ibid. III, 93: procucurrerunt, Ibid. tweemalen: si ferocius procucurrissent, Liv. XXV, 11: ne procurri quidem ab acie velim, Liv. VI, 12 extr.: conserere manum & procurrere longius, Virg. Aen. IX, 690: aries frequenter in pugnam procurrit, Colum. VII, 3: van daar 1) voortlopen, d. i. uitsteken, of ergens heen lopen, zich uitstrekken, bij voorb. terra procurrit in aequor, Ovid. Fast. IV, 419: mons, qui procurrit in Occidentem, Colum. VI, 17 med.: nubes Miseni quod procurrit, abstulerat, Plin. Ep. VI, 20 med.: in mare procurrerit Apenninus, Horat. Epod. XVI, 29: saxa procurrentia, Virg. Aen. V, 204: procurrens per medium Euxinum promontorium, Plin. H. N. IV, 12 post med.: radix in latitudinem procurrens, Ibid. XVIII, 13: nullus procurrit in illa (facie) angulus, Ovid. Fast. VI, 281. 2) Tropisch, hervoortlopen, bij voorb. ut productus studio ultra facile procurras, Auct. ad Herenn. IV, 47, i. e. verder lopen, verder gaan in eene zaak: in ipso procurrentis pecuniae impetu raptus est, Senec. Ep. 101 post init., i. e. toenemend, wassend.

PROCURSĀTĬO, onis, f. i. q. procursio, het voor oplopen: van daar 1) het oprijden, bij voorb. Numidarum, Liv. XXII, 44. XXV, 9 med. 2) aanval, schermutzeling, Liv. V, 19. XXVIII, 23: ook kan men uit n. 1 hier toe brengen Liv. XXII, 44.

PROCURSĀTOR, oris, m. voorloper: van daar Procursatores, Liv. XLII, 64, ligte voortroepen.

PROCURSĬO, onis, f. i. q. procursatio, procursus, 1) het voorlopen, bij voorb. van eenen Redenaar, Quintil. XI, 3 post med. §. 126: want de Romeinsche geregtelijke Redenaars bleven niet bestendig op ééne plek staan; maar gingen of liepen aan voor dan achterwaards. 2) de uitweiding in eene redenvoering, Quintil. IV, 3, 9.

PROCURSO, are, voortlopen, bij voorb. om te schermutzelen; gevolglijk, schermut-

wutzelen, Liv. XXVII, 2: *of om de olifanten tot het aan te hitzen, of toornig te maken*, Plin. H. N. VIII, 5 extr.

PROCURSUS, us, m. i. q. procursio, 1) *het hervoortlopen, het voor zich heen lopen, ook enkel het lopen, bij voorb.* pueri, Stat. Theb. IV, 787: atomorum, Lucret. II, 454: subito in procursu, aut brevi volatu, Plin. H. N. X, 33 extr.: vultur & ferae graviores nisi ex procursu — non evolant, Ibid. 38, i. e. *na dat zij vooräfgelopen hebben: bijzonder om te vechten*, Liv. XXII, 41. Virg. Aen. XII, 711. Tacit. Agric. 33: *van daar het voorlopen, Tropisch, d. i. het uitsteken, bij voorb.* angulosus, Plin. H. N. V, 10. 2) *het voortlopen: van daar voortgang, bij voorb.* virtutis, Valer. Max. III, 2 in.

PROCURVO, are, *krommen of voorwaards krummen, buigen, bij voorb.* aliquem, Stat. Theb. VI, 849.

PROCURVUS, a, um, *krom, of voorwaards krom, bij voorb.* falx, Virg. Georg. II, 421: litora, Ibid. Aen. V, 765.

PROCUS, i, m. *die eene vrijster tot vrouw begeert, een vrijër*, Virg. Aen. XII, 27. Horat. Od. III, 10, 11. Cic. Brut. 96. Ovid. Met. XIV, 673. Claudian. de VI consul. Honor. 526. Ibid. de nupt. Honor. & Mar. 32. Apul. Met. VI post med. p. 185, 15 Elm. *Ook haalt* Cicero Or. 46 *den* Genitivus procum *aan, en zegt:* Jam (ut censoriae tabulae loquuntur) fabrum & procum audeo dicere, non fabrorum & procorum, Not. Plaut. Poen. III, 1, 7, hos procos loripedes, *van langzame leden, deze kromvoetige vrijërs: misschien als een spreekwoord.*

PROCYON, ŏnis, m. *een gestarnte, in 't Latijn* Antecanis *of* Ante-canem *genoemd, omdat het voor de hondstar* (canicula) *opgaat*, Cic. Arat. 222 (*of* Nat. D. II, 44 ex Arateis). Horat. Od. III, 29, 18. Manil. V, 197. Colum. XI, 2 med. §. 52. Plin. H. N. XVIII, 28 med.

PRODEAMBŬLO, are, *uitgaan, of wandelen, bij voorb.* huc, Terent. Ad. V, 1, 4.

PRODĔO (*voor* Proĕo, *van* pro *en* eo), ii, itum, 4. (Anom.) 1) *voortgaan of voortkomen, bij voorb.* heus, prodi atque ostium operi, Plaut. Aul. II, 6, 1: nemon' huc prodit? Terent. Phorm. I, 2, 102: dic me orare, ut aliquis intus prodeat propere, Plaut. Cist. III, 8: foras prodire *uitgaan*, Ibid. Poen. V, 2, 158. Phaedr. II, 4, 22: pudet prodire me ad te in conspectum, pater, Plaut. Bacch. IV, 9, 84: ex portu, Caes. B. C. III, 7: utero matris, Ovid. Fast. I, 33: ab antro, Ibid. III, 305: foribus, Ibid. Am. III, 11, 13: tumulo, Ibid. Remed. 253: de rupe, Auct. B. Afric. 50: in publicum, Cic. Att. VIII, 11. Cic. Verr. I, 13. Justin. XXXVI, 4: in turbam, Senec. Ep. 52: in hostem, Lucan. VII, 231: alicui obviam, *te gemoet gaan*, Cic. ad Div. III, 7. Cic. Mur. 33: nuntiatum Simonidi, ut prodiret, Cic. Or. II, 86: ad colloquium, Caes. B. G. V, 26: in proelium, Caes. B. C. III, 86: in aciem, Cic. ad Div. VI, 1 post med. Hirt. B. G. VIII, 8, *alwaar het ook enkel gaan vertaald kan worden: ook uitgaan*, (*op straat*), *zich openlijk laten zien, bij voorb.* Servius cum lictoribus & trabea prodit, Liv. I, 41: nunc id prodeo, ut conveniam Parmenonem, Terent. Eun. V, 6, 4: prodire in funus, Terent. And. I, 1, 88, *te lijke gaan, dus ook* alicui in funus, Varr. R. R. I, 69: *van daar a) voortgaan, hervoort treden, als Tooneelspeler, bij voorb.* in scenam, Nep. Praefat. *en* Cic. Off. I, 35 extr. Sueton. Ner. 20: *ook zonder* in scenam, *bij voorb.* Jupiter certo prodit in Tragoedia, Plaut. Amph. Prol. 93, i. e. *treedt zeker op, speelt eene rol op het Theater: als getuigen*, Cic. Rosc. Am. 35 post med. cet. b) *te voorschijn komen, zich vertonen, bij voorb.* si consuetudo prodire coeperit, Cic. in Caecil. 22: Cavendum, ne extra modum sumtu prodeas, Cic. Off. I, 39: juvenumque prodis publica cura, i. e. te praebes videndum, Horat. Od. II, 8, 7: cultus & ornatus variis prodisse capillis obfuit, Ovid. Fast. IV, 309: vides, eloquentia quam sero prodierit in lucem, Cic. Brut. 10: nunc novae quae prodeunt comoediae, multo sunt nequiores, Plaut. Cas. Prol. 94: cum 101 prodierint colores, Ovid. Art. III, 171, i. e. *te voorschijn gekomen, opgekomen zijn:* Jamque nocens ferrum, ferroque nocentius aurum prodierant; prodit bellum, quod pugnat utroque, Ovid. Met. I, 142: *dus ook van gewassen, voortkomen, opwassen, te voorschijn komen, bij voorb.* folia ex radice prodeuntia, Plin. H. N. XXV, 7 post med.: semine prodeuntia, Colum. XI, 3, 9: seges prodit serius, Varr. R. R. I, 45: prodit in summum seminis herba solum, Ovid. Fast. I, 154: *dus ook voorkomen, of treden, uitsteken, bij voorb.* talus, Ibid. Met. VIII, 808: neque in angulos prodeunte, Plin. H. N. IX, 25. 2) *voorwaards gaan, of voor zich heen gaan, voortgaan of enkel gaan, wanneer het voorwaards geschiedt, bij voorb.* longius prodire *verder gaan*, Caes. B. G. I, 48: ex urbe ad mare, Plaut. Rud. II, 1, 6: naves ad fauces prodire jussit, Caes. B. C. III, 24: in proelium, Caes.: in aciem, Cic., *zie hier voor:* alicui obviam, Cic., *zie hier voor:* columbae tantum prodire volando, quantum cet., Virg. Aen. VI, 199: *van daar Tropisch*, est quadam prodire tenus, si non datur ultra, Horat. Ep. I, 1, 32: Sumtu extra modum, Cic., *zie hier voor:* ne ad extremum prodeatur (*in het spreken*), Cic. Invent. I, 20: *van daar Tropisch*, prodeuntibus annis, Petron. 25, i. e. *met voortgaande jaren, met de jaren.* Not. prodinunt *voor* prodeunt, Enn. ap. Fest.

PRODESSE, *zie* Prosum.

PRODICO, xi, ctum, 3. 1) *vooräf zeggen, bij voorb.* Cicero *leidt er* prodigium *van af, bij voorb.* hominibus ea ostendi, monstrari, portendi, prodici; e quo illa ostenta, monstra, portenta, prodigia dicuntur, Cic. Nat. D. II, 3 in.: *dus ook* quia ostendunt, portendunt, monstrant, prodicunt: ostenta, portenta, monstra, prodigia dicuntur, Cic. Div. I, 42: *doch, in deze beide plaatzen hebben de* Edd. *gemeenlijk* praedici, praedicunt: *van daar vooräf bestemmen, vaststellen, bij voorb.* diem, Cic. Dom. 17 extr.: dies prodicta, Liv. III, 58, *ook* II, 65 extr., *ten zij die laatste tot n. 2 behoort.* 2) *verder heen zetten, uitstellen, verlangen, bij voorb.* diem *den termijn*, Liv. II, 65. III, 57. VI, 20. XXXVIII, 51.

PRODICTĀTOR, oris, m. *Een Vice- of Onder-dictator*, Liv. XXII, 8, i. e. *die wel de magt van* Dictator *heeft, maar dezen naam niet krijgt.*

PRODICTĬO, *uitstel*, Fest. in fragm. post Publicus.

PRODICTUS, a, um, *zie* Prodico.

PRODĬGE, *verkwistende, bij voorb.* vivere, Cic. Phil. XI, 6: spargere, Senec. de vita beata 20 post med.: uti aliqua re, Ibid. Ep. 88 post med.

PRODIGENTĬA, ae, f. *verkwisting*, Tacit. Ann. VI, 14. XIII, 1. XV, 37.

PRODIGIĀLIS, e, 1) *onnatuurlijk, wonderbaar, avontuurlijk, bij voorb.* caput, Claudian. in Rufin. II, 434: *van daar* prodigiale, Adverbialiter, *bij voorb.* cometes prodigiale rubens, Claudian. Proserp. I, 232: prodigiale canens, Stat. Theb. VII, 403. 2) Jupiter prodigialis, Plaut. Amph. II, 2, 107, i. e. *die de kwaade voortekens afkeert.*

PRODIGIALĬTER, *onnatuurlijk, wonderbaarlijk, op eene zeldzame wijze*, Horat. Art. 29. Colum. III, 3.

PRODIGIĀTOR, i. e. prodigiorum interpres, Fest.

PRODIGIŌSE, *op eene zeldzame, onnatuurlijke wijze*, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 80. XXX, 11 in.

PRODIGIŌSUS, a, um, *onnatuurlijk, zeldzaam, avontuurlijk, bij voorb.* atria Circes, Ovid. Met. XIII, 963: mendacia, Ibid. Am. III, 6, 17: cura Veneris, Ibid. Met. IX, 726: corpus, Quintil. I, 1: defectus solis, Plin. H. N. II, 30: ostentatio virium, Ibid. VII, 20: ingenia, Plin. H. N. XXXIII Praef.: pretium unguenti, Ibid. XIII, 1 post med.: astra, Stat. Theb. III, 523: ora prodigiosa Tartarei canis, Martial. V, 36, 2.

PRODIGĬTAS, ātis, f. *verkwisting*, Lucil. ap. Non. 2. n. 695.

PRODIGĬUM, i, n. i. q. ostentum, portentum, monstrum, *waarschijnlijk van* prodico, *zie* Cic. Nat. D. II, 3. Div. I, 42: cf. Prodico. 1) *eene voorspellende aanwijzing, of een voorteken, waar door iets voorzegd wordt, bij voorb.* prodigiorum coelestium perita, Liv. I, 34: prodigium divinitus factum, Quintil. I, 10 extr.: prodigia piare, Tacit. Hist. V, 13: adcipere aliquid in prodigium, Ibid. Ann. XII, 43: prodigii loco habere, Ibid. XIII, 58: ille prodigium implevit, Plin. H. N. X, 18 extr.: laetum, Ib. XI, 37. Sect. 77: nec tantis mora prodigiis, Virg. Aen. V, 638: multa prodigia ejus vim declarant, Cic., *zie hier na:* cf. Cic. Nat. D. II, 3. Div. I, 42. *en dewijl zeldzame, onnatuurlijke, en buitengewone zaken en gebeurenissen in de oogen van het gemeen, iets toekomends aanwijzen en voorzeggen zullen: van daar* 2) *al wat zeldzaam, onnatuurlijk is, het zij eene zaak, mensch, gebeurenis: van waar het dan zeldzaame, onnatuurlijke, gebeurenis of zaak, wonderteken, voorteken, dan wonder enz., vertaald wordt, bij voorb.* multa prodigia ejus vim declarant, Cic. Verr. IV, 49, i. e. *tekens, wondertekens:* Non mihi jam furtum, sed monstrum ac prodigium videbatur, Cic. Verr. III, 73 extr., i. e. *iets zeldzaams, onnatuurlijks:* Harpyia prodigium canit, Virg. Aen. III, 365: Prodigium triplex i. e. *wonder, zoo heet* Geryon, Ovid. Her. IX, 91: Non ego sum prodigium, *zegt de Zeegod* Glaukus *tot* Galatea, Ovid. Met. XIII, 917, i. e. *wonder:* heu prodigia ventris! Plin. H. N. XIX, 4 ante med., *van lekkere lieden, die daar geen kosten aan sparen, d. i. o die onnatuurlijke vreters! verschrikkelijke vreters! afschuwlijke vraatzucht, of lekkerheid! En* Cicero *noemt* Clodius fatale portentum prodigiumque reip., Cic. Pis. 41 *en* Catilina, monstrum atque prodigium, Cic. Cat. II, 1, i. e. *monster.*

PRODĬGO, ēgi, actum, 3. 1) *voortdrijven, te voorſchijn drijven, ergens heen drijven*, *bij voorb. het vee*, *bij voorb.* ſues in limites lutoſos, Varr. R. R. II, 4, 8: pullos equorum in pabulum, Ibid. II, 7, 11: pullos gallinaceos in ſolem, Ibid. III, 9, 15. 2) *voortdrijven: van daar verdoen*, a) *verkwistend zijn, verkwisten*, *bij voorb.* ſuum, Plaut. Merc. V, 4, 60, i. e. *het zijne*; feſto die ſi quid prodegeris, profeſto (die) hercle egere licet, Ibid. Aul. II, 8, 10, i. e. *verdaan*: aliena bene parata, Salluſt. fragm. Hiſt. I in orat. Lepidi adv. Sull. §. 17: facultates patrimonii, Apul. doct. Plat. 2. p. 14, 34: bello parata prodigere in bellum facilis, Sil. XV, 496: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* artus ſuos fortunae prodigendos dare quaeſtu atque compendio gloriarum, Gell. II, 27. b) *matig*, *d. i. verteeren*, Pandect. I, 18, 18.

PRODĬGUS, a, um, 1) *verkwistend, overdadig*, *bij voorb.* homo, Cic. Off. II, 16. Cic. Cat. IV, 5: animus, Sueton. Vit. 7: ingenium, Plin. H. N. IX, 11: apes prodigae atque edaces, Ibid. XI, 19: Aſinius Celer hoc piſce (i. e. in hoc piſce emendo ſcil. mullo) prodigus, Ibid. IX, 17 extr.: luxus vitae, Gell. VII, 11: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* peculii, Plaut. Moſt. IV, 1, 19. *Ook Tropisch*, *bij voorb.* in honoribus decernendis tanquam prodigus, Cic. ad Brut. Ep. 15 poſt init.: lingua tam prodiga infrenisque, Gell. I, 15 extr.: libidines in cibos atque in Venerem prodigae, Ibid. XIX, 2: homo non praeceps neque judicii ſui prodigus, Gell. XI, 5: noſcendi prodigus incautusque ſui Stat. Theb. VI, 767: ſuae alienaeque & fortunae & pudicitiae prodigus, Vellej. II, 48: Arcani fides prodiga, Horat. Od. I, 18, 16: Prodigus animae magnae, Horat. Od. I, 12, 37, i. e. *die zijn leven overgeeft*, *niet acht: dus ook* ſanguinis atque animae ſuae, Ovid. Am. III, 9, 64: *dus ook* vitae prodiga virtus, Stat. Theb. VIII, 406: cf. Sil. I, 225: *van daar* a) *rijk in iet, overvloed hebbende*, *bij voorb.* tellus, Ovid. Met. XV, 81: amnis, Claudian. Proſerp. II, 69: madidae nec prodigus urnae Aquarius i. e. nimios imbres ferens, Ibid. de Stilich. II, 462: terra haud prodiga laticum, Sil. VI, 144: locus prodigus herbae, Horat. Ep. I, 7, 42. b) *rijklijk, groot, ſterk*, *bij voorb.* odor, Plin. H. N. XIII, 3 extr.: (puella) ſpatioſa prodiga planta, Virg. Moret. 35, i. e. *een' grooten voet hebbende*, 2) *verkwistend*, *d. i. verkwisting veroorzakende*, *bij voorb.* margaritae, res prodiga, Plin. H. N. XXXVII, 2.

PRODIGŬUS, a, um, *het geen verteerd wordt*, *bij voorb.* hoſtiae, i. e. quae conſumuntur, Veran. ap. Feſt.

PRODINUNT i. e. prodeunt, *zie* Prodeo.

PRODĬTĬO, onis, f. *van* Prodo, 1) *verklikking, verrading*, *bij voorb.* cum — parati proditione excepiſſent, Liv. IV, 30: arcanorum, Plin. H. N. VII, 45, *en* Flor. III, 18 med.: *van daar Tropisch, verraderij, verraad*, *d. i. trouwloos handelen blootſtelling aan gevaar*, *bij voorb.* multorum perfidiam, proditionem notabis, Cic. ad Div. V, 12 ante med.: amicitiarum proditiones, Cic. Acad. IV, 9: cf. Virg. Aen. II, 83. Ovid. Art. III, 578. 2) *uitſtelling tot een anderen tijd*, *bij voorb.* proditionem (diei) non habere, Cato ap. Feſt., i. e. *het recht uitſtellen*.

PRODĬTOR, oris, m. 1) *een verrader*, *d. i. ontdekker*, *bij voorb.* culpae, Ovid. Am. II, 8, 26: cf. III, 12, 30: riſus puellae proditor, Horat. Od. I, 9, 21: *van daar* 2) *Tropisch, verrader*, *d. i. die tegen iemand verraderlijk en trouwloos handelt, hem verlaat, of anders aan gevaar bloot ſtelt*, *bij voorb.* patriae, Cic. Fin. III, 19. Cic. Sull. 31. Cic. ad Div. XII, 3: exercitus proditor militaris diſciplinae, Liv. II, 59: proditor auriga tyranni (Oenomai), Ovid. in Ibin 362, i. e. Myrtilus.

PRODĬTUS, a, um, *zie* Prodo.

PRODO, idi, itum, 3. (*uit* pro *en* do) I) facere, ut aliquid prodeat, *voortgeven of brengen*, *bij voorb.* ſuſpiria, Ovid. Met. I, 656, i. e. *zuchten*: fetum olivae, Ovid. Met. VI, 81, i. e. *voortbrengen*: Meduſae prodidit ora, Ibid. IV, 655, i. e. *bragt voort, toonde*: vocem, Val. Fl. V, 233: anima extra prodita, Lucret. III, 602: Prodit vina, Ovid. Faſt. V, 518: *van daar* 1) *baaren*, *bij voorb.* parva prodite patria, Acc. ap. Apul. de deo Socrat. extr.: *zoo las men voorheen* proditus, Ovid. Her. XI, 107: *en* Prodita, Ovid. Met. V, 517, *alwaar thans* editus, edita, *ſtaat*. 2) *bekend maken*, *bij voorb.* decretum, Cic. Acad. IV, 9: imitationem exempli in poſterum, Cic. Flacc. 11, *alwaar het ook zijn kan, nalaten, achterlaten*: alia prodita dies, Liv. XXV, 13, i. e. *bekend gemaakt, vastgeſteld, benoemd: dus lezen ook ſommigen* Cic. Dom. 17, *alwaar anderen* prodicta *lezen*: exemplum, *bij voorb.* exempli prodendi cauſa, Liv. I, 11: quae vox in ruſticum proverbium prodita (eſt), Liv. XXIII, 47, i. e. *is een ſpreekwoord geworden*: *van daar* a) *bekend maken*, *bij voorb. ſchriftelijk, wanneer men het ook dikwijls verhalen, kan vertalen, ook optekenen*, *bij voorb.* quae ſcriptores prodiderunt, Cic. Tuſc. I, 13: multi memoriae prodiderunt, Nep. Hann. 13: Thucydides oſſa ejus clam eſſe ſepulta, memoriae prodidit, Nep. Themiſt. 10: illud pervelim falſo proditum eſſe, Liv. VIII, 18 in.: ſicut proditur tamen res, exponenda eſt, Ibid.: Eodem anno Alexandriam in Aegypto proditum (eſt) conditam, Ibid. 24 in.: prodere ritum prandi fulminis, Ovid. Faſt. III, 291: ut produnt, *zoo als men verhaalt*, Plin. H. N. XXXIV, 7: nunc quoque erat in urbe Roma, haec prodente me, equitis cet., Ibid. X, 43 poſt med., i. e. *terwijl ik dit verhale: dus ook* prodere famae, Sil. III, 222, *bekend maken*: de eo triceps hiſtoria; nam & Procilius non idem prodidit quod Piſo, Varr. L. L. IV, 32: caerimonias bellicas, Liv. I, 32: literae nobis monimenta prodiderunt, Cic. Planc. 39; *doch, het kan ook heeten, achterlaten, nalaten, zie* n. II. *Ook vindt men* memoria proditum *voor* memoriae, Caeſ. B. G. V, 12, *door 't geheugen bekend gemaakt of nagelaten, ten zij men* memoriae *wil lezen*. b) *iemand bekend maken, als een', die tot een ambt benoemd is, of benoemen*, *bij voorb.* interregem, Cic. Dom. 14. Liv. III, 14. V, 3 extr. VI, 41: flaminem, Cic. Mil. 10 *en* 17: cum populo patribusque agendi jus eſto conſuli, praetori, magiſtro populi equitumque eique, quem produnt patres conſulum rogandorum ergo, Cic. Leg. III, 4 in. e legg. XII tabb.: dictatorem, Pandect. I, 2, 2 ante med. c) *bekend maken*, *d. i. ontdekken, verraden*, *bij voorb.* conſcios, Cic. Tuſc. II, 13: crimen vultu, Ovid. Met. II, 447: tua te bona cognita produnt, Ibid. Triſt. IV, 4, 9: teſtudines obdormiſcere; id prodi ſtertentium ſonitu, Plin. H. N. IX, 10: quae tam feſta dies, ut ceſſet prodere furem, perfidias, fraudes, i. e. in quo non furem, perfidias, fraudes cernere liceat, Juvenal. XIII, 23: fibra notas veri monituque deorum prodiderat i. e. ſignificaverat, Ovid. Met. VII, 601: portu proditus auctor erat, Ibid. Art. I, 326: eminet indicio prodita flamma ſuo, Ibid. Her. XII, 38: *van daar Tropisch, verraden*, *d. i. voor 't gevaar bloot ſtellen, door zijne ſchuld*, *bij voorb.* urbem, Liv. XXII, 50: fortunas, filiam, meos omnes, Cic. Att. X, 9: vitam & pecuniam, Terent. Heaut. III, 1, 70: Prodidiſti te & illam miſeram, Terent. Ad. IV, 5, 58: patriam, Cic. Or. III, 9 extr., *alwaar het ook verlaten, in de pekel laten, kan zijn*: caput & ſalutem alicujus, Cic. Piſ. 24: ſomnus me prodidit, *zegt* Ariadne, Ovid. Her. X, 5. *Ook van levenloze dingen*, *bij voorb.* conamen alarum proditur, Lucret. VI, 835, i. e. *wordt misleid*: nulla tuos currus fuga ſegnis equorum prodidit, Virg. Aen. X, 592: rem & cauſam & utilitatem communem, Cic. Caecin. 18: libertatem, Liv. III, 38 extr.: ſalutem, Liv. II, 14 extr.: publica, Liv. XXVI, 36. *Ook verraden, Tropisch*, *d. i. den vijand in de hand ſpelen, den vijand overgeven*, *bij voorb.* claſſem praedonibus, Cic. Verr. V, 41: remp. hoſti, Salluſt. Jug. 31 (35): urbem proditis, Cic. Div. II, 16 extr., i. e. *gij geeft over*: rectorem prodidit hoſti, Sil. XVII, 138. *Ook behoort het één en ander uit het volgende hier toe: doch, het denkbeeld, overgeven, kan ook tot* n. II *behooren*. *Verder, in de loop, in de ſtrik laten, verlaten op eene trouwloze wijze*, *bij voorb.* officium, Cic. Acad. IV, 8: libertatem, Liv.: ſalutem: Liv.: publica, Liv., *zie hier voor*: patriam, Cic., *zie hier voor*: qui me per ſimulationem officii nefarie prodiderunt, Cic. red. Quir. 9: proditos a ſuis vatibus, Liv. V, 21: proditus conſul, Cic. Verr. Act. I, 45 *van daar ſtaat het met* deſerere *bijeen*, *bij voorb.* is me deſeruit ac prodidit, Cic. Flacc. 33: cauſam populi Rom. deſeruiſti ac prodidiſti, Cic. Verr. I, 33: deſertos ac proditos, Caeſ. B. C. II, 33: relictus, deſertus, proditus, Cic. Phil. XI, 9: rem & cauſam & utilitatem communem non relinquere ſolum, ſed etiam prodere, Cic. Caecin. 18. *Ook behoort het één en ander uit het voorgaande hier toe, zoo heet* prodere aliquem (aliquid) *verraderlijk* (*trouwloos*) *handelen, tegen iemand* (*of iet*) *het zij, dat men hem in de ſtrik laat, of zelfs aan den vijand overlaat; en gevolglijk hem voor het gevaar en ongeluk bloot ſtelt*. *Ook van levenloze dingen*, *bij voorb.* prodidit Oenomai deceptum Myrtilus axem, Claudian. de laud. Seren. 168, *alwaar het ook zijn kan, voor gevaar bloot ſtellen*. *Van daar Tropisch*, aliquid *iet in ſlechte omſtandigheden ſtellen*, *bij voorb.* alvum, Plaut. Rud. II, 7, 31, i. e. *misſchien, de maag bederven*, ſi lectio certa: proditus judiciis fallacibus, Lucret. IV, 522: inclinent prodita, Ibid. VI, 562, *alwaar het ook zijn kan, uit den rechten toeſtand gebracht*. II) *verder gaan of laten gaan, voortgaan: van daar* 1) *verſchuiven, verder uitſtellen*, *bij voorb.* diem nuptiis, Terent. And. II, 1, 13: poſſitne elabi, an porro prodenda dies ſit, Lucil. ap. Non. 4. n. 350: *dus ook* diem prodidiſſe, Cato ap. Feſt. (2) *overgeven, overleveren, het zij aan den vijand*, *bij voorb.* claſſem praedonibus, Cic.,

zie hier voor: dus ook rectorem hoſti, Sil.: urbem, Cic., *wanneer het ook ſomtijds vertaald wordt, verraaden, zie n.* I: aliquem ad mortem, Virg. Aen. XII, 42: *of aan een vriend, wanneer het ook nalaten vertaald wordt, bij voorb.* qui ſacra ſuis poſteris prodiderunt, Cic. Mil. 30: ut ſacra conſerventur ſemper & deinceps familiis prodantur, Cic. Leg. II, 19: religio a majoribus prodita, Ibid. 21: Jus imaginis ad memoriam poſteritatemque prodendae, Cic. Verr. V, 14. Regnum a Tantalo proditum tenebant, Cic. Off. III, 21, *nagelaten, geërfd. Hier toe behoort ook uit n.* I *het nalaten, aan de nakomelingen tot bericht, of bekend maken, bij voorb.* quae ſcriptores prodiderunt, Cic., *nagelaten of bekend gemaakt hebben:* memoriae prodere, Nep., *ter gedachtenis nalaten (bekend maken): ook ſtaat* memoria ipſa proditum, Caeſ. B. G. V, 12, *door het bloot aandenken, nagelaten of bekend, zie* I, 2. (3) *verſchuiven, uit zijne plaats brengen, bij voorb.* inclinent prodita, Lucret. VI, 562, *zie boven.* (4) *voortplanten, bij voorb.* genus a ſanguine Teucri, Virg. Aen. IV, 230. III) *geven, bij voorb.* exemplum, *bij voorb.* exempli prodendi cauſa, Liv. I, 11; *doch het kan ook zijn, om bekend te maken (aan de wereld); ook ſtaat* exemplum prodere *meermaalen, bij voorb.* Vellej. II, 6 *en* 119. Not. Produit *voor* porro dederit, Feſt.; *ook wel voor* prodat.

PRODŎCĔO, ēre, *voorzeggen, om te onderwijzen, voorleeren, voorpraten tot navolging, ſtaat alleen* Horat. Epiſt. I, 1, 53.

PRODRŎMUS, i, m. *die voordan loopt, voorloper, voorbode, bij voorb.* Pompejanus, Cic. Att. I, 12: *van daar heeten* Prodromi 1) *zekere Noordenwinden, die acht dagen voor het opkomen van de hondſtar waajen, zoo als* Plinius *zegt* H. N. II, 47: Sext. Cal. Jul. prodromi flare incipiant, Colum. XI, 2 med.: prodromi nulli, Cic. Att. XVI, 6: cf. Plin. H. N. VIII, 28. Apul. de mundo ante med. p. 63, 28 Elmenh. 2) *eene ſoort van vroegrijpe vijgen*, Plin. H. N. XVI, 26 extr.

PRODŪCO, xi, ctum, 3. (*van* pro *en* duco), 1) *voortvoeren of brengen, het mogen dan menſchen, dieren, waaren, of andere dingen zijn, om die te laten hooren en zien, of ergens anders om, bij voorb.* exercitum caſtris, Plaut. Amph. I, 1, 62: copias in aciem, Galba in Cic. Ep. ad Div. X, 30: Caeſar pro caſtris ſuas copias produxit, Caeſ. B. G. I, 48: exercitum in aciem, Nep. Milt. 5: in concionem, Cic. Dom. 15. Sext. 14. Red. Sen. 6. Liv. XXVII, 51: *ook enkel* producere ſcil. in concionem, Cic. Brut. 60 in., i. e. *voor het volk, voor de volksvergadering brengen, bij voorb. om daar iets te ſpreken enz.: dus ook* ad populum, Liv. XXVII, 10. *voor het volk brengen:* teſtes, Cic. Verr. I, 5. Cic. Q. Fr. II, 4: teſtem in judicium, Cic. Verr. V, 43: coram producti, Cic. Flacc. 15: aliquem in conſpectum populi Romani, Cic. Verr. I, 47: aciem i. e. copias in aciem, Juſtin. XI, 3: producto Jugurtha, verba facit, Salluſt. Jug. 33 (38), ſcil. *voor het volk: dus ook iemand laten optreden, als* Acteur, *bij voorb.* is erat ante manu miſſus, quam productus, Cic. Att. IV, 15 ante med.: hiſtrionem, Suet. Ner. 4: *men zou hier toe kunnen brengen* Cic. Roſc. Com. 10 extr. nihil ab hoc (Roſcio) pravum — produci poſſe arbitrabantur. i. e. *niets ſlechts op de baan gebracht kan worden; doch het kan ook zijn, gevormd worden, of afkomſtig zijn, ontſtaan; gevolglijk niets ſlechts kan er van* Roſcius *komen: dus ook van* Gladiatoren, Lucan. IV, 708: *verders* aliquem foras ante aedes, Plaut. Capt. II, 2, 2: *dus ook ten verkoop opvoeren, of voortbrengen, bij voorb.* ſervos omnes produxi & vendidi, Terent. Heaut. I, 1, 92: virginem — produxit, vendidit, Ibid. Eun. I, 2, 54: venalis produceretur, Suet. Gramm. 4: producere aliquem e carcere, Cic. Verr. V, 45: ad necem, Ibid. 60: *ook* abſolute, *bij voorb.* capitibus obvolutis producebantur, ut ſecuri ferirentur, Ibid.: bovem, Colum. VI, 2 med., *zie onder* n. 6: producere vaſa ad ſolem, Colum. XI, 3 poſt med., i. e. *in de zon: van daar* a) *hervoort trekken, Tropiſch, d. i. te voorſchijn brengen, bij de wereld bekend en aanzienlijk maken, bij voorb.* aliquem omni genere honoris, Liv. XL, 56: quem tu non pro illius dignitate produxeras, Cic. Dom. 9: aliquem ad dignitatem, Cic. Fin. III, 16: *van daar* productus, a, um, *voorgetrokken, of waardig om voor te trekken, uitmuntend (zoo als* invictus *onoverwinlijk): van daar* producta (*Grieksch* προηγμένα, *waar voor* Cic. Fin. III, 4 proēgmena *ſtaat*), *zijn bij de* Stoïcynen *dingen, die wel eigenlijk het* goede *niet uitmaken, maar toch boven andere dingen te ſtellen zijn, bij voorb. rijkdom, gezondheid enz.*, Cic. Fin. III, 16 in. Senec. Ep. 74 ante med. b) *hervoortbrengen, d. i. in 't licht der wereld brengen, bij voorb.* qui te produxi, Plaut. Rud. IV, 4, 129, i. e. *geteeld:* ex eo, quem produxit, Cic. Verr. I, 12, i. e. *geteeld: en dus is het meermaalen, teelen, bij voorb.* Plaut. Aſin. III, 1, 40. Terent. Ad. III, 2, 16. Juvenal. VIII, 271; *doch, het kan ook in ſommige plaatzen zijn, opvoeden: ook van moeders, bij voorb.* partus — recuſent producere matres, Sil. I, 112, i. e. *baaren, of opvoeden: verders* Diva producas ſubolem, Horat. Carm. Saec. 17: *van daar* productus, a, um, *geboren*, Senec. Oedip. 747: *van daar voortbrengen, maken, veroorzaken, bij voorb.* cibis carnem producentibus, Celſ. VIII, 7. Sect. 7. c) *hervoortbrengen, d. i. ontdekken, bekend maken, bij voorb.* occulta crimina, Juvenal. VIII, 265. d) *hervoort lokken, op eene zachte wijze voortbrengen, bij voorb.* vocem, Senec. Octav. 737: corpora mortua partu, Seren. Samm. c. 34 v. 647: *van daar, in 't gemeen lokken, bekooren, ergens toe brengen, bij voorb.* in proelium, Nep. Hann. 5: longius, Hirt. B. G. VIII, 43, *zie beneden* n. 4. e) *voortbrengen, bij voorb. vruchten, bladen, bij voorb.* fici producunt folia, Pallad. Mart. X, 30. 2) *voortrekken, iets boven iets, bij voorb. een graf, muur, voortrekken enz., bij voorb.* murum, Caeſ. B. G. VII, 46; *doch de* Edit. Oudend. *heeft* praeducere: nubila menti, Stat. Sylv. V, 3, 13 Ed. Gronov.: nubila Phoebo, Lucan. VI, 466, *alwaar anders* Edd. praeducere *hebben: van daar* moram malo producere, Terent. Andr. III, 5, 9, *een uitſtel boven het kwaad keuren, d. i. het kwaad ophouden; doch het zou ook kunnen heeten, het uitſtel verlengen, rekken, gevolglijk ophouden, (zie n. 3); bij ſlot loopt het op hetzelfde uit:* pro lecto ſcamnum, Ovid. Art. II, 211, i. e. *voorzetten, bij het bed zetten.* 3) *verder voeren of trekken, in de lengte trekken, rekken, bij voorb.* pelles dentibus, Martial. IX, 75: ferrum incude, Juvenal. XV, 165: ſupercilium, Ibid. II, 93: lineas ex argento nigras produci plerique mirantur, Plin. H. N. XXXIII, 6 poſt init.: cum argento, aere, plumbo lineae producantur, Ibid. 3 poſt med.: *van daar Tropiſch, uithalen in de lengte, rekken, bij voorb.* convivium ad noctem, Cic. Senect. 14: ſermonem in noctem, Cic. Somn. Scip. 1: ſermonem longius, Cic. Brut. 71: ſomnum ultra primam lucem, Suet. Aug. 78: memoriam alicujus monimento, Senec. ad Polyb. 37 in.: vitam, Nep. Att. 21: *dus ook* vitam alicujus longius, Cic. Brut. 15 extr.: *ook* vitam alicui, Plaut. Trin. II, 2, 59: ſpem vitae eo usque, Tacit. Ann. XII, 8: quidquid vitae ab illo tempore produxi cet., i. e. vixi, Ovid. Her. XII, 5 in.: *van daar* a) *uitrekken, in het uitſpreken, d. i. uithalen in het uitſpreken, of lang uitſpreken, bij voorb.* literam, Cic. Or. III, 47: ſyllabam, Ovid. Pont. IV, 12, 13. Quintil. I, 5, 18. b) *uitſtellen, rekken, bij voorb.* rem in hyemem, Caeſ. B. G. IV, 30: ſermonem *en* convivium, *zie hier voor:* aliquem conditionibus, Cic. Quint. 8, *ophouden.* c) *rekken, verlengen, verſchuiven, bij voorb.* dies producta eſt in IV Id. Febr., Cic. Q. Fr. II, 3 in. d) *langzaam doorbrengen, of enkel doorbrengen, heenbrengen, bij voorb.* diem, Terent. Ad. IV, 2, 52: coenam jucunde, Horat. Sat. I, 5, 70: *van daar* productus, a, um, *gerekt, lang, langzaam, bij voorb.* producta ora, i. e. *langer*, Cic. Or. 51: flagellum productiſſimum, Colum. III, 10: productiore cornu ſiniſtro, Tacit. Ann. XIII, 40: commoditates productae temporibus, Cic. Fin. IV, 12: litera, Cic. Or. III, 47. Cic. Or. 48 in.: nomen productum, ut Portunus a portu, ſic Neptunus a nando, Cic. Nat. D. II, 26, i. e. *verlengd; het zou ook kunnen zijn, afſtammende.* 4) *ergens heen voeren of brengen, bij voorb.* exercitum caſtris, Plaut., *zie hier voor:* copias in aciem, Galba: aliquem in concionem, Cic.: ad populum, Liv., *zie nevens meer boven:* producetque virum, Ovid. Her. XIII, 141, i. e. *heen brengen of geleiden, verzellen: dus ook* non tu eum rus produxe (*voor* produxiſſe) ajebas? Terent. Ad. IV, 2, 22, i. e. *gebracht, verzeld:* hoſpitem ad balneas, Apul. Met. I prope fin. p. 113, 3, i. e. *heenbrengen of leiden:* ſcamnum lecto, Ovid. Art. II, 211, *een ſtoel bij (voor) het bed zetten, (zie n. 2):* ſemen in ariſtas, Ovid. Triſt. IV, 6, 11: ignes in flammas, Ovid. Met. VIII, 643: aliquem ad dignitatem, Cic., *zie hier voor: van daar verzellen, zie hier voor; waar toe nog behoort* Val. Fl. V, 381: *van daar verders ergens heen brengen, lokken, bekooren, aanleiding geven, bij voorb.* aliquem falſa ſpe, Terent. And. IV, 1, 24, i. e. *foppen, bij den neus hebben:* producti ſumus, ut loqueremur, Auct. ad Her. I, 3: productus ſtudio, Ibid. IV, 47: aliquem in proelium, Nep. Hann. 5: aliquem longius, Hirt. B. G. VIII, 48: & quadam notitia Septimii productus, Caeſ. B. C. III, 104: *en meermaalen, bij voorb.* Ovid. Met. XIII, 323. 5) *voor zich heen voeren of leiden, bij voorb.* funus, Lucan. II, 298, i. e. *het lijk heenvoeren:* nec te tua funera produxi, Virg. Aen. IX, 487; *doch, de plaats is anders vol zwarigheid, zie* Funera, ae: *dus ook* nigrae ſolennia pompae — & puerile feretrum, Stat. Sylv. II, 1, 20: *van daar aanvoeren, aanhalen, in het onderwijs, opvoeden, onderwij-*

wijzen, vormen, bij voorb. Cicerone nostro producendo, Cic. Q. Fr. II, 14: Audientem dicto mater produxisti filium, Plaut. Asin. III, 1, 40: monitu laevo pueros producit avaros, Juvenal. XIV, 228: qui illud produxit scelus (i. e. scelestum hominem), Terent. Ad. III, 2, 16; *doch, het kan ook hier zijn, geteeld:* nihil ab hoc Roscio (*als leerlaar*) pravum produci posse, Cic. Rosc. Com. 10, *niets slechts geleerd of gevormd worden, zie boven:* qui (pater) illum sibi produxit, Plaut. Bacch. III, 3, 51, i. e. *verwekt of geteeld heeft:* partusque recusent Latiae producere matres, Sil. I, 112, i. e. *opvoeden of baaren.* 6) *voortvoeren, voortbrengen, van de plaats brengen, bij voorb.* bovem cunctantem, Colum. VI, 2, 9.

PRODUCTE, *verlangd of lang, d. i. gerekt, bij voorb. uitspreken, bij voorb. letters, syllaben enz.*, Cic. Or. 48. Gell. II, 17: productius, Gell. IV, 17.

PRODUCTIO, onis, f. 1) *voortvoering, herwaartsbrenging.* 2) *voortrekking voor let.* 3) *het brengen van een persoon of zaak op plaats of orde, heenvoering, heenbrenging.* 4) *lokking.* 5) *onderwijzing, opvoeding, vorming.* 6) *uitstrekking, verlenging, bij voorb.* temporis, Cic. Fin. III, 14: verbi, Cic. Top. 8: *van daar langzame uitspraak van eene lange syllabe, de uitrekking in de uitspraak, bij voorb.* ut aut contractione brevius fieret aut productione longius, Cic. Or. III, 50 extr.: voces aut productione aut correptione mutatae, Quintil. IX, 3 post med. §. 69: *dus ook* Ibid. VII, 9 extr.

PRODUCTUS, a, um, *zie* Produco.

PROËGMENON, i, (*van vier lettergrepen*), *is het* Grieksche προηγμένον i. e. productum, *voornaamlijk* (*bij de Stoïcynen*), Cic. Fin. III, 4 extr.

PROELIARIS *of* **PRAELIARIS**, e, *het treffen of vechten betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* pugne, scil. *volkomen veldslag, geene schermutzeling*, Plaut. Curc. IV, 4, 14: dies, i. e. *op welken men strijden mag*, Fest. *en* Macrob. Sat. I, 16: acies, Apul. Met. VIII med. p. 208, 40 Elm., i. e. *geregelde veldslag:* dea, i. e. *krijgsgodin, zou heet* Minerva, Ibid. X post med. p. 254, 21 Elmenh.

PROELIATOR, oris, m. *een strijder, een vechter in den oorlog*, Tacit. Ann. II, 73. Justin. XV, 4 extr.

PROELIO *of* **PRAELIO**, are, *voor* proelior, *bij voorb.* proeliant, Enn. ap. Non. 7. n. 38: cf. Prisc. 8: *van daar* proeliatum fuit, Justin. XIX, 1 post med.: *dus ook* arma, quibus proeliatur, passive, Fest. in Arma.

PROELIOR, atus sum, ari, *een treffen of veldslag leveren, vechten, bij voorb. in den veldslag*, Cic. Div. I, 25. Caes. B. G. II, 23. IV, 2 *en* 33. Ibid. B. C. II, 42. Hirt. Alex 44. Hirt. B. G. VIII, 19: apes inter se, tanquam civilibus bellis, — proeliantur, Colum. IX, 9: *van daar Tropisch, bij voorb.* acriter proeliatus sum, Cic. Att. I, 16 in., scil. *met woorden.* Not. *ook* Passive; *ook heeft men* Proelio, are, *zie* Proelio. Not. *Men schrijft ook* Praelior.

PROELIUM *of* **PRAELIUM**, i, 1) *het treffen, een slag, veldslag, bataille, het vechten, gevecht, bij voorb.* proelium committere cum aliquo, Cic. Div. I, 35. Caes. B. G. I, 15, i. e. *leveren, houden: dus ook* facere, Cic. ad Div. XV, 15. Cic. Tusc. IV, 19. Cic. Or. II, 87: *of* agere, Liv. XXII, 9: *of* gerere, Liv. Epit. 64. Frontin. Strateg. II, 6 in.: pugnare, Sallust., *zie hier na:* inire, Liv. XXV, 38, i. e. *aanvangen, of in den slag gaan:* proelia obire, Lucret. IV, 964: edere, *bij voorb.* nec alia species — oculis animisque vestris oblata memorabile illud proelium edidit, Liv. XXV, 38: conserere, Liv. XXVII, 48. XXXVIII, 40, i. e. *leveren, vechten: dus ook* miscere, Prop. IV, 1, 28: serere, Tacit. Hist. V, 21: sumere, Suet. Caes. 60. Tacit. Hist. II, 42: redintegrare, Caes. B. G. I, 25, *vernieuwen:* restituere, Caes. B. G. I, 53, *weder herstellen:* proelio dimicare, Cic. Nat. D. II, 2. Justin. III, 6 *en* 7: *of* decertare, Cic. Provinc. 13: *of* pugnare, Auct. B. Afric. 29: proeliis secundis usus erat, Cic. Manil. 9: ad proelium ire, Tacit. Germ. 30: in proelium egredi (scil. urbe), Justin. II, 9: ad proelium provocare, Ibid. III, 7: *en* elicere, Liv. II, 62: non proeliis neque acie sed alio more bellum gerere, Sallust. Jug. 54 (58): semper incerti exitus proeliorum sunt, Cic. ad Div. VI, 4: pinxit proelium cum Persis (scil. commissum), Plin. H. N. XXXV, 10 post med.: ex proelio excedere, Nep. Eum. 4: proelium sedare, Liv. XXXIV, 5: dirimere, Liv. XXXI, 13: esse in praelio, Liv. XXXI, 2. *Ook is het enkel het vechten, zonder een treffen, bij voorb.* nec id proelium fuit, Liv. I, 25, scil. *tusschen twee:* cf. Virg. Aen. V, 467: *van daar* proelium singulare, Auson. in Perioch. 7 Iliad, i. e. *een Duel, tweegevecht.* Not. proelium male pugnatum, Sallust. Jug. 54 (58), *voor* factum e proelio depugnato, Plaut. Men. V, 6, 32, i. e. *als het treffen geëindigd is.* 2) *Tropisch, het vechten, het zij het geschiede met woorden enz., bij voorb.* proelia te mea causa sustinere, Cic. ad Div. IX, 11: ventosum proelia, Virg. Georg. I, 318: proelia gerere mente, Ovid. Her. XVIII, 38: committere voce, Ibid. Met. V, 307: Non bene, si tollas proelia, durat amor, Ovid. Am. I, 8, 95: taurorum, Virg. Georg. III, 220: imbelles dant proelia cervi, Ibid. II, 265: *ook van vreten en zuipen, boertend, bij voorb.* proelium committere, Plaut. Pers. I, 3, 32: adparare, Ibid. Men. I, 3, 3) proelia *voor* proeliantes, *vechtende, bij voorb.* proelia levit humo, Propert. III, 11 (10), 10: cf. Stat. Theb. I, 8.

PROFANO, avi, atum, are, 1) *aan eenen God iets heiligen, offeren*, Cato R. R. 50 *en* 132: decimam Herculi, Masur. Sabin. ap. Macrob. Sat. III, 6: 2) *iets, dat heilig of aan eenen God gewijd was, gemeen maken, het de heiligheid ontnemen, ontwijden, bij voorb.* dies festos, sacra, sacerdotes, Liv. XXXI, 44: pudorem, Curt. V, 1 post med.: festum, Ovid. Met. IV, 390: omne sacrum mors profanat, Ibid. Am. III, 9: *dus ook* profanatus, a, um, *bij voorb.* sacra, Petron. 89: profanatas inspectant numina terras, Stat. Sylv. III, 3, 2: funus acerbo vulnere profanatum, Ibid. Theb. IX, 8: os, Quintil. XI, 1 prope fin.: *van daar iets dat geheim behoorde te blijven, ontdekken, uitsnateren, bekend maken, bij voorb.* secreta, Apul. Met. V ante med. p. 164, 13 Elm.: *dus ook* res profanata non valeat, Pallad. I, 35 post init.

PROFANUS, a, um, *het geen niet aan eenen God of aan den Godsdienst gewijd is, het geen geene heiligheid heeft, gevolglijk van ieder een tot willekeurig gebruik kan worden aangewend, onheilig, bij voorb.* loca sacra profana haberi, Cic. Harusp. 5: loci consecrati an profani, Cic. Partit. 10: cum omnia illa victoria sua profana fecisset, Cic. Verr. IV, 55: nec sacrum nec profanum quidquam est cet., Plaut. Merc. II, 3, 27: secernere sacra profanis, Horat. Art. 397: res profanae & usu pollutae, Tacit. Ann. XIII, 57: in usibus profanis pollui laurum & oleam fas non est, Plin. H. N. XV, 30 post med., i. e. *in gebruik buiten den Godsdienst, in gemeen gebruik:* Flagrabant sancti sceleratis ignibus ignes, Mixtaque erat flamma profana piae, Ovid. Fast. VI, 439, i. e. *heilig en onheilig (gemeen) vuur was gemengd:* miscere sacra profanis, Horat. Ep. I, 16, 54, *als een spreekwoord, d. i. alles onder één mengen, geen onderscheid maken enz.: van daar* 1) *onheilig, d. i. godloos, of niet tot den Godsdienst behoorende, niet ingewijd, bij voorb.* vulgus profanum, Horat. Od. III, 1, 1. Gell. Praef. extr.: procul este, profani, Virg. Aen. VI, 258: Cereris ritus vulgare profanis, Ovid. Art. II, 601: oculi profani, Ovid. Met. III, 710: *van daar in 't gemeen godloos, roekeloos, bij voorb.* mens, Ovid. Met. II, 833: profanus Phorbas, Ovid. Met. XI, 413: verba, Ibid. Trist. III, 5, 48: odia, Stat. Theb. I, 1. *Van daar* profanum i. e. *godloos, godloosheid, ondeugd, laster, bij voorb.* quam profanum sit adtrectari manu, Plin. H. N. II, 45: profano civilium bellorum i. e. scelere, Ibid. XVI, 4 in. 2) *schandelijk, of een kwaade voorbeduiding gevende, bij voorb.* bubo, Ovid. Met. XV, 431.

PROFARIS, **PROFARI**, *zie* Profor.

PROFATUM, *zie* Profor.

PROFATUS, us, m. *het uitspreken, zeggen*, Stat. Sylv. V, 3, 103: vocis, Senec. in Apocoluc. ante med.: dictu profatuque tetrae, Gell. XVIII, 11, *welk laatste ook het* Supin. *van* Profari *zijn kan.*

PROFECTICIUS *of* **PROFECTITIUS**, a, um, *het geen van iemand komt of afstamt, bij voorb.* dos, Pandect. XXIII, 3, 5, i. e. *van den vader afkomstig.*

PROFECTIO, onis, f. 1) *het weggaan, ergens heen gaan, reize, vertrek*, Cic. ad Div. II, 16, 6. Cic. Phil. I, 1. Caes. B. G. I, 6. V. 45. Ibid. B. C. I, 27. Pacuv. ap. Cic. Div. I, 14: profectio in Hispaniam, Cic. Sull. 25. 2) *Tropisch, bij voorb.* profectio pecuniae inquiratur, Cic. Cluent. 30 med., *de afkomst van enz., d. i. van waar het geld gekomen is, wie het gegeven heeft enz.*

PROFECTO, *werklijk, zekerlijk, is menigvuldig, bij voorb.* profecto ut faceres, Plaut. Curc. III, 56: Profecto Romae es, Cic. Att. VI, 5 *en meermaalen, bij voorb.* Cic. ad Div. I, 5. Verr. II, 18. Flacc. 22. Horat. Art. 315. Plaut. Amph. V, 1, 48. Not. profecto edepol. Ibid. Pseud. V, 1, 7: profecto hercle, Ibid. Cas. V, 2, 29. *Dikwijls kan men het vertalen, waarachtig, waarlijk, in de daad.* Not. *Het schijnt de* Ablativus *te zijn van* Profectus, a, um.

PROFECTUS, us, m. *het voortstappen in eene zaak, de voortgang, toeneming, wasdom, voordeel, nuttigheid, werking, bij voorb.* in literis, Quintil. I, 2 extr.: Puer magni profectus in ea arte, Plin. H. N. XXXV, 41 cf. Suet. Ner. 20. Plin. Ep. VIII, 13. Quintil. I, 1, 28. I, 12, 12. X, 3, 15. XII, 5, 2. Vellej. I, 16. Liv.

I, 15

I, 15 extr.: sine profectu, Ovid. Met. IX, 50. Colum. I, 4, 5, i. e. *zonder nut, zonder te slagen:* vel i. e. *nuttigheid*, Pallad. Febr. 26: *dus ook* si quis profectus domino, Varr. R. R. I, 2, 23.

PROFECTUS, a, um, Particip. 1) *van* Proficiscor. 2) *van* Proficio, *zie* Proficiscor *en* Proficio.

PROFĔRO, tŭli, latum, ferre, 1) *voortbrengen*, *bij voorb.* digitum, Cic. Caecin. 25: manum, Plaut. Pseud. III, 2, 27: pedem longe, *wijd voortzetten*, Quintil. XI, 3, 160: aliquid in solem, Plin. H. N. XXI, 17: linguam in tussiendo, Plaut. Asin. IV, 1, 50: pecuniam ex arca, Cic. Rosc. Com. 10: arma ex oppido, Caes. B. C. II, 22: caput e stagno, Phaedr. I, 2, 17: pateram, Plaut. Amph. II, 2, 137: proferre se, *voorkomen, zich verheffen, of toonen*, Suet. Ner. 6. Juvenal. VI, 569: *van daar in 't gemeen voortbrengen*, 2) *voortbrengen*, *d. i. ontdekken, bekend maken*, *bij voorb.* artem, Cic. Acad. IV, 1: indicia, Cic. Mil. 37: rem in medium, Cic. ad Div. XV, 2 post med.: aliquid in adspectum lucemque, Cic. Arch. 6: palam, Terent. Ad. III, 2, 41: secreta animi, Plin. H. N. XIV, 22 ante med.: consilia, Petron. 17: enses, Tibull. I, 10 (11), 1, i. e. *uitvinden*. b) *voortbrengen*, *d. i. aanvoeren, aanhalen, gewagen, zeggen*, *bij voorb.* paucos, Cic. Or. I, 2: multos, Cic. Rosc. Am. 16: auctores Fabricios, Cic. Or. II, 61: testimonia, Nep. Timoth. 4: vinolentiam tuam, Cic. Phil. II, 39 aliquid in medium proferre, Cic. Verr. IV, 52. Fin. II, 23. c) *voortbrengen*, *d. i. uitspreken*, *bij voorb.* syllabam, Quintil. XI, 3, 33. d) *voortbrengen*, *d. i. toonen of te voorschijn brengen*, *bij voorb.* se, Senec. Ep. 52: proferunt se ingenia, Plin. Ep. I, 13; *doch het kan ook heeten, bekend maken.* e) *voortbrengen*, *d. i. maken, teelen, laten groeijen, veroorzaken enz.*, *bij voorb.* Coelum laurum profert, Plin. Epist. V, 6: Cyprus flores & semen profert, Plin. H. N. XVII, 8: umbras, Val. Flacc. III, 708. f) *voortbrengen*, *uitvinden*, *bij voorb.* enses, Tibull. I, 10 (11), 1, *zie hier voor:* artem, Cic., *zie hier voor.* g) *voortbrengen*, *bekend maken*, *verbreiden*, *bij voorb.* rumor de te prolatus, Anton. in Cic. Ep. ad Att. X post Ep. 8. 2) *ergens heen brengen of brengen*, *bij voorb.* aliquid in solem, Plin. H. N., *zie hier voor:* in medium, Cic., *zie hier voor:* pecuniam alicui, Plaut. Asin. III, 3, 60: *Tropisch*, longius cum protulisset pietas, Cic. Sull. 23, i. e. *hem verder gebracht of gevoerd hadt enz.*: vitam beatam usque ad rogum protulisset, Cic. Fin. III, 22 extr., *alwaar echter de nieuwe Edd.* pertulisset *hebben:* aliquid ad consulem, Gell. XVI, 4 e vet. formula: *van daar aanstoken, gaande maken*, *bij voorb.* prolatus ab ira, Lucan. II, 493, i. e. *gerept, weggesleept.* 3) *voortzetten*, *bij voorb.* gradum, Plaut. Men. V, 2, 22, i. e. *toestappen:* passus, Lucret. IV, 875: pedem, Horat. Art. 135: vitam beatam ad rogum, Cic., *zie hier voor.* 4) *verder heen of uitzetten, op eene dubbele wijze:* a) *verder heen uitzetten*, *d. i. verwijden*, *bij voorb.* pomoerium, Liv. I, 44. Gell. XIII, 14: fines, Juvenal. XIV, 141: munitiones, Caes. B. C. I, 81: terminos, Liv. I, 44: imperium ad mare, Liv. I, 33 extr.: imperium super Indos, Virg. Aen. VI, 793: *Tropisch*, fines officiorum, Cic. Mur. 31: vitam, Plin. Ep. II, 7: memoriam alicujus, Ib. V, 12. b) *verder uitzetten*, *d. i. verschuiven, uitstellen*, *bij voorb.* diem auctionis, Cic. Att. XIII, 14: res in annum, Liv. IV, 25: res aliquot dies, Cato ap. Gell. VII, 3: aliquid in diem posterum, Gell. I, 23: diem de die, Justin. II, 15: periculum ultra Idus, Sueton. Caes. 81: honorem, Tacit. Ann. XIII, 1: tempus, Liv. IV, 58: fata (mortem) parentis, Virg. Aen. XII, 395: *van daar* res prolatae i. e. *wanneer in* Rome *de gerichtszaken en andere ambtsverrichtingen voor 's hands uitgesteld worden, en er gevolglijk een stilstand van alle gerichtelijke en openbare dingen is*, Cic. Q. Fr. III, 8 post med.: ante res prolatas, Cic. Att. XIV, 5, i. e. *voor de* Feriën: *dus ook* prolatis rebus, Cic. Mur. 13: *of* ubi res prolatae sunt, Plaut. Capt. I, 1, 10, i. e. *bij de* Feriën. *Ook van personen*, *bij voorb.* exercitum, i. e. *ophouden (tot zekeren tijd), verhinderen*, *bij voorb.* de proferendo exercitu, Liv. III, 20, *alwaar* J. Fr. Gronovius perterrendo *lezen wil.* 5) *voor houden, voor zich houden*, *bij voorb.* prolato aere adstitit, i. e. clypeo ante se protento, Enn. ap. Fest. 6) *uitstrekken*, *bij voorb.* pedem (*van het zeil*, *zie* Pes), *bij voorb.* pedibus prolatis, Plin. H. N. II, 47 extr.

PROFESSĬO, onis, f. *bekendmaking van zich, ontdekking*, declaratie *of openlijke belijdenis van zichzelven, belofte*, *bij voorb.* voluntatis, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8: nos memores professionis, Vellej. II, 89 extr., i. e. *belofte:* promulgavere; aperta professione, malum nullum esse sine aliquo bono, Plin. H. N. XXVII, 3, i. e. *bekentenis of bewijs:* opinionis suae, Gell. VII, 3 ante med.: summa professio stultitiae, non ire obviam cet., Ibid. post med.: pietatis, Tacit. Agric. 3 extr.: flagitii, Tacit. Ann. II, 85: suscepta professio, Colum. IX, 2, 2, i. e. *de gedane belofte* scil. *om hier over te schrijven:* nihil pertinet ad nostram professionem, Ibid. VII, 12, 3, *behoort niet meer tot mijne beloften, gevolglijk, daar van behoeve ik niet te schrijven. Doch, het kan ook heeten, tot ons beroep, d. i. huishouding. Ook van levenloze dingen*, *bij voorb.* eligenda sunt genera, quae professione vitiorum suorum contraria loca diligunt, Pallad. Febr. IX, 2, i. e. *wegens opmerking van hunne enz., of wegens hunne openbare fouten enz.: van daar* 1) *de openlijke opgave*, *bij voorb. van zijn persoon of naam*, Liv. XXXV, 7: *of van zijn vermogen*, Cic. ad Div. XVI, 23: professionem peculii edere, Pandect. XXXIII, 8, 19: *Ook de opgave, hoe zij geregistreerd zijn, of het register der opgegeven personen, of van het vermogen*, Cic. Arch. 4 extr. Verr. III, 47 extr. 2) *de* declaratie *of de openlijke bekentenis van zijn beroep; of het beroep, het welk iemand openlijk belijdt*, *bij voorb.* bene dicendi, Cic. Or. I, 6: Grammaticae, Sueton. 8: sapientiae, Plin. H. N. VII, 30: magicae artis, Curt. VII, 4: salutaris, Cels. Praefat., i. e. medicina: nihil pertinet ad nostram professionem, Colum., *zie hier voor.*

PROFESSOR, oris, m. *eigenlijk, die iet openlijk van zich bekend maakt*, *bij voorb. dat hij iet doen of leeren zal: van daar een openbaar Leeraar, bijzonder die daar voor bezoldigd wordt, een* Professor, *bij voorb.* sapientiae, Cels. Praef.: eloquentiae, Suet. Rhet. 5: juris civilis, Pandect. L, 13, 1: artium professoris, Quintil. XII, 11, 20: *ook absolute of zonder* Genitivus *der wetenschap.* Quintil. I, 9 (15). X, 5, 18. Suet. Tiber. 11. Plin. Ep. IV, 11. Not. *voor* medicus, *bij voorb.* non crimen artis esse, si quid professoris sit, Cels. II, 6 in.: *zoo heet* Hippocrates professor, Ibid. VI, 4 post init., Not. accusationis, Apul. Apol. post init. p. 274. 22 Elm., i. e. (*misschien*) *die ze opgesteld, of ingeboezemd heeft, als 't ware, de Leeraar daar in.*

PROFESSORĬUS, a, um, Professoraal, *bij voorb.* lingua, Tacit. Ann. XIII, 14.

PROFESSUS, a, um, *zie* Profiteor.

PROFESTUS, a, um, 1) *onfeestlijk, niet feestlijk, d. i. geen feest bevattende*, *bij voorb.* dies profesti, Plaut. Aul. II, 8, 11. Liv. XXXIV, 3 extr. Plin. H. N. XVIII, 6 post med., *zijn de dagen, op welken geen godsdienst gehouden wordt, werkdagen: tegen dezen worden* dies festi *feestdagen overgesteld. Dus ook* luces profestae, Horat. Od. IV, 15, 25: *dus ook* lux, Ibid. Sat. II, 2, 116: *van daar* profestum facere, tanquam profanum facere, id est, eo die, qui dies feriarum non est, facere cet., Fest. 2) *onheilig, ongewijd*, *bij voorb.* vulgus profestum & profanum, Gell. Praef. extr., i. e. rude, imperitum.

PROFĬCĬO, feci, fectum, 3. *van* pro *en* facio, *eigenlijk, voortmaken*, *bij voorb.* rem i. e. *allengs gereed maken enz.*, *of* scil. se *zich voortmaken, d. i. van de plaats komen, voortrukken, avanceeren*, *bij voorb.* cum e tota classe quinqueremis sola non proficeret, Plin. H. N. XXXII, 1 post init., i. e. *niet van de plaats kwam, niet voortging: van daar* 1) *voortstappen, voortgang hebben, avanceeren, nuttigheid verkrijgen, toenemen in eene zaak, iet uitrichten of voor zich brengen*, *bij voorb.* in philosophia, Cic. Off. III, 8 extr., i. e. *toenemen, goede kennis verkrijgen, enz.*: plus multitudine telorum proficiebant, Caes. B. G. VII, 82, *richtteden meer uit:* nihil proficere oratione, Cic. Or. III, 51: nihil in oppugnatione, Caes. B. G. VII, 20: non multum, Nep. Eum. 10: nihil profici posse, Caes. B. G. III, 21: adeo loci opportunitate profecit, ut cet., Ibid. B. C. III, 23: pretio proficiente i. e. crescente, Plin. H. N. XIV, 4 extr.: vitis genus humore proficit, i. e. crescit, Colum. III, 20: *van daar* 2) *nuttig zijn, dienstig zijn, of uitrichten, te wege brengen, bewerken*, *bij voorb.* plurimum proficit, Cic. Brut. 37, *doet zeer veel nut, richt heel veel uit:* plus proficit, Cic. Or. III, 51: verba profectura aliquid, Ovid. Pont. III, 1, 138: nulla res tantum proficit, Cic. Brut. 24: parva certamina in summam totius profecerant spei, Liv. III, 61: usque ad mores proficit, Quintil. I, 1. *Dus ook in de Geneeskunde:* radix anethi in febribus proficit, Plin. H. N. XX, 23 extr.: pirorum ligni cinis contra fungos efficacius proficit, Ibid. XXIII, 7 in.: axungia proficit ad strumas, Ibid. XXVIII, 9 post med.: Haematites proficit oculorum lacrymis, Ibid. XXXVI, 20: vitia facile in exemplum proficiunt, Quintil. Decl. III, 1: proficitur i. e. *men doet voordeel*, *bij voorb.* adeo excelsitate proficitur, Plin. H. N. XVII, 23 in., *het welk ook tot* n. 1 *behooren kan.* Not. spero, quiddam nobis proefici, cum percrebrescit cet., Cic. Att. I, 1 in., *dat het ons wat baten zal, indien enz.; ten zij men het verklaren wil, dat er voor mij iet uitgericht wordt;*

het welk bij slot het zelfde zou zijn. 3) *beelden, vormen, bij voorb.* profecti a Zenone. ab Aristotele, Cic., *Leerlingen van Zeno enz., eigenlyk van hun gevormd: dus ook* a quo initio profectam communem humani generis societatem, Cic. Fin. III, 19 in.; *doch, dit alles kan ook van* Proficiscor *zijn: dus ook* a philosophia profectus Xenophon cet., *zie* Proficiscor.

PROFICISCO, ĕre, *voor* proficiscor, Plaut. Mil. IV, 8, 19. Turpil. ap. Non. 7 n. 21.

PROFICISCOR, fectus sum, 3. (*van* pro *en* facio *of* Proficio, *zie* Proficio *in het begin*) *eigenlyk, zich van eene plaats wegmaken, en gevolglyk zich naar eene andere plaats begeven: van daar* 1) *gaan, weggaan, het zij verre of niet, of alleen van huis tot op de markt, of nog nader bij, wanneer het gaan heet, bij voorb.* huc i. e. in urbem, Plaut. Amph. I, 2, 3 (*uit de haven*): ad dormiendum, Cic. Div. II, 58: *of* ad somnum, Cic. Div. I, 30 in., i. e. *slapen gaan, te bed gaan:* domum, Terent. Phorm. V, 6, 20: domo scil. in publicum, Liv. II, 4 extr.: ad eam domum profecti sunt, Cic. Verr. I, 27 ante med. (scil. e concione, *gevolglyk* in urbe): a publico judicio ad privatum, Cic. Cluent. 27: in pistrinum, Terent. And. III, 4, 21: *van daar* in coelum, Cic. Tusc. I, 13, i. e. *sterven: gaat de weg verder, dan vertaalt men het ook gaan, trekken, reizen, marcheeren, doch dikwijls ook geern gaan, bij voorb.* ad bellum, Liv. IV, 45 *en* 46. Nep. Alcib. 4, *in den oorlog trekken:* in pugnam, Caes. B. C. III, 99, *in een gevecht gaan:* Corinthum, Terent. Hec. I, 2, 11: Cyprum, Ibid. Ad. II, 2, 16: portu (*voor* e portu), Liv. XXIX, 26: ex hoc loco Puteolos, Cic. Acad. IV, 31: ex Asia Romam versus, Cic. ad Div. II, 6 in.: a castris, Caes. B. G. I, 12: *of* ex castris, Ibid. B. C. I, 78: in Illyricum, Ibid. B. G. III, 7: Romam, Sallust. Jug. 29 (31): in exercitum, Plaut. Amph. V, 2, 7: Aegyptum oppugnatum erat profectus, Nep. Eum. 3: contra quosdam barbaros, Ibid.: subsidio Lacedaemoniis profectus, Ibid. Iphic. 2: milites una profectos, Caes. B. G. VI, 39: de Formiano, Cic. Att. II, 8 post med.: ab aliquo, Ib. IX, 9. *Dikwijls heet het enkel verreizen, afreizen, uitreizen, of marcheeren, gaan enz., wanneer er geene plaats, waar heen? daarbij staat, bij voorb.* domo proficiscens, Nep. Milt. 1: ventus adversum tenet proficiscentibus, Ibid.: si quis propter societatam profectus sit, Pandect. XVII, 2, 52 extr. *en meermalen, zie hier voor. Ook staat het met den* Accusativus iter, *bij voorb.* magnum iter, Propert. III, 21, 1, i. e. *eene groote reize doen.* 2) *Tropisch, gaan, uitgaan, afkomen;* a) *gaan of komen, bij voorb.* nunc proficiscemur ad reliqua, Cic. Verr. III, 4, *willen komen, gaan, d. i. daarvan spreken:* Animus proficiscitur ad exitium, Auct. ad Herenn. II, 9, i. e. *tracht naar enz.* qui in mediocre genus orationis profecti sunt, Ib. IV, 11 in., i. e. *gestreefd hebben.* b) *als 't ware, uitgaan, d. i. aanheffen, een begin maken, bij voorb.* ab hoc initio profectus legem promulgavit, Caes. B. Civ. III, 20, i. e. *na eenen aanhef enz.:* ut instituimus proficisci, Cic. Invent. I, 41, *uitgaan, d. i. een begin van een' voordrag maken, gevolglijk, zoo als wij begonnen hebben uit te gaan, doch, het kan ook zijn, beginnen, aanvangen, dan zou* instituimus *overtollig zijn, of het zou beteekenen, voorgenomen hebben; het eerste schijnt beter: dus ook* proficisci a lege, Cic. Leg. I, 6 in., i. e. *te beginnen, van daar als 't ware, uit te gaan:* a philosophia profectus Xenophon scripsit i. e. post cognitam philosophiam, Cic. Or. II, 14 in.: ut inde oratio mea proficiscatur, Cic. Manil. 2, i. e. *van daar uitga, aanvange, beginne:* ut profectus (homo) a caritate domesticorum ac suorum serpat longius, Cic. Fin. II, 14 post med.: ei proficiscendum est ab omni mundo cet. i. e. initium faciendum, Ibid. IV, 22 in. c) *afkomen, ontstaan, zijnen oorsprong ergens nemen, ontspringen, afkomstig zijn, bij voorb.* ea proficiscuntur a natura, Cic. Div. I, 50: venae a corde profectae in corpus omne ducuntur, Cic. Nat. D. II, 55: ut ex medicina nihil oportet proficisci nisi quod cet., Cic. Invent. I, 35: quae a falsis initiis profecta vera esse non possunt, Cic. Fin. I, 21: a quo initio profectam societatem persequimur, Ibid. III, 19 in.: genus a Pallante profectum, Virg. Aen. VIII, 51: Tyria de gente profecti, Ovid. Met. III, 35: omnia, quae a me in te profecta sunt, Cic. ad Div. III, 1: quaecunque a me ornamenta ad te proficiscentur, Ibid. II, 19 extr.: *dus ook van leerlingen, bij voorb.* ab Aristotele profecti, Cic. Invent. I, 35, i. e. *zijne leerlingen, die hij onderwezen of gevormd heeft: dus ook* a Zenone profecti, Cic. Div. I, 3, i. e. *zijne leerlingen, eigenlijk, gevormd: dus ook* a philosophia profectus Xenophon i. e. *gevormd*, Cic., *zie boven; ten zij men dit van* proficio (i. e. efficio, perficio) *wil afleiden: somtijds kan men het vertalen, bewezen worden, bij voorb.* omnia, quae a me profecta sunt in te, *wat u van mij bewezen is*, Cic., *zie hier voor:* quaecunque ad te — proficiscentur, Cic., *zie hier voor.* 3) *willen geven, bij voorb.* nunc, quo profectus sum, ibo, Plaut. Aul. I, 2, 40: tu profectus alio fueras, Terent. Eun. II, 2, 49.

PROFĬTĔOR, fessus sum, 2. *iet openlijk en vrijwillig bekend maken, of uitzeggen, deklareeren, ontdekken, aantonen, er geen geheim van maken, openlijk en van zelve bekennen enz., bij voorb.* ita libenter confitetur, ut non solum fateri, sed etiam profiteri videatur, i. e. *vrijwillig bekennen*, Cic. Caecin. 9: fateor atque etiam profiteor & prae me fero, Cic. Rab. Perd. 5 extr.: profitentur, se — recusare, Caes. B. G. VII, 2: profiteor, me relaturum, Cic. Manil. 19. *Dikwijls heet het ook, iet belijden, met den* Accusativus, *d. i. toestaan, dat men het is of iet drijft, bij voorb.* philosophiam, Cic. Pis. 29, i. e. *de Filosofie belijden, d. i. bekend maken, dat men een Filosoof is:* jus, Ovid. Art. III, 531, i. e. *dat men een Rechtsgeleerde is:* medicinam rei, Cic. Tusc. II, 4: artem vitae, Ibid.: multa profitendo non censeo, Cic. Or. I, 10 extr.: ista profitentur, Cic. Amic. 5 in., i. e. *leeren: dus ook* se Grammaticum, Cic. Tusc. II, 4 extr. (scil. esse): *dus ook* amicum (*zonder* se), Horat. Epist. I, 18, 2: *ook staat er* esse *bij, bij voorb.* se Thucydidios esse profitentur, Cic. Or. 9: me jurisconsultum esse profitebor, Cic. Mur. 13: me defensorem esse profiteor, Cic. Verr. III, 93 extr.: *van daar ook* profiteri *eenvoudig, heet een openbaar leermeester zijn, bij voorb. van de Rhetorica, bij voorb.* cum omnes, qui profitentur, audiero, Plin. Ep. II, 18: ubi nunc profitetur, Ib. IV, 11 extr. *Vertaers*, cur ea non profitenda putabas, Ovid. Her. XXI, 129, i. e. *waarom zeidet gij het niet recht uit?* vultu profitente dolorem, Auct. Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 87, i. e. *ontdekt, verraadt, aantoont:* Sola Iovem Semele vidit Iovis ore professum, Nemes. Ecl. III, 22, i. e. *in de waare gedaante van* Jupiter: vitate viros cultum formamque professos, i. e. prae se ferentes, Ovid. Art. III, 433: magna professus, Ovid. Fast. V, 351, i. e. *die veel van zich maakt: of ook veel belooft*, Horat. Art. 14: *verders*, sumunt gentiles (i. e. Fabii) arma professa manus (i. e. pugnam) *voor* arma, declarantia pugnam, Ibid. II, 198. Not. indicium profiteri, *verklaring doen*, (*niet weigeren, verklaring te doen*), Sallust. Jug. 35 (39). Hirt. Alex. 55. Tacit. Ann. VI, 3. Plin. Ep. III, 3: Quis profitetur? Plaut. Capt. III, 1, 80, i. e. *wie verklaart? wie biedt zich aan* scil. *om mij te gast te nodigen: van daar* 1) *vrijwillig iet aanbieden of opdragen of beloven, bij voorb.* operam, Cic. Rosc. Am. 53: studium, Cic. ad Div. V, 8 med.: profitetur se venturum, Caes. B. C. III, 19: se — profiteantur esse dicturos, Cic. Or. I, 22: quis profitetur? Plaut., *zie hier voor.* 2) *openlijk opgeven, d. i. gerechtelijk of anders plegtig bekendmaken, of aantonen, bij voorb. zijn vermogen, naam, graan enz., bij voorb.* jugera, Cic. Verr. III, 15: plura, quam professus esset, Ib. 22: frumentum, Liv. IV, 12: greges ovium ad publicanum, Varr. R. R. II, 1 post med.: ut apud decemviros, quantum habent praedae, profiteatur, Cic. Agr. II, 22 post med.: aes alienum, Senec. Benef. VI, 20. *Bijzonder* nomen, Liv. XXVI, 18: *of enkel* profiteri, Cic. Arch. 4. Sallust. Cat. 18. Vellej. II, 92. Liv. XXXV, 7 in., scil. nomen, *zich of zijnen naam mede laten opschrijven, zich tot iet aanmelden, bij voorb. tot een Ambt, tot den Soldatenstand enz.: van daar* professae (scil. puellae *of* feminae), Ovid. Fast. IV, 866, i. e. *openbare hoeren, die zich daartoe bij den Ædilis, volgends gewoonte, daartoe aangemeld, en met haren naam plegtig aangegeven hebben. Ook kan men hier toe brengen:* quis profitetur? Plaut. Capt. III, 1, 20, *zie hier voor: van daar Tropisch*, Terent. Prol. Eun. 3, in his profitetur nomen suum i. e. *onder dezen telt hij zich.* Not. Professus, a, um, *staat ook Passive, bij voorb. bekend, d. i. zoo wel toegestaan, als ook openbaar, bij voorb.* culpa, Ovid. Am. III, 14, 6: dux professus, Justin. VIII, 4, i. e. *openbaar, daarvoor verklaard:* Hymen, Stat. Sylv. I, 2, 25: mors, Phaedr. IV, 6, 8, i. e. *openbaar:* vota aperta & professa: Senec. Ep. 67 med.: *van daar* ex professo, *openbaar, zonder het te ontkennen, opzettelijk, bij voorb.* petere securitatem, Senec. Ep. 14 ante med.: ostentare philosophiam, Quintil. XI, 1 ante med. §. 33: inimicitias gerere cum aliquo, Val. Max. IV, 1, 8: *daar voor staat ook* de professo, *bij voorb.* ea id quidem de professo audet, Apul. Apolog. post init. p. 274, 11 Elm.

PROFLATUS, us, *het blazen, waajen, bij voorb.* favonii, Colum. V, 9 ante med.: proflatu terrebat equos, Stat. Theb. X, 314, i. e. *snorken* (*van eenen slapenden*).

PROFLICTUS, a, um, *zie* Profligo, āre.

PROFLIGATOR, oris, m. *die te gronde werpt, een doorbrenger, bij voorb.* ganeo & profligator, Tacit. Ann. XVI, 18.

PROFLIGATUS, a, um, *zie* Profligo, are.

PROFLIGO, xi, ctum, 3. i. q. profligare; *alleen komt* proflictus, a, um, *voor*, Gell. XV, c. *te weten*, Gellius *haalt het* Verbum proflîgo *aan en zegt*: semper eo verbo, qui diligenter locuti sunt, ita usi sunt, ut profligare dicerent prodigere & deperdere, profligatasque res quasi proflictas & perditas adpellarint.

PROFLIGO, avi, atum, are, *te grondeslaan, of enkel slaan, over hoop werpen, overwinnen, bij voorb. vijanden, bij voorb.* copias hostium, Cic. Phil. XIV, 14: classem hostium, Caes. B. C. III, 31: inimicos, Plaut. Mil. II, 2, 75: hostes, Nep. Dat. 6: *dus ook* proelia i. e. proeliantes, Tacit. Ann. XIV, 36: mero somnoque profliganda acies virorum, Sil. XI, 400: *dus ook* profligatus, a, um, *bij voorb.* acies, Tacit. Ann. XII, 4: hominem temulento sopore profligatum, totis praecordiis stertentem, ructuosos spiritus geminare, M. Coelius ap. Quintil. IV, 2 prope fin.: *van daar* 1) *te gronde helpen, overweldigen, te grondeslaan, Tropisch, bij voorb.* rempublicam, Cic. Or. III, 1 post med.: opes tantas, Nep. Pelop. 2: valetudinem, Gell. XIX, 5: se suosque profligante fortuna, Liv. XXXIII, 19: moerore adflictus & profligatus, Cic. Cat. II, 1 extr., *wanneer* moerore *mede tot* profligatus *behoort; maar men kan het ook bijzonder nemen, d. i. nedergeslagen, geruïneerd, ellendig, dan behoort het tot het volgende: van daar* profligatus, a, um, *geruïneerd, in slechten toestand te vinden, nedergeslagen, ellendig, bij voorb.* homo, Cic. Cat. II, 1, *zie hier voor*: judicia senatoria perdita & profligata, Cic. Verr. Act. I, 3: *bijzonder, zedelijk slecht, d. i. heilloos, roekeloos, bij voorb.* homo, Cic. Arch. 6: tu profligatissime, Cic. Verr. III, 26: vitam flagitiis omnibus deditam, & denique omnia ad perniciem profligata atque perdita, Cic. Rosc. Am. 13 extr. 2) *maken, dat eene zaak tot haar einde komt: van daar* a) *eene zaak genoegzaam afdoen, bijkans eindigen, het daar in reeds ver brengen, bij voorb.* bellum profligatum ac paene sublatum, Cic. ad Div. XII, 30: bellum commissum (i. e. inceptum) ac profligatum conficere, Liv. XXI, 40 extr.: *en tersfond hier voor* deos ipsos committere ac profligare bellum: *dus ook* primo tempore commissum bellum, profligatum secundo, tertio vero confectum est, Flor. II, 15: quaestio profligata & paene ad exitum perducta est, Cic. Tusc. V, 6, i. e. *ver heen gebracht*: oporteret ab eodem illa omnia, a quo profligata sunt, confici velle, Cic. Provinc. 14: coepta profligataque opera a patre meo perfeci, Monum. Ancyr. ap. Gruter. p. 232: *van daar, ergens veel in doen, bij voorb.* quantum in juventute quoque profligatum sit (scil. *door het onderwijs van* Pythagoras) Justin. XX, 4, i. e. *hoe veel (goeds) er gesticht is: dus ook* speras profligari plurimum posse, Suet. Oth. 9, i. e. *veel kon gedaan worden*: homo aetatis profligatae, Senec. de vita beata 29, i. e. *in een hoogen ouderdom*. b) *eindigen, afdoen, bij voorb.* profligatam jam rem esse, Liv. III, 50: Quae res magna ex parte profligata est, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 14 §. 3, *alwaar de woorden* magna ex parte *leeren, dat* profligare *afdoen, eindigen, is*: rebus in Africa profligatis, Justin. XXII, 8.

PROFLO, avi, atum, are, 1) *voortblazen, opblazen, bij voorb.* flammas, Ovid. Fast. I, I, 573. Val. Fl. VII, 571: noctem tartaream pectore, Val. Fl. VI, 435: rivos sanguineos pectore, Stat. Theb. XI, 266: Languificusque Leo proflat ferus ore calores, Q. Cic. in carm. de vi signor. ap. Auson. in Ecl.: *en Tropisch*, somnum, Virg. Aen. IX, 326: anhelum deum i. e. Bacchum, vinum, Stat. Theb. II, 77: iras, Plin. H. N. VIII, 4. 2) *opblazen, bij voorb.* naribus proflatis, Apul. Met. VII ante med. p. 193, 30 Elm. 3) *blazend ontbinden, d. i. smelten, bij voorb. erts, metaal*, Plin. H. N. XXXIV, 9.

PROFLUENTER, *vloeiend: van daar Tropisch, bij voorb.* profluentius exsequebatur, Gell. XIV, 1 post med., i. e. *in een' vloeienden stijl of voordragt*: Ergo omnia profluenter, Cic. Tusc. V, 18 post med., *vloeiend, d. i. naar wensch of rijkelijk, menigvuldig*.

PROFLUENTIA, ae, f. *het voortstromen: van daar Tropisch*, loquendi, Cic. Partit. 23 post med. i. e. *stroom van woorden, vele woorden*.

PROFLŬO, xi, xum, 3. 1) *voortvloeien, bij voorb.* ex monte, Caes. B. G. IV, 10: Pactolus ex Tmolo profluens, Plin. H. N. V, 29: si lacrymae ab oculis & pituita a naribus profluent, Colum. VI, 7 extr.: gravedo profluit, Plaut. Asin. IV, 1, 52: sanguis a cerebro profluens, Plin. H. N. XXIX, 6: sudor profluens, Justin. XV, 4 post med.: *ook ergens heen vloeien, bij voorb.* in mare, Cic. Div. I, 41. *Ook enkel, vloeien, vlieten, bij voorb.* cum profluens ipsa lapidescat, Plin. H. N. XXXI, 4 extr.: profluit brevi spatio, Ibid.: utiliores (aquae), quae profluunt, Ibid. 3 in.: *ook kan men het bovenstaande hier toe brengen, bij voorb.* ex monte, Caes.: ex Tmolo, Plin.: lacrymae, Colum.: in mare, Cic.: gravedo, Plaut.: sanguis, Plin.: sudor, Justin.: *van daar* venter profluit, Cels. III, 6 extr., i. e. *is vloeibaar, (niet hard)*: *dus ook* videndum est, an adstrictum corpus sit, an profluat, Ibid. post med.: *van daar* aqua profluens, Cic. Invent. II, 50, *en enkel* profluens scil. aqua, Plin. H. N. XVII, 10, *vloeiend, vlietend water*. 2) *Tropisch, als 't ware, ergens heen of uit vloeien of enkel vloeien, vlieten, bij voorb.* cujus ore sermo melle dulcior profluebat, Auct. ad Her. IV, 33: ab hoc fonte duae profluunt, animadvertere est facile, Varr. L. L. VII, 33 extr.: Ego ab his fontibus profluxi ad hominum famam, Cic. Coel. 3, i. e. *veni*: Messalina ad incognitas artes profluebat, Tacit. Ann. XI, 26, i. e. *verviel*. Particip. profluens *vlietend, vloeiend, van eene uitdrukking, d. i. met eene gemakkelijkheid heen gegoten, en als 't ware daarheen stromende, bij voorb.* profluens quiddam habuit Carbo, Cic. Or. III, 7 extr.: loquacitas perennis & profluens, Ibid. 48: propter expeditam ac profluentem celeritatem, Cic. Brut. 61: genus sermonis adfert non liquidum, non fusum ac profluens, sed exile, aridum, concisum cet., Cic. Or. II, 38: genus orationis, Ibid. 15.

PROFLUVĬUM, i, n. *het vlieten of voortvlieten, bij voorb.* sanguinis, Lucret. VI, 1203: sanguinis per nares, Colum. VI, 33: narium sistere, Plin. H. N. XXXII, 10 ante med.: urinae cohibere, Ibid. XXVIII, 6 ante med.: alvi, Colum. IX, 13: *ook Absolute, bij voorb.* si (corpus) profluvio laborat, Cels. praef. post med., i. e. *loslijvig*: *verders* profluvium mulierum i. e. menses, menstruum, Plin. H. N. VII, 15: genitale (i. e. menstruum), Ibid. 14: geniturae, i. e. gonorrhoea, Ibid. XXII, 22 post med.

PROFLUVIUS, a, um, *daar heen vloeiend: van daar* fides, Caecil. ap. Priscian. 6 *en* 7, i. e. *onbestendig*.

PROFLŪUS, a, um, *voorbij vlietend, of enkel vlietend, vloeiend, bij voorb.* In ea parte litoris, quae profluo recessu numquam destituitur, Colum. VIII, 17, 9 Ed. Gesn., *alwaar sommige oude Edd.* profundo *hebben*: hortos — riguos herbulos, si contingat, profluo amne, Plin. H. N. XIX, 4 post med.: *doch de Edd.* Harduin. & Elzev. *hebben* praefluo.

PROFOR, atus sum, ari, 1) *uitspreken, of enkel zeggen, spreken, bij voorb.* Tum breviter — profatur, Virg. Aen. I, 561 (565): & sic profatur, Ibid. IV, 364: quibus ille profatur, Ovid. Met. XI, 290: sic ille profatus, Lucan. IX, 251: si modo vera mihi fas est impune profari, Petr. 121: Veteres casmenas, cascas res volo profari, Actius ap. Varr. VI, 3: *ook* Passive: *van daar* Substantive, Profatum, *eene uitspraak of spreuk*, Gell. XVI, 8. 2) *vooraf zeggen, voorzeggen*, Lucret. I, 740: Delio profante, Petr. 89: dies, quem profata Morta est i. e. praedixit, Liv. Andron. ap. Gell. III, 16: si servus inter fanaticos non semper caput jactaret & aliqua profatus esset, Pand. XXI, 1, 1 post med. *Ook wil in* Liv. XXII, 1, *alwaar thans staat* quemadmodum cordi est: Divi praefarentur, Joh. Fredr. Gronovius profarentur *en* Jac. Gronovius Divi suis carminibus *of* iis carminibus profarentur *lezen*, i. e. *voorzeiden of zeiden*.

PROFRINGO, ĕre, *stukbreken, bij voorb.* inarata, Stat. Theb. X, 506 i. e. *ploegen*.

PROFŬGIO, ugi, ugitum, 3. *voortvluchten, wegvluchten, of lopen, of vluchten het zij men vraagt, van waar? of waar heen? bij voorb.* ex oppido, Caes. B. G. VII, 11 *en* 26: domo, Cic. Brut. 89: in exsilium, Cic. Dom. 32: hinc, Cic. Verr. III, 51: istinc, tanquam a domino furioso, Cic. Senect. 14: e carcere, Vellej. II, 19: extra templum, Petron. 90: longius, Hirt. B. G. VIII, 13: in Britanniam, Caes. B. G. II, 14: Adrumetum, Ibid. B. C. II, 23: in altum, Plin. H. N. IX, 6: a castris, Justin. XXII, 8: Catilina ipse profugit, Cic. Cat. II, 3 extr.: *ook* ad aliquem, Cic. Att. XV, 21, i. e. *toevlucht nemen*. *Ook met den* Accusativus, aliquem *of* aliquid, *voor iets of van iets vluchten, bij voorb.* sedes suas, Colum. I, 3 ante med.: conspectum civium, Senec. ad Polyb. 36: natos, Plin. H. N. VII, 2: dominos, Curt. X, 2 post med. *en meermalen, bij voorb.* Colum. X, 56. Manil. IV, 578. Senec. Herc. fur. 977: eum ne profugias, Anton. in Cic. Ep. ad Att. X post Ep. 8.

PROFŬGUS, a, um, *vluchtig, d. i.* 1) *die vlucht of gevlucht is, bij voorb.* domo, Liv. I, 1: ex Peloponneso, Ibid. 7: a proelio, Tacit. Hist. II, 46: cf. III, 56. IV, 49: a proelio, Flor. IV, 2 extr.: pudor, Ovid. Her. IV, 155. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* regni, Tacit. Ann. XV, 1: vinculorum, Plin. H. N. VII, 28 post med.: tabulae illius, Flor. III, 22. 2) *die op de vlucht geslagen is*, Sallust. Jug. 56 (60). Val. Fl. III, 575. Claudian. B. Gild. 12. 3) *hier en daar vluchtende, omzwervende, bij voorb.* Scythae, Horat. Od. I, 35, 9. 4) *bijzonder, die uit zijn Vaderland verdreven is, of daar uit gevlucht is, bij voorb.* Annibal patria profugus, Liv. XLIV, 60: profuga Medea, Val. Fl. VIII, 10: classis, Ovid. Met. XIII, 627: currus, Ibid. XV, 506: boves, Prop. IV, 1, 4: penates, Ibid. 38: Trojani Aenea duce profugi incertis

ſedibus vagabantur, Salluſt. Cat. 6: cf. Val. IV, 556: van daar eenvouwig een balling, verbannene, verdrevene, bij voorb. profugo adfer opem, Ovid. Pont. II, 9, 6: cf. III, 6, 39.

PROFUNDE, diep: profundius, Plin. H. N. VIII, 42 extr.

PROFUNDĬTAS, ătis, f. de diepte, bij voorb. van eene plaats, van daar Tropisch, bij voorb. civitatis i. e. aanzien, grootte, Hadrian. ap. Vopiſc. in Saturnin. 8.

PROFUNDO, fudi, fuſum, uitgieten, uitſchudden, vergieten, verſchudden, bij voorb. ſanguinem ſuum, Cic. Cluent. 6, vergieten: vim lacrymarum, Cic. Somn. Scip. 3, i. e. vergieten: lacrymas in ſinu alicujus, Senec. Med. 511: lacrymas oculis, Virg. Aen. XII, 154: ſanguinem ex oculis, laten vloejen, Plin. H. N. X, 60: aquas ſub menſas, Ibid. XXVIII, 2 poſt med.: ſportulam in medium, Apul. Met. I extr. p. 113, 39, i. e. den korf met visch uitſchudden: vinum, Plaut. Curc. I, 1, 92, i. e. overſtorten, overgieten: aquam, Plaut. Aul. II, 4, 29, overſtorten, vergieten: van daar 1) Tropisch, overſtorten, d. i. zonder nut aanwenden, bij voorb. verba verbis, Lucret. IV, 929: Quae ſi non profundere videbor, Cic. ad Div. V, 5 extr.: van daar verdoen, het zij dit geſchiede door iets te nuttigen of te verbraſſen; waarom het dan verdoen, daar aan beſteden, daartoe geven, dan verkwisten vertaald wordt, bij voorb. patrimonia, Cic. Cat. II, 5, i. e. verdoen, verkwisten: non modo pecuniam, ſed etiam vitam profundere pro patria, Cic. Off. I, 24, i. e. aan geven: tantam pecuniam profudiſti, Plin. Paneg. 28 (in een' goeden zin): pecunias profundunt in eas res cet., Cic. Off. II, 16: profundat, perdat, pereat, Terent. Ad. I, 2, 54: da, profunde, oppone, Cic. Verr. III, 67: divitias, Salluſt. Cat. 20 (21): animam, Cic. Marc. 10: ſpiritum in acie, Val. Max. VI, 3, 3: omnes vires animi atque ingenii, Cic. Att. I, 18 ante med., i. e. inſpannen: dus ook vocem, de ſtem inſpannen, hard ſchreeuwen, Cic. Tuſc. II, 23 extr.: van daar aliquid iets overdrijven, daar te veel in doen, of wel meer als gewoonlijk, bij voorb. ludendi etiam modus retinendus, ut ne nimis omnia profundamus, elatique voluptate cet., Cic. Off. I, 29 extr., i. e. met alles te zeer overdrijven, daar in te ver gaan: dus heeft de Ed. Graev. en Erneſt. Maar Ed. Heuſing. heeft uit een Cod. MS. minis voor nimis, i. e. alles door Mimiſche Schouwtooneelen verkwisten: profuſus flatus vocis, Nigid. ap. Gell. X, 4, i. e. ſterke ſtem, ſchreeuwende ſtem. 2) voortſchudden Tropisch: van daar a) voortbrengen, het zij het een ligchaam of boomvrucht of woorden zijn enz. bij voorb. ex alvo matris puerum natura profudit, Lucret. V, 226: ſunitus, Lucret. VI, 400: ignes, Ibid. 209: has voces pectore, Catull. LXIII, 202: dus ook vocem, Cic., i. e. ſpreken, doch zie hier voor: clamorem, Cic. Flacc. 6 extr.: omnia ex ore veridico, Lucret. VI, 6: cuncta ſimul vitia, male diu diſſimulata, profudit, Sueton. Tiber. 42: ſermonem cum ſummo clamore, Lucret. IV, 543: dus ook van boomvruchten, graan enz., bij voorb. enim materia palmites profudit, Colum. V, 5 extr.: quae frugibus atque baccis terrae fetu profunduntur, Cic. Leg. I, 8: dus ook inſula ab Aenaria profuſa i. e. orta, Plin. H. N. III, 6: dus ook odium, Cic. Piſ. 7 extr., uitſchudden: iras, Cic. Acad. IV, 27, i. e. voortbrengen, zeggen. b) ſe, zich uitgieten, zich voortſtorten enz., bij voorb. lacrymae ſe profuderunt, Cic. Att. XI, 7 extr., i. e. vergoten zich: multitudo ſagittariorum ſe profudit, Caeſ. B. C. III, 93, ſtortte voort: voluptates ſe profundunt, Cic. Coel. 31, ſtorten hervoor, d. i. vertonen zich: ſi totum ſe in me profudiſſet, Cic. Att. VII, 3 ante med., zich uitgieten, d. i. milddadig zijn, zich mededeelen: in queſtus flebiles — ſeſe in veſtibulo curiae profuderunt, Liv. XXIII, 20, i. e. goten zich uit in enz., vloeiden weg in tranen en klagten. Dus ook profundi zich uitgieten, uitſtorten, bij voorb. Nilus e lacu profuſus, Plin. H. N. V, 9 ante med.: amnis profuſus Pindaſo monte, Ibid. 30 extr., i. e. giet zich uit, ſtort voort: urbe profuſi Aenidae, Val. Fl. III, 3: clauſtriſque profuſi Caſpiadae, Ibid. VI, 106. 3) heen ſtrekken, heen werpen, bij voorb. ſomnus membra profudit, Lucret. IV, 761: dus ook profundere ſe of profundi, zich heenſtrekken, heenwerpen, bij voorb. praecipiteſque cadunt molli cervice profuſae in terram, Ib. VI, 744: ook zich uitbreiden, bij voorb. in vitibus ea, quae ſeſe nimium profuderunt, Cic. Or. II, 21. Particip. Profuſus, a, um, heeft alle deze beteekenisſen, als heengegoten, heengeſchut, vergoten, verſchud enz.: buiten dien ſtaat het ook Adjective, (1) afhangende, bij voorb. cauda, Varr. R. R. II, 5: equi coma & cauda profuſior, Pallad. in Mart. 13: inſula ex utraque parte profuſa, Lucret. I, 89. (2) onmatig, uitgelaten, bij voorb. hilaritas, Cic. Tuſc. IV, 7: cupido, Tac. Hiſt. I, 12: genus jocandi, Cic. Off. I, 29 poſt med.: ſumtus, Cic. Quint. 30: profuſiſſima libido, Sueton. Claud. 33. (3) bijzonder onmatig in uitgaven, verſpilziek, bij voorb. nepos, Cic. Quint. 12: ſumtus, Cic., zie hier voor: luxuria, Vellej. II, 33: reus pecunioſus, profuſus, perditus, Cic. Verr. I, 7 poſt med.: ſui profuſus, Salluſt. Cat. 5, i. e. het zijne verkwistende: ook in eenen goeden zin, bij voorb. mens, Stat. Silv. III, 1, 91, i. e. milddadig: homo, Martial. VIII, 38, 11. (4) onmatig in uitgave, te kostbaar, bij voorb. epulae, Cic. Mur. 36: convivia, Sueton. Tit. 7.

PROFUNDUS, a, um, 1) diep, bij voorb. mare, Cic. Planc. 6: Danubius, Horat. Od. IV, 15, 21: Acheron, Lucret. III, 991: fornax, Ovid. Met. II, 229: vallis, Stat. Theb. X, 95: terrae foramen, Juſtin. XXIV, 6 extr.: atque hiavit humus multa, vaſta & profunda, Salluſt. Fragm. ap. Non. 4 n. 228: in profundam ruinam ſe praecipitare, Apul. Met. VIII in. p. 202, 1 Elm.: in atras & profundas tenebras claudere aliquem, Tubero ap. Gell. VI, 4: gurges profundiſſimus, Cic. Sext. 45: van daar de onderaardſche wereld, onder of in de onderaardſche wereld te vinden, bij voorb. Jupiter, i. e. Pluto, Stat. Theb. I, 615: Ceres i. e. Proſerpina, Ibid. IV, 459: nox Erebi, Virg. Aen. IV, 26. VI, 462: Manes profundi, Ib. Georg. I, 243, i. e. onderaardſche wereld: chaos, Val. Fl. VII, 401: van daar Profundum, Subſtantive, de diepte, bij voorb. aquae, Cic. Fin. III, 14: Natura in profundo veritatem abſtruſit, Cic. Acad. IV, 10: maris, Ovid. Halieut. 84: ſtagna Tuſci profundi, Sil. VII, 378, i. e. lacus Traſimenus: profunda camporum, Juſtin. XLI, 1: profunda ſylvarum & montium, Tacit. Agric. 25: van daar Tropisch, bij voorb. in profundum ultimarum miſeriarum abjectus, Val. Max. II, 6, 10: in profundum injuriarum incidere, Ibid. IX, 1, 2 (extern.) cf. VI extr.: van daar de diepte der zee of de zee, Virg. Aen. XII, 263. Ovid. Met. V, 428. XI, 203 en 197. Triſt. I, 10, 39. Colum. VIII, 16 extr. Ook der maag, Plaut. Capt. I, 2, 79. Van daar a) Tropisch, diep of bodemloos, d. i. onmeetelijk, onmatig, zeer groot, bij voorb. libidines, Cic. Piſ. 21: ſomnus, Apul. Met. II p. 125, 38: quies, Ibid. p. 128, 4: amor, Ibid. 116, 41: labor, Ibid. de mundo in. 13 Elm.: avaritia, Sall. Jug. 81 (83): vitia animi, Plin. H. N. XXX, 2: cupiditas, Vellej. II, 125: gula, Suet. Vitell. 17 en 13: ſecuritas, Gell. I, 15: mero profundo incaluere i. e. multo, Stat. Theb. V, 262: ſylva, Lucret. V, 42. Curt. VII, 7 poſt in.: altitudo, Liv. XXXVIII, 23. Tacit. Ann. II, 61: nox Erebi, Manes, zie hier voor: profundo Pindarus ore, Horat. Od. IV, 2, 7, i. e. groot, rijklijk, of rijk in uitdrukking b) geheim, onbekend, bij voorb. ara, Quintil. Decl. IV, 17: van daar in profundo eſſe, onbekend zijn, Pandect. XXXII leg. 16. 2) hoog, bij voorb. coelum, Virg. Georg. IV, 222: altitudo, Liv. en Tacit., hoog, diep, of onmatig, onmetelijk, zie hier voor: van daar Profundum de hoogte, bij voorb. coeli, Manil. V, 720. 3) dicht, bij voorb. ſylva, zie hier voor.

PROFŪSE, 1) onmatig, uitgelaten, bij voorb. tendere in caſtra, Liv. X, 36: profuſius ſumtui deditus erat, Salluſt. Cat. 13: prolixe profuſeque laudare, Gell. V, 1, i. e. overdreven of zeer prijzen: feſtos dies profuſiſſime celebrabat, Sueton. Aug. 75. 2) onmatig in verkwisting, bij voorb. profuſe exſtructa, Sueton. Aug. 72.

PROFŪSĬO, onis, f. 1) de uitgieting, vergieting, bij voorb. ſanguinis, Celſ. II, 7. VII, 21: alvi, Celſ. II, 7 med., i. e. buikloop. 2) Tropisch, uitgieting, d. i. rijklijke mededeeling, of uitgave, bij voorb. ſumtuum, Vitruv. X praefat., i. e. verſpilling: van daar verſpilling, bij voorb. nimia profuſio, Plin. Epiſt. II, 4 extr.: divitiarum & pecuniarum fructum non alium putabat, quam profuſionem, Suet. Ner. 30.

PROFŪSUS, a, um, zie Profundo.

PROGEMMO, are, oogen of knoppen zetten, of krijgen, bij voorb. palmis progemmantibus, Colum. IV, 27.

PROGENER, i, m. de man der kleindochter, Sueton. Aug. 19. Tacit. Hiſt. V, 9. Senec. Ep. 21, bijzonder Pandect. XXXVIII, 10, 5 poſt med. en Feſt., in welke beide plaatzen het verklaard wordt. En tegen hem wordt Proſocer en Proſocrus overgeſteld, zie Pandect. loc. cit.

PROGENERATĬO, onis, f. i. q. generatio, teling, voortbrenging, bij voorb. van een levendig ſchepzel, bij voorb. mularum, Plin. H. N. VIII, 43 in.: jumentorum, Ibid. XVIII, 28 ante med.

PROGENĔRO, are, i. q. genero, 1) telen, d. i. een levendig ſchepzel voortbrengen, bij voorb. columbam, Horat. Od. IV, 4, 32: fetus (van de Bijën), Plin. H. N. XI, 16: qui ex iis (bubus) progenerantur, inter ſe (ſimiles) vituli, Varr. L. L. VIII, 22: ut plurimi mares progenerandi ſint, Colum. VII, 3 ante med. 2) eene levenloze zaak voortbrengen, ſchijnt niet voor te komen.

PROGĔNĬES, ei, f. van geno of gigno, 1) de afſtamming van iemand, het geſlacht, ſtam, familie, bij voorb. aberat a divina progenie, Cic. Tuſc. I, 12, i. e. met goden verwant was: progeniem veſtram

ſtram ab avo atque atavo proferens, Ter. Phorm. II, 3, 48. 2) *allen, die van iemand afſtammen, het zij een kind, kleinkind, nakomeling: van waar het dan kind, kinderen, dan nakomeling, afkomst, geſlacht, nakomelingſchap, of familie (d. i. nakomelingſchap, kinderen, kleinkinderen enz.) vertaald wordt, bij voorb.* veteres ſe progeniem deorum eſſe dicebant, Cic. Univ. 11, i. e. *geſlacht, nakomelingſchap:* Claudia mea progenies, *zegt de* Cenſor Appius Cic. Coel. 14, i. e. *kleindochter:* Sarpedon, mea progenies, Virg. Aen. X, 471, i. e. *mijn zoon: zoo heet* Cimon progenies Miltiadis, Nep. Cim. 1, i. e. *zoon:* Macedonia progeniem ediderat, Liv. XLII, 52, i. e. *jonge lieden, jeugd:* ſtatua, quae per multos annos progeniem ejus honeſtaret, Cic. Phil. IX, 2, i. e. *zijne familie (nakomelingſchap) eere aandeed:* principes ex Herculis progenie i. e. poſteris, Nep. Ageſ. 1: Primum tanta progenie orbatum, i. e. filiis, Cic. Tuſc. I, 35: Bacchum progeniem negat eſſe Jovis i. e. filium, Ovid. Met. IV, 5: C. Sicinium, progeniem ejus, quem cet., Liv. III, 54: huic progeniem virtute futuram egregiam, Virg. Aen. VII, 257: ferrea, Ibid. Georg. II, 341: Latonia magna progenies Jovis i. e. filia, Catull. XXXIII, 6: En adſum (*zegt* Iſis) rerum Natura parens, elementorum omnium domina, ſaeculorum progenies initialis, Apul. Met. XI poſt init. p. 259, 2 Elm., i. e. *het eerſte kind, de eerſte geboorte der wereld:* vitioſior, Hor. Od. III, 6, 48. Not. *Ook dient het tot omſchrijvingen, bij voorb.* ex magna progenie liberum (liberorum), Liv. XLV, 41 extr., *voor e* tam multis liberis *van een' zoo grooten ſtam van kinderen: dus ook* macularent partus ſuos, nepotum illi, liberum hi progeniem, Liv. I, 13 in., *voor* nepotes illi, liberos hi cet. *Ook* a) *van beesten*, Virg. Georg. I, 414. IV, 56. Colum. VII, 6 en 9. b) *van gewasſen, bij voorb.* vitis, Colum. III, 9 poſt med. c) *van andere dingen, bij voorb.* progenies mea, *zegt* Ovid. Triſt. III, 14, 14, *van zijne Gedichten.* Not. (1) Plur. progenies, Senec. ad Polyb. 30. (2) Genit. progenii, Pacuv. ap. Gell. IX, 14, *alwaar* Gellius *zegt, dat de Ouden* progenii *in den* Genitivus *gezegd hebben.* Quintilianus *ſchijnt den* Genitivus progeniei I, 6 poſt med. §. 26 *af te keuren, of niet te kennen; hij zegt:* Nam quid progenies genitivo ſingulari, quid plurali ſpes faciet? *zo ik anders* Quintilianus *wel verſta.*

PROGENĬTOR, ōris, m. *Stamvader van het geſlacht, Stamvader*, Nep. Ageſ. 7. Ovid. Met. XI, 319. Valer. Soran. ap. Auguſtin. Civ. D. VII, 11.

PROGENĬTUS, a, um, *zie* Progigno.

PROGERMĬNO, are, *voortſpruiten, bij voorb.* ſurculus, Colum. IV, 10: nec — reſectum progerminet, Ibid. 15.

PROGĔRO, eſſi, eſtum, 3. 1) *voortdragen of brengen of zenden, uitdragen of brengen of zenden, bij voorb.* ova, Plin. H. N. XVIII, 35 extr. (*van de mieren*): defunctas, Ibid. XI, 18 extr.: quidquid ovilibus ſtabulisque converſum progeſſere, Colum. I, 6 extr.: urcei, quibus oleum (e labris) progeritur, Ibid. XII, 50 ante med. 2) *voordragen, voordan dragen, bij voorb.* votum, Apul. Met. XI med. p. 264, 35 Elm.: effigies, Ibid. p. 265, 11 Elm.

PROGESTO, are, i. q. progero, 1) *voortdragen, brengen, of bezorgen.* 2) *voordragen, voordan dragen, bij voorb.* ſinu ſerico progeſtans nucleos, Apul. Met. VI poſt med. p. 185, 23 Elm.

PROGIGNO, gĕnui, gĕnĭtum, 3. i. q. gigno, *voortbrengen, teelen, baaren, in het daglicht brengen, bij voorb.* te ſaevae progenuere ferae, Ovid. Her. VII, 38: quos Phryxus progenuit, Val. Fl. V, 463: neque gnatus eſt, neque progignetur, cui factum melius velim, Plaut. Truc. IV, 1, 1: novos rerum motus, Lucret. II, 80: ſenſum acerbum, Ibid. IV, 674: quales Eurotae progignunt flumina myrtus, Catull. LXIII, 89: qui lumen illud (i. e. virum tantum) progenuit, Cic. Off. III, 26: Illam Terra parens — progenuit, Virg. Aen. IV, 180: ſemina rerum, quae ex iis progignuntur, Cic. Div. I, 56: *van daar* progenitus, a, um, i. q. genitus, natus, *bij voorb.* furor, Claudian. de Stilich. II, 357: te progenitum cet., Ibid. de IV conſul. Honor. 148: arbores ex pomis ſponte progenitae, Pallad. in Januar. 15.

PROGNARE, i. e. aperte, Feſt. in Gnatus.

PROGNARĬTER, *bij voorb.* indice prognariter, Plaut. Perſ. IV, 39, i. e. *zeg het vrolijk, luchtig; wanneer* prognaviter *misſchien voegzamer zou zijn: doch zoo is het ook* Enn. ap. Non. cap. 2. n. 625, *voor* fortiter, ſtrenue, *alwaar de woorden zijn:* prognariter armis certando cet.; *ten zij men ook* prognaviter *dient te lezen.*

PROGNĀTUS, a, um, i. q. natus, *geboren, ontſproten*, 1) *van Ouderen, bij voorb.* Davo prognatus patre, Plaut. Amph. I, 1, 209: Romulus deo prognatus, Liv. I, 40: te novi, Moſcho prognatum patre, Plaut. Men. II, 3, 56: Tun' meo patre es prognatus, Ibid. V, 9, 20: illam civem Atticam, bonam, bonis (parentibus) prognatam, Ter. Phorm. I, 2, 65, *doch men kan bij* bonis *ook mede Voorvaderen denken; dan behoort het mede tot n. 2: verders* Caſtor ovo prognatus eodem, Horat. Sat. II, 1, 26: artes, quas doceat quivis eques atque ſenator ſemet prognatos i. e. filios ſuos, Ibid. I, 6, 78: *verders* quali arbitrare me genere prognatum? Plaut. Aul. II, 2, 35: arundines in palude prognatae, Plin. H. N. IX, 16, i. e. *gewasſen:* pinus prognatae vertice Peliaco, Catull. LXIII, 1: *van daar een kind, bij voorb.* patria, prognati, Plaut. Amph. II, 2, 20. 2) *van Voorouders afſtammende, bij voorb.* ipſi erant ex Cimbris prognati, Caeſ. B. G. II, 29: Galli ſe omnes a Dite patre prognatos praedicant, Ibid. VI, 18: Qualis tibi ille videtur Tantalo prognatus, Pelope natus, Cic. Tuſc. III, 12, *heet* Thyeſtes *d. i. Kleinzoon van* Tantalus. *Van daar* Subſtantive, *een nakomeling, afſtammeling, bij voorb.* Herculeis prognatis, Plaut. Caſ. II, 46, *alwaar* Gronovius Herculeo (*voor* Hercule *van den* Nominativus. Herculeus *voor* Hercules) *lezen wil.*

PROGNAVĬTER, *zie* Prognariter.

PROGNOSTĬCUM *of* PROGNOSTĬCON, i, *een voorteken van toekomende dingen, bij voorb. wanneer men uit iet regen verwacht enz. Zoodanigen heeft* Cicero *in* Hexameters *behandeld, waar van* Cic. Div. I, 7, 8, 9 *plaatzen ſtaan: maar, het woord zelve ſtaat, en wel in* Plurali, Cic. Div. I, 8. II, 20 extr. Cic. Att. XV, 16.

PROGRAXE *of* PROCRAXE, *zie* Procraxe.

PROGRĔDĬOR, greſſus ſum, 3, 1) *voorwaards gaan, vooruit gaan, ook voortgaan of voorgaan, wanneer het hetzelfde is, als voortgaan, zich voortmaken, voortrukken, bij voorb.* regredi quam progredi mallent, Cic. Off. I, 10 extr.: ſi quo hic gradietur, pariter progrediminor, Plaut. Pſeud. III, 2, 70: Quintius ante ſigna progreſſus, Liv. VII, 41: alicui obviam, Ibid. 10 extr., i. e. *te gemoet gaan:* tridui viam progreſſi reverterunt, Caeſ. B. G. IV, 4: ab eo loco progreſſus, Ibid. 23 *en meermalen, alwaar men het ook kan vertalen voortgaan:* in publicum, Juſtin. II, 10: in bellum, Ibid. I, 3: adeo ſani, ut de progrediendo cogitarent, Plin. H. N. VII, 53, i. e. *dat zij wilden uitgaan, uit den huize gaan: van daar voortgaan, tot vechten, ſpreken enz., bij voorb.* neque enim odio tui progreſſus eſt (Dejotarus) i. e. *is voortgegaan, heeft zich opgemaakt*, ſcil. *om tegen u te vechten, maar deze woorden* (ad pugnandum, in bellum cet.) *laat* Cicero, *als verdediger van* Dejotarus, *met voordacht weg, en drukt de zaak met zachter woorden uit. Op deze wijze heeft deze plaats eenen zin en behoeft geene verbetering: verders* pedetentim, Lucret. V, 534: intra teli jactum, Virg. Aen. XI, 608: naves audacius progreſſae, Caeſ. B. C. III, 24: *van daar voortgaan, ook enkel gaan, wanneer het voortgaan heet, bij voorb.* ex domo, Cic. Coel. 24: longius progredi a caſtris, Caeſ. B. G. VII, 14, *verder gaan van enz.:* in locum iniquum, Caeſ. B. C. I, 45: foras, Plaut. Bacch. IV, 2, 29. Men. I, 1, 31, *uitgaan:* populus Italia progreſſus, Flor. III, 12: progredi ad, *bij voorb.* ad urbem, ad amnem, *ſtaat driemaal* Liv. XXXVIII, 15, i. e. (*verder*) *voortgaan: aldaar ſtaat ook* progredienti praeter paludes, i. e. *langs het moeras voorbij, alwaar men* praegredienti *zou kunnen lezen, of zeggen, dat* progredienti *insgelijks is, voorbijgaan; echter als men* progredi *gaan vertaalt, is er geene zwarigheid meer: van daar* 2) *Tropisch, voortrukken, voortſtappen, voortgaan, avanceeren, ook gaan, wanneer het hetzelfde is, als voortſtappen, bij voorb.* ad reliqua progrediar, Cic. Or. III, 30: longius progredi, Cic. Phil. II, 4, *verder gaan in het ſpreken, d. i. voortvaren enz.:* aetate progreſſus, Cic. Senect. 10, i. e. *in jaaren toegenomen, ouder geworden:* progredi in virtute, Cic. Fin. IV, 23, *voortſtappen, d. i. toenemen:* progredientibus aetatibus, Cic. Fin. V, 15: perveniſſe, quoad progredi potuerit hominis amentia, Cic. Phil. XI, 3: videamus, quatenus amor in amicitia progredi debeat, Cic. Am. 11: ne quo progredereris, Caeſ. in Cic. Ep. ad Att. X poſt Ep. 8: divinatio conjectura nititur, ultra quam progredi non poteſt, Cic. Div. I, 14: repulſi ſunt ii, quos ad omnia progredientes cet., i. e. adgredientes, Cic. Haruſp. 26: in adulationem abſurdam, Tacit. Ann. III, 47: paulum aliquid ultra primas literas, Quintil. I, 1 (2). 3) *voorbij gaan, bij voorb.* praeter paludes, Liv., *zie hier voor.* 4) *voorheen of voordaan gaan? hier toe zou men kunnen brengen* obviam Romano exercitui progreditur; colles locosque idoneos prior occupat, Gell. III, 7 in., *ten zij het ook boven behoort.* Not. progredirì *voor* progredi, Plaut. Caſ. V, 1, 9. *Ook hebben de Ouden* Progredio, Active, *gezegd, bij voorb.* progredi *voor* progredere *of* progredire, *ga*, Nov. ap. Non. 7 n. 47.

PROGRESSĬO, ōnis, f. i. q. progreſſus, 1) *het voortgaan, voorwaards gaan: verders*

ders het voortstappen: van daar Tropisch, het voortstappen, voortgang, toeneming, wasdom, bij voorb. principiorum, Cic. Fin. V, 21: rei militaris, Cic. Tusc. IV, 2: quae & ingenii bonitate multi adsequuntur & progressione dicendi, Cic. Off. III, 3 post med.: progressionem facere ad virtutem, Cic. Off. III, 3: dus ook qui habent ad virtutem progressionis aliquantulum, Cic. Fin. IV, 24: virtutum & originem & progressionem persecuti sunt, Ibid. 7: progressio ad virtutem adpellatur, Cic. Acad. I, 5: van daar, als eene Figuur, Cic. Or. III, 54, de voortstapping, d. i. als er steeds eene sterker uitdrukking op eene sterke volgt. 2) het vooräan gaan, vooräf gaan.

PROGRESSUS, us, m. i. q. progressio, 1) het vooräan gaan, bij voorb. caussarum, Cic. Off. I, 4 post init. de woorden zijn: per quam (rationem) consequentia cernit, caussas rerum videt, earumque progressus & quasi antecessiones non ignorat. Anderen geloven, dat het is i. q. consequentia: dan behoort het tot n. 2. 2) het voortgaan, het voorwaarts gaan, voortstappen, bij voorb. stellarum, Cic. Nat. D. II, 20: progressum praecipitem, inconstantem reditum videt, Cic. Att. II, 21 ante med: arcere aliquem progressu, Cic. Phil. XI, 2: aggeribus expediantur progressus (scil. in aquam), Vitruv. V, 12: van daar Tropisch, het voortstappen, avanceeren, d. i. toeneming, wasdom, bij voorb. aetatis, Cic. Phil. V, 17: progressus facere in studiis, Cic. Tusc. IV, 19: tantos progressus habebat in Stoicis, Cic. Nat. D. I, 6: tantum progressum fecit (in literis), Nep. Cat. 3: primo progressu, Cic. Acad. IV, 78 extr., bij den eersten voortgang, d. i. in 't begin.

PROGRESSUS, a, um, zie Progredior.

PROGUBERNATOR, oris, m. de Onderstuurman, Caecil. ap. Non. 13. n. 17.

PROGYMNASTES, ae, m. die zich met iemand in het loopen, worstelen enz., oefent, en hem met zijn voorbeeld voorgaat, bij voorb. progymnastas meos, Senec. Ep. 8.

PROH! zie Pro! (Interject.).

PROHIBEO, ui, itum, 2. eigenlijk,weghouden van iet: van daar afhouden, terughouden, verhinderen, bij voorb. illum ab illa, Plaut. Epid. II, 2, 103, i. e. afhouden: me uxore, Plaut. Mil. III, 1, 105: vim hostium ab oppidis, Caes. B. G. I, 11: hostem a pugna, Ibid. IV, 34: hostem rapinis, populationibusque, Ibid. I, 15: exercitum itinere, Ibid. 10: aliquem cibo tectoque, Cic. Verr. III, 24 extr.: praedones ab insula Sicilia, Ib. IV, 64: aliquem ab alicujus familiaritate & congressione, Cic. Phil. II, 18: aliquem voce supplicis i. e. ne voce supplicis utatur, Cic. Ligar. 5: bovem potione per triduum, Colum. VI, 7: prohiberi republica diutius (te) non posse i. e. te redire, Cic. ad Div. VI, 6 post med.: vim de classe, Lucil. ap. Non. 12. n. 35: motus conatusque alicujus, Cic. Cat. II, 12: lex prohibens contraria i. e. vetans, Cic. Nat. D. I, 14: medico non prohibente, bibam, Martial. VI, 86, nemo hic prohibet, nec vetat, Plaut. Curc. I, 1, 33: egressum se prohibente deo i. e. contra voluntatem dei, Tibull. I, 3, 22: prohibente populo, Ovid. Met. XV, 610: majoribus honoribus prohibitis minores petere non prohibetur, Pandect. XLVIII, 22, 7 extr.: van daar Prohibita, orum, verboden, ongeöorloofde dingen, bij voorb. prohibitis abstinent, Senec. Ep. 83 post med.: verders rempublicam a periculo, terughouden, verwreemden, bevrijden, daar tegen beschutten, Cic. Manil. 7: dus ook cives calamitate, Ibid.: virginem ab impetu armatorum, Cic. Brut. 96: tenuiores injuria, Cic. Off. II, 12: agros sociorum populationibus, Liv. XXXI, 25: ook se ab injuria, Caes. B. G. II, 28, terug houden of onthouden; ook met den Genitivus, Infinitivus en ut, quo minus of ne, bij voorb. Poenos aquilae voor ab aquila, Sil. VI, 27: Bibulum exire domo prohibuissent, Cic. ad Div. I, 9: qui peregrinos urbibus uti prohibent, Cic. Off. III, 11; en dus staat meermalen de Infinitivus, bij voorb. aliquem mori, Cic. Tusc. V, 14 extr.: facere aliquid, Terent. Heaut. III, 3, 12: circumvallare, Caes. B. G. VIII, 17: prohibiti estis pedem ponere, Cic. Ligar. 8: petere, Plin. H. N. X, 33 med.: cf. Suet. Ner. 36 extr.: van daar nihil prohibet pecuniam solvi, Pand. XLVI, 3, 41, i. e. niets hindert het, daar is geen verhindering tegen, d. i. het gaat wel aan: dus ook quid prohibet raris nomen inesse meis, Ovid. Her. XVII, 42: zeldzamer is het volgende Liv. III, 28. Jam se ad prohibenda circumdari opera Aequi parabant voor ad prohibendum, ne circumdarentur opera: verders dii prohibeant, ut cet., Cic. Rosc. Am. 52, dat zij verhinderen, dat enz.: potuisti prohibere, ne fieret, Cic. in Caecil. 10: Hiemem prohibuisse, quo minus de te certum haberemus, Cic. ad Div. XII, 5: impediunt prohibentque, quo minus cet., Lucret. II, 785: prohibeat officiatque, quo minus, Ibid. I, 986. Ook met den dubbelen Accusativus, bij voorb. me id, Plaut. Amph. IV, 3, 17. Ook met den Ablativus en Dativus, bij voorb. parentes meos mihi prohibeas? Plaut. Curc. V, 2, 7, i. e. wilt gij mij mijne Ouders onthouden? d. i. verhinderen, dat ik hen niet kennen zou? Dii prohibeant, ut cet., Cic. Rosc. Am. 52, i. e. God verhoede het enz.: dus ook si eveniat, quod dii prohibeant, Terent. And. III, 3, 36: deos quaeso, ut isthaec prohibeant, Ibid. Hec. II, 1, 10: dus ook Dii prohibere minas, Virg. Aen. III, 265. Not. prohibere & obstare, Lucret. I, 97: prohibere & officere, Ibid. 976: impedire & prohibere, Ibid. II, 785. Not. prohibitum ire aliquid voor prohibere, Apul. de deo Socrat. post med. p. 52, 16 Elmenh. Not. 1) Prohibessis, it, cet. voor prohibueris, it, cet., bij voorb. precor, uti prohibessis (i. e. prohibeas), Cato R. R. 141: Id te Jupiter prohibessit, Plaut. Pseud. I, 1, 11, alwaar de dubbele Accusativus is aan te merken, zie hier voor: Quodque dii prohibessint, Cic. Leg. III, 3 extr. e legg. XII Tabb., voor prohibuerint (Futur.). 2) prohibeat staat met drie Syllaben, Lucret. I, 975.

PROHIBITIO, onis, f. terughouding, afhouding, verhindering, Quintil. IX, 2 post init. Pandect. XLVIII, 19, 8.

PROHIBITOR, oris, m. terughouder, afhouder, Apul. de deo Socrat. post med. p. 52, 2 Elm.

PROHIBITORIUS, a, um, terughoudende, de terughouding betreffende, bij voorb. avis, Plin. H. N. X, 14: interdictum, Pandect. XLIII, 6, 1.

PROHIBITUS, a, um, zie Prohibeo.

PROHINC, i. q. proinde, van daar, deswegens, Apul. Met. III ante med. p. 133, 3 Elm. V post init. XI post med. p. 270, 40 Elm.

PROIECTICIUS of **PROIECTITIUS**, a, um, heengeworpen, blootgesteld (op eene plaats,) bij voorb. nata, Argum. Plaut. Cistell. 8: dus ook projecticiam illam (puellam) deperit, Plaut. Cist. I, 1, 43.

PROIECTIO, onis, f. 1) het voorwerpen, opwerpen, bij voorb. brachii, Cic. Or. 18 extr., i. e. uitstrekking: sanguinis, Pand. in Tullios. 2) het uitbouwen, of het recht om uit te bouwen of een uitstek of luiffel te bouwen, bij voorb. si projectio super vicini solum non jure haberi dicatur, Pandect. XLVII, 17, 3. §. 5.

PROIECTO, are, heenwerpen, bij voorb. Ego projector, quod tu peccas, Enn. ap. Rufin. de figur., i. e. gehaat, beschuldigd, enz.

PROIECTURA, ae, f. 1) het voortwerpen, het uitsteken van een deel aan het geheel, uitstek in de bouwkunst, bij voorb. spirarum, Vitruv. III, 2 en 3: cymatii, Ibid. 3.

PROIECTUS, us, m. 1) het voortwerpen: van daar 2) de uitsteking, uitstrekking, bij voorb. corporis, Lucret. III, 1000: frondis, Plin. H. N. XVII, 12 post med.

PROIECTUS, a, um, zie Projicio.

PROIICIO, eci, ectum, 3. I) voorwerpen, iet voor iet voorwerpen, bij voorb. cibum spijze voor de honden voorwerpen, Horat. Ep. VI, 10: frustum panis alicui, Apul. Met. VI ante med. p. 177, 34 Elm.: galeam ante pedes projecit, Virg. Aen. V, 673; doch, het kan ook enkel heeten wierp heen, gevolglijk tot n. II. behooren: van daar projectus, a, um, van voren heengeworpen, van voren liggende, bij voorb. ante simulacrum projecti, Caes. B. C. II, 5: doch het kan enkel heeten, liggende, zie n. II: verders comas auris projecerat errare, Claudian. Proserp. II, 30, i. e. uitzetten, prijsgeven: van daar 1) voorwerpen, uitstrekken, maken, dat iet uitsteekt, bij voorb. brachium projectum, Cic. Or. III, 79: lingua projecta, Lucan. IV, 715: arbor circum projectis ramis cet., Sisenn. ap. Macrob. Sat. VI, 4: van daar projicere bij het bouwen, wanneer men een luifel of iet anders dat uitsteekt bouwt, bij voorb. jus immittendi ligna in parietem vicini, proiiciendi, protegendi, Pand. VIII, 2, 1: van daar projici uitsteken, bij voorb. quod tectum projiceretur, Cic. Top. 4: van daar projicere, scil. se, uitsteken, bij voorb. cujus (promontorii) lingua projicit, Pac. ap. Gell. IV, 17 extr.: van daar Projectus, a, um, uitstekend, bij voorb. urbs projecta in altum, Cic. Verr. IV, 10: insula a septentrione in meridiem projecta, Plin. H. N. III, 6, alwaar het ook enkel liggende zijn kan: bij slot is de zin dezelfde: Iustitia foras spectat, & projecta tota est atque eminet, Cic. fragm. ap. Non. 4. 374: venter paulo projectior, Sueton. Tit. 3: ora projecta, Liv. XXII, 20: saxa projecta, Virg. Aen. III, 699: van daar Projectum het geen uitsteekt, bij voorb. aan een gebouw, uitstek, luifel, Pandect. L, 16, 42: van daar Tropisch, uitstekend, d. i. zeer oogschijnlijk, onmatig, bij voorb. cupiditas, Cic. Dom. 44: audacia, Cic. Cluent. 54: homo ad audendum projectus, Cic. Verr. I, 1: projectissima gens ad libidinem, Tacit. Hist. V, 5: homines in verba projectos, locutulejos cet., Gell. I, 15 extr., i. e. zweetzers, babbelaars, zeer geneigd tot babbelen: van daar quod adulterium, quod flagitium, quae libido non se proripiet ac projiciet, Cic. Fin. II, 22, zal uitsteken, d. i. uitgelaten zijn, zich too-

toonen (openlijk); *doch* Ernesti *heeft het veranderd en driemaal* quo *voor* quod, quod, quae *laten drukken*. 2) *voorzetten*, *d. i. voordan zetten*, *bij voorb.* pedem, Virg. Aen. X, 587. 3) *voorhouden*, *d. i. van voren voorhouden*, *bij voorb.* hastam, Nep. Chabr. 1: scutis projectis tecti, Sisenn. ap. Macrob. Sat. VI, 4. 4) *uitwerpen*, *uitjagen*, *of stooten*, *voortjagen*, *bij voorb.* ab urbe, Ovid. Met. XV, 504: *dus ook* foras projicere, Cic. Catil. II, 1, i. e. *uitjagen*: *dus ook uit het water of zee*, *bij voorb.* projectus ad saxa, Cic. Phil. XII, 8: projecta vilior alga, Virg. Ecl. VII, 42: projectus ab undis navita, Lucret. V, 223: vix duo projecto (mihi) tresve tulistis opem, Ovid. Pont. II, 3, 30, i. e. *voortgejaagden of balling*; *doch*, *het kan ook zijn*, *mij verlatenen*, *van daar bannen*, *verwijzen*, *bij voorb.* Agrippam in insulam, Tacit. Ann. I, 3: neptem projecerat in insulam, Ibid. IV, 71: *hier toe kan men rekenen* projecto, Ovid. Pont. II, 3, 30, *zie hier voor*. 5) *uitgieten*, *bij voorb.* fontem urna, Manil. IV, 259: *van daar* septem projectus in amnes Nilus, Valer. Flacc. VIII, 90, i. e. *zich uitgietend*: *van daar* lacrymas, Hirt. Alex. 24, i. e. *vergieten*: *van daar ook* verba, Senec. Ep. 10, i. e. *voortbrengen*: mentionem facti, Sisenn. ap. Non. 2. n. 711, *alwaar nogthans* Nonius *het verklaart* negligenter jecit, quasi aliud agens meminit. 6) *voortjagen of op de vlucht slaan*, *bij voorb.* projectos persequuntur, Sisenn. ap. Non. 4. n. 349. II) *heenwerpen*, *bij voorb.* aquilam intra vallum, Caes. B. G. IV, 36: aliquid in ignem, Ibid. VII, 25: cratea, Ibid. 81: cymbia in aliquem, Prop. III, 8 (7), 4: galeam ante pedes, Virg. Aen. V, 673: praedam fluvio (*voor* in fluvium), Ibid. XII, 256: caestus in medium projecit, Virg. Aen. V, 402: *van daar* se, *zich heen of nederwerpen*, *heenstorten*, *bij voorb.* se ex navi, Caes. B. G. IV, 25: se super amicum, Virg. Aen. IX, 444: se ad pedes alicujus, Cic. Sext. 11, *zich aan iemands voeten werpen*: se in forum, Liv. II, 2, 3, *i. e. loopen*: *dus ook Tropisch*, se in judicium projicere, Cic. Coel. 9, i. e. *zich daar toe dringen*, *begeerig (als getuigen) daar willen zijn*, *van daar* projectus, a, um, *heengeworpen of liggend*, *bij voorb.* ad pedes, Caes. B. G. VII, 26: in antro, Virg. Ecl. I, 76: ante simulacra, Caes. B. C. II, 5: vulpes in latera projectae, i. e. *liggende*, Plin. H. N. X, 63 post init.: projecti ad terram, flentes — petierunt salutem, Caes. B. C. III, 98: projectum mortuum vidisset i. e. jacentem, Cic. Div. I, 27: *dus ook* cadavera projecta, Varr. L. L. IV, 5: puella, Plaut. Cist. I, 2, 5: insula projecta in meridiem, Plin. H. N. III, 6: *van daar* (1) *heenwerpen*, *of wegwerpen*, *bij voorb.* arma, Caes. B. C. III, 98: tela manu, Virg. Aen. VI, 836: *van daar ook afleggen*, *bij voorb.* insignia, Horat. Sat. II, 7, 53: vestem, Petron. 136 post med.: *van daar uitleggen*, *wegleggen*, *bij voorb. een nieuwgeboren kind*, *dat men niet opvoeden wil*, *te vondeling leggen*, *bij voorb.* jussit parvam projici, Plaut. Cist. II, 3, 74: *dus ook* puella projecta, Ibid. I, 2, 5, *alwaar het ook liggend zijn kan*: *van daar heenwerpen of wegwerpen*, *Tropisch*, *d. i. in gevaar zetten*, *bij voorb.* milites ad inconsultam pugnam, Liv. XXII, 44: *van daar* se *zich in gevaar zetten*, *bij voorb.* primae (tuae literae) monent & rogant, ne me projiciam, Cic. Att. IX, 6 post med.: quam si una projeceris te, Attic. Ibid. 10 prope fin.; *doch het een en ander kan ook heeten*, *zich van daar maken*, *voortloopen*, *voortvluchten*: in miserias projici *gestort worden*, Sallust. Jug. 14 (17): *van daar* projectus, a, um, *weggeworpen*, *slecht*, *laag*, *verächtlijk*, *bij voorb.* consulare imperium, Liv. II, 27 post med.: patientia, Tacit. Ann. III, 65: *van daar* a) *wegwerpen Tropisch*, *bij voorb.* se i. e. *zich wegwerpen*, *tegen zijne eere handelen*, *zich te zeer verlagen of vernederen*, Cic. Att. IX, 6, *doch zie hier voor*: *dus ook* se projicere in fletus muliebres, Liv. XXV, 37, *zich tot vrouwlijke tranen vernederen*, *d. i. weenen als eene vrouw*. b) *wegwerpen*, *d. i. laten varen*, *versmaden*, *bij voorb.* virtutem, Caes. B. G. II, 15: libertatem, Cic. Phil. XIII, 3: ampullas, Horat. Art. 97: spem salutis, Plin. H. N. VII, 25: animam (i. e. *zich dooden*), Virg. Aen. VI, 439: projecto pudore, Ovid. Met. VI, 541. c) *wegwerpen*, *Tropisch*, *d. i. niet achten*, *versmaden*, *in den loop laten*, *verlaten*, *bij voorb.* paratos, Caes. B. C. II, 32: Projectus a Pompejo, Caes. B. C. I, 30. (2) *heenwerpen Tropisch*, *d. i. woorden laten vliegen*, *voortbrengen*, *bij voorb. uit onbedagtzaamheid*, *of bij geval*, Liv. XXXV, 31 prope fin.: mentionem facti, Sisenn., *zie boven*. (3) *nederwerpen*, *te gronde werpen*, *bij voorb.* artus, Stat. Theb. I, 387: se ad pedes, Caes., *zie hier voor*: *dus ook* projectus ad pedes, Caes., *zie boven*: *van daar* projectus, a, um, a) *nedergeslagen*, *bij voorb.* vultus, Tacit. Hist. III, 65. b) *nederig*, *bij voorb.* patientia servientium, Ibid. Ann. III, 65: consulare imperium, Liv., *zie hier voor*. (4) *uitstellen*, *talmen*, *op een' tijd bepalen*, *bij voorb.* in quinquennium, Tacit. Ann. II, 36. Not. projecta sacra adpellantur, quae fulgurante coelo fiunt. Tum enim projecta depellendorum malorum fulgurum vel procurandorum bonorum causa fiunt, Fest. post Pecunia.

PROIN, i. q. proinde, *derhalven*, *daarom*, Terent. And. II, 4, 5. Eun. I, 1, 11. I, 2, 26. Plaut. Capt. Prol. 63. Ibid. Mil. III, 1, 185. Stich. V, 2, 19. Catull. XX, 16.

PROINDE, 1) *daarom*, *derhalven*, *is bekend*, *bij voorb.* Cic. ad Div. XII, 6. Cic. Cat. II, 5 extr. Cic. Verr. II, 29. V, 71. Cic. Att. II, 9. Caes. B. G. VII, 38. Sallust. Jug. 49 (53). Liv. I, 9. Virg. Aen. XI, 383 *alwaar het met twee syllaben staat*. 2) *ook staat het dikwijls in plaats van* perinde *even zoo*, *juist zoo*, *op gelijke wijze*, *bij voorb.* Hunc loco tibi non proinde habere, turpe mihi videtur, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 24, *alwaar* Ernesti *zonder noodzake* perinde *daar voor gezet heeft*: Proinde secunda adversaque, Justin. XLI, 3 extr.: Non proinde, quia natus est, quam cet., Gell. IX, 3: cultu non proinde speciosus, Petron. 23: proinde aestimare *op gelijke wijze beoordeelen*, Colum. XI, 2, 68: proinde et seminibus distant, Lucret. IV, 652, *alwaar* Ed. Creech. ac *heeft*, *maar* et i. e. *ook*, *voegt beter*. *Meermalen staat* ac, atque, ut, quasi, *als*, *gelijk*, *of als indien daarbij*, *bij voorb.* proinde magnum, ac — velis, Varr. R. R. III, 8: proinde ac — est merita, Cic. Tusc. V, 2: proinde ac merere, Plaut. Trin. III, 2, 33: proinde ac sentire videntur, Lucret. III, 1066: proinde ac famul infimus esset, Ib. 1048: proinde ac si solerent cet., Nep. Lys. 2: proinde aestimans, ac si usus esset, Caes. B. C. III, 1 Ed. Oudend.: proinde ut, Plaut. Amph. III, 3, 26. Varr. R. R. II, 1, 27; *en* ut — proinde *zoo als — even zoo*, Terent. Hec. II, 1, 21: proinde quasi, Cic. Verr. I, 38 extr. III, 87. Cic. Quint. 14. Sallust. Cat. 12. Ibid. Jug. 4. Lucret. IV, 995. Terent. Phorm. II, 3, 35: proinde atque si cet., Gell. I, 8: *ook* proinde, ut — ita, *alwaar* ita *of* proinde *te veel is*, *bij voorb.* proinde, ut a nobis aguntur, ita — fiunt cet., Gell. II, 7 prope fin. Not. *Eenigen twijfelen*, *of niet hier* perinde *overal voor* proinde *staan zal*: *maar dit gaat bij Dichters niet aan*, *bij voorb.* Lucret., *die* proinde *van twee syllaben gebruikt*, *bij voorb.* III, 1066. IV, 652 *en* 998.

PROLABOR, psus sum, 3. 1) *voorwaarts slippen*, *loopen of zich bewegen*, *of heenslippen*, *loopen*, *of zich bewegen*, *bij voorb.* Canis ad candam serpens prolabitur Argo, Cic. Nat. D. II, 44 ex Arat. Ed. Ernest: *maar in de* Aratea *zelve* v. 126 Ed. Ern. *staat* praelabitur: *van daar* a) *ergens heen geraken*, *komen*, *vervallen*, *bij voorb.* Huc libido est prolapsa, Cic. Coel. 20: in misericordiam, Liv. XXX, 12 post med., i. e. *medelijden krijgen*: libenter ad istam orationem tecum prolaberer, Cic. Leg. I, 20: eo prolapsi sunt mores, ut nemo nimium credulus videri possit, Senec. Controv. 15: paulatim inde ad jurgia prolapsi, Tacit. Ann. II, 16: in aliquod dedecus, Val. Max. II, 1, 5: longius prolapsum esse i. e. *dat ik verder gegaan*, *d. i. wijdloopiger geworden ben*, Cic. Caec. 35. b) *ontvallen*, *bij voorb.* verbum ab aliqua cupiditate prolapsum, Cic. Font. 9, i. e. *afstammende van enz. of ontvallen*, *ontslipt*. c) *voorwaards schalven (op zijn achterste)*, Liv. XLIV, 5. 2) *nederwaards vallen of vallen*, *bij voorb. van het paard*, *bij voorb.* ex equo, Liv. XXVII, 27: *dus ook* equus prolapsum per caput effudit, Ibid. 32: ex arbore, Plin. H. N. XXVII, 8 extr.: matris prolapsus ab alvo, Ovid. in Ibin 221, i. e. *geboren*: prolapsum leviter (Hylan) traxere, Prop. I, 20, 47: *ook staat er* cadere *bij*, *het welk des noods kan wegblijven*, *bij voorb.* prolapsum cecidisse, Liv. V, 21 extr.: velut si prolapsus cecidisset, Liv. I, 56 extr., i. e. *als of hij gevallen was*: *ook ergens heen vallen*, *bij voorb.* in cloacae foramen, Sueton. Gramm. 2: *van daar* a) *feilen*, *bij voorb.* cupiditate, Cic. Att. I, 17 post med.: cupiditate regni, Liv. XL, 23: nimio studio juvandi mortales, Plin. H. N. XXVIII, 8 post med.: timore, Cic. Quint. 24. b) *vallen*, *d. i. te onder raken*, *in verval komen*, *te gronde gaan*, *instorten enz.*, *bij voorb.* disciplina militaris prolapsa, Liv. VIII, 7: Ita prolapsa est (juventus), ut coercenda sit, Cic. Div. II, 2: prolapsa videntem Pergama, Virg. Aen. II, 555.

PROLAPSIO, onis, f. 1) *het heenvallen of struikelen*, *bij voorb.* ingredi sine casu aut prolapsione, Cic. Coel. 17 extr. 2) *inval*, *instorting*, *bij voorb.* aedificiorum, Sueton. Aug. 10.

PROLAPSUS, a, um, *zie* Prolabor.

PROLATIO, onis, f. 1) *de voortbrenging*, *en wel* a) *voortbrenging van eene zaak*, *d. i. verhaal*, *gewagmaking*, *bij voorb.* exemplorum, Cic. Or. 34. b) *voortbrenging*, *bij voorb. van een woord*, *d. i. het uitspreken*, *bij voorb.* nominum, Liv. XXII, 13. 2) *uitzetting*: *van daar* a) *uitbreiding*, *bij voorb.* finium, Liv. XXXI, 5 extr. b) *verschuiving*, *uitstel*, *bij voorb.* judicii, Cic. Rab. perd. 3: rerum, Cic. Att. VII, 12: diei, Caes. B. C. III, 92: *ook zonder* Genitivus, Plaut. Mil. II, 2, 98. Tacit. Ann. IV, 3. c) *verlenging*, *bij voorb.* temporum perditorum, Cic. ad Div. V, 16 ante med.

PROLATO, are, 1) *verwijderen, verlangen, vergroten, bij voorb.* rem rusticam, Colum. I praef. post med. §. 19: imperium, Quintil. III, 13: effugium, Lucret. I, 982: vitam, Tacit. Ann. XI, 47, *zijn leven uitstellen, voortleven, bij voorb.* id opprimi prolatando nullo pacto potest, Cic. Cat. IV, 3 extr.: diem belli, Sallust. in Epist. Mithrid. ad Arsac.: diem ex die, Tacit. Ann. VI, 42: bellum, Ib. XIII, 34: cunctantibus prolatantibusque spem ac metum, Ibid. XV, 51: dubitando & dies prolatando, Sallust. Cat. 43 (44): consultationes, Ibid. Jug. 27 (29): seditiones, Sallust. fragm. 1 in Orat. Phil. adv. Lepid. §. 16: nihil prolatandum ratus, Liv. XXI, 5: cf. Sil. III, 142.

PROLATUS, a, um, *zie* Profero.

PROLECTO, are, 1) *uitlokken, bij voorb.* sedatae lacrymae postliminio redeunt, prolectante gaudio, Apul. Met. V ante med. p. 162, 8 Elm.: ut aviculae, prolectante verno vapore, concentus suaves adsonarent, Ibid. XI ante med. p. 260, 21 Elm.: *doch, het kan in beide plaatzen ook zijn, bekooren, lokken: bij slot is het hetzelfde.* 2) *lokken, bekoren, aanlokken, vermaken, bij voorb.* aliquem spe largitionis (legationis), Cic. Flacc. 8: praeda animos prolectat puellares, Ovid. Fast. IV, 433, i. e. *bekoort, lokt:* versuum distincta pronuntiatio prolectando sensus legentium, Vitruv. V prooem.: aliquam ad nuptias, Apul. in Apolog. post med. p. 331, 28 Elm., i. e. *lokken, bekooren:* mox prolectante studio pulcherrimae visionis miratus singula, Ibid. Met. V post init.: *van daar* cf. *hier voor* Apul. Met. V *en* XI: *van daar voor de gek houden, bij voorb.* tuis me prolectas probris, Plaut. Bacch. III, 6, 38 Ed. Gronov.

PROLEPSIS, is, f. (πρόληψις) i. e. Anticipatio i. e. *wanneer men, bij voorb. in verhalen, in het spreken iet met eenen naam benoemt, dat toen dien naam nog niet hadt*, Diomed. 2 *en* Gell. X, 16, *alwaar het Grieksch staat; of wanneer men anders in het spreken iet vooräf gewaagt, eer de zaak zelve voorkomt*, Ascon. ad Cic. Verr. I, 45 extr.; *of wanneer men vooräf eene tegenwerping voorkomt*, Quintil. IV, 1, 49. IX, 2, 16, *alwaar het Grieksch staat: ook* quando ante numerus verbo redditur, quam personae definiamur, ut (Virg. Aen. XII, 161) Interea reges, — Latinus vehitur, — it Turnus cet., Diomed. 2.

PROLES, is, f. (*van* pro *en* olesco *groeijen, wassen, voor* proolea) *eigenlijk, het geen opwast, of gewassen is: van daar* 1) *van menschen, wanneer het dan kind, kinderen, kleinkind, dan nakomelingen, nakomelingschap, geslacht, vertaald wordt, bij voorb.* postuma proles, Virg. Aen. VI, 763, i. e. *zoon, kind:* prolem enixa gemellam, Ovid. Met. IX, 452, i. e. *tweelingen:* proles Apollinea, Ovid. Met. XV, 533, i. e. Aesculapius: Latoia, Ovid. Trist. V, 1, 57, i. e. Apollo *en* Diana: Saturni altera proles i. e. Juno, Virg. Aen. XII, 830: Bacchi rustica proles i. e. Priapus, Tibull. I, 4, 7: proles fulminis improbi i. e. Bacchus, Senec. Med. 84: egomet Neptunia proles, Val. Fl. IV, 213: prole novare viros, Ovid. Fast. I, 622: & pulchra faciat te prole parentem, Virg. Aen. I, 75 (79), i. e. pariat tibi pulchros liberos: lex marita novae prolis ferax, Horat. Carm. Saecul. 19: prolem propagando procudere, Lucret. V, 854, *kinderen teelen:* ferrea proles, Cic. Nat. D. I, 63 e poëta, i. e. *geslacht, menschen geslacht: dus ook* argentea, aenea, Ovid. Met. I, 114 *en* 125: praeclara Brutorum atque Aemiliorum proles, genitl ad cet., Sallust. in orat. Lepidi ad pop. post init.: Rhaetos Tuscorum prolem arbitrantur, Plin. H. N. III, 20, i. e. *afkomelingen:* equitum peditumque prolem describunto, Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tabb., i. e. *jeugd, jonge manschap:* sternitur Arcadiae proles, Virg. Aen. X, 429: nec prolem Ausoniam & Lavinia respicit arva, Virg. Aen. IV, 236, i. e. *nakomelingschap.* 2) *van beesten, alwaar het even zoo staat, bij voorb.* equorum proles, Lucret. II, 660: si quem proles defecerit omnis, *van de Bijën*, Virg. Georg. IV, 281: parit, si est generosa proles, frequenter duos, *van Geiten*, Colum. VII, 6 post med., *en meermalen van dieren, bij voorb.* Virg. Georg. III, 65 *en* 541. Phaedr. II, 3, 19. 3) *van gewassen, bij voorb.* proles olivae, Virg. Georg. II, 3. Not. Plur., *bij voorb.* privignas proles, Colum. X, 163.

PROLETANEUS, a, um, i. q. proletarius, Fest.

PROLETARIUS, a, um, *zich met kinderen bezig houdende, daar toe behorende: van daar* Proletarius scil. civis *of* homo *en* Plural. Proletarii scil. cives *of* homines *heeten de arme inwoners van* Rome *in de zesde Klasse, die, volgends* Livius, *beneden de elf duizend* Assen *bezitting hadden, en den Staat niet met geld, maar enkel met hunne kinderen dienen konden*, Festus *en* Gell. XVI, 10 e legg. XII tab. & ex Enn. *en* Gellius *zelve aldaar.* Festus *zegt, dat zij ook* proletanei *genoemd werden: van daar* Proletarius, a, um, *gemeen, gering, bij voorb.* sermo, Plaut. Mil. III, 1, 157.

PROLIBO, are, i. q. libo, *offeren*, Plin. H. N. XIV, 18 *en* 19.

PROLICEO *of* **PROLIQUEO**, cui, i. e. emanare, effluere, Gloss. Isidor., *alwaar uit* Varro *aangehaald wordt* demum ubi prolicuit dulcis unda.

PROLICIO, ĕre, *uitlokken, voortlokken, bijlokken, aflokken, aanspooren, bij voorb.* ejus (vini) amos (*voor* amor) cupidam me huc prolicit, Plaut. Curc. I, 2, 21: voluptas tarda proliciendo mora, Ovid. Art. II, 718: aliquem ad spem, Tacit. Ann. III, 73.

PROLIQUATUS, a, um, *vloeibaar gemaakt; van daar vloeibaar, vlietende, bij voorb.* radii nostri media oculis proliquati & lumini extrario mixti cet., Apul. Apol. ante med. p. 283, 29 Elm. *Het is het Particip. van* Proliquo, are.

PROLIQUEO, *zie* Proliceo.

PROLIQUO, are, *zie* Proliquatus.

PROLIXE, 1) *rijklijk, bij voorb.* promitte, Cic. ad Div. VII, 15: facere, Cic. Fl. 36: *dus ook* ut hoc libenter, prolixe, celeriter facias, Cic. ad Planc. in Cic. Ep. ad Att. XVI post med.: prolixe profuseque laudare, Gell. V, 1: arbor prolixe foliata, Apul. Met. IV post in. p. 143, 16, i. e. *veel bladen hebbende, ten zij het liever is, lange bladen hebbende:* prolixius fabulari, Gell. XII, 1: ridere, Ibid. XIX, 10 extr.: largius prolixiusque fluere, Ibid. I, 22 post med.: aliquem fovere prolixius, Suet. Tit. 7: prolixius adcipit, Terent. Eun. V, 8, 52, i. e. *onthaalt rijklijker, heerlijker:* parum prolixe respondent, Cic. Att. VII, 14, i. e. *niet veelvuldig of gewillig.* 2) *gedienstig, gewillig, goeaig, bij voorb.* age prolixe, Terent. Ad. V, 8, 20, i. e. *gewillig, gedienstig:* prolixe consentit de concubitu, Apul. Met. VIII ante med. p. 206, 1 Elm., i. e. *gewillig, gaerne:* parum prolixe respondent, Cic., *zie hier voor:* prolixius fovere, Sueton., *zie hier voor.* 3) *lang, bij voorb.* arbor prolixe foliata, Apul., *zie hier voor.*

PROLIXITAS, atis, f. *de lengte, bij voorb.* terrae, Apul. de mundo ante med. p. 60, 21 Elm., *alwaar er* latitudo *tegen overgesteld wordt:* temporis, Pandect. XXXVI, 1, 22 post med.

PROLIXITUDO, inis, f. i. q. prolixitas, Pacuv. ap. Non. 2. n. 697.

PROLIXO, are, *lang maken, verlangen, bij voorb.* aciem ferramenti, Colum. IV, 24 extr.

PROLIXUS, a, um, (*misschien van* laxus) 1) *lang, bij voorb.* capillus, Terent. Heaut. II, 3, 49: cauda, Varr. R. R. II, 2: arbor, Ibid. I, 9 post med.: ramus, Suet. Vesp. 5: tunica Gell. VII, 12: cervix (ovis), Colum. VII, 3: barba, Virg. Ecl. VIII, 34, *alwaar anderen* promissa *lezen:* homo prolixae aetatis, Pandect. L, 6, 5 extr., i. e. *bejaard, oud:* corpus, Suet. Claud. 30: non tam prolixo provolat ictu, Lucret. IV, 1239, i. e. *niet zoo ver:* prolixioris temporis spatium, Pandect. XLIX, 14, 45 post med.: si cognitio prolixiorem tractatum habeat, Ibid. XXXIII, 1, 13: prolixior arator, Colum. I, 9: *van daar wijdlopig in begrip, bij voorb.* longe esse amplius, prolixius, Gell. XIII, 28, i. e. *meer in zich begrijpen, bevatten.* 2) *geneigd tot gedienstigheden, goed, gedienstig, gewillig, bij voorb.* natura, Cic. ad Div. III, 8: animus, Cic. ad Capiton. in Cic. Ep. ad Att. XVI post Ep. 16: prolixior in Pompejum, Cic. Att. VI, 3 med.: *van daar* 3) *goed van de hand gaande, gelukkig, goed, bij voorb.* rebus secundis atque prolixis, Cato ap. Gell. VII, 3, i. e. *bij geluk; doch het kan ook heeten, rijkelijk:* Cetera spero prolixa esse, Cic. Att. I, 1, i. e. *goed van de hand zullen gaan.* 4) *rijklijk, bij voorb.* Gell., *zie* n. 3. 5) *sterk, bij voorb.* ictus, Lucret., *zie* n. 1. Not. prolixum Adverbialiter, *bij voorb.* prolixum ejulat, Apul. Met. VIII ante med. p. 205, 15 Elm., i. e. vĕhementer, valde.

PROLOGIUM, i, n. *voorreden*, Pacuv. ap. Fest.

PROLOGUS, i, m. 1) *de voorreden, bij voorb. van eene Komedie*, Terent. Phorm. Prol. 14. Ibid. And. Prol. 5. Suet. in vita Terent. 2) *die deze voorreden houdt, voorredenaar*, Terent. Hec. Prol. II, 1. Ibid. Heaut. Prol. 11.

PROLOQUIUM, i. n. *eene stelling*, Varr. ap. Gell. XVI, 8 in.: disjunctivum, Gell. V, 11.

PROLOQUOR, cutus *of* quutus sum, 3, 1) i. q. loquor *uitspreken, bij voorb. het geen men denkt, uitspreken, of enkel zeggen, bij voorb.* verbum, Terent. And. I, 5, 21, *een woord zeggen, of voortbrengen:* cogitata, Terent. Phorm. II, 1, 53: Nequeo satis proloqui, Terent. Hec. II, 4, 24, *ik kan het niet genoeg zeggen, niet genoeg uitdrukken enz.*, scil. *hoe mij dit mishaagt:* mendacium parenti, Plaut. Merc. I, 2, 96: apud aliquem, Ibid. Epid. III, 4, 28: id apud vos proloquar, si cet., Ibid. Capt. Prol. 6: vera, Ibid. Aul. II, 1, 18: falsum, Ibid. III, 5, 45: quidquam verborum, Ibid. Amph. I, 1, 92: nunc, quam rem oratum veni, proloquar, Ibid. Prol. 50: quid sentiatis, proloquimini, Auct. B. Afr. 44: au-

deas

deat Canulejus in fenatu proloqui, fe — prohibiturum, Liv. IV, 2 extr.: ille verfus, qui vetat Artem pudere proloqui, quam factites, Cic. Or. 43: cupido cepit me proloqui coelo atque terrae Medeae miferias, Enn. ap. Cic. Tufc. III, 26: omitte proloqui, Terent., *zie n.* 2. 2) *iet voorüf zeggen, eene voorreden maken, of houden. bij voorb.* omitto proloqui, Terent. Phorm. V, 6, 21, *ik wil geene lange voorreden maken, d. i. ik wil terstond tot de hoofdzaak komen: doch, het kan ook zijn: ik ga dit voorbij, ik wil het niet zeggen: dan zou het tot* n. 1. *behoren.*

PROLUBĬDO, ĭnis, f. i. q. prolubium, Varr. ap. Non. 1. n. 324, *alwaar ſtaat:* prolubium & prolubidinem medici ab eo, quod lubeat.

PROLUBĬUM, i, n. 1) *overhaaste begeerte, overhaaste lust*, Terent. Ad. V, 9, 27; *doch het kan ook enkel, lust, begeerte, zijn. Sommigen, bij voorb.* Nonius 8. n. 81 *en* Servius ad Virg. Aen. III, 217, *lezen* proluvium, i. e. *verkwisting, en halen ten bewijs aan:* quod proluvium, quae voluptas, quae te lactat largitas, *welk vers aan het vers van* Terentius *gelijk is. Doch, misſchien onnodig.* 2) *het believen, neiging, bij voorb.* muliebre ingenium, prolubium, Acc. ap. Non. cap. 1 n. 324: & volo & — facere, in prolubio eſt, Nov. ibid.: navitas prolubium audiendi fubit, Gell. XVI, 19: *hier toe kan men ook brengen* Terent. Ad. V, 9, 27 *uit n.* 1. 3) *vergenoegen, bij voorb.* majus in iſta victoria mihi prolubium eſt, Gell. V, 10 poſt med. §. 12.

PROLŪDO, ſi, ſum, 3. *is hetzelfde als* praeludo, *iet, voor het hoofdſpel, tot eene proeve vooräf ſpelen: van daar Tropisch, een voorſpel houden, zich, bij voorb. tot vechten oefenen, bij voorb.* ſparſa ad pugnam proludit arena, Virg. Georg. III, 234: Ut ipſis ſententiis, quibus proluſerunt, pugnare poſſint, Cic. Or. II, 80: jurgia proludunt, ſed mox & pocula torques, Juvenal. V, 26, i. e. *vooräf gaat gekijf; gekijf is het voorſpel voor de maaltijd:* ſeque praetentans ſatis proluſit irae, Senec. Hippol. 1061: Et tumida tenera guttura eliden̄s manu proluſit hydrae, Ib. Herc. fur. 221: per has mortalis aevimoras illi meliori vitae longiorique proluditur, Senec. Ep. 102 poſt med.: denique cum per iſta proluſum eſt, creſcunt maria, Ibid. Nat. Quaeſt. III, 28.

PROLŪGĔO, ēre, *uitnemend, zeer treuren: langer treuren, dan gewoonlijk*, Feſt., *welke dus zegt:* prolugere dicuntur, qui folito diutius lugent.

PROLŬO, ui, ūtum, 3. 1) *uitſpoelen, bij voorb.* cloacam, Plaut. Curc. I, 2, 29, *voor* ventrem, *den maag uitſpoelen, boertend, voor drinken, zuipen.* 2) *wegſpoelen, bij voorb.* tempeſtas nives proluit, Caeſ. B. C. I, 48 ex Edit. Oudend.: ſylvas Eridanus proluit, Virg. Georg. I, 481: montis ſaxum — imber proluit, Ib. Aen. XII, 685: quoniam impetus aquarum proluit terram, Colum. II, 18 poſt med. §. 5: imbribus prolutas eſſe totas regiones, Apul. de mundo poſt med. p. 71, 26 Elm.: *van daar Tropisch, verdoen, bij voorb.* pecuniam, Gell. II, 24. 3) *bevochtigen, waſſchen, bij voorb.* manus in rore, Ovid. Faſt. IV, 778: cruor proluit pectora, Stat. Theb. VIII, 711: Gracchusque cadens tibi proluit enſem, Sil. XV, 304: fluctus proluit genus natantum (i. e. piſces) ceu naufraga corpora, Virg. Georg. III, 543: amne rogum, Auct. Conſ. ad Liv. (*achter* Ovidius) 230: *van daar van drinken, bij voorb.* labra fonte prolui Caballino, Perſ. Prolog. 1, i. e. *hebben gedronken enz.:* pleno ſe proluit auro, Virg. Aen. I, 739 (743), i. e. *dronk den beker uit:* praecordia mulſo prolueris melius, Horat. Sat. II, 4, 27. 4) *vloeibaar maken, bij voorb.* ventrem, *bij voorb.* pruinoſa herba pecudi ventrem proluit, Colum. VII, 3 extr., *maakt het lijf vloeibaar, los, verwekt den loop.* 5) *overſtroomen, bij voorb.* prolutas eſſe regiones, Apul., *zie hier voor.*

PROLŪSĬO, onis, f. *het voorſpel voor de hoofdzaak, voorbeſening daar in, de proeve, die men voor de hoofdzake (het vechten) vooräf laat gaan*, Cic. Or. II, 8. Cic. in Caecil. 14 extr.

PROLŪTUS, a, um, *zie* Proluo.

PROLŬVĬES, ei, f. 1) *overſtroming*, Cic. Q. Fr. III, 7. Lucret. V, 948. 2) *de overgeſtroomde vuiligheid: van daar* alvi, Lucret. VI, 1198. Colum. XII, 38 in., *of* ventris, Virg. Aen. III, 217. Colum. VI, 7 in. *en* extr., *vuiligheid der darmen, ſtront.*

PROLŬVĬO, onis, f. i. q. proluvies, *overſtroming, bij voorb.* proluviones easdem ſtrages dederunt, Apul. de mundo poſt med. p. 73, 33 Elm.

PROLUVIUM, *zie* Prolubium: *ook ſtaat* proluvium libidinis ſuſcitaverat, Apul. Met. X poſt med. p. 249, 4 Elm. *Ook heeft dus* Edit. Vulcan. p. 361: *maar de* Ed. Oudendorp. *heeft* prolubium.

PROMATERTĔRA, ae, f. i. e. ſoror proaviae, *de zuster der Overgrootmoeder*, Pandect. XXXVIII, 10, 1 *en* 10.

PROMELLĔRE, i. e. litem promovere, Feſt.

PROMENERVARE *voor* monere, *bij voorb.* promenervat i. e. monet, in carmine Saliari, Feſt.

PROMERCALIS, e, *eigenlijk, het geen als eene waare gebruikt wordt: van daar alles, waar mede gehandeld wordt, bij voorb.* res, Colum. I, 8 poſt med. XI, 1, 24: veſtes, Sueton. Gramm. 23: ex his, quae promercalia & uſuaria eſſent, ea ſola cet., Gell. IV, 1 extr.: aurum, Sueton. Caeſ. 54.

PROMERCĬUM, i, n. *handel, koophandel*, Pandect. XXX leg. 41 med.

PROMĔRĔO, ui, ĭtum, 2. *en* PROMERĔOR, ĭtus ſum, 2. 1) *iet verdienen, het zij iet kwaads of goeds, bij voorb. lof, eere, ſtraffe enz., bij voorb.* promerui poenam, Ovid. Triſt. I, 2, 61: dicam ea, quae promeres, Plaut. Trin. III, 2, 15: haud promeruit, quamobrem vitio verteres, Ibid. Amph. V, 2, 12: quid mali ſum promeritus? Ibid. II, 1, 20: promeruiſti, ut ne quid ores, quin impetres, Ibid. Men. V, 9, 41: quando bene promeruit, fiat, Terent. Ad. II, 1, 47: cum nihil promereat, id gratiae adponi ſibi, Ibid. And. II, 1, 30, i. e. non dignus ſit, *doch, het kan ook zijn, zich niet verdiend maakt; bij ſlot verliest de zin niets:* nunquam referre gratiam poſſum ſatis, proinde ut tu promeritus es, Plaut. Capt. V, 2, 13: quod bene promeritus fueris, Terent. Phorm. III, 2, 32, i. e. *verdiend hebt, of u verdiend gemaakt hebt:* levius punitus, quam ſit ille promeritus, Cic. Inv. II, 28; *doch* Oudendorp *leest* quam illius pro meritis: Ita velim me promerentem ames, Terent. Ad. IV, 5, 47: *van daar* promeritus, a, um, a) *die verdiend heeft*, Ovid. Pont. II, 3, 96, *alwaar het ook zijn kan, die zich verdiend gemaakt heeft.* b) *het geen verdiend is, bij voorb.* malum, Plaut. Men. V, 6, 24: non debitum hoc illi? non vel ſola generis claritate promeritum? Plin. Paneg. 58: *van daar* Promeritum, Subſtantive, *de verdienſte, goed of ſlecht, bij voorb. goed, als* veſtrum in nos promeritum, Cic. red. Quir. 4: Nec bene promeritis capitur, nec tangitur ira, Lucret. I, 62: ſponte deae munus promeritumque patent, Ovid. Faſt. IV, 394: male promerita, Plaut. Trin. V, 2, 49, *ſlechte verdienſten, d. i. kwaade handelingen:* de vita ex ſuo promerito deſperantes, Auct. B. Afr. 90, i. e. *verdienſte, ſchuld.* 2) *door gedienſtigheid iet verkrijgen, of in 't gemeen verkrijgen, bij voorb.* amorem, Sueton. Calig. 3; *doch dit kan tot* n. 1 *behooren: dus ook* voluntatem omnium, Ibid. Tit. 3: *ook* aliquem i. e. *zich bij iemand verdiend maken*, Sueton., *zie het volgende: van daar* 3) *zich verdiend maken, bij voorb.* bene promeruit, Terent. Ad. II, 1, 47: promerenti optime hoccine pretii redditur? Plaut. Aſin. I, 2, 2: cum is nihil promereat, i. e. *zich niet verdiend maakt*, Terent., *zie hier voor:* ego te nunquam negabo promeritam ſcil. de me, Virg. Aen. IV, 335: tam bene promerito commoda mille precor, Ovid. Pont. II, 3, 96, *zie hier voor:* homines tenues unum habent in noſtrum ordinem aut promerendi aut proferendi beneficii locum, Cic. Mur. 34: ad bene de multis promerendum, Cic. Off. II, 15: *ook* aliquem, *bij voorb.* ſocios, Sueton. Aug. 3: principem, Plin. Paneg. 62: deos, Arnob. 7: ſi te promeruerint, Pandect. XL, 5, 41 poſt init.

PROMĬCO, are, *te voorſchijn ſpringen, bij voorb.* promicant molles plumulae, Apulej. Met. III poſt med. p. 138, 30 Elm., i. e. *groeijen op:* lacrymis promicantibus, Ibid. ante med. p. 130, 40 Elm.: promicarent roſae, Ibid. X poſt med. p. 253, 9 Elm. Not. longe promicanda oratio eſt, Naev. ap. Non. cap. 1. n. 329, i. e. *uitſtrekken, gevolgelijk* Paſſive.

PROMĬNENTĬA, ae, f. *uitſteking, uitſtekende plaats, bij voorb. een voorgebergte enz.*, Vitruv. VI, 11.

PROMĬNĔO, ui, 2. 1) *uitſteken, het zij op zijde of voorwaards. bij voorb.* a) *op de zijde*, prominet in altum, Liv. XXXVII, 23: in pontum, Ovid. Met. XIII, 778: elephanto dentes prominent, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 62: urſis ungues prominent, Ibid. VIII, 36: ante frontem prominere, Ibid. 32 poſt med.: oculi prominentes, Ibid. XI, 37 Sect. 53: aquila prominentiore cauda, Ibid. X, 3: ſignorum figurae prominentes, Vitruv. VI, 2: prominet roſtrum, Ovid. Met. VI, 673: coma in vultus, Ibid. XIII, 845, i. e. *hangt in het gezicht.* b) *bovenwaards, bij voorb.* ore, Horat. Epod. V, 35: collis prominens, Liv. XXVII, 48: ſublimis prominet, Claudian. B. Get. 319: cf. Val. Fl. VII, 30: *van daar heet het, zich voorwaards buigen, bij voorb. met de borst, bij voorb.* matres familiae pectoris fine prominentes, ſcil. de muro, Caeſ. B. G. VII, 47, *bogen zich voor over tot aan de borst enz.: van daar* Prominens, Subſtantive, *het geen uitſteekt, de uitſteking, bij voorb.* litoris, Tacit. Ann. I, 53: prominentia montium, Tacit. Ann. II, 16, i. e. *ſpits, voorgebergte.* 2) *Tropisch, zich uitſtrekken, bij voorb.* maxima pars ejus (gloriae) in memoriam ac poſteritatem prominent, Liv. XXVIII, 43.

PRO-

PROMĪNO, are, *voortdrijven, of enkel drijven, bij voorb.* vee (*misschien omdat het met dreigen geschiedt*), *bij voorb.* jumenta ad lacum bibendi causa, Apulej. Met. IX post med. p. 229, 24 Elmenh.

PROMISCAM, Adv., i. q. promiscue, *gemeenschappelijk*, Plaut. Pseud. IV, 5, 11. Varr. ap. Non. 4. n. 346, *zie* Promiscua.

PROMISCE, Adv., i. q. promiscue, *gemeenschappelijk, zonder onderscheid, bij voorb.* adnotare, Gell. praef. post init.: largiri, Ibid. II, 4 med.: dicere, Ibid. VI, 14 extr.: cf. VII, 3 prope fin. X, 21 post init.

PROMISCŬE, *eigenlijk gemengd: van daar gemeenschaplijk, zonder onderscheid, bij voorb.* promiscue urbs aedificari coepta, Liv. V, 53: haurire ex fonte, Cic. Or. III, 19: promiscue & communiter stultis ac sapientibus a natura datum, Cic. Font. 6: promiscue maribus & feminis, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 47: omnes puberes atque negotiatores promiscue interfecit, Sallust. Jug. 26 (28): *van daar staat het tegen over* proprie, *bij voorb.* si campus Martius dividatur & unicuique vestrum bini pedes adsignentur, tamen promiscue toto, quam proprie (*eigendomlijk, elk bijzonder*) parva frui parte malletis, Cic. Agr. II, 31: propria senatoribus constituit loca, promiscue spectare solitis, Sueton. Claud. 21, i. e. *gemeenschaplijk. Te weten, alhoewel de* Senatoren *bijzonder zaten, hadden zij toch, zoo als* Casaubonus *aanmerkt, nog geene aangewezen zitplaatzen verkregen*: pecudum ritu in concubitus ruere, Liv. III, 47 extr.: quibus (advocationibus omnibus) alioqui nunquam eram promiscue functus, Plin. Ep. X, 20: suffragium promiscua omnibus datum, Liv. I, 43.

PROMISCUS, a, um, *voor* Promiscuus, *bij voorb.* a varia promiscaque — rerum plurimarum cogitatione, Gell. XI, 16 extr.: opinionis tam promiscae errores, Ibid. XVI, 13 in.: *van daar komt zelfs* Promiscam (Adv.), scil. partem, *en* Adv. Promisce.

PROMISCŬUS, a, um, *eigenlijk, gemengd: van daar* 1) *gemeenschaplijk, waar aan de één zoo wel als de ander deel neemt, bij voorb.* comitia plebi & patribus promiscua, Liv. IV, 54: sacerdotia, Liv. X, 6: connubia, Liv. IV, 2: consulatum promiscuum patribus ac plebi facere, Liv. VII, 21: plus ibi sanguinis promiscua omnium generum caede factum, Liv. II, 30 extr.: operam promiscuam damus, Plaut. Rud. IV, 4, 138: multitudo, Tacit. Ann. XII, 7, scil. plebis & patrum, sepultura, Ibid. XVI, 16: jus, Ibid. IV, 16: spectaculum, Ibid. XIV, 14: privatis & promiscuis copiis, Ibid. Hist. I, 66: *ook* seq. infin., *bij voorb.* muta ista & inanima intercidere atque reparari promiscua sunt, Tacit. Hist. I, 84 extr., i. e. *zijn zonder onderscheid in gevaar, om onder te gaan, en weder opgebouwd te worden* (*van huizen*): *van daar* promiscuum nomen *in de Grammatica*, Quintil. I, 4 post med., i. q. epicoenum: *van daar* Promiscuum *gemeenschap of gemeenschaplijkheid*: *van daar* in promiscuo spectare, Liv. XXXIV, 44, *gemeenschaplijk, bij een, zonder onderscheid*: in promiscuo esse, Liv. XXIX, 17, *gemeenschaplijk zijn*: in promiscuo habere, Liv. XL, 51, *in gemeenschap hebben*: *van daar* 2) *het zelfde, of waarbij geen onderscheid gemaakt wordt, bij voorb.* Divina atque humana promiscua habere, Sallust. Cat. 12, i. e. *godlijke en menschlijke dingen voor hetzelfde houden, geen onderscheid daar tusschen maken, gevolglijk Godlijke dingen als menschlijke behandelen*: Muta ista & inanima intercidere ac reparari promiscua sunt, Tacit. Hist. I, 84, i. e. *is hetzelfde, daar is geen onderscheid onder, daar is niets van te maken, het is niet te achten; doch het kan ook zijn, zijn zonder onderscheid, in gevaar om onder te gaan en enz., zie hier voor*: *van daar, gemeen, gewoonlijk, bij voorb.* promiscua sunt, Tacit. Hist. I, 84, *zijn gemeene, gewoone, dingen, zie hier voor*: numerus argenteorum (numorum) facilior usui est promiscua & vilia mercantibus, Ibid. Germ. 5, i. e. *gemeene, gewoone dingen.* Not. *Men zegt ook* Promiscus, a, um, Gell., *zie boven bijzonder.*

PROMISSĬO, ōnis, f. *verzekering: van daar de belofte, toezegging, bij voorb.* auxilii, Cic. ad Div. IV, 13: provinciae, Cic. Attic. VIII, 9 extr.: scelerum, Cic. Phil. VIII, 3.

PROMISSOR, oris, m. *een verzekeraar: van daar belover, verzekeraar*, Horat. Art. 138. Quintil. I, 5 (9).

PROMISSUS, us, m. *belofte, toezegging, bij voorb.* promissu vitae, Manil. V, 577.

PROMISSUS, a, um, *zie* Promitto.

PROMITTO, isi, issum, 3. (*van* pro *en* mitto, *laten gaan*), 1) *voorwaards laten gaan: van daar* a) *voorwaards werpen, of heenwerpen, bij voorb.* tela longius promitteret, Hirt. B. C. VIII, 9: *doch, thans hebben de* Edizien *daar voor* permitteret. b) *neder laten hangen, laten wassen, verlangen, of lang maken, uitrekken, bij voorb.* ramos longius, Colum. V, 6 ante med.: capillum ac barbam, Liv. VI, 16, i. e. *niet laten afscheeren*: nec ulla arborum avidius se promittit, Plin. H. N. XVI, 26, *groeit voort, en draagt tijdige vruchten*: Pogoniae (cometae), quibus inferiore ex parte, in speciem barbae longae promittitur juba, Ib. II, 25 in.: sonus (lusciniae) promittitur, Ibid. X, 29, i. e. *strekt zich uit, wordt in de langte gerekt, of getrokken, gesleept*: *van daar* promissus, a, um, *lang, of lang nederwaards hangende, bij voorb.* comae, Liv. XXXVIII, 17: capillus, Caes. B. G. V, 14. Nep. Dat. 3: boves palearibus amplis & paene ad genua promissis Colum. VI. 1. sues ventre promisso, Ibid. VII, 9. 2) *vooräan laten gaan, vooräf zenden, bij voorb. honden*, Lucret. IV, 685 Ed. Creech. 3) *vooräf laten gaan: van daar* promittere se avidius, *opgroeijen*, Plin., *zie hier voor*: promitti *voor* se promittere, *bij voorb.* juba promittitur, Plin., *zie hier voor*: *van daar* promitti *uitsteken, of zich uitstrekken, bij voorb.* Gallia longe & a nostris litoribus huc usque promissa, Mela I, 3 extr.: *bijzonder uit den mond: van daar* a) *zeggen, verzekeren, bij voorb.* promitto tibi, regulam illum in Italia nullam relicturum, Cic. Att. IX, 7 post med.: Tu promittebas mihi, illic esse quaestum, Plaut. Rud. II, 6, 56: surrepturum pallam promisit tibi, Plaut. Asin. V, 2, 80: ut hoc promittere possis, Lucret. III, 378: si quid promittere de me possum aliud, vere promitto, Hor. Sat. I, 103, *en hier toe behoort veel, het geen gemeenlijk beloven vertaald wordt, bij voorb.* neque minus ei de tua voluntate promisi, quam eram solitus de mea polliceri, Cic. ad Div. VII, 5: quem inimicissimum futurum esse promitto & spondeo, Cic. Mur. 41 extr.: vomicas rumpere promittens, Plin. H. N. XX, 22 med.: eas gemmas Magorum vanitas resistere ebrietati promittit, Ibid. XXXVII, 9 ante med.: *van daar* b) *verspreken, beloven, is bekend: doch, het kan ook meestäl verzekeren vertaald worden. Men zegt niet alleen* aliquid, *bij voorb.* domum, Plaut. Most. I, 3, 28: faciat ea, quae promittit, Cic. Att. XVI, 1: domum Jovi promissum, Cic. Verr. V, 72: *en meermalen, bij voorb.* Cic. ad Div. XIII, 8, *maar ook* de aliqua re, *bij voorb.* de tua voluntate, Cic. ad Div. VII, 5, *zie hier voor*: de me tibi sic seq. accus. & infin., Ibid. III, 10: *verders met zet geern den* Accusativus *met den* Infinitivus *van het* Futurum, *bij voorb.* promitto, Caesarem fore cet., Cic. Phil. V, 18: *en meermalen, bij voorb.* Cic. Mur. 41 extr. Cic. ad Div. XII, 14 post med. Plaut. Men. V, 4, 6 cet.: *doch ook volgt het* Praesens, *bij voorb.* si operam dare promittitis, Plaut. Trin. Prol. 5: quia ei promisi dolium vini dare, Ibid. Cist. II, 2, 7: cf. Ibid. Bacch. IV, 8, 79. Men. III, 4, 46: *ook met* Adverbia, *bij voorb.* bene, *gunstige beloften doen, iets goeds beloven*, Ovid. Art. III, 461: *ook* Cic. Div. II, 17 in., *alwaar het ook is, goede aanwijzing doen*: timide, Ovid. Art. I, 631. *Verders*, sibi omnia promittere, Lucan. VII, 759, *zich alles* (*goeds*) *belovende, zoo als ook wij spreken*: sibi jus mundi, Ibid. II, 321: *ook eene gelofte doen, eene Godheid iets beloven, bij voorb.* domum, Petron. 88: domum Jovi dicatum & promissum, Cic. Verr. V, 72: templa, Flor. I, 11: pecudes Diti, Tibull. III, 5, 33: cf. Juvenal. XIII, 233: *verdere merke men aan de afgekorte spreekwijzen, bij voorb.* promittere damni infecti (causa, nomine, ratione), Cic. Top. 4, *belofte doen, wegens de schade, die zou kunnen ontstaan*: promittere ad aliquem *tot of bij iemand zich verzeggen, beloven* (scil. se venturum esse), *bij voorb.* ad fratrem promiserat, Cic. Or. II, 7: ad coenam mihi promitte, Phaedr. IV, 24, 15: ad coenam promisit foras, Plaut. Stich. IV, 2, 16, *heeft zich buiten 's huis ten eten beloofd, d. i. beloofd, dat hij ten eten komen wilde*: *van daar* Particip. Promissus, a, um, *beloofd, toegestemd*: *van daar* Promissum *en* Promissa, Substantive, *het geen men beloofd heeft, beloften, toezegging, bij voorb.* Promissum facere, Cic. Off. I, 10. III, 25, *of* implere, Plin. Epist. II, 12, *het beloofde vervullen*: *dus ook* promissa servare, Cic. Off. III, 25, *of* promissis stare, Cic. Off. I, 10, *het beloofde houden*: promissa dare, Catull. LXIII, 139, *beloften doen*: *ook heet* promissa dare, *de beloften vervullen*, Ovid. Met. II, 51. VII, 94: *verders* promissis manere, *houden*, Virg. Aen. II, 160: perficere, Terent. And. IV, 1, 7: perpetrare, Tacit. Ann. XIV, 7: peragere, Val. Fl. VII, 518: solvere alicui, Cic. ad Div. XII, 30: promisso teneri, Cic. Att. XII, 18: constantiam promissi, Ibid. IV, 17: satisfacere suo promisso, Cic. Verr. V, 53: summam promissi sui complere, Ibid. III, 49. Not. *ook met* promittere, *bij voorb.* promissis standum, quae quis coactus promiserit, Cic. Off. I, 10: *ook met den* Genitivus *van het geen ook beloofd wordt, bij voorb.* cum literis praemiorumque promissis, Cic. Att. VIII, 11 extr. *Ook zegt men* promittere se, *bij voorb.* oratorem, Senec. Controv. IV, 29 post med., i. e. *hoop van zich geven, dat men een spreker zijn zal*: se parricidam, Quintil. Decl. I, 6. c) *vooräf zeggen*, Cic. ad Div. VI, 1 §. 15. d) *vooräf aanwijzen, bij voorb.* clarum fore, flamma promiserat, Flor. I, 6: se-

dom

dem imperii, Ibid. 7: maturitatem vindemiae, Plin. H. N. XVIII, 31: bene promittant dii, Cic. Div. II, 17 in., i. e. *goede aanwijzing geven:* promittunt omina poenas, Val. Fl. VI, 730: *dus ook* se parricidam per scelera, Quintil. Declam. I, 3. c) *bieden, bij voorb.* pro domo sestertium millies promittens, Plin. H. N. XVII, 1; *doch, het kan ook heeten, beloven* f) *dreigen, bij voorb.* promissi ultorem, Virg. Aen. II, 96: surrepturum pallam promisit tibi, Plaut., *zie hier voor; doch, het kan ook heeten, verzekeren: zoo als het dan dit in het gemeen heet, zie a: dus ook* bene promittit, Plaut. Epid. I, 2, 21: scite promittis tibi, Terent. Heaut. IV, 4, 7, i. e. *dreigt; doch het kan ook zijn, beloven, maar ironisch, wanneer de zin dezelfde is.* g) *ook van levenloze dingen, bij voorb.* terra aquas promittit, Plin. H. N. XXXI, 3 extr., *belooft, verzekert, wijst aan:* debet extremitas sic desinere (in pictura), ut promittat alia post se, Ibid. XXXI, 3 extr.: Syrtis promittet vada amica ratibus, Senec. Hippol. 569. Not. Promisti *voor* promisisti, Terent. Ad. V, 8, 17. Catull. 108, 31 promisse *voor* promisisse, Catull. 108, 5.

PROMO, msi, mtum (mpsi, mptum), 3. (*uit* pro *en* emo i. e. *ik neem*) *voor nemen of geven, voortbrengen, bij voorb. geld uit den zak, den pijl uit den koker, spijze uit den spijskelder, wijn uit het vat of den kelder enz., bij voorb.* vinum alicui, Plaut. Mil. III, 2, 16, *wijn uitgeven:* tela e pharetra, Ovid. Met. II, 468: pecuniam ex aerario alicui, Cic. Verr. III, 84: aurum ex armario, Cic. Coel. 21: vina dolio, Horat. Epod. II, 47: medicamenta de narthecio, Cic. Fin. II, 7 extr.: accipias claves; si quid tibi opus erit promtu, promito, Plaut. Cist. I, 1, 113: aliquid in usus, Colum. II, 10 post med.: *ook, in 't gemeen, voortbrengen, laten zien of hooren, bij voorb.* gemitus de pectore, Martial. X, 80, 3: alme Sol, diem qui promis, Horat. Carm. saecul. 9: nocte — promet sua sidera Chiron, Ovid. Fast. V, 379: Sameram ulmi promunt, Colum. IX, 13, 2, i. e. *brengen voort:* vites se promunt, Ibid. III, 12 in., i. e. *spruiten voort:* laetique cavo se robore promunt i. e. egrediuntur, Virg. Aen. II, 260: *dus ook* Particip. promtus, a, um, *bij voorb.* signa ex aerario promta, Liv. III, 69 extr. IV, 22 in.: pugionem vagina promtum, Tacit. Ann. XV, 54: *van daar* 1) *Tropisch, voor nemen of geven, bij voorb.* consilia, Cic. Att. IX, 18: vires, Virg. Aen. V, 191: loci, e quibus argumenta promuntur, Cic. Top. 2: est aliquid, quod non ex usu forensi, sed ex obscuriore aliqua scientia sit promendum & adsumendum, Cic. Or. I, 14: promere & exercere justitiam, Plin. Ep. I, 10 extr.: animus eruditus, qui semper aliquid ex se promat, quod alios delectet, Luccej. in Cic. Ep. ad Div. V, 14: promere in medium, quae sentimus, Plin. Paneg. 66. 2) *bekend maken, in het licht brengen, ontdekken, zeggen, verklaren, verhalen, bij voorb.* omnia, Plaut. Asin. I, 1, 11: obscura, Horat. Od. I, 34, 14: aliquid in medium, Plin., *zie hier voor:* aliquid in publicum, Quintil. I, 1 (2): verba, quae sensum animi nostri optime promunt, Ibid. VIII procem. extr.: sententiam suam, Petron. 101: epigrammata vulgo, Martial. VIII, 18: promendo quae acta essent, Liv. XXX, 12 post init.: rerum ordinem, Vellej. II, 48 extr., i. e. *verhalen:* jura clienti, Horat. Ep. II, 1, 104. Not. Particip. Promtus (Promptus), a, um, *uitgenomen, of gegegeven, staat ook Adjective. Dewijl het geen uit zijne bewaarplaats genomen is, bij voorb. een pijl uit den koker enz., zichtbaar wordt, verders gereed en vaardig ten gebruik is, ook ligter gebruikt kan worden, dan wanneer het er nog in was: van daar* (1) *zichtbaar, openbaar, bij voorb.* promtum est, Cic. Rosc. Am. 40: eminentia & promta, Cic. Orat. III, 57: promta & aperta, Cic. Fin. I, 9: aliud clausum in pectore, aliud promptum in lingua habere, Sallust. Cat. 10: prompta, occulta, Tacit. Ann. II, 20: amicitiam atque inimicitiam in fronte promtam gero, Enn. ap. Gell. XIX, 8: se nihil tam clausum neque tam reconditum habere posse, quod non istius cupiditati apertissimum promtissimumque esset, Cic. Verr. IV, 2: vultu promtum habuit & lingua, Cic. Planc. 14. (2) *bereid, vaardig, terstond bij de hand,* a) *van dingen, bij voorb.* quae tibi a multis prompta esse scio, Cic. ad Div. IV, 13 extr.: fidem promtam praebuit, Cic. 27: quod cuique promtum, arma, equos, aurum offerentes, Tacit. Ann. I, 71: gratiam, honores, cuncta prompta & obvia habere, Ibid. XV, 19: eloquentia, Ibid. XIII, 3: celeritas in agendo, Cic. Brut. 42: audacia, Sallust. Cat. 32 (33). b) *van menschen, vaardig, bereid, wakker, voortvarend, rustig, werkzaam, gezwind in de uitvoering enz., bij voorb.* laudat promtos, Caes. B. C. I, 3: promtus animus Gallorum & alacer ad bella gerenda, Ib. B. G. III, 19, ad vim promptus, Cic. Agr. II, 30: promptiores esse debemus ad nostra pericula, Cic. Off. I, 24: animus promtus & alacer ad defendendam remp., Cic. ad Div. III, 11: in pavorem, Tacit. Ann. XV, 25: in spem, Ib. Agric. 35: in latrocinia, Flor. IV, 12: adversus insontes, Tacit. Ann. VI, 48: homo promtissimus, Cic. Verr. IV, 17: promtus in rebus gerendis, Nep. Them. 1: quo paratior promtiorque esse possim, Cic. Caecil. 13: animus promtus ad locandum, Cic. Q. Fr. II, 13: tres fratres, summo loco natos, promtos, non indisertos, Cic. ad Div. II, 18, i. e. *rustige, werkzame, of ook bekwame mannen. Ook met den* Ablativus, *bij voorb.* ingenio, Liv. IV, 3: manu, Liv. II, 56: lingua, Ibid. 45: sermone, Tacit. Hist. II, 86: audacia, Ibid. Ann. I, 57. XIV, 40: animo, Ibid. XIV, 58: promtior lingua quam manu, Sallust. Jug. 44 (48). *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* animi, Tacit. Hist. II, 23, *voor* animo: veritatis exhibendae, Gell. X, 22: belli promtissimos deligebant, Sallust. ap. Arusian., *of* p. 959 Ed. Sallust. Cort. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* animus promtus libertati aut ad mortem, Tacit. Ann. IV, 46, *alwaar men de dubbele* Constructie *moet opmerken:* seditioni, Ibid. I, 48: ultioni, Ibid. XI, 32: flagitio cuicunque, Ibid. XV, 45. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* pati, Lucan. VII, 166: facessere, Stat. Theb. VII, 209. *Ook heet het, moedig, dapper, bij voorb.* manu promtus, Liv., *zie hier voor:* promtissimi Vitellianorum, Tacit. Hist. III, 69: cf. II, 25. *Ook behoort hier toe* laudat promtos, Caes., *uit het voorgaande, en meer: ook kan men het somtijds vertalen, bekwaam, bij voorb.* manu, Liv., *zie hier voor:* lingua, ingenio, Liv., *zie hier voor:* tres fratres — promtos, non indisertos, Cic., *zie hier voor met meer.* (3) *ligt, bij voorb.* defensio, Cic. Or. I, 56: aditus, Tacit. Ann. II, 2 extr.: possessio, Ibid. 3: expugnatio, Ibid. I, 68: promtissima mortis via, Ibid. XVI, 17: moenia haudquaquam promta oppugnanti, Liv. XXXIII, 1 extr.: Promptum est, Ovid. XIII, 10. Tacit. Ann. XV, 41, *het is ligt.*

PROMONSTRA, i. e. prodigia, Fest.

PROMONTORIUM, i, n. 1) *een voorgebergte, d. i. het uitstekende deel van eenen berg, alhoewel het ook niet in zee uitsteekt, bij voorb. van de* Alpen, Liv. XXI, 35. 2) *bijzonder een voorgebergte, d. i. het in zee uitstekende deel van een' berg, anders een* Kaap *genoemd,* Cic. Verr. V, 56. Cic. Phil. I, 3. Caes. B. G. III, 12: Minervae promontorium (*dat hier met vier Lettergrepen moet gelezen worden*), Ovid. Met. XV. 709, *voor Italie bij* Capreae. Not. a) *Men vindt ook* promuntorium, *bij voorb.* in Ed. Gronov. Livii loc. cit. *en in* Mela Ed. Gronov. b) *Hier bij schijnt* caput *te ontbreken, van* promontorius, a, um. *Die* promontorium *schrijven, leiden het af van* mons; *die* promuntorium *schrijven, van* promineo: *waarom niet van* munio, *voor* promunitorium?

PROMŎTĬO, onis, f. 1) *voortrukking: van daar* 1) *de voortrukking: van daar* 2) *de bevordering, bij voorb. tot eereposten, avancement,* Ascon. Ped. in Cic. Verr. I, 28.

PROMŌTUS, a, um, *zie* Promoveo.

PROMŎVĔO, ovi, otum, 2. 1) *voorwaards bewegen, voortrukken, wegrukken, voort of wegschaffen, verder schaffen of brengen: ook ergens heen rukken, of brengen, of schaffen, zenden, bij voorb.* aggerem ad urbem, Liv. V, 7: saxa vectibus, Caes. B. C. II, 11: in balneariis assa in alterum apodyterii angulum promovi, Cic. Q. Fr. III, 1, 1: hortos pensiles rotis in solem, Plin. H. N. XIX, 5: in palma interdum ossa suis sedibus promoventur, modo in priorem partem, modo in posteriorem. Cels. VIII, 18: castra in agrum Rusellanum, Liv. X, 4: castra ad Carthaginem, Liv. XXVIII, 44: exercitum in Aetoliam, Justin. XIV, 1: machinationes, Caes. B. G. II, 31: scalas, Tacit. Ann. XV, 4: aciem ab adversariorum copiis, Auct. B. Afric. 59: subito adversariorum equitatus sese extendere & in latitudinem promovere — coeperunt, Ibid. 14: calculum, Quintil. XI, 2, 38: sinistram (manum) infra humerum, Ibid. XI, 3, 113: legiones, i. e. *laten voortrukken,* Hirt. B. G. VIII, 16: nihil promoves, Terent. Eun. V, 3, 3, i. e. *gij komt niet van de plaats: van daar* nox promota, *de late nacht, d. i. als het reeds ver in den nacht is, bij voorb.* nocte promota, Apul. Met. IV post med. pag. 152, 35 *en* VII ante med. p. 190, 30 Elm., i. e. *diep in den nacht, laat in den nacht, middernacht: van daar* a) *Tropisch, voortzetten, d. i. uitbreiden, vergrooten, verlangen, bij voorb.* imperium, Ovid. Pont. II, 2, 72: Roma, nisi immensum vires promosset in orbem cet., Ibid. Am. II, 9, 17: moenia, Suet. Ner. 16: *van daar Tropisch, vergrooten, bij voorb.* doctrina vim promovet, Horat. Od. IV, 4, 33. b) *vorderen, uitrichten, nut bezorgen, bij voorb.* promoveo parum, Terent. Hec. IV, 4, 81, *richt weinig uit:* meditatio nihil ad vitam tuendam promovens, Gell. X, 22 extr.: cum in studio facundiae abunde promovisset, Ibid. V, 10. c) *voortrukken, Tropisch, d. i. toenemen, avanceren, bij voorb.* in studio facundiae, Gell., *zie terstond hier voor.* d) *verschuiven, uitstellen, in de langte rekken, bij voorb.* nuptias alicui, Terent.

And.

And. IV, 2, 28. c) *bevorderen, tot eer verheffen, tot een eerambt, of post, bij voorb.* aliquem in amplissimum ordinem, Plin. Epist. X, 3: in ampliorem gradum, Suet. Oth. 1: ad praefecturam aerarii, Sueton. Vesp. 16: ut nos promovere vellet, Plin. Paneg. 90: promotus ad amplissimas procurationes, Plin. Ep. VII, 31: promotus in legionem quintam, Inscript. ap. Gruter. p. 391 n. 4. 2) *voortbewegen: van daar* a) *voortzetten, bij voorb.* pedem triclinio, Phaedr. IV, 24, 28. b) *voortbrengen, bij voorb.* arcana loco, Horat. Epod. XI, 13: scalas, Tacit., *zie hier voor:* hortos pensiles rotis in solem, Plin. H. N., *zie hier voor.* 3) *voorzetten voor iet: van daar voortrekken de ééne zaak boven de andere: van daar* Promotum i. e. *het voorgetrokkene: van daar het uitmuntende, verkiezenswaardige*, Cic. Fin. III, 16 in. *Dus noemden de* Stoïcynen, *volgends* Cicero's *overzetting, het geen wel den naam van goed niet verdiende, maar nogthans uitmuntend en schatbaar, en beter is dan het tegendeel, bij voorb. gezondheid, schoonheid enz.* 4) te videbo & promovebo, Cic. Att. IV, 12, i. e. (*gelijk* Tunstall *verklaart en* Ernesti *goedkeurt*), *wil u bij mij t'huis ten eten nemen; het welk hard is: misschien eer; ik wil u verder brengen; doch ook dit behaagt mij niet recht: anders stond daar voor* promonebo. *De gantsche plaats is, uit hoofde van haare kortheid, duister, en de zin moeilijk te raaden, en nog moeilijker om te verbeteren.*

PROMTARĬUM, *zie* Promtuarius.

PROMTE *of* PROMPTE, 1) *zonder talmen, behendig, snel, bij voorb.* operam dare, Tacit. Ann. XV, 52: subire necem, Ib. XVI, 10: distribuere, Val. Max. IV, 3, 9: morbi promptius finiuntur i. e. *sneller of ligter*, Cels. II, 1 post init.: promtius eloqui, Tacit. Ann. IV, 31: promtius adversari, Ibid. II, 38: promtius — cunctanter, Ibid. Hist. I, 55: Corelliae promtissime adero, Plin. Ep. IV, 17 extr., i. e. *op het schielijkst of gewilligst:* promtius prosiluissent, Auct. B. Afric. 58. 2) *ligt, bij voorb.* promtius expediam, Juvenal. X, 220: victoria promtissime licentiam subministrat, Val. Max. VI, 5, 1. i. e. *zeer geern.* 3) *gewillig, bij voorb.* remanserunt promtius, quam ut retenti viderentur, Tacit. Hist. I, 34: Corelliae promtissime adero, Plin. Ep., *zie hier voor.*

PROMTO (Prompto), are, i. q. promo, *uitneemen of geven, bij voorb.* thesauros Iovis, Plaut. Pseud. II, 2, 33, i. e. *Jupiters boekhouder of schatmeester zijn:* illum malum promtare malim quam peculium; quia, malum si promtet, indicis faciat minus, Plaut. Bacch. III, 3, 61 seq. (*boertend*).

PROMTUĀRĬUS (Prompt.), a, um, *zich met uitgeven (en opleggen) bezig houdende, daar toe behoorende, verders het geen daar toe dient, dat men daar in iet opleggen, gevolglijk naderhand uitnemen kan, bij voorb.* armarium promtuarium, Cato R. R. 11, *voorraadshuis of plaats:* cella promtuaria i. e. *voorraadsplaats*, Apul. in Apol. post med. p. 309, 21 Elmenh.: *dus noemt er één* Plaut. Amph. I, 1, 4, *boertend de gevangenis: van daar* Promtuarium, Substantive (scil. armarium *of* stabulum), *een voorraadsplaats, voorraadskamer enz., bij voorb.* e promtuario cibum profer, Apul. Met. I prope fin. p. 113, 2 Elm.: *van daar Tropisch, bij voorb.* rationis & orationis, *wordt de mond van een mensch genoemd* Apul. doct. Plat. I post med. p. 10, 11 Elm.

PROMTUS (Promptus), us, m. (*Nota mijns weetens, komt alleen de* Ablativus promtu *voor*) *eigenlijk, het uitlangen: van daar* 1) *het openlijk toonen, ontdekking, zichtbaarheid, de oogen, (d. i. het zien). bij voorb.* in promptu *voor oogen, openlijk enz., zichtbaar, bij voorb.* in promtu esse *zichtbaar zijn, voor oogen zijn, of liggen, openbaar zijn, bij voorb.* decorum sit in promtu, Cic. Offic. I, 27: Omnibus in promtu manifestumque esse videmus, Lucret. II, 148: Namque hoc in promtu manifestum esse videmus, Ibid. 246: saepe in promtu corpus quod cernitur, aegrit, Ibid. III, 107: res, ante oculos quarum in promtu natura videtur, Ibid. 186, *alwaar een* Pleonasmus *is, zie* n. 2: *dus ook* in promtu quoniam est in prima fronte locata, Ibid. IV, 95: in promtu quae cognita sunt, Ibid. II, 867: cum illa pateant, in promtuque sint omnibus, Cic. I, 6 extr.: in promtu ponere *zichtbaar maken, laten zien, bij voorb.* figuram, Cic. Off. I, 35: *dus ook* in promtu habere ingenium, Sallust. Cat. 7, i. e. *laten zien:* in promtu scrinia Brutus habet, Ovid. Pont. I, 1, 24, *voor oogen, d. i. elk kan ze zien:* in promtu gerunt ova (pavones feminae), Colum. VIII, 11, 8: *dus ook* in promtu gerere iram, Plaut. Pseud. I, 5, 33, i. e. *laten zien of merken: van daar* in promtu esse, *gemeen of bekend zijn, bij voorb.* a me, quae in promtu erant, dicta sunt; a Lucullo autem reconditiora desidero, Cic. Acad. IV, 4 in.: sed haec quoque in promtu fuerint; nunc interiora videamus, Cic. Div. II, 60 in.: ubi in promtu est, Cic. Mur. 13 in.: cf. n. 3. 2) *vaardigheid, bij de hand, bij voorb.* in promtu esse *bij de hand zijn, daar zijn, bij voorb.* ea dicam, quae mihi sunt in promtu, Cic. Acad. I, 2: Omnia, quae in promtu erant, diripuere, Liv. XXV, 29: nil esse in promtu, Lucret. II, 583. VI, 941, i. e. *daar zijn, d. i. in de wereld zijn, of zichtbaar zijn:* quarum natura ante oculos in promtu videtur, i. e. *in de wereld enz.*, Lucret., *zie hier voor: op deze wijze zou het geen* Pleonasmus *zijn.* 3) *de gemaklijkheid, bij voorb.* in promtu i. e. *ligt, gemaklijk, bij voorb.* in promtu cognita quae sunt, Lucret. II, 867, *zie hier voor:* in promtu esse *ligt zijn, bij voorb.* quadrupedes regere in promtu est, Ovid. Met. II, 86: *dus ook* in promtu mihi sit, Ibid. XIII, 161: lacere bonis in promtu est, Sallust. Or. II ad Caesar. cap. 7.

PROMTUS *of* PROMPTUS, a, um, *zie* Promo.

PROMULCĔO, si, sum, 2. *voor of in de lengte streelen, strijken, bij voorb. de haairen, bij voorb.* praemulsis antiis & promulsis caproneis, Apul. Flor. I ante med. p. 342, 2 Elm.

PROMULCUS, i. q. remulcus, Fest., *alwaar staat:* Promulco agi dicitur navis, cum scaphae ducitur fune.

PROMULGĀTĬO, onis, f. *openlijke bekendmaking, bij voorb. van een voorslag voor eene wet*, Cic. Phil. I, 10. V, 3. Cic. ad Div. I, 5. Cic. Leg. III, 19.

PROMULGO, avi, atum, are, *openlijk bekend maken, bij voorb.* 1) legem, Cic. Q. Fr. II, 3. Cic. Manil. 17. Liv. III, 9 *en* 14, *of* rogationem, Cic. Att. I, 14 post init. Cic. Sext. 10. Liv. IV, 1, *een voorgedragen wet, verordening, of den voorslag tot eene wet of verordening bekend maken: dus ook* rogationem ad populum ferre, Sallust. Jug. 40 (44). Caes. B. C. III, 1: *dus ook* rem, *bij voorb.* re (i. e. lege *of* res, quae lege proponebatur) multos dies promulgata & cognita, Cic. Flacc. 7 in.: *ook* absolute, *bij voorb.* tribuni promulgarunt de salute mea, Cic. Red. Sen. 2, scil. legem: promulgatum ex Senatusconsulto fuisse, ut de lis quaereretur, Cic. Att. I, 17 post med. 2) *andere dingen, bij voorb.* dies fastos promulgaverat Cn. Flavius, Plin. H. N. XXXIII, 1 med.: proelia, Cic. Mur. 14: rem, Cic., *zie hier voor:* conjurationibus promulgatis, Sueton. Ner. 36: *alwaar echter de* Edd. *meestäl* provulgatis *hebben;* Graevius *gelooft, dat* promulgare conjurationes *niet wel gezegd zij; misschien geloofde hij, dat dit* Verbum *enkel* de legibus *gebruikt wordt, waar in hij dwaalde:* Sed majores, oculorum quoque medicamentis aconitum misceri saluberrimum promulgavere, Plin. H. N. XXVII, 3.

PROMULSĬDARIS, e (*of* Promulsidarius, a, um), *tot het voorgerecht* (Promulsis) *behoorende: van daar* Promulsidare (Promulsidarium), scil. vas, *of* ferculum, *huisraad of het bord, waarop het voorgerecht gedragen werdt, bij voorb.* in promulsidari, Petron. 31: Promulsidaria, Pandect. XXXIV, 2, 20 post med.

PROMULSIS, idis, f. *het voorgerecht, het eerste gerecht bij de maaltijd, bij voorb. Olyven, Kruiderijen enz.*, Cic. ad Div. IX, 16 extr. *en* 20 in.; *misschien omdat het voor de mede* (mulsum) *gegeten werdt: want de Ouden dronken mede over tafel, zie* Petron. 34 in.: *van daar Tropisch, bij voorb.* in promulside libidinis militabit, Petron. 24 extr.

PROMULSUS, a, um, *zie* Promulceo.

PROMUS, a, um, *uitlangende, bij voorb. uit de voorraadskelder enz.: van daar* Promus *die uit de voorraadsplaats uitlevert, uitgever (bij voorb. der spijze)*, Plaut. Poen. III, 4, 6: condus, promus sum, procurator peni, Ibid. Pseud. II, 2, 14: promis quoque & cellariis cet., Colum. XII, 3: *ook van andere dingen, bij voorb.* librorum, qui erant conditi, Apul. in Apolog. post med. p. 308, 17 Elm.: ego meo sum promus pectori, Plaut. Trin. I, 2, 44, i. e. *bewaar mijn hart, neme mij zelven in acht.*

PROMUTUUS, a, um, i. q. mutuus, *het geen geleend of voorgeschoten wordt, voorgeschoten, geleend, bij voorb.* vectigal promutuum (imperabatur), Caes. B. C. III, 32, i. e. *de inkomsten als eene belening. Dus heeft de* Edit. Oudend. *Andere Uitgaven hebben* pro mutuo i. e. *als eene lening (want* pro *heet, als) het welk ligter en voegzamer schijnt: even zoo staat* pro mutua acceperat, Pandect. XIX, 2, 15 post med.: *van daar* Promutuum *de lening, borgtogt, bij voorb.* insuper promutuum iis dederit, Ibid. XL, 7, 40 med., i. e. *hem geleend, geborgd heeft.*

PRONĀUS *of* PRONĀOS, i, m. *voorkerk of voortempel, d. i. de bedekte plaats voor den Tempel de hal, het portaal*, Vitruv. III, 1 extr. IV, 4 *en* 7. V, 1 extr.

PRONECTO, ĕre, *voort of verder knopen: van daar verlangen, bij voorb.* seriem aevi, Stat. Sylv. IV, 3, 146.

PRONĔPOS, otis, m. *zoon van den kleinzoon of kleindochter, achterkleinzoon*, Ovid. Met. X, 606. Cic. Phil. XIII, 7. Att. XVI, 14. Pandect. XXXVIII, 10 leg. 1 *en* 10.

PRONEPTIS, is, f. *achterkleindochter, d. i. dochter van den kleinzoon of kleindochter*, Pers. VI, 53. Pandect. XXXVIII, 10 leg. 1 *en* 10.

PRONIS, e, *voor* Pronus, a, um, Varr. ap. Non. 8. n. 94.

PRONOMEN, inis, n. *in de* Grammatica, *bij voorb.* ego cet., Varr. L. L. VII, 23. VIII, 37. Quintil. I, 4, 19. I, 5. §. 26 *en* 47. XI, 3, 87.

PRONOMINATIO, onis, f. *is een* Tropus, *anders* Antonomasia *genoemd*, *wanneer in plaats van het* Nomen Proprium *een ander woord gezet wordt*, *bij voorb.* Africani nepos *voor* Gracchus cet., Auct. ad Herenn. IV, 31.

PRONUBUS, a, um, 1) *het huwelijk stichtend of bestuurend*, *bij voorb.* Juno pronuba, Virg. Aen. IV, 166. Ovid. Her. VI, 43. i. e. *huwelijksstichster*, *huwelijksbestuurster*: *ook* Tisiphone *heet* pronuba, Ovid. Her. II, 117, *huwelijksstichster*, *bij een ongelukkig huwelijk*, *of anders eene* Furië, *of alle* Furiën, Lucan. VIII, 90. Senec. Oedip. 644 (cf. Ovid. Her. VI, 45): *dus ook* pronubae ultrices (i. e. Furiae), Apul. Met. VIII ante med. p. 207, 3 Elm. *Ook* Bellona *heet* pronuba, *wanneer het huwelijk eene oorzaak van den oorlog wordt*, Virg. Aen. VII, 319: *ook heeten vrouwspersoonen* pronubae i. e. *die van de zijde der bruid de bruiloft bestuurden*, Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. IV, 166 *en* Festus. *Ook Tropisch*, *bij voorb.* pronuba sit natura deis, Claudian. de Magnet. 38. 2) *tot het huwelijk behoorende*, *dat betreffende*, *bruilofts*, *bij voorb.* nox, Claudian. de IV cons. Honor. 642: flamma, Claudian. Proserp. I, 131: dextra, Claudian. Epist. 2 ad Seren. 54.

PRONUNTIABILIS, e, *het geen men uitspreken kan*, *bij voorb.* oratio, Apul. doctr. Plat. 3 in., i. e. *eene stelling*.

PRONUNTIATIO, onis, f. *elke openlijke bekendmaking door woorden*, *bij voorb.* qua pronuntiatione facta, Caes. B. C. II, 25: *van daar* 1) *de uitspraak*, *bij voorb. van den Richter*, Cic. Cluent. 20. Petron. 80. 2) *uitroeping*, *bij voorb. van den* Praeco, Valer. Max. IV, 8, 5. 3) *uitdrukking*, *het woord*, Valer. Max. VII, 4 in. *Ook het spreken*, *bij voorb.* ex ipsa pronuntiatione adparet, Pandect. XLV, 1, 74. 4) *eene stelling*, *bij voorb. in de* Logica *enz.*, Cic. Fat. 11 extr. 5) *de uitspraak der woorden of der reden*, *het opzeggen*, *d. i. als men de redenvoering werkelijk houdt*, *en aan de woorden den behoorlijken nadruk geeft*, Cic. Inv. I, 7. Auct. ad Her. I, 2. Quintil. X, 3, 3. Val. Max. VIII, 10 in. Sueton. Calig. 53: infracta, Plin. Ep. II, 14.

PRONUNTIATOR, oris, m. 1) *bekendmaker*, *bij voorb.* rerum gestarum i. e. *verhaler*, Cic. Brut. 83. 2) *uitspreker enz.*

PRONUNTIATUM, i, n. *eene stelling*, *zie* Pronuntio.

PRONUNTIATUS, us, m. *het uitspreken*, *de uitspraak*, *bij voorb.* & numerus in versu & ratio in pronuntiatu manet, Gell. IV, 17, 8: quo fieret vox pronuntiatu auditque lenior, Ibid. XV, 3, *alwaar men het laatste ook voor het* Supinum *houden kan*.

PRONUNTIO *of* **PRONUNCIO**, avi, atum, are, *mondeling tot bekend maken*, *bij voorb.* signum, Hirt. B. G. VIII, 15: *van daar* 1) *bekend maken*, *aankondigen*, *bij voorb.* proelium in posterum diem, Liv. XXIV, 14: iter, *den marsch*, Liv. XXX, 10 in.: pronuntiatur, prima luce ituros, Caes. B. G. V, 31: *ook met* ut *of* ne, *bij voorb.* jusserunt pronuntiari, ut relinquerent, Caes. B. G. V, 33: cf. Ibid. 34: *dus ook* ne, Ibid. 34: *dus ook* pronuntiatum, ne quis violaretur, Liv. IV, 59, i. e. *werdt bekend gemaakt*, *uitgeroepen enz.*: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* vocatis ad concionem praemia pronuntiat, Liv. XXXI, 43, i. e. *maakt bekend*, *belooft*: militi praemia, Liv. II, 20 extr.: munus populo, Suet. Caes. 26: militibus donativum, Ibid. Galb. 16, *alwaar het ook beloven is*: pronuntiavit, se cantaturum, Ibid. Ner. 21. 2) *bekend maken*, *ontdekken*, *zeggen*, *bij voorb.* rem scisset, & non pronuntiasset, Cic. Offic. III, 16. 3) *bekend maken*, *zeggen*, *verhalen*, *bij voorb.* pronuntiare, quae gesta sunt, Caes. B. G. VII, 38: aliquid sincere, Ibid. 20: quas res cognoverint, pronuntiare cogunt, Ibid. IV, 5: alius jam capta castra pronuntiat, Ib. VI, 37. 4) *beloven*, *bij voorb.* pecuniam pro reo, Cic. Cluent. 29: numos in tribus, Cic. Att. I, 16 post med.: *dus ook* tribubus vocatis numos pronuntiet, Senec. Ep. 118 post init.: numos de suo, Sueton. Caes. 19: *ook staat enkel* pronuntiare, *voor* numos pronuntiare in tribus, *bij voorb.* pronuntiasse, divisisse, Cic. Planc. 18 post med.: *verders* praemia, Liv., *zie hier voor*: munus populo, Suet., *zie hier voor*: militibus donativum, Sueton., *zie hier voor*. 5) *bekend maken*, *uitroepen*, *bij voorb. van den* Praeco, *bij voorb.* victorum nomina, Cic. ad Div. V, 12 extr.: pronuntiatum, ne quis cet., Liv., *zie hier voor*: qui comitiorum die non consulem sed praetorem pronuntiasset, Suet. Domit. 10: cf. Caes. B. G. V, 51: *ook van anderen*, *bij voorb.* magistri (auctionum), Cic. Quint. 15 extr. 6) *benoemen*, *tot een ambt*, *bij voorb.* pronuntiant eos praetores, Liv. XXIV, 27. 7) *uitspreken*, *bij voorb.* nonnulla perperam, Plin. Epist. III, 5: verba corrupte, Gell. XIII, 30: literam tractim, Ibid. VII, 10: *van daar* a) *opzeggen of uitzeggen*, *bij voorb.* versus multos uno spiritu, Cic. Or. I, 61 extr.: multa memoriter, Ibid. 19: Aratea memoriter, Cic. Div. II, 5: invenire quid dicas, inventa disponere — post memoriae mandare, tum ad extremum agere & pronuntiare, Cic. Or. II, 19: cf. Quintil. XI, 3 med.: *dus ook van de* Acteurs, *bij voorb.* pronuntiat acriter, Plin. Ep. V, 19, *alwaar het zonder* Accusativus *staat*, *d. i. ageeren*: *dus ook* Luceja mima centum annis in scena pronuntiavit, Plin. H. N. VII, 48 post med., i. e. *heeft geägeerd*, *zich laten hooren*: *van daar* sententiam, Cic. ad Div. I, 2, *van den* Consul, *wanneer hij het votum van eenen* Senator *nog eens herzegt of herhaalt*, *om de anderen daar over te laten stemmen*: *wanneer het herhaalen vertaald wordt*. b) *uitspreken*, *van den Richter*, *en dergelijke Personen*, *uitspraak doen*, *bij voorb.* de tribunali pronuntiavit, sese — recepturum, Cic. Verr. II, 38: judex ita pronuntiavit, Cic. Off. III, 16: consules de consilii sententia amplius pronuntiavissent, Cic. Brut. 22: de calumnia, Plin. Ep. VI, 31 post med.: *ook met den* Accusativus, sententiam, Suet. Domit. 11: quam sententiam pronuntiabit ratio? Cic. Fin. II, 12: causa, de qua nemo sit pronuntiaturus, Quintil. II, 10 med.: modeste de tantis viris, Ibid. X, 1: nec adhuc possum pronuntiare, utrum cet., Plin. Ep. VI, 18, i. e. *zeggen*, *uitspraak doen*: *van daar* pronuntiatus, a, um, *door vonnis daar voor erkend*, *bij voorb.* Sejus libertus pronuntiatus, Pandect. XL, 1, 23: juvenem, stipendiarium pronuntiatum, Suet. Caes. 71: uxorem, civem Romanam pronuntiatam, Ib. Vesp. 3. c) *openlijk noemen*, *bij voorb.* mos erat, comitiorum die primo ominis causa praetores pronuntiare Jovem Apollinemque, Liv. XXXII, 25.

PRONUPER, *onlangs*, Plaut. Trin. II, 4, 26.

PRONURUS, us, f. *de vrouw van mijn kleinzoon*, *klein stiefdochter*, Ovid. Her. XVII, 206. Pandect. XXXVIII, 10, 4 post med.

PRONUS, a, um, *voorwaards gekeerd*, *voorwaards neigend of hangend*, *bij voorb.* corporis motus, Cic. Div. I, 53: cf. Tusc. I, 18 extr.: cubitus (*het liggen*), Plin. H. N. XXVIII, 4 extr.: puerum imponere equo pronum, Varr. R. R. II, 7: cf. Virg. Aen. X, 586. XI, 485. Ovid. Met. VIII, 379: lex, Sallust. Jug. 93 (98): tigna, Caes. B. G. IV, 17: pulvinus, Plin. Ep. V, 6 ante med.: ampullae, Ibid. IV, 30: urbs prona in paludes, Liv. IV, 59: calices, Stat. Theb. V, 255, i. e. *omgekeerd*, *omgestort*: *van daar* 1) *voorwaards loopende*, *bij voorb.* lepus, Ovid. Rem. 201. 2) *nederwaards gaande*, *of zich neigende*, *of te vinden*, *bij voorb.* via, Ovid. Her. XVIII, 121. Met. II, 67: amnis, Virg. Georg. I, 203: currus, Ovid. Met. V, 424: *van daar gestarnten*, *als zij bijna ondergaan*, *bij voorb.* Orion, Horat. Od. III, 27, 18: sidera, Prop. I, 16, 23: *dus ook van den dag*, *nacht*, *zon enz.*, *bij voorb.* Titan, Ovid. Met. XI, 257: dies, Stat. Theb. II, 41. Senec. Agam. 461: *van daar* per pronum (ire), Senec. Ep. 123 extr., *of* per prona, Sil. XV, 235, i. e. *nederwaards*. 3) *ergens heen liggende*, *bij voorb.* solum pronum orienti, Colum. I, 5: urbs prona in paludes, Liv. IV, 59: Loca aquiloni proni, Colum. III, 2: campus pronus ad solem, Ibid. II, 9. 4) *geneigd tot iet*, *bij voorb.* ad domandum (bos), Varr. R. R. I, 2: ad cujusque necem, Suet. Vitell. 14: ad poëticam, Ibid. Ner. 50: in omnia mala Flor. IV, 12 extr.: ad indulgentias pronissimus fuit, Capitol. in Anton. Pio 10: pronus & sumtuosus in libidines, Sueton. Caes. 50: in obsequium, Horat. Epist. I, 18, 10: ad simultates, Plin. Paneg. 84: offensioni, Tacit. Ann. IV, 29: animus malo pronus, Senec. Octav. 858: pronus calori (i. e. irae), Stat. Theb. II, 391: in dubios casus & prona pericula morti i. e. quasi vergentia ad mortem, Lucan. V, 693. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* audendi, Claudian. in Rufin. II, 400: mens prona ruendi in ferrum, Lucan. I, 461: *van daar* pronius ad fidem, Liv. XXI, 28, i. e. *geloofelijker*. 5) *genegen of gunstig*, *bij voorb.* in aliquem, Tacit. Hist. I, 13: alicui, Sueton. Galb. 12: sententia, Val. Fl. VIII, 340: pronior fortuna, Vellej. II, 69: ut quis misericordia in Germanicum aut favore in Pisonem pronior, Tacit. Ann. II, 73: pronis auribus adcipere aliquid i. e. *geern hooren*, Ibid. Hist. I, 1: prono deo, Lucan. V, 501. 6) *ligt*, *zonder zwarigheid*, *bij voorb.* Omnia virtuti prona, Sallust. Jug. 114 (122): omnia prona victoribus, Tacit. Agric. 33: omnia haec tam prona cet., Plin. Paneg. 16: iter ad honores pronum, Ib. Ep. VIII, 10: prona tibi vinci cupientem palma est, Ovid. Am. III, 14, 47: pronam ad regnum viam ingredi, Justin. I, 5 extr.: pronum est *het is ligt*, Lucan. VI, 606. Stat. Sylv. V, 3, 140. Tacit. Agric. 1. Juvenal. IX, 43. *Hier toe kan men uit n. 4 brengen*, pronius ad fi-

fidem, Liv. XXI, 28, *geloofslijker.* 7) *zich bukkend, steunende, bij voorb.* senex totus pronus in baculum, Apul. Met. VIII post med. p. 210, 19 Elm.; *doch, dit kan ook tot het voorgaande gebracht worden, voorwaards zich buigende, gevolglijk bukkende.*

PROOEMĬOR, ari, *eene inleiding of voorreden maken, bij voorb. in eene redenvoering*, Plin. Epist. II, 3.

PROOEMĬUM, i, n. 1) *voorreden, inleiding, bij voorb. van eene redenvoering*, Cic. Cluent. 21. Quintil. II, 20 extr. VI, 5, *en bijzonder* IV, 1 in. Not. exordium *wordt daar van onderscheiden*, Quintil. IV, 1 post med. §. 53 *en* 73: *van een boek*, Cic. Att. IV, 16. XVI, 6 extr.: *dus ook* legis, Cic. Leg. II, 7. 2) *elke aanvang, bij voorb.* rixae, Juvenal. III, 288.

PROPĀGĀTĬO, onis, f. *voortplanting, verplanting, bij voorb. van wijnstokken of boomen, bij voorb.* vitium, Cic. Senect. 15 post med.: propagationum genera tria sunt in usu maxime cet., Colum. de arbor. 7: facere propagationes, Pandect. XIX, 2, 24: *van daar* 1) *Tropisch, voortplanting, bij voorb. van het geslacht*, Cic. Offic. I, 17: nominis, Cic. Tusc. I, 14, i. e. *van den naam* (*in de Familie*). 2) *Tropisch, voortplanting, d. i. verlenging, uitbreiding, bij voorb.* finium imperii nostri, Cic. Provinc. 12: temporis miserrimi, Cic. ad Div. V, 15 post med: vitae, Cic. Tusc. I, 35 extr.

PROPĀGĀTOR, oris, m. *een voortplanter: van daar verlanger, uitbreider, bij voorb. der grenzen: zoo heet* Jupiter, Apul. de mundo prope fin. p. 75, 10: *van daar* propagator provinciae, Cic. Att. VIII, 3 ante med. *uitbreider der Provintie, d. i. der magt, dat iemand nog langer de Provintie als Stadhouder behoudt.*

PROPĀGES, is, f. i. q. propago, *het geen voortgeplant, verder geplant, wordt, een steekzel, eene loot, aflegger van een gewas*, Paul. ex Festo: *van daar Tropisch, afkomeling, kinderen, nakomelingschap, bij voorb.* sanguinis, Pacuv. ap. Non. 1. n. 327.

PROPĀGO, inis, f. i. q. propages, *het geen voortgeplant, verder geplant wordt, het zij een tak enz., een afzetzel, aflegger, eene loot van een gewas, bij voorb. van den wijnstok*, Cic. Senect. 15. Colum. IV, 6. Colum. de arbor. 7 post init.: vites in propagines deprimere, Plin. H. N. XIV, 1: *en in 't gemeen van boomen, bij voorb.* pomorum, Cato R. R. 51 *en* 133: arbores proveniunt aut plantis radicis aut propagine, Plin. H. N. XVII, 10: propagines nulli faciliores, quam castaneae, Ibid. 20 post med. *en meermaalen, bij voorb.* Ibid. XVII, 13. Virg. Georg. II, 26 *en* 63: *ook der planten*, Plin. H. N. XVII, 13. *Ook elke tak, die tot voortplanting gebruikt kan worden, bij voorb.* vitium, Horat. Epod. II, 9: propagines e vitibus, Fab. Pict. ap. Gell. X, 15: *van daar van menschen en beesten, afkomeling, kind, kinderen, geslacht, bij voorb.* virorum, Nep. Att. 18, i. e. *geslacht:* Romana propago, Virg. Aen. VI, 871, *het geslacht der Romeinen, d. i. de* Romeinen: auctor propaginis tantae, Ovid. Fast. III, 157: aliorum ejus liberorum propago Liciniani sunt cognominati, Plin. H. N. VII, 14: catulorum, Lucret. IV, 995: *dus ook van schapen*, Porcius Licin. ap. Gell. IX, 9: *van paarden*, Nemes. Cyneg. 241: vera propago, Ovid. Met. II, 38, *afkomeling, d. i. zoon:* Alipedis de stirpe dei versuta propago Autolycus, Ibid. XI, 312: Memmii clara propago, Lucret. I, 43: cf. Ovid. Met. I, 160.

PROPĀGO, avi, atum, are, *voortplanten, bij voorb. een gewas, bij voorb. wijnstokken, boomen, planten*, Cato R. R. 52 (*ook* 32, si lectio certa), Colum. IV, 15 *en* 33. Colum. de arbor. 7. Plin. H. N. XVII, 13. XXI, 10 extr.: *van daar* 1) *in 't gemeen voortplanten: zijn geslacht*, stirpem, Cic. Phil. I, 6: familiam, Apul. Met. V ante med. p. 164, 11 Elmenh.: propagando procudere prolem, Lucret. V, 854: propagando producere saecla, Ibid. 848: cum ipse sui generis initium ac nominis ab se gigni & propagari vellet, Cic. Verr. V, 70. 2) *Tropisch, voortplanten, d. i.* a) *verlangen in grootte, verder uitbreiden, bij voorb.* terminos urbis, Tacit. Ann. XII, 23: multitudo limi, qua amnis terras propagat, Plin. H. N. V, 29 post med.: Romanis armis notitiam Britanniae ultra vicinitatem sylvae Caledoniae propagantibus, Ibid. XV, 14: *dus ook* propagatus, a, um, *bij voorb.* civitates, Vellej. I, 14: fines Italiae: Gell. XX, 10: quo edicto a trecentis Sestertiis ad usque duo millia sumtus coenarum propagatus est, Ibid. II, 24 extr.: imperium, Sueton. Ner. 18, i. e. *het rijk.* b) *voortplanten, Tropisch, d. i. verlangen in tijd, een langen duur geven, bij voorb.* vanitas in futurum se propagat, Plin. H. N. VII, 55: bellum in posteros, Flor. III, 17: aliquid posteritati, Cic. Sext. 48, i. e. *tot op de nakomelingschap:* bellum, Cic. Phil. XII, 8, i. e. *voortzetten:* non breve tempus sed multa saecula reipublicae propagare, Cic. Catil. II, 5, i. e. *verlangen, laten voortduuren, of den Staat* (*want* reip. *is de* Dativus) *tot zijne voortduuring bezorgen, d. i. den Staat vele eeuwen bewaren:* diem, Cic. Catil. III, 11, *alwaar de woorden zijn:* nostrae res — corroborabuntur; eamdemque diem intelligo, quam spero aeternam fore, & ad salutem urbis & ad memoriam consulatus mei propagatam: *verders* laudem alicujus ad sempiternam gloriam, Cic. Dom. 32 extr.) quo (anno) interjecto civium calamitas, sociorum aerumna, sceleratissimorum hominum impunitas propagatur, Cic. Provinc. 8 in.: infamiam alicujus, Tacit. Ann. XV, 59 extr.: aliquid in aevum, Plin. H. N. XXXV, 2: alicui memoriam aeternam, Ibid. XV, 14: vitam aucupio, Cic. Fin. V, 11, *verlangen, behouden:* imperium alicui in annum, Liv. XXIII, 25, *het kommando verlangen.*

PROPĂLAM, i. q. palam, 1) *openlijk, d. i. voor de menschen, bij voorb.* collocare, Cic. Or. I, 35, *openlijk voorstellen:* dicere, Liv. XXXIV, 33 extr.: alii propalam, alii per occultum, Tacit. Ann. VI, 7: neque propalam adspici, Ibid. II, 39 extr.: primo clam, deinde propalam, Suet. Ner. 22 in. 2) *openbaar, bij voorb.* propalam fiat, Plaut. Mil. IV, 8, 38, *openbaar worden:* propalam est, *het is openbaar, oogschijnlijk, bij voorb.* Spondeum esse post Trochaeum propalam est, Terent. Maur. de Jambic. p. 2435 Putsch.

PROPANDO, andi, ansum *en* assum, 3. *uitbreiden: van daar* propansis pinnis, Apulej. Met. VI ante med. p. 179, 14 Elm., *of* p. 407 Oudend.: propassis pennis, Apulej. Flor. prope fin. p. 365, 35 Elm. *En* Oudendorp ad Apul. Met. VI haalt Stephanus *aan* ad Saxon. Grammat. p. 195, *alwaar* propassis alis *staat.*

PROPANSUS, *zie* Propando.

PROPASSUS, a, um, *zie* Propando.

PROPATRŬUS, i, frater proavi mei, *Overgrootvaders broeder*, Pandect. XXXVIII, 10 leg. 1 *en* 10.

PROPĀTŬLUS, a, um, *het geen vrij en open is, dat elk zien of gaan kan, bij voorb.* locus, Cic. Verr. III, 49 extr., *eene vrijë opene plaats: van daar* Propatulum *het vrijë, d. i. vrijë, opene plaats, bij voorb.* aedium, i. e. *de hof: van daar* in propatulo, a) *in den hof, bij voorb.* in propatulo aedium, Liv. XXIV, 16 extr. XXVI, 13 extr., i. e. *in den vrijën hof, alwaar elk inzien kan:* statuas in propatulo domi abiicit, Nep. Hann. 9: *dus ook* in propatulis, Liv. V, 13 med. b) *op eene vrijë plaats, in het vrijë, openlijk, bij voorb.* in propatulo ac locis sylvestribus, Cic. ap. Colum. XII, 1: nec in propatulo sed in curia, Plin. Ep. I, 8 extr.: coenare in propatulo, Val. Max. II, 5, 5: *ook* propatulo scil. in., *bij voorb.* Mosyni — propatulo vescuntur, Mela I, 19 med.: *van daar* c) *Tropisch, openlijk, bij voorb.* Varronis monimenta in propatulo feruntur, Gell. XIX, 14: in promtu & in propatulo esse, Ibid. XVIII, 10 post med., *voor oogen zijn, zichtbaar zijn:* os, cujus in propatulo & conspicuo usus homini creberrimus, Apul. in Apolog. *eenige regels na het begin* p. 277, 23 Elm.: tu, quid ego in propatulo & celebri agam, facile e tenebris tuis arbitraris, Ibid. ante med. p. 284, 26 Elmenh.: mulieres pudicitiam in propatulo habuere, Sallust. Cat. 13, *boden hare kuischheid openlijk aan, hielden zich als 't ware te koop.*

PROPE, 1) *nabij, in de nabijheid, zonder* Casus *en zonder* 2, *bij voorb.* Volebam prope alicubi esse, Cic. ad Div. IX, 7: intueri aliquem, Cic. Senect. 14: partus instabat prope, Terent. Ad. III, 2, 9: quis hic loquitur prope? Plaut. Rud. I, 4, 10: nec quemquam ad se prope finit adcedere, Ibid. Cas. III, 5, 32: quis est, qui nostras aedes adcessit prope? Ib. Most. II, 2, 16: prope seq. 2, *zie beneden:* nox prope diremit colloquium, Liv. XXXIV, 38, i. e. propinqua, *ten zij met* Duker *dus te lezen is: dus ook* propius *nader*, Cic. ad Div. XIV, 19. Horat. Ep. I, 67. Ibid. Art. 361: ut propius ad ea adcedam, Cic. Fin. IV, 10 in.: propius adcedamus, Terent. Ad. III, 2, 11: Superl. proxime, *naast, zeer nabij, bij voorb.* virtuti tuae proxime adcedo, Cic. ad Div. XI, 21 post med.: eique proxime adjunctus fuit, Cic. Brut. 28 extr. *Ook van den tijd, bij voorb.* prope adest, cum alieno more vivendum est mihi, Terent. And. I, 1, 125, i. e. *de tijd is haast daar:* prope est, quando herus pretium exsolvet, Plaut. Men. V, 6, 25: partitudo, prope adest, ut fiat palam, Ibid. Aul. II, 3, 9: jam prope erat, ut sinistrum cornu pelleretur, Liv. XL, 30, i. e. *het scheelde weinig: dus ook* prope factum, ut exirent, Liv. XXV, 21: propius nihil est factum, quam ut occideretur, Cic. Q. Fr. I, 2, 5, i. e. *het scheelde weinig enz.: dus ook* nec quidquam propius est factum, quam ut cet., Cic. Cluent. 21 extr.: cf. *beneden: van daar* Proxime, a) *het naast, d. i. korts te voren, bij voorb.* quem proxime nominavi, Cic. Nat. D. I, 14: Ferasia, quae proxime fuissent, Liv. XXXV, 7: literas, quas proxime adcepi, Cic. ad Div. V, 15, i. e. *kort te voren, laastlijk, laatst:*

en

en meermalen, *bij voorb.* Ibid. VI, 10. Caeſ. B. G. III, 29. Plin. Ep. IV, 13 cet. b) *naastene*, *d. i. naast*, *vervolgends*, *bij voorb.* cum proxime judices contrahentur, Plin. Epiſt. V, 7. c) *het naast*, *in orde of rang*, *bij voorb.* proxime & ſecundum deos, homines hominibus utiles eſſe poſſunt, Cic. Offic. II, 3 poſt med.: proxime valent cetera lauri genera, Plin. H. N. XXIII, 8 extr.: utiliſſimum eſſe Omphacium, proxime quod in Parnaſſo, Ibid. XXV, 8 poſt med.: in noſtro orbe proxime laudatur Syriacum, mox Gallicum, tertio loco cet., Ibid. XII, 12: a (i. e. poſt) praedictis motus proxime laudatur, Ibid. XVI, 40: *dus ook* proxime a nobiliſſimis — viris, Vellej. II, 124 extr.: proxime a Lacyde — — poſt autem cet., Cic. Acad. IV, 6 in. d) *het naast*, *maar of in gelijkvormigheid*, *d. i. bijkans zoo*, *bij voorb.* proxime atque (*als*) ille aut aeque cet., Cic. ad Div. IX, 13: *ook met den* Accuſativus, proxime morem Romanum, Liv. XXIV, 48, i. e. *bijna op de wijze*, *zie n.* 2 *en* 3, *alwaar meer plaatzen met den* Accuſativus *ſtaan*. e) *het naast*, *d. i. zoo goed mogelijk*, *mogelijkst*, *bij voorb.* Et ut proxime utriusque differentiam ſignem, illud Comoediae, hoc Tragoediae ſimile, Quintil. VI, 2 med. §. 20, l. c. *op het naauwkeurigſte*, *voegzaamſte enz.*: *zoo ſtaat ook* propius *naauwkeuriger*, *bij voorb.* adſpicere, Virg. Aen. I, 526 (530). 2) *nabij*, *na aan*, *alwaar dan* a *volgt*, *den de* Accuſativus *of* Dativus, *bij voorb.* prope a Sicilia, Cic. Verr. V, 2 extr.: prope a meis aedibus ſedebas, Cic. Piſ. 11: tam prope ab domo detineri, Cic. Verr. II, 3: tam prope ab exſule fuit, ut cet., Tacit. Hiſt. I, 10: probe abeſt ab infirmitate, Auct. dial. de orat. (*achter* Tacitus) 23: prope oppidum, Caeſ. B. G. VII, 36: prope caſtra, Caeſ. B. G. I, 22: probe urbem, Liv. XXVII, 18: prope aquam moveri, Cic. Nat. D. II, 47: *dus ook* propius urbem, Cic. Phil. VII, 8: propius mare — agitabant, Salluſt. Jug. 18 (21): ne propius ſe caſtra moveret, Caeſ. B. G. III, 9: eſt propius ſolis occaſum, Ibid. 28: propius a terris, Cic. Nat. D. II, 31: propius aberat ab ortu & divina progenie, Cic. Tuſc. I, 12: propius ab urbe, Plin. H. N. XVII, 25: proxime Carthaginem, Salluſt. Jug. 18 (21): proxime Hiſpaniam ſunt, Ibid. 19 (22): proxime hoſtem, Cic. Att. VI, 5: proxime a Sura eſt — oppidum, Plin. H. N. V, 26: proxime alter ab altero debent habitare, Colum. I, 6 ante med.: proxime a vallo, Auct. B. Hiſp. 15. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* proxime hoſtium caſtris caſtra communit, Caeſ. B. C. I, 72: propius Tiberi, Nep. Hann. 8: propius Grammatico acceſſi, Cic. ap. Diomed. 1, *en meermalen*, *bij voorb.* Virg. Georg. I, 355. IV, 47. Aen. VIII, 556. Plin. H. N. XXVII, 9. *Ook Tropisch*, *bij voorb.* res eſt prope metam, Liv. I, 25: prope ſeceſſionem res venit, Liv. VI, 42. XXVII, 18: vitium propius virtutem erat, Salluſt. Cat. 11: proxime morem Romanum, Liv. XXIV, 48, i. e. *bijna zoo*: proxime ſpeciem oppugnantium, Liv. XXX, 10. 3) *Tropisch*, *bijna*, *d. i. bijkans*, *bijna*, *bij voorb.* prope deſperatis rebus, Cic. ad Div. VII, 28, *en meermalen*, *bij voorb.* Cic. Cat. III, 57. Cic. Verr. II, 51. III, 25. Caeſ. B. G. V, 20. Terent. Heaut. I, 1, 46: *van daar* nihil, *of* nec quidquam propius factum eſt, quam ut cet., Cic. Cluent. 21 extr. Cic. Q. Fr. I, 2 §. 5. Cic. Verr. V, 26, i. e. *het ſcheelde niet veel*, *dat enz.*, *d. i. bijna heeft enz.*, *eigenlijk niets is meer bijna gebeurd enz.*, *niets is bijkans even zoo geſchied enz.* *Dus ook* proxime l. c. *bijna even zoo*, *bij voorb.* proxime atque, Cic., *bijna even zoo*, *als enz.*, *zie boven*: proxime morem Romanum, Liv. XXIV, 48, *bijkans naar de enz.*: proxime ſpeciem navium, Liv. XXX, 10, l. c. *bijna als ſchepen enz.*, *zie boven n.* 1 *en* 2. 4) *naauwkeurig*, *bij voorb.* propius adſpicere, Virg., *zie hier voor*: proxime ſignare, Quintil., *zie hier voor*. 5) *op gelijke wijze*, *even zoo*, *bij voorb.* inſanis & tu ſtultique prope omnes, Horat. Sat. II, 3, 32: *hier toe kan men het één en ander van het boverſtaande brengen*, *bij voorb.* proxime atque, proxime morem Romanum, Liv. cet.

PROPECTO, *zie* Propexus.

PROPEDĬEM, *eerstdaags*, *den eerſten dag den besten*, *ten eerſten*, Cic. Div. II, 23. Cic. Att. II, 1 extr. Cic. Off. III extr. Terent. Heaut. I, 1, 108. IV, 8, 28. Plaut. Perſ. II, 4, 24. Salluſt. Cat. 56 (58). Not. *men ſchrijft ook* prope diem *als twee woorden*, *en zoo ſtaat het* Salluſt. Cat. 56 Ed. Cort.

PROPELLO, puli, pulſum, 3. 1) *voor zich heendrijven*, *voortdrijven*, *heendrijven*, *bij voorb.* pecus extra portam, *voor of buiten de poort drijven*, Liv. II, 11: pecora paſſim ad illecebras, Ibid. 51: oves in pabulum, Varr. R. R. II, 2, 12: jugum in partem priorem, Colum. II, 2 extr.: aëra prae ſe, Lucret. IV, 287: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* cruda ſtudia in forum, Petron. 4: *van daar* a) *voortdrijven*, *verder drijven*, *bij voorb.* navem remis, Cic. Tuſc. IV, 5: navem in altum, Ovid. Her. XXI, 42, *of* in aequora, Prop. III, 21 (20), 11: nubes non procul, Gell. II, 22 poſt med.: *ook enkel in beweging zetten*, *bij voorb.* animus corpus propellit, Lucret. III, 161: Phaſin remige, Prop. III, 22 (21), 11: navem, Cic., *zie hier voor*: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* initia, Tacit. Ann. III, 66. b) *voortdrijven*, *wegdrijven*, *wegjagen*, *bij voorb.* multitudinem equitum, Caeſ. B. G. I, 15, i. e. *in de vlucht ſlaan*: hoſtem a caſtris, Liv. VII, 24: hoſtes, Caeſ. B. G. IV, 24: cf. B. C. I, 55. Plaut. Rud. III, 3, 9: *van daar wegdrijven*, *afhouden*, *verwijderen*, *bij voorb.* periculum vitae ab aliquo, Liv. XL, 11 extr.: ſuavia (*kusſen*) dextra, Prop. II, 29 (28), 39: canis eligitur propellendis injuriis hominum & ferarum, Colum. VII, 12. c) *werpen*, *heenwerpen*, *bij voorb.* haſtam, Sil. XVI, 571: crates, Caeſ. B. C. III, 46, l. e. *heenwerpen in het graf*. d) *ergens heendrijven*, *aandrijven*, *bij voorb.* animos ad corrumpendum morem, Tacit. Ann. VI, 3: ad mortem voluntariam, Ibid. XI, 2. 2) *nederwerpen*, *bij voorb.* corpora in profundum, Ovid. Met. VIII, 593, *van daar nederwerpen*, *te gronde werpen*, *bij voorb.* muros, Senec. Herc. Oet. 162: urbem, Valer. Flacc. VI, 385.

PROPEMŎDO, *bijna*, *bijkans*, Plaut. Trin. III, 3, 50. Ibid. Pſeud. I, 3, 42. Liv. XXIV, 20.

PROPĔMŎDUM, i. q. prope, 1) *bijna*, *bijkans*, Cic. Fin. I, 1. Cic. Div. II, 42. Cic. Or. 43. Plaut. Men. V, 2, 14. 2) utriſque eſt propemodum comparanda, Cic. Offic. II, 8 extr., i. e. *op gelijke wijze*, *of bijna op gelijke wijze*. *Men ſchrijft ook* prope modum, *bij voorb.* Cic. Off. II, 8 Ed. Heuſing.

PROPENDĔO, di, ſum, 2. 1) *nederwaards hangen*, *voorover hangen*, *bij voorb.* lanx (*weegſchaal*) propendet, Cic. Tuſc. V, 17: dejectae & propendentes aures (canis), Colum. VII, 12, 4: ſcandens (herba) arbores & ex ramis propendens, Plin. H. N. XXVI, 7 ante med.: dein totis propendens viribus haeret, Val. Fl. VII, 588: *ook is het enkel hangen*, *bij voorb.* propendens haeret, Val. Fl., *zie hier voor*: *en Tropisch*, bona propendent, Cic. Tuſc. V, 31, l. e. *wegen meer*, *hebben het overwigt*. 2) *Tropisch*, *zich genegen laten vinden tot iet*, *bij voorb.* ſi, quo impellimus, inclinant atque propendent, Cic. Or. II, 44: *ook geneigd zijn*, *d. i. gunſtig zijn*, *bij voorb.* in nos, Cic. Or. II, 29. Particip. Propenſus, a, um, *nederwaards hangende*, *bij voorb.* pinguis aqualiculus propenſo ſesquipede extat, Perſ. I, 57: *van daar* 1) *geneigd tot iet*, *zich neigende*, *bij voorb.* animus, Cic. Att. XIII, 21 extr. Liv. XXXVII, 54: favor, Ovid. Met. XIV, 706: propenſus ad miſericordiam, Cic. Roſc. Am. 30: ſi quis eſt ad voluptatem propenſior, Cic. Off. I, 30: animus propenſus ad ſalutem alicujus, Cic. ad Div. IV, 13: animus ad vitia propenſior, Cic. Tuſc. IV, 37: vir ad lenitatem propenſior, Cic. Mur. 31: diſputatio Balbi mihi ad veritatis ſimilitudinem videretur eſſe propenſior, Cic. Nat. D. III, 40; propenſior benignitas eſſe debebit in calamitoſos, Cic. Off. II, 18: in eum fere eſt voluntas noſtra propenſior, Ibid. 20: infimus quisque propenſus in alteram partem, Cic. Att. VIII, 3 med.: ad diſcendum non ſolum propenſi ſumus, verum etiam ad docendum, Cic. Fin. III, 20: propenſiſſima civitatum voluntate, Hirt. Alex. 26. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* Alexandro, Juſtin. XVI, 1. *Dewijl de nederhangende ſchaal zwaarder is dan de andere*: *van daar* 2) *zwaar*, *bij voorb.* illa de mea pecunia ramenta fiat plumea propenſior, Plaut. Bacch. III, 5, 15, *zwaarder*, *d. i. rijker*: *dus ook* illa meis opulentiis ramenta fiat gravior aut propenſior, Ibid. 23: munera propenſa, i. e. *rijke*, *gewigtige geſchenken*, Argum. Plaut. Trucul. 8: *van daar* propenſius *gewigtiger*, *bij voorb.* id fit propenſius, Cic. Parad. III, 2. (3) *neder komende*, *bij voorb.* ad veritatis ſimilitudinem, Cic., *zie hier voor*: ad veritatem propenſior, Cic. Div. I, 5.

PROPENDŬLUS, a, um, *voor- of nederwaardshangende*, *bij voorb.* crines, Apulej. Flor. I ante med. p. 342, 2 Elm.

PROPENSE, 1) *nederwaardshangende*, 2) *gewillig*, *geneigd*, *met neiging*, *met toegenegenheid*, Lentul. in Cic. Epiſt. ad Div. XII, 15 med.: propenſius facere, Liv. XXVII, 52: propenſius laudandus eſt, Apul. Flor. 4 poſt med. p. 363, 15 Elm., i. e. *gewilliger of ook meer*.

PROPENSĬO, onis, f. 1) *het nederwaardshangen*, *vooroverhangen*, 2) *neiging*, Cic. Fin. IV, 17.

PROPENSUS, a, um, *zie* Propendeo.

PROPERANTER, *haastig*, *ſnel*, Lucret. V, 301. Tacit. Ann. XVI, 24: properantius, Salluſt. Jug. 8 *en* 96 (101). Ovid. Faſt. IV, 673. Tacit. Ann. II, 55. Sil. VII, 747.

PROPERANTĬA,* ae, f. *het haasten*, *de haast*, Salluſt. Jug. 36 (40). Tacit. Ann. XII, 20.

PROPERATIM, *haastend*, *haastig*, Caecil. ap. Non. 2. n. 651 *en* 663. Pompon. ibid. Siſenna ap. Gell. XII, 15.

PROPĔRATĬO, onis, f. *het haasten*, *haast*, Cic. ad Div. V, 12 poſt. init. Q. Cic.

Cic. in. Cic. Ep. ad Div. XVI, 27.

PROPERĀTO, *haastende*, *zie* Propero.

PROPĔRE, *haastende*, *haastig*, *of snel*, *wanneer het hetzelfde is*, *als haastend*. *bij voorb.* egredi, Nep. Epam. 4, *en meermalen*, *bij voorb.* Liv. XXIII, 36. Virg. Aen. IX, 801. Plaut. Amph. V, 1, 10. Ibid. Aul. II, 2, 86. Terent. And. V, 6, 15. Ibid. Heaut. IV, 4, 22. Hec. III, 3, 11: *ook lezen sommigen* Ibid. Heaut. II, 3, 9 propere, *alwaar anderen* propera *lezen:* propere esse, Plaut. Stich. II, 2, 3, i. e. *haasten:* propere convolavere, Liv. II, 28 extr., *alwaar de snelheid des te sterker uitgedrukt wordt; doch* Drakenburg *heeft zich daar aan gestoten*, *en* prope *laten drukken*, *het welk niet nodig was. Meer dergelijke en grooter* Pleonasmen *zijn in* Plautus, *bij voorb.* occidor, nisi intro huc propere propero currere, Plaut. Aul. II, 8, 23: propere, cito introite & cito deproperate, Ibid. Caf. III, 6, 17: ut aliquis intus prodeat propere ocius, Ibid. Cist. III, 8: ita nunc subito, propere, & celere objectum est mihi negotium, Ibid. Curc. II, 3, 4: eloquere propere celeriter, Ibid. Rud. V, 2, 36: Ita celeri curriculo fui propere a portu, i. e. *hebt gehaast*, *gespoed*. Ib. Stich. II, 2, 13: fac te propere celerem, Ibid. Trin. IV, 3, 1.

PROPĔRĬTER, *haastig*, *ijlings*, *gevolgelijk snel*, Pacuv. ap. Non. 2. n. 663. Acc. ibid. Catull. ibid. cap. 11 n. ult. Apul. Met. VI post med. p. 184, 8 Elm. VII post med. p. 198, 33 Elm.

PROPĔRO, avi, atum, are, 1) *iets haastig doen of maken*, *of gereedmaken*, *verhaasten*, *bij voorb.* obsonia, Plaut. Caf. II, 8, 57: vascula pure, Plaut. Aul. II, 3, 3: prandium, Plaut. ap. Serv. ad Virg. Georg. IV, 171: mortem, Virg. Aen. IX, 401. Tiboll. IV, 1, 205: fulmina Cyclopes properant, Virg. Georg. IV, 17: iter coeptum, Tacit. Hist. III, 40: dedicationem, Ibid. Ann. II, 22: accusationem, Ibid. IV, 69: caedem, Ibid. XI, 37: naves, Ibid. II, 6: laborem, Propert. III, 21 (20), 21: pecuniam heredi, Horat. Od. III, 24, 62: opus, studium, Ibid. Ep. I, 3, 28, *ijverig voortzetten: dus ook* Passive, vellera properabantur, Horat. Epod. XII, 22: amores properentur, Ovid. Am. III, 1, 69: quae forent properanda, Virg. Georg. I, 260: delubra properantur, Plin. Paneg. 51: itinere properato, Sallust. Jug. 112 (120): properatae naves, Tacit. Ann. II, 6: tela properata, Ibid. 80: tabellae properatae, Ovid. Met. IX, 586 *en meermalen. Ook kan men hier vele plaatsen toe brengen*, *waar de* Infinitivus *volgt*, *bij voorb.* invenire, Terent. Phorm. I, 6, 5, *eigenlijk het vinden verhaasten*, *d. i. spoedig vinden*, *zie n. 2. meer: want de* Infinitivus *staat dikwijls in plaats van den* Accusativus. 2) *haasten*, *spoeden* (scil. se *misschien*), *bij voorb.* properavi in patriam, Cic. ad Div. XII, 25 med.: cur Romam properaret, Cic. Mil. 19: properatum vehementer, cum cet., Cic. Sull. 19: propera, fer pedem, Plaut. Men. III, 3, 30: properatin' ocius, Ibid. Curc. II, 2, 33: simulabat, sese negotii causa properare, Sallust. Jug. 76 (79): retro, Ovid. Her. V, 31: ad praedam, Caes. B. C. III, 39: properate sacris (*voor* a sacris), Ovid. Met. VI, 201: in fata (i. e. mortem), Lucan. VIII, 658: *ook in het spreken*, *verhalen*, *bij voorb.* de Carthagine silere melius puto, quoniam alio properare tempus monet, Sallust. Jug. 19 (22). *Verders met het* Supinum, *bij voorb.* ultroque licentiam in vos auctum, atque adjutum properatis, Sallust. fragm. Hist. III In orat. Macri Licin. ad pleb. *in het midden* p. 973 Ed. Cort. Sallust. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* rationes deferre properarim, Cic. ad Div. V, 20 §. 8, *heb gespoed om enz.:* nisi tu properas mulierem abducere, Terent. Phorm. II, 3, 89, *als gij u zelven niet haast enz.*, *d. i. als gij ze niet spoedig wegvoert enz.:* qui non hominem propero invenire, Ib. V, 6, 5: properavi abire, Plaut. Men. IV, 2, 35: si in patriam redire properaret, Cic. Provinc. 14: argentum propere propera vomere, Plaut. Curc. V, 3, 10: *dus ook* inferre, Sallust. Jug. 56 (60): ferire hostem, Ibid. Cat. 7: venire, Cic. Somn. Scip. 3: ire, Virg. Aen. IV, 310: *ook van levenloze dingen*, *bij voorb.* mala prima adventu & decerpi properantia, Plin. H. N. XV, 14 extr. Not. properato *voor* properatu, *bij voorb.* properato opus est, Plaut. Mil. III, 1, 210, *en* Cic. Mil. 19, *men moet spoed maken*, *daar is haast nodig. Ook staat* properato Adverbialiter *voor* properanter *haastig*, *spoedig*, *bij voorb.* agere, Tacit. Ann. XIII, 1. *Eigenlijk is het de* Ablativus *van* Properatum, i, i. e. *de haast*, *spoed*, *gevolgelijk met haast*, *spoed*, *d. i. ijlings*, *snel*.

PROPĔRUS, a, um, *haastig*, *vaardig*, *bij voorb.* auriga, Virg. Aen. XII, 85: Ecce venit Telamon properus, Ovid. Met. VII, 647: sequuntur pede propero, Catull. LXII, 34: properosque jubet conjungere gressus, Val. Fl. IV, 176: propero agmine subvenit, Tacit. Hist. IV, 79: ille spe ac juventa properus, hic moras nectens, Ibid. 68: sibi quisque properus, Ibid. Ann. I, 65. *Ook met den* Genitivus *of* Infinitivus, *bij voorb.* occasionis oblatae, Tacit. Ann. XII, 66: potentiae apiscendae, Ibid. IV, 59, vindictae, Ibid. XIV, 7: irae, Ibid. XI, 26: clarescere, Ibid. IV, 52.

PROPES, ĕdis, m. (scil. funis) *een touw*, *waar het zeil mede vastgemaakt wordt*, Turpil. ap. Isid. Orig. XIX, 4.

PROPĔTRO, are, i. q. mandare, quod perficiatur, Fest.

PROPEXUS, a, um, *nederwaards of voorwaards gekemd*, *nederhangende*, *van haaren*, *bij voorb.* barba, Virg. Aen X, 838: manu mulcens propexam ad pectora barbam, Ovid. Fast. I, 259: crines, ut propexi jacent? Acc. ap. Serv. ad Virg. Aen. XII, 605: propexaque mento canities, Stat. Theb. II, 97: propexis in pectora barbis verrere humum, Sil. XIII, 310. Not. *het is het* Particip. *van* Propecto i. e. *na voren kammen*, *voorwaards kammen*.

PROPHĒTA, ae, *of* **PROPHĒTES**, ae, m. *een voorzegger*, *Profeet*, 1) *bij de Heidenen*, *bij voorb.* veluti prophetae quidam, Apul. de mundo p. in. 29: Zachias Aegyptius, propheta primarius, Ib. Met. II post med. p. 127, 2: *vervolgends heet hij* sacerdos, *en terstond daarop* propheta propinatus: sacerdotes eorum (Aegyptiorum), quos Prophetas vocant, Macrob. Sat. VII, 13: Prophetas Iulius nominat antistites sacrorum oraculorumque interpretes, Fest.: cf. Apul. de herb. *dikwijls*, *alwaar* Prophetae i. q. Magi *zijn*. 2) *Bijbelsche*, Lactant. I, 4. IV, 11.

PROPĬLO, are, *zie* Praepilo.

PROPĬNĀTIO, onis, f. *is*, *wanneer men iemand voor- of toedrinkt*, *opdat dezelve drinken moge*. *het toedrinken*, Petron. 113: aliquem lacessere crebris propinationibus, Senec. de ira II, 33 extr.: ego ab eo beneficium accipiam, a quo propinationem accepturus non sim? Ibid. Benef. II, 21.

PROPĪNO, are, 1) *toedrinken*, *d. i. voordrinken*, *opdat een ander ook drinke*, *bij voorb.* a) poculum, Plaut. Curc. II, 3, 8: suum calicem alicui, Martial. II, 15, 1: nemo propinabit tibi, Ibid. VI, 44, 6: Propino hoc Critiae, Cic. Tusc. I, 40. b) salutem, i. e. *gezondheid toedrinken*, *d. i. gezondheid drinken*, Plaut. Stich. III, 2, 16. c) *te drinken geven*, Martial. III, 82, 25. X, 49, 3: *dus ook Patienten*, *d. i. laten drinken*, *ingeven*, Plin. H. N. XX, 10. 2) *Tropisch*, *d. i. geven*, *overgeven enz.*, *bij voorb.* Hunc comedendum & deridendum vobis propino, Terent. Eun. V. 8, 57, *voor lever hem u over enz.:* versus mortalibus, Enn. ap. Non. 1. n. 140 *en* cap. 2. n. 544: puellas alicui, Apul. Met. V extr. p. 172, 16 Elm., i. e. *verschaffen*, *geven*.

PROPINQUE, *nabij*, *in de nabijheid*, Plaut. Truc. II, 6, 18. II, 7, 21.

PROPINQUĬTAS, atis, f. *de nabijheid*, 1) *van eene plaats*, *persoon*, *zaak*, *bij voorb.* loci, Cic. Invent. I, 26: cf. Cic. Off. III, 11. Phil. III, 6. Caes. B. C. II, 16: hostium, Caes. B. G. II, 21: *van daar* ex propinquitate pugnare, i. e. *in de nabijheid*, Caes. B. G. II, 31: propinquitates fluminum, Ibid. VI, 29. 2) *maagdverwantschap: verwantschap*, *het zij bloedverwantschap of zwagerschap*, Cic. Quint. 6. Nep. Dion. 1 *en* Ages. 1. Plaut. Aul. II, 2, 59. Sueton. Oth. 1 *en* Ner. 35. Plin. Ep. IV, 4. Tacit. Germ. 7.

PROPINQUO, avi, atum, are, 1) *iets naderen*, *nabij brengen*, *bespoedigen*, *bij voorb.* augurium, Virg. Aen. X, 254: mortem, Sil. II, 281. 2) (scil. se) *zich naderen*, *toe naderen*, *van menschen en zaken*, *bij voorb.* dies propinquat, Virg. Aen. XII, 150: fluvioque propinquant, Ibid. VI, 384: ripae propinquat, Ibid. 410: Sergestus scopulo propinquat, Ibid. V, 185: jam castra vident armisque propinquant, Stat. Theb. X, 385: non ante regressus est, quam domui ejus ignis propinquaret, Tacit. Ann. XV, 39: cum servus, propinquare partum herili filiae, ignoraret, Gell. II, 23 post med. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* Tum vero Bithyni propinquantes jam amnem Tartanium, Sallust. fragm. ap. Arusian. (p. 992 Ed. Cort. Sallust.).

PROPINQUUS, a, um, 1) *nabij*, *ten opzichte van oord*, *plaats*, *of omstandigheid*, *bij voorb.* provincia, Cic. Phil. XI, 13. Liv. XXVIII, 44: praedium, Cic. Rosc. Am. 46: duae insulae propinquae inter se (i. e. sibi), Sallust. fragm. ap. Non. 9. n. 1: mitius exsilium pauloque propinquius opto, Ovid. Trist. IV, 4, 51. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* in propinquis urbis (*voor* urbi) locis, Nep. Hann. 5: *dus heeft ook* Sallust. Jug. 48 (51) *een* Cod. MS. ap. Cort. propinquus fluminis: *dus ook* ex propinquis itineris locis, Liv. VI, 25 Ed. Drakenb.: *van daar* Propinquum *de nabijheid: van daar* in propinquo esse, Liv. XXIV, 39 extr., *in de nabijheid zijn:* ex propinquo cognoscit, Liv. XXV, 13 post med., *in de nabijheid: dus ook* ex propinquo ingressus fines adspicias bona malaque hostium, Liv. XXVIII, 44 in. 2) *nabij*, *ten opzichte van tijd*, *bij voorb.* partitudo, Plaut. Aul. I, 1, 36: reditus, Cic. Att. IX, 15: Hector propinquam Achilli mortem de-

denuntiat, Cic. Div. I, 30: spem rei propinquam facere, Liv. XXVIII, 25: & in propinquum certamen aderat & Manlius. Advocata cet., Liv. VI, 18 post init. Ed. Drakenb., i. e. instans, imminens. 3) *nabij, in gelijkvormigheid, nabij komende, gelijkvormig, bij voorb.* motus propinqui his animi pertubationibus, Cic. Or. II, 44: quae propinqua videntur & finitima, Cic. Invent. II, 54 extr.: significatio, Gell. VI, 16 extr. 4) *nabij, in bloedverwantschap of verbindenis, bij voorb.* tibi genere propinqui, Sallust. Jug. 10: cognatio, Sueton. Ner. 3: sceptrum, Senec. Oedip. 690: comitem & consanguinitate propinquum, Virg. Aen. II, 86: *van daar* Substantive, *een bloedverwant, een nabestaande, bij voorb.* tot propinqui, Cic. Rosc. Am. 34: propinquos ceteros, Sallust. Jug. 14 (16): societas propinquorum, Cic. Off. I, 17: Vestalis, hujus propinqua, Cic. Mur. 35: propinquum potius quam vicinum defenderis, Cic. Off. I, 18: *en meermalen, bij voorb.* Suet. Caes. 1. Gell. XX, 1 post med.: *van daar Tropisch, bij voorb.* propinquiora inter se verba, Varr. L. L. IX, 2: propinquiores casus, Ibid. VII, 38.

PROPIOR, Superl. Proximus. I) Compar. Propior, oris, 1) *nader, van plaats, of omstandigheid, of ten aanzien van plaats of omstandigheid, bij voorb.* portus, Virg. Aen. III, 531: propiora (scil. loca) tenere, Ibid. V, 168: quisquis ab igne propior stetit, Senec. Ep. 74: tumulus, Liv. XXII, 24. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* propior montem, Sallust. Jug. 49 (53): propior hostem collocatus esset, Hirt. B. G. VIII, 9: propius fidem, Liv., *zie beneden. Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* timeri, Stat. Theb. XII, 223. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* propior caliginis aët ater init oculos prior, Lucret. IV, 339: *ten zij* caliginis *tot* aër *behoort: doch het eerste is voegzamer: en dus staat ook de* Genitivus Tacit. Hist. V, 16 laeva a. propiora fluminis. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* patriae, Ovid. Pont. I, 2, 130: propior funeri, Horat. Od. III, 15, 4. i. e. *den dood:* propius vero, Liv., *zie hierna:* damnum propius medullis, Horat. Epist. I, 10, 28. 2) *nader, van den tijd, of in tijd, bij voorb.* tempus, Pandect. XXIII, 4, 17: epistola, Cic. Att. XV, 3 *en* 13: veniunt inde ad propiora, Cic. Tusc. I, 49: ad propiora vocor, Ovid. Fast. VI, 86: propioribus actis, Stat. Theb. V, 120. 3) *nader, in bloedverwantschap, bij voorb.* quibus propior Quintio nemo est, Cic. Quint. 31: propior illi, quam ego sum, Terent. Phorm. V, 3, 25: gradu sanguinis propior, Ovid. Her. III, 28: cf. XX, 158. Tacit. Ann. II, 28: exemplo propiore, Ovid. Her. XVI, 326, *alwaar het ook zijn kan voegzamer, passender, beter: ook nader, ten opzichte van vriendschap, bij voorb.* amicus, Horat. Ep. I, 9, 5, *alwaar het ook zijn kan, beter, uitmuntender.* 4) *nader, ten opzichte van gelijkvormigheid, gelijker, naderkomende, bij voorb.* tauro, Virg. Georg. III, 58: propiora sceleri quam religioni, Cic. Verr. IV, 50: propius vero, Liv. IV, 37. Ovid. Fast. IV, 801, i. e. *waarschijnlijker:* vitium propius virtutem erat, Sallust. Cat. 11, *ten zij* propius *hier een* Adverbium *is:* genus caprino villo, quam pecoris velleri propius, Plin. H. N. VIII, 49 in.: *en meermalen, bij voorb.* Tacit. Ann. XIII, 34. Germ. 45. Liv. III, 35. XXVII, 17: propius est fidem, Liv. IV, 17, i. e. *is geloofwaardiger.* 5) *nader, ten opzicht van betrekking of verbindenis, nader aangaande, nader betreffende, bij voorb.* cura, Ovid. Met. XIII, 578. Pont. IV, 9, 71: societas, Cic. Off. III, 17: periculum, Cic. Sext. 18: amicus, Horat. Ep. I, 9, 5. 6) *voegzamer, bekwamer, passender, geschikter, tot iet, beter, uitmuntender, bij voorb.* portus propior huic aetati, Cic. Att. XIV, 19: Latium supplemento propius esse, Liv. VIII, 11: amicus, Horat., *zie hier voor:* exemplum, Ovid. Her. XVI, 326: delectatio, Terent. Heaut. V, 2, 35. II) Superl. Proximus, a, um, *zeer nabij, de naaste,* 1) *ten opzichte van plaats, afstand, of omstandigheid, bij voorb.* via, Cic. Off. II, 12: vicinus, Cic. Att. II, 14: oppida, Caes. B. G. III, 12: ab aliquo, Liv. XXXVII, 25. Cic. Or. 64. Ovid. Art. I, 139. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 20. Caes. B. G. I, 1. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* proximus finem, Liv. XXXV, 27: tribunal, Liv. VIII, 32: mare, Caes. B. G. III, 7: hostem, Liv. XXVIII, 15: *van daar* Proximum, a) *de nabijheid, of nabuurschap, bij voorb.* in proximo, Terent. Heaut. I, 1, 2. Hec. III, 2, 6. Cic. fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 21, *in de nabuurschap:* ex proximo, Nep. Pelop. 2: e proximo, Plaut. Aul. II, 5, 11: aquam hinc de proximo rogabo, Ibid. Rud. II, 3, 73: dispexi in proximum, Ibid. Mil. II, 3, 16: de proximo congerunt, Apul. Met. IV post med. p. 152, 6 Elm.: *van daar* b) *de bekwaamste plaats, bij voorb.* ibi proximum est, ubi mutes, Terent. Eun. III, 5, 64: *van daar* c) *het naastvolgende, bij voorb.* proximum est, ut cet., Cic. Flacc. 12. Cic. Nat. D. II, 29, i. e. *het volgt nu, dat enz.:* proximum est, ut febrem tollant, Cels. III, 15, i. e. *het volgt, het is het natuurlijk gevolg enz.* d) *het ligtste, het geen het eerste bij de hand is, bij voorb.* proximum esset dicere, Gell. III, 14. (2) *de naaste, ten opzichte van tijd,* a) *naast, d. i. naastkomende, naastvolgend, bij voorb.* petitio, Cic. ad Div. X, 26: annus, Cic. Mil. 9: nox, Caes. B. G. I, 40 extr.: aestas, Nep. Con. 4. b) *naast, ten opzicht van den verlopen tijd, laatst verlopen, laatst geleden, bij voorb.* quid proxima nocte egeris, Cic. Cat. I, 1, i. e. *in den laatstvoorleden nacht; er staat bij* superiore, *het welk op één' na de laatste nacht, of de nacht van gisteren is;* proximis Nonis non adfuisti, Cic. Amic. 2: proxima nocte convenit, Caes. B. G. II, 12: proximo triennio subegit, Nep. Hann. 3: proximo (die), altero, tertio, Cic. Phil. I, 13 ante med., i. e. *naastvolgende (vervolgends), tweede, derde enz., ten zij* altero *eene glosse van* proximo *is, en gevolglijk behoort doorgehaald te worden:* proximis superioribus diebus, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 54: qui praefectus classi proximus post Lysandrum fuit, Cic. Off. I, 30 extr.: hic Tiro censore, qui proximus ante me fuerat, elapsus est, Cic. Senect. 12 extr.: abs te proximas literas habebam Ephesο a. d. V Id. Sext. datas, Cic. Att. IV, 17 extr.: proximis literis, Cic. Att. XI, 11, i. e. *laatsten: van daar* proximo (Ablat.), Cic. Att. IV, 17 extr., i. e. *laatstelijk, jongstleden.* Not. die proximi *voor* die proximo, Cato ap. Gell. X, 24 & ap. Non. 2. n. 650. (3) *naast, ten opzicht van gelijkvormigheid, naastkomend, zeer nabij komende, zeer gelijk, allergelijkvormigst, bij voorb.* id deo proximum est, Cic. Leg. II, 16: sint proxima veris, Horat. Art. 338: proxima Phoebi versibus ille facit, Virg. Ecl. VII, 22: proxima majorum gravitati Spartana civitas, Val. Max. II, 6 in.: proxima virtutibus vitia, Quintil. X, 2: modum servem, absolutae proximiorem, Senec. Ep. 108 post med., *alwaar men de* Comparativus *moet opmerken.* (4) *de naaste, ten opzicht van bloedverwantschap, vriendschap, of andere verbindenis, orde, rang, ouderdom, liefde, en andere oorzaken, bij voorb.* cognatione, Cic. Invent. II, 4: genere, Terent. Ad. IV, 5, 17: propinquitate, Nep. Auct. 1: *dus ook* cognatum ulteriorem proximioribus praeferre, Pandect. XVII, 2, 52 post med. §. 9: *dus ook* si quis proximior cognatus nasceretur, Ulpian. ap. Prisc. 3: injuriosi sunt in proximos, Cic. Off. I, 14 post med., i. e. *naaste bloedvrienden: dus ook* memoria a proximis retineatur, Caes. ap. Gell. V, 13 extr.: *dus ook* optimum fuerat, non habuisse talem proximum aut libenter perdidisse, Quintil. Decl. III cap. paenult., i. e. *bloedverwanten, naastbestaanden:* a proximis, Liv. VI, 34 extr., i. e. *bloedverwanten: verders,* amore tibi proximi futuris, Cic. Att. I, 19 in.: equites ordini senatorio dignitate proximi, Cic. Cluent. 55 extr.: proximus est huic dignitati (senatus) ordo equester, Cic. Dom. 28: potissimum Thucydidi credo, quod aetate proximus erat de his, qui illorum temporum historiam reliquerunt, Nep. Themist. 9: *van daar* proximis tuis, Cic. Verr. V, 64, i. e. *uwe vrienden of verdedigers:* qui monet? qui proximus est? Cic. Verr. II, 44, i. e. *die zich zijnes zoo aantrekt; doch, het kan ook zijn, die het naast bij hem zijn:* Proximus sum egomet mihi, Terent. And. IV, 1, 12: *van daar* proximus religioni suae, Cic. Verr. IV, 8, i. e. *overgegeven, waarnemende.* (5) *passende, voegzaam, bij voorb.* tam aptam conjecturam? tam proximum argumentum? Apul. Apol. ante med. p. 278, 25 Elm. (6) *ligt, terstond bij de hand, bekend, bij voorb.* argumentum, Quintil. Decl. XXIII, 10: proximum esset dicere, Gell., *zie boven.* (7) *groot, uitmuntend, bij voorb.* humanitas, Apul. Apol. ante med. p. 297, 15 Elm.; *doch, het kan ook zijn, behaaglijk, lieftalig.* Not. Comparat. proximior, Senec. *en* Pandect., *zie hier voor.*

PROPITIABILIS, e, *verzoenlijk*, Enn. ap. Non. 2. n. 619.

PROPITIO, are, *verzachten, genadig, gunstig maken, bij voorb.* Venerem, Plaut. Poen. I, 2, 120: Junonem, Tacit. Ann. XV, 44: manes Galbae, Suet. Oth. 7: numina, Plin. H. N. XV, 30 post med.: solicitudinem animi, Ibid. XXVIII, 2 post med.: pereo, nisi propitiaris, Apul. Met. II ante med. p. 119, 17 Elm., i. e. *gunstig jegens mij zijt.*

PROPITIUS, a, um, *niet boos of toornig op iemand, genadig gezind, gunstig, bij voorb.* dii, Cic. Coel. 16 extr. Cic. in Caecil. 13. Plaut. Curc. IV, 4, 1: custodes, Nep. Dion. 9: homo, Cic. Att. VIII, 16: parentes, Terent. Ad. I, 1, 6: aures, Senec. Suasor. I post med.: oceanus, Flor. III, 10 post med.: aliquem propitium facere, Plaut. Poen. I, 2, 163: *of* reddere, Ibid. Merc. V, 2, 115. Not. Satin' illi dii sunt propitii? Terent. Phorm. IV, 3, 31, i. e. *is hij wel recht schrander, of bij zijn verstand?*

PROPIUS, *zie* Prope.

PROPLASMA, atis, n. *een model uit klei enz., waar naar een Kunstenaar iets vormt*, Plin. H. N. XXXV, 12 ante med.

PRO-

PROPNIGĔON *of* **PROPNIGEUM**, i, n. *zekere plants in het Bad*, Plin. Ep. II, 17 ante med. Vitruv. V, 11.

PROPŌLA, ae, m. *die met iet handel drijft, een verkoper*, Cic. Piſ. 27 extr. Lucil. ap. Non. 4. n. 118.

PROPŌLIS, is, f. *de derde grondſlag van den honigteelt, te weten zekere taaie ſtoffe, waarmede de bijën alle toegangen toeſtoppen, voorwas, bijenhars*, Varr. R. R. III, 16. Plin. H. N. XI, 7. XXII, 24 in. Celſ. V, 3 *en* 4.

PROPŌNO, ſui, ſitum, 3. I) *iet voorſtellen, zetten, leggen, voorhangen, of aanhechten, op dat ieder een het zien, en er gebruik van maken kan, openlijk voorſtellen, of leggen, zetten, hangen, hechten, voorleggen, opſtellen, uitleggen enz.*, *bij voorb.* vexillum, Caeſ. B. G. II, 20: *dus ook* ſignum pugnae, Liv. XXII, 45: aliquid venale, Cic. Verr. II, 32: *en enkel* proponere, Suet. Ner. 16. Juvenal. IV, 46, i. e. *veil hebben*: legem in publicum, Cic. Agr. II, 5: faſtos populo, Cic. Mur. 11: edictum, Cic. Att. II, 21: menſas palam, Cic. Piſ. 36: *dus ook* oculis, Cic. Sext. 7: *en* ante oculos, Cic. Nat. D. I, 41. Cic. Sull. 26. Auct. ad Her. IV, 36, *voor oogen ſtellen*: *dus ook* ante oculos animosque, Cic. Verr. III, 23 extr.: *van daar Tropisch, voorſtellen*, *bij voorb.* aliquem ſibi ad imitandum, Cic. Or. II, 22: Vim fortunae propone animo, Liv. XXX, 30, i. e. *beſchouw, overweeg*: propone tibi duos reges, Cic. Dejot. 14: cf. Cic. Univ. 21 aliquid ſibi ſubiicere & apud animum proponere, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 poſt med.: *van daar* ſibi ſolatium, Caeſ. B. G. VII, 15, *zich den troost voorſtellen, d. i. zich ergens mede vertroosten*: Spem, Caeſ. B. C. III, 49, *hoop geven*: metum, Cic. Planc. 41, i. e. *veroorzaken*: *van daar* propoſitus, a, um, *blootgeſteld*, *bij voorb.* oppida incendi, ne Romanis propoſita ſint ad praedam, Caeſ. B. G. VII, 19, i. e. *blootgeſteld, op den weg te vinden*: telis fortunae, Cic. ad Div. V, 16: bello, Liv. XXVIII, 2 extr.: vita praemiis propoſita, Cic. Mil. 21: *van daar* mulier propoſita omnibus, i. e. *allemans hoer*, Cic. Verr. V, 13: *van daar* proponi *en* propoſitum eſſe *ophanden zijn*, *bij voorb.* maximum (*het grootſte*) ad timorem proponitur, Cic. ad Div. VI, 3, 4: Propoſita invidia, Cic. Mil. 30: injuriis, quae propoſitae ſunt a Catone, reſiſtemus, Cic. ad Div. I, 5 extr., *alwaar het ook zijn kan, gedreigd; bij ſlot is het hetzelfde*: tanta abs te mihi mercede propoſita, Cic. Q. Fr. III, 1, 3, *alwaar het ook zijn kan, beloven; bij ſlot is het hetzelfde*: magna gloria propoſita, Cic. Fin. II, 17: conditione propoſita, Hirt. B. G. VIII, 3: *van daar* 1) *voordragen, zeggen*, *bij voorb.* ut proponat, quid dicturus ſit, Cic. Or. 40: tria cum propoſuiſſet, Cic. Brut. 60: extremum illud eſt de iis, quae propoſueram, Cic. ad Div. XV, 14, conditionem, Juſtin. I, 6: *ook zeggen, beweeren*, *bij voorb.* potentem uſum eſſe proponunt, Celſ. Praef. ante med.: ſicut plerique proponunt, Ibid. p. 7 Ed. Almel. 2) *voordragen, voorſtellen, verhalen, bekend maken*, *bij voorb.* proponit eſſe nonnullos cet., Caeſ. B. G. I, 17: voluntatem ſenatus alicui, Caeſ. B. C. I, 3: rem geſtam, Ibid. B. G. V, 50: de Gallae moribus, Ibid. VI, 10: cf. I, 20. 3) *bekend maken*, *bij voorb.* legem, faſtos, edictum, Cic., *zie hier voor*: epiſtolam, Cic. Att. VIII, 9: *van daar* a) *iet goeds bij voorraad, wanneer het ook verkondigen, beloven, aanbieden, vertaald wordt*, *bij voorb.* praemia alicui, Cic. Tuſc. V, 7. Caeſ. B. G. VII, 27: ſervis libertatem, Liv. XXI, 45: *dus ook* ſpem, *zie hier voor*: populo congiarium, militi donativum, Suet. Ner. 7: propoſuit, ſe daturum pretium, Vellej. II, 6. b) *iet kwaads, wanneer het ook aankondigen, bedreigen enz., vertaald kan worden*, *bij voorb.* mortem, Cic. Planc. 41: poenam improbis, Cic. Fin. II, 17 extr.: ſiccis dura omnia deus propoſuit, Horat. Od. I, 18, 3: *van daar* proponi *en* propoſitum eſſe *op hand zijn, ten goede en kwaade*, *bij voorb.* minae Clodii contentionesque, quae mihi proponuntur, Cic. Att. II, 19: *en* propoſitus *ophand zijnde, zie hier voor*. c) *voorſlaan*, *bij voorb.* remedia morbo, Nep. Att. 21. d) *aanhalen, gewagen*, *bij voorb.* viros notiſſimos, Cic. Lig. 11. e) *aan de hand geven*, *bij voorb.* nihil erat propoſitum ad ſcribendum (a te), Cic. Att. V, 10, i. e. *ik had geene aanleiding, geene ſtoffe, van u verkregen*. 4) *voorleggen tot beäntwoording, opgeven*, *bij voorb.* quaeſtionem Nep. Att. 20: ſic eſt propoſitum, de quo diſputaremus, Cic. Tuſc. V, 4 extr., i. e. *kwam het volgende voor, om te diſputeeren; werdt het volgende voorgelegd, om te diſputeeren*. 5) *voorſtellen, een doel, bepalen*, *bij voorb.* geminum pugnae proponit honorem, Virg. Aen. V, 365: *van daar beſtemmen*, *bij voorb.* quod propoſitum ſit arti, Cic. Fin. V, 6: ordo induſtriae propoſitus eſt, Cic. Verr. III, 79, i. e. *is beſtemd tot naarſtigheid*: *van daar* propoſitum genus quaeſtionum, Cic. Top. 21, i. e. finitum, *beſtemd, alwaar*, *bij voorb.* *van perſonen, geſproken wordt*: *van daar heet* proponere *zich iet voorſtellen, iet voornemen*, *bij voorb.* quod animo propoſuerat, Caeſ. B. G. VII, 47: *van daar* propoſitus, a, um, *voorgeſteld, voorgenomen*, *bij voorb.* propoſitum eſt mihi facere, Cic. Brut. 6, i. e. *ik heb mij voorgeſteld*: propoſita ſententia, Cic. Ligar. 9: in propoſito ſuſceptoque conſilio permanſit, Cic. Off. I, 31: nondum ad propoſitum mihi finem honoris perveneram, Cic. Sull. 4: omnibus nobis in adminiſtranda rep. propoſitum eſſe debet cum dignitate otium, Cic. ad Div. I, 9 poſt med.: delapſa eſt oratio mea, cum id mihi propoſitum initio non fuiſſet, Cic. Q. Fr. I, 1, 6: *ook ſtaat* proponere ſeq. ut, *bij voorb.* cum — mihi initio propoſuiſſem, ut animos commoverem, *voor* commovere, Cic. Cluent. 50: id propoſitum habebat, continere cet., Hirt. B. G. VIII, 40: *van daar* Propoſitum, Subſtantive, a) *een voornemen, beſluit*, *bij voorb.* propoſitum peregit, Nep. Att. 22, *voerde het voornemen uit*: propoſitum adſequi, Cic. Fin. III, 6, *het voornemen bereiken*: *dus ook* propoſitum tenere, Caeſ. B. C. I, 83, i. e. *op blijven ſtaan*: in propoſito manſit, Sueton. Gramm. 24, *bleef bij zijn enz.*: *dus ook* habere, *bij voorb.* quidnam propoſiti haberet, Caeſ. B. C. III, 84: Caeſar id propoſitum habebat, continere, Hirt., *zie hier voor*: non id propoſitum eſt huic epiſtolae, ut laudem, Cic. ad Brut. Ep. 15: deterreri a propoſito, Cic. ad Brut. Ep. 11 extr.: tenax propoſiti, Horat. Od. III, 3. 1. Ovid. Met. X, 405: propoſitum ſervare, Phaedr. II prol. 6: deſtituere, Ovid. Am. III, 7, 14: propoſitum facere, Senec. Ep. 65 ante med. b) *het* Thema, *ſtelling, hoofdzaak*, *bij voorb.* ad propoſitum revertamur, Cic. Off. III, 9: a propoſito declinare, Cic. Or. 40: egredi, Cic. Brut. 21: aberrare, Cic. Fin. V, 28: cf. Horat. Art. 195. Phaedr. I, 5, 2. c) *de inrichting van zijn leven, levenswijze*, *bij voorb.* vir propoſito ſanctiſſimus, Vellej. II, 2: mutandum tibi propoſitum eſt & vitae genus, Phaedr. III prol. 15: aliud propoſito tuo nomen impone, Senec. Ep. 68: cf. Juvenal. IX, 21. X, 325. II) *voorzetten, d. i. iet voor het ander voordanzetten*: *van daar* (a) *vooräf zeggen*, *bij voorb.* ut propoſueram, Colum. VIII, 17 med.: Extremum illud de iis, quae propoſueram, Cic., *zie hier voor*. (b) *van de eerſte ſtelling van een'* Syllogismus, *bij voorb.* cum proponimus, Cic. Invent. I, 39 in.: proponere, Ibid. 40 in.: *van daar* propoſitum *voorſte ſtelling van een'* Syllogismus, Cic. Or. II, 53, *anders* Propoſitio *genoemd*.

PROPORRO, 1) *verders, wijders*, Lucret. II, 978. IV, 888. V, 313. 2) *misſchien geheellijk, of meer niet, dan*, *bij voorb.* anima eſt animae proporro totius ipſa, Lucret. III, 276 *en* 282.

PROPORTĬO, onis, f. *Proportie, evenredigheid*, Analogie, *gelijkvormigheid*, Varr. R. R. I, 18 *en* 41. Varr. L. L. VIII in. Quintil. I, 6 §. 3 *en* 9. Colum. XII, 41. Cic. Univ. 4 extr. *en* 5 in.: *zoo ſtondt het ook* Cic. Verr. IV, 21, *alwaar de* Ed. Erneſt. pro portione *heeft; dewijl* Cicero *dit woord eerst laat gebruikt heeft, en alleen in Wijsgerige zaken. Maar, wie weet dat? En* Varro *gebruikt het immers van de landhuishouding*.

PROPŌSĬTĬO, onis, f. 1) *voorſtelling*, *bij voorb.* vitae, Cic. Tuſc. III, 18: animi, Cic. Invent. II, 54. 2) *voorſte ſtelling van een'* Syllogismus, *anders* Propoſitio major *genoemd*, Cic. Invent. I, 34, 35 in. 36 in. 39 in. 40 in. Auct. ad Her. II, 18. Quintil. V, 14. 3) *hoofdſtelling van het* Thema, Cic. Or. III, 53. Senec. Benef. VI, 7. 4) *eene ſtelling in 't gemeen*, Quintil. VII, 1, 47: ſimplex, Ib. §. 9: diverſae propoſitiones, Ibid.: integra, Gell. II, 7 extr.: cf. Pandect. XVI, 1, 19, *alwaar het hetzelfde is, als* ſpecies facti *of* caſus. 5) *opzet, beſluit*, Pandect. L, 16, 225.

PROPOSĬTUS, a, um, *zie* Propono.

PROPRAETOR, oris, m. *een* Propraetor *of* Vicepraetor, *d. i. een Landvoogd of Stadhouder in eene Provintie, waar in geen Leger is, die dus alleen de Jurisdictie in dezelve bezorgt, en gevolglijk hetzelfde doet, dat de* Praetors *te Rome doen*, Cic. Div. II, 36. Cic. Provinc. 7. Tacit. Ann. II, 66. *Het ſtaat voor* pro praetore i. e. *als* Praetor, *zoo als* proconſul cet.: *gelijk er dan ook ſomtijds* pro praetore *voor ſtaat*, *bij voorb.* Liv. XXXV, 1 Ed. Drakenb. Cic. Phil. XIII, 18. Tacit. Ann. XII, 31. *gemeenlijk was hij eerst* Praetor *te Rome geweest: echter waren er ook uitzonderingen (zoo als met den* Proconſul*)*, *bij voorb.* Liv. X, 25 *van* Scipio.

PROPRĬE, 1) *eigen, eigendomlijk*, *bij voorb.* tamen promiſcue toto (campo) quam proprie parva frui parte malitis (Al. malletis), Cic. Agr. II, 31; *doch, het kan ook zijn, in het bijzonder, elk voor zijn perſoon, één voor één*. 2) *eigenlijk, naauwkeurig, in den eigenlijken zin*, *bij voorb.* dicere, Cic. Phil. II, 31. Cic. Off. III, 3. Cic. Partit. 1. Senec. Benef. II, 27. Quintil. VIII, 2, *eigenlijk ſpreken, d. i. in een' eigenlijken zin*: ſocietatem proprie non violavi, Liv. XXXIV, 32, i. e. *eigenlijk, in den ſtiptſten zin*: *dus ook* proprie rei militaris peritis, Liv. XLIV, 22: proprieque dicti Illyrii, Plin. H. N. III, 22 extr.:

extr.: uti verbo proprie, Gell. IX, 1 extr.: proprie sic adpellandos poëtarum interpretes, Suet. Gramm. 4: vexari proprie dicitur, Gell. II, 6: loqui, Ib. VII, 2: vocabulum non proprie sed per translationem dictum, Ibid. XVI, 5: *van daar* 3) *in 't bijzonder, voornaamlijk, bij voorb.* id est proprie tuum, Cic. ad Div. IX, 15: causam nullus ordo proprie susceperat, Cic. Sext. 16: quis tam proprie reipublicae causa? Ibid. 41: ceteris universa mandavi, illud proprie, Cic. Att. V, 2, i. e. *in 't bijzonder:* quae proprie singulis est adtributa, Cic. Off. I, 30: proprie rei militaris peritus, Liv., *zie hier voor.* 4) *in 't bijzonder, voor zijn eigen persoon, bij name, bij voorb.* proprie sibi pacisci, Liv. XXV, 28: nunc communiter Romanorum, nunc proprie Quintil, Liv. XXXV, 48: tamen promiscue toto, quam proprie parva frui parte mallitis, Cic., *zie hier voor:* id est proprie tuum, Cic., *zie hier voor.*

PROPRIETARIUS, a, um, 1) *eigendomlijk bezittende: van daar* Proprietarius *eigenaar, eigendoms heer*, Pandect. VII, 1, 15. VII, 4, 4. XV, 1, 13. XLVII, 2, 47. 2) *eigendomlijk toebehoorende, bij voorb.* res, Paul. Sentent. V, 7.

PROPRIETAS, atis, f. 1) *eigendomlijke kracht, of gesteldheid, eigenschap, bij voorb.* rerum, Cic. Acad. IV, 18: terrae coelique, Liv. XXXVIII, 17: frugum, Liv. XLV, 30, i. e. *bijzondere natuur of gesteldheid der vruchten:* Coccygia proprietatem habet fructum amittendi lanugine, Plin. H. N. XIII, 22: tribulo proprietas, quod & fructum spinosum habet, Ib. XXI, 15 post med.: pomis proprietas, pirisque vini, Ibid. XV, 15 extr.: hujus unguenti proprietas, ut ventiletur in coquendo, Ibid. XIII, 1 post med.: multae animalium proprietates, Ib. XXVIII, 8: definitio genere declaretur & proprietate quadam (i. e. differentia specifica), Cic. Part. 12, i. e. *iets eigens, niet het gansche geslacht (genus) toekomende, om de zaak daar van te onderscheiden: van daar bestendige gesteldheid, bij voorb.* mentis, Sisenn. ap. Non. 1. n. 286: *alwaar anderen metus lezen.* 2) *het eigendom, d. i. recht van eigendom, bij voorb.* jumenti, Sueton. Galb. 7: insulae, Justin. II, 7: lis proprietatis, Pandect. IV, 3, 23: *is tweesoortig*, nuda i. e. sine usu fructu, Ibid. VII, 4, 2: *of* plena i. e. cum usu fructu, Ibid. *en* XXIII, 3, 78 in. 3) *eigendom, d. i. hetgeen men in eigendom heeft, bij voorb.* dominus proprietatis, Pandect. VII, 1 leg. 13, 15 *en* 25. IX, 2, 12, *eigenaar, eigendoms heer:* proprietatem non esse subreptam, Ibid. XLVII, 2, 47: legare alicui proprietatem, deducto usu fructu, Ibid. VII, 1, 6 extr., i. e. *eigendom, of eigendomsrecht zonder het gebruik.* 4) *eigenlijke beteekenis, bij voorb.* verborum, Quintil. I prooem. §. 16. V, 14 extr. VIII, 2 in. X, 1, 121. XII, 2, 19.

PROPRITIM, i. q. proprie, *eigenlijk*, Lucret. II, 974 Ed. Creech.

PROPRIUS, a, um, *eigen, eigendomlijk, niet gemeenschappelijk, iemand alleen toekomende of behoorende, ook bijzonder, wanneer het hetzelfde is als eigen of eigendomlijk; bij voorb.* vitium proprium senectutis, Cic. Senect. 11: tria praedia nobilissima Capitoni propria traduntur, Cic. Rosc. Am. 8, i. e. *eigendomlijk, tot zijn eigen, als zijn eigendom:* hunc tibi in proprium laborem, Virg. Aen. VII, 331: quod bono publico sibi proprias simultates irritavit, Liv. XXXIII, 46: praecipuum & proprium sensum doloris, quem vos communem duxistis, — amovebo, Cic. Provinc. 1: fratris liberos prius vita privavit (scil. in utero matris), quam illi hanc ab natura propriam lucem (i. e. vitam) adcipere potuerunt, Cic. Cluent. 11, i. e. *eigendomlijk of eigen leven*, scil. *na de geboorte, want in Moeders ligchaam leven en ademen de kinderen, door middel der moeder, en gemeenschappelijk met haar:* quod cures proprium fecisse, Horat. Ep. I, 17, 5, *u eigen leeren maken, in het geheugen prenten:* nunc proprii unius & parvi — praesidii praeda fumus, Liv. XXIII, 42, i. e. *bijzonder, één voor één*, Ed. Drak., *alwaar* Ed. Gronov. prope *heeft. Het staat met den* Dativus *en* Genitivus, *bij voorb.* tempus agendi mihi proprium, Cic. Sull. 8: libertatem propriam Romani generis, Cic. Phil. III, 11: cujus cum proprium te esse scribis, Cic. ad Div. VII, 30: id enim est cujusque proprium, quo fruitur cet., Ib.; *doch, het kan hier ook zijn, het eigendom:* se illius fore proprium confirmarat, Nep. Lys. 1: principia apta verbis, tum vero caussarum propria esse debent, Cic. Or. II, 73 in.: in primis hominis est propria veri investigatio, Cic. Off. I, 4: Nam virtutem propriam mortalibus fecit, Varr. ap. Non. 4. n. 346: proprium inter liquores vino, mucescere, Plin. H. N. XIV, 20 extr.: Caesari proprium & peculiare sit clementiae insigne, Ibid. VII, 25: Vocabulum; Cic. Or. III, 40 in. Cic. Caecin. 18, *het eigenaardige woord bij eene zaak; dus ook* verbum, Cic. Or. III, 37: nomen, Cic. Off. I, 12. *Ook staat het met de* Pronomina possessiva, meus, tuus, suus, noster cet., *bij voorb.* sua propria facultate, Cic. Or. I, 10: suo proprio proelio, Liv. III, 70: calamitatem aut propriam suam aut temporum queri, Caes. B. C. III, 20: omnia, quae nostra erant propria, Cic., *zie hier na:* redeas ad consuetudinem vel nostram communem vel tuam solius ac propriam, Luccej. in Cic. Ep. ad Div. V, 14: ad vestra propria, Cic. Nat. D. I, 23. *Ook staat* proprium Substantive, i. e. *hetgeen iemand eigendomlijk toebehoort, of toekomt, het eigendomlijke, eigendomlijke zaak, het eigendom: ook somtijds eigenschap, bij voorb.* ademerit nobis omnia, quae nostra erant propria, Cic. Rosc. Am. 52: Quod meum erat proprium, Cic. ad Div. II, 17 extr., *alwaar* Ernesti, *zonder noodzaak liever* proprie *lezen wil:* Amittit proprium, qui cet., Phaedr. I, 4, 1: vivere de proprio, Martial. XII, 79, 2: id enim est cujusque proprium, Cic., *zie hier voor: en men kan meer van het bovenstaande hier toe brengen: dus ook* quod est oratoris proprium, Cic. Off. I, 1, i. e. *eigen of eigenschap: dus ook* boni, Quintil. V, 10 §. 64, i. e. *eigenschap:* cf. Ib. §. 58 seqq.: aptum, Ibid. VIII, 3, 20. *Ook staat het voor* meus, tuus, noster, vester, *mijn eigen, uw eigen enz., bij voorb.* propria familia, Liv. VII, 9, *zijne eigene familie:* propriis viribus bella gerere, Liv. II, 58 extr.: proprios purgantem ungues i. e. suos, Horat. Ep. I, 7, 51: in propria non pelle quiessem i. e. mea, Ib. Sat. I, 6, 22: proprio cognita Marte tibi i. e. tuo, Ovid. Pont. IV, 7, 14. *Dewijl het eigendomlijke duurzaam, vast, ook voor hem, die het heeft, passende, ook dikwijls zonderling is: van daar* 1) *duurzaam, bij voorb.* munera, Nep. Thras. 4. Horat. Sat. II, 6, 5: amatorem tibi proprium in vita, Plaut. Most. I, 3, 68: cum sciam, nihil in vita proprium mortali datum esse, Lucil. ap. Non. 4. n. 346: non facile sine deum opera propria humana sunt bona, Acc. ibid.: si perenne ac proprium manere potuisset, Cic. red. Sen. 4: propriamque dicabo, Virg. Aen. I, 73 (77): voluptates eorum propriae sunt, Terent. And. V, 5, 8: Nihilne esse proprium cuiquam? Ibid. IV, 3, 1: ut illi sit proprium atque perpetuum, Cic. Manil. 16: *ook kan men hier toe brengen* Virg. Aen. III, 85. 2) *genoegzaam, vast, bij voorb.* victoriam propriam se eis daturum, Auct. B. Afric. 32: *dus ook* Ibid. 82. *Dus ook* Caes. B. C. III, 70. proprium & expeditam Caesaris victoriam interpellaverunt, *alwaar de Uitleggers misschien zonder noodzake* prope jam *lezen willen.* 3) *passende, of eigenlijk passende, bij voorb.* principia — caussarum propria esse debent, Cic., *zie hier voor:* remedia propria ad singula sumere, Scrib. Larg. 200: Chamaepeuce lumborum doloribus propria est, Plin. H. N. XXIV, 15 med., i. e. *is een* Specificum *tegen enz.* 4) *eigen (in zijn soort), d. i. zonderling, bijzonder, buitengewoon, bij voorb.* nisi mihi fortuna proprium consilium extorsisset, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. X, 33, i. e. *een geheel eigen, heel bijzonder, besluit:* proprii quidam soni, Quintil. I, 5, 33: superbo decreto addidit propriam ignominiam, Liv. XXXV, 33: *dus ook misschien* Homerus brevem — & propriam — & carentem supervacuis Menelao dedit, Quintil. XII, 10, 64, *ten zij het is, in den eigenlijksten zin genomen.* 5) *bijzonder, d. i. apart, bij voorb.* tempus, Ibid. I, 1, 35: lex, Ibid. VII, 2, 7: lux, Cic. Cluent. 11, *zie boven; en het één en ander van het bovenstaande behoort hiertoe.*

PROPTER, *van* prope *voor* propiter, 1) Adverb. *zonder* Casus, *daar nevens, bij voorb.* propter est spelunca, Cic. Verr. IV, 48 extr.: angiportum propter est, Terent. Ad. IV, 2, 37: duo filii propter cubantes, Cic. Rosc. Am. 23: ferito in loco, ubi aqua propter fiet, Cato R. R. 151: exhalat propter odores, Lucret. II, 417: cornix — propter volans, Phaedr. II, 6, 7: propter dormiet, Terent. Eun. II, 3, 76. 2) Praepos. *met den* Accusativus, a) *nevens, nabij, dicht of vlak aan, bij voorb.* insulae propter Siciliam, Cic. Nat. D. III, 22: propter ipsum introitum, Cic. Verr. V, 31: equites fere propter equos nantes, Liv. LXI, 27: propter Platonis statuam consedimus, Cic. Brut. 6: hic propter hunc adsiste, Terent. Ad. II, 1, 15: partem cohortium propter mare collocat, Sisenna ap. Non. 4. n. 357: propter aquae rivum, Lucret. II, 30. Virg. Ecl. VIII, 87: in medio propter canalem, Plaut. Curc. IV, 1, 15: propter hostium castra praetergressus, Auct. B. Afric. 73: propter aedem Vulcani, Cic. Verr. II, 61: propter humum volitat, Ovid. Met. VIII, 258: propter urbem, Cic. Div. I, 43. b) *wegens, is bekend, bij voorb.* amicitia propter se expetenda, Cic. Fin. II, 26: hi propter notitiam sunt intromissi, Nep. Dion. 9: eam suspicionem propter hanc caussam fuisse, quod cet., Cic. Brut. 26: officium propter perfidiam abjicere, Cic. Rosc. Am. 4: propter metum legibus parere, Cic. Parad. V, 1: propter frigora, Caes. B. G. I, 16: Tironem propter humanitatem — malo salvum quam propter usum meum, Cic. Att. VII, 5: propter viam facere, Laber. ap. Non. 1. n. 264 *en* Festus, *wegens de reize offeren, wanneer het overschot van de daarbij aangerichte maaltijd plagt verbrand te worden: van daar* propter viam facere, Cato ap. Macrob.

crob. Sat. II, 2, *voor, het zijne geheel verdoen: van daar ook van ſchipbreukelingen* propter viam ſunt vocati ad coenam, Plaut. Rud. I. 2, 62, i. e. *zijn het hunne geheel kwijtgeraakt. Ook wegens, d. i. tot verhoeding, of ten aanzien, bij voorb.* propter arboris noxam, Pallad. Mart. X, 20: propter injuriam gravidarum, Ibid. XI, 8: tuta cubilia propter injuriam velleris — reddat, Ibid. XIII, 5: propter ſerpentes, Ibid. §. 6: *van daar* propter hoc, Varr. R. R. III, 16 ante med. Quintil. IV, 3 in.: *of* propter quod, Colum. I. 6 poſt med. Quintil. IV, 1, 56: *of* propter quae, Quintil. II, 13, 14. i. e. *deswegens: van daar* propter ea, *of gemeenlijk, als één woord geſchreven,* propterea, *is bekend, bij voorb.* Cic.; *zie* Propterea. c) *door, wanneer het eene werkende oorzaak aanwijst, bij voorb.* propter ſe liberos eſſe reliquos, Cic. ad Div. VII, 27: Propter quos hanc lucem adſpexerint, Cic. Roſc. Am. 22: propter me decipi, Terent. And. I, 5, 36: propter vos decipi, Terent. Phorm. V, 7, 34. d) *uit, d. i. door, wegens, uithoofde van, bij voorb.* propter invidiam, Terent. Phorm. II, 1, 46: propter metum parere, Cic., *zie hier voor:* propter perfidiam, Cic., *zie hier voor: ook uit, op de vraag, van waar? bij voorb.* Quid refert, utrum propter oves an propter aves fructus capias? Varr. R. R. III, 2, 11. e) *ten aanzien, met opzicht tot, bij voorb.* propter injuriam, Colum., *zie hier voor:* propter ſerpentes, Colum., *zie hier voor.* Not. Propter *ſtaat ook achter zijn' Caſus, doch bij* Cicero *misſchien alleen achter* qui, quae, quod, *bij voorb.* quem propter urbs incenſa non eſt, Cic. Piſ. 7: quos propter omnia amiſimus, Cic. Att. X, 4 in.: quem propter, Plaut. Amph. IV, 1, 8. *Bij andere Schrijvers ook achter andere woorden, bij voorb.* hoſtem propter, Tacit. Ann. IV, 48: viam propter, Tacit. Ann. XV, 47: ſuccum propter lactis, Plin. H. N. X, 40: te propter, Virg. Aen. IV, 320, 321.

PROPTĔRĔA, *eigenlijk* propter ea, *deswegens* (*zie* Propter), *bij voorb.* Plaut. Capt. I, 2, 71. Terent. Hec. IV, 4, 8): *ook volgt* ut, Cic. Ligar. 3: *of* ne, Terent. Hec. I, 1, 6: *of* quod, Terent. And. V, 5, 4. Cic. ad Div. IX, 18: *of* quia, Cic. Div. I, 14. II, 22: *of* quoniam, Gell. III, 6. Not. 1) id Propterea hunc ſequor, Pleonaſtiſch, Terent. And. II, 5, 3. 2) propter ea *is beter dan* propterea; *echter alhoewel* ea *de* Accuſ. Plur. *is, ſtaat nogthans de laatſte ſyllabe lang,* Martial. VII, 9, 4.

PROPUDIĀNUS, a, um, *bij voorb.* porcus i. e. *dat voor kwaade daaden geöfferd wordt,* Feſt.

PROPŪDIŌSUS, a, um, *vol ſchande, met ſchande bevlekt, ſchandelijk,* infaam, *bij voorb.* uxor, Gell. II, 7 extr.: mulier, Apul. Met. IX med. p. 229, 31 Elm.: Men' rogas propudioſe? Plaut. Stich. II, 2, 10: convicia, Rutil. I, 388.

PROPŪDIUM, i, n. 1) *ſchandelijke daad, bij voorb. hoererij, bij voorb.* propudia me inſimulat, Plaut. Mil. II, 4, 11: propudia virorum, Plin. H. N. XXVIII, 8 extr. 2) *als een ſcheldwoord, ſchandelijk mensch, ſchandvlek,* Plaut. Curc. I, 3, 34. Bacch. IV, 1, 7. Poen. I, 2, 60. Apul. Met. VIII prope fin. p. 215, 15 Elm. *Zoo noemt* Cicero Phil. XIV, 3 Antonius.

PROPUGNACŬLUM, i, n. 1) *elke plaats of zaak, door welke men tegen de vijanden beſchermd wordt, en waardoor de vijanden afgeweerd worden; het zij een muur, buitenwerk, vloot, ſtad, berg enz., wanneer het borstwering, beſchutting, voormuur, vestingwerk enz., vertaald moet worden, bij voorb.* moenium, Tacit. Hiſt. III, 84: *of* murorum, Ibid. II, 19: claſſes imponunt ſibi turrium propugnacula, ut in mari quoque pugnetur, Plin. H. N. XXXII, 1: propugnacula navium, i. e. naves turribus inſtructae, Horat. Epod. I, 2: pontes & propugnacula jungunt, Virg. Aen. IX, 170: propugnacula aequoris i. e. moles fluctibus oppoſitae, Stat. Sylv. III, 3. 101: *zoo heet de vloot* propugnaculum Siciliae, Cic. Verr. III, 80: *dus ook* navis ita magna, ut propugnaculo ceteris poſſet eſſe, Cic. Verr. V, 34: Atheenen *heet* propugnaculum oppoſitum barbaris, Nep. Them. II, 7: Cremona propugnaculum adverſus Gallos, Tacit. Hiſt. III, 34: coloniis, propugnaculum iſtis nationibus oppoſitum, Cic. Font. 1: *dus ook* propugnacula imperii, Cic. Manil. 12. *Ook van een huis, bij voorb.* domus ut propugnacula habeat, Cic. ad Div. XIV, 18. 2) *Tropiſch, borstwering, beſchutting, voormuur, bij voorb.* tyrannidis, Nep. Timol. 3: Lex Aelia & Fuſia, propugnacula tranquillitatis, Cic. Piſ. 4: propugnaculum, quo contra meos impetus uſurum ſe putat, dejecero, Cic. Verr. III, 16: propugnaculis id defendat, Gell. VII, 3 poſt med.: propugnaculo uti, Liv. XXXIV, 61, *verdediging, bewijs.*

PROPUGNATĬO, ōnis, f. 1) *de verdediging eener plaats,* Valer. Max. V, 1, 4 (extern.), ſi lectio certa. 2) *verdediging, Tropiſch, bij voorb.* dignitatis, Cic. ad Div. I, 7. *Ook met* pro *bij voorb.* pro ornamentis ſuis, Cic. ad Div. V, 8.

PROPUGNATOR, ōris, m. 1) *voorvechter, d. i. die door wapenen iemand of eene plaats verdedigt, ſtrijder, ſoldaat tot verdediging, bij voorb. van een ſchip, muur enz., bij voorb.* claſſis inops propter dimiſſionem propugnatorum, Cic. Verr. V, 33, i. e. *ſcheepsſoldaten:* a propugnatoribus relictus locus, Caeſ. B. G. VII, 21: nudati propugnatoribus muri, Tacit. Ann. XIII, 39: viginti elephanti turriti cum ſexagenis propugnatoribus, Plin. H. N. VIII, 9 poſt med.: *ook kan men hier toe brengen* uno propugnatore ſublato, Nep. Eum. 13. 2) *voorvechter, Tropiſch, d. i. verdediger, bij voorb.* fortunarum mearum, Cic. red. Sen. 15: juris defenſor & quaſi patrimonii propugnator ſui, Cic. Or. I, 57: ſenatus propugnator *heet* Milo Cic. Mil. 7 in.: libertatis, Cic. Ep. ad Brut. 11: ſceleris, Juſtin. VIII, 2: tribuno plebis — auctorem ſe propugnatoremque praeſtitit, Sueton. Caeſ. 16.

PROPUGNO, avi, atum, are, 1) *van voren vechten, bij voorb.* ex ſylvis rari propugnabant, Caeſ. B. G. V, 9, *ten zij het enkel vechten is* (*voor* pugnare) *of ter verdediging: van daar* 2) *vechten voor iet, vechten ter verdediging, bij voorb.* beſtiae pro partu ſuo propugnant, Cic. Tuſc. V, 37 extr.: *dus ook* galli pro gallinis propugnent, Varr. R. R. III, 9, 5: pro vallo, Liv. XXVI, 6: uno tempore propugnare & munire, Caeſ. B. C. III, 45. i. e. *te vechten enz.: van daar Tropiſch, vechten voor iet, of ter verdediging, voorvechten, verdedigen, bij voorb.* pro ſalute, Cic. ad Div. XI, 16: pro aequitate, Cic. Off. I, 19: pro alicujus fama, gloria, memoria, Cic. Rab. Perd. 10 extr. *Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* abſentiam ſuam, Sueton. Caeſ. 23: pectora parma, Stat. Theb. II, 584: propugnant pectora crates i. e. tegunt, muniunt, Ibid. IV, 110: *van daar* propugnatus, a, um, i. q. defenſus, *bij voorb.* opera altitis propugnatus, Gell. IX, 11 extr.: *ook zonder* Caſus, *bij voorb.* caſiam circa paludes, propugnante (ſcil. illam) unguibus diro veſpertilionum genere, Plin. H. N. XII, 19. Not. *Ook ſtaat de* Dativus, a) *eigenlijk, met wapenen enz., bij voorb.* fratri. Apul. Met. IX poſt med. p. 234, 28 Elm.: puero miſello, Ibid. VII extr. p. 200, 13. b) *Tropiſch, bij voorb.* nugis, Hor. Epiſt. I, 18, 16, *alwaar het ook* (*wegens* pro *in* propugnate) *de* Ablativus *zou kunnen zijn.*

PROPULSATĬO, ōnis, f. *terugdrijving, afhouding, afwering, bij voorb.* periculi, Cic. Sull. 1: criminis, Tiro ap. Gell. VII, 3.

PROPULSĀTOR, ōris, m. *terugdrijver, afhouder, afweerer, bij voorb.* talium rerum ſcil. periculorum, damnationis, Val. Max. VII, 8, 7.

PROPULSO, avi, atum, are, i. q. propello, *terugdrijven, afhouden, afweeren, bij voorb.* hoſtem, Caeſ. B. G. I, 49: bellum a moenibus, Liv. III, 69: frigus, (et) famem, Cic. Fin. IV, 25: aquas hyemis & vapores aeſtatis propulſare radicibus, Colum. III, 15: morbos exquiſitis remediis, Ibid. VI, 5: injurias, Caeſ. B. G. VI, 14: caloris incommoda lucorum umbra, Gell. I, 2: luxuriam civium, Ibid. XX, 1 ante med.: violentiam vini, Ibid. XV, 2 poſt med.: lupos, Colum. VII, 12, 3: periculum, Liv. XXVIII, 44 in.: periculum a capite, Cic. Cluent. 52: populum ab ingreſſione fori, Cic. Phil. V, 4: ſuſpicionem a ſe, Cic. Verr. III, 60 extr.

PROPULSUS, a, um, *zie* Propello.

PROPULSUS, us, m. *het voortdrijven; voortſtooten, ſtoot, bij voorb.* venti, Senec. Nat. Quaeſt. V, 14.

PROPYLAEON *of* PROPYLAEUM, i, n. *plaats voor de deur of poort, voorhof, bij voorb.* propylaea, Cic. Off. II, 17, ſcil. *voor den Tempel van Pallas op den berg te Atheenen:* propylaeon, Plin. H. N. XXXV, 10 poſt med.

PROQUAESTOR, oris, m. *de* Proquæſtor *of* Vicequæſtor, *d. i.* 1) *de* Quæſtor, *die in de Provintie de Staatsinkomſten bezorgde en inzamelde; ook als er een leger was, deszelfs ſoldij betaalde,* Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15 poſt init. *Het ſtaat eigenlijk voor* pro quaeſtore i. e. *als* Quæſtor, *dewijl hij als* Quæſtor (*of in plaats van den* Quæſtor *te* Rome) *heenging: zoo als er dan* pro quaeſtore *voor ſtaat, bij voorb.* cum pro quaeſtore eſſem, Cic. Acad. IV, 4, i. e. *dewijl ik* Proquæſtor *was:* quem Dolabella pro quaeſtore habuit, Cic. Verr. I, 15: a Dolabella ſtatim pro quaeſtore juſſus eſt eſſe, Ibid. 36 in.: eum, cui legatus & pro quaeſtore fuiſſet. Cic. Verr. Act. I, 4. *Ook ſcheidt* Cicero *het, bij voorb.* cum quaeſtoribus prove quaeſtoribus, Cic. Phil. X, 11 extr. Not. *Ook vindt men dikwijls* Quæſtor *voor* Proquaeſtor, *bij voorb.* Nep. Cat. 1. Cic. Verr. I, 15 med. *en* 36 in. 2) *die de plaats van eenen* Quæſtor *of voorgemelden* Proquæſtor, *bij voorb. als hij overleden is enz., intusſchen vervangt, tot dat een nieuwe komt, bij voorb.* Cic. Verr. I, 15 *en* 36, *doch, het kan ook tot* n. 1 *behooren; zoo als het dan ook daar aangehaald is.*

PROQUAM *of* PRO QUAM, *naar het, d. i. naar geſteldheid van het geen enz.,* Lucret. II, 1136 Ed. Creech. *Ook leezen ſommigen* proquam, Ibid. III, 200, *alwaar* Ed. Creech. quanto *heeft.*

PROQUIRITO, are, *openlijk schreeuwen of uitroepen*, *bij voorb.* ep ft. lam facpe spectiens proquiritabit; Apulejus magus (eft), Apul. Apolog. post med. p. 326, 8 Elm., i. e. *schreeuwde*.

PRORA, ae, f. 1) *het voorste deel van het schip* (*zoo als* puppis *het achterste deel is*), Caef. B. G. III, 13. Plin. H. N. VI, 22. IX, 30 post med. Virg. Aen. V, 577: obvertunt pelago proras, i. e. *daarheen keeren*, Virg. Aen. VI, 3: terris advertere proras, Ibid. Georg. IV, 117. Aen. VII, 35, i. e. *daar heen te sturen*: prorae tutela Melanthus i. e. proreta, Ovid. Met. III, 617: *van daar* prora & puppis mihi fuit, Cic. ad Div. XVI, 24, *een wijze van spreekwoord der Grieken, d. i. mijn geheele plan, mijn geheele oogmerk van het begin tot het einde, mijn al.* 2) *bij Dichters, voor een schip, bij voorb.* Virg. Aen. X, 223. Ovid. Met. XIV, 163.

PROREPO, psi, ptum, 3. 1) *voortkruipen, van menschen, beesten, en planten, wanneer het ook somtijds is, op eene ongemerkte wijze voortkomen*, a) *van levende schepzelen, bij voorb.* cochleae prorepunt e cavis terrae, Plin. H. N. VIII, 39: Thrasyleon (*een roover*) prorepit cavea (scil. *als beer*), Apul. Met. IV med. p. 150, 34 Elmenh.: cum prorepserunt primis animalia terris, Horat. Sat. I, 3, 99: non usquam prorepit (scil. *de mier*), Ibid. I, 1, 37: aegri quoque, neglecto medentium imperio, ad conspectum tui — prorepere, Plin. Paneg. 22. b) *van levenloze dingen, bij voorb.* sudanti prorepunt balsama ligno, Claudian. in nupt. Honor. & Mar. 96: *bijzonder van opgroeiende planten, bij voorb.* pampinus prorepsit e duro, i. e. *gegroeid is*, Colum. IV, 22, 4: prorepentes oculi (*aan wijnstokken*), Ibid. XI, 2 ante med. §. 38: cf. III, 10, 3. 2) *voortkruipen, of ergens heen kruipen, van menschen, beesten, en planten, bij voorb.* a) *van menschen, bij voorb.* prorepsit ad solarium, Sueton. Claud. 5: aegri, Plin. Paneg., *zie hier voor*. b) *van levenloze dingen, bij voorb.* nervus, qui — prorepit usque ad ultimam partem caudae, Colum. VII, 12 extr., i. e. *zich uitstrekt, uitrekt*: *bijzonder van gewassen, bij voorb.* quamcumque in partem prorepserint (radices), Colum. III, 13, 7: ne palmites libero excursu in luxuriam prorepant, Ibid. V, 5 med.: humor lente prorepit, Ibid. II, 17 extr., i. e. *gaat langzaam weg, vloeit langzaam af*.

PRORETA, ae, m. *die in het voorste deel van het schip zit, en daar het schip bestuurt, de voorstuurman, terwijl de gubernator in het achterste deel zit*, Plaut. Rud. IV, 3, 75.

PROREUS (*van twee syllaben*), ĕi en ĕos, m. i. q. proreta, Ovid. Met. III, 634: Gr. πρωρεύς.

PRORIPIO, ipui, eptum, 3. 1) *voortscheuren, bij voorb.* hominem, Cic. Verr. V, 62: pedes i. e. *voortspringen, loopen*, Ovid. Am. III, 7, 82: *van daar* se proripere *zich haastig voortmaken, bij voorb.* ex curia, Cic. Harusp. 1. Liv. VIII, 30: se domo, Liv. XXIX, 9: se porta foras, Caef. B. C. II, 12: se e strato, Suet. Calig. 51: *van daar* proripere se, *zich openlijk toonen, bij voorb. Tropisch, bij voorb.* quod adulterium, quod stuprum, quae libido non proripiet ac projiciet? Cic. Fin. II, 22, *alwaar echter* Ed. Ernest, quo — quo — quo, *voor* quod — quod — quae *heeft*. 2) *voortscheuren of ergens heen scheuren, bij voorb.* aliquem in caedem, Horat. Od. I, 8, 16: *van daar* proripere se *zich ijlings wegmaken, of voortmaken, ergens heen loopen of weglopen, bij voorb.* in publicum, Liv. II, 23. VIII, 28: se ex curia, Cic., *zie hier voor*: se ex curia domum, Sallust. Cat. 32 (33): se porta, Caef., *zie hier voor*: se e strato, Sueton., *zie hier voor*: se domo, Liv. XXIX, 9: se alto solio, Val. Fl. V, 269: se ex privato, Liv. II, 24: se ab vestibulo templi, Liv. VIII, 6 in.: se custodibus, i. e. *ontlopen*, Tacit. Ann. IV, 45: *ook zonder benoeming van plaats, bij voorb.* se cursu, *voortlopen*, Apul. Met. VII post med. p. 196, 15 Elm. *en* Ibid. IX init. 13: se concito gradu, Ibid. IV post med. p. 152, 37 Elm.: *ook zonder* se, *bij voorb.* quo proripis? Virg. Aen. V, 741: *dus ook* pedes suos, Ovid. Am. III, 7, 82, i. e. *weglopen, voortlopen*.

PRORITO, are, 1) *voortlokken, bij voorb.* procidentia sedis, Plin. H. N. XXVI, 8 extr. 2) *ergens toe aanlokken, aanhitsen, of hitzen, of lokken, bij voorb.* quem spes proritet, Senec. Ep. 23: proritat illos rei species, Ibid. de Tranquill. 12: nisi pretium proritat, Colum. II, 10, 17: stomachum varietate ciborum, Scrib. Larg. 104.

PROROGATIO, onis, f. *een voorstel bij het volk, dat aan iemand iets, ten opzichte van den tijd, verlangd zal worden, bij voorb. het opperbevel enz.*: *van daar in 't gemeen* 1) *verlenging van eenen tijd, of van eene zaak, ten opzicht van tijd, uitstel, het zij van wien het ook geschiede, bij voorb.* diei, Cic. Att. XIII, 43: imperii, Liv. VIII, 26 extr., i. e. *van het Kommando*. 2) legis, i. e. *verdere uitstrekking*, Applicatie *op het tegenwoordig geval*, Cic. Mur. 23.

PROROGATIVUS, a, um, *het uitstel betreffende, of lijdende, bij voorb.* fulmina, Senec. Nat. Quaest. II, 47.

PROROGO, avi, atum, are, 1) *eigenlijk, misschien, bij het volk een voorstel doen, of het niet aan iemand iets, ten opzicht van den tijd, wille verlengen, bij voorb. den termijn, het Kommando*: *van daar in 't gemeen iets ten opzicht van tijd verlangen, verder uitstellen, verschuiven, bij voorb.* dies ad solvendum, Cic. Phil. II, 29: spem alicui in alium diem, Plaut. Aul. III, 5, 57: imperium alicui, Liv. IX, 42. XXVI, 1. Cic. Phil. II, 10. Cic. Q. Fr. I, 1, 1, i. e. *het Kommando verlengen*: *dus ook* spatium praeturae in alterum annum, Frontin. de aquaed. 7: *dus ook* provinciam (i. e. *het ambt van eenen Landvoogd in de Provintie, of het ambt* scil. *van eenen Landvoogdes*) alicui, Cic. Att. V, 18 in. Vellej. II, 46: *dus ook* aliquid temporis (scil. *in de Provintie, als Landvoogd*), Cic. ad Div. III, 10 ante med.: lucem, Plin. H. N. II, 8 post med.: *verders* tempus, Ibid. XIII, 31 *of* moras, Ibid. XVI, 22, i. e. *duuren, vertoeven*: alicui vitam, Plaut. Pseud. III, 2, 38: *of* spiritum (i. e. vitam), Plin. Ep. II, 20: memoriam alicuius, Ib. VII, 31: famam, Ibid. IX, 19: Latium in alterum lustrum, Horat. Carm. saecul. 67: diem mortis, Senec. Benef. V, 17, i. e. differre: *van daar, iets lang behouden, bij voorb. het geen men opheft*, Plin. H. N. XIX, 8. XXII, 22 med.: vitam, spiritum alicui, Plin. Ep., *zie hier voor*: Latium, Horat., *zie hier voor*: vivacitatem suam, Colum. XI, 3, 42. 2) *uitgeven, uit de kasse, uitbetalen*, Pandect. II, 14, 43. XIX, 2, 19 post med. XL, 1, 4.

PRORSUM, Adv., i. q. prorsus (*voor* proversum), 1) *voorwaards, bij voorb.* cursari rursum prorsum, Terent. Hec. III, 1, 35, i. e. *heen en weder*: *van daar recht voor zich heen, of rechts wegs, bij voorb.* ire, Plaut. Cist. IV, 2, 32: *dus ook* eas prorsum in navem, Plaut. Pers. IV, 5, 5. 2) *gantschlijk, geheel, bij voorb.* prorsum nihil intelligo, Terent. Heaut. IV, 5, 28: irritatus, Gell. XVII, 3: prorsum parcunt nemini, Plaut. ap. Charif. 2: prorsum credebam nemini, Plaut. Perf. IV, 5, 8: cf. Terent. Eun. II, 3, 40.

PRORSUS (*voor* proversus), i. q. prorsum, 1) *voorwaards, voor zich heen, bij voorb.* prorsus cedit, *hij gaat voorwaards*, Plaut. Pf ud. IV, 1, 45: *van daar* prorsus ac retro aeviternas, Apul. de deo Socrat. post init. p. 43, 9 Elmenh.: *van daar recht voor zich heen, recht uit, of rechts wegs, bij voorb.* prorsus Athenas abibo, Plaut. Mil. IV, 4, 56: Tum Arionem prorsus ex eo loco Corinthum petivisse, Gell. XVI, 19 post med.: Cum Romam veniebant, prorsus devertebantur pro hospitibus ad amicos suos, Cato ap. Fest.: *dus ook* prorsus cedit, i. e. *recht uit, recht voor zich heen*, Plaut., *zie hier voor*: ne ille huc se prorsus irruat, Terent. Ad. IV, 2, 11: *van daar Tropisch*, a) *recht toe zonder bedenken, zonder omstandigheden, of alsziens, gewis, bij voorb.* prorsus id facias (i. e. coenabis), Cic. Att. IV, 12: Hoc mihi prorsus valde placet, Cic. ad Div. VI, 20 (21): Nullo modo prorsus adsentior, Cic. Nat. D. III, 8: *doch in het laatsten gaat ook, gantschlijk, door*: prorsus ex his literis non videbatur esse dubium, Cic. Att. XIII, 45: adsatim prorsus, Ib. XVI, 1, i. e. *alszins of volkomen*: prorsus vehementer & severe agere, Ibid. 15: *van daar* prorsus ut i. e. *dat gewis, dat alszins, bij voorb.* prorsus ut jure dici possit, Plin. H. N. XIV, 5: prorsus ut cet., Gell. II, 23: cf. Flor. I, 11 extr.: *dus ook* utor familiarissime, ita, prorsus ut cet., Cic. ad Div. XIII, 33, *alwaar de* Edd. *het* Comma *achter* prorsus *hebben, het welk niet zoo goed is, ten zij misschien* prorsus *voor, zeer, staat*. b) *recht, juist, even, bij voorb.* inter cujus caesa & porrecta Flamen prorsus vinum legit, Varr. L. L. V, 3: Tranquillae res omnes; sed ea prorsus opportuna Catilinae, Sallust. Cat. 16: prorsus quasi cum diis bellum gereret, Justin. II, 22: ita prorsus existimo, Cic. Tusc. II, 5, *alwaar het ook, geheellijk, zijn kan*. 2) *geheellijk, volkomen, bij voorb.* prorsus perii, Plaut. Aul. II, 8, 27: Ita prorsus existimo, Cic. Tusc. II, 5, *zie hier voor*: Non solum nobis, sed prorsus omnibus, Cic. ad Div. IV, 10: verbum prorsus nullum intelligo, Cic. Or. II, 14: adsatim prorsus, Cic., *zie hier voor*: nullo modo prorsus adsentior, Cic., *zie hier voor*: prorsus tacere nequeo, Terent. Hec. IV, 4, 51. 3) *in 't gemeen, of kortom, met één woord, bij voorb.* posse versus facere, sermone uti modesto vel procaci: prorsus multae facetiae, multusque lepos inerat, Sallust. Cat. 25 (26): prorsus in facie cet., Ib. 15 extr.: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. 23 (24). Ibid. Jug. 76 (79): *en dus kan men het een en ander uit het voorgaande hier toe brengen, bij voorb.* non solum nobis, sed prorsus omnibus, Cic. cet., *dewijl, geheellijk, en, in 't gemeen, dikwijls het zelfde is.* Not. *Wanneer* Geta Terent. Ad. III, 2, 26 prorsus *zegt*, Sostrata *hem in de reden valt, en vraagt* quid istuc prorsus est? *en hij vervolgends* perimus *zegt, dan behoort* prorsus perimus *bij een, d. i. wij zijn geheel verloren.*

PROR-

PRORSUS, a, um, (*voor* proversus *of* porro versus), *eigenlijk, voor zich heen gekeerd, recht heen, bij voorb.* prorso tramite siste gradus, Avian. Fab. IV, 8, *van daar* dea Prorsa *of* Prosa, *zie hier na:* limites prorsi adpellantur in agrorum mensuris, qui ad orientem directi sunt, Fest. : *van daar ongebonden, niet in verzen bestaande, bij voorb.* prorsa & vorsa facundia, Apulej. Flor. 4 med. p. 361, 36, i. e. *in* Prosa *en in verzen. Uit dit woord schijnt geworden te zijn* prosus, a, um, *bij voorb.* termes, Avian., *zie hier voor: van daar* 1) *prozaisch, niet in verzen, bij voorb.* oratio prosa, Senec. ap. Gell. XII, 2. Colum. XI, 1 in. Quintil. XI, 1 post med. *en* X, 2 post med. Gell. XIX, 17 extr. Plin. H. N. V, 29 med. VII, 56 post med.: *waar voor ook enkel* prosa *staat*, scil. oratio, i. e. Prosa *of ongebonden schrijfstijl, d. i. die niet in verzen opgesteld is*, Quintil. IX, 4 ante med. Gell. X, 18 extr.: *dus ook* prosa eloquentia, Vellej. I, 17. 2) Prosa (scil. dea), Varr. ap. Gell. XVI, 16, *eene Godin der geboorte, en voorstandster der rechte geboorte.*

PRORUMPO, rūpi, ruptum, 3. 1) Active, *iet voortstooten, voortbreken laten, laten voortdringen, bij voorb.* nubem atram ad sidera, Virg. Aen. III, 572: *van daar, verscheuren, stuksnijden, bij voorb.* venas prorupit anilea vulnus, Stat. Theb. XI, 640 Ed. Gronov.: *van daar* prorupto ponte, Tacit. Hist. I, 86, *alwaar* Gronovius proruto *verbeterd heeft, en dus hebben de nieuwer* Edd.: *van daar* se *voortbreken, zich voortstorten, of enkel voortstorten,* (scil. *zich*), *bij voorb.* in fugam, Gell. XV, 22, 6: *daar voor zegt men ook* prorumpi (*zich*) *voortstorten, voortbreken, voortdringen, bij voorb.* prorumpitur in mare venti vis, Lucret. VI, 435: proruptus corpore sudor, Virg. Aen. VII, 459: *dus ook* mare proruptum, Ibid. I, 246 (250): prorupto sanguine, Stat. Theb. II, 626: proruptus Vesevus, Val. Fl. IV, 507: hiberno proruptus ab arcu imber, Ibid. VI, 632: *van daar Tropisch*, prorupta audacia, Cic. Rosc. Am. 24, i. e. *uitgelaten stoutheid, die als 't ware, door den dam der bescheidenheid is doorgebroken.* 2) intransitive, scil. se, *zich voort stooten, of hetwelk hetzelfde is, voortstooten, voortbreken, of dringen, bij voorb.* Tiberinus in mare, Virg. Aen. VII, 32: fons prorumpebat, Hirt. B. G. VIII, 41: per medios audacissime proruperunt, Caes. B. G. V, 15: illa pestis prorumpet, Cic. Mur. 39: medios prorumpit in hostes, Virg. Aen. X, 379: prorupit cruor per vulnus, Senec. Troad. 1156: prorumpit ab axe tempestas, Claudian. de Stilich. I, 246: omnibus portis, Tacit. Hist. IV, 34: incendium proruperat, Ibid. Ann. XV, 40: lacrymae, Plin. Ep. III, 16: nihil prorupit, quo conjuratio intelligeretur, Tacit. Hist. IV, 55, i. e. *brak voort, toonde zich:* prorumpentes caules, Colum. IV, 22, 6: vis morbi prorupit, Nep. Att. 21: *van daar Tropisch, bij voorb.* eo prorumpere cupiditatem, Cic. Rosc. Am. 5: civitates in bellum prorumpunt, Justin. XXIV, 1: in scelera atque dedecora, Tacit. Ann. VI, 51: luxus proruperat ad cuncta, Ibid. III, 52: in externos mores, Ibid. Hist. II, 73: ad minas, Ibid. Ann. XI, 35: ad quod victo silentio prorupit reus, Ibid. 2, *brak uit, berste uit, d. i. begon te spreken: dus ook* in vocem subitam, *plotseling beginnen te spreken*, Apul. Met. VI med. p. 180, 10 Elm.

PRŎRŬO, ui, ŭtum, 3. 1) *iet voorwaards storten, voortstorten, of scheuren, of daar heen storten, bij voorb.* se *bij voorb.* foras se omnes proruunt, Terent. Eun. III, 5, 51, *storten zich uit, d. i. liepen na buiten:* cinis prorutus tumulo, Senec. Troad. 648, i. e. *uitgescheurd: van daar* intransitive, scil. se, *zich daar heen storten, bij voorb.* proruere in hostem, Curt. IV. 16: *dus ook* ne sparsi — proruerent scil. in hostem, Gell. I, 11 post init. 2) *nederstooten, te gronde werpen, het zij het geschiede door stooten, schieten enz., bij voorb.* vallum, Liv. IX, 37: vallum in fossas, Ibid. 14: montes, Liv. XXII, 5 extr.: columnam, Horat. Od. I, 35, 14: Albam a fundamentis, Liv. XXVI, 13: hostes, Tacit. Hist. III, 22: hostilem aciem, Ibid. 23: *van daar* prorutus, a, um, *bij voorb.* vallum, Liv. IV, 29. domus, Tacit. Ann. XII, 43: arbores, Ibid. IV, 17: saxa, Lucan. IX, 490: opera, Plin. Ep. VIII, 17 extr.: his (munitionibus) prorutis, Caes. B. G. III, 26. *Ook* intransitive (scil. se), *nederstorten, d. i. nedervallen, bij voorb.* Ille in caput proruit, Valer. Flacc. VII, 600: Motu terrae oppidum proruit, Tacit. Ann. XV, 22.

PRORUPTUS, a, um, *zie* Prorumpo.

PRORŬTUS, a, um, *zie* Proruo.

PROSA, *zie* Prorsus, a, um.

PROSĀPĬA, ae, f. i. q. familia, genus, stirpa, *geslacht of familie, waaruit, bij voorb. iemand afstamt, bij voorb.* de Coelitum prosapia, Plaut. Curc. III, 23: unde esset, qua prosapia, Ibid. Merc. III, 4, 49: vetus, Sallust. Jug. 85 (87). Sueton. Galb. 2. Justin. XIV, 6: *ook* Cic. Univ. 2, *die het een oud woord noemt: te weten hij zegt*, & eorum, ut utamur veteri verbo, prosapia: *even dus* Quintilianus I, 6, 42, *die het* Ibid. VIII, 3, 26 *heel laf* (insulsum) *noemt, als men zou willen zeggen* universam ejus prosapiam: *bijzonder staat dit woord dikwijls in* Apulejus, *bij voorb.* vetus, Apul. Met. I init. p. 102, 28 Elm.: majorum, Ibid. IX post med. p. 233, 25 Elm.: ut ejus prosapia & dignitas postulabat, Ibid. X med. p. 247, 24 Elm.

PROSĀTUS, a, um, *zie* Prosero, evi cet.

PROSCENĬUM, i, n. (scil. spatium) 1) *de plaats voor het Toneel, waar de Toneelspelers ageerden en spraken, begrijpt gewoonlijk de Toneelen mede in zich*, Plaut. Amph. Prol. 91. Vitruv. V, 6. Virg. Georg. II, 381. Liv. XL, 51. Sueton. Ner. 5. Apul. Flor. 4 in. p. 359, 2. 2) *het geheele Theater, of Schouwplaats gebouw, bij voorb.* Pompejana dabunt quantos proscenia plausus! Claudian. de Stilich. II, 403.

PROSCINDO, scĭdi, scissum, 3. *verscheuren, stuksplijten, stuksnijden, bij voorb.* quercum, Lucan. III, 434: piscem, Apul. in Apol. ante med. p. 300, 18 & 20 Elm., *alwaar het tweemaalen staat:* spumanti Rhodanus proscindens gurgite campos, Sil. III, 449: terram, scil. *bij het ploegen, bijzonder bij braakvelden, wanneer voor het rechte ploegen, de grond alleen opgescheurd wordt, het welk de huislieden omstooten noemen*, Varr. R. R. I, 27 *en* 29. Plin. H. N. XVIII, 19. Colum. III, 13. XI, 2, 32: *van daar* 1) *ploegen, bij voorb.* terram, Virg. Georg. II, 237: campum ferro, Ovid. Met. VII, 219: *van daar* proscissum i. e. terra proscissa, Colum. II, 2 extr. 2) *Tropisch, doorsnijden, doorvoeren, scheiden, bij voorb. wanneer een vogel door het vliegen, de lucht, en een schip, de zee, doorklieft, bij voorb.* aequor, Catull. LXIII, 12: Notos, Claudian. Proserp. I, 92: si quando fulgure terra proscissa est, Justin. XLIV, 3: proscissum vulnere pectus, Stat. Theb. X, 433. 3) *Tropisch, met woorden te nedersmijten, doorhalen, te onderbrengen, schelden, lasteren*, Ovid. Pont. IV, 16, 47. Sueton. Aug. 13 *en* Calig. 30. Val. Max. V, 3, 3. VIII, 5, 2. Plin. H. N. XXXIII, 1. XXXVI, 6.

PROSCISSĬO, onis, f. *stukscheuring, stuksnijding: van daar het ploegen*, Colum. II, 13 post med. VI, 2.

PROSCISSUS, a, um, *zie* Proscindo.

PROSCRĪBO, psi, ptum, 3. 1) *schriftelijk, (bij voorb. door een cedel, of schrift, dat men aanplakt) iet openlijk bekend maken, bij voorb.* Calendas Martias, Cic. Verr. II, 52: collegam, Sueton. Caes. 49, i. e. *als een' enz.:* proscribit, se auctionem esse facturum, Cic. Quint. 4, *maakt bekent, plakt aan enz.:* tabulam, Cic. Q. Fr. II, 6: *dus ook* auctionem, Cic. Att. XIII, 37, *eene Verkoping schriftelijk bekend maken:* venationem III Id. Quint., Cic. Att. XVI, 4: Senatum Calendis velle se frequentem adesse proscribit, Ibid. IX, 17: leges, Tacit. Ann. XIII, 51: Symbolos proponi & saxia proscribi curat, Justin. II, 12 in.: ut vulgo per vias versiculi proscriberentur, Gell. XV, 4 extr.: *dus ook* proscriptus, a, um, *bij voorb.* lex, Cic. Verr. V, 69: carmina, Suet. Ner. 39: vultus ingenuos voluntaria poenarum lege proscriptos i. e. habentes frontem servili inscriptione notatam, Petron. 107: die proscripta, Cic. Verr. I, 53, i. e. *schriftelijk bekend gemaakt.* 2) *van verkopen*, verauctioneren, *pachten enz., schriftelijk, te koop, verpachten, verhuren, aanbieden, aanslaan, bij voorb.* insulam, Cic. Off. III, 16, i. e. *te koop:* bona, Cic. Quint. 16, *zijne goederen, om te* verauctioneren *aanbieden, aanplakken:* cf. Ib. 4, 5 *en* 19: fundum, Cic. ad Div. IX, 25: Tusculanum, Cic. Att. VI, 1 prope fin.: quod (mancipium) si venale proscripseris, Curius in Cic. Ep. ad Div. VII, 29: possessiones provinciarum venales ac proscriptas hac lege video, Cic. Agr. III, 4: cf. n. 3. 3) *wanneer iemand door geweld of in den naam van den Staat, zijne bezitting ontnomen moet worden, schriftelijk bekend maken, dat iemand zijn akker, huis enz. verbeuren zal, bij voorb.* hominem, *bij voorb.* proscribere, quos velit, Cic. Dom. 17, i. e. *hunne goederen verbeurd verklaren:* Pompejum, Cic. Agr. II, 36, i. e. *de door* Pompejus *voor den Staat verkregen Landerijen verbeurd verklaren: ook landen, d. i. verbeurd verklaren, bij voorb.* vicinos proscripsit, Cic. Agr. III, 4. scil. fundos; *ten zij men* homines *verstaan wil*, i. e. agros vicinorum, *het welk echter juist niet nodig is:* Italiae, Siciliae ceterarumque provinciarum possessiones venales ac proscriptas hac lege video, Ibid.: *bijzonder* 4) *in den ban doen, vogelvrij verklaren, d. i. schriftelijk (door het ophangen van eene tafel of bord enz.) bekend maken, dat iemand zijn leven verbeurd heeft, bij voorb.* cum proscriberentur homines, Cic. Rosc. Am. 6: quae (lex) proscriptum juvari vetat, Cic. Verr. I, 47: proscriptorum liberos cet., Plin. H. N. V, 30 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb.* cujus pudoris dignitas in concione proscripta sit, Petron. 106., i. e. *in kwaaden*

den naam, in vermoeden, bij het volk gekomen is.

PROSCRIPTIO, onis, f. *de schriftelijke openlijke bekendmaking, bij voorb.* a) *dat men iets verkopen of opveilen wil, de openlijke te koop stelling, bij voorb.* bonorum, Cic. Quint. 18. Cic. Cat. II, 10: praediorum, Cic. Flacc. 30. b) *de banverklaring*, Cic. Sext. 30. Cic. Dom. 17. Sueton. Caes. 11.

PROSCRIPTOR, oris, m. i. q. qui proscribit, *bij voorb. die in den ban verklaart*, Plin. H. N. VII, 12. extr.

PROSCRIPTURIO, ire, i. e. volo (cupio) proscribere, *bij voorb. in den ban willen verklaren, lust hebben, om in den ban te doen*, Cic. Att. IX, 10 post med.

PROSCRIPTUS, a, um, *zie* Proscribo.

PROSECO *of* **PROSICO**, cui, ctum, are, 1) *eigenlijk, affnijden, of van voren afsnijden, bij voorb.* nasum, aures, *bij voorb.* prosectis naso prius ac mox auribus, Apul. Met. II extr. p. 128, 11 Elm.: Tum piceae mactantur oves prosectaque partim pectora per medios partim gerit obvius Idmon, Val. Fl. III, 439: *van daar bijzonder affnijden, bij een offer, te weten, het deel, dat geöfferd moet worden; van waar het ook, offeren, vertaald wordt, bij voorb.* exta, Liv. V, 21. Sueton. Aug. 1. Plaut. Poen. II, 8: *dus ook* exta prosecta, Cato R. R. 134: *van daar* Prosectus, a, um, *afgesneden, geöfferd, zie hier voor: van daar* Prosectum *het geen ten offer afgesneden is, het offer ingewand*, Varr. L. L. IV, 22 post med.; *alwaar echter* Plur. Prosecta *gebruiklijker is, bij voorb.* Ovid. Met. VII, 271. XII, 152. Ibid. Fast. VI, 163. Stat. Theb. V, 641. Licin. Mac. ap. Non. 3. n. 179: *en* prosecta, scil. caro, Lucil. ap. Non. 3. n. 179: *ook heet het* prosiciae. 2) *stukfnijden, bij voorb. in het ploegen, bij voorb.* solum, Plin. Ep. V, 6 ante med. Not. a) prosieare *staat alleen* Plaut. Poen. II, 8, *alwaar namelijk* Ed. Gronov., *nevens anderen*, prosicarier *heeft.* b) *wanneer dit* Verbum *offeren betekent, dan schijnt sommigen daar voor* porricere (i. e. projicere) *voegzamer.*

PROSECTA, *zie* Proseco.

PROSECTUS, us, m. *het stukfnijden, stukhouwen, de houw, bij voorb.* gladiorum, Apul. Met. VIII post med. p. 214, 32 Elm.: *eene bete, bij voorb.* dentium, Apulej. Ibid. ante med. p. 203, 20 Elm.

PROSECTUS, a, um, *zie* Proseco.

PROSECUTOR *of* **PROSEQUUTOR**, oris, m. 1) *de geleider, verzeller*, Pandect. XLVIII, 3, 7. 2) *die zijn recht zoekt of vervolgt, zoo verklaren sommigen de aangehaalde plaats* Pandect. *misschien zonder noodzake.*

PROSEDA, ae, *is eene openbare hoer*, Plaut. Poen. I, 2, 54, *misschien omdat zij buiten voor het hoerhuis ten toon zit; eigenlijk, eene voorâanzitster; en zoo verklaart het* Festus, *welke zegt:* Prosedas meretrices Plautus adpellat, quod ante stabula sedeant; eaedem & prostibula.

PROSEMINO, are, *heenzaaijen, uitzaaijen, of zaaijen, bij voorb.* ostreas, Cic. ap. Non. 3. n. 152: *van daar Tropisch, bij voorb.* familiae proseminatae sunt, Cic. Or. III, 16 extr., i. e. ortae: semper enim ex aliis alios proseminat usus, Manil. I, 90.

PROSENTIO, si, sum, 4. *vooráf merken of waarnemen, bij voorb.* si prosenserit miles, Plaut. Mil. IV, 4, 16.

PROSEQUIUM a prosequendo, Fest.

PROSEQUOR, cutus *of* quutus sum, 3. *volgen iemand, d. i. hem nagaan, achter nagaan, wanneer het dikwijls begeleiden, verzellen, vertaald wordt, bij voorb.* eum milites electi prosecuti sunt, Caes. B. C. III, 91: equo vectus, prosequentibus compluribus senatoribus, Ibid. II, 44: secuta exercitum plebs: — prosequuntur conjuges liberique, Liv. III, 52: speculatores, qui prosequerentur agmen, missi, Liv. XXVII, 15 in.: suum quisque contubernalem prosequens, Hirt. Alex. 16: Dianam thure odoribusque incensis usque ad agri fines prosecutae sunt, Cic. Verr. IV, 35: is me nec proficiscentem Apameam prosecutus est, Cic. Att. VI, 3 post med.: legationes, quae ad prosequendum Scipionem officii causa convenerunt, Liv. XXIX, 26 extr.: legiones ad prosequendos commilitones processerant, Ibid.: lacrymis ego moestus obortis, qua licet, ad saevas prosequar usque fores, Ovid. Am. III, 4, 62: Novum maritum rus prosequi volo, Plaut. Cas. IV, 2, 3: abeuntem oculis prosequor udis, Ovid. Her. XII, 55: prosequor infelix oculis abeuntia vela, Ibid. V. 55: illos prosequimur visu, Stat. Theb. V, 483: datae duae biremes ad prosequendum, Tacit. Hist. II, 9: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* prosequitur surgens a puppi ventus euntes, Virg. Aen. III, 130: Cattos suos saltus Hercynios prosequitur simul atque deponit, Tacit. Germ. 30, i. e. *hij strekt zich zoo ver, als hun gewest is, en houdt dan op:* existimatio usque ad rogum prosequatur, Cic. Quint. 31 extr.: *van daar* exsequias prosequi, Cic. Cluent. 71. Ovid. Trist. I, 8, 14, *het lijk verzellen, volgen, te lijke gaan: dus ook* defunctum in conditorium, Petron. 111: *ook* aliquem, *van daar van een oud man, die ten grave gaat, bij voorb.* Bassus noster videtur mihi prosequi se & componere, & vivere tanquam superstes sibi, Senec. Ep. 30 post init., i. e. *als 't ware, zichzelven te grave geleiden of verzellen.* Not. *van een' middelmatig Redenaar* cum verbis tum etiam ipso sono quasi subrustico prosequebatur atque imitabatur antiquitatem, Cic. Brut. 36, *alwaar echter* persequebatur *misschien beter zou zijn, d. i. volgde na: van daar* 1) *iemand, die voortgaat, met iet, als 't ware verzellen, bij voorb.* oculis, visu, *zie hier voor:* aliquem verbis vehementioribus, Cic. Verr. II, 29, i. e. *hem, onder zijn voortgaan hevige woorden onder weg zeggen: dus ook* aliquem votis, lacrymis, Cic. Planc. 10: aliquem amore, Cic. ad Div. XV, 21: Rhemos liberaliter oratione, Caes. B. G. II, 5: *van daar Tropisch, iemand met iet verzellen, geleiden, d. i. iemand met iet vereeren, begaven, versieren, omvatten, beschenken, of andere hem iet laten wedervaren of bewijzen, bij voorb.* aliquem beneficiis ac liberalitate, Cic. Verr. III, 41, i. e. *bewijzen:* omnibus officiis, Cic. ad Div. X, 15: aliquem honore rarissimo, Suet. Oth. 1: aliquem misericordia, Cic. Brut. 11: delictum venia prosequi, Tacit. Ann. XIII, 35: medici cibos salutares blandioribus adloquiis prosequuntur, Plin. Ep. I, 8 post med.: improbum factum dicto, Colum. VIII, 16: aliquem verbis honorificis, i. e. *aanspreken, tot hem spreken*, Cic. Tusc. II, 25 extr.: virorum laudes cantus ad tibicinem prosequatur, Cic. Leg. II, 23 Ed. Ernest., *alwaar anderen* cantu — prosequantur *lezen, het welk bij slot het zelfde is:* mentionem alicujus summo honore *of* cum summo honore, *bij voorb.* quod & ipse (Caesar) cum summo honore mentionem ejus (Pallantis) prosecutus esset & senatui facultatem fecisset testandi erga eum benevolentiam suam, Plin. Ep. VIII, 6 ante med. e SCto, *alwaar* cum *overtollig staat; de Edd. maaken wel een* Comma *achter* ipse, *maar* quod & ipse — prosecutus esset *behoren samen:* virtutem alicujus grata memoria, Cic. Phil. XIV, 11 extr.: nomen alicujus grato animo, Ibid. IV, 1 extr.: memoriam alicujus clamore & plausu, Ibid. X, 4: aliquem laudibus, Liv. IX, 8 extr. Colum. XII, 3 extr.: *dus ook* famam nominis mei cum laude & bonis recordationibus prosequantur, Tacit. Ann. IV, 38, *alwaar* cum *weg kan blijven:* aliquem testimonio, Plin. Ep. X, 17: publico funere, Justin. XLIII, 5: praesentia invidia, praeterita veneratione, Vellej. II, 92: natos fletibus, laetitia defunctos, Quintil. V. 11 post med.: aliquem legato, i. e. *beschenken*, Suet. Claud. 6: *dus ook* aliquem largissime, Ib. Domit. 9: cf. Ibid. Aug. 66: *dus ook* legatos cum donis, Liv. XXXIX, 55, *alwaar* cum *weg kon blijven.* 2) *iet (in het spreken) voortzetten, verder drijven, uitvoeriger beschrijven, verder daar in voortvaren, bij voorb.* quod non longius prosequar, quam cet., Cic. Rosc. Am. 30: Rem usque eo prosequemur, Auct. ad Her. I, 9: aliquid stylo, Plin. Ep. III, 8: pascua versu, Virg. Georg. III, 340, i. e. *uitvoerig of verdere beschrijven:* aliquid ordine, Flor. III, 12 extr.: Prosequitur pavitans, Virg. Aen. II, 107, i. e. *hij voer voort:* cf. Phaedr. III, 5, 3. 3) *vervolgen, bij voorb.* hostem, Caes. B. C. II, 8: fugientes, Caes. B. G. V, 9. Ibid. B. C. II, 41: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* longius prosequi veritus, Ibid. B. G. V, 52: aliquem lapidibus, Petron. 90: aliquem contumeliosis vocibus, Caes. B. C. I, 69: aliquem verbis vehementioribus, Cic. Verr. II, 29 extr.

PROSERO, sevi, satum, 3. *voort zaajen, d. i. zaajend voortbrengen, bij voorb.* segetem, Lucan. IV, 411: *van daar Tropisch, voortbrengen, bij voorb.* artes, Grat. Cyneg. 9: *van daar* Prosatus, a, um, *voortgebracht, geteeld, ontsproten, bij voorb.* Plato augustiore conceptu prosatus, Apul. doctr. Plat. I in. 18: venti ex aëre prosati, Apulej. de mundo ante med. p. 62, 25 Elm.: deus Jove prosatus ipso, Nemes. Ecl. III, 63.

PROSERPO, psi, ptum, 3. 1) *voortkruipen, van menschen en beesten, bij voorb.* in lucem, Apulej. in Apolog. post med. p. 327, 36 Elm., *van den Otter:* quidam servulus prorepit leniter visaque bestia cet., Ibid. Met. IV p. 151, 13 Elm.: Et ecce de proximo specu — funesta proserpit ursa, Ibid. VII post med. p. 198, 25 Elm.: *van daar* bestia proserpens, Plaut. Asin. III, 3, 105. Ib. Poen. V, 2, 74. Pers. II, 4. 28, i. e. *eene slang.* 2) *Tropisch, voortkruipen, d. i. ongemerkt voortkomen, bij voorb.* fontes proserpunt cotibus cavatis, Apul. Met. VI ante med. p. 179, 4 Elm., i. e. *voortkomen, of voortwellen.* 3) *in 't gemeen kruipen, of ergens heen kruipen, bij voorb.* proserpens bestia, Plaut., *zie hier voor: Tropisch, bij voorb.* infandum proserpit ad intima vulnus, Seren. Samm. cap. 14 v. 251, i. e. *sluipt, komt ongemerkt enz.*

PROSEUCHA, ae, f. *eigenlijk, het gebed: van*

van daar eene openbare plaats, waar in gebeden wordt, een bedehuis, bij voorb. der Joden, of hunne school, kerk, Juvenal. III, 296.

PROSICIAE, arum, scil. partes, i. e. *het deel des offers, dat geöfferd wordt*, Arnob. 2. Not. *Het is eigenlijk een* Adjectiv. Prosicius, a, um.

PROSICIES, ei, f. *het deel des Offers, dat geöfferd wordt*, Varr. ap. Non. 3. n. 179.

PROSICIUM, i. q. prosicies: Festus *zegt:* Prosicium (i. e.), quod prosecatum projicitur. *Het is eigenlijk een* Adject., *zie* Prosiciae.

PROSICO, are, *zie* Proseco.

PROSILIO, lui (*zelden* lii *of* livi), 4. 1) *voortspringen met de voeten, bij voorb.* repente prosiluerunt, Cic. Coel. 26: Ex tabernaculo prosiluit, Liv. XXVIII, 14: In concionem prosiliunt, Liv. V, 2 in.: e convivio prosilivit, Curt. VII, 4, 20: e navi prosilivit, Hyg. fab. 103: ex lecto repente prosiluit, Curt. VIII, 1, 43: cum rex ab sede sua prosiluisset, Liv. II, 12 extr.: prosiluit puppe, Lucan. VIII, 55: prosiluit stratis, Val. Fl. I, 310: armatus de navi prosiluit, Justin. XI, 5: rapido prosiluit gradu, Senec. Oedip. 1004: Prosiluit Lycas, Petron. 106: *ook is het enkel ergens heen springen, bij voorb.* ad flumen, Suet. Cael. 32: in concionem, Liv., *zie hier voor:* in publicum, Petron. 82: in proelium, Justin. XXIV, 8. 2) *Tropisch, voortspringen, d. i. snel voortkomen, bij voorb.* sanguis prosilit, Ovid. Met. VI, 260: scintillam prosiluisse ferunt, Ovid. Fast. IV, 796: jussae prosiliunt lacrymae, Martial. I, 34, 2: castanea, quae balanitis vocatur, purgabilis maxime & sponte prosiliens, i. e. ex echino suo exiens, Plin. H. N. XV, 23: Quod prosilit villae *voortspringt, d. i. uitsteekt*, Plin. Ep. V, 6, 19: *dus ook* unde Peloponnesi prosilit cervix, Plin. H. N. IV, 3, herba prosiluerit, Colum. II, 18, 6, i. e. *voortgesproten is: dus ook* frutices, qui in altitudinem non prosiliunt, Ibid. VII, 6, 1: *en meermalen van gewassen*, Ibid. II. 11, 5. III, 3, 4. III, 5, 1: natura prosiliet frenis remotis, Horat. Sat. II, 7, 74: prosilire ad accusationem, Pandect. XLVIII, 2, 7.

PROSIMURIUM, *voor* pomoerium, Fest.

PROSISTO, ĕre, *voortstreden: van daar uitsteken, bij voorb.* folia, *bij voorb.* foliis prosistentibus, Apul. Met. XI post med. p. 269, 17 Elm.

PROSITUS, a, um, i. e. propositus, Paul. ex Festo.

PROSOCER, eri, m. *de grootvader van mijne huisvrouw*, Ovid. Her. III, 74. Plin. Ep. V, 15. Pandect. XXV, 2, 15, *als 't ware oudschoonvader.*

PROSOCRUS, us, f. *de grootmoeder van mijne huisvrouw, oudschoonmoeder*, Pandect. XXXVIII, 10, 4 post med.

PROSODIA, ae, f. *de* Prosodie, *d. i. de regte toonstelling of uitspraak van eene syllabe met den regten toon, de accent, of de regel, om eene syllabe lang of kort uit te spreken*, Varr. ap. Gell. XVIII, 12: *ook, hoewel Grieksch*, Quintil. I, 5, 22, *alwaar het door* accentus *vertaald wordt.*

PROSPECTO, avi, atum, are, 1) *vooruit zien, bij voorb.* ex fenestris, Liv. XXIV, 21: *van daar* a) *voor zich heenzien, of heenzien naar iet, bij voorb.* proelium equestre, Sallust. Jug. 60 (64): pontum e puppi, Ovid. Met. III, 651: Capitolia ex aede, Ibid. XV, 842: complentur moenia ac tecta, quaque longissime prospectari poterat, Tacit. Ann. III, 1: *van daar Tropisch, van de omstandigheid, of ligging, d. i. ergens te liggen, zich uitstrekken, bij voorb.* Villa prospectat Siculum mare, Phaedr. II, 5, 10: villa, quae subjectos sinus editissima prospectat, Tacit. Ann. XIV, 9: triclinium a lateribus, a fronte quasi tria maria prospectat, Plin. Ep. II, 17: Massica ex monte Gauro Puteolos Bajasque prospectantia, Plin. H. N. XIV, 6 ante med.: astris prospectantibus i. e. adparentibus, Stat. Sylv. V, 1, 123: prospectant septentrionem, Tacit. Hist. V, 6, *liggen naar het Noorden toe, strekken zich uit naar enz.:* locus late prospectans, Tacit. Hist. III, 60, *zich ver uitstrekkende: ook voorwaards gekeerd, bij voorb.* vestigia pedum retro porrecta, non, ut ceterorum hominum, prospectantia, Gell. IX, 4. b) *omzien, bij voorb. naar iet, bij voorb.* sinite me prospectare, Plaut. Mil. III, 1, 2: qua longissime prospectari poterat, Tacit., *zie hier voor:* diem de die prospectans, ecquod auxilium — adpareret, Liv. V, 48, *zag om, of er hulp kwam; van daar verwachten, voorstaan, bij voorb.* fata te prospectant eadem, Virg. Aen. X, 741: *van daar Tropisch, bij voorb.* exsilium, Cic. Verr. V, 17 extr.: *omzien naar enz., d. i. daar op bedacht zijn.* 2) *vooruit zien, bij voorb.* non solum in prospectandi cognitione verum etiam agendi opera sequi, quae diis sint probata, Apul. doctr. Plat. II post med. p. 24, 35 Elm. 3) *zien, bij voorb.* prospectat euntem, Virg. Aen. VII, 813: Haec super e vallo prospectant Troes, Ibid. IX, 168, i. e. *zien, beschouwen:* ex fenestris, Liv., *zie hier voor:* diem de die prospectans, Liv., *zie hier voor:* prospectat Cominius, quid agatur, Cic. fragm. pro C. Cornel. ap. Ascon.

PROSPECTOR, oris, m. *die vooruit ziet, een verzorger, bij voorb.* deus in rebus incertis prospector, dubiis praemonitor, Apul. de deo Socrat. post med. p. 51, 11 Elm.

PROSPECTUS, us, m. *het voor zich heen zien, uitzicht,* Prospect, *bij voorb. in 't veld enz., bij voorb.* prospectum impedire, Caes. B. G. II, 22: *of* adimere, Caes. B. G. VII, 81. Liv. X, 32: *of* prohibere, Sallust. Jug. 53 (57): *of* eripere oculis, Virg. Aen. VIII, 254: sterilis hinc prospectus usque ad ultimam plateam est, Plaut. Mil. III, 1, 15: aequora metior prospectu meo, Ovid. Her. X, 28, i. e. *met mijne oogen:* prospectum petere, Virg. Aen. I, 181 (185). Catull. LXIII, 241, i. e. *heenzien, nederzien, omzien: van daar* a) *de gelegenheid om ergens heen te zien, uitzicht,* Prospect, *d. i. gelegenheid tot uitzicht, bij voorb.* pulcherrimus, Cic. Dom. 44: praeclarus, Cic. Acad. IV, 24: prospectum in urbem capere, Liv. I, 18: ab laeva est — prospectus Caspii maris, Plin. H. N. VI, 9 extr.: ex omni prospectu locum spectaculo capere, Hirt. Alex. 15: praefigi prospectus omnes coegit multitudinis innumerae saeva latrocinatio, Plin. H. N. XIX, 4 post med.: delectari prospectu, Cic. Att. XIV, 13. b) *het aanschijn, gezicht, of plaats of gelegenheid, om iet voor zich te beschouwen, de oogen, d. i. het gezicht, bij voorb.* in prospectum populi producere, Cic. Verr. I, 47 in., i. e. *voor de oogen, of daar heen, waar het volk zien kon:* Et procul navium praebet prospectum, Liv. XXXVII, 23, i. e. *geeft gelegenheid, om de schepen voor zich heen te zien:* esse in prospectu, *gezien worden*, Caes. B. G. V, 10: lugubris, Tacit. Hist. I, 4: prospectum adimere, impedire, prohibere, eripere oculis, *zie hier voor:* aequora metior prospectu, Ovid., *zie hier voor:* non minus prospectu procedamus quam gradu, Quintil. X, 7, 10: *van daar.* c) *Tropisch, het opzicht van eene zaak, bij voorb.* prospectum rei habere, Gell. V, 11 extr., *opzicht nemen of hebben:* prospectum officii deponere, Val. Max. V, 1. 3 (extern.), i. e. *den pligt aan eene zijde zetten.*

PROSPECTUS, a, um, *zie* Prospicio.

PROSPECULOR, ari, 1) *bespieden, onderzoeken, kundschap inwinnen, bij voorb.* Siccium prospeculatum mittunt, Liv. III, 33. 2) *op iet loerend zien, of loeren, bij voorb.* adventum regis e muris, Liv. XXXIII, 1. 3) *neder of ergens heen zien, bij voorb.* de vallo, Auct. B. Afr. 31 ante med.

PROSPER *en* **PROSPERUS**, a, um, 1) *gelukkig, d. i. gelukkig voortgaande, of geluk aanbrengend, gunstig, volgends den wensch, gewenscht, bij voorb.* fortuna, Cic. Nat. D. III, 37. Cic. red. Quir. 1: *dus ook* res prosperae, Cic. Brut. 3: exitus, Cic. Att. IX, 6: reditus in patriam, Justin. XII, 10: successus operis tanti, Liv. Praef.: proelium, Vellej. II, 51: facta, Sil. XVI, 603: prosperos ventos habuit, Liv. XXV, 27 med.: valitudo, Sueton. Caes. 45: fama, Tacit. Ann. XIV, 51: nomen prosperum i. e. boni ominis, Plin. H. N. XXVIII, 2 post med.: *dus ook* verba, Ovid. Pont. IV, 4, 38: mox cecinit laudes prosperiore fama, Ib. Art. III, 50: amor prosperior, Tacit. Ann. VI, 51: prosperrimus rerum eventus, Vellej. II, 122 extr.: deinde est hominum generi prosperus & salutaris ille fulgor, qui dicitur Iovis, Cic. Somn. Scip. 4: Bellona Latio prospera semper adest, Ovid. Fast. VI, 202, i. e. *gunstig, gelukkig makende:* turba prospera bello, i. e. favens, Sil. XVI, 597: Iuno, Valer. Flacc. III, 184: i. e. *gunstig:* prosperius fatum, Ovid. Fast. III, 614: prosperior terra, Ovid. Pont. III, 7, 30: augurium prosperrimum, Plin. H. N. X, 8: *van daar* Prospera (Plur.), Substantive, *gelukkige omstandigheden, geluk, bij voorb.* Germani prosperis feroces, Tacit. Hist. V, 15: prospera belli, Lucan. V, 782: precor, ut tibi prospera omnia contingant, Plin. Ep. X, 1: versis ad prospera fatis, Ovid. Her. XVI, 89: *en meermalen. Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* prosperam frugum (Lunam), Horat. Od. IV, 6, 38, *ten aanzien der enz.* 2) *gunstig, bij voorb.* Bellona, Iuno, ventus cet., *zie hier voor.* Not. Nominat. prosper *en* prosperus *is zeldzaam: echter staat* prosperus, Cic. Somn. Scip. 4, *en* Val. Max. III, 7, 1. Sil. X, 202: Prosper *staat* Domitian. ap. Priscian. 6.

PROSPERE, *gelukkig, naar wensch, bij voorb.* procedere *gelukkig voortgaan*, Cic. ad Div. XII, 9: omnia prosluenter, — prospere, Cic. Tusc. I, 18: prospere eveniunt res, Cic. Nat. D. II, 66: cedere alicui, Nep. Dat. 1: cf. Ib. Alcib. 7. Tacit. Ann. II, 46: prosperius, Colum. IV, 32. Gell. VI, 6: prosperrime dimicare, Sueton. Caes. 36: prosperrime geruntur, Vellej. II, 97: prosperrime pugnare, Plin. H. N. XI, 17.

PROSPERGO, si, sum, 3. *bestrooijen, besprengen, besproeijen, bij voorb.* hausta aqua templum & simulacrum deae prospersum est, Tacit. Ann. XV, 44.

PROSPERITAS, atis, f. *geluk, gewenschte gesteldheid, bij voorb.* vitae, Cic. Nat. D. III, 36: valetudinis, Nep. Att. 21: ventorum, Apul. Met. XI post med. p. 270.

270, 21 Elm.: improborum proſperitates ſecundaeque res, Cic. Nat. D. III, 36 extr.

PROSPĔRITER, *gelukkig, naar wensch*, Enn. ap. Priſcian. 15.

PROSPĔRO, avi, atum, are, 1) *van zaken, gelukkig, gelukkig maken, een' gelukkigen uitgang bezorgen, bij voorb.* uti populo Romano vim victoriamque proſperetis, Liv. VIII, 9: ut conſilia ſua reip. proſperarent, Tacit. Ann. III, 56: *dus ook zonder* Caſus, *bij voorb.* pullarius, non proſperantibus avibus, ementitus, Val. Max. VII, 2, 5. 2) *van menſchen, gelukkig maken*, alicui, *bij voorb.* amico meo, Plaut. Perſ. II, 3, 11.

PROSPERSUS, a, um, *zie* Proſpergo.

PROSPĔRUS, a, um, *zie* Proſper.

PROSPĬCĬENTER, *voorzichtig*, Gell. II, 19.

PROSPĬCĬENTĬA, ae, f. *voorzicht, voorzorg*, Cic. Phil. VII, 7.

PROSPĬCĬO, exi, ectum, 3. 1) *voor zich of voor zich heen of voorwaards zien, of zien, wanneer het hetzelfde is, als voor zich, of voor zich heen zien, bij voorb.* ex caſtris in urbem, Caeſ. B. C. II, 5: longe, Virg. Aen. XII, 353: procul, Ib. XI, 909: per umbram, Ibid. II, 733: Italiam ab unda, Ibid. VI, 357: ultra mundum, Senec. Ep. 110: longe lateque, Auct. B. Hiſp. 8: grues volant, ad proſpiciendum, alte, Plin. H. N. X, 23: neque poſt reſpiciens, neque ante proſpiciens, Varr. ap. Non. 5. n. 85: parum proſpiciunt oculi, Terent. Phorm. V, 1, 8, i. e. *mijne oogen zien niet goed: dus ook* proſpicio parum, Plaut. Curc. II, 3, 38; *ik zie niet goed:* multum proſpexeris, Cic. ad Div. VII, 20, i. e. *ver zien, goed uitzicht hebben: ook zou men hier toe kunnen brengen, bij voorb.* longe proſpicere futuros caſus, Cic.: multum in poſterum, Cic.: ante animo proſpicere, Cic.; *doch het kan tot* n. 2. *gerekend worden. Van daar* Venus proſpiciens, Ovid. Met. XIV, 761, *was een ſtandbeeld in Cyprus van Anaxarete, die daar in veranderd en tegen Iphis voorheen onverbidlijk geweest was; het verhaal daarvan ſtaat* Ovid. Met. XIV, 699 ſeqq.: *van daar Tropisch, bij voorb.* vitam, Senec. Ep. 66: et ſenectutem, Ibid., *het leven, den ouderdom, zien, d. i. hebben, of leven, oud zijn, van daar* a) *Tropisch, voor zich heen gaan, d. i. ergens te liggen, van plaatzen, bij voorb.* coenatio mare proſpicit, Plin. Epiſt. II, 17, i. e. *ſtoot aan zee, ligt naar de zee toe: dus ook* proſpicit lacum, Plin. H. N. V, 15: domus proſpicit agros, Horat. Ep. I, 10, 23: cf. Phaedr. II, 5, 10. b) *aanzien, bij voorb.* quem cum omnes proſpicerent, Nep. Dat. 3. c) *loeren, achtgeven*, Phaedr. II, 4, 20. 2) *vooruit zien, bij voorb.* ut ſpero, vel potius ut proſpicio, Cic. ad Div. VI, 6 extr.: proſpicere caſus futuros reip., Cic. Amic. 12: ut ante animo proſpicere poſſis, quibus de cauſis auditurus ſis, Cic. Quint. 10: jam mente & cogitatione proſpicio, qui concurſus futuri ſint, Cic. in Caecil. 23: conſectura proſpiciebamus, Cic. Dom. 5: multo ante proſpexi tempeſtatem futuram, Cic. ad Div. IV, 3: vidi ac multo ante proſpexi, quanta tempeſtas excitaretur, Cic. Haruſp. 3: ex imbri ſoles & aperta ſerena, Virg. Georg. I, 393: ſapientes & multum in poſterum proſpicientes, Cic. Murr. 28 poſt med. Not. *de plaatzen met* ante *kan men ook boven tot* n. 1. *brengen; andere paſſen zij ook hier; en dergelijke* pleonaſmi *zijn niet ongewoon: van daar* a) *voorzorg dragen, voorzicht hebben wegens iet, daar voor zorgen, zorge dragen, bij voorb.* niſi proſpicis, Terent. Phorm. V, 2, 17: quod ad veſtram famam pertinet, proſpicite atque conſulite, Cic. Verr. I, 8: quam bene vero abs te proſpectum eſt! *Ironisch*, Terent. Heaut. IV, 1, 25, i. e. *maar hoe ſlecht hebt gij gezorgd!* niſi ſi proſpectum aliquid eſt, Ib. II, 4, 11, *alwaar* Bentley aliquid *wil uitwisſchen: Ook volgt* ut *of* ne, *bij voorb.* proſpicite, ut cet., Cic. Font. 17 extr.: conſulere ac proſpicere debemus, ut cet., Cic. Verr. I, 58 extr.: proſpiciendum, ne cet., Caeſ. B. G. V, 7: proſpexit legislator, ne cet., Pandect. XL, 9, 12: proſpectum eſt, ne cet., Paul. Sentent. IV, 2, *of de* Dativus, *bij voorb.* ſociis, Cic. Verr. III, 55: patriae, Cic. Cat. IV, 2: vectigalibus, Cic. Verr. III, 55: ſaluti, Caeſ. B. G. VII, 50: rei frumentariae, Ibid. I, 23: immortalitati alicujus, Plin. Ep. I, 17: liberis ſuis, Nep. Phoc. 1: rationibus meis, Cic. ad Div. III, 2: huic malo, Cic. Haruſp. 26 extr., i. e. *zorgen, voorkomen:* ſtultitiae tuae, Terent. Heaut. V, 2, 8. *Ook met den* Accuſativus *der zaak, wanneer het hetzelfde is, als bezorgen, zie het volgende.* b) *voor iet zorgen, iet bezorgen, beſchikken, verſchaffen, bij voorb.* ſedem ſenectuti, Liv. IV, 49: habitationem ſibi, Petron. 10: juſtas ſibi noſtra ſenectus proſpiciat flammas, Lucan. IX, 235: *dus ook* Paſſive, *bij voorb.* naves ut proſpicerentur, Val. Max. V, 1, 1: ad proſpicienda ferramenta, Cic. Sull. 19 extr.: conditio quaeſita & ante proſpecta, Cic. Phil. II, 38 extr.: Fratris tui filiae proſpiciam maritum, Plin. Epiſt. I, 14, i. e. *een' man bezorgen: van daar* proſpectos a praetore commeatus, Liv. XLIV, 16, i. e. *bezorgd, aangeſchaft.* Not. quaedam etiam ſerenda non tam propter praeſentem fructum, quam in annum proſpicientem, Varr. R. R. I, 23, 3, i. e. *wegens het nut voor het volgende jaar, alwaar* proſpicientem *zou wel tot* annum *zou kunnen behoren, zoodat* annus proſpiciens *het toekomende jaar zou zijn, als tot* fructum, *zoodat* fructus proſpiciens in annum *het nut zou zijn, dat zich eerst in het toekomende jaar vertoont; het laatſte ſchijnt te verkiezen.*

PROSPĬCŬE, *voorzichtig, zorgvuldig, bij voorb.* proſpicue Demeas meus in me conſuluit, Apul. Met. I poſt med. p. 112, 8 Elm.: *dus ook* deſerte proſpicue curasſent, Ibid. XI med. Oudend. e Codd. MSS.

PROSPĬCUS, a, um, *zorge dragende, bij voorb.* ſibi proſpica, Naev. ap. Non. 2. n. 667.

PROSPĬCŬUS, a, um, 1) *het geen ver te zien is, hoog, bij voorb.* turris, Stat. Theb. XII, 15. 2) *zorge dragende, bij voorb.* turris illa proſpicua, Apul. Met. VI poſt med. Ed. Oudend. e Codd. p. 420.

PROSPĪRO, are, *voortwaajen, blazen, of dampen, bij voorb.* tabes, ſi foras corporis proſpiravit, Apul. in Apolog. med. p. 306, 12 Elm.

PROSTAS, ădis, f. *misſchien het voorgebouw, ingang van het huis*, Vitruv. VI, 10.

PROSTERNO, ſtrāvi, ſtrātum, 3. *heenſtrooijen: van daar* 1) *onder ſtrooijen: van daar* 2) *Tropisch, omverleggen, bij voorb.* tuis laudibus materiam proſterni, Plin. Paneg. 31, i. e. *gegeven.* b) *Prijs geven, van hoererij, bij voorb.* quas ſaepe exoletis proſtraverit, Sueton. Calig. 24: proſtratae regi pudicitiae, Sueton. Caeſ. 2: *dus ſtaat ook* pudicitia proſtrata. Ibid. Tiber. 35. Juſtin. XII, 7, i. e. *prijs gegeven.* 2) *heenſtrekken, op den grond ſtrekken, ter aarde werpen, op den grond werpen, nederwerpen, deels met, deels zonder geweld, bij voorb.* ſe ad pedes alicujus, Cic. Phil. II, 18: proſternere ſe & ſupplicare alicui, Cic. Planc. 20: corpora (ſua) humi. Liv. IX, 6: ceteros tunderem & proſternerem, Ter. Ad. III, 2, 21: ſylvam pondere, Ovid. Met. VIII, 776: hoſtem, Cic. Phil. XIV, 10: virum telo, Val. Fl. III, 185: legio proſternitur arvis, Ibid. VI, 508: oppida, Sil. III, 213: viridem ſuperficiem in terram, Colum. XI, 3, 21: *van daar* proſtratus, a, um, *bij voorb.* ad pedes, Cic. Ligar. 5: arbor, Sueton. Veſp. 5: oppida, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 med.: cf. Ovid. Triſt. I, 3, 43. Tacit. Hiſt. IV, 31: *van daar* piſces proſtrati i. e. jacentes, *platvisch: van daar Tropisch, nederwerpen, d. i.* a) *wegwerpen, te zeer vernederen, bij voorb.* ſe, Cic. Parad. 3 extr. b) *te grondeſlaan, Tropisch, te gronde helpen, bij voorb.* omnia furore, Cic. Cluent. 6: aliquem, Ibid. 26: mores civitatis, Plin. H. N. XXXVI, 14 poſt med.: obtrectationes, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9: cuncta, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 11. *Dus ook* Particip. proſtratus, a, um, Cic. Cat. II, 1, Cic. Or. II, 52. Cic. Leg. II, 17.

PROSTIBĬLIS, e, *die openlijk te koop ſtaat, of zich prijs geeft: van daar* Subſtantive, ſcil. femina *eene hoer, openbare hoer*, Plaut. Perſ. V, 2, 56.

PROSTIBŬLA, ae, f. (ſcil. femina) *die zich openlijk te koop aanbiedt: van daar eene openbare hoer, ſnol*, Plaut. ap. Non. 5. n. 8.

PROSTIBŬLUM, i, n. 1) (ſcil. ſcortum) i. q. proſtibula, *openbare hoer, ſnol*, Plaut. Aul. II, 4, 6: *ook van een' manlijken hoer, d. i. manſperſoon, die met zich ontucht laat plegen*, Arnob. 6. 2) *bordeel, hoerhuis*, Iſidor. Orig. XVIII, 42 (ſcil. ſtabulum).

PROSTĬTŬO, ui, utum, 3. 1) *voordaarſtellen, van voren heen ſtellen, bij voorb.* in limine, Arnob. 5: *van daar* a) *openlijk daarſtellen, bij voorb. te koop: van daar openlijk prijs geven*, a) *tot hoererij, bij voorb.* pudicitiam ſuam, Sueton. Ner. 29: faciem ſuam, Ovid. Am. I, 10, 42: vos proſtituam populo, Plaut. Pſeud. I, 2, 45: meretricis, quae ſeſe toto corpore proſtituit, Catull. 109, 8: ſervavit te leno, quam proſtituturus erat in libidinem populi, Senec. Controv. I, 2 med.: proſtituis foeminam, ut vendas, Petron. 126. b) *in andere dingen, bij voorb.* famam, Cato ap. Gell. XVII, 13: peccata famae ſiniſtrae, Ovid. Am. III, 14, 11: vocem foro ingrato, Ovid. Am. I, 15, 6. *Dus ook* proſtitutus, a, um: *van daar* proſtitutus infans, Martial. IX, 7: lupanaribus & proſtitutis mandaſſet (Nero) inquiſitiones eas, Plin. H. N. XXX, 2.

PROSTITŪTUS, a, um, *zie* Proſtituo.

PROSTO, ſtiti, ſtatum, are, *van voren ſtaan, of voorſtaan, wanneer het hetzelfde is, als van voren ſtaan: van daar* 1) *uitſteken, bij voorb.* angellis proſtantibus, Lucret. II, 428. 2) *openlijk daar ſtaan, bij voorb.* a) *als verkoper: van daar uitſtaan of handelen, bij voorb.* Hi (lenones) ſaltem in occultis proſtant, Plaut. Curc. IV, 2, 21, i. e. *drijven hunnen handel; doch het zou ook kunnen heeten, zich vertoonen.* b) *als eene*

eene koopwaar, *te koop ſtaan*, *veil zijn*, *bij voorb. een boek*, Horat. Ep. I, 20, 2: vox proſtitit, Cic. Quint. 31: *dus ook van openbare hoeren*, *die zich openlijk prijs geven*, *bij voorb.* palam proſtare nudam in nebula linea. Publ. Syr. ap. Petr. 55 extr.: ſi mater tua proſtitiſſet, i. e. *eene openbare hoer geweest was*, Senec. Controv. I, 2 *en meermalen*, *bij voorb.* Juvenal. I, 47.: *van daar Tropisch*, Amicitiae venerabile numen proſtat, *is veil*, *d. i. men ſchat den vriend naar den rijkdom*, Ovid. Pont. II, 3, 19.

PROSTŎMIS, *zie* Poſtomis.

PROSTRĀTUS, a, um, *zie* Proſterno.

PROSTYLOS, *van voren zuilen hebbende*, *bij voorb.* aedes, Vitruv. III, 1. VII praef. extr.

PROSTYPUS, a, um, *een weinig uitſtekend*, Plin. H. N. XXXV, 12 poſt init., *zie* Protypus.

PROSŬBĬGO, egi, actum, 3. 1) *voortwoelen*, *bij voorb.* terram, Virg. Georg. III, 256. 2) *vooruit bearbeiden*, *of enkel bearbeiden*, *gereedmaken*, *bij voorb.* fulmina, Val. Fl. IV, 288.

PROSUM, profui, prodeſſe, *eigenlijk*, *zijn voor iet*, *d. i. goed zijn*, *nuttig zijn*: *van daar nuttig zijn*, *voordeelig zijn*, *bij voorb.* nec ſibi nec alii, Cic. Off. II, 10: nihil tibi meae literae profuerunt, Cic. ad Div. II, 17 extr.: Ite procul Muſae, ſi nil prodeſtis amanti, Tibull. II, 4, 15: nec quidquam tibi prodeſt, tentaſſe cet., Horat. Od. I, 28, 4: *van daar* quid mihi prodeſt, quod cet., Ovid. Her. XVIII, 173: quid mihi fingere prodeſt? Ib. Met. XIII, 935: literae Graecae ad virtutem doctoribus nihil profuerunt, Salluſt. Jug. 85 (89). *Ook zonder* Dativus, *bij voorb.* Terent. Ad. V, 9, 10. Horat. Art. 233. Ovid. Met. XIII, 365: *dus ook* prolore *voor* profuturum (am, um), *of* profuturos (as, a) eſſe, *bij voorb.* quae prolore credam, Hor. Ep. I, 8, 11. *Ook in* aliquid i. e. *tot iet*, *bij voorb.* ſed protinus in id quoque prodeſt, ut cet., Quinctil. VIII, 3: ſi — in commune prodeſſe non poſſint, Ibid. VI, 1. *Ook in den Geneeskundigen zin*, *van geneesmiddelen*, *goed zijn*, *dienstig zijn*, *bij voorb.* faba prodeſt voci, Plin. H. N. XXII, 25 ante med.: talis uſus ad omnia eſt, quibus calor profuturus eſt, Ibid.: in vino potum prodeſt dyſentericis, Ibid.: ſic prodeſt & ad tormina, Ibid.: & auribus oleum, quod ex ea fit, prodeſſe diximus, Ibid.: Iliatis contra ignem ſacrum prodeſt, Plin. H. N. XX, 7: Allium ad multa medicamenta prodeſſe creditur, Ibid. XIX, 6 poſt med.: profuit & marathros bene olentibus addere myrrhis, Ovid. Medic. 91: balineum adſumo, quia prodeſt, Plin. Ep. VII, 21.

PROSUMĬA, ae, f. *eene ſoort van vaartuig*, Caecil. ap. Non. 13. n. 17 *tweemalen*. Feſtus *zegt*, *dat het is* genus navigii ſpeculatorium parvum i. e. *een ligt Advijsſchip*.

PROSUS, a, um, *zie* Prorſus, a, um.

PROTĂSIS, is, f. *eene ſtelling*, Apul. de ſyllog. init. 31: *ook*, *hoewel Grieksch*, Gell. V, 11.

PROTECTUS, us, m. i. q. Protectum, *voordak*, *luifel*, *zie in* Protego.

PROTECTUS, a, um, *zie* Protego.

PROTĒGO, xi, ctum, 3. *van voren bedekken*, *bij voorb.* aliquem ſcuto, Caeſ. B. G. V, 43: ſcutis protecti corpora longis, Virg. Aen. VIII, 662: portus naves a ventis protegit, Caeſ. B. C. I, 25: caput ramo, Senec. Agam. 937: caput contra ſolem, Plin. H. N. XXXI, 11 extr. *en meermalen*, *doch*, *het kan ook overäl enkel bedekken zijn*: *van daar* 1) *bedekken*, *bij voorb.* tabernaculum hedera, Caeſ. B. C. III, 96: tempora protecta capillo, Ovid. Met. XII, 273: protectus tempora barba, Ibid. 351: protectae porticus, Colum. IX praef.: nuces gemino protectae operimento, Plin. H. N. XV, 22: cf. Virg. Georg. II, 89: *bijzonder*, *wegens beſcherming*, *bij voorb.* aliquem ſcuto, Caeſ., *zie hier voor*: ſcutis protecti corpora longis, Virg., *zie hier voor*: portus naves a ventis protegit, Caeſ., *zie hier voor*: caput, *zie hier voor*: umbone ſe protegens, Juſtin. XXXIII, 2: *van daar* a) *Tropisch*, *bedekken*, *beſchutten*, *bij voorb.* jacentem, Cic. Sull. 18: ad protegendum regem, Liv. XLII, 15 extr.: viros optimos, Plin. Ep. III, 9 extr.: aliquem precibus, Tacit. Ann. I, 13: adverſus criminationes, Ibid. Hiſt. II, 60: cf. Juvenal. XI, 32, protectum in acie, Cic. Planc. 30: *van daar* Protectus, a, um, *bedekt*, *beſchut*, *bewaard*, *zeker*, *veilig*, ſapientia protectior, Cic. Phil. XIII, 3, i. e. *gedekter*, *bewaarder*, *veiliger*. b) *afhouden*, *bij voorb.* hyemes, Stat. Sylv. III, 1, 121, *houdt den winter af of dekt tegen den winter*. c) *bedekken*, *d. i. verheelen*, *bij voorb.* nequitiam ſupercilio truci, Vellej. II, 100: inſidias, Juſtin. XXXVIII, 1 extr. 2) *van voren een dak maken*, *een luifel maken*, *d. i. een dak*, *dat uitſteekt*, *bij voorb.* qui aedes protexiſſet, Cic. Top. 4, *alwaar* Erneſti projeciſſet *wil lezen*. *Ook enkel* protegere, *bij voorb.* qui in ſuo protegit, Pand. IX, 2, 29: jus protegendi, Ibid. VIII, 2, 1: *van daar* protectum, *het vooruithangend deel van het dak*, *of een dak tot afhouden van den regen enz. voordak*, *ſchutdak*, *daar voor ook* protectus, us, *ſtaat*, *bij voorb.* protectum meum (Nomin.), Pandect. IX, 2, 29: in protecto, Ibid. IX, 3, 5 extr.: protectum habere, Ibid. XLVII, 7, 6: habere immiſſa vel protecta, Ibid. XLIII, 25, 15: protecta vinearum, Plin. H. N. XVII, 12: protectus (Nominat.), Ibid. VIII, 2, 41, *alwaar* tignorum protectus *ſtaat*.

PROTĔLO, are, 1) *verwijderen*, *voortjagen*, *bij voorb.* aliquem dictis, Terent. Phorm. I, 4, 36: equites, Siſenna ap. Non. 4. n. 349: Romanos, Siſenna ibid.: patria protelatum eſſe ſaevitia patris, Turpil. ibid.: cladem de alicujus manibus, Apul. Met. VIII poſt med. p. 209, 36 Elm.: exitium commune, Ibid. IX poſt init. p. 218, 3: protelat virum, Argum. II, 12 Mercat. Plaut. 2) *in de lengte trekken*, *verlangen*, *uitſtrekken*, *verder uitſtellen*, *verſchuiven*, *bij voorb.* diem, Pandect. XXXIX, 2, 4: admonitionem, Ib. V, 1, 2 extr.

PROTĒLUM, i, n. *misſchien* 1) *het ſpan*, *of het trekken van ſaamgeſpannen beesten*, *bij voorb.* protelis boum extrahitur, Plin. H. N. IX, 15: protelis binis ternisque ſic arant, Ibid. XVIII, 18 extr.: ſed protelo trini boves unum aratrum ducent, Cato ap. Non. 4. n. 349: hunc juga mularum protelo ducere centum non poſſunt, Lucil. Ibid.: Quem neque Lucanis oriundi montibus tauri ducere protelo validis cervicibus poſſunt, Lucil. ibid. 2) *het ſpan*, *d. i. de reeks of voortzetting van gelijke of gelijkvormige dingen*, *bij voorb.* protelo plagarum continuato, Lucret. II, 531: Et quaſi protelo ſtimulatur fulgure fulgur, Lucret. IV, 191: *van daar* protelo i. e. protinus unoque tenore, Catull. XVI, 7, *gelijk ſommigen verklaren*.

PROTENDO, di, ſum *en* tum, 3. *voortſtrekken*, *of rekken*, *uitſtrekken*, *voor zich heen ſtrekken*, *bij voorb.* haſtas, Virg. Aen. XI, 606, *alwaar andere* Edd. praetendunt *hebben*: aciem (oculorum) in aeſtus pelagi, Catull. LXIII, 127: manus ad genua veſtra, Petron. 17 extr.: cervicem fortiter, Tacit. Ann. XV, 67: brachia in mare, Ovid. Met. XIV, 191: filium protendens, modo ſingulis modo univerſis commendans, Tacit. Hiſt. III, 68: cochleae bina ceu cornua protendentes contrahentesque, Plin. H. N. IX, 32: *van daar* protendi *voort- of uitgeſtrekt*, *uitgerekt*, *worden*, *of zich voortſtrekken*, *zich uitſtrekken*, *uitrekken*, *bij voorb.* inter digitos medius longiſſime protenditur, Plin. H. N. XI, 43, i. e. *ſteekt uit*: ab hujus excelſis per juga Caucaſi protenditur ad Bactros gens Mardorum, Ibid. VI, 16: anus haec in pellis periculum protenditur i. e. inflatur, diſtenditur vino, Plaut. fragm. ap. vet. interpr. Horat. ad Sat. I, 6, 22: *dus ook* praerupta protendit juga Cithaeron, Senec. Phoeniſſ. 12: *van daar* protentus, a, um, *bij voorb.* haſta, Tacit. Ann. XIV, 37: temo protentus in octo pedes, Virg. Georg. I, 171, i. e. *lang*. 2) *uitrekken*, *langmaken*, *verlangen*, *bij voorb.* in plura verba protendere, ut ſi pro Apulejo dicas Philoſophum Platonicum Madaurenſem, Apul. Doctr. Plat. III poſt in. p. 30, 33: praepoſitiones tunc produci & protendi, Gell. II, 17, i. e. *lang uitgeſproken worden*: *dus ook* praepoſitiones poſſunt — protendi, Ibid. IV, 17: temo protentus cet., Virg., *zie hier voor*.

PROTENSĬO, onis, f. *uitſtrekking*: *van daar* i. q. protaſis, *eene ſtelling*, Apul. Doctr. Plat. III in. 32, *alwaar bij het woord* protaſis *daarmede vertaalt*.

PROTENTUS, a, um, *zie* Protendo.

PROTĒNUS *of* **PROTĪNUS** (*van* pro *of* tenus), 1) *voor zich heen*, *voorwaards*, *bij voorb.* ut pergeret protinus, Cic. Div. I, 24; *doch*, *het kan ook heeten verder voort*: *van daar* a) *voort*, *wijders*, *of verder voort*, *bij voorb.* protenus capellas ago, Virg. Ecl. I, 13: *dus ook vooruit* Cic. Div. I, 24: poſt ad urbem continuo exercitum protinus obducam, Plaut. Pſeud. II, 1, 13, *ten zij het is*, *terſtond*, *wanneer dan* continuo — protinus *een* Pleonasmus *zijn zou*, *hoedanigen niet zeldzaam zijn*: qui protinus ab hac diſciplina ſunt profecti, Cic. Invent. II, 2: *van daar* b) *zoo voort*, *verders*, *zoo terſtond daaröp*, *terſtond hieröp*, *bij voorb.* Protenus & alios juſſi adire, Liv. XXVII, 4, i. e. *zoo voort*, *terſtond hieröp*: Protenus aërii mellis coeleſtia dona exſequar, Virg. Georg. IV, 1: protinus ut moneam i. e. porro, Hor. Ep. I, 18, 67: porticus —, & protinus pratum, Plin. Ep. V, 6 ante med.: Trans Lygios Gothones regnantur; — protinus deinde ab Oriente Rugii, Tacit. Germ. 43: felix ſi protinus aequaſſet cet., i. e. *verders*, *wijder*, Virg. Aen. IX, 337: cf. V, 485: qui protinus ab hac diſciplina ſunt profecti, i. e. poſtea, Cic. Invent. II, 2 extr.: *van daar* c) *terſtond*, *zoo voort*, *bij voorb.* protinus perficiens auditorem benevolum, Cic. Inv. I, 15: hoſtes protinus ex eo loco — contenderunt, Caeſ. B. G. II, 9: cf. Hor. Sat. II, 5, 21. Manil. I, 811: *Ook met* a i. e. *na*, *bij voorb.* protinus a partu, Plin. H. N. XX, 21: ab adoptione, Vellej. II, 104: ab ipſa curatione, Celſ. VII, 26 ſect. 5: *Ook volgt daaröp* ut, cum,

cum, quam, ac *of* atque i. e. *als, wanneer het heet, terstond als, zoodra als, bij voorb.* Protinus ut, Celf. V. 26 fect. 26. Quintil. I, 13. Val. Max. V. 4, 4: *ook* feq. Conjunct., Ovid. Her. I, 116. XIX, 75. Not. fic vives protinus, ut — confestim cet., Horat. Ep. I, 12, 8, *behoort hier niet toe:* protinus cum, Plin. H. N. XVIII, 17: Protinus quam, Plin. H. N. X, 27. XV, 17 extr.: Protinus atque poma deciderunt, Solin. 46 (59) extr.: non protinus, *gelijk* non continuo *niet terstond, bij voorb. het volgt er niet terstond uit, bij voorb.* Non autem, ut quidque praecipue necessarium est, sic ad efficiendum oratorem maximi protinus erit momenti, Quintil. X, 1 in. 2) *voorheen, bij voorb.* cum protenus utraque tellus una foret, Virg. Aen. III, 414. 3) *te gelijk, bij voorb.* protinus ut moneam. Horat., *zie hier voor:* sic vives protinus, ut — confestim cet., *als hier voor: ook met den* Accusativus, *bij voorb.* liberis senatorum, quo celerius reip. adsuefcerent, protinus virilem togam latum clavum induere & curiae interesse permisit i. e. statim cum virili toga, Sueton. Aug. 38, *doch* ac *zou ook achter* togam *gezet kunnen worden: Sommigen willen ook* a virili toga *lezen, het welk ook niet onvoegzaam is.* Not. *Voor* protenus (protinus) *heeft men ook* Protinam, Plaut.

PROTERMĪNO, are, *verlangen, verder uitstellen, verwijderen, bij voorb.* fines, Apul. Met. IX post med. p. 235, 11 Elm.

PROTĔRO, trivi, tritum, 3. *fluitwrijven, beledigen, kwetsen, vertreden, bij voorb.* januam lima, Plaut. Men. I, 1, 9: aliquem pedibus, Plaut. Truc. II, 2, 13: agmina curru, Virg. Aen. XII, 330: equitatus aversos proterere incipit, Caes. B. C. II, 41: florentia arva, Ovid. Met. II, 791: equites proterunt hostium copias, Plaut. Amph. I, 1, 91: ulmus labens proterit uvas, Stat. Theb. VIII, 547: homines elephantis proterendos substravit, Val. Max. II, 7, 14: vitula, quae nondum pedibus proterit arva, Claudian. Proserp. I, 128: *dus ook* protritus, a, um, *bij voorb.* frumentum, Liv. XXXIV, 26: arbores, Tacit. Hist. II, 70: *van daar Tropisch,* 1) *als 't ware, met voeten treden, bij voorb.* aliquem, Cic. Fl. 22, i. e. *ten uiterssten verachten:* urbem, Auct. ad Her. IV, 53, i. e. *mishandelen:* quid inanem proteris umbram? Ovid. Trist. III, 11, 25: *van daar te gronde werpen, overhoopwerpen, slaan, bij voorb.* Poenos Marte altero, Horat. Od. III, 5, 34: protrita hostium acie, Tacit. Hist. II, 26: agmina curru, Virg., *zie hier voor.* 2) *te niet doen, bij voorb.* ver proterit aestas, Horat. Od. IV, 7, 9, i. e. *verdrijft.* 3) *van woorden, die te dikwijls gebruikt, en gevolglijk gemeen worden: van daar* protritus, a, um, *dikwijls gebruikt, gemeen, te bekend, bij voorb.* verba, Gell. XVIII, 4 post med.: oratio, Ibid. XII, 2: cf. V, 21.

PROTERRĔO, ui, itum, 2. *iemand voortschrikken, door schrikken en dreigen voortjagen, voortschuwen, bij voorb.* filium hinc proterruisti, Terent. Heaut. III, 1, 37: latrones, Apul. Met. III p. 131, 35 Elm.: feras, Ibid. VIII p. 308, 39: regem, Virg. Aen. XII, 291: cf. Stat. Theb. II, 645: te rejeci atque proterrui, Cic. Caecin. 9, *alwaar* Ed. Ernest. perterrui *heeft:* mea opera hinc proterritum, Plaut. Trin. III, 2, 77: hostibus proterritis, Caes. B. G. V, 58 ex Edit. Oudend.

PROTERRĬTUS, a, um, *zie* Proterreo.

PROTERVE, *heel overäl, zonder schaamte, of schaamächtigheid, zonder zich te schamen, flout,* 1) *in eenen goeden zin, bij voorb.* Quae non deliquit, decet proterve loqui, Plaut. Amph. II, 2, 207, i. e. *zonder schaamte, onbeschroomd, moedig.* 2) *in eenen kwaaden, schaamteloos, woest, flout, driest, onbeschaamd, moedwillig, bij voorb.* aedes arietare, Plaut. Truc. II, 2, 1: timeo multa, quia feci multa proterve, Ovid. Am. I, 4, 45: proterve iracundus, Terent. Hec. III, 5, 33: satis proterve me Syri promissa huc induxerunt, Ibid. Heaut. IV, 4, 1: protervius, Ovid. Art. I, 599.

PROTERVĬTAS, atis, f. *schaamteloosheid, floutheid, onbeschaamdheid, moedwil, driestheid, koenheid, bij voorb.* nisi coerceo protervitatem, Pacuv. ap. Non. 2. n. 405: de adulteriis, de protervitate, Cic. Coel. 12: quam paene p tdidit me tua protervitas, Terent. Heaut. IV, 6, 10: urit me Glycerae nitor, urit grata protervitas, Horat. Od. I, 19, 7, i. e. *moedwil, moedwillig gedrag jegens mij; hare floutheid.*

PROTERVĬTER, i. q. proterve *driest, schaamteloos, flout,* Enn. ap. Non. 11. n. 28.

PROTERVUS, a, um, *is overäl schaamteloos, ook kan men het flout, onbeschaamd, driest, koen, moedwillig enz. vertalen, van menschen en dingen, bij voorb.* vidua, Cic. Coel. 16 extr.: homo, Cic. Fin. V, 12: petulans protervo, iracundo animo sum, Plaut. Bacch. IV, 3, 1: Satyri, turba proterva, Ovid. Her. V, 136: parcius quatiunt fenestras juvenes protervi, Horat. Od. I, 25, 2: proterva fronte petet Lalage maritum, Ibid. II, 5, 15: rixae, Ibid. III, 14, 26: me spectas oculis, lascive, protervis, Ovid. Her. XVII, 77: Musa, Ibid. Remed. 362: proterva tenera tela molitur (Cupido) manu, Senec. Hippol. 200: protervus furor, i. e. amor novercae in privignum, Ibid. 268: lingua, Ovid. In Ibin 523: dicta proterva dicere in aliquem, Ibid. Trist. V, 6, 26: protervas manus intentare, Ibid. Met. V, 671: me missa petunt avida saxa proterva manu, Ibid. de nuce 116: manus proterva i. e. furax, Martial. XI, 58: sal protervum i. e. facetiae mordaces, Ibid. X, 9: Et micat Icarii stella proterva canis, Ovid. Am. II, 16, 4, i. e. *zeer heet, zeer lastig:* dictum aut factum, Cic. Fin. II, 14 extr.: venti, Hor. Od. I, 26, 2: *dus ook* Africus, Ibid. Epod. XVI, 22: Eurus, Ovid. Her. XI, 14: Meretrix protervior, Justin. XXX, 2.

PROTESTOR, atus sum, ari, *betuigen, d. i. openlijk zeggen,* Pandect. III, 5, 33 post med. XI, 7, 14 post med. Not. *Ook zeide men voormaals* Protesto, are, *volgends* Priscian. 8.

PROTHYMĒ (προθύμως), *gewillig, geern, met genoegen, vol lust,* Plaut. Pseud. V, 1, 23.

PROTHYMĬA, ae, f. (προθυμία) *geneigdheid, gewilligheid,* Plaut. Stich. IV, 2, 53. V, 2, 11, *alwaar overäl de* Plur. *staat.*

PROTHYRIS, idis, f. *misschien een fieraad boven de deur, of de pilaren,* Vitruv. IV, 6, *anders* Ancon *genoemd.*

PROTHYRUM, i, n. i. q. diathyrum, *zeker timmerwerk voor de deur,* Vitruv., *zie* Diathyrum.

PROTĬNAM (*of* Protĕnam), Adv., i. q. protenus *of* protinus, 1) *voort, bij voorb.* me illico protinam dedi, Plaut. Curc. II, 3, 84, i. e. *ging voort: dus ook* hac dabo protinam scil. me, Ibid. Cas. V, 3, 16, i. e. *zal mij voortmaken:* me continuo contuli protinam in pedes, Ibid. Bacch. III, 1, 7, *alwaar het ook, zoo terstond, zou kunnen zijn, wanneer het een Pleonasmus zijn zou, hoedanigen er meer zijn.* 2) *terstond, bij voorb.* ne cum argento protinam permities domum, Plaut. Pers. IV, 5, 8: me continuo contuli protinam in pedes, Plaut., *zie hier voor. Ook lezen sommigen dus* Terent. Phorm. I, 4, 13.

PROTĬNIS *of* PROTĔNIS, *voor* protinus, Afran. ap. Non. 4. n. 384.

PROTĬNUS, *zie* Protenus.

PROTOLLO, ĕre, 1) *voortsteken of brengen, bij voorb.* manum, Plaut. Pseud. III, 2, 71. 2) *verschuiven, uitstellen, vertoeven, verlangen, ten opzicht van tijd, bij voorb.* vitam in crastinum, Plaut. Cas. III, 5, 43: mortem sibi, Ibid. II, 8, 11: si non amplius, ad lustrum hoc protolleret unum, Lucil. ap. Non. 2. n. 693: ultra decimum mensem fetura protolli non potest, Gell. III, 16 post med. §. 15.

PROTŎNO, are, *voort donderen, bij voorb.* tali protonat ira, Val. Flacc. IV, 205.

PROTOPRAXĬA, ae, f. *het voorrecht van den Schuldeischer of Crediteur, bij den Schuldenaar, dat hij voor andere Crediteuren moet betaald worden, voorrecht bij het invorderen van schulden,* Plin. Epist. X, 109.

PROTOTŎMUS, a, um, *het geen het eerst afgesneden wordt, van de eerste snede, bij voorb.* caules prototomi (brassicae), Colum. X, 369, i. e. *die het eerst in de lente afgesneden zijn: dus ook* coliculi, Martial. XIV, 101, 2: Et faba fabrorum prototomique rudes (*waarschijnlijk* scil. caulea *of* coliculi), Ibid. X, 48, 16.

PROTRACTUS, a, um, *zie* Protraho.

PROTRĂHO, xi, ctum, 3. 1) *voorttrekken, bij voorb.* aliquem in convivium, Cic. Verr. IV, 10 extr.: e tentorio, Tacit. Hist. IV, 27: aliquem capillis in viam, Plaut. Merc. IV, 4, 58: cadaver pedibus protrahitur, Virg. Aen. VIII, 265: aliquem in medios (*voor* in medium), Ibid. II, 123: mors inclusum protrahit inde caput, Prop. III, 18 (17), 26: protractus tenebris, Val. Max. III, 8, 6: *ook het voorttrekken of brengen, bij voorb.* in lucem, Lucret. IV, 1183: quidquid protrahit aetas in medium, Ibid. V, 1387: ipsa videtur protrahere ad gestum pueros infantia linguae, Ibid. 1030: aliquem ad indicium, Liv. XXXIII, 28: *van daar* a) *in 't licht brengen, ontdekken, bekendmaken, verraden, bij voorb.* facinus per indicium, Liv. XXVII, 3: se auctorem facinoris, Liv. XLIV, 5: fraudes alicujus, Vellej. II, 92: inimicum, Liv. XLIV, 26 in.: nec meus judicio latitantes versus amicos protrahet, Ovid. Trist. III, 4, 72: matronae unius ancillae indicio protractae, Val. Max. II, 5, 3. b) *ergens heen trekken, bij voorb.* in convivium, Cic., *zie hier voor: ook kan het één en ander uit n. 1. hiertoe gebracht worden: verders* aliquem ad operas mercenarias, Cic. Phil. I, 9: insolentiam, Val. Max. I, 4, 8: *van daar Tropisch, ergens heen, of ergens toe brengen, bij voorb.* ad paupertatem protractus, Plaut. Trin. I, 2, 72, i. e. *gebracht:* ad arma, Sil. XVI, 84. 2) *voorwaards trekken, of verder heen trekken: van daar* a) *vertoeven, verder uitstellen, bij voorb.* stipendia militum, Sueton. Ner. 32: convivia in primam lucem, Sueton. Caes. 52: dimicationem in serum, Ibid. Aug. 17: epulas a medio die ad mediam noctem, Ibid. Ner. 27: quin-

quinque horas protraxit, Sueton. Ner. 33, scil. vitam i. e. leefde vijf uuren, bracht vijf uuren door. b) uittrekken, bij voorb. hoc usque ad Graecum sermonem tantum protrahimus, Pandect. XLV, 1, 1 extr. c) vermeerderen, bij voorb. insolentiam, Val. Max. I. 4. 8; doch, het kan ook heeten, ontdekken, zie hier voor. Not. protraxtis voor protraxistis, Sil. XVI, 84.

PROTREPTICUS, a, um, vermanend: van daar Protrepticum of protrepticon (scil. scriptum), een vermaningsschrift, Stat. Sylv. V, 2 in het opschrift.

PROTRIMENTUM, i, n. bij voorb. in protrimentis decoctum, Apul. Met. VIII extr., is misschien een klein gehakt gerecht, Ragout, of een dikke soup, waarin alles gewreven wordt, als zemelen enz.

PROTRITUS, a, um, zie Protero.

PROTRŎPUM, i, (misschien scil. mustum), ongekelderde most, voormost, d. i. most, die vloeit, voor dat de druiven gekelderd worden, Plin. H. N. XIV, 9 extr.

PROTRŪDO, si, sum, 3. voortstooten, bij voorb. cylindrum, Cic. Fat. 19: aliquem foras, Phaedr. V, 7 extr.: Atque ita tota paulatim moles protruditur atque movetur, Lucret. IV, 889: protrudit agitque aëra, Ibid. IV, 247; coagmenta inter se sedentia non protrudent opus, Vitruv. II, 8: van daar verder uitstellen, bij voorb. comitia in mensem Ianuarium, Cic. ad Div. X, 26 extr.

PROTURBO, avi, atum, are, 1) voortdrijven, voortstooten, voortjagen, bij voorb. hostes telis & saxis, Liv. V, 47: apes pigras & ignavas proturbant, Plin. H. N. XI, 9: extra secta proturbantur, Colum. IX, 15: hostem missilibus, Virg. Aen. X, 801: cf. IX, 441: dus ook Caes. B. G. II, 19: aliquem de domo, Apul. Met. IX post med. p. 230, 20 Elm., of domo, Quintil. Decl. XVII, 6, of laribus, Claudian. in Eutrop. II, 513, i. e. uit het huis: dus ook aliquem conviciis, Tacit. Hist. I, 60: van daar a) voortjagen, [illegible] jagen, of niet aanhooren, bij voorb. proturbatis, qui de Othone nuntiabant, Tacit. Hist. II, 85. b) nederstooten, bij voorb. sylvas pectore, Ovid. Met. III, 79. 2) voortstooten of drijven, bij voorb. murmur de pectore, Sil. V, 605: Nuntius hunc (Aeolum) Boreas solio proturbat ab alto, Val. Fl. I, 597, i. e. maakte, dat Æolus van zijnen troon opvoer, gevolglijk, verschrikte hem, ontrustte hem.

PROTUTĒLA, ae, f. Vice-voogdijschap, Pandect. XXVII, 5, 1.

PROTȲPUS, a, um, voorgevormd: van daar Protypum, Plin. H. N. XXXV, 12 post in., een model.

PROVECTUS, a, um, zie Proveho.

PROVEGĔO, ēre, voortbewegen, bij voorb. gradum, Pacuv. ap. Non. 2. n. 656. Al. leg. provigeam.

PROVĔHO, xi, ctum, 3. 1) voortdragen, het zij het geschiede op de schouderen, te paard, schip, wagen enz., bij voorb. Pol provexi, avehere non quivi, Plaut. Rud. III, 6, 24, i. e. ik heb ze voort (uit de haven) gevaren, maar niet kunnen wegvaren; men kan het ook vertalen, voortvaren, d. i. uit de haven: of, ik ben met haar afgevaren. Van daar Passiv. Provehi voortvaren of rijden, bij voorb. provectus equo, Liv. VIII, 7. XXIII, 47: Provehimur portu, Virg. Aen. III, 72: cum classe freto provehitur, Caes. B. C. II, 3: van daar Tropisch, voort of te voorschijn brengen, bij voorb. aliquem in lucem & famam, Plin. Ep. IX, 14: ad honores amplissimos, Sueton. Caes. 72: Ecquo te tua virtus provexisset? Cic. Phil. XIII, 11: colit studia, studiosos amat, fovet, provehit, Plin. Ep. VIII, 12: aliquem in consulatus, Vellej. II, 69: vim temperatam dii quoque provehunt in majus, Horat. Od. III, 4, 66: en Passive, bij voorb. ne ultra, quam homini datum est, provehantur, Quintil. VI Prooem., i. e. voortgaan, zie n. 2: In consulare provectus fuerat fastigium, Vellej. II, 69, i. e. bevorderd, om hoog geheven. 2) voort of wijder voortdragen, het zij het geschiede op de schouderen, te paard, schip, wagen enz., bij voorb. Aër a tergo quasi provehit, Lucret. VI, 1025, i. e. draagt voort: alvos apum mulis provehunt, Plin. H. N. XXI, 13, i. e. varen voort: ingentia saxa latissima navis provehit, Plin. Ep. VI, 31 extr.: immissisque ratem sua per freta provehat Euris, Val. Fl. IV, 421: zoo kan ook uit n. 1. hier toe behoren Pol provexi, Plaut.; gelijk dan voort, en voor, of voorwaards, dikwijls hetzelfde is: van daar Tropisch, voortvoeren, verder voeren, of brengen, d. i. maken, dat iemand voort of verder gaat, dan hij, bij voorb. wilde of diende te gaan, bij voorb. Vestra in me audiendo benignitas provexit orationem meam, Cic. Dom. 12, i. e. heeft mij wijdlopig gemaakt: Sulpicium longius, quam voluit, provexit, Cic. Harusp. 20; verder gevoerd of verleid: Haec spes provexit, ut decurrerent cet., Liv. II, 50, i. e. verleidden, vervoerden ze enz.: si me ulterius provexerit ira, Prop. II, 15 (14), 39: inquiras, qua laetitia — apud me celebratum hesternum convivium sit, illo etiam, parvo forsitan, gaudio provehente, quod in — certamine pars nostra non inferior fuerat, Liv. XL, 14, i. e. heen sleepte, mij wat vrolijker maakte; gevolglijk scil. me: men zou ook se kunnen verstaan, d. i. als de — vreugde (bij mij) oprees, zich vertoonde enz.: doch dit is, misschien niet nodig: idque minutatim vitam (hominum) provexit in altum (i. e. mare, Tropisch), Lucret. V, 1433, i. e. in onrusten. Passiv. Provehi staat gemeenlijk als een Deponens, a) eigenlijk, voort of verder varen, of rijden, bij voorb. provehimur pelago cet., Virg. Aen. III, 505, i. e. wij varen voort, verder: cf. II, 24: naves in altum provectae, Caes. B. G. IV, 28: serius a terra provectae naves, Caes. B. C. III, 8: Boii trans Alpes provecti, Plin. H. N. III, 17. b) Tropisch, voortgaan ergens in, verder gaan, dan tot hier toe, of ook te ver, heengesleept worden, bij voorb. sentio me longius provectum, quam cet., Cic. Fin. III, 22: imbecillitas in altum provehitur, Cic. Tusc. IV, 18: provehor amore, Cic. ad Brut. Ep. 15 post init., i. e. ik ga te ver in de liefde, of word verleid van de enz., of de liefde voert mij te ver: provehi in maledicta, Liv. XXXV, 48, i. e. zelfs schelden, zoo ver gaan, dat men ook scheldt, tot schelden komen: eo audaciae provectus, Tacit. Ann. IV, 4: audacia provecti — statim ostendunt, Quintil. I, 3, 4, i. e. heengesleept van enz.: sum testis, semel omnino (eum), me audiente, provectum, ut de rebus suis referret cet., Plin. Ep. IX, 19, i. e. zoo ver gegaan, gesleept zijn, alwaar het gemakkelijker zou zijn, als eo voor provectum stondt: per altercationes ad contumeas & infestas orationes provecti sunt, Tacit. Hist. IV, 7: huc usque provecta credulitas antiquorum, Plin. H. N. XXVI, 4. Van daar heet provehi avanceeren, vorderen in iet, toenemen, bij voorb. provectus aetate, Nep. Timol. 4. Cic. Tusc. I, 39, i. e. bejaard, in jaren gevorderd, vrij bejaard: dus ook ex his bestiolis, hora octava quae mortua est, provecta aetate mortua est, Cic. Tusc. I, 39. alwaar provecta de Nominativus is scil. bestiola; doch, het kan ook de Ablativus zijn, en tot aetate behoren: bij slot is het dezelfde zin: verders ut in eo, quo quisque eminet, provehatur (scil. in het leeren), Quintil. II, 8 in.: verders Agrippinae gratia provectus (scil. ad honores), Tacit. Ann. XIII, 20: e gregariis ad summa militiae provectus, Ibid. II, 75: bellum longius provectum, Ibid. III, 46: dus ook nox provecta, Tac. Ann. XIII, 20: die jam provecto, Apul. Met. VIII med. p. 208, 18 Elm., i. e. helle dag: provecta aetate mortua est, Cic., zie hier voor. Ook staat hier provehi en provectus Passive, bij voorb. dignitatem a Vespasiano inchoatam, a Domitiano longius provectam, Tacit. Hist. I, 1, i. e. verder omhoog geheven of bevorderd: ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier nog toebrengen. 3) ergens heen dragen, of voeren, of brengen, heendragen, voeren of brengen: van daar provehi ergens heen vaaren of rijden, heenvaren of rijden: hier toe kan men veel uit het bovenstaande brengen, bij voorb. aliquem in lucem, Plin. cet.: naves in altum provectae, Caes.: longius provectum, Cic. cet.

PROVENDO, ĕre, verkoopen, Afran. ap. Donat. in Terent. Ad. III, 4, 34.

PROVĔNĬO, ēni, entum, 4. 1) voortkomen, of voorkomen, wanneer het hetzelfde is, als voortkomen, aan het licht komen, van menschen, beesten, of zaken, bij voorb. qui in scenam provenit, Plaut. Pseud. I, 5, 155: si id palam provenit, Plaut. Capt. II, 1, 27: oratores novi proveniebant, Naev. ap. Cic. Sext. 6 extr.: quibus feminis menstrua non proveniunt, Cels. II, 7 ante med., i. e. fluunt; het kan ook voor succedunt staan, en gevolglijk tot n. 2 behoren: bij slot is het dezelfde zin: carmina proveniunt animo deducta sereno, Ovid. Trist. I, 1, 39: Catopyrites (lapis) e Cappadocia provenit, Plin. H. N. XXXVII, 10: van daar a) voortkomen, geboren worden, of groejen, of voortgroejen, ontstaan, of worden, bij voorb. lanaque proveniat, Ovid. Fast. IV, 772: Huic ego proveni lena, Ovid. Am. III, 1, 44, i. e. nata sum of facta sum: frumentum angustius provenerat, Caes. B. G. V, 24, i. e. spaarzaam gewassen: in qua plumbum provenit, Plin. H. N. IV, 16 extr.: nec aliud ibi animal provenit, Ibid. IX, 10 extr.: non provenit (castanea), nisi ex maximis, Ibid. XVII, 10: quique mox provenere i. e. nati sunt, liberi, Tacit. Hist. IV, 65: sic neque fistulosus neque salsus neque aridus caseus provenit, Colum. VII, 8 post med., i. e. wordt: ut ex studiis gaudium, sic studia hilaritate proveniunt, Plin. Ep. VIII, 19 extr.: altitudinem esse, in qua nubila ac venti nubesque proveniant, Plin. H. N. II, 23 in.: fructu proveniente, Ovid. de nuce 10. b) voorkomen, d. i. voorvallen, gebeuren, passeeren, bejegenen, bij voorb. Alexandro simile provenisset ostentum, Sueton. Aug. 94: quid certa ratione plerumque proveniat, Colum. IV, 29. 2) voortkomen, van gewassen, boomen enz., d. i. tieren en groejen, bij voorb. stirps melius provenit, Colum. III, 18: arbori, ut citissime proveniat, Plin. H. N. XVII, 21 ante med.: ut laetius proveniat (ocimum), Ibid. XIX, 7: arbores sponte provenientes, Ibid. XVII,

XVII, 1, i. e. *groeien*: ulmus a positione bene provenerit, Colum. V, 6 ante med.: segetes siccis campis melius quam praecipitibus locis proveniunt. Ibid. I, 2 post med.: virgae parum prospere proveniunt, Ibid. IV, 30 extr.: sic optime provenit, Ibid. XI, 3, 38: *van daar* 2) *Tropisch, voortkomen*, *bij voorb.* carmina proveniunt, Ovid. Trist. I. 1, 39: Studia hilaritate proveniunt, Plin. Ep. VIII, 19; *doch*, *het kan ook heeten*, *van de hand gaan*. b) *van de hand gaan*, (*goed of slecht*) *eenen uitgang hebben*, *afloopen*, *bij voorb.* ut initia belli provenissent, Tacit. Hist. II, 20: ut proveniant sine malo, Plaut. Most. II, 1, 68: proveniunt male, Lucil. ap. Non. 12. n. 12: quibus feminis menstrua non proveniunt, Cels., *zie boven*: Passive, Proventum est nequiter, Plaut. Men. V, 5, 61, i. e. *is slecht afgelopen*; *bijzonder*, *van de hand gaan*, *d. i. goed van de hand gaan*, *gelukken*, *bij voorb.* si provenisset, Tacit. Hist. III, 41: si destinata provenissent, Ibid. IV, 18. 3) *wegkomen*, *of doorkomen*, *d. i. eenen goeden of slechten uitgang in zijne verrichting hebben*, *van menschen*, *bij voorb.* proveni nequiter, Plaut. Rud. III, 5, 57, i. e. *ik ben er slecht afgekomen*, *d. i. het is mij met die zaak niet wel gelukt*: cum tu bene provenisti, Plaut. Truc. II, 2, 36, i. e. *wel afgekomen zijt*, *d. i. gelukkig gekraamd hebt*.

PROVENTO, are, i. q. provenio, *bij voorb.* proventabant oratores, Naev. ap. Cic. Sen. 6 extr. Ed. Gruter., *alwaar andere* Edd. proveniebant *hebben*, *zie* Provenio.

PROVENTUS, a, um, *zie* Provenio.

PROVENTUS, us, m. 1) *het voortkomen*, *het voortgroeijen*, *bij voorb.* papilionis, Plin. H. N. XVIII, 25 post init.: rosarum, Plin. H. N. XXI, 5: ficus trifero proventu, Ibid. XV, 18: quod (oleae) ferant anno proventu, Ibid. XVII, 12 extr.: ocimum exstinguit lactis proventum, Ibid. XX, 12 post med.: cytisus translatus in urbes graecas, magno casei proventu, Ibid. XIII, 24 extr., i. e. *dewijl veel melk*, *en gevolglijk ook veel kaas daardoor gewonnen wordt*: uberi vinearum proventu, Sueton. Claud. 16 extr., i. e. *rijklijk gewas van wijn*: *van daar* a) *wasdom*, *d. i. toenemen*, *bij voorb.* artium, Apul. de mundo post med. p. 72, 17 Elm. b) *hetgeen voortkomt*, *voortwast enz.*, *de voorraad of de menigte*, *die voortkomt*, *wast*, *of geboren wordt*, *bij voorb.* apum, Plin. H. N. XI, 11, i. e. *gebroed*: *dus ook* papilionis, Plin. H. N. XVIII, 25, *zie hier voor*: proventum eorum (papilionum) exstinctum, Ibid.: proventu oneret sulcos, Virg. Georg. II, 518, i. e. *menigte graan*: *bijzonder rijke voorraad*, *groote menigte*, *bij voorb.* murium, Plin. H. N. X, 65: adversus proventum cuniculorum, Ibid. VIII, 55. *Ook Tropisch*, *bij voorb.* magnus poëtarum proventus, Plin. Ep. I, 13, i. e. *menigte*, *getal*, *voorraad*: Socratici fetus, Senec. Tranq. 7: scelerum, Lucan. II, 60. 2) *voortgang of uitgang*, *bij voorb.* peregrinationis, Apul. Met. II ante med. p. 120, 12 Elm.: *bijzonder gelukkige voortgang*, *bij voorb.* temporis superioris, Caes. B. C. II, 38: orationis, Plin. Ep. IX, 13 post med.: felicitatis, Val. Max. V, 10, 2: multarum secundarum rerum proventus, Liv. XLV, 41.

PROVERBIALIS, e, *spreekwoordelijk*, *bij voorb.* versus, Gell. II, 22 post med.

PROVERBIUM, i, n. 1) *een spreekwoord*, *bij voorb.* venit in proverbium, Liv. XL, 46, *of* in consuetudinem proverbii, Cic. Off. II, 15 extr., *of* in proverbium cessit, Plin. H. N. XXIII, 1, i. e. *is tot een spreekwoord geworden*: Quod est Graecis in proverbio, Cic. Verr. I, 20, i. e. *is hun tot een spreekwoord*, *is bij hen een spreekwoord*: *dus ook* ut in proverbio est, Cic. Or. 71 in., i. e. *zoo als men in het spreekwoord zegt*: *dus ook* quod proverbii loco dici solet, Cic. Phil. XIII, 12: ita pervulgatum est, ut jam proverbii locum obtineat, Cic. Tusc. IV, 16 extr.: culpa illa vulgari reprehensa proverbio est, Cic. ad Div. X, 20: pares cum paribus, veteri proverbio, facillime congregantur, Cic. Senect. 3, i. e. *volgends een oud spreekwoord*: acta agamus, quod vetamur veteri proverbio, Cic. Senect. 22 extr.: a quibus natum est id, quod jam contritum (Al. tritum) est vetustate proverbium, Cic. Off. III, 19 extr.: ex quo illud factum est jam tritum sermone proverbium, Ibid. I, 10 post med.: istius nequitiam in ore vulgi atque in communibus proverbiis esse versatam, Cic. Verr. I, 46 extr.: veteres salem cum pane edisse proverbio adparet, Plin. H. N. XXXI, 7 post med.: hic versus vice proverbii celebratus est, Gell. II, 6. 2) i. q. Praepositio, *zie* Praeverbium.

PROVERSUS, a, um, *zie* Proverto.

PROVERTO *of* PROVORTO, ti, sum, 3. *voor zich heen*, *of voorwaards keeren*: *het schijnt niet voor te komen*, *behalven* Particip. Proversus, a, um, *voorwaards gekeerd*, *voor zich heen gekeerd*, *bij voorb.* transversus non proversus cedit, quasi cancer solet, Plaut. ap. Varr. L. L. VI, 5. Not. provorsum fulgur, *zie beneden bijzonder in* Provorsum: *daar uit is door Contractie* Prorsus, a, um, *en eindelijk* Prosus, a, um, *geworden*, *zie* Prorsus, a, um.

PROVIDE, *voorzichtiglijk*, *bij voorb.* eligere, Plin. H. N. X, 33.

PROVIDENTER, *voorzichtiglijk*, *met voorzichtigheid*, Sallust. Jug. 90 (95). Plin. Paneg. 1. Pandect. XLVII, 3, 1: providentissime, Cic. Nat. D. III, 40. Plin. X, 69 *en* 81.

PROVIDENTIA, ae, f. 1) *het vooruitzien*, *voorweten*, *bij voorb.* providentia anticipat, Senec. Ep. 5 extr.: providentia est, per quam futurum aliquid videtur, Cic. Inv. II, 53: *van daar* 2) *voorzichtigheid*, *voorziening*, *voorzorg*, *bij voorb.* deorum providentia mundum administrari, Cic. Div. I, 51: *en meermalen*, *bij voorb.* Sallust. Jug. 7. Plin. Ep. III, 19 extr.: *ook* seq. genit., *bij voorb.* neque feriendi neque declinandi, Tacit. Hist. IV, 29: filiorum suorum, i. e. *voorzorg voor de enz.*, Pandect. XXXIII, 1, 7 extr.: *van daar* 3) *de voorzicht*, *of voorziening*, *d. i. de Godlijke voorzienigheid*, *Godlijke voorzicht*, *d. i. God*, *bij voorb.* dono providentiae genitus, Quintil. X, 1 post med.: *en meermalen*, *bij voorb.* Ibid. VI prooem. VII, 2. Gell. VI, 2. Senec. Nat. Quaest. II, 45. Apul. Met. VI ante med. p. 179, 12 Elm.: *hiertoe behoort* nec anum fatidicam Stoicorum πρόνοιαν, quam latine licet providentiam dicere, Cic. Nat. D. I, 8: Talis igitur mens mundi cum sit, ob eamque caussam vel prudentia vel providentia adpellari recte possit (graece enim πρόνοια dicitur), haec potissimum providet cet., Ibid. II, 22.

PROVIDEO, idi, isum, 2. I) *vooruitzien*, *voorzien*, *bij voorb.* morbum, Cic. Div. II, 6: providere, quid futurum sit, Cic. Mur. 2 extr.: Non te provideram, Plaut. Asin. II, 4, 44, *ik had u niet vooruit gezien*: quod non providisset eum, Horat. Ep. I, 7, 69: quod ego prius, quam loqui coepisti, sensi atque providi, Cic. Vatin. 2: quod (i. e. *zoo veel*) adhuc conjectura provideri possit, Cic. Att. I, 1 in.: plus animo providere & praesentire existimabatur, Caes. B. G. VII, 30: rem, quam mens providit, Lucret. IV, 882: At quod providet, Ibid. 883: *van daar* 1) *voorzichtig zijn*, *voorzichtig handelen*, *voorzien*, *bij voorb.* multum eum providisse, Cic. Rab. Post. 1: Actum de te est, nisi provides, Cic. ad Div. IX, 18 extr., i. e. *als gij niet voorzichtig zijt*; *doch*, *het kan ook heeten*, *voorkomt*: nobis vigilantibus & multum in posterum providentibus, Cic. Phil. III, 14 extr.: multum in posterum providerunt, Cic. Agr. II, 33: Neque provideram, Terent. Andr. I, 2, 12, *ik had het niet voorzien*; *doch*, *het kan ook heeten*, *ik had hem te voren niet gezien*: *van daar* providens *voorzichtig*, Cic. ad Div. VI, 6 post med.: id est,— providentius, Cic. ad Div. III, 1: dux cautus & providens Scipio, Liv. XXV, 34: homo providentissimus, Plin. Ep. IX, 13: *van daar* 2) *voorkomen*, *verhoeden*, *of zoeken te verhoeden*, *bij voorb.* Cura & provide, ne quid ei desit, Cic. Att. XI, 3: provisum est, ut ne quid cet., Cic. Div. I, 4: Actum de te est, nisi provides, Cic. ad Div. IX, 18: Satis provisum atque praecautum est, ne cet., Liv. XXXVI, 17: provisum est, ne cet., Terent. Phorm. V, 2, 14: Quae sunt in fortuna, consiliis nostris providebuntur, Cic. ad Div. VI, 10 extr.: quod a me ita praecautum atque provisum est, Cic. Att. II, 1 post med.: provisum hoc legibus i. e. cautum, sancitum, Plin. Ep. III, 9: rem nullam magis ab omnibus providendam, Cic. Rab. Perd. 2: *doch*, *het kan ook zijn*, *zorgen*: eas cellas provident, ne habeant in solo humorem *voor* provident, ne cellae cet., Varr. R. R. III, 10 med.: quae providenda sunt, Cic. Manil. 8: In ea re ambitioni providebant, Plin. H. N. XXXIV, 6: Caetera, quae consilio provideri poterunt, cavebuntur, Cic. Att. X, 16. 3) *voorzorg dragen*, *zorgen voor iet*, *bij voorb.* multum in posterum providerunt, quod cet., Cic. Agr. II, 33; *doch*, *het kan ook heeten*, *zijn voorzichtig geweest*: *dus ook* vigilantibus & multum in posterum providentibus, Cic. Phil. III, 14, *zie hier voor*: quae providenda sunt, Cic. Manil. 8: providentia haec providet, ut cet., Cic. Nat. D. II, 22: ut rectissime agantur omnia, providebo, Cic. ad Div. I, 2 extr.: de re frumentaria, Caes. B. C. III, 34: *ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen*: *het staat geern met den* Dativus, *bij voorb.* vitae hominum, Cic. Nat. D. I, 2: saluti, Cic. Q. Fr. I, 1, 10: rei frumentariae, Caes. B. G. V, 8: conditioni civium, Cic. Coel. 9. *Ook met den* Accusativus, *als het beteekent*, *zorgen voor iet*, *bijzonder bezorgen*, *aanschaffen*, *bij voorb.* rem frumentariam, Caes. B. G. VI, 9: Ea, quae ad usum navium pertinerent, providere instituunt, Caes. B. G. III, 9: *dus ook* arma, frumentum, Liv. VI, 6: *van daar* Passiv., *bij voorb.* frumentum non provisum erat, Caes. B. G. IV, 29: frumento exercitui proviso, Ibid. VI, 44: provisam aquationem, Liv. XLI, 39: rem nullam magis providendam, Cic., *zie hier voor*: Haec de pabulationibus; quibus provisis sequitur, ut cet., Colum. IX, 8: provisi ante commeatus, Tacit. Ann. XV, 4: verbaque provisam rem non invita sequen-

quentur, Horat. Art. 311. II) *voor zich heen zien, of zien, wanneer het hetzelfde is, als voor zich heen zien, bij voorb.* ubi, quid petatur, procul provideri (in tenebris) nequeat, Liv. XLIV, 35 med.: *van daar* multum providere, *kloek zijn, kloek of voorzichtig handelen*, Cic. Rab. Post. 1, *zie boven:* multum in posterum providerunt, Cic. Agr. II, 33, *zie boven.* III) *zien in het gemeen, bij voorb.* procul, Liv., *zie hier voor:* prius sensi atque providi, Cic., *zie hier voor, met meer.* Not. Proviso (Ablat. Absolut.), Tacit. Ann. XII, 39, i. e. *nadat het vooräf gezien was, met voorzicht: alwaar er* temere *tegen over gezet wordt.*

PROVĬDUS, a, um, *vooruit ziende, bij voorb.* rerum futurarum, Cic. Div. II, 57: opinio provida futuri, Liv. XXIII, 36: *van daar* 1) *voorzichtig, bij voorb.* homo, Cic. Rosc. Am. 40: orator, Cic. Partit. 5: animal hoc providum, sagax (i. e. homo), Cic. Leg. I, 7: provida cura ducis, Ovid. Fast. II, 60: cf. Stat. Theb. VI, 769. Val. Fl. IV, 271: *van daar* dispice, ne sit providum, sperare ex aliis, quod tibi ipse non praestas, Plin. Ep. II, 10, i. e. *voorzichtig, kloek.* 2) *voorzorg dragende, zorgende, bij voorb.* natura, Cic. Nat. D. II, 51: Natura provida utilitatum opportunitatumque omnium, Cic. Nat. D. II, 22: rerum vestrarum providus, Tacit. Ann. IV, 38.

PROVINCĬA, ae, f. 1) *eene Provintie, d. i. een van de* Romeinen, *door verövering, ervenis, of op eene andere wijze bekomen en aan hun rijk gevoegd land, dat hun onderdanig was, belastingen betaalde, en van eenen uit* Rome *jaarlijks daar heen gezonden Landvoogd of Stadhouder, Gouverneur* (Proconsul *of* Propraetor *genoemd*) *geregeerd werdt. Zij waren van tweederlei soort:* praetoria, *wanneer er slechts een* Propraetor *heenging* (*zie* Propraetor), *en er geen leger gehouden werdt;* consularis, *wanneer een gewezen* Consul, *of een ander man, onder den naam van* Proconsul, *dezelve bestuurde, en te gelijk een leger geboodt, bij voorb.* in formam provinciae redigere (*bij voorb.* Macedoniam, regnum), Liv. Epit. 45 *en* 93 Sueton. Caes. 25, i. e. *tot eene Provintie maken; dit geschiedde gemeenlijk door tien Kommissarissen, die van* Rome *gezonden werden, om den daar kommanderenden Generaal bij te staan, de inkomsten en belastingen te schikken enz.: dus ook* gentem in provinciae formulam redigere, Vellej. II, 38: *de eerste Romeinsche Provintie is* Sicilië *geweest*, Cic. Verr. II, 1, *alwaar staat* prima omnium provincia est adpellata: *verders* in provinciam Syriam, Cic. ad Div. XV, 2: ex proelio fugit (scil. Adherbal) in provinciam, Sallust. Jug. 13, i. e. *de Provintie* Afrika, *waarin* Karthago *lag:* Narbonensis provincia adpellatur pars Galliae — nulli provinciarum postferenda breviterque Italia verius quam provincia, Plin. H. N. III, 4 in.: praetoria, Cic. Phil. I, 8: consularis, Cic. Verr. I, 13: provincias sortiri, Ibid.: provinciae praeesse, Cic. Font. 1, *of* provinciam obtinere, Cic. Flacc. 34. Phil. 1, 8, *of* administrare, Cic. ad Div. XV, 4: adcipere, Cic. ad Div. III, 2: alicui tradere, Ibid. 3: ornare, Cic. Att. III, 24: prorogare, Ibid. 2 *en* 11 in.: provinciae aliquem praeficere, Cic. ad Div. II, 15, *of* praeponere, Cic. ibid.: provincias conficere, Cic. Manil. 10: in provinciam proficisci, Cic. ad Div. III, 2: de provincia decedere, Cic. ad Div. II, 15, *afgaan daarvan:* provinciam deponere, Cic. ad Div. V, 2 ante med. Cic. Pis. 21 extr., *varen laten, afstaan, opgeven. Ook staat de* Plur. *van ééne Provintie; waarschijnlijk, wegens de landstreken daarin, bij voorb. van* Ciliciën, *waartoe behalven* Ciliciën, *meer stukken, bij voorb.* Cyprus *enz. gevoegd waren, welke men ook als Provintiën moest aanzien, bij voorb.* prorogari nobis (i. e. mihi) provincias (scil. Ciliciën) *zegt* Cicero *van zich zelven* Att. V, 2 in.: *dus ook* (*insgelijks van* Ciliciën) qui per provinciam (tuam) atque imperii tui provincias ei credidissem, Cic. ad Div. I, 7 med., i. e. *distrikten, oorden, van uw Landbestuur*, si lectio certa. *Dewijl de Stadhouder, wanneer hij na de Provintie gaat, tot zijn Ambt en Ambtsverrichting gaat: van daar* 2) *elk Ambt, elke Ambtsverrichting, of opgedragen verrichting, het zij openbaar of niet, bij voorb.* parasitorum, Plaut. Capt. III, 1, 14, i. e. *verrichting, ambt, te weten, het inkoopen:* duram cepisti provinciam, Terent. Phorm. I, 2, 22, i. e. *Ambt:* abi rus, abi in tuam provinciam, Plaut. Cas. I, 15: hanc tibi impero provinciam, militem ludificarier, Ibid. Mil. IV, 4, 23: dixeram omnibus, dederamque eas provincias (scil. servis), Ibid. 25: provinciam depoposcit, ut me trucidaret, Cic. 18 extr.: eam provinciam susceperint, ut in balneas contruderentur, Cic. Coel. 26: *van daar van Kommandeerende Officieren, bij voorb.* inter se provincias partiuntur, Hirt. B. G. VIII, 35: *van daar van het Praetorschap, bij voorb.* Praetores provincias (*Ambten, Ambtsverrichtingen*) sortiti sunt; Sulla urbanam & peregrinam (provinciam i. e. praeturam) cet., Liv. XXV, 3: *dus ook* provincia urbana & peregrina, Liv. XL, 44, i. e. praetura: *daar voor staat* provincia juris dicendi (i. e. praetura urbana) *en* peregrina (provincia) i. e. praetura peregrina, Liv. XXXIX, 45: *dus ook* urbana provincia, Liv. XXIV, 9: *van daar, het ambt, om oorlog te voeren: wanneer het Land, het Oord, of de Natie, met welke de oorlog gevoerd zal worden,* provincia *heet, te weten, ten opzicht van hem, die dezen oorlog te voeren heeft, bij voorb.* consules partiri provincias jussi, Liv. III, 57, i. e. *de ambten deelen, om oorlog te voeren: dus ook* comparare provincias, Liv. VIII, 20, i. e. *zich deswegens vergelijken, wie dezen of dien oorlog voeren zal: dus ook* sortiri provincias, Liv. XL, 1: Vejentes provincia evenit, Liv. II, 54, i. e. *hem wordt het kommando tegen de* Vejenten *opgedragen, de* Vejenten *werden, als 't ware, zijn Ambt:* Consulibus provinciam Ligures esse senatus jussit, Liv. XL, 35: *dus ook* consulibus nulla praeter Ligures, quae decerneretur, erat (provincia), Ibid. 1: praetori Sicilia decreta provincia, scil. *om daar oorlog te voeren*, Liv. XXIV, 10: Graccho & Sempronio imperium provinciaeque Lucani & Galliae cum suis exercitibus prorogatae: item Lentulo, qua vetus provincia in Sicilia esset, Liv. XXV, 3: Cum ambo consules Apuliam provinciam haberent, Liv. XXVI, 22: Manlius Volsci provincia sine sorte, sine comparatione extra ordinem data, Liv. VI, 30 in.: *dus ook* praetor, cui classis provincia evenerat, Liv. XLIV, 1, *de vloot als Provintie, d. i. post of ambt, om die te kommandeeren:* decrevere patres, ut alteri consulum Italia bellumque cum Hannibale Provincia esset, Liv. XVI, 28 in., i. e. *dat hij in* Italië *blijven, en daar den oorlog met* Hannibal *voeren zou:* cf. Liv. XXXIII, 43 *en* 44 in.: Satricum atque Corniculum (*twee steden*) provinciae, Flor. I, 11. §. 6. 3) *een Distrikt van eene Provintie, bij voorb.* prorogari nobis provincias, Cic., *zie hier voor:* per provinciam atque imperii tui provincias, Cic., *zie hier voor.* Not. *Men vraagt, waar dit woord van afkomt. Waarschijnlijk van* vinco *of* provinco. Paulus *zegt uit* Festus: provinciae adpellantur, quod populus Romanus eas provicit, id est ante vicit: *misschien ook enkel* vicit? *te weten* provincere *is misschien enkel* i. q. vincere, *zoo als* pro *dikwijls overtollig staat. Als men overweegt, dat het Hollandsch* winnen *met* vinco *vermaagdschap is, en dat* winnen *voorheen betekend heeft, en nog betekent, bekomen, verkrijgen, bij voorb. kinderen gewinnen, graan winnen, aanzien winnen enz.: dus komt men in verzoeking, om te gelooven, dat* vincere *ook eigenlijk, verkrijgen, bekomen, is,* (*bij voorb.* causam vincere) *en dat* provincia (scil. res) *eigenlijk zij, het geen men verkrijgt, bekomt, bij voorb. om te verrichten of te doen, gevolglijk, een Ambt, gevolglijk, zou Ambt de eerste betekenis zijn; hier uit zou de betekenis vloejen, een openbaar Ambt, bij voorb. om oorlog te voeren, een landschap als Landvoogd te bestuuren; en dan de Provintie of dit Landschap, dit Distrikt zelve.*

PROVINCIĀLIS, e, 1) *de Provintie of Provintiën* (*d. i. Landen buiten* Italië, *waar Landvoogden gehouden werden, waartoe ook* Gallia Cisalpina *behoort, dat nog in* Italië *ligt, en* Modena *tot de hoofdstad hadt*) *betreffende, daar toe behoorende, of betrekking hebbende, daar in te vinden, Provintiaal, gewestelijk, bij voorb.* scientia, Cic. Q. Fr. I, 1. §. 7, i. e. *om de Provintie te bestuuren:* administratio, Cic. ibid. §. 15, i. e. *bestuuring der Provintie:* molestia, Cic. ad Div. II, 7, i. e. *moeilijkheid daarbij:* bellum, Tacit. Hist. I, 89, i. e. *in de Provintie:* crimina, Ibid. Ann. IV, 20, i. e. *die in de Provintie begaan worden:* querimoniae, Plin. H. N. VIII, 37 extr., i. e. *der inwoners in de Provintiën:* rapinae, Ibid. XXXVI, 15 post med., i. e. *die in de Provintiën* (*bij voorb. aan de inwoneren*) *begaan worden:* matrimonia, Sueton. Caes. 51, i. e. *vrouwen in de Provintie: dus ook* abstinentia, Cic. Sext. 3, *en* integritas, Ibid. 5, i. e. *in de Provintie* (*waargenomen*): Ruthenis provincialibus, Caes. B. G. VII, 7, i. e. *die in de Provintie* Gallia Narbon. *wonen:* ornamenta & commoda, Cic. red. Sen. 14, i. e. *die een Magistraatspersoon in de Provintie heeft:* ager, non provincialis, sed Italicus, Colum. III, 3 extr.: *van daar* Provincialis (homo) *iemand in of uit eene Provintie*, Sueton. Calig. 30: Italicus es, non provincialis, Plin. Ep. IX, 23: Provinciales *lieden in of uit eene Provintie, of uit de Provintiën, inwoners daarin*, Cic. Q. Fr. I, 1, 5. Pandect. L, 16, 190. Sueton. Vesp. 9. 2) *in de Provintie gewoon, provintiaal, bij voorb.* parsimonia, Tacit. Agr. 4, scil. *dewijl de menschen in de Provintiën niet zoo zwelgen, als in* Rome *of* Italië: aditus ad me minime provinciales; nihil per cubicularium cet. *zegt* Cicero *als Landvoogd in* Ciliciën ad Att. VI, 2 med., i. e. *ik laat eiken inwoner tot mij toe, handel niet, zoo als anders de Landvoogden plagten te doen, maar zonder omstandigheden; hij kan regelrecht met mij spreken, zonder zich lang te voren te laten aandienen.*

PROVINCIĀTIM, *Provintiengewijze, bij voorb.* vertheelen, Sueton. Aug. 49.

PROVINCO, vici, victum, 3. i. e. ante vincere, *zoo als* Paul. ex Festo *het verklaart*

klaart (*zie* Provincia *op het einde*) *of enkel* i. q. vincere.

PROVINDEMIA, ae, f. (scil. stella) *eene zekere ster boven de rechte schouder der maagd* (προτρυγητηρ), *misschien, dewijl zij voor den wijn-oogst verschijnt*, Vitruv. IX, 6. Hygin. Astron. III, 24.

PROVISIO, onis, f. *het vooruitzien, bij voorb.* animi, Cic. Tusc. III, 14: *van daar* 1) *voorkoming, verhoeding, bij voorb.* vitiorum, Cic. Amic. 21. 2) *voorzichtigheid, bij voorb.* longa animi provisione fugiendum, Cic. Or. 56. 3) *voorzorg voor iets, bij voorb.* posteri temporis, Cic. Partit. 20.

PROVISO, si, sum, 3. *is het onze, heenzien naar iets of iemand, om te zien of hij komt, wat hij doet, hoe de zaak staat, d. i. heengaan en daar naar zien, of ook voorzien* scil. *op de markt, op straat enz., d. i. heengaan en zien, bij voorb.* provisam, quam mox vir meus redeat, Plaut. Men. V, 1, 4, i. e. *wil zien, of hij haast komt*: si quem hominem exspectant, cum solent provisere, qui hercle illa causa non ocius venit, Plaut. Stich. V, 1, 2: *en terstond daarop*: idem ego nunc facio, qui proviso Sagarinum, qui nihil ocius venit cet., i. e. *ik zie heen of uit na enz., of ik zal uitzien naar enz.; want het* Praesens *laat zich geern door het* Futurum *vertalen: dus ook* proviso, quid agat, Terent. And. V, 5, 1, i. e. *ik zal heenzien of uitzien enz.*: huc proviso, ut cet., Ibid. Eun. III, 1, 4, i. e. *zal uitzien: dus ook* ego hinc ad hos proviso, Ibid. Ad. V, 6, 1, *alwaar sommige* Codd. *ook* provisam *hebben*.

PROVISOR, oris, m. *die iets vooruit ziet: van daar voorkomt, of daarvoor zorgt, bij voorb.* utilium tardus provisor, Horat. Art. 164, i. e. *Bezorger*.

PROVISUS, us, m. i. q. provisio, *het vooruitzien, bij voorb.* periculi, Tacit. Ann. I, 27: *van daar voorzorg, bij voorb.* rei frumentariae, Tacit. Ann. XV, 8: deum, Tacit. Ann. XII, 6: cf. Ibid. Hist. II, 5. Not. *overäl staat de* Ablativus.

PROVISUS, a, um, *zie* Provideo.

PROVIVISCO, vixi, 3. *opleven, als 't ware, nieuw leven* (*d. i. moed*) *bekomen, bij voorb.* quam provixisse reor, Tacit. Ann. VI, 25. *Doch anderen leiden het af van* Provivo.

PROVIVO, xi, ctum, 3. *voortleven, lang leven, bij voorb.* provixisse reor, Tacit. Ann. VI, 25. *Meer komt het niet voor. Misschien is het van* provivisco *af te leiden, zie* Provivisco.

PROVOCABULUM, i, n. *een woord, dat in plaats van een ander staat, bij voorb.* quisque: *misschien* i. q. pronomen, Varr. L. L. VII, 23.

PROVOCATIO, onis, f. 1) *een oproeping, voortroeping, bij voorb. om te vechten; van daar, uitdaging, bij voorb.* ex provocatione hostem interemit, Vellej. I, 12: ex provocatione dimicare, Plin. H. N. VII, 20: octies ex provocatione victor, Ibid. 28: sortiri contra provocationem, Ibid. XXXIII, 1, i. e. quis dimicatum prodire debeat contra vocantem. 2) *de oproeping tot een' ander of hooger richter: van daar beroep, appel, bij voorb.* poena sine provocatione, Cic. Agr. II, 13: provocationem, patronam illam civitatis ac vindicem libertatis, Cic. Or. II, 48: dare populo jus provocationis adversus consules, Flor. I, 9: si a duumviris provocarit (ad populum), provocatione certato, Liv. I, 26, *en kort daarop* Tum Horatius, provoco, inquit; ita de provocatione certatum ad populum est: *verdere* provocationi cedere, Liv. VIII, 33: provocationem interponere, Pandect. XLIX, 1, 18: adpellatio, provocatioque adversus injuriam cet., Liv. III, 56, *alwaar* adpellatio *de benaming van den genen is, op wien geäppelleerd wordt: van daar* est provocatio, i. e. *men kan (mag) appelleeren, bij voorb.* adversus quos nulla provocatio erat, Liv. III, 55: ad populum provocatio esto, Cic. Leg. 3 e legg. XII tabul.: militiae ab eo, qui imperabit, provocatio esto, Ibid.

PROVOCATOR, oris, m. 1) *die uitdaagt, bij voorb. om te vechten enz.: van daar* 2) *een uitdager*, Justin. X, 3. XXIII, 4. Gell. IX, 13: *van daar een bijzonder soort van* Gladiatores, Cic. Sext. 64 post med.

PROVOCATORIUS, a, um, *de uitdaging betreffende, bij voorb.* dona, Gell. II, 11, i. e. *wegens het uitdagen van den vijänd, omdat hij den vijänd uitgedaagd en overwonnen hadt*.

PROVOCO, avi, atum, are, *voortroepen, oproepen, bij voorb.* aliquem, *bij voorb.* herus si tuus domi est, quin provocas? Plaut. Pseud. II, 2, 43, i. e. *roep hem toch buiten*: ibo intro; tu hic ante aedes interim speculare, ut, ubi illaec prodeat, me provoces, Ibid. Mil. IV, 3, 29, i. e. *mij buiten roept*: servulo mandant, ut ad se provocet Simonidem, Phaedr. IV, 24, 25; *doch het kan overäl ook zijn, roepen, of oproepen: dus ook* Pamphilam cantatum, Terent. Eun. III, 1, 53; *doch dit kan ook heeten, uitdagen: van daar Tropisch*, Memnonis mater (i. e. Aurora) roseo ore provocet diem, Ovid. Pont. I, 4, 58. i. e. *oproepen, opbrengen, of te voorschijn lokken*: vinacea permissa stercori depositis seminibus in scrobem vires movere, quod illa provocent & eliciant novas radiculas, Colum. III, 15 extr., i. e. *uitlokken: van daar* 1) *opeischen, bij voorb. om iemand te recht te stellen*, Plaut. Bacch. III, 3, 40; *alwaar het echter ook zijn kan, oproepen* scil. *om een verwijt te hooren enz.: bij slot verliest de zin niets*: aliquem ad judicem, Apul. Flor. 4 ante med. p. 360, 24 Elm.: *van daar* 2) *appelleeren* (*eigenlijk, misschien, iemand voor een' hooger richter roepen*), *bij voorb. aan het volk enz., bij voorb.* ad populum, Cic. Phil. I, 9. Liv. III, 56. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* judicem, Pandect. XXVIII, 8, 6, *voor* ad judicem: *van daar* ipse erit provocandus, Pandect. XLIX, 2, 1: *ook zonder benaming des persoons, op wien geäppelleerd wordt, bij voorb.* provoco, Liv. I, 26. III, 26: quem provocaturum, si cet., Liv. III, 56: a duumviris, Liv. I, 26: adversus sententiam, Pandect. XLVIII, 2, 18: adversus creationem, Ibid. XXVI, 7, 39 ante med. Not. judicio ad populum provocato, Val. Max. VIII, 1, 1. *Van daar, Tropisch, appelleeren, d. i. zich op iemand beroepen, bij voorb.* provocabo ad Catonem, Cic. Att. VI, 1 med.: ad literas Pudentillae, Apul. Apolog. post med. p. 326, 40 Elm. 3) *uitdagen tot iets, uitdagen, aanhitzen, bij voorb. om te spelen, te vechten enz., bij voorb.* in aleam, Plaut. Curc. II, 3, 76: ad pugnam, Cic. Tusc. IV, 22. Liv. XXV, 18: aliquem tesseris, Macrob. Sat. I, 10 ante med.: depugnavit provocatus (scil. ad pugnandum), Cic. Fin. II, 22: non times bella nec provocas scil. alios ad bellum, Plin. Paneg. 16: provocatus (ad pugnandum) — porro, Liv. VIII, 7: aliquem pedibus i. e. *om te loopen*, Plaut. Epid. V, 1, 58: quando hoc (i. e. huc, ad hoc, ad hanc rem) provocat (me), Terent. Ad. V, 4, 24: respondere in amore iis, a quibus provocere, Cic. ad Brut. Ep. 1: Pamphilam cantatum provocemus, Terent. Eun. III, 1, 53; *doch dit kan ook heeten, uitdagen, zie boven: van daar* a) *Tropisch, uitdagen, d. i. overtreffen, of met iemand kampen, zoeken te overtreffen, het met iemand wagen, bij voorb.* auras cursibus, Virg. Georg. III, 193: naturam pictura, Plin. H. N. XXXV, 10 post med.: Graecos elegia, Quintil. X, 1 post med.: aliquem virtute, Plin. Epist. II, 7: *ook* seq. infin., *bij voorb.* Apicius e jecore mullorum alecem excogitare provocavit, Plin. H. N. IX, 17 extr., *voor* studuit, *heeft, als 't ware, met anderen gekampt, d. i. moeite gedaan enz.* b) *aanhitzen, bij voorb.* aliquem ad hilaritatem, Sueton. Cal. 27: aliquem maledictis, Cic. Phil. II, 10: injuria, Cic., *zie beneden met meer*. c) *Tropisch, uitdagen, d. i. door eene handeling iemand aanleiding geven, dat hij hetzelfde of iets dergelijks doet, aanhitzen, opwekken enz., bij voorb.* provocatus beneficio, Cic. Off. I, 15: injuriis, Cic. Manil. 6: libro, Cic. Fin. I, 3: sermonibus, Caes. B. C. I, 74: minis & verbis, Tacit. Hist. III, 24: *ook zonder* Ablativus, *bij voorb.* non solum a me provocatus, sed etiam sua sponte, Cic. ad Div. I, 7: excusantes, iratum provocatumque fecisse, Justin. V, 4: non times bella, nec provocas (ad ea), Plin., *zie hier voor*. 4) *uitlokken, buiten lokken, aanspooren, veroorzaken, bij voorb.* officia comitate, Tacit. V, 1: bella, Ibid. Germ. 35. Plin. Paneg. 16: sermones, Plin. Paneg. 49: fascinum ab inguinibus, Horat. Epod. VIII, 19: mortem, Plin. H. N. XIX procem. Not. aliquid i. e. ad aliquid, *bij voorb.* bellum cet., *zie hier voor met meer*. 5) *oproepen, bijroepen*, aliquem, *zie in 't begin*: mortem, Plin. H. N., *zie hier voor*.

PROVOLO, avi, atum, are, 1) *voortvliegen, bij voorb. een vogel*, Plin. H. N. X, 58: *de bijën*, Ibid. XI, 18. 2) *Tropisch, te voorschijn vliegen, d. i. snel te voorschijn komen, loopen enz., bij voorb.* provolant duo Fabii, Liv. II, 46: cf. 20 *en* I, 12: Subito omnibus copiis provolaverunt, Caes. B. G. II, 19: cf. Ovid. Fast. VI, 443. Quadrig. ap. Gell. II, 19: formicae provolant, Plin. H. N. XI, 31: sonitus cum provolat ictu, Lucret. VI, 293.

PROVOLVO, olvi, olutum, 3. 1) *voorwaards, of voor over wentelen, of rollen, heenwentelen, heenrollen, bij voorb.* aliquem in mediam viam, Terent. And. IV, 4, 28, i. e. *rollen*: se cum armis, Liv. XLIV, 5, *zich nederwaards rollen* (*wentelen*): cupas in opera, Hirt. B. G. VIII, 42: *van daar Tropisch, bij voorb.* provolutus in iram, Gell. I, 26. 2) *afzaten, nederlaten, bij voorb.* se ad pedes, Liv. VI, 3, *nedervallen, te voet vallen: dus ook* provolvi *voor* se provolvere, *bij voorb.* flentes ad genua consulis provolvuntur, Liv. XXXIV, 11: *dus ook* ad pedes provolutae orare coeperunt, Curt. III, 12: *dus ook* provolutus genibus alicujus, Justin. XI, 9. Tacit. Ann. XI, 30. XII, 18: *en Tropisch, bij voorb.* ad libita Pallantis provoluta, Tacit. Ann. XIV, 2, i. e. *liet zich tot alles neder*. 3) *voortwentelen of rollen: van daar Tropisch*, fortunis provolvi, Tacit. Ann. VI, 17, *ongelukkig worden*.

PROVOLUTUS, a, um, *zie* Provolvo.

PROVŎMO, ui, ĭtum, 3. *voort- of uitſpuwen*, *bij voorb.* vortex venti provomit vim — procellae, Lucret. VI, 346.

PROUT, *eigenlijk*, pro ut, i. e. *zoo als*, *naar dat als*, *bij voorb.* prout res poſtulat, Cic. Att. XI, 6 extr. *en meermalen*, *bij voorb.* Cic. Verr. II, 34. Caeſ. B. C. III, 61. Nep. Att. 1. Liv. III, 57. IX, 43. XXXVIII, 40 *en meermalen: ook volgt* ita, *bij voorb.* prout — ſatiaverint, ita increſcere, Plin. H. N. V, 9: prout — adcepta ſint, ita valere, Ibid. XXVIII, 2. Not. *van eene ſyllabe ſtaat het* Horat. Sat. II, 6, 67. Ovid. Her. XXI, 227. *Zie boven* Pro.

PROVULGO *of* **PROVOLGO**, avi, atum, are, *openlijk bekend maken*, *bij voorb.* conjurationibus provulgatis, Sueton. Ner. 20 provulgari eas literas, Apul. in Apol. poſt med. p. 327, 20 Ed. Elm.

PROX, *zal ſtaan voor* proba (bona) vox, Feſt.

PROXĔNETA, ae, m. *de middelperſoon bij verkopingen*, *koopen*, *borgtogten*, *onderhandelaar*, *makelaar*, Martial. X, 3, 4. Senec. Ep. 119. Pandect. L, 14 leg. 2 *en* 3.

PROXĔNETĬCUM, i, (ſcil. praemium), *makelaarsloon*, Pand. L tit. 15 *in het opſchrift: en* leg. 1 *en* 3.

PROXĬME *of* **PROXŬME**, *zie* Prope.

PROXĬMĬTAS, ātis, f. *de nabiheid van plaats*, *nabuurſchap*, Vitruv. II, 9 ante med. Ovid. de nuce 56: *van daar* 1) *nabijheid van bloedverwandſchap*, Ovid. Met. X, 339. Quintil. III, 6 extr. 2) *gelijkvormigheid*, Ovid. Art. II, 661: ſpeciei generis divini, Apul. ad Aſclep. ante med. p. 79, 2 Elm. 3) *verbinding*, *bij voorb.* Eſt amoris tertia ſpecies, quam diximus mediam, divini atque terreni proximitate collectus, Apul. doctr. Plat. II med. p. 20, 13 Elm.; *kort hiervoor zegt hij* tertius (amor) ex utroque permixtus.

PROXĬMO, are, *naderen*, *er nabij zijn*, *nader aankomen*, *met den* Dativus *en* Accuſativus, *bij voorb.* capiti autem Equi proximat Aquarii dextra, Cic. Nat. D. II, 44: ſacratis foribus proximat, Apul. Met. VI poſt init. p. 174, 27 Elm.: ripam, Apul. Met. XI med. p. 264, 29 Elm.: *ook zonder* Caſus, *bij voorb.* ſenex per viam proximat, *kwam aan*, Apul. Met. VIII poſt med. p. 210, 20 Elm.: Fotis proximat (ſcil. mihi) roſa facta, Ib. II med. p. 121, 31 Elm.: proclo proximante, Ibid. p. 122, 2 Elm.: luce (i. e. *dag*, *daglicht*) proximante, Ibid. V ante med. p. 161, 34 Elm.: dum in vicum proximamus, Ibid. II extr. p. 128, 41.

PROXĬMO, *naast*, *d. i. heel kortlings*, Cic. Att., *is de* Ablat. *van* Proximus, *zie* Proximus *in* Propior.

PROXĬMUS *en* **PROXŬMUS**, a, um, *zie* Propior.

PRUDENS, tis, *eigenlijk* Particip. *voor* providens, *vooruitziende*, *of wetende*, *bij voorb.* ob ea ſe peti, prudens, Plin. H. N. VIII, 31, *alwaar de* Accuſativus *met den* Infinitivus *volgt: dus ook* ille contra arenam ſpargit, prudens, hanc quoque leoni exitialem (ſcil. eſſe *of* fore), Ibid. 38: *van daar* Adjective, 1) *vooruitziende*, *of vooruit wetende*, *bij voorb.* prudens & ſciens ad peſtem ante oculos poſitam ſum profectus, Cic. ad Div. VI, 6 med.: *zoo ſtaat er meermalen* ſciens *bij*, *bij voorb.* prudens & ſciens tanquam ad interitum ruerem voluntarium, Cic. Marc. 5: prudens, ſciens, vivus videnſque pereo, Terent. Eun. I, 1, 27: nec te ſciens prudenſque eo demittas, unde exitum vides nullum eſſe, Coel. in Cic. Ep. ad Att. X poſt Ep. 9 *aan het einde.* 2) *wetende*, *of opzettelijk*, *bij voorb.* prudens praetereo, Horat. Sat. I, 10, 88: cf. II, 7, 66: *hier toe kan men ook brengen* prudens & ſciens *of* prudens ſciensque cet.: *ook* prudens, ſe peti, Plin., *zie hier voor.* 3) *voorzichtig*, *bij voorb.* malebant me nimis timidum quam prudentem exiſtimari, Cic. ad Div. IV, 14; *doch men kan het ook*, *kloek*, *ſchrander*, *vertalen.* 4) *kloek*, *ſchrander*, *bij voorb.* orator, Cic. Partit. 5: vir natura peracutus, Cic. Or. 5: vir ad conſilia prudens, Cic. Font. 15: in exiſtimando, Cic. Brut. 68: de futuro nemo ſatis prudens eſt, Salluſt. Or. 2 ad Caeſ. init.: prudens animi ſententia, Ovid. Her. XXI, 137: Quis prudentior? Cic. Cluent. 38: prudentior conſilio, Juſtin. IX, 8: prudentiſſimus (homo), Salluſt. Cat. 8: prudentiſſima femina, Petron. 112: prudentiſſimum conſilium, Nep. Eum. 3. Hirt. Alex. 24 extr. 5) *kundig in eene zaak*, *bekwaam of ervaren daarin*, *kundig*, *bij voorb.* in jure civili, Cic. Amic. 2: ut prudentes (ſcil. locorum) cum imperitis, Salluſt. Jug. 49 (53). *Ook veelvuldig met den* Genitivus, *bij voorb.* rei militaris, Nep. Con. 1: multarum rerum, Enn. ap. Gell. XII, 4: doli, Tacit. Hiſt. II, 25: animorum, Ibid. Agric. 9: medicinae veterinariae, Colum. VII, 3 poſt med.: non ſolum agricolationis, ſed univerſae naturae, Ibid. II, 2 med.: moderandi, Tacit. Ann. III, 69: rerum prudentior, Gell. XIV, 2 med.: adulandi gens prudentiſſima, Juvenal. III, 86: belli, Salluſt. in Ep. Mithrid. poſt med.: locorum, Liv. XXIV, 28 extr.: *dus ook* Iuris prudens *een rechtskundige*, *rechtsgeleerde*, Pandect. XXXVIII, 15, 2 extr.; *waarvoor gemeenlijk* prudens *ſtaat*, *bij voorb.* reſponſa prudentum, Juſtinian. Inſtit. I tit. 2 poſt med.: cf. Pandect. I, 1, 7. I, 2, 2. XL, 7, 36.

PRUDENTER *voor* providenter, 1) *voorzichtiglijk*, *ſchrander*, *bij voorb.* facere, Cic. Fin. V, 6: cf. Cic. Amic. 21: prudentius, Auguſtus ap. Sueton. Tiber. 21. 2) *ſchrander*, *geſchikt*, *met kunde*, *bij voorb.* prudentiſſime defendere, Cic. Div. II, 72: naturam mundi prudentiſſime & facundiſſime expromſit, Val. Max. III, 3, 4 (extern.): num vates morbi naturam acutius quam medicus, aut belli adminiſtrationem prudentius quam Imperator conjectura adſequetur? Cic. Div. II, 5.

PRUDENTĬA, ae, f. (*voor* providentia) *het vooruitzien*, *bij voorb.* futurorum, Cic. Senect. 21: id enim eſt ſapientis providere; ex quo ſapientia adpellata eſt prudentia, Cic. fragm. ap. Non. 1. n. 198: *van daar* 1) *kloekheid*, *ſchranderheid*, *is bekend*, *bij voorb.* prudentia cernitur in delectu bonorum & malorum, Cic. Fin. V, 23: prudentia conſtat ex ſcientia rerum bonarum & malarum, Cic. Nat. D. III, 15: prudentia eſt rerum expetendarum fugiendarumque ſcientia, Cic. Off. I, 43: prudentiae partes ſunt memoria, intelligentia, providentia, Cic. Invent. II, 53: ut medicina valetudinis, — ſic vivendi ars eſt prudentia, Cic. Fin. V, 6: prudentiam militia imitatur, Cic. Partit. 23: cf. 22. Virg. Georg. I, 416. 2) *voorzichtigheid*, *bij voorb.* prudentiam adhibere ad cet., Cic. Att. XII, 4. 3) *inzicht*, *kunde*, *bij voorb.* auditorum, Cic. Or. 7: auditoris, Cic. Partit. 8: tua prudentia, Cic. Or. I, 36: cf. Juvenal. X, 48. 4) *kennis*, *wetenſchap*, *bij voorb.* juris civilis, Nep. Cim. 2: juris publici, Cic. Or. I, 60: phyſicorum eſt iſta prudentia, Cic. Div. II, 11: cf. Juvenal. XII, 32.

PRUGNUM, i. e. Privignum, Paul. ex Feſto.

PRUĪNA, ae, f. 1) *de rijp*, *d. i. bevrozen dauw*, Cic. Nat. D. II, 10. Plin. H. N. II, 60. XXXI, 3. Senec. Nat. Quaeſt. IV, 3 extr. Ovid. Her. X, 7. Ibid. Faſt. III, 357. *Ook* Plur., Cic. Cat. II, 10 extr. Lucret. II, 520. Horat. Od. I, 4, 4: matutinaeve pruinae ſole tepente ſolent liquefcere, Ovid. Met. III, 488: *van daar in plaats van den winter*, *bij voorb.* ad medias ſementem extende pruinas, Virg. Georg. I, 230. 2) *ijs*, *of bevrozen ſneeuw*, *bij voorb.* ſtant circumfuſa pruinis corpora magna boum, Virg. Georg. III, 368: nix concreta pruina, Lucret. III, 20: Hyperboreae pruinae, Val. Fl. VIII, 210: cur aut in ardoribus ſolis aeſtuet, aut in pruinis immanibus obrigeſcat, Gell. XII, 5 extr.: cf. Petron. 123. Not. *nopens de* Etymologie. *Sommigen leiden het af van* peruro, *bij voorb.* pruina dicta, quod fruges ac virgulta perurat, Paul. ex Feſto. *Ik geloof*, *dat het van* πρωὶ (i. e. mane *vroeg*) *komt*, *te weten*, *voor* proina (πρωινὴ i. e. matutina ſcil. δρόσος i. e. *dauw*) *ſtaat*; *waarbij men ook* glacies *verſtaan kon.*

PRUINŌSUS, a, um, *vol rijp*, *berijpt*, *bij voorb.* nox, Ovid. Am. II, 19, 22: equi, Ovid. Pont. I, 2, 65: axis (Aurorae) pruinoſus *voor* matutinus, Ovid. Am. I, 6, 65. I, 13, 2: herba, Ovid. Met. IV, 82: pannis pruinoſis, Petron. 83.

PRUNA, ae, f. *eene gloeijende kool*, Virg. Aen. V, 103. XI, 788. Horat. Sat. I, 5, 36. Plin. H. N. XX, 6 extr.: palmis prunae vivaces, igniſque lentus, Ibid. XIII, 4 poſt med.

PRUNITIUS, a, um, (*van* pruna), *bij voorb.* prunitium torrem, Ovid. Met. XII, 272 Ed. Burm., i. e. *tot eene kool geworden.*

PRUNUM, i, n. *eene pruim*, Ovid. Met. XIII, 817, *bijzonder* Plin. H. N. XV, 13, *alwaar de ſoorten aangehaald worden:* pruna cerea, Virg. Ecl. II, 53: cereola, Colum. X, 404.

PRUNUS, i, f. *Pruimboom*, Colum. II, 2 poſt med. Plin. H. N. XIII, 110.

PRURIGINŌSUS, a, um, *vol ſchurft*, Pandect. XXI, 1, 3.

PRURĪGO, ĭnis, f. *het jeuken*, *bij voorb.* cutis, Plin. H. N. XXIII, 8 poſt med.: in capite, Ibid. XXV, 11: cf. Celſ. II, 8 poſt med. Martial. XIV, 23: prurigines & ſcabiem genarum ſanat, Plin. H. N. XXVII, 4: *van daar* 1) *Tropiſch*, *het jeuken*, *d. i. groote begeerte: van daar geilheid*, *geile luſt*, Martial. IV, 48, 5. XI, 74, 3. 2) *ſchurft*, *of krauwaadje*, Colum. VII, 5. §. 6; *alwaar anderen* porrigo *lezen willen.*

PRURĬO, ire, *jeuken*, *bij voorb.* os prurit, Scribon. Larg. 193: ocelli anguius fractus prurit, Juvenal. VI, 577: *van daar Tropiſch*, *jeuken*, *te weten men zegt: iemands kaaken*, *rug*, *jeukt*, *d. i.* a) *wanneer hij*, *als 't ware*, *op ſlaag beluſt is*, *d. i. hebben wil*, *bij voorb.* Num malae an dentes tibi pruriunt? Plaut. Poen. V, 5, 36. b) *als men voor ſlagen vreest*, *bij voorb.* peni, dentes pruriunt, Plaut. Amph. I, 1, 139, i. e. *ik voorſpel mij*, *dat ik ſlaagen of kinnebakſlagen zal krijgen: dus ook* dorſus prurit, Plaut. Mil. II, 4, 44:

caput prurit, Ibid. Bacch. V, 2, 75: *van daar 1) begerig of belust zijn op iet, bij voorb.* in pugnam, Martial. III, 58, 11. *hier toe kan men ook rekenen* dentes tibi pruriunt *uit het voorgaande: van daar 2) geil zijn, a) van menschen*, Martial. III, 91, 20. VI, 37, 3. Juvenal. XI, 163. Catull. LXXXVI, 2. Plaut. Stich. V, 5, 15. b) *Trepisch, van andere dingen, bij voorb.* carmina pruriant, Martial. I, 36, 11: tinctas sale pruriente chartas, Ibid. XII, 97, 3: quod pruriat incitare i. e. *geilheid*, Catull. XVI, 9.

PRURITIVUS, a, um, *jeukte verborzakende, bij voorb.* pruritivis ulceribus, Plin. H. N. XIX, 8 post med.

PRURITUS, us, m. *het jeuken, jeukte, bij voorb.* pruritum facere, Plin. H. N. XXX, 3 extr., *of* adferre, Ibid. XXIII, 1 ante med.: sedare, Ibid. XXXII, 10: scalpere adtritu petrae, Ibid. IX, 45: vis pruritu mordax, Ibid.

PRYTANES *of* **PRYTANIS**, is, m. *de hoogste overigheids persoon in de Griekſche Staaten, bij voorb. te Atheenen, Korinthe enz., bij voorb.* non enim vis nisi consul aut prytanes aut ceryx aut sufes administrare temp., Senec. Tranq. 3 post med. *dus ook bij de* Rhodiërs, *bij voorb.* prytanin, Liv. XLII, 45.

PRYTANEUM, i, n. *zeker openbaar gebouw in de* Griekſche *steden, waar in aan verdienstlijke mannen onderhoud voor hun leven gegeven werdt, bij voorb.* in Atheenen, Cic. Or. I, 54: *in* Syracuze, Cic. Verr. IV, 53: *in* Rhegium (Reggio) *in* Calabrië, Inscript. ap. Gruter. p. 174. n. 7: *in* Cyzicus, Liv. XLI, 20. *Eigenlijk vergaderden daar de* Prytanes i. e. *de hoogste Overigheid, en hielden daar geheime vergaderingen, ook het gericht: want woordlijk heet het*, de plaats der Prytanen.

PSALLO, li, 3. *op een snaaren instrument spelen, bij voorb.* qui canerent voce & qui psallerent, Gell. XIX, 9: cantare & psallere jucunde, Sueton. Tit. 3: jubet citharam loqui, psallitur; tibias agere, sonatur, Apul. Met. V ante med. p. 165, 26 Elm.: dextera psallentis gestu suo pulsabulum citharae admovet, Ibid. Flor. 2. post med. p. 351, 9 Elm.: *ook kan men hier toe brengen* psallere, saltare elegantius, quam cet., Sallust. Cat. 25 (26): docta psallere, Horat. Od. IV, 13, 7: pinguius atque psallimus, Ibid. Ep. II, 1, 33; *doch, deze drie plaatzen kunnen ook tot n. 1 behoren: en dewijl daar bij gemeenlijk gezongen wordt: van daar op de* Cyther *zingen, of op de* Cyther *spelen, en er bij zingen, bij voorb.* psallere per coetus coepisset (Nero), Aur. Vict. de Caes. 5, cf. *de aangehaalde drie plaatzen uit* Sallust. *en* Horat.

PSALTERIUM, *zie* Psalterius.

PSALTERIUS, a, um, *het spelen op het snaaren-instrument betreffende: van daar* Psalterium, (substantive, 1) scil. instrumentum, *een* Psalter, *d. i. zeker, ons niet recht bekend, snaar-instrument, aan eene Harp gelijk*, Varr. ap. Non. 3. n. 140 *en* Virg. in Ciri 178, *ook* Cic. Harusp. 21 in. Quintil. I, 10, 31: *het was aan een'* Cyther (cithara) *gelijk, maar er toch van onderscheiden*, 2) scil. carmen, *het lied, dat daar op gezongen wordt: van daar een schimplied op iemand, paskwil, dus opgehangen wordt*, Paul. lib. 5. Sentent. c. 4. post med.: orthophallica adtulit psalteria, Varr. ap. Non. 2. n. 249.

PSALTES, ae, m. *die op een snaarenspel speelt, ook wel daarbij zingt*, Quintil. I, 10, 18, *alwaar de* Dativus psaltis *staat.*

PSALTRIA, ae, f. *Snaarenspeelster*. Cic. fragm. ap. Non. 6. n. 98. Liv. XXXIX, 6. Terent. Ad. III, 3, 34: *ook bij zekere godsdienstige samenkomsten*, Cic. Sext. 54 extr. Juvenal. VI, 336, *alwaar van* Clodius *gesproken wordt, die zich, in de gedaante van zulke snaarenspeelster in den godsdienst der* Bona dea *gewaagd heeft.*

PSALTRIUM, *voor* Psalterium, Cic. Harusp. 21: *daar voor heeft* Ernesti psalterium *laten drukken.*

PSEPHISMA, ătis, n. (ψήφισμα) *is bij de* Grieken, *het geen bij de* Romeinen populiscitum *of* plebiscitum *is, een volksbesluit, volks-verördening*. Cic. Flacc. 6, 7, 8 *en* 10. Plin. Ep. X, 52.

PSEUDISODOMOS, *niet gelijk gebouwd, bij voorb.* genus structurae pseudisodomon, Plin. H. N. XXXVI, 22 extr.

PSEUDODIPTEROS, (*bij voorb. een gebouw*) *schijnende twee rijën zuilen te hebben, maar slechts één hebbende*, Vitruv. III, 1 *en* 2. VII praefat.

PSEUDOMENOS, i. e. mentiens, *zekere bedriegelijke, valsche*, Syllogismus, Cic. Acad. IV, 48. Cic. fragm. Hortens. ap. Non. 4. n. 258.

PSEUDOPERIPTERUS, a, um, *rondöm schijnende zuilen te hebben*, Vitruv. IV, 7 extr.

PSEUDOTHYRUM, i, n. *de onrechte deur, achterdeur, of geheime deur van een huis, van daar* quemadmodum ad istum postea per pseudothyrum revertantur (numi), Cic. Verr. II, 20, *door de achterdeur, d. i. op eene geheime wijze, of op eene andere wijze:* non janua receptis, sed pseudothyro intromissis voluptatibus, Cic. red. Sen. 6, i. e. *de hoeren de achterdeur inlaten.*

PSEUDOURBANUS, a, um, *het geen aan de stadswijze gelijk is, bij voorb.* pseudourbana aedificia, Vitruv. VI, 8 extr., i. e. *huizen op het land, op de Stadsmanier gebouwd.*

PSILA, ae (i. e. nuda), scil. vestis, *een deken, tapijt enz. dat aan de ééne zijde glad, en aan de andere wollig is*, Lucil. ap. Non. 14. n. 24.

PSILOCITHARISTA, ae, m. *die de* Cyther *enkel bespeelt, zonder daarbij te zingen*, Sueton. Domit. 4.

PSILOTHRUM, i, n. *eene zalf, waar door het haair uitvalt, waar door dus de huid glad wordt*, Martial. VI, 93, 9: *ook elk middel, om de haairen weg te doen, en het vel glad te maken, bij voorb.* lacryma hederae psilothrum est, Plin. H. N. XXIV, 10 med., *en dus meermaalen, bij voorb.* Ibid. 9 post init. XXXII, 10 post med.

PSIMMYTHIUM, i, n. *loodwit, bij voorb.* Psimmythium quoque, hoc est cerussam, plumbariae dant officinae; laudatissimum in Rhodo, Plin. H. N. XXXIV, 18 post med.

PSITTACINUS, a, um, *van de papegaaien, bij voorb.* collyrium, Scribon. Larg. 27. i. e. *papegaaikleurig.*

PSITTACUS, i, m. *een papegaai*. Plin. H. N. X, 42, *alwaar de beschrijving is: ook* Apul. Flor. p. 348, 27 *wordt hij beschreven: ook staat het woord* Pers. Prol. 8: *ook staat er een lijkdicht op eene papegaai* Ovid. Am. II. 6, *alwaar het woord eenige keeren voorkomt.*

PSORA, ae, f. *schurft, krauwaadje*. Plin. H. N. XX, 1: *ook* Plural., Ibid. 5 extr. XXII, 22.

PSORICOS, a, um. *de schurft betreffende, tegen de schurft, bij voorb.* medicamentum psoricum, Plin. H. N. XXXIV, 12: collyrium, Scrib. Larg. 32, *of enkel* psoricum, Cels. VI, 6 Sect. 31, scil. medicamentum, i. e. *middel tegen de krauwaadje.*

PSYCHOMANTIUM *of* **PSYCHOMANTEUM**, i, n. *eene plaats, waar men de zielen der overledenen raadpleegt, als 't ware, geesten-orakel*, Cic. Tusc. I, 48. Cic. Div. I, 58.

PSYCHROLUTA, ae, *en* **PSYCHROLUTES**, ae, m. *die zich koud baadt*, Senec. Ep. 53 *en* 83.

PSYTHIA, *zie* Psythius.

PSYTHIUS *of* **PSITHIUS**, a, um, *is de benaming van een soort van wijn of wijnstokken in* Griekenland, *bij voorb.* vitis Psythia, Colum. III, 2, 24. Plin. H. N. XII, 27. Virg. Georg. IV, 269, *en enkel* Psythia, scil. vitis *of* uva, Virg. Georg. II, 93: vel passum Psythiis (scil. uvis) suis recoctum, Stat. Sylv. IV, 9, 38: *van daar* Psythium scil. vinum, Plin. H. N. XIV, 9 in.

PTE *wordt achter de* Pronomina meus, tuus *en anderen gehecht, zonder misschien iet te betekenen: alhoewel dikwijls*, zelve *of* eigen *in de vertaling past, bij voorb.* meopte ingenio, Plaut. Pseud. III, 2, 14: meapte malitia, Ibid. Truc. II, 5, 18: si atomi ferrentur suopte pondere, Cic. Nat. D. I, 25: suapte manu interfectum, Cic. Or. I, 30: suapte natura facere, Ibid. II, 23: nostrapte culpa, Terent. Phorm. V, 2, 1: tuopte ingenio, Plaut. Capt. II, 3, 11: suapte potestate uti, Gell. VII, 19 e decreto vet. tribun. pleb.: Osculata esset suumpte amicum, Plaut. Mil. II, 4, 38: certissimum est, meopte potius fieri servum, Ibid. Men. V, 8, 10. *Ook lezen sommigen* nl istapte, valet cet., Catull. VI, 12, *alwaar anderen anders lezen.*

PTEROMA, ătis, n. Plur. Pteromata, *als 't ware vleugels, aan weerskanten van een gebouw of Tempel*, Vitruv. III, 2. IV, 4 *en* 7.

PTERON, i, n. i. q. pteroma, Plin. H. N. XXXVI, 5 post med. *en* 13.

PTEROTOS, i, *gevleugeld, of, als 't ware, gevleugeld, bij voorb.* calicea duos, quos adpellabant pterotos, Plin. H. N. XXXVI, 26 med. i. e. *handvatzels hebbende.*

PTERYGIUM, i, n. 1) *een oogenziekte, misschien een vliesch in 't oog*, Cels. VII, 7 Sect. 4. Plin. H. N. XXXII, 7 ante med. XXXIV, 10 extr. 2) *een vingerziekte, wanneer het vel met pijn terug gaat*. Plin. H. N. XXIV, 4. *ook, hoewel* Grieksch, Cels. VI, 19. 3) *het wolkjen in den* Beryl, Plin. H. N. XXXVII, 5 extr.

PTISANA, ae, f. 1) *eene* Ptisane, *d. i. een kookzel uit gerst (ook somtijds uit rijst) gerstendrank*, Plin. H. N. XVIII, 7, *en* Varr. ap. Non. 17. n. 3. 2) *de ontbolsterde of gepelde gerst zelve*, Cels. II, 18 *en* 24. Martial. XII, 73, 5: ptisanae cremorem, Cels. IV, 15 med.

PTISANARIUM, i, n. *drank of sap uit gerst of rijst, bij voorb.* ptisanarium oryzae, Horat. Sat. II, 3, 155.

PTYAS, ădis, f. (spuwend, spuwster): van daar aspis Ptyas, zekere adder, die zijn vergif in de oogen der menschen zal uitspuwen, Plin. H. N. XXVIII, 6 post med. XXXI, 6 post med.

PUBĔO, ui, ēre, manlijk zijn, de manlijke jaaren hebben, schijnt, behalven het particip. pubens, niet voor te komen; want pubuerit, Pandect., behoort voegzamer tot pubesco: van daar Pubens, scil. homo, een jongeling, een manbaar mensch, bij voorb. pubentes fratres, Claudian. de consul. Prob. & Olybr. 142: van daar Tropisch, van gras, kruiden, bloemen enz., wanneer ze hare grootte gekregen hebben, ten minsten niet meer te jong zijn, bij voorb. pubentes herbae, Virg. Georg. III, 126. Aen. IV, 514: pubentes rosae, Stat. Sylv. IV, 3, 129.

PUBER, zie Pubes, Adject.

PUBERTAS, ātis, f. de manbaarheid, de manlijke of manbare ouderdom, die bij de mansperſonen na het veertiende, en bij de vrouwen, na het twaalfde jaar begint, volgens Macrob. Sat. VII, 7 en Festus, bij voorb. pubertatis tempus, Sueton. Dom. 1: primis pubertatis annis, Justin. IX, 6: ab initio pubertatis, Ibid. XXIII, 1: annos pubertatis egressus, Ibid. XXXV, 2: plena pubertate, id est decem & octo annis, praecedere debet, Pandect. I, 7, 40: exstingui Venerem testibus circa pubertatem illita, Plin. H. N. XXV, 13 ante med.: ook van gewassen, bij voorb. incipientis uvae pubertas Plin. H. N. XXIII prooem. post med.: van daar 1) de manbaarheid, d. i. het kenteken derzelve, als de baardhaairen enz.: ook pili circa pudenda, eerbaar gezegd, Cic. Nat. D. II, 33, alwaar echter de baardhaairen ook te verstaan zijn: dus ook vidimus eadem omnia, praeter pubertatem, in filio Cornelii cet., Plin. H. N. VII, 16 extr.: pubertatem coercet, & non patitur erumpere, Ibid. XXI, 26: hier moet men het overal vertalen (eerbaar) manbaarheid, of kenteken der manbaarheid. Ook van gewassen, bij voorb. incipientis uvae pubertate i. e. in prima lanugine, Plin. H. N., zie hier voor. 2) de manheid, manlijkheid, d. i. de mannen kracht, of teelingskracht, bij voorb. inexhausta pubertas, Tacit. Germ. 20. 3) de manbare jeugd, d. i. manbare lieden, Val. Max. II, 1 extr.

PUBES, is, f. de manbaarheid, de manbare of manlijke ouderdom, die bij mansperſonen na het veertiende, en bij vrouwsperſonen, na het twaalfde jaar begint, en zich door de voortspruitende haairen, bij voorb. van den baard, vertoont: van daar 1) de manbaarheid, eerbaar gezegd, d. i. de baardhaairen en andere haairen, die zich in den manlijken ouderdom vertoonen, bij voorb. capulum & pubem fecisse, Plin. H. N. XXXIV, 8, van een beeldhouwer: van daar ook de pilis circa pudenda, bij voorb. si inguen pube contegitur, Cels. VII, 19, het welk men (eerbaar) door manbaarheid kan vertalen. Not. Sommigen houden de laatste beteekenis voor de eigenlijke: te weten, dat pubes zij i. q. pili circa pudenda: maar dit is, mijns achtens, tegen de eerbare spraakgewoonte, volgens welke dergelijke dingen nooit in ernstige schriften van eerbare mannen met den eigenlijken naam benoemd worden, ja, gemeenlijk, geen eigen naam hebben. Van daar de schaamte of schaamdeelen, bij voorb. pube tenus, Virg. Aen. III, 427: pube premit (Scylla) rabidos inguinibusque canes, Ovid. Am. III, 12, 22: arteriae ad pubem tendentes, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 83: ciet urinam vesica suis imposita pubi, Ibid. XXVIII, 15: Venus intecto corpore —; nisi quod tenui pallio bombycino inumbrabat spectabilem pubem, Apul. Met. X post med. p. 254, 7 Elmenh. 2) de manbare jongelingen, en in 't gemeen manbare menschen, weerbare manschap, bij voorb. omnem Italiae pubem, Cic. Mil. 23: equites bis centum, robora pubis lecta, dabo, Virg. Aen. VIII, 518: an ego tantum Romanae pubis, tot egregios exercitus, sterni patiar? Tacit. Ann. VI, 1: cetera pubes senioris Acestae fertur equis, Virg. Aen. V, 572. Ook van beesten, bij voorb. van stieren, pubi indomitae, Virg. Georg. III, 174. Van daar 2) in 't gemeen, menschen, lieden, volk, manschap, bij voorb. dico, pube praesenti, Plaut. Pseud. I, 1, 123: zoo wordt ook van Paul. ex Festo pube praesente door populo praesente verklaard, en Festus zegt pube praesente συνεκδοχικῶς ab iis, qui puberes sunt, omnem populum significant: verders pubes tuorum, Virg. Aen. I, 399 (403), i. e. uw volk, manschap: robora pubis, Virg., zie hier voor: tantum Romanae pubis, Tacit., zie hier voor: Dardana, Virg. Aen. VII: 219, i. e. Trojanen: captiva, Horat. Od. III, 5, 18, i. e. gevangen manschap, Soldaten: pubes agrestis, Virg. Georg. I, 343, landlieden, landvolk: dus ook rustica pubes, Tibull. I, 1, 23 (29), landvolk, landlieden. b) ook een manbaar mensch, manbaar, bij voorb. puero, priusquam pubes esset, Nep. Dion. 4, eer hij manbaar, of een manbaar mensch was, wanneer het een Substantivum gen. masc. zou zijn. Anderen houden het voor een Adjectivum, en declineren dus pubes of puber, eris, als of de Casus puberis, puberi, ook van pubes waren. Maar, dit is, misschien, onnodig. En nadien pubes manbaar (in Nominat.) anders niet ligt weder voorkomt, maar de Casus puberem, pubere cet., die van puber zijn: zoo kan het volgende Adjectivum enkel puber, eris wezen.

PUBES (zoo als men gelooft,) of **PUBER**, eris, Adjective, manbaar, manlijk, d. i. tot manlijken ouderdom gekomen, of daar in te vinden, van of in de manlijke jaren opgewassen, bij voorb. nisi puberem te haberet, Crass. ap. Cic. Or. II, 55: ad puberem aetatem, Liv. I, 3: priusquam pubes esset, Nep. Dion. 4, i. e. manbaar, manlijk: dit is de eenigste plaats misschien van pubes in deze Adjective beteekenis; doch het kan ook Substantive verstaan worden, zie hier voor Pubes Substantive: Festus zegt wel pubes adolescens, qui jam generare potest, maar pubes kan hier ook Substantive staan, en adolescens tot het volgende behooren, te weten pubes (est) adolescens qui cet. De Nominativus singul. puber is zeldzaam, bij voorb. pubes & puber, qui jam generare potest, Paul. ex Festo: verders ego puber, ego adolescens cet., Catull. LXII, 63, zoo als Scaliger ap. Festum leest. Anderen lezen mulier; echter erkent Priscianus 3 den Nominativus puber: van daar Puberes volwassen lieden, niet alleen jongelingen, maar alle volwassen perſonen, gevolglijk, ook de ouden ingesloten, bij voorb. omnes puberes Numidas interfecit, Sallust. Jug. 25 (28): omnes puberes interficerent, Caes. B. C. II, 13: omnes puberes armati convenire coguntur, Caes. B. G. V, 54: servosque omnes puberes liberaverunt, Ib. B. C. III, 9: omnes puberes trucidati sunt, Tacit. Ann. XIII, 30: van daar Tropisch, bij voorb. van planten enz., volwassen, opgewassen, opgegroeid, bij voorb. puberibus caulem foliis, Virg. Aen. XII, 413.

PUBESCO, bui, 3. met de baardhaairen en andere haairen der manbaarheid bekleed worden, een baard krijgen enz., bij voorb. impubem molli pubescere veste (i. e. barba), Lucret. V, 672: pubescunt dulces malae (wangen), Val. Flacc. VII, 340: pubescentia ora, Stat. Sylv. III, 3, 11: dus ook puer vix pubescente juventa, Sil. XVI, 678: ubi flore novo pubescet firmior aetas, Ibid. III, 84: Herculem, cum primum pubesceret, Cic., zie hier na: van daar een baard krijgen, of den manlijken ouderdom krijgen, tot manlijken ouderdom opgroeijen, bij voorb. Herculem, cum primum pubesceret, exisse, Cic. Offic. I, 22: aequali tecum pubesceret aevo, Virg. Aen. III, 491: puer vix pubescente juventa, Sil., zie hier voor: pubescentibus annis, Petron. 119: dehinc pubescens (Tiberius), Sueton. Tiber. 6: si alter eorum pubuerit, Pandect. XXXVII, 10, 3 post med., i. e. manbaar geworden: van daar Tropisch, 1) opgroeijen, van gewassen en andere dingen, bij voorb. Omnia, quae terra gignit, maturata pubescunt, Cic. Nat. D. I, 2: pubescunt maturitatemque adsequuntur, quae oriuntur e terra, Ibid. II, 19 extr.: pubescentem (fructum vinearum) vero & quasi adolescentem convenit religare, Colum. IV, 28: dus ook van den vogel Fenix: qui saepe renasci exitio, proprioque soles pubescere leto, Claudian. de Phoenice 51, i. e. jong te worden: pubescentibus radiis (der zon), Claudian. Proserp. II, 50, i. e. reeds volledig schijnen. 2) van planten en andere dingen, wanneer zij, bij het begin van haren groei, met iet zoo bekleed worden, als de kin des menschen met den baard: bekleed worden, bij voorb. Prata pubescunt flore, Ovid. Trist. III, 12, 7: ex eis (uvis) duo genera lanugine & ipsa pubescunt, Plin. H. N. XIV, 2: nunc omnia ictu pubescant virgulta, Claudian. Proserp. II, 79.

PUBIS, is, voor pubes, zie Pubes (Substantive.)

PUBLĬCANUS, a, um, eigenlijk, de (Romeinsche) Staatsinkomsten, of het Aerarium betreffende, daar mede zich bezig houdende, daar toe behoorende, van Publicum i. e. de openbare inkomsten, het Aerarium, komt alleen met betrekking tot het verpachten derzelven voor: en, nadien publicum ook de pacht heet (zie Publicus), zoo kan ook Publicanus, a, um zijn, zich met de pachten, de openbare inkomsten, bezig houdende, daar toe behoorende: van daar Publicanus, Substantive (scil. redemtor i. e. Pachter, of ook homo, wanneer publicanus van Publicum de pacht is) een Pachter of Pachter-generaal der Romeinsche inkomsten (vectigalium): te weten, van de veeweide, de tienden van het graan, en den tol: en deze Pachters-generaal waren gemeenlijk Ridders, bij voorb. fortissimus & maximus publicanus, Cic. Rab. Post. 2 in. en meermaalen, bij voorb. Cic. Planc. 9. Cic. Q. Fr. I, 1, 11. Cic. Manil. 7. Liv. XLIII, 16. Ook muliercula publicana, Cic. Verr. III, 34, i. e. Pachteresse: alwaar misschien redemtrix te verstaan is, ten zij men zeggen wil, dat Publicanus, a, um, vervolgends, door de gewoonte, het denkbeeld van pachten in zich begrepen heeft, en gevolglijk pu-

publicana *pachtend heet, voorál, wanneer men het van* publicum, *de pacht, afleidt, gelijk hier voor gezegd is. Nademaal de inkomsten driederlei waren, 1) uit de veeweiae,* scriptura, 2) *de tienden van het graan,* decimae, 3) *de tol.* portorium: *zoo waren er ook driederlei Pachters, bij voorb. sommigen heeten* decumani, *anderen* scripturarii *of* pecuarii cet. Not. *Behalven de pacht der* Romeinsche *Inkomsten, waren deze Pachters ook somtijds* Entrepreneurs, (*aannemers*), *bij voorb. zij namen aan het stichten van zekere gebouwen,* Liv. XXV, 3: *den toevoer aan het leger,* Liv. XXVII, 11 extr., *en andere dingen,* Liv. XXXIX, 44.

PUBLICATIO, onis, f. *eigenlijk, wanneer men iet aan de Gemeente, of den Staat mededeelt, bij voorb.* 1) *door bekendmaking, dit komt niet voor.* 2) *door* Confiscatie, *of verbeurdverklaring: van daar* Confiscatie; *verbeurdverklaring, intrekking in de gemeene kas, bij voorb.* bonorum, Cic. Cat. IV, 5. Cic. Planc. 41.

PUBLICE, Adv., *drukt altijd eene betrekking op den gantschen Staat, of Stad, of Gemeente uit, en heet in den naam, op last, op kosten van den Staat, of Stad, ten aanzien van den Staat, of Stad enz.: van daar* 1) *in den naam van den Staat of Stad, of Gemeente, bij voorb.* de fuga publice diceret, Cic. Verr. III, 34: proficisci, Ibid. V, 18: Ibi custos est publice, Terent. Eun. II, 2 extr.: Frumentum, quod essent publice polliciti, Caes. B. G. I, 16: Publice curationem agens, Liv. IV, 13: publice privatimque venerunt, Cic. Verr. II, 4, i. e. *in naam van den Staat zoo wel, als voor hun eigen persoon:* ea privatim ac publice rapere, Sallust. Cat. 13: ponere statuas, Liv. III, 17. 2) *ten aanzien van den Staat, of Stad, of Gemeente, den Staat, of de gantsche Stad (Gemeente) betreffende, bij voorb.* Haud cito mali quid ortum ex hoc publice, Terent. Ad. III, 3, 89, i. e. *tot nadeel van den Staat: van daar* honores civitatibus habere privatim ac publice, Caes. B. C. II, 21, i. e. *de gantsche Gemeente of Stad:* praemia civitatibus & viritim & publice tribuit, Hirt. Alex. 65: publice maximam putant esse laudem, quam latissime a suis finibus vacare agros, Caes. B. G. IV, 3. i. e. *doen den Staat eere aan:* publice salutare esse, Vellej. II, 3, i. e. *voor den gantschen Staat heilzaam:* nemini adventus sumtui neque publice neque privatim fuit, Cic. Verr. I, 6: *van daar* scribere publice, Cic. ad Div. XV, 3 en 9, *aan den Staat schrijven, d. i. aan den Senaat,* scil. Romeinschen: *dus ook* publice scripsi, Cic. Att. XVI, 11 extr.: scil. *aan de steden in Sicilië, gevolglijk aan derzelver Magistraten: dus ook* Literas Athenas publice misit, Nep. Timoth. 3. 3) *op kosten of bestelling van den Staat, Stad, of Gemeente, bij voorb.* publice alere, Nep. Arist. 3: publice elatus, Nep. Dion. 10: Tegula publice praebita est, Liv. V, 55: vesci, Liv. XLI, 20: statuas ponere, Liv., *zie hier voor:* redimere, Gell. XI, 17. 4) *doorgaands, in 't gemeen, allen in de stad, bij voorb.* exsulatum publice ire, Liv. V, 53: Publice licet cuilibet aedificare, Pandect. XXXIX, 2, 2: Consulentibus publice responsitavit, Gell. XIII, 10. 5) *openlijk, d. i. voor de gantsche Stad, of Staat, of Gemeente, in de gantsche Stad, of Staat, voor, of bij ieder een, bij voorb.* publice nuper differens, Gell. XVII, 21: Jamque rumor publice crebuerat, Apulej. Met. X med. p. 237, 16 Elmenh.: de quo differere publice non possim, Ibid. Apolog. ante med. p. 276, 35 Elm.: Intueri aliquid sedulo publice & prius & domi postea perfrui, Ibid. Met. II ante med. p. 118, 10 Elm., i. e. *openlijk, op straat:* compressi tuos nefarios conatus amicorum praesidio & copiis, nullo tumultu publice concitato, Cic. Catil. I, 5, i. e. *openlijk, doch het kan ook zijn, van de zijde van den Staat, d. i. zoo dat de Staat daar deel aangenomen heeft:* is praetor eodem die publice est interfectus, Cic. Brut. 62 extr., i. e. *openlijk, op straat, voor alle menschen, (niet op last van den Staat, want* Marius *heeft het voor zich laten doen); alwaar* Ernesti *zich aan deze beteekenis stoot, en het woord voor ingeschoven en onëcht verklaart; doch, even zoo staat* in publico *openlijk, voor ieder een, op de openbare straat,* Cic. Verr. III, 44. V, 35. Caes. B. G. VI, 18. Liv. XXIV, 16.

PUBLICITUS, i. q. publice, 1) *in den naam, op last of kosten van den Staat enz., bij voorb.* Nonne hoc publicitus scelus hinc deportarier in solas terras? Terent. Phorm. V, 7, 85: hospitio publicitus adcipiar (*voor* carcere includar publico), Plaut. Amph. I, 1, 8: praebere fores, Ibid. IV, 2, 7: dare alicui cibaria, Pompon. ap. Non. 11 n. 27: auctionem facere, Plaut. Pers. IV, 3, 40, *alwaar het ook openlijk, kan zijn:* aurum in aede Dianae servare, Ib. Bacch. II, 3, 79: ornari scutis ferroque, Enn. ap. Gell. XVI, 10 in. 2) *openlijk, d. i. voor ieder een, voor de geheele Stad, Gemeente enz., bij voorb.* esse perinfamem, Apul. Met. III post med. p. 136, 25 Elm., i. e. *bij de wereld, openlijk:* Nihil ergo superest, *zegt* Venus *tegen* Merkurius, quam tuo praeconio praemium investigationis publicitus edicere, Ibid. VI ante med. p. 176, 3 Elm.: matrimonium mulieris confarreaturus, Ibid. X post med. p. 352, 40 Elm.: simulacrum cuique — pro meritis praemio tribui, Ibid. Apol. ante med. p. 282, 16 Elm.: facere auctionem, Plaut., *zie hier voor.*

PUBLICO, avi, atum, are, *iet aan den Staat, of het gemeen mededeelen,* 1) *ten gebruike: van daar* corpus suum vulgo publicare, Plaut. Bacch. IV, 8, 12, i. e. *met ieder een hoereren:* bibliothecas, Sueton. Caes. 44: *dus ook* bibliothecam e manubiis, Plin. H. N. VII, 30 post med.: forum, Sueton. Aug. 43: lecticam, Vellej. II, 114: pudicitiam, Tacit. Germ. 19, i. e. *met ieder een hoereren: dus ook* aliquam, *bij voorb.* tibicinam en aulam, Quintil. VII, 9, *alwaar het eerste van de hoererij te verstaan is: van daar* 2) *openlijk laten hooren, bij voorb.* se, Sueton. Ner. 21. b) *openlijk laten zien,* aliquid, Ibid. Aug. 43: simulacrum, Ibid. Tiber. 5. i. e. *openlijk ten toon stellen, of laten zien.* 2) *tot narigt of kennis, openlijk bekend maken, bij voorb.* aliquid, Sueton. Aug. 43: reticenda, Justin. I, 7 extr.: dolura, Ibid. II, 15 extr.: dies fastos, Plin. H. N. XXXIII, 1: epistolas, Plin. Epist. I, 1: oratiunculam, Ibid. V, 13. 3) *ten eigendom, den Staat toeëigenen, in de openbare kas brengen,* confisceeren, *verbeurd verklaren, bij voorb.* regnum Jubae, Caes. B. C. II, 25: bona, Caes. B. G. V, 54. Liv. III, 58: privata, Cic. Agr. II, 21: agros, Ibid. III, 3: Ptolemaeum, Cic. Dom. 8, i. e. *zijn vermogen:* pecuniam, Liv. XXXI, 13: pecunias, Sallust. Catil. 51 (52) *en* 52 (55): cf. Nep. Thrasyb. 1.

PUBLICUS, a, um, *voor* populicus *van* populus *de Staat, de Stad enz.* 1) *den gantschen Staat, het gantsche Land, of Stad, of Gemeente, of inwoners van eenen Staat of Stad, Dorp of Gemeente, betreffende, daar toe behoorende, of betrekking hebbende, daar van afkomstig, aan het geheele Land, of Staat, of Stad, of Dorp, of Gemeente, eigen of gemeen, bij voorb.* publicum est, quod civitas universa aliqua de causa frequentat, ut ludi, dies festus, bellum, Cic. Invent. I, 27: sumtu publico *op kosten van den Staat,* Cic. Verr. V, 18: pessimum publicum *het nadeel van den Staat, bij voorb.* pessimo publico, Liv. II, 1, i. e. *het nadeel van den Staat:* magnificentia, Cic. Mur. 36, i. e. *pracht van den Staat:* sacrificia, Caes. B. G. VI, 13: controversiis publicis privatisque, Ibid.: injurias non modo publicas sed etiam privatas ultus est, Ibid. I, 12, i. e. *van den Staat:* poena, Liv. II, 5, i. e. *in naam van den Staat, of wegens eene Staatsmisdaad:* sollicitudo, Ibid. 42, i. e. *wegens den Staat: dus ook* indignatio, Liv. III, 48: pavor, Liv. V, 31, i. e. *wegens den Staat:* publicum imperium serviumque, Liv. I, 25, i. e. *van den gantschen Staat, of van allen, daar zij, of heeren, of slaven der* Albanen *zouden worden:* publicis consiliis munire opes (i. e. regnum), Ibid. 42, i. e. *door verrichtingen, die den Staat betreffen: ook het* consilium publicum *een Collegie, dat voor den Staat (Stad, Gemeente) zorgt, bij voorb.* auctor consilii publici, Cic. Pis. 3, i. e. *van den Senaat:* publica decora, Liv. II, 13, i. e. *roemrijke verrichtingen van Staatswege:* jus publicum & privatum, Ibid. 55: loca, Cic. Agr. II, 14. Liv. XLI, 27: parricidium, Liv. XXVIII, 29 in., i. e. *onburgerlijk gedrag jegens den Staat:* ager publicus populi Romani, Liv. XL, 38: *dus ook* quod (i. e. quantum *zoo veel als*) ejus (agri) publicum populi Rom. esset, Liv. XXXI, 4: non publico tantum se premi imperio, sed singulos justum pati servitium, Liv. XLI, 6, i. e. *dat hun gantsche Staat (Gemeente) niet alleen gedrukt wordt:* largitiones privatae atque publicae, Sallust. Cat. 37 (38): memoria publica recensionis, tabulis publicis impressa, Cic. Mil. 27: testimonium publicum civitatis (*in Sicilië*), Cic. Verr. III, 31: judicia publica, Pandect. XLVIII, 1 leg. 1, 2, 3. Cic. in Caecil. 1, i. e. *gerichten, die de misdaaden betreffen, daar gevolglijk de geheele gemeente belang bij heeft, zie* Judicium: *dus ook* causa publica, i. e. *een geding (Proces), dat eene misdaad betreft, criminele zaak, bij voorb.* causam publicam dicere, Cic. Rosc. Am. 21, i. e. *eene verdediging deswegens, openlijk (door eene redenvoering) houden: ook is* causa publica *anders eene zaak (ook belang, voordeel) van den Staat* Liv. II, 56 in.: homo publicus, Caes. B. G. VI, 13, i. e. *een staatsbediende, die eene openbare bediening heeft, Overheidspersoon:* literae publicae Agyrinensium, Cic. Verr. III, 31, i. e. *schrijven van de gantsche Stad, d. i. van den Senaat:* metuit publicos (viros, homines), Plaut. Truc. II, 7, 6, i. e. *Overigheid, of de* Aediles. *Van daar* Publicum, Substantive, *alles, wat den Staat, of Stad, of Gemeente, betreft, aangaat, daartoe behoort, of betrekking heeft, of daar van afkomstig is, elke zaak, elke plaats, elk nut, handeling:*

ling enz. van den Staat, bij voorb. a) het eigendom van den Staat, Gemeente, goederen, landerijën van den Staat, bij voorb. publicum Campanum, Cic. Agr. II, 50: quod ejus (agri) publicum populi Rom. esset, Liv., zie hier voor. b) inkomsten van den Staat, of Stad, of Gemeente, bij voorb. frui publico, Cic. Provinc. 5, van de Pachters van den Staat (publicani): zoo staat het zelfs van de Pachters Pandect. XXXIX, 4, 1, ten zij in beide plaatzen publicum de pacht is: publica male redimere, Cic. Q. Fr. I, 1. §. 11. i. e. slecht pachten: convivari de publico, Cic. Verr. III, 44, i. e. op gemeene kosten, op lands kosten, uit lands inkomsten: dus ook publica conducere, Horat. Ep. I, 1, 77: qui operas in publico, quod vectigalium causa locatum est, dat, resp. non abest. Pandect. IV, 6, 34: publicum quadragesimae egit, Suet. Vesp. 1, i. e. is kassier geweest: doch, het kan ook zijn Pachter: dus ook quod publicum agitarem, Senec. Ep. 119, alwaar het ook voegzamer schijnt, pacht: ook kan men het belastingen (zoo als vectigal) vertalen, bij voorb. ut tenerentur publico, Sueton. Cal. 40, i. e. schuldig waren lasten te betalen; doch, het kan ook het Aerarium zijn, bij slot is het dezelfde zin: van daar Tropisch, salutationum publicum exercet, Senec. Constant. 14, hij trekt voordeel uit zijn hof te maken, laat zich daar voor betalen. c) de pacht van den Staat, bij voorb. dum in eo publico essent, Liv. XXII, 49, i. e. zoo lang zij in deze pacht waren, zich daar mede bezig hielden: societas omnium publicorum, Cic. Dom. 28 Ed. Ernest., i. e. genootschap der Pachters generaal, eigenlijk, die aan alle pachten deel hebben, publicum quadragesimae egit, Suet. Vesp. 1, zie hier voor: circumspiciebam negotiaturus, — quod publicum agitarem, wat ik pachten zou, Senec. Ep. 119 ante med.: publicum habere, Plaut. Truc. I, 2, 41, een pacht hebben, gepacht hebben, Pachter (van den Staat) zijn: publico frui, Cic. en Pandect., zie hier voor. d) openbare kas, Aerarium, bij voorb. in publicum redigere, Liv. IV, 15, X, 23: arbitrium (het verkopen, de verkoop) salis in publicum sumtum, Liv. II, 9: in publicum retulit, Nep. Timoth. 1: ut tenerentur publico, Sueton., zie hier voor: ook het Archief, Varr. R. R. II, 11, 10. e) het publiek, d. i. de gantsche Gemeente van den Staat, Stad, of der plaats, of de Staat, de Stad, bij voorb. consulere in publicum, Plin. H. N. IX, 13, i. e. voor de Gemeente, voor den Staat, zorgen: in publico animadvertebatur, Liv. XXXIX, 18, i. e. het wierdt, in den naam of van wegens den Staat, gestraft: in publicum emere, Liv. XXXIX, 44, op kosten van den Staat, of in naam van den Staat, der Gemeente: dus ook in publicum redemti, Liv. XXVI, 27: leges in aes incisas publico proposuerunt, Liv. III, 57, i. e. voor het publiek, gevolglijk openlijk. f) het publiek, d. i. elke plaats, die aan inwoners gemeen is, waar alle menschen zien kunnen, elke openbare plaats, de straat, of openbare straat, markt enz., bij voorb. prodire in publicum, Cic. Verr. I, 13. Cic. Att. VIII, 11 extr., of egredi, Tacit. Hist. IV, 49, i. e. openlijk uitgaan: convivari in publico, Cic. Verr. III, 44, openlijk, op eene openbare plaats smullen: in publico esse non audet, Cic. Verr. V, 35, i. e. buiten 's huis te zijn, zich op straat te laten zien: dus ook in publico versari, Tacit. Ann. XV, 59: in publico epulari, Liv. XXIV, 16, i. e. openlijk, voor alle man: dus ook in publico adsistere, Caes. B. G. VI, 18: lectica per publicum vehi, Sueton. Claud. 36: blandiores in publico (openlijk, op straat) quam in privato (te huis), Liv. XXXIV, 2: se proripere in publicum, op straat, Liv. II, 23: Lex in publicum proponitur, Cic. Agr. II, 5, openlijk, voor alle man, voor het publiek, op eene openbare plaats: Carere publico, niet openlijk uitgaan, te huis blijven, Cic. Mil. 7. Cic. Harusp. 23, of abstinere, Sueton. Claud. 36. Not. publicus scil. servus of homo, een bediende, bij voorb. augurum, Inscript. ap. Gruter. p. 1087. n. 7: publicus pontificum, Inscript. ap. Donium class. 4. n. 48: ook een Overheidspersoon, Caes. B. G. VI, 13. Plaut. Truc. II, 7, 6, welke plaatzen boven staan. 2) algemeen, d. i. aan alle menschen, of inwoners van een land, Staat, Stad, Dorp, of ook der wereld gemeen, hen allen betreffende, van hun afkomstig, hen aangaande, waar allen deel aan nemen enz., bij voorb. cura publica, Horat. Od. II, 8, 7, i. e. omnium: favor publicus, Ovid. Pont. IV, 14, 56, i. e. aller gunst: vina, Plin. H. N. IV, 3 in., i. e. die in 't geheele land overäl groejen en niet in eene bijzondere streek, landwijnen: lux publica mundi heet de zon, Ovid. Met. II, 35: litora, Cic. Top. 7, i. e. algemeen: van daar algemeen, gewoonlijk, bij voorb. verba, Ovid. Art. I, 144. Ibid. Am. III, 7, 12. Cic. Acad. I, 7. Senec. Ep. 59: dus ook verbo publico (scil. het woord amicus) usus es, Senec. Ep. 3: dies, Senec. Ep. 122 med., i. e. de dag, dien alle menschen hebben, scil. van den morgen tot den avond: tralaticia & quasi publica officia, Plin. Ep. IX, 37, i. e. die in 't gemeene leven zijn, en die iemand, welke weet te leven, niet ligt nalaat: mos, Quintil. I, 2 in.: utendum plane sermone, ut nummo, cui publica forma est, Ibid. 6 in., i. e. gewoon of bekend. 3) gemeen, d. i. slecht, alledaagsch, niet zonderling, bij voorb. structura carminis publica, Ovid. Pont. IV, 13, 5: vena publica, Juvenal. VII, 53: Sermo non publici saporis, Petron. 3. 4) openlijk, bij voorb. funus, Plin. Ep. II, 1, alwaar van een voornaam man gesproken wordt, die driemaal Consul geweest is; gevolglijk, zou het ook wel kunnen zijn een lijk (lijkstaatzij) die de gantsche stad (Staat) aangaat, daar de gantsche stad (Staat) deel aan neemt: van daar Publicum, eene openbare plaats, zie boven. 5) aan allen bekend, bij voorb. verba, zie hier voor: nummo, cui publica forma est, Quintil., zie hier voor.

PUDEFACIO, feci, actum, 3. beschaamd maken, maken dat iemand zich schaamt; Passiv. Pudefio, actus sum, fieri, beschaamt worden, zich schamen, schijnt niet voor te komen, behalven Pudefactus, a, um, bij voorb. Gell. XV, 17, i. e. terwijl hij zich schaamde.

PUDENDUS, a, um, zie Pudeo.

PUDENS, zie Pudeo.

PUDENTER, met schaamte, bescheiden, zedig, bij voorb. appellare, Cic. Quint. 11 extr.: mentiri, Afran. ap. Charis. 2: sumere, Horat. Ep. I, 17, 44. Ibid. Art. 51: cf. Cic. Vatin. 2: pudentius, Cic. Or. II, 89. Gell. XII, 11: pudentissime, Cic. Att. XVI, 15 extr.

PUDEO, ui, itum, 2. zich schaamen, bij voorb. pudeo, Plaut. Cas. V, 2, 3, ik schaam mij; doch dit is zeldzaam: dus ook pudeat tacitus, Gell. V, 1: men zou hier toe kunnen brengen pudet nihil (scil. ille), Terent. Ad. II, 2, 36; doch Terentius kan daarbij ook illum gedacht hebben: dus ook non revereri? non pudere. Ibid. Phorm. II, 1, 3: induci ad pudendum, Cic. Brut. 50: verder pudendo door zich te schaamen, Cic. Or. I, 26: van daar pudens beschaamd, schaamächtig, bescheiden, zedig, bij voorb. homo, Cic. Verr. III, 69. Terent. Hec. I, 2, 90. Lucret. IV, 1158: dus heeft ook Caes. B. C. II, 31 Oudendorp pudentes (i. e. pudenter) suspicari, alwaar andere Edd. prudentes hebben: pudentior, Cic. Pis. 17: pudentissima femina, Cic. Verr. I, 37 extr.: vir pudentissimus, Cic. Flacc. 20: vultus pudentes, Ovid. Her. XX, 59: risus pudens, Auct. ad Her. III, 13: animus pudens, Terent. Heaut. I, 1, 78: veniam peto pudentem, Catull. XV, 2: nihil pudens, nihil pudicum, Cic. Phil. III, 11: exitus impudentiae, Cic. Verr. I, 1: van daar, eerlievend, Cic. Verr. III, 41 med. Gemeenlijk staat het impersonaliter, wanneer die zich schaamt in den Accusativus, en waaröver of waarvoor men zich schaamt, gemeenlijk in den Genitivus staat; dan zegt men me tui pudet, puduit of puditum est cet., i. e. ik schaam mij over u, of voor u, ik heb mij over u of voor u geschaamd; doch, dikwijls ontbreekt ook één van deze Casus, bij voorb. homines, quos infamiae suae neque pudeat, neque taedeat, Cic. Verr. Act. I, 12: ceteros pudeat, si qui cet., Cic. Arch. 6: quos, cum nihil refert, pudet, Plaut. Epid. II, 1, 1: cum puderet vivos, tanquam puditurum esset exstinctos, Plin. H. N. XXXVI, 15: pudet deorum atque hominum, Liv. III, 19. Plaut. Trin. IV, 2, 67, i. e. voor God en menschen: pudet me tui, Terent. Ad. IV, 5, 49, ik schaam mij voor u: dus ook cujus (patris) nunc pudet me, Ibid. Heaut. II, 3, 19: dus ook fratris me pudet, Ibid. Ad. III, 3, 38: pudet (me) Philumenae, Ibid. Hec. V, 2, 27: dus ook si te municipiorum non pudebat, Cic. Phil. II, 25: cf. Justin. VI, 12: Neque mei puditum est intus, Plaut. Bacch. III, 1, 12. Ook staat het geen, waaröver men zich schaamt, dikwijls in den Infinitivus, of Accusativus met den Infinitivus, bij voorb. pudet dicere, Terent. Heaut. V, 4, 19: quem — pudet ducere cet., Nep. Praef.: nonne esset puditum, legatum dici, Cic. Flacc. 22, alwaar Ed. Ernest. pusidum heeft: quod illum non puditum est ostentare, Apul. Flor. 2 in. p. 346, 23 Elm.: deos non puduisse servire, Tibull. II, 3, 30: te id nullo modo facere puduit, Terent. Heaut. V, 4, 20, alwaar andere Codd. piguit hebben. Ook met den Accusativus, bij voorb. te quidquam pudet, Plaut. Mil. III, 1, 30: Idne pudet te? Plaut. Epid. I, 2, 4: quem neque pudet quidquam, Terent. Ad. I, 2, 4: pudet, quod prius non puditum est, Plaut. Cas. V, 2, 4. Ook staat het Verbum somtijds in Plur., bij voorb. Non te haec pudent? Terent. Ad. IV, 7, 36: quem saeva pudebunt, Lucan. VIII, 495. Not. Pudeatur voor pudeat, Petron. 47. Particip. pudendus, a, um, het geen, waar men zich over behoort te schaamen, schaamenswaardig: ook schandelijk, lelijk, bij voorb. causa, Ovid. Her. V, 98: vita, Ibid. Pont. II, 2, 108: vulnera, Virg. Aen. XI, 55: negotiationes, Sueton. Vesp. 16: oratio, Ibid. Tiber. 65: sive ille stirpis antiquae sive pudendis parentibus atque avis, Ibid. Vitell. 2: pudenda dicta spectantur, Quintil. I, 2 (3): hoc quoque animal (scil. blatta) inter pudenda (animalia) est, Plin. H. N. XXIX, 6 extr.,

-exer., i. e. *schandelijke*, *leljke*, *beesten*: ut jam pudendum sit honestiora decreta esse legionum, quam senatus. Cic. Phil. V, 2: luxus, Tacit. Ann. III, 53: pro! cuncta pudendi (Campani)! Sil. XI, 90, i. e. *heel of overäl schandelijke leden*: *van daar* membra pudenda, Seren. Sammon. cap. 36 v. 681: *ook enkel* pudenda, scil. membra, Auson. in perioch. 6 Odyss., i. e. *de ligchaamsleden, die men niet zonder schaamte ontbloot, schaamdeelen*: *dus ook* pars pudenda, Ovid. Art. II, 618, i. e. *schaamlid*. *Dus ook* pube pudenda, Auson. Idyll. VI, 85.

PUDET, *zie* Pudeo.

PUDĪBUNDUS, a, um, 1) i. q. pudens, *zich schaamende*, *schaamächtig*, *bij voorb.* pudibunda celat ora, Ovid. Fast. II, 819: pudibunda jaces, pars pessima nostri (i. e. mentula), Ibid. Am. III, 1, 69: matrona, Horat. Art. 233: vir, Justin. XXXVIII, 18: pavo, Colum. X, 360: pudibundus quaerit latebras, Plin. H. N. X, 20. 2) *somtijds* i. q. pudendus, *schamenswaardig*: *ook schandelijk*, *bij voorb.* sales, Auct. Paneg. in Pison. (*achter* Lucanus) 114: exitia, Val. Flacc. I, 809: maternum illi genus sordidum atque adeo pudibundum fuit, Justin. XXIII, 4. 3) *rood*, *bij voorb.* dies, Stat. Theb. V, 295, i. e. *van de opgaande zon*: *doch*, *het schijnt voegzamer*, *de dag*, *die zich*, *als 't ware*, *schaamt*, (scil. *wegens het ontdekken van snoode dingen*).

PUDICE, *schaamächtig*: *van daar eerbaar*, *welvoeglijk*, *kuisch*, *zedig*, *bij voorb.* ingenium bene & pudice doctum, Terent. And. I, 5, 39: vitam agere, Ibid. I, 1, 47: verba facere, Plaut. Poen. V, 4, 5: pudicius, Plaut. Merc. IV, 3, 15. Plin. Ep. IV, 13.

PUDICITIA, ae, f. *wanneer men zich schaamt*, *om iet kwaads te spreken*, *of gesproken te hebben*, *te doen*, *of gedaan te hebben*, *schaamächtigheid*, *zedigheid*; *bijzonder*, *ten aanzien van hoererij*, *zedigheid*, *eerbaarheid*, *kuischheid*, *het zij er gesproken wordt van gehuwde of ongehuwde personen*, Plaut. Amph. II, 2, 209. Stich. I, 2, 44. Cic. Cluent. 5. Cic. Harusp. 5. Sallust. Cat. 25 (26). Ovid. Her. XVI, 288: pudicitiam alicujus expugnare, Cic. Coel. 20: alienam spoliare, Ibid. 18: imminuere, Plaut. Cist. I, 1, 90: filiae suae servare, Ibid. Epid. III, 3, 24: adgredi, Petron. 112: delibare, Suet. Aug. 68: prostituere, Ibid. Ner. 29: in propatulo habere, Sallust. Cat. 13: parum honeste habere, Ibid. 14: amittere, Tacit. Ann. IV, 3: nec suae nec alienae pudicitiae parcere, Cic. Rab. Perd. 3; vim aut vitium adferre pudicitiae alicujus, Plaut. Epid. I, 2, 7: matrona spectatae pudicitiae, Liv. X, 23: *ook van dieren*, *bij voorb. duiven*, pudicitia illis prima & neutri nota adulteria, Plin. H. N. X, 34. Not. Pudicitia *als persoon*, *en Godin* (*of beeld daarvan*) *was dubbel*, Patricia, *die eenen Tempel te Rome op de beestenmarkt* (in foro boario) *hadt*; *en* Plebeia, Liv. X, 23 Fest. in Pudicitiae *en* in Plebeiae.

PUDICUS, a, um, 1) *die zich schaamt*, *schaamächtig*, *bij voorb.* si quidem sis pudicus, Plaut. Rud. IV, 4, 78: pudicum neminem esse, Ibid. Trin. IV, 2, 104. *Dus ook* a me (i. e. *ten mijnen aanzien*) est pudica, Plaut. Curc. I, 1, 50; *doch het kan hier ook eerlijk*, *kuisch zijn*: Oratio, Petron. 2, i. e. *ongeblanket*, *ongekunsteld*, *natuurlijk*: *van daar* 2) *eerbaar*, *zedig*, *als men zich schaamt*, *iet kwaads te doen of te spreken*, *bij voorb.* ingenium, Terent. Hec. I, 2, 77: homo, Plaut. Trin. III, 2, 71: *bijzonder ten aanzien van hoererij*, *wanneer het*, *zedig*, *eerbaar*, *of tuchtig*, *kuisch*, *vertaald wordt*, *bij voorb.* homo, Cic. Leg. I, 19: Nihil pudens, nihil pudicum, Cic. Phil. III, 11: domus, Cic. Phil. II, 3: Penelope pudica, Horat. Sat. II, 5, 16: *dus ook* nupta (i. e. Lucretia), Ovid. Fast. II, 794: mater, Ibid. Pont. IV, 13, 29: imitere pudicas (feminas), Ibid. Am. III, 14, 13: lectum servare pudicum, Prop. II, 32, 55 (II, 30, 91): corpus animumque pudicum, Ovid. Her. VII, 5: crines, Ibid. Pont. III, 3, 51: taeda, Ibid. Her. VI, 134: fides, Ibid. Met. VII, 720: fraus, Ibid. Pont. III, 1, 107: mores, Ovid. Trist. III, 7, 13: preces, Ovid. Her. I, 85: pudicior matrona, Ibid. in Ibin 349: pudicissima femina, Plin. H. N. VII, 35. Not. Pudicabus *voor* pudicis, Cn. Gell. ap. Charis. 1.

PUDOR, oris, m. *is in 't gemeen*, *als men zich schaamt*, *bijzonder om iet onvoegzaams te doen en te zeggen*, *of gezegd en gedaan te hebben*: *van daar* 1) *schaamte*, *beschaamdheid*, *bij voorb.* ex quo fit, ut pudorem rubor, terrorem pallor consequatur, Cic. Tusc. IV, 8: pudore fractus, Ibid. II, 21: moderator cupiditatis pudor, Cic. Fin. II, 34: res non sine pudore dicenda, Plin. H. N. XIX, 8 post med.: pudore a dicendo refugisti, Cic. Or. 3: adolescentis modestissimi, Cic. Planc. 11, i. e. *van enz.*: *maar* pudor paupertatis, Horat. Epist. I, 18, 24, *der armoede*, *d. i. jegens de armoede*, *voor de armoede*: *dus ook* pudor ignominiae maritimae, Liv. XXXV, 27, i. e. *wegens de enz.*: patris pudor, Terent. And. I, 5, 27, i. e. *voor den vader*; *doch het kan ook schroom*, *achting*, *beteekenen*: *dus ook* famae, Cic., *zie beneden*: civium, Enn. ap. Non. 2. n. 696: *ook volgt er* ne *op*, *bij voorb.* metu ac pudore, ne minor inveniretur, Sueton. Aug. 94: *ten zij het van* metu *afhangt*: *ook de* Infinitivus, *bij voorb.* Sil. IV, 331. *Verders merke men aan*: sit pudor, Martial. VIII, 3, 3. VIII, 63, 15, i. e. *men schame zich*: si pudor est, Ovid. Am. III, 2, 34. Propert. I, 9, 33, i. e. *als gij schaamte hebt*; *doch het kan ook heeten wellevendheid*: *dus ook* si ullus pudor est, Martial. II, 37, 10: si quis est pudor (scil. vobis), Val. Max. II, 9, 1: *dus ook bij de aanspraak aan het vee*, si quis pudor, Virg. Ecl. VII, 44, *indien gij*, *runders*, *u schaamt enz.*, *zie het volgende*: pudor est (scil. mihi) referre, Ovid. Met. XIV, 18, i. e. *ik schaam mij te vertellen*. 2) *de schroom voor iemand*, *achting*, *respect*, *bij voorb.* patris, Terent. Andr. I, 5, 27, *schroom voor enz.*, *achting jegens enz.*: *dus ook* Omnium, qui tecum sunt, Cic. Q. Fr. I, 1 §. 6: famae, Cic. Prov. 6, *schroom voor napraat*: pudor ipsius, Metell. in Cic. Ep. ad Div. V, 1: civium, Enn. ap. Non. 2. n. 696, i. e. *voor de enz.*: o pudor! o pietas, Martial. VIII, 78, 4: *van daar* a) *liefde voor wellevendheid*, *welvoeglijkheid*, *waarvoor men ook welvoeglijkheid zet*, *tederheid*, *bescheidenheid*, *bij voorb.* homo summo honore, pudore, officio spectatissimus, Cic. Verr. I, 52, i. e. *die zeer op eere gezet is*, *van groote zedigheid enz.*: Non dimittam pudorem in rogando meum, Cic. ad Div. V, 19: adeo omnia regebat pudor, Liv. V, 46: *van daar komt misschien de spreekwijze*, *als men tot iemand zegt*: si pudor est i. e. *indien gij wellevend zijt*, *uwe wereld verstaat enz.*, *bij voorb.* contrahe crura, si pudor est, Ovid. Am. III, 2, 24: *en* Virg. Ecl. VII, 44 *zegt er één tot zijne runderen*: Ite domum, si quis pudor, ite juvenci; *dit is of boetend*, *of als een spreekwoord*, *voor*, *als gij wilt*, *of goedvindt*. b) *eer*, *achting*, *goede naam*, *reputatie*, *bij voorb.* famam pudoremque defuncti suscipere, Plin. Epist. II, 4: defunctae pudorem tueri, Ibid. V, 1: pudor oneratur, Pandect. III, 2, 20: pudorem suum purgare, Ibid. III, 3, 25: injuria nostrum pudorem pertingit, Ibid. XLVII, 10, 1 med. *bijzonder de eere van eene juffer*, *d. i. kuischheid*, *eerbaarheid*, *bij voorb.* membra, quae tibi pudorem abstulerunt, Ovid. Met. VI, 616 (i. e. mentula): oblita pudoris, Ibid. Her. XVII, 13: projicere pudorem, Ibid. 544. 3) *de oorzaak*, *om zich te schamen*, *d. i. de schande*, *bij voorb.* Nec pudor est, Ovid. Art. III, 203, i. e. *men behoeft zich niet te schamen*, *het is geene schande*: Quantus pudor esset obsideri, Liv. XL, 27, *hoe zeer men zich te schamen hadt*, *hoe groot de schande was*: Amicitia, quae non pudori sit, Liv. XXXIV, 58, *niet tot schande verstrekt*, *schande aandoet*: *dus ook* ne tibi pudori essem, Liv. XL, 15: cum pudore populi Rom., Liv. XLIV, 19, i. e. *tot schande van enz.*: ob notam materni pudoris, Justin. III, 4: removere pudorem i. e. Minotaurum, Ovid. Met. VIII, 157: Nostrum vulgat clamore pudorem, Ovid. Her. XI, 79: *van daar* pro pudor! *o schande!* Flor. I, 11. Petron. 81. Martial. X, 68, 6. Val. Fl. VIII, 269. Stat. Theb. X, 874: pro pudor imperii, Senec. ad Polyb. 36. 4) *de roodheid der huid*, Claudian. in nupt. Honor. & Mar. 268. 5) *kuischheid*, *eerbaarheid*, *bij voorb.* oblita pudoris, Ovid., *zie hier voor* n. 2. *met meer plaatzen*.

PUDORICŎLOR, ōris, *als 't ware*, *schaamroodheid hebbende*: *van daar roodachtig*, *bij voorb.* aurora, Laev. ap. Gell. XIX, 7.

PUELLA, ae, f. *is elk jongvrouwspersoon*, *getrouwd of ongetrouwd*: *van daar* 1) *een meisjen*, *wanneer het geslacht aangewezen wordt*, *ter onderscheiding van jongens*, *d. i. van het manlijk geslacht*, *bij voorb.* si puellam parerem, Terent. Heaut. IV, 1, 14, *als ik een meisjen baaren mogt*: eam nunc puellam filiam ejus quaerimus, Plaut. Cist. II, 3, 77, i. e. *dit meisjen*, *hare dochter*, (*dat ondertusschen opgegroeid en groot geworden was*): innuptae, Virg. Aen. VI, 307. 2) *een meisjen*, *d. i. elk jong vrouwspersoon*, *zoo als wij zeggen*, *het is toch maar een meisjen*: *wanneer het van den spreker afhangt*, *hoe ver hij dit wil uitstrekken*, *bij voorb. tot zestien*, *achttien of meer jaaren*: *zoo noemt* Penelope *zich zelve*, Ovid. Her. I, 115, *die evenwel een' man en zoon hadt*: *zoo heet* Lucretia, Ovid. Fast. II, 810: Phaedra *noemt zich*, *in een brief aan haren stiefzoon*, puellam Cressam, Ovid. Her. IV, 2: Antiŏpa, *die twee volwassen zonen hadt*, *heet* puella, Prop. III, 15 (14), 34: *zoo heet* Medea, *toen zij op* Jason *verliefd werdt*, puella Phasias, Ovid. Pont. III, 3, 80: Sappho puella Lesbis, Ibid. Her. XV, 100: Omfale, *toen* Herkules *haar minnaar was*, *heet* puella Lyda, Ib. Fast. II, 356: Helena, *gemaalin van* Menelaus, *als zij van* Paris *geschaakt werdt*, puella Graja, Ibid. Art. I, 54: *zoo heet* Psyche, *die van haren gemaal* Kupido *reeds zwanger was*, puella, Apul. Met. VI ante med. p. 179, 18 Elm.: *zoo ook van eene*, *die baaren zal*, Gell. XII, 1 in.; *en dus meermalen van gehuwden*: *doch*, *men kan het dikwijls*, *door Prinses*, *jonge juffer*,

v.r-

vertalen, *bij voorb.* laborantes utero puellas, Horat. Od. III, 22, 2, i. e. *jonge vrouwen:* viduae cessate puellae, Ovid. Fast. II, 557: de tutela legitima, in qua dicitur esse puella, nihil usu capi potest, Cic. Att. I, 17. 3) *een meisjen, met betrekking tot den minnaar, die zijne liefste zijn meisjen noemt, hetzij zij vrijster of echte vrouw is*, *bij voorb.* Ovid. Am. II, 2, 3 *en* 34: *dus ook* Jupiter, tibi turpe, tuam servire puellam, i. e. *uw meisjen, uwe liefste*, Prop. III, 15 (14), 21, *alwaar de voorgemelde* Antiŏpa *verstaan wordt.* Not. *van een katjen staat het* Martial. I, 110, 16, *daar staat:* nec invenimus dignum tam tenera viram (i. e. maritum) puella.

PUELLĀRIS, e, 1) *aan een meisjen of jong vrouwspersoon of aan meer behorende, gewoon, eigen, kinderlijk, jeugdig, jong*, *bij voorb.* animos puellares, Ovid. Fast. IV, 434, *van* Proserpina, *toen zij geschaakt werd:* plantas, Ovid. Met. V, 611, *van* Europa, *als* Jupiter *haar schaakte:* *en* Ibid. Fast. IV, 463, *van de gemelde* Proserpina, *toen zij van* Pluto *geschaakt was:* pedes, *van* Ariădne, *toen haar* Theseus *verlaten hadt*, Ibid. Her. X, 20: aetas puellaris, Quintil. VI prooem. 5, *van de vrouw van* Quintilianus, *die reeds eenen zoon vol hoop hadt:* suavitas, Plin. Epist. V, 16, *van een meisjen van veertien jaren:* anni, Claudian. de laud. Serenae 140: Livia prima sua juventa ex Nerone gravida, cum parere virilem sexum — cuperet, hoc usa est puellari augurio, ovum in sinu fovendo cet., Plin. H. N. X, 55, i. e. *kinderächtige (laffe) voorspelling of voorzegging*, (*uit het ei en het daarvan uitgebroeide kuiken*, *zie* Suet. Tiber. 14); *ten zij het misschien eene aanwijzing is, waaruit men zien wil, of zij een knechtjen of een meisjen baaren zou: dan zou* puellaris *zijn* i. q. ad pueros & puellas pertinens. 2) *jongens, en (of) meisjens betreffende, daar toe behorende*, *bij voorb.* augurium, Plin. H. N., *zie hier voor.*

PUELLĀRĬTER, *op meisjens wijze, als een meisjen*, *bij voorb.* aliquid nescire, Plin. Ep. VIII, 10.

PUELLĀRĬUS, a, um, *zich met meisjens* (puellae, *of ook jongens, die ook* puelli *heeten*), *bezighoudende, daar toe behorende:* *van daar* erat puellarius i. e. *een meisjensvriend*, Petron. 43. *Ook zou het kunnen heeten een (ontuchtige) jongensvriend.*

PUELLASCO, ĕre, *een meisjen worden, d. i. misschien kinds worden, verwijfd worden*, *bij voorb.* quod non solum innubae fiunt communes, sed etiam veteres puellascunt & multi pueri puellascunt, Varr. ap. Non. 2. n. 657.

PUELLĪTOR, ari, *misschien kinderächtigheid plegen, spelen, stoeijen, of ontucht bedrijven*, *bij voorb.* cum cano eugio, Laber. ap. Non. 8. n. 56. *Sommigen lezen* velitari.

PUELLŬLA, ae, f. *een meisjen, wanneer men verkleinend, of boertend teder spreekt, een klein meisjen*, Catull. LVII, 9. LX, 57 *en* 182. Terent. Phorm. I, 2, 31.

PUELLUS, i, m. *een jongetjen, knaapjen*, Lucret. IV, 1246. Gell. XIX, 11 *uit een' dichter van zijn' tijd:* *verders* Plaut. ap. Fest. *en* Varro, Lucil. *en* Enn. ap. Non. 2. n. 688. Apul. Met. VII post med. p. 197, 10 Elm.: cf. Sueton. Calig. 8, *alwaar gezegd wordt, dat de Ouden de* pueri *ook* puelli *genoemd hebben.*

PŬER, ĕri, m. *elk kind, het zij jongen of meisjen*, *bij voorb.* Proserpina puer Cereris, Naev. ap. Prisc. 6: sancta puer Saturni filia, Liv. in Odyss. ibid.: mea puer, mea puer, quid verbi cet., Naev. Ibid. ex vet. Carin.: *ook zegt* Paulus Pandect. L., 16, 163 pueri adpellatione etiam puella significatur, nam & feminas puerperas adpellant recentes ex partu: nescire, quid antea, quam natus sis, adciderit, id est semper esse puerum, Cic. Or. 34, i. e. *kind of knaap:* *van daar* pueri *de kinderen*, *bij voorb.* pueri infantes, Cic. Rosc. Am. 53: pueros infantes minutulos, Plaut. Poen. Prol. 28: pueri tarde dentientes, Plin. H. N. XXX, 3: *van daar* a pueris *van kinds af*, *zie hier na:* ex pueris excedere, Cic., *zie hier na*, *ook jonge lieden*, *bij voorb.* Atticae, quoniam, quod optimum in pueris est, hilarula est, meis verbis savium des, Cic. Att. XVI, 11 extr.: *verders* Ne, pueri, ne tanta animis adsuescite bella, *zegt* Anchises *tot* Æneas, *waarbij hij deszelfs nakomelingen meent*, Virg. Aen. VI, 832, i. e. *kinderen, zoonen: maar bijzonder, van het manlijk geslacht*, 1) *een knaap, jongen, naar geslacht, tot onderscheiding van meisjens*, *bij voorb.* Cultus erat pueri, Ovid. Met. IX, 711: multi pueri, multae puellae, Catull. LXI, 42. 2) *een knaap, kind, in jaaren, d. i. een jong mansperzoon, tot in het twaalfde, achttiende jaar, of ook wel verder; zoo als dan Cicero dikwijls*, *bij voorb.* ad Div. XII, 25. Philipp. IV, 1, Octavianus, *die negentien jaren oud was, een* puer *noemde: zoo heet* Scipio, *die boven de twintig jaren oud was*, puer, Sil. XIII, 704. XV, 33 *en* 46, *die* Ibid. XV, 10 *en* 13 juvenis *heet:* cf. Virg. in Culic. 26: *zoo heet* Pallas, Virg. Aen. XI, 42, puer, *die een ligchaam soldaten kommandeerde; want hier komt het op den wil van den spreker aan, zoo als bij ons het woord* jongen, *knaap, geen bepaalde grenzen heeft:* *Van daar* a) *in 't liefkozen, een knaap*, *bij voorb.* leporum disertus puer, Catull. XII, 9: ne, pueri, ne tanta cet., Virg., *zie hier voor.* b) *in 't schelden, jongen, boef*, *bij voorb.* de te largitor, puer, Terent. Ad. V, 8, 17, *alwaar iemand zoo genoemd wordt, die een jongeling is, en op trouwen staat.* Not. a puero *van kindsbeen af, wanneer men in* Singul. *spreekt*, *bij voorb.* audivi a puero, Cic. Acad. IV, 36: hominem cognovi, idque a puero, Cic. Or. I, 11 cf. Horat. Sat. I, 4, 97: *of* a pueris, *als men in* Plur. *spreekt*, *bij voorb.* *van zichzelven*, *bij voorb.* ut a pueris tot notionea haberemus, Cic. Tusc. I, 24, *voor* haberem; *dan zou hij* a puero *gezegd hebben:* *dus ook van anderen*, *bij voorb.* nos jam a pueris nasci senes, Terent. Heaut. II, 1, 2: ex pueris excedere, Cic. Arch. 3, *ophouden een jongen te zijn, een jongeling worden.* 3) *de jongen van iemand, d. i. zijn jonge zoon, zijn kind*, *bij voorb.* Tuque puerque tuus, Virg. Aen. IV, 94: *en in 't gemeen, een zoon*, *bij voorb.* Latonae puer, Horat. Od. IV, 6, 37, i. e. Apollo: pueros Ledae, Ibid. I, 12, 25, i. e. Kastor *en* Pollux. 4) *een knaap of jonge tot oppassing: en de eerste bedienden waren zeker knapen of jongelingen, vervolgens elk slaaf*, *bij voorb.* unus puer, Cic. Rosc. Am. 28: puer ab janua prospiciens, Nep. Hann. 12: *en meermalen*, *bij voorb.* Varr. ap. Non. 2, 648. Horat. Sat. I, 9, 10. Ibid. Od. I, 38, 1. Juvenal. XI, 59: pueri adpellatio, *zegt* Paulus Pandect. L. 16, 204, tres significationes habet: unam, cum omnes servos pueros adpellamus cet.: *van daar* pueri regii, Liv. XLV, 6, i. e. *Koninglijke Paadjen.* c) *een ongetrouwd mansperzoon*, *bij voorb.* semper fac puer esse velis, *zegt* Cybele *tegen* Attis, Ovid. Fast. IV, 226. Not. a) *voor* puer *staat dikwijls* puerus, *en wel* Vocat. puere, *bij voorb.* Plaut. Asin. II, 3, 2. V, 2, 41. Merc. V, 2, 71 *en meermaalen.* b) puerei *voor* pueri, *zelden de Ouden*, *bij voorb.* puerei plures fiant, Lucil. ap. Quintil. I, 7, 15.

PUĔRA, ae, f. i. q. puella, *een meisjen*, Varr. ap. Non. 2. n. 674. Liv. in Odyss. ap. Priscian. 6. *Ook zegt* Suetonius Calig. 8: quod antiqui etiam puellas pueras, sicut & pueros puellos dictitarent.

PUĔRASCO, ĕre, *in de jongens of jongelings jaren komen, een jonge knaap of jongeling worden*, *bij voorb.* novem liberos tulit, quorum duo infantes adhuc rapti; unus jam puerascens insigni festivitate, Sueton. Calig. 7.

PUĔRĪLIS, e, 1) *knapen, jongens, of kinderen eigen, behorende, of gewoon, kinderlijk, jongensächtig, jeugdig enz.*, *bij voorb.* aetas, Cic. Arch. 3, *jongens ouderdom:* anni pueriles scil. Proserpinae, *als zij van* Pluto *geschaakt werdt*, Ovid. Met. V, 400: species, *jongens gedaante*, *bij voorb.* Tages puerili specie dicitur visus, sed senili prudentia fuisse, Cic. Div. II, 23, i. e. *in de gedaante van een jongen:* ubi concessit tempus puerile juventae (Dativ.), Ovid. Met. VI, 719, i. e. *kindsche ouderdom, jongensjaren:* blanditiae, Ibid. 626: ostrum puerile, i. e. praetexta, Stat. Sylv. V, 2, 66: agmen puerile i. e. puerorum, Virg. Aen. V, 548: puerilis tum opera jugerum vineti pampinabit i. e. pueri, Colum. XI, 2 med. §. 44: regnum, Liv. I, 3, i. e. *Koninglijke regering, als jongeling:* delectatio, Cic. Fin. I, 21, *kinderlijk vermaak:* puerile est, Terent. Andr. II, 6, 17, i. e. *het is iet kinderächtigs; doch het kan ook heeten, slecht, eene kleinigheid, zie* n. 2. *Ook heet* puerilis *jongensächtig, tot onderscheiding van het geslacht*, *bij voorb.* facies, Ovid. Met. VIII, 323, i. e. *een jongens wezen, jongens gezicht. Ook de* concubitu, *bij voorb.* Fotis (puella) (mihi) puerile obtulit corollarium, Apul. Met. III post med. p. 138, 13 Elm., i. e. concubitum posticum, *zoo als* Elmenhorst *verklaart:* *dus ook* puerile popolsci (a puella.) Martial. IX, 69. 3: *zoo zegt* Procris, *als een mansperzoon verkleed, tot haren gemaal* Cephalus, *die haar niet kende:* Da mihi, da mihi id, quod pueri solent dare, i. e. concubitum posticum, Hygin. fab. 189. 2) *kinderächtig, of jongensächtig, Tropisch, d. i. slecht, laf, eenvouwig*, *bij voorb.* consilium, Cic. Att. XIV, 21: sententia, Terent. Phorm. V, 7, 55: vota, Ovid. Trist. III, 8, 11: res inertes, pueriles, Gell. IX, 8: nugalia theoremata & pueriles isagogae, Ibid. I, 2: si puerilius his cet., Horat. Sat. II, 3, 250.

PUĔRĪLĬTAS, atis, f. 1) *jongensjaren, kinderjaren*, Varr. ap. Non. 8. n. 90: annos puerilitatis egressus, Val. Max. V, 4, 2. 2) *kinderlijke of jongensächtige zeden*, Senec. Epist. 4.

PUĔRĪLĬTER, 1) *kinderlijk, d. i. zoo als kinderen of jongens*, *bij voorb.* ludere, Phaedr. III, 8, 5: blandiri, Liv. XXI, 1. 2) *kinderächtig, d. i. eenvouwig, laf*, *bij voorb.* facere, Cic. Acad. IV, 11: aliquid consectari, Ibid. 17: cupere, Tacit. Hist. IV, 86: res ficta sit pueriliter, Cic.

Cic. Fin. I, 6: stultus, Plaut. Perf. IV, 4, 42.

PUERĬTĬA, ae, f. 1) *de jongens of meisjens leeftijd, de eerste jaren tot 16, 18, jaren, en daar boven, de kindsheid, jeugd, bij voorb.* pueritiae adolescentia obrepit, Cic. Senect. 2: is natus & omnem pueritiam Arpini altus, Sallust. Jug. 63 (67): e ludo atque pueritiae disciplina — ad patris exercitum profectus est, Cic. Manil. 10: in pueritia, *in de kindsheid, jeugd, als jongen*, Cic. Verr. I, 18. Plin. H. N. II, 107 post med.: a pueritia, Cic. ad Div. I, 7 post med. Cic. Tusc. II, 11, *van kindsbeen af, van de jeugd aan: dus ook* mihi magna cum eo jam inde usque a pueritia fuit semper familiaritas, Terent. Heaut. I, 2, 9: pueritiam incuriose, adolescentiam petulanter, egerat, Tacit. Hist. I, 13: Domitii pueritia tali magistro adolesceret, Ibid. Ann. XII, 8: educator pueritiae, Ibid. XIV, 3: praeceptis pueritiam alicujus fovere, Ibid. 55: est plerisque (Batavis) procera pueritia i. e. statura in pueritia, Ibid. Hist. IV, 14. Not. pueritia *wordt* Cic. Coel. 1. *aan iemand toegekend, die reeds eene beschuldiging voor het gerecht inbrengt (zie Puer). Ook van de beesten, de jeugd, bij voorb.* caper primis pueritiae temporibus, Colum. VII, 6. Not. puertia *voor* pueritia (contracte), Horat. Od. I, 36, 7. 2) *zuiverheid*, Varr. ap. Non. 2. n. 672: *doch, daar behoorde misschien* puritia *te staan. Ook lezen sommigen uit* Varro *aan:* ea erat matronae simplicitas & puritia & honestas.

PUERPĔRA, ae, f. scil. femina (*van* puer *en* pario), *eene kraamvrouw, d. i. die thans of onlangs gebaard heeft*, Terent. Ad. V, 7, 23. Ibid. And. III, 2, 10. Horat. Epod. XVII, 52. Plin. H. N. VII, 4. *Ook die eerst baaren zal, die in den arbeid is*, Plaut. Amph. V, 1, 40. Catull. XXXIV, 13. Not. Adject., *bij voorb.* verba, Ovid. Met. X, 511, *kraamvrouws, d. i. woorden, zoo als men tot eene vrouw in barensnood spreekt:* puerpera uxor, Senec. Benef. IV, 35 extr., i. e. *die baren zal: gevolglijk is het woord een Adject., en, wanneer het eene kraamvrouw, of een vrouw in barensnood beteekent, dan moet men* femina *er bij verstaan; in de plaats van* Seneca; me puerpera uxor tenet *kan ook* puerpera *als eene Appositie staan; bij stos is het hetzelfde.*

PUERPĔRĬUM, i, n. 1) *het kinderbaren, het kinderbed, kraambed, geboorte, bij voorb.* ut puerperio cubem, Plaut. Truc. II, 5, 22, i. e. *in het kraambed liggen:* Locus puerpario Antium fuit, Tacit. Ann. XV, 23: Echeneis partus (feminarum) continet ad puerperium, Plin. H. N. IX, 25: pericula puerperii tollere, Ibid. XXVIII, 8 post med: percunctatus est, quam diutinum puerperium & quam laboriosi nixus fuissent, Gell. XII, 1 in., i. e. *hoe lang zij met de geboorte heeft doorgebracht: van daar* alma natura tellus annua vice, velut aeterno quodam puerperio laeta est, Colum. III, 21. 2) *de geboorte, d. i. geboren ligchaamsvrucht, bij voorb.* numerus puerperii, Gell. X, 2, i. e. *kinderen, die te gelijk geboren zijn:* uno abortu duodecim puerperia egesta, i. e. *kinderen, geboorten*, Plin. H. N. VII, 11: edere puerperium septem mensium, Ibid.: feminam nobilitate, puerperiis, sanctimonia insignem, Tacit. Ann. XII, 6: puerperium necat, Plin. H. N. XVIII, 29 fin.: quercus laurique ferebant cruda puerperia, Stat. Theb. IV,

280, i. e. *de menschen groeiden uit de boomen.*

PUERTĬA, *voor* pueritia, Horat. Od. I, 36, 7.

PUERŬLUS, i, m. *een jongen of slaaf, wanneer men verkleinend, of boertend, of spottend spreekt*, Cic. Top. 4. Rosc. Am. 41.

PUĔRUS, i, m. *voor* puer, *een jongen, slaaf*, Plaut. *zie* Puer.

PUGA *of* PYGA, ae, *den aars, zie* Pyga: *ook* Plur. Pugae, Nov. ap. Non. 1. n. 184.

PŪGIL, ilis, m. *een vechter met den* Caestus (*zie* Caestus), *vuistvechter*, Cic. Tusc. II, 17 *en* 22. Cic. Brut. 69. Horat. Od. IV, 2, 18. Ibid. Art. 84. Ibid. Ep. II, 1, 186. Ovid. Am. III, 2, 54. Fast. V, 700: si qua est habilior, pugilem esse ajunt, Terent. Eun. II, 3, 23: *deze Pugiles waren niet alleen bij de Grieken, alwaar zij op de openbare Schouwspelen, bij voorb. de Olympische, om den prijs kampten*, Cic. Brut. 69. Horat. Od. IV, 2, 18. IV, 3, 4 (*alwaar bijzonder* Pollux *een vermaard* Pugil *was*. Ovid. Fast. V, 700. Am. III, 2, 54. Horat. Od. I, 12, 25. Sat. II, 1, 26), *maar ook bij de Romeinen, bij voorb.* spectavit pugiles, Sueton. Aug. 45: cf. Horat. Epist. II, 1, 186. Cic. Leg. II, 15: *van daar* os pugilis, Gall. ap. Sueton. Gramm. 22, *misschien een hard voorhoofd, dat veel stooten en poffen uit kan staan, d. i. onbeschaamd.*

PUGĬLĀTĬO, onis, f. *het vechten der vuistvechters* (pugilum), Cic. Leg. II, 15.

PUGĬLĀTŌRĬUS, a, um, *bij voorb.* follis, Plaut. Rud. III, 4, 16, i. e. *misschien een bal, of ballon, die met de vuist geslagen wordt: gevolglijk van* pugillus; *wanneer* pugillatorius *misschien beter zou zijn.*

PUGĬLĀTUS, us, m. *het vuistvechten, d. i. het vechten met den* Caestus, Plaut. Bacch. III, 3, 24: certare in pugilatu, Plin. H. N. VIII, 22: *van daar boertend*, hic homo pugilatum incipit, Plaut. Capt. IV, 2, 13, *van iemand, die zoo met de armen schermt, als of hij vechten wilde.*

PUGĬLĬCE, *vuistvechterächtig, op de wijze der vuistvechters, bij voorb.* quid hei, lis filius? valet? pugilice atque athletice (valet), Plaut. Epid. I, 1, 18: *boertend, misschien, voor heerlijk, of wel, of gezond: zoo staat ook* Ibid. Bacch. II, 3, 14 pancratice atque athletice (valuit).

PUGILLĀR, aris, n. *schrijftafeltjen*, Catull., *zie* Pugillaris.

PUGILLĀRIS, e, (*van* Pugnus *of* Pugillus i. e. *eene vuist*,) *het geen men met eene vuist houden kan, het geen omtrent eene vuist vult, vuistlijk (wanneer men het met één woord uitdrukken wil), bij voorb.* testiculos, Juvenal. XI, 156, *alwaar de eerste* Syllabe *lang staat: van daar* 1) Plural. Pugillares, ium, scil. libelli *of* codicilli, *eene schrijftafel, bij voorb.* pugillares, Plin. Ep. I, 6. IX, 6. Sueton. Ner. 5: pugillares ex tubere aceris, Plin. H. N. XVI, 16: pugillares citrei, Martial. XIV, 3 *in het opschrift:* pugillares eburnei, Ibid. 5 *in het opschrift:* membranei, Ibid. 7 *in het opschrift:* quincuplices (pugillares), Ibid. 4 *in het opschrift:* Vitelliani (pugillares), Ibid. 8 *in het opschrift, en* II, 6: pugillarium usum, Plin. H. N. XIII, 1: pugillaribus, Plin. Ep. VI, 5 extr. Senec. Ep. 15 *en* 108. 2) Pugillar *voor* pugillare (scil. scriptum *of iets dergelijks*), i. q. pugillares, *een schrijftafeltjen, bij voorb.* bipatens pugillar, Auson. epigr. 127 (146). 9: pugillaria, Catull. XLII, 5. Gell. XVII, 9 post med.

PUGILLO, PUGILLOR, *zie* Pugilo.

PUGILLUS, i, m. *eene kleine vuist, vuistjen, of ook vuist in 't gemeen, of zoo veel men met de vuist vatten kan, bij voorb.* addito — lentis pugillum, Cato R. R. 158: *dus ook* farris, Plin. H. N. XX, 22: *Ook zegt* Asinius ap. Charis. 1, *dat* pugillus *is*, qui plures tabellas continet in seriem sitas.

PUGĬLO *of* PUGILLO, avi, atum, are, PUGĬLOR *of* PUGILLOR, atus sum, ari, *met de vuist vechten*, Apulej. de deo Socrat. post med. p. 53, *regel* 33 *en* 34, *gevolglijk tweemaal: van daar ook Tropisch, met de voeten vechten of stooten, bij voorb.* equus pugillatur ungulis in me, Apul. Met. VII post med. p. 195, 11 Elm.

PŪGĬO, onis, m. *van* pungo: *van daar zegt* Festus: pugio dictus est, quod eo punctim pugnatur. 1) *een soort van korten degen, een dolk*, Cic. Phil. II, 12 *tweemaal, en* Martial. XIV, 33. 1: *van daar* pugionem veste tectum expedire, Sallust. fragm. ap. Non. 18. n. 9: se strictis pugionibus peti, Sueton. Caes. 82: aliquem pugione percutere, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12: *of* fodere, Tacit. Hist. IV, 29: *of* ferire, Hirt. Alex. 52. Not. *De Keizers droegen hem als een teken van magt over leven en dood, zie* Sueton. Galb. 11. Vitell. 15. Tacit. Hist. III, 68. *ook de krijgsoversten en hoplieden onder de Keizers, zie* Tacit. Hist. I, 43. Martial. XIV, 32. Val. Max. III, 5, 3. Not. *Bij* Kaligula *vond men twee geheime geschriften*, Gladius i. e. *Lijst der genen, die met het zwaard zullen gestraft worden, en* Pugio i. e. *Lijst der genen, die hij in 't geheim, d. i. door Banditen, wilde laten doorsteken*, Sueton. Calig. 49. 2) *Tropisch, bij voorb.* plumbeum pugionem! Cic. Fin. IV, 18, i. e. *zwak bewijs!*

PUGIUNCŬLUS, i, m. *een dolk, als men verkleinend spreekt, dolkjen*, Cic. Or. 67. Cic. fragm. adv. C. Anton. ap. Ascon.

PUGNA, ae, f. *elk vechten of strijd tegen eenen vijand, bij voorb. met wapenen enz., het zij het geschiede tusschen twee of meer personen, of tusschen legers en vlooten, wanneer het vechten, strijd, treffen is, bij voorb.* pugnarum exitus, Cic. Mil. 21: pugnam navalem facere, Nep. Arist. 2, i. e. *houden:* pugnare pugnam, *bij voorb.* claram, Liv. IX, 37 extr., *een veldslag houden:* equestris, Cic. Verr. IV, 55: pedestris, Virg. Aen. XI, 709: singularis i. e. *met één, of tusschen twee, tweegevecht, duël*, decertare pugna, Caes. B. G. III, 23: diuturnitate pugnae defessi proelio excedebant, Ibid. 4: legiones pugnam excipiunt, suppressaque hostium ferocia proelium aequatur, Tacit. Hist. V, 18: certamen pugnae, Ovid. Met. XII, 18. Lucret. IV, 841: pugna certaminis, Quintil. V, 12 extr.: res venit ad pugnam, Cic. Verr. V, 11: pugnam (*het vechten van één enkelen*) laudare, Liv. VII, 10 extr.: pugnam committere cum aliquo, Cic. Mur. 16, *een veldslag leveren:* capessere, Justin. II, 11: conserere, Tacit. Ann. XII, 30: ciere, Tacit. Ann. III, 31: inire, Quintil. XII, 1 post med.: facessere, Virg. Aen. V, 420, i. e. *beginnen:* edere, Cic. Att. I, 16 in. (*met den mond*):

pugna

pugna mala, i. e. *een ongelukkig gevecht, veldslag*, Cic. Div. II, 25. Sallust. Jug. 6: prospera, Sueton. Calig. 35: magna, Liv. XXII, 7: segregaret pugnam eorum, Liv. I, 25, i. e. pugnantes eos, *hen scheiden, en met elk bijzonder vechten*: gladiatorum, Suet. Aug. 45: *van daar* pugnam mediam tueri, Liv. XXII, 45, *het middentreffen, d. i. de daar vechtende Soldaten*: nova pugna exorta est, non illa ordinata per principia hastatosque ac triarios, Ibid. 5, i. e. non ordinata acie, ordinatis militibus cet.: *van daar* 1) *Tropisch, het vechten, d. i. de strijd, bij voorb. onder de geleerden, d. i. oneenigheid met woorden, bij voorb.* doctissimorum hominum, Cic. Div. II, 51: pugnas edere, Cic., *zie hier voor*: certaminum forensium pugnam inire, Quintil., *zie hier voor. Dus ook bijkans* Rerum naturae pugna secum, Plin. H. N. II, 38. 2) *rank, listige streek, bij voorb.* aliquid pugnae edidit, Plaut. Capt. III, 4, 53: prius quam istam pugnam pugnabo, dabo aliam pugnam magnam & memorabilem, Ibid. Pseud. I, 5, 110; Epidice, frugi es; pugnasti; homo es, qui me emunxisti, Ibid. Epid. III, 4, 57: ausculta pugnam, quam voluit dare, Ibid. Bacch. II, 3, 39: pugnam conserui seni, Plaut. Bacch. IV, 9, 43. *Hier toe kan men brengen* Terent. Eun. V, 2, 60, dabit aliquam pugnam denuo; *doch, het kan ook zijn, geraas, getier, opschudding enz.*

PUGNĀCĬTAS, atis, f. *strijdzucht, strijdbaarheid*, Plin. H. N. X, 33 post med.: *van daar Tropisch, bij voorb.* argumentorum, Quintil. IV, 3 in.

PUGNĀCĬTER, *strijdzuchtig, strijdbaar, hevig in het strijden, bij voorb.* certare, Cic. Acad. IV, 20: instanter pugnaciterque dicere, Quintil. IX, 4 post med. §. 126: pugnacissime defendere, Cic. Acad. IV, 3: pugnacius dicere, Quintil. Ibid. §. 130.

PUGNĀCŬLUM, i, n. *eene versterkte of bevestigde plaats, van welke men tegen den vijand vecht, schans enz., bij voorb.* deturbabo illum de pugnaculis, Plaut. Mil. II, 3, 63.

PUGNĀTOR, oris, m. *een, die vecht, bij voorb. in een veldslag, vechter, strijder, bij voorb.* fortissimus quisque pugnator esse desierat, Liv. XXIV, 15, i. e. *hadt opgehouden te vechten*: Tyriae & Aegyptiae classes magno pugnatorum numero conflixerunt, Sueton. Caes. 39 extr.: floruerat primo clarus pugnator in aevo, Sil. XV, 565: gallus (gallinaceus) pugnator, Plin. H. N. XXX, 15 post med.

PUGNĀTŌRIUS, a, um, *het vechten betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* arma, Sueton. Calig. 54. *Ook Tropisch, bij voorb.* mucro, Senec. Controv. II praef. (*in de welsprekendheid*).

PUGNAX, acis, *geern vechtende, of strijdende, strijdbaar, krijgszuchtig, bij voorb.* Minerva, Ovid. Trist. III, 9, 7: ensis, Ovid. Ibid. V, 7, 48: centurio, Cic. Phil. VIII, 9: gens, Tacit. Agric. 17: hostes, Prop. III, 9 (8), 25: aries, Colum. VII, 3: pugnacissimus quisque, Tacit. Hist. IV, 6?: gallos gallinaceos pugnacissimos duos, Petron. 86: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* tenui pugnax instare veruto, Sil. III, 363: *van daar* 1) *Tropisch, strijdbaar, krijgszuchtig, bij voorb.* exordium dicendi vehemens & pugnax non saepe esse debet, Cic. Or. II, 78: oratio pugnax & contentiosa, Plin. Ep. II, 19: Graecus — nimis pugnax contra senatorem populi Rom. esse noluit, Cic. Pis. 28 extr.: oratio pugnacior, Cic. Brut. 31 extr.: *ook met den Dativus, bij voorb.* ignis aquae pugnax, Ovid. Met. I, 432: *van daar* 2) *tegenstrevig, hardnekkig, bij voorb.* contra senatorem, Cic., *zie hier voor*: Quid ferri duritia pugnacius? Plin. H. N. XXXVI: 16: pugnax in vitiis, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 13: oleae contra humorem callosae, Plin. H. N. XV, 3: multa pugnacia, Ibid. XIV, 20 ante med., *alwaar* lenia *er tegen overgesteld worden, d. i. hevig, sterk, niet zacht willende worden.*

PUGNĔUS, a, um, *uit vuisten bestaande, bij voorb.* mergae, Plaut. Rud. III, 4, 58, *boertend, voor vuistslagen.*

PUGNĬTUS, Adv., *met vuisten, bij voorb.* se malit pugnitus pessundari, Caecil. ap. Non. 11. n. 38.

PUGNO, avi, atum, are, *vechten, strijden, het zij het geschiede met één, of met een gantsch leger, wanneer het ook vertaald wordt, slag leveren, bij voorb.* pugnatur omnibus locis, Caes. B. G. VII, 84: pro victoria satis pugnatum, Sallust. Jug. 54 (58): de genu, Senec. de provid. 2, i. e. *op de knie vechten, geknield vechten*: male pugnare, Sallust. Jug. 102 (108): conspici se pugnantem egregium ducebat (rex), Liv. XXXI, 24: speciem pugnantium praebebat, Caes. B. G. III, 25: *ook met* in, cum cet., *zoo als wij, tegen, met enz., bij voorb.* in hostem, Liv. VIII, 6 extr. *en* 7 post med. Sallust. Cat. 9 *en* 52 (56): in nuda hostium latera, Liv. XXVII, 18: cum hoste, Cic. Balb. 9: adversus aliquem, Nep. Thras. 2: adversus multitudinem, Sallust. Jug. 107 (115): pars eminus glande aut lapidibus pugnare, Ibid. 57 (61) caprae inter se cornibus pugnant, Varr. R. R. II, 3 post med.: in mari quoque, velut e muro, Plin. H. N. XXXII, 1: ex equo, Cic. Nat. D. II, 2. Liv. I, 12 extr., *te paard*: pro commodis patriae, Cic. Invent. I, 1: pro ultione, pro vita, Petron. 108: de loco, *over de plaats*, Terent. Hec. Prol. II, 53: *dus ook* de possessione, Gell. XII, 5: *iet anders is* de genu, Senec., *zie hier voor. Ook staat er* pugnam, proelium, bellum, *bij, bij voorb.* claram pugnam, Liv. IX, 37 extr.: inclytam pugnam, Liv. VI, 42: istam pugnam, Plaut. Pseud. I, 5, 110: acerrima pugna pugnata, Cic. Mur. 16: hac pugna pugnata, Nep. Hann. 5: magnam pugnam, Lucil. ap. Donat. ad Terent. Eun. V, 2, 60: pugnavit proelia, Horat. Od. IV, 9, 19: bella pugnata, Horat. Epist. I, 16, 25. Od. III, 19, 4: proelium male pugnatum, Sallust. Jug. 54 (58). *Ook met den Dativus, doch, alwaar men het ook vertalen kan, zich verzetten, bij voorb.* amori, Virg. Aen. IV, 38: habenis, Ibid. XI, 600: Frigida pugnabant calidis, Ovid. Met. I, 19? cf. Catull. XXI, 64. *Van daar* 1) *vechten, strijden, d. i. zich verzetten, zie terstond hier voor*: 2) *strijden, Tropisch, d. i. oneenig zijn, tegenspreken, of zich tegenspreken, bij voorb.* pugnantia loqui, Cic. Tusc. I, 7: tecum ipse pugnares, Cic. Phil. II, 8: inter ipsas (mulieres) pugnantia; Plin. H. N. XXVIII, 7 post med.: cf. Cic. Fin. I, 18. Horat. Sat. I, 1, 102. I, 2, 73. 3) *vechten, strijden, Tropisch, d. i. moeite doen, om iets te behouden, te verkrijgen, te verhinderen enz., zijn best doen, waarop dikwijls* ut, ne, *ook de Infinitivus enz., volgt, bij voorb.* Hoc pugnatur, ut ad illum praedam damnatio adcedat, Cic. Rosc. Am. 3: pugnarentque collegae, ut cet., Liv. III, 64, *drongen daar op aan enz.*: illud pugna & enitere, ne quid cet., Cic. ad Div. III, 10 ante med.: id ne impetremus, pugnabis, Cic. Lig. 5: pugnat molles evincere somnos, Ovid. Met. I, 685: resurgere Ibid. V, 349: exuere vincula, Ibid. VII, 772: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* pondera deorsum deducere pugnent, Lucret. II, 203: *ook van levenloze dingen, op eene andere wijze, bij voorb.* prima glacies & cana vincta pruina non pugnavit humus, i. e. restitit, Petron. 123 (*als Dichter*): *van daar* non magnopere de diis pugnare, Cic. Nat. D. III, 1. 4) *streeken gebruiken, bij voorb.* pugnasti, Plaut. Epid. III, 4, 57: *dus ook* pugnam pugnare, Plaut. Pseud. I, 5, 110, *zie* Pugna.

PUGNUS, i, m. 1) *de vuist, bij voorb.* pugnum facere, Cic. Acad. IV, 47, *eene vuist maken, d. i. de hand samen drukken*, pugnis certare, Cic. Tusc. V, 27: concidere, Cic. Verr. III, 23: aliquem contundere, Plaut. Bacch. III, 3, 46: onerare, Ibid. Amph. I, 1, 172, i. e. *met vuisten slaan*: obtundere, Ibid. II, 1, 59: pectere, Ibid. Poen. I, 2, 145: caedere, Ibid. Truc. IV, 2, 55. Horat. Sat. I, 2, 65: incursare, Plaut. Poen. IV, 2, 3: pugnum alicui in os impingere, i. e. *iemand met de vuist in het gezicht slaan*, Ibid. Rud. III, 4, 5: *dus ook* pugnos in ventrem ingerere, Terent. Phorm. V, 7, 96: nec mora fit, quin pugnus continuo in mala haereat, Ibid. Ad. II, 1, 17: pugnum alicui ducere, Pandect. XLVII, 10, 4, i. e. *een vuistslag aan iemand geven*: pugno victus, Horat. Od. III, 12, 8, i. e. *in het vuist vechten, als vuistvechter* (pugil): *dus ook* illum superare pugnis nobilem i. e. pugilatu, Ibid. I, 12, 26. 2) *de vuist, als eene maat, bij voorb.* Sphaeras pugnum altas facito, Cato R. R. 82.

PULCHELLUS *of* **PULCELLUS**, a, um, *schoon, in 't gemeen, of schoon, wanneer men verkleinend, teder, of berispend spreekt, bij voorb.* Bacchae, Cic. ad Div. VII, 23: puer, Crass. ad. Cic. Or. 65: *zoo wordt door* Cicero, *zijn vijand* Clodius, pulchellus puer, Att. I, 16 post med.: *en enkel* Pulchellus, Ibid. II, 1 ante med. *en* 22 in., *genoemd, deels, omdat hij den bijnaam* Pulcher *hadt* (Val. Max. III, 5, 3), *deels omdat hij schoon, fraai, was (gevolglijk ironisch en verächtlijk).*

PULCHER, chra, chrum, *of (zoo als men voor* Cicero *en in zijn tijd sprak en schreef,)* **PULCER**, cra, crum, (*te weten* Cicero *zegt* Or. 49 ipse, cum scirem majores ita locutos esse, ut nusquam, nisi in vocali, adspiratione uterentur, loquebar sic, ut pulcros, Cetegos — dicerem; aliquando, idque sero, convicio aurium cum extorta mihi veritas esset, usum loquendi populo concessi, scientiam mihi reservavi; *zoo zegt ook* Varro ap. Charis. *en* Terent. Scaur. de orthogr., *dat de Ouden dit woord zonder h geschreven hebben*). 1) *schoon, fraai, in gedaante, en aanzien, of schoon om te zien, van schoone gedaante, bij voorb.* puer, Cic. Off. I, 40: Proserpina, Virg. Aen. VI, 142: Apollo, Ibid. III, 119: pulcherrima Dido, Ibid. I, 496 (500): Romulus, Enn. ap. Cic. Div. I, 48: fuit vultu pulchro magis quam venusto, Sueton. Ner. 51: hortus, Ovid. Pont. I, 8, 37: fluvius, *bij voorb.* Ganges, Virg. Georg. II, 137: flumina pulcherrima, Val.

Fl.

Fl. V, 486: tunica, Horat. Ep. I, 18, 33: pulcherrimus panis, Ibid. Sat. I, 5, 89: urbs pulcherrima, Caeſ. B. G. VII, 15: color, Lucret. IV, 1027 *en* 1088: quo pulchrior alter non fuit Aeneadum, Virg. Aen. IX, 179: pulchrosque tapetas, Ibid. 358: Quid adſpectu pulchrius? Cic. Senect. 15. 2) *ſchoon, wanneer men het hoort of beſchouwt, overweegt enz., d. i. voortreflijk, heerlijk, roemwaardig, bij voorb.* pulcherrimum exemplum, Caeſ. B. G. VII, 77: poëma, Horat. Sat. I, 10, 6: respublica pulcherrima, Salluſt. Cat. 5: quae majori parti pulcherrima videntur, ea exoptant, Cic. Off. I, 32: pulcherrima conſilia, Virg. Aen. V, 728: acetum acerrimum & pulcherrimum, Cato R. R. 104: unguentum pulcherrimum, Plin. H. N. XXI, 4 extr.: nil vulva pulchrius ampla, i. e. *ſchooner, ſmaakelijker*, Horat. Ep. I, 15, 41: libertas, Virg. Aen. VI, 822: praemia, Horat. Sat. II, 3, 95: dies, Ibid. Od. I. 36, 10, i. e. *ſchoon, gelukkig:* mors, Virg. Georg. IV, 218, i. e. *roemrijk; doch, ſchoon past ook: dus ook* triumphus, Flor. II, 12 extr.: faſces, Lucret. V, 1233: facinus, Salluſt. Cat. 20: illis pulcherrimum fuit, vobis turpiſſimum ſit cet., Cic. Manil. 5: nihil eſt virtute formoſius, nihil pulchrius cet., Cic. ad Div. IX, 14 med.: turpe ducet —, pulchrum (ducet) ſuperaſſe majores, Quintil. I, 2 (3): cui pulchrum fuit in medios dormire dies, Horat. Ep. I, 2, 30: pulchrumque mori ſuccurrit in armis, Virg. Aen. II, 317, i. e. *ſchoon, roemrijk: van daar* Hercules pulcher, Virg. Aen. VII, 656, i. e. *voortreflijk*, ſcil. *door zijne daden, dapper:* Ne ſe pulchrum ac beatum putaret, Cic. Mur. 12, *voortreflijk, ſchrander genoeg, d. i. dat hij zich niet te veel verbeelden, te trotsch op zich zelven worden zou. Ook* ſeq. genit., *bij voorb.* pulcherrimus irae i. e. ob iram, Sil. XI, 365.

PULCHRĀLIS *of* PULCRĀLIS, e, *fraai, bij voorb.* pulchralia i. e. bellaria, Cato ap. Feſt.

PŪLCHRE *of* PULCRE (ius, errime), *fraai, d. i. heerlijk, voortreflijk, bij voorb.* dicere, Cic. Or. 68: pulcherrime regi, Cic. Nat. D. II, 32: pulchre adſeverat, Cic. Cluent. 26, i. e. *ſchoon, fraai, heerlijk, aartig, listig: dus ook* pulchre negas, Phaedr. I, 10 extr.: ſignum pulchre pictum, Plaut. Epid. V, 1, 19, i. e. *fraai, voortreflijk:* aedes pulchre aedificatae, Ibid. Merc. V, 2, 61: oppidum pulchre munitum, Ibid. Perſ. IV, 4, 6: pulchre dictum, Terent. Eun. III, 1, 16: ſunt pulcherrime, Cic. Div. II, 15: pulcherrime fortunam ſecundam ferre, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 extr. *Ook kan men het dikwijls vertalen, goed, wel, bij voorb.* macerentur pulchre, Terent. Ad. III, 4, 6, i. e. *goed, wel:* ſenſum pulchre calleo, Terent. Ad. IV, 1, 17: valere, Martial. I, 78: pulchre noſtri domine placuere libelli, Ovid. Am. III, 8, 5: aliquid facere, Nep. Att. 13: pulchre donum, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 23: res pulchre evenit, Plaut. Rud. V, 3, 9: admonere, Ibid. Mil. II, 6, 56: victitare, Ibid. Moſt. I, 1, 51 *en meermalen: ook kan men het één en ander van het bovenſtaande hier toe brengen: van daar* pulchre vendere, Plaut. Perſ. IV, 4, 31 *en* 38, *wel verkopen, d. i. duur:* pulchre conciliare, Plaut. Epid. III, 4, 36, *wel kopen, d. i. goedkoop, of een goeden koop doen; doch, dikwijls past ook, voortreflijk, ſchoon:* Pulchre os ſublevit patri, Plaut. Merc. III, 4, 19, *heeft zijn vader ſchoon den mond geſmeerd:* cf. Ibid. Poen. II, 5: *van daar* Pulchre eſt mihi, Cic. Nat. D. I, 41, *het is mij wel of voortreflijk: dus ook* tibi, Horat. Sat. II, 8, 19. Catull. XXIII, 5 *en* 15: Pulchre ſum *ik bevind mij voortreflijk of goed*, Plaut. Merc. III, 3, 21, *d. i. ik doe mij te goede: van daar* 1) *ſchoon, goed, d. i. rijklijk, bij voorb.* ligna praeberi pulchrius, Plaut. Aul. III, 1, 6. 2) *fraai, ironisch, op eene fraaie wijze, d. i. lelijk, kwalijk, of geheel, in den gemeenen ſpreektrant, bij voorb.* pulchre occidi, Plaut. Curc. I, 3, 58: periſti pulchre, Plaut. Mil. II, 4, 50. Not. *Ook bij het toeſtemmen, toejuichen*, Terent. Eun. IV, 7, 4. Horat. Art. 428, i. e. *ſchoon! voortreflijk! heerlijk!*

PULCHRĪTAS (Pulcr.), ātis, f. i. q. pulchritudo, *ſchoonheid*, Caecil. ap. Non. 2. n. 665.

PULCHRITŪDO, ĭnis, f. *de ſchoonheid, voortreflijkheid, zoo wel van het ligchaam, als van andere dingen, bij voorb.* corporis, Cic. Tuſc. IV, 13. Off. I, 20: colorum, Cic. Or. III, 25: verborum, Quintil. III, 7: orationis, Petron. 2: oratoris perfecti, Cic. Or. III, 19: virtutis, Cic. Off. II, 10 extr.: equi, Gell. III, 9: urbis, Flor. II, 6: flammae, Suet. Ner. 38: operis, Plin. Ep. X, 46: pulchritudinis duo genera ſunt, quorum in altero venuſtas eſt, in altero dignitas, Cic. Off. I, 36: honeſtum ſua pulchritudine ſpecieque laudabile, Cic. Fin. II, 15: nomen per alienas pulchritudines jactatum i. e. pulchras gemmas, Plin. H. N. XXXVII, 9 med.

PULEIUM *en* PULĒGIUM, i, n. *Poley, een welriekend kruid, ook vlooijen kruid genoemd*, Cic. Div. II, 14. Plin. H. N. XX, 14. Colum. XII, 35. Martial. XII, 32, 19: *van daar Tropisch*, ad cujus rutam pulejo mihi tui ſermonis utendum eſt, Cic. ad Div. XVI, 23 extr., i. e. *bevalligheid*.

PULEX, ĭcis, m. 1) *eene vloo, die menſchen, honden enz., lastig valt*, Plaut. Curc. IV, 2, 14. Plin. H. N. XXX, 10 ante med. Celſ. VI, 7 ſect. 9. Martial. XIV, 83, 2 *en* Colum. VIII, 5, 3, *in welke plaats van hoenders geſproken wordt.* 2) *aardvloo, die de planten knaagt*, Colum. X, 321.

PULICŌSUS, a, um, *vol vlooijen, bij voorb.* canis, Colum. VII, 13.

PULLĀRIUS, a, um, 1) *jonge dieren betreffende, zich daarmede bezighoudende, daar toe behorende, bij voorb. veulens, bij voorb.* collectio, Veget. de re vet. II, 25: *bijzonder jonge vogels of hoenders: van daar* pullarius, ſcil. vir, *in de wichelaarskunst, de man, die de jonge heilige hoenders voederde, en uit derzelver eten of niet eten voorzeide*, Cic. Div. II, 34. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 12. Liv. VIII, 30. IX, 14. X, 40: L. Avillius, L. F. Aſperinus pullarius Leg. VI, Inſcript. ap. Murator. p. 788 n. 4, *waaruit blijkt, dat elk Legiöen zijn* pullarius *gehad heeft: Te weten, als zij vraten, was het een goed teken, en hoe greetiger, hoe beter: maar als zij niet wilden vreten, dan was het een kwaad voorteken.* 2) *kleine kinderen betreffende, bij voorb.* feles, Auſon. Epigr. 69 (70), 5. Not. Paul. ex Feſto *zegt:* pullariam Plautus dixit manum dextram; *te weten* a palpandis tentandisque pullis, id eſt, pueris; qualis erat paedicorum protervorum manus, qui pullariam facere dicebantur, *gelijk* Turnebus *zegt* Adverſ. III, 11.

PULLASTRA, ſcil. gallina, Varr. R. R. III, 9, 9, *eene jonge hen, een jong hoen: van* Pullaſter, a, um; *de woorden zijn:* ſublicias potius vetulis, quam pullaſtris, *alwaar* Scaliger pullitris *of* pulletris *in dezelfde betekenis lezen wil.*

PULLĀTIO, ōnis, f. *uitbroeding*, Colum. VIII, 5 ante med. §. 9.

PULLĀTUS, a, um, *in 't zwart gekleed, bij voorb. bij den rouw*, Juvenal. III, 213: *Ook droegen de gemeene lieden zwarte of door morsſigheid zwart geworden* Togae: *van daar* Pullati *gemeene lieden*, Plin. Epiſt. VII, 17, *en* Sueton. Aug. 44: *dus ook* pullata turba, Quintil. V, 4: circulus, Ibid. II, 12 poſt med. Not. *het is eigenlijk het* Particip. *van* pullo, are, *zwarten, zwartmaken enz., in 't zwart kleden.*

PULLEIACĒUS, a, um, *zeide K.* Auguſtus *voor* pullus, *zwart*, Sueton. Aug. 87.

PULLESCŌ, ere, i. q. pullulaſco, *zie* Pullulaſco.

PULLĪCO, ĭnis, f. *zwarte kleur eener zaak, bij voorb.* velleris, Plin. H. N. VIII, 48.

PULLĪNUS, a, um, *van jongen, of jonge dieren, bij voorb.* dentes, Plin. H. N. VIII, 44, *van paarden, de eerſte tanden.*

PULLITĪES, ēi, f. *het jonge gebroed, bij voorb. van beesten enz.*, Colum. VIII, 9 extr. *en* 14 extr.: *dus ook van bijën*, Ibid. IX, 11 in.

PULLO, are, 1) i. q. pullulo, *uitſlaan, uitſpruiten, ſpruiten krijgen, bij voorb.* vernanti gramine ſylva pullat, Calpurn. Ecl. V, 20. 2) *zwarten, in 't zwart kleeden, zie* Pullatus.

PULLULASCO, ĕre, *eigenlijk, jong worden: van daar uitſchieten, voortkomen, bij voorb. een tak enz.*, Colum. IV, 21 extr.

PULLŬLO, avi, atum, are, i. q. pullo, 1) *uitſpruiten, voortkomen, bij voorb.* pullulat ab radice aliis denſiſſima ſylva, Virg. Georg. II, 17: quo laetius atque hilarius pullulent (ſcil. vineae *of* vites), Colum. IV, 27 in.: Natura & plantaria demonſtravit multarum (ſcil. arborum) radicibus (*voor* e radicibus) pullulante ſobole denſa, Plin. H. N. XVII, 10 med.: *van daar Tropisch, bij voorb.* pullulare incipiebat luxuria, Nep. Cat. 2, i. e. *zich uitbreiden:* tot pullulat atra colubris, Virg. Aen. VII, 329: pars gignentium, alia adoleſcentium, cetera occidentium vices ſuſtinet; ſorsque naſcentium, obitorum loco, pullulat, Apul. de mundo poſt med. p. 68, 12 Elm. 2) *het jongs voortbrengen, of teelen, bij voorb.* terras Venerem pullulaſſe, Apulej. Met. IV poſt med. p. 155, 33 Elm.

PULLŬLUS, a, um, 1) (*van* pullus, *jong*) *jong: van daar* Subſtantive, *een jong dier, een knaapjen, hoendjen, tak enz.: van daar in liefkozen, bij voorb.* exedaſtam bellum pullulum, Apul. Met. VIII poſt med. p. 213, 33 Elmenh., *voor lieveling, misſchien, kipjen, duifjen, borstjen. Ook een jonge tak*, Plin. H. N. XVII, 10. 2) *van* pullus, *zwart, wat zwart, zwartachtig, bij voorb.* terra, Colum. II, 2 poſt med. §. 19.

PULLUS, i, *een jong dier enz., zie* Pullus, a, um.

PULLUS, a, um, 1) *voor* puellus *of* puerulus, *jong, bij voorb.* meus pullus paſſer, Plaut. Cal. I, 50: *van daar* pullus, Subſtantive, *al wat jong is, een jong dier, tak:* a) *een jong dier, bij voorb. van een paard, een veulen*, Virg. Georg. III, 75. Juvenal. VI, 615: *van een ezel*, Plin. H. N. XI, 41. Varr. R. R. II, 8, 2: *en een woudezel*, Plin. H. N. VIII, 44: *van* vos-

rotten, Varr. R. R. III, 14: bijzonder van gevogelte, bij voorb. ex ovis orti pulli, Cic. N. D. II, 48. i. e. kiekens: pulli columbini, Cic. ad Div. IX, 18. Plin. H. N. XXX, 15 post med., jonge duiven: pulli gallinacei, Liv. XXXII, 1. Plin. H. N. XXX, 15 post med.: hirundinum, Plin. H. N. X, 33: ciconiae. Juvenal. XIV, 74: cycni. Apul. doct. Plat. I post init. v. 23: psittaci, Ibid. Flor. 2 ante med. p. 348, 29 Elmenh.: aquilae, Plin. H. N. X, 3: vulturis, Ibid. 7: coccygis, Ibid. 9: pavonis, Pallad. I, 28: apum, Colum. IX, 11. Plin. H. N. XI, 16: ook van den kikvorsch, Horat. Sat. II, 3. 314: dus ook pullus milvinus: echter Tropisch, van een roofzuchtig mensch, bij voorb. Licinium cum suo pullo milvino, Cic. Q. Fr. I, 2, 2: bijzonder een jong hoen, Absolute, Horat. Sat. II, 2, 120. Ibid. I. 3, 192. Ibid. Ep. II. 2, 163. Senec. Nat. Quaest. IV, 6: van daar bijzonder van de wigchelaarshoenders (zie Pullarius), die in eene kevie bewaard werden, en uit wier eten of niet eten men, bij voorb. de gelukkige of ongelukkige uitkomst van eenen veldslag voorzeide, Liv. VI, 41. Cic. Div. II, 34. b) van jonge takken, bij voorb. ab arbore abs terra pulli qui nascentur, Cato R. R. 51: arboribus ab terra pulli qui nati erunt, eos in terram deprimito, Ibid. 133: liberatos omnibus pullis, Pall d. in Mart. IX, 3. c) ook van menschen, doch, misschien alleen in liefkozen, of tot boert of beuzelen, bij voorb. zoo noemden de menschen Kaligula pullum & pupum, Sueton. Calig. 13: zoo noemt een teder vader den te kleinen zoon pullum, Horat. Sat. I, 3, 44. Ook zegt Festus: Antiqui puerum, quem quis amabat, pullum ejus dicebant, en haalt tevens het volgende aan: Pullus Iovis dicebatur Q. Fabius, cui Eburno cognomen erat propter candorem, quod ejus natis fulmine icta erat. Not. Uit deze beteekenis, jong, verklaart Gesner Caton. R. R. 151, terra tenerrima, quam pullam vocant, dit pullam door teneram, maar zeker onnodig, zie n. 3. 2) voor purulus, a, um, i. e. rein, zuiver, bij voorb. veste pulla candidi, Varr. ap. Non. 4. n. 360. 3) zwart, of zwartâchtig, of donkerverwig, en wel, (naar het schijnt,) gemeenlijk van natuur of door morsigheid zoo geworden, (gevolglijk niet zwart geverfd), bij voorb. lepus superiore parte pulla, Varr. R. R. III, 12, 5: color lanae (van een schaap) pullus atque fuscus, Colum. VII, 2, 4: capilli, Ovid. Am. II, 4, 41: hostia, Tibull. I, 2, 62: illum autem, quamvis aries sit candidus ipse, nigra subest udo tantum cui lingua palato, rejice, ne maculis infuscet vellera pullis nascentum, Virg. Georg. III, 380: van daar pulla vestis, toga, tunica cet., i. e. zwart door morsigheid, en het lang dragen, gevolglijk door den voller niet weder uitgemaakt; dergelijke klederen droegen a) de handwerkslieden en andere gemeene lieden, uit armoede, of, omdat zij, door den arbeid, hunne witte togae en tunicae niet bezoedelen wilden, Calpurn. Ecl. VII, 16: en Ibid. 80, pullaque paupertas: daarom zat de Propraetor Verres, die uit gierigheid zelve in eene werkplaats of winkel allerhande vaten maakte, in eene tunica pulla, zie Cic. Verr. IV, 24 extr. b) treurenden, en rouwdragenden, Ovid. Met. XI, 48. Cic. Vatin. 12 extr., alwaar vervolgends daarvoor atratus staat: cf. Ibid. 13, en Ovid. Art. III, 189: pullis palus, Varr. ap. Non. 16. n. 13. c) de witte jufferschap zal zwart (of donkerkleurig) gekleed gaan, zegt Ovid. Art. III, 189: van daar spinnen de Parcen zwarte draaden (des levens), d. i. ongelukkige treurige, bij voorb. nevis & (Clotho) infecta stamina pulla manu, Ovid. in Ibin 244: Si mihi lanificae ducunt non pulla sorores (i. e. Parcae) stamina, Martial. VI, 58, 7: van daar Pullum zwarte kleding: Plur. Pulla, Ovid. Art. III. 189: dus ook dux ille — mane cum pullo (nefas! i. e. dat was een kwaad voorteken!) apud principia conspectus, Flor. IV, 2 med. §. 45, i. e. in zwarte kleding: dus ook Pullo amictus illo Perseus ingressus est castra, Liv. XLV, 7: van daar verders ficus pulla, Horat. Epod. XVI, 46, i. e. rijp; want dan wordt zij zwartâchtig: verders myrtus pulla, Horat. Od. I, 25, 18, i. e. zwartâchtig ten aanzien der bladen, wanneer zij oud worden of verwelken: de woorden zijn: pubes hedera virenti gaudeat pulla magis atque myrto: alwaar Gesner pulla verklaart succrescens & tenera: maar dit is onnodig; de schikking is: — gaudeat atque (i. e. quam ch) pulla myrto. Anderen verklaren het jong. En men vraagt nog, of het ook teder hêet. Verders zegt Colum. Praef. I §. 4, nigra terra, quam pullam vocant, scil. agricolae: alwaar het dus zwart, zwartâchtig is. Verders Cato R. R. 151 zegt: ubi terra tenerrima erit, quam pullam vocant, dat misschien dus te verstaan is, dat de Landlieden de milde aarde pullam genoemd hebben; gelijk zij dan vruchtbarer is dan de cariosa. Gesner verklaart hier ook pulla door tenera, mollis, maar het welk als dan van tenerrima niet onderscheiden zou zijn. Plinius H. N. XVII, 5 herhaalt deze regelen van Cato, en zegt: Idem (Cato) agrum optimum judicat, qui —; terram vero teneram, quae vocetur pulla. En Columella zegt verder II, 10, 18: Putre solum, quod Campani pullum vocant: en III, 11, 6 si facilis est humus, & mediocre resoluta, quam diximus pullam vocari; nec quia sola ea, sed quia sit habilis maxime vinetis.

PULMENTARIS, e, tot toespijs (ad pulmentum) dienstig, bij voorb. cibus, Plin. H. N. XVIII, 12.

PULMENTARIUM, i, n. i. q. pulmentum, alles wat men bij brood (in oude tijden cum pulte) eet, toespijs, bij voorb. groente, vleesch enz., bij voorb. Caricae, si panem habeo, pro pulmentario sunt, si non, pro pane, Senec. Ep. 87: Laserpitium pro pulmentario suo habet, Cato ap. Charis. 1: pulmentarium familiae, oleae caducae quam plurimum condito, Cato R. R. 58: frusta jacta familiae, & quod fastidit quisque, pulmentarium, Phaedr. III, 7, 23: qui pulmentaria condit i. e. coquus, Juvenal. VII, 185: Varro pulmentarii vice usos Veteres (sale) auctor est, Plin. H. N. XXXI, 7 post med.: pira & poma vino & aqua coquuntur, atque pulmentarii vicem implent. Ib. XV, 5 extr.: usus ejus etiam pro pulmentario (scil. mosterd), Ibid. XIX, 8 extr.: Damnantes pulmentaria, quae egeant alio pulmentario, Ibid. 4 med., nog eene nieuwe toespijs, toedaad, nodig hadden, eer zij smakelijk werden: van daar pulmentaria quaere sudando, Horat. Sat. II, 2, 20, i. e. maak uw eten door arbeid zelve smakelijk. Dit woord leid Plinius H. N. XVIII, 8 van puls af, welke spijze, voor het gebruik van brood, als brood gebruikt is, gevolglijk zal pulmentarium zijn, het geen men bij deze puls eet; hij zegt: pulte, non pane, vixisse longo tempore Romanos manifestum, quoniam inde & pulmentaria hodieque dicuntur. Ook van vogelen, Colum. VIII, 10, i. e. het geen men aan de vogelen daar nevens geeft. Not. Het is waarschijnlijk eigenlijk een Adject., arius, a, um, alwaar men misschien een woord verstaan moet, bij voorb. ferculum, of aliquid cet.

PULMENTUM, i, n. i. q. pulmentarium, het geen men bij brood eet, toespijs, bij voorb. vleesch, boter, zout, moes of groente enz., gelijk dan Varro L. L. IV, 22 zegt: quod (antiqui) edebant, ab eo (scil. dictum) pulmentum; en puls was bij de Ouden het geen naderhand brood was, bij voorb. vitam sine pulmento degere, Justin. III, 3: Estur ac potatur incondite, pulmentis acervatim, panibus aggeratim cet., Apul. Met. IV ante med. p. 146, 2 Elm.: ille porcorum, pullorum, piscium & ejuscemodi pulmentorum reliquias: hic panis crustula cet., Ibid. X ante med. p. 244, 44 Elm.: en kort te voren coquus, qui sapidissimis intrimentis succuum (voor succorum) pulmenta condita cet.: vina pretiosa defaecat, pulmenta recentia tuceetis temperat, Ibid. IX med. p. 227, 19 Elm., alwaar ook gerecht, eten, past. Ook kan men het vertalen, door eten, gerecht, spijs, bij voorb. unctiusculum, Plaut. Pseud. I, 2, 84: Pulmentum ei eripuit miluus, Plaut. Aul. II, 4, 37: coenes pulmenta laboribus empta, Horat. Ep. I, 18, 48: Mullum trilibrem in singula minuas pulmenta necesse est, Horat. Sat. II, 2, 34, i. e. misschien gerechten, en hier toe kan men de plaatzen uit Apulejus brengen.

PULMO, onis, m. 1) de long, bij voorb. pulmo incisus, Cic. Div. I, 39: en meermalen, bij voorb. Ibid. II, 12. Plin. H. N. XI, 37 sect. 72. Ovid. I, 3, 19. Pers. I, 14. III, 27. Cels. IV, 1 en 7. Ook zeggen de Ouden dikwijls Plur. pulmones, de longen, omdat de long twee afdeelingen, (kwabben lobi) heeft, bij voorb. Cic. Tusc. I, 16. Cic. Nat. D. II, 54 en 55, en Tusc. II, 8 e Sophocle: verders, Plaut. Curc. II, 1, 21. Ovid. Met. IX, 221. Not. De long diende tot voorzegging (bij de haruspices), Cic. Div. I, 39. Juvenal. VI, 548. Lucan. I, 622. 2) Pulmo marinus, zekere zeevisch, of zeeschepzel, zeelong, meirlong. Plin. H. N. IX, 47. XVIII, 35 m. d. en op het einde, en cap. 10 post med.

PULMONARIUS, a, um, 1) de long betreffende. 2) longteeringâchtig, bij voorb. ovis, Colum. VII, 5 post med.: sues pulmonariae fiunt, Ibid. 10 post med.

PULMONEUS, a, um, de long betreffende, bij voorb. pulmoneum vomitum vomere, Plaut. Rud. II, 6, 27, i. e. de long uitspuwen: Pulmonei pedes, Plaut. Epid. V, 1, 21, longenvoeten, worden aan iemand toegeschreven, die langzaam gaat; misschien als 't ware, longteeringâchtige: Pulmonea mala, Plin. H. N. XV, 14 extr., een soort van dikke appelen.

PULPA, ae, f. het vleeschige aan de ligchamen der beesten, zonder vet en beenen, het vleesch, bij voorb. farris libras III & lardi P. IV & pulpae P. III, Cato. R. R. 83: pulpam de petasone voras, Martial. III, 75, 6: ossa viduata pulpis, Apul. Met. VIII post med. p. 211, 38 Elm., i. e. zonder vleesch: quae (ancilla) suis dominis parabat viscum (zeker gerecht) fartim concisum & pulpam frustatim confectam cet., Ibid. II ante med. p. 117, 30 Elm.: van daar Tropisch, scelerata pulpa, Pers. II, 63, vervloekt vleesch, d. i. menschen, hetwelk bijna met de Hebreeuwsche wijze van spreken overeenkomt: doch het is daar bij Persius verâchtelijk gezegd: van

van daar 1) het vleeschige aan boomvruchten, Scribon. Larg. 74. 2) het vleeschige aan het hout, Plin. H. N. XVI, 38 eenige keeren. Not. Ernesti heeft Cic. ad Div. IX, 22 §. 7, voor culpam an illam, in den Tekst genomen pulpam an illam, dewijl hier in het ontuchtig denkbeeld liggen zal, dat Cicero in het hoofd hadt gehad. Doch, hoe pulpa een ontuchtig denkbeeld bevatten kan, wordt niet aangewezen. Hij zegt wel Clave Cic. pulpa de sensu obscoeno, Cic. ad Div. IX, 22 de scorto & ejus partibus obscoenis, natibus cet. Maar dit is alleen vermoeden.

PULPĀMEN, inis, n. i. q. pulpamentum, is misschien vleesch om te eten, of toespijs bij het brood, Epitome Liv. 48 extr.

PULPAMENTUM, i, n. i. q. pulpamen, misschien het vleeschige aan de beesten, bij voorb. van visschen: cetera parte plenis pulpamentis sale adservantur, Plin. H. N. IX, 15: van daar 1) misschien een lekkerbeetjen, bij voorb. Nimis vellem aliquid pulpamenti, Plaut. Stich. V, 4, 31; maar het zou ook kunnen heeten, eten of toespijs, doch daarōp staat daarvoor cupedia: dus ook neque praeripio pulpamentum, Plaut. Mil. III, 1, 59: Vultisne olivas, pulpamentum, capparim? Plaut. Curc. I, 1, 90, alwaar het een bijzonder gerecht schijnt te zijn: Tute lepus es & pulpamentum quaeris, Terent. Eun. III, 1, 36 zegt een wijsneus, d. i. gij zoekt een lekkerbeetjen; doch het kan ook zijn: gij zijt zelve een haas, en zoekt (elders) vleesch; het welk wel eene ellendige aartigheid, maar voor den wijsneus gepast is, zoo als men ligt gelooven zal, wanneer men in Terentius de overige redenen en verrichtingen van dezen heel onnozelen wijsneus leert kennen. 2) het geen men bij brood eet, toespijs, groente, vleesch enz.: cubile terra, pulpamentum fames, Cic. Tusc. V, 32, i. e. toespijs enz., zie n. 1.

PULPĬTUM, i, n. een uit planken schuins opgerichte, verheven, maakzel, lezenaar, bij voorb. om er op te klimmen, Sueton. Ner. 13: bijzonder om daarōp te disputeeren, te spreken, te onderwijzen, of voor te lezen, wanneer het een Kathedér is, zoodanigen hadden de Grammatici (Critici en Philologi), Sueton. Gramm. 4. Horat. Epist. I, 19, 40: of als Actěur, Horat. Art. 174 en 279. Prop. IV, 1, 16. Ovid. Art. I, 104. Ibid. Trist. II, 517. Vitruv. V, 6 en 8. Juvenal. III, 174: van daar ludibria scena & pulpito digna, Plin. Ep. IV, 25: vati, quem pulpita pascunt, Juvenal. VII, 93, het schouwtoneel, d. i. zijne theatrale stukken, die hij liet vertoonen: cui nulla theatra, nulla aequare queas praetoris pulpita lauti, i. e. ludos scenicos a praetore lauto & divite datos, Ibid. XIV, 257: ook eene dergelijke hoogte en toneel, tot allerhande gebruik, Ibid. VI, 78.

PULPOSUS, a, um, vleeschig, bij voorb. toruli, Apul. Met. VII post med. p. 195, ta Elmenh.

PULS, tis, f. brij, moes, pap, bij voorb. uit meel, peulvruchten enz., en deze schijnt, naar elks believen, dan dikker dan dunner geweest te zijn: men gelooft, dat de Romeinen iets dergelijks eer gehad hebben dan brood, Plin. H. N. XVIII, 8. Varr. L. L. IV, 22. Val. Max. II, 5, 5: van daar grandes fumabant pultibus ollae, Juvenal. XIV, 171: Foenisices crasso vitiarunt unguine pultes, Pers. VI, 40: evenwel bleef deze brij nog steeds, alschoon het brood opkwam, zie Val. Max. loc. cit.; doch gemeenlijk was het eene spijs der armen, bij voorb. Juvenalis, die een' goed vriend wil onthalen, zegt boertend XI, 58 pultes coram aliis dictem puero (scil. ut videar frugalis) sed in aure placentas. Ook maakte men deze pap uit graan, Plin. H. N. XVIII, 10 extr.: pultibus Clusinis, Martial. XIII, 8, 2, i. e. ex farre Clusino (zie daarvan Colum. II, 6), het welk schoon wit meel geeft: van daar misschien nivea puls, Martial. V, 79, 9: of niveae pultes, Ibid. XIII, 34, 2. Ook werdt puls bij Godsdiensten, of offeren, ook bij plegtigheden van geboortedagen, gebruikt, Plin. H. N. XVIII, 8. Val. Max. II, 5, 5. Met dergelijke brij of pap voedde men de heilige hoenders (pullos), en het werdt hun bij brokken gegeven: van daar offa pultis, Cic. Div. II, 35. Not. De Karthaginiënzen waren wegens zekere brij beroemd: van daar Puls Punica, Cato. R. R. 85, alwaar tevens de Ingredienten naar derzelver kwantiteit opgegeven worden.

PULSABŬLUM, i, n. het werktuig, waarmede de snaaren van een snaarspeeltuig getokkeld of geslagen worden, bij voorb. dextera pulsabulum citharae admovit, ceu parata percutere, Apul. Flor. 2 post med. p. 351, to Elmenh.

PULSĀTĬO, onis, f. het stooten of slaan, bij voorb. Alexandrinorum, Cic. Coel. 10: cf. Auct. ad Her. II, 26: ostii, Plaut. Bacch. IV, 2, 1: scutorum, Liv. XXXI, 39, van daar pulsatio pudoris i. e. stuprum vi illatum, Paul. Sentent. V tit. 4, gevolglijk, i. q. beledigíng, schending.

PULSĀTOR, oris, m. die stoot of slaat, bij voorb. citharae, Val. Flacc. V, 694, i. e. een Cytherspeler.

PULSIM, stootend, slaande, Nigid. ap. Non. 2. n. 231.

PULSO, avi, atum, are, i. q. pello, stooten, voortstooten, aanstooten, stooten geven, bij voorb. deus, cum sine ulla remissione pulsetur agiteturque incursione atomorum, Cic. Nat. D. I, 41: pulsari alios & verberari, Cic. Verr. III, 26, ten zij het hier is geslagen worden: dus ook ad pulsandos verberandosque homines exercitatissimi, Ibid. V, 54: pulsatos se querentes, Liv. III, 11 extr., i. e. dat zij stooten gekregen hadden: nervo pulsante sagittam, Virg. Georg. IV, 313: tu pulses omne quod obstat, Horat. Sat. II, 6, 30: notus pulsat nubem, Val. Fl. III, 93: montis caput vento pulsatur & imbri, Virg. Aen. IV, 249: ariete muros, Ibid. XII, 705: fluctus pulsant latera navis, Ovid. Met. XI, 529: van daar terram, van dansenden, springenden enz., bij voorb. ter pede humum, Ovid. Art. I, 112. Fast. VI, 330: dus ook tellurem libero pede, Horat. Od. I, 37, 1: prata choreis, Claudian. Stilich. II, 38: dus ook van rijdenden, bij voorb. curru Phoebe medium pulsabat Olympum, Virg. Aen. X, 216, i. e. reide, bereidt. Ook kloppen, of slaan, bijzonder, als het stootend geschiedt, bij voorb. ostium, Plaut. Bacch. IV, 1, 7: of fores, Ovid. Met. V, 448, i. e. aankloppen, aanslaan: van daar neque singula scrutanda & velut ostiatim pulsanda (in het spreken, scil. argumenta), ut sciant, an ad probandum cet., Quintil. V, 10 extr.: ook, in 't gemeen, slaan, bij voorb. os hominis manu, Petron. 95: ad pulsandos verberandosque homines exercitatissimi, Cic., zie hier voor: pulsari alios & verberari, Cic., zie hier voor: qui se pulsatum a Coelio diceret, Cic. Coel. 8: legatos pulsatse dicebantur, Liv. XXXVIII, 52: pulsatusve parens, Virg. Aen. VI, 608: terras grandine, Ovid. Met. VI, 692, i. e. laten hagelen op de aarde: van daar 1) stooten, slaande of houwende, in beweging brengen, bij voorb. chordas pectine, Virg. Aen. VI, 647, i. e. tokkelen, speelen: dus ook chelyn, Val. Fl. I, 139: dus ook tibiam digitis, Lucret. IV, 589, i. e. spelen, blazen: equum, Claudian. B. Get. 352: pulsant arva ligones, Ovid. Am. III, 10, 31: van daar Tropisch, a) stooten, d. i. aanraken, in beweging brengen, bij voorb. Imagines, quibus pulsatur animus, Cic. Nat. D. I, 38, i. e. die in de ziel komen, die men zich voorstelt: dus ook dormientium animos visione externa pulsari, Cic. Div. II, 58: pavor pulsans corda, Virg. Georg. III, 106. Aen. V, 138: verecundiam, Pandect. XXXIV, 1, 8, i. e. aanlokken, opwekken. b) in beweging zetten of ontrusten, bij voorb. Quae te vecordia pulsat? Ovid. Met. XII, 228: Multa, quae meum pectus pulsant cet., Plaut. Epid. IV, 1, 3: corda pavor pulsans, Virg. Georg. III, 105: aliquem formidine, Val. Fl. III, 390: invidia pulsat pectus, Senec. Agam. 134. c) beschuldigen, aanklagen, bij voorb. superos invidia, Stat. Sylv. V, 5, 77: en astra querelis, Claudian. in Eutrop. II prooem. 51: of aliquem querelis, Stat. Theb. VIII, 249: Iovem vocibus, Senec. Herc. Oet. 1671; doch, het kan ook heeten, ontrusten, belasten, in beweging zetten. Verders necessitas aliis pulsantibus respondere, Pandect. V, 1, a med., i. e. klagen: en Qui interrogatus responderit, sic tenetur, quasi ex contractu ejus obligatus, pro quo pulsabatur, Pandect. XI, 1, 11 post med., i. e. aangeklaagd, voor het gericht getrokken wordt; doch, het is hier misschien, in beweging zetten, of brengen, ontrusten; wanneer zekerlijk, aanklagen, beklagen, er bij gedacht kan worden. 2) voortstoten, Tropisch, d. i. verwijderen, bij voorb. pericula, Claudian. de VI consul. Honor. 465. 3) beledigen, bij voorb. pulsatos infecto foedere divos, Virg. Aen. XII, 286. 4) stampen, a) in een vijzel, of mortier, bij voorb. feritur apium, semine paululum in pila pulsato, Plin. H. N. XIX, 8 post med., i. e. een weinig gestoten, stuk gestoten. b) met de voeten op den grond, bij voorb. bij dansen, Hor. en Ovid., zie boven.

PULSUS, us, m. 1) het stooten, stampen, ook slaan, bij voorb. externus, Cic. Tusc. I, 23, een stoot van buiten: remorum, Cic. Or. I, 33 extr., i. e. het roeijen: van daar pulsibus ire, Sil. XIV, 489, scheepvaren, door behulp der riemen: pedum, Virg. Aen. XII, 445, het stampen: arteriarum, Plin. H. N. XI, 37 sect. 88, het kloppen, slaan, d. i. de pols: venarum, Ibid. XXIX, 1: lyrae, Ovid. Fast. V, 667, i. e. het spelen op de Cyther. 2) Tropisch, een stoot, bij voorb. externus pulsus animos dormientium commovet, Cic. Div. II, 61: dus ook inanimum est omne, quod pulsu agitatur externo, Cic. Tusc. I, 23, welke plaats hier voor aangehaald is: animus quatitur & adficitur motibus pulsibusque (scil. bij het lezen), Gell. IX, 13 in., i. e. wordt in beweging gezet, geroerd, gevoelt het gelezene enz.

PULSUS, a, um, zie Pello.

PULTĀRĬUS, a, um, den brij, of moes, of pap (puls) betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar Pultarius, Substantive (scil. urceus misschien, ook misschien pultarium, scil. vas: want zelden komt pultarius voor; meermalen de Casus obliqui, als pultarium, pultario), 1) een pot, waar in de brij of moes gekookt en opgedragen wordt. 2) ook wordt zij tot andere zaken gebruikt,

bij

bij voorb. tot warme dranken, bij voorb. calidam potionem in pultario popofcit, Plin. H. N. VII, 53 extr.: tot mostdrinken, bij voorb. mulfi pultarium obduxi, Petron. 42: tot bewaring der wijndruiven, Colum. XII, 43 §. 7, alwaar de Accuf. pultarios ftaat: om er koolen in te doen, en bij het uitnemen der biiën daarmede te rooken, Pallad. in Jun. VII, 2: waarvoor Columella IX, 15, 5 van dezelfde zaak vas fictile zet, en tevens zegt: dat deze pot is fimile anguftae ollae cet.: verders diende pultarius ook in plaats van een brijpot, Celf. II, 11, alwaar de Nominativus ftaat.

PULTĀTĬO, ōnis, f. voor pulfatio, het kloppen, aankloppen, bij voorb. aan de deur, Plaut. Truc. II, 2, 3.

PULTICŬLA, ae, f. i. q. puls, brij of moes, pap, bijzonder, als men verkleinens fpreekt, bij voorb. pulli pavonini alantur ex quolibet frumento cocta pulticula, Colum. VIII, 11 poft med.: radix cum pulticula coquitur ad alvum folvendam, Plin. H. N. XXVI, 8 poft med.

PULTĬPHAGONĬDES, ae, m. een brijeter, Plaut. Poen. Prol. 54, i. e. een Karthaginiënzer: want de Karthaginiënzen waren, wegens een' bijzonderen brij (puls) beroemd, dien men te Rome namaakte, Cato. R. R. 85.

PULTĬPHĀGUS, a, um, een brijëter, Plaut. Moft. III, 2, 143, is misfchien het zelfde als een Karthaginiënzer, zie terftond hier voor. Men fchrijft ook Pultifagus.

PULTO, are, i. q. pulfo, aankloppen, tegen iet kloppen, ftooten of flaan, bij voorb. fores, Terent. Heaut. II, 3, 34, i. e. aankloppen: oftium, Terent. Ad. IV, 5, 3: januam, Plaut. Poen. III, 4, 30: hasce aedes pultabit, i. e. aankloppen, Ibid. Moft. II, 1, 56: pulta (fcil. fores) & atrienfem — evocato huc, Ibid. Afin. II, 3, 2: Placide pulta, klop zachtjens aan, Ibid. Men. I, 2, 65: pultando pedibus paene confregit hasce ambas (fcil. fores), Ibid. Moft. II, 2, 23: pectus digitis pulfat; cor, credo, evocaturus eft, Ibid. Mil. II, 2, 47. Ook haalt Quintilianus dit woord aan I, 4, 14, en zegt: haec ipfa S litera ab his exclufa, in quibusdam ipfa alteri fucceffit; nam mertare atque pultare dicebant (voor merfare, pulfare).

PULVĔR, ĕris, m. i. q. pulvis ftof, bij voorb. herbae pulver, Apul. de herb. 35. Not. hiervan heeft zelfs pulvis zijne Cafus, eris, eri cet.

PULVĔRĀTĬO, ōnis, f. ontbinding in ftof, of beftuiving, bij voorb. pubefcentem (uvam) — convenit foliis omnibus nudare, tum & crebris foffionibus implere; nam fit uberior pulverationibus, Colum. IV, 28: pulverationem faciunt, quam vocant ruftici occationem, cum omnis gleba in vineis refringitur & refolvitur in pulverem, Ibid. XI, 2, 60. Virgilius Georg. II, 418, zegt even dus pulvis movendus, alwaar Servius aanmerkt, dat dit heet pulveratio. Te weten, dat beftuiven der druiven bewaart ze tegen de zon en den nevel, gelijk Columella de arbor. 12 zegt.

PULVĔREUS, a, um, 1) uit ftof beftaande, bij voorb. nubes, Virg. Aen. VIII, 593, wolk van ftof: dus ook pulvereus turbo, ftofwervel, ftofwolk, Claudian. B. Get. 458, waar voor hij kort te voren nubem pulveris zegt: farina, Ovid. Medic. 61, ftuifmeel. 2) ftof verwekkend, ftuivend, bij voorb. palla, Ovid. Met. VI, 705: equus, bij voorb. turba pulvereis exfultat equis, Val. Fl. IV, 670; doch het kan ook zijn, beftuifd, beftoven; en in de daad is die geen, die door rijden enz. ftof verwekt, zelve beftoven. 3) vol ftof, beftoven, bij voorb. folum, Ovid. Met. VII, 113: crinia, Stat. Theb. VI, 7: aequor (i. e. campus), Ibid. XI, 403: Circus. Ibid. VI, 493: van daar adfpectus, Plin. H. N. XXXVII, 10, i. e. als 't ware beftoven.

PULVĔRO, are, 1) beftuiven, met ftof beftrooijen, bij voorb. fe, Plin. H. N. XI, 35. bijzonder de wijnftokken en wijndruiven, door het opgraven der aarde bij dezelven, bij voorb. uvas, Plin. H. N. XVII, 9: dus ook priusquam vineae pulverentur, Colum. XI, 2. 60, ten zij dit tot n. 2. behoort: dus ook vinea incipit pulverari, Pallad. in Mart. 7: novellae vites debent pulverari, Ibid. Jul. 1. 2) tot ftof maken, bij voorb. herbas, Calpurn. Ecl. V, 88: vineas, Colum., zie hier voor. 3) ftuiven, d. i. ftof verwekken, of vol ftof zijn, bij voorb. nolo hoc pulveret, Plaut. ap. Gell. XVIII, 12, i. e. hier moet geen ftof zijn, het moet niet ftuiven.

PULVĔRŬLENTUS, a, um, 1) vol ftof, beftoven, bij voorb. via, Cic. Att. V, 14: aeftas, Virg. Georg. I, 66: fuga, Ibid. Aen. IV, 155: meta, Prop. III, 14 (13), 7: Ceres (i. e. oogst, rijp graan), Lucret. V, 741: aut premia arentem pulverulentus (amnis) humum, Ovid. Am. III, 6, 96. 2) Tropisch, beftoven, d. i. met moeite gepaard, bij voorb. praemia militiae pulverulenta fequi, Ibid. I, 15, 4.

PULVĬLLUS, i, m. (van pulvinus, voor pulvinulus) een klein kusfen, kusfentjen, Horat. Epod. VIII, 16. Apul. Met. X poft med. p. 248, 25 Elm.

PULVĪNAR (of Polvinar), āris, n. (voor pulvinare, fcil. ftragulum), 1) i. q. pulvinus, een kusfen, hoofdkusfen, peuluw, waar men op zit of ligt, bij voorb. caput inclinare fuper pulvinar, Petron. 134 poft init.; doch, het kan ook het bed, of een Sofa, zijn. 2) de plaats, die met een kusfen of peuluw bedekt is, om daarop te liggen of te zitten: van daar a) een Canapée, Sofa, of tafelbank, waarop de ouden aan tafel lagen, bij voorb. in fummo pulvinari locatus coena poculisque magnis inauguratur, Apul. Met. VII ante med. p. 191, 24: doch gemeenlijk van de etens Sofas, of tafelbanken, waarop de beeldenisfen der Goden gezet of gelegd werden, opdat zij van de daarnaast voorgezette fpijzen eten zouden: zoodanig een onthaal lectifternium heet, bij voorb. in Iovis epulo num alibi quam in Capitolio pulvinar fufcipi (i. e. inftitui, poni) poteft? Liv. V, 52 ante med.: Licinia virgo Veftalis aram & aediculam & pulvinar fub faxo facro dedicavit, Cic. Dom. 53: Saliaribus dapibus ornare pulvinar deorum, Horat. Od. I, 37, 3, alwaar het ook Tempel, kan zijn: ut convivia publica & privata coenaeque ad pulvinaria facilius compararentur, Hemina ap. Plin. H. N. XXXII, 2 poft med., alwaar het ook, Tempel, zou kunnen zijn: templa deformantur, pulvinaria proteruntur, Apul. Met. IV poft med. p. 155, 39 Elm.: van daar fupplicatio ad omnia pulvinaria, Cic. Cat. III, 10, en Liv. XXII, 1, i. e. een bede- of dankdag in alle kerken, eigenlijk, bij alle deze heilige fpijsfofas: ook kan men hier toe brengen ad pulvinaria, Plin., zie hier voor: daarvoor ftaat ook circa omnia pulvinaria, Liv. XXX, 21: en apud omnia pulvinaria, Tacit. Ann. XIV, 12. van waar ook aan Cæfar, die als een God befchouwd werdt, een Pulvinar toegedeeld en gewijd werdt, Cic. Phil. II, 43: ook aan Romulus als God, Ovid. Met. XIV, 827. Ook aan de Keizers worden dezelven toegefchreven, bij voorb. Circenfes fpectabat e pulvinari, Sueton. Aug. 45: cf. Ibid. Calig. 4. b) het bed, of echte bed, doch gemeenlijk der godlijke of keizerlijke perfoonen, bij voorb. van Thetis, Catull. LXIII, 47. Dus ook van de Keizerin Livia, fua pulvinaria fervat, Ovid. Pont. II, 2, 71: en van de hoerächtige Keizerin Mesfalina ftaat lupanaris tulit ad pulvinar odorem, Juvenal. VI, 31: van daar zegt Seneka ad Polyb. 35 extr. poteft haec (fortuna) adverfus privatas domos ullam aequitatem noffe, cujus implacabilis faevitia toties ipfa funeftavit pulvinaria? i. e. domos Caefarum. Van daar c) de plaats, waar de fpijsbanken der Goden zijn, Tempel, Kapel, bij voorb. ad omnia pulvinaria, Cic. en Liv.; of circa (of apud) omnia pulvinaria, Liv. en Tacit., zie hier voor: hier toe kan men de volgende plaatzen brengen: cujus (Clodii) adulterium nefandum in pulvinaribus fanctiffimis (fcil. bonae deae) nobiliffimae feminae comprehenderunt, Cic. Mil. 27: hominem, qui pulvinaribus bonae deae ftuprum intulerit (van Clodius), Cic. Harufp. 5: pulvinaribus fefe intulit i. e. Tempel, Apul. Met. VI in. p. 173, 31 Elm.: ab ipfis pulvinaribus matris deum clanculo furati, Ibid. IX ante med. p. 221, 13 Elm. d) ook dat heilig onthaal, bij deze Spijsfofas der Goden zelven, bij voorb. deorum pulvinaribus & epulis magiftratuum praecinunt, Cic. Tufc. IV, 2.

PULVĪNĀRIS, e, i. e. ad pulvinum pertinens, het kusfen, peuluw, of fofa betreffende, daar toe behorende, daar te vinden, bij voorb. pica, Petron. 37. (van een vrouwsperfoon) d. i. daarop zittende: van daar waarfchijnlijk pulvinare (en verkort pulvinar), fcil. ftragulum, een fofa, bed, zie Pulvinar.

PULVĪNĀRĬUM, i, n. 1) voor pulvinar, Liv. XXI, 62, i. e. Spijsfofa in den Tempel. 2) misfchien i. q. Navale, de rustplaats der fchepen, Haven, Scheepsarfenaal, Plaut. Caf. III, 2, 27. Het is eigenlijk een Adject.

PULVĪNĀTUS, a, um, bekusfend, of als 't ware bekusfend, als 't ware, met een kusfen verzien, bij voorb. calyx, Plin. H. N. XV, 22, van de walnoten: fiffura, Ib. XIII, 4 ante med.; clivofa (loca) altiores pofcunt fcrobes practerea pulvinatis a devexitate labris, Ibid. XVII, 22 in.: capitula columnarum pulvinata, Vitruv. I, 2 poft med.: columnae, Ibid. IV, 1 extr., i. e. habentes capitula pulvinata. Not. Het is eigenlijk het Particip. van Pulvino, are, met een kusfen verzien.

PULVĪNO, are, met een kusfen verzien, zie Pulvinatus.

PULVĪNŬLUS, i, m. 1) een klein kusfen, kusfentjen. 2) van daar Tropisch, eene ophoging, bij voorb. aarde, Colum. de arbor. 10 poft med.

PULVĪNUS, i, m. 1) een kusfen, hetzij een hoofdkusfen, Salluft. Jug. 71 (74). Catull. VI, 9. Plin. H. N. XXVI, 11. XXVIII, 19 extr. Curt. III, 6, 7. Nep. Pelop. 3: of anders een kusfen, om daarop te zitten, Cic. Or. I, 7. Cic. ad Div. IX, 18: of te liggen, Cic. Verr. V, 11: dus ook Nep. Pelop. 3: cf. Martial. III, 82. Juvenal. III, 154. Plaut. Stich. I, 2, 37. Not. Misfchien is het eigenlijk een Adjectivum, Pluvinus, a, um, van ftof, van zand enz., fchil. locus (de kwantiteit der op één na laatfte fyllabe behoeft niet te hinderen): en de eerfte kusfens waren ook wel eer met zand enz. dan met veêren gevuld: gevolglijk zou het zijn van Pulvis, en niet

van

van pluma. 2) Tropisch, elke hoogte, die naar een kussen gelijkt, bij voorb. aarde, zoo als de Rabatten in de tuinen zijn enz., Varr. R. R. I, 35. Ook misschien Plin. Ep. V, 6 §. 16, ten zij het hier eene zitplaats is: of eene dergelijke hoogte in tuinen of velden, Plin. H. N. XVII, 21 med. XIX, 4 extr. XXII, 22. Colum. XI, 3 ante med. Ook in de schuur, bij voorb. pavimenta testacea supersternuntur — omnesque parietum & soli juncturae testaceis pulvinis fibulantur i. e. uitsteekken, Colum. V, 6 med. Ook is bij de Schippers pulvinus een zandbank in zee, Serv. ad Virg. Aen. X, 302. Ook eene opgehoogde lage van zand en puin, om er een pilaar op te zetten, Vitruv. V, 12. Ook een verheven deel der Catapulta, anders Chelonium genoemd, Ibid. X, 15 extr.

PULVIS (voortijds Pulvis), ĕris, (van het oude Pulver), m. en somtijds f. stof, ook in vele gevallen, pulver, poeder, bij voorb. multus in calceis pulvis, Cic. Invent. I, 30, i. e. stof: siccitate lutum fieri prodens (Cicero), imbre pulverem, Plin. H. N. XXXI, 4: parvaque quot siccus corpora pulvis habet, Ovid. Trist. I, 4, 48: fumantes pulvere campos, Virg. Aen. XI, 909: volvitur ad muros caligine turbidus atra Pulvis, Ibid. 877: tum caeco pulvere campus miscetur, Ibid. XII, 444: subitam nigro glomerari pulvere nubem prospiciunt, Ibid. IX, 33: pulvere sparsi juvenes, Phaedr. IV, 24, 22: immundo pulvere, Ovid. Fast. IV, 238: turpi pulvere, Ibid. Trist. I, 3, 93: pulvis horrida, Prop. II, 13 (12), 35: pulvis fulva, Enn. ap. Non. 3. n. 157: pulvis vasta, Enn. ibid.: pulverem movere, Quinctil. V, 10 post med.: excitare, Colum. de arbor. 12: glebas in pulverem resolvere, Colum. XI, 2 post med.: sedare, Phaedr. II, 5, 18: excutere, Ovid. Art. I, 150: colligere, Horat. Od. I, 1, 4: sulcos in pulvere ducere, Juvenal. VII, 48, als een spreekwoord, d. i. vergeefsche moeite aanwenden: verders carbonis, Ovid. Art. III, 326, koolenstof: amomi, Ovid. Trist. III, 3, 69, i. e. stof of poeder: de crudo pulvere scil. metalli, Pers. II, 66: pulvis eruditus, Cic. Nat. D. II, 18, is het geömetrisch stof, d. i. waarin de oude Wiskundigen met een stokjen (radius) de Mathematische figuren maakten: ook enkel pulvis, bij voorb. intentum (Archimedem) formis, quas in pulvere descripserat, Liv. XXV, 31: homunculum a pulvere & radium excitabo, Archimedem, Cic. Tusc. V, 23 in., i. e. mathematicum of geometram: dus ook qui abaco numeros & secto in pulvere metas scit risisse vafer i. e. numeros Arithmeticorum & figuras Geometrarum seu Mathematicorum, Pers. I, 131: van daar hibernus pulvis, Virg. Georg. I, 101, i. e. een drooge winter: van daar Tropisch, 1) het veld, waarop men zich met worstelen en andere ligchaams-oefeningen bezig houdt, of vecht enz., bij voorb. domitatque in pulvere currus, Virg. Aen. VII, 163: referet ipsum de pulvere folium, Martial. XII, 84: quibus magis palaestra, Eurotas, sol, pulvis, labor, militia in studio est, Cic. Tusc. II, 16: van daar Tropisch, doctrinam ex umbraculis eruditorum otioque in solem atque pulverem produxit, Cic. Leg. III, 6 extr.: educenda deinde dictio ex hac domestica exercitatione & umbratili medium in agmen, in pulverem, in clamorem, i. e. in het publiek, Cic. Or. I, 34: dus ook processerat enim in solem & pulverem, Cic. Brut. 9: nec versicolorem illam vestem bene ad forensem pulverem facere, Quinctil. X, 1, 33: in suo pulvere, Ovid. Fast. II, 359, op zijn veld, in zijne baan; van daar sine pulvere, Horat. Ep. I, 1, 51, zonder strijd, of moeite. 2) de aarde, bij voorb. Etrusca, Propert. I, 22, 6: van daar potaarde, bij voorb. calices vili de pulvere natos, Martial. XIV, 120, 1. XIV, 114, 1. Not. pulvis, Genit., voor pulveris, Catull. LX, 206. Not. Diomedes spreekt, benevens meer anderen, dat Pulvis geen Plur. heeft; maar Gellius zegt, XIX, 8, dat het niet alleen in Singul. gevonden wordt: en Plin. H. N. XI, 24 post med. staat werklijk pulverum mole ctr.

PULVISCŬLUS, i, m. zeer klein stof, een stofjen: pugiles pulvisculo persperfi, Apulej. Met. IX ante med. p. 222, 33 Elm.: pulvisculus ex Arabicis frugibus, Ib. Apol. kort na het begin p. 277, 7 Elm., i. e. tandpoeder, waarvoor terstond daarop, pulvisculum nobilem staat: dus ook van het Geömetrisch of Mathematisch stof (zie Pulvis), bij voorb. si abaco & pulvisculo te dedisses, i. e. Geömetrie, Mathesis, Ibid. ante med. p. 284, 1 Elm.: van daar converrat me totum cum pulvisculo, Plaut. Rud. III, 6, 7, i. e. geheel en al, eigenlijk, dat er geen stofjen overblijft: dus ook rem auferat cum pulvisculo, Plaut. Truc. Prol. 19.

PUMEX, icis, m. (zelden f.) 1) puimsteen, Plaut. Aul. II, 4, 18. Plin. H. N. XXXVI, 21 post med. Hij diende tot het gladmaken, bij voorb. der boeken, Catull. I, 2. XXII, 8. Martial. VIII, 72, 21 cf. Pumico. Not. a) daarmede maakten sommigen, die galant wilden zijn, hun vel glad, Ovid. Art. I, 506. Juvenal. VIII, 16. b) Aquam a pumice postulare, Plaut. Pers. I, 1, 42, als een spreekwoord, d. i. iet (bij voorb. geld) van iemand begeeren, die hetzelve niet heeft. c) Pumex, Gen. femin., staat Catull. I, 2, arida pumice. 2) ook elke steen, Horat. Od. I, 11, 5. Virg. Georg. I, 44 en 374. Aen. V, 214. Ovid. Fast. II, 315 seq. en meermalen.

PUMICĔUS, a, um, als puimsteen, ook ten deele, als andere steenen, bij voorb. oculi, Plaut. Pseud. I, 1, 73, i. e. die niet weenen kunnen: antrum, Stat. Sylv. III, 1, 145: sedes, Sil. VII, 419: mola, Ovid. Fast. VI, 318: fontes, Martial. IV, 57, 2, i. e. pumice manantes.

PUMICO, are, met puimsteen wrijven of gladmaken, bij voorb. pumicor, ornor, Lucil. ap. Non. 2. n. 202: dentem atque russam pumicare gingivam, Catull. XXXIX, 19. ap. Apul. Apolog. ante med. p. 277, 10 Elm., alwaar anderen in Catullus defricare lezen: van daar pumicatus, a, um, bij voorb. homo pumicatus i. e. delicatus, mollis, Plin. Ep. II, 11 extr.: manus, Martial. V, 42, 6: frons pumicata, Martial. I, 67, 10.

PUMICŌSUS, a, um, 1) vol puimsteen: van daar 2) aan puimsteen gelijk, d. i. vol gaten, poreus, bij voorb. lapis, Plin. H. N. XXXVI, 19 post med.: terra, Ib. XVII, 5: Halcyoneum pumicosius, Ibib. XXXII, 8: cf. Vitruv. II, 3 extr.

PUMILĬO, onis, m. een dwerg, Senec. Ep. 76 extr. Martial. XIV, 213. Ook van beesten, bij voorb. hoenders, Plin. H. N. V, 56. Colum. VIII, 2 extr.: cf. Plin. H. N. XI, 49: en van gewassen of planten, Plin. H. N. XII, 2. XVII, 22 ante med.

PUMĬLIS, e, klein als een dwerg, staat in Glossis: van daar pumilior, Apul. Met. V ante med. p. 163, 5 Elm., kleiner, meer dwergächtig: doch dit kan ook van pumilus zijn.

PUMILIUS, zie Pumilus.

PUMĬLO, onis, i. q. pumilus, een dwerg, Stat. Sylv. I, 6, 57.

PUMĬLUS, i, m. een dwerg, te klein mensch, bij voorb. pumilos, Sueton. Aug. 83, mirantur pumilos ferociores, Stat. Sylv. I, 6, 64. Not. Compar. pumilior, bij voorb. maritum cucurbita glabriorem & quovis puero pumiliorem, Apul. Met. V ante med. p. 163, 5 Elm.: doch, het zou ook kunnen zijn van Pumilis.

PUNCTARIŎLUS, a, um, zich met steeken (verkleinend) of met kleine steekjens ophoudende, bij voorb. Punctariolas (scil. pugnas) leves pugnas adpellat Cato in ea, quam dixit de se Histriae militari, Fest.

PUNCTIM, steekswijze, met steken, stekende, bij voorb. iemand aanvallen, bij voorb. punctim magis quam caesim petere hostem, Liv. XXII, 46.

PUNCTĬO, onis, f. het steken, de steek, bij voorb. punctiones sentire, Cels. VIII, 9 extr.: serpentis, bij voorb. bibitur contra serpentes & ante sectiones punctionesque (eorum), Plin. H. N. XXV, 13: contra dolores laterum, qui punctionem adferant, Ibid. XXXIV, 15.

PUNCTIUNCŬLA, ae, f. het steken of den steek, als men verkleinend, spottend, of verächtlijk spreekt, steekjen, bij voorb. pedes dolent, articuli punctiunculas sentiunt, Senec. Ep. 53 ante med.: ad voluptatum dolorumque punctiunculas concitari, Ibid. de vita beata 15 med.

PUNCTŬLUM, i, n. i. q. punctum, als men verkleinend spreekt, 1) een kleine steek, bij voorb. sagittae, Apul. Met. VI post med. p. 182, 8 Elm. 2) een puntjen: van daar een korte tijd, bij voorb. de brevi punctulo, Apul. Met. V p. 164, 18 Elm., i. e. in zoo korten tijd.

PUNCTUM, zie Pungo.

PUNCTUS, us, m. 1) het steken, bij voorb. van doornen, Apul. Met. VII post med. p. 196, 11 Elm.: mustelae oculis punctu erutis aiunt visum reverti, Plin. H. N. XXIX, 6 post med.: nervorum, Scrib. Larg. 206, 208 en 209. 2) een punt, stip, bij voorb. mundi, Plin. H. N. II, 68 extr.

PUNCTUS, a, um, zie Pungo.

PUNGO, pupugi, punctum, 3. steken, bij voorb. neminem, Cic. Sext. 10: malas acu, Petron. 21: vulnus, quod acu punctum videretur, pro ictu gladiatoris probari, Cic. Mil. 24: ook van slangen, Varr. ap. Prisc. 10: van daar 1) indringen, bij voorb. corpus, Lucret. II, 459. 2) gevoelig aanraaken, bij voorb. sensum, Lucret. IV, 629: pungere me manu coepit, Petron. 87 extr.: nitrum deprehenditur gustu; adulteratum pungit, Plin. H. N. XXXI, 10, i. e. zijn smaak treft. 3) Tropisch, steeken of bijten, d. i. krenken, verdrieten, onaangenaam zijn, bij voorb. pungit me, Cic. ad Div. VII, 15: scrupulum, qui se dies noctesque stimulat ac pungit, Cic. Rosc. Am. 2: epistola ita me pupugit, Cic. Att. II, 16: si ignominia pupugit, Cic. Tusc. III, 34: odi somnos, quos nunquam pungunt suspiria, Prop. III, 8 (7), 27. Not. puncto tempore, Lucret. II, 263 en 454. IV, 215: of puncto in tempore, Ibid. VI, 229, i. e. op 't oogenblik. Not. Perfect. pepugi voor pupugi, Atta ap. Gell. VII, 9. Particip. Punctus, a, um: van daar Punctum, Substantive, het geen gestoken is, een gaatjen, bij voorb. puncta, quod terebrantur acu, Martial. XI, 46, 6: van daar een steek, bij voorb. van een naald, insekt, adder enz., Plin. H. N. VIII, 50. XI, 21 post med. XXVIII, 13. XXX, 15. Phaedr,

Phaedr. V, 3, 3. Plin. Paneg. 35: van daar 1) elke stip, bij voorb. op het ei enz., Plin. H. N. X, 52: op een edelgesteente, Ibid. XXXVII, 8, i. e. droppel: in het schrijven, Auson. Epigr. XXXIV, 1, omdat de ouden, die met een griffel op wasch schreven, dit door een steek maakten: een Mathematisch, Cic. Acad. IV, 36 post med.: van daar elk klein deel, bij voorb. temporis, Cic. Sext. 24. Catil. IV, 4. Tusc. I, 34. Nat. D. I, 20 en 24. Caes. B. C. II, 4. Terent. Phorm. I, 4, 7, i. e. oogenblik: daarvoor punctum tempus, staat Lucret., zie hier voor: dus ook punctum horae, Horat. Ep. II, 2, 172: diei, Lucret. IV, 201: ook enkel punctum i. e. oogenblik, bij voorb. puncto, Apul. Met. II ante med. p. 117, 2 Elm.: puncto brevissimo, Ibid. IX post med. p. 235, 30 Elm.: exiguo, Ibid. X p. 244, 02 Elm., i. e. zeer korte tijd. Ook elk afgedeeld, afgemeten, deeltjen, bij voorb. puncto certo, Pers. V, 100, i. e. zeker gewigt, maat of punt: puncta argumentorum, Cic. Or. II, 41, de punten, d. i. schets, aanvang: Interrogatiunculis & quasi punctis, Cic. Parad. Prooem. Ook punctum een maal of werp, Sueton. Ner. 30. b) het votum in de Comitia, steen of keursteen, Cic. Planc. 22 ante med. Cic. Mur. 34 extr. Cic. Tusc. II, 26 in., dewijl een man, Rogator genoemd, in aloude tijden, eer de tafeltjens opkwamen, de stemmen afzonderlijk door een punt of stip op de wasschen tafel optekende: van daar c) de stem of het votum, Tropisch, d. i. toestemming, bij voorb. discedo Alcaeus puncto illius, Horat. Ep. II, 2, 99: omne tulit punctum, Horat. Art. 343, i. e. algemeene.

PUNICANS, rood, roodächtig, bij voorb. van den Dageraad, punicantibus phaleris Aurora roseum quatiens lacertum coelum inequitabat, Apulej. Met. III init.: pariunt in modum floris — caliculos modice punicantes, Ibid. IV post in. p. 143, 16: faciem suam punicantem prae pudore obtexit, Ibid. I ante med. p. 105, 1 Elm., i. e. rood van schaamte.

PUNICËUS, a, um, 1) Fenicisch of Karthaagsch, bij voorb. dux, Ovid. in Ibin 282. 2) rood, roodächtig, het purper nabij komende, maar niet purper, bij voorb. Africa puniceum purpureumque Tyros, Tibull. II, 6, 39 (II, 3, 58): purpureum panem an puniceum soleam esse, Plaut. Men. V, 5, 19: taenia, Virg. Aen. V, 269: Rubicon, Lucan. I, 214: Puniceis invecta rotis aurora jubebit, Virg. Aen. XII, 77: roseta, Ibid. Ecl. V, 17: purpuream vomit ille animam i. e. sanguineam, Ibid. Aen. IX, 349: fiet tibi puniceum corium (i. e. tergum), Plaut. Rud. IV, 3, 61, i. e. rood, van slagen: cruor, Ovid. Met. II, 607: doch, het schijnt ook te staan voor purperen, purperkleurig, bij voorb. chlamys, Ovid. Met. XIV, 345, alwaar nogthans anderen Poeniceam lezen. Not. Men schrijft ook Poeniceus, Phoeniceus, zie Phoeniceus.

PUNÏCO, are, rood of roodächtig zijn: van daar Punicans, rood, roodächtig, zie Punicans.

PUNÏCUS, a, um, 1) eigenlijk, Fenicisch, voor Poenicus, Phoeniceus: van daar 2) Karthagisch, omdat Dido, eene Fenicische, Karthago gebouwd zal hebben, en gevolglijk Karthago eene Kolonie of volkplanting uit Fenicië zijn zal, bij voorb. literae, Cic. Verr. IV, 46: van daar Punicum bellum, Cic. Tusc. III, 21, i. e. Karthaagsch, met Karthago: van daar Punicum malum, Plin. H. N. XIII, 2), XXIII, 6 ante med.: of eenvoudig Punicum, scil. malum, Plin. H. N. XV, 28 med.: of pomum Punicum, Ovid. Fast. IV, 608, i. e. een granaat-appel: dus ook Punica grana, de kernen daarvan, Ovid. Pont. IV, 15, 8: dus ook Punica arbor, Colum. X, 243. Plin. H. N. XV, 11, i. e. granaatboom: cera Punica, Plin. H. N. XXI, 24 post med., was zeer wit wasch: dus komt ook voor lutum Punicum een bijzondere klei, Colum. IX, 7, 4: verders Puls Punica, zie Puls: verders allium Punicum, een soort van look, of ajuin, Colum. XI, 3, 20. Not. De Karthagers hadden den naam, dat zij listig en vol streeken waren: van daar zijn perfidia Punica, Liv. XXI, 4 extr.: en versutiae Punicae, Liv. XLII, 27: en ars Punica, Liv. XXV, 39, als spreekwoorden geworden: dus ook fides Punica, i. e. slechte, Sallust. Jug. 108 (116): perjuria Punici furoris, Martial. VI, 19, 6: verders Punicum (libum), genus libi translatum a Poenis; id etiam adpellabant probum, quia erat ceteris suavissimum, Paul. ex Festo. 3) rood, roodächtig, zoo als Puniceus, bij voorb. rostra, Ovid. Am. II, 6, 22. Prop. III, 2, 33: sagum, Horat. Epod. IX, 28.

PUNÏO, ivi en ii, itum, 4. 1) straffen, bestraffen, bij voorb. prohibenda in puniendo ira est, Cic. Off. I, 25 extr.: punire sontes, Ibid. 24: maleficia, Cic. Caecin. 2: aliquem supplicio, Cic. Dom. 29: aliquem tergo & capite, Liv. III, 55 extr.: te vero tantum fuga mea punivero, zegt de wegvliedende Kupido tegen Psyche, Apul. Met. V post med. p. 269, 25 Elm.: reum punitum, Cic. Invent. II, 28: nemo punitorum non & in Gemonias abjectus, Sueton. 61: quod non & punior ipsa, Ovid. Met. IX, 778, alwaar J. Fr. Gronovius ad Plaut. Truc. II, 3, 22 nunc & punior i. e. angor lezen wil. 2) wreeken, d. i. door straffen wreeken, bij voorb. dolorem, bij voorb. puniendi doloris, Cic. Or. I, 51: dus ook domum puniendam, Cic. Harusp. 8, alwaar Graevius muniendam liever lezen wil. Ook heeft men Punior, itus sum, voor Punio cet. (1) bestraffen, straffen, bij voorb. aliquem, Cic. Mil. 13. Offic. I, 25: punita sum praedonem, Apul. Met. VIII ante med. p. 207, 17 Elm.: peccatum, Cic. Invent. II, 25. (2) wreeken, bij voorb. necem, Cic. Phil. VIII, 2. Not. Men zegt ook Poenio en Poenior, zie Poenio.

PUNÏOR, zie Punio.

PUNITIO, onis, f. 1) bestraffing, straffe, Valer. Max. VIII, 1, 1. 2) wreeking, wraak. Men heeft ook Poenitio, Gell., zie boven Poenitio.

PUNITOR, oris, m. 1) een bestraffer, straffer, Valer. Max. VI, 1, 8. 2) een wreeker, bij voorb. doloris sui, Cic. Mil. 13: cladis, Val. Max. III, 4, 5.

PUNITUS, a, um, zie Punio.

PUPA, ae, f. 1) i. q. puella, een meisjen, bij voorb. dicit se vetulam, cum sit pupa, Martial. IV, 20, 1: pupam se dicit, cum sit anus, Ibid. 2. 2) een meisjens pop om te spelen, een pop, zoodanige poppen plagten de Bruiden, als een geweezen speeltuig, aan Venus te wijden, Pers. II, 70. Varr. ap. Non. 2. n. 675. Not. Men schrijft ook Puppa.

PUPILLA, ae, f. eigenlijk, een kind van het vrouwlijk geslacht, een meisjen, zoo willen sommigen lezen Horat. Sat. II, 3, 216 voor Rufilla: van daar 1) een onmondig, ouderloos, meisjen, dat een voogd heeft, een weeskind, weeze, Cic. Verr. I, 50 en 58 extr. Cic. Top. 46. Plin. Ep. VIII, 23 extr.: ook Cic. Verr. I, 41 in. Ed. Ernest., alwaar Ed. Graev. uit Priscianus puella heeft. 2) de oogäppel, Lucret. IV, 250. Plin. H. N. XI, 37 Sect. 55, omdat zich daar in, als 't ware, een kindien, d. i. het beeld der persoons, dien men ziet, vertoont: binas pupillas, Plin. H. N. VII, 2 ante med., scil. in één oog; en velen geloofden, dat zulke lieden toveraars waren: dus ook duplices pupillas (scil. in één oog), Ibid.: cf. Pupula. Men heeft ook daar voor pupula, zie Pupula n. 2. Ook het oog, bij voorb. pupillis defrictis, Apul. Met. III post med. p. 138, 39: connīventibus pupillis, Ibid. X. p. 255, 5.

PUPILLĀRIS, e, weezen of onmondigen betreffende, hun behorende, onmondig, bij voorb. pecuniae, Liv. XXIV, 18 extr. weezen-gelden, pupillen-geld: aetas, Sueton. Aug. 66 extr., i. e. onmondige leeftijd: substitutio, Justinian. Institut. II. tit. 16, i. e. benoeming van eenen erfgenaam, ingevalle het weeskind onmondig sterven mogt. Dit heet substituere pupillariter, Cod. Justin. VI, 30, 20.

PUPILLUS, i, m. eigenlijk, een kind van het manlijk geslacht, knaap, jongen; bijzonder, die ouderloos is, en gevolglijk, onder voogden staat, of staan moet, een onmondige Weeze, een onmondige, Cic. Verr. I, 30 en meermaalen; en 58 in. Top. 46. Orat. III, 41. Juvenal. VI, 628, bijzonder Pandect. L, 16, 239.

PUPPA, ae, i. q. Pupa, zie Pupa.

PUPPIS, is, f. 1) het achterdeel, achtersteven van een schip, Cic. Att. XIII, 21. Horat. Od. I. 14, 14. Ovid. Met. III, 651. Liv. XXII, 10 in.: van daar prosequitur surgens in puppi ventus euntes, Virg. Aen. III, 130, i. e. van achter. Men landde met het achterdeel des schips; te weten, men draaide het schip om, zoo dat het achtersteven van het schip tegen den oever stondt, bij voorb. stant litore puppes, Virg. Aen. VI, 902: litora curvae praetexunt puppes, Ibid. 5: Colchos adverteie puppim, Ovid. Met. XII, 23, i. e. landen; ten zij men het geheele schip verstaan wil. Not. De stuurman zat daarin, Cic. Senect. 6: ook de bevelhebber van het schip, bij voorb. Aeneas, Virg. Aen. IV, 554: van daar Tropisch, van een Staatsregent, bij voorb. sedebamus in puppi, Cic. ad Div. IX, 15 med., i. e. ik was stuurman, regeerde den Staat: van daar verders Taygeti montis magna pars ad formam puppis eminens abrupta (bij eene aardbeving), Plin. H. N. II, 79, het welk Cic. Div. I, 50 dus uitgedrukt wordt: ex monte Taygeto extrema montis quasi puppis avulsa est: verders: puppis pereunda est, boertend voor tergum meum, Plaut. Epid. I, 1, 69. 2) Tropisch, voor het geheele schip, bij voorb. Ovid. Her. XIII, 97. Am. II, 4. 8. Pont. IV, 3, 5. Virg. Georg. III, 362. Aen. I, 399 (403) en meermaalen: van daar als een gesternte, Cic. Arat. 389.

PUPŬLA, ae, f. i. q. pupilla, 1) een meisjen, 2) de oog-appel, Cic. Nat. D. II, 57. Horat. Epod. V, 39. Varr. ap. Non. 2. n. 709: ook als een liefkozend woord, bij voorb. mea pupula zegt Venus tegen Psyche (ironisch), Apul. Met. VI ante med. p. 174, 37 Elm., i. e. mijn liefjen, mijn lief meisjen, popjen. Not. De Heksen of Toveressen zullen twee oogäppels in één oog hebben, Ovid. Am. I, 8, 15: cf. Plin. in Pupilla.

PUPŬLUS, i, m. een knaapjen, jongetjen, Catull. LVI, 5, Senec. Ep. 12 in.

PU-

PUPUS, i, m. *een knaap, jongen, of een kind, bij voorb.* ad mammam lactis ſugentem paſcere pupum, Varr. ap. Non. 2. n. 675. *Het is ook een liefkozend woord, misſchien, boutjen, hartjen enz.: dus noemde het volk* Kaligula, Sueton. Calig. 13.

PURE, *zuiver, zuiverlijk, d. i. zonder blanketzel, of andere vermenging, bij voorb.* lavare, Liv. V, 22: oſculari, Senec. Benef. II, 12: eluere vaſa, Plaut. Aul. II, 3, 3: ſplendentis marmore Pario purius, Horat. Od. I, 19, 6, i. e. *zuiverer, heller:* puriſſime, Cato R. R. 66: pure coronas habere, *zie beneden: van daar* 1) *rein, zuiver van kwaad, onbevlekt, bij voorb.* aetas pure acta, Cic. Senect. 5. i. e. *zonder zonden:* legere librum, Horat. Ep. I, 1, 37: *bijzonder zuiver, rein, ten aanzien van Venus, bij voorb.* pure a matronis ſacrificatum, Liv. XXVII, 37: radicem caſte purequa colligere, Plin. H. N. XXII, 10: coronas pure habere, Plaut. Aſin. IV, 1, 61, i. e. *zuiver hebben of houden.* 3) *zuiver, rein in het ſpreken, d. i. zonder feuten, bij voorb.* loqui, Cic. opt. gen. Orat. 2. 4) *hel, bij voorb.* ſplendentis marmore Pario purius, Horat., *zie in 't begin.* 5) *duidlijk, onbedekt, zoo als 't van natuur is, natuurlijk, bij voorb.* pure adparere, Horat. Sat. I, 2, 100: puriſſime deſcripſit, Gell. IX, 13, i. e. *natuurlijk of duidlijk:* Scipionem omnium aetatis ſuae puriſſime locutum legimus, Ibid. II, 20: *dus ook misſchien* pure tranquillat, Horat. Epiſt. I, 18, 102, *natuurlijk, of ook heller.* 6) *eenvoudig, zonder beding, bij voorb.* ubi pure contrahitur, Pandect. XVIII, 2, 4: nec intereſt, pure utriſque, an ſub conditione alteri aedes legatae ſint, Ibid. VIII, 2, 35. Not. purime *ziet men voor dezen in plaats van* puriſſime, *volgends* Feſt.

PURGABILIS, e, *het geen gemaklijk gezuiverd wordt; bij voorb.* caſtanea, Plin. H. N. XV, 23.

PURGAMEN, inis, n. i. q. purgamentum, 1) *het geen waar van men gereinigd wordt: van daar vuilnis, morſigheid, drek, bij voorb.* Veſtae, Ovid. Faſt. VI, 227: cf. Ibid. 712, i. e. *ſlijk, die jaarlijks uit den Tempel van* Veſta a d. VII Calend. Jul. *weggedaan werdt*, Feſt. in Stercus. 2) *het geen waar door men gezuiverd, gereinigd wordt, bij voorb. van zonden enz., zuiveringsmiddel, zoenmiddel, bij voorb.* mali, Ovid. Faſt. II, 35: caedis, Ibid. Met. XI, 409: mentis, Ibid. XV, 327: cf. Faſt. II, 23.

PURGAMENTUM, i, n. i. q. purgamen, 1) *het geen waar van men gezuiverd wordt; van daar vuilnis, drek, bij voorb.* urbis, Liv. I, 56: hortorum, Tacit. Ann. XI, 32: caeparum, Plin. H. N. XX, 5 extr.: milii & panici, Ib. XVIII, 10: fel nihil aliud eſt, quam purgamentum peſſimumque ſanguinis, Ibid. XI, 37. Sect. 74: ſuccinum eſſe purgamentum concreti maris, Ibid. XXXVII, 2 extr.: coenae in pavimento, ib. XXXVI, 25: quod ſacrum caput purgamentum oris adſperſit, Senec. de conſtant. 2 extr.: cortis, Colum. II, 15, 6: ſterquilinia duo ſint; unum nova purgamenta recipiat, Ibid. I, 6, 21: *van daar als een ſcheldwoord van ſlechte menſchen, uitvaagzel, uitvaagzel, uitſchot, bij voorb.* purgamenta ſervorum, Curt. VI, 11: purgamenta urbis ſuae, Ibid. X, 2, 7: purgamenta urbium ſuarum, Ibid. VIII, 5, 8: maledicere Trimalchionem coepit & purgamentum dedecusque praedicare, Petron. 74: *dus ook van levenloze dingen, bij voorb. van gewasſen, bij voorb.* humus ſterilis — curat purgamenta pro frugibus, Senec. Ep. 73 extr. 2) *het geen waar door men gereinigd wordt, bij voorb. van de zondenſchuld enz., reinigingsmiddel, zoenöffer enz., bij voorb.* quod purgamentum calcaſti, Petron. 134.

PURGATIO, onis, f. *elke reiniging, zuivering, bij voorb.* cloacarum, Trajan. in Plin. Ep. X, 4 extr.: menſtruae purgationes, Plin. H. N. XXXII, 10 poſt med., *en eenvouwig* Purgatio, *bij voorb.* feminarum, Ibid. XX, 9 *en* 14 poſt init.: *ook enkel* purgatio (ſcil. feminarum menſtrua), Senec. Nat. Quaeſt. III, 16, i. e. *maandelijkſche zuivering der vrouwen: van daar* purgationem feminarum elicere, Plin. H. N. XXXV, 15 med.: *verders* alvi i. e. *het laxeeren, purgeeren, buikzuivering*, Cic. Nat. D. III, 21 extr.: *ook enkel* purgatio ſcil. alvi *of* ventris, *het laxeeren, purgeeren, buikzuivering, bij voorb.* purgationes interdum neceſſariae ſunt, Celſ. I, 3 poſt med. (*in het opſchrift* de dejectionibus): inedia & purgationibus, Cic. ad Div. XVI, 10, i. e. *het laxeeren, purgeeren, buikzuivering, of afleiding uit het gedarmte enz.:* per vomitum, Celſ. III, 18 poſt med.: *van daar* 1) *de reiniging van de ſchuld bij God, bij voorb.* quia (laurus) ſuffimentum ſit caedis & purgatio, Plin. H. N. XV, 30 poſt med. 2) *ontſchuldiging, rechtvaardiging*, Cic. Invent. I, 11. II, 31. Terent. Heaut. IV, 1, 12.

PURGATOR, oris, m. *een reiniger, zuiveraar, ook met den* Genitivus, *op de vraag, waar van? bij voorb.* Hercules luſtrator orbis, purgator ferarum (ſcil. terrae), gentium domitor, Apul. Apolog. ante med. p. 288, 26 Elm.

PURGITO, are, 1) *zuiveren, reinigen*, Plaut. ap. Non. 2) *ontſchuldigen*, Plaut. Aul. III, 10, 23.

PURGO, avi, atum, are *voor* purigo *uit* purum ago, 1) *zuiver, rein, maken, reinigen, zuiveren, van vuiligheid, of het onnutte, bij voorb.* locum, Cic. Tuſc. I, 23: piſces, Terent. Ad. III, 4, 12: *dus ook* caput ſcil. *tot een drinkgereedſchap*, Liv. XXIII, 24: viperam i. e. *uitwieden enz.*, Plin. H. N. XXII, 4 poſt med.: arva, Ovid. Pont. I, 8, 59: oleam a foliis & ſtercore, Cato R. R. 65: legumen, Petron. 135: foſſas, Plin. H. N. XVIII, 26: viam, Inſcript. ap. Murator. p. 582 extr.: cf. Pandect. XLIII, 10, 1: aquaeductus, Pandect. Ibid.: prunum, Plin. H. N. XIII, 10, i. e. *van de pit bevrijden:* carcinomata, Plin. H. N. XXIV, 19 extr.: vulnera, Ibid. XXI, 19: ſuppurationes, Ibid. XXIII, 1: cutem, Ib. 8: oculos, Ibid. XX, 17 ante med.: ungues, Horat. Ep. I, 7, 51: domum muribus, Phaedr. I, 22, 3: *dus ook* purgatus, a, um, *bij voorb.* locus, Liv. XXVIII, 2: gleba, Plin. H. N. XXXVII, 2: naſturtium, Ibid. XXIV, 19 extr.: auris, Horat. Ep. I, 1, 7: ſomnia pituita purgatiſſima, Perſ. II, 57: *dus ook Tropisch, bij voorb.* urbem, Cic. Cat. I, 5: pectus, Lucret. VI, 23: cf. Sueton. Veſp. 9. *Ook van het zuiveren des ligchaams door afvoering*, Laxatief *enz., bij voorb.* ſi bene ſe purgaverit, Celſ. III, 18 poſt med.: ubi ab inferiore parte aliquis purgandus eſt, Ibid.: qui ſaepe purgatus eſt, Ibid. II, 12: purgare vomitione & alvo ſoluto, Plin. H. N. XXVI, 8 med.; *waar voor aldaar* purgare utraque parte *ſtaat:* Quid Scammoneae radix ad purgandum poſſit, video, Cic. Div. I, 10 in.: purgor bilem, Horat. Art. 302; *alwaar de* Accuſativus *is op te merken:* purgatum te illius eſſe, Horat. Sat. II, 3, 27: *alwaar de* Genitivus *in plaats van den* Ablativus *ſtaat. Dewijl, wanneer men iet reinigt, de zaak hare behoorlijke rechte vlakheid wederkrijgt, en het vuilnis weggedaan wordt: van daar* a) *weder te recht maken, bij voorb.* viam, Ulpian. Pandect. 43 tit. 11 leg. 1, i. e. *recht maken, vereffenen: van daar Tropisch, iet effen maken, bij voorb.* rationem, Suet. Calig. 29, *de rekening effen maken, ſluiten, betalen.* b) *wegdoen, om de reinigheid, bij voorb.* rudera, Sueton. Veſp. 8 extr.: ſordes, Claudian. in Eutrop. I, 383: *dus ook* pituitas, Plin. H. N. XX, 17 poſt med.: cicatrices & nubeculas (oculorum) & quidquid obſtat, Ibid. XXVII, 12: tarditatem aurium, Ibid. XXIII, 2: faſtidium, Ibid. VIII, 27: vitia, *bij voorb.* purgatis vitiis (aeris) excoctisque, Ibid. XXXIV, 8 extr.: nefas, Ovid. Met. XIII, 952. 2) *reinigen, zuiveren van beſchuldiging, door woorden: van daar, ontſchuldigen, rechtvaardigen, bij voorb.* ſe alicui, *zich bij iemand ontſchuldigen*, Cic. ad Div. XII, 25. Cic. Phil. XIV, 6 extr. Cic. Att. I, 17 poſt med. Caeſ. B. G. I, 28. B. C. I, 8. Q. Cic. de petit. conſul. 9. Plaut. Amph. III, 2, 28: Brutus per literas purgat Caeſarem de interitu Marcelli, Cic. Att. XII, 20: purgatior, Salluſt. ap. Non. 4. n. 205 & ap. Donat. ad Terent. Phorm. I, 4, 28: *dus ook* factum, Liv. I, 9. Ovid. Pont. III, 2, 22: innocentiam ſuam, Liv. IX, 26, i. e. *rechtvaardigen, bewijzen:* purget miles cur (quod) vicerit hoſtem, Sil. VII, 510: ſi quid eſt peccatum a nobis profer; aut ea refellendo aut purgando vobis corrigemus, Terent. Hec. II, 2, 11: *ook* ſeq. Accuſ. & Infinit., i. e. *tot ontſchuldiging of rechtvaardiging zeggen, bij voorb.* qui purgarent, nec adcitos ab eo Baſtarnas nec — facere, Liv. XLI, 19. Not. aliquem alicujus rei *voor* de aliqua re, *bij voorb.* purgantes civitatem omnis facti dictique hoſtilis, Liv. XXVII, 28. Not. venerunt ſui purgandi cauſa *voor* ſe (*van meer*), Caeſ. B. G. IV, 13, *zie dergelijke plaatzen in* Condono, Diripio, Eripio, Irrideo *en* Nomino. *Van daar wederleggen, afweeren, bij voorb. verwijtingen, tegenwerpingen enz., bij voorb.* crimina, Cic. Cluent. 1. Liv. XXXVIII, 48: leto fidem male ſuſpectam, Claudian. B. Get. 591: facinus, Curt. VII, 5 extr.: ea, quae ipſis objiciebantur, purgabant, Liv. VIII, 23: ea, quae inimici decernerent, Liv. XXVII, 20: ſuſpicionem, Liv. XXVIII, 43: *ook kan men het vertalen, vrijſpreken, van iet, bij voorb. van een fout, nl ſlag enz., bij voorb.* aliquem crimine belli, Tacit. Ann. III, 17: civitatem facti dictique hoſtilis, Liv., *zie hier voor: doch, het kan ook zijn, ontſchuldigen, rechtvaardigen.* 3) *reinigen van de ſchuld: van vloek, of zonde enz., heiligen, zedelijk rein maken, bij voorb.* populos, Ovid. Faſt. IV, 640 *en* Plin. H. N. XV, 29 in.: agros, Tibull. II, 1, 17: agreſtes (homines), Ibid.: moenia luſtro, Lucan. I, 593: domum, Plin. H. N. XXV, 9 poſt init.: *ook* rem, *zedelyk reinigen, d. i. ze weder goed maken, de ſchuld daar van wegnemen, bij voorb.* nefas, Ovid., *zie hier voor:* crimen gladio, Lucan. VIII, 518: *doch, het kan ook boven tot n. 1, b, behooren,*

PURĬFĬCATĬO, ōnis, f. *reiniging*, *bij voorb. godsdienstige*, Plin. H. N. XV, 30 extr. Martial. in Epist. ante libr. VIII.

PURĬFĬCO, are, i. q. purgo *reinigen*, *zuiveren*, *naar ligchaam of naar ziel*, *natuurlijk of zedelijk*, 1) *van vuilnis en onnuttigheid*, *bij voorb.* favum, Plin. H. N. XXI, 14: tunicas, Ibid. XI, 37. Sect. 54: gallinam, Ibid. XXX, 11 in.: agrum, Gell. XIX, 12 extr.: regnum, Justin. X, 3. 2) *naar de ziel*, *of zedelijk*, *of door eene plegtigheid*, *bij voorb.* se, Sueton. Aug. 94: domus suffitae purificataeve, Plin. H. N. XXX, 10. *Ook van beesten*, *bij voorb.* gallinis religio inest; inhorrescunt ovo edito excutiuntque se & circumactae purificant, Ibid. X, 41.

PURĬFĬCUS, a, um, *rein makend*, *reinigend*, *bij voorb.* Jupiter, Claudian. de VI consul. Honor. 326.

PURĬME, *voor* purissime, Fest.

PURĬTAS, atis, f. *zuiverheid*, Pallad. in Octobr. 14 post med. Macrob. Somn. Scip. I, 11 extr.

PURĬTER, i. q. pure, *zuiver*, *zuiverlijk*, *bij voorb.* lavare dentes, Catull. XXXIX, 14: aquam transfundere in dolium, Cato R. R. 112: vitam agere, Catull. LXXV, 19: facere aliquid, Cato R. R. 90: cf. Pompon. & Nov. ap. Non. 11. n. 58. Enn. ap. Prisc. 15.

PURPŪRA, ae, f. (πορφύρα) *de purperslak*, *d. i. eene slak*, *die purperverf heeft*; *doch* purpura *is eigenlijk van* murex *of* bucinum *onderscheiden* (*ook* purpura *en* conchylium, *alhoewel het van velen vermengd wordt*); *zij hadden in de schulp eene ader met een sap*, *die juist de purperkleur is*, *zie hier van*, *en van deze verf enz.*, Plin. H. N. IX, 36. 37. 38: *het beste purper is het* Tyrische *en* Lacedemonische, *zie* Ibid.: *deze kleur was niet overál dezelfde*, *zie* Plin. Ibid. *en* Vitruv. VII, 13: *van daar* 1) *purper*, *of de purperkleur*, *bij voorb.* conchylia & purpuras, Plin. H. N. IX, 35 extr.: certantem uvam purpurae, Horat. Epod. II, 20: Violae sublucet purpura nigra, Virg. Georg. IV, 274. Not. *ook maakte men zoogenoemde purperverf uit bessen en andere dingen*, Plin. H. N. IX, 41. XVI, 18 extr. Vitruv. VII cap. ult.; *welke onēchte is.* 2) *het geen purperkleurig of met purper geverfd is*, *bij voorb.* a) *een purperen of met purper bezet kleed*, *zoo als de Koningen*, *Overheidspersonen*, *en Keizers droegen*, *bij voorb.* usus purpurae, Plin. H. N. IX, 38: usque ad talos demissa purpura, Cic. Cluent. 40: regum, Virg. Georg. II, 495: *van daar het dikwijls*, *van Magistraatspersonen of Koningen*, *staat*, *bij voorb.* septima purpura, i. e. Consulaat, Flor. III, 21: cf. Ovid. Fast. I, 81: purpura servit i. e. reges, Lucan. VII, 228: *ook droeg het gemeen ze*, *doch*, *dan was ze slecht*, *bij voorb.* plebeja, Cic. Sext. 8. b) *purperhaair*, Ovid. Met. VIII, 80. c) Purpura exit, Senec. Quaest. Nat. I, 3, i. e. *met purper geverfde wol of kleed.* d) *een purperen deken*, Suet. Caes. 84. e) i. q. porphyrites, Stat. Sylv. I, 5, 37.

PURPURARĬUS, a, um, *purper betreffende*, *daar van genoemd*, *zich daar mede bezig houdende*, *bij voorb.* officina, Plin. H. N. XXXV, 6 extr.: taberna, Pand. XXXII, 89: ars, Inscript. ap. Grut. p. 649. n. 10: purpurarius scil. tinctor *of* negotiator, Ibid. n. 9, i. e. *verwer of handelaar.*

PURPURASCO, ĕre, *purper worden*, Cic. ap. Non. 2. n. 717.

PURPURATUS, *zie* Purpuro.

PURPŪRĔUS, a, um, 1) *purperen*, *d. i. van purper*, *purperkleurig. Doch*, *dewijl de purperverf der Ouden* (*echte en onēchte*, *zie* Purpura) *zeer verscheelend*, *en deels*, *zwartächtig*, *deels violet*, *deels roozen-rood was*, *of andere schaduwing van het roode hadt*, *zoo moet men het dikwijls purperen*, *maar dikwijls zwartächtig*, *violet*, *rood*, *roodächtig enz.*, *verklaren*, *bij voorb.* vestitus, Cic. Div. II, 16: amictus, Horat. Ep. I, 17, 27. Virg. Aen. III, 405: vestis, Sueton. Ner. 25. Virg. Aen. VI, 221: pallium, Cic. Verr. V, 13: purpureus quondam color ora (morientis) reliquit, Virg. Aen. XI, 819: papaver, Prop. I, 20, 38: purpureus lunae sanguine vultus erat, Ovid. Am. I, 8, 12: conscia purpureus venit in ora pudor, Ibid. Am. II, 5, 34: purpureus molli fiat in ore rubor, Ibid. Trist. IV, 3, 70: niveo nitat ignis in ore purpureus, Stat. Achill. I, 161: genae, Ovid. Am. I, 4, 22: labella, Ibid. III, 14, 23: aurora, Ovid. Met. III, 184: *dus ook* manus Aurorae, Ibid. Am. I, 13, 10: *dus ook van de zon*: purpureus axis (i. e. currus solis), Ibid. Her. IV, 160: equi solis, Ibid. XXI, 86. Fast. II, 74: purpureum rapido qui (scil. sol) vehit axe diem, Ibid. Fast. III, 518: arcus, *regenboog*, Prop. III, 5 (4), 32: crinis, Ovid. Met. VIII, 9, i. e. *het purperhaair*, *purperenhaair van* Nisus; *het heet ook* purpurea coma, Tibull. I, 4, 57 (63). Prop. III, 19 (18), 22, *of* purpureus capillus, Virg. Georg. I, 405; *waar voor* Virg. in Ciri 122 roseus crinis *staat*; *en* Nisus *zelve heet daarŏm* purpureus, Stat. Theb. I, 334: anima i. e. sanguis, Virg. Aen. IX, 349: viola, Plin. H. N. XXI, 11 *en* 19: stola, Ibid. XVI, 37: lactuca, Ibid. XIX, 18. Colum. XI, 3 ante med.: flos purpureus rosae, Horat. Od. III, 15, 15: uvae hic purpureo lucent colore, illic roseo, Plin. H. N. XIV, 1 post med.: purpurea sub ubet uva mero, Ovid. Art. II, 3, 16: sapa, Ibid. Fast. IV, 780: mustum, Prop. III, 17 (16), 17: ostreorum purpureus crinis, Plin. H. N. XXXII, 6, *waar voor* Martial. VII, 19 lividus cirrus *staat*: ficus, Plin. H. N. XV, 18, *misschien zwartächtig*: mare, Cic. Acad. IV, 33, i. e. *zwartächtig*: *dus ook* fluctus, Propert. II, 26 (25), 5, *en* sal (i. e. mare), Val. Fl. III, 422. *Dewijl het purper eene zeer schoone*, *maar ook glinsterende verf was*; *van daar heet het*, *dan glinsterend*, *dan schoon*, *dan past het beide*, *bij voorb.* nix, Albinovan. II, 62, i. e. *glinsterend*: olores, Horat. Od. IV, 1, 10, i. e. *glansrijk of schoon*: lumen juventae purpureum, Virg. Aen. I, 591 (595): lux purpurea, Ovid. Fast. VI, 252: *dus ook* lumen, *bij voorb.* Largior hic (*in het Elysium*) campos aether & lumine vestit purpureo, Virg. Aen. VI, 641: vultus Bacchi i. e. *schoon*, Stat. Theb. VII, 148: Amor (i. e. Cupido), Ovid. Am. II, 1, 38. II, 9, 34. Art. I, 232: alae pueri (i. e. Cupidinis), Ibid. Remed. 701: orbes purpureos, Val. Flacc. III, 178, i. e. *schoone oogen*: Ver purpureum, Virg. Ecl. IX, 40. Colum. X, 256, *schoon.* 2) *in purper gekleed*, *een purperen kleed aanhebbende*, *bij voorb.* rex, Ovid. Met. VII, 102: tyrannus, Horat. Od. I, 35, 12: filius, Ovid. Pont. II, 8, 50: homo, Martial. VI, 11: *of anders iet van purper aan zich hebbende*, *daar mede versierd*, *bij voorb.* purpureus pennis i. e. habens pennas purpureas in galea, Virg. Aen. X, 722: *zoo heet* Nisus purpureus i. e. *een purperen haair hebbende*, Stat. Theb. I, 334: *of met purper bekleed of bedekt*, *bij voorb.* torus, Martial. XII, 17, 8.

PURPURISSĀTUS, a, um, *met de kleur* Purpurissum *geverfd*, *rood geblanket*, *bij voorb.* buccae, Plaut. Truc. II, 2, 35: genae, Apul. Apol. p. 323, 13. Elm. *het is eigenlijk het* Particip. *van* Purpuris-so, are.

PURPURISSUM, i, n. *een soort van purperverf*, *die tot schilderen diende*, Plin. H. N. XXXV, 6. *Ook tot rood blanketzel*, Plaut. Most. I, 3, 104.

PURPŬRO, avi, atum, are, 1) *purperen*, *purperkleurig maken* (*zie* Purpura), spiritus Eurorum virides cum purpurat undas, Furius ap. Gell. XVIII, 11, i. e. *zwart*, *zie boven* Purpureum mare, Cic.: Gellius *verklaart het* nitescere facit, *het welk niet waarschijnlijk is*: *van daar* a) *in purper kleeden*, *als 't ware*, *bepurperen*, *bij voorb.* purpurata mulier, Plaut. Most. I, 3, 131: *van daar* Purpuratus, Substantive, *één van de hoogste landsbedienden van eenen Koning*, *Minister*, *Bassa*, *Generaal enz.*, *bij voorb.* purpuratis tuis, Cic. Tusc. I, 43, i. e. *Hofbedienden*, *Ministers*, *of uw Hof*: dextro cornu purpuratorum unus praeerat, Liv. XXXVII, 23, i. e. *misschien* Bassa *enz.*: Sopatrum e purpuratis & propinquis regis esse, Liv. XXX, 42 *en meermaalen*, *bij voorb.* Flor. I, 10. Curt. III, 2, 10. III, 6, 4. III, 13, 13. b) *Tropisch*, *d. i. schoon maken*, *versieren*, *opschikken*, *als 't ware*, *bepurperen*, *bij voorb.* Horae floribus purpurabant omnia, Apul. Met. VI post med. p. 183, 16 Elm. 2) *van purper zijn*, *purperkleurig zijn*, *of ook opgeschikt zijn*, *bij voorb.* Labias ambrosio rore purpurantes, Apul. Met. X post med. p. 149, 9 Elm.: quae frondens purpurat auro, Colum. X, 101. Ipsa gemmis purpurantem pingit annum floribus, Pervig. Vener. 12.

PURULENTE, *vol etter*, *bij voorb.* ossibus purulente limosis, Plin. H. N. XXIII prooem. post med.

PURULENTUS, a, um, *vol etter*, *etterächtig*, *bij voorb.* sputum, Cels. II, 8 post med.: auris, Plin. H. N. XXII, 11: exscreationes, Ib. XXVII, 12 extr.: *van daar* purulenta *etterächtige dingen*, *etterächtige tuig*, *etter*, *bij voorb.* purulenta exspuere, Plin. H. N. XX, 2: purulenta praecordiorum, Ibid. 4 med.

PURUS, a, um, *zuiver*, *rein*, *bij voorb. van vuilnis*, *van zonden*, *misdaad*, *van onnuttigheid*, *of iet anders*, *dat tot de zaak niet behoort*, *bij voorb. steenen*, *bij voorb.* aedes, Plaut. Truc. II, 7, 64. Setulia, Tibull. I, 1, 32 (38): manus, Ibid. II, 1, 14. Virg. Aen. XII, 169: purissima mella, Virg. Aen. IV, 163: fons, Prop. III, 1, 3: color, Plin. H. N. X, 54: vinum, Martial. IV, 22: quidquid hauseris, purum liquidumque ro haurire, Cic. Caecin. 27: gemma, Ovid. Met. II, 856: aëre purior ignis, Ibid. XV, 243: aër, Plin. H. N. XVIII, 29: unda, Virg. Aen. VI, 229: torus purus scil. a concubitu, Tibull. I, 2, 26: locus, i. e. non pollutus, Liv. XXV, 17: coelum, Tibull. IV, 1, 10, i. e. *helder*: purum ab humano cultu solum, Liv. I, 44. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* sceleris, Horat. Od. I, 22, 1: *ver-*

7: *verders* terra pura, Cic. Senect. 17: sol, Horat. Od. III, 29, 45: dies, Claudian. Proserp. II, 2. i. e. *heller: dus ook van gesternten, bij voorb.* Orion, Haedus, Prop. II, 26 (25), 56: hasta pura, i. e. *zuiver van bloed*, Stat. Theb. XI, 451: *anders is het ook zonder ijzer, zie beneden*: aurum purum, Plin. H. N. XXXIII, 4 extr. *en* 6, i. e. *zonder onreinigheden*: multo puriora cernentur, Cic. Tusc. I, 20 extr.: purissima aetheris pars, Cic. Nat. D. II, 15: *van daar* purum, scil. coelum *heller hemel, hellere lucht, bij voorb.* per purum tonantes, Hor. Od. I, 34, 7: *ook de vrije lucht, bij voorb.* per purum immissis habenis (*van het wassen van den wijnstok*), Virg. Georg. II, 364: *van daar* 1) *het geen nog zoo is, als het van natuur is, met niets gemengd, beslagen, wat behalven zich anders niets aan of in zich heeft; van daar het dikwijls zuiver, bloot, vrij, onbeslagen, onbezet, onöpgesierd, ongekunsteld enz. kan vertaald worden, bij voorb.* campus, Liv. XXIV, 14. *vrij veld, d. i. waar geene boomen, struiken enz. staan: dus ook* in campis planissimis purissimisque, Auct. B. Afric. 19: loca in urbe pura, areae, Varr. L. L. IV, 4 extr., i. e. *waar geene gebouwen staan: dus ook* locus, *bij voorb.* locum purum obligavit, & cum eum locum inaedificare vellet cet., Pand. XIII, 7, 43: *ook is* locus purus (scil. a religione), Pandect. XI, 7, 2, i. e. *geen heilige of gewijde plaats: van daar* Purum *het vrije, de vrije lucht*, Virg. Georg. II, 364: charta, Pandect. XXXII, 50, i. e. *niet beschreven*: parma pura, Virg. Aen. XI, 711, i. e. *met het bloote schild, d. i. met niet den zulk een schild*: Hasta pura, Propert. IV, 3, 68, i. e. *niet met ijzer beslagen, een zuivere, bloote, stok, staak*: toga, Phaedr. III, 10, 10, i. e. *zonder purper*: argentum, Cic. Verr. IV, 22 *en* 23, i. e. *zonder daar op gezette beelden of figuuren (van goud), bloot zilverwerk*: cf. Plin. Ep. III, 1. Juvenal. IX, 141: *dus ook* lanx pura i. e. non caelata, *bij voorb.* utrum lanx pura an caelata sit, Pandect. VI, 1, 6: Genae, Senec. Hippol. 648, *zonder baard*: Vasa pura, Colum. XII, 4, i. e. *niet bepekt, zonder pek*: pura oratio, Terent. Heaut. Prol. 40, i. e. *ongesierd, eenvoudig, natuurlijk: dus ook* pura brevitas, Cic. Brut. 75: sermo purus ex epistolis petitur, Plin. Ep. VII, 9: & puro quasi quodam & candido genere dicendi, Cic. Or. 16 extr.: *van daar* a) *hel, bij voorb.* sol. Hor. Od. III, 29, 45: dies, Claudian. Pros. II, 2: dies purissimus, Plin. Ep. V, 6, 33: *dus ook van gesternten, bij voorb.* Orion, Haedus, *zie boven: ook zijn* dies puri *hellere dagen, d. i. aangename, gelukkige*, Ovid. Fast. III, 558. b) *heilig, vroom, rechtschapen, deugdzaam, bij voorb.* bellum, Liv. I, 32: Est quisquam, qui tibi purior videatur, Cic. Rosc. Com. 6: pectus, Horat. Sat. I, 6, 64. Enn. ap. Gell. VII, 17: homo purus & insons, Horat. Sat. I, 6, 69: *ook rein, onbevlekt, (Tropisch), bij voorb.* manus, Cic. Verr. III, 48: corpus castum & purum, Plin. Ep. IV, 11: dies Iidus, Prop. IV, 5, 34: *ook zijn* dies puri *dagen, op welken geen rouw plaats heeft, hellere, gelukkige, vrolijke, dagen*, Ovid. Fast. II, 556: *verders* manus, Suet. Tit. 9. c) *rein, zuiver, van winst of gewonnen geld, d. i. na aftrek der onkosten enz., bij voorb.* quid his rebus detractis possit ad dominos (*eigenaars*) puri ac reliqui pervenire, Cic. Verr. III, 96, i. e. *een profit, zuiver geld*. d) *zuiverend, bij voorb.* sulphur, Tibull. I, 5, 11. e) *ongekunsteld, natuurlijk, bij voorb.* oratio, Ter., *zie hier voor*. f) *onvermengd, alleen voor zich, bij voorb.* Lucret. I, 507: nardum, Tibull. II, 2, 7. g) locus, *bij voorb.* ossa hominis mortui in locum purum alterius aut in id sepulcrum, in quo jus non fuerit, illata dicentur cet., *zegt de* Praetor ap. Ulpian. Pand. XI, 7, 2, *alwaar* Ulpianus *zegt, dat* locus purus *is noch* sacer *noch* sanctus *noch* religiosus; *gevolglijk is het eene plaats, die niet heilig, noch aan eene Godheid gewijd is*. 2) *het geen zonder eenig beding of uitzondering is, of geschiedt, of geschieden zal (eigenlijk vrij van voorwaarde of uitzondering), bij voorb.* judicium purum, Cic. Inv. II, 20: in lege Falcidia non habetur pro puro, quod in diem dictum est, Pandect. XXXV, 2, 45: puram & directam libertatem domini sui testamento Stichus acceperat, Ibid. XL, 4, 59: causa gravior videtur, quae sub satisdatione videtur, quam ea, quae pura est, Ibid. XLVI, 3, 5.

PUS, puris, n. 1) *etter*, Cels. V, 26 Sect. 20: pus exprimere, Ibid. V, 28. Sect. 8: concoquere & movere, Ibid. cap. 3: maturare, Ibid. V, 18, 7: *ook hebben verscheiden* Codd. MSS puris *voor* putris, Nep. Att. 21. Plur. pura, Plin. H. N. XXIV, 16. XXXV, 6 med. 2) *Tropisch, van een godloos mensch, bij voorb.* Rupili pus atque venenum, Horat. Sat. I, 7, 1.

PUSA, ae, f. *een meisjen*, Pompon. ap. Varr. L. L. VI, 3.

PUSILLŬLUS, a, um, *zeer klein, bij voorb.* pueri pusilluli, Varr. ap. Non. 3. n. 145. Not. Nonius cap. 2. n. 490, *alwaar hij juist deze plaats aanhaalt, heeft daar voor* pusilli.

PUSILLUS, a, um, 1) *klein, bij voorb.* epistola, Cic. Att. VI, 1 post med.: testis, Cic. Or. II, 60: mus, Plaut. Truc. IV, 4, 15: habuimus in Cumano quasi pusillam Romam, Cic. Att. V, 2: villula valde pusilla, Ibid. XII, 27: folia, Plin. H. N. XXV, 13 post med.: homo, Juvenal. XV, 70, i. e. *klein van persoon, zoo als voorheen* testis, Cic.: pyxis non pusilla, Petron. 29: vox, Quintil. XI, 3, 32: *van daar* Pusillum, Substantive, *een weinig, bij voorb.* laxamenti, Trebon. in Cic. Ep. ad Div. XII, 16: *van daar* pusillo altior, Plin. H. N. XXVII, 5, i. e. *een weinig hooger: van daar* pusillum, Adverbialiter, *bij voorb.* discedere a vero, Quintil. VIII, 6, 38: densere aliquid, Cato R. R. 90. 2) *Tropisch, klein, d. i. gering, slecht, bij voorb.* animus, *een kleine geest*, Cic. ad Div. II, 17. Martial. III, 61, 8: *ook geringe moed, blooheid*, Horat. Sat. I, 4, 17: ingenium, Martial. IX, 51, 1: res, Quintil. XI, 3, 151: sententiae pusillae & pueriles, Senec. Ep. 114 post med.: homo, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9, i. e. *klein denkend mensch, ook een mensch van geringen stand*, Senec. de Ira III, 25 in.: causa, Ovid. Remed. 730: causidicus, Juvenal. X, 121: pusillum est, Martial. IV, 43, 9, i. n. *kleinigheid*.

PUSĬO, onis, m. *een kleine knaap, knaapjen*, Cic. Tusc. I, 24. Cic. Coel. 15: *ook tot jongensschenderij is*, Juvenal. VI, 34: *ook van een volwassen jongeling, die met eene echte vrouw boeleert, bij voorb.* At vero adulter, bellissimus ille pusio cet., Apul. Met. ante med. p. 220, 12 Elm., *boertend, d. i. die fijne knaap, die eerlijke borst enz.*

PUSTŬLA, ae, f. 1) *een puist of puistjen, bij voorb. in de huid, van brandnetels enz., alwaar men ook blaeren zegt*, Cels. V, 28 Sect. 15. Tibull. II, 3, 10. Plin. H. N. XX, 13: lucens i. e. ignea, rubens, Martial. XI, 99, 4: pustularum eruptiones, Senec. Ep. 72 med.: sinapi illitum pustulas facit, Plin. H. N. XX, 22. 2) *van daar elke dergelijke puist of puistjen, blaas of blaasjen, bij voorb. in kookend water, brood enz., bij voorb.* calx non penitus macerata, cum fuerit inducta, pustulas emittit, Vitruv. VII, 2: opium fictum (in aqua) in pustulis coit, Plin. H. N. XX, 18 extr.: carbunculi facticii deprehenduntur, pustulis argenti modo relucentibus, Ib. XXXVII, 7: *dus ook van den arbeid eens kunstenaars aan eenig vat* & nimium felix pustula (scil. ab artifice facta) vincit ebur, Martial. VIII, 51, 6.

PUSTŬLĀTUS, a, um, *met blaazen of puisten verzien: van daar* argentum, Sueton. Ner. 44. Martial. VII, 85, 7, i. e. *zuiver zilver, heel goed zilver: het is eigenlijk het* Particip. *van* Pustulo.

PUSTŬLŌSUS, a, um, *vol puisten, blaasjens, bij voorb.* locus (corporis), Cels. V, 26. Sect. 31: *daar voor heeft men ook* pusulosus.

PUSŬLA, ae, f. 1) i. q. pustula, *een puist of puistjen, bij voorb. aan den vinger, aan het lijf enz.*, Plin. H. N. XXI, 15 extr. Martial. XIV, 167, 1. Senec. de Ira III, 43 extr.: pusulas facere, Plin. H. N. XXV, 13 extr., *of* excitare, Ibid. XXXVII, 9: cohibere, Ibid. XXXV, 17: reprimere, Ibid. XXXI, 9: *ook eene dergelijke puist of puistjen, blaasjen, bij voorb. aan het brood, bij voorb.* pusula, quae in coquendo pane solet adsurgere, Fest. in Hetta. 2) *roodvonk, of het heilig vuur, in de taal der herders, volgends* Colum. VII, 5 post med. §. 16.

PUSULĀTUS, a, um, i. q. pustulatus, *bij voorb.* argentum, Pandect. (Florent.) XIX, 2, 31, *is hetzelfde als* arg. pustulatum Sueton. *is, d. i. zuiver, heel goed zilver*: Not. *het is eigenlijk het* Particip. *van* Pusulo.

PUSŬLO, are, i. q. pustulo: *van daar* pusulatus, a, um.

PUSULŌSUS, a, um, i. q. pustulosus, *vol puisten, of blaaren, bij voorb.* pecudem, si fuerit pusulosa, Colum. VII, 5 post med. §. 17.

PUSUS, i, m. *een knaap, knaapjen*, Pompon. ap. Varr. L. L. VI, 3. Lucret. IV, 1020 Edit. Creech.

PUTA, Adverbialiter, *bij voorbeeld, of, te weten, wanneer het hetzelfde is, als bij voorbeeld, bij voorb.* si ille, puta, consul factus est, Pandect. XXVIII, 5, 23: Sed si pecoris ei usus relictus est, puta gregis ovilis cet., Ibid. VII, 8, 12 med.: puta si in fluvium ceciderunt, Ibid. IX, 2, 27 post med. §. 21: hoc, puta, non justum est, Pers. IV, 1, *alwaar dus de laatste syllabe kort staat, (maar dat zij kort gebruikt werdt, merken* Serv. ad Virg. Aen. II, 651. Priscian. 15 *aan), en* Priscianus *leest* puta, *maar de* Edd. *hebben gemeenlijk* puto. *Ook staat er* ut *voor*, ut puta i. e. *als bij voorbeeld, gelijk bij voorbeeld, bij voorb.* illa constant nexu aut acervatione, ut puta funis, frumentum, navis, Senec. Nat. Quaest. II, 2: ut puta si quid cet., Pandect. XI, 7, 14 post init.: ut puta si cet., Ib. XVIII, 1, 9.

1, 9: *dus ook* ut Phoebo puta, Auct. Priap. XXXVII, 6, *dus ook* ut puta quod cet., Auct. ad Herenn. II, 11 in. Not. *Het is eigenlijk wel de* Imperativus *van* puto.

PUTAMEN, inis, n. (*van* puto) *eigenlijk, het geen gemeenlijk afgesneden wordt: van daar de schaal, bij voorb. van eene noot,* Cic. Tusc. V, 20. Plaut. Capt. III, 4. 122: *ook andere schaalen, bij voorb.* fabae, Petron. 135: fabae vel ervi, Plin. H. N. XVII, 24 extr.: mali punici, Plin. H. N. XXII, 25 med.: testudinum, Plin. H. N. IX, 11: ovi, Plin. H. N. XXX, 7, i. e. *eierschaal:* cochleae, Ibid.

PUTATIO, onis, f. *eigenlijk, het zuiveren, poetsen: van daar* 1) *het besnoeijen, bij voorb. der boomen, om ze van onnut hout te zuiveren enz., bij voorb.* arborum ac vitium, Cic. Or. I, 58: salices trimae pedibus binis a terra putatione coercentur, Plin. H. N. XVII, 20: putationem facere (scil. vinearum), Plin. Ep. X, 24: cf. Colum. IV, 9 *en* 10: *van daar* 2) *het rekenen, rekening,* Macrob. Sat. I, 13: *van daar* 3) *het schatten, of ergens voorhouden, bij voorb.* personae, i. e. *wanneer men iemand voor zeker persoon houdt,* Pandect. XLVII, 10, 18.

PUTATOR, oris, m. *een snoeijer (van boomen enz.),* Varr. L. L. V, 7. Plin. H. N. XXVII, 8 extr. Colum. X, 228: vitis, Ovid. Met. XIV, 649.

PUTEAL, alis, n. *voor* puteale, scil. operculum, *bron of putdekzel,* Cic., *zie* Putealis.

PUTEALIS, e, *de bronnen betreffende, daartoe behoorende, daar in of daarbij te te vinden, bij voorb.* undae, Ovid. in Ibin 389, i. e. *bron- of putwater: dus ook* lymphae, Lucret. VI, 1172: locum, qui, si non sit fluens aqua, fonte puteali possit irrigari, Colum. XI, 3, 8, i. e. *bronwater: van daar* Puteale, Substantive, scil. operculum (*dekzel*) *waar uit naderhand* Puteal (*verkort, zoo als* Capital *voor* Capitale cet.) *geworden is, het dekzel op de put, put of brondekzel, bij voorb.* puteal impositum, Cic. Div. I, 17: putealia sigillata, Cic. Att. I, 10: *bijzonder was op de markt bekend* puteal Libonis, Horat. Ep. I, 19, 8, *dat ook eenvoudig* puteal *heet,* Cic. Sext. 8. Horat. Sat. II, 6, 35. Ovid. Remed. 567. Pers. IV, 49, *het welk eene plaats was, alwaar de geldschieters* (feneratores) *bijeen kwamen, alwaar geldinteekeningen en geldschulden behandeld werden.* Not. *Men ziet hier uit, dat* puteal *op zich zelven geen brondekzel betekent.*

PUTEANUS, a, um, i. q. putealis, *de bronnen betreffende, daar op behoorende, daar in te vinden, bij voorb.* aqua, Colum. XII, 26. Plin. H. N. XIV, 9, i. e. *bronwater.*

PUTEARIUS, a, um, *de bronnen betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behoorende enz.: van daar* putearius, Substantive, scil. vir of fossor, Plin. H. N. XXXI, 3 extr., *bron- of puttengraver.*

PUTEO, ui, 2. 1) *stinken, bij voorb.* mero, Horat. Ep. I, 19, 11: aper putet, Ibid. Sat. II, 2, 43: fidelia putet in penu, Pers. III, 73: quibus etiam alabaster unguenti putere videtur, Cic. ap. Non. 15. n. 17. Not. Perf. putuit. Horat. Sat. II, 4, 66, *behoort tot* putesco. 2) *rottig zijn, in verrotting overgegaan zijn, morsig zijn van rottigheid,* (*voor* putreo), *bij voorb.* haec tigna humide putent, Plaut. Most. I, 2, 67.

PUTER, tris, tre, *rottig, morsig, in verrotting overgegaan, bij voorb. vleesch, hout enz., bij voorb.* palus puter, Varr. R. R. I, 8. §. 4: ulcus putre, Cels. V, 26. Sect. 33: vomicae, Juvenal. XIII, 95, i. e. *vol etter:* fanum, Hor. Ep. I, 10, 49: navis, Prop. II, 25. (24), 7: funis, i. e. *rottig,* Apul. Met. I med. p. 109, 29 Elm.: de putri viscere (tauri) nascuntur apes, Ovid. Met. XV, 365: *dus ook* fervent examina putri de bove, Ibid. Fast. I, 379: cadavera putri liquentia tabo, Sil. XIII, 487: corpora cicatricibus putria, Curt. IX, 3: putres artus & tabido cruore manantia membra, Val. Max. VI, 9, 5 (extern.): putri caepas halece natantes, Martial. III, 75, 5: poma, Ovid. Met. VII, 585: *van daar* 1) *los, gatig, murw, morsig, bij voorb.* solum, *losse grond, gevolglijk vruchtbaar,* Virg. Georg. II, 204. Colum. II, 10, 18: *dus ook* terra, Colum. II, 2, 4: *dus ook* gleba, Virg. Georg. I, 44. *dus ook* sulci, Virg. Ibid. 215, *en* arena, Colum. praef. §. 24: *dus ook* scrobes, *bij voorb.* ut eos (scrobes) ignis putres faciat, Colum. V, 9, 7: *maar ook zonder betrekking tot vruchtbaarheid, bij voorb.* tellus putris ab aestu, Prop. IV, 3, 39, i. e. *in stof ontbonden: dus ook* Stat. Theb. IV, 728: *dus ook* arena, Ibid. Sylv. IV, 3, 126: cineres, Ibid. Theb. VI, 234: *verders* fella, Petron. 136: funis, Apul.: fanum, Horat., *zie hier voor:* togula, Martial. IX, 103, 5: lapis, Plin. Ep. X, 48, i. e. *murw, los:* domus, Lucan. VII, 403: animam exspuere putrem i. e. senilem, Prop. IV, 5, 67. 2) mammae putres, Horat. Epod. VIII, 7, i. e. *krachteloos, of slap, of lelijk:* oculi, Horat. Od. I, 36, 17, i. e. *flaauw* (scil. *van dronkenschap,*) *of misschien liever, geile, smachtende, van wellust dronken enz.: dus ook* in Venerem putris, Pers. V, 58, i. e. *geil:* anima, Propert. IV, 5, 65, i. e. *laf, oud, zie hier voor.* Not. puter *is zeldzaam.*

PUTESCO *en* PUTISCO, ui, ere, *rotten, verrotten, bij voorb.* olea putescet, Cato R. R. 3: putescere femina, Varr. R. R. I, 34: ne putesceret, Cic. Nat. D. II, 64: aqua, quae tarde putescit, Cels. II, 30 putuit, Horat. Sat. II, 4, 66.

PUTEUM, i, n. *voor* puteus, Varr. ap. Non. 3. n. 155. Pandect. XIX, 1, 14.

PUTEUS, i, m. 1) *een gegraven put, een bron,* Cic. Nat. D. II, 9 extr. Cic. Div. I, 50. Cic. Provinc. 3. Horat. Ep. I, 15, 15. II, 2, 135. Plin. Ep. II, 17 extr. V, 6 med. Virg. Georg. III, 529: puteum fodere, Plaut. Most. II, 1, 38. Pallad. Aug. 9, *of* effodere, Colum. XI, 3, 8, *een put, bron, graven: dus ook* agere, Plin. H. N. XVII, 8: *dus ook* puteis defossis (depressis), Ib. XXXVII, 9 med. Not. *de uitvinder dezer bronnen, putten, zal Danaus zijn,* Ibid. VII, 56: neque ac si in puteum conjicias, Petron. 42, *als of men het in een put wierp, d. i. het is verloren, kwalijk besteed.* 2) *eene groeve, kuil,* Virg. Georg. II, 230, puteum demittere *eene groeve, kuil, maken* (*graven:*) *van daar tot bewaring van het graan,* Varr. R. R. I, 57: *Ook was het eene plaats, waar men de slaven tot straf opsloot,* Plaut. Aul. II, 5, 21, II, 7, 3: *waarschijnlijk een kuil, eene onderaardsche bewaarplaats.* Not. *Men heeft ook* puteum (Neutr.). Varr. ap. Non. 3. n. 155. *Van daar schijnt het eigenlijk een* Adject. *te zijn, bij voorb.* puteus, scil. locus cet.

PUTICULI, orum, *of* PUTICULAE, arum, *holen voor de* Esquilynsche *Poort, waar in de dooden begraven werden,* Fest. *en* Varr. L. L. IV, 5; *misschien* scil. loci *en* cavernae, (*dus eigenlijk een* Adject.).

PUTIDE, *stinkend: van daar* Tropisch, *walglijk, onaangenaam, bij voorb. voor de ooren, gemaakt, bij voorb.* dicere, Cic. Brut. 82: loqui, Senec. Ep. 75: putidius literas exprimere, Cic. Or. III, 11, i. e. *de letters gemaakt uitspreken, d. i. met overdreven duidlijkheid of langzaamheid.*

PUTIDIUSCULUS, a, um, 1) *een weinig stinkende: van daar een weinig onaangenamer, of walglijker, bij voorb. in het redenen, bijzonder als men te naauwkeurig of gemaakt spreekt, of alles haairklein met wijdlopigheid voordraagt, bij voorb.* sumus enim putidiusculi, quam per te vix licet, Cic. ad Div. VII, 5 extr., i. e. *wat te wijdlopig enz.; doch de Ed. Ernest. heeft* quamquam *voor* quam; *als dan staat* putidiusculi *zonder vergelijking,* i. e. *voor* paululum putidi. 2) *een weinig stinkend; van daar een weinig onaangenaam of walglijk, bij voorb. in het redenen, door wijdlopigheid enz., bij voorb.* sumus putidiusculi; quamquam cet., Cic. Ed. Ernest, *zie* n. 1.

PUTIDULUS, a, um, *wat stinkend: van daar walglijk in gedrag of spreken, gemaakt, bij voorb.* femina, Martial. IV, 20, 4.

PUTIDUS, a, um, 1) *vuil, stinkend, bij voorb.* caro, Cic. Pis. 9: fungus, Plaut. Bacch. IV, 7, 23: substernito ovibus frondem putidam, Cato R. R. 37; *deze zelfde woorden herhaalt* Plin. H. N. XVII, 9 post med.: uvae, Varr. ap. Non. 2. n. 645: naves putidae & sentinosae, Caecil. & Cato Ibid.: Et fallaci adspectu paries pictus putidus, Afran. Ibid.: ulcera, Cato R. R. 157: aper, Martial. III, 49, 8: vinum (i. e. uvae) Plaut. Trin. II, 4, 125: *van daar* cerebrum putidius, Horat. Sat. II, 3, 75: i. e. *aangestoken, bedorven, niet goed:* femina putida, Horat. Epod. VIII, 1, i. e. *stinkend, walglijk, vlesch: van daar* 2) *vlesch, onaangenaam, walglijk, gemaakt, bij voorb.* homo, Plaut. Bacch. V, 1, 44, *alwaar een verliefde oude dus genoemd wordt; doch, het kan ook heeten, stinkend* (scil. *als een bok, als een scheldwoord*): *bijzonder, walglijk, onaangenaam, gemaakt in het redenen, bij voorb. over kleinigheden, bij voorb.* molesta & putida videri, Cic. Or. III, 13: *of wanneer men te slipt en gemaakt te werk gaat, elke kleinigheid verklaard, of de letters te naauwkeurig en gemaakt uitspreekt enz., bij voorb.* Demosthenes exagitetur, ut putidus, Cic. Or. 8 extr.: Literae neque expressae neque oppressae, ne aut obscurum esset aut putidum, Cic. Off. I, 37, i. e. *gemaakt, walglijk duidlijk:* Vereor, ne putidum sit scribere ad te, quam sim occupatus, Cic. Att. I, 14, i. e. *walglijk, afzichtlijk, geaffecteerd:* jactatio putidissima, Petr. 73 in.

PUTILLUS, i, m. *staat* Plaut. Asin. III, 3, 104, *onder andere vleijende en lieve liefkozende woorden, als endjen, duifjen, muschjen, zwaluwtjen enz., dus schijnt het ook een diertjen te zijn. Voor 's hands kan men het vertalen, liefjen.*

PUTISCO, *zie* Putesco.

PUTO,

PUTO, avi, atum, are, poetzen, zuiveren, reinigen, bij voorb. lanam, Titinn. ap. Non. 4. n. 362. Dus lezen ook sommigen Varr. R. R. II, 2. §. 18, lana putari, alwaar de Ed. Gesn. heeft parari: en eenige Codd. hebben Cato R. R. 39 dolia bene putaveris voor picaveris: aurum putatum i. e. expurgatum, Paul. ex Festo in Putus. En Gellius VI, 5 zegt: Putare autem veteres dixerunt vacantia ex quaque re ac non necessaria, aut etiam obstantia & aliena auferre & excidere, &., quod utile esse ac sine vitio videretur, relinquere; sic namque arbores & vites & sic etiam rationes putari dictae. Bijzonder boomen of wijnstokken, snoeijen, en ze van onnut hout of takken reinigen, bij voorb. vineas, arbores, olivetum, Cato R. R. 32 en 44: vitem, Virg. Georg. II, 407: cf. Gell. loc. cit. & Paul. ex Fest. in Putus, van daar 1) Tropisch, zuiveren, reinigen, d. i. in 't effen brengen, bij voorb. rationes cum aliquo, Plaut. Aul. III, 5, 52. Cato R. R. 5. Cic. Att. IV, 11, rekening houden, met iemand afrekenen: Ideo ratio putari dicitur, in qua summa fit pura, Varr. L. L. V, 7 med.: cf. hier voor Gell.: rationes putare argentariam, frumentariam, — rationem vinariam, oleariam, Cato R. R. 2, i. e. er rekening van houden; gevolglijk zien, hoe veel daar van verkocht, ontvangen is: van daar Tropisch, rationem puto, Plaut. Cas. III, 2, 25, i. e. ik overdenk: van daar 2) rekenen, bij voorb. pro binis putabuntur, Cato R. R. 14, i. e. zullen voor twee gerekend worden: van daar a) schatten, taxeeren, bij voorb. magni hoog, Cic. Planc. 4: pluris, Cic. Att. XII, 21 extr., i. e. hooger: tanti, Cic. Att. I, 11. Ovid. Met. X, 618. Plin. H. N. VIII, 3: parvi, Catull. XXIII, 25: Cupidinem denariis quingentis, Cic. Verr. IV, 7, i. e. vijf honderd Denariën waardig. Ook met in, doch alwaar het ook door, houden, stellen enz. vertaald kan worden, bij voorb. in propinqua parte amicitiae puto, Terent. Heaut. I, 1, 5, i. e. houde het voor enz.: in fortuna quadam est illa mors, non in poena putanda, Cic. Pis. 19, is voor een geluk te achten enz.: imperatorem in aliquo numero putare, Cic. Manil. 13. Ook met pro, bij voorb. pro nihilo putare, Cic. in Caecil. 7 extr. Cic. Fin. III, 11, i. e. voor niets houden: dus ook pro decreto, Cic. Phil. XII, 11: pro praetura, Ibid. 5: pro certo, Mat. & Trebat. ad Cic. in Cic. Ep. ad Att. IX post Ep. 15. Ook volgt supra, bij voorb. ratio, quae supra hominem putanda deoque tribuenda est, Cic. Nat. D. II, 13 in., i. e. voor bovenmenschlijk te houden, voor grooter, dan bij menschen gewoon is. b) oordeelen, meenen, gelooven, daar voor houden, vermoeden, bij voorb. recte putas, Terent. Andr. I, 2, 114: Rem ipsam putasti, Terent. Phorm. IV, 5, 6, i. e. hebt de zaak getroffen, de waarheid gegist, geraden: non putaram i. e. dat had ik niet gedacht, vermoed, Cic. Off. I, 23 extr.: putaram secus, Cic. Att. VI, 1, i. e. ik had het anders gemeend, geöordeeld: bene putas, Terent. Eun. IV, 7, 43, i. e. oordeelt wel, hebt gelijk: Aliquis putet, me putare hoc verum, Terent. And. V, 5, 1, voor waar houden; alwaar esse verstaan kan worden: want, de Accusativus met den Infinitivus volgt er gecrn op, bij voorb. Noli putare, me maluisse cet., Cic. Att. VI, 1 post init., geloof niet, dat ik enz.: quos nunquam putassemus a nobis internosci posse, Cic. Acad. IV, 18: quia prudens esse putabatur, Cic. Amic. 2: nec satis esse puta discedere, Ovid. Remed. 243: hoc ipsum defecisse puta, Juvenal. V, 7, i. e. stel eens, dat dit miste, stel, het miste: non putat tua dona esse tanti, Cic. Coel. 15: magis putes ita rem esse, Terent. Heaut. V, 1, 16. Ook volgt pro, bij voorb. pro nihilo, pro decreto, putare, Cic., voor niets houden enz., zie hier voor: ook in, bij voorb. in fortuna putare, voor een geluk houden, Cic., zie hier voor. Ook zegt men magni, tanti, pluris putare, Cic., hoog, hooger houden, zie hier voor onder a. Ook ontbreekt er de Infinitivus op, bij voorb. verum puto, ik houde het voor waar, scil. esse, Terent., zie hier voor; dit is niet menigvuldig: id nil puto, Terent. Heaut. V, 1, 27: nil rectum putat, Ibid. Ad. I, 2, 19: quae tibi putaris prima, Ibid. V, 4, 4: hominem prae se neminem, niemand bij zich zelven voor een mensch houden, Cic. Rosc. Am. 36, i. e. ieder een gering achten, over schouder aanzien: dictum puta, Terent. And. I, 1, 2, i. e. het is zoo goed, als of gij het gezegd hadt, ik weet al, wat gij zeggen wilt; eigenlijk ik houde het voor gezegd, of voor zoo goed als gezegd: dus ook facta puta quaecunque jubes, Ovid. Met. IV, 276, i. e. het is zoo goed, of het reeds geschied was, d. i. het zal terstond geschieden of geschied zijn: dus ook tempus transmittendum putavi, Cic. Manil. 1, ik heb geloofd, daar mede te moeten doorbrengen, gevolglijk voor transmisi heb doorgebracht: dus ook quo animo tibi hoc ferendum putas? voor fers, Cic. Cat. I, 7, i. e. verdraagt gij dat? eigenlijk, gelooft gij, dat te moeten verdragen: ut onus mihi suscipiendum putarem, Cic. Caecil. 2: cf. Cic. Or. I, 2. III, 44: harder is, ut ei recte putarem, scil. commendari (uit het voorgaande commendavi), Cic. ad Div. XV, 20. Ook zegt men putes, i. e. men zou denken of gelooven, bij voorb. Ovid. Met. XI, 113. Heroid. XI, 85. Ibid. Trist. V, 10, 5: dus ook putares, Ibid. Her. XI, 85. Petron. 22 extr. Ook staat ut puto zoo als ik geloove, mijns bedunkens, of denk ik, Catull. XV, 13. Ovid. Art. I, 370. Sueton. Vesp. 23 extr. Ook staat daar-voor puto, zoo als bij ons, meen ik, denk ik, geloof ik, d. i. mijns bedunkens, mijns erächtens, naar mijn vermoeden, bij voorb. Vatin. in Cic. epist. ad Div. V, 9 in. Ovid. Am. III, 1, 8. III, 11, 24. Ibid. Pont. I, 2, 43. Fast. III, 493. Met. III, 266. Prop. II, 26 (25), 17. Martial. I, 100, 6: ook geheel voor aan, bij voorb. Puto, inter me teque convenit cet., Senec. Ep. 92 in. Ook ironisch, Ovid. Am. III, 7. 2. Ook van levenloze dingen, die bij voorb. deelen van den mensch zijn, bij voorb. lumina lumina turre aut videt aut acies nostra (i. e. oculi mei) videre putat, Ovid. Her. XVIII, 32, i. e. mijne oogen zien lichten, of gelooven ten minsten ze te zien. c) overleggen, bedenken, overdenken, bij voorb. illud debes putare, Cic. Planc. 4: Dum haec puto, Terent. Eun. IV, 2, 4: rem putemus ipsam, Terent. Ad. V, 3, 10: multa putans sortemque animo miseratus iniquam, Virg. Aen. VI, 332: rem ipsam putasti, Terent., zie boven: d) ook redeneeren, disputeeren, spreken of zeggen (het geen verstandig of met overleg geschiedt), bij voorb. nam mecum argumentis puta, Plaut. Amph. II, 1, 45, i. e. spreek (disputeer) met mij met gronden: ook zou men uit het voorgaande hier toe kunnen brengen rem ipsam putasti, Terent.: bene putasti i. e. dixisti, Terent. Not. puta, bij voorbeeld, of naamlijk, te weten, zie boven in 't bijzonder.

PUTOR, oris, m. vuilnis, stank, Cato R. R. 157. Varr. L. L. IV. 5, Apul. Met. IV post init. p. 144, 4 Elm.

PUTREDO, inis, f. vuilnis, verrotting, bij voorb. vulnerum, Apul. Met. IX ante med. p. 222, 37 Elmenh.

PUTREFACIO, eci, actum, 3. (Passiv. Putrefio, actus sum, fieri) 1) rottig of verrot maken, bij voorb. door vochtigheid, bij voorb. tectum imbribus, Liv. XLII, 3: semina, Colum. III, 12: stellionem in oleo, Plin. H. N. XXIX, 4 extr.: dus ook putrefactus, a, um, bij voorb. putrefacta per imbres, Lucret. II, 897: clauso putrefacta est spina sepulcro, Ovid. Met. XV, 389: ex vipera in olla putrefacta, Plin. H. N. XXIX, 6 ante med. 2) gatig of murw, los, maken, bijten, bij voorb. ardentia saxa infuso aceto putrefaciunt, Liv. XXI, 37.

PUTREFIO, putrefactus sum cet., zie Putrefacio.

PUTREO, ui, ere, rottig zijn, d. i. in verrotting overgegaan zijn, morsig of murw zijn, bij voorb. corpus annis & aetate putret, Pacuv. ap. Non. 2. n. 692: corpus — annis putret, Ibid. Not. in Venerem putret, Pers. V, 58, i. e. is verhoerd, alwaar andere Edd. putris est hebben.

PUTRESCO, ui, 3. verrotten, in verrotting overgaan, bij voorb. humine an sublime putrescat, Cic. Tusc. I, 43, welke plaats ook Val. Max. VI, 2 extr. staat, doch, dus hier putrescam is: vestis, blattarum epulae, putrescat in arca, Horat. Sat. II, 3, 119: dentes putrescere, Plin. H. N. XXXI, 9: strongyle putrescentia ulcerum compescit, Ib. XXXV, 15 extr.: arbor, Pallad. Febr. XXV, 15: putrescere imbribus, Colum. XI, 2, 61: Putruit orca, Horat. Sat. II, 4, 65; 2) murw worden, gatig of met gaten worden, bij voorb. lapis, bij voorb. tophum caloribus putrescere, Colum. III, 11, 7: dus ook van den grond, bij voorb. solum, Ibid. XI, 3, 56, het welk tot vruchtbaarheid dient: dus ook locus (i. e. agri pars), bij voorb. locum tota hyeme putrescere finito, Ibid. II, 11, 3.

PUTRIDUS, a, um, i. q. putris, 1) vol verrotting, rottig, morsig, bij voorb. dens, Cic. Pis. 1: aedificium, Senec. Ep. 58 extr.: si quid in nucleo putridi fuerit, Plin. H. N. XXIII, 4 med. 2) murw, los, vol gaten, bij voorb. in putridis & calidis locis cuminum serendum, Ibid. XIX, 8 post med.

PUTRIS, e, zie Puter.

PUTROR, oris, m. vuilnis, bij voorb. putrorem cum sibi nacta — intempestivis ex imbribus — tellus, Lucret. I, 871: cf. Ibid. 928.

PUTUS, a, um (waarschijnlijk voor putatus gepoetst, gezuiverd, zoo als potus, a, um, voor potatus, lautus voor lavatus, sanctus voor sancitus cet.) i. q. purus, zuiver, bij voorb. putare valet purum facere; ideo antiqui purum, putum adpellarunt; ideo putator, quod arbores puras facit, Varr. L. L. V, 7 med.: Putus antiqui dicebant pro puro; unde putatae vites & arbores; quod decisis impedimentis remanerent purae, Paul. ex Festo: van daar a) helder, bij voorb. sole exorto puto, Varr. R. R. II, 2, 10. b) ongekunsteld, natuurlijk, oprecht of duidelijk, bij voorb. orationibus putissimis, Cic.

Cic. Att. II, 9 in. c) puur, zuiver, bloot, met niets vermengd, louter, bij voorb. purus putus, zie het volgende. Not. Het staat met purus somtijds bijeen, misschien, om te vergrooten, bij voorb. hecatombe pura ac puta, Varr. ap. Non. 1 n. 112, zoo als bij ons zuiver en louter. Ook zonder ac of andere lidwoordjens, bij voorb. argentum purum putum, Alfen. ap. Gell. VI, 5, zuiver zilver, of echt zilver: van daar putus putus i. e. zuiver, meer niet, bloot, bij voorb. purus putus hic sycophanta est, Plaut. Pseud. IV, 7, 103, i. e. hij is een bloot wezenlijk bedrieger, en meer niet: Polymachaeroplacides purus putus est ipsus, Plaut. Pseud. IV, 2, 33, i. e. hij is de lijfstijke enz. Zoo zeggen wij de puure loutere waarheid, d. i. niet anders dan waarheid.

PYCNOSTYLOS, Adject., dikzuilig, wanneer de wijdte der zuilen zes en een halve Modul is, Vitruv. III, 2: dus ook Neutr. pycnostylon, Ibid. 3.

PYCTA, ae, of **PYCTES**, ae, m. is de Grieksche naam van het Latijnsche pugil, i. e. vechter met den Caestus, vuistvechter, Senec. Controv. I, 3 post med. Plin. H. N. VII, 47. Phaedr. IV, 24, 5. Colum. VIII, 2. Not. pyctae en pugiles catervarii worden onderscheiden Inscript. ap. Oud. p. 106 n. 1 (ap. Burm. ad Sueton. Aug. 45); misschien, om dat pyctae zijn die op de Grieksche wijze vechten, pugiles, op de Romeinsche wijze.

PYGA, ae, f. het achterste, de aars, bij voorb. perire pyga, Horat. Sat. I, 2, 133. Van zekere straffe, die de echtbreker of pol, door den echten man betrapt, plagt te lijden. Not. Men schrijft ook Puga, zie Puga.

PYGARGUS, i, m. eigenlijk, wit aan den aars: van daar heet zoo 1) een soort van Arenden, Plin. H. N. X, 3. 2) een soort van wilde Geiten, Plin. H. N. VIII, 53. Juvenal. XI, 138.

PYGMAEUS, a, um, (πυγμαῖος) 1) eigenlijk drie spannen groot: van daar een dwerg, of heel klein, bij voorb. virgo, Juvenal. VI, 504, alwaar het ook zijn kan, uit het volk der dwergen, daarvan terstond: bij fiat verliest de zin niets: van daar Pygmaei eene dwerg natie, of dwergen van deze soort, en die altijd oorlog voerden met de kraanvogels, Juvenal. XIII, 168: van daar 2) Pygmeïsch, of deze dwergen betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. quae Pygmaeo sanguine gaudet avis, Ovid. Fast. VI, 176, i. e. de kraanvogel: mater, Ibid. Met. VI, 90, i. e. Gerana culta a Pygmaeis.

PYRA, ae, f. een brandstapel, om bij voorb. dooden te verbranden, Virg. Aen. VI, 215. XI, 185. Ovid. Fast. II, 534. Auct. B. Afric. 91.

PYRĂLIS, Idis, f. een gevleugeld diertjen, dat in het vuur leeft, Plin. H. N. XI, 36: het heet ook Pyrausta, ibid. Ook staat Pyralis, Ibid. X, 74; ten zij het misschien dit diertjen is.

PYRĂMIS, Idis, f. eene Pyramied, Cic. Nat. D. II, 18. Plin. H. N. XXXVI, 12. Martial. de spectac. 1. Mela I, 9; van de vermaarde Ægyptische Pyramieden, die in den omtrek van Memfis stonden, Plin. H. N. en Mela in de aangehaalde plaatzen.

PYRAUSTA of **PYRAUSTES**, ae, zie Pyralis.

PYRETHRUM (ook Pyrethron), i, n. Bertram, zeker kruid, Plin. H. N. XXVIII, 9 extr. Cels. V, 4. Scrib. Larg. 9 en 55. Ovid. Art. II, 418.

PYRITES, ae, m. scil. lapis, 1) molensteen, Plin. H. N. XXXVI, 19, alwaar naamlijk Plinius zegt, dat sommigen den molensteen (lapidem molarem) pyriten noemen, quoniam, zoo als hij er bijvoegd, sit plurimus ignis illi. 2) steen, waaruit erts gesmolten wordt, Plin. H. N. ibid. 3) vuursteen, Plin. Ibid.

PYRŎIS, entis, m. (πυρόεις) vuurig: van daar heet zoo de Planeet Mars, scil. stella, Colum. X, 290. ook, hoewel in 't Grieksch, Cic. Nat. D. II, 20: dus ook Pyrois Martium sidus, (pleönastisch), Apul. de mundo post med. p. 171, 8 Elm.

PYRŎPUS, i, m. zekere ertzklomp met goud gemengd, Plin. H. N. XXXIV, 8 extr. Prop. IV, 11 (10), 21, en Ovid. Met. II, 2. Lucret. II, 802, alwaar sommigen het Karbonkel verklaren: misschien onnodig; ten minsten het is, in de plaatzen Plin. H. N. en Propert. openlijk de voorgemelde klomp ertz.

PYRRHĬCHA, ae, of **PYRRHĬCHE**, es, f. (scil. saltatio) zekere wapendans, d. i. dans in de wapenen: echter onderscheide Plin. H. N. VII, 56 post med. saltationem armatam en pyrrhichen: het eerste, zegt hij, hebben de Curetes in Krete, het laatste Pyrrhus, ook in Krete, geleerd of in gebruik gebracht (docuit): waarom het wel, ten minsten dikwijls, een enkele oorlogsdans, d. i. waarin zekere aanvallen enz. uitgedrukt werden, kan geweest zijn. Het staat buiten dien Sueton. Caes. 39. Solin. 11 (16): dus ook graecanicam Pyrrhicham, Apul. Met. X post med. p. 734. Hij zal zijnen naam hebben van Pyrrhus, zoo als Plinius en Solinus, op de aangehaalde plaatzen, zeggen, (en wel zal hij te paard van Pyrrhus ingevoerd zijn, Solin.) of zoo als anderen willen, van Pyrrhichus. Van daar Pyrrhicharii die dezen dans dansten, Pandect. XLVIII, 19, 8 extr.

PYRRHICHARIUS, a, um, zie hier voor.

PYRRHICHIUS, a, um, bij voorb. pes, een verslid, of voet, uit twee korte Lettergreepen, Quintil. IX, 4, 80. Diomed. 3: van daar versus, hetwelk dergelijke voeten heeft: hoedanigen er Auson. Parent. 27 vier verzen staan.

PYTHAULA, ae, en **PYTHAULES**, ae, m. 1) eigenlijk, die een lied ter eere van den Pythischen Apollo (Apollo Pythius) op de fluit blaast, Hygin. fab. 273: vervolgends 2) die op het Tonneel blaast, bijzonder bij de zoogenoemde Monologen (alleenspraken) (Canticis) i. e. de alleenspreker van den Acteur accompagneerde, Varr. ap. Non. 2. n. 743. Senec. Ep. 76 post init. Vopisc. in Carin. 19. Men schrijft ook Pithaules (a), bij voorb. zoo staat in de aangehaalde plaats van Seneka Ed. Gron. en Vopisc. in Carino 19 Ed. Obrecht.

PYTISMA, ătis, n. het geen men uitspuwt, het uitspuwen: bijzonder als men drank, bij voorb. wijn, op den grond spuwt enz., bij voorb. in conviviis, quod poculis & pytismatis effunditur, simul atque cadit, siccescit, Vitruv. VII, 4: qui Lacedaemonium pytismate lubricat orbem, Juvenal. XI, 173. Sommigen schrijven Pitysma.

PYTISSO, are, uitspuwen, uitspijgen, bij voorb. wijn enz., Terent. Heaut. III, 1, 48. Sommigen schrijven pityſſo of p t ſſo.

PYXIDĂTUS, a, um, in de gedaante van een doos of busch gemaakt, d. i. in een sluitende, zoo als een doos in het deksel, of gelijk eene busch, bij voorb. commissurae pyxidatae, Plin. H. N. XXXI, 6.

PYXIDICŬLA, ae, f. buschjen, doosjen, Cels. VI, 6 Sect. 5.

PYXĬNUS, a, um, bij voorb. pyxinum, scil. collyrium, Cels. VI, 6 Sect. 25, misschien omdat zij in een doosjen is, doosjenszalf: ten zij het eene bijzondere soort is; en Celsus schijnt het, als eene bijzondere soort aan te halen.

PYXIS, Idis, f. een busch, buschjen, doos, doosjen, bij voorb. tot balsem, artzenij en bewaring van andere dingen: eigenlijk, naar het schijnt, uit busboom, vervolgends van hout, yzer, lood enz., zie Quintil. VIII, 6, 35, alwaar hij van de tropi handelt en zegt: pyxides, cujuscunque materiae sunt, gevolglijk, moet hij geloofd hebben, dat het eigenlijk een busch uit busboomhout betekent: zoo zegt ook Seneka de benefic. V, 13, dat men zegt (ob similitudinem) pyxidem argenteam & auream: van daar pyxis veneni, Cic. Coel. 25: venenum in auream pyxidem conditum, Sueton. Ner. 47: van daar partos gladio vel pyxide numos i. e. veneno, Juvenal. XIII, 25: verders barbam conditam in auream pyxidem, Sueton. Ner. 12: medicamentum aerea pyxide condere, Plin. H. N. XXVIII, 18 extr. Dus komt voor pyxis cornea, Plin. H. N. XXI, 20: stannea, Ibid. XXIX, 2: argentea, Ibid. 6 med.: plumbea, Ibid. XXXII, 10 post med.: van daar behooren de pyxides mede tot de kaptafel (Toilette) der juffersc hap, Martial. IX, 38, 4. Petron. 100. Paul. Sentent. III tit. 7 extr.: van daar Tropisch, iet in de gedaante van een busch of doos, bij voorb. bij het stampen in den vijzel, zegt Plin. H. N. XVIII, 11 post med., tunditur granum in pila lignea — pilo: primori (scil. parti pili) inest pyxis ferrea: excussis inde tunicis cet., i. e. (misschien) een hol yzer, in de gedaante van eene busch.

Q.

Q. 1) *als een voornaam beteekent* Quintus, *bij voorb.* Q. Caecilius Metellus. 2) i. q. que, *bij voorb.* S. P. Q. R. i. e. senatus populusque Rom. 3) volui H S Q. Cic. Att. IX, 9 extr., i. e. Sestert. quingentis *of* quingentis millibus *of* quingenties. *Maar* Ernesti *heeft* D *in plaats van* Q *laten drukken.*

QUA *is de* Ablativus *van* qui, quae, quod, *en staat* Adverbialiter, scil. parte, *ook deels* ratione, 1) scil. parte (*of* via) *op die zijde, op welke enz.: van daar* a) *waar, het zij dit eene plaats op aarde, of eene plaats in een boek, of anders is, met één woord, overal is het, waar, bij voorb.* ad omnes aditus, qua adiri poterat, Cic. Caecin. 8: duae erant viae, qua ad hibernacula posset perveniri, Nep. Eum. 8, i. e. *alwaar:* pontem fecit in flumine, qua copias traduceret, Ibid. Milt. 3: in templum ipse, nescio qua, adscendit, Cic. Phil. III, 8: reliquum spatium, qua flumen intermittit, i. e. ubi, Caes. B. G. I, 38: *dus ook* qua murum ducturi erant, Liv. I, 44: qua signa ferri videbant, Liv. V, 43 in.: qua sequi munimento poterat, Liv. IV, 17 extr.: evastatis agris, qua iere, Liv. XXXIII, 29: consultaret, qua proxime itinera ad mare — ducerent, Liv. XL, 21: qua terrarum ultimus finis cet., Liv. XLV, 9: Quaque via est vobis, Ovid. Met. V, 219, *alwaar* via *de* Nominativus *is: van daar in 't gemeen beter overal* parte *dan* via (Ablat.) *bij* qua *te verstaan is: en meermalen, bij voorb.* Virg. Aen. I, 401 (405). XII, 507. Ovid. Met. I, 241. XIV, 361. Her. II, 113. Nep. Cim. 2 extr.: *dus ook* liceat vagari, qua velit, Cic. Or. I, 16, i. e. *waar; doch, het kan ook zijn, waarheen: verders* Qua autem est (scil. in epistola), aliquid impertias cet., Cic. Att. VIII, 9 in., i. e. *waar, waar het in den Brief staat, gezegd wordt enz. Doch, men kan ook* via *verstaan, bij voorb.* retro, qua veneras, — regionem repetiit, Liv. XL, 58, i. e. *langs den weg, waar zij gekomen was; doch, men kan het ook vertalen, van waar zij enz.:* qua quisque ducturus esset — quam potissimum peteret, scil. via, viam, Liv. XLIV, 2, i. e. *op welken weg, (of waarheen) hij enz., ook, welken weg hij nemen zou: van waar* qua *dubbel, dikwijls deels, deels, hoot, of, zoo wel, als ook, bij voorb.* qua dominus, qua advocati, Cic. Att. II, 19 med.: qua itineris, qua navigationis, qua congressus, Cic. Att. IX, 12 in., *alwaar de* Ed. Ernest. quam — quam — quam *heeft, het welk niet zoo goed is:* qua de Buthrotiis, qua de Bruto, Ibid. XV, 18: qua basin, qua intercolumnia, Cic. Q. Fr. III, 1, 2: qua feminae, qua viri, Plin. Epist. VI, 33: qua suis quisque, qua totius ordinis viribus, Liv. II, 35: qua consules, qua exercitum increpando, Ibid. 45 *en meermalen, bij voorb.* Liv. X, 38. Plaut. Trin. IV, 3, 37. Plin. Paneg. 33; *eigenlijk, eensdeels, anderdeels, voor* aliqua parte cet.: *want dat* qua *ook voor* aliqua *zou kunnen staan, ziet men uit* si qui cet. *voor* si quis cet. b) *in zooverre, bij voorb.* veterem tutare sodalem, qua datur, Ovid. Pont. II, 4, 33, i. e. *in zooverre, zoo goed als enz.: dus ook* Virg. Aen. XI, 292, coëant in foedera dextrae, qua datur: *verders* Non ultra adtingere externa, nisi qua Romanis cohaereant rebus, Liv. XXXIX, 48, i. e. *in zooverre; doch, het kan ook heeten, waar:* adsumere naturas eorum, qua competent, aut mitigare, qua repugnabunt, Quintil. IV, 1, 17: in praesentia non qua filius, sed qua homo aestimatur, Pandect. XXXV, 2, 63, i. e. *als:* effuge, qua potes, Ovid. Trist. III, 7, 43, i. e. *zoo goed gij kunt: dus ook* qua potes, Ibid. I, 9, 65: qua fas est, ametur, Ibid. Met. IX, 509. c) *van waar, bij voorb.* quaque longissime prospectari poterat, Tacit. Ann. III, 1; *doch, het kan ook zijn, waar:* Limina portae, qua gressum extuleram, Virg. Aen. II, 752; *doch hier kan* qua *van* ex *afhangen,* scil. porta: retro, qua venerat, regionem repetiit (i. e. rediit), Liv., *zie hier voor.* d) *waarheen, bij voorb.* Quo minus ei liceat vagari, qua velit, Cic. Or. I, 16: qua tulit impetus illos, Ovid. Met. I, 581: Quaque via est vobis, Ibid. V, 292, i. e. *waarheen uw weg gaat enz.:* qua feres gressus, Ibid. Her. XVI, 333: qua quisque ducturus esset, Liv., *zie hier voor.* 2) scil. ratione (*of* parte), *hoe, op welke wijze, bij voorb.* Qua facere id possis, nostram nunc adcipe mentem, Virg. Aen. I, 676 (680): qua servetis, Ibid. V, 476: mille viis habuisse dolum, qua signa falleret cet., Ibid. 590, i. e. qua ratione, *op welke wijze, door welk middel enz.:* qua fas est, ametur, Ovid. Met. IX, 509: *van daar* ne qua (scil. ratione) *opdat niet misschien,* Ibid. Fast. IV, 854: cf. Terent. Adelph. IV, 4, 17: *bijzonder, hoe, of zoo goed als* (*bij voorb. het gaan wil*), *bij voorb.* Antonium delectus, qua posset, habiturum, Cic. Phil. VI, 3, i. e. *zoo goed als hij kan; doch, het kan ook zijn, waar hij (maar) kan:* effuge, qua potes, Ovid. Trist. III, 7, 53: *en men kan uit het bovenstaande hier toe brengen* Ibid. I, 9, 65. Virg. Aen. XI, 292, Ovid. Pont. II, 4, 33: *dus ook* non qua filius aestimatur cet., Pandect., *zie hier voor, niet gelijk, niet als: van daar in 't gemeen, als,* (quam), *bij voorb.* intra triginta dies, qua defecta est, Colum. XI, 2, 54, *alwaar* quam *gebruikelijker zou zijn, en de* Ed. Jenson. *heeft* quam: Prospexit tibi, quid fieret, qua fieret cet., Terent. Ad. IV, 5, 56. Not. *Even dus is* quacumque.

QUACUNQUE (*van* quicunque), scil. parte, 1) *waar slechts, bij voorb.* quacunque custodiant, Liv. XXIV, 2 extr.: qua porro cunque se tenet, Lucret. I, 509: quacunque vacat, Ibid. 508: quacunque opacat, Plin. H. N. XVII, 12: quacunque adtingit, Ibid. IV, 1: extr. *Ook van waar slechts, gelijk wij ons waar ook somtijds voor van waar, gebruiken, bij voorb.* quacunque cernatur (mundus), Plin. H. N. II, 2, *waar men ze maar ziet, d. i. van welke zijde men enz.:* quacumque adspiceretur, Ibid. XXXV, 10 extr. 2) *waarheen maar, bij voorb.* quacunque iter fecit, Cic. Verr. I, 16: quacunque nos commovimus, Cic. Att. XIV, 17 extr.: quacunque ingredimur, Cic. Fin. V, 2: qua se cunque tulit, Virg. Aen. XI, 762, *alwaar het gescheiden staat, gelijk te voren* Lucret. I, 509. 3) scil. ratione, i. e. *gelijk maar enz., op welke wijze maar, enz.; of het voorkomt, weet ik niet.*

QUADANTĔNUS *of* QUADAMTĔNUS, *zijn twee woorden,* quadam tenus, scil. parte, *zekerer mate, eeniger mate,* Plin. H. N. XV, 28. Gell. XVII, 2: *waarom het ook gescheiden staat* Horat. Epist. I, 1, 32, Est quadam prodire tenus.

QUADRA, *zie* Quadrus.

QUADRAGĒNĀRIUS, a, um, *een getal van veertig (dingen) bevattende, van veertig, het zij dan jaaren, duimen, ellen enz.* a) *jaaren, bij voorb.* pupillus, Senec. Ep. 25, i. e. *van veertig jaren.* b) *mate, bij voorb.* fistula quadragenaria, Vitruv. VIII, 7. Frontin. aquaeduct. 50 *en* 65, *van veertig duim:* dolium quadragenarium, Cato R. R. 105, i. e. *misschien van veertig* Congii.

QUADRĀGENI, ae, a. 1) *veertig bij verdeelingen, elke veertig, bij voorb.* columnae singulae Sestert. quadragenis millibus, Cic. Verr. I, 56: octoginta confecit centurias, quadragenas seniorum ac juniorum, Liv. I, 43: obsides annorum quinum quadragenum (*voor* quinorum quadragenorum), Liv. XXXVIII, 38: *dus ook* obelisci quatuor quadragenum octonum cubitorum longitudine, Plin. H. N. XXXVI, 8 extr. Colum. XII, 20 post med.: quadragena annua caperet, scil. millia, Suet. Gramm. 23. 2) *veertig, zonder verdeeling, bij voorb.* centies vicies duceni quadrageni fiunt viginti octo millia & octingenti, Colum. V, 2, i. e. 2240 *met* 100 *vermenigvuldigd maakt eene som van* 28800.

QUADRĀGĒSIMUS, a, um, *de veertigste, bij voorb.* pars, Cato R. R. 23. Plin. H. N. XIV, 20 extr.: nono & quadragesimo anno, Varr. ap. Gell. III, 10: Olympiade quadragesima secunda, Plin. H. N. II, 8 med.: quadragesimum post annum, Tacit. Ann. XII, 27: *van daar* quadragesima summae, scil. pars, Sueton. Calig. 40, *het veertigste deel: bijzonder als eene belasting beschouwd,* Tacit. Ann. XIII, 51. Sueton. Vesp. 1.

QUADRĀGIES, *veertigmalen.* Not. *Met* Sestert. *of* H. S. *beteekent het, naar* Gronovius *gevoelen, veertig honderd duizend Sestertiën, d. i. vier millioenen; en dan is* sestertium Gen. Neutr., *bij voorb.* sestertium ter & quadragies erogabamus, Cic. Flacc. 13. Not. *Men vindt ook* quadragiens, *bij voorb.* Monim. Ancyr. n. 2 ap. Gruter. p. 230.

QUADRAGINTA, *veertig,* Cic. Rosc. Am. 14. Catull. 113 (115), 2: quadraginta quatuor, Plaut. Most. III, 1, 102 *en* 121: sex atque quadraginta, Plin. H. N. II, 8 extr.

QUADRANGŬLUS, a, um, *vierhoekig, vierkant, bij voorb.* figura, Plin. H. N. XIII, 22: caulis, Ibid. XXV, 5.

QUADRANS, *zie* Quadro.

QUADRANTAL, ālis, n. (*voor* Quadrantale) scil. vas, 1) *eene mate, anders* Amphora *genoemd, een emmer, of een vierdevat, bevattende acht* Congii *of achtënveertig pinten* (sextarii) *of vierëntwintig maatkannen of kwarten*, Cato R. R. 57 extr. Plaut. Curc. I, 2, 14. Plin. H. N. XIV, 14. *omdat het overāl* (*gelijk men zegt*) *een' vierkanten voet bevatte, zie* Quadrantalis. 2) *een kwadraat*; Gell. I, 20.

QUADRANTĀLIS, e, 1) *het vierde deel*, quadrans (*bij voorb. eener mate*) *bevattende, bij voorb.* crassitudo quadrantalis, Plin. H. N. XIII, 15, i. e. *van een vierde voet: van daar misschien* Quadrantale, scil. vas, Substantive, *waaruit afgekort* quadrantal *geworden is, het vierēndeel van eene grooter mate; van daar eene mate van acht* Congii, *een vierdevat, zie* Quadrantal. 2) *vierkant: van daar* quadrantale *of* quadrantal *een vierhoek, zie* Quadrantal.

QUADRANTARĬUS, a, um, *eigenlijk, het vierde deel eener zaak betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, in 't bijzonder, het vierde deel van een as, of het geen men voor het vierdedeel van een as bekomen kan, of een vierde as kost, betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* res quadrantaria *heet het Bad*, Senec. Ep. 86 med., *omdat men een vierde as voor het Baden gaf: van daar heet misschien*, Clodia mulier quadrantaria, Cic. Coel. 26 in., *omdat zij voor haar gebruik van eenen listigen jongeling eens koperen* quadrantes (*vierde assen*) *voor zilvergeld ontvangen zal hebben, zoo als* Plutarchus, *in het leven van* Cicero *verhaalt, ten zij het misschien, zoo als wij zouden zeggen, een* halve blanka hoer *beteekent, d. i. die voor elk gering loon zich ten besten geeft; of dat* quadrantaria *tot* permutatione *behoort*, (*de woorden zijn* nisi forte mulier potens quadrantaria illa permutatione familiaris facta erat balneatori, *alwaar* quadrantaria *voegzamer tot* permutatione *schijnt te behooren*,) *of dat er eenige andere gebeurtenis onder verborgen ligt, die wij niet weten. Zoo staat ook* Clytemnestra quadrantaria, Quintil. VIII, 6, 53, *hetwelk* Quintilianus, *met de volgende woorden, onder de* aenigmata *telt, en gevolglijk zelve niet schijnt te verstaan; doch, ook hier verstaat men* Clodia.

QUADRĀTE, *in 't vierkant, gevolglijk, viervouwig of viermaal, bij voorb.* terna quadrate, Manil. II, 295, *viermaal drie.*

QUADRATĬO, ōnis, f. *deeling of brenging in 't vierkant: van daar vierhoek, bij voorb.* agatur linea rotundationis, quae quadrationis angulos tangat, Vitruv. IV, 3 extr.

QUADRATŪRA, ae, f. *brenging in 't vierkant, bij voorb.* circuli, Apulej. doct. Plat. 3 p. 37, 11 Elm.

QUADRĀTUS, a, um, *zie* Quadro.

QUADRICEPSOS *voor* quadriceps, *wordt* (*gelijk* bicepsos) *als een oud formulier aangehaald*, Varr. L. L. IV, 8 post med.: *ook* quatricepsos, Ibid.

QUADRIDENS, tis, *vier tanden hebbende*, *bij voorb.* rastros quadridentes, Cato R. R. 10 *en* 11.

QUADRIENNĀLIS, e, *vierjarig, bij voorb.* agon, Pandect. L, 12, 10.

QUADRIENNĬUM, i, n. scil. spatium, *vier jaaren, of een tijd van vier jaaren*, Cic. Caecin. 7: quadriennio ante mortem, Cic. de opt. gen. orat. 7, i. e. *vier jaren voor enz.: dus ook* quadriennio post, *vier jaren daarna*, Cic. Verr. III, 18. Cic. Senect. 4 in. *Eigenlijk is het een* Adjectivum, quadriennius, a, um, *vierjarig, van vier jaren*, scil. spatium.

QUADRIERIS, scil. navis, *schip met vier roeibanken*, Inscript. ap. Murator. p. 876 n. 3.

QUADRIFARĬAM, *viervouwig*, 1) *d. i. in vier deelen, bij voorb. verdeelen, bij voorb.* dividere, Liv. XXXVIII, 1, *of* dispertire, Varr. ap. Non. 2. n. 181. Sueton. Vitell. 13. *Het is eigenlijk de* Accus. (scil. partem) *van* Quadrifarius, a, um, *viervouwig: cf.* Bifariam cet. 2) i. e. *op viervouwige wijze, bij voorb.* fratre dupliciter, & pronepote & pronepte, singulis quadrifariam acceptis, Pandect. XXXVIII, 10, 10 med. §. 16: *daarvoor staat* Ibid. §. 14 quadrifariter.

QUADRIFARĬTER, *viervouwig, op viervouwige wijze, bij voorb.* proavus, qui quadrifariter intelligitur, Pandect. XXXVIII, 10, 10 post init. §. 14: *zoo ook kort daarna* Pronepos & proneptis quadrifariter intelliguntur.

QUADRIFĬDUS, a, um, *in vier gespleten, d. i. in vier deelen gespleten, bij voorb.* sudes, Virg. Georg. II, 25: quadrifidam quercum cuneis scindebat, Ibid. VII, 509, i. e. *in vier deelen*: cum fingeret (Salmoneus, *die den bliksem van* Jupiter *wilde namaken*) alti quadrifida trabe tela Jovis, Val. Fl. I, 664: taleae quadrifidas — ridicas subministrant, Colum. IV, 33: *van daar in vier deelen verdeeld, bij voorb.* labor Phoebi, Claudian. de consul. Prob. & Olybr. 268.

QUADRIFLUVĬUM, i, n. (scil. spatium) *het vloeien of vlieten in vier deelen: van daar Tropisch, bij voorb.* abies quadrifluviis dispartitur i. e. in quatuor partes secundum fluvios seu cursus venarum, Vitruv. II, 9.

QUADRIFŎRIS, e, *vierdeurig, met vier deuren, vier deuren of openingen hebbende, bij voorb.* vespae nidos faciunt fere quadrifores, Plin. H. N. XI, 21: januae quadrifores, Vitruv. IV, 6, i. e. quarum fores s. tabulae dupliciter plicantur.

QUADRIGA (*voor* quadrijuga), ae, f. *van daar* Plur. quadrigae; *voor* quadrijugae (*misschien* scil. res, equae cet.) *een span* (*zamenvoeging van vier dingen, paarden enz.*), 1) *een span van vieren, bij voorb. paarden, met of zonder wagen, bij voorb.* quadrigis albis, Plaut. Asin. II, 2, 14: Duabus admotis quadrigis in currus earum (quadrigarum) distentum cet., Liv. I, 28, *alwaar de paarden te verstaan zijn: dus ook* pernicissimarum quadrigarum femina, Colum. IV, 9, 5, i. e. *paarden: dus ook* Glauci membra absumsere Potniades quadrigae (scil. equae), Virg. Georg. III, 268: curruum — curvisque (i. e. curvam viam sequentibus) quadrigis, Manil. I, 711: *bijzonder van de kamprijders in den Circus, bij voorb.* curru quadrigarum vehi, Cic. Div. II, 70: quadrigas agitare, Sueton. Calig. 59: cum carceribus se effundere quadrigae, Virg. Georg. I, 512: *waarvan* Erichthonius *de uitvinder zal zijn, volgends* Virg. Georg. III, 113. Plin. H. N. VII, 56; *terwijl integendeel de* Arkadiërs *de uitvinding der vierde aan* Minerva *toeschrijven*, Cic. Nat. D. III, 23. *Ook worden* quadrigae *aan de zon toegeschreven*, Plaut. Amph. I, 1, 266: *aan den Dageraad*, Virg. Aen. VI, 535 (*anders* bigae, Virg. Aen. VII, 27): *ook aan den nacht*, Tibull. III, 4, 17. *Ook* Singularis, *bij voorb.* quadriga currusque. Plin. H. N. XXXVI, 5 post med.: *ook* Martial. VI, 46. Prop. III, 9 (8), 17. Grat. Cyneg. 228. Val. Max. I, 8, 9 (extern.). Pandect. XLV, 1, 29: *van daar zegt* Papinianus: quadrigae legatum, equo postea mortuo, perire ita credunt, si equus ille decessit, qui demonstrabat quadrigam, Pandect. XXXI leg. 65. *Ook van andere dieren, bij voorb. ezels*, Varr. R. R. II, 1 med.: *Kameelen*, Sueton. Ner. 11: *van daar Tropisch, alles wat uit vier dingen bestaat, bij voorb.* Varro L. L. IV, 1 extr. *zegt*: Initiorum quadrigae locus & corpus, tempus & actio. 2) *een wagen met vier paarden, bij voorb.* falcatae quadrigae, Liv. XXXVII, 41: agitare quadrigas, Sueton., *zie hier voor*: se effundere quadrigae, Virg., *zie hier voor. Ook in den* Singularis, *bij voorb.* Sueton. Vitell. 17. Prop. II, 34 (32), 39: quadrigae aurigam suum imposuit, Plin. H. N. XXXIII, 8 med. 3) *Tropisch, bij voorb.* a) quadrigae meae decurrerunt, Petron. 64, i. e. *mijne vreugde, vrolijkheid, is voorbij.* b) iratum effunde quadrigas, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. XII, 499. c) cursu corrigam tarditatem tum equis, tum vero quadrigis poëticis, Cic. Q. Fr. II, 15 post med.: navibus atque quadrigis petimus bene vivere, Horat. Ep. I, 11, 29, i. e. studiosissime: quadrigis cursim ad carnificem rapi, Plaut. Poen. I, 2, 155: quadrigas si nunc inscendas Jovis atque hinc fugias, vix poteris effugere infortunium, Ibid. Amph. I, 1, 294: nunquam (occasionem) quadrigis albis indipiscet postea, Ibid. Asin. II, 2, 13: citis quadrigis properat persequi herile imperium, Ibid. Aul. IV, 1, 14.

QUADRIGĀLIS, e, i. e. ad quadrigas pertinens, *bij voorb.* equi quadrigales, Fest. in Curules.

QUADRIGARĬUS, a, um, 1) *een gespan van vier paarden of den wagen met vier paarden betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, van daar* quadrigarius, scil. auriga, *die ze rijdt, bijzonder in den* Circus, Varr. R. R. II, 7 extr.: vetiti quadrigariorum lusus, quibus inveterata licentia cet., Sueton. Ner. 16, *alwaar* lusus *de spotternijen, dartelheid en ongebondenheid is, bij gelegenheid: van het kamprijden gewoon, als men, gelijk daar gezegd wordt, tot spot, de menschen bedroog, en bestal*: in eo exercitu praedonem, in introitu gladiatorem, in victoria quadrigarium, Cic. fragm. Orat. in toga candida ap. Ascon., *alwaar* Asconius Antonius *verstaat, die op een kamprijden, door* Sylla *gehouden, als* auriga *mede deel nam*: familia, Inscript. ap. Gruter. p. 339 n. 5, i. e. *Bedienden daarbij, die de paarden bezorgden enz.: van daar* 2) *dien betreffende, die zoodanigen wagen rijdt, bij voorb.* habitus, Sueton. Calig. 19: familia, Inscript., *zie hier voor.*

QUADRIGATUS, a, um, h. e. *met het beeld van een* Quadrigae (i. e. *span van vier of wagen met vier paarden*) *geteekend, bij voorb.* nummus, Liv. XXII, 52: *was een zilverstuk, zoo als* Plin. H. N. XXXIII, 3 ante med. *gezegd wordt*, (*zoo als* bigatus): *maar derzelver waarde kan men niet bepalen.*

QUADRIGEMĬNUS, a, um, *viervouwig, vier, bij voorb.* cornicula eminere quadrigemina, Plin. H. N. XVIII, 23.

QUADRIGENI, *zie* Quadringeni.

QUADRIGŬLA, ae, f. h. q. quadriga, *als*

men verkleinend spreekt, *bij voorb.* lucri tribus digitis quadrigulam tenuit I e. quatuor equos junctos, Plin. H. N. XXXIV, 8 post med. Plur. *staat* Cic. Fat. 3.

QUADRIIUGIS, e, i. q. quadriiugus, *vierspannig*, *bij voorb.* equi, Virg. Aen. X, 571. Ovid. Am. III, 2, 66, i. e. *vier aangespannen paarden:* currus, Apulej. Flor. 3 post med. p. 356, 14 Elmenh.

QUADRIIUGUS, a, um, i. q. quadriiugis, *vierspannig*, *bij voorb.* equi quadriiugi, Ovid. Trist. IV, 2, 54 *en* Auct. consol. ad Liv. (*achter Ovidius*) 332: *ook enkel*, quadriiugi, scil. equi, Ovid. Met. II, 167, *van de zonnepaarden:* quadriiugos stimulat Bellona flagello, Sil. IV, 441: niveis victorem cernere vectum quadriiugis, Stat. Theb. XII, 533: currus, Virg. Ge. III, 18. Aen. XII, 162: quadriiugo curru & albentibus equis, Plin. Paneg. 22: *van daar* certamen quadriiugum, i. e. quod fit quadrigis, Stat. Theb. VI, 370.

QUADRILIBRIS, e, *van vier pond*, *bij voorb.* aula (i. e. olla), Plaut. Aul. V, 2.

QUADRIMATUS, us, m. *ouderdom van vier jaren*, Plin. H. N. XIX, 11: dum quadrimatum agunt, Colum. VII, 9.

QUADRIMESTRIS, e, *van vier maanden*, *viermaandsche*, *bij voorb.* consulatum — gessit quadrimestrem, Sueton. Ner. 14.

QUADRIMULUS, a, um, i. q. quadrimus, *als men verkleinend spreekt*, *bij voorb.* puella, Plaut. Poen. Prol. 85: puer, Ibid. Capt. V, 3, 4.

QUADRIMUS, a, um, *vierjarig*, *vier jaren oud*, *bij voorb.* infantem natum esse, quadrimo (scil. puero *of* homini) parem, Liv. XXVIII, 37: de quadrimo Catone, Cic. ad Div. XVI, 22, scil. *van zijne standvastigheid*, *of hoofdigheid*, *als men hem dreigde*, *het venster uit te werpen*, *en hij er zich niet aan kreunde;* si lectio & explicatio certa: *verders* equa, Plin. H. N. VIII, 44 in.: bos, Varr. R. R. I, 20: merum, Horat. Od. I, 9, 7: vitis, Colum. IV, 16: *dus ook* dies i. e. *termijn*, *bij voorb.* ut annua, bima, trima, quadrima, quinto anno (dos) a se redderetur, Pandect. XXIII, 4, 19, *elwaar die te verstaan is.*

QUADRINGENARIUS, a, um, *elk van vier honderd*, *een getal van vier honderd bevattende*, *bij voorb.* cohortes, Cic. Att. VI, 1 post med. Liv. VII, 7, i. e. *elk uit vier honderd man bestaande.*

QUADRINGENI, ae, a, *vier honderd bij verdelingen*, *elke vier honderd*, Liv. VIII, 11 extr. Sueton. Vitell. 13. Not. quadrigeni *voor* quadringeni, Varr. R. R. II, 8, 3.

QUADRINGENTENI, ae, a, i. q. quadringeni, *elke vier honderd*, Vitruv. X, 14: *dus ook* quadringentena millia ultimorum enixas, Plin. H. N. VIII, 43 extr.

QUADRINGENTESIMUS, a, um, *de vierhonderdste*, *bij voorb.* annus, Liv. V, 45. Plin. H. N. VIII, 6.

QUADRINGENTI, ae, a, *vier honderd*, Cic. Pis. 5. Cic. Div. II, 21: quadringentis millibus emta, Martial. XIV, 35, 2: quadringentas decem pantheras, Plin. H. N. VIII, 17 extr., i. e. *vier honderd en tien: dus ook* quadringentas viginti, Ibid.: quinque tabernae quadringenta parant, scil. sestertia, Juvenal. I, 106.

QUADRINGENTIES, *vierhonderdmaal*, *bij voorb.* HS i. e. sestertium, Cic. Phil. II, 37. Cic. Rab. Post. 8. Cic. Verr. II, 10, i. e. 4000000 sestertia. *Te weten sestertium is hier*, *volgends het gevoelen van* Gronovius, *het* Neutrum, *en men denkt er honderd bij*, *gevolglijk zijn het vierhonderdmaal honderdduizend* sestertii.

QUADRINI, ae, a, *vier*, *of elke vier*, *bij voorb.* dica, Plin. H. N. XI, 36: si haberem quadrinas molas, Pompon. ap. Non. 8. n. 6: febris quadrini circuitus, Plin. H. N. VII, 50 extr.: cum sol quadrinas contigerit vices, Apul. dogm. Platon. 1 med. p. 7, 16 Elmenh.

QUADRIPARTIOR, iri, *viervouwig verdeelen*, *zie* Quadripartitus.

QUADRIPARTITIO, onis, f. *viervouwige deeling*, *verdeeling in vier deelen*, Varr. L. L. IV, 1 extr. VI, 2.

QUADRIPARTITO, *zie* Quadripartitus.

QUADRIPARTITUS, a, um (Particip. *van* Quadripartior, *hetwelk niet voorkomt*,) *in vier deelen gedeeld*, *viervouwig*, *bij voorb.* distributio, Cic. Verr. I, 2: commutationes temporum quadripartitae, i. e. *viervouwig of vier*, Cic. Tusc. I, 28: quadripartito exercitu, hos subruendo vallo inducit, alios cet., Tacit. Ann. XIII, 39: praesidia modicis vicis quadripartita invasit, Ibid. Hist. V, 20: ratio quadripartita, Quintil. V, 14, 5, *waarvoor ook* quadripertita ratio *staat*, Ibid. I, 5, 38. III, 6, 82: *want*, *men schrijft ook* quadripertitus, a, um: *van daar* Quadripartito (Ablat. Neutr.) *viervouwig*, *bij voorb.* brachia locabimus, Colum. IV, 26. *Men schrijft ook* quadripertitus, *zie hier voor.*

QUADRIPERTITUS, i. q. quadripartitus, Quintil., *zie* Quadripartitus.

QUADRIREMIS, e, *met vier roeibanken: van daar* quadriremis, Substantive, scil. navis, *een schip met vier roeibanken*, Cic. Verr. V, 33 in. *en* 34 in. Liv. XXIV, 33. Caes. B. C. III, 24.

QUADRIVIUM, i, n. (scil. spatium) *plaats waar vier wegen samenloopen*, *kruisweg*, Juvenal. I, 64. Catull. LVIII, 4. *Het is eigenlijk een* Adject. quadrivius, a, um.

QUADRO, avi, atum, are, 1) Active, *vierkant maken*, *bij voorb.* abies atque populus ad unguem quadrantur, Colum. XI, 2 §. 13; *doch*, *het kan ook heeten*, *behoorlijk te recht gemaakt: van daar Tropisch*, *iets in behoorlijke orde brengen*, *behoorlijk samenvoegen*, *voltooijen*, *bij voorb.* orationem, Cic. Or. 58, *daarvoor* Cic. Or. 61 *zegt* in quadrum redigere: abies atque populus ad unguem quadrantur, Colum., *zie hier voor:* quae pars quadret acervum i. e. perficiat, consummet, absolvat, Hor. Ep. I, 6, 35: *van daar* ad quadrata *voegzaam*, *behoorlijk*, *bij voorb.* dolare materiam, Colum. XI, 2, 13. *Het* Particip. quadratus, a, um, *heeft deze beteekenissen ook*, *maar staat ook* Adjective, a) *vierhoekig*, *vierkant*, *bij voorb.* turris, Lucret. IV, 354: basis, Varr. ap. Plin. H. N. XXXVI, 13 extr.: anguli quadrati i. e. recti, Plin. H. N. XVII, 11 post med.: pes, *kwadraat voet*, *vierkante voet*, Ibid. XXXIII, 4 med. ager, Colum. V, 2 in.: *van daar* Quadratum, *deels een vierhoek*, *kwadraat*, Cic. Tusc. I, 24. Horat. Ep. I, 1, 100: *van daar* in quadratum *in 't vierkant*, *bij voorb.* quaterna cubita soli in quadratum quaternis denariis venundantur, Plin. H. N. XVIII, 12; *deels in de Astronomie of Astrologie*, Cic. Div. II, 42: *dus ook* luna in quadrato solis dividua est, Plin. H. N. II, 18: *daarvoor staat* quadrata mundi, *bij voorb.* siderum — meantium cum sole aut congruentium & maxime circa quadrata mundi, Ibid. 70: *verders* saxum, Liv. VI, 4, *kwadraatsteen: dus ook* lapis, Plin. H. N. XXXIII, 4 med.: litera, Petron. 29, *een groote of hoofdletter*, *die uit vierhoekige lijnen bestaat:* agmen, i. e. *een in den vierhoek marscheerend leger is*, *wanneer het zoo marscheert*, *dat het eenen vijand afwacht*, *gevolglijk zich onder 't marscheeren in postuur gesteld heeft*, *om te vechten*, Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. XII, 121. Tibull. IV, 1, 101: *van daar* agmine quadrato, *bij voorb.* incedere, i. e. *met gesloten gelederen*, *gevolglijk zijn marsch in volle orde tot vechten inrichten*, *zoo marscheeren*, *als of men vechten wilde: dus ook* ducere cet., *zie* Sallust. Jug. 100 (105). Liv. XXI, 5. Curt. V, 1, 19. Senec. Ep. 59 ante med. Cic. Phil. II, 42. V, 7. XIII, 9: *verders* vestis, *bij voorb.* pallium, Petron. 135, *misschien vierhoekig*, *of vier tippen of slippen hebbende:* numerus, Gell. I, 20, *vierkant getal:* versus, Gell. IV, 7. Terent. Maur. ap. Putsch. p. 2434, i. e. *een acht- of ook zevenvoetig Jambisch vers*, *omdat dit*, *op de Grieksche wijze*, *viermaal gemeten wordt*, *of vier (d. i. acht Latijnsche) voeten heeft. Van daar dan de statuur*, *wanneer zij noch te groot noch te klein is*, *bij voorb.* statura, Sueton. Vesp. 20, i. e. *middelmatige statuur: dus ook* corpus, Cels. II, 1: boves, Colum. VI, 1: oves, Ibid. VII, 2: canis, Ibid. 12: *in sommigen van deze plaatsen kan men het ook*, gezet, *vertalen*, *zoo als wij van iemand zeggen*, *die niet te groot of te klein*, *en tevens ook niet zwak is*, b) *passende*, *voegzaam*, *bij voorb.* quadrata (verborum) compositio, Quintil. II, 5, 9: *van daar* Quadratum, *het voegzame bij iets*, *de voegzaamheid*, *behoorlijke gesteldheid: van daar* ad quadrata, *op eene voegzame*, *behoorlijke wijze*, *behoorlijk*, *bij voorb.* dolare materiam, Colum., *zie boven.* 2) Intransitive, *vierkant zijn*, *dit schijnt niet voor te komen: van daar passen*, *voegen*, *bij voorb.* via quadret, Virg. Georg. II, 278: conjunctionem quadrare, Cic. Or. III, 44: scire, quod quoque loco verbum maxime quadret, Quintil. IX, 4, 60: in istam quadrare, Cic. Coel. 29, *op haar passe*, *vooräf zegt hij daarvoor* cadere: Visum est hoc mihi ad multa quadrare, Cic. Att. IV, 18 extr.: Quoniam tibi ita quadrat, Cic. Brut. 11, *u dit zoo past*, *d. i. zoo believt*, *behaagt*, *of voegzaam dunkt: van daar passen*, *d. i. uitkomen*, *van rekeningen*, *bij voorb.* quomodo sexcenta eodem modo quadrarunt, Cic. Verr. I, 36. Not. Particip. Quadrans *staat* Substantive (*misschien* scil. numerus *of* numus), *en heet het vierde deel van elke zaak*, *vierendeel*, *bij voorb.* operae, Colum. II, 4 post med.: diei noctisque, Plin. H. N. XVIII, 25: *van daar* a) *van een* as, *gevolglijk drie* Unciae, Plin. H. N. XXXIII, 3. Liv. III, 18. Martial. II, 94. VII, 9. Petron. 43: *dit was de gewone prijs voor het Baden*, Horat. Sat. I, 3, 136. Juvenal. VI, 446: *ook werden* 100 quadrantes *aan de arme Clienten van hunne Patronen in plaats van eene maaltijd gegeven*, Martial. X, 75. Juvenal. I, 120. b) *van een geheel*, *bij voorb.* creditoribus quadrantem solvi, Vellej. II, 23, *of eener erfenis*, Sueton. Caes. 83. Plin. Ep. V, 7. c) *bij interessen of renten*, *is het vier ten honderd*, *bij voorb.* quadrantes usuras computari, Pandect. XXXIII, 1, 21 post med., i. e. *vier pro cent.* d) *van een bunder lands* (jugeri), Colum. V, 1, 10. e) *in gewigten is het het vierde deel van een pond*, *een vierendeel*, *d. i. zes lood of drie oncen*, Colum. XII, 20,

7. Martial. XI, 106. Plin. H. N. XXVIII, 9: *ook ſtaat er* pondo *bij, een vierendeel pond*, Colum. XII, 20, 5. Plin. H. N. XXIII, 8 extr.: *dus ook* quadrans radicis tuſae, Plin. H. N. XXVII, 8 ante med. Not. *dit vierendeel pond ſchreef men met dit teken* ☰, *zie* Cato. R. R. 84. f) *bij de maat van vloeibare dingen is het het vierde van een* ſextarius (*of een Pint*) *gevolglijk drie kelken* (cyathi), Martial. IX, 95, 4: vini quadrantem ſumere i. e. tres cyathos, Celſ. III, 15 (*waar voor hij* 18 poſt med. ternos cyathos *zegt*): *dus ook* ut octoginta quadrantes caperent ſingularum (cochlearum) calices, auctor eſt Varro, Plin. H. N. IX, 56, *hetwelk* Varro, *die hier aangehaald wordt, dus uitdrukt* III, 14 extr. ita ut in eas LXXX quadrantes conïici poſſint. *Dus ook van een voet, bij voorb.* pedes duodecim & quadrantem, Gell. III, 10 poſt med., i. e. *een vierde voet: dus ook* pedes duos & quadrantem, Ibid. IX, 4 poſt med.

QUADRUM, *zie* Quadrus.

QUADRUPĔDANS, tis, *op vier pooten, of voeten, gaande* (*misſchien galoppeerend*,) *viervoetig, bij voorb.* canterius, Plaut. Capt. IV, 2, 34: equus, *bij voorb.* equo juxta quadrupedante, Plin. H. N. VIII, 45, i. e. *er nevens ging: dus ook van eenen* Centaur, quadrupedantis Oecli, Ovid. Met. XII, 450: *van daar een paard*, Virg. Aen. XI, 614: *van daar van paarden*, Quadrupedante putrem ſonitu quatit ungula campum, Ibid. VIII, 596, *alwaar* quadrupedante ſonitu *op te merken is.* Not. *dit woord is eigenlijk een* Particip. *van* quadrupedo, are, i. e. *misſchien galoppeeren: gevolglijk, galoppeerend, bij voorb.* equus, ſonitus cet.

QUADRŬPES, ĕdis, 1) *viervoetig, van dieren, bij voorb.* denique vi magna quadrupes eques atque elephanti projiciunt ſeſe, Enn. ap. Gell. XVIII, 5 poſt init., *alwaar het misſchien galoppeerend is* (cf. Quadrupedus): *dus ook* ego (*een galoppeerende ezel, te weten* Lucius, *in een ezel veranderd, ſpreekt*) fugae voluntariae voto — equeſtri celeritate, quadrupedi curſu ſolum replaudens cet., Apul. Met. VI poſt med. p. 187, 7 Elm. *alwaar, galoppeerend, het best past* (*des noods, als een paard lopende, doch het is beter galoppeerend*), *maar viervoetig voegt zoo min, als in* Ennius *bij* Gellius: *of men moest het willen vertalen, te vier voet enz.; doch, gelijk gezegd is*, galoppeerend *is voegzamer. Doch, het ſtaat meestal* Subſtantive, *wanneer het deels* feminini (ſcil. beſtia), *deels* Neutrius Generis (ſcil. animal) *is, een viervoetig dier, beest, bij voorb.* vectiones quadrupedum, Cic. Nat. D. II, 60: quadrupedem aliquam, Cic. Parad. 1 extr.: bovem aut alium quamvis quadrupedem, Cato R. R. 102: nulla quadrupes, Virg. Ecl. V, 25. Plin. H. N. X, 33 ante med.: pennatum quadrupes, *een gevleugeld beest* (Pyralis *genoemd*), Ibid. XI, 36: quadrupedes, quae ova pariunt, ut teſtudines, crocodili, Ibid. 37 ante med.: terreſtrium minutia quadrupedibus, Ibid. *bijna in het midden:* cetera quadrupedia, Colum. XI, 2 §. 33: majora quadrupedia, Ib. §. 14: duo genera quadrupedum, Ibid. VI praef. §. 6: quadrupes mutum, *van den Krokodil*, Plin. H. N. VIII, 25. *Ook* Gen. Maſc., *maar misſchien alleen, wanneer het op een dier betrekking heeft, dat* Gen. Maſc. *is, als* equus, cervus cet., *bij voorb.* ſaucius at quadrupes, Virg. Aen. VII, 500, ſcil. cervus: Quadrupedemque citum, Virg. Aen. XI, 714, ſcil. equum. 2) *van menſchen, wanneer hunne armen als voeten beſchouwd worden, op handen en voeten, bij voorb.* quadrupes receptus, Sueton. Ner. 48, i. e. *op handen en voeten kruipende enz.:* quadrupedem conſtringito, Terent. And. V, 2, 24, i. e. *bind hem handen en voeten:* Beſtiarum more quadrupedes cavea coërcuit, Sueton. Calig. 27, i. e. *op handen en voeten ſtaande, als een beest.*

QUADRUPLĀTOR, ōris, m. *eigenlijk een vierdubbelaar, d. i. die iet vierdubbel maakt; daarop doelt* Apulej. Apol. poſt med. p. 330, 20 Elm., Ut cum quadruplatore agam, bis duplum quinquennium faciam cet., *alhoewel het hier geen viervuldiger eigenlijk ſchijnt te betekenen: van daar* 1) *een vergrooter, bij voorb.* beneficiorum ſuorum, Senec. Benef. VII, 25: *dus ook misſchien* Apulej. l. c.; *of verklikker: van daar* 2) *een bedrieger, die de bezitting van anderen door listen aan zich zoekt te trekken, een verklikker, bij voorb.* populum Romanum quadruplatoris perſonam laturum, Liv. III, 72; *en* Cic. Verr. II, 7 *en* 8. Cic. In Caecil. 7 extr. Plaut. Perſ. I, 2, 18. *Sommigen leiden den naam daarvan af, omdat een verklikker het vierde deel van het aangegeven geld zou bekomen hebben: zoo zegt* Asconius; *maar* quadruplum *heet niet het vierde deel. Anderen geloven, dat het eigenlijk iemand is, die een' ander aanklaagde wegens eene misdaad, waarvoor het vierdubbel tot boete moest betaald worden; dit zou zich eer laten hooren; doch het is ook ſlechts eene gisſing: het laatſte gevoelen heeft* Paul. ex Feſto, *en* Asconius *zegt, dat ſommigen dus geloofden.*

QUADRUPLEX, icis, 1) *viervouwig, vierdubbel, bij voorb.* ordo, Liv. XXX, 10: pecuniam quadruplicem abs te auferam, i. e. *vierdubbel* (*zoo veel*), Plaut. Curc. V, 2, 21: differentia, Plin. H. N. XV, 21: radix, Ibid. XXVII, 8 ante med.: ratio ſimilium, Quintil. IX, 3, 75: judicium, Plin. Ep. I, 18. VI, 33, ſcil. centumvirorum; *want zij waren in vier Kollegien, Senaten, of Departementen verdeeld.* 2) *Ook voor vier, bij voorb.* quadruplices ſtellas, Cic. Arat. 93.

QUADRUPLICATO, *zie* Quadruplico.

QUADRŬPLICO, avi, atum, are, *vierdubbelen, vierdubbel maken, bij voorb.* numerum, Pandect. XXXVIII, 10, 10 poſt med.: rem meam, Plaut. Stich. III, 1, 4, i. e. *mijn vermogen: van daar* Quadruplicato *viermaal, viermaal meer, bij voorb.* emtis quadruplicato vineis, Plin. H. N. XIV, 4 med., i. e. *viermaal duurder, dan zij te voren gekost hadden: men kan hier* pretio *bij verſtaan:* Saturni & Jovis (ſtellae) duplicato digrediuntur, Martis etiam quadruplicato, Ibid. II, 17 poſt med.

QUADRŬPLO, are, i. q. quadruplico, *vierdubbel maken, vierdubbelen, viervouwigen, bij voorb.* omne, Pandect. IV, 2, 14: numerus quadruplatus in ſe efficit triginta duo, Ibid. XXXVIII, 10, 10 poſt med. §. 17 poſt med.

QUADRŬPLOR, ari, Depon., *een bedrieger* (quadruplator) *of verklikker zijn, het vermogen van anderen aan zich trekken*, Plaut. Perſ. I, 2, 10.

QUADRŬPLUS, a, um, *viervouwig, vierdubbel, bij voorb.* ſtrena, Sueton. Tiber. 34 extr.: pretium, Apul. Met. X *bijna in 't midden* p. 247, 1 Elm. *menigvuldiger is* quadruplum, (Neutr.) *het vierdubbel, of viermaal zoo veel, bij voorb.* Heſiodus cornici novem noſtras adtribuit aetates, quadruplum ejus cervis i. e. *viermaal zoo veel daarvan*, Plin. H. N. VII, 48: elephanto pulmo quadruplo major bubulo, Ibid. XI, 37 ſect. 69, i. e. *viermaal* (*wel viermaal*) *grooter:* ſeneratorem quadrupli condemnare, Cato R. R. prooem., *tot eene vierdubbele ſtraffe, d. i. dat hij viermaal zoo veel zou opbrengen: dus ook* indicium dare in quadruplum, Cic. Verr. III, 13: *dus ook* Actio quadrupli, Pandect. IV, 2, 14, i. e. qua petitur quadruplum: *dus ook* experiri (i. e. *klagen*) in quadruplum, Ibid.

QUADRUS, a, um, *vierhoekig, vierkant, bij voorb.* terminus, Auct. de limit. ap. Goeſ. p. 253: *van daar* Subſtantive, quadra *en* quadrum, 1) Quadra, ſcil. res, a) *elke vierkante zaak, vierkant, bij voorb.* quadrae, Vitruv. III, 3, i. e. plinthi: qui locus gradibus in quadram formatus eſt, Feſt. in Romanam: *van daar een tafelbord, omdat deze gemeenlijk vierkant waren, volgends* Varr. L. L. IV, 25: *van daar noemt er één* Virg. Aen. VII, 115 *de ſneden brood, die de Trojanen in plaats van borden gebruikten*, quadras *en* Ibid. III, 257 *ſtaat daarvoor* menſas: *van daar* aliena vivere quadra, Juvenal. V, 2, i. e. *van eens anders tafel* (*als ſchuimloper*) *leven.* b) *een vierkant ſtukjen, vervolgends in 't gemeen, een ſtukjen, bij voorb.* panis, Senec. de Benefic. IV, 29: caſei, Martial. XII, 32, 18: quadra ſectae placentae, Ibid. III, 75, 3, *of* placentae, Ibid. VI, 75, 1: *dus ook* quadra de ſecta placenta, Ibid. IX, 92, 18: dividuo findetur munere quadra, Horat. Ep. I, 17, 49, i. e. *een ſtukjen brood, of koek enz.* 2) Quadrum, ſcil. negotium *of* aliquid, *iet vierkants, een vierkant, kwadraat, bij voorb.* dolantur in quadrum, Colum. VIII, 3 poſt med.: *van daar* in quadrum redigere, *als een ſpreekwoord, iet in behoorlijke orde brengen, bij voorb.* ſententias, Cic. Or. 61 extr. *en* 70.

QUAERĬTO, are, 1) *zoeken:* aliquem, Terent. Ad. II, 4, 2. Plaut. Men. I, 2, 15. Poen. prol. 105: medicum, Plaut. ap. Non. 1. n. 213: ſum defeſſus quaeritando, Ibid. Amph. III, 1, 6: quod quaeritabam, filiam inveni meam, Ibid. Ciſt. IV, 2, 93: aliquid, *bij voorb.* ignem, Ib. Rud. III, 4, 61: malam rem, Ibid. Poen. V, 5, 37: hoſpitium ab aliquo, *bij iemand*, Ibid. III, 3, 77: victum, Terent. And. I, 1, 48, i. e. *verkrijgen, winnen.* 2) *vragen, navorsſchen, willen weten*, aliquid, *naar iet*, Terent. Eun. III, 3, 17. Plaut. Rud. I, 2, 22.

QUAERO, ſivi, ſitum, 3. *zoeken*, aliquem *of* aliquid, *bij voorb.* te quaerebam, Terent. Heaut. IV, 8, 3: eſcam in ſterquilinio, Phaedr. III, 12, 2: uxorem ad necem, Cic. Sext. 24: ſibi remedium, Cic. Cluent. 9: cauſam ſeditionis, Liv. IV, 12, i. e. *gelegenheid tot enz.:* ſalutem malo, Terent. Ad. III, 2, 2: fore, ut a multis illis in lautumiis verus ille dux quaereretur, Cic. Verr. V, 27, *zou daar gezocht worden, d. i. men zou geloven, dat hij daar was:* exitum, Cic. Verr. I, 1: *van daar* 1) *zoeken, of zoeken te verkrijgen, zoeken te bezorgen, bij voorb.* victum, Terent. Heaut. III, 1, 38: alicui honores, Cic. Phil. IX, 1: exitum, Cic., *zie hier voor:* remedium, *zie hier voor:* ſalutem malo, *zie hier voor: van daar verwekken, op den hals haalen, verſchaffen, bij voorb.* invidiam in aliquem, Cic. Rab. Poſt. 17: ignominiam alicui, Liv. XXV, 6. 2) *misſen, bij voorb.* Siculum in Sicilia, Cic. Verr. III, 18 extr.: numerum jugerum & do-

minorum, Ibid.: Phoebi quaereret ille comam, Tibull. II, 3, 26. i. e. *missen, niet meer vinden: dus ook* quaerit Boeotia Dircen, Ovid. Met. II, 239: optatos quaerere Tyndaridas, Prop. I, 17, 18: imbellem Asiam, Liv. IX, 19: occasionem amissam, Liv. XXV, 38. 3) *verwerven, verdienen, bij voorb.* diu nihil quaesierat, Cic. Cluent. 26: rem honesta mercaturis, Cic. Parad. VI, 2: aliquid manu, Cic. Verr. III, 86: victum, Terent. Eun. II, 2, 30: *ook kan men van het bovenstaande hier toe brengen* victum, Terent. Heaut. III, 1, 38: aliquid voce, Cic. Quint. 3: *ook in 't gemeen, verkrijgen, verschaffen, te wege brengen, bij voorb.* nobilitatem periculis, Sallust. Jug. 85 (89): sibi remedium, Cic., *zie hier voor:* laudem sibi, Terent. Heaut. II, 3, 74: liberorum quaerundorum causa ei uxor data est, Plaut. Capt. IV, 2, 109, i. e. *bekomen, teelen:* sibi honores, Liv. VII, 1 in.: gratiam ad vulgum, Liv. VI, 31: sibi gloriam, Liv. XXXVI, 40: cf. Horat. Ep. I, 15, 32. Ovid. Art. II, 83. 4) *zoeken, d. i. moeite doen, peinzen of denken op iets, hoe het bij voorb. te doen zij, hoe aan te vangen, bij voorb.* dum id quaero, Terent. Heaut. III, 1, 83: fugam, Cic. Att. VII, 17 in.: ut quaeramus, quomodo pereamus, Sallust. Cat. 33 (34): id quod quaerebat, Liv. I, 14: remedium, Cic., *zie hier voor:* rationem perficiendi, Caes. B. G. VII, 37: *ook* seq. Infinit., Ovid. Her. XII, 176. Am. I, 8, 51. Trist. V, 4, 17. Phaedr. III Prol. 24. 5) *eischen, nodig hebben, verlangen, bij voorb.* quod eloquentiam oratoris quaereret, Cic. Verr. I, 10: imbellem Asiam quaesisset, Liv. IX, 19. i. e. *daar naar gezocht, daar naar omgezien, het gewenscht heeft; doch, het kan ook tot* n. 2. *behoren,* (*alwaar het ook staat*), *zou het genist, d. i. anders dan Italië bevonden hebben:* quod bellum repens aut dictatoriam majestatem aut Quintium — rectorem reip. quaesisset, Liv. IV, 14, i. e. postulasset. 6) *vragen, bij voorb.* aliquid ab aliquo, Cic. Verr. III, 83. Caes. B. G. I, 32. Nep. Epam. 4 *en* Dion. 2, *of* ex aliquo, Cic. Att. I, 14 post init. Cic. ad Div. III, 6. Cic. Or. I, 22. Caes. B. G. I, 18, i. e. *iemand vragen, ook* de aliquo, Cic. Att. I, 14 post init. Cic. Pis. 9. Cic. Vatin. 4. Liv. IV, 40 post med., i. e. *iemand vragen: ook* de aliquo i. e. *naar iemand of over iemand vragen,* Ovid. Pont. IV, 3, 18: *ook zonder benoeming des persoons, bij voorb.* quaerant, num quid cet., Cic. Q. Fr. II, 2: quaere, cur? Cic. Or. 48: cure jam redierim, quaeris, Hirt. ad Cic. in Cic. Ep. ad Att. XV post Ep. 6, *en meermalen, bij voorb.* Ovid. Her. XIX, 30. Fast. V, 1. Remed. 161. Cic. Acad. I, 1 extr.: *ook volgt* ne i. e. an, *bij voorb.* quaesivit ab eo, ne sibi liceret cet., Liv. XL, 49: *van daar* Quaesitum *eene vraag,* Ovid. Met. IV, 793. Fast. I, 278: *van daar* a) *eene vraag opwerpen,* Cic. Or. I, 22 prope fin. Cic. ad Div. IX, 26. Plin. H. N. XXXI, 3. Horat. Art. 409. Pandect. XXXIII, 7, 28. b) *willen weten, bij voorb.* si, quid maxime consentaneum sit, quaerimus, Cic. Tusc. II, 19 extr.: *dus ook* si verum quaerimus, Ibid. 23: *en men kan hier meer toebrengen, dewijl vragen en willen weten dikwijls hetzelfde is.* c) *onderzoeken, of onderzoek doen, wanneer het geen, waarover het onderzoek geschied, met* de *of met den* Accusativus *uitgedrukt wordt, bij voorb.* de morte, Cic. Rosc. Am. 41. Cic. Mil. 22: rem, Terent. Ad. V, 3, 36: aliquid per tormenta, Sueton. Tib. 58: conjurationem, Liv. XXXII, 26. XXXIII, 36. *voor 't overige mag het onderzoek lijfstraflijk zijn, eene misdaad betreffen, of niet, daar ligt niets aangelegen. De Persoon, die* (*lijfstraflijk,* Crimineel) *ondervraagd wordt, staat met* de, *bij voorb.* de servo in dominum, Cic. Dejot. 1. Cic. Mil. 22, i. e. *lijfstraflijk, Crimineel ondervragen, d. i. op de pijnbank: dus ook in den* Accusativus, aliquem, *bij voorb.* Liv. XXXVIII, 55 in. XLII, 21 extr., *alwaar tweemaal de* Accusativus *des persoons staat. Van daar komen de spreekwijzen,* si quaeris, Cic. ad Div. VII, 1. Cic. Off. III, 20: si quaerimus, Cic. Senect. 18, *of* si quaeritis, Cic. Or. II, 62 extr., i. e. *in waarheid te zeggen, waarlijk, in de daad, oprecht te zeggen, eigenlijk, als men de zaak recht onderzoekt, of ook, de waarheid weten wil; even zoo is* si verum quaeris, Cic. ad Div. XII, 8. Cic. Tusc. II, 23: *waarom men in de bovenstaande spreekwijzen* verum *verstaan kan: en* quid quaeris? Cic. ad Div. III, 1. VII, 3 ante med. Cic. Att. II, 1 post init. IV, 8 extr. XII, 51. Cic. Q. Fr. III, 2 *tweemaal.* Horat. Ep. I, 10, 8, *of* Noli quaerere, Cic. ad Div. IV, 4 post med., i. e. *kort, met één woord, eigenlijk, vraag niet lang, onderzoek het niet lang.* Not. quaesitus, a, um, *heet ook* (1) *gezocht, d. i. gemaakt, bij voorb.* comitas, Tacit. Ann. VI, 50: asperitas, Ib. V, 3: quaesitior adulatio, Ibid. 57. (2) *uitgezocht, niet gemeen, buitengewoon, bij voorb.* leges quaesitiores, Ibid. 26: adulatio, *zie hier voor:* honores quaesitissimi, Ibid. II, 53: poenae quaesitissimae, Ibid. XV, 44: epulae quaesitissimae, Sallust. fragm. ap. Macrob. Sat. II, 9, *of* Ed. Cort. Sallust. p. 961.

QUAESĪTĬO, onis, f. 1) *het zoeken, bij voorb.* Cupidinis, Apulej. Met. V post med. p. 171, 8 Elm. Not. *Daar voor is* quaestio *menigvuldiger,* Plaut. Pseud. II, 2, 68, *doch alwaar* quaesitio *niet schijnt te staan.* 2) *het onderzoek, bij voorb. lijfstraflijk of crimineel,* Tacit. Ann. IV, 45.

QUAESĪTOR, oris, m. 1) *die iets zoekt, een zoeker, bij voorb. in Bergwerken,* Pacat. in Paneg. Theodos. 28. 2) *de onderzoeker eener zaak, gerichtelijk of niet, lijfstraflijk of niet: gemeenlijk, gerichtelijk, bij voorb.* criminum, Liv. IX, 26: *zoo heet* Minos quaesitor, Virg. Aen. VI, 432, i. e. *Richter, waar te voren* non sine judice *staat: zoo noemt zich* Cicero Catil. IV, 5 (scil. *der samenzwering van* Catilina, *wanneer hij* Consul *was*): tres quaesitores, Sallust. Jug. 40 (44): *bijzonder heet de* Praetor *zoo, omdat hij het openbaar onderzoek onder zich heeft, bij voorb.* Cic. Act. I Verr. 10. Cic. Font. 6. Cic. Sull. 28. Cic. Planc. 17. Cic. Vatin. 14: *ook elk onderzoeker, bij voorb. van eene zaak of de waarheid,* Gell. XI, 5, *van de* Sceptici.

QUAESĪTUS, a, um, *zie* Quaero.

QUAESĪTUS, us, m. *het zoeken, naarvorschen, bij voorb.* inermi quaesitu cognitus (Nilus), Plin. H. N. V, 9.

QUAESO, ivi, 3. 1) *zoeken, bij voorb.* quaese ubi medicum, Plaut. ap. Non. 1. n. 213 *en* cap. 4. n. 39. 2) *gemeenlijk bidden,* aliquem *en* ab aliquo, *bij voorb.* deos quaeso, Terent. Ad. II, 4, 11: a vobis quaeso, ut mihi detis, Cic. Arch. 2: a te quaeso & peto, Cic. ad Div. III, 2: peto quaesoque, ut cet., Ibid. V, 9: quaeso obtestorque, ut cet., Cic. red. Sen. 1: *ook ontbreekt* ut, *bij voorb.* Liv. X, 13 extr.: Me te quaesere, Plaut. Bacch. II, 2, 1. Not. a) *menigvuldigst komt* quaeso *voor: dus ook* quaesumus, Liv. XXVIII, 39. XL, 46: Quaesivit, *bij voorb.* Curionem, *staat* Sallust. ap. Priscian. 10. b) Quaeso *staat ook zonder iets te regeren, als eene* Interjectie, *ik bid, bij voorb.* Tu, quaeso, crebro ad me scribe, Cic. Att. VII, 10: reficite vos, quaeso, judices, per deos immortales, Cic. Verr. IV, 47 extr.: bona verba, quaeso, Terent. And. I, 2, 33: *dus ook* quaesumus *wij bidden,* Cic. Leg. I, 2. *Dikwijls is het ik bid, of hoort gij? of luister ééns, of om 's hemels wil! bij voorb.* Prodemus, quaeso, potius? Terent. Hec. IV, 4, 50: Ubinam est, quaeso, Terent. Heaut. III, 1, 21: Hui! tam graves hos (rastros) quaeso? Terent. Heaut. I, 1, 40: quaeso, quoties dicendum est tibi, Plaut. Most. IV, 2, 33: quaeso, etiamne tu has ineptias (scil. amas?), Cic. ad Div. III, 7 med.: fac, quaeso, qui ego sum, esse te, Ibid. VII, 23 post init. *Ook achter meer woorden, bij voorb.* omitte ista, quae nec percunctari nec audire sine molestia possumus, quaeso, inquit; & quaere potius cet., Cic. Acad. I, 1.

QUAESTICŬLUS, i, m. *klein voordeel of winst, voordeeltjen, profijtjen, winstjen,* Cic. Div. II, 15. Cic. ad Div. IX, 16 prope fin. Apul. Met. XI prope fin. p. 272, 1 Elm.

QAESTĬO, onis, f. *voor* quaesitio, *het zoeken, bij voorb.* in quaestione esse, Plaut. Pers. I, 1, 52. Cist. II, 3, 49, *of* quaestioni esse, Plaut. Capt. II, 2, 3, i. e. *gezocht worden, zich laten zoeken: van daar* 1) *ondervraging, vraag, naarvorsching, onderzoek eener zaak, bij voorb.* captivorum, Caes. B. G. VI, 32, *ondervraging der gevangenen:* magna quaestio est, Cic. Tusc. I, 11, i. e. *men vraagt zeer, het is eene groote vraag:* animorum, Ibid.: in quaestionem vocare, Cic. Or. III, 32, i. e. *onderzoeken:* res in quaestione versatur, Cic. Cluent. 58: si quid habet quaestionis, Cic. Or. 20 extr.: habere quaestionem de finibus bonorum & malorum, Cic. Fin. V, 7: ratio in quaestionem venit, Quintil. V, 14, 16: in quaestione est, quis primus invenerit, Plin. H. N. X, 22: sanqualem avem augures in magna quaestione habent i. e. valde quaerunt & disputant, quaenam sit avis, Ibid. 7: fortitudo in quo maxime exstiterit, immensae quaestionis est, Ibid. VII, 28: quaestionem instituere, Quintil. VII, 1: ipsa tractatio & quaestio quotidie gignit ex se aliquid, Cic. Or. III, 23: Academicae quaestiones, *een Boek van* Cicero, *zie beneden: van daar, elk openlijk onderzoek, gerichtelijk of buiten het gericht,* a) *buiten het gericht, bij voorb.* quaestiones in senatu habitae, Cic. Mur. 34. b) *bijzonder een gerichtelijk onderzoek, dat somtijds met de pijnbank gepaard gaat, bij voorb.* Praetor quaestionem inter sicarios exercuisset, i. e. *onderzoek van een' moord,* Cic. Fin. II, 16, *alwaar de* Ed. Ernest. exerceret *heeft:* decreta a senatu est quaestio Cn. Caepioni, Ibid.: tormentis quaestionem habere pecuniae publicae, Cic. Phil. XI, 2 extr.: quaestionem de furto constituere, Cic. Cluent. 64: instituere de morte alicujus, Ibid.: habere de morte viri, Ibid. 65: habere de servis in filium, Ibid.: *dus ook* quaestionem habere ex aliquo *voor* de, Liv. XXXIII, 28: ponere in aliquem, Liv. XLII, 22, i. e. *ondernemen, aanstellen, vaststellen:* mortis paternae de es-

servis paternis quaestionem habere filio non licet, Cic. Rosc. Am. 28: dare servos in quaestionem, Ibid. 41, *of* quaestioni, Plaut. Most. V, 1, 38: *dus ook* servos ferre in quaestionem, Cic. Cluent. 64 extr., i. e. *geven of aanbieden*: servos adcipere quaestioni, Plaut. Most. V, 1, 44: quaestionem ferre in aliquem, Cic. Or. I, 53: quaestioni corpus offerre, Curt. IV, 10 extr. *De misdaad staat deels met Praepositiën, bij voorb.* de furto, *zie hier voor*: inter sicarios, i. e. *over moord, zie hier voor: deels in den Genitivus, bij voorb.* sicae (i. e. *wegens moord*), veneni, peculatus, Cic. Nat. D. III, 30: Bacchanalium, Liv. XXXIX, 41: *verders* quaestionem facere alicui, i. e. *veroorzaken, of tegen hem ondernemen; bij voorb.* quaestionem curatoribus meis nemo faciet (*zegt de Testateur*), Pandect. XXXIV, 3, 20: quaestioni praeesse, Cic. Verr. Act. I, 10. Rosc. Am. 4: quaestiones negligere, evertere, perfringere, Cic. Catil. I, 7: quaestione adligari, Cic. Rab. Post. 6, i. e. *daar in vervallen. De onderzoekingen van misdaaden in Rome heeten* ab Anno Urb. Cond. 604 quaestiones perpetuae, Cic. Brut. 27 extr., i. e. *in éêns weg, jaarlijks voortgaande, omdat zij van dien tijd af, allejaar, onder opzicht der Praetoes, van de Rechters onderzocht werden, daar zij te vooren voor het volk gebracht, en in de* Comitia *onderzocht, en de straffen voltooid werden. Evenwel waren er nog steeds* quaestiones extraordinariae i. e. *buitengewone, Commissoriale, onderzoekingen, die niet altijd bij den* Praetor *geschiedden, bij voorb.* Liv. XXXIX, 14: *zoo was ook het onderzoek, over den moord aan* Klodius *gepleegd, tegen* Milo *eene* quaestio nova, Cic. Mil. 5. *De geen, die deze gerechtelijke lijfstraffelijke onderzoekingen, onder directie van den* Praetor, *dirigeerde, en opperrichter was, heet* judex quaestionis, Cic. Cluent. 27 *en* 54. Cic. Brut. 76, *als 't ware Vicedirecteur van het Crimineel gericht.* c) *de onderzoekers of richters zelve, het Kollegie der Richters, bij voorb.* totam quaestionem a severitate ad clementiam transtulit, Val. Max. VIII, 1, 6: *dus ook* dimittere quaestionem, Cic. Verr. II, 30, i. e. *de richters: maar, het kan ook hier gevoeglijk heeten, het (gerichtelijk) onderzoek nalaten, uitstellen.* 2) *elk onderwerp, dat in onderzoek of overweging komt, waarover men peinst, spreken of schrijven moet, of waarover gehandeld wordt, bij voorb.* perobscura quaestio est de natura deorum, Cic. Nat. D. I, 1: *van daar van eedenaren, bij voorb.* Quaestionum duo sunt genera, Cic. Top. 21: Academica, *bij voorb.* Academicam omnem quaestionem absolvi libris quatuor, Cic. Att. XIII, 19, *alwaar* Cicero *zijn geschrift*, Quaestiones Academicae *genoemd, meent. Doch het kan hier ook zijn* Akademisch onderzoek, *d. i. van de Akademische gevoelens*: quaestionem sustinere posse, Cic. Or. 10 extr., i. e. *voor het onderwep berekend zijn: van daar in 't bijzonder* a) *een betwist redenkundig onderwerp, in 't gemeen* (infinita) *of* in abstracto i. e. *zonder betrekking tot een persoon, bij voorb. of de zinnen bedriegen enz.*, Cic. Inv. I, 6. Or. II, 19. b) *misschien het hoofdpunt, bij een betwist onderwerp, bij voorb.* quaestio est cet., Cic. Inv. I, 13.

QUAESTIUNCŬLA, ae, f. i. e. parva quaestio, *eene kleine vraag, vraagjen*, Cic. Or. I, 22. Cic. Leg. II, 20.

QUAESTOR, oris, m. *voor* quaesitor (contr.), 1) *een zoeker, bij voorb.* Europae, Plaut. in supposit. Amphitr. *in de Scena, die begint* Dii vostram fidem cet. v. 14: *van daar* 2) *een onderzoeker, bij voorb.* patricidii, Pandect. I, 2, 2 ante med.: parici quaestores, qui solebant creari causa rerum capitalium quaerendarum, nam parricida cet., Festus: *en* Varro *zegt* L. L. IV, 14 quaestores a quaerendo, qui conquirerent publicas pecunias & maleficia, quae triumviri capitales nunc conquirunt; ab his postea, qui quaestionum judicia exercent, quaestores dicti, *van daar* 3) *de* Quaestor *te* Rome, (*omdat hij voormaals lijfstraffelijke onderzoekingen schijnt gehouden te hebben, of van* quaerere *verkrijgen, zie* Varr. *en* Fest. *hier voor; het eerste schijnt het verkieslijkste, te wezen, toen de* Romeinsche *Staat nog klein en arm was, schijnt de* Quaestor *het onderzoek van lijfstraffelijke zaken, als zijne hoofdbediening, benevens het bezorgen der inkomsten, die toen gering waren, te gelijk gehad te hebben; terwijl naderhand, toen de Staat magtiger en rijker werdt, de bezorging der inkomsten en uitgaven alleen aan hem opgedragen, maar integendeel het lijfstraffelijk onderzoek ontnomen werdt, alhoewel de oude Titel* Quaestor, *zoo als in meer gevallen, bij voorb.* Praefectus praetorio, *Maarschalk enz., geschied is, gebleven is, zie* Liv. II, 41. III, 24 *en* 25), *d. i. een Overheidspersoon, die de inkomsten van den Staat bezorgde. De voornaamste was de* Quaestor *te* Rome (quaestor urbanus *of* aerarii), *welke de zorg hadt voor het* Aerarium, *d. i. de hoofdkas van den Staat; en, als zijn jaar om was, gemeenlijk na eene Provintie, met een' landvoogd, als* Quaestor (Proquaestor) *ging. Zijn post was de laagste van die posten, welke de aanzienlijken en adelijken zochten (dezen waren het* Consulaat, Praetorschap, Aedilisschap *en* Quaestorschap.); *en beneden de 25 jaar kon iemand gewoonlijk niet daar toe geraken. Ook hadt hij het opzicht over de vaandels, welke hij, bij eenen oorlog aan den Veldheer ter hand stelde,* Liv. VII, 23. *Ook ging er, in elken oorlog, een* Quaestor *mede, om de Soldaten te betalen, het gedeelte van den buit, dat den Staat toekwam, te ontvangen enz., bij voorb.* quaestor in eodem bello, Cic. Senect. 10: cf. Liv. XXVI, 47. XXVII, 19 *Bijzonder waren er in de Provintiën* Quaestoren, *die daar de inkomsten inzamelden, en naar* Rome *aan de hoofdkas, of het hoofdkontoir overzonden enz., ook, als er een leger daar gehouden werdt, deszelfs soldij betaalden, bij voorb.* mihi quaestor optatior obtingere nemo potuit, Cic. ad Div. II, 19: cf. Cic. Verr. I, 15. *Alle* Quaestoren, *behalven dien te* Rome, *heeten eigenlijk* Proquaestores, *maar echter zeer dikwijls ook* Quaestores. *bij voorb.* Cic. ad Div. II, 19. Cic. Verr. I, 15. Nep. Cat. 1 *en meermaalen.* Not. *Tropisch, bij voorb.* qui si mihi quaestor imperatori fuisset, in filii loco fuisset; nunc certe erit in parentis, cum fuerit quaestor non imperii (i. e. in imperio, scil. meo) sed doloris mei (i. e. in dolore meo), Cic. red. Sen. 14, *van den* Quaestor Plancius, *die* Cicero *zoo vriendelijk onthaalde, toen hij uit* Rome *verdreven was.* Not. *Ten tijde des Keizers waren er andere* Quaestores; *te weten zij moesten bij de Keizers de afvaardiging van brieven en bevelen bezorgen, ook onderteekenden zij hunne namen, en heeten* quaestores candidati, Lamprid. in Alex. Sev. 43. Inscript. ap. Gruter. p. 352. n. 5 *en* p. 421. n. 3: *ook heeten zij* Candidati principis, *zie* Candidatus.

QUAESTŌRĬUS, a, um, 1) *den* Quaestor *betreffende, daar toe behorende, van hem afkomstig of genoemd, hem eigen,* Quaestorisch, *bij voorb.* officium, Cic. ad Div. II, 17 post med., i. e. *pligt van eenen* Quaestor: scelus, Cic. Verr. Act. I, 4, i. e. *in het* Quaestorschap, *of van eenen* Quaestor *begaan*: comitia, Liv. IV, 54 extr. Cic. ad Div. VII, 30, *verkiezing der* Quaestors: ornamenta, Sueton. Claud. 28: munera, Sueton. Domit. 4, i. e. ludi gladiatorii, *die toen van de* Quaestors *bezorgd werden, zie* Ibid. Claud. 24: scriba quaestorius, Sueton. Domit. 10, i. e. *van den* Quaestor: *van daar* scriptum quaestorium comparare i. e. *een schrijversdienst bij een* Quaestor, Sueton. in vita Horat.: agri quaestorii, Auct. rei agr. ap. Goes. p. 2, 14 *en* 204, i. e. agri, quos populus Rom. victis pulsisque hostibus possedit, mandavitque quaestoribus, ut eos venderent: *verders* aetas, Quintil. XII, 6 in., i. e. *de ouderdom, die iemand hebben moet, als hij* Quaestor *wil worden: van daar* Quaestorium, scil. tentorium, Liv. X, 32, i. e. *de tent van den* Quaestor *in het leger: ook de woning van den* Quaestor *in de Provintie*, Cic. Planc. 41, scil. domicilium *of* aedificium: *van daar* porta quaestoria, Liv. XXXIV, 47. i. e. *poort van het leger, bij des* Quaestors *tent*: Quaestorium forum, Liv. XLI, 2, *in het leger, wat dit is, weet men niet*, si lectio certa. 2) Quaestorisch, *d. i. onder de* Quaestors *behorende, het karakter van een'* Quaestor *bekledende, bij voorb.* quaestorius legatus, Cic. Verr. I, 21, i. e. *een legaat van* Quaestors *karakter*: adolescens nondum quaestorius, Liv. XXIV, 14, i. e. *die nog niet eens den post van* Quaestor *bekleedde, of bekleed hadt, d. i. nog geen* Quaestor *was, of geweest was: van daar* quaestorius, scil. homo *of* vir, Cic. Brut. 76 in. Cic. Phil. XIII, 14. Sueton. Oth. 3, i. e. *die het karakter van* Quaestor *heeft, d. i.* Quaestor *geweest is; zoo als het dan gemeenlijk iemand betekent, die* Quaestor *geweest is; alhoewel het denkbeeld,* geweest is; *niet in* Quaestorius *ligt. Even zoo is het met* Censorius, aedilicius, consularis, praetorius (vir).

QUAESTUĀRĬUS, a, um, *winst doende, een ambacht of handwerk doende, waarbij geldt te verdienen is, bij voorb. bij hoereeren, bij voorb.* mancipia, Pandect. III, 2, 4: mulier, Pandect. XXIII, 2, 23: *ook volstreks* quaestuaria, Senec. Benef. VI, 32, scil. mulier, i. e. *hoer voor geld.*

QUAESTUŌSE, *voordeelig, met winst of profijt, bij voorb.* quaestuosius, Plin. H. N. XIX, 4 med.: quaestuosissime, Senec. Benef. IV, 3.

QUAESTUŌSUS, a, um, 1) *voordeelig, d. i. voordeel of winst aanbrengend, bij voorb.* mercatura, Cic. Tusc. V, 31: ager, Cato R. R. 1 *en daar uit* Plin. H. N. XVIII, 5: res quaestuosissima Verri, Cic. Verr. II, 19: vitis quaestuosissima, Plin. H. N. XVIII, 5: insula quaestuosa margaritis, Ibid. VI, 25: cujus domus quaestuosissima est falsorum chirographorum officina, Cic. Phil. II, 14: annus quaestuosissimus, Cic. Verr. Act. I, 14: Hoc multo est quaestuosius, Cic. Agr. II, 25. 2) *voordeelig, d. i. op zijn voordeel of profijt, (winst, verdiensten) ziende of gezet, bij voorb.* homo, Cic. Parad. VI, 3: milites, Tacit. Ann. XIII, 35: gens Syrtica navigiorum spoliis quaestuosa, Curt. IV, 7 post med.: Asclepiades orandi magister, nec satis in arte ea quaestuosus, Plin. H. N. XXVI, 3: quaes-

quaeſtuoſorum gymnaſia Graecorum, Ibid. XXVIII, 4 poſt med.

QUAESTŪRA, ae, f. 1) *het ambt van den* Quaeſtor, Quaeſtorſchap, Cic. Verr. Act. I, 4: quaeſturam gerere. Sueton. Calig. 1, *zie* Quaeſtor. 2) *Tropisch of redenkundig, de kas of het Komptoir van den* Quaeſtor, *bij voorb.* tranſlator quaeſturae, Cic. Verr. V, 58, *die de kas afſpreekt, en het geld aan een ander geeft, zie* Tranſlator.

QUAESTUS, us, m. *voor* quaeſitus, *eigenlijk, het zoeken: van daar kostwinning, bij voorb. door handel, uitlenen van geld enz., bij voorb.* pecuniae, Caeſ. B. G. VI, 16: *doch het kan ook zijn Geldhandeling, d. i. uitlening, woekering enz.: van daar* 1) *profijt, winst, verkregen of gewonnen, of te winnen voordeel, bij voorb.* mercibus cum quaeſtu dimittit, Cic. Verr. II, 3: tantum de quaeſtu ac lucro dicam unius agri & unius anni, Cic. Verr. III, 44 extr.: medici, qui quaeſtui ſerviunt, Celſ. III, 4 med.: quaeſtui deditum eſſe, Salluſt. Cat. 13: quibus fides, decus, pietas, poſtremo honeſta atque inhoneſta omnia quaeſtui ſunt, Ibid. Jug. 31 (34), i. e. *profijt door deze dingen winnen, daar als 't ware, handel mede doen:* ut primum lingua eſſe coepit in quaeſtu, Quintil. I prooem. med., i. e. *winst aanbrengen:* habere quaeſtui remp., Cic. Off. II, 22, i. e. *winst (profijt, geld enz.) door den Staat te bezorgen, verkrijgen, zich daar door verrijken enz.:* omnes homines ad ſuum quaeſtum callent, Plaut. Truc. V, 40: ſuum quaeſtum colere, *op zijn profijt zien*, Ibid. Poen. V, 2, 137: facere quaeſtum carcerarium i. e. ex captivis in carcerem conjectis, Ibid. Capt. I, 2, 26: *van daar* pecuniam in quaeſtu relinquere, Cic. Manil. 23, i. e. *geld ergens op interest of renten laten. Ook Tropisch, profijt, winst, d. i. elk voordeel, bij voorb.* maximum exiſtimans quaeſtum gratum cognoſci, Nep. Att. 9: Nullum in eo facio quaeſtum, Cic. ad Div. XV, 14: Iſtic eſt theſaurus ſtultis in lingua ſitus, ut quaeſtui habeant male loqui melioribus, Plaut. Poen. III, 3, 13, i. e. *een voordeel daar in zoeken:* autumnusque gravis Libitinae quaeſtus acerbae, Horat. Sat. II, 6, 19: ſuum quaeſtum colere, *op zijn voordeel bedacht zijn*, Plaut., *zie hier voor.* 2) *elke handtering of ambacht, dat voordeel aanbrengt, verdienſte, bij voorb. van het pluimſtrijkers handwerk*, Terent. Eun. II, 2, 15. Plaut. Perſ. I, 2, 1: *van dagloners, of die om loon arbeiden*, Cic. Offic. I, 42: pauperes ſunt — praeſertim nec quaeſtus eſt nec didicere artem, Plaut. Rud. II, 1, 2, i. e. *die geen ambacht of kostwinning hebben:* non occupabis omnes quaeſtus, quos voles, & victorem & piſcatorem eſſe cet., Ibid. IV, 3, 50, i. e. *alle ambachten doen:* ſuum quaeſtum colere, *zijn ambacht betrachten, gevolglijk voordeel zoeken te verkrijgen*, Plaut., *zie hier voor. Bijzonder van hoeren, hoerenkostwinning, bij voorb.* quaeſtum corpore facere, Plaut. Poen. V, 3, 2, i. e. *hoerenkostwinning drijven, door hoereren zet verdienen: en enkel* quaeſtum facere, Terent. Heaut. IV, 1, 47: *dus ook* occipere, *aanvangen*, Ibid. And. I, 1, 52, *en meermaalen, bij voorb.* Ibid. Hec. V, 1, 30. Plaut. Aſin. V, 3, 63. Ciſt. I, 2, 2. Rud. V, 2, 58. Ovid. Faſt. IV, 865. Not. Genit. quaeſtuis, Varr. *in* Nov. ap. Non. 8. n. 6: *ook* Genit. quaeſti *voor* quaeſtus, Plaut. Aul. I, 2, 5. Ibid. Poen. Prol. 95. Titinn. Pompon. Turpil. Caecil. ap. Non. 8. n. 6: *ook* Terent. Hec. V, 3, 88.

QUALĬBET *of* **QUALŬBET**, Ablat. *van* quilibet, a) ſcil. parte, *waar het belieft, d. i. overal, bij voorb.* qualibet perambula aedes, Plaut. Moſt. III, 2, 122; *doch, het kan hier ook zijn, naar believen, bij ſlot verliest de zin niets:* ſi vel maxima flumina in rivos diducantur, qualibet tranſitum praebent, Quintil. V, 13 ante med. §. 13. b) ſcil. ratione, *hoe het ook zij, op elke wijze naar believen*, Catull. 40, 6 *en* 75, 14. Not. *Men ſchrijft ook* qua libet *of* qua lubet.

QUALIS, e, *hoe ook geſteld, hoedanig, wat voor of wat voor iemand*, 1) *in eene vraag, of uitroep, bij voorb.* Qualis eſt iſtorum oratio? Cic. Acad. IV, 14 poſt med., *wat is dat voor eene reden?* quali fide — exiſtimatis eos eſſe cet., Cic. Font. 10: cf. Plaut. Trin. IV, 4, 3. 2) *zonder vraag, wanneer men het ook door, dergelijke, of, zoo als, vertalen kan, wanneer* talis (*zoo*) *of een dergelijk woord van vergelijking volgt, of ook niet volgt, bij voorb.* qualem te praebuiſti, talem te impertias, Cic. Roſc. Am. 4: cf. Virg. Aen. VI, 205. Cic. Off. II, 12 *en* 13 in.: Quales cognorit, perinde (i. e. tale) eorum operae pretium faceret, Liv. XXVII, 7: doce me, quales ſint, Cic. Nat. D. I, 23 extr.: negaret, quidquam intereſſe, quali uteretur victu, Cic. Fin. II, 28, i. e. *wat voor enz.:* rei natura qualis & quanta ſit, quaerimus, Cic. Tuſc. III, 13, i. e. *hoedanig, hoe geſteld:* hoc quale ſit, facilius exiſtimabit is, Nep. Att. 20: qualis eſſet natura montis & qualis in circuitu adſcenſus, qui cognoſcerent, miſit, Caeſ. B. G. I, 21: eventus belli qualis ſit futurus, ne vos quidem dubitatis, Ibid. B. C. II, 32: in hoc bello, quale bellum nulla barbaria — geſſit, Cic. Cat. III, 10, i. e. *hoedanig:* quae & qualia ſint, intelligimus, Cic. Invent. II, 57: equitum acies, qualis quae inſtructiſſima poteſt, invecta in hoſtes, Liv. VIII, 39: cernite; ſim qualis, qui modo qualis eram! Ovid. Faſt. V, 460: Vix illud lecti bis ſex cervice ſubirent, qualia nunc hominum producit corpora tellus, i. e. *zoo als thans de aarde de menſchen voortbrengt*, Virg. Aen. XII, 900: Quale eſt iter in ſylvis cet., Ibid. VI, 270, i. e. *zoo als, hoedanig. Ook, als, of gelijk, wanneer* talis *voorafgaat, bij voorb.* res non tales, quales ante habitae ſint, Cic. Inv. II, 58: talis, qualem ſe cet., Cic. Or. I, 19. Not. a) qualis *voor* qualiter i. e. *gelijk, gelijk als, zoo als, bij voorb.* Qualis Philomela — queritur, Virg. Georg. IV, 511: quales cum — quercus — conſtiterunt, Ibid. III, 679: quale manus addunt ebori decus, Ibid. I, 592 (596): quale coelum ſubrubet, Ovid. Am. II, 5, 34; qualia ſinuantur cornua lunae, Ibid. Met. III, 682: Qualem miniſtrum fulminis alitem — juventas nido propulit, Horat. Od. IV, 4, 1: qualemve — caprea — vidit, Ibid. 13: *doch, men kan het ook in 's gemeen dus verklaren:* qualis eſt, cum cet., *bij voorb.* quales ſunt quercus, cum cet.: quale eſt coelum, cum cet.: qualis eſt miniſter fulminis, cum eum cet. b) quale i. e. *een geſteldheid of hoedanigheid hebbende, bij voorb.* quae adpellantur qualia, Cic. Acad. I, 7 prope fin.: prius aliquid eſſe debet, deinde quale eſſe, Senec. Ep. 117 poſt med. c) Qualisqualis i. q. qualiscunque, *hoe ook geſteld, hoe ook geſchapen*, (*bij voorb. het zij*), Pandect. XX, 5, 12. XLVII, 10, 15 extr. d) Qualis *ſtaat ook voor* ut talis, *bij voorb.* fuit talis, quales ſi omnes fuiſſent, nunquam deſideratus eſſet tribunus, Cic. Planc. 11 extr.: *ook zonder* talis, *bij voorb.* haberet ducem, qualis ſi qui nunc eſſet, tibi idem — contigiſſet, Cic. Phil. II, 7, i. e. ut, ſi qui (quis) talis nunc cet. *Zie mijne* Praecept. ſtil. P. I, c. 10 E, 3.

QUALISCUNQUE, lecunque, 1) *hoedanig ook geſteld, van welke hoedanigheid ook, hoedanig ook, bij voorb. het zij, bij voorb.* qualescunque ſunt, Cic. Att. XIV, 14 extr., i. e. *zij mogen zoodanig zijn, als zij willen:* qualiscunque eſt, Ibid. XIII, 47. *Ook volgt* talis i. e. *hoedanig ook — zoo enz., bij voorb.* qualescunque — viri fuerint, talem civitatem fuiſſe, Cic. Leg. III, 14: quod, qualescunque ſumus, tamen haec, quae paſſi ſumus, pati non debuimus, Liv. XXIX, 16, i. e. *wij mogen ook zijn, zoodanig wij willen, of hoe wij ook geſteld mogen zijn.* 2) *hoe het ook geſteld zij, het zij zoodanig het wil, elk zonder onderſcheid, bij voorb.* locus qualiscunque, *bij voorb.* ſin qualemcunque locum ſcil. ſequimur, Cic. ad Div. IV, 8: carmina lector commendet dulci qualiacunque ſono, Ovid. Art. 284: bonos imperatores voto expetere, qualescunque tolerare, Tacit. Hiſt. IV, 8: omne quidem ſignum ſub qualicunque figura, Manil. II, 856. Not. qualiscunque cet. *zijn eigenlijk twee woorden*, qualis *en* cunque: *daarom ſtaan zij ook geſcheiden, bij voorb.* quale id cunque eſt, Cic. Nat. D. II, 30, qualis enim cunque eſt, Ovid. Pont. IV, 13, 6.

QUALISNAM, **QUALĔNAM**, *voor* qualisnam, *wat voor iemand ook, van welke hoedanigheid, hoedanig ook, bij voorb.* facile intellectu, qualisnam accuſatio futura eſſet, Apulej. Apolog. poſt init. p. 274, 21 Elm.

QUALISQUALIS, *zie* Qualis.

QUALĬTAS, atis, f. *de geſteldheid, hoedanigheid eener zaak*, Cic. Acad. I, 6 *en* 7 in. Cic. Nat. D. II, 37. Quintil. V, 3, 19: *ook* ſeq. Genit., *bij voorb.* coeli, Quintil. V, 9 extr.: litoris noſtri, Colum. VIII, 17: materiae, Plin. H. N. II, 80. *Ook* Plural., *bij voorb.* differentia qualitatum, Ibid. XXXVI, 22: frumentarius ager aliis qualitatibus aeſtimandus eſt, Colum. II, 17 med. Not. *Dit woord ſchijnt, voor Ciceros tijd, niet in gebruik geweest te zijn; ten minſten hij ſpreekt in de beide eerſte plaatzen zoo, als of hij het eerst gewaagd hadt, het te gebruiken.*

QUALĬTER, 1) *op hoedanige wijze, hoe, bij voorb.* refert, villa qualiter aedificetur, Colum. I, 4 poſt med.: conſideret, qualiter gallinas debeat tueri, Ibid. VIII, 2: Qualiter o! vivam, quam large quamque beate! Martial. I, 104, 3: qui prius illa ipſa, qualiter eveniant, perceperit, Celſ. praef. ante med. p. 6 Almelov.: *van daar* a) *gelijk als, of gelijk, of zoo als, bij voorb.* qualiter diximus, Plin. H. N. XXI, 18: antiquis torus e ſtramento erat, qualiter etiamnunc in caſtris, Ibid. VIII, 48: fulmina — proficiſci putant, qualiter cum Volſinii oppidum — concrematum eſt fulmine, Ibid. II, 52: *van daar ſtaat* qualiter — taliter i. e. *gelijk als — zoo*, Martial. V, 7, 1: *dus ook* qualiter — ſic, Martial. de Spectac. 7. Not. Qualiterqualiter, i. e. qualitercunque i. e. *op hoedanige wijze ook, hoe ook maar, bij voorb. het daar mede zij, bij voorb.* Geſtum ſic adcipitur, qualiterqualiter, ſive confractum ſit ſive cet., Pandect. IV, 4, 7: Penes te amplius eſt quam apud te; nam apud te eſt, quod qualiterqualiter a te te-

nea-

neatur; penes te est, quod cet., Ibid. L, 16, 73: cf. ibid. VIII, 6, 12.

QUALITERCUNQUE, *op hoedanige wijze ook, d. i. het zij hoe het wil. bij voorb.* Et, qualitercunque obruas, sustinet cet., Colum. II, 10: meminerint, qualitercunque proeliantibus cadendum esse, Justin. II, 11.

QUALITERQUALITER, *zie* Qualiter.

QUALUM, i, *n. en* QUALUS, i, *m. een gevlogten korf tot allerhand gebruik, bij voorb.* quala, Cato R. R. 11 *en* 23: Qualos, Virg. Georg. II, 241. Cato R. R. 23: saligneus qualus, Colum. IX, 15 extr.: quali vindemiatorii (Plural.), Pandect. XXXIII, 7, 8: qualum & calcem portare, Ibid. VII, 1, 15: vimineos qualos superimponunt scil. cubilibus gallinarum, Colum. VIII, 3: tertium qualum (panis) rumigabam, Apul. Met. IV post med. p. 153. 2 Elm.: qualum & telas, Horat. Od. III, 12, 4. *gevolglijk tot wol:* surculi qualo desuper muniendi sunt vel fictili vasculo, Pallad. in Mart. 10 ante med.

QUAM, Adv. (*eigenlijk voor* ad quam rationem), 1) *hoe, wanneer het bijna hetzelfde is, als, hoe zeer, bij voorb. bij verwondering, uitroepingen, vragen enz.*, *bij* Adjectiva, Adverbia, Verba cet, *bij voorb.* quam multa, quam paucis! Cic. ad Div. XI, 24: quam valde admurmurarint, Cic. Verr. V, 16: Quam nihil praetermittis! quam nihil tamen explicas! Cic. Att. IX, 2: Quam sint morosi, qui amant, vel ex hoc intelligi potest, Cic. ad Div. VII, 15: Quam mox, i. e. nonne mox cet., *zie* Mox: Quam cupiunt laudari! Cic. Fin. V, 22: quam vellent — perferre labores! Virg. Aen. VI, 436, i. e. *hoe zeer wilden zij enz.:* quam vellet, cunctaretur, tamen eodem sibi icto esse pereundum, Cic. Div. I, 26 extr., i. e. *mogt ook talmen, hoe zeer hij wilde:* quam volet, jocetur, Cic. Nat. D. II, 17, i. e. *mag boerten, zoo hij wil:* turbent, quam velint, Terent. Hec. IV, 4, 12, i. e. *zoo zij willen, zoo zeer zij willen:* quam vellem, te inclinavisses! Cic. Fin. III, 3, i. e. *hoe zeer wenschte ik, dat gij enz.:* *van daar* quam possum *zoo als ik kan, zoo goed ik kan, bij voorb.* &, quam nos poterimus, elaborata, Quintil. procem. ante med. §. 8, i. e. *naar ons vermogen:* quam potuit, constanter egit, Val. Max. IV, 1, 5: quam quisque potest, Ovid. Trist. III, 4, 75, i. e. *zoo of zoo goed elk kan:* tibi autem, quam potest, denuntio, ipse mihi indices cet., Curt. VII, 7 post med. §. 25, *alwaar men fieri denken kan; anders staat daar voor dikwijls* qua, *zie* Qua: *ook schijnt hier toe te behooren* Virg. Aen. VI, 96 tu contra (scil. mala) audentior ito, quam tua te fortuna sinet, i. e. *zoo goed als het uw noodlot veroorloven zal; gevolglijk zou* quam *niet behooren tot* audentior i. e. *stouter dan enz. Sommigen willen hier* qua *voor* quam *lezen: doch, het is hetzelfde: ook met het* Adjectivum, *bij voorb.* vino, quam possit, excellenti, Plin. H. N. XX, 24, i. e. *zoo voortreflijk, als mogelijk: menigvuldiger met den* Superlativus, *zoo wel van het* Adverbium *als* Adjectivum, *bij voorb.* Aves nidos quam possunt mollissime substernunt, Cic. Nat. D. II, 52, i. e. *zoo zacht als zij kunnen:* concede huc ab isto, quam potes, longissime, Plaut. Men. V, 2, 81: Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde est, Ovid. Pont. IV, 8, 37: agam quam brevissime potero, Cic. Nat. D. II, 1: quod (convivium) ad multam noctem, quam maxime possumus, vario sermone producimus, Cic. Senect. 14 in., i. e. *zoo zeer mogelijk, op het mogelijkst:* de qua, quam verissime potero, dicam, Sallust. Cat. 18: re frumentaria, quam celerrime potuit, comparata, Caes. B. G. I, 37, i. e. *zoo spoedig mogelijk, met alle mogelijke snelheid:* dico igitur & quam maxima possum voce dico, Cic. Dom. 36: *dus ook* honores decrevi, quam potui, maximos. Not. *deze plaats heb ik op den kant geschreven, maar er vergeten bij te zetten, waar zij staat;* tectis —, quam plurimis locis possent, ignes subjicerent, Liv. XXXI, 18: *dus ook met* queo, *bij voorb.* nisi ut te redimas quam queas minimo, Terent. Eun. I, 1, 29, i. e. *zoo goedkoop als mogelijk: ook ontbreekt dikwijls het* Verbum posse, *bij voorb.* ut quam maximas, quam primum, quam saepissime gratias agat, Cic. ad Div. XIII, 6 extr., *alwaar* quam *door* heel *kan vertaald worden, gevolglijk heel zeer grooten dank, — heel zeer dikwijls, eigenlijk, zoo dikwijls als hij kan, en dus wordt het dikwijls door heel zeer vertaald:* quam angustissime, Caes. B. C. III, 45: vendere quam plurimo, Cic. Off. III, 12: versibus quam maxime gravibus, Cic. Or. I, 34: dicere quam maxime ad veritatem adcommodate, Cic. Partit. 33: quam plurimum illis relinquas, Terent. Ad. V, 3, 27: esse quam deterrimum, Ibid. And. V, 1, 16. 2) *als, bij vergelijkingen, alwaar het ook dikwijls, gelijk, vertaald kan worden,* A) *wanneer het achter het woordjen van vergelijking* tam i. e. *zoo of zoo wel, staat, bij voorb.* non tam vitandi laboris causa, quam quod cet., Cic. Top. 1, i. e. *als:* nemo tam multa scripsit, quam sunt nostra, Cic. Or. 30 extr.: nunquam tam humili — quam hic mihi, Cic. Att. VIII, 4 post med.: Non tam in bellis quam in promissis firmiorem, Cic. Dejot. 3, *alwaar* firmiorem *voor* firmum *staat, of* tam *diende weg te blijven.* Not. *Somtijds ontbreekt* tam, *bij voorb.* homo non, quam alii sunt, gloriosus, Liv. XXXV, 49, *niet zoo pogchend als enz.:* non, quid ego fecerim, quam quid isti pati debuerint, Liv. XXVI, 31 in., *voor* non tam quid cet.: quando quidem non facile loquor, quam, quod locutus sum, praestes, Liv. II, 56 nec mea ars, quam benevolentia me perturbat, Curt. VII, 7. 27: id adeo non plebis, quam patrum, neque tribunorum magis quam consulum culpa accidere, Liv. IV, 7 in., *voor* non tam plebis: ingratae patriae injuriam non tulit, quam ferre debuit, i. e. *zoo als hij het toch hadt behoren te verdragen,* Cic. Amic. 12 extr., *ten zij men* quam *vertalen wil,* welk (*onrecht*) *hij toch hadt behoren te verdragen, te weten* quam scil. injuriam: *dus ook* consit cito, quam si tu objicias formicis papaverem, Plaut. Trin. II, 4, 7. *Doch hier kan ook* cito *voor* citius *staan, sneller dan enz., of er ontbreekt* magis. *Bij slot verliest de zin weinig. Maar staat* quam *voor* tam, *dan is* quam *enkel, als, zoo, te vertalen, bij voorb.* quam audax, tam, Cic. Verr. Act. I, 2: *heeft het tevens den* Superlativus *of ook den* Comparativus *of in plaats van dezen* magis *bij zich dan heet het hoe, en dan* tam *des te, bij voorb.* Terent. Heaut. V, 2, 44, Adolescens quam minima in spe situs erit, tam facillime conficiet cet, *voor* quo minori in spe — eo facilius *hoe kleiner, hoe (of des te) ligter: dus ook* Quam quisque pessime fecit, tam maxime tutus est, Sallust. Jug. 31. §. 14 (*in andere* Edd. cap. 34): *dus ook* quam paucissimos reliqueris, tam optimi fiunt, Varr. R. R. II, 9 post med.: quam acerbissima olea oleum facis, tam oleum optimum erit, Cato R. R. 65. Not. Cicero *zet hier voor* quam — tam *liever* ut — ita *in gelijken zin. Dus ook met* magis, *alwaar dan* tam magis *er op staat; maar somtijds ontbreekt dit* tam, *ook dit* magis *bij* tam, *ook staat* tanto magis, *voor* tam magis; *ook staat* tam magis *voor* quam magis, *bij voorb.* Quam magis — laeta magis, Virg. Georg. III, 309, *hoe meer, des te meer:* Quam magis capessis, tam aestus te in portum refert, Plaut. Asin. I, 3, 6, i. e. *hoe meer, des te meer enz.:* Quam magis extendas, tanto adstringas magis, Plaut. Men. I, 1, 19: *dus ook* Fit quoque, uti montis vicina cacumina coelo quam sint quaeque magis, tanto magis edita fument, Lucret. VI, 458: Tam magis illa fremens — quam magis cet., Virg. Aen. VII, 787, i. e. *des te meer, hoe meer. Ook staat* magis quam *hoe meer, voor* quam magis, Plaut. Bacch. V, 1, 5. *Ook volgt* sic *achter* quam, *bij voorb.* quam multa grandine nimbi crepitant, sic densis ictibus cet., Virg. Aen. V, 458. *Ook staat* quam *en de tweede stelling met* tam, *ontbreekt, dien men denken moet, bij voorb.* Quam multa — Quam multa cet., Ibid. VI, 309 seqq. B) *achter andere woorden van vergelijking, bij voorb. achter* magis *en de* Comparativa, *achter* praestat *het is beter,* malo *ik wil liever, en dergelijke* Verba, *achter* aeque, contra, secus, alius, aliter, supra cet., *bij voorb.* nihil est timendum magis, quam consul, Cic. Att. VII, 9: Crassius fuit plenior quam quomodo a nobis inductus est, Cic. Or. III, 3: literae antiquiores, quam ruere (ille scil. Caesar) coepit, Cic. Att. VII, 21 extr., i. e. *de brief was ouder, d. i. eer geschreven, eer Caesar den onbezonnen stap deedt:* se superiorem quam hunc fore, Ibid. IX, 9 med.: tibi priores partes tribuo quam mihi, Cic. Q. Fr. III, 4 post med.: ut te copiosius quam me putem posse dicere, Cic. Rosc. Am. 32: his igitur, quam physicis, potius credendum existimas? Cic. Div. II, 16: non mehercule quidquam libentius facio, quam ad te scribo, Cass. in Cic. Ep. ad Div. XV, 19: ea cognovi commodiora esse, quam ut erat nobis nuntiatum, Cic. ad Pompej. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 16: hoc inferius est, quam ut avo tuo dignum esse videatur, Cic. Pis. 26: ad Ciceronem ita scripsisti, ut neque temperatius scribi potuerit, nec magis quam quemadmodum ego maxime vellem, Cic. Att. XIII, 1: majorem pecuniam praetori polliceri, quam quantum hic dedisset, Cic. Verr. II, 70: *dus ook* cum de re majore, quam quanta ea (res) esset, consultatio incidere non posset, Liv. XXX, 23: major, quam pro numero, jactura, Liv. XXI, 59: plures milites eorum occidisset, quam quot superessent, Liv. XXXV, 12: plus tecum agi, quam quod erat in actione, Cic. Or. I, 36: quem intelligam non esse inferiorem quam me, Cic. Q. Fr. I, 1, 6: te sapientiorem quam me dicant fuisse, Cic. ad Div. IX, 1: hominem inferiorem quam te dico, Cic. Planc. 12: nihil rapacius quam natura, Cic. Amic. 14: nihil est optabilius quam dignitas, Cic. Or. II, 82, *voor* dignitate, *en deze vorm met* quam *voor den* Ablativus *is ongemeen menigvuldig, bij voorb.* Plaut. Pseud. IV, 1, 11. Cic. Off. I, 22 post init. Cic. Amic. 5 prope fin. *en* 10 med. Cic. Verr. III, 16 extr. IV, 20 extr. Cic. Dom. 5 in. Cic. Nat. D. I, 24 in. II, 17 extr. Cic. Pis. 26 med. Caes. B. G. V, 13. Liv. XXX, 30. Terent. Phorm. IV, 2, 1 *en meermaalen:*

quod

quod ego malim, quam cet., Cic. Partit. 1: *en dus volgt meermaalen* quam *achter* malo, *zie* Malo: Nihil aeque, quam cet., Liv. XXVIII, 26, *en meermaalen, zie* Aeque: Contra faciunt, quam professi sunt, Cic. Leg. II, 5, i. e. *anders dan, of niet zoo als enz.: dus ook* contra quam, Cic. Pis. 8: Secus quam, Plaut. Capt. II, 1, 50: ob nullam aliam causam, quam ne, Liv. XLV, 25 *en meermaalen, bij voorb.* Liv. II, 54. Cic. Manil. 22: Nihil aliud quam, Liv. XLIV, 27 extr. Liv. II, 30. V, 41: Ne aliter, quam ego velim cet., Cic. Verr. I, 9: *en dus volgt meermaalen* quam *achter* aliter, *bij voorb.* Liv. III, 9. XXI, 63. Cic. Att. VI, 2: cf. Aliter: Supra ferret, quam fieri possit, Cic. Or. 40 extr.: Ultra quam satis est, Cic. Inv. I, 18: diversum valent, quam cet., Quintil. I, 4, i. e. *iet anders, dan enz. Hier toe behoren meer, bij voorb. tal- of vermenigvuldigingswoorden, wanneer zij tot vergelijking dienen, bij voorb.* centesimus, dimidium, duplex, multiplex cet., *bij voorb.* Haud me centesimam partem laudat, quam ipse meritus est, ut laudetur ipse, Plaut. Capt. II, 3, 62, *niet het honderdste deel, als hij enz.:* dimidium tributi, quam quod pendere soliti erant, Liv. XLV, 18, *de helft, als het geen zij enz.:* ut vix dimidium militum, quam quod adceperat, successori tradiderit, Liv. XXXV, 1. ferramenta duplicia, quam numerus servorum exigit) Colum. I, 8, 8, i. e. *dubbel (nog éène, zoo veel,) als enz.;* si velint duplex stipendium adcipere, quam a Turdetanis pepigissent, Liv. XXXIV, 19: Multiplex, quam pro numero, damnum, Liv. VII, 8, i. e. *was te groot, dan enz., of grooter, menigvuldiger, alwaar het voor* multiplicius i. e. majus *staan kan; doch men kan ook* magis *verstaan. Ook achter woorden, die een' tijd betekenen, bij voorb.* postero die, quam venit, Liv. XXXVI, 39: septimo die, quam profectus erat, Liv. XXIX, 35: cum postridie eo venissemus, quam apud Catulum fuissemus, Cic. Acad. IV, 3: die vicesima, quam creatus erat, dictatura se abdicavit, Liv. VI, 29: postero die, quam illa erant acta, Cic. Or. II, 3: haec epistola est pridie data, quam illa, Cic. Att. III, 8: saeculis multis ante gymnasia inventa sunt, quam cet., Cic. Or. II, 5: venerunt post diem sextum, quam — discesserant, Cic. fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 21: *en meermaalen. Hier toe behoren* postea quam, post quam, antea quam, paulo post *of* post paulo cet., *zie deze woorden. Ook achter* tantum, *bij voorb.* non tantum gaudium ab recenti metu adtulerunt, quam averterunt famam, Liv. XXXVII, 51. *Ook achter den* Superlativus, *bij voorb.* Bellum gerere cum tyranno, quam qui unquam, saevissimo, Liv. XXXIV, 32, i. e. *wreedsten, dan ooit geweest is, of in vergelijking* (quam) *met den genen, die ooit geweest is. Ook staat* quam qui, quam quantus, quam quot cet., *alwaar dikwijls enkel* qui *genoeg geweest zou zijn, zie hier voor plaatzen daar van. Ook staat* quam *zoo, dat* magis *of* potius *vooraf te verstaan is, bij voorb.* Tacita bona est semper mulier, quam loquens, Plaut. Rud. IV, 4, 70: Pacem, quam bellum probabam, Tacit. Ann. I, 58, scil. magis: Nec mea ars, quam benevolentia me perturbat, Curt. VII, 7. §. 27, *alwaar* tam *of* magis *verstaan kan worden:* Ipsorum, quam Hannibalis interesse, Liv. XXIII, 43: ut eam invidiam lenire suo privato incommodo quam minimo publico populi Rom. liceret, Liv. V, 21 extr., *alwaar men* magis *of* potius *vooraf denken kan.* 3) *dan, bij uitzonderingen, voor* nisi *dan maar of behalven, bij voorb.* ne quis Asiae rex sit, quam iste, Curt. IV, 10 extr.: quid est compati, quam cum alio pati? 4) *als of, voor* quam si, *bij voorb.* utor tam bene, quam patarim, Catull. 10 extr. 5) *zeer of heel, bij voorb.* suos habet quam paucos, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 13, *eigenlijk, hoe weinige: d. i. zeer enz.: dus ook* mire quam, Cic. Att. X, 11 extr.: consilium quam verum est, Cic. Att. X, 10 in.: sane quam, Cic. Q. Fr. II, 6: Per quam velim scire, Plin. Epist. VII, 27: quam familiariter, Terent. And. I, 1, 109, i. e. *zeer gemeenzaam; doch, het is eigenlijk, hoe, gelijk wij, bij voorb. hij heeft een, ik weet niet,* hoe *groot huis enz. want, dat het op zich zelve niet kan heeten,* zeer, *ziet men uit deze plaats,* Admodum quam saevus est, Plaut. Amph. I, 3, 43; *doch, men kan het ook door* zeer *of* heel, *overzetten, heel, zeer wreed:* nimis quam cupio, Plaut. Capt. I, 2, 17, i. e. *heel zeer, boven mate zeer.* 6) *zoo zeer, als, of, gelijk ook maar* (*voor* quamcunque), *bij voorb.* quam potest, *zie boven* n. 1: *van daar* quam longus (longa, longum) est *voor* totus, *bij voorb.* ea nocte, quam longa est i. e. tota, Virg. Aen. VIII, 86: hyemem, quam longa (est), Ibid. IV, 193, i. e. hyemem totam. Not. *voor* quam *vindt men* quamde, Lucret. I, 641: cf. Festus, *welke verzekert, dat velen van de Ouden zoo gesproken hebben.* Not. quam itineris, quam navigat., quam congress., Cic. Att. IX, 12 post init. Ed. Ernest., *past niet wel: daar diende wel driemaal* qua *te staan, gelijk andere* Edd. *hebben: daarom is het ook boven onder* Qua *mede aangehaald geworden.*

QUAMDE, 1) *voor* quam, *als*, Lucret. I, 641: cf. Festus. 2) i. q. quando: *te weten* Festus *zegt, dat de Ouden* quamde *voor* quando *gebruikt hebben.*

QUAMDIU *of* QUANDIU, *eigenlijk twee woorden* quam diu, *en het wordt ook beter zoo geschreven: waarom het ook gescheiden voorkomt*, Cic. Q. Fr. I, 1, 7. 1) *hoe lang, of zoo lang als, of zoo lang, wanneer dit voor, hoe lang, of zoo lang als, staat, bij voorb.* quamdiu diceres? Cic. Rosc. Am. 32, i. e. *hoe lang:* disce, quamdiu voles, Cic. Off. I, 1, *zoo lang als enz.:* ut nobis tempus, quam diu diceremus, praestitueres, Cic. Quint. 9 post med.: quam diu potuit, tacuit, Caes. B. G. I, 17 extr.: se oppido tam diu tenuit, quam diu in provincia Parthi fuerunt, Cic. ad Div. XII, 19: quoties quis voluit, dixit, & quam voluit diu, Cic. Q. Fr. I, 1, 7, *alwaar* quam diu *gescheiden worden.* 2) *zoo lang, of zoo lang als, d. i. gedurende den tijd, dat, bij voorb.* quamdiu viride oleum conficitur, Colum. XII, 50. 3) *hoe lang, d. i. zedert hoe langen tijd? wanneer dan te te voren? bij voorb.* quamdiu id factum est? Plaut. Capt. V, 3, 3.

QUAMDUDUM, *eigenlijk en beter* Quam dudum, *hoe lang, zie* Dudum.

QUAMLIBET *of* QUAMLUBET, Adv., *van* quam (*hoe*) *en* libet (lubet) i. e. *het believt: van daar* quam libeat, Plin. H. N. XIX, 2 post init. 1) *eigenlijk* quam libet i. e. *hoe het believt, zoo als het, of zoo veel het believt, naar believen, bij voorb.* quamlibet lambe otio, Phaedr. I, 25, 6: Sed tamen id quoque uti concedam, quam libet, esto unica res quaedam cet., Lucret. II, 541, i. e. *naar believen* (*van anderen, die het begeeren*); *doch, het kan ook tot* n. 2 *behoren, d. i. nog zoo, nog zoo zeer: van daar* 2) *zoo zeer ook,* (*d. i. het zij nog zoo*) *nog zoo zeer, of nog zoo, bij voorb.* Occupat egressus quamlibet ante rates, Ovid. Trist. I, 9, 16, i. e. *zij mogen nog zoo ver vooruit geraakt zijn:* Quamlibet infirmas adjuvat ira manus, Ovid. Am. I, 7, 66, i. e. *de nog zoo zwakke handen:* Quamlibet exiguo solvitur imbre vetus (navis), Ibid. Trist. IV, 6, 32, i. e. *van een' nog zoo kleinen plasregen:* Quamlibet iratis ipse dat arma dolor, Ibid. Her. VI, 140: uti concedam quamlibet esto cet., Lucret., *zie hier voor, d. i. gesteld, dat ik nog zoo zeer toegaf enz., of indien het tot* esto *behoort, het zij ook mijnen wegen nog zoo zeer eene enkele zaak, d. i. gesteld, het zij maar eene eenige zaak:* quamlibet parum sit, quod contulerit aetas prior, majora tamen cet., Quintil. I, 1: lapis specularis finditur in quamlibet tenues crustas, Plin. H. N. XXXVI, 22 post init.: quamlibet teneri (homines), *nog zoo tedere (jonge) kinderen*, Plin. Ep. X, 97 in.: corpora quamlibet ardua & excelsa, Plin. Paneg. 61. *men kan het ook somtijds door offschoon, vertalen, het welk, bij slot, op hetzelfde uitloopt.*

QUAMOBREM, *eigenlijk en beter* Quam ob rem (*en zoo behoorde het ook overal geschreven te worden*), *d. i.* 1) *waarom, weshalven, bij voorb.* quam ob rem? Cic. Verr. V, 29 post med. Terent. And. I, 5, 14: nam quam ob rem? Plaut. Amph. II, 1, 2: quam ob rem tandem non satis facit? Cic. Fin. I, 5 extr.: cum quaereret, quam ob rem Ariovistus non decertaret, Caes. B. G. I, 50: *ook staan er* Substantiva *vooraf, als* res, causa, homo cet., *bij voorb.* si res reperietur, quam ob rem videantur illi cet., Cic. Rosc. Am. 3: quam ob rem abierit, causam vides, Terent. Hec. III, 3, 32: multa mihi veniebant in mentem, quam ob rem istum laborem tibi honori putarem fore, Cic. ad Div. III, 10: multae sunt causae, quam ob rem cupio cet., Terent. Eun. I, 2, 65: Ego abeo, quando is, quam ob rem huc veneram, rus abiit, *voor* propter quem, Ibid. Ad. III, 3, 71: causam quaerebat, quam ob rem taceret cet., Ibid. Eun. V, 6, 30: illud est, quam ob rem haec commemorarim, Cic. Verr. IV, 60 extr.: hoc est homini, quam ob rem vitam amet, Plaut. Pseud. V, 1, 11. 2) *aan het begin van een punt, voor* hanc ob rem, *deswegens*, Cic. Flacc. 27. Cic. ad Div. II, 4 post med.

QUAMPLURES, a, *of beter* QUAM PLURES, *zeer velen*, Plaut. Stich. I, 3, 45. Petron. 21. *Dus ook* Superl. Quamplurimus, a, um, *of* Quam plurim. *zeer veel, bij voorb.* colles, Caes. B. C. III, 45: radices, Plin. H. N. XVII, 8: dies, Plin. Ep. X, 35: hortor, ut quam plurima proferas, Ibid. V, 10: quam plurimum brassicae, Cato R. R. 157: quam plurimo vendere, Cic. Off. III, 12, *zeer duur, zie* Quam.

QUAMPLURIMUS, *zie hier voor.*

QUAMPRIDEM *of beter* QUAM PRIDEM, *hoe lang, zedert hoe langen tijd*, Cic., *zie* Pridem.

QUAMPRIMUM *of beter* QUAM PRIMUM, *ten eersten, zoo dra mogelijk, bij voorb.* perferre literas, Cic. ad Div. II, 6: reverti, Caes. B. G. IV, 21: *ook met* posse, *bij voorb.* ut, quam primum possis, redeas, Plaut. Capt. II, 3, 88: *zie* Quam *en* Primus *in* Prior.

QUAMQUAM *of* QUANQUAM, 1) *alhoewel*,

wel, offchoon, hoewel, is bekend, bij voorb. Cic. Or. II, 1. Terent. Ad. II, 1. 5. Plaut. Perf. III, 1, 8. Salluft. Jug. 14 (17), alwaar er overäl de Indicativus bij ftaat, en dus ontallijke malen. Ook ftaat de Conjunctivus, wanneer er van het onzekers gefproken wordt, of ons mogt, zoude enz. daar door uitgedrukt wordt. Doch, de Conjunctivus ftaat ook, waar anders de Indicativus diende te ftaan, bij voorb. quamquam variarent, Livi XXXVIII, 57: Quanquam regula fit, Pandect. XXVI, 8, 1: quanquam curaffet, Sueton. Dom. 20 in.: quanquam daret, Ibid. Galb. 14: caedi vero difcentes, quanquam & receptum fit & Chryfippus non improbet, minime velim, Quintil. I 3 (4). 2) hoewel, bij eene tweede ftelling, wanneer men zich zelven verbetert, wanneer het omtrent hetzelfde is, als doch, maar, bij voorb. quanquam, quem potiffimum Herculem colamus, fcire velim, Cic. Nat. D. III. 16, i. e. hoewel ik wenschte te weten enz.: Quanquam, quid loquor? Cic. Cat. I, 8: cf. Virg. Aen. V, 195. Not. Dit woord is of het verdubbelde quam hoe, of de Accufativus Gen. Femin. van quisquis, fcil. ad rationem, en heet dus eigenlijk, hoe het ook (bij voorb. zij.) hoe het ook ga. Bij flot loopt het op één uit.

QUAMVIS, Adv., eigenlijk quam vis, zoo als gij wilt, zoo zeer gij wilt, bij voorb. audacter quamvis dicito, Plaut. Epid. I, 1, 14, i. e. fpreek zoo flout, (als) gij wilt, d. i. nog zoo flout. Gelijk men dan ook even dus quam voles, quam vult cet. zetten kan. Dus ook Cicero, Rofc. Am. 16, quamvis multos proferre tribules zoo veel gij wilt, d. i. zeer veel: van daar 1) zonder Verbum, nog zoo zeer, het mag zijn, hoe het wil, nog, bij voorb. quamvis parvis latebris, Cic. ad Div. II, 16, zoo klein als hij wil, d. i. in een nog zoo kleinen fchuilhoek enz.; doch het kan ook, zeer, heenen: dus ook quafi mihi difficile fit quamvis multos nominatim proferre, Cic. Rofc. Am. 16. i. e. nog zoo velen, of zeer velen: & praeter eos quamvis enumeres multos licet, Cic. Leg. III, 10, i. e. nog zoo velen: licet quamvis coelum terramque reantur incorrupta fore, Lucret. VI, 600, i. e. zij mogen ook nog zoo (nog zoo zeer) gelooven, dat de hemel en aarde enz.: poffe quamvis languida mergi aqua infantes, Liv. I, 4, i. e. nog zoo enz.: dus ook quamvis longum tempus, Liv. XXXVIII, 19. 2) zeer, of heel zeer, bij voorb. quamvis ridiculus eft, Plaut. Men. II, 2, 43: quamvis pernix eft homo, Ibid. Pfeud. IV, 7, 79: homo quamvis humanus & jocofus, Varr. R. R. II, 5 in.: quamvis copiofe dicere, Cic. Tufc. I, 21: quamvis nobis faepe dicatur, Cic. Or. III, 26: ook met den Superlativus (gelijk quam), bij voorb. caeeus quamvis mundiffimis tabulis componitur, i. e. heel zeer zuivere, Colum. VII, 8, 4: ook kan men uit n. 1. het één en ander hier toe brengen: quamvis callide, Cic. Verr. II, 54, i. e. zeer. 3) fchoon ook nog zoo, of alhoewel ook nog zoo zeer, of het mag ook nog zoo zeer, alwaar een Verbum en wel de Conjunctivus volgt, bij voorb. quamvis in rebus turbidis fint, Cic. Phil. II, 16: quamvis non fueris fuafor cet., Cic. Att. XVI, 7: quae quamvis fint fructuofae cet., Varr. I, 2, 23: quamvis prudens fis, tamen cet., Cic. Att. XII, 37: cf. Virg. Georg. IV, 206. Ecl. II, 16. en meermaalen. 4) alhoewel, offchoon, met den Indicativus, bij voorb. quamvis carebat nomine, Nep. Milt. 2: quamvis perveneras, Liv. I, 40: quamvis ne haec quidem praeteriri debent, Celf. Praef. poft med.: quamvis de menfura minus auctoribus convenit, Colum. II, 9: cf. Horat. Ep. I, 14, 6, Virg. Ecl. III, 84. Aen. V, 542: ook zonder Verbum, bij voorb. res, quamvis reipublicae calamitofas, gefferat, Cic. Phil. II, 45, i. e. alhoewel, of wel: aliqua ratione, quamvis falfa, Cic. Verr. III, 97: & quamvis porticu protecta vafa, nihilo minus cet., Colum. IX, 14 poft med.: aqua quamvis languida, Liv., zie hier voor: ook kan men hier meer toebrengen. Ook met den Conjunctivus, wanneer er mogen, mag, in ligt, bij voorb. quamvis non fueris fuafor, Cic., zie hier voor, d. i. alhoewel gij het ook niet mogt geweest zijn. Not. Dikwijls kan men quamvis bij den Conjunctivus door, offchoon, alhoewel, vertalen: doch, dan ligt er of het, mogen, mag, in; of men kan daar voor ook zeggen, het mag nog zoo, of, hoe het ook zij enz., bij voorb. ipfas quamvis angufti terminus aevi excipiat, Virg. (zie hier voor), d. i. alhoewel zij enz. of er mag ook een nog zoo kort leven enz. Wanneer men het daar mede niet verwisfelen kan, dan ftaat de Conjunctivus meer bij quamvis alhoewel. Not. ook ftaat er tamen overtollig bij, bij voorb. quamvis tamen oderat illam, talibus adfata eft breviter Tritonia dictis, Ovid. Met. II, 782, of men moet de fchikking zoo maken, quamvis oderat illam, tamen cet. Ondertusfchen kan het fteeds wel voor een' Pleonasmus doorgaan, en zich met tamen etfi (of tametfi) voor etfi verdedigen.

QUANAM, Abl. van quisnam, fcil. parte of ratione (gelijk qua), waar dan, of hoe dan, bij voorb. cum circumfpectarent, quanam transirent, Liv. V, 34, i. e. waar dan: Delphini quanam audiant, mirum, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 50, i. e. hoe dan.

QUANDIU, zie Quamdiu.

QUANDO, 1) wanneer, is bekend, a) in eene vraag, Cic. Dom. 27. Terent. Heaut. II, 2, 9. Horat. Sat. II, 6, 60. Martial. V, 59, 2. Not. in Horat. ftaat de laatfte fyllabe lang, bij Mart. kort. b) zonder vraag, bij voorb. quando efurio, tum crepant (inteftina), Plaut. Men. V, 5, 27: quando autem te vifuri effemus, nihil — potui fufpicari, Cic. ad Div. IX, 1. 2) als of daar, bij voorb. tum, quando mifimus cet., Cic. Agr. II, 16. 3) dewijl of daar, bij voorb. quando unam focietatem effe volumus. Cic. Fin. V, 23: en meermaalen, bij voorb. Liv. II, 15. XXXVII, 57. Cic. Top 5 in. Terent. Ad. II, 4, 23. V, 3, 16. Ibid. Eun. I, 2, 116. Horat. Sat. II, 7, 4. Virg. Aen. I, 261 (265). VI, 100 en 188. Plaut. Cift. I, 1, 118: ook feq. Conjunctivo, bij voorb. quando fenefcant fata, Plin. H. N. XVII, 4 med. Ook met het voorgaande qui, quae, quod, bij voorb. queis natura quando fuafit cet., Virg. Aen. X, 366, alwaar queis hard is voor us. 4) voor aliquando éénmaal voor num, ne, fi, bij voorb. fi quando wanneer éénmaal, of éëns, bij voorb. fi quando auditum fit, Cic. Rofc. Am. 13, fi quando unquam, meminerint, Liv. X, 14: ook abfolute, fi quando, bij voorb. Nunc mihi, fi quando, puer & Cytherea, valete, Ovid. Art. II, 15: Num quando cet., Cic. Amic. 19: Ne quando cet. op dat niet éëns, Cic. Rofc. Am. 50.

QUANDOCUNQUE of QUANDO CUNQUE, 1) wanneer het eene ftelling begint, te welker tijd ook, bij voorb. het gefchieden kan enz., d. i. het zij wanneer het wille, wanneer men het ook vertalen kan, wanneer, of zoo dikwijls ook; zoo dra maar, bij voorb. quandocunque fors obtulerat, Hirt. Alex. 22, en meermaalen, bij voorb. Cato ap. Plin. H. N. XXIX, 1 med. Horat. Ep. I, 14, 17. I, 16, 58. Prop. II, 1, 71 (81). 2) éénmaal, het zij wanneer het wille, te zijner tijd, bij voorb. Quandocunque mihi poenas dabis, Ovid. Met. VI, 544, i. e. gij zult mij éëns enz.: quandocunque, precor cet., Ovid. Trift. III, 1, 57. Not. Gefcheiden, bij voorb. Garrulus hunc quando confumet cunque, Horat. Sat. I, 9, 33, i. e. éénmaal, te zijner tijd.

QUANDOQUE, 1) voor quandocunque, a) wanneer éëns, te welker tijd ook, met een volgend Verbum, bij voorb. het gefchieden zal enz., wanneer men het dikwijls overzetten kan, wanneer, of zoo dra maar, zoo dikwijls maar, bij voorb. quandoque trahet cet., Horat. Od. IV, 2, 34: indignor, quandoque bonus dormitat Homerus, Ibid. Art. 359: en meermaalen, bij voorb. Colum. II, 10, 16. Petron. 133. Sueton. Caef. 81. Liv. I, 31 ante med. Curt. VII, 10, 9. b) éëns, d. i. het zij wanneer het wil, te zijner tijd, bij voorb. quoad ille quandoque veniat, Cic. ad Div. VI, 19 extr., tot hij éëns komt: ne quandoque parvus hic ignis incendium ingens exfufcitet, Liv. XXI, 3 extr.: fcire, quid quandoque deceat, prudentiae (eft), Cic. Or. III, 55 extr., i. e. te zijner tijd: doch, het kan hier ook voor & quando ftaan; de zin verliest niets: ut quandoque inter pofteros quaereretur, op dat éëns enz., Plin. Paneg. 104 dus ook ex his quandoque nafcentur cet., Ibid. 28 extr., en meermaalen, bij voorb. Tacit. Ann. VI, 20. Macrob. Somn. Scip. II, 10. Suet. Claud. 1 extr. tweemalen. c) Somtijds, bij voorb. Hae quandoque intortae, Celf. VII, 28 prope fin. en meermaalen, bij voorb. Ibid. VI, 6 poft init. Senec. Nat. Quaeft. I, 1 extr. Colum. VII, 3 med. §. 13. d) dewijl, Liv. IX, 10 extr., quandoque hice homines fpoponderunt, het welk toch de eenigfte plaats is. 2) voor & quando, Horat. Sat. II, 6, 60. Manil. II, 744: fcire, quid quandoque deceat, Cic., zie hier voor.

QUANDOQUIDEM of beter QUANDO QUIDEM i. q. quando, dewijl, nadien, Cic. Brut. 44 poft init. Terent. And. III, 5, 2. Eun. II, 3, 83. Heaut. V, 5, 20. Ad. IV, 5, 6. Hec. III, 5, 42. Phorm. II, 3, 58. Liv. VIII, 33 ante med. Virg. Ecl. III, 55: dat het twee woorden zijn, ziet men daar uit, omdat zij gefcheiden worden, Cic. Verr. III, 80 extr., Quando tu quidem cet.

QUANQUAM, zie Quamquam.

QUANTILLUS, a, um, i. q. quantulus, 1) hoe groot, als men verkleinend fpreekt, waarom het in 't gemeen is, hoe klein? bij voorb. tiline, bij voorb. quantae e quantillis jam funt factae? (tiline), Plaut. Poen. V, 3, 47: quantillo mihi opere nunc perfuaderi poteft, ut cet., i. e. hoe ligt, met hoe weinig moeite, Ibid. Truc. II, 8, 7. 2) hoe veel, als men verkleinend fpreekt, d. i. hoe weinig, bij voorb. quantillo argento te conduxit? Plaut. Pfeud. IV, 7, 95, i. e. voor hoe veel geld: Quantillum hoe veel, d. i. hoe weinig, bij voorb. quantillum fitit? Plaut. Curc. I, 2, 14: Huic debet Philolaches paulum. Theu. quantillum? Tra. quafi quadraginta minas, Ibid. Moft. III, 1, 95: fubducam ratiunculam, quantillum argenti mihi apud trapezitam fit, Ibid. Capt. I, 2, 90.

QUANTISPER, *hoe lang? d. i. hoe lange tijd*, *bij voorb.* Velim paulisper experiri te. Quantisper? non plus triduum, Caecil. ap. Non. 11. n. 20: possum exorare te, ut recedas a me paulisper modo? Quantisper sat habes, Pompon. Ibid.

QUANTĪTAS, atis, f. *grootte*, *menigte*, *aantal*, *bij voorb.* humoris, Plin. H. N. XVII, 24: levitatis, Plin. H. N. XXXIV, 10: modi seu numeri, Quintil. VII, 4 extr.: vocis, Ibid. XI, 3, 14 seq.: vitium, quod fit per quantitatem, Ibid. I, 5, 46: quaeritur per conjecturam & quantitas & qualitas circa modum, speciem, numerum cet., Ibid. VII, 2, 6: pretii, Apul. in Apolog. p. 293, 11 Elm.: quantitas est modulorum ex ipsius operis sumtione, singulisque membrorum partibus, universi operis conveniens effectus, Vitruv. I, 2: *van daar* 1) *de somme*, Pandect. XVI, 2, 11. XLV, 1, 65. XLIX, 14, 17: *dus ook* Certum est, cujus species vel quantitas qualis quantave sit, ostenditur, Ibid. XII, 1, 6: si non corpus sit legatum, sed quantitas, Ib. XXX leg. 34: pretium tesserae frumentariae praestandum, quoniam tale fideicommissum magis in quantitate quam in corpore consistat, Ibid. XXXI, 87 in. 2) *in de Logica is* Quantitas *van eene stelling*, *wanneer dezelve algemeen*, *of bijzonder is*, Apulej. doctr. Plat. 3 post init. v. 41 Elm.

QUANTO, *zie* Quantus.

QUANTOPĔRE, *hoe zeer*, *bij voorb.* quantopere expetenda esset, dictum est, Cic. Tusc. III, 3 extr.: cf. Plin. Paneg. 44: *ook staat het achter* tantopere, *wanneer het zoo zeer*, *of als* (*d. i. zoo zeer*) *vertaald wordt*, *bij voorb.* neque tantopere desiderabam, quantopere — delector, Cic. Or. I, 35 extr.; *het staat voor* quanto opere *gelijk den* quanto opere *staat* Cic. Att. XIV, 6 Ed. Ernest.: *dus ook* docet, quanto opere reip. intersit, Caes. B. G. II, 5 Ed. Oudend., *ook wordt het gescheiden*, *bij voorb.* quantoque opere, Cic. ad Div. XIII, 7 in.: Quanto se opere, Cic. Nat. D. II, 49 extr.

QUANTŬLUS, a, um, i. q. quantillus, 1) *hoe groot*, *als men verkleinend spreekt*, *wanneer het*, *bij slot*, *hoe klein*, *hoe gering*, *of weinig is*, *bij voorb.* quantulus (sol) nobis videtur? Cic. Acad. IV, 26, *hoe klein!* mors sola fatetur, quantula sint hominum corpuscula, Juvenal. X, 172: *van daar* Quantulum Neutr., *hoe veel*, *of zoo veel als enz.*, *wanneer men verkleinend*, *of van eene kleinigheid spreekt*, *bij voorb.* quantulum judicare possemus, Cic. Verr. III, 1, i. e. *hoe veel*, *bescheiden gesproken*: Nescio, quantulum adtulerit, Plaut. Bacch. II, 3, 36, i. e. *hoe veel*: Quantulum est? Cic. Leg. II, 19, *hoe veel*, *d. i. hoe weinig*: quantulum tamen esse in tantulis potest! Plin. H. N. XI, 5 extr.: quantulum interest, Cic. Agr. II, 25 post med.: Quantulum enim summae curtabit quisque dierum cet., Horat. Sat. II, 3, 124. 2) *zoo groot als*, *d. i. zoo klein als*: *van daar* quantulum *zoo veel als*, *d. i. zoo weinig als*, *bij voorb.* mulieri reddidit, quantulum visum est, Cic. in Caecil. 17 extr.: carmen Pindari, quantulum est mihi memoriae, dicam, Gell. XVII, 10: *van daar* quantulum quantulum i. e. *hoe veel*, (*d. i. weinig*) *het ook zij*, *bij voorb.* aderant fratres quantulum quantulum ferentes auxilii i. e. *naar hun vermogen*, Apul. Met. IX Ed. Oudendorp. p. 659.

QUANTŬLUSCUNQUE, acunque, umcunque, *of* QUANTŬLUS CUNQUE cet., *hoe groot ook*, *zoo groot als maar*, *wanneer men van eene kleinigheid spreekt*, *d. i. hoe klein ook*, *zoo klein maar*, *bij voorb. het ook zij*, *bij voorb.* quantulacunque est, Cic. Att. VI, 9: de hac mea, quantulacunque est, scientia, Cic. Or. I, 3: non audiunt, non sequuntur adfectus, quantulicunque sint, Senec. Ep. 85 ante med.: Nam terra est illi quantulacunque gravis, Martial. XI, 15, 21: Quantulacunque adeo est occasio, sufficit irae? Juvenal. XIII, 183: *van daar* Quantulumcunque (Neutr.) *hoe veel maar*, *zoo veel als maar enz.*, *wanneer men verkleinend spreekt*, *d. i. zoo weinig als*, *zoo gering*, *als enz.*, *bij voorb.* quantulumque aquae, vel ciborum inest, pedibus (gallinarum) everritur, Colum. VIII, 3 extr.: quantulumcunque dicebamus, Cic. Or. III, 30, i. e. *wat men ook* (*hoe weinig men ook maar*) *van ons hield of dacht. Ook wordt het gescheiden*, *bij voorb.* quantulum id cunque est, Cic. Or. II, 23, *waar uit blijkt*, *dat het twee woorden zijn.*

QUANTULUSLĪBET, alibet, umlibet, i. e. *hoe klein het ook zij*, *bij voorb.* febricula, *bij voorb.* non denique febriculam quantulamlibet ad causam hujus edicti pertinere, Pandect. XXI, 1, 4 extr.

QUANTUM, *zie* Quantus.

QUANTUMVIS, *voor* quantum vis, *zoo veel gij wilt*, *zoo veel men wil*, *bij voorb.* quantumvis licet excellas, Cic. Amic. 20; *het kan ook zeer*, *heeten*: *even dus staat* quamvis enumeres multos licet, Cic. Leg. III, 10: *in beide plaatzen kan het ook zijn*, *nog zoo*, *nog zoo zeer*: *bij slot is het dezelfde zin*: *verders* meretrici des quantumvis, nusquam adparet, Plaut. Truc. II, 7, 38: *van daar* 1) *zeer*, *heel zeer*, *zie hier voor* Cic.: quantumvis facundus, Sueton. Calig. 53: quantumvis salubriter, Ibid. Claud. 21 post med.: homo quantumvis valer, Senec. in Apocoloc. med. 2) *alhoewel*, *bij voorb.* ille catus, quantumvis rusticus, Horat. Sat. II, 2, 39: ista, quantumvis exigua sint, in majus crescere, Senec. Ep. 85, *alwaar het ook zijn kan*, *zij mogen nog zoo klein zijn.* 3) *schoon ook nog zoo* (*zeer*), *het mag ook nog zoo* (*zeer*), *bij voorb.* ista, quantumvis exigua sint, in majus crescere, Senec., *zie hier voor.*

QUANTUS, a, um, 1) *voor* quam magnus, *hoe groot*, *bij voorb.* quot, quantas, quam incredibiles hausit calamitates! Cic. Tusc. I, 35 extr.: qualis & quanti hominis in dicendo putas esse historiam scribere? Cic. Or. II, 12: reminiscens, a quanto bello ad quam parvam rem principem ducum misisset, Nep. Dat. 5: cogitaret potius, cum quanto studio — reditum esset, quam qua stultitia — decessum, Liv. VIII, 25 extr.: quanta de spe decidi? Terent. Heaut. II, 3, 9: nescis, in quantis malis verser miser, Ibid. And. IV, 1, 25: quantos acervos facinorum reperietis? Cic. Sull. 27 extr. *Ook kan men het vertalen*, a) *zoo groot als*, *of zoo groot*, *wanneer het hetzelfde is*, *als zoo groot als*, *wanneer dan* tantus *volgt of wegblijft*, *bij voorb.* quantam diligentiam consuleris, tanti me fieri existimabo, Cic. ad Div. XVI, 4: si, quantam voluntatem habent — tantum haberent animum cet., Cic. Font. 14: nisi, quanta vi — expetant, tanta (vi) regna reges defendant, Liv. II, 9: quantus Polyphemus — claudit pecudes — (tanti, *het welk te verstaan is*) alii habitant Cyclopes, Virg. Aen. III, 641, *voor* quantus est Polyphemus, qui claudit cet., tanti sunt Cyclopes — qui hic habitant: *verders* Crocodilus parit ova, quanta anseres (scil. pariunt), Plin. H. N. VIII, 25: quanta mea sapientia est, Plaut. Stich. I, 2, 62, i. e. *naar mijne kunde*: acta est nox mihi, quanta fuit i. e. tota nox, Ovid. Her. XII, 58: *even dus staat* quam magnus, a, um, *zie* Quam. b) *als*, *of dergelijk*, *wanneer het hetzelfde is*, *als*, *zoo groot als*, *wanneer* tantus *voorafgaat of wegblijft*, *bij voorb.* tantam dimicationem, quanta nunquam fuit, Cic. Att. VII, 1, i. e. *als*, *dergelijk*, *of ook zoo groot*: Itaque, quantus non unquam antea, exercitus ad Sutrium venit, Liv. IX, 37: Tartarus bis patet in praeceps tantum, quantus suspectus ad Olympum, Virg. Aen. VI, 578: Quantus Athos aut — Eryx, Ibid. XII, 701. *Ook staat er de* Superlativus *bij*, *bij voorb.* tanta inter eos, quanta maxima esse potest, morum distantia, Cic. Amic. 20, i. e. *als* (*dergelijk*) *de grootste zijn kan*, *gevolglijk de grootste ongelijkheid*: *dus ook* tanta voluptate, quanta percipi posset maxima, Cic. Senect. 12. *Ook zonder* tantus, *wanneer* quantus *bij de* Superlativi *in plaats van* quam *staat*, *bij voorb.* quanta maxima poterat celeritate, Liv. XXVIII, 8 in.: conducta, quanta maxima posset juventute, Ibid. 36 in.: quantis maximis poterat itineribus, Liv. XXVII, 43 extr., i. e. *zoo sterke marschen*, *als mogelijk*: *daar voor staat* quanta eximia celeritate potuit, Liv. XLII, 15 in., *alwaar echter* Gronovius maxima *voor* eximia *lezen wil*: *verders* quantas maximas possum, gratias ago, Apul. Apolog. post med. p. 356, 31 Elm.: quantum maxima voce potuit, Liv. VII, 9 extr., i. e. *zoo luid* (*hard*) *als hij kon.* c) *ook dat zoo groot*, *voor* ut tantus, *zie* n. 3. *Ook staat* quantus quantus *voor* quantuscunque, *zoo groot maar als enz.*, *d. i. hij zij zoo groot als hij wil*, *bij voorb.* Terent. Ad. III, 3, 40 Tu, quantus quantus nihil nisi sapientia es: *verders* quanta quanta haec mea paupertas est, tamen cet., Ibid. Phorm. V, 7, 10. Not. quantus *met den* Infinitivus, Stat. Sylv. V, 3, 149. *Hier toe kan men ook rekenen* quanti *hoe veel*, *hoe duur*, *of zoo veel*, *zoo duur als*, *hoe hoog* (*in prijs of waarde*) *of zoo hoog* (*in prijs*) *als enz.*, *bij voorb.* quanti emit? Terent. Eun. V, 6, 14: Emit tanti, quanti Pythius voluit, Cic. Off. III, 14, *zoo duur als de enz.*: *van daar* Quanti quanti, Cic. Att. XII, 23 post med., *zoo duur* (*hoog*) *het ook zij*: Vide, quanti apud me sis, Cic. ad Div. VII, 19, i. e. *in hoe hooge waarde*, *zie* n. 2. Not. *Hier willen velen* pretii *verstaan.* 2) *hoe groot*, *als men ironisch spreekt*, *d. i. hoe klein*, *bij voorb.* Homunculi quanti sunt? Plaut. Capt. Prol. 51: homunculi quanti estis! Ibid. Rud. I, 2, 66. *Zoo kan ook* quanti *heeten* (*ironisch*) *hoe goedkoop.* 3) *voor* quot, *hoe veel*, *of zoo veel als*, *bij voorb.* quanta millia, Propert. I, 5, 10: Semina, quanta cet., Pallad. in Mart. 9 post med.: *ook* Lucret. V, 46, quantae acres curae quantique timores: *verders* quanti fortes viri? quanti tyrannicidae? Senec. Controv. V, 33: quantis monstris, Val. Fl. III, 161: *en meermaalen*, *bij voorb.* Stat. Sylv. IV, 3, 49 *en* 152. *bijzonder bij het woord*, *geld*, *als* pecunia, argentum, *bij voorb.* quantum argentum, Liv. XXIII, 21: pecunia, Cic. Phil. XIII, 5. Caes. B. G. VI, 19: cf. Pecunia: *of* absolute, quantum (i. e. *zonder* Substantivum) *hoe veel*, *of zoo veel als*, *bij voorb.* quantum audio, Terent. And. II, 5, 12, *zoo veel ik hoor*: quantum suspicor, Terent. Eun. I, 2,

I. 2, 62: quantum sentio, Cic. Acad. IV, 46 in.: quantum potest, scil. fieri, *zoo veel mogelijk*, Cic. Att. IV, 13 post med. Terent. Eun. V, 1, 20. Plaut. Poen. III, 1, 64: quantum potero, Plaut. Aul. I, 2, 41. Cic. Fin. II. 39: quantum potes. Terent. Phorm. IV, 3, 69, i. e. *zoo veel gij kunt, naar uw vermogen:* Quantum in te est, Cic. Nat. D. III, 7: *dus ook* quantum in ipsis fuit, Cic. Flacc. 25, i. e. *zoo veel in hun gelegen was, naar hun vermogen:* quantum ad i. e. *wat ons belangt, ten aanzien, bij voorb.* quantum ad Pirithoum, Phaedra pudica fuit, Ovid. Art. III, 35: quantum ad habitum mentis suae, non perturbatur, Senec. Ep. 85 ante med. *Ook* in quantum *hoe ver, eigenlijk en Tropisch, wanneer het ook somtijds in hoe ver, zoo veel als enz., vertaald kan worden, bij voorb.* in quantum secuta est, Ovid. Met. XI, 7, i. e. *hoe ver:* vide, in quantum corporibus vagari liceat, Senec. Benef. VI, 23: in quantum — frigora poscunt, Juvenal. XIV, 318: in quantum virtus intelligi potest, Vellej. I, 9: in quantum potuerit, Plin. Ep. X, 75, i. e. *in hoe ver, of veel als mogelijk zijn zal. Ook staat er de Superlativus bij, bij voorb.* Prisco, quantum plurimum potuero, praestabo, Plin. Ep. VI, 12, i. e. *zoo veel als mogelijk zijn zal, alwaar* plurimum *weg kon blijven: dus ook* quantum quisque plurimum posset adjicere magnitudini, Liv. XXX, 13. *Van daar* quantum quantum i. e. *zoo veel als slechts, bij voorb.* denegabit, quantum quantum ad eum erit delatum, Plaut. Poen. III, 4, 28. *Ook wordt het aan de woorden* Mirum, nimium, immane, *gehecht, d. i. zeer enz., zie* Mirus, Nimius, Immanis. *Ook staat het met den* Genitivus, *bij voorb.* dotis, Terent. Phorm. IV, 5, 10: frumenti, Cic. Verr. III, 18: dulcedinis, Plin. Ep. VI, 7: laboris, Phaedr. II, 8, 13: perfidiae, Ovid. Her. XII, 19: hominum, Catull. III, 2. *Ook ontbreekt de* Genitivus, *bij voorb.* quantum est (deorum), Terent. Heaut. IV, 6, 6, i. e. *zoo veel er* (Goden) *zijn:* O omnium, quantum est, qui vivunt, homo hominum ornatissime, Terent. Phorm. V, 6, 14: quid ais, quantum terra tegit, hominum perjurissime, Plaut. Pseud. I, 3, 117: Quantum importunitatis habent, Sallust. Jug. 31. §. 22. (*volgends andere Edd. cap.* 36), i. e. *uit hoofde van haare groote onbeschaamdheid. Ook staat* quantum adverbialiter *voor* quantopere, *wanneer* tantum *of een ander woord volgt, bij voorb.* quantum quisque timet, tantum fugit, Petron. 123: quantum Romae terrorem fecerat, tam laetam famam tulerat, Liv. IX, 38: Numantia quantum Carthaginis opibus inferior, ita virtutis nomine — par, Flor. I, 18: quantum a mari recessisset, minus obvium fore Romanum credens, Liv. XXI, 31, *voor* quanto magis — tanto minus: *dus ook voor* quam, *bij voorb.* quantum maxima voce potuit, inquit, Liv. VII, 9 extr., *met zoo sterke stem als hij maar kon, d. i. zoo hard, zoo luid, als mogelijk. De* Genitivus quanti *staat bij waardeeren, schatten, koopen, verkopen enz., hoe veel? hoe duur? of zoo duur als, zoo hoog als, of enkel als, wanneer het hetzelfde is, als zoo duur* (*hoog*) *als, of wanneer* tanti *of* tantus *voorafgaat, bij voorb.* quanti emit? Terent. Eun. V, 6, 14: quanti emi potest minimo? Plaut. Epid. II, 2, 110: quanti locaverint, tantam pecuniam redemtori solvendam, Cic. Phil. IX, 7: emit tanti, quanti Pythius voluit, Cic. Off. III, 14, i. e. *als:* vide, quanti apud me sis, Cic. ad Div. VII, 19, i. e. *hoe hoog ik u achte, hoe hoog gij bij mij staat:* noli spectare, quanti sit homo; parvi enim pretii est, Cic. Q. Fr. I, 2, 4: quanti haec philosophia aestimanda est! Cic. Nat. D. I, 20: tu illam ostendisti, quanti penderes, Terent. Heaut. I, 1, 108: cum scias, quanti Tulliam faciam, Cic. ad Div. II, 16 post med., i. e. *schatte:* quanti est sapere! Terent. Eun. IV, 7, 21, i. e. *welke heerlijke zaak, wanneer men wijs is, of verstand bezit:* examinatur, quanti ejus interfit, Pandect. XLIII, 18, 3: quanti id eo anno plurimi fuit, tantum aes dare cet., Ibid. IX, 2, 2 ex lege Aquillia, i. e. *hoe veel het toen het duurst gegolden heeft, d. i. hij moest den hoogsten prijs betalen, die er in dat jaar was: dus ook* quanti quanti *zoo duur* (*hoog*) *als het maar zij*, Cic., *zie boven n.* 1. *De* Ablativus quanto *staat geern bij de* Comparativi *hoe veel te, of zoo veel te, als enz., of ook hoe, bij voorb.* quanto magis, Cic. Acad. I, 3: quanto diutius abest, magis cupio tanto, Terent. Heaut. I, 15, i. e. *hoe langer:* Quanto erat gravior oppugnatio, tanto crebriores cet., Caes. B. G. V, 44, i. e. *hoe hevtiger, des te menigvuldiger*, quanto diutius considero, tanto mihi res videtur obscurior, Cic. Nat. D. I, 22. *Ook kan* tanto *voorstaan, dan heet* quanto *insgelijks hoe. Ook ontbreekt* tanto, *bij voorb.* segnius secuturam, quanto longius cet., Liv. XXI, 53: frumenta quanto sunt expolitiora, minus a curculionibus exeduntur, Colum. II, 21 extr.: ius temina quanto fecundior est, celerius senescit, Ibid. VII, 9: *of er staat* eo *voor, d. i. des te, bij voorb.* quanto longius discederent, eo solutiore cet., Liv. III, 8: quanto magis adpropinquare adversarius coepit, eo ubi celerius cet., Pompej. ad Domit. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 12: *doch dit is alleen te verstaan, wanneer men* quanto, *hoe, kan overzetten. In andere gevallen kan geen* tanto *verstaan worden, bij voorb.* quanto Aristoteles gravius nos reprehendit, qui cet., Cic. Off. II, 16: quanto Stoici melius, qui cet., Cic. Nat. D. I, 44. *Ook staat* quanto *bij andere woorden van vergelijking, bij voorb. overtreffen, beter zijn enz., bij voorb.* quanto antecedebat, Nep. Hann. 1: quanto praestat, Caes. B. C. I, 32, i. e. *hoeveel te enz.:* quanto antistatis, Metell. Numid. ap. Gell. XII, 9: quanto mallem, Stat. Theb. III, 285. *Ook bij* Positivi, *bij voorb.* quanto modicus, Tacit. Ann. VI, 45, *hoe matiger:* quanto ignara, tanto toleratiora, Ibid. XII, 11. *Ook bij* ante, secus, aliud cet., *bij voorb.* quanto ante viderit, Cic. Sext. 3, *hoe veel te enz.:* quanto secus, Cato ap. Charif. 2: quanto sit aliud, Quintil. X, 1 ante med., i. e. *hoe veel het anders* (*onderscheiden*) *zij. Ook staat* quantum *voor* quanto, *bij voorb.* quantum magis insinuabant, eo magis, Liv. III, 15: quantum — longius procederet, eo majorem cet., Liv. XLIV, 7: *gelijk ook* tantum *voor* tanto *staan kan, bij voorb.* quanto potentior, tantum vinceretur, Liv. VI, 38: quanto violentior, tantum illa cet., Tacit. Ann. II, 24, *alwaar dus* tantum *voor* tanto magis *staat: zoo staat ook* quantum *voor* quanto magis, *bij voorb.* quantum augebatur, tanto majore cet., Liv. V, 10: quantum laxaverat, tanto magis cet., Liv. XXXII, 5 in., *alwaar men* quanto *zou kunnen lezen; doch, dit is misschien niet nodig: zoo kan men toch meermalen* quantus — tantus *verklaren* quantuscunque cet.: *en van daar* quantum i. e. *zoo veel maar, bij voorb.* quantum potero, quantum in te est cet. (*zie hier voor*) i. e. quantumcunque. *Eindelijk, gelijk* quantus, a, um, *voor* ut tantus *staat, zoo staat ook dikwijls* quantum (*hoe veel*) *voor* ut tantum, *bij voorb.* Cic. ad Div. IX, 14 §. 6, tantum vales apud Dolabellam, quantum si ego valerem cet. i. e. *dat, indien ik zoo veel gold enz. Zoo is het met* Qualis, qui cet., *zie* Praecept. Illi P. I c. 13 (3, 4), *voor* quantuscunque, *bij voorb.* perfecit, ut, quanto honore adficeretur, non minora illis ornamenta redderet, Cic. Rosc. Am. 50 extr., *zie hier voor.*

QUANTUSCUNQUE, acunque, umcunque, 1) *zoo groot als maar, bij voorb. het zij, d. i. hetzij zoo groot als het wil, bij voorb.* bona, quantacunque erant, Cic. Phil. V, 8: quantuscunque sum, Cic. Or. II, 28: tantum hoc, quantumcunque est, quod certe maximum est, totum est, inquam, tuum, Cic. Marcell. 2: unum quantumcunque gaudium, Liv. XXX, 10: data quantacunque quiete temporis, Liv. XXXII, 5 in.: victoria, Liv. XXVII, 31: quanticunque, scil. pretii, Senec. Ep. 80 med., *voor zoo hogen prijs als maar, zoo duur als maar; doch, het kan ook tot n. 2 behoren.* 2) *zoo veel als maar: hier staat misschien bij de oude Schrijvers alleen het* Neutrum Absolute, *bij voorb.* debeo, quantumcunque possim, Cic. Fin. I, 4 in., i. e. *zooveel ik maar kan:* quantumcunque tamen praeconia nostra valebunt, Ovid. Trist. I, 5, 35.

QUANTUSLIBET, alibet, umlibet, i. q. quantusvis, 1) *zoo groot het ook is, bij voorb.* ordo, Ovid. Fast. VI, 669: quantalibet hyemis saevitia, Colum. VIII, 17, 11: in quantolibet populi agmine, Plin. H. N. VIII, 23: alius quantilibet oneris patiens, Ibid. XVI, 40 extr.: quantaslibet suppurationes sanat, Ibid. XX, 6 extr.: quantalibet facilitate, Tacit. Agric. 6, i. e. *elke:* gloria quantalibet, quid erit, si gloria tantum est? Juvenal. VII, 81: quantalibet magnitudo hominis concipiatur animo, Liv. IX, 18, i. e. *elke grootte, hoe buitengewoon zij ook zij.* 2) Neutr. quantumlibet, *zoo veel als belieft, zoo veel of zoo zeer het ook zij, bij voorb.* quantumlibet intersit inter cet., Liv. XXXIX, 37 med., i. e. *er zij ook nog zoo groot onderscheid tusschen enz.*

QUANTUSQUANTUS *of eigenlijk* QUANTUS QUANTUS, a, um, i. q. quantuscunque, *zie* Quantus.

QUANTUSVIS, avis, umvis, i. q. quantuslibet, 1) *zoo groot hij ook is, of elk zonder onderscheid, nog zoo groot, bij voorb.* quantasvis, magnas etiam copias sustineri posse, Caes. B. G. V, 28, *alwaar* magnas *weg kon blijven:* esto quantovis oris honore, Lucret. IV, 1165: quantovis hominis ingenio comprehendi posse & percipi, Gell. XIV, 1 post init.: portum satis amplum quantaevis classi, Liv. XXVI, 42, i. e. *elke vloot, hoe groot zij ook zij.* 2) *groot, bij voorb.* videtur esse quantivis pretii, Terent. And. V, 2, 15: *van daar* Neutr. Quantumvis *zoo veel gij wilt, zoo veel men wil: van daar* Adverbialiter, *bij voorb.* quantumvis licet excellas, Cic., *alwaar het ook, zeer, heel zeer, kan heeten: van daar* 1) *zeer, heel zeer, zie hier voor:* quantumvis facundus, Sueton. 2) *alhoewel, offschoon, bij voorb.* quantumvis rusticus, Horat. *Zie boven in 't bijzonder* Quantumvis *als een* Adverb.

QUAPROPTER *of* QUA PROPTER, *staat voor* quae propter (*gelijk* antehac, posthac *voor* ante haec, post haec scil. tem-

po-

pora, negotia: *waaruit blijkt, dat de Romeinen in de Diphthongen ae en oe voornaamlijk de eerste letter hebben laten hooren, gelijk ik in de* Spraakkunst *aangemerkt heb*, 1) *waarōm*, a) *in eene vraag*, Terent. And. IV, 2, 31. Ibid. Heaut. I, 2, 14, *en* Hec. III, 1, 31. Plaut. Most. II, 2, 52. b) *buiten eene vraag, bij voorb.* credo te mirari, quid sit, quapropter te evocare jussi, Terent. Hec. V, 1, 6: non tu scis, Hecubam quapropter canem Graii esse praedicabant? Plaut. Men. V, 1, 14: quid est, quapropter nobis malum minitamini? Ibid. Bacch. V, 2, 25. Not. *overäl volgt hier de* Indicativus, *daar men volgends onze Spraakkundige regels den* Conjunctivus *zou verwacht hebben: doch ook volgt de* Conjunctivus, *bij voorb.* animum advorte, nunc jam, quapropter — habuerim, Plaut. Pseud. I, 5, 83. *De* Ed. Gronov., *heeft een* Punctum *achter* jam, *maar er diende zeker een* Comma *te staan.* 2) *daarōm, in 't begin van eene stelling, dienvolgends*, Cic. Verr. II, 73 ante med. Cic. Caecin. 27 post med. Terent. Heaut. II, 3, 116. Ibid. Ad. III, 2, 44. Lucret. I, 128. Not. *Dat het eigenlijk twee woorden zijn, ziet men daaruit, dewijl het gescheiden wordt, bij voorb.* qua me propter cet., Ter. Hec. III, 3, 4, *voor* quapropter me cet.

QUAQUA, Abl. *van* quisque, scil. parte, *waar ook, of waar heen ook, bij voorb. men gaat, bij voorb.* quaqua incedit, Plaut. Mil. II, 1, 14: quaqua tangit, omne amburit, Ibid. Epid. V, 2, 9: facies quaqua pinnis explicitis, Apul. Met. II post init. p. 116, 2 Elm.: quae te, quaque decideris, membratim dissipabunt, Ibid. VI post med. p. 184, 17 Elm.: Quaqua tamen insignis illius pallae perfluebat ambitus, Ibid. XI post init. p. 258, 30 Elm.: *van daar* quaqua versus *overäl heen*, Apul. Met. IV ante med. p. 145. 6 Elm.

QUAQUAM, Abl. *van* quisquam, scil. parte, 1) *ergens waar*. 2) *ergens heen*, Lucr. I, 429.

QUAQUE, Ablat. *van* quisque, scil. parte, *waar ook, waarheen ook*, Manil. V, 313.

QUARE *of eigenlijk* QUA RE, *waardoor, bij voorb.* multas res novas in edictum addidit, quare luxuria reprimeretur, Nep. Cat. 2; *doch het kan ook heeten, opdat: van daar* 1) *waarōm, weshalven*, a) *in eene vrage, dit is bekend*, Cic. Or. I, 16 ante med. Plaut. Mil. V, 12. b) *zonder vraag, bij voorb.* utendum est excusatione, quare id — necesse fuerit, Cic. Off. II, 19 extr.: miror, quid causae fuerit, quare consilium mutaris, Pompej. ad Domit. 1 in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 12, i. e. *waarōm of dat:* quae tanta vitia fuerint, quare is patri displiceret, *voor* propter quae, Cic. Rosc. Am. 14: nihil esse commissum, quare ad istam rationem perveniretur, Cic. Quint. 19: *en meermalen, bij voorb.* Horat. Sat. I, 9, 53. II, 3, 46. 2) *opdat, in zekere gevallen, bij voorb.* Omnia excogitantur, quare maneatur, Caes. B. G. V, 31: omnia feci, quare perditis resisterem, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 21: Permulta sunt, quae dici possunt, quare intelligatur, summam cet., Cic. Rosc. Am. 33 extr., *alwaar het ook kan zijn, waardoor: dus ook* Nep. Cat. 2, *zie hier voor.* 3) *hoe, door welk middel, bij voorb.* Terent. Eun. II, 3, 77, *alwaar het gemeenlijk* qua re *gedrukt wordt, (als twee woorden).* 4) *bij het begin van een punt. Daarōm, derhalven*, Cic. ad Div. XIII, 71. Cic. Q. Fr. I, 1, 23. Sallust. Cat. 52 §. 17 (*in andere* Edd. cap. 56). Horat. Sat. II, 3, 76. Not. nescio quare, *ik weet niet, waarōm, eene wijze van spreken*, Cic. Att. VI, 3 post med. Plaut. Merc. II, 3, 31: *dus ook* nec quid nec quare, *schijnt eene soort van spreekwoord te zijn, wanneer men van iet wonderbaars spreekt, dat men niet begrijpt, daar men geene reden van kan geven, bij voorb. van eene vrouw, die tegen verdienste uit de grootste armoede opgekomen is, staat* Petron. 37 nunc nec quid nec quare in coelum (i. e. ad felicitatem) abiit & Trimalchionis tapanta est.

QUARTADECIMANUS, a, um, *Iemand van de veertiende Klasse, Orde, Legioen enz., bij voorb. van het veertiende Legioen*, Tacit. Hist. II, 11, *alwaar* Quartadecumani *staat.*

QUARTANA, scil. febris, *zie* Quartanus.

QUARTANUS, a, um, 1) febris quartana, Cic. Nat. D. III, 10. Plin. H. N. VII, 50 in. Martial. X, 77, 3: *en* quartana *volstrekt*, scil. febris, Cic. ad Div. XVI, 11. Horat. Sat. II, 3, 290. Plin. H. N. XX, 6 extr.: *ook* Cels. III, 3, i. e. *de derdendaagsche koorts.* 2) *van de vierde Klasse, Legioen enz.: van daar* Quartani, scil. milites, Tacit. Hist. IV, 37. Inscript. ap. Gruter. p. 1081 n. 2, i. e. *van het vierde Legioen.*

QUARTARIUS, i, m. 1) *het vierendeel van eene maat, zoo wel van drooge als natte waaren, misschien het vierendeel van een* Sextarius, *een kwartier, of kwartiertjen, maatjen enz., bij voorb.* sulphuris, Cato R. R. 9: 1 vini, Liv. V, 47: salis sextarium cum quartario mellis, Colum. XII, 3: dona amplissima, quartarii farris aut heminae, Plin. H. N. XVIII, 3. 2) *ook van menschen.* Festus *zegt:* Quartarios adpellabant antiqui muliones mercenarios, quod quartam partem quaestus capiebant. Lucilius: Porro homines nequam malus ut quartarius cippos colligere omnes; *alwaar* Scaliger collisere *voor* colligere *lezen wil.*

QUARTATO, *zie* Quarto, are.

QUARTE, *zie* Quartus.

QUARTICEPSOS, *zie* Quadricepsos.

QUARTO, are, *iet viermalen of voor de vierde keer doen: van daar* Quartato (Abl.), *bij voorb.* dicere verba tertiato & quartato prae metu, Cato ap. Serv. ad Virg. Aen. III, 314, i. e. (*misschien*) *iet viermaal zeggen: van iemand, die stottert, die niet recht voort kan, en de woorden van angst dikwijls herhaalt.*

QUARTO, QUARTUM, *voor de vierde keer, zie* Quartus.

QUARTUS, a, um, *de vierde, bij voorb.* pars, Caes. B. G. I, 12, cohortes quartae, Ibid. VII, 37: dies, Cels. IV, 8 med.: febris quartis diebus recurrens i. e. quartana, Gell. XVII, 12: locus, Cic. Invent. I, 53: Carneades, qui est quartus ab Arcesila, Cic. Acad. IV, 6: Pilumnusque illi quartus pater, i. e. abavus, Virg. Aen. X, 619: quartus in exemplis adnumerabor ego, Ovid. Her. XVI, 328: quarta invidia, quinta ambitio, Plaut. Pers. IV, 4, 7, i. e. *ten vierden, ten vijfden. Ook staat* quarta, scil. pars, Pandect. V, 2, 8 extr. V, 4, 3 extr.: *dus ook* Plur., *bij voorb.* decimas uxoribus dari, quartas meretricibus, scil. partes, Quintil. VIII, 5 med. §. 19. Not. 1) Quartum *het vierde koorn in den landbouw, bij voorb.* frumenta, quando cum quarto responderint, Colum. III, 3 §. 4, *wanneer het graan het vierde koorn brengt, d. i. viermaal zoo veel, als gezaaid is.* 2) Quartum, Adverbialiter, *voor de vierde maal, bij voorb.* consul quartum, *voor de vierde maal* Consul, Liv. III, 66 in. *en* 67 in. Cic. Senect. 4 in.: Ablat. quarto *voor de vierde maal, of keer*, Ovid. Met. IX, 51. Fast. II, 823: *zie van* quartum *en* quarto Gell. X, 1, *alwaar* Varro *er onderscheid tusschen maakt, dat echter niet overäl schikken zal, ten minsten niet bij* Ovidius; *en dus denklijk een gril is. Ook zullen de ouden gezegd hebben* die quarte, Gell. X, 24, *alwaar hij ook een vers daar toe uit* Pomponius *aanhaalt.* Not. quartusdecimus *of* quartus decimus *de veertiende*, Cic. Invent. I, 54 *en* 56. Tacit. Ann. XIII, 15. Cels. III, 4 post med. *driemaal*, *en* Plin. H. N. II, 59.

QUARTUSDECIMUS *of* QUARTUS DECIMUS, *zie hier voor.*

QUASI, *voor* quamsi, quam si, *als of: van daar* 1) *als of, of hoe of, bij voorb.* perinde quasi, Cic. Quint. 26 extr., *even als of, zie beneden: bijzonder, gelijk als of, of als of, wanneer het hetzelfde is, als gelijk als of, bij voorb.* quasi rogem cet., Terent. Andr. V, 2, 9, i. e. *gelijk als of ik vraagde, als of ik vraagde:* hostes — insecuti, quasi parta jam victoria cet., Caes. B. G. V, 43, i. e. *gelijk als of men reeds enz.:* quasi — res adversae odia concilient, Ibid. B. C. II, 31: quasi ego, quam dudum, rogem, Terent. And. V, 2, 9, i. e. *als of, of gelijk als of ik vraagde, hoe lang: en meermalen, bij voorb.* Ibid. III, 2, 19. Cic. Fin. II, 2 post med.: *hier staat er dikwijls* vero *bij, bij voorb.* quasi vero debuerint, Cic. ad Div. III, 7, i. e. *gelijk als of zij hadden moeten enz.:* quasi vero consilii sit res, Caes. B. G. VII, 38: quasi vero paulum intersiet, Terent. Eun. IV, 4, 18. Not. queruntur, quasi desciscerem a causa, *voor* me desciscere, Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 42: *dus ook* adsimulabo quasi exeam, *voor* me exire, Terent., *zie beneden.* Not. a) *Het staat ook achter vele woorden van vergelijking, bij voorb.* sic, ita, perinde, proinde cet., *bij voorb.* sic avide adripui, quasi vellem cet., Cic. Senect. 8, i. e. *als of:* Quasi agatur, ita cet., Cic. Quint. 2: Proinde quasi, Cic. Mil. 31: perinde quasi, Cic. Quint. 26: decrepitus senex tantidem est, quasi sit signum pictum in pariete, Plaut. Merc. II, 2, 42. *Ook achter* Verba, *bij voorb.* adsimulo, *bij voorb.* adsimulabo, quasi nunc exeam, Terent. Eun. III, 2, 8, i. e. *ik wil mij houden, doen, als of enz.* b) *ook staat er nog* si *bij, bij voorb.* educavit, quasi si esset cet., Plaut. Cas. Prol. 45: *doch, dan heet misschien* quasi *enkel gelijk, als; dan is* si *niet overtollig; en zoo bij andere (gelijk in* Nisi si, *alwaar* nisi *behalven is): dus ook* quasi si jugulemur, Lucret. IV, 1018, i. e. *als of wij enz., alwaar insgelijks* si *weg kan blijven: zeldzaam schijnt* quem videam aeque esse moestum, ut quasi dies si dicta sit, Plaut. Asin. V, 1, 11, *alwaar zelfs* ut (*gelijk*) quasi si *staat, en gevolglijk een* Pleonasmus *is; maar misschien is de schikking:* ut si (*gelijk of, als of*) quasi (*als 't ware*) dies (*de termijn*) *enz.: echter kan* ut quasi si *ook wel* pleonastisch *staan, gelijk wij wel eens zeggen: het is mij even zoo, als of enz.: en dergelijke* Pleonasmi *zijn gewoon, bij voorb.* ita, quasi canes, haud secus cet., Plaut., *zie beneden: dus ook* quasi ut *als 't ware, als of, bij voorb.* servum una mittit, quasi uti mihi foret custos, Plaut. Merc. I, 1, 90, *ten zij hier* uti *dat, opdat is, d. i. opdat hij, als 't ware, de bewaarer zijn zou; gevolglijk* quasi uti *voor* uti quasi *staat.* 2) *gelijk, gelijk als, bij voorb.* Ex transverso ce-

dax,

dit, quaſi cancer ſolet, Plaut. Pſeud. IV, 1, 45: quaſi pueri, — eodem modo ſervitum cet., Plaut. Aul. IV, 1, 9: qui ſerviunt, quaſi ego ſervio, Ibid. 6, i. e. *zoo gelijk ik enz.:* quaſi poma — vi avelluntur, ſic, Cic. Senect. 19 extr.: ita jam, quaſi canes, haud ſecus circumſtabant, Plaut. Trin. IV, 1, 16, *alwaar* ita *of* haud ſecus *weg kon blijven: ook ſtaat* item *of* itidem *voor* ita *daarbij*, *bij voorb.* quaſi murteta, item vos cet., Ibid. Rud. III, 4, 27. i. e. *gelijk — even zoo:* quaſi piſcis itidem (i. e. *even zoo*) eſt amator, Ibid. Aſin. I, 3, 26: quaſi ſi, *zie boven.* 3) *als 't ware*, *bij voorb.* quaſi parens, Cic. Or. I, 3: quaſi quondam modo cet., Ibid. 59: facilior erit mihi quaſi decurſus mei temporis, Cic. ad Div. III, 2 poſt med.: permitto ſervis quaſi teſtamenta facere, Plin. Ep. VIII, 16: & quaſi civitas, Ibid.: *van daar* quaſi pignus, Pandect. XIX, 1, 3 ante med.: quaſi dos, Ibid. XXIII, 1, 39: fuit quaſi in poſſeſſione, Ibid. XLIV, 16, 3 extr. 4) *ongevaer*, *omtrent*, *bij voorb.* quaſi talenta ad quindecim, Terent. Heaut. I, 1, 30: quaſi quadraginta minas, Plaut. Moſt. III, 1, 95: hora quaſi ſeptima, Sueton. Cat. 58. *Ook kan men het overäl bijna, bijkans, vertalen, bij voorb. bijkans tien korven, zakken, bij voorb.* quaſi decem fiſcos, Cic., *zie hier voor:* quaſi talenta ad quindecim, Terent., *zie hier voor:* quaſi quadraginta minas, Plaut., *zie hier voor:* hora quaſi ſeptima, Sueton., *zie hier voor:* eſt enim quaſi in extrema pagina, Cic. Or. 13, i. e. *bijna of omtrent:* rarus miles & quaſi ob metum defixus, Tacit. Ann. I, 68: mihi quidem quaſi pedalis ſcil. ſol videtur, Cic. Acad. IV, 26 in.: *van daar* Cic. Parad. VI, 3, quod ei generi poſſeſſionum minime quaſi noceri poteſt i. e. *bijna geheel niet*, *of bijkans het minst; alwaar* Erneſti *dit* quaſi *niet verklaren kan*, *en daarom voor bedorven houdt.* Not. *de ouden ſchreven ook* quaſe *voor* quaſi, *volgends* Quintil. I, 7, 24.

QUASILLARIUS, a, um, *eigenlijk met den korf (bij voorb: ſpinkorf) of met korven zich bezig houdende, daar toe behorende: van daar misſchien een ſpinkorf of mandjen bij zich hebbende, zich daarmede bezighoudende, gevolglijk ſpinnende: van daar* quaſi laria, Petron. 132, ſcil. ancilla, *ſpinſter.*

QUASILLUS, i, m. *of* QUASILLUM, i, n. *een korfjen, mandjen* (parvus qualus) *tot allerhande dingen, bij voorb.* cum quaſillum terra impleto, Cato R. R. 133: *bijzonder voor wol, bij het ſpinnen, wolkorfjen, wolmandjen, bij voorb.* pendebatur aurum inter quaſilla, Cic. Phil. III, 4, i. e. *in het ſpinvertrek:* ſoortum quaſillo preſſum, Tibull. IV, 10, 3, i. e. *laag, die ſpinnen moet:* rependit penſa quaſillus, Prop. IV, 7, 37 (41).

QUASSABILIS, e, *het geen geſchud kan worden, bij voorb.* munimen, Lucan. VI, 22.

QUASSATIO, onis, f. *het ſchudden, bij voorb. van het hoofd*, Liv. XXII, 17.

QUASSO, avi, atum, are, (*van* quatio), *eigenlijk dikwijls ſchudden, ook enkel ſchudden, bij voorb.* caput, Plaut. Mil. III, 4, 15. Trin. V, 2, 45. Virg. Aen. VII, 292, *het hoofd ſchudden: dus ook* chlamydem, Plaut. Epid. III, 3, 55: equus ſaepe jubam quaſſans, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 3: lecum, Petron. 97: lampada, Virg. Aen. VI, 587: nunc Corybantes arma Idaea quaſſate manu, Senec. Herc. Oet. 1870: haſtam, Virg. Aen. XII, 94: *dus ook* pinum, Ibid. IX, 521: ramum Lethaeo rore madentem ſuper utraque quaſſat tempora, Ibid. V, 855, i. e. *ſchudde, of ook ſloeg, of ſtreek al ſchuddend den tak over de beide ſlapen:* pectus ſingultibus, Petron. 91: galeam, Val. Fl. VII, 577: membra quaſſantur metu, Senec. Phoeniſſ. 530: artus horridus quaſſat tremor, Ibid. Troad. 168: ignem (i. e. lampada) moenibus, Val. Fl. VIII, 276: quaſſantur oppida, Sil. II, 294, i. e. *geſchud:* me tuſſis quaſſavit, Catoll. XLIV, 13, *geſchud, of medegenomen, zoo als wij ſomtijds zeggen: de koorts heeft hem braaf geſchud:* domus quaſſata, Ovid. Triſt. II, 83; *doch het kan ook heeten, verbrijzelen, ſtukſlaan, ſtukbreken, ſtukſtoten, lek maken, bij voorb.* domus quaſſata, Ovid., *zie hier voor:* vaſa quaſſatis diffluit humor, Lucret. III, 435: nucem quaſſatam perfringere, Plin. H. N. X, 12: claſſis quaſſata, Virg. Aen. I, 551 (555), i. e. *lek geworden: dus ook* olivam mola, Pallad. in Novemb. 17: alvei navium quaſſati erant, Liv. XXIII, 34: Hordeum ſub mola quaſſatum ambagibus, Apulej. Met. VII poſt med. p. 195, 36 Elmenh., i. e. *ſtukgeſtoten, ſtukgeſtampt, ſtukgemalen:* arundo quaſſata, Petron. 134, i. e. *gebroken:* quaſſata muri reficere, Liv. XXIII, 17, i. e. *de ingeſloten deelen der muuren enz.: van daar Tropisch, ruïneeren, bederven, verzwakken, verwrikken, bij voorb.* quaſſata respublica, Cic. Sext. 34. Cic. Marcell. 8: quaſſatum corpus, Sueton. Aug. 81: *dus ook* me tuſſis quaſſavit, Catull., *zie hier voor: van daar van eenen beſchonkenen*, quaſſatus tempora mero, Sil. VII, 201, i. e. *dronken, beneveld, verwrikt, zoo ſtaat ook* tempora quaſſa mero, Ovid. Remed. 146. Not. *ook ſtaat* quaſſans Intranſitive, *ſchuddend, of zich ſchuddend, bij voorb.* capite quaſſanti, Plaut. Aſin. II, 3, 23: *of* quaſſante capite, Caecil. ap. Serv. ad Virg. Georg. I, 74: capitibus quaſſantibus, Plaut. Bacch. II, 3, 7: *dus ook* ſiliqua quaſſante, Virg. Georg. I, 74, i. e. *die van den wind ligt heen en weder te bewegen zijn.* 2) *ſtukſchudden, voor ſlaan, of ergens heen werpen, bij voorb.* ſenio nec roſtrum quaſſat ebur, Martial. XIII, 1, 6: *of ſlaan, bij voorb.* ramum ſuper utraque tempora, Virg., *zie hier voor.*

QUASSUS, a, um, *zie* Quatio.

QUASSUS, us, m. *het ſchudden, bewegen*, Pacuv. ap. Cic. Tuſc. II, 21.

QUATEFACIO, feci, factum, 3. *ſchudden, doen wankelen, van werkkracht beroven, bij voorb.* quatefeci Antonium, Cic. ad Brut. 10 poſt med. *Meer zal het niet voorkomen.*

QUATENUS, *eigenlijk* qua tenus, ſcil. parte, 1) *hoe ver, bij voorb.* quatenus progredi debeat, Cic. Amic. 11: quatenus victoriam exercerent, Liv. II, 55 extr.: in omnibus rebus videndum eſt, quatenus: etſi enim ſuus cuique modus eſt, tamen magis offendit nimium quam parum, Cic. Or. 22 in.; *doch, het kan ook zijn, in hoe ver, in hoe wijd:* petentibus Saguntinis, ut, quatenus tuto poſſent, Italiam ſpectatum irent, Liv. XXVIII, 39 extr.; *doch het kan ook zijn, in zoo ver.* 2) *zoo ver, zoo wijd als, bij voorb.* quatenus manu tenere poſſunt, Cic. Off. III, 17 in.; *doch het kan ook zijn, in hoe ver.* 3) *waar, bij voorb.* interior (pars arboris), quatenus inhabitari videtur, Colum. IX, 8. 4) *hoe lang, bij voorb.* quatenus habitem? Cic. Phil. XIV, 5. 5) *in zoo ver, bij voorb.* quatenus de religione dicebat, Cic. ad Div. I, 2: accipio excuſationem ea parte, quatenus negligentia eorum — fieri ſcribis cet., Ibid. IV, 4: leges, quatenus manu tenere poſſunt, Cic. Off. III, 17. *zie hier voor: en terſtond daarop* philoſophi, quatenus ratione & intelligentia: *verder*, quatenus ſint ridicula tractanda, videndum eſt, Cic. Or. II, 58 extr.: ſciunt, quid & quatenus & quomodo dicturi ſint, Ib. 87 in.: quatenus quaque fini dari venia amicitia debeat, Gell. I, 3: cf. Quintil. I, 10, 31. XI, 3, 60. 6) *dewijl, nadien, bij voorb.* quatenus virtutem odimus, Horat. Od. III, 24, 30: cf. Ovid. Triſt. V, 5, 21. Juvenal. XII, 102. Plin. Ep. III, 7 extr. Tacit. Ann. III, 16. Sueton. Claud. 26 med. Quintil. II, 4, 13. IV, 2, 65. VI, 2, 12. VIII, 3, 45. Pandect. IV, 2, 14 poſt med. §. 10. 7) *opdat, bij voorb.* cautio extorquenda eſt, quatenus perſequatur & reſtituat, Pandect. IV, 2, 14 poſt med. §. 11: conveniri poteſt, quatenus — indemnitas ſervetur, Ibid. XIX, 1, 55 extr.: eidem mandatum a ſenatu eſt, ut curaret, quatenus ſuas aquas in urbem perduceret, Frontin. de aquaeduct. 7. Not. *Men vindt ook ſomtijds* quatinus (*gelijk* Protinus *en* Protenus) cet.

QUATER, *viermaal, bij voorb.* quater in anno pariunt, Varr. R. R. III, 10: toto non quater anno poſcas, Horat. Sat. II, 3, 1: O quater — felicem! Ovid. Art. II, 447: quater ſubſtitit, Virg. Aen. II, 242: viginti ducto (i. e. *gemultipliceerd of vermenigvuldigd*) quater, Colum. V, 2 poſt med.: quater tantum, *viermaal zoo veel, bij voorb.* ac levis armaturae quater tanto, Auct. B. Afric. 19 Ed. Oudend. *Ook met andere telwoorden, bij voorb.* quater decies, *veertienmalen, bij voorb.* HS (i. e. ſeſtertium) quater decies numeratum, Cic. Verr. I, 39, i. e. *veertienmaal honderd duizend* ſeſtertiï: *te weten* ſeſtertium *is het* Neutrum, *en men denkt er honderd bij* (*volgends gevoelen van* Gronovius): quater centies, *vier honderd maal*, Vitruv. X, 14: ante annos quater mille ſexcentos, Plin. H. N. XXXVI, 13: me quater undenos explevisse Decembres, Horat. Ep. I, 20, 27: quater quinis minis, Plaut. Pſeud. I, 3, 111: quater deni, Ovid. Met. VII, 293, i. e. *veertig.* Not. ter & quater, Horat. Od. I, 31, 13: *of* ter aut quater, Virg. Georg. I, 410: *of* terque quaterque, Virg. Georg. II, 399, *als een ſpreekwoord, drie of viermaal.*

QUATERDECIES, *zie* Quater.

QUATERNARIUS, a, um, *elk uit vier beſtaande, vier bevattende, in het vierkant, bij voorb.* ſcrobs, Colum. XI, 2, 28, i. e. quoquoverſus pedum quaterr, *zoo als* Columella *zelve het verklaart:* numerus, Plin. H. N. XXVIII, 6 med., *vierkant getal.*

QUATERNI, ae, a, 1) *vier bij verdelingen, d. i. elk vier of elke keer vier, bij voorb.* quaternos denarios exegiſſe in ſingulas amphoras, Cic. Font. 5: ſaepe tribus lectis videas coenare quaternos, Horat. Sat. I, 4, 85: quaternum pedum ſpatia, Colum. V, 5, 2: cf. Nep. Att. 13. Virg. Aen. X, 202. 2) *vier in 't gemeen, bij voorb.* Manil. III, 595: & quare quaterni cyathi ſextariive non eſſent potandi, ſcil. *op éénmaal*, Plin. H. N. XXVIII, 6 med.; *doch het kan ook tot n. 1. behoren, d. i. elke keer.* Not. Genit. quaternum *voor* quaternorum, *bij voorb.* pedum, Colum. V, 5, 2: jugerum. Plin. H. N. IX, 3.

QUATINUS, *zie* Quatenus.

QUATIO, quaſſi, quaſſum, 3. *met hevigheid in beweging brengen*, *ſchudden*, *ſchommelen*, *bij voorb.* alas, Virg. Aen. III, 226: haſtam, Petron. 124: lampada, Ibid.: jubas, Ibid. 89: ſcuta, Tacit. Hiſt. II, 22: verbera (i. e. flagella), Virg. Culic. 218: cymbala, Ibid. Aen. IV, 64: caput, Ovid. Faſt. VI, 400: quercum huc illuc, Ibid. Met. XII, 329: ventus quatit aquas, Ibid. Her. XVIII, 48: populeas quatit aura comas, Ibid. XIV, 40: horror membra quatit, Virg. Aen. III, 29: anhelitus artus & ora quatit, Ibid. V, 199: muros & fundamenta, Ibid. II, 610: quatitur terrae motibus Ide, Ovid. Met. XII, 521: manibus catenas gerebat & quatiebat, Plin. Ep. VII, 27: aliquem riſu, Horat. Ep. II, 2, 84, i. e. *maken, dat iemand braaf lagchen moet*: moenia ariete, Liv. XXI, 10: muros arietibus, Liv. XXXVIII, 7: *van daar* 1) *in beweging brengen*, *roeren*, *in hartstocht brengen*, *Tropisch*, *bij voorb.* animum, Gell. IX, 13: ingenium, Tacit. Hiſt. I, 53 in.: Eſt in animis tenerum quiddam, quod aegritudine quatiatur, Cic. Tuſc. III, 6: mentem quatit incola Pythius, Horat. Od. I, 16, 5, i. e. *bezielt*: non vultus tyranni mente quatit ſolida virum juſtum, Ibid. III, 3, 4, i. e. *zet in beweging*, *ontrust*: tumultus pectora quatit, Senec. Thyeſt. 260: quatiunt oracula Colchos, Val. Fl. I, 743: Fama motis quatit oppida linguis, Ibid. II, 122. 2) *plagen*, *bij voorb.* oppida bello, Virg. Aen. IX, 608: extrema Galliarum, Tacit. Hiſt. IV, 28: curſu quatere equum, Virg. Georg. III, 132, i. e. *vermoejen*, *plagen*. 3) *ſlaan*, *ſtooten*, *jagen*, *drijven*, *bij voorb.* quatit ungula campum, Virg. Aen. XI, 875: cf. 521: quatere aliquem foras, Terent. Eun. II, 3, 66, i. e. *voortjagen*, *de deur uitjagen of drijven*: Arctophylax prae ſe quatit Arcton, Cic. Nat. D. II, 42, i. e. *jaagt*, *drijft voor zich heen*: *dus ook* equum curſu, Virg., *jagen*, *zie* n. 2: *van daar* virum juſtum mente ſolida, i. e. *uit zijne ſtandvastigheid verdrijven*, Horat. Od. III, 3, 4; *doch het kan ook zijn ſchudt (ontrust) hem niet bij enz.*, *wanneer men in bij* mente *verſtaan moet*: *bij ſlot verliest de zin niets*. 4) *ſtukſtooten*, *ſtukſlaan*, *ſtukbreken*, *verbrijzelen*, *bij voorb.* moenia ariete, Liv.: muros arietibus, Liv., *zie hier voor*: *van daar* Particip. quaſſus, a, um, *bij voorb.* quaſſae naves, Liv. XXV, 3, i. e. *lek geworden*: muri quaſſi, Liv. XXVI, 51: arundo, Petron. 69: quaſſus ab impoſito corpore lectus erat, Ovid. Her. XI, 78: rates, Horat. Od. IV, 8, 32, i. e. *lek*, *of zeer beſchadigd*: dolia quaſſa farcire, Plin. H. N. XVIII, 26 ante med.: tegula, Ovid. Faſt. VI, 316: rota, Martial. IX, 58: ſitu quaſſas ſtabilire turres, Senec. Thyeſt. 568: Et promit quaſſas comminuitque faces, Ovid. Faſt. V, 508, i. e. *ſtukjens vuurenhout* ſcil. *om vuur te ontſteken*: Iamque rogum, quaſſasque faces, feretrumque parabant, Ibid. Met. III, 508, i. e. *ſtukjen vuurenhout* ſcil. *om den brandſtapel aan te ſteken*, *of ook om er fakkels van te maken* (ſcil. *om den brandſtapel aan te ſteken*) *het welk hetzelfde is*: aula quaſſa, Plaut. Curc. III, 26, *gebroken pot*: *van daar van dronken lieden*, *bij voorb.* tempora quaſſa mero: Ovid. Remed. 146, *door den wijn geſchud*, *verward*, *beleemmerd*, *beneveld*, *d. i. dronken*: *zoo ſtaat ook* quaſſatus, *zie* Quaſſo: *van daar Tropisch*, 5) *gebroken*, *bij voorb.* vox, Curt. VII, 7: litera, *bij voorb.* quae litera (F), cum vocalem adcipit, quaſſa quodam modo cet., Quintil. XII, 10 ante med. b) *bedorven*, *geruïneerd*, *bij voorb.* domus, Senec. Hippol. 996: fides imperii, Ibid. Thyeſt. 230: anima feſſa ſenio nec minus quaſſa malis, Ibid. Herc. fur. 1308, i. e. *te neder geſlagen*, *moedeloos*. Not. Perf. quaſſi *ſchijnt niet voor te komen*.

QUATRIDUUM, i, n. (ſpatium), *een tijd van vier dagen*, *vier dagen*, *bij voorb.* tibi reponam in hoc triduo aut quatriduo, Plaut. Perſ. I, 1, 37: quatriduo, quo haec geſta ſunt, res ad Chryſogonum defertur, Cic. Roſc. Am. 7: triduo aut quatriduo ante hanc rem, Cic. ad Brut. Ep. 3: juſtitio, quod quatriduum fuit, Liv. III, 3: Caſſium quatridui iter abfuiſſe, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15 extr.: quatridui navigatione, Plin. H. N. VI, 22 med. Not. *Het is eigenlijk een* Adjectiv., quatriduus, a, um, *vierdaagsch*, ſcil. ſpatium *of* tempus.

QUATŬOR *of* **QUATTŬOR**, *vier*, Cic. Univ. 7. Virg. Georg. I, 258. Ibid. Ecl. V, 65: quatuor quadraginta, *vierënveertig*, Plaut. Moſt. III, 1, 102 *en* 121. Not. *de eerſte Lettergreep ſtaat lang bij* Virgil.; *doch zij ſtaat ook kort*, *bij voorb.* Iamque fere quatuor partum, Enn. ap. Chariſ. 1; *doch men kan dit woord ook met twee ſyllaben uitſpreken*: *dus ook* Cedunt ter quatuor de coelo corpora ſancta, Enn. ap. Cic. Div. I, 48, *waarvoor de nieuwſte* Edd. *hebben* Cedunt de coelo ter quatuor corpora ſancta; *in de beide gevallen moet men* quatuor *met twee ſyllaben lezen*.

QUATUORDECĬES, *veertien maal*, *bij voorb.* centena, Plin. H. N. III, 7.

QUATUORDĔCIM, *veertien*, *bij voorb.* dies, Colum. XII, 23: anni, Flor. II, 18: partes, Plin. H. N. II, 14: ſedere in quatuordecim ordinibus, Cic. Phil. II, 18: *of enkel* in quatuordecim, ſcil. ordinibus, Sueton. Caeſ. 39, i. e. *op de Riddersbanken in den Schouwburg zitten*, *gevolglijk een Ridder zijn*: *want de Ridders hadden veertien afgezonderde zitbanken*, *zie* Ordo: *dus ook* Herennium hiſtrionem — in quatuordecim ſeſſum deduxit; tot enim fecerat ordines equeſtris loci, Aſin. Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 32 poſt init.: eques es; at multis quatuordecim ſunt clauſi, Senec. Ep. 44: ab orcheſtra quatuordecim tranſilit, Petron. 126. §. 7, i. e. equites Romanos.

QUATUORVIR, *zie* Quatuorviri.

QUATUORVIRĀTUS, us, m. *heet een ambt, dat vier mannen* (quatuorviri) *te ſamen waarnamen en bekleedden*, *het vier heeren-ambt*, *viermans-ambt*, *bij voorb.* Aſin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 32 poſt init., *alwaar het hetzelfde is*, *als Burgemeesters-ambt* (*in zekere ſteden*) *dewijl er vier waren*.

QUATUORVIRI, orum, i. e. *viermannen*: *zoo heeten vier mannen*, *die een ambt of zeker hun opgedragen landsbeſtuur bekleeden*, *als ambtgenooten*, *vier mannen*, *vier heeren*, *vier kommisſarisſen*, *bij voorb.* *om de ſtraten te bezorgen*, Pandect. I, 2, 2 med.: Cn. Domitio Sext. F. Veſ. Afro IV Vir viarum curand., Inſcript. ap. Gruter. p. 403 n. 1, *alwaar dus de Singularis ſtaat*: *dus ook* P. Florius IV. V. V. Cur., Inſcript. ap. Reineſ. claſſ. 2. n. 26. *Ook heetten in vele ſteden*, *bij voorb.* municipia *of* coloniae, *de hoogſte regenten*, *op onze wijze*, *de burgemeesters*, quatuorviri, Cic. Cluent. 8. Cic. ad Div. XIII, 76: cf. Inſcript. ap. Gruter. p. 373 n. 5, *en* p. 374 n. 1.

QUAXO, are, *voor* coaxare, Feſt., *welke zegt*: Quaxare ranae dicuntur, cum vocem emittunt.

QUE, 1) *en*, *wordt gelijk* et *gebruikt*, *alleen dat het geeen achter het volgende woord ſtaat*, *bij voorb.* teque hortor, Cic. ad Div. II, 7: eoque magis, Cic. Off. I, 22: ſingulaſque res definimus, circumſcriptque complectimur, Cic. Nat. D. II, 59: *en terſtond te voren* ex quibus efficiatur, idque — concludimus, *alwaar dus viermaal* que *bij een komt*; contra deos araſque & focos, Cic. Phil. II, 29: jus & officium parteſque, Cic. Quint. 9: aeris octogeni bini, fagaque & tunicae, Liv. X, 30: De Gallis Etruſciſque ac Samnitibus, Ibid.: προσφωνοῦμαι que, Cic. Att. XV, 13 extr.: adque regem, Nep. Dat. 7: exque eo fieri, Celſ. VII, 27: aque viro, Ovid. Her. VI, 153: aque ſua — matre, Ibid. Am. II, 14, 30: aque Chao, Virg. Georg. IV, 347: eque ſacra quercu, Ibid. Ecl. VII, 13. *Ook achter twee woorden*, *doch gemeenlijk*, *wanneer het één eene Præpoſitie is*, *bij voorb.* in foroque eſſe, Nep. Cat. 1: ad plurimosque, Cic. Off. I, 26: in reque, Cic. Fin. I, 1: a meque, Cic. ad Div. II, 16: *doch er ſtaat bij* Lucil. ap. Non. cap. 1. n. 79, ne vermiculique: *ook bij Dichters achter meer woorden*, *bij voorb.* Meſſalam terra dum ſequiturque mari, Tibull. I, 3, 56: cf. Ibid. I, 1, 34: Ipſius a ſolio regis traxitque trementem, Virg. Aen. VI, 396. *Ook ſtaat het voor het woord*, *waar achter het anders geheel moest zijn*, *of het ſtaat niet in de gewoone ſchikking*, *bij voorb.* Pacis erat medius que (*of* mediusque) belli, Horat. Od. II, 19, 28, *voor* pacis bellique medius: *dus ook* Ib. Carm. Saec. 22, Orbis ut cantus referat que (referatque) ludos, *voor* ludoſque referat: *dus ook* Meſſalam terra dum ſequiturque mari, Tibull. I, 3, 56, *voor* terra marique ſequitur: *verders* antra rophis laqueataque pumice vivo, Ovid. Faſt. II, 315: catenas, ferratam Danaës tranſſiliamque domum, Prop. II, 20 (19), 12, *voor* ferratamque D. tranſſiliam cet.: Nulla ſides damnis veriſque doloribus adſit, Horat. Ep. I, 17, 57, *voor* veris damnis doloribuſque *of* damnis doloribuſque veris: *verders* ſi (pullus) neque conſpectu novaeque rei auditu terretur, Colum. VI, 29 in., *voor* neque conſpectu novae rei audituque: *en meermalen*. *Ook ſtaat* que *dubbel*, *d. i. zoo wel*, *als ook*, *zoo als dit bijzonder bij de Dichters voor* et - et *zeer gebruikelijk is*, *bij voorb.* liminaque lauruſque dei, Virg. Aen. III, 91: Sideraque ventique, Ovid. Met. V, 484, *en dus ontallijke malen bij Dichters*: figurae, quaeque in ſenſibus quaeque in verbis ſunt, Quintil. II, 13, 11: utrique generi, quodque rerum, quodque ſcripti contemplatione conſtat, Ibid. III, 6, 89: conſcius ſum mihi, quaeque antea ſcierim; quaeque — potuerim inquirere, candide me — protuliſſe, Ibid. XII, 11, 8. *Ook meer dan tweemaal*, *bij voorb.* tectumque, laremque, armaque, Amyclaeumque canem, Creſſamque pharetram, Virg. Ge. III, 344: gaeſaque, latratorque Cydon, tectumque, ſocique, Sil. II, 444: quod mihique, heraeque filiaeque herili eſt, Terent. Ad. III, 2, 3: *ook ſtaat dikwijls* que - et *of* et - que *voor* et - et *zoo wel*, *als ook*, *bij voorb.* deus audique & videt, Plaut. Capt. II, 2, 63: adcipioque & volo, Terent. Eun. V, 2, 37: ſtertit noctesque & dies, Ibid. V, 8, 49: eſt durus praeter aequumque & bonum, Ibid. Ad. I, 1, 39: tela in hoſtem haſtaque & gladius, Liv. I, 43 in.: diis immortalibus laudeſque & grates egit, Liv. XXVI,

48 in.: id & ſingulis univerſisque honori fuiſſe, Liv. IV, 2 in.: officia & ſervata praetermiſſaque, Cic. Acad. I, 10 med.: *ook* neque — que, *bij voorb.* neque conſpectu novaeque rei auditu, Colum., *zie hier voor:* & ad viſendas res pacemque turbandam, Liv. XXIX. 12: & ſalvum incolumemque, Cic. Fin. IV, 8: paratiſſimi & ab exercitu reliquiſque rebus, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 13 extr.: *ook ſtaat er* que — atque *voor*, *bij voorb.* & uterque opibusque atque honoribus perviguere, Tacit. Ann. IV, 34. Not. a) *Dikwils ſtaat het achter een* Punctum, *of* Semicolon, *of* Colon, *of hangt niet naauwkeurig ſamen met het voorgaande, bij voorb.* tamen propius adcedas, Trebatioque mandavi, ut, ſi quid velles cet., Cic. ad Div. IV, 1 extr., *alwaar het weg kon blijven; doch mén kan het door, ook, vertalen:* ſi Manlium juveris atque ornaveris. Ex ipſiusque praeterea gratiſſimis — moribus confirmo tibi cet., Ib. XIII, 22: ſpolia in aede Jovis — fixit: avertеratque in ſe — civium ora, Liv. IV, 20 in.: Deplorati erant equites — publico luctu. Fabiusque conſul, terrore urbi quoque injecto, ſtationem ante portas agebat. Ibid. 40 in.: Cum poteſtas tum vis — hoſtes — ſubmovere, collesque inter Fidenas atque urbem ceperunt (ſcil. hoſtes), Ibid. 17 extr., *alwaar achter* ſubmovere *een Punctum moest zijn; doch* Perizonius *wil* colles qui (ſcil. hoſtes) *lezen.* b) *het dient enkel tot verklaring, en kan vertaald worden, te weten, bij voorb.* largitiones temeritatisque invitamenta, Liv. II, 42. c) *voor, inzonderheid, bij voorb.* non nobis ſolis nati ſumus, ortusque noſtri partem patria vindicat, Cic. Off. I, 7 ante med.: nihil remittere debetis, dareque operam, ut cet., Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 13 extr.; *dus ook* ſummamque tranquillitatem, Cic. Agr. I, 8. 2) *ook* (*gelijk* et), *bij voorb.* aurariasque ejus cet., Tacit. Ann. VI, 19, *alwaar* Erneſti *zonder noodzaak* quoque *lezen wil; want het ſtaat meermalen, bij voorb.* donec idque vetitum, Tacit. Ann. IV, 74: & hodieque, Plin. H. N. VIII, 45 in.: ut hodieque, Ibid. XXX, 1 in.: vites — hodieque oſtentat, Vellej. I, 4, *zie* Hodie: in primisque magna diſſenſio eſt, Cic. Nat. D. I, 1 extr.: Et imponit — viſcera flammis, pingue ſuperque oleum infundens, Virg. Aen. VI, 253: neque formare, Plin. Ep. IV, 19 extr., *alwaar men achter* que in quoque *veranderd heeft. Ook kan men van boven hier toe brengen* Trebatioque, Cic. ad Div. IV, 1: ex ipſiusque cet., Cic. ad Div. XIII, 22 cet.: *ook behoort hier toe* neque. *En dewijl* et *ook, betekent, waarom zou niet* que *insgelijks daar voor kunnen ſtaan?* 3) *of, bij voorb.* praecipitare jubent, ſubjectisque urere flammis, Virg. Aen. II, 57: ſaxum volvunt alii, radiisque rotarum diſtricti pendent, Ibid. VI, 616; *doch in deze beide plaatzen ſchijnt men er* ve *voor te moeten lezen:* Lyciam Xanthique fluenta, Ib. IV, 143: uti virgis ferroque necari, Horat. Sat. II, 7, 58, *alwaar ook in beide plaatzen* ve *voegzamer zou zijn.* Not. que *ſtaat dikwijls lang, alhoewel er maar een Conſonant volgt, bij voorb.* Liminaque laur., Virg. Aen. III, 91: Faunique Sat., Ovid. Met. I, 193: Sideraque vent., Ibid. V, 484. *Velen geloven, dat dit geſchiedt, om de* Cæſura.

QUEMADMŎDUM, *beter* QUEM AD MODUM, i. e. 1) *op welke wijze, hoe?* a) *in eene vraag*, Cic. Dom. 27. Cic. Roſc. Com. 18. Plaut. Perſ. I, 1, 36. Plin. Ep. III, 2. IV, 18. VII, 2. b) *buiten eene vraag, bij voorb.* ſcripſi, quemadmodum ducta eſſes, Cic. ad Div. XIV, 2: providi, quemadmodum poſſem cet., Cic. Cat. III, 1 extr.: ſi praeſcriberet, quemadmodum uteretur, Caeſ. B. G. I, 36: neque, quemadmodum defenderent, habere. Ibid. III. 16: omnem rem ſcio, quemadmodum eſt, Plaut. Bacch. III, 3, 63. 2) *gelijk, gelijk als, bij voorb.* quemadmodum ſpero, Cic. Arch. 2; ſi, quemadmodum ſoles cet., Cic. Amic. 4 extr.: *van daar* quemadmodum — ita, Cic. Q. Fr. II, 15 med.: quemadmodum — ſic, Cic. Roſc. Com. 18: quemadmodum — item, Cic. Acad. IV, 34 poſt med.: *dus volgt* eodem modo, Cic. Fin. II, 26: adaeque, Liv. IV, 43.

QUEO, ivi *en* ii, itum, 4. Anomal. *ik kan*, Terent. Phorm. V, 3, 4: non queo *ik kan niet*, Cic. ad Div. XIV, 1 extr.: non quis, Horat. Sat. II, 7, 95: non quit, Lucret. III, 646: nihil quit, Terent. Ad. IV, 4, 4: non quit, Cic. ad Div. VII, 6, *misſchien uit eenen Dichter:* quimus, Terent. And. IV, 5, 10: queunt, Plaut. Trin. II, 2, 10: quibam, Ib. III, 2, 31: quibat, Ibid. Rud. III, 1, 8: quivi, Virg. Aen. VI, 463: quivit, Terent. And. IV, 1, 30: quiit, Acc. ap. Macrob. Sat. VI, 1 poſt med.: quiſtis, Juvenc. Hiſt. Evang. II, 679: quiverunt, Quadrigar. ap. Gell. XV, 1: quibo, Plaut. Mil. IV, 6, 21: queam, Horat. Sat. II, 5, 2: queas, Ibid. 10. Terent. Eun. I, 1, 29 *en* 30: queat, Terent. Heaut. III, 2, 33. Salluſt. Cat. 51 (61): queamus, Virg. Aen. X, 19: queant, Juſtin. V, 4: quiret, Tacit. Ann. I, 66: quirent, Stat. Sylv. V, 3, 60: quirem, Plaut. Merc. Prol. 55: quiverit, Liv. IV, 24 extr.: quierit, Lucret. VI, 855: quivero, Varr. L. L. IV in.: quire, Gell. XI, 9: quiſſe, Lucret. V, 1421: Particip. quiens, Apul. Met. VI poſt init. p. 175, 9 Elm. *en* IX prope fin. p. 236, 30 Elm. *Ook ſtaat het* Paſſivum, *doch alleen wanneer de* Infinitivus paſſivi *volgt, bij voorb.* forma in tenebris noſci non quita eſt, Terent. Hec. IV, 1, 57, i. e. *kon niet enz.:* impelli quitus ſum, Acc. ap. Diomed. 1: ſarciri quitur, Caecil. ibid.: Percipi queuntur, Acc. ibid.: nec ſubigi queantur, Plaut. Perſ. II, 2, 12: ſuppleri queatur, Lucret. I, 1044.

QUERCERUS, *zie* Querquerus.

QUERCĒTUM, i, n. *een oord met eiken beplant, eikenboſch*, Varr. R. R. I, 16 extr. Horat. Od. II, 9, 6. Claudian. in Rufin. I, 383. *Ook ſchrijft men* querquetum, *bij voorb.* Feſt. in Querquetulanae.

QUERCĔUS, a, um, *van eiken, bij voorb.* corona, Tacit. Ann. II, 83. Serv. ad Virg. Aen. VI, 772.

QUERCUS, us, *ook* i, f. *een eik, eikenboom*, Cic. Leg. I, 1. Virg. Ecl. VI, 28. Aen. III, 680. Lucret. V, 437. Ovid. Met. XIII. 799. Plin. H. N. XVI, 6. Not. 1) *de Eik was de boom van* Jupiter, *of aan hem heilig*, Virg. Georg. III, 332. Phaedr. III, 17, 2. 2) *dikwijls ſtaat* quercus *in plaats van het geen daar uit gemaakt is, bij voorb. een ſchip*, Val. Flacc. V, 66: *een drinkvat*, Sil. VII, 190: *een werpſpies*, Val. Fl. VI, 24. *Ook een krans daaruit*, Juvenal. VI, 386: *bijzonder de krans, welke gegeven werdt aan hem, die eenen burger in den oorlog gered hadt*, Lucan. I, 357. Ovid. Faſt. IV, 953: *van daar* quercus civilis, Virg. Aen. VI, 772. 3) *voor, eikel of aker*, Juvenal. XIV, 184. Not. *Men heeft ook* quercus, i, *bij voorb.* quercorum, Cic. fragm. ap. Priſcian. 6: cinis querci, Pallad. Mart. 7: querci palos, Ibid. 8.

QUERĒLA, ae, f. 1) *klagte, bezwaar, het klagen, d. i. beklagen, over iet, bij voorb. over zijn ongeluk enz., bij voorb.* de injuriis, Cic. Sext. 30: epiſtola plena querelarum, Cic. Q. Fr. III, 8: cum aliquo i. e. *bij iemand, bij voorb.* querelae tuae cum Dejotaro, Cic. Dejot. 3, i. e. *daar gij u mede bij hem bezwaard hebt:* intervenit nonnullorum querelis, Cic. Q. Fr. I, 2, 1: ſaepe interfui querelis meorum aequalium, Cic. Senect. 3: quae ſit hominum querela frontis tuae i. e. de tua fronte, Cic. Piſ. 1: *dus ook* querela temporum, Cic. ad Div. II, 16 in., i. e. de temporibus: *verders* veſtrum beneficium nonnullam habet querelam, Cic. ad Div. X, 28, i. e. *veroorzaakt nog enz., heeft iet, waarover men reden heeft, om te klagen:* vixit ſine ulla querela cum conjuge, Inſcript. ap. Gruter. p. 480 n. 5, *zonder klagte, d. i. éénsgezind: dus ook* conjugi, cum quo advixit ſine querela per annos viginti, Ibid. p. 145 n. 8: *van daar* a) *van dieren en zaken, als zij eenen klaaglijken toon geven, bij voorb. van osſen*, Virg. Aen. VIII, 215: *kikvorſchen*, Ibid. Georg. I, 378: *zwanen*, Lucret. IV, 552: *een hart*, Ovid. Met. III, 329: *duiven*, Plin. H. N. X, 34: *nachtegaal, bij voorb.* improba Cecropias offendit pica querelas i. e. querelas Philomelae, Martial. I, 54, 10: *fluit*, Lucret. IV, 588. V, 1383. b) *bezwaar, d. i. laſt, ongemaklijkheid, bij voorb.* viſcerum, Senec. Nat. Quaeſt. III, 1 extr.: ſine querela corpuſculi tui, Trajan. in Ep. Plin. X, 29. 2) *klagt, d. i. gerichtelijke aanklagt, bij voorb.* querela eſt regi delata, Juſtin. I, 5: de inofficioſo (teſtamento), Pandect. V, 2, 1: *dus ook* querelam inofficioſi movere, Ibid. leg. 6: inſtituere, Ibid. 8 *en* 21: & poſtero die judex querelam inſpiceret, Petron. 15.

QUERIBUNDUS, a, um, i. q. querens, *klagend, bij voorb.* vox, Cic. Sull. 10: ſenectus, Sil. XIII, 583: totos luſtrat queribunda penates, Val. Fl. VII, 126.

QUERIMONIA, ae, f. i. q. querela, *klagte, bezwaar*, Horat. Od. III, 24, 33. Ibid. II, 20, 22. Ibid. Art 75: juſta patriae, Cic. Cat. I, 11: criminis i. e. de crimine, Cic. Verr. IV, 30: Romae querimoniae de tuis injuriis conventusque habebantur, Cic. Verr. III, 57 extr.: nulla unquam inter eos querimonia interceſſit, Nep. Att. 17: cum multae querimoniae ultro citroque jactatae eſſent, Liv. VII, 9: querimonias mitigare, Colum. praef.: jacere in deos, Senec. Benef. II, 29: non querimonias aut gemitus ejulatusque facere, ſed verba feria cet., Gell. I, 26. *Ook van de klagten tuſſchen echte lieden*, Horat. Od. I, 13, 19.

QUERNĔUS, a, um, (*voor* quercineus) *eiken, van eiken, bij voorb.* frons, Cato R. R. 5: frutex, Colum. VII, 1: corona, Sueton. Cal. 19.

QUERNUS, a, um, (*voor* quercinus) *eiken, van eiken, bij voorb.* glans, Virg. Georg. I, 305: vimen, Ibid. Aen. XI, 65: ſtipes, Ovid. Faſt. IV, 333: corona, Ib. Triſt. III, 1, 36.

QUEROR, eſtus ſum, 3. *klagen, zich beklagen, of bezwaren, bij voorb.* At queritur: impudenter facit, Cic. Flacc. 24: niſi — abuſus ero, querere, deum — fidem implorabis, Cic. Verr. I, 9: querebatur, abeſſe tam diu, Cic. Att. XIII, 21: querebatur, ſe tum exſtingui, Cic. Tuſc. III, 28: legatos miſerunt Athenas queſtum

ſtum, quod cet., Nep. Chabr. 3: *ook* de re *of* rem, *bij voorb.* de injuriis, Caeſ. B. G. IV, 8: de injuria, Cic. ad Div. I, 4: queritur de Milone expulſo, Cic. Att. IX, 17: injuriam, Cic. Att. V, 8: ſuum fatum, Caeſ. B. G. I, 39: ſuas fortunas, Plaut. Aſin. III, 2, 12: omnia, Cic. Fl. 24: *ook* queror queſtus, *bij voorb.* queror haud faciles queſtus, Stat. Sylv. IV, 8, 32. *Ook ſtaat er* expoſtulare *bij*, *bij voorb.* ne expoſtulent & querantur ſe relictas eſſe, Cic. Tuſc. V, 5 extr.: *ook* ſeq. quaſi, *bij voorb.* queruntur quaſi deſciſcerem a priſtina cauſa, Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 42, *voor* me deſciſcere (deſciviſſe). *Ook zegt men* cum aliquo queri, Cic. ad Div. III, 10 med. Liv. XXXV, 8, *zich bij iemand bezwaren, hem iet klagen: dus ook* neque quereretur cum deo, quod non longe videret, Cic. Acad. IV, 25 extr.: *ook* apud aliquem, Plaut. Pſeud. I, 3, 80: *ook* apud deorum aures, Velkj. II, 130: *ook* aliquid ad aliquem, Plaut. Caſ. II, 1, 11: *ook* alicui, Juvenal. II, 131. Stat. Theb. XI, 496: aliquid alicui, Ovid. Faſt. V, 233, i. e. *iemand iet klagen. Ook gerichtelijk, bij voorb.* de proconſulatu alicujus, Plin. Epiſt. III, 4. Not. queri libet, quod cet., Plin. Paneg. 68, i. e. *het is te bejammeren.* Not. *Ook van beesten en zaken, die eenen klaaglijken toon geven, bij voorb. van de Uil*, Virg. Aen. IV, 463: *ook van andere vogelen*, Horat. Epod. II, 26: *van apen*, Ovid. Met. XIV, 100: *van eene fluit*, Ovid. Met. XI, 52.

QUERQUEDŬLA, ae, f. *eene ſoort van eenden, misſchien kruipertjens*, Varr. R. R. III, 3, 3. III, 11, 4. Colum. VIII, 15, 1. Varr. ap. Non. 2. n. 172.

QUERQUĔRUS *of* QUERCĔRUS, a, um, *komt alleen van koorts voor, bij voorb.* febris querquera, Plaut. ap. Priſcian. 6. Lucil. ap. Feſt. Gell. XX, 1 med. §. 26: *of* Querquerum, Apulej. in Apol. ante med. p. 297, 14 Elm. *of* p. 484 Vulc., *het is misſchien eene koude, of hevige, of heete koorts. Dewijl bij* Apulej. loc. cit. *ſtaat*, alga ad querquerum, *zoo ſchijnt het meer koud te heeten, en zoo verklaart het ook* Aurel. Opil. ap. Feſt.

QUERQUETUM, *zie* Quercetum.

QUERŬLUS, a, um, 1) *klagend, d. i.* a) *klaaglijk zich gedragend, vol klagten, bij voorb.* homo, Horat. Art. 173: querulus eſſem, Ovid. Pont. IV, 9, 21, *zou klagen:* dolor, Ibid. Triſt. III, 8, 32: calamitas querula eſt, Curt. V, 5, 12: libelli ruſticorum, Plin. Ep. IX, 15: faſtus, Martial. XII, 76, 1. b) *klaaglijk luidend, of kleaglijk, bij voorb.* ululatus, Ovid, Her. V, 73: vox, Ibid. Art. II, 308: ſonus, Prop. III, 6 (5), 18; *van daar* 2) *klagend, van beesten, werktuigen, of zaken, d. i. klaaglijk klinkend of luidend, kirrend, tjilpend, zacht klinkend, bij voorb.* tibia, Horat. Od. III, 7, 30: tuba, Prop. IV, 3, 20: chordae, Ovid. Am. II, 4, 27: cicadae, Virg. Georg. III, 328: querulas impulit aura fores, Ovid. Faſt. VI, 642: ros, Petron. 131: querulus volucrum nidus, Ovid. Medic. 77: fetus querulae capellae, Martial. VII, 30, 3: querulae ſuis fetus, Petron. 133.

QUES *voor* qui (Plural.), Enn. ap. Varr. L. L. VI, 3 extr. Pacuv. ap. Chariſ. 1, *zie* Qui. *Dus ook* quescunque, *voor* quicunque, Cato ap. Chariſ. 1: *en* Quesdam *voor* quidam, Acc. ap. Priſcian. 13.

QUESTUS, us, m. *het klagen*, Cic. Quint. 30 extr. Virg. Aen. V, 780. IX, 480. Catull. LXIII, 170. Tacit. Ann. I, 11. III, 36. Ovid. Met. IX, 370. Phaedr. I, 97 *en meermalen: ook van beesten, bij voorb. van de nachtegaal*, Virg. Georg. IV, 515.

QUESTUS, a, um, *zie* Queror.

QUI, QUAE, QUOD, 1) *welke, dewelke, hetwelk, wanneer het of op* is, ea, id, *of op een ander voorgaand woord ſtaat; ook ſomtijds kan vertaald worden, wie, of ook, wat voor een? hoe geſteld? In dit geval ſtaat veel meer* quis *voor* qui, *en dan komt er een nieuw* Neutrum *bij, te weten* quid i. e. *wat, ſomtijds hetwelk. Gevolglijk* qui *of* quis, quae, quod *en* quid *ſtaat zoo wel in eene vraag of uitroeping, bij voorb.* quis clarior? quis potentior? Cic. Amic. 12: Qua ſtultitia fuit Roſcius? Cic. Roſc. Com. 7: Xenophon, qui vir! Cic. Div. I, 25, i. e. *welk een man!* qui me eſt confidentior? Plaut. Amph. I, 1, 1, i. e. *wie is enz.:* qui iſti Pindeniſſae? qui ſunt? inquies, Cic. Att. V, 20 in.: Virgo, quae patria tua eſt? Plaut. Perſ. IV, 4, 83: cujus es? Ibid. Truc. I, 7, 41: res veſtrae quo ſtatu ſunt? Liv. III, 68: Quid aliud agimus? Cic. Tuſc. I, 31; *als buiten eene vraag en uitroeping in welk geval het geern den* Conjunctivus *heeft, bij voorb.* Si diligenter, quid Mithridates potuerit, conſiderabis, Cic. Mur. 15: Quaeſivi, quid dubitaret, Cic. Catil. II, 6. Not. 1) *Het ſtaat dikwijls voor* qualis, *bij voorb.* quis videor? Terent. And. IV, 2, 19, *voor wien, d. i. voor wat mensch houdt gij mij?* ſed quis ego ſum? aut quae in me eſt facultas? Cic. Amic. 5 in.: Xenophon, qui vir! Cic. Div. I, 25, *welk een man!* Quid mulieris habes? Terent. Hec. IV, 4, 2, i. e. *wat voor een wijf hebt gij?* 2) quis quem, quis cui cet., i. e. *wie den anderen enz., bij voorb.* conſidera, quis quem fraudaſſe dicatur, Cic. Roſc. Com. 7; *doch het heet eigenlijk, wie bedrogen heeft, en wien hij bedrogen heeft:* quos autem numeros, cum quibus miſceri oporteat, nunc dicendum eſt, Cic. Or. 58: quae quibus anteferam? Virg. Aen. IV, 371: notatum in ſermone, quid quo modo caderet, Quintil. I, 6 ante med. 3) quis *voor* quisque, *bij voorb.* quantum quis damni profeſſus erat, exſolvendo, Tacit. Ann. II, 26. *zoo zeggen wij ook iemand, voor ieder; doch, het kan ook iemand vertaald worden.* 4) quis, Gen. Fem., *bij voorb.* quis ea eſt, Plaut. Aul. II, 1, 48: Quis illaec eſt mulier, Plaut. Epid. IV, 1, 6, *zoo als wij: wie is die vrouw?* quis iſtaec eſt, quam tu jubes? Ibid. IV, 2, 4: quis tu es mulier, quae cet., Varr. L. L. V, 7 e vet. poëta: quis illaec eſt, quae lugubri ſuccincta eſt ſtola? Enn. ap. Non. 3. n. 49: qui es? *vraagt eene vrouwsperſoon aan een ander vrouwsperſoon*, Plaut. Ciſt. IV, 2, 79: *even zoo ſtaat* quis? Ibid. 27: *ook* Neutrius, *bij voorb.* ſcortum exoletum ne quis ſedeat, Plaut. Poen. Prol. 17, *ten zij men misſchien* quid *moet lezen.* 5) quod *voor* propter quod, *ook deels* ad quod: *van daar* a) *dat of waaröm, bij voorb.* Nihil eſt, quod i. e. *het is niet nodig dat enz., bij voorb.* In viam quod te des, nihil eſt, Cic. ad Div. XIV, 12: ne cauſae quid ſit, quod te quisquam quaeritet, Plaut. Aul. I, 2, 14: eſt magis, quod gratuler, Cic. Att. XVI, 5: eſt, quod referam, Liv. XXX, 31: ut, quod ad te venio, intelligas, Plaut. Epid. III, 4, 20, i. e. *waaröm:* hoc eſt, quod ad vos venio, Ibid. Stich. I, 2, 70. b) *dat, d. i. dewijl, is bekend, bij voorb.* mirari, quod non rideret, Cic. Div. II, 24: feciſti mihi pergratum, quod librum ad me miſiſti, Cic. Att. II, 4: cum tibi agam gratias, quod me vivere coegiſti, Ibid. III, 13: Propter hanc cauſam, quod cet., Cic. Verr. III, 46: hoc me ipſo conſolabar, quod non dubitabam cet., Cic. Att. I, 17: *dus ook* propterea quod, i. e. *daaröm dat*, Terent. And. III, 4, 5. c) *wat aanbelangt, dat, of dat, wanneer het hetzelfde is, als wat aanbelangt, dat, is zeer menigvuldig, bij voorb.* Quod ſcribis, te venturum: ego cet., Cic. ad Div. XIV, 3: Quod itinerum meorum ratio cet., Cic. ad Div. III, 5 §. 7: Quod te petiiſſe dicis, — Ibid. §. 14: quod ſcribis tibi manendi cauſam fuiſſe — id mihi gratum eſt, Ibid. §. 4: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. V, 2 §. 5, 12 *en* 13: *dus ook* quod me accuſat nunc vir, ſum extra noxiam, Terent. Hec. II, 3, 8, *doch, alwaar het ook zijn kan, waarin, weswegens; bij ſloe, verliest de zin niets: van daar alhoewel, offchoon, bij voorb.* quod eſt virgo, Ovid. Art. I, 261: quod dicas, Terent. Eun. V, 8, 34: quod dicat, Plaut. Mil. II, 2, 7: nec, quod frigida vis ſit ferri, hoc ſecius cet., Lucret. VI, 314: quod non Taenariis domus eſt mihi fulta columnis cet., Prop. III, 2, 8 (III, 1, 49): Quod ſum ligneus — prendam te tamen, Auct. Priap. VI, 1. d) *daaröm, deswegens, bij voorb.* quod te oro, ne cet., Terent. Hec. III, 2, 3: *dus ook* quod te oro, — eripe me cet., Virg. Aen. VI, 363: quod te obſecro —, vitae me redde priori, Horat. Epiſt. I, 7, 94: *van daar misſchien* Quodſi, quod niſi, quod utinam cet., i. e. *bijaldien derhalven enz., wanneer het voor* ſi, niſi cet., *ſtaat, ten minſten men kan het dikwijls zoo vertalen; alhoewel ſomtijds ook, maar, past, en het ſomtijds geheel overtollig ſchijnt, bij voorb.* Quod ſi *ſtaat* Cic. Q. Fr. I, 1, 9 *en* 14. Nep. Eum. 8. Terent. And. I, 5, 23. V, 4, 2 cet.: Quod niſi *of* Quodni, Nep. Hann. 1. Cic. Haruſp. 11. Terent. Phorm. I, 3, 3: Quod utinam *voor* utinam, Cic. ad Div. XIV, 14. Salluſt. Jug. 14 (17): *dus ook* Quod ubi *voor* Ubi, Cic. Verr. I, 26 poſt med. Cic. Or. II, 49; *dus ook* Quod cum *voor* cum, *bij voorb.* Quod cum eſſet animadverſum cet., Caeſ. B. C. III, 68: Quod ne longiore cet. *voor* Ne cet., Colum. V, 11 poſt med.: Quod ut hanc quoque cet. *voor* Ut hanc cet., Plin. H. N. XVIII, 23. e) *dat, d. i. zedert, bij voorb.* diu eſt, quod victum non datis, Plaut. Amph. I, 1, 146: *dus ook* tertius dies eſt, quod cet., Plin. Ep. IV, 27: inde quod cet., Terent. Heaut. I, 1, 2, i. e. *zedert den tijd dat enz.* f) *dat, achter* facere *voor* ut, *bij voorb.* Utinam dii feciſſent, quod ea lex eſſet conſtituta, Vitruv. Praefat. lib. 10. g) *dat, alwaar anders de* Accuſativus *met den* Infinitivus *ſtaat, bij voorb.* ſcio, quod filius amet meretricem, Plaut. Aſin. I, 1, 37 *en* 70: *dus ook* Liv. III, 52 in., ſcituros, quod cet., *doch alwaar* Gronovius, *die dit met meer niet dulden wil, quam lezen wil: dus ook achter* cognoſcere, *bij voorb.* cognito, quod filius — non fuiſſet, Pandect. XXII, 3, 15: *achter* credo, *bij voorb.* poſſe credere, quod tu quidquam in meam perniciem cogitaris, Apul. Met. III med. p. 135, 30 Elm.: nec credit, quod — fervet, quod — rubeant, Claudian. Proſerp. III, 223: notum facere, quod ſit praegnans, Pandect. XXV, 3, 1: *ook achter* recordari, *bij voorb.* recordatus, quod nihil — praeſtitiſſet, Sueton. Tit. 8: dicam, quod bonum ſit cet., Cato ap. Plin. H. N. XXIX, 1 med.: *dus ook* opinantes, quod — tangatur *voor* tactum iri, Pallad. Febr. XXIV, 5: *dus ook* facile eſt, quod habeant (paſtores) conſervam,

vam, Varr. R. R. II, 10, 16, voor habere: verders illud nosse oportet, quod — potio perniciosissima est, voor potionem cet., Cels. I, 3 ante med.; en dus meermalen wanneer er illud bij staat; bij voorb. videndum illud est, quod, si opulentum defenderis. In illo uno — manet gratia, Cic. Off. II, 20, daar anders, in dergelijke gevallen, door Cicero de Accusativus met den Infinitivus gezet wordt. h) wat of zoo veel, in zoo verre, bij voorb. quod ad me adtinet, Cic. Rosc. Am. 42 en meermalen, zie Adtineo: dus ook quod pertinet ad cet., Varr. R. R. II, 10, 6: ornato verbis, quod poteris, Terent. Eun. II, 1, 8, i. e. zoo veel: dus ook quod potero, Ibid. Heaut. III, 1, 7. V, 4, 15: quod queam, Ibid. Hec. V, 1, 33: quod continens memoria sit, Liv. VI, 34: quod sine jactura fieri posset, Liv. XXVI, 32 en meermalen: cf. VIII, 39: ook seq. Genit., bij voorb. agri, operae, zie beneden. i) dat, of waarin, bij voorb. si quid est, quod mea opera opus sit vobis, Terent. And. IV, 3, 23: quod me accusat, Terent., zie hier voor: ook waarin of daarin, bij voorb. quod illos aetas satis acuet, Terent. Ad. V, 3, 49: quod continens memoria sit, Liv. V, 54, zie hier voor. k) quod dient tot verband van twee Puncten of afzonderlijke stellingen, bij voorb. Quod si, Quod nisi, Quod ubi cet. voor Si, Nisi cet., zie hier voor. 6) bijzonder heeft men quid op te merken, (a) het heeft dikwijls den Genitivus bij zich, d. i. wat of wat voor, of hoe veel? bij voorb. quid mulieris, Terent. Hec. IV, 4, 2, wat voor een wijf? quid pictarum tabularum? Cic. Rosc. Am. 46, i. e. wat van schilderijen, d. i. hoe veel? exponam vobis, quid hominis sit, Cic. Verr. II, 54 in., i. e. wat het voor een mensch is: quid illuc (voor illud) est hominum secundum litus? Plaut. Rud. I, 2, 60, i. e. wat zijn dat voor lieden aan strand? non video, sciturum me, quid ejus sit, ni cet., wat er aan zij, d. i. hoe veel er waar zij, of het waar zij, Cic. Att. XVI, 4: quid turbae est? quid hominum litigant, Terent. And. IV, 4, 6, i. e. wat voor een gekijf! wat voor menschen of hoe veel menschen! captivorum quid ducunt secum? Plaut. Epid. II, 2, 26. Het staat ook, gelijk quod, met het Substantivum somtijds in denzelfden Casus, bij voorb. quid est tibi nomen? Plaut. Pseud. II, 2, 41: quid nomen est paternum, Ibid. Rud. IV, 4, 116: dus ook nomen domini quaero, quid siet, Plaut. Most. III, 1, 132, voor quod of quale: Quid videtur tibi hoc mancipium? Terent. Eun. II, 2, 41: quid mirum fecit, Plaut. Pseud. I, 5, 19. (b) quid? heet dikwijls, wat? of hoe? bij voorb. quid? tu me hoc tibi mandasse existimas? Cic. ad Div. II, 8, i. e. hoe? Quid? eundem destituisti? Cic. Phil. II, 38: cf. Cic. Dejot. 7. Not. In dergelijke gevallen, kan men het ook dikwijls vertalen, verders. (c) quid? quod i. e. wat moet ik daar van zeggen, dat enz., Cic. Manil. 5. Cic. Cat. I, 8. Cic. Leg. II, 5; wanneer men het ook dikwijls vertalen kan, ja, bij voorb. Cic. Div. II, 45. Cic. Att. VI, 6 med. Ovid. Remed. 247. (d) dikwijls heet het, waarôm, bij voorb. quid venisti? Plaut. Amph. I, 1, 22: satis mirari non possum, quid ita feligant, Colum. Praef.; quid veniat, Ovid. Met. XI, 22: fare, quid venias, Virg. Aen. VI, 389: quaesivi, quid dubitaret, Cic. Cat. II, 6: laetus est nescio quid, Terent. And. II, 2, 3: sed quid argumentatur? Cic. Mil. 16 extr.: dus staat quid voor ook in quid, bij voorb. mundus in quid vices suas absolvit? in quid cet., Senec. Benef. IV, 13, i. e. waartoe! waarôm? van daar quid ita? waarôm dat? hoe zoo? Cic. Nat. D. I, 35: van daar quidni? waarôm niet? Cic. Or. II, 67 extr. Terent. Heaut. V, 1, 34. And. II, 1, 15. Eun. IV, 4, 7. Ad. V, 2, 34. Phorm. V, 3, 30: ook gescheiden, bij voorb. quid illam ni cet., Terent. Ad. IV, 5, 28: dus ook Plaut. Mil. IV, 3, 27, en IV, 8, 1: ook staat er non bij, bij voorb. quid ni non permittam? Senec. Ep. 51 post med., alwaar non overtollig staat. (e) quid? si hoe, indien, Terent. Ad. V, 8, 18. Liv. IV, 5. IX, 18. Cic. Agr. III, 2 en meermalen: eigenlijk heet het hoe zou het zijn, indien enz., wat zou men (of zoudt gij) zeggen, indien enz. (f) quid? verder, Cic. Div. II, 45 en 47. (g) quid voor aliquid iet, zie beneden: vervolgends ook iet, bij voorb. si quid, indien iet, Liv. III, 48. Virg. Aen. V, 688 en meermalen: dus ook ne quid, Liv. III, 21: nisi quid me — morabuntur, Cic. ad Div. II, 15 extr. 7) quo, qua cet., zie beneden: ook quod zoo veel als enz. 8) quis voor uter van twee, Liv. XXX, 1 in. Virg. Aen. XI, 703. 9) quis voor quomodo, bij voorb. quis vocatur? Plaut. Bacch. III, 3, 69, i. e. hoe enz. 10) qui voor si quis, bij voorb. plus aliquando, qui vere rem aestimare velit, Liv. III, 19: 11) iemand, één, voor aliquis: alwaar ook quis staat, gevolglijk ook quid iet, bij voorb. injuriam cui facere, Cic. Fin. III, 21: quae coactus quis promiserit, Cic. Off. I, 10: ab nostrum quo dicantur, Liv. VI, 40: en meermalen, bij voorb. Quintil. III, 7, 13. Colum. IV, 25: bijzonder achter si, nisi, ne, quo, num cet., bij voorb. si qui, Cic. Rosc. Am. 38: Num quod vestigium cet., Cic. Or. I, 9: Si te quis adducat, Cic. Phil. II, 14. In dat geval staat voor quae dikwijls qua, maar ook quae, bij voorb. neve quae serpens, Varr. R. R. III, 7: si quae, Cic. Or. II, 72 en meermalen: dus ook alia quae natura, Cic. Nat. D. II, 44 extr.: zoo ook qui (Abl.) voor aliqui i. e. aliquo, a, o. van daar si qui voor si qua indien iet, Liv. III, 64 extr.: si quid indien iet, ne quid, op dat niet iet, zie hier voor. III) welke, welks, het welk, wanneer het betrekking heeft op is, ea, id, of een ander woord, het welk er staat of staan moest, en bij ons dikwijls door die, die, dat, ook door wie, wat (wanneer het voorâan staat, en is, ea, id, achter aan volgt,) vertaald wordt: hier zal daarvoor niet ligt quis, quid, voorkomen. Hier merke men aan, 1) het schikt zich naar zijn daarbij staande Substantivum in gelijken Numerus, Casus en Genus, bij voorb. qui homo cet. Maar staat het er niet bij, dan schikt het zich, wanneer het Verbum een' anderen Casus vereischt, echter naar het Nomen of Pronomen, waarôp het betreklijk is, in Numerus en Genus, bij voorb. odi homines, qui mali sunt cet.: dus ook imponuntur iis collaria, quae vocantur maelium, Varr. R. R. II, 9, 15: coloniamque imposuerit, quam coloni Fregellas adpellent, Liv. VIII, 23: semina omnia succo herbae, quae sedum adpellatur, medicare, Colum. XI, 3 prope fin.: succus manat, quem opobalsamum vocant, Plin. H. N. XII, 25: sidere illo, quod Caniculam adpellavimus, Ibid. XVIII, 28: cordis parte, quam ventriculum cordis adpellant, Cic. Nat. D. II, 55, volgends de Codd. en meeste Edd., doch, alwaar Ernesti uit de enkele Edit. Medic. quem heeft laten drukken, als of quam ook niet goed was. Dikwijls ontbreekt is, ea, id, waarôp het betreklijk is, bij voorb. cum quo contulit gradum, obtruncat scil. eum, Liv. VII, 33: essem una (scil. cum ea), quacum cupiebam, Terent. Eun. III, 5, 26. Doch hierbij zijn (2) nog allerhande gebruiken en zonderlingheden aan te merken, zie de nieuwe Spraakleere, II. Deel, I. Hoofdst. §. 2, bij voorb. a) dikwijls schikt het zich naar het volgend woord (Praedicatum), bij voorb. locus in carcere, quod Tullianum adpellatur, Sallust. Cat. 55 (58), voor quae domicilia, quas urbes dicimus, Cic. Sext. 42: loca, quae Numidia adpellatur, Sallust. Jug. 18 (21): peroratio, qui epilogus dicitur, Cic. Brut. 33: gloria, qui est fructus cet., Cic. Pis. 24: Anxur fuit, quae nunc Tarracinae sunt, Liv. IV, 59 extr. en meermalen. b) dikwijls schikt het zich naar het voorgaande woord in den Casus, bij voorb. eorum, quorum consuesti, Cic. ad Div. V, 14, voor quibus cet.: quibus quisque poterat, elatis, Liv. I, 29, voor quae quisque (efferre) poterat: dus ook bij het Verbum videor, zie d. c) het schikt zich naar het voorgaande woord, alleen volgends den zin, bij voorb. illa furia, qui cet., Cic. ad Div. I, 9 §. 32, voor quae; alwaar Clodius gemeend is: horum (asinorum) genera duo: unum ferum, quos (asinos) vocant onagros, Varr. R. R. II, 6: dicam de hoc ornithone, quod (scil. aviarium) fructus causa faciunt, Ibid. III, 5 in.: hier toe behoort voluptas, vita, divitiae, quae contemnere cet., Cic. Off. III, 5, voor quas; maar quae is hetzelfde als quas res: si tempus est ullum jure hominis necandi, quae (i. e. dergelijke scil. tempora) multa sunt, Cic. Mil. 4: conjuravere pauci, in quibus Catilina: de qua (scil. conjuratione) — dicam, Sallust. Cat. 18: servitia (i. e. slaven) repudiabat, cujus (scil. servitii i. e. slaven) initio ad eum magnae copiae concurrebant, Ibid. 56 (58): in aliis — sermonibus versatus sum; quae (i. e. quae res) nec possunt scribi nec scribenda sunt, Cic. ad Div. II, 8: circumcisis rebus, quae (voor quas scil. res, maar quae staat voor quas res) non arbitror pertinere ad cet., Varr. R. R. I, 1 extr.: dus ook cum viverent homines ex iis rebus, quas inviolata ultro ferret terra, Ib. II, 1, 4: dus ook abundantia earum rerum, quae prima mortales ducunt, Sallust. Jug. 41 (15): Caesar alteram alam mittit, qui (scil. homines ex ala) satagentibus occurrerent, Auct. B. Afric. 78. d) bij het Verbum videor staat het dikwijls in denzelfden Casus met het voorgaande woord, bij voorb. eventum senatus, quem videbitur (scil. dare, goedvinden zal te geven), dabit, Liv. VI, 25: legatos, quos iis videretur, ex senatu legere, Liv. XXIX, 20: en meermalen, zie Videor. (3) dikwijls drukt het het denkbeeld uit, uit hoofde van, wanneer gemeenlijk de Nominativus, of Ablativus, somtijds ook een andere Casus staat, bij voorb. quae tua natura est, Cic. ad Div. XIII, 73, volgends uw' aart, inborst: qui meus amor in te est, Ibid. VII, 2, i. e. uit kracht (volgends) mijne liefde: Pater, qua severitate fuit cet., Cic. Dom. 32, naar (uit kracht van) zijne enz.: qua impudentia est, Cic. Rosc. Com. 15: quae tua nequitia est, Ovid. Her. XVII, 29: quae patientia nostra est, Ibid. Met. V, 375. Eigenlijk staat het misschien pro natura, quae tua est: pro severitate, qua fuit (praeditus). (4) ook wordt het vraagwoordje ne er aangehecht, bij voorb. Quodne ego heri vidi? Terent. And. IV,

6,

4, 29, dien ik gisteren gezien heb? dus ook quemne ego servavi? Plaut. Mil. I, 1, 13: quaene eiectae cet., Ibid. Rud. I, 5, 14: en meermalen, bij voorb. Ibid. Truc. II, 6, 52. Horat. Sat. I, 10, 21: cf. Ne op het einde. Dit is niets bijzonders. (5) quod, a) dewijl, zie boven, I, 5: doch eigenlijk behoort hier toe propterea quod, Terent., zie aldaar. b) dat, deels zonder betrekking op een voorgaand woord, zie aldaar, deels met betrekking op een, bij voorb. inde, quod, i. e. zedert dat, van den tijd, zedert dat enz., Terent. Heaut. I, 1, 2: dus ook eo, quod, i. e. daardoor dat; ex eo quod cet., in eo quod cet., i. e. daarin dat enz. c) met den Genitivus, bijzonder wanneer het, zoo veel, of zoo veel als (quantum) betekent, bij voorb. quod operae ponetur, Cic. Off. I, 6, i. e. zoo veel moeite enz.: Quod ejus (agri) cet., Liv. XXXI, 4, zoo veel daarvan enz.: quod militum, Pompej. ad Domit. 1 in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 12: quod aeris redactum, Liv. VIII, 20: ook zonder Genitivus, zoo veel als, bij voorb. quod poteris, quod potero cet., zie boven aldaar. (6) qui voor quorum, bij voorb. qui alii super alios trucidentur, Liv. I, 56 med. (7) het staat dikwijls voor ut ego, tu, is cet., i. e. dat ik, gij, hij, wij, gij., zij, bij voorb. dignus sum, qui lauder, dignus es, qui lauderis, dignus est, qui laudetur cet., i. e. ik ben waardig, dat ik geprezen wordt, gij zijt waardig, dat gij enz., gelijk eerstbeginnenden bekend is. Dus ook in andere gevallen, alwaar gedeeltelijk ook, die, of dezelke, behouden kan worden, bij voorb. Nemo est tam adflictus, qui non possit cet., Cic. ad Div. VI, 1 extr., i. e. dat hij niet enz., of, die niet zou kunnen enz.: misisset nuncios, qui postularent, Caes. B. G. IV, 16, dat zij enz., of die eischen zouden: Nemini concedo, qui traxerit cet., Cic. ad Div. IV, 3, i. e. dat hij niet enz., of die niet ondervonden zou hebben: me existimares tam improvidum, qui a fortuna — desciscerem, Ibid. II, 16 in. Bijzonder achter is, ea, id, (i. e. talis), bij voorb. non vident, id se cupere, quod si adepti fuerint, fugitivo alicui concedi necesse sit, Cic. Catil. II, 9, voor tale quid cupere, ut, si id adepti fuerint cet.: dus ook id obiicere adversario, quod ille si verbo negarit, progredi amplius non possit, voor ut ille si verbo cet., Cic. Phil. II, 4: ea (i. e. talia) me suasisse Pompeio, quibus ille si paruisset cet., voor Pompeio, ut si ille iis paruisset cet., Cic. ad Div. VI, 6. Not. Hier staat altijd de Conjunctivus. (8) Het staat dikwijls voor cum ego, cum tu, cum is, cum nos, cum vos, cum illi, i. e. daar ik, daar gij enz., ook dewijl ik enz., ook dikwijls, opdat ik, opdat gij enz., bij voorb. Malumus iter facere pedibus, qui incommodissime navigassemus, Cic. Att. V, 9, i. e. nadien wij of dewijl wij enz.: Hospes, qui nihil suspicaretur cet., Cic. Verr. I, 25, dewijl of nadien hij niets vermoedde enz.: Te incusamus, qui abieris, Terent. Phorm. III, 1, 7, i. e. dat gij enz.: Non solum (videris) sapiens, qui hinc absis, Cic. ad Div. VII, 28, i. e. dat gij enz.: Meum consilium laudandum est, qui noluerim cet., Cic. ad Div. I, 9 §. 31, alwaar qui op meum betrekkelijk is: nam ipsa Messana, quae situ, moenibus, portuque ornata sit, ab his rebus — nuda est, Cic. Verr. IV, 2 in., voor cum situ cet. (9) zoo staat ook qui, quae, quod dikwijls voor ego, tu, ille, nos, vos, illi, met nam, et, vero, verbonden, bij voorb. qui cum voor cum vero ego, tu cet., of voor nam cum ego, tu cet., of voor et cum ego, tu cet., bij voorb. fortunae virilitudines: quae etsi nobis optabiles — non fuerunt cet., Cic. ad Div. V, 12 §. 14, voor nam etsi of atque etsi cet., zie hiervan mijne Praecepta stili. (10) qui voor utinam, i. e. dat of dat toch, bij voorb. qui te dii perduint, Plaut. Men. V, 5, 31: dus ook Terent. Phorm. I, 2, 73. Cic. Att. IV, 7; doch hier schijnt qui de Ablativus voegzamer te zijn, die gemeenlijk voor een Particula gehouden, en, gelijk, vertaald wordt, zie beneden IV, c. (11) qui voor quae, bij voorb. ita es animata, ut qui imperii expers sies, Plaut. Asin. III, 1, 2. (12) qui schijnt overtollig te staan in ut qui, bij voorb. Adeon' me fuisse fungum, ut qui illi crederem, Plaut. Bacch. II, 3, 49, i. e. dat ik hem enz.: integendeel ontbreekt het, en moet verstaan worden, bij voorb. cur nemo est, Hecalen; nulla est, quae ceperit Iron? Ovid. Remed. 747, voor cur nemo est, qui Hecalen (ceperit). Ook heeft het het Pronom. is, ea, id, overtollig bij zich, bij voorb. eos homines, quorum eorum unus surripuit cet., Plaut. Trin. IV, 3, 16: ut in Tusculanos animadverteretur; quorum eorum ope — Veliterni populo R. bellum fecissent, Liv. VIII, 37, alwaar eorum weg kan blijven; men kan wel eorum tot Tusculanos brengen, voor quorum ex iis (Tusculanis); maar ook dit is onnodig: De exercitu Marcelli, qui eorum ex fuga Cannensi essent cet., Liv. XXIII, 25: quod ne id facere posses, Cic. Acad. IV, 25 in. (13) qui, quae, quod, wordt somtijds al te zeer gescheiden van het woord, waar op het betrekkelijk is, bij voorb. spectaculum comitate etiam hospitum, ad quod (spectaculum) publico consensu venerant, advenis gratius fuit, Liv. IV, 35: Tarditatis causa in senatu magis fuit, quam in tribunis; qui (scil. senatus of senatores) — parum cogitaverunt, Ibid. 58. Nog grooter is de scheiding in de volgende plaatsen — commutavit (Verres)? Ex horum severitate te ulla vis — eripiet? Sed si eripuerit, non intelligis — pertinere? Itaque — ad illam causam — revertar. Qui (Verres) cum agros cet., Cic. Verr. III, 36, alwaar Qui op Verres betrekkelijk is, die in commutavit gedacht moet worden: dus ook Abuteris ad omnia atomorum regno & licentia; hinc — — effingis. Quae (scil. atomi) primum nullae sunt, Cic. Nat. D. I, 23. Nimis — intemperanter (scil. dixit Antonius). Cujus enim maleficii — poena est — domum? Quis autem — coegit? aut quid est ultra — mulctam? Qui (scil. Antonius) si fecisset cet., Cic. Phil. I, 5. (14) Quo (Ablat. Neutr.), te, bij de Comparativi, bij voorb. quo suaviores erunt, eo majorem cet., Cic. Q. Fr. III, 1, 5: quo difficilius, hoc praeclarius, Cic. Off. I, 19: quo magis novi, tanto saepius cet., Terent. Phorm. II, 2, 14: ook zonder eo of hoc, Cic. Quint. 1. Liv. II, 51 post med.: ook heet het, opdat des te enz., bij voorb. quo leviores in ardua evaderent, Liv. II, 65, i. e. opdat zij des te ligter enz. Ook staat quo voor quo magis, bij voorb. eo minus isti conarentur, quo — videbant, Auct. ad Her. IV, 9; ten zij men quo door nadien, dewijl, wil vertalen. Ook staat het dikwijls als eene Particula, maar is eigenlijk de Ablativus, ook misschien deels de oude Dativus (voor dezen quoi) en heet a) waar, met loci, voor quo loco, bij voorb. quo loci illa nascerctur, Cic. Div. II, 66: quo loci esset, Cic. Att. VIII, 10. (b) van daar, derwegens, bij voorb. Quo etiam scripsit, Cic. Or. II, 6, i. e. van daar heeft hij ook enz.: quo factum est, ut cet., Nep. Milt. 7. Ibid. Them. 3 en 6: quo aequior sum Pamphilo, Terent. Andr. II, 5, 18: quo magis hoc philosopho faciendum est, Cic. Fin. III, 2 in.: miscella — multo ante coquitur; quo prior legenda, Varr. R. R. I, 54: anseres voraces sunt; quo temperandum iis, Ibid. III, 10: Quo cum venisset ad iratos, Cic. Flacc. 23 in. (c) dewijl of als of, bij voorb. Non quo ipse audieris, Cic. Att. X, 1 med., niet, als of gij het enz., niet als of gij enz.: non, quo celandus, Cic. ad Div. V, 19: non quo libenter male audiam, sed quia cet., Cic. Or. II, 75: non quo crederem cet., Plaut. Amph. II, 2, 33: cf. Ovid. Her. XVII, 39. Ook staat er eo, i. e. derwegens, bij, deels voor, deels achter, bij voorb. Non eo dico, quo mihi veniat in dubium tua fides, Cic. Quint. 2: Non quo quemquam plus amem, eo feci, Terent. Eun. I, 2, 16: cf. Ibid. Heaut. III, 2, 45. Not. In dit geval is ook quod gewoonlijk. (d) waarheen, waartoe, van plaats, persoon, of zaak, bij voorb. partem provinciae venturum, quo te velle arbitrarer, Cic. ad Div. III, 5: In eum locum, quo aditus non erat, Caes. B. G. II, 16: Apud eos, quo se contulit, gratiosus, Cic. Verr. IV, 18, i. e. ad quos: Quo pertinent aenigmata? Cic. Div. II, 64: cf. Horat. Epod. VII, 1. Caes. B. G. II, 21: ook met den Genitivus gentium (i. e. ter wereld), bij voorb. quo hinc nunc gentium aufugiam, scio, Plaut. Bacch. IV, 7, 33: van daar Tropisch, bij voorb. scire videmini, quo amentiae progressi sitis, Liv. XXVIII, 27, i. e. hoe ver in de enz.: of voor ad quam amentiam; bij slot is de zin dezelfde. Van daar quo illae nubent? Plaut. Aul. III, 5, 15. waar zullen zij heen trouwen, d. i. wien? wat voor mannen? dus terstond daarop, quo lubeat, nubant. Ook moet het dikwijls, waartoe, vertaald worden, bij voorb. quo civem importunum — reserves? Cic. Sext. 13: quo tantam pecuniam? Cic. Verr. II, 55: dixit, quo vellet aurum, Cic. Coel. 21: Martis signum quo mihi pacis auctori? Cic. ad Div. VII, 23, i. e. waartoe dat standbeeld? en zoo heet meermalen quo waartoe dient het? waartoe zal het? bij voorb. quo mihi fortunam, si non conceditur uti? Horat. Epist. I, 5, 12, i. e. waartoe zal mij het geluk dienen? wat baat mij enz.? cf. Ovid. Am. III, 4, 41. III, 8, 47. Prop. IV, 3, 51. Not. Hier is quo zeker de oude Dativus. Gelijk quis, qui, voor aliquis staat, dus ook quo voor aliquo, achter si, ne cet., bij voorb. si quo erat prodeundum, Caes. B. G. II, 48: ne quo inciderem, Cic. Att. VIII, 3 extr.: si quo me ire vis, Plaut. Aul. II, 4, 5: ook elders, bij voorb. achter alio, bij voorb. si Romam aliove quo mitterent legatos, Liv. XXXVIII, 30 post med. (e) ten einde, op dat, bij voorb. simulant parere, quo Chremetem absterreant, Terent. Andr. II, 1, 14: quidquam in his te nuptiis fallaciae conari, quo fiant minus, Ibid. I, 2, 26: id adjuta me, quo id fiat celerius, Ibid. Eun. I, 2, 70: dabo, quo magis credas, Ibid. Phorm. V, 6, 38: quo gravior viderere, Cic. Fin. II, 24 in. Ook enkel dat, bij voorb. achter efficere, bij voorb. effecerat, quo is magis gauderet, Liv. II, 60: dus ook Quo tardius certior fierem de —, Lepidus effecit, Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 33 in., i. e. daar aan heeft Lepidus schuld, dat: achter tanti ten minsten staat qui (i. e. quo),

quo), *bij voorb.* illum tanti facio, qui non Caesarem magis diligam, Balb. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 15: *verders achter* causa, *waar* quo *kan vertaald worden*, *waarôm*, *weswegens*, *bij voorb.* vim morbi in causa esse, quo serius proficiscerentur, Liv. XL, 26: justa causa est, quo curratur celeriter, i. e. *te lopen*, Plaut. Poen. III, 1, 30: quid petiit, nisi, quo cet., Ovid. Her. XX, 23: cf. XVIII, 203. Ibid. Remed. 517: *van daar* quo minus *dat niet*, *achter de* Verba *van verhinderen*, *afhouden*, *en dergelijken*, *bij voorb.* ne quis impediretur, quo minus frueretur cet., Nep. Cim. 4: Neque recusavit, quo minus legis poenam subiret, Nep. Epam. 8: Si te infirmitas valitudinis tenuit, quo minus venires, Cic. ad Div. VII, 1: Stetisse per Trebonium, quo minus oppido potirentur, Caes. B. C. II, 13, i. e. *heeft aan* Trebonius *gestaan*, *dat zij niet enz.*: *dus* deterrere aliquem, quo minus cet., Cic. Tusc. I, 38: *ook staat* quo secius *voor* quo minus, *bij voorb.* impedimento est, quo secius, Auct. ad Her. I, 12: *dus ook* quo ne i. e. ut non, *bij voorb.* quo ne incurreret hostis, Horat. Sat. II, 1, 36, *ten zij men zeggen wil*, *dat het verplaatst staat*, *voor* ne quo i. e. ne forte, *doch*, *het welk niet nodig is*: si celandi causa, quo ne ad dominum reverteretur, fugisset, Pandect. XXI, 1, 17 ante med., *alwaar andere* Edd. *dit* quo *weglaten*; *doch het kan ook dus geschreven worden*, si celandi causa quo (i. e. aliquo *ergens heen*) — fugisset: *verders* cautum erat, quo ne plus auri — quo ne plus argenti — haberemus, Liv. XXXIV, 6 post med., i. e. *dat niet enz.*, *ten zij men deze plaats dus verstaan wil*, cautum erat (id), quo ne cet.; *wanneer dan* quo *van* plus *geregeerd zou worden*, *en* quo *op* id *betrekkelijk zijn*: *dus ook* sed eo vidisti multum, quod praefinisti, quo ne pluris emerem, Cic. ad Div. VII, 2, i. e. *dat ik niet enz.*, *alwaar men ook bij* praefinisti *denken kan* id (pretium). (f) *gelijk*, scil. modo, *bij voorb.* Myrrha patrem, sed non quo filia debet, amavit, Ovid. Art. I, 285: Hermionem Pylades, quo Pallada Phoebus amabat, Ibid. 745: Quo tu, imperio meo spreto, — ausus es cum hoste confligere? ad haec — responde, Liv. VIII, 32, i. e. *hoe*, *of waarôm hebt gij enz.*; *doch* Drakenborch *heeft*, *volgends den wil van* Gronovius, *het vraagteken weggelaten*; *dan heet* quo *dewijl*, *nadien*. (g) *waarôm*, *weswegens*, *bij voorb.* Quo tu imperio meo cet., Liv., *zie terstond hier voor*: justa causa est, quo curratur, Plaut., *zie hier voor*: vim morbi in causa esse, quo cet., Liv., *zie hier voor*. (h) si quo (scil. modo) *indien daar iet*, *bij voorb.* si quo usui esse exercitui posset, Liv. XL, 26, i. e. *indien iet*, *of op eenige wijze*; *ten zij* quo *de* Dativus *is*, *voor* cui (alicui) usui cet.: quo ne *voor* ne quo, Horat., *zie hier voor*. (i) Ex quo (scil. tempore) *zedert*, *d. i. zedert den tijd*, *dat enz.*, Liv. III, 24. XXVIII, 29: *waarvoor* ex quo tempore *staat*, Cic. ad Div. V, 8. (k) quo *is ook de* Dativus, *bij voorb.* si quo usui, Liv., *zie hier voor*: alterum (scil. genus sanandi pecus), quo ipse etiam pastor mederi possit, Varr. R. R. II, 1, 21, i. e. *waaraan de Herder zelve de genezing verrichten kan*, *ten zij hier* quo (*voor* in quo) *door waar in moet vertaald worden*, *en gevolglijk de* Ablativus *is*. *Van daar*, *waarheen? waartoe?* *zie hier voor*. (15) Qua (scil. parte, *ook* ratione) *waar*, *waarheen*, *gelijk*, *deels enz.*, *zie boven* Qua. Not. Ceteros accolas fluminis Hannibal, & eorum qui sedes tenuerant cet., Liv. XXI, 26, i. e. qui ex iis ipsis sedes cet., *die t'huis gebleven waren*; *doch* Gronovius *leest* eorum ipsorum quos sedes tenuerant, *het welk* Drakenborch *in den Tekst genomen heeft*, *d. i. welke van hun hunne woning gekluisterd hadt*, *d. i. die t'huis gebleven waren*; *bij het slot*, *hebben de beide lezingen denzelfden zin*: *de* Ed. Stroth. *heeft* quos sedes suae tenuerant, *in gelijke beteekenis*: Ulmus; quam sedem somnia — tenere ferunt, foliisque sub omnibus haerent, Virg. Aen. VI, 284, *alwaar het eigenlijk zijn moet* quam — ferunt, & sub cujus foliis cet. Not. Qui, quae, quod, *staat somtijds achter één of meer woorden*, *bij voorb.* frumentum, in cellam quod sumi cet., Cic. Verr. III, 81: jus esse, inter se quo jure cet., Ibid. II, 16. IV) *Ook moet men zekere* Casus *van dit* Pronomen *opmerken*, *bij voorb.* Genit. quojus *voor* cujus, Plaut. Most. I, 2, 5: *dus ook* Dativ. quoi *voor* cui, Plaut. Trin. III, 1, 3. Cic. Leg. II, 24 e legg. XII Tabb. Plur. ques *voor* qui, Enn. ap. Varr. L. L. VI, 3. Pacuv. ap. Charis. 1: queis *of* quis *voor* quibus, Horat. Sat. I, 1, 72. Virg. Aen. I, 95 (99): sine quis, Plin. H. N. XII, 1 post init. *en meermalen*. *Bijzonder moet men den* Ablativus qui *opmerken*, *hij staat voor* quo, qua, quibus, *bij voorb.* quicum *voor* quocum, Terent. Heaut. IV, 1, 2. Cic. Off. I, 12 in.: *en voor* quacum, Virg. Aen. XI, 822: *of voor* quibuscum, Plaut. Capt. V, 4, 6: patera, qui potitare solitus est, Plaut. Amph. I, 1, 105: vehicula, qui vehar, Plaut. Aul. III, 5, 28: *van daar* scil. ratione *of* re, A) *op dat*, *of dat*, *bij voorb.* Non, qui narret, Terent. Andr. Prol. 6 *tweemaal*. Ibid. II, 3, 28, qui sciret *op dat zij zou enz.*; *waarvoor* quo *anders gebruikelijker is*: *ook enkel dat*, *bij voorb.* efficite, qui detur tibi, Terent. And. II, 1, 34, *voor* ut: *dus ook* illum tanti facio, qui non Caesarem magis diligam, Balb. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 15: quam ob rem? qui me faciam cet., i. e. ut cet., Plaut. Pseud. I, 1, 87: *en meermalen*, *bij voorb.* Ibid. Rud. Prol. 11. Terent. Phorm. IV, 3, 50. Andr. II, 1, 35. B) *waardoor*, *waarvan*, *bij voorb.* ut, qui efferretur, vix reliquerit, Nep. Arist. 3, i. e. *waarvan hij begraven kon worden*: quam habere, qui (i. e. quo) utar, Cic. Att. XIII, 23, i. e. unde vivam: *dus ook* ut det (scil. pecuniam), qui fiamus liberi, Plaut. Aul. II, 4, 30: multa concurrunt simul, qui conjecturam hanc nunc facio, i. e. ex quibus, Terent. And. III, 2, 32. C) *voor* ut *of* utinam, i. e. *dat! o dat! o dat doch*, *wilde God dat*, *bij voorb.* qui illum dii perduint, Terent.; *ook* Cic., *zie boven* III, 10. D) *hoe*, *op welke wijze is menigvuldig*, *bij voorb.* Qui potest esse cet., Cic. Nat. D. I, 30: deum intelligere qui possumus? Cic. Nat. D. I, 10: qui scis? Terent. And. II, 1, 2: qui potui melius? Ibid. Ad. II, 2, 27: qui haec tibi incidit suspicio? Ibid. Andr. III, 2, 21: *en meermalen*, *bij voorb.* Ib. Eun. IV, 3, 15: *ook kan men het vertalen*, *hoe? of waarôm?* *bij voorb.* Ib. And. V, 4, 50. Plaut. Bacch. V, 2, 45: *ook zonder vraag*, *bij voorb.* Nimis demiror, qui illaec sciat, Plaut. Amph. II, 1, 133, i. e. *hoe zij weet*. *Hier toe kan men ook tekenen*: nec, qui hoc mihi eveniat, scio, Ibid. Hec. II, 3, 6, i. e. *hoe zoo? waarôm?* qui istuc credam ita esse, mihi dici velim, Terent. Phorm. V, 6, 15, i. e. *hoe of waarôm*: Invenite, efficite, qui detur tibi, Terent. And. II, 1, 34: *doch het kan ook heeten*, *dat*, *opdat*, *zie hier voor* A: *van daar* qui dum? Terent. Eun. II, 2, 41. Hec. III, 1, 39. Plaut. Men. III, 1, 51, i. e. *hoe zoo? waarôm?* qui fit, ut cet., *hoe komt het enz.*, Cic. Fin. II, 4: *van daar ook* qui *voor* quanti *staat*, *d. i. hoe hoog? voor welken prijs?* *bij voorb.* Indica, minimo qui daturus sis, qui duci queat, Plaut. Pers. IV, 4, 41: Qui datur, tanti indica, Ibid. 109: quique liceant, veneant, Ibid. Men. III, 3, 25, i. e. *zoo duur als zij maar verkocht kunnen worden*, *als zij gelden mogen*, *op het duurst*. E) *dat of daarôm*, *bij voorb.* Plaut. Pseud. I, 5, 58, *alwaar de slaaf spreekt*, *dat hij op den heer boos is*; *en alzoo de heer zich daar over verwondert*, *dat een slaaf dit doet*, *daarop antwoordt*: tibi mirum id videtur? *daarop zegt de heer*: hercle, qui, ut praedicas cavendum mihi abs te irato i. e. *waarlijk* (scil. *is dit een wonder*) *dat ik mij voor uwen toorn wachten moet*; *of derhalven moet ik mij waarlijk voor uwen toorn wachten* (*Ironisch*). V) *Ook staat dit woord dikwijls voor de Praepositie*, *bij voorb.* quocum, Cic. Att. IV, 9: quibuscum, Cic. Brut. 58: *dus ook* quicum, Cic. ad Div. IV, 1, i. e. quocum: *dus ook* quas contra, Cic. Vatin. 7: quem propter, Cic. Coel. 22: Quem circa, Cic. Verr. IV, 48: Quem penes, Horat. Art. 72: Quem ultra, Cic. Tusc. IV, 17: Quo de, Cic. Manil. 17: quos inter, Cic. Verr. III, 20.

QUI, *hoe enz.*, *is eigenlijk de* Abl., *zie* Qui, quae, quod.

QUIA, 1) *dewijl*, *omdat*, Cic. Verr. IV, 53. Cic. Tusc. V, 33. Cic. ad Div. XIII, 70 *en meermalen*: *ook met het aangehechte*, ne, *misschien omdat*, *dient tot een vraag*, Plaut. Pers. V, 2, 69. Virg. Aen. IV, 538, quiane juvat ante levatos? i. e. *misschien omdat enz.*: cf. Stat. Theb. X, 592. Not. a) quia enim *voor* quia, Plaut. Amph. II, 2, 34. Capt. IV, 2, 104. Terent. Heaut. I, 2, 14. b) quianam i. e. *waarôm*, Plaut. Truc. I, 2, 34. Virg. Aen. V, 13. X, 6. Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. X, 6. 2) *omdat*, *d. i. dewijl*, *bij voorb.* mater irata est, quia non redierim, Plaut. Cist. I, 1, 103. *Ook achter* inde, *bij voorb.* Libertatis autem originem inde magis, quia annuum imperium consulare factum est, quam quod deminutum quidquam sit ex regia potestate, numeres, Liv. II, 1, *waar hij van het begin der vrijheid*, *na het verbannen der koningen*, *spreekt*.

QUIANAM, QUIANE, *zie* Quia.

QUICQUAM *of* QUIDQUAM, *zie* Quisquam.

QUICQUE *of* QUIDQUE, *zie* Quisque.

QUICQUID *of* QUIDQUID, *zie* Quisquis.

QUICUM, i. e. quocum cet., *zie* Qui.

QUICUNQUE, QUAECUNQUE, QUODCUNQUE (*of* Quicumque, Quaecumque cet.), 1) *staat voor* omnis qui, omne quod, *wie*, *al wie*, *elk wie*, *al wat*, *wanneer er een* Verbum *op volgt*, *gelijk achter* Qui, *bij voorb.* quicunque is est, ei me cet., Cic. ad Div. X, 31 med., *wie het ook zij*, *het zij wie het wil*: quacunque potui ratione placavi, Cic. Q. Fr. I, 2, 2, *op alle mogelijke wijze*, *zoo als ik maar kon*: Fortunam, quaecunque acciderat, experiantur, Caes. B. G. I, 31 extr., i. e. *wat voor ééne het ook zij*, *zij zij dan zoo zij is*: ut, quodcunque vellet, liceret facere, Nep. Dat. 10. *Ook staat er* omnis, omne, omnia, *somtijds bij*, *bij voorb.* omnia, quaecunque loquimur, Cic. Or. II, 11, *alles*, *wat wij slechts spreken*: *alwaar* omnia *weg kan blijven*: omnia, quaecunque agimus, Liv.

XXX.

XXX, 31: omnia, quaecunque in — diſceptationem cadere poſſunt, Cic. Or. II, 2 in. *Van daar ſtaat* quodcunque (*gelijk* quod) *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* eia, in commue, quodcunque eſt lucri, i. e. totum lucrum, Phaedr. V, 6, 3: quodcunque militum contrahere poteritis, i. e. omnes, quos cet., Pompej. ad Marcell. & Lentul. in Cic. Ep. ad Att. VIII poſt Ep. 12. *Van daar* Hoc quodcunque eſt (*of* vides) i. e. hoc totum, *bij voorb.* Hoc quodcunque vides — ante Aeneam collis & herba fuit, Prop. IV, 1, 1: Tu mihi, quodcunque hoc regni (eſt) — concilias, Virg. Aen. I, 78 (82): Hoc quodcunque madent campi (*ſcil.* ſanguine) —, meae vires, Stat. Theb. XI, 81, i. e. *dit alles komt van mij. Het ſtaat ook* a) *voor* qualiscunque, *bij voorb.* quaecunque mens fuit, Cic. Rab. Poſt. 5, i. e. *wat ook voor enz.:* nos primi, quicunque eramus cet., Cic. Or. 30. b) *voor* quantuscunque: *van daar* quodcunque militum contrahere poteritis cet. *zoo veel ſoldaten als gij maar kunt enz.*, Pompej. in Cic. Ep. ad Att. VIII poſt Ep. 12, *zie hier voor:* quodcunque eſt lucri, Phaedr., *zie hier voor. Ook ſtaat het dikwijls geſcheiden, waar uit blijkt, dat* quicunque *twee woorden zijn, te weten* qui *en* cunque, *bij voorb.* cum quibus erat cunque, Terent. And. I, 1, 35: quae meo cunque animo lubitum eſt facere, Ibid. I, 5, 23: Quam ſe cunque in partem dediſſet, Cic. Or. III, 16: quod erit cunque viſum ages, Cic. Fin. IV, 25: prodeſſemus civibus, qua re cunque poſſemus, Cic. Div. II, 2 extr.: cui pol cunque occaſio eſt, Plaut. Perſ. II, 2, 28: qui te cunque manent — caſus, Virg. Aen. XII, 61: quae loca cunque poſcunt humorem, Lucret. IV, 868: cf. Gell. praef. in. Martial. II, 61: *ook ſtaan er meer woorden tuſſchen beiden, bij voorb.* quae amara atque aſpera cunque videntur, Lucret. II, 404: & quae ſunt aliis magis edita cunque, Ibid. V, 1131. 2) *wie of wat het ook zij, al wat mogelijk is, elk, alle, alles, bij voorb.* quacunque ratione ſanabo, Cic. Cat. II, 5 extr., *op alle mogelijke wijze, op allerlei wijze:* quacunque ratione contendamus, Cic. Att. XII, 29: qui de quacunque cauſa aſpernati noſtra auxilia eſtis, Liv. XLV, 23: *zoo ſtaat* quacunque de cauſa, Plin. H. N. VIII, 32 in.: *verders* cenſendo enim, quoſcunque magiſtratus eſſe, qui ſenatum haberent, indicabat, Liv. III, 40: queiscunque (*of* quiscunque *voor* quibuscunque) virum perquirere ſylvis i. e. omnibus, Val. Fl. III, 684: & donet cuicunque terrae, Senec. Troad. 853: *dus ook* Cic. ad Div. II, 19 extr. Quamobrem quaecunque a me ornamenta in te proficiſcentur, ut omnes intelligant, i. e. omnia; *doch de oude* Edd. *hebben* elaborabo *achter* proficiſcentur; *dan heeft deze plaats een' beter zin, en behoort alsdan tot* n. 1. Not. quocunque, Adverbialiter, *waarheen ook, bij voorb. men de oogen ſlaat*, Cic., *zie* Quocunque.

QUID, *zie* Qui.

QUIDAM, QUAEDAM, QUODDAM *en* QUIDDAM, 1) *een zeker, d. i. één of iemand, bij voorb. wanneer men een' perſoon of zaak niet bepalen of beſchrijven kan of wil, iemand niet noemen wil enz.*, *bij voorb.* quidam ex advocatis, Cic. Cluent. 63, i. e. *zeker iemand:* quidam ex collegis, Cic. ad Div. XI, 21: quodam tempore, Cic. Fin. V, 2, *op zekeren tijd:* quaedam certa vox, Cic. Or. III, 12: certa quadam numerorum moderatione, Ibid. I, 60: fuit quoddam tempus, Cic. Invent. I, 2: *van daar* quiddam *iets*, *bij voorb.* quiddam divinum, Cic. Acad. I, 9: ineſſe quiddam mali, Cic. Leg. III, 10: inanimum quiddam, Cic. Nat. D. II, 35. Not. *Het wordt geern bij andere* Adjectiva *gevoegd, waar men het ſomtijds miſſen kon, bij voorb.* temiditate quadam ingenua, Cic. Or. II, 3: te natura excelſum quandam videlicet & altum genuit, Cic. Tuſc. II, 4: inopem quandam humanitatis, Cic. Or. II, 10 poſt init.: qui virtutem duram eſſe volunt, Cic. Amic. 13 extr., *alwaar* Orſavius *het heeft weggelaten, miſſchien, omdat hij zich, hoewel verkeerd, daar aan geſtoten heeft.* 2) *eenig, eenige, eenig, d. i. redelijk, vrij wat, bij voorb.* quaedam forma, Ovid. Met. I, 404. 3) Plur. quidam, quaedam, *eenigen, d. i. ſommigen, bij voorb.* quosdam dies, Cic. ad Div. XI, 5: corpuſcula, Cic. Nat. D. I, 24: quaeſtiones, Liv. XLV, 10: quidam (homines), Colum. XII, 19. Tacit. Ann. I, 49. Not. quiddam *en* quoddam *zijn dus onderſcheiden:* quoddam *ſtaat* Adjective, *bij voorb.* quoddam tempus, Cic., *zie hier voor:* quiddam *ſtaat alleen en* Subſtantive, *iet, eenig*, quiddam divinum, Cic., *zie hier voor:* quiddam inanimum, Cic. Nat. D. II, 35: quiddam medium, Cic. Or. III, 61. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* quiddam mali, Cic. Leg. III, 10.

QUIDEM, 1) *wel, bij toeſtemmingen of inſchikking, waar op gemeenlijk, maar, of, doch, volgt, bij voorb.* miſera eſt illa quidem, ſed tamen neceſſaria, Cic. ad Div. VI, 2: oratorias exercitationes non tu quidem reliquiſti, ſed certe philoſophiam illis antepoſuiſti, Cic. Fat. 2: conſules, bonos quidem, ſed duntaxat bonos, Cic. ad Brut. Ep. 3 extr. *Ook zonder* ſed cet., *bij voorb.* ſibi quidem perſuaderi, eum neque — repudiaturum: quod ſi, i. e. (*maar, indien hij*) furore cet., Caeſ. B. G. I, 40, *doch, alwaar het ook, zeker, kon zijn. Ook achter* quanquam, *bij voorb.* quanquam tu quidem vini exhalandi non ingenii acuendi cauſa declamitas, Cic. Phil. II, 17 in., *doch, alwaar ook, zeker, past. Verders* lacta eſt — non tam ipſo quidem dono, quam abs te datum eſſe, Terent. Eun. III, 1, 2, i. e. *niet wel; doch, het kan ook zijn, voorwaar, of echter. Ook ſtaat er* ille *bij, dikwijls overtollig, bij voorb.* philoſophi, minime mali illi quidem, ſed cet., Cic. Off. III, 9 *en meermalen, zie* Ille. 2) *wel, bij verklaringen. Wanneer er* et *of* ac *voor ſtaat, en wel, bij voorb.* oritur, et quidem aliquot diebus, Cic. Div. II, 44, *en wel, d. i. te weten:* tres epiſtolae, et quidem uno die, Cic. Q. Fr. III, 1, 3: duo millia jugerum adſignaſti, et quidem immunia, Cic. Phil. II, 17: venit Octavius, et quidem in villam cet., Cic. Att. XIV, 11: doleo ac mirifice quidem, Cic. Att. II, 19 in.: *van daar* 3) *te weten, naamlijk, bij voorb.* Lyſiteli quidem, Plaut. Trin. V, 2, 10: alterum quidem palam, Cic. Acad. IV, 5: *van daar* ſi quidem *indien naamlijk, dikwijls voorkomt, bij voorb.* Cic. Nat. D. III, 32 *en meermalen.* 4) *ten minſten, of zeker, voorwaar, bij voorb.* Nunc quidem profecto Romae es, Cic. Att. VI, 5: qui quidem viceramus, Cic. ad Brut. Ep. 15 extr., i. e. *zeker:* Cruciatus eſt a Dolabella Trebonius; & quidem a Carthaginienſibus Regulus, Cic. Phil. XI, 4, i. e. *ook zeker, alwaar de* Ed. Erneſt. et quidem et *heeft, d. i. en zeker ook:* fratris me quidem pudet, Terent. Ad. III, 3, 37, i. e. *voorwaar:* Is quidem in culpa non eſt, Ibid. Hec. IV, 4, 77, i. e. *ten minſten, voorwaar, zeker, gewis:* adhuc curavi unum hoc quidem, Ibid. Phorm. V, 7, 11, i. e. *ten minſten:* ſemper quidem et alias frequens, Liv. XXXIII, 31, *zeker, voorwaar:* novo quidem et ſingulari genere odii, Liv. XL, 12, i. e. *voorwaar:* mihi quidem eae verae videntur cet., Cic. Fin. II, 24, i. e. *ten minſten, voorwaar: ook behooren vele plaatzen hiertoe, alwaar men* quidem *door, maar, vertalen kan: ook behoort hier toe* Virg. Georg. II, 125, *gelijk men het dan zeer dikwijls, voorwaar, vertalen kan, bij voorb.* Cic. Amic. 2 extr. *Ook ſtaat het dikwijls met* certe *bij een, bij voorb.* Hoc quidem certe manifeſtum erit, Cic. II, 74, i. e. *ten minſten zeker, alwaar* certe *insgelijks zeker, of ten minſten heet: en meermalen, bij voorb.* Cic. Tuſc. I, 29: *ook met* profecto, Cic. ad Att. VI, 5: *met* ſane, Cic. Nat. D. I, 21: *met* hercle, Plaut. Stich. III, 1, 26. Terent. And. I, 3, 20. 5) *maar of toch, bij voorb.* vagabitur late: ſedem quidem ſtabilem non habebit, Cic. Marc. 9: Cum quidem bellum parabis, Nep. Hann. 2, i. e. *maar als gij, echter enz.:* te quidem vera, Nep. Con. 2: At Phalaris — poenas ſuſtulit: multos quidem ante cet., i. e. tamen, Cic. Nat. D. III, 33: *dus ook* quod quidem cet., Cic. Amic. 12 extr.: cf. Nep. Cat. 2. 6) *ook, bij voorb.* & poſcit quidem, Terent. Heaut. III, 3, 45, *en eiſcht het ook, d. i. zelfs: dus ook* Ita me dii ament, ut Lycurgus mihi quidem videtur poſſe hic ad nequitiam adducier, Plaut. Bacch. I, 2, 3, i. e. *ook zelfs:* Nam quidem Diophanes — circumſcripſit, Colum. I, 1, 10, i. e. *ook:* pergamquo coepi hoc iter; *daarop antwoordt iemand:* & quidem ego, Terent. Hec. I, 2, 120, i. e. *en ook ik: hier toe kan men brengen* & quidem a Carthag., Cic. Phil. XI, 4, *zie hier voor:* quod quidem — perilluſtre fuit, Nep. Att. 12, i. e. *ook:* qui quidem cet., Ibid. 11 poſt med. 7) *dikwijls kan men het niet recht zeker vertalen, bij voorb.* quod illi quidem alterutrum metuunt, nos utrumque, Cic. Att. VIII, 11 med., i. e. *ſlechts:* Qui quidem Servilium coluerit, Nep. Att. 11, i. e. *bijvoorbeeld, doch het kan ook heeten, ook zelfs, zie hier voor: en dus kan men het meermalen bij voorbeeld, vertalen, bij voorb.* Servilius quidem & Ariſtoxenus — dixerunt, Cic. Tuſc. I, 22, *ten zij het hier, ook, of, zelfs, is.* 8) Ne quidem *niet ééns, ſtaat overäl*, Cic., Ter., *zie boven* Ne. Not. *Het woord of de woorden ſtaan tuſſchen beiden, op welken de* Accent *ſtaat, bij voorb.* ne cum periculo quidem meo, Cic. ad Div. X, 2 *en meermalen, zie* Ne. Not. *voor* ne — quidem *ſtaat* nec — ſaltem, Apul. Met. VII p. 191. 33 Elm., i. e. *en niet ééns.*

QUIDNAM, *zie* Quiſnam.

QUIDNI, *waaröm niet, zie* Qui.

QUIDPIAM, quidquam, *zie* Quispiam, Quisquam.

QUIDQUID, *zie* Quisquis.

QUIES, etis, f. *de ruſt, bij voorb. van den arbeid enz.*, Cic. Or. I, 1: ſenectutis, Cic. Dejot. 13: mors laborum ac miſeriarum quies eſt, Cic. Cat. III, 4, i. e. *ruſt van den enz.:* ex diutino labore quieti ſe dare, Caeſ. B. C. II, 14: quietem capere, *ruſt genieten*, Ibid. B. G. VI, 26: tres horas noctis exercitui ad quietem dare, Ibid. VII, 41, i. e. *ruſt of ſlaap:* corpus mandare quieti, Lucret. III, 846: multi, vulneribus adceptis, neque fugere poſſe neque quietem pati, Salluſt. Jug. 101 (108): *ook* Plur., *bij voorb.* quietibus, Cic. Off. I, 29: *van daar* 1) *de ruſt, d. i. het geruſt leven, het ſtilzitten:*

ten, *bij voorb. wanneer men geen deel neemt aan den oorlog of aan staatspartijën, maar onzijdig blijft*, Nep. Att. 7: *van daar* 2) *rust*, *vrede*, *bij voorb.* diuturna, Sallust. Cat. 31 (32): longa. Tacit. Agric. 11: ingrata genti quies. Ibid. Germ. 14: quieti subdita brachia Dalmatae, Ovid. Pont. II, 2. 77. b) *van levenloze zaken*, *bij voorb.* ventorum, Plin. H. N. XVIII, 26: pelagi. Stat. Sylv. II. 2, 26: si non tanta quies (i. e. tranquillitas veris) iret (*voor* esset). Virg. Georg. II, 344: *van daar van busboomhout*: ceteros lenis quies materiae, silentio quodam & dinitie ac pallore commendabilis, Plin. H. N. XVI, 16, i. e. aequabilis ac lenis venarum cursus, instar amnis per plana decurrentis. 2) *de rust*, *d. i. de slaap*, *bij voorb.* alta, Virg. Aen. VI, 522: inopina, Ibid. V, 857: languida, Ibid. XII, 909: in stipula placidam capere quietem, Ovid. Fast. I, 205. i. e. *slapen*: ire ad quietem, *slapen gaan*, Cic. Div. I, 29: *dus ook* tradere se quieti, Ibid.: secundum quietem, Cic. Div. II, 66, *of* in quiete, Ibid. I, 28. Plaut. Curc. II, 2, 22, *of* per quietem, Sueton. Caes. 81. Tacit. Hist. IV, 83, i. e. *in den slaap*, *gevolglijk in den droom.* Ook Plur. quietibus, Sallust. Cat. 15: *van daar* a) *de doodslaap*, *dood*, *bij voorb.* dura quies, Virg. Aen. X, 745. XII, 309: properarint fata quietem, Propert. II, 27 (28), 25. b) *een droom*, *bij voorb.* monstra quietis, Stat. Theb. X, 203: praesaga, Ibid. 324: denuntiatio quietis, Vellej. II, 70, i. e. *dreiging*, *waarschuwing in den droom*, *of van een droom*: *van daar* secundum quietem *of* per quietem *of* in quiete *in den droom*, *zie hier voor.* 3) *de plaats der rust*: *van daar het leger*, *bij voorb. van een wild dier*, *bij voorb.* intectas fronte quietes, Lucret. I, 604. Not. 1) *de ouden hebben ook* quies *volgends de vijfde* Declinatie *gebruikt*, quies, ei, *van daar* suavi quie, Naev. ap. Priscian. 6; non potitur quie, Afran. ib. b) *ook is* quies Adjective *gebruikt geworden*, *bij voorb.* mentem quietem, Naev. ap. Priscian., i. e. *gerust*. Not. Quies *als Persoon en Godin*, Stat. Theb. X, 89: *deze had eenen Tempel bij Rome in* via Lavicana, Liv. IV, 41.

QUIESCO, ēvi, ētum, 3. *rusten*, *gerust zijn*, *werkloos zijn*, *het zij als het ligchaam of de ziel betreft*, *bij voorb.* nec potest quiescere, Cic. Somn. Scip. 2: potentia quiescit, Cic. Caecin. 25: nunquam quiescet priusquam cet., Plaut. Mil. II, 2, 59. Ook Passive, *bij voorb.* Quibus potuerat quiesci, Terent. And. IV, 28, i. e. *men kon rust hebben*, (*wegens de bruiloft*): *van daar van levenloze dingen*, *bij voorb.* quam sedibus (i. e. *in het graf*) ossa quierunt, Virg. Aen. VI, 328, i. e. *tot rust gekomen zijn*: prato arma quiescunt, *voor* jacent, Virg. Aen. X, 836: aquae Nili quiescentes, Plin. H. N. XXXIII, 11: terra utilior intelligitur, quoties intermissa cultura quievit, Ibid. XV, 5: quiescere ventos, Ibid. 22: humus, Petron. 123: *van daar* a) *zich gerust gedragen*, *het zij in woorden of daden*, *bij voorb.* ut quiescant, moneo, Terent. Andr. Prol. 21, i. e. *dat zij den mond houden*: quiesce, Terent. Phorm. IV, 3, 65. Auct. ad Her. IV, 54, i. e. *wees gerust*, *wees stil*: potin' ut quiescas, si cet., Plaut. Men. III, 2, 1: domum clam refugit, pro conditione temporum quieturus, Suet. Caes. 16: si viginti quiessem dies, tela in aliorum jugulum consulum recidissent, Cic. Planc. 37: *dus ook* cum quiescunt, probant, Cic. Cat. I, 8 extr., i. e. *zich gerust gedragen*, *zwijgen*, *niets zeggen*: potentia quiescit, Cic., *zie hier voor*: quiesse erit melius, Liv. III, 48: ni quieverint, Liv. IV, 49: *van daar van levenloze zaken*, *bij voorb.* postquam collapsi cineres, & flamma quievit, Virg. Aen. VI, 226: postquam alta quierunt aequora, Ibid. VII, 6: ventos quiescere, Plin., *zie hier voor*: aquae Nili quiescentes, Plin., *zie hier voor*: quod quierim, Cic. Att. IX, 10 extr., *mij stil gehouden in den oorlog*, *d. i. het met geene partij gehouden*, *onzijdig gebleven*: *van daar* b) *zwijgen*, *stilzijn*, *bij voorb.* quiescebant voces, Ovid. Trist. I, 3, 27: *dus ook* quiesce *wees stil*, *houd u gerust*, *zie hier voor*: si quiessem, Cic., *zie hier voor*: quiesse erit melius, Liv., *zie hier voor*: ni quieverint, Liv., *zie hier voor*: tandemque quiescunt dissona pervigili planctu juga, Val. Fl. III, 358. *Hier toe behoort* ut quiescant, moneo, Terent. And. Prol. 22: ventos quiescere, Plin., *zie hier voor.* c) *rusten*, *d. i. slapen*, *bij voorb.* praetor quiescebat, Cic. Verr. IV, 14: sine cura, Cic. Rosc. Am. 23 *en meermalen*, *bij voorb.* Nep. Alcib. 10. Plaut. Amph. II, 2, 100. Merc. II, 3, 36: somnum humanum quievi, Apul. Met. IX p. 218, 14 Elm.: non somno quiescere sed pavore marcere credebant, Curt. IV, 13 med.: *van daar van dooden*, *bij voorb.* tel cius ossa quiescant, Ovid. in Ibin 303: Patrono meo ossa bene quiescant, Petron. 39. *Ook tot rust komen*, *bij voorb.* prius quam sedibus (i. e. in sepulcro) ossa quierunt, Virg., *zie hier voor*: ut saltem in morte quiescam, Virg. Aen. VI, 371, i. e. *dat ik tot rust kom*, *of ruste*: postquam quierunt aequora, Virg., *zie hier voor.* d) *iets gerust laten geschieden*, *gerust toelaten*, *bij voorb.* tamen quiescat, rem adduci ad interregnum, Cic. Att. VII, 9 in. e) *inhouden*, *bij voorb.* aliquanto prius quiescere, Cic. Acad. IV, 29 in. f) *ophouden*, *aflaten*, *bij voorb.* petere, Plaut. Most. V, 2, 51: pugnare, Claud. Quadrigar. ap. Gell. IX, 13. g) *nalaten*, *bij voorb.* quiescit, Horat. Art. 380. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* edicere, Gell. II, 28. h) *ongestoord blijven*, *ongehinderd blijven*, *bij voorb.* quietura Rom. foedera, Liv. XXI, 16. Particip. quietus, a, um, *staat* Adjective, (1) *gerust*, *d. i. rustgenietend*, *bij voorb.* animus, Cic. Tusc. II, 1. Cic. Rosc. Com. 14: aetas, Cic. Senect. 23: reddere aliquem quietum, Terent. Eun. II, 2, 86: omnia quieta erant a (i. e. *ten aanzien*, *van den kant*) bello, Liv. II, 34: quieta republ., Cic. Cat. II, 9: *ook van levenloze zaken*, *gerust*, *bij voorb.* sermo, Cic. Senect. 9, i. e. *niet hevig.* (2) *gerust*, *d. i. rust houdend*, *bij voorb.* homo quietissimus, Cic. Verr. IV, 19: equi quietiores, Varr. R. R. II, 7 extr.: quieti, otiosi homines, Cic. Agr. II, 23: quietus esto, Plaut. Truc. IV, 2, 6. Terent. Phorm. IV, 5, 1, i. e. *wees gerust*, *bedaard*, *onbekommerd*, *zonder zorg*: paulo habuit post id factum Caesar Galliam quietiorem, Caes. B. G. V, 58. *Ook van levenloze zaken*, *bij voorb.* amnis, Hor. Od. III, 29, 40: aequore quietiore ferri, Ibid. Epod. X, 11: aër, Virg. Aen. V, 216: bacca, i. e. *die een poos gelegen heeft*, Colum. XII, 50 extr., *alwaar er* recens *tegen overgesteld wordt.* *Bijzonder gerust*, *stil*, *d. i. geen deel nemende in den oorlog*, *het gedruisch*, *of aan staatsgelegenheden*, *bij voorb.* domi quietus fuit, Nep. Pelop. 4: quietos lacessit, Justin. VII, 6: quietis mortem minari, Sallust. in Orat. 1 ad Caes. de rep. ordin. cap. 2, i. e. *enz.*: ad spem praeturae quietissimum hortatur, Plin. Epist. X, 7; cf. VII, 31.

QUIETATUS, i, *zeiden de Ouden*, *in plaats van* Orcus, Fest.

QUIETE, *gerust*, *bij voorb.* vivere, Cic. Fin. I, 16: cf. Cic. Senect. 5: quietissime, Caes. B. C. III, 46: quietius, Liv. XXVII, 12 post med.

QUIETUS, a, um, *zie* Quiesco.

QUILĪBET, QUAELĪBET, QUODLĪBET en QUIDLĪBET, *wie het ook zij*, *wat het ook zij*, *elk zonder onderscheid*, *allen*, *bij voorb.* quaelibet vel minima res, Cic. Rosc. Am. 3: quibuslibet temporibus, Liv. II, 49, *ten allen tijde*: Hic apud majores adhibebatur peritus, nunc quilibet, Cic. Div. II, 31, i. e. *thans elk zonder onderscheid*: quem arcent? alium quemlibet, Plaut. Poen. IV, 2, 38: quem sequar, modo ne quis illud — absurdum respondeat: quemlibet, modo aliquem, Acad. IV, 43 in.: vita agenda est certo genere quodam, non quolibet, Cic. Fin. III, 7: quilibet alter agat currus, Ovid. Met. II, 388: sane non quaelibet injuria est i. e. levis, Pandect. II, 8, 5: cuilibet hic fasces dabit, Horat. Ep. I, 6, 53: do nomen quodlibet illi, Ibid. Sat. I, 3, 126: qualibet in parte, Ibid. Od. III, 3, 38. *Ook staat er* unus *bij*, *bij voorb.* quilibet unus, Liv. IX, 17, *alwaar* unus *zoo als bij* unus quisque *weg kan blijven*: *dus ook* unus quilibet, Liv. XLII, 42. Neutr. quidlibet *staat* Substantive, *bij voorb.* quidlibet audendi fuit aequa potestas, Horat. Art. 10: quidlibet (i. e. qualibet veste) indutus, Ibid. Ep. I, 17, 28. Not. Quolibet (*eigenlijk de* Dativ.) *staat* Adverbialiter, *d. i. waarheen men wil*, *overāl heen*, *waar men wil*, Lucret. IV, 902. Ovid. Trist. III, 8, 22.

QUIN, 1) *of*, *dat niet*, *bij voorb.* facere non possum, quin mittam, Cic. Att. XII, 2, *ik moet of kan er niet buiten om*, *of*, *dat ik niet enz.*: Nihil abest, quin sim miserrimus, Cic. Att. XI, 15 extr.: Cum causae nihil esset, quin secus judicaret, Cic. Quint. 9: Nihil praetermisi, quin scriberem, Cic. Q. Fr. III, 3: Quid recusare potest, quin sibi consulant, Liv. XXXII, 21: Non conduci possim, quin comparem illis malum, Plaut. Cas. II, 8, 68: nec requies, quin aut pomis exuberet annus aut fetu pecorum, Virg. Georg. II, 516: nec moram illam, quin ducat, dari, Terent. Hec. I, 2, 52: non poterit, quin dicat, recusare, Cic. Or. II, 15 extr.: Vix resisti posse, quin obruatur res, Liv. IV, 43: Paene factum est, quin castra relinquerentur, Quadrig. ap. Gell. XVII, 11, *voor* ut non: *dus ook* Romam venit; vix superat, quin triumphus decernatur, i. e. parum abest cet., Quadrig. Ibid.: non idcirco, quin cet., i. e. quod non, Gell. Ibid.: neque aequum est, occultum id haberi, — quin participem te, Plaut. Aul. II, 1, 13: nunquam accedo, quin abeam doctior, Terent. Eun. IV, 7, 21. *Dus ook achter* dubito, nego, ignoro, suspicio *en dergelijken*, *bij voorb.* non quod dubitaret, quin cet., Cic. Dom. 26, i. e. *of*, *dat niet enz.*: Non esse dubium, quin — possent, Caes. B. G. I, 4, i. e. *of*, *dat niet*: non dubitabat, quin cet., Cic. Att. VI, 2 ante med.: cave dubites, quin cet., Cic. ad Div. V, 20 post med. *Ook* dubitatis, quin vindicetis, Cic. Flacc. 17, *voor* vindicare i. e. *maakt zwarigheid enz.*: *en dus staat achter* dubitare *zwarigheid maken*, *zeer dikwijls* quin seq. conjunct. *in plaats van den* Infinitivus, *zie in* Dubito. Not.

Als

Men zegt ook non dubium est, quin non cet., Terent. And. II, 3, 17, wanneer het heet, dat niet, of, d. i. wanneer het volgende ontkend wordt: dus ook Cic. Att. V, 11 prope sin. non dubitant, quin — non possit: dus ook non dubium, quin — non debeat, Cic. Or. II, 78. Verders, negare non posse, quin rectius sit, Liv. XL, 36 in.: Quis ignorat, quin tria genera sint? Cic. Flacc. 27: Neque abest suspicio, quin ipse sibi mortem consciverit, Caes. B. G. I, 4. Not. In deze drie laatste plaatzen zou de Accusativus met den Infinitivus meer gewoon zijn: dus ook achter dicere, bij voorb. alterum vix dici potest, quin ii, qui nihil metuant, — beati sint, Cic. Tusc. V, 7 in. voor eos, qui — metuant, non beatos esse: dus ook achter exspectare, bij voorb. non modo non necesse sit, sed ne utile quidem, quin mox judicium fiat, exspectare, Cic. Invent. II, 58 post med.: alwaar echter Ernesti deze uitdrukking niet heeft willen dulden, maar zonder Codd. quam in plaats van quin heeft laten drukken; wanneer quam mox i. e. of niet dra enz. eenen gemakkelijken zin heeft: non ultra differendum ratus, quin fortunam tentaret, Liv. XL, 27 in., voor tentare. Verders, dies fere nullus est, quin hic domum meam ventitet, Cic. Att. I, 1 post med., voor quo non of cum non, cet.: dus ook nunquam tantum intermittit diem, quin semper veniat, Terent. Ad. III, 1, 7: Ook achter mirum volgt quin, i. e. dat, Plaut. Amph. II, 2. 118. Rud. V, 3, 37. Trin. IV, 2, 135. 2) welke niet, welk niet, of die niet, dat niet (voor qui non, quae non cet.), bij voorb. Messanam nemo venit, quin videret, Cic. Verr. V, 4: cum nemo esset, quin hoc se audisse diceret, Ibid. III, 59: Nihil est, quin male narrando possit depravarier, Terent. Phorm. IV, 4, 16: nihil tam difficile est, quin quaerendo investigari possit, Ibid. Heaut. IV, 2, 8, i. e. het welk niet zou kunnen enz., of dat het niet zou kunnen enz.: Nego ullam picturam fuisse, quin conquisierint, Cic. Verr. V, 1, voor quam non cet.: quis est, quin intelligat cet., voor qui non, Cic. Verr. V, 22: dus ook nemo est, quin sciat, videat cet., i. e. qui non cet. 3) dat niet, of, als of niet, bij voorb. non, quin ipse diligentiam, Cic. ad Div. IV, 7: non, quin breviter reddi responsum potuerit, sed ut cet., Liv. II, 15: haud eos eo postremum scribo, quin populi & boni & strenui sint cet., Cato ap. Gell. XVII, 13, i. e. niet, als of zij niet enz., en meermaalen. Not. Cic. Mil. 22 stonds eertijds majores nostri in dominum de servo quaeri noluerunt, non quia non posset verum inveniri, sed quia cet., alwaar non quia non goed was; daar voor zou ook non quia kunnen staan, dewijl quin hetzelfde is, als quia non. Maar Graevius, zoo als ik uit de Note van Ernesti zie, heeft uit één Cod. non quin non verkozen, en Ernesti heeft het goedgekeurd, en in den Tekst genomen. Non quin non posset cet. zou betekenen, niet als of de waarheid daar door in enz. Maar Cicero wil zeggen, niet als of de waarheid niet kon enz.; gevolglijk is non quin non hier zonder zin, en het moet non quia non of non quin zijn. Ook staat meermaalen quin voor ut non, bij voorb. facere non possum, quin mittam, Cic., zie boven: non possum, quin exclamem, i. e. ik moet uitroepen, Plaut. Trin. III, 2, 79, het welk bij Cicero Or. II, 20 herhaald wordt: dus ook nequeo, quin sim i. e. moet zijn, bij voorb. nequit, quin sit nihili, Plaut. Truc. II, 7, 6. 4) ja, d. i. a) werklijk, voorwaar, bij voorb. Hercle quin tu recte dicis, Plaut. Merc. II, 3, 77. b) ja, d. i. zoo geheel, bij voorb. quin hinc ipse evolare cupio, Cic. ad Div. VII, 30: Quin mihi molestum est, Terent. Heaut. III, 5, 21, i. e. ja, het is mij enz. of. het is mij zelfs verdrietig: quin potius aucta, Liv. XXVI, 29 med.: credibile non est, quantum scribam die; quin etiam noctibus, Cic. Att. XIII, 26: cf. XIV, 2. Virg. Aen. II, 768: quin contra plus spei cet., Liv. XXXV, 26 extr.: dikwijls staat dit quin Plaut. Cas. III, 4, doch, alwaar het ook Ei! kan vertaald worden. In dit geval wordt er ook imo bijgezet, bij voorb. quin imo of quinimo leviter diffident, Cic. Att. I, 13: cf. Plin. Ep. IV, 9 post med. Hier toe kan behoren Cic. Mil. 29 in., Quin sic attendite i. e. ja, hoort enz., ten zij het tot n. 7 behoort. 5) veelmeer, ja veelmeer, bij voorb. Liv. XXV, 36 extr., Quin apud cives cet., ten zij men quia moet lezen, het welk beter voegde, doch ter naauwernood geldt ook, ja: verders, quin copularent, Liv. IV, 43, i. e. veelmeer: quin tu uno verbo dic, Terent. And. I, 1, 18, zie n. 7; doch, dit alles kan tot n. 7 behoren. 6) waarom niet, doch alleen in opwekkingen, ongeduldige, hevige redenen, bij voorb. quin conscendimus equos? Liv. I, 57: quin suspendis te? Plaut. Cas. III, 4, 91 alwaar het ook zijn kan, Ei! loop! verhang u: Quin continetis vocem? Cic. Rab. Perd. 6. 7) voornaamlijk, is het eene Particula, om het ongeduld, spoed, nitdrukken, waar mede men iemand aandrijft, of iet verricht wil hebben, of beantwoordt en toestemt: en drukt ons, Ei! Eilieve! toe toch! enz. uit, bij voorb. Ei loop toch, Ei! zwijg toch enz., en het staat dan geern met den Imperativus, Indicativus en Conjunctivus, bij voorb. quin jam habeo, Terent. Andr. IV, 2, 21, Ei! ik heb het al: quin fers? Terent. Phorm. II, 3, 89, Ei! verdraag het toch: quin respondes, Liv. VIII, 32, i. e. Ei! antwoord toch: quin conscendimus equos? Liv. I, 57, Ei! laat ons toch te paard stijgen: Quin continetis vocem? Cic. Rab. Perd. 6, i. e. Ei! houdt toch den mond! Quin omitte me, Terent. Phorm. III, 2, 1, i. e. Ei! laat mij gaan: Quin tu uno verbo dic, Terent. And. I, 1, 18, i. e. Ei! zegt het toch kort: Quin beneficium ei experiamur reddere, Terent. Phorm. III, 3, 5, i. e. Ei! laat ons toch hem eene enz. Gevolglijk schijnt n. 6 hier ook toe te behoren, en het één en ander uit n. 4 en 5. Want quin waarom niet, zal niet ligt in bedachtzame en gezette vragen voorkomen, bij voorb. Quin deus est injustus? of dus: Hoc non credo? quin? — Gevolglijk heet quin zeker niet, waarom niet, behalven in hevig spreken, doch wanneer het hetzelfde is, als, Ei! laat ons toch, of Ei! zoo doet toch enz., waar voor men zeker ook zeggen kan: waarom doet gij niet? bijzonder behoort hier toe Plaut. Cas. III, 4, 9 seqq., waar het dikwijls staat, bij voorb. Quin tu suspendis te? i. e. Ei! verhang u zelven! quin ea ipsa negavit cet., i. e. Ei! zij heeft zelve enz.: quin ea ipsa me adlegavit, i. e. Ei! zij heeft mij enz.: quin nihil facio: quin tu perdis: quin bene est: quin eam diu morabor: quin cupio tibi, quin cet., alwaar telkens quin dikwijls herhaald wordt, en ons Ei! of Ei zoo! uitdrukt. 8) zo niet, in zoo verre niet, bij voorb. neque satis habuit, quod cum in occulto vicitaverit, quin ejus famam prostitueret, Cato ap. Gell. XIII, 17, doch, alwaar het eigenlijk schijnt te zijn, dat hij niet (te gelijk) enz. 9) quin tamen voor, echter, toch, bij voorb. Si non aurea sunt —, quin tamen inter se cet., Lucret. II, 29, alwaar dus quin desniettegenstaande, maar, doch, is: evenwel heeft de Ed. Creech. Attamen voor Quin tamen.

QUINAM, i. q. quisnam, zie Quisnam.

QUINARIUS, a, um, uit vijf bestaande, vijf bevattende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb. numerus, Macrob. Somn. Scip. I, 6, i. e. een vijf, een vijftal: modulus adpellatur quinario nomine, Frontin. de aquaed. 25: fistula, Ibid. en Plin. H. N. XXXI, 6, i. e. een pijp, welks middellijn vijf duim bevat, d. i. dat, eer het tot een pijp gebogen werdt, vijf duim breed was: nummus, Varr. L. L. IV cap. paenult., i. e. een halve Denarius, dewijl hij eigenlijk vijf Asses bedroeg.

QUINCENTI, ae, a, voor quingenti, zeiden de Ouden. Ten minsten haalt Festus Quincentus aan, en zegt: Quincentum & producta prima syllaba, & per C literam usurpant antiqui, quod postea levius visum est, ita, ut nunc dicimus, pronuntiari.

QUINCTILIS, cet., zie Quint.

QUICUNCIALIS, e, i. e. quincuncem continens, ad quincuncem spectans, van daar 1) aan eene Romeinsche vijf gelijk, daar betrekking op hebbende, bij voorb. ratio ordinum, Plin. H. N. XVII, 11, i. e. wanneer de regels der boomen, de gedaante van eene Romeinsche vijf hebben, zie Quincunx. 2) het vijfde deel van een geheel bevattende, bij voorb. van een' voet, bij voorb. magnitudo, Plin. H. N. IX, 48: herba, Plin. H. N. XXVII, 11.

QUINCUNX, uncis, i. e. vijf twaalfde deelen bedragende, bij voorb. usurae, Pand. XLVI, 3, 102, i. e. vijf ten honderd: van daar Substantive, scil. numerus of pars, 1) vijf unciae of twaalfde deelen van een geheel, bij voorb. van een As, Horat. Art. 327: van een bunder lands (jugeri), Colum. V, 1, 11: van een pond, bij voorb. myrrhae quincunx, Colum. XII, 20, 5: item cribratam quae sit instar pondo quincuncem & trientem, foeni graeci pondo quincuncem & trientem, Ibid. XII, 20, 1: van eene erfenis, Plin. Epist. VII, 11: van een Sextarius zijn vijf cyathi, Martial., i. e. glazen, kelken: bij renten, d. i. vijf ten honderd, Pers. V, 149: 2) van daar de gedaante van eene Romeinsche vijf: van daar in quincuncem, bij voorb. zetten, stellen, d. i. in de gedaante van de Romeinsche vijf, te weten dus:

+ + + +
+ + +
+ + + +
+ + +

Zoo staat van boomen, Cic. Senect. 17, directi in quincuncem ordines: en meermaalen, bij voorb. Varr. R. R. I, 7, 2. Colum. III, 13, 4. III, 15, 1, en men meldt te Rome veel van deze gedaante bij het planten van boomen en wijnstokken: ook staat er enkel van quincunx, bij voorb. quid illo quincunce speciosius? Quintil. VIII, 3, 9. Ook staat in quincuncem van andere dingen, die op dezelfde wijze geschikt zijn, bij voorb. Caes. B. G. VII, 73.

QUINCUPEDAL, alis, n. (voor quincupedale, scil. aliquid of instrumentum) het of een instrument van vijf voeten, bij voorb.

voorb. eene meetstok, Martial. XIV, 92 *in het opschrift*.

QUINCUPLEX, icis, *vijfvouwig*: cera, Martial. XIV, 4, 2, *waar voor* Ibid. *in het opschrift* Quincuplices *staat* scil. pugillares.

QUINDECIES, *vijftienmaal*, *bij voorb.* antiqua sestert. quindecies pecunia, Cic. Verr. II, 25, i. e. *vijftien honderd duizend* Sestertii, *volgends de mening van* Gronovius *en anderen*, *dewijl men bij getallen*, *wanneer men een* Adverb. *in ies daar bij vindt*, *altijd den* sing. sestertium (neutr. gen.) *en daar bij hondert behoort te verstaan*: Dicere quindecies poteram; quid pertinet ad te? Martial. VII, 9, 15, *alwaar insgelijks* Sestertium (neutr.) *schijnt te moeten verstaan worden*, *wanneer het insgelijks vijftien honderd duizend* Sestertii *bedraagt*.

QUINDECIM, *vijftien*, Caes. B. G. I, 15. Plaut. Pseud. I, 1, 51. I, 3, 112. Horat. Carm. Saecul. 70. Martial. XII, 59, 2. Apul. in Apolog. post med. p. 301. 33 *en* 35 Elm.: *van daar* Quindecim viri *of* Quindecimviri, *zie* Quindecimvir.

QUINDECIMVIR, i, m. *één der zoogenaamde vijftien mannen*, *vijftien Heeren of Kommissarissen*. Quindecimviri *zijn vijftien mannen*, *die te samen één ambt bekleedden*, *of anders samen eenen last of post van den Staat te bezorgen hebben*: *dergelijken waren*, *bij voorb.* a) *de* Quindecimviri Sibyllini *of enkel* Quindecimviri i. e. *de vijftien Heeren*, *of vijftien mannen*, *welke over de* Sibyllijnsche *boeken gesteld waren*, *en*, *op begeerte van den Staat*, *in zorgelijke tijden dezelve moesten inzien*, *of er niet een middel in te vinden was*, *tegen den tegenwoordigen nood enz. Hun naam* Quindecimviri *staat* Tacit. Ann. VI, 12: *ook gescheiden*, *bij voorb.* Quindecim Diana preces virorum, Horat. Carm. saec. 70; *en met het bijvoegzel* sacris faciundis, Apul. Apolog. post med. p. 304. 31 Elm. *De Singularis*, *bij voorb.* quindecimvir sacris faciundis, *staat* Gell. I, 12, *en enkel* Quindecimvir, Sueton. Caes. 78. Tacit. Ann. VI, 12. *Voorheenen waren zij maar tien mannen*, Decemviri cet., *zie* Decemvir. b) Quindecimviri agris dividundis *of* dandis i. e. *vijftien Kommissarissen*, *tot verdeling der landerijën*, *bij voorb.* quindecimviri (Genitiv. Singul.) agris dandis, Plin. H. N. VII, 43.

QUINDECIMVIRALIS, e, i. e. ad Quindecimviros pertinens, *bij voorb.* sacerdotium, Tacit. Ann. XI, 11.

QUINDENI, *zie* Quinideni.

QUINGENARIUS, a, um, 1) *elk* (*d. i. telkens*) *uit vijfhonderd bestaande*, *bij voorb.* cohortes, Curt. V, 2. 2) *uit vijfhonderd bestaande*, *bij voorb.* thorax, Plin. H. N. XVII, 20, i. e. *van vijfhonderd pond*: *dus ook* laux, Ibid. XXXIII, 11 med.

QUINGENI, ae, a, 1) *vijfhonderd bij verdeeling*, *elk vijfhonderd*, *bij voorb.* quingenos denarios dat (veteranis) i. e. *aan ieder enz.*, Cic. Att. XVI, 8 in.: Candidati sestertia quingena apud eum deposuerant, Ibid. IV, 15 extr., scil. *elk heeft zoo veel nedergelegd*: non ultra quingenos sestertios reduxit, Sueton. Caes. 38, scil. *aan ieder*: legavit cohortibus quingenos nummos, Ibid. Aug. 10, scil. *elke Cohort*: si communis libertus patronis duobus operas mille daturum se juraverit, quingenas potius deberi, quam singularum operarum dimidias, Pand. XXXVIII, 1, 15 extr.: *en meermaalen*, *bij voorb.* Sueton. Ner. 10 *en* Vesp. 17. Curt. V, 1 extr. 2) *vijfhonderd in 't gemeen*, *bij voorb.* duo millia quingeni, Colum. V, 2. §. 6.

QUINGENTESIMUS, a, um, *de vijfhonderdste*, *bij voorb.* prope quingentesimo anno, Cic. Flacc. 1: Urbis anno quingentesimo quinto, Plin. H. N. XV, 1.

QUINGENTI, ae, a, *vijfhonderd*, Plaut. Mil. I, 1, 52. Horat. Sat. II, 7, 43. Virg. Aen. X, 204: Tiberio legatum ad quingenta revocante, Suet. Galb. 5. *De Genitivus is orum en um*, *bij voorb.* quingentorum millium, Justin. II, 11: mulcta talentum fere quingentum, Gell. VII. 14 post med.: Quingentum millium verborum, Varr. L. L. V, 5.

QUINGENTIES, *vijfhonderdmaal*, *bij voorb.* quingenties mille i. e. *vijfhonderd duizend*, Vitruv. I, 6: *staat er* Sestertium (*of* Sestert. *of* HS i. e. Sestert.), *bij*, *dan is* sestertium (*volgends de mening van* Gronovius) *altijd het* neutrum, *en men denkt er nog honderd bij*, *bij voorb.* Cic. Verr. II, 38. Sueton. Galb. 5 HS (i. e. Sestertium) quingenties i. e. *vijfhonderdmaal honderd duizend* (Sestertii): *somtijds ontbreekt het woord* Sestert.; *wanneer men het er onder verstaan moet*, *bij voorb.* nec plus perventurum ad heredes suos, quam millies & quingenties (scil. sestertium), professus, Sueton. Aug. 101 post med., i. e. *vijftienmaal honderd duizend* Sestertii.

QUINI, ae, a, 1) *vijf bij verdeling*, *elk vijf*, *bij voorb.* quini in lectulis, Cic. Pis. 27: fossae quinos pedes altae, Caes. B. G. VII, 73, i. e. *elk vijf voeten diep*: quinum (*voor* quinorum) pedum interordinia esse, Colum. IV, 30 post med.: scribebantur quatuor legiones quinis millibus peditum, Liv. VIII, 8, i. e. *elk Legioen van* 5000 *man*: sub singulorum imaginibus facta — eorum quinis versibus descripsit, Nep. Att. 18: cum uterque eorum quinum aureorum sit, Pandect. XL, 9, 5 extr. 2) *vijf in 't gemeen*, *bij voorb.* quater quinis minis, Plaut. Pseud. I, 3, 111: quina nomina principum, Liv. XXVIII, 26: quina armenta redibant ei, Virg. Aen. VII, 538, *en meermaalen*, *bij voorb.* Ibid. V, 96. Ovid. Met. III, 351. Not. Singularis, *bij voorb.* lex quina vicenaria, Plaut. Pseud. I, 3, 69: scrobes non altiores quino semipede i. e. *derdehalf voet*, Plin. H. N. XVII, 11 ante med. Not. genit. quinum *voor* quinorum, *zie hier voor* centenarius.

QUINIDENI *of* QUINI DENI *of korter* QUINDENI, ae, a, 1) *vijftien bij verdeling*, *elk vijftien*, *bij voorb.* quina dena jugera, Liv. XXXV, 40 post med.: si quinideni per latera, quini in fronte sint, Quintil. I, 40 prope fin. §. 43: promisit singulis quina dena Sestertia, Sueton. Claud. 10 extr.: cetera genera (canum) vivunt quindenos annos, Plin. H. N. X, 63 post med.: quindenum pedum, Vitruv. VI, 9. 2) *vijftien*, *in 't gemeen*, *bij voorb.* quindenis hastis transfigi solent, Plaut. Mil. II, 1, 11.

QUINIMO *of* QUINIMMO, *zie* Quin.

QUINIVICENI *of* QUINI VICENI, ae, a, *vijfëntwintig bij verdeling*, *elk vijfëntwintig*, *bij voorb.* militibus quiniviceni denarii dati, Liv. XXXVII, 59 extr., i. e. *aan elken Soldaat vijfëntwintig*.

QUINQUAGENARIUS, a, um, *uit vijftig* (*stuk*, *pond*, *maten enz.*) *bestaande*, *vijftig* (*stuk*, *dingen*, *pond enz.*) *bevattende*, *bij voorb.* grex, Varr. R. R. II, 10 extr.: dolium, Cato R. R. 69, i. e. capiens quinquaginta quadrantalia vel congios: *verders* fistula, Vitruv. VIII, 7, i. e. *een pijp*, *welks middellijn* 50 *duim bevat*, *of welks blik*, *eer het tot een pijp gebogen wordt*, 50 *duim breed was*.

QUINQUAGENI, ae, a, 1) *vijftig bij verdeling*, *elk vijftig*, *bij voorb.* in singulos Sestert. quinquagenis millibus damnari mavultis? Cic. Verr. III. 28: omnibus quinquagena sestertia promissa, Suet. Oth. 5: arborea cum quinquagenum (*voor* quinquagenorum) cubitorum altitudine, Plin. H. N. XV, 24: *dus ook* area quinquagenum pedum, Vitruv. IX, 1. *Ook in Singulari*, *bij voorb.* centena quinquagena fruge, Plin. H. N. XVII, 5 extr.: singula stamina centeno quinquageno filo constare, Ibid. XIX, 1. 2) *vijftig in 't gemeen*, Martial. XII, 67. Manil. III, 605.

QUINQUAGESIES, *voor* quinquagies, *vijftigmaal*, *bij voorb.* vix tota auctione capiet quinquagesies, Plaut. Men. IV, 9, 99, scil. sestertium neutr. (*volgends de mening van* Gronovius), *d. i. vijftigmaal honderd duizend* (sestertii), *dewijl men volgends de mening van* Gronovius, *er honderd onder verstaan moet*.

QUINQUAGESIMUS, a, um, *de vijftigste*, *bij voorb.* quinquagesimo uno raptus anno, Plin. H. N. VII, 8: liba, Martial. X, 24, 4: olympiade quinquagesima octava, Plin. H. N. II, 8 ante med.: *van daar* quinquagesima, scil. pars, *het vijftigste deel*, *bij voorb. als eene belasting*, Cic. Verr. III, 49.

QUINQUAGIES, *vijftigmaal*, Cels. II, 14 extr. Plin. H. N. VII, 25: quinquagies centena millia, Plin. H. N. VI, 9.

QUINQUAGINTA, *vijftig*, Virg. Aen. I, 703 (707): ducenta & quinquaginta millia, Cic. Att. IV, 1: quinquaginta quinque, Nep. Dion. 10, *of* quinque & quinquaginta, Colum. XII, 23: quinquaginta & quatuor, Plaut. Mil. III, 1, 35.

QUINQUATRIA, um *of* orum, (scil. solennia) i. q. quinquatrus, Sueton. Domit. 4, *zie* Quinquatrus.

QUINQUATRUS, uum, f. *een feest ter eere van* Minerva, *en wel*, *gelijk* Ovidius *zegt* (Fast. III, 812), *als haar geboortefeest*; *het duurde vijf dagen* (Ovid. Ibid. 810), *waar van het ook den naam heeft*, *zoo als daar gezegd wordt*, *indien* Ovidius *gelijk heeft*. *Anderen zeggen*, *dat het dus heet*, *omdat het* post quintum diem Iduum Mart. *gevierd werdt*, *zie* Varr. L. L. V, 3. Gell. II, 21 *en* Festus. *Het komt ook in* Cicero *voor*, *bij voorb.* pridie quinquatrus, Cic. Att. IX, 13: *dus ook* genit. quinquatruum, Sueton. Ner. 34. Tacit. Ann. XIV, 4. Not. 1) *het was dubbel*, majores *en* minores, *het eerste beschrijft* Ovidius Fast. III, 810, *het laatste* Ibid. VI, 651 *en* 694. 2) *Men vraagt*, *of dit Feest ook* quinquatria *heet*; *de uitgang past zeker*, *gelijk* Pythia, Olympia, Eleusinia, Megalesia cet. *alleen vraagt men*, *of het bij de Ouden voorkomt*. *Het staat* a) Sueton. Dom. 4, quinquatria. b) quinquatribus *staat dikwijls*, *bij voorb.* Plaut. Mil. III, 1, 97. Cic. ad Div. XII, 25. Horat. Ep. II, 2, 197. Juvenal. X, 115. *Hier vraagt men*, *of deze casus van* Quinquatrus *of* Quinquatria *is*. *Hij kan van beiden zijn*. Not. *Ook heeft men* Quinquatres, Gen. ium, *gezegd*, *volgends* Charis. 1. Priscian. 7.

QUINQUE, *vijf*, *bij voorb.* formae, Cic. Nat. D. I, 8: pedes, Cic. Leg. I, 21: zonae, Virg. Georg. I, 233: quinque ter ulnas, Ovid. Met. VIII, 749, i. e. *vijftien*: quinque & viginti, Nep. Hann.

3, of

3. of viginti quinque, Liv. VII, 58, i. e. vijfentwintig: quinquaginta quinque, Nep. Dion. 10. of quinque & quinquaginta, Colum. XII, 23, i. e. vijfenvijftig: dus ook quinque & quadraginta, Colum. Ibid.

QUINQUEFOLĬUS, a, um, vijf bladen hebbende, met vijf bladeren, bij voorb. rosa, Plin. H. N. XXI, 4 extr.: van daar quinquefolium, Substantive, een kruid van vijf bladen, vijfblad, Plin. H. N. XXV, 9. Cels. II, 33 extr.

QUINQUELIBRĀLIS, e, van vijf pond, bij voorb. pondus, Colum. III, 15.

QUINQUEMESTRIS, e, van vijf maanden, vijfmaandsch, bij voorb. pulli, Varr. R. R. II, 7, i. e. vijf maanden oud: castrari agnos, nisi quinquemestres, praematurum existimat, Plin. H. N. VIII, 48 extr.

QUINQUENNĀLIS, e, 1) vijfjarig, d. i. alle vijf jaren geschiedende, bij voorb. celebritas ludorum, Cic. Or. III, 32: van daar certamen quinquennale, Sueton. Ner. 12, of agon, Plin. Ep. X, 79: dus ook ludicrum, Tacit. Ann. XIV, 20: ook enkel quinquennalia scil. certamina, bij voorb. quinquennalibus Neronis, Inscript. ap. Gruter p. 116. n. 3. 2) vijfjarig, d. i. vijf jaren duurende, bij voorb. censura, Liv. IV, 24: van daar scil. magistratus, zekere Overigheid, die vijf jaren regeerde, Apul. Met. XI extr. decurionum: dus ook magistratus quinquennalis, het welk dit ambt is, bij voorb. gradatim permensis honoribus quinquennali magistratui fuerat destinatus, Apul. Met. X med. p. 247. 25 Elm. van daar vijfjarig, d. i. voor vijf jaren, bij voorb. quinquennalia vota, Liv. XXXI, 9 extr., misschien Schouwspelen enz., doch het is onzeker, en deze plaats is duister.

QUINQUENNĀTUS, us, m. een tijd of ouderdom van vijf jaren: dit schijnt niet voor te komen; maar Plin. H. N. VIII, 45 ante med. hebben in plaats van in quinatu eenige Codd. ap. Harduin. in quinquennatu.

QUINQUENNIS, e, vijfjarig, van vijf jaren, bij voorb. filia, Plaut. Poen. Prol. 85: vinum, Horat. Sat. II, 8, 48: In Scythia nobis quinquennis Olympias acta est, Ovid. Pont. IV, 6, 5: ovis, Colum. VII, 3, 6: caper, Ibid. VII, 6, 3: vinea, Ibid. IV, 21 init. olea, Horat. Sat. II, 2, 57.

QUINQUENNĬUM, i, n. scil. tempus, spatium, een tijd van vijf jaren, vijf jaren, Cic. Leg. III, 3 e leg. XII tab. Cic. Att. VII, 6. Liv. III, 30: tria quinquennia, vijftien jaren, Ovid. Met. IV, 292: duo quinquennia, tien jaren, Ib. XII, 584. Het is eigenlijk een Adjectivum van quinquennius, a, um, vijfjarig, scil. spatium of tempus: van daar quinquennia i. e. quinquennalia, bij voorb. cum stata laudato caneret quinquennia versu, Stat. Sylv. V, 3, 113, alwaar men certamina denken kan; alsdan zou quinquennia Adjective staan; quinquennia kan ook voor quinquennalia gezet zijn.

QUINQUEPARTITUS of QUINQUEPERTITUS, a, um, in vijf deelen gedeeld, vijfvouwig, Cic. Invent. I, 34 extr.: van daar Ablativ. Quinquepartito vijfvouwig, bij voorb. foliis incisis quinquepartito, Plin. H. N. XXV, 6.

QUINQUEPLICO, zie Quinquiplico.

QUINQUEPRIMI of QUINQUE PRIMI, i. e. de vijf voornaamsten, misschien der Stad, na de Overigheid, Cic. Verr. III, 28.

QUINQUERĒMIS, e, van vijf roeibanken; bij voorb. quinqueremis navis, Liv. XXVI, 24. XLI, 9. en enkel quinqueremis, scil. navis, een schip met vijf roeibanken, eene galei met vijf roeibanken, Cic. Verr. IV, 46 en Liv. XXIV, 33. XXXVII, 16. XLII, 48. Plin. H. N. VII, 56 extr. van deze zullen de Karthaginienzen de uitvinders geweest zijn, volgends Plin. loc. cit.

QUINQUERTĬO, onis, m. eigenlijk, die vijf kunsten kent: van daar iemand die zich in de vijf soorten van de oefeningen der jeugd oefent, welke quinquertium heetten, Liv. Andron. ap. Fest.

QUINQUERTĬUM, i, n. i. e. vijfderlei kunst: dus heeten de vijfderlei kunsten van lighaamsöefening der jeugd, te weten discus, cursus, saltus, lucta, jaculatio: van daar omnes aequales vincebat quinquertio, Fest. e poëta vet.

QUINQUESSIS, i. e. vijf Asses: Apul. ap. Priscian. 6.

QUINQUĔVIR, i, m. is ieder die nog vier Kollegen of ambtgenooten nevens zich heeft, of met dezelve iet als Kommissaris verricht. Quinqueviri i. e. vijf mannen, die samen een ambt bekleeden, of samen, in naam van den Staat, denzelfden post waarnemen: dus men hen de vijf Heeren, of vijf mannen, of Kommissarissen vertalen kan, bij voorb. vijf Kommissarissen, om de landerijen te verdeelen, Cic. Agr. II, 7. Liv. VI, 21: om het geld te reguleeren, Liv. VII, 21: om de muuren en poorten te verbeteren, Liv. XXV, 7: tot vermindering der openlijke onkosten, Plin. Ep. II, 1: ook quinqueviri cis & ultra Tiberim, om bij nacht het ambt der Overigheid waar te nemen, Pandect. I, 2, 2 med. §. 31, waar toe men de plaats Liv. XXXIX, 14 extr. brengen kan: ook andere, bij voorb. Liv. III, 29. Not. de Singularis staat Cic. Acad. IV, 44 extr. Horat. Sat. II, 5, 56.

QUINQUEVIRĀTUS, us, m. is de waardigheid, ambt, of karakter van eenen Quinquevir, d. i. van éénen der vijf Heeren (Mannen) of Kommissarissen: het vijfheerenambt, vijfmanschap, bij voorb. quinqueviratum acciperem, Cic. Provinc. 17. zie Quinquevir.

QUINQUĬES, vijfmaal, Cic. Phil. XI, 5. Plin. H. N. XVIII, 7 extr.: quinquies mille numerare, Cato R. R. 156: quinquies & vicies ducenti, Colum. VI, 3, 2: quinquies millies, Plin. H. N. I, 23: quinquies mille quadringenta stadia, Ibid. VI, 13, i. e. vijf duizend enz.: quinquies tanto amplius, Cic. Verr. III, 97 extr., i. e. vijfmaal meer.

QUINQUIPLĬCO, are, vijfvouwig maken, Tacit. Ann. II, 36. Doch men kan ook quinqueplicari of quintuplicari lezen.

QUINTADECIMĀNUS (miles), één van het veertiende Legioen, bij voorb. quintadecimanorum, Tacit. Hist. IV, 36.

QUINTĀNUS, a, um, 1) tot de vijfde klasse, regel, Legioen enz. behoorende: van daar quintani, scil. milites, Tacit. Hist. I, 55, IV, 36, i. e. van het vijfde Legioen. 2) de vijfde in de rei, bij voorb. Nonae, Varr. L. L. V, 4. Macrob. Sat. I, 15, i. e. die op den vijfden dag der maand vallen, terwijl integendeel, die op den zevenden dag vallen, septimanae heeten, gelijk aldaar gezegd wordt: van daar quintanis, Adverbialiter, scil. vicibus, Plin. H. N. XVIII, 22, i. e. telkens aan den vijfden paal. Ook zegt Festus: Quintana adpellabatur porta in castris post praetorium, ubi rerum utensilium forum fuit; alwaar Lipsius porta wil hebben weggelaten, dewijl er geene porta quintana in het leger geweest is, maar wel eene via quintana: waarom men ook pars voor porta zou kunnen lezen: van daar praetorio dejecto (scil. in het leger), ad quaestorium forum quintanamque hostes pervenerunt, Liv. XLI, 2 extr., i. e. forum: dus ook bij wijze van navolging: quintana domi constituta i. e. foro, Sueton. Ner. 26. Doch anderen beweeren, dat er portae quintanae in het leger geweest zijn: en quintana porta staat Hyg. de castramet.: ook classis quintana i. e. in qua erant Capite censi, Verrius ap. Fest.

QUINTARĬUS, a, um, vijf bevattende, bij voorb. numerus, Vitruv. III, 1: limes quintarius i. e. qui quinque centurias cludit, Hyg. de limit. p. 158 Goes.

QUINTICEPSOS, i. e. quinticeps, wordt aangehaald Varr. L. L. IV, 8 post med.

QUINTĪLIS of QUINCTĪLIS, m. is de benaming van de maand July, omdat zij de vijfde maand na Maart is, want, de aloude Romeinen begonnen het jaar met Maart, Varr. L. L. V, 4 extr., bij voorb. mense Quintili, Cic. Att. XIV, 7: Idibus Quintilibus, Liv. IX, 46 extr.: ante diem tert. Calend. Quint., Auct. B. Afric. 98: ante diem tertium Nonas Quintiles, Liv. XXVI, 23 extr. Het is eigenlijk een Adjectivum, Quintilis, e, i. e. de vijfde. Den naam July kreeg zij ter eere van Julius Caesar, Suet. Caes. 76.

QUINTO, QUINTUM, zie Quintus.

QUINTUPLĬCO, are, zie Quinquiplico.

QUINTUS, a, um, de vijfde, bij voorb. locus, Cic. Invent. I, 53 en 55: non quinto mense, sed quinto inde die, quam cet., Liv. XXXI, 7: post quintum & trigesimum diem, Colum. VIII, 11, 15: quintus decimus, zie beneden bijzonder: van daar quinto (Abl.), Liv. VIII, 25, en quintum, Adverbialiter, Liv. VI, 42, XXVII, 6, voor de vijfde keer.

QUINTUSDECĬMUS of QUINTUS DECĬMUS, a, um, de vijftiende, bij voorb. locus, Cic. Invent. I, 56: castra, Liv. XLV, 33 extr.: quinto decimo Calend. Dec., Colum. XI, 2, 88: quinta decima luna, Ibid. VIII, 5, 9.

QUINUS, a, um, zie Quini.

QUIPPE, dient tot verzekering en bewijs, 1) waarlijk, alzins, te weten, bij voorb. Quippe quia remedium est, Terent. Heaut. III, 2, 27: te restituisse? quippe, Cic. Caecin. 19: quippe vides, Cic. Dom. 48, i. e. gij ziet zekerlijk, (of naamlijk) enz.: quippe; habes enim cet., Cic. Fin. IV, 3 extr., i. e. zekerlijk; want gij enz.: quippe forma impulsi nos colunt, Terent. Heaut. II, 4, 9, alwaar ook, dan; dewijl, past: dus ook quippe homo jam grandior, Ibid. Phorm. II, 3, 15: non illi — contemsere, quippe toties fusi fugatique — se & vos novere, Liv. III, 67, i. e. alzins, of dienvolgends: periturae quippe, Phaedr. III, 2, 5, i. e. alzins, vrijlijk; quippe, quas honeste habere licebat, abuti properabant, Sallust. Cat. 13: Ook ironisch, Movet me quippe lumen curiae, Cic. Mil. 12: dus ook Virg. Aen. I, 39 (43). Plaut. Epid. V, 1, 12. en zoo zal gemeenlijk vrijlijk, of alzins passen. Not. Dikwijls staat er quippe enim, Lucret. VI, 617: ook Cic. Or. II, 54 ante med.: verders quippe cum, Cic. Att. X, 3. Nep. Praef. Liv. XXVI, 39, wanneer het, vrijlijk, alzins, kan vertaald worden, maar waar men ook vertalen kan, dewijl: dus ook quippe ubi, Lucret. I, 611 en 989. Dus ook

ook quippe qui, Cic. Rosc. Am. 18 extr. Cic. Invent. II, 45. Nep. Dion. 2. Plaut. Epid. III, 2, 31, alwaar dit quippe door, als, vertaald kan worden, als welke enz., doch ook past, welke vrijlijk, zeker, alzins: quippe quo (waar heen), Plaut. Bacch. III, 1, 2: doch quippe kan voor qui, cum, ubi, quia cet. gemeenlijk in de vertaling worden uitgelaten: dus ook achter quando, Ibid. Capt. IV, 2, 106. 2) want, dewijl, bij voorb. quippe vides, Cic. Dom. 48, zie hier voor: en Quippe quas honeste cet., Sallust. Cat. 13, zie hier voor: echter past ook misschien, vrijlijk, alzins: quippe movent, Prop. IV, 5, 11: quippe nos colunt, Terent., zie hier voor: quippe homo cet., Terent., zie hier voor: alwaar, gevolglijk, dewijl, past. 3) als, voor qui, quae, quod cet., bij voorb. als die, als welke, quippe qui, zie n. 1: dus ook bij dergelijke gezegden, bij voorb. Democrito, quippe homini erudito, Cic. Fin. I, 6, i. e. als een enz. of waarlijk een enz. (wanneer als in homini erudito staat): diis carus ipsis, quippe ter & quater anno revisens aequor Atlanticum impune, Hor. Od. I, 31, 13. 4) waaröm? van daar quippe ni, waaröm niet? bij voorb. quippe te ni contemnam, Plaut. Pseud. IV. 1, 12: waar voor quippini staat, zie Quippini.

QUIPPIAM, zie Quispiam.

QUIPPĪNI, 1) waaröm niet, d. i. alzins, vrijlijk, zekerlijk, en men kan het op beide wijzen vertalen, bij voorb. Plaut. Men. V, 9, 50, quippini? waaröm niet? d. i. alzins: dus ook quid illam? meretricem esse censes? daar op antwoordt iemand quippini? Ibid. Bacch. IV, 7, 41: cf. Truc. I, 2, 103: dus ook adponebat ei quamvis invita (coenam) mulier, quippini? destinatam alii, Apul. Met. IX post med. p. 229, 15 Elm., i. e. vrijlijk: bijzonder staat het menigvuldig Plaut. Poen. III, 4, 21 seqq., alwaar de Advokaten op alles antwoorden quippini? i. e. vrijlijk, bij voorb. Diespiter vos perduit! Antw. te quippini? Ibid. 28: ita quippini, Ibid. 30. Men schrijft ook quippe ni en wel gescheiden, bij voorb. quippe ego te non contemnam cet., Ibid. Pseud. IV, 1, 12. 2) waaröm? zoo schijnt het te staan Ibid. Aul. I, 2, 3 Redi intro atque intus serva i. e. blijf t'huis: daar op wordt geantwoord: quippini ego intus servem; anne quis aedes auferat? i. e. waaröm zou ik t'huis blijven? Opdat niemand het huis wegdrage? Ook in de aangehaalde plaats van Apulej. past waaröm? Not. wanneer quippe waaröm? betekent, en ni voor ne staat, dan kan quippini waaröm niet? en waaröm? betekenen, dewijl ne (bij voorb. in egone? cet.) dan enkel vraagt, dan eene ontkennende vraag uitdrukt.

QUIQUE, zie Quisque.

QUIQUI, zie Quisquis.

QUIRIS, itis, 1) eigenlijk, iemand uit de stad Cures in het Sabynsche, daar toe behorende, Curisch, bij voorb. prisci Quirites, Virg. Aen. VII, 710: veteres illi Sabini Quirites atavique Romani, Colum. Praef. med. §. 19. De Sabynen trokken gedeeltlijk naar Rome, ten tijde van Romulus, en verëenigden zich met de Romeinen, ja ter eere van de Sabynen werden de inwoners van Rome vervolgends Quirites genoemd, gelijk Livius zegt I, 13, alwaar staat ut Sabinis tamen aliquid daretur, Quirites a Curibus adpellati (scil. cives Romani, waarschijnlijk en niet enkel Sabini): van daar 2) een Romein, bij voorb. aeon Quiritis, Horat. Epist. I, 6, 7: minimum de plebe Quiritem, Ovid. Am. I, 7, 29: en meermaalen, bij voorb. Ibid. Met. XIV, 423. Horat. Od. II, 7, 3. Juvenal. VIII, 47. Pers. V, 75, alwaar men het overäl, Burger, kan vertalen: van daar ook Romani more Quiritis i. e. civis Romani, Lucan. II, 386. Menigvuldiger is de Plur. Quirites i. e. Romeinen of burgers (te Rome). En deze bewoording wordt bijzonder gebruikt, van de Romeinen of burgers in Rome: van daar milites en Quirites tegen elkander overgesteld worden, bij voorb. Liv. XLV, 37 extr., alwaar deze naam voor eenen Soldaat iet smaadlijks bevatte: de woorden zijn: nec Quirites vos sed milites videor adpellaturus, si nomen hoc saltem ruborem incutere cet: zoo noemde ook Caesar ééns zijne Soldaten Quirites voor milites, tot hunne vernedering, Suet. Caes. 70. Tacit. Ann. I, 42: van daar tradite nostra viris ignavi signa Quiritis, Lucan. V, 357, i. e. Burgers en niet krijgers: van daar noemde men de Romeinen zoo, als men hen plegtig aansprak, bij voorb. in eene Redenvoering, Cic. pro lege Manil. Cic. ad Quir. post red. cet., of, als men iet plegtig in hunnen naam deed: van daar populus Romanus Quiritium, Liv. I, 32. VIII, 9. XLI, 16: ook pro patria, Quiritibusque Romanis, Liv. V, 41: pro populo Rom. Quiritibusque, Liv. VIII, 6 extr., waar men het, overäl, Burgers kan vertalen. Not. jus Quiritium i. e. het burgerrecht dat den Romeinschen burgers eigen was, Justinian. Institut. I. tit. 2. Plin. Ep. X, 4, 6 en 22. Sueton. Claud. 19. Not. Tropisch, bij voorb. parvos Quirites, van de bijën, Virg. Georg. IV, 201.

QUIRITATĬO, onis, f. klaaglijk geschrei, Liv. XXXIII, 28 in.

QUIRITĀTUS, us, m. klaaglijk geschreï, bij voorb. infantium, Plin. Epist. VI, 20, 14. en meermalen, bij voorb. Val. Max. VI, 2, 8. IX, 2, 1.

QUIRITES, zie Quiris.

QUIRITO, are, en **QUIRITŎR**, ari, het misschien overäl, klaaglijk schreijen of krijten, bij voorb. vox quiritantium, Liv. XXXIX, 8, & misero illi quiritanti, civis Rom. sum, respondere, abi nunc, populi fidem implora, Pollio in Cic. ep. ad Div. X, 32, i. e. schreide, of erbarmlijk kreet: de Fenestella quiritatur, Varr. ap. Diomed. : insana voce casum mariti quiritans, Apul. Met. VIII ante med. p. 203, 35 Elm., i. e. beklaagde, beweende: amorem uxoris abstergens altius quiritabat, Ibid. med. p. 209, 27 Elm., i. e. weende, klaagde, schreide: ook enkel klagen, bij voorb. qui in conquestione luxus, coquos emi singulos pluris, quam equos, quiritabant, Plin. H. N. IX, 17 extr.: i. e. klaagden, lamenteerden: dus ook de Fenestella, Varr. ap. Diomed., zie hier voor: nequidquam quiritantibus sociis, Plin. Paneg. 29, i. e. klagen, ergens over klagen: of enkel schreien of krijten, bij voorb. van eenen Redenaar, non quiritet, Quintil. III, 8 prope fin. §. 59: waaröm het van Queror schijnt te komen, voor querito, queritor, gevolglijk zou de middelste sijllabe kort zijn. Gemeenlijk leidt men het af van Quirites, zoo dat het eigenlijk zou zijn de Romeinen te hulp roepen of schreien, o Romeinen! help, bij voorb. Varro L. L. V, 7 post med. zegt: Quiritare dicitur is, qui Quiritium fidem clamans implorat: en terstond daar na: ut quiritare urbanorum, sic jubilare rusticorum: — en hier op past zeker dit vers Concursans ut arenarius clareque quiritans, Lucil. ap. Non. 1. n. 78, alwaar ri lang is, ook past de plaats uit Pollio ap. Cic. Maar de opgegeven betekenis past overäl: cf. Quiritatio en Quiritatus.

QUIS, **QUAE**, **QUOD** en **QUID**, welke, of wie, welke, welk, of wat (quid?). a) bij vragen, b) buiten vragen, wanneer het eenen Conjunctivus heeft, bij voorb. nescio, quis sis, quid velis cet., wie gij zijt, wat gij wilt, zie Qui.

QUISNAM en **QUINAM** **QUAENAM**, **QUODNAM** en **QUIDNAM**, is hetzelfde als quis, quae, quod en quid, alleen dat er nam, want, dan, aangehecht is, bij voorb. quisnam wie dan, quidnam wat dan, 1) in eene vraag, bij voorb. quisnam tuebitur memoriam mortui? Cic. Verr. IV, 36, wie zal dan enz.: sed earum artificem, quem? quemnam? Cic. Verr. IV. 3, quinam homo hic ante aedes conqueritur moerens? Plaut. Aul. IV, 9, 17: Quinam Tantalidarum internecioni modus sit? Acc. ap. Charis. 1: Quonam pacto possim vincere animum, Plaut. Pseud. I, 3, 7, i. e. hoe zou ik dan enz.: quisnam igitur liber? Hor. Sat. II, 7, 83, Quodnam ob facinus? Terent. Heaut. V, 2, 3: Quidnam id est? Plaut. Trin. V, 2, 45: Quidnam est, quod sic video cet., Terent. Ad. III, 2, 7: Quidnam est? Ibid. And. II, 6, 18: van daar quidnam wat dan? waaröm dan? bij voorb. Quidnam Pamphilium exanimatum video? Ibid. I, 4, 7. 2) zonder vraag, bij voorb. quaesivit, quasnam formosas virgines haberent, Cic. Invent. II, 1, i. e. wat zij dan voor schoone Juffers hadden: consultum, quidnam facerent, Nep. Them. 2, i. e. wat zij doen zouden: reviso, quidnam Chaerea hic rerum gerat, Terent. Eun. V, 4, 1. Not. quodnam staat Adjective, d. i. bij het Substantivum in denzelfden Casus: maar quidnam Substantive, zoo als quid, wat dan? Not. a) gelijk quis voor aliquis staat, zoo ook quisnam, achter Num, bij voorb. Num quisnam praeterea? Cic. Rosc. Am. 37, i. e. is er dan nog iemand? of nog iemand anders? Num quidnam amplius tibi cum illa fuit? Terent. And. II, 1, 25, hebt gij dan nog iet meer met haar te doen gehad? num quidnam novi (scil. accidit)? Cic. Or. II, 3: en zonder vraag, bij voorb. ut sciam, num quidnam haec turba tristitiae adferat, Terent. And. I, 4, 8. b) het wordt ook gescheiden, bij voorb. quid se nam facturum cet., Cic. ad Brut. 2: Quis ea est nam optuma? Plaut. Aul. II, 1, 16: Quid cerussa opus nam? Ibid. Most. I, 3, 100: in aedibus quid tibi meis nam erat negotii? Ibid. Aul. III, 2, 13: Quid tu, malum, nam me retrahis? Ibid. Rud. IV, 3, 8: quid tibi ex filio nam aegre est? Ibid. Bacch. V, 1, 26: zoo staat ook quando — nam, zie Nam: waar uit blijkt, dat het twee woorden zijn: ook staat nam voor quis, quae, quid bij voorb. Nam quae haec anus est? Terent. Phorm. V, 1, 5, wie is dan enz.: nam qua me nunc causa extrusisti ex aedibus? Plaut. Aul. I, 1, 3: nam quid ita? Terent. Eun. V, 2, 58: Nam quis te jussit cet., Virg. Georg. IV, 445. Not. Van daar quonam (Adverbialiter), zoo als quo, i. e. waar heen dan, waartoe dan, hoe ver dan, Cic. Att. VIII, 3 med. Plaut. Trin. IV, 3, 71. Ibid. Merc. V, 2, 16: quonam usque — exigar in poenas? Stat. Theb. I, 215: quonam miseros — — usque premes? Ibid. IX, 511, i. e. hoe lang: quid & quantum & quonam usque id fieri debuit, Gell. I, 3 med.: quonam

haec

haec omnia ſibi ad ſuam perniciem pertinere? Caeſ. B. C. I, 9.

QUISPIAM, QUAEPIAM, QUODPIAM *en* QUIDPIAM, *ergens iemand, eenig, een zeker, bij voorb.* quiſpiam deus, Terent. Eun. V, 2, 36: Grammaticus quiſpiam, Gell. V, 4: quiſpiam ex iis, qui cet, Ibid. II, 21: nec quiſpiam ſucceſſorum, Juſtin. XXXVIII, 7: quaepiam cohors, Caeſ. B. G. V, 35: ut quiſpiam auderet, Ibid. VI, 17: ſi cuipiam pecuniam ademit. Cic. Quint. 15: ad aliam rem quampiam, Cic. Fin. V, 11: aliud quodpiam membrum, Cic. Tuſc. III, 9 Ed. Daviſ., *alwaar de* Ed. Erneſt. aliquodpiam *daar voor heeft*, narremus cuipiam? Terent. Ad. III, 2, 38: non vis te moneam unum, ſi videtur quidpiam? Naev. ap. Chariſ. 2: *ook ſtaat* quidpiam Adverbialiter i. e. *in iet, iet, wat, of een weinig, bij voorb.* moleſtae quidpiam ſunt hae nuptiae? Terent. And. II, 6, 7: ſi remittent quidpiam dolores, Ibid. Her. III, 2, 14: ſi grando quidpiam nocuit, Cic. Nat. D. III, 35. Not. 1) Plur. *is zeldzaam, bij voorb.* quaepiam rationes, Cic. ad Div. IX, 8 extr.: proferre ad quospiam corporis, Apul. Flor. 4. p. 361, 19 Elm. 2) *voor* quidpiam *wordt dikwijls* quippiam *gebrukt.* 3) quidpiam *voor* aliquanto *of* paulo, *bij voorb.* quidpiam impudicior, Plaut. Curc. I, 1, 52, *om, of in iet, of iet, wat, een weinig onbeſchaamder.* 4) Quidpiam *ſtaat* Subſtantive, quodpiam Adjective. 5) quopiam, Adv., *ergens heen*, Terent. Eun. III, 2, 9. Plaut. Moſt. I, 2, 50.

QUISQUAM, QUAEQUAM, QUIDQUAM, i. q. quiſpiam cet., *zeker iemand: ook* Subſtantive, *zeker iemand, zeker iet, bij voorb.* Eſtne quiſquam, qui cet., i. e. *zeker iemand enz.*, Cic. Roſc. Com. 6: an quiſquam uſquam — eſt cet., Ter. Hec. III, 1, 13: cujusquam imperio, Caeſ. B. G. VII, 75: cf. Nep. Ageſ. 6 *en meermaalen: ook met* Subſtantiva, *bij voorb.* quemquam coquum, Plaut. Pſeud. III, 2, 62: homo quiſquam, Terent. Ad. IV, 6, 7. Plaut. Bacch. IV, 3, 5. Salluſt. Cat. 31 (32): nemo quiſquam, Terent. Eun. II, 1, 21. Hec. I, 1, 10: quemquam virum, Cic. ad Div. XIV, 7: locus, Lucret. I, 1076: haud quiſquam eorum ſcil. odorum, Ib. IV, 693: *dus ook* quidquam (*het welk altijd* Subſtantive *ſtaat*) *zeker iet*, Cic. Att. IX, 4 extr. Terent. And. II, 6, 3. V, 3, 3. Eun. V, 4, 13: vix ſpei quidquam, Senec. Troad. 490: nec ſatis quidquam juſti doloris eſt, quod nos ſtimulet, Liv. V, 4. Not. 1) *geern ſtaat* nec *of* neque *voordan, wanneer het, en niemand, en niets, of ook enkel niemand, niets, betekent, bij voorb.* Neque cuiquam cet., Salluſt. Cat. 33 (34): neque quiſquam, Ibid. 36 (37): *en meermaalen, bij voorb.* Caeſ. B. G. VII, 75. Cic. Or. III, 4 med. Virg. Aen. V, 378: *ook* non, Nep. Eum. 11. Plaut. Mil. IV, 2, 68. 2) quidquam *ſtaat bij* nihil *overtollig, bij voorb.* Terent. And. I, 1, 63, nihil ad Pamphilum quidquam pertinere: *dus ook* nihil quidquam cet., Cic. Or. I, 30 in. Apul. Flor. 4. p. 359 Elm. *en* Plaut., *zie* Nihil. 3) *het* Femin. quaequam *is zeldzaam: doch* quamquam, *ſtaat* Plaut. Mil. IV, 2, 68. 4) *integendeel ſtaat* quiſquam *niet zelden* Gen. Femin., *bij voorb.* quiſquam alia mulier, Plaut. Ciſt. I, 1, 6d: vidiſſe anum quemquam, Ibid. Rud. II, 3, 75: *dus ook* illarum neque quiſquam, Terent. Eun. II, 3, 82: noſtrarum quiſquam, Ibid. IV, 4, 11: *even*

dus ſtaat quis, *zie* Quis. 5) *ook ſtaat er* unus *bij, d. i. zeker iemand, een eenige*, Liv. III, 45 in. *en* 45 extr.: *van daar met eene voordanſtaande* Negatie, *of ontkenning, bij voorb.* nec quiſquam unus, Liv. II, 9 extr. XXVIII, 37, i. e. *geen één enkele:* non modo (non) quemquam unum elicuit, Liv. XXXII, 20 extr. 6) *voor* quidquam *ſchrijven ook velen* quicquam. 7) *op* quiſquam *volgt ook de* Pluralis, *bij voorb.* cavere, quiſquam ſuperſit, a quibus aut vis aut fraus timeri poſſit, Liv. XXIV, 38 extr., *voor* a quo, *of men kan ook* eorum *bij* quiſquam *denken.* 8) Quoquam, Adv., *ergens heen, bij voorb.* adcedere, Cic. Verr. II, 21 *en meermaalen, bij voorb.* Nep. Att. 7. Plaut. Aſin. III, 3, 45. Lucret. V, 841. Liv. XXXIV, 16 extr.: *ook voor* in aliquam rem, *bij voorb.* neque quoquam poſſe reſolvi, Lucret. I, 1054.

QUISQUE, QUAEQUE, QUODQUE *en* QUIDQUE, 1) *wie hij ook zij: van daar elk, ieder, is bekend, en ſtaat overäl, bij voorb.* tuorum quisque neceſſariorum, Cic. ad Div. I, 9: ut, in quo quisque artificio excelleret, is in ſuo genere Roſcius diceretur, Cic. Or. I, 28 extr.: nec enim tu is es, quem forma iſta declarat, ſed mens cujusque, is eſt quisque, Cic. Somn. Scip. 8: quod cuique obtigit, id quisque teneat, Cic. Off. I, 7 ante med., *alwaar* quisque *des noods weg kon blijven:* ſtatuere, quid quemque cuique praeſtare oporteat, Ibid. III, 17: quisque dierum, Horat. Sat. II, 3, 124: ut quaeque ſtellae, Cic. Div. II, 42: ut, quamcunque rem a quoque cognoverit, de ea dicat cet., Cic. Or. I, 5: in quamque partem, Plin. H. N. XVII, 22: in quoque agro, Ibid. XVIII, 34: ut quibusque bellum invitis erat, Tacit. Ann. I, 59: annis quibusque, Plin. H. N. XXXIII, 3 poſt med.: prout quique munitione indigerent, Suet. Aug. 89: varia quosque de cauſa defendit, Ibid. Tiber. 8: quanti quasque comparaſſent, Ibid. Caeſ. 42. *Ook ſtaat het bij de* Pronomina ſui, ſibi, ſe, ſuus, *en wel deels achter, deels ſomtijds voor, bij voorb.* cum ſuo cuique judicio ſit utendum, Cic. Nat. D. III, 1: id in ſuum quidque fanum referret, Ibid. 34: cujusque partis — ſua quaeque vis eſt, Cic. Fin. V, 17: ſibi quoque tendente, ut cet., Liv. XXI, 33: in civitates quemque ſuas — dimiſit, Ibid. 48: quanti quisque ſe ipſe faceret cet., Cic. Amic. 16: ut quisque ſuo loco paratus eſſet, Auct. B. Afric. 31: cuique ſua adnumeravimus, Colum. XII, 3: ſuam quisque homo rem meminit, Plaut. Merc. IV, 5, 5: quisque ſuos patimur manes, Virg. Aen. VI, 743: dicere nomine quemque ſuo, Ovid. Am. III, 2, 58: *van daar* pro ſe quisque, Cic., Plaut., Caeſ., Ovid., *elk voor zijn perſoon, d. i. elk zonder onderſcheid, zie* Pro: quidque *ſtaat altijd* Subſtantive, *d. i. elk, alles, en* quodque Adjective. Not. a) *Het ſtaat bij den* Comparativus *voor* aliquis, *bij voorb.* quo quisque eſt ſolertior, hoc docet laborioſius, Cic. Roſc. Com. 11, *alwaar het een, iemand, of ook ieder kan vertaald worden*, quo majus quodque animal, eo robuſtior ex eo cibus eſt, Celſ. II, 18 poſt med.: ut quique pedes ſunt — pleniores, hoc graviorem cet., Quintil. IX, 4 poſt med.: bonus liber melior eſt quisque, quo major, Plin. Ep. I, 20. b) *menigvuldig ſtaat het met den* Superlativus, *om de algemeenheid uit te drukken, bij voorb.* doctiſſimus quisque, Cic. Tuſc. I, 31, *de geleerdſte, d. i. de geleerdſte, of alle zeer*

geleerde mannen: proximae quaeque (leges) duriores, Cic. Off. II, 21 poſt med.: recentiſſima quaeque ſunt correcta — maxime, Cic. Acad. I, 4: ut in quoque eorum minimam putant eſſe, ita eum primum volunt dicere, Cic. Or. I, 77: graviſſima quaeque grana ferere, Plin. H. N. XVIII, 8 extr.: infimo cuique gratiſſima, Cic. ad Div. IX, 14 poſt med.: antiquiſſimae cuique (epiſtolarum) primum reſpondebo, Cic. Att. IX, 9 in.: *dus ook* Optimum quidque rariſſimum eſt, Cic. Fin. II, 15, *het beste, d. i. de beste dingen: doch men kan het hier en meermaalen door, telkens, vertalen:* colendum eſſe ita quemque maxime, ut quisque maxime his virtutibus erit ornatus, Cic. Off. I, 15 in., *alwaar* quisque (*zoo als boven* Off. I, 7) *kon wegblijven. Even zoo ſtaat het bij de ordertalwoorden* (Ordinalibus), *om het denkbeeld altemaal, telkens, of de algemeenheid uit te drukken, bij voorb.* Tertio quoque verbo excitabatur, Cic. Rab. Poſt. 12, i. e. *bij elk derde woord, telkens bij het derde woord:* Quinto quoque anno Sicilia tota cenſetur, Cic. Verr. II, 56, i. e. *alle vijf jaren, of telkens in het vijfde jaar:* Vix decimus quisque eſt, qui ſe noverit, Plaut. Pſeud. IV, 2, 17, *daar is naauwlijks de tiende mensch (in de wereld), die enz.:* quinto quoque palo ſingulae jugo paginae includantur, Plin. H. N. XVII, 22: tertio quoque aut quarto die, Colum. XII, 48 poſt med. *Ook ſtaat het bij* primus *in eene zonderlinge betekenis, te weten het betekent het allereerſte, ook het eerſte, dat ſlechts mogelijk is, bij voorb.* primo quoque tempore, Cic. Phil. III, 15 extr. Cic. ad Div. XIII, 57. Nep. Milt. 4, *ten eerſten, of zoodra mogelijk, eigenlijk bij den eerſten tijd of gelegenheid: dus ook* primo quoque die, Cic. Phil. VIII, 11 extr., *met den eerſten dag, met den eerſten dag den besten, d. i. zoo dra mogelijk: dus ook* exercitui diem primam quamque diceret ad conveniendum, Liv. XLII, 48. *Dus ſtaat ook* primum quidque *bij afdeelingen het allereerſte, het eerſte, bij voorb.* primum quidque videamus, Cic. Nat. D. III, 3. c) *menigvuldig ſtaat* quisque (i. e. omnes) *met de* Pluralis *van het* Verbum, *bij voorb.* ubi quisque vident, Plaut. Capt. III, 2, 2: quemque abituros, Liv. I, 50: ſibi quisque habeant, Plaut. Curc. I, 3, 24: coepere ſe quisque extollere, Salluſt. Cat. 7: ſibi quisque, ſi in armis forent, — ſperabant, Ibid. 37 (38) *en meermaalen, bij voorb.* Ibid. Jug. 58 (62) *en* 75 (78). Ovid. Am. II, 11, 21. Ibid. Met. I, 59: *dus ook* pro ſe quisque noſtrum mederi debemus, Cic. Agr. I, 9 in. d) quisque *van twee, gelijk bij ons, voor* uterque, *bij voorb.* duas civitates factas: ſua cuique cet., Liv. II, 44: *dus ook* Ovid. Faſt. II, 715 *en meermaalen, bij voorb.* Ibid. Her. XIX, 161. Liv. II, 7 in. Suet. Aug. 26. e) quisque *van eene vrouw, derhalven* Gen. Femin., *bij voorb.* meretrices, ubi quisque habitant, Plaut. Poen. Prol. 107: cf. Terent. Hec. II, 1, 19. f) *dikwijls ſtaat* unus *er voor, gelijk, bij voorb.* unus quisque *een ieder, dat is, gelijk bij ons ieder* (quisque) *en ieder één* (unusquisque), *bij voorb.* noſtrum unus quisque, Cic. Pont. 8: una quaque de re, Ibid. 6: unum quodque, Cic. Roſc. Am. 30: unum quidque, Cic. Invent. I, 20. Verr. IV, 59: unum quemque, Cic. Parad. I, 3 (2): *dus ſtaat het ook voor* quilibet, quivis cet.: cf. Unus. 2) *voor* quicunque *wie ook, of ieder, wie, alles wat enz., gevolglijk met een daar toe be-*

trek-

treklijk Verbum, *bij voorb.* queinque videritis hominem, huc deturbatote, Plaut. Mil. II, 2, 5. *wien gij maar zien zult:* quemque adtigit, magro muictat infortunio, Ibid. Merc. I, 1, 20: ad quemque iecero, ad terram dabo, Ibid. Capt. IV, 2, 17: quaeque volumus uti, mercamur cet., Plaut. Asin. I, 3, 47: *dus ook* quodque, *bij voorb.* quodque ii prohibessint, quodque plebem rogassint, ratum esto, Cic. Leg. III, 3 extr. e legg. XII Tabb., *ten zij het voor* et quod *staat:* quaeque nugas desixerit, Ibid. 8 extr. e legg. XII tab., *ten zij het voor* et quae *staat:* cujusque populi cives vicissent, Liv. I, 24: *dus ook de* Nominativus. *bij voorb.* quisque obviam huic — occesserit irato, vapulato, Plaut. Asin. II, 3, 24: quique agent rem duelli quique popularem — praemonento, Cic. Leg. II, 8 extr. e legg. XII tab., *ten zij hier* quique *voor* et qui *staat: ook schijnt de* Nominativus Singul. quique *te zijn*, *bij voorb.* quique non paruerit, capital esto, Cic. Leg. II, 8 extr. e leg. XII tabul., *ten zij hier* quique *voor* et qui *staat.* 3) *Ook voor* quisquam, *zeker iemand*, *bij voorb.* patiens inediae, vigiliae, algoris, supra quam cuique credibile est. Sallust. Cat. 5. Not. ac passim multis sibi quisque imperium petentibus, brevi dilabitur, Sallust. Jug. 18, *alwaar* Korte *onzeker is, of* quisque *voor* quibusque *staat, dan of men ook* quique *behoort te lezen; het welk hij ook eindelijk in den Tekst genomen heeft: hij verklaart het door* quoque, *liever wilde ik het verklaren door* quoque (i. e. quocunque, quoquo) modo, *op eene wijze, zij zij hoe zij wil; op alle mogelijke wijze.*

QUISQUILIAE, arum, f. *eigenlijk al wat slecht is*, *bij voorb. wat men wegwerpt of gewoon is weg te werpen, de afval van eene zaak, afgevallen bladen, vuiligheid, ontuig*, *bij voorb.* quisquilias volantis venti spolia, Caecil. ap. Fest.: *en* Festus *zegt te gelijk:* Quisquiliae dici putantur, quidquid ex arboribus minutis surculorum foliorumve cadit, velut quidquid cadit: *verders* me hasce nugas marinas & quisquilias litorales — quaesisse, Apul. in Apolog. ante med. p. 295, 96 Elmenh.: *van daar Tropisch, van slechte menschen, beesten, en zaken, bij voorb. van menschen, bij voorb.* quisquilias seditionis, Cic. Sext. 43 extr., *als 't ware, het uitvaagzel, d. i. het slechtste volk enz.: dus ook* ceteras hujusmodi quisquilias, Cic. Att. I, 16, *overig ontuig, d. i. slechte volk: dus ook van slechte visch, bij voorb.* has quisquilias quanti parasti, Apul. Met. I prope fin. p. 113, 28 Elm.: litorales, Apul., *zie hier voor.* Not. Neutr. quisquilium: *van daar* quisquilia, *bij voorb.* cetera quisquilia omnia, Petron. 75, i. e. *slecht tuig, vuilnis, potzen, kleinigheden enz.*

QUISQUIS, QUAEQUAE, QUODQUOD (Adject.) *en* QUIDQUID (Subst.) 1) i. q. quicunque, *wie ook, wat ook, of al wie, alles wat, met een* Verbum, *dat daar betrekking op heeft, bij voorb.* quisquis ille est, Cic. Brut. 73. Plaut. Pseud. IV, 1, 17, i. e. *wie hij ook zij, hij zij wie hij wil;* quaqua de re locuti incusabantur, Tacit. Ann. VI, 7: quisquis es, *gij moogt zijn, wie gij wilt*, Terent. Phorm. I, 4, 19. Ovid. Met. I, 679. Virg. Aen. I, 387 (391). VI, 388. Plaut. Men. V, 2, 60: quisquis fuit ille deorum, Ovid. Met. I, 32: quisquis erit, Enn. ap. Cic. Balb. 22: quisquis homo huc venerit, Plaut. Amph. I, 1, 153: quisquis erit ventus, Plin. H. N. XVIII, 34 extr.: quisquis erit vitae color, Hor. Sat. II, 1, 60: Quisquis honos tumuli — est, Virg. Aen. X, 493: Quemquem hominem adtigerit cet., Plaut. Truc. V, 1, 17: omnia mala ingerebat, quemquem adspexerat, Ibid. Men. V, 1, 17: quisquis ades, faveas, *voor* quisquis es, qui ades, Tibull. II, 1, 1: dicam, quoquo animo me auditurus est, Cic. Dom. 10: Quoquo animo fecit, fecit certe suo, Cic. Rab. Post. 8: quoquo tempore fuerit, Cic. Att. IX, 2 post med.: quoquo modo se res habeat, Cic. ad Div. I, 5 in., *het zij hoe het wil, hoe het ook zij:* veteranos, quiqui Casilini sunt, perduxit ad cet., Cic. Att. XVI, 8: quiqui integri sunt, Cic. Sext. 45. Not. 2) quidquid *staat altijd* Substantive, *wat ook maar; het heeft daarom ook dikwijls eenen* Genitivus *bij zich, zoo als* quid, *bij voorb.* quidquid deorum, Liv. XXIII, 9, *wat ook voor Goden enz. d. i. alle Goden, welke enz.:* quidquid maleficii erit, Cic. Rosc. Am. 42: hoc ego in mari, quidquid inest, peperi, Plaut. Rud. IV, 2, 20: sed, quidquid id est, jam sciam. Ibid. Men. V, 2, 22: quidquid illud & qualecunque tribuisset, Tacit. Ann. XIV, 55, *alwaar* illud *kan wegblijven: doch, het staat ook* Adjective, *bij voorb.* quidquid tibi nomen est, Plaut. Men. V, 2, 60, quidquid solamen humandi est, Virg. Aen. X, 493. *Ook staat het* Adverbialiter, *bij voorb.* quidquid progredior, Liv. XXXI, 1, i. e. *waar heen slechts enz. of hoe verder, hoe meer.* Quidquid proferrent arma, Liv. VII, 32, i. e. *waar heen slechts, hoe verder en verder:* quidquid amare videntur, Gell. XII, 1, i. e. *wanneer zij, of zoo veel zij ook enz.:* vide, quidquid amas, Cato, Catullum, i. e. quantum, Catull. LVI, 3. b) quisquis, *van vrouwen, gelijk bij ons, bij voorb.* mulier, quisquis es, Plaut. Cist. II, 3, 66 *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Pers. IV, 3, 76. Rud. IV, 4, 102. Pacuv. ap. Non. 3. n. 49. c) *met den* Pluralis, *bij voorb.* quisquis ubique, viri, advertite mentes, Ovid. Art. I, 267: Quisquis amas, bustum caedite, Prop. IV, 5, 75: procul absitis, quisquis colis ante capillos, Tibull. I, 7, 45. 2) *wie, of wat het ook zij, d. i. elk, elke, elk, gevolglijk zonder een daar op betreklijk* Verbum, *bij voorb.* quocunque in loco quisquis est, Cic. ad Div. VI, 1: quatenus quidquid se adtingat, Cic. Fin. V, 9, i. e. *elk, of iet, het zij wat het wil:* quae, ut quidquid objectum est, Cic. Tusc. V, 34, ut quidquid adprehenderam, Cic. Cluent. 19 in.: *dus ook* Lucret. II, 956: liberos quibusquibus Romanis dabant, Liv. XLI, 8: Tu quoquo modo hominem investiges, Cic. Q. Fr. I, 2, 4, *alwaar bij* quoquo modo *ook* est *kan verstaan worden, dan moet men een* Comma *achter* Tu *en één achter* modo *zetten, gelijk de* Edd. *ook gemeenlijk hebben:* si quid e quoquo eorum, quos quasve ibi habebunt, furtum factum esse dicitur, Pandect. XLVII, 9, 1. Not. 1) *ook staat* quidquid Adjective, *bij voorb.* suum quidquid genus, Cato R. R. 48. b) *ook staat* unus *voor* quisquis, *gelijk voor* quisque, *en gelijk bij ons, een ieder voor ieder, bij voorb.* unumquidquid, Terent. Ad. IV, 2, 51. Plaut. Trin. IV, 2, 39. Lucret. V, 1387. *Nog is aan te merken* (a) quiqui *voor* quisquis, *bij voorb.* ab eo, quiqui est, inde pocces, Plaut. Aul. IV, 10, 45. (b) quicquid *schrijven sommigen voor* quidquid, *maar zonder reden.* Not. quoquo *of* quo quo, Adv., *waar heen ook, bij voorb. zich iemand wendt, gaat enz.:* Cic. Div. II, 9 extr. Plaut. Aul. III, 3, 1. Ibid. Curc. V, 3, 22. Merc. V, 2, 17. Pseud. III, 2, 69.

QUITUS, *zie* Queo.

QUIVIS, QUAEVIS, QUODVIS (Adject.) *en* QUIDVIS (Subst.), *wie of wat het maar zij: van daar elk, ieder, of iet, zonder onderscheid, bij voorb.* quivis ut perspicere possit, Cic. Quint. 27: ad quemvis numerum ephippiatorum equitum quamvis pauci adire audent, Caes. B. G. IV, 2: vestrum quivis, Plaut. Amph. Prol. 27: quavis alia mora, Ibid. Mil. IV, 7, 10: ex iis rebus quaevis amplificationes nasci possunt, Cic. Invent. I, 53: quovis sermone molestus, Hor. Sat. I, 3, 65: contra scabiem quivis adeps, Plin. H. N. XXVIII, 9 post med.: nec nox diesque quaevis eadem toto orbe simul est, Ibid. I, 71 genus quodvis, Cic. opt. gen. orat. 1: e quibus unus avet quavis adspergere cunctos, praeter eum, qui praebet aquam, i. e. quavis ratione, Hor. Sat. I, 4, 87: quaevis causa, Terent. And. V, 4, 1: in quovis loco, Ibid. IV, 3, 3: cuivis facile est noscere, Ibid. Ad. V, 4, 8: quamvis causam suspicari, Ibid. Hec. IV, 1, 25: ab quivis (quovis) homine, Terent. Ad. II, 3, 1. Not. 1) quidvis *staat altijd* Substantive, *wat gij wilt, wat men wil, alles ter wereld, al en elk wat men wil, of zonder onderscheid, bij voorb.* quidvis perpeti, Cic. Verr. III, 18, *alles ter wereld enz.:* mihi quidvis sat est, Plaut. Mil. III, 1, 152: quidvis egestas imperat, Ibid. Asin. III, 3, 83: dicere quidvis licet, Ibid. Poen. I, 3, 28. Truc. IV, 4, 31: quidvis satis est, Terent. Heaut. IV, 1, 28: *ook* seq. genit., *bij voorb.* oneris quidvis impone, Ibid. Phorm. III, 3, 28: *verders* quidvis dare cupis, Ibid. Heaut. III, 1, 40, i. e. *alles ter wereld. Ook staat* quidvis anni *voor* quovis anni tempore, Cato. R. R. 17. 2) *ook staat* unus *bij* quivis cet., *bij voorb.* non quivis unus e populo, Cic. Brut. 93, *niet een ieder:* aut quivis unus, Cic. Caecin. 22: una harum quaevis causa, Terent. And. V, 4, 1. *Even dus staat het bij* quisque, quilibet cet. 3) *ook vindt men* quodvis *gescheiden, bij voorb.* Hoc modo quod genus vis propagabis, Cato. R. R. 52, *ten zij het hier werklijk twee woorden zijn.* Not. quovis, Adv., *waar heen het ook zij, overal heen*, Plaut. Most. IV, 2, 7. Ibid. Asin. II, 1, 11: *ook met* gentium, Terent. Heaut. V, 1, 55, i. e. *ter wereld.*

QUIVISCUNQUE, QUAEVISCUNQUE, QUODVISCUNQUE, *wie het ook zij, ieder, elk, bij voorb.* cujusviscunque animantis, Lucret. III, 389: quovis cunque loco, Martial. XIV, 1, 13, *waar het derhalven gescheiden staat.*

QUO, 1) Adv., a) *waar heen*, Cic. ad Div. III, 5. Cic. Cat. I, 5. Hor. Epod. VII, 1. Caes. B. G. II, 7, 21 *en* 26, *zie* Qui. b) *waar, bij voorb.* quo loci, Cic. Div. II, 66. Att. VIII, 10, i. e. quo loco. Not. *Het is eigenlijk de* Dativus *en* Ablativus *van* qui. 2) *van daar, derwegens, dewijl of als of, te, opdat, ook dan, waar toe, hoe enz.*, *zie* Qui n. III, 13, *alwaar alles bij elkander is.*

QUOAD, 1) *hoe lang, zoo lang.* a) *hoe lang, bij voorb.* quoad exspectatis? Terent. Phorm. I, 2, 98, *hoe lang wacht gij?* b) *zoo lang als, of zoo lang, wanneer het staat, voor zoo lang als, of hoe lang, bij voorb.* Quousque, inquies? quoad erit integrum, Cic. Att. XV, 23: quoad potui, Cic. Phil. III, 11, *zoo lang ik gekonnen heb:* tam diu velle de-

be-

bebis, quoad te, quantum proficias, non poenitebit, Cic. Off. I, 1: ut viveret tantisper, quoad fieret permutatio, Gell. VI, 4: quoad vivet, Ibid. VII, 21. 2) *tot dat, of zoo lang, tot dat; bij voorb.* Ferrum usque eo retinuit, quoad renuntiatum est, Nep. Epam. 9, i. e. *tot:* neque finem insequendi fecerunt, quoad hostes praecipites egerunt. Caes. B. G. V, 17: exercebatur — luctando ad eum finem, quoad stans complecti posset, Nep. Epam. 2: ea vera continebis, quoad ipse te videam, Cic. Att. XIII, 21 post med.: quoad dedita arx est, Liv. XXVI, 46, i. e. *tot:* quoad senatus dimissus est, Cic. Mil. 10. 3) *hoe ver, zoo ver als* a) *hoe ver, bij voorb.* Videte nunc, quoad fecerit iter, Cic. Agr. I, 2. b) *zoo ver als, of zoo ver, of als, wanneer het één en ander staat, voor zoo ver als, bij voorb.* quoad progredi potuerit, Cic. Phil. XI, 3: quoad insequi poterat, Liv. II, 25. *Ook zoo ver als, of zoo ver tot, bij voorb.* in aquam progressi, quoad capitibus exstare possunt, se immergunt, Liv. XXII, 6: *van daar Tropisch, hoe ver, of zoo ver, d. i. hoe veel, of zoo veel als, of in hoe ver, in zoo ver, in zoo ver als enz., bij voorb.* Est modus, quoad pati uxorem oportet, Plaut. Men. V, 2, 19, i. e. *hoe veel, of in hoe ver:* jubeo te salvere voce summa, quoad vires valent, Plaut. Asin. II, 2, 30: ut, quoad possem & liceret, nunquam discederem, Cic. Amic. 1: licitl sunt usque eo, quoad se efficere posse arbitrarentur, Cic. Verr. III, 35: Cognitis, quoad possunt cognosci, Cic. Tusc. IV, 38, i. e. *in zoo ver, in hoe ver:* ferres eatenus, quoad per se negligeret leges, Cic. Q. Fr. I, 1, 3, i. e. *in zoo ver, of zoo lang:* hactenus existimo consolationem recte adhibitam, quoad fieres certior cet., Cic. ad Div. IV, 3 med.: jus civile eatenus exercuerunt, quoad populum praestare voluerunt, Cic. Leg. I, 4: quoad ejus meminisse potui, Gell. XIV, 1 in., i. e. *zoo veel ik mij dit heb kunnen herinneren, wanneer* ejus *van* meminisse *afhangt.* Not. *Ook zoo veel als, gelijk een* Adjectivum *voor* quantum, *met den* Genitivus ejus i. e. *daar in, bij voorb.* quoad ejus meminisse potui, Gell., *zie hier voor:* quoad ejus facere potueris, Cic. ad Div. III, 2: quoad ejus facere poteris, Cic. Att. XI, 12 extr.: quoad ejus fieri possit, Cic. ad Div. V, 8 extr. Cic. Invent. I, 6, *het welk zonderling is: en sommigen willen hier* aliquid *verstaan. Doch, naardien* quod *dikwijls heet, zoo veel, en dan eenen* Genitivus *regeert, bij voorb.* quod agri *zoo veel landerijen enz., zoo vraagt men, of hier in dit geval overäl* quod *in plaats van* quoad *te lezen zij ook* Liv. XXXIX, 45 *hebben de* Edd. *gemeenlijk* quoad ejus sine bello posset (scil. fieri) i. e. *zoo veel als mogelijk; maar* Drakenborch *heeft, volgens den wil van* Gronovius, quod *daarvoor laten drukken.* 4) *wat aanbelangt, ten aanzien, met den* Accusativus, *bij voorb.* quod stipendium quoad diem praestaret, Liv. XLII, 6, *alwaar sommigen* ad *daarvoor lezen willen:* nec interest, quoad feras bestias & volucres, utrum in suo quisque fundo capiat, an in alieno, Pandect. XLI, 1, 3, *alwaar andere* Edd., *bij voorb.* Torrent., quod *hebben:* Haec sigillatim triplicia esse debent, quoad sexum, multitudinem cet., Varr. L. L. VII, 23, *alwaar anderen* quod *lezen.* 5) *voor* quo, qua, quo, *bij voorb.* argento haec dies praestituta est, quoad referret, Plaut. Pseud. II, 2, 29 *voor* qua *of* ad quam (diem), *op welken dag hij het brengen of betalen zou.* 6) *wanneer, ten welken tijd, bij voorb.* percontatum ibo ad portum, quoad se recipiat, Terent. Phorm. II, 4, 22. 7) *dewijl, bij voorb.* nec contra formidabiles oves feras aditum, quoad de solis flagrantia mutuato calore, truci rabie solent efferri cet., Apul. Met. VI ante med. p. 178, 11 Elm.: *doch het kan ook zijn, zoo lang als.* Not. *achter* quoad *zoo lang, wordt ook* usque *aangehecht, bij voorb.* quoad usque *of* quoadusque, *bij voorb.* Suet. Caes. 14, *ook* Varr. R. R. III, 2, i. e. *tot of zoo lang tot: doch hier toe behoort niet* Liv. VI, 38 extr., quoad usque ad cet., *hier behoort* usque *tot* ad, *en niet tot* quoad.

QUOADUSQUE *of* QUOAD USQUE, *zie* Quoad.

QUOCIRCA, i. q. quare, quamobrem, *van daar, dienvolgends, deswegens,* Cic. Senect. 12. Cic. Div. I, 41. Varr. L. L. VIII, 59. Virg. Aen. I, 673 (677). Val. Fl. II, 101: *ook gescheiden, bij voorb.* quo, bone, circa, dum licet, in rebus jucundis vive beatus, Horat. Sat. II, 6, 95.

QUOCUNQUE, Adv., *waarheen ook, bij voorb.* quocunque venerint, Cic. Verr. V, 67, *waarheen zij ook enz., of zij mogen komen waarheen zij willen, en meermalen, bij voorb.* Cic. Or. 16. Cic. Mil. 1. Horat. Epod. XVI, 21. Senec. Ep. 12: *ook, waarheen het ook zij, bij voorb.* metus egit, quocunque rudentes excutere, Virg. Aen. III, 682, *alwaar het echter ook zijn kan* (scil. modo) *zoo goed mogelijk, en het laatste schijnt voegzamer. Het is eigenlijk de* Dativus *van* quicunque. *Ook vindt men dit woord gescheiden, bij voorb.* quo nos cunque feret melior fortuna, Horat. Od. I, 7, 25: quo res cunque cadent, Virg. Aen. II, 709: quo te cunque verteris, Cic. Div. II, 72: rationem, quo ea me cunque ducet, sequar, Cic. Tusc. II, 5 extr., *gevolgelijk zijn het eigenlijk twee woorden.*

QUOD, Conjunct., *dat, dewijl enz., zie* Qui.

QUODAMMŎDO *of beter* QUODAM MODO, *is de* Ablativus *van* quidam *en* modus, *op eenige wijze, eeniger mate,* Cic. Or. I, 59. Cic. Brut. 75. Cic. Amic. 8 extr. Cic. Cat. I, 7. Nep. Eum. 7. *Ook gescheiden, bij voorb.* quodam tamen modo recentes sumus, Quintil. Quintil. I, 12 post init. §. 5, *waaruit blijkt, dat het twee woorden zijn.*

QUOI *voor* cui, *zie* Qui.

QUOIAS *of* QUOIĀTIS, e, *voor* Cujas *of* Cujatis, e, *bij voorb.* rogitat, unde sit, quojatis (scil. sit), captane an surrepta sit, Plaut. Poen. Prol. 109: adpella, quid venerit; qui sit, quojatis, unde sit; Ibid. V, 2, 33: *en terstond daaröp:* quojates estis? aut quo oppido? Not. quojatis *is gelijk de oogschijn leert, in de beide bovenstaande plaatzen de* Nominativus Singul.: cf. Cujas.

QUOIUS, 1) Genit. *voor* cujus, *zie* qui. 2) Adject. quojus, a, um, *voor* cujus, a, um, *bij voorb.* quojam vocem audio? Plaut. Curc. II, 1, 14. Not. *dus ook* Quojusmodi *voor* cujusmodi, Plaut. Men. I, 4, 1.

QUOLĬBET, Adv., *waarheen het maar beheft, overäl heen,* Ovid. Trist. III, 8, 22. Lucret. IV, 902. *Is eigenlijk de* Dativus *van* Quilibet.

QUOM *voor* Quum, *zie* Cum, Adv. *of* Conjunct.

QUOMĬNUS *of beter* QUO MINUS, *zie* Qui *en* Minus *in* Parum.

QUOMŎDO *of beter* QUO MODO, *van* quis *en* modus, *op welke wijze? hoe?* 1) *bij eene vraag,* Cic. Verr. III, 10. Plaut. Stich. I, 3, 97. Horat. Sat. I, 9, 43: *ook bij verwondering,* Cic. Att. VIII, 16. Cic. Amic. 2 post med. 2) *zonder vraag, bij voorb.* quaeras, quomodo adpellent, Cic. Or. II, 4 extr.: quomodo se habeant, narrare, Cic. ad Div. II, 5: cf. Liv. XXIII, 48: *ook als, gelijk als, of zoo als, bij voorb.* Ita, quomodo pauci — consules facti sunt, Cic. Agr. II, 1 extr.: quomodo hoc est consequens, sic illud, Cic. Tusc. V, 7: quomodo homines loquuntur, Cic. ad Div. VII, 5 post med. *en meermalen, bij voorb.* Cic. Or. II, 32 post med. Cic. Att. VIII, 15 post med. Plaut. Cist. I, 1, 48. Not. a) *Ook wordt er* nam *aangehecht,* quomodonam, Cic. Q. Fr. II, 16 extr., i. e. *hoe dan?* b) *voor* quocunque modo *hoe ook,* Cic. ad Div. V, 20 in.

QUOMODOCUNQUE, i. e. quocunque modo, 1) *hoe ook, op welke wijze ook, bij voorb. het geschieden kan, bij voorb.* quomodocunque dicitur, Cic. Fin. III, 11. 2) *hoe het ook zij, het zij hoe het wil, bij voorb.* sed tamen quomodocunque, quanquam sumus pauperculi, est domi quod edimus, Plaut. Poen. III, 1, 33: requiescere quomodocunque, Flor. III, 23.

QUOMODONAM, *hoe dan?* Cic. Q. Fr. II, 16 extr.

QUONAM, *uit* quo *en* nam, *is derhalven hetzelfde als* quo, *alleen dat* nam *dan er aangehecht is,* 1) *waarheen dan?* Cic. Att. VIII, 3 med. Plaut. Trin. IV, 3, 71. Ibid. Merc. V, 1, 16. 2) *waartoe dan?* Caes. B. C. 1, 9. *Gelijk als* quousque *heet hoe lang, zoo heet* quonam usque *hoe lang dan?* Stat. Theb. I, 215. IX, 511. Ibid. Achill. I, 624. Gell. I, 3 post med. §. 19.

QUONDAM *voor* quodam tempore, *op zekeren tijd, of tijden, en dus kan men het bijna overäl overzetten: van daar* 1) *op zekeren tijd, d. i. eens, of voormaals, bij voorb.* dissipata quondam fuerint, Cic. Or. I, 42: cujus illa quondam socrus, paulo ante nurus fuisset, Cic. Cluent. 66: populus Romanus, qui quondam lenissimus existimabatur, hoc tempore domestica crudelitate laborat, Cic. Rosc. Am. 53 *en meermalen, bij voorb.* Cic. Cat. I, 2. Cic. Or. I, 30. Plaut. Truc. II, 4, 29. Ovid. Fast. II, 547: *ook staat er* olim *bij, bij voorb.* olim isti fuit generi quondam quaestus, *bij voorb.* Terent. Eun. II, 2, 15. *Ook op zekeren tijd of op zekere tijden, d. i. somwilen, bij voorb.* quondam lactis imber effluxit? Cic. Div. I, 43 extr.: quondam suscitat Musam, Horat. Od. II, 10, 18 *en meermalen, bij voorb.* Virg. Georg. IV, 261. Aen. II, 367. V, 448. Lucret. VI, 108. Ovid. Met. IX, 170. 2) *op zekeren tijd, of te zijner tijd, d. i. toekomstig, eenmaal, bij voorb.* nec Romula quondam se tellus jactabit cet., Virg. Aen. VI, 877: poterit transcurrere quondam, Horat. Sat. II, 2, 82. 3) *op eenen zekeren tijd, d. i. eenmaal, bij voorb.* ad summam quondam ubertatem vini edixit, Sueton. Domit. 7: senatus quondam legatos decreverit, Ibid. Caes. 24: stomachi, cujus tu similem quondam habebas, Cic. ad Div. II, 16 post init. *Ook kan men het één en ander uit* n. 1. *hier toe brengen.*

QUONĬAM, *misschien voor* quom (i. e. quum, cum) *en* jam, *dewijl nu: van daar*

daar 1) *als, nadien, dewijl of nademaal, bij voorb.* quoniam ambo nos delusistis, Plaut. Asin. III, 3. 121: quoniam moritur, Plaut. Aul. Prol. 9, *als hij sterft*: cf. Festus, *welke zegt*: Quoniam significat non solum id quod quia, sed etiam id quod postquam cet. 2) *dewijl, omdat, is bekend, bij voorb.* Cic. Verr. I, 9 in., quoniam necesse sit i. e. *dewijl het zoo zijn moest, of als of het zoo enz., en meermalen, bij voorb.* Cic. Or. I. 35 extr. Cic. Tusc. III, 3 extr. Cic. Top. 5 in. Cic. Rosc. Am. 11. Cic. Planc. 33. Cic. Phil. III, 11. Caes. B. G. V, 3. Colum. II, 10 in. Horat. Sat. II, 3, 301. Virg. Ecl. II, 55. Plin. H. N. XI, 14.

QUOPIAM, *ergens heen*, Terent. Eun. III, 2, 9. Plaut. Most. IV. 2, 50, *is eigenlijk de* Dativus *van* Quispiam.

QUOQUAM, *ergens heen*, Cic. Verr. II, 21. Nep. Att. 7. Plaut. Asin. III, 3, 45. Liv. XXXIV, 16 extr. Lucret. V, 841: *ook voor* in aliquam rem, *bij voorb.* neque quoquam posse resolvi, Lucret. I, 1054, *is eigenlijk de* Dativus *van* quisquam.

QUOQUE, 1) *ook, is bekend; het staat niet in 't begin van eene stelling, maar altijd achter één of meer woorden, bij voorb.* sed — illum quoque fefellissem, Cic. Rab. Post. 12: non solum — sed quoque, Cic. ad Div. IV, 8 *en meermalen, bij voorb.* Terent. And. IV, 3, 19. Eun. II, 2, 20. Ad. II, 1, 51. Heaut. III, 2. 42. Caes. B. G. I. 1. Liv. XXX, 1. Virg. Georg. III, 1. Horat. Od. II, 16, 20. Sat. I, 6, 84. Not. *Het staat ook met* etiam, *gevolglijk overtollig, bij voorb.* quoque etiam, Terent. Hec. V, 1, 8. Plaut. Merc. II, 2, 56. Ibid. Pers. IV, 9, 7, *of* etiam quoque, Lucret. V, 518: *dus ook met* et (i. e. etiam), *bij voorb.* sunt vero & fortuita eorum (leonum) quoque clementiae exempla, Plin. H. N. VIII, 16 post med.: cf. Et. *Ook staat het achter* quot *overtollig, bij voorb.* similem agmini totidem lixas habenti, quot milites quoque, Quintil. VIII, 6, 42. 2) *voor* quidem, *bij voorb.* ne quoque *niet eenmaal*, Quadrig. ap. Gell. II, 17 post med. §. 18, *alwaar* Gellius *zegt, dat het in zijn' tijd ongewoon was, maar in de schriften der Ouden dikwijls voorkomt.* Not. a) quoque *van* quisque, *zie* Quisque. b) quoque *staat ook dikwijls voor* et quo, *bij voorb.* Liv. XXXVIII, 38. Ovid. Trist. I, 6, 37.

QUOQUO, Adv., *waarheen ook, bij voorb. iemand gaat, d. i. het zij waarheen het wil, bij voorb.* quoquo se verterint, Cic. Div. II, 9 *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Aul. III, 3. 1. Curc. V, 3, 21. Merc. V, 2, 17. Pseud. III, 2, 69. *Het is eigenlijk de* Dativus *van* Quisquis.

QUOQUOVERSUS *of* QUOQUOVERSUM *of* QUOQUOVORSUS *of* QUOQUOVORSUM, *overal heen, bij voorb.* quoquoversus, Cic. Phil. IX, 7 extr. Caes. B. G. III, 23. Colum. V, 5, 2. XI, 2, 28: quoquovorsum, Cato R. R. 15.

QUORSUS *en* QUORSUM, *voor* quo versus (versum), *waarheen? waarheen ook? bij voorb. gaan*, nescio, quorsum eam, Terent. Eun. II, 3, 13: quorsus potissimum se ruat, Apul. Flor. post init. p. 341 5, Elm.: *van daar* 1) *Tropisch, waarheen ook, waarheen, d. i. tot welk einde of oogmerk, bij voorb.* quorsum evaderet, Terent. Andr. I, 2, 5, *waarheen het eindelijk op uitkomen mogt, d. i. hoe het afloopen mogt:* timeo, quorsum evadas, Ibid. I, 1, 100: nesciebam, quorsum ires, Ibid. Eun. I, 2, 75, i. e. *wat voor oogmerken of gedachten gij hadt:* quorsum recidat responsum tuum, non laboro, Cic. Rosc. Com. 15, i. e. *hoe het antwoord uitvalt of luidt:* quorsum haec spectat tam longa oratio? Cic. Or. III, 24: quorsum haec pertinent? Cic. Leg. I, 23: quorsus haec quaestio pertinet? Senec. de ira II, 2 in. 2) *waartoe, d. i. in welk oogmerk of tot welk nut? bij voorb.* quorsum haec disputo? Cic. red. Quir. 2: quorsum aut cur ista quaeris? Cic. Leg. I, 11 cf. Cic. Senect. 5 in.

QUOT, Adject. indecl., 1) *hoe velen, of hoe veel, wanneer er een* Pluralis *bij staat,* a) *in eene vraag, of uitroeping, of buiten dezelve, bij voorb.* quot hausit calamitates? Cic. Tusc. I, 35: Quot sunt? Plaut. Rud. II, 7, 6: quot modis spretus? Terent. And. I, 5, 13: quot annos nata dicitur? Plaut. Cist. IV, 2, 19. b) *hoeveel of zoo veel als, of zoo veel, wanneer het staat voor zoo veel als, bij voorb.* quot homines, tot causae, Cic. Or. II, 32: quot orationum genera esse diximus, totidem oratorum reperiuntur, Cic. Or. 16 extr.: quot homines, tot sententiae, Terent. Phorm. II, 4, 14. Cic. Fin. I, 5. *Ook voor* quotcunque, *bij voorb.* cras & quot dies erimus in Tusculano, agamus haec, Cic. Tusc. I, 49 extr. *Ook kan men het vertalen door als, wanneer* tot *of* totidem *voorafgaat, of als, voor, zoo veel als, staat, bij voorb.* totidem, quot ego & tu sumus, Plaut. Rud. II, 7, 6, i. e. *als ik en gij enz.:* tot annos, quot habet, Cic. Att. IV, 8, i. e. *zoo veel jaaren als hij enz.: ook achter* toties, *bij voorb.* & subeunda dimicatio toties, quot conjurati superessent, Liv. II, 13. *Ook staat* quoque *er bij overtollig, bij voorb.* totidem lixas habenti, quot milites quoque, Quintil. VIII, 6, 42. 2) *elk, allen,* Singuli, *bij voorb.* quot annis *of* quotannis, *jaarlijks, alle jaren*, Cic. Or. 44 extr. Cic. Verr. II, 53. Virg. Ecl. I, 43. VII, 33. Aen. V, 59: *ook staat er* in annos singulos *bij, bij voorb.* Vini Falerni, quod domi nascetur, quotannis in annos singulos binos culleos heres meus Attio dato, Pand. XXXIII, 1, 17: *dus ook* Ex eo vino heres meus amphoras decem quotannis in annos singulos dato, Ibid. XXXIII, 6, 13, *alwaar eenige* Pleonasmus *is, ten zij men zeggen wil, dat hij dient tot nader bepaling, jaarlijks, en wel elk jaar zoo veel: verders* quot mensibus, Cato R. R. 43. Vitruv. IX, 4 extr. X, 7 extr. Pandect. II, 15, 8 extr. XXXVI, 2, 12 extr., *alle maanden, maandelijks: dus ook* quot calendis, Plaut. Stich. I, 2, 3: quot diebus, Pand. XXXVI, 2, 12 extr. *Ook* quot dies *of* quotdies, Apul. Met. XI post med. p. 267, 29 Elm., i. e. *daaglijks.* Not. Quotquot i. e. *zoo veel als maar, zie beneden bijzonder.*

QUOTANNIS, *jaarlijks, zie* Quot.

QUOTCUNQUE, *zoo veel maar*, Cic. Leg. III, 3 post med. e leg. XII tabul. Catull. LXIII, 280: *ook staat* tot *vooraan*, Manil. IV, 315.

QUOTENI, ae, a, i. q. quot, *hoe velen, bij verdeelingen, bij voorb.* is ita partes fecit nescio quotenorum jugerum, Cic. Att. XII, 33.

QUOTIDIANUS *of* COTIDIANUS, a, um, 1) *alledaagsch, of daaglijksch, d. i. het geen daaglijks geschiedt, of gebruikt wordt, bij voorb.* interpres, Caes. B. G. I, 20: usus, Ibid. IV, 34: agger, Ibid. VII, 12: labor, Ibid. III, 17: consuetudo, Ibid. B. C. III, 85: sumtus, Nep. Dion. 7: cubiculum, Cels. I, 3 ante med.: in hac quotidiana, assidua, urbanaque vita, Cic. Pis. 26: adspectus populi Rom., Cic. Verr. I, 49 extr.: sermo, Cic. ad Div. I, 1. Cic. Verr. I, 49 extr.: victus, Cic. Or. I, 54: non solum usitatum sed etiam quotidianum est aliquid audire de te, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16: *van daar* Quotidiano (Ablat.), scil. tempore, Cic. ap. Non. 9 n. 16. Plin. H. N. XI, 37 sect. 56. Afran. ap. Char. 2, i. e. *daaglijks. Ook van menschen voor* quotidie, *bij voorb.* ni quotidianus sesquiopus confeceris, Plaut. Capt. III, 5, 66, i. e. *daaglijks.* 2) *alledaagsch, d. i. gemeen, gewoonlijk, dat gevolglijk alle dagen gemeenlijk voorkomt, bij voorb.* verba, Cic. ad Div. IX, 21: interdictum, Cic. Caecin. 31 extr., i. e. *gewoonlijk: dus ook* vis, Ibid. 32: loquacitas, Cic. Or. I, 23, i. e. *gewoonlijke:* formae, Terent. Eun. II, 3, 6, i. e. *alledaagsche, gemeene schoonheden, die men alle dagen zien kan:* cultus sindone non quotidiana, Martial. XI, 1, 2. Not. *de eerste Syllabe, die in* quotus, *gevolglijk ook in* quotidianus, *kort is, staat lang* Catull. LXVII, 139 Conjugis in culpa flagravit quotidiana; *waarom sommigen* quottidiana *schrijven.*

QUOTIDIE *of* COTIDIE, Adv., *daaglijks*, Cic. Phil. I, 2. Cic. Coel. 1. Cic. Verr. I, 49 extr. Terent. Heaut. III, 1, 14. Ibid. Hec. I, 2, 82. Not. Quotidie vel potius in dies singulos breviores literas ad te mitto; quotidie enim magis suspicor cet., Cic. Att. V, 7, *alwaar het schijnt, dat* vel potius in dies sing. *kon wegblijven: ten zij men zeggen wil, dat het tot meer bepaling dient: dus staat ook* quotannis in annos singulos, Pandect., *zie* Quot.

QUOTIDIO *of* COTIDIO, *daaglijks, bij voorb.* Q. Caepio ap. Charis. 2, *waarschijnlijk van* quotidius, a, um, i. e. *daaglijks*, scil. tempore.

QUOTIES *of* QUOTIENS, Adv., *hoe dikwijls? hoe veel maal?* Cic. Verr. II, 59. Virg. Ecl. III, 72: *ook staat het achter het* Verbum, Terent. Hec. I, 1, 2. *Ook, zoo dikwijls als, of zoo dikwijls, wanneer het staat vóór, zoo dikwijls als, of ook als, achter* toties, *waar het staat, voor, zoo zoo dikwijls als, bij voorb.* quoties — toties, Virg. Aen. XII, 384: *en zonder* toties, *bij voorb.* Quoties mihi potestas erit, non praetermittam, Cic. ad Div. I, 7 in.: *dus ook* Ambigitur quoties cet. *voor* Quoties ambigitur cet., Horat. Ep. II, 1, 55: *en achter* toties, *bij voorb.* non me toties adcipere literas, quoties a Q. mihi adferantur, Cic. ad Div. VII, 7, i. e. *als, of zoo dikwijls.* Not. quotiens *staat, bij voorb.* Tacit. Ann. XIV, 20. Cato ap. Gell. II, 28 extr.

QUOTIESCUNQUE, *zoo dikwijls ook, bij voorb.* Quotiescunque dico, toties cet., Cic. Cluent. 18: introiturum, quotiescunque vellet, Cic. Phil. V, 8; *en meermalen, bij voorb.* Cic. Tusc. III, 34 extr. Nep. Eum. 5. Colum. VI, 17 extr.

QUOTQUOT, 1) *zoo veel ook, zoo veel als ook, bij voorb.* erunt, Cic. Invent. II, 49, i. e. *zoo veel er maar zijn zullen, daar mogen er zoo veel zijn, als er maar willen, en meermalen, bij voorb.* Hor. Od. II, 14, 5. Ibid. Sat. II, 7, 14. Catull. XLII, 2. 2) *elk, bij voorb.* quotquot annis, Alfen. ap. Gell. VI, 5. Varr. L. L. IV, 4 extr. VIII, 18, i. e. *alle jaaren:* quotquot mensibus, Varr. L. L. IV, 8, *alwaar anderen* quot mensibus *lezen.*

QUOTUMUS, a, um, i. q. quotus, *de hoeveelste, bij voorb.* dies, Plaut. Pseud. IV, 7, 77: aedes, Ibid. IV, 2, 7.

QUOTUS, a, um, *de hoeveelste*, *bij voorb.* denarius, Cic. Verr. III, 94: scire velim, chartis pretium quotus arroget annus, Horat. Ep. II, 1, 35: scis, quota de Libyco litore puppis eat, Martial. IX, 36, 8, *het hoeveelste schip*, *of hoeveel schepen*: quota est mundi plaga oriens subjectus? aut quota est Gorgon fera, Senec. Herc. Oet. 95: *van daar* quota hora est? Horat. Sat. II, 6, 44, *hoe laat is het? ook enkel* quota (scil. hora), Horat. Od. III, 19, 7, i. e. *hoe laat?* quotus esse velis, rescribe, Horat. Ep. I, 5, 30, i. e. *hoe veel gezelschap of medegasten gij hebben wilt*: *dus ook* dic, quotus es, Martial. XIV, 217, 1, i. e. quotus esse velis, *hoe veel gasten gij medebrengen zult*, *of hoe sterk het gezelschap is*, *daar gij mede gewoon zijt te eten*: quota pars laudis? Ovid. Am. II, 12, 10, *de hoeveelste*, *d. i. een zeer klein*: *dus ook* quota pars terrae, Lucret. VI, 652: cf. Ovid. Met. IX, 69. Not. *Ook staat er* quisque *bij*, *om de algemeenheid uit te drukken*, *bij voorb.* quoto quoque loco libebit, Auct. ad Herenn. III, 17, i. e. *waar het ook believen zal*: *maar bijzonder*, *wanneer het heet*, *hoe veel! d. i. weinig*, *bij voorb.* Quotus enim quisque philosophorum invenitur, qui sit ita moratus cet., Cic. Tusc. II, 14, *hoe veel Wijsgeeren enz.*, *d. i. weinige enz.*: *dus ook* quotus enim quisque disertus? Cic. Planc. 25 extr.: forma quota quaeque superbit? Ovid. Art. III, 103: Nam quoto cuique eadem honestatis cura cet., Plin. Ep. III, 20: quotum quemque inveneris, qui cet., Auct. dial. de orat. (*achter* Tacitus) 29: quotam quamque partem habeo viventis? Quoto cuique lorica est? quis equum habet? Curt. IX, 3, 11: quoto enim cuique cet., Plin. H. N. XXXIII praefat.

QUOTUSCUNQUE, acunque, umcunque, *de hoeveelste maar*, *d. i. het zij zoo veel of zoo weinig*, *als het wil*, *bij voorb.* pars, *bij voorb.* satis anxia vivas, moverit e votis pars quotacunque deos, Tibull. II, 6, 54 (II, 7, 35), i. e. *indien maar slechts het kleinste of minste gedeelte mijner wenschen de Goden roert*: Et sequitur regni pars quotacunque sui, Ovid. Her. XIII, 60.

QUOTUSQUISQUE *zijn twee woorden*, *zie* Quotus.

QUOVIS, *waarheen het ook zij*, *overäl heen*, *bij voorb.* cibo perduci poteris quovis, Plaut. Most. IV, 2, 8: inauguratum est: quovis admittunt aves, Ibid. Asin. II, 1, 11: *ook met* gentium, *bij voorb.* abeat quovis gentium, Terent. Heaut. V, 1, 55, i. e. *overäl door de wereld heen.*

QUOUSQUE, 1) *hoe lang*, *bij voorb.* Quousque tandem abutere patientia nostra? Cic. Cat. I, 1: quousque? inquies, Cic. Att. XV, 23: Exscrea usque ex penitis faucibus: De. nam quousque? Li. usque ad mortem volo. Plaut. Asin. I, 1, 29: *en meermalen*, *bij voorb.* Cic. Planc. 31. Cic. Somn. Scip. 4. Plin. Ep. III, 20 extr. 2) *hoe ver*, *bij voorb.* quousque penetret avaritia, Plin. H. N. XXXIII procem.: et, cum decessero de via, quousque degredi debeam, Gell. I, 3 med. §. 15: *ook Tropisch*, *hoe ver*, *d. i. in hoe ver*, *bij voorb.* facti tamen est quaestio, si quaeratur, quousque eis permissum videatur, peculium administrare, Pandect. XX, 3, 1. Not. *Ook wordt* quo *en* usque *gescheiden*, *bij voorb.* quo te spectabimus usque? Martial. II, 64, 9. *Gevolglijk zijn het eigenlijk twee woorden.*

QUUM, *zie* Cum, Adv. *of* Conjunct.

R.

R 1) R. i. e. Romanus, *bij voorb.* pop. R.; R. R. i. e. rationum relatarum, Fest. 2) *daarvoor staat bij de ouden dikwijls* S, *bij voorb.* arbos, honos cet.: *dus ook* vapos, clamos, lases i. e. lares, Quintil. I, 4 (6): *dus ook* foedesum, plusima, asena, janitos *voor* foederum, plurima, arena cet., Varr. L. L. VI, 3: *dus ook* majosibus, lasibus, fesiis i. e. feriis, Fest. *De letter R. zal* Appius Klaudius, *de Blinde*, *uitgevonden hebben*, *zoo dat men nu* Valeriis *in plaats van* Valesiis, Furiis *in plaats van* Fusiis *schreef*, Pandect. I, 2, 2 post med.

RABIDE, *razend*, *woedend*, Cic. Tusc. V, 6.

RABIDUS, a, um, *razend*, *woedend*: 1) *van beesten*, *bij voorb.* canis, Plin. H. N. XXIX, 5 in.: lupa, Ovid. Art. III, 8: ferae, Suet. Cal. 26: *ook van de* Centauren, Ovid. Met. XIV, 494. 2) *Tropisch*, *razend*, *woedend*, *d. i. te hevig in toorn*, *begeerte*, *wreedheid enz.*, *bij voorb.* fames, Virg. Aen. VI. 421: sitis, Senec. Herc. Oet. 1077: lingua, Prop. III, 7 (8), 11: ira, Ovid. Met. VII, 413: furor, Catull. LXII, 38: dolor, Stat. Theb. VI, 83: podagra, Seren. Sammon. 774: facundia rabida & jurgiosa, Gell. XIX, 9: arma, Sil. VII, 253: certamen, Ibid. XVI, 409: os Sibyllae, *wegens de geestverrukking*, Virg. Aen. VI, 80 *en* 102: rabidi Leonis (*het Gesternte*) solstitiale caput scil. propter caniculam, Lucan. VI, 337: auster, Ibid. 27: rabidum latrare Pelorum scil. propter Scyllae canes, Ib. 66: ventus, Ovid. Met. I, 36: mores, Ibid. Art. III, 501.

RABIES, ei, f. *razernij*, *woede*, 1) *van honden*, Colum. VII, 12 extr.: in rabiem aguntur gustato eo canes, Plin. H. N. VII, 15: canis, qui in rabie momorderit, Ib. XXIX, 5 post init.: statque canum rabies, i. e. canes rabidi, Ovid. Met. XIV, 66: *ook geloven sommigen*, *dat het eigenlijk van de honden gezegd wordt*: *dus ook van het Hondsgesternte*, Horat. Ep. I, 10, 6, *ten zij de laatste plaats tot n. 2. behoort. Maar ook van andere beesten*, *bij voorb.* equarum, Colum. VI, 35: *van den wolf*, Ovid. Met. XI, 369: *kameel*, Plin. H. N. VIII, 8: *beer*, Ibid. 36 extr.: *ook van menschen*, *woede*, *razernij*, a) *eigenlijk*, Ibid. VII prooem. extr. b) *Tropisch*, *d. i. groote hevigheid*, *toorn enz.*, *bij voorb.* animi, Cic. Tusc. III, 26. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* ventorum, Ovid. Pont. I, 3, 54: pelagi, Val. Fl. VI, 355: noti, Horat. Od. I, 3, 14: coeli marisque, Virg. Aen. V, 802: canis, *van het Hondsgesternte*, Horat., *zie hier voor*: *ook der menschen woede*, *te groote hevigheid*, *bij voorb.* animi, Cic., *zie hier voor*: Archilochum rabies armavit iambo, Hor. Art. 79: civica, Ibid. Od. III, 24, 25: praeut hujus rabies dabit, Terent. Eun. II, 3, 8: *ook van de geestverrukte Sibylle*, Virg. Aen. VI, 48: cf. Vellej. II, 64. Cic. Tusc. IV, 24: *bijzonder de groote hevigheid van toorn*, *honger*, *begeerte enz.*, *bij voorb.* animi, Cic., *zie hier voor*: ventris, Virg. Aen. II, 357, i. e. *geeuwhonger*, *hondshonger*: belli, Ibid. VIII, 327. Not. rabies *voor* rabiei, Lucret. IV, 1077 Ed. Creech. Not. Rabies *is ook onder de gezellinnen van* Mars, Val. Fl. II, 206.

RABIO, *zie* Rabo.

RABIOSE, *woedend*, *razend*, Cic. Tusc. IV, 22.

RABIOSULUS, a, um, *wat razend*, *bij voorb.* literae, Cic. ad Div. VII, 16.

RABIOSUS, a, um, *razend*, *woedend*, *bij voorb.* canis, Plin. H. N. XXIX, 5 ante med. Horat. Ep. II, 2, 75: fugio rabiosa tempora signi (i. e. *van het Hondsgesternte*), *verders* homo, Plaut. Capt. III, 4, 15, i. e. *onzinnig*, *zinloos*, *verstandeloos*: *van daar Tropisch*, *razend*, *d. i. als 't ware razend*, *woedend*, *bij voorb.* fortitudo, Cic. Tusc. IV, 22: jurgia, Senec. Herc. fur. 172: vox, Petron. 196.

RABO *of* **RABIO**, ěre, *razen*, *woeden*, *bij voorb.* rabere visa est, Cic. Div. I, 31 e poëta. Rabere se sit, Caecil. ap. Non. 1. n. 186, *alwaar anderen* rabire *lezen*: quid rabis? Varr. Ibid.: Et rabit, Manil. V, 298: lingua rabit, Ibid. 224: videbis eosdem intra exiguum tempus acerrime ridere & acerrime rabere, Senec. Ep. 92 post med. Not. *de uitgang van den eersten persoon* rabo *of* rabio *schijnt niet voor te komen*: *waarin men niet zeker weet*, *of men* rabo *dan wel* rabio *zeggen moet.*

RABO *voor* arrhabo: *te weten*, *een zegt* Plaut. Truc. III, 2, 20 *boertend* rabonem, *voor* arrhabonem.

RABULA, ae, m. *een slecht Advokaat*, *die alleen schreeuwen en schelden kan*, *een rammelaar*, *rabbelaar*, Cic. Or. I, 46 ante med. Cic. Or. 15 in.: a viro bono in rabulam latratoremque converti, Quintil. XII, 9, 1: rabularum grex, Varr. ap. Non. 1. n. 106.

RACEMARIUS, i, m. scil. pampinus *of* palmes, Colum. III, 18, *een nevenlot aan den wijnstok*, *dat niets of niet veel draagt.*

RACEMATUS, a, um, *een' tros of druiven hebbende*, *bij voorb.* sunt & panicsor-

genera; mammoſa, e pano parvis racematis paniculis, Plin. H. N. XVIII, 7 ante med.

RACEMĬFER, a, um, i. e. racemos ferens, *kan heeten een' tros of beſſen dragende*, *bij voorb.* uva, Ovid. Met. III, 666: *of ook druiven dragende*, *bij voorb.* Bacchus, Ovid. Met. XV, 413: *dus ook* Bacche racemiferos hedera redimite capillos, Ibid. Faſt. VI, 483.

RACEMOR, ari, *nalezing houden in den wijnberg*, *naſprokkelen: van daar Tropiſch*, *naſprokkelen*, *d. i. het overige*, *dat vergeten was*, *ophalen*, *bij voorb.* de galdinis, Varr. R. R. III, 9.

RACEMŌSUS, a, um, *vol troſſen*, *druiven*, *beſſen*, *of wel zoo gevormd*, *bij voorb.* uva racemoſiſſima, Plin. H. N. XIV, 3: pomum ſuis inter ramos palmitibus racemoſum, Ibid. XIII, 4: flos racemoſus olivae modo, Ibid. 6.

RACĒMUS, i, m. *is miſſchien eigenlijk de tros der druif*, *of ook dat deel der druif*, *dat aan eenen gemeenen ſteel verſcheiden beſſen heeft*, *bij voorb.* alia (poma) dependent racemis, ut uvae, palmae, Plin. H. N. XV, 28 poſt med., *alwaar het geen druiven of beſſen zijn kan*, *maar miſſchien tros: dus ook* palma in ſpathis habet fructum racemis propendentem, Ibid. XVI, 26 extr.: Et turpes fert uva racemos, Virg. Georg. II, 60; *doch hier kan het de beſſen betekenen*, *ook miſſchien de ſteel*, *bij voorb.* et lentis uva racemis, Virg. in Copa 21: *van daar* 1) *eene druif bijzonder*, *wijndruif*, *bij voorb.* lecti de vite racemi, Ovid. Art. III, 703: tumidi, Virg. Georg. II, 102: lucentes ſole racemi, Sil. VII, 208: racemi duo, Bibacul. ap. Sueton. Gramm. 11: *of ook andere dergelijke gewaſſen*, *bij voorb.* raris ſparſit labruſca racemis, Virg. Ecl. V, 7: *dus ook van Klim-op*, Plin. H. N. XVI, 34 ante med.: helici racemi ſtantes & ſubrecti, Ibid. poſt med.: herba tragos puſillis racemis rubentibus, Ibid. XXVII, 13 poſt med.: cecidiſſe candidam verrucam, quae racemo adhaeſerit (de balanis), Ibid. XIII, 4 extr. 2) racemi *de beſſen*, *wijnbeſſen*, *bij voorb.* tempus, Ovid. Triſt. IV, 6, 9: Ut variis ſolet uva racemis ducere purpureum nondum matura colorem, Ovid. Met. III, 484: variat liventibus uva racemis, Prop. IV, 2, 13: turpes fert uva racemos, Virg., *zie hier voor: van daar de druivenſap*, *d. i. most of wijn*, *bij voorb.* donec eras mixtus nullis, Acheloë, racemis, Ovid. Faſt. V, 343.

RADIATĬO, onis, f. *het ſtralen*, *bij voorb.* marmoris, Plin. H. N. XXXVI, 5 poſt med.

RADIATUS, *zie* Radio.

RADICESCO, ĕre, *wortelen krijgen*, Senec. Ep. 86 extr.

RADICĬTUS, Adv., 1) *met wortel*, *met al*, *bij voorb. uitgraven*, *uittrekken*, *of uitnemen*, *bij voorb. boomen*, *planten enz.*, Cato R. R. 50. Colum. IV, 33. VI, 3. Plin. H. N. XXI, 11. Sueton. Veſp. 5. Catull. LXIII, 108: *ook van wratten*, *bij voorb.* verrucas hoc heliotropium radicitus extrahit, Plin. H. N. XXII, 21 poſt med.: *dus ook* vivos radicitus abſtulit ungues, Prop. III, 7, 51 (III, 6, 65): roſam radicitus concidere in virgulas palmares & obruere, Varr. R. R. I, 35, i. e. *te gelijk met den wortel*, *of geheellijk: van daar* 2) *Tropiſch*, *met den wortel*, *d. i. met ſtronk en ſteel*, *tot den grond toe*, *geheellijk*, *bij voorb.* radicitus evellere actiones, Cic. Dom. 13: veſtra malefacta rupeři radicitus, Plaut. Moſt. V, 1, 65, i. e. *van het begin af*, *doorgaands:* opinionem excutere alicui, Cic. Tuſc. I, 46: religionem extrahere ex animis hominum, Cic. Nat. D. I, 43: cupiditas tollenda eſt atque extrahenda radicitus, Cic. Fin. II, 9: radicitus e vita ſe tollit & eiicit, Lucret. III, 890: ungues vivos, Prop., *zie hier voor.*

RADĬCOR, ari, *wortel ſchieten*, *inwortelen*, *bij voorb. van boomen en planten*, Colum. IV, 2. Plin. H. N. XIII, 4 ante med. XVIII, 7. XIX, 6: *van daar* radicatus, a, um, *wortel hebbende*, *bij voorb.* ſemen, Colum. de arbor. 20 extr. *en meermalen*, *bij voorb.* Pallad. in Febr. 10, 18 *en* 19.

RADICŌSUS, a, um, *vol wortelen*, *veel wortels hebbende*, *bij voorb.* brachia hederarum, Plin. N. N. XVI, 34 extr.

RADICŬLA, ae, f. 1) *een kleine wortel*, *worteltjen*, *bij voorb. van eenen boom*, *of andere plant*, Colum. XI, 2, 19: *ook worteltjen*, *bij voorb. dat men eet*, *bij voorb.* viſus ei draco radiculam ore ferre, Cic. Div. II, 66; *en terſtond daarop* emiſiſſe, qui illam radiculam quaererent. 2) *bijzonder heet dus* a) *zeker kruid*, *zeepkruid*, Plin. H. N. XIX, 3 extr. XXIV, 11 poſt med.: *anders ook* herba lanaria, *en bij de Grieken* ſtruthion *genoemd.* b) *een ſoort van kleine rammelas*, *waarſchijnlijk radijs of radijsjens*, Celſ. II, 18 *en* 21. IV, 2 ſect. 3, *alwaar hij ze onder de eetbare ſpijzen*, *maar* mali ſucci *telt: miſſchien is dit hetzelfde gewas*, *dat* Colum. XI, 3 §. 16 *en* 59 radix Syriaca *heet.*

RADĬO, avi, atum, are, I) *van* radius *een ſpaak*, *met ſpaaken verzien*, *bij voorb.* rota radiata, Varr. III, 5 poſt med. II) *van* radius *eene ſtraal*, 1) Active, *met ſtraalen verzien*, *beſtraalen*, *ſtraalend maken*, *bij voorb.* Et potes — componere crines, nec minus Eois pectus radiare lapillis, ut formoſa cet., Prop. I, 15, 7, *van daar* radiari *beſtraald*, *of met ſtralen verzien worden*, *gevolglijk ſtralen*, *bij voorb.* ſcuta radientur gemmis & auro, Ovid. Pont. III, 4, 103: caeruleusque ſinus roſeis radiatur alumnis, Claudian. Proſerp. II, 48: templa marmore nitent & auro radiantur, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 20 extr.: *van daar* radiatus, a, um, *beſtraald*, *of met ſtralen verzien*, *ſtralende*, *bij voorb.* orbis radiatus ſolis, Acc. ap. Cic. Div. I, 22: corona, Sueton. Aug. 94: caput. Plin. Paneg. 52: in cacumine (aſteris herbae) capitula ſtellae modo radiata, Plin. H. N. XXXIV, 7 extr.: radiata coloſſi moles i. e. coloſſus ſolis radiati, Martial. X, 71, 7, *was van Nero in zijn* (Nero's) *gedaante opgericht*, *volgends* Sueton. Ner. 31: lumen radiatum orbis i. e. ſol, Enn. ap. Cic. Or. III, 40: radiatum inſigne dei i. e. ſol, Lucret. V, 699: *dus ook* radiate Titan, Senec. Herc. Oet. 1518. *Ook beſtralen*, *d. i. met de ſtraalen treffen*, *aanraken: van daar* radiatus *van de ſtralen getroffen*, *beſtraald*, *bij voorb.* radiatus ab ictu Phoebi, Lucan. VII, 214: *van daar Tropiſch*, *bij voorb.* aliquid adverſus ducem auſa Fortuna eſt; quaſi de induſtria proſpera ejus adverſis radiarentur, Flor. IV, 2 ante med. §. 30. 2) Intranſitive, *ſtralen*, *ſtralen van zich werpen*, *ſchitteren*, *flikkeren*, *bij voorb.* argenti radiabant lumine valvae, Ovid. Met. II, 4: unda radiabat imagine lunae, Ovid. Her. XVIII, 77: miles radiabat in armis, Prop. IV, 1, 27: Aſtrobolos radiat candido in ſole, Plin. H. N. XXXVII, 9 extr.: felium in tenebris fulgent radiantque oculi, Ibid. XI, 37 ſect. 55. Not. *de vergode Keizers werden met ſtralen afgebeeld: van daar van de vergoding*, radiabunt tempora nati, Sil. III, 629: *ook Tropiſch*, *bij voorb.* placidi radiant in caſſide vultus, Claudian. de conſul. Prob. & Olybr. 118: quantus in ore pater radiat! Ibid. de IV conſul. Honor. 517: *van daar* radians *ſtralend*, *bij voorb.* luna, Virg. Aen. VIII, 23: aſtra, Ovid. Met. IX, 272: radiantia lumina ſolis, Ibid. Triſt. II, 325: aurum, Ibid. Met. IV, 636: galea, Ibid. XIII, 105: templis radiantibus auro, Ibid. Art. III, 451: carbunculi, Plin. H. N. XXXVII, 7: arma, Virg. Aen. VIII, 616: Aquarius, Cic. Arat. 172: Motu radiantis Eteſiae in vada ponti, Cic. Or. 45 ex Arat. *En Tropiſch*, *bij voorb.* roſea radiante juventa, Val. Flacc. VIII, 257.

RADĬŎLUS, i, m. *eene ſoort van langächtige olyven*, *anders* radius *genoemd*; Colum. XII, 47.

RADIOSUS, a, um, *vol ſtralen*, *zeer ſtralend*, *of ſtralend*, *bij voorb.* ſol, Plaut. Stich. II, 2, 41.

RADĬUS, i, m. *eigenlijk*, *miſſchien elke ſtok*, *of ſtaf* (*van* Gr. ῥαβδος), *bij voorb.* acuti immiſſi radii, Liv. XXXIII, 5 extr., *miſſchien ſtaken of dwershouten of pinnen:* pſittacus ferreo verberatur radio, Plin. H. N. X, 42, i. e. *ſtokjen: bijzonder de ſtaf of het werktuig der Meetkundigen*, *waarmede zij de figuren in het ſtof maakten*, *meetſtok*, *tekenſtok*, *geömetriſche ſtok enz.*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* homunculum a pulvere & radium excitabo, Cic. Tuſc. V, 23, *is de beſchrijving van een'* Mathematicus: *en meermalen*, *bij voorb.* Virg. Ecl. III, 41. Aen. VI, 851: *bijzonder* 1) *de ſtok of ſtaf*, *die uit den omtreklijn naar het middelpunt* (centrum) *van den Cirkel loopt: van daar* a) *de ſpaken van een wiel*, *bij voorb.* radii rotarum, Virg. Aen. VI, 616. Plin. H. N. XVI, 40 ante med., *welk bijvoegzel van het woord* rotarum *ſchijnt aan te tonen*, *dat* radius *niet eigenlijk een ſpaak is*, *zoo als ſommigen geloven: dus ook* radios trivere rotis, Virg. Georg. II, 444: *ook van de zonnewagen*, *bij voorb.* radii rotarum, Ovid. Met. II, 317: aurea ſummae curvatura rotae, radiorum argenteus ordo, Ibid. 108. b) *een ſtraal*, *bij voorb. der zon*, Cic. Nat. D. II, 40. Lucret. II, 113. III, 92. Virg. Aen. IV, 119. VII, 142. Ovid. Art. I, 124. Met. II, 171: *van den bliкſem*, Virg. Aen. VIII, 429. Val. Fl. VI, 55: *ook der oogen*, *d. i. het flikkeren*, Gell. V, 16. c) *ook de lijn bij de Meetkundigen*, *welke uit den omtreklijn* (*Peripherie*) *naar het middelpunt* (centrum) *getrokken wordt*, Cic. Univ. 6. 2) *de weversſpoel*, Ovid. Met. VI, 56 *en* 132. Lucret. V, 1352. Virg. Aen. IX, 476. Apul. Flor. 2 p. 346, 39 Elm. 3) *het lange been van den voor-arm*, *de pijp van den ellenboog tot de hand*, Celſ. VIII, 1 poſt med. 4) *de ſtekel of doorn van de viſch* Paſtinaca, *waarmede hij de wortels doorboort*, Plin. H. N. IX, 48. XXXII, 2 prope fin. 5) *de ſporen van gevogelte*, *bij voorb. van den huishaan enz.*, *heeten* radii, Plin. H. N. XI, 47: *in 't bijzonder worden aan den huishaan* radii *toegekend*, Ibid. XXX, 11 poſt init. 6) *eene ſoort van langächtige olyven*, *anders* radiolus *genoemd*, Virg. Ge. II, 86. Colum. V, 8 *en* de arbor. 17. Plin. H. N. XV, 3: Cato R. R. 6 *en* Varro R. R. I, 24 *halen ze ook aan*, *maar voegen er bij* majorem: *waaruit het ſchijnt*, *dat er twee ſoorten waren*, *de grooter en kleiner*, *dat de grootſte eenvouwig* radius *of*

of radius major, *en de kleiner* radiolus *of* radius minor *geheeten hebben.*

RADIX, icis, f. *een wortel, bij voorb. van een' boom, plant enz.*, Cic. Fin. V, 11. Varr. R. R. I, 37 extr. Plin. H. N. XVI, 31. Ovid. Met. XIV, 633. Virg. Georg. II, 318: Et teneram ab radice ferens, Sylvane, cupressum, Ibid. I, 20, i. e. *met den wortel, of van den wortel ontsproten:* segetem ab radicibus imis eruere, Ib. 319, *met den wortel uitrukken: dus ook* pinum radicibus eruere, Ibid. Aen. V, 449, *en* herbas radice revellere, Ovid. Met. VII, 226: *van daar* radicem *en* radices capere, Cato R. R. 133, *of* radicem agere, Varr. R. R. I, 35, *of* radices agere, Ovid. Remed. 106, i. e. *wortel krijgen, wortel schieten: van daar* radices agere *wortel schieten, Tropisch*, Cic. Off. II, 12: *van daar* e radicibus, *tot den grond toe, geheellijk, bij voorb.* evertere domum (*familie*), Phaedr. III, 10, 49: *van daar* 1) *een wortel, Tropisch, d. i. het geen waar aan iet vast zit of groeit, bij voorb. der tong*, Plaut. Aul. II, 3, 72. Ovid. Met. VI, 557: *van het haair*, Petron. 126: *van een veder, bij voorb.* pluma — in cutem radices egerat imas, Ovid. Met. II, 583: *van eene rots*, Ovid. Met. XIV, 713. Virg. Aen. VIII, 238. Lucret. II, 102. 2) *de wortel, Tropisch, d. i. het onderste deel der voet, bij voorb. van eenen berg, heuvel, stant overäl, bij voorb.* Caes. B. C. I, 41 *en* 42. III, 50. Nep. Milt. 5. Liv. XXVIII, 15. XXXVIII, 23: *dus ook* Alpium, Flor. II, 5. III, 3: Vesuvii, Ibid. III, 20, 4: *dus ook* radix Palatii i. e. montis Palatini, Cic. Div. I, 45: *ook van andere dingen, bij voorb. van eene rots, zie hier voor: der Pyramieden*, Plin. H. N. XXXVI, 13 ante med.: *van een edelgesteente*, Ibid. XXXVII, 10 post med. 3) *wortel, Tropisch, d. i. oorsprong, stam, bron, bij voorb.* ex iisdem, quibus nos, radicibus natum, Cic. Sext. 22: patetaine, Cic. Coel. 6: auctor mali fundamentum & radices habituri altiores, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 17 ante med.: non solum ramos amputare miseriarum, sed omnes radicum fibras evellere, Cic. *Tusc. III, 6:* virtus est altissimis defixa *radicibus*, Cic. Phil. IV, 5 extr.: suas radices habent (illa mala), quas evellerem cet., Cic. Att. X, 11: *van daar* radices agere *wortel schieten, Tropisch, bij voorb.* vera gloria radices agit, Cic. Offic. II, 12: *van daar* ab radicibus, *van den oorsprong af, oorspronglijk, bij voorb.* muli & hinni — insiticii, non suopte genere ab radicibus, ex equa enim & asino fit mulus cet., Varr. R. R. II, 8 in.: ea erunt ex radicibus trinis, Ibid. I, 1 extr.: radices verbi i. e. Etymologie, Varr. L. L. VI, 3 ante med.: Marium ex iisdem, quibus nos, radicibus natum, Cic. Sext. 22: Apollinis se radice ortum jactabat, Plin. H. N. XXXV, 10, i. e. *stam.* 4) *wortel, Tropisch, d. i. de vastigheid, waarop iet gegrond is, bij voorb.* Pompejus iis radicibus cet., Cic. Att. VI, 6 extr. 5) *een wortel, d. i. keukenkruid, of eenige andere wortel, om te eten, bij voorb.* Caes. B. C. III, 48: radix dulcis, Cels. V, 23. Scribon. Larg. 170, i. e. *zoethout; bijzonder heet dus de Rammelas*, Colum. XI, 3, 18. Pallad. I, 35 ante med. *en* Ovid. Met. VIII, 666. *Zoo als dan het woord Rammelas van* Radix *voortkomt; bijzonder* radix Syriaca, Colum. XI, 3 §. 16 *en* 69, *het welk waarschijnlijk onze Radijs is:* radix lanaria *zeepkruid*, Colum. XI, 2, 15.

RADO, si, sum, 3. 1) *afkrabben, afschaven, afraaiken, bij voorb.* nomen Fastis, Tacit. Ann. III, 17, i. e. *uitschrappen:* parietes, Plin. H. N. XXVIII, 4 prope fin., i. e. *afkrabben* (scil. *de vuiligheid daarvan*): *dus ook* sacrilegus radit inaurati femur Herculis, Juvenal. XIII, 150, i. e. *schrapt het goud af:* modo tondere modo radere barbam, Suet. Aug. 79, i. e. *misschien met een nijptangetjen uithalen: ook voor scheeren, bij voorb.* caput, Petron. 104. Martial. VI, 57, 4; *doch, misschien verächtlijk:* aquilo radit terram, Horat. Sat. II, 6, 25, i. e. *neemt het stof weg:* eurus radit arva imbribus, Ibid. Epod. XVI, 54, i. e. *neemt er van weg, vermindert ze:* genas (*bij den rouw*), Cic. Leg. II, 23 e leg. XII tab. *en* Plin. H. N. XI, 37 sect. 58, i. e. *stuk of open krabben:* baccam (*eene peerl*) conchae, Pers. II, 106, i. e. *afschrappen, afvijlen, want de peerl werds van den mossel door de vijl afgenomen, volgends* Plin. H. N. IX, 35 ante med.: herbam marris, Plin. H. N. XVIII, 16 extr., i. e. *afhakken: van daar* 2) *door hakken, schrappen, schaven, enz., gladmaken, bij voorb.* tigna, Lucret. V, 1266: lapides palma, Horat. Sat. II, 4, 83, i. e. *afkeeren, afwisschen:* aream, Colum. II, 20, i. e. *glad of gelijk maken:* caput, Sueton. Calig. 5 (*bij den rouw*), *d. i. afscheeren: cf. hier voor* Suet. Aug. 79: *van daar Tropisch, polijsten, verfijnen, bij voorb.* rasa, Martial. X, 2. Pers. I, 85. b) *Tropisch, afschrappen, d. i. wegnemen, bij voorb.* quantum raderet, Pers. III, 50: radit, Martial. II, 17, i. e. *nijpt de beurs der minnaars.* 2) *krabben, schaven, bekrabben, open of stukkrabben, bij voorb.* genas, Cic. Leg. II, 23 e legg. XII Tab. Plin. H. N. XI, 37 sect. 58, i. e. *stuk krabben: van daar* a) *Tropisch, krabben, d. i. lastig vallen, bij voorb.* aures, Quintil. III, 1: auriculas, Pers. I, 107. b) *strijken, aanraken, bij voorb.* saxa vomere, Sil. VIII, 392, i. e. *ploegen: bijzonder strijken, streven, ingaan of varen, voorbijgaan of voorbij varen, of er over heen gaan of varen, voorbij passeeren, bij voorb.* litora, Virg. Aen. VII, 10: cautes radimus, Virg. Aen. III, 700, i. e. *wij varen voorbij:* raditur ultima meta, Ovid. Am. III, 15, 2, i. e. *ik ben bijna aan het doel, bereik het omtrent:* Alter remus aquas, alter tibi radat arenas, Prop. III, 3 (2), 23: Posse putes illos sicco freta radere passu, Ovid. Met. X, 654, i. e. *droogvoets over de zee lopen: dus ook van rivieren, als zij voorbij eene plaats vlieten, en die aanraken, bij voorb.* Gyndes radit campos, Tibull. IV, 1, 142: radensque Salerni culta Siler, Lucan. II, 425: et ripas radentia flumina, Lucret. V, 257: Maeander radit arenas, Senec. Hippol. 16. *Ook zeggen de Dichters* radere iter, *bij voorb.* radit iter laevum, Virg. Aen. V, 170, *voor links:* radit iter liquidum, Virg. Aen. V, 217, i. e. *vloog door de lucht; eigenlijk misschien, roerde of doorsneedt den linke weg, den vochtigen vloeibaren weg of straat.*

RADŬLA, ae, f. *een werktuig tot afschrappen of afschaven, krasser, schrap-yzer;* Colum. XII, 18.

RALLUM, i, n. *misschien voor* radillum, *bij den akkerbouw, d. i. het werktuig, om de aarde van den ploeg af te stooten, bij voorb.* purget vomerem subinde stimulus cuspidatus rallo, Plin. H. N. XVIII, 19 extr.

RALLUS, a, um, *misschien voor* rarulus *van* rarus, *bij voorb.* vestis, Plaut. Epid. II, 2, 46, i. e. *misschien dun.*

RAMALE, is, n. *een tak, twijg, bij voorb.* ramalia arida, Ovid. Met. VIII, 645, i. e. *rijshout:* veteris ramalia fagi, Pers. V, 59: ut ramale vetus, praegrandi subere coctum, Ibid. I, 97: arbor mortuis ramalibus & arescente trunco deminuta, Tacit. Ann. XIII, 58: furcae utrinque suspensae fulciebant casam; spissatis ramalibus ac fronde congesta — decursus imbribus quamvis magnis est, Senec. Ep. 90 ante med. Not. *Het schijnt een* Adjectivum *te zijn*, ramalis, e, scil. lignum, i. e. *rijshout, of hout, dat uit takken en twijgen bestaat.*

RAMENTA, ae, f. *voor* ramentum, Plaut. Bacch. III, 4, 15. Ibid. Rud. IV, 3, 77.

RAMENTUM, i, n. (*voor* radimentum *van* rado) 1) *elk klein stukjen, of spaantjen dat van metaal, yvoor, hout enz., door schaven, schrappen, houwen, of op eene andere wijze afgaat, afval, stukjen, brokjen, hamerslag, spaanders, bij voorb.* ferri, Lucret. VI, 1043: eboris, Plin. H. N. XXVIII, 8: auri, Plin. H. N. XXXIII, 3 extr.: e cornibus, Ibid. XXI, 2: ex montibus deferunt ramenta salis, Ibid. XXXI, 7 post init.: lapidis specularis, Ibid. XXXVI, 22 ante med.: ramenta pellis cervinae desecta pumice, Ibid. XXVIII, 17 med.: papyri, Ibid. XIII, 12 in.: ligni, Ibid. XXIV, 21: cupressi, Ibid. 5: *dat het van* scobs *onderscheiden, en gevolglijk grover en grooter dan* scobs *is, leeren de volgende plaatzen:* uvas scobe ramentisve abietis servare, Ibid. XV, 17 extr.: non scobem sed ramenta facit, Colum. IV, 29 extr. *en* de arbor. 8 post med.: *van daar* 2) *elk stukjen, brokjen, bij voorb.* sulphuratum, Martial. X, 3, 3, *zwavelstokjen:* fluminum, Plin. H. N. XXXIII, 4 in., i. e. *stukjen of korreltjen zand: ook een mondvol*, Scribon. Larg. 191: Omne aurum cum ramento reddidi, Plaut. Bacch. IV, 4, 29, i. e. *al het geld, geen brokjen uitgezonderd, d. i. geene kleinigheid.*

RAMĔUS, a, um, *uit takken, bij voorb.* fragmenta, Virg. Georg. IV, 303, i. e. *rijshout, rijzen.*

RAMEX, icis, m. 1) *een tak of staak, bij voorb.* stipes efferatur —, deinde per transversa laterum cava transmittantur ramices, qui exitus ferarum obserent, Colum. IX, 1, 3: ante fores exigui ramices, vice structi parietis cet., Apul. Met. IV ante med. p. 145, 14 Elm., *alwaar het waarschijnlijk takken zijn.* 2) *een breuk* (hernia) *of een soort van breuk, bij voorb. gemachtbreuk*, Plin. H. N. XXII, 25. XXX, 15. Juvenal. X, 205. Lucil. ap. Non. 2. n. 743: integris tunicis (testium) ramex innascitur; κιρσοκήλην Graeci adpellant (*kramp-aderbreuk*), cum venae intumescunt, Cels. V, 18 post med.: inguen quoque nonnunquam ramices implent, βουβωνοκήλας adpellant (*liesbreuk*), Ibid. *op het einde.* 3) ramices *de long of de longvaten, bij voorb.* priusquam in orchestra pythaules inflet tibias, domi suae ramices rumpit, Varr. ap. Non. 2. n. 743: nemo suos est rupturus ramices, Plaut. Poen. III, 1, 37, i. e. *zijne longen scheuren: dus ook* Plaut. Merc. I, 2, 23, tua causa rupi ramices, (scil. *van het sterk lopen*): jam dudum sputo sanguinem, *ten zij men het in deze drie plaatzen ook, breuk, vertalen wil: te weten dat* ramices rumpere, *in de gemeene wijze van spreken beteekend hebbe, zich eene breuk scheuren, d. i. zich eene breuk veroorzaken.*

RAMICOSUS, a, um, *eene breuk* (hernia) *heb-*

hebbende, door aan laborerende, Plin. H. N. XXX, 15 post init.

RAMNES, ium, en RAMNENSES, ium, 1) zoo heette eene van de drie door Romulus opgerichte Centuriën van Ridders (equitum), Liv. I, 13 en 36 (de anderen heetten Titienses, Luceres), maar X, 6 noemt hij ze eene Tribus. 2) voor Ruiters, Horat. Art. 342.

RAMŌSUS, a, um, 1) veel takken of twijgen hebbende, vol takken, getakt, bij voorb. arbor, Lucret. V, 1095: stipes, Ovid. Fast. III, 751: Sylvani ramosa domus, Prop. IV, 4, 5: ook van andere dingen, bij voorb. ramosa cornua cervi, Virg. Ecl. VII, 30: radices, Plin. H. N. XXI, 15 post med.: Borsycitis gemma. Ibid. XXXVII, 11 extr.: lappago, nisi esset ramosior, Ibid. XXVI, 10 extr.: curalium quam ramosissimum, Ib. XXXII, 2 post med.: folium imbricatum magis & ramosius i. e. magis diffusum, Ibid. XXI, 10. 2) Tropisch, als 't ware vele takken hebbende, bij voorb. nubila, Lucret. VI, 132: Cumque iter ambiguum est, & vitae nescius error deducit trepidas ramosa in compita mentes, Pers. V, 35: hydram ramosam natis e caede colubris, Ovid. Met. IX, 73, i. e. alwaar de slangen als takken voortgroeiden.

RAMULŌSUS, a, um, vol kleine takken, bij voorb. folia ramulosa ulmo & cytiso, Plin. H. N. XVI, 24 extr.

RAMŬLUS, i, m. een kleine tak, twijg, Cic. Div. I, 54: laureae, Val. Max. II, 8, 8: Chamaedaphne est unico ramulo, Plin. H. N. XXIV, 17: Osyris ramulos fert nigros, Ibid. XVII, 12 ante med.

RAMUS, i, m. tak, twijg, bij voorb. van een' boom, Cic. Or. I, 7, III, 46. Virg. Georg. II, 81. Aen. VI, 282. VIII, 286. Ovid. Met. XIV, 660: ramos amputare, Horat. Epod. II, 13, of compescere, Virg. Georg. II, 370: ramum arboris defringere, Cic. Caecin. 21. Ook om te planten of in den grond te zetten, Colum. V, 10, 21. Colum. de arbor. 25: ook de tak of een deel van den wortel (van een' boom), bij voorb. radix (nucis) — ex summo duum (voor duorum) ramorum ambas radices emittit, Ibid. §. 13. Ook van riet, Avien. fab. XVI, 7: dus ook inde exeunt aliquando rami, qui sunt calami tenues, Plin. H. N. XVI, 36 med.: van daar Tropisch 1) een boom, bij voorb. baccas dant rami, Virg. Aen. III, 650: dus ook Ibid. VIII, 318. 2) de takken of einden van een hoorn heeten rami, bij voorb. van een' stier, Caes. B. G. VI, 25. 3) wierook, bij voorb. Indus ebur, ramos Panchaia (dabunt), Claudian. III Consul. Honor. extr. 4) i. q. mentula, Naev. ap. Non. 2. n. 368. 5) ramos miseriarum amputare, Cic. Tusc. III, 6. 6) de tak van bloedverwandschap, linie, tak, bij voorb. stemmate quod Tusco ramum ducis, Pers. III, 28, i. e. afstamt. 7) ramos Samios (i. e. Pythagorae), Pers. VI, 56, i. e. de beide enden van de letter Y, waardoor de weg tot deugd en ondeugd afgebeeld werdt. 8) van eenen berg, d. i. een deel daarvan, bij voorb. monte, qui est Caucasi ramus i. e. een tak van den Kaukasus, Plin. H. N. VI, 27 med. 9) een stok, knuppel, knods (om te slaan), bij voorb. van Herkules, Prop. IV, 9, 15.

RANA, ae, f. 1) een vorsch, kikvorsch, kikkers, zoo wel in 't water als op 't land, Cic. Nat. D. II, 49. Plin. H. N. XI, 37 sect. 65. Ovid. Met. VI, 381. XV, 375. Virg. Georg. III, 431. Sueton. Aug. 94. Horat. Sat. I, 5, 14: van daar ook de boomvorsch, bij voorb. rana parva arborem scandens, Plin. H. N. XXXII, 8 extr.: van daar prognostica ranarum, i. e. de voorspelling van het weder door de boomvorschen, bij voorb. pluvias metuo, si prognostica nostra vera sunt; ranae enim ῥητορεύουσι, Cic. Att. XV, 16. Not. a) cantatas carmine ranas, Martial. XIV, 183, i. e. de oorlog der kikvorschen en muizen (Batrachomyomachia), een dichtstuk van Homerus. b) inflat se tanquam rana, als een spreekwoord, Petron. 74. c) Tropisch, van een slecht mensch, bij voorb. qui fuit rana, nunc est rex, Ibid. 77. Ook heet rana rubeta, Plin. H. N. VIII, 31. XXXII, 5 med. Prop. III, 6 (5), 27: ook enkel rana, Juvenal. I, 70. VI, 658, een schildpad: van daar ranarum viscera nunquam inspexi, Juvenal. III, 44, want uit de ingewanden der schildpadden voorzegde men veel. 2) de vorsch, d. i. zekere ziekte of gezwel aan de tong der beesten, bij voorb. van het rundvee, Colum. VI, 8. 3) zekere zeevisch, uit het geslacht der platvisschen, Plin. H. N. IX, 24.

RANCĒO, ēre, rottig of stinkend zijn: van daar rancens stinkend, rottig, bij voorb. rancenti viscere, Lucret. III, 719: axungia rancens, Seren. Sammon. 978.

RANCĬDE, 1) rottig, stinkend: van daar 2) Tropisch, d. i. walglijk, viesch, bij voorb. quaedam — ficta a poëtis dure & rancide, Gell. XVIII, 11: in collocandis verbis immodice faciunt & rancide, Ibid. 8.

RANCIDŬLUS, a, um, 1) rottig, stinkend, of wat rottig of stinkend, bij voorb. opsonia, Juvenal. XI, 135. 2) Tropisch, d. i. walglijk, viesch, bij voorb. rancidulum quidquam locutus, Pers. I, 33: qui sic rancidulo loquatur ore, Martial. VII, 33, 7.

RANCĬDUS, a, um, 1) rottig, stinkend, bijzonder van vet of vleesch, bij voorb. aper, Horat. Sat. II, 2, 89: cadavera, Lucret. VI, 1153: partes opimas quasque devorabam, & rancidiora seligens, abligurribam dulcia, Apul. Met. X ante med. p. 245, 10 Elm. 2) Tropisch, d. i. walglijk, viesch, bij voorb. adspectus boletorum, Plin. H. N. XXII, 22 extr.: senex, Apul. Met. I extr.

RANŬLA, ae, f. een kleine vorsch, kikvorschjen, Apulej. Met. IX post med. p. 238, 11 Elm.

RANUNCŬLUS, i, m. eigenlijk eene kleine vorsch, of kikvorschjen, vervolgends eene kikvorsch, kikkers, in 't gemeen, Cic. ad Div. VII, 18 extr. Cic. Div. I, 9.

RAPA, ae, f. eene raap, Colum. XI, 3. 16. Scrib. Larg. 176 en 177. Menigvuldiger is rapum.

RAPACĬDA, ae, m. voor rapax, een roover, Plaut. Aul. II, 7, 8.

RAPACĬTAS, ātis, f. roofzucht, roofgierig gedrag, Cic. Coel. 6. Justin. XXXVIII, 7 post med.: fur notae rapacitatis, Martial. VI, 72, 1.

RAPAX, ācis, 1) roofachtig, roofzuchtig, een rover, Cic. Pis. 27. Plaut. Men. V, 7, 26: furem aut rapacem accusare, Cic. Verr. III, 2: procuratorum rapacissimus, Sueton. Vesp. 16: ook van zulken, die geern geschenken aannemen, bij voorb. van vrouwen, bij voorb. Cinara, Horat. Ep. I, 14, 33: dus ook domina, Tibull. II, 4, 25: saga, I, 5, 59 (I, 6, 23). Ook a) van beesten, bij voorb. bestiae rapaces, roofdieren, bij voorb. ungues hominibus lati, rapacibus unci, Plin. H. N. XI, 45: dus ook lupi, Horat. Od. IV, 4, 50: Harpyiae, Ibid. Sat. I, 2, 40. b) van andere dingen, bij voorb. mors, Tibull. I, 3, 65: Mars (als een gestarnte, en wel een ongelukkig), Prop. IV, 1, 105 (83): Orcus, Horat. Od. II, 18, 30: Fortuna, Ibid. I, 34, 14: manus Fati, Senec. Hippol. 467. 2) snel of geern aanvattend, naar zich trekkend, of scheurende, hemscheurende, bij voorb. ventus, Ovid. Art. I, 388: fluvius, Lucret. I, 18: Libyamque rapax ubi dividit unda (als een vers), Cic. Nat. D. III, 10: ignis, Ovid. Met. VIII, 837: vis solis equorum, Lucret. V, 398: mors, Orcus, zie hier voor: falx, Lucret. III, 650: succinum rapacissimum ignium, Plin. H. N. XXXVII, 3 extr., i. e. vuur aanvattend: Nihil rapacius quam natura, Cic. Amic. 14: unde ista tam rapacia virtutis ingenia, Senec. Ep. 95 med.: nostri omnium utilitatum & virtutum rapacissimi, Plin. H. N. XXV, 2. Not. Ook heette het één en twintigste Legiöen Rapax, Tacit. Hist. II, 43. Inscript. ap. Gruter. p. 51, n. 5: ook heeten de soldaten van hetzelve Rapaces, Tacit. Hist. III, 22.

RAPHĂNUS, i, m. een rammelas, Plin. H. N. XIV, 5 post med. Not. 1) de Rammelas was in den Delfischen Tempel zoo hoog geächt, ut ex auro dicaretur, beta ex argento, rapum ex plumbo, gelijk bij Plin. H. N. XIX, 5 post med. gezegd wordt. 2) de Rammelas diende, zoo als de visch mugil, tot straf van betrapte hoereerers, te weten podici moechorum inici solebat raphanus vel mugil, Catull. XV, 19.

RAPICĬUS, a, um, van rapen, rapen betreffende, bij voorb. coles, Cato R. R. 35: semen, Cato R. R. 134.

RAPĬDE, schielijk, snel, bij voorb. fluvius — rapide dilapsus cito in unum confluit, Cic. Leg. II, 3: hoc vehemens, cum rapide fertur, Cic. Or. 37: iter confecit tam festinanter et rapide, ut cet., Sueton. Calig. 43: eo rapidius venit, Tacit. Hist. IV, 71.

RAPĬDĬTAS, ātis, f. snelheid, vlugheid, bij voorb. fluminis, Caes. B. G. IV, 17. B. C. I, 62.

RAPĬDUS, a, um, snel, schielijk, voortschietende, bij voorb. leo, Lucret. IV, 716: canes Scyllae, Ibid. V, 890, alwaar sommigen rabidis lezen willen: turbo, Ib. VI, 668: ventus, Virg. Aen. VI, 75: procella, Prop. II, 16 (15), 45: ignis, Virg. Georg. IV, 263: rogus, Ovid. Trist. I, 6, 20: ferae, Ibid. Her. X, 96: ignis Jovis i. e. bliksem, Virg. Aen. I, 42 (46): mare, Tibull. I, 40: torrens montano flumine, Virg. Aen. II, 305: amnis, Ibid. VI, 550: fluvius, Plaut. Men. Prol. 64. Caes. B. C. I, 50. van daar 1) snel of zich snel bewegende, bij voorb. passus, Virgil. Aen. VII, 156: equi, Ovid. Fast. V, 592: currus, Virg. Aen. XII, 478: cursus, Ibid. 683: agmen, Tacit. Hist. II, 30: impetus, Flor. III, 7 post med.: volucris rapidissima, Ovid. Met. II, 716: ventus, ignis, zie hier voor: homo, bij voorb. sic ambo rapidi ad muros feruntur, Virg. Aen. XI, 906: rapidusque in tecta recessit, Ibid. XII, 81: rapidus subduxit pueri pedes, Plaut. Men. Prol. 65: coelum, Stat. Theb. I, 197: dus ook orbis (coeli), Ovid. Met. II, 73: axis, Ibid. Fast. III, 518: van daar Tropisch, oratio, Cic. Fin. II, 1 extr., i. e. te spoedig: rapidus in consiliis, Liv. XXII, 12, i. e. hevig, te haastig

fig in besluiten. 1) *hevig, vuurig, brandend, bij voorb.* flamma, Ovid. Met. II, 123: Sirius, Virg. Georg. IV, 425: ignis, Virg. Georg. IV, 263: aestus, Ib. Ecl. III, 10: sol, Ibid. Georg. I, 92 *en* 424; *doch het kan ook, hevig, zijn: van daar* rapidus in consiliis, Liv., *hevig in enz., zie n.* 1. 3) *hevig, bij voorb.* flamma, Sirius, ignis, sol cet.; *doch, het kan ook zijn, brandend, zie n.* 2. Not. De Superlat. *staat* Caes. B. Civ. I, 50. Ovid. Met. II, 716. Curt. IX, 4, 11. *De* Comparat. Curt. IV, 9, 18.

RĂPINA, ae, f. 1) *roof, d. i. het roven, roverij, plundering,* Cic. in Caecil. 1. Cic. Cat. II, 5. Caes. B. G. I, 15. Hirt. B. G. VIII, 25 *en meermalen:* facere rapinas, Auct. B. Afric. 54: rapinas fieri, Cic. Att. XIV, 14 post med.: sola hirundo rapinae ceterarum altium non obnoxia est, Plin. H. N. X, 24, i. e. *wordt van haar niet geroofd: ook Tropisch, bij voorb.* arbores necant invicem inter se umbra, vel densitate atque alimenti rapina i. e. *het onttrekken,* Ibid. XVII, 14 extr.: Ita terrae tres partes abstulit coelum: oceani rapina (i. e. quantum oceanus aufert habitationi hominum) in incerto est, Ibid. II, 68. 2) *de roof, d. i. het geroofde, de buit, bij voorb.* rapinae ostenduntur, Virg. Aen. VIII, 263: rapinas aequorum, Martial. X, 87, 18, i. e. *visch:* in populum multa rapina cadit i. e. missilia, *uitgestrooide geschenken,* Ib. VIII, 78, 8: Priamides Helenen avide si spectet edentem, oderit, & dicat: stulta rapina mea est i. e. stulta est femina a me rapta, Ovid. Art. III, 760. 3) *het schielijk weg- en tot zich nemen van zijne zaken, het schielijk voortpakken van dezelve, bij voorb. bij het vluchten, bij voorb.* ut cuique est animus viresque, rapina tutari conantur opes, Sever. in Aetna 611; *doch het kan ook zijn, gezwindheid, bij dus is de zin dezelfde.* 4) *gezwindheid, bij voorb.* Sever. in Aetna, *zie hier voor.*

RĂPINA, ae, f. *waarschijnlijk* scil. terra (*van* rapinus, a, um) *een rapenveld, rapenakker, knollenland, bij voorb.* Nam napinae itemque rapinae siccaneis locis per hos dies fiunt, Colum. XI, 2 post med. §. 71. *Ook de rapen zelve, bij voorb.* rapinam, pabulum, lupinumque serito, Cato R. R. 5 extr.: *dus ook* rapinam — et raphanum in loco stercorato bene aut in loco crasso serito, Ibid. 35 extr.

RAPINĀTOR, oris, m. i. q. raptor, *een rover,* Lucil. ap. Non. 2. n. 468 *en* 753. Varr. ibid.

RAPĬO, pui, ptum, 3. 1) *roven, d. i. met geweld nemen, of op eene geweldige en onrechtvaardige wijze, aan zich trekken, bij voorb.* spes rapiendi, Cic. Phil. IV, 4: armenta stabulis, Ovid. Her. VIII, 17: quantum rapere potuisset, Cic. Phil. II, 25: rapere omnes, trahere, Sallust. Cat. 11: cetera rape, trahe, fuge, Plaut. Trin. II, 2, 12: virgines puerosque scil. ad stuprum, Sallust. Cat. 51 (50): *dus ook* matronas virginesque ad stuprum, Liv. XXVI, 13: aures, *de ooren roven, d. i. afsnijden,* Virg. Aen. VI, 496: oscula, *kusjes roven,* Horat. Od. II, 12, 28: *van daar* raptus, a, um, *geroofd: van daar* raptum *het geroofde, roof, buit, bij voorb.* vivere rapto, Liv. VII, 25. XXII, 39, *of* ex rapto, Ovid. Met. I, 144: rapto potitur, Virg. Aen. IV, 217: *van daar* 2) *roven, d. i. nemen, ontrukken, onttrekken, bij voorb.* ingenio vires, Ovid. Her. XV, 206: aures, Virg., *zie hier voor:* adspectum, Senec. Thyest. 793: somnos, Ibid. Herc. Oet. 396: cf. Ibid. Med. 222. b) *beroven, plunderen, bij voorb.* villas, Liv. XL, 22: pars densa ferarum tecta (i. e. *woningen*), sylvas rapit, Virg. Aen. VI, 8, i. e. *plundert,* scil. *om hout tot brand te hebben:* rapere, ferre, *plunderen, bij voorb.* alii rapiunt incensa feruntque Pergama, Ibid. II, 374: Hic te, bacchate Cithaeron, ille rapi Theumeson sit, Stat. Theb. IV, 372: moenia Romae, Lucan. III, 99. c) *ontrukken, bij voorb.* Aeneam Pelidae congressum, Virg. Aen. V, 808, *alwaar* Pelidae *even zoo wel tot* congressum *behoort: dus ook* ingenio vires, Ovid., *zie hier voor:* aures, Virg., *zie hier voor:* somnos, adspectum, Senec., *zie hier voor.* d) *roven of schaken, bij voorb.* aliquam, Ovid. Her. XVI, 327: *hier toe kan men ook brengen* virgines, matronas, Liv. *en* Sallust., *zie hier voor: van daar* rapta *eene geschaakte,* Ovid. Art. I, 380. Ibid. Her. XVI, 339. XVII, 22. 2) *van alles, wat schielijk geschiedt,* (a) *scheuren, heenscheuren, wegscheuren, voortscheuren, wegslepen, bij voorb.* rapiam te domum, Plaut. Mil. II, 5, 39, i. e. *scheuren, slepen:* aliquem ad supplicium, Cic. Or. II, 59: ad carnificem, Plaut. Bacch. IV, 4, 37: in nervum, Ibid. Capt. V, 3, 45: aliquem sublimem, Ibid. Mil. V, 1, i. e. *met de handen, op de handen, dragende: dus ook* aliquem sublimem rapere intro, Terent. And. V, 1, 20, i. e. *binnen dragen:* ceteros ruerem, agerem, raperem, Ibid. Ad. III, 2, 20, i. e. *met mij heenslepen:* corpus consulis, Liv. II, 47, i. e. *haastig wegnemen:* in jus, Plaut. Poen. V, 5, 56, *of* ad Praetorem, Plaut. Aul. IV, 10, 30: cf. Horat. Sat. I, 9 extr.: ad mortem, Cic. Cat. I, 1: raptus Hector equis, Ovid. Am. I, 2, 31, i. e. *gesleept:* raptos ab ubere infantes, Virg. Aen. VI, 428: *verders* ignem focis, Ibid. V, 660: *van daar* se rapere hinc, Horat. Sat. II, 7, 118, i. e. *zich schielijk wegmaken: van daar van te vroeg ontrukte personen, wegrapen, bij voorb.* Agrippa quinquagesimo uno raptus anno, Plin. H. N. VII, 8, i. e. *weggescheurd, weggeraapt: dus ook* amicus raptus, Ovid. Pont. IV, 11, 5: *van daar Tropisch, voortscheuren, bij voorb.* cupiditas te rapiebat, Cic. Pis. 24: amentia rapi, Cic. ad Div. XVI, 12: amore raptus, Ovid. Fast. II, 762. *Ook met den* Infinitivus, *heenslepen, d. i. lokken, bij voorb.* rapit pandere census, Manil. I, 11. (b) *heenslepen, heentrekken, bij voorb.* rapimur in errorem, Cic. Leg. II, 17: ad libertatem recuperandam, Cic. Phil. XIII, 7: totos ad se convertit & rapit, Cic. Offic. II, 10 extr., *sleept heen, trekt heen, of lokt:* ad quas inflammati cupiditate rapiuntur, Cic. Offic. II, 11 in. *Dus ook* rapere aliquid in pejorem partem, Terent. Adelph. Prol. 3, i. e. *op de ergste zijde nemen, of uitleggen: dus ook* in contrariam partem, Pollio in Cic. Epist. ad Div. X, 33 §. 5: animum in partes rapit varias, Virg. Aen. VIII, 21: victoriae gloriam in se, Liv. XXXIII, 11: rapiente fato Marcellum ad Hannibalem, Liv. XXII, 57. (c) *heenscheuren, snel aangrijpen, snel nemen, of tot zich nemen, bij voorb.* lumen, Cic. Or. III, 40 ex poëta: comae nigrum rapuere colorem, Ovid. Met. VII, 289: flammam, Virg. Aen. I, 176 (180). Ovid. Met. III, 374: fugam, Ovid. Fast. III, 867: occasionem, Horat. Epod. XIII, 3: lonipes rapit campum, Stat. Theb. V, 3: *dus ook* letum, Lucan. IV, 345: *dus ook* rapta Ceres, Val. Flacc. V, 217, i. e. cibus celeriter sumtus. (d) *snel innemen, bij voorb.* castra, Liv. VI, 23. Flor. III, 20, 4. IV, 12, 34: impetus belli rapuit Bithyniam, Flor. III, 5, 6: Syriam Aegyptumque, Curt. IV, 14 in. (e) *schielijk brengen, bij voorb.* commeatum in naves, Liv. XLI, 3: pedem tectis, Senec. Med. 380: ensem per latus, Ibid. Octav. 122, i. e. *steken:* nec variis obsita frondibus (mysteria tua) sub divum rapiam, Horat. Od. I, 18, 13. (f) *heenslepen, schielijk voeren, bij voorb.* agmen Tusculum, Liv. III, 23: manipulos in primam aciem, Liv. II, 20: aciem in Teucros, Virg. Aen. X, 309: Turno mille rapit populos, Ibid. VII, 725, i. e. *voerde ze Turnus toe:* cum legiones duceres seu (tanta velocitas erat) raperes, Plin. Paneg. 14. (g) *schielijk doen, verhaasten, bij voorb.* nuptias, Liv. XXX, 14: *dus ook* gressus, Lucan. III, 116: fugam, Ovid. Fast. III, 867: letum, Lucan. IV, 345: ipsae res verba rapiunt, Cic. Fin. III, 5, i. e. *brengen de woorden voort, of de woorden volgen van zelve: van daar* (h) *schielijk lezen,* Horat. Sat. II, 5, 53. Not. rapsit *voor* rapuerit, Cic. Leg. II, 9 e legg. XII Tabb.; *dus heeft de* Edit. Ernest. *Sommigen* Editt. *hebben* rapserit. Not. (1) raptabus *voor* raptis, femin., *bij voorb.* multitudo puerorum jam erat ex raptabus, Cn. Gell. ap. Charis. 1. (2) *Sommigen verklaren ook* rapere *door* stuprare; *doch, misschien onnoodig, nadien men het in dit geval, door schaken, vertalen kan. Men kan misschien wel niet ontkennen, dat met de schaking ook dikwijls het oogmerk van ontucht verbonden kan zijn: maar daarom is, schaken, nog niet, hoereeren: en het laatste denkbeeld schijnt geheel niet in rapere te liggen.*

RAPO, onis, m. *een rover,* Varr. ap. Non. cap. 1. n. 8.

RAPTIM, 1) *rovend, bij voorb.* vino raptim hausto, Liv. V, 44; *doch het kan ook heeten, schielijk, op den roof:* semen raptim avium fame devoratum, Plin. H. N. XVII, 14: in molis ludunt raptim pila, datatim morso, Nov. ap. Non. 2. n. 213: *te weten, daar was, naar het schijnt, drieërleië soort van bal spelen,* datatim, raptim *en* expulsim. 2) *schielijk, snel, bij voorb.* rem agere, Cic. Dom. 54: exercitus raptim ductus, Liv. V, 37: praecipitata raptim consilia, Liv. XXXI, 32: raptim mutatione facta, Liv. V, 13: cibum capere, Liv. XXXI, 42: haec scripsi raptim, Cic. Att. II, 9: raptim intravit aedem Cereris, Petron. 128: plebes raptim exstingui, Tacit. Ann. XVI, 13: raptim insignes artifices transcurrere, Plin. H. N. XXXIV, 8: mustum raptim & sine interspiratione potum, Ib. XXIII, 11 *en meermalen, bij voorb.* Horat. Ep. II, 2, 198. Virg. Georg. I, 409. Sueton. 79.

RAPTIO, onis, f. *het roven, bij voorb. eigenlijk van een vrouwspersoon,* Terent. Ad. III, 3, 2.

RAPTĬTO, are, i. q. raptare, *wordt aangehaald* Gell. IX, 6.

RAPTO, avi, atum, are, i. q. rapio, 1) *roven, beroven, plunderen, bij voorb.* Africam, Tacit. Ann. IV, 23: raptare inter se, Ibid. XII, 54: victoribus arces dux raptare dedit, Stat. Theb. VI, 115: pabula campis, Sil. IX, 10, i. e. *voeragëeren.* 2) *heenslepen, voortslepen, of slepen, bij voorb.* Hectora circum muros, Virg. Aen. I, 483 (487): *dus ook* Cic. Tusc. I, e poëta, Hectorem quadrijugo curru raptarier: *verders* Phaëthonta rapax

vis

vis Solis equorum aethere raptavit toto, Lucret. V. 399: raptaturque comis per vim nova nupta prehenſis, Ovid. Met. XII, 223: aliquem manu, Stat. Theb. IX, 161: mare, terras, nubila coeli verrunt (ſcil. venti) ac ſubito vexantia turbine raptant, Lucret. I, 280: conjux (mea) raptata ſcil. ad tabulam Valeriam, *zegt* Cicero Sext. 69, *waarvoor hij* ad Div. XIV, 2 ducta *zegt: dus ook* Quid me raptas? qua me cauſa verberas? Plaut. Aul. IV. 4, 5, i. e. *wat ſcheurt gij mij? ſleept gij mij? ſommigen verklaren het, ſchelden: van daar* a) *Tropisch, heenſleepen, bij voorb.* me amor raptat, retinet, lactat cet., Plaut. Ciſt. II, 1, 8, i. e. *misſchien ontſtellen: dus ook* raptet corda pavor, Val. Fl. I, 799, i. e. *ontſtellen, ontrusten:* quid raptem in crimina divos? Prop. III. 11 (10), 27, i. e. *beſchuldigen, aanklagen:* nos ad oſtia Ponti raptat iter, Val. Fl. II, 576, i. e. *ſleept heen: ook* ſeq. Infinit., *bij voorb.* raptantur amantes concubitu Satyri fugientes jungere Nymphas, Nemeſian. Ecl. III, 56. b) *Tropisch, heenſcheuren, d. i. ſchielijk voeren, bij voorb.* legiones huc atque illuc, Auct. B. Afr. 73. c) *ſchelden, ſchimpen, beſchuldigen, bij voorb.* invicem raptant pro moechis, Argum. Amphitr. Plaut. II, 6, i. e. *ſcholden elkander voor hoeredoppen; beſchuldigden elkander van overſpel. Hier toe zou ook uit* n. 2. *kunnen behoren,* quid me raptas? Plaut.

RAPTOR, oris, m. *die iet met geweld neemt, ontrukt, rooft enz., een rover, ſchaker, deels zonder* Genitivus, Prop. III, 22 (21), 4. IV, 9, 9. Ovid. Art. I, 680. Tacit. Hiſt. II, 86: *zoo heeten de wolven* raptores, Virg. Aen. II, 356. Ovid. Met. X, 540. Colum. VII, 12, 9: milvius raptor, Phaedr. I, 31, 5: Gangeticus raptor i. e. venator, Martial. VIII, 26, 2: *deels met den Genitivus, bij voorb.* hoſtium i. e. *die hen gevangen neemt,* Plaut. Epid. II, 2, 115: panis & peni, Ibid. Trin. II, 1, 23: filiae, Tacit. Ann. I, 58: thalami i. e. uxoris, Senec. Hippol. 627: ſpiritus, Val. Max. V, 3, 2, i. e. *een moordenaar:* libertatis, Vellej. II, 27: ſtupri, Senec. Hippol. 726, i. e. qui feminae vim intulit vel inferre conatur.

RAPTUS, us, m. 1) *het roven,* Tacit. Germ. 35. Ibid. Ann. II, 52. Hiſt. I, 46: ſegetum, Lucan. VII, 236, i. e. *wegvoering: het roven of ſchaken eener vrouw, bij voorb.* virginis, Cic. Verr. IV, 48. Ovid. Faſt. IV, 417: cf. Sueton. Ner. 46. Tacit. Ann. VI, 1. 2) *het heenſcheuren, wegnemen, bij voorb.* runcinarum: Plin. H. N. XVI, 42 extr.

RAPTUS, a, um, *zie* Rapio.

RAPŬLUM, i, n. *eene kleine raap, of radijs, of knol,* Horat. Sat. II, 2, 43. II, 8, 7.

RAPUM, i, n. *eene raap,* Colum. II, 10 poſt med. XI, 3, 59. Plin. H. N. XVIII, 13. XIX, 5 poſt med. Martial. XIII, 15, 2. Sueton. Veſp. 4. *Ook heeft men* Rapa, ae, f., Colum. XI, 3, 16. Scrib. Larg. 176 *en* 177.

RARE, 1) *dun, d. i. niet dicht of menigvuldig bij een, bij voorb. zaaiën of planten,* Colum. II, ante med.: *dus ook* rariſſime, Ibid. XI, 3, 29 *en* 35, i. e. *zeer dun, of wijd uit elkander:* tenui vimine rarius contextus ſaccus, Ibid. IX, 15 extr. 2) *niet dikwijls, zelden, bij voorb.* Plaut. Rud. IV, 3, 56: rarius, Cic. ad Div. I, 7: rariſſime, Colum. V, 5 ante med. Sueton. Claud. 5. Plin. H. N. XI, 47 extr. Not. *voor* rare *zegt* Cicero raro.

RAREFACĬO, eci, actum, 3. (Paſſiv. rarefio, actus ſum, fieri) *maken, dat iet niet meer dicht op één is, of dat de deelen daarvan niet dicht aan één hangen, gevolglijk, losſer maken, van een doen, van dikte berooven, dunnen, bij voorb.* terram, Lucret. VI, 870: omnia conlaxat rareque facit lateramina vaſis, Ibid. 232, *alwaar het geſcheiden ſtaat: dus ook* rarefio *de dikte verliezen, dunner, losſer worden, van een gaan, bij voorb.* nihil prodeſſet calidum denſerier ignem, nec rarefieri, ſi cet., Ibid. I, 649: corpus rarefactum detracto ſanguine venis, Ib. III, 443: lure igitur pereunt, cum rarefacta fluendo ſunt, Ibid. II, 1130. *Ook kan men het ſomtijds vertalen, dunnen, dun maken, dun worden, wanneer het het tegendeel is, van dicht bij één zijn.*

RAREFIO, actus ſum, *zie* Rarefacio.

RARENTER, 1) *zelden, niet dikwijls,* Fab. Pict. ap. Gell. X, 1. Enn. ap. Non. 11. n. 52. Gell. XVII, 8. Apul. Flor. 1 extr. p. 345, 31 *en* 3 poſt med. p. 357, 22 Elm., *ook* Caecil., Naev. Pompon. *en* Liv. Andron. ap. Non. 2. n. 732 *en* cap. 11. n. 52: *ook zal* Cicero *het gebruikt hebben, volgens* Statil. Max. ap. Cariſ. 2. 2) *ſomwijlen, bij voorb.* dato rarenter bibere, Cato R. R. 103: *ten zij het ook is, zelden, niet dikwijls.*

RARESCO, ĕre, *de dichtheid verliezen, dunner worden, van één gaan, niet dicht aan één hangen, bij voorb.* nubila, Lucret. VI, 512. Stat. Sylv. I, 2, 186: aeternam patitur rareſcere noctem (Erebi), Claudian. Proſerp. II, 331: rareſcunt pugnae i. e. pugnantes, multis cadentibus, Val. Fl. VI, 619: terra rareſcit calore, Lucret. VI, 841: anguſti rareſcent clauſtra Pelori, Virg. Aen. III, 411, i. e. *van één gaan, zich openen:* miles rareſcit, Sil. XXII. 427, *in den oorlog, wanneer hij niet dicht in één ſluit, de gelederen opent enz.: van daar* 1) *dun worden, d. i. niet dicht bij één zijn, bij voorb.* cetera, quae virent, rareſcunt, Colum. III, 16 extr.: lanae rareſcunt in ſenectute, Plin. H. N. XI, 39 extr., i. e. *worden dun:* durant montes, paulatimque rareſcunt, Tacit. Germ. 30, i. e. *worden minder, nemen af, worden zeldzamer: van daar* urbs rareſcit *wordt dun, d. i. verliest velen van zijne inwoners, bij voorb.* ardua rareſcunt moenia Romae, Stat. Sylv. IV, 4, 14: *dus ook* rareſcunt alta colonia Maenala, Ibid. Theb. IV, 284. 2) *minder worden, afnemen, zeldzamer worden, bij voorb.* ſonitus rareſcit, Propert. III, 15 (14), 33.

RARIPILUS, a, um, *dun, d. i. weinig haair hebbende, bij voorb.* pecus caprinum, Colum. praef. poſt med.

RARĬTAS, ātis, f. 1) *wanneer iet niet dicht aan één is, maar hier en daar openingen heeft, gebrek aan dichtheid, dunheid, losheid enz., bij voorb.* pontium, Plin. H. N. VIII, 43, i. e. *wanneer men er doorzien kan:* ſuperciliorum, Ibid. XXVIII, 11 in., i. e. *wanneer de haairen dun ſtaan:* raritates foraminum (*van de kalk*), Vitruv. II, 5 poſt med.: nubium, Apul. de mundo ante med. p. 61, 15 Elm.: In pulmonibus ineſt raritas, Cic. N. D. II, 55: dentium, Quintil. XI, 3 ante med. § 55, i. e. *wanneer men weinig tanden heeft.* 2) *wanneer iet niet menigvuldig is of gebeurt; waarom het dan geringheid, dan zeldzaamheid vertaald wordt, bij voorb.* remanentium, Sueton. Aug. 43. i. e. *klein getal:* Alexandro equi magna raritas contigit, Plin. H. N. VIII, 42, i. e. *zeldzaamheid:* modo multitudo modo raritas (ſtellarum), Ibid. II, 18: exemplorum, Ibid. VII, 13: quinque, nec plures arbores, non raritate magis quam ſuavitate mirabiles, Ibid. XIII, 4 poſt med.: figurarum, Quintil. IX, 3, 27: Romanos non recepiſſe hujuscemodi quaſi monſtruoſas raritates, Gell. III, 16: lavandi, Sueton. Aug. 82, *zeldzaamheid, het zeldzaam baden. Ook kan men hier toe brengen* dentium *en* ſuperciliorum *uit* n. 1.

RARITŪDO, ĭnis, f. i. q. raritas, *bij voorb.* terrae, Colum. de arbor. 3 extr., i. e. *losheid.*

RARO, *zie* Rarus.

RARUS, a, um, 1) *niet dicht bij één, wanneer het dan, dun, dan los, dan met gapingen, dan enkel, of, hier en daar, vertaald wordt, bij voorb.* Baccae expanduntur rarae, Plin. H. N. XVII, 10, i. e. *niet dicht bij één, van één, dun, d. i. niet dicht bij of op één:* rara acies, Virg. Aen. IX, 508, i. e. *dunne, niet dicht geſloten:* aër rarior, Lucret. VI, 1022: lingua, Lucret. IV, 625, i. e. *ſponsächtig, poreusch:* res molles rarasque relinquunt, Ibid. I, 744: manus cava & rara i. e. *wanneer de vingers niet dicht bij één zijn, maar van elkander ſtaan,* Quintil. XI, 3 med. §. 103: terra, Colum. Arbor. 3 extr., i. e. *los, niet dicht:* tunica, Ovid. Am. I, 5, 13, i. e. *dun, niet dicht, gevolglijk doorſchijnend, van daar Tropisch,* illud in Lyſia dicendi textum tenue atque rarum, Quintil. IX, 4, 17: coma, Ovid. Am. I, 8, 11, *dun haair, d. i. enkel ſtaande:* juventus rara, Horat. Od. I, 2, 24, *dun, niet talrijk, dun geworden, zwak in getal:* umbra arbuti, Virg. Ecl. VII, 45, i. e. *afgebroken, of zwak, zie beneden:* lacryma manat rara per genas, Horat. Od. IV, 1, 34, i. e. *bij droppels, enkel, niet aan één hangende droppels:* retia, Virg. Aen. IV, 131. Horat. Epod. II, 33, i. e. *vol gaten: dus ook* cribrum, Ovid. Met. XII. 437: Raros milites transducit, Caeſ. B. G. VII, 45, i. e. *enkele, in klein getal:* Nunquam conferti, ſed rari proeliarentur, Caeſ. B. G. V, 16, i. e. *enkele of in kleine hoopen:* raris locis ignes fieri, Liv. XXI, 58, i. e. *hier en daar, gevolglijk niet bij één:* raros equis inſilientes juvenes, Liv. VIII, 38, i. e. *hier en daar enkele:* Adparent rari nantes, Virg. Aen. I, 118 (122), i. e. *hier en daar, of enkele:* quercus rariſſima ramis patulis, Ovid. Met. VII, 622, *zeer enkele, d. i. eene eenige; doch het kan ook zijn, eene zeer zeldzame; ook kan men het dikwijls vertalen hier en daar, en ſtaat dus voor* paſſim, *bij voorb.* ſylveſtris raris ſparſit labruſca racemis, Virg. Ecl. V, 7: quae vos rara viridis tegit arbutus umbra, Ibid. VII, 45, *wanneer* arbutus *voor* Plural. arbuti *ſtaat: anders zou het ook zijn, afgebroken* (ſcil. *wegens de niet ſamenhangende takken en bladen*) *of zwak:* adparent nantes, Virg., *zie hier voor:* raris locis ignes fieri, Liv., *zie hier voor:* rarum tamen in dumis olus, Virg. Georg. IV, 130. 2) *het geen niet menigvuldig is, of gebeurt, zeldzaam, raar, weinig, bij voorb.* genus hominum rarum, Cic. Amic. 18: Omnia praeclara rara, Cic. Amic. 21: optimum quidque rariſſimum eſt, Cic. Fin. II, 25: umbra arbuti, i. e. *zwak, afgebroken,* Virg., *zie hier voor:* matrona rara pudica eſt (*voor* matrona pudica eſt rara), Ovid. Her. XVII, 41; *en terſtond daarop* rara (matronis) nomen ineſſe meum: calculus rarus inventu, Plin. H. N. XXVIII,

16

15 extr., is zelden te vinden: dus ook Hiame rara visu est, is zelden te zien, Ibid XXI. 16: rarum dictu, Ib. XVIII, 16 in., i. e. men kan dit zelden zeggen: moderatio rarissima, Tacit. Agric. 7: juventus. Horat., zie hier voor: incessus, procursio, Quintil. XI, 3, 126: usus ejus rarissimus, Ibid. I, 5, 42: quod rarum (est) i. e. het welk iet zeldzaams is, Ovid. Trist. IV, 10, 121: quod rarissimum est, Petron. 3: ook seq. ut, bij voorb. rarum est, ut cet., Quintil. VI, 3, 38. X, 7, 24: rarius est, Ibid. VI, 2, 3: gradatio rarior esse debet, Ib. IX, 3, 54. Ook weinigen, zelden een, nu en dan een, bij voorb. rarus (homo) reperiebatur, qui — recessisset, Ibid. XII prooem.: raris animus est ad ea cet. i. e. paucis, Sallust. in orat. Licin. Macri ante med.: ook zelden, of zeldzaam (niet dikwijls) iet doende, bij voorb. Caesar rarus egressu, Tacit. Ann. XV. 53: Homerus circa picturas rarus, Plin. H. N. XXXIII, 7 ante med.: leones rari in potu, Ibid. VIII, 16 ante med., i. e. drinken zelden. Van daar Tropisch, zelden of zeldzaam in zijne soort, d. i. buitengemeen, voortreffelijk, bij voorb. rara quidem facie, sed rarior arte canendi, Ovid. Met. XIV, 337: rara puella fuit, Prop. I, 17, 16: dus ook Cynthia rara mea est, Ibid. I, 8, 42: juvenis rarissime, Ovid. Pont. II, 3, 56: ingenium rarissimum, Senec. Controv. IV, 28 extr.: conjux rarissima, Stat. Sylv. V, 1, 11. Not. 1. Raro, scil. tempore, a) niet dikwijls, niet menigvuldig, zeldzaam, bij voorb. prodest raro, Cic. Or. III, 27, en meermalen, bij voorb. Cic. Invent. I, 28 post med. Cic. Rosc. Am. 13 extr. Cic. Off. I, 38 post init. Terent. Hec. I, 2, 100. Horat. Od. III, 2, 31. Plin. H. N. II, 50: perquam raro, Plin. H. N. XXXVII, 4: raro umquam, Ibid. XXII, 22 extr. b) nu en dan, somtijds, somwijlen, bij voorb. raro habet etiam cet., Cic. Or. III, 38 in.: raro inducendis cet., Cic. Invent. II, 15 med.: cf. Rarenter. Not. De Comparat. en Superl. rarissime behoort tot rare.

RASILIS, e, 1) gladgemaakt, gevolglijk glad, bij voorb. calathus, Ovid. Her. IX, 76: hasta, Sil. IV, 176: fibula, Ovid. Met. VIII, 318. Stat. Theb. VII, 658: argentum i. e. in glad blad bestaande, Vellej. II, 56; foris (de deur), Catull. LX, 168: palmes, Plin. H. N. XVII, 23 med., i. e. een oude rank, anders draco genoemd; zij heet rasilis a deraso cortice. 2) wat gladgemaakt wordt, of wat men glad kan maken, bij voorb. torno rasile buxum formam adcipiunt, Virg. Georg. II, 449.

RASIS, is, f. een soort van raw pik, genus crudae picis, gelijk Columella zegt, XII, 20, 6, gevolglijk zekere onbereide hars: meer komt het niet voor.

RASITO, are, afscheeren, gladmaken, bij voorb. faciem, Sueton. Oth. 12: barbam, Gell. III, 4.

RASOR, oris, m. voor fidicen, Fest., als 't ware een krasser op de snaren.

RASTELLUS, I, m. i. q. rastrum, een werktuig met tanden, om den grond te herken enz., een egge, hark, bij voorb. rastello humum effodit, Sueton. Ner. 19: stipulam rastellis eradi, Varr. R. R. I, 49: ligneis rastellis, Colum. II, 13 post med.: quo ab rasu rastelli (Plur.) dicti, Varr. L. L. IV, 31. Not. Ook kan de Nominativus rastellum zijn, zoo als rastrum, Plur. rastri en rastra.

RASTER of **RASTRUS**, i, m. i. q. rastrum: van daar Plur. rastri, Terent. Heaut. I, 1, 36. V, 1, 58. Virg. Georg. I, 164. Ovid. Met. XI, 36. De Casus rostro en rastris kunnen zoo wel hier toe, als tot Rastrum behoren: dus ook Accus. rastrum, zie Rastrum.

RASTRARIUS, a, um, misschien i. q. agrum colens, bij voorb. rastraria, scil. femina, Caecil. ap. Non. 1. n. 54, alwaar het ook een scheldwoord kan zijn.

RASTRUM, I, n. misschien scil. instrumentum, van rado (Plur. rastra, en meermalen rastri van raster) een met tanden verzien houten of yzeren boerenwerktuig, om het land los te maken of te graven, de kluiten stuk te slaan enz., een egge, herk, bij voorb. locus ligneis rastris sariendus, Colum. II, 11: cum vidisset fodientem & altius rastrum adtollentem, Senec. de ira II, 25: vertunt felicia Baccho Massica qui rastris, Virg. Aen. VII, 725: rastris terram domare, Ibid. IX, 608: rimari, Ibid. Georg. III, 534: renovare, Martial. II, 75, 6: aratione iterata occatio sequitur, ubi res poscit, crate vel rastro, Plin. H. N. XVIII, 20: rastros quadridentes, Cato R. R. 10 en 11: tribulaque & rastri (Plural.), Virg. Georg. I, 164: rastri graves, Ovid. Met. XI, 36: Rastris glebas qui frangit inertes, Virg. Georg. I, 94: istos rastros adpone, Terent. Heaut. I, 1, 36. Not. Ovid. Met. XIII, 765, kemt Polyfemus er zich de haairen (naar zijne wildheid) mede uit, gelijk daar ten minsten een van hem bemind meisjen, misschien uit spotternij, spreekt. Van daar mihi vere res ad rastros redit, Terent. Heaut. V, 1, 58, i. e. ik zal zelve de hand aan de herk moeten slaan, zelve het veld moeten bouwen, d. i. op onze wijze, ik word een bedelaar of een arm man. Not. De Plur. rastra staat Cels. ap. Non. 3. n. 190. en Stat. Theb. III, 589. Menigvuldiger is rastri en rastros; doch, dat is van het ongewone raster of rastrus.

RASURA, ae, f. het schaven, schrappen, of gladmaken, bij voorb. eaque rasura deducitur, Colum. IV, 29 post med.

RASUS, us, m. het schrappen, schaven, eggen, bij voorb. ab rasu rastelli dicti, Varr. L. L. IV, 31.

RASUS, a, um, zie Rado.

RATARIUS, a, um (van ratis), bij voorb. rataria, scil. navis, Gell. X, 25, zeker soort van vaartuig, misschien enkel uit vlotten saamgesteld, gevolglijk, een vlot.

RATIARIUS, a, um (van ratis), de vlotten betreffende, zich daarmede bezig houdende: van daar ratiarius, Substantive, scil. vir of negotiator, Pandect. XIII, 7, 30, die daarmede handel doet, een vlothandelaar, of die daarop zijne kostwinning heeft, een vlotvarer.

RATIHABITIO, onis, f. bevestiging, toestemming, Pandect. III, 5, 5 post med. Ook staat Rati enim habitio, Pandect. XLVI, 3, 12 extr. Gevolglijk, zijn het eigenlijk twee woorden.

RATIO, onis, f. (waarschijnlijk van het Verbum reor) komt in zoo veelvuldige betekenis voor, dat het moeilijk is, alle deze betekenissen op te geven, in orde te schikken en te verklaren, te meer, dewijl in vele plaatsen meer dan ééne betekenis past. Het heet dus I) eene rekening (van reor, dat waarschijnlijk, eigenlijk, rekenen, betekend heeft), bij voorb. rationem putare cum aliquo, Plaut. Aul. III, 5, 53, i. e. rekening houden, met iemand afrekenen: rationes referre, Cic. opt. gen. or. 7 en ad Div. V. 20, rekening doen; waarvoor ook ferre staat, Cic. ad Div. V, 20, §. 8; alwaar echter de Edit. Ern. relatis voor latis heeft. Verders, rationem inire & subducere, Cic. ap. Non. 4. n. 436, rekenen, berekenen, samenrekenen: dus ook rationem inire, Cato R. R. 2. Cic. Agr. II, 25 extr.: vervolgends, Tropisch, overleggen, bij voorb. inita subductaque ratione, Cic. Nat. D. III, 29. Verders, rationes adcepit a colono, Cic. Caecin. 32 extr.: rationes confectae & consolidatae i. e. verbeterd, gesloten, Cic. ad Div. V, 20: ponere rationem, rekenen, berekenen, overrekenen, bij voorb. positis rationem singulorum, quibus pecuniam credituri estis, Senec. Ep. 87 post init., i. e. gij berekent elks vermogen: van daar ponere rationem actus, quem servus administravit, Pandect. XLVII, 4, 1 med., i. e. onderzoeken: Ratio adcepti & expensi inter nos convenit, Plaut. Most. I, 3, 146. Verders, rationem ducere rekenen, berekenen, uitrekenen, bij voorb. coeli. Cic. Verr. II, 52 (doch alwaar het ook zijn kan, acht geven, vooräl dewijl er caelati argenti op volgt), of habere, bij voorb. piratarum, Cic. Verr. V, 28: omnium, Caes. B. G. III, 53, i. e. samenrekenen: van daar Tropisch, habere of ducere rationem achtgeven, achtslaan, bedenken, bij voorb. rationem habere hominum, Cic. Or. II, 56: humanitatis, Cic. Quint. 31: rationem ducere officii, Cic. Quint. 16: non tam coeli quam caelati argenti, Cic. Verr. II, 52, zie hier voor: Ratio adparet, Plaut. Trin. II, 4, 17, de rekening is goed, komt uit, welke woorden ook Cic. Pis. 25 herhaald worden: Rationem cum Orco habere, zie Orcus: Servus a rationibus, i. e. rekeninghouder, Inscript. ap. Gruter. p. 415 n. 10, p. 513 n. 1, p. 588 n. 2, 3 en 4: ea ratione, volgends deze rekening, Liv. XXXIV, 50; doch, het kan ook zijn, op deze wijze, bij flot verliest de zin niets: dus ook ratio constat: van daar Tropisch, bij voorb. ut otii mei apud te ratio constet, Justin. Praefat. prope fin., i. e. rekenschap: ook heet ratio constat, het is verstandig, het is voordelig, bij voorb. in te facile ratio constabit, Plin. Epist. II, 4, i. e. zal het goed besteed zijn, zal het verstandig gehandeld zijn, zie meer in Consto: verders, reddere rationem rekening doen, of rekenschap geven, deels met den Genitivus, deels met de, bij voorb. rei, Cic. Caecin. 6: rerum, Cic. Quint. 4 in.: de te & de illorum factis, Cic. Verr. II, 11 extr.: ook staat rationem dare voor reddere, Cic. Verr. I, 36. bijzonder heet het de rekening, waardoor de één met den ander verbonden wordt, bij voorb. kooplieden in kompagnie, schuldenaars en schuldeischers, bij voorb. re (i. e. bezitting of voordeel) ac ratione conjunctus, Cic. Verr. II, 70, i. e. met hem in rekening staande, als kompagnon: magna ratione cum Mauritaniae rege contracta, Cic. Sull. 20, i. e. hadt eene groote rekening bij hem enz., d. i. hadt veel te vorderen: van daar Tropisch, habere rationem in verbindenis staan, te doen hebben enz., bij voorb. cum femina, Cic. Coel. 20 extr.: cum Musis, Cic. Att. II, 5 extr.: van daar menigte, som, getal, bij voorb. ea nimia est ratio, Plaut. Truc. I, 1, 49: ea ratio maxima est, Ibid. Trin. II, 4, 11. — Dewijl men op de dingen, die men berekent, opentlijk acht slaat, en dit door derzelver berekening aan den dag legt, dat men er acht op slaat en zorg voor heeft:

van

van daar II) *achtgeving*, *waarvoor ook somtijds zorg gezet kan worden*, *bij voorb.* veritatis rationem abjudicari, Cic. Verr. I, 2 in., i. e. *de zorg voor*, *achtgeving*, *op de gerechtigheid:* ex utilitatis ratione, Cic. Inv. II, 53, i. e. *achtgeving*, *aanzien: dus ook* per rationem *ten aanzien*, *met opzicht enz.*, *bij voorb.* per rationem fiduciae fraudare, Cic. Caecin. 3; *doch het kan ook zijn*, *uit oorzaak of wegens*, *dan is* rationem i. q. causam: *verders*, ego adolescentes ratione comitiorum privavi, Cic. Pis. 2 med., *voor* in comitiis, *heb ze bij de keuze van die achtgeving* (*die er op kon genomen worden*) *beroofd*, *d. i. ik heb gemaakt*, *dat men er bij de verkiezing geen acht op sloeg:* sin est in me ratio reip., Cic. Sull. 3, i. e. *wanneer ik op het Gemeenebest achtgeve: bijzonder is menigvuldig* habere rationem *acht hebben of nemen*, *bedenken*, *er opzien of bedacht zijn*, *zorgen enz.*, *met den* Genitivus *en zonder denzelven*, *bij voorb.* hominum, rei, temporis, Cic. Or. II, 56: salutis & dignitatis, Cic. ad Div. X, 2 extr.: humanitatis, Cic. Quint. 31: commodi sui, Cic. ad Div. VII, 17: pecuniae, Cic. ad Div. XI, 14, *achthebben*, *d. i. er voor zorgen*, *het bezorgen: dus ook* rationem habere hominis *acht op iemand slaan*, *bij voorb.* deos piorum & impiorum habere rationem, Cic. Leg. II, 7: quorum (civium Rom.) vobis habenda ratio est diligenter, Cic. Manil. 7 in., i. e. *achtgeven*, *zorgen:* negare, rationem ejus habendam esse, Liv. XXXIX, 39 in., scil. *bij de verkiezing tot een ambt: dus ook* Cic. ad Div. VI, 6 §. 8, rationem absentis (Caesaris) haberi: *dus ook* est in lege: qui petit, cujusve ratio habebitur; aperte indicat, posse rationem haberi etiam non praesentis, Cic. Ep. ad Brut. 5 extr., *en terstond daarop* quamvis liceat absentis rationem haberi: *ook zonder* Genitivus, *d. i. achtgeven*, *bedenken*, *overleggen enz.*, *bij voorb.* habenda est ratio, quoa imitemur, Cic. Or. I, 34, *men moet achtgeven of bedenken*, *overleggen enz.:* Primum ratio habebatur, qui (*voor* quia) esset cet., Nep. Ages. 1; *doch men kan hier* ejus *voor* qui (i. e. *welke*) *verstaan:* te omnibus in rebus habuisse rationem, ut mihi consuleres, Cic. ad Div. III, 5: habeo rationem, quid a populo acceperim, Cic. Verr. V, 14: Hanc rationem habere coepit, causam sibi dicendam esse, Cic. Verr. V, 39: *dus ook* hoc rationis *voor* hanc rationem, *bij voorb.* hoc rationis habebant, facere eos nullo modo posse, ut — condemnarent cet., Cic. Verr. II, 29, i. e. *zij gaven acht*, *overlegden*, *bedachten enz.* *Ook staat* ducere *voor* habere, *bij voorb.* rationem officii, Cic. Quint. 16: novus astrologus, qui non tam coeli rationem quam caelati argenti duceret, Cic. Verr. II, 52, *zie boven:* debere suam rationem ducere, Cic. Verr. I, 48, *dat hij acht op hem moet geven*, *d. i. zijn voordeel bedenken*; *alwaar* suam *voor* sui *staat:* duxi meam rationem, quam tibi probaturum me arbitrabar, Cic. ad Pompej. 2 in Ep. Cic. ad Att. VIII post Ep. 11, i. e. *nam acht op mij zelven*, *eigenlijk*, *maakte mijn eigen rekening.* III) *rente*, *intrest*, *voordeel*, *bij voorb.* rationes meas vestrae saluti anteposuissem, Cic. Quir. Red. 1: Me ad ejus rationes adjungo, quem tu in meis rationibus tibi esse adjungendum putasti, Cic. ad Div. I, 8. *Zoo zeggen wij ook*, *rekening*, *in plaats van*, *voordeel*, *bij voorb. hij vindt er zijne rekening niet bij:* ratio constat *is voordelig*, *zie* Consto. IV) *Mening* (*zoo als wij*, *hij heeft zich in zijne rekening bedrogen enz.*) *bijzonder met gronden*, *bij voorb.* ab hac ratione dissentiunt, Cic. Manil. 17: Cujus ratio etsi non valuit, Nep. Milt. 3; *doch*, *het kan in beide plaatsen even goed*, *voorslag*, *heeten:* ratio delicatior ac mollior, Cic. Fin. V, 5; *doch het kan ook grondregel*, Principium, *zijn:* Stoicorum rationi, Cic. Offic. III, 4: Platonis rationem susceperat, Cic. Acad. I, 9; *doch het kan in beide plaatzen ook samenstel*, Principium, *zijn: van daar* a) *voornemen*, *opzet*, *bij voorb.* ratio mea mutata est, Cic. ad Div. VII, 17: Tua ratio est, ut cet., Cic. Act. I Verr. 11: Pompeii insequendi rationem omittit, Caes. B. C. I, 30: Eandem illam antiquam rationem obtine, Terent. Ad. V, 3, 26. b) *voorslag*, *bij voorb.* Cujus ratio etsi non valuit, Nep. Milt. 3: ab hac ratione dissentiunt, Cic. Manil. 17, *zie kort hier voor.* c) *Inhoud*, *bij voorb.* epistolis in eandem rationem scriptis, Cic. Att. I. 11, *van denzelfden inhoud:* cum in eandem rationem loqueretur, Cic. Verr. I, 27. d) *het samenstel* (Systema) *van eenen geleerden*, *bij voorb.* totam rationem everti, Cic. Fin. I, 9 prope fin.: *dus ook* Platonis rationem susceperat, Cic. Acad. I, 9: Stoicorum, Cic. Off. III, 4; *doch*, *het kan in beide plaatzen ook mening zijn*, *zie hier voor: bij fixt verliest de zin niets.* V) *de Rede*, *het redelijk gedrag*, *kloekheid*, *redelijke wijze*, *overleg*, *bij voorb.* nulla ratione factum, Caes. B. G. III, 92, *op geene redelijke wijze:* quantum ratione provideri poterat, Caes. B. G. VII, 16: quantum in ratione erat, Hirt. B. G. VIII, 6, i. e. *zoo veel op de Rede aankwam*, *d. i. redelijker wijze te zien was:* nec majori ratione bellum administrari, Caes. B. G. VII, 21: Incerta haec ratione certa facere, Terent. Eun. I, 1, 17, *door schranderheid*, *verstand*, *overleg:* insanire cum ratione, Ibid. v. 18, *met schranderheid razen:* versantur in ratione, Cic. Nat. D. III, 29, i. e. *houden zich bezig met overleg*, *verstand*, *of verstandige redenen: van daar* ratio non est *het is niet schrander* (*gehandeld*) *niet verstandig*, *bij voorb.* ratio non erat, Cic. Verr. Act. I, 9: rationem non esse, Cic. Caecin. 5: non est visa ratio, Auct. B. Afr. 5 extr.: ratione egisti, Cic. Att. XII, 44, i. e. *kloekzinnig*, *schrander:* existima, modo & ratione omnia fecisse Naevium, Cic. Quint. 7: minime esse rationis, Colum. III, 5, i. e. *dat het niet verstandig gehandeld was:* nullum scelus habet rationem, Liv. XXVIII, 28, *heeft verstand*, *handelt verstandig:* mens & ratio & consilium in senibus est, Cic. Senect. 19: inire rationem *overleggen*, *overleg maken*, Cic. Nat. D. III, 29, *zie hier voor.* *Bijzonder is* ratio *de Rede*, *het verstand*, *d. i. het vermogen der menschen*, *om zaken te overwegen en te besluiten*, Cic. Offic. I, 28 extr.: ratio bona, Cic. Nat. D. III, 27, i. e. *die wel gebruikt wordt:* cf. ibid. 28: corpus ita afficiendum, ut obedire consilio rationique possit, Cic. Off. I, 23: quantum — ratio ex fiducia rerum subiicere solet, Liv. XXVI, 19: *dus ook* nullum scelus habet rationem, Liv., *zie hier voor:* mens & ratio — in senibus est, Cic., *zie hier voor:* versantur in ratione, Cic. Nat. D. III, 29, i. e. *zijn verstandig:* ratio constat, *het is verstandig*, *zie* Consto. *Ook de sluitreden*, Syllogismus, *bij voorb.* concludere rationem, *eene sluitreden*, (Syllogismus), *maken*, Cic. Fat. 14 in.: cf. n. 10: *dus ook* conclusio rationis *redebesluit*, Cic. Fin. I, 9: *van daar* 1) *in 't gemeen*, *het doen of de handeling*, *waarbij rede en verstand gebruikt wordt*, *zaak*, *bij voorb.* in hac ratione, Cic. ad Div. I, 7 §. 15, i. e. *hierin*, *bij deze handeling:* belli Gallici rationem impedire, Cic. Provinc. 14, i. e. *het voeren van den oorlog:* Ad eam rationem existimabam aptam esse naturam meam, Cic. ad Caes. in Ep. Cic. ad Attic. X post Ep. 11, i. e. *tot deze zaak: dus ook* quae sunt in artibus ac rationibus recta ac prava, diiudicant, Cic. Or. III, 50: cf. n. 3: habere rationem cum aliquo, *met iemand te doen hebben*, Cic. Verr. II, 77. Cic. Rosc. Com. 14: *dus ook* cum Musis, Cic. Att. II, 5 extr.: cum femina, Cic. Coel. 20: cf. *boven* n. II. *Van daar de zaak*, *waarvan gesproken wordt*, *of zal worden*, *stoffe*, *onderwerp*, *bij voorb.* continet enim totam hanc quaestionem ea ratio, quae est de natura deorum, Cic. Div. I, 51: cf. *het volgende.* 2) *onderzoek*, *bij voorb.* ratio de natura deorum, Cic. Div. I, 51 extr.: negat enim esse opus ratione neque disputatione, Cic. Fin. I, 9 med. 3) *eene verstandige*, *of met schranderheid*, *verstand*, *gemaakte of gedane zaak*, *bij voorb.* omnes, quae sunt in artibus ac rationibus recta ac prava, diiudicant, Cic. Or. III, 50. 4) *maatregel*, *bij voorb.* conturbasti meas rationes, Terent. Eun. V, 2, 30: mihi de tuis rationibus cogitanti, Cic. ad Div. II, 18 in.: rationes vitae meae, Cic. Manil. 1. *Hier toe behoort het één en ander van de plaatzen*, *waarin het*, *middel*, *betekent.* 5) *Grondregel*, Principe, *bij voorb.* bonae tuae rationes, Terent. Eun. V, 3, 50, i. e. *grondregels: dus ook* Ib. 26, eandem illam antiquam rationem obtine i. e. *blijft bij enz.: doch*, *hier kan het ook heeten*, *voornemen*, *opzet:* ratio delicatior ac mollior, Cic. Fin. V, 5: Cynicorum ratio, Ibid. III, 20 extr., i. e. *grondregel*, Principe, *zie boven* IV *kort voor* a: *van daar Samenstel*, Systema, Cic. Fin. I, 9 prope fin. Cic. Acad. I, 9. Cic. Off. III, 4, *zie boven* IV, d. 6) *Regel*, *bij voorb.* adhibenda est ratio, Cic. Brut. 74: ad rationem dirigere omnia, Cic. Brut. 37: rei militaris ratio, Caes. B. G. IV, 23; *doch*, *het kan ook zijn*, *regelmatigheid: van daar* a) *regelmatigheid*, *regelmatige wijze*, *bij voorb.* ratione & via, Cic. Fin. I, 9: ratione & numero moveri, Cic. Nat. D. II, 16, i. e. *op eene regelmatige wijze: ook rekent men hier toe* a ratione suscipitur institutio, Cic. Offic. I, 2 extr.; *doch*, *noch regel*, *noch regelmatigheid past hier*, *eer rede; maar*, *het zou beter zijn*, *als* a *weg was: dan heet het*, *op eene regelmatige*, *verstandige*, *wijze.* b) *in 't gemeen*, *aart en wijze*, *gesteldheid*, *toestand*, *bij voorb.* accusationis, Cic. Mur. 3: civitatis, Ibid. 36: dicendi, Cic. Brut. 75: proelii, Caes. B. G. VII, 16: qua ratione, Caes. B. G. VII, 37, *op welke wijze*, *d. i. hoe?* aliqua ratione, *eeniger mate*, Cic. Mur. 38: nunc alia ratio est, Cic. ad Div. X, 3, i. e. *nu is de zaak anders gesteld:* atque haec ratio vatum est, Cic. Div. I, 51 in., i. e. *en zoo is het met de voorzeggers geschapen*, *zoo staat het met hun:* ea ratione *op deze wijze*, Liv. XXXIV, 50, *alwaar het ook zijn kan*, *naar deze rekening*, *zie boven.* c) *de handelwijze van iemand*, *zijn inborst*, *zijn gedrag*, *bij voorb.* nequeo satis mirari vestras rationes, Terent. Ad. III, 3, 21: dissimilitudo meae rationis, Cic. Att. VI, 1: illea ratio in tota amicitia constans reperietur, Cic. ad Div. III, 8: Incumbe in eam rationem, Cic. Q. Frat. I,

I, 1 §. 9: neceſſaria mathematicorum ratio, Cic. Fin. V, 4. d) *inrichting, aart, ſchikking, ordening, bij voorb.* ratio totius belli deſcripta, Cic. Catil. II, 6: civitatis, Cic., *zie hier voor:* accuſationis, Cic.: rationes vitae meae, Cic., *zie hier voor.* 7) *middel, is menigvuldig, bij voorb.* cepi rationem, Terent. Heaut. V, 2, 11. *heb een middel ter hand genomen:* rationis inventor, Cic. Caecin. 29 extr.: inire rationem *een middel ter hand nemen*, Cic. Att. XII, 19. Nep. Hann. 10. Liv. XXIII, 25: rationem quaererem, Cic. Caecin. 35: omnibus rationibus ſatisfacere, Caeſ. B. G. V, 1, *door alle mogelijke middelen, of op alle mogelijke wijze.* 8) *kennis, wetenſchap, bekwaamheid ergens in, in zoo ver zij naar regelen geleerd wordt, of gegrond is, bij voorb.* civilis ratio, Cic. Inv. I, 5, i. e. *Staatskennis:* hujusce rei ratio, Cic. Arch. 1: ratio in foro, judiciis, legibus, Cic. in Caecil. 11: Non fuit rationis aut ſcientiae, Cic. Brut. 74 in., i. e. *bekwaamheid of ſchranderheid.* 9) *grond, oorzaak, reden, bij voorb.* rationem ſubjicit, Cic. Div. II, 50: aliquid rationibus exquiſitis confirmare, Cic. Fin. I, 9: ratio eſt cauſa, quae demonſtrat verum eſſe id, quod intendimus cet., Auct. ad Herenn. II, 18 poſt med.: miſſas auctoritates facias —, ſed rationem dic, Gell. XV, 9: cauſam rationemque, Cic. in Caecil. 11: rationem cauſamque, Cic. Div. II, 20: nihil rationis adfers, Cic. Caecin. 33 med.: *van daar* eſt aliqua rei ratio, Cic. Verr. I, 23, i. e. *het laat zich toch hooren: eigenlijk, daar is toch eene verſtandige reden voor:* per fiduciae rationem, Cic. Caecin. 3, i. e. *uit oorzaak der enz. d. i. wegens: hier kan het ook aanleiding zijn: ook kan het heten, ten aanzien (met opzicht) enz., gevolglijk boven tot n. II behooren: ook kan het zijn, onder ſchijn, voorwendzel, gelijk terſtond volgt: van daar rede of voorwendzel, of ſchijn, bij voorb.* quam rationem habet aequitatis, improbitatis cet., Cic. Verr. III, 85 in.: per fiduciae rationem fraudare, Cic., *zie terſtond hier voor.* 10) *Sluitreden, in zoo ver daar mede iet bewezen wordt, of bewijs, betoog, bij voorb.* ratio progreſſa eſt, Cic. Fin. V, 17 in.: concludere rationem, *eene ſluitreden maken*, Cic. Fat. 14. Cic. Div. II, 10: *van daar* controverſia in ratione, Cic. Inv. I, 12 extr. *en* 13 in., *alwaar* controverſia in ſcripto *w tegen geſteld wordt; het is waarſchijnlijk eene twiſtzaak, wier bewijs men uit zijn hoofd, gevolglijk enkel door ſluitredenen* (*bewijzen* a priori), *moet aanvoeren, dewijl men meer ſchriftelijks heeft, waar uit men het bewijs kan opmaken.*

RATIOCINATIO, onis, f. *eigenlijk, het rekenen, komt miſſchien niet voor. Ook berekening, overſlag, bij voorb. van een gebouw, in de bouwkunst, naar evenredigheid*, Vitruv. I, 1: cf. n. 1: *van daar* 1) *de verſtandige overdenking eener zaak*, Cic. Inv. II, 5: *dus ook* Vitruv. I, 1, *in de bouwkunde, zie hier voor.* 2) *ſluitreden, redenkaveling*, Cic. Inv. II, 31 *en* 49. Auct. ad Her. IV, 16 in. Quintil. VIII, 4, 3: *ook het betoog daar door, bij voorb.* & in ſyllogiſmo tota ratiocinatio ab eo eſt, qui intendit, Quintil. III, 6, 15.

RATIOCINATIVUS, a, um, *beſluitend, bij voorb.* genus, Cic. Invent. I, 13: quaeſtio, Quintil. VII, 1, 60, i. e. *wanneer een Redenaar, bij voorb. bij een* Factum, *waar geene bijzondere wet voor handen is, beſluit, in hoe ver eene gelijkſoortige wet daar toe betreklijk zij: dus ook* ſtatus, *bij voorb.* & ratiocinativus ſtatus id eſt ſyllogiſmus, Ibid. III, 6, 42.

RATIOCINATOR, ōris, m. *een rekenaar, rekenkundige, bij voorb.* bonus, Colum. III, 3 med.: Hilarum, ratiocinatorem, Cic. Att. I, 12, i. e. *miſſchien rekeninghouder, of rekenkundige: van daar Tropisch, bij voorb.* officiorum, Cic. Off. I, 18, *die zijne pligten uitrekent, d. i. overdenkt enz.*

RATIOCINIUM, i, n. *berekening, uitrekening*, Colum. V, 1 extr. *en* 2 med.

RATIOCĬNOR, atus ſum, ari, 1) *rekenen, berekenen*, Cic. Inv. II, 39 extr. Tuſc. II, 2 extr.: *ook paſſive, bij voorb.* omni proportione eorum ratiocinata ex longitudine, Vitruv. X, 15. 2) *beſluiten, een beſluit trekken*, Cic. Phil. II, 22. Inv. II, 20. Cic. Verr. Act. I, 7. Auct. ad Herenn. II, 23. 3) *overleggen, bepeinzen, overſlag maken, bij voorb.* principium, quo pacto cum illis occipiam, id ratiocinor, Plaut. Stich. I, 2, 17: ſocii noſtri, cum belligerare nobiscum vellent, profecto ratiocinati eſſent etiam atque etiam, quid poſſent facere, Auct. ad Herenn. IV, 11 in. 4) *proberen, beproeven, verzoeken, op de proef ſtellen, bij voorb.* his dictis mores atque parſimoniam ratiocinans Milonis volensque cet., Apul. Met. I prope fin. p. 113, 5 Elm., i. e. *dewijl ik hem beproeven wilde, of hij waarlijk zoo gierig was, als men zeide: ten zij het is: dewijl ik op zijne gierigheid rekening maakte, hem voor gierig hield; doch, het eerſte ſchijnt beter: ten zij men het tot n. 1 wil brengen, d. i. terwijl ik zijne gierigheid (als zekere dingen) beſloot, het welk toch bij ſlot was, dat hij hem voor gierig hield.*

RATIONABĬLIS, e, 1) *verſtandig, d. i. met rede of verſtand begaafd*, Senec. de vita beata 14. Quintil. V, 11 poſt med. §. 35. 2) *verſtandig, d. i. overëenkomſtig de rede, bij voorb.* ſententia eſt rationabilis, Pandect. V, 1, 2 ante med.: rationabilius eſſe videtur, Ibid. XLV, 3, 37.

RATIONABILĬTAS, atis, f. *verſtand, of redelijkheid*, Apulej. doctr. Plat. 1 poſt med. p. 9, 5 Elm.

RATIONABILĬTER, *verſtandig, op eene verſtandige wijze, bij voorb.* haec una mundo relicta eſt ſapientiae & prudentiae propria, ut rationabiliter volvatur, Apul. doctr. Plat. 1 med. p. 6, 3 Elm.: proviſum eſt, quantum rationabiliter potuiſſet a ſummo Deo, Ibid. ad Aſclep. ante med. p. 85, 21 Elm.

RATIONĀLIS, e, 1) *de rekeningen betreffende: van daar* rationalis, Subſtantive, ſcil. vir, *die met rekeningen, bij voorb. der inkomſten te doen heeft, Rekenmeester bijzonder van de Keizers in de Provintiën, Rentmeester, Kasſier*, Lamprid. in Alex. Sever. 45 *en* 46. 2) *met rede begaafd, bij voorb.* animal, Quintil. VII, 3 poſt med. §. 24. Senec. Ep. 113 med.: a rationali ad rationale, Quintil. VIII, 6, 13. 3) *de rede betreffende, daar betrekking op hebbende, bij voorb.* philoſophia *of* pars philoſophiae rationalis, Senec. Ep. 89 ante med. Quintil. XII, 2, 10. Apul. doctr. Plat. 1 poſt init. p. 3, 1, i. e. *de* Logica: medicina, Celſ. praefat. poſt init. p. 3 *en* 4 Almelov., *de rede volgende, en niet de ondervinding: dus ook* diſciplina, Ibid. p. 3 Almel.: *dus ook* ars, Celſ. Ibid. 4) *voor* ratiocinativus, *bij voorb.* cauſa, Auct. ad Her. II, 12 poſt med.

RATIONĀLITER, *redelijk, verſtandig*, Senec. Ep. 109 med.

RATIONĀRIUS, a, um, *eene rekening of de rekeningen betreffende: van daar* 1) rationarius, Subſtantive, ſcil. vir, *een opmaker der rekening, boekhouder, bij voorb.* neque librarios neque calculatores, quos vulgo rationarios dicimus cet., Pandect. XXVII, 1, 15. 2) rationarium, Subſtantive, ſcil. ſcriptum, *rekeningboek, journaal, bij voorb.* imperii, Sueton. Aug. 28.

RATIS, is, f. 1) *een vlot of vlotten, d. i. aan een gevoegde balken of houten, om daar op te varen, bij voorb.* navibus aut ratibus, Cic. Verr. V, 2: Tiberis ne ſic quidem navigabilis praeterquam trabibus verius quam ratibus, Plin. H. N. III, 5 ante med.: nave primus Danaus advenit: antea ratibus navigabatur, inventis in mari rubro inter inſulas a rege Erythra. Reperiuntur, qui Myſos & Trojanos priores excogitaſſe in Helleſponto putent cet., Ibid. VII, 56 extr.: ratibus adhuc navigaremus cet., Quintil. X, 2: rates, quales inopia navium feceras, Flor. IV, 2 ante med.: ſcirpea induitur ratis, Plaut. Aul. IV, 1, 9: ratem unam ducentos longam pedes cet., Liv. XXI, 28: *en meermaalen, bij voorb.* Cic. Att. IX, 12. Caeſ. B. C. I, 25. 2) *een vaartuig, bij voorb. boot, bark, ſchip, bij voorb.* Virg. Aen. I, 43 (47). V. 868. Horat. Od. I, 1, 27. Pacuv. ap. Varr. L. L. VI, 2 extr., *alwaar* Varro *zegt:* ratis dicta navis longa propter remos, quod hi, cum per aquas ſublati ſunt dextra & ſiniſtra, duas partes (Scalig. ad Feſt. *leest* rates *voor* partes i. e. remos) efficere videntur cet. Feſtus *zegt*, rates *waren ook riemen.* — *Waaröm ook de boot van* Charon ratis *heet*, Virg. Aen. VI, 302. Not. a) ſervaviſti omnem ratem, Plaut. Moſt. III, 3, 15, *als een ſpreekwoord, d. i.* rem familiarem. b) Cic. Tuſc. I, 30 prope fin. *ſtaat* Edit. Erneſt.: Itaque dubitans — tanquam in rate, in mari immenſo, noſtra vehitur oratio; *zonder zin, naar mij dunkt: daar diende zeker* ratio *voor* oratio *gelezen te worden, en* ratis *voor* in rate, *en de* Ed. Lamb. *heeft* ratis: *dus ook* Ed. Daviſ., *gelijk in de* Ed. Erneſt. *aangemerkt wordt.*

RATĬTUS, a, um, *miſſchien met een vlot* (ratis) *getekend, bij voorb.* quadrans i. e. *met een beeld van een vlot verzien, zoo verklaren het ſommigen* ap. Feſt., *en* Plinius H. N. XXXIII, 3 poſt med. *zegt:* nota aeris (i. e. aſſis) fuit ex altera parte Janus geminus, ex altera roſtrum navis; in triente vero & quadrante ratis; *dit is voegzaamer, dan het geen* Varro L. L. IV, 7 extr. *zegt:* vecturae, quas ſolvebant hi, qui ratibus tranſibant, quadrans: ab eo Lucilius ſcripſit, quadrantes ratiti.

RATIUNCŬLA, ae, f. i. q. ratio, *wanneer men verkleinend ſpreekt.* 1) *rekening, als men verkleinend ſpreekt, rekeningetjen, of enkel rekening, bij voorb.* ſubduxi ratiunculam, Plaut. Curc. III, 1: Erat ei de ratiuncula apud me reliquum pauxillulum nummorum, Terent. Phorm. I, 1, 2, i. e. *hij hadt bij mij nog een restjen* (*weinig geld*) *van een rekeningetjen ſtaan enz.* 2) *reden, oorzaak, grond, als men verkleinend ſpreekt, bij voorb.* leves ratiunculae, Cic. Tuſc. IV, 19: huic ſententiae ratiunculas ſuggerunt, Cic. Nat. D. III, 29. 3) *een ſluitreden, als men verkleinend ſpreekt, bij voorb.* concludunt

ra-

ratiunculas, Cic. Tusc. II, 12, i. e. *maken sluitredenen.*

RATO, *zeker*, *zie* Ratus *in* Reor.

RATUS, a, um, *zie* Reor.

RAVASTELLUS, i. q. gravastellus, *zie* Gravastellus.

RAUCA, ae, *eene soort van wormen*, *bij voorb. in de wortels der bomen*, Plin. H. N. XVII, 18: *in het zaad*, Pandect. XIX, 2, 15 in.

RAUCIO, si, sum, 4. *heesch zijn*, *bij voorb.* rausuro, Lucil. ap. Priscian. 10.

RAUCISŎNUS, a, um, *heesch klinkend of luidend*, *bij voorb.* cantus, Lucret. V, 1083: bombus, Catull. LXIII, 263.

RAUCĬTAS, ātis, f. *de heeschheid*, *bij voorb. van een mensch*, Cels. II, 1 post med. Plin. H. N. XX, 6 post med.: tubarum, Plin. H. N. XI, 51. Plur. *staat* Ibid. XXII, 23 post med.

RAUCUS, a, um, (*voor* ravicus contracte), 1) *heesch*, *d. i. heesch sprekend*, *luidend*, *of klinkend*, *van menschen*, *beesten*, *stem*, *wanneer het ook somtijds dof*, *hol* (*in klank*) *vertaald kan worden*, *bij voorb.* nos raucos adtentissime audiri, Cic. Or. I, 61: rogitando raucus sum factus, Plaut. Epid. II, 2, 16: fauces raucae, Lucret. VI, 1187: *ook* Quintil. XI, 3 post init. §. 13 *heeft de* Ed. Jenson. & Basil. (1561) raucas fauces, *alwaar andere* Edd., *bij voorb.* Gesner., rasas *hebben*, *alwaar echter* Gesner *zelve* raucas *voor beter houdt*: vox ranarum rauca, Ovid. Met. VI, 377: cicada, Virg. Ecl. II, 13: palumbes, Ibid. I, 58: garrulitas picarum, Ovid. Met. V, 678: cornix, Lucret. VI, 751: vox iracunda — rauco de gutture fertur, Ovid. Met. II, 484: Fervida cum rauco latos stridore per armos (apri) spuma fluit, Ibid. VIII, 287: *dus ook van apen*, queti cum rauco stridore, Ibid. XIV, 100: *ook* fremitus raucus *van velen*, *die samen spreken*, Val. Fl. II, 307. *Ook van onbezielde dingen*, *bij voorb.* aes i. e. tuba, Virg. Georg. IV, 71: murmur (undae), Virg. Georg. I, 109: fluctus Hadriae, Horat. Od. II, 14, 13: fluenta, Virg. Aen. VI, 327: Aquilo, Martial. I, 50, 20: aves cortis raucae, i. e. anseres, anates cet., Ib. VII, 30, 1: tympana, Ovid. in Ibin 456: *dus ook van andere blaastuigen*, *bij voorb.* cornu, Prop. III, 3 (2), 41: cymbala, Ibid. III, 17 (16), 36: tibia, Ibid. III, 10 (9), 23: *verders* tonitrus, Stat. Theb. II, 70: rauco aere i. e. scuto. Virg. Aen. II, 547: Rauca concussae signa dedere fores, Ovid. Am. I, 6, 50: rauci sonuerunt cardine postes, Prop. IV, 8, 49: Circus, Juvenal. VIII, 59, i. e. *daverend*, *van veel geschreeuw*. *Ook staat het* Neutr. raucum *en* rauca Adverbialiter, *bij voorb.* Illa sonat raucum, Ovid. Art. III, 289: rudens rauco asellus *voor* raucum, Ovid. Fast. I. 433: Amnis rauca sonans, Virg. Aen. IX, 125: portus rauca gemit, Lucan. V, 218: *dus ook* rauca — saxa sonabant, Virg. Aen. V, 866. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* nisi rumor jam raucus erit factus, Cic. ad Div. IX, 2 post med., i. e. *wat was gaan liggen*: causidici, Martial. IV, 8, 2, i. e. *die zich* (*bijkans*) *heesch schreeuwen*: *en* chartae raucae, Martial. VIII, 67, 3, i. e. *kunne papieren*, *klaagschriften*. *Dus ook* cognitores rauci, Ibid. X, 5, 4, i. e. *die zich bijkans heesch schreeuwen*: *dus ook* cohors, Juvenal. VI, 514, *van de Priesters van Cybele*, *uit hoofde van hun gestadig geschreeuw*: *dus ook* vicinia rauca reclamat, Horat. Ep. I, 17, 62, i. e. *tot heeschwordens toe*, *zonder ophouden*.

RAUDUS *of* RODUS *of* RUDUS; ĕris, n. *eigenlijk ertz*, *of een stukjen ertz*: *ook wel eene metalen of koperen munt*, *bij voorb.* olim aera raudera dicebantur. Val. Max. V. 6, 3: Cum rudera milites jacerent, Liv. XXVI, 11, *alwaar het misschien stukjens ertz*, (*koper*) *of kleine munten*, *bij voorb.* asses, *geweest zijn*. Rodus *heeft* Festus. *Hier van komt* porta Rauduscula, Varr. L. L. IV, 34: *of* Rodusculа, Paul. ex Festo: *of* Rudusculana, Fest.: *of* Rausculana, Val. Max. V, 6, 3, *eene poort te Rome*, *of omdat hij van metaal*, *of met metaal beslagen was* (Varro): *of van het metalen beeld van Cipus*, *waar deze poort mede versierd was*, Val. Max.

RAUDUSCŬLA *of* RAUDUSCULĀNA PORTA, *zie* Raudus.

RAUDUSCŬLUM, i, n. *van* raudus (*misschien* scil. aes), i. e. *een klein stukjen ertz*, *metaal*, *of koper*, *gemunt of ongemunt*: *van daar in gemeenzamen stijl of scherts*, *wat weinig geld*, *of een klein sommetjen*, Cic. Att. IV, 8. VII, 2 post med. XIV, 14: *ook schrijft men* Rodusculum *en* Rudusculum, *beide heeft* Festus, *het eerste in* Rodus, *het laatste in* Rudusculana.

RAVĬDUS, a, um, *misschien graauwachtig*, *graauw*, *of donkerkleurig*, *bij voorb.* ravidi vel nigrantes oculi (gallinaceorum), Colum. VIII, 2, 9.

RAVILLUS, a, um, *misschien wat graauwachtig*, *of donkerkleurig*, *bij voorb.* ravillae (feminae), Fest., i. e. *graauwachtige of donkerkleurige oogen hebbende*.

RAVĬO, ire, *zich heesch praten*, *bij voorb.* nego & negando ravio, Plaut. Poen. III, 5, 33: cf. Fest. in Ravim.

RAVIS, is, f. *de heeschheid*, *bij voorb.* usque ad ravim poscam, Plaut. Aul. II, 5, 10, *tot de heeschheid*, *d. i. tot ik heesch word*: expurgabo omnia ad raucam ravim, Plaut. ap. Non. 2. n. 730: Ravim antiqui pro raucitate dicebant, Fest., *alwaar aangehaald wordt* prius ad ravim poscaris quam cet. *uit* Caecilius: boando purgant ravim, Apul. Flor. 3 prope fin. p. 137, 36 Elm., i. e. *de slijm*, *waar door de heeschheid ontstaat*.

RAVISTELLUS *voor* Gravastellus, Plaut. Epid. V, 1, 10, *leest* Festus *in* Ravi, *daar hij toch ook* Gravastellus (*in* Gravastellus) *daar uit aanhaalt*, *waar het vermoedelijk dezelfde plaats is*.

RAUSURUS *is van* Raucio.

RAVUS, a, um, *is waarschijnlijk ons graauw*, *met voorzetting van de G*: *van daar* 1) *graauw of graauwachtig*, *of donkerkleurig*, *bij voorb.* oculi, Varr. R. R. II, 2 *en* 9. Plin. H. N. XI, 37. Sect. 55: lupa rava, Horat. Od. III, 27, 3: Festus *zegt* ravi coloris adpellantur, qui sunt inter flavos & caesios. *Wanneer* Plinius loc. cit. *van de oogen* ravi *zegt*, *dan drukt* Aristoteles *het uit door* χαροποί, *d. i. donkerkleurig*, *graauwachtig*, *of ook geelachtig*. *Ook* Cic. Acad. IV, 33, mare ravum, *gelijk* Nonius *leest*: *maar de* Edit. Davil. & Ernest. *heeft* flavum. *Gelijk als donker*, *hel enz.*, *zoo wel van kleuren als de stem gezegd wordt* (*zie* clarus, fuscus), *dus ook hier*: *van daar* 2) *heesch*, *niet hel klinkend of sprekend*, *bij voorb.* vox, Verrius ap. Fest.

RAVUSCŬLUS, a, um, *zie* Rabusculus.

REA, ae, f. *is het zelfde van vrouwen*, *wat* reus *van manspersonen is*, *schuldig*, *aangeklaagde*, *beschuldigde*, Cic., *zie* Reus.

READOPTO, *zie* Readopto.

READSUMO, *zie* Reassumo.

REAPSE *voor* re ipsa, *in de daad*, *in de daad zelve*, Cic. ad Div. IX, 15 in. Cic. Leg. III. 8 in. Fin. V, 10 in. Div. I, 37. Plaut. Truc. IV, 3, 41. Senec. Ep. 108 post med. *Ook gescheiden*, *bij voorb.* dum re non sit tamen apse, Lucret. II, 658.

REATUS, us, m. *een woord*, *het welk* Messala, *ten tijde van Keizer* Augustus *het eerste gebruikt zal hebben*, *volgens* Quintil. VIII, 3 ante med. §. 34. 1) *wanneer men aangeklaagd is*, *de staat van eenen beschuldigden*, *staat van beschuldiging*, *bij voorb.* in reatu esse. Pandect. XLVIII, 9, 25, *een beschuldigde zijn*: *dus ook* qui longo tempore in reatu agunt, Ibid.: si det iniqua tibi tristem fortuna reatum, Martial. II, 24, 1, i. e. *wanneer gij beschuldigd zult worden*: revocato ad reatum, Justin. IV, 4, i. e. *om zich als gedaagde te verdedigen*. 2) *de schuld of de misdaad*, *in zoo ver men daar van beschuldigd wordt*, *of kan worden*, *beschuldiging*, *verwijt*, *bij voorb.* cur justae ultionis reatum istum sustineam? Apul. Met. III ante med. p. 132, 10 Elm., i. e. *waarom zal mij dat tot verwijt verstrekken? tot eene misdaad gerekend worden*, *dat ik mij gewroken heb?* sed malae conscientiae reatum intra me sustinebo, si, quod bonum mihi videtur, dissimulavero, Ibid. VII ante med. p. 191, 31 Elm., i. e. *verwijt van een kwaad geweten*: 3) *de kleding of gedaante van eenen gedaagden*, *bij voorb.* mulier reatu miraque tristitie deformis, Apul. Met. IX post med. p. 231, 2 Elm.

REBELLATĬO, onis, f. *vernieuwing des oorlogs*, *bijzonder van eene overwonnen natie*, Tacit. Ann. XIV, 31. Val. Max. VII, 3, 9 (extern.).

REBELLATRIX, icis, f. *eene*, *die den oorlog vernieuwt*, *of dikwijls vernieuwt*, *bijzonder tegen haren overwinnaar*, *bij voorb.* provincia, Liv. XL, 35 extr.: Germania, Ovid. Trist. III, 12, 47.

REBELLĬO, onis, f. *de vernieuwing des oorlogs*, *bij voorb. van eene overwonnen natie*, *bij voorb.* rebellionem facere, Caes. B. G. IV, 38: *en meermaalen*, *bij voorb.* Liv. VIII, 14. Tacit. Ann. I, 55: *ook kan men het*, *afval*, *opstand*, *rebellie*, *vertalen*, *bij voorb.* Germaniae, Sueton. Calig. 51: cf. Tacit. Ann. III, 40. XII, 19. Hist. II, 11.

REBELLIS, e, 1) *den oorlog weder vernieuwende*, *vernieuwer des oorlogs*, *bijzonder jegens zijnen overwinnaar*, *rebellisch*, *bij voorb.* Gallumque rebellem, Virg. Aen. VI, 858: Aeneadae, Ibid. XII, 185: motus, Claudian. de VI consul. Honor. 213. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* Amor, Ovid. Rem. 246: detrectat onus cervice rebelli, Claudian Proserp. I, 155, i. e. *wederspannig*, *rebellisch*: flammas rebelles seditione rogi, Stat. Theb. I, 35.

REBELLĬUM, i, n. i. q. rebellio, *krijgsvernieuwing*, Liv. XLII, 21, *meer komt het wel niet voor*.

REBELLO, avi, atum, are, *den oorlog weder aanvangen*, *den krijg vernieuwen*, *bijzonder van een overwonnen natie enz.*, *wanneer men het somtijds rebelleren*, *ook afvallen*, *of opstaan*, *kan vertalen*, *wanneer het hetzelfde is*, *als den oorlog weder aanvangen*, *bij voorb.* si plures rebellare coepissent, Hirt. B. G. VIII, 44: in Veliternos, quod — rebellassent, — saevitum, Liv. VIII, 14: si elapsus foret, mox gravius rebellaturum, Liv. XXXIII, 12 extr.: multas gentes rebellantes compescuit,

pefcuit, Juftin. XI, 2: Volfci rebellarunt, Liv. II, 42: cf. III, 10 prope fin. XL, 35. *Ook het vechten weder aanvangen, bij voorb.* tauro mutarus membra rebello, fcil. *met* Hercules, Ovid. Met. IX, 81: *van daar Tropisch, rebelleren, d. i.* a) *zich wederzetten, wederstreven, als 't ware er tegen kampen, opstaan, bij voorb.* pudor, Senec. Agam. 137: Rebellat faepe humor, Plin. H. N. XIII, 12 poft med.: ille dirus callidi monftri (i. e. fphingis) cinis in nos rebellat, Senec. Oedip. 106. b) *weder voortbreken, zich weder vertoonen (van kwade dingen), bij voorb.* Credunt, rebellare vitia, Plin. H. N. XXV, 13 extr., i. e. redire: rebellante taedio, Plin. H. N. XXVI, 1.

REBITO, ĕre, i. q. redeo, *teruggaan, terugkomen, wederkomen,* Plaut. Capt. II, 3, 20 *en* 49. III, 5, 89.

REBŌO, are, 1) *terug klinken, een weêrklank (Echo) van zich geven, bij voorb.* templa reboant citharis, Lucret. II, 28: reboant fylvae & Olympus, Virg. Georg. III, 223: reboat fragor, Claudian. de VI conful. Honor. 617; *doch het kan ook enkel hoeten, klinken, luiden, zie het volgende.* 2) *klinken, luiden, bij voorb.* hinc rupti reboant poli, Sil. XVII, 256: reboatque fuperbis urfa lupis, Val. Fl. III, 634, i. e. *de beer bromt (vrolijk) tegen den wolf; alwaar men den* Dativus *moet opmerken:* fylvae, templa, *zie hier voor:* tympana, Catull. LXII, 21: tuba reboat bombum raucum, Lucret. IV, 550, *alwaar de* Accufativus *is op te merken: ook de* Accufativus *des persoons, waar van het klinkt, bij voorb.* reboat te pinus, Nemefian. Ecl. I, 73: fcopuli omnes ac luftra ferarum Pyrenen reboant, Sil. III, 439.

REBULLĬO, ivi, itum, 4. 1) *bruisschen, opbruisschen, bij voorb.* vinum rebullire, Apul. Met. IX poft med. p. 233, 8 Elm. 2) Active, *voort laten bruisschen, uitstoten, bij voorb.* fpiritum, Apul. Met. I med. p. 108, 16 Elm. *Dus ook* lucerna fervens oleum rebullivit in humerum, Apul. Met. V poft med. p. 170, 26 Elm.; *doch ook kan* oleum fervens *de* Nominativus, *en* lucerna *de* Ablativus *zijn, voor* ex lucerna; *dan behoort het tot n.* 1: *de zin is dezelfde; doch het eerste schijnt beter.*

RECALCĬTRO, are, *achter uitslaan, de beenen terug werpen,* Horat. Sat. II, 1, 20.

RECALCO, are, *weder trappen, op nieuw in treden, of betreden, bij voorb.* humum, Colum. II, 2. §. 19: veftigia priora, Apul. Met. VI ante med. p. 181, 16, i. e. *de vorige voetstappen weder betreden, denzelfden weg weder terug gaan.*

RECALEFACĬO *en meermaalen* RECALFACĬO, eci, actum, 3. (Paffiv. Recalfio, actus fum) *weder warm maken, bij voorb.* telum fanguine recalfecit, Ovid. Met. VIII, 444: rurfus recalfiunt, Scrib. Larg. compof. ult.: *van daar Tropisch, bij voorb.* recalface mentem, Ovid. Art. II, 445.

RECĂLĔO, ui, 2. *weder warm zijn: of enkel warm zijn, bij voorb.* recalent noftro Tiberina fluenta fanguine, Virg. Aen. XII, 35. Not. *Het* Perf. recaluere, Flor., *behoort voegzamer tot* Recalefco.

RECALESCO, ui, 3. 1) *weder warm worden, bij voorb.* cineres Theffalici incendii (i. e. proelii) recaluere, Flor. IV, 2. § 53: Cum motu recalefcunt, Cic. Nat. D. II, 10; *doch, het kan ook enkel heeten, zich warmen, warm worden,* 3) *Tropisch, bij voorb.* tepidam recalefcere mentem, Ovid. Remed. 629: laboriofum iftud — recalefcere ex integro & refumere impetum (fcribendi) fractum omiffumque, Plin. Ep. VII, 9, 6; *ook behoort hier toe uit n.* 1 cineres incendii Theff. recaluere, Flor., *dewijl het daar Tropisch staat.*

RECALFACĬO, RECALFĬO, *zie* Recalefacio.

RECALVASTER, tri, m. *misschien ten deele kaal, kaalhoofdig, bij voorb.* ut — comatum & crifpulum malis quam recalvaftrum, Senec. Ep. 66 med.

RECALVUS, a, um, *kaalhoofdig, kaalhoofd, kaalkop,* Plaut. Rud. II, 2, 11.

RECANDEO, ui, 2, i. q. candeo, *schijnt niet voor te komen: het* Perf. *zie in* Recandefco, *waar toe het gemeenlijk behoort.*

RECANDESCO, dui, 3. 1) *weder wit worden, of enkel, wit worden, bij voorb.* percuffa recanduit unda, Ovid. Met. IV, 529. 2) *weder heet of gloeiend worden, ontgloeien, bij voorb.* terra recanduit aeftu, Ovid. Met. I, 435: *van daar Tropisch,* recanduit ira, Ovid. Met. III, 707, i. e. *ontgloeide.*

RECĀNO, ĕre, i. e. recino, *bij voorb.* 1) *zingen, of terug zingen, bij voorb.* ut, cum fenfit accedentem, recanat revocetque, Plin. H. N. X, 33 extr. 2) *terug toveren, de toverij terug drijven en te niet doen, bij voorb.* credunt, ferpentes ipfas recanere & hunc unum illis effe intellectum, Plin. H. N. XXVIII, 22 med., i. e. *dat de slangen de toverij te niet doen.*

RECANTO, are, 1) *terug zingen, terug klinken of tonen, wedergalmen, bij voorb.* recantat Echo, Martial. II, 86, 3. 2) *terug toveren, wegtoveren, door toverij wegdoen, bij voorb.* curas Ovid. Remed. 259. 3) *herroepen, bij voorb.* opprobria, Horat. Od. I, 16, 27. i. e. *inhalen, of weder goed maken.*

RECEDO, effi, effum, 3. *van* cedo, *ik ga enz.* 1) *terug gaan of wijken, van menschen, beesten, of zaken, bij voorb.* undae accedunt & recedunt, Cic. Planc. 6: ruit ille recedens, Virg. Aen. XII, 291: pone nos recede, Plaut. Poen. III, 2, 34: cenfebant in caftra Corneliana recedendum, Caef. B. C. II, 30: fed ne a Mutina quidem receffiffe, Cic. Phil. VIII, 7, *doch, alwaar het ook enkel weggaan zijn kan: en zoo is het in meer plaatzen, bij voorb.* Plaut. Rud. III, 5, 7. Bacch. IV, 1, 7: *van daar* a) *van plaatzen, die, als men er van daan reist, schijnen terug te wijken of te deinzen, bij voorb.* provehimur portu, terraeque urbesque recedunt, Virg. Aen. III, 72: ubi terra receffit, Ovid. Met. XI, 466: quantum Phafis receffit, Val. Fl. V, 51: tellus pontusque receffit, Sil. III, 157: & Troja recedit, Stat. Theb. I, 549: cf. Val. Fl. II, 8. b) *van plaatzen, die op een van ons afgelegen oord liggen, en als 't ware terug gegaan zijn, bij voorb.* Anchifae domus receffit, Virg. Aen. II, 300, i. e. *lag afgelegen:* quacunque receffit regia i. e. quoscunque receffus & cubicula habet, Catull. LXIII, 43. *Ook anders van de ligging van plaatzen, bij voorb.* Macedonia in folis occafum recedens, Plin. H. N. IV, 10, i. e. *zich uitstrekkende:* Magna Graecia in tres finus recedens Aufonii maris, Ibid. III, 10: Gens Cappadocum longiffime Ponticarum omnium introrfus recedit, Ibid. VI, 7: litora in portum recedentia, Senec. ad Marc. 18: Palaeftina, qua recedit intus, Damafcena (vocatur), Plin. H. N. V, 12: *ook van andere dingen, bij voorb.* contra parietem zotheca eleganter recedit, Plin. Ep. II, 17, 21: quaedam (*bij de schilderkunst*) eminere in opere, quaedam receffiffe credamus, Quintil. II, 17 med.: pendent lacerti, papillae jacent, venter receffit, Plin. Epift. III, 6, *is terug getreden, ligt inwaards, gevolglijk, steekt niet uit.* 2) *voortgaan, afgaan, zich verwijderen, afwijken, eigenlijk en Tropisch, bij voorb.* recede de medio, Cic. Rofc. Am. 38, i. e. *ga voort, verwijder u:* ex loco recedit, Hirt. B. G. VIII, 27: in ventos vita receffit, Virg. Aen. IV, 705: ab armis, Cic. Rofc. Am. 6: a confpectu fuorum, Nep. Chabr. 3: a caritate fuorum, Ibid. Alcib. 8: in otia, Horat. Sat. I, 1, 32: longius, Virg. Georg. IV, 191: thalamo *voor* ex thalamo, Ovid. Met. IX, 700: *dus ook* loco, Plaut. Amph. I, 1, 84: recedere rebus odores Lucret. IV, 699: fic numquam corde recedit nata tua, Stat. Sylv. V, 5, 55: ab oppugnatione, Hirt. B. G. VIII, 40: a vitio, Plin. Epift. IX, 5: receffet (*voor* receffiffet) vita patrio corpore, Plaut. Merc. prol. 73: a verbo, ab aequitate, Cic. Caecin. 20: ab officio, Cic. Off. III, 4: a confuetudine, Cic. Quint. 21: a vita, Cic. Tufc. IV, 17, i. e. *sterven: van daar van dingen, die gescheiden worden, bij voorb.* caput a noftra citius cervice recedet, Ovid. Pont. II, 8, 65: Ante receffiffet caput hoc cervice, Ovid. Her. XVI, 153: Melopepones — ftatim a pediculo recedunt, Plin. H. N. XIX, 5: recedentes ab offibus carnes, Ibid. XXII, 8: fragmentum a fragmento recedit, Celf. VIII, 7: cum res ab eo, quicum contraxiffet, receffiffet & ad heredem perveniffet, Cic. Quint. 11: Sic illi amores & invidiofa conjunctio non ad occultam recedit obtrectationem, fed ad bellum fe erumpit, Coel. in Cic. epift. ad Div. VIII, 14. 3) *aan een' kant, ter zijde gaan, bij voorb. om te slapen enz., bij voorb.* pigritiam recedendi cet., Petron. 87: *van daar* in otia, *zich te rust begeven (van zijn lastig beroep),* Horat. Sat. I, 1, 31. 4) *gaan, bij voorb.* in caftra Corneliana, Caef.: in ventos, Virg., *zie hier voor:* a Mutina, a confpectu, ex loco, loco cet., *zie met meer hier voor.* Not. a) receffet *voor* receffiffet, Plaut. Merc. Prol. 73: *dus ook* receffe *voor* receffiffe, Lucret. III, 69. b) paffive, *bij voorb.* ab emtione quin recedi poffit, dubium non eft, Pandect. II, 14, 57, i. e. *dat men afgaan kan enz.:* fi ex venditione receffum fuerit, Ibid. XX, 6. 10. c) Particip. Receffus, a, um, Adjective, *verwijderd: van daar* fcena receffior, Vitruv. I, 8.

RECELLO, ĕre, *terugslaan,* 1) intranfitive, *bij voorb.* terra retro recellit, Lucret. VI, 572, i. e. *zich terug buigen, of bewegen:* libramento recellente, Liv. XXIV, 34, i. e. *vloog (voer) terug.* 2) Active, *bij voorb.* nates, Apul. Met. X poft med. p. 249, 19 Elm., i. e. *terug buigen:* totum corporis pondus in poftremos poplites recello, Ibid. VII poft med. p. 198, 27 Elm.

RECENS, tis, *het geen nog niet lang geleden, geschied, gewassen, geduld, genoten, verkregen of aangekomen is, het geen nog niet moede is, versch, frisch, nieuw; nieuwlings verkregen, of geleden, geboren, geschied enz., bij voorb.* injuria, Caef. B. G. I, 14: non modo antiquis viris, fed his recentibus, Cic. Mur. 8, i. e. *nieuwe, d. i. die onlangs geleefd hebben en nog leven: dus ook* recentiores *de*

de nieuweren, *bij voorb. Wijsgeeren*, Cic. Fin. II, 26: caespes, Caes. B. C. III, 96, *versche kluiten*: victoria, Caes. B. G. V, 47: memoria recentior, Cic. Nat. D. II, 2, i. e. *de nieuwe tijden*: lac recens, Ovid. Art. III, 627, *versche melk*: *dus ook* herbae, Ovid. Fast. V, 123: aqua, Ovid. Pont. III, 4, 56: quam si major recentis freti vis incesserit, Colum. VIII, 17, 4: aqua recentissimi rigoris, Ib. IX, 14, 7: ros, Lucret. II, 319: ferens dominae mandata recentia secum, Ovid. Her. XIII, 145: animae recentes i. e. quae modo a corporibus sejunctae ad inferos descenderunt, Ovid. Met. VIII, 488. Senec. Herc. fur. 722: alter ferunt inveterata, alter recentia, Cic. Tusc. IV, 17: flos, Ovid. Fast. IV, 346: toga, *een nieuw overkleed*, Pers. I, 15: serta recentia, Virg. Aen. I, 417 (421): beneficia, Liv. XXXII, 22: vestigia verberum, Liv. II, 23: documentum, Liv. I, 52: animus, Liv. XXI, 52: clamor, Plin. Paneg. 23: bella recentissima, Liv. XXXVIII, 45: catuli recentes, Varr. R. R. III, 12, i. e. *eerstgeboren*: epistola recentissima, Cic. Att. VIII, 15, i. e. *uw nieuwste, jongste brief*: sol, Pers. V, 54, i. e. *de morgen, het Oosten*: recentes (milites), Caes. B. G. V, 16. VII, 25 *en* 48, i. e. *versche Soldaten, die nog niet gevochten hebben, of nog niet moede zijn*: *dus ook* equi, Ovid. Met. II, 63, *versche paarden, die eerst beginnen te trekken*: *van daar* recenti re, Cic. Verr. I, 53: *of* negotio, Ibid. 39, *gevolglijk, op heeter daad*: *ook zegt men daar voor* in recenti, Pandect. XLVIII, 19, 25. *verders*, recens caede locus, Virg. Aen. IX, 455, i. e. *eene plaats, waar noch onlangs bloed vergoten is, waar het bloed nog versch is*: poena recentia rivis, Ibid. VI, 674: *van daar* recens in re i. e. *nieuw in iets, het thans eerst ervarende*, *bij voorb.* in dolore, Tacit. Ann. III, 1: *ook enkel* dolore, Ibid. I, 41: *dus ook* recentior in dolore, Auct. ad Her. II, 7, i. e. *nieuwer, ongewoner enz.* *Bijzonder zegt men* recens a, *bij voorb.* pullus a partu recens, Varr. R. R. II, 8, i. e. *zoo eerst geboren*: recens a vulnere Dido, Virg. Aen. VI, 450, i. e. *die nog eene versche wond heeft*. *Verders*, recens ab illorum aetate fuit, Cic. Nat. D. III, 5, i. e. *heeft niet lang na hen geleefd, was niet ver van hunnen leeftijd, leefde kort daar op*: viros a diis recentes, Senec. Ep. 90 extr., i. e. *van Goden gesproten*: magnifica Demetrii nostri vox, a qua recens sum, sonat adhuc & vibrat in auribus meis, Senec. de provid. 3: Hannibalem recentem ab excidio Sagunti Iberum transisse, Liv. XXI, 16, i. e. *terstond na enz.*: homines a Roma recentes, Cic. Att. XVI, 7 in., i. e. *die eerst van Rome gekomen is*: *ook volgt* e *of* ex, *bij voorb.* cum e provincia recens esset, Cic. Verr. Act. I, 1. Not. recentem novam (rem), Cic. ad Div. XI, 21 med., *alwaar novam weg kon blijven*. *Ook staat* recens *Adverbialiter*, *versch, eerst, nieuwlings, jongstleden, onlangs*, *bij voorb.* puer recens natus, Plaut. Cist. I, 2, 16, i. e. *eerst of onlangs geboren*: scena croco perfusa recens est, Lucret. II, 416: recens ad Regillum accepta calamitas, Liv. II, 22: cutis recens detracta, Sallust. ap. Serv. ad Virg. Georg. III, 155: recens cives, Ovid. Am. III, 8, 11: Romam recens conditam commigrans, Sueton. Tiber. 1: Recens censuerant patres, Tacit. Ibid. II, 10, i. e. *onlangs*.

RECENSĔO, sui, *situm en sum*, 2. *het doorgaan, deels, om het te beschouwen of te onderzoeken, deels om het te tellen, deels, om te zien, wat er aan ontbreekt enz., waarom men het kan vertalen, dan doorgaan, dan onderzoeken, dan monsteren, en tellen*, *bij voorb.* numerum suorum, Virg. Aen. VI, 681, i. e. *doorgaan, doorlopen*: exercitum, Liv. I, 16, i. e. *monsteren*: captivos, Liv. VI, 25. XXVI, 49, i. e. *doorgaan, bezichtigen, onderzoeken*: cladem, Liv. X, 36, i. e. *de nederlaag onderzoeken, d. i. zien, of doorgaan, hoe veel men verloren heeft*: captivos ordine pisces, Ovid. Met. XIII, 942: equites (*van den Censor*), Liv. XLIII, 16 in.: *dus ook* senatum, Sueton. Vesp. 9: *verders* haec (scil. multa millia militum) in Aeduorum finibus recensebantur numerusque inibatur, Caes. B. G. VII, 76: tonsuris interesse & vellera ad numerum pecoris recensere, Colum. XII, 3 post med.: vestem servitiorum & ferramenta bis singulis mensibus recensere, Ibid. XI, 1 post med. §. 21, i. e. *doorzien, overtellen, inzien, hoe alles geschapen staat*: pecus & familiam, Ibid. I, 8 extr.: ut post recenserentur, Gell. XVII, 10, i. e. *om het weder door te lopen, tot verbetering*: *van daar* 1) *doorgaan, doorlopen*, *bij voorb.* signa recensuerat bis sol sua, Ovid. Fast. III, 575. 2) *verhalen*, *bij voorb.* fortia facta recense, Ovid. Her. IX, 105: haec recensente pistore, i. e. narrante, Apul. Met. IX post med. p. 229, 2 Elm. Not. Particip. Praeter. Passivi *is* Recensus *en* Recensitus: a) Recensus, a, um, *bij voorb.* recenso senatu, Sueton. Vesp. 9: qui recensi essent, Ibid. Caes. 41. b) Recensitus, a, um, *bij voorb.* recensitis fastis, Claudian. in Eutrop. II, 60: recensito senatu, Suet. Vesp. 9 *alwaar de* Ed. Ernest. recenso *heeft*.

RECENSĬO, onis, f. *het doorgaan, onderzoek, monsteren*, *bij voorb. des Censors*, Cic. Mil. 27. *dus ook* ne qui novi coetus recensionis causa moveri possent, Sueton. Caes. 41 extr.; *doch, het kan hier ook zijn, het onderzoek, of iemand zekere weldaad, bij voorb. graan enz., verdient*.

RECENSITĬO, onis, f. i. q. recensio, *het doorgaan, of onderzoek*, *bij voorb.* recensitione servorum facta, Pandect. X, 4, 3 ante med.

RECENSITUS, a, um, *zie* Recenseo.

RECENSUS, us, m. i. q. recensio, *het doorgaan, onderzoek, monstering*, *bij voorb.* populi recensum egit, Sueton. Caes. 41 *en* Aug. 40: *dus ook* recensum (scil. populi) egit, Liv. Epit. 115.

RECENSUS, a, um, *zie* Recenseo.

RECENTER, *nieuwlings, heel versch, zoo eerst*, *bij voorb. gevangen* (captus), Pallad. I, 26: recenter lecta poma, Ib. in April. 4 extr.: quam recentissime stercorato solo, Plin. H. N. XVIII, 23: res recentissime gestae, Justin. XXX, 4.

RECENTO, are, (*van* recens) *vernieuwen*, Mattius ap. Gell. XV, 25.

RECEPTACŬLUM, i, n. 1) *alles, waar in iets geborgen wordt, bergplaats, verblijf, magazijn*, *bij voorb.* cibi, Cic. Nat. D. II, 54, i. e. *bergplaats*: *ook met den* Dativus, *bij voorb.* mercibus, Liv. XXXVIII, 30, *voor de waaren, d. i. magazijn, pakhuis*: subterranei specus suffugium hyemi & receptaculum frugibus, Tacit. Germ. 16: *ook zonder* Casus, *bij voorb.* perdices spina & frutice sic muniunt receptaculum, ut contra feras abunde valleentur, Plin. H. N. X, 33 post med.: collocentur in castello tres fistulae, intra receptacula conjuncta, Vitruv. VIII, 7. 2) *plaats, waar iemand zich onthoudt*, *bij voorb. om zich te verbergen enz., verblijfplaats, sluiphoek, schuilhoek, schuilplaats*, *bij voorb.* hostium, Liv. I, 33: fugae, Liv. VIII, 19: infula — receptaculum perfugarum, Tacit. Ann. XIV, 29: huc redeunt juvenes, hoc senum receptaculum, Ibid. Germ. 46: militum Catilinae, Cic. Pis. 5: receptacula ad detrectandam militiam, Caes. B. G. VII, 14.

RECEPTĀTOR, oris, m. *die opneemt, opnemer*, a) *van menschen*, *bij voorb. die dieven, rovers, opnemen, wanneer het hetzelfde is als heeler*, *bij voorb.* furibus, raptoribus, receptatoribus, Pandect. I, 15, 13, i. e. *heelers*: non tantum qui rapuit, verum is quoque, qui recepit, tenetur; quia receptatores non minus delinquunt quam adgressores, Ibid. XLVII, 16, 1: *en deze Titel heeft het opschrift* de receptatoribus. b) *van levenloze dingen*, *bij voorb.* ille latronum occultator & receptator locus, Cic. Mil. 19: Rhenus receptator hostium atque defensor, Flor. III, 10 ante med. §. 9.

RECEPTICĬUS *of* RECEPTITIUS, a, um, 1) *heet in Rechten, het geen iemand uitbedingt, uitzondert*, *bij voorb. bij verkoop, huwelijks-contract enz.*: *van daar* servus, Cato ap. Gell. XVII, 6, i. e. *die aan de vrouw eigen is, waar over de man niets te gebieden heeft*; *zoo verklaart het* Gellius; *maar* Verrius Flaccus *verklaart het anders* (ap. Gell. & Fest.), *te weten, dat het zij* i. q. servus nequam & nullius pretii, qui, cum venum esset datus, redhibitus ob aliquod vitium receptusque sit; *maar, deze verklaring verwerpt* Gellius *aldaar*. 2) *wat bedongen is*, *bij voorb.* dos, Pandect. XXXIX, 6, 31.

RECEPTĬO, onis, f. 1) *het wedernemen*. 2) *de opneming*, *bij voorb.* quid tibi hac receptio ad te est meum virum? Plaut. Asin. V, 2, 70, *voor* viri mei i. e. *wie heet u mijn' man op te nemen? Waarom neemt gij mijn' man bij u op?*

RECEPTITIUS, a, um, *zie* Recepticius.

RECEPTO, avi, atum, are, i. q. recipio, *bij voorb.* 1) *wedernemen, weder tot zich nemen*, *bij voorb.* hastam, Virg. Aen. X, 383: quod missum est ex aetheris oris, id rursum coeli relatum templa receptant, Lucret. II, 1000, i. e. *nemen weder aan zich, of bekomen weder*: placido natura receptat cuncta sinu, Lucan. VII, 810: *van daar weder bekomen, of wederkrijgen*, *bij voorb.* animam, Lucret. III, 504: id rursum coeli — templa receptant, Lucret., *zie hier voor*. 2) *aannemen, opnemen*, *bij voorb.* mercatores, Liv. V, 8 in., i. e. *opnemen*: aliquem ad se, Terent. Hec. V, 1, 16, i. e. *in zijn huis laten uit en ingaan, verblijf vergunnen*: natura receptat cuncta, Lucan., *zie hier voor*: *van daar* a) se *zich ergens heen begeven*, *bij voorb. om daar te zijn of te wonen enz.*, *bij voorb.* quo in tectum te receptes, Terent. Heaut. V, 2, 15: quo stella se receptet, Virg. Georg. I, 336, b) *koesteren, beschutten*, *bij voorb.* eodem subsidio obaerati adversum creditores receptabantur, Tacit. Ann. III, 60. 3) *terug trekken of nemen*: *van daar* se, *terug trekken, retireren*, *bij voorb. Tropisch*, mare, qua multa litus se valle receptat, Pers. VI, 8, i. e. *een dal maakt*. 4) *beloven, toezeggen*: *van daar toestaan, inruimen*, *bij voorb.* facere id si receptent, Lucret. I, 668, *doch de* Ed. Creech

Creech. *heeft* reparcent, *het welk* Creech *verklaart* libenter facere.

RECEPTOR, oris, m. 1) *wederbekomer, wederkrijger.* 2) *opnemer, koesteraar, heeler, bij voorb.* praedonum, Tacit. Ann. IV, 23: *dus ook* furum, Pandect. I, 18, 13: abigeorum, Ibid. XLVII, 14, 3.

RECEPTRIX, icis, f. 1) *eene opneemster, bij voorb.* cum receptrix sit naturarum ad diversa tendentium, Apul. de mundo med. p. 66, 17 Elmenh.: terra sola in se consistens omnium est receptrix, omniumque generum restitutrix, Ibid. ad Asclep. post init. p. 77, 30 Elm.: *van daar* 2) *in een' kwaaden zin, opneemster, heelster, bij voorb.* Messana tuorum adjutrix scelerum, praedarum ac furtorum receptrix, Cic. Verr. IV, 8: *dus ook* furtorum. Ibid. V, 62 in.

RECEPTUM, *zie* Recipio.

RECEPTUS, us, m. 1) *het terugnemen, terugtrekking, bij voorb.* sententiae, Liv. IV, 57, i. e. *verandering enz.* 2) *terugtogt, terugmarsch, retirade, afdeinzing, is menigvuldig, bij voorb. van een leger, bij voorb.* finitimus, Liv. XXII, 12: Caesar receptui suorum timens, Caes. B. C. III, 46: receptui consulebant, Ib. 69: dare alicui (*bij voorb.* militibus) receptum, Ibid. I, 46, i. e. *bezorgen*: signum receptui, Cic. Phil. XIII, 7, *het teken tot den aftogt, terugtogt*: signum receptui dare, Liv. II, 62. Curt. IV, 6, 10: receptui canere *heet deels den aftogt blazen, bij voorb.* Caes. B. G. VII, 47, Caesar receptui cani jussit: *deels den terugtogt laten blazen, bij voorb.* Poenus receptui cecinit, Liv. III, 22. XXII, 29: receptui canente senatu, Cic. Phil. XII, 3. *Ook Tropisch, bij voorb.* A quibus (molestiis) cum cecinit receptui, Cic. Tusc. III, 15 extr., i. e. *als hij daar van terug trekt, aftrekt:* hanc vitam cogitatione praesumo, ut primum ratio aetatis receptui canere permiserit, Plin. Ep. III, 1 extr.: cecinit (tuba Tritonia) jussos inflata receptus, Ovid. Met. I, 340: cane, Musa, receptus i. e. desine, Ibid. Trist. IV, 9, 31: praeter non tutissimum a malis consiliis receptum, Liv. XXVIII, 25 extr., i. e. *nalating, aflating daar van.* 3) *toevlugt, retirade, gelegenheid tot toevlugt, bij voorb.* habere se ad Caesaris gratiam receptum, Caes. B. C. I, 1: tutum receptum ad expertam clementiam fore, Liv. III, 2: in quos (clivos) tutus receptus fuit, Liv. II, 65. 4) *toevlugt, d. i. toevlugtplaats, bij voorb.* nullum alium receptum Antonium habere, nisi in his partibus, Planc. in Cic. ep. ad Div. X, 21: Ne receptum amittam, Pompej. ad Domit. a in. Cic. ep. ad Attic. VIII post. Ep. 12: tutique receptus, Virg. Aen. XI, 527. 5) spiritus, Quintil. XI, 3, 32, *het ademhalen.*

RECEPTUS, a, um, *zie* Recipio.

RECESSIM, *teruggaande, rugwaards, bij voorb.* recessim cedam, Plaut. Cas. II, 8, 7, *ik wil rugwaards gaan.*

RECESSIO, onis, f. i. q. recessus, *het teruggaan, bij voorb.* recessionibus venti, Vitruv. I, 6 post med.

RECESSUS, a, um, *zie* Recedo.

RECESSUS, us, m. 1) *het teruggaan, teruggang, terugtogt, bij voorb.* lunae, Cic. Div. II, 14: bestiis natura dedit accessum ad res salutares, a pestiferis recessum, Cic. Nat. D. II, 12: recessum primis ultimi non dabant i. e. impediebant, quo minus primi recedere possent, Caes. B. G. V, 43: nec, sicut aestivas aves, statim autumno tecta ac recessum circumspicere, Liv. V, 6 in.: Arabicae (gemmae) excellunt candore circuli praelucido neque in recessu gemmae aut in dejectu cet., i. e. quando gemma recedit paulo longius ab oculis cet., Plin. H. N. XXXVII, 6 post med.: *van daar Tropisch, teruggang, het terugtreden, bij voorb.* tum accessus ad causam, tum recessus, Cic. ad Div. IX, 14, i. e. *wanneer men van de zaak weder afgaat, van welke men gesproken heeft:* animi *van den moed*, Cic. Tusc. IV, 7, i. e. *moedeloosheid.* 2) *een afgelegen deel eener plaats, hoek, winkel, bij voorb.* recessus speluncae similis, Ovid. Met. X, 691: longo spelunca recessu, Ovid. Met. XI, 592: Chamaeleoni oculi in recessu cavo, Plin. H. N. XVIII, 33: juxta mare Limyra —, atque in recessu Phellus, Ibid. V, 27: Oceanus Europam recessibus crebris excavans, Ibid. III, 1, i. e. *zeeboezem:* sinus Tarentinus adpellatur ab oppido Laconum in recessu hoc intimo sito, Ib. 11: stipant graves equi recessus Danai & in voto latent, Petron. 89: Graeci κοιλοστομίαν vocant, cum vox quasi in recessu oris auditur, Quintil. I, 5, 32, i. e. *van binnen, gevolglijk hol:* domus in multos diducta recessus, Ibid. XI, 2, 18, i. e. *afgelegen vertrekken, apartementen: van daar Tropisch*, in animis hominum tantae latebrae sunt & tanti recessus, Cic. Marc. 7, i. e. *winkels:* vita hominum altos recessus magnasque latebras habet, Plin. Ep. III, 3: Mihi solitudo & recessus provincia est, Cic. Att. XII, 26, i. e. *is mij een hoek, winkel, d. i. zoo eenzaam, zoo zonder menschen, zonder verkeering;* Grammatica plus habet in recessu, quam fronte promittit, Quintil. I, 4 (5) in., i. e. *in zich inwendig, d. i. daar steekt meer in, dan men denkt.* 3) *eene zitplaats, bij voorb.* marmoreo superi sedere recessu, Ovid. Met. I, 177: *van daar rust of ledigheid, bij voorb.* vegeta ingenia, quo plus recessus sumunt, hoc vehementiores impetus edunt, Val. Max. III, 6, 1.

RECHĂMUS, i, m. i. q. trochlea, *een windas*, Vitruv. X, 2.

RECĬDIVUS, a, um, 1) *het geen weder komt, bij voorb.* febris recidiva, *en enkel* recidiva scil. febris, *bij voorb.* Hippocrates, si alio die febris desisset, recidivam timere sit solitus, Cels. III, 4 post med.: & aliis febribus prodesse traditur; item lacerta — capiat; quo genere & recidivas frequenter abigi adfirmant, Plin. H. N. XXX, 11 extr.: *verders* velut exhausta recidivus pullulet arca nummus, Juvenal. VI, 362, 2) *het geen weder voorkomt, weder hersteld wordt, bij voorb.* Pergama, Virg. Aen. IV, 344. X, 58, i. e. *dat, als 't ware, uit zijne asch weder hervoortkomt, en op nieuw wast; dus ook* gens Phrygum, Sil. I, 106: femina, Mela III, 6 post init. Not. *Men vindt daar voor in MSS. somtijds* redivivus.

RECĬDO, cĭdi, casum, 3. 1) *terug vallen, bij voorb.* etiamsi recta reciderat (navis), Liv. XXIV, 34 extr.: *van daar* a) *terug springen, bij voorb.* ramulum in oculum recidisse, Cic. Div. I, 54. b) *terugkomen, wederkomen, bij voorb. van de koortzen*, ne recidant, Plin. H. N. XXVIII, 16 extr.; *van daar komt juist* febris recidiva, 2) *in 't gemeen vallen, bij voorb.* recidant omnia in terras, Cic. Nat. D. II, 26: e terris in loca coeli, Lucret. I, 1062: *van daar* a) *Tropisch, vallen, d. i. nalaten, verminderen, bij voorb.* contentio nimia vocis reciderat, Cic. Brut. 91 extr. b) *Tropisch, vallen, of vervallen, ergens heen komen, of geraken enz., bij voorb.* in morbum, Liv. XXIV, 29, *in eene ziekte: dus ook* in invidiam, Nep. Alcib. 7: in eandem fortunam, Cic. Sext. 69 post med., i. e. *vallen, geraken, komen:* ut in eam fortunam recideret, Liv. XLIV, 31 extr.: in antiquam servitutem, Liv. XXIV, 32 extr., i. e. *geraken, of weder geraken:* ex quantis opibus quo recidissent Carthaginiensium res, Liv. XXX, 42 extr., i. e. *geraken, vervallen, gezonken, nedergezonken:* huc recidisse cuncta, ut cet., Tacit. Ann. III, 59 omnem suspicionem in vosmet recidere, Cic. Rosc. Am. 29, i. e. *op u valle:* Id puto ad nihil recasurum, Cic. Att. IV, 16 post med., i. e. *tot niet worden, er niets van worden:* illa omnia ex laetitia ad luctum & lacrymas reciderunt, Cic. Sull. 32, i. e. *gekomen:* Omnes in te istaec recident contumeliae, Plaut. Men. III, 2, 51, i. e. *vallen, komen; doch het kan ook zijn, u vergolden worden:* artem musicam recidere ad paucos, Terent. Hec. Prol. II, 38, i. e. *geraakt, komt, d. i. van weinigen behandeld wordt:* Hunc casum ad ipsos recidere posse, Caes. B. G. VII, 1, i. e. *komen, wedervaren:* omnis impensa in cassum recidat, Colum. IV, 3 post med., i. e. *is vergeefsch, eigenlijk, valt in 't vergeefsche:* imperium eo recidere, Liv. IV, 2, i. e. *komt, geraakt, of vervalt:* quorsum tuum responsum recidat, non laboro, Cic. Rosc. Com. 15, i. e. *waarheen het valt, hoe het uitvalt.* c) *vallen, treffen, gestraft worden aan iemand, of geboet worden, bij voorb.* maleficium recidit in illum, i. e. *hij heeft daar voor geboet, zijne straf ontvangen, bij voorb.* pleraque eorum (maleficiorum), quo (i. e. in quos) debuerint, recidisse, Liv. XXV, 31: *Hier toe kan men ook uit het bovenstaande brengen* Omnes in te istaec contumeliae recident, Plaut. Men. III, 2, 54, i. e. *gij zult daar voor moeten boeten.* Not. *De eerste sijllabe staat lang*, Lucret. I, 1062. V, 281. Prop. IV, 8, 44. Ovid. Met. VI, 212. X, 18 *en* 180. Ibid. Her. XIV, 46. *Waarom sommigen in zulke plaatzen deels* Reccidit *deels* Decidit *voor* recidit *schrijven willen, het welk onnodig is.*

RECĪDO, cīdi, cīsum, 3. *afsnijden, versnijden, besnijden, bij voorb.* vepres, Cato R. R. 2: barbam falce, Ovid. Met. XIII, 766: caput ense, Lucan. VIII, 677: comas, Martial. I, 32, 4: ungues, Plin. H. N. X, 35: malleolos ad imum articulum, Ibid. XVII, 2: mella, Pallad. Jun. 2, i. e. *honig uitnemen:* vulnus ense, Ovid. Met. I, 191: gramina morsu, Calpurn. Ecl. II, 45, i. e. *afbijten, afvreten, afscheuren: ook snijden, of stukſnijden, bij voorb.* mala cydonia in brevissimas particulas, Pallad. in Octobr. 20. *Dus ook* recisus, a, um, *bij voorb.* fustis, Horat. Od. III, 6, 40: columnas recisas Africa, Ibid. II, 18, 4: caput, Ovid. Met. IX, 71: ancile ab omni parte recisum, Ibid. Fast. III, 377: sceptrum de stirpe recisum, Virg. Aen. XII, 208: *van daar Tropisch, afsnijden, of besnijden, d. i. uitroejen, beperken, verminderen, bij voorb.* ornamenta, Horat. Art. 447: loquacitatem, Quintil. X, 5 extr.: culpam, Horat. Od. III, 24, 33: furta falce, Ibid. Sat. I, 3, 122: stirpem hostium, Senec. Troad. 1127: nationes ab eodem partim recisas partim repressas, Cic. Provinc. 12: fulgor recisus sideribus i. e. ademtus, Stat. Theb. XII, 310: vitiis a stirpe recisis, Claudian. in Rufin. I, 562 quid tuum primum prohibere & priscum

priſcum ad morem recidere adgrediar? villarumne infinita ſpatia? cet., Tacit. Ann. III, 53. Not. Reciſus, a, um, *ſtaat ook* Adjective, *kort*, *bij voorb.* opus, Vellej. II, 89: tempus reciſius, Pandect. XLVII. 21, 2.

RECINCTUS, a, um, *zie* Recingo.

RECINGO, nxi, nctum, 3. 1) *ontgorden*, *losgorden*, *losmaken*, *het geen gegord was*, *bij voorb.* tunicas, Ovid. Met. I, 398: *van daar* veſtis recincta, Virg. Aen. IV, 518, i. e. *losgegord*, *vrij afhangengende: dus ook* tunica, Ovid. Am. I, 5, 9. III, 1, 51: zona, Ibid. Her. II, 116: *van daar* recingor *ik gorde mij los: van daar, ik leg iet af, daar ik mede gegord of gekleed was*, *bij voorb.* recingor, Ovid. Met. V, 593, i. e. *ik gord mij los*, *d. i. ik ontkleed mij*: recingi ferrum, Stat. Sylv. I, 4, 75. *den degen afdoen*, *afleggen*: ſummumque recingitur anguem i. e. deponit anguem, quo cincta erat, Ovid. Met. IV, 510. 2) *gorden*; *zoo ſchijnt*, recinctus *te ſtaan*, Val. Fl. VIII, 115, cum veſte recincta Labitur ardenti Thaumantias obvia Phoebo.

RECINIATUS, *zie* Riciniatus.

RECINIUM *of* **RECINUS**, *zie* Ricinium.

RECINO, inui, entum, 3. 1) *zingen*, *bij voorb.* parra recinens, Horat. Od. III, 27, 1. *Sommigen verklaren het, kwaade aanwijzingen of voorbeduidzelen geven; doch dit legt niet in* recino, *maar in* parra. *Van daar met den* Accuſativus, *bij voorb.* dictata, Horat. Ep. I, 1, 55, i. e. *opzingen*, *afzingen*. 2) *toonen*, *klinken*, *bij voorb.* in vocibus noſtrorum recinit quiddam & reſonat urbanius, Cic. Brut. 6: *dus ook* cujus recinet nomen imago (i. e. echo), Horat. Od. I, 12, 3, i. e. *van wiens naam — zal klinken? doch, dit kan ook zijn zingen*, *bezingen*, *bij ſlot verliest de zin niets*. 3) *herroepen*, *bij voorb.* Amorem recinendo placaſſet, Apulej. de deo Socrat. poſt med. p. 52, 30 Elm.

RECIPERO, *komt niet zelden voor*, *bij voorb.* Cic. ad Div. XII, 2 in. Liv. VII, 18. XXV, 6. Apul. Flor. 2 p. 351, 27 Elm. *en* Flor. 3 p. 354, 33 Elm.: *doch gewoonlijker is* recupero, *zie* Recupero.

RECIPIO, epi, eptum, 3. *van* re *en* capio, I) *weder of terug nemen* 1) *weder nemen of aangrijpen*, *of aanvatten*, *bij voorb.* arma, Liv. IX, 11: pecuniam mutuam, Martial. III, 40, 4, i. e. *het geleende geld weder nemen*, *weder aannemen*, *en het den ſchuldenaar niet liever ſchenken*: reges, Liv. II, 15, i. e. *weder aannemen*: *van daar* a) *weder innemen*, *bij voorb. eene ſtad*, *bij voorb.* Tarentum, Cic. Senect. 4; *doch het kan ook heeten, wederkrijgen; bij ſlot is de zin dezelfde*. b) *weder krijgen*, *weder bekomen*, *bij voorb.* ſuas res amiſſas, Liv. III, 63: *dus ook uitgeleend geld*, *bij voorb.* centum talenta crediidiſſe eos conſtat & non recepiſſe, Quintil. V, 10, 111: Tarentum, Cic., *zie hier voor*: ſpeciem *de gedaante wederkrijgen*, Liv. VIII, 44: animum, Liv. II, 50. XXI, 5, *den moed of de ziel wederkrijgen*, *d. i. zich herhalen of herſtellen*, *moed vatten*: *dus ook* animum, Terent. Ad. III, 2, 26, *doch*, *alwaar* Bentley *vorgzamer leest* animam (*hetwelk ook in twee* Codd. MSS. *ſtaat*), *d. i. den adem weder krijgen*, *zich van het lopen herſtellen*; *en dus ſtaat* animam recipere, Quintil. VI prooem. 12: *dus ook* anhelitum, Plaut. Epid. II, 2, 20. *Dus ook* ſe, Cic. Somn. Scip. 5. Caeſ. B. G. IV, 34. *en* Liv. X, 28, i. e. *zich hernemen*, *moed grijpen*. c) *in den vorigen ſtand ſtellen*, *weder herſtellen*, *maken*, *dat iemand of iet zich herhale*, *bij voorb.* res adflictas recepturum, Liv. IX, 26: *van daar* animum *of* ſe, i. e. *zich weder herſtellen*, *moed vatten*, *zie hier voor*: *ook* ſe i. e. *zich herhalen*, *d. i. krachten bekomen*, Varr. R. R. II, 5 extr. 2) *terug nemen of trekken*, *bij voorb.* ſagittam, Celſ. VII, 5 ſect. 2, i. e. *uittrekken*: enſem, Virg. Aen. IX, 348, i. e. *tot zich trekken*: recepit ad ſe, Ibid. II, 525: *van daar* (a) *in veiligheid brengen*, *redden*, *bij voorb.* medio ex hoſte recepi, Virg. Aen. VI, 111. (b) *uitnemen*, *zich uitbedingen*, *zich voorbehouden*, *bij voorb. bij een verkoop enz.*, *gevolglijk*, *als 't ware*, *terug nemen*, *bij voorb.* poſticulum, Plaut. Trin. I, 2, 157: ſolum, Craſſ. ap. Cic. Or. II, 55: ruta caeſa, Cic. Topic. 25: pecuniam, Cato ap. Gell. VI, 17: bubus domitis — domino paſcere recipitur; oleris, aſparagis — domini uſui recipitur, Cato R. R. 149: ſi — ſic exceperis, Pandect. XIX, 1, 53. (c) ſe *zich terug begeven*, *terug komen*, *is menigvuldig*, *zoo wel van enkele menſchen*, *in 't gemeen leven*, *als van krijgslieden in den oorlog*, *bij voorb.* quam mox ſe recipiat Geta, Terent. Phorm. IV, 3, 1: Qui cum ad diem ſe recepiſſet, Cic. Off. III, 10 extr., i. e. rediiſſet: recipe te ad nos, Cic. Att. IV, 15: ipſe me Laodiceam recipiebam, Ibid. V, 21: cum e Sicilia me recepiſſem, Cic. Brut. 92: inde ſe in currus recipere conſueverunt, Caeſ. B. G. IV, 33 extr.: e fano ſe recipere, Plaut. Poen. IV, 1, 5: Caeſar Alexandria ſe recepit, Cic. Phil. II, 26 in.: ſe recipere coena *voor* a coena, Apul. Met. III poſt med. p. 137, 1 Elmenh.: *dus ook van een leger*, *wanneer men het vertaalt*, *terugtrekken*, *bij voorb.* eo ſe recipere, Caeſ. B. G. I, 25: intra ſua praeſidia ſe recepiſſet, Nep. II mub. 11: ſi legiones ſe recepiſſent inde, Caeſ. B. C. III, 45 extr.: ſe ad caſtra receperunt, Liv. XXXIII, 18 extr.: ſe ad ſigna, Caeſ. B. G. V, 34: ſe in ſylvas ad ſuos, Ibid. II, 19 *en meermalen*: *ook zonder* me, te, ſe cet., *bij voorb.* rurſum in portum recipimus, Plaut. Bacch. II, 3. 60, ſcil. nos: Ergo recipias, Plaut. Merc. II, 4 extr., ſcil. te: ut abeant —, dum tu recipis ſcil. te i. e. redis, Ibid. III, 6, 42: ſi quo erat celerius recipiendum, Caeſ. B. G. I, 48: *van daar Tropisch*, *zich terug*, *of weder begeven*, *bij voorb.* ſe ad bonam frugem, Cic. Coel. 12, i. e. *zich beteren*, *verſtandiger en deugdzamer worden*: ſe ad ingenium vetus, Plaut. Aſin. II, 1, 7: egreſſus (ſcil. ſenatu) ſtatim ſe recipiebat in principem, Plin. Paneg. 76, i. e. redibat ad gravitatem principis, *nam weder de houding van eenen Vorst* (*Keizer*) *aan*. II) *aannemen*, *innemen*, *over zich nemen*, *bekomen*, *alwaar dus* re *niets beteekent*, (1) *aannemen*, *d. i. in ontvangst nemen*, *tot zich nemen*, *bij voorb.* humidum, quod recipit (alvus), Cic. Nat. D. II, 54: dum dat recipitque tabellas (i. e. epiſtolam), Ovid. Art. I, 383, i. e. *neemt*, *ontvangt*; *doch het kan ook* (*uit hoofde van dat* re) *zijn*, *ontvangt daar tegen*; *de zin duidt beide*: mandatum, Cic. Roſc. Am. 39, *alwaar het ook zijn kan*, *over zich nemen*; *bij ſlot is de zin dezelfde*: preces, i. e. *verhoren*, Stat. Sylv. IV, 1, 9: antidotos recipit haec, Stoechados, marrubii cet., Scrib. Larg. 106, i. i. *dat*, *en dat wordt er bijgenomen*: *dus ook* ipſa recipere debent tantum mellis cet., Ibid.: *dus ook* potione, quae recipit ſemunciam tritі furfuris cet., Colum. VI, 38: *van daar nemen*, Cic. Verr. II, 38 *en* 41. Val. Max. III, 7, 9, i. e. *de klagt aannemen*. Not. *Dit deedt gewoonlijk de* Praetor (*te weten*, *ten tijde*, *toen er* Praetors *waren*): *ook verders elk die het rechtsonderzoek hadt*, *bij voorb. de* Dictator, Liv. IX, 26. *Dikwijls kan men het vertalen*, *bekomen*, *verkrijgen*, *innemen*, *in zich nemen*, *tot zich nemen*, *ontvangen*, *bij voorb.* pecuniam, Cic. Rab. Poſt. 13, i. e. *innemen*, *bekomen*: urbem, Liv. XXXIX, 23 extr., i. e. *innemen*: *dus ook* recepto Aſculo, Caeſ. B. C. I, 16: *en meermalen*, *bij voorb.* Liv. XLIV, 32. Flor. III, 9. IV, 8: *dus ook* duas receptas provincias, Caeſ. B. C. II, 32: *verders* quaeſtus recipere i. e. *bekomen*, Cic. Roſc. Com. 8: ſi tantum ex ejus bonis populus recepiſſet, Cic. Rab. Poſt. 13, i. e. *bekomen hadt*: *dus ook* Ibid. 4 in.: labem in ſe, Liv. XLV, 5 extr., *de ſchandvlek tot zich nemen*, *d. i. op zich laten zitten*: *van daar* ferrum, Cic. Sext. 37, *het geweer of degen in zich nemen*, *d. i. zich laten doorſteken*, *den hals bijhouden*: *dus ook* telum, Caeſ. B. G. V, 35, i. e. *zich voor het ſchot bloot ſtellen*, *bloot geven*, *zich laten ſchieten of doorſchieten*: telum toto corpore, Cic. Roſc. Am. 12, *het geweer of zwaard in zijn geheel ligchaam opnemen*, *d. i. zich door en door laten ſteken*; cf. Senec. de tranquil. 11. Cic. Tuſc. II, 17 poſt med. (2) *aannemen*, *d. i. over zich nemen*, *overnemen*, *zich aannemen*, *bij voorb. eene zaak*, *perſoon enz.*, *bij voorb.* mandatum, Cic. Roſc. Am. 39, *zie hier voor*: in ſe periculum, *het gevaar* (*het* Riſiko) *over zich nemen*, Pandect. XIX, 2, 13: *dus ook* veri periculum ad ſe, Solin. 28 (34): cauſam, Cic. in Caecil. 8. Cic. Roſc. Am. 1, i. e. *eene zaak ter verdediging*; *waar voor ook dikwijls* ſuſcipere *ſtaat*; *want beiden is hetzelfde*: *het onderſcheid*, *dat ſommigen maken*, *is verdicht*; *want het vrijwillige en onvrijwillige kan in* recipio *en* ſuſcipio *niet liggen*. *Er ſtaat wel* Siculorum cauſam receptam, populi Romani ſuſceptam, Cic. in Caecil. 8, *maar beide is hetzelfde*: *dus ook* offenſio vel negligentiae ſuſceptis rebus, vel perfidiae receptis, Cic. Or. II, 24, *Maar hier diende anders gelezen te worden*, *bij voorb.* negligenter — perfide, *ten zij* receptis *hier heet*, *verzekeren*, *heilig beloven*; *dan is er geene verandering nodig*. *Ook aannemen*, *bij voorb. een gebruik*, *gewoonte enz.*, *bij voorb.* recepto inter veterea more, Tacit. Ann. II, 85: receptum uſu, Plin. Ep. V, 1. VII, 17: *dus ook* tropi in uſum recepti, Quintil. VIII, 6: *van daar* receptus, a, um, *gewoonlijk*, *gebruiklijk*, *bij voorb.* receptum eſt ſeq. Accuſ. & Infinit., Plin. H. N. XXVIII, 2 poſt med. Pandect. XXVIII, 5, 35 poſt init., i. e. *is gewoonlijk*, *van een oud herkomen*: publice recepta perſuaſio, Quintil. III, 7 poſt med.: *Dus ook* aliquem i. e. *aannemen*, *zich iemand aannemen*, *bij voorb. om hem te beſchermen of te verdedigen*, *bij voorb.* quem in periculo recepiſti, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9 in.: *dus ook* clientes, Ibid. 10. §. 3: *van daar* 3) *over zich nemen*, *d. i. er voor inſtaan*, *garanderen*, *er goed voorſtaan*, *zekere belofte doen*, *heilig verzekeren*, *heilig beloven*. *Hier ſtaat er dan* ad ſe, *dan* in ſe, *bij*, *dan ontbreekt het één en ander*, *bij voorb.* ad me recipio, Terent. Heaut. V, 5, 12, i. e. *ik neme het op mij*, *ſta er voor in*, (*dat het gebeuren zal*): periculum in ſe, Pandect. XIX, 2, 13, i. e. *het gevaar* (*het* Riſiko) *op zich nemen*, *er voor*

voor staan: promitto inque me recipio, fore eum tibi voluptati, Cic. ad Div. XIII, 20, i. e. *sta er voor, garandeer, verzeker enz.: dus ook* spondeo in meque recipio, Ibid. 17: Mihi receperat se defensurum cet., Cic. Att. V, 17, i. e. *heeft (heilig) verzekerd:* Pro Cassio recipiam, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 1, i. e. *wil garanderen, heilig verzekeren enz.:* Pansa mihi non solum confirmavit, verum etiam recepit, se cet., Cic. ad Div. VI, 12 med.: quid is sibi de me recepisset, Ibid. I, 9 ante med.: de aestate polliceris vel potius recipis, Cic. Att. XIII, 1: promitto, recipio, spondeo, Caesarem — fore cet., Cic. Phil. V, 18 extr.: Omnia ei petenti recepi, & ultro pollicitus sum, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 21: *dus ook* fidem sibi recepisse de me i. e. *gewis verzekeren*, Cic. Att. II, 22 in., *eigenlijk voor de zekerheid der belofte instaan: van daar* Receptum Garantie, *heilige verzekering*, Cic. Verr. V, 53 in., *alwaar het heet* satisfactum est — promisso nostro ac recepto, Ed. Ern., *alwaar* Ernesti recepto *hard vindt; doch nadien* promissum, scriptum, dictum, *en andere dergelijke woorden*, Substantive *staan, waarom niet ook* receptum? *maar* promissum *en* receptum *is onderscheiden, gelijk zich van zelve verstaat. De* Ed. Graev. *heeft* promisso muneri ac recepto, *alwaar* recepto *tot* muneri *gebracht kan worden.* (4) *aannemen of opnemen, of enkel nemen, bij voorb. ergens heen, met den* Ablativus, *of in en* Accusativus, *bij voorb.* nos in custodiam recipias, Plaut. Rud. III, 3, 34: Romulus receptus ad deos, Liv. IV, 15: receptus coelo, Ovid. Her. XIX, 135. Quintil. III, 7: *of* in coelo, Ovid. Met. II, 529: *of* coelesti sedi, Ibid. Pont. III, 5, 53: flumina recepta mari, Ibid. Met. I, 41: aliquem urbe, tecto, mensa, Liv. XXVI, 25 med.: civitate, Cic. Balb. 14 in. aliquem domum suam, Cic. Arch. 3: aliquem in ordinem senatorium, Cic. Phil. VII extr.: aliquem in familiaritatem, Cic. Phil. II, 32 in.: Recipite me in vestrum gregem, Terent. Eun. V, 8, 54: *dus ook* Xerxem, Cic. Off. III: 11: *hier toe kan men ook brengen* ferrum *of* telum corpore *of zonder* corpore, *zie boven. Ook ergens heen nemen, of trekken, of gaan laten, bij voorb.* copias in tumulum, Liv. XXVII, 18 in., i. e. *op den heuvel laten marscheeren: van daar* se recipere aliquo *zich ergens heen begeven, of* ex loco *zich weg begeven, zie boven, alwaar het één en ander hier toe kan gebracht worden, dewijl het denkbeeld, weder of terug, niet altijd in* recipio *ligt.* (5) *aannemen, of laten geschieden, veroorloven, lijden, dulden, zich laten welgevallen, bij voorb.* nec recipiente dilationem re, Liv. VII, 14 med., i. e. *de zaak leidt geen uitstel: dus ook* cunctationem rem jam non ultra recipit, Liv. XXIX, 24: Oliva recipit condituram, Colum. XII, 47, *ook kan men het vertalen, vatten, bij voorb.* quantas natura mortalis recipit, Vellej., *zie het volgende.* (6) *vatten, of kunnen vatten, in zich begrijpen, bij voorb.* tot tantarumque virtutum, quot & quantas natura mortalis recipit, Vellej. II, 97: Recipit hoc regnum duos, Senec. Thyest. 534; *doch, het kan ook tot n. 5 behoren.* (7) *innemen, veroveren, bij voorb.* castra, Liv. III, 29: urbem, Liv., *zie nevens meer boven* II, 1. (8) *bevrijden, bij voorb.* terra recepta, Prop. IV, 9, 38, *ten zij men het ook vertalen wil, redden:* cf. I, 2. Not. a) receptu *voor* recepto, Catull. XLIV, 19. b) receptum *zekere belofte, verzekering*, Cic. Verr. V, 53, *is eigenlijk het* Particip., *zie hier voor* n. 3. III) *weder, of daar tegen iet nemen, of aannemen, bij voorb. een' brief aannemen, nadat men er eenen gebracht heeft, bij voorb.* dum dat recipitque tabellas, Ovid. Art. I, 383; *doch, het kan ook enkel zijn, aannemen, ontvangen, en dus staat deze plaats reeds boven* II, 1.

RECIPRŎCĀTĬO, onis, f. *teruggang op denzelfden weg, bij voorb. van de geite*, Plin. H. N. VIII, 50: *dus ook* aestus, Plin. H. N. IX, 8 post med., *van de ebbe en vloed:* longitudo fili (*bij eene spinneweb*) a culmine ac rursus a terra per illud ipsum velox reciprocatio, Ibid. XI, 24: errantium siderum, Gell. XIV, 1: talionis, Ibid. XX, 1 ante med., i. e. poena talionis vicissim inflicta.

RECĬPRŎCĬCORNIS, e, i. e. *hoornen hebbende, die achter over gebogen zijn*, Laber. ap. Tertull. de Pall. 1.

RECĬPRŎCO, are, 1) *weder terug brengen, te weten, op denzelfden weg, herhalen, bij voorb.* reciprocare animam, Liv. XXI, 58 in., *weder adem halen: bijzonder van de ebbe en vloed, bij voorb.* undas reciprocat aestus, Sil. XV, 226: rursus prorsus reciprocat fluctus feram, Enn. ap. Non. 2. n. 733 & cap. 4. n. 402: in motu reciprocando, Cic. Nat. D. III, 10, i. e. *bij ebbe en vloed: van daar* reciprocari, *ook* reciprocare, scil. se, *terug keeren, bij voorb.* quinqueremem in adversum aestum reciprocari non posse, Liv. XXVIII, 30: Aestus nunquam reciprocatur, Plin. H. N. IV, 13 post init., i. e. versus Pontum redit: in eam fistulam, per quam spiritus reciprocatur, Gell. XVII, 11: Aestus reciprocare, Plin. H. N. II, 97: Euripus in Euboea septies die ac nocte reciprocans, Ibid. *op het einde:* Cur Veneris stella — Mercurius — abscedant, saepe citra eas (partes) reciprocent, Ibid. 17: arcens urinantes a reciprocando, Ibid. IX, 46. *Ook schijnt het meermalen te zijn, her- en derwaards bewegen, zoo als bij ebbe en vloed, bij voorb.* Manu telum reciprocans incedebat, Gell. IX, 11: *dus ook het voorgaande*, in motu reciprocando, Cic. 2) *Tropisch, d. i. rugwaards iet herhalen, bij voorb. wanneer men zegt: als er eene voorzegging is, dan is er ook een God: en indien er een God is, dan is er ook eene voorzegging; zoo staat het* Cic. Div. I, 6: si quidem ista sic reciprocantur, ut et, si divinatio sit, dii sint, et, si dii sint, sit divinatio i. e. *wanneer het dus omgekeerd wordt.*

RECĬPRŎCUS, a, um, 1) *weder terug gaande, op dezelfde baan, bij voorb.* tela, Varr. L. L. VI, 5, i. e. *pijlen, die als zij afgeschoten worden, juist den weg terug gaan, dien zij bij het opspannen voorwaards gingen:* amnis, Plin. H. N. IX, 57, i. e. *terug tredende: van daar van den ebbe en vloed, bij voorb.* aestus maris reciproci, Plin. H. N. II, 97: lacus maturitus reciprocus i. e. rediens in se post exundationem, Ibid. XVI, 36 post med.: *van daar Tropisch, bij voorb.* argumentum, Gell. V, 10, i. e. *dat men tegen den genen keeren kan, die het voortgebracht heeft:* pronomina, *bij voorb.* sui, sibi, suus, Priscian. 12: vox, Plin. H. N. II, 44, i. e. *terug kaatzende, een echo makende, of de Echo zelve.* 2) *wederzijdsch, bij voorb.* talio, Gell. XX, 1 §. 36: vices pugnandi, Ibid. XV, 18: ars, *bij voorb.* ita reciproca geminat arte (telum culicis), ut fodiendo acuminatum pariter sorbendoque fistulosum esset, Plin. H. N. XI, 2: versus reciproci, i. e. *verzen, die achterwaards gelezen konden worden, zoo, dat het* Metrum *daarbij in achtgenomen wordt, gelijk, bij voorb. dit vers is* (Virg. Aen. I post init.) Musa, mihi causas memora, quo numine laeso cet., Diomed. 3.

RECĪSĀMENTUM, i. n. *het geen afgesneden is: van daar een klein stukjen, brokjen, afval*, Plin. H. N. XXXIV, 11 med.

RECĪSĬO, onis, f. *afsnijding, besnijding, versnijding, bij voorb.* Omnis (rosa) recisione atque ustione proficit, Plin. H. N. XXI, 4 extr.: *van daar Tropisch, d. i. vermindering, bij voorb.* si forte Falcidia interveniens recisionem esset legatorum factura, Pandect. XXVIII, 5, 35 ante med.

RECĪSUS, a, um, *zie* Recīdo.

RECĪTĀTĬO, onis, f. *het oplezen, voorlezen, bij voorb.* literarum, Cic. Dom. 9: legis, Auct. ad Her. II, 10: ut eum recitationis suae poeniteret, Cic. Cluent. 51. *Ook het voorlezen bij vrienden, om te horen, wat zij er van oordeelen*, Plin. Epist. I, 13 extr. III, 15 *en* 18 ante med. V, 17. VII, 17. Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 9.

RECĪTĀTOR, oris, m. *die iet opleest, afleest, of voorleest, oplezer, lezer, voorlezer, bij voorb. voor het gericht*, Cic. Cluent. 51. *Ook onder goede vrienden, als men zijne gedichten enz. hun voorleest, om hun oordeel te horen*, Plin. Ep. I, 13. Senec. Ep. 95 in. Horat. Art. 474.

RECĪTO, avi, atum, are, 1) *iet oplezen, of voorlezen, bij voorb.* literas in senatu, Cic. ad Div. X, 12: testimonium, Cic. Verr. II, 8: senatum, Cic. Dom. 32. Liv. XXIX, 37, i. e. *de lijst der Raadsheeren:* da quaeso scribae; recitet ex codice, Cic. Verr. III, 10: elogium de testamento Egnatii, Cic. Cluent. 48: edictum, Cic. Quint. 29: orationem, Cic. Planc. 30 extr.: ne periculum memoriae adiret, aut in ediscendo tempus absumeret, instituit recitare omnia, Sueton. Aug. 84: testamento recitatus heres, Cic. Caecin. 19. Plin. H. N. VII, 52 post med.: jusjurandum, Liv. II, 2, i. e. *een Eedformulier voorlezen; doch het zou ook kunnen zijn, uit het hoofd opzeggen; doch, het eerste schijnt voegzamer. Ook, in 't gemeen voorlezen, bij voorb. gedichten, redenvoeringen enz., in gezelschap van goede vrienden, om te horen, wat zij er over oordeelen*, Horat. Ep. II, 1, 223. Ibid. Sat. I, 4, 73. Ovid. Trist. IV, 10, 45. Pont. I, 5, 57. Juvenal. III, 9. Plin. Ep. III, 18. V, 17. VII, 17. 2) *iet uit het hoofd opzeggen, bij voorb.* recitare, si qua meminerunt, cogendi sunt, Cels. III, 18 med.: spectant, qui recitare solent, Martial. IX, 85, 4, i. e. *de Acteurs:* At ista (mulier) legem recitat, Quintil. Decl. VI, 8: jusjurandum, Liv., *zie hier voor.*

RECLĀMĀTĬO, onis, f. *het wederschreeuwen, d. i. herhaald geschreeuw, bij voorb.* praeclara reclamatione vestra factum comprobastis, Cic. Phil. IV, 2 extr. *Doch, het kan even goed heeten, het tegengeschreeuw, tegenschreeuwen, zuivere strijdigheid met geschreeuw, d. i. wanneer men neen! zegt: te weten, dan zou het betrekking hebben op de laatste woorden:* hostes judicemus; *waar waarschijnlijk het volk geschreeuwd heeft, Neen! dat verhoede de* be-

hemel! En het laatſte ſchijnt voegzamer. 2) *Het tegengeſchreeuw, luid misnoegen, bij voorb.* Auditisne reclamationem omnium, qui adſunt! auditisne mendacii veſtri damnationem? Apul. in Apolog. poſt med. p. 315, 7 Elm.: *dus ook* Cic. Phil. IV, 2, *zie* n. 1.

RECLĀMĬTO, are, i. q. reclamo, *er tegen ſchreeuwen, tegenſpreken, bij voorb.* reclamitat iſtiusmodi ſuſpicionibus ipſa natura, Cic. Roſc. Am. 22.

RECLĀMO, avi, atum, are, 1) *er tegen ſchreeuwen, tegen tieren, luid wederſpreken, zijn onwil of afkeer door ſchreeuwen aan den dag leggen, bij voorb.* theatra reclamant, Cic. Or. III, 50 extr.: ejus orationi reclamatum eſt, Cic. ad Div. I, 1: cum ejus promiſſis legiones fortiſſime reclamaſſent, Cic. Phil. V, 8: una voce omnes, ne is juraret, reclamaſſe, Cic. Balb. 5: cum mihi quidam e judicibus ipſis pro reo reclamarent, Plin. Ep. III, 9: *van daar Tropisch, bij voorb.* Cui quoniam ratio reclamat vera, Lucret. I, 617. *Ook kan men het ſomtijds vertalen, neen ſchreeuwen, bij voorb.* Cic. Sext. 59, cum erat reclamatum, i. e. *als er neen geantwoord of neen geſchreeuwd was enz.: van daar tegenwerpen, bij voorb.* nunc de iis dicendum eſt, quae mihi quaſi conſpiratione quadam vulgi reclamari videntur, Quintil. XII, 1 ante med. §. 14. 2) *ſchreeuwen, uitroepen, bij voorb.* Iuturna reclamat: quo vitam dedit aeternam? Auſon. Idyll. XV, 19: vicina rauca reclamat, Horat. Ep. I, 17, 62: omnes reclamant, Phaedr. IV, 17, 26. 3) *ſchreeuwen, roepen, bij voorb.* rurſus Hylan & rurſus Hylan reclamat, Val. Flacc. III, 596: dominamque reclamant nomine, Ib. VIII, 172, i. e. *roepen: van daar miſſchien* reclamare in libertatem, Pandect. XLI, 2, 3 poſt med., i. q. proclamare, *door richterlijke hulp zich in vrijheid ſtellen.* 4) *een' wedergalm geven, klinken, bij voorb.* reclamant aequora, Virg. Ge. III, 261: et plangoribus arva reclamant, Stat. Theb. III, 120: canenti mutua ager domino reclamat i. e. reſpondet, *geeft een Echo*, Ibid. Sylv. IV, 5, 20.

RECLĪNIS, e, *achterover leunende: achterover gebogen, aangeleund*, Tacit. Ann. XIII, 16. Senec. Herc. Oet. 1643: ſuper pedes cubitantis, Tacit. Ann. XIV, 5: cf. Martial. IX, 92, 1: tabulis, Pallad. in Jun. 2. *Ook met den Dativus, bij voorb.* haſtae, Senec. in Phoeniſſ. 499: toro, Ibid. Hippol. 385: ſtratis, Val. Fl. IV, 535: arcu (*voor* arcui) pontis, Stat. Sylv. IV, 3, 69. Not. *In de Variänten vindt men ſomtijds* reclinis *en* reclivis *verwisſeld.*

RECLĪNO, avi, atum, are, *terug buigen, achteróver buigen, ook in 't gemeen buigen, aanleunen, bij voorb.* Huc cum ſe reclinaverint cet., Caeſ. B. G. VI, 27, i. e. *geleund hebben:* ſcuta, Virg. Aen. XII, 130: Cepheus caput atque humeros palmasque reclinat, Cic. Arat. 417: candido ovorum in oculis & pili reclinantur, Plin. H. N. XXIX, 3 in.: prona reclinat corpora, St. Theb. IX, 369: *van daar* Particip. reclinatus, a, um, *terug gebogen, aangeleund, bij voorb.* paululum modo reclinatae (Alces) quietem capiunt, Caeſ. B. G. VI, 27: in cubitum, Petron. 39, *op den elleboog leunende:* in aliquod adminiculum, Senec. Ep. 36 poſt med.: ſeu te in gramine per dies feſtos reclinatum bearis interiore nota vini, Horat. Od. II, 3, 7, i. e. *onächtzaam liggende, op den elleboog ſteunende: van daar*

2) *Tropisch, ſteunen, bij voorb.* in quem onus imperii reclinare, Senec. ad Marc. 2. b) *afbrengen, afkeerig maken, bij voorb.* nullum a labore me reclinat otium, Horat. Epod. XVII, 24.

RECLŪDO, ſi, ſum, 3. 1) *openſluiten, ontſluiten, openen, het geen geſloten was, bij voorb.* oſtium, Plaut. Moſt. IV, 2, 27: cf. Ibid. Rud. II, 3, 82: armarium, Ib. Capt. IV, 4, 10: portas hoſti, Ovid. Met. VIII, 41: *dus ook* reclusus, a, um, *bij voorb.* domus, Horat. Ep. II, 1, 103: fores, Petron. 16: ſtabulum, Ovid. Her. VIII, 17: janua leti, Val. Fl. IV, 231: locus, Quintil. VII, 2 poſt med.: pſittacus, Stat. Sylv. II, 4, 32, i. e. *uit de Kevie uitgelaten worden, niet meer opgeſloten: van daar Tropisch, ontſluiten, d. i.* a) *openen, in 't licht brengen, voortbrengen, bij voorb.* viam, Ovid. Met. XIV, 776: humum, Tacit. Ann. II, 25, i. e. *opgraven: dus ook* humum unco dente (ſcil. ligonis), Virg. Georg. II, 423, i. e. *opgraven, of* (ſcil. aratri) *ploegen: doch het eerſte ſchijnt beter:* enſem, Virg. Aen. IV, 646. IX, 423, i. e. *ontbloten, uittrekken:* pecudum pectora (*bij het ſlachten*), Ibid. Aen. IV, 63: regna (inferorum), Ibid. VIII, 244: theſauros tellure, Ibid. I, 358 (362): ſuppuratio ferro recluſa, Colum. VI, 38: oras loricae, Ibid. XII, 924: fontes, Ibid. Georg. II, 175: jugulum enſe, Ovid. Met. VII, 285: *dus ook* pectus mucrone, Virg. Aen. X, 601: iram, Cic. Nat. D. III, 26 e poëta: operta, Horat. Ep. I, 5, 16, i. e. *bekend maken, uitſnateren:* aperiet & recludet contecta — vulnera; Tacit. Hiſt. II, 77: ſi recludantur tyrannorum mentes, Ibid. Ann. VI, 6: quid jucundius eſt — ubi maxime recluduntur (virtutes) i. e. *zich vertonen*, Plin. Ep. VI, 31. b) *veränderen, terug doen gaan, bij voorb.* fata, Horat. Od. I, 24, 17. 2) *opſluiten, inſluiten, bij voorb.* ſpeculum, Stat. Sylv. III, 4, 98: pellices, Juſtin. I, 9.

RECLŪSUS, a, um, *zie* Recludo.

RECOCTUS, a, um, *zie* Recoquo.

RECOGĬTO, are, 1) *terug denken, weder aan iet denken, bij voorb.* de nominibus, Cic. Q. Fr. II, 2: *van daar* 2) *overwegen, bij voorb.* cum recogito, Plaut. Capt. Prol. 50: *dus ook* recogitans, Colum. praef. ante med.

RECOGNĬTĬO, onis, f. 1) *de wederbedenking, wederöverdenking, of enkel overdenking, overlegging, bij voorb.* ſcelerum ſuorum, Cic. Verr. IV, 50: Et quoniam (ſcil. *de mieren*) ex diverſo convehunt altera alterius ignara, certi dies ad recognitionem mutuam nundinis dantur, Plin. H. N. XI, 30, i. e. *overlegging, overdenking.* 2) *bezichtiging, onderzoeking, bij voorb.* Poſtumii, Liv. XLII, 19 in.: frequens recognitio nec impunitatis ſpem nec peccandi locum praebet, Colum. XI, 1 poſt med. §. 21: equitum, Sueton. Claud. 16, i. e. *monſtering.*

RECOGNOSCO, ovi, itum, 3. 1) *weder of op nieuws leeren kennen, zich op nieuws bekend maken, bij voorb.* cum te penitus recognovi, Cic. Dejot. 2: non cognoſcere voluiſſe, ſed ea, quae ſcit, mecum recognoſcere, Cic. Verr. Act. I, 5 extr.: tuum amorem erga me, Caſſ. in Cic. Ep. ad Div. XII, 12: reminiſcendo recognoſcere, Cic. Tuſc. I, 24: ſacra recognoſces cet., Ovid. Faſt. I, 7: cum illius in quaeſtura fugam & furtum recognoſceret, Cic. Verr. II, 6 extr., i. e. *zich herinnerde: ook kan men het vertalen, op nieuws (weder) zien, bij voorb.* virtutem priſtinam, Pompej. Ep. 2 ad Cic. in Cic. Ep. ad Attic. VIII poſt Ep. 11. 2) *op nieuws doorgaan, op nieuws overdenken, of onderzoeken, bij voorb.* Pompeii decretum, Cic. Balb. 5: quae etiam mecum licet recognoſcas; meminiſtine cet., Cic. Cat. I, 3: iſtius in quaeſtura fugam cet., Cic., *zie hier voor:* verba tua recognoſce & aude negare, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16 in.: ea, quae ſcit, mecum recognoſcere, Cic., *zie hier voor:* libellos, Plin. Ep. IV, 26. 3) *overdenken, doorgaan, bij voorb.* noctem, Cic. Catil. I, 4: verba tua recognoſce, Brut., *zie hier voor:* iſtius in quaeſtura fugam, Cic., *zie hier voor:* haec omnia ſumma cura & diligentia recognita & collata, Cic. Verr. II, 77, i. e. *doorgegaan, of onderzocht:* libellos, Plin. Ep. IV, 26, *doorgaan, onderzoeken.* 4) *erkennen, oordeelen, bij voorb.* ex eo recognoſcere poterit, Cic. Verr. I, 12. 5) *bezichtigen, onderzoeken, bij voorb.* peregrinos, Juſtin. XLIII, 4 extr.: res, Liv. V, 16 extr., i. e. *bezichtigen:* Conſul Poſtumius agris recognoſcendis in Campania occupatus aberat, Liv. XLII, 8: turmas equitum, Sueton. 38, *monſteren:* haec omnia ſumma cura — recognita, Cic., *zie hier voor:* ergaſtuli mancipia recognoſcere, ut explorent, an diligenter vincta ſint, Colum. I, 8 poſt med., *en terſtond daaróp* veſtem, manicas pedumque tegmina: *verders* recognoſci grex poterit, numerusque cenſeri, Ibid. VI, 23: inſtrumentum ruſticum recognoſcere & saepius inſpicere ferramenta, Ibid. XI, 1 poſt med. §. 40: numerum advenientum (pavonum), Ib. VIII, 11, 2: ſuum ſigillum, Apul. Met. X ante med. p. 243, 8 Elm., i. e. *onderzoeken, zien, of het zijn zegel is:* ſocios navales, Liv. XLII, 31: res (ſuas), Liv. VI, 17, i. e. *zien of het zijn zaken zijn.*

RECOLLĬGO, egi, ectum, 3. *weder verzamelen, of enkel, verzamelen, ſamen lezen, of ſamen nemen, bij voorb.* ſparſos recolligit ignes, Lucan. I, 157, i. e. *verzamelt weder, of verzamelt:* recollectos mittere talos, Senec. apocoloc. prope fin.: recollecta multitudine, quae — vagabatur, Juſtin. XLII, 3: captivi ex Craſſiano exercitu recollecti, Ibid. 5 extr.: actionem meam recollegi; addidi multa, Plin. Ep. IX, 13 extr.: ova, i. e. *verzamelen*, Colum. VIII, 5: ſe recollegit, i. e. *nam zich ſamen, d. i. hare kleederen*, Plin. Ep. IV, 11 poſt med.; *doch het kan ook heeten, herſtelde zich: van daar* 1) *weder bekomen, weder krijgen, bij voorb.* annos, Ovid. Met. V, 216: vires, Plin. H. N. XXVIII, 9 poſt med., *krachten weder krijgen, zich herhalen: dus ook* ſe, *zich weder herhalen, na eene ziekte, bij voorb.* aegri ſe recolligentes, Ibid. XX, 5: recolligenti ſe a longa valetudine, Ibid. XXIII, 7 ante med.; *ook heet het, zich herhalen, d. i. moed vatten, zie n. 2: van daar, miſſchien Tropisch,* ſi cujus animus eſſet offenſior, a me recolligi oportere, Cic. Att. I, 5 poſt med., i. e. *ik moet hem tot vriend maken, of wederkrijgen.* 2) *ſamen nemen, Tropisch, bij voorb.* ſe, i. e. *zich herſtellen, zich herhalen, moed vatten, bij voorb.* Quin te recolligis? Ovid. Met. IX, 744. 3) *weder nemen, bij voorb.* gladium, Juſtin. XXXIII, 2: parvulum (i. e. puerum), Ibid. XXIII, 4, i. e. *weder nemen, weder aan of tot zich nemen, gevolglijk als zijn kind beſchouwen en aanmerken.*

RECŎLO, are, *weder doorzijgen, bij voorb.* oleum, Scrib. Larg. 208.

RECŎLO, colui, cultum, 3. *op nieuws bearbeiden*, *bij voorb.* terram, Liv. XXVII, 5, i. e. *op nieuws bebouwen*: metalla, Liv. XXXIX, 24: agros, Val. Fl. VII, 68: *dus ook* recultus, a, um, *bij voorb.* humus, Ovid. Met. V, 647: *van daar weder bewonen*, *bij voorb.* locum, Phaedr. I, 18, 1; *want, waar de landman zijn veld bouwde, daar woonde hij ook. Van daar* 1) *Tropisch*, *op nieuws bearbeiden*, *bij voorb.* ingenia, Plin. Epist. VII, 9 med. 2) *weder vereeren*, *bij voorb.* aliquem sacerdotiis, Tacit. Hist. I, 77: *ook op nieuws eeren of vereeren*, *of enkel eeren of vereeren*, *bij voorb.* semper iste dies dapibus recoletur opimis, Claudian. de consul. Prob. & Olybr. 262. 3) *weder oprichten*, *vernieuwen*, *weder herstellen*, *bij voorb.* decus, Tacit. Ann. III, 72: imagines, Tacit. Hist. III, 7: dignitatem, Cic. ap. Non. 5. n. 68: gentem, Val. Fl. II, 396. 4) *weder voornemen*, *vernieuwen*, *weder drijven*, *bij voorb.* antiqua, Plaut. Merc. III, 2, 3: studia, Cic. Or. I, 1. 5) *overdenken*, *overleggen*, *bij voorb.* Quae si tecum ipse recolis, Cic. Phil. XIII, 20: Haec cum recolo, Plaut. Trin. II, 1, 24: studio recolens, Virg. Aen. VI, 681. 6) *zich herinneren*, *bij voorb.* nam recolo, Ovid. Her. V, 113.

RECOMMINISCOR, Depon. 3. *zich weder herinneren*, *zich bedenken*, *bij voorb.* literis i. e. ex literis, *bij gelegenheid der letters*, Plaut. Trin. IV, 2, 70.

RECOMPŌNO, posui, positum, 3. *weder samen zetten*, *bij voorb.* pone recompositas in statione comas, Ovid. Am. I, 7, 68: si in hoc sint soluti, ut recomponantur, Pandect. XXXIV, 2, 26.

RECONCĬLIATIO, onis, f. *wedervereeniging*: *van daar* 1) *wederherstelling*, *bij voorb.* concordiae, Cic. Cat. III, 10: gratiae, Cic. Harusp. 24. Balb. & Opp. in Cic. Ep. ad Att. IX post Ep. 6, i. e. *der vriendschap*, *gevolglijk*, *verzoening*: *dus ook Plur.* reconciliationes gratiarum, Cic. red. Quir. 5 extr. 2) *verzoening*, *bij voorb.* simulare reconciliationem, Sueton. Ner. 34, i. e. *doen, als of men geene vijandschap koesterde*: inter fratres, Justin. XVI, 1: cf. Suet. Caes. 73. 3) *middel van verwerving*, *vriendelijk gedrag*, *of aanlokkingsmiddel tot vriendschap*, *bij voorb.* Antonii societatem reconciliationibus focillatam, Sueton. Aug. 17, i. e. *middel, om iemand tot vriend te behouden*.

RECONCĬLIATOR, oris, m. 1) *de wedervereeniger*. 2) *de wederhersteller*, *wederbezorger*, *bij voorb.* pacis, Liv. XXXV, 45.

RECONCĬLIO, avi, atum, are, 1) *weder bezorgen*, *bezorgen*, *of wederbrengen*, *bij voorb.* aliquem domum, Plaut. Capt. Prol. 33. Ibid. I, 2, 64: hunc in libertatem, Plaut. Capt. III, 4, 43: inimicos in gratiam, Cic. Dom. 50, *in vriendschap brengen*, *d. i. verzoenen*: *dus ook* Liv. I, 50. 2) *weder bezorgen*, *weder herstellen*, *bij voorb.* pacem, Liv. XLII, 46. Nep. Thras. 4: existimationem, Cic. Act. I Verr. 1: infulsa, Nep. Milt. 7: gratiam, Cic. Att. I, 11. Cic. ad Div. V, 2, i. e. *vriendschap*: animum patris sorori tuae, Cic. Att. VI, 7: militum animos imperatori, Liv. VIII, 36; *doch, men kan het in deze beide plaatzen, ook vertalen, verzoenen*. 3) *wedervereenigen*, *wederverzoenen*, *bij voorb.* me cum Caesare reducis, reconciliat, Cic. Provinc. 9 in.: Quibus (viris) cum respublica reconciliavit, Ibid.: militum animos imperatori, Liv. VIII, 36: animum patris sorori, Cic., *zie hier voor*: *dus ook* quasi reconciliarent (illos) i. e. *verzoenden*, Plin. Ep. VI, 5: *dus ook* apes reconciliantur lacte, Plin. H. N. XI, 17 extr.: reconciliatus alicui, Sueton. Aug. 62. 4) *weder herstellen*, *Tropisch*, *d. i. weder gezond maken*, *bij voorb.* reconciliatae apes, Varr. R. R. III, 16 extr.: articulum (*lid*), Apul. Flor. 3 ante med. p. 354, 26 Elm.

RECONCINNO, are, 1) *weder maken*, *bij voorb. zich weder eenen nieuwen rok maken enz.*, *bij voorb.* spinther novum, Plaut. Men. III, 3, 4. 2) *wedermaken*, *d. i. weder te recht maken*, *herstellen*, *verbeteren*, *bij voorb. rok*, *huis enz.*, *bij voorb.* pallam, Plaut. Men. II, 3, 72: diutumi laboris detrimentum, Caes. B. C. II, 15: *dus ook* tribus locis aedifico, reliqua reconcinno, Cic. Q. Fr. II, 6, i. e. *verbeter*, *herstel*. Not. Codd. aliquot habent reconcilio: Non male.

RECONDĬTUS, a, um, *zie* Recondo.

RECONDO, didi, ditum, 3. *weder bij één doen*: *van daar bergen*, *opleggen*, *bij voorb.* victum tectis. Cic. ap. Colum. XII praef.: oleum vasis, Colum. XII, 51 post med.: uvas in amphoras, Colum. XII, 16: frumenta in annos, Colum. II, 21 extr.: *dus ook* reconditus, a, um, *bij voorb.* vinum, Horat. Od. III, 28, 2: his omnibus multis magnificisque rebus constructis ac reconditis, Cic. Or. I, 35, i. e. *opgelegd of geborgen*; senatus consultum, — tanquam gladium in vagina reconditum, Cic. Cat. I, 2, i. e. *opgelegd of ook verborgen steekende*. *Ook Tropisch*, *bij voorb.* mens aliqua recondit, Cic. Acad. IV, 4: odia, quae reconderet auctaque promeret, Tacit. Ann. I, 69, i. e. *oplegde*, *verbergde*. *Van daar* 1) *verbergen*, *versteken*, *bij voorb.* Ascanium curva valle recondo, Virg. Aen. II, 748: opes, Ovid. Met. I, 139. Art. I, 628: sacra recondere terrae, *voor* in terra, Flor. I, 13, *zie* Terra. *Ook Tropisch*, *bij voorb.* mens aliqua recondit, Cic., *zie hier voor*: in hoc me recondidi & fores clausi, ut prodesse pluribus possim, Senec. Ep. 8 in., i. e. *houde mij ingetogen*, *neem geen deel aan de groote wereld*: Demosthenes se in locum, ex quo nihil prospici posset, recondebat, Quintil. X, 3, 24, i. e. *beminde eenzaamheid*: *van daar* reconditus, a, um, *verborgen*, *versteken*, *bij voorb.* locus, Cic. Verr. III, 89: homo, Ovid. Met. IV, 339: cf. I, 583: saltus, Catull. XXXIV, 11: nihil tam reconditum, Cic. Verr. IV, 20: quod celari opus erat, habebant sepositum ac reconditum, Ibid. 10: res constructae ac reconditae, Cic., *zie hier voor*: *doch*, *het heet ook*, *geheim*, *niet voor elk eenen*, *niet gemeen*, *bij voorb.* literae, Cic. Nat. D. III, 16, i. e. *die niet elk een leert of verstaat*: *dus ook* exercitationem mentis a reconditis abstrusisque rebus ad causas forenses traducere, Cic. Brut. 11 extr.: huic pleraque humilia — et ex medio petita; illi omnia recondita, splendida cet., Plin. Ep. V, 8 post med., i. e. *geen gemeene dingen*: si quid erit occultius cet., ut scribis, reconditum cet., Cic. ad Div. XI, 21 extr., i. e. *iets geheims*, *dat elk een niet weten mag*: Aegyptus — ut occulte latet! ut recondita est! Cic. Agr. II, 16: a Lucullo reconditiora desidero, Cic. Acad. IV, 4: verba, August. ap. Suet. Aug. 86, i. e. *geene gewoone*: sententiae, Cic. Brut. 79: natura recondita, Cic. Quint. 18, i. e. *een inborst*, *die op zich zelven is*, *niet met vele menschen verkeert*, *of niet voor ieder één is*, *eenzaam levende*: in recondito, *in 't verborgen*, *in 't geheim*, *bij voorb.* unum annulum in minimo digito habuisse pretiosioris in occulto supellectilis ostentatio est, Plin. H. N. XXXIII, 1 post med. *Van daar* a) *Tropisch*, *verbergen*, *d. i. verzwijgen*, *verheelen*, *bij voorb.* quos fama obscura recondit, Virg. Aen. V, 305: odia, Tacit., *zie hier voor*: verba, Ibid. Ann. I, 7 extr.: quidquid arcani adparo, penitus recondas & fide tacita promas, Senec. Herc. Oet. 476. b) *bedekken*, *bij voorb.* oculos, Ovid. Met. IV, 146, i. e. *toesluiten*, *toedoen*. c) *ergens heen steeken of verbergen*, *bij voorb.* gladium in vaginam, Cic. Invent. II, 4, *alwaar het ook wegens te zijn kan, weder in de schede steken*; *de samenhang duldt beide*: *dus ook* gladius in vagina reconditus, Cic. Cat. I, 2, i. e. *ingestoken*, *voor* in vaginam; *doch, het kan ook zijn, verborgen, of stekende, (in de schede)*; *bij slot verliest de zin niets*: *dus ook* ensem in pulmone, Virg. Aen. X, 387: gladium lateri *voor* in latus, in latere, Ovid. Met. XII, 482: *verders* depositque caput (scil. Somnus) stratoque recondidit alto, Ibid. XI, 649, i. e. *stak het hoofd diep in het bed, of bedekte het hoofd met het bed*; *bij slot verliest de zin niets*: *van daar van eten*, *bij voorb.* avida recondidit alvo, Ovid. Met. XII, 17, *stak ze in de maag*, *verborg ze in de maag*, *d. i. atze op*. 2) *begraven*, *bij voorb.* Lepidus recondi non posset, Plin. H. N. VII, 53 extr.

RECONDŪCO, xi, ctum, 3. i. e. rursus conduco, *bij voorb.* 1) *weder huuren*, *pachten*, *huuren*, *bij voorb.* reconduxisse videbitur, Pandect. XIX, 2, 13, i. e. *weder pachten*, *huuren*: notum est, ab eodem Charmide (medico) unum agrum ex provincialibus sestert. ducentis reconductum, Plin. H. N. XXIX, 1 post med.

RECONFLO, are, *weder opblazen*, *Tropisch*, *bij voorb.* sensus, i. e. *verklaard worden*, Lucret. IV, 925.

RECŎQUO, xi, ctum, 3. *door vuur iets weder of op nieuws toebereiden*, *bij voorb. kooken*, *bakken*, *smelten enz.*: *van daar* 1) *weder kooken*, *bij voorb.* Pellam, Cic. Senect. 23: *dus ook* recoquit (Medea) fessos aetate parentes, Val. Fl. VI, 444: lanam, Senec. Ep. 71 post med.: massa recocta suco i. e. caseus, igne primum, deinde fumo coctus, Martial. XI, 53, 10: passam psythiis suis recoctum i. e. sole valde coctum, Stat. Sylv. IV, 9, 38: candidissima fit cera, post insolationem etiamnum recocta, Plin. H. N. XXI, 14 extr.: Carbo (scil. e quercu, *eikenkool*) in aerariorum tantum officinis compendio, quoniam desinente flatu protinus emoriens, saepius recoquitur, Ibid. XVI, 6 post med. 2) *hersmelten*, *hersmeden*, *bij voorb.* enses, Virg. Aen. VII, 636: laeves ocreas electro auroque recocto, Ibid. VIII, 624: e ferro recocto — gladios fecerunt, Flor. III, 20: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* Tullius se Moloni velut recoquendum dedit, Quintil. XII, 6 extr., i. e. *hersmelten*, *voor hervormen*. *Ook staat* recoctus, a, um, *Tropisch*, *bij voorb. van oude lieden*, *misschien met toespeling op Pelias*, *welken Medea kook e, om hem, zoo als zij voorgaf, jong te maken*, *bij voorb.* Fufficio seni recocto, Catull. LIV, 5: anus recocta vino, *in wijn gekookt* (*boertend*), Petron. fragm. ap. Diomed. *Dus*, *dunkt mij*, *zijn deze beide plaatzen het natuurlijkst verklaard*. Not. scriba recoctus, Horat. Sat. II, 5, 55.

55, *wat het zij, weet men niet zeker; het is waarſchijnlijk eene gemeene, plebejiſche, gemeenzame, en verſchelijke uitdrukking, misſchien, een nieuwbakken ſchrijver, d. i. die van een' Vijfman* (quinquevir) *een ſchrijver geworden is, gevolglijk verächtelijk, voor, omgeſmolten. Dit, dunkt mij, is de natuurlijkſte verklaring. Sommigen willen het verklaren, listig; maar dit is te kunſtig. Men kon ook zeggen, dat het beteekent krachteloos, zwak, ellendig, bij voorb.* ſenex: *dus ook* ſcriba, Hor., i. e. *ellendig enz.; doch dit is, ten minſten in* Horatius, *misſchien niet nodig.*

RECORDĀTĬO, onis, f. *herinnering, aandenken, bij voorb.* temporis, Cic. Provinc. 18: alicujus i. e. *aan iemand*, Cic. Haruſp. 1: dare alicui recordationes jucundas conſcientiae ſuae, Cic. ad Div. V, 13 poſt med.: habere recordationem rei, *herinnering bekomen, of iemand aan iet herinneren*, Cic. Att. VI, 1 extr.: famam alicujus bonis recordationibus proſequi, Tacit. Ann. IV, 38: ſubit recordatio, quot dies quot frigidis rebus abſumſi, Plin. I, 19: utile exercitium ad conciliandas nobis, ubi veniſſet uſus, verborum ſententiarumque elegantium recordationes, Gell. XVII, 2: *Ook ſtaat er* memoria *bij, bij voorb.* qui patris recordatione & memoria fletum populo moveret, Cic. Or. I, 53: quorum memoria & recordatio jucunda ſane fuit, cum in eam nuper incidiſſemus, Cic. Brut. 2 extr. Not. recordatio memoriae (i. e. temporis), Cic., *zie* Memoria.

RECORDO, are, *herinneren, in 't geheugen brengen, bij voorb.* is ubi Darium cognovit & patria (al. patriae) eum recordavit, Quadrigar. ap. Non. 7. n. 65.

RECORDOR, atus ſum, ari, 1) *terug denken aan iet, zich bedenken op iet, of zich herinneren, bij voorb.* rem, rei, de re, *aan iet, bij voorb.* memoriam pueritiae ultimam, Cic. Arch. 1, i. e. *aan den tijd der eerſte teugd; waar* memoria *heet dikwijls den tijd, zie* Memoria: cum omnes gradus aetatis recordor tuae, Cic. Or. III, 22: recordor deſperationes eorum, qui cet., Cic. ad Div. II, 16 extr.: recordatus carmen a ſe compoſitum, Tacit. Ann. XV, 70: pueri ita celeriter res innumerabiles adripiunt, ut eas non tum primum adcipere videantur, ſed reminiſci & recordari, Cic. Senect. 21 extr.: recordans ſuperioris tuae transmiſſionis, Att. IV, 17: nunquam illos adſpicio, quin per hunc me his conſervatum eſſe meminerim, hujusque meriti in me recorder, Cic. Planc. 28 extr.: flagitiorum, Cic. Planc. 6: de lacrymis, Cic. Planc. 42 extr., i. e. *aan de tranen denken enz.: dus ook* ut de ſuis liberis aut parentibus recordentur, Cic. Invent. I, 55, i. e. *aan hunne kinderen denken:* te ne aliis quaeſtoribus reminiſcentem recordari, Cic. Ligar. 12: velim ſcire, ecquid te recordere, Cic. Tuſc. I, 6 extr.: *verders, ook zonder* Caſus *en zonder* de, *bij voorb.* recordor, unde ceciderim, Cic. Att. IV, 16 poſt med.: recordor, quantum — nobis detraxerint, Cic. Mur. 34 extr.: Ego recordor longe omnibus anteferre Demoſthenem, Cic. Or. 7, *voor* me antetuliſſe (*gelijk* memini): hoc mihi jam ante placuiſſe, potes ex ſuperioribus meis literis recordari, Cic. ad Brut. Ep. 5: *van daar* 2) *in 't gemoed bedenken, overwegen, overleggen, ter harte nemen, bij voorb.* recordatus multum, Plaut. Moſt. I, 2, 1: tuam virtutem diligentius mecum recordatus, Cic. ad Div. V, 17 in.: ſi cum animo veſtro recordari Staieni vitam volueritis, Cic. Cluent. 25: velim tua in me ſtudia — multum tecum recordere, Cic. ad Div. XV, 21 extr.: ad ea recordanda & cogitanda, Cic. Sull. 9: *en meermalen, bij voorb.* Horat. Ep. II, 2, 145. *Ook behoort hier veel toe, dat anders herinneren, vertaald wordt, gevolglijk het één en ander uit n. 1. Van daar ook van toekomende dagen, bij voorb.* non tantum, quae ſum paſſura, recordor, Ovid. Her. X, 80, i. e. *bedenk, gedenk: dus ook* ſibi quisque ante oculos obſidionem, famem, — jam ruinam urbis & incendia — et ſervitutem (ſcil. inſtantem) recordantes, Juſtin. V, 7 poſt med.

RECORRĬGO, exi, ectum, 3. *weder verbeteren, of enkel verbeteren, bij voorb.* animum, Senec. Ep. 50 med.

RECRASTĪNO, are, *uitſtellen van den éénen morgen tot den anderen, of van dag tot dag, uitſtellen, verſchuiven*, Colum. II, 21. Plin. H. N. XVII, 14 prope fin.

RECREĀTĬO, onis, f. *wederherſtelling, verkwikking, bij voorb. van een' genezenen*, Plin. H. N. XXII, 23 poſt med.

RECRĒMENTUM, i, n. (*van* re *en* cerno), *het geen van eene zaak afgaat, bij voorb. van metaal enz., afval, ſchuim, vuilnis, bij voorb.* plumbi, Celſ. VI, 8, *afval, ſchuim;* farris, Plin. H. N. XVIII, 16, i. e. *afval, ſtrooi:* recrementa, *in 't menschlijk ligchaam*, Gell. XVII, 11, i. e. *afgang, vuiligheid, drek.*

RECRĔO, avi, atum, are, *eigenlijk, weder, of op nieuws maken of bezorgen: van daar* 1) *weder of op nieuws herſtellen, bij voorb.* lumen, Lucret. V, 758: voculam, Cic. Att. II, 23: Nam, quodcunque alias ex ſe res auget alitque, deminui debet, recreari cum recipit res, Lucret. V, 324, i. e. *zich te herhalen, toe te nemen, te wasſen*, carnes, Plin. H. N. XXXVII, 5: recreari ex gravi morbo, Cic. red. Quir. 1, i. e. *weder herſteld worden, of zich weder herhalen enz.* 2) *maken, dat iet zich herhaalt, of toeneemt, verkwikken, bij voorb.* mentem meam, Cic. Planc. 1: me recreat, Cic. Mil. 1, i. e. *verkwikt mij, geeft mij moed: dus ook* hunc Tigranes recreavit, Cic. Manil. 9: animos adflictos bonorum, Cic. Att. I, 16 ante med.: membra, Plin. H. N. XII, 1: laſſitudines, Ibid. XXII, 23: inopiam, Juſtin. IX, 1: vitam, Lucret. VI, 3: illic homo homines non alit, ſed educat recreatque, *zegt een panlikker*, Plaut. Men. I, 1, 23: provinciam, Cic. Verr. III, 91: respublica recreetur, Cic. ad Div. VI, 10 extr.; *gelijk dan* recreari *ontallijke malen is, zich herhalen, bij voorb.* recreor literis, Cic. Att. IV, 10: *en meermalen, bij voorb.* Cic. Att. XII, 14. Cic. Roſc. Am. 47 extr. Cic. Verr. V, 61 extr. Sueton. Ner. 41: *dus ook* acies (oculorum) recreatur, Plin. H. N. XXXVII, 5, i. e. *verkwikt zich, herhaalt zich: dus ook* ſe recreare, Cic. Tuſc. I, 24: *ook met den* Genitivus animi *voor* in animo, i. e. *in den Geest, bij voorb.* recreabar animi, Apul. Met. II ante med. p. 119, 37 Elm.: recreatus animi, Ibid. V poſt med. p. 168, 21 Elm. 3) *maken, dat iet wast of toeneemt: van daar* recresci i. q. creſcere, Lucret. V, 324, *zie hier voor.*

RECRĔPO, are, *een' wedergalm geven, klinken, bij voorb.* tympanum reboat, cymbala recrepant, Catull. LXII, 29.

RECRESCO, evi, etum, 3. *weder wasſen, groeijen, weder opgroeijen, bij voorb.* nec praeciſa oſſa recreſcunt, Plin. H. N. XI. 37 Sect. 87: favete nomini Scipionum, ſuboli imperatorum veſtrorum velut adciſis recreſcenti ſtirpibus, Liv. XXVI, 41: luna quater latuit, pleno quater orbe recrevit, Ovid. Her. XII, 5: dentem recreſcere, Plin. H. N. XI, 37 med.: terra ſucta recreſcit, Lucret. V, 261.

RECRŪDESCO, dui, 3. 1) *eigenlijk, weder raw worden, van wonden enz., weder openbreken: van daar Tropisch*, Cic. ad Div. IV, 6. §. 10. quae conſanuiſſe videbantur, recrudeſcunt. 2) *zich vernieuwen, weder beginnen, van hevige of kwaade dingen, bij voorb.* ſeditio, Liv. VI, 18: pugna, Liv. X, 19: recruduit ſoporatus dolor, Curt. VII, 1, 7, i. e. *brak weder uit, vernieuwde zich:* inhaeret ac recrudeſcit nefas ſubinde, Senec. Phoeniſſ. 231.

RECTA, *regelrecht*, ſcil. via, *is de* Ablativus, *zie* Rectus *in* Rego.

RECTE, 1) *recht, in eene rechte lijn, niet krom of ſcheef, bij voorb.* aliae ſuo nutu recte ferentur, Cic. Fin. 1, 6: Satyri cum quadrupedes (i. e. *op handen en voeten*) tum recte (i. e. *recht, recht op*) currentes humana effigie, Plin. H. N. VII, 2 poſt med.: pampinos adligato corrigitoque, ut recte ſpectent, Cato R. R. 33: *van daar* 2) *recht, op behoorlijke wijze, richtig, behoorlijk, is zeer menigvuldig, bij voorb.* facere, Cic. Quint. 8 extr. Plaut. Amph. I, 1, 133: concludere, Cic. Acad. IV, 30 extr.: recte non dubitat divinationem tollere, Cic. Div. I, 17, i. e. *daar in doet hij recht, dat hij geene zwarigheid maakt enz., of hij maakt, met recht, geene zwarigheid enz.:* tabernaculum capere, Cic. Div. II, 35. Liv. IV, 7: negabant unam cellam duobus recte dedicari, Liv. XXVII, 25: rectene lata eſſent, Cic. Haruſp. 23: dicere, Plaut. Aſin. I, 3, 3: recte ferre moleſtias, Terent. Eun. I, 1, 33: *van daar recht, d. i. zeker, gewis, bij voorb.* ſe alicui committere, Caeſ. B. C. I, 74: alicui credere, Plaut. Aſin. II, 4, 86: *ook recht, behoorlijk, d. i. eerlijk, oprecht, zonder valschheid, bij voorb.* reſtituere, Liv. XXXIV, 35 in. XXXVIII, 38 poſt init.: narrare, Plaut. Poen. V, 6, 2: loqui, Phaedr. IV, 12, 1: *van daar* a) *zeker, op eene zekere wijze, bij voorb.* literae recte dare, Cic. ad Div. I, 7: recte domi eſſe poteſtis, Cic. ad Div. XIV, 14: ſe alicui committere, Caeſ. *zie hier voor:* credere alicui, Plaut., *zie hier voor.* b) *recht, goed, wel, bij voorb.* apud matrem recte eſt, Cic. Att. I, 7, *ſtaat het goed:* ſi recte homines novi, Cic. Verr. II, 71 extr.: recte admones, Ibid. IV, 3: vivere, Horat. Ep. I, 6, 29, i. e. *goed, wel, gelukkig: dus ook* rectius vivere, Ibid. Od. IV 10, 1: *verders,* recte ſperare, *goede hoop hebben*, Cic. Att. XIII, 17: mulier recte olet, ubi nihil olet, Plaut. Moſt. I, 3, 116: adſervare aliquem recte, Plaut. Men. I, 1, 11, *goed, d. i. naauwkeurig:* recte mihi vidiſſem, *had mij wel verzien*, Terent. Phorm. I, 4, 11: ſalvus ſum recte, Plaut. Amph. II, 1, 34: quieſcere, *goed ſlapen, goed rusten*, Ibid. Perſ. I, 2, 26: rectiſſime apud te ſunt omnia, Dolab. in Cic. Ep. ad Div. IX, 9, i. e. *bevindt zich alles zeer wel: en dus meermalen van de gezondheid, bij voorb.* apud matrem recte eſt, Cic., *zie hier voor:* de Attica recte eſſe, Cic. Att. XIV, 16 extr.: recte ſit oculis tuis, Gell. XIII, 30, i. e. *ik wensch*

wensch uwe eigen gezondheid: rectius ſapere, Terent. Ad. V, 3, 46: rectiſſime animadvertere, Cic. Leg. III, 5: *van daar* recte, *bij antwoorden, het is goed, bij voorb. wanneer men iets goedkeurt, bij voorb.* is mihi dixit, ſe Athenis me exſpectaturum; recte, inquam, Cic. Att. VI, 3 prope fin., i. e. *goed, zeide ik:* cf. Terent. Eun. IV, 7, 3: *ook in 't gemeen ſpreken, goed, waar het weg kon blijven*, Petron. 58. §. 4 *en* 6. *Ook, het is goed, wanneer men de waarheid niet wil antwoorden, bij voorb.* Terent. Adelph. IV, 5, 19. Recte i. e. *het is goed, wel: verders,* jam recte, Terent. Phorm. V, 3, 15, i. e. *het is al wel, d. i. ik mag niet meer zeggen: verders ſtaat het voor niets, in antwoorden, of neen, zoo als bij ons, het is wel*, Terent. Phorm. V, 8, 29: *dus ook* Terent. Hec. III, 2, 20, Quid lacrymas? *daar op zegt de Zoon* recte mater, i. e. *niets, of ook, neen! eigenlijk, het is wel, mij ontbreekt niets: dus ook* Terent. Eun. II, 3, 50, rogo, num quid velit (i. e. *ik vraag of hij nog iets beveelt, te zeggen heeft*): recte, inquit, i. e. *neen, het is wel: van daar zegt er één* recte *voor* nihil, *omdat hij, gelijk hij er bij voegt, niet geern,* nihil *zeggen wil*, Terent. Heaut. II, 1, 16: *de woorden zijn:* Tum quod dem ei recte eſt; nam nihil eſſe mihi religio eſt dicere; *alhoewel* recte eſt quod dem ei *hetzelfde is, als* nihil eſt, quod cet.: *van daar verder,* recte vendere, Cic. Verr. III, 98, *goed verkopen, d. i. duur. Ook goed, recht, wel, d. i. gelukkig, bij voorb.* ſuccedere, Plaut. Perſ. IV, 1, 1: cum recte proveniſti, Ibid. Truc. II, 6, 35: cum recte pepererit, Terent. Hec. IV, 1, 16: recte procedere moechis, Horat. Sat. I, 2, 37: vivere rectius, Horat., *zie boven, en men kan hier meer toe brengen.* c) *recht, d. i. zeer, bij voorb.* oneratus recte, Plaut. Bacch. II, 3, 115; *doch goed past ook:* locus recte ferax, Cato R. R. 44: adligare vineam, Ibid. 33. d) *recht, d. i. ten volle, bij voorb.* recte ſanus, Varr. R. R. II, 2, 6. e) *met recht, bij voorb.* recte non dubitat tollere cet., Cic. Div. II, 17; *doch, het kon ook heeten, regelrecht. Verders,* non recte vinctus eſt, Terent. And. V, 4, 52: recte ac merito, Cic. Verr. V, 67: recte fugi has nuptias, Terent. And. IV, 4, 27: rectius occupat cet., Horat. Od. IV, 9, 46. f) *regelrecht, bij voorb.* recte (a) feſtinat ad civitatem, Ap. Met. IX pr. fin. p. 236, 33: *van daar recht toe recht aan, zonder omſlag, bij voorb.* narrare, Plaut. Poen. V, 6, 1: recte non dubitat tollere deos, Cic., *zie* n. e. Nam quod recte dici potuit circumimus amore verborum, Quintil. VIII prooem. poſt med. §. 24, i. e. *regelrecht, met de eigenlijke woorden.*

RECTĬO, ōnis, f. *regering, bij voorb.* reipublicae, Cic. Fin. IV, 22. V, 4.

RECTOR, ōris, m. *elk, die iets ſtuurt, of regeert; wanneer het dan b. ſtuurder, regeerder, beheerſcher, Koning, verſtaald wordt, bij voorb.* navium rectores, Cic. Div. I, 14, i. e. *ſtuurman, regeerer: dus ook* elephanti, Liv. XXI, 28. XXXVII, 44. Curt. VIII, 14: equi, Sueton. Tit. 4: cf. Ovid. Art. II, 433: *verders,* reipublicae, Cic. Or. I, 48 extr.: *zoo heet de* Dictator rector reipublicae, Liv. IV, 14 in.: ibi boves, aratra, rectores, ſcil. boum vel aratrorum, Plin. Ep. VIII, 17: Olympi, Ovid. Met. II, 60: *of* ſuperum, Ovid. Met. I, 668: *of* deum, Ib. XIII, 599, *is Jupiter, d. i. regeerer, beheerſcher, Koning:* pelagi, Ibid. I, 331: *of* maris, Ibid. XI, 207, i. e. Neptunus, *welke ook eenvoudig* rector *heet*, Val. Fl. I, 674: *gelijk als ook* Jupiter *eenvoudig dus heet*, Ibid. V, 667: Dolopum rector i. e. rex, Ovid. Met. XII, 364: *dus ook* Thebarum, Horat. Ep. I, 16, 74: neque enim tunc Aeolus illis (ſcil. ventis) rector erat, Val. Fl. I, 587: Phoebe lucis alme rector, Senec. Herc. fur. 592: ſol ſiderum coelique rector, Plin. H. N. II, 6: maximus omnis aevi rector Veſpaſianus Auguſtus, Ibid. 7: exercituum provinciarumque rectores, Sueton. Aug. 89: Cappadociae conſularem rectorem impoſuit, Ibid. Veſp. 8, i. e. *Landvoogd, Gouverneur:* rectorem adponere aetate parvulis ac mente lapſis, Ibid. Aug. 48: ineſſe aliquem non ſolum habitatorem in hac coeleſti ac divina domo, ſed etiam rectorem & moderatorem, Cic. Nat. D. II, 35 extr.: animus incorruptus, aeternus, rector humani generis, Salluſt. Jug. 2: animus ille rector domiousque noſtri, Senec. Nat. Quaeſt. VII, 24.

RECTRIX, īcis, f. *regeerſter, bij voorb.* artes miniſtrae ſunt, ſapientia domina rectrixque eſt, Senec. Ep. 85 poſt med.: videmus hominibus inſpiratam velut aurigam rectricemque membrorum, animam, Colum. III, 10 ante med.: Italia rectrix parensque mundi altera, Plin. H. N. XXXVII, 13.

RECTUS, a, um, *zie* Rego.

RECUBĬTUS, us, m. *het nedervallen, bij voorb.* baculi, Plin. H. N. XXIV, 13 med.

RECŬBO, ui, ĭtum, are, *op den rug liggen, of in 't gemeen liggen, bij voorb. om te rusten enz., bij voorb.* in hortulis recubans molliter, Cic. Or. III, 17: ſub arbore, Ovid. Art. II, 342: ſub tegmine fagi, Virg. Ecl. I, 1: calceos poſcunt aut — cum taedio recubant ſcil. *aan de tafel*, Plin. Ep. IX, 17: Tyrio recubare toro, Tibull. I, 1, 63 (I, 2, 75). *Ook van beesten, bij voorb.* ſus ſolo recubans, Virg. Aen. III, 392: cf. VIII, 297. Val. Fl. VII, 523. Not. 1) *Het onderſcheid tusſchen* recubo *en* recumbo *zie in* Accumbo, *te weten,* recubo *liggen,* recumbo *zich nederleggen.* 2) *het* Perfectum recubui *behoort gemeenlijk tot* recumbo.

RECŬLA *of* RESCULA, ae, f. i. e. res parva, *bij voorb.* pro copia, pro recula, Plaut. fragm. ap. Priſcian. 3: paupertinas pannoſasque reculas miſerrimae anus donas divitibus cet., Apul. Met. IV ante med. p. 189 reſculas, *hebben, volgends verzekering van* Oudendorp, *bij na alle* Codd. MSS. *en de eerſte* Edd.

RECULTUS, a, um, *zie* Recolo.

RECUMBO, cubui, cubitum, 3. 1) *zich weder nederleggen, bij voorb.* deio cum ſe collegiſſet, recubuiſſe, Cic. Div. I, 27: *dus ook aan tafel*, Suet. Tiber. 72 extr. 2) *zich achter over nederleggen, of enkel zich nederleggen, het zij, om te rusten, te ſlapen, aan tafel enz., bij voorb. om te rusten, of te ſlapen,* cum recubuiſſet in herba, Cic. Or. II, 71: *dus ook* cum in conclavi recubuiſſet, Nep. Dion. 9: *aan tafel, bij voorb.* in conviviis recumbunt, Juſtin. XLIII, 1: recubuit, Phaedr. IV, 24, 19: ſi potes Archiacis conviva recumbere lectis, Horat. Ep. I, 5, 1, i. e. *u aan tafel zetten of zitten: ook van levenloze dingen, bij voorb.* vitem liberatam vinculo per aliquot dies vagari — atque in terra recumbere, Plin. H. N. XVII, 23 poſt med., i. e. *zich leggen of vallen; doch, het kan ook zijn, liggen:* jugera jugo recumbunt, Martial. IV, 64, 3, i. e. *liggen of leunen aan, ſtooten aan enz.; doch het kan ook zijn, liggen.* 3) *nedervallen, bij voorb.* mulier ſopita recumbit, Lucret. VI, 794: ne ſupinus eat cavaque in palude recumbat, Catull. XVII, 4: cervix humero recumbit, Ovid. Met. X, 195: in humeros cervix collapſa recumbit, Virg. Aen. IX, 434: juba recumbit in armo, Ibid. Georg. III, 86: partes in proclinatas omne recumbit onus, Ovid. Triſt. II, 84: vitem liberatam cet., Plin., *zie hier voor.* 4) *liggen (voor recubo), bij voorb.* in ſinu recumbebat, Plin. Epiſt. IV, 22: recumbebat mecum, Ibid. IX, 23: ſi potes recumbere lectis, Horat., *zie hier voor:* vitem liberatam vinculo in terra recumbere, Plin. H. N., *zie hier voor:* recumbens antro Chiron i. e. jacens, Senec. Troad. 830: cum (anguis) majore ſui parte recumberet, Ib. Oedip. 730: jugera jugo recumbunt, Martial., i. e. *liggen aan enz., zie hier voor.* 5) *Tropisch, nederdalen, nedervallen, of zich leggen, bij voorb.* nebulae campo recumbunt, Virg. Georg. I, 401, i. e. *vallen, leggen zich op enz.:* mitius pelagus recumbit, Senec. Thyeſt. 589, i. e. *legt zich, wordt bedaard.* Not. *Het onderſcheid van* Recubo *zie in* Recubo.

RECŬPĔRATĬO *of* RECIPERATĬO, ōnis, f. *wederverkrijging, wederverwerving, bij voorb.* recuperatio libertatis, Cic. X, 10 in. Ed. Erneſt.: reciperatio urbium, Juſtin. XXX, 1.

RECŬPĔRATOR *of* RECIPERATOR, ōris, m. *een wederverwerver, wederverkrijger, wederbezorger, bij voorb.* reciperator urbis, Tacit. Ann. II, 52: *van daar zijn* Recuperatores *Richters of Kommisſarisſen, door welken elk aan het zijne komt, bij voorb.* a) *in geldzaken*, poſtquam praetor recuperatores dedit, Plaut. Bacch. II, 3, 36: *dus ook* Cic. Verr. III, 11 *en* 28. Liv. XLIII, 2. Tacit. Hiſt. I, 74 (*in welke laatſte plaats* reciperatores *ſtaat*). *Te weten, in Rome en in de Provintien gaf ze gewoonlijk de* Praetor: recuperatores reiicere, Cic. Verr. III, 11: judicant recuperatores id, quod cet., Cic. Caecil. 17: *en in de redenvoering van* Cicero pro Caecina cap. 1 *ſpreekt hij de* Recuperatores *aan; want de zaak werdt bij hen verhandeld.* b) *in den twist wegens de* Corona muralis, *wie ze van beide partijen bekomen zou*, Liv. XXVI, 48, *alwaar de Veldheer* Scipio *ze benoemde.* c) *Ook bij Procesſen van Injuria, bij voorb.* propterea (*d. i. dewijl* Neratius, *uit moedwil, vrijgeboren menſchen geern kinnebakſlagen gaf, en voor elken klap terſtond de in de* Legg. XII tab. *daar opgeſtelde ſtraf van vijfentwintig* Asſes *door een' ſlaaf, die hem overal met een volle geldbeurs volgde, betaalde*) praetores poſtea hanc (legem) aboleſcere & relinqui cenſuerunt, injuriisque aeſtimandis recuperatores ſe daturos edixiſſent, Gell. XX, 1 ante med. §. 13. d) *ook werden zij gebruikt, om te erkennen, of iemand vrijgeboren was of niet, zie een voorbeeld* Sueton. Veſp. 3.

RECŬPĔRATORĬUS (Recip.), a, um, *de voorgemelde Richters of Kommisſarisſen betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* judicium, Cic. Verr. III, 11. Cic. Invent. II, 20. Sueton. Veſp. 3. Plin. Ep. III, 20.

RECŬPĔRO *of* RECĬPĔRO, avi, atum, are, (*misſchien van* recipio). 1) *weder verkrijgen, weder bekomen, bij voorb.* villam ſuam ab aliquo, Cic. Phil. XIII, 5: rem

rem ſuam judicio, Cic. Verr. III, 14: jus ſuum aliqua ratione, Cic. Caecin. 3 extr.: ab aliquo pecuniam depoſitam, Cic. Agr. II, 16: pacem, Salluſt. Jug. 29 (31): veterem gloriam belli, libertatemque, Caeſ. B. G. VII, 1: amiſſa, Ibid. 15: ſuos obſides, Ibid. III, 8: fortunam & dignitatem, Cic. ad Div. V, 10 in.: libertatem & remp., Ibid. XII, 2 in.: rempublicam *ſtaat ook* Cic. Att. VIII, 3: ſanitatem, Juſtin. XXXII, 3: potentiam, Ibid. XII, 2: ordinem ſenatorium, Tacit. Hiſt. II, 86: vires cibo ſomnoque, Ibid. III, 22: ſomnum interruptum, Sueton. Aug. 78: non ſe expugnatum ſed recuperatum patriam venire, Juſtin. XVIII, 7 poſt init.: ſic adoleſcentulos laudatione recuperavit, Nep. Ageſ. 6, *won ze weder, d. i. maakte, dat zij niet tot de vijanden overliepen:* ſi vos & me ipſum recuperaro, Cic. ad Div. XIV, 1: *van daar Tropiſch*, ſe recuperare (reciperare), Varr. R. R. I, 13 in., i. e. *zich weder herhalen, zich weder verkwikken: dus ook* recuperari *of* reciperari, *bij voorb.* ex terra recipientes radices arborum in ſe ſuccum, reciperantur, i. e. *herhalen zich*, Vitruv. II, 9. 2) *weder bezorgen, weder verwerven, weder winnen, bij voorb.* recuperare voluntatem ejus non potui, Cic. Att. I, 11, i. e. *heb zijne vorige genegenheid jegens u niet weder kunnen bezorgen: dus ook* adoleſcentulos, Nep., *zie hier voor.* 3) *weder nemen, weder aannemen, weder tot zich nemen, bij voorb.* uſum togae, Sueton. Galb. 11, i. e. *de Toga weder dragen, weder gebruik daarvan maken.* Not. reciperare *ſtaat, bij voorb.* Liv. VII, 18 in. XXV, 6. Cic. ad Div. XII, 2 in. Ed. Erneſt.: *verders* Juſtin. XVIII, 7. XXXVI, 1. Vitruv. II, 9. Varr. R. R. I, 13 in. Ed. Geſn. *en meermalen. Ook* Cic. ad Div. VI, 1 in. *hebben ſommige* Codd. reciperas: *en als dit* Verbum *van* recipio *afkomt, gelijk het ſchijnt, dan is* Recipero *alzins beter.*

RECŪRO, avi, atum, are, 1) *weder genezen, heelen, of enkel heelen, bij voorb.* me recuravi, Catull. XLIV, 13: corpora laniata, Apul. Met. VIII poſt med. p. 210, 3 Elm.: plagas, Ibid. VI poſt med. p. 183, 28 Elm. 2) *oppaſſen, koeſteren, of zorgvuldig oppaſſen, kweeken, met zorgvuldigheid bearbeiden, bij voorb.* chartam, Plin. H. N. XIII, 12.

RECURRO, cucurri *en* curri, curſum, 3. 1) *terug lopen, bij voorb.* ad naves, Liv. XXIX, 28: huc, Terent. Ad. IV, 1, 10: ad anum, Plaut. Ciſt. II, 3, 50: recurre petere (*voor* petitum) re recenti, Ibid. Truc. IV, 3, 8: aemulus (*in 't ſchaakſpel*) & coeptum ſaepe recurrit iter, Ovid. Art. III, 360: *dus ook van de Rivieren, bij voorb.* inque ſuos fontes verſa recurret aqua, Ovid. Am. II, 1, 26: cf. Her. V, 30: *verders* ſol recurret equis converſis, Ibid. Triſt. I, 8, 2: qua (i. e. ubi) ſol utrumque recurrens adſpicit oceanum, Virg. Aen. VII, 100, i. e. *morgen- en avondland: alwaar* recurrens *ook voor* currens *ſtaan kan: van daar* a) *terug komen, weder komen, terug keeren, bij voorb.* litera (*brief*) recurrens, Ovid. Pont. IV, 11, 16: hyems, Ibid. Faſt. II, 854: anni, Horat. Ep. II, 1, 147: Naturam expellas furca, tamen usque recurret, Ibid. I, 10, 24: febris quartis diebus recurrens, Gell. XVII, 12: ſol, Virg., *zie hier voor:* adpellatio recurret memoriae (i. e. in memoriam) hominum, Plin. Paneg. 88: de quo ſi quis ambiget, recurrat ad priorem ejus conſilium, Vellej. II, 4 extr., i. e. *die bedenke ſlechts zijn enz., eigenlijk, ga in zijne gedachten terug enz.:* ſtatim ut recurreret (homo), Cic. ad Div. XIV, 1: luna in initia recurrit, Cic. Nat. D. II, 19 extr., i. e. *wordt nieuw, begint weder:* peſſuli recurrunt ad clauſtra i. e. redeunt, Apul. Met. I med. p. 108, 21, i. e. *draaijen weder terug: ook Tropiſch, terug keeren, bij voorb.* ad easdem conditiones, Caeſ. B. C. II, 16: uti eo recurrant, Ibid. I, 85; *doch het kan ook heeten, weder op iets vervallen, toevlucht nemen.* b) *ergens heen vervallen, zijnen toevlucht nemen, bij voorb.* ad eos auctores, Quintil. I prooem. poſt med.: ad eam rationem, Ibid. I, 6 (10) ante med.: ad aliquem, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 9: ad conditiones, Caeſ., *zie hier voor:* eo, Caeſ., *zie hier voor.* 2) *lopen, bij voorb.* ad coenam, Martial. VII, 19, 2: ſol, Virg., *zie hier voor.*

RECURSO, are, *terug lopen, weder komen, bij voorb.* quid huc recurſem? Plaut. Moſt. III, 1, 54: talis recurſat huc & huc, motu effero i. e. *loopt hier en daar*, Senec. Med. 385: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* quae — recurſant, Lucret. II, 105: ſub noctem cura recurſat, Virg. Aen. I, 662 (666): et mihi curae ſaepe recurſent, Ibid. XII, 802: *ook weder komen, weder voorkomen, weder invallen, bij voorb.* multa viri virtus animo recurſat, Virg. Aen. IV, 3: recurſabant animo vetera omina, Tacit. Hiſt. II, 78.

RECURSUS, us, m. 1) *het terug lopen, bij voorb. te voet; ook te paard, bij voorb.* Virg. Aen. V, 583: *van het water*, Ovid. in Ibin 421: Maeandri, Plin. H. N. V, 29 ante med. 2) *de terugkomst, teruggang, terugkering, bij voorb.* ut recurſus pateret, Liv. XXVI, 42: dent modo fata recurſus, Ovid. Her. VI, 59: ad priſtinum militiae ordinem, Val. Max. II, 7, 15: facilis ad bonam valetudinem recurſus eſt, Celſ. IV, 4: annuus, Plin. H. N. XVI, 25: itinerum (Labyrinthi) ambages, occurſusque ac recurſus inexplicabiles, Ibid. XXXVI, 13.

RECURVO, *terug of rugwaards, achterwaards krommen, terug buigen, bij voorb.* colla equi, Ovid. Her. IV, 79: aquas in caput, Ovid. Am. I, 8, 6, i. e. *teruggaande maken:* horrentesque ſitu gladios in ſaeva recurvant vulnera, Stat. Theb. III, 583: radix duritia humi coercita recurvatur, Colum. V, 10, 13: *dus ook* recurvatus, a, um, *bij voorb.* mucro, Celſ. VII, 7 ſect. 4: os pectinis, Ibid. VIII, 1 extr.: ſarmentum praetorto capite & recurvato demergere, Colum. III, 18: Quique recurvatus ludit Maeandros in undis, Ovid. Met. II, 246.

RECURVUS, a, um, *rugwaards of achterover gebogen of gekromd, bij voorb.* cornu, Ovid. Faſt. V, 119: cornuque recurvo intendis vocem, Virg. Aen. VII, 513: tergum delphini, Ovid. Faſt. II, 113: haſta (i. e. caduceus), Ibid. 560: puppis, Ibid. Met. VIII, 141. XV, 698: nexus hederae, Ibid. III, 664: pedes (corvi), Ib. Faſt. II, 251: tectum, Ib. Her. X, 71, i. e. *het Doolhof:* avis dira roſtroque recurvo turpis, Claudian. in Europ. II, 430: conchae ad plauſum apertae, ad buccinum recurvae, Plin. H. N. IX, 33: aera, Ovid. Faſt. VI, 240, i. e. *de haken, hoeken.*

RECŪSATIO, onis, f. 1) *weigering, bij voorb.* diſputationis, Cic. Or. II, 7: ſine recuſatione ac ſine ulla mora negotium ſuſceperunt, Cic. Cat. III, 2: poena violatae religionis juſtam recuſationem non habet, Cic. Leg. II, 16: alicui adimere omnem recuſationem, Cic. Or. II, 89: *van daar Tropiſch*, ſtomachi i. e. *walging*, Petron. 41 med. 2) *tegenwerping, bij voorb.* aliud accuſatio, aut recuſatio, Cic. Invent. II, 4 in.: *dus ook* petitionem ad recuſationem, Ibid. I, 5 extr.; *men kan het ook vertalen, gerichtelijke weigering: bij ſlot loopt het toch op een tegenwerping uit; de zin verliest op beide wijzen niets:* cf. Quintil. IV, 4, 6.

RECŪSO, avi, atum, are, (*van* cauſa), *eigenlijk iets daar tegen, of tegen iets inbrengen, tegenwerpen, bij voorb.* non recuſo, Cic. Mil. 36 extr.: *doch men kan het ook vertalen; ik weiger niet; gelijk dan beide dikwijls hetzelfde is. Hier toe kan ook behoren*, Cic. Caecin. 28 extr., quam recuſaro, *en* c. 29 in., ſatis recuſavi, *zie op het einde: van daar* 1) *weigeren, iets weigeren, afſlaan, niet aan iets willen gaan, tegenwerping tegen iets maken, iets niet willen, bij voorb.* de ſtipendio, Caeſ. B. G. I, 44: de judiciis transferendis, Cic. Verr. I, 2 extr.: non recuſo, Cic., *zie hier voor:* nihil (i. e. non) recuſatur, Liv. I, 24: ut, nullo recuſante, regnum obtineret, Nep. Timol. 3. *Ook ſtaat dikwijls de* Accuſativus *der zaak of des perſoons, dien men weigert, of waar tegen men iets inbrengt, in den* Accuſativus, *ook ſtaat de* Infinitivus *of* ne, quin, quo minus, *bij voorb.* a) *met den* Accuſativus, *bij voorb.* populum Romanum, Cic. Flacc. 38: aliquam uxorem, Terent. Hec. III, 1, 10. Horat. Sat. I, 4, 50: Ptolemaeus recuſabat regem Aridaeum i. e. nolebat, Aridaeum eſſe regem, Juſtin. XIII, 2 ext.: amicitiam populi Rom., Caeſ. B. G. I, 44: nullum periculum, Ibid. VII, 2: laborem, Ibid. B. C. I, 68: juſſa, Virg. Aen. V, 749: arma, Ibid. 417. *Ook met den* Accuſativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* non rem damnabant, ſed argem (medicam): maxime vero quaeſtum eſſe immani pretio recuſabant i. e. nolebant, Plin. H. N. XXIX, 1 poſt med.: *van daar Tropiſch, bij voorb.* frena, Ovid. Triſt. V, 4, 16: genua curſum recuſant, Virg. Aen. XII, 747: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* ignis non unquam alimenta recuſat, Ovid. Met. VIII, 837: falſae gemmae recuſant limae probationem, Plin. H. N. XXXVII, 13: caſtanea recuſat glaream, rubricam, cretam, Ibid. XVII, 20. b) *met den* Infinitivus, *bij voorb.* mori, Caeſ. B. G. III, 22: facere, Horat. Ep. II, 1, 208: ſuſcipere bellum, Juſtin. III, 6 extr.: cf. Ovid. Her. V, 83: Saepe recuſato (i. e. poſtquam recuſaverat) Parthos duxiſſe (i. e. ducere) triumphos, Martial. IX, 104, 19. c) *met* ne, quin, quo minus, *bij voorb.* recuſavit, ne poſtularent, Nep. Hann. 12: recuſarent, ne unus antecederet, Caeſ. B. C. III, 82: ſententiam ne diceret, recuſavit, Cic. Off. III, 27, *voor* dicere: non recuſo, quin detrahatur, Cic. ad Div. VI, 18 (19): *dus ook* non poſſumus recuſare, quin cet., Cic. Acad. IV, 7: neque recuſare, quin cet., Caeſ. B. G. IV, 7: *ook in plaats van den* Infinitivus, *bij voorb.* non recuſaſſe, quin adciperet, Cic. Quint. 20, *voor* adcipere: neque recuſas, quin adcurras, *voor* adcurrere, Cic. Att. II, 1 ante med.: *dus ook* Liv. VIII, 7 extr., te recuſare, quin reſtituas, *voor* reſtituere. *Verders*, Negant ſe recuſare, quo minus conſequatur, Cic. Fin. III, 19: Non recuſo, quo minus legant, Cic. Fin. I, 3: *ook in plaats van den* Infinitivus (*gelijk* ne, quin), *bij voorb.* non recuſavit, quo minus poenam ſubiret, *voor* non recuſavit ſub-

subire, Nep. Epam. 8. 2) loochenen, ontkennen, bij voorb. recusare, pecuniam esse creditam, Pandect. XVII, 1, 48.

RECUSSUS, us, m. het terugslaan, terugkloppen, Plin. H. N. VIII, 53.

RECUSSUS, a, um, zie Recutio.

RECŬTĬO, ussi, ussum, 3. terug slaan, bij voorb. recusso aequore, Val. Fl. V, 167: van daar 1) schudden, bij voorb. recusso utero, Virg. Aen. II, 52. 2) opjagen, opschrikken, bij voorb. somno recussus, uit den slaap opgeschrikt, opgevlogen, Apul. Met. V post med. p. 170, 27 Elm.: dus ook puella somno recussa, Ibid. IV post med. p. 153, 35 Elm.

RECŬTĪTUS, a, um, 1) besneden aan de voorhuid, bij voorb. zoo als de Jooden, bij voorb. recutiti Iudaei, Martial. VII, 29, 5: recutitus est, Petron. 68: van daar recutita sabbata i. e. sabbata Iudaeorum, Pers. V, 184: van daar 2) Tropisch, besneden, d. i. glad, kaal, bij voorb. colla recutita mulae, Martial. IX, 58, 4.

REDACTUS, us, m. het inkomen, inkomst, d. i. het geen aan inkomsten inkomt, bij voorb. bij den verkoop, bij voorb. universum redactum venditionis solverunt, Pandect. XLVI, 3, 88, i. e. Alles wat van de verkochte dingen ingekomen is: Sempronio do, lego ex redactu fructuum oleris cet., Ibid. VII, 1, 58.

REDACTUS, a, um, zie Redigo.

REDADOPTO of **READOPTO**, are, weder aannemen, bij voorb. als kind of in kindsplaatze, bij voorb. filio dato in adoptionem, quem denuo redadoptavit, Pandect. I, 7, 41, alwaar denuo weg kon blijven.

REDAMBŬLO, are, terugkomen, bij voorb. bene ambula & redambula, Plaut. Capt. IV, 2, 120.

REDĂMO, are, weder beminnen, daar tegen beminnen, Cic. Amic. 14.

REDAMTRŬO of **REDAMPTRUO**, are, (van Amtruo) of Redentruo, misschien iemand nahuppelen, bij een omgang, Pacuv. ap. Fest. In Festus staat eigenlijk Redentruare, en zijne woorden zijn: Redentruare dicitur in Saliorum exsultationibus, cum praesul ampiruavit (alwaar Scaliger amptruavit leest), quod est motus edidit, ei referuntur invicem iidem motus. Maar Scaliger leest, redamptruare voor redentruare; waarin Dacier hem toestemt. Daarop haalt Festus twee plaatzen aan, eene uit Lucilius: praesul ut ampiruet (Scaliger leest amptruat) inde vulgus redamplavit (Scaliger leest redamptruat): de andere uit Pacuvius: promerenda gratia Simul, cum videam Graios nihil mediocriter Redentruare (Redamptruare wil Scaliger) opibusque summis persequi.

REDARDESCO, ĕre, weder ontbranden, bij voorb. flamma redardescet, Ovid. Remed. 734.

REDARGŬO, ui, utum, 3. 1) wederleggen, van het tegendeel overtuigen, bij voorb. orationem, bij voorb. oratio, quae neque redargui neque convinci poteit, Cic. Univ. 3: illa redargui possunt, Cic. Or. II, 72: improborum prosperitates redarguunt vim omnem deorum ac potestatem, Cic. Nat. D. III, 36: quis enim redargueret (scil. illud)? Cic. Fin. II, 17: famosos libellos, Sueton. Aug. 55: verba armis, Virg. Aen. XI, 688: crimen, Quintil. XI, 1, 9: ook aliquem, bij voorb. redargue me, si mentior, Cic. Cluent. 23: nosque ipsos redargui refellique patiamur, Cic. Tusc. II, 2: Refutatio cum & in negando, redarguendo, defendendo cet., Quintil. VI, 3, 72. 2) berispen, bestraffen, bij voorb. inconstantiam tuam, Cic. Dom. 9: tyrannidem, Nep. Epam. 6. 3) tegen iemand iet betogen, of enkel betogen, bewijzen, tonen, bij voorb. audi rationem, falsam quidem, sed quam redarguere falsam esse tu non queas, Gell. XV, 9: tyrannidem redarguere i. e. docere, esse tyrannidem vere, Nep., zie hier voor: in hoc redarguo inconstantiam tuam, i. e. doceo, te esse inconstantem, Cic., zie hier voor.

REDAUSPĬCO, are, terugkeeren, staat Plaut. Capt. III, 5, 109, redauspicandum esse intelligo in catenas dat ik weder in mijn ketenen gaan moet; misschien boertend terwijl er vooräf staat exauspicavi (voor exii) ex vinculis.

REDDĬTĬO, onis, f. 1) wedergave, komt misschien niet voor. 2) de tweede stelling van eenen volzin of gelijkenis, Quintil. VIII, 3 post med. §. 77.

REDDĬTUS, a, um, zie Reddo.

REDDO, ĭdi, ĭtum, 3. van do, gevolglijk voor redo, alhoewel die re, zoo als in meer woorden, hier dikwijls overtollig, en gevolglijk reddere dikwijls voor dare (i. e. geven, maken enz.) staat; het heet dus 1) wedergeven, weder terhandstellen, bij voorb. iemand het geen hem toebehoorde enz., bij voorb. virginem suis, Terent. Eun. I, 2, 67: obsides, Caes. B. G. VI, 15: homines, Cic. Q. Fr. I, 1 §. 7: amissa, Liv. III, 68: aliquid majore mensura, Cic. Off. I, 15. Ook staat er restituere bij, alwaar het één kon wegblijven, bij voorb. salutem redditam sibi ac restitutam, Cic. Dom. 28: dus ook amissa vobis reddent ac restituent, Liv. III, 68: ut suis (virginem) restituam ac reddam, Terent. Eun. I, 2, 67, welke beide plaatzen reeds aangehaald zijn. Ook met den Infinitivus habere overtollig, bij voorb. sua monstra profundo reddit habere Iovi, Stat. Theb. I, 615: van daar reddere se of reddi weder terug keeren seq. Dativo, bij voorb. se reddidit convivio i. e. rediit ad convivium, Liv. XXIII, 9 extr.: explebo numerum (scil. der schimmen) reddarque tenebris (i. e. umbris, den schimmen in de onderäardsche wereld, van welken hij gegaan was, om met Æneäs te spreken), von Deiphobus in de onderäardsche wereld, Virg. Aen. VI, 545, i. e. ik zal weder tot de schimmen terug keeren: ex magna desperatione saluti redditus, Iustin. XII, 10, i. e. gered, bij het leven behouden: van daar a) van zich geven, bij voorb. vitam, Lucret. VI, 1196, of lucem (i. e. vitam), Ovid. Trist. II, 3, 35, of ultimum spiritum, Vellej. II, 14, i. e. sterven: Aspera arteria animam respirat & reddit, Cic. Nat. D. II, 54: facem ventre, Ovid. Her. XVI, 46, i. e. baren: Ianua stridorem reddit, Ovid. Met. XI, 608, i. e. kraakt, kneest: dus ook sonum lenem, Plin. H. N. XVI, 35: flammam ab electro reddi, Ibid. XXXVII, 2 post med.: van daar van dingen, die van het ligchaam plegen af te gaan, bij voorb. urinam, Cels. II, 7. Plin. H. N. VIII, 42: dus ook calculum urina, Plin. H. N. XXVIII, 15: fimum reddere i. e. cacare, Colum. II, 15, 4. Plin. H. N. VIII, 15: dus ook obscoena, Ovid. Remed. 437: dus ook cui satis alvus reddit quotidie, Cels. II, 12 Sect. 2: bilem alvo, Ibid. VII, 23, i. e. gal door het onderlijf van zich geven: devorare (ea), quae caeterae (aves) reddunt i. e. cacant, Plin. H. N. X, 47: dus ook sanguinem bloed spuwen, Plin. Ep. V, 19 extr.: fel, gal spuwen, uitbraken, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 75: dus ook spinam faucibus adhaerentem aut reddi (i. e. exspui) aut delabi, Ibid. XXVIII, 17. b) geven, overgeven, heengeven, in handen stellen, deels iet dat iemand toekomt of behoort, deels eenvoudig geven, bij voorb. rationem, Plaut. Aul. I, 1, 5, i. e. rekenschap geven: dus ook Cic. Verr. II, 11, zie Ratio: hereditatem alicui, Cic. Fin. II, 19: literas alicui, Cic. ad Div. II, 17, i. e. een' brief overgeven, behandigen, geven: suum cuique honorem, Cic. Rosc. Am. 47: cf. Liv. III, 10: rebus mobilitatem, Lucret. II, 63: Redde, quae restant, Cic. Brut. 74, i. e. zeg, geef: dus ook causam, Ovid. Fast. I, 278, i. e. de reden zeggen: Non modo nihil mihi adsumo, sed etiam reddo ac remitto, Cic. Sull. 30, ik geve het over, laat het varen, of geschieden, of laat het toe: Iura, Ovid. Fast. I, 252: Macedonia tibi ob eam rem redderetur i. e. daretur, Cic. Pis. 24: over geven of schenken, bij voorb. Macedoniam, Cic., zie terstond hier voor: van daar aa) schenken, Tropisch, d. i. toestaan, bij voorb. reddo ac remitto, Cic., zie terstond hier voor: superstitio (i. e. eed) una reddita superis i. e. concessa, Virg. Aen. XII, 817: connubia, Liv. IV, 5. bb) schenken, d. i. niet nemen, iemand iet, dat hij heeft, laten, toestaan, bij voorb. sacra, Liv. VIII, 14 in.: urbem, agros, leges suas, Cic. Verr. II, 37. Caes. B. G. VII, 76, zie benaden. c) betalen, bij voorb. vota, Ovid. Trist. III, 12, 46. Cic. Leg. II, 9 e legg. XII. Tabb.: debitum naturae, Nep. Reg. 1, i. e. sterven: poenas impiatatis, Sallust. Iug. 14 (17), i. e. lijden. d) inbrengen, brengen of intragen, of van zich geven, of geven, uitgeven, uitleveren, van goederen, landerijen enz., bij voorb. fructum reddunt praedia, Terent. Phorm. IV, 3, 74: Et sata cum multo faenore reddit ager, Ovid. Pont. I, 5, 26: pratum etiam in pabulo non minus reddit quam in foeno, Colum. II, 17: siligineae farinae modius viginti duas libras panis reddit, Plin. H. N. XVIII, 9, geeft twee pond enz. e) weder of herhalen, bij voorb. verba novissima, Ovid. Met. III, 61: doch het kan ook zijn spreken, napraten, uitspreken. f) uitspreken, bij voorb. verba male, bene, kwalijk, goed, uitspreken, Ovid. Art. III, 295. Am. II, 6, 24. g) opzeggen, opbiechten, opzingen, iet van zich laten hooren, bij voorb. dictata magistro, Horat. Epist. I, 18, 13: ut ea verbis eisdem redderet, Cic. Brut. 88: carmen, Horat. Od. IV, 6, 42: dus ook modos voce, Ibid. IV, 11, 35, i. e. zingen: dicta, Lucret. IV, 463, (in den slaap, droom), d. i. spreken of antwoorden: cum talia reddidit hospes, Ovid. Met. VI, 330, i. e. zoo sprak, of antwoordde: verba latine, Ovid. Trist. V, 7, 54, i. e. spreken, zeggen: dus ook causam, i. e. zeggen, Ovid., zie boven: redde, Cic., zie boven. h) iemand iet laten, dat men hem hadt kunnen ontnemen; gevolglijk hem niet ontnemen, dewijl het dan zoo goed is als of men het hem wedergaf, bij voorb. cum senatus Thermitanis urbem, agros, leges suas reddidisset, Cic. Verr. II, 37: dus ook iura legesque, Caes. B. G. VII, 76: sacra, Liv. VIII, 14 in.: hier toe behoort ook de boven aangehaalde plaats Cic. Rosc. Am. 47, suum cuique honorem & gradum redditum i. e. gelaten worden; doch men kan dit alles ook verklaren, toestaan, accorderen enz., (zie boven); het welk bij slot op het zelfde uitloopt. i) gelijkvormig zijn, gelijk komen, navolgen, uitdrukken, iet op gelijke wijze maken, gevolg-

volgelijk, het oorspronglijke, als 't ware, weder herstellen, daarstellen, vertonen enz.: aliquem, *bij voorb.* qui te nomine reddet, Virg. Aen. VI, 768: natus hic vultus tuos reddit, Senec. Herc. fur. 1026, i. e. *gelijkt naar u:* Phoebe toto fratrem cum redderet orbe. Lucan. I, 538: lux aemula vultum reddidit i. e. ostendit, Stat. Achill. II, 191: reddit matrem i. e. similis est. Plin. Ep. VII, 19 extr.: odorem croci saporemque, Plin. H. N. XXXVI, 23 post med.: purpurissum Indicum reddit flammam excellentis purpurae, Ib. XXXV, 6 extr.: limus imaginem uvae reddit, Ib. XXXIV, 12 post med.: *dus ook van afbeeldende kunsten en schriften, die nagevolgd worden, bij voorb.* omnia pictor reddiderat, Petron. 29: spirat Apellea redditus arte Mentor, Martial. XI, 10, 2: orsa Sallusti brevis & Timavi reddis alumnum, Stat. Sylv. IV, 7 extr.: *dus ook* veteres reddit, Plin. Epist. IX, 22, i. e. *drukt ze uit, schrijft als de Ouden.* 2) *weder geven, d. i. er tegen geven, is ook menigvuldig, bij voorb.* vitam hominis pro vita hominis, Caes. B. G. VI, 15: Macedonia tibi ob eam rem redderetur, Cic., *zie boven:* quae utenda adceperis, majore mensura reddere, Cic. Off. I, 15: *van daar* reddere responsum, Liv. XXXVIII, 9 in., *antwoord geven, antwoorden: van daar* (a) *betalen, voor iet, geld voor iet geven, bij voorb.* argentum (pro muliere), Terent. Ad. II, 1, 48: vota, *zie boven.* (b) *beäntwoorden, vergelden, bij voorb.* beneficium, Cic. Off. I, 15: terrorem antea illatum, Liv. III, 60: *van daar* gratiam, Colum. IV, 3 post med. (c) *overzetten, bij voorb.* latine, Cic. Or. I, 34, *in de Latijnsche taal:* verbum pro verbo, Cic. opt. gen. Or. 5. (d) *antwoorden, bij voorb.* cum talia reddidit hospes, Ovid. Met. VI, 329: dicta, Lucret., *zie boven: hiertoe zou ook kunnen behoren,* reddere voces, *antwoorden, er tegen spreken,* Virg. Aen. I, 409 (413). VI, 688. 3) *weder maken, bij voorb.* placidum reddidi, Cic., *zie n. b. Van daar* a) *weder laten maken, bij voorb.* tegulas, Plaut. Most. I, 2, 29. b) *maken, is zeer menigvuldig, bij voorb.* domum exornatam reddiderat, Cic. Verr. II, 34: aliquem iratum, Cic. Cluent. 26: domum reddiderat nudam, Cic. Verr. II, 34: ita eum placidum reddidi, Cic. Caecin. 10; *doch het kan hier ook heeten, weder maken:* nam me haberem molestiae reddiderunt, Cic. Att. IX, 17: loca tuta ab hostibus, Caes. B. G. II, 5: cf. Terent. Eun. II, 3, 24. Ad. V, 3, 63: *dus ook* dictum ac factum reddidi i. e. statim feci, Ibid. Heaut. IV, 5, 12, *eigenlijk, ik heb woord en daad te gelijk gedaan, d. i. zoodra 't gezegd was, heb ik 't gedaan: dus ook* reddidit avem, *maakte hem tot een vogel,* Ovid. Met. VIII, 253: *men zou ook van boven hier toe kunnen brengen* simum reddere cet.: *van daar geven, houden, aanstellen, bij voorb.* venationes & ludos, Sueton. Domit. 4: judicium, Auct. ad Her. II, 19. Senec. Nat. Quaest. IV, 7. Tacit. Ann. I, 72. Caes. B. C. II, 18; *waarvoor ook* jura reddere *staat,* Ovid. Fast. I, 252. Phaedr. IV, 12 extr.: exsequias alicui, Auct. Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 218. Not. reddibo, *voor* reddam, Plaut. Cas. I, 40: reddibitur, *voor* reddetur, Plaut. Epid. I, 1, 22.

REDEMTIO *of* REDEMPTIO, onis, f. i. e. actio redimendi, *de opkoping, bij voorb.* judicii, Cic. Verr. Act. I, 6, i. e. *omkoping: dus ook* rerum capitalium quaestiones, reorum pactiones, redemtiones cet., i. e. *omkopingen der Richters*, Cic. Pis. 36: *van daar* 1) *loskoping, bij voorb.* captivis redemtio negabatur, Liv. XXV, 6, i. e. *rantzoenering:* puellae, Val. Max. IV, 3, 1: sacramenti, Hirt. Alex. 56, i. e. *los- of vrijkoping van krijgsdiensten.* 2) *Pachting, bij voorb.* temeritate redemtionis, Cic. Provinc. 5.

REDEMTITO *of* REDEMPTITO, are, i. q. redimo, *opkopen: van daar* malefacta beneficiis, Cato ap. Fest., i. e. *weder goed maken.*

REDEMTO *of* REDEMPTO, are, i. q. redimo, *bij voorb. loskopen, vrijkopen,* Tacit. Hist. III, 34.

REDEMTOR *of* REDEMPTOR, oris, m. i. e. qui redimit, *die voor zeker geld iet tot zich neemt: van daar* 1) *een koper, bij voorb.* frumenti, Liv. XXXIV, 9, i. e. *koper, opkoper; doch het kan ook heten Leverancier, Entrepreneur:* litium of caussarum, Pandect. I, 16, 9, i. e. *die Processen opkoopt, en ze naderhand voert.* 2) *bijzonder die voor geld of voordeel iet op zich neemt, bij voorb.* a) *om te bouwen of te bezorgen, een Ondernemer, Entrepreneur, bij voorb.* Cic. Div. II, 21. Q. Fr. II, 6 in. Cic. Invent. II, 31. Vitruv. IX, 3. Horat. Ep. II, 2, 72. Plin. H. N. XXXVI, 23: *ook kan men hier toe brengen* Liv. XXXIV, 9, *zie boven: ook met den Genitivus, bij voorb.* tutelae Capitolii, Plin. H. N. XXXV, 3: cloacarum, Ibid. XXXVI, 2. b) *om te pachten, te huuren: van daar een Pachter, bij voorb.* vectigalium cet.: *dus ook* pontis, i. e. *van de brugtol,* Pand. XIX, 2, 60 extr.

REDEMTURA *of* REDEMPTURA, ae, f. *is het zelfde als* Redemtio, *de overneming eener zaak, het zij om te bouwen of te pachten, bij voorb.* qui redemturis auxissent patrimonia, Liv. XXIII, 48, i. e. *misschien pachten:* mercaturis redemturisque faciendis, Pandect. XIV, 3, 5. *Doch het kan ook zijn onderneming, aanneming, Entreprise, bij voorb. bij gebouwen of leveringen.*

REDEMTUS *of* REDEMPTUS, a, um, *zie* Redimo.

REDĔO, ivi *en meermalen* ii, itum, 4. Anom. *van* re *en* eo, *gevolglijk voor* reeo, *de* d *is er ingezet geworden, gelijk in* redamo, redigo, reddo *voor* redo cet., *waarschijnlijk door de gebreklijke uitspraak; ten minsten niet welluidendheids halve, gelijk sommigen geloven enz.: want niemand zal* Eous, Latoius cet., *voor kwalijk luidend houden. En dewijl men* redeo, reditio *zegt, waarom niet ook* codeo, coditio, *voor* coëo, coitio. *Het heet* 1) *weder of terug komen, terug keeren, terug gaan, is bekend, bij voorb.* e provincia, Cic. Verr. Act. I, 6: a Caesare redierat, Cic. Q. Fr. II, 6 extr.: a coena, Phaedr. II, 8, 20: aede suburbana rediens, Ovid. Fast. VI, 785: rure, Terent. Eun. V, 5, 25: peregre rediens, Ibid. Phorm. II, 1, 13: ad quos dies rediturus sim, scribam ad te, Cic. Att. XIII, 9 extr.: unde redierat, Caes. B. G. V, 11: ad suos, Ibid. VII, 20: ad navim, Plaut. Amph. II, 2, 32: ad exercitum, Hirt. B. G. VIII, 52: ad castra, Auct. B. Hisp. 25: Romam, Cic. Quint. 18: in urbem (i. e. Romam) rediit, Liv. IV, 29, *alwaar verscheiden* Codd. *dat* in *niet hebben:* in coelum, Horat. Od. I, 2, 45: in tecta, Virg. Georg. III, 316: sol in sua signa redit, Ovid. Fast. III, 161: amnes in fontes rediere suos, Ibid. Met. VII, 200: et mens & redit verus in ora color, Ibid. Art. III, 730: in amicitiam alicujus, Liv. XXV, 16: in metum, Plin. Ep. VIII, 11, *in vrees geraken:* ad suum vestitum, Cic. Sext. 14: animus mihi redit, Terent. Hec. III, 2, 12: viam redire, Cic. Mur. 12 *en* Virg. Aen. VI, 122, *den weg terug gaan: Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* redit adscendere nuros, Virg. Cir. 172: hirundo Argutis reditura cibos immittere nidis, Montan. Jul. ap. Senec. Ep. 122 post med.: *Ook* Passive, *bij voorb.* postquam domum reditum est, Nep. Epam. 8, *na dat men enz., d. i. zij thuis gekomen waren:* manerent, dum rediri posset, Caes. B. C. III, 16, i. e. *tot zij terug konden komen:* dum stas, reditum oportuit, Plaut. Pers. III, 3, 43, i. e. *hadt gij reeds moeten terug gekomen zijn:* cum conversis signis retro in urbem rediretur, Liv. VIII, 11, *voor* redirent, *alwaar* retro *weg kon blijven.* Not. a) *van levenloze dingen, bij voorb.* redeunt gramina campis, Horat. Od. IV, 7, 1: arboribus frondes, Ovid. Fast. III, 237: redeuntibus annis, Virg. Aen. VIII, 47: redeuntia saecula, Martial. IV, 1: Tristia jam redeunt iterum solennia nobis, Prop. II, 33 (31), 1: redit agricolis labor actus in orbem, Virg. Georg. II, 401: perque novem erravit redeuntis cornua lunae i. e. per novem menses, Ovid. Met. X, 479: ager ad Ardeates rediit, Liv. IV, 11, i. e. *kwam weder aan de enz.:* mos rediit, Liv. II, 43: febres redeunt certo numero dierum, Plin. H. N. XXVIII, 16 extr. b) Res redit, i. e. *de zaak komt weder voor, bij voorb.* cum res rediisset, Cic. Red. Sen. 11: *ook heet* res redit ad cet. *komt weder tot enz., bij voorb.* res rediit ad interregnum, Liv. I, 21, i. e. *er werdt weder een* interregnum; *doch het kan ook zijn, er was (zonder opzicht op* re*) een* interregnum: quando res redierunt, Plaut. Capt. I, 1, 13, i. e. *wanneer de omstandigheden wederkomen, in den vorigen staat komen; of de Heeren, die thans op reize zijn, wederkomen, of de* Feriën *voorbij zijn.* c) retro redire, Liv. VIII, 11. XXIII, 28. XXIV, 10. XLIV, 27: rursum redire, Terent. Eun. IV, 2, 6. Ad. I, 1, 46, *alwaar* retro *en* rursum *te veel is, zie* Retro *en* Rursus. d) *van inkomsten, of vruchten, voordeelen enz., komen, inkomen, bij voorb.* pecunia, quae ex metallis redibat, Nep. Them. 2: ex qua regione qi nq:aginta ei talenta quotannis redibant, Ibid. 10: ex pecore redeunt terducena Parmensi, Martial. IV, 37, 5: *dus ook* possentque fructus pro impensa & labore redire, Varr. R. R. I, 2, 8, i. e. *zoo veel opbrengen, dat onkoste en moeite betaald wordt:* redit semen cum decimo, Ibid. I, 44, i. e. *brengt het tiende koorn, draagt tienvoudig.* e) *van spreken, als men weder op zijn Tekst komt, bij voorb.* sed illuc redeamus, Nep. Ages. 4: nunc ad inceptum redeo, Sall. Jug. 4: quamobrem ad inceptum redeo, Ibid. 42 (46): illuc, unde abii, redeo, Horat. Sat. I, 1, 108: sed jam de provinciis decedatur, (i. e. *wij willen daar niet meer van spreken*), in urbemque redeatur, Cic. Leg. III, 8, *wij willen weder op de stad komen, d. i. daar van spreken: dus ook* Atque haec de rebus forensibus; redeamus domum (i. e. ad res domesticas), Cic. Att. VII, 1 extr. f) redire ad pauca *kort afmaken,* Terent. Hec. I, 2, 60. Phorm. IV, 3, 43. g) in gratiam cum aliquo, Nep. Alcib. 5 *en* Att. 17. Cic. Provinc. 9. Caes. B. C. I, 4, i. e. *zich verzoenen.* h) in viam, Terent. And. I, 2, 19. Cic. Phil. XII, 2, *weder op het spoor komen, d. i. zich bedenken, schranderer of*

ver.

vernuftiger worden, zijne gebreken laten varen. i) ad ſe, Terent. Ad. V, 3, 8, i. e. *tot zich zelven komen, d. i. zich herhalen, bij voorb. zich van de hitte herhalen:* ad ſe rediſſe, Liv. I, 41, i. e. *tot zich zelven gekomen is, zich van de bezwijming herhaald heeft; integendeel heet ook:* ad ſe redire, *tot zijne oude ſprongen keeren, zijn vorigen aart of zeden aannemen*, Cic. Att. VII, 3 poſt med.: *waarvoor hij ook* redit ad ſe atque ad mores ſuos *zegt in* Caecil. 17. *Daarvoor ſtaat*, Ter. Ad. I, 1, 46, ad ingenium redit. k) in memoriam, Cic. Quint. 18, i. e. *zich bedenken, nadenken, overdenken, terug denken: dus ook* redeo in memoriam mortuorum, Cic. Senect. 7 in.: *dus ook* redi mecum in memoriam, Terent. Phorm. V, 8, 19: *anders kon ook* in memoriam redire *heeten, weder in 't geheugen komen, weder invallen.* l) redire animo, Plin. Epiſt. VIII, 23 poſt med., i. e. *invallen, in 't geheugen komen.* 2) *komen, gevolglijk voor* ire *of* venire, *wanneer het ook dikwijls vallen, geraken, gebracht worden enz., vertaald wordt, bij voorb.* ad gladios redierunt, Caeſ. B. C. III, 93, *kwamen tot de enz., d. i. vochten met de enz.: dus ook* ad manus (*in 't vechten*), Auct. B. Afric. 18, i. e. *handgemeen worden, vechten:* mors caveatur reditura i. e. ventura, Sil. II, 224, i. e. *die toch komen zal, of ook wederkomen zal:* bona in tabulas publicas redierunt, Cic. Roſc. Am. 44: Caeſar ad duas legiones redierat, Caeſ. B. G. V, 46, *was tot twee Legionen neder gekomen, d. i. hadt nog maar twee Legioenen:* res redit ad raſtros, Terent. Heaut. V, 1, 51, i. e. *komt aan de kerk, d. i. bedelſtand, zie* Raſtrum: *van daar* eo, *daar toe of zoo ver komen, bij voorb.* ſi eo meae fortunae redeunt, abs te ut diſtrahar, Terent. Phorm. I, 4, 24, *als het zoo ver komt enz.: dus ook* adeone rem rediiſſe, ut periculum etiam a fame mihi ſit? Terent. Heaut. V, 2, 27: *dus ook* in eum iam res rediit locum, Terent. Heaut. II, 3, 118: Ejus morte ea bona ad me lege redierunt, Terent. And. IV, 5, 4, i. e. *zijn op mij gevallen, gekomen enz.: verdere*, omnia haec verba huc redeunt, Terent. Eun. I, 2, 78, i. e. *loopen daar op uit: dus ook* omnis incommoditas huc redit, Ibid. And. III, 3, 35, *loopt daar op uit, d. i. beſtaat daar in. Verdere*, Quorum ad arbitrium ſumma rerum redeat, Caeſ. B. G. VI, 11, i. e. *berusten, daar op aankomt, van hun willekeur en van hunne uitſpraken afhange:* ſe alterum Sullae fore, ad quem ſumma imperii redeat i. e. veniat, *ten deel wordt*, Caeſ. B. C. I, 4: collis faſtigatus paulatim ad planitiem redibat, Ibid. B. G. II, 8, i. e. *trok in eene vlakte:* ſaepe in magiſtrum ſcelera redierunt ſua, Senec. Thyeſt. 311, i. e. *vallen op hem, treffen hem, hij moet er voor boeten:* res ad interregnum rediit, i. e. *het kwam tot een enz.*, Liv., *zie boven:* velle bonis aliquem adfici quam maximis, etiam ſi ad ſe ex iis nihil redeat, *alhoewel hij er ook niets van bekomt*, Cic. Fin. II, 24: pecunia, quae ex metallis redibat, Nep.: ex pecore redeunt cet., Martial., *zie met meer dergelijke boven.* Not. a) Redivi *is zeldzaam, bij voorb.* ſi non ad te hoc redivit, Lucil. ap. Non. 4. n. 401. b) redeam *voor* redibo *ſchijnt te ſtaan*, Plaut. Aul. II, 3, 6, curata fac ſint, cum a foro redeam: *zoo ſtaat ook* redies *voor* redibis, Apul. Met. VI poſt med. p. 181, 17 Elm., *of* p. 246 Vulcan.: *ook heeft een* Cod. MS. rediet *voor* redibit, Pallad. in Jun. 7 extr.

REDHĬBĔO, ui, itum, 2. *wordt daarvan gebruikt, wanneer de verkoper het verkochte weder nemen moet, en gevolglijk de koper het hem weder geeft:* Ulpianus Pandect. XXI, 1, 21 *zegt:* redhibere eſt facere, ut rurſus habeat venditor, quod habuerit, &c. quia reddendo id fiebat, idcirco redhibitio eſt adpellata, quaſi reditio: *van waar het dan wedernemen, dan wedergeven heet*, 1) *wedernemen, bij voorb.* dixit ſe redhibere, Plaut. Merc. II, 3, 84, i. e. *dat hij ze weder (terug) wilde nemen:* redhibeatur mancipium, Cic. Off. III, 23 extr. 2) *wedergeven, terug geven, bij voorb.* nobis iſtas redhibere haud liceret, Plaut. Moſt. III, 2, 113: *dus ook* redhiberi poſſe, Gell. IV, 2 §. 7. *Ook in 't gemeen wedergeven (buiten een koop), bij voorb.* argentum redhibebo, Plaut. Men. V, 7, 49; *alwaar echter* Nonius 7. n. 75 *leest* reddibo, i. e. reddam.

REDHĬBĬTĬO, onis, f. *is de terugneming of teruggave, zie* Pandect. XXI, 1, 21 *en* 23. *terugneming, bij voorb. bij verkoop, bij voorb.* mancipii, Quintil. VIII, 3, 14: *dus ook* eſſe in cauſa redhibitionis, Gell. IV, 2 poſt med.; *doch, het kan hier ook zijn, teruggave.*

REDHĬBĬTŌRĬUS, a, um, *de terugneming of teruggave bij een verkoop betreffende, bij voorb.* actio, Pandect. XXI, 1 leg. 23 §. 7 *en* leg. 48 *en* 54: exceptio, Ib. leg. 48: judicium, Ibid. leg. 18.

REDHOSTĬO, ire, *weder gelijk maken, beäntwoorden, zie* Feſt.; *welke eene plaats uit* Accius *en eene uit* Naevius *aanhaalt, maar die bedorven ſchijnen te zijn.*

REDĬGO, egi, actum, 3. *van* re *en* ago, 1) *terug drijven, bij voorb. beesten of menſchen, bij voorb.* equos redactos, Lucret. V, 404: boves, Ovid. Faſt. III, 64: capellas rupe, Ovid. Faſt. IV, 511: hoſtem in caſtra, Liv. XXI, 9; *doch, het kan hier ook heeten, drijven, hoewel ook terugdrijven past:* turbam inſequentium in hoſtes, Liv. XXXVII, 43. 2) *drijven, jagen, bij voorb.* in exſilium, Juſtin. IX, 4: hoſtem in caſtra, *zie n.* 1. 3) *weder of terug brengen, eigenlijk en Tropisch, bij voorb.* muſcati virgis Capuam rediguntur, Liv. XXVI, 12 extr.: in memoriam, Cic. ad Div. I, 9 §. 18. Terent. Phorm. II, 3, 36: rem ad priſtinam rationem, Caeſ. B. G. II, 27: homines in gratiam, Terent. Phorm. V, 7, 43: diſciplinam ad priſcos mores, Liv. VIII, 6 *en mee malen: doch het kan ook enkel heten, brengen.* 4) *brengen, eigenlijk en Tropisch, bij voorb.* pecuniam in publicum, Liv. II, 42: pecuniam ad quaeſtorem, Liv. V, 26: barbaros ſub jus ditionemque, Liv. XXVIII, 21: gentes in ditionem imperii, Cic. Phil. IV, 5: inſulas ſub poteſtatem Athenienſium, Nep. Milt. 1: Theſſaliam in poteſtatem Thebanorum, Ibid. Pelop. 5: aliquem ad deſperationem, Juſtin. VI, 5: in priſtinam ſortem, Ibid.: in ſervitutem, Caeſ. B. G. II, 14: familia ad paucos redacta, Cic. Marcell. 4: formidine fuſtis ad bene dicendum redacti, Horat. Ep. II, 1, 154: in dominium noſtrum, Pandect. V, 5, 5: ad poenam legis Juliae rediguntur, Ibid. XVIII, 7, 1: patrem ad inopiam, Terent. Heaut. V, 1, 55, i. e. *tot den bedelſtaf:* Homines in gratiam, Terent., *zie hier voor:* in memoriam, Cic. *en* Terent., *zie n.* 3: in formam provinciae redigere, Liv. Epit. 45 *en* 93. Sueton. Caeſ. 25, *of* in formulam provinciae redigere, Vellej. II, 38, *tot eene provintie maken: dus ook* Capua in formam praefecturae redacta erat, Vellej. II, 44: *verdere* ad certum *tot zekerheid brengen*, Liv. XLIV, 15: in nihilum, Liv. V, 25, *of* ad nihilum, Lucret. I, 791, *of* ad vanum & irritum, Liv. XXVI, 37: *vernietigen, verijdelen:* ad internecionem, Caeſ. B. G. II, 28, i. e. *tot den ondergang: dus ook* ad interitum, Lucret. V, 875. Cic. fragm. ap. Lactant. VII, 11: mentem in veros timores, Horat. Od. I, 37, 15: ſextarios tres ſucci ad craſſitudinem, Plin. H. N. XXIII, 7 poſt med.: farris pretium ad aſſem, Ibid. XVIII, 3: carnes excreſcentes ad aequalitatem, Ib. XXX, 13 poſt init., cicatrices ad planum, Ibid. XX, 9 med.: ad ultimam maciem, Colum. IV, 3 poſt med.: non tamen redigar (*zegt* Niobe) ad numerum duorum, Ovid. Met. VI, 199, *tot het getal van twee kinderen, d. i. ik zal toch meer dan twee kinderen behouden:* in unum, Cic. Phil. V, 4, i. e. *bij één brengen, op één' hoop brengen:* Hosce ad ſex libros redegit, Varr. R. R. I, 1 extr.: farris pretium ad aſſem, Plin. H. N. XVIII, 3: ad verum, Senec. Epiſt. 13 *en* 45, *tot de waarheid, d. i. naauwkeurig onderzoeken en zien, wat er in waar is:* in ordinem, Auct. ad Her. III, 9. Quintil. VIII, 3, 9, *in orde brengen: ook heet* in ordinem redigere *vernederen, verdemoedigen, verlagen, bij voorb.* auctores, Quintil. I, 4 in.: in numerum, Quintil. X, 1, 54, i. e. *mede in 't getal brengen, d. i. mede tellen:* in verſiculos, Quintil. IX, 4, 52, *in verzen brengen:* ſemen, *het zaad winnen, of uitbrengen, of bekomen, bij voorb. uit een gewas, bij voorb.* ex farragine, Pallad. in Septemb. 8: *van daar bij één brengen, inzamelen, verzamelen, bij voorb.* fructus i. e. *veldvruchten*, Pandect. XXII, 1, 46. XXXVI, 4, 5 poſt med.: redigere in unum, i. e. *op één' hoop*, Cic. Phil. V, 4: cum omnis frumenti copia penes iſtum eſſet redacta, Cic. Verr. III, 73. 5) *inkasſeeren, bij voorb.* pecuniam, Cic. Agr. II, 36: *dus ook* Cic. in Caecil. 12 *tweemaal:* cf. Liv. V, 16. Horat. Epod. II, 69. 6) *maken, bij voorb.* facilia ex difficillimis, Caeſ. B. G. II, 27: *dus ook* infirmiores redegerunt, Caeſ. B. G. IV, 3: omnia in pecuniam redacta, Quintil. Decl. 269, i. e. *tot geld, te gelde, maken (bij verkoop):* ad nihilum, *tot niets maken, d. i. vernietigen enz., zie boven: gelijk dan brengen en maken dikwijls hetzelfde is.*

REDĬMĪCŬLUM, i, n. *een band, bij voorb. halsband, hairband enz., bij voorb.* aurea redimicula ſolvite collo, Ovid. Faſt. IV, 135: mulieri redimicula praebeat, in collum; in crines, Cic. Verr. III, 33: cf. Ovid. Met. X, 265. Virg. Aen. IX, 616. Juvenal. II, 84. Paul. ex Feſto *zegt, dat* redimiculum *een ſieraadketen is* (catella) *van de juffeiſchap: van daar Tropisch, band, d. i. middel van verbindenis tusſchen twee perſonen*, Plaut. Trin. II, 4, 41.

REDĬMĬO, ivi, itum, 4. *ombinden of omwinden, bij voorb. met banden, kransſen enz., omgeven, bekransſen, bij voorb.* ſertis, Cic. Tuſc. III, 18. Catil. II, 5: mitra capillos, Ovid. Her. IX, 63: lauro tabellas, Ibid. Am. I, 11, 25: tempora vitta, Virg. Aen. X, 538: caput atque humeros corona, Lucret. V, 1398: frontem corona, Martial. VIII, 70, 5: faſtigium aedis tintinnabulis, Sueton. Aug. 91: loca redimita ſylvis, Catull. LXII, 3: Naxos Aegaeo redimita ponto i. e. cincta, Senec. Oedip. 488: miſſile redimitum i. e. thyrſus, Stat. Achill. I, 612: domus redimita corollis, Catull. LXII, 66:

[illegible]

terra quasi quibusdam redimita & circumdata cingulis, Cic. Somn. Scip. 6.

REDIMITUS, a, um, zie Redimio.

REDIMO, emi, emtum of emptum, 3. van re en emo. I) eigenlijk, weder of daar tegen nemen, bij voorb. voor geld: van daar 1) weder kopen, weder opkopen, bij voorb. domum, Cic. Phil. XIII, 5: fundum, Cic. Att. XI, 13 post med. 2) daar tegen kopen, bij voorb. pallam, Plaut. Men. IV, 2, 109. Doch, het kan ook enkel, kopen, heeten. II) tot zich nemen. A) voor geld of eenige andere waarde: van daar (1) kopen, opkopen, bij voorb. necessaria redemta ei a proximis cognatis sunt, Liv. XXXVIII, 60, i. e. werdt voor hem gekocht; vitam, Cic. Verr. V, 45: pretio potestatem sepeliendi, Cic. Ibid.: Et redimunt Soli carmina docta coqui i. e. emunt, Martial. VI, 60, 8: vendentibus — nihil invicem redimentibus, Plin. H. N. VI, 28 extr., i. e. terwijl zij er niets tegen kopen: pallam, Plaut., zie hier voor: servos, Liv., zie hier na: pacem, Justin. XLIII, 5 extr.: van daar Tropisch, opkopen, d. i. voor een prijs verkrijgen of bezorgen, bij voorb. pacem parte fructuum, Cic. Q. Fr. I, 1, 11: belli moram (pecunia), Sallust. Jug. 29 (31), i. e. door geld maken, dat de oorlog gerekt wordt: largitione militum voluntates, Caes. B. C. I, 39: otium militare ministeriis servilibus, Tacit. Hist. I, 46: amicitiam morte alicujus, Caes. B. G. I, 44: dus ook pacem redimere obsidibus, Caes. B. G. I, 37: Bona sua, Auct. B. Afric. 90, i. e. geld geven, opdat men zijne bezitting behoude; als 't ware, kopen. (2) los, vrijkopen, d. i. voor geld vrijmaken, bij voorb. eenen gevangenen, Plaut. Asin. I, 1, 92: servi in publicum redemti ac manumissi sunt, Liv. XXVII, 25: dus ook captos e servitute redimere, Cic. Off. II, 18, i. e. loskopen, rantsoeneren: captos a praedonibus, Ibid. 16: dus ook se a Gallis auro redemisse, Liv. XXII, 19: dus ook redemtus ab hostibus, Pandect. XXXVII, 6, 1 post med.: dus ook se pecunia a judicibus, Cic. Mil. 32, i. e. loskopen, verkopen: hier toe behoort bona, Auct. B. Afric. 90 uit n. 1: cf. Virg. Aen. IX, 213. Ovid. Am. I, 8, 63: Hector redemtus ad ignes, Auct. consol. ad Liv. (achter Ovidius) 431: van daar 3) Tropisch, vrijkopen, d. i. door zekeren prijs vrijkopen of bevrijden, bij voorb. aliquem ab Acheronte suo sanguine, Nep. Dion. 10: Ut corpus redimas, ferrum patieris, Ovid. Rem. 229, i. e. bevrijdt, redt: se pecunia a judicibus, Cic., zie hier voor: vitam civium, statum orbis terrae, urbem hanc quinque hominum perditorum poena redemi, Cic. Sull. 11 extr.: se redemerat a cane (scil. door voederen), Petron. 72: se ab invidia fortunae, Plin. H. N. XXXVII, 1: fratrem Pollux alterna morte redemit, Virg. Aen. VI, 121. b) Tropisch, los of vrijkopen, d. i. door geld of anderen prijs iets afwenden, bij voorb. metum virgarum pretio, Cic. Verr. V, 44: Acerbitatem a republica privatis incommodis, Cic. ad Div. II, 16: Si mea mors redimenda tua esset, Ovid. Pont. III, 1, 105: dus ook sevitiam canis offula, Apul. Met. VI post med. p. 181, 14 Elm. i. e. geruststellen, als 't ware vrijkopen: delatorem, Pand. XLIX, 14, 29, door geld afwenden, of afkopen, d. i. omkopen: van daar culpam, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8, i. e. weder goedmaken: van daar heten zijn Prijzen door een vergelijk vindingen, bij voorb. als men geld of iet weinigs anders neemt, voor het geen men te eischen hadt, en het gevolglijk, als 't ware loskopen, Cic. Rosc. Com. 12 en 13: nullam culpam congiario, nullam alimentis crudelitatem redemisti, Plin. Paneg. 28, i. e. weder goedmaken: dus ook alienum aes grande conflaverat, quo flagitium aut facinus redimeret, Sallust. Cat. 14: redimebat tamen vitia virtutibus, & plus habebat, quod laudares: quam quod ignosceres, i. e. compensabat, Senec. excerpt. controv. 4 extr.: ut sua per nostram redimat perjuria poenam, Ovid. Am. III, 3, 21: vitium auctore, Ibid. Her. XVI, 49. (3) pachten, bij voorb. vectigalia, Caes. B. G. I, 18: portoria, Ibid.: picarias, Cic. Brut. 22. (4) huuren, het welk aan pachten gelijk is, bij voorb. redemti, Plin. Epist. II, 14: plausor redemtus, Petron. 5: Doch men kan 't ook vertalen, aangekocht: insulam, Pandect. VII, 8, 12 extr. B) zonder geld, maar op hoop van voordeel, iet voornemen, bij voorb. om te bouwen, ondernemer (Entrepreneur) zijn, bij voorb. si pupillo opus redimitur, Cic. Verr. I, 54: cf. 56: si vestimenta texenda redemerit vel navem fabricandam, Pandect. VII, 8, 12 extr. Not. Doch misschien heet het eigenlijk, op eene openlijke verkoping of aanbesteding opslaan; dan hing het met alle beteekenissen te samen, en wie, bij voorb. een openbaar gebouw aannemen of aannemer (Entrepreneur) wilde worden, moest alszins mede daar op inschrijven of bieden; en die het minst inschreef, kreeg het.

REDINUNT, i. e. redeunt, bij voorb. redinunt in patriam, Enn. ap. Fest.

REDINTEGRASCO, ĕre, zie Redintegro.

REDINTEGRATIO, önis. f. de vernieuwing: van daar 1) vernieuwing, herstelling, ad redintegrationem ejus (scil. terrae) pertinent, Apul. de mundo post med. p. 68, 3 Elm.: amantium irae amoris redintegratio est, Terent. And. III, 3, 23, gelijk sommigen lezen, bij voorb. Serv. ad Virg. Ecl. II, 14. Acron. ad Horat. Od. III, 9. Ook leest Charisius reintegratio; doch de Edd. hebben gemeenlijk integratio: 2) herhaling, bij voorb. verbi, Auct. ad Her. IV, 28.

REDINTEGRO, avi, atum, are, (voor reintegro) eigenlijk vergoeden, of weder vergoeden, of geheel weder herstellen, bij voorb. deminutas copias, Caes. B. G. VII, 31: Enumeratio (bij het slot der reden) est, per quam colligimus & commonemus, quibus de rebus verba fecerimus, breviter; ut renovetur (i. e. repetatur) non redintegretur (i. e. tota repetatur) oratio, Auct. ad Her. II, 30: van daar 1) vernieuwen, of weder vernieuwen, weder ververschen, bij voorb. memoriam auditoris, Cic. Invent. II, 52, i. e. als 't ware, ververschen, maken, dat hij zich wel herinnert: laetitiam, Plin. Paneg. 61: vires, Caes. B. G. III, 26: iram, Liv. VIII, 32: animum, Liv. II, 25: matrimonium rursus redintegrare (van een huwlijk, dat gescheiden was) Pandect. XXV, 2, 30, alwaar rursus weg kon blijven, zie Rursus: verders pacem, Liv. II, 13: memoriam potestatis, Liv. III, 55, i. e. het geheugen daar aan, de herinnering: clamorem, Ibid. 63: fletum, Apul. Met. V ante med. p. 163, 36 Elm.: spem, Caes. B. G. V, 27. proelium, Liv. I, 12. II, 23. Caes. B. G. I, 25, i. e. weder aanvangen. Not. Ook schijnt het te staan, intransitive, zich vernieuwen, bij voorb. laetitia redintegravit, Varr. R. R. II, 2. §. 11; wanneer men dan se verstaan kan, zoo als meermalen. Maar misschien is het van redintegrasco, gelijk wij ook integrasco hebben: men haalt nog ten behoeve dezer beteekenis aan, Varr. Ibid. §. 70, redintegrantes; maar deze plaats is daar duister: men brengt ook nog hier toe, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 9, ne nobis bellum redintegrare possit; maar hier kan Lepidus heel wel verstaan worden. 2) herhalen, bij voorb. verbum, Auct. ad Her. IV, 28: clamorem, Liv., zie hier voor: proelium, Liv., zie hier voor. 3) wederherstellen, verkwikken, bij voorb. columbas, Varr. R. R. III, 7, 6: animos legentium, Tacit. Ann. 33. Not. Men leest ook reintegrare, bij voorb. venas fontium arentes reintegrent, Senec. de Benef. IV, 25 Ed. Gron.

REDIPISCOR, eptus sum, 3. weder verkrijgen of bekomen, Plaut. Trin. IV, 3, 15. Meer komt het wel niet voor.

REDITIO, onis, f. i. q. reditus, de terugkomst, terugkeering, bij voorb. celeritas reditionis, Cic. Verr. I, 6: spes reditionis, Varr. ap. Non. 3. n. 192: quid illi reditio huc fuit? Plaut. Most. II, 1, 30: domum reditio i. e. naar huis, Caes. B. G. I, 5.

REDITUS, us, m. i. q. reditio, 1) de terugkeering, terugkomst, bij voorb. domum, Cic. Pis. 3, i. e. naar huis: dus ook Romam, Cic. Phil. II, 42: in Asiam, Nep. Them. 6: ad aliquem, Cic. Phil. VIII, 11: in coelum, Cic. Amic. 4: reditu intercludi, Caes. B. G. IV, 30, of excludi, Nep. Them. 5: noster itus, reditus, incessus, Cic. Att. XV, 5 extr.: reditum in civitatem habere i. e. terug kunnen keeren, Hirt. B. G. VIII, 24, alwaar dus reditus voor facultas redeundi staat: dus ook hominibus est in curiam reditus i. e. possunt redire cet., Cic. Cluent. 42 extr., reditum ferre ad of in locum, i. e. terugkeeren, bij voorb. ad vada, Catull. LXII, 47: in nemora, Ib. 79: van daar reditus in gratiam cum inimicis, Cic. Att. II, 3 extr., i. e. verzoening: dus ook reditus gratiae, Cic. Harusp. 24. Not. Plur. reditus staat Ovid. Met. XI, 576. Virg. Aen. XI, 54. Horat. Epod. XVI, 35: dus ook Cic. Somn. Scip. 2, cum aetas tua septenos octies solis anfractus reditusque converterit. Cicero onderscheidt reditus en reversio, zie Reversio. 2) het inkomen, revenue, inkomste, Nep. Att. 14: populi, Ovid. Pont. IV, 5, 19: modicae facultates, reditus, Plin. Ep. II, 4: van daar reditus tori i. e. lucrum ex vendita pudicitia, Ovid. Am. I, 10, 41: van daar in reditu esse, het opbrengen, inkomste geven, bij voorb. solum Laurentinum mihi est in reditu, Plin. Ep. IV, 6.

REDIVIA, **REDIVIOSUS**, zie Reduvia, Reduviosus.

REDIVIVUS, a, um, wederlevende: van daar Tropisch, het geen weder hersteld wordt, en als 't ware, weder leeft, bij voorb. Pergama, Virg. cet.; doch hier, en in dergelijke plaatsen hebbende beter Edd. het woord recidivus, zie Recidivus: bijzonder van oude bouwstoffen, d. i. die reeds aan een gebouw gebracht zijn, als zij weder tot een nieuw gebouw gebruikt worden, bij voorb. lapis, Cic. Verr. I, 56, i. e. een oude, d. i. reeds éens gebruikte steen, die nogmaals gebruikt wordt; en kort daarop rediviva sibi habeat, quasi quidquam redivivi ex isto opere tolleretur: verders rudus, si novum erit, ad tres partes una calcis misceatur; si redi-

divivum fuerit, quinque cet., Vitruv. VII, 1.

REDŎLĔO, ui, 2. *rieken, ruiken, een reuk van zich geven*, *bij voorb.* in patulis redolentia mala canistris, Ovid. Met. VIII, 675: fila Tarentini graviter redolentia porri, Martial. XIII, 17, 1: *op de vraag, waar naar riekt het? staat de* Accusativus, *ook de* Ablativus, *wanneer men te gelijk vraagt, waarvan? (beide is eigenlijk eenigzins onderscheiden; iemand kan, bij voorb. naar iets rieken, en hij riekt er niet van, omdat hij er zich niet mede nat gemaakt, of anders ingelaten heeft), bij voorb.* vinum, *naar den wijn*, Cic. Phil. II, 25: unguenta, Plin. H. N. XI, 18: redolent medicamina mensas, Ovid. Remed. 355: Delicias Nini vos redolere nurus, Martial. XIV, 59, 2: cella bonis odoribus suffienda, ne quem redoleat foetorem, Colum. XII, 18. *ook met den* Ablativus, *bij voorb.* redolentque thymo fragrantia mella, Virg. Georg. IV, 169. Aen. I, 436 (440), *alwaar* thymo *van* redolent *afhangt*: Mons Hymettus thymi flore redolens, Val. Max. I, 6, 3 (extern.): arcano redolentem nectare rorem, Val. Fl. IV, 15. *Van daar Tropisch, bij voorb.* ex illius orationibus Athenae redolere videntur, Cic. Brut. 82 extr., *uit te rieken, d. i. opgemerkt te worden. Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* doctrinam, Cic. Or. II, 25 extr., *naar geleerdheid*: antiquitatem, Cic. Brut. 21: domus — multa ejus sermonis indicia redoleret, Cic. Sext. 10: municipalis homo servitutem paternam redolens (scil. quia filius libertini erat), Val. Max. VI, 2, 8.

REDŎMĬTUS, a, um, *betemd, bij voorb.* redomiti, Cic. Sull. 1 ante med. ex Ed. Em. *voor* edomiti, *gelijk andere Edd. hebben, komt wel niet voor, maar is het* Particip. *van* Redomo.

REDŎMO, ui, itum, *weder betemmen, of enkel betemmen, bij voorb.* redomiti, Cic., *zie* Redomitus.

REDŌNO, avi, atum, are, 1) *wederschenken, bij voorb.* Marti nepotem, Horat. Od. III, 3, 33. 2) *weder beschenken, bij voorb.* quis te redonavit diis patriis, Horat. Od. II, 7, 3.

REDORDĬOR, sus sum, 4. *weder aanvangen, bij voorb. bij het weven, bij voorb.* geminus feminis labor redordiendi fila (telae) rursumque texendi, Plin. H. N. VI, 17 ante med.: telas redordiri rursusque texere, Ibid. XI, 22.

REDORMĬO, ivi, itum, ire, *wederslapen, bij voorb.* redormio, Plin. Epist. IX, 36: redormire, Cels. I, 2 in.

REDORMITATĬO, onis, f. *het wederslapen, d. i. wanneer men weder, (nadat men ontwaakt is,) slaapt of inslaapt, bij voorb.* in redormitatione, Plin. H. N. X, 75.

REDŪCO, xi, ctum, 3. 1) *terug leiden, weder of terug brengen, menschen, beesten, of dingen, eigenlijk en Tropisch, bij voorb.* puellam secum, in ludum (*de school*) ducere & reducere, Terent. Phorm. I, 2, 36: Mercurius, qui animas ducere & reducere solet, (scil. in Orcum), Petron. 140 extr.: reducam te, ubi fuisti, Plaut. Capt. III, 5, 106: legiones ex Britannia, Caes. B. G. IV, 38: copias a munitionibus, Ibid. VII, 88: suos ab oppugnatione, Ibid. V, 26: aliquem domum, Plaut. Men. V, 4, 19: captivos ad Caesarem, Caes. B. C. II, 28: aliquem ad villam suam, Cic. Acad. I, 1: exercitum ad mare, Caes. B. G. V, 23: copias in castra, Ibid. B. C. I, 42: intra munitiones, Auct. B. Afric. 61: exercitum Ephesum hyematum, Nep. Ages. 3. *en* exercitum absolute, Tacit. Ann. I, 58. Caes. B. G. VI, 29: aliquem de exsilio, Cic. Phil. II, 4: regem, Cic. ad Div. I, 2. i. e. *in zijn rijk weder: dus ook* reductus de exsilio, Cic. Att. IX, 14; *en enkel* reductus scil. de exsilio, *bij voorb.* excitare reductos, testes cet., Cic. Rab. Post. 17: *dus ook* illi reducti sunt (scil. de exsilio), Cic. red. Quir. 4: ego reductus sum (scil. de exsilio), Ibid.: *dus ook* turres, Caes. B. G. VII, 24, i. e. *terug brengen*: febrem, Horat. Sat. II, 3, 294: spem, Ibid. Od. III, 21, 17: hyemes, Ibid. II, 10, 15: aestatem, Virg. Georg. III, 296: solem, Ibid. Aen. I, 143 (147): noctem, Ibid. XI, 914: homines (inimicos) rursus in pristinam concordiam, Balb. ad Cic. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 15: aliquem in gratiam, Terent. Andr. V, 4, 45. Cic. Rab. Post 8. Cic. Cluent. 36: aliquem ad salutem, Cic. red. Quir. 6: animum ad misericordiam, Terent. And. III, 3, 27: aliquem ad officium, Nep. Dat. 2: *ook enkel* reducere aliquem, *iemand terug brengen van het kwaad, terug houden, bij voorb.* quovis die illos reducas, Terent. Ad. V, 3, 44: aliquid in memoriam, *weder in 't geheugen brengen, indachtig maken*, Cic. Invent. I, 52: *ook* aliquem in memoriam rei, Plin. Ep. III, 10, i. e. *aan iets herinneren.* Not. rursus reducere, Pleonastisch, Caes. B. G. VI, 3. Liv. XLIII, 20: *van daar* a) *weder tot zich nemen, bij voorb.* uxorem, Ter. Hec. IV, 3, 9. IV, 4, 32, *of weder naar huis halen, of haar weder als vrouw nemen, van eene vrouw, die zich bij hare ouderen onthield: dus ook* Nep. Dion. 6, cum uxorem reduxisset, quae alii fuerat tradita. b) *weder opbrengen, vernieuwen, bij voorb.* morem, Plin. Epist. IX, 13: legem, Tacit. Ann. I, 72. c) *ergens heen, of, ergens toe brengen, bij voorb.* in formam, Ovid. Met. XV, 381, i. e. *gedaante geven*: corpus ad maciem, Plin. H. N. XXIV, 8: cicatrices ad colores, Ibid. XXVII, 12 ante med. d) *weder te voorschijn brengen, of enkel te voorschijn brengen, bij voorb.* nullum frumentum ponderosius est —: LX pondo panis e modio reducunt, Ibid. XVIII, 7 ante med., i. e. *leveren zoo veel uit.* 2) *terug trekken, bij voorb.* calculum, Cic. ap. Non. 2. n. 781: pessulum, Apul. Met. I med. p. 108, 38 Elm.: gladium, Gell. V, 9: passus, Val. Fl. V, 375: brachia, Quintil. X, 3: remos ad pectora, Ovid. Met. XI, 461: spiritum, Petron. 98: aliquem a morte, Virg. Aen. IV, 375: animum ab iis, quae facienda sunt, Quintil. XII, 5: os, Stat. Theb. XI, 494: caput comia, Suet. Vit. 17: falces, Caes. B. G. VII, 22: plantas, Ovid. Met. VI, 107, *de voetzolen terug trekken*: hastam, Virg. Aen. X, 552, *bij het uithalen: dus ook* securim, Ibid. XII, 307: cuspidem (i. e. hastam), Petron. 89: *dus ook* dextram, Virg. Aen. V, 478. XI, 605: se *zich terug trekken, Tropisch, bij voorb. van de beschouwing van een ongeluk*, Ovid. Trist. V, 7, 65: *van daar* liberalitatem, Senec. Benef. I, 14, i. e. *beperken: van daar* (a) *terug trekken, Tropisch, d. i. verwijderen: van daar* reductus, a, um, *verwijderd, bij voorb.* virtus est medium utrimque reductum, Horat. Ep. I, 18, 9: vallis reducta, Virg. Aen. VI, 703. Horat. Epod. II, 11: sinus, Virg. Aen. I, 161 (165). Georg. IV, 420, i. e. *in 't land zich inwaards trekkend: van daar in de schilderkunst, bij voorb.* alia eminentiora (*uitstekender*), alia reductiora, Quintil. XI, 3 ante med. §. 46, i. e. *donkere, niet zoo uitstekende, in de schaduw.* (b) *terugzetten, achterzetten: van daar werden* reducta *bij de* Stoïcynen, *tegen over* producta *gezet*, Cic. Fin. IV, 30, i. e. *dingen, die verdienen achter gezet te worden, achterstaande.* Not. *De eerste lettergreep, die anders kort is, staat lang, bij voorb.* reducit, Lucret. I, 229: reducunt, Ibid. IV, 990: reducere, Ib. V, 1336: *waarom sommigen de letter* d *verdubbelen; en de* Ed. Creech. *staat ook* redducit, redducunt, redducere.

REDUCTĬO, onis, f. 1) *terugvoering, terugbrenging, wederbrenging, bij voorb.* regis, Cic. ad Div. I, 7 ante med. 2) *terugtrekking*, Vitruv. V, 10 extr.

REDUCTOR, oris, m. *terugvoerer, terugbrenger, bij voorb.* plebis, Liv. II, 33: literarum, Plin. Epist. VIII, 12.

REDUCTUS, a, um, *zie* Reduco.

REDULCĔRO, are, *weder doen zweren, weder eene wond maken, weder openkrabben*, Colum. VII, 5: *van daar Tropisch*, dolorem, Apul. Met. V ante med. p. 163, 37 Elmenh.

REDUNCUS, a, um, 1) *achterwaards gebogen of gekromd, bij voorb.* aliis adunca, aliis reduncα (scil. cornua dedit), Plin. H. N. XI, 37 post init., *alwaar het dus tegen over* aduncus *gesteld wordt.* Not. *in vijf* MSS *heeft* Harduin reunca *gevonden.* 2) *inwaards gebogen of gekromd, gelijk de sneb van een' arend*, Ovid. Met. XII, 562, *alwaar het in plaats van* aduncus *staat.*

REDUNDANTER, *overstromend, overvloeijend*, Plin. Epist. I, 20 post med.

REDUNDANTĬA, ae, f. *eigenlijk, het overstromen van het water, bij voorb. van eene rivier: van daar Tropisch, het overstromen, d. i. overvloed, bij voorb. in uitdrukkingen*, Cic. Or. 30 extr.: aër lenis & crassus, qui perflatus non habet, neque crebras redundantias, Vitruv. I, 6 post init.

REDUNDATĬO, onis, f. *eigenlijk, het terugvlieten, of overlopen van het water: van daar* stomachi, Plin. H. N. VII, 6. XI, 37. Sect. 55, i. e. *opstijgen van de maag: van daar Tropisch*, astra redundationibus referuntur cet., Vitruv. IX, 4 post med., i. e. *als 't ware, het terugstromen des hemels.*

REDUNDO, avi, atum, are, I) *terugvloeijen, of overvloeijen, of overstromen, van rivieren, zeeën en andere wateren, of vochten, bij voorb.* mare neque redundat, Cic. Nat. D. II, 45: lacus Albanus redundasset, Cic. Div. II, 32, Nilus campis redundat, Lucret. VI, 712, *voor* in campos: cloacis redundantibus advorso aestu maris, Sallust. fragm. ap. Non. 2. n. 534: adprehensum faucibus viator non ante dimitti, quam sanguis in ora & oculos redundaret, Flor. III, 17 extr.: gutture fac pleno sumta redundet aqua, Ovid. Remed. 536, i. e. *drink u recht vol*: pituita redundat, Cic. Tusc. IV, 10. *Ook van plaatzen, bij voorb.* locus sanguine redundavit, Cic. Cat. III, 10, i. e. *zwom van bloed: dus ook* Cic. Verr. IV, 11, crux sanguine civis Rom. redundat: ora redundant (cruore) & patulae nares, Lucan. IX, 812: *van daar* 1) *overstromen of er overheenstromen, Tropisch, of zich uitgieten, Tropisch, d. i. er overheengaan; ten deel worden, komen, zich uitstrekken, wedervaren enz., bij voorb.*

im

infamia ad amicos redundat, Cic. Amic. 21: ne quid invidiae mihi in posteritatem redundaret, Cic. Cat. I, 12: fluctibus, qui per nos a communi peste depulsi in nosmet ipsos redundarunt, Cic. Or. I, 1: si haec elapsa de manibus nostris in eum annum, qui consequitur, redundarint? Cic. Mur. 39: si ex hoc beneficio nullum in me periculum redundarit, Cic. Sull. 9: detrimentum ad Caesarem esset redundaturum, Hirt. Alex. 60: nulla surgit dies, qua non munera ad nostros lares redundent i. e. veniant, tribuantur, Senec. Oedip. 690: nisi operum suorum ad se laudem, manubias ad patriam redundare maluisset. Val. Max. IV, 3, 13: beneficiorum, quae merentibus tribuuntur, non ad ipsos gaudium magis quam ad similes redundat, Plin. Paneg. 62: annona urbis tuis opibus, tua cura usque in Aegyptum redundavit, Ibid. 31: nationes eas, quae numero hominum ac multitudinum ipsae poterant in provincias nostras redundare, ita ab eodem esse recisas cet., Cic. Provinc. 12, i. e. *onze Provinciën overstromen, in haar overloopen, ze met hare menigte overzwemmen:* ook seq. accus., *bij voorb. van eene rivier, die sprekend ingevoerd wordt,* pandis talia faucibus redundat, Stat. Sylv. IV, 3, 71, i. e. *stroomt dit voort, spreekt, laat zich in deze woorden uit.* 2) *voortkomen, zichtbaar worden, zich tonen, zich blootgeven, bij voorb.* ut sermones in ipso judicio redundarent, Cic. Balb. 25: ex ea causa redundat reus Postumus, Cic. Rab. Post. 5, *geeft zich bloot als schuldig, d. i. het blijkt daar uit, dat hij schuldig is.* 3) *Tropisch, overstromen, d. i. overvloed hebben van iet, overvloedig zijn.* a) *overvloed hebben, bij voorb.* cum redundares ornamentis, Cic. ad Div. III, 10 ante med.: acerbissimo luctu redundaret ista victoria, Cic. Ligar. 5: Capua optimorum civium multitudine redundat, Cic. Pis. 11: tuus deus non digito uno redundat, sed capite, collo cet., Cic. Nat. D. I, 35: Hispanias armis redundare, Tacit. Hist. II, 32: clientelis nationum, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 11. b) *overvloedig zijn, bij voorb.* ornatus neque in Crasso redundarit, Cic. Or. III, 4: redundat aurum, Lucil. ap. Non. 4. n. 400: quod redundat, Cic. fragm. ap. Non. Ibid.: quod redundarit de vestro quaestu, Cic. Verr. III, 66: *van daar* Redundans *overstromend, overvloed hebbende, bij voorb.* orator, Cic. Or. 13: *van daar ook iemand, die zich heel vol gegeten en gedronken heeft, bij voorb.* hesterna coena redundantes, Plin. Paneg. 63. II) *maken, dat iet (bij voorb. een water) zich uitstort, of overloopt, laten overstroomen: van daar* redundari *overstromen, bij voorb.* aquae redundatae, Ovid. Fast. VI, 402. Trist. III, 10, 52: *van daar Tropisch,* aliquid *iet laten voortstromen, bij voorb. uit den mond, gevolgelijk, spreken, bij voorb.* pandis talia faucibus redundat, Stat., *zie hier voor.*

REDÜRESCO, ĕre, *weder hard worden, bij voorb.* ferrum — reduresicit, Vitruv. I, 4.

REDÜVIA *of (gelijk* Festus *heeft)* **REDIVIA**, ae, f. (*misschien* scil. pars, *van het oude* reduo *terug doen, zoo als* induo *indoen of doen beteekent) misschien, eigenlijk, dat deel der zaak, dat men terug zet, of dat zichzelve terug doet: van daar* 1) *een dwang-nagel aan den vinger, d. i. de bij den nagel losgaande huid,* Plin. H. N. XXVIII, 4. XXX, 12 extr. *Van daar* reduviam curare, Cic. Rosc. Am. 44, *wel als een spreekwoord, d. i. zich om eene kleinigheid bekommeren; maar, dewijl er* capiti *vooräfgaat, zoo heeft hij den dwangnagel eigenlijk in gedachten gehad.* 2) escarum, Solin. 32 (45) post med., i. e. *de afval van de spijzen, of overblijfzel, dat tusschen de tanden van den krokodil is blijven steeken:* reduviae conchyliorum, Ibid. 9 (14), *het overblijfzel daarvan, en stukjens van de schulpen. Ook staat het als een scheldwoord op een' kwaaden slaaf, bij voorb.* lassitudo conservum, rediviae flagri, Titinn. ap. Fest, i. e. (*misschien*) *die zoo dikwijls gegeesseld wordt, dat hij zijne (hem geesselende) medeslaven, moede maakt, en de geesfel daar door aan flarden raakt.*

REDUVIOSUS *of (zoo als* Festus) **REDIVIOSUS**, a, um, i. e. *vol dwangnagels, bij voorb. Tropisch,* scabra in legendo rediviosique offendens, i. e. aspera, hiantia, Laev. ap. Fest.

REDUX, ŭcis, *van* reduco, 1) *terug voerende of brengende, zoo heet, bij voorb.* Jupiter, Ovid. Her. XIII, 50. Inscript. ap. Gruter. p. 22. n. 3: Fortuna, Martial. VIII, 65, 1. Claudian. de VI consul. Honor. 1. Inscript. ap. Graev. in Antiq. R. Tom. X praef.: Neptunus, Inscript. Ibid.: choreae reduces, Martial. X, 70, 9, i. e. *bij de terugkomst verzellende, terug brengende.* 2) *die terug gebracht wordt, of is: van daar terug komende of gekomen, bijzonder van verre, uit ballingschap, gevangenis enz., bij voorb.* nave reduce, Liv. XXI, 50: comiti & reduci, Martial. VI, 83, 8: captivam Gaetuliae reducem audivi cet., Plin. H. N. VIII, 16 post med.: antequam Caesarem exercitumque reducem videre, Tacit. Ann. I, 70: reducisque parans exordia formae i. e. redeuntis, *van den vogel Fenix, die na het verbranden zijne gedaante wederkrijgt,* Claudian. de Phoenice 40: *van daar* reducem facere, *weder terug brengen, bij voorb.* ab orco in lucem, Terent. Hec. V, 4, 12: reducem faciet liberum in patriam ad patrem, Plaut. Capt. Prol. 43: ubi hunc reducem in libertatem feci, Ibid. V, 1, 11: *dus ook* aliquem (aliquos) reducem (reduces) sistere domum (domos), Liv. XXIX, 27 in.: *dus ook* quid me reducem esse voluistis? Cic. Mil. 37 extr., i. e. *hebt mij terug gebracht,* scil. *uit de ballingschap:* cum te reducem patri reddiderunt, Plaut. Capt. V, 1, 2, i. e. *weder geschonken, weder terug gebracht hebben.*

REFECTIO, ōnis, f. 1) *het herdoen, wedermaken eener zaak, wederherstelling, verbetering, bij voorb.* Capitolii, Sueton. Caes. 15: viae publicae, Pandect. XLIII, 10: cetera, si refectionem desiderant, fabris concinnanda tradantur, Colum. XII, 3, 9: in refectionibus, Vitruv. VI, 3: *van daar* 2) *herhaling, verkwikking,* Plin. Paneg. 15 *en* 81: tempora ad quietem refectionemque data, Quintil. X, 3: non alia gratior oculorum refectio est, Plin. H. N. XXXVII, 5: oleum lassitudinum perfrictionumque refectio est, Ib. XXIII, 4 ante med.: *dus ook van een lijder, verkwikking,* Cels. III, 1 med. *en* 21 in. IV, 6 extr.

REFECTOR, ōris, m. *die iet weder maakt en in zijnen stand zet, wederhersteller, verbeteraar, bij voorb.* colossi, Sueton. in Vesp. 18: refector pectinarium, Inscript. ap. Spon. in miscell. erud. Sect. 10. p. 231.

REFECTUS, us, m. i. q. refectio, *bij voorb. herhaling, verkwikking, bij voorb.* ubi placuit illis doctoribus nostris refectui paululum conquiescere, Apul. Met. VIII post med. p. 210, 1 Elm., i. e. *tot verkwikking.*

REFECTUS, a, um, *zie* Reficio.

REFELLO, elli, 3. *wederleggen, bij voorb.* aliquem, Cic. Tusc. II, 2. Sueton. Aug. 56: tu me refelleras, Cic. Att. XII, 5 post med.: aliquid, Cic. Or. I, 20. II, 2 extr.: refellere & redarguere mendacium, Cic. Ligar. 5: convicia, Suet. Ner. 41: crimen ferro, Virg. Aen. XII, 16.

REFERCIO, fersi, fertum, (*voor* refarctum) 4, *van* farcio, 1) *volstoppen, heel vol vullen, bij voorb.* cloacas corporibus, Cic. Sext. 35: horrea, Plin. Paneg. 31: *van daar Tropisch, volstoppen, opvullen, met iet vervullen, bij voorb.* vitam superstitione, Cic. Nat. D. II, 24: aures sermonibus, Cic. Rab. Post. 14: libros fabulis, Cic. Nat. D. I, 13: aliquem opibus & donis, *bij voorb.* quem fortuna fovendo congestis opibus donisque refersit opimis, Sil. V, 267: *van daar* Refertus, a, um, *staat zeer dikwijls* Adjective, *met den* Ablativus *en* Genitivus, *ook zonder* Casus, *heel opgevuld, recht vol, (is meer dan* plenus), *bij voorb.* insula referta divitiis, Cic. Manil. 18: domicilia regis omnibus rebus ornata atque referta, Ibid. 8: cupas taeda ac pice refertas, Caes. B. C. II, 11: cera referta notis, Ovid. Am. I, 12, 8: referta Gallia negotiatorum est, Cic. Font. 1: oppida vastata, quae prius fuerunt hominum referta, Varr. ap. Non. 9. n. 13: cognovi, refertam esse Graeciam sceleratissimorum hominum, Cic. Planc. 41 ante med.: bonorum (hominum) urbem refertam fore, Cic. Att. VIII, 1: Theatrum celebritate refertissimum, Cic. Q. Fr. I, 1, 14: *Ook Tropisch, vol, d. i. rijk, zeer rijklijk voorzien, bij voorb.* vita referta bonis, Cic. Tusc. V, 31: Xerxes refertus omnibus praemiis fortunae, Cic. Tusc. V, 7: literae refertae omni officio, Cic. Q. Fr. II, 15: invidis referta sunt omnia, Cic. Or. 41: *ook met* de, *dat weg kan blijven, bij voorb.* quaerebat, cur de prooemiis & de epilogis & de hujusmodi nugis referti essent eorum libri, Cic. Or. I, 19, *alwaar men* de, *gelijk elders, ten aanzien van, vertalen kan. Ook zonder* Casus, *d. i. vol, rijk, wel voorzien, bij voorb.* Asia referta, Cic. Mur. 9: Aerarium refertius erit, Cic. Verr. III, 87: agri referti, Tacit. Hist. II, 56: domus referta, Senec. Med. 485: domus locuples ac referta, Cic. Or. I, 35 in.: foro referto (scil. hominibus), Cic. Manil. 15: formam, & eam plenam ac refertam, Cic. Acad. I, 4. 2) *stoppen, instoppen, invullen, bij voorb.* omnia libris referserunt *voor* in libros, *of voor* libros omnibus rebus, Cic. Tusc. II, 2 extr.: perfice, ut Crassus haec, quae coarctavit & peranguste refersit in oratione, dilatet nobis atque explicet, Cic. Or. I, 35 post med., i. e. *gedrongen voorgedragen heeft.*

REFĔRIO, ire, 1) *weder slaan, en tegen slaan, bij voorb.* aliquem, Plaut. Asin. II, 2, 108. Senec. de ira II, 34 extr. 2) *terug kaatzen, doen terug kaatzen, bij voorb.* speculi referitur imagine Phoebus, Ovid. Met. IV, 349 ex edit. Burm. i. e. *kaatst terug, maakt een wederschijn: dus ook van de* Echo, referitur vocibus Echo, Auson. Epist. X, 23.

REFERIVUS, *zie* Refrivus.

REFERO, tuli, latum, ferre, (Anom.), 1) *terug dragen, terug, of wederbrengen;*

gen, *bij voorb.* aliquid, Cic. Verr. IV, 28 extr.: vasa, Plaut. Poen. IV, 2, 25: me referunt pedes in Tusculanum, Cic. Att. XV, 16: praedam. Liv. V. 23: judicia ad equestrem ordinem. Cic. Verr. III, 96: responsum, Liv. XXXVII, 28. Caes. B. G. I, 35. Not. *Andere heet dit ook, antwoord wederhalen, zie beneden:* arma, Ovid. Met. XIII, 122: corpus in monimentum, Petron. 113: sagittam, Virg. Aen. V, 518: *van daar* se referre *of* referri i. q. redire, *zie* n. 3. *Ook weder of terug brengen, of weder geven, bij voorb.* pannum, Horat. Ep. I, 17, 32: pateram, Cic. Div. I, 25 extr.: annos praeteritos, Virg. Aen. VIII, 560: ensem vaginae, Sil. VII, 509, i. e. *weder in de schede steken: van daar* 1) *terug brengen of drijven, bij voorb.* auster adversus maximo flatu me ad tribules tuos Rhegium retulit, Cic. ad Div. XII. 25 med.: aestus te in portum refert, Plaut. Asin. I, 3, 6: referuntur vento ad oras, Ovid. Met. XIV, 77: numerum (ovium), Virg. Ecl. VI, 85, *de kudde weder terug brengen: van daar* jusjurandum, Pandect. XII, 2 leg. 17, 25 *en* 34 *den aangeboden eed op hem terug doen keeren, die denzelven ons aanbood: van daar wederleggen, bij voorb.* opprobria, *bij voorb.* pudet haec opprobria nobis & dici potuisse & non potuisse referri, Ovid. Met. I. 759; *het zou hier ook kunnen zijn, beäntwoorden, als men zich den knaap als zeer boos denken wilde; maar het eerste schijnt nog beter: andere* Edd. *hebben* refelli. 2) *terug doen kaatzen, bij voorb.* sonum: *van daar* referri, *terug kaatzen, weder klinken, geluid geven: van daar* sonus referetur, Cic. Nat. D. II, 27, i. e. *wedergalmen, klinken: dus ook* sonus longe refertur, Petron. 89: *dus ook* sonus relatus, Cic. Nat. D. II, 57 extr.: soni referentur, Ibid.: *dus ook* ejusmodi theatrum est, — ita resonans, ut usque Romam significationes vocesque referantur, Cic. Q. Fr. I, 1, 14. 3) *terug brengen of trekken, bij voorb.* manus, Ovid. Her. X, 11, i. e. *terug trekken: dus ook* manus ad ora, Petron. 89: os in se, Ovid. Met. II, 303: *dus ook* pedem, Liv. VII, 33. Ovid. Her. XV, 186. XVI, 88, *of* gradum, Liv. I, 14, *of* se, Cic. ad Div. VII, 11. Caes. B. C. II, 8. Nep. Hann. 11 extr., i. q. redire: *zich terug begeven, het geschiede hoe het wil, om te retireeren of niet: van waar het dan, terug trekken, retireeren, terug wijken, dan enkel terug komen, terug keeren, vertaald wordt: dus ook* Romam se retulit, Cic. Flacc. 21, i. e. *is terug gekeerd: dus ook* referri i. q. referre se *of* redire, *bij voorb.* reduces socios, classem relatam, i. e. rediisse, Virg. Aen. I, 390 (394): id rursum coeli relatum templa receptant, Lucret. II, 1000: *en Tropisch*, ut eo, unde digressa est, se referat oratio, Cic. Off. II, 22, i. e. *terug keeren:* se ad philosophiam, Cic. Off. II, 1, i. e. *zich terug begeven, of retireeren: doch het kan hier ook enkel zijn, zich begeven, dewijl* refero *dikwijls voor* fero *staat:* fines benignitatis introrsus, Senec. Benef. I, 14, i. e. *in 't naauw brengen: van daar van de overwinning*, in decumum vestigia (i. e. pedem) retulit annum, Virg. Aen. XI, 290, *is terug geweken, d. i. is van ons geweken: en van redeneeren*, ab iis, quae non adjuvant, quam mollissime pedem oportet referre, Quintil. VI, 4 extr. *Ook van levenlooze dingen, bij voorb.* Seleucia a mari relata cet., Plin. H. N. V, 27 post init., i. e. *verwijderd, als 't ware, terug getrokken. Verders* diem, Fest. *en* Pandect. IV, 8, 33, i. e. *anticiperen, voordnemen, eer nemen, dan vastgesteld was.* 4) *terug brengen, aanbrengen, rapporteren, bij voorb.* legati ad regem retulerant cet., Liv. XXXVII, 3: ut cognoscerent, & ad se referrent, Caes. B. G. I, 47, i. e. *aanbrengen, verhalen, zeggen:* celeriter ad se (rumores) referrent, Cic. Dejot. 9: legationem, Liv. VII, 32. XXIV, 48, i. e. *rapport (bericht) doen, hoe het gezantschap afgelopen is; rapport (verslag) doen van het gezantschap, waar voor anders ook* renuntiare legationem *staat, zie* Legatio: mandata, Caes. B. C. III, 57. *doch, het kan hier ook enkel heeten, overbrengen, zie beneden.* 5) *weder voortbrengen, bij voorb.* comoediam, i. e. *weder uitvoeren, voorstellen*, Terent. Prol. 2. v. 21 *en* 30. *Van daar* a) *weder voortbrengen, d. i. van zich geven, bij voorb. uitspuwen, bij voorb.* vina, Virg. Aen. IX, 350. b) *weder voortbrengen, d. i. weder opbrengen, vernieuwen, bij voorb.* laudem, Cic. Flacc. 1: antiquas figuras, Ovid. Met. I, 437: diem, Virg. Georg. I, 458, i. e. *den dag weder voortbrengen, vernieuwen, het aanbreken des dags vernieuwen:* consuetudinem, Cic. in Caecil. 21: morem, Virg. Aen. V, 598. c) *herhalen, d. i. vernieuwen, bij voorb.* mysteria, Cic. Or. III, 20: seditionem, Liv. XXIV, 45: *dus ook* morem consuetudinem, solennia, *zie hier voor:* Nomine mutato causa relata mea est, Ovid. Fast. III, 476: arma (i. e. bellum), Virg. Aen. XII, 186: bella, Sil. XI, 28. XVI, 77. d) *herhalen, mondeling, bij voorb.* responsum, Liv. XXXVII, 6 extr., i. e. *hetzelfde antwoord geven, dat reeds van den* Romeinschen *Senaat gegeven was, wanneer het ook tot f zou kunnen behoren:* acumen meretricis, Horat. Ep. I, 17, 55, i. e. *het vernuft (vernuftige woorden) eener hoer herhalen, weder voortbrengen.* Not. *Ook heet het, een antwoord terug brengen*, Liv. *en* Caes., *zie in 't begin.* e) *herhalen in het geheugen, of met het geheugen, d. i. zich herinneren, weder bedenken, weder overleggen, bij voorb.* si forte refers, Ovid. Am. II, 8, 17: referens convivia, Ovid. Met. I, 165: *dus ook* secum, Ovid. Fast. IV, 668, i. e. *bij zich zelven overdenken.* f) *Tropisch, tet als 't ware weder voortbrengen, d. i. gelijkvormig zijn, uitdrukken, nabootzen, bij voorb.* Burii Suevos referunt, Tacit. Germ. 43, i. e. *zijn gelijkvormig:* qui te ore referret, Virg. Aen. IV, 329: *dus ook* referens ornum, Ibid. X, 766: filiam, quae mores ejus referebat, Plin. Epist. V, 16 extr., i. e. *uitdrukte, navolgde, dezelfde zeden had:* matrem ejus reddit ac refert nobis, Ibid. VII, 19 extr.: quod ex vetere materia nascitur, parentis senium refert, Colum. VII, 3 post med.: nomine avum referens, animo manibusque (i. e. virtute) parentem, Virg. Aen. XII, 348, i. e. *had den naam van den grootvader, den moed en de dapperheid des vaders:* vosque referre jubet, Ovid. Fast. IV, 144, i. e. *navolgen:* vultum temporis illius referebat, Ovid. Met. XIII, 443, i. e. *bootste na, had dezelfde gebaarden enz.:* acumen meretricis, i. e. *nabootzen, of voortbrengen, herhalen*, Horat., *zie hier voor.* 6) *weder voordragen, bij voorb.* rem judicatam, Cic. Dom. 29 extr.: *doch het kan ook heeten, veränderen.* 7) *veränderen, bij voorb.* referre in melius, Virg. Aen. XI, 426, i. e. *beter maken, eigenlijk, op eene betere wijze veränderen: dus ook* rem judicatam, Cic. Dom. 29 extr.; *doch, het kan hier ook heeten, weder voordragen: evenwel schijnt het eerste beter.* 8) *er van dragen, erlangen, bij voorb.* decus retulit, Tacit. Ann. III, 21: in domum non repulsam solum retulit, sed ignominiam, Cic. Off. I, 39; *doch, het het kan ook zijn, terug brengen. Ook er van dragen, d. i. met iets onverwachts heen gaan, bij voorb.* neque tu (*zegt de vertoornde* Julius *tegen* Appius, *die reeds een* Decreet *opgesteld had, dat* Virginia *aan* Clodius *toebehoorde enz.*) istud unquam decretum sine caede nostra referes, Liv. III, 45 extr.; *doch, het kan ook zijn inbrengen (in het* Archief*); of ook voltrekken, zie* n. III, 4 *en* IV. II) *daar tegen brengen, bij voorb.* consulatum (alteri ereptum) ad patrem suum, Cic. Fin. II, 19, i. e. *het daar tegen tot zijnen vader brengen; doch het kan ook enkel zijn, brengen of toewenden, en gevolgelijk tot* n. III *behoren, dewijl* re *dikwijls niets beteekent: van daar* (1) *iet daar tegen zeggen, inwenden, of verzetten, antwoorden, bij voorb.* quid a nobis refertur? Cic. Quint. 13: Ego enim tibi refero, Cic. Caecin. 29: me illorum defensioni retulisse, Cic. Ibid.: *dus ook* Ovid. Met. II, 35, ille refert i. e. *antwoordt:* nullique libentius unquam responsura sono, coëamus, retulit Echo, Ibid. III, 387: Tum tales referebat pectore voces (i. e. verba), Virg. Aen. V, 409, i. e. *hernam hier op; doch, het kan ook zijn, zeide, bracht voort: bij slot verliest de zin niets.* (2) *beäntwoorden, vergelden, er tegen geven, bij voorb.* salutem plurimam alicui, Cic. Att. XVI, 3 extr., i. e. *weder groeten, de groetenis (het* Kompliment*) beäntwoorden:* gratiam, Cic. Quir. red. 10, i. e. *den dank beäntwoorden, d. i. vergelden, zie* Gratia: opprobria, Ovid. Met. I, 759, i. e. *beäntwoorden, alwaar echter beter is, wederleggen, zie boven:* vicem, Ovid. Art. I, 370, i. e. *beäntwoorden, vergelden.* (3) *vergelijken, bij voorb.* alienos mores ad suos, Nep. Epam. 1, i. e. *met zijne enz. Doch, het kan ook heeten, beöordeelen naar zijne enz., het welk bij slot hetzelfde is.* (4) *maken, dat iet tot iet of tot iemand eene betrekking heeft, iet ergens toe betrekkelijk maken, bij voorb.* divinationem ad naturam deorum, Cic. Div. I, 49 ante med.: aliquid in claritatem Herculis, Tacit. Germ. 34: *alwaar* referre *ook kan zijn, verhalen. Van daar* (a) *iet inrichten naar iet, overëenkomstig maken, bij voorb.* omnie ad voluptatem corporis doloremque, Cic. Or. I, 52: consilia & facta ad dignitatem, Cic. Phil. X, 10: ad oculos omnia referre, Cic. Tusc. I, 16: inserere oportet referentem ad fructum, Varr. R. R. I, 40 extr., i. e. *op de nuttigheid zien:* leges in historia ad veritatem referuntur, in poëmate ad delectationem, Cic. Leg. I, 1 extr.: ad vultus referens singula verba tuos, Ovid. Her. XVI, 252: omnia ad suum arbitrium, Cic. Tusc. V, 28: victus cultusque corporis ad valitudinem referatur & ad vires, non ad voluptatem, Cic. Off. I, 30 post init. *Doch, het kan ook heeten, beöordeelen naar enz.: dan past hier* Nep. Epam. 1, alienos ad suos, *maar het welk ook kan heeten, vergelijken. Ook kan men het vertalen, bij eene zaak ergens op zien, acht geven, bij voorb.* omnia ad voluptatem, *bij alle dingen, op het vermaak enz.: dus ook* ad dignitatem, ad oculos, ad vultus cet. *Bij slot is het dezelfde zin. Van daar* (b) referri i. e. se referre, *betrekking hebben, behoren, aangaan, betreffen, bij voorb.* hoc refertur ad te, Cic. ad Div. V, 16. §. 7, i. e. *gaat u aan, behoort tot u: dus ook* victus cul-

cultusque corporis ad valitudinem referatur & ad vires, non ad voluptatem i. e. *betreft, eene betrekking heeft*, Cic. Off. I, 30, *zie terstond hier voor:* leges in historia ad veritatem referuntur, Cic., *zie terstond hier voor. Ook zegt men dus* referre scil. se, *betrekking hebben, betreffen, invloed hebben, behoren, bij voorb.* quod referre ad virtutem possit, Cic. P. f. 25 med.: Quae ad rem referunt, Plaut. Perf. IV, 4, 44. *Van daar is bekend* refert *het heeft betrekking, of invloed, daar ligt aan gelegen, of er is aan gelegen, het dient, het welk dikwijls, zonder* Nominativus (subject, *onderwerp*,) *dikwijls met den* Nominativus (subject) *staat; doch die niet ligt een ander is, dan een* Pronomen, *bij voorb.* quod, id, illud cet.: *hoe veel er aan gelegen is, of hoe groot de betrekking of de invloed is, wordt door* Adverbia, *bij voorb.* magnopere cet., nihil, *bijzonder met de* Genitivis Pretii, *als* magni, parvi, quanti cet. *uitgedrukt; maar de zaak of persoon, die er aan gelegen is, of op welke iet eenige betrekking of invloed heeft, staat somtijds met* ad, *zelden in den blooten* Accusativus *of* Genitivus; *menigvuldiger staan hier de* Accusativi neutr. gen. mea, tua, sua, nostra, vestra, (scil. ad negotia) *waar toe ook gevolglijk* cuia (*voor* Genitivus cujus) *behoort, bij voorb.* magnopere refert id ipsum, Cic. Coel. 23: parvi refert, abs te jus dici, Cic. Q. Fr. I, 1, 7: magni refert, hic quid velit, Caes. in Epist. Cic. ad Att. XIV, 1: refert etiam, qui audiant, senatus, an populus, an judices, Cic. Or. III, 55: quid refert, utrum voluerim fieri, an gaudeam factum? Cic. Phil. II, 11: aves pascantur nec ne, quid refert? Cic. Div. II, 34: quasi si referat, quod fieri potest, quam id saepe fiat, Ibid. 29: fac, in puero referre, ex qua adfectione coeli primum spiritum duxerit, Ibid. 47: neque enim numero comprendere refert, Virg. Georg. II, 104: nec minimum refert, rosaria primus an sera carpas manu, Ovid. Pont. III, 4, 61: non adscripsi id, quod tua nihil referebat, Cic. ad Div. V, 20 med.: id mea minime refert, Terent. Ad. V, 4, 27: quid tamen hoc refert, si cet. Ovid. Met. XIII, 268: quanti refert, te nec recte dicere cet., Plaut. Pseud. IV, 6, 23: mea illud nihilo pluris referet, Ibid. Bacch. III, 4, 20: nihilo pluris tua hoc quam quanti illud refert mea, Ibid. Rud. IV, 3, 27: quid tua, malum, id refert? magni (*antwoordt de ander*), Terent. Phorm. IV, 5, 11: quid retulit? Ibid. And. III, 2, 16, i. e. *wat heeft het gebaat, of geholpen? of* scil. tua, *wat hebt gij er van gemaakt?* mea nihil refert, Ibid. Eun. II, 3, 28, i. e. *mij ligt er niets aan gelegen, d. i. mij is het hetzelfde, het is mij onverschillig:* ne dicaris aliquid, quod referret (i. e. prodesset) scire, reticuisse, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 10 med.: refert, his ubi quis utatur, Quintil. VI, 3, 27: multum refert, quid dixerint, Ibid. I, 6, 42: plurimum autem refert, Ibid. V, 11 extr.: *dus ook* permagni, *bij voorb.* illud permagni referre arbitror, ut sentiat cet., Terent. Heaut. III, 1, 58: Tua quod nihil refert, percontari desinas, Terent. Hec. V, 3, 12, *het geen u niet aangaat:* quanti id refert, Cic. ad Div. V, 9: Quam ad rem istuc refert? Plaut. Epid. II, 5, 91, i. e. *waar toe dient het?* Quid id ad me aut ad meam rem refert? Plaut. Perf. IV, 3, 44. *Ook met den blooten* Accusativus, *alwaar* ad *te verstaan is, bij voorb.* quid te igitur retulit? Plaut. Epid. I, 2, 23, *wat ging het u aan? de persoon of zaak, die er aan gelegen ligt, of tot welke iet betrekking heeft, staat zelden in den* Genitivus, *bij voorb.* illorum magis, quam sua, retulisse, Sallust. Jug. 111 (119): plurimum refert compositionis, quae quibus anteponas, Quintil. IX, 4 ante med. §. 44, i. e. *ten aanzien der enz.:* tu nihil referre iniquitatis existimas, exigas — an constituas cet., Plin. Paneg. 40, *ten aanzien der onbillijkheid, d. i. gij houdt het voor even onbillijk enz. Ook de* Dativus, *bij voorb.* cui rei retulit, te id adsimulare? Plaut. Truc. IV, 4, 41, i. e. *waartoe heeft dat gediend? Ook ontbreekt somtijds in schielijk spreken* refert (*of* interest), *bij voorb.* quid mea? Terent. Hec. III, 5, 60: quid nostra, Ibid. Phorm. V, 3, 17. Not. *gelijk het geen, waar aan gelegen is, dikwijls in den* Infinitivus *staat, ook door* quid, utrum, an cet. *uitgedrukt wordt, zoo staat er ook somtijds* ut *op, bij voorb.* tantum retulerit, ut observemus, Colum. III, 9. §. 7, i. e. *alleen ligt er aangelegen, komt er veel op aan, dat enz.: dus ook* illud permagni referre arbitror, ut sentiat, Terent. Heaut. III, 1, 58. Not. *de lettergroep* re *in dit* refert *is gemeenlijk lang, daar zij in* refero *gemeenlijk kort is, bij voorb.* Quid tamen hoc refert, si se pro classe Pelasga Arma tulisse refert, Ovid. Met. XIII, 268. 5) *wederleggen*, Ovid. Met. I, 759 Ed. Burm., III) *dragen, brengen, dus in plaats van* ferre, *bij voorb.* rationes ad aerarium, Cic. Verr. I, 30 extr. III, 71 extr.: in tabulas publicas, Cic. Sull. 14, i. e. *in de* Archieven *brengen;* sedibus hunc ante refer suis, Virg. Aen. VI, 152, *voor* in sedes suas i. e. sepulcrum, *breng hem in enz.: van daar* fructum, Cic. Verr. I, 7: *van daar* opem referre *hulpe bewijzen, bij voorb.* Cic. Leg. III, 19 med.; *alwaar* Ernesti ferre *liever wil: dus ook* opem referte, Pacuv. ap. Cic. Divin. I, 31 extr.; *alwaar* Ernesti ferte *heeft laten drukken, omdat het gewoonlijker is:* gemmam non ad os, sed ad genas, Ovid. Trist. V, 4, 5: manum ad capulum, Tacit. Ann. XV, 58. Petron. 82, i. e. *de hand daar aan leggen: dus ook* digitos ad frontem cet., *zie hier na n. 1: van daar* se referre *zich begeven, bij voorb.* cubiculo, i. e. in cubiculum, Apul. Met. V post init. p. 160 Elm.: *dus ook* se ad philosophiam, Cic.: se iterum Romam, Cic., *zie boven: van daar brengen of bezorgen, bij voorb.* consulatum ad patrem, Cic., *zie boven. Ook zou men hier toe kunnen brengen* nomen avi referens, Virg. Aen. V, 564, i. e. *droeg den naam enz.: van daar* 1) *heen brengen, heen richten, heen wenden, heen houden, bij voorb.* animum ad veritatem, Cic. Rosc. Am. 16, i. e. *richten: dus ook* adspectum in curiam, Cic. Provinc. 16: oculos animumque in te, Cic. Quint. 14: gemmam non ad os, sed ad genas, Ovid. Trist. V, 4, 5, i. e. *heen houden, daar aan leggen: dus ook* manum ad capulum, Tacit. Ann. XV, 58. Petron. 82: saepe digitos ad frontem, Ovid. Met. XV, 567, i. e. *heen houden, heen brenbrengen, daar op leggen: dus ook* cineres ter ad ora relatos, Ibid. Fast. III, 563: *dus ook van een geluid, bij voorb.* ut voces usque ad Romam referantur, Cic., *zie boven met meer.* 2) *brengen, d. i. overbrengen, overgeven, bij voorb.* rationes ad aerarium, Cic. Verr. I, 30 extr. III, 71 extr., i. e. *de rekening overgeven, gevolglijk rekening doen: van daar* rationes referre *rekening doen*, Cic. Opt. Gen. Or. 7: *dus ook* consulatum ad patrem, Cic. Div. II, 19, *zie hier voor: van daar* a) *overbrengen, aanbrengen, bij voorb.* mandata, Caes. B. C. III, 57: responsa, Caes. B. G. I, 35: *dus ook* Liv. XXXVII, 28: legationem, Liv., *zie boven: dus ook* praerogativam (centuriam), i. e. *hunne gegeven stem, bij voorb.* in referenda praerogativa (*misschien* scil. ad consulem) concidisset, Cic. Div. II, 37, i. e. *als hij iedst aan den* Consul *de stemmen der voorstemmende* Centurie *melde of overbracht: dus ook* ad aliquem, *bij voorb.* ad se rumores referrent, Cic. Dejot. 9: ut cognoscerent & ad se (Caesarem) referrent, Caes. B. G. I, 47. b) *verhaalen, aanvoeren, zeggen, opzeggen, het zij van Geschiedschrijvers of andere menschen, bij voorb.* Illi referunt, Caes. B. G. VI, 9; *doch, het kan hier ook zijn, bijbrengen, zoo als dit dan met, verhalen, dikwijls hetzelfde is:* cum relatum legent, Nep. Praef., i. e. *verhaalt:* Indigna relatu, Ovid. Art. I, 681: Versum Homeri retulit, Nep. Dion. 6, i. e. *haalde aan:* quia se Macedonum reges ex ea civitate oriundos referunt, Liv. XXVII, 30: sententiam, Cic. red. Sen. 10, i. e. *zijn gevoelen, advijs* (Votum *op het Raadhuis*) *zeggen:* At illa retulit, quaesivitque, quidnam mihi videretur cet., Cic. ad Brut. Ep. 18 in., i. e. *verhaalde mij* (*iet*) *doch het kan ook zijn, raadpleegde mij:* pauca refert, Virg. Aen. IV, 333, i. e. *zeide of antwoordde:* talia voce refert, Ibid. I, 94 (98), i. e. *dit zeide hij:* recte facta, Hor. Ep. II, 1, 130: res horrenda relatu, Ovid. Met. XV, 298: purgamenta relatu indigna, Plin. H. N. XXXII, 11 extr.: cf. Virg. Georg. II, 118. Ovid. Art. I, 681: *dus ook* versus in ordine, Virg. Ecl. VII, 20: refer ordine carmen, Ovid. Met. V, 335: Musa refert, Ibid. 337: alicui consilia, Terent. Phorm. V, 1, 1. 3) *voortbrengen of voordragen*, ad aliquem, *aan iemand, het zij wie het wil, of waarom het wille, bij voorb. om te horen, wat hij er van denkt, en wat hij er in raadt enz.: waarom het dikwijls vertaald kan worden, raadplegen, bij voorb.* ad senatum, i. e. *aan den Raad voordragen, een voorstel in den Raad doen, is menigvuldig, bij voorb.* Cic. Cat. I, 8. Cic. Phil. VIII, 11. Cic. Manil. 19: *ook enkel* referre *zonder* ad senatum, *wanneer men dit verstaan kan, bij voorb.* me relaturum, Cic. Manil. 19 prope fin.: senatus instituit flagitare, ut referret de tuis literis, Cic. ad Div. X, 16. *Dit deeden gemeenlijk de* Consuls, *ook de* Tribunen, *en de* Praetors *moesten het bij afwezendheid der* Consuls *doen; ook kon somtijds elk aanzienlijk Raadsheer, als hij zijn* Votum (advijs) *geëindigd hadt, er een voorstel bijvoegen*, Cic. Manil. 19, *alwaar hij als* Praetor *zegt:* me profiteor relaturum scil. ad senatum: *dus ook* cum de alia re referrent (tribuni), totam remp. sum complexus, Cic. ad Div. X, 28. *Van daar* sententiam simpliciter referre, Cic. Red. Sen. 10, i. e. *zijn gevoelen voordragen* (*in den Senaat*), *of zeggen, en ik zie niet, waarom sommigen liever* ferre *of* efferre *willen lezen: dus ook* ad populum *aan het volk voordragen*, Cic. Cluent. 49: *dus ook* Dom. 19 extr. Liv. XXII, 20 med. *en* 22 in. Val. Max. VIII, 10, 1: *ook* Caes. B. G. I, 6 (*alwaar echter* Oudendorp feratur *liever in den Tekst genomen heeft*), *alwaar overäl de voordragt aan het volk geschiedt, en dus hebben zij mis, die het alleen van den Raad verstaan, en de Ou-*

der

den daarom zelfs wel verbeteren willen, dewijl in referre geen denkbeeld van den Raad ligt, maar referre enkel voordragen, heet; het geschiede, wanneer en waar het wille, bij voorb. ad haruspices ostenta, Cic. Harusp. 28: ad oracula, Nep. Lys. 3: ad pontificum collegium, Cic. Dom. 53: ad consilium (Krijgsraad) retulit, Nep. Eum. 12: dus ook ad hominem i. e. voordragen, of raadplegen, bij voorb. ut ad me ne referrent, Cic. ad Div. III, 12, dat zij het mij niet behoorden voor te dragen, mij niet te raadplegen: dus ook ad eum (principem seniorem) de rep. nihil refers; ad eos refers, qui cet., Cic. Phil. II, 6: neque ad illum neque ad nostrum quemquam retulit, Cic. Att. XVI, 3 extr.: dus ook van een' boer, die den Advokaat zijne zaak voordraagt, of hem raadpleegt, Cic. Or. I, 56, qui cum Galbam seduxisset atque ad eum retulisset cet.: ook kan men hier toe brengen rem judicatam, Cic. Dom. 29, scil. voor de Richters brengen, hun voordragen; doch het kan ook zijn, veränderen, zie boven. Van daar (a) Tropisch, raadplegen, bij voorb. ad se ipsum met zich zelven raadplegen, bij voorb. ad te ipsum referre, Cic. Dejot. 2, i. e. u zelven vragen, zelve weten, uit eigen ervaring weten: dus ook ad animum, Phaedr. III, 19, 9. (b) Tropisch, raadplegen, d. i. achtslaan, ergens op zien, of bedacht zijn, bij voorb. ad fructum i. e. op de vrucht of het nut zien, Varr. R. R. I, 40. §. 6. Not. Hier toe zou men ook uit II, 4 kunnen brengen, omnia ad voluptatem, consilia ad dignitatem, arbitrium cet., eigenlijk, alles, als 't ware, voor den richterstoel van het vermaak, of der eere enz. brengen, d. i. het vermaak bij alles raadplegen enz.: dus ook ad vultus referens singula verba tuos, Ovid., zie boven met meer. (c) verhalen, voortbrengen, aanbrengen, zie hier voor 2. 4) brengen of indragen, d. i. inschrijven, optekenen enz., bij voorb. in tabulas publicas, Cic. Sull. 14 en 15, i. e. in het Archief; doch het kan ook enkel, brengen, heeten: bij slot verliest de zin niets: dus ook rationes in tabulas, Cic. Flacc. 9: falsa Senatusconsulta referre, scil. in aerarium, Cic. ad Div. XII, 1. Cic. Phil. V, 4, i. e. in de Archieven inbrengen, om daar te bewaren: neque tu (zegt Julius) istud decretum sine caede nostra referes, Liv. III, 45, scil. in de Archieven, om het kracht te geven, ten zij het is, voltrekken enz.: bijzonder behoort hier toe nomen referre in codices, of in tabulas, Cic. Rosc. Com. 1 extr., i. e. in het rekenboek (schuldboek) inschrijven, inbrengen: ook in rationibus, Cic. ad Div. V, 20. §. 9: dus ook in commentarium, Cic. Att. VII, 3: in libellum, Cic. Phil. I, 8, i. e. indragen, inschrijven: dus ook orationem in Origines (dit is een geschrift van Kato), Cic. Brut. 23: dus ook in reos, in proscriptos, Cic. Rosc. Am. 10, i. e. daar onder schrijven, zetten: van daar A) Acceptum alicui aliquid referre, inschrijven in het Rekenboek, dat men iet van hem ontvangen heeft, bij voorb. pecuniam acceptam, geld. Van daar in 't gemeen iet van iemand bekomen hebben, of het hem te danken hebben, zie Accipio. B) tellen, rekenen, of er mede verder tellen, bij voorb. in reos, zie hier voor: in deorum numero, Cic. Nat. D. I, 12, of in deorum numerum, Sueton. Caes. 88, of in deos, Cic. Nat. D. I, 13, i. e. onder de Goden tellen: eodem (i. e. inter eosdem) Q. Caepionem referrem, nisi cet., Cic. Brut. 62: diem inter festos, Tacit. Ann. XIII, 41: van daar causam rei ad aliquem of ad aliquid, i. e. de oorzaak of schuld toeschrijven of schuiven, bij voorb. causa ad matrem referebatur, Tacit. Ann. VI, 49: causam abscessus ad Sejani artes retuli, Ibid. IV, 57; en terstond daar op num ad ipsum referri verius sit: van daar numerum referre, Virg. Ecl. VI, 85, i. e. tellen, ten zij het liever is, terug (naar huis) brengen, het welk mij beter bevalt, zie boven. Not. Ook staat referre enkel voor in rationes referre, zoo als wij, opbrengen, bij voorb. operi publico referunt, Cic. Flacc. 19, i. e. zij brengen het geld op tot een openbaar gebouw, d. i. zij brengen het op met het opschrift: voor een openbaar gebouw. IV) voltrekken, tot stand brengen, uitvoeren, in 't werk stellen, bij voorb. neque tu (zegt Julius tegen Appius) istud unquam decretum sine caede nostra referes, Liv. III, 45 extr., het welk misschien de geschiktste verklaring is: cf. boven.

REFERTUS, a, um, zie Refercio.

REFERVĔO, vi of bui, 2. terug bruisschen of golven, gevolglijk zeer verhit of heet zijn, bij voorb. sartago refervens, Plin. H. N. XVI, 11 extr.: van daar Tropisch, crimen refervens, Cic. Rosc. Com. 6. Not. referverat of referbuerat, zie in Refervesco.

REFERVESCO, vi of bui, 3. 1) terug bruisschen of golven (te weten, na bovenwaards toe), of in 't gemeen, opbruisschen, of bobbelen, gevolglijk zich zeer verzetten, bij voorb. sanguis refervescere videretur, Cic. Div. I, 23. 2) terug bruisschen of golven (na onderen): van daar zijne hitte verliezen, verkoelen, bij voorb. oratio referverat, Cic. Brut. 91 extr. Ed. Ernest.

REFIBŬLO, are, opgespen, opspelden, bij voorb. penem, Martial. IX, 28, 12.

REFĬCIO, eci, ectum, 3. van re en facio. 1) weder maken, bij voorb. iemand tot iet, d. i. weder daar toe maken, weder verkiezen, bij voorb. tribunos, Cic. Amic. 25 post med. Liv. III, 21: dus ook tribunum, Liv. II, 56: consulem, Senec. Ep. 104 post med. 2) weder maken, d. i. weder nieuw maken, of op nieuw maken, nog eens maken, bij voorb. testamentum, jure militari, Pandect. XXVIII, 1, 9: arma, tela, alia, quae spe pacis amiserat, reficere, Sallust. Jug. 66 (70): ea, quae sunt amissa, Caes. B. C. II, 15: van daar, weder herstellen, in zijn vorigen stand zetten, bij voorb. ordines, Liv. III, 70, i. e. de gelederen: res, Nep. Hann. 1: salutem, Cic. Sext. 6: van daar a) weder herstellen, d. i. weder opbouwen, bij voorb. muros, Nep. Con. 4: fana diruta, Ibid. Timol. 3: pontem, Caes. B. G. V, 23. b) weder herstellen, d. i. verbeteren, bij voorb. naves, Caes. B. C. II, 23. Liv. XXX, 39: dus ook rates i. e. naves, Horat. Od. I, 1, 17: aedes, Cic. Top. 3. Nep. Att. 20: muros, classem portasque, Caes. B. C. I, 34: opus (aedificium), Cic. Verr. I, 54 extr.: scissa, Plin. H. N. XI, 24 post med., van de spin, die haar webbe verbetert, en weder herstelt: dus ook van schriften, die men hier en daar verbetert, bij voorb. idem σύνταγμα misi ad te retractatius; & quidem ἀρχέτυπον ipsum, crebris in locis inculcatum & refectum, Cic. Att. XVI, 3 in. c) weder herstellen, d. i. weder aansteken, bij voorb. ignes, Petron. 136: flammam, Ovid. Fast. III, 143. d) weder herstellen in getal: van daar vervullen, voltallig maken, bij voorb. exercitum, Liv. III, 10: dus ook copiae ex delectibus horum minorum sunt refectae, Caes. B. C. III, 87 (ook heet exercitum reficere, zich laten verkwikken, Liv. VIII, 35): dus ook van vee, bij voorb. semper enim refice, Virg. Georg. III, 70, i. e. houd het voltallig. e) weder herstellen, in gezondheid, d. i. genezen, bij voorb. saucios, Sallust. Jug. 54 (58): exercitu refecto i. e. sanato, Liv. VIII, 36: doch, het kan ook zijn, zich weder herhalen, (scil. van de wonden): Tironis reficiendi spes est, Cic. Att. VII, 8 extr.; doch, het kan hier ook zijn, dat Tiro zich herhalen zal (van de ziekte): bij slot verliest de zin niet veel. f) weder herstellen of maken, dat iemand zich herhaalt, laten verkwikken, of zich herhalen, het zij het de herhaling of verkwikking des ligchaams (bij voorb. van eene ziekte, wonden, vermoeidheid enz.) of der ziel (bij voorb. van vrees, schrik) of eenige andere herhaling ten aanzien van tijdelijke omstandigheden enz. betreft, bij voorb. vires cibo, Liv. XXXVII, 24: exercitum, Liv. VIII, 36, zie hier voor: exercitum ex labore atque inopia, Caes. B. C. VII, 23: milites hibernorum quiete, Hirt. B. G. VIII, 1: jumenta, Nep. Eum. 9: dus ook se reficere of refici zich verkwikken, bij voorb. commorari, quoad me reficiam; nam & vires & corpus amisi, Cic. ad Div. VII, 26: se ab imbecillitate, Plin. H. N. XXVI, 11 ante med.: ego ex magnis caloribus — me refeci, Cic. Q. Fr. III, 1: Tironis reficiendi spes, Cic., zie hier voor: ex longo morbo refici, Senec. Ep. 7: vires refectae, Virg. Georg. III, 235: corporibus jumentorum refectis, Apul. Met. VIII post med. p. 212, 5 Elm. Dus ook van de ziel, bij voorb. vester conspectus me reficit & recreat, Cic. Planc. 1: me recreat & reficit Pompeji consilium, Cic. Mil. 1, geeft mij moed: ad ea, quae dicturus sum, reficite vos, Cic. Verr. IV, 47, i. e. schept moed: animos militum a terrore, Liv. XXXIII, 56: dus ook animum, Cic. Att. XII, 14: spes refecta, Liv. XXIII, 26: ook ten aanzien van magt, bij voorb. post Leuctricam pugnam Lacedaemonii se nunquam refecerunt, Nep. Ages. 7. Ook van levenloze dingen, bij voorb. aurora refecerit herbas, Ovid. Fast. III, 711: terras noctium opacitate, Plin. H. N. II, 111: saltus reficit roscida luna, Virg. Georg. III, 337: stomachum, Plin. H. N. XXXII, 6 post med.: lassitudines, Ibid. XXXI, 10 post med.: reficit aciem oculorum smaragdus, Ibid. XXXVII, 5: nausiam quotidianam nummis, Martial. IV, 37, 9. 3) weder, of daar tegen bekomen, bij voorb. sumtum, de kosten weder bekomen, Varr. R. R. I, 2, 8, scil. uit den landbouw: fructus, Ibid.: quod inde refectum, Liv., zie hier na: impensas belli alio bello, Justin. IX, 1 extr. 4) maken, teweeg brengen (gevolglijk voor facere), bij voorb. quod ex uno facto olei reficitur, Varr. R. R. I, 24, i. e. gemaakt wordt: van daar ontvangen, innemen, bij voorb. tantum ex possessionibus, Cic. Parad. VI, 1 extr.: plus mercedis ex fundo, Cic. Verr. III, 50: talenta auri divendita praeda refecisset, Liv. I, 53 in.: quod inde (i. e. e praeda) refectum, nihil divisum, Liv. XXXV, 1, i. e. wat van de buit gemaakt werdt, d. i. wat die opbracht: pecuniam ex venditionibus refectam, Pandect. XXVI, 7, 38 med.: tantum quis pe-

pecuniae relinquit, quantum ex bonis ejus refici potest, Ibid. L, 16, 88. Not. *Wij zeggen hier insgelijks, maken.* Not. reficere tribum, Cic. Planc. 18. *de Tribus, d. i. derzelver stemmen aan iemand bezorgen of te wege brengen. Maar Graevius heeft, uit éénen enkelen* Cod. conficere *laten drukken: waarin* Ernesti *hem gevolgd is. Maar dewijl* reficere *voor* facere *staat (gelijk dan te dikwijls ledig staat), zoo kan hier heel wel* reficere *voor* facere i. e. conciliare, parare, *geduld worden.*

REFICTIO, onis, f. i. q. refectio, Pandect. XLIII, 11, 1. XLIII, 21, 1.

REFIGO, xi, xum, 3. *losmaken, het geen aangehecht was, afscheuren, bij voorb.* tabulas, Cic. Phil. XII, 5: signa templis, Horat. Ep. I, 18, 56: clypeos, Sil. X, 601: spolia hostium, Plin. H. N. XXXV, 111 Sidera coelo refixa, Virg Aen. V, 527: se crucibus, Senec. de vita beata 19 extr.: caput terra, Val. Max. III, 6, 10: dentes, Celf. VI, 15 extr. Not. *de wetten en verordeningen werden openlijk aangeplakt: van daar die afscheuren is ze te niet doen: van daar* 1) *te niet doen, afschaffen, krachteloos maken, bij voorb.* leges, Cic. Phil. XIII, 3: *dus ook* aera alicujus, i. e. leges, Cic. ad Div. XII, 1 extr.: *zoo leest ook* Bentley Horat. Ep. II, 2, 171 vicina refigit jurgia i. e. tollit *voor* refugit. 2) *inpakken, omdat dan het één en ander losgemaakt wordt, bij voorb.* nostra refigere, Curius in Cic. Ep. ad Div. VII, 29.

REFINGO, nxi, ctum, 3. *weder vormen, weder maken of herstellen, bij voorb.* cerea regna refingunt, Virg. Georg. IV, 202 laeviorem me refingens, Apul. Met. III ante med. p. 134, 24 Elm., i. e. *mij opgeruimd stelde, een opgeruimder voorkomen aannam.*

REFIXUS, a, um, *zie* Refigo.

REFLAGITO, are, *weder vorderen, weder eifchen,* Catull. XLII, 6 *en* 10.

REFLATUS, us, m. *het terugblazen, bij voorb.* beluae, Plin. H. N. VIII, 6 extr.: *van daar een tegenwind,* Cic. Att. XII, 2.

REFLECTO, xi, xum, 3. *terug buigen, achterwaards buigen, bij voorb.* caudam, Plin. H. N. XI, 50 extr.: cervicem, Ovid. Art. III, 779: visus, Val. Fl. V, 455, i. e. *afwenden, afzien:* caput, Catull. XLV, 10: *van daar* reflecti *zich terug buigen,* Plin. H. N. XI, 37 sect. 78. Ovid. Met. V, 547: reflexus, a, um, *terug gebogen, bij voorb.* cervix, Ovid., *zie hier voor:* cornicula, Plin. H. N. XXX, 11: dens, Ibid. XI, 37 sect. 61: capillus, Capitol. in Pertin. 2: *van daar* 1) *Tropisch, buigen, d. i. wenden, verzachten, bewegen, roeren, bij voorb.* mentes, Cic. Or. I, 12: animum, Cic. Sull. 16: aliquem, Terent. Ad. III, 2, 8. Senec. Agam. 155. 2) *terug wenden: van daar* animum, Virg. Aen. II, 741, i. e. *terug denken: dus ook* orsa in melius, Virg. Aen. X, 632. *Van daar* pedem, Catull. LXIII, 112, *of* cursum, Val. Max. VII, 4, 5, *of* gressum, Senec. Thyest. 428, i. e. *terug keeren, terug gaan.* 3) *omdraajen, omkeeren, bij voorb. eene stelling, bij voorb.* reflectitur in se, Apul. doctr. Plat. 3 post med. p. 36, 11 Elm.: *van daar* pedem, gressum cet., *zie hier voor.*

REFLEXIM, *achterwaards gebogen: van daar omgekeerd, bij voorb. eene stelling voortbrengen,* Apul. de doctr. Plat. 3 med. p. 34, 24 Elm.

REFLEXIO, onis, f. *de buiging achterwaards, bij voorb.* cervicis, Macrob. Sat. V, 11 ante med. *Van daar de omkering, bij voorb. van eene stelling, van een besluit enz.,* Apulej. doctr. Plat. 3 ante med. p. 33, 34 *en* med. p. 34, 26 Elm.

REFLEXUS, us, m. *terugbuiging, bij voorb.* oceani, Apulej. Flor. I p. 342, 34 Elm., i. e. *boezem, zeeboezem.*

REFLEXUS, a, um, *zie* Reflecto.

REFLO, avi, atum, are, *terug blazen, of waajen, tegenblazen of waajen, bij voorb.* etesiae valde reflant, Cic. Att. VI, 7: sin reflantibus ventis reiiciemur, Cic. Tusc. I, 49. *alwaar het Tropisch staat: dus ook* cum prospero flatu fortunae utimur — et cum (fortuna) reflavit, affligimur, Cic. Off. II, 6: *van daar* 2) *weder van zich blazen, bij voorb.* aërem, Lucret. IV, 936: *van daar* crebros anhelitus aegre reflantem, i. e. *adem halen,* Apul. Met. IX post med. p. 228, 30 Elm. b) *opblazen, doorblazen, doen opzwellen of doen zwoegen, bij voorb.* laciniam (i. e. vestem) curiosulus ventus nunc lasciviens reflabat, ut dimota cet., Apul. Met. X post med. p. 254, 9 Elm.: *dus ook* aura — Zephyri vibratis hinc inde laciniis (i. e. vestibus) et reflato sinu (Psyches) cet., Ibid. IV extr.: signum (i. e. *standbeeld van* Diana) perfecte luculentum, veste reflatum, procursu vegetum, Ibid. II ante med. p. 116, 7 Elm., i. e. cujus vestis reflata (i. e. tumida) erat.

REFLOREO, ui, *weder bloejen;* Perf. *zie in* Refloresco.

REFLORESCO, rui, 3. *weder bloejen, weder beginnen te bloejen, bij voorb.* pulegii natura in carnariis reflorescens, Plin. H. N. XIX, 8 post med.: secatur incipiens florere & quoties refloruit, Ibid. XVIII, 16 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb.* ceu prima reflorescente juventa, Sil. XV, 738.

REFLUO, xi, xum, 3. *terug vloejen, bij voorb.* Nilus refluit campis, Virg Aen. IX, 31: refluentibus undis (maris), Ib. Georg. IV, 262: Maeandros — ambiguo lapsu refluitque fluitque, Ovid. Met. VIII, 163: Thybris refluens substitit cet., Virg. Aen. VIII, 87, i. e. *vloeide binnen zijne oevers (in zijn bed) terug.*

REFLUUS, a, um, *terug vloejend, bij voorb.* amnes reflui, *overvloejend,* Sil. V, 624: gurges, Stat. Sylv. V, 1, 91: Pontus meat in Propontidem, introrsus in Pontum nunquam refluo mari, Plin. H. N. II, 97 extr. Not. litus refluum. Apulej. Met. IV post med. p. 156, 37 Elm., i. e. litus maris reflui.

REFOCILLO, are, *weder doen opluiken, verkwikken, weder tot zich zelven brengen, bij voorb.* lugentem, Senec. de Benef. III, 9: aegre refocillatus (*van iemand, die bijna dood was*), Plin. Ep. III, 14: *dus ook van iemand, die in zwijm ligt,* refocillata inquit, Ibid. 16 extr.

REFODIO, odi, ossum, 3. *uitgraven, opgraven, bij voorb.* inferos, Plin. H. N. II, 63 extr.: solum quam altissime, Ib. XIX, 5 post med.: radices summas, Colum. II, 2 extr.: *dus ook* refossus, a, um, *bij voorb.* latices, Lucan. IV, 242: corpus, Plin. H. N. VII, 16 post med.: radices refossas comburere, Colum. III, 11.

REFORMATIO, onis, f. *verandering van gedaante, bij voorb. van iemand, die in een' ezel veranderd is,* Apul. Met. III post med. p. 140, 3 Elm., *en terstond daarop* facilior reformationis hujus medela suppeditat; *en, als hij weder in een mensch veranderd is, staat er* Ibid. XI ante med. p. 263, 10 Elm. populi mirantur — facilitatem reformationis.

REFORMATOR, oris, m. *veranderaar der gedaante: van daar veranderaar, verbeteraar, vernieuwer, hervormer, bij voorb.* literarum senescentium reductor ac reformator, Plin. Ep. VIII, 12.

REFORMIDATIO, onis, f. *het vreezen, de vreeze,* Cic. Partit. 4.

REFORMIDO, are, *vreezen of schroomen, schrikken, ontstellen,* aliquid *voor of om iet, bij voorb.* bellum, Cic. Phil. VII, 6 extr.: horrent dolorem & reformidant, Cic. Tusc. V, 30: ita tetra sunt, ut ea fugiat & reformidet oratio, Ibid. I, 45: adsuescat jam a tenero non reformidare homines, Quintil. I, 2 (3): amaritudinem studiorum, Ibid.: occursum, Plin. Ep. I, 10: memoriam posteritatis, Ibid. V, 8: reprehensionem hominum, Cic. Fin. III, 2: mens reformidat tempus illud, Ovid. Trist. III, 6, 29, i. e. *denkt er met schrik aan:* diligentia (mea) speculatorem reformidat, Cic. in Caecil. 16, i. e. *schroomt den spion, maakt zwarigheid, hem bij zich te hebben, dewijl hij maar benadeelen zou: hij hadt eigenlijk denen te zeggen* speculatore non indiget. *Ook met den Infinitivus, bij voorb.* dicere, Cic. Phil. XIV, 3 extr.: quis comparari tibi non reformidet? Plin. Paneg. 44: *ook met* quod, *bij voorb.* neque se reformidare, quod — Pompejus dixisset, iis auctoritatem tribui, Caes. B. C. I, 32 extr., *alwaar het ook met* auctoritatem tribui *kan verbonden worden: van daar Tropisch, bij voorb.* membra reformidant mollem quoque saucia tactum, Ovid. Pont. II, 7, 13: reformidant insuetum lumina solem, Ibid. III, 4, 49: vites ferrum reformidant, Virg. Georg. II, 369, i. e. *het snoejen is haar schadelijk: daar voor zegt* Columella IV, 11 malleoli aciem (cultri) reformident: *ook zonder Casus, bij voorb. van gewassen, als zij nadeel lijden, en in het groejen verhinderd worden, bij voorb.* ne reformidet oculus (i. e. gemma vitis), Colum. IV, 9, i. e. *lijden, stooten, ingaan: dus ook* radicitus exemta — reformidat, Ibid. 33: illa celerius emoritur, haec tardius reformidat, Ibid. IV, 24, 15.

REFORMO, are, 1) *anders vormen, dan te voren, op nieuw vormen, met eene nieuwe gedaante voorzien, hervormen, veranderen, bij voorb.* Iolcus reformatus in annos primos, Ovid. Met. IX, 399: dum, quod fuit ante, reformet, Ovid. Met. XI, 254, *tot zij de eerste gedaante weder aanneemt:* hunc reformavit ad homines, Apulej. Met. XI med. p. 264, 24 Elm., i. e. *heeft hem weder de menschlijke gedaante gegeven:* figuras tales in facies hominum (*door toverij*), Ib. III post med. p. 139, 26 Elm.: *dus ook* magicis artibus reformatus, Ibid. p. 138, 35 Elm.: quem temporis modici spatium repentina senecta reformavit? Ib. V med. p. 166, 2, i. e. *zoo schielijk oud gemaakt heeft: van daar Tropisch, hervormen, d. i. veranderen, verbeteren, reformeren, bij voorb.* mores depravatos, Plin. Paneg. 53: ruinas patriae in pristinum habitum, Val. Max. VI, 5, 2 (extern.): sententiam in pejus, Pandect. XLIX, 1, 1: dispositionem fatalem divinae providentiae, Apul. Met. IX in. p. 217, 27 Elm. 2) *vormen, bij voorb.* ad hilarem lasciviam, in speciem Veneris, pulchre reformata, Apul. Met. II post med. p. 122, 11 Elm., *tenzij men het ook tot n. 1. wil brengen.*

REFOSSUS, a, um, *zie* Refodio.

REFOTUS, a, um, *zie* Refoveo.

REFŎVĔO, ovi, otum, 2. *weder verwarmen, of enkel verwarmen, koesteren, weder doen herleven, verkwikken, bij voorb.* pectora, Ovid. Her. XI, 58: membra torpentia quiete, Sil. III, 637: animum, Gell. XV, 2 extr. Apul. Met. II post med. p. 126, 23 Elm.: lassitudinem, Apul. Met. II med. p. 122, 23 Elm. Ib. V post in. p. 160, 1: vires, Stat. Theb. VI, 521. Colum. II, 14: oculos, Plin. H. N. VIII, 27: se herba, Ibid.: ignes, Ovid. Am. II, 19: 15: studia prope extincta, Plin. Ep. III, 18: simulacra leni adflatu, Plin. H. N. XXXVI, 15: refotus (Nero) saepius calidis piscinis (i. e. balneis), Sueton. Ner. 27: a lassitudine viae sedilibus refotas et — ceratas (sorores), Apul. Met. V ante med. p. 165, 23 Elm., i. e. *nadat zij, door zitten, uitgerust en zich van hare vermoeidheid herhaald hadden.*

REFRACTARIŎLUS, a, um, *bij voorb.* judiciale dicendi genus, Cic. Att. II, 1, *misschien, ruw.*

REFRACTARĬUS, a, um, *hardnekkig, halsstarig*, Senec. Ep. 73.

REFRAENO, *zie* Refreno.

REFRĀGATOR, oris, m. *een wederstrever, tegenkanter*, Ascon. ad Cic. orat. in toga candida init.

REFRĀGO, are, *voor* suffragari, Sisenn. ap. Non. 7. n. 3. si lectio certa.

REFRĀGOR, atus sum, ari, *is het tegendeel van* suffragari, *er tegen zijn, wanneer iemand iet doen wil, of begeert, zich verzetten, hinderlijk zijn, bij voorb.* alicui, Cic. Phil. XI, 9: illa lex petitioni tuae refragata est, Cic. Mur. 23: *ook zonder* Casus, *bij voorb.* pars optimatium refragabatur, ne promissa civitatibus persolverentur, Vellej. II, 40 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb.* ut is, cui non refragetur ingenium cet., Quintil. X, 6: tacita quadam significatione refragatur his omnibus, quod nemo cet., Ibid. V, 7 in.: sunt enim quaedam adolescentulum auribus danda, praesertim si materia non refragetur, Plin. Ep. II, 5: gloriae suae, Curt. IX, 5, 21: Lactuca refragatur Veneri, Plin. H. N. XIX, 8, i. e. *wederstaat.*

REFRENATIO, onis, f. *beteugeling, bij voorb.* doloris, Senec. de Ira III, 15.

REFRĒNO, avi, atum, are, *eigenlijk, met den toom terug houden, bij voorb.* equos, Curt. IV, 16 post init.: *van daar in 't gemeen temmen, terughouden, stremmen, afhouden, bij voorb.* impetum, Cic., *zie hier na:* cum ejus animum ad persequendum non negligentia retardaret, sed conscientia sceleris refrenaret, Cic. Verr. III, 57 in.: juventutem, Cic. Div. II, 2: cursum dicendi, Quintil. VIII prooem. post med.: licentiam indomitam, Horat. Od. III, 24, 29: libidines, Cic. Parad. 5: fluvios, Lucret. VI, 530: aquas, Ovid. Her. VI, 27: Blandaque refrenat morsus (i. e. molestias) admixta voluptas, Lucret. IV, 1079: Et pereunt, neque ab exitio res ulla refrenat, i. e. arcet, Ibid. I, 850: adolescentes a gloria, Cic. Coel. 31: impetum furentis colligavit, progressu arcuit, a reditu refrenavit, Cic. Phil. XI, 2: religione refrenatus ne forte reatis, Lucret. V, 115.

REFRICO, ui, atum, are. 1) *weder wrijven, weder krabben, bij voorb.* id refricato denuo, Cato R. R. 87. 2) *weder opkrabben, schijnt niet eigenlijk voor te komen, maar Tropisch, bij voorb.* vulnus, Cic. Att. V, 15. XII, 18 post init. Cic. Flacc. 23: cicatricem, Cic. Agr. III, 2, i. e. *opkrabben, vernieuwen: van daar* a) *vernieuwen, weder gaande maken, bij voorb.* desiderium ac dolorem, Cic. ad Div. V, 17 post med.: memoriam pulcerrimi facti, Cic. Phil. III, 7: amorem, Ovid. Remed. 729: lamentationes, Apul. Met. IV post med. p. 154, 4 Elmenh.: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* nec haec, quae refricant, hic me magis angunt, Cic. Att. XII, 45, *alwaar men dolorem verstaan kan, of ook* se, i. e. *vernieuwen zich (in mijne ziel), wanneer het gevolglijk voor* refricantur *staat, ten zij men* refricantur *lezen wil.* Not. crebro lippitudo refricat, Cic. Att. X, 17, scil. se, i. e. *vernieuwt zich: dus was terstond hier voor* haec quae refricant; *doch ook kan* me *ontbreken, d. i. kwelt mij, ten zij men* refricatur *lezen wil.* b) *weder gaande maken, weder in beweging en onrust brengen, bij voorb.* animum memoria, Cic. Sull. 6: *dus ook* crebro refricat lippitudo, Cic. Att. X, 17, scil. me, i. e. *onrust, kwelt, mij, zie hier voor.* Not. refricatura *staat* Cic. Att. XII, 18 post init.

REFRĬGĔRATĬO, onis, f. *verkoeling*, Cic. Senect. 14: aurae, Colum. XI, 1 med. §. 16.

REFRĬGĔRATORĬUS, a, um, *verkoelend, bij voorb.* vis, Plin. H. N. XXV, 13 ante med.: lens refrigeratoriae naturae, Ibid. XXII, 26 post med.

REFRĬGĔRATRIX, icis, f. *eene vrouw, die verkoelt, verkoelster, verkoelend, bij voorb.* natura, *bij voorb.* Est quidem natura omnibus (lactucis) refrigeratrix, Plin. H. N. XIX, 8 post init.

REFRĬGĔRO, avi, atum, are, *van warmte of hitte beroven, koud of koel maken, verkoelen, bekoelen, bij voorb.* stella Saturni refrigerat, Cic. Nat. D. II, 46: ignis refrigeratur, Cic. Rosc. Com. 6: aquam decoctam, Plin. H. N. XXXI, 3 med.: dolola refrigeraverunt, Colum. XII, 43, 3: vitem (*door het losbinden*), Colum. V, 6, 27. Pallad. in Februar. 13, i. e. *koele, vrijë, lucht geven, of eene verzachting bezorgen. Van daar* refrigeratus, a, um, *bij voorb.* membra partim ardentia partim refrigerata, Cic. Nat. D. I, 10: calor, Ibid. II, 9: oleum, Plin. H. N. XI, 1: panis, Ibid. XXII, 1: plumbum, Ibid. XXXIV, 8: aër vespertinus, Varr. R. R. II, 2, 11: *van daar* 1) *de hitte in het ligchaam verminderen, verkoelen, bij voorb. van spijzen, geneesmiddelen enz., bij voorb.* refrigerant olera, coriandrum, cucumis, Cels. II, 27: vinum novum refrigerare, Varr. ap. Gell. XIII, 30: Porcilaca (portulaca) refrigerat intestina, Plin. H. N. XX, 20: Pepones refrigerant maxime in cibis, Ibid. 2: Podagras, Ibid. 3, i. e. *verkoelen, verzachten:* umbris refrigerari, Cic. Senect. 16, *zich verkoelen.* 2) *Tropisch, van vuur beroven, d. i. maken, dat iet niet zoo ijverig behandeld wordt: van daar* refrigerari *verkouden, nalaten, bij voorb.* accusatio refrigerata, Cic. Verr. Act. I, 10 extr.: *dus ook* sermone refrigerato, Cic. ad Div. III, 8 in., i. e. *als het spreken opgehouden hadt:* amor refrigeratus, Quintil. ad Tryphon. 3) aliquem, *iemand van vuur beroven, d. i. maken, dat hij nalaat of afslaat, bij voorb.* testis urbane dicto refrigerandus, Quintil. V, 7 post med. §. 26, i. e. *tot zwijgen gebracht worden: van daar* Not. a) *van Klaudius, die door het lagchen, zoo van zijn eigen, als dat der toehoorers niet voort kon lezen, en gevolglijk zich zelven werkloos maakte, en aanzette, om tusschen beiden op te houden*, Sueton. Claud. 41, aegre perlegit, refrigeratus saepe a semet ipso i. e. *gestremd, afgebroken.* b) *moeilijker is* Vellej. II, 83, Plancus cum saltasset in convivio, refrigeratus, ab Antonio, ob manifestarum rapinarum indicia, transfugit ad cet. c) *verzachten, verzachting geven, bij voorb.* vitem refrigerare *verzachting geven*, Colum *en* Pallad., *zie boven:* colocynthis recentes podagras refrigerat, Plin. H. N. XX, 3, i. e. *verkoelt, verzacht het, zie boven.*

REFRĪGESCO, frixi, 3. 1) *het vuur of de warmte te verliezen, verkoelen, koud of koel worden, bij voorb.* plaga, Lucret. IV, 707: ager (*als hij niet gemist wordt*), Colum. II, 16: ubi id vinum refrixerit, Cato R. R. 105: cor vulnere laesum — post tela educta refrixit, Ovid. Met. XII, 422. 2) *Tropisch, verkouden, het vuur, d. i. levendigheid verliezen, insluimeren, d. i. niet meer behandeld worden, steken blijven, niet wel van de hand gaan, bij voorb.* refrixerit res, Terent. Ad. II, 2, 24, *de zaak zal verkoeld zijn, d. i. daar zal geen geld bezorgd zijn:* Crimen refrixit, Cic. Planc. 23: vereor, ne hasta Caesaris refrixerit, Cic. ad Div. IX, 10 extr., i. e. *steken gebleven zijn: dus ook* Caesarem — verentem, ne hasta refrixisset, Ibid. XV, 17 (hasta *is hier de* Subhastatio, *openbare verkoping*): dilatis diutius dicendi voluptatibus, oratio refrigescit, Quintil. IV, 3 post init.: recentes rerum imagines continuo impetu feruntur, quae nonnunquam mora styli refrigescunt, et dilatae non revertuntur, Ibid. X, 7 ante med. §. 14: *dus ook* calor ille cogitationis, qui scribendi mora refrixit, recipit ea integro vires cet., Ib. X, 3, 6: Cum Romae a judiciis forum refrixerit, Cic. Att. I, 1: cetera in locis sortes refrixerunt, Cic. Div. II, 41, i. e. *worden niet meer geächt. Ook van menschen, als het met hun niet recht voort wil, als zij niet slagen, bij voorb.* Scaurus refrixerat, Cic. Q. Fr. III, 2 extr., *misschien ten aanzien van het gezochte ambt: dus ook* Memmius, Cic. Att. IV, 18 med.

REFRĪGO *voor* frigo, torreo, *bij voorb.* Festus *zegt* Refriva faba: — Aelius dubitat, an ea sit, quae prolata in segetem domum referatur, an quae refrigatur, quod est torreatur cet.

REFRINGO, egi, actum, 3. 1) *verbreken, opbreken, stukbreken, bij voorb.* cellas, Plaut. Capt. IV, 4, 10: carcerem, Liv. VI, 17: portas, Ovid. Met. VI, 597: *dus ook* ferratos postes portasque, Enn. ap. Horat. Sat. I, 4, 61: glebam in vineis & resolvere in pulverem, Colum. XI, 2, 60: mucronem ungulum, Plin. H. N. VIII, 15 extr.: virgulta pede, Catull. LXII, 86: clausam Babylona refregerat i. e. expugnaverat, Stat. Sylv. IV, 6, 27: *dus ook* refractus, a, um, *bij voorb.* claustra, *zie hier na:* refracta videntur, i. e. *stukgebroken*, Lucret. IV, 442: sabulo, Colum. IV, 33: *van daar* refractum (*misschien* scil. solum) i. e. terra, pastinata & occata, *bij voorb.* ulmorum samara colligenda est, deinde serenda densa in refracto, Plin. H. N. XVII, 11 in.: *van daar Tropisch, stukbreken, of breken, d. i. stremmen, te niet doen, verzwakken, bij voorb.* vim fortunae, Liv. V, 37, i. e. *stremmen, te niet doen:* claustra nobilitatis, Cic. Mur. 8: claustra pudoris, Plin. Ep. II, 14: dominationem Atheniensium, Nep. Lys. 1: Achivos, Ho-

Horat. Od. III, 3, 28, i. e. *overweldigen, bedwingen, et over zegevieren: dus ook* Teutonicas Roma refringat opes, Prop. III, 3 (2), 44: *dus ook* Jam Zephyris refractus Aquilo i. e. victus, repulsus, Stat. Sylv. IV, 5, 8: *verders* equitatu, qui vim fluminis refringeret, Caes. B. G. VII, 56: impetus ingeniorum, Plin. Ep. IX, 26: ut omnes aculei mei judicii illarum delinimentis refringantur, Ibid. III, 15 extr.: pudor refringit animum, i. e. *verzwakt*, Quintil. I, 3 (4) extr. 2) *afbreken, bij voorb.* cunctantem (ramum), Virg. Aen. VI, 210. 3) *breken, bij voorb.* verba, Stat. Sylv. II, 1, 123, i. e. *op eene kinderlijke wijze vormen: van daar van lichtstralen, bij voorb.* radium solis refringi, Plin. H. N. II, 59, i. e. *breekt.*

REFRIVUS, a, um, *bij voorb.* faba, Plin. H. N. XVIII, 12 post init. *en* Fest., i. e. *die, ten tijde, als men het graan zaaide, naar huis gedragen werdt, wegens een goed voorteken, of ten offer. Sommigen lezen* referiva, *anderen* referina. *En de* Ed. Hard. Plin. *heeft* referiva, *daar de* Ed. Elz. refriva *heeft; en ook in* Festus *staat* refriva. Plinius *zegt:* in eadem (faba) religio: namque fabam utique e frugibus referre mos est auspicii causa, quae ideo referiva (refriva) adpellatur. Festus: Refriva faba dicitur, ut ait Cincius quoque, quae ad sacrificium referri solet domum ex segete auspicii causa, quasi revocent fruges cet. Aelius, *vervolgt hij*, dubitat, an ea sit, quae prolata in segetem, domum referatur, an quae refrigatur, quod est torreatur; sed opinionem Cincii adjuvat, quod in sacrificiis publicis, cum puls fabata diis datur, nominatur refriva.

REFŪGA, ae, m. *en* f. *een ontlopene, bij voorb. van zijnen Heer enz.*, Pandect. XLVIII, 19, 8.

REFŬGIO, ugi, ugitum, 3. 1) *terug vluchten, vlieden, bij voorb.* Romam, Liv. V, 39: Syracusas, Cic. Verr. V, 38: in castra, Hirt. B. G. VIII, 36: ut post rectos refugerent ordines, Liv. XXX, 33 in.: per devios tramites, Suet. Aug. 16: intra tecta nota refugit, Virg. Aen. VII, 500: mille fugit refugitque vias, Virg. Aen. XII, 783, *voor* per vias: *van daar* a) *Tropisch, terugvlieden, d. i. terugwijken, bij voorb.* vites a caulibus refugere dicuntur, Cic. Nat. D. II, 47: Refugit timido sanguis, Enn. ap. Cic. Fin. V, 11: longe a leti portis, Lucret. III, 69. b) *als 't ware, terugvlieden, van plaatzen, die zich verwijderen, of schijnen te verwijderen, d. i. zich verwijderen, verwijderd zijn, bij voorb.* refugit a litore templum, Virg. Aen. III, 536: Pontus Euxinus refugientes occupat terras, Plin. H. N. IV, 12. 2) *iet vlieden, voor iet vlieden, bij voorb.* impetum aut tela alicujus, Cic. Caecin. 8 post med.: refugit tamen oscula lignum, Ovid. Met. I, 550: *van daar* a) *ontgaan: van daar Tropisch, d. i. onbekend zijn, bij voorb.* memoriam, Colum. XII, 50 ante med., *het geheugen ontgaan.* b) *Tropisch, voor iet vlieden, d. i. vreezen, bedenking dragen, verfoejen, of schuwen, niet willen hebben of doen, of niet willen, niet aan iet willen gaan, bij voorb.* refugit ministeria, Virg. Aen. VII, 618: periculum, Asin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 30: judicem, Cic. Rosc. Com. 15: mandatum opus, Ovid. Her. XIV, 50: Munera porrexit: Manus porrecta refugit, Ibid. Met. VIII, 95: multi refugiant, et reformident talem possessionem, Colum. III, 3 in.: quod refugit, multae cupiunt, Ovid. Art. I, 717: *dus ook* animus refugit eaque dicere reformidat, Cic. Phil. XIV, 3: *en* refugio a te admonendo, Cic. Att. XII, 18 in.: pudore a dicendo refugisti, Cic. Or. II, 3: me semper a genere hoc toto sermonis refugisse, Ibid. I, 22 in. *Ook met den Infinitivus, bij voorb.* transire, Ovid. Am. III, 6, 5: Polyhymnia refugit tendere barbiton, Hor. Od. I, 1, 34. 3) *vlieden, vluchten, voortvlugten, ergens heen vluchten, bij voorb.* oppido capto, Caes. B. G. VII, 31: in aquam, Liv. XXI, 28: ad urbem, Liv. XXIII, 47: *bijzonder om toevlucht te hebben: van daar ergens heen vluchten, of zijnen toevlucht nemen, bij voorb.* ad urbem, Liv., *zie hier voor:* ad legatos, Cic. Dejot. 11: in arcem majorem, Liv. XXXVIII, 29: ad carminis tranquillitatem, tanquam ad portum, Petron. 118. Not. *de lettergreep* re, *die anders kort is, staat lang* Lucret. III, 69.

REFŬGIUM, i, n. 1) *toevlucht, bij voorb.* sylvae tutius dedere refugium, Liv. IX, 37: refugium populorum erat senatus, Cic. Off. II, 8: ne quod refugium cuiquam esset, Sueton. Tiber. 35: portas refugiis profugorum aperuere, Justin. XI, 4: refugium alicui praestare, Pandect. XI, 3, 1: *ook toevlucht, d. i. toevluchtsplaats, bij voorb.* quos refugia montium recepere, Justin. II, 6. 2) *toevluchtsplaats, d. i. geheime, verborgen plaats, waar men in den nood heen vlucht, bij voorb.* vel refugia aperire, Pandect. VII, 1, 13 post med.: *zie hier voor*, Justin., *ook* Liv.

REFŬGUS, a, um, 1) *terugvliedend, bij voorb.* quidam refugi in castra cuncta formidine implebant, Tacit. Hist. III, 61: refugos non sequerentur, Ibid. Ann. XIII, 40. 2) *Tropisch, terugvliedend, d. i. terugwijkend, bij voorb.* unda, Ovid. Met. X, 42. Her. XVIII, 182: umbra, Val. Fl. IV, 411: fluctus, Lucan. I, 411: Nilus, Plin. Paneg. 30: *van daar* Pelori refugi, Val. Flacc. I, 579, i. e. *het welk nader schijnt, dan het is, en de zeevarenden schijnt te ontvlieden:* capillos a fronte refugos, Lucan. X, 132, *achterwaards liggende.*

REFULGENTĬA, ae, f. *wederschijnsel, bij voorb.* lacunarium, Apul. Flor. 4 post init. p. 359, 4 Elm.

REFULGĔO, ulsi, 2. 1) *eigenlijk, terugblikfemen of schitteren: van daar Tropisch, terug blikfemen of schitteren, d. i. een' wederschijn geven, schitteren, blikfemen, bij voorb.* armis refulgentibus, Liv. VIII, 10, *met blikfemende, schitterende, glinsterende, wapenen:* nubes refulget, Virg. Aen. VIII, 623: Ut sol a liquida saepe refulget aqua, Ovid. Art. II, 722: rosea cervice refulsit, Virg. Aen. I, 402 (406): pura per noctem in luce refulsit, Ibid. II, 590: quorum (Castorum) simul alba nautis stella refulsit i. e. adparuit, Horat. Od. I, 12, 28: unde auri aura refulsit, Virg. Aen. VI, 204: carbunculi masculi acrius, feminae languidius refulgentes, Plin. H. N. XXXVII, 7: Tyrius color (*Purper*) nigricans adspectu idemque suspectu refulgens, Ibid. IX, 38: ubi stellas refulserit i. e. adparuerit, advenerit, Pallad. Mart. X, 14, *ten zij dit van* refulgesco *is: van daar* 2) *Tropisch, uitblikfemen, uitschitteren, uitglinsteren, d. i. zich in uitnemendheid vertoonen, bij voorb.* a docto fama refulget avo, Propert. III, 20, 8 (III, 18, 36): Tum refulsit certa spes, Vellej. II, 103: si dolosi spes refulserit nummi, Pers. Prol. 12: artis (picturae), in qua primus refulsit Apollodorus, Plin. H. N. XXIX, 9.

REFULGESCO, fulsi, 3. *blikfemen, schitteren, d. i. beginnen te blikfemen, te schitteren, bij voorb.* stella, Horat.: aestas, Pallad., *zie* Refulgeo.

REFUNDO, udi, usum, 3. 1) *terug gieten of schudden, bij voorb.* aquarum vapores, Cic. Nat. D. II, 46: aequor in aequor, Ovid. Met. XI, 488: intestina, Cels. VII, 16: alga refunditur, Virg. Aen. VII, 590: *van daar* a) *terug geven, wedergeven, bij voorb.* Nilo copias suas, Plin. Paneg. 31: fructus emtori, Pandect. XVIII, 2, 6: refundere, quod accepit, Ibid. XII, 4, 5 extr.: caveat, refusurum se cet., Ibid. XV, 1, 9 extr.: impensas invicem, Ibid. XIX, 5, 5 extr. b) *versmaden, bij voorb.* serta, Claudian. in Eutrop. I, 91. c) *verspillen, bij voorb.* Claudian. B. Gild. 162. d) refundi *overlopen, van water, bij voorb.* stagna refusa vadis, Virg. Aen. I, 126 (130); *doch het kan ook tot het volgende behoren.* 2) *uitgieten, of maken, dat iet zich uitgiet, bij voorb.* mare, amnem cet.: *van daar* refundi *zich uitgieten, bij voorb.* stagna refusa vadis, Virg. Aen. I, 126 (130): Acheronte refuso, Virg. Aen. VI, 107: qua (i. e. ubi) terra extrema refuso pendet in Oceano, Lucan. VIII, 797: *van daar* fletu super ora refuso, Ovid. Met. XI, 657: *van daar Tropisch, zich uitgieten, bij voorb.* campus in immensum refusus, Sil. XIII, 322, *heengegoten, uitgestort, d. i. zich uitstrekkende:* Chiron obliqua parte refusus, Claudian. in nupt. Honor. & Mar. praefat. 6, i. e. *zich heenstrekkende of buigende:* sic fata iterumque refusa conjugis in gremium, i. e. reclinans, Lucan. VIII, 105, *heengegoten, heengebogen, zich daaraan leunende, daaraan liggende.* 3) *voor* fundi, a) *gieten, storten, schudden, bij voorb.* aequor in aequor, Ovid., *zie boven: van daar Tropisch, de schuld geven, toeschrijven: van daar verders* refundi *zich uitgieten, uitstorten, eigenlijk en Tropisch, zie hier voor.* b) *smelten, bij voorb.* luna glaciem refundat, Plin. H. N. II, 101, *ten zij men het tot n. 1. brengen wil, d. i. geeft (schudt, stort) het ijs, dat hij gesmolten heeft, weder terug; doch, dit schijnt niet nodig te zijn.*

REFŪSE, *uitgegoten: van daar* humus refusius egesta tumidior est, quam gradus soli crudi, Colum. IV, 1, 3, *misschien losser.*

REFŪSUS, a, um, *zie* Refundo.

REFŪTĀTĬO, onis, f. *wederlegging, bij voorb.* accusationis, Cic. Top. 25: maledictorum, Quintil. IV, 3, 15: Refutatio cum sit in negando, redarguendo cet., Ibid. VI, 3, 72: Refutatio dupliciter accipi potest, Ibid. V, 13 in.: refutatione dissolvi, Ibid. VIII prooem. §. 12.

REFŪTĀTUS, us, m. *wederlegging, bij voorb.* ancipiti refutatu convincere falsum, Lucret. III, 524.

REFŪTO, avi, atum, are, *eigenlijk, misschien kokend water, door het bijgieten van koud water terug drijven, dempen, zoo als* confuto (Festus *leidt het af* a fundo, littera a versa in u, *gelijk hij zegt, maar het welk ongerijmd schijnt*): *van daar Tropisch, dempen, terug drijven, terug houden, beperken, bedwingen, wederstaan, bij voorb.* gentes bello, Cic. Provinc. 13: conatum alicujus, Cic. Harusp. 4: cupiditatem alicujus, Cic. ad Div. I, 9 extr.: libidinem alicujus, Crass. ap. Cic.

Cic. Or. III, 11 refutetur ac reiiciatur clamor Philoctetaeus, Cic. Tuſc. II, 23, *tenzij het is, afkeuren:* Infamiam impudicitiae caſtitate vitae, Sueton. Aug. 71: bonitatem, Cic. Rab. Poſt. 16, i. e. *bepalen: van daar* a) *wederleggen, gevolglijk, bij voorb. door redenen enz., terugdrijven, bij voorb.* maledicta, Cic. Haruſp. 8: contraria, Cic. Or. II, 19 poſt med.: orationem re magis quam verbis, Cic. Manil. 17: periuria ſceleratorum teſtimoniis ac laudationibus ſuis, Cic. Font. 15: teſtes, Ibid. 1: tribunos & plebem oratione, Liv. II, 52 extr.: neque id manifeſta refutant, Lucret. II, 866: crimen, Apul. in Apolog. poſt init. p. 276, 18 Elm.: *van daar* fors dicta refutet, Virg. Aen. XII, 41, i. e. *wederlegge, of houde terug: van daar ook, beweeren, dat iet niet zoo is, loogchenen, ontkennen, bij voorb.* corpus ſentire, refutat, Lucret. III, 351; *alwaar echter de* Ed. Creech. renutat *heeft.* b) *verſmaden, niet aannemen, afkeuren, bij voorb.* clamorem Philoctetaeum, Cic., *zie hier voor:* bonitatem, Cic., *zie hier voor:* ſe regibus devovent & poſt eos vitam refutant i. e. nolunt vivere, Salluſt. ap. Serv. ad Virg. Georg. IV, 218: ubi jam vires aliae motosque refutat arcus & inceptus jam lancea temnit heriles, Val. Fl. VI, 123.

REGALIŎLUS *of* REGAVIŎLUS, i, m. *een zeer klein vogeltjen, miſſchien, tuinkoningkjen, ſneeuwkoningkjen, goudhaantjen,* Sueton. Caeſ. 81.

REGĀLIS, e, 1) *koninglijk, d. i. koningen voegende of paſſende, daar te vinden, of gewoon, bij voorb.* ornatus, Cic. Fin. II, 21 extr.: animus, Liv. XXVII, 19: ſententia, Cic. Off. I, 13: nihil tam regale videri quam ſtudium agri colendi, Cic. Seneſt. 17: luxus (*pracht*), Virg. Aen. I, 637 (641): cultus, Horat. Od. IV, 9, 15: palma, Plin. H. N. X, 63: impendia regalia, Ib. XXXVI, 15 ante med. Not. Compar. regalior, *bij voorb.* non enim nunc paraſitus ſum, ſed regum rex regalior, *zegt een ſchuimlooper*, Plaut. Capt. IV, 2, 45. 2) *koninglijk, d. i. een' Koning of Koningen voegende, bij voorb.* poteſtas, Cic. Haruſp. 25: genus civitatis, Cic. Leg. III, 7: nomen regale i. e. regis, Cic. Manil. 9 poſt med. Cic. Haruſp. 13: armentum, Ovid. Met. II, 842: ira regalis i. e. regis, Senec. Med. 463: regales comae ſcil. Laviniae, Virg. Aen. VII, 75: regales manicae, i. e. quibus manus reginae vinciuntur, Prop. III, 15 (14), 24: ſolium, Liv. I, 47: ſceptrum, Ovid. Met. V, 422: virgo, Ibid. Art. I, 679, i. e. *koninglijke Princes:* regale unguentum *heet zekere zalf, omdat de Parthiſche Koningen zich daarvan bedienden, koninglijke zalf*, Plin. H. N. XIII, 2: domus, Liv. I, 47. Ovid. Met. I, 171: 3) *Koningen betreffende, daarvan handelende, bij voorb.* carmen, Ovid. Pont. IV, 16, 9: ſcriptum, Ibid. Triſt. II, 553. Not. regalia fulmina i. e. quorum vi tangitur vel comitium, vel principalia urbis liberae loca, Senec. Nat. Quaeſt. II, 49 ex Caecinna: Regalia exta i. e. quae potentibus inſperatum honorem pollicentur, privatis & humilioribus hereditates, filio familiae dominationem, Feſt.

REGĀLĬTER, *koninglijk, d. i. op eene koninglijke wijze, bij voorb.* conficere ſacrificium, Liv. XLII, 51: minas addere precibus, Ovid. Met. II, 397.

REGAVIŎLUS, *zie* Regaliolus.

REGĒLO, avi, atum, are, 1) *van het ijs of van de koude bevrijden, iet weder ontdooijen, wederverwarmen, of enkel, verwarmen, bij voorb.* ſolum matutino ortu (i. e. *de morgenzon*) regelari poterit, Colum. I, 5, 8, i. e. *kan ontdooijen of zich verwarmen:* frigora brumae Zephyrus regelaverit, Colum. X, 78: aetas mea regelatur vix aeſtate, Senec. Ep. 67, i. e. *ontdooit, warmt zich:* cum bruma manſem ſit tibi per Auguſtum, regelare nec te peſtilentia poſſit, Martial. III, 93, 17: ſuccina virginea quod regelata manu (ſcil. olent), Ibid. XI, 9, 5, i. e. *verwarmd.* Not. regelare *voor* regelari, *weder ontdooijen, weder laauw worden, van dingen, die bevrozen geweest zijn, bij voorb.* vites regelare ſinuntur, Colum. XI, 2, 7. 2) *verfriſſchen, verkoelen, luchten, bij voorb.* granaria, Varr. R. R. I, 57 extr.

REGĔMO, ĕre, *eene zucht van zich geven, zuchten, Tropisch, bij voorb.* pinus, Stat. Theb. V, 389: Tunc regemunt pigrique lacus uſtaeque paludes, Ib. VIII, 17.

REGĔNĔRO, are, 1) *wederbaren of teelen, door de geboorte weder voortbrengen, of voortplanten, of vernieuwen, bij voorb.* naevos, Plin. H. N. VII, 11 extr.: vitium, Plin. H. N. XII, 1 extr. 2) *door de geboorte weder herſtellen of door de geboorte gelijkvormig worden, bij voorb.* avum regeneravit Aethiopem, Plin. H. N. VII, 12, i. e. *werdt den grootvader in de geboorte gelijkvormig: dus ook* nec alio (i. e. alia re) magis Druſus Caeſar regeneraſſe patrem Tiberium ferebatur, Ib. XIV, 22 poſt med., i. e. *gelijk geweest.*

REGERMĬNĀTĬO, ōnis, f. *het weder voortſpruiten, weder uitſchieten*, Plin. H. N. XVII, 20. XIX, 7 poſt med.

REGERMĬNO, are, *weder uitſpruiten, weder uitſchieten*, Plin. H. N. XVI, 33. XIX, 7 poſt med.

REGĔRO, eſſi, eſtum, 3. 1) *terug dragen, weder heendragen, bij voorb.* lapides, Plin. H. N. XVII, 4 extr.: iumentibus adferuntur onera & regeruntur, Ibid. VI, 23 extr.: *ook weder heenbrengen of er tegen heenbrengen, bij voorb.* ſi ſumma terra ſublata ex fundo meo & alia regeſta eſſet, Pandect. VII, 4, 24 extr.: ſi in locum ejus — multum potionis — regeſſerunt, Senec. Ep. 15: humum, Ovid. Met. XI, 188: *van daar* a) *terug werpen, bij voorb.* faces, Tacit. Hiſt. II, 21: *dus ook* radios, Plin. H. N. II, 9 extr. XXXVII, 9 poſt med., *terug werpen, d. i. terug laten ſchijnen.* b) *terug keeren of wenden, of brengen, bij voorb.* fata domus regeſta, Senec. Agam. 223: ignis in focos bis ter regeſtus, Senec. Thyeſt. 765, i. e. *weder op den haard gebracht.* c) *laten verkoken, bij voorb.* quoad regerunt, Varr. R. R. I, 64. d) *uitgraven, bij voorb.* humum, Colum. XI, 3, 5: *van daar* regeſtum, Colum. III, 13 med. IV, 1, 3. XI, 3, 10, i. e. *miſſchien uitgegraven en tot zekere hoogte opgeworpen aarde: van daar hervoortbrengen, of uitgraven, bij voorb.* refoſſas radices in ſummum regeri, Colum. III, 11, 4; *doch, het kan ook enkel, brengen, zijn.* e) *Tropisch, terug werpen, weder geven, terug ſchuiven, er tegen aanhalen, bij voorb.* Stoicos, Caſſ. in Cic. Ep. ad Div. XV, 19: crimen alicui, Senec. Hippol. 720: convicia, Horat. Sat. I, 7, 29: invidiam in aliquem, Quintil. XI, 1. Tacit. Hiſt. III, 78: deſpuimus comitiales morbos, id eſt contagia regerimus, i. e. in caput aliorum recidere jubemus, Plin. H. N. XXVIII, 4: quas feminae viris pro margaritis regerunt, Ibid. XIII, 15: matri fetus (i. e. matrem praegnantem facere), Senec. Oed. 639: culpam in aliquem, Plin. Epiſt. III, 15, i. e. *ſchuiven.* 2) *brengen, ergens heen brengen, bij voorb.* culmos in acervum, Colum. II, 10 med.; *doch, het kan ook heeten, hoopen, ophoopen; dan behoorde miſſchien* regeſtum *uit* 1, d *hier toe; doch het eerſte is niet nodig:* radices in ſummum, Colum. III, 11, 4. *zie hier voor. Van daar* a) *Tropisch, brengen, inbrengen, d. i. inſchrijven, bij voorb.* in commentarios, Quintil. II, 11 extr.: *van daar* Regeſta, orum, i. e. *lijst van vele dingen.* Not. *Hieruit is het woord* Register *ontſtaan.* b) *van daar* matri fetus, *de moeder bezwangeren*, Senec., *zie hier voor.*

REGĬA, *eene burgt, paleis enz.*, *zie* Regius.

REGĬĒ, 1) *koninglijk, op eene koninglijke wijze*, Cic. Verr. III, 48 extr., Plaut. Stich. II, 2, 53. Varr. R. R. I, 2 ante med. 2) *despotisch, dwingelandsch*, Cic. Cat. I, 12.

REGĬFĬCE, *koninglijk, op eene koninglijke wijze*, Enn. ap. Cic. Tuſc. III, 19. Sil. XI, 273.

REGĬFĬCUS, a, um, *koninglijk, bij voorb.* luxus, Virg. Aen. VI, 605: cf. Val. Fl. II, 653.

REGĬFUGĬUM, i, n. 1) *Koningsvlucht, dus heette een Feestdag te* Rome, *ter gedachtenis van het verdrijven van den laatſten Koning*, Auſon. in Eclogar. de fer. Rom. 13. *Bij* Ovidius Faſt. II, 685 *heet het* Regis fuga. *Hij viel op den* 20. *Februarij* (VI Cal. Mart.), *volgends* Ovid. loc. cit.; *alhoewel ſommigen* ap. Macrob. Sat. I, 12 poſt med. *geloofd hebben, dat de laatſte Koning op den eerſten dag van Juny verdreven is.* 2) *ook heette* regifugium *een Feest* VI Cal. Jun., *wanneer de* rex ſacrificulus *openlijk, in tegenwoordigheid der* Saliërs (Saliorum) *offerde, en dan vervolgends vluchtte*, (fugiebat), Feſt.

REGĬGNO, ĕre, *weder teelen of baren, weder herſtellen, bij voorb.* membra, Lucret. V 245.

REGILLUS, a, um, *koninglijk, miſſchien uit boert, bij voorb.* inducula, Plaut. Epid. II, 2, 39: *ook is* regilla ſcil. tunica (*of* veſtis) *anders eene ſoort van kleding:* cf. Feſtus, *alwaar ſtaat:* Regillis, tunicis albis & reticulis luteis utrisque actis textis ſurſum verſum a ſtantibus pridie nuptiarum diem virgines indutae cubitum ibant ominis cauſa cet.

REGĬMEN, ĭnis, n. 1) *het geen, waarmede men iet beſtuurt of regeert, bij voorb. een roer*, regimen flectere, Ovid. Met. III, 593: non regimen prodeſt, Petron. 123; *doch, het kan hier ook het ſtuuren* (ſcil. navis) *zijn, of de kunst, om het te beſtuuren, Stuurmanskunst.* 2) *het beſtuur, regering, bij voorb. van een ſchip*, Tacit. Ann. II, 23 in.: cf. *hier voor* Petron.: *van daar Tropisch, de regering, beſtuuring, directie, bij voorb. van eenen ſtaat enz., bij voorb.* magiſtratus totius, Liv. III, 33: rerum, Liv. VI, 6, i. e. *van den Staat:* vitae, Lucret. III, 95: reip., Tacit. Ann. IV, 9: imperii, Ibid. XIII, 49: cohortium, Ibid. XII, 42: equarum, Ibid. XIII, 3: claſſis, Velleſ. II, 86: morum & legum, Sueton. Aug. 27: vocis ſermonisque regimen dentes primores tenent, Plin. H. N. VII, 16: regimen cruentum manu tractare, i. e. tyrannidem exercere, Stat. Theb. XI, 658: omiſſa urbe, unde in omnia regimen, Tacit. Ann. III, 47. 3) *die iet beſtuurt of*

ſte

regeert, *bij voorb.* se futura rerum humanarum regimen, Val. Max. I, 1 §. 9: *dus ook* nihil effecit, quo minus regimen rerum (i. e. reip.) ex nostra indigne domo peteretur, i. e. dictator, Liv. IV, 31, *gevolglijk staat hier* regimen *voor* rector.

REGIMENTUM, i, n. *voor* regimen, Pandect. I, 11 *en* Festus *zegt:* Regimen pro regimento usurpant poëtae, *doch*, *waarin hij ongelijk heeft*, *want*, *dat ook Prozaschrijvers* regimen *zeggen*, *daar van zie* Regimen.

REGINA, ae, f. 1) *eene Koningin*, Cic. Att. XIV, 8 *en* 20. XV, 15. Horat. Od. I, 37, 7, *alwaar overäl* Kleopatra, *Koningin van Egypte*, *gemeend wordt;* Virg. Aen. XII, 659, *alwaar men* Amata, *gemalin van* Latinus, *verstaan moet*. *Ook heeten de Godinnen zoo*, *bij voorb.* Juno, *bij voorb.* Juno regina, Cic. Verr. V, 72 in. Liv. V, 21. Plaut. Cist. II, 1, 37; *en* Virg. Aen. I, 45 (50) *zegt* Juno: Ast ego, quae divum incedo (i. e. sum) regina: *verders* Venus, Horat. Od. I, 30, 1. III, 26, 1: *de* Fortuin, Inscript. ap. Gruter. p. 78. n. 7 *en* 8: *de* Isis, Ibid. p. 83. n. 12 *en* 13: *de* Calliope, Hor. Od. III, 4, 2: *van daar* regina nemorum i. e. Diana, Senec. Hippol. 406: regina atri poli i. e. Proserpina, Ibid. Herc. fur. 1105: regina siderum bicornis i. e. Luna, Horat. Carm. saec. 35: *van daar Tropisch*, *Koningin*, i. e. a) *beheerscheresse*, *bij voorb.* zoo *heet* oratio regina omnium rerum, Cic. Or. II, 44 extr.: pecunia, Horat. Ep. I, 6, 37: *dus ook* nemorum, *zie hier voor*. b) *de hoofdpersoon*, *hoofdzaak*, *of alles*, *wat anderen overtreft*, *bij voorb.* chori sylvestris, i. e. antistes Bacchantium, Stat. Theb. IV, 379: Appia regina viarum, Stat. Sylv. II, 2, 12: *dus ook* via Appia regina, Inscript. ap. Reines. cl. ss. 2. n. 84: Alpini veluti regina cupressus verticis, Stat. Theb. VI, 854. c) *aanzienlijke Mevrouwen*, *voorname Juffers*, *Princesse*, *of Staatspersoon van 't vrouwlijk geslacht*, *bij voorb.* istae reginae domi suae fuere, Plaut. Truc. II, 6, 50: *dus ook* Terent. Eun. I, 2, 87; *doch*, *het kunnen hier ook daadlijke Koninginnen*, *of Koninglijke Princessen zijn*. 2) *een koninglijke Princes*, Stat. Ach. I, 295. Val. Fl. V, 374. 386 *en* 442. VI, 657. Virg. Aen. VI, 28: cf. *hier voor* Terent. 3) *de Gemalin van den Priester*, rex Sacrorum, Macrob. Sat. I, 15. Inscript. ap. Gruter. p. 1087. n. 8. Not. *Eigenlijk is het zeker een* Adjectivum, *koninglijk*, scil. femina, uxor, filia: *van daar ook* regnum *voor* reginum, scil. imperium, *schijnt te staan*.

REGIO, onis, f. *is eigenlijk ons woord rei*, *reeks*, *lijn*, *waarvoor ook somtijds richting gezegd wordt*, *bij voorb. in eene rechte richting*, *d. i. in eene rechte lijn;* *want*, *dit woord is openlijk van* rego, *bij voorb.* oppidi murus recta regione 1200 passus abesat, Caes. B. G. VII, 46: non recta regione iter instituit, Liv. XXI, 31, *in eene rechte lijn*, *d. i. rechtvoort:* Sylva Hercynia recta regione fluvii Danubii pertinet cet., Caes. B. G. VI, 25, i. e. *in eene rechte lijn enz.*, *d. i. langs voort in eene rechte lijn:* *en terstond daarop staat* diversis a flumine regionibus i. e. *afwijkende lijnen enz.*, *d. i. niet recht voort:* *dus ook* Liv. XXV, 25, portis regione platearum patentibus i. e. *de poorten stakken recht* (*in eene rechte lijn*) *aan de straten:* regione portae, Liv., *zie hier na:* *van daar* nota excedo regione viarum, Virg. Aen. II, 737, i. e. *van den rechten weg;* *doch het kan ook zijn*, *baan*, *zie beneden:* *van daar* e regione, a) *in eene rechte lijn*, *bij voorb.* e regione moveatur, Cic. Fat. 9: e regione ferretur, Ibid. 20 in.: *dus ook* si omnia deorsum e regione ferrentur, Cic. Fin. I, 6, i. e. *loodrecht*, *perpendiculaar:* *van daar* b) *recht tegen over*, *met den* Genitivus, Dativus *en zonder* Casus, *bij voorb.* e regione oppidi, Caes. B. G. VII, 36: e regione turris, Ibid. 25: e regione solis, Cic. Nat. D. II, 40: e regione unius pontium, Caes. B. G. VII, 35: esse e regione nobis, Cic. Acad. IV, 30 ante med.: sereque e regione castra castris poneret, Caes. B. G. VII, 35: acie e regione instructa, Nep. Milt. 5: *ook enkel* regione, *bij voorb.* ad moenia Romae populabundi regione portae Esquilinae adcessere, Liv. III, 66, i. e. *recht tegen over de poort;* *doch*, *het kan ook zijn*, *in den omtrek der poort:* portis regione platearum patentibus, i. e. *recht tegen over de straten*, Liv. XXV, 25; *doch het kan ook zijn*, *in eene rechte richting*, *lijn enz.*, *zie boven*, *bij slot is de zin dezelfde:* *van daar Tropisch*, *bij voorb.* de recta regione deflexerit, Cic. Verr. V, 68; *doch*, *het kan ook heeten*, *baan:* *van daar* 1) *de lijn*, *die de grens maakt*, *grenslijn*, *bij voorb.* non habet aliquam definitam regionem, cujus terminis septa teneatur, Cic. Or. II, 2: eo (lituo) Romulus regiones (scil. ad auspicandum) direxit, Cic. Div. I, 17 in.: *dus ook* lituus, quo (Navius augur) regiones vineae terminavit, Cic. Nat. D. II, 3; *dit was bij de Augurs in gebruik:* *van daar* coeli fulgura regionibus ratis temperanto, Cic. Leg. II, 8 e leg. XII tab.: *van daar* 2) *eene grens*, *en* Plur. regiones *de grenzen*, *palen*, *bij voorb.* regione orbem terrarum definiunt, Cic. Balb. 28: *dus ook* orbis terrae regionibus definiuntur, Cic. Arch. 10: *ook staat het samen met* termini, *bij voorb*, Cic. Catil. IV, 4: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* se regionibus officii continere, Cic. Agr. II, 35, i. e. *grenzen*, *palen:* si animus, quibus regionibus vitae spatium circumscriptum est, eisdem omnes cogitationes terminaret suas, Cic. Arch. 11: argumenti nunc regiones, limites, confinia determinabo (*boertend*), Plaut. Poen. Prol. 48: Tace, dum in regionem astutiarum mearum te induco (*boertend*), Ibid. Mil. II, 2, 78, i. e. *tot ik u met mijne streeken eerst recht bekend make*. b) *de baan*, *die iemand betreedt*, *bij voorb.* excedo nota regione viarum, Virg. Aen. II, 737, *zie boven:* lunae regio, quae tum est aquilonalis tum australis, Cic. Nat. D. II, 19: de recta regione deflexerit, Cic. Verr. V, 68 extr., i. e. *van de rechte baan afwijken*. 2) *een gewest*, *oord*, *is bekend*, *het zij groot van vele mijlen of klein*, *bij voorb. van één twee of meer schreden*, *gevolglijk ook elke plaats van onbepaalde uitgestrektheid en grootte;* *wanneer men het*, *wanneer het een groote afgedeelde oord is*, *ook somtijds*, *landschap*, *kan vertalen*, *bij voorb.* in ejusmodi regione & provincia, Cic. Flacc. 12: terrae maximas regiones inhabitabiles videmus, Cic. Nat. D. I, 10: usque Sidam, quae extrema regio est provinciae meae, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15 post med.: quae regio orave terrarum erat latior cet., Cic. Sext. 30 extr.: partem regionis atque orae maritimae defenderet, Cic. Manil. 28: partiri imperium (*het bevel*, *kommando*) regionibus (scil. *onder velen*), Liv. XXVII, 7, i. e. *naar bepaalde gewesten*, *zoodat naamlijk de één hier*, *de ander daar kommanderen zal:* regio vespertina *avondgewest*, Horat. Sat. I, 4, 30: hac regione, Plaut. Cist. IV, 2, 42, *in dezen oord*, *d. i. rond*, scil. *waar ik zoek:* cur in his te conspicor regionibus, Terent. Eun. V, 9, 32, i. e. locis: regione occidentis, Liv. XXXIII, 17, *naar het westen heen:* regione portae, Liv., *zie hier voor*. Not. (a) Augustus *verdeelde* Italië *in elf* regiones i. e. *Landschappen*, Plin. H. N. III, 5 post init.: *van daar* regio quarta (Italiae), Ibid. 12: quinta, Ibid. 13 cet. (b) Rome *was*, *in 't eerst*, *in vier* regiones (i. e. *vierdeelen*, *kwartieren*) *verdeeld*, *te weten*, Suburana, Esquilina, Collina *en* Palatina: *Keizer* Augustus *verdeelde deze stad in veertien* regiones, Sueton. Aug. 30. Plin. H. N. III, 5 post med. Tacit. Ann. XV, 40, *welke beschreven staan in* Sext. Rufus *en* P. Victor.

REGIONALITER, i. q. regionatim, Apulej. de mundo ante med. p. 68, 2 Elm.

REGIONATIM, i. e. per singulas regiones, *door elk gewest*. Liv. XL, 51. XLV, 30. Sueton. Caes. 36.

REGIUS, a, um, 1) *Koninglijk*, *d. i. tot eenen Koning behorende*, *hem betreffende*, *van hem afkomstig*, *ook hem voegende of passende enz*, *bij voorb.* potestas, Cic. Phil. I, 13: ornatu regio esse, Cic. Tusc. I, 48: aliquem adcipere regio adparatu, Cic. Somn. Scip. 1: rege interfecto regios omnes natos tuemur, Cic. ad Div. XII, 1: virgo, *Koninglijke Princes*, Ovid. Met. XIII, 523: plerumque regiae voluntates — mobiles, Sallust. Jug. 113 (121): domus, Ibid. 76 (79): praefectus, Caes. B. C. III, 104: exercitus, Ibid. 109: legatio regia i. e. regis, Liv. XXXV, 32: interitus regii i. e. regum, Val. Max. I, 8, 11 (extern.): nomen, Liv. XXVII, 19: tropaea regis i. e. de rege parta, Prop. III, 3 (2), 8: regia lympha Choaspes, Tibull. IV, 1, 140, i. e. *uit welken de* Parthische *Koningen*, (*zie* Plin. H. N. III, 31) *plagten te drinken:* ales i. e. aquila, Ovid. Met. IV, 362: causa regia i. e. regis, Cic. ad Div. I, 5 in., i. e. *aanstelling des Konings:* regium est, Plin. Paneg. 7, i. e. *het is iets Koninglijks:* *dus ook* regia res est, Ovid. Fast. VI, 595. Pont. II, 9, 11: bellum, Cic. Manil. 17, i. e. *met den Koning:* *van daar* regii, Nep. Ages. 8, scil. ministri, *'s Konings volk*, *bedienden*. *Ook heet* regius *koninglijk*, *Tropisch*, *d. i. prachtig*, *heerlijk*, *bij voorb.* olea, Colum. XV, 3 post med.: pira, Colum. V, 10. XII, 10: moles, Horat. Od. II, 15, 1. Not. *Van daar* regia, scil. sedes *of* domus, A) *de koninglijke woonplaats*, *residentie*, *verblijf*, *het Hof*, *de burgt*, *bij voorb.* Cic. Fin. II, 16. Liv. XXXV, 3. Caes. B. C. III, 11. Ovid. Fast. VI, 264 *en meermalen:* *van daar* a) *de hoofdstad*, *residentieplaats*, *bij voorb.* Croesi regia, Sardes, Horat. Ep. I, 11, 2. Virg. Aen. IX, 737. Plin. H. N. V, 2 post med.; *doch men kan er ook* urbs *bij verstaan*. b) *'s Konings tent in het leger*, *als 't ware*, *het hoofdkwartier*, Liv. II, 12 post med. Curt. IX, 5 extr. c) *het Hof*, *d. i. de koninglijke familie*, *bij voorb.* quacunque propinquitate — regiam contigissent, Liv. XXIV, 22 extr. d) *het Hof*, *d. i. de Koning en de Hovelingen*, Petron. 9. B) *een openbaar gebouw te* Rome, *waar de* Pontifices *bij één kwamen*, Cic. Mil. 14. Cic. Att. X, 3. Plin. Ep. IV, 11. August. ap. Sueton. Aug. 76, *of*, *omdat de* rex sacrorum *daar in woonde*, *of omdat het paleis van Koning* Numa *daar gestaan had*, *of om eenige andere reden*. C) *een prachtig deel van het Toneel op den Schouwburg*, Vitruv. V, 7 extr.

extr. Sueton. Aug. 31. D) Tropisch, bij voorb. gregis regia cui cessit, Valer. Flacc. V, 67, van eenen os of stier, d. i. als 't ware, de heerschappij, of de stal. Not. atrium regium, Liv. XXVI, 27. XXVII, 11, wat dit zij, weten wij niet naauwkeurig; doch, het schijnt een openbaar gebouw (zie Atrium) bij den Tempel van Vesta geweest te zijn, zoo als uit Ovid. Fast. V, 263 seq. schijnt te blijken, te weten waar het Hof van Numa gestaan hadt, is naderhand atrium Vestae gebouwd geworden. 2) morbus regius, Horat. Art. 453. Cels. III, 24. Varr. ap. Plin. H. N. XXII, 24 post med., de geelzucht.

REGLESCIT voor reglifcit (van re en glisco), i. e. ontvlamt weder, neemt toe, Plaut. ap. Fest.

REGLUTINO, are, ontlijmen, van lijm losmaken, of in 't gemeen scheiden, losmaken, bij voorb. reglutina (pallium) ab unguibus, Catull. XXV, 9.

REGNATOR, oris, m. een Koning, beheerscher, bij voorb. olympi, Virg. Aen. VII, 558, i. e. Jupiter: dus ook deum, Ibid. IV, 269: Asiae, Ibid. II, 557: freti i. e. Neptunus, Senec. Hippol. 915: occiduis regnator montibus Atlas, Val. Fl. II, 621: van daar a) Tropisch, Koning, bij voorb. regnator lyricae cohortis, Pindare, Stat. Sylv. IV, 7, 5: unctis falciferi senis (i. e. Saturni) diebus regnator quibus imperat fritillus, Martial XI, 7, 2, i. e. in quibus alea regnat i. e. sterk gespeeld wordt. b) Beheerscher, d. i. eigenaar, bezitter, bij voorb. agelli, Martial. X, 61, 3.

REGNATRIX, icis, f. koninglijk of met koninglijke magt regerende, Koningin, die de Opperheerschappij heeft, bij voorb. domus, Tacit. Ann. I, 4, i. e. het keizerlijke huis.

REGNO, avi, atum, are, Koning zijn, de Koninglijke magt hebben, heerschen, of regeeren, wanneer er van eenen Koning gesproken wordt, bij voorb. regem Cypri eodem jure regnantem, Cic. Dom. 8: ab illo tempore annum jam tertium & vicesimum regnat (i. e. rex est), & ita regnat, ut cet., Cic. Manil. 3: Themistoclem, Xerxe regnante, in Asiam transisse, Nep. Them. 9: Saturno regnante, Ovid. Fast. I, 139: qui Albae regnarunt i. e. reges fuere, Liv. I, 3: in his etiam, qui nunc regnant, Cic. Leg. III, 2, i. e. Koningen zijn; ten zij men lezen moet in quibus nunc regnatur (scil. populis) i. e. welke Koningen hebben, of met Clericus, qui nunc regnantur in dezelfde beteekenis: regnaverat in Colchis Salauces, Plin. H. N. XXXIII, 3 post med.: advenae in nos regnarunt (over ons geheerscht), Tacit. Ann. XI, 24: Helenam Grajas regnare per urbes voor in urbibus cet., Virg. Aen. III, 295: Aeolon Tusco regnate profundo, Ovid. Met. XIV, 223: vacuo volet regnare mundo, Senec. Herc. fur. 68: non peregrini regnavimus, Liv. I, 44: dus ook Romae regnatum est, Liv. I, 60, i. e. te Rome zijn Koningen geweest: dus ook hic (i. e. Albae) ter centum regnabitur annos i. e. reges erunt, Virg. Aen. I, 272 (276), alwaar Burman haec (scil. Alba) voor hic lezen wil, bij slot is de zin dezelfde: non erat regnatum in societate aequa, Liv. I, 17: regnari omnes volebant i. e. regem esse, Ibid. Not. Het staat ook met den Genitivus, bij voorb. populorum regnavit, Horat. Od. III, 30, 12; doch anderen lezen regnator, en zoo hebben ook vele Codd. Not. Ook misschien met den Accusativus, dewijl men zegt regnor, regnatus sum cet., bij voorb. terra regnata Lycurgo, Virg. Aen. III, 14, i. e. beheerscht: regnata rura Phalantho, Hor. Od. II, 6, 11: regnata vati Buthrotos Phrygio, Ovid. Met. XIII, 720: misit in arva suo quondam regnata parenti, Ibid. Her. X, 69: Pandae, sola Indorum regnata feminis (i. e. a feminis) gens, Plin. H. N. VI, 20 post med.: in ceteris gentibus, quae regnantur i. e. reges habent, Tacit. Hist. I, 16: Gothones regnantur, paulo jam adductius, Ibid. Germ. 43 extr.; alwaar echter de Ed. Ernesti regnant in dezelfde beteekenis heeft, het welk hier hard schijnt: Germani regnantur, Tacit. Ann. XIII, 54. Van daar 1) Tropisch, Koning zijn, d. i. koninglijke magt hebben, heerschen als een Koning, of naar believen, volkomen magt hebben, tijranniseren enz., bij voorb. Non dubitandum, quin se regnaturum putaret, Cic. Mil. 16, van Clodius, d. i. den baas spelen, naar zijn welgevallen handelen: dus ook Sextium & Licinium — tribunos tantum licentiae novem annis, quibus regnant, sumsisse, Liv. VI, 40: quem privatum — audacia regnantem videtis, Liv. III, 11 extr.: nisi etiam regnent ac dominentur, Liv. XXIV, 29: dus ook Timarchidem omnibus oppidis regnasse, Cic. Verr. II, 54: dus ook van levenloze dingen, voor woeden, woelen enz., bij voorb. ignis regnat, Virg., zie n. 3: van daar Graecia jam regnante, Cic. Brut. 10, i. e. toen Griekenland de koninglijke magt bezat, d. i. vrij was. 2) Tropisch, Koning zijn, d. i. kunnen leven, zoo als men wil, bij voorb. vivo & regno, Horat. Epist. I, 10, 8. 3) Tropisch, heerschen, d. i. magtig zijn, veel vermogen, bij uitstek gelden, of vermogen, de overhand hebben, bij voorb. in quibus (centuriis) tu regnas, Cic. ad Div. XI, 16. Ook van levenloze dingen, bij voorb. ignis per alta cacumina regnat, Virg. Georg. II, 307: ardor edendi per aridas fauces & viscera regnat, Ovid. Met. VIII, 829, i. e. woedt: pecunia regnat, Petron. 14: humor regnarit in arvis, Lucret. V, 396: in totum regnaret Sirius annum, Stat. Theb. I, 635: fraus regnat in aula, Senec. Hippol. 981: ebrietas geminata libidine regnat, Ovid. Met. XII, 221: in quo uno regnat oratio, Cic. Or. 37: morbus regnans, Grat. Cyneg. 462: Zephyrus regnat per arva, Claudian. Prosepp. II, 74: tacitam Luna regnante per Arcton, Ibid. de consul. Prob. & Olybr. 22: cum regnat rosa, cum madent capilli (bij het slempempen), Martial. X, 19, 20, i. e. als men zich wakker met rozen bekranst enz.

REGNUM, i, n. (scil. imperium) 1) de koninglijke waardigheid, koninglijke regering, bij voorb. regnum adpetere, Cic. Senect. 16: occupare, Cic. Sull. 9: obtinere, Caes. B. G. I, 3: alicui deferre, Ibid. V, 6: conciliare, Ibid. I, 3: adipisci, Nep. Reg. 1: stabilire, Plaut. Amph. I, 1, 39: recuperare, Hirt. Alex. 36: in regnum adoptione pervenire, Sallust. Jug. 111: regno expellere aliquem, Caes. B. G. V, 52: mulctare, Cic. Div. I, 15: pellere, Liv. I, 40: sub regno esse, Cic. Att. VII, 7 med.: regnum ad aliquem redit i. e. venit, Liv. I, 40, i. e. hij wordt Koning: regnum agere, Liv. I, 32, de koninglijke regering waarnemen, Koning zijn: van daar Tropisch, a) van hooge magt, veelvermogendheid, bij voorb. forense, Cic. ad Div. IX, 18, i. e. wanneer men voor de rechtbank altijd het Proces wint, en gevolglijk een groot redenaar is: dus ook judiciorum, Cic. Verr. Act. I, 12, van Advokaten of Redenaren voor de rechtbank: dus ook judiciale, Cic.

Att. I, 1 post init., van een' groot rechtsgeleerden: van daar se regnum meum ferre non posse, zegt Cicero Sull. 7 in.: abstueris ad omnia atomorum regno, Cic. Nat. D. I, 23: si aliquid regni est in carmine, Ovid. Met. XIV, 20: longa mea in libris regna fuere tuis i. e. diu regnavi, & celebrata sum tuis carminibus, Prop. IV, 7, 50. Ook wordt het van de Romeinen, die den naam Koning niet dulden konden, dikwijls op eene hatelijke wijze gebruikt, dwinglandij, alleenheersching, bij voorb. crimen regni, Ovid. Fast. VI, 189, van Manlius: dus ook regnum fortitos in plebem, Liv. III, 58: van daar regnum est, dicere cet., i. e. het is tijrannisk enz., Cic. Sull. 17. b) ook van andere bevelhebberschappen, bij voorb. regnum vini, Horat. Od. I, 4, 18, i. e. het bestuur bij het wijndrinken, als men voorschrijft, hoe veel, bij voorb. ieder drinken zal; dus ook van de liefde, bij voorb. non sum qualis eram bonae sub regno Cinarae, Horat. Od. IV, 1, 4: itaque meum semper stent tibi regna caput, Prop. III, 10 (9), 18: Te rascente, zegt eene vrouw tegen een manspersoon, novum Parcae cecinere puellis servitium & dederunt regna superba tibi, Tibull. IV, 5, 3. 2) een land, waarin de koninglijke magt geoefend wordt, een koningrijk, bij voorb. in Prusiae regno esse, Nep. Hann. 12: qui erant regno ejus finitimi, Caes. B. G. V, 37: in eorum regno ac ditione sunt, Cic. Verr. IV, 27 en meermalen: zoo heet ook het Rijk der dooden regna, Virg. Aen. VI, 417: van daar Tropisch, van elke plaats, waar een volmagtig heer is, bij voorb. nisi hic in tuo regno essemus, Cic. Or. I, 10: mea regna videns, Virg. Ecl. I, 70: regna videt pauper Nasamon errantia vento i. e. casas suas, Lucan. IX, 458: in Cumana regna, i. e. in praedium Cumanum, Cic. Att. XIV, 16 in., boerland. 3) Regna voor reges, bij voorb. regna vetant, Stat. Theb. XII, 380. Not. Regnum schijnt een Adject. te zijn, scil. imperium: en is waarschijnlijk verkort uit reginus, a, um, koninglijk: van waar regina (scil. femina) eene Koningin enz. komt, Not. Het Priesterdom van Diana bij Aricia heet ook regnum of regna, Ovid. Art. I, 260. Fast. III, 271; gelijk de Priester rex heet: cf. Nemorensis.

REGO, rexi, rectum, 3. 1) eigenlijk recht richten, of richten, wanneer het hetzelfde is, als recht richten, of recht maken, bij voorb. tela per auras, Virg. Aen. IX, 409: ego illum haberem rectum ad ingenium bonum; nunc pravus factus est cet. voor rexissem eum cet., Plaut. Bacch. III, 3, 9; doch het kan ook Adjective staan: van daar Rectus, a, um, gemeenlijk Adjective, a) recht, d. i. niet krom, bij voorb. linea, Caes. B. G. VII, 23: ita jacere talum, ut rectus adsistat, Cic. Fin. II, 16: curvo dignoscere rectum, Horat. Ep. II, 2, 44: recto ad Iberum itinere contendunt, Caes. B. C. I, 69, i. e. rechte wegs: te recto flumine ducam, Virg. Aen. VIII, 57: recto grassetur (i. e. eat) limite (i. e. via) miles (i. e. calculus), Ovid. Trist. II, 477: ne qua forent pedibus vestigia rectis, Virg. Aen. VIII, 209, i. e. recht uit (voorwaards) gekeerd: dus ook ducere solebat nec rectas Cacus in antra boves, Martial. V, 66: recta platea, Terent. Ad. IV, 2, 35: trabe rectior exit, Ovid. Met. III, 78: intestinum, Cels. IV, 1, i. e. de endeldarm: aes i. e. tuba, Juvenal. II, 117: saxa ita recta, Liv. XXI, 36, i. e. recht in de hoogte gaande: via rectissima, Quintil. XII, 2, 27: rectius crus, Horat. Sat. I,

I, 2, 80: *van daar* recta via *een rechte weg: van daar* Ablat. recta via, Plaut. Pſeud. IV, 4, 12. Terent. And. III, 4, 21. Phorm. II, 1, 80, *en meermalen enkel* recta, ſcil. via, Cic. Off. III, 20. Cic. Att. VI, 8. Horat. Sat. I, 5, 71. Terent. Eun. I, 2, 7. Ad. III. 3, 79, *rechtsweegs, regelrecht: dus ook* ſibi recta iter eſſe Romam, Cic. Verr. V, 61: *van daar Tropisch*, recta via narrare, Terent. Heaut. IV, 3, 28. *recht uit vertellen: ook behoorlijk, op behoorlijke wijze, bij voorb.* reputare rem, Ibid. And. II, 6, 11: in rectum *recht*, Ovid. Met. II, 715. Lucan. VII, 337: *dus ook* recto, *voor* recta. *rechts weegs*, Pandect. XLIX, 1, 21. *Verders*, rectis oculis, Cic. Rab. Poſt. 17 extr. Suet. Aug. 16. Senec. Ep. 104 poſt med., *met onafgewende of niet nedergeſlagen oogen, bij voorb. als men zich niet ſchaamt, vreest enz., maar recht uit ziet enz.: dus ook* rectos oculos tenere, Senec. de conſtant. 5; *dus ook* recta acies (i. e. *oogen*), Ovid. Met. II, 776: *dus ook* recto lumine, Lucan. IX, 638 *en* 904. Not. Recta (ſcil. veſtis *of* tunica) *of* recta tunica, Plin. H. N. VIII, 48, *zekere vest, welk de zoonen, als zij het mannenkleed verkregen, daar onder aantrokken: ook droegen de Bruiden dergelijke* tunicas, *gelijk* Plinius *zegt*. *Ook was er in* Rome *eene* via recta, Ovid. Faſt. VI, 191. Senec. in Apocoloc. poſt med. Martial. VIII, 75, 2: caſus recti *in de* Grammatica i. e. Nominat. *en* Vocat., Quintil. I. 4, 13. b) *recht weg, eenvoudig, zonder opſchik, maar nogthans niet gebrekig, bij voorb.* coma rectior, Senec. Ep. 95, i. e. *niet gekruld:* vox *en* ſonus, Quintil. XI, 3 §. 64 *en* 168, i. e. *recht weg, zonder omſlag: van daar miſſchien* tunica, Plin. H. N., *zie hier voor:* oratio, Quintil. IX, 2, 79. i. e. *zonder figuuren. Ook kan men het, in dit geval, natuurlijk, ongekunſteld, vertalen, bij voorb.* quae ſunt recta & ſimplicia, laudantur, Cic. Offic. I, 36; *doch dewijl* ſimplex *ook heet, ongekunſteld, zoo zou, recht weg, kunnen behouden worden: dus ook* Commentarii Caeſaris ſunt recti, Cic. Brut. 75, i. e. *recht en ſlecht, zonder tooi, ongekunſteld.* c) *behoorlijk geſteld, of geſteld, zoo als het dient te zijn, wanneer het ook recht, richtig, regelmatig, goed, ook ſomtijds deugdzaam, vertaald wordt, bij voorb.* recta coena, Sueton. Domit. 7. Martial. II, 69, 7. VII, 19, 2, *of enkel* recta, ſcil. coena, Sueton. Aug. 74. Martial. VIII, 50, 10, i. e. *regelmatige, ordenlijke, maaltijd:* Caeſar ſirmus eſt & rectus, Cic. ad Div. XII, 5 extr., i. e. *is, zoo als zij behoort te zijn:* Quintia recta eſt, Catull. 85, 2, *is mij recht, d. i. zoo als hij behoort te zijn:* auditor, Plin. Epiſt. II, 9, *die zoo is, als hij behoort te zijn, d. i. ſchrander, van behoorlijke geſteldheid:* conſilium, Terent. And. II, 1, 9: natura, Hor. Sat. I, 6, 66: puella, Ibid. I, 2, 113: rectum in oratione, Cic. Acad. I, 5: quae ſunt rectiſſima, Cic. ad Div. V, 19 extr.: *van daar* Rectum *het recht, de deugd, bij voorb.* recti pravique partes, Cic. Or. 14, *en meermalen, bij voorb.* Ovid. Met. VII, 72. Virg. Aen. I, 604 (608). Horat. Art. 367, *en meermalen:* rectum eſt *het is recht, behoort, is billijk*, Cic. Off. I, 38 extr. III, 1. Cic. Att. VI, 9 extr. Not. *Met den* Genitivus, *bij voorb.* rectus judicii, Senec. de vit. beat. 6. 2) *behoorlijk inrichten, bij voorb.* fines, Cic. Mur. 9. Cic. Top. 10. Cic. Leg. I, 21. Tibull. I, 3, 43. Pandect. X, 1 leg. 1 *[illegible]*, i. e. *behoorlijk inrichten, beſtemmen, ſchikken:* naturam ad tempus, Cic. Coel. 6, i. e. *inrichten.* 3) *ſtuuren, richten, regeeren, bij voorb. paarden, teugel, ſchepen enz., bij voorb.* habenas, Ovid. Faſt. I, 25: ratem, Ovid. Triſt. I, 4, 12: clavum, Virg. Aen. X, 218: iter, Prop. II, 14 (13), 7: vela, Ibid. II, 28 (27), 24: frena, Ovid. Pont. IV, 12, 24: Arte leves currus, arte regendus Amor, Ibid. Art. I, 4: veſtigia filo, Virg. Aen. VI, 30: motum mundi, Cic. Nat. D. I, 13: gregem prope litora, Salluſt. fragm. ap. Priſc. 6: pueri ſcribentis manum manu ſuper impoſita regere, Quintil. I, 1 (2) poſt med.: equos, Ovid. Art. III, 556: equi impotentes regendi (Paſſive *voor* regi i. e. qui nimis impotentes ſunt quam ut regi poſſint), Liv. XXXV, 11 poſt med.: animus regit corpus, Cic. Somn. Scip. 8: *van daar* a) *Tropisch, ſtuuren, regeeren, bij voorb.* motus animi, Cic. Partit. 22: juvenem, Cic. X, 6: rempublicam, Cic. Acad. IV, 86: ſe ipſum, Cic. ad Div. IV, 24: Mars bella regit, Caeſ. B. G. VI, 16: imperium, Virg. Aen. I, 340 (341), i. e. *voeren, hebben:* imperio populos, Ibid. VI, 851: dictis animos, Ibid. I, 153 (157): ſenatum conſiliis, Quintil. II, 16 extr.: claſſem molli imperio, Tacit. Hiſt. III, 57: legionem, Ibid. IV, 49: exercitum, Ibid. Ann. III, 33: provinciam ſevere, Ib. I, 48: diſciplinam domeſticam diligenter, Sueton. Caeſ. 48: valitudinem alicujus, Tacit. Ann. VI, 50: valitudinem arbitratu ſuo, Suet. Tiber. 68: *van daar* regens *een Regent, Vorst*, Claudian. de IV conſul. Honor. 301. Ibid. de Stilich. I, 368: animus regit corpus, Cic., *zie hier voor.* b) *leiden, te recht helpen, verbeteren, bij voorb.* errantem, Caeſ. B. C. III, 37: haeſitantem, Plin. Epiſt. X, 30: Dubitationem alicujus, Plin. Epiſt. X, 119: ſi peccas, te regere poſſum, Cic. Mur. 29.

REGRĔDĬOR, eſſus ſum, 3. *terug gaan, terug keeren, terug komen*, Cic. Off. I, 10 extr. Cic. Pat. 15. Caeſ. B. G. V, 44. Liv. XXV, 25. Pompej. ad Domit. in Ep. Cic. ad Att. VIII poſt Ep. 12. Plaut. Aul. I, 1, 5: inde regreſſus, Juſtin. II, 8: in caſtra, Liv. XXIV, 18: ad ſua principia, Plin. H. N. II, 3: in urbem, Vellej. II, 56: nunc demum in memoriam regredior, Plaut. Capt. V, 4, 26, i. e. *ik bedenk mij, herinner mij:* ſe in reorum poteſtatem regreſſuros, Pandect. XLVIII, 5, 27 poſt med.

REGRĔDO, ĕre, *doen terug gaan, terug trekken, bij voorb.* gradum i. e. *terug gaan*, Enn. ap. Non. 2. n. 745.

REGRESSĬO, onis, f. 1) *de terugkomst, terugkering, teruggang, bij voorb.* regreſſionem maturare, Apul. Met. II poſt med. p. 122, 39 Elm.: veſpertina, Ibid. IX med. p. 227, 17 Elm. 2) *herhaling van een woord in de reden, als eene Figuur, anders* Epanodos *genoemd*, Quintil. IX, 3 ante med. §. 35.

REGRESSUS, us, m. i. q. regreſſio, *de terugkeering, terugkomst, teruggang*, Cic. Nat. D. II, 20. Apul. Met. IX poſt med. p. 235, 34 Elm.: dare alicui regreſſum *of* regreſſus, i. e. *terug laten keeren, verlof daar toe geven*, Ovid. Art. I, 32: *van daar Tropisch, bij voorb.* ab ira, Liv. XXIV, 26: ad poenitendum, Tacit. Ann. IV, 11, i. e. *ruimte om er berouw van te hebben: dus ook* ad veniam, Plin. H. N. praefat.: eſſe privatis cogitationibus regreſſum, i. e. privatas cogitationes poſſe mutari, Tacit. Hiſt. II, 74: *dus ook* neque habet fortuna regreſſum, Virg. Aen. XI, 413: ſeu blanda fortuna regreſſum maluit i. e. ſe vertere voluit. Stat. Sylv. III, 3. 157: conſul regreſſum animoſo ejus dicto obtulit, Val. Max. VI, 2, 1, i. e. facultatem retractandi audax dictum: *van daar Regres, d. i. eindelijke toevlucht, bij voorb. in Proceſſen en andere dingen, bij voorb.* ad principem, Tacit. Ann. XII, 10: et ideo nullum adverſus venditorem habebis regreſſum, Pandect. XXI, 2, 34.

REGŬLA, ae, f. *eigenlijk elk recht ſtuk houts, waar voor men ook ſomtijds, ſtaf, kan zeggen*, Caeſ. B. C. II, 10. Colum. III, 13 §. 11 *en* 12. VI, 19. Plin. H. N. XV, 1 extr. Celſ. VIII, 10 extr. *Bijzonder een hout, om er rechte lijnen mede te maken, of de rechtheid daarnaar te beoordeelen, een Liniaal, ook wel richtſnoer*, Cic. ap. Non. 2. n. 718. Plin. H. N. XXXVI, 25 extr. Vitruv. VII, 3: *van daar Tropisch, richtſnoer of regel, waarnaar men iet beoordeelt of inricht, bij voorb. zijn leven enz., bij voorb.* lex eſt juris & injuriae regula, Cic. Leg. I, 6: conſuetudinis, Cic. Brut. 74: habere regulam, qua vera & falſa judicentur, Ib. 41 extr.: ſervata illa regula, ad quam omnia judicia rerum dirigentur, Cic. Fin. I, 19: emendate loquendi, Quintil. I, 5 (9), *en meermalen, bij voorb.* Ibid. IX, 4 in. Pandect. XXII, 6, 9. Horat. Sat. I, 3, 117. Martial. XI, 2. Not. Regula (n. 1) *is zeker een* Adject. ſcil. pertica cet., *zie* Regulus *op het einde*.

REGŬLĀRIS, e, 1) *regelmatig, behoorlijk geſteld.* 2) *wat men tot ſtaven maken kan, bij voorb.* aes, Plin. H. N. XXXIV, 8 extr., i. e. *dat men behoorlijk bewerken kan, of ook miſſchien, dat tot ſtaven gemaakt wordt.* Plinius *onderſcheidt aldaar* aes caldarium & regulare.

REGŬLĀRĬTER, *regelmatig*, Pandect. XV, 3, 3.

REGŬLUS, i, m. 1) *een koninglijke Prins, of ook de jonge Prins van een' Koning*, Liv. XLV, 14: *of van koninglijken bloede*, Liv. XXIX, 30. 2) *eene kleine Koning of Vorst*, Liv. XXXVIII, 48. Sueton. Cal. 5. Tacit. II, 80. Plin. H. N. XVIII, 3 extr. Not. *Oorſpronglijk ſchijnt* regulus *een* Adjectivum *te zijn*, ſcil. homo *of* filius: *van daar ook* regula, ſcil. pertica cet., *zie* Regula.

REGUSTO, are, 1) *weder proeven, bij voorb.* bilem, Senec. de provid. 3 extr., *ten zij het miſſchien enkel voor* guſtare *ſtaat: van daar Tropisch, bij voorb.* crebro reguſto tuas literas, Cic. Att. XIII, 13, *voor weder lezen: dus ook* laudationem, Ibid. 48. 2) *proeven, eten, bij voorb.* bilem, Senec., *zie hier voor:* reguſtatum terebrare ſalinum, Perſ. V, 138, i. e. *het zoutvat, waar uit men het zout gegeten heeft*.

REGYRO, are, *zich in een' kring rond draaien: van daar Tropisch*, bellum in Hiſpaniam regyravit, Flor. IV, 2, 6, i. e. *heeft zich weder gedraaid, is weder gekomen*.

REHĀLO, are, *terug ademen, of dampen of waasſemen, bij voorb.* terra humorem rehalat, Lucret. VI, 522.

REICŬLUS, *zie* Reiculus.

REIECTANĔUS, a, um, *verwerpelijk*, Cic. Fin. IV, 26.

REIECTĬO, onis, f. *eene terugwerping, bij voorb.* ſanguinis, Plin. H. N. XXIII, 8 ante med. XXV, 13 poſt med., i. e. *bloedſpuwing: van daar* in alium, Cic.

Or. III, 53, i. e. wanneer men iet van zich af (in het spreken) op een' ander brengt of schuift, of terug kaatst, doch de Edit. Ernest. heeft trajectio: van daar Tropisch, terugwerping, d. i. verwerping, versmading, bij voorb. civitatis, Cic. Balb. 12: judicum, Cic. Verr. Act. I, 6. Att. I, 16, verwerping der Richters, scil. door de partijen. Te weten het stondt de beide partijen voor het gericht vrij, de bij hun verdachte Richters te verwerpen: waarvoor dan anderen gekoot werden: verdere inventa selectione & item rejectione sequuntur, Cic. Fin. III, 6: excutere quidquid dicitur & velut rejectione facta ad optimum pervenire, Quintil. VII, 1 med., alwaar op de verwerping der Richters gedoeld wordt: van daar, verwerping, berisping, bij voorb. eruditorum, Plin. H. N. Praef. ante med.

REIECTO, are, i. q. reiicio, terug werpen, terug drijven, bij voorb. montes rejectant voces ad sidera, Lucret. II, 330.

REIECTUS, a, um, zie Reiicio.

REIICIO, eci, ectum, 3. I) terug werpen, d. i. er tegen of weder werpen, nadat een ander geworpen heeft, bij voorb. telum in hostem, Caes. B. G. I, 46. II) terug werpen, d. i. achter zich werpen, bij voorb. parmas, Virg. Aen. XI, 618, i. e. voor den rug houden: dus ook scutum, Galba in Cic. Epist. ad Div. X, 30: oculos, Virg. Aen. X, 473: sinum togae in dextrum humerum ab imo reiicere, Quintil. XI, 3, 146: dus ook oram extremam sinus, Ibid. §. 140: togam a sinistro, Ib. §. 144: togam in humerum, Ibid. §. 131: manum (bij het redenen), Ibid. §. 105: ut domus eorum fores extra aperirentur & janua in publicum reiiceretur (bij het opendoen), Plin. H. N. XXXVI, 15 med.: dus ook rejectus, a, um, bij voorb. manibus ad tergum rejectis inambulare, Asin. Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 32 ante med.: vox rejecta sonorem reddit, Lucret. IV, 574, i. e. terug kaatzend: rejecta post terga manus, Plin. H. N. XXVIII, 4 med.: capillus passus, circum caput rejectus negligenter, Terent. Heaut. II, 3, 49: ook terug werpen, d. i. na de vorige plaats toe, bij voorb. fucum in alveum, Plin. H. N. XI, 11: van daar 1) terug drijven of jagen, bij voorb. vee, menschen enz., bij voorb. boves in bubilem, Plaut. Pers. II, 5, 18: capellas, Virg. Ecl. III, 96: eos in oppidum reiiciebant, Caes. B. C. II, 2, dreven hen terug: hostem ab Antiochia, Cic. ad Div. II, 6: dus ook rejectus sum austro, Cic. Att. XVI, 7: tempestate subito rejectus, Cic. Cluent. 30: rejectae patet janua Lydiae, Horat. Od. IV, 8, 16: Tutici rejecti armis, Virg. Aen. XI, 630: monte rejecto, Senec. Thyest. 809: van daar Tropisch, terug drijven, bij voorb. ferrum & audaciam, Cic. Mur. 37, i. e. terug houden: plagas ballistarum & impetum incendiorum, Vitruv. X, 20 extr.: minae Hannibalis rejectae, Horat. Od. IV, 8, 16, zie n. 5: dus ook rejectus a ceteris suspicionibus confugere cet., Cic. Rosc. Am. 29, alwaar a beteekent, ten aanzien, gelijk meermalen. 2) achter aanstellen, bij voorb. in postremam aciem reiiciebantur, Liv. VIII, 8. 3) wegwerpen, afleggen, bij voorb. fagula, Cic. Phil. 23: amictum ex humeris, Virg. Aen. V, 421: vestem de corpore, Ovid. Met. IX, 32: librum e suo gremio, Ovid. Trist. I, 1, 66: socordiam abs te, Plaut. Asin. II, 1, 6. 4) terug wijzen, afwijzen, verwijderen, bij voorb. proscriptionem a vobis, Cic. Rosc. Am. 13: hostem ab Antiochia, Cic., zie hier voor: Lydia rejecta, Horat., zie hier voor. 5) afhouden, terughouden, bij voorb. contactum a corpore, Plin. Epist. IV, 11: dus ook ferrum & audaciam, Cic. Mur. 37: a libris te rejecit obscuritas, Cic. Top. 1: hostem ab Antiochia, Cic., zie hier voor: plagas ballistarum & impetum incendiorum, Vitruv., zie hier voor: minas Hannibalis, Horat., zie hier voor: mons rejectus, Senec., zie hier voor: oculos aevis, Virg. Aen. X, 473, i. e. afwenden. 6) van zich geven, uitspuwen, bij voorb. aliquid stomacho, Scrib. Larg. 191: ore sanguinem, Plin. H. N. XXVI, 12: cf. Sueton. Aug. 77. 7) terug buigen, of terug werpen, bij voorb. se in aliquem, Terent. And. I, 1, 109; doch het kan ook heeten, zich op iemand werpen, heenwerpen, bij voorb. in zijn schoot, aan zijn' hals enz.: dus ook se in grabatum, Petron. 92: fatigata membra, Curt. X, 5 in. 8) iets of iemand ergens heen, bij voorb. na een' ander persoon, of plaats of tijd verwijzen, wanneer men het ook somtijds kan vertalen, laten geraken (als er van zaken gesproken wordt), bij voorb. rem ad novos consules, Liv. II, 22: reliqua in mensem Ianuarium, Cic. Q. Fr. II, 1 extr., alwaar het dan ook uitstellen kan vertaald worden: verders, rem senatus a se ad populum rejecit, Liv. II, 27: legationes in Idus Febr., Cic. Q. Fr. II, 3: ut nihil huc reiicias, Cic. ad Div. X, 16, niets hier toe verwijst, d. i. niets hierop schrijft, maar eerst van hier raad of bevel verwacht: totam rem ad Pompejum, Caes. B. C. III, 17, aan Pompejus verwijzen, hem overlaten: indignatione patrum, si, quod imperio consulari exsequendum esset, invidiam ejus ad senatum reiicerent, Liv. II, 28, voor rem invidiosam, of het haatlijke, de blaam van deze zaak op den staat wilden terug kaatzen: dus ook aliquem, bij voorb. ne bis eadem legas, ad ipsam te epistolam reiicio, Cic. Att. IX, 13 extr.: eodem reiici militem quemque cet., Liv. XXIII, 25: conquesiti rejectique ad consules, Liv. XXXIX, 3. Ook zonder Accusativus, bij voorb. Fulvius & Marcellus ad consules reiiciebant, Liv. XLII, 32 extr., alwaar Gronovius wil lezen ad consules rem reiiciebant, of eos reiiciebant. 9) verwerpen, versmaden, bij voorb. Ennii Medeam, Cic. Fin. I, 2: contraria, Cic. Leg. I, 23: petentem, Ovid. Met. IX, 512: conditiones, Hirt. Alex. 39: consulationes, Plin. Ep. V, 16 extr.: dona, Horat. Od. IV, 9, 42: clamorem Philoctetaeum, Cic. Tusc. II, 23: dus ook id totum abdico atque reiicio, Cic. Or. II, 24, alwaar echter de Ed. Ernest. id totum abjudico atque eiicio heeft: verders et si reiiceres, Ovid. Met. IX, 505: dus ook rejectus, a, um, bij voorb. statua, Plin. H. N. XXXVI, 5: Lydia, Horat., zie boven. Bijzonder judices, Cic. Verr. I, 6 en 7. Cic. Planc. 17, de Richters verwerpen: dit deeden de Partijen, welke de bij hun verdachte Richters konden verwerpen; waarop nieuwe Richters bij het lot verkozen werden. Dewijl deze verwerping gestadig plaats hadt, en gevolglijk de verkiezing van Richters zonder deze verwerping geene plaats vondt: zoo heet het somtijds verkiezen, bij voorb. recuperatores reiicere, Cic. Verr. III, 11. V, 29 en 59. Not. cum a me Capuam reiiciebam, Cic. ad Pompej. a in Cic. Epist. ad Att. VIII post Ep. 11, i. e. verwierp, alwaar men a me moet opmerken, doch het welk men ten aanzien van mij, of door mij, vertalen kan, ten aanzien van mij verwierp, afweerde, of van mij afweerde; niet wilde aannemen (scil. van den post aldaar zelve te behouden) bij slot is de zin dezelfde. Van daar rejectus, a, um, a) verworpen, b) verwerpelijk, bij voorb. rejecta, van de Stoicynen, Cic. Acad. I, 10. Cic. Fin. III, 16, i. e. verwerpelijke (maar niet kwaade) dingen, d. i. naar hun gevoelen wel niet onder de kwaden te tellen, maar echter ook niet te achten. 10) terug werpen, d. i. weder na de vorige plaats heen werpen, bij voorb. fucum, Plin. H. N., zie hier voor: van daar terug drijven of jagen, d. i. na de vorige plaats, bij voorb. boves, capellas, zie boven. III) weder werpen, d. i. nog eens werpen; of dit voorkome, weet ik thans niet. IV) werpen of ergens heen werpen, wanneer het in plaats van jacio staat, gelijk dan re dikwijls overtollig is, bij voorb. rejecit se in eum flens, Terent. And. I, 1, 109, i. e. wierp zich op hem (d. i. in zijne armen); doch, het kan ook heeten, wierp zich terug: se in grabatum, Petron., zie boven: ook kan men misschien meer hier toe brengen: van daar se reiicere aliquo zich ergens inlaten, bij voorb. si huc te reiicis, Balb. ad Cic. in Cic. Epist. ad Att. VIII post Ep. 15. Not. de Dichters trekken dit woord dikwijls om het vers tot één, bij voorb. reice of rejce voor reiice, Virg. Ecl. III, 96: reiicitque canes, Stat. Theb. IV, 574.

REIICULUS, a, um, het geen verdient terug geworpen of verworpen, of uitgemonsterd te worden, verwerpelijk, bij voorb. van beesten, Varr. R. R. II, 1 extr., reiiculae, scil. feminae: oves reiiculae, Varr. ap. Non. 2. n. 757, delectus quotannis habendus, et reiiculae reiiciundae, Varr. R. R. II, 5 extr.: ook van andere dingen, bij voorb. slaven enz., bij voorb. mancipia, Senec. Ep. 47 ante med.: recense vitae tuae dies; videbis paucos admodum & reiiculos apud te resedisse, Ib. de brev. vit. 7 post med. Not. Men schrijft ook reiculus, a, um.

REITERATIO, onis, f. herhaling, bij voorb. crebra, Quintil. XI, 2, 35.

RELABOR, psus sum, 3. op eene schielijke wijze terug gaan of komen, terug vallen, bij voorb. prenso rudente relabi, Ovid. Met. III, 616: protinus illa relapsa est, Ibid. X, 57, i. e. zij ontslipte, slipte terug: dus ook in sinus nostros relabere, Ovid. Her. XV, 95, i. e. slip, kom schielijk weder enz., en Tropisch, bij voorb. nunc in Aristippi furtim praecepta relabor i. e. revertor, Horat. Ep. I, 1, 18: terug vlieten, bij voorb. relabi rivos, Horat. Od. I, 29, 16: cf. Claudian. de laud. Seren. 80: terug varen, bij voorb. Ovid. Her. X, 149.

RELANGUESCO, gui (van vier lettergrepen, zie Ovid. Am. II, 9, 27), 3. 1) weder moede en mat worden, weder verflaauwen, bij voorb. venti relanguescunt, Senec. Nat. Quaest. V, 8 extr.: van daar Tropisch, weder verflaauwen, d. i. nalaten, bij voorb. ardor relanguit, Ovid. Am. II, 9, 27: Quod relanguisse dicit, Cic. Att. XIII, 41: doch, het kan ook enkel heeten, moede worden, verflaauwen: van daar Tropisch, nalaten. 2) flaauw worden, moede worden, bij voorb. moribunda relanguit, Ovid. Met. VI, 290: venti relanguescunt, Senec., zie hier voor: van daar Tropisch, animos relanguescere, Caes. B. G. II, 15, i. e. verslappen, zwak worden: ut impetus relanguescat regis, Liv. XXXV, 45: Quod relanguisse dicit, Cic., zie hier voor.

RELĀTIO, ōnis, f. i. e. actio referendi, *kan dus alles beteekenen, wat refero beteekent.* 1) *het terugdragen, terugbrenging, bij voorb.* crebra relatio, Quintil. X, 3 extr., i. e. *misschien het meermaal indoopen der pen, of het herhaald aanbrengen der hand aan den inktpot: van daar* a) *de beantwoording, vergelding, bij voorb.* gratiae, Senec. Benef. V, 11. Ibid. Ep. 74 ante med. b) criminis, Cic. Inv. I, 11. Pandect. XLVIII, 1, 5, i. e. *het schuiven van eene beschuldiging op een ander.* c) jurisjurandi, Pandect. XII, 2, 34 extr., i. e. *terugkaatzing van den eed op hem, die hem ons voorstelde.* d) *eene herhaling: van daar ook eene redenrijkers figuur*, Cic. Or. III, 54 extr. Quintil. IX, 3, 97. e) *aanvoering. Ook enkel verhaal, bijbrenging eener zaak, bij voorb.* rerum geſtarum, Juſtin. II, 1 in.: dictorum, Quintil. II, 4: meritorum, Ib. IV, 2, 13: cauſarum, Ibid. VI, 3, 77: in relatione gentium diximus, Plin. H. N. VII, 1: ſimplicitas relationis, Apul. Met. III med. p. 136, 7 Elm.: cum omnia Oraculorum relatione diſcebat, Ibid. de mundo poſt med. p. 69, 31 Elm., i. e. *aanbrenging, verhaal.* 2) *voordragt, bij voorb. in den Senaat*, Cic. Piſ. 13. Liv. III, 19. XXXII, 22. Tacit. Ann. I, 13. XIII, 49. Sueton. Cal. 15: relationem incipere, Tacit. Ann. V, 4. XIII, 26: relationem egredi, Ibid. II, 38, *van de Raadsheeren, wanneer zij na hun advys nog hun gevoelen over iets, dat daar niet toe behoorde, voortbrachten, of ook, in plaats van het geen voorgesteld was, hunne gedachten over iets geheel anders zeiden.* 3) *aanzien, betrekking, evenredigheid, bij voorb.* relatione facta non ad id cet., Pandect. I, 1, 11: ex relatione ad aliquid, Quintil. VIII, 4, 21. 4) *inbrenging, bij voorb. in 't boek, in eene rekening, in de archiven enz.*

RELĀTOR, ōris, m. i. e. qui refert, *en kan dus alles beteekenen, wat referre beteekent* 1) *een verhaler, bij voorb.* Omnis enim debet ſine vanis eſſe relator, Prop. III, 6 (5), 5, *volgends de beste* Edd., *bij voorb.* Broukh. cet., *alwaar de gemeene* Edd. *hebben* Omnis enim debet ſine vano nuntius eſſe. 2) *die iets voorstelt, een voorstel doet, bij voorb. in den Senaat, bij voorb.* illo relatore, Balb. ad Cicer. in Epiſt. Cic. ad Att. VIII poſt Ep. 15. 3) *die iets inbrengt, bij voorb. in een boek, Archiven enz., bij voorb.* auctionum, Inſcript. ap. Murator. p. 92 n. 5.

RELĀTUS, us, m. i. q. relatio, 1) *aanvoering, verhaling, bij voorb.* neque enim relatu virtutum opus eſt, Tacit. Hiſt. I, 30. 2) *voordragt, voorstel.* 3) *inbrenging, bij voorb. in een boek, Archieven enz.*

RELĀTUS, a, um, *zie* Refero.

RELAXĀTIO, ōnis, f. *verwijdering: van daar* 1) *verligting, bij voorb.* animi, Cic. ad Div. VII, 26. Cic. Or. II, 5 extr., i. e. *verkwikking:* doloris, Cic. Fin. II, 29. 2) *verslapping.*

RELAXO, avi, atum, are, *iets weder wijder maken, of enkel wijder maken, bij voorb. het geen eng of nauw was, wijd maken, bij voorb.* alvus tum adſtringitur, tum relaxatur, Cic. Nat. D. II, 54: *van daar* 1) *Tropisch, verwijden, d. i. verligten, verligting bezorgen, bij voorb.* animum, Cic. Brut. 5 extr. Cic. Div. II, 48: *dus ook* relaxari animo i. e. *zich verkwikken, opgeruimd worden, zich opwekken, bij voorb. ten aanzien van kommer, zorgen enz.*, Cic. Phil. II, 16. *Ook met den Ablativus op de vraag, waarin? bij voorb.* ſe occupationibus illis, Cic. Att. XVI, 16: occupationibus, Cic. ad Div. VII, 1 extr., i. e. *ten aanzien der bezigheden zich verligting bezorgen, doch het kan ook heeten, zich daarvan losmaken, bij slot verliest de zin niet veel:* a contentionibus, quibus ſummis uti ſolebas, quotidie relaxes aliquid, Cic. Leg. I, 4: relaxare ſe a nimia neceſſitate faciendi aliquid, Cic. Or. 52 extr., i. e. *zich daar in verligting bezorgen, of er zich van losmaken:* pater nimis indulgens, quidquid ego adſtrinxi, relaxat, Cic. Att. X, 6, i. e. *geeft daarin te veel toe, verzacht mijne strengheid:* dolor ſi longus, levis; dat enim intervalla & relaxat, Cic. Fin. II, 29, i. e. *geeft verligting of* ſcil. ſe *laat in hevigheid af, wordt zachter, gedweeër:* curas requiete, Cic. Div. I, 13 (*als Dichter*). *Van daar* a) *ontfronselen, opbelderen, bij voorb.* vultum in hilaritatem, Petron. 49: Erebi ſe ſponte relaxat ſqualor (*van vreugde*), Claudian. Proſerp. II, 330: animum, Cic., *zie boven:* riſus triſtitiam ac ſeveritatem mitigat ac relaxat, Cic. Or. II, 58. b) *verzachten, gedwee maken*, curas, Cic., *zie hier voor:* triſtitiam ac ſeveritatem, Cic., *zie hier voor:* quidquid adſtrinxi, relaxat, Cic., *zie hier voor.* 2) *losmaken, bij voorb.* vincula, Ovid. Faſt. II, 321: ſe vinculis, Cic. Senect. 22. 3) *losmaken, openen, bij voorb.* clauſtra, Ovid. Am. I, 6, 17. Petron. 89: vincula, Ovid., *zie hier voor:* fores templi, Senec. Thyeſt. 901: ora fontibus, Ovid. Met. I, 281: vias & ſpiramenta, Virg. Georg. I, 89; *van daar openen, losser maken, bij voorb. de aarde, bij voorb.* quae denſa relaxat, Ibid. 419: glebae relaxatae (ſcil. *door de ploeg en door de zonnewarmte*), Varr. R. R. I, 27. 4) *losIaten, slap maken, bij voorb.* arcum, Senec. Agam. 322: *van daar Tropisch, slap maken, d. i. teugeloos maken, bij voorb.* mores, Claudian. in conſul. Prob. & Olybr. 153: pater, quidquid adſtrinxi, relaxat, Cic., *zie hier voor.*

RELAXUS, a, um, *verwijd, losser gemaakt, bij voorb.* humus, Colum. XI, 3, 46.

RELECTUS, a, um, *zie* Relego.

RELEGĀTIO, ōnis, f. 1) *voortzending, banning, van iemand van zich of uit de stad of van eene plaats, bij voorb. als eene straffe, verwijzing, verbanning*, Cic. Roſc. Am. 15: caſtigatione & relegatione civium ulciſcentes tribunos, Liv. III, 10 extr. 2) *wedervermaking, in een Testament, bij voorb.* dotis, Pandect. XXXIII, 4 leg. 1, 2 ſeq.

RELĒGO, avi, atum, are, 1) *terug zenden of voortzenden, wegzenden: van daar, voortzenden, wegdoen, verwijderen, bijzonder uit eene stad of land, bij voorb.* tauros procul atque in tuta, Virg. Ge. III, 212: Trivia Hippolytum — nymphae Egeriae nemorique relegat, i. e. ad nympham & in nemus, Ibid. Aen. VII, 775; *doch, het kan hier ook heeten, toevertrouwen, overgeven:* Catonem Cyprum, Cic. Dom. 25, ſcil. *om daar oorlog te voeren; dit deedt* Clodius: Vellejus II, 45 *zegt daar voor:* P. Clodius in ſenatu ſub honorificentiſſimo miniſterii titulo M. Catonem a republica relegavit i. e. removit; *bijzonder als eene straffe, verzenden, in ballingschap doen gaan, verbannen, bij voorb.* filium ab hominibus, Cic. Off. III, 31: ut relegaretur ultra Carthaginem, Liv. XL, 41: aliquem in exſilium: Liv. XXV, 6: aliquem in decem annos, Tacit. Ann. III, 17: in inſulam, Ibid. 86: in perpetuum, Sueton. Aug. 16: quosdam novo exemplo relegavit, Suet. Claud. 23: Conſul Lamiam in concione relegavit, Cic. Sext. 12 extr.: relegatus mihi videor, Cic. Att. II, 11. *Echter maakte men ten tijde van Augustus onderscheid tusschen dit woord en* exilium, *en hield het voor zachter, ten minsten, in den naam*, Ovid. Triſt. II, 137. V, 11, 21. *Van daar* a) *Tropisch, verwijzen, d. i. ver verwijderen, bij voorb.* bella, Lucan. VI, 324: Et quos interior nimio plaga ſole relegat, Claudian. de Stilich. I, 250: Taprobane extra orbem a natura relegata, Plin. H. N. VI, 22 poſt med.: relegati a ceteris, Caeſ. B. G. V, 30: terris gens relegata ultimis, Cic. Tuſc. II, 8. b) *ergens heen verwijzen, bij voorb. op een boek of schrijver, bij voorb.* ad auctores relegabo, Plin. H. N. VII, 1 extr.: ſtudioſos Catonis ad illud volumen relegamus, Nep. Cat. 3. c) *schuiven op iemand, de schuld geven, toekennen, toeschrijven, met* in *of* ad, *bij voorb.* culpam in hominem, Quintil. VII, 4 ante med.: omnia mala ad crimen fortunae relegantur, Quintil. VI prooem. poſt med.: fortunae invidiam in auctorem, Vellej. II, 64. *Ook met den Dativus, bij voorb.* cauſas tibi releget, Tibull. IV, 6, 5. 2) *weder vermaken in een Testament, bij voorb.* dotem, Pandect. XXXIII, 4 leg. 1, 2, 3, 5: uſum fructum, Ibid. XXXIII, 2, 23.

RELĔGO (Relĕgo), ēgi, ectum, 3. 1) *terug gaan, bij voorb.* relegens coeloque ora retexens luna, Stat. Sylv. V, 3, 29; *doch, het kan ook heeten, terugdoen gaan, terug brengen*, ſcil. ora. *Ook met den Accuſativus, bij voorb.* navis Helleſpontiacas relegit aquas, Ovid. Triſt. I, 10, 24: vias, Val. Flacc. IV, 54: campos, Ibid. VIII, 121: litora, Virg. Aen. III, 690, i. e. *terug varen:* ſpatia retro relegens, Senec. Agam. 574: relegam veſtigia curſu, Claudian. B. Get. 529: iter, Stat. Achill. I, 23: Aſiam, Tacit. Ann. II, 54: *van daar* filo relecto, Ovid. Met. VIII, 174, i. e. *als hij den draad weder terug gegaan was, van Theseus die uit den doolhof terug kwam, door behulp van den draad, die Ariadne hem gaf: van daar* 2) *weder lezen, op nieuw lezen, bij voorb. een boek enz.*, Ovid. Pont. I, 5, 15. Horat. Epiſt. I, 2, 2: ſcripta cave relegas blandae ſervata puellae; conſtantes animos ſcripta relecta movent, Ovid. Remed. 717: *ook enkel lezen, bij voorb.* de noſtris releges quemcunque libellis cet., Martial. IV, 29, 9, *ten zij het ook is, weder lezen, in 't vervolg éens (weder) lezen: dus ook* librum ſtudioſis relegiſſes, Colum. IV, 1 in., *voor* praelegiſſes, *ten zij men dus lezen moet.* b) *nauwkeurig overdenken, bij voorb.* a relegendo, Cic. Nat. D. II, 28; *de woorden zijn*, (*Cicero wil de Etymologie van het woord* religioſus *aantoonen*): qui autem omnia, quae ad cultum deorum pertinerent, diligenter retractarent, & tanquam relegerent (i. e. *als 't ware, in hunne ziel weder doorlazen of doorgingen, gevolglijk afzonderlijk en nauwkeurig overdachten*), ſunt dicti religioſi ex relegendo, ut diligentes ex diligendo cet. c) *vreezen: van daar godvruchtig zijn: zoo staat* religens, Gell. IV, 9 in. *uit een oud gedicht*, religentem eſſe oportet: religioſum (i. e. nimis religentem) nefas, Not. *Hier van komt* religio. 2) *te rug doen gaan, terug brengen, bij voorb.* abies

(i. e.

(i. e. haſta) docilis relegi, Val. Flacc. VI, 237: luna ora relegens, Stat., *zie* n. 1.

RELENTESCO, ĕre, *weder langzaam, taai worden: van daar* amor, Ovid. Am. I, 8, 76, i. e. *het vuur verliezen, verdoven.*

RELĔVO, avi, atum, are, 1) *weder opligten, of enkel opligten, d. i. ligter, verdraaglijker, of kleiner maken, bij voorb.* epiſtolam, Cic. Att. I, 13: ſuppreſſas fugiunt examina taxos, ut relevent demti vimina torta (i. e. *bijënkorven*) favi, i. e. exonerent, Ovid. Remed. 186: luctum, Ibid. 586: famem, Ibid. Met. XI, 129: ſitim, Ibid. VI, 354: aeſtum, Ibid. Art. III, 697: laborem, Plin. Paneg. 19: morbum, Cic. Cat. I, 13: *ook verligten, verligting, of verkwikking, bezorgen, bij voorb.* pectora mero i. e. *verkwikken*, Ovid. Faſt. III, 303: ut potius relevares me quam caſtigatione dignum putares, Cic. Att. III, 10 extr., i. e. *troosten:* cujus mors te ex aliqua parte relevavit, edacem enim hoſpitem amiſiſti, Cic. Flacc. 17, i. e. *heeft u verligting bezorgd:* publicanos miſſionem petentes tertia mercedum parte relevavit, Suet. Caeſ. 20: aegrotum, *of* aliquem cura cet.: *van daar* relevari *verligting krijgen, zich verkwikken, bij voorb.* relevetur ut aeger, Ovid. Pont. I, 3, 17: videbimur cura & metu eſſe relevati, Cic. Cat. I, 13: relevata & recreata resp., Ibid. II, 1: longa relevere catena, Ovid. Am. I, 6, 25: nec enim aequum eſt, dolum ſuum quemquam relevare i. e. recreare, Pandect. XVII, 2, 63 poſt med.: *van daar* a) i. q. in integrum reſtituere, *bij voorb.* videbatur in ceteris ſpeciebus relevata fuiſſe, Pandect. IV, 4, 29. b) *van eenen last bevrijden, bij voorb. van een ligchaamslast: van daar* relevari *ontbonden worden, in de kraam komen*, Ovid. Met. IX, 674: *en in 't gemeen bevrijden, bij voorb.* relevari cura & metu, Cic., *zie hier voor:* relevari catena, Ovid., *zie hier voor: dus ook* mens ab cura relevata eſt, Ovid. Triſt. I, 10, 12, *doch, alwaar het ook zijn kan, verligting krijgen; bij ſlot verliest de zin niets.* 2) *opheffen, in de hoogte heffen, bij voorb.* corpus e terra, Ovid. Met. IX, 318: membra in cubitum, i. e. *leunen op enz.*, Ovid. Pont. III, 3, 11: ut nequeam relevare caput, Lucan. VIII, 268.

RELICINUS, a, um, *zal iemand zijn, wien de haairen achterwaards hangen, bij voorb.* Marſyas — erat & coma relicinus & barba ſqualidus, Apul. Flor. 1 ante med. p. 341, 37 Elm.: *dus ook* frons relicina, Ibid. poſt med. p. 344, 19 Elm. Not. *het zal een wild aanzien geven: waarŏm het misſchien meer, voorwaards hangend, omhoog ſtaande, of rijzend kan zijn.*

RELICTĬO, onis, f. *achterlating, verlating, bij voorb.* reip., Cic. Att. XVI, 7 poſt med.: conſulis, Cic. Verr. I, 13: argenti vivi, Vitruv. VII, 9.

RELICTUS, us, m. *verlating, bij voorb.* relictui eſſe, i. e. *verlaten of achter aangezet worden*, Gell. III, 1 poſt med.

RELICTUS, a, um, *zie* Relinquo.

RELIGĀTĬO, onis, f. *het terugbinden, aanbinden*, Cic. Senect. 15.

RELIGENS, *zie* Relego.

RELIGĬO, onis, f. *eigenlijk, misſchien, het teruggaan* (van relego *of* religo, ere, *teruggaan, gelijk dan* Cicero Nat. D. II, 28 *het woord* religio *en* religioſus *daarvan afleidt; terwijl anderen het van* religo, are, *binden, verbinden, afleiden*), *bijzonder op den weg, dien men gegaan heeft, bij voorb. uit vrees enz.: van daar de vreeze: van daar* 1) *de vreeze of veréëring van God, Godsdienst, Religie, in den ruimſten zin genomen, bij voorb.* puram religionem ſuſcipere, Cic. Leg. I, 23: religio deorum cultu pio continetur, Cic. Nat. D. I, 42: religio eſt, quae ſuperioris cujusdam naturae, quam divinam vocant, curam caerimoniamque adfert, Cic. Invent. II, 53: religionem eam, quae in metu & caerimonia deorum eſt, adpellant pietatem, Ibid. 22: muliebres religiones, Cic. Dom. 40, i. e. a mulieribus ſuſceptae: ceterae nationes pro religionibus ſuis bella ſuſcipiunt, Cic. Font. 9: religiones expiare, Cic. Mil. 27: polluere, Cic. Dom. 48: violare, Cic. Verr. IV, 35: interpretari, Cic. Dom. 1: *van daar* religio eſt, *bij voorb.* obrui tales, Plin. H. N. XXX, 5, i. e. *de Godsdienst brengt het zoo mede.* 2) *Gemoedelijkheid, bij voorb.* judicis, Cic. Roſc. Com. 15: vitae, Cic. Dejot. 6, i. e. *onſtraflijkheid:* exemplar antiquae religionis, Cic. Caecin. 10: *van daar* a) *het geweten, of gewetensbezwaar, of elk bezwaar, bedenklijkheid, bij voorb.* dignus es cum tua religione, Terent. Eun. V, 4, 38: religione impediri, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12 extr.: fictae religiones, Cic. Dom. 54: alicui religionem inicere, Cic. Caecin. 33, *of* incutere, Liv. XXII, 42, *of* offerre, Cic. ad Div. X, 12, *of* obicere, Plaut. Merc. V, 2, 40, *of* adferre, Cic. Verr. IV, 35, i. e. *iemand een gemoedelijk bezwaar verdorzaken: van daar* res venit in religionem, Cic. Nat. D. II, 4 in., i. e. *wordt tot een gemoedelijk bezwaar: van daar* religio eſt, hoc facere, Terent. Heaut. II, 1, 16, i. e. *ik maak er een gewetenszaak van enz.: dus ook* religio Mario non fuerat cet., Cic. Cat. III, 6: aliquid trahere in religionem, Liv. V, 23, i. e. *bedenklijk vinden:* religio deinde inceſſit, vitio eos creatos, Liv. VIII, 17, i. e. *men hadt de zwarigheid, dat zij enz.:* ſubit tacita religio animos, Plin. H. N. V, 1 poſt med.: res illa in religionem populo venit, Cic. Nat. D. II, 4: nulla mihi religio eſt, Hor. Sat. I, 9, 71: in religionem ea res apud Poenos verſa eſt, Liv. XXVI, 11: hac religione non ſum ab hoc conatu repulſus, Cic. Or. 11, i. e. *Bedenklijkheid, zwarigheid:* habere rem religioni, Cic. Div. I, 35 in., i. e. *zich omtrent iet een geweten maken.* b) *iet, dat iemand dergelijk bezwaar maken kan, eene bedenklijkheid, d. i. bedenklijke zaak, zonde, ſchuld, bij voorb.* inexpiabiles religiones in rempublicam inducere, Cic. Phil. I, 6 in.: Religio haeret in republica, Cic. Nat. D. II, 4. *Hiertoe kan men rekenen* res venit in religionem, Ib. *Verders*, religione ſolvere, Cic. Caecin. 34 in. 3) *de heiligheid, welke eene plaats of zaak of godheid heeft, bij voorb.* inferre religionem, Cic. Dom. 59: religione liberare locum *ontwijden*, Cic. Haruſp. 8: fani, Cic. Invent. II, 1: templorum, Tacit. Hiſt. I, 4: ſapientiſſimorum ac fortiſſimorum mentes mihi videntur ad deorum religionem ac ſanctimoniam demigraſſe i. e. in deos eſſe relatas, Cic. Rab. Perd. 10: hominis genibus quaedam & religio ineſt obſervatione gentium, Plin. H. N. XI, 45: Diana loco mutata, religionem non amiſit, Cic. Verr. IV, 35: religio officii, Cic. Verr. III, 1; *doch, dit kan ook zijn verbindtlijkheid, verpligting: ook van heilige zaken, bij voorb.* tantis eorum (deorum) religionibus violatis, Cic. Verr. IV, 35, i. e. *de beelden der godheden; doch, het kan ook zijn, de heiligheid, in zoo verre zij van anderen, door veréëring, erkend wordt, en wie de kerkgoederen of de kerkerſieraad rooft, beledigt ook de heiligheid der Godheid, die door godsdienſtige veréëring erkend is.* 4) *verpligting, omdat zij van den Godsdienst afkomſtig is, bij voorb.* religione obſtringere, Liv. XXXIX, 37 extr.: *ook* Cic. Phil. II, 33 med.; *doch het kan hier ook zijn bedenklijkheid, zonde, ſchuld:* religione exſolvere, Liv. V, 23 extr. *Verders*, officii, Cic. Verr. III, 1: foedus ſummae religionis, Cic. Inv. II, 30: religio ſocietatis, Cic. Verr. III, 58. Not. *dikwijls is het onzeker, of men het bezwaar, bedenklijkheid, geweten, of verpligting, behoort te vertalen; doch bij ſlot loopt het op één uit: want de Romein, die een gemoedsbezwaar heeft, heeft ook eene verpligting, om iet te doen of te laten.* Not. *Dewijl bijna elk volk zijnen Godsdienst voor den eenig waaren, en gevolglijk uitheemſche Godsdienſten en gebruiken derzelven voor Bijgeloof en Dweeperij houdt, zoo heet daarŏm ook* religio 5) *het Bijgeloof, bij voorb.* religiones ſuſcipere, Cic. Dom. 54 extr.

RELĬGIŌSE, 1) *heilig, godsdienſtig, bij voorb. veréëren, bij voorb.* templum religioſiſſime colebant, Cic. Invent. II, 1: natalem Virgilii religioſius quam ſuum celebrabat, Plin. Epiſt. III, 7: Poëticen religioſiſſime veneror, Ibid. 15. 2) *gemoedelijk, godsdienſtig, ſtipt, heilig, punctelijk, zorgvuldig, bij voorb.* teſtimonium dicere, Cic. Coel. 22: commendare, Cic. ad Div. XIII, 17 extr.: promittere, Nep. Att. 15: nemini religioſius, quod juraverit, cuſtodiendum, Plin. Paneg. 69: natalem celebrare, Plin. Ep., *zie hier voor:* Poëticen venerari, Plin. Ep., *zie hier voor:* nihil curioſe, nihil religioſe adminiſtrant, Colum. III, 10 ante med.: religioſius rem ruſticam colunt, Colum. XI, 2 extr.

RELĬGIŌSĬTAS, atis, f. *gemoedelijkheid, godsvrucht*, Apulej. doct. Plat. 2 ante med. p. 16, 3 Elm.

RELĬGIŌSUS, a, um, 1) *heilig van zaken en plaatzen, wat heilig veréérd wordt, bij voorb.* locus, Cic. Rab. Poſt. 2 extr.: altaria, Cic. Planc. 35: templum, Cic. Manil. 22. Cic. Verr. IV, 43: quidquid religioſiſſimum in templis erat, partim recondunt cet., Flor. I, 13: dedicatio eſt religioſa, Cic. Dom. 48, *is heilig, of heeft verpligting: ook heilig, of met den godsdienst overéénkomſtig, godvruchtig, bij voorb.* religioſius putant, conſalutare, Plin. H. N. VIII, 2 poſt med.: ſuſtulere monſtra, in quibus hominem occidere religioſiſſimum erat, mandi vero etiam ſaluberrimum, Ibid. XXX, 1 extr., i. e. *overéénkomſtig den Godsdienst en Godsvrucht. Hiertoe zou men ook kunnen rekenen* dies religioſus, Cic. Att. IX, 5, i. e. *heilige dag, die gevierd wordt, doch zie het volgende.* 2) *vol gemoedsbezwaren, en bedenklijkheid, ſchroomvallig, bij voorb.* religioſum eſt, Liv. II, 5, i. e. *dit is bedenklijk: dus ook* Naevos in facie tondere religioſum habent etiam nunc multi, Plin. H. N. XXVIII, 4: religioſum eſſe Gallus Aelius ait cet., Feſt.: mulier, Terent. Heaut. IV, 1, 37: aſotos ita non eſſe religioſos, ut edant de patella, Cic. Fin. II, 7 extr., *alwaar het ook kan vertaald worden, gemoedelijk: dus ook* homines, Cic. ad Div. I, 7 §. 9, *zie hier na: van daar* a) *gemoedelijk, godsdienſtig, bij voorb.* homines religioſi, Cic. ad Div. I, 7 §. 9. Verr. IV, 4:

tonz

templa deorum, quae nostri majores, religiosissimi mortalium, fecere, Sallust. Cat. 12. i. e. *godsdienstig, godvruchtig*: mores justi, integri, religiosi, Cic. Or. II, 43: religiosiores agricolae, Colum. XI, 2 extr.: *dus ook* testis religiosissimus, Cic. Fin. IV, 22: praebuit se in testimonio religiosum, Cic. Caecin. 10: religiosissimis juravit verbis, Petron. 21: *van daar Tropisch, d. i. stipt, getrouw, bij voorb.* aures Atticorum teretes & religiosae scil. in audiendis orationibus, Cic. Or. 9 in.: auctor rerum Romanarum religiosissimus, Cic. Brut. 11. b) dies, Cic. Att. IX, 5. Liv. VI, 1 extr. Gell. IV, 9, *zoo noemde men een' treurigen gedachtenisdag, bij voorb. van den ongelukkigen veldslag bij de rivier* Allia; *misschien heet deze zoo, omdat men het zich eene gewetenszaak maakte, om op denzelven te arbeiden, maar liever daar voor badt; gewoonlijk was het een Boetdag.* c) *te godsdienstig, te godvruchtig, overgelovig, bijgelovig, bigot, bij voorb.* Gell. IV, 9, *uit eenen ouden Dichter*, Religentem esse oportet, sed religiosum nefas: *hiertoe kan men brengen* asotos ita non esse religiosos, ut edant de patella, Cic., *zie hier voor*: mulier, Terent., *zie hier voor*: *doch het is misschien niet nodig.*

RELĪGO, avi, atum, are, 1) *terug binden, ook in 't gemeen binden, aanbinden, bevestigen, aanknopen, bij voorb.* navem ad terram, Caes. B. G. III, 15: classem ab aggere, Virg. Aen. VII, 106: classem litore Threicio, Ovid. Met. XVI, 439: retinacula saxo, Horat. Sat. I, 5, 19, i. e. ad saxum: naves ferreis injectis manibus, Caes. B. C. II, 6: tigna laminis clavisque, Ibid. 10: capillum in vertice, Tacit. Germ. 38: comam, Horat. Od. I, 5, 4: vincula laquei fontibus, Ovid. Met. XIV, 7, 35: latrones catenis, Flor. III, 19: canem pro foribus, Sueton. Vitell. 16: manus post terga, Ibid. 17: herbam defectam, Colum. II, 18, 5, i. e. *binden, samen binden. Dus ook* religatus, a, um, *bij voorb.* Hector ad currum religatus, Cic. Tusc. I, 44: Janitor religate catenas, Ovid. Am. I, 6, 1: religata in litore pinus, Ibid. Met. XIV, 247: Lyde religata comam nodo more Lacaenae, Horat. Od. II, 11, 24: navigium, Plin. Paneg. 82: religatos equos carpere gramen, Virg. Aen. IX, 352: funiculus a puppi (i. e. ad puppim) religatus, Cic. Invent. II, 5. 2) *terug binden: van daar losbinden, bij voorb.* juga manu, Catull. LXII, 84.

RELĪNO, levi, litum, 3. *openen, het geen toegesmeerd was, bij voorb. eene flesch enz., bij voorb.* relevi dolia omnia, Terent. Heaut. III, 1, 51, i. e. *ik heb alle wijn prijsgegeven*: nolo ego nos pro summo bibere; nulla relinimus (*voor* relevimmus) postea i. e. non deinde vinum depromemus, Plaut. Stich. V, 4, 38: mella servata thesauris relines, Virg. Georg. IV, 228, i. e. *honig uitnemen.*

RELINQUO, liqui, lictum, 3. *terug laten, achter laten, ook laten, (wanneer het hetzelfde is,) het zij, wie en wat het wil, bij voorb. iemand of iet, wanneer men voortgaat, geld, boeken enz., wanneer men sterft enz., bij voorb.* fratrem si reliquissem, Cic. ad Div. II, 15, scil. *in de Provincie, toen ik voortging*: Legati, quos Caesar ad exercitum reliquerat, Caes. B. G. VII, 5: quem minoribus castris praesidio reliquerat, Ibid. 49: quod ibi paululum frumenti reliquerant, Ibid. B. C. I, 78: Morini, quos Caesar in Britanniam proficiscens pacatos reliquerat, Ib. B. G. IV, 37: Fundus decem reliquit, Cic. Rosc. Am. 7, scil. *bij zijnen dood*: *dus ook* heredem reliqui, Cic. Quint. 4: aeris alieni aliquantum, Cic. Ibid.: mortua est; reliquit filiam, Terent. Heaut. III, 3, 43: liberis nostris patrimonium paterni nominis, Cic. Dom. 58: memoriam nullam, Cic. Off. II, 16: In Originibus scriptum reliquit, Cic. Brut. 19; *dus ook* relictus, a, um, *bij voorb.* domus hereditate relicta, Nep. Att. 3: cum pauper cum duobus fratribus relictus essem, Varr. R. R. II, 16: se testamento liberum relictum esse, Pandect. XXI, 1, 17: *van daar* 1) *overlaten, bij voorb.* urbem — relictam direptioni, Cic. ad Div. IV, 1 post med.: locum precibus, Cic., *zie* Locus: et liber & mihi relictus, Plin. Ep. IX, 36, *aan mij zelven overgelaten, d. i. alleen*: *van daar laten of toestaan, veroorloven*, seq. Infinit., *bij voorb.* nullique relinques penetrare cet., Sil. III, 709. 2) *terug laten of verlaten, d. i. in de loop laten, voortgaan van iemand of iet, bij voorb.* quos reliquerant, Nep. Dat. 6: rem & caussam communem, Cic. Caecin. 18: domum, Cic. Cat. I, 7: partem subselliorum nudam, Ibid.: cf. Ovid. Her. X, 129. Pont. II, 3, 28. Virg. Aen. III, 123: *van daar* relictus ab altera (febre), Cic. Att. VIII, 6 extr.: perditus (homo), ab omni honestate relictus, Cic. Rab. Perd. 8: *ook verlaten, d. i. niet bijstaan*, aliquem, *bij voorb.* relinqui eum non par esse, Nep. Dat. 6: *van daar* jus suum, Cic. Caecin. 36, i. e. *achteraan zetten*: *van daar* vitam, Virg. Georg. III, 547: et animam, Terent. Ad. III, 5, 52, *het leven laten, d. i. sterven*: *dus ook* quem vita reliquit, Lucret. V, 64: an alterum anima reliquerit, Nep. Eum. 4, i. e. *gestorven is*: *dus ook* ubi vita tuos reliquerit artus, Ovid. in Ibin 337: Et color & sanguis animusque reliquit euntem, Ibid. Met. X, 459: *van daar* 3) *iet laten zijn, achterstellen, d. i. er zich niet om bekommeren, niet vermoeden, er niet naar vragen, geen gewag van maken, nalaten, bij voorb.* injurias suas, Cic. Verr. I, 33, i. e. *niet wreken*: Caedes relinquo, Cic. Provinc. 3, i. e. *ik zal het aan zijne plaats laten, niet gewagen, voorbijgaan*: *dus ook* omnia praetereo ac relinquo, Cic. Verr. III, 44: si tu es relinquis ac deseris, Cic. Verr. IV, 36: totam Italiam destitui & relinqui, Cic. Att. III, 15 extr.: habere aliquid pro relicto, Cic. Brut. 72 extr.: *van daar* relictis rebus, *bij voorb. iet doen, d. i. met terzijdestelling van alle andere dingen*, Terent. And. II, 5, 1. Plaut. Epid. IV, 2, 35. Lucret. III, 1084: *daarvoor staat ook* relictis rebus omnibus, Cic. Or. III, 14 in. Caes. B. C. III, 102. Terent. Eun. I, 2, 86: *dus ook* res omnes relictas habeo prae quod tu velis, Plaut. Stich. II, 2, 38: *dus ook* omnia relinques, si me amabis, cum tua opera Fabius uti volet, Cic. ad Div. II, 14. *Ook laten, laten zijn, bij voorb.* agrum, *den akker zoo laten, d. i. niet bezaaijen, bij voorb.* agrum alternis annis relinqui oportet, Varr. R. R. I, 44: tribuni plebis certamen sine effectu in beneficio apud primores patrum reliquere, Liv. IV, 7, i. e. *verwierven zich daardoor eene verdienste bij enz.*: fidem sociorum relinquere liberam spei vel obnoxiam timori, Liv. XXVI, 38. 4) *overig laten, waarvoor ook gezegd wordt, verlaten, terug laten, achterlaten, bij voorb.* Cum multis non modo granum nullum, sed ne paleae quidem relinquerentur, Cic. Verr. III, 48: Ut vobis ne libertatis quidem spes relinquatur, Cic. Agr. I, 6, *overig gelaten worde, of overig blijve*: *van daar* relinqui *overig blijven*: *van daar* relinquebatur una via, Caes. B. G. I, 9. *bleef overig*: Nihil relinquitur, nisi fuga, Attic. in Cic. Ep. ad Att. IX, 10, i. e. *blijft niets overig*: Relinquitur illud, Cic. Flacc. 34, i. e. *nu is (blijft) nog dit overig enz.* Ook Relinquitur, ut quiescamus, Cic. Att. X, 8, *alwaar men* ut *moet opmerken*: *doch het staat meermalen, bij voorb.* relinquitur, ut cet., Cic. Invent. I, 29 post med. *tweemaal*: *dus ook* relinquebatur, ut cet., Caes. B. G. V, 19: *even zoo volgt* ut *achter* reliquum est: *van daar* relictus, a, um, *voor* reliquus, i. e. *overig, bij voorb.* nihil relicti mihi est *mij is (blijft) niets overig*: Plaut. Merc. III, 4. 81: relictum *het overige, bij voorb.* si fiat rapti, fiat mensura relicti, Ovid. de nuce 99, i. e. *het overige, de rest.* Not. Liv. II, 17 *staat* inter saucios consul relictus, *het welk ongelooflijk is; men zal er zeker* relatus *voor moeten lezen, gelijk het* Duker *daar voor houdt.*

RELIQUĀTĬO, onis, f. *het overschot, de rest, die nog te betalen is*, Pandect. XXVI, 7, 43: *van daar Tropisch*, aetatis, Tertull. de anim. 56, i. e. *het geen nog aan de jaren ontbreekt: en terstond daar op*: nulla erit reliquatio temporum.

RELIQUĀTOR, oris, *die nog een rest te betalen overlaat, een restant, bij voorb.* superioris anni, Pandect. XLVI, 3, 102.

RELĬQUĬA, ae, *zie* Reliquiae.

RELĬQUĬAE, arum, f. (*waarschijnlijk* scil. partes *of* res *van* reliquus, a, um, i. e. *overig*), *het teruggeblevene, het overige van iet, overschot, overblijfzels, de rest, het zij waarvan het wille*: copiarum, Nep. Them. 5: exercitus, Hirt. Alex. 40: familiae gladiatoriae, Caes. B. C. III, 21: conjurationis, Cic. Parad. IV, 1: generis, Terent. Ad. III, 3, 90: belli, Sallust. in Orat. Philippi adv. Lepid.: consulum, Ibid. in Orat. Macri Licin. ad pleb. post med.: hordei, Phaedr. V, 4, 3: vini, Ibid. III, 1, 6: cibi, Cic. Nat. D. II, 55, i. e. *de afgang*: *waar voor* reliquiae absolute *staat* (scil. cibi), Senec. de Constant. 13: *anders is ook* reliquiae (scil. cibi *of* ciborum) *de rest, het overschot der spijzen*, Plaut. Curc. II, 3, 42. Ibid. Men. I, 2, 33. Ibid. Pers. I, 3, 25. Ibid. Stich. III, 2, 40. Sueton. Galb. 22. Petron. 6. Phaedr. I, 22, 6: *van daar zeide, met toespeling daar op* Cic. ad Div. XII, 4 in. Vellem idibus Martiis (i. e. *op den dag, dat* Caesar *vermoord werdt*) me ad coenam (i. e. caedem Caesaris) invitasses, reliquiarum nihil fuisset, *daar hadt niets moeten overblijven, d. i. ook* Antonius *hadt te gelijk moeten vermoord worden*: pediculus, Plaut. Mil. I, 1, 54: febris, Cels. III, 4 extr.: *verders staat het ook met den Genitivus van dengenen, die het overschot nalaat, bij voorb.* quam palmam tibi dii reservent, ut avi reliquias persequare, Cic. Senect. 6, i. e. *het overschot, dat uw Grootvader u nagelaten heeft* (scil. *den oorlog met de* Karthaginiënzen): reliquiae Danaum atque immitis Achilli (*voor* Achillis), Virg. Aen. I, 30 (34). III, 87, i. e. *het overschot (der Trojanen), die den Grieken ontkomen, van hun overig gelaten waren*: *dus ook* reliquias tantae cladis (i. e. ex tanta clade) colligere, Liv. XXII, 56, i. e. *het overschot van troepen enz.*: *van daar de overblijfzels van eenen dooden, d. i. asch enz., bij voorb.* reliquias legere, Sueton. Aug. 100: inferre tumulo, Tacit. Ann. III, 4: terra condere, Virg. Aen. V, 47: Marii, Cic. Leg. II, 22,

dus meermalen, *bij voorb.* Senec. Ep. 92 extr. Tacit. Ann. II, 75. Sueton. Domit. 8 extr. Not. 1) *Ook vindt men den Singul.*, *bij voorb.* converritorem pridianae reliquiae (scil. ciborum), Apul. in Apol. ante med. p. 277, 13 Elm. (*in de verzen*). 2) *Dewijl de eerste lettergreep bij de Dichters lang staat, schrijven sommigen het zelve* relliquiae, *het welk anderen voor onnodig houden.*

RELĬQUO, are, *zie* Reliquor.

RELĬQUOR, atus sum, ari, *een Restant zijn*, *d. i. niet alles betaald hebben*, *nog iets te betalen gelaten hebben*, *iemand nog een rest schuldig zijn*, *bij voorb.* debitores, qui ex administratione rei publicae reliquantur, Pandect. L, 4, 6 med.: Stichus summas, quibus reliquatus erat, — reddidit, Ibid. XXXIII, 8, 23: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* Stichus reliquatus est amplam summam, Ib. XXXIII, 7, 20: debitum, quod ex conductione reliquatus est, Ibid. XXVI, 7, 45. Not. Active, *bij voorb.* reliqua exigere, quae quis se reliquavit, Pandect. XXXIV, 3, 9 ex Ed. Torrent., i. e. *wat iemand schuldig gebleven is*; *doch de* Edit. Haloand., *heeft* quae quis ipse reliquavit.

RELĬQUUS, a, um, *voor* relictus, a, um, *gevolglijk* 1) *terug gelaten*, *of gebleven*, *waarvoor ook gaarne*, *overig*, *staat*, *bij voorb.* si qua spes reliqua est, Cic. in Caecil. 5: mulo, quem tibi reliquum esse dicis, Cic. ad Div. IX, 10: necessitudo, ex qua reliquus est Rufus, Cic. ad Div. XIII, 39, i. e. *terug gebleven*, *nog overig is*: *van daar* reliquam pecuniam solvere, Cic. ad Planc. in Cic. Ep. ad Att. XVI post Ep. 15 in., *het nog resterende geld betalen*: *dus ook* quid venierit, quid exactum sit, quid reliquum sit, Cato R. R. 2, i. e. *nog resteert*, *overschiet*, *nog niet betaald is*: *dus ook* erat ei de ratiuncula apud me reliquum pauxillulum numorum, Terent. Phorm. I, 1, 3: *van daar* reliquum, *en* Plur. reliqua, Substantive, *de rest*, *het overschot*, *overige*, *overgeblevene*, *bij voorb.* reliqua belli, Liv. IX, 16 in.: *bijzonder van eene schuld*, *het geen wij*, *de rest noemen*, *bij voorb.* Nunc quod reliquum restat, volo persolvere, Plaut. Cist. I, 30, 40: in reliquum quantitatis, Pandect. XLIX, 14, 45 extr.: Cum tanta reliqua sint, Cic. Att. XVI, 15 post med., *zoo groote rest te betalen*: ex reliquis, quae feceris fecit, Ibid. XV, 18: reliqua mea scribit se accepisse, Ib. VI, 1 post med.: reliqua reddere, Pandect. XXXV, 1, 81: *van daar* reliqua trahere, Pandect. XL, 7, 34 ante med.: *of* debere, Ibid.: *of* habere, Ibid. XXXV, 1, 81, i. e. *resten te betalen hebben*, *resteeren*. *Men merke ook op*: Reliquum est, ut cet., *nu is nog overig*, *dat enz.*, Nep. Att. 21. Cic. ad Div. VII, 31: *ook ontbreekt* ut, *bij voorb.* reliquum est, ubi nunc est respublica, ibi simus, Cic. ad Div. IX, 9 post med.: reliquum est, tuam profectionem amore prosequar, Ibid. XV, 21 extr.: *verders* nihil est reliqui *voor* reliquum, *niets blijft overig*, *bij voorb.* cum reliqui sit nihil omnino, Cic. Fin. II, 31 med. (*eigenlijk een rest*, *overschot*): reliquum habeo aliquem *of* aliquid *ik heb nog overig*, Cic. ad Div. IX, 15: reliquum facere aliquid *overig laten*, *bij voorb.* quod fortuna in malis reliqui (*voor* reliquum, *zie hiervoor*) fecit, Cic. Sull. 32 in., *wat het noodlot heeft overgelaten*: agros reliquos feci, Cic. Verr. III, 44, *voor* reliqui, i. e. *heb overig of terug gelaten*, *voorbijgegaan*: haec cura vix mihi vitam reliquam facit, Cic. Att. III, 8: *voor* reliquum facere *staat ook* velle aliquid reliquum esse, *bij voorb.* filium, quem tantum unum ex multis fortuna reliquum esse voluisset, Cic. Cluent. 7, *voor* reliquisset, reliquum fecisset. *Verders*, nullum munus cuiquam reliquum fecisti, Cic. ad Div. III, 13, i. e. *hebt geen' dienst iemand overgelaten*, *d. i. hebt ze allen rijkelijk vervuld*: *van daar* nihil reliqui facere *heet deels*, *niets overig laten*, Cic. Verr. III, 48: *deels niets nalaten*, *d. i. alles* (*wat mogelijk is*) *aanwenden*, *bij voorb.* Nep. Attic. 21. Caes. B. C. II, 26: *verders merke men op* quod reliquum est, Cic. ad Div. XIII, 73. Planc. ad Cic. ibid. X, 11: *of* de reliquo, Cic. ad Div. VI, 20 post med. Orat. I, 22, i. e. *overigens*: *ook staat* reliquum *dus*, Plaut. ap. Non. 3 n. 54: *en* reliqua, Cic. Q. Fr. I, 3 extr., i. e. *zoo voorts*. *Verders*, et reliqua, *waarvoor wij* et cetera *zeggen*, *d. i. en zoo voorts* (*wanneer wij niet alles zeggen en schrijven willen*), Cic. Fin. II, 32 extr. Africanus cum patria loquens Desine, Roma tuos hostes — reliquaque praeclare; Namque tibi monimenta mei peperere labores. 2) *overig*, *d. i. toekomstig*, *bij voorb.* de reliqua & sperata gloria, Cic. Q. Fr. I, 1, 15: spe reliquae tranquillitatis, Cic. Sext. 34: non solum praesenti bello sed etiam reliquo tempore ferociorem reddidit civitatem, Nep. Them. 1: *van daar* in reliquum tempus, Cic. Verr. III, 55. Caes. B. C. III, 16: *en* in reliquum, scil. tempus, Liv. III, 21. XIII, 20. XXXVI, 10 extr. Sallust. Jug. 42 (46). Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 7 extr. 3) *overig*, *d. i. ander*, *bij voorb.* reliqui *de overigen*, *anderen*, Cic. Acad. IV, 2: ut ei magistratus reliqui omnes pareant, excepto tribuno, Cic. Leg. III, 7: dat negotium Senonibus reliquisque Gallis, Caes. B. G. II, 2: ad eam sententiam, cum reliquis caussis, haec quoque ratio eos deduxit, Ibid. 10: arcem sacerdotibus tradunt, reliquum oppidum relinquunt i. e. reliquam partem, Nep. Them. 2: *dus ook* exercitus reliquus conservatus est, Ibid. Dat. 2: oppida, vicus, reliqua privata aedificia incendunt, Caes. B. G. I, 5: aurum perinde aspernantur (Scythae), ac reliqui mortales adpetunt, Justin. II, 2: Brutorum, Cassii, Domitii, Trebonii, reliquorum *voor* & reliquorum, Cic. Phil. II, 12: *dus ook* deinceps Iovem atque Iunonem, reliquos *voor* et reliquos, Cic. Univ. 11: *van daar* reliquum, reliqua, de reliquo, *overigens*, *zie boven*.

RELŎCO, are, *weder verpachten of verhuuren*, Pandect. XIX, 2, 13 post med.

RELŎQUOR, cutus sum, 3. *weder spreken*, *antwoorden*, Varr. L. L. V, 7 ante med.

RELUCĔO, luxi, 2. 1) *terug lichten of schijnen*, *een' wederschijn geven*, *of enkel*, *lichten*, *schijnen*, *hel zijn*, *schitteren*, *dewijl* re *dikwijls niets beteekent*, *bij voorb.* stella relucet, Cic. (ex Arateis) Nat. D. II, 42: e Vesuvio flammae altaque incendia relucebant, Plin. Epist. VI, 16, 13: freta igni relucent, Virg. Aen. II, 312: tota area auro relucebat, Plin. Paneg. 52: Piscis noctibus relucet, Plin. H. N. IX, 27: relucentes calculos, Plin. Epist. VIII, 8: favilla relucens, Gell. XVII, 10: barba reluxit, Virg. Aen. XII, 300, *ten zij dit van* relucesco *is*: flamma relucens, Liv. XXII, 37. XXX, 6: fulgore reluxit domus, Ovid. Met. XI, 617, *ten zij* reluxit *van* relucesco *is*: *dus ook* solis imago reluxit, Ibid. XIV, 769. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* Caesariana aequitas reluxit, Val. Max., i. e. *zich weder vertoonen*, *zie* Relucesco, *waartoe het Perf. beter past.*

RELŪCESCO, luxi, 3. *weder helder worden*, *of enkel*, *helder worden*, *of ook eenen wederschijn geven*, *lichten*, *weder schijnen*, *of enkel schijnen enz.*, *bij voorb.* solis imago reluxit, Ovid. Met. XIV, 769: barba reluxit, Virg., *zie* Reluceo, *alwaar het Perf. beter hier behoort*: *van daar* absolute, relucescit, *het wordt weder helder*, *of enkel*, *het wordt helder*, *bij voorb.* paullum reluxit, Plin. Ep. VI, 20 §. 16, i. e. *het wordt wat licht*, *helder*.

RELUCTO, are, *voor* reluctor, *bij voorb.* faucibus Cerberi reluctabar, Apul. Met. IV med. p. 351, 28 Elm.: pectus & venter reluctabant, Ibid. VII ante med. p. 189, 38 Elm.

RELUCTOR, atus sum, ari, *er tegen worstelen*, *kampen*, *bij voorb.* hostis reluctans, Ovid. Her. II, 9, 12: dracones reluctantes, Horat. Od. IV, 4, 1: *van daar Tropisch*, *er tegen worstelen*, *zich verzetten*, *wederstreven*, *zich tegenkanten*, *bij voorb.* ore reluctanti, Ovid. Am. III, 4, 14: nares & spiritus oris multa reluctanti obstruitur, Virg. Georg. IV, 301: illicul, Martial. V, 37, 5: Etesiae reluctantur navigationi, Plin. Ep. X, 26: faces reluctantur, Senec. Herc. fur. 1728: reluctatis (olim) iterum pugnantia rebus alimenta, Claudian. Proserp. I, 40: diu reluctatus invitusque, Vellej. II, 102: vestigia reluctantis, Tacit. Ann. IV, 22: Diu sum reluctatus, Quintil. prooem.: aquae reluctantes, Ibid. IX, 4 post init.: lunam reluctantem deducere coelo, Ovid. Her. VI, 85: fata reluctantum, Petron. 111: *ook seq. Infin.*, *bij voorb.* sedare, Claudian. In Rufin. II, 354, i. e. *er zich* (*tegen*) *verzetten enz.*

RELŪDO, si, sum, 3. *er tegen spelen*, *er tegen boerten*, *er tegen spotten*, *bij voorb.* jocos alicujus, Senec. Controv. II, 10 med.

RELŬO, ĕre, *weder inlossen*, *een pand enz.*, Caecil. ap. Fest.

REMACRESCO, crui, 3. *weder mager worden*, *of enkel mager worden*, Sueton. Domit. 18.

REMALEDĪCO, xi, ctum, 3. *weder* (*er tegen*) *schempen of schelden*, Sueton. Vesp. 9 extr.

REMANCĬPO, are, *iets weder van zijne magt ontslaan*, *bij voorb.* remancipata, Fest.

REMANDO, di, sum, 3. *wederkaauwen*, *bij voorb.* Ponti mures simili modo remandunt, Plin. H. N. X, 73: *van daar* devoret taedium scripta & lecta saepius revolvendi, et quasi eundem cibum remandendi, Quintil. XI, 2 post med. §. 41.

REMANĔO, ansi, ansum, 2. *terug blijven*, *of enkel blijven scil. op de vorige plaats*, *van menschen*, *beesten*, *en dingen enz.*, *bij voorb.* domi, Caes. B. G. IV, 1: neque longius anno remanere uno in loco licet, Ibid., i. e. *blijven*: equos eodem remanere vestigio adsuefaciunt, Ibid. 2: remanere se apud eum velle, Ibid. 15: quo fugis? o remane, nec me — desere, Ovid. Met. III, 477: lenite clamorem & cubito remanete presso, Horat. Od. I, 27, 8: ferrum, quod in corpore remanserat, Nep. Epam. 9: quemvis eorum, qui discesserint, aut eorum, qui remanserint, Cic. ad Div. VI, 3 post med.: Catulus remansit, Cic. Acad. IV, 48: *van daar Tropisch*, *terug blijven*, *standvastig blijven*, *blijven*, *overig zijn*, *bij voorb.* in qua muliere vestigia antiqui officii remanent, Cic. Rosc. Am. 102.

Rhet.

Rhodiorum usque ad nostram memoriam disciplina navalis & gloria remansit. Cic. Manil. 18: si ulla apud vos memoria remanet avi mei, Sallust. Jug. 23 (26): eam obscurat, ne quam contumeliam remanere in exercitu victore sinat. Ibid. 58 (62): volens omnia post se salva remanere, Vellej. II, 123: in duris remanentem rebus amicum, Ovid. Trist. I, 9, 23: ne residua in animis — ira remaneret, Petron. 109: si quid antiqui tibi remanet vigoris, Senec. Med. 41, i. e. *overig is*: id quod remansit in mente, Varr. L. L. V, 6 post med.: pars inferior integra remanebat, Caes. B. G. VII, 35, i. e. *bleef heel.*

REMĀNO, are. 1) *weder of terug vloeijen, bij voorb.* retro remanat, Lucret. V, 270, *alwaar het ook enkel vloeien, vlieten, zijn kan* 2) *vloeien, vlieten, bij voorb.* retro, Lucret., *zie hier voor.*

REMANSĬO, onis, f. *het terug blijven, of ook het blijven op de vorige plaats*, Cic. Ligar. 2. Cic. Q. Fr. III, 1, 5.

REMANT, i. e. repetunt, Fest., *welke uit* Ennius *aanhaalt* composque remant, i. e. repetunt; *waarschijnlijk staat dit voor* remeant. *Ook lezen sommigen* Lucret. III, 69 remasse (i. e. remeasse), *alwaar de* Ed. Creech. recesse *heeft.*

REMEĀBĬLIS, e, *terug gaande, bij voorb.* saxum Sisyphi, Stat. Theb. IV, 537.

REMEACŬLUM, i, n. *eene plaats, waar men terug keert, teruggang, bij voorb.* per illuminarum Proserpinae nuptiarum demeacula & luminosarum filiae inventionum remeacula, Apul. Met. VI post init. p. 174, 12 Elm.

REMEĀTUS, us, m. *terugkeering*, Pandect. XLVIII, 19, 4 extr.

REMEDIĀBĬLIS, e, *geneesbaar, bij voorb.* et levi cura remediabiles, Senec. Ep. 95 *bijkans in het midden.*

REMEDIATĬO, onis, f. *de genezing*, Scribon. Larg. 11.

REMEDĬO, are, *genezen, heelen, bij voorb.* dolorem, Scribon. Larg. 11: aliquem, Ibid. 14: viros remediari, Ibid. 18: *dus ook* remediatus, a, um, Ibid. 122 extr.

REMĔDĬTOR, ari, i. e. denuo meditari, *weder ergens op of aan denken, zich bezinnen, bij voorb.* si remeditari possem; sed diu non retentavi memoriam meam, Senec. Ep. 72 in.

REMĔDĬUM, i, n. 1) *een geneesmiddel tegen iets (want re heet dikwijls tegen) heelmiddel*, Cic. Nat. D. II, 50. Cels. III, 9. Lucret. VI, 1224: qui tuis venenis remedia invenit, Cic. Phil. XIII, 11: si nocet, remedio sunt cucurbitulae, Cels. IV, 20, i. e. *zoo zijn komkommers dienstig*: remedium alicui adhibere, Plin. H. N. XXVIII, 6: facere lieni, Ibid. XXX, 6: Proserpinaca est eximii adversus scorpiones remedii, Ibid. XXVII, 12 extr.: Haematites est praecipui remedii ad jocinoris vitia, Ibid. XXXVI, 20: in remedio est, si quis cet., Ibid. XXIX, 4 post med., i. e. *daar tegen helpt enz.* 2) *Tropisch, een middel tegen iets, dit is ook menigvuldig: het staat deels met praepositiën, bij voorb.* ad, *deels met den Genitivus of Dativus der zaak, tegen welke het middel gebruikt wordt, bij voorb.* ad magnitudinem frigorum remedium comparat, Cic. Verr. V, 10: remedium timoris, Liv. II, 45 in.: injuriae, Cic. Verr. III, 56: timori, Liv. III, 3 in.: ad moram, Cic. Cluent. 9: ad dolorem tolerandum, Cic. Tusc. V, 26: nec vitia nostra nec remedia pati possumus, Liv. praef.: *en meermalen, bij voorb.* Cic. Cluent. 24. Sull. 23. Sueton. Aug. 42: *ook volgt* ut, *bij voorb.* siligo biennio in triticum transit; remedium (scil. est i. e. *een middel daar tegen is*), ut gravissima quaeque grana ejus serantur, Plin. H. N. XVIII, 8 extr.

REMELIGINES & remorae a remorando dictae sunt a Plauto in Casina cet. *zegt* Festus; *maar* Plaut. Cas. IV, 3, 7 *staat dit woord niet in de* Edd.

REMENSUS, a, um, *zie* Remetior.

REMĔO, avi, atum, are, *terug keeren, weder komen, terug komen, van menschen, beesten, en zaken, bij voorb.* aër, Cic. Nat. D. II, 46: gaudia, Martial. I, 16: coturnices, Varr. R. R. III, 5: navis, Tacit. Ann. XII, 69: victor ad Argos, Virg. Aen. II, 95: remeabo intus, Plaut. Epid. V, 1, 55: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* urbes patrias *voor* ad, in, Virg. Aen. XI, 793: *dus ook* penates, Stat. Sylv. III, 5, 12: castra *voor* in castra, Apul. Met. VII in.

REMETĬOR, mensus sum, 4. 1) *weder meten, d. i. terug meten, bij voorb.* astra tive, Virg. Aen. V, 25, i. e. *weder recht waarnemen: van daar* a) *van Reizen, terug gaan, bij voorb.* iter, i. e. *terug reizen*, Stat. Theb. III, 321: mille stadia, Plin. H. N. II, 71: sol non remetitur diem? Senec. Med. 31, i. e. *gaat op den dag terug (naar het oosten)? ook Passive, bij voorb.* remenso pelago, Virg. Aen. II, 181: cf. III, 144. b) *weder overdenken, bij voorb.* dicta, Senec. de ira III, 36: discrimen, Plin. Ep. VIII, 11. c) *wederhalen, weder verhalen, bij voorb.* fabulam, Apul. Met. I post in. p. 104, 7 *en* II post med. p. 123, 35 Elm. d) *weder van zich geven, bij voorb.* aliquid vomitu, Senec. Ep. 95 ante med. Ibid. de Constant. 3 extr., i. e. *van zich braken: dus ook door de pis*, Martial. VI, 89, 5. 2) *weder meten, d. i. er tegen meten, bij voorb.* frumentum pecunia, Quintil. Decl. XII, 19, i. e. *even zoo veel geld toemeten, als er graan was.*

REMEX, igis, m. *een roejer, roeislaaf, galeiboef*, Cic. Verr. V, 33. Div. II, 55. Caes. B. C. II, 24. Nep. Dion. 9 *en meermalen. Ook staat* remex *voor* Plur. remiges, Virg. Aen. V, 116. Ovid. Trist. I, 10, 4. V, 14, 44. Tacit. Ann. IV, 5.

REMIGATĬO, onis, f. *het roejen*, Cic. Att. XIII, 21.

REMĬGĬUM, i, n. 1) *het roeiwerk, d. i. de riemen, bij voorb.* remigio veloque, quantum poteris, festina, Plaut. Asin. I, 3, 5. *als een spreekwoord, d. i. met alle krachten*: nudum remigio latus, Horat. Od. I, 14, 4: *en meermalen, bij voorb.* Virg. Georg. I, 202. Tacit. Ann. II, 24: *van daar Tropisch, het roeiwerk der vogelen, of andere vliegende schepzelen, d. i. hunne door de lucht roejende wieken, bij voorb.* remigia pinnarum indefessa *van een Arend*, Apul. Flor. post init. p. 341, 3 Elm.; *en van denzelven* remigium dextra laevaque porrigens, Ibid. Met. VI ante med. p. 179, 27 Elm.: remigii alarum oblitae (aves) vela remittunt, Lucret. VI, 743, *doch alwaar het ook, het roejen (met de vleugelen) zijn kan: verders van* Kupido; remigio plumae raptum maritum (Psyches) i. e. Cupidinem (*die weggevlogen was*), Apul. Met. V post med. p. 169, 29 Elm.: *dus ook van* Mercurius; Volat ille per aëra magnum remigio alarum, Virg. Aen. I, 301 (305), *doch, alwaar het ook het roejen zijn kan: dus ook van* Dædalus tibi, Phoebe, sacravit remigium alarum (suarum), Virg. Aen. VI, 19: *dus ook van denzelfden* remigium, volucres disponit in ordine pennas, Ovid. Art. II, 45. 2) *het roeien, bij voorb.* homines remigio sequi, Plaut. Bacch. II, 3, 55: Isidis portus diem dierum remigio ab oppido distans, Plin. H. N. VI, 29 ante med.: Vastus sinus duodecim dierum & noctium remigio enavigatus, Ibid. IX, 31 *van daar, Tropisch, van de vogelen, bij voorb.* remigii oblitae pennarum vela remittunt, Lucret. VI, 743: volat ille per aëra magnum remigio alarum, Virg. Aen. I, 301 (305). 3) *de roejers, de roeislaven, bij voorb.* remigium classicique milites evecti cet., Liv. XXVI, 51: ibi eum parata instructaque remigio excepit navis, Liv. XXXIII, 48: remigium supplet, Virg. Aen. III, 471: remigium vitiosum Ulyssei (i. e. Ulyssis), Horat. Ep. I, 6, 63: *dus ook misschien* Cic. Tusc. V, 39, quae acies, quod remigium cet. Not. meo remigio rem gero, Plaut. Mil. III, 1, 152, *als een spreekwoord, d. i. ik ga naar mijn eigen hoofd te werk.*

REMĬGO, avi, atum, are, (*voor* remum ago Contracte), *roejen, bij voorb.* contra aquam, Senec. Ep. 122 extr.: paululum remigare, Cic. Tusc. IV, 4 extr., i. e. *langzaam roejen, Tropisch: ook met den* Accusativus, *bij voorb.* mussamque Pado qui remigat alnum (i. e. navem), Claudian. Proserp. II, 178. Not. *van de vogelen*, pennis remigare *gewaagt* Quintil. VIII. 6, 16 *als poëtisch, zeggende, dat hij dit in eene Redenvoering niet zou willen zeggen* volucres pennis remigare.

REMĬGRO, avi, atum, are, 1) *weder terug trekken, d. i. wederkeren na eene plaats, om daar te wonen, bij voorb.* Romam, Cic. ad Div. IX, 18 post med. Liv. VI, 4 ante med. Nep. Att. 4: in domum veterem e nova, Cic. Acad. I, 4 in.: in domum nostram, Cic. Tusc. IV, 49. 2) *Tropisch, wederkomen, weder terug keeren, bij voorb.* ad iustitiam, Cic. Tusc. V, 21 extr.: animus remigrat mihi, Plaut. Epid. IV, 1, 42, i. e. *ik krijg weder moed, verkwik mij weder*: ad argumentum nunc vicissatim volo remigrare, Ibid. Poen. Prol. 47: Inque locum quando (corpora materiai) remigrant, fit blanda voluptas, Lucret. II, 965: vinculis liberata corporeis sapientia anima remigrat ad deos, Apul. doctr. Plat. 2 post med. p. 23, 19 Elm.

REMILLUM dicitur quasi repandum, Fest.

REMINISCO, ĕre, *voor* reminiscor *heeft zekere* Rufus *gezegd, daarom berispt* Ausonius *hem* epigr. 47 *en* 48: *en echter hebben de Ouden dus gezegd, volgends* Priscian. 8.

REMĬNISCOR, Depon. 3. 1) *terug denken, zich bezinnen, zich herinneren, bij voorb.* reminiscens, a quanto bello misisset, Nep. Dat. 5: se non tum illa discere, sed reminiscendo recognoscere, Cic. Tusc. I, 24: *van daar staat het met* recordari *bij één, bij voorb.* de quaestoribus reminiscentem recordari, Cic. Ligar. 12: reminisci & recordari, Cic. Senect. 21: *het heeft ook den* Genitivus *of* Accusativus *bij zich, bij voorb.* veteris famae, Nep. Phoc. 4: incommodi veteris, Caes. B. G. I, 13: amicos, Ovid. Pont. I, 8, 30: dulces Argos, Virg. Aen. X, 782: Ea potius reminiscere, quae digna tua persona sunt, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5; *doch, het kan hier ook zijn, bedenken*: ut eas non accipere videantur, sed reminisci & recordari, Cic. Senect. 21 (*zie hier voor*). 2) *bedenken, overwegen, bij voorb.* ea potius reminiscere cet.,

cet., Sulpic. ad Cic., zie hier voor: en dus kan men veel uit n. t. door bedenken, overwegen, verhalen: van daar ook van toekomstige zaken, bij voorb. Reminiscerentur, quam majestatem senatus ipsi a patribus adcepissent, quam liberis tradituri essent, ut, quemadmodum plebs gloriari posset, auctiorem ampliorem que esse, Liv. IV, 2 post init.; doch de geheele plaats is niet zuiver. Drakenborch wil utrum voor ut lezen, en esse weglaten. Duker leest: ut, quemadm. plebs, gloriari possent, auct. — esse. Men zou ook dus kunnen lezen: Reminiscerentur, quam — adcepissent! quam (i. e. qualem, quantam; hier komt eene vraag.) — redituri essent? ut (scil. hi liberi), quemadmodum plebs (nunc gloriaretur, sic aliquando) gloriari possent, auctiorem — esse. 3) bedenken, uitdrukken, verzinnen, bij voorb. neque plura bona reminisci neque majora posset consequi, Nep. Alcib. 2.

REMISCĔO, scui, stum of xtum, 2. 1) weder mengen of vermengen, bij voorb. animus naturae suae remiscebitur, Senec. Ep. 71 ante med. 2) vermengen of mengen, bij voorb. falsa veris, Horat. Art. 151: venenum remixtum cibo, Senec. de Constant. 7.

REMISSE, eigenlijk, nedergelaten, uitgespannen: van daar 1) nederlatend, of zacht, gelaten, d. i. niet hevig, bij voorb. spreken of beweeren, bij voorb. quam leniter! quam remisse! Cic. Or. III, 26: Utrum severe agere malit, an remisse, Cic. Coel. 14: remissius disputare, Cic. Off. III, 29, i. e. zachter, gelatener, toegevender, niet te streng: res tragicas remisse tractare, Cic. Or. III, 8, zacht, niet hevig: ut neque remisse neque crudeliter imperet, Colum. I, 8, 20, i. e. zacht, of liever te zacht: Cum ille nihilo remissius atque etiam multo vehementius instaret, Cic. Verr. IV, 34. 2) opgeruimd, lustig, boertig, bij voorb. remisse quid vel serio agentem, Sueton. Claud. 33. 3) te zacht, onoplettend, nalatig, bij voorb. ut neque remisse neque crudeliter imperet, i. e. den slaaf niet, bij het aanprijzen, door de vingers zien, of bij bevelen, zich van te zachte uitdrukkingen bedienen enz., Colum., zie hier voor.

REMISSĬO, onis, f. i. e. actio remittendi, kan dus alles beteekenen, wat remitto beteekent. Te weten I) het terug laten gaan: van daar, terug zending, terug werping, ontslag enz. II) aflating, nederlating, bij voorb. superciliorum, Cic. Off. I, 41. Dus ook van bogen, de uitspanning, nederlating der pees, waardoor deze dus niet meer aangespannen wordt, maar rust, en als 't ware adem schept: van daar Tropisch, 1) nalating, vermindering, bij voorb. laboris, Varr. R. R. II, 6 post med. Plin. H. N. VIII, 43, i. e. wanneer men niet meer zoo ijverig arbeidt, als te voren: dus ook poenae, Cic. Catil. IV, 6, i. e. vermindering: morbi, Cic. ad Div. VII, 26: febris, Sueton. Tiber. 74: doloris, Scrib. Larg. 99: dus ook vocis, Cic. Brut. 91. Cic. Or. I, 61, i. e. als men niet zeer schreeuwt. Ook kan men het ontslag, afslag, vertalen, bij voorb. Publicanos remissionem petentes, Sueton. Caes. 20: remissionem colonus petere non audet, Colum. I, 7, i. e. ontslag, afslag: dus ook continuae sterilitates cogunt me de remissionibus cogitare, Plin. Ep. X, 24: post magnas remissiones (scil. bij het pachtgeld), Ibid. IX, 37. 2) ontslag van eene zaak, bij voorb. tributi in triennium, Tacit. Ann. IV, 30: remissio nuntiationis (i. e. verbod scil. novi operis), Pandect. XXXIX, 1, 8, i. e. opheffing van dit verbod. 3) onderlating, bij voorb. usus van de verkering, Cic. Amic. 21. 4) bijzonder animi i. e. wanneer de ziel door hartstogten niet ingespannen, maar, als 't ware, ontspannen wordt: van daar remissio animi, a) herhaling van het gemoed, of van den geest, bij voorb. door vernieuwing, bij voorb. ad animi remissionem ludumque descendere, Cic. Or. II, 6. Ook enkel remissio, bij voorb. honestae inter bibendum remissiones, Gell. XV, 2: tempora curarum remissionumque divisa, Tacit. in Agr. 9. b) gelatenheid, bij voorb. bij het onrecht, bij voorb. remissio animi in injuriis cet., Cic. ad Div. V, 2 post med.; doch het kan ook zijn, zachtheid. 2) Zachtheid, bij voorb. Iudex tum ad severitatem, tum ad remissionem animi est contorquendus, Cic. Or. II, 17. Not. Plur., bij voorb. vocis contentiones & remissiones, Cic. Or. I, 61: remissiones inter bibendum, Gell., zie hier voor.

REMISSUS, a, um, zie Remitto.

REMISTUS, a, um, zie Remisceo.

REMITTO, misi, missum, 3. van Mitto laten gaan: het heet eigenlijk, terug laten gaan, bij voorb. menschen, bogen, stem, zaken enz. Te weten, terug laten gaan, bij voorb. concionem, Liv. II, 59, i. e. het volk naar huis laten gaan: dus ook adulterum, Pandect. XLVIII, 5, 25: exercitum, Fest. in Remisso: uxores domum, Cic. Att. VII, 23: omnes remissi sunt domum, Plaut. Epid. II, 2, 22: aliquem cum legione in hiberna, Caes. B. G. V, 51: dus ook van levenloze dingen, bij voorb. arcum, habenas, ramulum adductum cet., zie hier na: van daar verwijzen, bij voorb. caussam ad senatum, Tacit. Ann. III, 10. Van daar I) terug laten gaan, terug zenden, bij voorb. mulieres domum, Cic. Att. VII, 23: obsides alicui, Caes. B. G. III, 8: naves ad aliquem, Ibid. V, 23: legiones ab se remissas, Hirt. B. G. VIII, 55: dona, Ovid. Met. XIII, 702: librum, Cic. Att. IX, 9: van daar nuntium uxori, Cic. Att. I, 3, een' scheidbrief zenden, d. i. zich van zijne vrouw scheiden, het huwlijk opzeggen: dus ook repudium remittere, Plaut. Aul. IV, 10, 69, en Terent. Phorm. V, 7, 35, i. e. het huwlijk opzeggen, scil. aan zijne bruid: waarvoor ook bij deze beide schrijvers (Plaut. Aul. IV, 10, 53, en Terent. Phorm. IV, 3, 72) repudium renuntiare staat: het kan ook gezegd worden, van werklijke echtelieden. Verders, vocem nemora remittunt, Virg. Aen. XII, 929, i. e. geven een' wederklank, Echo: van daar a) terug werpen, bij voorb. pila, Caes. B. G. II, 27: telum, Ovid. Met. V, 35: calces, Nep. Eum. 5. b) weder van zich laten, of enkel van zich laten, of van zich geven, bij voorb. vocem, Virg., zie hier voor: sanguinem e pulmone, Ovid. Pont. I, 3, 9: humorem, Virg. Georg. II, 218: sonum, Horat. Art. 349: vasa aenea in coctura aeruginem remittunt, Colum. XII, 20, i. e. laten achter, of geven van zich: caseus seri minimi remittit, Ib. 13: lactis plurimum ficus remittit, Colum. de arb. 26 post med.: si oleae jam librum (de bast) remittunt, Ibid. XI, 2, 37, i. e. krijgen: van daar van zich laten of laten gaan, bij voorb. concionem, zie in 't begin: van daar voortbrengen, veroorzaken, bij voorb. labem, Horat. Epist. II, 1, 235: quod bacca remisit olivae, Horat. Sat. II, 4, 69: quodcunque remisit terra, Grat. Cyneg. 521: vasa aenea aeruginem remittunt, Colum., zie hier voor: van daar Tropisch, opinionem, Cic. Cluent. 2, i. e. afleggen. c) achterlaten, d. i. gaan laten, laten varen, bij voorb. digitum contrahere & remittere, Plin. H. N. XI, 26: dus ook brachia, Virg. Georg. I, 202; doch het kan ook zijn aflaten, nederlaten; bij fist verliest de zin niet veel. d) achter laten, d. i. daar laten, laten zitten, achter laten, bij voorb. attramenta remittunt labem, Horat. Ep. II, 1, 236; doch, het kan ook zijn, veroorzaken; bij fist verliest de zin weinig: vasa aeruginem remittunt, Colum., zie hier voor. e) terug trekken, bij voorb. manum, Senec. Phoeniss. 61: brachia, Virg. Georg. I, 202, zie hier voor: doch het kan hier ook zijn, nederlaten, zie hier na: spes animos a certamine remisit, Liv. IX, 12. II) terug laten gaan, nederlaten, bij voorb. wat opgetrokken of gespannen was enz., bij voorb. ramulum adductum, Cic. Div. I, 54: habenas, Cic. Amic. 13, de teugels laten schieten: dus ook frena equo, Ovid. Met. II, 191: lora, Ibid. Am. III, 2, 14: digiti sopore remissi, Ibid. Her. XIX, 197, i. e. die nederzinken: dus ook cervix remissa, Val. Fl. III, 334: brachia, Virg. Georg. I, 262: aures, Plin. H. N. VIII, 32, i. e. weder nederlaten, of nederlaten: arcum, Horat. Od. III, 27, 67: tunica remissa, Ovid. Met. V, 399: van daar 1) losmaken, bij voorb. vincula, Ovid. Met. IX, 315: van daar (2) vloeibaar maken of weder vloeibaar maken, bij voorb. mella liquefacta, Virg. Georg. IV, 35, alwaar een Pleonasmus is: waarom men ook of remittere weder herstellen, (in zijn' ouden staat), of door losmaken, verklaren kan, wanneer men in het laatste geval calor mella liquefacta remittit zoo dient te verklaren, als corona tegit januam ornatam i. e. tegit atque ornat of tegit ita, ut ornet: dus ook hier remittit ita, ut liquefiant: verders ammoniacum, Pallad. I, 41: sevum igne, Seren. Samm. XLI, 763: cera remissa, Ibid. XV, 269: van daar verslappen, bij voorb. arcum, zie hier voor: van daar remissus, a, um, verslapt, slap, bij voorb. corpus, Martial. I, 50, 10: dus ook onera remissis (corporibus) opprimunt (homines) i. e. bij verslapte, slappe, niet ingespannen, ligchamen, Cic. Tusc. II, 23: dus ook membra, Lucret. V, 850. (b) bevrijden, bij voorb. van koorts, Plin. Epist. VII, 1; van daar vere remissus ager, in de Lente is de akker vrij van ijs, van sneeuw, Ovid. Fast. IV, 126; doch het kan ook heeten, losser. 2) maken, dat iet nalaat, of aflaat, afhouden, bij voorb. spes remisit animos a certamine, Liv. IX, 12. i. e. terug trekken: cf. boven. Ook in 't gemeen, iet niet zoo zeer aanspannen, bij voorb. corpora remissa, Cic. Tusc. II, 3, zie hier voor: van daar remittere se nalaten, aflaten, bij voorb. van den arbeid, om zich te verfrisschen, wanneer het ook verkwikken, adem scheppen, vertaald wordt, bij voorb. Nep. Alcib. 1: dus ook animum i. e. aan de ziel verkwikking geven, bij voorb. Cic. ap. Non. 4 n. 398. Ook cantus remittunt animos, Cic. Leg. II, 15, i. e. geven verkwikking, helderen op, maken opgeruimd, lustig. Ook heet remittere se, of enkel remittere, scil. se, nalaten, d. i. zachter of geringer worden, of ophouden, bij voorb. cum remiserant dolores pedum, Cic. Or. 34: dolores se remittent, Terent. Hec. III, 2, 14: ubi primum remiserunt imbres, Liv. XL, 33. Ook remitti nalaten, aflaten, ophouden, bij voorb. febres remittuntur, Cels. III, 12: van daar vita remissa, Cic. Nat. D. I, 44 extr. e poëta, i. e. finita. 3) eene zaak

zaak den vrijën loop laten, *bij voorb.* adpetitus, Cic. Nat. D. II, 12: *van daar* habenas, frena (*laten varen*), tunicam (i. e. *neder laten enz.*), *zie hier voor.* 4) *wedergeven*, *weder ter hand stellen*, *het niet willen behouden*, *bij voorb.* alicui beneficium, Caes. B. C. II, 32: Id reddo ac remitto, Cic. Sull. 30: aedes alicui, Plaut. Most. III, 2, 110; *doch er ligt een denkbeeld van nalaten*, *vrijwillig*, *in*: *hier toe kan men ook brengen* calor mella liquefacta remittit i. e. restituit, reddit, Virg. Georg. IV, 35, *zie hier voor.* 5) *nalaten*, *op veelerlele wijze*: a) *nalaten*, *d. i. veroorloven*, *toestaan*, *eigens in te wil zijn*, *bij voorb.* memoriam, Cic. Verr. IV, 33: alicui legionem, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 20, i. e. *afstaan*, *geven*: studia remissa temporibus, Cic. Tusc. I, 1: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* remittentibus tribunis, comitia sunt habita, Liv. VI, 36, i. e. *als zij het veroorloofden*, *er niet tegen waren*, *het lieten geschieden*: *ook met den* Infinitivus, Claudian. de Stilich. II, 37. b) *nalaten*, *d. i. verlaten*, *bij voorb.* navem, Cic. Verr. IV, 9: mulctam, Cic. Phil. XI, 8: pecunias, Caes. B. C. II, 21: poenam, Liv. XL, 10: culpam, Val. Fl. III, 407, i. e. *vergeven*: injuriam, Sallust. in orat. Licin. ad pleb. extr., i. e. *vergeven*: delictum, Apul. Met. III post med. p. 137, 33 Elm.: Erycis tibi terga (caestus) remitto, Virg. Aen. V, 419, i. e. *laat ze aan u over*, *d. i. ik wil er van afstaan*, *geen gebruik er van maken*, *om u te verschrikken*, *ik laat ze varen.* *Ook staat er dikwijls de* Dativus *bij*, *wanneer er gezegd wordt*, *wien ten gevalle iet verlaten wordt*, *bij voorb.* inimicitias suas reipublicae, Liv. XXXIX, 5: memoriam simultatum remittere patriae, i. e. *uit liefde tot het Vaderland laten varen*, Liv. IX, 38: *dus ook* jus proprium regi patriaeque remittat, Virg. Aen. XI, 359. *Ook nalaten of verlaten*, *d. i. het niet te naauw nemen*, *verzachting of vermindering geven*, *bij voorb.* ne nihil remissum dicatis, remitto, ne cet., Liv. IX, 16: nihil remittunt, Cic. Fin. IV, 28, *laten niets na*, *blijven er bij*: alicui de summa, Cic. Verr. III, 35. c) *nalaten*, *d. i. aflaten*, *toegeven*, *onderlaten*, *bij voorb.* de celeritate, Caes. B. G. V, 4: aliquantum remittet, Cic. In Caecil. 15: industriam, Liv. II, 58, i. e. *onderlaten*, *er in nalaten*: nullum tempus remittis, Terent. Heaut. I, 1, 18: Remittas me onerare injuriis, Terent. And. V, 1, 8: *dus ook* quaerere, Horat. Od. II, 11, 3: *van daar* Particip. remissus, a, um, *staat dikwijls* Adjective, *heeft de* Gradus, *en heet*, *bij voorb.* (1) *niet zoo hevig*, *zacht*, *gelaten*, *bij voorb.* in eo sermone non remissi fuimus, Cic. Fin. III, 2: remissiora dicendi genera, Cic. Or. II, 23: utrum remissior essem, Cic. Att. XVI, 15: cantus remissior, Cic. Or. I, 60. (2) *moede*, *traag*, *slaperig*, *nalatig*, *niet levendig of vuurig*, *bij voorb.* remissior in petendo, Cic. Mur. 26: In labore remissus, Nep. Iphic. 3: *van daar* carbunculus remissior, Plin. H. N. XXXVII, 7, i. e. *niet zoo brandend of schitterend*, *lusser*, *flauwer.* (3) *niet bezorgd*, *niet behoedlijk bewaard*, *bij voorb.* mons, Propert. IV, 4, 81. (4) *opgeruimd*, *lustig*, *boertig*, *vrolijk*, *bij voorb.* cum remissis (hominibus) jucunde vivere, Cic. Coel. 6: remississimus ad otium, Sueton. Aug. 98: remissior erat, Sueton. Claud. 21: joci remissi, Ovid. Met. III, 318, i. e. *opgeruimde*, *lustige*, *boert*: opus remissum, Ovid. Trist. II, 547: genus dicendi, *bij voorb.* Veniamus ad ludos; facit enim, judices, vester in me animorum & oculorum conjectus, ut mihi jam licere putem remissiore uti genere dicendi, Cic. Sext. 54 in., i. e. *eene levendige*, *opgewekte*, *vrije wijze van spreken*; *als men niet achterhoudend of ernstig spreekt.* (5) *gering*, *bij voorb.* remissior aestimatio, Cic. Verr. III, 92: *dus ook* remissior materia, Val. Max. I, 8, 13. (6) *zacht*, *nalatende*, *bij voorb.* ventus remissior, Caes. B. C. III, 26: *dus ook* frigus, Caes. B. G. V, 12: remissior ira, Liv. XXIV, 39; *doch het kan ook tot* n. 1. *behoren.* (7) *vrij*, *bij voorb.* *in het spreken*, *bij voorb.* remissius dicendi genus, Cic. Sext. 54, *zie kort hier voor.*

REMIVĂGUS, a, um, *door riemen gedreven*, *bij voorb. een schip*, Varr. ap. Non. 13 n. 1.

REMIXTUS *of* REMISTUS, a, um, *zie* Remisceo.

REMŎLĬOR, itus sum, 4. 1) *terug bewegen*, *terug stooten*, *wegstooten*, *bij voorb.* pondera terrae, Ovid. Met. V, 354: proxima quaeque remolitur ac jactat, Senec. Nat. Quaest. VI, 13: claustra ferrea, Stat. Theb. X, 522. 2) *weder bewegen of in beweging brengen*, *weder bearbeiden*, *bij voorb.* terra remoliri debet, Colum. II, 12 extr., *alwaar het* Passive *staat*: iterum instaurata capessens arma remolitur, Sil. I, 36, i. e. *zet weder in beweging.* Not. Particip. remolitus, *bij voorb.* nec orbe 'si remolito queat ad supera victor numina Alcides vehi, Senec. Herc. fur. 504, Passive.

REMOLITUS, a, um, *zie* Remolior.

REMOLLESCO, ĕre, *weder week worden*: *ook enkel*, *week worden*, *bij voorb.* cera remollescit sole, Ovid. Met. X, 285: *van daar Tropisch*, 1) *verzacht worden*, *bij voorb.* precibus, Ibid. I, 378. 2) *verwijfd worden*, *de manlijke krachten verliezen*, Caes. B. G. IV, 2.

REMOLLĬO, ire, *weder week maken*, *of enkel week maken*, *bij voorb.* grana humore remollita, Apulej. de herb. 3 Sect. 9: *van daar* 1) *weeklijk maken*, *bij voorb.* artus, Ovid. Met. IV, 286. 2) *week maken*, *d. i. van hardheid van ziel beroven*, *bij voorb.* eo se inhibitum ac remollitum, Sueton. Aug. 79.

REMŎNĔO, ēre, 1) *weder herinneren*, *bij herhaling herinneren*, *vermanen*, *bij voorb.* haec tibi identidem cavenda censebam, haec benevole remonebam, Apul. Met. V post med. p. 169, 23 Elm.; *doch het kan ook enkel staan voor* monebam, *dewijl* re *dikwijls niets betekent.* 2) *herinneren*, *vermanen*, *zie hier voor.*

REMŎRA, ae, f. 1) *vertoef*, *hindernis*, *bij voorb.* Remora ei fit, Plaut. Poen. IV, 2, 106: remoram facere rei, Plaut. Trin. I, 1, 16. Lucil. ap. Fest., *vertraging maken*, *ophouden.* 2) *eene zaak*, *die vertraging maakt*, *of ophoudt*, *bij voorb.* vel recurvatis — labris vel eadem circumcingente quadam remora, ne tota intus delabi possit, Cels. VII, 15. 3) *een visch*, *die het schip zal ophouden*, *zuiger*, Plin. H. N. XXXII, 1. *Hij heet ook* Echeneis, Ibid. IX, 25. Not. Remora *is ook de naam*, *dien Rome van Remus krijgen zou* (*dewijl de beide broeders oneens waren*, *over den naam*), *bij voorb.* certabant urbem Romam Remoramne vocarent, Enn. ap. Cic. Div. I, 48, *alwaar sommigen* Remamne *lezen.* *Zij heet ook* Remoria (*of* Remuria), Aur. Vict. de orig. gent. Rom. 22.

REMŎRĀMEN, ĭnis, n. *het geen iemand of iet ophoudt*, *ophouding*, *verhindering*, Ovid. Met. III, 567.

REMORBESCO, ĕre, *weder ziek worden*, Enn. ap. Fest.

REMORDĔO, di, sum, 2. *weder bijten*, aliquem, Horat. Epod. VI, 4: *van daar Tropisch*, *weder bijten*, *d. i. weder of op nieuw ontrusten*, *bij voorb.* peccata remordent, Lucret. III, 839: *of ook enkel ontrusten*, *bij voorb.* libertatis desiderium remordet animos, Liv. VIII, 4: Quando haec te cura remordet, Virg. Aen. I, 261 (265).

REMORIA, *zie* Remuria.

REMŎRIS, e, 1) *ophoudend*, *bij voorb.* aves remores in auspicio i. e. quae acturum aliquid remorari compellunt, Fest. 2) *langzaam*, Aur. Vict. de orig. gent. Rom. 21, *waar hij zegt*, *dat* Remus, *broeder van* Romulus, *dezen naam* (Remus) *gekregen heeft* a tarditate, quippe talis naturae homines, *gelijk daar staat*, ab antiquis Remores dicti.

REMŎROR, atus sum, ari, i. q. moror, 1) *terug houden*, *ophouden*, *vertoeven*, *stremmen*, *bij voorb.* aliquem, Cic. Manil. 14. Plaut. Cas. III, 5, 65. Ovid. Met. XIII, 220: quamvis te longae remorentur fata senectae, i. e. mortem differant, Prop. I, 19, 17: ab negotiis eum nunquam voluptas remorata est, Sallust. Jug. 95 (100): iter alicujus, Ibid. 50 (51): commodum alicujus, Terent. And. IV, 1, 24: remorandus est gradus, Plaut. Pers. I, 2, 28. Not. Num unum diem postea Saturninum mors ac poena remorata est, Cic. Cat. I, 2, i. e. *is zijn dood ook wel éénen dag uitgesteld geworden?* *ook* Passive, *bij voorb.* jactu pomi remorata, Ovid. Met. X, 671, i. e. *opgehouden*, *terug gehouden*; *doch*, *dit is niet nodig*; *het kan even goed verklaard worden*, *zij zich opgehouden hebbende*, *getoefd hebbende*, *en gevolglijk tot* n. 2. *behoren.* 2) *zich ophouden* (scil. se), *talmen*, *vertoeven*, *verzuimen*, *bij voorb.* in concilio, Lucret. II, 564: quid illaec nunc tam diu intus remoratur? Plaut. Cas. IV, 3, 6: perge, ne remorare, Catull. LX, 200: ne remorandi quidem causam in Italia fore, Liv. XXVII, 12: pomi jactu remorata, Ovid., *zie hier voor.*

REMŌTE, *verwijderd*: remotius, Cic. Nat. D. I, 31.

REMŌTIO, onis, f. *verwijdering*, *wegdoening*, *bij voorb.* tutoris, Pandect. XXVI, 10, 4: Criminis, Cic. Inv. II, 29 in., i. e. *ontkenning.*

REMŌTUS, a, um, *zie* Removeo.

REMŎVĔO, ovi, otum, 2. *terug bewegen*, *terug doen*, *terug schuiven*: *vervolgends*, *in 't gemeen*, *verwijderen*, *wegdoen*, *bij voorb.* pecora, Caes. B. C. I, 48: praesidia ex locis, Cic. ad Div. XVI, 12: aliquid ex oratione, Cic. Or. II, 76: Suspicionem a se, Cic. Verr. III, 59: plura clam de medio removebat, Cic. Rosc. Am. 8 extr.: aliquid ab oculis, Cic. Off. I, 35: comas a fronte ad aures, Ovid. Met. V, 488: aliquem a vita i. e. *dooden*, *bij voorb.* quos a vita natura removit i. e. qui mortui sunt, Lucret. V, 351: removete moram, Plaut. Stich. II, 1, 37, i. e. *maakt haast*, *of houdt mij niet op*: causa desidiae, Ovid. Trist. III, 7, 31: Catonem Lentulus a legibus removit i. e. deterruit a legibus ferendis, Cic. Q. Fr. II, 6: aliquem (praetorem) a rep., Caes. B. C. III, 21, i. e. *van deelneming aan staats bezigheden*, *en vergadering van den*

Raad

Raad, of ook afzetten: dus ook Liv. V, 11: *dus ook* aliquem quaestura, Sueton. Tiber. 35: aliquem ab exercitu suo, Auct. B. Afric 54: quae (scil. mulier) infantem removit (scil. a lacte), Plin. H. N. XXVIII, 7 in., i. e. *gespeend heeft:* cura removente soporem, Ovid. Met. VI, 493: *ook met den bloten* Ablativus, scil. a, ab, *bij voorb.* oculos arcanis, Ovid. Met. VII, 256: aliquem ministerio, Ib. III, 645: aliquem quaestura, Sueton., *zie hier voor: dus ook* se artibus, Cic. Or. 2: *van daar* se removere *zich verwijderen, bij voorb.* a conspectu, Auct. B. Afr. 62: se a negotiis publicis, Cic. Off. I, 20 extr., i. e. *niets daarmede te doen hebben, zich onttrekken:* se ab aliquo (i. e. ab alicujus convictu, consuetudine), Cic. Att. IV, 8 post med.: se ab amicitia alicujus, Cic. Amic. 21: se a suspicione alicujus rei, Cic. Agr. II, 8 extr.: *ook zonder* a, *bij voorb.* se artibus, Cic., *zie hier voor. Dus ook* remotus, a, um, *bij voorb.* remoto atque ablegato viro, Cic. Verr. V, 31: remotis arbitris, ad se adolescentem jussit venire, Cic. Off. III, 31: remotum injuria adversarium ab studio, Terent. Hec. Prol. II, 14: *en zonder* a, *bij voorb.* tribu remoti, Liv. XLV, 15: patria toto sumus orbe remori, Ovid. Pont. II, 2, 123, *alwaar het ook* Adjective *staan kan: dus ook* civitatis oculis remotus, Suet. Tiber. 42: remoto joco, Cic. ad Div. VII, 11, *zonder boert, spot aan eene zijde.* Particip. remotus, a, um, *staat dikwijls* Adjective, 1) *verwijderd, eigenlijk, bij voorb.* locus ab arbitris remotus, Cic. Verr. V, 32: civitas procul a conspectu tuo remota, Cic. Verr. III, 37: mihi — longe remoto, Ovid. Trist. IV, 2, 67: patria — fumus remoti, Ovid., *zie hier voor:* civitatis oculis remotus, Suet., *zie hier voor:* antrum remotius, Ovid. Fast. VI, 121: Apulia ab impetu belli remotissima, Cic. Att. VIII, 3 med. 2) *Tropisch, verwijderd van iets, d. i.* a) *niets daarmede te doen hebbende, niet daarmede in verband staande, het niet gevoelende, genietende enz., bij voorb.* scientia remota a justitia, Cic. Off. I, 19: a culpa remotus est, Cic. Mur. 35, i. e. *heeft geene schuld:* ab suspicione remotissimus, Cic. Verr. IV, 19: a forensi strepitu remotissimus, Cic. Or. 9 extr.: a vulgari scientia remotiora, Cic. Inv. II, 22: cum tu a Tib. Gracchi aequitate ac pudore longissime remotus sis, Cic. Agr. II, 12. b) *afkerig, bij voorb.* ab inani laude & sermonibus vulgi, Cic. ad Div. XV, 4 post med.: a vino, ab esca, a superstitionibus, a somno, a viris remotissima villica, Colum. XII, 1: a dialecticis, Cic. Att. XIV, 12. c) *verwerpelijk, achter te stellen, bij voorb.* remota *bij de Stoïcynen* i. q. rejecta, Cic. Fin. III, 16 in., i. e. *dingen, die wel geen kwaad, maar nogthans verwerpelijk, en achter andere dingen te stellen zijn.*

REMŪGĬO, ire, 1) *weder brullen, er tegen brullen, of enkel brullen, bij voorb.* ad mea verba remugis, Ovid. Met. I, 657. 2) *terug brullen, of enkel brullen, bij voorb.* Sibylla remugit antro, Virg. Aen. VI, 99: *van daar terug klinken, terug galmen, of enkel klinken, galmen, bij voorb.* vox remugit, Virg. Georg. III, 45: coelum remugit, Virg. Aen. IX, 504: also si forte remugit bellatore (tauro) nemus, Stat. Theb. XII, 602: nemus ventis remugit, Horat. Od. III, 10, 6: nemus latratu, Senec. Thyest. 675: tympanum remugit, Catull. LXII, 29.

REMULCĔO, ere, 1) *terug strelen, bij voorb.* caudam remulcens subjecit utero, Virg. Aen. XI, 812, i. e. *terug buigen, naar achter buigen.* 2) *enkel strelen: van daar* a) *Tropisch, strelen, d. i. verzachten, bij voorb.* minas cordaque stimulata, Stat. Theb. VIII, 93. b) *vermaken, bij voorb.* animos audientium dulcissimis modulis? Apul. Met. V med. p. 165, 28 Elm.

REMULCO, are, *met eene kabel trekken, bij voorb. een schip enz.*, Sisenna ap. Non. 1 n. 282, *alwaar echter eigenlijk staat* remulcare trahit: *waarom ook* remulco trahit *of* remulco retrahit *gelezen kan worden.*

REMULCUM, i, n. *of* REMULCUS, i, m. *een touw (lijn) waar een schip mede voortgetrokken wordt, scheepslijn, kabel, bij voorb.* navem remulco abstrahere, Caes. B. C. II, 23: navem remulco trahere, Liv. XXXII, 16: *of* trahere ad cet., Liv. XXV, 30: cf. Caes. B. C. III, 40. Hirt. Alex. 11 extr.

REMŬLUS, i, m. 1) *met eene korte* re, *een mans naam, bij voorb.* a) *van eenen Koning in Alba*, Ovid. Fast. IV, 49, *den welken* Liv. I, 3 Romulus *noemt.* b) i. q. Remus, *bij voorb.* Remuli alumnos i. e. Romanos, populum Rom., Sulpic. in Satyra 19. c) *nog een ander, bij voorb.* Virg. Aen. IX, 360. XI, 636. Sil. IV, 186. 2) *met een lange* re, *een riem, verkleinend gesproken, riempjen*, Titinn. ap. Non. 13 n. 1.

REMŪNĔRĀTĬO, onis, f. *de vergelding, bij voorb.* benevolentiae, Cic. Amic. 14: a quo celerior remuneratio fore videtur, Cic. Off. II, 20.

REMŪNĔRO, are, *voor* remuneror, *bij voorb.* hoc te officio remunerent, Q. Cic. petit. cons. 9: puellae artificium pari motu remunerabat, Petron. 140: laborem dominus remunerare voluerit, Pandect. XVII, 1, 7: consilium quo facto digne remuneraret, Apul. Met. VII med. p. 194, 13 Elm. *Ook* Cic. Red. Sen. 12 in. *staat* remunerabo, Ed. Graev. *Maar de* Ed. Ern. *heeft* remunerabor.

REMŪNĔROR, atus sum, ari, *eigenlijk iemand een tegendienst, tegenbeleefdheid bewijzen, een tegengeschenk doen, vergelden, weder beschenken*, aliquem, *bij voorb.* ut possim te remunerari quam simillimo munere, Cic. ad Div. IX, 8: se illum praemio remuneraturum, Caes. B. G. I, 44: tu, si tibi eadem causa est, me remunerere sane velim, Cic. Att. VIII, 1 extr.: haec ita adcipietis, ut remunerémini nos ac, quae sciatis, proferatis, Varr. R. R. II, 1: remunerandus est hi amoris officio, qui prior coepit, Plin. Ep. VII, 3 extr.: nullam esse gratiam, quam non vel capere animus meus in adcipiendo vel in remunerando cumulandoque illustrare possit, Cic. ad Div. II, 6: *ook* aliquid, *bij voorb.* quibus officiis Annii beneficia remunerabor? Cic. Red. Sen. 12. Not. *Ook vergelden, in een' kwaden zin, bij voorb.* te his suppliciis remunerabor, Catull. XIV, 19. Not. *Men heeft ook* Remunero, are, *gevolglijk ook een* Passivum, *zie* Remunero.

REMŪRĬA *of* REMŌRĬA, ae, *eene plaats op den* Aventynsche *berg, van* Remus *zoo genoemd*, Fest.: *of de naam, dien* Remus *aan de stad* Rome *geven wilde* (scil. urbs), Aur. Vict. de origi. gentis Rom. 22: cf. Remora: *van daar* Remurinus, a, um, *bij voorb.* ager, i. e. quia possessus est a Remo, Fest.

REMŪRĬA, orum, scil. sollennia *of* sacra, *het Feest, anders* Lemuria *genoemd, zal zoo heeten van* Remus, *volgends* Ovid. Fast. V, 479.

REMŪRĪNUS, a, um *bij voorb.* ager, *zie* Remuria, ae.

REMURMŬRO, are, *terug murmelen, of enkel murmelen, dewijl re dikwijls ledig staat, bij voorb.* unda, Virg. Aen. X, 291: qualiter alta — pinus — radice soluta deficit & nulli spoliata remurmurat aurae, Stat. Sylv. V, 1, 153. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* carmina remurmurat echo, Calpurn. Ecl. IV, 28, *murmelt terug.*

RĒMUS, i, m. *een riem, roeispaan, bij voorb.* pulsu remorum, Cic. Or. I, 33: maris unda, cum est pulsa remis, purpurascit, Cic. fragm. ap. Non. 4 n. 717: remorum in verbere perstant, Ovid. Met. III, 663: ducere remos, Ovid. Met. I, 294: *of* impellere, Virg. Aen. IV, 594, i. e. *roeijen: dus ook* remis navim incitare, Caes. B. G. III, 14: promovere, Virg. Aen. X, 195: propellere, Cic., *zie hier na: of* pellere, Sil. I, 568: *dus ook* remis insurgere, Virg. Aen. III, 207 *en* 560, i. e. *roeijen, toeroeijen, of hard roeijen: dus ook* incumbere remis, Ibid. X, 294: remos reducere ad pectora, Ovid. Met. XI, 461, i. e. *roeijen: dus ook* remis *door de riemen, door het roeijen, bij voorb.* remis contendit, ut cet., Caes. B. G. V, 8: remis pelagus petere, Auct. B. Hisp. 10: remis propellere aequor, Ovid. Met. III, 657: vada verrere, Virg. Aen. VI, 320: *of* vertere aequora, Ibid. III, 668: *of* sollicitare freta, Ibid. Georg. II, 503: *of* movere remo, Ovid. Am. II, 11, 6: *of* remo movere carinam, Ibid. Her. XIII, 102: *dus ook* remo pontum subigere, Val. Fl. I, 471: mare agere remis, Ibid. II, 771: inhibere remis, *f.* Inhibeo; *ook* inhibere remos, Quintil. XII praef., i. e. *langzaam roeien, ten zij men ook* remis *lezen moet:* adfigere aliquem remo publicae triremis, Val. Max. IX, 15, 2, i. e. *op de galei brengen, daar toe veroordeelen:* servos ad remum dare, Liv. XXXIV, 6. Suet. Aug. 16, i. e. *Roeislaven opleveren.* Not. 1) *Tropisch*, orationem remis propellere, Cic. Tusc. IV, 5. 2) remis velisque, *of* ventis remis, *of* velis remisque, *eigenlijk, met zeilen en riemen, d. i. met alle kracht, bij voorb.* remis velisque petivit (i. e. *voer*), Virg. Aen. III, 563: cf. Sil. I, 568: ventis remis in patriam festinare, Cic. ad Div. XII, 25 §. 9: velis, ut ita dicam, remisque fugienda, Cic. Tusc. III, 11 extr. 3) Remi *staan, wegens de gelijkheid, van de roeijende handen en voeten van iemand, die zwemt*, Ovid. Her. XVIII, 215: *en van de wieken van vliegende schepzels, als vogelen enz., bij voorb.* alarum remis, Ovid. Met. V, 558: *dus ook van* Icarus, solutis alarum remis, Sil. XII, 98.

REN, is, m. *eene nier; doch, dewijl er twee zijn, zoo is de* Pluralis *gemeenlijk alleen in gebruik*, Renes *de nieren*, Cic. Nat. D. II, 55. Plaut. Curc. II, 1, 21. Plin. H. N. XI, 37 Sect. 81. Cels. IV, 1: laborare ex renibus, *nierenwee hebben*, Cic. Tusc. II, 25. Not. *ook de lendenen, bij voorb.* canis fit — renibus validis, Nemes. Cyneg. 112. Not. 1) Genit. Plur. *is menigvuldig* renum *en somtijds* renium, Plin. H. N. XXI, 29. XXVIII, 8. Scrib. Larg. 125. 2) *voor* ren *hebben de ouden ook* rien *gezegd*, Charis. 1. Priscian. 5: *van daar* Plur. rienes, Fest.: *ook* Petron. 35 *lezen sommigen* rienes, *waar anderen* renes *hebben.*

RĒNANCISCOR, Dep., *weder vatten, aangrijpen, verkrijgen enz.*, Fest.

RĒNARRO, are, 1) *weder verhalen, bij voorb.* fata, Virg. Aen. III, 717; *doch, het kan ook enkel zijn, verhalen:* cf. Ovid. Met. VI, 316. Stat. Theb. XII, 390. 2) *verhalen, bij voorb.* facta, Ovid. Met. V, 635: cf. *hiervoor* Ibid. VI, 316. Stat. Theb. XII, 390. Virg. Aen. III, 717.

RĒNASCOR, natus sum, 3. *weder wassen, wedergroeijen, weder geboren worden, weder ont-*

ontstaan, *bij voorb.* nolunt easdem (pinnas) renasci, Cic. Att. IV, 2 post med., i.e. *weder wassen:* Corpore de patrio parvum Phoenica renasci, Ovid. Met. XV, 402: Phoenix moritur & renascitur ex se ipsa, Plin. H. N. XIII, 4: Principium exstinctum nec ab alio renascitur, Cic. Tusc. I, 23: Multa renascentur vocabula, Horat. Art. 70: Troiae renascens fortuna, Ibid. Od. III, 3, 61: *dus ook* renatus, a, um, *bij voorb.* cum septimus annus transierit puero nondum omni dente renato, Juvenal. XIV, 11: bellum, Cic. ad Div. XI, 14 post med.: dies, Senec. Herc. Oet. 861: dentes, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 64: nec fibris requies datur ulla renatis, Virg. Aen. VI, 600: velut a stirpibus laetius feraciusque renatae urbis, Liv. VI, 1: tot nascentia templa, tot renata, Martial. VI, 4, 3.

RENĂTO, *zie* Reno.

RENĀTUS, a, um, Particip. 1) *van* Renascor, 2) *van* Reno.

RENAVĬGO, are, *weder varen*, *terug varen*, *bij voorb.* in haec Puteolana regna, Cic. Att. XIV, 16: Cajus princeps ab Astura Antium renavigans, Plin. H. N. XXXIII, 1: Acheron invius renavigari, Senec. fur. 715.

RENĒO, evi, etum, a. *terug spinnen*, *d. i. het gesponnen terug doen gaan: van daar van den draad der* Parcen *of schikgodinnen terug doen gaan*, *gevolglijk het noodlot eens menschen*, *bij voorb. den bepaalden dood enz.*, *terug doen gaan*, *of veranderen*, *bij voorb.* fila reneri, Ovid. Fast. VI, 757: fila renenda manu, Albinov. (*of wie anders de Schrijver is*) Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 444.

RENES, *zie* Ren.

RENIDĒO, ere, 1) *schitteren*, *glinsteren*, *bij voorb.* luna, Horat. Od. II, 5, 19: orichalca, Stat. Theb. X, 660: non ebur neque aureum mea renidet in domo lacunar, Hor. Od. II, 18, 2: aes (i. e. arma) renidens, Virg. Georg. II, 282: non domus auro renidet, Lucret. II, 27: *van daar Tropisch*, jam sola renidet in Stilichone salus i. e. spes salutis, Claudian. in Eutrop. II, 501. 2) *lagchen*, *of meermaalen*, *glimlagchen*, *meesmuilen*, *vriendelijk of onvriendelijk*, *bij voorb.* homo renidens, Liv. XXXV, 49 med., i. e. *de man sprak lagchend of glimlagchend: dus ook* ad haec renidens Milo — inquit, Apul. Met. II ante med. p. 120, 16 Elm.: Egnatius, quod candidos habet dentes, renidet usquequaque, Catull. XXXIX, 2: renidere usquequaque te nollem; nam risu inepto res ineptior nulla est, Ibid. 15: lascivus puer & renidens cet. *van* Kupido, Senec. Hippol. 277: ore renidenti, Ovid. Met. VIII, 197, i. e. *met een lagchend*, *vriendelijk enz.: ook* *is* ore renidenti, *van een onvriendelijk*, *bitter*, *smadelijk*, *lagchen*, Val. Fl. IV, 234: *dus ook* renidenti vultu, Ibid. 359: Tiberius torvus aut vultu falsum renidens, Tacit. Ann. IV, 60: *ook* seq. infinit., *bij voorb.* adjecisse praedam renidet, Horat. Od. III, 6, 11, i. e. *lacht*, *verheugt zich: van daar Tropisch*, *bij voorb.* fortuna renidet, *bij voorb.* ego tandem ex aliqua parte mollius mihi renidentis Fortunae contemplatus faciem, Apul. Met. X ante med. p. 246, 17 Elm., i. e. *toelagchend*, *vriendelijk jegens mij:* Quod cum contingit, nescio quomodo velut hilarior protinus renidet oratio, Quintil. XII, 10, 28. Not. Perfect. reniduit *μειδίασε*, Gloss. vet.

RENIDESCO, ere, *glinsterend worden*, *schitteren*, *bij voorb.* tellus renidescit aere, Lucret. II, 328.

RENĪSUS *of* RENIXUS, us, m. *de wederstand*, Cels. V, 28 Sect. 12.

RENĪSUS *of* RENIXUS, a, um, *zie* Renitor.

RENĪTOR, nisus *of* nixus sum, 3, *zich tegen iet verzetten*, *wederstreven*, *wederstaan*, *bij voorb.* cum illi renitentes cet., Liv. V, 49: alter motus alteri renititur, Plin. H. N. II, 82: robur & olea — cedunt ponderi; abies, larix renituntur, Ibid. XVI, 42: cervi vestigant cavernas (serpentium) nariumque spiritu extrahunt renitentes i. e. invitos, Ibid. VIII, 32 extr.: si magis id renititur, ad os ventum est, Cels. V, 28 Sect. 12.

RENIXUS, us, *zie* Renisus.

RENO, avi, atum, are, *terug zwemmen*, *bij voorb.* saxa renarint (*voor* renaverint), Horat. Epod. XVI, 25: per Stygias aquas, Auct. Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 432.

RENO, onis, *zie* Rheno, onis.

RENŌDO, are, 1) *terug knopen*, *of enkel knopen*, *bij voorb.* comam longam, Hor. Epod. XI, 28; *doch*, *het zou ook kunnen zijn*, *ontknopen*, *vrij laten hangen:* Teque renodatam (scil. capillos) pharetris ac pace fruentem, Val. Fl. V, 180, i. e. *met geknoopte of vrij afhangende haairen.* 2) *losknopen*, *vrijmaken*, *losmaken*, *bij voorb.* Te renodatam pharetris i. e. quae deposuisti pharetram, *wanneer* pharetris *tot* renodatam *behoort*, Val. Fl., *zie n.* 1.

RENŎVĀMEN, inis, n. *vernieuwing*, *verandering*, Ovid. Met. VIII, 729.

RENŎVĀTĬO, onis, f. 1) *vernieuwing*, *bij voorb.* mundi, Cic. Nat. D. II, 46: timoris, Cic. ad D. XI, 18: singulorum annorum, Cic. Att. VI, 1 ante med., i. e. anatocismus. 2) *herhaling*, *wedervoorneming van eene zaak*, *bij voorb.* doctrinae, Cic. Brut. 71.

RENOVATĪVUS, a, um, i. e. renovans, *bij voorb.* renovativum fulgur vocatur, cum ex aliquo fulgure functio (*sommigen lezen* significatio) fieri coepit, si factum est simile fulgur, quod idem significet, Fest.

RENOVELLO, are, *weder vernieuwen*, *weder nieuw maken*, *bij voorb.* vineam, Colum. de arbor. 6.

RENŎVO, avi, atum, are, *vernieuwen*, *wanneer ook somtijds*, *herhalen*, *herstellen enz. past*, *bij voorb.* templum, Cic. Nat. D. II, 23: proelium, Caes. B. G. III, 20: bellum, Ibid. 2: cursum, Ibid. B. C. III, 93: vulnera, Ovid. Trist. II, 109: luctum, Ibid. Met. XIV, 465: veterem iram, Tacit. Hist. IV, 36: dextras i. e. *vriendschap*, Ibid. Ann. II, 58: studia, Cic. Div. II, 2: memoriam, Cic. Harusp. 3. Liv. XXII, 61 extr., i. e. *het geheugen:* agrum, Ovid. Trist. IV, 6, 13. Met. I, 110, i. e. *ploegen*, *gevolglijk*, *als 't ware*, *nieuw maken:* consilia belli, Hirt. B. G. VIII, 1: commendationem, Cic. ad Div. VII, 18: Academiam, Cic. Acad. I, 4: amicitiam ac societatem, Liv. XXXIV, 31: auspicia, Liv. VI, 5: sacra, Liv. V, 18: scelus suum pristinum renovavit & instauravit, Cic. Verr. Act. I, 4, *alwaar het één weg kon blijven; doch*, *zoo staat* renovata atque instaurata, Cic. Harusp. 10: stellae vaporibus alitae renovataeque, Cic. Nat. D. II, 46: renovata senectus, Ovid. Met. VII, 215, i. e. *jong gemaakt:* mater — mentum subinde renovavit, i. e. rursus tinxit sanguine, Quintil. Decl. I, 12: *van daar* 1) *maken*, *dat iemand zich herhaalt*, *verkwikken*, *verfrisschen*, *opwekken*, *bij voorb.* animum, Auct. B. Afric. 18: animum auditoris ad ea, quae restant, Cic. Invent. II, 15: risus animum — a satietate vel a fatigatione renovat, Quintil. VI, 3 in.: animos equitum (i. e. judicum) ad Caepionis odium renovabam, Cic. Or. II, 48, i. e. *verfrischte*, *wekte weder op:* senectus renovata, i. e. *vernieuwd*, Ovid., *zie hier voor:* Stellae vaporibus renovatae, *zie hier voor:* ars variandi (vocem) — renovat aures, Quintil. XI, 3 ante med.: remp., Cic. Sext. 69 extr.: *van daar* se, Cic. Mur. 15, *zich weder herhalen: dus ook* renovari, *bij voorb.* facundia — fatigata renovatur (scil. domi declamando), Quintil. X, 5 post med.: *dus ook* senectus renovata, *zie hier voor:* stellae, Cic., *zie hier voor.* 2) *herhalen met woorden*, *bij voorb.* renovabo id, quod dixi, Cic. Agr. II, 10: militia renovabitur, Cic. Verr. IV, 13: *ook vernieuwen*, *d. i. eene verordening vernieuwen*, *op nieuw verordenen*, *wanneer dan ut volgt*, *bij voorb.* tribuni, ut sacrosancti essent, renovarunt, Liv. III, 55, *alwaar ik geloove*, *dat* ipsi tribuni *voor* ipsis tribunis *gelezen moet worden.* 3) *veranderen*, *bij voorb.* tabulas testamenti, Petron. 117. 4) *verjongen: van daar* senectus renovata, Ovid., *zie hier voor.*

RENŪDO, avi, atum, are, *ontblooten*, *blootmaken*, *bij voorb.* brachia, Apul. Met. VIII post med. p. 214, 10 Elm.: bastas dentium, Ibid. VII post med. p. 195, 14 Elm: *ook met den* Ablativus, *bij voorb.* renudata laciniis (i. e. vestibus) Ibid. II med. p. 122, 9: cunctis stramentis renudatum (asinum), Ibid. VIII post med. p. 215, 37.

RENŪMĔRO, are, 1) *weder tellen*, *terug tellen*, *weder uittellen*, *bij voorb. geld enz.*, *bij voorb.* dotem, Terent. Hec. III, 5, 52: aurum alicui, Plaut. Bacch. I, 1, 12: pecuniam, Apul. Apolog. post med. p. 332, 25 Elm. 2) i. q. numerare, *tellen*, *bij voorb.* millia sagittarum triginta — conjecta Caesari renumerantur, Caes. B. C. III, 53.

RENUNTIĀTĬO (Renunciatio), onis, f. 1) *de aanbrenging*, *openlijke bekendmaking*, *bericht*, *bij voorb.* Cic. Verr. I, 34 extr. III, 39, i. e. *verslag*, *bericht:* consulum, Cic. Mur. 8, *en* suffragiorum, Cic. Planc. 6, i. e. *uitroeping*, *bekendmaking.* 2) *opzegging*, *afkondiging eener zaak*, *bij voorb.* distrahitur societas renuntiatione, Pandect. XVII, 2, 63 extr.: renuntiatio dicitur recusatio ejus rei, quae in pactum & promissionem venerat, Ascon. ad Cic. Verr. Act. I, 6.

RENUNTIĀTOR, oris, m. *een bekendmaker*, *verkondiger*, *ontdekker*, alicujus rei, Pandect. XLVIII, 19, 38.

RENUNTĬO (Renuncio), avi, atum, are, 1) *mondeling terug brengen*, *d. i. bij zijne terugkomst zeggen*, *wat de ander weten wil*, *bij voorb.* responsum, Terent. Hec. IV, 8, 19, i. e. *antwoord brengen:* aliquid in concilium, Liv. XXIX, 3: *van daar* legationem, Cic. Phil. IX, 1. Liv. XXIII, 6, XXXV, 32, *waar voor ook* referre *staat*, *zie* Legatio, i. e. *zeggen*, *wat men als gezanten verricht heeft*, *den last als gezanten bekend maken*, *verslag doen; van daar*, *in 't gemeen*, *bekend maken*, *op velerlei wijze*, *bij voorb. berichten aanbrengen enz.*, *bij voorb.* a) *antwoord brengen*, *bij voorb.* deliberet, renuntietque hodie mihi, Terent. Hec. III, 5, 58: renuntiat collegae, Liv. XXXVII, 1; *doch ook past*, *bericht geven*, *berichten.* b) *aanbrengen*, *iemand iet in 't oor blazen*, *bekend maken*, Plaut. Pseud. I, 5, 6 *en* 15: Quasi non tibi renunciata sint haec sic fore, Terent. And. III, 2, 19: uxori de palla, Plaut., *zie hier na:* Puer cum celeriter renuntiasset, Nep. Hann. 12; *doch ook past*, *bericht geven*, *berichten.* c) *berichten*, *bericht geven*, *tijding brengen*, *bekend maken*, *melden*, *bij voorb.* aliquid ad senatum, Cic. Verr. III, 32 &.

multi mihi renuntiaverunt, Cic. Att. XIII, 38: negato esse ituram; abi & renuntia, Plaut. Bacch. IV, 2, 10: ibo ad illum, renuntiabo, — ut sciat cet., Ib. Trin. IV, 2, 135: postquam ad nos renuntiatum est, te & patrem esse mortuum, Ibid. Men. V, 9, 68: hunc metuebam, ne meae uxori renuntiaret de palla & prandio, Ibid. II, 3, 67: imperavit ei, ut propere sibi renuntiaret, num eodem modo undique obsideretur, Nep. Hann. 12: id nunc tibi renuntio, here, futurum, ut sis sciens, Terent. And. II, 3, 28: haec dicta legatis, renuntiataque in concilium, Liv. XXIX, 3 in.: insula renuntiata Alexandro regi adeo dives, ut equos incolae talentis auri permutarent, Plin. H. N. VI, 31: van daar hi primum renuntient sibi, quanta sit cet., i. e. discant, considerent, Quintil. XII, 11, 10: Posteaquam mihi renuntiatum est de obitu, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 in.: doch ook past, aanbrengen; bij slot is het hetzelfde, gelijk dan a, b en c gemeenlijk moeten gepaard worden. d) openlijk bekend maken, door de stem, bij voorb. dat iemand verkozen is tot Consul enz., wie dit dan ook doet, de Consul, de Keizer, of de Praeco; doet het de Praeco, dan vertaalt men het ook, uitroepen: doet het een ander, bij voorb. eene Overigheidspersoon, de Keizer enz., dan blijft, openlijk bekend maken, aankondigen, verklaren enz., bij voorb. cum (Scipio) renuntiaret consulem, Cic. Or. II, 64 extr.: Praetor centuriis cunctis renuntiatus sum, Cic. Manil. 1: ut pro suffragio Theomnastus in tribus illis renuntiaretur, Cic. Verr. II, 51: ac coepti sunt a praecone renuntiari, quem quaeque tribus fecerint aedilem, Varr. R. R. III, 17 in.: priusquam renuntiarentur, Liv. V. 18. Zoo zegt Plin. Paneg. 92 tot den Keizer Trajanus: tua voce renuntiati sumus (consules). e) openlijk aanwijzen of opgeven, bij voorb. numerum, Cic. Q. Fr. III, 2 med. f) hier toe behoort ook repudium renuntiare alicui, Plaut. Aul. IV, 10, 53. Terent. Phorm. IV, 3, 72, i. e. het huwlijk opzeggen, d. i. bekend maken, dat van het huwlijk niets komt: anders kan het ook van de echtscheiding gebruikt worden. 2) opzeggen, afzeggen, bij voorb. alicui societatem, Liv. XXXVIII, 31, alicui societatem & amicitiam, Liv. XXXVI, 3. XLII, 25: en enkel amicitiam, Tacit. Ann. II, 70; decisionem tutoribus, Cic. Verr. I, 54, i. e. het akkoord den voogden opzeggen: dus ook renuntiata est tota conductio judicii, Cic. Verr. Act. I, 6, i. e. is opgezegd, afgezegd: dus ook hospitium alicui, Cic. Verr. II, 36, i. e. het verblijf (woning als vreemdeling) opzeggen, afzeggen. Ook zonder Accusativus, bij voorb. quid impudentius publicanis renuntiantibus (scil. conductionem vectigalium), Cic. Att. II, 1 post med. Ook ad aliquem i. e. iemand iets afzeggen, bij voorb. de maaltijd, d. i. dat men niet bij hem ten eten zal komen, bij voorb. Plaut. Stich. IV, 1, 18, jube domi coenam coqui & ad illum renuntiari i. e. laat het hem afzeggen: ook met den Dativus, afzeggen, d. i. dat men iets niet doen wil, of dat het niet geschieden zal, bij voorb. renuntiari extemplo amicis, quos in consilium rogaverat, imperavit, Senec. de Clement. I, 9 med., liet het hun afzeggen, d. i. zeggen, dat zij niet moesten komen: van daar Tropisch, afzeggen, ontzeggen, opgeven, zich ontslaan enz., bij voorb. Stoicis, Cic. Or. I, 53: civilibus officiis, Quintil. X, 7 in.: foro, Sueton. Rhet. 6: inertiae, Plin. Paneg. 59: loco, bij voorb. desinamus audire istos, qui Campaniae (scil. propter terrae motus) renuntiavere, quique post hunc casum (terrae motus) emigravere, Senec. Nat. Quaest. VI, 1 post med., Kampanië ontzegd hebben, d. i. besloten hebben, daar niet te blijven.

RENUNTĬUS, a, um, tijding terug brengende, aanbrengende, meldende, berichtende, verkondigende: van daar renuntius substantive, die tijding terug brengt, bij voorb. nuntii, renuntii, raptores cet., Plaut. Trin. II, 1, 23.

RENŬO, ui, utum, 3. eigenlijk, door wenken iets ontkennen of afkeuren, of het hoofd over iets schudden, bij voorb. oculo renuente, Ovid. Her. XVII, 89: van daar 1) ontkennen, afkeuren, er tegen zijn, bij voorb. quod tu renuis, jubet alter, Horat. Ep. II, 2, 63: renuit negat atque (voor atque negat) Sabellus, Ibid. I, 16, 49: deo renuente, Ovid. Met. VIII, 325. Martial. II, 14, 14, i. e. tegen den wil van God: dus ook renovas, fato renuente, furores, Sil. X, 49. Ook met den Dativus, bij voorb. renuentis huic crimini, Cic. Rab. Post. 13. 2) afslaan, bij voorb. convivium, Cic. Coel. 11.

RENŬTO, are, i. q. renuo, het hoofd schudden, of door wenken te verstaan geven, dat men er tegen is: van daar 1) er tegen zijn, geen lust hebben, niet willen, afslaan, bij voorb. simulacra renutant, scil. transire per foramina rerum, Lucret. IV, 604, i. e. non possunt transire cet.: 2) loochenen, niet toestaan, niet erkennen, er tegen zijn (met woorden), bij voorb. si quia, corpora sentire, renutat, Lucret. III, 351. Ed. Creech.

RENŬTUS, us, m. eigenlijk, het te kennen geven, door een' wenk, (het hoofd te schudden), dat men tegen iets is, weigering, bij voorb. Plin. Epist. I, 7 ego quoque simili nutu ac renutu (scil. gelijk Jupiter, van wien hij vooraf het vers van Homerus Τῷ δ' ἕτερον μὲν ἔδωκε πατήρ, ἕτερον δ' ἀνένευσε hadt aangehaald) respondere tuo voto possum, i. e. met ja en neen enz.

REOR, ratus sum, 2. 1) eigenlijk, waarschijnlijk, rekenen (van daar ratio eene rekening): van daar Ratus, a, um, passive, a) gerekend, uitgerekend, door rekening bepaald, bij voorb. pars i. e. het geëvenredigd deel, de evenredigheid, bij voorb. bij verdeling, bij afmetingen enz., bij voorb. pro rata parte, Cic. Tusc. I, 39. Caes. B. C. I, 17, of secundum ratam partem, Vitruv. III, 3 post med.: ook enkel pro rata, Liv. XLV, 40. scil. parte, i. e. naar evenredigheid: daar voor staat ook pro rata portione, Plin. H. N. XI, 15. b) onveranderlijk, vast, geldend, bij voorb. rata esse non possunt, Cic. Phil. V, 7: Censoriae subscriptiones in perpetuum ratae, Cic. Cluent. 47: cujus tribunatus si ratus est, Cic. Provinc. 19: putamusne, si populus jusserit, id jussum ratum atque firmum futurum? Cic. Caecin. 33: decretum (philosophi) stabile, fixum, ratum esse debet, Cic. Acad. IV, 9 in.: illud certum, ratum, firmum, fixum vis, Ibid. 46: scire ratosne habeant an vanos pectoris orsus, Cic. Div. II, 30 ex Homero, i. e. goedkeuren, toestemmen: amicitia societasque nostra in aeternum rata sint, Tacit. Hist. IV, 64: dixerat idque ratum Stygii per flumina fratris adnuit, Virg. Aen. IX. 104: ebrietas spes jubet esse ratas, Horat. Ep. I, 5, 17: Efficiatque ratas utraque diva preces, Ovid. Fast. I, 696: rata dona, rata libertas esset, Liv. XXXVIII, 48: ratos astrorum ordines, Cic. Nat. D. II, 38, i. e. bestemd, onveranderlijk: dus ook cursus lunae ratos & immutabiles, Ibid. 37: van daar ratum habere aliquid, Cic. Partit. 26. Gell. XIII, 12, of ducere, Liv. XXVII, 17, i. e. voor duchtig houden, bekrachtigen, toestemmen: dus ook ratum facere, Cic. Div. I, 50, i. e. bekrachtigen: dus ook aliquid mihi ratum est, i. e. ik stem het toe, bij voorb. ista ipsa (signa), quae te emisse scribis, non solum rata mihi erunt, sed etiam grata, Cic. ad Div. VII, 23. c) genoegzaam, zeker, bij voorb. conclusio, Cic. Top. 14: Epicuri κυρίαι δόξαι, id est, quasi maxime ratas, Cic. Fin. II, 7: decretum, Cic., zie hier voor: fides & vox (der voorzegging), Ovid. Met. III, 341: Turno rata vita maneret, Virg. Aen. X, 629: rata dona, libertas, Liv. XXXVIII, 48: doch het kan ook hier, onveranderlijk zijn, zie hier voor. Not. a) Superlat., bij voorb. erga remp. multa beneficia ratissima atque gratissima, Cato ap. Fest. b) ook van personen, bij voorb. potitur ratus Romulus praedam, Enn. ap. Fest., h. e. certus se vicisse. c) cavere de rato i. e. cavere, se ratum habiturum, Pandect. III, 4, 6 post med., alwaar het dus Substantive staat: van daar Rati habitio of Ratihabitio, zie Ratihabitio. 2) geloven, oordeelen, daar voor houden, meenen, staat overal, bij voorb. reor, Horat. Ep. II, 1, 70: reare, Virg. Aen. IX, 253: rere, Virg. Aen. VII, 458, of reris, Ibid. VI, 197: rerin' voor rerisne, Plaut. Bacch. V, 2, 9: retur, Stat. Theb. XI, 59: remur, Cic. Off. II, 9. Plaut. Asin. extr.: rentur, Liv. XL, 5 extr. Plaut. Amph. III, 3, 20: rebar, Liv. XXXVIII, 48 in.: rebare, Virg. Aen. X, 608: rebitur, Plaut. Aul. I, 2, 28: rebor, Senec. Herc. fur. 303: reantur, Ibid. Pseud. I, 2, 34: est ratus, Cic. Harusp. 23. Terent. Hec. V, 3, 21. Ook absolute, d. i. zoo als ik geloove, of geloof ik, meen ik, denk ik, bij voorb. nam, reor, nullis — posset esse jucundior, Cic. Tusc. I, 39. Ook voor hopen, bij voorb. ut potius reor, Virg. Aen. XII, 188. Not. Cicero zegt Or. III, 38 in., rebar is poëtisch: of hij enkel dit rebar of het geheele Verbum bedoelde, weet ik niet: maar rebar gebruikt hij zelve Or. III, 22: dus ook non rebatur, Att. VII, 3: rebare, Ibid. XIV, 8 in.: rebantur, Nat. D. III, 6. En in 't gemeen komt dit Verbum, gelijk gezegd is, overal voor.

REPĀGES, um, i. e. repagula, Fest.

REPAGŬLUM, i, n. het geen men schikt, om de deur te bewaren, bij voorb. een hout, boom, grendel, doch gemeenlijk staat alleen de Plural., bij voorb. Cic. Verr. IV, 43. Cic. Div. I, 34. Plaut. Cist. III, 18. Ovid. Met. II, 155. V, 120. Lucan. I, 295. Sil. XVI, 317. Apul. Met. I med. p. 108, 23 Elm.: van daar Tropisch, bij voorb. repagula juris & officii perfringere, Cic. Verr. V, 15: ille transversa mente mihi hodie tradidit repagula, quibus ego iram omnem recludam atque illis perniciem dabo, Cic. Nat. D. III, 26 e poëta.

REPANDIROSTRUS, a, um, eene achterwaards gekromde snebbe of snuit hebbende, bij voorb. Nerei pecus, Pacuv. ap. Quintil. I, 5, 67, i. e. Dolfynen.

REPANDO, ĕre, weder open doen, weder openen, of enkel openen, bij voorb. fores (met den sleutel), Apul. Met. IV med.

p. 150, 37 Elm, IX ante med. p. 226, 20 Elm.

REPANDUS, a, um, *achterwaards gebogen of gekromd, gelijk de Dolfyn*, Ovid. Met. III, 680: *dus ook* dorsum (delphini), Plin. H. N. IX, 18: *van daar* pecus — rostrique repandum, Lucil. ap. Non. 2. n. 689, *waar voor* Repandirostrum *staat*, Pacuv. ap. Quintil.: *ook van andere dingen, bij voorb.* cervix (hominis), Plin. H. N. XIV, 22: Juno cum calceolis repandis, Cic. Nat. D. I, 29.

REPANGO, ĕre. 1) rursus pango. 2) i. q. pango, *er inzetten, inpoten of planten, bij voorb. een boompjen*, Colum. V, 10, 14. Colum. de arbor. 22 extr.

REPĂRĂBĬLIS, e, 1) *het geen men weder herstellen of vergoeden kan, herstelbaar, bij voorb.* damnum, Ovid. Met. I, 379: pudicitia, Ovid. Her. V, 103: res, Senec. de brevit. vitae cap. 6. 2) *verkrijgbaar, of daar tegen te verkrijgen, bij voorb.* nulla coelum reparabile gaza, Val. Flacc. VI, 562. 3) *herhalend, bij voorb.* echo, Pers. I, 102.

REPĂRĀTOR, ōris, m. 1) *een hersteller, vernieuwer, bij voorb.* aevi, Stat. Sylv. IV. 1, 11. 2) *een verwerver, verzorger enz., dewijl re dikwijls overtollig staat.*

REPARCO, ĕre, *sparen, spaarzaam met iet zijn*, rei, *bij voorb.* saviis (suaviis i. e. *kussen*), Plaut. Truc. II, 4, 25.

REPĂRO, avi, atum, are, 1) *weder verwerven, weder bezorgen, weder herstellen, vernieuwen, bij voorb.* perdere, quod reparare posset, Cic. Verr. III, 85: classem, Hirt. Alex. 72: exercitum, Liv. XXX, 7: auxilia, Tacit. Ann. III, 73: res amissas, Horat. Sat. II, 5, 2: reparare, quod amiseris, Plin. Ep. VI, 8: ignem, Ibid. IV, 9: ager pretium reparabit, Ibid. VI, 3: tribuniciam potestatem, Liv. III, 37: vires novas, Lucan. I, 103: capillos, Plin. H. N. XXVII, 13: solum reparat herbas, Senec. Oedip. 650: industriam intermissam historias scribendi, Quintil. X, 1 post med.: *van daar* a) *weder herstellen, vernieuwen, heel maken, verbeteren, repareren, bij voorb.* aedificia, Plin. Epist. X, 75: villam, Laurea ap. Plin. H. N. XXXI, 2: haec (requies) reparat vires, Ovid. Her. IV, 90: reparabat cornua Phoebe (i. e. luna), Ovid. Met. I, 11. b) *weder herstellen, verkwikken, verjongen, bij voorb.* membra labori, Ovid. Met. IV, 216: ut labore refici ac reparari videretur, Plin. Paneg. 77: velut adtrita quondam usu forensi ingenia optime rerum talium blanditia (i. e. lectione poëtarum) reparantur, Quintil. X, 1 ante med., i. e. *verkwikken zich, herhalen zich.* c) *vernieuwen, herhalen, bij voorb.* bellum, Liv. IV, 45. XXX, 7. Justin. XXXII, 1 extr.: proelium, Justin. III, 6. 2) *er tegen bezorgen of verkrijgen, er tegen inkopen of ruilen, bij voorb.* vina reparare merce Syra, Horat. Od. I, 31, 12, i. e. *wijn inruilen tegen Syrische waaren: dus ook* merces (scil. aliis mercibus), Pandect. XLV, 1, 122: Cum boves non essent idonei, jusserat eos venire, & his nummis, qui recepti essent, alios reparari, Ibid. XV, 3, 10; *doch, het kan ook enkel kopen zijn.* Not. nec latentes classe cita reparavit oras (Cleopatra), Horat. Od. I, 37, 24. *de zin is gemaklijk: te weten, verstak zich niet enz., vluchtte niet in enz. Maar wat heet* reparavit? *misschien* i. q. paravit, *verkreeg zich deze kusten niet, d. i. nam ze niet in, kwam daar niet, vluchtte niet heen.* Bentley *leest* penetravit, *het welk niet onvoegelijk is; maar misschien is het niet nodig.* 3) *voor* parare (*want re staat dikwijls ledig*) *verwerven, bezorgen, aanschaffen, bij voorb.* Cleopatra reparavit oras, Horat., *zie hier voor: van daar kopen, bij voorb.* vina, merces cet., *zie hier voor.*

REPASTĪNĀTĬO, ōnis, f. *weder spitten, weder omgraven*, Cic. Senect. 15. Colum. II, 2 ante med.

REPASTĪNO, avi, atum, are, *weder bespitten, weder omgraven, bij voorb. akkers, wijnbergen enz., of (voor* pastinare*) enkel bespitten, of omgraven, bij voorb. akkers, wijnbergen enz.* a) *met den* Accusativus, *bij voorb.* agrum, Plin. H. N. XVII, 13: *van daar* vineae repastinatae, Colum. III, 18: in sulco repastinato, Plin. H. N. XVII, 10 post init.: silicibus repastinandis, Cato ap. Fest.: *van daar* repastinatum (scil. solum) *een zoo bearbeide plaats*, Colum. III, 18: in repastinato seruntur, Plin. H. N. XIX, 8 ante med.: Hipposelinum & repastinato seritur, *voor* in repastinato, Ibid. post med. b) *zonder* Accusativus, *bij voorb.* si altius repastinaverimus, Varr. R. R. I, 18 extr.: repastinandum est, impersonaliter, Colum. IV, 32.

REPECTO, xi, xum, 3. *weder kemmen, of enkel kemmen, bij voorb.* jubas, Stat. Theb. VI, 418: frons (Tiberini) manat imbribus, in liquidos fontes se barba repectit, Claudian. de consul. Prob. & Olybr. 222: *van daar* repexus, a, um, *bij voorb.* jugales, Ibid. 3: coma, Ovid. Art. III, 154.

REPĔDO, are, *eigenlijk, den voet terug trekken: van daar, teruggaan, bij voorb.* redisse ac repedasse, Lucil. ap. Non. 3. n. 738: Romam repedabam, Ibid. Not. *Ook met den* Accusativus gradum, *bij voorb.* repeda a vestibulo gradum, Pacuv. ap. Fest., *alwaar* gradum *misschien staat voor* ad gradum *ten aanzien van eenen stap, d. i. ga een' stap terug; ten zij misschien* gradum *van* repeda *geregeerd wordt, en gevolglijk* repedare *eigenlijk terug trekken zij, en gevolglijk in de bovenstaande plaatzen* gradum *te verstaan is.*

REPELLO, puli, pulsum, 3. 1) *terug drijven, bij voorb.* homines a templi aditu, Cic. Dom. 21: aliquem armis periculoque mortis repellere, fugare, avertere, Cic. Caecin. 12: Hannibalem a Nola, Liv. XXV, 41: telis repulsi, Caes. B. G. I, 8; vim vi, Cic. Sext. 17: telum aere (i. e. clypeo) repulsum i. e. *afgekaatst, terug gekaatst*, Virg. Aen. II, 545 in.: navem a mole, Hirt. Alex. 20: Eum his foribus repuli, Plaut. Bacch. IV, 3, 18: *van daar* a) *terug drijven, verdrijven, bij voorb.* Hannibalem a Nola, Liv., *zie hier voor:* aliquem ex urbe, Cic. Flacc. 2: *en Tropisch, bij voorb.* saevitiam capri, Colum. VII, 3, i. e. *verdrijven.* b) *Tropisch, terug drijven, d. i. afhouden van iet, verwijderen, verhinderen, bij voorb.* dolorem a se, Cic. Fin. I, 9: aliquem a consulatu, Cic. Cat. I, 10: vim vi, Cic., *zie hier voor:* furores Clodii a cervicibus civium, Cic. Mil. 28: belli pericula ab aliquo, Cic. Mur. 14: oratorem a gubernaculis civitatum, Cic. Or. I, 11: aliquem ab impediendo, Q. Cic. petit. consul. 14: fraudem, Ovid. Art. III, 491: facinus i. e. *verhinderen*, Ibid. Met. V, 777: ictus, Caes. B. G. II, 9: *van daar* contumeliam, Cic. Off. I, 38 extr., i. e. *zich van schelden onthouden: dus ook* iracundiam, Ibid.: fugitiam, Tacit. Hist. II, 4: aliquem a spe, Caes. B. G. V, 42, i. e. *iemand de hoop benemen.* 2) *terug stoten, bij voorb.* aliquem a gentibus suis, Cic. red. Sen. 7: repagula, Ovid. Met. II, 157: mensas, Ovid. Met. VI, 661, i. e. *terug stoten, omstoten: dus ook* arus. Ibid. IX, 16: naves a terra, Hirt. B. Alex. 20. *Zoo stoten zulken bij de Dichters de aarde of den grond terug, die zich daar op zetten en leunen, om zich in de hoogte te verheffen, bij voorb.* tellurem repulit hasta, Ovid. Met. II, 786: pedibus tellure repulsa, Ibid. IV, 710: *dus ook* amnes pede, Virg. Georg. IV, 233: *van daar* a) *Tropisch, terug stoten, d. i. verwijderen, verdrijven, afhouden, bij voorb.* ver hyemem repellit, Ovid. Met. X, 166; *doch ook past, terug drijven, gelijk dan beiden dikwijls hetzelfde is:* injuriam ab aliquo, Liv. II, 65 extr.: vim vi, Cic., *zie hier voor:* furores, Cic., *zie hier voor:* oratorem a gub., Cic., *zie met meer hier voor:* foribus repulsus, Ovid. Am. III, 11, 9, i. e. *afgewezen:* non sum repulsus ab hoc conatu, Cic. Or. 11: *van daar* repulsus, a, um, *verwijderd Adjective, bij voorb.* quod procul a vera ratione repulsum, Lucret. V, 407: *ook wederleggen, bij voorb.* repulsus veritatis viribus, Phaedr. I, 1, 9. (b) *terug stoten, van zich stoten, Tropisch, d. i. versmaden, afwijzen, verstoten, bij voorb.* a quo repulsus (graculus), Phaedr. I, 3, 11, i. e. *afgewezen, of voortgejaagd:* foribus repulsus (amator), Ovid., *zie hier voor:* repulsus ab amicitia, Sallust. Jug. 102 (110): connubia alicujus, Virg. Aen. IV, 214: preces, Ovid. Met. XIV, 377: *dus ook* repulsus, a, um, *afgewezen, versmaad, bij voorb. bij beminden, bij voorb.* saepe repulsus eas, Prop. II, 4, 2: proci, Ovid. Met. XIII, 735: amor, Ibid. Am. I, 8, 76: *of van die, welke eereposten begeren, en in hunne verzoeken niet gelukkig zijn, bij voorb.* repulsus abibis, Sallust. Jug. 110 (118): repulsis honor augeatur, Cic. Harusp. 26: & hi repulsi — dilati (sunt), Liv. XXXIX, 32. Not. Comparat., *bij voorb.* nec quis — desertior, publicis negotiis repulsior, Cato ap. Fest. (c) *terug stoten, d. i. verstoten; of in lage omstandigheden, lage kostwinning, stoten of zetten, bij voorb.* ad meretricium quaestum, Plaut. Cist. I, 1, 43. 3) *slaan of dikwijls slaan, bij voorb.* aera repulsa, Tibull. I, 3, 24. I, 9 (8), 22. *dat re dikwijls overtollig staat, is boven meermaalen aangemerkt: gevolglijk kan* repello *heel wel voor* pello *staan: en men kan het één en ander van het bovenstaande hier toe brengen.* Not. a) *voor* repulit *staat dikwijls in de Uitgaven* reppulit, *om deze lettergreep lang te maken; misschien is re op zich zelve reeds lang, en gevolglijk deze verdubbeling nodeloos.* b) *Van het* Particip. repulsus, a, um, *is waarschijnlijk het* Substant. repulsa, scil. res *of* petitio, i. e. *weigerend antwoord, het niet verkrijgen van het geen men zoekt enz.*

REPENDO, di, sum, 3. 1) *weder wegen, of terug wegen, weder toewegen, in hetzelfde gewigt stellen, als men het ontvangen heeft, bij voorb.* aequa pensa, Ovid. Her. VIII, 78, i. e. *het gesponnene: dus ook* pensa, Prop. IV, 7, 37 (41). 2) *daar tegen wegen, of iet tegen iet wegen, of toewegen, in een gelijk gewigt betalen of tellen, ten aanzien van het gewigt (met gelijk gewigt) vergelden, bij voorb.* aurum pro capite Gracchi, Cic. Or. II, 6 extr., i. e. *even zoo veel goud toewegen of betalen, als het hoofd zwaar is:* pondus (magnetis Aethiopici) argento rependitur, Plin. H. N. XXXVI, 16 post med., i. e. *wordt het zilver in gewigt gelijk*

lijk geschat; gevolgelijk een pond is aan een pond zilver gelijk: cum (*van balsem*) duplo rependebatur argentum, Ibid. XII, 25 post med. Dircaeos tibi, Diva, greges numerumque rependam plebis cet., i. e. quot fuerint milites, tot erunt hostiae, Stat. Theb. IV, 764: *van daar uitwisselen, bij voorb. gevangenen, bij voorb.* milites auro repensus, Horat. Od. I, 5, 25: *van daar* a) *iets tegen iets als vergelding geven of betalen, vergelden, bij voorb.* gratiam, Ovid. Met. II, 693, i. e. *vergelding geven:* alicui grates & magna praemia, Stat. Theb. IX, 50: pretium vitae, Prop. IV, 11 (12), 100, i. e. *betalen, belonen:* vices *het even zoo maken, gelijk met gelijk vergelden*, Ibid. IV, 4, 58, si magna rependam, Virg. Aen. II, 161, i. e. *iets groots daar tegen (als vergelding) betalen, gevolglijk uwe weldaad zeer vergelden:* vitam dote, Ovid. Met. V, 15, i. e. *huwelijksgoed voor het leven geven, het leven, als 't ware, vergelden of betalen:* quas tibi juvenes pro patre renato grates aut quae pia vota rependant? i. e. reddant, Stat. Sylv. III, 3, 155: poenas pares sceleribus, Senec. Oedip. 1030, i. e. *zich straffen, straffe lijden: ook ten kwade, wanneer men, bij voorb. kwaad met kwaad vergeldt, bij voorb.* moestam noctem, Stat. Theb. VIII, 665, i. e. *wreken:* rependere luctu regis pacta, Val. Fl. VI, 4: culpam terrore, Ibid. 744: culpam culpa, Ovid. Am. I, 8, 80. b) *iets aan eene andere zaak gelijk stellen, of daar tegen aanvoeren, bij voorb.* fatis contraria fata rependens, Virg. Aen. I, 239 (243); *maar het kan ook heten, overwoog, van daar vergoeden, bij voorb.* damnum, Ovid. Her. XV, 32. Gell. I, 3 post med., i. e. *het verlies, schade.* 3) *wegen, bij voorb.* Ravennatem spos (asparagos) libris rependit, Plin. H. N. XIX, 4 ante med., i. e. *drie stukken spergies wegen in Ravenna een pond: van daar Tropisch, overwegen, bij voorb.* facta, Claudian. in Consul. Mall. Theod. 227.

REPENS, tis, 1) *met een lange* Re, *is het Particip. van* Repo. 2) *met een korte* Re, *Adject., plotsling, snel, schielijk, onverwacht, bij voorb.* adventus, Cic. Tusc. III, 22: cura, Ibid. 14 ex Eurip.: tumultus repens in urbem illatus, Liv. I, 14: bellum, Liv. IV, 14. X, 7: defectio, Liv. VIII, 29: casus, Liv. XXXIII, 2: fama belli, Liv. VI, 42: discordia, Virg. Aen. XII, 313: clamor, Sil. III, 120: clades, Liv. XXII, 8: religio, Liv. XXIX, 10: funus, Senec. Med. 971: *overal staat* repens; *behalven* repenti, Lucret. V, 401: *van daar* repente, *dat Adverbialiter staat, is waarschijnlijk de Ablativus van* repens, *scil.* tempore, i. e. *plotsling, snel*, Cic. Off. I, 33. Cic. Phil. II, 27. Cic. Verr. Act. I, 17. Caes. B. G. VI, 11. Terent. Ad. V, 9, 24. Plaut. Cas. I, 5, 26. Ibid. Pseud. I, 1, 27. Virg. Georg. III, 472. Aen. II, 380. V, 315; *gelijk dan ook* derepente *plotsling, eigenlijk voor* de repente (tempore) *schijnt te staan. Ook staat er pleonastisch* subito *bij, bij voorb.* ita eripuit repente sese subito, Plaut. Mil. II, 2, 21: *dus ook* repente praeter spem, Cic. ad Div. IV, 4 med.: repente celeriterque, Caes. B. G. I, 52: repente e vestigio, Cic. in Caecil. 17: cunctisque repente improvisus ait, Virg. Aen. I, 594 (598). Not. repens *voor* repente, *bij voorb.* Janus repens obtulit cet., Ovid. Fast. I, 95.

REPENSO, are, i. q. rependo, *eene zaak door iets het evenwigt houden, iets vergoeden, vergelding, beantwoorden, of iets tegen het andere bewijzen of geven, bij voorb.* incommodum multitudine uvarum, Colum. III, 2 ante med., i. e. *vergoeden:* merita meritis, Senec. de Ira II, 32, i. e. *vergelden:* bona malis, Vellej. II, 12 extr., *het goed met kwaad vergelden:* voluptatem damno, Ibid. 21.

REPENSUS, a, um, *zie* Rependo.

REPENTE, Adv., *plotslings, snel*, Cic., *zie* Repens.

REPENTINO, *zie* Repentinus.

REPENTINUS, a, um, *plotsling, haastig, bij voorb.* amor, Cic. Agr. II, 22: vis, Cic. Or. II, 55: adventus, Caes. B. G. V, 38: periculum, Ibid. III, 3: mors, Cic. Div. II, 35: bonum, Terent. And. V, 4, 34: tumultus, Ovid. Met. V, 5: exercitus repentinus & tumultuarius, Liv. XLI, 10, i. e. *haastig saamgeraapt, haastig aangeworven: dus ook* cohors, Ibid. 1: ubi omnis repentina atque ex virtute nobilitas fit, Liv. I, 34: sentit omnia repentina & necopinata esse graviora, Cic. Tusc. III, 19. Not. homo, Cic. Brut. 69, i. e. *die onverwachts bekend is geworden: van daar* repentino (Ablat.) scil. tempore, i. e. *plotsling*, Cic. Quint. 4. Plaut. Pseud. I, 1, 37. Afran. ap. Charis. 2: *daar voor staat ook* de repentino scil. tempore, Apul. in Flor. *bijkans op het einde* p. 365, 14 Elm.

REPERCUSSIO, onis, f. *het terugslaan, terugkaatzen, bij voorb.* siderum, Senec. Nat. Quaest. VII, 14, i. e. *terugschijn, weêrschijn.*

REPERCUSSUS, us, m. i. q. repercussio, *het terug slaan, terug kaatzen, bij voorb. van een geluid, het licht, en andere dingen, bij voorb.* solis, Plin. Ep. II, 17 post med. V, 5: galeatum, Flor. III, 3 post med., i. e. *weêrschijn:* colorum, Plin. H. N. XXXVII, 2 ante med.: Vox repercussu intumescat, Tacit. Germ. 3: causas hujus incrementi (Nili) varias prodidere, sed maxime probabiles, Etesiarum eo tempore ex adverso flantium repercussum, Plin. H. N. V, 9 med.: constat (in sylva Hercynia) attolli colles occursantium inter se radicum (scil. arborum) repercussu, Ibid. XVI, 2.

REPERCUSSUS, a, um, *zie* Repercutio.

REPERCUTIO, ussi, ussum, 3. *terug slaan, terug doen kaatzen, terug kaatzen, terug stoten of drijven, bij voorb.* hominem repercussum, scil. *van eene zeegolf*, Val. Max. I, 8, 11 (extern.): aliquid, quod hujus fontis excursum repercutiat, Plin. Ep. IV, 30 extr.: repercussa erumpit, Plin. H. N. XVII, 21: *ook Tropisch, bij voorb.* exspuendo fascinationes repercutere, Ibid. XXVIII, 4, i. e. *verijdelen, afhouden:* aliquem dicto, Ibid. I praefat. prope fin.: *en zonder* dicto, *bij voorb. in eene reden, bij voorb.* aliena aut reprehendimus, aut refutamus, aut — repercutimus, Quintil. VI, 3. §. 23: cf. Ibid. §. 45 *en* 78: *van daar bijzonder* a) *van het terug kaatzen der stem, des geluids enz., bij voorb.* montis anfractu repercussae voces, Tacit. Ann. IV, 51: valles repercussae (clamoribus), Liv. XXI, 33, i. e. *geven een Echo.* b) *van het terug kaatzen van het licht, bij voorb.* lumen aquae sole repercussum, Virg. Aen. VIII, 23, i. e. *geeft een weêrschijn;* gemmae clara repercusso reddebant lumina Phoebo (i. e. sole), Ovid. Met. II, 110: illa repercussae, quam cernis, imaginis umbra est, Ibid. III, 434: natura mira est imagines reddendi (*van een spiegel*); quod repercusso aëre atque in oculos regesto fieri convenit, Plin. H. N. XXXIII, 9 in.

REPERIO, pĕri, pertum, 4. *eigenlijk, weder verkrijgen, weder bezorgen: van daar weder vinden, of enkel, vinden, aantreffen, ontmoeten, bij voorb. het geen verloren was of scheen, het zij het bij geval, of met zoeken gevonden wordt, bij voorb.* parentes suos, Terent. And. IV, 5, 11. V, 6, 5: reperi, *roept iemand, die een begraven pot met geld gevonden heeft*, Plaut. Aul. V, 10, *daar op vraagt iemand:* quid reperisti? cet.: magnus ibi numerus pecoris repertus, i. e. *gevonden, aangetroffen*, Caes. B. G. V, 12: furta, i. e. *gestolen dingen*, Ovid. Fast. III, 846: tu non inventa (Nominat.) reperta (Ablativ.) luctus eras levior, Ibid. Met. I, 654, i. e. *toen gij niet gevonden werdt, gaaft gij zoo grote reden niet tot droefheid, als thans, nu men u (in eenen zoo jammerlijken toestand) gevonden heeft:* causas reperiemus duas, Cic. Brut. 95: neque potest (aliquis) reperirier (*voor* reperiri), Plaut. Truc. IV, 1, 1, *gevonden worden, d. i. zijn:* nec vos exitum reperitis, totaque res vacillat, Cic. Nat. D. I, 38: cupiunt reperire periclum, Ovid. Met. VIII, 333: occasionem, Plaut. Pseud. IV, 4, 9: nulla medicina reperietur, Cic. in Caecil. 21: ubi Antiphonem reperiam? Terent. Phorm. I, 4, 15: *van daar* 1) *vinden, d. i. opmerken, waarnemen, ontdekken, zien, ervaren, bespeuren, aantreffen, bij voorb.* Ego in hac re nihil reperio, quamobrem lauder, Terent. Ad. IV, 3, 1: In Coelio nulla luxuries reperietur, Cic. Coel. 19: causas reperiemus duas, Cic., *zie hier voor:* reperio quatuor causas, Cic. Senect. 5 extr.: apud Homerum regius senex agrum suis manibus laetificans reperitur, Plin. H. N. XVII, 9: clypeos dicare primus instituit, ut reperio, Appius Claudius, Ibid. XXXV, 3: verum reperies, Terent. Hec. V, 4, 3: neque reperire poterat, quanta esset cet., Caes. B. G. IV, 20, i. e. *ervaren, vernemen.* 2) *vinden, of daar voor bevinden, of, als iets bevinden, bij voorb.* moliuntur, ut vestrae sententiae infestissimae reperiantur, Cic. Fl. 38, *voor zeer vijandig, als zeer vijandig bevonden worden:* Stoici — inopes reperiuntur, Cic. Brut. 31: improbissimus reperiebare, Cic. Quint. 18 in.: cf. Plaut. Pers. V, 2, 59. 3) *vinden, d. i. bekomen, verkrijgen, erlangen, bij voorb. daar vindt hij zijn geluk enz., bij voorb.* rem & gloriam reperi, Terent. Heaut. I, 1, 60; *doch, het kan ook heeten, verwerven, verkrijgen: bij slot verliest de zin niets:* propter paupertatem hoc nomen reperit, Plaut. Stich. I, 3, 22, i. e. *bekomen.* 4) *uitvinden, bedenken, verzinnen, bij voorb.* aliquid reperiret, Terent. Heaut. III, 2, 22: comoedias, Plaut. Capt. extr.: causam, Terent. Eun. III, 3, 6. Phorm. II, 1, 4: consilium, Ibid. I, 4, 1: melius (aliquid), Ibid. And. IV, 1, 56: serrae reperit usum, Ovid. Met. VIII, 246: *ook* seq. infinit., *bij voorb.* Indi gemmas adulterare repererunt, Plin. H. N. XXXVII, 5 extr.: condire reperit, Ibid. X, 22: *ook* nihil novi, Cic. Acad. IV, 6 in.: *van daar* Repertum, Substantive, *uitvinding, bij voorb.* praeclara reperta, Lucret. I, 733. 5) *uitvinden, verschaffen, opsporen, waarvoor ook dikwijls, vinden, gezegd wordt, bij voorb.* aliquem Pseudodamasippum reperiemus, Cic. ad Div. VII, 23: argentum, Plaut. Asin. III, 3, 138: Antiphonem reperiam? Terent., *zie hier voor:*

con-

convivas, Plaut. Poen. III, 3, 2: viam, Cic. Verr. III, 46. Virg. Aen. V, 807: medicinam, Cic., *zie hier voor.* 6) *verwerven, bij voorb.* rem & gloriam, Terent. Heaut. I, 1. 60. Nos. a) reperibo *voor* reperiam, *bij voorb.* reperibit, Caecil. ap. Non. 10. n. 29: reperibitur, Plaut. Epid. I, 2, 48. b) a quibus scriptoribus reperias, Varr. R. R. I, 1 §. 7, *voor* apud quos cet., si lectio certa, *zie* Reperito. c) Superlat. *van* repertus, a, um, *bij voorb.* per me licet fuerit repertissimum, Apul. in Apol. ante med. p. 309 Elm. d) *dikwijls staat de eerste lettergreep lang: waarom sommigen alsdan, bij voorb.* reppetit *schrijven, maar zonder noodzake.*

REPERÍTO, are, *voor* reperio, Varr. R. R. I, 1 §. 7, *alwaar voor* reperias *sommigen lezen* reperitas, *zie* Reperio *op het einde.*

REPERTOR, oris, m. 1) *een uitvinder, oorzaak, bij voorb.* medicinae, Virg. Aen. VII, 772: vitis, Ovid. Am. I, 3, 11. Varr. R. R. I, 2 post med.: carminis & medicae opis i. e. Phoebus, Ovid. Remed. 76: Hippopotamus repertor detrahendi sanguinem, Plin. H. N. XXVIII, 8 extr.: pugnacis Iambi i. e. Archilochus. Ovid. in Ibin 521: personae pallaeque repertor honestae Aeschylus, Horat. Art. 278: Quique repertorem (scil. bovis aenei) torruit arte sua, Ovid. Pont. II, 9, 44, i. e. Perillum (*dien* Falaris *dus liet ter dood brengen*). 2) *oorzaak, voortbrenger, bij voorb.* hominum rerumque repertor, Virg. Aen. XII, 829, i. e. Jupiter: Aristippus Cyrenaicae sectae repertor, Apul. Flor. *bijkans op het einde* p. 365, 9: repertores legum, Quintil. II, 16: flagitii, Tacit. Ann. IV, 71: perfidiae, Sallust. in ep. Mithrid. ad Arsac.; *hier toe kan men ook het één en ander uit n. 1. brengen, bij voorb.* vitis, Ovid. cet.

REPERTORÍUS, a, um, *dienstig tot het vinden, daar toe behorende: van daar* Repertorium, Substantive, scil. scriptum, i. e. *eene lijst, met welks behulp men iet gemaklijk vindt, bij voorb.* tutor, qui repertorium non fecit, quod vulgo inventarium adpellatur, Pandect. XXVI, 7, 6.

REPERTRIX, tcis, f. *uitvindster, oorzaak, bij voorb.* paupertas omnium artium repertrix, Apul. in Apolog. ante med. p. 285, 35 Elmenh.

REPERTUS, us, m. 1) *het vinden, bij voorb.* filiae, Apul. Met. XI in v. 25 Elm. 2) *uitvinding, bij voorb.* artis, *bij voorb.* quippe adhuc ars ista repertu novo commodum oriebatur, Ibid. Flor. post init. p. 341, 15 Elm.: solerti repertu, Ibid. Met. XI ante med. p. 262, 22 Elm.

REPERTUS, a, um, *zie* Reperio.

REPĔTENTĬA, ae, f. *eene herhaling, bij voorb. met het geheugen, herinnering*, Lucret. III, 863.

REPĔTĪTĬO, onis, f. i. e. actio repetendi, *het kan dus alles betekenen, wat* repetere *betekent, bij voorb.* 1) *herhaling, bij voorb. in spreken of schrijven, bij voorb.* ejusdem verbi crebra repetitio, Cic. Or. III, 54: nominis, Quintil. IX, 1, 24: rerum, Ibid. VI, 1 in.: probationis, Ibid. VIII, 3, 88: verborum priorum, Ibid. IX, 3, 22: effugere repetitionem, Ibid. X, 1, 7: repetitio instaurátioque ejusdem rei sub alio nomine, Gell. XIII, 24 ante med.: legata — confirmari per repetitionem postea forte in codicillis factam, Pandect. XXX leg. 19: *van daar heet de Figuur* Anaphora, i. e. *wanneer hetzelfde woord, in het begin van meer stellingen herhaald wordt,* Repetitio, Auct. ad Her. IV, 13 in. 2) *weder begering, weder vordering, wederëisching, terug vordering,* Pandect. L, 17, 41: habere repetitionem i. e. jus repetendi, Ibid. III, 6, 3: sola trecenta millia nummum scripta, eorumque repetitionem filiis Pudentillae pacto datam, Apul. in Apolog. *ver naar het midden* p. 332. 4 Elm. 3) *terug gang.* 4) *herhaalde aanval enz.*

REPĔTĪTOR, oris, m. *een weder verlanger, wederëischer, terugëischer, bij voorb.* nuptae, Ovid. Her. VIII, 19.

REPETĪTUS, a, um, *zie* Repeto.

REPĔTO, ivi *en* ii, itum, 3. 1) *weder of terug, of daar tegen verlangen, het zij het geschiede, verzoeks wijze, bescheiden, hevig enz.: ook somtijds enkel, vorderen,* a) *weder verlangen, d. i. op nieuw verlangen, bij voorb.* repudiatus repetor, Terent. And. I, 5, 14, i. e. *men verlangt mij weder:* Gallum ab eodem repetit, Caes. B. G. V. 49, i. e. *verlangt hem weder, verzoekt hem weder terug:* repetitumque, e duobus uti mandaretur consulum nomen cet., Liv. III, 33 in., i. e. *daar werdt weder verlangd, of op nieuw verördend enz. Van daar in eenen gerichtlijken zin, iemand op nieuw aanbrengen, weder beschuldigen, bij voorb.* aliquem, *eigenlijk, weder voor het gericht dagen, bij voorb.* si quem quis repetere vellet, Sueton. Aug. 32: Corneliam longo intervallo repetitam, Sueton. Domit. 8. b) *weder verlangen, d. i. terug verlangen, of eischen, bij voorb.* promissa, Cic. Planc. 42: aurum ab aliquo, Plaut. Bacch. IV, 6, 7: quod datum utendum est, id repetundi copia, quando velis, Ibid. Trin. V, 2, 7: suas plumas, Horat. Ep. I, 3, 18, *alwaar het ook, herhalen, terug halen, zijn kan: bij slot verliest de zin niets:* resp. ab istius furore — me seque repetebat, Cic. Dom. 55 extr.: hinc Dardanus ortus huc repetit, jussisque ingentibus urget Apollo, Virg. Aen. VII, 24, i. e. *de van hier geboortige Dardanus begeert of verlangt ons hier terug; ten zij liever* repetit *tot* Apollo *behoort, wanneer men achter* Dardanus *een* Colon *moet zetten: van hier is* Dardanus *geboortig, en hier vordert of roept ons* Apollo (*door zijn Godspraak*) *terug:* Nec repetita sequi curet Proserpina matrem, Ibid. Georg. I, 39: urbes in antiquum jus, Liv. XXXV, 16: gentem Thessalorum, Ibid.: Salamini (Homerum) repetunt, Cic. Arch. 8, *vorderen terug, d. i. houden hem voor hunnen landsman: dus ook* Lysias est Atticus; quamquam Timaeus eum repetit Syracusas, i. e. dicit Lysiam esse Syracusanum, Cic. Brut. 16, res suas, *het zijne,* Cic. Mur. 2: argentum, Terent. Phorm. IV, 4, 14: pecunias ereptas repetere (*gerichtelijk*), Cic. in Caecil. 5: *van daar* res repetere, *zeide men van de* Fecialen, *wanneer zij, in naam van den Staat, van de vijänden de weggenomen zaken, als beesten enz., of de vergoeding daar van eischten; ja men zegt het ook, wanneer zij* satisfactie *of voldoening vorderen, bij voorb. wegens veröngelijkingen: waarom het, gemeenlijk, voldoening* (satisfactie) *eischen of vorderen, vertaald wordt,* Cic. Sext. 26. Off. I, 11. Liv. I, 22 *en* 32. III, 25. VII, 32. XXI, 10 cet.; *nadien het wel in de oudste tijden, wanneer, bij voorb. beesten weggenomen waren, somtijds eigenlijk van het terugëischen van geroofde zaken verstaan kan worden: van daar* pecuniae repetundae (*voor* repetendae), *en* repetundae *eenvouwig*, scil. pecuniae *of* res, i. e. *het geld* (*of andere dingen, dat weder vergoed moet worden, dat, bij voorb. onrechtvaardig genomen of afgeperst is, bij voorb. aan de onderdanen der Provintiën door den Landvoogd, bij voorb.* lex de pecuniis repetundis, Cic. in Caecil. 5. Cic. Brut. 27: *of* pecuniarum repetundarum, Cic. Cluent. 53: quaestio de pecuniis repetundis, Ibid.: judicium de pecuniis repetundis, Cic. in Caecil. 4: de pecuniis repetundis postulare aliquem, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8. §. 10, *of* de repetundis (scil. pecuniis) postulare, Ibid. §. 6, *of* postulare aliquem repetundis, Tacit. Ann. III, 38, i. e. *aanklagen over* (*onrechtvaardig genomen of afgeperste, en gevolglijk*) *weder te vergoeden gelden:* de repetundis saucius Pilio tradetur, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8. §. 9: repetere ab aliquo rationem de pecuniis repetundis, Cic. Cluent. 37: repetundarum insimulari, Quintil. IV, 2, 15: repetundarum convinci, Sueton. Caes. 43: repetundarum criminibus haerere, Tacit. Ann. IV, 19. *Ook enkel vorderen, eischen, wanneer men recht vordert, bij voorb.* jus suum, Cic. in Caecil. 5: rationem ab aliquo, Cic. Cluent. 37, *zie hier voor. Ook zegt men* poenas repetere ab aliquo, Cic. Rosc. Am. 24. Verr. V, 63, i. e. *straffen, eigenlijk, wraak vorderen.* c) *weder verlangen, of vorderen, d. i. daar tegen verlangen of vorderen, bij voorb.* Terent. Eun. IV, 6, 11, neque repeto pro illa quidquam pretii: *van daar* poenas, *zie hier voor.* d) *enkel vorderen of verlangen, bij voorb.* neque repeto pro ea cet., Terent., *zie terstond hier voor:* jus suum, Cic., *zie hier voor:* poenas, *zie hier voor.* 2) *weder halen, terug halen, bij voorb. uit eene plaats, bij voorb.* me repetistis atque revocastis, Cic. Dom. 57: plumas suas, Horat. Ep. I, 3, 18, *alwaar het ook, weder vorderen, zijn kan, zie boven: dus ook* argentum ab aliquo, Plaut. Bacch. IV, 6, 7: quod datum utendum est, id repetundi copia est, quando velis, Ibid. Trin. V, 2, 7, i. e. *weder halen, of weder* (*terug*) *vorderen; de zin verliest niets: van daar* (a) *Tropisch, iets herhalen, d. i. weder voornemen, weder aanvangen, vernieuwen, bij voorb.* pugnam, Liv. X, 36. XXXVII, 43: viam retro, Liv. IX, 2, i. e. *weder terug gaan: dus ook* eam (viam), qua venisset, repetere, Liv. XXXV, 28: iter, Ovid. Art. III, 747: studia, Cic. Fat. 2: consilia vetera, Cic. Verr. Act. I, 6: auspicia, Liv. VIII, 30: somnum, *weder slapen, bij voorb.* somno repetito, Cic. Att. XIII, 38: opus, Horat. Ep. I, 6, 48. Ovid. Met. III, 151: consuetudinem, Cic. in Caecil. 21: omina, Virg. Aen. II, 178: consilia vetera, Cic. Verr. Act. I, 6 extr.: solita ministeria, Plin. Ep. IX, 33 extr.: solennia, Tacit. Ann. III, 6: quidquid putationis superfuit, repetendum est, Colum. XI, 2, 6, i. e. *wederhalen of ook herhalen, dus ook* quam partem vineae non deputaveris, repetito, Colum. de Arbor. 16: gustavit Alexandri Magni thoracem repetitum e conditorio ejus, Suet. Cal. 52, i. e. *terug gehaald, of enkel gehaald:* haec placuit semel; haec decies repetita placebit, Horat. Art. 365, scil. poësis i. e. *meermaalen gelezen, of* scil. pictura i. e. *meermaalen beschouwd, doch men kan* repetita *enkel, bij herhaling, op vele malen, vertalen,* repetitum Mulciber

ber aevum poscit Erichthonio, Ovid. Met. IX, 422, i. e. *vernieuwde, verjongde, leeftijd:* repetitaque longo vellera mollibat nebulas aequantia tractu, i. e. saepius tractata, Ovid. Met. VI, 20: repetita soliditate i. e. reversa, Pallad. Januar. 13 extr., i. e. *wanneer de aarde weder vast geworden is: van daar wederhalen, herhalen, in het geheugen, d. i. weder overdenken, zich bezinnen, zich herinneren, bij voorb.* rei memoriam, Cic. Dejot. 7: *dus ook* memoriam ex annalibus, Liv. VIII, 18, i. e. *zich uit de Jaarboeken herinneren:* praecepta, Cic. Q. Fr. I, 2, 2: nunc repeto, scil. memoria, Virg. Aen. VII, 123: *dus ook* Plin. Ep. VII, 6 extr. Sueton. Gramm. 4: Cogitanti mihi & memoria vetera repetenti, Cic. Or. I, 1: *of met den mond, of met woorden, d. i. iet nog eens zeggen, schrijven, of doen, bij voorb.* repete, quae coepisti, Cic. Nat. D. I, 71 si repetivero quod dixi, Senec. Benef. VI, 35: praeconem illam vocem repetere jubebant, Flor. II, 7 extr.: aliquid repetere & inculcare, Quintil. I, 1 (2) extr.: Talibus adloquitur, repetens suspiria, dictis, Ovid. Met. XIII, 739, *doch, alwaar het ook enkel, zuchten, kan zijn, eigenlijk, zuchten voortbrengen.* Not. repetitus, a, um, *kan men dikwijls vertalen, weder, op nieuw, bij herhaling, herhaalde keeren, bij voorb.* repetitaque pectora percussit, Ovid. Met. V, 473, i. e. *sloeg ze herhaalde keeren: dus ook* regem repetitum saepius cuspide ad terram adfixit, Liv. IV, 19: multos repetita post Decembres accepit mea Bilbilis, Martial. XII, 18, 7, i. e. *weder: doch, het kan ook zijn, van mij weder bezocht: bij slot is het hetzelfde.* (b) *terug halen, weder halen, d. i. herhalen (ver) uit oude tijden, afleiden, bij voorb.* originem domus primam, Virg. Aen. VII, 371: aliquid alte & a capite, Cic. Leg. I, 6: memoriam religionis paulo altius, Cic. Verr. IV, 47 extr., i. e. *iet ver ophalen:* repetunt ab Erechtheo Codrum, Cic. Tusc. I, 48, *ophalen, d. i. daar van afleiden, een begin daar van maken:* aliquid longius, Cic. Invent. I, 49: fabulas ab ultima antiquitate, Cic. Fin. I, 20: natalem urbis a Palilibus, Cic. Div. II, 47: hujus sententiae gravitas a Platonis auctoritate repetatur, Cic. Tusc. V, 12: *dus ook* initia amicitiae ex parentibus nostris repeterem, Cic. ad Div. VI, 16. (c) *weder bekomen, bij voorb.* spes repetendae libertatis, Liv. III, 49: Pometiorum bello repetitum, Liv. I, 33, i. e. *weder krijgen, weder veroveren.* (d) *herhalen, het geen nagelaten was, bij voorb.* quidquid putationis superfuit, repetendum est, Colum. XI, 2, 6: *dus ook* Colum. de arb. 16, *zie hier voor.* 3) *weder (d. i. op nieuw, of daar tegen, terug) op iet toe, of losgaan, het zij het al of niet vijandlijk geschiede: van daar* a) *terug gaan, terug keeren, met den Accusativus, op de vraag, waar heen? bij voorb.* castra, Liv. XXXI, 21, i. e. *in het leger: dus ook* domum, Ovid. Pont. IV, 4, 41: praesepia, Virg. Ecl. VII, 39: patriam, Ovid. Her. XVIII, 123: Macedoniam, Nep. Eum. 6: *ook* viam, *den weg terug gaan,* Liv., *zie boven; van daar* Bilbilis repetita, Martial. XII, 18, 7, i. e. *weder van mij bezocht: en zonder* Accusativus, *bij voorb.* retro in Africam repetere, Liv. XXV, 27: ad prima vestigia, Grat. Cyneg. 245: ad vada, Virg. in Culice 104: *van daar* febricula repetit, Cels. III, 22, *de koorts komt weder: dus ook* morbi repetunt, Cels. II, 1 ante med.: *dus ook* morbus repetens i. e. rediens, Ibid. IV, 14 in.: *dus ook* vomitum adferre periculum, etiam cum repetit (ille scil. vomitus), Ibid. IV, Sect. 5. b) *weder slaan, bij voorb.* mulam calcibus, Senec. de ira III, 27. c) *weder aantasten, aangrijpen met iet, bij voorb.* aliquem toxico, Sueton. Claud. 44. d) *weder steken, bij voorb.* cuspide, Liv. IV, 19: *de woorden zijn boven aangehaald:* regem repetitum saepius cuspide cet. e) *terug slaan, bij voorb.* bis cavere, bis repetere, *van de vechters,* Quintil. V, 13 extr. §. 54. Not. repetita die i. e. retro atque in praeteritum tracto, *bij voorb.* repetita igitur die promittendum erit, Pandect. XXXIX, 2, 15 post med. §. 31: repetita quidem die cautionem interponi non debuisse, Ibid. XXII, 4, 3, i. e. *terug gezet, terug gedagtekend. Ook kan men* repetitus, a, um, *door* reversus *terug gekeerd, verklaren, bij voorb.* somno repetito, Cic. Att. XIII, 38, *zie boven:* consuetudo majorum repetita, Cic. in Caecil. 26.

REPETUNDAE, arum, *voor* repetendae (*van* repeto) scil. pecuniae *of* res, i. e. *gelden of zaken, die, dewijl zij geroofd of afgeperst zijn, weder vergoed moeten of behoren te worden, zie* Repeto.

REPEXUS, a, um, *zie* Repecto.

REPIGNĔRO, (REPIGNŌRO), are, *het pand inloessen,* Pandect. XIII, 6, 5 *en* Fest.

REPĬGRO, are, *stremmen, terug houden, bij voorb.* impetum, *bij voorb.* bestiarum impetus repigratur, Apul. Met. VIII ante med. p. 208, 19 Elm.: fetum, *bij voorb.* repigrato fetu, *van eene zwangere vrouw, wier zwangerschap door toverij zonder ophouden duurde,* Ibid. I ante med. p. 106, 21 Elm.

REPLAUDO, ĕre, *terug slaan tegen iet, dat het klinkt of kletscht, bij voorb.* frontem, Apul. Met. I ante med. p. 103, 15 Elm.: equestri celeritate quadrupedi cursu solum replaudens, Ibid. VI post med. p. 185, 7 Elm.

REPLECTO, xi, xum, 3. *terug vlechten, van daar, terug buigen, bij voorb. van daar* replexus, a, um, *bij voorb.* cauda replexa, Plin. H. N. XX, 1 extr.

REPLĒO, ēvi, ētum, 2. 1) *eigenlijk, weder vullen, bij voorb.* domos exhaustas, Cic. Provinc. 2: scrobes terra, Virg. Georg. II, 235: *van daar vervullen, geheel maken, weder voltallig of volledig maken, bij voorb.* exercitum, Liv. XXIV, 42: repletur ex lege, quod sententiae judicis deest, Pandect. XLII, 1, 4 extr.: annus erat, decimum cum luna repleverat orbem, Ovid. Fast. III, 121: vulnera, i. e. *met vleesch weder aanvullen,* Plin. H. N. XXXIV, 15 extr.: alopecias, Ibid. XX, 23 extr.: pretium redemtionis, Pandect. XL, 1, 4 post med.: summa repletur i. e. completur, Manil. II, 719: gracilitas paulatim repleta, Sueton. Cal. 3: quod voci deerat plangore replebam, Ovid. Her. X, 37: *van daar weder herstellen, verkwikken, bij voorb.* vires & pectora, Stat. Theb. IV, 761: exercitum frumento & pecore, Caes. B. G. VII, 66, *alwaar het ook verzadigen kan zijn.* 2) *volmaken, vullen, vervullen, wanneer ook somtijds, verzadigen, past, bij voorb.* corpora carne, Ovid. Met. XII, 156: exercitum frumento & pecore, Caes., *zie hier voor:* se cibo, Petron. 96 *en* 111: se esca, Phaedr. II, 4, 19: lagenam vino, Martial. VII, 19, 19: sinum floribus, Ovid. Fast. IV, 432, *en Tropisch, bij voorb.* animos oculosque spectaculis, Vellej. II, 100: patriam incredibili laetitia, Ibid. 101: urbem replere i. e. exornare, Stat. Sylv. III, 1, 92: repleri scientia juris, Cic. Or. I, 42: *van daar* repletus, a, um, *vol, opgevuld, eigenlijk en Tropisch, bij voorb.* templis repletis, Cic. Manil. 14, i. e. *vol menschen:* mare repletum ratibus, Senec. Agam. 1006: cauda pavonis larga luce repleta, Lucret. II, 80: insula repleta sylvis, Plin. H. N. XII, 10: eruditione varia, Suet. Aug. 89: voluptatibus, Petron. 30: vita, i. e. *die lang genoeg geleefd heeft,* Lucan. III, 242: serpens repletus (*vol spijs*), Sil. VI, 160: *van daar* a) *zwanger maken, bevruchten, bij voorb.* virgo repleta a deo, Justin. XIII, 7: equas, Pallad. Mart. 13. b) *ophopen, bij voorb.* aquas sursus replent, Lucret. VI, 718, i. e. *stulven op.* Not. replesti *voor* replevisti, Stat. Sylv. III, 1, 92: replerat *voor* repleverat, Lucret. VI, 1270.

REPLETUS, a, um, *zie* Repleo.

REPLEXUS, a, um, *zie* Replecto.

REPLĬCATĬO, onis, f. *terugvouwing, terugwenteling, bij voorb.* mundi, Cic. Nat. D. I, 13: *van daar de* Repliek *bij de Rechtsgeleerden, d. i. gerichtelijk antwoord op eene* exceptie, Pandect. XXVI, 10, 7. XLIV, 2, 24.

REPLĬCO, cui *en* cavi, catum, care, 1) *terug vouwen, terug rollen, terug wentelen: van daar* a) *van een boek, openslaan, dewijl de Ouden de boeken terug moesten rollen, als zij ze, naar onze wijze van spreken, wilden openslaan: van daar* ne replices memoriam annalium, Cic. Sull. 9, i. e. *opslaat:* memoriam temporum, Cic. Leg. III, 14, i. e. *op of open slaan, met de handen of met het hoofd, d. i. herhalen, overdenken.* b) temporis primum quidque replicantis, Cic. Div. I, 56, i. e. *die telkens als 't ware, terug rolt, d. i. naar de rei af laat vervuld worden.* 2) *terug buigen, bij voorb.* laminas, Cato R. R. 21: surculos ad vitis caput, Cato R. R. 41: pedes, Plin. H. N. VIII, 45 post med.: labra, Quintil. XI, 3 ante med. §. 81: bitumen pilos replicat, Plin. H. N. XXXV, 15 ante med.: resina palpebras replicat, Ibid. XXIV, 6 extr.: replicantur corpora morbo, Seren. Samm. cap. 54 v. 986: radii solis replicantur, Senec. Nat. Quaest. II, 10: ab omni laevitate acies radios suos replicat, Ibid. I, 3 med.: *dus ook* replicatus, a, um, *bij voorb.* cervix, Plin. H. N. XXXIV, 8 post med.: jecinora victimarum, Ibid. XI, 37. Sect. 73. 3) *terug trekken, bij voorb.* vestigium suum, Apul. Met. IV med. p. 151, 15 Elm., i. e. *terug gaan.* 4) *overdenken, bij voorb.* Haec identidem mecum replicans, Apul. Met. III in. *Doch, het kan ook zijn, herhalen,* scil. in *gedachten; doch, het eerste is beter.* 5) replicaren, *eene* Repliek *maken bij de Rechtsgeleerden,* Pandect. II, 14, 35 extr. Not. replictus, a, um, *voor* replicatus, *bij voorb.* replictae tunicae bulborum, Stat. Sylv. IV, 9, 29.

REPLUMBO, are, *iet, dat met lood saamgesteld is, van dit lood berooven, gevolglijk (om zoo te spreken) ontloden, bij voorb.* argentum, Senec. Nat. Quaest. IV, 2 post med. Pandect. XXXIV, 2 leg. 19: cf. leg. 32.

REPLŬO, ĕre, *weder of terug regenen, of afregenen, bij voorb.* coelo repluunt (siphones) *heeft de Redenaar* Mula *gezegd, volgends het bericht van* Seneca, Con-

Controv. V praef. med., *alwaar hij deze uitdrukking voor onverdraaglijk houdt.*

REPO, pſi, ptum, 3. 1) *kruipen, waar voor ook ſomtijds past, ſluipen, bij voorb. van beesten en menſchen, bij voorb.* cochleas repentes, Salluſt. Jug. 93 (98): formica, Plin. H. N. XXXVII, 11: muraenae in ſicco quoque repunt, Ibid. IX, 20: millepeda multis pedibus arcuatis repens, Ibid. XXIX. 6 poſt med.: forte per anguſtam tenuis nitedula rimam repſerat in cumeram frumenti, Horat. Ep. I, 7, 30: elephas pedibus confoſſus repſit genibus in catervas, Plin. H. N. VIII, 7: Pyrrho regi, quo die periit, praeciſa hoſtium capita repſiſſe, Ibid. XI, 37. Sect. 77: qua unus homo vix poterat repere, Nep. Hann. 3: Verna cum repſiſſet ſupra altitudinem faſtigii. Plin. H. N. XXII, 17: *van kinderen, bij voorb.* qui in purpuris repet, Quintil. I, 2 (3): cf. Stat. Theb. IX. 427: *ook van reizenden, bij voorb.* Millia tum pranſi tria repimus, *misſchien, als 't langzaam gaat*, Horat. Sat. I, 5, 25. *van gewasſen, bij voorb.* cucurbitae humi repunt, Plin. H. N. XIX, 5: olus ſylveſtre in terra repens, Ibid. XXII, 22 med.: ſpatium radicibus (arborum), qua repant, lapides praebent. Colum. de arbor. 4 extr.: paucas viti gemmas relinquito, ne ante, quam invaluerit, in altitudinem repat, Ibid. 16 extr. *Ook van vaartuigen, bij voorb.* aequore in alto ratibus repentibus, Pacuv. ap. Varr. L. L. VI, 2 extr.: *van houten beweegbare torens*, Lucan. III, 458: *Tropisch, van laagen ſtijl, bij voorb.* ſermones repentes per humum, Horat. Ep. II, 1, 250. 2) *ſluipen, d. i. langzaam, of ongemerkt gaan, bij voorb. van langzaam vlietend water, bij voorb.* aqua, quae pigro lapſu repit, Colum. I, 5: *van kraanvogels, bij voorb.* perque fabam repunt & mollia crura reponunt, Enn. ap. Serv. ad Virg. Georg. III, 76: *dus ook van hun, die langzaam reizen*, Horat., *zie hier voor. Ook kan men het dikwijls ſluipen, in plaats van kruipen (zie n. 1.) vertalen: waarom het één en ander uit n. 1 hier toe kan gebracht worden.*

REPONO, ſui, ſitum, 3. I) *terug leggen. ſtellen, zetten, rugwaards of achter zich leggen, ſtellen, zetten, bij voorb.* grues in tergo praevolantium capita reponunt, Cic. Nat. D. II, 49: cervicem, Quintil. IV, 2, 39: digitum oblique, Ibid. XI, 3, 99, *doch, alwaar het ook enkel leggen kan zijn, ſchuins leggen:* oſſa in ſuas ſedes, Celſ. VIII, 10 Sect. 10 poſt med.: *van daar* 1) *iet terug leggen: van daar bewaaren, wegleggen, bij voorb.* jus civile in penetralibus pontificum, Liv. IX, 46: pecuniam in theſauris, Liv. XXIX, 18: *dus ook* pecuniam ſtatim reponi debere, Liv. XXXI, 9: fructus, Cic. Nat. D. II, 62: vinum repoſtum *voor* repoſitum, Horat. Epod. IX, 1: arma repoſita, Caeſ. B. C. II, 14: theſaurus repoſitus, Quintil. II, 7, 4: *dus ook* facultas quaſi repoſita, Ibid. VIII prol. 29: alimenta in hyemem, Ibid. II, 26: poma in vetuſtatem, Colum. XII, 11: formicae farris acervum populant, tectoque reponunt, Virg. Aen. IV, 402: ſcripta in aliquod tempus, Quintil. X, 4: res ſuis locis, Ibid. XI, 2, 23: aliquid ſcriptis, Ibid. §. 9: odium, Tacit. Agric. 36, i. e. *wegleggen, voor 's hands verbergen: dus ook misſchien* Catullo & Lucullo alibi (i. e. in alio libro) reponemus, Cic. Att. XIII, 12, i. e. *ik wil hun elders een plaatsjen (om te ſpreken) wegleggen*, ſcil. *waar zij ſprekende zullen ingevoerd worden; doch, het kan ook heeten, wedergeven*, ſcil. *hunne rollen; indien* Cicero *hun ergens rollen om te ſpreken, te voren gegeven, en dan weder ontnomen hadt. Ook kan het heeten, daar tegen geven, zie beneden:* membra (mortui) toro, Virg. Aen. VI, 220, i. e. *leggen hem op de baar, of op het doodbed, alwaar het ook enkel leggen is: van daar Tropisch*, ſenſibus haec imis reponas, Virg. Ecl. III, 54, i. e. *merk het wel op, eigenlijk, leg het in uwe ziel op: dus ook misſchien* fabula ſpectata reponi, Horat. Art. 190, ſcil. in mente, i. e. *opgemerkt worden; doch, het kan ook heeten, weder opgevoerd, weder op het Theater gebracht worden: dus ook* an poteris ſiccis mea fata (i. e. mortem) reponere ocellis, Prop. I, 17, 11, i. e. *kunt gij met droge oogen aan mijn dood denken, ten zij het is, mij ter aarde beſtellen*, ſcil. tumulo *of ook* toro, i. e. *op de baar leggen: van daar begraven: ter aarde beſtellen, bij voorb.* tellure repoſtos, Virg. Aen. VI, 655: An poteris ſiccis mea fata reponere ocellis? Prop. I, 17, 11. i. e. *mij dooden, mijn lijk, wanneer* fata mea *dichterlijk voor* me mortuum *ſtaat, zie hier voor.* 2) *terug leggen, wegleggen, aan een' kant leggen, afleggen, nederzetten, bij voorb.* telas calathosque, Ovid. Met. IV, 10: caeſtus artemque, Virg. Aen. V, 484, i. e. *wegleggen, opgeven, aan eene zijde ſtellen:* remum in caſteria, Plaut. Aſin. III, 1, 16: ſcriptum in aliquod tempus, Quintil., *zie hier voor:* vinum repoſitum, Horat., *zie hier voor:* arma repoſita, Caeſ. *zie hier voor:* feretro repoſto (*voor* repoſito), Virg. Aen. XI, 149, i. e. *nedergezet:* onus, Catull. XXXI, 8: brachia, Val. Fl. IV, 279, i. e. *nederlaten, laten zakken:* faciemque deae veſtemque reponit, Virg. Aen. V, 619, i. e. deponit; *anders wordt* deponere *en* reponere *onderſcheiden, bij voorb.* deponet arma (i. e. *voor altijd*)? an reponet (i. e. *voor een' tijd lang*)? Quintil. Decl. III, 9: *van daar* iram, Manil. II, 619: fugam, Stat. Theb. VI, 591, i. e. *afſlaten, aan eene zijde ſtellen.* 3) *verwijderen, bij voorb.* falcem arbuſta reponunt, Virg. Georg. II, 415, i. e. *maken het ſnoeimes onnodig: van daar* terrae repoſitae, Virg. Aen. III, 364, i. e. *verre, afgelegene: dus ook* gentes penitus repoſtas (*voor* repoſitas,) Ibid. VI, 59: convalles lacunoſae, cavaeque nimium ſpinetis aggeratae & quaquaverſus repoſitae, Apul. Met. IV ante med. p. 145, 6. Elmenh. 4) *terug werpen of buigen, bij voorb. van gaan, bij voorb.* mollia crura reponit, Virg. Georg. III, 76, *werpt de beweegbare ſchenkels terug: dus ook van de kraanvogels* mollia crura reponunt, Enn. ap. Serv. ad Virg. loc. cit.; *doch zie n.* V. II) *weder op nieuw heenzetten, leggen of ſtellen, weder terug op zijne voorgaande plaats leggen of zetten, bij voorb.* lapidem quemque ſuo loco, Cic. Verr. I, 56 in.: columnas, Ibid.: vina menſis, Virg. Aen. VII, 134: humum, Virg. Georg. II, 230; oſſa in ſuas ſedes, Celſ. VIII, 10 Sect. 10: femur, Ibid. VIII, 20, i. e. *inzetten:* quidque ſuo loco, Colum. XII, 3 ante med.: pecuniam in theſauros, Liv. XXIX, 18, *of* theſauris, Ibid. 19, *of* in theſauris, Ibid. 21: reponet ſe in cubitum, Horat. Sat. II, 4, 39, *zal weder op den elleboog leunen, d. i. weder beginnen te eten: ook* inſigne regium repoſuit, Cic. Sext. 27, *zette hem de Diadeem weder op; doch, het kan ook heeten, gaf ze hem weder, bij ſlot verliest de zin niets: van daar* in memoriam reponi, *zich weder bezinnen, zich herinneren*, Quintil. XI, 2, 19: *van daar, weder opzetten, bij voorb. ſpijzen, bij voorb.* coenam i. e. cibos, Martial. II, 37, 10: cibi frigidi & repoſiti, Quintil. II, 4, 29: *verders* togam (*die afgevallen is*), Quintil. VI, 3, 54. XI, 3, 149, i. e. *ze weder opnemen, dat zij gevolglijk weder ordenlijk aan het ligchaam zit: van daar* 1) *wegleggen, bewaren, zie hier voor.* 2) *weder in den vorigen ſtand ſtellen, weder herſtellen, repareeren, bij voorb* robora ambeſa, Virg. Aen. V, 752: pontes ruptos, Tacit. Ann. I, 63: molem, Sil. I, 558: fora, Tacit. Hiſt. III, 34: capillum, Quintil. VIII prooem. 22: repoſitum in priſtinum decorem puerum gaudebam, Petron. 110: aliquem in ſceptra, Virg. Aen. I, 253 (257), *of* ſolio, Val. Fl. VI, 744, i. e. *in de koninglijke waardigheid: van daar Tropisch*, tempora ceſſata, Sil. V, 533, i. e. compenſare, *weder inbrengen: van daar* a) pontum & turbata litora, Val. Flacc. I, 652, *weder in zijn vorigen ſtaat brengen, d. i. bedaren.* (b) *weder inzetten, bij voorb.* reges, Sil. X, 487: aliquem in ſceptra, Virg., *of* ſolio, Val. Fl., *zie hier voor.* 3) *weder voortbrengen, vernieuwen, herhalen, bij voorb.* Achillem, Horat. Art. 120: *dus ook* fabulam, Ibid. 190. *doch het kan hier ook zijn wegleggen, bewaren, zie* I, 1: neu dicta repone paterna, Perſ. VI, 66. (4) *weder ter hand ſtellen, wedergeven, bij voorb.* nummos, Plaut. Perſ. I, 1, 37: donata, Horat. Epiſt. I, 7, 39: rantum ros reponet, Virg. Georg. II, 202: Ex debito quosdam nihil repoſuiſſe, Plin. Epiſt. VIII, 2: inſigne regium, Cic. Sext. 27, *zie boven:* Quid cuique debeam, ſcio; aliis poſt longam diem repono, aliis in anteceſſum, Senec. Benef. IV, 32 extr.: *dus ook* Catulo & Lucullo alibi reponemus, Cic. Att. XIII, 12. *doch, het kan ook heeten, wegleggen, zie* I, 1: *ook daar tegen geven, zie het volgende.* III.) *er tegen zetten, leggen of ſtellen, het één tegen het ander, of in plaats van het ander, bij voorb.* te meas epiſtolas delere, ut reponas tuas, Cic. ad Div. VII, 18, i. e. *de uwe daar voor ſtelt:* praeclarum diem illis repoſuiſti, Cic. Verr. II, 21, i. e. *hebt eenen heerlijken dag, weder in hunne plaats geſteld:* verbum aliud, Quintil. XI, 2 extr.: ſubmovenda pedamenta, eorumque in vicem idonea reponenda, Colum. IV, 26: qui ſe in ejus locum reponi pateretur, Brut. in Ep. Cic. ad Brut. 16 ante med. Not. *In ſommigen van deze plaatzen kan het ook enkel, zetten, zijn, en gevolglijk voor* ponere *ſtaan: van daar* (a) *beäntwoorden, er tegen antwoorden of aanhalen, bejegenen, er tegen verzetten, bij voorb.* ne tibi ego idem reponam, Cic. ad Div. I, 9 poſt med. §. 51; Semper ego auditor tantum? nunquamne reponam? Juvenal. I, 1. (b) *bejegenen, er tegen bewijzen, vergelden, bij voorb.* injuriam, Senec. de ira II, 28: ſcelus, Senec. Thyeſt. 1052. IV) *zetten, ſtellen, leggen, gevolglijk voor* ponere, *bij voorb.* ligna ſuper foco, Horat. Od. I, 9, 5: membra (mortui) toro, *op de baar enz.*, Virg. Aen. VI, 220, *zie hier voor:* aliquem in oſtro, Val. Fl. III, 339: pias animas laetis ſedibus, Horat. Od. I, 10, 17: nidum ante fores — Hypertonis aede reponit, Ovid. Met. XV, 407: uvas in vaſa nova ſicco loco, Colum. XII, 16: mergus abſcinditur reponiturque altius in terram, Plin. H. N. XVII, 23 poſt med.: ſacra repoſita in capitibus ſuſtinebant, Cic. Verr. IV,

IV, 3: *literas in gremio*, Liv. XXVI, 15: sidera in numero deorum, Cic. Nat. D. II, 21: *alus ook* reponere in deos, Ibid. I, 15, *onder de Goden stellen:* aliquem in suis, Anton. in Cic. Ep. ad Att. X post Ep. 8, i. e. *onder de zijnen tellen:* in aliqua re vigiliam, somnum, Plin. Ep. I, 3, i. e. *daarop besteden:* rem in artis loco, Cic. Or. II, 48, *voor eene kunst houden:* cur non hic in eadem causa reponatur, Cic. Att. X, 7, i. e. *niet dezelfde rechtvaardige zaak, niet hetzelfde recht, zoude hebben, alwaar* Ernesti *zonder noodzake* ponatur *heeft laten drukken: van daar Tropisch, zetten, stellen, of laten berusten, bij voorb.* spem omnem in virtute, Caes. B. C. II, 4: nihil spei in caritate civium, Liv. I, 49: fiduciam in re, Plin. Ep. III, 9: causam totam in judicum humanitate, Cic. Sull. 33: plus in eo, ne decipi posset, quam in fide Siculorum reponeret, Liv. XXIV, 37: in te animos, sed & omnia nostra repono, Val. Fl. V, 391: *van daar* repositum esse in re cet., *ergens op berusten, bij voorb.* in te repositam esse remp., Cic. ad Div. IX, 14 extr.: In illorum armis dextrisque suam salutem ac dignitatem repositam esse, Liv. XXVII, 45. Not. *Ook kan het bovenstaande, bewaren, dikwijls enkel zetten, leggen, zijn.* V) *heen en weder zetten, of hier en daar zetten, bij voorb. de voeten bij het gaan, bij voorb.* mollia crura reponit, Virg. Georg. III, 76: mollia crura reponunt (grues), Enn. ap. Serv. Virg. loc. cit. *Doch, het kan ook enkel heeten, terug werpen, of buigen, of zetten: dewijl dit alles bij het stappen of gaan geschiedt.* Not. 1) reposivi *voor* reposui, Plaut. Asin. III, 1, 16. 2) repostus, a, um, *voor* repositus, a, um, *staat dikwijls bij de Dichters, bij voorb.* Horat. Epod. IX, 1. Virg. Aen. VI, 59 *en* 655. XI, 149 cet.

REPORRIGO (exi, ectum), 3. *weder toereiken, bij voorb.* phialam, Petron. 51; *komt misschien niet weder voor.*

REPORTO, avi, atum, are, *terug dragen of brengen, bij voorb.* infantem, Quintil. VI, 1, 39: amphoras argento plenas domum, C. Gracch. ap. Gell. XV, 12 extr.: lapidemque revertens — urbe reportat, Virg. Georg. I, 275: qua victrix redit illa pedemque reportat, Ibid. Aen. XI, 764, *alwaar een* Pleonasmus *is:* spem domum, Horat. Carm. saec. 73: non reducti sumus in patriam, sicut nonnulli — cives, sed equis insignibus & curru aurato reportati, Cic. red. Sen. 11: legiones, Liv. XXXVIII, 42: exercitum, Ib. 50. Caes. B. G. V, 23: legiones classe, Tacit. Ann. I, 63: quos variae viae reportant, Catull. XLVI, 11: exercitum Britannia, Cic. Att. IV, 17 extr.: reportare (milites) navibus, Caes. B. G. IV, 29: *van daar* se reportare, Auct. B. Hisp. 40, i. e. *terugkeeren: dus ook* ad hospitium ac dehinc cubiculo (*voor* in cubiculum) me reporto, Apul. Met. I extr. v. 5: *van daar Tropisch,* 1) *terug brengen, d. i. bijbrengen, bij voorb.* tristia dicta, Virg. Aen. II, 115: mandata mea cum multis lacrymis, Prop. III, 7 (5), 37: reportat ad socerum haud mollia, Apul. in Apol. p. 323, 29: *ook herhalen, bij voorb.* ingeminat (Echo) voces, auditaque verba reportat, Ovid. Met. III, 3¿6. *Van daar in 't gemeen, aanbrengen, berichten, bij voorb.* fama reportat, advenisse viros, Virg. Aen. VII, 167: *dus ook* ut fama iidem (i. e. certum nuntium) missique reportant exploratores, Ibid. XI, 511. 2) *van daar dragen, d. i.* *bekomen, verkrijgen, wanneer men het mede naar huis neemt, bij voorb. roem, buit, triumf enz., bij voorb.* a rege insignia victoriae, non victoriam, Cic. Manil. 3: laudem ex hostibus, Cic. Leg. III, 8: spolia opima de rege, Flor. I, 1: gloriam ex proconsulatu, Plin. Ep. III, 7: triumphum, Plin. H. N. praef. extr.: curiositatis improsperae sinistrum praemium reportasti, Apul. Met. XI med. p. 264, 1 Elm.

REPOSCO (poposci), 3. 1) *weder of terug begeeren: het zij het bij wijze van verzoek, geschiede, of driftig: waarvan het ook vertaald wordt, iet voor zich weder (terug) verzoeken, weder (terug) vorderen, bij voorb.* aliquem, Terent. Ad. II, 1, 51: Catilinam a me reposcebat, Cic. red. Sen. 4: cui talentum mutuum dedi, reposcam, Plaut. Trin. III, 2, 20: responsa, Virg. Aen. XI, 240: quandocunque vitam mea fata reposcent, Prop. II, 1, 71 (81): amissam virtutem, Ovid. Met. XIII, 235. *Ook met eenen dubbelen* Accusativus, *des persoons en der zake,* aliquem aliquid, *voor* aliquid ab aliquo, *bij voorb.* aurum te reposco, Plaut. Aul. IV, 10, 33: ut eum simulacrum reposcerent, Cic. Verr. IV, 51: Parthos signa, Virg. Aen. VII, 606. 2) *verlangen, vorderen, wanneer men iet behoorlijks of schuldigs, verdienste, vordert, bij voorb.* rationem *rekenschap vorderen, bij voorb.* vitae ab aliquo, Cic. in Caecil. 9. Cic. Verr. III, 11 *ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* vos rationem reposcitis, quid cet., Liv. XXXI, 37: hi sapient & abs te — rationem reposcent, Caes. B. G. V, 30: *van daar* poenas *straffe vorderen,* Virg. Aen. VI, 530: *ook straffen, bij voorb.* ab aliquo, Catull. L, 20: aliquem ad poenas, Virg. Aen. II, 139; *doch, het kan hier overål voor* poscere *staan. Ook in 't gemeen vorderen, eischen, verlangen, bij voorb.* aliquem ad poenam, Virg. Aen. II, 139: poenas ab aliquo, *zie hier voor:* rationem, *zie hier voor:* aeternas aures, Lucret. VI, 920: foedus flammis reposcite, i. e. *vordert het geen besloten is*, Virg., *zie hier voor:* regem promissa, Val. Fl. VII, 650: pacta, Stat. Theb. XI, 5¿0: responsa, Virg., *zie hier voor.* 3) *weder of daar tegen vorderen, bij voorb.* vicem, i. e. *vergelding*, Martial. VIII, 38, 4: gratiam, Plin. Ep. I, 13 extr.: libellus, cujus pretium reposceris i. e. cujus pretium a te reposcitur, Ibid. VII, 12 extr.: responsa, Virg., *zie hier voor:* poenas, Virg.: aliquem ad poenas, Virg., *zie hier voor.*

REPOSITOR *of* REPOSTOR, oris, m. *wederhersteller, bij voorb.* templorum, Ovid. Fast. II, 63.

REPŌSĬTŌRĬUS, a, um, *daartoe dienstig, dat er iet op gezet kan worden: van daar* repositorium, Substantive, scil. vas, instrumentum cet., i. e. *het geen, waar iet op gezet wordt, zoo als, bij voorb. ons theeblaadjen: van daar het geen, waar op het eten bij de maaltijd gezet wordt, bij voorb.* vasa & mensas repositoriis imponimus & ad sustinenda opsonia interradimus latera, Plin. H. N. XXXIII, 11 in.: repositoriis argentum addi sua memoria coeptum Fenestella dicit, Ibid. post med.: bibente conviva mensam vel repositorium tolli, inauspicatissimum judicatur, Ibid. XXVIII, 2: vasa, quibus esculentum additur, sudorem repositoriis linquentia, Ib. XVIII, 35 extr.

REPOSĬTUS *of* REPOSTUS, a, um, *zie* Repono.

REPOSTOR *voor* repositor, *zie* Repositor.

REPOSTUS, *zie* Repositus.

REPOTĀTĬO, onis, f. *het wederdrinken, nog éens drinken*, Varr. L. L. V, 8 extr.

REPOTĬA, orum, n. *van* re *en* poto: 1) *het herhaalde drinken of zuipen, bij voorb. bij of na een gastmaal, bij voorb.* hic ad convivii repotia & vespertinus comissator adventat, Apul. de mundo post med. p. 74, 19 Elm.: dico Crassum ebrium stertere, aut secundo lavacro, ad repotia coenae obeunda, vinolentum sudorem in balneo desudare, Ibid. Apoleg. post med. p. 312, 30 Elm., *ten zij men het natering, die bijzonder in drinken bestaat, wil vertalen: van daar een napartij, bij voorb. na eene bruiloft, bij voorb.* ille repotia, natales, aliosque dierum festos celebret, Horat. Sat. II, 2, 60: natalis si forte fuit — aut sacra repotia patrum, Auson. Ep. IX, 50: nuptiis autem & repotiis sestert. mille, Gell. II, 24 extr. *In deze drie plaatzen verstaat men eene nabruiloft, die naamlijk daags na de bruiloft in het huis van den jonggetrouwden man moest gegeven worden. Daartoe geeft* Festus *gelegenheid, die zegt:* Repotia sunt, cum postridie nuptias apud novum maritum coenatur, quia quasi reficitur potatio. *Anders kon* repotia *gevoeglijk zijn, dat bij ons een kransjen heet, wanneer een avond eten bij de rei af gegeven wordt: dan zouden ook de plaatzen van* Apulejus *mede hiertoe kunnen gebracht worden.* Festus *haalt ook eene plaats uit* Pacuvius *aan, te weten:* abeo depulsum mamma paedagogandum adcipit apportalis liber, *alwaar* apportalis *zeker niet past.* Scaliger *leert:* ab eo depulsum — — adcipit repotialis liber. 2) *een kransjen, Tractement, bij de rei af, zie n.* 1.

REPOTĬĀLIS, e, *bij voorb.* liber, Pacuv. ap. Fest. *Zoo verbetert* Scaliger *ten minsten, zie* Repotia; *maar wat het heeten zal, weet men niet.*

REPRAESENTĀTĬO, onis, f. *de wedervertegenwoordiging of (dewijl re dikwijls overtollig staat), de vertegenwoordiging van eene zaak of persoon, dat is, wanneer men iet tegenwoordig maakt, d. i. maakt, dat iemand iet met zijne eigene oogen ziet enz.: van daar* 1) *de voor oogen stelling, afbeelding, voorstelling, bij voorb.* plus est evidentia, vel, ut alii dicunt, repraesentatio, quam perspicuitas, Quintil. VIII, 3 post med. §. 61, i. e. *afbeelding:* cujus imago nulla repraesentatione exprimi possit alia, Plin. H. N. IX, 6, i. e. *afbeelding, voorstelling: zoo zegt* Gellius X, 3 med. M. Cicero (Verr. V, 62) praeclare cum diutina repraesentatione non caesus est, sed caedebatur, inquit, virgis in medio foro Messanae civis Rom. cet.: *van daar Tropisch,* Paulus felicissimi patris repraesentatio, Val. Max. V, 10, 2, i. e. *beeld, schets, monster, voorbeeld.* 2) *de prompte betaling, bij voorb.* de repraesentatione videbis, Cic. ad Div. XVI, 24, *en meermalen, bij voorb.* Cic. Att. XII, 31. XIII, 29 extr.: *ook in 't gemeen elke verrichting, overgeving, die terstond geschiedt, bij voorb.* fideicommissi, Pandect. XXXV, 1, 36.

REPRAESENTO, avi, atum, are, 1) *weder tegenwoordig maken, weder herstellen, vernieuwen, bij voorb.* memoriam consulatus, Cic. Sext. 11: libertatem morte repraesentare, Cic. Phil. II, 46, i. e. *weder herstellen:* saporem olivarum, Colum. XII, 47 post med.: memoriae vis repraesentat aliquid, Quintil. XI, 2 in.: ima-

gi-

gines rerum animo, Ibid. VI, 2, 29, i. e. *zich voorſtellen*: aliquem (abſentem) ſibi, Plin. Ep. IX, 28, i. e. *zich voorſtellen*: *van daar* a) *weder opzeggen*, *bij voorb.* volumina, Plin. H. N. VII, 24. b) *afbeelden*, *uitdrukken*, *bij voorb.* veritatem, Plin. H. N. XXXV, 10. *van eenen Schilder*: Alcibiadem, Plin. H. N. XXXIV, 8, i. e. *afbeelden*: *dus ook van Redenaren*, Val. Max. II, 7, 6: adfectus, Quintil. XI, 3, 156: adfectum patris, Plin. Ep. IV, 19: imaginem ſceleris (*door woorden*), Quintil. VI, 1, 31: virtutes alicujus, Apul. Flor. 2 p. 347, 38. *Van daar* c) *afbeelden*, *uitdrukken*, *voorſtellen*, *nabootzen*, *bij voorb.* gemma ceraſum repraeſentat, Plin. H. N. XXXVII, 10: gemma (Encardia) cordis ſpeciem repraeſentat, Ibid. ante med., *en terſtond* Enorchis teſtium effigiem repraeſentat: virtutem repraeſentet moresque Catonis? Horat. Epiſt. I, 19, 12: *van daar Tropisch*, *voorſtellen*, *bij voorb.* vicem rei, *voorſtellen*, *vertegenwoordigen*, *d. i. in plaats van eene zaak zijn*, *denzelfden dienst doen*, *als enz.*, *bij voorb.* butyrum olei vicem repraeſentat, Plin. H. N. XXVIII, 10. 2) *tegenwoordig maken*, *vertegenwoordigen*, *alwaar dus re niets heet*, *bij voorb.* ſe repraeſentare, Colum. I, 8, 11. XI, 1, 26, i. e. *zich tegenwoordig toonen*, *tegenwoordig zijn*: *dus ook* Pandect. XLVIII, 5, 15 ante med.: *van daar* a) *daarſtellen*, *bij voorb.* aliquem judicio, *bij voorb.* ne repraeſentatus eſt judicio, Apulej. Met. X ante med. p. 243, 5, i. e. *zich daarſtelde*, *verſcheen*: *dus ook* ſe repraeſentare *zich daarſtellen*, *toonen*, *verſchijnen*, *tegenwoordig zijn*, Pandect. *en* Colum., *zie hier voor.* b) *zichtbaar maken*, *daarſtellen*, *voor oogen ſtellen*, *bij voorb.* minas iraſque coeleſtes, Liv. II, 36 extr.: iram Dei, Liv. VIII, 6: *hierzoo kan men ook het één en ander uit het voorgaande brengen*, *bij voorb.* adfectus, Quintil. *en* Plin.: imaginem ſceleris, Quintil. c) *iet terſtond doen*, *maken*, *brengen*, *voltrekken*, *zeggen*, *geven*, *gevolgelijk niet uitſtellen*, *verhaasten*, *bij voorb.* ſe, quod in longiorem diem collaturus (*uitſtellen*) eſſet, repraeſentaturum, Caeſ. B. G. I, 40, i. e. *terſtond doen*: libertatem, Pandect. XL, 5, 41 poſt med., i. e. *de vrijheid terſtond geven*: petis, ut id, quod in diem ſuum dixeram debere differri, repraeſentem, Senec. Ep. 95 in.: ut aeſtimet, quae repraeſentanda, quae differenda ſint, Frontin. aquaed. 119: judicia, *bij voorb.* judicia repraeſentata, Quintil. X, 7, 2, i. e. *terſtond*, *op ſtaande voet*, *ingeſtelde gerichten*, *waartoe de Redenaar*, *dewijl hij er niets van wist*, *zich niet kon voorbereiden*: *dus ook* ſi, quae pollicerectur, repraeſentaturus eſſet, Hirt. Alex. 70: medicinam, Cic. ad Div. V, 16 extr., i. e. *terſtond bezorgen*, *of gebruiken*, *aanwenden*. *Men kan het ook hier in Cicero vertalen*, *vooraf gebruiken*, *dewijl het geen wij terſtond doen*, *met opzicht tot eene latere zaak*, *vooraf of bij voorraad geſchiedt*; *doch*, *het is niet eens nodig*: fons conceptus repraeſentat, Plin. H. N. XXXI, 2, i. e. *bezorgt terſtond de zwangerheid*: improbitatem, Cic. Att. XVI, 2 med., i. e. *terſtond*, *zonder uitſtel*, *voltrekken*, *uitvoeren*, *verhaasten*: poenam, Sueton. Claud. 34. Phaedr. III, 10, 32, i. e. *terſtond ſtraffen*, *de ſtraffe niet uitſtellen*: *dus ook* ſupplicia, Curt. X, 1: verbera, plagas, vulnera, necem, Sueton. Vitell. 10, i. e. *terſtond ſlaan*, *verwonden*, *dooden*: diem, i. e. *den dag laten verſchijnen*, *bij voorb.* dies promiſſorum adeſt, quem etiam repraeſentabo, ſi adveneris, Cic. ad Div. XVI, 14, i. e. *ik wil terſtond mijne belofte houden*; *gemakkelijker zou zijn* quae, ſcil. promiſſa, *voor* quem: *bijzonder van betalingen*, *terſtond*, *zonder uitſtel*, *betalen*, *gevolglijk prompt betalen*, *bij voorb.* dum a Faberio repraeſentabimus, Cic. Att. XII, 25: jactura facienda in repraeſentando, Ibid. 29: cf. Ibid. 31: ſummam repraeſentari juſſit, Sueton. Aug. 101, i. e. *de ſom terſtond* (*na zijn dood*) *laten betalen*: mercedem alicui, Sueton. Claud. 18: fideicommiſſum, Pandect. XXXV, 1, 36, i. e. ſtatim tradere, ſtatim dare: *van daar* pecunia repraeſentata, Ibid. II, 15, 8.

REPRĔHENDO, di, ſum, 3. *van* re *en* prehendo, *eigenlijk achterwaards of achter aanvatten*, *bij voorb.* aliquem pallio, Plaut. Mil. I, 1, 60. Trin. III, 2, 23, *bij den mantel*: aliquem manu, Liv. XXXIV, 14, *met de hand*; *doch het kan ook zijn*, *terug trekken of terug houden*, *bij ſlot verliest de zin niets*: *van daar terug trekken*, *terug houden*, *bij voorb.* aliquem pallio, manu, *zie hier voor*: *dus ook* Cic. Acad. IV, 45, *maar Tropisch*, revocat (me) virtus, vel potius reprehendit manu: eumtem ab exitio, Lucret. VI, 568: curſum, Prop. III, 19 (18), 9: membra (Hippolyti lacerati) rapi partim, partim reprenſa (*voor* reprehenſa) relinqui, Ovid. Met. XV, 526: *ook terug trekken*, *terug halen*, *bij voorb.* ſervum (fugitivum), Plaut. Moſt. IV, 1, 6: veluti profugos ac reprehenſos in catenis reduxit, Sueton. Cal. 45: reprehenſi ex fuga Perſae, Curt. IV, 14: quem — teneas (*van de gelegenheid*); elapſum ſemel non ipſe poſſit Jupiter reprehendere, Phaedr. V, 8, 4. *Ook terug houden*, *behouden*, *bekomen*, *bij voorb.* cupiunt reprehendere vinclum, Lucret. III, 598: *van daar Tropisch*, me reprehendi, Terent. Ad. IV, 4, 14, i. e. *hield aan mij*, ſcil. *dat ik het niet zeide enz.*, locus reprehenſus, Terent. Ad. Prol. 12, *terug gehouden plaats*, ſcil. *uit het Blijſpel*, *d. i. die men niet mede opgevoerd heeft*; *doch het kan ook heeten*, *nog herhaald*, *weder voortgebracht*, *zie het volgende*: *dus ook* hoc genus pecuniae, Cic. Verr. III, 96, i. e. *terug houden*, *temmen*, *ſtremmen*: *van daar* 1) *wederleggen*, *overtuigen*, *bij voorb.* quem quomodo reprehenderent, Cic. Coel. 27 extr.: expone nunc de reprehendendo, Cic. Partit. 12, *en meermalen*, *bij voorb.* Cic. Invent. I, 42, 44, 45, 46: *even zoo ſtaat ook* Reprehenſio. 2) *herhalen*, *het geen verzuimd of weggelaten was*, *bij voorb.* quod erat praetermiſſum, id reprehendiſti, Cic. Verr. III, 20; *hiertoe kan ook behoren*, locus reprehenſus, Terent., *zie hier voor.* 3) *berispen*, *beſtraffen*, *is bekend*, *bij voorb.* aliquem communi vituperatione, Cic. Verr. V, 18: ſe, Nep. Dat. 5: peccantem, Colum. XI, 1: aliquem de re, Cic. Nat. D. I, 11: aliquid, Terent. Ad. V, 9, 37: aliquid in aliquo, Cic. Or. 8: temeritatem cupiditatemque, Caeſ. B. G. VII, 52: ſcripta alicujus, Sueton. Gramm. 10: diſceſſum alicujus, Cic. Planc. 35: nihil in Homero, Horat. Sat. I, 10, 52: quanto magis eſt reprehenſa (mulier), quod cet., Plin. Ep. VIII, 18 poſt med.: cum de ſe loquatur non ut majore reprenſis, i. e. ut (tanquam) qui major ſit iis, quos reprehendit, Horat. Sat. I, 10, 55. *Ook zegt men* aliquem in re *iemand ergens in berispen*, *zoo als ook wij*, *in plaats van*, *om iet*, *bij voorb.* in quibus (vitiis) alterum reprehenderunt, Cic. Verr. III, 2: Pauſanias in eo reprehenſus, Nep. Pauſ. 1: ſed id feciſſe ipſum, in quo reprehenduntur, Cic. Partit. 37: *ook* aliquem aliqua re, *bij voorb.* ſunt proprii quidam & inevitabiles ſoni, quibus nonnunquam nationes reprehendimus, Quintil. I, 5, 33. 4) *beſtraffen*, *beperken*, *bij voorb.* hoc genus pecuniae, Cic. Verr. III, 96. *Doch*, *het kan ook zijn*, *ſtremmen*, *terug houden*, *ook berispen*. 5) *verbeteren*, *weder goed maken*, *bij voorb.* temeritatem ſuam, Cic. Dom. 33. *Doch*, *het kan ook heeten*, (*openlijk*) *beſtraffen*. Not. *voor* reprehendo *zeiden de Ouden ook* reprendo, *bij voorb.* Lucret. IV, 500. Horat. Sat. I, 10, 52 *en* 55. Ovid. Her. XI, 53. Lucil. ap. Non. 5. n. 24.

REPRĔHENSIO, onis, f. *het terugtrekken*, *terughouden*: *van daar* 1) *Tropisch*, *het terugtrekken*, *of terughouden*, *d. i. het ſtremmen*, *beteugelen*, *bij voorb.* ſine reprehenſione, *bij voorb.* *ſpreken*, Cic. Or. III, 25 extr., i. e. *zonder terughouding*, *of ook zonder beperking.* D ci Lambin. *leest* reſpiratione. 2) *wederlegging*, Cic. Inv. I, 14 extr. 42 in. *en* 43. Cic. Partit. 12. 3) *berisping*, *beſchuldiging*, *bij voorb.* in varias reprehenſiones incurreret, Cic. Fin. I, 1: culpae reprehenſionem & ſtultitiae vituperationem relinquere, Cic. Phil. XII, 10: a reprehenſione temeritatis abſum, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 23: doctorum reprehenſionem vereri, Cic. Or. 1: reprehenſionem non capere, Quintil. V, 7, i. e. *voor berisping onvatbaar zijn*, *niet berispt kunnen worden*: magna reprehenſione aliquid facere, Plin. H. N. XXXVI, 6: ſine reprehenſione aliquid agere, Tacit. Hiſt. I, 49. *Ook is het eene rederfiguur*, *wanneer de Redenaar zich zelven berispt of verbetert*, Cic. Or. III, 54.

REPRĔHENSO, are, i. q. reprehendo, 1) *terug trekken*, *terug houden*, *bij voorb.* ſingulos reprehenſans, Liv. II, 10 poſt init.; *doch*, *het kan ook zijn*, *ſcheldend*, *berispend.* 2) *ſchelden*, *berispen*, *zie hier voor.*

REPRĔHENSOR, oris, m. 1) *berisper*, Cic. Opt. Gen. Or. 6. Ovid. Her. XVII, 219. 2) *verbeteraar*, *veranderaar*, *bij voorb.* comitiorum, Cic. Planc. 3.

REPREHENSUS, a, um, *zie* Reprehendo.

REPRESSE, *met terughouding*, *terughoudend*, *bepaald*, *beperkt*, *bij voorb.* repreſſius peccare, Gell. XII, 11.

REPRESSOR, oris, m. *terughouder*, *ſtremmer*, *beteugelaar*, *bij voorb.* caedis quotidianae, Cic. Sext. 69.

REPRESSUS, a, um, *zie* Reprimo.

REPRĪMO, preſſi, preſſum, 3. *eigenlijk*, *terug drukken*, *van daar met geweld of moeite terug houden*, *ſtremmen*, *beteugelen*, *bij voorb.* curſum, Caeſ. B. C. III, 93: conatus alicujus, Cic. Verr. II, 26: fletum, Cic. Somn. Scip. 3: fugam hoſtium, Caeſ. B. G. III, 14: impetus hoſtium reprimere ac retardare, Cic. Manil. 5: itinera (ſua), Cic. Att. X, 9, *beteugelen*, *matigen*, *d. i. langzaam*, *niet haastig*, *voortrekken*: dextram, Virg. Aen. XII, 939: enſem, Stat. Theb. XI, 309: retro pedem cum voce (i. e. et vocem *of bij dit woord*), Virg. Aen. II, 378: odium ſuum a corpore alicujus, Cic. Sext. 55: furorem alicujus, Ibid. 44: impudentiam alicujus, Cic. Haruſp. 1: conſuetudinem peccandi, Cic. Verr. II, 22: iracundiam (ſuam), Terent. Ad. V, 3, 8: objurgationem ſuſceptam, Cic. Att. IV, 16 extr.: gemitum, Ovid. Met. IX, 163: Et cetera, quae fletu reprimor, ne ſcribam, Cic. Att. XI, 15 extr.: redundantem lacum, Cic. Nat. D. II, 32: *dus ook*

bij

bij Geneesheeren, en dingen, die het ligchaam betreffen, bij voorb. alvum, Celf. II, 12 post med.: medicamenta reprimentia, Ibid. VI, 6, en enkel reprimentia, fcil. medicamenta, Ibid. 16: fudorem. Plin. H. N. XX, 13 extr.: parotidas, Ibid. 9 post med.: abundantiam fanguinis, Ibid. XXVII, 5: pufulas, Ibid. XXXI, 9 post med.: cicatrices, Ibid. XXXIV, 18: vulvas procidentes, Ibid. XXXV, 15 ante med. Verders fe reprimere ac revocare a contagione vitiorum, Plin. Paneg. 83: fetum, bij voorb. omnis fetus repreffus enectusque flos veteris ubertatis exaruit, Cic. Brut. 4: van daar fe, zich terughouden, bij zich houden, Cic. Leg. II, 17 en Terent. Hec. V, 1, 39: dus ook reprimi, bij voorb. vix reprimor, quin — jubeam, Plaut. Mil. IV, 8, 58. Ook terug drijven, bij voorb. repreffo Catulo, Caef. B. G. VII, 2: fudorem, vulvas, Plin. H. N., zie hier voor. Ook met den Infinitivus, bij voorb. audere repreffit, Enn. ap. Fest. Doch audere ftaat in plaats van een Subftantivum, gelijk meermalen.

REPRŎBO, are, verwerpen, afkeuren, bij voorb. quod ipfa natura — reprobat, Cic. Fin. I, 7: monetam, Paul. Sentent. V tit. 25: qui ftatuas imperatorum reprobatas conflaverit, Pandect. XLVIII, 4, 4 extr.: ook Abfolute, of zonder Accufativus, bij voorb. aut quem ultra effe ufum mei, diis reprobantibus, credam? Quintil. VI prooem. post init.

REPRŎBUS, a, um, verworpen, verfmeten, niet echt, niet goed, niet deugdzaam, bij voorb. pecunia, Pandect. XIII, 4, 27, valfche, niet goede, munt: dus ook nummi, Ibid.

REPRŎMISSĬO, onis, f. tegenbeloving, Cic. Rofc. Com. 13 extr. en 18 extr.

REPRŎMITTO, ifi, iffum, 3. 1) tegen beloven, bij voorb. aan iemand, die ons iet belooft, bij voorb. Cic. Rofc. Com. 13. Cic. Brut. 5. Plaut. Afin. II, 4, 48. Juftin. XXII, 2. 2) beloven, bij voorb. totum librum, Plin. Epist. IV, 27: dus ook Cic. red. Quir. 10, In referenda gratia hoc vobis repromitto; doch, het kan hier ook zijn, ik beloof daar tegen: eo contentum repromittens, Sueton. Tiber. 17; doch te kan hier ook zijn, daar tegen: imperaturum repromittens, Ibid. Oth. 4, alwaar het ook zijn kan, weder, op nieuw, beloven.

REPTĀBUNDUS, a, um, i. q. reptans, kruipend, fluipend, bij voorb. hoc me non impediet, quo minus virtutem — ex intervallo ingenti reptabundus fequar, Senec. de vita beata 18: ille effufus in voluptates, reptabundus femper atque ebrius, Ibid. 12.

REPTĀTĬO, onis, f. het kruipen, bij voorb. van kleine kinderen, Quintil. I, 12, 10.

REPTĀTUS, us, m. het kruipen, bij voorb. van gewasfen, bij voorb. wijnftokken, bij voorb. vites improbo reptatu pampinorumque fuperfluitate cet., Plin. H. N. XIV, 1 ante med.

REPTO, are, i. q. repo, 1) kruipen, van menfchen, beesten, en gewasfen, bij voorb. pars hominum reptant fame, Plaut. ap. Gell. III, 3: anguis reptavit, Claudian. de Stilich. III, 172: Chamaeleon humi reptans, Gell. X, 12: quos (angues) contra obvius reptavit infans, Senec. Herc. fur. 216: reptavit parvus in isto faepe finu, Claudian. in Rufin. I, 98: per vada reptabat, Ibid. in Eutrop. II, 441: locuftae repentium modo fluitant, Plin. H. N. IX, 30 extr.: Cucumeris reptantibus flagellis, Plin. H. N. IX, 5 ante med. 2) langzaam heen gaan, fleepen, kruipen, bij voorb. inter fylvas, Horat. Ep. I, 4, 4: pecudes reptant, Lucret. II, 318: fcholafticis dominis fufficit tantum foli, ut relevare caput, reficere oculos, reptare per limitem — poffint voor ambulare, Plin. Ep. I, 24. 3) Not. Ook met den Accufativus, over iet kruipen of fluipen, bekruipen, komt misfchien niet ligt voor: van daar Pafliv., bij voorb. ager reptatus, fcil. ab angue, Stat. Theb. V, 581: Cretaque fe jactat tenero reptata Tonanti, Claudian. de IV conful. Honor. 133: teneroque amnis reptatus Achilli, Ibid. in Rufin. II, 180.

REPŪBESCO, ĕre, weder manbaar worden, weder de manbare jeugd bereiken: van de aarde, Colum. II, 1 med., alwaar ftaat: Non eft exiguarum frugum caufa terrae vetuftas, fi modo, cum femel invafit fenectus, regreffum non habet, nec virefcere aut repubefcere poteft.

REPŪDĬĀTĬO, onis, f. verwerping, verfmading, Cic. Att. XII, 51 post med.: fupplicum, Cic. Mur. 4.

REPŪDĬO, are, eigenlijk, misfchien terug flooten, terug flaan (dus ook tripudio i. e. terram pavio; gelijk als tripudium, volgends Cic. Div. II, 34, voor terripavium, gevolglijk van terra en pavio zijn zal): van daar Tropisch, terug flooten, verwerpen, verfmaden, bij voorb. confilium, Terent. And. IV, 3, 18: cujus vota & preces a veftris mentibus repudiare debetis, Cic. Cluent. 70 extr., i. e. als 't ware, wegflooten, gevolglijk verfmaden: beneficium, Plaut. Trin. II, 3, 11: iracundiam, Cic. Off. I, 25 extr.: conditionem aequiffimam, Cic. Quint. 14: honorem, Plin. Paneg. 55: hofpitium, Plaut. Rud. III, 6, 47: fortunam & duces, Caef. B. C. II, 32: genus dicendi funditus, Cic. Or. 8: hereditatem, Pandect. XXXII, 79 extr.: legatum a re repudiare, Ibid. XXXIII, 5, 10: repudiata & rejecta legatio, Cic. Phil. IX, 6: officium, Cic. in Caecil. 4, i. e. achteraanzetten, verfmaden: van daar 1) verwijderen, bij voorb. confilium fenatus a republica, Cic. Or. III, 1. 2) van het opzeggen des huwlijks tusfchen echte lieden of bruidegom en bruid, verflooten, verfmaden, fcheiden, de zak geven, laten gaan, zich van den echtgenoot fcheiden enz., bij voorb. miles repudiatur, Plaut. Truc. IV, 1, 8: uxorem, Sueton. Caef. 74: fponfum, Ibid. 21: repudiatus repetor, Terent. And. I, 5, 14: eundem repudiavit, Quintil. VII, 8: fponfam, Sueton. Claud. 26: cf. Ibid. Cal. 25.

REPŪDĬŌSUS, a, um, verwerpelijk, bij voorb. nuptiae, Plaut. Perf. III, 1, 26, i. e. wanneer de Bruidegom zwarigheid maakt, een vrouwsperfoon wegens zekere fouten te trouwen, of als vrouw te behouden: aanftootlijk.

REPŪDĬUM, i, n. misfchien of van pudet me, ik fchaam mij, en ook ik heb berouw: gevolglijk eigenlijk, berouw achter na, d. i. na gedane zaak, of eigenlijk, de terugftooting (gelijk tripudium van terra en pavio zijn zal, zie Repudio), wegflooting, terugflaging enz.: van daar de opzeggingen van het huwlijk, 1) die aan de Bruid gefchiedt, gevolglijk voor de voltrekking van het huwlijk, bij voorb. renuntiare repudium, Terent. Phorm. IV, 3, 72. Plaut. Aul. IV, 10, 53, het huwlijk opzeggen, eigenlijk, de opzegging vermelden of bekend maken: ook repudium remittere, Plaut. Aul. IV, 10, 69: fponfae remittere repudium, Pandect. L, 16, 101. Ook mittere repudium, bij voorb. van vrouwen, wanneer het de verloving krachteloos maakt, bij voorb. Maevia deinde repudium fponfalibus mifit, Pandect. XXIV, 3, 38. Not. het Formulier van deze opzegging was: conditione tua non utor, gelijk Cajus zegt, Pandect. XXIV, 22. 2) die aan de echte vrouw van den man gefchiedt, bij voorb. uxori repudium remittere, Sueton. Tiber. 11, i. e. het huwlijk opzeggen, een' fcheidbrief zenden: ook mittere, Pandect. XXIV, 2, 2; daar voor ftaat ook dicere repudium, Tacit. Ann. III, 22: dus ook uxorem repudio dimittere, Justin. XI, 11: Lepidus Apulejae uxoris caritate post repudium obiit, Plin. H. N. VII, 36: ook van de vrouw, wanneer zij het huwlijk opzegt, ftaat het, bij voorb. mittere repudium marito, bij voorb. Maevia Titio repudium mifit, Pandect. XXIV, 3, 38: Repudium inter uxorem & virum — nullum interceffit, Val. Max. II, 1, 4, i. e. echtfcheiding. Not. Het Formulier daar zich zich de man, bij de echtfcheiding van bediende, was tuas res tibi habeto, of tuas res tibi agito, gelijk Cajus zegt Pandect. XXIV, 2, 2.

REPUĔRASCO, ĕre, 1) weder een jonge worden, weder jong worden, bij voorb. repuerafcam, Cic. Senect. 23. 2) Tropisch, weder jong of een jonge worden, d. i. kinds worden, weder tot een kind worden, bij voorb. ajunt fenem rurfus repuerafcere, Plaut. Merc. II, 2, 25. of kinderlijk handelen, fpelen als een kind of jonge, bij voorb. Laelium cum Scipione folitum rufticari, eosque incredibiliter repuerafcere effe folitos, — conchas — legere confueffe, Cic. Orat. II, 6. Not. Overal is repuerafcere, maar Cic. Senect. 23 is repuerifcam.

REPUGNANTER, wederftrevig, zig wederzettend, wederfpannig, bij voorb. alterum patienter adcipere, non repugnanter, Cic. Amic. 25.

REPUGNANTĬA, ae, f. 1) eigenlijk, het ftrijden of vechten tegen iemand, bij voorb. Natura dedit repugnantiam apibus, Plin. H. N. XXI, 13 extr., fcil. den angel. 2) Tropisch de ftrijd, d. i. wanneer twee dingen met elkander ftrijden, d. i. tegen elkander ftaan, ftrijdigheid, bij voorb. rerum, Cic. Phil. II, 8: cuftodita in mifturis concordia naturae ac repugnantia, Plin. H. N. XXII, 23 extr., i. e. wanneer men zaken onder één mengt, die natuurlijker wijze niet famen voegen: Panaetius induxit eam, quae videretur effe, non quae effet, repugnantia, Cic. Off. III, 7 extr.

REPUGNĀTĬO, onis, f. i. q. repugnantia, tegenftrijdigheid: van daar het wederzetten, bij voorb. repugnatione iftae nocivae erunt, Apul. Doct. Plat. 1 post med. p. 9, 1 Elm.

REPUGNĀTŌRĬUS, a, um, tot tegenftrijden of verdediging dienftig, bij voorb. res, Vitruv. X cap. ult., i. e. zaken, die de verdediging in den oorlog betreffen: verdediging.

REPUGNO, avi, atum, are, tegen iet vechten of ftrijden, bij voorb. in den oorlog, in andere gevechten of klopparijen enz. zich weeren, tegen aanvallenden zich vechtenderhand verzetten, wederftand doen, zich vechtenderhand verdedigen enz., bij voorb. nostri primo fortiter repugnare, Caef. B. G. III, 4: ut non pugnet, fed repugnet, Pompej. ad Domit. a in Cic.

Ep. ad Att. VIII post Ep. 12: regiones oportet ejusmodi obtinere, e quibus repugnemus, Ibid.: pertinacior (turma) in repugnando telis obruta & confixa est, Liv. XXIX, 23: Cum neque repugnare possent, Cic. Verr. V, 35: cf. Nep. Epam. 9: *van daar Tropisch.* 1) *van zaken, strijden, of onderling of met iet strijden, d. i. tegenstrijdig, tegen zijn, bij voorb.* haec inter se quam repugnent, plerique non vident, Cic. Tusc. III, 29: Repugnat enim, recte adcipere & invitum reddere, Cic. Top. 4, i. e. *dat strijdt, dat komt niet overeen:* nam illud vehementer repugnat, eundem & beatum esse & multis malis oppressum, Cic. Fin. V, 26: quidquid repugnat, Cic. Top. 12 extr.: *van daar* repugnantia, *strijdige dingen,* Cic. Or. II, 40 med. Cic. Top. 4 in. *en* 12 extr.: *dus ook* quo quid repugnantius dici possit, non video, Lactant. de ira dei 9: inter se repugnantia, Cic. Nat. D. I, 12. 2) *zich tegen zetten, wederstaan, er, als 't ware, tegen vechten, tegen zijn, tegen kanten, bij voorb.* Consules neque valde repugnabant. Cic. ad Div. I, 2: repugnare contra veritatem, Cic. Rosc. Com. 17: repugnare fortunae. Cic. Fin. IV, 7: cum — repugnaverim & restiterim crudelitati, Cic. Rab. Perd. 5: Patiaris, me in hoc uno tibi repugnare, Plin. Ep. VII, 14: alicujus voluntati, Ibid. VIII, 6: precibus, Senec. in Med. 294: circa aliquid, Quintil. IX prooem. amori, Ovid. Met. X, 319: cum saepe obnitens repugnasset, Vellej. II, 89: non repugno, Cic. fragm. ap. Augustin. Acad. II, 11, i. e. *ik heb er niets tegen, laat het mij gevallen:* nomen nobile — versu dicere volebam, sed tu syllaba contumax repugnas i. e. impedis, Martial. IX, 12, 12: *ook* seq. ne, *bij voorb.* si quis, ne fias nostra, repugnat, Ovid. Her. XX, 121: *ook* seq. infin., *bij voorb.* amare repugno illum, quem fieri vix puto posse meum, Ibid. XVII, 137: quod fieri contra corum natura repugnat, Lucret. IV, 1082.

REPULLESCO, ĕre, *weder uitspruiten, bij voorb.* ut (stirpes) frondibus repullescant, Colum. IV, 22 med., *alwaar sommige Codd. hebben* repullulescant: Subolem repullescentem, Colum. ibid. 24.

REPULLULESCO, *zie* Repullesco.

REPULLULO, are, i. q. repullesco, *weder uitschieten, weder voortspruiten, bij voorb.* vites e radicibus repullulant, Plin. H. N. XVI, 44 ante med.: Larix ustis radicibus non repullulat, Ibid. 10 post med.

REPULSA, ae, f. *is, wanneer men in zijne poging of in zijne verzoeken niet gelukkig is,* 1) *in 't verzoeken, mislukking der bede, afslaand antwoord, afwijzing, vergeefsch verzoek, mislukking, bij voorb.* repulsam pati, Ovid. Met. II, 97. III, 289, i. e. *afslaand antwoord krijgen, een vruchteloos verzoek doen:* sint tua vota licet dirir, secura repulsae, Ibid. Met. XII, 199: Miscenda est lactus rara (i. e. interdum) repulsa jocis, Ibid. Art. III, 580: crescitque (amor) dolore repulsae, Ibid. Met. III, 395: longae nulla repulsa morae (est) i. e. nulla repulsa diu differtur, Prop. III, 14 (13), 26: nullius rei a se repulsam laturum, Nep. Pausan. 2: *bijzonder in het verzoeken om eer-ambten, bij voorb.* sine repulsa factum esse consulem, Cic. Planc. 21, i. e. *terstond, zonder dat hij er vooraf vergeefs om aangezocht hadt:* a populo repulsam ferre, Cic. Tusc. V, 19, i. e. *het gezochte ambt niet bekomen, ledig heen gaan, zijn zoeken niet verkrijgen, ook plaat daarvoor enkel* repulsam ferre, Cic. Or. II, 69 extr. Cic. Att. V, 19. Cic. Phil. XI, 8: *dus ook* adcipere repulsam, *bij voorb.* aedilitatis, Cic. Planc. 21. i. e. *in het staan naar het ambt van Ædilis een mislukt verzoek doen, niet slagen:* repulsa aedilicia, Ibid., i. e. *mislukt aanzoek, ten aanzien van het ambt van Ædilis, het niet bekomen van dit gezochte ambt:* ille in suam domum consulatum primus adtulit; hic in domum multiplicatam non repulsam solum retulit, sed ignominiam, etiam calamitatem, Cic. Off. I, 39 in.: Mamerco praetermissio aedilitatis consulatus repulsam adtulit, i. e. fecit, ut in petendo consulatu repulsam ferret, Ibid. II, 17: repulsa notatus, Val. Max. VII, 5, 1: adflictum, Ibid. n. 4. sugillatus, Ib. n. 5. 2) *in andere pogingen naar iet, bij voorb.* ne hanc repulsam sentiret tua calamitas, Phaedr. I, 3, 16, *van de kaauw, als zij van de paauw weggejaagd of afgewezen was, afwijzing, voortjaging, wegjaging, verstoting:* In tristitiam omnis ira post repulsam revolvitur, Senec. de ira II, 6, i. e. *mislukking in zijn oogmerk en poging.* Not. repulsa *schijnt het* Particip. *van* repello *te zijn,* scil. res *of* petitio.

REPULSO, are, *terug drijven of slaan of kloppen, bij voorb.* colles collibus verba repulsantes, Lucret. IV, 583: vera repulsanti pectore dicta, Lucret. IV, 912, i. e. *wederleggen.*

REPULSUS, us, m. i. q. repulsio, *terugdrijving, terugslaging, terugklopping, of terugkaatzing, bij voorb.* dentium, Plin. H. N. XI, 37 sect. 62, i. e. *het samenslaan, alwaar staat:* vipera impresso dentium repulsu virus fundit in morsus: *verders* ictu pedum crebro, qui, nisi per inane emicuerit, repulsu durioris materiae claudicatem illico adfert, Ibid. VIII, 43, i. e. *wederstand: bijzonder van de stem, bij voorb.* scopulorum, Cic. Div. I, 7 e Prognosticis, i. e. *aankaatzing (van het geklots) tegen de rotsen: of het geklots, de weêrklank zelve, de woorden zijn:* densus stridor cum celso e vertice montis ortus adaugescit scopulorum saepe repulsu, saepe *is het* Adverb. *Maar* Oudendorp ad Sueton. Aug. 9: *houdt* saepe *voor den* Ablativus *van* sepes *of* saepes *een tuin enz., hetwelk hard schijnt. Verders* raucos umbonum repulsus, Claudian. B. Gild. 433, i. e. *het gedruis: en van het licht, bij voorb.* crebro repulsu rejectae (effigiae) reddunt visum ex speculorum aequore, Lucret. IV, 105.

REPULSUS, a, um, *zie* Repello.

REPUMICATIO, onis, f. *weder gladmaking, wanneer men het ruwe of de roest ergens afdoet, bij voorb. aan knoppen,* Plin. H. N. XVII, 26.

REPUNGO, ĕre, *weder steken: van daar Tropisch, weder een' steek geven, weder beleedigen, bij voorb.* animos eorum, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 53.

REPURGO, are, *weder zuiveren of reinigen, of enkel zuiveren, reinigen, van het nuttelooze bevrijden, bij voorb.* iter, Liv. XLIV, 4 extr., i. e. *reinigen, zuiveren, gangbaar maken:* hortum, Curt. IV, 1, 21: et necatur cuminum ab limodoro, nisi repurgetur, Plin. H. N. XIX, 8: vulnera, Ib. XXXIV, 15 extr.: nomas, Ib. XXIII, 4: fodere terras, aurumque venis repurgare, Flor. IV, 12 ante med. §. 12: humum saxis, Ovid. de nuce 125: *van daar* 1) *weder helder maken, bij voorb.* repurgato coelo, Ovid. Met. V, 286, i. e. *weder helder:* Serenitas coeli non recipit majorem adhuc claritatem in liquidissimum nitorem repurgata, Senec. Ep. 66 post med. 2) *zindelijkheids halven wegdoen, bij voorb.* non repurgatis interaneis, Plin. H. N. VIII, 55: Quidquid in Aenea fuerat mortale, repurgat fluis aquis, Ovid. Met. XIV, 603.

REPŬTATIO, ōnis, f. 1) *rekening, berekening, toerekening,* Pandect. X, 2, 19. XXVII, 2, 2. 2) *overlegging, overdenking, overweging, bij voorb.* morum, Tacit. Hist. II, 38: utendi consilii, Gell. XII, 5 med.: naturae, Plin. H. N. XVIII, 1: columbarum volatus in reputationem ceterarum quoque volucrum nos impellit, Ibid. X, 37: subeunt in hac reputatione oracula Delphica, Ibid. VII, 46. *bij deze beschouwing: dus ook* qua quidem in reputatione miseren sortis humanae subit, Ibid. XXV, 3.

REPŬTO, avi, atum, are, *rekenen, berekenen, bij voorb.* annos, Plin. H. N. VII, 50: tempora, Tacit. Hist. II, 50: sumtus litis, Pandect. XXVII, 3, 1 med.: alimenta, Ibid. III, 5, 34: *van daar* 1) *aan of toerekenen,* aliquid alicui, *bij voorb.* patri (id), quod praestiterit, Pandect. XI, 7, 17, i. e. *wat hij betaald heeft.* 2) *overleggen, overdenken, overwegen, bij voorb.* Haec ille reputans, Cic. Dejot. 13: Multa secum reputans, Nep. Alcib. 4: multa mecum reputavi, Cic. red. Sen. 12: hunc horum nihil unquam reputavisse, Cic. Nat. D. II, 46: in otio facinus suum animo reputans, Sallust. Jug. 14: haec si quotidie fecisse te reputes, inania videntur, Plin. Ep. I, 9: reputemus omnes — reos, Senec. Agam. 23: reputate cum animis vestris, num cet., Sallust. Jug. 85 (87): Qui si reputaverint, et quibus ego temporibus magistratum adeptus sum cet., Ibid. 4, *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Trin. III, 2, 48. Terent. And. II, 6, 11. Tacit. Hist. II, 16 *en* 74.

REQUĬES, ētis *en* ēi, f. *rust, verkwikking, bij voorb.* ut tantum requietis habeam, Cic. Att. I, 18: requies curarum, Cic. Off. II, 2: si requietem natura non quaereret, Cic. Fin. V, 19 extr.: Tu tamen anxiferas curas requiete relaxa, Cic. Div. I, 13 (*als Dichter*): philosophorum libros reservet sibi ad hujuscemodi Tusculani requiem atque otium, Cic. Or. I, 52: nec requies (est), quin Marte diem noctemque fatiget, Val. Fl. V, 602: Nec mora nec requies, Virg. Aen. V, 458: Nec mora nec requies inter datur ulla fluendi, Lucret. IV, 228: ad requiem forensium exercitationum, Colum. XII praef. post med.: qui requiemque modumque Voce dabat remis, Ovid. Met. III, 3, 618: tentaretque feros requie lenire labores, Ibid. XIII, 317: Bacchus & adflictis requiem mortalibus adfert, Tibull. I, 8 (7), 41: Tentatis nostrae portus requiesque senectae, Martial. IV, 25, 7: praeda magis quam otio aut requie gaudentibus, Liv. XXII, 9: ad requietem animi delectationemque, Cic. Leg. II, 1: ad requiem animi & corporis, Cic. Arch. 6. Not. 1) *Ook staat er de* Dativus *bij, in plaats van den* Genitivus, *bij voorb.* requietem quaerit magnis occupationibus, Luccej. *in* Cic. Epist. ad Div. V, 14: requiem animo meo quaererem, Liv. IX, 17 in.: Auram exspectabam: requies erat illa labori, Ovid. Met. VII, 802. 2) *ook is het somtijds meer dan rust, verkwikking, misschien verlustiging, bij voorb.* Et sibi dum requiem, dum risus undique captat, Horat. Ep. I, 7, 79, i. e. *kortswijl: ook kon men het één en ander hier toe brengen.* 3) requie *voor* requiei, Sallust. ap. Pris-

Priscian. 7. doch requiei komt misschien geheel niet voor; behalven dat Priscianus 6 en 7 deszen uitgang aanhaalt: ook zegt hij, dat de Ouden in den Genitivus requies gezegd hebben.

REQUIESCO, evi, etum, 3. 1) rusten, uitrusten, bij voorb. van de reize, van staan, Cic. Rosc. Am. 34. Divin. I, 46: van moeilijkheden, van arbeiden, denken, kwaad enz., bij voorb. sub umbra, Virg. Ecl. VII, 10: libet hac requiescere humo, Ovid. Met. X, 556: lecto voor in lecto, Tibull. I, 1, 39 (43): legiones invicem requiescere atque in castra reverti, Caes. B. C. III, 98: animus ex multis miseriis atque periculis requievit, Sallust. Cat. 4: a muneribus reipublicae, Cic. Att. III, 1: a malis, Enn. ap Cic. Tusc. I, 44: van daar a) rusten of slapen, bij voorb. lecto, Propert. I, 8, 33: cf. hiervoor Tibull.: van daar, van dooden, Martial. I, 94, 1. VI, 18, 1. Petron. 71: van daar ossa quieta, precor, tuta requiescite in urna, Ovid. Am. III, 9, 67. b) zijne gerustftelling ergens in vinden, zijne verkwikking, uitspanning, ergens in vinden, bij voorb. in hujus spe requiescit, Cic. Coel. 32: nisi eorum exitio non requieturam, Cic. fragm. ap. Prisc. 10: auditor requiescit, Quintil. VI, 1, 28: in lectione, Ibid. X, 1, 27: stilus lectione, Ibid. I, 12, 4. 2) maken, dat iet rust, of ophoudt, bij voorb. mutata suos requierunt flumina cursus, Virg. Ecl. VIII, 4; doch ook kan cursus tot mutata behooren, i. e. ad, quoad cursus: Tempore, quo rapidos — requiescunt flumina cursus, Virg. In Ciri 233: Sol quoque perpetuos meminit requiescere cursus, Calvus ap. Serv. ad Virgil. Ecl. VIII, 4: Quamvis ille suam lassus requiescat avenam (i. e. fistulam), Prop. II, 34 (32), 75: Jupiter Alcmenae (i. e. propter Alcmenam) geminas requieverat Arctos, Ibid. II, 22 (21), 25: van daar militibus requietis paululum, Sallust. ap. Serv. ad Virg. Ecl. VIII, 4. Van daar requietus, a, um, Adjective, a) die uitgerust heeft, bij voorb. miles, Liv. XLIV, 38: animus, Senec. de tranquill. 15 post med.: ager, Ovid. Art. II, 351: terra requietior, Colum. II, 1 post med.: van daar b) het geen niet meer nieuw of versch is, bij voorb. caseus, Colum. VII, 8: ovum, Colum. VIII, 5.

REQUIETUS, a, um, zie Requiesco.

REQUIRITO, are, i. q. requiro, bij voorb. vragen naar iet, bij voorb. res novas, Plaut. Most. IV, 3, 11, naar nieuws.

REQUIRO, sivi, situm, 3. (van Quaero) 1) weder vragen naar iet, weder navorschen, bij voorb. ut pulsi requirant, Cic. Fin. V, 18 in. Ook weder zoeken, bij voorb. cervam, Gell. XV, 22: vestigium requiro, Plaut. Cist. IV, 2, 58: van daar, iet missen, merken, dat er iet ontbreekt, bij voorb. majorum prudentiam, Cic. Parad. I, 2: subsidia belli requiretis, Cic. Manil. 2: Vereor, ne literarum a me officium requiras, Cic. ad Div. VI, 6: libertatem alicujus, Cic. Planc. 38 extr.: veterem consuetudinem fori, Cic. Mil. 1: virtus nullam requirit voluptatem, Cic. Fin. I, 18: multos tamen inde requiro, Ovid. Met. VII, 515: van daar Cic. Mur. 29, quae nonnunquam requirimus, scil. in Catone, d. i. missen, hetzelfde gesproken, voor, te berispen hebben. 2) verlangen, voor nodig houden, bij voorb. neque amplius requisivit, Nep. Thras. 4, i. e. begeerde meer niet: non video, quid requirat, ut sit beatior, Cic. Tusc. V, 8: virtus nullam voluptatem requirit, Cic. Fin. I, 18, zie hier voor: van daar eischen, verlangen, bij voorb. naar iet, bij voorb. virtus — nullam requirit voluptatem, Cic., zie hier voor: non video, quid requirat, ut sit beatior, Cic., zie hier voor: nihil amplius, Nep., zie hier voor: vestrum auxilium requirunt, Cic. Verr. V, 67: cum absit, ne requiras (bonum), Cic. Senect. 10: van daar res requiritur de zaak wordt daar toe vereischt, is nodig, bij voorb. in hoc bello virtutes multae & magnae requiruntur, Cic. Manil. 22, i. e. worden vereischt, zijn nodig. 3) zoeken, opzoeken, bij voorb. libros, Cic. Fin. III, 3: portus Velinos, Virg. Aen. VI, 366: aliquem, Terent. Phorm. II, 1, 79: legatos, Sallust. Cat. 40 (41): chirographa requisita, Sueton. Calig. 24 extr.: cerva requisita, Gell. XV, 22, i. e. gezocht of weder gezocht: cf. Plaut. Epid. III, 4, 56. Ovid. Met. IV, 129: requisita quaedam se occultant, Quintil. XI, 2, 7, i. e. men kan ze niet bedenken. 4) onderzoeken, bij voorb. rationes, Cic. Nat. D. II, 38 in. 5) vragen, navragen, navorschen, onderzoek doen, bij voorb. requirere ab aliquo, Cic. Dom. 2: dus ook ut id a me neve in hoc reo neve in aliis requiras, Cic. ad Div. I, 9, 59, alwaar het ook zijn kan, aan mij berispt, mij deswegens bestraft, of ex aliquo, Cic. Coel. 28, i. e. iemand vragen, bij hem onderzoek doen: requiretur fortasse nunc, quemadmodum cet., Cic. Manil. 9: nec quotus annus eat, — require, Ovid. Art. II, 663: requiremus, an — testatus sit, Pandect. XXVIII, 1, 4: qua actione recuperare possit, requirendum est, Ibid. XLV, 3, 39: quae sit tellus habitanda, requirit (ab oraculo), Ovid. Met. III, 9: aliquid naar iet onderzoek doen of vragen, bij voorb. omnia de te requirenti, Cic. ad Div. VI, 1 §. 17, naardien ik naar alles, ten uwen opzichte, vraagde, onderzoek deed: nullus dies intercessit, quo non aliquid de antiquitate ab eo requireret, Nep. Attic. 20: tua facta requirere coepi, Ovid. Her. VI, 31: Pande requirenti nomen terraeque tuumque & cur vincla geras, Ibid. Met. IV, 679, alwaar nomen tegelijk tot pande behoort. 6) navorschen, d. i. vernemen, bericht inwinnen, bij voorb. cum requisisset, ubinam esset, Nep. Attic. 10. Not. Requisitum, Substantive, a) eene vrage, bij voorb. ad requisita respondere, Quintil. VIII prooem. post med. §. 30; doch, het kan ook heeten, des noods, in geval van nood, d. i. als het nodig is, of vereischt wordt, hetwelk daar heel goed past. b) behoefte, nooddruft, bij voorb. naturae, i. e. nooddruft, behoefte (eerbaar gesproken), bij voorb. ad requisita naturae, Sallust. fragm. ap. Quintil. VIII, 6 post med. §. 59.

REQUISITIO, onis, f. i. e. actus requirendi, bij voorb. onderzoeking, bij voorb. historiae antiquioris, Gell. XVIII, 2.

REQUISITUS, a, um, zie Requiro.

RES, rei, f. I) zaak of ding, in eenen uitgestrekten zin, bij voorb. 1) zaak of ding, d. i. elke zaak, die in de wereld is, waarvoor ook somtijds wezen staat, bij voorb. earum rerum, quae nunquam fuerunt nec esse potuerunt, ut Scyllae, ut Chimaerae, praesto est imago, Cic. Nat. D. I, 38: negat, tenuissimo victu minorem voluptatem percipi quam rebus exquisitissimis ad epulandum, Cic. Fin. II, 28: ubi rebus nox abstulit atra colorem, Virg. Aen. VI, 22, i. e. aan de dingen in de wereld: pulcherrima rerum i. e. onder alle schepzelen, gevolglijk allerschoonste, Ovid. Met. VIII, 49: quid hoc rei est, Terent. Ad. II, 1, 21: risu inepto res ineptior nulla est, Catull. XXXIX, 16: qua de re? aut cujus rei rerum omnium? Plaut. Men. V, 2, 61: solet ea res populi voluntatem offendere, Cic. Att. II, 21 extr., voor id i. e. het, hetzelve: res autem est haec, Cic. ad Div. XIII, 8: ad monendum acriter, si res postulabit, Cic. Amic. 13: omissis auctoritatibus, ipsa re & ratione exquirere possemus veritatem, Cic. Manil. 17: atque rerum caput hoc erat, hic fons, Horat. Ep. I, 17, 45, alwaar rerum voor rerum omnium of voor rei staat: rebus omnibus relictis, met achteraanstelling enz., zie Relinquo: van daar res navalis, Cic. Verr. V, 15, het scheepswezen: dus ook res militaris, Cic. Acad. IV, 1: res frumentaria, Cic. Att. VIII, 1: res rusticae, Cic. Senect. 15: res pecuaria & rustica, Cic. Quint. 3: res judiciaria i. e. houding van het gericht, Cic. Verr. II, 12: res uxoria, Terent. Andr. V, 1, 10, i. e. huwlijk: res divina, Cato R. R. 5, i. e. offerande: res Venereae, Cic. Senect. 14, i. e. concubitus; waarvoor res Veneris staat, Lucret. II, 273 en Ovid. Remed. 431: van daar res publica of respublica eene zaak, die aan den staat behoort of betreft. Bijzonder res met den Genitivus, eene zaak, die tot iet behoort of het betreft, bij voorb. res Veneris, zie hier voor: res cibi, Phaedr. IV, 7, 4, i. e. wat tot eten dient: res voluptatum parva est, Plaut. Amph. II, 2, 1, de zaak der vermaken, d. i. de som derzelven: res rationum, Cic. Verr. I, 14, i. e. berekende dingen, of dingen, die tot de rekening behoren, daar in gebracht worden: van daar res, Plur., de dingen in de wereld, de loop der wereld, of de wereld, bij voorb. imperitos rerum, Terent. And. V, 8, 4, i. e. onervaren in de wereld; want, wij zeggen hier ook, wereld: waarom res (Plur.) dikwijls de wereld is, bij voorb. caput rerum urbs Romana, Ovid. Met. XV, 136, i. e. hoofd der wereld: dus ook potentia rerum, Ibid. II, 259: dus ook dominam rerum efficiet, Ibid. XV, 447: dus ook pulcherrime rerum, i. e. ter wereld, Ovid., zie boven; daar voor zegt Cicero natura rerum i. e. de wereld, Rosc. Am. 26 in. Nat. D. III, 3. Verders, pro re, Liv. VI, 31 in., of pro re nata, Cic. Att. VII, 8. XIV, 6, of e re nata, Terent. Ad. III, 1, 8, i. e. naar gesteldheid der zaken: daar voor staat ook ut rem natam video of intelligo, Plaut. Truc. V, 70. Ibid. Bacch. II, 2, 40: ab re, zie onder. Verders res zaak, d. i. gebeurenis, bij voorb. non modo res omnes sed etiam rumores cognoscamus, Cic. Att. V, 5: res belli adversae, i. e. krijgsongeluk, Liv. X, 6: res populi Rom. perscribere, Liv. praefat., i. e. gebeurenissen of geschiedenissen enz.: quis rem tam veterem pro certo adfirmet, Liv. I, 3. Ook heeten res (Plur.) de geschiedenis: res Persicae de Persische geschiedenis enz., zie het volgende. Van daar mala res eene kwaade zaak, ongeluk, dit dient gemeenlijk bij verwenschingen: in malam rem is ons, na de galg! bij voorb. I in malam rem, Terent. Phorm. V, 7, 37, i. e. loop na de galg! cf. Terent. Andr. II, 1, 17. Eun. III, 3, 30: dus ook abire in malam rem, zie Abeo. 2) zaak of ding, d. i. handeling, verrichting, daad, bij voorb. incepto opus est, cetera res expediet, Sallust. Cat. 20 (21): si me — exitu rebusque cognoscis, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11 ante med.: rebus omnibus (ook zonder omnibus) relictis, met achteraanstelling enz., zie

Re

Relinquo : aut conſolando aut conſilio aut re juvero, Terent. Heaut. I, 1, 34. i. e. *door de daad, bij voorb. door geld enz.* : haudquaquam par gloria ſequitur ſcriptorem & auctorem (*verrichter, uitvoerer*) rerum, Salluſt. Cat. 3 : clamorem res eſt ſecuta, Liv. II, 65 med. : ſicut in rebus ejus expoſuimus *of* retulimus, Plin. H. N. II, 83 *en* 103 extr. : *van daar van den oorlog of gevechten, bij voorb.* ante rem, Liv. IX. 40, i. e. *voor het gevecht, voor de* Actie : rem gerere *eene handeling of daad verrichten, iet doen, het zij waar het wille, in den oorlog of niet, bij voorb. buiten den oorlog*, res quomodo geſta ſit, exponemus, Cic. Roſc. Am. 5, i. e. *geſchied zij* : *bijzonder in den oorlog, wanneer het van den veldheer bevel voeren, kommandeeren, oorlog voeren of vechten, maar van de Soldaten vechten is, bij voorb.* cominus rem gerunt, Caeſ. B. G. V, 44, i. e. *vechten (van Soldaten)* : res gerere *daaden doen*, Horat. Ep. I, 17, 33 : *van daar* rem gerere male *zijne zaken ſlecht doen, d. i. ongelukkig zijn in den oorlog van den Koning* Darius, Nep. Milt. 3 : *van daar* res *of* res geſtae *handelingen of daaden, deels buiten den oorlog*, Cic. Verr. III, 35. ad Div. I, 5 ; *deels in den oorlog, krijgsdaaden, bij voorb.* Nep. Reg. 2 in. Cic. Manil. 4 : *dus ook* rem adminiſtrare ita, *bij voorb. van het oorlog voeren*, Cic. Manil. 4 : *van daar* ſumma rerum, Liv. VI, 22, *een hoofdtreffen* : *ook hoofdzaak*, Terent. Phorm. II, 2, 3 : *ook heet het, hoogſte magt, zie beneden* : *van daar* res *de geſchiedenis, bij voorb.* populi Romani, Liv. Praefat. res Perſicae *de* Perſiſche *geſchiedenis*, Nep. Con. 5 extr., *eigenlijk, wat in* Perſië *geſchied is, of ook de omſtandigheden, gebeurtenisſen* : *van daar* res publica *of* respublica *elke handeling of daad, die den Staat betreft, bij voorb. oorlog, die in naam van den Staat gevoerd wordt, bij voorb.* rempublicam bene gerere, Cic. Manil. 21 : rempublicam ex veſtra ſententia adminiſtrare, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11 poſt med. ; *doch, het kan ook heeten, den Staat dienen, het voordeel van den Staat bevorderen, dewijl* res *ook het voordeel is, bij ſlot verliest de zin niets : bij ſlot leert toch de ſamenhang, dat er geſproken wordt van vechten en oorlogsverrichtingen ; doch dikwils moet het vertaald worden, oorlog voeren (in naam van den Staat), bij voorb.* Liv. VII, 3 extr., reipublicae gerendae ect. : ut, quoniam ſane feliciter & ex mea ſententia rem publicam geſſimus, — res geſtas — perſcriberem, Cic. ad Div. II, 7, *alwaar* Ernesti *zonder noodzake uit eenen enkelen* Cod. MS. *en eene oude* Edit. rem *heeft laten drukken : dus ook* quae rem publicam geſtam in bello nuntiaret, Cic. Provinc. 6 Ed. Graev. *alwaar* Ernesti *insgelijks* rem *heeft laten drukken, zie n.* IV, 3) *zaak, d. i. ondervinding, bij voorb.* Et res cum quotidie & dies — mitiorem facit, Cic. ad Div. VI, 14 : Res, aetas, uſus ſemper aliquid adportat novi, Terent. Ad. V, 4, 2 ; *doch, het zouden ook, omſtandigheden, kunnen zijn.* 4) *zaak of daad, d. i. wezenlijkheid, waarheid, in zoo verre zij tegen over den ſchijn, bloote woorden of namen, geſteld wordt, bij voorb.* rem tabulare, Plaut. Trin. II, 4, 79, i. e. *gij ſpreekt de waarheid* : te arbitrari, quod res eſt, veſtim, Terent. Eun. V, 6, 9 : Obſolevit jam iſta oratio (*het ſpreken*), re multo magis quam verbis refutata, Cic. Manil. 17, i. e. *door de daad* ; *doch het kan ook zijn, uitkomſt, gevolg, bij ſlot verliest de zin niets* : tibi hoc ſuadet rebus, non voce, maritus, Ovid. Her. XVI, 297, *door de daad, d. i. door zijne afwezendheid, alwaar dus* rebus *voor* re *ſtaat, gelijk boven* caput rerum *voor* rei, Horat. : re tibi praeſtabo, *door de daad*, Cic., *zie hier na* : *van daar* re, Cic. Acad. IV, 5, *of* re ipſa, Cic. Roſc. Am. 42, *in de daad* : *ook ſtaat daar voor* revera *of beter* re vera, *bij voorb.* Cic. Att. III, 23 : *ook* Cluent. 19, re quidem vera, *alwaar het dus openlijk twee woorden zijn* : *van daar* quid in re ſit, Cic. Or. III, 29 in., i. e. *wat werklijk zij* : *dus ook* poſitum eſſe in re, Ibid. II, 2, i. e. *werklijk zijn* : *dus ook* ineſſe in ratione rerum, Ibid. II, 11 ; *doch het kan ook heeten, in de wereld zijn, het welk bij ſlot hetzelfde is.* 5) *zaak, d. i. uitgang der zaak, gevolg, oogſchijn, zoo als wij zeggen, de zaak zal het uitwijzen, bij voorb.* res indicabit, Terent. Eun. III, 2, 16, i. e. *de zaak, of gevolg, oogſchijn* : Vana diu viſa eſt vox auguria ; exitus illam reſque probat, Ovid. Met. III, 350 : omnia re careant, Ibid. Her. XX, 99 : cetera res expediet. Salluſt. Cat. 20 (21), *zie boven* : *dus ook* ſervus non incallidus, ſed, ut ipſa res declaravit, frugi atque integer, Cic. Cluent. 16 : re tibi praeſtabo, Marcell. ad Cic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 11 extr. : *doch, het kan ook heeten, door de daad, wezendlijkheid, bij ſlot verliest de zin niets.* 6) *zaak, d. i. omſtandigheid* : *van daar* res *de omſtandigheden, bij voorb.* de tuis rebus cognoſcere, Cic. ad Div. VII, 14 : *dus ook meermaalen in* Singulari, *bij voorb.* re laxata, Liv. XXIII, 20 extr., *toen de omſtandigheden opgeruimder waren* : ad monendum acriter, ſi res ita poſtulabit, Cic. Amic. 13 : ſic res eſt, Terent. And. III, 4, 9, i. e. *zoo zijn de omſtandigheden, zoo is de zaak, zoo is de zaak geſteld* : *dus ook* res autem haec eſt, Cic. ad Div. XIII, 8 : ad monendum acriter, ſi res poſtulabit, Cic. Amic. 13, i. e. *de zaak, de omſtandigheden* : *ook kan het dikwijls heeten, de omſtandigheden, waar het ook, vermogen, voordeel, heeten kan, bij voorb.* Terent. Heaut. I, 1, 8, res adhortatur tua i. e. *uwe omſtandigheden, vermogen (tijdelijk)* : nobis domi inopia, — mala res, ſpes multo aſperior, Salluſt. Cat. 20 (21), i. e. *ſlechte omſtandigheden (van het tijdlijk vermogen)* : Liv. XXXV, 49 extr., alienum veſtris rebus i. e. *omſtandigheden of voordeelen* : *van daar* res ſecundae, adverſae, *gelukkige, ongelukkige omſtandigheden, d. i. geluk, ongeluk*, Cic. Offic. I, 26 : *dus ook* res belli ſecundae, Liv. III, 9 : res belli adverſae, Liv. X, 6 : Omnis Ariſtippum decuit color & ſtatus & res, Horat. Ep. I, 17, 23, i. e. *elke toeſtand, elke omſtandigheid des geluks, gevolglijk hij wiſt zich in alles te ſchikken, hij kon goed en ſlecht leven, zoo als 't voorkwam* : veſtrae res meliores facilioresque erunt, Liv. XXIII, 11 in. : res viliores, Terent. Phorm. V, 3, 8 : rebus florentiſſimis, Caeſ. B. G. I, 30 : bonis rebus, Cic. ad Div. XII, 2 extr. : incertis rebus, Ibid. IV. 9 ante med. : in malis rebus, Plaut. Rud. III, 3, 12 : meas res irrides malas, Ibid. Trin. II, 4, 45 : his rebus, Cic. Flacc. 5, *bij zulke omſtandigheden* : ſalvis rebus, Cic. ad Div. IV, 1. VII, 30 extr., i. e. *bij nog goede omſtandigheden.* 7) *de zaak, d. i. aangelegenheid, bezigheid, affaire, bij voorb.* ſuarum rerum eſſe, Liv. III, 38, i. e. *zich enkel om zich zelven of zijne belangen bekommeren* : Itaque rem cum Oppianico tranſigit, Cic. Cluent. 13 : res compoſita eſt, Terent. Ad. IV, 7, 17 : ſi qua in re ei opus fuerit, Cic. ad Div. XIII, 23 : non minus me de illius re laborare, quam ipſum de ſua, Ibid. 26, *en meermaalen* : res publica, *belang van den Staat, bij voorb.* abſit rei publicae cauſa, Cic. Caecin. 20 ; *doch, het kan ook zijn, wegens het Gemenebest.* 8) *zaak, d. i. oorzaak, bij voorb.* ea re, Cic. Acad. IV, 34. Cato R. R. 158 extr., *of* hac re, Lucret. I, 173, *of* ob eam rem, Plaut. Amph. Prol. 113, i. e. *deswegens* : *dus ook* quam ob rem ect. 9) *zaak, d. i. oogmerk, doelwit, bij voorb.* cui rei? Plaut. Aſin. III, 2, 43. Poen. II, 33, i. e. *waartoe?* 10) *zaak, d. i. gerichtelijke zaak, pleidooi, bij voorb.* de rebus ab ipſo cognitis, Cic. Verr. II, 48 : ſuſceptis rebus vel — receptis, Cic. Or. II, 24 : quibus res erat in controverſia, ea vocabatur lis, Varr. L. L. VI, 5 med. : Quarum rerum, litium, cauſarum ect., Liv. I, 32 *uit een oud formulier* : ſtatuere non potuiſſe, rem an litem dici oporteret, Cic. Mur. 12 : rem differre, Pandect. XLIII, 19, 3 ante med. : ut res pereat, Ibid. III, 3, 12 : res judicata, Ibid. XLII, 1, 1 : res prolatae, *zie* Profero. 11) *zaak, die men met iemand heeft, of het geen men met iemand te doen of voorheeft, bij voorb.* rem cum Oppianico tranſigit, Cic. Cluent. 13 : Tecum mihi res eſt, Cic. Roſc. Am. 30, i. e. *ik heb met u te doen* : te para ; cum homine edaci tibi res eſt, Cic. ad IX, 20 : Erat autem ei res cum exercitu Marii, Cic. Sext. 16 : res erat (ſcil. ei) cum Saturnino, Ibid. : ſi tibi res ſit cum eo ect., Terent. Phorm. I, 3, 19, *als gij te doen hadt enz.* : res mihi eſt cum ect., Cic. Brut. 92 in., *ik heb te doen met enz., d. i. ik zoek na te volgen* : *van daar* rem habere cum aliquo *met iemand te doen hebben, het zij waar in het wille, het zij het eene kuiſche of onkuiſche verkeering betreft, het ſtaat eerbaar* Terent. Eun. I, 2, 39, *voor verliefde verkering hebben* : *dus ook* cum aliqua *met eene vrouw verliefde verkering hebben*, Plaut. Bacch. III, 6, 35. Merc. III, 1, 37. 12) *zaak, ding, d. i. middel, bij voorb.* fortunas quibuscunque rebus poſſim, tueri, Cic. ad Div. VI, 9 : tot res, Cato R. R. 150 extr., reperi rem, quomodo ect., Plaut. Rud. IV, 3, 87. 13) *de zaak, wanneer men het ook door, het, vertaalt, bij voorb.* ſic profecto res ſe habet, Cic. Or. II, 27, *zoo ſtaat het, zoo is het* : ut nunc res ſe habet, Cic. Att. II, 21 extr. : nunc res ſe ſic habet, Ibid. 22 : Male ſe res habet, Cic. Offic. II, 6, *het ziet er ſlecht uit, het is niet goed. Hier toe behooren de kort hier voor aangehaalde plaatzen* tecum mihi res eſt, Cic. Roſc. Am. 30 : cum homine edaci tibi res eſt, Cic. ad Div. IX, 20, i. e. *gij hebt te doen met enz.* : erat ei res cum exercitu Marii, Cic. Sext. 16 : res erat (ei) cum Saturnino, Ibid. : *verders* rem huc deduxi, ut cet., Cic. Cat. II, 2, i. e. *ik heb het zoo ver gebracht enz.* II) *argument, bewijsreden, bij voorb.* te vincam rebus neceſſariis, Cic. Parad. 4 in. : res ad faciendam fidem adpoſitae, Quintil. V, 8 in. : quibus autem verbis accuſator urſerit, quibus rebus diluerit reus cet., Apul. Met. X ante med. p. 241, 39 Elmenh. : manifeſtis rebus probatur, Coel. Aur. Tard. I, 6 : *ook haalt* Graevius (ad Cic. Parad. 4 in.) *uit de* Pandecten *aan* : innumerabilibus rebus probari poteſt. III) *het (tijdelijk) vermogen, de mangvuldig, bij voorb.* res eorum defi-

cere

cere coepit, Cic. Catil. II, 5: rem augere, Cic. Rab. Post. 2 *en* 14: in pluribus provinciis ejus versata res est, Ibid.: rem suam conficere, i. e. *verdoen*, Cic. red. Sen. 5: ubi non modo res erat, Cic. Quint. 11: cum res ab eo — recessisset, Ibid.: non esse duo millia hominum, qui rem haberent, Cic. Off. II, 21: res privatae, Cic. Att. IX, 7 post med.: quorum magnae res aguntur, Cic. Manil. 2: rem facere, *verkrijgen*, Terent. Ad. II, 2, 12: postquam res patitur, Plaut. Merc. I, 1, 23: rem talentum decem, Terent. Phorm. II, 3, 46, *vermogen van tien Talenten*: cf. Terent. Heaut. I, 1, 60. Eun. II, 2, 12. Horat. Sat. II, 5, 8 *en* 12. Ibid. I, 4, 112. Ibid. Epist. I, 15, 43. I, 20, 20. Juvenal. III, 16; *doch, men kan het ook somtijds vertalen, omstandigheden, ook somtijds door, voordeel; dikwijls staat er ook voor* res familiaris i. e. *vermogen, bezitting*, *bij voorb.* Cic. ad Div. IX, 23. IV, 7 extr. Cic. Quint. 11: *van daar heet* rem gerere *zijn goed of vermogen bezorgen, waarnemen*, Cic. Offic. II, 11: *dus ook* rem male gerere, Cic. Senect. 7: *van daar* respublica *het vermogen van den Staat*, *bij voorb.* reliquias reipublicae dissipare, Cic. Phil. II, 3: suam rem non minus quam publicam confecisset, Cic. red. Sen. 5. IV) *voordeel, nut, welzijn, belang, het best van eene zaak of persoon, is zeer menigvuldig*, *bij voorb.* ad rem avidior, Terent. Eun. I, 2, 51, i. e. *op voordeel:* summa est hominis in communem municipii rem diligentia, Cic. Cluent. 69: sua re moveri, Cic. Verr. II, 72: in rem suam convertere, Cic. Rosc. Am. 39, *tot zijn nut besteeden*: qui alicui rei est, Terent. Ad. III, 3, 3, i. e. *die let nuttig is, d. i. wat deugt*: nulli rei esse, *tot niets dienen*, Gell. IX, 2, XIII, 30: contra rem alicujus venire, Cic. Phil. II, 2: dum ob rem, Terent. Phorm. III, 2, 40, i. e. *als 't maar nuttig is: dus ook* id frustra an ob rem faciam, in vestra manu situm, Sallust. Jug. 31 (33), i. e. *met nut: dus ook* qua fortuna rem daret, Liv. I, 27, i. e. *voordeel enz.: van daar* in rem *of* e (ex) re *tot iemands nut*, *bij voorb.* si in rem est utrique, ut fiant nuptiae, *als 't voor beiden dienstig is*, Terent. And. III, 3, 14: quae in rem tuam sint, Terent. Phorm. II, 4, 9, i. e. *u nuttig is*: ex re istius, Ibid. V, 7, 76: ex fide, fama reque mea, Cic. Att. V, 8 extr.: ex tua re non est, ut ego emoriar, Plaut. Pseud. I, 3, 102 *en* 104: *ook zonder* ex, *bij voorb.* tua re feceris, Ibid. Capt. II, 2, 46, i. e. *tot uw voordeel: dus ook* e republica, *of beter* e re publica (*als drie woorden*) *of* ex re publica, Cic. Phil. V, 13, Liv. XXVI, 16, *ten besten van den Staat: integendeel* ab re *tot nadeel van iemand*, *bij voorb.* aucupis, Plaut. Asin. I, 3, 71: cf. Ibid. Trin. II, 1, 12; *doch* ab re *heet ook* a) *van de zaak*, *bij voorb.* id ab re interregnum adpellatum, Liv. I, 17. b) *ten aanzien der zaak: van daar ten aanzien van het vermogen*, Terent. Ad. V, 3, 44. c) *ondienstig, onvoegzaam*, *bij voorb.* Liv. VIII, 11. XXXV, 32 med. Sueton. Aug. 94, *zie* A. *Ook staat daar voor* aba re, Gell. XVIII, 32, *van daar* res publica *of* respublica *het best van den Staat, voordeel van den Staat*, *bij voorb.* e re publica, Liv. XXVI, 16 in., *of* ex rep., Cic. Phil. V, 13, *ten besten van den Staat:* partem reipublicae suscipere, Cic. Mil. 15 extr.: de republica detrahere, Cic. Verr. V, 22 extr., i. e. *aan het nut van den Staat onttrekken:* absit reipublicae causa, Cic. Caecin. 20, i. e. *wegens het best van den Staat, om het gemeenebest:* republica perfrui, Cic. Mur. 11: rempublicam posse defendi, Cic. Verr. I. 2: ita ad rempublicam adcessit, Cic. Phil. V, 18, i. e. *heeft het best van den Staat tot zijn oogmerk genomen:* nihil est illi re publica carius, Ibid. *van daar* rempublicam gerere *of* administrare *heet in 't gemeen het best van den Staat bezorgen, den Staat ergens door dienen, waar in dit ook besta*, *bij voorb.* a republica bene gerenda, Cic. Balb. 20 extr.: respublica saepe bene gesta, Cic. Phil. V, 25: gerere & administrare rem publ., Cic. Fin. III, 20: *in 't bijzonder, als Veldheer, door oorlog te voeren*, *bij voorb.* rempublicam bene gerere, Cic. Manil. 21: rempublicam ex vestra sententia administrare, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11: neque resp. administrari poterat (*dewijl de* Consuls *met offeren enz. bezig waren*), Liv. XXXIV, 55: resp. bene gesta in bello, Cic. Provinc. 5, *zie boven* (*wanneer het somtijds vertaald wordt, door oorlog voeren, zie boven* n. I, 2), *of als* Quaestor, *door het bezorgen der Staats-inkomsten*, Cic. Verr. I, 13 in. *Men zou ook hier toe kunnen brengen*, Cic. Verr. II, 55 extr., ut eo censu nullius civitatis respublica posset administrari i. e. *het welzijn van den Staat niet bezorgd kon worden, gevolglijk, niet meer bestaan kon: doch* res publica *kan ook de Staats-inrichting zijn.* V) *inrichting, gesteldheid*, *bij voorb.* salvis rebus, Cic., *wanneer de inrichtingen* (*omstandigheden van den Staat*) *nog in haar geheel waren; doch, het kunnen ook, omstandigheden, zijn, zie boven* I, 6: *van daar* respublica civitatis, Cic. Verr. II, 55, *de inrichting der stad of van den Staat; doch het kan ook het welzijn wezen, zie* n. IV. VI) *magt, geweld*, *bij voorb.* majores nostri maximam hanc rem fecerunt, Liv. VI, 41 extr.; *doch, het kan ook Staat, Gemeenebest, heeten: van daar* res publica *of* respublica *magt van den Staat*, *bij voorb.* recuperavit rempublicam, Cic. Rosc. Am. 49. *Bijzonder* res (Plur.) *magt, geweld: van daar* summa rerum, Liv. IV, 46, *het opperbevel: van daar* Potiri rerum *de magt in den Staat bekomen*, *bij voorb.* Nep. Att. 9; *doch, het kan ook de Staat, het Gemeenebest zijn: ook heet* rerum potiri *de oppermagt, of hoogste magt hebben, zie* Potior. VII) *de Staat, het Gemeenebest*, *bij voorb.* Albana permissa re, Liv. I, 6: Romana, Liv. I, 28: majores nostri maximam hanc rem fecerunt, Liv. VI, 40 extr.: rem Romanam tam defidem fuisse, Liv. XXI, 16: res Palaepolitana, Liv. VIII, 27 in.: *van daar* res publica *de Staat, bijzonder een Republiek of Gemeenebest, is bekend*, *bij voorb.* si erit ulla res publica, Cic. ad Div. II, 16 med., *en meermaalen*, *bij voorb.* Cic. Phil. V, 10, 17 *en* 18. Cic. Rosc. Am. 45 cet. *bijzonder is* res (Plur.) *de Staat*, *bij voorb.* rebus tranquillatis, Nep. Att. 4: quietis rebus, Liv. VII, 1; *doch, het kan ook zijn, omstandigheden* (*van den Staat*), *zie hier voor* I, 6: *van daar* summa rerum, Liv. XXI, 16, *het welzijn van den Staat, of de geheele Staat.* Not. 1) altissimum in urbe quod est, ea res tutissima tutulus adpellatur, *voor* id tutissimum, Varr. L. L. VI, 3 post med.: quos alii μελιττοθόους adpellant, eandem rem quidam mellaria, *voor* ea, Varr. R. R. III, 16, 12: illasce oves, qua de re agitur, *voor* de quibus, Ibid. II, 2: caput rerum, i. e. *het hoofdwerk hier van*, Horat., *zie boven*, 2) res i. q. *iet*, *bij voorb.* magna res — Chalcis & Euripus adempta forent, Liv. XXXI, 23, i. e. *iet groots.* 3) *op ēne na de laatste lettergreep in* rei *is kort*, Horat. Od. III, 16, 23: *maar zij staat ook lang*, *bij voorb.* Lucret. I, 689. II. 111. VI, 918. *wanneer sommigen* reii *laten drukken*, *bij voorb.* Lucret. VI, 918 Ed. Creech. *ook staat het als ééne syllabe*, *bij voorb.* Nam quod provideet illius rei constat imago, Lucret. VI, 883, *ten zij men* illiu' (*als een* Dactylus) *wil lezen: verders* Virtus quaerendae finem rei scire modumque, Lactant. VI, 6 e poëta, *alwaar het van ééne syllabe is.*

RESĂCRO, are, *van de vervloeking bevrijden*, Nep. Alcib. 6, *zie* Resecro.

RESAEVĬO, ire, *weder woeden*, Ovid. Trist. I, 1, 103.

RESĂLŪTATĬO, ōnis, f. *het weder groeten, tegen-compliment*, Sueton. Ner. 37 extr.

RESĂLŪTO, are, *weder groeten, iemand een tegen-kompliment maken*, aliquem, Senec. Tranquill. 12: neminem esse resalutatum, Cic. Phil. II, 41: aliquem suo nomine, Martial. V, 22, 3: aliquem dominum regemque, i. e. *zoo benoemen*, Ibid. IV, 84, 5: sic (i. e. dominum) servum resaluto meum, Ibid. V, 58, 2, i. e. *ik noem mijnen slaaf, heer, als ik hem bedank of weder groet.*

RESĀNESCO, nui, 3. *weder gezond worden, weder genezen*, *bij voorb.* resanuit error. Ovid. Am. I, 10, 9: *alwaar het overāl Tropisch staat.*

RESARCĬO, rsi, sartum, 4. *weder verbeteren, weder herstellen, weder oppoetsen*, *bij voorb.* vestem, Terent. Ad. I, 2, 40: fracta juga vitium, Colum. XI, 2 ante med. §. 38: tecta, Liv. XLV, 28, i. e. *de daken weder met tegelen dekken: van daar Tropisch, weder vergoeden, weder geheel maken, aanvullen*, *bij voorb.* damnum, Sueton. Claud. 6, *de schade vergoeden*: quaestum, Colum. XI, 2 prope fin. §. 28: locum, Plin. H. N. XVII, 20, i. e. *vervullen, weder vol maken.*

RESARRĬO, ire, *weder bespitten, om er het onkruid uit te doen*, *bij voorb.* agros, Plin. H. N. XVIII, 20.

RESCINDO, idi, issum, 3. *stukscheuren, stuksnijden, scheuren*, *bij voorb.* pontem, Caes. B. G. VII, 58, *de brug afbreken:* vallum, Caes. Ibid. 86: vestem e membris, Tibull. I, 11 (10), 61: pectus, Prop. III, 8 (7), 8: tecta domusque, Flor. II, 15: coelum, Virg. Georg. I, 280. Aen. VI, 583: venam, Colum. VI, 30, i. e. *een' ader openen:* artus cadaverum i. e. *ontleden*, Senec. Controv. V, 34 post med.: quod falx reliquerit, vomis rescindat, Colum. II, 14: inseritur vitis rescissa, Ibid. IV, 29 in., i. e. *opgespleten, geöpend:* gloria rescissa oris — splendet i. e. rescissa facie adceptis vulneribus, Claudian. B. Get. 586: rescisso palato i. e. siti exasperato, Lucan. IV, 328: latebras telI, Virg. Aen. XII, 390, *stuksnijden: bijzonder van eene wond, open scheuren, of weder open scheuren*, *bij voorb.* vulnus, Ovid. Trist. III, 11, 63. IV, 4, 41. Flor. III, 23, *Tropisch: dus ook* luctus obductos, Ovid. Met. XII, 543, i. e. *vernieuwen: van daar* 1) *scheiden*, *bij voorb.* gratiam, Horat. Ep. I, 3, 32. 2) *openen*, *bij voorb.* vias, Lucret. II, 406 (*maar* vias scil. aurium rescindere i. e. lacerare, Senec. Phoe-

Phoeniss. 226): venam, Colum. ; *zie hier voor*: suppurationem melius ferro quam medicamento, Ibid. VI, 11 in.: os ulceris, Virg. Georg. III, 453: locum firmatum, Cic. Agr. II, 1. 3) *te niet doen, ongeschikt maken*, *bij voorb.* voluntates mortuorum, Cic. Verr. I, 43: pactiones, Cic. Provinc. 5: res judicatas, Cic. Sull. 22: praeturam alicujus totam, Cic. Verr. II, 57: testamentum, Pandect. II, 15, 13: injurias alicujus, Cic. Verr. II, 26: constituta ab aliquo, Cic. Att. VI, 1 in.: beneficium suum, Senec. Benef. III, 13: sacrilegium, Val. Max. I, 1, 2: acta Caesaris, Cic. Phil. II, 42: cf. XIII, 3 in.

RESCĬO, ivi *of* ii, itum, 4. *en* **RESCISCO**, ivi *of* ii, itum, 3. *weder vernemen, of enkel vernemen, tijding, bericht bekomen*, *bij voorb.* cum id rescierit, Cic. Off. III, 23: mater rescilt, Nep. Dat. 2: quod si rescierit cet., Terent. Hec. IV, 1, 4: rescivit omnem rem, Ibid. Ad. V, 3, 5: rescituros, Nep. Eum. 8: rescitum iri, Terent. Ad. I, 1, 45. Not. Rescio *is zeldzaam*, *bij voorb.* rescire *haalt* Gellius II, 19 *aan*: *ook staat* rescirent, Liv. XXIX, 14 in.; *doch, anderen lezen* praescirent, *maar* Rescisco *staat* Terent. Ad. IV, 2, 7: *en* resciscet, Plaut. Merc. V, 4, 44. *gevolglijk is* rescisco *veiliger dan* rescio *te gebruiken. Doch, of* rescivi, rescii, *en de daar van afstammende* Tempora *van* rescio *of* rescisco *zijn, weet ik niet.*

RESCISCO, *zie* Rescio.

RESCISSĬO, ōnis, f. 1) *afscheuring, afsnijding enz.* 2) *vernietiging*, *bij voorb.* emtionis, Pandect. XLIII, 23, 11 extr.: prioris decreti, Ibid. L, 9, 5: emancipationis, Ibid. XXXVII, 4, 3 ante med.

RESCISSŌRĬUS, a, um, *vernietigend, te niet doende*, *bij voorb.* actio, Pandect. IV, 6, 28 extr.: *ook enkel* rescissoria scil. actio, Ibid. XXXIX, 5, 21.

RESCISSUS, a, um, *zie* Rescindo.

RESCRIBO, psi, ptum, 3. 1) *wederschrijven, d. i. op nieuw, of nog éénsschrijven*, *bij voorb.* commentarios, Sueton. Caes. 56, i. e. *nog éénsschrijven of afschrijven: dus ook* actiones, Plin. Ep. V, 8, 7, i. e. *de voor de rechtbank gehouden redenvoeringen nog ééns afschrijven, en te gelijk hier en daar iet verbeteren: dus ook* alia rescribere, Ibid. VII, 9, 5: *dus ook* vel quasi nova rursus & rescripta, Ibid. VIII, 21 extr.: *van daar weder op de monsterrol brengen, op nieuw opschrijven*, *bij voorb.* milites, Liv. IX, 10. 2) *weder of terug* (*er tegen*) *schrijven*, *bij voorb.* epistolam, Cic. Att. XII, 21. XIII, 6: orationem, Tacit. Ann. IV, 34: rescripta Bruto de Catone, Sueton. Aug. 85: *van daar weder schrijven, d. i. schriftelijk antwoorden*, *bij voorb.* ad aliquem, Cic. ad Div. VII, 17: *of* alicui, Ibid. VIII, 1: ad aliquid, Cic. ad Div. I, 9 post init., *op iets: dus ook* ad literas *op een' brief*, Cic. Att. XIV, 21: *of* ad epistolam, Ibid. IV, 16 in.: *ook* literis *op een' brief*, Cic. Att. XIII, 23: *ook* alicui rei, *bij voorb.* cui rei fugerat me rescribere, Ibid. V, 12 post med.: *ook* absolute, *bij voorb.* Pompejus enim rescripserat, sese — deducturum non esse, Caes. B. C. I, 19: Tu, quotus esse velis, rescribe, Horat. Ep. I, 5, 30: Non rescribendi gloria levis, Ovid. Her. XVII, 2: *van daar van Rechtsgeleerden, wanneer zij gerichtlijke antwoorden* (responsa) *mededeelen*, Pandect. XL, 4, 46. XL, 7, 29 post med. *bijzonder van Vorsten* (*Keizers*), *bij voorb.* Ibid. I, 16, 4 extr. XVIII, 1, 71. *van daar* Rescriptum *antwoord*, *bij voorb. van den Landsheer*, Rescript, Plin. Ep. X, 2. Tacit. Ann. VI, 6: Principis, Pandect. XLIX, 1, 1: *ook er tegen schrijven, om te wederleggen*, *bij voorb.* alicujus libro de orthographia, Sueton. Gramm. 19: solebat oratorum actionibus rescribere, Ibid. Calig. 53, i. e. *wederleggen*: orationibus veteribus, Quintil. X, 5 extr.: *van daar weder tellen of terug tellen*, *bij voorb.* argentum, *zie het volgende.* 3) *terug schrijven, d. i. uit het ééne rekenboek in het ander: van daar* a) *weder tellen*, *bij voorb.* argentum mihi jube rescribi, Terent. Phorm. V, 7, 28, *eigenlijk, laat het geld weder op mij schrijven: dus ook* quod tu nunquam rescribere possis, Horat. Sat. II, 3, 76, i. e. *weder betalen.* b) ad equum rescribere (milites), Caes. B. G. I, 42, i. e. *van voetvolk, tot ruiters maken.* c) *bij rest schrijven, dus is het verschillen* Cic. Att. XVI, 2 post init., reliqua rescribamus. 4) *voor* scribo *schrijven, schriftelijk opstellen*, *bij voorb.* cantus fuisse rescriptos vocum sonis, Cic. Tusc. IV, 2, *is, of op noten zetten, of liever onder den Tekst er onder zetten* (*onder de noten*); *doch*, Gronovius *leest* descriptos i. e. *op noten gezet. Maar alzoo re dikwijls overtollig staat, zoo kan* rescriptos *heel wel geduld worden.*

RESCRIPTĬO, ōnis, f. *het wederschrijven, het antwoord*, Rescript, Pandect. I, 18 leg. 8 *en* 9.

RESCRIPTUS, a, um, *zie* Rescribo.

RESCULA, *zie* Recula.

RESĔCO, cui, ctum *en* catum, care, *afsnijden*, *bij voorb.* truncos, Virg. Georg. II, 78: partem de tergore, Ovid. Met. VIII, 649: capillos, Ibid. XI, 182: collum, Senec. Agam. 974: muscum ferramento, Colum. V, 9 post med.: extremam partem unguis usque ad vivum, *tot op het vleesch*, Ibid. VI, 13: porrum, Plin. H. N. XIX, 6 med.: *dus ook* Particip. resectus, a, um, *bij voorb.* lingua, Cic. Div. II, 46: palpebrae, Cic. Pis. 19: barba, Ovid. Trist. IV, 10, 58: farra, Ibid. Fast. II, 520. *van daar* 1) *Tropisch, afsnijden, besnijden, stremmen, ophouden, wegdoen*, *bij voorb.* libidinem, Cic. Att. I, 18 ante med.: nimia resecari oportere, Cic. Tusc. IV, 26 extr.: quae sananda erunt, sanabo; quae resecanda erunt, non patiar ad perniciem civitatis manere, Cic. Cat. II, 5 extr.: Quaedam cum prima resecentur crimina barba i. e. deponantur, Juvenal. VIII, 166: liber crevit: — tu tamen haec ipsa (i. e. *de uitwassen, het overtollige*), quantum ratio exegerit, reseca i. e. tolle, Plin. Epist. II, 5. 2) *verkorten*, *bij voorb.* spem, Horat. Od. I, 11, 6. 3) ad vivum resecare *iet zeer of al te nauw onderzoeken*, Cic. Amic. 5. *eigenlijk tot op het* (*levende*) *vleesch snijden.* Not. Particip. *is* resectus, a, um, Cic., *zie hier voor.*

RESĔCRO (*of* Resăcro), are, 1) *een verzoek of bede herroepen*, *bij voorb.* te obsecro, — resecroque, quod dudum obsecraveram, Plaut. Aul. IV, 7, 4, *ten minsten, past deze beteekenis; alhoewel ook weder bidden, bij herhaling bidden, ook past.* 2) *weder bidden, op nieuw bidden*, *bij voorb.* obsecro, resecro, Plaut. Pers. I, 1, 49, i. e. *ik bid en bid nogmaals: ten zij men* resecro *aan een' andere persoon wil toeschrijven, zoodat het eene spotternij op* obsecro *zou zijn.* 3) *van de vervloeking bevrijden*, Nep. Alcib. 6; *hier staat* resacrare.

RESECTĬO, ōnis, f. *het afsnijden*, *bij voorb.* vitis, Colum. IV, 29, 4: arundineti, Ibid. 32: devexam resectionem facere, Ibid. IV, 24, 16.

RESECTUS, a, um, *zie* Reseco.

RESECUTUS, *zie* Resequor.

RESĒDO, are, *wederstillen*, *bij voorb.* morbos, Plin. H. N. XXVII, 12 extr.

RESEGMEN, ĭnis, n. (*voor* resecmen *van* reseco) *alles wat afgesneden wordt*, *bij voorb.* unguium, Plin. H. N. XXVIII, 15 med., i. e. *van nagelen*: resegmina papyri amputata, Ibid. XIII, 12.

RESĒMĬNO, are, *weder zaaijen, weder teelen of voortbrengen*, *bij voorb.* ales (i. e. Phoenix) se reseminat, Ovid. Met. XV, 392.

RESĔQUOR, cūtus *of* quūtus sum, 3. aliquem, i. e. *antwoorden*, *bij voorb.* aliquem dictis, Ovid. Met. VI, 36: *dus ook* his (scil. dictis, verbis) est resecuta rogantem, Ibid. VIII, 863.

RESĔRO, are, *open sluiten, openen*, *bij voorb.* portas hosti, Ovid. Art. III, 577: januam, Ibid. Fast. II, 455: limina, Virg. Aen. VII, 613: domos, Plin. H. N. X, 21: *van daar* 1) *Tropisch, open sluiten, d. i. openen*, *bij voorb.* Italiam gentibus, Cic. Phil. VII, 1: rem familiarem, Cic. Off. II, 15: ora, *den mond*, Plin. Paneg. 66: fauces, Senec. Agam. 718: sedes infernas, Virg. Aen. VIII, 244: signum (*het zegel*), Paul. Sentent. V tit. 25: pectus, Ovid. Met. VI, 654. 4) *openen, d. i. ontdekken*, *bij voorb.* oracula augustae mentis, Ovid. Met. XV, 145: secreta, Val. Fl. II, 438: commissa, Petron. fragm. XXVIII, 6. 3) *openen, d. i. aanvangen*, *bij voorb.* annum, Ovid. Pont. IV, 4, 23: *dus ook* aperire annum, reserare Fastos i. e. *het* Consulaat *in 't begin des jaars aanvaarden*, Plin. Paneg. 58: *van daar* emicuit reserata dies, Val. Fl. I, 655, i. e. orta.

RESĒRO, sēvi, (sătum, 3. 1) *weder zaaijen of planten*, *bij voorb.* cum resevěrunt, Plin. H. N. XVIII, 20, i. e. *weder gezaaid hebben, alwaar het dus zonder* Accusativus *staat*: perticam, Colum. IV, 33, i. e. *planten*: vineta, Colum. III, 11. 2) *bezaaien, beplanten*, *bij voorb.* agrum, Varr. L. L. IV, 4 extr.

RESERVO, avi, atum, are, 1) *besparen, sparen, wegleggen, bewaren*, *bij voorb.* commeatus ad obsidionem urbis, Caes. B. C. I, 36: Legiones ad pericula, Caes. B. C. I, 2: in aliud tempus, Caes. B. G. I, 53: in diem, Cic. Coel. 24: aliquem ad severius judicium, Cic. fragm. in toga cand. ap. Ascon.: stercoris partem in pratum, Cato R. R. 29: libros ad Tusculani requiem, Cic. Or. I, 52: ad extremum, Cic. Caecin. 10. Caes. B. G. III, 3, *tot het laatste*: se reipublicae, Liv. XXV, 6: cetera praesenti sermoni, Cic. Q. Fr. II, 8. i. e. *tot een mondelijk gesprek*: aliquid ad testes, Cic. Rosc. Am. 29: causa ipsis sit reservata, Cic. Agr. I, 4: habetis consulem ex periculis — non ad vitam suam sed ad salutem vestram reservatum, Cic. Cat. IV, 9: Incolumem Pallanta mihi si fata reservant, Virg. Aen. VIII, 575: cui te exitio Fortuna reservat! Ibid. V, 625: tibi se peritura reservant Pergama, Ovid. Met. XIII, 168: & qui quaesita reservent, Ibid. VII, 657: se judiciis posterorum reservavit (Socrates), Quintil. XI, 1.

Not.

Not. Minucio me reservabam, Cic. Q. Fr. III, 1 prope fin., i. e. *ik wachtte met mijne Brief op* Minucius, *om hem denzelven mede te geven; alwaar* me *in plaats van* meam epistolam *staat.* 2) *behouden, d. i. redden, niet te gronde laten gaan, bij voorb.* omnium reservandorum, Cic. ad Div. V, 4 extr.: fetum, Cels. II, 8 ante med., *de (ligchaams) vrucht bewaren: de woorden zijn:* ut gravida mulier non modo conservari possit, sed etiam partum reservare: *verder* Silvam domini locis reserves, Martial. VIII, 40, 5: Pallanta incolumem, Virg., *zie hier voor:* consulem ex periculis reservatum cet., Cic., *zie hier voor. Ook bewaren, behouden, d. i. bij zich houden, bij voorb.* ut sibi nihil ad similitudinem hominis reservarit, Cic. Cluent. 70, i. e. *niets menschlijks aan zich behouden heeft.*

RESES, idis, *van* resideo, 1) *het geen zit, of daar zit, of wat zitten blijft, of terug blijft, zich niet roert of beweegt, wat steeds op eene plek zit, bij voorb.* caseus in corpore reses, Varr. R. R. II, 11, *die in de maag zitten blijft, d. i. niet verteerd wordt:* aqua, Varr. R. R. III, 17, 8, i. e. *dat zich niet beweegt, staande water:* Insula quae resides fluctus mitescere cogit, Claudian. epigr. 28, 2, i. e. *gerust, bedaard:* plebs, Liv. II, 32, i. e. *het gemeen, dat terug gebleven is; doch, het kan ook heten, zonder bezigheden; evenwel het eerste schijnt beter: van daar* 2) *traag, werkeloos, ledig, braak liggende, gerust, bij voorb.* eum residem tempus terere, Liv. VI, 23: resides factos, Liv. XXIII, 16 med.: *van daar* praevertere amore jam pridem resides animos, Virg. Aen. I, 721 (725), i. e. *de geest, die aan de liefde ontwend was, als 't ware, braak liggend:* residesque movebit Tullus in arma viros, Ibid. VI, 814: resides & desuetudine tardi, Ovid. Met. XIV, 436: anni resides i. e. in otio acti, Claud. Proserp. II praef. 18: cf. Phaedr. V, 1, 17.

RESEX, ecis, *afgesneden: van daar* Substantive, scil. palmes, Colum. IV, 21. V, 5 med., i. e. *een jonge rank, die in 't vervolg dragen zal, en daarom gesnoeid wordt. Anders heet hij ook* custos, Colum. Ibid.

RESIDEO, sedi, sessum, 2. *wordt verkeerd met* resido *verwisseld: het is dus onderscheiden:* resideo *heet zitten, (gevolglijk voor* sedeo, *alwaar dus* re *andermaal overtollig is),* resido *zich neder zetten. Van daar derhalven zitten, bij voorb.* ambulantes, tum vero residentes, Cic. Leg. I, 5 in.: arbore residens, Phaedr. I, 13, 4: in vertice, Sil. V, 206: tergo residebat aselli, Ovid. Fast. III, 749: lassus in hac saepe resedit humo, Ibid. Art. III, 696; *doch, het kan hier ook zijn, zette zich, en gevolglijk tot* resido *behoren:* medio rex ipse resedit agmine, Ibid. Met. VII, 102, i. e. *zat, doch het kan ook zijn, zette zich, en gevolglijk tot* resido *behoren: dus ook* resedit, Virg. Aen. I, 506 (510), i. e. *zat, of ook, zette zich;* resident in clunes, Plin. H. N. VIII, 37. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* dorsum meum residebat, Apul. Met. VIII med. p. 209. 23 Elm. i. e. *zat op mijn rug:* residentem tonstrinae *voor* in tonstrina, Ibid. III med. p. 136. 22 Elm. *Van daar* 1) *terug blijven, of blijven, bij voorb.* in corpore nullum residere sensum, Cic. Tusc. I, 43: Residebit in republica conjuratorum manus, Cic. Catil. I, 5: periculum residebit in visceribus reip., Ibid. 13: quorum in consilio pristinae residere virtutis memoria videtur, Caes. B. G. VII, 77: hujus incommodi culpa si resideat, Cic. Att. I, 17: quibus (officiis meis) si quando non mutue respondetur, apud me plus officii residere facillime patior, Cic. ad Div. V, 7: nam sine animo nequit residere per artus — pars ulla animai, Lucret. III, 399: quorum non in sententia solum sed etiam in nutu residebat auctoritas, Cic. Senect. 17 extr., i. e. *was zichtbaar:* etiam nunc residet spes in virtute tua, Cic. ad Div. XII, 3 extr., i. e. *berust, grondt zich enz.:* culpa (rei) in te residet, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16 ante med. 2) *rusten, werkeloos of ledig zijn, bij voorb.* qua resident mortui, Cic. Leg. II, 22. miles residet, Petron. 112: Venter gutturque resident, Plaut. Capt. III, 1, 8, i. e. *rusten, zijn ledig:* spes residet in virtute tua, Cic., *zie hier voor:* in sententia — in vultu residebat auctoritas, *rustede als 't ware, d. i. was te vinden, zichtbaar,* Cic., *zie hier voor.* Not. a) *Het* Perfectum resedi *met de daar van afstammende* Tempora *behoort meestäl, (zo niet altijd) tot* resido. b) *voor* resido *zich nederzetten, schijnt het te staan,* Cic. Fin. III, 2 extr., resideamus i. e. *wij willen ons nederzetten: doch het moet of* residamus *wezen; of men kan het ook vertalen, laat ons gaan zitten, voor, wij willen ons nederzetten; doch, het eerste is naauwkeuriger.*

RESIDO, sedi, sessum, 3. *nederzetten, zich zetten, zich nederlaten (om te zitten), bij voorb.* fessa resedit humi, Ovid. Fast. III, 15: *dus ook* lassus in hac saepe resedit humo, Ovid.: rex resedit, *zie deze plaatzen in* Resideo: mediisque residunt aedibus, Virg. Aen. VIII, 467: cum rege residunt, Sil. XVI, 244: cetera genera (avium) residunt, Plin. H. N. X, 39: *van daar* 1) *zich nederlaten, om ergens te wonen, zich met der woon nederslaan, bij voorb.* Siculisne resideret arvis, Virg. Aen. V, 702. 2) *zich nederlaten, om te rusten, bij voorb.* ne ille in villa resideret, Cic. Mil. 19. 3) *zich nederlaten, of aflaten, zinken of dalen, bij voorb.* si montes resedissent, Cic. Pis. 33: *van daar* a) *zich zetten, bij voorb. van grondsop, bij voorb.* ex eo quod resedit, Plin. H. N. XXXIII, 4 in.: *ook van andere dingen, bij voorb.* jam jam residunt cruribus asperae pelles, Horat. Od. II, 2, 90, i. e. *alreeds zet (legt) zich aan mijne schenkels eene ruwe huid (scil. van een' staart).* b) *zich zetten of leggen, van de ongestuime zee, wanneer zij bedaart, bij voorb.* maria in se ipsa residant, Virg. Georg. II, 480; *doch het kan ook zijn, wijken terug:* Nilus residit, Plin. H. N. V, 9, i. e. *zet zich, of wijkt terug:* lienem aegri residere, Ibid. XXVIII, 13 extr., i. e. *wordt genezen: van daar Tropisch, zich zetten, zich leggen, d. i. bedaard worden, aflaten, nalaten, bij voorb.* quorum mentes nondum resedisse cet., Caes. B. G. VII, 64: tumor animi resedisset, Cic. Tusc. III, 12: ut resederat impetus animorum ardorque, Liv. XXVI, 18 extr.: cf. 19 in.: ne aurae (*voor toorn*) residant, Ovid. Art. I, 373, i. e. *liggen:* Cum irae resedissent, Liv. II, 29: lienem aegri vitiatum residere, Plin. H. N. XXVIII, 13 extr., i. e. *wordt heel:* Nilus residit, Plin., *zie hier voor:* tumida ex ira corda residunt, Virg. Aen. VI, 407: bella resident, Ibid. IX, 642. *ook van iemand, die redent of* declameert, varie nunc attollebatur nunc residebat, Plin. Ep. V, 17, i. e. *dan steeg hij (verhief hij zich), dan daalde hij (met de stem):* Postquam resedit terror, Liv. XXXV, 38: *dus ook aflaten, nalaten, moede worden, bij voorb.* longiore certamine sensim residere Samnitium animos, Liv. X, 28 in., i. e. *laten na, worden moede.* 4) *terug wijken, zich terug begeven, retireren, bij voorb.* retroque residunt, Virg. Aen. IX, 539: maria tumescant, rursusque in se ipsa residant, Ibid. Georg. II, 480: Nilus incipit crescere — & residit in Virgine (*gestarnte*). Plin. H. N. V, 9 post med.: *van daar eindigen, bij voorb.* Sex mihi surgat opus (*van Hexameters*) numeris, in quinque residat i. e. *in een* Pentameter, Ovid. Am. I, 1, 27. 5) *voor* resideo, *bij voorb. blijven, bij voorb.* Viennensium vitia inter ipsos residunt, nostra late vagantur, Plin. Epist. IV, 22 extr., i. e. *blijven onder hen; alwaar mij echter* resident *beter schijnt.*

RESIDUUS, a, um, *eigenlijk, het geen zitten blijft: van daar* 1) *het geen terug blijft, of gebleven is, overig, terug gebleven, achterstallig, bij voorb.* residua & vetus simulatio, Liv. XXIX, 37: quid potest esse residui? Cic. Verr. III, 97, *wat kan er nog overig zijn?* bellum, Sueton. Ner. 13: manus Spartaci, Ibid. Aug. 3: lecti atque mensae, Ibid. 73: paucos comites residuos fortuna fecit, Justin. XXVII, 2: ob residuas bellorum iras, Liv. I, 30: cupio mehercule nullam residuam sollicitudinem esse. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11: residui nobilium, Tacit. Ann. XI, 23: pecunia residua, Cic. Cluent. 34. Liv. XXXIII, 47, *achterstallig geld, d. i. geld, dat nog niet betaald of berekend is: dus ook* residuum *het achterstallige, overige, de rest, bij voorb.* cibariorum, Sueton. Galb. 7: quid relatum, quid residuum sit, Cic. Agr. II, 22: *dus ook* residua, orum, *bij voorb.* diurni actus, Suet. Aug. 73: *dus ook van geld,* Pandect. XLIII, 13 leg. 2 *en* 4: vectigaliorum, Sueton. Aug. 101 extr. 2) *voor* reses, *traag, onbedrijvig, bedrijvenloos,* Acc. ap. Fest.

RESIGNO, avi, atum, are, 1) *het teken wegdoen: van daar het zegel wegdoen: van daar ontzegelen, bij voorb. een brief, bij voorb.* literas, Cic. Att. XI, 9. Plaut. Trin. III, 3, 65: testamenta, Horat. Ep. I, 7, 9: matronam, quod loculos, in quibus erant claves vinariae cellae, resignasset, a suis inedia mori coactam, Plin. H. N. XIV, 13, i. e. *ontzegeld, geöpend, hadt. Men ontzegelt iets, om het te openen en te lezen; door de ontzegeling verneemt men geheimen, door de ontzegeling verliest eene zaak dikwijls haar gewigt: van daar* 1) *openen, bij voorb.* perjuria Graia resignat, Sil. XVII, 430, i. e. *scheidt de troepen der meineedige* Grieken *of* Macedoniërs, *dringt tusschen hen in, verstrooit hen, opent dus hunne gesloten gelederen, verbreekt ze: van daar Tropisch, openen, d. i. ontdekken, verklaren, bekend maken, bij voorb.* fata venientia, Ovid. Fast. VI, 535, i. e. *bekend maken enz.: dus ook* mandata alicujus, Martial. IX, 36, 5: totumque hoc verba resignent, Pers. V, 28. Not. lumina morte resignat (Mercurius), Virg. Aen. IV, 244, *verklaren sommigen door openen; dewijl* Plinius H. N. XI, 37. Sect. 55 *zegt, dat den stervenden op den houtstapel de oogen weder geöpend werden: maar naardien dit geen ambt van* Merkurius *schijnt te zijn, verklaren anderen het, sluiten, dat zich horen laat; dan zou het staan voor* signare *zegelen: van daar toemaken, toesluiten. Men zou het*

ook

ook kunnen verklaren. breken, de oogen breken, voegde hier wel, en past op ontzegelen. Het zegel der Ouden moest gebroken worden. b) nietig maken, te niet doen, afschaffen, bij voorb. fidem tabularum, Cic. Arch. 5. c) veranderen, bij voorb. aliquid ex constituti fide, Flor. IV, 7 extr. d) aes resignare, Fest., i. e. het geld den Soldaten niet betalen of aftrekken. e) breken, stukbreken, bij voorb. lumina (i. e. oculos) i. e. breken, van gezichtvermogen berooven, Virg., zie hier voor: van daar openen. zie hier voor: verders, te niet doen, bij voorb. fidem, Cic., zie hier voor. Ook kan men hier toe brengen perjuria Graia i. e. agmina Grajorum perjurorum, i. e. breekt ze, scheidt ze, Sil., zie hier voor. 2) voor rescribere, uit het ééne rekenboek in het ander schrijven, of op een ander laten overschrijven: van daar, weder geven, bij voorb. cuncta, Horat. Epist. I, 7, 34: resigno quae dedit, Horat. Od. III, 29, 54. 3) voor signo, tekenen: van daar zegelen: van daar a) toesluiten, bij voorb. lumina, Virg., doch, zie hier voor. b) aanwijzen, toedeelen, bij voorb. cui cura vectigalium resignat, Cato ap. Serv. ad Virg. Aen. IV, 244, voor resignatur of resignata est i. e. die het opzicht heeft: resignatis vectigalibus, Cato ap. Serv. Ibid.

RESĬLĬO, silui en somtijds silii, sultum, 4. 1) terug springen, van menschen, beesten, en dingen, bij voorb. van menschen, bij voorb. Soldaten, ad manipulos, Liv. XXX, 33 extr.: dus ook a tetro odore, Plin. H. N. X, 70: a veneno, Lucret. IV, 689, van menschen en beesten: p ratae, ut quaedam animalia (i. e. kikvorschen), in aquas suas resilierunt, Flor. III, 6: saepe in gelidos resilire lacus, van de kikvorschen, Ovid. Met. VI, 374: exit in terram — certum genus piscium ac deinde resilit, Plin. H. N. IX, 19: quidam (oratores) resiliunt, Quintil. XI, 3. 123: verders van dingen, wanneer het ook, terug kaatzen, vertaald wordt, bij voorb. sarissa resilit, grando resilit a tecto, Ovid. Met. XII, 480: ab ictu resilit ignis, Plin. H. N. II, 54. resilire guttas, Ibid. XI, 15: radii infracti resiliunt, Ibid. II, 38: & saxum resilit, Senec. Herc. Oet. 154: van daar a) Tropisch, terug springen, terug kaatzen, afkaatzen, bij voorb. ab hoc crimen resilire videas, Cic. Rosc. Am. 29, i. e. kaatst af, hecht niet, houdt geen stand. b) terug wijken, bij voorb. Taureae humerum sauciat atque ita resilit, Quadrigar. ap. Prisc. 10: in spatium resilire manus breve vidit, Ovid. Met. III, 677, i. e. in 't klein zich samentrekken, kleiner worden: procidentes vulvas resilire cogit, Plin. H. N. XXII, 13, i. e. terug wijken. terug treden: mamma sterilescit ac resilit, Ibid. XI, 40, i. e. treedt terug, wijkt terug, wordt gevolglijk slap: polypus a tetro odore resilit, Ibid. X, 70: dus ook a veneno, Lucret., zie hier voor: Taurus (mons) resilit a septentrione, Ibid. V, 27 med., i. e. wijkt terug, gevolglijk ook van de ligging: necdum adsuetae — gentium cervices, ab imposito jugo resiliebant, Flor. IV, 12. c) afspringen, d. i. afstaan van iet, aflaten, zich verwijderen, bij voorb. ut liceret emtori resilire, Pandect. XVIII, 2, 9, i. e. van den koop afstaan: resiliendum ab iis, quae non recipientur, Quintil. XII, 10 post med. §. 56.

RESĪMUS, a, um, terug gebogen, bij voorb. nares (bij apen), Ovid. Met. XIV, 95: boves naribus resimis, Colum. VI, 1: Hippopotamus rostro resimo, Plin. H. N. VIII. 25 extr.: labra (capris), Varr. R. R. II. 9, 3: lamina, Cels. VIII. 3 post med.: renes a parte costarum resimi, Ibid. IV, 1 ante med.

RESĪNA, ae, f. hers, Cato R. R. 23. Plin. H. N. XVI, 11. XXIV, 6. Martial. XII, 32, 21.

RESINACĔUS, a, um, hersächtig. d. i. aan hers gelijkvormig, bij voorb. semen, Plin. H. N. XXIV, 11 post med.

RESINĀTUS, a, um, met hers verzien, is eigenlijk het Particip. van Resino, are, dat anders misschien niet meer zal voorkomen: van daar 1) met hers besmeerd, bij voorb. juventus, Juvenal. VIII, 114: te weten, om daar door de hairen weg te doen, en zich glad te maken. 2) met hers gemengd of gekruid, of smaaklijk gemaakt, bij voorb. vinum, Martial. III, 75. 8. Plin. H. N. XXIII, 1 post med. Cels. II, 24. de Ouden hongen hers in de wijnvaten, om den wijn daar door te verbeteren.

RESĪNO, are, met hers besmeeren, kruiden enz., zie Resinatus.

RESINŌSUS, a, um, vol hers, hersächtig, bij voorb. Ladanum, Plin. H. N. XXVI, 8: odor, Plin. H. N. XXVII, 4 post med.: lenior, Ibid. XIII, 6: Cachrys si fricetur, resinosa est, Ibid. XXIV, 11 post med.: medicamenta vino adjicere, quae sint aut liquida aut resinosa, Colum. XII, 20: pix Brutia est pinguissima & resinosissima, Plin. H. N. XV, 7 extr. XXIV, 7 in.

RESĬPĬO, ivi en contr. ii, ook ui, ĕre, eenen nasmaak hebben, naar iet smaken, bij voorb. met den Accusativus, naar iet smaken, eenen smaak naar iet hebben, bij voorb. aqua quidquam resipiens, Plin. H. N. XXXI, 3 ante med., i. e. water, dat naar iet smaakt: donec quam minimum amaritudinis resipiant (inulae), Colum. XII, 46: quod resipit ferrum, Varr. R. R. I, 54, naar ijzer: uva picem resipiens, Plin. H. N. XIV, 1 extr., naar pik: van daar a) Tropisch, naar iet smaken, d. i. eene gelijkvormigheid daar mede hebben, bij voorb. fabulae resipiant stylum Plautinum, Gell. III, 3 post med.; Cic. Nat. D. II, 17, minime resipiens patriam. b) anders smaken, dan te voren, beter smaken, eenen (goeden) smaak hebben, of bekomen, bij voorb. laboravi, ut insulsa resiperent, Auson. Idyll. XII in praefat. monosyll.; ten zij men misschien moet lezen resipiscerent i. e. eenen smaak weder krijgen. Not. Perf. pivi of pii of pui behoort zeker tot resipisco, zie dus Resipisco.

RESĬPISCO, sipui, ook sipivi, sipii en sipi, 3. den smaak weder krijgen, weder smaaklijk worden: van daar 1) weder tot zich zelve komen, d. i. zich weder herstellen, bij voorb. van onmagt, bij voorb. dum resipiscit, Plaut. Mil. IV, 8, 24: jam resipisti? Ibid. 35: cum primum — resipuisset, Cic. Sext. 38 in.: utque resipit, Sueton. Ner. 42 Ed. Graev., alwaar de Ed. Ernest. resipuit heeft, en drie Codd. (ap. Torrent.) respivit hebben: mox resipiscens, Ibid. Tiber. 73: & resipiscerent partes veneficio, credo, sopitae, Petron. 138. 2) weder tot zich zelven komen, zich weder herstellen, d. i. weder moed krijgen, Terent. Andr. IV, 2. 15. 3) weder tot zich zelven komen, d. i. weder verstandig worden, weder tot zijn verstand komen, bij voorb. video te resipisse, Terent. Heaut. IV, 8, 31 Vix resipui, Cic. Att. IV, 5 ut tunc saltem — resipiscerent, Liv. XXXVI, 22: tradunt lymphatos sanguinis talpae adspersu resipiscere, Plin. H. N. XXX, 10: nunc demum vasto fessi resipiscimus aestu, Prop. III. 23 (21). 17: resipiscere paulatim civitates, Tacit. Hist. IV, 67: rectorem solitus adponere aetate parvis ac mente lapsis, donec adolescerent aut resipiscerent, Sueton. Aug. 48.

RESISTO, stiti, stitum, 3. eigenlijk (Activ.) maken, dat iemand of iet terug of tegen treedt. iemand of iet terug of tegen stellen of laten treden, bij voorb. se, gradum cet.; doch, het schijnt met den Accusativus niet voor te komen: van daar scil. se, 1) terug treden: van daar staan blijven, stilstaan, ophouden in het gaan, halte maken, bij voorb. resiste, Terent. And. II, 2, 7, sta stil: vapulabis, nisi resistis, Ibid. Phorm. V, 6, 10: restiti, Ibid. Eun. II, 3, 45, i. e. ik bleef staan: me, qui restiterim, Ibid. 11: nec ante restitit (in het loopen), quam cet., Liv. II, 59: paribusque restitit in armis, Virg. Aen. XI, 710, i. e. stelde zich daar, stondt daar: ad fontem cerva restitit, Phaedr. I, 12, 3. Baebius restitit ad Pelinaeum, Liv. XXXVI, 13 extr.: restitit ille gradu, Val. Fl. III, 100: cernes resistere equos, Ovid. Trist. IV, 2, 53: in occulto restitit, Caes. B. G. VII, 35. maakte hij halte; het kan ook heeten, hij bleef: virtus resistet extra fores carceris, Cic. Tusc. V, 28: van daar negavit, se unquam cum Curione restitisse, Cic. Att. II, 24, scil. colloquii causa, i. e. met hem nooit één woord gesproken hadt: van daar a) Tropisch, stilstaan, ophouden, bij voorb. in het spreken enz., Cic. Fin. IV, 18, ego in hoc resisto: incipit effari, mediaque in voce resistit, Virg. Aen. IV, 76: dus ook verba resistunt (in het spreken), Ovid. Her. XIII, 121: interruptus actionis impetus & resistens, Quintil. XI, 2 extr.: ook van andere dingen, bij voorb. rota resistat membra torquens, Senec. Med. 744: sidus nusquam resistens, sed aequaliter citum, Senec. Nat. Quaest. I praefat. post med.: si neque ventris restitent citata proluvies neque intestinorum dolor, Colum. VI, 7 post med. b) voet vatten, bij voorb. ubi lapsi resistamus, Cic. Mur. 39. c) blijven, terug blijven, verblijven, bij voorb. Hic meo hero amicus solus firmus restitit, Plaut. Trin. IV, 4, 18: qui, cum — multi impedirent, restitit, Cic. Dom. 54: At si restitero, Cic. Att. VIII, 3 post med.: nec qui Romae restiterunt, Cic. Cat. IV, 4; doch, dit alles kan ook van resto zijn. 2) zich tegen stellen, zich verzetten, wederstaan, bij voorb. hostibus, Caes. B. G. II, 22: dolori, Cic. ad Div. V, 17: libidini alicujus, Cic. Agr. II, 6: defensioni alicujus, Cic. Verr. V, 1: febribus, Plin. H. N. XXIX, 4: ebrietati, Ibid. XXXVII, 10: morbo regio, Ibid. XXX, 11: alicui, Cic. Att. VII, 5. Ook zonder Dativus, bij voorb. plaustra adversus tempestatem non resistant, Varr. R. R. I, 13: restitit Cato, Cic. Att. II, 1 post med.: ipse restitit, Caes. B. G. IV, 12: eos esse solos, qui adversus resistere auderent, Nep. Pelop. 1: contra veritatem, Cic. Rosc. Com. 17: fundamenta resistent contra ea, quae cet., Colum. I, 5 extr.: cum a Cotta resisteretur, Caes. B. G. V, 30. ook met ne, bij voorb. restitit, ne statua — poneretur, Nep. Att. 3, i. e. zette zich daar tegen, dat geen enz.

RESOLVO, solvi, solutum, 3. losmaken, enz.

ontbinden, *bij voorb.* vestes, Ovid. Met. I, 382: vulnus, Quintil. VI, 1 post med.: aliquem, Colum. I, 8 post med.: crura vinclis suis, Ovid. Art. III, 272: puella resoluta capillos i. e. habens capillos resolutos, Ovid. Am. II, 14, 39: equos, Ovid. Fast. IV, 180, i. e. *uitspannen*: *van daar* 1) *openen*, *bij voorb.* fauces in verba, Ovid. Met. II, 280: literas, Liv. XXVI, 15. 2) *van een doen*, *smelten*, *bij voorb.* nivem, Ovid. Trist. III, 10, 73: margaritas in tabem, Plin. H. N. IX, 35 extr.: *van daar Tropisch*, *smelten*, *zie* n. 4. 3) *losmaken*, *van één doen*, *scheiden*, *bij voorb.* nebulas, Ovid. Met. XIV, 400: *van daar* curas, Virg. Georg. I, 302, i. e. *verdrijven*: tenebras, Virg. Aen. VIII, 591, i. e. *verdrijven*: glebam in pulverem, Colum. XI, 2 post med.: gleba se resolvit, Virg. Georg. I, 44, i. e. *wordt losser*: dolos tecti (i. e. Labyrinthi) ambagesque resolvit, Virg. Aen. VI, 29, i. e. *maakte dit alles te niet*, *daar door*, *dat hij toonde*, *hoe men*, *door behulp van een' draad*, *er uit kon komen*. 4) *van veerkracht berooven*, *zoo als*, *bij voorb.* *door de wellust*, *slaap*, *dood geschiedt*; *wanneer het ook dan*, *smelten*, *uitputten*, *afmatten*, *week maken*, *uitstrekken*, *vertaald wordt*, *bij voorb.* voluptas resolvit corpus, Ovid. Art. II, 683, i. e. *smelt*, *put uit*, *of mat af*: (Cerberus) immania terga resolvit fusus humi, Virg. Aen. VI, 422, *strekte zich uit* (*slapende*): resolve membra ad molles choros, Propert. II, 34 (32), 42: ut jacui totis resoluta medullis, Ovid. Met. IX, 483, i. e. *uitgeput*: Felicitas illos irritat in luxuriam, illos totos resolvit, Senec. Ep. 36, i. e. *maakt verwijfd*, *smelt*: *van daar* resolutus, a, um, Adject., *verwijfd*, *ontzenuwd enz.*: *van daar* resolutior cinaedo, Martial. X, 98, i. e. *verwijfd*, *wellustig*. 5) *wegdoen*, *vernietigen*, *krachteloos maken*, *bij voorb.* stipulationem, Pandect. XXI, 2, 57 extr.: conventionem, Ibid. XLI, 6, 2 post med.: emtionem, Ibid. XVIII, 2, 2: jura pudoris, Virg. Aen. IV, 27, i. e. *kwetzen*: disciplinam militarem, Tacit. Hist. I, 51: dolos tecti (i. e. *van het doolhof*) ambagesque, Virg., *zie hier voor*: vectigal, Tacit. Hist. IV, 65, i. e. *wegnemen*, *opheffen*, *afschaffen*. 6) *bevrijden*, *bij voorb.* te piacula nulla resolvent, Horat. Od. I, 28, 34: amore resolutus, Tibull. I, 10 (9) extr. 7) *eindigen*, *bij voorb.* litem, Horat. Sat. II, 3, 102. 8) *oplossen*, *wederleggen*, *bij voorb.* ex parte diversa dicta, Quintil. V, 13. 9) *oplossen*, *d. i.* *verklaren*, *van zwarigheden bevrijden*, *in het licht zetten*, Lucret. V, 771: *dus ook* amphiboliam, ambiguitatem, Quintil. VII, 9 extr. XII, 2. 10) *betalen*, *bij voorb.* argentum, Plaut. Men. V, 5, 30: pro vectura, Ibid. Asin. II, 4, 26: *en meermaalen*, *bij voorb.* Ibid. Epid. I, 2, 38. Cato R. R. 144 *en* 149. 11) *van banden bevrijden*, *d. i.* *toomloos maken*, *bij voorb.* disciplinam, Tacit. Hist. I, 51, *zie hier voor*: *van daar* resolutus, a, um, *toomloos*, *ongebonden*, *vrij*, *bij voorb.* gaudia, Sil. XI, 305. 12) *week maken*, *bij voorb.* frumentum in potum, Plin. H. N. XVIII, 7 post med.: *van daar smelten*, *vloeibaar maken*, *bij voorb.* aurum, Lucret. VI, 966: nivem, margaritas, *zie boven*. 13) *stuk scheuren*, *van één scheuren*, *bij voorb.* muros ariete, Sil. V, 554.

RESŎLŪTĬO, onis, f. *ontbinding*, *bij voorb.* loti, Gell. XVII, 9 med.: *van daar* 1) *ontbinding*, *oplossing*, *Tropisch*, *d. i.* *verklaring*, *bij voorb.* sophismatis, Gell. XVIII, 2 post med. 2) *slapmaking*, *bij voorb.* ventris, Cels. II, 6: nervorum, Cels. II, 1 post med.: stomachi, Cels. IV, 5 med.: oculorum, Ibid. VI, 6. Sect. 36. 3) *opheffing*, *afschaffing*, *bij voorb.* venditionis, Pandect. XLI, 2, 13.

RESŎLŪTUS, a, um, *zie* Resolvo.

RESŎNĀBĬLIS, e, *weêrgalmend*, *bij voorb.* *de* Echo, Ovid. Met. III, 358.

RESŎNANTĬA, ae, f. *weêrgalm*, *weêrklank*, Vitruv. V, 3 post med.

RESŎNO, avi, (*ook misschien* ui), atum, are, 1) *een weêrklank geven*, *weêrgalmen*, *bij voorb.* aedes resonant plangoribus, Virg. Aen. XII, 607: suave locus voci resonat conclusus, Horat. Sat. I, 4, 76: magno adparatu resonabat domus, Phaedr. IV, 24, 21: resonant mihi Cynthia sylvae, Prop. I, 18, 32, i. e. *laten den naam* Cynthia *terug klinken*, *weêrgalmen*, *alwaar* Cynthia *de* Nominativus *of* Vocativus *is*: *dus ook* resonans, *bij voorb.* theatrum, Cic. Q. Fr. I, 1, 14: locus, Vitruv. V, 8 extr. *Bijzonder van de* Echo, *bij voorb.* ubi non resonent imagines, Varr. R. R. III, 16 ante med. Not. Imago (vocis) *is de* Echo. *Dus ook Tropisch*, gloria virtuti resonat, tanquam imago (i. e. Echo,) Cic. Tusc. III, 2, *bauwt de deugd na*, *d. i.* *is de* Echo *der deugd*. *Ook met den* Accusativus, *van iet weêrgalmen*, *of ook klinken*, *bij voorb.* doces sylvas resonare Amaryllida, Virg. Ecl. I, 7: cf. Georg. III, 338. *Van daar* a) *een weêrgalm maken*, *of verwekken*, *bij voorb.* in fidibus testudine resonatur, Cic. Nat. D. II, 57, i. e. *er ontstaat een weêrklank*. b) *doen weder klinken*, *weêrgalmend maken*, *met geluid vervullen*, *bij voorb.* solis filia lucos adsiduo resonat cantu, Virg. Aen. VII, 12, i. e. *vervult met enz.* 2) *klinken*, *galmen*, *bij voorb.* sic ejecit, ut resonaret, Cic. Tusc. I, 40: nervos resonare, Cic. Div. II, 14 extr.: resonabat telorum cultos, Ovid. Met. VIII, 320: *dus ook* resonant avibus virgulta canoris, Virg. Georg. II, 328: resonant arbusta cicadis, Ibid. Ecl. II, 13: e quercu resonant examina, Ibid. VII, 13, i. e. *klinken*, *zich laten hooren*, *ook kan men van het bovenstaande hier toe brengen* aedes plangoribus, resonant mihi Cynthia sylvae cet.: *verders* umbrae resonarint triste & acutum, Horat. Sat. I, 8, 41, i. e. *murmelden*, *of lieten zich treurig hooren enz.*, *alwaar men den* Accusativus *moet opmerken*: *dus ook* ora Hylan semper resonantia, Val. Fl. IV, 18, i. e. *van den naam* Hylas *klinkende*, *hem steeds noemende*: ignis resonans caminis, Senec. Thyest. 585: in quo nulla neque rusticitas neque peregrinitas resonet, Quintil. XI, 3, 30. Not. (a) *Het* Perf. resonavi *komt voor*, *bij voorb.* resonavit, Manil. V, 566: resonarint, Horat. Sat. I, 8, 41 *of* resonui cet. *voorkomt*, *weet ik niet*. *Of* resonatum, resonaturus cet., *voorkomt*, *weet ik ook niet*; *doch* sonaturum *staat* Horat. Sat. I, 4, 44: *waar uit men op het* Compositum *besluiten kan*. (b) *men heeft ook* resono *over de derde* Conjugatie, *bij voorb.* resonit, Pacuv. ap. Non. 10. n. 4: resonunt, Enn. ap. Priscian. 9 *en* Acc. ap. Priscian. Ibid.

RESŎNUS, a, um, 1) *wedergalmend*, *bij voorb.* voces, Ovid. Met. III, 496: valles, Lucan. VII, 480. 2) *klinkend*, *galmend*, *bij voorb.* resonans latere accipit ictus, Val. Fl. I, 620.

RESORBĔO, bui *en* psi, ptum, e. *weder of terug inslokken*, *of slurpen*, *bij voorb.* fluctus, Ovid. Her. XII, 125: Mare in se resorberi, Plin. Epist. VI, 20, 9: deinde resorbent (hamum), Plin. H. N. IX, 43: corvi; si carptim vocem resorbebunt cet., Ibid. XVIII, 35 extr., i. e. *als 't ware*, *nederslikken*, *naar zich trekken*, *terug trekken*: spiritum, Quintil. XI, 3 ante med. §. 55, i. e. *slurpen den adem terug*: *van daar Tropisch*, fletum, Sil. XII, 594, *de tranen met geweld terug houden*, *als 't ware*, *terug slurpen*: fletum virtus saepe resorbet, Senec. Herc. Oet. 1285: *dus ook* lacrymas, Stat. Theb. V, 654. Not. *of* resorbui, resorpsi, resorptum, *voorkomt*, *weet ik niet*.

RESPECTO, avi, atum, are, I) *terug zien*, *bij voorb.* quid respectas? Terent. Ad. II, 1, 3: respectantes, Liv. VIII, 39: haec ita praetereamus, ut tamen intuentes & respectantes relinquamus, i. e. *met een opslag*, Cic. Sext. 5 extr.: *ook volgt* ne, Plaut. Men. I, 2, 51. Cas. V, 2, 13: animus non me deserens sed respectans, Cic. Senect. 23, i. e. *op mij terug ziet*: *ook met den* Accusativus, aliquem, aliquid, *op iemand*, *iet*, *of naar iemand*, *naar iet*, *terug of heen zien*, *bij voorb.* funera, Lucret. VI, 1232: non me ullius domus anxia culpet respectentque truces obliquo lumine matres, Stat. Theb. III, 377, *alwaar men* me *ook tot* respectent *brengen kan*; *doch hier kan* respectent *ook enkel voor* adspiciant *staan*: *ook met* ad, *bij voorb.* respectans ad tribunal, Liv. III, 48 med.: *van daar Tropisch*, 1) *terug zien*, *d. i.* *opzicht hebben*, *zorg hebben voor iet*, *bedenken*, *bij voorb.* si qua pios respectant numina, Virg. Aen. I, 603 (607): nec respectet meum amorem, Catull. XI, 21, *alwaar het ook voor* exspectet *staan kan*. *Dewijl men dikwijls terug ziet*, *wanneer men iet verwacht*: *van daar* 2) *verwachten*, *bij voorb.* ne par munus ab iis respectent, Cic. Planc. 18: *ook kan het heeten*, *daar tegen verwachten*, *zich beloven*: *dus ook bijna* janua leti vasto respectat hiatu, Lucret. V, 376, *wacht*, *of eigenlijk*, *ziet wachtend of begeerig terug op de genen*, *die kermen enz.*: sed taciti respectabant, somnoque sepulti, dum rosea face sol inferret lumina coelo, Ibid. V, 973, i. e. *wachteden*, *tot enz.*: *ook kan men van het bovenstaande hier toe brengen* funera respectans i. e. exspectans mortem suam, Lucret. VI, 1232: amorem meum, Catull., *zie hier voor*. II) *de oogen heenrichten*, *heenzien*, *aanzien*, *dewijl* re *dikwijls ledig staat*, *bij voorb.* me respectent matres, Stat., *zie hier voor*: respectans ad tribunal, Liv., *zie hier voor*.

RESPECTUS, us, m. 1) *het terugzien*, *omzien*, *bij voorb.* sine respectu fugere, Liv. XXXII, 12, i. e. *zonder om te zien*: sine respectu pugnare, Liv. VIII, 38: *ook met den* Genitivus *van het* Object, *bij voorb.* respectus incendiorum, Cic. Div. I, 32 in., *het omzien naar enz.*, *het gezicht van den brand achterwaards enz.* 2) *toezicht*, *d. i.* *betrachting*, *overleg*, *bij voorb.* respectum ad senatum habere, Cic. Phil. V, 18, *toezicht op den Senaat hebben*: respectu sui, Ovid. Pont. IV, 9, 99, i. e. *ten aanzien van hun*: respectu rerum privatarum, Liv. II, 30 in., *ten aanzien enz*, faciet nos moderatiores respectus nostri, Senec. de ira II, 28 extr.: respectu paucitatis, Justin. XI,

XI, 9: fabulae, Phaedr. V, 4, 7: ſin aliquis eſt reſpectus mei. ut cet., Liv. XXXIX, 28: ſine reſpectu majeſtatis cet., Liv. XXIX, 9: non exigo, ut ſine reſpectu ſui mihi conſulat, Senec. Benef. VI, 13: in illius reſpectum, Ibid. IV, 21: cf. Ovid. Triſt. I, 3, 100. Pont. IV, 9, 100. Martial. VIII, 18, 3. Liv. VIII, 28. XXVI, 1. 3) *toevlucht, toevluchtsplaats, bij voorb.* omnium rerum reſpectum praeterquam victoriae nobis abſcindamus, Liv. IX, 23: qui — reſpectum pulcherrimum & praeſidium firmiſſimum adimit reip., Cic. Phil. X, 4 extr.: illis ignavia eſſe licet, qui reſpectum habent, Liv. XXI, 44: ſi nullus alio ſit, quam ad Romanos, reſpectus, Liv. XLII, 46: non ut ex ea acie reſpectum haberemus ſcil. eo, Cic. Phil. XI, 11.

RESPERGO, ſi, ſum, 3. 1) *terug ſprooijen, ſprengen: van daar, terug ſtrooijen, bij voorb.* radicem, Pallad. Januar. 15 poſt med., i. e. *uitbreiden.* 2) *beſprooijen, bij voorb.* oculos, Cic. Verr. V, 38: ſe ſanguine, Liv. I, 13: rogum vino, Plin. H. N. XIV, 12: lentem aceto, Ibid. XVIII, 30 extr.: aliquid aquis, Ovid. Met. XIV, 604: per frequentia loca properanti neceſſe eſt alicubi reſpergi, Senec. de ira III, 6, *beſprooid, bezoedeld, worden:* manus reſperſae ſanguine, Cic. Roſc. Am. 24: *ook beſtrooijen, bij voorb.* phalangium albis incurſantibus reſperſum guttis, Pl. H. N. XXIX, 4, i. e. *als 't ware, daarmede beſprooid, beſtrooid, bont: van daar Tropiſch,* a) cum primum aurora reſpergit lumine terras, i. e. *beſtrooid, vervuld,* Lucret. II, 143, *gelijk* Macrobius Sat. VI, 1 *leest; doch de* Ed. Creech. *heeft* Primum aurora novo cum ſpargit cet.: nulla nube reſperſus Titan (i. e. ſol), Senec. Herc. Oet. 721, i. e. *bedekt.* b) aliquem infamia, Quintil. Decl. XVIII, 3: probro, Tacit. Hiſt. I, 48, *met ſchande bezoedelen.*

RESPERSIO, ōnis, f. *het beſprooijen, bij voorb.* pigmentorum, Cic. Div. II, 22: ſumtuoſa, i. e. infuſio unguentorum & vini in rogum, Cic. Leg. II, 24.

RESPERSUS, us, m. i. q. reſperſio, *het beſprooijen, bij voorb.* feras urinae hyaenae reſperſu recreari, Plin. H. N. XXIV, 17 med.: reſperſu pennarum hoſtem obcaecantes, Ibid. X, 3 med.

RESPERSUS, a, um, *zie* Reſpergo.

RESPICIO, exi, ectum, 3. 1) *terug zien, achter zich zien, deels met de oogen des ligchaams, bij voorb.* ne reſpiceret, Cic. Div. I, 24: longe retro, Cic. Tuſc. V, 2: reſupinat (me): reſpicio, Terent. Phorm. V, 6, 23: nusquam circumſpicientem aut reſpicientem, Liv. XXI, 22 extr.: ad aliquem, Terent. And. II, 5, 6: *of* in aliquem, Apul. Met. II ante med. p. 118, 7 Elm., i. e. *naar iemand heen zien, alwaar het dus ook enkel zien kan zijn: deels met de oogen der ziel, d. i. terug denken, zich bezinnen, bij voorb.* quoad longiſſime poteſt mens mea reſpicere ſpatium praeteriti temporis, Cic. Arch. 1: *van daar* a) *iet achter zich bemerken, bij voorb.* quos cum reſpexiſſet, Liv. VIII, 24; *doch, het kan ook enkel, zien, zijn.* b) *acht op iet hebben, d. i. bedenken, overleggen, op iet zien, bij voorb.* neque te reſpicis, Terent. Heaut. I, 1, 18, i. e. *hebt gij geen acht op uw perſoon, of op uwen ouderdom; doch het kan ook enkel zijn, hebt gij geen overleg: dus ook* Ibid. V, 1, 46 non te cohibes (*in toorn*)? non te reſpicis? i. e. *hebt gij geen overleg? of bedenkt gij niet, wie gij zijt? dus ook* non ſoles reſpicere te, cum dicas injuſte aheri? Plaut. Pſeud. II, 2, 18. i. e. *hebt gij geen overleg, geen verſtand? dus ook* ſi Caeſar ſe reſpexerit, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 24. i. e. *overleg hebben, kloek, verſtandig, handelen zult,* reſpiciens, an vera ſoror, Val. Fl. VI, 661: ut reſpiciam generum meum, Cic. ad Div. II, 16 poſt med.: rempublicam, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11 extr.: aetatem tuam, Terent. Phorm. II, 3, 87. c) *opzicht hebben, acht geven, d. i. zorgen, op iet zien, bij voorb.* rempublicam, Cic. Att. VII, 1. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11 extr.: ſe, Terent. Heaut., *zie hier voor:* deos, Tacit. Hiſt. IV, 4. Dii nos reſpiciunt, Ter. Phorm. V, 3, 34: commoda populi, Cic. Verr. III, 55: qui eam reſpiciat, Terent. Ad. V, 8, 9: cf. Ibid. And. V, 6, 11. Horat. Od. I, 2, 36. Virg. Aen. V, 689: generum, Cic., *zie hier voor: van daar* Fortuna reſpiciens, Cic. Leg. II, 11. d) *behoren, betreffen, bij voorb.* Ad hunc ſumma imperii reſpiciebat, Caeſ. B. C. III, 5, i. e. *hij hadt het bevel enz.:* periculum ad venditorem reſpicere, Pandect. XVIII, 6, 4: e) *op iet zien met verlangen, zuchtend: op iet wachten, hopen, bij voorb.* ſpem ab Romanis, Liv. IV, 17: ſubſidia, quae reſpicerent in re trepida, Ibid. 46. 2) *zien, bemerken, bij voorb.* reſpicio, nihil meam vos gratiam facere, Plaut. Curc. I, 2, 68; Lambinus *wil lezen* perſpicio, *miſſchien onnodig: dus ook* reſpiciunt — volutare favillam, Virg. Aen. V, 666: tetro, Cic., *zie hier voor:* in auras, Val. Fl. VI, 567: quos cum reſpexiſſet, Liv., *zie hier voor: van daar acht geven, bedenken, zie hier voor: van daar, zien of aanzien, bij voorb.* (quem) nemo reſpicere vellet, Cic. Cluent. 61: *dus ook* poſcillatore reſpecto, Apul. Met. X med. p. 247, 10 Elm.: ſidera, Lucan. IV, 57. Not. Reſpexis *voor* reſpexeris, Plaut. Aul. I, 1, 19. Moſt. II, 2, 90. Rud. III, 3, 16.

RESPIRAMEN, ĭnis, n. i. q. reſpiramentum, *het geen, waarmede men adem haalt, gevolglijk luchtpijp of het ademhalen,* Ovid. Met. II, 828. XII, 142.

RESPIRATIO, ōnis, f. 1) *eigenlijk het uitādemen: vervolgends, het adem halen,* Cic. Univ. 6. Plin. H. N. IX, 7 poſt med. Quintil. XI, 3, 53: *van daar de pauſe in het ſpreken, als men ophoudt, en op nieuw adem haalt,* Cic. Or. 16. Quintil. VII, 9, 11. XI, 3, 49. 2) *uitdamping, bij voorb.* aquarum, Cic. Nat. D. II, 10. 3) *het uitrusten, het aflaten, bij voorb.* ſine reſpiratione pugnare, Liv. VIII, 38.

RESPIRATUS, us, m. *eigenlijk, het uitādemen, d. i. het terugſtoten der lucht; het ſtaat daarom voor, het ademhalen,* Apul. Met. IV ante med. p. 149, 28 Elm.: *ook* Cic. Nat. D. II, 55, *alwaar echter de meeſten* reſpiritu *lezen.*

RESPĪRĪTUS, us, m. i. q. reſpiratus, *het terugādemen, of uitādemen, d. i. terugſtoten der lucht, die wij ingeādemd hebben: vervolgends, zoo als* reſpiratus, *het ademhalen zelve,* Cic. Nat. D. II, 55.

RESPĪRO, avi, atum, are, 1) *terugādemen, d. i. den adem weder van zich laten gaan, of van zich ſtoten: zoo ſtaat het* Cic. Nat. D. II, 54, animam (*adem*) eam, quae ducta ſit ſpiritu (i. e. *ingehaald in de long*), a pulmonibus reſpiret: *dus ook* cap. 55, pars (animae) redditur reſpirando. *Gevolglijk, heet het hier niet; ademhalen, d. i. den adem in zich trekken. Maar, dewijl het terugſtoten van den adem met het ademhalen gepaard gaat: van daar* 1) *adem halen, bij voorb.* ubi tuo magis reſpirare, Cic. Fin. IV, 23 extr.; *doch, het kan ook heeten, weder adem halen:* ſine reſpirare me, Plaut. Perſ. III, 3: *of* ſine reſpirem, Ibid. Epid. II, 2, 20, i. e. *laat mij op mijn adem komen, of weder op mijn adem komen:* nunquam dicere moechos tam cito, ut non ter decies reſpiret, Juvenal. XIV, 28: non reſpiraſſe in hauriendo (i. e. bibendo) neque exſpuiſſe, *van een' ſterk zuiper,* Plin. H. N. XIV, 22 poſt med. b) *wegens de gelijkheid van het terug ademen, uitdampen, bij voorb.* Neſis reſpirat aëra malignum, Stat. Sylv. II, 2, 77. II, 4, 35. c) *van blaasinſtrumenten, klinken, geluid geven, bij voorb.* proſpice, ne tibi forte tinnula tam fragili reſpiret fiſtula buxo, Calpurn. Ecl. IV, 74. 2) *weder adem halen, weder op zijn' adem komen, bij voorb. van veel lopen,* Plaut. Epid. II, 2, 20, *en* Ibid. Perſ. III, 3, 12, *zie hier voor: dus ook, wanneer men in zee buiten adem gezwommen heeft,* Cic. Fin. IV, 23, *zie hier voor: van daar Tropiſch, als 't ware weder adem halen, en in 't gemeen* a) *zich weder herhalen, bij voorb. van vrees, angſt, ſchrik, bezigheid, nood, ongeluk enz., bij voorb.* ſpatium reſpirandi dabat, Liv. X, 28 med., ſcil. *van ſchrikken:* reſpirare a metu, Cic. Haruſp. 23. Cic. Cluent. 70 extr.: Cum tot negotiis diſtentus ſit, ut libere reſpirare non poſſit, Cic. Roſc. Am. 8: ſi armis poſitis civitas reſpiraverit, Cic. ad Div. VI, 2: reſpirāro, ſi te videro, Cic. Att. II, 24 extr.: reſpirare a continuis cladibus, Liv. XXII, 18: quem libere reſpirare non ſinis, Cic. Quint. 11: quo animi reſpirent ac reficiantur, Quintil. IX, 4 ante med.: cum poëticis voluptatibus aures a forenſi aſperitate reſpirent, Ibid. I, 8 (14) med.: eodem odore vulvae morbo ſtrangulatas (feminas) reſpirare, Plin. H. N. XXVIII, 7 in.: a fulminis aeſtu cum ſurit & Siculo reſpirat in aequore Cyclops, Val. Fl. VII, 648: *dus ook* Paſſive, *bij voorb.* ita reſpiratum eſt, Liv. XXIX, 4, i. e. *dus herhaalde, verkwikte men zich.* b) *nalaten, d. i. aflaten, verminderen, bij voorb.* cupiditas atque avaritia reſpiraſſet, Cic. Quint. 16: Oppugnatio reſpiravit, Cic. Phil. VIII, 7.

RESPLENDĔO, ēre, 1) *een weêrſchijn geven, bij voorb.* reſplendent fragmina, Virg. Aen. XII, 741: omne reſplendet fretum, Senec. Agam. 543: reſplendent caerula Phoebo, Sil. XII, 732: et accenſo reſplendent aequora Syrtes, Claudian. Proſerp. III, 446: *van daar Tropiſch, bij voorb.* reſplendet gloria Martis, Claudian. de Stilich. I, 16. 2) *glinſteren, ſchitteren, bij voorb.* Quae (ſidera) reſplendent, Manil. V, 720.

RESPONDĔO, di, ſum, 2. 1) *er tegen beloven, er tegen verzekeren,* Plaut. Capt. IV, 2, 119: *ook enkel, zeker verzekeren of beloven, bij voorb.* fidejuſſores, qui ſalvam remp. fore reſponderunt, Pandect. L, 1, 17 extr. 2) *antwoorden, antwoord mededeelen, en wel eigenlijk mondeling, bij voorb.* tanquam tibi non reſcribam, ſed reſpondeam, Senec. Ep. 67: *doch het heet in 't gemeen, antwoorden, ook beantwoorden, het zij het mondeling of ſchriftelijk geſchiedt, tot verdediging of niet, bij voorb.* reſpondebo poſt eme tuae paginae, Cic. Att. VI, 2. *Het ſtaat met den* Dativus, *met* ad, adverſus, contra, *ook met den* Accuſativus *en* Abſolute, *bij voorb.* criminibus, Cic. Planc. 2: adverſario, Quintil. X, 7, 3: mille aliis, quibus reſpondebimus, Ibid. II, 15, 23: verbis vel ſententiolis omnibus, Ibid. V, 13,

11, 37: interrogationibus, Ibid. V, 7, 28: ad reliqua; Ibid. VI, 3, 93: epistolae, Cic. Att. IX, 9 in.: interroganti tribuno respondit, Liv. IV, 6 in., *alwaar men of* unus e consulibus *moet verstaan, het welk hard is, of weglaten, of* responderunt (scil. consules) *lezen moet:* Respondebisne ad haec? Cic. Phil. II, 43: aliquid contra aliquem, Quintil. V, 7, 31: aliud mihi respondes, Terent. Phorm. IV, 4, 3: omnia respondent sylvae, Virg. Ecl. X, 8: videat, quid de illis respondeat, quos cet., Cic. Verr. I, 5: proposita, Quintil. V, 13, 35: nec absurde adversus utrosque respondisse visus est, Liv. XXXV, 30 in.: adversus haec imperator in hanc sententiam respondit, Liv. XXX, 31 in.: graviter contra inimici contumeliam respondere, Cic. Harusp. 8: contra figuras, Quintil. IX, 2, 93: quin respondes, vetuerimne cet., Liv. VIII, 38: neque exspectandum est, dum de remo — respondeam, Cic. Acad. IV, 7: quam levia sint, quam brevia responsu, Cic. Cluent. 59, *alwaar* responsu *de* Ablativus *van* responsus, us, *zijn kan. Men kan het ook vertalen zich verantwoorden, bij voorb.* profectus in exsilium statim, nec respondere ausus; erat enim res aperta, Cic. Fin. II, 16 extr.: Verrem non responsurum, Cic. Verr. I, 1; *doch het één en ander kan ook zijn verschijnen (voor het gericht), zie hier na. Het wordt bijzonder van die genen gebruikt, die om raad gevraagd worden, bij voorb. Rechtsgeleerden,* Pontifices, Haruspices, *Orakelen, waarzeggers enz., bij voorb.* respondere de jure, Cic. Brut. 50: *ook* jus: *van daar* facultas respondendi juris, Cic. Leg. II, 12: ad jus respondendum, Cic. Leg. I, 4: *van daar* quae consuluntur, respondentur, Cic. Mur. 13, i. e. *wordt beäntwoord*, scil. *van de Rechtsgeleerden: dus ook* respondere *van de* haruspices, Cic. Div. I, 36. Liv. XXXI, 5: responsum est, *het is voorzegd of van de Waarzeggers op eene vraag tot antwoord medegedeeld*, Sueton. Aug. 94 in. *en* 97: *van daar* responsum, Substantive, *een antwoord, bij voorb.* responsum alicui dare de re, Cic. Verr. V, 16: *dus ook* reddere *voor* dare, *bij voorb.* redde responsum, senatui quod referam, Liv. XLV, 12: *dus ook* Cic. Planc. 14: ferre ab aliquo, *bekomen*, Cic. Cat. I, 8: referre *terug brengen*, Cic. Att. VII, 17. Liv. XXXVII, 28: *ook mededeelen*, Liv. XXXVII, 6 extr. (*zie* Refero): *ook* auferre *bekomen*, Cic. Or. I, 56: sine responso legatos dimisit. Liv. IX, 38: is sibi hoc responsum habeat, Terent. Prol. 17: sed haec ex illius ad nostra responsa responsis intelligentur (scil. per literas), Cic. Att. VII, 17 extr.: responsum renuntiare, i. e. *brengen*, Terent. Heaut. IV, 8, 19: *dus ook van het antwoord van het orakel, bij voorb.* Apollinis, Terent. And. IV, 2, 15: dei Delphici, Nep. Pausan. 5: Sortium, Liv. I, 56: *der Waarzeggers, bij voorb.* haruspicum, Tacit. Ann. XIII, 24. Cic. Cat. III, 4: *der Sibylle, bij voorb.* responsa dabat, Virg. Aen. V, 706: cf. VI, 44 *en* 82: *Rechtsgeleerden*, Pandect. I, 2, 2. §. 38. Cic. Mur. 13 extr. Cic. Or. II, 27: *van daar* respondere *Tropisch, bij voorb.* saxa respondent voci, Cic. Arch. 8, i. e. *geven een Echo: dus ook* respondent flebile ripae, Ovid. Met. XI, 53: *van daar* a) *zeggen, dat men tegenwoordig is, wanneer men geroepen is, of wanneer men zijn' naam hoort oplezen; waarom men het ook somtijds verschijnen of tegenwoordig zijn, vertaalt, bij voorb.* Verrem non responsurum, Cic. Verr. I, 1, i. e. *hij zou niet verschijnen, (voor het gericht); want de namen der partijën werden opgeroepen, om te zien, of zij tegenwoordig waren; doch, het kan ook zijn; hij zal zich niet verdedigen, verantwoorden; bij stat is het hetzelfde: dus ook* profectus in exsilium statim, nec respondere ausus; erat enim res aperta cet., Cic. Fin. II, 16, i. e. *verschijnen of zich verantwoorden:* eadem stultudo, quia Romae non respondebant, nec inveniebant, quorum nomina delata erant, i. e. non aderant, *niet verscheenen*, Liv. XXXIX, 18: & casu tunc respondere vadatus debebat, Horat. Sat. I, 9, 36: Terentio, quando citatus neque respondit neque excusatus est, ego ei unum (*voor* unam) ovem mulctam dico, Varr. ap. Gell. XI, 1: *dus ook* respondere nomine possessoris absentis, Pandect. XLI, 1, 14 post med., i. e. *voor het gericht verschijnen: dus ook* respondere per procuratorem, Ibid. III, 3, 35, i. e. *verschijnen en zich verdedigen: dus ook elders, bij voorb. bij het leger was het de gewoonte, dat de namen der soldaten werden opgelezen, en die niet tegenwoordig waren, en gevolglijk niet konden antwoorden, van die wordt gezegd* non respondent, i. e. *zij zijn er niet, bij voorb.* qui ad nomina non respondissent, Liv. VII, 4: cf. Val. Max. VI, 3, 4: *van daar Tropisch* (pedes) respondere non vocatos, Cic. Or. III, 49, i. e. *verschijnen, bij de hand zijn: dus ook in eene reden* verba respondebunt, *zullen bij de hand zijn*, Quintil. X, 3, 9. b) *beäntwoorden, d. i. overeenkomen, overeenstemmen, gelijkvormig of gelijkmatig zijn, zich overeenkomstig gedragen, passen, voegen, bij voorb.* ut verba verbis respondeant, Cic. Or. 12: Ut pauci respondeat, Cic. Fin. III, 2, i. e. *gelijkvormig zijn:* dictis respondent cetera matris, Virg. Aen. I, 585 (589), i. e. *beäntwoordt, komt overeen:* Haudquaquam ad spem eventus respondit, Liv. XXVIII, 6: Papirio ad spem eventus respondit, Liv. IX, 15 in.: quidquid non ex voluntate respondit, iram provocat, Senec. Ep. 47 extr.: seges votis respondet avari agricolae, Virg. Georg. I, 47: villam, quia non tota ad animum responderat, diruisse, Sueton. Caes. 46: meis optatis fortuna respondit, Cic. ad Div. II, 1 post med.: Tua virtus hominum opinioni respondet, Cic. ad Div. II, 5, i. e. *is overeenkomstig, beäntwoordt:* Porticum, quae Palatio respondeat, Cic. Harusp. 23, i. e. *gaanderij, die aan de gaanderij op den Palatynschen Burg gelijkvormig is:* praelatus ille facilitati (collegae) submittentis se comiter respondebat, Liv. III, 70, i. e. *gedroeg zich overeenkomstig, of beäntwoorde enz.:* ubi conjux illi respondet curis, Virg. Aen. VI, 474, i. e. *zich met haar ten aanzien van den kommer overeenkomstig gedraagt, haar daar in gelijk is:* quia raro verba belle respondeant, Quint. VI, 3, 48, i. e. *wel voegen, passen:* non mihi respondent veteres in carmina vires, Ovid. Her. XV, 197, i. e. *zijn er niet meer:* respondeane tuo nomine? Horat. Ep. I, 16, 31, i. e. *handelt gij overeenkomstig uwen naam?* c) *ordenlijk en behoorlijk gebeuren, ten aanzien van tijd, uur en tijd houden, bij voorb.* podagra ad tempus respondet, Senec. Nat. Quaest. III, 16, i. e. *komt op zijn tijd:* sanguis per menstrua, Cels., *zie terstond.* d) *overeenkomstig de verwachting zijn, bij voorb.* Feminae, quibus sanguis per menstrua non respondet, Cels. IV, 4, i. e. *niet behoorlijk ontlast:* Medicus aliquid inveniat oportet, quod non ubique fortasse sed saepius tamen etiam respondeat, Cels. Praef. post med., i. e. *een middel, dat meermalen doorgaat, helpt:* diligentes homines notasse, quae plerumque melius responderent i. e. *beter zouden zijn*. Ibid. ante med. p. 8 vires ad carmina, Ovid., *zie hier voor:* respondes tuo nomine, Horat., *zie hier voor:* fortuna respondit ad cet., Liv., *zie hier voor: van daar* venter multis diebus mihi non respondit, Petron. 40, *eerbaar, d. i. ontlast zich niet. Ook van gewassen, wanneer zij dragen of voortbrengen, van zich geven, bij voorb.* frumenta quando cum quarto responderint, Colum. III, 3, 4, i. e. *het vierde koorn gebracht hebben, viervouwig gedragen hebben:* vitis, nisi praepingui solo, non respondet, Ibid. III, 2, 11, i. e. *draagt niet: dus ook* metalla (*bergwerken*) plenius responsura fodienti, Senec. Ep. 23 med., i. e. *geven meer, brengen meer op:* tympana respondentia, i. e. quae pulsata facile sonum edunt, Stat. Achil. II, 154: dies, quo primum aqua Virgo responderit i. e. fluxerit, Frontin. de aqueduct. 10. e) *beäntwoorden, d. i. vergelden, bij voorb.* amori amore, Cic. ad Div. XV, 21: verbum verbo, par pari ut respondeas, Terent. Phorm. I, 4, 35: quae magnitudo observantiae tot beneficiis respondere poterit? Cic. Senect. 9: *dus ook* liberalitati, Cic. Att. IV, 3 extr., i. e. *beäntwoorden, vergelden.* f) *beäntwoorden in ligging, d. i. tegen over liggen, bij voorb.* contra respondet — tellus, Virg. Aen. VI, 23. g) *woordhouden, bij voorb. in beloften of betalen, bij voorb.* ad tempus, Cic. Att. XVI, 11 in., i. e. *te behoorlijker tijd betalen, woord houden: dus ook* nominibus, Senec. Ep. 87, i. e. *betalen.* h) *beäntwoorden, naar de krachten, d. i. gewassen zijn, wederstaan, bij voorb.* urbes tumulis respondebunt, Cic. Catil. II, 11: *dus ook* videte, ut horum auctoritatibus illorum orationi, qui dissentiunt, respondere posse videamur, Cic. Manil. 23 extr., i. e. *gewassen zijn, wederstaan, wederleggen;* ut *is, zoo als;* mulieribus, Plaut. Mil. IV, 17, i. e. *gewassen zijn, bevredigen, voldoen.* i) *behoorlijk intreffen, gebeuren, vervuld worden, bij voorb.* conjecturae ratio talis est, ut, cum saepius aliquando responderit, interdum tamen fallat, Cels. II, 6 extr., i. e. *treft, gebeurt.* k) *ergens toe behoren, bij voorb.* cui reipublicae vicus ille respondet i. e. *waartoe dat dorp behoort*, Ulpian. in Pandect. lib. L tit. 1 leg. 30. Not. *Men heeft ook* responde, *met de laatste* Syllabe *kort*, Martial. III, 4, 7.

RESPONSIO, onis, f. *antwoord*, Plaut. Most. III, 1, 63. Cic. Balb. 16. Gell. XII, 12: *van daar* sibi ipsi responsio, i. e. *wanneer men zich zelven antwoordt, bij voorb. in eene redenvoering*, Cic. Or. III, 54.

RESPONSITO, are, *antwoorden, antwoord of bescheid geven aan iemand, die vraagt, wanneer het meermalen geschiedt, bij voorb. aan* Klienten, *die eenen Rechtsgeleerden in rechtzaken raadplegen*, Cic. Leg. I, 4: de jure, Gell. XIII, 10. Pandect. III, 1, 1 post init.

RESPONSO, are, i. q. respondeo, *antwoorden*, alicui, Plaut. Cist. II, 1, 31: neu quisquam responset, Ibid. Most. II, 1, 56: *van daar Tropisch, bij voorb.* ripae responsant, Virg. Aen. XII, 757, i. e. *geven een wederklank:* avia responsant gemitu juga, Val. Fl. IV, 286: cf. III, 597. Claudian. in Eutrop. II, 162: *van daar* 1) *zich verzetten, wederstaan, bij voorb.* alicui, Plaut. Men. IV, 2, 56:

dat

dus ook cupidinibus, Horat. Sat. II, 7, 85: coenis opimis, Ibid. 103. i. e. *verſuaden:* Fortunae ſuperbae, Ibid. Epiſt. I, 1, 68: *ook gewasſen, beſtand zijn, bij voorb.* libidinibus, Horat., *zie hier voor.* 3) *beäntwoorden, d. i. overeenkomſtig zijn, pasſen, bij voorb.* ne gallina malum (i. e. male) reſponſet dura palato, Horat. Sat. II. 4, 18.

RESPONSOR, ōris, m. *die antwoord of beſcheid geeft, een antwoorder,* Plaut. Rud. I, 4, 7: *van daar van een Rechtsgeleerden, die den Kliënt beſcheid geeft, adviſeert,* Horat. Epiſt. I, 16, 43; *doch* Bentley *leest* quo res ſponſore, *en dus heeft ook* Edit. Geſn.

RESPONSUM, *zie* Reſpondeo.

RESPONSUS, us, m. i. q. reſponſio, 1) *antwoord,* Pandect. XLIV, 7, 1 prope fin.: *men zou hiertoe ook kunnen brengen* brevia reſponſu, Cic. Cluent. 59, *het welk gemeenlijk voor het* Supinum *gehouden wordt.* 2) *het beäntwoorden, d. i. overëenkomst, harmonie, bij voorb.* laterum omnium ad circini centrum, Vitruv. I, 2: *en terſtond daarop* Symmetria eſt ex ipſius operis membris conveniens conſenſus ex partibusque ſeparatis ad univerſae figurae ſpeciem ratae partis reſponſus: *verders* ſacrarum aedium membra ad univerſam totius magnitudinis ſummam convenientiſſimum debent habere commenſuum reſponſum, Ibid. III, 1.

RESPUBLICA *of beter* RES PUBLICA; *want het zijn twee woorden: waarom men ze ook dikwijls gedeeld vindt, bij voorb.* reique publicae cet. *Wie weet, wat* res *en* publicus, a, um, *betekent, die verſtaat ook, wat* reſpublica *of* res publica *is, bij voorb.* 1) res *eene zaak, handeling, ding, daad, omſtandigheid enz.: van daar* respublica *eene zaak, handeling enz., die den Staat betreft enz.* 2) res *heet, het voordeel: van daar* res publica *het nut of voordeel van den Staat enz.* 3) res *heet vermogen; dus* res publica *het vermogen van den Staat.* 4) res *heet de magt, of ook de Staat zelve: van daar* res publica *of* reſpublica *de magt van den Staat, ook de Staat zelve, bijzonder een vrijë Staat, Republiek, Gemeenebest, d. i. waar geen Souverein of Koning is, zie* Res *en* Publicus, a, um. Not. magnai reipublicai gratia, *voor* magnae reipublicae cet., Plaut. Mil. II, 1, 25.

RESPŬO, ui, ūtum, 3. *eigenlijk terug ſpuwen, ſpeekzel enz. door ſpuwen van zich geven, bij voorb.* guſtatus dulce reſpuit, Cic. Or. III, 25; *doch het kan ook zijn, verwerpen:* ſaucius (equus) cum ſanguine frenos reſpuit, Stat. Theb. VIII, 543; *doch, het kan ook zijn, terug ſtoten, wegſtoten: van daar* 1) *van zich geven, van zich ſtoten, terug ſtoten, van zich verwijderen, afhouden, bij voorb.* reliquiae cibi, quas natura reſpuit, Cic. Nat. D. II, 9, i. e. *van zich geeft, door de wegen der natuur:* guſtatus dulce reſpuit, Cic., *zie hier voor:* varios liquores ex ſtomacho, Scrib. Larg. 104: frenos cum ſanguine, Stat., *zie hier voor:* vaſcula oris anguſti ſuperfuſam humoris copiam reſpuunt, Quintil. I, 2 (3) extr.: quo pacto reſpuit (ferrum) ab ſe, Lucret. VI, 1052: tegulae curioſius picentur, ut ab ſe reſpuant liquorem, Vitruv. VII, 4: limus, quem fluvii incrementa reſpuerint, Pallad. I, 33: reſpuet inviſum juſta cadaver humus, Ovid. in Ibin 168: duo fontes juxta fluunt, alter omnia reſpuens, alter abſorbens, Plin. H. N. II, 103 poſt med.: Tauri ſylveſtris tergori duritia ſilicis omne reſpuens vulnus, i. e. invulnerabilis, Ibid. VIII, 21: fons exſilit tanta vi, ut ſine mora pondus impactum reſpuat, Ib. XXXI, 2: ſpeculum aërem repercuſſum reſpuit aut adcipit, Ibid. XXXIII, 9: caput Pachyni reſpuit Ionias praetentis rupibus iras, Claudian. Proſerp. I, 146: philoſophia quaedam tela defatigat, quaedam diſcutit & in eum usque, qui miſerat, reſpuit, Senec. Ep. 53 extr.: *dus ook* materia reſpuens ſecures, Plin. H. N. XVII, 10 extr.: mola (in utero) ferri ictum & aciem reſpuens, Ibid. VII, 15. 2) *verwerpen, afkeuren, niet aannemen, bij voorb.* conditionem, Caeſ. B. G. I, 42: defenſionem, Cic. Caecin. 19: munera, Liv. II, 41: verba, Ovid. Remed. 124: quod omnes mentes reſpuunt, Cic. Fat. 20: interdicta Caeſaris, Cic. Att. VII, 26: preces & dicta, Val. Fl. V, 322: quae reſpuis ex animo, Lucret. VI, 67: calcitrat, reſpuit; non putat tua dona eſſe tanti, Cic. Coel. 15 extr.: qui & malediceret ei palam reſpueretque & recuſaret, deteſtareturque, Gell. VI, 16 extr.: poëtas, Horat. Ep. II, 1, 42: aliquem auribus reſpuere, Cic. Piſ. 20: *dus ook* aures reſpuunt, Cic. Partit. 5, i. e. *verwerpen.* Not. reſpuens *met den* Genitivus, *bij voorb.* vocum communium, Gell. VI, 15.

RESTAGNĀTĬO, ōnis, f. *het terugvloeijen of overvloeijen van het water, overſtroming, bij voorb.* Euphratis, Plin. H. N. VI, 28: Palus Maeotica, ſive Oceani ſinus eſt ſive anguſto diacreti ſitu reſtagnatio, Ibid. II, 67: *van daar* alvi, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 66, *van de maag, d. i. wanneer de ſpijzen terug uit de maag naar den mond opkomen.*

RESTAGNO, are, *overlopen, van het water; overvloeijen, overlopen, bij voorb.* mare, *bij voorb.* quam reſtagnantis fecit maris unda paludem, Ovid. Met. XI, 364: ibi reſtagnantibus Mauritaniae aquis, Plin. H. N. V, 5: qua Saturae nebuloſa palus reſtagnat, Sil. VIII, 381: *dus ook* humor, Senec. Oedip. 545: flumen, Lucan. IV, 89: lacus, Liv. XLIV, 46: oſtium amnis, Ibid. 6. *Ook* reſtagnant arva palude, Sil. IV, 752. Not. *Ook is* locus reſtagnat, Caeſ. B. C. I, 24, i. e. *is een meer.*

RESTAURĀTĬO, ōnis, f. *vernieuwing, herſtelling, bij voorb.* ſervitutis, Pandect. XXIII, 5, 7: cremodicii, Ibid. IV, 4, 7 extr.

RESTAURO, are, 1) *weder herſtellen, bij voorb.* theatrum, Tacit. Ann. III, 72: aedem Veneris vetuſtate dilapſam, Ibid. IV, 43: aliquid in priſtinum ſtatum reſtaurare, Pandect. XLIII, 20, 11. 2) *vernieuwen, herhalen, weder aanvangen, bij voorb.* bellum, Juſtin. II, 10 in. III, 5 in.: bellum velut ex integro, Ib. XX, 5: veterem obligationem, Pandect. XIX, 5, 9: accuſationem, Pandect. XLVIII, 3, 4 extr.: actionem, Pandect. XLII, 8, 14: actionem furti, Ibid. IX, 4, 37: litem, Pandect. IV, 4, 29.

RESTIBILĬO, ire, *weder herſtellen,* Pacuv. ap. Feſt. in Sas.

RESTIBĬLIS, e, 1) *eigenlijk, het geen weder herſteld wordt, bij voorb.* platanus, Plin. H. N. XVI, 32, platanus reſtibilis facta i. e. *heeft zich weder herſteld: van daar* 2) *het geen jaarlijks herſteld of vernieuwd wordt, bij voorb.* ager, Varr. L. L. IV, 4 extr. Colum. II, 10, i. e. *die jaarlijks bezaaid wordt, gevolglijk niet braak ligt: dus ook* terra, Varr. R. R. I, 44: *dus ook* locus, Cato R. R. 35: *ook* reſtibile (*misſchien* ſcil. ſolum), *bij voorb.* proximae meſſis reſtibile, Colum. II, 10, 6: ſeges, Plin. H. N. XVIII, 17 poſt med. Varr. R. R. I, 9, 6, i. e. *die nog voor het volgende jaar draagt:* fecunditas, Plin. H. N. XXVIII, 19, i. e. *die jaarlijks voortduurt:* vinetum, Colum. III, 18, 1: *of* vinea, Ibid. III, 11, 4, i. e. *die jaarlijks geſpit wordt.*

RESTICŬLA, ae, f. *een klein touw, een ſnoer, zeel,* Varr. R. R. I, 41 extr. Cato R. R. 110.

RESTILLO, are, *terug droppelen, of weder droppelen, of druipen, d. i. iet droppelsgewijze laten vloeijen, bij voorb. Tropisch,* quae (literae) mihi quiddam aemulae reſtillarunt, Cic. Att. IX, 7 in., i. e. *weder ingeboezemd hebben.*

RESTINCTĬO, ōnis, f. *het blusſchen, bij voorb. van vuur: van daar, van den dorst,* Cic. Fin. II, 3 prope fin.

RESTINCTUS, a, um, *zie* Reſtinguo.

RESTINGUO, nxi, nctum, 3. *blusſchen, uitblusſchen, bij voorb. een licht, vuur, een brandend huis, kalk enz., bij voorb.* ignem, Cic. Roſc. Com. 6. Cic. Top. 12. Ovid. Remed. 807: ſolem, Lucret. V, 121: incendium, Liv. XXVIII, 42: lucerna reſtincta, Plin. H. N. XXXI, 3: carbo reſtinctus, Ibid. XXXVI, 27: vapor omnis reſtinctus, Virg. Aen. V, 698: *verders* aggerem (ardentem *of* *door* ignem aggeris), Caeſ. B. G. VII, 25: opera flamma comprehenſa, Hirt. B. G. VIII, 43: calcem, Plin. H. N. XXXVI, 24: exuſtum lapidem vino reſtinguere. Ibid. XXXIV, 10 poſt med.: aes adcenſum reſtinguitur ſale, Ibid. XXXIII, 3 extr., i. e. *gekoeld:* ferramenta oleo, Ibid. XXXIV, 24: Bronte gemma putant reſtingui fulmine ictum, i. e. refrigerari, Ib. XXXVII, 10. *Ook* Abſolute, *blusſchen, bij voorb.* ad reſtinguendum concurreret, Caeſ. B. G. IV, 21, i. e. *om te blusſchen: van daar Tropisch,* 1) *iet, dat als vuur brandt, blusſchen, d. i. dempen, verzachten, lenigen, matigen, ſtillen, bedaren, bij voorb.* ſitim, Cic. Fin. II, 3. Virg. Ecl. V, 47: ardorem cupiditatum, Cic. Fin. I, 13: mentes auditorum inflammatas — dicendo reſtinguere, Cic. Or. I, 51: incendia animorum, Cic. Or. 8: illa tertia parte animi, in qua irarum exſiſtit ardor, ſedata atque reſtincta, Cic. Div. I, 30: odium, Cic. Rab. Poſt. 6: pocula Falerni praetereunte lympha, Horat. Od. II, 11, 19: *ook* hominem, *bij voorb.* Hisce ego illam (feminam) dictis ita tibi incenſam dabo, ut ne reſtinguas lacrymis, ſi extillaveris, Terent. Phorm. V, 8, 82. 2) *in 't gemeen, dempen, vernietigen, verdelgen, te gronde helpen, bij voorb.* haec verba (irae plena) una lacrymula reſtinguet, Terent. Eun. I, 1, 22, i. e. *uitblusſchen, vernietigen:* animos hominum ſenſusque morte reſtingui, Cic. Sext. 21, i. e. *te gronde gaan:* odium, Cic., *zie hier voor:* morbum, Plin. H. N. XXVI, 11: pilos, Ibid. XXVIII, 19 ante med.: vim Veneris, Ibid. XXVI, 10: ignes ſacros, Ibid. XXXII, 10: venena, Ibid. XX, 21: veneficia, Ibid. XXXII, 5 extr.: ictus ſcorpionum, Ibid. XXIV, 8: nauſeam, Ibid. VIII, 27: ſtudia ceterorum, Cic. Or. 1. Liv. X, 13, i. e. *vernietigen, ſtremmen:* ſermunculum omnem aut reſtinxerit aut ſedarit, Cic. Att. XIII, 10: *van daar dooden, bij voorb.* cimices ſanguiſugas reſtinguere, Plin. H. N. XXIV, 4.

RESTĬO, ōnis, m. (*van* reſtis) *die touwen maakt of verkoopt, of beide doet, een touwſlager,* Sueton. Aug. 2 extr.: *van daar ſcherſend,* illi erunt bucaedae multo

po-

potius, quam ego ſim reſtio. Plaut. Moſt. IV, 2, 2. *misſchien, die met touwen of ſtrikken geſlagen of gegeeſſeld wordt*, (*van eenen ſlaaf*).

RESTIPŬLATĬO, onis, f. *de eisch van een tegenbelofte*, Cic. Roſc. Com. 13.

RESTĬPŬLOR, ari, *eene tegenbelofte eiſchen; zich daar tegen doen beloven, d. i. iemand, die zich van ons iet deedt beloven, vragen, of hij ons daar tegen iet beloven wil*, Cic. Roſc. Com. 13. Val. Max. II, 8, 2. Apul. in Apolog. prope fin. p. 335, 25 Elm.

RESTIS, is, f. 1) *touw, koord, bij voorb. om te binden, of aan te binden, en dergelijke gebruiken, bij voorb.* funes, reſtes, Varr. R. R. I, 22 *en* 23: funibus vel quibuslibet aliis reſtibus, Colum. XI, 3 poſt init.: jugorum genera fere quatuor, pertica, arundo, reſtes, vites, i. e. cum vitis brachia in jugum adligantur reſtibus, Varr. R. R. I, 8: grabati reſtibus tenti, Lucil. ap. Non. 2. n. 868: pauliſper remitte reſtem, dum concedo & conſulo. Plaut. Rud. IV, 3, 97, i. e. rudentem, *welk woord vooráf ſtaat:* puteus brevis nec reſte movendus i. e. ubi non fune ſed manu aqua hauritur, Juvenal. III, 126. *Ook om er ſtandbeelden mede neder te laten of te ſcheuren*, Ibid. X, 58: *ook voor de koordedansſers, om daar op te dansſen*, Ibid. XIV, 274: *verders, om te ſlaan*, Plaut. Perſ. II, 4, 11: *om te hangen, bij voorb.* reſtim cape & ſuſpende te, Plaut. Perſ. V, 2, 34: *van daar* ad reſtim res rediit, Terent. Phorm. V, 4, 4. Caecil. ap. Non. 3. n. 64, i. e. *het is met mij tot den ſtrop gekomen, d. i. mijne omſtandigheden zijn zoo, dat ik mij zelven wel verhangen zou: daar op ſchijnt te doelen* Martial. IV, 70, 1. Nil Ammiano praeter aridam reſtem moriens reliquit pater, ſcil. *om zich zelven te verhangen.* Not. Colubra reſtem non parit, Petron. 45, *als een ſpreekwoord, d. i. zoo als de ouders zoo ook de kinders.* Not. *de jeugd was gewoon een ketendans of rondendans te dansſen, d. i. in een kring rond; wanneer elk der dansſenden een touw vasthieldt, bij voorb.* per manus reſte data, virgines ſonum vocis pulſu pedum modulantes inceſſerunt, Liv. XXVII, 37: *van daar moet men* ductare reſtim, Terent. Ad. IV, 7, 34, *verklaren, d. i. het touw trekken, of bij den dans vasthouden, of het touw beſtuuren, gevolglijk den rondendans beſtuuren.* 2) *Tropisch, bij voorb.* reſtes allii, Plin. H. N. XX, 6 med., i. e. *de bladere aan de uijen: dus ook aan de ajuin, bij voorb.* calvaeque reſtes allio caepisque, Martial. XII, 32, 20.

RESTĪTO, are, 1) *ſtilſtaan, bij voorb.* Exi foras, ſcelesſte! at etiam reſtitas? Terent. Eun. IV, 4, 1; *doch, het kan ook betekenen, verzet gij u? talmt gij nog? d. i. wilt gij niet voor den dag?* ita me miſerum reſtitando retinendoque laſſum reddiderunt, Plaut. Capt. III, 2, 3: *dus ook* Liv. XXX, 31 extr., reſtitantem ac tergiverſantem (Hannibalem) in Africam adtrahere; *doch, het kan ook betekenen, tegenkanten, talmen.* 2) *zich verzetten, bij voorb.* ubi (i. e. ſi) reſtitaret, Liv. VII, 39 extr.: prope reſtitantes conſules in concionem pertraxerunt, Liv. X, 19, *doch, het kan ook zijn, talmen:* quamlibet magna canum & venantium urgente vi contemtim reſtitansque cedit (leo), Plin. H. N. VIII, 16 med.; *doch, het kan ook zijn, talmen:* ubi reſtitaret, Liv., *zie hier voor.* 3) *talmen*, Terent., Liv. *en* Plin. H. N., *zie hier voor.*

RESTĬTRIX, icis, f. *eene vrouw, die terug blijft, terugblijfſter*, Plaut. Truc. IV, 2, 5.

RESTĬTŬO, ui, utum, 3. *weder herſtellen op zijne vorige plaats, bij voorb.* ut ſtatua, quam turbo dejecerat, reſtitueretur, Cic. ad Div. XII, 25: ut, quo quaeque modo ſteterit, — reſtituant, Virg. Georg. II, 272: *van daar* 1) *weder herſtellen, weder in zijnen vorigen ſtand en orde brengen, bij voorb.* aedes, Cic. Top. 3, i. e. *weder opbouwen, herſtellen: dus ook* domum a Clodio disjectam, Vellej. II, 45: fores, Terent. Ad. I, 2, 40, i. e. *de deur weder laten maken:* oppida vicosque, quos incenderant, Caeſ. B. G. I, 28, *weder herſtellen, of opbouwen: dus ook* muros, Nep. Timoth. 4: ſeneſcunt prata; reſtituique debent faba in his ſata vel rapis vel milio, Plin. H. N. XVIII, 28: comas disjectas, Ovid. Faſt. III, 16: extinctos (i. e. mortuos) reſtituere, Ib. Pont. III, 6, 36, i. e. *weder levend maken:* provinciam in antiquum ſtatum, Cic. Verr. Act. I, 4: aliquem in priſtinam dignitatem, Cic. Dom. 4: aliquid in integrum, Terent. Phorm. II, 4, 11: rem perditam, Terent. Andr. III, 5, 13: res perditas, Liv. XXV, 37: aliquem in regnum, Nep. Iphic. 2. Liv. XXXVIII, 1: aliquem, *iemand in zijne bezitting en rechten herſtellen*, Cic. Caecin. 29: aciem, Liv. V, 18, *de ſlagörde weder herſtellen, die in wanörde was: dus ook* proelium, Liv. IV, 38: of pugnam, Liv. II, 19, i. e. *weder herſtellen, vernieuwen:* tribuniciam poteſtatem, Cic. Agr. II, 14: aliquem in amicitiam ſuam, Liv. XXXI, 31 extr.: *daar voor zegt men ook* aliquem alicui, *bij voorb.* ſe Romanis, Liv. XXIII, 7, *zie beneden:* vires, Val. Flacc. II, 69, i. e. *vernieuwen:* ſanitatem, Plin. H. N. XX, 6 extr.: *dus ook, weder herſtellen, d. i. gezond maken, genezen, bij voorb.* viſum, Ibid. XXV, 8 ante med.: depravata, Cic. Div. II, 46: aliquem a limine mortis, Catull. LXVII, 4: mentes commotas, Plin. H. N. XXXVI, 21: *dus ook* hominem, *bij voorb. zedelijk, bij voorb.* quin eum reſtituis? quin ad frugem corrigis? Plaut. Trin. I, 2, 81: *ook* aliquid ſanitati, *bij voorb.* ulcera ſanitati reſtituens, Plin. H. N. XX, 6 med.: *ook* ſibi reſtitui, *bij voorb.* vina mutantur poſteaque reſtituuntur ſibi, i. e. *worden weder herſteld*, Ibid. XIV, 18: *van daar* ſe, i. e. *zich herhalen, verkwikken, bij voorb.* apes reſtituunt ſe, Varr. R. R. III, 16 extr.: *van daar bij voorb.* judicia (Verris), Cic. Verr. II, 26, i. e. *de vonnisſen te niet doen, en de zaak dus op den ouden voet brengen: dus ook* vim factam, Cic. Caecin. 13 in.: *of enkel* vim (factam), Ibid. 22, i. e. *het gedaan geweld te niet doen, gevolglijk de zaak op den ouden voet brengen: van daar te niet doen, bij voorb.* judicia, vim, *zie terſtond hier voor.* 2) *weder terug brengen, bij voorb.* in patriam, Nep. Ariſt. 1: cauſa reſtituendi mei, Cic. Mil. 14, ſcil. *in 't vaderland uit de ballingſchap:* ſoſpites ad ſuos reſtituit, Liv. II, 13; *doch, het kan ook wezen, weder herſteld.* 3) *weder ter hand ſtellen, weder overgeven, bij voorb.* ut ſuis reſtituam ac reddam, Terent. Eun. I, 2, 67: amiſſa reddent ac reſtituent? Liv. III, 68 in.: quod ſuum familiarem — ſibi reſtitutum videbat, Caeſ. B. G. I, 53, i. e. redditum, *dat hij hem weder gekregen hadt:* de agro Vejentibus reſtituendo, Liv. II, 13. *Ook met* ad, *bij voorb.* Arpi reſtituti ad Romanos, Liv. XXIV, 47, *voor* Romanis: *dus ook* ſoſpites ad parentes reſtituere, Liv. II, 13 *en* 49; *doch het kan hier ook zijn, wederbrengen: van daar Tropisch*, ſe alicui, *weder iemands vriend worden*, Cic. Att. XV, 4 in.: *dus ook* ut, interfecto praeſidio Punico, reſtituerent ſe Romanis, Liv. XXIII, 7, i. e. *tot de vriendſchap der Romeinen terug zouden keeren.* 4) *iemand iet terhand ſtellen, dat hem toebehoort, bij voorb. door een richterlijk vonnis, bij voorb.* apibus fructum ſuum, Phaedr. III, 13, 15.

RESTĬTŪTĬO, onis, f. *wederherſtelling op zijne plaats: van daar* 1) *wederherſtelling, bij voorb.* domus, Sueton. Aug. 57, i. e. *wederöpbouwing:* urbis in majus, Juſtin. II, 14: libertatis, Val. Max. IV, 1, 4 (extern.): fortunae priſtinae, Sueton. Ner. 4. 2) *wederherſtelling, d. i. terugroeping, bij voorb. uit de Ballingſchap*, Cic. Piſ. 15. 3) *wederterhandſtelling, wedergave, teruggave*, Pandect. L, 16, 22: reſtitutionem facere, Ibid. XXXVI, 1, 1 med. *en* 6.

RESTITŪTOR, oris, m. *een wederherſteller, bij voorb.* ſalutis meae, Cic. Mil. 15: templorum, Liv. IV, 20, i. e. *wederöpbouwer:* pro reſtitutore contra ingratum, Quintil. VII, 1, 43.

RESTITUTORĬUS, a, um, *de wederherſtelling betreffende, bij voorb.* judicium, Pandect. III, 3, 46: *en enkel* reſtitutorium ſcil. judicium, *bij voorb.* reſtitutorio agendo, Ibid. XXVII, 6, 7: actio, Ibid. II, 20, 3: interdictum, Ibid. XLIII, 1, 1.

RESTITŪTRIX, īcis, f. *wederherſtelſter, wedergeefſter*, Apulej. ad Aſclep. poſt init. p. 77, 31 Elm.

RESTITŪTUS, a, um, *zie* Reſtituo.

RESTO, ſti, are, 1) *terug blijven, of enkel blijven, bij voorb.* quid ſolum reſtantem prodeſſe potuiſſe? Liv. XXVI, 3: qui Romae reſtiterunt, Cic. Cat. IV, 4; *doch, dit kan ook van reſiſto zijn:* At ſi reſtitero, Cic. Att. VIII, 3 poſt med., *het welk ook van reſiſto kan zijn:* ſi reſto, progredi nequeo; jam ſi ire conor, prohibet cet., Pacuv. ap. Non. 2. n. 73: qui obſeſſos Luceriae reſtiterat, Liv. IX, 15, *het welk ook van reſiſto zijn kan: van daar, overblijven, overig zijn, is menigvuldig, bij voorb.* hic reſtat actus, Cic. Marc. 9: qui pauci reſtant, Cic. Senect. 14: reſtare tertiam, Cic. Off. III, 2: quantum (civium) infinitae caedi reſtitiſſet, Cic. Cat. III, 10: tot reſtant de menſe dies, Ovid. Faſt. VI, 795: ſi e nobis aliquid, niſi — umbra reſtat, Ibid. Am. III, 9, 60: dona pelago & flammis reſtantia, Virg. Aen. I, 679 (683), *de zee en de vlammen ontgaan, gevolglijk nog overgebleven zijn:* illud reſtiterat, ut — adducerent, Cic. Quint. 9: reſtabat aliud nihil niſi oculos paſcere, Terent. Phorm. I, 2, 35: *en dus volgt meermalen de Infinitivus, bij voorb.* Horat. Ep. I, 6, 27. Ovid. Met. I, 700. Stat. Sylv. IV, 1, 40: mihi hoc reſtat i. e. manet me, *bij voorb.* hoc Latio reſtare canunt, Virg. Aen. VII, 271: quae ei ſola reſtiterunt, Cic. Sull. 26: *van daar* quod reſtat, Cic. Verr. III, 89, ſcil. temporis, i. e. *toekomſtig, voor eenen toekomenden tijd. Ook zegt men* reſtat, ut cet., *daar is nog over, dat enz., bij voorb.* ut his reſpondeam, Cic. Acad. IV, 2: ut ſic cet., Cic. Nat. D. II, 16. Not. quod reliquum reſtat, Plaut. Ciſt. I, 3, 40, *alwaar* reliquum *te veel is: dus ook* unam ſibi ſpem reliquam reſtare, Liv. X, 16: ſuperſtes reſtarem, Virg. Aen. XI, 161, *alwaar overal* reſtare *enkel blijven is.* 2)

zich

zich wederzetten, tegenkanten, wederstaan, bij voorb. summa vi restare, Liv. IV, 58. alwaar Gronovius meer voorbeelden heeft: In qua re nunc tam confidenter restas? Terent. Heaut. V. 3, 7: restantem, Liv. XXIX, 2 post med.: dum restat Hector. Prop. III, 8 (7), 31: en meermalen. bij voorb. Liv. XXXIV, 14 extr. Ovid. Fast. II, 749. Sil. VI, 125: van daar Tropisch, van dingen, die niet medegeven, die vaststaan, bij voorb. aera, quae claustris restantia vociferantur, Lucret. II, 450: amor, qui restat, Prop. II, 25. 18 (II, 24, 22), i. e. duurzaam is, volhoudt enz. Not. Passive, bij voorb. qua minima vi restatur, Liv. XXXIV, 15, i. e. waar de geringste wederstand is.

RESTRICTE, 1) eigenlijk, terug gebonden, of gebonden: van daar eng, spaarzaam, bij voorb. parce & restricte facere, Fin. II, 13: restrictissime facere, scil. berispen, Plin. Epist. V, 8 extr. 2) naauw, stipt, bij voorb. praecipio, Cic. Leg. I, 18.

RESTRICTIM, i. q. restricte, Afran. ap. Non. 11 n. 55.

RESTRICTUS, a, um, zie Restringo.

RESTRINGO, inxi, ictum, 3. I) terug trekken, tot zich trekken, bij voorb. laevam, Quintil. XI, 3 post med. §. 131, i. e. de linkerhand terug trekken, tot zich trekken of houden: tunc vix ambo conatibus ambas restringunt cohibentque manus, Stat. Theb. VI, 812, i. e. retinent: restrictis manibus annulos de pavimento conantur tollere, Petron. 7: van daar restrictus, a, um, Adjective, a) kort, bij voorb. togae neque restrictae neque fusae, Sueton. Aug. 73: digitos (pedum) restrictiores habebat, Ib. Dom. 18. b) alvus, Seren. Samm. cap. 28 v. 519, i. e. niet los van lijf, verstopt, hard, lijf (anders adstricta). II) terug binden of trekken, deels, om iet te vernaauwen, of deels te verwijden. 1) terug binden of trekken, om iet te openen, en van één te doen, bij voorb. gordijnen enz.: van daar, van één doen, openen, bij voorb. dentes, Plaut. Capt. III, 1, 26, de tanden laten zien: dus ook labella en labra, bij voorb. restrictis forte si labellis riseris, Apul. in Apolog. terstond na 't begin (in verzen) p. 277, 15 Elm.: vias restringere sensibus, Lucret. II, 406; doch de Ed. Creech. heeft rescindere. 2) terug binden, om iet vast te binden, bij voorb. de handen op den rug: restrictis ad terga manibus, Plin. H. N. XXXV, 10 med.; doch, het kan ook zijn, binden: van daar a) binden, boeijen, kluisteren, bij voorb. restrictis lacertis, Horat. Od. III, 5, 35: puella restringitur vinculis, Tacit. Ann. XIV, 64, i. e. wordt gebonden of gekneveld: manus manicis, Ap. Fl. 3 p. 357, 29: restrictis ad terga manibus, Plin., zie hier voor: vinculum fasciae in modum laquei ad arcum sellae restrictum, Tacit. Ann. XV, 57: ook met den Dativus, alicui rei voor ad aliquid, bij voorb. Prometheus silici restrictus membra catena, Catull. LXIII, 296: van daar Tropisch, bij voorb. omnes ad custodiam ejus (pecuniae) natura restrinxerit, Plin. Epist. I, 8 med., i. e. als 't ware daar aan gekluisterd heeft, d. i. daar toe aanhoudt, aandrijft, opspoort. b) beperken, naauw maken, stremmen, terug houden, bij voorb. sumtus, Plin. Ep. VI, 19: delicias & necessitates, Ibid. V, 19 extr.: fatigant (scil. illa mala) animum & moestitia restringunt. Tacit. Ann. XVI, 16: quanto improvisior nimbi praecipitatio est, tanto breviore casu restringitur, Apul. de mundo ante med. p. 61, 21, i. e. des te korter duurt hij: morsus phalangiorum, Plin. H. N. XXIV, 16 extr.: van daar Restrictus, a, um, Adjective, (a) beperkt, bij voorb. an restrictius arbitraris cet., Plin. Epist. IX, 19 extr. (b) naauw, spaarzaam, karig, bij voorb. restrictus & tenax, Cic. Planc. 22: in his, qui se adjuvari volent. — restricti esse non debemus, Cic. Off. II, 18 in.: an existimas illum in isto genere (solvendi) lentulum aut restrictum? Cic. Att. X, 11 ante med.: restrictior ex alieno, Cic. ad Div. III, 8 extr. (c) naauw, streng, bij voorb. imperium, Tacit. Ann. XV, 48: indicatio restrictior, Apul. Flor. prope fin. p. 364.

RESUDO, are, zweeten, bij voorb. solum resudat humore, Curt. VII, 10: toto solo propter venas aquarum resudante, Ibid. V, 1.

RESULTO, are, i. q. resilio, 1) terug springen, terug kaatsen, bij voorb. tela resultant galea clypeoque, Virg. Aen. X, 330: illisum caput scopulis resultat, Senec. Hippol. 1094: undaque resultat scissa tranquillo (i. e. in tranquillum mare), Petron. 89 (als Dichter): corpora conflicta resultant, Lucret. II, 97: montium flexus, & vallium sinus scindunt inaequaliter inde resultantem aërem, scil. om eene Echo te maken, Plin. H. N. II, 44: aqua resultans, Quintil. XII, 2, 11: van daar van den weêrgalm of Echo, vocisque resultat imago, Virg. Georg. IV, 50, i. e. de Echo: inimica est apibus echo resultanti sono, Plin. H. N. XI, 19: van daar Tropisch, wederklinken van plaatzen en zaken, ook in 't gemeen, klinken, luiden, een Echo geven enz., bij voorb. colles clamore resultant, Virg. Aen. V; 150. VIII, 305: resultantia vocibus tecta, Plin. Paneg. 73: barbari cantu — resultantes saltus complerent, Tacit. Ann. I, 65: oranti nox & juga longa resultant, Stat. Theb. II, 714: murmur resultans in duria, Plin. H. N. II, 80: tam grave percussis incudibus aera resultant. Martial. IX, 70, 5: sed deus ipse canit; nihil armentale resultat, Calpurn. Ecl. I, 26, wanneer nihil de Accusativus is. Not. pronuntiatio resultans vocis mutationibus, Quintil. XI, 3 extr., i. e. ongelijk. 2) terug doen kaatsen, laten klinken, bij voorb. saxa parilem sonum resultarent, Apulej. Met. V ante med. p. 161, 38 Elm.: carmina, quae nemorale resultent, Calpurn. Ecl. IV, 5: deus ipse canit; nihil armentale resultat, Ibid. I, 26, wanneer nihil de Accusativus is (scil. deus). 3) Tropisch, in het spreken, bij voorb. vitiosum dicendi genus, quod aut verborum licentia resultat aut puerilibus sententiis lascivit cet., Quintil. XII, 10, 73: ne media — longa sint, ne — brevium contextu resultent ac sonum reddant paene puerilium crepitaculorum, Ibid. IX, 4, 67: pronuntiatio, Quintil., zie hier voor.

RESUMO, msi (mpsi), mtum (mptum), 3. 1) weder, (d. i. op nieuw) nemen, of tot zich nemen, of aannemen, bij voorb. tabellas, Ovid. Met. IX, 524: librum resumere in manus, Quintil. X, 4: librum ex integro (scil. in manus), Ibid. X, 1, 20: pugillares, Plin. Epist. VII, 9: arma, Tacit. Hist. II, 41, i. e. de wapens weder nemen, weder oorlog voeren: ingenium sceleris, Claudian. in Rufin. II, 141: animum, weder moed vatten, Sueton. Vitell. 15: van daar a) weder nemen, weder gebruik van iet maken, bij voorb. praetextas, Plin. Paneg. 61, i. e. weder aantrekken: libertatem, Ibid. 66: arma, Tacit., zie hier voor. b) weder voornemen, zich weder met iet inlaten, bezig houden, bij voorb. consularibus curis exsolutus, principales (curas) resumsit. Plin. Paneg. 79: librum ex integro, Quintil., zie hier voor. c) vernieuwen, herhalen, bij voorb. gemitus, Stat. Theb. VI, 11: arma i. e. oorlog, Tacit., zie hier voor: animum i. e. den moed, Sueton., zie hier voor: potestatem, Justin., zie hier na: nomen, Plin. Epist. V, 6 §. 12, weder aannemen; doch het kan ook zijn, weder krijgen. 2) weder krijgen, bij voorb. vires, Ovid. Met. IX, 59 en 193: somnum, Sueton. Aug. 78: animum, Ibid. Vitell. 15, i. e. weder moed krijgen: animam (i. e. vitam), Senec. Herc. Oet. 25: potestatem, Justin. VI, 4. 3) maken, dat iemand zich herhaalt, verkwikken, weder herstellen: haec (Terra) enim terris gentes omnes peperit & resumit denuo, Enn. ap. Varr. L. L. IV, 10, animum, animam, potestatem, i. e. weder herstellen, zie hier voor.

RESUMTUS of RESUMPTUS, a, um, zie Resumo.

RESŬO, sui, sutum, 3. onttornen, bij voorb. tunica resuta, Sueton. Aug. 49 post med.

RESŬPINO, are, achterwaards of rugwaards buigen, terug buigen, bij voorb. wanneer men iemand achter bij de rok vat, bij voorb. pone adprehendit (me) pallio; resupinat; respicio, Terent. Phorm. V, 6, 24: Adsurgentem umbone resupinat, Liv. IV, 19, i. e. ruglings op den grond stooten, dus ook Stat. Theb. IX, 312: corpus, Senec. Ep. 123 post med.: nares plana manu, Quintil. XI, 3 ante med. §. 80: collum, Plin. H. N. X, 43 extr.: bibunt aves — intermittentes (i. e. met tusschen pozen) & capite resupinato velut infundentes sibi, Ibid. 46: van daar resupinari ruglings of terug gebogen worden of zich buigen, bij voorb. icones resupinari, Ibid. XXIV, 7 med., i. e. leggen zich op den rug: resupinatus, a, um, ruglings of terug gebogen, bij voorb. homo, Petron. 29, i. e. die zich terug gebogen heeft. Van daar resupinare feminam, eerbaar voor concumbere cum femina, bij voorb. aviam, Juvenal. III, 112. Van daar Gallus (Priester van Cybele) resupinatus, Juvenal. VIII, 176, i. e. traag, verwijfd, lui, die als 't ware altijd of geern op den rug ligt, of luilakt. Van daar 1) terug draajen, omdraajen, omkeeren, omwerpen, krommen, bij voorb. valvas, Prop. IV, 8, 5, i. e. de deur opendoen, openrukken, instooten, van iemand, die een ander plotsling op den hals komt: van daar resupinatus, a, um, gekromd, gebogen, bij voorb. os, Cels. VIII, 1 post med.: species, Vitruv. III prope fin. 2) te gronde helpen, bij voorb. rem, Acc. ap. Non. 2 n. 734. 3) trots maken, opblazen, bij voorb. libet interrogare. quid tantopere te resupinet, Senec. Benef. II, 13.

RESŬPINUS, a, um, achterwaards of terug gebogen, gebogen, ruggelings, van menschen en beesten, bij voorb. van een mensch, als hij het hoofd achterover buigt, Ovid. Met. XV, 520. Virg. Aen. I, 476 (480): dus ook van de genen, die naar omhoog zien, Quintil. X, 3 ante med. §. 15. Martial. IX, 44, 3: dus ook van trotschen, die de borst hoog dragen, d. i. het hoofd achterover buigen, Ovid. Met. VI, 275. Senec. Ep. 80 post med., waar men het ook kan vertalen, trotsch, of als iemand ruglings op den grond ligt, vrijwillig of met geweld geworpen, bij voorb. Ovid. Her. XVI, 255. Met. V, 84. Acc.

ap.

ap. Cic. Div. I, 22, *wanneer het rugglings of ruglings achterover liggend, vertaald wordt: van daar* resupinum aliquem fundere, *achterover op den grond werpen*, Ovid. Met. XIII, 86: humi jacentes resupini. Plin. H. N. VII, 2 post med.: *dus ook* collum, Ovid. Met. I, 130: pectus, Ibid. XII, 138: spiritus, Lucret. I, 38: *dus ook van beesten*, Ibid. II, 267. Plin. H. N. IX, 8: capita boum, Colum. II, 2 post med. *Ook van levenloze dingen, d. i. teruggebogen, bij voorb.* vomer, Plin. H. N. XVIII, 18: labra lilii. Ibid. XXI, 5: torus pulvini, Ibid. XIX, 4 post med.: Elis. Stat. IV, 237, i. e. colle supino & adclivi sita. *De menschen leggen zich dikwijls gemakshalven of uit luiheid ruglings op den grond enz.: van daar* 1) *week, verwijfd, onmanlijk, bij voorb.* voluptas, Quintil. V, 12, 10: cantici quiddam habent, sensimque resupina sunt, Ibid. XI, 3, 167. 2) *onachtzaam, zorgeloos, bij voorb.* homo, Pandect. XXII, 3, 25: existimatio, Pandect. XLIII, 24, 4. 3) *trotsch*, Ovid. Met. VI, 275. Senec. Ep. 80 post med., *eigenlijk de borst hoog dragende*, *zie hier voor.*

RESURGO, surrexi, surrectum, 3. *weder opstaan, zich weder oprichten, bij voorb. van de aarde, weder om hoog komen, of uit het water, van menschen, dingen, zich weder vertonen, bij voorb.* resurgam, scil. *uit het bed*, Ovid. Trist. III, 3, 23: jacentes nullo ad resurgendum nisu, Tacit. Ann. III, 46: cf. Ovid. Met. V, 349: Herbae resurgentes. Ovid. Am. II, 16, 9: de mediis cymba resurget aquis, Ovid. Pont. IV, 8, 28: favilla, Ibid. Met. VII, 81: luna, Ibid. II, 453. VIII, 11, i. e. *gaat op*: arbor, Tacit. Hist. II, 78: *van daar* 1) *zich weder opbeuren, verheffen, bij voorb.* in ultionem, Tacit. Hist. III, 2. 2) *zich weder opbeuren, weder te voorschijn komen, bij voorb.* belli resurrecturi, Vellej. II, 88: amor, Virg. Aen. IV, 531. 3) *weder te voorschijn of opkomen, bij voorb.* Roma resurges, Prop. IV, 1, 87 (71): res Romana velut resurgeret, Liv. XXIV, 45: eum ita vicerint, ut major clariorque in restaurando bello resurgeret, Justin. XXXVII, 1 extr., i. e. *weder opkwam, zich weder toonde.*

RESUSCITO, are, *weder opwekken, weder bemoedigen, bij voorb. van den slaap enz.: van daar weder bemoedigen Tropisch, d. i. weder opwekken, vernieuwen, bij voorb.* iram, Ovid. Met. VIII, 474. XIV, 495: *van daar* legatum, Pandect. XXXIV, 4, 27, *weder vernieuwen, weder doen gelden.*

RESOTUS, a, um, *zie* Resuo.

RETAE, arum, *zullen uit den oever opschietende boomen zijn, van* rete, quod praetereuntes naves impedirent & quasi irretirent, *zoo als uit het geschrift van* Gabius de origine vocabulorum *van iemand aangehaald wordt* ap. Gell. XI, 17: *van daar zal komen* Reto, are, *bij voorb.* flumen, Gell. ibid. (ex edicto praetor.), i. e. *de rivier daar van zuiveren.*

RETALIO, are, *waarschijnlijk van* talis, e, *vergelden, gelijk met gelijk vergelden, bij voorb.* (id) retaliari debet, Gell. XX, 1 ante med.

RETARDATIO, onis, f. *vertraging, bij voorb.* unde est adhuc bellum tractum, nisi ex retardatione & mora? Cic. Phil. V, 11: Mercurii & Jovis stellae — regressus retro & retardationes faciunt, Vitruv. IX, 4 ante med.

RETARDO, avi, atum, are, *terug houden, ophouden, vertragen, stremmen, hinderen, bij voorb.* aliquem in persequendi studio, Cic. Manil. 9: Tigranem, Ibid. 15: sed hae res, quae ceteros remorari solent, non retardarunt (illum), Ibid. 14 in.: *dus ook zonder* Accusativus, Cic. Senect. 16 ad agrum fruendum non modo non retardat senectus: *verders* Ergo non aetas quemquam retardavit, quo minus — impleret, Plin. Paneg. 22: boves fortiter retinere ac retardare, Colum. II, 2 extr.: *van daar* retardari, *opgehouden worden, zich ophouden, langzaam gaan, bij voorb.* stellarum motus tum incitantur, tum retardantur, tum insistunt, Cic. Nat. D. II, 40: *van daar* retardatus, a, um, *bij voorb.* consuetudo, Cic. Sext. 31: ne religione quidem ulla a quoquam incepto absterritus ac retardatus, Sueton. Caes. 59: Quo facto perterrito Afranio ac retardato, Auct. B. Afric. 66: Thymum prodest mulierum mensibus retardatis, Plin. H. N. XXI, 21: aliquem in via, Cic. Phil. X, 5: aliquem a scribendo, Cic. ad Div. V, 17: impetus hostium, Cic. Manil. 5: auxilium, Cic. Pis. 31.

RETAXO, are, *berispen, of daar tegen berispen, weder berispen*, Sueton. Vesp. 13.

RETE, is, n. *een net, voor visschen, vogels enz., bij voorb.* rete jacere, Plaut. Truc. I, 1, 16, *het net werpen of uitwerpen*, scil. *in het water:* retia ponere cervis, Virg. Georg. I, 307: Araneae quasi rete texunt, Cic. Nat. D. II, 48: ubi demisi retem (*voor* rete) atque hamum, Plaut. Rud. IV, 3, 45: ducebam ducentia retia pisces, Ovid. Met. XIII, 922: laxata foramina retia, Ibid. Halieut. 27: casses atque plagas longoque meantia tractu retia raris contexere nodis, Nemes. Cyneg. 300: Ipse ego per montes retia torta feram, Tibull. IV, 3, 12: retia praetendere, Plin. H. N. IX, 8 post med.: pandere, Ibid.: circumdare, Ibid.: praetexere piscibus, Ibid.: tendere, Terent. Phorm. II, 2, 16. Ovid. Her. V, 19: Tibull. IV, 3, 20. *Ook Tropisch, bij voorb.* tendis retia mihi; Propert. II, 32, 20 (II, 30, 50): retibus (amoris) exire, Lucret. IV, 1141: nectere alicui retia, Lucil. ap. Prisc. 10: qui albo rete aliena oppugnant bona, Plaut. Pers. I, 2, 22, *alwaar* albo, *gelijk* Gronovius *zegt, niet tot* rete (Ablat.) *behoort, maar voor* albo (praetotis) tanquam reti *staat.* Not. *Dikwijls komt ook* retis, is, *voor, gevolglijk de* Accusativus retem, Varr. R. R. III, 5 §. 11 *en* 14. Plaut. Rud. IV, 3, 45: Ablativus *niet alleen* reti, *maar ook* rete, Varr. ibid. §. 8 *en* 11. Ovid. Fast. V, 371. Ibid. Halieut. 22. Colum. VIII, 10 in. *Meestal staat het zoo, dat men het* Genus *niet herkennen kan; doch er staat* rete cannabina (Ablat.) Varr. R. R. III, 5, 11, *en* rete objecto, Ibid. §. 8, *en* retem uvidum *leest* Priscianus Plaut. Rud. IV, 3, 5, *alwaar echter de* Edit. Gron. rete *heeft*; rete albo, Plaut. Pers. I, 2, 22, *behoort hier niet toe, zie hier voor. Gevolglijk zou het* Femin. *zijn, ook misschien* Mascul. *Het laatste is niet zeker, dewijl* rete objecto, Varr., *ook* Gen. Neutr. *zijn kan: het* Femin. *is zekerer uit* rete cannabina, Varr.: *ook zegt* Charisius 1, *dat men gemeenlijk zegt* in retes meas incidisti: *de* Nominativus retis *staat* Priscian. 5. *Ook zal men* retia, ae, *voor* rete *gezegd hebben, bij voorb.* retiam *leest* Priscianus 7 Plaut. Rud. III, 1, 9.

RETECTUS, a, um, *zie* Retego.

RETEGO, xi, ctum, 3. *ontdekken, openen, bij voorb.* thecam numariam, Cic. Att. IV, 7: scrinia, Juvenal. VI, 277: ne pateat latoque solum retegatur hiatu, Ovid. Met. V, 357, i. e. *geopend of zichtbaar gemaakt worden:* vestes super clunes, Plin. H. N. XXVIII, 7 med., i. e. *de kleederen opnemen, om hoog nemen:* sacra nullis retecta viris, Prop. IV, 9, 26, i. e. *voor geen mansperfoon genaakbaar, voor alle mansperfonen geheim en gesloten:* ferro retegunt sylvas, Stat. Theb. III, 174: *van daar* a) *ontblooten, bij voorb.* caput pallio, Petron. 17: vultus, Lucan. VIII, 669: ensem, Lucan. IX, 83 extr., i. e. *uittrekken: dus ook* retectus, *bij voorb.* homo, Virg. Aen. XII, 374, i. e. *niet bedekt, niet bewaard:* dens, Pers. III, 101. b) *zichtbaar maken, bij voorb.* ubi Titan retexerit orbem, Virg. Aen. IV, 119. V, 65: Jam sole infuso, jam rebus luce retectis, Virg. Aen. IX, 461, *voor* orto die: *dus ook* novo Phaëthonte retecti Seres, Sil. VI, 3: clara dies Pharsalia damna retexit, Lucan. VII, 787. c) *ontdekken, bij voorb.* responsa deûm, Ovid. Met. XIII, 336: arcanum consilium, Horat. Od. III, 21, 15: scelus omne, Virg. Aen. I, 356 (360): insidias, Claudian. de Stilich. II, 215: occulta conjurationis, Tacit. Ann. XV, 74.

RETENDO, di, sum *en* tum, 3. *terug spannen, terug laten, het geen gespannen was, bij voorb.* arcum *den boog*, Ovid. Met. II, 419. Stat. Sylv. IV, 4, 30: ea quoque, quae sensu & anima carent, ut servare vim suam possint, velut alterna quiete retenduntur, Quintil. I, 3, 8: *van daar* Particip. arcus retentus, Ovid. Met. III, 166, *en* retensus, Phaedr. III, 14, 5. *Misschien behoort hier ook toe* studia retenta, Cic. Tusc. I, 1, studia retenta animo remissa temporibus, revocavi; *doch het kan ook van* retineo *zijn.*

RETENSUS, a, um, *zie* Retendo.

RETENTIO, onis, f. I) (*van* retineo) 1) *terughouding, bij voorb.* pecuniae, Cic. Att. XIII, 23: aurigae, Cic. Att. XIII, 21, i. e. *het ophouden van den koetsier: van daar* assensionis, Cic. Acad. IV, 18 post med., *het terughouden van de toestemming: van daar* 2) *terughouding, terugbehouding, bij zich houding, bij voorb.* judicum, Ascon. Ped. ad Cic. Verr. I, 2: retentionem dotis virum habere, Pandect. XXXI leg. 77 post init. §. 2: retentiones facere, Vitruv. IX, 4 med. II) *van* retendo, *terugspanning, terug- of loslating, bij voorb. van eenen boog enz., schijnt niet voortekomen.*

RETENTO, avi, atum, are, 1) *van* retineo, i. q. retineo, *terug houden, bij voorb.* cur me retentas? Plaut. Asin. III, 3, 1: agmen, Liv. X, 5: equos, Ovid. Art. II, 433: frena, Ibid. Am. II, 9, 30: aliquem veste, Nemes. Ecl. III, 58: vires regni (i. e. exercitum), Lucan. IV, 723: coelum a terris, Lucret. II, 728, i. e. *scheiden:* iras, Val. Fl. III, 96: animam, Senec. Oedip. 1056: se, Auct. ad Her. IV, 49: *van daar* a) *bekomen, bij voorb.* sensus vitasque, Cic. Divin. I, 47 in. (*als Dichter*). b) *behouden, bij zich houden, bij voorb.* studium (scil. *der Poëzy*), Ovid. Trist. V, 12, 51; *doch het kan ook hier zijn, weder beproeven.* 2) *van* tento, *weder beproeven, bij voorb.* verba intermissa, Ovid. Met. I, 746: fila lyrae, Ibid. V, 117: viam leti, Ibid. XI, 792: studium, Ovid., *zie hier voor:* arma, Lucan. II, 514: memoriam, Senec. Ep. 72 in.: nec audent ea retentare, Ib. de brev. vitae 10: *van daar* saepe retentatis precibus frustra, Ovid. Met. XIV, 382: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* retentans infringere vestes, Ibid. IX, 208. *Ook ies weder ter hand nemen, bij voorb.* spes vana ali-

aliquem retentat, Val. Flacc. V, 678: vota, Ibid. 172, i. e. *weder op zich nemen: ook hier toe kan behoren* fila retentat *uit het voorgaande.*

RETENTOR, oris, m. *een terughouder, bij voorb.* retentores fuos (*voor.* fui) oblidere, Apul. Flor. 1 med. p. 343, 10 Elm., i. e. *die genen, die hen terug houden.*

RETENTUS, a, um, Particip. 1) *van* retendo. 2) *van* retineo, *zie dus* retendo *en* retineo.

RETENTUS, us, m. l. q. retentio, *het terughouden*, Claudian. in Rufin. II, 438.

RETĔRO, trīvi, trītum, 3. *wrijven, weder wrijven, zuiveren: komt niet ligt voor* retritum rutabulum, Naev. ap. Fest. in Rutabulum.

RETEXO, xui, *ook fomtijds* xi, xtum, 3. 1) *het geweefde weder losweven of ontwarnen, bij voorb.* telam i. e. *het geweefde, zoo als* Penelope *te werk ging, om hare minnaars optehouden (gelijk in de* Odyssea *ftaat): van daar* Tardaque nocturno tela retexta dolo, Ovid. Am. III, 9, 30, i. e. *de* Odyssea *van* Homerus: *van daar als een fpreekwoord*, quafi Penelope telam retexens, Cic. Acad. IV, 29 extr.: *en de Dichter* Statius (Sylv. V, 3, 9) *zegt, daarop toefpelende, tot zijne echtgenote:* tu mille procos intacta fugares (*gelijk* Penelope, *en nog beter*), non intertextas commenta retexere telas: *van daar* a) *terug doen gaan, niet doen gelden, krachteloos maken, vernietigen, bij voorb.* haec neque diffolvi poffunt neque — retexi, Lucret. I, 530: quibus exorfa — retexantur, Cic. Or. II, 38: praeturam iftius, Cic. Verr. II, 26: Novi timores fuperiora retexunt, Cic. ad Div. XI, 14, i. e. *nemen het voormalige weg, d. i. maken het nutteloos:* nifi retexueris illa, Cic. Fin. V, 28: opus, Ovid. Remed. 12. Pont. I, 3, 30: exempla, Senec. Ep. 94 extr.: omnem calumniae textum, Apul. in Apolog. poft med. p. 313, 38 Elm.: jura, Manil. IV, 214. b) *veranderen, andere vormen, of inrichten, bij voorb.* orationem, Cic. Phil. II, 13: me ipfe retexam, Matius in Cic. Ep. ad Div. XI, 28: nifi retexueris illa, Cic., *zie hier voor.* c) *allengs verminderen, of kleiner maken, bij voorb. van de afnemende maan*, Luna quater plenum retexuit orbem, Ovid. Met. VII, 531. 2) *weder weven, op nieuw weven: van daar* a) *vernieuwen, herhalen, bij voorb.* fila properata, Ovid. Met. X, 31, fcil. *van het leven:* orbes, Virg. Aen. XII, 763, i. e. *herhalen:* idemque retexitur ordo, Ovid. Met. XV, 249: turpe retexit iter, Claudian. de VI conful. Honor. 133, i. e. *nam zijnen weg met fchande terug, ging met fchande terug: dus ook* fcriptorum quaeque retexens, Horat. Sat. II, 3, 2, i. e. *herhaalt, weder leest.* b) *doorlopen, verhalen, bij voorb.* ordine mihi fingula retexe, Apulej. Met. IX ante med. p. 224, 30 Elm.: Talia longo fecum fermone retexunt, Claudian. B. Gild. 325. Not. Perf. retexui, *bij voorb.* retexueris, Cic. Fin. V, 28: retexuit, Ovid. Met. VII, 513.

RETEXTUS, a, um, *zie* Retexo.

RETIA, ae, f. *voor* rete *zullen de Ouden gezegd hebben, bij voorb.* Priscianus *leest* Plaut. Rud. IV, 1, 9 retiam, *alwaar de* Edd. retia *hebben.*

RETIARIUS, a, um, *het net betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* 1) Retiarius, Substantive, fcil. gladiator, *eene foort van kampvechters, netvechters, d. i. die zich, behalven een drietand* (fufcina) *van een net bedienden, om hun partij daarmede te vangen, terwijl zij het hem over het hooft zochten te werpen: hun partij was de kampvechter* Mirmillo *en* Secutor, *bij voorb.* de mirmillone, qui retiarium confequebatur, Quintil. VI, 3 med. §. 61: incidit, ut retiarius cum mirmillone introduceretur, Val. Max. I, 7, 8: retiarii — fecutoribus fuccubuerant, unus refumta fufcina cet., Sueton. Cal. 30: Juvenalis *befchrijft hem* VIII, 263 *met de woorden* movet ecce tridentem poftquam librata pendentia retia effudit. *Van daar, als een fpreekwoord* ferula contra retiarium, Martial. II praefat. *van zwakke wapenen tegen iemand, die wel toegerust is.* 2) Retiarius, Subftantive, i. e. *die netten knoopt*, fcil. artifex, opifex, *of daar in handelt* fcil. negotiator, *dus is het misfchien in een opfchrift, bij* Gruter p. 649 n. 6, lantino retiario.

RETĬCENTIA, ae, f. 1) *het zwijgen, ftilzwijgen, van eene zaak, d. i. als men niets fpreekt, bij voorb.* pofterorum, Cic. Phil. XIV, 12: enicas me miferum tua reticentia, Plaut. Merc. V, 2, 52: cf. Cic. Off. I, 41 in., i. e. *het zwijgen:* reticentiae poena, Ibid. III, 16, i. e. *wanneer men niet zegt, het geen men diende te ontdekken, verzwijging.* 2) *als eene Redenkundige figuur, anders* Apofiopefis *genoemd*, Cic. Or. III, 53, i. e. *wanneer men midden in het fpreken afbreekt:* cf. Quintil. IX, 2 §. 54 *en* 57.

RETĬCĔO, ui, 2. 1) *zwijgen, ftilzwijgen, op eene dubbele wijze*, a) *zwijgen, ftilzwijgen, na dat men gefproken heeft, bij voorb.* cum reticuiffet Sulpicius, Cic. Or. II, 57 in. b) *zwijgen, ftilzwijgen van iet, d. i. niets zeggen, bij voorb.* de injuriis, Cic. Verr. IV, 7: tamen de Chelidone reticuit, Cic. Verr. I, 53: *ook* alicui, i. e. *weigeren iemand, bij voorb.* negantem fe privato reticere, Liv. III, 41, i. e. *op begeerte van een ambteloos perfoon; of iemand niet antwoorden, bij voorb.* interroganti fi reticeam, Liv. XXIII, 12 med.: *dus ook van de Nymf Echo*, quae nec reticere loquenti nec prior ipfa loqui didicit, Ovid. Met. III, 357. *Ook van dieren, bij voorb.* vicibusque reticent, *van de nachtegalen*, Plin. H. N. X, 29 extr.: *van daar Tropisch*, lyra, quae reticet, Claudian. de IV conful. Honor. 223: reticet, paftore fugato, Pelion, Ib. in Rufin. II, 43. 2) *verzwijgen*, rem, *bij voorb.* nihil, Cic. Qu. Fr. I, 2 §. 1. Plaut. Men. V, 9, 47: neque reticere (ea), quae audieram cet., Salluft. Cat. 23 (24): dolores, Prop. I, 10, 13.

RETĬCESCO, ticui, 3. *zwijgen, beginnen te zwijgen; of het voorkomt, weet ik niet: het* Perf. *zou men daar toe brengen kunnen, zoo als* conticuit *tot* conticefco cet.

RETĬCULATUS, a, um, *netvormig gemaakt, netvormig, bij voorb.* feneftra, Varr. R. R. III, 7: diftinctio, Plin. H. N. IX, 33: ftructura (parietum), Vitruv. II, 8. Plin. H. N. XXXVI, 22 extr. Not. *het is eigenlijk het* Particip. *van* Reticulo, are.

RETĬCŬLO, are, *met een net of iet, dat naar een net gelijkt, verzien, netvormig maken: van daar* Reticulatus, a, um, *zie* Reticulatus.

RETĬCŬLUM, i, n. *een net, wanneer men verkleinend fpreekt; of in 't gemeen een net, d. i. iet, dat als een net gefteldt, of met mazen, of tralien is, bij voorb.* 1) *om er iet in te bewaren, of in te doen, bij voorb.* reticulum plenum rofae, Cic. Verr. V, 11, i. e. *een net, gemaasde doek, of zakjen, of een gevlochten beurs: zoo is het ook* Ovid. Art. III, 361, reticulo pilae fundantur aperto: aromata in reticulum junceum aut lineum adici, Colum. XII, 51: demiffae reticulis in mare concavae e cera pilae, Plin. H. N. XXXI, 6 extr. 2) *om er iet in te dragen, bij voorb.* reticulum panis cet., Horat. Sat. I, 1, 47: cf. Juvenal. XII, 60. 3) *om het op het hoofd te zetten als eene huive of band of lint*, Varr. L. L. IV, 19. Varr. ap. Non. 14 n. 8 *en* 32: reticulum aureum, quem cet., Petron. 67 (*alwaar het* Mafcul. *ftaat*): reticula galearia, Claud. Quadrig. ap. Non. 3 n. 183: Reticulumque comis auratum ingentibus implet cet., Juvenal. II, 96. *Ook om er de oogen mede te bedekken, om niet te zien, bij voorb.* denfus reticulus, Plin. H. N. XII, 14 med. 4) *om voor iet te zetten, of te fchuiren, bij voorb. een gemaasde of netvormige gordijn: van daar* aeneum reticulum, Feft. in Secefpita, i. e. *tralien.* Not. *Men heeft ook* reticulus, i, m. *bij voorb.* Varr. R. R. III, 5 §. 13, reticuli e nervis funt, i. e. *netten of netvormige maakzels:* reticulus denfus, Plin. H. N. XII, 14 med.: reticulum aureum, quem cet., Petron. 67; *en wie weet, of niet de* Accuf. reticulum *en de* Abl. reticulis *van de Schrijvers daartoe gebracht zijn? Hieruit kan men ook verdedigen, dat* retis *het net* Gen. Mafcul. *zijn kan, zie* Rete, *ten zij men wil zeggen, dat* Reticulus, a, um, *eigenlijk een* Adjectivum *is, waarbij men* paries, aliquid *of* inftrumentum cet. *verftaan moet, hetwelk niet ongerijmd is.*

RETĬCŬLUS, i, *voor* reticulum, *zie* Reticulum.

RETĬNĀCŬLUM, i, n. 1) *een terughouder, d. i. alles, wat terug houdt, het zij een haak, klem, touw enz., bij voorb.* lora retinacula in ploftrum, Cato R. R. 135, *waarvoor* lorea retinacula *ftaat*, Ibid. 63: ftuppea retinacula claffis, Ovid. Met. XIV, 547, i. e. *kabels:* fruftra retinacula tendens auriga, Virg. Georg. I, 513, i. e. *leizeel, teugel:* mulae retinacula religat, Horat. Sat. I, 5, 18, i. e. *touwen:* tortu coronatae folvunt retinacula claffis, Ovid. Met. XV, 696: cf. Virg. Aen. IV, 580: buculos retinaculis cohibere, Colum. VI, 2, 4: Amerina parant lentae retinacula viti, Virg. Georg. I, 265: tignum, quod erigitur & diftinetur retinaculis quadrifariam, Vitruv. X, 5. 2) *Tropisch, bij voorb.* vitae retinacula abrumpere, Plin. Epift. I, 12: abruptis ardentiffimi defiderii retinaculis, Apul. Met. XI poft med. p. 269, 28 Elm., i. e. *hinderpalen.*

RETĬNĔO, tinui, tentum, 2. *terug houden, of houden, dat iet niet voortgaat of valt enz., ook de tranen enz., bij voorb.* Lifcum retinet, Caef. B. G. I, 18, i. e. *houdt terug:* confulem, Liv. XXXVII, 51: retine me, Terent. Heaut. II, 4, 23. Plaut. Curc. II, 3, 31, i. e. *houd mij*, fcil. *opdat ik niet val:* quid me retinea? Plaut. Epid. I, 1, 61: adfequere, retine (fcil. illum), Terent. Phorm. V, 7, 89, i. e. *houd hem! houd hem terug:* nifi jam profecti funt, retinebis homines (fcil. ab itinere), Cic. Att. XIII, 14: tormento non potuit retineri, quin reciperet fe huc, Plaut. Curc. II, 1, 12: nec poffunt (eum fcil. Afcanium) retinere magiftri, Virg. Aen. V, 669: *dus ook* retentus, a, um, *bij voorb.* equi, Ovid. Faft. VI, 741: figna retenta manu, Ibid. V, 550: contrariis ventis, Plin. Ep X, 28: humiles & retentae (fcil. *in het wasfen*),

ſta) manu (i. e. arte) arbuſculae, Ibid. V, 6 ante med.: ſudor madida veſte retentus, Martial. V, 83: lacrymis vix retentis, Ovid. Am. II, 18, 7: lingua retenta metu, i. e. *geſtremd*, Ibid. Her. XI, 82: *ook terug gehouden*, *bij voorb.* conſulem, Cic., *zie hier voor*: retuli me ad ſtudia, quae retenta animo remiſſa temporibus — intermiſſa revocavi, Cic. Tuſc. I, 1 in., *die in mijne ziel terug gebleven, of ook geſtremd of* (van retento) *nagelaten, verkoeld waren*: *van daar* ſe retinere domi, Nep. Epam. 10, *zich t'huis houden, niet uit het huis gaan*: *van daar* 1) *in aanmerking houden*, *bij voorb.* ordo ipſe annalium nos retinet, Cic. ad Div. V, 12 §. 23. 2) *behouden, in zijnen ſtand, of iet zoo behouden, dat het niet verloren gaat, of behouden, bij zich houden*, *bij voorb.* provinciam retentam atque conſervatam eſſe, Cato in Cic. Epiſt. ad Div. XV, 5: virtutem priſtinam, Caeſ. B. G. V, 46: amicos retinere & ſervare, Horat. Sat. I, 1, 89: jus ſuum, Cic. Verr. III, 15, *recht behouden, of verkrijgen*: memoriam conſulatus, Cic. Leg. III, 12 extr.: morem, Cic. Fin. II, 1, i. e. *behouden*: quod (nomen regis) ſacris ut ſolenne retentum ſit, Liv. III, 39, i. e. *behouden*: *dus ook* retentae defenſaeque ſententiae, Cic. Tuſc. V, 30: jus augurum principio conſtitutum, poſtea reip. cauſa conſervatum ac retentum, Cic. Div. II, 35: diſciplina acriter retenta, Val. Max. II, 8 in.: *van daar* retineri in vita, i. e. manere, Cic. Fin. III, 18: *van daar* retineri in vita, i. e. manere, Cic. Fin. III, 18: *van daar* aliquid memoria, Nep. Attic. 11 extr., *in 't geheugen houden*: *ook zonder* memoria, *bij voorb.* non retineo, Gell. XVII, 9, i. e. *ik herinner mij niet, ik weet het niet meer*: *dus ook* retineo me dixiſſe cet., Pandect. XXXV, 1, 90: *dus ook* aliquem, *iemand tot vriend behouden*, *bij voorb.* virum excellentem illa epiſtola retinuiſti, Cic. ad Div. I, 7: cf. *hier voor* amicos, Horat. Sat. I, 1, 89: *van daar waarnemen*, *bij voorb.* officium, Cic. Off. III, 29: utilitatem & fidem in amicitia, Cic. Amic. 21: retinete porro (ſcil. illas i. e. pietatem & fidem), Plaut. Rud. prol. 30. 3) *behouden, d. i. van den ondergang redden*: cf. *hier voor* Val. Max.: *dus ook* provinciam, Cato, *zie hier voor*. 4) *behouden ergens in, d. i. maken, dat iemand ergens in blijft*, *bij voorb.* aliquem in officio, Cic. Roſc. Am. 25. Suet. Galb. 10: animos ſociorum in fide, Liv. XXV, 40: *ook in 't gemeen, in toom of in orde, in tucht houden*, *bij voorb.* liberos magis liberalitate quam metu, Terent. Ad. I, 1, 33. 5) *behouden, of bij zich behouden, bij voorb. eenen gast enz.*, *bij voorb.* Varro venit ad me id temporis, ut retinendus eſſet, Cic. Att. XIII, 33: uxorem (impudicam), Plin. Paneg. 83: *ook in de ziel*, *bij voorb.* ſtudia retenta animo — revocavi, Cic., *zie hier voor*: *ook bij zich behouden, d. i. verzwijgen, niet verklappen*, *bij voorb.* nec retinent patulae commiſſa fideliter aures, Horat. Epiſt. I, 18, 70. 6) *houden, d. i. hebben*, *bij voorb. in de hand*, *bij voorb.* manu retinebat arcum, Cic. Verr. IV, 34: mulierem retines, Plaut. Epid. IV, 1, 33: aliquem dextra manu, Ibid. Capt. II, 3, 82: faculas & ſagittas, Prop. II, 29 (28), 5. 7) *hebben of inhebben, bewonen, bezitten*, *bij voorb.* terrarum millia, quae variae retinent gentes, Lucret. IV, 415: *dus ook* impios retinebat odium, Cic. Dom. 34. Not. retinens *met den Genitivus*, *bij voorb.* juris equeſtris, Cic. Planc. 23 in.: ſui juris dignitatisque, Cic. Q. Fr. I, 2, 3.

RETIŎLUM, i, n. i. q. reticulum, *een net, wanneer men verkleinend ſpreekt, een klein net, netjen*, *bij voorb.* aper — canum procaciores interficit; dein calcata retiola, qua primos impetus reduxerat, tranſabiit, Apul. Met. VIII ante med. p. 202, 33 Elm.

RETĬS, *voor* rete, *zie* Rete.

RETO, are, *reinigen*, *zie* Retae.

RETONDĔO, di, ſum, 2. *weder afſcheeren, of enkel afſcheeren*: *van daar afmaaijen, afgrazen, ſtukſnijden*, *bij voorb.* ſegetes. *bij voorb.* retonſarum (ſegetum) etiam ſemel — granum longius fieri, Plin. H. N. XVIII, 17 poſt med.

RETŎNO, are, *terug donderen, terug galmen, of enkel klinken, galmen*, *bij voorb.* loca mugienti fremitu retonent, Catull. LXII, 82.

RETONSUS, a, um, *zie* Retondeo.

RETORQUĔO, ſi, tum, 2. *terug draaijen, terug wenden of keeren, terug buigen*: *ook enkel, draaijen, buigen, krommen*, *bij voorb.* agmen ad dextram, Caeſ. B. C. I, 69: oculos ad urbem, Cic. Catil. II, 1: caput in ſua terga, Ovid. Met. III, 68: in ſe ſaepe retorquet aquas (*van de rivier* Maeandrus), Ibid. Her. IX, 66: vela ab Euboicis aquis, Ibid. Triſt. I, 1, 84: ne retorqueat ſarmentum, ſed tantum inflexum devinciat, Colum. IV, 26 extr.: ora retorſit Tmolus ad os Phoebi, Ovid. Met. XI, 163, i. e. *draaide zijn gezicht heen*: crinem i. e. *kroes hebben*, *bij voorb.* crine retorto, *kroes*, Martial. VI, 39, 6: ſpecus rectos, alios in cochleam retortos, Colum. XVIII, 17 in., i. e. *ſlakkenvormig gekromd*: ornatus retortus i. e. torques, Claudian. de conſul. Prob. & Olybr. 86: cervices retortas, Plin. Paneg. 34: omnium oculos in ſe, Quintil. Decl. VII, 8: currus, Virg. Aen. XII, 485: *van daar* a) *van de kleding, terugſlaan*, *bij voorb.* amictum, Ibid. 400. VIII, 460. b) *van de ziel*, *bij voorb.* animum ad praeterita, *terug denken enz.*, Senec. Beneſ. III, 3 poſt med. c) *terug drijven*, *bij voorb.* hoſtes, *bij voorb.* Rhoetum, Horat. Od. II, 19, 23: retortae litore undae (fluminis), Horat. Od. I, 2, 13: ac verſa retro ſidera obliquos agant retorta curſus, Senec. Hippol. 676, i. e. *rugwaards*: d) argumentum, Apulej. Flor. 4 ante med. p. 360, 33 Elm. *het bewijs omkeeren, op de tegenpartij terug keeren*: *dus ook* crimen in aliquem, Pandect. XXXVIII, 2, 14 med.: ſcelus (i. e. caedem) in auctorem, Juſtin. XXXIV, 4, i. e. *de dood, die ons van iemand toegedacht was, hem zelven aandoen*. e) viam, *den weg terug gaan*, *bij voorb.* ubi mille vias retorſerit aeſtus, Claudian. Phoen. 27.

RETORRĔO, torrui, toſtum, 2. *weder roosten of braden, of enkel, roosten, braden*, *bij voorb.* fructus (palmae) marceſcit non retoſtus furnis, Plin. H. N. XIII, 4 prope fin.

RETORRESCO, ĕre, *weder dor worden, weder verdrogen*: *ook enkel dor worden, verdrogen*, *bij voorb. planten*, *bij voorb.* ſata, Colum. III, 3, 4: ſtirpes, Ibid. III, 5: pars ſeminis ſuperior, Ibid. III, 17 extr.

RETORRĬDE, *dor*, *bij voorb.* retorride nata demonſtrat terram frigidam, Plin. H. N. XVII, 5.

RETORRĬDUS, a, um. 1) *dor, droog, verdord*, *bij voorb.* prata, Varr. R. R. I, 9 extr.: planta, Colum. III, 12: ſemina vitium, Ibid. IV, 5: olea frondis retorridae, Ibid. XI, 2, 87: myrtus, Plin. H. N. XV, 29: fructus, Ibid. XVII, 22 poſt med.: ſi frigus gemmas retorridas hirtasque fecerit, Ibid. 26: ramus, Senec. Ep. 12: herba ſolnis retorrida, Plin. H. N. XXVII, 12 poſt med.: *Tropisch*, *bij voorb.* mus retorridus, qui ſaepe muſcipula effugerat, Phaedr. IV, 1, 16, i. e. *misſchien oud (als 't ware verſchroeid), of van veel ondervinding, gevolglijk listig; dewijl iemand, die dikwijls bij het vuur gedeeld heeft, deels de ſappen verliest, deels ondervinding verkrijgt*: qui ab alio genere vitae detriti & retorridi ad literarum diſciplinas ſerius adeunt, Gell. XV, 30, i. e. *na vele jaren, na lange oefening daar in*.

RETORTUS, a, um, *zie* Retorqueo.

RETOSTUS, a, um, *weder gedord*, *zie* Retorreo.

RETRACTĀTĬO, onis, f. 1) *het weder voornemen, hervatten eener zaak*, *bij voorb. van een gevoelen, ſchrift enz., om ze door te gaan enz.*: *van daar heeten* retractationes *twee boeken van* Auguſtinus, i. e. *herzieningen, doorlopingen, verbeteringen*. 2) *weigering*, *bij voorb.* ſine retractatione, Cic. Tuſc. V, 29. Att. XIII, 25. Phil. XIV, 14, i. e. *zonder weigering, zonder bedenken*: *dus ſtaat ook* Liv. VI, 28 ante med. Ed. Drakenb.

RETRACTĬO, onis, f. *de terugtrekking*, *bij voorb.* graduum, Vitruv. III, 3, i. e. *de afſtand der eene trap van de andere*.

RETRACTO, avi, atum, are, 1) *weder betasten, weder aanvatten, of vatten, weder in de hand nemen enz.*, *bij voorb.* vulnera Ovid. Triſt. III, 11, 19 IV, 4, 41: ferrum, Virg. Aen. X, 396, i. e. *betasten*: *ook het zwaard weder aangrijpen*, Ibid. VII, 694: *dus ook* manu ſua vota (i. e. *het geliefde beeld*) retractat, Ovid. Met. X, 288, i. e. *betasten*: *van daar* a) *weder ter hand nemen, iet weder voornemen*, *bij voorb.* arma, Liv. II, 30: ferrum, Virg. Aen. VII, 694, i. e. *weder den degen aanvatten*: *dus ook* pedamenta, Colum. IV, 26, i. e. *op nieuw maken*: verba deſueta, Ovid. Triſt. V, 7, 63, i. e. *zich weder daar in oefenen*; cauſas, Plin. Epiſt. V, 8, i. e. *weder ter hand nemen, om ze te verbeteren, weder doorgaan*: *dus ook* leges, Suet. Aug. 34: librum, Senec. Ep. 46 extr. Plin. Ep. VIII, 21 extr.: *van daar* b) *weder bezichtigen*, *bij voorb.* quae (vitia & virtutes) mox retractantibus facilius adparent, Colum. I, 4. c) *weder overdenken*, aliquid diligenter, Cic. Nat. D. II, 28 extr.: fata, Ovid. Met. IV, 568: librum, Senec., *zie hier voor*: carmina, Sueton. Gramm. 2: memoriam cariſſimi ſodalis, Senec. Controv. I praefat. med., i. e. *vernieuwen, herhalen*: ſecum memorata, Ovid. Met. VII, 714: dolorem retractando augere, Cic. Att. VIII, 9: *van daar* ευταγμα retractatius, Cic. Att. XVI, 3, i. e. *weder doorgedacht, gevolglijk verbeterd*. 2) *terug trekken*: *van daar* (a) *Tropisch, terug trekken, terug nemen, herroepen*, *bij voorb.* dicta, Virg. Aen. XII, 11, i. e. *zijn woord terug nemen*: largitiones, Trajan. in Plin. Ep. X, 112, i. e. *herroepen, te niet doen*. (b) ſcil. ſe, *zich onttrekken, weigeren, tegen zitten, bedenken tegen iet hebben of te kennen geven, niet gern ergens aangaan*, *bij voorb.* vos muſſantes & retractantes verbis & vatum carminibus, pacem optatis magis quam defenditis. Salluſt. in Orat. Philippi adv. Lepid. §. 3: nunc retractantem adris

adripi, Liv. III, 49 quae mora eſt? aut quid jam, Turne, retractas? Virg. Aen. XII, 889: nullo retractante, Liv. III, 52: ſive retractabis, Cic. Tuſc. I, 31: *van daar* juvencus retractans, Colum. II, 2. c) *berispen, laag ſtellen, bij voorb.* retractandi levandique operis gratia, Gell. XIV, 3. Not. *Men vindt ook* Retrectare.

RETRACTUS, a, um, *zie* Retraho.

RETRĀDO, didi, ditum, 3. *weder overgeven*, Pandect. IV, 2, 9 poſt med. XIX, 1, 6 in.

RETRĂHO, xi, ctum, 3. 1) *terug trekken, bij voorb.* manum, Cic. Coel. 26: Hannibalem in Africam, Cic. Fin. II, 16: quid me retrahis, Plaut. Rud. IV, 3, 8: quo fata trahunt retrahuntque, ſequamur, Virg. Aen. V, 709: retrahitque pedem unda relabens, Ibid. X, 307, i. e. *trekt terug:* ſe ab ictu, Ovid. Met. III, 87: aliquem a via, Auct. B. Hiſp. 6: *dus ook* retractus, a, um, *bij voorb.* mugilem linea retractum, Plin. H. N. IX, 17: cornibus retractis, Colum. II, 2 poſt med.: *bijzonder vluchtenden, bij voorb.* comprehenſos retraxerunt, Liv. XXV, 7 extr., i. e. *terug brengen:* retrahique imperat, Caeſ. B. G. V, 7: fugientem retrahit, Juſtin. XXXVIII, 9: *dus ook* retractus, *bij voorb.* ut retractus non reverſus videretur, Cic. Phil. VI, 4: retractus ex itinere, Salluſt. Cat. 39 (40) *en* 48 (49): retractus ex fuga, Ibid. 47 (48). Sueton. Aug. 17: retractus Ravenna, Tacit. Ann. IV, 29: *van daar boetend*, retraham fugitivum argentum, Terent. Heaut. IV, 2, 11, i. e. *terug brengen: van daar* a) *terug trekken, d. i. afhouden, bij voorb.* conſules a foedere, Cic. Sext. 15: a ſtudio, Terent. Phorm. Prol. 1: *ook terug trekken, d. i. redden, bij voorb.* ab interitu, Nep. Epam. 8: ex magnis detrimentis retractus eſt, Auguſt. ap. Sueton. Aug. 71. b) *verbergen, iet tegen iemand niet laten hoeren of merken, terug houden, bij voorb.* vires ingenii, Senec. Ep. 79: verba, Senec. Ep. 3 poſt med. c) *verkorten, bij voorb.* noctes, Manil. IV, 254. d) *onttrekken, verwijderen, bij voorb.* ſe, Horat. Epiſt. I, 18, 58, *zich onttrekken of verwijderen: dus ook* ſe a convictu, Celſ. I, 1: *ook Tropisch, d. i. niet bijſtaan*, Catull. XXX, 9: *van daar* retractus, a, um, *verwijderd, wat als 't ware terug getrokken is, verborgen, verſtoken, bij voorb.* retractior a mari murus, Liv. XXXIV, 9: emporium in intimo ſinu retractum, Liv. XXXVI, 21: hujus atrii a laeva retractius paulo cubiculum eſt amplum, Plin. Ep. II, 17 poſt med.: ſinus maris introrſus retractus, Liv. XXVI, 42: *van daar* retracti introrſus oculi, Senec. Controv. I, 6 in., i. e. *diep liggende oogen.* 2) *weder of op nieuw trekken, bij voorb.* ad eosdem cruciatus, Tacit. Ann. XV, 57. *Van daar* a) *weder herwaart brengen, weder in 't licht brengen, weder bekend maken, bij voorb.* verba, Varr. L. L. 4 in.: monumenta, Tacit. Ann. XIII, 23. (b) *weder opſtellen, bij voorb. op zijne plaats, bij voorb.* in conditionem proborum retrahuntur, Trajan. in Plin. Epiſt. X, 41. 3) *voor* trahere, *trekken, bij voorb.* imaginem nocturnae quietis ad ſpem haud dubiam retraxit, Tacit. Ann. XVI, 2, i. e. *trok den droom tot het zekere, verklaarde hem als iet zekers, hield hem voor zeker: van daar brengen, bij voorb.* in odium judicia, Cic. Partit. 39, i. e. *gehaat maken.*

RETRECTO, *zie* Retracto.

RETRĬBŬO, ui, utum, 3. 1) *weder geven, d. i. terug geven, weder te hand ſtellen, bij voorb.* pecuniam adceptam, Liv. II. 41: potes omne, ut adceperas, retribuere, Apul. in Apolog. poſt med. p. 332, 24 Elm.: *van daar iemand iet geven, dat hem toekomt, toeëigenen, geven, laten toekomen, bij voorb.* fructum, quem meruerunt, Cic. Roſc. Com. 15: teſtimonium alicui, Plin. Ep. X, 18. 2) *weder geven, d. i. op nieuw geven, of daar tegen geven, bij voorb.* corpora rebus, Lucret. V, 278. 3) *weder uitdeelen, bij voorb.* pecuniam, Liv., *zie hier voor.*

RETRIMENTUM, i, n. (*van* Retero) *de afval van de dingen, bij voorb. van geperſte olijven*, Varr. R. R. I, 64: *van metaal, bij voorb.* plumbi, Celſ. V, 15. V, 19 Sect. 26, i. e. *ſchuim: dus ook van den afgang, bij voorb.* retrimenta cibi, Varr. ap. Non. 3. n. 158, i. e. *afgang.*

RETRĪTUS, a, um, *zie* Retero.

RETRO, *rugwaards, terug, naar achter, of achter, op de vraag, waar? of waar heen?* 1) *op de vraag, waar? rugwaards, naar achter, bij voorb.* eſt mihi in ultimis conclave aedibus quoddam retro, Terent. Heaut. V, 1, 29, i. e. *naar achter: dus ook* quid retro & a tergo fieret, Cic. Div. I, 24, i. e. *naar achter of achter heen: van daar* a) *verkeerd, op eene verkeerde wijze, bij voorb.* qui retro vivunt, Senec. Ep. 122 extr. b) *omgekeerd, daar tegen, bij voorb.* retro quoque cet., Pandect. XLVI, 1, 21, i. e. *omgekeerd, integendeel:* fructus hominis in operis conſtitit; & retro in fructu hominis operae ſunt, Ibid. VII, 7, 4, i. e. *omgekeerd, heen en weder:* ab ima ad ſummam ac retro multi ſunt gradus, Quintil. XI, 3, 15, i. e. *rugwaards, omgekeerd:* ſi vero repudiaverit (rem legatam), retro videtur res repudiata fuiſſe heredis, Pandect. XXX, 1, 44. c) *voorheen, in den voorleden tijd, bij voorb.* irritum, quodcunque retro eſt, efficiet, Horat. Od. III, 29, 46: cujus legis vim ſi retro quoque velimus cuſtodire cet., i. e. in iis, quae jam acta ſunt, *ten aanzien van den voorleden tijd*, Trajan. in Plin. Ep. X, 116: *dus ook* opſonia eorum certaminum retro non debentur i. e. pro tempore praeterito, Trajan. Ibid. 120: *dus ook* ne cujusquam retro habeatur ratio, Plin. Ibid. 119. *Hier toe behoort misſchien* Pandect. XXX, 1, 44 cum enim filius jure ſuo non utitur, retro creditur pater dominium in ſervo habuiſſe i. e. antea, *ten zij men het vertalen wil, daar tegen.* 2) *op de vraag, waar heen? wanneer het rugwaards, of terug, of naar achter, heet, bij voorb.* retro inhibere navem, Liv. XXX, 10 extr.: retro periura cedit, Horat. Od. I, 35, 25: fugit retro, Ibid. II, 11, 5: ferre pedem retro, Ovid. Met. IV, 134: retro flectere ora, Ibid. III, 187: capita abducere, Virg. Aen. V, 428: dare lintea retro, *terug varen*, Ibid. III, 686: retro dabat aura capillos, Ovid. Met. I, 529: tam longe retro reſpicere non posſunt, Cic. Tuſc. V, 2 extr. *Van daar Tropisch, bij voorb.* retro ponere, Cic. Tuſc. V, 31, *terug, d. i. achterzetten:* ſententia verſa retro i. e. incontrarium *of* mutata, Virg. Aen. X, 7: eloquentia ſe retro tulerit, i. e. lapſa ſit, a priſtino nitore receſſerit, Senec. Controv. I procem.: retroque vulgus abhorret ab hac i. e. averſatur, Lucret. I, 944. 3) *terug of weder, bij voorb.* retro dare i. e. reddere, *wedergeven, bij voorb. het geen men ontvangen heeft*, Marcell. in Pandect. XLVI, 3, 67 *tweemaal.* Not. a) *Het ſtaat ook bij* reſpicere, redire, regredi cet., *alwaar eenige overtolligheid is, bij voorb.* retro reſpicere, Cic. Tuſc. V, 2 extr.: retro redire, Liv. VIII, 11 in XXIII, 28. XXIV, 20. XLIV, 27: retro remittere, Liv. XXIV, 40. Virg. Aen. IX, 794. Ovid. Met. XV, 249: retro referre pedem, Virg. Aen. IX, 798. Phaedr. II, 1, 8: retro regredi, Auct. B. Afric. 50. b) *Ook met den* Accuſativus, *wanneer het is, achter, bij voorb.* conveniat retro metas Mercurium, Apul. Met. VI ante med. p. 176, 13 Elm., *ook met* verſus *en* ad, *bij voorb.* iter mihi retro ad Alpes verſus incidit, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 15, i. e. *achter naar de* Alpen *toe.* c) Retro *ſchijnt eigenlijk uit* reitero *gemaakt te zijn, dat van* iterum *wederom, afſtamt: misſchien van* reiterus, a, um: *dan is* retro (ſcil. loco) *de* Dativus *en* Ablativus. *Van daar juist* a retro, *zie boven.*

RETROĂGO (*of beter* Retro ago), ēgi, actum, 3. *terug drijven, bij voorb.* capillos, Quintil. XI, 3 poſt med. §. 160, i. e. *terug ſchuiven of ſtrijken: van daar Tropisch*, quos non honores curruſque ſua violentia fortuna retro egit? Plin. H. N. VII, 44: iram ſaepe miſericordia retro egit, Senec. de ira I, 16 ante med., i. e. a propoſito revocavit: *van daar verkeerd maken, omkeeren, veranderen, bij voorb.* ordinem, Quintil. XII, 2, 101 expoſitionem, Ibid. II, 4, 15: ut, cum ſatis literas adfixiſſe pueris recto illo — contextu videntur, retro agant rurſus, donec cet., Ibid. I, 1 poſt med. §. 25, i. e. *het omkeeren, de letters in eene omgekeerde of andere orde laten opzeggen: van waar de* Anapaeſtus dactylus retroactus *heet*, Quintil. IX, 4 poſt med. §. 81, i. e. *omgekeerde enz.* Not. *Het zijn eigenlijk twee woorden.*

RETROCĒDO (Retro cedo), ĕre, *terug gaan of wijken*, Liv. VIII, 8: *eigenlijk zijn het twee woorden; zoo als dan Horatius zegt*, retro periura cedit, Od. I, 35, 25.

RETROCESSUS, us, m. *ruggang, het rugwaards gaan*, Apulej. Dogm. Plat. I ante med. p. 5, 41 Elm.

RETROCĪTUS, a, um, *eigenlijk* retro citus, *misſchien rugwaards gebogen, bij voorb.* cornua, Lucret. IV, 550.

RETRODŪCO *of* RETRO DUCO, xi, ctum, 3. *rugwaards, of terug voeren, brengen, leiden*, Vitruv. X, 6 extr.: quaedam ſunt, in quibus res dubia eſt; ſed ex poſtfacto retroducitur & adparet, quid actum eſt, Pandect. XXXIV, 5.

RETROĔO *of* RETRO EO, ire, *rugwaards of terug gaan*, Senec. Nat. Quaeſt. VII, 21. Plin. H. N. II, 16 extr.

RETROFLECTO *of* RETRO FLECTO, xi, xum, 3. *rugwaards of terug buigen*, Petron. 126: retro reflexum effigere lapide geſtit, Apul. Met. III ante med. p. 131, 40 Elm.

RETROGRADĬOR *of beter* RETRO GRADĬOR, eſſus ſum, 3. *rugwaards of terug gaan*, Plin. H. N. II, 15. VIII, 15: retroque graditur, Ibid. II, 17 poſt med.

RETROGRĂDIS, e, *rugwaards of terug gaande, bij voorb.* retrogradi fuga domo faceſſo, Apulej. Met. IV poſt med. p. 151, 24 Elm.

RETROGRĂDUS, a, um, *rugwaards of terug gaande, bij voorb. van Planeten, bij voorb.*

voorb. Mercurii sidus retrogradum, Plin. H. N. II, 17 extr.: Jupiter, Senec. Nat. Quaest. VII, 25 post med.

RETROPENDŬLUS, a, um, *rugwaards of terug hangende, bij voorb. haairen*, Apul. Met. V post med. p. 168, 22 Elm.

RETRORSUM *of* RETRORSUS, Adv., *zie* Retrorsus, a, um.

RETRORSUS, a, um, *voor* retro versus (vorsus), *rugwaards gekeerd, bij voorb.* manus. Plin. H. N. XXVI, 9: denique stepe (scil. illa mulier) retrorsa respiciens substitit, Apul. Met. II Ed. Oudend. p. 101, *wanneer* retrorsa Gener. Femin. *of ook* Accus. Plur. Neutr. (Adverbialiter) *is, d. i. rugwaards, terug:* Ed. Elmenh. p. 117, 24 *heeft* retrorsus (Adverb.): ac me retrorsus celeri gradu rursus in stabulum — recipio, Ibid. IV post init. p. 143, 39 Elm., *alwaar het ook* Adverbialiter *staan kan: van daar Tropisch van den tijd, het geen voorheen of voormaals geweest is: van daar staat ook* retrorsus *of* retrorsum Adverbialiter, i. e. *rugwaards, terug, bij voorb.* retrorsum vela dare, Horat. Od. I, 34, 3: rejectae retrorsum Hannibalis minae, Ibid. IV, 8, 16: me vestigia terrent: omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum, Ib. Ep. I, 1, 75: dare versa retrorsus terga meta, Val. Fl. III, 268: impellit retrorsus in aequora pontum, Sil. XI, 512: ipsique retrorsum effusi faciem vitabant Gorgonos angues, Lucan. IX, 652: *ook pleonastisch, bij voorb.* cancri — retrorsum pari velocitate redeunt, Plin. H. N. IX, 31: retrorsus respiciens, Apul. Ed. Elm., *zie hier voor:* ac me retrorsus celeri gradu rursus in stabulum — recipio, Apul., *zie hier voor: van daar rugwaards, d. i.* a) *omgekeerd, bij voorb.* deinde retrorsum vicissim ex cet., Cic. Nat. D. II, 33: quaedam argumenta retrorsus idem valent, Quintil. V, 9, 6: ut viros ac feminas, diem ac noctem, ortum & occasum dicas potius, non retrorsum, Ib. IX, 4 ante med. §. 24: sed omnia retrorsum, Flor. IV, 12 ante med. §. 25. b) i. e. *op den voorleden tijd, bij voorb.* retrorsum se actio refert, Pandect. XIII, 5, 18: nec retrorsus ad id tempus — reducere, Ibid. XV, 1, 32. c) *terug of weder, bij voorb.* hunc perinde haberi, ac si retrorsus homo mihi venisset, Ibid. XLIV, 3, 6.

RETROSPĬCIO, exi, ectum, 3 *rugwaards of terug zien, bij voorb.* lunae orbem sol retrospiciens, Vitruv. IV, 4 extr.

RETROVERSUM *en* RETROVERSUS, Adv., *zie* Retroverto.

RETROVERTO *of* RETRO VERTO, ti, sum, 3. *rugwaards draaijen, terug draaijen: van daar* Particip. Retroversus, a, um, *omgedraaid, terug of rugwaards gedraaid, rugwaards, bij voorb.* ipse retroversus prodidit ora, Ovid. Met. IV, 655: *ook* versus retro, *bij voorb.* sententia versa retro, i. e. mutata, Virg. Aen. X, 7: *ook staat er iet tusschen, bij voorb.* iter mihi necessarium retro ad Alpes versus incidit, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 15, i. e. *eene reize achter naar de Alpen toe: van daar staat* retroversus *en* retroversum Adverbialiter *rugwaards, achter zich, bij voorb.* retroversum cedam, Plaut. ap. Non. 2 n. 592: colonia retroversus crescit, Petron. 44, *wast rugwaards, achter zich, d. i. neemt af.*

RETRŪDO, si, sum, 3. *terug stooten*, Plaut. Epid. II, 2, 64: *van daar Tropisch, verwijderen, verbergen, versteken: van daar* retrusus, a, um, *verwijderd, verborgen, versteken, bij voorb.* jacens retrusa & abdita, Cic. Verr. I, 2: voluntas abdita ac retrusa, Q. Cic. Petit. Cons. 11: Haec sunt in media philosophia retrusa atque abdita, Cic. Or. I, 19 extr.

RETUNDO, tŭdi, tūsum *en* tunsum, 3. *terug stooten of drijven. bij voorb.* Boreas retundit pelagus, Lucan. V, 601: *van daar terug doen kaatzen, terug laten kaatzen, terug kaatzen: van daar* retusus, a, um, *terugkaatzend, een weêrschijn gevende, bij voorb.* fratre (lunae) retuso, i. e. sole, Claudian. de consul. Prob. & Olybr. 23. *Van daar* 1) *stomp maken, bij voorb.* tela, Ovid. Am. II, 9, 13: ascias, Plin. H. N. XVI, 40 ante med.: *dus ook Tropisch, d. i. verijdelen, bij voorb.* gladios, Cic. Catil. III, 1: ferrum, Cic. Sull. 30, *alwaar stomp maken wel past, alhoewel ook terug drijven, afhouden, past:* mucronem stili censorii, Cic. Cluent. 49, i. e. *stomp maken:* mucronem ingenii, Quintil. X, 5, 16: aculeos judicii, Plin. Ep. III, 15: *van daar* retusus *en* retunsus, a, um, *stomp., eigenlijk en Tropisch, bij voorb.* securis retunsa, Plaut. Pseud. I, 2, 26: ferrum retusum, Virg. Georg. II, 301: ferramentum retusum, Colum. IV, 24 extr.: tela retusa, Ovid. Met. XII, 496: rudis novacula & in hoc retusa, Petron. 49 extr.: ingenium retusum, Cic. Div. I, 36: cor, Claudian. in Eutrop. II, 47: acumen omni pistillo retusius, Hieron. Ep. 69 ad Ocean.: *van daar donker, van het licht, bij voorb.* stella crine retuso, Claudian. de IV Consf. Honor. 185: *ook verzwakt, bij voorb.* res retusae, Sil. XVI, 21: *van daar* a) *gevoelloos maken, bij voorb.* cor retunsum, Plaut. Pseud. IV, 4, 8: servi plagis retunsi, Ibid. I, 2, 26. b) *verijdelen, te niet doen, in toom houden, bij voorb.* animum, qui luxuria diffluit, Terent. Heaut. V, 1, 72: linguas Aetolorum, Liv. XXXIII, 3, i. e. *het spreken, de tongen, tot zwijgen brengen: dus ook* sermones, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 6 in.: Antonium, Attic. in Cic. Epist. ad Att. XVI, 15 ante med.: superbiam, Phaedr. IV, 23, 21, improbitatem alicujus, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 14 ante med. *Hier toe kan men ook rekenen,* gladios, ferrum, mucronem, *uit het voorgaande.* 2) *Tropisch, terug drijven, afhouden, bij voorb.* gladios, ferrum, Cic., *doch, het kan ook zijn, stomp maken, verijdelen, zie n.* 1 *en* b.

RETUNSUS, a, um, *zie* Retundo.

RETŬRO, are, *opensluiten, openen, bij voorb.* pueri obscoenis verbis novae nuptae aures returant, Varr. ap. Non. 4 n. 830.

RETŪSUS, a, um, *zie* Retundo.

REVĂLESCO, lui, 3. *weder gezond worden. zich van eene ziekte weder herhalen*, Ovid. Her. XXI, 231. Apul. Apolog. post med. p. 320, 19 Elmenh.: *dus ook* ex morbo, Gell. XVI, 13: *van daar* 1) *Tropisch, zich weder herhalen, in zijn' vorigen goeden stand komen, weder tot krachten komen, bij voorb.* Laodicea tremore terrae prolapsa, revaluit, Tacit. Ann. XIV, 27: astutia, *bij voorb.* sed revalescente astutia cet., Apul. Met. X ante med. p. 243, 15 Elmenh. 2) *zijne vorige kracht of aanzien weder bekomen, bij voorb.* ut diplomata Othonis revalescerent, Tacit. Hist. II, 54.

REVĔHO, xi, ctum, 3. 1) *terug dragen, terug brengen, of dragen; het zij het geschiede op de schouderen, te paard, te scheep, op een wagen enz., bij voorb.* tela revexit, Ovid. Met. XIII, 402, scil. nave; ex Syria revehunt styracem, Plin. H. N. XII, 17 extr.: contra revehunt vitrea & ahena, vestes cet., Ib. 19 ante med.: praeda revecta, Liv. I, 35 post med., i. e. *terug gebracht*, scil. *op een wagen: van daar* revehi (*als een* Deponens), *terug komen, of te rug varen, of te rug rijden: wanneer er* equo, curru, nave cet., *bij staat of gedacht wordt, bij voorb.* ad proelium, Liv. III, 70, i. e. *terug rijden:* Ithacam, Horat. Sat. II, 5, 4: ad urbes Latias, Martial. VI, 58, 9: hac ego sum raptis parte revectus equis, Ovid. Art. II, 138; curru triumphali revectus, Plin. H. N. VII, 26: Cum per circum reveheretur, Liv. XLV, 1, scil. curru, i. e. *terug reedt: van daar Tropisch, bij voorb.* ad superiorem aetatem revecti sumus, Cic. Brut. 30, i. e. *terug gekomen:* onerat te quaesturae tuae fama, quam ex Bithynia optimam revexisti, Plin. H. N. VIII, 24 post med., i. e. *terug gebracht hebt.* 2) *voor* veho, *alwaar* re, *gelijk meermalen, ledig is, bij voorb.* quos revehat, Val. Flacc. I, 98, i. e. *varen of brengen.*

REVELLO, velli (*niet ligt* vulsi), vulsum, 3. *wegrukken, wegscheuren, uitrukken, afscheuren, losscheuren, bij voorb.* crucem, Cic. Verr. IV, 11: tela de corpore resp., Cic. P.f. 11, i. e. *verwijderen:* aliquem cum parte muri, Virg. Aen. IX, 561: telum ab alta radice, Ibid. XII, 787: chartae titulum de fronte, Ovid. Pont. IV, 13, 7: arborem tellure, Ibid. Remed. 87: sudem osse, Ibid. Met. XII, 300: pinum dumo, Ibid. 356: arma e celsa rate, Val. Fl. V, 8: pellem (bovis) revellat, nec patiatur corpori adhaerere, Colum. II, 3, i. e. *daaraan hechten:* usque proximos revellis agri terminos, Horat. Od. II, 18, 23, i. e. *verwijdt uwen akker:* morte ab aliquo revelli, *gescheiden, gescheurd, worden*, Ovid. Met. IV, 152: *dus ook* revulsus (revolsus), a, um, *bij voorb.* tabula, Cic. Verr. II, 46: Cyclades, Virg. Aen. VIII, 691: temone revulsus axis, Ovid. Met. II, 316: partem e monte revulsam, Ibid. XIII, 882: ferrum ex osse revulsum, Ibid. V, 39: patria a sede revulsos pone sequi, Lucan. I, 462: caput a cervice revolsum, Virg. Georg. IV, 523: equi de fronte revolsus & matri praereptus amor, Ibid. Aen. IV, 515: revulsus cruci, Plin. H. N. XXVIII, 4 ante med.: lacerum caput (scil. *van* Oedipus, *nadat hij zich zelven blind gemaakt hadt*) largum revulsis sanguinem venis vomit, Senec. Oedip. 978, *alwaar het ook verscheuren kan zijn:* claustra portarum, Cic. Verr. IV, 23. Liv. V, 21: *van daar* signa (militaria), Sil. XII, 733. Lucan. VII, 77, i. e. *opbreken, met het leger, dewijl dan de in den grond stekende vaandels uitgerukt werden:* puerum, Ovid. Fast. VI, 515, i. e. *wegscheuren, wegrukken, met geweld wegnemen:* quos Sidonia vix urbe revelli, Virg. Aen. IV, 545, i. e. *weggerukt, verwijderd: weggevoerd hebben: ook kan men hier toe rekenen,* cineres manesque revelli, Virg. Aen. IV, 427, *zie het volgende. Van daar* 1) *opscheuren, bij voorb.* humum dente curvo, Ovid. Am. III, 10, 14, i. e. *ploegen:* templa, Lucan. III, 115, i. e. *losrukken, openen:* revulsis majorum sepulcris, Auct. ad Her. IV, 8, i. e. *gebroken, geöpend: dus ook* cineres manesque, Virg. Aen. IV, 427, *voor* sepulcrum, i. e. *opengerukt, losgerukt; doch zie hier voor:* revulsis venis, Senec. Oedip. 978, *zie hier voor. Dus ook* claustra portarum, Cic. (*zie hier voor*), *kan zijn*

zijn opengeſcheurd, met geweld opengeſlagen: en dus vincula judiciorum, Cic. Caecin. 25. 2) *Tropiſch, wegrukken, d. i. verbannen, verdelgen, vernietigen, bij voorb.* conſulatum ex omni memoria, Cic. Phil. XIII, 12: injurias omnes, Cic. Att. V, 20: perſuaſionem receptam falſorum, Senec. Ep. 95 med.: alicui avias veteres i. e. *de oude vooroordeelen*, Perſ. V, 91: vincula judiciorum, Cic. Caecin. 25; *doch zie hier voor. Ook kan men hier toe rekenen.* cineres, Virg., *zie hier voor.* Not. *Het Perf.* revelli *komt overal voor*, Cic. *en* Ovid.: *het* revulſi *is nog twijfelachtig.*

REVĒLO, avi, atum, are, 1) *ontdekken, d. i. van dak of bedekking berooven, ontblooten, bij voorb.* frontem, Tacit. Germ. 31: *dus ook* revelatus, a, um, *bij voorb.* os, Ovid. Faſt. VI, 619: caput, Sueton. Galb. 7: pectus, Flor. IV, 2 poſt med.: carpenta partim contecta partim revelata, Apul. Met. X p. 247, 31 Elm.: ſacra, Ovid. Met. XI, 73. 2) *Tropiſch, ontdekken, d. i. openbaren, bij voorb.* detectae ac revelatae fraudes, Apul. Met. IX p. 229, 18 Elm.

REVENDO, didi, ditum, 3. *weder verkopen*, Pandect. XXXVIII, 2, 37.

REVĔNĔO, ire, *weder verkocht worden, bij voorb.* ſi fundus revenisset, Pandect. XVIII, 3, 5.

REVĔNĬO, veni, ventum, 4. *weder komen, terug komen, bij voorb.* domum, Cic. Or. I, 40: *dus ook* larem (*voor* domum), *bij voorb.* larem reveni meum, Apul. Met. IX poſt med. p. 229, 2 Elm.: in urbem, Tacit. Ann. IV, 74: ut quis ex longinquo revenerat, Ibid. II, 24: ſi ille huc ſalvus revenit, Plaut. Trin. I, 2, 119: ſi ſenex revenerit, Ibid. Men. V, 3, 4: *van daar Tropiſch*, res in eum revenit locum, Plaut. Bacch. IV, 2, 24: cum eo ex inimicitia reveni in gratiam, Plaut. Stich. III, 1, 8, i. e. *weder in vriendſchap komen, zich verzoenen, ook* Paſſive, *bij voorb.* inter eos ſi reventum eſt in gratiam, Plaut. Amph. III, 3, 61, i. e. *als zij zich weder verzoend hebben, weder vrienden geworden zijn enz.*

REVENTUS, us, m. *de terugkomst*, Suevius ap. Macrob. Sat. II, 14 extr.

REVĒRA *of beter* RE VERA, *in de daad, waarlijk*, Cic. ad Div. 3, 5: *dat het twee woorden zijn, ziet men daar uit, omdat zij geſcheiden ſtaan, bij voorb.* re quidem vera Cic. Quint. 17: re autem vera, Cic. ad Div. I, 4, *zie* Res.

REVERBĔRO, are, *terug ſlaan, terug kaatzen, bij voorb.* ſaxa, Senec. Controv. I, 3 poſt med.: ut humus — cedat, ne incrementa duritia ſua reverberet, Colum. III, 13 med.: radios ſplendore reverberent, Apul. de deo Socrat. med. p. 48, 2 Elm.: *van daar Tropiſch, bij voorb.* Sapiens fortunae iram reverberavit, Senec. de Clement. II, 5 poſt med.

REVERECUNDĬTER, *eerbiedig, achtingsvol*, Enn. ap. Priſc. 15.

REVĔRENTER, *eerbiedig, achtingsvol, bij voorb.* amicos colere, Plin. Epiſt. VII, 31 poſt med.: aliquem adire, Ibid. III, 21: reverentius, Tacit. Hiſt. II, 27: reverentiſſime adloqui, Sueton. Ner. 23 extr.: veteres caerimonias reverentiſſime colere. Ibid. Aug. 93: reverentiſſime & efficaciſſime venit ad me, Plin. Ep. X, 32.

REVĔRENTĬA, ae, f. 1) *ſchroom, in zoo verre zij met vrees of ſchaamte gepaard gaat, bij voorb.* Adhibenda eſt quaedam reverentia adverſus homines, Cic. Off. I, 28: *waarom het ook ſomtijds, vrees, vertaald wordt, wanneer het hetzelfde is, als ontzag, ſchroom, bij voorb.* diſcendi, Colum. XI, 1, 10: poſcendi, Prop. III, 13 (12), 13: famae, Ovid. Met. IX, 555, i. e. *ſchroom, vrees, of ook achting:* rixatores neque judicum reverentia — contineri, Quintil. XI, 1 ante med., *het welk ook tot n. 2. kan behooren: van daar jegens kleiner of geringer perſonen, ſchroom, ſchaamte, bij voorb.* maxima debetur puero reverentia, Juvenal. XIV, 47: non magis amore ejus (nepotis) facere (matronam) quam reverentia (ejus), Plin. Ep. VII, 24: 2) *ſchroom, in zoo ver zij met achting en eerbied verbonden is; van waar het dan, ſchroom, dan achting, eerbied, vertaald wordt, bij voorb.* praeſtare alicui reverentiam, Plin. Epiſt. X, 11: habere, Ibid. IV, 17: oblivisci reverentiae, quae parentibus debetur, Quintil. XI, 1 poſt med.: judicum, Quintil., *zie hier voor:* legum, Juvenal. XIV, 177: reverentiam exuere, Tac. Hiſt. I, 55: reverentiam ſacramenti rumpere, Ib. 12: retinere, Ibid. Ann. VI, 37: foederis, Ibid. XV, 1: imperii, Ibid. Germ. 29: *van daar* Reverentia, *als een eertitel (naar het ſchijnt)*, Plin. Paneg. extr., Ego reverentiae veſtrae (ſcil. ſenatus) ſic ſemper inſerviam cet., *misſchien zoo als men zegt, Uw Hoog Eerwaardige enz.*

REVĔRĔOR, ĭtus ſum, 2. 1) *ſchroomen of ſchuwen, met zekere vrees: van waar men het ook, vrezen, bedenking hebben, vertaalt, bij voorb.* ſimultatem meam, i. e. *ſchroomen*, Terent. Phorm. II, 1, 3, *het welk* Cic. Att. II, 19 in. *herhaalt:* dicam enim non reverens adſentandi ſuſpicionem i. e. timens, Cic. Or. II, 28 in.: adventum, Terent. Hec. III, 1, 10: coetum virorum, Liv. I, 48: fortunam, Flor. II, 12. *Ook met* quo minus, *bij voorb.* Terent. Hec. IV, 8, 8, ne revereatur, minus jam quo redeat domum i. e. *bedenking dragen, ſchroomen, vreezen.* 2) *ſchroomen of ſchuwen, met zeker gevoel van hoogachting: van waar het ook ſomtijds, achting of eerbied toonen, hoogachten, eeren, vertaald kan worden, bij voorb.* opulentiratem ejus, Plaut. Mil. IV, 4, 34: virtutes, Auct. ad Her. IV, 17: auctoritatem illuſtrium ſcriptorum, Colum. II, 1. 3) *ſchromen, d. i. ontzien, zoo als wij zeggen, geene kosten ſchromen, bij voorb.* quaeſtus tuos, Plin. H. N. X, 5. Not. a) *Het ſtaat ook* Paſſive, *en wel* Imperſonaliter, *met eenen* Genitivus *van het* Object, *bij voorb.* Non te tui ſaltem pudet, ſi nihil mei reveretur? Varr. ap. Non. cap. 9. n. 3, i. e. *als gij geen ontzag voor mij hebt: hier ſchijnt* te *te ontbreken; gelijk* me miſereatur tui, *voor* miſereat cet. b) *Het* Particip. reverens *ſtaat ook* Adjective, *wanneer het ook ſomtijds achtingsvol, eerbiedig, vertaald kan worden, en ook ſomtijds den* Genitivus *bij zich heeft, bij voorb.* reſponſum parum reverens, Maſſur. Sabin. ap. Gell. IV, 20 extr.: ſermo erga patrem imperatoremque reverens, Tacit. Hiſt. I, 17: puella reverens parentum ſuorum, Apul. Met. VIII ante med. p. 204, 21 Elm.: illud modeſtius & fortaſſe reverentius, Plin. Ep. VIII, 21 poſt med.: quis uno te reverentior hujus operis, quis benignior aeſtimator, Ibid. VI, 17 extr.: Quis reverentior ſenatus candidatus quam tu? Ib. Paneg. 69: ſanctius ac reverentius viſum de actis deorum credere quam ſcire, Tacit. Germ. 34: reverentior majeſtatis, Flor. II, 12: reverentiſſimus mei, Plin. Ep. X, 8. *Ook betekent het, deels, beſcheiden, ſchaamachtig, bij voorb.* ora, (ſcil. Muſarum), Propert. II, 30. 33 (9), *deels, eerwaardig, bij voorb.* ſanctius & reverentius viſum eſt nomen Auguſti, Flor. IV, 12 extr. c) *de Ouden hebben ook* revereo *gezegd, gelijk* Priſcianus *in zijn achtſte Boek zegt.*

REVERGO, ĕre, *eigenlijk, zich terug neigen, van daar ſtrekken, bij voorb.* in commodum, Claud. Mam. inter Epiſt. Sidon. IV n. 2.

REVERSĬO *of* REVORSĬO, onis, f. 1) *omkering, omdraaijing, bij voorb. van eene zaak*, (Active): *van daar als eene Redefiguur*, Quintil. VIII, 6 poſt med. §. 65, *bij voorb.* mecum, ſecum *voor* cum me, cum ſe: *van daar* 2) *omkering op reize, d. i. wanneer men omkeert, eer men nog aan de plaats gekomen is: zoo onderſcheidt* Cicero *het van* reditus i. e. *terugkomst*, Att. XVI, 7, reditu vel potius reverſione mea: *zoo is het ook* Cic. Phil. I, 1: *dus ook* Caeſar reverſionem fecit cet., Varr. ap. Non. 4. n. 32. *Maar in 't gemeen is het vervolgends, omkering, of terugkomst, bij voorb. van de koorts*, Cic. Nat. D. II, 10: *der zon, bij voorb.* ſol binas in ſingulis annis reverſiones facit. Cic. ibid. 40: *dus ook* Coeli ſpatium ſol annua reverſione colluſtrat, Apul. de mundo p. 71, 6: *der Planeeten*, Apul. de Doct. Plat. 1 med. p. 7, 4 Elm.: *dus ook* temporum reverſiones, Ibid. 11: *van daar, in 't gemeen* revorſionem (reverſionem) facere, Plaut. Truc. II, 4, 42, *omkeeren, terugkeeren: cf. hier voor* Varr. ap. Non.

REVERSUS, a, um, *zie* Reverto.

REVERTICŬLUM, i. n. i. q. reverſio, *terugkeering, bij voorb.* ſolis annua reverticula, Apul. Flor. 4 p. 361, 9 Elm.

REVERTO, ti, ſum, 3. 1) *eigenlijk, het omkeeren, of omdraaijen, terugdraaijen of keeren: van daar* revertor, ſus ſum, *ook* reverto, ti, ſum, revertere, ſcil. ſe, *eigenlijk, zich omkeeren; vervolgends, omkeeren, d. i. terug keeren, terug komen, bij voorb.* ex itinere, Cic. Div. I, 15: ad aliquem, Caeſ. B. G. II, 14: Laodiceam, Cic. ad Div. III, 10: domum, Terent. Heaut. I, 1, 16 *en* 70: huc, Ibid. Ad. IV, 1, 9: laſſa revertebar Stymphalide ſylva, Ovid. Met. V, 582: quis negat, poſſe — Tiberium reverti? Horat. Od. I, 29, 12: ſol ſub terras revertens, Lucret. V, 657: *Ook Tropiſch*, in gratiam cum aliquo, Liv. VIII, 35. Petron. 87, i. e. *zich verzoenen:* ad ſanitatem, Caeſ. B. G. I, 42, i. e. *tot zijn verſtand komen:* ad vitam, Lucret. II, 960: ad Muſas, Ovid. Triſt. III, 1, 9: neſcit vox miſſa reverti, Horat. Art. 390: poena reverſura eſt in caput iſta tuum, Ovid. Art. I, 340: ad bonam vitae conſuetudinem, Pandect. XXXIV, 4, 30 in.: ad aliquem, Ib. XIX, 1, 6, *of* adverſus aliquem, Ibid. leg. 7, i. e. *op of tegen iemand zijn aanſpraak houden, bij voorb. bij verkochte dingen, zich aan hem in dat geval houden:* id malum permultos poſt annos in civitatem reverterat, Salluſt. Cat. 37 (38): Ut ad me revertar, Cic. Coel. 3, *dat ik weder tot mij zelven kome* (ſcil. *in het redenen*): *dus ook* ſed illuc revertor, Nep. Dion. 4: *dus ook* ut ad propoſitum revertar, Cic. Fin. II, 32. Not. *ook ſtaat er* rurſus *bij overtollig*, Caeſ. B. G. III, 4. 2) *enkel gaan, komen, bij voorb.* Scribam tibi tres libros, ad quos revertare, ſi qua in re quaeres cet., Varr. R. R. I, 1, 4 i. e. quos legas, conſulas: dehinc (illud) in melle decoques, donec ad menſuram mediam revertatur i. e. redigatur, *tot de*

helft

helft inkocht, Pallad. Octobr. 20: quarum rerum maxima pars ad corporis commodum revertitur, Cic. Inv. II, 56, i. e. *betreft het nut, heeft invloed enz.* Not. *De buiging* Revertor, ſus ſum, ti, *is zeer menigvuldig, bij voorb.* revertor *ſtaat* Ter. Heaut. I, 1, 16 *en* 70. Plaut. Poen. Prol. 79. Nep. Dion. 4: revertitur, Cic. Inv. II, 56: revertar, Cic. Coel. 3: revertamur, Cic. Fin. II, 32: revertebatur, Ovid. Met. V, 585: reverſus eſt, Nep. Them. 5: reverti, Infinit., Caeſ. B. G. I, 42. Horat. Art. 350: reverſus, Caeſ. B. G. VI, 42: jam revertere (Futur.), Terent. Eun. II, 1, 13: revertier *voor* reverti, Phaedr. IV, 17, 14 cet. *De buiging*, reverto, ti, ſum, *is ook menigvuldig; doch het* Perfectum *met de daar af komende* Tempora *is inzonderheid menigvuldig, bij voorb.* revertit (Perf.), Cic. Div. I, 25. Cic. ad Div. III, 10: reverterat, Salluſt. Cat. 37 (38). Caeſ. B. G. II, 14: niſi domum reverteris, Plaut. Men. II, 1, 31: reverſuros, Caeſ. B. G. VII, 66. *Zeldzamer is het* Praeſens *met de daar van komende* Tempora; *echter ſtaat* revertis (Praeſ.), Lucret. III, 1074: revertens, Lucret. V, 657.

REVICTĬO, ōnis, f. *wederlegging, overtuiging, bij voorb.* propoſitionis, Apul. Doctr. Plat. 3 ante med. p. 31, 39 Elm.

REVICTUS, a, um, *zie* Revinco.

REVĬDĔO, idi, iſum, 2. *weder zien, weder heenzien, naar iemand, bij voorb.* revidebo ad herum, Plaut. Truc. II, 2, 65, i. e. *naar huis gaan.*

REVILESCO, ĕre, *gering worden, verächtlijk worden, zijne waarde verliezen*, Senec. de tranquill. 15 med.

REVINCĬO, inxi, inctum, 4. 1) *terug binden, of rugwaards binden, of binden, wanneer het rugwaards geſchiedt, bij voorb. de handen op den rug, bij voorb.* juvenem manus poſt terga revinctum i. e. cujus manus poſt terga revinctae erant, Virg. Aen. II, 57; *doch, het kan ook enkel binden zijn.* 2) *in 't gemeen, binden, aanbinden, aan iet vastmaken, dewijl re dikwijls overtollig ſtaat, bij voorb.* trabes revinciuntur, Caeſ. B. G. VII, 23: latus enſe, Prop. III, 14 (13), 11, i. e. *den degen op zijde:* quam (ſcil. inſulam Delon) Arcitenens Gyaro celſa Myconoque revinxit, Virg. Aen. III, 76, i. e. *als 't ware aangebonden, vastgemaakt heeft: dus ook* revinctus, a, um, *bij voorb.* niſi eſſet terra coelo revincta, Lucret. V, 554: juvenem manus poſt terga revinctum, Virg., *zie hier voor:* zona de poſte revincta, Ovid. Met. X, 379: quam ad ſaxa revinctam vindicat Alcides, Ib. XI, 212: ſtipites ab infimo revincti, Caeſ. B. G. VII, 23: ancorae ferreis catenis revinctae, Ibid. III, 13: religato revinctoque navigio, Plin. Paneg. 82: lana fauces & colla revinctus, Martial. VI, 41, 11: caput angue revinctum, Varro Atac. ap. Chariſ. 1: templum velleribus niveis & feſta fronde revinctum, Virg. Aen. IV, 459: *Ook Tropiſch, bij voorb.* mentem amore, Catull. LX, 30, i. e. *kluisteren:* urbes legibus, Claudian. B. Gild. 47: qui ſibi te generum fraterna prole revinxit, Ibid. de nupt. Honor. & Mar. 36: latices in glaciem revincti, i. e. *bevrozen, tot ijs geworden*, Ibid. in Rufin. I, 168: implicitos miſeraque in pelle revinctos confodiunt, Val. Fl. VI, 418: imperio fixos Jovis aeternumque revinctos (ſcopulos Symplegadum), Ibid. IV, 708. 3) *losbinden, bij voorb.* aliquem, Colum. I, 8. §. 16.

REVINCO, vici, victum, 3. 1) *overwinnen, bij voorb.* catervae revictae, Horat. Od. IV, 4, 23: vires revictae, Lucret. V, 410. *Van daar* 2) *wederleggen, overtuigen, bij voorb.* crimina revicta rebus, Liv. VI, 26 extr.: crimen noctis revictum, Liv. XL, 15: an confutabunt nares oculive revincent? (ſcil. tactum), Lucret. IV, 490: judicio amicorum revincetur, Cic. Arch. 6 in.: coepta, adulta & revicta conjuratio, Tacit. Ann. XV, 73: ſi in mendacio revincatur, Pandect. XXVI, 10, 3 poſt med.: homines in culpa & in maleficio revicti, Gell. VI, 2 extr.

REVINCTUS, a, um, *zie* Revincio.

REVĬRĔO, ui, 2. *weder groenen, bij voorb.* arboribus revirentibus, Albinovan. Eleg. 2 de obitu Maecen. 113.

REVĬRESCO, rui, 3. *weder groenen, d. i. weder groen worden, bij voorb.* reviresce ſylvas, Ovid. Met. II, 408: terra, Colum. II, 1, 4: *van daar Tropiſch, weder groenen, d. i. zijne vorige levendigheid, wakkerheid, jeugd, ſterkte, weder krijgen, zich weder herhalen, bij voorb.* reviresce poſſe parentem, Ovid. Met. VII, 305, i. e. *weder jong worden: dus ook* Ibid. IX, 430: omne decus praeclari facti crebra memoria revireſcit, Val. Max. IV, 8, 4: promiſſae reviresſcens pignore laudis i. e. gaudens, animum recipiens, Sil. VIII, 227: Aliquando reipublicae rationes reviruere, Auct. ad Her. IV, 34: Impolitae res & acerbae (i. e. *nog niet voltooid*) ad renovandum bellum reviresſcent, Cic. Provinc. 14, i. e. *zullen zich weder hernieuwen, weder in hare eerſte ſterkte uitbreken.*

REVĪSĬTO, are, i. q. reviſo, *weder bezoeken, bij voorb.* urbem, Plin. H. N. XVIII, 3.

REVĪSO, ſi, ſum, 3. *weder heenzien, naar iemand of iet, d. i. weder heengaan, om te zien, hoe het daar ſtaat: van daar, het, weder heenzien, weder heen komen (tot een bezoek) weder bezoeken, weder bezien, ook weder komen, vertaald, en ook daarom dan met den* Accuſativus *dan met* ad *gezet wordt, bij voorb.* ad me reviſas, Plaut. Truc. II, 4, 79: cum valebo ab oculis, reviſe ad me & librum illum tibi totum legam, Gell. XIII, 30, i. e. *kom weder bij mij, bezoek mij weder:* reviſo, quid agant aut quid cer., Ter. And. II, 4, 1, i. e. *ik wil toch eens gaan zien, wat zij doen enz.:* Reviſo, quidnam Chaerea gerat, Ter. Eun. V, 4, i. e. *ik wil toch zien of gaan zien, wat enz.:* Reviſe nos aliquando, Cic. Att. I, 14. ad Div. I, 10, i. e. *bezoek ons:* cum rem Gallicanam reviſere cuperet, Cic. Quint. 6, i. e. *zien, bezoeken:* reviſit ad ſtabulum, Lucret. II, 359: domos reviſebant, Liv. VII, 39, i. e. *gingen naar huis:* ſaepius ſi me reviſas, Virg. Ecl. VII, 67: ſedes ſuas, Ib. Aen. I, 415 (419): furor ille reviſit, Lucret. IV, 1111, i. e. *weder komt:* cum domini negotia ſua reviſerent, Colum. XII prooem. poſt med., i. e. *daarnaar zien, bezien, bezichtigen:* agrum ſaepius, Ibid. I, 4, i. e. *meermalen bezien, bezichtigen, dikwijls heen gaan, van iemand, die eenen akker kopen wil:* te reviſet vates tuus (i. e. ego), Horat. Ep. I, 7, 12, i. e. *weder bezoeken, u weder zien.*

REVĪVISCO, vixi, victum, 3. *weder levend worden, bij voorb.* ſi reviviſcant Platonici, Cic. Fin. IV, 22: reviviſcat Curius aut eorum aliquis, Cic. Parad. V, 2: ſi reviviſcat, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16 ante med.: ſpeciem videre quaſi reviviſcentis reip., Cic. ad Div. IV, 4 poſt med.: conchae reviviſcentes, Plin. H. N. IX, 35 extr.: avum revixiſſe putat, Cic. Piſ. 27: revixerit, Cic. Mil. 29 med.: membra non revicturi ſenis, Senec. Med. 476: nullis eorum (inſectorum) pennae avulſae reviviſcunt, Plin. H. N. XI, 28, i. e. *groeien weder:* gramina, niſi manu eliguntur (i. e. evelluntur), reviviſcunt, Colum. IV, 5, i. e. *groeit weder, herſtelt zich weder: van daar Tropiſch, weder levend worden, weder opluiken, d. i. zich vernieuwen, nieuwe krachten, of aanzien verkrijgen, zich weder herhalen, bij voorb.* reviviſcere memoriam ac deſiderium mei, Cic. Haruſp. 23: reviviſcunt adventu noſtro juſtitia, abſtinentia, Cic. Att. V, 16 extr.: cauſa cum reip. neceſſario reviviſcat atque recreetur, Cic. ad Div. VI, 10 extr.: civitates — revixerunt, Cic. Att. VI, 2 ante med.: quo facilius reviviſcat Pompejanorum cauſa toties jugulata, M. Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 18: pennae avulſae, Plin. H. N., *zie hier voor:* gramina, Colum., *zie hier voor:* ceſſavit deinde ars ac rurſus revixit, Plin. H. N. XXXIV, 8: reviviſcens amicitia, Petron. 91: ſenatum ad auctoritatis priſtinae ſpem reviviſcere, Cic. Phil. VII, 1.

REUNCTOR, ōris, m. *is, wien de Geneesheer tot het zalven, ſmeeren, en wrijven der Lijders gebruikt, een zalver der zieken; van* reungo (*dat niet in gebruik is*), *d. i. bij herhaling zalven, of enkel zalven, (dewijl re dikwijls overtollig ſtaat), bij voorb.* reunctoribus medicorum, Plin. H. N. XXIX, 1.

REUNCUS, a, um, *zie* Reduncus.

REVŌCĀBĬLIS, e, *terugroepelijk, herroepelijk, bij voorb.* telum, Ovid. Met. VI, 264: non eſt revocabilis ſcil. in vitam, Auct. conſol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 427: damnum, Claudian. in Eutrop. II, 488: colos Parcarum non revocabiles i. e. *onveränderlijk*, Senec. Herc. fur. 659.

REVŌCĀMEN, ĭnis, n. *de terugroeping*, Ovid. Faſt. I, 561: *van daar de terugroeping, d. i. afhouding*, Ovid. Met. II, 596.

REVŌCĀTĬO, ōnis, f. 1) *terugroeping, bij voorb.* a bello, Cic. Phil. XIII, 7: ad voluptates, Cic. Tuſc. III, 15, *alwaar het enkel voor* vocatio *ſtaan, of re daartegen, betekenen kan:* Celſus huic etiam domus (domum) revocationem dandam ait i. e. jus revocandi, Pandect. V, 1, 2 ante med.: revocationes (lunae) a ſole, Vitruv. IX, 4 extr. 2) *het ergens heenroepen of lokken, bij voorb.* ad voluptates, Cic., *zie hier voor.* 3) *Daar tegen roepen, bij voorb.* ad voluptates, *zie hier voor.*

REVŌCO, avi, atum, are, I) *wederroepen, op drievouwige wijze.* a) *weder roepen, d. i. nog eens roepen, bij voorb.* rurſus ad bibendum, Petron. 23 in., *alwaar* rurſus *weg kon blijven.* b) *weder roepen, d. i. er tegen roepen: van daar iemand weder nodigen, bij voorb. tot zijn' gast, nadat men van hem te voren genodigd of onthaald is geworden, bij voorb.* nec revocaturus eſſet, Cic. Roſc. Am. 18 extr., i. e. *noch weder gasten verzoeken zou: dus ook* cum vulpem revocaſſet, Phaedr. I, 26, 7: *verders* qui nos provocare, advocare cum audeant, nos illos revocare timemus? Varr. ap. Non. 2 n. 751: provocati — revocati, Cic. Agr. III, 1 in. c) *wederroepen, d. i. terug roepen, bij voorb. iemand, die voortgegaan is, of voortgaan wilde enz., bij voorb.* de medio curſu.

ſu, Cic. ad Div. X, 1 in.: Cornelius omnes duces — revocat ſcil. *door zijn* votum, *advys*, *voor* revocandos cenſebat, Liv. XXVI, 8: non perplexe ſed palam revocant (me ex Italia Carthaginienſes) *zegt* Hannibal *klagende* Liv. XXX, 20 in.: ſpes Campanae defectionis Samnites in Apuliam verſos rurſus ad Caudium revocavit, Liv. IX, 27 in., i. e. *riep*, *lokte weder terug*, *alwaar* rurſus *weg kon blijven*: aliquem a morte, Virg. Aen. V, 476: Dejotarum ex itinere aquila revocavit, Cic. Div. II, 8: *of den man eerst niet in huis laten komen*, Terent. Eun. I, 2, 4. Horat. Sat. II, 3, 264, *of uit de ballingſchap*, *bij voorb.* qui me repetiſtis atque revocaſtis, Cic. Dom. 57: *van daar* 1) *Tropisch*, *terug roepen*, *d. i. terug lokken*, *weder voortlokken*, *of brengen*, *bij voorb.* oculos, Ovid. Her. XVI, 231, i. e. *maken dat men de oogen weder opſlaat*, *of weder opziet*: artus gelidos in vivum calorem, Ovid. Met. IV, 247: ſpes Samnites ad Caudium rurſus revocavit, i. e. *lokte terug*, Liv., *zie hier voor*. 2) *Tropisch*, *terug roepen*, *d. i. weder voor den dag brengen*, *vernieuwen*, *bij voorb.* ſtudia intermiſſa, Cic. Tuſc. I, 1: veterem militiam, Tacit. Ann. I, 20. 3) *Tropisch*, *terug roepen*, *d. i. weder herſtellen*, *vernieuwen*, *bij voorb.* vires, Cic. ad Div. VII, 26: mulſum revocat aviditatem cibi adpetendi, Plin. H. N. XXII, 24 poſt med.: animos, Virg. Aen. I, 202 (206): memoriam caedis, Liv. III, 51: priſcos mores, Liv. XXXIX, 41: unde genus ſtirpis revocetur, Virg. Georg. IV, 281: cf. Aen. IV, 451. 4) *Tropisch*, *terug roepen*, *d. i. terug trekken*, *terug zetten*, *of brengen*, *of halen*, *bij voorb.* pedem, Virg. Aen. IX, 125; *en* gradum, Ibid. VI, 18, i. e. *terug keeren*: *dus ook ſpijs bij het herkaauwen*, *bij voorb.* lente revocatas ruminat herbas, Ovid. Am. III, 5, 17: praemia, Sueton. Ner. 32, i. e. *weder terug nemen*: *doch het kan ook zijn*, *te niet doen*, *krachteloos maken*, *herroepen*: aliquem in memoriam rei, Juſtin. VII, 1, i. e. *aan iet herinneren*: *dus ook met* rurſus, Petron. 10: artes veteres, Horat. Od. IV, 15, 12, i. e. *weder voortbrengen*, *vernieuwen*: *dus ook* mores priſcos, Liv. XXXIX, 41: quaedam exoleta, Sueton. Claud. 22: leges, Juvenal. II, 30: veterem militiam, Tacit., *zie hier voor*: praetermiſſa, Plin. H. N. XVIII, 6 extr., i. e. *weder inbrengen*, *herhalen*: lrena, Senec. Agam. 296, i. e. *terug trekken*: *dus ook* manus poſt terga, Ibid. Thyeſt. 685, i. e. *op den rug binden*: terram proſciſſam in liram, Colum. II, 10, 5, i. e. *weder brengen*: penuria, Prop. I, 15, 25, i. e. *wederhalen*: *van daar* ſe, i. e. *terug keeren*, *bij voorb.* ſe ad moeſtitiam, Cic. Tuſc. III, 27 in.: ſe ad perſonam manusque, Cic. Or. III, 3: ſe ad induſtriam, Cic. Brut. 93 in.: ſe ad ſtudia, Cic. Brut. 3: ſe ad aliquid, *ook*, *zich herinneren*, *bij voorb.* revocat ſe ad ea, Cic. Fin. II, 32 extr.; *doch*, *het kan ook zijn*, *weder overdenken*: *bij ſlot is het hetzelfde*: *van daar* ſe ad ſe revocare i. e. *zich bezinnen*, *bedenken*, *overleggen*, *nadenken*, *bij voorb.* ſimul ac ſe ipſe commovit atque ad ſe revocavit, Cic. Acad. IV, 16 extr.: *ook enkel* ſe, *bij voorb.* revocant ſe interdum, Ibid. 17 in., i. e. *bedenken zich*; *doch*, *het kan ook zijn verbeteren*, *bekeeren zich*; *doch het zal genoegzaam hetzelfde zijn*: *dus ook* revocavi me, ne te offenderem, Cic. Att. VI, 1 poſt init.: *dus ook* Cic. Nat. D. II, 46, cum (natura) ſe ipſa revocaſſet, i. e. *zich bedacht*, *en het gevolglijk nu beter gemaakt hadt*: *dus ook* ſe revocare *in het ſpreken*, *d. i. als men zich anders bedenkt*, *en gevolglijk het gezegde verändert*, Cic. Dom. 55 in., interdum ſe ipſe revocando dubitans, timens, haeſitans cet. *Dus is het ook* Cic. Att. XIII, 1, impellit me, ut te hortari velim, ſed me ipſe revoco, i. e. *maar ik bedenk mij anders. Het kan ook zijn*, *ik matig mij zelven*; *doch*, *het is hetzelfde*. *Verders*, ſe, i. e. *terug trekken*, *terug keeren*, *bij voorb. uit iemands gezelſchap*, *bij voorb.* revocare ſe non poterat, familiaritate implicatus, Cic. Piſ. 29, i. e. *terug trekken*, *zich losmaken van deszelfs verkeering*: *van daar* 2) *Tropisch*, *terug trekken*, *d. i. afhouden*, *terug houden*, *bij voorb.* aliquem ex itinere, Cic., *zie hier voor*: a turpiſſimo conſilio, Cic. Att. III, 15 med.: a cupiditate, Cic. Cluent. 5: a ſcelere, Cic. Cat. III, 5: animum ab ira, Ovid. Triſt. II, 557: animum incitatum ad ulciſcendam orationem revoco & reflecto, Cic. Sull. 16: *ook* ſeq. Infinit., *bij voorb.* nec illa ſuae revocatur parcere famae, Prop. I, 16, 11: *van daar* ſe, Cic., *zie terſtond*. (b) *Tropisch*, *terug trekken*, *d. i. beperken*, *kort maken*, *bij voorb.* vitem, Cic. Or. II, 2, i. e. *beſnoeijen*: *dus ook* comitia in unam domum, Cic. Verr. II, 53. *Dus ook* revocare ſe non poterat, Cic. Piſ. 29, i. e. *kon zich niet wel geheel aan zijne verkering onttrekken*: *dus ook* revoco me, Cic. Att. XIII, 1, i. e. *ik trek terug*, *matig mij zelven*, *bedenk mij*: *en* revocare ſe *zich bedenken*, *zie hier voor*. (c) *terug trekken*, *of herroepen*, *of het geen gezegd of gedaan is*, *veränderen*, *bij voorb.* promiſſum ſuum, Senec. Benef. IV, 39: facta, Ovid. Met. IX, 617: ſententiam ſuam, Pandect. XLVIII, 18, 1 extr.: p aemia, Sueton. Ner. 32, *ten zij het betekent*, *ze weder terug eiſchen*, *laten terug geven*. 5) *roepen*, *dat iemand iet*, *dat hij gezegd of gelezen of gezongen heeft*, *herhalen zal*; *iet door roepen laten herhalen*, aliquem *en* aliquid. a) aliquem, *bij voorb. een' acteur*, *zanger*, *voorlezer*, *uitroeper*, *bij voorb.* cum ſaepius revocatus vocem retudiſſet, Liv. VII, 2, i. e. *dewijl hij meermalen herhalen moest*; *van een Acteur*: *dus ook* tragoedus revocatus aliquoties a populo cet., Val. Max. VI, 2, 9: *verders van een' Dichter*, *bij voorb.* (Archiam) revocatum eandem rem dicare, Cic. Arch. 8: *van den* Præco, *bij voorb.* praeco revocatus, Liv. XXXIII, 32, i. e. *moest het nog éens uitroepen*: *van een' voorlezer*, *of elk*, *die iet opleest*, *bij voorb.* revocaſſe & repeti coegiſſe, Plin. Ep. V, 3, 12, *zie hier na*; *want daar behoort het misſchien beter*. b) *van eene zaak*, *die herhaald wordt*, *bij voorb.* verſus, Cic. Tuſc. IV, 29 extr., i. e. *verzen laten herhalen*, *of roepen*, *dat de verzen nog éens herhaald moeten worden*: *dus ook* millies revocatum eſt, Cic. Sext. 58, i. e. *men riep duizendmaal*, *dat het herhaald moest worden*: *dus ook* memini quendam ex amicis, cum lector quaedam perperam pronuntiaſſet, revocaſſe (ſcil. lecta *of* lectorem) & repeti coegiſſe; huic avunculum meum dixiſſe: intellexeras nempe? cum ille adnuiſſet; cur ergo revocabas? decem amplius verſus — perdidimus, Plin. Ep. III, 5, 12, i. e. *liet het herhalen* — *waarom liet gij het dan herhalen* ſcil. lecta; *doch men kan ook* lectorem *verſtaan*, *hij deedt hem herhalen enz. beide is bij ſlot dezelfde zin*. c) *roepen*, *dat iemand weder verſchijnen moet*, *bij voorb.* Itaque homiuem revocat populus ſcil. in judicium, Cic. Q. Fr. II, 6 extr., i. e. *daagt hem op nieuw voor het gericht*, *begeert*, *dat hij nog éens beſchuldigd zal worden*. II) *roepen*, *voor* voco, *bij voorb.* dominis revocatis, Liv. X, 36 extr., *alwaar zekerlijk* evocatis *gemaklijker zou zijn*, *en dus wilde* Duker *lezen*: *van daar* (1) *ergens heen trekken*, *d. i. bepalen*, *toepasſen*, *bij voorb.* aliquid ad ſuas res, Cic. Or. II, 52 extr., i. e. *met zijne omſtandigheden vergelijken*, *het daar op toepasſen*, *d. i. bij de zaak aan zijne eigene omſtandigheden denken*. (2) *ergens heen trekken of brengen*, *bij voorb.* in dubium, Cic. Caecin. 27, *in twijfel trekken*, *twijfelachtig maken*: villicum ad rationem operum cet., Cato R. R. 2, i. e. *tot rekenſchap trekken*, *rekenſchap van hem vorderen*: medicinam in lucem revocavit Hippocrates, Plin. H. N. XXIX, 1: omnia ad ſuam potentiam, Cic. Amic. 16: rem ad lucrum praedamque, Cic. Phil. III, 12 in.: rem ad manus, Cic. Cluent. 49, *de zaak tot handgemeenſchap of daadlijkheid brengen*: negligentiam in crimen mandati, Cic. Roſc. Am. 39: ſpem conſulatus in partem revocare, Liv. IV, 35, i. e. *halveeren*; *het Conſulaat voor de helft (aan het gemeen) laten hopen*, *of half aan zich trekken*, *voor de helft genieten*. (3) *ergens heen trekken*, *d. i. verwijzen*, *bij voorb.* me ad Antonii aeſtimationem revocaturus es? Cic. Verr. III, 91, i. e. *wilt gij zeggen*, *dat* Verres *in de ſchatting* Antonius *heeft nagebootst*: *van daar* (4) *ergens heen trekken*, *d. i. naar iet inrichten of beöordeelen*, *bij voorb.* omnia ad gloriam, Cic. Flacc. 12: omnia ad ſuam potentiam, Cic. Amic. 16: conſilia ad naturam, Cic. Off. I, 33: rationem ad veritatem, Cic. Off. III, 21: omnia ad ſcientiam, Cic. Fin. II, 13 extr.: rem ad illam rationem conjecturamque, Cic. Dom. 6.

REVŎLO, avi, atum, are, *terug vliegen*; *bij voorb. een vogel*, *bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 49 extr. Virg. Georg. I, 361: *van daar Tropisch*, *terug vliegen*, *d. i. ſnel terug keeren*, *bij voorb.* telum, Ovid. Met. VII, 684: homo, Vellej. II, 120 en 123.

REVOLSUS, a, um, *zie* Revulſus.

REVŎLŪBILIS, e, *het geen men terug kan rollen*, *of terug winden of kluwen*, *bij voorb.* pondus i. e. ſaxum (*van* Siſyphus), Ovid. in Ibin 191: ſtamen, Prop. IV, 7, 51, i. e. *de draad der* Parcen (*d. i. veränderlijk*).

REVOLVO, volvi, volūtum, 3. I) *het terug rollen*, *kluwen*, *of winden*, *bij voorb.* ſeſe, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arat.: ventus retro aeſtum revolvit, Senec. Agam. 488: pelagus — fluctum revolvit in ſuperiorem partem, Colum. II, 17 in.: fila, Senec. Herc. fur. 181, i. e. *den draad terug winden*, *op het ſpinwiel* (*van de* Parcen), *gevolglijk het noodlot terug doen gaan*, *of veränderen*: *dus ook* immites ſcis nulla revolvere Parcas ſtamina, Stat. Theb. VII, 774: *van daar* ſe revolvere *of* revolvi *zich terug wentelen of rollen*, *van geſtarnten*, *jaren*, *tijden enz.*, *bij voorb.* revolvente ſe luna, Plin. H. N. XVIII, 25 med.: Draco ſe revolvens, Cic. Nat. D. II, 42, *zie hier voor*: ſaecula revolvuntur, Claudian. in Phoen. 104: *van daar heet* revolvi *ook in 't gemeen*, *terug vallen*, *of rollen*, *of ook terug gaan*, *bij voorb.* revolutus equo, Virg. Aen. XI, 671, *afgevallen*: ſpiſſa jacuit revolutus arena, Ibid. V, 436: revolutus amnis i. e. refluens, Tacit. Hiſt. V, 14: revolutaque rurſus eodem eſt (Eurydice) i. e. redit, Ovid. Met. X, 63:

rur-

rursus in veterem fato revoluta figuram; Virg. Aen. VI, 449, i. e. keerde terug enz., d. i. werdt weder veränderd: ter revoluta toro est, Virg. Aen. IV, 690, i. e. viel zij terug: revolvor in Tusculanum, Cic. Att. XIII. 26, ga weder in of op enz.: primum eodem revolveris, Cic. Div. II, 5, i. e. vervalt (komt) op hetzelfde weder: in metus revolvor, Senec. Thyest. 418: van daar revoluta dies, Virg. Aen. X, 256, i. e. terug keerende: revoluta saecula, Ovid. Fast. IV, 29, i. e. verlopene. Ook heet revolvi enkel daarheen komen (voor devolvi), bij voorb. ego ad patris sententiam revolvor, Cic. Acad. IV, 48: Revolutus ad dispensationem inopiae, Liv. IV, 12 extr.: res eo revoluta est, Liv. V, 11: quid ad ista revolvor? Ovid. Met. XI, 335, i. e. waarom verval ik daarop? primum eodem revolveris, Cic., zie hier voor: rursus in eandem revoluta figuram, Virg., zie hier voor: revolutus ad vitia, Tacit. Ann. XVI, 18: ad vana, Ibid. IV. 9: in luxuriam, Justin. XXX, 1. Van daar 1) van een Boek, openslaan, omdat de Boeken der Ouden opgerold waren, gevolglijk van een gerold moesten worden, als men er in wilde lezen, bij voorb. Origines (een boek van Kato) revolvam, Liv. XXXIV, 5: dus ook Martial. VI, 64, 15. XI, 1, 14. in welke beide plaatzen men het ook vertalen kan, lezen; de zin verliest niets. 2) herhalen, a) lezende: van daar, weder lezen, bij voorb. recitata, Hor. Epist. II, 1, 223. b) denkende: van daar weder overdenken, bij voorb. Numa visa revolvit, Ovid. Fast. IV, 667: animus revolvens iras, Tacit. Ann. IV, 21: dicta factaque alicujus secum, Tacit. Agric. 46: facta vitae meae, Lucan. VIII, 316: curas, Senec. Oedip. 764. c) met woorden: van daar wederverhalen, bij voorb. Virg. Aen. II, 101: facta militiamque patris, Claudian. de Stilich. I, 35. d) reizende of gaande, bij voorb. iter fallacis sylvae, Virg. Aen. IX, 391, i. e. den weg weder terug gaan. Ook hier van zou men kunnen afleiden revolvi terug keeren, zie hier voor. e) door doenen, door ervaring, bij voorb. iterum revolvere casus da pater i. e. subire denuo, Virg. Aen. X, 61. II) voor volvo, ergens heen rollen, wentelen, winden: van daar revolvi ergens heen komen, geraken, vervallen; hier toe behoren de bovenstaande plaatzen ad patris sententiam, Cic.: ad dispensationem inopiae, Liv.: res eo revoluta est, Liv.: quid ad ista revolvor? Ovid.: ad vitia, ad vana, ad luxuriam.

REVOLUTUS, a, um, zie Revolvo.

REVŎMO, ui, Ĭum, 3. terug spuwen, spuwend weder van zich geven, bij voorb. fluctus, Virg. Aen. V, 182: plumam, Plin. H. N. X, 72: van daar Tropisch, terug spuwen, d. i. van zich geven, bij voorb. revomit sursum, Lucret. II, 199, van 't water, dat hulst enz. uitwerpt: Charybdis revomit mare, Senec. Thyest. 581: Charybdis vorat revomitque carinas, Ovid. Met. XIII, 731: illisum scopulis revomentibus aequor, Lucan. VI, 24: sic cum sanguine & spiritu male partam revomuere victoriam, Flor. II, 10.

REVORTO, zie Reverto.

REUS, i, m. en Rea, ae, f. 1) elk die voor het gericht aangeklaagd is, het zij het eene Civile zaak betreffe, bij voorb. over geld, huis enz. of eene misdaad, als doodslag enz. Van het eerste staat het Cic. Att. XII, 17 in., en Cicero zegt Or. II, 43 reos adpello non modo qui arguuntur, sed omnes, quorum res est, en ibid. 79 reos adpello, quorum res est: van het laatste staat het overal: waarom het dan een gedaagde, een beschuldigde, schuldige enz., vertaald wordt: van daar reum facere, beschuldigen, aanklaagen, bij voorb. Cic. Verr. II, 40: dus ook de vi, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8: van daar reum (ream) fieri, beschuldigd, aangeklaagd worden, bij voorb. cum reus a me factus sit, Cic. Verr. Act. I, 2: ut socrus rea ne fiat, Cic. ad Div. XIII, 54: ook staat agere voor facere, i. e. aanklagen, beschuldigen, bij voorb. aliquem apud concionem reum agere, Liv. XLV, 37: aliquem incesti reum agere, Vellej. II, 45: referre in reos, Cic. Verr. V, 42, onder het getal der beschuldigden optekenen; dit deedt de Prætor: integendeel aliquem ex reis eximere, Cic. Verr. II, 40, weder uitwisschen: Postulare aliquem reum impietatis, Plin. Ep. VII, 33, i. e. beschuldigen: Peragere reum, Liv. IV, 42, i. e. de aanklagt doorzetten, zie Perago: defendere manifesti peculatus reum, Quintil. XII, 1 extr.: reos damnare aut exsolvere culpae, Ovid. Met. XV, 41: cum equester ordo reus a consulibus citaretur, Cic. Sext. 15: Sextius, qui est de vi reus, Ibid. 35: Reus Milonis lege Plotia fuit Clodius, quoad vixit, Cic. Mil. 13: est enim reus uterque ob eandem causam, Cic. Vatin. 17: agere aliquem reum legum spretarum, Ovid. Met. XV, 36, i. e. aanklagen. Ook buiten het gericht, bij voorb. agere reum i. e. beschuldigen, bij voorb. reus agor, Ovid. Her. XX, 91; en Ironisch, rea laudis agar, Ibid. XIV, 120: verders, reus fortunae, Liv. VI, 24, i. e. schuldig aan het ongeluk: desidiae, Martial. X, 70, 2. 2) elk, die gehouden is iet te doen, bij voorb. omdat hij het beloofd, eene gelofte gedaan heeft enz.: van daar het schuldig of verbonden, of gebonden aan iet, vertaald wordt, bij voorb. reus stipulandi, Pandect. XLV, 2, 1: pecuniae, Pand. XLVI, 1, 17 post med.: dotis, Ibid. XXIV, 3, 21: locationis, Ibid. XIX, 2, 3 post med.: reus satisdandi alicui en satis accipiendi, Ibid. XLVI, 8, 34 prope fin.: voti, Virg. Aen. V, 237, i. e. schuldig, om de gelofte te vervullen, gevolglijk zijn wensch magtig, en Macrobius zegt Sat. III, 2: haec vox propria sacrorum est, ut reus vocetur, qui suscepto voto se numinibus obligat: ut suae quisque partis tutandae reus sit, Liv. XXV, 30, i. e. schuldig is voor zijn deel te staan enz.

REVULSIO, onis, f. afscheuring, losscheuring, bij voorb. van een stukjen papier, Plin. H. N. XIII, 12 post med.

REVULSUS of Revolsus, a, um, zie Revello.

REX, regis, m. (van rego) eigenlijk een Regeerer, bestuurer: van daar 1) bijzonder die de opperste magt in eenen Staat heeft, hij zij groot of klein, het geen wij thans Koning, Vorst, Regent, Souverein, noemen, bij voorb. de Koning van Egypte heet rex, Cic. Sext. 26; Romulus heet ook Koning te Rome, Liv. I, 10, die echter alleen over Rome heerschte, en dus de volgende Koningen, Ibid. seqq., alwaar wij thans enkel Regent of Vorst zouden zeggen. Ook noemen de Trojanen, die met Æneas uit Troje gevlucht waren, dezen Æneas bij Dido in Carthago rex Virg. Aen. I, 544 (548), die geheel geen land hadt, zoo heet hij ook Ibid. VI, 36 en 55. Ook waren er in het Gemeenebest Lacedemon twee reges of Koningen, Nep. Ages. 1, die aan de Ephori onderworpen, en gevolglijk, niet Souverein waren: ook was er te Karthago een rex, Ibid. Hann. 7: rex regum, Sueton. Calig. 5, is de Koning van Persië. Bij de Grieken heet de Persische Koning volstrekt ὁ βασιλεὺς de Koning: van daar geloven velen, dat rex, Terent. Heaut. I, 1, 65, de Koning van Persië is; doch, het kan ook een ander Koning in Asië zijn: dus kan ook Terent. Eun. III, 1, 7 en 11 een ander Koning zijn: antiqui rex poli mundique prioris i. e. Saturne, Martial. XII, 63, 1: van daar an nescis longas regibus esse manus, Ovid. Her. XVII, 166, lange handen, d. i. eene groote, zich ver uitstrekkende magt hebben: adpellare aliquem, iemand den koninglijken titel geven, Cic. Att. V, 17. Liv. XXX, 17. Ook heeten vele Goden reges, bij voorb. rex divum atque hominum, Virg. Aen. II, 648, i. e. Iupiter: rex deorum, Ibid. XII, 851, i. e. Iupiter: rex aquarum, Ovid. Met. X, 606, i. e. Neptunus: rex tertiae sortis, Senec. Herc. Fur. 833, i. e. Pluto: regis solio i. e. Plutonis, Virg. Aen. VI, 396: hij heet anders rex Stygius, Ibid. 252. Ook zijn er onder de dieren Koningen, bij voorb. ferarum, Phaedr. IV, 12, 4: rex armenti, Stat. Theb. V. 333, i. e. taurus: reges apum, Virg. Georg. IV, 95. Ook onder de rivieren, bij voorb. Virg. Georg. I, 482: onder de wijnen, Ibid. II, 98. Ook betekent reges dikwijls den Koning en zijne Gemalin, bij voorb. Liv. I, 39 in., reges exciti: Liv. XXVII, 4, ad Ptolemaeum Cleopatramque reges: ook koninglijke Prinsen of Kinderen, bij voorb. reges Syriae, regis Antiochi filios, Cic. Verr. IV, 27: controversias regum, Caes. B. C. III, 107, i. e. Ptolemaei & Cleopatrae, welke broeder en zuster en tevens echtgenoten waren: ook in 't gemeen, Koninglijke familie, bij voorb. post exactos reges, Liv. II, 8: quo adjutore reges ejecerat, Ibid. 2 extr. Not. a) Nadat de Romeinen den laatsten Koning Tarquinius van zijne regeering ontzet en uit Rome verdreven hadden, was bij hun de naam rex ten uitersten gehaat en men kon de Romeinen niets meer tegen iemand verbitteren, dan als men zeide, dat hij rex wilde worden, of als men hem rex noemde: dan is het Koning, Tijran, onbepaald Heer enz., bij voorb. rex populi Romani, Cic. Off. III, 21, van Cæsar: decem reges aerarii, vectigalium, provinciarum omnium, totius reipublicae, regnorum, liberorum populorum, orbis denique terrarum domini constituerentur, Cic. Agr. II, 6, van de tien Kommissarissen tot het uitdeelen der landerijen; zoo noemt Cicero deze tien Kommissarissen, die door Rullus benoemd moesten worden, om Rullus daardoor gehaat te maken. b) rex sacrorum, Cic. Dom. 14. Cic. Har. 6, of rex sacrificus, Liv. XL, 42, of rex sacrificulus, Liv. II, 2. VI, 41 extr., was een zeker Priester, aan den Opperpriester onderworpen, die zekere offeranden verrichten moest welke voor dezen de Koningen verrichteden, gelijk Livius zegt II, 2, alwaar staat ei quia quaedam publica sacra per ipsos reges factitata erant, ne ubiubi regum desiderium esset, regem sacrificulum creant. c) De tafelschuimers noemden hunne Patronen, die hun gunst bewezen, reges, i. e. Patronen, bij voorb. Terent. Phorm. II, 2, 24. Horat. Ep. I, 17, 43. Plaut. Stich. III, 2, 1. Martial. II, 18: dus ook somniumque regis sui rumoribus, Colum. I praef. ante med. d) elke magtige of gelukkige, bij voorb. rex sum, si cet., Plaut. Poen. III, 3, 38: rex eris, si cet., Horat. Ep. I, 1, 59: dus ook rex regum, Ibid. 106: o me regem

gem regum! Senec. Thyest. 911: rex caussarum i. e. *die alle Processen wint*, *van een groot Redenaar voor de Rechtbank*, *bij voorb.* Hortensius, Ascon. in argum. Cic. Divin. in Caecil. e) rex *voor koninglijke waardigheid*, *karakter*, *gezindheid*, *bij voorb.* rex patrem (i. e. paternum animum) vicit, Ovid. Met. XII, 30. f) rex *heet ook de Priester van* Diana *bij* Aricia, *zie* Nemorensis. 2) *in 't gemeen*, *heerschende*, *koninglijke magt hebbende*, *regerende*, *bij voorb.* populum late regem, Virg. Aen. I, 21 (25). 3) *de bestuurder van een jongeling*, *Hofmeester*, *bij voorb.* rex pueritiae, Horat. Od. I, 36, 8. 4) rex mensae, Macrob. Sat. II, 1, i. e. *die het drinken bestuurt*, *en regelt*, *hoe veel iemand drinken zal.* Not. *de* Genitivus regerum *voor* regum, Cn. Gell. ap. Charis. 1.

RHACINUS, i, *zekere visch*, Ovid. ap. Plin. H. N. XXXII, 11 prope fin.

RHAGĀDES, um, f. *en* RHAGADĬA, orum, n. *kloven of spleeten in de lippen*, *voeten*, *het achterste enz.*; *het eerste staat* Plin. H. N. XXIII, 4 med. XXIV, 7: *het laatste* Ibid. XXIII. 7 post med. XXVIII, 6 post med. Cels. VI, 18 Sect. 7 *in het Opschrift*; *in den Tekst staat het in 't Grieksch ῥαγάδια. Voords staat overäl de* Plur.

RHAGĬON, i, n. *eigenlijk eene kleine bes*, *bij voorb. wijnbezie*: *van daar wegens de gelijkheid eene kleine*, *zwarte spin*, Plin. H. N. XXIX, 4 post med.

RHAPSODĬA, ae, f. *Rhapsodie*: *dus noemt men elk boek uit de* Ilias *of* Odyssee *van* Homerus, *bij voorb. de eerste*, *tweede enz. Rhapsodie*, *d. i. het eerste*, *tweede Boek*, *bij voorb.* Nep. Dion. 6, versum Homeri ex secunda rhapsodia.

RHEDA, ae, f. *schijnt een reiswagen te zijn*, *Koets*, *Chais enz.*, *bij voorb.* cum veheretur in rheda, Cic. Mil. 20: Vedius venit mihi obviam cum duodecim essedis & rheda equis juncta & lectica, Cic. Att. VI, 1 extr.: longissimas vias incredibili celeritate confecit, expeditus, meritoria rheda, Sueton. Caes. 57: ac nunc me — per salicta binia rheda rapit citata nanis, Helv. Cinna ap. Gell. XIX, 13 extr.: cum cathedralicios portet tibi rheda ministros, Martial. X, 13, 1: quem tollere rheda vellet iter faciens, Horat. Sat. II, 6, 42, i. e. *met zich op den wagen nemen*: Medeam advectam per aëra in rheda angu-ibus, Varr. ap. Non. 6. n. 17: hanc epistolam dictavi sedens in rheda, Cic. Att. V, 17: si tuam heri rhedam non habuissem, varices haberem, Varr. ap. Non. 2. n. 751. *Het zal eigenlijk een* Gallische *wagen geweest zijn*, *gelijk* Quintilian. I, 5 §. 57 *en* 69 *gelooft*: *van daar staat er van de* Galliërs Caes. B. G. I, 51, omnem aciem suam rhedis & carris circumdederunt; *alwaar het misschien een wagen in 't gemeen is.*

RHEDARĬUS, a, um, *den reiswagen*, *de koets betreffende*, *zich daarmede bezighoudende*, *daar toe behorende*, *bij voorb.* mulae, Varr. R. R. III, 17, 7, *koetsmuilezel*, *d. i. die voor de koets lopen*; *gelijk wij zeggen*, *koetspaarden*: *van daar* rhedarius, Substantive, scil. auriga, *een koetsier*, *bij voorb.* rhedarium occidunt, Cic. Mil. 10.

RHENO, onis, m. *een soort van Pelskleed*, *of Pels*; *hoedanigen de* Galliërs *droegen*, Caes. B. G. VI, 21. Sallust. ap. Isidor. Orig. XIX, 24. Varr. L. L. IV, 35. *Of het eigenlijk het vel van een Rendier zij*, *kan men niet zeggen. Sommigen schrijven* Reno, *misschien beter.*

RHETOR, ŏris, m. Gr., ῥήτωρ, *van* ῥέω *ik spreek* 1) *een Redenaar*, *bij voorb.* oratio rhetorum, Cic. Fin. II, 6: concessum est rhetoribus, Cic. Brut. 11 in.: rhetorum campus, Cic. Off. I, 8 extr.: rhetor Atticus, Nep. Epam. 6, *van zekeren grooten Redenaar*: *en* Cicero *zegt tot zijn' broeder van zich zelven* Or. II, 3 in. unum putasti satis esse — in una familia rhetorem esse: quem tu non tam cito rhetorem dixisses, Cic. Brut. 76: rhetor dicturus ad aram, Juvenal. I, 44: *dewijl de Redenaars weder andere Redenaars vormden*: *van daar* 2) *een leeraar der welsprekendheid*, *is bekend*, *bij voorb.* Cic. Or. I, 18 extr. Phil. II, 39 extr. Cic. Fin. II, 1 extr.: Cicero non cessavit apud rhetorem, Cic. Q. Fr. III. 1 post med.: *en meermalen*, *bij voorb.* Quintil. I prooem. §. 21. II, 1 in. Plin. Ep. III, 3. Martial. II, 64, 1. V, 57, 3.

RHETŎRĬCA, ae, f. *en* (*Grieksch*) RHETŎRĬCE, es, f. scil. ars, *de Rhetorica*, *Redenrijkkunde*, *zie* Rhetoricus.

RHETORĬCE, *redenrijksch*, Cic. Fin. II, 6. Cic. Brut. 11.

RHETORĬCO, are, *op eene redenrijkkundige wijze spreken*, *bij voorb.* quando rhetoricasti, responde, quod te rogo, Nov. ap. Non. 7 n. 69.

RHETORĬCUS, a, um, *de redenrijkkunst betreffende*, *bij voorb.* ars, Cic. Fin. IV, 3. Quintil. I praef. §. 7. II, 4 in., i. e. *redenrijkkunde*; *waarvoor ook* Rhetorica, *en naar het Grieksch*, Rhetorice *staat*, scil. ars, *bij voorb.* rhetorice est bene dicendi scientia, Quintil. V, 10, 54: rhetorices atque oratoris opus, Ibid. XII, 10 in.: nullum esse in rhetorice, Ibid. II, 17, 22: rhetoricen in latinum transferentes, tum oratoriam tum oratricem nominaverunt, Ibid. II, 14 in.: rhetoricen esse bene dicendi scientiam, Ibid. II, 15 extr.: rhetoricen exercere, Ibid. II, 1, 3: rhetoricam, Cic. Fin. II, 6: hac rhetorica; Ibid.: libri rhetorici, Cic. Or. II, 3: doctores, Cic. Or. I, 19. *Ook staat enkel* rhetoricus, scil. liber, *bij voorb.* Ciceronis rhetorico primo, Quintil. III, 5 post med. §. 14: *dus ook* Nisi rhetoricos suos ipse (Cicero) elapsos diceret; Quintil. III, 1 extr. *Ook* not. rhetorica, orum, i. e. *Rhetorica*, *bij voorb.* mihi rhetorica vestra sat nota, Cic. Fat. 2.

RHETORISSO, are, *als een Redenaar spreken*, Pompon. ap. Non. 2 n. 742.

RHEUMĂTĬCUS, a, um, *eene zinking of cathar hebbende*, *zinkingächtig*, *catharraal*, *snottig*, Plin. H. N. XXIX, 6 extr.

RHEUMĂTISMUS, i, m. *een zinking in het ligchaam*, *verkoudheid*, *bij voorb.* Plin. H. N. XXII, 18: sistit earum partium rheumatismos, Ibid. XXIII, 2 extr.: rheumatismos cohibere, Ibid. XXVI, 14 post med.: sanare, Ibid. XXV, 8: rheumatismis mederi, Ibid. XXVII, 12: resistere, Ibid. XXIV, 3: rheumatismo laborare, Ibid. XXV, 13 extr.: si venter aut interanea rheumatismum sentiant, Ibid. XXIII, 1 post med.

RHINĬON, i, *zeker middel of zalve* (collyrium) *om lidtekens*, *harde huid enz. weg te doen*, Cels. VI, 6 Sect. 30.

RHINOCĔROS, otis, m. *van* ῥίς *i. e. neus en* κέρας *i. e. hoorn*, *de Neushoorn*, *een dier van grootte als een Olyfant*, *met een' hoorn op den neus*, Plin. H. N. VIII, 20. *Het werdt op de schouwspelen gebruikt*, *tot vechten*, Martial. de spectac. 9 *in het Opschrift en* 22, 1. XIV. 53, 1: *uit dezen hoorn maakte men Wasch- of Badvaten*: *van daar* magno cum Rhinocerote lavari, Juvenal. VII, 130: cf. Martial. XIV, 52, 2. *Ook als een spreekwoord of overtend*, rhinocerotis nasum habere, Martial. I, 4, 6, *voor*, *zeer spotächtig zijn. Ook wordt iemand*, *wiens mond en tanden zeer vooruitsteken*, rhinoceros *genoemd*, Lucil. ap. Non. 1 n. 102.

RHODĬNUS, a, um, *van of uit roozen*, *bij voorb.* unguentum, Plin. H. N. XIII, 1. Pandect. XXXIV, 2, 22, i. e. *roozen-zalve*: oleum, *roozen-olie*, Ibid. XV, 17 extr.

RHOĬCUS, a, um, *van* rhus, *zie* Rhus.

RHOMBUS, i, m. (ῥόμβος) *een ruit*, *ruitvierkant*, *d. i. een gelijkzijdig vierkant*, *maar het welk schuinsche hoeken heeft*, Jul. Frontin. de exposit. formar. p. 36 Goes.: *van daar wegens de gelijkvormigheid*, 1) *een haspel*, *om af te winden*, *die werdt dikwijls bij toverijen gebruikt*, *bij voorb.* Ovid. Am. I, 8, 7. Ibid. Fast. II, 575. Prop. II, 28 (27), 35. III, 6 (5), 26. Martial. IX, 30, 9. XII, 57, 17. 2) *een zeevisch*; *uit het geslacht der Platvisschen*, Horat. Sat. I, 2, 116. II, 2, 42. II, 8, 9. Martial. III, 59, 6. X, 30, 21. XIII, 80, 1. *Bijzonder worden die geprezen*, *welke in de* Hadriatische *zee gevangen werden*, Ovid. Halieut. 125. Juvenal. IV, 39: *voornaamlijk bij* Ravenna, Plin. H. N. IX, 54.

RHOMPHAEA *of* ROMPHAEA, ae, f. *is eene soort van geweer*; *maar of het een zwaard of werpspies is*, *is niet zeker*: Isidorus Orig. XVIII, 6 *houdt het voor een zwaard*, *en wel een tweesnijdend*: *misschien is het meer een werpspies*, *dewijl* Ascon. Ped. in argum. Cic. Or. Milon. *zegt*: humerum ejus rhomphaea trajecit: *verders*, sic Geticas ultrix lavit romphaea catervas, Claudian. Epigr. 27: Romphaea (*zonder* h) *staat*, Liv. XXXI, 39 extr., romphaeae ingentis longitudinis: Rhomphea *staat* Gell. X, 25 *en* Rhomphĕa *met op ééne na de laatste Syllabe kort*, Val. Fl. VI, 98; *alwaar echter* Burm. Rumpia *leest.*

RHONCHUS, i, m. *het snorken*, *bij voorb. van iemand*, *die slaapt*, Martial. III, 80, 3: *van daar* a) *van den toon van eene zacht kwaekende kikvorsch*, *bij voorb.* cauponem quoque vicinum — deformavit (scil. *zekere tooveresse*) in ranam, & nunc senex ille dolium innatans vini sui adventores pristinos (*zijne wijngasten*) in faece submissus officiosis rhonchis raucus adpellat, Apul. Met. I ante med. p. 106, 17 Elm. b) *van spotternij*, *boert*, *bij voorb.* majores nusquam rhonchi, Martial. I, 4, 5: nec rhonchos metues maligniorum, Ibid. IV, 87, 7.

RHUS, Genit. rhois, m. *en* f. (ῥοῦς, ῥοός) *zekere struik*, *boom*, *of heester*, *sumach*, *smak*, *genoemd*, Plin. H. N. XXIV, 11: Rhus Syriae mascula fert, Ibid. XIII, 6: Rhus, quem Syriacum vocant, Cels. VI, 11 post med. *De* Genitivus *is ook* rhus, *bij voorb.* rhus Syriaci, Scrib. Larg. Comp. 111. *Ook* roris, *bij voorb.* roris Syriaci, Colum. XII, 41 extr., *alwaar ook de* Ablat. rore *staat*, *bij voorb.* rore Syriaco, IX, 13, *ten zij men* rhois, rhoe *wil verbeteren. In* Accusat. rhun, Plin. H. N. XXIV, 14 extr.: *en* rhum, Ibid. XXIX, 3 post med. *Van daar* Adject. Rhoicus, a, um, *bij voorb.* folia, *bij voorb.* medici rhoicis (scil. foliis) utuntur ad contusa, Plin. H. N. XXIV, 11 ante med.

RHYPAROGRĂPHUS, i. *woordelijk, een kladſchilder, d. i. die alleen geringe, lage dingen ſchildert*, Plin. H. N. XXXV, 10 extr.

RHYPŌDES, *eigenlijk kladdig, morſig: van daar* ſcil. emplaſtrum, Celſ. VI, 18 Sect. 7, i. e. *misſchien trekpleister.*

RHYTHMĬCUS, a, um, *Rhythmisch, den Rhythmus, d. i. de evenredigheid betreffende, bij voorb.* rhythmici, Cic. Or. III, 49. Quintil. IX, 5 med., ſcil. artifices, i. e. *die in het ſpreken of zingen de evenredigheid of de Maat of de gelijke verdeeling der deelen in acht nemen.*

RHYTHMUS, i, m. (ῥυθμός) *is het zelfde als* numerus, i. e. *de gelijke afmeting der deelen onderling, ten aanzien van tijd, evenredigheid, gelijkheid, bij voorb.* venarum, Vitruv. I, 1 extr.: *bijzonder in de Muzyk, en in het redenen, wanneer het een afgemeten lid der reden, en bijna het zelfde is, als* pes. *Alleen het wordt dus onderſcheiden:* pes *heeft zijn bepaald getal en gevolg van Syllaben, bij voorb. dat zoo en zoo veel lange of korte Syllaben moeten volgen: maar* rhythmus *neemt het daar mede niet zoo naauw; maar is voldaan, wanneer er ſlechts dezelfde lengte of duuring ... is, bij voorb. in* contentis, ... ſuperant *is dezelfde* rhythmus, *dat is, zij hebben tot den uitſpraak denzelfden tijd nodig; alhoewel zij drlederlei* pedes, *te weten* dactylus, ſpondeus *en* anapaeſtus, *en gevolglijk in het* metrum *onderſcheiden zijn, zie* Quintil. IX, 4 ante med. §. 45 ſeqq. Diomed. 2.

RHYTĬUM, i, n. *zeker vat, of ſtuk huisraad, van onder naauw, van boven wijd, bijna in de gedaante van een hoorn*, Martial. II, 35, 2. Not. Athenaeus X, 13. XI, 5 *rekent het onder de drinkvaten.*

RICA, ae, f. *eene kleding der vrouwen, misſchien om het hoofd te dekken: of kap of ſluiër*, Plaut. Epid. II, 2, 30. Nov. ap. Non. 14 n. 15. Lucil. ibid. n. 16: *en* Varro *zegt* L. L. IV, 29, *dat de vrouwen zich bij het offeren daarmede het hoofd bedekten: van daar* Flaminica venenato operitur, et — in rica ſurculum de arbore felici habet, Maſſur. Sabin. ap. Gell. X, 15: Euclides, cum adveſperaſceret, tunica longa muliebri indutus & pallio verſicolori amictus & caput rica velatus e domo ſua Megaris ad Socratem commeabat, Gell. VI, 10, *gevolglijk als eene vrouw verkleed.*

RICINIĀTUS, a, um, i. e. Ricinio indutus, *bij voorb.* Jupiter, Arnob. 6. Inſcript. ap. Fabrett. cap. 6 p. 444: pueri, Inſcript. ap. Gruter. p. 121. *Ook heeft men* Reciniatus, *bij voorb.* reciniati mimi, Paul. ex Feſto in Recinium.

RICINĬUM *of* RECINĬUM, RICINUS *of* RECINUS, i, m. *eene kleding der juffersſchap, die wij niet recht kennen: misſchien om het hoofd te bedekken; kap, ſluiër, de vrouwen droegen het bij den rouw, bij voorb.* mulieres in adverſis rebus ac luctibus, cum omnem veſtitum delicatiorem ac luxurioſum — ponunt, ricinia ſumunt, Varro de vita populi Rom. I: ut, dum ſupra terram eſſent, riciniis lugerent, funere ipſo pullis palliis amictae, Varr. ap. Non. 16 n. paenult.: *Hier toe behoort* Cic. Leg. II, 23 tribus riciniis —, tollit etiam lamentationem: *verders,* Ricini & aurati, ricae & oraria mitrae, Lucil. ap. Non. 14 n. 16, *alwaar* Voſſius ricini aurati *leest.* Not. Ricinus *of* Recinus *is misſchien van* Rica *en eigenlijk een* Adjectiv.: *van daar* mitra ricina, Varr. ap. Non. 14 n. 16. Nonius *zegt* cap. 14 n. 33 Ricinium, quod nunc mafortium dicitur, palliolum femineum breve: *en* Feſtus: Recinium omne veſtimentum quadratum.

RICĬNUS, i, m. 1) *een grooter ſoort van ongedierte of luizen, dat de ſchapen, honden enz. plaagt en onverzadelijk zuigt; bij voorb. ſchaapenluis, teek, hondsluis enz., bij voorb.* ricinos canum necant, Plin. H. N. XXII, 18 extr.: *zoo ſtaat het insgelijks van honden*, Varr. R. R. II, 9 extr. Colum. VII, 13: *dus ook van ſchapen*, Cato R. R. 96: *van rundvee*, Seren. Samm. cap. 36 v. 699. Colum. VI, 2, 6: *daarvoor zegt (van honden)* Nemeſianus Cyneg. 209 tineas. 2) *zekere ſtruik of heester*, Plin. H. N. XV, 7. 3) *eene onrijpe moerbei*, Plin. H. N. XXIII, 7 poſt med., *alwaar ſtaat* ricinos Graeci vocant.

RICTUM, i, n. i. q. rictus, *de opening van den mond, de mond, de kaken, bij menſchen en beesten, bij voorb.* Herculis, Cic. Verr. IV, 43, i. e. *opening van den mond, open mond: dus ook* inborrebat rictum i. e. *de mond*, Lucret. VI, 1193: *dus ook Plur.* ricta, *bij voorb.* canum i. e. *kaaken*, Ibid. V, 1063. Not. *Het is zeker van* ringo.

RICTUS, us, m. *de opening van den mond, opgeſperde bek, mond, kaaken, bij menſchen en beesten, bij voorb.* 1) *van menſchen*, ſint modici rictus, Ovid. Art. III, 283, i. e. *men ſperre den mond niet zoo wijd open:* riſu diducere rictum, Horat. Sat. I, 10, 7, i. e. *van één ſperren:* ad conſpectum coenae diducere rictum, Juvenal. X, 230, i. e. *den mond opſperren:* riſus indecens, ira turpior ſpumante rictu, humentibus naribus, Sueton. Claud. 30: ne immodicus hiatus rictum diſtendat (ſcil. orator), Quintil. I, 11, 9, i. e. *den mond enz.:* fuſile per rictus (Midae) aurum fluitare videres, Ovid. Met. XI, 126: aurum liquidum in rictum oris infuſum eſt, Flor. III, 11 extr.: cf. Lucan. VI, 757. 2) *van beesten, bij voorb.* ſerpentis, Ovid. Met. XI, 59: *van eene leeuwin*, Ibid. IV, 98: *van een' leeuw*, Martial. I, 105, 17: *van kikvorſchen*, Ovid. Met. VI, 378: *van den wolf*, Ibid. XI, 367: rictus Cerberei, Ovid. Met. XIV, 65, i. e. *kaken.* Not. *Het is waarſchijnlijk van* ringo.

RICŬLA, ae, i. e. parva rica, *een kapjen, ſluiertjen*, Turpil. ap. Non. cap. 14 n. 16 *en* cap. 16 n. 8.

RIDĔO, riſi, riſum, 2. 1) *lagchen, is bekend, bij voorb.* Craſſum ait ſemel riſiſſe in vita, Cic. Fin. V, 30: ridere convivae, Cic. Verr. III, 25: ridentem dicere verum quid vetat? Horat. Sat. I, 1, 24, i. e. *lagchende, met een' lagchende mond:* non puto eſſe, qui temporibus his ridere poſſit, Cic. ad Div. II, 4, *lagchen, jokken, gekſcheeren:* incedere — ridentem Catuli ore Gallicani, Catull. XLII, 9. *Ook Tropisch, lagchen, van onbezielde dingen, d. i. aangenaam en vermaaklijk of vriendlijk zijn, om aan te zien, bij voorb.* omnia nunc rident, Virg. Ecl. VII, 55: mixtaque ridenti colocaſia fundet acantho, Ibid. IV, 20: tempeſtas ridebat, Lucret. V, 1394: ridentibus undis, i. e. lenibus, tranquillis, Ibid. 1003: florumque coloribus almus ridet ager, Ovid. Met. XV, 284: purpureis late ridentia litora conchis, Virg. in Ciri 103: queis (floribus) permulſa domus jucundo riſit odore, Catull. LXIII, 284: oraque ridenti lanugine veſtiat aetas, Claudian. de conſul. Prob. & Olybr. 70: ille terrarum mihi praeter omnes angulus ridet i. e. placet, Horat. Od. II, 6. 13: domus ridet argento, Horat. Od. IV, 11, 6: Fortuna ridet, Ovid. Triſt. I, 5, 27. Not. a) alicui, *tegen iemand lagchen, hem toe- of aanlagchen, bij voorb.* ſi mihi rides, Plaut. Truc. V, 2, 8: cui non riſere parentes, Virg. Ecl. IV, 62: olli, Ib. Aen. V, 358. *Ook* aliquem, *bij voorb.* neque me rident, Plaut. Capt. III, 1, 20, *alwaar* mi *beter zou zijn.* b) de re *over iet, bij voorb.* de haereſi, Cic. Att. XIV, 14 poſt init. *Doch, men zegt ook* aliquem *of* aliquid, *over iemand of iet lagchen, belagchen, het zij het geſchiede in onſchuldigen boert, of om te beſpotten en te hoonen, bij voorb.* riſi nivem atram, Cic. Q. Fr. II, 8: impudentiam, Cic. Haruſp. 4 extr.: hominem, Ibid. 5 in. Terent. Ad. IV, 1, 9: periuria amantum, Ovid. Art. I, 633. Tibull. III, 6, 49: quam primum haec riſum veni, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 14 extr.: nemo illic vitia ridet, Tacit. Germ. 19, i. e. *houdt ze voor belagchelijke dingen, voor kleinigheden. En dus in Paſſivo, bij voorb.* non ſal, ſed natura ridetur, Cic. Or. II, 69, i. e. *men lagcht over enz., of het wordt belagcht:* nihil magis ridetur, quam cet., Ibid. 70, i. e. *men lagcht over niets zoo enz.:* ridetur ab omni conventu, Horat. Sat. I, 7, 22, i. e. *wordt belagcht, of men lagcht enz.:* ſi auſim corrumpere nomen, ridear, Ovid. Pont. IV, 12, 16: Socrates cum parvulis filiolis ludens ab Alcibiade riſus eſt, Val. Max. VIII, 8, 1 (extern.): inter Ledaeos ridetur corvus olores, Martial. I, 54, 8: *van daar zegt iemand* ſatius eſt rideri quam derideri, Petron. 61, i. e. *belagcht te worden, wegens eene ſcherts enz.* c) rideamus γέλωτα Σαρδόνιον, Cic. ad Div. VII, 25, i. e. *tot zijn nadeel, of gedwongen lagchen; alwaar men den Accuſativus moet opmerken.* d) rideor *als een* Deponens *voor* rideo, *bij voorb.* qui rideatur alios, Petron. 57. 2) *lagchende iet zeggen, bij voorb.* Haec ego non rideo, Cic. ad Div. VII, 11 extr., i. e. *dit is mij niet belagchlijk.* Not. Rido, ĕre, *zullen de Ouden gezegd hebben, zegt* Diomed. 1.

RIDIBUNDUS, a, um, i. q. ridens, *lagchend*, Gell. XI, 15: *dus ook fem.* ridibunda, Ibid. *en* Plaut. Epid. III, 3, 32.

RIDĬCA, ae, f. *een wijnpaal uit geſpleten hout, en hoekig, terwijl integendeel* palus *uit geheel hout en gevolglijk niet geſpleten en rond* (teres) *is*, Cato R. R. 17. Varr. R. R. I, 8, 4. I, 26. Colum. IV, 26 *en* 32 extr. XI, 2, 12. Plin. H. N. XVII, 22. Not. *Of de middelſte Syllabe lang of kort is, kan ik niet zeggen: in den* Theſaurus *van* Fabes *en* Gesner *ſtaat de middelſte Syllabe lang geteekend; maar daar wordt geene reden voor aangevoerd. Misſchien is zij kort, zoo als* pertica cet.

RIDICŬLA, ae, f. i. q. parva ridica, *een bout, pin, bij voorb.* ridiculis, Senec. Nat. Quaeſt. I, 3 poſt init. Ed. Gruter.; *doch, alwaar de* Edd. Lipſ. & Gronov. rediculis *in dezelfde beteekenis hebben.*

RIDICULARĬUS, a, um, *waarover men lagchen moet, belagchelijk; ook kan het zijn, zich met belagchelijke dingen bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* ridicularia, *belagchelijke dingen, potzen*, Plaut. Aſin. II, 2, 64. Cato ap. Macrob. Sat. II, 10; *doch, dit kan ook van* ridicularis, re, *zijn:* homo, Gell. IV, 20, i. e. *die lagchen verwekt, klachtig.*

RIDICŬLE, *belagchelijk, op belagchelijke wijze, in een' goeden en kwaaden zin, bij voorb.* non modo acute, ſed etiam ridi-

cule ac facete, Cic. Or. I, 57: ridicule rogitas, Plaut. Trin. IV, 2, 60: ridicule magis hoc dictum quam vere aestimo, Phaedr. III, 4, 5.

RIDĬCŪLOSUS, a, um, *belagchelijk, belagchenswaardig, bij voorb.* parasitus ridiculosissimus, Plaut. Stich. II, 2, 64, i. e. *zeer kluchtig, over wien men zeer moet lagchen.* Not. Hironymus adv. Rufin. III, 4 *onderscheidt* ridiculus *en* ridiculosus, *hij zegt:* non ridiculosa (i. e. risu digna), ut scribis, sed ridicula (i. e. contemtu digna) mihi forte res accidit.

RIDĬCŪLUS, a, um, 1) *belagchelijk, d. i. waar men over lagchen moet, belagchenswaardig, bij voorb. een kwinkslag enz., bij voorb.* homo facie magis quam facetiis ridiculus, Cic. Att. I, 13 ante med.: Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus, Horat. Art. 139: ridicula res, Plaut. Asin. Prol. 13. Catull. LVI, 1, i. e. *belagchelijke, kluchtige zaak:* ridiculi videbantur esse, Cic. Verr. I, 46, i. e. *waardig, dat men om hen lagchte, gevolglijk versuftig:* ridiculum dictum, Plaut. Capt. III, 1, 22, i. e. *een kwinkslag*, bon mot: *van daar* ridiculum, Substantive, *eene boertende uitdrukking, een kwinkslag*, bon mot, Cic. Off. I, 37 post med. Plaut. Stich. III, 2, 1. Amph. III, 2, 35: *van daar* ridiculus (homo), *boertend, een vrolijke bol, een schertzer*, Plaut. Capt. III, 1, 10 *en* 17. Ibid. Stich. IV, 2, 54. Men. II, 2, 43: ridiculi e dolore cet., Cic. Verr. I, 46: *ook* seq. Infin., *bij voorb.* homo ridiculus totas simul obsorbere placentas, Horat. Sat. II, 8, 24, i. e. *men lagchte over hem, dat hij enz., of hij maakte er een spot van enz.: van daar* ridiculum, Substantive, *een kwinkslag, of het belagchelijke, bij voorb.* mihi fuit ridiculo, Terent. Eun. V, 6, 3, *het was mij belagchelijk, om te lagchen:* pro ridiculo putare *ten spot, voor de gek houden*, Terent. Heaut. V, 1, 79. 2) *belagchelijk, belagchens- of uitlagchenswaardig, bij voorb.* caput. Terent. And. II, 2, 34, i. e. *belagchelijk mensch, die verdient uitgelagchen te werden:* paupertas — homines ridiculos facit, Juvenal. III, 153: ridiculum est, Terent. Heaut. II, 3, 112. Ib. And. III, 1, 16. IV, 2, 29. Cic. Arch. 4, i. e. *het is belagchelijk, eenvoudig enz. Ook behoort het één en ander uit n. 1. hier toe; want het geen waard is uitgelagchen te worden, is ook lagchenswaardig, maar niet omgekeerd.*

RĪDO, *ik lagche, zie* Rideo.

RIEN, *zie* Ren.

RIGĀTIO, onis, f. *watering, bevochtiging, bij voorb. van beemden door het leiden van water, of van tuingewassen, door besproeijing, begieting, bij voorb. van komkommers en kalabassen*, Colum. XI, 3 post med. §. 18: *jonge boomen*, Pallad. Febr. 25 post med. §. 20.

RIGĒO, ui, 2. *verstijven, onbuigzaam zijn, strak of stijf zijn, bij voorb. van koude, bij voorb.* partes terrae frigore rigeant, Cic. Tusc. I, 28: sed durata (tellus) riget densam in glaciemque nivemque, Tibull. IV, 1, 156: cryptoporticus — frigore riget, Plin. Ep. V, 6 post med.: Bruma est & riget horridus December, Martial. VII, 94, 1: *dus ook, stijf zijn van goud, ijzer enz., bij voorb.* ferro, Virg. Aen. V, 405: vestes auroque ostroque rigentes, Ibid. XI, 72: *en* ex auro, Sil. IV, 155: *dus ook* ex aere, *zie beneden: verders* gelidoque comae terrore rigebant, Ovid. Met. III, 100: roboribus duris janua fulta riget, Ibid. Am. I, 6, 28: Cerealia dona (i. e. cibi) rigebant, Ibid. Met. XI, 121 (*van Midas*) *stonden stijf, d. i. waren goud, in goud veranderd, of werden goud:* riget Tantalis luctu parens (i. e. Niobe), Senec. Herc. Oet. 390: oculi rigent, Ibid. Agam. 714: vultus citatus ira riget, Ibid. Med. 853: igne micant oculi (apri), riget ardua cervix, Ovid. Met. VIII, 284: prata rigent (scil. glacie), Horat. Od. IV, 12, 3: *van daar* 1) *stijfstaan, d. i. recht weg staan, kaal zijn, zonder opschik zijn, bij voorb. van boomen zonder loof, van beemden, bergen zonder gras, bij voorb.* sine frondibus arbos riget, Ovid. Met. XIII, 691: late riget Tmolus, Ovid. Met. XI, 150: *dus ook* et riget amissa spina relicta rosa, Ovid. Art. II, 116. 2) *Tropisch, stijf zijn, onbuigzaam zijn, d. i. zich niet laten buigen of veränderen, in zijne hardheid blijven, bij voorb.* feritas immota riget, Martial. V, 32, 5. *Dus ook* Particip. rigens, *star, stijf, hard, onbuigzaam, bij voorb.* omnia rigentia gelu, Liv. XXI, 32: vestes auro rigentes, Virg., *zie hier voor:* loricam ex aere rigentem, Virg. Aen. VIII, 621: pars terrae rigens (frigore), Tibull. IV, 1, 165: aquam potare rigentem de nive, Martial. XIV, 117, 1, i. e. *koud, frisch:* caput praedurum ac rigens, Quintil. XI, 3 ante med.: opus (i. e. statua) a summis ad ima rigens, Ibid. II, 13 ante med.: oculi rigentes, Plin. H. N. XXIII, 1 post med.: arbor foliis — non rigentibus, Ib. XVI, 10: muri adamante rigentes, Claudian. B. Get. 23: coma rigens, Senec. Herc. Oet. 578: saxa rigentia, Ibid. 135, i. e. *eenzaam, kaal: dus ook* jugum, Ibid. 1432: animus, i. e. *onbuigzaam, ongevoelig*, Ibid. Hippol. 413: *dus ook* vir rigens tot malis, Ibid. Thyest. 304: Et secui madidas ungue rigente genas, Ovid. Her. V, 72, i. e. *stijf of gevoelloos.* Not. *Het* Perf. *schijnt gemeenlijk tot* rigesco *te behooren.*

RIGESCO, gui, 3. *strak of stijf worden, hard of onbuigzaam worden, bij voorb.* vestes rigescunt, Virg. Georg. III, 363: rigescunt aquae in grandinem, Plin. H. N. II, 63: rigescunt electra, Ovid. Met. II, 364: rigescere sensit ubera, Ibid. IX, 357: rigescere puppim, Ibid. XIV, 564: capillos riguisse, *zie hier na:* sensit riguisse lacertos, Ovid. Met. IV, 554: extrema riguerunt, Senec. de Ira II, 3, i. e. *zijn verstijfd: van daar* 1) *strak worden, d. i. recht weg staan, omhoog staan, bij voorb.* metu riguisse capillos, Ovid. Fast. I, 97. 2) *Tropisch, verstijven, of hard worden, bij voorb.* nunquam rigescent saecula, Claudian. in Eutrop., i. e. *ernstig, deftig worden, manlijk worden.*

RIGĬDE, *strak, stijf, onbuigzaam, bij voorb.* tectorium rigide obsolidatum, Vitruv. II, 8 ante med.: *van daar* 1) *recht heen, in gelijke of rechte lijn, bij voorb.* rigide pilam mittere, Senec. Benef. II, 17 post med. 2) *streng, bij voorb.* submovere, Ovid. Trist. II, 251. Pont. III, 3, 55: dissolutam disciplinam praefractius & rigidius adstringere, Val. Max. IX, 7 extr.

RIGĬDITAS, atis, f. *stijfheid, onbuigzaamheid, bij voorb. van het hout*, Vitruv. II, 9 ante med.

RIGĬDO, are, *stijf of hard maken, bij voorb.* virtus recta est; flexuram non recipit; rigidari quidem, amplius intendi non potest, Senec. Ep. 71 med. Ed. Gronov.

RIGĬDUS, a, um, *strak, stijf, onbuigzaam, hard, bij voorb. van de koude enz., bij voorb.* tellurem Borea rigidam movere, Virg. Georg. III, 316: aqua, Ovid. Trist. III, 10, 48: *van daar* rigida pruina, Lucret. II, 520: rigidum permanat frigus ad ossa, Ibid. I, 356, i. e. *stijf, stijfmakende: ook van andere dingen, bij voorb.* silex, Ovid. Met. IX, 225 *en* 612: ferrum, Ibid. Remed. 19: ensis, Virg. Aen. XII, 304: hasta, Ib. X, 346: cervix, Suet. Tiber. 68: vena i. e. mentula, Martial. XI, 17, 5: cf. VI, 49, 2. IX, 48, 6. Catull. LVI, 5. Petron. 134: *van daar heet* Priapus deus rigidus, Auct. Priap. XLV, 1: *of* rigidus custos ruris, Ovid. Fast. I, 391, i. e. mentula rigida praeditus. *Van daar* 1) *strak, rechtstaande, bij voorb.* columnae, Ovid. Fast. III, 529: capilli, Ovid. Met. X, 420: malus *een mast boom*, Ib. Her. V, 53: quercus, Virg. Ecl. VI, 28: hasta, cervix cet., *zie hier voor.* 2) *Tropisch, strak, stijf, hard, onbeweeglijk, bij voorb.* innocentia, Liv. XXXIX, 40: vultus, Ovid. Her. IV, 73: satelles virtutis, Horat. Ep. I, 1, 17: mens, Ovid. Her. III, 95, i. e. *onverbidlijk.* 3) *niet levig, ruw, onmanierlijk, bij voorb.* mores, Ovid. Remed. 762: signa rigidiora, Cic. Brut. 18, i. e. *niet wel beärbeid:* stoliditas rigidissima, Arnob. 5. 4) *hard, streng, bij voorb.* censor, Ovid. Art. II, 664: Sabinae, Ovid. Am. II, 4, 15: sententia, Plin. Ep. IV, 9 prope fin.: honestum, Lucan. II, 389: senex, Ovid. Fast. IV, 310: satelles virtutis, Horat., *zie hier voor.* 5) *hard, geduldig, arbeidzaam, veel kunnende uitstaan, bij voorb.* fossor, Martial. VII, 70: Sabini, Ovid. Met. XIV, 797. 6) *hard, ruw, wild, wreed, bij voorb.* ferae, Ovid. Fast. I, 124: leo, Martial. X, 65: ensis, ferrum, Virg., *zie hier voor:* et rigido teneras ungue notare genas, Ovid. Am. II, 6, 4: vir, i. e. *strenge echtgenoot*, Ibid. III, 4, 44: Mars, Ovid. Met. VIII, 20: Getae, Ovid. Trist. V, 1, 46.

RIGO, avi, atum, are, *eigenlijk, water of eenig ander vocht ergens heen leiden, (zie* Irrigo), *bij voorb.* Liv. V, 16 extr., *uit eene oude voorzegging:* aquam Albanam per agros rigabis: venae sanguinem per alias rigant, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 69: *van daar* 1) *Tropisch*, scil. se, *met den* Accusativus, *zich verbreiden, bij voorb.* corpuscula rerum cernuntur terras coelumque rigare, Lucret. IV, 203, i. e. *zich verbreiden op de aarde enz.; ten zij men het misschien van, wateren bevochtigen, wil afleiden, het welk hard schijnt: dus ook* queat tantum sol mittere lumen, quod maria ac terras omnes coelumque rigando compleat, Ibid. V, 594, i. e. *door zijne uitbreiding, verspreiding.* 2) *wateren, besproeijen, van eene rivier of geleide beek enz., nat of vochtig maken, natten, bij voorb.* fluvius rigat campos, Plin. H. N. II, 103 post med.: accolae agros (Euphrate) rigantes, Ibid. VI, 27 ante med.: desiderant maxime rigari arbores, Ibid. XVII, 26 extr.: rigat Marcius antra liquor, Prop. III, 1, 52 (III, 2, 12): Quaque Istrus Tanaisque Getas rigat, Tibull. IV, 1, 146, i. e. *voorbij stroomt:* imbres tempestatesque, omnia quae maria ac terras sparguntque rigantque, Lucret. VI, 612: hortus fonte rigatur aquae, Ovid. Fast. V, 210: seminaria conspergi potius quam rigari debent, Colum. V, 6, 8, i. e. *liever besproeid, dan gewaterd of bevochtigd worden: van daar* 3) *in 't gemeen, wateren, d. i. bevochtigen, natmaken, bij voorb.* vestem (lotio), Lucret. IV, 1023, i. e. *bepissen:* ora lacrymis, Ovid. Pont. II, 11, 9: *of* fletibus, Ib. Met. XI, 419: oculos uberi fletu, Senec.

nec. Med. 388: arma lacrymis, Ib. Troad. 410: imber (i. e. lacrymae) rigans genas, Ovid. Art. I, 532: rigatque moeſtis lugubrem vultum genis, Senec. Hippol. 990: vultum lacrymis atque ora rigabat, Virg. Aen. IX, 251: *en Tropiſch*, natos vitali rore rigabat, Cic. (*als Dichter*) Div. I, 2: a quo (Homero), ceu fonte perenni Vatum Pieriia ora rigantur aquis, Ovid. Am. III, 9, 26: Calliope — lymphis a fonte petitis ora Philetea noſtra rigavit aqua, Prop. III, 3 (2) extr.: Iſti cum ſe ipſos fontes aſſe dicant & omnium rigare debeant ingenia, Auct. ad Her. IV, 6. b) *Tropiſch*, *voor vervullen*, *bij voorb.* corpuſcula rerum cernuntur terras coelumque rigare, Lucret. *Doch*, *zie* n. 1.

RIGOR, oris, m. *het ſtijve wezen eener zaak*, *onbuigzaamheid*, *hardheid*, *bij voorb.* ponere duritiem & rigorem, Ovid. Met. I, 401: ferri, Virg. Georg. I, 143: auri, Lucret. I, 493: lapidis, Plin. H. N. XXXVI, 16: *verders*, nervorum (*in het ligchaam*), Celſ. IV, 13: cervicum rigores, Plin. H. N. XXVIII, 12 poſt med.: rigorem cervicis mollire, Ibid. XXII, 8: *ook zonder* Genitivus, Indicum rigores & impetus ſedat, Ibid. XXXV, 6 extr.: rigores excalfacit, Ibid. XXVI, 12 extr.: rigorem habere, *ſtijf*, *onbuigzaam zijn*, Colum. IV, 16 extr. IX, 14 ante med.: *van daar* 1) *Tropiſch*, *onbuigzaamheid*, *hardheid*, *ſtrengheid*, *bij voorb.* diſciplinae veteris, Tacit. Hiſt. I, 83: animi, Ibid. V, 50: rigor & ſeveritas, Ibid. I, 18: juris, Pandect. XLIX, 1, 19: hoc meus meruit rigor? Senec. Hippol. 686, ſcil. *tegen de liefde.* 2) *onzachtheid*, *hardheid*, *ongemanierdheid*, *ſtijfheid*, *bij voorb. in zeden*, *bij voorb.* te tuus iſte rigor decet, Ovid. Her. IV, 77: *van daar in ſchilderijen*, *ſtandbeelden enz. bij voorb.* vultum ab antiquo rigore variare, Plin. H. N. XXXV, 9: *dus ook* accentus, Quintil. XII, 10, 33, i. e. *wanneer men altijd op éénen toon voortſpreekt; doch, het kan ook tot n. 3. behoren.* 3) *wanneer iet recht op ſtaat*, *of recht voortgaat*, *rechte toeſtand*, *rechte lijn*, *van eene zaak*, *bij voorb. van het vlietend water*, Pandect. XLIII, 12, 1 (5): *dus ook op akkers*, Front. ap. Go.: *dus ook* accentus, *zie hier voor.* 4) *verſtijving van koude*, *of de koude zelve*, *bij voorb.* prima caloris pars, et poſtrema rigoris, Lucret. VI, 367: gelidus rigor, Lucret. V, 639: Alpinus rigor, Ovid. Met. XIV, 794: rigor hyemis, Juſtin. II, 1: *dus ook* Liv. XXI, 58 extr., torpentibus rigore nervis; *ten zij men hier frigore moet lezen.*

RIGŌRO, are, *ſtijf maken*, *rechtmaken*, *ſteunen*, *bij voorb.* traduces rigorati, Plin. H. N. XVII, 23 poſt med. *Meer zal het miſſchien niet voorkomen.*

RIGŪUS, a, um, i. q. irriguus, 1) *het geen gewaterd of bevochtigd wordt*, *gewaterd*, *d. i. door eene beek*, *bron enz. bevochtigd*, *bij voorb.* horti, Ovid. Remed. 193: mons ſcatebris fontium riguus, Plin. H. N. V, 2: alterum (pratum) eſt ſiccaneum, alterum riguum, Colum. II, 17: ulmos praefert, quae non ſint riguae, Pl. H. N. XVI, 17: *van daar* riguum, Subſtantive, *een gewaterde oord*, *bij voorb.* circa Babylonis rigua, Plin. H. N. IX, 57: fluvius distrahitur ad rigua, Plin. H. N. VI, 26 extr., *doch het kan ook zijn*, *ſlooten*, *waterleidingen:* cucurbitas amant rigua, Plin. H. N. XIX, 5; *doch ook kunnen* loca *verſtaan worden.* 2) *waterend*, *bevochtigend*, *bij voorb.* amnes rigui, Virg. Georg. II, 485: *van daar* riguum *of* riguus alitur, Plin. H. N. XVII, 26: rigua aeſtivis vaporibus utilia, Ibid.: riguus pro ſaeculo eſt, Ibid. *op het einde:* fluvius distrahitur ad rigua, Plin. H. N., *zie hier voor.*

RIMA, ae, f. *eene ſcheur*, *ſpleet*, *bij voorb. van een vat enz.*, *bij voorb.* per anguſtam rimam repſerat, Horat. Ep. I, 7, 29: ſedis, i. e. podicis, Plin. H. N. XXVII, 9: taurinum fel rimas perducit ad cicatricem, Ibid. XXVIII, 15 poſt med.: plenus rimarum ſum cet., *zegt iemand boertend*, *voor: ik kan niet zwijgen*, Terent. Eun. I, 2, 25: cava rima, *bij voorb.* o utinam trajecta cava mea vocula rima, percuſſas dominae vertat in auriculas, Prop. I, 16, 27, *alwaar* cava *weg kon blijven: van daar* rimas agere, Cic. Att. XIV, 9. Ovid. Nuc. 67: *of* ducere, Ovid. Met. IV, 65, i. e. *ſcheuren krijgen:* rimas explere, Cic. Or. 69, i. e. *toeſtoppen*, *aanvullen:* rimas facere, Ovid. Triſt. II, 85, *ſcheuren maken: van daar* reperitis rimam, Plaut. Curc. IV, 2, 23, i. e. *uitvlucht*, *ſluiphoek:* cf. Prop. IV, 1, 146: *van daar* 1) ignea rima, Virg. Aen. VIII, 391, i. e. *de bliksem.* 2) i. q. cunnus, Juvenal. III, 97.

RIMĀBUNDUS, a, um, i. e. rimans, *bij voorb. betrachtend*, *overdenkend*, Apul. Met. II, ante med. p. 116, 28 Elm.

RĪMOR, atus ſum, ari, *eigenlijk* (*waarſchijnlijk*), *ſcheuren maken: van daar woelen*, *doorwoelen*, *bij voorb.* raſtris terram, Virg. Georg. III, 534, i. e. *ploegen:* humum pilis rimabantur, Tacit. Hiſt. II, 29: volucres rimantur prata, Virg. Georg. I, 384, i. e. *doorwoelen*, *doorwroeten de beemden*, *d. i. zoeken er voedzel op: men zou ook* prata *door* herbas *kunnen verklaren*, *gelijk* prata tenerrima, Ovid. Art. I, 299: *dan zou* rimari *heeten*, *zoeken*, *zie beneden: verders*, vultur viſcera rimatur epulis (*tot ſpijze*), Virg. Aen. VI, 597: *van daar* 1) *onderzoeken*, *vorſchen*, *navorſchen*, *opſporen*, *bij voorb.* id quoque rimatur, Cic. Div. I, 57: canes elatis rimantur naribus auras, Ovid. Halieut. 77: oculis coeli plagas, Varr. ap. Non. 4 n. 395: ſecreta omnium, Tacit. Ann. VI, 3: rimandis offenſis ſagax, Ibid. Hiſt. IV, 11: exta, Juvenal. VI, 550, i. e. *bezichtigen:* partes rimatur apertas, qua vulnus letale ferat, Virg. Aen. XI, 748: multa in Caeſellio reprehendendo rimabantur i. e. quaerebant, Gell. VII, 2: tantum animis iraque — cernunt per galeas odia & vultus rimantur acerbo lumine, Stat. Theb. XI, 526: rimari neceſſarium eſt, quae perſonae ſint refellendae, Quintil. XII, 8 extr., i. e. *navorſchen*, *onderzoeken.* 2) *zoeken*, *bij voorb.* telum, Virg. Aen. VII, 507: fuſtem, Apul. Met. III prope fin. p. 141, 15, i. e. *een ſtok zoeken:* elatis naribus auras, i. e. *de koelte*, *de lucht zoeken*, Ovid., *zie hier voor:* multa in Caeſellio reprehendendo, Gell., *zie hier voor:* partes rimatur apertas, Virg., *zie hier voor.*

RIMŌSUS, a, um, *vol ſcheuren*, *of ſpleeten*, *ſcheuren hebbende*, *lek*, *bij voorb.* cymba, Virg. Aen. VI, 414: vaſa, Juvenal. III, 270: aediticium, Colum. I, 5 extr.: fores, Prop. II, 17 (16), 16: rimoſior pulmo, Gell. XVII, 11: *van daar Tropiſch*, auris rimoſa, Horat. Sat. II, 6, 46, i. e. *dat eene zaak niet behoudt*, *als men*, *gelijk wij zeggen*, *in het één oor in*, *het ander uit laat gaan.*

RIMŬLA, ae, f. *een ſcheurtjen*, *ſpleetjen*, Celſ. VIII, 4.

RINGOR, (rictus ſum), 3. *eigenlijk*, *den mond wijd opſperren*, *de tanden toonen*, *bij voorb.* ridens ringitur, Acc. ap. Non. 12 n. 1: *van daar* rictum *de opening van den mond*, *de kaaken*, *zie* Rictum *en* Rictus: *van daar* 1) *gemelijk zijn*, *verdrietelijk zijn of zich gedragen*, Terent. Phorm. II, 2, 27. Horat. Epiſt. II, 2, 127: ringeris, quoties aliquem in faſtis ſaepius legeris, Senec. Ep. 104 ante med.: *dewijl bij het tandentoonen het gezicht ſamentrekt en fronſelt: van daar* 2) *ſamenfronſelen of trekken*, *bij voorb.* radices aëre frigidiore ringuntur, Varr. R. R. I, 43 Ed. Geſn., *ten zij men miſſchien moet lezen* ſtringuntur *of* reſtringuntur.

RIPA, ae, f. *de oever*, *en wel* 1) *eigenlijk van eene rivier; zoo als* litus *van de zee: van daar van rivieren*, *die in zee lopen*, pro ripis litora pulſant, Ovid. Met. I, 43. *Dus ook* ripa fluminis, Caeſ. B. G. IV, 4: vos mihi amnes eſtis, veſtra ripa vos ſequar, Plaut. Poen. III, 3, 18, i. e. *Ik wil u navolgen*, *zal doen*, *zoo als gij:* ſed neque diverſi ripa labuntur eadem Eurotas & Padus, Ovid. Am. II, 17, 31: torrens — nec ripatum clauſas margine finit aquas, Ibid. Faſt. II, 222: et ripas radentia flumina rodunt, Lucret. V, 257: ripae potius ſunt quam litora, Mela III, 9, *zie op het einde:* dextra, Ovid. Faſt. I, 505: ſiniſtra, Horat. Od. I, 2, 18: declivis, Ovid. Met. V, 591: umbroſa, Horat. Od. III, 1, 23: abruptiſſima, Plin. Ep. IX, 39: viridiſſima graminis ripa, Virg. Georg. III, 144. *Ook van de rivieren der onderäardſche wereld*, Virg. Aen. VI, 305, 314, 327. 2) *ſomtijds van de zee*, *bij voorb.* villa ſemper mare conſpicit, nunquam ex ripa, ſed paulum ſubmota a litore, Colum. I, 5 ante med.: *dus ook* iam maris ripam proximamur, Apul. Met. XI med. p. 264, 29 Elmenh.: *dus ook van den oever der zwarte zee*, Plin. H. N. IX, 15, Thynni dextra ripa intrant cet. 3) *Tropiſch*, *bij voorb.* ripis ſuperat mihi pectus laetitia meum, Plaut. Stich. II, 1, 6, i. e. *loopt over zijne oevers van vreugde.* Not. *Miſſchien is* ripa *een hooger ſoort van oever*, *en* litus *een lager*, *vlakker; wanneer het één en ander*, *naar geſteldheid van zaken*, *aan de zee en rivieren kan behoren. En hier toe ſchijnt de plaats in* Mela III, 9 poſt init. *te behoren:* Ceterum ora ad Eurum ſequentibus nihil memorabile occurrit. Vaſta omnia (ſcil. in Aethiopia), vaſtis praeciſa montibus, ripae potius ſunt quam litora. Inde ingens & ſine cultoribus tractus.

RIPARĬUS, a, um, *aan den oever te vinden*, *bij voorb.* hirundo, Plin. H. N. XXX, 4 extr., i. e. *oeverzwaluwe.*

RIPŬLA, ae, f. *de oever*, *wanneer men verkleinend*, *boertend of minzaam ſpreekt*, *oevertjen*, Cic. Att. XV, 16.

RISCUS, i, m. (ῥίσκος ap. Polluc. X, 31 Sect. 137), *zeker houten bewaarplaats*, *om ſieraad*, *kleederen enz. weg te leggen*, *een kast*, *commode*, *kist*, *bij voorb.* ubi ſita eſt ciſtella? in riſco, Terent. Eun. IV, 6, 15, *alwaar* Donatus *zegt*, *dat* Ciſta *is* pelle contecta, *en dat het een* Frygiſch *woord is: ook wordt het als een ſtuk van vrouwenſieraad* (mundi muliebris) *of Toilet van* Ulpianus Pandect. XXXIV, 2, 25 med. *aangehaald*, *alwaar ſtaat:* continentur eo (mundo muliebri) ſpecula, matulae, unguenta, vaſa unguentaria & ſi qua ſimilia dici poſſunt, veluti lavatio, riſcus; *doch* riſcus *is in ſommige Edd. tusſchen haakjens geſteld.*

RISIO, onis, f. *het lagchen*, Plaut. Stich. V, 2, 10, *alwaar de* Plur. *ſtaat.*

RI-

RISĬTO, are, *lagchen*, Naev. ap. Non. 3 n. 116.

RISOR, oris, m. *een lagcher*, *belagcher*, *spotter*, Horat. Art. 225.

RISUS, us, m. *het lagchen*, *gelagch*, *bij voorb.* risus populi atque admurmuratio facta est, Cic. Verr. IV, 12: qui risus hominum de te erat! Cic. Phil. II, 29: in eam tabulam magni risus consequebantur, Cic. Q. Fr. II, 6 post med.: haec cum dixisset, risus omnium cum hilaritate est coortus, Nep. Epam. 8: nequeo risu me admoderarier, Plaut. Mil. IV, 2, 81: in risum aliquid vertere, *belagchlijk maken*, Horat. Ep. I, 19, 9: etsi ista jam ad risum, Cic. Att. XIV, 11, i. e. *zijn om te lagchen*: risui esse *tot belagching zijn*, *belagcht of uitgelagchen worden*, *bij voorb.* minor risui sorori fuit, Liv. VI, 34. *Ook zegt men* sum risus *ik ben tot spot*, *of een*, *dien men uitlagcht*, *bij voorb.* Ille est risus omnibus, Ovid. Fast. I, 438. *Verders:* risum edere, *lagchen*, *bij voorb.* miros risus edere, Cic. Q. Fr. II, 10, i. e. *zeer lagchen*, *een groot gelagch maken:* risum movere. Cic. Att. VI, 3, i. e. *verwekken: dus ook* concitare, Cic. Or. II, 58: *of* conciliare, Quintil. VI, 3: *of* facere, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 9, i. e. *lagchen verwekken: dus ook* risum dare alicui, Horat. Sat. II, 5, 57: *of* praebere, Justin. XXII, 5, i. e. *lagchen verwekken*, *iet om te lagchen geven*, *zich belagchlijk maken:* risum compescere, Ovid. Her. XVII, 161. Horat. Sat. II, 8, 63: continere, Plaut. Asin. III, 2, 36: captare, Cic. Tusc. II, 7. Horat. Sat. I, 4, 83, i. e. *lagchen zoeken te verwekken*, *geern om zich laten lagchen:* lacessere, Quintil. VI, 3: risu exsultare, Justin. XLIV, 2: risu aliquid excipere, Quintil. I, 2, i. e. *over iet lagchen:* in risus effundi, Petron. 18: *of* diffundi, Ibid. 10, *hevig lagchen: verders*, risu corruere, Cic. Q. Fr. II, 10: *of* risu emoriri (*voor* emori), Terent. Eun. III, 1, 42, i. e. *zich half dood lagchen: dus ook* risu rumpi *van lagchen meenen te bersten*, Afran. ap. Non. 4 n. 396: *dus ook* risu contendere ilia, Ovid. Art. III, 285: *of* ilia dissolvere, Petron. 24: risum tollere, Horat. Art. 381, *een gelagch verheffen*, *d. i. lagchen of beginnen te lagchen:* risu quatere aliquem, *bij voorb.* populum, Horat. Epist. II, 2, 84, *door lagchen schudden*, *gevolglijk iemand een groot gelagch veroorzaken:* risum tenere, *zich van lagchen onthouden*, Cic. Brut. 85. Ovid. Her. XVI, 220. Horat. Art. 5: *dus ook* continere, Plaut. Asin. III, 2, 36. Not. Risus, *als eene Godheid*, *bij voorb.* lusus, quem publice gratissimo deo Risui per annua reverticula solenniter celebramus cet., Apul. Met. III ante med. p. 134, 12 Elmenh.

RITE, *is eigenlijk de* Ablativus, *waarvan de* Nominativus ris *of* ritis (i. e. ritus) *kan geheten hebben: van daar* rite nefasto, Stat. Theb. XI, 285. *Het beteekent* 1) *op eene behoorlijke wijze*, *d. i. naar de behoorlijke ceremonie*, *formaliteiten*, *naar behoren*, *op eene plegtige wijze*, *bij voorb.* rite deos colere, Cic. Div. I, 13 (*als Dichter*): nihil rite, nihil caste, nihil more perfecit, Cic. Dom. 52: exsequiis rite solutis, Virg. Aen. V, 71 centum mactabat rite bidentes, Ibid. 93: rite Latonae puerum canentes, Horat. Od. IV, 6, 37: rite deos prius adprecare, Ibid. IV, 25, 28: templa, sacerdotum rite dicata manu, Ovid. Fast. I, 610. 2) *op behoorlijke of gewone wijze*, *bij voorb.* manu retinentes pocula rite, Lucret. I, 496: vagas rite trahunt domos, Horat. Od. III, 24, 10: testes rite adfuerunt, Auct. ad Her. I, 13: religatos rite videbat carpere gramen equos, Virg. Aen. IX, 352, i. e. *op de gewone wijze:* cf. Ovid. Trist. IV, 2, 48. 3) *op eene behoorlijke wijze*, *d. i. recht*, *met recht*, *wel*, *bij voorb.* quae potest adpellari rite sapientia, Cic. Fin. II, 12: spem rite dedere, Ovid. Her. VII, 207: negabant (pontifices) unam cellam amplius quam uni deo rite dedicari, Liv. XXVII, 25: hunc deum rite beatum dixerimus, Cic. Nat. D. I, 20: idque ut rite intelligas te facere, Afran. ap. Charis. 2: si modo rite memor cet., Virg. Aen. V, 25: si maxima Iuno rite vocor, Ovid. Met. III, 263: hic rite productus est patri, Plaut. Bacch. III, 3, 53. 4) *gelukkiglijk*, *bij voorb.* rite venerim, Plaut. Poen. V, 1, 17: rite propinquea, Virg. Aen. X, 254: rite maturos aperire partus, Horat. carm. saec. 13; *doch*, *het kan ook zijn*, *recht*, *behoorlijk*, *en tot* maturos *behoren:* rite secundarent visus, Virg. Aen. III, 36; *doch dewijl het denkbeeld van het gelukkige reeds in* secundarent *ligt*, *zoo kan het ook zijn*, *recht*, *wel*.

RITUĀLIS, e, *gebruiken of plegtigheden betreffende*, *bij voorb.* libri, Cic. Div. I, 33.

RITUS, us, m. 1) *een oud herkomen of gebruik*, *ceremonie*, *plegtigheid*, *bij voorb. in den Godsdienst enz.*, *bij voorb.* Cic. Leg. II, 16 in. Virg. Aen. XII, 836. Ovid. Fast. III, 291. V, 421: Graeco ritu sacra non Romano facere, Varr. L. L. VI, 5 ante med.: nisi profanos ritus exuissent i. e. sacra Aegyptia & Iudaica, Tacit. Ann. II, 85. *Van daar* 2) *elk gebruik of gewoonte*, *aart*, *manier*, *mode*, *bij voorb.* ritus Cyclopum, Ovid. Met. XV, 93: de ritu nuptiarum, Pandect. XXIII tit. 2 *in het opschrift:* legitimi ritus, Gell. XIV, 2: ni fugis hoc ritus, Sil. XV, 40: neque enim nunc ritus moresque tractamus, innumeros cet., Plin. H. N. VII, 1: quae ritus molliret, Ibid. III, 5: duo examina (*bijënzwarm*) concordibus populis dissimiles habuere ritus, Ibid. XI, 10: ritu naturae capite hominem gigni mos est, pedibus efferri, Ibid. VII, 8 extr.: novo ritu, Horat. Od. III, 1, 46, i. e. *op eene nieuwe manier of wijze*, *smaak*. *Bijzonder is menigvuldig* ritu i. e. *op de wijze*, *of gelijk*, *bij voorb.* pecudum ritu, Cic. Amic. 9, *gelijk het vee*, *op de wijze van het vee:* erat ei vivendum latronum ritu, Cic. Phil. II, 25: mulierum ritu altercantes, Liv. III, 68, *kijven op der vrouwen wijze*, *of als wijven:* non hominis sed accipitris ritu, Justin. XXVII, 2: haec mulier cantherino ritu adstans somniat, Plaut. Men. II, 3, 44: *dus ook* fluminis ritu, Horat. Od. III, 29, 34: statuarum ritu, Petron. 102: ritu aleatorio, Gell. XVIII, 13: *dus ook* quo ritu i. e. quo modo, *bij voorb.* rancida quo perolent projecta cadavera ritu, Lucret. VI, 1153. Not. Genitiv. rituis *voor* ritus, Varr. ap. Non. 8 n. 93.

RIVALICĬUS *of* **RIVALITIUS**, a, um, *die genen betreffende*, *die dezelfde beek hebben*, *bij voorb.* lex, Fest. in Sifus.

RIVĀLIS, e, 1) *de beek betreffende*, *daar in te vinden*, *bij voorb.* allecula rivalia, Colum. VIII, 15 post med., i. e. *daar in levende*. 2) *dezelfde beek op den akker met iemand gemeen hebbende:* *van daar* rivales *beeknabueren*, *d. i. die op hunne velden eene beek gemeenschappelijk hebben*, Pandect. XLIII, 19, 1 post med. Gell. XIV, 1 post init. *Van daar misschien* 3) Rivalis *een medevrijër*, *d. i. die te gelijk met iemand dezelfde vrouw bemint:* rivales, *medevrijërs*, *d. i. die dezelfde vrouw beminnen*, *bij voorb.* rivales sumus, Plaut. Stich. III, 1, 30: Thraso Phaedriae rivalis, Terent. Eun. II, 3, 62: video rivalis servum, Ibid. II, 2, 37: cf. V, 8, 42: rivales socii puellarum, Catull. LVII, 9: Poppaeam adeo dilexit, ut ne rivalem quidem Neronem aequo tulerit animo, Sueton. Oth. 3: effuge rivalem. Ovid. Art. III, 563: *en meermalen*, *bij voorb.* Ibid. II, 539. Ibid. Remed. 791. Am. II, 19, 60. *Ook van dieren*, *bij voorb.* aries rivalem violentissime persequitur, Colum. VII, 3. *Van daar* amare sine rivali i. e. *beminnen zonder medevrijër*, *bij voorb.* se, Cic. Q. Fr. III, 8 post med. Horat. Art. 444, i. e. *zonder benijding van een' ander*.

RIVĀLĬTAS, atis, f. *medevrijërschap*, *d. i. wanneer men met iemand dezelfde vrijster heeft*, Cic. Tusc. IV, 36. Not. *Ook tusschen twee vrouwspersonen*, Apul. Met. X post med. p. 250, 26 Elm., i. e. *ijverzucht*, *jaloersheid*.

RIVŎLUS, i, m. *een beek*, *wanneer men verkleinend spreekt*, *beekjen*, Cic. Coel. 8: tardi ingenii est rivulos consectari, fontes rerum non videre, Cic. Or. II, 27: si plures se quasi rivuli ostendunt, Cels. VII, 4 Sect. 1.

RIVUS, i, m. *elk klein vlietend water*, *het zij van natuur of gemaakt*, *vliet*, *beek*, *sloot*, *gragt*, *waterleiding*, *kanaal*, *watergang*, *bij voorb.* vallem rivumque transiret, Caes. B. G. V, 48: rivi pluviales aquae, Ovid. Met. VIII, 334, i. e. *beeken:* rivorum a fonte deductio, Cic. Top. 8: cf. Ovid. Rem. 445, i. e. *beek*, *gragt:* claudite jam rivos, Virg. Ecl. III, 111: potis gauderent intuba rivis, Ibid. Georg. IV, 120: rivos deducere, Ibid. I, 269: *of* ducere, Ovid. Remed. 194, i. e. *afleiden*, *maken:* aqua per pronum trepidat cum murmure rivum, Horat. Epist. I, 10, 21: tenuis fugiens per gramina rivus, Virg. Georg. IV, 20: rivi perennes, Plin. H. N. XVI, 8 extr.: ut minore cum periculo vallem rivumque transiret, Caes. B. G. V, 48: *van daar als een spreekwoord*, e rivo flumen facere i. e. *eene kleine zaak vergroten*, *bij voorb.* Ingenioque meo plaudis & e rivo flumina magna facis, Ovid. Pont. II, 5, 21: *van daar* 1) *eene waterbuis*, *pijp*, *waterloop*, *goot*, *bij voorb.* Usufructuarius novum rivum parietibus non potest imponere, Pandect. VII, 1, 61. b) *Tropisch*, *beek*, *van andere vloeibare zaken*, *als bloed*, *melk*, *smeltend metaal enz.*, *bij voorb.* rivis currentia vina, Virg. Georg. I, 132, i. e. *vloeijen in beken*, *d. i. beeksgewijze*, *stroomsgewijze: dus ook* sudor fluit undique rivis, Virg. Aen. V, 200: *dus ook* rivus lacrymarum, Ovid. Met. IX, 655: argenti & auri, Lucret. V, 1255: sanguinis vomens rivos, Virg. Aen. XI, 668: *van daar* rivus fortunae, *Tropisch*, Horat. Epist. I, 2, 9: rivi ignium, Plin. H. N. II, 106.

RIXA, ae, f. 1) *twist*, *strijd*, *gekijf*, *het zij men al of niet handgemeen wordt*, *bij voorb.* nova turba atque rixa, Cic. Verr. IV, 66: rixa ac prope proelium fuit, Liv. II, 18: intercursu patrum rixa sedata est, Ibid. 29: crebrae, ut inter vinolentos, rixae, raro conviciis saepius caede & vulneribus transiguntur, Tacit. Germ. 22: Centaurea cum Lapithis rixa super mero debellata, Horat. Od. I, 18, 8: si rixa est, ubi tu pulsas, ego vapulo tantum, Juvenal. III, 289: manus a rixa continere, Petron. 96 extr.: jurgia primum;

mox

mox rixa inter Batavos & legionarios — prope in proelium exarfere, Tacit. Hift. I, 64: in rixam ire *kijven*, Quintil. VI, 4, 13: rixam ciere, Vellej. I, 2: rixam contrahere, Vellej. II, 47 extr.: facere, Petron. 70: excitare, Catull. XL, 4: calida, Horat. Od. III, 27, 70. *Ook van beesten, bij voorb. tusfchen wolven*, Ovid. in Ibin 172: *tusfchen de bijën*, Plin. H. N. XI, 17 extr.: *dus ook* cum rixam fucorum & apium faepe committi videris, Colum. IX, 15, 4. 2) *Tropisch, ftrijd, twist, d. i. oreënigheid, bij voorb. onder de geleerden, bij voorb.* Academiae noftrae cum Zenone magna rixa eft, Cic. ad Div. IX, 22: *verders* nobilis haec effet pietatis rixa duobus, Martial. I, 37, 3: major cum Oceano quam cum ipfis navibus rixa, Flor. III, 10.

RIXĀTOR, ōris, m. *die kijft, twist, een kijver, twister, bij voorb.* rixatores, Quintil. XI, 1, 19. Not. *fommigen willen ook* Horat. Epift. I, 18, 15 rixator *lezen, in plaats van* rixatur.

RIXO, are, i. q. rixor, Varr. ap. Non. 7 n. 82 *driemalen*.

RIXOR, atus fum, ari, 1) *kijven, kibbelen, of twisten, wanneer twisten hetzelfde is als kijven, bij voorb.* cum aliquo de amicula, Cic. Or. II, 59: multo cum fanguine rixantes (inter fe), Lucret. VI, 1283: haec rixantis modo dixit, Quintil. XI, 3, 172: aliquid i. e. propter aliquid, *bij voorb.* faciunt, quod (i. e. ob quod) rixemur, Ibid. VI, 4, 9. 2) *Tropisch, twisten, kijven, d. i. als 't ware kijven, bij voorb.* inter fe rixentur cupiditas & timor, Senec. Ep. 56 ante med.: fonas minax & cum theatro faeculoque rixaris, Martial. IX, 28, i. e. *gij zijt onwillig: dus ook* cum ore concurrente rixari, fi memoria fefellerit, Quintil. XI, 3, 121: rami arborum inter fe rixantes, Plin. H. N. XVII, 2, i. e. *tegen elkander groeijende, in elkander verwarrende:* Confonantes afperiores in commiffura verborum rixantur, Quintil. IX, 4 ante med. §. 37.

RIXŌSUS, a, um, *kijfächtig, bij voorb.* aves, Colum. VIII, 2.

ROBIGĀLIS *of* RUBIGĀLIS, e, *de Godheid* Robigo *of* Robigus *betreffende: van daar* robigalia *of* rubigalia, fcil. folennia, *een feest tot hare eere*, Varr. R. R. I, 1, 6. Plin. H. N. XVIII, 29 ante med., *en* Paul. ex Fefto, Varr. L. L. V, 3. *Dit Feest viel op den* VII Cal. Maj., *gelijk* Paul. ex Fefto *zegt*. Not. *Deze Godheid maakt* Ovid. Faft. IV, 907, *tot eene Godin, en noemt haar* Robigo: *ook* Columella X, 342: *maar* Varro R. R. I, 1, 6, *en* L. L. V, 3, *maakt haar manlijk, en noemt ze den God* Robigus: *hetzelfde doet* Paulus ex Fefto.

ROBIGĪNO *en* RUBIGINO, are, *roesten, bij voorb.* ut gladius ufu fplendefcit, fitu rubiginat, ita vox in vagina filentii cet., Apul. Flor. 3 prope fin. 357, 22 Elm.

ROBIGINOSUS (Rubiginofus), a, um, *verroest, roestig, bij voorb.* ftrigilis, Plaut. Stich. I, 3, 77: telum fanguine rubiginofum, Apul. de deo Socrat. ante med. p. 45, 6 Elm.: *van daar Tropisch*, rubiginofis cuncta dentibus rodit, Martial. V, 29, 7, i. e. *nijdig, afgunftig*.

ROBIGO *of* RUBIGO, inis, f. 1) *roest, bij voorb. van het metaal*, Virg. Georg. I, 495. II, 220. Ovid. Pont. I, 1, 71. Plin. H. N. VII, 15. XXXIII, 3 extr. XXXIV, 15: terra ferro rubiginem obducit, Plin. H. N. XVII, 4: rubiginem trahere, *roesten*, Ib. XXXIV, 9 extr.: *dus ook* fentire, Ibid. 14 med.: *van daar Tropisch*, ingenium longa rubigine laefum torpet, Ovid. Trift. V, 12, 21, i. e. *roest als 't ware:* vetuftatis rubigine obfitum imperium, Val. Max. II, 9, 5: rubigo animorum effricanda eft, Senec. Ep. 95 med.: *van daar* 2) *het geen aan roest gelijkvormig is, bij voorb.* a) *roest of roestvlek, of roest-kleur, of dergelijke vuiligheid, bij voorb. aan de tanden*, Ovid. Art. I, 515: fcabrae rubigine fauces, Ibid. Met. VIII, 103: *verders, aan de molensteenen*, Plin. H. N. XXXVI, 18 extr.: aliis (glandibus) fubeft tunica rubigine fcabra, Ibid. XVI, 6 ante med., i. e. *roestkleur: van daar Tropisch*, infectus longi rubigine ruris, *voor otio*, Claudian. de conful. Mall. Theod. 174, i. e. *daar ik mij lang op het land heb opgehouden, en als 't ware aldaar verroest ben: van daar van de gebreken der ziel.* malignus comes quamvis candido & fimplici rubiginem fuam adfricuit, Senec. Ep. 7 poft med. b) *bijzonder brand in 't koorn*, Virg. Georg. I, 495. Colum. II, 12. Plin. H. N. XVIII, 10, 17 *en* 28 poft med. Varr. L. L. V, 3: *van daar als eene perfoon, of Godin van dezen brand, d. i. die den brand in 't koorn voorkomen zal*, Ovid., Colum.: *maar die* Varro *en* Paulus *uit* Feftus *tot eenen man of tot eenen God maakt en* Robigus *noemt, zie* Rubigalis *en* Robigus.

ROBIGUS, m. *de Brandgod, d. i. de God, die den brand in 't koorn zal afweeren*, Varr. R. R. I, 1, 6. Varr. L. L. V, 3. Paul. ex Feft.: *van* Ovidius *en anderen de Godin* Robigo *genoemd, zie* Robigo *en* Robigalis.

ROBORARĪUM, i, n. (fcil. ftabulum), *eigenlijk eene bewaarplaats van eiken planken en palen gemaakt: zoo noemde men voor dezen, het geen men naderhand* vivarium *noemde, d. i. bewaarplaats, hok voor levende beesten*, Scipio Afric. ap. Gell. II, 20.

ROBORASCO, ĕre, *fterk worden, bij voorb.* ramus, Naev. ap. Non. 2 n. 368.

ROBŎRĔUS, a, um, i. e. ex robore, *misfchien uit fteen-eiken, bij voorb.* pons, Ovid. Faft. V, 622: ligna, Plin. H. N. XXVIII, 8 poft med.: axes, Colum. VI, 30.

ROBŎRO, are, *fterk maken, fterken, verfterken, bevestigen, bij voorb.* artus, Lucret. IV, 1032: hirundines nidos luto conftruunt, ftramento roborant, Plin. H. N. X, 3: vitem, Ibid. XVII, 22 ante med.: cum fpica deflorefcere coepit atque roborari, Ibid. XVIII, 28: equum cibo, Colum. VI, 27 poft med.: gravitatem (animi a natura adceptam), Cic. Off. I, 31: mordacitas urticae — folibus roborata, Plin. H. N. XXI, 25.

ROBUR, ŏris, n. *een zeer harde foort van eiken, misfchien fteen-eike*, Plin. H. N. XVI, 6, 7, 8, 55 *en* 40 extr.: *doch het ftaat ook van alle harde boomen of ftammen, bij voorb. van den wilden olijfboom*, Virg. Aen. XII, 783 (cf. 766), *en* Georg. II, 305: *ook ftaat* robur *bij* quercus, *alwaar het alleen de fterkte zal aanduiden*, Ibid. III, 332. Aen. IV, 441: *dus ook* Maffyla robora, Stat. Sylv. III, 3, 94: *of* robora Maurorum, Ibid. IV, 2, 39, i. e. arbores citri, *uit welke de Romeinen tafels enz. maakten: van daar* fapiens non eft e robore dolatus, Cic. Acad. IV, 31: robore natus, Stat. Theb. IV, 340, i. e. *hard, wild: van daar* 1) *het geen van eikenhout (of van fterk, hard, hout) is, als fchietgeweer, bank, gevangenis enz., bij voorb.* robur praefixum ferro, Virg. Aen. X, 479, i. e. *de fchaft:* robur letale i. e. hafta, Sil. II, 267: robur jaccre i. e. haftam, Ibid. 244: robur aratri grave, Virg. Georg. II, 162. Val. Fl. VII, 555, i. e. aratrum ex robore factum: facrum robur, Virg. Aen. II, 230, i. e. equus ligneus: Cujus (Herculis) laeva calet robore, Martial. IX, 44, 4, i. e. *knods:* epulis in robore adcumbunt, Cic. Mur. 85, i. e. *harde banken of bridfen: ook komt* robur *als eene plaats in de Romeinfche gevangenis voor, bij voorb.* in carcerem includatur, & in robore & tenebris exfpiret, Liv. XXXVIII, 59: *ik weet niet, of dit ook zal zijn, harde bank, brids, (zoo als in de hoofdwachten), dan of het eene bijzondere vaste kamer is: fommigen verftaan het laatfte, en gelooven ten deele, dat het die plaats der gevangenis is, die anders* Tullianum *heet: en lezen daarom (zoo leest, bij voorb.* Lipfius ad Tacit. Ann. IV, 29) *in* Calpurn. declam. 4 robur Tullianum, *alwaar anderen* robur Tullianumque *lezen: zoo als ook de* Ed. Burm. *heeft. Ook behoort hier toe* Tacit. Ann. IV, 29, robur & faxum minitari: fubtilitas digna carcere & robore, Apul. in Apolog. poft med. p. 325, 31 Elm.: cf. Lucret. III, 1030; *doch men kan misfchien overăl het houten harde bed in eene gevangenis of de brids, en gevolglijk de gevangenis verftaan: en dan is het van* robur, Cic. Mur. 35, *niet zeer onderfcheiden. Zeldzaam zegt* Val. Max. VI, 3, 1, de robore praecipitati funt; *ten zij men misfchien* rupe *lezen moet, of woordelijk verklaren: uit de gevangenis afgefloten: verders*, faeva Tribunicio maduerunt robora tabo (i. e. fanguine), Lucan. II, 125. *Ondertusfchen blijft altijd* robur *eene foort van gevangenis, of een bijzonder zeer vast deel van dezelve, waar in ook misdadigers gericht worden.* 2) *alle fterk hout, bij voorb. een fchaft, paard enz. zie boven n. 1: ook alles, wat fterk is, bij voorb.* ferri, Virg. Aen. VII, 610: *van daar* robora pallentis betae i. e. *ftengel*, Colum. X, 326. 3) *Tropisch, eik, d. i. het fterkfte, dapperfte, uitmuntendfte, in zijn foort, de kern, bij voorb.* robora peditum, Liv. XXV, 5, *eiken van voetknechten, d. i. de fterkften, dapperften: dus ook* robora centurionum, Liv. XXIV, 46: robora pubis, Virg. Aen. VIII, 518: *dus ook* robora populi Romani, Cic. Cluent. 56: caeforum major numerus & imbecillior; e Germanis ipfa robora i. e. *de kern, de beste foldaten*, Tacit. Hift. IV, 33: auxilia bona, fed ea Lyciorum: haec enim funt noftra robora, Cic. Att. VI, 5 poft med.: *dus ook* robur omne virium (i. e. exercitus), Liv. XXXIII, 4: robora virorum, Ibid. XXII, 6: & id roboris in omni exercitu erat, Liv. XXVII, 14, i. e. *de kern, de beste foldaten: dus ook* legio quinta & octava; id robur toto exercitu erat, Liv. XXXIX, 30 extr.: *dus ook* quod roboris in acie erat, Liv. XXVIII, 14 extr.: quod roboris ea provincia habuerat i. e. *kern, puik van foldaten*, Liv. XXX, 2: *van daar van eiken, de fteen-eik, zie boven.* 4) *de hardheid, bij voorb.* aeterna ferri robora, Virg. Aen. VII, 610: fruges cum robore faxi franguntur, Lucret. I, 881. 5) *fterkte, kracht, zoo wel van ligchaam, ziel, als van andere dingen, bij voorb.* fi fatis aetatis atque roboris haberet, Cic. Rofc. Am. 51: animi robur, Cic. Off. I, 5: Milo eft incredibili robore animi, Cic. Mil. 37 in.: pectus robore fultum, Ovid. Trift. V, 12, 11: altera pars, quae — plus firmamenti ac roboris habebat, Cic. Manil. 4: dummodo plus in virtute teneat,

mentus firmitatis & roboris, Cic. Fin. V, 5: quantum in cujusque animo roboris est atque nervorum, Cic. ad Div. VI, 1: illi habuerunt tantum animi, tantum roboris, ut M. Scauro testi non crederent, Cic. Font. 8: quibus illi rebus elati & inflati, si paulum adsumserint vetustatis ac roboris, non continebuntur, Cic. Agr. II, 35: robur contra dolores ac metus, Quintil. VI prooem. post med.: verba plena roboris, Senec. Ep. 10 post med.: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* robore navium & virtute militum Romani regios praestabant, Liv. XXXVII, 30 in.: magna Iovis antiquo robore quercus, Virg. Georg. III, 332: annoso robore quercum, Ibid. Aen. IV, 441. Not. *Voor robur zeiden de Ouden ook* robus, *gelijk* arbos *voor* arbor, *bij voorb.* Cato R. R. 17, robus i. e. *steenelke eikenhout:* robus (*voor* robur) *heet ook eene soort van tarwe, wegens hare zwaarte,* Colum. II, 6 in.; *wanneer het tot n. 3 behoort. Ook vindt men* robor *en* robos.

ROBURNEUS, a, um, *van elken, bij voorb.* fruges, Colum. IX, 1 med., i. e. *eikels, akers.*

ROBUS, 1) *voor* rufus, *rood*, Fest. 2) *voor* robur, *zie* Robus *op het einde.*

ROBUSTEUS, a, um, i. e. ex robore, *als steen-eiken, of ten minsten uit zeer hard hout, bij voorb.* scandulae, Vitruv. II, 1: pali, Ibid. III, 3. V, 12.

ROBUSTUS, a, um, *van* robur (robus), 1) *uit steen-eiken, of ten minsten uit zeer hard hout, bij voorb.* materia, Varr. R. R. I, 38. Colum. II, 15, 6: stipites, Liv. XXXVIII, 5: capitulum, Cato R. R. 18: stipites robustos facito, Ibid.: caudices, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 55: fores, Horat. Od. III, 16, 2: plaustra, Ibid. Ep. II, 2, 74: repagula, Ovid. Met. V, 120: carcer, Plaut. Curc. V, 2, 13. 2) *sterk, krachten hebbende, bij voorb.* cornua ad incursum robusta, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 45: materia, stipites cet., *zie hier voor:* solum robustissimum, Colum. praef. post med., i. e. *zeer vruchtbaar:* cibus robustior, Cels. II, 18, *sterker, d. i. meer voedzel gevende:* robustius triticum, Plin. H. N. XVIII, 17 extr. *Bijzonder van de krachten des ligchaams, bij voorb.* postquam robustior est factus, Nep. Alcib. 2, i. e. *sterker:* robustiores vinum bibere, infirmiores aquam, Plin. H. N. XXVII, 4 post med.: corpus, Sueton. Tiber. 68: pollex, Ovid. Her. IX, 77: homines robusti, Cic. Agr. II, 31: *van daar van de ziel en andere dingen, bij voorb.* animus, Cic. Off. I, 20, *een sterke geest:* improbitas robustior, Cic. Phil. II, 25: vox robusta, Plin. H. N. VII, 16 extr.: regem domesticis rebus minus esse robustum, Nep. Hannib. 10: malum fit robustius, Cic. Phil. V, 11 extr., i. e. *sterker:* robusta frequentia (hominum), Cic. Planc. 8 extr.: res vetustate robustas calumniando velle pervertere, Cic. Div. I, 18: transit in aestatem, post ver, robustior annus, Ovid. Met. XV, 206: exercitus robustissimam partem amisit, Justin. XXV, 4: fortitudo, Cic. Tusc. IV, 23: carmen robustum, i. e. grande, grandiloquum, Pers. V, 5: aeque robusta constantia amicitiae exempla, Val. Max. IV, 7, 2.

RODO, si, sum, 3. *knagen, beknagen,* aliquid, *bij voorb.* rodo, caper, vitem, Ovid. Fast. I, 357: reliquiis, quae sunt rosuri mures, Phaedr. I, 22, 6: pollicem, Horat. Epod. V, 47: cum servis urbana diaria i. e. cibum servorum rodere, Ibid. Ep. I, 14, 40: corvi avaricia vestigia rodentes, Plin. H. N. XVII, 5: *dus ook* rosus, a, um, *bij voorb.* rosus tineis, Stat. Sylv. IV, 9, 10: vite rosa, Martial. III, 24, 1: rosos spondylos sinu condit, Ib. VII, 19, 14: pollice roso, Petron. fragm. ap. Scholiast. Horat. Epod. V, 48: nivem rodunt (scil. *om zich de maag te verkoelen*) i. e. lambunt, bibunt, Senec. Ep. 95 ante med.: *van daar Tropisch, van lasteringen, bij voorb.* in conviviis rodunt, Cic. Balb. 26: Quem rodunt omnes, Horat. Sat. I, 6, 46: absentem amicum, Ibid. I, 4, 81: rubiginosis cuncta dentibus rodit, Martial. V, 29, 7: quid dentem dente juvabit rodere? i. e. carpere eum, qui pari est mordacitate, Ib. XIII, 2, 6: *verders* murmura rodere, Pers. III, 81, *voor, bij zich zelven murmelen, mompelen, als 't ware er aan knauwen: van daar* 1) *verteeren, bij voorb. van de roest,* ferrum rubigine roditur, Ovid. Pont. I, 1, 71: tophus tectorii calce roditur, Plin. H. N. XXXVI, 22 post med.: vis liquidi aluminis (est), adstringere, indurare, rodere, Ibid. XXXV, 15 post med. 2) *afkrabben, wegnemen, bij voorb. van eene rivier, die de aarde van den oever afschuurt,* Lucret. V, 257.

RODUS, *zie* Raudus.

RODUSCULUM, *zie* Raudusculum.

ROGALIS, e, *den brandstapel betreffende, daartoe behorende, daar te vinden, bij voorb.* flammae rogales, Ovid. Am. III, 9, 41, i. e. *de vlammen van den brandstapel.*

ROGAMENTUM, i, n. *eene vraag, bij voorb.* rogamentum proponere, Apul. doctr. Plat. 3 ante med. p. 31, 11 Elm.

ROGATIO, onis, f. 1) *eene vraag,* Cic. Or. III, 53, *als eene Redenfiguur: van daar eene vraag, bij het volk, of het dit of dat verördenen wil, een voorslag of voorstel aan het volk tot eene wet of verördening, eene Bill, gevolglijk is het in het gemeen hetzelfde als* lex, *bij voorb.* sive lex sive privilegium sive plebiscitum sit, sine rogatione ad populum perferri non potest, & utrumque confuso & indistincto vocabulo rogatio dicitur, Gell. X, 20: cujus condemnatus est rogatione, Cic. Fin. IV, 28: rogationem ad populum ferre, Caes. B. C. III, 1, i. e. *voordragen: en enkel* rogationem ferre, Liv. III, 65 in.: *ook* ad plebem, Liv. XXXIII, 25: promulgare, Cic. Sext. 10, *aanplakken, bekend maken:* perferre, Cic. Q. Fr. II, 2 extr., *doorzetten:* adcipere, Cic. Att. I, 14, i. e. *aannemen, goedkeuren:* rogatio Caecilia, Cic. Sull. 22 in., i. e. *van Caecilius opgesteld* (de ambitu): *dus ook* rogatio Manilians, Cic. Brut. 33: rogatio Stolonis, Gell. XX, 1 med. *Wanneer dit voorstel* (Bill) *van het volk goedgekeurd is, dan kan men* rogatio, *zoo als* lex, *vertalen, wet, verördening des volks, bij voorb.* recitabatque rogationis carmen, Liv. III, 64 extr., i. e. *het formulier der voorheen gemaakte wet, der voorheen gemaakte verördening:* quibus rogationibus non tenebantur patricii, Felix ap. Gell. XV, 27. 2) *eene bede, het bidden, aanzoek, bij voorb.* Curtium non modo rogatione diligo, Cic. Q. Fr. III, 1, 3: rogatio semper est gratiosissima, Cic. Planc. 10: cum amici cujusdam injustae rogationi resisteret, Val. Max. VI, 4, 4.

ROGATIUNCULA, ae, f. 1) *eene vraag, als men verkleinend spreekt, bij voorb.* rogatiuncula delectatus, Cic. Fin. I, 11: *van daar voor* lex, *wanneer men verkleinend spreekt, eene* Bill, *in voorslag gebrachte wet, verördening, of ook wet, verördening des volks, als men verkleinend, beschelden, of verächtlijk spreekt, bij voorb.* ex una rogatiuncula, Cic. Dom. 26. 2) *het bidden, verzoeken, schijnt niet voor te komen.*

ROGATOR, oris, m. 1) *die iemand vraagt, of bij iemand aanvraag doet, bij voorb. bij het volk, of het bij voorb. eene* Bill (*voorstel*) *goedkeuren, of iemand tot* Consul, Praetor *enz. maken wil: van daar* a) *die eene wet voorstelt, eene* Bill *bij het volk brengt, bij voorb.* legum rogator, Lucil. ap. Non. 4 n. 397. b) *die de* Comitia *bestuurt en het volk vraagde, of het dezen of genen tot* Consul, Praetor *enz. wilde maken, bij voorb.* comitiorum rogator, Cic. Nat. D. II, 4, i. e. *Directeurs der verkiezing of der Comitiën.* c) *die het voor dezen bij monde stemmende volk naar zijne stem vraagde, en die optekende,* (*zie* Punctum): *maar nadat men in de Comitiën niet meer bij monde, maar schriftelijk stemde, zoo bleef nogthans de naam* rogator *en dus heette de geen, welke bij de kist stondt, in welke de tafeltjens geworpen werden, en welke gemeenlijk een vriend was van hem, wien de verkiezing betrof, of om wiens best de* Bill *gemaakt was, of die ze ontworpen hadt, zie* Cic. Div. I, 17. II, 35. Red. Sen. 11. Pis. 15. 2) *die iet of iemand verzoekt, een bidder, verzoeker, bij voorb.* non est suasoris, sed rogatoris, Cic. ad Planc. 2 in Cic. Ep. ad Att. XVI post Ep. 16: *van daar een Bedelaar,* Martial. X, 5, 4.

ROGATUS, us, m. 1) *bede, verzoek, doch alleen in den* Ablativus, *bij voorb.* rogatu *op verzoek, bij voorb.* ejus rogatu *op zijn verzoek enz.*, Cic. Att. I, 19 extr.: cum ad eum ipsius rogatu arcessituque venissem, Cic. Nat. D. I, 6 extr.: cogor rogatu eorum — homines defendere, Cic. ad Div. VII, 1 prope fin.: ei rogatu tuo civitatem a Caesare impetravit, Ib. XIII, 36: feci — rogatu tuo, Cic. Amic. 1 post med. 2) *eene vraag, bij voorb.* ad rogatum respondere, Cic. Flacc. 4 *tweemalen; doch, het kan ook het* Neutr. Particip. *zijn.*

ROGITATIO, onis, f. i. q. rogatio, 1) *vraag, navraag, bij voorb. aan het volk: van daar voor* lex i. e. *voorgeslagen wet,* Bill, *bij voorb.* rogitationes populus scivit, Plaut. Curc. IV, 2, 23. 2) *bede, verzoek, schijnt niet voor te komen.*

ROGITO, avi, atum, are, i. q. rogo, 1) *vragen, bij voorb.* rogitavit me, Terent. Ad. IV, 1, 11, *vraagde mij:* rogitas? Terent. Eun. IV, 4, 8. Heaut. IV, 1, 16. Plaut. Aul. II, 5, 13. IV, 4, 7, *vraagt gij? of vraagt gij nog? dus ook* etiam rogitas? Plaut. Aul. III, 2, 10 *en* 23. IV, 4, 6: multa super Priamo rogitans, Virg. Aen. I, 750 (754): rogitando raucior sum factus, Plaut. Epid. II, 2, 16: rogitando obtundere aliquem, Terent. Eun. III, 5, 5: rogitare oportet prius & percontarier, Plaut. Cas. III, 3, 8: requireres, rogitares, quis esset cet., Ibid. Merc. III, 4, 48, i. e. *gij hadt moeten vragen enz.: ook met den* Accusativus, *bij voorb.* rogito pisces, Ib. Aul. II, 8, 3, *ik vraag naar de visschen, d. i. ik vraag, hoe duur zij zijn? Ook staat* rogitantes, Liv. IV, 58 extr. 2) *verzoeken, bij voorb.* rogitare, ad coenam ut veniat, Terent. Eun. II, 2, 35.

ROGO, avi, atum, are, *is ons woord, vragen, met het voorzetten van de letter* v: *van daar* 1) *vragen, onderzoek doen, van iemand iet willen weten, bevragen, naar iet vragen, bij voorb.* roget quis, Terent. Eun. III, 3, 5, i. e. *zo iemand mogt vragen: van daar* rogas? *vraagt gij er naar?*

haar? Terent. And. I, 1, 136. Eun. II, 3, 34. Plaut. Aul. II, 4, 17, i. e. *is dat eene vraag?* *dus ook* quibusnam de servis rogas? de P. Clodii. Cic. Mil. 22, i. e. *vraagt gij nog? of vraagt gij? d. i. wilt gij weten: ook staat er* etiam (i. e. *nog, ook, of, ook nog*) *bij* Plaut. Amph. II, 1, 21. Terent. And. IV, 4, 23: *verders*, aliud mihi respondes ac rogo, Terent. Phorm. IV, 4, 3: de istoc (i. e. ista re) rogare omitte, Plaut. Pers. IV, 4, 40: rogant, cur malimus cet., Varr. L. L. VIII, 33: rogavi, pervenissentne Agrigentum; dixit pervenisse, Cic. Verr. IV, 12: rogo, num quid velit? Terent. Eun. II, 3, 49, i. e. *ik vraag, of hij nog iet beveelt, of van mij verlangt te weten enz.:* si forte roges, Ovid. Met. XIII, 823, i. e. *zo gij het misschien wilt weten. Het heeft geern zoo wel den persoon, dien men vraagt, als het geen, waar men naar vraagt, of het geen men weten wil, in den* Accusativus *bij zich, bij voorb.* roga ipsum, Cic. ap. Non. 4 n. 397: Dic, quod rogo, Terent. And. IV, 4, 25: respondeto ad ea, quae de te ipso rogato, Cic. Vatin. 4. *Van daar ook in* Passivo, rogor *ik word gevraagd, en ook somtijds, men vraagt naar mij, gevolglijk* res rogatur, *men vraagt naar de zaak, bij voorb.* rogatus de Cybea, quid respondent, Cic. Verr. IV, 8, i. e. *gevraagd: dus ook* rogatus, quid agam, Martial. IV, 90, 1: ego rogatus (scil. sententiam), Cic. ad Div. IV, 4: rogatus sententiam a consule, Sallust. Cat. 50 (49): multa rogatus, Ovid. Her. 66: rogatum esse sententiam, Cic. Att. I, 13, *gevraagd om zijn gevoelen:* via roganda est, Ovid. Am. I, 8, 100, i. e. *gij moest naar den weg vragen. Ook heet* rogare *vragen of iemand iet beloven wil, aanvraag doen, bij voorb.* in novissima parte pactorum ita solet inferi: rogavit Titius; respondit Maevius, Pandect. II, 14, 7 post med.: *van daar* roga me viginti minas; roga; gestio promittere, Plaut. Pseud. I, 1, 112, i. e. *begeer van mij, u te beloven enz.: dus ook* Ibid. IV, 6, 8. *Dikwijls komen de beide* Accusativi *samen, bij voorb.* dicisne hoc, quod te rogo? Plaut. Most. III, 1, 130: unum te rogare volo, Ibid. Amph. II, 2, 76: rogare aliquem caussam alicujus rei, Phaedr. IV, 18, 5: *dus ook* aliquem rogare sententiam *iemand naar zijn gevoelen, advys* Votum (*op het Raadhuis enz.*) *vragen, bij voorb.* me primum sententiam rogavit, Cic. Q. Fr. II, 1 post med.: *van daar* rogatum *eene vraag, bij voorb.* ad rogatum respondere, Cic. Flacc. 4 *tweemalen; ten zij het van* rogatus, us, *is. Van daar is het volgende gemakkelijk te verstaan.* a) *dit* Verbum *komt dikwijls in de* Comitia *voor: en dan zegt men zoo wel* rogare populum *het volk openlijk vragen, of bij het volk aanvraag doen, of het zekere voordragt,* Bill (legem), *toestemmen, of den voorgestelden overigheidspersoon verkiezen en aannemen wilde, bij voorb.* plebem rogavit, Liv. III, 54 extr.: consules populum jure rogaverunt, Cic. Phil. I, 10 (*is een oud formulier*): *van daar* populus a tribuno plebis rogatus, quem vellet bellum gerere, jussit cet., Sallust. Jug. 73 (76): tribus, uti rogatae, jusserunt, Liv. XXXIII, 25: *als ook* aliquem *of* aliquid i. e. *iemand* (*ter verkiezing*) *of iet* (*bij voorb. eene wet*) *bij het volk voorstellen, of eigenlijk, over iemand of iet* (*eene wet*) *het volk vragen, bij voorb.* leges perniciosas rogavi, Cic. Phil. II, 29, i. e. *voorgedragen, voorgesteld: van daar beertend,* si quae (leges) forte hodie a me rogabuntur, *voor* memorabuntur, *zullen aangehaald worden*, Cic. Leg. II, 10 in.: quod majus imperium (i. e. consulare) a minore rogari non sit jus, Cic. Att. IX, 9 med., i. e. *niet mogt aan het volk, (ter verkiezing) voorgesteld worden: dus ook* consules rogare i. e. *voorstellen ter verkiezing, bij voorb.* comitia consulibus rogandis, Cic. Div. I, 17. Liv. XXXVIII, 42, i. e. *ter verkiezing enz.: dus ook* me rogature, scil. consulatum, Cic. Mur. 1 in.: Consules roget praetor, Cic. Att. IX, 15. *Van daar komen ook twee* Accusativi *voor, als* populum aliquid i. e. *bij het volk iet voorstellen, het volk wegens iet vragen, voorstel doen, het zij tot het verkiezen van eenen overigheidspersoon, het maken van eene wet: of wat het wille, bij voorb.* ut duo viros aediles dictator populum rogaret, Liv. VI, 42: qui plebem Romanam tribunos plebis rogaret, Liv. III, 65: si tribunos plebei decem rogabo, Ibid. 64 extr.: rogare plebciis consulatum, Liv. X, 7. *Ook staat het van het volk, wanneer het verkiezen, of maken, verördenen, heet, bij voorb.* tribunis, quos sibi plebs rogassit (i. e. rogaverit), Cic. Leg. III, 4 a legg. XII Tabb.: *dus ook* leges rogare, *wetten maken, bij voorb.* legem, si non jure rogata est, tollere, Cic. Leg. II, 12 extr.: rogitationes (i. e. leges) rogatas rumpitis, Plaut. Curc. IV, 2, 24: *hiertoe schijnt te behooren* rogata lege i. e. facta, Cic. Sext. 25 extr.: *dus ook* lege rogatum est, ut cet. i. e. *is verördend geworden*, Pandect. I, 2, 2: *dus ook* de hoc (rege) est rogatum, ut — subiiceremus, Cic. Sext. 26. *Hier toe kan ook gebracht worden* comitia consulibus rogandis, Cic. Div. I, 17. Liv. XXXVIII, 42, *zie hier voor. Hiertoe schijnt ook te behoren* ipso die — imo hora — mihi reique publicae pernicies, Gabinio & Pisoni provincia rogata est (*voor* provinciae rogatae sunt), Cic. Sext. 24, i. e. *is (van het volk, na voorafgaande aanvrage of* Bill) *de Provintie — toegekend, toegezegd, toegestemd geworden; ten zij men het wil vertalen, er is wegens die Provintie — bij het volk aanvrage geschied, en toegestemd; want, de toestemming moet er bij verstaan worden. Doch, misschien is deze omslag niet nodig, en beter* rogare *door* jubere, decernere cet., *te verklaren.* b) rogare milites sacramento, Caes. B. G. VI, 1. Liv. XXXII, 26. XXXV, 2. XL, 26, *de soldaten in den eed nemen, aan eenen eed verbinden, tot eenen eed verpligten: dewijl te voren de soldaten gevraagd werden, of zij den eed wilden afleggen en vervullen: van daar* sed haec inter ipsos (Stoicos), qui velut sacramento rogati vel etiam superstitione constricti, nefas ducunt a suscepta semel persuasione discedere, Quintil. XII, 2 prope fin. 2) *bidden, verzoeken, voor zich verzoeken,* (*omdat men bij het verzoeken, geern vraagt, bij voorb. of men iet niet zou kunnen verkrijgen enz.*) *wanneer de persoon, dien men bidt, en ook het geen, waarom men bidt, dikwijls in den* Accusativus *staan, en ook dikwijls* ut *volgt, bij voorb.* hoc te vehementer rogo, Cic. ad Div. XII, 27. XIII, 43: nunquam divitias deos rogavi, Martial. IV, 77, 1: roga me viginti minas, Plaut. Pseud. IV, 6, 8, *zie boven:* Quae vasa utenda vicini rogant, Plaut. Aul. I, 2, 18: ut nihil deum roges, nisi quod cet., Senec. Ep. 10: audacter deum roga, nil illum de alieno rogaturus, Ibid.: aquam rogare, Plaut. Rud. II, 3, 2: aquam hinc de proximo (i. e. *in de buurt*), Ibid. 73: te rogo atque oro, ut cet., Cic. ad Div. XIII, 66: rogat & orat Dolabellam, ut cet., Cic. Verr. I, 29: *ook ontbreekt* ut, *bij voorb.* rogo respondeas, Pandect. XXXVI, 1, 44 ante med.: rogat, tenues cet., Ovid. Am. III, 14, 4: *ook volgt* ne, Terent. Ad. V, 5, 1. Not. rogat te, inquit, Apul. Met. I post med. p. 112, 21 Elm., i. e. *laat u verzoeken, binnen te komen, of gij zult binnen komen: doch ook staan er Præpositiën bij, bij voorb.* rogare ab aliquo *iemand verzoeken, bidden, bij voorb.* a te rogabo, Cic. ad Div. XIII, 1 §. 4: Taurum de aqua ducenda rogabo, Cic. Q. Fr. I, 2, 3: pro aliquo *voor iemand*, Petron. 39: *dus ook* pro vita, Sueton. Aug. 13. Phaedr. III, 2, 16, i. e. *om zijn leven:* cultellum ab aliquo, Sempron. Asell. ap. Gell. XIII, 21 extr.: *ook* seq. ad *of* in, *bij voorb.* ille me ad signandum testamentum, ille in advocationem, ille in consilium rogavit, Plin. Ep. I, 9. Not. a) malo emere, quam rogare, Cic. Verr. IV, 4, *een spreekwoord van dingen, die niet veel kosten, d. i. ik wil het liever kopen, dan voor mij (te leen), verzoeken, of borgen.* b) Cicero *onderscheidt* rogare *van* petere, *wanneer er van Ambten gesproken wordt, bij voorb.* (a) *wanneer men voor een' ander verzoekt, bij voorb.* neque enim sic rogabam, ut petere viderer, Cic. Planc. 10, i. e. *ik verzocht alleen, maar hield er niet om aan.* (b) *wanneer men zelve om een ambt verzoekt, bij voorb.* Cic. Phil. II, 30 extr., consulatum peteres vel potius rogares cet. i. e. *niet plegtig daar om aanhieldt, u tot het ambt plegtig aanbeveelt, maar daarom verzocht of bedeldet, bij voorb. bij* Cæsar *enz., gevolglijk is* petere consulatum *eerlijker dan* rogare; *het eerste is er plegtig naar staan, zich daartoe aandienen: en terstond daar op staat:* a qua nos tum, cum consulatus petebatur, non rogabatur, petere consulatum solebamus. *Dus ook* Passiv., *bij voorb.* rogatus, a, um, *bij voorb.* saepe rogata nega, Ovid. Am. II, 19, 20: quaeque negant, gaudent tamen esse rogatae, Ibid. Art. I, 345: hoc estote rogati, *weest daarom gebeden, d. i. ik bid u daarom*, Ibid. Met. IV, 154: permulta rogatus fecit, Horat. Sat. I, 4, 97: rogatus, ut cantaret, Sueton. Ner. 22: testis rogatus, *een afgebeden getuigen*, Pandect. XXII, 5, 11. XXVIII, 1, 21. Not. etiam si precario rogandi essent, Cic. Verr. V, 23 extr., *alwaar* precario *weg kan blijven.* Ernesti *heeft het daarom in haakjens gesloten. Doch, men vindt meer dergelijke* Pleonasmi, *bij voorb.* omnibus precibus oro, Cic. ad Caes. in Cic. Ep. ad Att. IX post 11 cet. Not. rogassit *voor* rogaverit, Cic. Leg. III, 4 e legg. XII Tabb.

ROGUS, i, m. *een brandstapel, bij voorb. om de dooden, of iemand anders te verbranden, bij voorb.* Metellum in rogum imposuerunt, Cic. Tusc. I, 35: in rogum illatus est, Cic. Nat. D. III, 35: Eutychis a viginti liberis rogo illata est, Plin. H. N. VII, 3: portari in rogum, Ibid. VII, 44 extr.: rogum adcendere, Ibid. VIII, 40: Aviola consularis in rogo revixit, Ibid. VII, 52: cum adscenderet in rogum ardentem, Cic. Div. I, 23: rogum exstruere, Cic. Fin. III, 22 extr. Liv. XXV, 17: diffugiunt carmina rogos, Ovid. Am. III, 9, 28, *voor* rogum, *ontvlieden den brandstapel, d. i. blijven overig, worden niet mede verbrand: van daar voor* mortuus, sepultus, *bij voorb.* obserat herbosos lurida porta rogos, Prop. IV, 12 (11), 8, i. e. mortuos, quorum sepulcris flores bene olentes ingesti erant; *alwaar echter* Hemsterhuis umbrosae — do-

domos *wil lezen.* Not. rogum (Neutr.) *voor* rogus, *bij voorb.* hoc incendi rogum, Afran. ap. Non. 3 n. 186.

ROMĀNUS, a, um, Rome *betreffende, daar toe behoorende, daar te vinden:* lingua, i. e. *Latijnsche taal*, Laurea Tull. ap. Plin. H. N. XXXI, 2: urbs Romana, *anders eene Romeinsche stad, staat dikwijls voor* Rome, *bij voorb.* Liv. VII, 1 extr. Ovid. Met. XIV, 849. *en meermalen:* Iuno, Cic. Nat. D. I, 29 extr., i. e. *die van de Romeinen op de Romeinsche wijze vereërd werdt:* ludi, Cic. Verr. V. 14. Liv. I, 35 extr., i. e. Magni, *dewijl zij van de Romeinen zelve aangelegd, en niet van vreemde volken ontleend waren:* porta, Fest., *misschien* i. q. Romanula, *zie* Romanulus: *zal van* Romulus *gebouwd zijn*, Fest.: bellum Romanum *Romeinsche oorlog, d. i. deels dien de Romeinen voeren*, Liv. X, 24 *en* 17: *deels die met de Romeinen gevoerd wordt, zoo staat het* Liv. II, 35 extr. VIII, 3 in. XLII, 52: Romano more, *op de Romeinsche wijze, zoo als wij zouden zeggen, goed rond, goed zeeuwsch, d. i. recht voor de vuist, in den eigenlijken zin, niet verbloemd, bij voorb.* loqui, Cic. ad Div. VII, 16: spondere, Ibid. 5 post med.: aliquem alicui commendare, Ibid. 18, i. e. *oprecht, zonder omwegen.*

ROMPHAEA, *zie* Rhomphaea.

RONCHUS, *zie* Rhonchus.

RORARĬUS, a, um, *bij voorb.* rorarii, scil. milites, Liv. VIII, 8 *en* 9: cf. Varr. L. L. VI, 3 post med., *en* Fest., *waren een soort van jonge, onbeproefde, ligte, soldaten, die in het veld, (volgends* Liv. l. cit.) *achter de* Triariën *stonden, en meermalen, als ligte troepen, op den vyand los gingen, en dan weder achter de* Triariën *weken:* vinum rorarium i. e. quod rorariis dabatur, Paul. ex Festo.

RORĀTĬO, ōnis, f. 1) *het nedervallen van den daauw*, Apul. Met. IX post med. p. 233, 8 Elm. 2) *eene ziekte van den wijnstok, als er bij het bloejen daarvan een koude daauw op valt, wanneer de druiven afvallen*, Plin. H. N. XVII, 24 post med.

RORATUS, *zie* Roro.

RORESCO, ĕre, *tot daauw worden: van daar Tropisch, zich in daauw ontbinden, als daauw druppelen, bij voorb.* resolutaque tellus in liquidas rorescit aquas, Ovid. Met. XV, 245.

RORĬDUS, a, um, *voor* roscidus, *bij voorb.* cave spinosi rorida terga jugi, Prop. IV, 4, 48 *volgends de beste* Edd., *alwaar sommige* Edd. roscida *hebben. Ook hebben sommige* Codd. *en ouder* Edd. Ibid. II, 30, 26 (8) rorida antra *voor* roscida antra.

RORĬFER, a, um, *daauw brengend, bij voorb.* roriferis terram nox obruit umbris, Lucret. VI, 864: aura (Zephyri), Senec. Hippol. 11: biga rorifera Phoebi, Stat. Theb. I, 338.

RORO, avi, atum, are, 1) *daauwen, d. i.* a) *laten daauwen, bij voorb.* cum rorare Tithonia conjux coeperit, Ovid. Fast. III, 403. b) *van den daauw zelve, bij voorb.* rorat *het daauwt, d. i. de daauw valt*, Colum. XI, 2 §. 45: *dus ook* si roraverit, Ibid. §. 76: *dus ook* si rorasset, Sueton. Aug. 92. 2) *bedaauwen, bevochtigen, natmaken, bedruipen, bij voorb.* ora lacrymis, Lucret. III, 470. Ovid. Her. XV, 97: saxa cruore, Sil. X, 263: *en zonder* Ablativus, *bij voorb.* roravit & undas scil. lacrymis, Manil. V, 564. 3) *bedaauwd zijn: van daar druppelen, of druipen, vochtig zijn, bij voorb.* rorant pennae, Ovid. Met. I, 267: capilli rorantes, Ovid. Fast. IV, 139: rorabant sanguine vepres, Virg. Aen. VIII, 645: rorat Mevonia (*eene zekere stadt*) campo, Prop. IV, 1, 123: rorabunt querceta favis, Claudian. in Rufin. I, 383: rorantia astra, Virg. Aen. III, 567: ora rorantia scil. sanguine i. e. caput abscissum, Lucan. II, 123: Romana signa rorantia coelo, Ibid. VII, 163. *Ook met den* Accusativus *in plaats van den* Ablativus, *bij voorb.* cinnama fragrans & balsama rorans, i. e. *druipt van enz.*, Apulej. Met. II ante med. p. 118, 26 Elm., *ten zij men dit tot n. 4 brengen wil. Ook Tropisch, voor, met zekere vochtigheid vervuld zijn, bij voorb.* rorantes lacte capellae, Virg. in Cul. 75: *ook behoort hier toe* exprimeret rorantem frigore nasum, Martial. VII, 36, 3. 4) *druipen, d. i. laten druipen, droppelsgewijze laten vallen, bij voorb.* humor, quem serenis astra rorant noctibus, Auct. Pervig. Ven. 20: *van daar* roratis aquis, Ovid. Met. IV, 479, i. e. *nedergedropen: dus ook* roratas misit aquas, Ovid. Fast. IV, 728: balsama, Apul., *zie hier voor:* rorata pruina, Ovid. Fast. III, 357: *van daar* rorans juvenis, Manil. V, 48, i. e. Ganymedes, *of (als gesternte) de waterman: ook* Impersonaliter, *bij voorb.* ante rorat, quam pluit, Varr. L. L. VI, 3 post med., i. e. *het druipt, druppelt, voorāf enz.: ook seq.* Accus., *bij voorb.* si roraverit quantulumcunque imbrem, Plin. H. N. XVII, 10 extr. 5) *druipen, druppelen, d. i. droppelswijze nedervallen, bij voorb.* lacrymae rorantes, Lucret. II, 976: per cutem roraverint sanguinis guttae, Apul. Met. V post med. p. 168, 36 Elm. Not. pocula minuta & rorantia, Cic. Senect. 14, *van kleine drinkglazen, misschien droppelende, d. i. geene groote portie bevattende, of bedruipende*, scil. *de drinkers, d. i. kleine portiën te drinken gevende. Bij slot loopt het op één uit.*

RORULENTUS, a, um, *bedaauwd*, Colum. V, 6 med. XII, 38 post med. Plin. H. N. XVIII, 31 post med. XII, 17.

ROS, roris, m. *de daauw*, Virg. Ecl. VIII, 15. Georg. III, 326. Ovid. Fast. I, 312. III, 880. Am. I, 6, 55. Plin. H. N. XVIII, 31 post med.: prius, quam ros cecidisset, Plin. H. N. XXXI, 10: *ook* rores *de daauw*, Cic. (*als Dichter*) Div. I, 8. Plin. H. N. XVI, 26. XVII, 24 post med.: neque cadunt rores, Plin. H. N. XVIII, 29 extr.: *van daar* 1) *van elke druppelende vochtigheid, bij voorb. water*, spargens rore levi, Virg. Aen. VI, 230: *tranen*, stillabit ex oculis rorem, Horat. Art. 429: lacrymarum, Ovid. Met. IV, 708: cf. Senec. Hippol. 382. 2) *van al wat vloeibaar is, als water, melk, bloed enz., bij voorb.* ros lympharum, Lucret. I, 497: salis i. e. maris, Ibid. IV, 440: rores pluvii i. e. imbres, Horat. Od. III, 3, 56: vivo prolue rore manus, Ovid. Fast. IV, 778, i. e. *vlietend water:* artua liquido perfundere rore, Ibid. Met. III, 164, i. e. *water:* natos vitali rore rigabat, Cic. (*als Dichter*) Div. I, 12, i. e. *melk uit de borsten:* sparsos stillanti rore capillos, Ovid. Met. XI, 57, i. e. *bloed: van daar van balsem, zalve, bij voorb.* Arabicus, Ovid. Her. XV, 76: Syrius, Tibull. III, 4, 28. Not. ros maris, Ovid. Met. XII, 410, *of* ros marinus, Horat. Od. III, 23, 15, *of* Rosmarinus, i, Colum. IX, 4 §. 2, *of* Rosmarinum, Plin. H. N. XXIV, 11, *Rosmarijn, een bekend gewas.* Not. Ros, *als een God, en Zoon der Maan*, Alcman ap. Macrob. Sat. *op het Einde.*

ROSA, ae, f. *eene roos, eene bekende bloem*, Cic. Verr. V. 10, Plin. H. N. XXI, 4 *en* 18 extr.: flores rosae, Horat. Od. II, 3, 13: *en* rosarum, Lucret. II, 627: flos rosarum, Horat. Od. III, 29, 3. *de Ouden maakten er kransen van, stopten er kussens mede, bestrooiden er de dooden mede enz.* Not. rosa *dikwijls voor* rosae, *bij voorb.* pulvinus rosa farctus, Cic. Verr. V, 11: reticulum plenum rosae, Ibid., i. e. *roozen: dus ook* in rosa i. e. *met roozen bekranst, bij voorb.* Cic. Tusc. V, 25: potare in rosa, Cic. Fin. II, 20, i. e. *met roozen bekranst: dus ook* redimitus rosa, Cic. Tusc. III, 18: *van daar Tropisch*, vivere in aeterna rosa, Martial. VIII, 77, 2, *in roozen leven, d. i. aangenaam, vrolijk:* nemo discit, ut aequo animo in rosa jaceat, Senec. Ep. 36 post med., i. e. *in wellust vermaak enz. En over het geheel zijn roozen een zinbeeld van vrolijkheid, liefelijkheid enz., bij voorb.* quidquid calcaverit hic, rosa fiat, Pers. II, 39: quamcunque per herbam reptares, fluxere rosae, Claudian. de laud. Serenae 90, *wiessen of groeiden roozen (d. i. liefelijkheden): van daar* 1) *voor roozenrood, bij voorb.* rubeant labra rosis, Martial. IV, 42, 10: plena rosarum atria, Ovid. Met. II, 113. 2) *als een liefkozend woord, bij voorb.* mea rosa *mijn Roosjen!* Plaut. Asin. III, 3, 74. Men. I, 3, 9. Bacch. I, 1, 50. 3) *Roozenzalve of roozen-olie, bij voorb.* instillare paululum rosae vel lactis, Cels. VIII, 3: infundenda erit rosa tepida, Ibid. 4 post med.: invicem rosa & vinum instilletur, Ibid. VI, 18 Sect. 8. 4) *roozenstruik, bij voorb.* terram ad rosarum satum vertere, Plin. H. N. XVIII, 26: radix sylvestris rosae, Ibid. VIII, 41.

ROSACĔUS, a, um, *uit roozen, bij voorb.* corona, Plin. H. N. XXI, 3: ceratum, Ibid. XXIV, 13 post med.: *van daar* rosaceum oleum, Ibid. XV, 7 post med.: *ook eenvouwig* rosaceum, scil. oleum, Plin. H. N. XXII, 24. XXXII, 7, *Roozenölie.*

ROSARĬUS, a, um, *uit roozen bestaande*, *bij voorb.* venenum, Apulej. Met. IV post init. p. 143, 20 Elm., i. e. *het gebruik van Laurierroozen, die vergiftig zullen zijn:* auxilium, Ibid. III post med. p. 141, 1 Elmenh., i. e. *hulp of bate, die het gebruik van roozen zou bezorgen* (scil. *om van een ezel weder een mensch te worden*). *Van daar* Rosarium, Substantive, *een met roozen beplante plaats, roozengaard*, Ovid. Trist. V. 2, 23. Virg. Georg. IV, 119. Colum. XI, 2, 29. Pl. H. N. XVIII, 26 ante med.

ROSĀTUS, a, um, *met roozen verzien, bij voorb.* oleum, Seren. Sammon. cap. 34 v. 637, *roozen-olie: van daar* rosatum, Substantive, scil. vinum, *roozenwijn*, Pallad. in Februar. 32. Ib. in Maj. 13, i. e. *wijn met roozen gekruid of toegemaakt: ook werdt hij zonder roozen gemaakt*, Pallad. in Octobr. 15.

ROSCĬDUS, a, um, 1) *vol daauw, bedaauwd, bij voorb.* herba, Varr. R. R. II, 2 med.: mella, Virg. Ecl. IV, 30, i. e. *afdruipend, als de daauw, of onder de bloote lucht te vinden:* mala (*appelen*), Ibid. VIII, 30, i. e. *bedaauwd:* humor roscidus i. e. *daauw*, Plin. H. N. IX, 10 extr.: folia arborum melle roscida, Ibid. XI, 12, i. e. *met honig natgemaakt, als 't ware, daarmede bedaauwd:* roscida pruina, Ovid. Fast. V, 215, i. e. *daauw:*

Iris roſcida pennis, Virg. Aen. IV, 700; i. e. *bevochtigd:* dea, Ovid. Art. III, 180, i. e. Aurora. 2) *ook van andere vochtigheden, bij voorb. bevochtigd, bij voorb.* Iris, Virg., *zie hier voor:* folia melle roſcida, Plin., *zie hier voor.* Not. *Men heeft daar voor ook* roſidus, a, um, *bij voorb.* ſolum, Colum. V, 6, 10 cet., *zie* Roſidus.

ROSEA, *zie* Roſeus.

ROSĒTUM, i, n. *eene plaats met roozen beplant, roozengaard, roozenboompjens op ééne plaats bij één, bij voorb.* cedit roſetis i. e. *roozen, roozenboschjens*, Virg. Ecl. V, 17: ſubitis roſetis ſe veſtiat Alpinus apex, Claudian. in nupt. Honor. 8: inſtituere roſeta, Pallad. in Novemb. 11.

RŎSĔUS, a, um, 1) *uit roozen, daar mede bedekt, vervuld, bij voorb.* flores, Claudian. de Magnete 29, i. e. *roozen:* vinculum, Senec. Med. 70, i. e. *roozenkrans: dus ook* ſtrophium, Virg. in Copa 32: ripae, Claudian. de laud. Seren. 72, i. e. *vol roozen: dus ook* convalles, Ibid. Proſerp. III, 85. 2) *roozenkleurig, roozenrood, roosächtig, bij voorb.* pannus, Plin. H. N. XXI, 23 extr. nitor, Ibid. XXXVII, 3 ante med.: color, Ibid. XIV, 1, i. e. *roozenkleur:* flos, Ibid. XXV, 6: muſtum, Nemeſian. Ecl. III, 59: fucus, Catull. LXIII, 49: rubor, Ovid. Am. III, 3, 5, *bijzonder van perſonen, deelen des ligchaams, en andere daartoe behorende dingen, aan welke men eene ſchoone, bloejende, aangename, gedaante en kleur wil toeſchrijven: ook van den dageraad, de zon enz., bij voorb.* cervix (Veneris), Virg. Aen. I, 402 (406): *dus ook* os (Veneris), Ibid. II, 593: genae, Ibid. XII, 606: labra, Martial. VIII, 56, 15: pollex, Claudian. in nupt. Honor. 19: papillae, Catull. LXV, 12: juventa, Val. Fl. VIII, 257: roſeo ductor implet honore nemus, i. e. venuſtate, Ibid. 30: ephebus roſeus facieque comaque, Martial. VII, 79: 9: miniſtri, Ibid. XII, 65, 1: dea, Ovid. Art. III, 84, i. e. Aurora: *dus ook* roſeis Aurora quadrigis, Virg. Aen. VI, 535: *dus worden haar ook* roſei equi *toegeſchreven*, Ibid. Faſt. IV, 714: *dus ook* Eous i. e. Lucifer, Prop. III, 24 (23), 7: *dus ook* roſeis it Lucifer alis, Val. Fl. VI, 627: Phoebus, Virg. Aen. XI, 913: roſea ſol lampade lucens, Lucret. V, 609: roſea face ſol inferret lumina, Ibid. 974: Velocem roſeis demittit nubibus Irim, Val. Fl. IV, 77: *ook heet de wijn zoo, bij voorb.* muſtum, Nemeſ. Ecl. III, 59: *van daar* roſeis Bacchus habenis, Val. Fl. III, 538. *overál vertaalt men het roosächtig, roozenkleur; alhoewel juist niet overál deze kleur bepaald verſtaan wordt.*

ROSĬDUS, a, um, i. q. roſcidus, *bedaauwd, vol daauw, bij voorb.* ſolum, Colum. V, 6, 10: qualitas coeli, Ibid. III, 1, 6: roſidas (virgas) ſi reciderís, Ibid. IV, 30 extr.

ROSĬO, onis, f. *knaging, beknaging*, Celſ. VII, 23. V, 28 Sect. 17: infunditur lac contra roſiones a medicamentis factas, Plin. H. N. XXVIII, 9 ante med.: ad roſiones inteſtinorum bubulum utilius, Ibid.: pulejum ſtomachi roſiones ſiſtit, Ibid. XX, 14 med.: roſiones praecordiorum, Ibid. XXIII, 1 poſt med.

ROSMARĬNUS *en* ROSMARĬNUM, i, n. *Rosmarijn, bij voorb.* Eſt & rosmarinum, Plin. H. N. XXIV, 11 poſt med.: Libanotis alia eſt —, quam Latini rosmarinum adpellant, Apulej. de herb. 79; *of het hier ook het* Neutrum *zij, weet ik niet:* quidam eam alio nomine rosmarinom adpellant, Plin. H. N. XXIX, 12 poſt med.: ut rosmarinus & cytiſus, Colum. IX, 4; *doch het zou ook hier kunnen heeten* ros marinus, *als twee woorden. Want men zegt ook* ros marinus (Gen. roris marini) *in twee woorden, bij voorb.* roris marini, Colum. XII, 36 *tweemalen: en ook* marinus ros, *bij voorb.* marino rore, Horat. Od. III, 23, 15: marinus ros, Colum. IX, 2, 6. *Ook* ros maris, Ovid., *zie* Ros.

ROSTELLUM, i, n. *een ſneb, ſnavel of ſnoet, als men verkleinend ſpreekt, ſnebbetjen, ſnaveltjen, ſnoetjen, bij voorb.* pulli roſtellis ova percuderint, Colum. VIII, 5 poſt med., i. e. *ſnebbetjen:* muris roſtellum panno adligari, Plin. H. N. XXX, 11, i. e. *ſnoet, ſnuit.*

ROSTRA, *zie* Roſtrum.

ROSTRANS, tis, *bij voorb.* roſtrante vomere, Plin. H. N. XVIII, 19 poſt med., i. e. *zijn ſpits inſlaat, indringt; maar* Harduin. *wil liever* roſtrato *lezen.* Not. *het is eigenlijk het* Particip. *van* Roſtro, are.

ROSTRĀTUS, a, um (Particip. *van* Roſtro, are), *met eene ſnebbe (of bek, ſnoet) verzien, gebekt enz.: van daar Tropisch, met eene ſnebbe, d. i. uitſtekende ſneb-gelijke ſpits verzien, bij voorb.* falx (*zeis of ſikkel*), Colum. II, 21: vectis, Plin. H. N. XVIII, 18 poſt med., *bij den ploeg; bijzonder van de ſchepen der Ouden, die ſnebben hadden, bij voorb.* navis roſtrata, Cic. Inv. II, 32: navicula, Auct. B. Afric. 23: *van daar* concham eſſe acatii modo carinatam, inflexa puppe, prora roſtrata, Plin. H. N. IX, 30 prope fin.: *van daar van de vliegende ganzen en zwanen*, Liburnicarum more roſtrato impetu feruntur, facilius ita findentes aera cet., Ibid. X, 23 med.: *van daar* columna roſtrata, Sueton. Galb. 23, i. e. *met zulke ſcheepsſnebben verſierd: dus ook* corona roſtrata, Plin. H. N. XVI, 4. XXII, 3, i. q. navalis, *werd als eene beloning gegeven, aan dengenen, die het eerst het vijándlijk ſchip geënterd, of zich anders in eenen zeeſlag dapper gedragen hadt:* M. Terentius Varro *heeft ze het eerst van Pompejus den Grooten gekregen; daar na* M. Agrippa *van* Auguſtus (Plin. H. N. XVI, 4). *Van* Agrippa *zegt daaróm* Virg. Aen. VIII, 684, cui belli inſigne ſuperbum Tempora navali fulgent roſtrata corona.

ROSTRO, are, 1) *met eene ſnebbe, ſnoet enz. verzien: van daar* Roſtratus, a um, *zie* Roſtratus. 2) *de ſnoet, ſnuit, ſnebbe enz. of ſpits inſlaan enz., zie* Roſtrans.

ROSTRUM, i, n. (*van* rodo, ſcil. inſtrumentum *of* aliquid) *eigenlijk, een knaagwerktuig: van daar bij het gevogelte een ſnebbe; bij andere dieren, ſnuit of ſnoet, bek, bij voorb.* aves corneo roſtro, Cic. Nat. D. I, 36, i. e. *ſneb, ſnavel:* Animalia cibum partim oris hiatu capeſſunt, partim unguium tenacitate adcipiunt, partim aduncitate roſtrorum, Ibid. II, 47: Sus roſtro ſi humi literam impreſſerit, Cic. Div. I, 13, i. e. *ſnoet: dus ook* apum, Plin. H. N. XI, 10: delphini, Ibid. IX, 25: lupi, Ibid. XXVIII, 10: ſuperius roſtrum aquilae, Ibid. X, 3 extr.: roſtrum inferius leonis, Ib. XXVIII, 8: *van het hert*, Plin. H. N. VIII, 32: *van het Nijlpaard*, (hippopotami), Ibid. VIII, 25 extr.: *van den hond*, Ibid. 40 *en* Lucan. IV, 442: teſtudinis, *bij voorb.* dentes non ſunt teſtudini, ſed roſtri margines acuti, Plin. H. N. IX, 10: capræ, Varr. R. R. II, 3. *Ook van menſchen, moel, mond, bek, doch misſchien meestál verächtlijk of alleen in gemeenzaam ſpreken, ten zij het misſchien liever ons, moel, uitdrukt, (gelijk boven bij ſommige dieren), bij voorb.* apud menſam plenam homini roſtrum deliges, Plaut. Men. I, 1, 13: ne roſtrum praetoris ſpectes, Lucil. ap. Non. 6. n. 41: adripio roſtrum labiasque ejus, Lucil. Ibid.: Itaque videas barba, roſtro illum commentari & unumquodque verbum ſtatera auraria pendere, Varr. Ibid.: ut celerius roſtrum barbatum haberem, Petron. 75 poſt med.: columnas & perſonas, ex quarum roſtris aqua ſalire ſolet, villae eſſe, Pandect. IX, 1, 17 extr., *alwaar* perſonae *perſonen, d. i. menschlijke gedaanten of beelden zijn, uit wier monden water ſpringt. Van daar Tropisch, het geen een ſnebbe of ſnavel gelijk is, gevolglijk alles wat van vooren ſpits uitſteekt, bij voorb. aan het ſnoeimes het voorſte kromme deel*, Colum. IV, 25: *aan den ploeg*, Plin. H. N. XVIII, 18 extr.: *dus ook* roſtra lucernarum, i. e. *van lampen, kandelaars*, Ibid. XXVIII, 11: *dus ook* malleorum, Plin. H. N. XXXIV, 14: inſulae, Plin. H. N. X, 33. *Bijzonder de ſcheepsſneb aan de ſchepen der Ouden*, Liv. XXXVII, 24 *en* 30. Hirt. Alex. 46. Auct. B. Afric. 46. *De eerſte, die deze ſnebbe bij ſchepen in gebruik bracht, zal* Piſeus *of* Piſæus *uit* Etrurië *geweest zijn*, Plin. H. N. VII, 56 extr., Not. *Als de Romeinen van de* Antiäten (*d. i. inwoners der ſtad* Antium) *vele ſchepen veróverd hadden, verſierden zij daar mede de plaats voor het Raadhuis* (Curia Hoſtilia), *waar het ſpreekgeſtoelte der Redenaren was*, Liv. VIII, 14. Flor. I, 11. Varr. L. L. IV, 32 poſt med.: *van daar heet* Roſtra, orum, a) *dit ſpreekgeſtoelte zelve, bij voorb.* deſcendere de roſtris, Cic. Vatin. 11: in roſtra adſcendere, Liv. XXX, 17. XXXIV, 51: in roſtris literis literae recitarentur, Liv. XXVII, 50: conſul concionari conantem de roſtris deduxit, Caeſ. B. C. III, 21: plures a magiſtratibus in roſtra producti, Sueton. Claud. 12: procedere in roſtra, Plin. Paneg. 65: comitia edicere e roſtris, Varr. L. L. V, 9 med.: cui cum ſtatuam in roſtris poſuiſſemus, Cic. ep. ad Brut. 15 poſt med.: reſidens apud roſtra, Sueton. Ner. 13. *En* Livius *zegt zelfs* VIII, 14 extr., Roſtraque id templum adpellatum. *Van daar* pro roſtris, Vellej. II, 19 *en* 56. Sueton. Aug. 100 extr., i. e. *op dit ſpreekgeſtoelte.* b) *Tropisch, bij voorb.* roſtra movere, Lucan. VIII, 685, i. e. *het vergaderde volk:* tenere roſtra i. e. dominari in concionibus, Lucan. I, 275: roſtra forumque optare, Lucan. VII, 65, *voor* pacem.

ROSUS, a, um, *zie* Rodo.

ROTA, ae, f. *het rad of wiel aan een wagen, bij voorb.* rotarum radii (*ſpaken*), Ovid. Met. II, 317: axis, temo, curvatura rotae, Ibid. 108: axes rotarum, Plin. H. N. XVI, 43: axibus vehiculorum perungendis ad faciliorem rotarum circumactum, Ibid. XXVIII, 9 poſt med.: orbes rotarum circumacti, Ibid. VIII, 16 poſt med.: pedibusque (equi lignei) rotarum ſubjiciunt lapſus, Virg. Aen. II, 235: rotarum veſtigia i. e. orbitae, Ovid. Met. II, 133: rotae, quas aqua verſat obiter, Plin. H. N. XVIII, 10: penſiles hortos rota in ſolem promovere, Ibid. XIX, 5: ſtaminea rhombi ducitur ille rota, Prop. III, 6 (5), 25: Pro rota me uti licet, Plaut. Capt. II, 3, 9: *van daar* 1) *Tropisch, de wagen zelve, bij voorb.* pedi-

pedibusve rotave, Ovid. Met. I, 448: si rota defuerit, tu pede carpe viam, Ovid. Art. II, 230: *dus ook* rotas, *bij voorb.* rotis expelli, Ovid. Met. II, 312, *en meermalen*, *bij voorb.* Virg. Aen. XII, 671. Prop. I, 2, 20. Ovid. Art. II, 8. III, 468: rota solis, Senec. Herc. Oet. 1439, i. e. *zonnewagen: dus ook* cum primum rota solis lucida diem peperit, Apul. Met. IX post med. p. 230, 9 Elm.: solis rota altivolans cerni poterat, Lucret. V, 433, *ten zij het hier, de zonneschijf is:* Luciferi, Tibull., *zie hier na.* 2) *een rond ligchaam*, *bij voorb.* rota solis altivolans, Lucret. V, 433, *zie hier voor:* nec nimio solis major rota nec minor ardor esse potest, Ibid. 565: testor Phoebi flammeam rotam, Senec. Herc. Oet. 1022, *alwaar het ook wagen zijn kan:* Luciferi, Tibull. I, 10 (9), 62, *ten zij het hier ook een wagen is; alhoewel anders de Morgenstar* (Lucifer) *rijdend verbeeld wordt*, *bij voorb.* Ovid. Met. XV, 189, *echter is dit daarom geen regel voor alle Dichters*, *en* Albinov. in obitum Maecen. 132 *zegt* Luciferum currere equis cet., *en de heer* Heyne ad Tibull. *verstaat ook zoo wel in de plaats van*, Tibullus *als van* Lucret. V, 433 *de zonnewagen.* 3) *kring*, *bij voorb.* septima rota *het rondrijden in den* Circus, Propert. II, 25, 26 (II, 24, 30): anni Senec. Herc. Fur. 179, i. e. *kreitsloop*, *ommekring:* rota brevior (lunae), scil. *dan die der zon*, *d. i. baan*, *ommekring*, *kreits*, Val. Fl. V, 414. 4) *het rad*, *als eene lijfstraffe*, *of soort van pijnbank — bij de* Grieken, *waar misdadigers op een rad uitgerekt werden*, *bij voorb.* in rotam non adscendere, Cic. Tusc. V, 9: nec rota nec eculeus, more Graecorum, tormentis eorum adparata jam deerant, Apul. Met. X ante med. p. 241, 23 Elmenh.: Nec mora, cum ritu Graeciensi ignis & rota — inferuntur, Ibid. III ante med. p. 133, 8, *alwaar het in beide plaatzen een soort van pijnbank is*, *om de waarheid af te dwingen;* membra praebere rotae, Senec. Herc. Oet. 1011: *waarom* Ixion *dus uitgerekt zal zijn*, *bij voorb.* Virg. Georg. IV, 484: Tibull. I, 3, 74. Senec. Herc. fur. 750. Claudian. Proserp. II, 335. 5) *het rad van fortuin*, *d. i. onbestendigheid*, *bij voorb.* rota fortunae, Cic. Pison. 10: Versatur celeri Fors levis orbe rotae, Tibull. I, 5, 70 (I, 6, 34). *Dus ook der liefde*, *bij voorb.* versor in amoris rota, Plaut. Cist. II, 1, 4: Vinceris aut vincis; haec in amore rota est, Prop. II, 8, 8 (32). 6) *Tropisch worden aan de* Elegie, *of* Elegische *dichtstukken ongelijke raden of wielen toegeschreven*, *bij voorb.* imparibus rotis vecta, Ovid. Art. I, 264: disparibus rotis, Ovid. Pont. III, 4, 86. 7) *het rad of wiel van den pottebakker*, Horat. Art. 22: *van daar* versutior es, quam rota figularis, Plaut. Epid. III, 2, 35. 8) *eene soort van zeevisch of walvisch*, *wegens de gelijkheid met een rad*, *gelijk hij dan*, *bij voorb. vier spaken zal hebben*, Plin. H. N. IX, 4. XXXII, 11.

ROTĀTIM, 1) *radvormig*, *kringvormig*, *bij voorb.* *danssen*, Apulej. Met. X post med. p. 253, 19 Elm. 2) rotatim & volubiliter dicere i. e. per trochaeos loqui, Diomed. 3; *dewijl* trochaeus *van* τρέχω *is*, *van waar* τροχός i. e. rota *komt.*

ROTATĬO, onis, f. *het radvormig rond draaijen*, *het draaijen in een kring*, *bij voorb.* circini, Vitruv. X, 8 extr.

ROTĀTOR, oris, m. *die iets in een kring of als een rad omdraait*, *omdraaijer*, *bij voorb.* Bassaridum rotator Evan. Stat. Sylv. II, 7, 7.

ROTĀTUS, us, m. i. q. rotatio, *het omdraaijen als een rad*, *het draaijen in een rond of kring*, *bij voorb.* didici, quo Paeones arma rotatu, quo Macetae sua gaesa citent, Stat. Achill. II, 416.

ROTO, avi, atum, are, *als een rad rond draaijen*, *in een cirkel of kring rond draaijen*, *slingeren*, *bij voorb.* Learchum per aures more rotat fundae, Ovid. Met. IV, 517: flammae rotantes fumum, Horat. Od. IV, 4, 11: venti rotant flammam, Lucret. VI, 201: tu (Isis) rotas orbem, illuminas solem, Apul. Met. XI post med p. 269, 40 Elm.: orbes i. e. oculos, Val. Fl. IV, 235: clypeum, Ibid. VI, 551: aper fulmineo rabidos cum rotat ore canes, Ovid. Art. II, 374: saxa, Claudian. de IV Consul. Honor. 329: comas excutientem rotare fanaticum est, Quintil. XI, 3 ante med.: ursa se rotat in vulnus, Lucan. VI, 222: circum caput igne rotato, Ovid. Met. XII, 296: ensem, Virg. Aen. IX, 441, i. e. *rond draaijen*, *om uit te halen: van daar Tropisch*, sermo rotatus, *bij voorb.* aut sermone rotato torqueat enthymema, Juvenal. VI, 448: *van daar*,) rotari *zich als in een cirkel rond draaijen*, Manil. I, 595. Stat. Achill. I, 56: moles rotata vertigine assidua, Plin. H. N. II, 3: rotatis obviam ire polis, Ovid. Met. II, 74. *Ook staat dus* rotare, scil. se, *bij voorb.* saxa rotantia, Virg. Aen. X, 362. 2) *van de Paauw staat* rotare i. e. *een rad maken* (*met den staart*), Colum. VIII, 11. §. 8.

ROTŬLA, ae, f. *een rad*, *als men verkleinend spreekt*, *radjen*, *radertjen*, *wieltjen*, Plaut. Pers. III, 3, 38. Colum. XI, 3 post med. §. 52. Plin. H. N. XVIII, 18 extr.

ROTUNDATĬO, onis, f. *het rond maken*, *het ronden*, Vitruv. I, 6 extr. III, 1. X, 11.

ROTUNDE, *rond: van daar Tropisch*, *bij Redenaren*, *wel in één gevoegd*, *in een goed verband*, *schoon*, (*wat de uitdrukkingen betreft*), Cic. Fin. IV, 3.

ROTUNDIFOLIUS, a, um, *ronde bladen hebbende*, Apulej. de herb. 71.

ROTUNDĬTAS, atis, f. *bolronde*, *of kringvormige gedaante*, *rondheid*, *bij voorb.* gemma rotunditatis absolutae, Plin. H. N. XXXVII, 11: folia circinatae rotunditatis, Ibid. XVI, 3: apes in rotunditatem compactiles, Ibid. XI, 18: rapa in rotunditatem globantur, Ibid. XVIII, 13: cf. XIX, 5 ante med.

ROTUNDO, are, *bolrond maken*, *bij voorb.* universitatem ad volubilitatem rotundavit, Cic. Univ. 10: tignum ad circinum, Vitruv. X, 11: *van daar* se rotundare, *of* rotundari, *zich ronden*, *rond worden*, *bij voorb.* herbae mox in caules rotundantur, Plin. H. N. XXI, 17 med.: flamma cogit se ac rotundat, Mela I, 18 extr.: *van daar* rotundatus, a, um, *gerond*, *rond*, *bij voorb.* solis orbis rotundatus, Vellej. II, 59: vasculum in modum papillae rotundatum, Apul. Met. XI ante med. p. 262, 9 Elmenh.: *van daar Tropisch*, *samenhopen*, *of brengen*, *bij voorb.* talenta, Horat. Epist. I, 6, 34.

ROTUNDŬLUS, a, um, *rond*, *als men verkleinend of van kleine ronde dingen spreekt: van daar* rotundula, substantive, scil. res cet., *het ronde*, *bij voorb. kogeltjen*, *bolletjen*, *rontjen enz. Het staat* Apulej. de herb. 13.

ROTUNDUS, a, um, *eigenlijk radvormig: van daar bolrond of rond*, *bij voorb.* coelum, Cic. Or. III, 45: stellae, Cic. Somn. Scip. 3: stellarum ambitus, Cic. Nat. D. II, 101: mundum deus ita tornavit, ut nihil effici possit rotundius, Cic. Univ. 25: radix, Plin. H. N. XXIV, 15: baccae rotundiores, Horat. Epod. VIII, 13: mutat quadrata rotundis, Horat. Ep. I, 1, 100, *van iemand*, *die juist strijdig met zich zelven handelt*, *die met zich zelven niet voldaan is*, *en geheel strijdig handelt*, *met het geen hij te voren geliefd heeft:* capita rotundiora, quam — rotundissima, Cels. VIII, 1 extr.: ora rotunda, i. e. *een rond gezigt*, Ovid. Art. III, 140: *van daar Tropisch* 1) *van eenen wijzen*, Horat. Sat. II, 7, 86 in se ipso totus; teres & rotundus. Externi ne quid valeat per leve (laeve) morari i. e. *die niet hangen blijft aan aardsche dingen*, *maar overal doorslipt*, *als een kogel.* Not. Bentley *zet een snijteken achter* totus: *anderen laten het weg. Even dus* Ausonius Idyll. XVI, 5 *van eenen wijzen* teres atque rotundus. 2) *van de kleding*, *bij voorb.* toga, Quintil. XI, 3 post med. §. 139, *is misschien niet aan het lijf zittende*, *of overal even wijd afhangende*, *gevolglijk niet met tippen: de woorden van* Quintilian *zijn:* ipsam togam rotundam esse & apte caesam velim. 3) *in uitdrukkingen en in de welsprekendheid: wanneer de uitdrukkingen wel saamgevoegd*, *en bijzonder de stellingen in de volzinnen* (Perioden) *wel saamgesteld*, *en als 't ware*, *gerond zijn*, *zoo dat men ze zonder stooten en met vermaak leest en hoort*, *bij voorb.* verborum apta & quasi rotunda constructio, Cic. Brut. 78: Cum Thucydides videretur Socrati praefractior, nec satis, ut ita dicam, rotundus, Cic. Or. 13: verbis brevibus & rotundis vinctum, Gell. XVI, 1: brevibus & rotundis numeris vinctum, Ibid. XVII, 20: cursus & sonus rotundae volubilisque sententiae, i. e. *volzinnig* (*periodisch*), Ibid. XII, 15: crispum agmen orationis rotundumque, Ibid. I, 4: Grajis ingenium, Grajis dedit ore rotundo Musa loqui, Horat. Art. 323, i. e. *geschikt*, *wel samengevoegd*, *aangenaam*, *vloeijend spreken:* celeri magis ac rotunda divisione quam vera, Quintil. III, 5 extr., i. e. *die zich wel hooren laat*, *wel luidt. Dewijl ronde dingen*, *bij voorb. steenen niet zoo wel saamgevoegd kunnen worden*, *als vierkante: van daar* 4) *niet wel samenpassende*, *niet sluitende*, *bij voorb.* soluta oratio, & e singulis non membris sed frustis collata, structura caret, cum illa rotunda & undique circumcisa insistere invicem nequeant, Ibid. VIII, 5, 27. *Het ronde loopt zonder stooten voort: van daar* 5) *van woorden en redenaren*, *vloeijend*, *zonder horten voortgaande of sprekende*, *bij voorb.* constructio, verba, *zie hier voor:* os, Horat.: Thucydides, Cic., *zie hier voor.*

RUBĔFĂCIO, eci, actum, 3. (Passiv. Rubefio, actus sum) *rooden*, *rood maken*, *bij voorb.* rubefecit sanguine setas, Ovid. Met. VIII, 383: aurora rubefecerat ora suorum, Sil. XV, 136: rubefacta cruore, Ovid. Met. XII, 382.

RUBEFACTUS, a, um, *zie* Rubefacio.

RUBELLUS, a, um, *wat rood*, *roodachtig*, Plin. H. N. XIV, 2. Martial. I, 104, 9. Pers. V, 147.

RUBĔO, ui, 2. 1) *rood zijn*, *bij voorb.*

van bloed, kleur, vuur enz., *bij voorb.* bis Tyrio murice lana rubet, Ovid. Art. III, 170: poma, quae candida parte, parte rubent, Ibid. Met. III, 483: sanguineisque — rubent aviaria baccis, Virg. Georg. II, 430: qua maris unda rubet, Tibull. II, 2, 16: omne rubere corpus, Lucret. VI, 1164: rubet ille flagellis, Juvenal. VI, 478: adspersa die dumeta rubent i. e. luce perfusa, Senec. Herc. fur. 135: *van daar* rubens *rood*, *bij voorb.* sole rubens, Virg. Georg. I, 234: hyacinthus, Ibid. Ecl. III, 63: uva, Ibid. IV, 29: vina, Ovid. Fast. V, 511: Jupiter rubente dextra, Horat. Od. I, 2, 2: superficies locustarum maris crustis rubentior, Plin. H. N. XXXVII, 6 post med. 2) *rood worden*, *bij voorb. uit schaamte*, *bij voorb.* rubeo, Cic. Att. XV, 4 prope fin.: Haerere homo, versari, rubere, Cic. Verr. II, 76: rubet auditor, Juvenal. I, 166: *dus ook* rubens, Tibull. III, 4, 31. Martial. V, 2, 7. Not. *Het* Perfectum rubui *schijnt meer tot* rubesco *te behoren.*

RUBER, bra, brum, *rood*, *bij voorb.* flamma, Ovid. Met. XI, 368: sanguis, Horat. Od. III, 13, 7: sal ruber Memphi, rufus est circa Oxum, Plin. H. N. XXXI, 7 post med.: Pannos cruore rubros, Hor. Epod. XVII, 51: crine ruber (homo), Martial. XII, 54, 1: rubra Canicula, Hor. Sat. II, 5, 42, i. e. *brandend*, *heet*: Thestylis & rubras messibus usta genas, Martial. VIII, 56, 18: Eois moribus, quos Aurora suis rubra colorat equis, Prop. III, 13 (12), 16: color ex rubro subniger, Cels. V, 28, 4, i. e. *zwartachtig met rood gemengd*, *roodzwartachtig*: rubior pilus, Plin. H. N. X, 63 extr.: nitrum ruberrimum, Cels. V, 18. Sect. 31. Not. 1) mare rubrum, Mela III, 8. Plin. H. N. VI, 23 extr. *en* 24. Cic. Nat. D. I, 35. Liv. XLV, 9 extr., *en overal*, *bevat den* Arabischen *en* Perzischen *zeeboezem*, *ja de geheele Indische of Zuidzee in zich*, *en is hetzelfde als* Erythraeum mare, *zie* Erythraeus: *maar hiertoe behoort niet* Virg. Georg. III, 359, sol oceani rubro lavit aequore currum: *hier is* aequor oceani rubrum *de door de zonnestralen rood wordende zee. Van daar* litus rubrum i. e. litus rubri maris, Plin. H. N. XIV, 4 post med. 2) rubrae leges, Juvenal. XIV, 192, i. e. *met roode titels*: cf. Rubrica.

RUBESCO, bui, 3. 1) *rood worden*, *bij voorb. van bloed enz.*, *bij voorb.* arva nova Neptunia caede rubescunt, Virg. Aen. VIII, 695: jamque rubescebat radiis mare, Ibid. VII, 25: Puniceis invecta rotis Aurora rubescit, Ibid. XII, 77: Jamque rubescebat stellis Aurora fugatis *voor* oriebatur, Ibid. III, 521: Sol abit e Geminis & Cancri signa rubescunt, scil. sole ingrediente, Ovid. Fast. VI, 727: rubescente ferali crine Cometae, Claudian. de magnete 4: Mavortia signa rubescunt floribus, Ibid. de nupt. Honor. & Mar. 187: saxa rubuerunt sanguine vatis, Ovid. Met. XI, 19: coquitur (cerussa) — donec rubescat, Plin. H. N. XXXIV, 18 prope fin., ceteris senecta dentes rubescunt, Ibid. XI, 37. Sect. 63: rosa rubescens, Ibid. XXI, 4: vina rubescentia, Ibid. XIV, 2 extr. 2) *rood worden*, *schaamrooden*, *bij voorb. uit schaamte*, *of andere hartstochten*, *bij voorb.* Et rubuere genae; totoque recanduit ore, Ovid. Met. VII, 78.

RUBETA, ae, f. *eene padde*, Juvenal. I, 70. III, 44. VI, 658. Prop. III, 6 (5), 27. Plin. H. N. XVIII, 17 med.: *ook staat* rana rubeta, Plin. H. N. VIII, 31, *of* rubeta rana, Ibid. XVIII, 29 extr., *of* rana *staat er niet ver van daan*, *bij voorb.* nec hac tantum (ranae), quae stagna rivosque obsident, verum & rubetae veniunt cet., Ibid. XI, 18: sunt & ranis venena, rubetis maxime, Ibid. XXV, 10 ante med.: sunt (ranae), quae in vepribus tantum vivunt, ob id rubetarum nomine cet., Ibid. XXXII, 5 med. *Hier uit blijkt*, *dat* Plinius *dit woord van* rubus *afleidt*, *en dat het eigenlijk een* Adjectivum *is* rubetus, a, um, i. e. in rubis vivens cet., scil. rana.

RUBETUM, i, n. *eene plaats*, *waar braamstruiken bijéénstaan*, *braambosch*, *braamstruiken*, *d. i. braamstruiken bijéén*, Ovid. Met. I, 105. Fast. IV, 509. Calpurn. Ecl. III, 5.

RUBĔUS, a, um, 1) *rood*, *bij voorb.* color, Varr. R. R. II, 5 ante med. Colum. VI, 1 extr. Pallad. in Mart. 14 post med. 2) *van de braamstruik* (rubus); *zoo verklaart men* Virg. Georg. I, 266, rubea texatur fiscina virga. *Doch men vraagt*, *of de takken dezer struik of plant tot vlechten dienen? en of men niet een andere misschien roodächtige heester of boom te verstaan hebbe. Hier op kan men antwoorden*, *dat men wezenlijk korven ex* rubo *gemaakt heeft*, Colum. IV, 31. Plin. H. N. XVI, 37 med.: *te weten nadat men de dorens of stekels afgesneden hadt*, *gelijk* Plinius *zegt*; *gevolglijk kan men in deze verklaring berusten.*

RUBĬA, ae, f. (*waarschijnlijk* scil. herba, *van* rubius, a, um, *voor* rubeus) *zeker kruid*, *verfrood*, *meekrap*, Plin. H. N. XIX, 3 extr. XXIV, 11 ante med. Vitruv. VII, 14.

RUBICUNDŬLUS, a, um, i. q. rubicundus, *als men verkleinend spreekt*: *vrij rood*, *wat rood*, Juvenal. VI, 424.

RUBICUNDUS, a, um, i. q. rubens, *rood*, *bij voorb.* Priapus, Ovid. Fast. VI, 319, i. e. *rood geschilderd*: matrona rubicunda, Ovid. Medic. 13. Martial. VI, 64, 3, i. e. *van de zon rood gemaakt of verbrand*, *bij voorb. bij den landbouw*: *dus ook* Africa, Claudian. de Stilich. II, 257; corna, Horat. Ep. I, 16, 8, si rubicunda (est luna), Plin. H. N. XVIII, 35: homo, Terent. Hec. III, 4, 26, i. e. *rood in het gezicht*: Rufus quidam, subniger, magno capite, ore rubicundo, Plaut. Pseud. IV, 7, 120: rubicundior habitus cometae, Senec. Nat. Quaest. VII, 11: sabulo rubicundior, Varr. R. R. I, 9 post med. Not. Ceres rubicunda, Virg. Georg. I, 297, i. e. *roodächtig of geelächtig*, *vaal.*

RUBĬDUS, a, um, *rood*, *ook wel roodächtig*, *bij voorb.* facies (hominis), Sueton. Vitell. 17: ampulla, Plaut. Stich. I, 3, 77: panis, Ibid. Cist. II, 5, 2, i. e. *geroost*, *en rood van 't vuur*: cf. Fest.; fulvus — & rubidus & rutilus sunt adpellationes rufi coloris cet., Gell. II, 26.

RUBIGO, RUBIGALIS, RUBIGINO, RUBIGINOSUS, RUBIGUS cet., *zie* Robigo cet.

RUBĬUS, a, um, *zie* Rubia.

RUBOR, oris, m. *de roodheid in 't gemeen*, *bij voorb. van vuur*, *goud*, *purper*, Gell. II, 26: *van daar* medicamenta ruboris, Cic. Or. 23: cocci, Plin. H. N. X, 22 post med.: aureus, Val. Fl. VI, 27: poli, Ibid. VIII, 58: *van purper*, Virg. Georg. III, 307: aliquem in ruborem dare, Plaut. Capt. V, 2, 9, i. e. *rood maken*, scil. *door slaan*: *dus ook in 't gezicht*, Ovid. Am. III, 3, 5 *en* 6. Virg. Aen. XII, 66: irae, Plin. H. N. XI, 38 extr.: *van daar de schaamroodheid*, *bij voorb.* Masinissae rubor suffusus, Liv. XXX, 15: ruborem alicui elicere, Auct. ad Her. IV, 10: adferre, Tacit. Ann. XIII, 15; rubori est mihi cet., *ik schaam mij*, Ibid. XIII, 55. Ovid. Am. III, 14, 21: *van daar de schaamte*, *bij voorb.* praestet orator ruborem suum, Cic. Or. II, 59 extr.: *ook de schande*, Ovid. Art. III, 167. Tacit. Hist. I, 30. IV, 62. Germ. 13. Ovid. Her. XX, 202.

RUBRĬCA, ae, f. scil. terra (*van* rubricus, a, um, i. e. *rood*, *gelijk* apricus, *zoo als dan* Colum. II, 10, 9 *zegt*: exilem amat terram & rubricam praecipue). 1) *elke roode aarde*, *bij voorb.* faciendi sunt lateres ex terra albida, sive de rubrica, Vitruv. II, 3, *zie ook hier voor uit* Colum. 2) *van daar alle uit de aarde gegraven roode verf*, *bij voorb. roode aarde*, *rood krijt enz.*, *bij voorb.* Buccas rubricae, Plaut. Truc. II, 2, 39, *alwaar van rood blanketsel gesproken wordt*, Proelia rubrica picta, Horat. Sat. II, 7, 98: homines atri coloris tota corpora rubrica illinunt, Plin. H. N. VI, 30: rubrica delibutus, Auct. ad Her. III, 22 extr.: scit tendere versum non secus ac si oculo rubricam dirigat uno, Pers. I, 66, i. e. *rood krijt*, *bij voorb. bij ambachtslieden om iets recht te maken*: donec excoquatur in rubricam i. e. rubrum colorem, Plin. H. N. XXXIV, 13 post med.; *zie bijzonder* Plin. H. N. XXXV, 6, *alwaar vele soorten aangehaald worden*, *als* Lemnia, Aegyptia cet. *dewijl de titels der wetten rood gemaakt of geschilderd werden*: *van daar* 3) *de titel van eene wet of plakaat*, Rubriek, *bij voorb.* interdicta sub rubrica, unde vi, Pandect. XLIII, 2, 2 extr., i. e. *onder den titel*, Unde vi: *van daar* 4) *de wet zelve*, *bij voorb.* Masuri rubrica vetavit, Pers. V, 90: alii se ad album ac rubricam transtulerunt, Quintil. XII, 3 extr., i. e. *studeeren in de wet.*

RUBRICĀTUS, a, um, *rood gemaakt of geschilderd*, Auct. Priap. LXXIII, 2.

RUBRICŌSUS, a, um, *vol roode aarde*, *uit roode aarde bestaande*, *rood*, *bij voorb.* ager, Cato R. R. 34: terra, Ibid. 128: solum, Colum. IV, 33 in. *en* Plin. H. N. XVIII, 17 extr.

RUBRĬCUS, a, um, *rood*, *bij voorb.* terra, Colum., *zie* Rubrica.

RUBUM, i, n. *een braambes*, *zie* Rubus *op het einde*,

RUBUS, i, m. 1) *braamstruik*, *bij voorb.* Plin. H. N. XVI, 21: rubus asper, Virg. Ecl. III, 89: rubi mora ferunt, Plin. H. N. XVI, 37 extr.: rubi curvati, Ibid. VII, 13: horrentesque rubos, Virg. Georg. III, 315: rubus & sentes tantummodo laedere natae, Ovid. de nuce 113: mordaces interiere rubi, Ibid. Medic. 4. 2) *braambosch*, *bij voorb.* puniceis plena canistra rubis, Prop. III, 13 (12), 28: *dus ook misschien* strictis rubis vixere, Liv. XXIII, 30 in. *Men vraagt*, *of men hier niet liever den* Nominativus rubum *behoort te maken*, *gelijk* prunum, pirum cet.; *doch er staat* ne fraga rubosque colligerem, Calpurn. Ecl. IV, 31. *desniettemin kan* rubis Liv. *en* Prop. gen. neutr. *zijn.*

RUCTĀTRIX, tīcis, f. 1) *oprispster*, 2) *rispend*: *van daar* menta, Martial. X, 48, 10, i. e. *het oprispen veroorzakende.*

RUC-

RUCTO, are, *en* **RUCTOR**, ari, *misschien van* rugio *voor* rugito, rugitor (contracte) *een gedruisch maken. ook iet met gedruis overgeven: van daar* 1) *een opstoten van de maag ondervinden, rispen, oprispen, bij voorb.* ructare, Cic. Phil. II, 25 extr.: nunquam ructasse, Plin. H. N. VII, 19: ructare alicui in os, Plaut. Pseud. V, 2, 9: si bene ructavit, Juvenal. III, 107: *dus ook* ructari (Depon.), *bij voorb.* ructaretur *voor* ructaret *zal* Cicero *gezegd hebben, gelijk* Festus *zegt. Ook met den* Accusativus *der spijze, die iemand oprispt, bij voorb.* ructo cibum, *ik risp de spijs op*, acidum, crudum, i. e. *het rispt mij zuur of onverteerd op, d. i. ik word een' zuurächtigen smaak ontwaar, ik ondervind den smaak van eene onverteerde spijse, bij voorb.* qui crudum ructat, Cels. I, 2 in.: stomachus acida ructans, Plin. H. N. XX, 17: *dus ook* aprum, Martial. IX, 49, 8: ructor aves, Varr. R. R. III, 2: ructare glandem, Juvenal. VI, 10: *ook in 't gemeen iet rispend overgeven, bij voorb.* cruor ructatus, Sil. II, 686: ructatos ore cruores, Ibid. XV, 432: *van daar* 2) *Tropisch, van zich geven, doch deels misschien verächtelijk, of in eene lage wijze van spreken, deels in 't gemeen op eene hoorbare of niet hoorbare wijze van zich geven, bij voorb.* ructatur versus sublimes, Horat. Art. 457: si terra vaporata humidum fumum nebulosumque ructaverit, Pallad. in Aug. 8 extr.

RUCTOR, *zie* Ructo.

RUCTUOSUS, a, um, *vol rispen, bij voorb.* spiritus ructuosos geminare, M. Coelius ap. Quintil. IV, 2 prope fin.

RUCTUS, us, m. *het hoorbaar opstijgen der maag, het nokken, de nok*, Cic. ad Div. IX, 22. Cels. IV, 5 extr. Martial. I, 88, 4: exhalas acidos ex pectore ructus, Lucil. ap. Non. 2. n. 733: ructus gignere, Plin. H. N. XXVI, 8 post med., *of* movere, Ibid. XX, 18, *of* ciere, Ibid. XXVII, 13, *of* facere, Ibid. XXII, 23, i. e. *veroorzaken, verwekken:* ructum dissolvere, Ibid. XX, 12 extr.: piperitis utilis ructibus, Ibid. 17. Not. *misschien is het* contr. *voor* rugitus: *gelijk dan alle oneërbare denkbeelden, eerbare namen plegen te hebben, zie* Rugitus.

RUDECTUS, a, um, *misschien eigenlijk, het geen vol gruis of mollem is: van daar van den grond, droog of mager, bij voorb.* terra, Cato R. R. 34: locus, Ibid. 35.

RUDENS, tis, m. *en* f. 1) Substant. *een sterk touw, bij voorb. aan grof geschut* (catapulta *en* ballista), Vitruv. X, 7 *en* 18: *bijzonder een scheepstouw, bij voorb.* explicatio rudentis, Cic. Div. I, 56: stridorque rudentum, Virg. Aen. I, 87, (91): clamor tonitruum, & rudentum sibilus (*bij een' storm*), Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 2: rudentem complicare, Plaut. Rud. IV, 3, 1: rudentes laxare, Virg. Aen. III, 267: excutere, Ibid. *en* 683: immittere ventis, Ibid. X, 229: expedire, Claudian. B. Gild. 480, *en meermalen, bij voorb.* Ovid. Met. III, 616. Trist. I, 11, 19. Horat. Epod. X, 5. Catull. LXIII, 135. Genit. rudentium *staat* Vitruv. X, 19 post med.: *van daar Tropisch voor een schip of scheepvaart, bij voorb.* illicitas temerare rudentibus undas, Val. Flacc. I, 627: *dus ook* Cic. Tusc. V, 14, rudentibus apta fortuna i. e. *verkleefd aan de scheepstouwen of scheepvaard, gevolglijk een zeer onzeker geluk.* Not. Fem. Gener. *staat het* Plaut. Rud. IV, 3, 1, hanc rudentem. 2) Particip. *van* rudo, *zie* Rudo.

RUDENTISIBILUS, i, m. *het gonzen en kraken der touwen*, Pacuv. ap. Varr. L. L. IV post med. (*misschien voor* rudentis sibilus).

RUDERA, um, *zie* Rudus.

RUDERARIUS, a, um, *gruis of mollem, betreffende, bij voorb.* cribrum, Apulej. Met. VIII post med. p. 212, 19 Elm., i. e. *een grove zeef, om er gruis, mollem enz. mede te ziften.*

RUDERATIO, onis, f. *het slaan of maken van een' grond uit gruis of allerhande kleine steenen enz.*, Vitruv. VII, 1.

RUDERATUS, a, um, *zie* Rudero.

RUDERO, avi, atum, are, 1) *met gruis of kleine steenen bedekken: van daar* ruderatus, a, um, *daarmede bedekt: van daar* ager ruderatus, Plin. H. N. XXI, 4 extr., *wordt gesteld tegenöver vet en vochtig, gevolglijk, mager, droog, zie* Rudectus, *'t welk hetzelfde betekent.* 2) *een vloer maken van gruis of kleine steenen, bij voorb.* si plano pede erit ruderandum, quaeratur solum cet., Vitruv. VII, 1: tunc statuminetur, ne minori saxo, quam quod possit manum implere, statuminibus inductis ruderetur, Ibid.

RUDIARIUS, a, um, 1) (*van* rudis, Subst.) *het rappier der kampvechters, of den stok der kampvechters betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* rudiarius, Substantive, scil. homo, i. e. *die dergelijk rappier of vrijheidsstaf* (*zie* Rudis) *bekomen heeft, d. i. die van den Gladiatorsdienst bevrijd is*, Sueton. Tiber. 7. 2) *van* rudis Adject., *bij voorb.* Festus *zegt in* Rodus: Rudiarii ab eodem (Cincio de verbis priscis) dicuntur, qui saga nova poliunt; *gevolglijk* scil. artifices, opifices cet.

RUDICULA, ae, f. *een stokjen, bij voorb. om omteroeren, een potlepel*, Cato R. R. 95. Colum. XII, 46 post med. Plin. H. N. XXXIV, 18 post med.

RUDICULUS *of* **RUDICULUM**, i, n. *zeker huisraad. Te weten*, Festus *zegt* (*in* Persillum): Persillum vocant sacerdotes rudiculum picatum, quo unguine flamen Portunalis arma Quirini unguet; *waarvoor* Paulus ibid. *zegt:* Persillum dicebatur vas quoddam picatum, in quo erat unguentum, unde arma Quirini ungebantur. Scaliger *wil in* Festus rudusculum (i. e. vas ex cavo informi saxo cet. *gelijk hij het verklaart*) *voor* rudiculum *lezen.*

RUDIMENTUM, i, n. *eigenlijk het geen, waar uit men ziet, dat iemand nog een eerst beginnende is: van daar* 1) *de eerste proeve, die men ergens in doet, het eerste begin, dat men ergens in maakt, bij voorb.* militare, Liv. XXI, 3, i. e. *in den krijgsdienst:* rudimentum primum puerilis regni, Liv. I, 3: vidi Protogenis rudimenta, Petron. 83: lac ad fovenda vitae atque lucis rudimenta praesto est, Gell. XII, 1 med.: velut naturae rudimentum lilia facere condiscentis, Plin. H. N. XXI, 5: cujus (Achillis) ab ortu cruda rudimenta & teneros formaverit annos Centaurus (Chiron), Stat. Achill. I, 477: imbutus rudimentis militiae, Vellej. II, 129: dura rudimenta belli, Virg. Aen. XI, 157: prima rudimenta rhetorices, Quintil. II, 5, i. e. *eerste beginzelen:* dicendi, Ibid. II, 1 med.: rudimentum turpe, Ovid. Her. V, 97, i. e. *slechte, schandelijke proef:* rudimentum adolescentiae ponere, Liv. XXXI, 11 extr., i. e. *proef afleggen: ook* deponere, *bij voorb.* prima pueritiae rudimenta, Justin. VII, 5: sub militia patris tirocinii rudimenta deposuit, Ibid. IX, 11 extr.: Floris rudimentum, Apulej. Apol. post med. p. 332, 21 Elm., *bij het trouwen eener schone juffer, misschien bloei der jaren of der jufferschap:* rudimenta sarcinae (*ligchaams last*) *van eene vrouw, die voor de eerste keer zwanger gaat*, Apul. Met. V ante med. p. 164, 17 Elm. 2) *onwetendheid, onërvarenheid, bij voorb.* puellae — furatrinae conjugalis incommodaret rudimentum, Apul. Met. VIII post init. p. 202, 11 Elm., *alhoewel die geheele plaats daar wat donker is:* cujus (Achillis) ab ortu cruda rudimenta & teneros formaverit annos Centaurus, Stat., *zie hier voor.*

RUDIS, is, f. (Substant.) *elke dunne stok, bij voorb. om omteroeren, een lepel, potlepel*, Cato R. R. 79 *en* Plin. H. N. XXXIV, 18: cf. Rudicula: *bijzonder een soort van rappier of stok, waarmede, bij voorb. soldaten of zwaardschermers* (Gladiatores) *tot oefening of vermaak schermden*, Ovid. Am. II, 9, 22. Art. III, 515. Liv. XXVI, 51 in. Sueton. Calig. 32. *zulk een rappier of stok kregen de zwaardschermers* (Gladiatores) *ook, als zij van het openbaar vechten ontslagen werden, bij voorb.* rudem accepisti, Cic. Phil. II, 29: *van daar Tropisch, van iemand, die op eene eerlijke wijze zijn ontslag bekomen, die uitgediend heeft, van zekere pligten of verrichtingen bevrijd wordt, bij voorb.* donatum jam rude, Horat. Epist. I, 1, 2, i. e. *nadien ik uitgediend heb, als het ware reeds het rappier bekomen heb:* me meruisse rudem, Martial. III, 36, 10: Ergo sibi dabit ipse rudem, Juvenal. VII, 171.

RUDIS, e, *ongevormd, het geen nog zoo is, als het van natuur was, en dat nog geene of nog geene behoorlijke gedaante bekomen heeft, onbeärbeid, het zij mensch, akker, boom, wolle enz., bij voorb.* aes, Plin. H. N. XXXIII, 3: terra, Varr. R. R. I, 27 *en* 44: *dus ook* campus, Virg. Georg. II, 211, i. e. *ongeploegd:* moles rudis, Ovid. Met. I, 7, i. e. *ruw, onbeärbeid:* lana, Ovid. Met. VI, 19: signa (*standbeelden*), Ovid. Met. I, 406: saxum, Quintil. IX, 4, 27: lingua, Liv. II, 56, i. e. *ongevormd, ruw:* consilium, Plaut. Poen. I, 1, 60, i. e. *nog niet recht beärbeid, nog ruw:* Quae pueris nobis inchoata ac rudia exciderunt, Cic. Or. I, 2: rudis agna, Martial. IX, 73, 6, i. e. *nog heel jong: van daar* 1) *onwetend, onërvaren ergens in, ongeschikt, staat zeer dikwijls met den* Genitivus, *bij voorb.* provinciae, Cic. Verr. II, 4: rerum omnium, Cic. Flacc. 7, i. e *in alle dingen:* exemplorum, Cic. Balb. 20: belli, Horat. Ep. II, 2, 47: musicae, Sueton. Tit. 4, *en meermalen: ook met* in, *bij voorb.* in republica, Cic. Marcell. 7: in jure civili, Cic. Or. I, 10 in.: nulla in re, Ibid. 50: in amore, Prop. II, 34 (32), 82: *ook zonder* in, *bij voorb.* arte rudis, Ovid. Trist. II, 424: *ook met* ad, *bij voorb.* ad pedestria bella, Liv. XXIV, 48: ad partus, Ovid. Her. XI, 48: ad mala, Ovid. Pont. III, 7, 18: *ook* Absolute, *onwetend, onërvaren, bij voorb.* rudes anni (*de kindsheid*), Tacit. Ann. XIII, 26: rude seculum, Quintil. XII, 11, 23: rudis fuit priscorum vita, Plin. H. N. XVIII, 2. 2) *ongeschikt, niet passende, bij voorb.* fontes rudes puellis, Martial. VI, 42, 4. 3) *ongeschikt, ruw, ongevormd, onäartig, bij voorb.* vox, Quintil. XI, 3, 32: rudem praebente modum tibicine, Ovid. Art. I, 111. 4) *hard of onrijp, bij voorb.* uva, Martial. XIII, 65, 2. 5) *ongeschikt*,

bij

bij voorb. opus, Ovid. Art. III, 228: vestia, Ovid. Fast. II, 650: simplicitas, Ibid. Art. III, 113: capilli, Senec. Hippol. 320. 6) *ongekunsteld, natuurlijk, eenvouwig, bij voorb.* querelae, Martial. XI, 71, 3: capilli, Senec., *zie hier voor.* 7) *jong, nieuw, bij voorb.* anni, Tacit., *zie hier voor:* medicamenta, Plin. H. N. XXXV, 6 post med., i. e. *te voren niet gebruikt: dus ook* novacula, Petron. 94: luna, Claudian. de VI Consul. Honor. 541: curae, Martial. I, 67: carina, Apul. Met. XI ante med. p. 259, 22 Elm.: amor, Ibid. IX ante med. p. 226, 8 Elm.: lacrymae rudes i. e. *jeugdige*, Claudian. in nupt. Honor. & Mar. 80: *van daar nieuw in iet, onërvaren, nog ongewoon aan eene zaak, bij voorb.* Amphitrite rudis i. e. *de zee, waarôp nog geen schip gevaren heeft*, Catull. LXIII, 11: rudem cruore regio dextram imbuit, Senec. Troad. 217: rudes animi (*in de liefde*), Prop. III, 15 (14), 5. Not. *somtijds kan men het vertalen, onschuldig, bij voorb. een onschuldig kind enz., bij voorb.* filia, Martial. VII, 94, 8: anni, Tacit., *zie hier voor:* animi, Prop., *zie hier voor:* lacrymae, Claudian, *zie hier voor:* querelae, Martial., *zie hier voor.*

RUDITAS, atis, f. *ruwheid: van daar ongeschiktheid, onwetendheid*, Apulej. Flor. 4 p. 363, 6 Elm.

RUDITUS, us, m. *het brullen, rugchelen, bij voorb. van den ezel*, Apulej. Met. VIII post med. p. 215, 24 Elmenh.

RUDO, rudi *en* rudivi, ruditum, 3. *brullen of schreeuwen, wanneer er van een hevig, of brommend, of angstig schreeuwen gesproken wordt, bij voorb. van Leeuwen*, Virg. Aen. VII, 16: *van herten*, Virg. Georg. III, 374: *van beeren*, Claudian. de Consul. Mall. Theod. 296, *alwaar anderen* ruentes *lezen: van menschen*, Virg. Aen. VIII, 248: hacc rudet e rostris, atque ejulitabit, Lucil. ap. Varr. L. L. VI, 5 extr.: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* proram rudentem, Virg. Aen. III, 561: *bijzonder van ezelen, balken, wagchelen*, Ovid. Fast. I, 433. VI, 342. Art. III, 290. Pers. III, 9. Apul. Met. VII ante med. p. 193, 20 Elm. Not. Perf. rudivi *staat* Apulej. Met. VII loc. cit.; *het* Perf. rudit *schijnt te staan* Ovid. Fast. VI, 342; *doch het kan ook het* Praesens *zijn.*

RUDOR, oris, m. *het brullen, balken, sterk getier, bij voorb.* vox hominis tuba rudore torvior, Apulej. Flor. 3 p. 357, 38 Elm.: Mycetius vocatur tetri rudoris inquietudo terrena, Ibid. de mundo med. p. 65, 33 Elm.

RUDUS, ĕris, n. 1) *het geen uit vele kleine of gebroken stukjens bestaat, bij voorb. uit steentjens, kalk, zand enz., gruis, bij voorb.* rudere pingui, Colum. X, 81, *is misschien mollem of rum, waar men de bloembedden mede aanmaakt of meet. Bijzonder alles wat klein is uit steentjens of gebroken schijven, kalk enz. Het is dubbel, te weten* rudus vetus *en* novum: Rudus vetus *of eenvoorwig* rudus *is mollem, gruis, puin, d. i. allerhande kleine stukjens steen, kalk enz. uit een oud gebouw, bij voorb.* ruderibus purgandis, Sueton. Vesp. 8: cf. Sueton. Aug. 30. Tacit. Ann. XV, 43: Rudus novum, Plin. H. N. XXXVI, 25, *of eenvouwig* rudus *bestaat uit versche steentjens, of gebroken schijven, kalk enz., waar uit men, bij voorb. pleister, om er iet mede over te strijken, of plaveitzel maakt, bij voorb.* rudus inducere, Cato R. R. 18. Vitruv. VII, 1: injicere, Plin. H. N. XXXVI, 25: ristucare, Ibid.: densare, Pallad. in Mss. 11: Alexandriae aedificia tecta sunt rudere, aut pavimentis, Hirt. Alex. 1, i. e. *met dergelijke steentjens enz.; doch het kan ook zijn plaveitzel uit dergelijke steentjens of kalk: van plaveitzel uit dergelijke steentjens en kalk, bij voorb.* Auct. B. Hisp. 8: omnia loca rudere, non tegulis teguntur: *dus ook* Hirt. Alex. 1, *zie hier voor.* 2) *een stukjen metael, of kleine kopermunt, bij voorb.* Liv. XXVI, 11, *zie* Raudus.

RUDUSCULA PORTA, *zie* Raudus.

RUDUSCULUM, *zie* Raudusculum.

RUFESCO, ĕre, *rood of roodächtig worden, bij voorb.* merula ex nigro rufescit, Plin. H. N. X, 29 ante med.: butyrum cum melle decoctum, donec rufescat, Ibid. XXVIII, 12 extr.

RUFO, are, *rood of roodächtig maken, bij voorb.* capillum, Plin. H. N. XV, 22. XXIII, 2 extr. *en* 4 post med.

RUFŬLUS, a, um, 1) *wat rood, of roodächtig, bij voorb.* radix, Plin. H. N. XV, 23: homo, i. e. *roodhoofdig, roodkop, rood haair hebbende, bij voorb.* macilentis malis, rufulus cet., Plaut. Asin. III, 2, 20. 2) Rufuli *heeten die* Tribuni militum, (*oversten der voetknechten*), *welke de Generaal zelve aanstelde, daar die door het volk aangesteld waren*, Comitiati *heeten*, Liv. VII, 5 extr. Ascon. ad Cic. in Caecil. 10 *en* Festus. *Zij zullen hunnen naam hebben van zekeren* Rutilius Rufus, *die wegens dezelven eene* Bill (legem) *zal gemaakt hebben, volgends* Fest.

RUFUS, a, um, *rood, roodächtig, bij voorb.* armenta, Vitruv. VIII, 3 post med.: sputum mixtum ruso quodam sanguine, Cels. II, 8: color, Gell. II, 26, *roode verf, alwaar Gellius zegt, dat dit het geslachtwoord was van alle roode verf; doch* rufus *schijnt meer het geelächtige of vaale nabij te komen, gevolglijk roodächtig, roodächtig geel, of geelächtig rood te zijn:* vestes, Martial. XIV, 129, 1: ostrea, Plin. H. N. XXXII, 6: vermiculis rusis, Ibid. XVII, 24: sal ruber Memphi, rufus est circa Oxum, Ibid. XXXI, 7 post med.: Campana siligo rufior, at Pisana candidior, Ibid. XVIII, 9: in tilia mas & femina differunt; nam materies mari dura rufiorque, Ibid. XVI, 14. *Van personen, heet het roodhaairig, roodkoppig, roodkop, bij voorb.* rufus quidam, Plaut. Pseud. IV, 7, 120: virginem rufam, Terent. Heaut. V, 5, 17, *en meermaalen van vrouwspersonen, bij voorb.* Martial. II, 33, 2. VI, 39, 18. XII, 32, 4; *en dit was, bijzonder aan vrouwen, een misstand.*

RUGA, ae, f. 1) *een rimpel, bij voorb. van het aangezicht*, Ovid. Trist. III, 7, 34. Horat. Od. IV, 13, 11. Petron. 23: Jamque meos vultus ruga senilis arat, Ovid. Pont. I, 4, 2: rugis vetus frontem senectus exarat, Horat. Epod. VIII, 4: sulcare cutem rugis, Ovid. Met. III, 276: tarda senectus inducit rugas, Tibull. II, 2, 19: *de rimpels drukken dikwerf den ouderdom uit, bij voorb.* non rugae auctoritatem adripere possunt, Cic. Senect. 18: labuntur anni, nec pietas moram rugis & instanti senectae adferet, Horat. Od. II, 14, 3: *dikwijls de treurigheid, bij voorb.* Tunc dolor & curae, rugaque tristis abit, Ovid. Art. I, 240: densissima ruga cogitur in frontem, Juvenal. XIII, 215: Haec quoque si rugam trahit extenditque labellum, Ibid. XIV, 325, i. e. *u verdrietlijk maakt, u ongevallig is, eigenlijk u rimpels verwekt:* Hujusce pedes solent dolere & in fronte contrahere rugas, Varr. R. R. I, 2 extr.: *dikwijls ernsthaftigheid, een duister gelaat, bij voorb.* rugasque coëgit, Ovid. Am. II, 2, 33, i. e. *duistere of stuursche houding aangenomen:* nunquam vitae me fallet ruga severae, Prop. II, 34 (32), 23: populum R. non — eloquentia, sed rugis superciliogue decepit, Cic. red. Sen. 7: vis tu remittere aliquid ex rugis? Plin. Ep. IX, 17: *ook Tropisch, van onbezielde dingen, bij voorb.* arboris cortex replicatur in rugas, Plin. H. N. XVII, 14: margaritae flavescunt senecta rugisque torpescunt, Ibid. IX, 35 ante med.: Aquilonis adflatus poma deturpans rugis, Ibid. XV, 16: cornua erecta rugarumque ambitu contorta strepsicerotl, Ibid. XI, 37 post init.: nitidis rebus maculam ac rugam figere, Juvenal. XIV, 2, i. e. *schenden, bederven, een schandvlek maken.* 2) *eene vouw, bij voorb. in een kleed*, Plin. H. N. XXXV, 8 extr.

RUGO, avi, atum, are, 1) *rimpelen, d. i. in rimpels trekken: van daar* rugatus, a, um, *bij voorb.* laevibus, rugatis, — striatis (concharum testis), Plin. H. N. IX, 33. 2) *rimpelen, bij voorb.* pallium rugat, scil. se, Plaut. Cas. II, 3, 30, *en* Plaut. ap. Gell. XVIII, 12.

RUGŌSUS, a, um, *vol rimpels of vouwen, rimpelig, bij voorb.* genae, Ovid. Am. I, 8, 112: cortex, Ovid. Her. V, 28: piper, Pers. V, 55: sanna, Ibid. 91, i. e. *het neus-optrekken:* senecta, Tibull. III, 5, 25: acina, Colum. XII, 43. 4: pruna, Martial. XIII, 28, 1: rugosiorem cum geras stola frontem, Ibid. III, 91, 4: rugosus frigore pagus, Horat. Epist. I, 18, 105, i. e. *rimpelig of rimpelig makende.*

RUĬNA, ae, f. *val, nederval, instorting, bij voorb.* conclavis, Cic. Or. II, 86, i. e. *van een vertrek:* grandinis, Lucret. VI, 155, i. e. *het nedervallen van den hagel:* ruina Capanei grata Jovi, Prop. II, 34 (32), 40, i. e. *het nederstorten van* Capaneus, *door den blikfem van* Jupiter: tecta Penthei disjecta non levi ruina, Horat. Od. II, 19, 15: dum Capitolio regina dementes ruinas parabat, Ibid. I, 37, 7: in ruinam prona sunt, quae sine fundamentis crevere, Senec. de ira I, 16 post med.: ruinam dare, Virg. Aen. II, 310, *of* facere, Hor. Sat. II, 8, 54, *of* trahere, Virg. Aen. II, 465 *en* 631. VIII, 192. IX, 712, i. e. *instorten, invallen: van daar* 1) *de nederlage van een heirleger, bij voorb.* ruinae prope similem trepidationem, Liv. XLII, 66 prope fin.: cf. Horat. Od. IV, 14, 19. Val. Fl. III, 207. 2) *ondergang, bij voorb.* fortunarum, Cic. Cat. I, 6: patriae, Ovid. Met. VIII, 498: aetatis facta est tanta ruina meae, Ibid. Pont. I, 4, 6: Sagunti ruinae nostris capitibus incident, Liv. XXI, 10: incendium meum ruina (scil. reip.) restinguam *zegt* Catilina, Sallust. Cat. 31 (32): *dus ook* Cicero: id (incendium) non aqua, sed ruina restincturum, Cic. Mur. 25 extr.: publica, Vellej. II, 91: generis, Virg. Georg. IV, 249, i. e. *dood.* 3) *val, d. i. dood of ondergang, bij voorb.* ducet ruinam, Hor. Od. II, 17, 8, i. e. *veroorzaken, naar zich slepen:* Neronis, Plin. H. N. XVII, 25 extr. *ook val, d. i. misstap:* ruinam facere, Lucret. I, 740, i. e. *feilen, een' misstap doen, dwalen.* 4) *het geen valt, of invalt, scheurt of gescheurd is, ruïnen, puinhopen, bouwvallen, bij voorb.* flumina ad lavandam hanc ruinam jugis montium ducere, Plin. H. N. XXXIII, 4 ante med.: Troia ruinas ostendit, Ovid. Met. XV,

XV, 424: ipſe ruinas tranſcendere conaretur, Liv. XLII, 163: *van daar* coeli ruina, Virg. Aen. I, 129 (133), *het geen van den hemel valt, d. i. regen: dus ook* coeli ruinas, Sil. I, 251: *dus ook* ruina poli, Val. Flacc. VIII, 334. 5) *aanval, inval, attakke, bij voorb.* quam nec Cyaneae potuere ruinae frangere, Martial. VII, 18, 3: *dus ook* quantis fatigaret ruinis, Hor. Od. IV, 14, 19; *doch, het kan hier ook zijn, nederlaag:* e mediis ſequitur (Tiphys fugiens) freta rapta ruinis, Val. Fl. IV, 695: *van daar* ruinam dare, *aantasten, op iemand losgaan*, Virg. Aen. XI, 614.

RUINŌSUS, a, um, 1) *het geen invallen wil, bouwvallig, bij voorb.* aedes, Cic. Offic. III, 23: parietis, Senec. de ira III, 35 extr. 2) *het geen ingevallen of ingeſtort is, bij voorb.* domos, Ovid. Her. I, 55.

RUMA, ae, f. RUMIS, is, f. *en* RUMEN, inis, n. 1) i. q. mamma, *de borst, waar aan de jongen gezoogd worden: een woord der aloude* Romeinen, *gelijk* Varro *en* Plinius *zeggen;* ruma *ſtaat* Varr. ap. Non. 2. n. 756: rumis *ſtaat* Varr. R. R. II, 1 poſt med. §. 20, *waar hij zegt:* ſubrumi i. e. ſub mamma; antiquo enim vocabulo mamma rumis, ut opinor; *en* Ibid. II, 11, 5 *ſtaat:* mammae enim rumis ſive rumae, ut ante dicebant, a rumi, & inde dicebant ſubrumi agni; *ook zegt* Feſtus *in* Ruminalis: Mamma autem rumis dicitur, unde ruſtici adpellant haedos ſubrumos, qui adhuc ſub mammis habentur; rumen *ſtaat* Plin. H. N. XV, 18 extr. 2) *keel, gorgel, balg, bij voorb.* dum ſit, rumen qui impleam, Pompon. ap. Non. 1. n. 64: Rumen eſt pars colli, qua eſca devoratur; unde rumare dicebant quod nunc ruminare, Feſt: agni rumine trahunt lacte ſugentes, Feſt. in Subrumari: Ruminatio dicta a ruma, Serv. ad Virg. Ecl. VI, 24. *Of hier* rumis *voorkomt, weet ik niet.*

RUMEN, *zie* Ruma.

RUMENTUM, i. e. interruptio, abruptio, Feſt.: *te weten in* Auguralibus, *gelijk* Feſtus *daarbij voegt.*

RUMEX, icis, m. *en* f. 1) *zuring*, Plaut. Pſeud. III, 2, 26 *en* Plin. H. N. XIX, 12. XX, 21. XXVI, 4, *ook* XI, 8, *in welke laatſte plaats het* gen. fem. *ſtaat.* 2) *een ſoort van geweer*, Gell. X, 25: tum ſpara, tum rumices portantur, Lucil. ap. Feſt.

RUMĪA, ae, *of* RUMINA, ae, f. (ſcil. dea) *eene Godin, die over de* rumae i. e. mammae, *borſten, en gevolglijk over het zoogen opzicht heeft, bij voorb.* Divae Rumiae ſacellum, Varr. R. R. II, 11, 5: Ruminae propter rumam, Varr. ap. Non. 2. n. 756.

RUMIFĔRO, are, *zie* Rumifico.

RUMIFĬCO, are, *eigenlijk, een gerucht maken: van daar, onder malkander ſpreken, zeggen, elkander verhalen, bekend maken, roemen enz., bij voorb.* quam omnes Thebani rumificant probam, Plaut. Amph. II, 2, 46, i. e. *roemen, als enz.* Not. Nonius *leest* rumiferant.

RUMIGĔRO, are, i. q. divulgo, *bekend maken*, Feſt.

RUMĬGO, are, *herkaauwen, voor* rumino, *of vreten, bij voorb.* jam tertium qualum (*d. i. korf met brood*) rumigabam, *zegt* Lucius *in eenen ezel veranderd*, Apul. Met. IV poſt med. p. 153, 2 Elm.

RUMĪNA, *zie* Rumia *en* Ruminus: *maar* RUMĪNA, *zie* Rumīnus.

RUMĪNĀLIS, e, 1) *herkaauwend, bij voorb.* hoſtia, Plin. H. N. VIII, 51. 2) Ruminalis ficus, Liv. I, 4: *ook* Rumina, Ovid. Faſt. II, 411, *heet de vijgeboom, onder welken* Romulus *en* Remus *zuigend gevonden werden; te voren* Romularis *of* Romula *genoemd:* cf. Plin. H. N. XV, 18 extr. *of dit* Ruminalis *en* Rumina *uit* Ruma, Rumen cet., *of uit* Romularis *en* Romula *ontſtaan is, weet niemand zeker, dewijl het eene zoo aloude zaak is.*

RUMĪNĀTĬO, onis, f. *het herkaauwen*, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 69. Serv. ad Virg. Ecl. VI, 54: *van daar* 1) *het terugkeeren of herhaling, bij voorb.* hyemis, Plin. H. N. XVII, 22 poſt med. 2) *de wederoverdenking eener zaak*, Cic. Att. II, 12. 3) *kromming, buiging, verdraaijing, bij voorb.* corticis intra nucleos, Plin. H. N. XV, 13 extr.

RUMĪNO, are, *en* RUMĪNOR, ari, *herkaauwen, het welk, gelijk bekend is, ſommige dieren doen, bij voorb. van runderen*, ruminat herbas, Ovid. Am. III, 5, 17. Virg. Ecl. VI, 54: propter quae bos neque ruminat, Colum. VI, 6: *ook doet het de visch* ſcarus, *bij voorb.* ut ſcarus, epaſtas qui ruminat herbas, Ovid. Halieut. 119: ſcaro, qui ſolus piſcium dicitur ruminare, Plin. H. N. IX, 17 poſt init.: *verders* ut bubus, ovibusque & omnibus, quae ruminant, Ibid. XI, 37. Sect. 61: in veram alvum ruminantis modo refert (cibum), Ibid. X, 47: *van daar Tropisch, herkaauwen, d. i. weder overdenken, in het geheugen terug brengen, alwaar* ruminari *menigvuldiger ſchijnt, dan* ruminare, *bij voorb.* ruminaris antiquitates, Varr. ap. Non. 7. n. 103: ſed etiam ruminabitur humanitatem, Varr. ap. Non. 2. n. 746: Nemo haec veſtrae ruminabitur mulieri, Liv. Ibid.: Odyſſeam enim Homeri ruminari incipis, Varr. ap. Non. 4. n. 399 *en* cap. 7. n. 103.

RUMĪNUS, a, um, 1) *zoogend: van daar* Rumina dea *de zooggodin, d. i. die over het zoogen het opzicht heeft*, Varr. ap. Non. 2. n. 756: *zij heet ook* Rumia: *zie* Rumia: *van daar* 2) *voedend: zoo heet* Jupiter Auguſtin. Civ. D. VII, 11.

RUMĪNUS, a, um, *voor* Ruminalis, *bij voorb.* Rumina ficus, Ovid. Faſt. II, 412: *anders* Romula *genoemd, alwaar* Romulus *en* Remus *zuigende gevonden werden, zie* Ruminalis.

RUMIS, *zie* Ruma.

RUMĬTO, are, i. q. rumigero, Naev. ap. Feſt.

RUMO, are, *voor* rumino, *zullen de Ouden gezegd hebben, gelijk* Feſtus *bericht, zie* Ruma.

RUMOR, oris, m. *eigenlijk, getier, geruis, vooral zacht murmelen, ſuiſen,* 1) *van den wind, bij voorb.* ſecundo rumore, Cic. Div. I, 16 e poëta, *en* Virg. Aen. VIII, 90, i. e. *met een goeden wind; anders heet het ook, met goedkeuring, bij voorb.* Hor. Ep. I, 10, 9. Tacit. Ann. III, 29. 2) *van menſchen, wanneer het deels het gedruis is, dat de menſchen maken, bij voorb. van de* Nymfen, Nereides vectae ibant, audito rumore (ſcil. *het bijeenkomend gevolg van* Venus), Claudian. de nupt. Honor. & Mar. 160: trepido rumore viciniae conclamantis — territus, Apul. Met. III prope fin. p. 141, 18 Elm., i. e. *het gedruis of geſchreeuw; deels het murmelen of praten des volks, bij voorb. van eene zaak, het ſpreken onder elkander, dat zich in 't geheim verſpreidt, bij voorb.* rumor populi, Plaut. Caſ. Prol. 12. Terent. Phorm. V, 7, 18: trepido rumore viciniae conclamantis, Apul., *zie hier voor:* multis ſermonibus & vario rumore jactata de codicillis, Plin. Ep. VI, 31: varii rumores, quos cuperem veros, Cic. Att. XVI, 12: rumorem quendam & plauſum popularem eſſe quaeſitum, Cic. Cluent. 47, i. e. *een praaten des volks, murmelen; doch het kan ook zijn, goedkeurend ſpreken, toejuichen; van daar* rumore ſecundo, *met goedkeuring*, Horat. Epiſt. I, 10, 9. Tacit. Ann. III, 29: *van daar* a) *het praten des volks van iet, de roep van iet, het gerucht, dat men wel hoort, maar niet weet, of het grond heeft, of van waar het afkomſtig is, dewijl meestal de één het aan den ander vertrouwd, en in het oor gebeten heeft, bij voorb.* Nihil perfertur ad nos praeter rumores, Cic. ad Div. XII, 9, i. e. *praten des volks, gerucht:* rumores adferebantur, Caeſ. B. G. VII, 29: Rumor multa fingit, Caeſ. B. C. I, 53: rumor multa perfert, Cic. ad Div. II, 8: ſi quis quid de rep. a finitimis rumore aut fama acceperit, Caeſ. B. G. VI, 19: his rumoribus atque auditionibus permoti, Ibid. IV, 5: rumor ſerpit, Cic. Mur. 21 extr., i. e. *verbreidt zich: dus ook* manat per compita, Horat. Sat. II, 6, 50, *of* diditur, Virg. Aen. VII, 144, *of* volitat per oppida, Claudian. in Rufin. I, 347: rumoris neſcio quid adflaverat i. e. ortum erat, Cic. Att. XVI, 5 in.: exſiſtit, Hirt. Alex. 25: rumorem diſſipare, Cic. Phil. XIV, 4 *en* Liv. VII, 38 extr., *een gezegde, gerucht uitſtrooijen, een geroep uitbrengen, daar voor ſtaat ook* differre, Terent. Heaut. Prol. 16 *en* Nep. Dion. 10, *of* ſpargere, Cic. Dejot. 9, *of* diſpergere, Tacit. Hiſt. II, 42, *of* ſerere, Virg. Aen. XII, 228, *of* didere, Virg. *zie hier voor:* rumores exſtinguere, Caeſ. B. C. I, 60: *ook met den* Genitivus *van het* Object, *bij voorb.* rumor periculi, Cic. Manil. 6: *van daar* rumor eſt, Cic. ad Div. II, 8. Terent. And. I, 2, 14: *dus ook* rumor venit, datum iri gladiatores, Terent. Hec. Prol. 31: rumor incedebat fore, ut cet., Tacit. Ann. VI, 23, i. e. *daar was, daar liep een gerucht: dus ook* rumor inceſſerat cet., Ibid. XV, 15: rumor narrat, Martial. III, 85, 1, *of* ſonat, *bij voorb.* aliquem auctorem, Ibid. II, 72, 6, i. e. *daar gaat een gerucht, de menſchen zeggen enz.:* primo rumore, Salluſt. fragm. ap. Chariſ. 2 *en* Tacit. Ann. II, 77, *op het eerſte gerucht: van daar* adverſo rumore eſſe, Liv. XXVII, 20, *in kwaaden naam ſtaan: dus ook* rumore malo flagrare, Horat. Sat. I, 4, 125: claro apud vulgum rumore eſſe, Tacit. Ann. XV, 48: rumori ſervire, Plaut. Trin. III, 2, 14: rumorem parvi facere, Pompon. ap. Non. 1. n. 64: procul a libellis nigra ſit meis fama, quos rumor alba gemmeus vehit penna, Martial. X, 3, 10. b) *een goed gezegde, of goedkeuring, bij voorb.* rumori ſervire, Plaut., *zie hier voor. Hier toe zou men ook kunnen brengen* rumorem quaeſitum, Cic. Cluent. 47, *zie boven* n. 3. *voor* a: *ook* rumore ſecundo, *met goedkeuring*, Horat. *en* Tacit., *zie boven; doch, het kan ook zijn, met verzellende* (ſecundo) i. e. *goedkeurende, toeſtemmende, redenen, d. i. goedkeuring; gevolglijk behoort het ook daar.* c) *het kwalijk ſpreken, beſtraffing, laſtering, bij voorb.* Ad haec rumoribus adverſis in pravitatem — corrumpebant, Salluſt. ap. Non. 4. n. 403.

RUMPO, rupi, ruptum, 3. *flukſcheuren, ſplijten, met geweld ſcheuren, bij voorb.* catenas, Ovid. Am. III, 11, 3: veſtes a pectore, Ibid. Art. III, 707: capillos ungue, Ibid. Her. V, 141: *en zonder* ungue, Ibid. III, 15: ventus rumpit carinam, Horat. Epod. X, 20: adamantem ſanguis hircinus, Plin. H. N. XX prooem.: arcum, Phaedr. III, 14, 10: hyems frigore ſaxa, Virg. Georg. IV, 135: nodos & vincula linea, Ibid. Aen. V, 510: cf. 543, i. e. *flukſchieten:* aciem, Liv. XXVI, 5: ordines, Ibid. VI, 13: vincula carceris, Cic. Tuſc. I, 30: *dus ook* ruptus, a, um, *bij voorb.* pons, Tacit. Ann. I, 64: catenae, Horat. Sat. II, 7, 70: ruptus mons terrae motu, Plin. H. N. VII, 16: obices, Virg. Georg. II, 480: *van daar* rumpi *berſten, flukſpringen, bij voorb.* tofi gelu rumpuntur, Plin. H. N. XXXVI, 22 poſt med.: *van daar* ruptum, *eene ſcheur, berst, bij voorb.* rupta in auribus, Plin. H. N. XXVIII, 11, *en zoo ſtaat meermalen* rupta, *bij voorb.* Ibid. XXVI, 13. XXVII, 4. XXXII, 9 ante med.: *ook ſcheuren, afſcheuren, bij voorb.* funem ab litore, Virg. Aen. III, 639, *alwaar het ook affnijden kan zijn:* veſtes a pectore, Ovid., *zie hier voor; ook doen berſten, bij voorb.* leporem forti equo, Martial. I, 50, 25, i. e. *zoo jagen dat hij van vermoeidheid berſten moet:* bovem ita inflammat (bupreſtis), ut rumpat, Plin. H. N. XXX, 4: *van daar* rumpere ſe *en* rumpi, *ſcheuren, of berſten, flukſpringen, bij voorb.* rumpantur ut ilia Codro, Virg. Ecl. VII, 26: rumpitur anguis, Ibid. VIII, 71: tofi — gelu rumpuntur, Plin., *zie hier voor:* Ego me non rupturus ſum, Plaut. Capt. Prol. 14, i. e. *wil mij niet doen berſten:* cum me ruperim (*voor* paene ruperim), Lucil. ap. Non. 2. n. 149: rumpit ſe pomi ebrietas (*voor* pomum ebrium i. e. ſucci plenum, ſucco abundans), Plin. H. N. XIII, 4 poſt med.: *ook zeiden de Ouden* rumpere, rumpi, *flukſcheuren* (active *en* neutr.), *doen berſten en berſten*, hyperboliſch, *voor bijna flukſcheuren of berſten, bij voorb.* ruperunt horrea meſſes, Virg. Georg. I, 49, i. e. *de ſchuuren zijn dicht gevuld: dus ook* preſſaque — rumpatur fiſcina caltha, Colum. X, 307: cernere jam videor rumpi penetralia turba, Ovid. Pont. IV, 4, 27: Pectora qui fremitu rumpunt, Lucret. III, 298: Cantu querulae rumpent arbuſta cicadae, Virg. Georg. II, 238, *voor zeer tjilpen, zoo dat de boomen bijna berſten:* rumpor, Ovid. Her. XVI, 221, *ik berst, d. i. ik berst bijna, zou van toorn berſten:* rumpuntur pectora, Virg. Aen. XII, 527: *van daar* 1) *Tropiſch, flukſcheuren, d. i. te niet doen, kwetzen, krachteloos maken, bij voorb.* foedus, Liv. II, 13. Cic. Balb. 5: fidem, Virg. Georg. IV, 213: leges, Lucan. IV, 175: teſtamentum, Cic. Or. I, 57: nuptias, Hor. Od. I, 15, 7: *dus ook* moras, Virg. Aen. IX, 13. Plin. Ep. V, 11, *of* moram, Ovid. Met. XV, 583, i. e. *haasten.* 2) *kwetzen, beſchadigen, verderven, bij voorb.* membrum, Cato ap. Priſc. 6: ſi quis quid fregerit, ruperit, Pandect. IX, 2, 27: rupiſſe enim adcipiemus, qui vulneraverit, vel virgis vel loris vel pugnis cecideritt, vel telo vel quo alio ſciderit ei corpus vel tumorem fecerit, Ibid.: cum majore one re eas (mulas) rupiſſet, Ib. 19, 2, 20: aliquem flagris, Ibid. XLVII, 10, 9: lumina (i. e. oculos) fletu, Val. Fl. V, 341: *van daar* jus gentium, Liv. IV, 17: fidem, Virg. Georg. IV, 213. 3) *ſcheurend of geweldadig openen, bij voorb.* vomicas, Plin. H. N. XX, 22, i. e. *maakt, dat het berst, zich opent: van daar* viam, Virg. Aen. X, 372, i. e. *zich eenen weg openen, met geweld banen: dus ook* fontem, Ovid. Met. V, 257: *dus ook* curſum in proelia, Sil. VII, 568, *en* iter ferro, Sil. IV, 196: *van daar openen, d. i. ergens indringen of doordringen, bij voorb.* Hannibal rupit Alpes, Sil. XI, 135: media agmina rumpit, Virg. Aen. XII, 683: aditus, Ibid. II, 494: rupto ſonuit ſacer aequore Titan., i. e. intrato, Val. Fl. II, 37. 4) *voortſcheuren, ſcheurend of met geweld voortbrengen, uit doen berſten, bij voorb.* vocem, Virg. Aen. II, 129, *en* voces, Ibid. XI, 377: queſtus, Ibid. IV, 553: taciturnitatem, Tacit. Ann. I, 74. 5) *uitbreken: van daar* ſe rumpere *of* rumpi, *uitbreken, d. i. met geweld te voorſchijn komen, bij voorb.* tantus ſe nubibus imber ruperat, Virg. Aen. XI, 548: ſub lucem inter nubila ſe rumpent radii, Ibid. Georg. I, 446: *dus ook* amnes rumpuntur fontibus, Ibid. III, 428: *van daar* turbo ruptus i. e. *voortbrekend, uitgeberſten*, Virg. Aen. II, 416. Petron. 123. 6) *afbreken, bij voorb.* ſomnum, Virg. Aen. VII, 458: iter inceptum, Ovid. Am. III, 6, 88: verba noviſſima, Ovid. Art. I, 539. 7) *ſcheiden, bij voorb.* ſupremos amplexus, Val. Flacc. V, 132: *van daar* ruptum coelum, Sil. III, 196, *of* ruptus polus, Ibid. I, 135, *wanneer het blikſemt: van daar afſcheuren, wegſcheuren, bij voorb.* funem, *zie boven: van daar afſnijden, bij voorb.* funem, *zie terſtond hier voor:* colla tauri ſecuri (*met den bijl*), Ovid. Met. XII, 249. 8) *vermoeijen, verzwakken, krachteloos maken: van daar* membra libidinibus (venereis), Prop. II, 16 (15), 14: *dus ook* latus (ſcil. Venere), Martial. XI, 105, 6. Auct. Priap. LXXXIII, 45: *dus ook* ilia (Venere), Catull. XI, 20: *dus ook* quem Veneris certamina rumpunt, Ovid. Am. II, 10, 29. Not. rupſit in XII tabul. ap. Feſt. in Talionis.

RUMPOTINETUM, i, n. i. e. locus arboribus rumpotinis conſitus, Colum. V, 7.

RUMPOTĪNUS *of* RUMBOTINUS, a, um (i. e. rumpos tenens), *het geen waar aan zich de* rumpi (*d. i. de ranken van den wijnſtok, die ſteeds verder van boom tot boom geleid worden*) *vast houden, om op gemelde wijze verder geleid te worden, en dat doen de boomen: van daar* arbores rumpotinae, *of* genus arbuſti rumpotinum, Colum. VII, 1, *alwaar ſtaat:* Eſt & alterum genus arbuſti Gallici, quod vocatur rumpotinum; id deſiderat arborem humilem cet. *In 't bijzonder heet de populier* (populus *of* opulus) *bij Plinius* rumpotinus *als een* Subſtantivum, *bij voorb.* Rumbotinus vocatur, & alio nomine populus arbor, XIV, 1 ante med., *en* XXIV, 19 poſt init. *ſtaat* Rumbotinum arborem demonſtravimus inter arbuſta.

RUMPUS, i, m. i. e. tradux, Varr. R. R. I, 8, 4, *zie* Rumpotinus.

RUMUSCULUS, i, m. i. e. rumor, *het gepraat der menſchen, het gerucht, als men verkleinend ſpreekt, bij voorb.* rumuſculos hominum imperitorum aucupari, Cic. Cluent. 38: rumuſculos populares aucupans, Cic. Leg. III, 16.

RUNA, ae, f. *een ſoort van geweer, miſſchien eene ſoort van pijl of werpſpies*, Cic. Leg. III, 9 in.: *en* Feſtus *zegt, dat* runa genus teli *is: van daar zegt* Feſtus runata i. e. pilata: *gevolglijk was het eene werpſpies.*

RUNĀTUS, a, um, *zie* Runa.

RUNCĀTĬO, onis, f. 1) *het wieden, uitwieden*, Colum. II, 9 *en* 12 extr. Plin. H. N. XVIII, 21. 2) *voor* herbae, quae runcantur, *onkruid, dat uitgewied wordt, bij voorb.* faba — ſecernatur a cetera runcatione. Colum. II, 12, 6, *alwaar* 2 Codd. MSS. runca *hebben.*

RUNCĀTOR, oris, m. *een wieder*, Colum. XI, 3, 19. XII, 13.

RUNCINA, ae, f. 1) *eene ſchaaf*, Varr. L. L. V cap. paenult. Plin. H. N. XVI, 42. 2) Dea Runcina, Auguſtin. Civ. D. IV, 8. poſt med., *eene Godin van 't graan, van* runcare, i. e. *maaijen.* Not. *Men ziet hier uit, dat* runcina *eigenlijk een* Adjectivum *is, gelijk bijkans alle woorden in* ina.

RUNCĪNO, are, *ſchaven, afſchaven*, Varro L. L. V cap. paenult. *zegt*, runcinare a runcina, cujus origo Graeca ῥυγχος.

RUNCO, onis, m. *een werktuig om te wieden: een griep, ſchoffel*, Pallad. I, 43.

RUNCO, are, *wieden, uitwieden, bij voorb.* ſpinas, Cato R. R. 2: ſegetes, Varr. R. R. I, 30. Colum. XI, 2, 40: ſiliginem, far, triticum, — hordeum, occato, ſarrito, runcato, Plin. H. N. XVIII, 21: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* poſtea pauci runcant, quod botaniſmon vocant, Ibid. 18 ante med.: *van daar plukken, kaal maken, bij voorb.* penem, Perſ. IV, 35.

RUO, rui, rutum *en* Contr. rutum, 3. 1) *iet of iemand heenſtooten, of nederwaarts ſtooten, of op den grond ſtooten of ſmijten, op den grond ſmijten, omhalen, bij voorb.* ceteros ruerem, Terent. Ad. III, 2, 21, i. e. *omrukken, omſtooten:* imbres fluctusque ac procellae frangere malum, ruere antennas, ſcindere vela, Plaut. Trin. IV, 1, 18: cedentique inſtat, turbatque ruitque, attonitoque negat requiem, Ovid. Met. XII, 134; *doch, het kan hier ook zijn, aantasten, aanvallen* (*zonder ophouden*): amnem arbuſta ruentem, Val. Fl. III, 102: ruit aethere toto imber aquam, Virg. Aen. V, 695: immanem Teucri molem volvuntque ruuntque, Ib. IX, 516: venti vis — ruit naves, Lucret. I, 273: cf. 293: cumulos arenae, Virg. Georg. I, 105, i. e. *inſcheuren, inſtooten, gevolglijk gelijk maken:* aliquem ad terram, Lucret. V, 1324: *van daar* rutus, a, um, *nedergeſcheurd enz.: ook* (*voor* ruibilis), *het geen men nederſcheuren kan* (*gelijk* invictus *voor* invincibilis: *dus ook* promota, remota, producta cet.): *van daar* ruta caeſa, Cic. Top. 26. Pandect. L, 16, 241 *en* Feſt., *of* ruta & caeſa, Pandect. XIX, 1, 27. Craſſ. ap. Cic. Or. II, 55, i. e. *het geen niet aard en nagelvast is, bij voorb. tafels, ſtoelen, ſpiegels enz.: en Tropiſch*, ſeu ruet ſeu eriget rempublicam, Cic. Att. II, 15, i. e. *op den grond werpen, te gronde helpen; doch* ruet *kan ook* Intranſitive *ſtaan, d. i. laat hem zich te gronde helpen, onbezonnen handelen; echter ſchijnt het eerſte te kiezen: van daar* Intranſitive *of* Neutraliter, ſcil. ſe, *afſtorten, d. i. nedervallen, nederſtorten, op den grond ſtorten of vallen, bij voorb.* tecta ruunt, Liv. IV, 21 in.: lateres ruunt, Plaut. Truc. II, 2, 50, i. e. *inſtorten:* ſaxum ruiturum, Ovid. Met. IV, 459: ruit alto a culmine Troja, Virg. Aen. II, 290: in flumine (*zich*) *in den vloed ſtorten, voor* in flumen, Salluſt. ap. Donat. ad Terent. III, 2, 21: in pronum, Senec. Thyeſt. 728: in enſem, Val. Fl. VII, 287: ruunt de montibus amnes, Virg. Aen. IV, 164: ruebant victores victique, Ibid. X, 256, *ſtortten ter aarde, d. i.*

ſucc.

steuvelden: dus ook Val. Fl. VII, 642: en Tropisch, instorten, d. i. te gronde gaan, bij voorb. ruere illa non possunt, ut haec non — concidant, Cic. Manil. 7 extr. Ook not., ruit aether, Virg. Georg. I, 324, i. e. het regent of dondert; of beiden: dus ook Iupiter ruens contra Athon. Val. Flacc. I, 664, i. e. donderend, stormend. Maar quid si coelum ruat? Terent. Heaut. IV, 3, 41, i. e. hoe, als de hemel inviel? 2) iet of iemand buiten of voortstooten of sleepen, bij voorb. mare ruit arenam, Lucret. VI, 726: venti mare ruunt a sedibus imis. Virg. Aen. I, 85 (89): cinerem & ossa focis, Ibid. XI, 211: spumam salis aere ruebant, Ibid. I, 35 (39), doorsneden de zee, d. i. zeilden, voeren: & ruit atram ad coelum nubem, Ibid. Georg. I, 308, i. e. rijst omhoog, vaart ten hemel: van daar ruere divitias, samenschrapen, bij voorb. unde divitias aerisque ruam acervos? Horat. Sat. II, 5, 21: dus ook ruis haec & colligis omnia furtim, Lucil. ap. Non. 4. n. 389: van daar Intransitive of Neutraliter. scil. se, voort of uitstorten, smijten, d. i. snel uit of voortkomen, of lopen of rennen, bij voorb. unde ruunt voces, Virg. Aen. VI, 44: van daar ruit oceano nox, Virg. Aen. II, 250, i. e. de nacht stort uit den Oceaan voort, d. i. breekt aan: dus ook dies ruebat i. e. brak aan, Ibid. X, 256: integendeel sol ruit coelo, Apul. Met. III post med. p. 136, 29 Elm., of enkel sol ruit, Val. Fl. I, 274, i. e. gaat onder. 9) iet of iemand binnen storten of sleepen, bij voorb. Teucri molem ruunt, Virg. Aen. IX, 516, storten binnen, scil. op of onder de Volsken; doch, het kan ook heeten, nederstorten, zie n. 1: van daar dikwijls Intransitive of Neutraliter, scil. se, binnenstorten of zich binnen werpen, d. i. binnendringen, binnenlopen, rennen enz., bij voorb. in Cappadociam, Flor. IV, 21 legio sustinuit ruentes, Tacit. Hist. V, 78, i. e. de instortende, aanvallende: Aeneadae in ferrum ruebant, Virg. Aen. VIII, 648: van daar Tropisch, binnenstorten (d. i. zich binnen storten) d. i. aankomen, bij voorb. dies ruebat, Virg. Aen. X, 256: dus ook nox ruit Oceano, Ibid. II, 250, zie n. 2. 4) iet of iemand daarheen stooten, d. i. maken, dat hij snel loopt, waarheen het ook wezen moge, of naar eene bestemde plaats, bij voorb. ceteros ruerem, Terent., zie n. 1: aliquem ad terram, Lucret., zie n. 1, dewijl het ook kan zijn, nederwaards storten: van daar se ruere in praedam, bij voorb. in praedam sese ruat, Apulej. Flor. I post init. p. 341, 6 Elm., i. e. zich storten, werpen: van daar Intransitive of Neutraliter, scil. se, ergens heen stooten, of zich ergens heen werpen, lopen, rennen, spoeden, bij voorb. ruere ad urbem, Liv. III, 3: illum (Pompejum) ruere nuntiant, Cic. Att. VII, 20 in., i. e. spoeden, rennen: ruere ad interitum, Cic. Marc. 5, i. e. in 't verderf rennen: dus ook huc omnis turba ruebat, stortte zich, liep, Virg. Aen. VI, 305: verders quo, moriture, ruis? Ibid. X, 811: At Nisus ruit in medios, Ibid. IX, 438: in amplexus filiae, Tacit. Hist. I, 46: eques pedesque certatim portis ruere, Liv. XXVII, 41 extr., i. e. stortte ter poort uit: in castra, Tacit. Hist. I, 45: in proelium, Flor. II, 18 post med.: ruunt per vias voor in vias, Tacit. Hist. V, 22: dus ook Aeneas Turnusque ruunt per proelia i. e. in, ad proelia, Virg. Aen. XII, 526; doch het kan ook zijn per ordines pugnantium: verders in exitium, in 't verderf rennen, storten, Tacit. Hist. I, 78: dus ook in servitium, Ibid. Ann. I, 7: dus ook ad seditiones, & discordias & bella civilia, Ibid. Hist. I, 46: dus ook crudelitatis odio in crudelitatem ruitis, voor, gij wordt wreed, Liv. III, 53: ut ferme fugiendo in media fata ruitur, Liv. VIII, 24 ante med.: van daar Tropisch, daarheen storten, daarheen rennen, d. i. a) in 't wild heen spreken, of handelen, onbedachtzaam handelen, of spreken, zich overijlen, bij voorb. antiquiores literae, quam ruere coepit (Caesar), Cic. Att. VII, 21 extr., i. e. eer hij den onbezonnen stap deedt: ego bonos viros sequar, etiam si ruent, Ibid. VII, 7 extr.: timendum, ne ille ruere incipiat, Ibid. II, 14: cum quotidie rueret, Cic. Sext. 64: emtorem pati ruere et — in fraudem maximam incurrere, Cic. Off. III, 13: vide, ne quid imprudens ruas, Terent. Heaut. II, 3, 128: accusator pati reum ruere invidiaeque flammam suggerere, Liv. III, 11, i. e. liet hem in het wild heen spreken, zich overhaasten enz.: Nescit vestra ruens ira referre pedem, Prop. III, 15 (14), 44: ita ruebant in tenebris, Cic. Rosc. Am. 32, i. e. renden daarheen, leefden onbedachtzaam, deeden, wat zij wilden: non potuit ullo modo non in agendo ruere ac peccare, Cic. Dom. 55, i. e. zich overhaasten: ruit in dicendo, Cic. Fin. II, 6, i. e. overhaast zich. b) vergaan, ondergaan, bij voorb. ver imbriferum, Virg. Georg. I, 313: sol coelo, Apul., en enkel sol ruit, Val. Fl., i. e. gaat onder, zie boven: nox ruit, Virg. Aen. VI, 539. Not. met den Infinitivus, bij voorb. quo ruis dicere, Prop. IV, 1, 71 (73): animare cet., Claudian. Proserp. III, 386: scire ruunt i. e. festinant, Lucan. VII, 177. Not. het Supin. ruitum blijkt uit het bovenstaande ruiturum, Ovid.: en het Supin. rutum uit ruta caesa, en uit de Composita erutus, obrutus.

RUPES, is, f. eene rots, bijzonder, eene schuinsche, Caes. B. G. II, 29: pendentes rupe capellas pascere, Ovid. Pont. I, 8, 51: aëria, Virg. Georg. IV, 408: praecelsa, Ibid. Aen. III, 245: Parnasia, Ib. Ecl. VI, 29: ardua, Ovid. Fast. V, 293: frondosa, Sil. VII, 468: rupem munire, Liv. XXI, 37, of pandere, Ibid., i. e. gangbaar, bereisbaar maken; ook eene rots in zee, d. i. klip, bij voorb. in medio rupes latet horrida ponto, Val. Flacc. III, 108: van daar cavae rupes, Virg. Georg. III, 253, i. e. holen: dus ook sub ima rupe, Virg. Aen. III, 443, i. e. hol.

RUPEX, ĭcis, misschien hard, van harde levenswijze: een hard, stuursch mensch, landman, boer, een houten, stijve klaas, bij voorb. veterea nostri non usque eo rupices & agrestes fuerunt, ut stellas hyadas idcirco suculas nominarent, quod ὕς latine sues dicantur, Gell. XIII, 9: Varronum ac rupicum squarrosa, incondita rostra, Lucil. ap. Fest. in Squarrosus; alwaar het ook een vogel zou kunnen zijn, scil. avia, gelijk men boven homo verstaan moet, wanneer rupex een Adjectivum zijn zou, op eene rots wonende enz.; doch Dacier verstaat in Lucilius ook boeren, landlieden.

RUPICĀPRA, ae, f. Plin. H. N. VIII, 53. XI, 37 post init. XXVIII, 17, i. e. de steenbok, gelijk Harduin ad Plin. H. N. VIII, 53 het verklaart, alwaar rupicaprae en ibices (i. e. gemsen, gelijk hij zegt,) bij één staan. Maar anderen houden rupicapra voor de gemse.

RUPĬCO, ōnis, m. i. q. rupex, bij voorb. ex rupiconibus, bajulis, tabernariis cet., Apul. Flor. 1 post med. p. 344, 34 Elmenh.

RUPĪNA, ae, f. rots of rotsächtige oord, steenklip, bij voorb. vides istas rupinas proximas & praeacutas in his praeminentes silices, Apul. Met. VI post med. p. 184, 16 Elm.: provolutosque in proximas rupinas praecipites dedere, Ibid. VII ante med. p. 193, 39 Elm.: herediolum sterilem (voor sterile Ed. Elm.) & agrum scruposum meras rupinas & senticeta miseri colunt, Ibid. Flor. 2 ante med. p. 348, 21 Elm.

RUPITIAS in duodecim (tabulis) significat damnum dederis, Fest., alwaar Scaliger rupsit, Dacier rupit, lezen wil.

RUPTĬO, ōnis, f. verscheuring, verbreking, beschadiging, Pandect. IX, 2, 27 post med.

RUPTOR, ōris, m. een stukscheurer: van daar Tropisch, stukscheurer, d. i. vernietiger, krachteloos maker, bij voorb. foederis, Liv. IV, 19. Flor. I, 3: induciarum, Liv. VIII, 39: pacis, Tacit. Ann. II, 13.

RUPTUS, a, um, zie Rumpo.

RURĀLIS, e, het land of veld betreffende; van het land, bij voorb. Apollo, Nemes. Ecl. I, 65. Not. Caes. B. G. III, 14 staat haud absimili forma muralium falcium; maar alzoo de Grieksche Overzetter hier γεωργικῶν δρεπάνων heeft, zoo zou men denken, dat Cæsar ruralium voor muralium geschreven heeft; echter hebben de Edd. gemeenlijk muralium.

RURATĬO, ōnis, f. het landleven, boerderij, waarneming van landbouwerij, bij voorb. Ruratio omnis in farculo & furculo, Apul. Flor. 2 post med. p. 350, 27 Elm.: dii rurationis, Ibid. Apol. post med. 310, 32 Elm.

RURESTRIS, e, het land of veld betreffende, van het land, bij voorb. arva, Apulej. Met. VIII ante med. p. 203, 34 Elm.: campi, Ibid. VII post med. p. 194, 16 Elm.: vocabulum, Ib. IV post init. p. 143, 17 Elm.: opus, Pandect. XXXII, 97, veldarbeid, land-arbeid, landbouw.

RURĬCŎLA, ae, m. f. en n. het veld bewonende, bij voorb. deus ruricola, Ovid. Trist. I, 10, 26, i. e. Priapus: Ceres ruricola, Ovid. Am. III, 2, 53: aratrum ruricola, Ovid. Trist. IV, 6, 1: boves ruricolae, Ovid. Fast. I, 384. Met. V, 479: ruricolis feriuntur dentibus ossa i. e. rastris, Lucan. VII, 859: formicula illa parvula atque ruricola, Apul. Met. VI ante med. p. 177, 20 Elm.: van daar ruricolae, landlieden, boeren, Colum. X, 337: ruricolum (voor ruricolarum) lites, Nemes. Ecl. VI, 52.

RURĬGĔNA, ae, m. en f. op het land geboren: gevolglijk daar wonende: van daar rurigenae, Ovid. Met. VII, 765, i. e. landlieden, boeren.

RURO, are, en **RUROR**, ari, op het land zijn, landbouwerij oefenen, bij voorb. dum ruri rurant homines, Plaut. Capt. I, 1, 16: dum in agro studiosius ruror, Varr. ap. Non. 2 n. 731.

RURSUS en **RURSUM**, Adv. Contract.; voor reversus of reversum (revorsus, revorsum), teruggekeerd, rugwaards: van daar 1) rugwaards, terug, bij voorb. rursum cadere, Plaut. Mil. IV, 4, 15, i. e. terug vallen: rursum se recipit, Caes. B. C. III, 58: ut faciliter impellantur & rursus introrsus reducantur, Vitruv. X, 13 med.: refundunt eadem & rursum trahunt indidem, Cic. Nat. D. II, 46, i. e. terug of weder; rursum in suum locum

coogere, Cic. Tuſc. IV, 36 extr.; *doch het kan hier ook heeten, weder, op nieuw, gelijk in meer: van daar* rurſum vorſum (verſum), *rugwaards*, Plaut. Epid. II, 2, 63: ego cunas receſſim rurſum vorſum trahere & ducere, Ibid. Amph. V, 1, 60: rurſum prorſum, *achter- en voorwaards, bij voorb. lopen*, Terent. Hec. III, 1, 35; *waarvoor ook ſtaat* rurſus prorſus, Enn. ap. Non. 2 n. 737 *en* cap. 4 n. 402, *of* rurſus ac prorſus, Varr. ap. Non. 4 n. 402. 2) *wederöm, daarëntegen, waarvoor wij ook, weder, zeggen, bij voorb.* neque rurſus eam totam repudiaret, Cic. Or. I, 24: refundunt eadem & rurſum trahunt indidem, Cic., *zie hier voor:* neque ambitioſe neque per lamenta rurſus cet., Tacit. Agric. 28: rurſum omni cultu vacantes, Cic. Tuſc. I, 20 in.: cf. Caeſ. B. G. V, 34 extr. Virg. Georg. III, 138. 3) *weder, op nieuw, bij voorb.* dic hoc rurſum, Terent. Eun. IV, 4, 40: ut rurſus plebs ſevocanda videatur, Cic. Mur. 7: a quo rurſum orirëtur, Cic. Tuſc. II, 46: refundunt eadem & rurſum trahunt indicem, Ibid., *zie hier voor:* rurſus in ſuum locum cogere, Cic., *zie hier voor:* rurſus inſtare, Caeſ. B. G. I, 25 extr. Not. *bij* reverti (revertere), reducere cet. *ſtaat het overtollig, gelijk bij ons weder terugkomen, weder terugbrengen enz., bij voorb.* rurſum reverterunt, Caeſ. B. G. III, 4: rurſus reduxit, Caeſ. B. G. VI, 8: rurſum reducit, Liv. XLIII, 20: rurſum ſe recipit, Caeſ., *zie hier voor:* rurſus renovato proelio, Ibid. B. C. III, 93: rurſum redire, Terent. Eun. IV, 2, 6, *of* rurſus redire, Ibid. Ad. I, 1, 46: matrimonio rurſus redintegrato, Pandect. XXV, 2, 30: *dus ook* rurſus denuo, Plaut. Caſ. Prol. 33: revortor (revertor) rurſus denuo Carthaginem, Ibid. Poen. Prol. 79: rurſus recidere, Sueton. Caeſ. 17. Not. *de Ouden zeiden ook* ruſum *voor* rurſum: *van daar komt* Ruſor, *een God, dien men offerde, dewijl alles weder daarheen komt*, quod rurſus cuncta eodem revolvuntur, Varr. ap. Auguſtin. Civ. D. VII, 23 extr.

RUS, ruris, n. 1) *het land, in zooverre het bebouwd kan worden, het veld, akker, bij voorb.* rus colere, Hirt. B. G. VIII, 2, *het veld bouwen:* mactus ſilentia ruris, Ovid. Met. I, 232: laudato ingentia rura, exiguum colito, Virg. Georg. II, 412: paſcua reddere rura, Lucret. V, 1247: aſpera dumis rura, Virg. Aen. IV, 527: rura exercere bubus, Horat. Epod. II, 3: rura coli ab ergaſtulis peſſimum eſt, Plin. H. N. XVIII, 6 ante med.: obſita pomis rura, Ovid. Met. XIII, 719: *bijzonder* 2) *het land, in zoo verre het tegen over ſtad of ſteden geſteld wordt; en begrijpt in zich veld en woning; het is dus hetzelfde als dorp, of landgoed, boerderij, buitengoed: van waar het dan land, dan landgoed, vertaald wordt, bij voorb.* Ego rus ibo, Terent. Eun. II, 1, 10, *op het land, d. i. op mijn landgoed:* Habet rus amoenum, Cic. Roſc. Am. 46, i. e. *een ſchoon goed, buiten:* ſenex rus ſe abdidit, Terent. Heaut. II, 1, 100: urbe relicta, rura peragrantes ſaepe ſoli ſumus, Cic. Off. III, 1, i. e. *doorreizen onze landgoederen, reizen van het ééne landgoed op het ander.* Not. *op de vraag, waarheen? ſtaat de* Accuſativus; *op de vraag, van waar? en waar? de blooте* Ablativus (ruri *of* rure), *bij voorb.* Ego rus ibo, Terent. Eun. II, 1, 10, *op het land, d. i. landgoed:* ruri agere vitam, Terent. Ad. I, 1, 20: ruri habitare, Cic. Off. III, 31: ruri eſſe, *en* vivere, Cic. Roſc. Am. 18, i. e. *op het land enz.: dus ook* rure vivere, Horat. Ep. I, 14, 10: evenit, ut ruri in Privernate eſſemus, Brut. ap. Cic. Cluent. 51: rure dapes parat, Ovid. Faſt. VI, 671: nugaris rure paterno, Horat. Ep. I, 18, 60: ex meo propinquo rure hoc capio commodi, Terent. Eun. V, 6, 2: rure huc advenit, Ibid. Hec. I, 2, 115: ruri filium non rediiſſe, Plaut. Truc. III, 2, 1: veniunt ruri ruſtici, Ib. Moſt. V, 1, 28: ruri fere ſe continebat, Terent. Phorm. II, 3, 16: rure frui, Ovid. Pont. I, 8, 40: ſi ruri veniet, Plaut. Truc. III, 2, 25: morientem rure, Liv. XXXVIII, 53: Rure erit, Ovid. Art. II, 229: rure redire, Terent. Eun. III, 5, 63. V, 4, 45. Cic. ad Div. V, 20 extr. Plaut. Merc. IV, 5, 5. Hirt. ad Cic. in Cic. Ep. ad Att. XV poſt Ep. 6. *zoo haalt* Erneſti *in* Clav. Cicer. *uit* Cic. Att. XIII, 49 *aan*, rure veni, *welke plaats ik niet heb kunnen vinden. Over het geheel is beide, zoo wel* ruri *als* rure, *ongemeen menigvuldig, en er is geen onderſcheid tusſchen.* 3) *Tropisch, het land, d. i. het land- of boeren gedoente, bij voorb.* hodieque manent veſtigia ruris, Hor. Epiſt. II, 1, 160: Idem inficeto eſt inficetior rure, Catull. XXII, 14: pleni ruris & inficetiarum, Ibid. XXXVI, 19. Not. ruſe *voor* rure, *zeiden de Ouden*, Varr. L. L. VI, 3.

RUSCŬLUM, i, n. i. q. rus, *wanneer men verkleinend ſpreekt, een landgoedjen, bij voorb.* coenam dabat amicis ſuis ſub urbe in ruſculo, Gell. XIX, 9.

RUSCUM, i, n. *of* RUSCUS, i, f. *ſteekpalm, muisdoorn, mijrthendoorn*, Virg. Ecl. VII, 42. Georg. II, 413. Plin. H. N. XXI, 15 in. *en* 27. XXIII, 9, extr. Colum. X, 374 *en* Feſt. *Ook vindt men* Ruſtum, *bij voorb.* Ruſtum ex rubus, Feſt.; *maar of dit in plaats van* ruſcum *ſtaan zal, kan men niet giſſen.* Dacier *vermoedt, dat het* Contractie *ſtaat voor* rubuſetum (*van* rubus), *en dus zal zijn* locus rubis conſitus. *Maar dan zou het, mijns bedunkens* rubetum *moeten wezen; gelijk dan* rubeta *door* Plinius *van* rubus *wordt afgeleid.*

RUSPOR, ari, *zoeken, vorſchen, onderzoeken, bij voorb.* jube nunc ruſpari Phrygas, Acc. ap. Non. 2 n. 744: ego ibo, ut latebras ruſpans rimer, Vet. poëta ap. Feſt., *het welk ook van* ruſpo, are, *zijn kan:* ſi ventrem ruſparer, Apul. in Apolog. ante med. p. 300, 21 Elm.

RUSSĀTUS, a, um, *rood geverfd: van daar, in 't rood gekleed.* Not. *Eene van de vier rijdende partijën* (factiones) *in den* Circus *was in 't rood gekleed, en heette daaröm* factio ruſſata, *bij voorb.* agitator (i. e. auriga) factionis ruſſatae, Inſcript. ap. Reineſ. claſſ. 5 n. 63: *van daar* auriga ruſſatus, Plin. H. N. VII, 53 extr.

RUSSĒUS, a, um, *rood, roodächtig, bij voorb.* faſciola, Apul. Met. II ante med. p. 117, 33 Elm.: tunica, Petron. 27: colores (equi) praecipui, badius, aureus, albineus, ruſſeus cet., Pallad. in Mart. 13 ante med.: *van daar* factio ruſſea, i. q. ruſſata: *van daar* M. Aurel. Tatianus vicit palmas 125, ſic: in Ruſſeo 89, in Praſino 23 cet., Inſcript. ap. Sirmond. ad Sidon. Carm. XXIII, 323.

RUSSUS, a, um, *rood, bij voorb.* velum, Lucret. IV, 73: color, *roode kleur, bij voorb.* Ruſſus enim color & ruber nihil a vocabulo rufi differunt, Gell. II, 26 ante med.: fauces ruſſae (galli gallinacei), Enn. ap. Cic. Div. II, 26.

RUSTĬCANUS, a, um, i. q. ruſticus, *het land, d. i. veld, dorp, of landgoed, betreffende, daar toe behorende, daar te vinden, van het land, van het dorp, bij voorb.* vita, Cic. Roſc. Am. 15 extr., i. e. *landleven:* homo, *een landman, d. i. die op het land of in een vlek leeft, en landbouw oefent, het zij hij een edelman zij of niet, bij voorb.* multum Municipales homines (et) multum ruſticani, Cic. Att. VIII, 13: homines ruſticani ex municipiis, Cic. Verr. I, 48 extr.: C. Marius ruſticanus vir, ſed plane vir, Cic. Tuſc. II, 22: *van daar, landman of boer, bij voorb.* quendam ruſticanum, Cic. Or. I, 56: *van daar* Cotta gaudere videtur ſono vocis agreſti, & illud, quod loquitur, priſcum viſum iri putat, ſi plane fuerit ruſticanum, Cic. Or. III, 11, i. e. *boersch.*

RUSTICĀTIM, *voor* ruſtice, Pompon. ap. Non. 1 n. 8 *en* cap. 2 n. 747.

RUSTĬCĀTĬO, onis, f. 1) *het verblijf op het land of landgoed, landleven*, Cic. Amic. 27 poſt med. 2) *landbouwerij, boerderij, bij voorb.* in ruſticatione antiquiſſima eſt ratio paſcendi, Colum. VI prooem., *en meermalen, bij voorb.* Ibid. I prooem. §. 13. I, 1, 6, XI, 1 §. 6, 10, 12 *en* 28.

RUSTĬCE, *op de wijze van het platte land, boersch, op eene boerſche wijze, bij voorb.* loqui ruſtice, Cic. Or. III, 12. Gell. XIII, 6: ruſticius, Horat. Sat. I, 3, 31: *van daar brusk, d. i. plomp, ongeſchikt, onwellevend, bij voorb.* urgent lane ruſtice, Cic. Off. II, 9 extr.: facere ruſtice, Cic. Att. XII, 36 extr., i. e. *onwellevend.*

RUSTĬCELLUS, a, um, i. q. ruſticulus, *wanneer men verkleinend ſpreekt, wat boersch, bij voorb.* Ruſticellus Hercules adpellatus mulum ſuum tollebat Fuſius (*als een teken van groote ſterkte*), Varr. ap. Plin. H. N. VII, 20.

RUSTĬCĬTAS, atis, f. 1) *in eenen goeden zin*, a) *boerderij, het landleven, bij voorb.* urbanum fari ruſticitatis opus, Pallad. de Inſit. 12, i. e. *een gedicht over het landleven.* b) *het landwezen, de boerenſtand, d. i. de landlieden, bij voorb.* ſi qua ruſticitas conſuevit infundere, Pallad. I, 13. c) *de wijze van 't platteland, de wijze der landlieden, zoo als zij, bij voorb. eerlijk, oprecht, enz. zijn, bij voorb.* Brixia multum verecundiae, frugalitatis, atque etiam ruſticitatis antiquae retinet, Plin. Epiſt. I, 14. *Dewijl de landman niet aan zich heeft, het geen de ſtedeling hoflijk, wellevend, beleefd, aartig enz. noemt: van daar* 2) *in eenen kwaaden zin, een boersch gedrag*, a) *onwellevendheid, onbeleefdheid, lompheid, plompheid, het zij in handelen of ſpreken, bij voorb.* nec noſtros manſit in annos ruſticitas, Ovid. Art. III, 128, i. e. *onwellevendheid, onbeleefdheid:* Agrippa vir ruſticitati propior quam deliciis, Plin. H. N. XXXV, 4 poſt med.: ne hoſpitem aut negligentiae aut ruſticitatis videretur arguere, Sueton. Caeſ. 53: *dus ook* verborum atque ipſius ſoni ruſticitate, Quintil. XI, 3 §. 10: *dus ook* os facile, urbanum, in quo nulla neque ruſticitas neque peregrinitas reſonet, Ibid. §. 30: *zoo wordt* urbanitas *en* ruſticitas *tegen elkander overgeſteld*, Ibid. VI, 3, 18. b) *boerschheid, boerſche beſchaamdheid of verlegenheid, bloheid, bij voorb.* ruſticitas excutienda eſt, Ovid. Her. XVII, 186, i. e. *moet mij benomen worden:* ſemel ruſtic

sticitati tuae ignoscitur, Senec. Benef. II, 3, i. e. *bloheid, kwalijk geplaatste, ontijdige schaamte, schroomvalligheid:* vultus sine rusticitate pudentes, Ovid. Her. XX, 59, i. e. *boersche schaamte; doch het kan ook zijn, lomp gedrag:* rusticitas, non pudor fuit, Ovid. Art. I, 672: cf. Am. I, 8, 44.

RUSTĬCOR, ari, 1) *zich op het land of landgoed (dorp) ophouden, bij voorb.* rusticari cum aliquo, Cic. Or. II, 6 in.: Haec studia rusticantur nobiscum, Cic. Arch. 7: si qui dies ad rusticandum dati sunt, Cic. Leg. I, 3. 2) *landbouw oefenen, een landbouwer zijn, bij voorb.* negabat quemquam rusticari nescire, Colum. XI, 1 ante med. §. 5: *bijzonder van hun, die zelve den landbouw oefenen, bij voorb. slaven, bij voorb.* ut eos, qui loris (i. e. *buiten 's huis, op het veld*) rusticari debebunt, cum jam e villa familia processerit, requirat (scil. *om te zien, of zij nog t'huis zijn*), Ibid. XII, 3, 7.

RUSTĬCŬLUS, a, um, i. q. rusticus, *wanneer men verkleinend, boertend, of spottend spreekt, of enkel in plaats van* rusticus: *van daar* 1) *land- op het land te vinden, wanneer men verkleinend, boertend, of verächtlijk spreekt, bij voorb.* rusticulus, scil. homo, Cic. Sext. 30, *een landman, boer:* rusticula, scil. gallina, Plin. H. N. X. 38. Martial. XIII, 75 *in het opschrift, d. i. zeker veldhoen, dat sommigen hazelhoen noemen willen; anders ook* rustica *genoemd*, Varr. R. R. III, 9, 16. Colum. VIII, 2 in. Martial. XIII, 75, 1. 2) *boersch, ongeschikt, onbeleefd, bij voorb.* libellus, Martial. X, 19, 2.

RUSTĬCUS, a, um, 1) *het land, d. i. veld, dorp of landgoed betreffende, daar te vinden, daar toe behoorende, land-, bij voorb.* praedium, Cic. Rosc. Am. 15, i. e. *landgoed:* vita, Ibid. 27, *landleven:* mores, Ibid., *land-zeden:* terra, Ovid. Trist. III, 12, 6, *land-aarde:* res rusticae, Cic. Or. I, 58, *landleven: dus ook* res rustica, Colum. I praef. §. 19: *van waar de boeken van* Varro *en* Columella de re rustica *genoemd zijn, d. i. van het landleven:* hortus, Plin. Ep. II, 17 post med.: carcer, Juvenal. XIV, 24: hirundines rusticae & agrestes, Plin. H. N. X, 33: numina, *land-godheden*, Ovid. Met. I, 192: Rustica Saturno regna tenente, Ibid. Her. XIV, 132: dapes, Pl. H. N. XIX, 8 post med.: instrumentum, Phaedr. IV, 4, 24, i. e. *het boersche gereedschap:* vox, Cic. Or. III, 11: sedulitas, Ovid. Fast. VI, 534, *landsaartigheid, d. i. vlijt, naarstigheid der landlieden:* opus rusticum facere, Terent. Heaut. I, 1, 90, i. e. *land-arbeid, veld-arbeid:* vocabulum, Gell. II, 21 post med., *een landwoord, d. i. bij den landman in gebruik: dus ook* sermocinari rusticius videtur, sed rectius, Ib. XVII, 2 post med.: plebs, Colum. II prooem. §. 17: decoctor, Cic. Cat. II, 3: homo rusticus, Cic. Phil. X, 10 *en* Arch. 10 med., *of* Rusticus *eenvouwig*, Varr. R. R. II prooem. in. Ovid. Met. II, 699. Fast. I, 665. Cic. Sext. 45. Cic. Or. II, 6 extr., *een landman, d. i. ieder, die ten platten lande of in een dorp of op een landgoed leeft, of daar landbouw beoefent, hij zij dan een Raadsheer, Ridder, of gemeene Boer: van waar het somtijds een landman, somtijds land-edelman, somtijds boer is: dus ook* colona rustica, Ovid. Fast. II, 645: *en eenvouwig* rustica, Horat. Od. III, 23, 2, *eene boerin.* Not. rustica gallina, *of eenvouwig* rustica, scil. gallina, Varr. R. R. III, 9, 16. Colum. VIII, 2 in. *en* 12. Martial. XIII, 75 (*alwaar het opschrift* Rusticula *is, zie* Rusticulus), *eene soort van hoenderen, het schijnt het hazelhoen te zijn.* Varro *onderscheidt deze hoenders van* Gallinae villaticae, *hij zegt, dat zij aan deze laatsten ongelijk waren, maar aan de* Africanae (Gallinae, *zie* Africanus) *gelijk, en* Columella *zegt, dat er drieërlei hoenders waren*, cohortales, rusticae *en* Africanae. *zij heeten ook, gelijk gezegd is*, Rusticulae, *zie* Rusticulus. *Dewijl het landleven niet zoo geschikt, wellevend, en galant maakt, als het stadsleven, en dewijl de landman niet aan zich gewoon is te hebben, wat de stedeling, schiklijkheid, gemanierdheid, wellevendheid, beleefdheid, hoflijkheid of smaak noemt: van daar* 2) *boersch, d. i. ongeschikt, lomp, plomp, onmanierlijk, smaakloos, grof, boersch, eenvouwig, bij voorb.* non rusticus hospes, Ovid. Art. II, 369, i. e. *aartig in levenswijze: dus ook* Ovid. Am. III, 4, 37, Rusticus est nimium cet.: ipsi homines rustici & agrestes, Cic. Phil. X, 10 extr.: pudor, Ovid. Art. I, 607, i. e. *boersche eenvouwige schaamte, boerenschaamte:* carmina rustica, Ovid. Am. II, 4, 19, i. e. *lompe, eenvouwige:* Pollio amat nostram, quamvis est rustica, Musam, Virg. Ecl. III, 84: querela, Ovid. Her. XVII, 12: gestus manusque formantur, ut recta sint brachia, ne indoctae rusticaeve manus, Quintil. I, 11 post med.: haec tam rustica rides nomina? Martial. IV, 55: *van daar* Rusticus *en* rustica, Substantive, *boer, boerin, d. i. onbeleefde, ongeslepen, persoon, botterik, lompert, bij voorb.* rusticus ille, Ovid. Her. XVI, 219, *die boer, d. i. lompert, onbeschaafd mensch:* cf. Am. III, 6, 88: *dus ook* rusticus es, Virg. Ecl. II, 56: nimis me pro barda & pro rustica reor habitam, Plaut. Pers. II, 1, 2: quem sciebam rustica, Ovid. Fast. III, 463: Rustica sim sane, dum non oblita pudoris, *zegt* Helena *tegen* Paris, *die haar tot liefde jegens zich verleiden wil*, Ibid. Her. XVII, 13: *van daar als een scheldwoord:* germana illuvies, rusticus, hircus, Plaut. Most. I, 1, 38: quid horum simile tibi, rustica, *zegt de vlieg tegen de mier*, Phaedr. IV, 23, 9, *gij boerin enz.: van daar onbeleefd, onwellevend, ten aanzien der liefde, d. i. vijand van liefde (dewijl velen het verliefd zijn voor wellevendheid houden), bij voorb.* Nec tamen est rustica, Ovid. Am. III, 10, 18: Rustica sim sane, Ovid., *zie terstond hier voor.* 3) *landächtig, d. i. simpel, eenvouwig, ongekunsteld, ongeblanket, bij voorb.* veritas, Martial. X, 72, 11: simus hoc titulo rusticiore contenti, Senec. Epist. 88 post med.

RUSTUM, *van* rubus, Fest., *zie* Ruscum.

RUSUM, *voor* rursum, *zie* Rursus.

RUTA, ae, f. *ruite, wijnruit, een bekend bitter kruid*, Ovid. Remed. 801. Martial. XI, 32 *en* 53. Plin. H. N. XIX, 8 post med. Colum. XI, 3 post med.: *van daar* aliquem in rutae folium conicere, *als een spreekwoord, iemand op een ruiteblad werpen, of daar in rollen, bij voorb.* Petron. 37 extr. *zegt er één van iemand, die ontallijke slaven heeft*, quemvis ex illis — in rutae folium coniciet (*misschien voor* conicere cogetur) i. e. *zal elk op een ruiteblad moeten zetten of daar in rollen (als zij alle plaats zullen hebben):* non cresco, nisi dominum tuum in rutae folium non (*dit non is overtollig*) conjecero, Ibid. 58 Ed. Anton. (*Anderen lezen* conjecit), *in een ruiteblad inwikkel, d. i. bepale, tot paaren aandrijve;* si explicatio certa: *van daar Tropisch*, etenim ad cujus rutam pulegio mihi tui sermonis utendum est, Cic. ad Div. XVI, 23 extr., *voor ondangenaamheid enz., zie* Pulegium. Not. *Er behoorde* ejus *voor* cujus *te staan, of* etenim *weg te blijven.*

RUTĀBRI, orum (*van* ruo), *eene benaming van de egge* (rastrorum), Varr. L. L. IV, 31.

RUTĀBŬLUM, i, n. *van* ruo, *een werktuig, om om te roeren, te schrapen: van daar* 1) *een werktuig, om het vuur om te schommelen, bij voorb. bij het bakken, bij voorb. een ovenschop, oven- of koolgaffel*, Cato R. R. 10 *en* 11. *Ook misschien* Sueton. Aug. 75; *doch, het kan hier ook een lepel zijn. Ook* Nov. ap. Fest. 2) *een werktuig om te roeren, een potlepel*, Colum. XII, 20 med. *en* 23: *ook misschien* Ibid. 18. 3) i. q. penis, Naev. ap. Fest.

RUTĀTUS, a, um, *met ruite of wijnruite verzien, bij voorb.* mustum, Plin. H. N. XIX, 8 post med., i. e. *met wijnruit aangemaakt:* lacerti, Martial. X, 48, 11, i. e. *met wijnruit bedekt, of versierd, of bekleed. Want de Ouden waren gewoon, vele spijzen met wijnruit op te zetten, zie* Ibid. XI, 32, 17. XI, 53, 8. Not. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* Ruto, are, i. e. *met wijnruit verzien, bedekken, toemaken enz.*

RUTELLUM, i, n. i. e. parvum rutrum, *bij voorb. strijkstok, bij voorb.* frumentarius est, modium secum atque rutellum unum adfert, Lucil. ap. Non. 1 n. 66, *doch, het kan ook eene schoffel zijn.*

RUTILESCO, ĕre, *rood of roodächtig worden, bij voorb.* lepores, Plin. H. N. VIII, 55.

RUTĬLO, avi, atum, are, 1) *rood of roodächtig of blond (geelächtig) maken, bij voorb.* capillos, Plin. H. N. XXVIII, 12 post med. Val. Max. II, 1, 5: comam, Sueton. Calig. 47: comae rutilatae, Liv. XXXVIII, 17. in.; rutilatus crinis, Tacit. Hist. IV, 61. Not. Gronovius ad Senec. Herc. fur. 948 *verklaart het door, krullen; maar, misschien zonder noodzake. In de plaats van* Seneca, *alwaar sommige* Edd. rutilat jubam cervicem jactans *hebben, hebben andere* rutila — cervice jactat. *Dit rood moet men zich, naar alle schakeeringen voorstellen, wanneer het ook in het geelächtige, blonde, komt.* 2) *rood of roodächtig zijn, goudkleurig zijn, of schitteren, blinken, als goud, bij voorb.* arma rutilare vident, Virg. Aen. VIII, 529: vellera, Val. Fl. V, 251: auroram rutilare procul cerno, Acc. ap. Varr. L. L. VI, 5, *waarbij* Varro *zegt:* rutilare est a colore auri; aurei enim rutili: *dus ook* rutilans, *bij voorb.* rutilantes crinibus alae (Germanorum), Claudian. de Stilich. I, 38: arma, Tacit. Hist. I, 13: color, Plin. H. N. XVI, 11: arva scribit sanguineo rutilantia gyro, Stat. Theb. XI, 514.

RUTĬLUS, a, um, 1) *rood, roodächtig, bij voorb.* ignis, Virg. Georg. I, 454. Aen. VIII, 430: flammae, Ovid. Met. XII, 294: cruor, Ibid. V, 83: pellis, i. e. *het gulden vlies*, Val. Fl. VIII, 114: venena rutila i. e. incendium adferentia, Ibid. V, 451: juba leonis, Catull. LXII, 83: fontes laxat i. e. Pactolum auriferum, Claudian. in Rufin. I, 197: caput, Plaut. Merc. II, 35, *roodhaairig: dus ook* barba, Sueton. Ner. 1: capilli, Ovid. Met. II, 635. VI, 715. Suet. Ner. 1: gallinae rutilis cristulis, Colum. VIII, 2 med.: fulgor,

zot, Cic. Somn. Scip. 4. 2) blinkend, schitterend, bij voorb. thorax, Val. Flacc. IV, 620: columnae, Claudian. de Stilich. II, 341.

RUTO, are, zie Rutatus.

RUTRUM, i, n. van ruo, een werktuig, waarmede men iet omroert, schraapt, krabt, graaft: van daar 1) misschien een schop of graaf, Cato R. R. 10 en 11. Daar zal Remus mede doodgeslagen zijn, Ovid. Fast. IV, 843. 2) het werktuig der metzelaars, waarmede de kalk en cement gemengd wordt, Vitruv. VII, 3 post med. Plin. H. N. XXXVI, 23. Cato R. R. 37. Pallad. I, 15. 3) misschien ook een strijkstok, indien het daar van afstammende rutellum zoo iet betekent.

RUTŬBA, ae, f. verwarring, onrust, Varr. ap. Non. 1 n. 750.

RUTŬLA, ae, f. wijnruit, als men verkleinend of boertend spreekt: of ook een beetjen wijnruit, Cic. ad Div. IX, 22.

RYPAE, arum, zie Rhypae.

S.

S. of Sext. een voornaam i. e. Sextus, bij voorb. S. Roscius: S. C. i. e. Senatus consultum: S. P. Q. R. i. e. Senatus populusque Rom.

SABBATĀRĬUS, a, um, den Sabbath betreffende: van daar Sabbatarius, Substantive, scil. homo, die den Sabbath viert, d. i. een Jood, Martial. IV, 4, 7.

SABBĂTUM, i, n. eigenlijk, rust: van daar 1) de rustdag in elke week, voor de Jooden, d. i. de Zaturdag, of zooge noemde Sabbath, bij voorb. in Judaea rivus sabbatis omnibus siccatur, Plin. H. N. XXXI, 2 prope fin.: adcendere lumen sabbatis (scil. in honorem deorum), Senec. Ep. 95 post med., ten zij het hier liever Feesten zijn: de Romeinen schijnen de Sabbathen der Jooden somtijds mede gevierd te hebben, zie Pers. V, 184. Ovid. Remed. 219, waar het echter ook Feesten kunnen zijn: cf. de volgende plaats Horat.: tricesima sabbata, Horat. Sat. I, 9, 69, is moeilijk, om te verklaren, misschien de dertigste dag der maand, of de eerste derzelve, of de nieuwe Maan. Not. Augustus zegt Sueton. 76, dat de Jooden op den Sabbath niet zoo streng konden vasten, als hij: nu vasten de Jooden niet op den Sabbath: dus heeft of Augustus misgehad, het welk mogelijk is, gelijk dan vele Christenen thans niet weten, wat de Jooden op den Sabbath doen, of Sabbata zijn hunne Feesten of Vastendagen; zie het volgende. Het is niet ongerijmd, dat men het eerste geloofd, in 't gemeen geloofden de Romeinen, dat de Jooden op den Sabbath streng vastteden, zie Petron. XXXV, 6, en Justinus zegt XXXVI, 2, dat Moses deze wet heeft gemaakt, ut Sabbatum in omne tempus jejunio sacraretur. 2) Sabbata zijn somtijds de Feestdagen der Jooden, bij voorb. Juvenal. VI, 158: ook misschien Ovid. Rem. 219. Pers. V, 184. Senec. Ep. 95 post med., zie hier voor: dus ook Suet. Aug. 76, doch zie n. 1.

SABŌCUS, i. q. Sambucus, zie Sambucus.

SABULĒTUM, i, n. een zandige oord, bij voorb. nascitur in sabuletis, Plin. H. N. XXVII, 8 post med.

SABŬLO, onis, m. i. q. sabulum, zand, bij voorb. Sabulo humidus, Colum. IV, 33: albus, rubicundus, Varr. R. R. I, 9 post med.: jejunus, Colum. III, 11 extr.: masculus, Vitruv. VIII, 1 ante med. Plin. H. N. XXXV, 14. Not. Het schijnt zeker soort van zand te zijn, dewijl Varr. R. R. I, 9 staat rudus, arena, sabulo.

SABULŌSUS, a, um, vol zand, zandig, bij voorb. terra, Plin. H. N. XIII, 4: lutum, Vitruv. II, 3: van daar sabulosa zandige oorden, bij voorb. herba nascens sabulosis apricis, Plin. H. N. XXI, 29.

SABŬLUM, i, n. i. q. sabulo, zand, bij voorb. sabulo, calce mixtis, Plin. H. N. XXXVI, 25 post med.: album, nigrum, rubrum, Ibid. XVII, 4 post init.: infecundum, Ibid.: masculum, Ibid. XXXI, 3 prope fin.: quidquid sabuli cet., Curt. VII, 4 post med.

SABURRA (Saburra), ae, f. zand, in 't gemeen scheepszand, d. i. daar het schip mede geladen wordt, om het in evenwigt te houden, ballast, bij voorb. onerarias multa saburra gravatas, Liv. XXXVII, 14: cf. Virg. Georg. IV, 194. Plin. H. N. X, 23. XVI, 40.

SABURRĀLIS, e, uit zand bestaande, bij voorb. Sacoma, Vitruv. IX, 9 med.

SABURRO, are, met zand of ballast bezwaren, of beladen, bij voorb. echini se arena saburrantes tempestatis signa sunt, Plin. H. N. XVIII, 35 extr.: van daar Tropisch, voor zich met spijze en drank beladen, d. i. recht verzadigen of opvullen, bij voorb. ubi saburratae sumus, Plaut. Cist. I, 2, 2.

SACCĀRĬUS, a, um, zakken betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb. saccarius, scil. homo, een zakkendrager, Pandect. XVIII, 1, 40 extr.: navis saccaria, haalt Quintilianus VIII, 2, 13 onder de woorden aan, die aan een gewest, of kunst eigen zijn; maar, wat het zij, kan men niet gissen: een zakschip? is voor ons duister. Ondertusschen zijn er vele kunstwoorden, die voor een' leek onverstaanbaar zijn. Desnoods zou men het kunnen verklaren, graanschip, indien het graan in zakken verzonden werd; doch, dit is enkel gissing. Not. saccariam facere haalt men aan uit Apul. Met. I ante med., scil. negotiationem of artem. Maar Ed. Elm. p. 105, 32 en Vulcan. p. 116 hebben sagariam scil. negotiationem met kleederen handelen: Ed. Oudend. p. 36 heeft saccariam, i. e. (gelijk hij het verklaart) zakken dragen, (als een dagloner).

SACCĀTUS, zie Sacco.

SACCELLUS, i, m. een zakjen, bij voorb. kruiden zakjen, Cels. IV, 4 med.: met geld, Petron. 140 extr.

SACCHĂRUM of SACCHARON, i, n. zuiker uit het riet, Plin. H. N. XII, 8, doch, het schijnt van zuiker van onzen tijd, ten aanzien der toebereiding enz. onderscheiden te zijn: van die zoete sap of honig uit rieten gewagen ook (maar zonder het woord saccharum te gebruiken), Lucan. III, 237. Senec. Ep. 84.

SACCIPERĬUM, i, n. misschien zak of ransel, of het geen daar men de geldbeurs in steekt, bij voorb. marsupium in sacciperio, Plaut. Rud. II, 6, 64: cf. Varr. ap. Non. 12 n. 50, alwaar in sacciperione van den Nominat. sacciperio staat.

SACCO, avi, atum, are, doorzijgen, bij voorb. door grof linnen, bij voorb. aquam, Plin. H. N. XXIX, 2 post med.: Caecubum (vinum), Martial. II, 40, 5: stibium tritum in aqua triplici linteo, Plin. H. N. XXXIII, 6 post med.: van daar saccatus, a, um, bij voorb. aqua, Senec. Ep. 86 med.: adeps liquatur, saccatusque lineis saccis cet., Plin. H. N. XXIX, 6 post med.: amylum, Ibid. XVIII, 7 extr.: van daar saccatus humor corporis, Lucret. IV, 1022, i. e. pis.

SACCULĀRĬUS, a, um, zakjens betreffende, daar toe behorende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb. saccularii, Ascon. Ped. ad Cic. Or. adv. C. Anton. & Catil. med., i. e. die geld, gevolglijk geldzakken bekomen hadden, als 't ware, geldzakkers. Ook heeten een soort van tooveraars of goochelaars saccularii, Pandect. XLVII, 11, 7. XLVII, 18, 1, i. e. gelddieven, omdat zij de geldzakken der menschen plunderen.

SACCŬLUS, i, m. een zakjen, tot allerhande dingen, bij voorb. tot geld, Juvenal. XI, 26. XIV, 138. Martial. V, 41, 4. XI, 4, 6. Pandect. XVI, 3, 1 post med. Apul. Met. X ante med. p. 243, 2 Elm.: van daar sacculus est plenus aranearum, i. e. de geldbuidel is ledig, zonder geld, Catull. XIII, 8: tot graan, bij voorb. sacculo & utribus vacuis cet., Apul. Met. IX post med. p. 232, 25 Elm.: tot het doorzijgen van wijn, Cic. Fin. II, 8 e Lucil.

SACCUS, i, m. een zak tot allerhande dingen, bij voorb. coria, cilicia, saccos imperaret, Cic. Verr. I, 38 in., misschien koornzakken: dus ook geldzak, bij voorb. Horat. Sat. II, 3, 148. Ibid. I, 1, 70. Martial. X, 74, 6: ook om op een ziek deel van het ligchaam te leggen, gelijk onze kruidenzakken zijn, wanneer het een zakjen is, bij voorb. nervorum dolorem — sal in saccis aqua ferventi madefactus levat, Plin. H. N. XXXI, 9 prope fin.: Maar bijzonder een gevlochten zak, om iet door te laten zijpelen en te zuiveren, bij voorb. vet, honig, wijn enz., bij voorb.

adeps

adeps saccatus lineis saccis, Plin. H. N. XXIX, 6 post med.: *Honig*, *bij voorb.* saligneus squalus vel tenui vimine rarius contextus saccus, inversae metae similis, qualis est, quo vinum liquatur, obscuro loco suspenditur, Colum. IX, 15 extr., *en terstond daarop* fragmina favorum, quae in sacco remanserunt: *dus ook van edik, die uit vijgen gemaakt wordt*, Ibid. XII, 17: *bijzonder wijn*, *bij voorb.* inveterari vina saccisque castrari, Plin. H. N. XIX, 4: vini vires sacco frangere, Ibid. XIV, 22 in. XXIII, 1 post med.: *dus ook* turbida sallicito transmittere Caecuba sacco, Martial. XII, 61, 3: *van daar* saccus vinarius, Plin. H. N. XXIV, 1 med.: *dus ook* nivarius, Martial. XIV, 104 *in het Opschrift*, *d. i. waar het sneeuwwater doorgezijgd wordt.* Not. Ad saccum ire, Plaut. Capt. I, 1, 22, i. e. *misschien gaan bedelen, den bedelzak* (*bedelzak*) *aanvatten.*

SACELLUM, i, n. *elke kleine aan den Godsdienst of aan eenen God heilige plaats, bij voorbeeld, kapel.* Cic. Div. I, 46. Cic. Agr. II, 14. Prop. IV, 3, 57. Ovid. Fast. I, 275. Juvenal. XIII, 232. Trebat. ap. Gell. VI, 12.

SACER, cra, crum, 1) *heilig, te weten, aan eenen God geheiligd, hem heilig of gewijd, bij voorb.* mensis sacer Manibus, Ovid. Fast. II, 52: sacer Nymphis cervus, Ovid. Met. X, 109: esculus sacra Jovi, Plin. H. N. XVI, 4 post med.: Cereri sacrum Polypoeten, Virg. Aen. VI, 484, i. e. *Priester van* Ceres: *Ook met den* Genitivus, Cic. Verr. I, 18, qua ex opinione illa insula eorum deorum sacra putatur, *voor* diis; *doch men kan ook* insula sacra *bij één nemen, heilig eiland der Godheden: gelijkerwijs men zegt, bij voorb.* haec vestis est (vestis) patris, Ernesti *haalt* in Clav. Cic. *aan* Tacit. Ann. XV, 53: *maar daar staat de* Dativus magno operi, Edit. Ernest.: *van daar Tropisch*, pugionem magno operi sacrum, Tacit. Ann. XV, 53. i. e. *gewijd, bestemd: van daar heilig, in 't gemeen, d. i. aan de Goden gewijd, Godsdienstig, met heiligheid verzien, onschendbaar, bij voorb.* sacrae aedes, Cic. ad Div. XIII, 11, i. e. *Tempel:* signa, Cic. Leg. III, 13 extr.: jura sacerrima, Ovid. Her. IX, 159: Vesta, Prop. III, 4 (3), 11: Cybebe, Ib. III, 22 (21), 3: silentium, Horat. Od. II, 13, 29: lautus sacra comam, Virg. Aen. VII, 60: vates, Horat. Od. IV, 9, 28: profestae & sacrae luces (i. e. dies), Ibid. IV, 15, 25: sacra profanaque omnia polluere, Sallust. Cat. 11: *van daar* sacrum esse, *heilig zijn, bij voorb.* morientibus oculos aperire — Quiritium ritu sacrum est, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 55: *dus ook* in sacro esse, Ibid. XVIII, 12: sacra quaedam patris memoria, Quintil. XI, 1, 59, *heilig aandenken. Ook in 't gemeen, heilig naar iedere begrip, d. i. eerwaardig, bewonderenswaardig, niet gemeen, bij voorb.* sacrae preciosa silentia linguae, Martial. V, 70, 7, *van* Cicero: silentium, Horat., *zie hier voor:* sacros amantes, Prop. III, 16 (15), 11, *of aan* Venus *heilig:* Maro, Martial. VIII, 56, 3: memoria patris, Quintil., *zie hier voor: van daar* Sacrum, Substantive, scil. aliquid *of* opus, *alles, wat aan de Goden geheiligd of heilig is: van daar* a) *eene heilige zaak, heiligdom, bij voorb. standbeeld, beker, altaar enz., bij voorb.* sacrum qui clepserit, Cic. Leg. II, 9 e l. 22. XII T. bb.: sacrum adcendere, i. e. victimam, Phaedr. IV, 10, 13: sacra proferre, Hirt. Alex. 32: Sacra ex aedibus eripuisse, Cic. Verr. II, 5, i. e. *standbeelden enz.* b) *elke godsdienstige handeling, Godsdienst, bij voorb. offeranden enz., bij voorb.* sacra facere, Cic. Harusp. 15, i. e. *offeren:* Junoni sacrum facere, Prop. IV, 9 (10), 43: sacrum Cereris vulgarit arcanum, Horat. Od. III, 2, 26: sicuti in solennibus sacris fieri consuevit, Sallust. Cat. 22 (23): sacra procuranda tradunt, Nep. Them. 2, *alwaar het ook Heiligdommen kunnen zijn. In 't gemeen bestond de Godsdienst in offeren: van waar men het dan Godsdienst, dan offer vertalen kan. Van daar* rex sacrorum *zekere Priester te* Rome, Cic. Dom. 14, *zie* Rex. *Dewijl bij zekere* Familiën *zekere offeranden jaarlijks verricht moesten worden, die voor haar lastig en kostbaar waren, en die zij daarom zochten af te schaffen: zoo komt van daar de uitdrukking* hereditas sine sacris, Plaut. Capt. IV, 1, 8, *als een spreekwoord, d. i. voordeel zonder bezwaar, zonder kosten. Van daar Tropisch*, sacrum, *elk geheim, bij voorb.* sacra tradentium artes, Quintil. V, 14, 27: *dus ook* sacra literarum colere, Ibid. X, 1, 92: *ook heeten de Gedichten dus* Ovid. Trist. IV, 10, 20: sacra Maronis, Martial. VII, 62. Not. a) Mons sacer, Liv. II, 32. Cic. Brut. 14, *de berg, op welken het volk zich begaf, als het, op den Senaat misnoegd, de Stad verliet; dewijl, gelijk* Festus *zegt, het volk, toen het den berg verliet, dien vooraf aan* Jupiter *geheiligd hadt; anderen geloven, dat hij dus heet, omdat de* leges sacratae *daar op gemaakt waren: misschien is het hetzelfde als de* vervloekte berg; *dewijl de afscheiding des volks, en gevolglijk zijn verblijf op dezen berg, iet kwaads, en deze berg aan den Senaat zoo wel daarom, als omdat de* leges sacratae *daar gemaakt waren, ten hoogsten onaangenaam was, zie beneden.* b) *vleijend van de Keizers, bij voorb.* sacra Caesaris aure, Martial. VII, 98, 4: sacri lateris custos, Ibid. VI, 76, 1: sacras occupationes, Sueton. Tiber. 27; *even dus staat ook* divinus. c) os sacrum, *het heiligbeen, in de Chirurgie* (*d. i. onder de teelladen liggende*), Coel. Aur. Tard. I, 4. d) sacra via, Cic. Planc. 7. Hor. Sat. I, 9, 1, *of* sacer clivus, Horat. Od. IV, 2, 35, *eene straat te* Rome *van het Amphitheater, over de markt tot aan het Kapitool.* 2) *aan de onderaardsche Goden*, (*ook aan* Jupiter) *als een offer, en gevolglijk aan den dood toegewijd: van daar* (a) *strafbaar, verdorven, godloos, bij voorb.* sacrum sancisi, Liv. III, 55 med. *en vooraf staat*, ejus caput Jovi (i. e. *aan* Jupiter, *of* Jovi stygio i. e. Plutoni) sacrum esset: *dus ook* is intestabilis & sacer esto, Horat. Sat. II, 3, 181, i. e. *vervloekt: van daar* (b) *vervloekt, verwenscht, ijsselijk, afschuwlijk, infaam, godloos, als een scheldwoord, bij voorb.* Ego sum sacer, scelestus, Plaut. Bacch. IV, 6, 13: homo sacerrimus, Plaut. Poen. Prol. 89: auri sacra fames, Virg. Aen. III, 56: o sacrum scurram & malum! Afran. ap. Non. 4 n. 431: irrides me, pessime ac sacerrime? Turpil. ibid.: quam facile accipiter sacer alea ab alto consequitur pennis sublimem in nube columbam, Virg. Aen. XI, 721: sacra insania mentis, Stat. Theb. X, 804: sacer hircus alarum, Catull. LXX, 1: horribilem & sacrum libellum, Ibid. XIV, 12: *dus ook misschien* portae, Virg. Aen. VI, 573: pavor, Val. Fl. I, 798: arma sacra metu, Ibid. IV, 185: venenum, Ibid. VII, 165: nemoris sacra nox, Ibid. VIII, 25. *Hier toe behoort misschien* a) sacer morbus i. e. *de Epilepsie, vallende ziekte*, Coel. Aur. Chron. I, 4: *ook misschien* b) mons sacer (*zie hier voor*) *de vervloekte berg; want, de menschen vervloeken liever de plaats, dan zich zelven, en schuiven liever daar de schuld op, dan op zich zelven.* c) ignis sacer, *zie* Ignis. Not. *de Ouden zeiden ook* sacer, sacris, sacre: *van daar* sacres porci, Varr. R. R. I, 1 post med. *en* 4 post med. Plaut. Men. II, 2, 16. Ibid. Rud. IV, 6, 4: cf. Fest., *welke zegt:* sacrem porcum dici ait Verrius, ubi jam a partu habetur purus.

SACERDOS, otis, m. *en* f. *een Priester, bij voorb. Augur, Pontifex enz., ook eene Priesteresse, bij voorb.* sacerdotes populi Romani, Cic. Dom. 1, i. e. *Priesters:* sacerdotes Cereris, Cic. Verr. V, 54: *Priesteressen: dus ook* Fonteja sacerdos, Cic. Font. 16, i. e. *Vestaalsche Non: dus ook* Vestae sacerdos i. e. Vestalis, Ovid. Fast. V, 573: illo die sacerdotes solent nominare i. e. augures, Plin. Ep. II, 1: duo sunto genera sacerdotum; unum, quod praesit caerimoniis & sacris; alterum, quod interpretetur fatidicorum & vatum effata incognita cet., Cic. Leg. II, 8 e legg. XII tab.: tumuloque sacerdos additur Anchisaeo, Virg. Aen. V, 760, i. e. *Priester voor de ziel van* Anchises: Phoebi sacerdos, Virg. Aen. III, 80, i. e. *Priester:* Phoebi Triviaeque sacerdos, *Priesteres, zoo heet de* Sibylle, Ibid. VI, 35, *welke* Ibid. 41 *eenvouwig* sacerdos *genoemd wordt: van daar Tropisch, of spottend*, cum sororis adultero, cum stuprorum sacerdote (*van* Clodius), Cic. Sext. 17. Not. Adj., *bij voorb.* regina sacerdos, Virg. Aen. I, 273 (277), *alwaar de Princes* Rhea *zoo heet, die eene Vestaalsche Non was; doch, het kan ook eene Oppositie zijn:* a nobilissimis ac sacerdotibus viris, Vellej. II, 124.

SACERDOTĀLIS, e, *priesterlijk, bij voorb.* ludi, Plin. Epist. VII, 24, i. e. *die de Priesters bij het aanvaarden van hun Ambt lieten houden.*

SACERDOTIUM, i, n. *Priesterdom, Priesterambt, waardigheid van eenen Priester, of Priesters, waartoe de Augur, Pontifex, Flamen, Vestaalsche Non enz. behoort, bij voorb.* Virgo Vestalis sanctissimo sacerdotio praedita, Cic. Dom. 53: sacerdotium inire, Ibid. 52: in sacerdotium venire, Ibid. 14: sacerdotiis praeesse, Ib. 40: duo sacerdotia habuit, Liv. XXX, 26, i. e. *hadt twee Priesterposten; te weten, hij was Augur en Pontifex te gelijk:* sacerdotia mandare, Cic. Agr. II, 7.

SACERDOTŬLA, ae, f. *Priesteres, wanneer men verkleinend spreekt, of ook eene geringe Priesteres*, Varr. L. L. IV, 29 extr. *en* Festus in Flaminia *en* Oletum.

SACŌMA, ătis, n. *tegenwigt, evenwigt*, Vitruv. IX, 3: saburrale, Ibid. 9.

SACRĀMENTUM, i, n. *eigenlijk, het geen, waardoor iemand zich tot iet plegtig verbindt: van daar* 1) *de plegtige nederlegging van zekere somme gelds, bij den Pontifex, in een burgerlijk Proces, zoodanig, dat, als het Proces verloren wordt, ook het geld verloren is, bij voorb.* poena sacramenti petere, Ascon. Ped. in Cic. Verr. I, 9; *ook dit geld zelve, bij voorb.* ea pecunia, quae in judicium venit in litibus, sacramentum a sacro, Varr. L. L. IV extr.: sacramentum aes significat, quod poenae nomine penditur cet., Fest.: tresviri capitales — sacramenta exigunto, Ibid.: *ook kan men* Ascon. Ped. *uit het voorgaande hier toe brengen: van daar een burgerlijk Proces, of gerech-*

telijke aanklagt in Burgerlijke verschillen, dewijl dergelijk geld vooraf in statie gelegd werdt, *bij voorb.* non posse sacramentum nostrum justum judicari, Cic. Caecin. 33, i. e. *aanklagt*, *Proces*: cf. Cic. Mil. 27. Dom. 29: *dus ook* Cic. Or. I, 10, sacramento contendere. 2) *weddenschap*, *bij voorb.* sacramento contendere, Cic. ad Div. VII, 32 §. 4, i. e. *wedden*. *Doch het kan ook heeten*, *eed*, *zie n.* 3: *ook Proces*, *zie n.* 1. 3) *een eed*, *bij voorb.* sacramento contendere, Cic., *zie hier voor*: *dus ook* non ego perfidum dixi sacramentum, Horat. Od. II, 17, 9: In verba Eumolpi sacramentum juravimus, Petron. 117: se sacramento non in scelus aliquod obstringere, Plin. Ep. X, 97: *bijzonder de eed der soldaten*, *bij voorb.* aliquem militiae sacramento obligare, Cic. Off. I, 11, *in den eed nemen*, *op de vaandels laten zweeren*: *dus ook* milites sacramento rogare, Liv. XXXII, 26. Caes. B. G. VI, 1: *of* milites sacramento adigere, Liv. VII, 11 med., i. e. *zweeren laten*, *in den eed nemen*: *integendeel* sacramentum dicere, Caes. B. C. I, 23. II, 28: *of* sacramento dicere, Liv. II, 24. IV, 53, *zweeren*, *op het vaandel zweeren*, *den eed afleggen*: *dus ook* alicui sacramento dicere, Liv. XXIV, 8, i. e. *iemand den eed doen*, *aan iemand zweeren*: citare tribus ad sacramentum, Sueton. Ner. 44: imperatoris sacramentum detrectare, Ibid. Aug. 24: mutare, Ibid. Galb. 10 extr.: exuere, Tacit. Hist. III, 42: adcipere, Ibid. IV, 21: sacramenti religionem rumpere, Liv. XXVIII, 27: sacramentum negligere, Caes. B. C. II, 32. 4) *Bij kerklijke schrijvers is het ook geheimenis*, *verborgenheid*, *of heilige zaak*: *dus ook* judicii, *bij voorb.* priusquam iste clandestinis itineribus elaberetur, ad gravissimum judicii vestri (scil. *der Richters*) sacramentum eum curavi producere, i. e. *heiligheid*, Apul. Met. III ante med. p. 131, 1 Elm. 5) *verbinding*, *verbond*, *bij voorb.* amicitiae sacramentum delere, Petron. 80. 6) *Afspraak of verbindenis*, *bij voorb.* si quod inesset mutis animalibus tacitum ac naturale sacramentum cet., Apul. Met. II post med. p. 140, 31 Elm.

SACRARIUM, *zie* Sacrarius.

SACRARIUS, a, um, 1) *de Heiligdommen betreffende*, *zich daarmede bezig houdende*, *daar toe behorende*: *van daar* a) sacrarius, Substantive, scil. custos, i. e. *die de Heiligdommen bewaart*, *bij voorb.* sacrarius Iunonis, Inscript. ap. Grut. p. 308 n. 1. p. 1088 n. 9. b) Sacrarium, Substantive, scil. domicilium, *plaats*, *waar de Heilige zaaken*, (*reliquiën*) *bij voorb. van eenen Tempel enz.*, *weggelegd worden*, *sacristie*, *kapel*; *zoo heet de stad* Caere, *waar de Heilige zaaken van Rome bewaard werden*, sacrarium populi Romani, Liv. VII, 20, i. e. *bewaarplaats der Heilige zaaken enz.*: sacrarium est locus, in quo sacrae res ponuntur; quod etiam in aedificio privato esse potest, Pandect. I, 8, 9: cf. Ovid. Met. X, 695; *alwaar eene verklaring voorafgaat*: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* arcana naturae in interiore sacrario clausa sunt, Senec. Nat. Quaest. VII, 31. 2) *den Godsdienst betreffende*: *van daar* sacrarium, Substantive, (scil. templum, aedificium, domicilium cet.), *eene plaats*, *waar Godsdienst gehouden wordt*, *Bedehuis*, *Kapel*, *Tempel*, *bij voorb.* Bonae Deae, Cic. Mil. 31: sacraria Vestae, Martial. VII, 72, 3: juro Latonae genus duplex — vimque deum infernum & duri sacraria Ditis, Virg. Aen. XII, 199, i. e. *Tempel*, *ten zij het liever de onderäardsche wereld is*: *van daar* Mens bona, si qua dea es, tua me in sacraria condo, Prop. III, 24 (23), 19: *zoo heet ook* Liv. XXXIX, 9 *en* 13, *de plaats*, *waar vrouwen*, *tot het vieren der Bacchanaliën* (*ontuchtig* Bacchus-Feest), *bij één kwamen*, sacrarium: *dus ook van eene Huiskapel*, *bij voorb.* Erat apud Hejum sacrarium in aedibus, Cic. Verr. IV, 2: in tuo sacrario, Cic. ad Div. XIII, 2, i. e. *in dat deel des huis*, *waar de Kapel is*: cf. Sueton. Aug. 5. Not. *Doch men kan n.* 1 *en* 2 *dikwijls samenvoegen*, *want*, *waar Godsdienst gehouden wordt*, *daar zijn ook Heilige dingen*, *d. i. beelden*, *kerkgereedschap enz.* *Van daar Tropisch*, *of spottend*, cui (aquilae) domi suae sacrarium libidinum tuarum exstructum est, Cic. Cat. I, 9: cf. II, 6. *Ook in 't gemeen*, *eene heilige*, *geheime plaats*, *bij voorb.* sacraria Ditis, i. e. *onderäardsche wereld*, *of de rivier* Styx *in de onderäardsche wereld*, Virg., *zie hier voor*.

SACRATIO, onis, f. *wijding*, *toewijding*, *heiliging*, jurisjurandi, Fest. in Sacramento.

SACRAVIENSES, *inwoners der straat* sacra via *te* Rome, Fest. in October.

SACRICOLA, ae, m. *en* f. i. e. sacra colens *of* faciens *Priester of Offerpriester*, *Priesteres*, *offerende*, *den Godsdienst bezorgende*, *bij voorb.* turbae sacricolarum immistus, Tacit. Hist. III, 74: sum enim non ignotus illius sacricola, Apul. Flor. 4. p. 361, 35.

SACRIFER, a, um, *Heiligdommen dragende*, *bij voorb.* rates, Ovid. Fast. IV, 252.

SACRIFICALIS, e, *het offeren betreffende*, *daartoe behorende*, *bij voorb.* adparatus, Tacit. Ann. II, 69: epulae, Apul. Met. IX in. p. 217, 16 Elm.: *Men vindt ook* sacrificialis.

SACRIFICATIO, onis, f. *het offeren*, Cic. Nat. D. II, 27.

SACRIFICATUS, us, m. *het offeren*, *bij voorb.* sed nullum uspiam pecus sacrificatui — habemus, Apul. Met. VII ante med. p. 192, 22 Elm.

SACRIFICIUM, i, n. *een offer*, *het offeren*, *bij voorb.* sacrificium facere, Cic. Brut. 14, i. e. *offeren*: *dus ook* sacrificia facere Libero Liberaeque, Colum. XII, 28 ante med.: sacrificium violare, quod fit pro salute populi, Cic. Harusp. 6: sacrificia publica & privata procurare, Caes. B. G. VI, 13: sacrifici (*voor* sacrificii) genus est, adveas — ut ense cadat, Ovid. Pont. III, 2, 57.

SACRIFICO, avi, atum, are, *offeren*, *deels* absolute, i. e. *zonder* Accusativus, *bij voorb.* apud aram, Nep. Hann. 2: nec sacrificantium nec precantium deos, Liv. XXV, 1: *van daar* impersonaliter sacrificatur, i. e. *daar wordt geofferd*, *men offert*, Plin. H. N. XVI, 6 extr.: *ook* aliquid, *ook* alicui aliquid *of* alicui aliqua re, *of enkel* alicui, *bij voorb.* diis, Varr. L. L. IV, 26: ubi, Plaut. Amph. IV, 2, 14: suem, Ovid. Fast. IV, 14: agnum, Plaut. Stich. I, 3, 97: thuris granum, Ibid. Poen. II, 3: mustum Libero, Fest. in Sacrima, sacrufices Orco hostiis, Ibid. Epid. II, 1, 7: Si summo Jovi vivo argento sacrufricassem, Ibid. Most. I, 3, 84: Angerona, cui sacrificatur a. d. XII Cal. Januar., Plin. H. N. III, 5 post med.: *van daar* sacrificatus, a, um, *bij voorb.* animalis, Ibid. XXXVI, 2. Not. a) Sacrufico, are, *voor* sacrifico *staat etlijke reizen in* Plautus, *bij voorb.* Amph. IV, 2, 14. Epid. II, 1, 7. Most. I, 3, 84. *Ook heeft men* Depon. Sacrificor, atus sum, ari, *bij voorb.* sacrificabantur viduae, Varr. ap. Non. 7. n. 98: cf. Gell. XVIII, 12 extr.

SACRIFICULUS, a, um, i. q. sacrificus, *offerende*, *offer verrichtende*, *bij voorb.* rex sacrificulus, Liv. II, 2. VI, 41, *een voornaam Priester*, *zie* Rex. *Van daar* Substantive, sacrificulus, *die zich met offeren bezig houdt*, *offeraar*, *offerpriester*, Liv. XXV, 1: inter sacrificulos, Sueton. Domit. 1.

SACRIFICUS, a, um, 1) *offerende*, *bij voorb.* rex sacrificus, Liv. XL, 42, i. q. rex sacrificulus, *zie* Rex: Ancus sacrificus, Ovid. Fast. VI, 803: Numa, Lucan. IX, 478. 2) *het offeren betreffende*, *daartoe behorende*, *of daar betrekking op hebbende*, *bij voorb.* ritus, Ovid. Met. XV, 483, *offergebruiken*: dies, Ibid. XIII, 590, *offerdagen*, *d. i. dagen*, *waar op geöfferd wordt*: securis, Ibid. XII, 249: preces, Senec. in Med. 38: tibia, Ibid. in Agam. 584: ara, Val. Fl. VIII, 243: jugum i. e. *Berg*, *waar op* Amycus *menschen offerde*, Ibid. IV, 110: vestis, Sil. III, 27: os sacrificum, Ovid. Fast. I, 129, i. e. *de spraak of taal der offerenden*, *of der Priesteren*.

SACRILEGIUM, i, n. 1) *wegneming van een Heiligdom*, *of van eene zaak*, *die in den Tempel behoort*, *of anders aan de Goden heilig is*, *beroving of schending van den Tempel*, *kerkroof*, *heiligschennis*, *bij voorb.* fur onustus sacrilegio, Phaedr. IV, 10, 31: sacrilegium facere, Quintil. V, 10, *of* admittere, Quintil. IV, 2, *of* committere, Justin. XXXII, 2, *of* perpetrare, Ibid. I, 9, i. e. *begaan*: sacrilegium prohibere, Liv. XLII, 3, i. e. *verhinderen*, *dat de tegels niet van het dak genomen worden*: *van daar* sacrilegium ratus cet., Liv. IV, 20, i. e. *hieldt het voor een' kerkroof*. 2) *schennis van den godsdienst*, *ongodsdienstige handeling*, *bij voorb.* sacrilegii damnasset, Nep. Alcib. 6, i. e. *dat hij in zijn huis* mysteria i. e. *den godsdienst van* Ceres *hieldt* (cf. cap. 3), *het welk te* Athene *iets godloos was*.

SACRILEGUS, a, um, *die iet*, *het geen aan de Goden geheiligd is*, *wegneemt*, *die Tempels*, *en wat daar in is*, *besteelt of schendt*: *kerkrovend*, *heiligdomrovend*, *kerkschendig*, *en* Substantive, *kerkrover*, *kerkschender*, *heiligdomrover*, *bij voorb.* sacrilego poena est; neque ei soli, qui sacrum abstulerit, sed etiam ei, qui sacro commendatum, Cic. Leg. II, 16: homicidae tyrannus irascitur, & punit furta sacrilegus, Senec. de ira II, 28 post med.: mirari se, non sacrilegorum numero haberi qui supplicibus eorum (scil. deorum) nocuissent cet., Nep. Agel. 4: non sacrilegum, sed hostem sacrorum (*van* Verres), Cic. Verr. I, 3 extr.: Graeci sacrilegi, Ibid. III, 28: Exi e fano, sacrilegissime, Plaut. Rud. III, 4, 2, *van iemand*, *die een meisjen*, *dat in den Tempel gevlucht is*, *met geweld daar uit wil haalen*: *gij kerkschender*, *ontäart mensch*: bellum sacrilegum, Cic. Verr. V prope fin., i. e. *Roof der heilige beelden enz.*: Nec nos sacrilegos templis admovimus ignes, Tibull. III, 5, 11: *van daar* 1) *ieder*, *die eene Godheid of den godsdienst*, *of het geen daar betrekking op heeft*, *schendt*; *godloos*, *ongodsdienstig*, *verdorven*, *bij voorb.* sacrilegus heet Erisichthon, Ovid. Met. VIII, 792, *omdat hij* Ceres ver-

verächtte, d. i. godloos, en Pentheus, Ibid. IV, 23, *omdat hij den godsdienst van Bacchus verächtte:* sacrilega dextra jactas incendia, *zegt* Cybele *tegen* Turnus, Ibid. IV, 539, *toen hij de schepen van* Aeneas (*die op den haar heiligen berg* Ida, *en van boomen aldaar getimmerd waren*) *in brand stak: van daar* 2) *in 't gemeen godloos, verdorven, als een scheldwoord: gelijk wij, bij voorb. van onrechtvaardige, twistzuchtige, gierige, bedrieglijke lieden zeggen: dat was godloos enz., bij voorb.* artes meretricum sacrilegae, Ovid. Art. I, 437, *godloos, d. i. die daar in bestaan, om den minnaar het geld af te troggelen:* linguae, *van nijdige lieden*, Ibid. 367: *dus ook* linguae, *die* Aeneas *lasteren*, Ovid. Remed. 367: manus, Ovid. Am. I, 7, 28, i. e. *dewijl zij zijne minnares geslagen hadden:* feminae, Ovid. Met. XI, 41, i. e. *die* Orfeus *verscheuren:* manus, Ovid. Fast. III, 700, *van die, die* Caesar *ombrachten. Overäl past godloos, vervloekt, en men zou n. l. ook wel hiertoe kunnen brengen; ja het is dikwijls een bloot scheldwoord, vervloekte kerel enz., bij voorb.* illi sacrilego, Terent. Eun. V, 3, 2, i. e. *dien vervloekten enz., dien schurk enz.:* cf. v. 13: *dus ook* sacrilega, Ibid. V, 1, 13, quid ais sacrilega? i. e. *gij hoer*, Canaille, *enz. Men kan hier naar believen scheldwoorden zetten.*

SACRĪMA, i. e. *Most, die aan* Bacchus *voor den wijn-oogst geöfferd of geheiligd werdt*, Fest.

SACRO, avi, atum, are, *aan eenen God iets heiligen of wijden, bij voorb. Tempel, leven, vermogen enz., bij voorb.* caput, Cic. Balb. 14. Liv. II, 8: aras, Virg. Aen. V, 48: Caesar votum immortale sacrabat, (scil.) Maxima — delubra cet., Ibid. VIII, 714, i. e. persolvebat; *dan moest er een* Comma *achter* sacrabat *in plaats van het* Punct *staan, zoodat* votum *door* — delubra *verklaard wordt; en zoo heeft de* Edit. Heyn. *van daar* sacratus, a, um, *geheiligd, heilig, bij voorb.* templum, Virg. Aen. II, 265: rite sacratas in flammam jugulant pecudes, Ibid. XII, 213: palatia sacrata Phoebo, Ovid. Art. III, 389: opus tibi sacratum, *zegt* Ovidius *tegen* Augustus Trist. II, 552: sacrata limina (templorum) i. e. *heilig*, Tibull. I, 3, 38 (I, 5, 44): Caesaris alma dies & luce sacratior illa cet., i. e. sanctior, Martial. IV, 1, 1: numen gentibus illis sacratissimum, Plin. H. N. XXXII, 4 extr.; Hammonis Cornu inter sacratissimas Aethiopiae gemmas, Ibid. XXXVII, 10: Sacratissimi Principis oratione, Pandect. XXXVIII, 17, 9: dux sacratus *heet* Augustus, Ovid. Fast. II, 60, milites sacrati, Liv. IX, 4, i. e. (*misschien*) *die zich vereenigd hebben, om tot den dood toe te vechten: van daar* 1) *in 't gemeen wijden, toewijden, d. i. geven of bestemmen, bij voorb.* vivit eloquentia Catonis, sacrata scriptis omnis generis, Liv. XXXIX, 40: honorem alicui, Virg. Aen. XII, 141, i. e. *voor altijd geven:* telis sacrarunt Evandri, Ibid. X, 419, i. e. *bestemd:* quod Libitina sacravit, Horat. Epist. II, 1, 49, i. e. *het geen dood is.* 2) *heiligen, d. i. onschendbaar maken, met eene heiligheid verzien, bij voorb.* foedus, Liv. XXXVIII, 33: Hoc nemus aeterno cinerum sacravit honore Faenius, i. e. exstructo sepulcro religiosum fecit, Martial. I, 117, 1: deum sede, i. e. *aan eenen God eenen Tempel wijden, of eenen God door eenen Tempel eerwaardig en heilig maken, bij voorb.* haud frustra te (Jupiter) hac sede sacravimus, Liv. VIII, 6: *van daar* lex sacrata i. e. *eene door de daar in bepaalde straffe onverbreekbaar gemaakte wet, een hoogbevestigde wet, waar in derzelver overtreder aan eenen God geheiligd (bij voorb. aan de onderäardsche Goden) en gevolglijk voor doodschuldig verklaard werdt*, Liv. II, 33. III, 17. XXXVI, 38. Cic. Dom. 17 *en* Sext. 7: *ook in 't gemeen, heilig, bij voorb.* jura, Virg. Aen. II, 157: leges amicitiae, Gell. XII, 4: vivit eloquentia Catonis, sacrata scriptis omnis generis, Liv. XXXIX, 40, i. e. *geheiligd of heilig door zijne schriften, wanneer* scriptis *de* Ablativus *is; is het de* Dativus, *dan heet het, die aan zijne schriften geheiligd, toegewijd, is. Het eerste schijnt beter.*

SACROSANCTUS, a, um, (*misschien eigenlijk* sacro sanctus, i. e. *door eene offer of door eene dergelijke verbindende godsdienstige handeling geheiligd, of verpand, of onschendbaar gemaakt*) *heet* 1) *onschendbaar, het geen men, op hooge straffe, niet schenden mag, heilig, bij voorb.* possessiones, Cic. Catil. II, 8: in qua (rogatione) aliquid sacrosanctum videretur? Primum sacrosanctum esse nihil potest, nisi cet., Cic. Balb. 14: accusator velut sacrosanctus erat, Tacit. Ann. IV, 36: cujus memoria mihi sacrosancta est, Plin. Ep. VII, 11: *zo waren de* tribuni plebis sacrosancti, Liv. III, 55. IX, 9, i. e. *niemand mogt hen, op hooge straffe, beleedigen, of zich aan hun vergrijpen: dus ook* hi (tribuni plebis) postulant, ut sacrosancti habeantur, quibus ipsi dii neque sacri neque sancti sunt, Liv. III, 19 extr.: ut sacrosancti viderentur, Ibid. 55. 2) *in 't gemeen heilig, of hoogheilig, bij voorb.* amicitia, Plin. Ep., *zie hier voor:* sacrosanctae imaginis tuae, *zegt* Psyche *tot haren gemaal* Cupido, Apul. Met. V ante med. p. 164, 37 Elm.

SAECULĀRIS (SECULARIS), e, 1) *eene eeuw, honderd jaren* (saeculum) *betreffende, alle honderd jaren geschiedende, bij voorb.* ludi i. e. *die alle honderd jaren gehouden werden*, Val. Max. II, 4, 5. *alwaar derzelver oorsprong verhaald wordt. Doch zij zijn ook om de honderd en tien jaren gehouden worden*, Sueton. Aug. 31: cf. Horat. in Carm. Saecul. 21; *gevolglijk moet men niet altijd aan honderd jaren denken: ook vierde Keizer* Klaudius *ze nog binnen de honderd jaren*, Sueton. in Claud. 21. *en wel na drie en zestig jaren, gelijk* Plinius *verhaalt*, H. N. VII, 48 extr., *alwaar hij zegt, dat de danser* Stephanio *op de beide* ludi saeculares, *zoo wel van* Augustus *als van* Klaudius *gedanst heeft:* cf. Fest. *en* Censorin. 17: *van daar* carmen saeculare, i. e. *gedicht, of lied, dat daarbij van knechtjens en meisjens gezongen werdt, zoo als* Horatius *gemaakt heeft.*

SAECŪLUM *of* SECŪLUM, (*ook* Saeclum, Seclum), i, n. 1) *een tijd van honderd jaren, eene eeuw*, Varr. L. L. V, 2 extr. *en* Festus: *van daar* duobus prope saeculis ante, Cic. Or. II, 37: mille annorum vivunt a saeculo ad saeculum, Plaut. Mil. IV, 2, 87: *ook kan men hier toe brengen* nihilne tot saeculis explicatum putamus? Cic. Acad. IV, 5 post med.: ibit in saecula, fuisse principem cet., Plin. Paneg. 55: *van daar* a) *eene eeuw, Tropisch, d. i. de daar in levende menschen, bij voorb.* judicium reliquorum saeculorum, Cic. Div. I, 19. b) *een lange tijd, vele jaren, bij voorb.* saeclisque effeta senectus, Virg. Aen. VIII, 508: *hier toe kan men brengen* in multa saecula videbamus remp. liberatam, Cic. ad Div. XI, 14: *doch, het kunnen ook eeuwen of menschen-leeftijden zijn:* aesculus virum saecula durando vincit, Virg. Georg. II, 295. 2) *de tijd, waar in men leeft, het geen wij dikwijls, de tijden, onze tijden, voormalige tijden enz. noemen; wanneer dan dikwijls de menschen daar door verstaan worden, of hunne zeden, bij voorb.* fecunda culpae saecula, Horat. Od. III, 6, 17: mitescent saecula, Virg. Aen. I, 291 (295): timuerunt saecula noctem, Ibid. Georg. I, 468: olim isti fuit generi quondam quaestus apud saeculum prius, Ter. Eun. II, 2, 15: Nec corrumpere aut corrumpi saeculum vocatur, Tacit. Germ. 19, i. e. *de mode der tijden, gebruik der tijden: van daar een menschen leeftijd, d. i. tijd, zoo lang menschen met elkander leven, of tijd, na welken weder andere menschen leven, dat ongeveer dertig jaren of daar boven is (als eene tijdrekening), bij voorb.* Liv. IX, 18 med., ex hac parte saecula plura numerentur cet.; *hier moet* saeculum *een tijd van omtrent dertig jaren zijn, en niet van honderd: ook menschenleeftijd, d. i. ouderdom van een mensch, en* Censorinus *zegt* de die nat. 17, *dat* saeculum *de leeftijd van een mensch is, of de langste tijd van een mensch van zijne geboorte tot zijnen dood.* Not. *Het één en ander van het bovenstaande kan men hier toe brengen.* 3) *het geslacht, bij voorb. der menschen, dieren, pauuwen enz.: staat dikwijls in* Lucretius, *bij voorb.* hominum, pavonum, cornicum, ferarum cet.; *wanneer het dan in 't gemeen voor* homines, pavones, cornices cet. *staat, bij voorb.* saecla hominum, I, 468. V, 340: saecla pavonum, II, 502: saecla vetusta cornicum, V, 1083: ferarum, V, 945: leonum, Ibid. 860: *dus ook* bucera, Ibid. 864: scriptorum, III, 629: nigra virum saecla, VI, 722: *dus ook* oritur muliebre saeclum i. e. mulieres, V, 1221: cujusque sient saecli i. e. generis II, 1078. Not. saeclum *of* seclum *voor* saeculum *staat* Virg. *en* Lucret., *zie hier voor.*

SAEPE, *dikwijls*, Cic. Off. III, 17. Cic. Quint. 1 *en* 31. Cic. Fin. II, 13. Caes. B. G. V, 7. Terent. Hec. III, 1, 28. Liv. XXIII, 15: saepeque i. e. & saepe, Cato ap. Gell. III, 7 extr.: saepius *meermalen*, Cic. Off. III, 17. Cic. ad Div. XIII, 42 extr. Cic. Cat. I, 5: saepissime, Cic. Nat. D. III, 27: *ook* magis saepe, *meermalen*, Plaut. Most. I, 3, 5, *voor* saepius. Not. 1) saepius *staat dikwijls voor* saepe, *bij voorb.* Virg. Aen. II, 456. 2) *achter* saepe *wordt dikwijls* numero *gevoegd, zonder dat het juist iets vergroot, bij voorb.* saepe numero admirari soleo, Cic. Senect. 2. Rosc. Am. 24 *en* 41. Caes. B. G. I, 33. Sallust. Cat. 52 (54) *en* 53 (57): *dus ook* saepius numero, Gell. III, 16.

SAEPENUMERO, *zie* Saepe.

SAEPICŪLE, *dikwijls, vaak*, Apul. Met. II post init. VI post med. p. 185, 6 Elm. IX post med. p. 231, 13 *en* p. 235, 25 Elm. *en meermalen: ook* Plaut. Cas. III, 5, 59. *doch* Priscianus *leest hier* saepiuscule.

SAEPIO cet., *zie* Sepio.

SAEPIS, e, *meermalen, dikwijls; schijnt niet voor te komen. Maar* saepior, *zullen de Ouden gezegd hebben, zegt* Priscianus 15: *en ook* saepissimus, a, um, *bij voorb.* saepissimam discordiam, Cato ap. Priscian. 3.

SAE-

SAEPIUSCŬLE, *zie* Saepicule.

SAETA, *borstels enz.*, *zie* Seta.

SAETĀBIS, *zie* Setabis.

SAEVE, *wreed*, *woedend*, *hevig*, *bij voorb.* consulere in captivos, Flor. III, 7: multa factitare, Sueton. Tiber. 59: agere saevius, Colum. XI, 1, 6: saevius igne micant, Ovid. Art. III, 504, i. e. *heviger*: saevissime candent, Colum. I, 4 extr., i. e. *zeer hevig*: saevissime coercere aliquem, Sueton. Claud. 2.

SAEVIDĬCUS, a, um, *hard of toornig gesproken*, *bij voorb.* saevidicis dictis, Terent. Phorm. I, 4, 36.

SAEVĬO, ivi *of* ii, itum, 4. 1) *woeden*, *wreed of toornig te werk gaan*, *hevig zijn*, *zijnen toorn uitlaten*, *woelen*, *bij voorb.* in tergum, Liv. III, 45: in ullum ordinem, Liv. XXXIV, 44 extr.: saevire consulum alter, Liv. II, 27: in obsides, Liv. XXVIII, 32: in suos hostili odio, Justin. XII, 5: in se, Pandect. XXIX, 5, 1 med. §. 22, i. e. *de handen aan zich zelven slaan*: in aliquem flagellis, Juvenal. X, 180: in pecuniam & famam multorum damnationibus & hastis, Tacit. Ann. III, 31: in delubra, Liv. XXXI, 30, i. e. *ze verwoesten*: turba saeviens ultra humanarum irarum fidem, Liv. VIII, 24: Fortuna saevire ac miscere omnia coepit, Sallust. Cat. 10: *ook* animis saevire, Virg. Aen. I, 149 (153). V, 462, i. e. *toornig zijn*, *vol ongenoegen zijn*: leniter saevire, i. e. *zich in den toorn matigen*, Plaut. Bacch. III, 3, 4. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* qui mihi nunc saevit, Ovid. Her. IV, 148, *voor* in me. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* manus impia saevit exstinguere, Ovid. Met. I, 200. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* quid (aliquid) i. e. *in iets*, *iets of wat*, *bij voorb.* si quid saevixit, Plaut. Epid. V, 1, 51. *Ook van dieren en levenloze dingen*, *bij voorb.* *wind*, *effecten enz.*, *bij voorb.* anguis saevit, Virg. Georg. III, 434: lupus saevit rabieque fameque, Ovid. Met. XI, 369: panthera, Phaedr. III, 2, 14: saevit canum latratus in auras, Virg. Aen. V, 257: corvus, Gell. IX, 11 post med.: canes in alios saevientes, Ibid. VII, 1 post med.: venter saeviens, Apul. Met. IV p. 145, 27, scil. *van honger*: cum saevire ventus coepisset, Caes. B. G. III, 13: saevit amor ferri, Virg. Aen. VII, 461: ubi mare — ventis saevire coepit, Sallust. Jug. 78 (80): saevitque minaci murmure pontus, Lucr. I, 277: mare saevibat fluctibus, Ibid. V, 1001: fluvius, Horat. Od. IV, 14, 27: medius dies solstitio, Senec. in Hippol. 766: morbus saeviens, Gell. XII, 5 ante med.: libido circa jecur, Horat. Od. I, 25, 15: insania belli, Virg. Aen. VII, 461: oratio, Gell. I, 11 extr.: *Ook* hinnitus equorum saevit, Sil. IV, 97, i. e. *woelt*, *is hevig*: *van daar* 2) *schreeuwen*, *brullen*, *bij voorb.* ursi saevire, Virg. Aen. VII, 18: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* saevit stridoribus arbor, Sil. XIII, 600, i. e. *klinkt*: saevit hinnitus equorum, Sil., *zie hier voor.* b) *moedig of dapper zich gedragen*, *bij voorb.* Quod Mars saevit in armis, non satis est Caesar; saevit & ipsa Venus, Martial. de spectac. 6. 2) *toornig zijn*, *met woorden woelen of tieren*, *boos zijn*, *hevig zijn*, *bij voorb.* ah! ne saevi tantopere, Terent. And. V, 2, 27, i. e. *wees niet zoo boos of toornig*: nimium saevis, Plaut. Cas. III, 5, 20: *dus ook* ne saevi, magna sacerdos, Virg. Aen. VI, 544, i. e. *wees niet boos of toornig*: animis, Virg., *zie hier voor.*

SAEVĬTER, i. q. saeve, *wreedelijk*, *hardlijk*, *woedend*, Plaut. Pseud. V, 2, 3. Poen. I, 2, 122. Trin. IV, 3, 53: saevius, saevissime, *zie in* Saeve.

SAEVĬTĬA, ae, f. *hardheid*, *strengheid*, *woede*, *wreedheid*, *wild gedrag*, *hevigheid*, *forsheid*, 1) *van menschen*, *bij voorb.* Cic. Partit. 4. Senec. de Clement. 25. Plin. Ep. II, 11. Justin. XXI, 2: saevitiam adhibere in aliquem, Cic. Off. II, 7: exercere, Justin. XXI, 2 extr.: reprimere, Sueton. Calig. 6 extr.: hostium, Sallust. Jug. 7: feneratorum, Ibid. Cat. 33 (34): dictorum factorumque, Sueton. Cal. 32: ingenii, Ibid. 27: a saevitia secandi urendique transit nomen in carnificem, Plin. H. N. XXIX, 1 med.: paululum intepescente saevitia, Petron. 94: Milanion nullos fugiendo labores saevitiam durae contudit Iasidos i. e. animum durum & ab amore alienum, Prop. I, 1, 10. Not. Plural., saevitiis, Sallust. fragm. ap. Augustin Civ. D. II, 18. 2) *van beesten*, *bij voorb.* canum, Plin. H. N. VIII, 40 ante med. 3) *van levenloze dingen*, *bij voorb.* hyemis, Plin. H. N. XIX, 8 post med.: temporis (i. e. hyemis), Sallust. Jug. 37 (41): maris, Vellej. I, 2: coeli, Curt. VIII, 4 med.: ubi saevitiae paulum gravis unda remisit, Ovid. Her. XIX, 23: scopulus Scylla, item Charybdis —; ambo clara saevitia, Plin. H. N. III, 8: amoris, Colum. VI, 37 in.: annonae, i. e. *duure tijd*, Tac. Ann. II, 87.

SAEVĬTIES, ei, f. i. q. saevitia, Tacit. Ann. XI, 10: canis, Apul. Met. VI post med. p. 181, 14 Elm.

SAEVITŪDO, inis, f. i. q. saevitia, Plaut. ap. Non. 2 n, 796.

SAEVUS, a, um, 1) *woedend*, *wreed*, *of toornig in gedrag*, *hevig*, *schrikkelijk*, *boos*, *wild.* a) *van menschen en beesten*, *bij voorb.* homo, Terent. Adelph. V, 4, 12: uxor saeva, Terent. Phorm. V, 1, 17, i. e. *eene booze vrouw*, *toornige vrouw*: puella, Tibull. I, 9 (8), 65, scil. *ten aanzien der liefde*, *en jegens den minnaar*: tyrannus saevissimus, Liv. XXXIV, 32: Iuno saeva, Virg. Aen. I, 4 (8): ursis saeviores canes, Apul. Met. VIII med. p. 209, 8 Elm.: saeva canum rabies, Prop. III, 16 (15), 17: saevior leaena, Virg. Georg. III, 246: animalia saevissima dentibus, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 64: *ook* seq. Infinit., Horat. Ep. I, 15, 30. Sil. XI, 7. b) *van onbezielde dingen*, *bij voorb.* ventus, Cic. Att. V, 12: gelu, Virg. Aen. IX, 604: bellum, Lucil. ap. Non. 4 n. 413: horror, Virg. Aen. XII, 406, i. e. *wild schrikken*: saevior fletus, Prop. III, 16 (15), 8: somnia, Tibull. I, 5, 13: scopulus, Virg. Aen. V, 270: odor Iacchi (i. e. vini), Stat. Theb. II, 85, i. e. *wild makend*: facies in urbe, Tacit. Hist. III, 83. 2) *schrikkelijk of geweldig*, *bij voorb.* saevus tridens, Virg. Aen. I, 138 (142): Aeneas saevus in armis, Virg. Aen. XII, 107, i. e. *schrikkelijk*, scil. *voor den vijand*, *gevolglijk dapper of geweldig*: *dus ook* saevus Hector, Virg. Aen. I, 99 (103), i. e. *dapper*: saeva ac deformis facies tota in urbe, Tacit. Hist. III, 83, i. e. *schrikkelijk*, *wild*: falx Priapi, Tibull. I, 1, 18 (24), i. e. *schrikkelijk*, *ijselijk*: saeva funera i. e. *ijselijk om aantezien*, Virg. Aen. XII, 616. Not. unde primum saeva evasit vox fera, Cic. Div. II, 56, i. e. *ijselijk om te horen*, *ten zij men in plaats van* saeva *misschien lezen moet* scaeva i. e. *gelukkig*, *gelukkige voorzegging gevende.* Not. Saevum *voor* saeve, Adv., *bij voorb.* saevum rubuere ligones, Stat. Theb. III, 589: adridere, Sil. I, 398: fremere, Claudian. Proserp. I, 288.

SAGA, *zie* Sagus, a, um, *en* Sāgus, a, um.

SAGĀCĬTAS, atis, f. *het vermogen*, *om iets spoedig te bemerken of waar te nemen*, 1) *door de zinnen*, *aandoenlijkheid*, *bij voorb.* narium, scil. *der honden*, Cic. Nat. D. II, 63, i. e. *scherpe reuk*, *snuffeling*: *dus ook* canum, Plin. H. N. IX, 30: *ook van andere zinnen*, *bij voorb.* sensuum, Senec. Ep. 95 post med. 2) *door het verstand*, *scherpzinnigheid*, *schranderheid*, *aandoenlijkheid*, *list*, *bekwaamheid om iets ligt vooraf te bemerken*, *kloekheid*, *bij voorb.* qua est iste sagacitate in his rebus, Cic. Verr. I, 41: cf. Ibid. IV, 12 extr.: Hipparchi sagacitate compertum est, lunae defectum aliquando quinto mense a priore fieri, Plin. H. N. II, 13: erat ea sagacitate, ut decipi non posset, Nep. Alcib. 5: sagacitate consilii adsecutus est, Val. Max. VII, 3, 3.

SAGĀCĬTER, 1) *scherp*, *van de zinnen*, *als zij iets ligt bemerken of gewaar worden*, *bijzonder van den reuk*, *bij voorb.* canes — si advenientem sagaciter odorantur, Colum. VII, 12 med.: vultures sagacius odorantur, Plin. H. N. X, 69: cum sagaciter fuerit intuitus, cujus ingenium — gaudeat cet., Quintil. II, 8: sagacius conquirere & explorare, Plin. Ep. X, 69 extr.: sagaciter prospecturus omnia, Apul. Met. IV ante med. p. 148, 7, i. e. *om alles naauwkeurig te zien*: sagacissime olfacere, Plin. H. N. XI, 37, 50: *dus ook* odorari sagacissime, Cic. Or. II, 44, *maar Tropisch.* 2) *Tropisch*, *van verstand*, *fluw*, *listig*, *kloek*, *naauwkeurig*, *scherp in het vooraf bemerken*, *bij voorb.* sagaciter pervestigare, Cic. Or. I, 51: sagaciter moti sunt, Liv. XXVII, 28: perspicere naturam alicujus, Sueton. Tiber. 67.

SAGĀNA, ae, f. *eene toveresse*, Priscian. 4: *van daar is het de naam eener toveresse*, Horat. Epod. V, 27. Sat. I, 8, 25. 41 *en* 48.

SAGĀRĬUS, a, um, *de kleding* sagum *betreffende*, *zich daarmede bezig houdende*, *daar toe behorende*, *sagisch*, *bij voorb.* negotiator, *die daarmede handelt*, Inscript. ap. Gruter. p. 650 n. 2: communionem sagariam inire, Pandect. XVII, 2, 52: negotiatio, Pandect. XIV, 4, 5 post med., i. e. *handel daarmede*: *ook enkel* sagaria, scil. negotiatio, *bij voorb.* sagariam facere, Apul. Met. I ante med. p. 105, 32 Elm., *daarmede handelen*, *doch anderen lezen* Saccariam, *zie* Saccarius: *van daar* sagarius, scil. negotiator *of* artifex, Inscript. ap. Gruter. p. 605 n. 1 *en* ap. Donium class. 9 n. 18, i. e. *die daarmede handelt of ze vervaardigt.*

SAGĀTUS, a, um, 1) *met de kleding* Sagum *verzien of gekleed*, *bij voorb.* Cic. Font. 11. Cic. ap. Non. 14 n. 10. Martial. VI, 11, 8. 2) *uit dichte of dichtgemaakte wol gemaakt*, *bij voorb.* cucullis sagatis, Colum. XI, 1, 21: *alwaar echter voegzamer schijnt* sagis cucullatis; *doch* Colum. I, 8, 9 *zegt ook* sagis cucullis *daarvoor*, *hetwelk men eer zou kunnen verklaren*, *te weten*, *een dekzel uit dichte wol. Echter zou* cucullatis, *beter zijn*, *indien* cucullus *naamlijk enkel de kap betekent.* Not. sagatus, a, um *is eigenlijk het* Particip. *van* Sago, are, i. e. sago instruere, vestire cet.

SAGAX, acis, *ligt iets opsporend of waarnemende*, 1) *van de zinnen*, *bijzonder van den reuk*, *bij voorb.* canis, Cic. Nat. D. I,

I, 31, *spoorhond:* sagax nasum habet (scil. illa anus), Plaut. Curc. I, 2, 17: catulus, Ovid. Remed. 201: venandique sagax virtus, Ibid. Halieut. 76: nare sagaci (canes) captent auras, Senec. Hippol. 39: *dus ook in het hooren, bij voorb.* canibus sagacior anser, Ovid. Met. XI, 599: *van den smaak,* murium palatus in gustu sagacissimus. Plin. H. N. VIII, 37. 2) *van het verstand, ligt iets bespeurend, bemerkend of waarnemende, slim, kloek, listig, scherpzinnig, bij voorb.* ingenia sagaciora. Justin. XXXVIII, 4: homo, Cic. Tusc. V, 23: mens, Cic. Fin. II, 14: sagax ad pericula perspicienda, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 23: in re, Justin. I, 9: sagaci ratione quaerere aliquid. Lucret. I, 369: sagacissimus ad suspicandum, Cic. Catil. I, 8. Not. a) *met den Genitivus, bij voorb.* rerum, Horat. Art. 218. Colum. I praef. post med.: sagacissimus prodigiorum, Justin. XXXVI, 2: fibrarum & pennae divinarumque sagacem flammarum, Sil. III, 344. b) *met den Infinitivus, bij voorb.* videre, Ovid. Met. V, 146.

SAGENA, ae, f. (σαγήνη) *een soort van vischnet,* Manil. V, 678. Not. Pandect. XLVII, 10, 13 *wordt* σαγήνη *door* everriculum *verklaard.*

SAGESTRE, *zie* Segestre.

SAGINA, ae, f. *mest, mesting, d. i. voeding om vet te maken,* a) *van vee, bij voorb.* anserum, Varr. R. R. III, 10 in.: *dus ook* harum avium (i. e. anserum), Colum. VIII, 14 extr.: cochlearum, Plin. H. N. IX, 56: praecipiunt eodem ritu, quo mollos, admissarium saginare, ut hac sagina hilaris plurimis feminis sufficiat, Colum. VI, 27, 9: *ook mest, d. i. het geen, daar men mede mest, bij voorb. de kleine visschen, die den grooten tot spijs worden voorgeworpen, heeten* sagina, Varr. R. R. III, 17, 7. b) *van menschen, boertig of verächtlijk, voor onderhouding, voeding, bij voorb.* ad regem in saginam se conjecit, Plaut. Trin. III, 2, 96, i. e. *om zich vet te mesten:* dies noctesque estur, bibitur: — sagina plane est, Ibid. Most. I, 3, 79: non auctoritate sed sagina tenebat, Cic. Flacc. 7: *dus ook* velut sagina dicendi, Quintil. X, 5: *van daar* 1) *het gemeste dier zelve, bij voorb.* saginam caedite, Plaut. Most. I, 1, 61, i. e. *cet.* 2) *het vet, de vettigheid, die van het mesten of veel eten komt, bij voorb.* saginam corporis ex nimia luxuria contraxit, Justin. XXI, 2: ventris, Ibid. XXXVIII, 8: ursam, quae ceteris sagina corporis praevalebat, Apul. Met. IV ante med. p. 149, 7 Elm. 3) *de voeding in 't gemeen, voeder, eten, vreten, spijze, bij voorb.* ferarum, Sueton. Calig. 27: stomachum laxare saginis, Juvenal. IV, 67: minuere saginam consuetam, i. e. *voeder,* Nemesian. in Cyneg. 166: tanta pabuli laetitia est, ut, nisi abstinentia interpellata sagina fuerit, pecora rumpantur, Justin. XLIV, 4: Orca, dum saginam persequitur, in litus propulsa cet., Plin. H. N. IX, 6 extr.: suis epulis bestiarum saginas instruentes, Apul. Met. IV ante med. p. 148, 27 Elm.: gladiatoria, Tacit. Hist. II, 88, i. e. *der Gladiatoren, d. i. spijze, zoo als de Gladiatoren eten: dus ook* qui dabit immundae venalia fata (i. e. vitam suam) saginae (gladiatoriae), Prop. IV, 8, 25, i. e. *zich als Gladiator laten onderhouden: want de Gladiatoren kregen rijkelijke en versterkende kost. Hier toe kan men ook rekenen* in saginam, Plaut., *zie hier voor:* non auctoritate sed sagina tenebat, Cic., *zie hier voor. Want voeden en mesten wordt in vele gevallen verwisfeld.*

SAGINĀRĬUS, a, um, *tot mesten behorende of dienstig: van daar* saginarium, Varr. R. R. III, 10 extr., scil. stabulum, i. e. *plaats, waarin de dieren gemest werden, bij voorb. ganzekorf enz.*

SAGINĀTĬO, onis, f. *het mesten of voederen (om vet te worden), bij voorb. van zwijnen of verkens,* Plin. H. N. VIII, 51.

SAGĬNO, avi, atum, are, *mesten, vet maken, voeden om vet te maken, bij voorb.* boves, Varr. R. R. II, 1 post med.: pullos columbinos, Ib. III, 7 post med.: porcum, Prop. IV, 1, 23: sues, Plin. H. N. XIII, 4 extr.: fagi glans glires saginat, Ibid. XVI, 35: ursi somno saginati, Ibid. VIII, 36: equus roborandus est largo cibo & hordeo ervoque saginandus, Colum. VI, 27 post med.: ad saginandum eligunt pullos circiter cet., Varr. R. III, 10 extr.: velut saginatus nuptialibus coenis, Liv. XXXVI, 17: terra, quae copia rerum omnium (illos Gallos) saginaret, Liv. XXXVIII, 17: *van daar* 1) *voeden, d. i. te eten geven, bij voorb.* convivas, Plin. H. N. XXXIII, 10 extr., i. e. *onthaalen, spijzigen:* cum exquisitis quotidie Antonius saginaretur epulis, Ib. IX, 35: catulos ferarum molliore praeda, Quintil. XII, 6 post med. 2) *Tropisch, voeden of mesten, bij voorb.* sanguine reipublicae, Cic. Sext. 36.

SAGĬO, ire, *gemaklijk iets bespeuren of voorzien, of waarnemen, zoo als bij voorb. een spoorhond enz.,* Cic. Div. I, 31.

SAGITTA, ae, f. *een pijl, is bekend,* Cic. Verr. IV, 34: sagittis aliquem configere, Cic. Acad. IV, 28: sagittam jacere, Tibull. IV, 1, 89: coniicere, Virg. Aen. IV, 69: sagittas aptare nervo, Virg. Aen. X, 133: sagittam imponere nervo, Ovid. Met. VIII, 380: nervo sagittam impellere, Ibid. X, 324, i. e. *afschieten:* sagittas arcu tendere, Hor. Od. I, 29, 9: figitur in jusso nostra sagitta loco, Ovid. Her. XVI, 362. *Ook worden aan den Minnegod pijlen toegeschreven, bij voorb.* Horat. Od. II, 8, 15. Ovid. Remed. 157. Ovid. Met. I, 455 seqq.: *dus ook* sagittis Veneris, Lucret. IV, 1273, i. e. *Minnepijlen, pijlen van Cupido. Van daar, wegens eenige gelijkheid* 1) *het gestarnte, de pijl genaamd,* Cic. Arat. 382. Plin. H. N. XIX, 3. Colum. XI, 2, 21. 2) *een kruid, pijlkruid (thans* sagittaria) *genoemd,* Plin. H. N. XXI, 17 extr. 3) *in de landbouwerij het uiterste en dunste deel van den jongen tak aan een' boom of wijnstok (den* malleolus), *een lot of scheut van een wijnstok,* Colum. III, 10 extr. *en* 17. Plin. H. N. XVII, 21 post init.

SAGITTĀRĬUS, a, um, *pijlen betreffende, daar toe behorende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb.* calamus, Plin. H. N. XVI, 36 post med., i. e. *dienstig tot pijlen: van daar* sagittarius, Substantive, 1) scil. homo *of* miles, *een boogschutter,* Caes. B. G. II, 5. Sallust. Jug. 47 (50). Cic. ad Div. XV, 4. Plin. H. N. VI, 23 post med.: pedites sagittarii, — cum equite sagittario, Tacit. Ann. II, 16; *gevolglijk waren zij deels te voet, deels te paard.* Not. *de Boogschutters behoorden bij de Romeinen onder de ligte troepen: van daar de Schutter, een gestarnte, bij voorb.* arcus Sagittari (*voor* sagittarii), Cic. Arat. 279: cum sit ea (luna) in Leone, Scorpione, Sagittario, Plin. H. N. XVII, 24 in.: si sol Sagittarium transit, Ib. XXX, 12 post init. *Hij heet anders* Crotus, *zie* Crotus: *ook volgends sommigen* Chiron, *bij voorb.* Senec. in Thyest. 861. 2) faber *die pijlen maakt, pijlsmid, bij voorb.* fabri sagittarii, Pandect. L, 6, 6.

SAGITTĀTUS, *zie* Sagitto.

SAGITTĬFER, a, um, *pijlen dragende, bij voorb.* pharetra, Ovid. Met. I, 468. Stat. Achill. I, 416: *van daar met pijlen gewapend, een schutter, bij voorb.* Geloni, Virg. Aen. VIII, 725: Parthi, Catull. XI, 6: *van daar Tropisch, bij voorb.* pecudis sagittiferae i. e. hystricis, *van het egelzwijn,* Claudian. de hystrice 48: *van daar* Sagittifer, *de Schutter, een gestarnte,* Manil. II, 267, 500 *en* 550.

SAGITTIPŎTENS, tis, *eigenlijk, magtig door pijlen, van daar de Schutter, een gestarnte,* Cic. Arat. 73.

SAGITTO, are, 1) *pijlen afschieten, met pijlen schieten, zonder* Accusativus, Justin. XLI, 2. Curt. VII, 5 extr. 2) *met pijlen schieten of treffen,* aliquem. 3) *met pijlen verzien, bij voorb.* sagittatus, a, um: *van daar Tropisch,* savia (*kusjens*) sagittata, i. e. *die als pijlen wonden, bij voorb.* saviis sagittatis perculsus, Plaut. Trin. II, 1, 16.

SAGITTŬLA, ae, f. *een pijl, als men verkleinend, boertend, of veráchtelijk spreekt, een pijltjen, bij voorb.* sagittulis (Cupidinum), Apul. Met. X post med. p. 234, 33 Elm.

SAGMEN, inis, n. *misschien voor* sancimen *van* sancio, *gevolglijk eigenlijk hetgeen, waardoor iets onschendbaar gemaakt wordt: van daar heet zoo, het met de aarde uitgeplukte gras, dat de* Fetialis *altijd bij zich hebben moest, als hij eene verbindenis met de vijanden sloot, zie* Liv. I, 24. XXX, 43. Plin. H. N. XXII, 2 extr.; *hierdoor was zijn persoon bij de vijanden onschendbaar:* sanctum autem dictum est a sagminibus; sunt autem sagmina quidem herbae, quas legati populi Rom. ferre solent, ne quis eos violaret, sicut legati Graecorum ferunt ea, quae vocantur cericia, Pandect. I, 8, 8. Not. *Gevolglijk is* Sagmen *op zich zelven niet het gras.*

SAGULĀTUS, a, um, i. e. sagulo indutus, *een* Sagulum *aanhebbende,* Sueton. Vitell. 1.

SAGŬLUM, i, i. q. sagum, *zeker dicht gewaad, of opperkleed of mantel, voor allerhande dingen, bij voorb. tot de reize, tot den oorlog enz., bij voorb. dergelijke zonden de Romeinen den Koning* Masinissa *ten geschenk,* Liv. XXX, 17: *dergelijken droegen de* Lictoren, *als zij met den Stadhouder uit de Provintie kwamen,* Cic. Pis. 23; *gevolglijk was het een reiskleed, een reismantel: van daar bijzonder in den oorlog droegen het gemeene soldaten, bij voorb.* Sagulo gregali amictus, Liv. VII, 34: militare, Liv. XXI, 4: *ook de Veldheer,* Sil. IV, 519. XVII, 532: *ook de Galliërs, toen zij het Kapitool belegerden,* Virg. Aen. VIII, 660: *en* Scipio Africanus *zondt eenen gevangen jongen Koninglijken Prins weder naar huis, nadat hij hem eene* tunicam lato clavo cum Hispano sagulo cet. *geschonken hadt,* Liv. XXVII, 19: *ook waren de boten daarmede bespannen in plaats van een zeil,* Tacit. Hist. V, 23; *alwaar het ook een mantel of laken is.*

SĂGUS, a, um, (*van waar* sagum *de krijgsmantel enz. komt*), *heet hoogstwaarschijnlijk eigenlijk dicht, of dicht gemaakt, door handen-arbeid (van* σάττω). *In 't gemeen komt* sagus, saga, sagum, *Substantive voor, waarbij* vestitus (*of* pannus), vestis *en* vestimentum (*of* pallium) *te*

yets

verstaan is; en deze drie woorden beteknen in 't gemeen, hetzelfde, te weten, een dicht gewaad, of mantel, van wol, tegen het ruwe weder, gevolglijk op reis, in den oorlog enz. Van daar droegen de slaven dit gewaad, Cato R. R. 59. Colum. I, 8: cf. Pandect XXXIV, 2, 23 extr., *alwaar staat:* familiaris (vestimenta) sunt, quae ad familiam vestiendam parata sunt, sicuti saga, tunicae, paenulae, lintea cet.: *ook waarschijnlijk boeren en andere lieden* (cf. sagulum, *dat de* lictores *op reis droegen; en* sagulum *is hetzelfde als* sagum): *ook alle Duitschers*, Tacit. Germ. 17: *bijzonder was het een gewaad der soldaten in het veld, bij voorb.* Caes. B. C. I, 75: *ook der Officieren en veldheeren, bij voorb.* adeo uti Metello in sagum tela venirent, Sallust. fragm. ap. Non. 14 n. 10 (p. 961 Ed. Cort. Sallust.). *Maar, daarom was het nog geene aan de soldaten eigen kleeding, even min als hedendaags de stevels daarom een eigen dragt der ruiters zijn, omdat zij stevels dragen. Deze soldatenmantel was waarschijnlijk kort, opdat zij in het vechten niet verhinderd zouden worden. Ja in* Rome *was het niet alleen gewoonlijk, dat in oorlogstijden officieren en soldaten* saga *aannamen; maar dit deeden ook de andere Romeinen in de stad* Rome, *bijzonder bij eenen aanstaanden oorlog* (in tumultu), *opdat zij bij de hand waren, als zij ook opgeroepen werden, om te vechten: van daar* saga sumi dico oportere, Cic. Phil. V, 12: ad saga issemus, Cic. Phil. XIV, 1: ad saga iretur, Vellej. II, 16: cum est in sagis civitas, Cic. Phil. VIII, 11, *alwaar overal van een aanstaanden oorlog gesproken wordt. Dat deze* saga *verschillend, deels slecht, deels beter geweest zijn, leert de Rede: sommigen hadden haken, waarmede men ze van boven toehaakte: anderen niet:* Tegumen omnibus (Germanis) sagum fibula, aut, si desit, spina, consertum, Tacit. Germ. 17: cum neque aptam mollis humerus fibulam sagus (*voor* sagum) ferret, Varr. ap. Non. 3 n. 201 *en* cap. 14 n. 10: cf. Liv. XXX, 17, *alwaar* Sagula (i. e. saga) purpurea duo, cum fibulis aureis *voorkomen, en* XXVII, 19 extr., *alwaar* cum Hispano sagulo & aurea fibula *staat*. Not. 1) *Het* Neutrum sagum *is het menigvuldigst, en staat overal:* sagus *en* saga *zijn zeldzamer, bij voorb.* fibulam sagus ferret, Varr. ap. Non., *zie hier voor:* sagas caerulas, Enn. ap. Charis. I, p. 81 Edit. Putsch. 2) *Ook gebruikte men dit gewaad tot allerhande oogmerken, bij voorb. om iemand of iets uit dartelheid in de hoogte te kaatzen of te werpen, bij voorb.* Martial. I, 4, 8. Sueton. Oth. 2: *verders, om voor te spannen, of voor te houden, om de pijlen op te vangen*, Veget. de re milit. IV, 6: *verders om toe te dekken, bij voorb. het vee*, Veget. de re vet. I, 42. II, 59, *alwaar het ook een matras kan zijn.* 3) *Ook schijnt* sagum, Substantive, scil. aliquid, *te zijn al wat dicht is, bij voorb. dichte wol, bij voorb.* quod in ea (culcita) sagum aut tomentum aliudve calcabant, Varr. L. L. IV, 35. *Hiertoe kan men uit n. 2 brengen*, Veget. de re mil. *en* Veget. de re veter., *alwaar het matras kan zijn.* 4) *Hieruit blijkt, dat* sagum *niet alleen niet eigenlijk een krijgskleed is, maar dat er niet eens het denkbeeld van kleed of gewaad in ligt: maar dat dit eerst door het daarbij gedachte* vestimentum cet. *daarbij gedacht wordt.*

SAGUS, a, um, *ligt iets opspeurend of waarnemend, gevolglijk voorspellend, bij voorb.* aves, Stat. Achill. I, 519: Ipse nihil certum sagis clangoribus aether praecinet, Ibid. Theb. VIII, 204: saga anus, Cic. Div. I, 31, i. e. *eene zoogenoemde wijze vrouw, d. i. waarzegster: en dewijl dergelijke lieden voor toveressen gehouden werden, en zich bij gelegenheid ook geern voor koppelaressen lieten gebruiken: van daar staat* saga, scil. mulier *of* anus. 1) *voor eene toveresse, zoo als bij ons eene waarzegster, bij voorb.* Ovid. Am. III, 7, 29. Horat. Od. I, 27, 21. Tibull. I, 2, 42. Colum. I, 8 *en* 11 post med. 2) *voor eene koppelaresse, bij voorb.* non ago hoc per sagam, Turpil. ap. Non. 1 n. 86: ut saga & bona conciliatrix, Lucil. ap. Non. Ibid.: sagae praecepta rapacis desere, Tibull. I, 6, 23 (I, 5, 59).

SAL, salis, m. *en* n. (*voor* sale, *zie beneden*) *en* Plur. sales, mascul., *zout, bij voorb.* animam pro sale datam, Cic. Nat. D. II, 64: in aquam indideris salem, Plaut. Merc. I, 2, 92: sal montanus, Colum. VI, 17: neque salem neque alia cet., Sallust. Jug. 89 (94): salo aliquid adspergere, Plin. H. N. XV, 6: caseum parco sale contingere, Virg. Georg. III, 403: cum sale panis latrantem stomachum bene leniet, Horat. Sat. II, 2, 17: multos modios salis simul edendos esse, ut amicitiae munus expletum sit, Cic. Amic. 19: Adspergi solent sales, Varr. R. R. II, 11: coelestis aqua sub dio salibus durata, Colum. VII, 4 extr.: omnis sal aut fit aut gignitur; — stagnum in salem abit; omnis talis sal minutus cet., Plin. H. N. XXXI, 7: salem nec fossicium nec maritimum haberent, Varr. R. R. I, 7 post med.: nunc videa in conviviis poni & sal & mel, Varr. ap. Charis. 1: substernitur sal coctum, Colum. XII, 53 extr.: *van daar* salem delingere *voor eten, bij voorb.* Hic hodie apud me nunquam delinges salem, Plaut. Curc. IV, 4, 6: nisi me haec (lingua) defendet, nunquam delinget salem, Ibid. Pers. III, 3, 25, i. e. *zal geen zout bekomen. Van daar* 1) *het zout Tropisch, d. i. fijn vernuft, bij voorb. in spreken, boerten enz., bij voorb.* Caesar leporem quendam & salem consecutus est, Cic. Or. II, 23: sale & facetiis Caesar vicit omnes, Cic. Off. I, 37: salem istum in irridendis nobis nolite consumere, Cic. Nat. D. II, 29: urbani sales, Cic. ad Div. IX, 15 §. 4: sale nigro delectari, Horat. Epist. II, 2, 60, i. e. *bijtend vernuft:* quidquid loquitur, sal merum est, Afran. ap. Prisc. 5: literae humanitatis sparsae sale, Cic. Att. I, 13: in me venenatos sales suos effudit, Senec. de vita beata 27: plurimae argutiae facetissimi salis, Plin. H. N. XXXV, 10 extr.: petulantiae sales, Ibid. XVIII, 26 extr.: plurimum salis & fellis in scribendo habere, Plin. Ep. III, 21 (*van* Martialis): a salibus suffusis felle refugi, Ovid. Trist. II, 565. 2) *verstand, kloekheid, list, bij voorb.* qui habet salem, quod est in te, Terent. Eun. III, 1, 10, *alwaar* Bentley *voegzamer* sal *leest, opdat* quod *daar betrekking op zou hebben: want* quod *tot* habere salem *te brengen, is hard:* nulla venustas, nulla in tam magno est corpore mica salis, Catull. LXXXVI, 4, *alwaar het ook smaak kan zijn.* 3) *aardigheid, fijnheid, smaak, bij voorb.* tectum plus salis quam sumtus habebat, Nep. Att. 13: mica salis, Catull. *zie n.* 2. 4) *Het geen prikkelt, prikkeling, bij voorb. tot honger, dorst, bij voorb.* aviditatem naturali sale augent, Plin. H. N. X, 72. 5) *het zeewater, de zee* (*omdat zij zout is*) *doch alleen bij Dichters, bij voorb.* stant sale Tyrrheno classes, Virg. Aen. VI, 697, i. e. *in de Tyrrhenische zee:* salis Ausonii aequor, Virg. Aen. III, 385: salis placidi vultum, Ibid. V, 848: rauca adsiduo longe sale saxa sonabant, Ib. 866: Et sale tabentes artus in litore ponunt, Ibid. I, 173 (177), i. e. *zeewater:* frangit vim amari salis. Val. Fl. IV, 722: campos salis aere secabant, Virg. Aen. X, 214, *de vlakte der zee, d. i. de zee:* aequorei scopulos salis, Ovid. Pont. I, 1, 70, i. e. *der zee:* aequoreosque sales longo mitescere tractu, Lucan. X, 257. 6) *zeker gebrek op de edelgesteenten en kristal enz., wanneer er een vlekjen op is in de gedaante van een zandkorrel, bij voorb.* vitium est & brevis in iis (iaspidibus) nitor & longe splendens & sal, Pl. H. N. XXXVII, 8 extr.: vitia opali, si sal interveniat aut cet., Ibid. 6: infestantur crystalla scabro ferrumine, maculosa nube, item sale adpellato, Ibid. 2 med.: in murrhinis translucere quidquam aut pallere vitium est; item sales, verrucaeque non eminentes, Ib. ante med. Not. a) *De Ouden hebben ook in den* Nominativus sale *gezegd, bij voorb.* sale sordidum, Varr. ap. Non. 3 n. 197: spumat sale rate pulsum, Enn. ap. Priscian. 5: *dit is gelijk* capitale *en* capital: *en van daar komt het juist, dat* sal Gen. Neutr. *is.* b) salis *voor* salibus, Fabian. ap. Charis. 1.

SALACIA, ae, f. *zekere Zeegodin*, Cic. Univ. 11. Apul. Met. IV post med. p. 1.7, 1 Elm. *en* Apolog. ante med. p. 295, 9 Elm. *en* Festus; *misschien is het die, welke anders* Amphitrite *of* Tethys *heet. En* Servius *zegt* ad Virg. Georg. I, 31, *dat* Cicero *in de aangehaalde plaats* Tethys Salacia *noemt; doch, hij zegt ook* ad Virg. Aen. I, 720 (724), *dat* Venus Salacia *heet. Ook staat* Gell. XIII, 22 *uit een oud gebedeboek der Priesteren* Luam Saturni, Salaciam Neptuni cet.: cf. Augustin. Civ. D. VII, 22. *Van daar het water of de zee, bij voorb.* saevitiam Salaciae effugimus, Pacuv. ap. Fest.

SALACITAS, atis, f. *neiging tot bevruchting, geilheid, bij voorb.* passeris, Plin. H. N. X, 36: cf. 57. IX, 17.

SALAMANDRA, ae, f. Salamander, *d. i. een soort van hagedissen, waar van de Ouden geloofden, dat zij in het vuur leeft, en daar niet in verbrandt, ook dat zijn speekzel of vocht maakt, dat, bij voorb. de haairen uitvallen, die daar van aangeraakt worden*, Plin. H. N. X, 67 *en* 68. XXIX, 4 ante med. Martial. II, 66, 7.

SALARIARIUS, i, i. e. cui salarium solvitur, *bij voorb.* nisi si salariarius fuit, Pand. XVII, 1, 10 post med.

SALARIUM, *zie* Salarius.

SALARIUS, a, um, *het zout betreffende, daar toe behorende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* annona, Liv. XXIX, 37, i. e. *de belasting, het jaarlijksch inkomen van het zout of het jaarlijksch verkochte of te verkopen zout, tol op het zout:* via, Varr. R. R. I, 14. III, 1 *en* 2 post med. Plin. H. N. XXXI, 7 prope fin. Liv. VII, 9, *zoutstraat, d. i. de straatweg in het* Sabynsche, *dewijl daar op het zout in 't* Sabynsche *gereden werdt, gelijk* Plinius loc. cit. *zegt; hij heet ook eenvouwig* Salaria (scil. via), Cic. Nat. D. III, 5. Martial. IV, 64, 18: *van daar* 1) Salarius, Substantive, scil. negotiator, *die zout of gezouten visch verkoopt*, Martial. I, 42, 8, IV, 87, 9. 2) Salarium, scil. donum, *eigenlijk wat geld tot zout, staat als* congiarium (*zie* Congiarium) a) *voor geschenk, douceur, dat men aan iemand geeft, bij voorb.* comites salario non sustentavit, Suet. Tib. 46:

lis

salarium Proconsulari solitum offerri, Tacit. Agric. 42: dati judicibus numi sunt, &, quod hac pactione turpius est, stupra insuper matronarum salarii loco exacta sunt, Senec. Ep. 97: *van daar* sportulae recesserunt, salarium dandum est i. e. coena recta, Martial. III, 7, 6: *van daar* b) *het geen men aan iemand geeft, voor hem uitzet, opdat hij leven kan, het zij geld, spijze enz. Van daar het tractement, bezolding, levensonderhoud enz. vertaald wordt, bij voorb.* annua salaria, Suet. Ner. 10: salaria Tribunorum militarium, Plin. H. N. XXIV, 8: salaria alicui constituere, Pandect. XLIV, 7, 61: decernere. Ibid. L. 9, 4: salaria medico praestare. Ibid. XXXIV, 1, 16: salarium annuum alicui vel usumfructum relinquere, Ibid. II, 15, 8 post med. Not. *Dat het van sal afkomt, zegt* Plin. H. N. XXXI, 7 post med., *alwaar staat;* sal honoribus etiam militiaeque interponitur, salariis inde dictis.

SALAX, acis, *misschien van* salio *springen: van daar* 1) *van beesten, geil, tot bevruchten (bespringen) geneigd of begerig, bij voorb.* aries, Ovid. Fast. IV, 771: gallus. Varr. R. R. III, 9, 5: salacissimos esse mares, Colum. VII, 9, 2: gallinaceos mares salacissimos, Ibid. VIII, 2, 9; *gevolglijk alleen van beesten van het manlijk geslacht.* 2) *Tropisch, geilmakende, tot het minnespel aanprikkelend, bij voorb.* eruca, Ovid. Remed. 799: bulbi, Martial. III, 75, 3: *van daar* herba salax i. e. eruca, Ibid. X, 48, 10. Ovid. Art. II, 422.

SALE i. q. Sal, *zie* Sal *op het einde.*

SALĔBRA, ae, f. *het hobbelächtige, bij voorb. van eenen weg, een hobbelige, oneffen oord, die moeilijk is om door te trekken, bij voorb.* qui queritur salebras, Horat. Epist. I, 17, 52; *en meermalen, bij voorb.* Colum. IX, 8 post init. Prop. III, 14, 15. Martial. IX, 58, 5: *van daar Tropisch, het hobbelächtige, ruwe, ruwheid, bij voorb. in het spreken, bij voorb.* Herodotus sine ullis salebris fluit cet., Cic. Or. 12: Carmina nulla probas, molli quae limite currunt, sed quae per salebras altaque saxa cadunt. Martial. XI, 91 in.: oratio haeret in salebra, Cic. Fin. V, 28: nunquam in tantas salebras incidisset, Ibid. II, 10, i. e. *moeilijkheden:* tristitiae salebra succussus, Val. Max. VI, 9, 5 (extern.), i. e. *ruw toeval: zonderling staat* Val. Max. IX, 12, 6 (extern.), *van iemand, die zich dood lagcht:* senile guttur salebris spiritus praegravavit i. e. *door het heftig schudden van den adem.*

SALEBRĬTAS, atis, f. *de hobbelächtigheid van eenen oord of weg, het hobbelige, oneffene, bij voorb.* saxum — procerum & inaccessa salebritate lubricum, Apul. Met. VI ante med. p. 178, 40 Elm.

SALEBRŌSUS, a, um, *vol hobbeligheid of steenen, hobbelig, oneffen, ruw, bij voorb. een weg, bij voorb.* saxa gerebat, quae salebrosa semita largiter subministrabat, Apul. Met. VIII med. p. 208, 27 Elm.: mihi furfures adponebat, incretos ac sordidos, multoque lapide salebrosos, Ibid. VII post med. p. 194, 38 Elm.: nec me salebrosa movebunt saxa scil. *dat ik er niet over zou gaan,* Ovid. Her. IV, 103: *van daar Tropisch, bij voorb.* oratio, Quintil. XI, 2, 46, i. e. *hobbelig, stootend, niet recht in eene voortvloeijend:* Sanctra (*zeker schrijver*), Martial. XI, 3, 1.

SALGĂMA, orum, *ingelegde zaken, bij voorb. appelen, peeren, vijgen, bij voorb.* vasa idonea salgamis praeparari, Colum. XII, 4 *en meermaalen, bij voorb.* Ibid. 9 *en* X, 117: *van daar* Salgamarius, a, um, *daar toe behorende, of zich daar mede bezig houdende: van daar* Salgamarius, Substantive, *die dezelve inlegt of verkoopt, bij voorb.* ficus consueverunt salgamarii, Colum. XII, 54: libros, quos inscripsit nominibus coci, cetarii & salgamarii, Ibid. 44, i. e. Confituriers.

SALIĀRIS, e, 1) Salisch, *d. i. de* Saliërs (Salios i. e. *zekere Priesters, zie* Salius) *betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* carmen, Horat. Ep. II, 1, 86, i. e. *het lied, dat de* Saliërs *jaarlijks moesten zingen:* sacra, Macrob. Sat. III cap. ult.: saltus, Senec. Ep. 15 *dewijl zij bij deze gelegenheid waarschijnlijk prachtig teerden: zoo heet van daar* saliaris 2) *prachtig, heerlijk, wanneer er van eten of maaltijd houden, gesproken wordt, bij voorb.* saliaribus dapibus, Horat. Od. I, 37, 2: cum epulati essemus saliarem in modum, Cic. Att. V, 9: inde vobis epulas saliares comparaturus, Apul. Met. VII ante med. p. 192, 25, i. e. *heerlijk, prachtig:* Saliares se coenasse coenas crederet, Ibid. IV post med. p. 152, 30 Elm.

SALICASTRUM, i, n. *eene soort van wilden wijnstok* (genus labruscae), *die in wilgen boschjens* (in salictis) *groeit,* Plin. H. N. XXIII, 1 ante med.

SALICĒTUM, *zie* Salictum.

SALICTARĬUS, a, um, *de wilgenbomen of wilgenboschjens betreffende, daar te vinden, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* lupus, Plin. H. N. XXI, 15, i. e. *misschien wilde hop: van daar* Salictarius, Substantive, scil. homo *of* servus, *die de wilgenboschjens bezorgt, en er palen en andere dingen van maakt.* Cato R. R. 11.

SALICTUM (*voor* Salicetum), i, n. *eene plaats vol wilgen, of met wilgen (d. i. wilgenboschjens) bezet, wilgenboschjen, wilgenbosch,* Cic. Agr. II, 14. Liv. XXIX, 17. Plaut. Aul. IV, 6, 9. Virg. Ecl. I, 55. Georg. II, 13. Ovid. Met. XI, 363. Enn. ap. Cic. Div. I, 20.

SALIFODĪNA, ae, f. *eene plaats, waar zout gegraven wordt, zoutgroeve,* Vitruv. VIII, 3 ante med.

SALIGNĔUS, *en verkort* SALIGNUS, a, um, (*voor* Saligineus *of nog naauwkeuriger, voor* Saliciniceus) *uit wilgen, d. i. uit wilgenbomen, of wilgenhout, bij voorb.* Saligna clava, Colum. VI, 2: saligneus squalus, Ibid. IX, 15 extr.: saligneas virgas, Pandect. XLVII, 7, 3: saligneus palus, Colum. XI, 3, 33: salignae perticae, Ibid. VII, 1, 1: cuneis salignis, Cato R. R. 20: saligno fuste, Horat. Sat. I, 5, 22; salignas crates, Virg. Aen. VII, 632: saligna crates i. e. canistrum, Petron. 135: verubus salignis, Ovid. Fast. II, 363: salignus lectus, Ovid. Met. VIII, 659.

SALILLUM, i, n. *Het* Deminutivum *van* Salinum, i. q. salinum, *zoutvat, als men verkleinend spreekt, zoutvaatjen,* Catull. XXIII, 19: *van daar Tropisch, bij voorb.* salillum animae cum amisimus, Plaut. Trin. II, 4, 91.

SALĪNA, ae, f. (scil. officina, *van* Salinus, a, um), *zoutwerk: doch misschien komt alleen* Plur. Salinae *voor, d. i. zoutwerken, bij voorb.* Salinas remotissimae, Cic.: salinae circa factae, Liv. I, 33, i. e. *opgericht, aangelegd, en meermalen, bij voorb.* Colum. X, 135. Plin. H. N. XXXI, 7. Caes. B. C. II, 37: *dus ook* familias, quas publicani in salinis habent (*in Asië*), Cic. Manil. 6: *van daar heet* 1) *eene plaats in* Rome *zoo,* ad portam Trigeminam, Liv. XXIV, 47 extr. Frontin. aquaeduct. 5: *ook bij* Rome, *bij voorb.* Salinas Romanas, Liv. VIII, 19: cf. 17. V, 45, *ten zij het hier zoutwerken zijn.* 2) *dewijl* Sal *en* Sales *ook van vernuft en vernuftige gesprekken gebruikt wordt, zoo zegt* Cicero *ook* Salinae *daar voor, bij voorb.* ad Div. VII, 34, parum diligenter possessio salinarum mearum a te defenditur, *voor vernuftige slagen,* bons mots. Not. Varro L. L. V, 25 *en* Charisius 1 *zeggen, dat de* Singularis salina *niet gebruiklijk is.*

SALĪNAE, *zie* Salina.

SALINARĬUS, a, um, *het zout of zoutwerk betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* areae, Vitruv. VIII, 3 med.

SALINĀTOR, oris, m. *die zich met zout inlaat, dat bereidt of verkoopt, bij voorb.* Salinatores aerarii, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. IV, 244, i. e. *misschien die de bereiding en verkoping gepacht hebben:* Salinatores, unguentarii, aurifices, aucupes, Arnob. 2. *misschien zoutbereider:* salinatores civitatis Menapiorum, Inscript. ap. Gruter. p. 1096. n. 4.

SALĪNUM, i, n. scil. vas, *een zoutvat, deels om het zout bij het eten op te zetten, deels om te offeren,* Horat. Od. II, 16, 14. Plaut. Pers. II, 3, 14. Liv. XXVI, 36. Val. Max. IV, 4, 3. Plin. H. N. XXXIII, 12 Stat. Sylv. I, 4 extr. Pers. III, 25, V, 138. *Men heeft ook* Salinus, masc., *bij voorb.* dicuntur enim patellae, salini, acetabula, catini, patenae, Varr. ap. Non. 15. n. 26.

SALĪNUS, a, um, *het zout betreffende, daar toe behorende, daar uit bestaande enz. Van daar* 1) Salinae, scil. officinae, *zie* Salina. 2) Salinum, scil. vas, *zie* Salinum; *ook staat daar voor* salinus, *alwaar men misschien* urceus *of een ander woord verstaan moet.*

SALĬO, ivi *en* ii, itum, 4. *zouten, bij voorb.* pernas, Varr. R. R. I, 2 extr.: oleas caducas, Cato R. R. 23: pisces, Cels. II, 18. Sisenna ap. Prisc. 10: *dus ook* salliturus, Naev. ap. Prisc. 10: *dus ook* salitus (sallitus), a, um, *bij voorb.* pumiliones, Cornel. Sever. Ibid.: distractos atque sallitos, Corn. Sever. ap. Diomed. 1: caro salita, Fabianus Ibid.: sallitus thynnus, Colum. VI, 32: salita oliva, Pallad. in Octob. 10. Not. *Men schrijft ook* sallio. *Ook heeft men* salo *of* sallo, ĕre, *zie* Sallo.

SALĬO, salivi *of* salii *en* salui, saltum, 4. *springen, huppelen, bij voorb.* de muro, Liv. XXV, 24: *dus ook* saxo *voor* de saxo, Plaut. Trin. II, 1, 30: super vallum, Liv. XXV, 39: super ora Gigantis, Ovid. in Ibin 597: in puteum, Plaut. ap. Priscian. 6: in malum cruciatum (i. e. in crucem), Plaut. Mil. II, 3, 8: saliunt per utres, Virg. Georg. II, 384: in aquas, Ovid. in Ibin 556: pugilatu, pila, saliendo sese exercere, Plaut. Bacch. III, 3, 24: *dus ook van beesten, bij voorb.* aves — ambulant aliquae, ut cornices, saliunt aliae, ut passeres cet., Plin. H. N. X, 38: *ook van levenlooze dingen, bij voorb.* Tam multa in tectis salit horrida grando, Virg. Georg. I, 449: saliens grando, Ovid. Met. XIV, 543: sal, *zie hier na,* aqua, *zie hier na: van daar* 1) *springen, voortspringen, d. i. snel te voorschijn komen, bij voorb.* e terra arbu-
sta-

sta falirent, Lucret. I, 188. excusso salit cum tegmine proles, i. e. pullus aquilae natus est rupto putamine, Claudian. de III consul. Honor. praefat. 3: personae, e quarum rostris aqua salire solet, Pandect. XIX, 1, 17 extr.: lacum, ubi aqua saliat, Varr. R. R. I, 13, i. e. *afspringt, afvloeit*: aqua saliente, Sueton. Aug. 82: *van daar* saliens (*misschien* scil. canalis) i. e. *eene pijp, waar het water uit voortspringt, en verder geleid wordt: doch alleen komt de* Plur. salientes *voor, bij voorb.* & salientibus addictis, Cic. Q. Fr. III, 1, 2: ad portum Piraeeum ducti sunt salientes, Vitruv. VIII, 3 ante med.: labra, salientes, fistulae quoque, quae salientibus junguntur, Pand. XIX, 1, 15: fecit praeterea salientes centum quinque, Plin. H. N. XXXVI, 15 post med.: cf. Vitruv. VIII, 7. Frontin. de aquaeduct. 9, 11, 87 cet. 2) *springen, d. i. zich snel bewegen, fidderen, trillen, bij voorb. gelijk de pols enz., bij voorb.* saliunt tentatae pollice venae, Ovid. Met. X, 289: gutta in ovo salit palpitatque, Plin. H. N. X, 53: pectora trepido salientia motu, Ovid. Met. VIII, 606: salientia viscera, Ibid. VI, 390: sal *of* mica (salis) saliens i. e. *zout, dat in het vuur geworpen, in de hoogte springt, bij voorb.* farre pio placent & saliente sale (*voor* mola salsa), Tibull. III, 4, 10: *daar voor staat* farre pio & saliente mica, Hor. Od. III, 23, 20: *dus ook* farra deae micaeque licet salientis honorem detis, Ovid. Fast. IV, 409: ita supercilium salit, Plaut. Pers. I, 1, 105, *zie* Salisatio *en* Salisator. 3) *springen of bespringen, van de bevruchting der dieren, bij voorb.* verres incipit salire, Varr. R. R. II, 4 ante med.: equus matrem ut saliret, Varr. R. R. II, 7 post med.: *dus ook van paauwen*, antequam salire incipiant, Ibid. III, 6: *van ganzen*, saliunt fere in aqua i. e. *paren*, Ibid. 10: *van daar* passive, *bij voorb.* minores, quam binas, saliri, Varr. R. R. II, 2 post med.: laeta salitur ovis, Ovid. Art. II, 485. Not. salui *komt het meest voor, ook is* salii *gewoon: of* salivi *voorkomt, kan ik niet zeggen: doch het is niet ongeloofelijk, noch op zich zelve verkeerd.*

SALITURA, ae, f. *zouting, inlegging met zout, bij voorb.* musti, Colum. XII, 21. §. 3.

SALITUS, a, um, *zie* Salio.

SALIVA, ae, f. *speekzel van menschen en beesten, bij voorb.* Colum. VI, 9. Juvenal. VI, 621. Plin. H. N. XXVIII, 12 med. Catull. XXIII, 15: *en* Plur. Lucret. IV, 642 *en* 1102: *van daar* salivam ingerere in manum, *in de hand spuwen, spuigen*, Plin. H. N. XXVIII, 4 ante med.: pinguis saliva i. e. *dikke, taaie*, Senec. de ira III, 38. Catull. LXXVII, 8: jejuna saliva, Plin. H. N. VII, 2. XXVIII, 4 ante med. *tweemaal, en* 7 ante med., *nuchter speekzel, dat tegen vergif en toverij dienen zal, volgens* Plin.: cf. Pers. II, 33: *integendeel* arcanas salivas, Prop. IV, 7, 37 (45), i. e. *toverij* (*door hulp van speekzel*) *betovering*: salivam ciere, Plin. H. N. XXVII, 6, *en* facere, Plin. H. N. XXXVII, 10, *speekzel of kwijl: dus ook* salivam movere *speekzel of kwijl verwekken: van daar Tropisch, iemand den mond doen watertanden, eetlust, trek, appetijt verwekken, bij voorb.* Aetna salivam tibi movet, Senec. Ep. 79: *van daar* 1) *appetijt, trek, begeerte, bij voorb.* mercurialis, Pers. V, 112, i. e. *zucht tot gewin*: quidquid (vini) ad salivam facit, in suburbano nascitur, Petron. 48, i. e. *wijn, die wel smaakt, naar iemands mond is.* 2) *de smaak van dingen, bij voorb. van wijn enz., bij voorb.* sua cuique vino saliva innocentissima, Plin. H. N. XXIII, 1 post med.: meri, Prop. IV, 8, 38: turdorum, Pers. VI, 24: quidquid (vini) ad salivam facit, in suburbano nascitur, Petron., *zie hier voor.* 3) *speekzelachtige vochtigheid, of het slijmige, bij voorb. van slakken, oesters enz., bij voorb.* cochlearum, Plin. H. N. XXX, 15: ostrea spissa nec saliva sua lubrica, Ibid. XXXII, 6: purpurae diebus quinquagenis vivunt saliva sua, Ibid. IX, 36: *van tranen, bij voorb.* oculos natura composuit callosis in extimo tunicis, quas subinde purificant lacrymationum salivis, Ibid. XI, 37. Sect. 54: *van honig, bij voorb.* sive ille est coeli sudor, sive quaedam siderum saliva sive purgantis se aëris succus, Ibid. 12.

SALIVARIUS, a, um, *aan speekzel gelijk, slijmig, bij voorb.* lentor, Plin. H. N. IX, 15.

SALIVATUM, i, n. *schijnt een Medicament te zijn, in 't gemeen iets vloeibaars, een drank*, decoctum, *somtijds ook misschien iets drooge, om speekzel te verwekken*, Colum. VI, 9 *en* 25. Plin. H. N. XXVII, 12. Pallad. in April. 7: *ook* seq. genit., *bij voorb.* farinae hordeaceae, Colum. VI, 10 in.

SALIUNCA, ae, f. *zeker liefelijk kruid*, Plin. H. N. XXI, 7 extr. Virg. Ecl. V, 17. Not. *Het schijnt een soort van* Nardus *te zijn, volgends* Scrib. Larg. 195 *en* 258.

SALIVO, are, 1) *spuwen, kwijlen: van daar ironisch*, Purpurae lentorem cujusdam cerae salivant, Plin. H. N. IX, 36. 2) *door kwijlen genezen, bij voorb.* pecus aegrotum, Colum. VI, 5: *dus ook* vacca — salivatur, Ibid. 24 post med.: equus salivandus erit, Ibid. 37 post med. *Van daar misschien* Salivatum (scil. medicamentum) *zulk een middel is, om kwijling te veroorzaken*, Colum., *zie* Salivatum; *doch vele* Codd. *hebben daar voor* Salviatum.

SALIVOSUS, a, um, *vol speekzel, bij voorb.* labia, Apul. in Apolog. post med. p. 313, 5 Elm.: *van daar Tropisch, slijmig, taai, speekzelachtig, bij voorb.* humor, Plin. H. N. XVI, 38.

SALIUS, i, m. (*van* Salio) *eigenlijk een springer: bijzonder die naar zekere gezangen springt, en door zijn springen en gebaarden den inhoud van het lied uitdrukt: zodanige lieden schijnen oudtijds bij godsdienstige handelingen zeer gewoon geweest te zijn; alleen moet men zich niet enkel springen of danssen voorstellen, maar de uitdrukking van den Tekst, door gebaarden, d. i. gepaste beweging der handen, voeten, en overige leden. Van daar heeten dus* 1) *de zoogenoemde* Saliërs, *of springende Priesters van Mars, die jaarlijks in geborduurde rokken, welke met eenen gordel omgord waren, en met hun schildjen*, Ancile *genoemd, ook met een' degen, ook wel spies gewapend, plegtig door de stad trokken, en een aloud door* Numa *reeds opgesteld (ook wel op muzijk gebracht) lied, dat ten tijden van* Cicero *niemand meer recht verstondt, openlijk opzongen. Zij komen overal voor, bij voorb.* Cic. Or. III, 51. Virg. Aen. VIII, 663. Varr. L. L. IV, 15. Lucan. I, 603. IV, 477. *Hun hoofd heette* magister Saliorum, Val. Max. I, 1, 9, *andere ook* Praesul. Numa *maakte er eerst twaalf*, Liv. I, 20, *waar na* Tullus Hostilius *er nog zoo veel bijvoegde*, Liv. I, 27. 2) *dergelijke Priesters van* Hercules, Virg. Aen. VIII, 285. *Van dezen zeggen de Ouden minder. Van daar schijnt een* Adjectivum *te komen*, Salius, a, um, *Salisch, bij voorb.* in morem Salium, Horat. Od. I, 36, 12. IV, 1, 28; *doch* Salium *kan hier gevoeglijk de* Genitivus *zijn, voor* Saliorum: virgines Saliae, Fest., *alwaar staat* Salias virgines Cincius ait esse conducticias, quae ad Salios adhibeantur cum apicibus paludatae; quas Aelius Stilo scripsit sacrificium facere in regia cum Pontifice paludatas, cum apicibus in modum Saliorum. Not. *ook* Salius *boven schijnt een* Adjectivum *te zijn* scil. sacerdos.

SALIX, icis, f. *een wilg, wilgenboom*, Varr. R. R. I, 24 extr. Cato R. R. 6. Colum. IV. 30 *en* 31. Virg. Georg. I, 265. Plin. H. N. XVI, 37. Ovid. Met. X, 96: *en meermaalen.*

SALLIO, SALLITUS, *zie* Salio.

SALLO *of* **SALO**, salli, salsum, 3. i. q. salio *of* sallio, *zouten, bij voorb.* Infinit. salĕre, Varr. L. L. IV, 22 post med.: *of* sallĕre, Lucil. ap. Priscian. 10: mortuos salliunt, Varr. ap. Diomed. 1: sallerent, Sallust. ap. Prisc. 10: *van daar* Particip. Salsurus, Mumm. ap. Diomed. 1: *van daar verders* Particip. salsus, a, um, *dit staat gemeenlijk* Adjective, *gezouten, bij voorb.* sal salsissimus, Plin. H. N. XXXI, 7 post med.: salsioribus cibis, Plin. H. N. VII, 6: caseus salsus, Colum. XII, 57: humor salsi saporis, Lucret. IV, 223: herba salso gustu, Plin. H. N. XXVI, 8 post med.: Assius lapis gustu salsus, Ibid. XXXVI, 17: terra salsa, Virg. Georg. II, 238: salsum mare, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 4: vada salsa i. e. mare, Virg. Aen. V, 158: *dus ook* salsi fluctus, Ibid. 182: aqua salsior, Hirt. Alex. 6: hoc salsum est, hoc adustum est, hoc lautum est parum (scil. *van spijzen*), Terent. Ad. III, 3, 72: *van daar* salsum, *iets gezoutens*, Plur. salsa, *gezouten dingen, of spijzen, bij voorb.* praecipue tamen salsis aluntur, Plin. H. N. XIX, 5 med.: *van daar* Mola salsa, Martial. VII, 53, 5. Plaut. Amph. II, 2, 108, *of* salsa farra, Ovid. Fast. III, 284, *of* salsae fruges, Virg. Aen. II, 133, (*bij het offeren, d. i. met zout bestrooid offermeel, of offerkoek, zie* Mola: *van daar* 1) *Tropisch, gezouten, d. i. zoutachtig, als zout smakende, als zout bijtend of scherp, bij voorb.* sudor salsus, Virg. Aen. II, 173: lacrymae, Lucret. I, 919: *dus ook* salsae guttae lacrymarum, Acc. ap. Non. 10. n. 2: neque miserae lavere lacrymae salsum sanguinem, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 2: rubigo, Virg. Georg. II, 220, i. e. *bijtend.* 2) *Tropisch, gezouten, d. i. smaaklijk, bij voorb.* Neque salsum neque suave esse potest quidquam, Plaut. Cas. II, 3, 6. scil. sine amore. *Dewijl vernuft en scherpzinnigheid de redenen der menschen, als 't ware zout, d. i. smaaklijk, en voor de toehoorers liefelijk maakt: van daar* 3) *vernuftig, scherpzinnig in het spreken, bij voorb.* homo salsus, Cic. Or. II, 56: salsissimus, Ibid. 26: salsiores, Cic. ad Div. IX, 15: inveni ridicula & salsa multa Graecorum, Cic. Or. II, 54: salsum in consuetudine pro ridiculo tantum accipimus; natura non utique hoc est, quanquam & ridicula oportet esse salsa, Quintil. VI, 3: salsum igitur erit, quod non erit insulsum, velut quoddam simplex orationis condimentum, quod sentitur latente judicio cet., Ibid.: quidquid est salsum aut sa-

lubre

lubre in oratione cet., Cic. Or. 26. 4) *aartig, d. i. aangenaam, bij voorb.* hoc ipſum ſalſum illi & venuſtum videbatur, Cic. Nat. D. I, 28 extr.: negotia ſalſa, Cic. Att. XVI, 12, i. e. *aartige dingen:* ſalſa res eſt, bene olere & eſurire, Martial. III, 12, 3, *ironisch, tegen iemand, die zijnen gasten zalven, maar niets te eten gaf.* Not. *dubbelzinnig is de* Plaut. Rud. II, 6, 33, eſt quod habeas gratiam mihi, qui te ex inſulſo ſalſum (ſcil. aqua marina, *door geleden ſchipbreuk*) feci opera mea: *zoo zeggen viſſchers van zichzelven*, Ibid. II, 1, 12, ſalſi lautique cet. *voor* madidi aqua marina.

SALMACĬDUS, a, um, *zuurachtig en te gelijk gezouten, bij voorb.* aqua, Plin. H. N. XXXI, 3. fluvius, Flor. IV, 10. Not. Reineſ. *en* Salmaſ. *willen voor* ſalmacidus *in deze plaatzen liever lezen* ſalinacidus.

SALMĂCIS, ĭdis, f. *zoo heet eene bron in* Cariē, *die verwijfd zal maken*, Ovid. Met. IV, 286, *en* Feſt., *alhoewel* Vitruv. II, 8 med. *de zaak anders verhaalt wordt; van daar komt de fabel, dat eene* Nymph', *met name* Salmacis, *eenen jongeling, met name* Hermaphroditus, *daar in omhelsd zal hebben, en met hem tot één gegroeid zijn: van daar zal de vermaarde kracht van deze rivier komen, zie* Ovid. Met. IV, 285. ſeq. *en* Feſtus. *Van daar betekent miſſchien* Salmacis *een verwijfd mensch, bij voorb.* ſalmaci, da ſpolia, Enn. ap. Cic. Off. I, 18 *en* ap. Feſt.

SALMO, onis, m. *een zalm*, Plin. H. N. IX, 18.

SAL NITRUM, *zie* Nitrum.

SALO *of* SALLO, ĕre, *zouten*, *zie* Sallo.

SALPA, ae, f. *zekere zeevisch, die gelijk* Plinius *zegt, met roeden geſlagen moet worden, als hij gaar kooken zal*, Plin. H. N. IX, 18. XXXII, 11. Ovid. Halieut. 121.

SALSAMENTARĬUS, a, um, *ingezouten gepekelde visch betreffende, daar op betrekking hebbende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* vaſa, Colum. II, 10 poſt med., i. e. *vat of gereedſchap, waar in zij te vinden zijn, of geweest zijn:* cadi, Plin. H. N. XVIII, 30 extr.: teſta, Ibid. XXVIII, 9 poſt med.: *van daar* ſalſamentarius, Subſtantive, ſcil. homo of negotiator, i. e. *die met gezouten en gepekelde visch handelt, zoutevischverkooper*, Auct. ad Her. IV, 54. Sueton. in vita Horat. in.

SALSAMENTUM, i, n. *eigenlijk, het geen dient, om in te zouten, of ingezouten, gepekeld te worden: van daar* 1) *vischſop, bij voorb.* de vino aut ſalſamento putes loqui, quae evaneſcunt vetuſtate, Cic. Div. II, 57; *doch het kan ook gezouten of gepekelde visch betekenen.* 2) *gezouten of gepekelde visch, bij voorb.* ſalſamenta fac macerentur, Terent. Ad. III, 3, 27: ſalſamenta in piſcinas conjiciebat, Varr. R. R. III, 17, 7: cato ſemper conſervatur & tanquam ſalſamentum in muria manet, Colum. XII, 53 extr.: ſalſamentorum purgamenta, Ibid. VIII, 17, 12: carnis aridae & ſalſamenti certa pondera in ſingulos dies conſtituit, Gell. II, 24 med.: ſpinae ſalſamentorum, Plin. H. N. XXXII, 7 poſt med.: ſalſamenta reficere, Ibid. 2: piſcis ita ſalſos eſſe, ut poſſint ſalſamenta exiſtimari, Ibid.: cf. cap. 5 *en* Cic. *uit* n. 1.

SALSE, 1) *met zout, gezouten: van daar* 2) *Tropisch, met zout, gezouten, d. i. met vernuft, vernuftig, ſcherpzinnig in het ſpreken, of boerten, bij voorb.* ſalſe dicere, Cic. Or. II, 68. Quintil. VI, 31 ſalſius dicere, Quintil. VI, 3: ſalſiſſime dicere, Cic. Or. II, 54 extr.

SALSILĀGO, ĭnis, f. *zoutigheid, d. i. het zoute wezen, zoutachtige eigenſchap*, Plin. H. N. XVIII, 121 cf. Ib. XXXI, 7 extr., *alwaar ſtaat:* adpellatur in Salinis ſalſugo, ab aliis ſalſilago.

SALSIPŎTENS, tis, i. e. *beheerſcher der zee, d. i.* Neptunus, Plaut. Trin. IV, 1, 1.

SALSITŪDO, ĭnis, f. *zoutigheid, het zoutig wezen, zoutige eigenſchap, het zoutige*, Plin. H. N. XX, 14 med., *en* Vitruv. I, 4 extr.

SALSŪGO, ĭnis, f. *zoutigheid, d. i. de zoutige aart eener zaak, zoutige eigenſchap eener zaak, het zoutige*, Plin. H. N. XIX, 5 poſt med. XXXI, 7 extr. XXXV, 15 med. XXXVI, 23. Vitruv. I, 4.

SALSŬLUS, a, um, i. q. ſalſus, *gezouten, als men verkleinend ſpreekt, of ook enkel voor* ſalſus: *van daar* Salſulae (ſcil. aquae), *eene bron in* Gallia Narbon., *tegen de* Pyrenēēn, *niet ver van* Rouſſillon (Ruſcino), Mela II, 5, *alwaar hij zegt:* Salſulae fons, non dulcibus ſed ſalſioribus etiam quam marinae fluit, aquis defluens.

SALSŪRA, ae, f. *inzouting, pekeling: ook de pekel zelve, bij voorb.* carnis ſuillae, Colum. XII, 21: corpus ſuis, quod in ſalſura eſt, Varr. R. R. II, 4 poſt med.: pabula ſalſurae, Colum. VIII, 17 poſt med., i. e. *gepekelde visch. Van daar Tropisch, bij voorb. een mismoedig Vader zegt tegen zijne dochter, die hij niet kusſen wil, en die naar de reden vraagt,* quia ita meae animae ſalſura evenit, Plaut. Stich. I, 2, 35, i. e. (*miſſchien*) *ik ben mismoedig; eigenlijk, mijn gemoed is als 't ware vol pekel, gevolglijk als 't ware vol bitteren, walglijken ſmaak, d. i. niet opgeruimd.*

SALSUS, a, um, *zie* Sallo.

SĂLTABUNDUS, a, um, i. q. ſaltans, *dansſend*, Gell. XXIX, 3.

SALTĀTĬO, onis, f. *het dansſen,* 1) *tot vermaak, een Bal, bij voorb.* multarum deliciarum comes eſt extrema ſaltatio, Cic. Mur. 6: cf. Plaut. Stich. V, 2, 11. Scipio Afric. ap. Macrob. Sat. II, 10. *Ook der Priesters, bij voorb.* ſacerdotum, Quintil. I, 11, 18: *ook tot oefening in den krijg, bij voorb.* Lacedaemonios ſaltationem quandam, tanquam ad bella quoque utilem, habuiſſe inter exercitationes adcepimus, Ibid.: *ook te paard, bij voorb.* docilitas (equorum) tanta eſt, ut univerſus Sybaritani exercitus equitatus ad ſymphoniae cantum ſaltatione quadam moveri ſolitus inveniatur, Plin. H. N. VIII, 42. 2) *het dansſen der Romeinen beſtondt voornaamlijk in kunſtige gebaarden en geſticulatiën, waarbij de handen meer in beweging waren dan de voeten: van waar hun dans bijna enkel gebaardmaking was, te weten, zij drukten door gebaarden zekere woorden uit, bij voorb.* ſaltatio quaedam naſceretur, Cic. Brut. 62. *Daar toe behoren de Balletdansſers en Pantomimen, wanneer eene handeling, zonder een woord te ſpreken, enkel door gebaarden wordt voorgeſteld*, Sueton. Tit. 7. Macrob. Sat. II, 7 extr.: *van daar* & ſaltatio frequenter ſine voce intelligitur, Quintil. XI, 3, 66.

SĂLTĀTOR, oris, m. 1) *een Dansſer, d. i. die nu en dan danst, ſchijnt niet voor te komen, ten zij men miſſchien uit n. 2, eenige plaatzen hier toe brengen wil, bij voorb.* Cic. Mur. 6, *alwaar* Cicero *den naam* ſaltator *voor een ſcheldwoord houdt; ten zij men, zeg ik, zeggen wil, of dat* Cicero *naar zijn gevoelen ſpreekt, omdat hij het dansſen in 't gemeen voor onwelvoeglijk hieldt, of omdat het toch voor een aanzienlijk man onwelvoeglijk was.* 2) *een dansſer, d. i. die geern, gevolglijk bij alle gelegenheden danst, zoo is het miſſchien,* Cic. Mur. 6. Sen. p. red. 6. Offic. I, 42. Dejot. 10. *Doch het kan overal ook een dansſer zijn, d. i. die met gebaarmakingen danst.* 3) *een dansſer in de Komedie, een Balletdansſer, een Pantomimeſpeler: dus is het* Quintil. VI, 3 poſt med. §. 65: non comoedum in pronuntiando nec ſaltatorem in geſtu facio, Ib. I, 12 poſt med.: abeſſe plurimum a ſaltatore debet orator, Ibid. XI, 3 med.: *en dus kan het zijn* Cic. Dejot. 10 in. *Van daar Tropisch, een Dansſer of Balletdansſer of Pantomimeſpeler, als een ſcheldwoord op iemand, die dikwijls of geern bij gastmalen of op Bals danst: zoo is het miſſchien in de aangehaalde plaatzen* Cic. Mur. 6. Sen. p. red. 6. Offic. I, 42.

SALTATORĬE, *dansſend, bij voorb.* procurrere, Apulej. Met. X poſt med. p. 253, 36 Elm.

SALTATORĬUS, a, um, *tot dansſen behorende, het dansſen betreffende, bij voorb.* orbis, i. e. *cirkel- of rondendans: van daar* orbem ſaltatorium verſare, Cic. Piſ. 10, i. e. *in den kring dansſen, een ronden dans houden:* ludus, Scip. Afric. ap. Macrob. Sat. II, 10, i. e. *dansſchool.*

SALTATRICŬLA, ae, f. *eene dansſeresſe, als men verkleinend ſpreekt*, Gell. I, 5 extr.

SALTĀTRIX, īcis, f. *dansſeresſe*, Cic. Piſ. 8, i. e. *Balletdansſeresſe, Actrice, Pantomimeſpeelſter:* Otus bubone minor eſt. — imitatrix alias avis ac paraſita & quodam genere ſaltatrix, Plin. H. N. X, 23 extr.

SALTĀTUS, us, m. *het dansſen*, Liv. I, 20. Ovid. Met. XIV, 637. Senec. Troad. 783.

SALTEM, 1) *ten minſten, minſtens, doch, wanneer het hetzelfde is, als ten minſten, ſtaat overäl, bij voorb.* eripe mihi hunc dolorem, aut minue ſaltem, Cic. Att. VI, 9 poſt med.: *en meermalen, bij voorb.* Cic. Roſc. Am. 19. Cic. ad Div. IX, 8 poſt med. Plaut. Merc. III, 4, 52. Rud. II, 6, 68. Terent. And. II, 1, 13. Ad. II, 2, 41. Phorm. II, 1, 3 *en meermalen, bij voorb.* quis ego ſum ſaltem, ſi non ſum Soſia? Plaut. Amph. I, 1, 282, *wie ben ik dan anders enz.; doch, men kan het ook minſtens vertalen; maar het eerſte is duidlijker.* 3) *zelfs, bij voorb.* illud vix ſaltem praecipiendum videtur, ne turbidus ſermo cet., Quintil. VI, 4, 151 ut ne a ſententiis quidem ac verbis ſaltem ſingulis poſſit ſeparari, Ibid. VI, 5 in.: At Grammatici ſaltem omnes — deſcendent, Ibid. I, 4, 7, i. e. *zelfs; doch ook past ten minſten, indien ſaltem tot* Grammatici *en niet tot* omnes *gebragt wordt, d. i. ten minſten de* Grammatici *zullen gezamenlijk enz.:* nihil ſuperbum, nihil elatum ſaltem ac ſublime cet., Ib. VI, 2, 19: *van daar* non ſaltem i. e. *zelfs niet, of niet ééns, gevolglijk voor* ne quidem, *bij voorb.* non pulſum ſaltem cet., Plin. Paneg. 82: nec deformitate iſta ſaltem flumina cet., Ibid.: Nec mihi ſtatuta ſaltem cibaria — praeſtabantur, Apul. Met. VII ante med. p. 194, 33 Elm.: ut ipſum iter neque impervium neque ſaltem de-

durum putent, Quintil. XII, 11, 11: nec vero ſaltem iis cet., Ibid. X, 2, 15: *ook kan men hier toe brengen* nihil ſuperbum, nihil elatum ſaltem ac ſublime, Quintil., *zie hier voor, d. i. ook niet één- iets enz.* Not. *De Etymologie van dit woord is duiſter; Gellius XII, 14 verhaalt, dat ſommigen geloofd hebben, dat het uit ſi aliter non poteſt ſaamgetrokken is; Anderen uit* ſalutem (i. e. vitam), *dewijl, als men om zijn leven bidt, men om iets bidt, dat ten minſten niet geweigerd kan worden.*

SALTITO, are, *dansſen*, Quintil. IX, 4, 142.

SALTO, avi, atum, are, *dansſen, d. i. niet alleen met de voeten, maar met het gantſche ligchaam, voornaamlijk met de handen, allerhande kunſtige en aartige gebaarden en geſticulatien maken, op eene pantomimiſche wijze; want het dansſen der Ouden, ten minſten ten tijde van* Cicero *en* Ovidius, *beſtont meer in eene kunſtige beweging van de handen, als van de voeten: van waar* Ovidius *zegt* Art. I, 595, ſi vox eſt, canta, ſi mollia brachia, ſalta: cf. Ovid. Art. II, 305. III, 349. Remed. 333: *van waar* Cicero Mur. 6 *zegt*, nemo fere ſaltat ſobrius, niſi forte inſanit: diſcere ſaltare, *leeren dansſen*, Cic. Or. III, 23: Dejotarum in convivio nudum ſaltaviſſe, Cic. Dejot. 9: *van daar Tropiſch*, Cic. Or. 67 extr., *van eenen Redenaar, ten aanzien der uitdrukking*, ſaltat, incidens particulas i. e. *hij danst of ſpringt als 't ware, wegens de korte ſtellingen.* Not. ſaltare aliquid *iets dansſend uitdrukken, gelijk wij zeggen, een menuet dansſen, bij voorb.* Pyrrhicham (ſaltationem), Sueton. Caeſ. 39: mimo ſaltante puellam, Ovid. Art. I, 501: *dus ook* amantem, Ib. Remed. 755: carmina i. e. *gedichten al dansſend uitdrukken, naar gezangen dansſen (d. i. door gebaarden uitdrukken)*, Ovid. Triſt. V, 7, 25: *dus ook* ſaltata poëmata, Ovid. Triſt. II, 519: *dus ook* Cyclopa, Horat. Sat. I, 5, 63: Turnum, Sueton. Ner. 54: tragoediam, Sueton. Calig. 57: Glaucum, Vellej. II, 83.

SALTUARIS, e, *dansſende, bij voorb.* inſulae, Plin. H. N. II, 95.

SALTUARIUS, a, um, *woud of veedriften betreffende, zich daarmede bezig houdende: van daar* ſaltuarius, Subſtantive, ſcil. homo of ſervus cet., i. e. *die op wouden en veedriften, en in 't gemeen op het landgoed, acht moet geven*, Pandect. VII, 8, 16. XXX leg. 58 extr. XXXIII, 7, 15. Petron. 53.

SALTUATIM, *ſpringend, huppelend, bij voorb.* currere, Gell. IX, 4 poſt med.: *van daar Tropiſch*, ſcribere, Siſenna ap. Gell. XII, 15, *huppelend of ſpringend ſchrijven, d. i. niet naar de orde, maar hier en daar iets aanhalende.*

SALTUOSUS, a, um, *vol wouden, woudachtig, bij voorb.* loca ſaltuoſa, Salluſt. Jug. 54 (58). Liv. XXVII, 12: locos ſaltuoſos, Tacit. Ann. VI, 34: regio, Nep. Dat. 4: convalles, Plin. H. N. VI, 7.

SALTUS, us, m. 1) *het ſpringen, een ſprong, bij voorb.* nec ſaltu uteretur, Cic. Senect. 6: equus (ligneus) ſaltu ſuper ardua venit Pergama, Virg. Aen. VI, 515, *overgeſprongen, voor, er overgegaan:* ſaltum dare, *een' ſprong doen, ſpringen*, Ovid. Met. IV, 551. Ibid. Faſt. I, 507: ſaltu corpora in equos ſubiiciunt, Virg. Aen. XII, 287, *werpen hun ligchaam door een ſprong op de paarden, d. i. ſpringen te paard: dus ook* ſaltu emicat in currum, Ibid. 326: ſaltu ſe in fluvium dare, Ibid. IX, 815: ſaltu ſupra venabula ferri i. e. *er over ſpringen*, Ib. 553: *dus ook* ſaltu ſuperare viam, Virg. Georg. III, 141, *over den weg ſpringen: dus ook* ſaltu vincere valles, Claudian. de III conſul. Honor. 47, i. e. *er over ſpringen: dus ook* ſaltu evadere, Plin. H. N. IX, 8 extr., i. e. *er over ſpringen: van daar het ſpringen tot vermaak, huppelen, dansſen, bij voorb.* ſaltu imitatus agreſti, Ovid. Met. XIV, 521: *dus ook* Principis (Neronis) gaudentis foedo peregrina ad pulpita ſaltu (hiſtrionio) proſtitui, Juvenal. VIII, 225. Not. ſaltu corpora ad terram miſere, Virg. Aen. II, 565, i. e. *hadden zich ter aarde geworpen of gelegd, alwaar* ſaltus *voor* lapſus *ſchijnt te ſtaan.* 2) *een woudachtig gebergte, bij voorb.* ſaltus Pyrenaeus, Nep. Hann. 3: Grajus, Ibid., i. e. *de Alpen:* vada ac ſaltus ejus paludis certis cuſtodiis obtinebant, Caeſ. B. G. VII, 19: *van waar het van* mons *en* ſylva *en* nemus, *ſomtijds onderſcheiden wordt, bij voorb.* ſylvis aut ſaltibus, Caeſ. B. G. VI, 43: ſaltus ſylvasque, Virg. Georg. IV, 53: ſylvas ſaltusque, Ibid. III, 40. Aen. IV, 72: nemora aut ſaltus, Ibid. Ecl. X, 9: ſylvarum ſaltuumque, Catull. XXXIV, 10: montes ſaltusque, Juſtin. XLIV, 4; *doch men kan het ook dikwijls woud vertalen: van daar* a) *woud, waar het vee in weidt, veedrift, bij voorb.* Quintius de ſaltu agroque deiicitur, Cic. Quint. 6: ſaltibus in vacuis paſcant, Virg. Georg. III, 143: ſi ſaltum paſcuum locaſti, Pandect. XIX, 2, 19: major frater in ſaltu communi habente habitationes paternas amplas aedificia aedificaverat, Ibid. III, 5, 26: ſaltus hyberni, aeſtivi, Juſtin. VIII, 5: ſaltibus ſylveſtribus delectantur (caprae), Varr. R. R. II, 3, 6: unde tot Quintilianus habet ſaltus? Juvenal. VII, 188. *Ook ſomtijds Landgoed, dat vele veedriften heeft, bij voorb.* unde tot Quintilianus habet ſaltus? Juvenal., *zie hier voor:* Quintius de ſaltu agroque deiicitur, Cic., *zie hier voor: van daar als een veldmate, of getal akkers, bij voorb.* hae quatuor centuriae conjunctae — adpellantur in agris diviſis viritim publice ſaltus, Varr. R. R. I, 10 extr. b) *de uitgang of ingang van een woud of een naauwe pas, bij voorb.* ſaltus Thermopylarum, *ſtaat tweemaal* Liv. XXXVI, 15 med.; *dus ook* Liv. XXXV, 11 propa fin., *van de Numidiërs, die reeds in het woud* (in ſaltu) *waren, en er geen uit wilden*, propius ſaltum paulatim evecti i. e. *nader aan den uitgang, het einde:* nemorum jam claudite ſaltus, Virg. Ecl. VI, 56. c) *Tropiſch, van eene bedenklijke zaak, bij voorb.* ex hoc ſaltu damni elicuum foras, Plaut. Men. V, 6, 50: *ook* d) *Tropiſch, van andere dingen, bij voorb.* ſaltum obſeptum, Plaut. Caſ. V, 2, 42, i. e. pudendum muliebre: *dus ook* qui vult cubare, pandit ſaltum ſaviis, Ibid. Curc. I, 1, 56. Not. Genit. ſalti *voor* ſaltus, *bij voorb.* in ſalti faucibus, Acc. ap. Non. 8. n. 18.

SALUBER, bris, bre, *ook* SALUBRIS (Maſc. *en* Fem.), e, 1) *gezond, d. i. voor de gezondheid voordelig, dienſtig, heilzaam, bij voorb.* annus ſalubris, Cic. Div. I, 57: Phoebe ſaluber, Ovid. Remed. 704: locus ſaluber, Varr. R. R. I, 2: ager ſalubrior, Varr. R. R. I, 4: decocto foveri os ſaluberrimum eſt, i. e. *is zeer gezond*, Plin. H. N. XXXVII, 21 med.: triclinium ſaluberrimum, Plin. Ep. V, 6 poſt med.: ſomnus, Virg. Georg. III, 530: vinum — corpori ſalubre, Colum. XII, 27 extr.: icterias exiſtimatur ſalubris contra regios morbos, Plin. H. N. XXXVII, 10: irriguis ora ſalubris aquis, Ovid. Am. II, 16, 2: ter verba ſalubria dixit, Ibid. Faſt. VI, 753: ſidus, Lucan. I, 661: lotium ad omnes res ſalubre eſt, Cato R. R. 156 in.: coelum ſalubre, Colum. I, 2: *van daar in 't gemeen, heilzaam, dienſtig, voordelig, bij voorb.* dixi ſententiam reipublicae ſaluberrimam, Cic. Dom. 7: res ſalubrior, Liv. II, 3: juſtitia, Horat. Art. 198: ſaluberrima Romano imperio Alpium juga, Plin. H. N. III, 4: factum ſeveritate exempli ſalubre, Plin. Ep. II, 11: liber ſalubrior ſtudiis quam dulcior, Quintil. III, 1: exempla, Gell. VI, 10: ſalubrem magis quam ambitioſum principem, Suet. Aug. 42, i. e. *op het nut des volks ziende:* conſilia ſalubria, Cic. Att. VIII, 12. 2) *gezond, d. i. niet ziek, bij voorb.* corpora ſalubriora, Liv. I, 31. III, 8 in.: genus hominum ſalubri corpore, Salluſt. Jug. 17 (20): corpora ſalubris, Tacit. Hiſt. V, 6: *van daar in 't gemeen, welgeſteld, goed, deugdzaam, behoorlijk, bij voorb.* principem ſalubrem magis quam ambitioſum, Sueton., *zie hier voor:* quidquid eſt ſalſum aut ſalubre in oratione, Cic. Or. 26: tela modi ſalubris i. e. mediocris magnitudinis, Grat. Cyneg. 121.

SALUBRITAS, atis, f. *gezonde geſteldheid, gezonde toeſtand, bij voorb. der lucht, van het water, ligchaam, bij voorb.* loci, Cic. Leg. II, 1: *dus ook* tum ſalubritatis tum peſtilentiae ſigna, Cic. Div. I, 57, i. e. *gezond weder:* aquarum, Tacit. Ann. XII, 66: coeli, Plin. Ep. VIII, 1 extr.: nemorum, Plin. H. N. XXXVII, 13: calidus fons medicae ſalubritatis, Ib. V, 16: Haec remedia ſalubritatem adferunt, Colum. VI, 4, i. e. *gezondheid: van daar Tropiſch, gezondheid, bij voorb.* ſalubritas Atticae dictionis, Cic. Brut. 13, i. e. *goede, echte, geſteldheid:* a Juriſconſultis ſalubritas, ab iis, qui dicunt, ſalus (*leven*) ipſa petitur, Cic. Mur. 13, i. e. *eenige hulp enz.* Not. Plural., *bij voorb.* ſalubritates corporis, Gell. II, 1 extr.: ut in primo libro de ſalubritatibus in moenium collocationibus eſt ſcriptum, Vitruv. V, 3.

SALUBRITER, 1) *gezond, voor de gezondheid dienſtig, bij voorb.* refrigerari ſalubrius, Cic. Senect. 16: hordeum hominem ſalubrius paſcit, quam cet., Colum. II, 9 poſt med.: velis forum inumbravit, ut ſalubrius conſiſterent, Plin. H. N. XIX, 1 extr.: ſaluberrime, Plin. H. N. XXII, 12: ſalubriter, Colum. I, 8 med. Gell. III, 10 med. 2) *dienstig, heilzaam, nuttig, met voordeel, bij voorb.* bellum trahi ſalubriter, Liv. III, 62: leges emendatae utiliter, latae ſalubriter, Vellej. II, 89: ſalubriter utiliterque fingere aliquid, Gell. VI, 2 med.: res ſalubriter ac proſpicienter animadverſa, Ibid. II, 29 in.: *dus ook* ſalubrius emere, Plin. Ep. I, 24 extr.: ſaluberrime reficiantur, Plin. Ep. VI, 30.

SALVE, 1) Adv., *gezond, zich wel bevindend, in goede gedoente, bij voorb.* ſalvene advenio? ſalvene arceſſi jubes? Plaut. Men. V, 2, 26, i. e. *kom ik bij u, bij uwe goede omſtandigheden? d. i. ſtaat het wel met u? ten zij men wilde lezen* ſalvaene (ſcil. obl. Not. *een Vader ſpreekt tot zijne Dochter*) advenio? ſalvane arceſſi jubes? *verders*, multa volo tecum loqui de re viri: Pa. ſalvene, amabo? Pi. ſpero quidem & volo, Ibid. Stich. I, 1, 9, i. e. *ſtaat het nog wel met hem? bevindt*

wij.

uw men zich wel? quam ſalve agit Demea? Apul. Met. I extr., i. e. *hoe bevindt zich enz.: dus ook* Thulius ubi ſit & quam ſalve agat, Apul. in Apolog. poſt med. p. 302, 34 Elmenh.: *van daar de ſpreekwijze* ſatin' ſalve? *waarmede aankomenden elkanderen begroeten, d. i. ſtaat het nog wel? hoe gaat het? bij voorb.* Terent. Eun. V, 5, 8: *dus ook* Plaut. Trin. V, 2, 53, *en* Salluſt. fragm. ap. Donat. ad Terent. loc. cit. (*en in* Ed. Cort. Salluſt. p. 1002): *doch men vindt daarvoor ook* ſatin' ſalvae, ſcil. res. Liv. I, 58 poſt med. VI, 34. X, 18. XL, 8. *De Geleerden twisten, welk van beiden recht is:* ſalve *verdedigt* Perizonius ad Sanct. Min. IV, 4, 110. Cort. ad Salluſt. loc. cit.: ſalvae Gronov. ad Plaut. Stich. I, 1, 9: *misſchien is het beide goed: bij* ſalve *ontbreekt* agitur; *bij* ſalvae *ontbreekt* res. *Doch* ſalve *ſchijnt beter en natuurlijker te zijn; want* res *weg te laten is hard. Doch men kan het niet zeker bepalen; want wie kan in de ziel der Ouden zien?* 2) Imperat. *van* ſalveo, *wees gezond of gegroet, zie* Salveo.

SALVĔO, ēre, *gezond zijn, zich gezond en wel bevinden, bij voorb.* non ſalveo, Plaut. Truc. II, 2, 4; *doch het komt gemeenlijk alleen bij het groeten, afſcheidnemen, of wenſchen, voor: van daar men in 't gemeen enkel* ſalve, ſalveto, ſalvebis *en* ſalvere (*met* jubeo) *vindt, d. i. weest gezond, wees gelukkig, bevind u wel, vaarwel, ik groet u enz.,* 1) *wanneer men iemand groet, verwelkomt, bij voorb. wanneer men bij hem komt, hem aanſpreekt, zijn kompliment of tegenkompliment maakt, wanneer dan* ſalve, ſalveto, *ons wees gegroet! goeden morgen! welkom! uw (gehoorzame) dienaar (bij het aanſpreken) en alle dergelijke zegswijzen uitdrukt, en dus* ſalvete, *van meer, bij voorb.* ſalve, Terent. And. I, 5, 32. Plaut. Mil. IV, 8, 5. Rud. II, 4, 3: ſalvete, Ibid. Trin. III, 2, 93. Terent. And. IV, 5, 5: ſalveto, Plaut. Men. V, 8, 17. *Dus ook* ſalvebis a Cicerone, Cic. Att. VI, 2 extr., i. e. *wordt gegroet, ontvangt eene groetenis, of Cicero groet u: van daar* jubeo te ſalvere *ik groete u, bij voorb.* Dionyſium velim ſalvere jubeas, Cic. Att. IV, 14, i. e. *ik verzoek u,* Dionyſius *te groeten:* Deum deo natum, regem parentemque urbis Romanae ſalvere omnes jubent, Liv. I, 16, i. e. *alle groetteden hem als God, d. i. zeiden tegen hem* ſalve, Deus! *of titulëerden hem, bij het aanſpreken, God: van daar* jubeo te ſalvere *ik groet u, d. i. wees gegroet, voor* ſalve, *bij voorb.* jubemus te ſalvere, mater, Plaut. Rud. I, 5, 5, *wees gegroet Moeder, wij groeten u, wenſchen u goeden morgen of dag enz. Dus zegt een, met name* Philto, plurimum Philto jubet (*voor* ego jubeo) ſalvere Lesbonicum & Staſimum, Plaut. Trin. II, 4, 35, i. e. Philto (*d. i. ik*) *groet enz.:* ſalvere jubeo te, Ibid. Moſt. III, 1, 41: *ook Ironisch, bij voorb.* ſalvete, fures cet., Ibid. Rud. II, 2, 5: cf. Ibid. Aſin. II, 2, 31. Curc. II, 1, 19. *Bijzonder ſtaat het, als men met achting van iets gewaagt, van perſonen en levenloze ſchepzelen, bij voorb.* ſalve magna parens frugum, Saturnia tellus, Virg. Georg. II, 173: ſalve vera Iovis proles, Ibid. Aen. VIII, 301: ſalve, o venuſta Sirmio, Catull. XXXI, 12: deum — ſalvere omnes jubent, Liv., *zie hier voor.* Not. *'s morgens zeide men, bij zijn hof maken* ſalve, *en* ave *des avonds, zoo als* Sueton. Galb. 4 *zegt.* 2) *bij het afſcheidnemen, alwaar het omtrent ons* adieu, *vaarwel! leef gezond! enz., uitdrukt, bij voorb.* ſalve, *nadat te voren gezegd was* ave, *maar iets tusſchen beiden was geſproken,* Plaut. Aſin. III, 3, 3: *daar op antwoordde de andere perſoon,* ſalvere me jubes cet. *Wanneer het ook met* vale *bijeen ſtaat, bij voorb.* ſalve atque vale, Plaut. Capt. III, 5, 86: *dus ook* vale, ſalve, Cic. ad Div. XVI, 9. *Van daar ook bij het afſcheid nemen van overledenen, bij voorb.* ſalve aeternum mihi, aeternumque vale, Virg. Aen. XI, 97: ſalve ſupremum, — ſupremumque vale, Stat. Sylv. III, 3, 208: *en* Varro *zegt* ap. Serv. ad Virg. Aen. XI, 97: Ideo mortuis ſalve & vale dici, non quod aut valere aut ſalvi eſſe poſſint, ſed quod ab his recedimus eos nunquam reviſuri. 3) *bij het niezen, bij voorb.* ſternutavit — ſalvere Gitona jubet, Petron. 98.

SALVIĂTUM, I, *zie* Salivo *en* Salivatum.

SALUM, i, n. 1) *in 't gemeen de hooge of diepe zee, d. i. de zee op eenigen afſtand van het ſtrand, bij voorb.* non in ſalum, Cic. Caecin. 30: procul ab inſula in ſalo navem tenuit ancoris, Nep. Themiſt. 8: in ſalo eſſe juſſerat, Auct. B. Afr. 46: Poſtquam navis ad oſtium amnis Tiberini adceſſiſſet, in ſalum nave evectus ab ſacerdotibus Deam adcepit, Liv. XXIX, 14 prope fin.: paucas (naves) ante portum Epheſi in ſalo habiturum, Liv. XXXVII, 10: pars in ſalo ad oſtium portus in ancoris ſtetit, Ibid. 13: nec ante hoſtium portus in ſalo ſtare poterant, Ib. 16. 2) *de zee in 't gemeen, bij voorb.* Aegaeum ſalum, Propert. I, 6, 2: ſuperante ſalo, Virg. Aen. I, 537 (541): immenſum ſalum, Ovid. Am. II, 11, 27: fit ſonitus ſpumante ſalo, Virg. Aen. II, 209: Calypſo — injuſto multa locuta ſalo, Prop. I, 15, 12: rubrum, Ibid. III, 13 (12), 6: Ionium, Senec. Herc. Oet. 731: altum, Ib. Hippol. 332: rapidum, Catull. LXII, 16: ita illae (inſulae) univerſo ſalo fretis latioribus ambiuntur, Apul. de mundo ante med. p. 59, 12: ſalo nauſeaque confecti, *van de zee, d. i. zeereize,* Caeſ., *zie hier na:* aerumnoſum, Cic. Tuſc. III, 28 ex Eurip. 3) *het varen op zee, de ſcheepvaart, of het ſchommelen van het ſchip, onder het varen, bij voorb.* Caeſ. B. C. III, 28, tirones ſalo nauſeaque confecti cet. Not. *Zij waren van* Brindiſi *tot aan de Italiäanſche kust gevaren, en daar ziekelijk geworden; ten zij het de zee is, zie hier voor.* 4) *de golven van een' ſtroom,* Stat. Theb. X, 864. 5) *Tropisch, bij voorb.* cum in iſto cogitationis ſalo fluctuarem, Apul. Met. IV poſt init. v. 19: miro mentis ſalo & cogitationum diſſenſione miſellus in diverſas ſententias carpebatur, Ibid. IX ante med. p. 225, 30 Elmenh. Not. *Men heeft ook* ſalus, i, *gelijk, bij voorb.* undantem ſalum, Enn. ap. Non. 3 n. 199.

SALUS, ūtis, f. 1) *ongeſchondenheid, ongeſchonde toeſtand van een mensch, als er aan zijn leven, eere, gezondheid, niets beladigd wordt: van daar* a) *gezondheid, het welvaren, bij voorb.* Quae adſolent ſigna eſſe ad ſalutem, omnia huic eſſe video, Terent. And. III, 2, 2: Quod cum ſalute ejus fiat, Terent. Ad. IV, 1, 3, i. e. *zonder nadeel zijner gezondheid:* confectum conſularibus vulneribus conſulari medicina ad ſalutem reduceret, Cic. Quir. Red. 6, i. e. *genezen, alwaar het Tropisch te verſtaan is:* medicis ſuis non ad ſalutem, ſed ad necem utatur, Ibid. 16 extr., i. e. *gezondheid; doch het kan ook zijn, uitredding:* Duisque (*voor* deisque) bonam ſalutem valetudinemque qui mihi, Cato R. R. 141: ſalutem alicui imprecari, *gezondheid wenſchen, bij het niezen,* Apul. Met. IX poſt med. p. 228, 26 Elm. b) *heil, geluk, welzijn, bij voorb.* nulla ſalus bello, Virg. Aen. XI, 362: rediit ſua ſalute, Plaut. Merc. IV, 5, 9, i. e. *tot hun geluk:* ſi quid (bona ſalute) uſus (i. e. *van 't noodlot*) venerit, Cato R. R. 4, i. e. *het welk God verhoeden wille:* id quantae ſaluti fuerit cet., Nep. Them. 2: commodis & utilitati ſalutique ſervire, Cic. ad Quint. Fr. I, 1 §. 9: *dus ook* opem indigentibus ſalutemque ferre, Cic. Fin. II, 35; *doch het kan ook heten, redding bezorgen:* ſpes major ſalutis, Cic. Haruſp. 16 med.; *doch het kan ook zijn redding, veiligheid, gelijk het in vele plaatzen heil of redding, veiligheid, tevens kan vertaald worden: van daar het burgerlijk welzijn van eenen Romein, d. i. wanneer men niet in ballingſchap leeft, bij voorb.* reſtitutio ſalutis meae, Cic. Mil. 15 in., i. e. *terugroeping uit de ballingſchap: en dus meermalen van de wederkeering uit ballingſchap, bij voorb.* ad ſalutem — proficiſcar; & ſi ea praeciſa erit cet., Cic. Att. III, 19 in.: *dus ook* de meo ſtudio erga ſalutem — tuam, Cic. ad Div. X, 29: *van daar* augurium ſalutis, Cic. Div. I, 47, *voor het welzijn van den Staat, d. i. een* Augurium, *waardoor men de Godheid vraagde, of men om het welzijn van den Staat bidden zou.* 2) *gemeenlijk, redding, uitredding, het zij van den dood, van gevaar, ondergang enz., bij voorb.* ſine ſpe ſalutis, Nep. Att. 21, i. e. *zonder hoop van verloſſing van de dood:* nec in fuga ſalus ulla oſtendebatur, Liv. XXX, 8 extr.: Qui medicis non ad ſalutem utitur, Cic. Haruſp. 16, i. e. *tot redding, genezing, gezondmaking: dus ook Tropisch, bij voorb.* nulla ſalus major reipublicae reperiri poteſt, Cic. Verr. I, 2 in. Cic. in Caecil. 21 extr., i. e. *genezing, d. i. redding van den Staat uit zijnen ellendigen toeſtand:* propter ejusdem ſalutem, Cic. Phil. XIV, 1, i. e. *redding uit de handen van* Antonius, *bevrijding van de blokkade, gevolglijk uit groot gevaar; zoo ſtaat het nog tweemaal in dit Hoofdſtuk: verders,* integritas ad ſalutem vocatur, Cic. Or. II, 9, i. e. *wordt gered, of in veiligheid geſteld; gevolglijk kan het veiligheid en verloſſing heeten: dus ook* ſalutem adferre reipublicae, Cic. Mil. 23: *en* opem indigentibus ſalutemque ferre, Cic. Fin. II, 35. i. e. *redding bezorgen: dus ook* pecuniae ſalutem adtulit, i. e. *heeft gered,* Caeſ. B. C. III, 38: *van daar* ſalutem petere, Nep. Hannib. 11, i. e. *zich redden, redding of veiligheid zoeken: van daar de redding of uitredding, verloſſing uit de ballingſchap, bij voorb.* ſtudium erga ſalutem tuam, Cic. ad Div. X, 29 in.; *doch, het kan ook vertaald worden, welzijn, heil, zie n. 1.* Not. *zonderling ſchijnt* Cic. Verr. III, 57, ſi ulla ſalus ſervare poſſet *als eenige uitredding redden kan; doch men behoeft* ſalus *alleen door middel van uitredding te verklaren, of de Godin* Salus *te verſtaan; want* ſalus *is ook* a) *een middel van uitredding, bij voorb.* una eſt ſalus, Liv. VII, 35: *dus ook* nulla ſalus reip. cet., Cic. Verr. I, 2 in. Cic. Caecil. 21 extr., *welke beide plaatzen boven aangehaald zijn:* cf. Virg. Aen. II, 354: *dus ook* ſi ulla ſalus ſervare poſſet, Cic., *zie terſtond hier voor.* b) *eene Godin, en dochter van Æskulapius; aan haar werdt door den Cenſor* C. Junius Bubulcus A. U. C. 447 *een Tempel geſticht, welken hij als Conſul in den* Samnitiſchen *oorlog beloofd hadt; en door*

C.

G. Fabius Pictor *geschilderd. Deze Tempel verbrandde onder Keizer* Klaudius, *zie* Liv. IX, 43. Val. Max. VIII, 14, 6. Plin. H. N. XXXV, 4 in. Cic. Leg. II, 11 extr.: *van daar* Salus ipsa fortium virorum innocentiam tueri non potest, Cic. Font. 6: ipsa, si cupiat, Salus servare prorsus non potest hanc familiam, Terent. Ad. IV, 7, 43: At vos Salus servassit, Plaut. Cist. IV, 2, 76: Nec Salus nobis saluti jam esse, si cupiat, potest, Ibid. Most. II, 1, 4: neque jam Salus servare, si vult, me potest, Ibid. Capt. III, 3, 14. *Ook is* salus *het leven; doch gemeenlijk, wanneer het in gevaar magt komen, of is, of geweest is, bij voorb.* & salutis tuae rationem judicum severitati reservavit, Cic. Verr. V, 29, i. e. *betrekking tot uw leven (of zij u in 't leven willen laten of niet), alwaar echter* Graevius *uit één* Cod. MS. suae *in plaats van* tuae *heeft laten drukken; waar in* Ernesti, *die het ook in één* Cod. MS. *vondt, hem gevolgd is; maar* tuae *schijnt mij gepaster dan* suae: *dus ook* sine spe salutis, Nep. Att. 21, *zie hier voor; en men kan meer hier toe brengen. Ook is* salus *een liefkozend woord, bij voorb.* quid agis, mea salus, Plaut. Cas. IV, 3, 3: cf. Ib. 176, *en* I, 3, 12. 3) *veiligheid, zekerheid, dat iemand of iet niet omkomen, schade lijden, of verloren gaan zal, bij voorb.* juris, libertatis, fortunarumque suarum salutem in istius damnatione consistere, Cic. Verr. II, 6: Diffisus suae atque omnium saluti, Caes. B. G. VI, 38: quibus nulla spes salutis relinqueretur, Nep. Milt. 3: salutem petere, Nep. Hann. 12, *zekerheid, veiligheid zoeken; gelijk dan redding en veiligheid dikwijls verwisseld wordt, en gevolglijk* n. 2 *en* 3 *meestäl bij een genomen moeten worden.* 4) *dewijl de Romeinen bij het groeten zeiden* salve *i. e. wees gezond, vaarwel, zoo heet daarom* salus *dikwijls de groetenis, het kompliment, dat men iemand mondeling doet of schrijft, of brengt, bij voorb.* salutem nuntiare, Cic. ad Div. VII, 14, *en* Att. IV, 10 extr., *eene groetenis (kompliment) brengen, of aandienen, of volbrengen:* salutem adscribere, Cic. Att. VI, 1 extr., *eene groetenis bij schrijven: van daar* impertire aliquem salute *of* alicui salutem i. e. *groeten, bij voorb.* herum servus salva impertit salute, Plaut. Epid. I, 2, 24, i. e. *groet, alwaar* salva *weg kan blijven:* Terentia impertit tibi multam salutem, Cic. Att. II, 12 extr., i. e. *groote komplimenten, veelvouwige groetenis: dus ook* impertit salutem plurimam & plenissimam, Lucil. ap. Non. 7 n. 34: salutem dare, *geven, groeten,* reddere *beäntwoorden: van daar* salute data redditaque, Liv. III, 26: *of* salute accepta redditaque, Liv. VII, 5, i. e. *nadat men elkander over en weder gegroet hadt enz.: dus ook* salutem dicere *groeten; doch gemeenlijk ontbreekt* dicere, *bij voorb.* Anacharsis Hannoni salutem, Cic. Tusc. V, 32: *dus ook* illud accuso, non te, sed illam ne salutem quidem (scil. misisse i. e. *mij laten groeten*); at tu & illi & Piliae plurimam (scil. salutem dic *of* nuntia), Cic. Att. XIII, 22 extr. *Dus ook* salutem alicui adferre, *groeten, zijn kompliment maken*, Ovid. Met. VI, 624. *En* salutem reddere i. e. *weder groeten, danken (eigenlijk, weder zeggen* salve), Plaut. Bacch. II, 3, 11, *zie hier voor* Liv. III, 26. VII, 5. Not. *Dewijl men bij het afscheidnemen ook* salve *zeide (zie* Salve), *zoo heet daarom* salutem dicere (*metonymisch*) *afscheid nemen: van daar* Tropisch, *bij voorb.* salutem & istoc dicam & curite, Cic. ad Div. VII, 33, i. e. *afslaan, zich ontslaan, opgeven enz.*

SALŪTĀRIS, e, 1) *heilzaam, d. i. voor de gezondheid en het leven dienstig, gezond, bij voorb.* res, Cic. Nat. D. II, 124 herbae, Ovid. Remed. 45, i. e. *gezonde kruiden: van daar* radix in pestilentia salutaris, Plin. H. N. XXIV, 16: ad dentium dolorem decoctum eorum salutare, Ibid. 9 extr.: radicem decoctam bibere spasticis salutare est, Ibid. XXI, 19 extr.: ars i. e. *artzenykonst, geneeskunde*, Horat. Carm. Saec. 63: *van daar* salutaria bibere (*misschien* scil. pocula) *gezondheid drinken, bij voorb.* Dumque bibere salutaria postulant, Apul. Met. II prope fin. v. 25. Not. porta salutaris *in Rome, van den Tempel der Godin* Salus *dus genoemd*, Fest.: *dus ook* collis, Varr. L. L. IV, 8 post med. 2) *heilzaam, d. i. voordelig, dienstig, bij voorb.* Mundo nihil est nobis salutarius, Cic. Nat. D. III, 9 extr.: salutare consilium, Cic. ad Div. VI, 6, bonus & salutaris Princeps, Sueton. Tiber. 29: civis, Cic. Mil. 8: salutaris & vitalis calor, Cic. Nat. D. II, 10: hominum generi cultura agrorum est salutaris, Cic. Senect. 16: stella Iovis ad ortus puerorum est salutaris, Cic. Div. I, 39: illud ad firmandam est vocem salutare, Cic. Or. III, 61: salutares te mihi literas misisse, Cic. Att. IX, 7: oratio, Liv. XXIV, 28: portus, Plin. Ep. VI, 31 extr.: omissis praecipitibus, tuta & salutaria capessere, Tacit. Ann. XV, 29. Not. litera salutaris, Cic. Mil. 6, *is de letter* A (i. e. absolvo), *dewijl deze (in gerichtshoven) de vrijspraking aanwees: gelijk integendeel* C (i. e. Condemno) litera tristis *aldaar heet.*

SALŪTĀRĬTER, *heilzaam, voordelig, op eene voordelige wijze, bij voorb.* armis uti, Cic. Brut. 2 extr.: se recipere (*terug wijken*), Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 23: cf. 24, *en* Val. Max. V, 2, 3.

SALŪTĀTĬO, ōnis, f. 1) *het groeten, begroeten, het kompliment, dat men iemand maakt, bij voorb.* communi salutatione dignum, Cic. Pis. 40: inter exercitus salutationem factam, Liv. I, 1 extr.: salutationem reddere, *iemand weder groeten, die ons gegroet heeft*, Tacit. Ann. IV, 61: per diversas domos salutationem meritoriam circumferre, Senec. de brev. vitae 14. 2) *bijzonder als men iemand aan zijn huis een kompliment maakt, gevolglijk een staatlijk bezoek aflegt; wanneer het heet kompliment, opwachting, cour, bezoek enz., bij voorb.* dare se salutationi amicorum, Cic. ad Div. VII, 28, i. e. *bezoek of cour aannemen:* Ubi salutatio defluxit, Cic. ad Div. IX, 20, i. e. *bezoek bij mij. Van daar bij den Keizer, bij voorb.* opperientes salutationem Caesaris, Gell. IV, 1 in.: cf. XX, 1 in., i. e. *wilden bij den Keizer hunne opwachting, hun hof bij hem maken:* cf. Sueton. Aug. 53, *en* Vesp. 4.

SALŪTĀTOR, ōris, m. 1) *elk, die iemand groet, bij voorb. op straat enz.*, Stat. Sylv. II, 4, 29. 2) *bijzonder, die bij een' aanzienlijk man dagelijks vroeg zijne opwachting of kompliment, of hof maakt, d. i. vroeg bij hem gaat, en het woord* salve *of* ave *zegt. Dit deeden in* Rome *ontalleijken, deels uit achting, deels op hoop van voordeel*, Qu. Cic. Petit. Cons. 9. Martial. I, 71, 18. X, 74, 2.

SALŪTĀTŌRĬUS, a, um, *het groeten op straat, of in huis, of het hofmaken (opwachting) betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* salutatorium cubiculum, Plin. H. N. XV, 11, i. e. *Audientie-kamer.*

SALŪTĀTRIX, īcis, f. *groetende, haar kompliment makende, groetende vrouw, bij voorb.* pica, Martial. VII, 86, 6: charta, Ibid. IX, 101, 2: turba, Juvenal. V, 21, i. e. *opwachting makende, bezoekende.*

SALŪTĬFER, a, um, i. e. *heil, geluk, of redding aanbrengende, heilzaam, bij voorb.* puer, Ovid. Met. II, 642, *heet* Aesculapius i. e. *heilzaam, gezond makende:* herbae, Stat. Achill. I, 117: aquae, Martial. V, 1, 6: spes, Apul. Met. IV post med. p. 153, 40 Elm.: Herculi Salutifero, Inscript. ap. Murator. p. 65 n. 5: opem salutiferam dare, Ovid. Her. XXI, 174.

SALŪTĬGER, a, um, i. q. salutifer, *heilzaam, heil, geluk, redding aanbrengende: van daar een bediende, om boodschappen te doen, bode, bij voorb. van de* daemones *staat* ceu quidam utriusque interpretes (i. e. *middelpersoonen, tusschen God en de menschen, die der menschen gebeden tot God brengen*) & salutigeruli, Apul. de deo Socrat. ante med. p. 45, 24 Elm.

SALŪTĬGERŬLUS, a, um, i. q. salutiger n. 2, i. e. *eene groetenis of kompliment overbrengende, bij voorb.* pueri salutigeruli, Plaut. Aul. III, 5, 16, i. e. *die bestemd zijn, om ergens een kompliment te brengen, gevolglijk om eene boodschap te doen.*

SALŪTO, avi, atum, are, *eigenlijk voor* salute aliquem impertire: *van daar tegen iemand zeggen* salve i. e. *zijn kompliment maken: van daar* a) *groeten, begroeten, zijn kompliment maken*, aliquem, Cic. Planc. 14. Cic. Coel. 16 extr. Cic. Phil. XIII, 2 extr. Plaut. Aul. II, 2, 8. Amph. II, 2, 44: Dionysius te omnesque vos salutat, Cic. Att. IV, 11, i. e. *maakt (door mij) zijn kompliment, laat u groeten:* Tironem saluta nostris verbis, *groet* Tiro *in mijn' naam*, Cic. ad Div. VII, 29 extr.: sternutamentis salutare, Plin. H. N. XXVIII, 2 extr., i. e. *bij het niezen zeggen* salve! (i. e. *wel bekome het u!*): *verders*, esse salutatum vult te mea litera (*Brief*), *voor* salutat, Ovid. Pont. II, 7, 1: *van daar* deos, Cic. Rosc. Am. 20. Terent. Phorm. II, 1, 81. Plaut. Curc. I, 1, 69, *den Goden, d. i. hunne beelden een kompliment maken, daar tegen zeggen* salve, *en er bij gelegenheid nog iet bijvoegen; ook kan het heeten, zijne vereëring of eerbied bewijzen: dus ook* numen, Ovid. Pont. II, 8, 15: *dus ook* augurium, Virg. Aen. XII, 257, i. e. *begroeten, welkom heeten, verwelkomen of eerbied bewijzen: van daar* aa) aliquem nomine, *iemand groetend noemen, tituleren, bij voorb.* quam homines — inimico nomine Volumniam salutabant, Cic. Phil. II, 24: aliquem dominum regemque, Juvenal. VIII, 161: Nero Britannicum nomine, ille (*voor* hic) Domitium salutavere, Tacit. Ann. XII, 41, i. e. Nero *zeide*, salve Britannice, *en deze zeide* salve Domiti: cur ego poëta salutor? Horat. Art. 87: *dus ook* aliquem imperatorem, Tacit. Ann. II, 18. Hist. II, 80, i. e. Imperator *noemen, den Titel* Imperator *geven.* bb) *zijn kompliment maken, d. i. bezoeken, bij voorb.* eram Pilam salutaturus, Cic. Att. XIV, 20 extr.: venit salutandi causa, Ibid. XIII, 9: *dus ook* Ibid. VI, 2 in.: *bijzonder uit achting zijn kompliment maken, in het huis van aanzienlijke mannen, zijn hof maken, bij voorb.*

voorb. sunt honorabilia salutari, adpeti, Cic. Senect. 18: agmina salutantium, Tacit. Hist. II, 92: cf. Virg. Georg. II, 462. Juvenal. III, 184. Plin. Ep. III, 7. VII, 3. Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 29 post med. Gell. XVI, 5. b) *afscheid nemen, omdat men bij het afscheid nemen ook* salve *zeide, bij voorb.* saluto te, priusquam eo, Plaut. Mil. IV, 8, 29: puppem de rupe salutant, Stat. Theb. IV, 31.

SALVUS, a, um, *ongeschonden, onbeschadigd, bij voorb.* civibus salvis atque incolumibus, Caes. B. C. I, 72: respublica sana ac salva, Cic. ad Div. XII, 23 post med.: epistola salva, Cic. ad Div. VII, 25, i. e. *geheel, niet gescheurd:* Penelope salva, Prop. II, 9, 3 (1), i. e. *ongeschonden, kuisch: van daar* salvo officio, Cic. Rosc. Am. 1, *zonder kwetsing van zijn' pligt: dus ook* salvis auspiciis, aut salvis legibus, Cic. ad Div. I, 4, *zonder schending der enz.:* Salvo jure amicitiae, Cic. ad Div. XIII, 77: *dus ook* salva conscientia, Senec. Ep. 117. Ibid. Nat. Quaest. IV praefat., *zonder beledigin van het geweten: dus ook* salva gratia *zonder beledigin van de gunst der menschen*, Senec. Ep. 117 in.: *dus ook* salvo ordine, Stat. Sylv. V, 1, 181: *dus ook* salvo eo, ut, si — incertum est, juranti succurratur, Pandect. XVI, 3, 1 post med., i. e. *met voorbehoud, behoudens enz.:* salvis rebus, Cic. ad Div. IV, 1, i. e. *toen de staat nog ongeschonden was: van daar* 1) *veilig, niet verloren, bij voorb.* da argentum, salvum erit, Plaut. Asin. II, 4, 56, i. e. *het geld is veilig, niet verloren.* 2) *in eenen goeden stand, bij voorb.* rebus salvis, Cic. ad Div. IV, 1, *toen de Staat nog in goeden stand was:* re salva & perdita, Terent. Eun. II, 2, 27, i. e. *toen hun vermogen nog in goeden stand was, d. i. toen zij het nog hadden; doch het kan ook heeten, nog niet verloren was: van daar* salva res est, *het staat goed, ziet er wel uit, er is nog niets verloren*, Terent. Ad. IV, 5, 9. Plaut. Epid. I, 2, 21: *van daar de zegswijze*, satin' salvae? Liv., *staat het nog wel? ziet het er nog wel uit? zie* Salve. 3) *gered, bij voorb.* cum salvi esse possent, Cic. ad Div. IV, 3 §. 6: *van daar* salvus sum, *eene zegswijze, ik ben gered, d. i. nu heeft het geen nood meer met mij, ik ben geholpen, bij voorb.* Terent. Andr. V, 6, 9: *dus ook* salvae sumus, Terent. Eun. V, 1, 18, *wij zijn gered, d. i. wij zijn geholpen:* cf. Plaut. Asin. II, 2, 54. 4) *gezond, wel behouden, bij voorb.* debilem — pedibus suis salvum revertisse, Cic. Div. I, 26, i. e. *gezond, wederhersteld:* Gaudeo venisse salvum, Terent. Hec. III, 2, 18: salvane est Philumena, Ibid.: cf. Ibid. III, 5, 7 *en* 14: Oro, te ut nobis salvum conserves, Cic. ad Div. VI, 23, i. e. *gezond, of ook in 't leven: van daar* salvus sis *wees gegroet, voor* salve, Terent. And. IV, 5, 7. V, 4, 3. Ad. V, 6, 2. Plaut. Bacch. III, 3, 52, *eigenlijk, wees gezond.*

SAM, *voor* suum, *hebben de Ouden gezegd, gelijk* Festus *berigt in* Calim: *ook voor* eam, Enn. ap. Fest. in Sas.

SAMBŪCA, ae, f. 1) *een driehoekig snarenspeeltuig, misschien harp, of eene soort daarvan*, Vitruv. VI, 1. Scip. Afric. ap. Macrob. Sat. II, 10. Pers. V, 95: *ook misschien voor* Sambucistria, *bij voorb.* in convivio tragoedias, comoedias, Atellanas, sambucas, lectores, poëtas — exhibuit, Spartian. in Hadr. 26: *van daar, wegens de gelijkvormigheid* 2) *een krijgswerktuig bij belegeringen, waarmede de belegeraars op de muuren konden komen*, Vitruv. X cap. ult. *en* Festus.

SAMBŪCEUS, a, um, *van wilgen, bij voorb.* arbor i. e. *wilgenboom*, Plin. H. N. XXIX, 4 in.

SAMBUCĪNA, ae, f. *die op de* Sambuca *speelt, eene harpenaarster*, Plaut. Stich. II, 2, 57.

SAMBUCISTRĬA, ae, f. i. q. sambucina, *misschien eene harpenaarster*, Liv. XXXIX, 6.

SAMBUCUS *of* SABUCUS, i, f. *wilgenboom*, Plin. H. N. XVI, 18 *en* 27 extr. XVII, 20 extr. *en* 22. XXIV, 8 post med., *alwaar* Samb. *staat:* sabucus *staat* Seren. Samm. 100, 337, 503 *en* 528: tristia poma Sabuci, Ibid. 50: *maar* sambucum *of* sabucum, i, *deszelfs vrucht*, Scrib. Larg. 160, *alwaar* Sabuc. *staat.*

SAMĔRA *of* SAMĂRA, ae, f. *het zaad van den Olmboom*. Colum. V, 6. Plin. H. N. XVI, 17. XVII, 111.

SAMIŎLUS, a, um, i. q. Samius, *aarden, als men verkleinend of van klein huisraad spreekt, bij voorb.* poterium, Plaut. Stich. V, 4, 12.

SAMĬUS, a, um, *het Eiland* Samos *betreffende, daar toe behorende. In* Samos *maakte men veel aarden huisraad: van daar heet* Samius, a, um, *aarden, bij voorb.* Samiae capedines, Cic. ap. Non. 4 n. 434: catinus, Lucil. ibid.: testa, Tibull. II, 3, 47 (II, 6, 29): vasa, Plaut. Capt. II, 2, 41. Cic. Mur. 36: fores Samiae, Plaut. Men. I, 2, 65: *van daar* Samia, scil. vasa, Auct. ad Her. IV, 51. Plin. H. N. XXXV, 12 post med., i. e. *aarden huisraad.* Not. *Misschien maakte men ook daar houten vermaard huisraad, zie* Cic. Q. Fr. III, 7 extr., *alwaar staat:* lychnuchum ligneolum, qui mihi erat periucundus, quod eum te ajebant, cum esses Sami, curasse faciendum, *gevolglijk kan het een en ander ook van hout geweest zijn, het geen men overal, aarden, vertaalt. Misschien was* Samos *weleer hetzelfde, het geen* Neurenberg *thans is, d. i. dat men daar allerhande aarden, houten, ook wel ander huisraad, snuisterijën, en zaken, goed, goedkoop, krijgen kon, en dat de* Samiërs *dat wijd en zijd verzonden hebben. Voords was het aarden huisraad te* Samos *zeer vast, zoo dat men er iet mede afsnijden kon, bij voorb.* virilitatem, Plin. H. N. XXXV, 12 extr.: *of* genitalia, Juvenal. VI, 513.

SAMNIS, itis, *of* SAMNITIS, e, *uit* Samnium, *een landschap in Italië, welks inwoners* Samniten *heeten, Samnitisch, eene soort van Kampvechters (Gladiatoren) in Rome, bij voorb.* Samnis, Lucil. ap. Cic. Or. III, 23. Tusc. II, 17; *de naam zal daarvan komen, omdat deze Gladiatoren Samnitische wapens droegen*, Liv. IX, 40 extr.

SAMSA, SAMPSA *of* SANSA, ae, f. *het murw gemaakte vleesch der olijven, waaruit vervolgends olie geperst werdt*, Colum. XII, 47 *en* 49.

SANABĬLIS, e, *het geen men genezen kan, geneeslijk, naar ligchaam of naar ziel, bij voorb.* homo, Cic. Tusc. IV, 37 post med.: vulnus, Ovid. Pont. II, 2, 59: dolor sanabilior, Cels. II, 8 ante med.: homo sanabilior, Senec. Ep. 108.

SANAS, atis, Plur. SANATES, *staan in* Legg. XII Tabb. ap. Gell. XVI, 10, *het zullen inwoners omstreeks* Rome *zijn, die als 't ware* sanati i. e. *met de Romeinen weder verzoend zijn, gelijk* Festus *zegt. Ook wordt daar de* Singularis *aangehaald*, Sanati (Dativ.).

SANATES, *zie* Sanas.

SANĀTĬO, onis, f. *genezing, bij voorb.* corporum, Cic. Tusc. III, 3: *van daar genezing, Tropisch, bij voorb.* malorum, Cic. Tusc. IV, 15 extr.

SANCĬO, civi *of* ii, *maar gemeenlijk* xi, citum *en* ctum, 4. *waarschijnlijk van* sanguis (*want* c *en* g *zijn dezelfde letters geweest*), *dus eigenlijk, door bloed* (*bij voorb. der offerbeesten of door gedreigde doodstraffe*) *iet vast, onverbreeklijk, onschendbaar maken of verbieden: derhalven* 1) *iet heilig en onschendbaar maken, bij voorb.* verbindenissen, *dewijl daarbij geöfferd, en gevolglijk bloed vergoten werdt, of eene wet, wanneer daarin de doodstraf bepaald wordt: van daar* foedus sancire, Cic. Quir. red. 5, *een verbond maken:* legem, Cic. Planc. 18, i. e. *een wet maken: van daar* 2) *iet vaststellen, verördenen, bij voorb.* legem, Cic., *zie hier voor:* legem in amicitia, Cic. Amic. 12: poenam, Stat. Theb. III, 244: nihil lege ulla in alios sanxit, cujus non ipse primus in se documenta daret, Justin. III, 2 extr.: Cato cibaria ruris operariis ceu lege sanciens, Plin. H. N. XV, 19 post med.: Agrigentini leges habent, in quibus & eadem illa sancta sunt, *verördend zijn*, Cic. Verr. II, 50: hoc lege naturae sancitum est, Cic. Harusp. 14: lex diligenter sancta, Liv. X, 9: ambitio jam more sancta est, Plaut. Trin. IV, 3, 26: *verders*, exsilium senatus consulto, Tacit. Ann. I, 6: veniam omnium factorum dictorumque in perpetuum, Sueton. Claud. 11. *Ook* Absolute, i. e. *zonder* Accusativus, *vaststellen, verördenen, onder straffe bevelen, bij voorb.* Flaccus sanxit edicto, ne cet., Cic. Flacc. 28: Solon capite sanxit cet., Cic. Att. X, 1 ante med., i. e. *heeft onder lijfsstraffe bevolen: ook in 't gemeen vaststellen, verördenen, zonder* Accusativus, *bij voorb.* tam diligenter cavet, & sancit, ut heredes sui cet., Cic. Fin. II, 31: nec, quo minus id postea fieret, ulla lex sanxit, Cic. in Ep. ad Brut. 5 post med.: omnes libertos esse sanxit, Suet. Claud. 25: contra quam legibus sanctum erat, Liv. XXX, 19. b) *in 't gemeen iet vast of onherroepelijk of onveränderlijk of onschendbaar maaken, doen gelden, of duurzaam maken, bij voorb.* acta Caesaris, Cic. Att. XIV, 21: genus agrorum capite legis, Cic. Agr. III, 1: disciplinam militaris imperii, Cic. Fin. I, 10: dignitatem vestram sanciret, Cic. Red. Sen. 4: pacta, Tacit. Ann. XII, 65: haec pacem victoria sancit, Claudian. B. Get. 573: qui foedera fulmine sancit, Virg. Aen. XII, 205: quae conjunctio necessitudinem eorum sanxit, Nep. Att. 19: utrum augurem populus R. libentius sanciet? i. e. *toestemmen, zijne keuze goedkeuren*, Cic. Phil. XIII, 5: petunt, ut jure jurando & fide sanciatur, Caes. B. G. VII, 2: Hercules purgatum sanxerat orbem i. e. firmaverat, in perpetuum pacaverat, Prop. IV, 9, 73: arvaque mugitu (boves) sancite boario longo, Ibid. 19, i. e. *bekrachtigt door uwe tegenwoordigheid den naam der beestenmarkt:* sancire alicui carmina i. e. *voor altijd wijden*, Stat. Sylv. III, 3 extr.: Non ego te contra stygiis feralia sanxi vota, Ibid. Theb. XI, 344. 2) *iet onder straffe verbieden, bij voorb.* observantiam poena, Cic. Planc. 19: incestum supplicio supremo, Cic. Leg. II, 9 e leg. XII Tabb.: injurias sa-

ſactas quinque & viginti aſſibus ſanxerunt, Gell. XX, 1 poſt med.: lege aliquid ſancire, Cic. Off. III, 17 in.: Vis capite, avaritia mulcta ſanciatur, Cic. Leg. III, 20. Particip. Sanctus, a, um, *ſtaat ook Adjective*, (1) *heilig*, *onſchendbaar*, *bij voorb.* tribuni plebis, Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tabb.: campus, Cic. Rab. Perd. 4: ſocietas, Cic. Off. I. 8: fides induciarum, Liv. VIII, 37: ſanctiſſima fides, Cic. Manil. 14: officium, Cic. Quint. 6: quod mihi eſt ſanctius, Cic. Att. XII, 19: ſanctiſſima teſtimonia, Cic. Roſc. Com. 5; *doch dit kan ook tot het volgende behoren.* (2) *heilig*, *d. i. eerwaardig van God*, *godlijke*, *ook andere dingen*. *ſchatbaar*, *gewigtig*, *godlijk*, *bij voorb.* ſanctiſſima teſtimonia, Cic. Roſc. Com. 5: ſancti cuſtos Soractis Apollo, Virg. Aen. XI, 785: ſancta Mercurii ſtella, Cic. Univ. 9: ſancta deorum, Virg. Aen. IV, 576, *alwaar men den* Genitivus *moet opmerken*, *voor* ſancte deus: ſit ſanctum apud vos hoc poëtae nomen, Cic. Arch. 8: ſanctiora jura patriae quam hoſpitii eſſe duxit, Nep. Timoth. 4: dies hic mihi ſanctus erit, Tibull. (*of* Sulpicia ap. Tibull.) IV, 5, 1: ſanctior dies, Horat. Od. IV, 11, 17: conſilium ſanctiſſimum orbis terrae i. e. ſenatus Romanus, Cic. Cat. I, 4: ſancti ignes, *bij voorb. ter eere der Goden*, *bij het offeren*, Virg. Aen. III, 406: *ook* ſancti ignes i. e. Veſtae, *in den Tempel van* Veſta, Ovid. Faſt. VI, 439: Oſiris, Horat. Ep. I. 17, 60: vates ſanctiſſima *heet de* Sibylla, Virg. Aen. VI, 65: ſanctius conſilium (civitatis), Liv. XXX, 16. *Zoo noemt* Ovidius, Met. I. 76, *den mensch* ſanctius animal. (3) *heilig*, *van menſchen*, *d. i. vroom*, *onſchuldig*, *deugdzaam*, *rechtſchapen*, *zonder valschheid*, *zonder ondeugd*, *is zeer menigvuldig*, *bij voorb.* Cato *heet* ſanctus & innocens, Liv. XXXII, 27: viri ſancti & religioſi, Cic. Roſc. Com. 15: cum illo (viro) nemo eſſet ſanctior, Cic. Or. I, 53: homines ſanctiſſimi, Cic. Flacc. 29: manus ſanctas habere, Val. Max. II, 2, 8: ſanctiſſima diſciplina Stoicorum, Gell. I, 2: *dus ook* amores ſancti (ſcil. *van eenen Wijzen jegens ſchoone jongens*), Cic. Fin. III, 20 extr., i. e. *onſchuldig*, *ſchuldeloos*: *dus ook* ſancti mores, Juvenal. X, 291: ſanctae virgines, Horat. Od. I, 2, 27: ſanctiſſima conjux, Virg. Aen. XI, 158, i. e. *rechtſchapen*, *vroom*, *deugdzaam*: *gevolglijk ook kuisch*, *tuchtig*; *want van de kuiſchheid blijkt het. Maar kuisch op zich zelve heet* ſanctus *niet*: *dus ook* virgines, Horat. Od. I, 2, 27: mores, Juvenal. X, 298: mulier ſancti pudoris, Tibull. I, 3, 83: *van daar Tropisch*, oratio ſancta & gravis (Calvi), Quintil. X, 1 poſt med., i. e. *onbedorven*, *welgeſteld*, *ſchuldeloos enz.* Not. ſancivi *komt niet ligt voor*: *doch daarvoor ſtaat* ſancii, *bij voorb.* ſancierat, Pompon. ap. Priſcian. 10 & ap. Diomed. 1. Sanxi *is in 't gemeen gebruiklijk*, *en ſtaat menigvuldig.*

SANCTE, 1) *heilig*, *d. i. onſchendbaar of zonder wil om te beledigen*, *bij voorb.* ſancte adjurat, Terent. Hec. II, 2, 26: ſancte adjurabat, Plaut. Ciſt. II, 3, 27: jurare, Ibid. Capt. IV, 2, 112: virgines tam ſancte habuit, Curt. III, 12, 21; *doch het kan ook heeten*, *godsdienſtig*: ſanctiſſime obſervare, Cic. ad Div. V, 8, *heilig waarnemen*, *zie het volgende*: *van daar ſtreng*, *onder zwaare ſtraffe*, *bij voorb.* ſanctius judicata, Cic. Rab. Poſt. 4 in.; *doch het kan ook heeten*, *godsdienſtiger*, *ſtipter*. 2) *heilig*, *godsdienſtig*, *vroom*, *gemoedelijk*, *bij voorb.* ſe ſanctiſſime gerere, Cic. Q. Fr. I, 2, 4: me ea, quae promitto, ſanctiſſime eſſe obſervaturum, Cic. ad Div. V. 8, *zie n.* 1: diſce ſanctius loqui, Martial. VIII, 1: deum colere, Cic. Nat. D. I, 20: deos venerari, Ibid. III, 21: *van daar gemoedelijk*, *heilig*, *naauwkeurig*, *ſtipt*, *bij voorb.* opinionem conſervare, Quint. I, 2: tabulas ſervare, Cic. Roſc. Com. 2: obſervare ſanctiſſime, Cic., *zie hier voor.*

SANCTESCO, ĕre, *heilig worden*, Acc. ap. Non. 2 n. 576.

SANCTIMONĬA, ae, f. i. q. ſanctitas, *gemoedelijkheid*, *gemoedelijk en deugdzaam gedrag*, *rechtſchapenheid*, *deugd*, *vroomheid*, *bij voorb.* domus clauſa pudori & ſanctimoniae, Cic. Quint. 30: virgo priſcae ſanctimoniae, Tacit. Ann. III, 69. *Ook heiligheid*, *bij voorb.* nuptiarum, Auct. ad Her. IV, 33: viri, qui mihi videntur ex hominum vita ad deorum religionem & ſanctimoniam demigraſſe *voor* ad deos ſanctos, Cic. Rab. Perd. 11: *ook gemoedelijkheid*, *ſtiptheid*, *bij voorb.* quid mihi cum iſta ſumma ſanctimonia ac diligentia, Cic. Quint. 17.

SANCTĬO, ōnis, f. *eene ſcherpe verördening of vastſtelling*, *bij voorb.* legum, Cic. Verr. IV, 66. Pandect. XLVIII, 19, 41: foederis, Cic. Balb. 16: plus valet ſanctio (legis), Auct. ad Her. II, 10: *van daar verördening*, *wet*, *bij voorb.* jacere tam diu irritas leges, Liv. IV, 51: ſanctiones ſacrandae ſunt aut genere cer., Cic. Balb. 14: *hier toe kan men ook brengen* Auct. ad Her. II, 10 plus valet ſanctio (i. e. *verördening*, *verördenende*, *bevelende*, *wet*) permiſſione (legis).

SANCTĬTAS, ātis, f. 1) *heiligheid*, *onſchendbaarheid*, *eerwaardigheid*, *bij voorb.* regii nominis, Salluſt. ap. Serv. ad Virg. Georg. IV, 21: tribunatus, Cic. Sext. 37 in.: regum, Caeſ. ap. Sueton. Caeſ. 6: templo ſanctitatem tribuere, Tacit. Ann. III, 62: fori ſanctitatem ludorum talarium licentia ſolvere, Quintil. XI, 3, 58: religioſum eſt, quod propter ſanctitatem aliquam remotum ac ſepoſitum a nobis eſt, Maſſur. ap. Gell. IV, 9: *ook* Plural., *bij voorb.* deorum cultus religionumque ſanctitates, Cic. Nat. D. II, 2: deorum & hominum ſanctitates & religiones abſuerunt mecum, Cic. red. Senat. 14. 2) *heiligheid*, *d. i. vroomheid*, *onſtraſlijkheid*, *rechtſchapenheid*, *deugd*, *bij voorb.* elucere ſanctitatem, Cic. ad Div. IV, 3: quanta ſanctitate bellum geſſiſſet, Nep. Lyſ. 4: deos non tam precibus quam innocentia & ſanctitate laetari, Plin. Paneg. 3: *van daar bijzonder van de eerbaarheid of kuiſchheid*, *bij voorb.* docentis (ſcil. *jegens de tedere leerlingen*), Quintil. II, 2, 3: *dus ook* matronarum, Cic. Coel. 13, i. e. *deugd*, *vroomheid*, *waar onder zekerlijk de kuiſchheid verſtaan wordt*: *dus ook* feminarum, Liv. XXXIV, 6: dominae, Tacit. Ann. XIV, 60: ducis, Flor. II, 6 poſt med.: *ook jegens God*, *bij voorb.* deos placatos pietas efficiet & ſanctitas, Cic. Off. II, 3: aequitas tripartita dicitur eſſe, una ad ſuperos, altera ad manes, tertia ad homines pertinere: prima, pietas; ſecunda, ſanctitas; tertia, juſtitia nominatur, Cic. Top. 23. *Hier toe behoort ook* Cic. Nat. D. I, 2 in., Quae poteſt eſſe pietas? quae ſanctitas? quae religio? i. e. *vroomheid jegens God*: *en* Ibid. I, 41 extr., ſanctitas eſt ſcientia colendorum deorum; *want eigenlijk is het toch vroomheid*; *deze vooronderſtelt zeker het weten*, *alhoewel voor* ſcientia *een ander woord*, *bij voorb.* cupiditas cet., *voegzamer zou geweest zijn*,

SANCTITUDO, ĭnis, f. i. q. ſanctitas, *bij voorb.* ſanctitudo ſepulcrorum, Cic. ap. Non. 2 n. 805: cf. Acc. Ibid. Turpil. ibid.: fani, Quadrigar. ap. Gell. XVII, 2 poſt med.: nominis matronae, Afran. ap. Non. 2 n. 805. *En* Gellius XIII, 3, *dat het even veel is*, *of men zegt* ſanctitas *of* ſanctitudo.

SANCTOR, ōris, m. (*voor* ſancitor) *die iets vastſtelt*, *of gebiedt*, *verördent*, *gebieder*, *bij voorb.* legum, Tacit. Ann. III, 26 extr.

SANCTUARĬUM, i, n. 1) *eene heilige plaats*, *of waar Heilige zaaken bewaard worden*, Aggen. ap. Goeſ. p. 61. 2) *eene heilige*, *d. i. geheime plaats*, *waar geheime dingen bewaard en opgelegd worden*, *als een Kabinet van eenen Vorst enz.*, *bij voorb.* Mithridatis, Plin. H. N. XXIII, 8: Caeſaris, Sicul. Flacc. ap. Goeſ. p. 16.

SANCTUS, a, um, *zie* Sancio.

SANCUS, i, m. *zekere God bij de Sabynen*, *en misſchien de eerſte Koning of Stamvader der Sabynen*, *wiens zoon* Sabus (*van daar* Sabini) *geheeten heeft*, Sil. VIII, 421 ſeqq. Liv. VIII, 20, *alwaar* Semoni Sanco (*van eenen eenigen God*) *ſtaat*: *even dus maakt* Ovidius Semo, Sancus *en* Fidius, *tot één perſoon van drie naamen*, Faſt. VI, 213: *het zal* Herkules *zijn*, Varr. L. L. IV, 10 med.: *dus ook* Prop. IV, 9 (10), 74 quoniam purgatum ſanxerat orbem (Hercules), ſic Sancum Tatii compoſuere Cures, *ook zegt* Feſtus *in* Propter, *dat* Herkules *en* Sancus *hetzelfde is*; *en in* Praedia *zegt hij*, *dat* Sancus *en* Fidius *hetzelfde is*. Livius *onderſcheidt hem van* Herkules XXXII, 1, *alwaar ſtaat*: & Veliterni Apollinis & Sanci aedes, & in Herculis aede cet., *ten zij men zeggen wil*, *dat het* Herkules *betekent in de Sabynſche taal*, *of het welk hetzelfde is*, *dat* Sancus *is* i. q. Sabinus (deus) i. e. Hercules, *dat derhalven* Herkules *eenen dubbelen Tempel gehad heeft*, *een' onder den naam van* Herkules, *den anderen onder den naam van* Sancus.

SANDALIĀRIS, e, *voor* ſandaliarius, *bij voorb.* vicus, Inſcript. ap. Gruter. p. 621 n. 3.

SANDALIARĬUS, a, um, *de pantoffels*, (*of juffersſchoenen*) *betreffende*, *bij voorb.* vicus, Inſcript. ap. Gruter. p. 79 n. 5, i. e. *pantoffelſtraat*, *ſchoenmakersſtraat*: *daar voor ſtaat ook enkel* Sandaliarius, ſcil. vicus, Gell. XVIII, 4. *In deze ſtraat hadt* Apollo *eenen Tempel*: *van daar* Apollo ſandaliarius, Sueton. Aug. 57.

SANDALIGERŬLUS, a, um, *pantoffels* (ſandalia) *dragende of nadragende*, *bij voorb.* ſandaligerulae, ſcil. ancillae, Plaut. Trin. II, 1, 22, i. e. *kamermeiden*, *die hare juffrouwen de pantoffels* (*ſchoenen*) *nadragen.*

SANDALIUM, i, n. *eene ſoort van vrouwenſchoenen*, *of pantoffels*, Terent. Eun. V, 7, 4. Turpil. ap. Non. 5 n. 24. Albinov. in obitum Maecen. 65: *van daar* ſerva a ſandaliis *als eene bediening aan het Hof*, Inſcript. ap. Murator. 929 n. 1: *dus ook* Liviae Aug. ſer. a cur. Sandal., Inſcript. ap. Gud. p. 200 n. 5.

SANDĀPĬLA, ae, f. *eene lijkbaar*; *doch*, *misſchien alleen voor den gemeenen man*, *armen en misdaadigers*, Martial. II, 81, 2. VIII, 75, 14. IX, 3, 12. Juvenal. VIII, 175. Sueton. Domit. 17; *want aanzienlijke lieden werden gemeenlijk in een draagbed* (lectica) *uitgedragen.*

SANDARĂCA *of* SANDARĂCHA, ae, f. 1) Sandarach, *d. i. eene ſoort van roode verw*;

verw: deze was dubbel: gegraven en gemaakt, Plin. H. N. XXXIV, 18 extr. XXXV, 6 med. Vitruv. V, 12: het was misschien een roode met zwavel verbonden arsenicum (rottekruid): en Plinius zegt H. N. XXXV, 6 med., als men deze verw met rubrica in gelijke deelen mengde, kwam er de verw Sandyx uit. Ook zegt Festus: Sandaraca zij eene soort van verw, anders Sandyx genoemd. 2) Sandarach, d. i. bijënbrood, anders erithace genoemd, Plin. H. N. XI, 7.

SANDARACĀTUS of SANDARACHĀTUS, a, um, met Sandarach gemengd, bij voorb. acetum, Plin. H. N. XXXV, 15.

SANDARACĪNUS (Sandarach.), a, um, uit Sandarach, aan Sandarach gelijk, bij voorb. color, Naev. ap. Fest.

SANDIX, icis, of SANDYX, ycis, m. en f. zekere gemaakte roode verw, Plin. H. N. XXXV, 6 in. en med. en post med. Prop. II, 25 (24), 45. Grat. Cyneg. 86: ook Virg. Ecl. IV, 45, alwaar sommigen zonder noodzake een kruid verstaan willen, dewijl Plinius H. N. XXXV, 6 med., waar hij van deze verw spreekt, zegt, dat Virgilius (Ecl. IV, 45, welk vers hij aanhaalt) het voor een kruid heeft gehouden (existimasse herbam), doch alwaar color herbae Sandycis te verstaan is, het welk juist deze roode verf is; want Hesychius zegt, dat Sandyx een plant (plantächtige boom) is, welks bloed scharlakenrood is; en dus is misschien Sandyx Indica, Vopisc. in Aurel. 29, te verstaan. Not. De Genitivus heeft op ééne na de laatste Syllabe lang en kort: lang, Propert. II, 25 (24), 45: kort, Grat. Cyn. 86.

SANE, 1) gezond: van daar Tropisch, d. i. met verstand, verstandig, bij voorb. amare sane, Plaut. Curc. I, 3, 20: sanius bacchabor, Horat. Od. II, 7, 26: dixit sanius, Senec. Controv. V, 34 extr.: men kon hier ook toe brengen Plaut. Amph. I, 1, 292 sane sapio & sentio. 2) voorwaar, in de daad, waarächtig, bij voorb. sane vellem, Cic. ad Div. III, 5 extr.: cf. Terent. Eun. II, 3, 69. Varr. R. R. I, 2, 2 en meermalen. Not. Sane pol, Terent. And. I, 4, 2: sane hercule, Cic. Leg. II, 10, alwaar een Pleonasmus is: van daar bij toestemmingen, d. i. het zij zoo, mijnen wege, bij voorb. sit hoc sane leve, Cic. Sext. 54: sint falsa sane, Cic. Acad. IV, 32 extr.: fruatur sane cet., Cic. Provinc. 7: sint sane, Sallust. Cat. 52 (55): Rustica sim sane, Ovid. Her. XVII, 13, i. e. mijnen wegen, het zij zoo enz. 3) zeer, bij voorb. aedificatas esse sane bene, Plaut. Most. III, 2, 74; doch ook past, in de daad: maar sane quam kan dikwijls zeer, of heel zeer vertaald worden, bij voorb. sane quam refrixit, Cic. Q. Fr. II, 6; wanneer quam heel en sane zeer zou zijn: en dus meermalen, bij voorb. sane quam brevi, Cic. Leg. II, 10 in.: sane quam, pro eo ac debui, graviter molesteque tuli, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 in.: sane quam sum gavisus, Brut. ibid. XI, 13 post med.: eveneens, sane magna cicatrix i. e. valde magna, Auct. ad Her. IV, 49 extr.: sane perturbatur, Cic. Verr. II, 17 post init.: res sane difficilis, Cic. Or. II, 66 in., in welke plaatzen het ook voorwaar, of vrijlijk, vertaald kan worden. 4) bij den Imperativus staat het dikwijls, wanneer men het vertalen moet, dan, of toch, of slechts, of wel geheel weg moet laten: maar het schijnt wat te versterken, bij voorb. age sane, Liv. I, 57 med., alwaar Gronovius twee plaatzen uit Plautus en ééne uit Cic. de Fin. II aanhaalt, alwaar age sane dus staat: abi sane istac, Terent. Heaut. III, 3, 27, i. e. ga toch daarheen enz. of ga daarheen enz.: cedo sane, i. e. geef hier, Ibid. IV, 7, 4: i sane, Ibid. Ad. IV, 2, 48. 5) vrijlijk, Ironisch, bij voorb. legem timeo, Sueton. Ner. 33: beneficium magnum sane, Phaedr. III, 15, 12: doch men kan het ook werklijk, in de daad (ironisch) vertalen, en gevolglijk tot het bovenstaande brengen.

SANESCO, nui, 3. gezond of heel worden, 1) van ziekte, gezond worden, bij voorb. corpus sanescit, Cels. II, 8 post med.: insanientes sanescunt, Ibid. III, 18 ante med. 2) van wonden, zweeren, bij voorb. ulcera, Cels. III, 21 in.: dus ook ulcera (van boomen), Plin. H. N. XVII, 23 extr.: arteria, Cels. II, 10 extr.: cutis sanescit, Ibid. VIII, 4 ante med.: exulceratio digitorum sanescendo in unum eos jungit, Ibid. V, 28 Sect. 12: vulnera, Colum. VI, 7 extr. Of Perf. sanui voorkomt, weet ik niet; maar het is niet onmogelijk, dewijl consanui gebruiklijk is.

SANGUĀLIS of SANQUĀLIS, e, bij voorb. avis sangualis, Liv. XLI, 13: of sanqualis, Plin. H. N. X, 7, en Fest., zekere vogel, dien sommigen Beenbreker (ossifraga), zee-arend enz. willen noemen: cf. Immusculus. Ook wordt eene poort te Rome porta Sanqualis in Festus aangehaald, welke zegt, dat het den naam heeft ab ave Sanquali: misschien voegzamer van de Kapel van den God Sancus of Sangus.

SANGUEN, inis, n. bloed, bij voorb. sanguen creari, Lucret. I, 837: venas & sanguen & ossa, Ibid. 860: aegre spirantem, quod sanguen defluxerat, Cato ap. Gell. III, 7: sanguen illi fervet, Petron. 59 in.: lavere sanguen sanguine, Enn. ap. Non. 3 n. 203 en cap. 10 n. 21 Non refugiat timido sanguen, Enn. ap. Cic. Fin. V, 11. Or. III, 58. Ook bloed, d. i. verwantschap, bloedverwantschap: van daar afkomeling, zoon, kleinzoon enz., bij voorb. o pater, o genitor, sanguen diis oriundum, Enn. ap. Lactant. I, 15 extr., en Priscian. 6. Not. De Casus inis, ini cet., worden gemeenlijk aan sanguis toegeschreven.

SANGUICŬLUS, i, m. i. e. bloed, als men verkleinend spreekt, bij voorb. utuntur sanguine haedi in cibum formato, quem sanguiculum vocant, Plin. H. N. XXVIII, 14 post med., misschien bloedworst; doch sanguiculum kan ook een Adjectivum zijn en tot cibum behoren; dan zou cibus sanguiculus een bloedworst, of andere spijze van bloed zijn.

SANGUILENTUS, a, um, bloedig, bij voorb. oculi, Scrib. Larg. 182: urina, Ib. 143.

SANGUINĀLIS, e, i. q. sanguinarius, bij voorb. herba, Cels. II, 33. III, 22 extr. V, 1. VI, 7 Sect. 3. Colum. VI, 2 extr.

SANGUINARIUS, a, um, 1) bloed betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende of daar betrekking op hebbende, bij voorb. herba, een kruid, welks sap het bloed stempen zal, Plin. H. N. XXVII, 12 ante med. Colum. VII, 5, 19, is misschien bloedkruid. 2) bloedgierig, wreed, bij voorb. juventus, Cic. Att. II, 7: saevum & sanguinarium natura fuisse, adparuit, Sueton. Claud. 34: Tarquinius Superbus legatis a filio missis, decutiendo papavera altissima, sanguinarium illud responsum reddidit, Plin. H. N. XIX, 8 extr.: sententia, Plin. Ep. IV, 22 post med.: cruenta & sanguinaria inter se bella gerere, Justin. XXIX, 3.

SANGUĬNEUS, a, um, 1) uit bloed bestaande, bij voorb. imber, Cic. Div. II, 28, bloedregen: guttae, Ovid. Met. XIV, 408: pulmo, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 72 en 83. Senec. in Agam. 760. 2) bloedig, bij voorb. caput, Ovid. Trist. III, 9, 30: lora, Ovid. Am. II, 1, 23: manus, Ibid. Met. I, 143: humus, Ibid. Her. XVI, 334: caedes, Ibid. Met. XIII, 85: leo, Val. Fl. III, 383: hasta, Stat. Theb. VIII, 436: bellum, Val. Fl. V, 308. VI, 134: crines, Stat. Theb. X, 173: rixae, Horat. Od. I, 27, 4. 3) bloedkleurig, d. i. rood, bij voorb. sagulum, Sil. IV, 519: color vini, Plin. H. N. XIV, 9: succus herbae, Ibid. XXI, 6. XXV, 6 extr.: folia repercussus, Ib. XXXVII, 10: frutices, Ibid. XVI, 18: dus ook virgae, Ibid. XIX, 10 extr. Pandect. XLVIII, 9, 9: virga, Plin. H. N. XXIV, 10 in. 4) bloedgierig, bij voorb. Mars, Ovid. Remed. 153: vir, Sil. I, 40, i. e. Hannibal.

SANGUĬNO, are, 1) bloeden, van bloed vloeien. 2) bloedgierig zijn: van daar Tropisch, eloquentia sanguinans, Auct. Dial. de Orat. (achter Tacitus) 18, i. e. die de Clienten van hun geld berooft. Men komt het dus niet voor. 3) bloedkleurig zijn, bij voorb. colubrum veneno moria colla sanguinantem, Apul. Met. V med. p. 166, 20 Elm., i. e. als 't ware van vergift bloedend, druipend.

SANGUĬNŎLENTUS, a, um, 1) vol bloed, bloedig, bij voorb. pectora, Ovid. Her. III, 50: Erinnys, Ibid. VI, 45: tangues, Claud. Quadrig. ap. Gell. IX, 13: seditiones, Varr. ap. Non. 6 n. 101: delapsa fenestra venit ad infernos sanguinolenta lacus, Tibull. II, 6, 40 (II, 7, 22): Ille (Remus) premit duram sanguinolentus humum, Ovid. Fast. IV, 844, i. e. bloedig, verslagen: color, Ovid. Am. I, 12, 12: Allia vulneribus Latii sanguinolenta fuit, Ibid. Art. I, 414: van daar Tropisch, bij voorb. palma, Auct. ad Her. IV, 30. 2) bloedbegerig, bloedgierig: van daar Tropisch, wreed jegens iemand enz., bij voorb. litera, Ovid. in Ibin 4, i. e. schendend, beledigend, aanvallend, strijdende: centesimae, Senec. Benef. VII, 10 post med., i. e. harde interessen of renten, die het bloed der armen uitzuigen.

SANGUIS, inis, m. bloed, d. i. het bekende vocht in het ligchaam van menschen en beesten, bij voorb. sanguinem mittere, bloed laten, aderlaten, staat dikwijls Cels. II, 10, ook alicui, Ibid. med.: alicui a capite, aan 't hoofd, Petron. 90: dus ook boertend, sanguinem miserit provinciae (Tropisch), Cic. Att. VI, 1, bloed laten, aderlaten: dus ook extrahere, Plin. H. N. XX, 4 post med. XXXII, 10 ante med.: of detrahere, Colum. VI, 14: of emittere venis, Plin. H. N. XXV, 5 post med.: of dimittere, Gell. X, 8, i. e. bloed weglaten, aderlaten: misso sanguinis, bloed laten, aderlaten, Cels. II, 10 extr.: integendeel sanguinem supprimere, Ibid.: of sistere, Plin. H. N. XX, 7. XXVII, 18: of cohibere, Cels. VIII, 4 ante med. Plin. H. N. XXII, 25 post med., i. e. stillen, stremmen, stempen: sanguis influit in ventriculum cordis, Cic. Nat. D. II, 55: sanguinem facere, bloed vergieten, (bij voorb. in den oorlog enz.), bij voorb. sanguinem factum, bloed vergoten was, Liv. XXXV, 51: queritur facti sanguinis esse parum, Ovid. Her. XIV, 82, i. e. dat er te weinig bloed vergoten was: Plus sanguinis factum, Liv. II, 30 extr., i. e. vergoten: dus ook plus sanguinis ac caedis factum, Liv. IX, 13 & san-

ſanguinem fundere, *uitſtorten*, Cic. Div. I, 23: *en vergieten*, Curt. III, 11. Petron. 97: ſanguinam effundere, Cic. Mil. 37, i. e. *vergieten:* guttam haud habeo ſanguinis (*van vrees*), Plaut. Moſt. II, 2, 76: ſanguis diffunditur per venas in totum corpus, Cic. Nat. D. II, 55, *van daar* 1) *Tropisch*, *bloed*, *d. i. de dood*, *te weten*, *geweldige dood*, *bij voorb.* ſanguine Hannibalis ſanciam Romanum foedus, Liv. XXIII, 8: vile pretium ſanguinis, Lucan. VIII, 9: Julius ingratam perfudit ſanguine Romam ſtil. ſuo, Petron. 120: petere ſanguinem (alicujus) *voor* caedem, Ibid. 97. 2) *Tropisch*, *bloed*, *d. i. levendigheid*, *krachten*, *bij voorb.* amiſimus ſuccum & ſanguinem, Cic. Att. IV, 16: diſcipulos plenos ſanguinis, Plaut. Bacch. I, 2, 45: ſaxum ingens toto ſanguine nixus ſuſtinet, Stat. Theb. II, 561: vos, quibus integer aevi ſanguis — ſolidaeque ſuo ſtant robore vires, i. e. vigor, Virg. Aen. II, 639: *van daar van eene reden*, Cic. Brut. 9. Or. 23: *dus ook van eenen redenaar*, verum ſanguinem deperdebat, Cic. Brut. 82. 3) *bloed*, *d. i. vermogen of geld*, *bij voorb.* de ſanguine aerarii detraxerit, Cic. Verr. III, 36: *dus ook* Appius ſanguinem miſerit, Cic. Att. VI, 1 in., *zie in 't begin.* 4) *bloed*, *d. i. natuurlijke vochtigheid*, *ſap*, *bij voorb.* Pallas amat turgentes ſanguine baccas, Nemeſ. Ecl. II, 50, i. e. *olie:* viridis nemori ſanguis decedit, Manil. V, 212, i. e. *het ſap der boomen.* 5) *bloed*, *d. i. het nodige bloed tot voortplanting van het geſlacht en voeding der vrucht; ook van daar bloed van de namaagſchap*, *of bloedverwantſchap; wanneer het bloed*, *bloedverwantſchap*, *ſtam*, *geſlacht enz.*, *vertaald kan worden*, *bij voorb.* magnum poſſidet religionem paternus maternusque ſanguis, Cic. Roſc. Am. 24: cognatio materna Tranſalpini ſanguinis, Cic. Red. Sen. 7: Ad ſui generis communisque ſanguinis facta, Ib. 10: Ne ſanguis (Patriciorum & plebejorum) ſocietur, Liv. IV, 4. ſcil. *door het trouwen onder elkander:* ſanguine conjunctus, Cic. Invent. II, 53, *door bloed verbonden*, *of verwant*, *d. i. bloedverwanten:* progeniem Trojano a ſanguine duci, Virg. Aen. I, 19 (23): genus alto a ſanguine Teucri, Ibid. IV, 230: ille gradu propior ſanguinis, Ovid. Her. III, 28: cohaerere alicui ſanguine, Quintil. VIII, 3 poſt med. §. 75, *of* adjungere aliquem ſanguine, Plin. Ep. VII, 24, i. e. *verwant*, *of vermaagdſchapt zijn met enz.:* ſanguinis vincula rumpere, Prop. I, 15, 16: ſanguis propinquus, Tacit. Ann. II, 71. III, 12: Bacchus jure ſanguinis Jugurtham vindicans, Flor. III, 1 extr.: *van daar afſtammeling*, *Kind*, *kleinkind enz.*, *bij voorb.* projice tela manu, ſanguis meus, Virg. Aen. VIII, 836: ſanguis eſt tamen illa tuus *voor* filia, Tibull. I, 6, 66 (I, 7, 72): *dus ook* regius ſanguis *van* Europa, Horat. Od. III, 27, 65, i. e. *Koninglijke Princes.* Not. *De laatſte lettergreep in* ſanguis *ſtaat zeer dikwijls voor eene vokaal lang*, *bij voorb.* Virg. Aen. X, 487, Ovid. Faſt. VI, 488. Tibull. I, 6, 66. (I, 7, 72). Lucan. II, 738. Sil. X, 23. Lucret. IV, 1043. cet. *Sommigen geloven*, *om de* Caeſuur; *doch*, *dit is ſlechts eene gisſing*, *en zij ſtaat ook lang zonder* Caeſuur, Senec. Med. 775.

SANGUISUGUS, a, um, *bloedzuigend: van daar* ſanguiſuga, Subſtantive, ſcil. beſtia, *een bloed-egel*, (*bloedzuiger*,) Plin. H. N. VIII, 10. XXXII, 10 ante med. Celſ. V, 27, Sect. 16.

SANGUS, *zie* Sancus.

SANIES, ei, f. I) *bloedige etter*, *d. i. verdorven bloed*, *dat nog niet overgegaan is*, *in goede*, *witte*, *en taaie etter*, *bij voorb. bij wonden*, Celſ. V, 26, Sect. 20. Virg. Aen. VIII, 487. Tacit. Ann. IV, 49: *dus ook* ſaxa ſpargens tabo, ſanie & ſanguine atro, Enn. ap. Cic. Tuſc. I, 44, *en* Piſ. 19; *doch men kan het ook overäl*, *etter*, *materie*, *vertalen: ook in 't gemeen bloed*, *bij voorb. van een oud man*, *dien* Medea *nieuw bloed bezorgen wil*, ſaniem conjecto emittite ferro, *zegt* Medea, Ovid. Met. VII, 338, *ten zij men zeggen wil*, *dat* Medea *het bloed van den ouden man verächtlijk* ſaniem *noemt*, *d. i. etter*, *oud bedorven bloed:* antiqui medici neſciebant ſaniem emittere, Senec. Ep. 95 ante med., i. e. *bloed laten*, *aderlaten; ten zij hier bedorven bloed gemeend is; doch zie n. II: van daar* 1) *purperbloed om te verwen*, Plin. H. N. IX, 38. XXXV, 6 poſt med. 2) *het geen de etter gelijk*, *of vrij gelijk is*, *en wat wij materie*, *etter in 't gemeen*, *ſap*, *taaje vocht*, *noemen*, *bij voorb. de materie*, *die uit het oor loopt*, Plin. H. N. XXVII, 7: *etter bij ſchurft of kraauwaadjen*, Cato R. R. 157. §. 3: ſanies aranei, Plin. H. N. XXIX, 6 prope fin., i. e. *ſap*, *materie:* olivae *of* amurcae, Colum. I, 6 extr. Plin. H. N. XV, 3 in., i. e. *ſap*, *vocht:* ſaniem eructans, Virg. Aen. III, 642, i. e. *etter*, *allerhande vocht:* Hinc ſanies pretioſa fluit, Manil. V, 671, i. e. *muria*, *gom:* auri ſanies, Plin. H. N. XXXIII Prooem., i. e. chryſocolla. *Ook kan men n. 1. hiertoe brengen*, *ook misſchien alles.* 3) *vergift*, *bij voorb.* ſanies manat ore trilingui, Horat. Od. III, 11, 19: colubrae ſaniem vomunt, Ovid. Met. IV, 493: ſerpentis, Sil. VI, 276; *doch*, *het kan overäl zijn*, *etter*, *taaje vocht*, *en tot n. 2 behooren.* II) i. q. ſanguis (*gelijk het dan daar mede verwant ſchijnt te zijn*), *gevolglijk bloed*, *bij voorb.* ſaniem emittere, Senec., *bloed laten*, *aderlaten*, *zie hier voor: dus ook* ſaniem conjecto emittite ferro, Ovid., *zie hier voor: van daar* 1) *bloed*, *dat nog niet tot etter overgegaan is*, *zie hier voor.* 2) *alle vocht of ſap van een ligchaam*, *dat in plaats van bloed dient*, *bij voorb. van eene ſpin*, Plin. H. N., *zie hier voor: dus ook* ſpongiarum, Ibid. XXXI, 11: *der olijven*, *zie hier voor: van daar elke dergelijke vochtigheid*, *of etter*, *bij voorb. in ſchurft of kraauwaadjen*, *zie hier voor: van daar vergift van dieren*, *bij voorb. ſlangen enz.*, *zie hier voor* Horat. Od. III, 11, 19. Ovid. Met. IV, 493. Sil. VI, 276: *waartoe nog behoort* perfuſus ſanie vittas atroque veneno, Virg. Aen. II, 221, *alwaar een* Pleonasmus *ſchijnt te zijn:* cf. Lucan. IV, 321. Not. vulnera & ad ſaniem nunc coiere mea, Prop. III, 24 (23), 8, i. e. *mijne wonden genezen*, *eigenlijk*, *hebben zich zoo geſloten*, *dat er ſlechts noch etter voortkomt; gevolglijk aan het etteren; doch anderen lezen* ad ſanum.

SANIOSUS, a, um, *vol etter*, *vol materie enz.*, *bij voorb.* partus, Plin. H. N. VII, 15 extr.

SANITAS, atis, f. *gezondheid des ligchaams*, Cic. Tuſc. IV, 23: pecoris, Varr. R. R. II, 1 poſt med.: des ſalutem & ſanitatem familiae, Plaut. Merc. IV, 1, 12: ſanitatem recuperare, Juſtin. XX, 2: *of* recipere, Ibid. XI, 8 extr.: ſanitatem reſtituere, *weder gezond maken*, *genezen*, Plin. H. N. XX, 6 extr.: *ook* ſanitati, *bij voorb.* ulcera ſanitati reſtituens, Ibid. poſt med., i. e. *geneest ze:* ſanitas debetur medico, Senec. Nat. Quaeſt. II, 38 extr. i. e. *gezondheid* (*weder gekregen*), *of genezing: dus ook* donec ſanitate oſſis finiatur dolor, Celſ. VIII, 8 extr., i. e. *als het been weder geneest*, *door het genezen van het been: dus ook* ad ſanitatem venit curatio (ſcil. *van een gebroken ſcheenbeen*), Phaedr. V, 7, 12: *van daar Tropisch*, *gezondheid*, 1) *van de ziel*, *d. i. als zij wel geſteld is*, *behoorlijk denkt*, *oordeelt en beſluit*, *bij voorb.* ſanitas animorum, Cic. Tuſc. III, 4: *dus ook* animi, Cic. Tuſc. IV, 23: pravarum opinionum perturbatio ſanitate ſpoliat animum morbisque perturbat, Ibid. 10: *van waar het in 't gemeen verſtand is*, *d. i. verſtandig denken en handelen*, *bij voorb.* ad ſanitatem reverti, Caeſ. B. G. I, 42: *of* redire, Cic. ad Div. XII, 10 in.: *of* ſe convertere, Cic. Sull. 5 extr., i. e. *verſtandig worden*, *zich bezinnen:* ad officium ſanitatemque reducere, Cic. Verr. II, 40, *weder tot verſtand brengen*, *weder verſtandig maken: dus ook* ad ſanitatem perducere, Hirt. B. G. VIII, 28: *of* revocare, Petron. 111: Eſt omnino Priſcus dubiae ſanitatis, Plin. H. N. VI, 15, i. e. *ſomtijds niet wel bij verſtand:* Dum ſanitas conſtabit, Phaedr. IV, 25, 35: pars ſanitatis ſanari velle fuit, Senec. Hippol. 249: nihilo plus ſanitatis in curia quam in foro eſſe, Liv. II, 29: ſanitate vacans, Cic. Tuſc. III, 5, i. e. *onverſtandig.* 2) *van eene Redenvoering*, *d. i. wanneer zij behoorlijk geſteld is*, *in de gedachten en woorden niets overtolligs*, *niets ſlechts bevat: de goedheid eener reden*, *derzelver verſtandige inrichting*, *goedheid*, *regelmatigheid*, Cic. Opt. Gen. Or. 3. Brut. 82: *dus ook* oratoris, Cic. Brut. 80 extr.

SANITER, *gezond: van daar verſtandig*, Afran. ap. Non. 11. n. 51.

SANNA, ae, f. *de opſperring des monds met knersſen der tanden*, Juvenal. VI, 305: *van daar eene ſoort van beſpotting*, *die op deze wijze*, *d. i. met opgeſperden mond*, *en ook andere gebaarden*, *geſchied*, Perſ. I, 62. V, 91.

SANNIO, onis, m. *eigenlijk*, *die den mond opſpert*, *en de tanden knerst*, *om iemand belagchlijk te maken; vervolgens elk*, *die door belagchelijke en ſpottende gebaarden in 't gemeen*, *en ook wel zonder belagchlijke woorden andere kortswijl zoeken te verwekken*, *een potſenmaker*, *hofnar*, *hanswORST* (*in hanswORſten kleding*, *en zonder dezelve*), *bij voorb.* quid poteſt eſſe tam ridiculum, quam ſannio eſt? cet., Cic. Or. II, 61 extr.: ſalis ſatis, ſannionum parum, Cic. ad Div. VIII, 16 extr., *welke laatſte plaats wat donker is.* Cicero *ſpreekt daar*, *van een landgoed*, *en zegt*, *dat hij het niet kopen zal*, *en voegt terſtond bij* ſalis enim ſatis eſt cet.

SANO, avi, atum, are, *genezen*, *gezond maken*, *bij voorb. wonden*, *zweeren*, *pijn enz.*, *bij voorb.* vomicam, Cic. Nat. D. III, 28: tumorem oculorum, Cic. Tuſc. IV, 37 extr.: allium tumores ſuſpectos ſanat, Plin. H. N. XX, 6 extr.: crura, Prop. II, 1, 59 (61): dolores medicina ſanat, Ibid. 57 (59): vulnus, Plin. H. N. XXIX, 6 ante med.: vulnera, Ovid. Pont. I, 3, 22: aliquem, *bij voorb.* quod ad ſanandum me pertineret, Nep. Att. 21: ſanatus (homo), Ovid. Remed. 113: *van daar Tropisch*, *genezen*, *d. i. verbeteren*, *weder goed maken*, *bij voorb.* partes reipublicae aegras, Cic. Mil. 25: dolorem, Cic. ad Div. V, 16 in.: vulnera avaritiae, Cic. Verr. V, 46: diſcordiam, Liv. II, 34: mala domeſtica, Liv. VI,

18: scelus, Senec. Herc. Fur. 1261, *i. e. boeten, weder goed maken:* animos consolatione, Hirt. B. G. VIII, 38: Id (Incommodum) se sanaturum, Caes. B. G. VII, 29, i. e. *verbeteren, weder goed maken:* cujus causa non sanari potest, Cic. Q. Fr. I, 2, 2, i. e. *niet beter worden, verdedigd worden:* mentes consceleratas, Cic. Sull. 9 extr.: quae ad sanandas eorum mentes pertinere arbitrabatur, Caes. B. C. I, 35: curas, Tibull. II, 3, 13: *ook* odorem *of* nidorem i. e. *verbeteren, verdrijven, bij voorb.* fumo atque nidore; ad hunc ergo sanandum urunt styracem in pellibus hircinis, Plin. H. N. XII, 17 extr.: aliquem, *bij voorb.* me momorderunt epistolae tuae; eaedem tamen me sanarunt, Cic. Att. XIII, 12, i. e. *maakten mij bedaard in smarte, of bedaarden mij:* adversarios sanatos magis cupiunt quam perditos, Gell. II, 12 extr.: unius orationis saluberrima medicina sanatus, Val. Max. VI, 9, 1 (extern.)

SANQUALIS, *zie* Sangualis.

SANSA, *zie* Samsa.

SANUS, a, um, 1) *gezond, d. i. zich gezond bevindende, naar 't ligchaam, niet ziek, heel, bij voorb.* pars corporis, Cic. Sext. 65: sanum fieri medicamento, Cic. Off. III, 24: homo, Cels. I, 1: si te sanum dictitet, Horat. Ep. I, 16, 21: sanus fiet ex eo morbo, Cato R. R. 157: nec quisquam ex illo vulnere (Amoris) sanus abit, Prop. II, 12 (11), 12: sanum facere, Cic. Phil. II, 39, *gezond maken, genezen:* sanior, Plaut. Truc. II, 2, 5: sanissimus, Cels. VII, 4. Sect. 4: Vulneraque ad sanum nunc coiere mea, Prop. III, 24 (23), 8, i. e. *zijn genezen, alwaar andere* Edd. sanicm *hebben. Ook van die genen, die geen gebrek in leden of andere ligchaamsgebreken hebben: van daar hebben sommige Rechtskundigen gevraagd: of die geen* sanus *zij, dien een tand ontbreekt, die niet ver ziet enz.*, Gell. IV, 2: aër sanus, *gezonde lucht*, Lucan. VII, 830: *van daar* 2) *Tropisch, gezond, d. i. in goede gesteldheid, bij voorb.* respublica, Cic. ad Div. XII, 23: armamenta (navis) sunt sana, Plaut. Merc. I, 2, 61, i. e. *zijn wel gesteld: van daar* a) *van 't verstand, vernuftig, schrander, is zeer menigvuldig, bij voorb.* mens sana, Cic. Off. III, 25. Sueton. Tiber. 67: *zoo zeggen wij ook een gezond verstand hebben: dus ook* ratio, Val. Max. IX, 13: 3, ad consilia meliora & saniora revocare, Ibid. VIII, 9, 1: mores, Pandect. XXVII, 10: 1: sensus, Virg. Ecl. VIII, 66: homo sanus, Cic. Tusc. III, 5 in. Terent. Eun. III, 5, 8. Ad. IV, 7, 30. Hec. III, 5, 43: *van daar* satis sanus es? *zijt gij wel wijs? wel bij verstand? dus ook* sanun' es? *voor* sanusne es? Plaut. Men. V, 2, 66: sanior, Horat. Sat. II, 3, 241. Senec. Ep. 108 post init. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* satin' tu sanus mentis aut animi tui, Plaut. Trin. II, 2, 53: quisquam sanissimus, Cic. Acad. IV, 28: sanus ab aliquo i. e. *gen aanzien, bij voorb.* ego sanus ab illis, Horat. Sat. I, 4, 129: *van daar* male sanus, Cic. Att. IX, 15 extr. Ovid. Met. III, 474, i. e. *niet recht schrander, zie* Male: *van daar Tropisch, van eene rivier, wanneer die als 't ware, verstandig is, d. i. zacht vliet*, Claudian. de cons. Mall. Theod. 235. b) *van eenen Redenaar, of reden, behoorlijk gesteld, d. i. wanneer er niets overtolligs, hard, lang, in de reden is; wanneer het gezond, regelmatig, ook wel verstandig vertaald wordt, bij voorb.* sani oratores, Cic. Opt. Gen. Or. 3. Plin. Ep. IX, 26: Rhodii saniores, Cic. Brut. 13: Nihil erat in ejus oratione nisi sincerum, siccum atque sanum, Ibid. 55: genus dicendi, Ibid. 80 in.

SAPA, ae, f. (*schijnt met ons Hollandsch* Sap *overeentekomen*) *mostsap, dikgekookte most, d. i. most, waar van men een gedeelte heeft laten verkoken. Volgends* Varro ap. Non. 17. n. 14 *is* sapa *most, die tot op de helft verkookt is; volgends* Plinius H. N. XIV, 3, *en* Pall. in Octob. 18 *is het most, die meer dan de helft, en zelfs tot op een derde verkookt is, (anders ook* hepsema *genoemd); terwijl de most tot op de helft verkookt,* defrutum *heeten zal:* Columella *bepaalt* (XII, 19) *niet zoo naauwkeurig, het hoeveelste deel verkookt zal zijn. Hier uit blijkt, dat de Ouden hierin geen bepaald voorschrift gehad hebben; zoo als wij pruimenmoes zeggen, het zij die een derde of een vierde enz. verkookt is. Van daar* musta ad sapas decoquere i. e. sapam facere, *of* ad tertiam partem (*volgends* Plinius *mening*), Plin. H. N. XIII, 19. Not. *Deze verdikte most gebruikten de Ouden om te drinken*, Ovid. Fast. IV, 780: *ook om den wijn daar mede aan te maken en te versterken*, Colum. XII, 19. *Van daar* Et Laletanae nigra lagena sapae (*als een geschenk*) Martial. VII, 52, 6.

SAPERDA, ae, m. 1) *zekere slechte visch, bij voorb. een zeeslak enz.*, Festus *en* Pers. V, 134. 2) *wijs, vol smaak, verstandig*, Varr. ap. Fest. *en* Non. 2. n. 823.

SAPIDE, *smaaklijk, bij voorb. kooken, bij voorb.* femur sapidissime percoctum, Apulej. Met. VIII extr.

SAPIDUS, a, um, *smaaklijk, smaak hebbende, wel smakende, bij voorb.* Tucetum sapidissimum, Apulej. Met. II ante med. p. 117, 32 Elm.: sapidissimis intrimentis succuum pulmenta condita, Ibid. X ante med. p. 244, 32 Elm.

SAPIENS, *zie* Sapio.

SAPIENTER, 1) *met smaak, wijslijk, wijs, bij voorb. handelen, spreken, staat overál, bij voorb.* facere, Cic. Phil. IV, 2 extr. Cic. ad Div. I, 7 med. Plaut. Mil. III, 3, 34. Aul. III, 5, 3: dicere, Terent. Eun. III, 1, 26. Ad. V, 8, 30: temporibus uti, Nep. Epam. 3: vitam instituere, Terent. And. I, 1, 40: interpretari religiones, Cic. Dom. 1: consulere, Justin. II, 15 extr. Plaut. Mil. III, 1, 90: sapientius facere, Plaut. Poen. prol. 7: sapientius suadere, Cic. ad Div. II, 7: sapientissime facere, Cic. Brut. 42: *van daar* 2) *grootmoedig, bij voorb.* amare hostem, Ovid. Her. XXI, 57: insipienter factum sapienter ferre, Plaut. Truc. IV, 3, 53: dolorem ferre, Gell. XIX, 12: *doch, men kan het ook ten deele vertalen: wijslijk, op eene den verstandigen passende wijze.*

SAPIENTIA, ae, f. *wijsheid, schranderheid, kunde, bij voorb.* quantae sit sapientiae, retinere eorum usum cet., Nep. Att. 20: Herum anteeo sapientia, Terent. Phorm. II, 1, 17: Nunquam temeritas cum sapientia commiscetur, Cic. Marc. 2: homines usu & sapientia praestantes, Nep. Timoth. 3: herus meus non habet plus sapientiae quam lapis, Plaut. Mil. II, 2, 81: pro vestra sapientia, Cic. Manil. 7: mater omnium bonarum artium sapientia est, Cic. Leg. I, 22: princeps omnium virtutum est sapientia, Cic. Off. I, 43: *van daar* 1) *inzien, kennis, kundigheid, bij voorb.* rerum ceterarum, Cic. Senect. 2, *alwaar de* Genitivus *is op te merken:* ne sine omni quidem sapientia, Cic. Or. II, 1 extr.: quanta mea sapientia est, Plaut. Stich. I, 2, 62, i. e. *naar mijn inzien, naar mijn verstand:* Istam oscitantem & dormitantem sapientiam Scaevolarum otio concedamus, Cic. Or. II, 33 extr., *kennis, d. i. Rechtskunde: dus ook* audacia pro sapientia uti, Cic. ad Div. I, 10, *van de Rechtskunde.* 2) *verstand, bij voorb.* sapientiae aegritudo, Plin. H. N. VII, 51, i. e. *zwakheid of afnemen des verstands bij stervenden: van daar* atque etiam morbus est aliquis per sapientiam mori, Ibid. c. 50, i. e. *misschien uit hoofde van (vroegtijdig) goed verstand, of uit schranderheid sterven, van kinderen, die te vroeg wijs zijn, en daarom niet lang leven. Anderen verklaren het, bij goed verstand sterven; maar dat is geene ziekte; het eerste integendeel is eene wezenlijke ziekte:* quanta mea sapientia est, *naar mijn verstand*, Plaut., *zie hier voor: en dus is het meermaalen verstand, wanneer het hetzelfde is als kundigheid, bij voorb.* herus meus non habet plus sapientiae quam lapis, Plaut., *zie hier voor: dus ook* malitia servos non sapientia vincere, Justin. XVIII, 3, *en men kan hier meer toe brengen, dewijl wijsheid, kunde, verstand, dikwijls hetzelfde is.* 3) *de beoefenende wijsheid, d. i. als men de dingen naar hare wezenlijke waarde schat, gevolglijk rijkdom, volkseere, niet acht, en armoede, verachting, beleediging, dood enz. geern verdraagt: van daar, grootmoedigheid, gelatenheid, bij voorb. verdragen van beledigingen, grootmoedigheid bij mishandelingen, bij voorb.* plus me tua sapientia consolatur, Cic. ad Div. III, 12 §. 5: Ad sapientiam victoris contulisse, Cic. Marc. 6: si parem sapientiam hic habet, Plaut. Mil. IV, 6, 36: re enim iniquum est, sed tua sapientia fit aequissimum, Cic. Dejot. 2 in. Not. Plural., *bij voorb.* sapientias, Cic. Tusc. III, 18 extr., *alwaar hij de woorden van* Epikurus *overzet.*

SAPIENTIPOTENS, tis, *vermogend door wijsheid*, Enn. ap. Cic. Div. II, 56.

SAPINEUS, SAPPINEUS *en* SAPPINIUS, a, um, i. e. e. sapino (*zie* Sapinus), *bij voorb.* nuces, Colum. XII, 5 extr. Plin. H. N. XV, 10. *Ook is* sapinea (pars) i. q. sapinus i. q. pars ima abietis, Vitruv. II, 9.

SAPINUS *en* SAPPINUS, i, f. 1) *eene soort van dennen*, Varr. R. R. I, 6. §. 6. Cato R. R. 31. Plin. H. N. VI, 12 prope fin., *alwaar* (Accus.) sapium Ed. Hard. *staat; er staat naamelijk:* Inter haec genera quidam fecere sapium cet. 2) *het onderste deel van een den, volgends* Plin. H. N. XVI. 12 *en* 39 post med.

SAPIO, ivi *en* contr. ii *of* ui, 3. 1) *smaken, smaak hebben,* a) *van dingen, die gegeten en gedronken worden, bij voorb.* succum sapere, Plaut. Mil. II, 6, 104: caseus jucundissime sapit, Colum. VII, 8: oleum male sapiet, Cato R. R. 66: divitibus coenandi nulla voluptas, nil rhombus, nil dama sapit, Juvenal. XI, 121, i. e. *smaakt niet; doch het kan ook zijn, smaakt naar niets, gevolglijk, heeft geen smaak; en kan dus tot het volgende behooren: bij sint verliest de zin niets. Ook met den* Accusativus *der zaak, waar naar het smaakt, bij voorb.* mella herbam sapiunt, Plin. H. N. XI, 8: qui (piscis) saperet ipsum mare, Senec. Nat. Quaest. III, 18: nam (caro ursina) ipsum aprum sapiebat, Petron. 66, i. e. *smaakt, als enz.:* anas plebejum sapit, i. e. *heeft een' gemee-*

meenen smaak, Ibid. 93: quaesivit, quidnam saperet, Phaedr. III, 4, 3: nil rhombus sapit, Juvenal. XI, 121, i. e. *naar niets; doch hier kan ook* nihil *voor* non *staan. Bij slot is de zin dezelfde.* Not. *Ook staat het bij misbruik voor den reuk, gevolglijk voor, naar iets rieken, bij voorb.* quid sapit? Plaut. Pseud. II, 4, 47, *waar riekt hij naar?* meliora unguenta sunt, quae terram quam quae crocum sapiunt, Cic. ap. Plin. H. N. XVII, 5: illa erit optima, quae unguenta sapiat, Plin. Ibid.: unguenta gratiora esse, quae terram quam quae crocum sapiant, Cic. ap. Plin. H. N. XIII, 3: *van daar Tropisch, bij voorb.* cum sapimus patruos, Pers. I, 11, i. e. *hun gelijk zijn, d. i. zulke berispers en* Censores, *als zij zijn of zijn willen.* b) *smaken, of smaak hebben, van hun, die eene zaak genieten; gevolglijk den smaak ontwaren, bij voorb.* Nec sequitur, ut, cui cor sapiat, ei non sapiat palatum, Cic. Fin. II, 8. *Van daar* a) *Tropisch, wijs zijn, verstand hebben, kunde hebben, bij voorb. in de dingen der wereld en hare waare gesteldheid:* si saperet, Cic. Quint. 4: cum primum sapere coepisset, Cic. ad Div. XIV, 1, i. e. *toen hij begon verstand te hebben, zijn verstand te gebruiken:* sapere eum plus quam ceteros arbitrantur, Cic. Off. II, 14: istuc est sapere cet., Terent. Ad. III, 4, 22: nihil sapere *geen verstand hebben*, Cic. in Caecil. 17, *alwaar* nihil *voor* non *staan kan, ten zij men het vertalen wil, niets verstaan, d. i. geen verstand hebben, wanneer het op één uitloopt:* si sapis, Terent. Eun. IV, 4, 53: magis sapisset, Plaut. Rud. IV, 1, 8: haud stulte sapis, Terent. Heaut. II, 3, 82, i. e. *zijt niet dom, of hebt geen eenvouwig verstand of smaak:* si quid sapis, Prop. IV, 6, 83: cui pectus sapit, Plaut. Bacch. IV, 4, 12: sapisti, Martial. IX, 6, 1: *van daar met* ad, *bij voorb.* ad omnia sapimus, Terent. Ad. V, 3, 46, i. e. *ten aanzien enz.:* sapit ad rem suam, Plaut. Truc. IV, 4, 1, i. e. *is schrander op haar voordeel, ten aanzien van voordeel:* ad genium, Ibid. Poen. I, 3, 27. *Ook met den* Accusativus, *wanneer het, verstaan, heet, bij voorb.* recte ego meam rem sapio, Plaut. Pseud. I, 5, 81: nullam rem sapis, Ibid. Most. V, 1, 45: qui semitam non sapiunt, Enn. ap. Cic. Div. I, 58: si recta saperet Antonius, Cic. Att. XIV, 5: quantum ego sapio, Plin. Epist. III, 6, *zoo veel ik versta:* qui aliquid sapiat, Cic. ad Div. VII, 28: *dus ook* si quid sapis, Prop., *zie hier voor:* nihil, Cic., *zie hier voor.* Not. *het* Perfect. sapui *schijnt niet voor te komen:* sapivi *en* sapii *zijn zeker ook zeldzaam, bij voorb.* sapivi, Naev. ap. Priscian. 10 *en* Non. 10. n. 31: sapisset, Plaut. Rud. IV, 1, 8: *doch* Priscian. 10 *en* Charis. 3 *leest* sapuisset: sapisti, Martial. IX, 6, 1. Not. Particip. Sapiens *staat gemeenlijk* Adjective, *wijs, kundig, bijzonder volgends* Cicero's *denkbeeld, in de rechte waarde der dingen, bij voorb.* homo sapientissimus, *bij voorb.* is prudentissimus & sapientissimus haberi solet, Cic. Off. I, 5: sapientissimum esse dicunt eum, qui cet., Cic. Cluent. 31: vir bonus & sapiens, Horat. Ep. I, 7, 22: neque enim turpis mors forti viro potest accidere, nec misera sapienti, Cic. Cat. IV, 2: quis sapientior ad conjecturam rerum futurarum? Cic. Phil. X, 8: nemo sic sapiens est, Cic. Off. III, 4: dictum sapienti sat est, Terent. Phorm. III, 3, 5: Plaut. Pers. IV, 7, 19: facere (aliquem) sapientem, *wijs maken*, Quintil. I, 10, 5: homines sapientes, Cic. ad Div. V, 27 extr.: arator sapientior, Plaut. Rud. II, 3, 79: sapiens puella, Ovid. Met. X, 622: populus sapiens, Horat. Ep. II, 1, 18: *ook van beesten, bij voorb.* animalia sapientiora, Plin. H. N. XI, 38: cogitato, mus pusillus quam sit sapiens bestia, Plaut. Truc. IV, 4, 15: *ook van dingen, bij voorb.* excusatio, Cic. Att. VIII, 12: concentio, Cic. Balb. 27: vita, Nep. Timoth. 4: consilium, Ovid. Met. XIII, 433: dictum, Carbo ap. Cic. Or. 33: sapiens juris temperatio, Cic. Leg. III, 7: factum, Val. Max. VII, 2, 4: Homerus vir sapienti facundia praeditus, Gell. I, 15: dedisti operam probam & sapientem, Plaut. Pers. IV, 5, 1: sera & sapientior aetas, Ovid. Art. I, 62. Not. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* qui sapiens esse rerum humanarum vult, Gell. XIII, 8.

SAPIUM *of* SAPIUS *of* SAPPIUM, i, *eene soort van dennenboom*, Plin. H. N. XVI, 22 extr., *zie* Sapinus.

SAPO, onis, m. *zeep*, Plin. H. N. XXVIII, 12 post med. Seren. Samm. 155. Martial. XIV, 26 *in het opschrift.*

SAPOR, oris, m. 1) *de smaak eener zaak, die genoten wordt, bij voorb. van honig enz., bij voorb.* Mel suo proprio genere saporis dulce esse sentitur, Cic. Fin. III, 10: qui non sapore capiatur, Cic. Coel. 27: poma sapore tristi, Ovid. Trist. IV, 6, 12: sapor amarus, austerus, dulcis, acidus cet., Plin. H. N. XV, 27, *alwaar dertien soorten bijgebracht worden:* Intellectus saporum est ceteris in prima lingua, homini & in palato, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 65: quinquaginta sapores (scil. suis), Ibid. VIII, 51: pira acidulo sapore jucunda, Ibid. XV, 15: asper sapor, Ibid. II, 100. Virg. Georg. IV, 277: tardus, Virg. Georg. II, 126: odoratus & jucundus, Plin. H. N. XXVI, 8 post med.: acer & fervidus, Ibid. XX, 11: mollis, Rutil. I, 253: obtusus, Pallad. Mart. 10 post med.: caseus sciti saporis, Apul. Met. I ante med. p. 104, 21 Elm.: *van daar* a) *de smaak, Tropisch, d. i. het geen iemand aangenaam en als 't ware, smaaklijk maakt, bij voorb. vernuft: van daar vernuft in het redenen, bij voorb.* sapore vernaculo, Cic. Brut. 46 extr. b) *het smakende, of eene zaak, die wel smaakt, lekkernij, lekkere spijze, bij voorb. kruiderijën enz., bij voorb.* tot sapores anni, Plin. H. N. XII, 1: admovitque sibi gula saporis piscibus satis, Ibid. IX, 17 ante med.: gallae admiscere saporem, Virg. Georg. IV, 267: acervatio saporum pestifera, Plin. H. N. XI, 53 extr., i. e. *lekkernijën.* Not. *Ook is* sapor *de reuk, bij voorb.* oleum gravi sapore, Plin. H. N. XXIII, 4 post med.: gravitati saporis occurritur tectis naribus unguento, Plin. H. N. XXXII, 10: *van daar* sapores, *riekende of welriekende dingen*, Virg. Georg. IV, 62. 2) *de smaak, dien een mensch van eene zaak heeft, bij voorb.* oris sapor, Lucret. II, 510: *van daar Tropisch, de smaak, d. i. oordeel of oordeels vermogen, bij voorb.* homo sine sapore, Cic. Red. Sen. 6: sermo non publici saporis, Petron. 3, i. e. *niet van gemeene natuur.*

SAPRŎPHĂGO, ĕre, *rotte spijzen eten, bij voorb.* saprophagis *of* σαπροφαγῶς, Martial. III, 75, 10.

SAPROS (σαπρὸς), Adject., i. e. *rot, bij voorb.* caseus, *bij voorb.* sapros caseus dicitur, qui cum sale & sorbis siccis, e vino tritus potusque medetur coeliacis, Plin. H. N. XXVIII, 9 ante med.

SAPSA, *voor* ipsa, Fest. in Sas, *bij voorb.* res sapsa sese ostentat, Enn. ap. Fest. *Ook wel voor* se ipsa, *bij voorb.* Nam Teucrum regi sapsa res restibiliet, Pacuv. Ibid.

SARCĪMEN, ĭnis, n. *een naad*, Apul. Met. IV ante med. p. 149, 24 Elm.

SARCĪNA, ae, f. *een last, bundel, pak, bij voorb. voor eene reize, in den oorlog, te huis enz., bij voorb.* legionem sub sarcinis adoriri, Caes. B. G. II, 17, *onder de pakkaadjen, als zij hunne pakkaadjen nog niet afgelegd hadden:* cf. Ibid. B. C. III, 76. Auct. B. Afr. 75. Tacit. Ann. I, 20 *en* 30. Plaut. Trin. II, 4, 194: sarcinam constringere, Plaut. Trin. III, 2, 93: ponere, Petron. 117: asinus bajulans sarcinas, Phaedr. III, 20, 5: cf. II, 7, 1: salva est & uxor sarcinaeque & servi, Martial. II, 11, 8, i. e. *uwe goederen:* cf. II, 68, 4: utinam patuissent castra puellis, essem militiae sarcina fida tuae *voor* comes, Prop. IV, 3, 46: sarcinas colligere, *inpakken, bij voorb.* ut sarcinas colligam, antequam proficiscar e vita, Varr. R. R. I, 1 in., i. e. *alles vooraf in orde brengen:* sarcinam imponam seni, Plaut. Most. II, 1, 83, i. e. *hem iets opleggen, verdriet veroorzaken: van daar Tropisch, last, bij voorb.* sarcinam effundit, Phaedr. III, 15, 6, i. e. *ligchaamslast, lijfsvrucht: dus ook* matri sarcina prima fuerat, Ovid. Met. VI, 224: *van daar last, pak, bezwarenis, moeilijkheid*, Ovid. Pont. III, 7, 13. Her. IV, 24: publica sarcina rerum, Ovid. Pont. I, 2, 101, *de last der regering:* sarcina sum (tibi), Ibid. Trist. V, 5, 6.

SARCĬNĀRĬUS, a, um, *lasten, pakken, pakkaadjen betreffende, bij voorb.* jumenta, Caes. B. C. I, 81, i. e. *lastbeesten.*

SARCĬNĀTOR, oris, m. *die verbetert of lapt, bij voorb. klederen, een snijder, kledermaker*, Plaut. Aul. III, 5, 41. Pand. XLVII, 2, 84. Lucil. ap. Non. 2. n. 818.

SARCĬNĀTRIX, icis, f. *eene vrouw, die iets herstelt of lapt, naaister*, Varr. ap. Non. 1. n. 276. Pandect. XV, 1, 27.

SARCĬNĀTUS, a, um, *met lasten of pakken verzien, bepakt, bij voorb.* homo, Plaut. Poen. V, 2, 19.

SARCĬNŌSUS, a, um, *met lasten beladen, belast, bij voorb.* lupis vastis corporibus sarcinosi, Apulej. Met. VIII *omtrent in het midden* p. 208, 8 Elmenh.

SARCĬNŬLA, ae, f. i. q. sarcina, *een pak, last, als men verkleinend, boertend, of verächtelijk spreekt, een pakjen; of in 't gemeen voor* sarcina, *pak, last, bij voorb.* sarcinulas expedire, Catull. XXVIII, 2. Petron. 99, i. e. *gereed maken (tot de reize): dus ook* adligare, Plin. Ep. IV, 1, *de pakkaadjen (tot de reize) samenbinden, zich reisvaardig maken: dus ook* colligere, Petron. 81. in.: *van daar* collige sarcinulas & exi, Juvenal. VI, 145, i. e. *pak uw goedjen bijéén enz.:* ex sarcinula sua librum protulit, Gell. XIX, 1 post med. *Ook goed, vermogen, bij voorb.* gener censu minor atque puellae sarcinulis impar, Juvenal. III, 161, i. e. *niet zoo rijk, als het meisjen: dus ook* colligere sarcinulas, Juvenal. *en* Petron., *zie hier voor: ook kan men hiertoe brengen* expedire, *zie hier voor.*

SARCIO (civi, citum), sarsi, sartum, 4. 1) *lappen, herstellen, weder herstellen, het geen gescheurd, stukgesprongen, of beschadigd was, weder heelmaken, bij voorb.* funes vete-res,

res, Cato R. R. 2: corbulas, Ibid. 23 *en* 31: dolia quassa, Plin. H. N. XVIII, 26: dolia bene sarseris, Cato R. R. 39: pedamenta, Colum IV, 18 extr.: fragmenta crystalli, Plin. H. N. XXXVII, 2 post med.: seminaria vetera, Ibid. XVIII, 26 post med.: rimas & lacunas cisternarum & piscinas vel puteos sarcire, Pallad. I, 17: *dus ook* rimas pedum, Ibid. XXVIII, 16 in., i. e. *stoppen: dus ook* rupta intestina, Ibid. 14 extr.: *dus ook* sartus, a, um, *bij voorb.* tunica, Juvenal. III, 254: teges, Martial. XI, 33, 2: calceus est sarta terque quaterque cute, Ibid. I, 104, 6: in vestimento sartum, quod comprehensum, Varr. L. L. V, 7 med.: vulnus sartum, Scrib. Larg. 206. Not. centones sarcias, *voor* sarcias, *leest* Gronnvius, Plaut. Epid. III, 4, 19. i. e. *potzen speelt. Van daar* 2) *Tropisch*, *herstellen*, *weder goedmaken*, *bij voorb.* damnum, Liv. IX, 23. Colum. IX, 15, 3, i. e. *de schade herstellen*, *weder goedmaken; dus ook* detrimentum adceptum, Caes. B. G. VI, 1: detrimentum ejus diei, Ibid. B. C. III, 68: adceptum incommodum virtute, Ibid. 83: injuriam, Cic. Phil. IX, 4: ruinas generis (apum), Virg. Georg. IV, 249: longi temporis usuram, qua caruimus, sarciam, Cic. ad Div. III, 1, i. e. *weder herstellen*, *weder inbrengen*, *weder goedmaken:* gratia sarta male, Horat. Epist. I, 3, 31, *weder herstelde vriendschap.* Particip. Sartus, a, um, *heeft alle deze beteekenissen: bijzonder zegt men* sartus & tectus, *of menigvuldiger* sartus tectus, *in goeden staat*, a) *eigenlijk van gebouwen*, *wanneer zij wel verbeterd zijn*, *of zich in goeden staat bevinden*, *eigenlijk wel verbeterd*, *of gebouwd en gedekt*, *bij voorb.* Quaesivit, quis aedem Castoris sartam tectam deberet tradere, Cic. Verr. I, 50; *en terstond daarop:* monimentum, quamvis sartum tectum integrumque esset: Chelidon in his sartis tectis dominata est, Ibid. 51. *dikwijls staat er bij* exigere (*onderzoeken*), *bij voorb.* sarta tecta exigere, Ibid. 40 *en* 50. Liv. XXIX, 37. XLII, 3, i. e. *onderzoeken*, *of alles wel gebouwd*, *wel verbeterd*, *in goeden staat is: dus ook* in sartis tectis (scil. exigendis) quomodo se gesserit (Verres), Cic. Verr. I, 49 in.: *verders* refectio est in sartis tectis tam heredis quam usufructuarii, Pandect. VII, 8, 18: reficere aedes; hactenus tamen, ut sarta tecta habeat; si qua tamen vetustate corruissent, neutiquam cogi reficere, Ibid. VII, 1, 7: aedes sacras circumire inspiciendi gratia, an sarta tecta sint, Ibid. I, 16, 7. *Ook staat* sarta tecta Substantive *met eenen* Genitivus, *bij voorb.* sarta tecta aedium sacrarum tueri, Cic. ad Div. XIII, 11. b) *Tropisch*, *d. i. in goeden staat*, *wel bewaard*, *bij voorb.* sarta tecta tua praecepta usque habui, Plaut. Trin. II, 2, 36. Curium sartum & tectum, ut ajunt, ab omnique detrimento sincerum integrumque conserves, Cic. ad Div. XIII, 50. Not. Sarcivi *en* sarcitum *komt niet voor: maar* sarcivi *zullen de Ouden gezegd hebben*, *zegt* Valer. Prob. in Cathol. p. 1482 Putsch., *en* sarcitum *schijnt gebruikelijk geweest te zijn*, *wegens* sarcitor.

SARCOPHĂGUS, a, um, *vleesch vretend*, *of verteerend*, *bij voorb.* lapis sarcophagus, Plin. H. N. II, 96. XXXVI, 27, i. e. *eene soort van steen of marmer*, *waar in de ligchamen van overledenen binnen veertig dagen vergaan waren*, *gelijk* Plinius H. N. XXXVI, 17 *zegt: hij wordt bij* Assos (Assus) *eene stad in het* Trojaansche, *gevonden*, *gelijk* Plinius *zegt: van daar* sarcophagus, Substantive, scil. locus, *een graf*, Pandect. XXXIV, 1, 18 extr. Juvenal. X, 171. Inscript. ap. Gruter. p. 688. n. 10 *en* 689. n. 8, 692. n. 10. Not. sacrophagum (Neutr.), Inscript. ap. Donium class. 7. n. 8.

SARCULATĬO, ōnis, f. (*van* sarculo) *het bespitten*, *bij voorb. der aarde*, Plin. H. N. XVIII, 21. Pallad. in Febr. 21.

SARCŬLO, are (*van* sarculum), *bespitten*, *bij voorb. de aarde*, *de zaaijing enz.*, *bij voorb.* frumenta, Pallad. in Januar. 9: segetes, Ibid.: sinapi, Ibid. in Octob. 11.

SARCŬLUM, i, n. *en* SARCŬLUS, i, m. *eene grave*, *of schoffel*, *waar de aarde mede omgespit of omgeschoffeld wordt*, *bij voorb. om ze losser te maken*, *ten einde het onkruid uit te wieden enz.*, *bij voorb.* sarculos vel simplices vel bicornes, Pallad. I, 43: minimis aratris proscindunt atque ita jaciunt semina, & sarculis adobruunt, Colum. II, 11 extr.: fabam levi sarculo purgare verius quam fodere, Plin. H. N. XVIII, 26 med.: hordeum sarculo seri dicunt sapientes agricolae, Ibid. 7 extr.: sarculo leviter convelluntur radices, Ibid. XIX, 6 post med.: riguus pro sarculo est, i. e. rivus deductus, herbas necans, sarculi vicem praestat, Ibid. XVII, 26: cf. Colum. X, 91. *Dikwijls bediende men er zich van in plaats van den ploeg*, *te weten*, *om de aarde daar mede losser te maken*, *om vrucht te dragen*, Horat. Od. I, 1, 11. *Van daar* montanae gentes sarculis arant, Plin. H. N. XVIII, 19, *ploegen met de schoffel*, scil. *omdat zij den ploeg niet gebruiken kunnen.*

SARDA, ae, f. 1) scil. pelamis, *eene soort van tonijnvisch*, *deze werd gepekeld of ingezouten*, *gelijk onze haringen*, Plin. H. N. XXXII, 5 ante med. *en* 11 post med., *zij komt met de sprot overëen.* 2) scil. gemma. Plin. H. N. XXXVII, 7 extr., *zeker edelgesteente*, *zeer geschikt om figuren te graveren; het zal in* Sardes, *gelijk* Plinius *zegt*, *het eerst gevonden zijn; doch het is overäl menigvuldig*, *ook in* Sardiniën; *misschien is het de* Karniol. Not. *Men ziet*, *dat het een* Adjectivum *is*, Sardus, a, um.

SARDĀRE i. e. intelligere, Fest., *alwaar de volgende plaats uit* Naevius *aangehaald wordt:* quod bruti nec satis sardare queunt.

SARDO, are, i. e. intelligo, Naev. ap. Fest., *zie* Sardare.

SARDŎNYCHĀTUS, a, um, *met* Sardonyx *verzien*, *of opgeschikt*, *bij voorb.* manus, Martial. II, 29, 2.

SARDONYCHUS, i, m. *voor* sardonyx, *bij voorb.* gemmaque princeps Sardonychus, Juvenal. XIII, 139. *andere* Edd. *hebben* Sardonyches; *en nog andere* Sardonychum, *het welk de* Genitivus *van* Sardonyx *zijn zou.*

SARDONYX, ychis, m. *en* f. Sardonyx, *een edelgesteente*, Plin. H. N. XXXVII, 6. Juvenal. VI, 380. Pers. I, 16. Martial. IV, 28, 4. IV, 61, 6.

SARGUS, i, m. *zekere visch*, Plin. H. N. IX, 17 post med. *en* 51. Lucil. ap. Fest. *en* Apulej. in Apol. ante med. p. 299, 14 Elm. Ovid. Hal. 105.

SARIO, *zie* Sarrio.

SARISSA, ae, f. *een lange werpspies bij de* Macedoniërs, Liv. IX, 19. XXXVII, 42. XXXVIII, 7. Ovid. Met. XII, 466. Curt. VII, 4, 36. IX, 7, 19. *Van daar* sarissophŏrus, *dezelve dragende*, *daar mede gewapend*, scil. miles, Liv. XXXVI, 18. Curt. IV, 15, 13.

SARISSOPHŎRUS, a, um, i. e. portans sarissam, *zie* Sarissa.

SARMEN, inis, n. *voor* sarmentum, Plaut. Most. V, 2, 65.

SARMENTICĬUS *of* SARMENTITIUS, a, um, i. e. e sarmentis, *uit rijs- of takkenbosschen*, *bij voorb.* cinis, Colum. VI, 26, i. e. *assche daar uit.*

SARMENTŌSUS, a, um, *vol rijzeren of zwakke takken*, *bij voorb.* psyllion, Plin. H. N. XXV, 11 extr.

SARMENTUM, i, n. *voor* sarpimentum (*van het oude* Verbum sarpo i. e. purgo, *gelijk* Festus *zegt in* Sarpta, *doch*, *het welk echter slechts eene gissing is*), *een rijsjen*, *of dunne tak*, *of lot*, *aan boomen*, *planten*, *wijnstokken*, *het zij groen of dor.* 1) *groen*, *bij voorb.* ad articulos sarmentorum, Cic. Senect. 15, *van den wijnstok:* inutilia sarmenta decidere, Colum. V, 5 post med.: sarmentis virgultisque collectis, quibus fossas compleant, Caes. B. G. III, 18, *alwaar het groene en ook dorre takken of rijzere zijn kunnen: verders* ne sylvescat (vitis) sarmentis, Cic. Senect. 15: pampinare est ex sarmento coles, qui nati sunt, decerpere, Varr. R. R. I, 31: numerus uvarum, qui conspicitur in productissimo sarmento, Colum. III, 10: sarmenta earum (uvarum), in quibus acini fuere, Plin. H. N. XXIII, 1 post init., *alwaar het de steelen der wijndruiven* (acinorum) *schijnen te zijn:* sarmenta balsami, Ibid. XXII, 25 post med.: ciceris, Ibid. XXII, 25 post med.: 2) *dor*, *wanneer* sarmenta *rijs of rijsbosch is* (collective), *waar uit wij takkebosschen maken*, *bij voorb.* ligna & sarmenta circumdare, Cic. Verr. I, 27, i. e. *rijsbosch:* fasces sarmentorum, Liv. VI, 10, i. e. *rijsbosch*, *fachinen:* arida sarmenta, Liv. XXII, 16: sarmentis virgultisque collectis, Caes., *zie hier voor:* sarmenti (*voor* sarmentorum) maniplos, Sil. VII, 314. *Men heeft ook* sarmen, *zie* Sarmen.

SARPO, ĕre, i. e. purgare, putare, *bij voorb.* vineas, Fest.: *van daar* sarptus, a, um, i. e. purgatus, *bij voorb.* sarpta vinea, Fest.

SARRĂCUM, i, n. *eene soort van wagen of lastwagen*, Vitruv. X, 1 extr. Cic. ap. Quintil. VIII, 3, 21. Sisenna ap. Non. 3. n. 35. Juvenal. III, 255. V, 22. Soracum, Plaut. Pers. III, 1, 64, *ten zij dit zeker vaatwerk is*, *doch dit is misschien niet nodig. Doch men gelooft*, *dat op éëne na de laatste syllabe in* Soracum *bij* Plautus *kort is.*

SARRĬO *of* SARĬO, ivi *en* ii *en* uit itum, 4. *omspitten*, *omschoffelen*, *bij voorb. de aarde*, *het gezaaide*, *bij voorb. om het onkruid uit te wieden enz.*, *bij voorb.* segetes, Varr. R. R. I, 29. Colum. II, 12, 9: fabam sarrivisse, Colum. XI, 2, 20: locus rastris ligneis sarriendus, Colum. II, 11, 4: qui sarriet, caveat, ne frumenti radices effodiat, Plin. H. N. XVIII, 21: Nam semper occant, prius quam sarriunt, rustici, Plaut. *Capt.* III, 5, 5: Ne ante sarueris, Cato R. R. 161: *van daar* sarrire saxum, Martial. III, 91, 20, i. e. *nutteloozen arbeid ondernemen.*

SARRITĬO *of* SARITĬO, ōnis, f. *het omspitten*, *schoffelen*, Colum. II, 12 *driemalen*, XI, 2, 9.

SARRITOR *of* SARITOR, ōris, m. *een omspitter*, Colum. II, 13. Not. per sarritores occare, Varr. R. R. I, 29.

SARRITORIUS, a, um, het omspitten betreffende, bij voorb. opera, Colum. II, 13.

SARRITORA, ae, f. i. q. Sarritio, bij voorb. frumentorum, Colum. XI, 2, 27.

SARRITUS, a, um, zie Sarrio.

SARSURA, ae, f. staat Varr. R. R. III, 9 in., sarsurae assurae, doch, misschien zonder zin: eer paete sarturae.

SARTAGO, ĭnis, f. een keukengereedschap, om daar in iets te stooven, bakken, braden enz., bij voorb. een pot of pan, Plin. H. N. XVI, 11 extr. Juvenal. X, 64: van daar Tropisch, sartago loquendi, i. e. mengelmoes, allerhand, Pers. I, 80.

SARTE, i. e. integre, Fest.

SARTOR, ōris, m. is zoo wel een omspitter, voor sarritor, als een hersteller, lapper, snijder, kledermaker, voor sarcitor, Non. 1. n. 24. Van daar sartor satorque scelerum & messor, Plaut. Capt. III, 5, 3, alwaar het van sarrio is.

SARTURA, ae, f. 1) voor sarritura, Plin. H. N. XVIII, 27 post med. 2) i. q. sarcimen, het herstellen, lappen, naaijen, Colum. IV, 26, 2.

SARTUS, a, um, van Sarcio, zie Sarcio. Ook voor Sarritus, a, um, het staat in de Codd., bij voorb. Colum. II, 12, 9.

SAS, i. e. eas, Enn. ap. Fest., alwaar Festus zegt, dat het beter staat in plaats van suas, dewijl sam voor eam bij Ennius voorkomt. Zoo staat ook sum voor eum, Enn. ap. Fest. in Sum.

SAT, voor satis, genoeg, genoegzaam, ten genoege, of recht, wanneer het hetzelfde is als genoeg of genoegzaam, bij voorb. accusator sat bonus, Cic. Rosc. Am. 32, i. e. goed genoeg: quantum sat est, Cic. Senect. 14: non sat idoneus pugnae, Horat. Od. II, 19, 26: sat prata biberunt, Virg. Ecl. III, 111: non sat scio, Poëta ap. Gell. XII, 6: sat scio, Terent. Ad. III, 3, 6, i. e. ik weet het zeker, of heel wel: non sat officium te tuum fecisse, Ibid. Phorm. IV, 5, 12: sat diu (fuit apud me), Cic. Att. XV, 3 extr.: sat funera vidimus, lijken genoeg, Virg. Aen. XI, 366: sat est exspectare sinum lactis, Ibid. Ecl. VII, 33, i. e. daar zult gij mede te vrede zijn (als gij het bekomt enz.): sat habeo, ik ben voldaan, te vrede, Terent. Andr. IV, 2, 22: non sat habuit conjugem illexisse in stuprum, Cic. Nat. D. III, 27. Ook met den Genitivus, bij voorb. sat tibi sit poenae nox, Prop. I, 17, 10: sat est osculi mihi vestri, zegt een mismoedig vader tegen zijne dochters, die hem een kus aanbieden, welken hij weigert, Plaut. Stich. I, 1, 34, i. e. ik verlang uwen kus niet, of ik heb u van mijn leven genoeg gekust, en wil dus thans niet enz. Van daar sat esse alicui, tegen iemand opgewassen zijn, Plaut. Pers. I, 1, 26.

SATAGĔUS, a, um, i. q. satagens, zich beängstigend, zijn best doende, zich bekommerend, Senec. Ep. 98 med.

SATAGĬTO of **SAT AGITO**, i. q. satago, genoeg te doen hebben, zijn best genoeg doen, bij voorb. agitas sat rerum tuarum, Plaut. Bacch. IV, 3, 23, i. e. hebt met u zelven genoeg te doen. Dus eigenlijk twee woorden.

SATĂGO, ēgi, actum, 3. eigenlijk, sat ago. 1) genoeg doen, maken, zoo als een ander het hebben wil, of zoo als het behoort te zijn, stipt gedragen, bij voorb. satagit, Plaut. Asin. II, 4, 33, [illegible] heeft terstond betaald, woord gehouden, houdt zijn woord ten aanzien der betaling. Ook Interea haec satagens, Petron. 137, i. e. dewijl zij dit stipt, behoorlijk, verrichtte; doch, het kan ook zijn, met veel omslag verrichtte. Ook is satagere zeer bezig iets doen, altijd heen en weder loopen, als een bezige, bij voorb. curris, — satagis tanquam mus in matella, Ibid. 58. zoo zeide Domititius van eenen redenaar, die altijd in het pleiten (in agendo) heen en weder liep, cum non agere, sed satagere, Quintil. VI, 3 med. §. 54. XI, 3, 126. 2) genoeg te doen hebben, zijn nood hebben, kommer hebben, zich bekommeren, in angst zijn, zich beängstigen enz., bij voorb. est is suarum rerum satagit, Terent. Heaut. II, 1, 13, i. e. met zich zelven (met zijne omstandigheden) genoeg te doen heeft: ook satagentibus celeriter occurrerent, Auct. B. Afr. 78. Ook staat daar voor agere satis, bij voorb. Cic. Att. IV, 15 extr., agitur tamen satis i. e. men doet toch zijn best: dus ook egi satis, Plaut. Merc. II, 1, 3: instruebatur acies a consulibus de vi ac multitudine hostium satagentibus, Gell. IX, 11: cum Pyrrhus in Italia esset, & — prospere pugnasset satisque agerent Romani, Ibid. III, 8: complorantibus nostris omnibus atque in sentina satis agentibus, Ibid. XIX, 1: jam apud vallum nostri satis agebant, Cato ap. Charis. 1: coloni, multitudinem nostram latrones rati, satis agentes rerum suarum eximieque trepidi, Apul. Met. VIII med. p. 209, 6 Elm., i. e. in vrees, angst, kommer, waren. Gevolglijk zijn het twee woorden. Van daar angstig of zorgvuldig doen, zie boven Petron. 58 en Quintil.

SATELLES, ĭtis, m. en f. die (voor geld) eenen Vorst dient, om deszelfs lijf te bewaren, lijfwacht, trawant, één van de Garde, Nep. Pausan. 3. Liv. II, 12. Ovid. Met. XIV, 345: si Romani satellites Numidae traderentur, Sallust. Jug. 65 (69): ook van de bijën, bij voorb. circa eum (regem apum) satellites quidam lictoresque, assidui custodes auctoritatis, Plin. H. N. XI, 17: van daar Tropisch, 1) die iemand dient, dienaar, bij voorb. praevius Aurorae Satelles, Cic. ap. Non. 1. n. 330, i. e. Lucifer, satellites Neptuni, Plaut. Trin. IV, 1, 14, i. e. venti: Orci satelles, i. e. Charon, Horat. Od. II, 18, 34: virtutis verae custos rigidaeque satelles, Ibid. Ep. I, 1, 17: hominem natura non solum celeritate mentis ornavit, sed etiam sensus tanquam satellites adtribuit ac nuntios, Cic. Leg. I, 9: zoo heet Orion satelles van Diana, Ovid. Fast. V, 538, en de arend heet satelles Jovis, Cic. Tusc. II, 9 ex Aeschylo, en satelles pinnata Jovis, Cic. Div. I, 47 (uit zijn gedicht Marius). 2) bijzonder in een' kwaaden zin, die iemand in 't kwade bijstaat, dat helpt uitvoeren, medehelper, bij voorb. Manlium audaciae satellitem, Cic. Catil. I, 3: satellites potestatis, Cic. Agr. II, 13: scelerum, Cic. Provinc. 3: administri & satellites Sex. Naevii Roma in Sebusianos veniunt, Cic. Quint. 25 extr.: satellites ejus maximi nominis cet., Sallust. in orat. Lepidi adv. Sull. Ook dingen van het vrouwlijk geslacht, bij voorb. viribus corporis abutebatur, perniciosissimis satellitibus, Cic. Inv. I, 2.

SATIANTER, tot verzadiging toe, verzadigend, bij voorb. equi satianter pasti, Apul. Met. VII post med. p. 195, 6 Elmenh.

SATĬAS, ātis, f. voor satietas, 1) verzadiging, het verzadigd zijn, genoegzaamheid, bij voorb. cibi, Lucret. V, 1390: frumenti, Sallust. ap. Non. 2 n. 791. of Edit. Sallust. Cort. p. 966: fessus satiate videndi, Lucret. II, 1037: ad satiatem, Ibid. V, 40: quorum crudelitatem nulla unquam expiet satias sanguinis, Acc. ap. Non. 2 n. 791: poenis luendis dabitur satias supplicii, Cic. Nat. D. III, 38 e poëta: ut hodie ad litationem suppetat satias Jovi, Plaut. Pseud. I, 3, 100: van daar 2) verdriet, walg, bij voorb. amoris satias eum cepisset, Liv. XXX, 3: vini, Liv. XXV, 23 extr.: satias tenet studiorum (neigingen, vergenoegens), Terent. Hec. IV, 2, 17: ubi satias coepit fieri, commuto locum, Ibid. Eun. V, 5, 3: nec finis satiasve, Sil. IV, 110.

SATIĂTE, ten genoege, Vitruv. II, 9 ante med.

SATIES, ēi, f. voor satietas, Plin. H. N. VIII, 51 post med.

SATIĔTAS, ātis, f. 1) wanneer men verzadigd is, verzadiging, het verzadigd zijn, bij voorb. assidua satietate obesus, Plin. H. N. VIII, 26: dehiscit nimia satietate, Ibid. XI, 34. 2) wanneer men van eene zaak verzadigd is, die ons verveelt, bij voorb. van eten, spreken, vergenoegen, leven enz. het zatzijn, verdriet, walg, bij voorb. cibi, Cic. Invent. I, 17: amoris, Terent. Phorm. V, 5, 6: satietas provinciae me tenet, Cic. ad Div. II, 11: vos dominationis eorum satietas tenet, Sallust. Jug. 31 (35): victores sanguinis caedisque ceperat satietas, Liv. XXVII, 49 extr.: mortalibus rerum suarum satietas est alienarumque aviditas, Plin. H. N. XII, 17: capere satietatem alicujus hominis of rei, zat of verdrietig worden, Plaut. Amph. I, 2, 10: satietatem adferre, Cic. Mur. 9, of habere, Cic. Att. XV, 10, of parere, Auct. ad Her. IV, 27 extr.: creare, Quintil. IX, 4 extr., i. e. veroorzaken: satietatem sui superare, Cic. Mur. 9, i. e. maken, dat wij aan de menschen niet vervelen. Not. Ad satietatem, Sueton. Domit. 21. Plin. H. N. XVIII, 16 extr. XXXIV, 17, of ad satietatem usque, Plaut. Cist. I, 1, 72, of usque ad satietatem, Petron. 131 extr., tot zatheid, verzadiging toe: citra satietatem zonder enz., Plin. H. II. XXIII, 6: fugiant satietatem, Cic. Or. III, 25. 3) rijklijkheid, menigte, bij voorb. quercus terrenis principiorum satietatibus abundans, Vitruv. II, 9 ante med.

SATIN', voor satisne, 1) niet wel? d. i. niet zeer? bij voorb. satin' ille homo ludibrio nos habet? Plaut. Epid. V, 2, 11 satin' parva res est cet., Ibid. Amph. II, 2, 1. Doch, het kan ook in de beide plaatzen heeten: niet waar? werklijk, in de daad, zie n. 3. 2) genoeg of recht? wanneer recht hetzelfde is als genoegzaam, bij voorb. satin' sanus es? Terent. And. IV, 4, 10, i. e. zijt gij recht wijs? satin' ego oculis plane video? Plaut. Trin. IV, 3, 64, i. e. zie ik ook wel? bedriegen mij mijne oogen niet? satin' est id ad cet., i. e. is dat genoeg, genoegzaam enz., Cic. Nat. D. I, 41: satin' recte? Terent. And. IV, 5, 9, i. e. staat het nog recht wel? bevindt gij u wel, in goede bedoening: satin' omnia ex sententia, Ibid. Phorm. II, 1, 26: satin' salve of salvae? i. e. staat het nog heel wel? Terent. en Liv., zie Salve en Salvus. 3) waarachtig, wezenlijk, indedaad, of is 't niet waar? in gemeenzaam spreken, bij voorb. satin' ille ludibrio nos habet, Plaut., zie n. 1: satin' parva res est, Plaut., zie

n. 1: satin' si cui homini cet., Ib. Rud. IV, 5, 3, i. e. *werklijk, of is 't niet waar enz.:* satin' abiit, *hij is werklijk voortgegaan*, Ibid. Most. I, 1, 73: satine (*want men heeft er ook* satine *voor*) vix reliquit deo, quod loqueretur, loci? Ibid. Cist. I, 3, 2: satine, priusquam injectum telum cet., Ibid. Poen. IV, 2, 97, i. e. *werklijk, niet waar? dus ook* satin' ut seq. Indicat. i. e. *werklijk, niet waar? bij voorb.* satin' ut me adjuvat, Ib. Mil. IV, 3, 30: satin' ut oblitus fui, Ib. Merc. II, 4, 13, i. e. *ik heb 't waarlijk vergeten. Ook kan men het somtijds vertalen: zo?*

SATINE *voor* Satisne, Plaut., *zie* Satin'.

SATĬO, avi, atum, are, *verzadigen, d. i. zat maken, met spijs en drank genoegzaam opvullen, en ten dien aanzien voldoen, bij voorb.* semodius cibi satiat vicenos & centenos turtures, Colum. VIII, 9 post med.: agni satiati, Lucret. II, 320: vultur satiatus humano cadavere, Plin. H. N. XXX, 10 extr.: canes satiatae sanguine herili, Ovid. Met. III, 140: famem, Ibid. XI, 371: sitim, Martial. VI, 35, 5: *van daar* 1) *Tropisch, verzadigen, d. i. genoegzaam, ten aanzien van voedzel vervullen, bij voorb.* a) *van verwen: wanneer, bij voorb. de wol verzadigd wordt, als zij genoegzame verf bekomt: dus ook* color Tyrius pelagio satiatur, Plin. H. N. IX, 38 extr. b) *van mest: wanneer een akker verzadigd wordt, wanneer hij genoegzaam mest bekomt, bij voorb.* satiari stercore, Plin. H. N. XIX, 8 med. Colum. II, 10 extr. c) *van andere dingen, bij voorb.* ignes satiantur odoribus (i. e. thure), Ovid. Met. IV, 758: satiari lumine Phoebi, Martial. VIII, 36, 9: prout nives imbresve satiaverint, ita Nilum increscere, Plin. H. N. V, 9 ante med., *voor* abundaverint, *alwaar bij* satiaverint *misschien* terram *te verstaan is: dus ook* terra satiata aethere pluvio, Senec. Oedip. 632: paries palea satiatus inani fortuitoque luto i. e. densatus, repletus, Petron. 135: robora Dalmatico lucent satiata metallo, i. e. *met goudrijklijk overtogen, versierd*, Stat. Sylv. I, 2, 153. 2) *verzadigen, d. i. genoegzaam stillen, voldoen, bij voorb.* desideria naturae, Cic. Fin. II, 8: famem, Ovid., *zie hier voor:* sitim, Martial., *zie hier voor:* sitim cupiditatis, Cic. Parad. I, 2: aviditatem legendi, Cic. Fin. III, 2: odium, Cic. Partit. 72: iracundiam, Petron. 97: oculos amore, Prop. II, 15 (14), 23: avidos dolores amplexu, Senec. Troad. 762: ne absens quidem luctu meo mentes illorum satiare potui, Cic. Dom. 22: libidines, Cic. Harusp. 20: animum, Cic. Phil. XI, 3: Nequaquam se esse satiatum, scil. videndo, Cic. Verr. IV, 28, i. e. *heeft zich niet zat gekeken:* satiatis (hominibus) & expletis (scil. voluptatibus) jucundius est carere (illis scil. voluptatibus) quam frui, Cic. Senect. 14: crudelitas nondum est nostra calamitate satiata, Cic. Q. Fr. I, 3 ante med.: malis satiate tantis, Senec. Agam. 519: Romanus satiatus somno, Liv. II, 65, i. e. *genoegzamen slaap genoten:* nec patrum cognitionibus satiatus, Tacit. Ann. I, 75: nimis longo satiate ludo (i. e. bello), Horat. Od. I, 2, 37. 3) *verzadigen, tot walgens (vervelens) toe voldoen, of verveeling en walg veroorzaken, bij voorb.* numerus agnoscitur, deinde satiat, Cic. Or. 63: Horum vicissitudines efficient, ut neque ii satientur fastidio cet., Cic. Or. III, 50: Agricola adsiduo satiatus aratro, Tibull. II, 1, 51, *die zich zat of moede geploegd heeft:* senex prosperis adversisque satiatus i. e. *verdrietig*, Tacit. Hist. III, 66, i. e. *verdrietig of zat was: en men kan van het bovenstaande hier meer toe brengen.* Not. *Ook staat het met den* Genitivus, *ten minsten dus komt* satiatus *voor, bij voorb.* satiata caedis dextera, Ovid. Met. VII, 808: satiatam sanguinis hastam, Sil. IV, 437: satiatus & aevi & decoris, Ibid. XVI, 604.

SATĬO, onis, f. (*van* sero, *zaaien, planten*) *het zaaien of planten*, 1) *het zaaien*, Cic. Verr. III, 47 med Varr. R. R. I, 39 in.: matura, Colum. XI, 2, 80: autumnalis, Ibid. II, 9, 6: trimestris, Ib. §. 7: sationem peragere, Ibid.: *ook staat er* sementis *bij, bij voorb.* seremus triticum & far, satione legitima ac semente solenni, Pallad. Novemb. 1 in.; *doch het wordt er van onderscheiden, bij voorb.* limosa arva non sunt habilia sementi aut occationi aut sationi, Colum. II, 4, 5. *Doch ik geloof, dat men* sarritioni, *of, het welk hetzelfde is*, sartioni (*want* sartio *voor* sarritio *komt in* MSS. *voor, zoo als* sartus *voor* sarritus, sartor *voor* sarritor cet.) *lezen moet.* Ursinus *heeft reeds ad* §. 4 sarritioni *voorgeslagen.* 2) *het planten, bij voorb. der wijnstokken*, Virg. Ge. II, 319. Colum. III, 14, 2. Liv. XXXII, 34 post med.

SATIOR, SATIUS, *zie* Satis.

SATIS, Adv., Comp. (Satior), Satius. I) Posit. satis, Adv. *het schijnt eigenlijk een* Adject. *te zijn*, Satis, sate (*uit welk* sate *naderhand* sat *geworden is, zie* Sat), *gelijk het dan niet alleen* Adverbialiter *maar ook dikwijls* Adjective *staat, bij voorb. bij* Substantiva cet., *gelijk ons genoeg, genoegzaam, voldoende. Het heet* 1) *genoeg, genoegzaam, voldoende, ten genoege. En staat dan met den* Genitivus, *dan zonder* Genitivus. *Met den* Genitivus *is bekend, bij voorb.* satis causae, Terent. And. I, 1, 111: satis temporis habere, Cic. Verr. II, 1: satis exemplorum nobis alienae clades praebent, Liv. XXXII, 21: satis honorum, satis superque vitae erat (mihi), Liv. III, 67: satis jam verborum est, Terent. Phorm. II, 3, 89: pauperes satis stipendii pendere, Liv. II, 9 extr.: jam satis nivis — misit pater, Horat. Od. I, 2, 1, *en meermalen. Zonder* Genitivus, *bij voorb.* satis est, Cic. ad Div. IX, 14: qui non sentirent, quid esset satis, Cic. Or. 22: dicebant de republica, quod esset illis viris & consulari dignitati satis, Cic. Brut. 35: abstinentiae erit hoc satis testimonium, Nep. Epam. 4: quibus non fuit satis consules spondere, Liv. IX, 9: Fabii satis erant ad praesidium tuendum, Liv. II, 49: An satis esset senatus consultum, Liv. IV, 30: satis esse Italiae unum consulem, Liv. XXXIV, 43: nec vidisse semel satis est, Virg. Aen. VI, 487: se satis ambobus Teucrisque venire (*voor* esse) Latinisque, Virg. Aen. VII, 470. Not. non est satis aestimare, Plin. H. N. VII prooem., *behoort hier niet toe, hier staat* est *voor* licet i. e. *men kan enz.: ook bij* Substantiva, *wanneer het* Adjective *staat, maar* Indeclin., *bij voorb.* Tactus enim iedi satis esset causa, Lucret. I, 242, i. e. *eene genoegzame oorzaak, of oorzaak genoeg: dus ook* vix satis otium suppeditare, Auct. ad Her. I, 1, *voor* otii, i. e. *genoegzame ledige tijd: dus ook* satis consilium haberem, Cic. Att. XII, 50 extr.: *dus ook* ut satis tempus ad quaestum faciendum habeat, Pandect. XXXVIII, 1, 19: *dus ook* pecuniarium fideicommissum, si divisum fuerit, satis injuriam facit libertati, Ibid. V, 4, 45: *dus ook* fortunam satis dies habuit, Ovid. Met. III, 149: *dus ook* satis veterator videbatur, Cic. Brut. 48 in. (*dus ook* sat funera vidimus, Virg., *zie* Sat). *Dat het bij* Adjectiva, Adverbia *en* Verba *staat, is bekend, bij voorb.* satis multa, *bij voorb.* sed jam satis multa de causa, scil. dixi, i. e. *ik heb genoeg gesproken*, Cic. Mil. 34 in.: satis multa hominibus — haec esse debent, Cic. Rab. Post. 16 extr., i. e. *moet genoeg zijn:* satis persuasum esse debet, Cic. Off. III, 8 extr.: vir satis exercitatus in dicendo, Nep. Epam. 5: satis certo scio, Terent. Heaut. I, 1, 19: ad flammam accessit imprudentius, satis cum periculo, Ibid. Andr. I, 1, 104: hoc satis impium esset, Pandect. XXIX, 2, 70: si me satis audias, Horat. Od. I, 13, 13: tumulus terreus satis grandis, Caes. B. G. I, 43: nequeo satis mirari, Terent. Eun. III, 4, 9: satis durus fui, Ib. Heaut. III, 1, 30: quid est, quod a me satis ei persolvi possit, Auct. ad Her. IV, 43 in.: satis audacter, Plaut. Amph. II, 2, 108: *van daar* de hoc satis, scil. dictum est, Cic. Att. VI, 9: *dus ook* sed satis de hoc, Nep. Alcib. 11 extr. *Bijzonder moet het in verband met eenige* Verba *aangemerkt worden*, a) satis agere, *voor* satagere *of* sat agere, *zijn ramp of plaag hebben, in nood zijn enz., zie* Satago: *waar uit blijkt, dat* satago *twee woorden zijn*, sat *en* ago. b) satis habere, *genoeg hebben, voor genoegzaam houden, van daar te vrede zijn, bij voorb.* satis habere coëgit, Nep. Timol. 2: satis habeant se defendere, Nep. Hannib. 10: satis habeas, nihil me conqueri, Cic. ad Div. V, 2 med.: sed satis superque habere dicit, quod cet., Cic. Rosc. Com. 4: senatus censuit satis habendum, quod praetor cet., Liv. XL, 29. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* quando id, quod sat erat, satis habere noluit, Plaut. Poen. II, 12, i. e. *te vrede zijn, eigenlijk, verzadiging hebben, of voor genoegzaam houden: dus ook* neque vero id satis habuit, Nep. Epam. 4: atque hoc non solum in te, tali — viro, satis habebit (Caesar), Balb. in Cic. Ep. ad Att. IX post Ep. 6. c) satis facere (*als twee woorden*) *of* satisfacere, *genoeg doen, genoegen geven, bevredigen, het zij het geschiede door handeling, door betalen, door borgtogt, door ontschuldiging, of andere woorden, door straffen enz., bij voorb.* causae & officio suo, Cic. in Caecil. 14: reip., Cic. Phil. XIV, 9: vitae satisfeci, Cic. ad Div. X, 1, i. e. *ik heb lang genoeg geleefd:* naturae & legibus, Cic. Cluent. 10: alicui aliquid petenti, Cic. Or. 41: dabo operam, ut tibi satisfaciam, Cic. Att. II, 4: voluntati defuncti, Pandect. XXXVI, 4, 5 post med.: histriones in dissimilibus personis satisfaciunt, Cic. Or. 31, i. e. *gaven genoegen, deeden, het geen men verwachtte: gevolglijk, zonder* Dativus: deo pie & caste, Cic. ad Div. XIV, 7: immortalitati laudum alicujus, Ib. XIII, 16 extr.: conditioni, Pandect. XXXVI, 1, 77 extr.: me omnibus satis esse facturum, Cic. Balb. 1: satis est factum Siculis, satis officio, satis promisso, Cic. Verr. V, 53: *van daar, door betaling voldoen, bij voorb.* in pecunia, Coel. in Cic. Epist. ad Div. VIII, 12: *waarom men het ook somtijds door betalen, kan overzetten, bij voorb.* ipse Fusiis satisfacit, Cic. Flacc. 20, i. e. *betaalt, voldoet de* Fusiërs: *dus ook* de visceribus suis satisfacere, *betalen*, Cic. Q. Fr. I, 3, 2: perinde ac satisfacere vellent, Caes. B. C. III, 60, i. e. *betalen: dus ook* ei satisfacto, Pandect. XL, 1, 4 ante med.: *ook* pro ali-

qua,

gen te voor het betalen, Plaut. Asin. II, 4, 31: *verders door borgtogt voldoen, of borgtogt stellen, bij voorb.* heredi meo si mille numos solverit, satisve fecerit, Pandect. XL, 4, 41: si aut pretium nobis solutum sit, aut satis eo nomine factum, Pandect. XVIII, 1, 19: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* donec ei totius dotis (scil. nomine) satis fieret, Ib. XXXIII, 2, 30: *verders door ontschuldiging of rechtvaardiging, voldoen, of zich behoorlijk ontschuldigen, verschonen, rechtvaardigen, voldoening geven, bij voorb.* te mihi satis facturum esse, Cic. Phil. II, 20: ut mihi satisfieri pateret a te, Ibid.: publice, Cic. Verr. I, 31: cf. Caes. B. G. V, 1 *en* 54. Sueton. Claud. 38. Ovid. Remed. 698: *verders door straffe voldoen*, alicui, i. e. *voldoening geven, straffe lijden van den beledigden, bij voorb.* saepe satisfecit praedae venator, Martial. XII, 14. *Ook vindt men* satisfacior *of* satis facior, *doch alleen* Impersonaliter, *bij voorb.* non satisfacitur reipublicae, Varr. ap. Priscian. 8: *ook* sensu obscoeno, *bij voorb.* alicui, Petron. 57: domino, Ibid. 75. d) *bijzonder bij* adcipio, do, exigo, offero, peto cet., *betekent het genoegzame verzekering, borgtogt, bij voorb. door borgen enz., bij voorb.* satis adcipio *of* satisadcipio i. e. *genoegzame borgtogt bekomen, of zich laten geven*, Cic. Verr. I, 45. Cic. Quint. 13. Plaut. Stich. IV, 1, 4. Pandect. XLV, 1, 5. XLVI, 1, 33. *Ook* Passive, *bij voorb.* quae satis adcipiunda sunt, satis adcipiantur, Cato R. R. 2, i. e. *waarbij borgtogt aangenomen moet worden enz.: van daar Tropisch*, satis adceptum habere, Plaut. Most. I, 3, 90. i. e. *gewis verzekerd zijn: dus ook* si tibi sat adceptum est, Ibid. 67. *Verders* satis offerre, Pandect. XXVI, 1, 5. XLIII, 23, 3 extr. XLVIII, 17, 1 extr., i. e. *borgtogt aanbieden:* satis petere, Pandect. XXXVI, 4, 3, i. e. *borgtogt begeeren: ook* seq. Genit., *bij voorb.* ita ne satis fideicommissi (scil. nomine) petatur, neve ratio exigatur, Ibid. XXXV, 1, 72. *Verders*, satis dare *of* satisdare, *genoegzame borgtogt (bij voorb. door borgen) geven, borgstellen, bij voorb.* Cic. Verr. I, 56. II, 24 extr. Cic. Quint. 13. Cic. Rosc. Com. 12. Cic. ad Div. XIII, 28. Pandect. II, 8, 7 extr. XXXVI, 4, 1. XLVI, 6, 1: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* fideicommissi, scil. nomine, Pandect. XXXVI, 4, 5 extr.: *dus ook* Cum Scipio judicatae pecuniae satisdare non posset, Val. Max. IV, 1, 8: Satis exigere, Pandect. XXVI, 7, 45 extr. XXXVI, 3, 18, i. e. *borgtogt (borgen) vorderen: ook staat dus* satisfacio, Pandect., i. a. *borgtogt geven, zie hier voor. Ook* satis cavere i. e. *borgtogt geven, bij voorb.* satis ei a possessore cavendum est, Pandect. VII, 1, 60. Not. *Ook moet men de spreekwijze* Satin' *aanmerken, zie boven* Satin'. a) *recht of behoorlijk, wanneer beide hetzelfde is als genoegzaam of behoorlijk, of zoo als het dienende te zijn, bij voorb.* ne pabuli quidem satis magna copia est, Caes. B. G. I, 16, i. e. *niet heel groote voorraad:* Non satis intelligebam, Cic. Acad. IV, 19. *niet recht:* satis bene pascere, Cic. Offic. II, 25: satis admodum, Liv. XXXIV, 13: satis anxia vivas, Tibull. II, 6, 53 (II, 7, 35): magna & satis necessaria causa, Pandect. XLIII, 23, 7 med.; si me satis audias, Horat. Od. I, 13, 13: satis bene ornatae sumus, Plaut. Poen. I, 2, 73: satis certo scio, Terent., *zie boven:* satis cum periculo, Terent., *zie boven:* plus quam satis est, doleo, Cic. Verr. V, 46 extr.: *dus ook* calefcis plus satis, *meer dan te veel* (*voor* plus quam satis cet.). Terent. Eun. I, 2, 5. *Ook genoeg, d. i. ter nood genoeg, redelijk, bij voorb.* bonorum omnium, etiam satis bonorum, Cic. Att. II, 19 post med.: meretrix haec est forma luculenta; Chrem. sic satis, Terent. Heaut. III, 3. 12, i. e. *zoo redelijk. Hier toe behoort* satis bene pascere, Cato ap. Cic. Off. II, 25, *waarvoor* Columella VI praef., *alwaar hij dit zelfde van* Cato *aanhaalt, staat* mediocriter. II) Compar. satius, *genoegzamer: van daar uitmuntender, beter, staat gemeenlijk* Adjective, *bij voorb.* quanto satius est, Terent. And. II, 1, 7, i. e. *beter:* mori satius esse, Cic. Verr. II, 96: satius est mihi cet., Plaut. Cist. IV, 1, 10: nimio satius est, Ibid. Trin. II, 2, 30: quis satius censeat cet., Plin. H. N. XXIII, 1 post med.: obrui Aetnae ignibus satius illi insulae esse, Liv. XXVI, 29: mori me satius est, Terent. Eun. IV, 7, 2: satius est quam te ipso cet., Ibid. Heaut. V, 2, 16, *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Ad. I, 1, 33. Hec. V, 1, 4. Phorm. V, 7, 63. Virg. Ecl. II, 14. Martial. X, 37, 6. Auct. ad Her. IV, 26: multo satius sit, Lucret. V, 1126. *Ook staat het somtijds* Adverbialiter, *wanneer het liever heet, en voor* potius *staat, bij voorb.* Varr. R. R. I, 2 extr., Ego, quod magis pertineat ad Fundani valetudinem, satius dicam: Cic. Att. IV, 16 ante med., Multo ego satius hoc mihi cavendum putavi; *alwaar* Ernesti satius *voor onëcht houdt, en* potius *lezen wil. Maar dan moest het bij* Varr. R. R. I, 2 *ook onëcht zijn.*

SATISADCEPTĬO, onis, f. *wanneer men zich borgtogt laat geven, of aanneemt, aanneming der borgtogt*, Pandect. XLV, 1, 5.

SATISADCIPĬO *of beter* SATIS ADCIPIO, *eigenlijk genoeg krijgen, genoegzaam ontvangen: van daar borgtogt ontvangen of zich laten geven, zie* Satis.

SATISDATĬO, onis, f. *eigenlijk, wanneer men genoeg geeft, voldoening, bij voorb. door betalen, bij voorb.* solutionis verbum non proficiet, sed satisdationis, Pandect. XLVI, 3, 49: *van daar wanneer men borgtogt of genoegzame zekerheid geeft, bij voorb. door borgen enz. borgstelling*, Pandect. II, 8, 1: fidejussorum, Ib. IV, 6, 28: satisdationes praetoriae, Ibid. XLVI, 5, 7: stipulationum praetoriarum quaedam sunt, quae satisdationem exigunt, quaedam, quae nudam repromissionem, Ibid. leg. 1: satisdationem interponere, Ibid. XXXV, 3, 3 extr.: offerre, Ibid. XXVI, 2, 17: implere, Ibid.: contumeliam satisdationis subire, Ibid.: satisdationem praestare, Ibid. II, 8, 7: dare, Ibid. IV, 8, 32 post med.: alicui remittere, Ibid. XXVI, 4, 5: capitalis satisdatio, Plin. H. N. XXXVI, 5 post med., i. e. *wanneer men met zijn leven borg is, zijn leven borg stelt, te pand stelling van zijn leven. Ook is* satisdatio *enkel* i. q. repromissio, *tegenbelofte (zonder borgen)*, Ulpian. in Pandect. L, 16, 61. Not. *Ook staat dit woord* Cic. Att. V, 1 in., *alwaar staat:* te rogo, ut satisdes; & sunt aliquot satisdationes secundum mancipium vel Memmianorum praediorum vel Attilianorum, i. e. *borgtogten of andere verzekeringen* (repromissiones), *de overige woorden verstaan wij niet recht, dewijl wij niet weten, of de* Memmiana *en* Attiliana *aan* Cicero *behoord hebben dan niet; zo het eerste, dan zou de zin zijn: men kon eene borgtogt met deze goederen maken; indien het laatste, dan zou de zin zijn: daar waren reeds eenige gevallen wegens borgtogten ten gunste des eigendoms, gelijk bij voorbeeld met de* Memmische *en* Attilische *landgoederen gebeurd was.*

SATISDĂTO, Ablat., *zie* Satisdo.

SATISDĂTOR, oris, m. *die zekerheid of borgtogt geeft, voor zich of voor een' ander, goedzegger, borg*, Ascon. Ped. in Verr. I, 45.

SATISDĂTUM, *zie* Satisdo.

SATISDO, ĕdi, ătum, āre, *of beter* SATIS DO, dĕdi cet., *eigenlijk genoeg of genoegzaam geven, bij voorb. iemand, gevolglijk voldoen, het geschiede, zoo het wil: van daar in den rechtskundigen zin iemand behoorlijke zekerheid geven (bij voorb. wegens de betaling) cautie stellen*, Cic. Quint. 13. Verr. II, 24 extr., *en meermalen, zie boven* Satis. *Van daar* Satisdatus, a, um: *van daar* Satisdatum, i, Substantive, i. e. *de gestelde cautie, of stelling van cautie, borgtogt, bij voorb.* Quod ait praetor, nisi satisdatum sit, adcipere debemus, si perseveret satisdatum, Pandect. XLIII, 3, 1 extr.: cavere nuda cautione aut satisdato, Pandect. V, 1, 2 extr.: si quis satisdato promiserit, Ibid. II, 11, 4 extr.: Ergo cavendum est idonee; quid est idonee? satisdato utique aut pignoribus datis, Ibid. XL, 5, 4 ante med.: satisdato cautum debet esse ei, a quo pecunia proficiscetur, Ibid. XXXV, 2, 31 extr.: satisdato filium in solidum, non peculio tenus defendere debebit, Ibid. XLIX, 17, 18 extr.: *van daar* satisdato debere, Cic. Attic. XVI, 6 extr. *en* 15 ante med., i. e. *schuldig zijn, uit kracht van gestelde cautie, uit kracht van borgtogt.*

SATISFACĬO *of beter* SATIS FACĬO, ĕci, actum, 3. *genoegdoen, voldoen, bij voorb. door betaling, ontschuldiging enz., zie* Satis. *Dat het eigenlijk twee woorden zijn, ziet men daaruit, dewijl zij ook gescheiden voorkomen, bij voorb.* mihi satis esse facturum, Cic. Phil. II, 20. *Zie meer plaatsen, waar zij gescheiden voorkomen, in* Satis.

SATISFACTĬO, ōnis, f. *genoegdoening, voldoening, hoe zij ook geschiede: van daar* 1) *voldoening door betaling, of betaling, bij voorb.* satisfactio pro solutione est, Pandect. XLVI, 3, 52. 2) *voldoening door ontschuldiging of rechtvaardiging: van daar ontschuldiging, rechtvaardiging, verschoning, bij voorb.* nec satisfactionem meam adcipis, Cic. ad Div. VII, 13: *dus ook* Caes. B. G. VI, 8 extr. Sallust. Cat. 35 (36). Petron. 107. 3) *voldoening of genoegdoening door straffe, of wraak, bij voorb. wegens injurien, satisfactis, bij voorb.* satisfactionem adcipere, Pandect. XLVII, 10, 17: satisfactionem recipere (pro homicidio), Tacit. Germ. 21. *Ook van beesten, bij voorb. duiven, bij voorb.* suspicio est adulterii: tunc plenum querela gutture, saevique rostro ictus, mox in satisfactione exosculatio, Plin. H. N. X, 34.

SATIUS, i. e. *beter, zie* Satis.

SATĬVUS, a, um, *het zaaijen betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* tempus, *zaaitijd, bij voorb.* temporibus sativis, Plin. H. N. XIX, 8 ante med.; *doch de* Edd. Hard. & Elzev. *hebben* latum. 2) *het geen gezaaid of geplant wordt, gevolglijk niet in 't wild groeit, bij voorb.* res, Varr. ap. Gell. XVII, 3: morus, Plin. H. N. XXIV, 13 extr.: cornu, Plin. H. N. XXXII, 2 post med.: *zoo worden ook* sylvestria (i. e. *het geen in 't wild en van zelve groeit*) *en* sativa *tegen over elkander gesteld*, Ibid. XIX, 12, *alwaar staat:*

seg

lapathum sylvestre melius; hoc in sativis rumex vocetur; *en terstond daarop:* quae sunt sylvestria, eadem in sativis ficciora intelliguntur & acriora.

SATOR, oris, m. 1) *een zaaijer of planter, bij voorb.* vitis, Colum. III, 15: oleae, Plin. H. N. XV, 1: ad quae sator non adcessit, Varr. R. R. I, 45: Omnium rerum seminator & sator est mundus, Cic. Nat. D. II, 34. 2) *Tropisch, d. i. teeler, voortbrenger, vader, oorzaak, bij voorb.* coelestum sator (Jupiter), Cic. Tusc. II, 8 e Sophocle, i. e. *Vader: zoo heet* Jupiter *verders* hominum sator atque deorum, Virg. Aen. XI, 625, *of* rerum sator, Sil. IV. 432, *of* sator aevi, Ibid. IX, 306, *of* deorum genitor atque hominum sator, Phaedr. III, 17, 10: *verders* verus Alcidae sator i. e. pater, Herc. fur. 357: *verders ook van anderen, bij voorb.* annorum nitidique sator pulcherrimus mundi *heet* Janus Mertial. X, 28, 1: *verders* turbarum sator i. e. *oorzaak*, Sil. VIII. 259: *dus ook* litis, Liv. XXI, 6: sator sartorque scelerum, Plaut. Capt. III, 5, 3.

SATORĬUS, a, um, *het zaajen of planten betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* trimodia, Colum. II, 9, 9. XII, 50, 8.

SATRAPEA, *zie* Satrapia.

SATRĂPES, ae *of* is, *ook* **SATRĂPA**, ae, *en* **SATRAPS**, ăpis, m. *een Persisch Landvoogd, Gouverneur, Stadhouder, Bassa:* Nomin. Sing. Satrapes *staat* Nep. Pausan. 1 *en* Terent. Heaut. III, 1, 43: Satrapa, Curt. III, 13: Satrapis (Genit.), Nep. Lysand. 4, *kan van* Satrapes *of* Satraps *zijn:* Accus. Satrapen, Nep. Con. 2: Satrapae (Plural.), Nep. Dat. 3: Satraparum, Plin. H. N. VI, 26.

SATRAPIA *of* **SATRAPEA**, ae, f. *Landvoogdij, in 't Persisch Rijk, Gouvernement, Stadhouderschap, Provintie,* Curt. V, 1 extr. V, 2, 17. V, 3. Plin. H. N. VI, 20 extr. 21 *en* 22 extr.

SATRAPS, *zie* Satrapes.

SATULLO, are, *verzadigen, zat maken, bij voorb.* corpora, Varr. ap. Non. 2 n. 786.

SATULLUS, a, um, i. q. satur *zat, verzadigd, als men verkleinend, of van kleine personen of beesten spreekt, bij voorb.* ut agni satulli fiant lacte, Varr. R. R. II, 2 post med. §. 15.

SATUR, ŭra, ŭrum, *zat, d. i. verzadigd, die zich zat gegeten heeft, bij voorb.* tu cum satura eris, Terent. Hec. V, 2, 2: satur anseris extis, Pers. VI, 71: ite domum saturae capellae, Virg. Ecl. X, 77: esurientibus pullis res geri poterit, saturis, nihil geretur, Cic. Div. I, 35: conviva satur, Horat. Sat. I, 1, 119: *ook met den Genitivus, bij voorb.* omnium rerum, Terent. Ad. V, 1, 3, i. e. *die zich van alles zat gegeten heeft: dus ook* altilium, Horat. Sat. II, 7, 35: saturior lactis, Colum. VII, 4: *van daar voor* cacare cupiens, *bij voorb.* ire quo saturi solent i. e. ire cacatum, Plaut. Curc. II, 3, 38: *hier toe zou men kunnen brengen* Ante Jovis statuam crepuit satur histrio, Martial. XII, 79, 1: *van daar* 1) *zat, verzadigd, d. i. voldaan, die genoeg heeft, bij voorb.* expleti atque saturi decederent, Cic. Verr. III, 42: satur ac plenus rerum, Lucret. III, 973: qui non edistis, saturi fite fabulis, Plaut. Poen. Prol. 8: cor saturum futurum est, Catull. XLVIII, 4. 2) *rijklijk, vruchtbaar, vol, bij voorb.* Tarentum, Virg. Georg. II, 197: rue, Pers. I, 71: praesepia satura i. e. plena pabuli, Virg. Georg. III, 214: saturo complerunt horrea messes, Sever. in Aetna 12, *alwaar anderen* sacrae *lezen:* cum satur autumnus quassans sua tempora pomis, Colum. X, 43, *alwaar* pomis *tot* satur *gebracht kan worden: van daar* a) *Tropisch, van eene redenvoering,* nec satura jejune dicat, Cic. Or. 36, i. e. *dingen van rijke stoffe, waarbij veel te zeggen is, vruchtbare, rijklijke, dingen.* b) *van de verf, wanneer zij dicht is, d. i. niet zwak of niet dun, bij voorb.* colore saturo lucet, Plin. H. N. XXXVII, 10 post med.: vellera hyali saturo fucata colore, Virg. Georg. IV, 335: purpura quo saturior, Senec., *zie het volgende.* 3) *zat, van kleederen, als zij sterk geverfd zijn, d. i. zoo veel verf aangenomen hebben, als zij konden, bij voorb.* vestes saturae ostro Tyrio, Senec. Thyest. 955: purpuram, quo melior saturiorque est, eo oportet altius teneas, ut fulgorem suum ostendat, Senec. Nat. Quaest. I, 5 extr. 4) *vet, gemest, bij voorb.* oves, Martial. XI, 53, 14. 5) *velerhand, bij voorb.* gestu saturo, Manil. V, 474, *van de Pantomimisten: van daar uit velerhand bestaande, bij voorb.* lanx satura, *of gemeenlijk* satura, *alwaar men of* lanx *of misschien* overăl res *verstaan moet,* (a) *eene vruchtschotel, d. i. met allerlei ooft gevuld, hoedanig men aan de Goden jaarlijks voor den zegen der vruchten offerde, zie* Acron ad Hor. Sat. I, 1 in., *alwaar hij zegt:* lanx, plena diversis frugibus in templum Cereris infertur, quae satura nomine adpellatur; *en* Diomedes 3 *zegt:* lanx referta variis multisque primitiis sacris Cereris inferebatur; *doch het kan tot het volgende behoren, een allegaartjen, want* lanx *staat, mijns wetens, bij de ouden er niet bij,* b) *alles wat uit velerhande dingen bestaat, een allegaartjen, een zoogenoemd* quodlibet, *mengelmoes, alles onder malkander, het zij, bij voorb. een gerecht,* Fest. *en* Varr. ap. Diomed. 3, *of eene wet (verördening) die meer zaken in zich bevat en beveelt, bij voorb.* Satura (est) lex multis aliis rebus conferta, Fest., *of een gedicht, dat niet samenhangt, dat uit velerleiē zaken of soorten van verzen bestaat, en dus menigvuldig is, bij voorb.* Liv. VII, 2 med., saturas peragebant: *van daar* per saturam i. e. *onder elkander, gemengd enz., bij voorb. iet schrijven, bevelen enz., d. i. wanneer men niet enkel bij ééne zaak blijft, niet enkel van ééne zaak spreekt, maar van allerhande dingen, gevolglijk menigerleiē zaken zegt, bij voorb.* postero die quasi per saturam exquisitis sententiis in deditionem adcipitur, Sallust. Jug. 29 (31): imperium, quod plebes per saturam dederet, id abrogatum est, Fest.: in sanctione legum adscribitur: neve per saturam abrogato aut derogato, Fest.: per saturam aedilem factum, qui legibus solvat, Lucil. ap. Diomed. 3. *Uit dit woord* Satura *zal het woord* Satira *gemaakt zijn, d. i.* Satire, *hekelschrift; waar voor anderen* Satyra *schrijven, gelovende velen, dat een gedicht even daaröm* Satire *heet* (satira), *wegens de menigvuldige dingen of soorten van verzen in hetzelve. Dan zoo kan men wel de* Satire *van* Varro *verstaan, maar niet die van* Horatius *en* Persius. *Dat zijn toch enkel wezenlijke Hekeldichten, zie* Satyra.

SATUREIA, ae, f. *en* **SATUREIUM**, i, n. *Saturei, eene plant;* satureia *staat* Plin. H. N. XIX, 8 extr. Colum. IX, 4. X, 233. XI, 3 extr. Pallad. in Februar. XXIV, 2: satureium, Plur. satureia, Ovid. Art. II, 415. Martial. III, 73, 3; *uit welke beide plaatzen blijkt, dat dit kruid tot de min zou aanprikkelen, waarvan Plinius niets zegt.* Not. *Dit kruid is hetzelde met* cunila, Plin. H. N. XIX, 8 extr. Colum. IX, 4.

SATUREIUM, *zie* Satureia.

SATŬRĪTAS, ātis, f. i. q. satietas, *verzadiging, zatheid, bij voorb.* offers mihi saturitatem, Plaut. Capt. IV, 1, 4: usque ad saturitatem sauciem, Plaut. Rud. III, 4, 53: saturitate copiaque omnium rerum, Cic. Senect. 16: *ook heals een tafelschuimer haar aan als eene Godin der schuimlopers* Plaut. Capt. IV, 2, 97, *alwaar hij zegt:* ita me amabit sancta Saturitas: *van daar* 1) *rijklijkheid, bij voorb.* saturitate copiaque omnium rerum, Cic., *zie hier voor.* 2) *van de kleuren, als zij dik zijn, of dik opgelegd worden,* Plin. H. N. IX, 39. 3) *afgang, vuiligheid, bij voorb.* hirundines foris saturitatem emittere, Plin. H. N. X, 33.

SATŬRO, avi, atum, are, i. q. satio, 1) *verzadigen, d. i. zat maken, bij voorb.* animantia mammarum ubertate, Cic. Nat. D. II, 51 med.: famem epulis, Claudian. de Phoenice 13: saturabat glebula (i. e. ager) talis patrem turbamque casae *voor* alebat, Juvenal. XIV, 166: *dus ook* saturatus, a, um, *bij voorb.* armenta, Virg. Aen. VIII, 213: testudines avide saturatae, Plin. H. N. IX, 10: leones saturatos caede armenti, Ovid. Met. X, 541: submersis ratibus saturata Charybdis, Ib. Am. II, 16, 25: ostrea stagno saturata Lucrino, Martial. III, 59, 3: *van daar* a) *Tropisch, verzadigen, d. i. bevredigen, voldoen, bij voorb.* se sanguine civium, Cic. Phil. II, 24: perfidiam alicujus, Cic. Dom. 17: amorem, Catull. LXVII, 83: crudelitatem suam odiumque, Cic. Vatin. 3: se suppliciis alicujus, Justin. XII, 12: me dulcis saturet quies, Senec. Thyest. 393: homines saturati honoribus, Cic. Planc. 8: pars animi saturata bonarum cogitationum epulis, Cic. Div. I, 30: necdum antiquum saturata dolorem Juno, Virg. Aen. V, 608: cui languida nondum lumina (i. e. oculi) sunt gnati cara saciata figura, Catull. LXIII, 220. b) *verzadigen, d. i. vullen, opvullen, bij voorb.* horrea, Sever. Aetn. 266: sola pinguissimo, Virg. Georg. I, 80, i. e. *rijklijk mesten:* vestes murice, Claudian. in Rufin. I, 208: *dus ook* saturatae murice vestes, Martial. VIII, 48, 5, *en* Tyrio saturata murice palla, Ovid. Met. XI, 166: *dus ook* color saturatior i. e. *dikker, sterker,* Plin. H. N. XXI, 8 in.: cf. Satio *en* Satur: *verders* aditus murium cinere querneo i. e. implere, Pallad. I, 35 post med.: lunae sidus terras saturat, Plin. H. N. II, 99: qua (i. e. ubi) saturat culta Galesus aquis i. e. large irrigat, Martial. VIII, 28, 4: capillum amomo multo, Stat. Sylv. III, 4, 82: Cecropio saturata cydonia melle, Martial. XIII, 23, 1, i. e. *met honig ingemaakt:* tabulas pice, Vitruv. X, 11 extr. 2) *verzadigen, zat maken, bij voorb. iemand met eene zaak, d. i. vervelend maken, bij voorb.* hae res vitae me saturant, Plaut. Stich. I, 1, 18, i. e. *maken het leven mij vervelend, alwaar men den* Genitivus *moet opmerken.*

SATUS, us, m. (*van* sero, sevi cet.) *het zaaijen, de zaai, het planten, bij voorb.* herbam avium congestu, non humano satu, Cic. Div. II, 32: vitium (*van* vitis) ortus, satus, Cic. Senect. 15: *van daar* 1) *Tropisch, het zaajen, het planten, bij voorb.* philosophia praeparat animos ad satus adcipiendos, Cic. Tusc. II, 5. 2) *voortbrenging, teeling, oorsprong*

-sprong, geslacht, stam, bij voorb. Hercules, Jovis satu editus, Cic. Offic. I, 32 extr.: Oceanum Salaciamque Coeli satu Terraeque conceptu generatos, Cic. Univ. 11: quaedam (oriebantur) hominum pecudumque conceptu & satu, Cic. Div. I, 42: A primo satu, quo a procreatoribus nati diliguntur, Cic. Fin. V, 23: Haudquaquam est ortus mediocri satu, Acc. ap. Non. 2 n. 806.

SATUS, a, um, Particip. van sero, zie sero, sevi cet.

SATYRA, ae, f. een schimpschrift, hekelschrift, satyriek gedicht, hoedanigen Horatius, Persius enz. geschreven hebben, het zal van de Griekfche Satyre (satyrica poësis) afkomstig zijn; integendeel satira voor satura (zie Satur) zal de Romeinsche Satire, bij voorb. van Varro betekenen, d. i. een velerhand gedicht, hoedanigen Varro en Ennius gemaakt hebben. Misschien is satyra en satira, gevolglijk satura hetzelfde, te weten a) een gedicht, uit allerhande soorten van verzen en onderwerpen bestaande, met of zonder spotternij; vervolgends 2) een spottend gedicht, hekeldicht, Satyre, bij voorb. Sunt, quibus in satyra (satira) videar nimis acer, Horat. Sat. II, 1, 1: liventem satyram nigra rubigine turbas, Stat. Sylv. I, 3, 103. Ook kunnen de Romeinen mede op de Griekfche satyrische Dichtkunst gezien hebben.

SATYRICUS, a, um, 1) Satyrisch, d. i. de Satyrs (Satyros) betreffende, daar toe behorende, bij voorb. genus scenae Satyricum, Vitruv. V, 8: signa satyrica, i. e. signa satyrorum similia, Plin. H. N. XIX, 4. 2) de satyre betreffende, satyrisch, bij voorb. carmen, Lactant. II, 4: van daar satyricon, i, i. e. satyre, heet een boek van Petronius.

SATYRION, i, n. een kruid, stendel, of stendelkruid, jongenskruid genoemd, Plin. H. N. XXVI, 10; het zal tot het minnespel aanzetten, gelijk Plinius aldaar zegt: van daar omnes mihi videbantur satyrion bibisse i. e. succum satyrii, Petron. 8, van geile lieden: satyrio tinxerat penicillum, Ibid. 21.

SATYRISCUS, i, m. een kleine Satyr (Satyrus), Cic. Div. II, 20.

SATYRUS, i, m. 1) zeker soort van Apen, zo niet de Ourang-outang, omdat hij geen staart heeft, dan een ander dergelijk groot en snel soort van Apen, bij voorb. sunt & satyri subsolanis Indorum montibus, pernicissimum animal, cum quadrupedes, tum rectae currentes, Plin. H. N. VII, 2 post med.: cf. V, 8 extr. VIII, 54. X, 72. Dat de Apen veelal of dikwijls op twee beenen gaan, is bekend: en Plinius zegt het H. N. VII, 2, zie hier voor: van daar 2) komen de Satyri bij de Dichters als tweebeenige schepzels, en wel zelfs als geesten of laager Godheden, met geiten- of boksvoeten, en als zeer dartele of geile, en daarom voor de Nymfen (d. i. jonge vrouwspersonen) zeer geduchte schepzels en begeleiders van Bacchus voor; gemeenlijk Satyrs genoemd, die in wouden, velden, en op bergen hun verblijf hebben, bij voorb. Satyri saltatibus apta juventus, Ovid. Met. XIV, 637: sunt mihi semidei, Faunique, Satyrique, Ibid. I, 193: cf. Art. I, 543. III, 157: capripedes Satyri, Lucret. IV, 584. Horat. Od. II, 19, 4, alwaar zij overal eigenlijk niets anders dan de gemelde Apen zijn; maar zeker met vele deels bijgelovige, deels dichterlijke bijvoegzelen opgeschikt. Ook heet Marsyas Satyrus Phryx, Ovid. Pont. III, 3, 41 van daar a) heet de danser Bathyllus een Satyrus, Pers. V, 123. omdat hij zoo gezwind als een Satyr springen kon. b) satyri voor satyren, hekel of schimpdichten, bij voorb. satyrorum scriptor, Horat. Art. 235: voordf flondt dicaces Satyros.

SAUCIATIO, onis, f. verwonding, Cic. Caecin. 15.

SAUCIO, avi, atum, are, wonden, verwonden, kwetzen, het zij met den degen, nagels enz., bij voorb. virgis te sauciem, Plaut. Rud. III, 4, 53: tela sic conjiciam, ut nemo saucietur, Cic. Vatin. 5: genas ungue, Ovid. Art. 708: aliquem levibus plagis, Hirt. Alex. 52: ipse Rubrius sauciatur, Cic. Verr. I, 26 extr.: ut Metellus ictu tragulae sauciaretur, Sallust. fragm. ap. Non. 4 n. 432: sive quis sauciatus in opere noxam ceperit, Colum. XI, 1 post med. Ook Tropisch, bij voorb. radices, Plin. H. N. XVII, 22 extr.: Sauciet ut duram vomer aduncus humum, Ovid. Remed. 172: aegre summam terrae partem levi vomere, Colum. II, 2, 23: van daar 1) voor doodlijk wonden of dooden, bij voorb. quem (Caesarem) Brutus noster sauciavit, Cic. Att. XIV, 22. 2) verwonden, Tropisch, bij voorb. mihi cor odio sauciat, Plaut. Bacch. II, 2, 35, i. e. verlaten: aculeata sunt, animum fodicant, — facta & famam sauciant, Ibid. I, 1, 30: dus ook lingua sauciant, scil. door onaangename, gevoelige, vervelende redenen, bij voorb. linguae sauciantis susurros improbos insurgere, Apul. Met. VIII ante med. p. 205, 35 Elmenh.

SAUCIUS, a, um, gewond, gekwetst, is bekend, Caes. B. C. III, 75. Cic. Cat. II, 11. Virg. Aen. II, 223. XII, 5 en 652. Varr. ap. Non. 4 n. 432: van daar 1) gewond, Tropisch, d. i. geschonden, beledigd enz., bij voorb. malus saucius Africo, Horat. Od. I, 14, 5, i. e. geschonden: tellus saucia vomeribus, Ovid. Met. I, 102: trabs saucia securi, Ovid. Met. X, 372: triremis, Claudian. de VI consul. Honor. 138: cortex ungue saucius, Ibid. in epithalam. Pallad. & Celer. 122: janua nocturnis potorum saucia rixis, Prop. I, 16, 5: saucia saxa, Claudian. de Apono 24: cursuque rotarum saucia dividuis clarescunt nubila sulcis, Ibid. de consul. Prob. & Olybr. 102: quo saucia vento decolor iratos attollat Cynthia (i. e. luna) vultus, Ibid. de IV consul. Honor. 425, i. e. als 't ware gewond, bloedkleurig: dus ook purpurei coma saucia Nisi, purperhaair, Stat. Sylv. III, 4, 84: van daar van eenen beschuldigden, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8: glacies incerto saucia sole, Ovid. Met. II, 808, als het begint te smelten. 2) gewond in 't gemoed, d. i. smarte gevoelende, bedroefd, bekommerd, beledigd enz., bij voorb. animus saucius, Cic. I, 17: saucia dictis Iuno, Stat. Theb. I, 248: vitam sola formidine saucius efflat, Claudian. in Eutrop. II, 455: ook met den Genitivus, bij voorb. Psyche aegra corporis, animi saucia, Apul. Met. IV prope fin. p. 157, 16 Elm.: van daar van eenen beschuldigden de repetundis saucius (ille) Pilio traditur, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8 ante med. 3) gewond door de liefde of minnepijlen, bij voorb. regina gravi saucia cura (i. e. amore), Virg. Aen. IV, 1: Medea amore saevo saucia, Enn. ap. Cic. Coel. 8 in. en Auct. ad Her. II, 22: saucius factus sum; in Veneris proelio sagitta Cupido cet., Plaut. Pers. I, 1, 24: & a nostro saucius igne fuit, Ovid. Her. V, 152: jaceo saucius, Tibull. II, 5, 209. 4) dronken (als 't ware begoten, of vol), bij voorb. Galli hesterno mero saucii, Justin. XXIV, 8: dus ook saucios (i. e. ebrios) opprimit, Ibid. I, 8: saucia Terpsichore, Martial. III, 68, 6: saucia vena mero, Ibid. IV, 66, 12: Daphne vicina, quae mero & prandio matutino saucia cum suis adulteris voluptatur, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 26 Elm.: sauciis illis & crapula — madidis, Ibid. VII ante med. p. 195, 16 Elm. 5) ziek, zich niet wel bevindende, bij voorb. fato gere saucia morem, Prop. II, 28 (27), 31: alvus lubrico fluxu saucia, Apul. Met. III post init. p. 144, 3 Elm.: mulier diutino situ viscerum saucia, Ibid. Apolog. post med. p. 318, 21 Elm. ook in 't gemeen, zich niet wel bevindende, waar in het ook bestaat, bij voorb. fauces diutina fame saucias, Ib. Met. IV post med. p. 152, 34 Elm.: dus ook belua male saucia (scil. fame), Sil. XV, 786, i. e. hongerig: ook met den Genitivus, bij voorb. mihi fatigationis hesternae etiam nunc saucio, nog moede van de reis van gisteren, mij daar van niet heel wel bevindende, Apul. Met. II ante med. p. 121, 21 Elm.: dus ook animi, Apul., zie hier voor: van daar van eenen beschuldigden, Coel. in Cic. Ep. ad Div., zie hier voor.

SAVIO, SAVIOR, SAVIOLUM, SAVIUM, zie Suavio cet.

SAUREX voor sorex (gelijk caudex en codex) zal men voor dezen gezegd hebben, volgends Serv. ad Virg. ad Georg. II, 30.

SAXATILIS, e, in rotzen of steenen te vinden, daarin wonende, bij voorb. columbae, Varr. R. R. III, 7, i. e. die in torens wonen: dus ook pisces, Colum. VIII, 16 extr. Cels. II, 18: die eenvouwig saxatilia heeten, bij voorb. saxatilibus, Plin. H. N. XXXII, 9 in.: saxatilium, Ib. IX, 15 post med.; ten zij de Nominativus saxatiles scil. pisces is: van daar heet zekere visch eenvouwig Saxatilis, Ovid. Halieut. 109; dien ik niet ken. Van daar piscatus saxatilis, Plaut. Rud. II, 1, 10, i. e. tusschen de rotzen of klippen.

SAXETUM, i, n. eene rotsächtige plaats, Cic. Agr. II, 25 extr.

SAXEUS, a, um, uit rotzen of steen, steenen, van steen, bij voorb. scopulus, Ovid. Met. XIV, 73: tecta, Ovid. Her. X, 128: pons, Lucan. IV, 15: Attollunt campo geminae juga saxea rupes, Ibid. 157: crepido, Plin. H. N. XII, 1 post med.: moles, Acc. ap. Cic. Nat. D. II, 35: septa, Lucret. IV, 703: umbra saxea i. e. a saxo imminenti oriens, Virg. Georg. III, 145: effigies i. e. e marmore, Catull. LXIII, 61: tectique trementis saxea frena labant i. e. compages lapidum, quibus aedificium colligatur, Stat. Theb. X, 879: ipse Anien infraque superque saxeus, i. e. defluens per alveum lapideo opere exstructum, Ibid. Sylv. I, 3, 20: stupuit ceu saxea, Ovid. Met. V, 500: Niobe saxea facta, Ovid. Pont. I, 2, 32: van daar Tropisch, bij voorb. saxeus ferreusque es, Plin. Epist. II, 3, steenen, van steen, d. i. zonder gevoel: dentes saxei (asini), Apul. Met. X post med. p. 249, 10 Elm.

SAXIFER, a, um, steenen (rotzen) dragende, bij voorb. habena (i. e. funda), Val. Fl. V, 608.

SAXIFICUS, a, um, steenen of rotzen makende, in rotzen of steenen veränderende, versteenende, bij voorb. Medusa, Ovid. in Ibin 533: dus ook vultus Medusae, Ibid. Met. V, 217: dus ook os (Medusae), Senec. Herc. fur. 901, en dus meermalen

van

van Medusa, bij voorb. Lucan. IX, 670. Sil. X, 178.

SAXIFRĂGUS, a, um, rotzen of steenen (bij voorb. in zee of in 't ligchaam enz.) verbrekende, bij voorb. undae (maris), Cic. Or. III, 42 e poëta. Van daar van het kruid, adiantum, dat de steenen in het ligchaam ontbindt: a nostris saxifragum adpellatum crediderim, Plin. H. N. XXII, 21 extr. Van daar heet dit kruid ook saxifraga (herba), Apul. de herb. 97. Seren. Sammon. 603.

SAXŌSUS, a, um, vol rotzen, vol steenen, rotsächtig, steenächtig, bij voorb. valles, Virg. Ecl. V, 84: montes, Ibid. Georg. II, 111: via, Prop. IV, 5, 20: loca saxosa, Colum. V, 10 ante med.: ook enkel saxosa scil. loca, bij voorb. herba in saxosis nascens, Plin. H. N. XXI, 29: saxosum (tractum) facile est expedire lectione lapidum, Colum. II, 2, 12, i. e. vol steenen. Ook steenächtig, d. i. in steenen of rotzen te vinden, bij voorb. frutex saxosus i. e. nascens in locis saxosis, Plin. H. N. XV, 7: dus ook Euphrates saxosus i. e. inter s. per saxa defluens, Ibid. V, 24: van daar Hypanis (zekere rivier) sonans saxosum i. e. sonum edens aquae decurrentis inter saxa, Virg. Georg. IV, 370, staat eigenlijk voor Hypanis decurrens inter s. per saxa.

SAXŬLUM, i, n. een rots of steen, als men verkleinend spreekt, een rotsjen, of enkel rots, steen, Cic. Or. I, 44.

SAXUM, i, n. 1) eene rots, klip, d. i. een vaste groote steen of steenächtige plaats, is bekend, het zij in zee of buiten de zee, bij voorb. naufragio expulsus, saxis fixus asperis, Enn. ap. Cic. Pis. 19: alto desiluit saxo, Ovid. Met. VII, 378: tot congesta manu praeruptis oppida saxis, Virg. Georg. II, 156: saxa ingentia, Senec. Herc. Oet. 135: saxum Ceraunum (voor Ceraunium), Prop. II, 26 (15), 3: Tarpejum, Ibid. III, 11 (10), 45. Liv. VI, 20: aediculam sub saxo sacro dedicasset, Cic. Dom. 53, i. e. eene rots van den Aventynschen berg, deze was heilig, dewijl hij bij den Tempel der Bona Dea was, en heet eenvouwig Saxum, Ovid. Fast. V, 150: verders Neptunus saxa alto tundit salo, Horat. Epod. XVII, 54: saxa latentia, Virg. Aen. I, 108 (112), i. e. klippen: superis habitabile saxum i. e. Capitolium, Sil. I, 541. In 't bijzonder heet de rots op het Kapitool te Rome, van welke men misdadigers afstootte, en die andere Rupes Tarpeja heet, eenvouwig saxum, scil. Tarpejum, bij voorb. e saxo deiicere, Hor. Sat. I, 6, 39: saxo deiicere, Tacit. Ann. II, 32, of praecipitare, Pand. XLVIII, 19, 25: proposita cruce aut saxo, Cic. Att. XIV, 16: robur & saxum, Tacit. Ann. IV, 29. Lucret. III, 1029. Ook is saxum marmer, dus kan men verstaan Cic. Acad. IV, 31 extr., non e saxo sculptus: cf. Horat. Od. IV, 8, 7. Ovid. Fast. V, 137: van daar saxa rotsächtige, steenächtige plaatzen, bij voorb. Ligurum saxa, Martial. III, 82, 22: cf. Virg. Georg. II, 522. b) Saxum volvere, Terent. Eun. V, 8, 55, i. e. eenen grooten arbeid verrichten; ten zij saxum de officier zal zijn, zie het volgende. 2) een steen, bijzonder een groote, dien men, bij voorb. werpen kan, bij voorb. saxa jacere, Cic. Caecin. 21: ingerere, Liv. IX, 35: saxis rem gerere, Ovid. Fast. I, 570: cf. Phaedr. III, 2, 3 en 17: in saxo sedi; quamque lapis sedes, tam lapis ipsa fui, Ovid. Her. X, 49: ex spelunca saxum in crura ejus incidisse, Cic. Fat. 3: saxum ingens ex Capitolio procidit & multos oppressit, Liv. XXXV, 21: van daar saxum silex, keisteen, Vitruv. VIII, 1 ante med. Liv. I, 24, is gelijk het onze kei (silex) en keisteen (silex saxum); daarvoor staat ook lapis silex, zie Silex. Even dus staat turbo ventus wervelwind, zie Turbo. Dewijl het offer met een keisteen (silex saxum, Liv. I, 24 extr.) geöfferd werdt: van daar esse inter sacrum (i. e. offer) & saxum (i. e. de steen, het steenen offermes), Plaut. Capt. III, 4, 84, een spreekwoord, d. i. in het grootste gevaar, of nood, of verlegenheid zijn, tusschen twee stoelen in de asche zitten, zich niet weten te raden of te helpen: van daar a) misschien van een dom mensch, bij voorb. Terent. Eun. V, 8, 55, satis diu hoc saxum volvo, i. e. ik ga lang genoeg met dezen slungel om, zonder hem te verbeteren; en dus zegt Plaut. Mil. II, 2, 22, van een dom mensch, Nullum est hoc stolidius saxum; doch zie hier voor. (b) saxa steenächtige, rotsächtige plaatzen, Virg. Georg. II, 522, zie hier voor. c) een steenen muur, bij voorb. Romulus saxo lucum circumdedit alto, Ovid. Fast. III, 431. Not. Ook heet eene soort van Cimolisch krijt (cretae Cimoliae) saxum, Plin. H. N. XXXV, 17.

SCABELLŬM en SCABILLUM, i, n. 1) een laag bankjen, voetbank, voetschabel, bij voorb. scabellum, Varr. L. L. IV, 35 extr.: nec miretur (puer), cur ex scamno fiat scabellum, Quintil. I, 4, 12: gevolglijk houdt hij het voor het Deminutivum van scamnum: scabillum, Cato R. R. 10. 2) zeker Muzyk-instrument, dat door het drukken van den voet altijd denzelfden toon gaf, gelijk misschien het gemeene speeltuig van kinderen, dat men een koekkoek noemt: men danste daar naar op het Theater: ook schijnt het, dat men daarmede het einde van de maat, en het begin van eene nieuwe maat aanwees; scabillum staat Cic. Coel. 27 extr. scabellum, Suet. Calig. 54.

SCABER, bra, brum, ruw, niet glad, bij voorb. unguis, Ovid. Art. III, 276. Cels. VI, 19 extr.: mola, Ovid. Art. III, 290. Ibid. Fast. VI, 312: tophus, Ibid. Her. XV, 141. Virg. Georg. II, 214: folia hordeo scabra sunt, aliis laevia, Plin. H. N. XVIII, 7 ante med.: cortex aliis laevis, ut malo, fico; idem scaber robori, palmae, Ibid. XVI, 31: dentes scabri, Sueton. Aug. 79: manus, Ovid. Fast. IV, 921: gemma, Plin. H. N. XXXVII, 7 en 9: arboris genus scabro adspectu, incurvum cet., Ib. XII, 25: arbor myrrhae similis junipero, scabrior tamen, spinisque horrida, Ibid. XII, 15: Et scabros nigrae morsu rubiginis enses, Lucan. I, 243: lapis scabrior horridiorque, Plin. H. N. XXXIII, 6 ante med.: pectus illuvie scabrum, Cic. Tusc. III, 12 e poëta: charta, Plin. Epist. VIII, 1: homo, Horat. Epist. I, 7, 90, i. e. niet glad, niet opgeschikt: dus heet robigo de roest scabra, Virg. Georg. I, 495: van daar Scabrum ruwheid, bij voorb. Scabro, ferrumine, Plin. H. N. XXXVII, 2 med.: van daar 1) Tropisch, ruw, bij voorb. versus, Macrob. Sat. VI, 3 extr., i. e. niet behoorlijk beschaafd, niet fijn. 2) schurft, onganssch, bij voorb. oves, Cato R. R. 96. Plaut. Trin. II, 4, 140: dus ook pecus (i. e. oves) scabrum fieri non posse, Colum. VII, 4 extr.: genae, Plin. H. N. XX, 22.

SCABĬES, ei, f. ruwheid der huid, met jeukte en begeerte om te krabben, schurft, kraauwnaadje, bij voorb. der schapen, Virg. Georg. III, 441. Colum. VII, 5: palpebrarum, Plin. H. N. XXIII, 7: canum, Ibid. XXVIII, 18 extr.: scabiem pecorum sal tollit, Ibid. XXXI, 9 extr.: grex totus in agris unius scabie cadit & porrigine porci, Juvenal. II, 80: quem foeda scabies depascitur, Senec. de vita beata 27 extr.: scabiem sedare, Plin. H. N. XXX, 14 extr.: lenire, Ibid. XXII, 22 post med.: extenuare, Ibid. XXXII, 10 extr. Colum. VI, 13; zie Cels. V, 28 Sect. 16, alwaar zij beschreven wordt, te weten scabies est durities cutis cet.: mala scabies, Horat. Art. 453, alwaar sommigen de melaatsheid verstaan. Ook schurft aan boomen of planten, Plin. H. N. XVII, 24 ante med. XIX, 10 in.: dus ook rore nimio scabiem fieri, pruina uredinem, Ib. XXXI, 3 post init.: van daar 1) de ruwheid eener zaak, d. i. gebrek van gladheid, bij voorb. bij verroeste dingen, Virg. Georg. II, 220: tu scabie frueris mali, quod in aggere rodit, qui tegitur parma cet., Juvenal. V, 153: van een vat, d. i. de aanklevende onzuiverheid, Apul. Met. IX ante med. p. 220, 11 Elm. 1) het jeuken, Tropisch, d. i. a) groote bekoring, bij voorb. quia hac scabie carent, Cic. Leg. I, 17 extr. b) groote begeerte, bij voorb. lucri, Horat. Ep. I, 12, 14: nos hac a scabie tenemus ungues i. e. a libidine maledicendi, Martial. V, 61, 11. c) bijzonder bekoring of begeerte tot hoererij, Ib. VI, 37, 4. XI, 8, 6. Not. Genit. scabie voor scabiei, bij voorb. scabie & porrigini' plenum, Lucil. ap. Non. 2 n. 701.

SCABILLARĬUS, a, um, de Scabilla (Muzyk-Instrumenten) betreffende, zich daarmede bezig houdende: van daar Substantive, scabillarii, scil. homines, Inscript. ap. Donium class. 8 n. 42: ap. Murator. p. 529 n. 1, 2 en 3.

SCABILLUM, zie Scabellum.

SCABIŌSUS, a, um, 1) vol schurft, schurftig, bij voorb. iemand, die den dood van zijn voogd wenscht, om zijn erfgenaam te zijn, of hem anders gaern van de ervenis wil berooven, zegt: namque est scabiosus, & acri bile tumet, Pers. II, 13, i. e. een schurftig, ongezond, mensch of ook een rottig, lelijk, nijdig mensch, zoodat het dus enkel een scheldwoord zou zijn: muli scabiosa macie exasperati, Apul. Met. IX ante med. p. 223, 1 Elm.: scabiosi boves fiunt, Colum. XI, 2 post med. §. 83: angulis (oculorum) scabiosis & lacrymantibus, Plin. H. N. XXIX, 2 extr. 2) ruw, bij voorb. Curalium, Plin. H. N. XXXII, 2 extr.: far scabiosum, Pers. V, 74, i. e. bedorven, wormstekig enz.: doch het kan ook zijn slecht, ellendig. 3) voor slecht, ellendig, bij voorb. far, Pers., zie hier voor: namque est scabiosus, Pers., zie hier voor. 4) toornig, bij voorb. namque est scabiosus, Pers., zie hier voor: cf. scabitudo.

SCABITŪDO, ĭnis, f. i. q. Scabies, schurftigheid, ruwheid: van daar Tropisch, bij voorb. omnem scabitudinem animo delere sine cicatrice, Petron. 99, i. e. schurft.

SCABO, bi, 3. 1) krabben, kraauwen, bij voorb. caput, Horat. Sat. I, 10, 71. Lucil. ap. Non. 7 n. 30, het hoofd, of op het hoofd: dus ook aures pedibus, Plin. H. N. XI, 48: anguis, si squamae obtorpuere, spinis juniperi se scabit, Ibid. VIII, 27: asinus spinetis se scabendi caussa adterens, Ibid. X, 74: dulcedo scabendi (Passive of scil. se), Ibid. VIII, 25. XI, 37 Sect. 77: Scaberat ut porcus contritis arbore costis, Lucil. ap. Priscian. 10: apricantur alae (columbae).

scab.

ſcabentes ſeſe in cantheri labro, Plin. H. N. XXXVI, 25 in. 2) *krabben of afkrabben, bij voorb.* laminas ſcabendo purgare, Plin. H. N. XVIII, 26 ante med. 3) *krabben of uitkrabben, bij voorb.* tellurem pedibus, Plin. H. N. X, 71.

SCABRĀTUS, *zie* Scabro.

SCABRES, ei, f. i. q. ſcabritia, *ruwheid der huid, bij voorb.* periret ſquale, ſcabre, illuvie, Varr. ap. Non. 2 n. 761: ſquale ſcabreque, Pacuv. ap. Non. 4 n. 25. *alwaar* Turnebus *leest* ſquales ſcabresque, *van het* Verbum ſcabreo, *dat anders niet voorkomt.*

SCABRITĬA, ae, f. *en* SCABRITĬES, ei, f. 1) *ruwheid, gebrek aan gladheid, bij voorb.* ſcabritia chartae, Plin. H. N. XIII, 12 extr.: ſcabritia corticis, Ibid. XXI, 4: ut ferramentorum ſcabritia poliatur, Ib. XXVIII, 9 extr.: unguium ſcabritias emendare, Ibid. med.: arteriae ſcabritias ſanare, Ibid. XXVII, 12 extr.: ſcabrities linguae, Ibid. XXXI, 9: oculorum ſcabritiem extenuare, Ib. XXXIV, 10 extr.: ſpodos digitis ſcabritiem exterit, Ib. 13. 2) *ſchurft, kraauwandjen, bij voorb.* ſcabritiem tollere, Colum. VII, 5 §. 8; *te voren* §. 5 *hadt hij* ſcabies *gezegd.* Not. *Men ſchrijft ook* ſcabricia, ſcabricies.

SCABRO, are, *ruw maken: van daar* ſcabratus, a, um, *ruw gemaakt, bij voorb.* vitis, Colum. IV, 24 extr., ſcil. *door het ſnoejen met een ſtomp mes.*

SCAEA, *zie* Scaeus.

SCAENA, *zie* Scena.

SCAEVA, ae, m. *die de linkehand voor de rechte gebruikt, die links is*, Pandect. XXI, 1, 12.

SCAEVA, ae, f. *een voorteken, het zij gelukkig of niet, bij voorb.* bona, Plaut. Pſ. IV, 7, 39. Varr. L. L. VI, 5 poſt med., *een goed teken:* canina, Plaut. Caſ. V, 4, 4, i. e. *dat een hond maakt, die ons ontmoet:* cf. Feſtus.

SCAEVĬTAS, atis, f. 1) *verkeerdheid, domheid, bij voorb. van menſchen, bij voorb.* hominum male doctorum, Gell. praef. poſt med. §. 20: ingenia aſpera & inſcita — ſua ſcaevitate & voluntario impetu in adſidua delicta ruunt, Ib. VI, 2 poſt med. 2) *ongelukkige uitkomst, ſlechte geſteldheid, ongeluk, bij voorb.* de ſcaevitate fortunae, Apul. Met. VII poſt init. p. 189, 4 Elm., *alwaar de* Ed. Oudendorp. ſaevitate *heeft:* en indignae rei ſcaevitatem, Ibid. IX ante med. p. 221, 21 Elm.: quod tuum factum ſcaevitas conſecuta in meum convertit exitium, Ibid. III ante med. p. 135, 27 Elm.

SCAEVŎLA, ae, m. i. q. Scaeva, *die de linkehand in plaats van de rechte gebruikt, die links is; is een toenaam der familie van* Mucius.

SCAEUS, a, um, i. q. Scaevus, *bij voorb.* porta ſcaea, Plaut. Bacch. IV, 9, 31. Virg. Aen. III, 351, *ook* II, 612. Sil. XIII, 73, *was eene poort in Troje; doch van waar die zoo heette, of van links, ongelukkig enz. kunnen wij niet giſſen, dewijl de namen van poorten bijzondere en gemeenlijk locale redenen van benaming hebben, die de inwoners dikwijls uit hoofde der oudheid niet eens weten.*

SCAEVUS, a, um, i. q. laevus, *links. De linkehand is ongeſchikter dan de rechte: en de bliksem aan de linke zijde gaf een gelukkig teken, zie* Laevus: *van daar* 1) *gelukkig, bij voorb.* comitia, Varr. L. L. VI, 5 poſt med. *Van daar misſchien* Scaeva *in 's gemeen teken, voorteken, zie* Scaeva. 2) *ongeſchikt, dom, verkeerd, onnozel, bij voorb.* ſcaevus forem, Gell. XII, 13: mulier ſcaeva, ſaeva, viriosa, ebrioſa, pervicax, pertinax, Apul. Met. IX ante med. p. 223, 22 Elm.: quae cuncta ſcaevus iſte Romulus cet., Salluſt. in Orat. Lepidi adv. Lepid. poſt init., *gelijk* Servius ad Virg. Ecl. III, 13; *doch de* Ed. Cort. p. 937 *heeft* ſaevus, *zonder dat nopens* ſcaevus *iet aangemerkt wordt.* 3) *ongeſchikt, ongelukkig, treurig, bij voorb.* ſcaeviſſimo ſomnio redintegratur infortunium. Apul. Met. IV poſt med. p. 154, 33 Elm.; *zoo heeft ook de* Ed. Oudend. p. 296; ſcaevum praeſagium, Ibid. X med. p. 247, 14 Elm.: fortunam ſcaevam an ſaevam verius dixerim, Apul. Met. II ante med. p. 120, 21 Elm., i. e. *ongelukkig, ten zij het is, ongeſchikt, dom: dus ook* talibus aerumnis edomitum novis Fortuna ſcaeva cruciatibus tradidit, Ibid. VII poſt med. p. 194, 39 Elm., *alwaar de* Ed. Oudend. ſaeva *heeft:* ſcaeva rivalitas, Ibid. X poſt med. p. 250, 16 Elm., *alwaar echter de* Ed. Oud. p. 724 ſaeva *heeft:* ſcaevus eventus, Ibid. IV poſt med. p. 151, 11 Elm.; *zoo heeft ook de* Ed. Oudend.

SCALA, ae, f. 1) *ladder, trap, opgang, bij voorb.* gallinaria, Celſ. VIII, 15 med.: qui ſcalam commodaverit ad adſcendendum, Pandect. XLVI, 2, 56 extr.: *derhalven hebben* Quintilianus I, 5, 16 *en* Diomed. 1, *mis, als zij den* Singularis *voor gebrekig houden. Doch de* Plur. Scalae, arum, *ſtaat menigvuldiger.* a) *van meer ladders, trappen, ſporten,* Salluſt. Jug. 6: milites poſitis ſcalis cet., Caeſ. B. C. I, 28: ſcalas admovere, Ibid. 63: adponere, Tacit. Hiſt. II, 29: erigere, Ibid. Ann. II, 81: ſcalis evadere, Ibid. XII, 17: Romani ſcalis ſumma nituntur opum vi, Enn. ap. Macrob. Sat. II, 1: rarae ſcalae altitudini aequari poterant, Liv. XXVI, 45: ſcalis tectum ſcanditur, Plin. H. N. XIV, 1: *ook in ſchepen,* Virg. Aen. X, 654. b) *van eenen, bij voorb.* niſi ille ſe ſub ſcalas tabernae librariae conjeciſſet, Cic. Phil. II, 9: cum ſe fugiens in ſcalarum tenebras abdidiſſet, Cic. Mil. 15: indueras ſcalas, Ovid. Met. XIV, 650: cf. Horat. Ep. II, 2, 15: *waaróm* Scala *eigenlijk, een ſport of traptrede ſchijnt te zijn.* Not. ſcalis habito tribus, ſed altis i. e. *ik woon drie trappen (verdiepingen) hoog enz.*, Martial. I, 118, 7. 2) *eene ſport, trap, bij voorb.* Martial. VII, 19, 20. Not. ſcalae Gemoniae, *zie* Gemonius.

SCALĀRIS, e, *eene ladder of trap betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* forma, Vitruv. X, 13, i. e. *gedaante eener trap of ladder: van daar* ſcalaria, Subſtantive, i. e. ſcalae, Vitruv. V, 6 extr., *ten zij dit van* ſcalarium *is, zie* Scalarius.

SCALARĬUS, a, um, *eene trap of ladder betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* ſcalarius, ſcil. artifex, Inſcript. ap. Gruter. p. 358 n. 6, i. e. *een trappenmaker, laddermaker: van daar* ſcalaria, Plur., i. e. *ladders, trappen,* Vitruv. V, 6 extr. *Doch dit kan ook van* ſcalaris *zijn.*

SCALMUS, i, m. *misſchien een hout, waaraan de riemen binnen het vaartuig gebonden waren, dol, roeipen, bij voorb.* etiam remi circa ſcalmos ſtrophis religati, Vitruv. X, 8 poſt med.: ut — qui in litore ſcalmum reperiſſet — ſimiliter Scaevolam ex uno ſcalmo captionis centumvirale judicium — effeciſſe, Cic. Brut. 53 in.: *van daar zoo veel riemen, zoo veel* ſcalmi: *waaróm het wel voor riemen ſtaan kan, bij voorb.* navicula duorum ſcalmorum, Cic. Or. I, 38: navis quatuor ſcalmorum, Vellej. II, 43. *Van daar van iemand, die geen boot ziet,* ſcalmum nullum videt, Cic. Off. III, 14, i. e. *hij zag geen boot, eigenlijk, hij zag geen roeipen, of riem.*

SCALPELLUM, i, n. *en* SCALPELLUS, i, m. i. q. ſcalprum *of* ſcalper, *als men verkleinend ſpreekt; een klein ſcherp ſnijinſtrument, bij voorb. mesjen enz., bijzonder een Chirurgisch, om of een ader te openen, of bedorven vleesch af te ſnijden enz., bij voorb.* cum ſanae parti corporis ſcalpellum adhibetur, Cic. Sext. 65: ſcalpello usque ad vivum reſecare, Colum. VI, 32: corii (crocodili) cinis ex aceto illitus his partibus, quas ſecari opus ſit, — ſenſum omnem ſcalpelli aufert, Plin. H. N. XXVIII, 8 poſt med.: quorum caſtigatio ſic adcipienda eſt, quomodo ſcalpellum & abſtinentia & alia, quae profutura ſunt, Senec. de ira II, 27 poſt med.: ſi timide ſcalpellus demittitur, ſummam cutem lacerat, neque venam incidit, Celſ. II, 10 poſt med., *alwaar het een lancet is: dus ook* Ibid. *kort te voren* ſi nervum ſcalpellus adtigit, ſequetur nervorum diſtentio.

SCALPER, pri, m. (ſcil. culter) i. q. ſcalprum, *bij voorb.* ſcalper exciſorius, Celſ. VIII, 3 ante med.: ſcalper ad rimam agendus, Ibid. 4 poſt med.: angulo ſcalpri, Ibid. 3 in., *het welk ook van* ſcalprum *zou kunnen zijn: dus ook* ſcalpro deradere, Ibid. 4: ad ſcalprum venire, Ibid.: ſcalpro plano excidere, Ibid.

SCALPO, pſi, ptum, 3. 1) *ſnijden of graveeren, bij voorb. een beeld in marmer, of het marmer zelve, d. i. er inſnijden, bij voorb.* apta manus eſt ad fingendum, ad ſcalpendum, Cic. Nat. D. II, 60, i. e. *om het marmer enz. te beelden:* ſepulcro ſcalpe querelam, Horat. Od. III, 11, 51: Alexandrum in gemma, Plin. H. N. XXXVII, 1 poſt med.: gemmas, Plin. H. N. XXXVII, 10 extr.: marmora ac ſcyphos, Ibid. XXXV, 11 ante med.: ficus perquam fecundo proventu, ſcalpendo tantum ferreis unguibus, Ibid. XIII, 7: quid ſcalptum infabre, Horat. Sat. II, 3, 22: flores & acanthi eleganter ſcalpti, Vitruv. II, 7 poſt med. 2) *krabben, wrijven, bij voorb.* caput digito, Juvenal. IX, 133: palmam alterna manu, Plin. H. N. XXVIII, 6: penna vulturis ſi ſcalpuntur dentes, acidum halitum faciunt, Ib. XXX, 4: piſces adtritu petrae ſcalpentes pruritum, Ibid. IX, 45: verrucam, Sueton. Domit. 16: terram manibus, Horat. Sat. I, 8, 26: ſi prata vetera muſcus obduxerit, abradendus eſt & ſcalptis eisdem locis foeni ſpargenda ſunt ſemina, Pallad. in Septemb. 10, i. e. *een weinig opgegraven:* vitioſum locum pecudes morſu ſcalpunt, Colum. VII, 5 §. 6, i. e. *bijten er aan: van daar Tropisch, voor aanſporen, bij voorb.* ſcalpuntur intima verſu, Perſ. I, 21. Not. Scalpere alicui nates, Pompon. ap. Non. 11 n. 59, i. e. virgis caedere.

SCALPRATUS, a, um, i. e. *met een* ſcalprum *verzien, of als een ſpits ſnij-inſtrument (bij voorb. Chirurgisch) gemaakt, bij voorb.* ferramentum, Colum. IX, 15 poſt med. *Het is eigenlijk een* Particip. *van* Scalpro, are, i. e. ſcalpro inſtruere.

SCALPRO, are, i. e. ſcalpro inſtruere, *zie* Scalpratus.

SCALPRUM, i, n. (ſcil. inſtrumentum) *een ſcherp ſnijdend inſtrument, van verſcheiden kunstenaars en handwerksliedeu, bij voorb. der ſchoenmakers,* Horat. Sat. II, 3, 106, *wanneer het een knipmes is: van heelmeesters, bij voorb.* ad ſcalprum ve-

nire. Celſ. VIII, 4 (*doch het kan ook van ſcalper zijn, zie* Scalper): *een pennemes*, Tacit. Ann. V, 8. Suet. Vit. 2: *verders van landlieden, ſnoeimes of tuinmes*, Plin. H. N. XVII, 16; (Colum. VI, 25 *noemt het voorſte deel van het ſnoeimes* ſcalprum): *dus ook de bijtel, bij voorb. van beeldhouwers, ſteenmetzelaars enz., bij voorb.* fabrile ſcalprum, Liv. XXVII, 49 in., i. e. *een ſteenbijtel.* Not. *Eigenlijk is het een* Adject. *van* ſcalper, pra, prum: *van daar* ſcalper, ſcil. culter, ſcalprum, ſcil. inſtrumentum.

SCALPTOR, oris, m. *die ſnijdt of graveert, bij voorb. met den bijtel of graveerſtift, bij voorb.* gemmarum, *bij voorb.* experiuntur (adamantes) a ſcalptoribus ferroque includuntur, Plin. H. N. XXXVII, 4 extr.: marmorum, Plin. H. N. XXXVI, 6: ſcalptores & pictores, Ibid. XX, 13 med.: grammaticis, plaſtis, pictoribus, ſcalptoribus, Vellej. I, 17.

SCALPTORIUS, a, m. *tot krabben of veilen (ook ſnijden) dienſtig, bij voorb.* ſcalptorium, Subſtantive, ſcil. inſtrumentum, Martial. XIV, 83 *in het opſchrift, d. i. een werktuig om te krabben.*

SCALPTURA, ae, f. 1) *het graveren of ſnijden, bij voorb. met het graveerſtift (als beeldhouwer enz.) om figuren te maken enz., bij voorb.* omnia haec genera ſcalpturae contumaciter reſiſtunt, Plin. H. N. XXXVII, 7 extr.: gemmae, quae ad ectypas ſcalpturas aptantur, Ibid. 10 poſt med.: annulus, ſcalptura gemmae Victoriam exprimente, Sueton. Galb. 10. 2) *de ingegraven figuur zelve, of het geen door dit graveren of ſnijden gebeeld wordt, ſnijwerk enz., bij voorb.* Zophori ſcalpturis ornati, Vitruv. IV, 1: *ook kan men hier toe brengen* ſcalptura gemmae, Suet., i. e. *ingegraveerde figuur, zie hier voor:* ad ectypas ſcalpturas, Plin., *zie hier voor.*

SCALPTURIO *of* SCALPURIO, ire. i. q. ſcalpo, *krabben*, Plaut. Aul. III, 4, 8. Ed. Gron. *heeft* ſcalpurire.

SCALPTURO, are, *met ſnijwerk of ander geſneden of ingegraveerd werk opſieren, bij voorb.* pavimentum ſcalpturatum, Plin. H. N. XXXVI, 25.

SCALPTUS, a, um, *zie* Scalpo.

SCALPURIO, *zie* Scalpturio.

SCAMBUS, a, um, *krombeenig*, Sueton. Oth. 12.

SCAMILLUS, i, m. *eigen een voetſtap: van daar Tropisch, bij voorb.* ſcamilli impares, Vitruv. III, 3. V, 9, i. e. *misſchien ongelijke uitſtekken (uitlopen), d. i. uitſtekken aan het voetgeſtel van zuilen.*

SCAMMELLUM, i, n. i. e. parvum ſcamnum, Apulej. ap. Priſcian. 3. *Sommigen lezen* Scamnellum *of* Scamillum.

SCAMMONIA *en* SCAMMONEA, ae, f. *purgeerkruid, purgeerbast. Het eerſte ſtaat* Plin. H. N. XXVI, 8 extr. *en* 9. Scrib. Larg. 140; *het laatſte* Cic. Div. I, 10: *van daar* Scammonium, Plin. H. N. XXVI, 8 ante med., *of* Scammoneum, Cato R. R. 157 §. 15, i. e. *de ſap of harst daarvan.*

SCAMMONITES, ae, m. (οἶνος) *wijn met voorgemelde kruid toegemaakt, ſcammoniewijn*. Plin. H. N. XIV, 16 extr.

SAMMONIUM, *zie* Scammonia.

SCAMNUM, i, n. *misſchien van* ſcando, *bij voorb.* Varro L. L. IV, 35 extr. *zegt:* quia ſimplici ſcanſione ſcandebant in lectum non altum, ſcabellum; in altiorem, ſcamnum; 1) *een bank of trede, voetſchabel, om die, bij voorb. aan het bed te ſchuiven, ten einde er op te treden, of om bij het zitten er de voeten op te ſteunen*, Ovid. Art. I, 162. II, 211. 2) *elke zetel of bank, bij voorb. waarop menſchen bij het vuur of den haard zitten*, Ovid. Faſt. VI, 305: ſedere in ſcamnis equitum, Martial. V, 42, 7, ſcil. *in de Schouwſpelen, d. i. Riddersbanken: ook dienende zij voor een' kranken, om dien daarop te dragen, om beweging te hebben* (ad geſtationem), Celſ. II, 15, *alwaar ſtaat:* genera geſtationum plura ſunt: — geſtationum leniſſima eſt navi vel in portu vel in flumine; vel lectica aut ſcamno; acrior vehiculo cet. *Ook wordt het van bomen gebruikt, wanneer derzelver dikke lange takken eene bank maken, d. i. dienen om te zitten*, Plin. H. N. XII, 1 poſt med. XVII, 23. *Van daar* a) *Tropisch, bij voorb.* regni ſcamna, Enn. ap. Cic. Div. I, 48, i. e. *koninglijke zetel, koninglijke troon, koningrijk.* b) *wegens eene gelijkheid, een bank, d. i. hoogte van den grond, bij voorb. op eenen beploegden akker de nog uitſtekende ongeploegde aarde*, Colum. II, 2, 25: aratrum ſcamna facit, Colum. de arbor. 12: ſcamna inter duos ſulcos cruda ne relinquentur, Plin. H. N. XVIII, 19 extr.: *ook de ruimte in wijnbergen tusſchen twee groeven, in welke wijnſtokken gezet worden*, Colum. III, 13, 2.

SCANDO, di, ſum, 3. *klimmen, bij voorb.* in aggerem, Liv. III, 67: in domos ſuperas, Ovid. Faſt. I, 298: ſuper teſtudinem, Tacit. Hiſt. III, 28: per conjuncta aedificia, Ibid. 71 ut ſine periculo ſcandatur ad adparatus ſpectationem, Vitruv. X, 1: Demoſthenes ſcandens in adverſum continuabat plurimos verſus, Quintil. XI, 3 ante med. §. 54: feles ad nidum ſcandit volucris, Phaedr. II, 4, 6: cavatores arborum (*zekere vogels*) ſcandentes in ſubreptum (i. e. latenter, furtim) felium modo, Plin. H. N. X, 18: ſol ſcandens ad Aquilonem, Ibid. XVIII, 28 ante med.: ſcandunt aquae in ſublime, Ibid. XXXI, 2: quoniam & in tecta jam ſcandunt ſylvae, Ibid. XV, 14: vites per ramos populorum — ſcandentes, Ibid. XXIV, 1: *Ook met den* Accuſativus, *wanneer het beklimmen of opklimmen vertaald wordt, bij voorb.* malos, Cic. Senect. 6: vallum, Caeſ. B. G. V, 49: muros, Liv. V, 21. XXIX, 7: arcem & Capitolium, Liv. III, 68, *of* Capitolium atque arcem, Liv. IV, 2 extr.: puppim, Val. Fl. VIII, 8: Capitolia curru, Lucan. IX, 599: brachia viae Theſeae, Prop. III, 21 (20), 24: ſcandit fatalis machina (i. e. equus ligneus) muros, Virg. Aen. II, 237: ſcanditur ſcalis tectum, Plin. H. N. XIV, 1: alia (litera) aliam ſcandit, Plaut. Pſeud. I, 1, 22: *dus ook Tropisch, bij voorb.* 1) gradus aetatis, Lucret. II, 1122: ſcande ſuper titulos & avitae laudis honores, Auct. Paneg. ad Piſon. (*achter* Lucanus) 33: ſuadere Priſco, ne ſcanderet ſupra Principem, Tacit. Hiſt. IV, 8. 2) *van hoog klimmen, zich verheffen, van levenloze dingen, d. i. zich als 't ware verheffen, zich hoog vertonen, hoog zijn, van daar* ſcandens, *hoog, zich hoog vertonende, zich als 't ware verheffende, bij voorb.* arx, Prop. IV, 1, 125: ſcandentes ſi quis cernet de vallibus arces, Ibid. 65, *alwaar* de vallibus *tot* cernet *behoort; doch men kan het ook tot* ſcandentes *brengen.* 3) verſum ſcandere, *een vers ſcanderen, d. i. naar zijne leden afmeten*, Diomed. 3: *van daar* ſcandere qui neſcis, Claudian. Epigr. 29 in podagram, 2.

SCANDULA, ae, f. *ſchalie, waarmede, bij voorb. de daken gedekt worden, dakſchalie, bij voorb.* Plin. H. N. XVI, 10 *en* Colum. VIII, 3, 6. Vitruv. II, 1. Pallad. I, 22 Geſn. *Ook* Hirt. B. G. VIII, 4 ſcandulis, *doch de* Ed. Oudend. *heeft daarvoor* ſcindulis *van* ſcindo, *wanneer dan de vraag ontſtaat, of* ſcandula *dan* ſcindula *beter zij? ſommigen houden het laatſte voor beter, van* ſcindo. *Ook hebben eenige* Codd. MSS Pallad. I, 22 ſcindulis *voor* ſcandulis.

SCANDULACA, ae, *zeker kruid, of liever onkruid*, Feſt. *Het ſchijnt met* cubanche *hetzelfde te zijn.*

SCANDULARIS, e, *uit ſchaliën beſtaande, bij voorb.* tectum ſcandulare, *ſchaliendak*, Apul. Met. III poſt med. p. 137, 2 Elm. *Doch de* Edit. Vulc. *heeft* ſcindulare, *alhoewel de* Codd. MSS ſcandulare *hebben, en* Oudendorp *keurt de woorden* ſcandula *en* ſcandularis *af.*

SCANDULARIUS, a, um, *zich met ſchaliën (of ook ſchaliëndaken) inlatende, daar toe behorende: van daar* ſcandularius Subſtantive (ſcil. homo), *die de daken met ſchaliën dekt, leidekker*, Pandect. L, 6, 6.

SCANSILIS, e, *waarheen men klimmen kan, dat men beklimmen kan, klimbaar, beklimbaar, beſtijgbaar, bij voorb.* ficus, Plin. H. N. XVII, 11 poſt med. *Van daar van den trap des ouderdoms*, lex annorum ſcanſilis, Plin. H. N. VII, 49, *dewijl men trapswijze tot zekeren ouderdom opklimt.*

SCANSIO, onis, f. *het klimmen, bij voorb. in 't bed, bij voorb.* ſimplici ſcanſione ſcandebant in lectum non altum, Varr. L. L. IV, 35 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb. het klimmen der tonen*, Vitruv. VI, 1 med.

SCANSORIUS, a, um, *het klimmen betreffende, daar toe behorende, of dienſtig, bij voorb.* ſcanſorium machinarum genus, Vitruv. X, 1.

SCAPHA, ae, f. *een klein vaartuig, boot, ſchuitjen*, Cic. Invent. II, 51. Auct. ad Her. I, 11. Salluſt. fragm. ap. Non. 13 n. 11: biremis, Horat. Od. III, 29, 62: piſcatoria, Juſtin. II, 13.

SCAPHE, es, f. i. q. ſcaphium, *een rond uitgehold huisraad of bekken*, Vitruv. IX, 9.

SCAPHIUM, i, n. *een hol of rond uitgehold vat of bekken, tot allerhande gebruik, bij voorb.* ſcaphium aereum, Vitruv. VIII, 1 poſt med.: ahenis in ſcaphiis, Lucret. VI, 1044: *in 't bijzonder* a) *een drinkgereedſchap*, Plaut. Bacch. I, 1, 37. Stich. V, 4, 11. Perſ. I, 1, 44. Cic. Verr. IV, 17. b) *een nachtpot, kamerpot*, Martial. XI, 12, 6: non puto ventris cauſa habita ſcaphia contineri, Pandect. XXXIV, 2, 28: cf. Juvenal. VI, 263.

SCAPHUM, i, n. i. q. ſcaphium, Vitruv. IX, 9 ante med.

SCAPULA, ae, f. *het ſchouderblad: doch het ſtaat gemeenlijk in* Plur. ſcapulae *de ſchouders*, 1) *van menſchen, bij voorb.* ſcapulis altis, Ovid. Art. III, 273: inter ſcapulas, Plin. H. N. XXI, 21: nervi cervicis ſcapularumque, *Ibid.* XXX, 14: a cervice duo oſſa lata utrinque ad ſcapulas tendunt, Celſ. VIII, 1 poſt med.: tollere lacernas de ſcapulis, Martial. VI, 59, 5. *Dikwijls bevat het den rug mede, bij voorb.* ſcapulas perdidi, Terent. Phorm. I, 2, 26: ſcapulas praebere verberibus, Senec. de ira III, 12: *dus ook* ſcapulae geſtiunt mihi, Plaut. Aſin. II, 2, 49: cf. Ibid. Truc. IV, 3, 19. 2) *van beesten,*

ten, Varr. R. R. II, 7. Calpn. Ecl. VII, 61: *dus ook van springhanen*, Plin. H. N. XI, 29 extr. 3) *Tropisch, aan levenloze dingen, d. i. het daaraan gelijkende bovenste deel, bij voorb.* machinae *van een machine of werktuig*, Vitruv. X, 3.

SCAPUS, i, m. *komt naar de letters overeen met ons woord schaft of schacht, en betekent, alles wat lang en recht is, en dan schaft, steel, stengel, stam enz. vertaald wordt: dus, bij voorb.* 1) *de stengel aan de planten, bij voorb. boonen enz., bij voorb.* lupini, Varr. R. R. I, 31: asphodeli, Colum IX, 4, 1: scapus unus centum fabis onustus, Plin. H. N. XVIII, 10 med. 2) *de schaft van een pilaar*, Vitruv. III, 2 *en* 3. 3) *de schaft van een' kandelaar*, Plin. H. N. XXXIV, 3. 4) *de schaft bij de wevers; wanneer de schaften de staafjens aan de kammen zijn, bij voorb.* scapi sonantes, Lucret. V, 1352. *Sommigen verklaren het weversboom, waar op het garen gerold wordt: heel wel; indien* sonantes *stechts paste.* c) *de steel aan een druifstros, daar de druiven aan hangen*, Varr. R. R. I. 54, scapi: *doch de* Edit. Gesn. *heeft* scopi. 6) *het dwarshout of dwarsbalk van eene wage, bij voorb.* Agina est, quo inseritur scapus trutinae, Fest. in Agina; Librile (i. e.) scapus librae, Fest. in Librile. 7) *aan een trap de pilaar, daar de trap aan is, en daar door vastgehouden wordt*, Vitruv. IX, 2 extr. 8) *een sterk, lang hout aan de deuren*, Vitruv. IV, 6 post med. 9) *van papier, een zeker getal bladen, een boek genoemd, bij voorb.* siccantur sole plagulae atque inter se junguntur, numquam plures scapo, quam vicenae. Plin. H. N. XIII, 12: cf. Varr. ap. Non. 2. n. 759; *waarschijnlijk omdat zoo veel bladen op eens om eene rolle* (Cylinder) *gerold werden.*

SCARABAEUS, *zie* Scarabeus.

SCARABEUS *of* SCARABAEUS, i, m. *de kever*, Plin. H. N. XI, 28. *de* Egyptenaars *vereerden ze grootendeels als Godlijk*, Plin. H. N. XXX, 11 med.

SCARIFICATIO, onis, f. *het schuuren, schrobben*, 1) *van menschen en beesten, bij voorb.* Colum. VI, 12 *en* 17. 2) *van boomen*, Plin. H. N. XVII, 27. 3) *van landerijën, het ligte overploegen*, Plin. H. N. XVIII, 16.

SCARIFICO, are, *schuuren, vlijmen, schrobben, bij voorb.* gingivas, Plin. H. N. XXVIII, 8 extr XXXII, 7 post med., i. e. *schuuren:* truncum arboris, Pallad. in Mart. X, 28: semen sinapis — pistillis conterito; cum contritum fuerit, totam intritam — comprimito manu plana, deinde cum compresseris, scarificato cet., Colum. XII, 55, i. e. *schuuren, vlijmen, eene insnijding ergens in maken: van daar* dolorem, Plin. H. N. XXVIII, 11 extr., i. e. *de smart door schuuren of schrobben, verdrijven*, Not. *voor* scarifico *vindt men ook in de* MSS. scarifo.

SCARIFIO, eri, *geschuurd of geschrobt worden, bij voorb.* lumbi scarifiant, Scribon. Larg. 262.

SCARROSUS, a, um, *zie* Squarrosus.

SCARUS, i, m. *een zeer lekkere visch bij de* Romeinen, Ovid. Halieut. 9 *en* 119. Plin. H. N. IX, 17. XXXII, 11. Horat. Sat. II, 2, 22. Martial. XIII, 83, 1. Petron. 93 (*als Dichter*) *en* 119 (*als Dichter*) *en* Festus in Pollucere. *Sommigen willen hem zeebraasfem noemen.* Not. *de eerste lettergreep is bij alle de aangehaalde Dichters kort, maar zij staat lang in* Apul. in Apolog. ante med. p. 299

in 't volgende vers van Ennius: Scarum praeteri, cerebrum Jovi' paene supremi.

SCATĔBRA, ae, f. *het voortwellen, voortspringen, of voortkomen van water, bij voorb. van eene bron enz., bij voorb.* scatebris fontium, Plin. H. N. V, 1. Apul. de mundo med. p. 67, 37: scatebra fonticuli semper emicans, Plin. H. N. XXXI, 10: *ook in 't gemeen, water, bij voorb.* unda scatebris temperat arva, Virg. Georg. I, 110, i. e. aquis.

SCATĔO (ui), ēre, *en* SCATO, ĕre, 1) *voortwellen, voortborrelen, bij voorb.* fons scatet cet., *bij voorb.* fontes scatere, Cic. Tusc. I, 28 e poëta: fontem scatĕre atque erumpere, Lucret. V, 597: cf. 950. *Van daar Tropisch*, a) *in 't gemeen, voortkomen of bij menigte voortkomen, bij voorb.* semina scatere foras possunt, Lucret. VI, 896. b) *menigvuldig zijn, bij voorb.* cuniculi scatent in Hispania, Plin. H. N. VIII, 58; *doch het kan ook zijn, komen menigvuldig te voorschijn, worden menigvuldig geteeld, bij slot verliest de zin niets.* 2) *vol zijn van eenig vocht, ook van andere dingen (als 't ware, daar van wellen) wanneer men het ook vertaalt, wemelen, krielen van iet, met den* Ablativus *en* Genitivus, *bij voorb.* si vino scateat, Plaut. Aul. III, 6, 22: pontum scatentem belluis, Horat. Od. III, 27, 26: Nilus scatet piscibus, Mela I, 9: solent etiam neglecta ulcera scatere vermibus, Colum. VI, 16: metallis tota ferme scatet Hispania, Plin. H. N. III, 3 extr.: Terracina sylvis nucum scatet, Ib. XVI, 32 extr.: serpyllo & sisymbrio montes plerique scatent, Ibid. XIX, 8 extr.: Parasangae, Asangae (*namen van volken*) tigri fera scatentes, Ibid. VI, 20 ante med: terra scatit ferarum, Lucret. V, 40: fons scatit dulcis aquai, Ibid. VI, 891: *ook Tropisch, bij voorb.* volumen scatet ostentis, Plin. H. N. XVII, 25, *is vol van enz., wemelt, krielt, daar van:* urtica plurimis scatet remediis, Ibid. XXII, 13: videas quosdam sic scatere verbis, ut cet., Gell. I, 15: puer festivissimis argutiis scatens, Ibid. XVII, 8: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* Xanthippe, Socratis uxor, morosa admodum fuisse fertur & jurgiosa; irarumque & molestiarum muliebrium per diem perque noctem scatebat, Ibid. I, 17. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* id tuus scatet animus, Plaut. Pers. II, 1, 9, *voor* ea re. Not. a) Scato, ĕre, *zegt dikwijls* Lucret., *ziet hier voor.* b) *of het* Perf. scatui *voorkomt, weet ik niet.*

SCATO, ĕre, *zie* Scateo.

SCATORIGINOSUS, a, um, *vol bronwater, vol opborrelend water, bij voorb. van den grond, moerassig, grondig, bij voorb.* creta ex toto repudianda est, magis etiam scaturiginosa & in qua semper uligo consistit, Colum. V, 8 extr.

SCATŪRIGO, inis, f. *voortwellend of opborrelend water, wel- of bronwater, bij voorb.* scaturigines turbidae & tenues emicare coeperunt, Liv. XLIV, 33: si scaturigo palustris plus quam sesquipedem prohibeat infodere, Colum. III, 13 post med.: in terra nigra scaturiginas non fere sunt perennes, Plin. H. N. XXXI, 3 extr.

SCATURĬO, ire, i. q. scateo, 1) *voortwellen, voortborrelen, bij voorb.* aqua scaturiens, Pallad. I, 33: *en Tropisch, bij voorb.* vermiculi scaturientes, Auct. Priap. XLVI, 10. 2) *vol zijn, van eenig vocht, ook van andere dingen, bij voorb.* solum fontibus non scaturiat. Colum. III, 1 extr.: summi scaturient montes, Senec. Nat. Quaest. III, 29 post med. *Van daar Tropisch*, Curio totus hoc scaturit, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 4 in., i. e. *is er geheel vol van*, scil. *van deze gezondheid.*

SCATŪRIX, icis, f. i. q. scaturigo, Varr. ap. Non. 2. n. 794. *Sommigen lezen* Scaturex.

SCAURUS, a, um, *een dien de knokkels uitsteken*, Horat. Sat. I, 3, 48.

SCAZON, ontis, *hinkende, bij voorb. een* Jambisch *vers heet* scazon i. e. *hinkend, wanneer de laatste voet een* Trochaeus *is, in plaats van een* Jambus, Plin. Ep. V, 11. Martial. I, 97, 1. VII, 25, 1.

SCELĔRĀTE, *ondeugend, godloos, op eene godloze, ondeugende, of snoode wijze, bij voorb.* scelerate dicere, Cic. Mil. 38: facere, Cic. Sull. 24. Cic. Q. Fr. I, 3: bellum suscipere, Cic. Cat. I, 10: domus sceleratius aedificata quam eversa, Cic. Dom. 38: sceleratissime, Cic. Sext. 64.

SCELĔRATUS, a, um, *zie* Scelero, are.

SCELĔRĬTAS, atis, f. *godloosheid, bij voorb.* facti, Pandect. XLVIII, 21, 3.

SCELĔRO, onis, m. *een snoode beeve, godloos mensch*, Petron. 50. §. 5 Edit. Burm.; *doch de* Edit. Anton. *heeft* scelio *in gelijke beteekenis. Meer komt het één of ander niet voor:* scelero *schijnt meer* Analogisch.

SCELĔRO, avi, atum, are, *door godloosheid, of godloze handeling bevlekken, bij voorb.* manus, Virg. Aen. III, 42: Penates, Catull. LXIII, 403: aedes deorum, Juvenal. IX, 25: dextram sanguine, Stat. Theb. IX, 666: cf. II, 663. Particip. sceleratus, a, um, *staat gemeenlijk* Adjective, 1) *door ondeugd of godloosheid bevlekt, godloos, ondeugend, vervloekt, snood, bij voorb.* homo, Cic. Att. IX, 15 extr. Cic. Mur. 30. Caes. B. G. VI, 12. Petron. 137: cives, Auct. B. Afric. 22: vox inhumana & scelerata, Cic. Fin. III, 19: contra patriam scelerata arma capere, Cic. Phil. XI, 1: terra, Virg. Aen. III, 60. Ovid. Pont. I, 6, 29: amor habendi, Ibid. Met. I, 131: audacia, Justin. XXIV. 2: causa parricidii sceleratior ipso parricidio fuit, Ibid. X, 2: insania belli, Virg. Aen. VII, 461: sceleratissima humani ingenii fraus, Plin. H. N. XXXIV, 14: caedes, Senec. Oedip. 236: avaritia, Val. Max. I, 1, 11: sitis (i. e. cupiditas), Claudian. in Rufin. I, 220: munera, Ovid. Met. VIII, 94: preces, Cic. Cluent. 68: Est enim totum sceleratum, Cic. Off. III, 8: hasta sceleratior, Cic. Off. II, 8: homo sceleratissimus, Cic. Dom 9. Sallust. Jug. 31 (34): *van daar* scelerati scil. homines, *godloze, snoode, lieden*, Cic. Cat. I, 9. Not. *zeldzaam zegt* Virg. Aen. II, 575, sceleratas sumere poenas i. e. *door godloosheid verdiend of voor* a scelerata femina. 2) *godloos, vervloekt, eerloos, als een scheldwoord*, a) *van plaatsen, waar godloze dingen voorvallen of gestraft worden, bij voorb.* vicus sceleratus, *heette eene straat in* Rome, Liv. I, 48. Ovid. Fast. VI, 609, *omdat* Tullia, *dochter van Koning* Servius, *aldaar over het lijk van haar vader gereden was.* sceleratus campus, Liv. VIII, 15 extr. *en* Fest., i. e. *alwaar de* Vestaalsche *Nonnen wegens haare misdaaden levendig begraven werden: het was nabij de* Col-

lfche

sche poort (ad portam Collinam), zie Liv. en Fest. dus ook van de hel, sedes scelerata, Ovid. Met. IV, 455, en sceleratum limen, Virg. Aen. VI, 563, i. e. woning der godloozen; alwaar men sceleratum voor den Genitivus in plaats van sceleratorum kon aannemen, maar wegens sedes scelerata, Ovid. (zie hier voor), niet nodig is. b) in 't gemeen, een scheldwoord (zie improbus) op menschen en dingen, met welken wij niet wel te vrede zijn, over welke wij ons ergeren, omdat zij of ons schadelijk, of te listig, of ongelukkig zijn; van waar het voor schadelijk, ongelukkig, te listig, te hevig, te streng, staat, maar evenwel toch altijd, door vervloekt, eerloos, of godloos, moet vertaald worden, bij voorb. porta scelerata, Fest., heet eene Poort te Rome (anders Carmentalis), omdat de drie honderd Fabiërs daar door uittrokken, om met de Vejers allen te vechten (Liv. II, 49), maar allen in den oorlog omkwamen; voor infelix: dus ook castra scelerata, Sueton. Claud. 1, omdat Drusus daar in gestorven was, voor ongelukkig: dus ook misschien Auct. Consol. ad Liv. (achter Ovidius) 135 zegt Livia van zich zelve: Tene ego sustineo positum scelerata videre, i. e. ongelukkig; doch het kan ook eigenlijk godloos heeten, daarom, dewijl zij het voor schande houdt, en zich zelve beschuldigt, dat zij het waagt, hem dood te zien: zoo zegt eene moeder, aan wie haar doode zoon in den nacht verscheen, nullis destituta sum tenebris, donec scelerata tacui; satiabar osculis — miserа plus perdidi, si nemo credit, Quintil. Decl. X, 6, i. e. ik snoode, verfoeilijke, of ongelukkige: dus ook Hilarus & Annia Elpis mater scelerata, quae hoc facinus vidit, filio dulcissimo fecerunt, Inscript. ap. Fabrett. cap. 3. n. 631: Tiberio Claudio & Claudiae — filiis suis infelicissimis mater scelerata & sibi & libert. cet., Inscript. ap. Reines. class. 12. n. 122. verders godloos, eerloos, vervloekt, voor schadelijk, kwaad, bij voorb. frigus, Virg. Georg. II, 256: herba, Apul. de herb. 8: sceleratissimi serpentum, Plin. H. N. XXIV, 13: lues, Martial. I, 102, 6: dewijl het de menschen doodt: sinapis, Plaut. Pseud. III, 2, 28: voor verdrietlijk, bezwaarlijk, vervelend, fataal, bij voorb. poëmata, Martial. III, 50, 9: ludimagister, Martial. IX, 70, 1; doch, dit kan ook tot het volgende behoren: ook kan hier toe behoren sinapis, Plaut., zie hier voor: in plaats van te streng, te erg, bij voorb. ludi magister, Martial. IX, 70, zie hier voor: voor te listig, bij voorb. sceleratus Proteus, Horat. Sat. II, 3, 70, i. e. de godloze, vervloekte enz.; want overäl moet godloos, vervloekt, eerloos, snood, of ook afschuwlijk enz. behouden worden. Want het is iets anders, te vertalen of te verklaren.

SCELĔROSUS, a, um, i. q. sceleratus, ondeugend, afschuwlijk, godloos, bij voorb. homo, Terent. Eun. IV, 3, 1. Varr. L. L. V extr.: mulier, Apul. Met. X post med. p. 253, 2 Elm.: dies, Afran. ap. Non. 2. n. 809: facta, Lucret. I, 84.

SCELESTE, ondeugend, godloos, snood; op eene godloze, snoode wijze, afschuwlijk, schelmachtig, bij voorb. facere, Liv. XXIV, 25: sceleste parta bona, Plaut. Rud. II, 6, 22: arma exercere, Val. Max. V, 1, 3: aliquem insimulare, Vellej. II, 60: tu sceleste suspicaris, Cic. Att. VI, 1 ante med., i. e. boos, schalkächtig.

SCELESTUS, a, um, 1) ondeugend, godloos, vervloekt, snood, schelmsch, afschuwlijk, bij voorb. facinus, Cic. Rosc. Am. 13: res, Cic. Ibid. 22: munus, Liv. V, 27: avaritia, Phaedr. II, 4. 5: nuptiae, Sallust. Cat. 15: Sulla scelestum servitium imposuerat, Sallust. in orat. Licin. ad pleb. §. 10: hae lenonis aedes scelestam servitutem serviunt, Plaut. Curc. I, 1, 40: homo, Ter. Eun. IV, 4, 41. Sallust. Cat. 51 en 52 (55): facinus scelestius, Plaut. Men. III, 1, 2: sermo scelestior, Liv. V, 27. 2) godloos, schelmsch, vervloekt, eerloos, afschuwlijk, als een scheldwoord, a) in ernst, als men op iet of iemand boos is, bij voorb. annus scelestior, Plaut. Most. III, 1, 1, schelmsch, godloos, d. i. slecht, ongelukkig, scelestior coena, Plaut. Rud. II, 6, 24, i. e. vervloekte maaltijd: scelestissimum te arbitror, Plaut. Amph. II, 1, 2, voor den godloosten enz., scil. dewijl hij ongelooflijke dingen gezegd hadt: ook kan men het één en ander van het bovenstaande hiertoe brengen, bij voorb. servitus, Plaut.: servitium, Sallust.: facinus, Plaut. Ook van zich zelven, als men op zich zelven boos is, zoo als sommigen zeggen, ben ik niet een slecht kerel, d. i. dom, ongelukkig, doch misschien alleen in den gemeenen spreekstijl, bij voorb. Eheu! scelestus galeam in navi perdidi, Plaut. Rud. III, 5, 22, i. e. ik domöor of ongelukkige enz.: dus ook Plaut. Rud. IV, 4, 123 en 140, Me scelestum, qui non circumspexi cet., en summe ego scelestus, qui illunc excepi cet., i. e. ben ik niet een vervloekte (domme, ongelukkige) kerel, dat ik enz. Verders, scelestissimum me esse credo, Plaut. Cas. III, 5, 34., i. e. ongelukkig: doch het kan ook heeten, godloos, snood, dewijl Stalino er de schuld van hadt. b) in boert, van listige, vernuftige lieden, schelmsch, guitächtig, schalkächtig, bij voorb. lepida est: sapit scelesta multum, Plaut. Most. I, 3, 14, i. e. godloos, schelmsch enz.

SCELĔTUS, i, m. eigenlijk gedroogd: van daar scil. homo, een Scelet, een geraamte, dat vleesch noch vel heeft, en waar de beenen allen aan één gevoegd zijn: het staat dikwils in Apulejus, bij voorb. Hiccine est sceletus? Apulej. Apolog. p. 315, 9 Elm.: en terstond daar op hunc qui sceletum audet dicere, en kort te voren: cum audirem sceletum dictitari, en quem ille sceletum nominabat, Ibid.: en eenige bladzijden te voren p. 313, 35 Elm., cum sit sceleti forma turpe & horribile.

SCELUS, ĕris, n. godloze of snoode daad, ondeugd, boosheid, wanneer het hetzelfde is, als godloze daad (bij voorb. boosheid begaan,) hoedanig zijn doodslag, beleediging der Godheid enz., bij voorb. scelus facere, Cic. Or. I, 51. Verr. I, 47, of admittere, Cic. Q. Fr. I, 3 post med., of edere, Cic. Sext. 27. Liv. XXIX, 18 extr., of concipere, Cic. Verr. IV, 32. Cic. Cat. II, 4, of in sese concipere, Cic. Verr. I, 4, of suscipere, Cic. Phil. XI, 1, of committere, Cic. Sull. 2, of scelere se devincire, Cic. Harusp. 3, of se obstringere, Cic. Verr. IV, 32, of se adligare, Cic. Flac. 17, of adstringi, Cic. Sext. 50, i. e. begaan: dus ook scelus perficere, Cic. Cluent. 68 extr.: homo nefariis sceleribus coopertus, Cic. Verr. I, 4: scelus divinum & humanum, Liv. III, 19 extr. XXIX, 18 extr., i. e. tegen Goden en menschen: dus ook scelus legatorum contra jus gentium interfectorum, Liv. IV, 32, voor propter legatos — interfectos of voor scelus, quod in legatis — interficiendis consistit: van daar minister sceleris, Liv. I, 41 extr., i. e. van den moord. Not. Scelus als een persoon in de onderäardsche wereld (hoedanigen Metus, Egestas cet., Virg. Aen. VI, 275 seq., aangehaald worden), bij voorb. veniat invisum Scelus cet., Senec. Herc. fur. 96, van daar 1) godloosheid, d. i. godloos gedrag, gebrek van godsdienst, bij voorb. hinc pietas, illinc scelus, Cic. Catil. II, 11. 2) godloosheid van beesten, d. i. derzelver boos, schadelijk gedrag, nukken, bij voorb. salamandrae, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.: bestiarum, Ib. XXV, 3. 3) godloze zaak of gebeurenis, Tropisch, d. i. ijslijkheid, ijslijke zaak; zoo noemt Plinius H. N. II, 13 aardbevingen, overstromingen enz., scelera naturae. 4) straffe der godloosheid, bij voorb. scelus expendere, Virg. Aen. II, 229, i. e. straffe voor de boosheid lijden; doch het kan ook heeten, zijne boosheid boeten, dan blijft scelus in de eerste beteekenis: de zin verliest niets: dus ook quod scelus aut Lapithas tantum aut Calydona merentem, Ibid. VII, 307, i. e. straffe verdienen; doch, het kan ook zijn, boosheid begaan; want merere heet ook begaan, zie Mereo: dan blijft scelus in zijne eerste beteekenis; bij slot verliest de zin niet veel. 5) bijzonder is scelus een scheldwoord, en bijzonder wordt in de gemeene taal een mensch scelus genoemd, d. i. schelm of deugniet, deels met den Genitivus, bij voorb. scelus viri, Plaut. Truc. II, 7, 60, i. e. gij deugniet, schurk van een kerel, schelm van een kerel, d. i. gij schelm, hondsfot, ondeugd? dus ook scelus pueri es, Plaut. Pers. II, 2, 10: deels zonder Genitivus, bij voorb. Ego te faciam, scelus, ut cet., Ibid. IV, 9, 6, i. e. gij schelm, hondsfot, schurk: Abin' a me, scelus, Plaut. Bacch. V, 2, 57, i. e. ga voort, ondeugd, d. i. gij schelmsch, godloos vrouwmensch: van daar heeft het, wanneer het van mansperzonen staat, ook het Pronomen mascul. gen. bij zich, bij voorb. Is scelus, Plaut. Bacch. V, 1, 9: Ubi illic (i. e. ille) est scelus, qui cet., Terent. And. III, 5, 1, i. e. waar is de schelm, hondsfot, schurk, vlegel enz. 6) eene godloze of vervloekte zaak of gebeurenis, een godloze streek, d. i. een noodlottige streek of voorval, onäangename gebeurenis, bij voorb. potitus est hostium: quod hoc est scelus? Plaut. Capt. III, 5, 104: Quid hoc est sceleris? Terent. Eun. II, 3, 32, i. e. wat is dat voor een vervloekt, godloos, d. i. noodlottig, ongelukkig geval, of gebeurtenis?

SCENA, ae, f. 1) eigenlijk een prieel, (Graec. σκηνή). In prieelen speelden de Atheensche, ook wel de Romeinsche tooneelspelers (of jongelingen), de zoogenoemde Theatraalsche stukken, in aloude tijden (Ovid. Art. I, 105 seq.): van daar Scena in 't gemeen het tooneel, d. i. de plaats in den Schouwburg, of tooneelplaats, waar de tooneelspelers staan en spelen: het staat overäl, bij voorb. agunt in scena gestum, Cic. Or. III, 57: in scenam prodire, Nep. Praef. Pandect. III, 2, 2 extr., i. e. optreden, als Acteur eene rolle spelen: ipsae scenae suas habeant rationes explicatas, Vitruv. V, 7 extr. scenis agitatur Orestes i. e. in tragoediis, Virg. Aen. IV, 471: scena referta est his sceleribus, Cic. Nat. D. IV, 27; cf. Virg. Aen. I, 429 (433). Georg. III, 24: censores scenam aedilibus praetoribusque praebendam locaverunt, Liv. XLI, 27: van daar 2) Tropisch, het

tooneel, van alles wat openlijk en voor aller oog geſchiedt, of anders in de oogen valt, van waar het dan het Publiek, of de oogen van het Publiek, dan het uitwendige, de uiterlijke ſchijn enz. vertaald wordt, bij voorb. quae ſi minus in ſcena ſunt, Cic. Planc. 12, i. e. niet zoo openbaar, niet zoo bekend zijn, niet zoo aller menſchen oog tot zich trekken: ſcenae ſervire, Cic. Ep. ad Brut. 9, een ſpreekwoord, d. i. zich openlijk vertoonen, ſcil. door handelingen: maxima quaſi oratori ſcena videatur concionis, Cic. Or. II, 83 in., i. e. de redenaar heeft aan de volksvergadering groote gelegenheid om zich te vertoonen: dus heeft de Edit. Ern. 1 anderen hebben concio, dan behoort het tot n. 1; te weten, de volksvergadering is als 't ware, een groot tooneel voor den redenaar; en dit voegt wegens quaſi beter, en ook is hier ſcena concionis hard: Verba ad ſcenam & pompam ſumuntur, Cic. Or. III, 45, i. e. voor het Publiek, om zich daar openlijk mede te laten hooren: ſcena rei totius eſt, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11, i. e. het uiterlijke, de uiterlijke ſchijn of voorgeven: ſcenam criminis parare, Tacit. Ann. XIV, 7, i. e. toerusting, ſchikking, uiterlijke vertooning: minore ſcena, Sueton. Calig. 15, i. e. uiterlijke toerusting enz. Tum ſylvis ſcena coruſcis deſuper, Virg. Aen. I, 164 (168), i. e. prachtig, ſchoon in 't oog vallend gezicht, of uitzicht: alwaar ſylvis coruſcis voor ſylvarum coruſcarum ſtaat; doch ook kan ſylvis coruſcis als een Ablativus verſtaan worden, d. i. door of wegens enz. 3) het tooneel, Tropisch, d. i. voorkomen, zichtbare geſteldheid, toeſtand, bij voorb. ſpecta denique ſcenam meae calamitatis, zegt een jonge juffer, die van roovers is weggevoerd, Apul. Met. IV poſt med. p. 154, 12 Elm., i. e. de treurige toeſtand, waar in ik ben. 4) de rolle, die iemand ſpeelt of te ſpelen heeft, bij voorb. Tropisch, ſcenam, quam ſponte ſumſerat, cum anima retinens, Ibid. med. p. 151, 28 Elm., van een' roover, die in een' beerenhuid ſtak, en zich als een beer hieldt, en alhoewel men de honden tegen hem aanhitſte, er evenwel niet uitkroop, noch zich ontdekte. Not. a) voor ſcena ſchrijft men ook ſcaena; maar wanneer ſcena van σκηνή is, dan is ſcena goed, en ſcaena verkeerd. b) ſcenai voor ſcenae. Lucret. IV, 77. c) ſcena zal ook zeker mes of inſtrument om te ſnijden zijn, gelijk Feſtus zegt, alwaar ſtaat: ſcenam (te voren zegt hij ſcena ſive ſacena, dolabra pontificalis genus fuiſſe cultri manifeſtum eſt, ſed, utrum ſecuris an dolabra ſit, ambigitur, quam Cincius in libro, qui eſt ei de verbis priſcis, dolabram ait eſſe pontificiam. Hier op haalt hij de volgende plaats uit Liv. in Lydio aan: corruit quaſi ictus ſcena, haud multo ſecus.

SCENATĬCUS, a, um, i. q. ſcenicus, Varr. ap. Non. 2. n. 822.

SCENATĬLIS, e, i. q. ſcenicus, bij voorb. modus, Varr. ap. Non. 2. n. 822.

SCENĬCE, i. e. gelijk op het tooneel, op de wijze der Tooneelſpelers, Theatraalsch, bij voorb. riſum moventes ſaepe vidi, praecipue vero, cum aliqua velut ſcenice fiunt, Quintil. VI, 1 poſt med. §. 38.

SCENĬCUS, a, um, 1) het tooneel of den Schouwburg betreffende, daartoe behorende, daar op, of daar bij te vinden of gebruiklijk, Scenisch of Theatraalsch, bij voorb. ludi, Liv. VII, 2. XXXI, 4. XXXIV, 54, i. e. Theatraalſche ſchouwſpelen, bij voorb. Treurſpelen, Blijſpelen enz.: adulteria, Ovid. Triſt. II, 514, i. e. die op het Tooneel vertoond worden: geſtus & motus, Quintil. I, 11, 3: modulatio, Ibid. XI, 3, 57: complodere manus & pectus ferire ſcenicum eſt, Ibid. §. 123, i. e. is Theatraal, geſchiedt op het tooneel van de ſpelers: dicacitas, Ibid. VI, 3, 29: organa (i. e. inſtrumenta muſica, quibus utebantur in ſcena), Sueton. Ner. 44: coronae, i. e. quae dabantur vincentibus in ſcena, Ibid. 53: operae, Ibid. Aug. 43: res forenſes ſcenica prope venuſtate tractare, Cic. Or. III, 8: van daar artifices ſcenici, Cic. Arch. 5: of ſcenici actores, Quintil. VI, 1, 26. XI, 3, 4: of ſcenici eenvouwig (ſcil. artifices of actores), Cic. Off. I, 31. Quintil. XI, 3, 158. Sueton. Tiber. 34, Tooneelſpelers, Acteurs: dus ook Singul., ſcenicus, bij voorb. cuidam ſcenico, Sueton. Ner. 42. 2) Theatraalsch, Tropisch, d. i. als 't ware, Theatraal, d. i. die iets voorſtelt, wat hij niet is; gewaand, bij voorb. rex, Flor. II, 14, heet Andriskus, d. i. die zich voor den Koning Filippus uitgaf, Tooneelkoning, Theatraalſche Koning, d. i. gewaande enz.

SCENITES of SCENITA, ae, m. Sceniet d. i. die in eene beweegbare hut woont, gevolglijk daar mede voorttrekt, Tentbewoner, Plural., Scenitae, d. i. lieden of volken, die dit doen, bij voorb. in Arabië enz., bij voorb. Nomades Scenitae, Plin. H. N. VI, 28 ante med.: Sabaei Scenitae, Ibid. med.: Arabes Scenitae, Ibid. V, 24. Ook inwoners der ſtad Scenae.

SCEPTĬCUS, a, um, (van σκέπτεσθαι, overdenken, overleggen enz.) kunnende overdenken, overdenkende: van daar Sceptici, twijfelaars, dus heetten de leerlingen van Pyrrho, omdat zij aan aller twijfelden, en het vooräf overdenken wilden, Quintil. X, 1, 124.

SCEPTRĬFER, a, um, ſcepter dragende, bij voorb. manus, Ovid. Faſt. VI, 480, Lajus, Stat. Theb. XI, 636: palmae, Sil. XVII, 143: ſceptriferi Tonantes i. e. Jupiter & Juno, Senec. in Med. 59.

SCEPTRĬGER, a, um, ſcepter dragende, bij voorb. rex, Sil. XVI, 244.

SCEPTRUM, i, n. (σκῆπτρον van σκήπτομαι i. e. innitor) eigenlijk het geen waar men op ſteunt of leunt: van daar 1) een ſtaf om te gaan, omdat men daarop ſteunt; bijzonder een ſtaf der Koningen, Konings ſtaf of ſcepter, bij voorb. rex ſedens cum ſceptro, Cic. Sext. 57: ſceptrum hoc in ſylvis reciſum cet., Virg. Aen. XII, 208: rex ſceptro inſignis eburno, Ovid. Met. VII, 103: Aeacus, in capulo ſceptri nitente ſiniſtra, dixit, Ibid. 506: ſceptro innixus eburno (Jupiter), Ibid. I, 178: per ea adhuc tempora (i. e. ſub Romulo) reges haſtas pro diademate habebant, quas Graeci ſceptra dixere, Juſtin. XLIII, 3: ſceptrum Jovis, Suet. Aug. 94: maar ſceptrum Auguſti, Suet. Galb. 1, is niet de koninglijke ſcepter, maar ſcepter of ſtaf van eenen zegepralenden Veldheer (anders ſcipio eburneus genoemd, Liv. V, 41 extr.); want zulke droegen de zegepralers: waartoe ook Juvenal. X, 43. Claudian. de conſul. Prob. & Olybr. 205 behoort: verders wordt ſceptrum toegekend aan het Treurſpel, Ovid. Am. II, 18, 13. III, 1, 13 en 63, dewijl daar in Koningen ten tooneel gevoerd worden: van daar a) boertend, ſceptra paedagogorum, Martial. X, 62, 3, heeten de roeden of de plak van een Schoolmeeſter (ferulae triſtes). b) de ſcepter, Tropisch, d. i. het koningrijk, regering, heerſchappij, bij voorb. ſic nos in ſceptra reponis, Virg. Aen. I, 253 (257): pulſus ſolio ſceptrisque paternis, Ibid. X, 852: Sceptra Palatini ſedemque petit Evandri i. e. ivit in regnum & ad regiam Evandri, Ibid. IX, 9: ſceptra Aſiae tenet, Ovid. Her. XVI, 175. 2) de naam van den boom of de plant Aſpalathus, Plin. H. N. XII, 24.

SCEPTŬCHUS, i, m. i. q. ſceptrum tenens (σκῆπτρον ἔχων.) die den ſcepter voert, d. i. Koning, Regeerer, Vorst, Tacit. Ann. VI, 33.

SCHEDA, of Scida, ae, f. (van σχίζω, ſcindo), 1) een afgeſcheurd ſtukjen: van daar 2) een afgeſcheurd blaadjen van de papierplant, waar uit papier wordt, Plin. H. N. XIII, 12 tweemaal: van daar 3) in 't gemeen een blad papier, bij voorb. van een boek, brief, ut ſcida (ſommige Edd. ſcheda) ne qua pereat, Cic. Att. I, 20 extr.: Qui omnes ſchedas excutit, Quintil. I, 8 extr. §. 19 (Al. Edd. cap. 14): ſumma in ſcheda, Martial. IV, 89 (91), 4.

SCHEDĬOS, a, um, (σχέδιος) voor de vuist gemaakt, op ſtaande voet gemaakt, gevolglijk niet recht beärbeid, bij voorb. navis, Pandect. XIV, 1, 1, i. e. alleen recht en ſlecht gemaakt, ligt ſaamgeſteld: van daar ſchedium, ſcil. opus, het dat voor de vuist gemaakt is, Petron. 4 extr.: etiam in iſto, ut ait Lucilius, ſchedio & incondito experimini, an idem ſim repentinus, qui praeparatus, Apul. Flor. prope fin. p. 364, 34 Elm., alwaar de Ed. Rom. ſchedico heeft, het welk Elmenhorſt afkeurt.

SCHEDŬLA of SCIDŬLA, ae, f. een blad papier, als men verkleinend ſpreekt, blaadjen, bij voorb. ſcidulam aut literam, Cic. ad Div. XV, 16 in.

SCHEMA, ătis, n. en SCHEMA, ae, f. (σχῆμα) 1) kleding, opſchik, bij voorb. cum ſervili ſchema, Plaut. Amph. prol. 116: Pergite thyrſigerae Bacchae modo Bacchico cum ſchemate, Naev. ap. Non. 3. n. 206. 2) gedaante, figuur, bij voorb. exemplar imperatae ſchemae, Sueton. Tiber. 43: filius in me incedit ſatis hilari ſchema, Caecil. ap. Priſcian. 6: nunc fugiens nunc reſiſtens, variis corporis ſchemis ac motibus tandem domo prolapſus eſt, Apul. Met. IV poſt med. p. 151, 30 Elm., i. e. poſtuie, ſtelling, gebaarden: van daar ſchemata geometrica, Vitruv. VI praefat. init., geömetriſche figuuren. 3) figuurlijk, of verbloemde, of verborgen wijze van ſpreken, figuur in de Rhetorika, Quintil. IX, 1. §. 11 en 25. IX, 2, 21: ook Cicero Brut. 37 extr. gebruikt dit woord, maar Grieksch (σχήματα): van daar ſchemas loqui, Petron. 44, verbloemd, geheimzinnig, ſpreken: ſchemate non dubio ſed aperte nominat illum, Martial. III, 68, 7: ſchema frigidum, Petron. 126. i. e. eene koele uitdrukking: bijzonder is ſchema, wanneer men, het geen men zeggen wil, alleen raden of giſſen laat, en het gevolglijk niet recht uit zegt, Quintil. IX, 2, 65. Hier toe kan men rekenen ſchemas loqui, Petron., zie hier voor.

SCHEMATISMUS, i, m. figuurlijke wijze van ſpreken, bij voorb. ſchematismos & ſchemata, Quintil. I, 8, 14.

SCHIDĬAE, arum, f. (waarſchijnlijk ſcil. particulae, van σχίζω), ſtukjens hout, die bij het ſchaven of hakken nedervallen, ſpaanders, zaagzel, Vitruv. II, 1 ante med.;

med.: ſarmenta aut taedae ſchidiae comburantur, Ibid. VII, 10.

SCHISTOS of SCHISTUS, a, um, (on) (σχιστὸς, ή, όν), *geſpleten of het geen geſpleten, geſplitst, of gedeeld kan worden, bij voorb.* lapis *zekere ſteen*, Plin. H. N. XXVIII, 6 ante med. XXXIII, 4 extr. XXXVI, 20 in., *omdat hij in kleine ſtukjens ſpringt:* lac ſchiſtum, Plin. H. N. XXVIII, 9, i. e. *melk, die van de hui* (ſerum) *geſcheiden is, d. i. room:* alumen, Plin. H. N. XXXI, 7. XXXV, 15 poſt med. i. e. *in kleine draden zich verdelende:* caepa ſchiſta, Plin. H. N. XIX, 6, *dewijl de bladen afgeſcheurd worden, die naderhand weder groeijen.*

SCHOENICŬLUS of SCHOENICŌLUS, a, um, *met biezenzalf (zalf uit de plant* ſchoenus) *gezalfd: van daar heeten juffers, misſchien hoeren,* ſchoenicolae, Varr. L. L. VI, 3 extr., i. e. ſchoeno delibutae, *gelijk* Plautus *zegt. Ook zegt* Feſtus: Schoenicolas adpellare videtur meretrices Plautus, propter uſum unguenti ſchoeni, quod eſt peſſimi generis; ideoque dixit diobolares, ſchoenicolae, miraculae cet. *Deze plaats is een* Fragment *der* Citellaria, *alwaar* Ed. Gronov. (Lipſ. 1760) ſcaenicolae *ſtaat: anders zegt* Plautus Poen. I, 2. 55, *van de hoeren,* ſchoeno delibutas, ſervolicolas cet. Not. *ſommigen twijfelen aan de zalf* ſchoenus (*zie* Schoenum), *en willen liever* coenicolae (*van* coenum *klei*) *lezen.*

SCHOENOBĀTES, ae, m. *een koorddanſer*, Juvenal. III, 77.

SCHOENUM, i, n. *en* SCHOENUS, i, m. 1) *biezen of ſchelf. Daar mede of met eene ſoort daar van, die dus welriekend was, maakte men den wijn aan, en gaf hem zekeren ſmaak of reuk, bij voorb.* ſchoenum & calamum in dolium infundito, Cato R. R. 105: Odores vino apti ſunt, foenum Graecum, ſchoenum, Colum. XII, 20 in.: ad praedictum modum muſti adjici debent ii odores, nardi folium, iris Illyrica —, palma, cyperum, ſchoenum, Ibid. §. 5: cf. Ibid. cap. 51. Not. *Ook maakte men daar eene zalf van, bij voorb.* ſchoeno delibutae, Plaut. Poen. I, 2, 55, ſcil. meretrices (cf. Schoeniculus): *maar* Meurſius *lagcht met eene zalf uit biezen, en leest* coeno *van* coenum *klei.* 2) *Ook is* Schoenus *een mijlenmaat der* Perſen, *waar van de lengte niet recht bepaald is: ſommigen rekenen vierduizend, anderen vijf duizend, ſchreeden enz., bij voorb.* Perſae ſchoenos & paraſangas alii alia ratione determinant, Plin. H. N. VI, 26 extr.: Schoenus patet Eratoſthenis ratione ſtadia quadraginta, hoc eſt paſſuum quinque millibus; aliqui triginta duo ſtadia ſingulis ſchoenis dedere, Ibid. XII, 14 in.: cf. V, 10: *van daar* triſchoenus, a, um, *drie zulke* Schoenos *bevattende, bij voorb.* menſura triſchoena, Plin. H. N. V, 24.

SCHOLA, ae, f. (σχολὴ) *eigenlijk, ledigheid van arbeid: van daar* 1) *de plaats, waar men den ledigen tijd tot leeren, disputeeren en verklaren, beſteedt: School, Akademie, Collegie, of* Gymnaſium, *bij voorb.* ulla in ſchola diſputatur, Cic. Off. II, 25 extr.: homo de ſchola, Cic. Or. II, 7: ſcholam aperire, Sueton. Gramm. 15, i. e. *lezingen aanvangen:* dimittere, Sueton. Ibid. 6 *en* 18, i. e. *zijn leerambt nederleggen:* ſcholam adire, Val. Max. I, 8, 17: ſedere in ſcholis auditioni operatos gratius erat, Plin. H. N. XXVI, 2: ſic in foro pueros a centumviralibus cauſis auſpicari, ut ab Homero in ſcholis, Plin. Epiſt. II, 14 in.: An otioſus in ſchola poëtarum lepore tinctos Attico ſales narras? Martial. III, 20, 8: homo politus e ſchola, Cic. Piſ. 25: *van daar* a) *dispuut, disputatie, geleerde verhandeling, geleerd onderzoek, les of kollegie.* (*bij voorb.* Collegie *houden*), *zoo als in Schoolen en op* Akademiën *gebruiklijk is, bij voorb.* ſcholas Graecorum more habere, Cic. Tuſc. I, 4: quinque ſcholas in totidem libros contuli, Ibid. (Not. *terſtond op 't einde ſtaat daar voor* diſputationes): ſcholam explicare, Cic. Fin. II, 1 in., i. e. *Kollegie houden, les geven, verhandeling voordragen, en openen:* certae ſcholae ſunt de exſilio, de interitu patriae cet., Cic. Tuſc. III, 34, i. e. *zekere verhandelingen of geleerde onderwerpen:* Ubi ſunt veſtrae ſcholae, Cic. Piſ. 27: Vertes te ad alteram ſcholam, Ibid. 25, i. e. *onderwerp.* b) *het kollegie, of ſchool, ſekte, gezindte, d. i. de ſcholieren of aanhangers daar van, bij voorb.* clamabunt omnes philoſophorum ſcholae, Cic. Or. I, 13: diſſiderunt hae diu ſcholae, Plin. H. N. XXIX, 1: exolevit & protagion, quod Italicis proximum fecerant Aſclepiadis ſcholae, Ibid. XIV, 7: princeps ſcholae Caſſianae, Plin. Ep. VII, 24. extr.: Theodori ſchola, Quintil. III, 11 extr. c) *Kollegie of Akademie, d. i. plaats, waar geleerde mannen bijéén komen, om te disputeeren, of andere geleerde geſprekken te houden: zoodanig eene was er in de gallerie van* Octavia, *bij voorb.* Plin. H. N. XXXV, 10 extr., in ſchola in Octaviae porticibus: Plin. H. N. XXXVI, 5 ante med., Ac nunc in Octaviae ſcholis poſitus. 2) *in 't bad komt* ſchola *voor, bij voorb.* praeter ſcholam labri & alvei; ſcholas autem labrorum ita fieri oportet ſpatioſas, ut, cum priores occupaverint loca, circumſpectantes reliqui ſtare poſſint, Vitruv. V, 10 extr., *het is misſchien de plaats, waar zij, die op het baden wachteden, ondertusſchen ledig ſtonden, tot anderen gebaad hadden.*

SCHOLASTĪCUS, a, um, *het ſchool of het kollegie, bijzonder de ſtudie der welſprekendheid betreffende, bij voorb.* materia, Quintil. XI, 1, 82: declamationes ſcholaſticae, Gell. XV, 1: controverſii, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 14 extr.: niſi forte volumus ſcholaſticas tibi, atque, ut ita dicam, umbraticas literas mittere, Plin. Ep. IX, 2: ſufficiunt duae fabulae; an ſcholaſtica (i. e. in ſcholis uſitata) lege tertiam poſcis? Ibid. II, 20 poſt med.: *van daar* ſcholaſtica, orum, *of* ſcholaſticae ſcil. declamationes, *bij voorb.* in ſcholaſticis quoque nonnunquam evenit, ut cet., Quintil. IV, 2, 30, i. e. *in de ſcholen (der Redenrijkers) of bij de oefeningen der Redenaren: dus ook* nam quaedam in ſcholaſticis ponuntur cet., Ibid. VII, 1, 14: *van daar* ſcholaſticus, ſcil. homo, *één van de ſchool, d. i.* 1) *een ſcholier, ſtudent, die zich op de Kollegiën, op de geleerdheid, bijzonderheid de welſprekendheid, bevlijtigt, daar in ſtudeert, bij voorb.* Dum ſcholaſtici ſumus, Quintil. XII, 11, 16: rhetoribus & ſcholaſticis, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 42: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. 15. Petron. 6 *en* 10. 2) *een Schoolleeraar, bijzonder der welſprekendheid, Profesſor, die zich met de welſprekendheid niet voor de rechtbank, maar alleen tot oefening, bezig houdt, bij voorb.* ne ſcholaſticus exiſtimaretur, Sueton. Rhet. 6: Et adhuc tantum ſcholaſticus eſt, Plin. Ep. II, 3: adoleſcentuli deducuntur in ſcenas ſcholaſticorum, qui rhetores vocantur, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 35: *en meermalen, bij voorb.* Plin. Ep. I, 24. Senec. Controv. III praeſ. ante med.: *van daar als een ſchimpnaam, een Pedant, Schoolvos, bij voorb.* heus tu ſcholaſtice, *zegt een vrouwsperſoon tegen* Lucius, *die op haar verliefd was, en haar kuste,* Apul. Met. II ante med. p. 119, 8 Elm.

SCHOLĪCUS, a, um, *het ſchool of ſchoolzaken betreffende, bij voorb.* oſtentabat quispiam grammaticae rei doctor ſcholica quaedam nugalia, Gell. IV, 1: ſcholaſticis fartis auribus ſcholica dape atque ebrils, Varr. ap. Non. 6. n. 22.

SCIDA, SCIDULA, *zie* Scheda.

SCIENTER, 1) *geſchikt, met geſchiktheid, op eene geſchikte wijze, bij voorb.* dicere, Cic. Or. II, 2. Gell. XVII, 5 poſt med.: cantare, Nep. praefat.: uti aliqua re, Cic. Off. II, 5 extr.: ut iis, quae habeant, modice & ſcienter utantur, Cic. Or. I, 29: Galli aggerem cuniculis ſubtrahebant eo ſcientius, quod cet., Caeſ. B. G. VII. 22: Neminem in eo genere ſcientius verſatum, Cic. Or. 52: Etruria ſcientiſſime animadvertit, Cic. Div. I, 41. 2) *opzettelijk, willens en wetens, bij voorb.* fallere, Plin. Paneg. 64.

SCIENTĬA, ae, f. *het weten, wetenſchap in (van) eene zaak, kennis, kunde, bij voorb.* regionum, Cic. Or. I, 14: linguae Gallicae, Caeſ. B. G. I, 48: artium, Cic. Or. I, 6: bene dicendi, Quintil. VII, 3: juris civilis, Cic. Leg. I, 6: divina ejus in legibus interpretandis ſcientia, Cic. Phil. IX, 5: neque ferendi neque colendi neque demetendi fructus ulla pecudum ſcientia eſt i. e. pecudes carent ſcientia ferendi, colendi cet., Cic. Nat. D. II, 62, *alwaar men den dubbelen* Genitivus (ſubjecti, pecudum, *en* objecti, ferendi cet) *moet aanmerken:* ſcientiam hominis fugere, Cic. Manil. 9, i. e. *aan iemand onbekend zijn:* promere aliquid ex obſcuriore aliqua ſcientia, Cic. Or. I, 14: exercere altiſſimam eruditionem ac ſcientiam, Quintil. I, 4, 6: ſcientia comprehendiſſe, Cic. ad Div. VI, 22. §. 4, *geleerd hebben, weten:* habere ſcientiam rei, Caeſ. B. G. III, 23, i. e. *weten, wetenſchap, kennis hebben: dus ook* tenere, *bij voorb.* tenere medicinae ſcientiam, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5: ſcientia aeris fundendi, Plin. H. N. XXXIV, 7, *en* XXXV, 12: fingendi caelandique, Ibid. XXXIV, 7 extr.: ſatisfacere alicujus ſcientiae, Cic. Phil. II, 23, *voldoen, d. i. zoo veel zeggen, als de ander reeds weet.* Not. 1) Plur., *bij voorb.* tot artes, tantae ſcientiae, Cic. Senect. 21, i. e. *kundigheden.* 2) ſcientia *met* de, i. e. *ten aanzien of van, bij voorb.* de omnibus (hominibus), Cic. Sull. 13 extr.

SCILICET *ſtaat voor* ſcire licet i. e. *het is ligt te zien, men moet weten; in 't gemeen kan men het vertalen, het verſtaat zich, of vrijelijk, zeker, gewis, zonder twijfel, werklijk, in de daad; dikwijls past dit alles te ſamen, en zoo als bij ons achter,* het verſtaat zich, *dan het lidwoordjen* dat *volgt, dan niet volgt; zoo volgt achter* ſcilicet *dikwijls de* Accuſativus *met den* Infinitivus, *doch meermalen ontbreekt deze, bij voorb.* a) *met den* Accuſativus *en* Infinitivus, Terent. Heaut. II, 3, 117, ſcilicet me facturum: Ibid. IV, 8, 16, ſcilicet me daturum *het verſtaat zich, dat ik doen, geven, zal; of zekerlijk zal ik het doen, geven:* item alios deos facturos ſcibent, Plaut. Curc. II,

II, 2, 13: quae scilicet occulta pectoris patefecisse, Sallust. Jug. 113 (121): cf. Plaut. Rud. II, 3, 65. Sallust. Jug. 4. §. 6. Lucret. II, 468. b) *zonder* Accusativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* est igitur adventus scilicet Caesaris in exspectationem, Cic. ad Div. IX, 6: Capitis (causas agimus) scilicet subtilius, Ibid. 21: ego habebo scilicet, Ibid. VII, 23: non facies fidem scilicet, Cic. Pis. 25 ante med., i. e. *zekerlijk, gewis, zonder twijfel:* me quidem species quaedam commovit, inanis scilicet, sed commovit tamen, Cic. Fin. V, 1 extr.: vincam scilicet, Terent. Phorm. I, 2, 82: scilicet faciundum est, quod vis, Ibid. Eun. I, 2, 105: nunc vivat nec ne, id Orcum scire oportet scilicet, Plaut. Capt. II, 2, 33: *en meermalen, bij voorb.* Terent. Heaut. IV, 1, 34. Ad. V, 3, 53. Cic. Att. XIII, 10. Phaedr. V, 5, 30: *dus ook* agros cum suis opimis campis conferendos non putabunt scilicet, Cic. Agr. II, 85, i. e. profecto, *alwaar* Ernesti non *zonder noodzake weggeworpen heeft, opdat het eene* Ironie *zij; maar ook zonder* Ironie *geeft het eenen goeden zin. Van daar in spottende of* Ironische *redenen, zekerlijk, bij voorb.* scilicet is sum, qui cet., Cic. Sull. 24: ego istius pecudis consilio scilicet aut praesidio niti volebam, Cic. Pis. 9: scilicet idcirco — excepit cet., Ovid. Her. XVII, 5, *in de beide laatste plaatzen kon het vraagteken wegblijven; maar als het blijft, dan moet men het vertalen, waarlijk:* cf. Terent. Andr. I, 2, 14. Cic. Rab. Perd. 5. Virg. Aen. IV, 370. *Ook in antwoorden, vrijlijk, alzins,* Terent. Ad. IV, 7, 33. Eun. V, 8, 10. Plaut. Asin. II, 4, 83. Not. *Ook kan men het vertalen: het is natuurlijk, zonder twijfel enz., al het welk op één uitloopt. Ook kan men het vertalen, te weten, bij voorb.* alio tempore, tunc scilicet, cum tibi cet., Cic. Fin. IV, 22 extr.: semper agens aliquid tale scilicet, quale cet. Cic. Senect. 8: respondit id, quod necesse erat, scilicet, Cic. Verr. IV, 12: qua mente esset, demonstravit, pessima scilicet, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 1: cf. Horat. Ep. I, 9, 3.

SCILLA *of* SQUILLA, ae, f. 1) *zee-ajuin, zee-uijen*, Plin. H. N. XIX, 5 extr. XXI, 17 ante med. Pallad. Jul. 8. Not. *Hier is* Scilla *menigvuldiger.* 2) *een kleine kreeft, of krabbe, die de Pinne (een mossel) verdedigt, Pinnewachter genoemd,* Cic. Nat. D. II, 48: *ook* Cic. Fin. II, 8 e poëta. Not. *Hier is* Squilla *gewooner.*

SCILLĪNUS, a, um, *uit zee-ajuin, uit zee-uijen, bij voorb.* acetum, Plin. H. N. XXIII, 2 in.

SCILLĪTES, ae, m. (*οἶνος*), *bij voorb.* vinum scillites, Colum. XII, 33, i. e. *wijn met zee-ajuin aangemaakt, zee-ajuin wijn: dus ook* acetum scillites, Plin. H. N. XXXII, 10 post med.

SCILLĪTĬCUS, a, um, i. q. scillinus, *uit zee-ajuin, bij voorb.* acetum, Colum. XII, 34. Cels. V, 19. Sect. 19. Pallad. Jul. 8. *in het opschrift.*

SCIMPODĬUM, i, n. *eene soort van legerstede, als bed, Canapee enz., bij voorb. om daar op te rusten of te liggen,* Gell. XIX, 10.

SCIN', i. e. scisne, *zie* scio.

SCINCUS *of* SCINCOS, i, m. *zeker naar den krokodil gelijkend beest, in en aan den Nijl,* Plin. H. N. VIII, 25. XXVIII, 8 extr.

SCINDO, scidi, scissum, 3. *scheuren, stukscheuren, uitscheuren, splijten, met geweld scheiden of verdelen, bij voorb.* vallum, Caes. B. G. III, 5. Liv. VII, 37, i. e. *de* Palissaden *uitscheuren:* epistolam, Cic. ad Div. V, 20 extr., i. e. *stukscheuren: dus ook* capillos, Ovid. Her. XX, 81: crines, Virg. Aen. XII, 870: quercum cuneis, Virg. Aen. VII, 509, i. e. *stuk klieven: dus ook* fissile robur cuneis, Ibid. VI, 182. Georg. I, 144: pecora scindunt radices herbarum, Colum. II, 18: scindent avidae perfida corda canes, Ovid. in Ibin 170: scindere latus flagello, Ibid. 183: aequor ferro, Virg. Georg. I, 50, i. e. *ploegen: dus ook* Pangaea juvencis, Claudian. de Stilich. I, 134; *dus ook* loca scindere i. e. *ploegen*, Senec. Phoeniss. 124: navis scindit aquas, Ovid. Trist. I, 9, 48: *dus ook* ictu remorum scindere freta, Ibid. Met. XI, 463: fluvios natatu scindere, Claudian. de IV consul. Honor. 347: *van daar van spijzen, verdeelen, bijzonder leggen, in stuk snijden, bij voorb.* aves in frusta, Senec. de brevit. vitae 12: opsonium, Ibid. de vita beata 17: *van daar voorzetten (spijze), bij voorb.* nihil scidisti, Martial. III, 12, 2, i. e. *hebt uwen gast niets voorgezet, niets te eten gegeven. Ook* sensu obscoeno, *bij voorb.* podices furum, Auct. Priap. LXXVII, 13: *dus ook* medium, Ibid. LIV, 2. *Verders,* vestes de corpore, Prop. II, 5, 21: alicui paenulam, Cic. Att. XIII, 33, *iemand den rijsmantel scheuren, d. i. hem zeer bidden of dringen, om te blijven: dus ook*, scissus, a, um, *bij voorb.* vestis, Liv. III, 58: palla, Virg. Aen. VIII, 702: capilli, Tibull. I, 10 (11) 53: mater scissa comam i. e. habens comam scissam, Virg. Aen. IX, 478: humus scissa ad manes i. e. effossa, Martial. XII, 63, 4: scissa vallis aperit immensos specus i. e. dehiscens, Senec. Troad. 178: *van daar* scissum, *iet verscheurds, eene scheur, bij voorb.* scissa propius reficit (araneus), Plin. H. N. XI, 24, i. e. *scheure, openingen, gaten: van daar* a) i. q. scissilis, *bij voorb.* alumen, Colum. VI, 13. b) *scheuren, Tropisch, d. i. als 't ware verscheuren, zoo uitziende als of het gescheurd was, bij voorb.* venter scissus i. e. *rimpelig*, Martial. XIV, 60, 1: *dus ook* Et faceret scissas languida ruga genas, Prop. II, 18, 6 (II, 17, 8): folia platano similia, sed pluribus divisuria scissa, Plin. H. N. XXXV, 5 ante med.: vitis folio minus scissa, Ibid. XIV, 2: cervis aures scissae, ac velut divisae, Ibid. XI, 37. Sect. 50: vox scissa *of* vocis genus scissum, Cic. Or. III, 57, i. e. *afgebroken, niet in ééns voortgaande: zoo staat ook* vox scinditur, Quintil. XI, 3, 20: *van daar* 1) *openscheuren, bij voorb. wonden: van daar Tropisch,* dolorem, Cic. Att. III, 15 in., i. e. *vernieuwen.* 2) *Tropisch, stukscheuren, verslinden, bij voorb.* curae animum scindunt, Lucret. III, 1007. 3) *Tropisch, stukscheuren, d. i. afbreken, bij voorb.* verba fletu, Ovid. Pont. III, 1, 157: necessitudines, Plin. Paneg. 37: actionem, Ibid. Ep. II, 11: florentesque manu scindit Atropos annos, Stat. Sylv. III, 3, 123: *van daar* scissum vocis genus, Cic. Or. III, 57: *dus ook* vox scinditur, Quintil. XI, 3, 20. 4) *Tropisch, verscheuren, d. i. scheiden, verdeelen, bij voorb.* scindit se nubes, Virg. Aen. I, 587 (591). *Ook in 't gemeen, scheiden, deelen, verdeelen, bij voorb.* genus amborum scindit se sanguine ab uno, Virg. Aen. VIII, 142: scidit deinde se studium, Quintil. prooem. §. 13: dirimit scinditque Sueviam continuum montium jugum, Tacit. Germ. 43: *van daar* scindi *gescheiden, gedeeld, of verdeeld worden, of zich scheiden, deelen, of verdeelen, bij voorb.* scinditur incertum studia in contraria vulgus, Virg. Aen. II, 39: hi discordes in duas factiones scinduntur, Tacit. Hist. I, 13: flamma scinditur in partes, Lucan. I, 551: Italia scinditur in duo promontoria Bruttium & Salentinum, Sallust. fragm. ap. Serv. ad Virg. Aen. III, 400: philosophiae pars naturalis in duo scinditur, corporalia & incorporalia, Senec. Ep. 89 post med.: *van daar de spijzen verdeelen: van daar, voorzetten (om te eten),* Martial., *zie hier voor: verders,* agmen, Tacit. Ann. I, 68, i. e. *scheiden, doorbreken.* 5) *verstooren, te gronde helpen,* (*voor* exscindere,) *bij voorb.* urbem, *bij voorb.* Pergamum, Plaut. Bacch. IV, 9, 130. 6) chelyn scindere, Stat. Sylv. V, 5, 31, i. e. *er te veel opscheuren, van een' vervelend speler.* Not. sciscidi *voor* scidi *hebben de Ouden ook gezegd, bij voorb.* sciscidistis, Afran. ap. Priscian. 10: sciscideras, Acc. Ibid. *Ook* sciscidi: *van daar* sciciderat, *zie* Gell. VII, 9 ext.

SCINDŬLA, ae, f. *Schaliën*, Hirt., *zie* Scandula.

SCINTILLA, ae, f. *een vonk, bij voorb. van vuur*, Virg. Aen. I, 174 (178). XII, 102. Lucret. IV, 610. VI, 162. Ovid. Fast. IV, 496. Curt. VI, 3 post med. Plin. H. N. XXXVI, 19. XXXVII, 11: *van daar Tropisch, bij voorb.* tantis offusis tenebris ne scintillam quidem ad dispiciendum reliquerunt, Cic. Acad. IV, 19: *van daar* 1) *een vonk, d. i. een helpunt, als een vonk*, Plin. H. N. XXXIII, 6 in. 2) *een vonk, Tropisch, d. i. het kleinste gedeelte eener zaak, bij voorb.* belli, Cic. ad Div. X, 14: ne scintillam quidem relinques, genus qui congliscat tuum, Plaut. Trin. III, 2, 52.

SCINTILLATĬO, onis, f. *het vonken, bij voorb. der oogen*, Plin. H. N. XX, 9.

SCINTILLO, are, *vonken, bij voorb.* oculi scintillant, Plaut. Men. V, 2, 77: oleum scintillare, Virg. Georg. I, 392: templa scintillare, Lucret. VI, 644: carbunculi contra radios solis scintillant, Plin. H. N. XXXVII, 7: cristae scintillant, Sil. VII, 598: clypeus scintillans, Plin. H. N. II, 34: scintillantia fulgetra, Ibid. 43: *van daar Tropisch*, ira scintillavit, Sil. IX, 563.

SCINTILLŬLA, ae, f. *een vonkjen, bij voorb.* virtutum quasi scintillulas, Cic. Fin. V, 15 extr.

SCIO, ivi *en* ii, itum, 4. 1) *weten, kennis van iet hebben, is bekend, bij voorb.* ille tenet & scit, Cic. Mur. 9 extr.: nec satis scio, nec, si sciam, dicere ausim, Liv. praefat.: scire licet, *men moet weten, het is openbaar, het verstaat zich* (i. q. scilicet), Lucret. II, 966. Liv. I, 39, *en* Celsus *meermaal:* non sciunt ipsi viam, Terent. Hec. III, 2, 25: vere scio, Ibid. Ad. I, 2, 45: id certo scio, Ibid. Phorm. V, 7, 60: certo scio, Ibid. And. III, 2, 23: pro certo scire, Liv. XXV, 10: certum scire de re, Cic. Att. XII, 17: multo prius scivi, quam tu, illum amicam habere, Terent. Hec. IV, 1, 26: cuivis facile est scitu, Ibid. III, 1, 15: nihil facilius est scitu, Liv. XXIII, 13: *dus ook* scito *voor* scitu, *bij voorb.* ut scito huic opus est, Terent. Phorm. V, 8, 14: nec me res delectabit, quam mihi unus sciturus sim, Senec. Ep. 6: facio, ut sciat aliquis i. e. *ik maak iemand iet bekend, bericht hem, doe hem te weten, bij voorb.* facio ut scias, Cic. Att. XIII, 38

en meermalen: facias, ut ſciam, Cic. Att. IV, 8: ſcin' me, in quibus ſim gaudiis, Terent. Eun. V, 8, 5, *voor* ſcin', ego in quibus cet.: Scio quod *voor den* Accuſativus *met den* Infinitivus, Plaut. Aſin. I, 1, 37 *en* 70: *ook* Liv. III, 52 in.: haud ſcio, an, *ik weet niet, of, bij voorb.* haud ſcio, an quidquam melius ſit cet., Cic. Amic. 6 Ed. Graev.; *doch Erneſti, welke gelooft, dat* haud ſcio an *altijd in plaats van* haud ſcio an non *ſtaan moet, heeft* haud ſcio an nihil quidquam cet. *laten drukken:* haud ſcio, an ulla cet., Cic. Senect. 16 Ed. Graev., *alwaar de* Ed. Erneſt. haud ſcio an nulla *heeft:* Haud ſcio an (*voor* an non), *eene zegswijze, d. i. vermoedelijk, waarſchijnlijk, mijns bedunkens*, Cic. Fin. V, 3. Terent. Ad. IV, 5, 33. Liv. III, 60 in. *en meermalen:* Non ſcis *voor* neſcis. Plaut. Pſeud. I, 2, 86: Scito, *weet, of gij moet weten, of ik wil u zeggen, ik doe u te weten, is menigvuldig in* Cicero: Scires *i. e. men zou denken, meenen, beſluiten*, Ovid. Met. VI, 23. Ibid. Am. I, 13, 47. Petron. 91: Scire de aliqua re *of* de homine *kennis hebben van iet of iemand, d. i. een aanzien van iemand*, Cic. Or. I, 13 *en* 14 extr. Sull. 13 extr.: Scire ex aliquo *ook* de aliquo *iet van iemand (d. i. uit zijn mond) weten (vernemen), bij voorb.* nam quod ſcio, omne ex hoc ſcio, Plaut. Curc. II, 2, 6: Ex quo vel ſobrio ſcire poſſes, Cic. ad Div. IX, 1: id de Marcello aut certe de Poſtumia ſciri poteſt, Cic. Att. XII, 22: Quod ſciam i. e. *zoo veel ik weet, mijns wetens*, Cic. Att. XVI, 2 poſt med. Plaut. Men. II, 2, 23. III, 2, 35 *en* 39. Terent. Ad. IV, 5, 7: Scin' i. e. *weet gij? als een formulier van gemeenzame ſpreekwijze, bij voorb.* ſcin' tu, ut tibi res ſe habeat? Terent. Ad. IV, 7, 30: ſcin', quomodo? Plaut. Amph. I, 1, 100. Ibid. Aul. V, 21. Rud. III, 5, 18: ſcin', quo pacto, cet., Ibid. Bacch. V, 2, 59. 2) *kennen, kunnen, wanneer het hetzelfde is, als kennis ergens van hebben, iet verſtaan, bij voorb.* ſcire latine, Cic. Brut. 37: *en* graece, Cic. Fin. II, 5, i. e. *Latyn, Grieksch, kennen, ten zij men* loqui *verſtaan moet: dus ook* fidibus ſcire, Terent. Eun. I, 2, 52, ſcil. canere, i. e. *op het ſnarenſpel ſpelen kunnen:* is omnes linguas ſcit, Plaut. Poen. Prol. 112: *dus ook* viam, Terent., *zie boven:* ars earum rerum, quae ſciuntur, Cic. Or. II, 7. *Ook in 't gemeen kunnen, waar anders* poſſe *ſtaat, bij voorb.* major animus & natura erat ac majori fortuna adſuetus, quam ut reus eſſe ſciret, *van* Scipio, *die beſchuldigd was, maar bij den Termijn niet tegenwoordig wilde zijn*, *voor* poſſet, Liv. XXXVII, 52: quoniam ne victi quidem ac capti fortunam fateri ſcirent, Liv. IX, 4 in.: haec natura multitudinis eſt —, libertatem nec ſpernere modice nec habere ſciunt, Liv. XXIV, 25 extr. 3) *ervaren, wanneer het hetzelfde is als weten, bij voorb.* cum videro te, ſcies, Cic. Att. XIII, 22: qui anticipes ejus rei notitiam, quam triduo ſciturus es, Cic. Att. IV, 14, i. e. *vernemen zult:* hominem in periculo fuiſſe, quoad ſcitum ſit, Sextium vivere, Cic. Sext. 38, i. e. *tot men wist of vernam:* nondum lucebat, cum Ameriae ſcitum eſt, Cic. Roſc. Am. 34, i. e. *men heeft het vernomen of geweten.* 4) *voor* ſciſco, *verordenen, bij voorb.* lex ſcit, Pandect. XLVI, 3. 98 extr.: ſciret plebs, ut cet., Liv. XXVI, 33 extr., *alwaar* Gronovius ſciſceret *wil lezen.* Not. ſcibam, *voor* ſciebam, *en* ſcibo *voor* ſciam (*Fut.*), *bij voorb.* ſcibo, Plaut. Aſin. I, 1, 13. Men. II, 3, 35. Terent. Eun. IV, 4, 59: ſcibis, Terent. Heaut. V, 2, 43: ſcibit, Ibid. Phorm. V, 1, 38. Cato R. R. 5: ſcibant, Catull. LXVII, 85: ſcibat, Inſcript. ap. Gruter. p. 602 n. 6: *dus ook* ſcibitur, Plaut. Capt. IV, 2, 5. Perf. ſcivi *ſtaat* Terent. Hec. IV, 1, 26; *doch menigvuldiger komt voor* ſciſti, ſcierim, ſciſſem, ſciſſe cet. Sciri *ſtaat* Cic. Off. III, 11: ſciretur, Liv. IX, 49. Not. Perf. ſcivi *kan ook ſomtijds van* ſciſco *zijn, zie* Sciſco. Not. *Het* Particip. ſciens *ſtaat gemeenlijk* Adjective, (1) *wetend, kennis hebbende, bij voorb.* ut ſis ſciens, Terent. And. III, 2, 28. Plaut. Poen. V, 2, 78, i. e. *opdat gij het weet:* ſcientem aliquem facere, Terent. Heaut. IV, 8, 32. Plaut. Aſin. I, 1, 34, i. e. *iemand kennis of tijding geven.* 2) *wetende, kundig, kunde hebbende, kennis hebbende, of bekwaam ergens in, waarbij dikwijls de* Genitivus *pleegt te ſtaan, bij voorb.* dominum ſcientem oportet eſſe earum rerum, Varr. R. R. III, 3 in., i. e. *moet weten, kennis hebben:* ſcientes belli, Salluſt. Jug. 97 (102): ſcientiſſimus reipublicae gerendae, Cic. Or. I, 49: Quis Pompejo ſcientior fuit? Cic. Manil. 10: ſcientiſſimus gubernator, Cic. Invent. I, 34: ſciens juris, Tacit. Ann. III, 70. VI, 26: citharae, Horat. Od. III, 9, 10: linguae, Tacit. Ann. II, 13: ſcientiſſimi regionum, Salluſt. Jug. 100 (105): vites pampinari, ſed a ſciente, Varr. R. R. I, 31. (3) *wetende, met weten, wetens, bij voorb.* cum ipſi ſcientes incommodarint, Cic. Quint. 16, i. e. *wetens, met weten:* Nullum a me ſciente facinus occultatur, Cic. Sull. 31: Te ſciente faciam, Terent. Heaut. IV, 8, 32, *met uwen wil, alwaar andere* Edd. *hebben* te ſcientem faciam, *gelijk reeds boven bijgebracht is:* offenderet ſciens neminem, Cic. Planc. 16: *dus ook* ſciens prudensque, Coel. in Cic. Ep. ad. Att. X poſt Ep. 9: *of* prudens & ſciens, Cic. Marc. 6: *of* prudens ſciens, Terent. Eun. I, 1, 28.

SCIPĬO, ōnis, m. 1) *een ſtaf, bij voorb. om daarmede te gaan, ook er bij gelegenheid mede te ſlaan*, Plaut. Amph. I, 3, 22. Aſin. I, 1, 111. Caſ. V, 4, 6 *en* 30: *ook tot ander gebruik, bij voorb.* ſcipione prius determinata templi imagine in ſolo ante ſe, Plin. H. N. XXVIII, 2 ante med.: ſcipio eburneus *was een ſtaf, dien de* viri triumphales *droegen*, Liv. V, 41. Val. Max. IV, 4, 5. Juvenal. X, 43: *ook Koningen, ten minſten de Romeinen zonden aan den Koning* Maſiniſſa, *behalven den koninglijken titel*, ſellam curulem, ſcipionem eburneum, togam pictam, tunicam palmatam, *ten geſchenk*, Liv. XXX, 15. 2) *de ſteel van een druiventros, waar de druiven aan zijn*, Colum. XII, 39 §. 3, *en* 43 §. 10, ſcipionibus; *doch de* Ed. Geſn. *heeft* ſcopionibus.

SCIRŌMA *of* SCIRRHŌMA, ătis, n. i. q. ſcirrhos, *een hard, pijnloos, en gevolglijk zeer gevaarlijk gezwel*, Plin. H. N. XXV, 8.

SCIRON, ōnis, m. 1) *een ſtraatrover, die door* Theſeus *gedood is.* 2) *een bijzondere Westenwind, die te* Athenen *in* Attica *waaide*, Senec. Nat. Quaeſt. V, 17. Plin. H. N. II, 47 ante med., *en* Strabo: *hij was laſtig voor de Athenienſers* (infeſtat Athenienſes, Seneca loco cit.): *en heette dus, omdat hij van de klippen van* Sciron *waaide, gelijk* Strabo *zegt.*

SCIROS *of* SCIRRHOS (Scirrhus), i, m. i. q. ſciroma, *een hard, pijnloos, en gevolglijk zeer gevaarlijk gezwel*, Plin. H. N. VII, 15.

SCIRPĔUS *of* SIRPĔUS, a, um, *uit biezen, bij voorb.* ratis, Plaut. Aul. IV, 1, 9: clava ſcirpea, Nov. ap. Feſt. in Scirpus: Argei fiunt e ſcirpeis virgultis, Varr. L. L. VI, 3 med.: imago, Ovid. Faſt. V, 659, i. e. *biezenbeeld, (uit biezen gemaakt): dus ook* ſimulacrum, Ovid. Faſt. V, 622; *dergelijke biezenbeelden (ſtroomannen) werden jaarlijks in plaats van wezenlijke menſchen in den* Tiber *geworpen, zie* Argeus *en* Stramineus, *en* Ovid. Faſt. V, 621. Not. *Hier ſtaat in de Uitgaven gemeenlijk* Scirp. *Van daar* Scirpea *of gemeenlijk (in de Uitgaven)* Sirpea, Subſtantive (ſcil. res *of* corbis), *een gevlochten korf (ben) om op een wagen te zetten, om bij voorb. miſt uit te rijden, wagenmand, bij voorb.* ſirpea ſtercoraria, Cato R. R. 10 *en* 11: ſirpeas facere, Varr. R. R. I, 23 poſt med.: ſirpea, quae virgis ſirpatur, id eſt, colligando implicatur, in qua ſtercus aliudve quid evehitur, Varr. L. L. IV, 31 extr.: ſirpea lata, Ovid. Faſt. VI, 680: cf. Juſtin. XLIII, 4.

SCIRPICŬLUS *of* SIRPICŬLUS, a, um, (*van* ſcirpus *of* ſcirpo) *uit biezen beſtaande, of gevlochten, bij voorb.* ſcirpiculus (ſirp.) *en* ſcirpicula (ſirp.), Subſtantive (ſcil. corbis; *want* corbis *is* Maſc. *en* Fem.), *een gevlochten korf, bij voorb.* jugum continet ſirpiculos, Varr. R. R. II, 2 med.: ſirpiculi olerorum, Lucil. ap. Non. 8 n. 57: ſirpiculis medio pulvere ferre roſam, Prop. IV, 2, 40: cano jam vimine textum ſirpiculum cumulate hyacinthis, Colum. X, 305: *dus ook* ſirpiculis piſcariis, Plaut. Capt. IV, 2, 36, i. e. *viſchkaarden of korven.* Not. ſirpiculae falces, Cato R. R. 11, *en* Varr. R. R. I, 22, *miſſchien ſnoeimesſen, die men bij het aanbinden van den wijnſtok gebruikte.* Not. *Men kan ook* ſcirpiculum (ſirp.) Neutr. Gen. *aannemen, d. i. iet gevlochtens*, ſcil. vas, *bij voorb.* ſirpiculum cumulate, Colum. X, 305; *doch het kan ook van* ſirpicula *zijn.*

SCIRPO *of* SIRPO, are, *vlechten, binden, bij voorb.* ſirpiculae vocatae a ſirpando, id eſt ab adligando: ſic ſirpata dolia quaſſa, cum adligata, dicta, Varr. L. L. IV, 31: ſirpea, quae virgis ſirpatur, id eſt colligando implicatur, in qua ſtercus aliudve quid evehitur, Ibid. *op het einde:* cupas vinarias ſirpare noli, Varr. ap. Non. 2 n. 113. Not. *Hier ſtaat gemeenlijk* ſirp. *gedrukt.*

SCIRPŬLUS, a, um, *bij voorb.* vitis, Colum. III, 2, 27, *en* Plin. H. N. XIV, 3 poſt med., *de naam van zekeren wijnſtok, dien wij niet kennen: ook wordt gevraagd, of de lezing zuiver is: dus ook* uva, Plin. H. N. XIV, 9.

SCIRPUS *of* SIRPUS, i, m. 1) *biezen*, Plin. H. N. XVI, 37. Plaut. Rud. II, 6, 39: naves — fiunt in Aegypto ex papyro & ſcirpo & arundine, Plin. H. N. VII, 56 extr. *Dewijl de biezen geene knopen hebben: van daar* nodum in ſcirpo quaerere, *een ſpreekwoord, moeite aanwenden zonder nut, of zwarigheden zoeken, waar er geene zijn, bij voorb.* Plaut. Men. II, 1, 22, In ſcirpo nodum quaeris i. e. *gij wendt alle moeite vergeefſch aan:* Terent. And. V, 4, 39, Nodum in ſcirpo quaeris i. e. *gij maakt zwarigheden, waar er geene zijn.* 2) *een raadzel* (aenigma), Gell. XII, 6 in., *alwaar gezegd wordt, dat ſommigen de raadzelen* (aenigmata) ſcirpos *genoemd hebben.*

SCIRRHOMA, SCIRRHUS, *zie* Sciroma, Sciros.

SCISCITATIO, onis, f. *het naarvorschen; vragen, onderzoeken*, Petron. 24.

SCISCITATOR, oris, m. *naarvorscher, onderzoeker:* urinae delicatae, Martial. III, 80 (82), 16.

SCISCITO, are, *naar iet vragen, naarvorschen, bij voorb.* sciscitare prius volo, Plaut. Merc. II, 3, 51. Not. *Menigvuldiger is* sciscitor, *zie het volgende.*

SCISCITOR, atus sum, ari, *van* scio, *eigenlijk, iet geern willen weten of vernemen: van daar naarvorschen, onderzoek doen, bij voorb.* de victoria, Cic. Div. I, 34: de Domitio sciscitare, ubi sit, Cic. Att. IX, 15 post med.: Epicuri sententiam ex Vellejo sciscitabar, Cic. Nat. D. I, 7: consilium alicujus, Tacit. Hist. II, 33: imperia ducum, Ibid. I, 84: mores naturasque hominum de oris & vultus ingenio sciscitari, Gell. I, 9, i. e. *naarvorschen of zoeken naar te vorschen:* lubet prius sciscitari, quid sit, Terent. Eun. III, 4, 10: amens sciscitari, uter Porsena esset, *maakte zwarigheid, om te vragen*, Liv. II, 12: sciscitans, num odore offenderetur, Sueton. Vesp. 23: sciscitans, ecquid in urbe novi de Nerone, Ib. Ner. 48: coepi sciscitari, quae esset illa mulier, Petron. 37: sciscitantes, unde veniremus, Ibid. 124: ab utroque autem sciscitor, cur mundi aedificatores repente exstiterint, Cic. Nat. D. I, 9: ut mane singulos sciscitaretur, jamne jentassent, Sueton. Vit. 7: Sciscitatum deos descendunt, Liv. XLV, 27 med., i. e. *om de Goden te vragen, om raad te vragen. Gevolglijk heeft het ook den* Accusativus *des persoons, wien men vraagt, als ook der zaak, waarnaar men vraagt, bij zich.* Not. sciscito, are, Plaut., *zie* Sciscito.

SCISCO, scivi, scitum, 3. 1) i. q. scio, *weten, vernemen, bij voorb.* adcurro, ut sciscam, quid velit, Plaut. Amph. V, 1, 17: Ut id factum sciscerent, Plaut. Bacch. II, 3, 68, i. e. *weten, zien mogten.* 2) *iet door zijn* votum *toestemmen, bij voorb.* legem, Cic. Planc. 14. Cic. Provinc. 15. Cic. Leg. III, 15: *of* rogationem i. e. legem, Cic. Leg. III, 15 in. Liv. VII, 16 in., i. e. *het voorstel (der wet, der verördening) de Bill, toestemmen. Dewijl het volk in* Rome *en* Atheenen (*en dergelijke Staaten*), *wanneer het iet wil verördenen, enkel het voorstel daartoe door de Magistraatspersonen openlijk en plegtig gedaan, door zijn stemmen goedkeurt: van daar verördenen, eene wet of verördening maken, bij voorb.* quae scisceret plebes, Cic. Flacc. 7: *van daar* multa perniciose, multa pestifere, sciscuntur in populis, Cic. Leg. II, 5: quae scita sint in populorum institutis aut legibus, Cic. Leg. I, 15, *alwaar in plaats van* in *misschien beter* aut *zou gelezen worden. Ook zonder den* Accusativus, *bij voorb.* Athenienses sciverunt, ut Aeginetis pollicea praeciderentur, Cic. Off. III, 11: Gaditani sciverint, ut cet., Cic. Balb. 11: plebesque scivit, ut cet., Liv. XXXV, 7 med.: consules populum jure rogaverunt, populusque jure scivit, Cic. Phil. I, 10. *Ook met den* Accusativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* solem concedere nocti sciscant, Sil. VII, 543, *voor* ut sol cet.: *van daar* scitus, a, um, *verördend: van daar* scitum, Substantive, *eene verördening, bij voorb.* scitum plebis est factum, Liv. XXXI, 50 extr.: scito plebis, Liv. X, 22: scitique plebis, Liv. XXII, 26: scitum populi, Liv. XLV, 25: scito legum diligenti, Plin. H. N. XIV, 22 post med.: scita ac jussa nostra, Cic. Balb. 18: de hoc Ctesiphon scitum fecit, ut cet., Cic. opt. gen. Orat. 7 post init.: scita plebis, Liv. III, 67: aliorum scitis, Ibid. 33: pontificis, Liv. I, 20: *van daar* Populi scitum, plebis scitum *of als één woord* populiscitum, plebiscitum (*doch het welk niet nodig is*): *ook* scitum, i. q. dogma, *eene leerstelling van eenen Wijsgeer*, Senec. Ep. 95 ante med., *alwaar staat:* nulla ars contemplativa sine decretis suis est, quae Graeci vocant δόγματα; nobis decreta licet adpellare vel scita vel placita. *Ook eene vernuftige aartige gedachten, spreuk*, Pensée, *bij voorb.* Plin. H. N. XIV, 22 prope fin., scitumque est Scytharum legati, quanto plus biberint, tanto magis sitire Parthos; *doch dit kan ook tot het* Adjectivum scitus, a, um, i. e. *aartig, behoren*, scil. dictum. Not. Sciscor *voor* scisco *zullen de Ouden ook gezegd hebben, volgends* Priscianus 8.

SCISSILIS, e, 1) *het geen men gemaklijk stukscheuren, verbreken, klieven of verdeelen kan, bij voorb.* alumen, Cels. V, 2. VI, 11. 3) *gescheurd, bij voorb.* palliastrum, Apul. Met. I ante med. p. 104, 27 Elm.: centunculus, Ib. IX ante med. p. 232, 27 Elm.

SCISSOR, oris, m. *scheurer, scheider, verdeeler: van daar iemand, die de spijzen over Tafel verdeelde, bij ons een voorsnijder*, Petron. 36.

SCISSORA, ae, f. i. q. scissio, 1) *scheuring, scheiding, verdeling*, 2) *splijting, scheure, bij voorb.* pennae insectis omnibus sine scissura, Plin. H. N. XI, 28 post med.: *en meermalen, bij voorb.* Ib. XXXI, 7 ante med. Pallad. in Maj. 12.

SCISSUS, a, um, *zie* Scindo.

SCITAMENTUM, i, n. Plur. scitamenta, *zijn* 1) *lekkere spijzen, geene gemeene gerechten, lekkerebeetjens*, Plaut. Men. I, 3, 26. Cn. Mattius ap. Gell. XX, 9 extr.: scitamenta mellita, Apul. Met. X ante med. p. 245, 1 Elm. 2) *Tropisch, lekkerbeetjen, bij voorb. van zeldzame uitdrukkingen, spottende*, Gell. XVIII, 8 in.

SCITE, 1) *geschikt, kloek, gaauw, aartig, bij voorb.* loqui, Liv. X, 19: Rationes ita sunt perscriptae scite, Cic. Pis. 25: capella scite facta, Cic. Verr. II, 35: mimos actitavit scite magis quam probe, Tacit. Hist. III, 62: exprimere ἀπαθείας uno verbo scite, Senec. Ep. 9: disputare, Gell. XII, 13 med.: scite hercle fatis, Plaut. Trin. III, 3, 53, *alwaar misschien* dictum *of* dixisti *kan verstaan worden: dus ook terstond daarop* v. 56 satis scite & probe: *verder* satis scite & commode tempus ad te cepit adeundi, Cic. ad Div. XI, 16: ita scite illigabat, Cic. Verr. IV, 24 extr.: at si scias, quam scite in mentem venerit, Terent. Heaut. IV, 5, 16: scitius, Gell. IV, 11 med.: scitissime, Plaut. Stich. I, 3, 116. Apul. Met. IX ante med. p. 212, 16 Elm. 2) *wellevend, met smaak, bij voorb.* scite coli, Liv. IV, 44 (*als een gebrek voor eene Vestaalsche Maagd*), *d. i. zich galant kleeden:* quia parum scite convivium exorno, Sallust. Jug. 95 (100).

SCITOR, atus sum, ari, *voor* sciscitor, *eigenlijk, iet willen weten, naarvorschen, vragen, bij voorb.* caussam viae, Ovid. Met. II, 511: Non te id scitari, qualem ego — vellem, i. e. *dat gij er niet naar vraagdet enz.*, Cic. Or. 16: aliquem de re, Ovid. Met. X, 564: ex aliquo, Horat. Epist. I, 7, 60: ab aliquo, Ovid. Met. X, 357: gradere & scitabere ab ipso, Ibid. I, 775, i. e. *vraag hem zelven, of gij zult het van hem zelven vernemen:* scitatur, quid veniat, Ibid. XI, 622: oracula scitari, Virg. Aen. II, 114, i. e. *bevragen:* sunt, ex te quae scitari volo, Plaut. Capt. II, 2, 13, i. e. *vragen of weten wil.* Not. *In sommige plaatzen kan men het ook vertalen; vernemen, bij voorb.* Horat. Ep. I, 7, 60. Ovid. Met. I, 775.

SCITULE, i. q. scite, *geschikt, gaauw, aartig, bij voorb.* puellae scitule ministrantes, Apul. Met. II post med. p. 123, 8 Elm.: tuceta concinnat, adponit scitule, Ibid. VII ante med. p. 102, 35 Elm.: gradum scitule referens, Ib. X post med. p. 253, 38 Elm.

SCITULUS, a, um, i. q. scitus, 1) *geschikt.* 2) *aartig, gaauw, fraai, bij voorb.* caupona, Apul. Met. I ante med. p. 105, 23 Elm.: mulierculae qua sunt facie? Sce. scitula, Plaut. Rud. II, 7, 7: ambae forma scitula atque aetatula, Ib. IV, 1, 3, i. e. *schoone gedaante: dus ook* forma scitula (puellae), Apul. Met. II ante med. p. 113, 19 Elm.: *dus ook* juvenem formulae (i. e. formae *gedaante, schoonheid*) scitulae, Ibid. III med. p. 136, 13 Elm.

SCITUM, *eene verördening, zie* Scisco.

SCITUS, a, um, *kloek, schrander* 1) *kloek, vlug, ervaren, kundig, geschikt, gaauw, aartig, bij voorb.* homo scitus & callidus, Plaut. Pseud. I, 3, 151: sycophanta, Ibid. Amph. I, 3, 8: mulier scita atque prudens, Gell. XIII, 40: *dus ook* seq. Genit., *bij voorb.* scitus vadorum, Ovid. Met. IX, 108, i. e. *kundig, ervaren:* Thalia scita lyrae, Ibid. Fast. V, 54: *ook* seq. Infin., *bij voorb.* scitusque adcendere Martem, Sil. XV, 594: *dus ook* scitus adcendere corda, Ibid. XVII, 297: sermo, Cic. Nat. D. I, 33: syngraphum, Plaut. Asin. IV, 1, 57: scitissima oratio, Ibid. Stich. I, 3, 80: *van daar boertend*, Plaut. Pseud. II, 4, 58, *alwaar iemand vraagt:* ecquid is homo scitus est? *en de ander antwoordt:* plebiscitum non est scitus: *van daar* scitum est, i. e. a) *het is schrander, gaauw, bij voorb.* Terent. Heaut. I, 2, 35. Phorm. V, 4, 2. Cic. Or. III, 61. b) *het is aartig, bij voorb.* Plin. H. N. XXXV, 10 ante med.: *dus ook* Cic. Div. II, 24, Vetus illud Catonis admodum scitum est: dictum Passieni, Tacit. Ann. VI, 20: *van daar* Substantive, *iet aartigs, gaauws, eene vernuftige, aartige, spreuk, aartige gedachten*, Pensée, *bij voorb.* scitum est enim, quod Carneades dicere solebat, Clitomachum eodem modo dicere cet., Cic. Or. 16: scitumque est Scytharum legati, quanto plus biberint, tanto magis sitire Parthos, Plin. H. N. XIV, 22 prope fin. 2) *aartig, d. i. fraai, bij voorb.* puer, Terent. Andr. III, 2, 6: filum mulieris, Plaut. Men. IV, 4, 15: facies, Fest. 3) *passende, schiklijk, deugdelijk, bij voorb.* voce scita & canora annales Ennii legare, Gell. XVIII, 5: Haec nox scita est exercendo scorto, Plaut. Amph. I, 1, 132. Not. scitus, a, um, *is ook van* scisco, *zie* Scisco: *ook van* scio, *zie* Scio.

SCITUS, us, m. i. q. scitum (*zie* Scisco), *verördening, bij voorb.* plebis scitu, Cic. Att. IV, 12 in.: plebisque scitu, Liv. XXV, 7 in.

SCIURUS, i, m. *eekhoorn, eekhoorntjen*, Plin. H. N. VIII, 38. XI, 43 extr.

SCIUS, a, um, i. q. sciens, *wetende, kennis hebbende, kundig, bij voorb.* perrogitando advenas de natis, neque quemquam invenit scium, Pacuv. ap. Priscian. 4: sunt mulieres plus sciae, Petron. 63 extr.

SCLOPUS, i, m. *zeker geluid of klank, dien men, bij voorb. maakt, als men op opgeblazen kaaken ſlaat*, Perſ. V, 13; *doch ſommigen houden* ſtlopus *of* ſtloppus *voor beter.*

SCOBINA, ae, f. (*misſchien* ſcil. lima, *van* ſcobinus, a, um, *van* ſcobis) *een vijl, of dergelijk werktuig*, Varr. L. L. VI, 3 extr. Plaut. ibid.: fabri, Plin. H. N. XI, 32 Sect. 68.

SCOBIS, is, *ook* SCOBS, bis, f. *al het fijne of kleine, dat bij vijlen, zagen, raspen, booren, afvalt, zaagzel, zaagmeel enz., bij voorb.* ſcobis nigra, Celſ. VIII, 2 poſt med.: purgant coccum, ſcobis (Nominat.) eboris, Ibid. V, 5: ſcobis eximebatur, Colum. IV, 29 extr.: eburnea ſcobis, Ibid. VII, 10 ante med.: ſemodio ſcobis (Genit.), Juvenal. XIV, 67: ſcobem aeris delimatam, Plin. H. N. XXXIV, 11 poſt med.: terebra ſcobem faciebat, Colum. IV, 29 extr.: in ſcobe, Horat. Sat. II, 4, 81: *van daar Tropisch, bij voorb.* ſcobem cutis in facie oeſypum extenuat, Plin. H. N. XXX, 4, i. e. *ſchubben, en wat daar aan gelijk is.* Not. 1) Gener. Maſc., *bij voorb.* ſcobe citreo, Vitruv. VIII, 3 ante med.: educto ſcobe, Pallad. in Febr. 17. 2) ſcoba *ſchijnt niet voor te komen: maar* Priſcianus VII *erkent het voor gewoon.*

SCOLECIA, ae, f. *koperroest*, Plin. H. N. XXXIV, 12.

SCOLECION, i, n. *eene ſoort van ſcharlakenbes, die ligt in een wormpjen veranderen zal*, Plin. H. N. XXIV, 4.

SCOLOPENDRA, ae, f. 1) *een veelvoetig Inſect, een rups gelijk*, Plin. H. N. VIII, 29. 2) *zekere zeevisch*, Plin. H. N. IX, 43.

SCOLYMOS, i, m. *artiſchok*, Plin. H. N. XX, 23 extr. XXII, 22 poſt med.

SCOMBER, bri, m. *een zeevisch, van velen makreel genoemd*, Plin. H. N. IX, 15. XXXI, 8. XXXII, 11. Martial. III, 49, 9. IV, 87, 8. XIII, 102, 2. Catull. 93, 7. Perſ. I, 43: *van daar* ſcombrarius, a, um, i. e. *zich daarmede bezighoudende, daar toe behorende, daar van benoemd, bij voorb.* inſula Scombraria, *heeft het* Inſula Herculis *bij Spanje en wel bij* Karthagena *gelegen, geheten, wegens de menigte der daar bij gevangen visch, makreeleiland (indien* Scomber *een makreel is).*

SCOPA, ae, f. *eigenlijk misſchien een dunne takje, bij voorb. aan een' boom, planten enz.: de* Singularis *ſchijnt niet voor te komen, behalven* Scopa regia, Plin. H. N. XXI, 6. XXV, 5, *zeker kruid of plant: maar* Plur. Scopae, *bij voorb. van alſem*, Plin. H. N. XIV, 16 poſt med.: *van Aſperſien*, Pallad. in Februar. 24 med., *en in* Mart. 9 poſt med.: *en van andere kruiden, bij voorb.* marrubii, Plin. H. N. XX, 22: origani, Ibid. XXII, 18: chamaedryos, Ibid. XXIV, 15: tentoriolis ex arundinibus ſcopisque contextis, Auct. B. Afr. 47. *Van daar* ſcopae *een bezem, bij voorb.* cape illas ſcopas, converre, Plaut. Stich. II, 2, 23: virgeae, Cato R. R. 152: ſcopis verrere argentum, Petron. 34: cf. Horat. Sat. II, 4, 81. Plaut. Stich. II, 2, 23. Martial. XIV, 82, 1: myrtifoliis acutis, ex qua fiunt ruri ſcopae, Plin. H. N. XXIII, 9 extr., i. e. *een bezem, gevolglijk kan toch* ſcopa *een bezem zijn: alhoewel* Quintilianus *den* Singul. ſcopa *afkeurt* I, 5, 16, *gevolglijk dien nooit gehoord hadt: van daar* ſcopas diſſolvere, *als een' ſpreekwoord*, Cic. Or. 71, *een bezem losmaken, d. i. eene zaak van orde en verband beroven: van daar noemt* Cicero *een ſlecht, onördenlijk mensch* ſcopae diſſolutae, Cic. Att. VII, 13.

SCOPAE, *zie* Scopa.

SCOPARIUS, a, um, *den bezem of de bezems, gevolglijk het ſchoonmaken betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* ſcoparius, ſcil. homo *of* ſervus, Pandect. XXXIII, 7, 8, h. e. *een ſchoonmaker.*

SCOPIO, onis, m. *de ſteel, waaraan de druiven van een wijntros hangen, bij voorb.* ſcopiones, Colum. XI, 3, 46 Ed. Geſn.; *alwaar echter de* Codd. ſcorpiones *hebben: zoo ſtaat* ſcopionibus, Colum. XII, 39 *en* 43, *alwaar de* MSS. ſcipiones *hebben.* Not. *Voor* ſcopio *heeft men ook* ſcopus: *van daar* ſcopi, Varr. R. R. I, 54, *en* II, 17: *ook heeft men* ſcopium, *bij voorb.* de ſcopio, Cato R. R. 112 Ed. Geſn., ſi lectio certa.

SCOPIUM, *zie* Scopio.

SCOPULA, ae, f. *een bezem, als men verkleinend ſpreekt, bezempjen, bij voorb.* privas ſcopulas in dolia habeas, Cato R. R. 26: dolium — rutabulo & ſcopula picatur, Colum. XII, 18 poſt med.: ſcopulis aridae myrti feria ſuffriatur, Ibid. 38.

SCOPULOSUS, a, um, *vol rotzen, vol klippen, klippig, rotsachtig, bij voorb.* mare, Cic. Or. III, 19: montes ſcopuloſae rupis, Lucan. II, 619: ſcopuloſa Pylene, Stat. Theb. IV, 102: collis, Sil. VII, 274: arva, Ibid. XV, 305: *van daar* ſcopuloſa ſcil. loca, *bij voorb.* Gangen — dejectum per ſcopuloſa & abrupta, Plin. H. N. VI, 18: *van daar Tropisch, bij voorb.* locus, Cic. in Caecil. 11, i. e. *bedenklijk, gevaarlijk.* Not. cete ſcopuloſa, Stat. Achil. I, 56, i. e. *of gelijk een klip uitſtekende, of hard als eene rots.*

SCOPULUS, i, m. *elke uitſtekende rots,* a) *buiten de zee, bij voorb. op eene hoogte*, Virg. Aen. IV, 445. VIII, 192: ſcopulus Mavortis, Ovid. Met. VII, 70, i. e. Areopagus: *ook een ſteen, te weten, een groote, bij voorb. zoo als op de muuren geſchoten werdt, bij voorb.* machina muri, quae ſcopulis — procubuit, Val. Fl. VI, 304: *verders* imber agens ſcopulos i. e. lapides, Ibid. VI, 632: ſcopuli venere volentes (ſcil. *om de muuren van* Theben *te ſtichten*), Stat. Theb. VII, 665. b) *in zee, wanneer men het dikwijls eene klip kan vertalen, bij voorb.* ex magno remigum numero pars ad ſcopulos adliſa, Caeſ. B. C. III, 27: detrudunt naves ſcopulo, Virg. Aen. I, 145 (149): *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Georg. III, 261. Ovid. Met. IX, 592: Terra tribus ſcopulis procurrit in aequor i. e. promontoria, Ovid. Faſt. IV, 419: *van daar* ſcopuli errantes, Val. Fl. III, 621, i. e. Symplegades, *welke ook eenvouwig* Scopuli *heeten*, Ibid. IV, 681. *Van daar* immobilior ſcopulis, Ovid. Met. XIII, 801: *en* ſcopulos & ferrum geſtare in corde, Ibid. VII, 33, *van een hard en onbuigzaam mensch: dus ook* natus es e ſcopulis, Ovid. Triſt. III, 11, 3: ſurdior ſcopulis, Horat. Od. III, 7, 21. *Van daar Tropisch*, omnia tabeſcere & ire ad ſcopulum ſpatio aetatis deſeſſa vetuſto, Lucret. II, 1171, i. e. *te gronde gaan, of ten einde gaan: van daar verders, eene klip, Tropisch, d. i. eene bedenklijke gevaarlijke zaak, bij voorb.* rationes ad ſcopulos appellere, Cic. Rab. Perd. 9: Cujus tribunal ſcopulus reorum dicebatur, Val. Max. III, 7, 9: cum neque Muſarum ſcopulos quisquam ſuperarat nec dicti ſtudioſus erat, Enn. ap. Cic. Brut. 18. Varr. L. L. VI, 3: Pompejus piratarum ſcopulus, Petron. 123: ſcopulus & nodus & mora publicae ſecuritatis Antonius, Flor. IV, 9.

SCOPUS, i, m. 1) *de ſteel van een tros, waar aan druiven hangen*, Varr. R. R. I, 54. II, 17. *Anders heeft men daar voor ook* ſcopio *en* ſcopium, *zie* Scopio. 2) *het doel, waar men naar ſchiet*, Sueton. Dom. 19 extr.: *van daar het doel Tropisch, d. i. oogmerk, doelwit, bij voorb.* Cic. Att. VIII, 11; *doch met Griekſche letters: want het is eigenlijk een* Grieksch *woord*, (σκοπός).

SCORDALIA, ae, f. *twist, gekijf, kijvaadjen, ſchelden, bij voorb.* agite ſcordaliam de medio, Petron. 59.

SCORDALUS, i, *misſchien kijvende, trotsche ſnaat*, Senec. Ep. 56 poſt init. *en* 83 ante med. Senec. ſuaſor. 7 extr. Petron. 95 poſt med.

SCORIA, ae, f. (σκωρία) 1) *vuiligheid, ſchuim van het metaal*, Plin. H. N. XXXIII, 4: in argento, Ibid. 6 poſt med.: aeris, Ib. XXXIV, 11: plumbi, Ib. 18 ante med.: ferri, Pallad. I, 41. 2) *Tropisch, d. i. vuiligheid, morſigheid, bij voorb.* ſordibus & ſcoria, Virg. Cir. 249, *alwaar* ſcoria *van twee Lettergrepen moet worden (want* ſco *is lang, gelijk* rejice *en meer woorden): nogthans leest* Scaliger ſcabre.

SCORPAENA, ae, f. *zeeſcorpiöen*, Plin. H. N. XXXII, 11.

SCORPIO, onis, m. *ook* SCORPIUS *of* SCORPIOS, i, m. *een Scorpiöen, een vergiftig, ſtekend Inſekt; het eerſte, naamlijk* ſcorpio, ſcorpionis, *ſtaat* Plin. H. N. XI, 37 Sect. 62. XXVIII, 2 poſt med. XXIX, 4 extr.: Scorpius exibit, Ovid. Met. XV, 371: Scorpion immiſit tellus, Ibid. Faſt. V, 441. *van daar wegens de gelijkheid,* a) *de Scorpiöen, een hemelteken*, Ovid. Met. II, 196. Faſt. III, 712. IV, 164. V, 417. Virg. Georg. I, 35. Plin. H. N. XVII, 24 in. b) *een Scorpiöen, een ſoort van geſchut, bijna als een pijl, waarmede men doorſchoten kan worden*, Caeſ. B. G. VII, 25, transjectus ſcorpione: *en terſtond daarop* ictu ſcorpionis exanimato altero; *dus ook* ſcorpione ictus, Liv. XXIX, 7: Auct. B. Afr. 29, ſcorpione miſſo: *ook misſchien* Liv. XXIV, 34 med., pars ſagittis, pars ſcorpionibus petebant hoſtem; *ten zij men hier het werktuig (zie het volgende) verſtaan wil: ook een Scorpiöen, een krijgswerktuig, waarmede men ſteenen, ook ſpits en ſcherp ſchot afſlingerde*, Auct. B. Afric. 56, baliſtis ſcorpionibusque ante frontem caſtrorum poſitis: quarum unam epiſtolam uncti ſcorpione in caſtra miſere, Salluſt. fragm. ap. Non. 18 n. 7: *daar waren twee ſoorten van,* ſcorpiones majores & minores, Liv. XXVI, 47 *en* 49: *misſchien behoort hier toe* Liv. XXIV, 34 *uit het voorgaande: ook* mittere ſcorpionem, trajectus *en* ictus ſcorpione, ictus ſcorpionis *kan men uit het voorgaande hier toe brengen: te weten zoo als wij ook zeggen, van een kanon getroffen of gedood worden, in plaats van met een kogel uit een kanon geſchoten of een kanonkogel.* c) *een zeevisch, waarſchijnlijk, de zeeſcorpiöen*, Ovid. Halieut. 116. Plin. H. N. XXXII, 11. d) *zeker kruid, ſcorpioenkruid genoemd*, Plin. H. N. XXII, 15. *Ook zekere plant, anders* tragos *genoemd*, Plin. H. N. XIII, 21. XXVII, 13 poſt med. Not. Scorpiones *ſteelen*, Colum. in MSS., *zie* Scopio.

SCORPIONĬUS, a, um, *Scorpiōenen betreffende, daar aan gelijk, daar toe behorende, bij voorb.* genus cucumeris, Plin. H. N. XX, 1 extr., *is goed tegen de Scorpiōenen, volgends* Plin.

SCORPIOS, *zie* Scorpio.

SCORPĬUS, *zie* Scorpio.

SCORTĀTOR, oris, m. *een hoereerer*, Horat. Sat. II, 5, 15. Plaut. Amph. I, 1, 131.

SCORTĀTUS, us, m. *hoererij, onkuiſche verkering met hoeren, bij voorb.* montano ſcortatu, Apul. Met. V poſt med. p. 171, 17 Elm.

SCORTES, i. e. pelles teſtium arietinorum, Feſt. in Scorta.

SCORTĔUS, a, um, *uit vel of leder, bij voorb.* pulvinus, Celſ. VIII, 12: protulit ſcorteum faſcinum, Petron. 138: ſcortea, Ovid. Faſt. I, 629, i. e. *dingen uit vel of leder:* omnia ex pellibus facta ſcortea adpellantur, Feſt. in Scorta: ſcortea ea, quae ex corio & pellibus ſunt facta: inde in aliquot ſacris ac ſacellis ſcriptum habemus, ne quid ſcorteum adhibeatur; ideo ne morticinum quid adſit, Varr. L. L. VI, 5: *van daar* ſcortea, ſcil. veſtis, i. e. *een kleed van vel of leder, een pels, bij voorb. tegen den regen,* Martial. XIV, 130, *alwaar het Opſchrift is* paenula ſcortea: *dus ook* cum ſignum dediſſent, adeſſe jam grandinem, quid exſpectas? ut homines ad paenulas diſcurrerent aut ad ſcorteas? Senec. Nat. Quaeſt. IV, 6. *Ook zegt* Feſtus: Scorteum (i. e.) pelliceum (*huisſchien* ſcil. tegumentum of inſtrumentum), in quo ſagittae reconduntur, *gevolglijk* i. q. pharetra.

SCORTILLUM, i, n. i. q. ſcortum, *eene hoere, als men verkleinend, boertend, of verachtlijk, ſpreekt, hoertjen*, Catull. X, 3.

SCORTOR, ari, *met hoeren onkuiſche verkering hebben, met haar hoereren*, Terent. Heaut. I, 2, 32. Ibid. Ad. I, 2, 22. Plaut. Men. V, 4, 25. Ibid. Pſeud. IV, 7, 35: ſcortari eſt ſaepius meretriculam ducere, Varr. L. L. VI, 5; *doch ſaepius is er juist niet bij nodig; want* Terent. Heaut. I, 2, 32 *ſtaat er* crebro *bij, het welk er niet bij zou ſtaan, indien het denkbeeld van meermalen reeds in* Scortari *lag.*

SCŎRTUM, i, n. 1) *een vel, bij voorb.* pellem antiqui dicebant ſcortum, Varr. L. L. VI, 5: *van daar noemde men* 2) *elk perſoon, vrouwlijk of manlijk, die zich tot hoererij liet gebruiken*, ſcortum, i. e. *vel, uit verachting:* a) *vrouwlijke hoer*, Cic. Cat. II, 5. Terent. Eun. III, 1, 34. Ibid. Ad. V, 9, 8. Plaut. Amph. I, 1, 132. Truc. I, 1, 45. b) *manlijke hoer, d. i. een manſperſoon, die met een ander manſperſoon te doen heeft*, Cic. Sext. 17, *en* Cic. Catil. II, 10 extr. (Ed. Ern.). Plaut. Curc. IV, 1, 12. Poen. Prol. 17, *in welke laatſte plaats ſtaat:* ſcortum exoletum ne quis in proſcenio ſedeat, *alwaar* quis *is op te merken, voor* quod. Not. *Een ſchuimloper zegt* Plaut. Capt. I, 1, 1, *dat de jeugd hem den naam* Scortum *gegeven heeft: dewijl, gelijk men in het dobbelen de hoeren* (ſcorta) *plagt aan te roepen* (invocare), *hij ook* invocatus (i. e. *ongenodigd*) *zich aan de tafels zijner begunſtigers vervoegde, alwaar dus de woorden* invocatus *en* invocat *dubbelzinnig zijn.*

SCOTĬA, ae, f. (σκοτία) *donkerheid, duiſternis; van daar bij de werklieden een hol, d. i. ingebogen, naar een halven Cirkel verdiept, lid, bij voorb. in eene zuil, holle lijſt*, Vitruv. III, 3. IV, 3.

SCOTINOS *of* **SCOTĪNUS**, a, um, (σκοτεινός) *donker, duiſter, bij voorb.* Heraclitus, cui cognomen Scotinon fecit orationis obſcuritas, Senec. Ep. 12 med.

SCRANCĬA, ae, f. *ſchijnt een bijnaam van eene hoer te zijn, bij voorb.* Fragm. Plaut. ex Nerv. ap. Varr. L. L. VI, 3 extr. *ſtaat* Plur. Scranciae: *maar* Gell. III, 3 *ſtaat daar voor* ſcrattae, *anderen lezen* ſcraptae, ſcratiae, ſcractiae cet. *Wat het betekenen zal, weet men niet.* Feſtus *zegt:* Scraptae dicebantur nugatoriae ac deſpiciendae mulieres, ut ait Verrius, ab iis, quae ſcrea iidem adpellabant, id eſt, quae quis exſcreare ſolet, quatenus id faciendo purgaret; *en haalt de volgende plaats uit* Titinnius *aan:* lectum hodie ſtratum vidi ſcraptae mulieris.

SCRAPTAE (mulieres), *zie* Scrancia.

SCREĀTOR, oris, m. *die oprispt, bijzonder die dikwijls oprispt, een oprisper*, Plaut. Mil. III, 1, 52.

SCREĀTUS, us, m. *het oprispen*, Terent. Heaut. II, 3, 132.

SCREO, are, *rispen, oprispen*, Plaut. Curc. I, 2, 22.

SCRIBA, ae, m. 1) *ieder, die iet ſchrijft, bij voorb. voor zich zelven, tot zijn vermaak enz.: ſchijnt niet voor te komen.* 2) *in 't bijzonder, die uit hoofde van zijn beroep ſchrijft of van het ſchrijven zijn beroep maakt: van daar, die bij iemand of bij een Magiſtraat of Landskollegie of een Vorst als ſchrijver in dienst is, en alles opſchrijven, protocolleren of regiſtreren, afſchrijven enz. moet; van waar het op onze wijze, een Schrijver, Kopiist, Regiſtrateur, Actuarius, Secretaris, Geheimſchrijver, Stadsſchrijver, of Secretaris, Regerings- of Opper-Ambtsſecretaris, Kabinetsſecretaris enz. is. Gelijk bij ons de Schrijver of Secretaris van eenen Advokaat of Land-edelman veel geringer is dan de Secretaris van eenen Landsvorst of Landskollegie, zoo waren de Secretarisſen van den Romeinſchen Senaat, die de Staatsbeſluiten op het papier brachten, der Conſuls enz. veel aanzienlijker dan de gemeene Schrijvers van ambteloze perſonen: van daar kan men zien, waarom de Ouden de* ſcribae *dan als ſlechte, dan als aanzienlijke lieden beſchouwden; alhoewel zij allen bij de Romeinen, omdat zij voor bezolding dienden* (mercenarii ſcribae, Nep. Eum. 1), *niet in 't grootst aanzien waren; dewijl alle bezoldigde lieden aan hun, die hunne hooger ambten, als Conſulaat, Praetorſchap enz., zonder bezolding waarnamen, laag en gering ſcheenen; de* ſcribae *waren dus dubbel,* a) publici i. e. *die den Senaat dienden, als ook de Overheidsperſonen, bij voorb. Conſuls, Praetors, Aedilen, Quaeſtors, Landvoogden enz.; dezen komen overal voor, bij voorb.* Cic. Verr. III, 79 *en* 80. Cic. Agr. II, 13. Cic. Dom. 28. Cic. Piſ. 25: ſcriba aedilicius, Cic. Cluent. 45: ſcriba quaeſtorius, Sueton. Veſp. 3. Ibid. Domit. 9: quodam Peruſino equite Romano, quaeſtorio ſcriba, Plin. H. N. XXVI, 1 in., *alwaar dus een Romeinsch Ridder dezen dienst verrichtte:* ſcriba pontificis, Liv. XXII, 57: ſcribae aedilicii, Liv. XXX, 39. *Zij waren te* Rome *in* Decuriën *verdeeld*, Cic. Verr. I, 79. Liv. XL, 29. *Onder de* publici ſcribae *kan men mede die genen tellen, die dit ambt bij Koningen en Vorſten bekleedden, bij voorb.* ſcribis regum, Plin. H. N. XII, 14 extr.: ſcriba cum rege ſedens, Liv. II, 12: fulgebat jam in adoleſcentulo (Eumene) indoles virtutis; itaque eum habuit (Philippus rex) ad manum ſcribae loco; quod multo apud Grajos honorificentius eſt, quam apud Romanos cet., Nep. Eum. 1. b) privati i. e. *die elk voor zich hield, dezen komen zelden onder dezen naam voor; want dezen heten liever* librarii: *doch er ſtaat* ſcriba Neronis (i. e. Tiberii), Horat. Epiſt. I, 8, 2; *doch dit kan ook* ſcriba publicus *zijn, omdat* Tiberius *zich toen in* Rhodus cum tribunicia poteſtate *onthield:* Cic. ad Div. V, 20 in., ſi Tullius ſcriba meus adeſſet; *doch hier kan het ook* ſcriba publicus *zijn; want* Cicero *ſpreekt hier als* Proconſul. *Doch* ſcriba ab epiſtolis *komt voor* Inſcript. ap. Gruter. p. 577 n. 8, i. e. *Schrijver, Secretaris:* ſcriba cubicularius, Ibid. p. 575 n. 7: *dus ook* ſcriba librarius libertus ejus, Varr. R. R. III, 2, 14, *alwaar* ſcriba librarius *is op te merken, daar anders alleen* librarius *ſtaat: in* Cicero Agr. II, 13 *worden* ſcribae *en* librarii *onderſcheiden; er ſtaat:* adparitoribus, ſcribis, librariis, praeconibus cet., *de eerſte zijn* publici, *de laatſte* privati; *ten zij men miſſchien* ſcribis librariis *zonder Comma lezen wil.*

SCRIBILITA *of* **SCRIBLITA**, ae, f. *ſchijnt eene ſoort van gebak te zijn. Het eerſte ſtaat* Plaut. Poen. Prol. 43: *Het laatſte in* Cato R. R. 78. Martial. III, 17, 1. Petron. 35 *en* 66. *Of het van* ſcribo *is, d. i. een koek, waarop iet gekrabbeld of lijnen getrokken waren, dan of daar in de Hoogduitſche naam Schirbelkuchen, Scherbelkuchen, Scherbenkuchen, d. i. aschkoeken, pannekoeken ligt; dan of men* ſtriblita *of* ſtreblita (*van* στρεβλός *gekromd*) *lezen moet, d. i. eene taart, kan men niet beſliſſen: waarſchijnlijk is het eigenlijk een* Adject., ſcriblitus, a, um, *gelijk* mellitus cet., *gevolglijk is het altijd eene ſoort van koeken of gebak; ook merkt de Heer* Anton ad Petron. 35 *op, dat in* notis Tironis *onder andere ſpijzen ook* Scerbilita *voorkomt: van daar komt* ſcriblitarius i. e. *die dergelijke bakt*, Afran. ap. Non. 2 n. 483.

SCRIBLITARĬUS, a, um, *zich met* ſcriblitae *bezig houdende, daar toe behorende: van daar* ſcriblitarius, ſcil. homo, piſtor of artifex, i. e. *die* ſcriblitae *bakt, bij voorb.* Piſtori nubat: cur non ſcriblitario? ut mittat fratris filio lucunculos, Afran. ap. Non. 2 n. 483.

SCRIBO, pſi, ptum, 3. *eigenlijk met een griffel, pen enz. of ander ſpits werktuig iet ingraven of trekken, tekenen, bij voorb. lijnen, tekens enz., bij voorb.* ſtigmata fugitivo, Quintil. VII, 4 §. 14: lineam, Cic. Tuſc. V, 39, *eene lijn trekken: van daar* Scriptum *eene lijn: van daar* ludere duodecim ſcriptis, Cic. Or. I, 50: *en* luſus duodecim ſcriptorum, Quintil. XI, 2 §. 38, *ſchijnt ons ſchaakſpel of ten minſten een ſpel, dat daar aan zeer gelijk is, te wezen; ſommigen lezen hier* ſcrupus *voor* ſcriptum: *maar onnodig, vooräl dewijl* Ovid. *zegt* ſcriptulum, *bij voorb.* ſcriptula, Ovid. Art. III, 363: *van daar* 1) *in 't gemeen, tekenen of ook ſchilderen, bij voorb.* lineam, Cic., *zie hier voor:* Apelleae cuperent te ſcribere cerae, Stat. Sylv. I, 1, 100: ſcripto viventes lumine cerae, Ibid. III, 1, 95: frontem tabernae ſcipionibus, Catull. XXXVII, 10: quaeque Attalicis variata per artem aulaeis ſcribuntur acus, Sil. XIV, 661: ſcriptus et aeterno Jupiter auro, Martial. XI, 5, 3: *en Tropisch*, arva ſanguineo gyro, Stat. Theb. XI, 514. 2) *tekenen, ontwerpen, beſchrijven, eene ſchets maken, bij voorb.* formam, Plin. Epiſt. IX,

39 extr.: visa manu tenera tectum scripsisse Voluptas, Stat. Sylv. I, 3, 9: Scribetur tibi forma agri, Horat. Epist. I, 16, 4. 3) *schrijven, d. i. letters maken of zetten, bij voorb.* literam, Cic. Arch. 8: literae in libro scribuntur calamo, Plaut. Pseud. I, 5, 13: has tabellas gallina scripsit, Ibid. I, 1, 28, i. e. *dezen brief heeft eene hen geschreven* (scil. *wegens de onleesbaarheid*): liceat tumulo scripsisse, Catonis Marcia, i. e. *deze twee woorden* Catonis Marcia *daar op te schrijven*, Lucan. II, 343: linum incidimus, legimus; erat scriptum ipsius manu, Cic. Cat. III, 5: scribitur & vestris Cynthia (i. e. nomen Cynthiae) corticibus, Prop. I, 18, 22: hoc carmen media — scribe columna, Ibid. IV, 7, 83: sic scribendum quidque judico, quomodo sonat, Quintil. I, 7 §. 30: quomodo & ipsum & Virgilium scripsisse manus eorum docent, Ib. §. 20: *van daar Tropisch*, etiam nunc mihi scripta illa dicta sunt in animo, Terent. And. I, 5, 49: *van daar* a) *schrijven, d. i. schriftelijk melden, of een' brief aan iemand opstellen, bij voorb.* ad aliquem *en* alicui, *in menigvuldig, d. i. aan iemand schrijven, bij voorb.* de quo tu mihi scripseras, Cic. ad Div. IX, 16: in ista epistola nihil mihi scripsisti de tuis rebus, Ib. VII, 10: ego ad quos scribam, nescio, nisi ad eos cet., Ibid. XIV, 2 extr.: de me imperatore scribis, te ex Philotimi literis cognosse, Cic. Att. VI, 1: Pyrrhus populo Rom. laudes atque gratias scripsit, Gell. III, 8, i. e. *schriftelijk lof en dank gezegd, schriftelijk geloofd en gedankt:* salutem, Plaut. Bacch. IV, 4, 79, i. e. *eene groetenis (kompliment) aan iemand schrijven, of schriftelijk doen, of schriftelijk groeten:* scribitur nobis, multitudinem — convenisse, Brut. & Cass. in Cic. Ep. ad Div. XI, 2: ut scribis, Cic. Att. XI, 7 in.: *ook met den* Nominativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* eadem haec avis scribitur conchis se solere implere, Cic. Nat. D. II, 49. b) *schrijven, d. i. schriftelijk opdragen, verzoeken, begeeren, bevelen, bij voorb.* si quid ad me scripseris, Cic. ad Div. VI, 23 extr., *wanneer dat altijd door* ut (*of* ne *dat niet*) *uitgedrukt wordt, bij voorb.* Cic. Att. V, 11 extr., Patroni scribere, ut is ad suos scriberet: ut ad me scriberet, ut in Italiam venirem, Ibid. XI, 7 in.: *ook zonder* ut, *bij voorb.* scribit Labieno, veniat, Caes. B. G. V, 46: *ook staat daarvoor de* Accusativus *van het object met den* Infinitivus, *bij voorb.* scribitur Tetrarchis — jussis Corbulonis obsequi, Tacit. Ann. XV, 25 extr. Not. scribere de aliquo ad aliquem *kan men ook vertalen, aanbevelen, bij voorb.* accuratissime ad me de te scripsit, Cic. ad Div. II, 19 extr., i. e. *heeft u aan mij zeer aanbevolen:* scripsi ad eum accurate, Cic. Att. V, 11 extr. c) *schrijven, d. i. schriftelijk opstellen of vervaardigen, het zij tot oefening, het zij een boek, een Protokol, of wat het wille, bij voorb.* libros, Cic. ad Div. I, 9 extr.: defensionem, Cic. Verr. V, 43: historiam, Cic. Leg. I, 3: poëmata, Horat. Epist. II, 1, 117: caput est quam plurimum scribere, Cic. Or. I, 33. *Ook enkel* scribere, *gelijk bij ons, schrijven, d. i. iets geleerds bearbeiden, bijzonder een Dichtstuk, Tooneelspel enz., bij voorb.* Poëta ad scribendum animum adpulit, Terent. And. Prol. 1, i. e. *iets te schrijven of te dichten:* se ad scribendi studium contulit, Cic. Arch. 3, i. e. *tot dichten:* cf. Ovid. Trist. II, 495. *Ook enkel* scribere *schrijven, d. i. van iets schriftelijk handelen of spreken, bij voorb.* Plutarchus ita scribit, Gell. I, 3 extr.: de tota arte scripsit diligentissime, Plin. H. N. XXX, 1. *Ook schrijven, d. i. schriftelijk opstellen, bij voorb.* se A. Cornelium Cossum consulem scripserit, Liv. IV, 20, i. e. *heeft zichzelven* A. Corn. Coss. Consul *geschreven of betiteld:* inopia & miseria scripsit legem cet., Liv. XXXIV, 6, i. e. *heeft aanleiding gegeven. Ook van Advokaten*, scribere i. e. *schriftelijke formulieren of regelen van voorzichtigheid geven*, Cic. Mur. 9. *Verders*, dicam scribere *eene beschuldiging opstellen, schriftelijk aanklagen, zie* Dica. *Verders*, leges scribere, Cic. Rosc. Am. 25, i. e. *wetten maken, schriftelijk opstellen:* foedus amicitiae, Liv. XLII, 12, i. e. *maken:* testamentum, Cic. Mil. 18. Pandect. XXVIII, 2, 25: senatus consultum scribere, Cic. ad Div. XII, 29 extr., i. e. *schriftelijk ontwerpen, opschrijven: ook staat dus enkel* scribere, scil. Senatus consultum, *bij voorb.* scribendo adesse, Cic. Att. IV, 18, i. e. *tegenwoordig zijn, als het Raadsbesluit schriftelijk opgesteld wordt, het schriftelijk opstellen van het Raadsbesluit bijwonen: ook* esse ad scribendum, *bij voorb.* Consulibus illis numquam fuit ad scribendum, Cic. ad Div. XII, 29 extr. d) *schriftelijk benoemen, vaststellen, verzekeren, bij voorb.* aliquem heredem scribere *iemand schriftelijk (in een Testament) tot erfgenaam stellen of benoemen*, Cic. Mil. 18 extr. Caes. B. C. III, 108. Hirt. Alex. 33. Horat. Sat. II, 5, 48: *dus* aliquem exheredem, *onterven (schriftelijk, scil. in een Testament)*, Pandect. XXXVII, 4, 8: aliquem tutorem liberis suis, Cic. Cluent. 14 post med.: *dus ook* scribere servo libertatem, Pandect. XXIX, 2, 70, i. e. *maken: verders* scribere alicui numos, Plaut. Asin. II, 4, 34: *en* pecuniam, Pandect. XLV, 1, 137 (cf. Horat. Sat. II, 3, 69), i. e. *het geld bij Assignatie of Wissel betalen, een Wissel of Obligatie omtrent geld opstellen, zich omtrent geld schriftelijk verbinden.* e) *beschrijven, bezingen, van iemand schrijven, zingen,* aliquem, *bij voorb.* eum Marium, quem scripsissem, Cic. Att. XII, 49, i. e. de quo scripsissem, cecinissem, *van wien ik een Dichtstuk*, Marius *genoemd, vervaardigd heb: van daar* scriberis Vario (Dativ. *voor* a Vario), Horat. Od. I, 6, 1. f) *inschrijven op eene Lijst of Register: van daar op de krijgsrol zetten, aanwerven, bij voorb.* milites, Liv. IV, 46. Sallust. Jug. 43 (47): *dus ook* quatuor millia peditum et sexcentos equites, Liv. X, 25 in.: numerum militum, Liv. XXXVI, 1: *dus ook* militem ab se scriptum, *voor* milites ab se scriptos, Liv. XXXV, 2: *dus ook* legiones, Sallust. Cat. 32 (33): *dus ook* exercitum, Liv. IV, 43 extr. IX, 8: *dus ook* milites in supplementum, Liv. XXXVII, 4: *of* scribere supplementum exercitui, Sallust. Jug. 39 (43): *of* supplementum legionibus, Cic. ad Div. III, 3, i. e. *recruten werven, of op de monsterrol zetten: dus ook* scribere supplementum, *recruten werven, eigenlijk soldaten tot voltalligmaken van het Leger of van de Legioenen*, Liv. XXXVII, 50 in. XLII, 1 in.: *dus ook* socios navales, Liv. XXXVII, 2 extr., i. e. *matrozen werven: verders* colonos scribere in urbem aliquam, Liv. IV, 11 med., *voor zenden; omdat zij opgeteekend werden. Ook van andere personen, bij voorb.* scribe tui gregis hunc, Horat. Ep. I, 9, 13, i. e. *tel hem onder uwe vrienden.* g) *schrijven, d. i. benoemen, tituleeren, bij voorb. Hij schrijft zich* Karel Muller *enz., hij schrijft zich Hofraad enz., bij voorb.* se A. Cornelium Cossum consulem scripserit, Liv. IV, 20, *zie hier voor; alwaar ook* inscripserit *staan zou kunnen, en zelfs meer gewoon zou zijn, en* Jac. Perizonius *wil* inscripserit *lezen. Het* Particip. scriptus, a, um, *heeft alle deze beteekenissen: van daar* Scriptum, Substantive, (1) *al wat geschreven is, elk schrift, schriftelijk opstel, concept enz., bij voorb.* ex scripto nascitur controversia, Auct. ad Her. I, 11: multa contra scriptum dicere, Cic. Brut. 39: cf. Cic. Invent. II, 40 in.: scriptum relinquere *schriftelijk nalaten*, Cic. Verr. IV, 56: *dus ook* quod a Platone in scriptis relictum esse dicunt, Cic. Or. II, 46, i. e. *schriftelijk, eigenlijk onder zijne schriften:* scriptis actiones mandare, *schriftelijk opteekenen, opschrijven*, Cic. Off. II, 1: scripta scribere, *bij voorb.* scripta tibi mittam, quae — scripserim, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 67, *het welk opgemerkt moet worden: doch ook staat* dictum dicere, Cic. Or. II, 60: promissa, quae quis promiserit, Cic. Off. I, 10: de scripto dicere orationem, Cic. Att. IV, 3 post med. Cic. Planc. 30 extr. Cic. Phil. X, 2 extr., i. e. *uit een schriftelijk opstel opzeggen, uit een concept oplezen:* laudavit pater scripto meo, Cic. Q. Fr. III, 8 post med., i. e. *door eene Redenvoering, die ik schriftelijk opgesteld heb: dus ook* scriptum *voor* lex i. e. *schriftelijke verördening*, Cic. Dom. 26 extr., scripto istius vetabatur: *ook elk schrijven, of elke schriftelijke verördening, bij voorb.* tabellas ei Popillius scriptum habentes (i. e. continentes) tradit, Liv. XLV, 12, *hier is* scriptum i. q. Senatus consultum: Ursinus *wil* senatusconsultum *voor* scriptum *lezen, het welk niet ongerijmd is, voornaamlijk dewijl* Val. Max. VI, 4, 3, *alwaar deze zelfde geschiedenis verhaald wordt:* tabellas senatus consultum continentes *staat.* (2) *het schrijven, bij voorb.* in scripto essem crebrior, Cic. Att. I, 19 in., i. e. *in het briefschrijven.* (3) *eene lijn: van daar* lusus duodecim scriptorum, Quintil., *zie geheel in 't begin:* ludere duodecim scriptis, Cic. Or. I, 50, (*misschien*) *schaakspel spelen: dus ook* quod in duodecim scriptis solemus, ut calculum reducas, Cic. fragm. ap. Non. 2 n. 781, i. e. *bij (in) het schaakspel (indien het waarlijk het schaakspel is).* (4) *het ambt of beroep van eenen Schrijver, of Secretaris, Schrijversdienst, Secretaris post, bij voorb.* scriptum facere, Liv., *een Schrijver (Secretaris) zijn, zie* scriptus, us; *want daar behoort het voegzamer toe.* Not. a) scripsti *voor* scripsisti, Plaut. Asin. IV, 1, 57. b) scribtus *voor* scriptus *vindt men, bij voorb. in sommige* Inscript.

SCRINIUM, i, n. (*is ons schrijn*), *d. i. eene (houten) bewaarplaats, om papieren, boeken, zalven enz., te bewaren, schrijn, schrank, kist, kastjen, bij voorb.* a) *brieven en papieren*, Sallust. Cat. 46 extr. (47). Plin. H. N. VII, 25. Val. Max. VI, 5, 6. Senec. de ira II, 23. b) *boeken*, Horat. Sat. I, 1 extr. Ep. II, 1, 112. Ovid. Trist. I, 1, 106. In Pont. I, 1, 24. c) *zalven, bij voorb.* Darii unguentorum scrinio capto, Plin. H. N. VII, 29: cf. XIII, 1.

SCRIPLUM *voor* scripulum, Rhemn. Fann. de ponder. et mensur. 9.

SCRIPTIO, onis, f. 1) *het schrijven, bij voorb.* impedit scriptionem meam, Cic. Att. X, 17: rem tenuem nec scriptione dignam, Cic. ad Div. IX, 12. 2) *het schrijven tot oefening, of het geen men tot*

oeffe-

oefening schrift, schrift tot oefening, bij voorb. nulla res tantum ad dicendum proficit, quantum scriptio, Cic. Brut. 24: plura sunt genera orationum, laudationum, scriptionum & historiarum, Cic. Or. 11. 3) *een schrift, bij voorb.* impulsi sumus ad philosophicas scriptiones, Cic. Tusc. V, 41 extr.

SCRIPTĬTO, are, 1) *dikwijls schrijven, bij voorb.* scribas, vel potius scriptites, Cic. Att. VII, 12 extr. 2) *schrijven, bijzonder als het dikwijls geschiedt, bij voorb.* scriptitavit multas orationes, Cic. Brut. 46: nisi diu multumque scriptitarit, Cic. Or. I, 33: ne te quidem multum scriptitasse arbitror, Ibid. II, 23: in palmarum foliis scriptitatum est, Plin. H. N. XIII, 11: Graeci quoque sic initio scriptitarunt (i. e. scripserunt), ut noster Cato, Cic. Or. II, 12 med.

SCRIPTOR, oris, m. *elk, die iets schrijft, schriftelijk opstelt of ontwerpt; van waar het dan schrijver, dan opsteller, auteur, vertaald wordt, bij voorb.* bonarum artium scriptores, Cic. Or. I, 34: quam multos scriptores rerum suarum — Alexander secum habuisse dicitur! Cic. Arch. 10: *dus ook* noster ille Magnus Theophanem, scriptorem rerum suarum — donavit? Ibid.: scriptor Trojani belli i. e. Homerus, Horat. Ep. I, 2, 1: scriptores jamborum et veteris Comoediae, Quintil. X, 1: scriptor Satyrorum, Horat. Art. 235: legum, Cic. Ep. ad Brut. 15 post init., i. e. *Wetgever wordt* Solon *genoemd:* historiarum, Plin. H. N. XXXVI, 5 extr.: falsus scriptor (historicus), Martial. III, 20, 4: *en dus verders zonder* Genitivus, *bij voorb.* Lysias *heet* subtilis scriptor, Cic. Brut. 9: Menander *heet* scriptor (i. e. Comicus), Phaedr. V, 1 extr.: Livius (Andronicus), Horat. Ep. II, 1, 62: scriptorum (i. e. poëtarum) chorus, Ibid. II, 2, 77: *verders* scriptores utriusque linguae *voor* in utraque lingua, Gell. in praefat.: classicus, Ib. XIX, 8 extr. *Ook schrijver, wanneer het hetzelfde is als Opsteller, Auteur, bij voorb. Geschiedschrijver, Tooneelspelschrijver enz. Ook* i. q. scriba *of* librarius, *schrijver, bij voorb.* scriptor librarius, Horat. Art. 354: *dus ook enkel* scriptor i. e. *schrijver (bij iemand), bij voorb.* ex ejus scriptore et lectore Diphilo, Cic. Or. I, 30 extr.: tuarum rerum domesticarum habes et scriptores et nuntios, Cic. ad Div. II, 4, i. e. *die u alles, wat in huis voorvalt, schrijven of schriftelijk berichten:* scriptores illos male mulcatos, Cic. Brut. 22 extr.

SCRIPTORĬUS, a, um, 1) *tot schrijven behoorende, bij voorb.* atramentum, Cels. VI, 4 extr. VIII, 4 ante med.: calamus, Ibid. V, 28 Sect. 12 post med. VII, 27 post init. 2) *Schrijvers betreffende, daartoe behoorende enz., schijnt niet voor te komen.*

SCRIPTŬLUM, i, n. 1) i. q. scriptum, *eene lijn of linie in 't gemeen, of lijn, als men verkleinend spreekt, bij voorb.* lusus duodecim scriptulorum, *voor* scriptorum (*zie* Scriptum *in* Scribo). *Het wordt gemeld,* Ovid. Art. III, 364, in totidem scriptula, quot menses cet. 2) *voor* scripulum *of* scrupulum, i. e. *het 288ste deel van een pond,* Varr. ap. Charis. 1. Martial. IV, 88, 3 *volgens sommige Edd.*

SCRIPTUM, *zie* Scribo.

SCRIPTŪRA, ae, f. 1) *het schrijven, bij voorb.* assidua scriptura, Cic. Or. I, 33: minium in voluminibus quoque scripturae adhibetur clarioresque literas facit, Plin. H. N. XXXIII, 7 extr.: scriptura quanti constat, Martial. I, 7 extr.: scriptura quanti constat, Martial. I, 67, 3: scriptura aliquid persequi, Cic. ad. Div. XV, 21 §. 5, i. e. *schrijven: van daar* 2) *het schrijven, d. i. het geschrevene, of het geen men schrijft, schrift, bij voorb.* genus scripturae, Nep. Praef. *en* Caecin. in Cic. Ep. ad Div. VI, 7 in.: mendum scripturae, Ibid., *schrijffout:* Poëta sensit, scripturam suam observari, Terent. Adelph. init.: per scripturam complecti, Cic. Invent. II, 50, i. e. *schriftelijk opstellen: ook kan men hier toe brengen* scriptura persequi i. e. *schrijven, zie hier voor: ook kan men hier toe brengen* scriptura quanti constat, Martial., *zie hier voor:* Naevii Punicum bellum, unico volumine et continenti scriptura expositum, divisit in septem libros, Sueton. de Gramm. 2 post med.: diurna actorum scriptura, Tacit. Ann. III, 3: nemo Annales nostros cum scriptura eorum contenderit, Ibid. IV, 32: ex superiore et ex inferiore scriptura (i. e. parte testamenti) docendum, Cic. Invent. II, 40: ex omni considerata scriptura, Ibid.: ipsam scripturam, in qua inerit illud ambiguum, Ibid.: quarum (arcarum) in altera scriptura, Val. Max. I, 1, 12: libelli scriptura brevi, *van weinig woorden,* Sueton. Caes. 41: *bijzonder van gedichten, bij voorb.* ne cum poëta scriptura evanesceret, Terent. Hec. Prol. II, 5: genus scripturae excoluit, i. e. Satyrae, Sueton. in vita Juvenal. post init. b) *de schrijfstijl, bij voorb.* fabulas tenui esse oratione et scriptura levi, Terent. Phorm. Prol. 5. c) *de belasting van veeweiden of driften, driftweidegeld, bij voorb.* scripturam dare, Plaut. Truc. I, 2, 44: vectigal (i. e. *inkomsten*) ex scriptura, Cic. Manil. 6. *Uit welke plaats blijkt, dat* scriptura *niet de inkomsten (*vectigal*) uit de veeweide, maar de belasting, (d. i. het geld daar voor) of de cyns is: van daar* qui pro magistro est (*of* dat operas) in scriptura, Cic. Verr. II, 70 *en* ad Div. XIII, 65, *en* ad Attic. XI, 10, i. e. *opziener van het vee bij deze belasting:* cf. Magister. *Deze belasting heet waarschijnlijk* scriptura, *omdat de menschen, die hun vee op de openbare weide drijven wilden, zich en het getal van hun vee bij de pachters (*publicani*) moesten aangeven en laten inschrijven:* cf. Festus, *welke in* scripturarius ager *er bij voegt* quia publicanus scribendo conficit rationem cum pastore: *en* Varr. R. R. II, 1, 16, *alwaar staat:* atque ad publicanum profitentur, ne, si inscriptum pecus paverit cet. 2) *het tekenen (zie* scribo*), schijnt niet voor te komen: van daar eene linie of grens, bij voorb.* supercilia usque ad malarum (*wangen*) scripturam currentia, Petron. 126.

SCRIPTURĀRĬUS, a, um, *de belasting van de veeweide, gevolglijk de openbare veedriften betreffende, bij voorb.* ager, Fest., i. e. *waar op het vee tegen zekeren cyns gedreven wordt: van daar* scripturarius, scil. homo *of* redemtor, Lucil. ap. Non. 1. n. 172, i. e. *die met het geld daar van komende te doen heeft, als opschrijver, of als pachter.*

SCRIPTUS, us, m. *het schrijven: van daar het schrijven als een ambt, Schrijversdienst, Secretaris ambt, bij voorb.* scriptu sese abdicasse Piso ap. Gell. VI, 9, i. e. *legde den Schrijvers-post neder; naardien nu voorts staat* scriptum facere i. e. *een Schrijver zijn: zoo schijnt* scriptum *in deze beteekenis van den* Nomin. scriptus, us, *te zijn: zoo staat ook* scriptum facere, Liv. IX, 46. *Dus ook* scriptum quaestorium comparavit i. e. munus scribae quaestorii emit, Sueton. in vita Horat. post init.

SCRIPTUS, a, um, *zie* Scribo.

SCRIPULĀRIS, e, *van een scrupel (in gewigt), bij voorb.* differentia, Plin. H. N. XXXIII, 8.

SCRIPULĀTIM *of* SCRUPULĀTIM, *bij scrupels (in gewigt),* Plin. H. N. XXII, 24 extr.

SCRIPŬLUM (Scriplum) *of* SCRUPŬLUM, i, n. *een scrupel, of het kleinste deel van een gewigt of mate,* 1) *als een gewigt, d. i. het 288ste deel van een pond, of het vierentwintigste deel van een once,* (uncia), *bij voorb.* argenti scripulum, Cic. Att. IV, 16 post med. sex scripula picis, Colum. XII, 23: scripula octo medicaminis, Ibid. 28: scrupula quinque *vijf scrupels,* Ovid. Medic. fac. 92: *dus ook* scrupulum auri, Vitruv. VII, 8 post med. Ed. Elzev.: nullum argenti scrupulum habuit, Val. Max. IV, 4, 9. Ed. Torren.: aureus nummus percussus est ita, ut scrupulum valeret sestertiis vicenis, Plin. H. N. XXXIII, 3 ante med.: *dus ook* scrupula, Martial. IV, 88, 3. X, 55, 3 *in sommige* Edd., *alwaar de* Ed. Scriver. scriptula *heeft.* 2) *als eene mate van lengte; of bij voorb. de* scrupel *van een bunder lands* (jugeri), i. e. *het 288ste deel, bij voorb.* jugeri pars minima dicitur. — jugerum habet scripula CCLXXXVIII, Varr. R. R. I, 10, 2: *dus ook* Colum. V, 1, 8. 3) *als het kleinste deel van elke mate, bij voorb. de* scrupel *van een graad in de* Astronomie, *anders* Minuut *genoemd, bij voorb.* non semper in scrupulis partium congruente siderum motu, Plin. H. N. II, 10 extr.: capit quinariam & plus quam quinariae octavam, hoc est sescunciam quinariae & scripula duo & bessem scripuli, Frontin. de aquaeduct. artic. 26. Not. *Men vindt voor* scripulum *of* scrupulum *ook* a) scriptulum, *bij voorb.* nummum argenteum conflatum primum a Servio Tullio dicunt; is quatuor scriptulis major fuit quam nunc est, Varr. ap. Charis. 1: *ook staat* scriptula, Martial. IV, 88, 3. V, 19, 12 (V, 20, 2). X, 55, 3 Ed. Scriver., *alwaar andere* Edd. scrupula *of* scripula *hebben. Ook heeft men* scriplum *voor* scripulum, Rhemn. Fann. de ponder. & mensur. 9. b) scrupulus, *bij voorb.* vixit horas quatuor, scrupulos sex, i. e. *zes minuten,* Inscript. ap. Reines. class. 20. n. 198, *en* ap. Fabrett. p. 96: *dus ook* quae vix. an. 17. m. 4. d. 9. hor. 15. scrupul. 30, Inscript. ap. Murator. p. 915 n. 3. *waar door men onzeker wordt, of men het van* scriptum (*lijn*) *of van* scrupus (*steen*) *behoort af te leiden.*

SCROBICŬLUS, i, m. *eene groeve, of kuil, als men verkleinend spreekt, groefjen, kuiltjen: ook in 't gemeen, groeve, bij voorb.* non maximos scrobiculos fodere, Colum. V, 6 ante med. §. 8: scrobiculo facto, Ibid. IV, 15: hilia in scrobiculis feruntur, Plin. H. N. XI, 5 extr.: cf. Varr. ap. N. 3. n. 207.

SCROBIS *en contr.* SCROBS, bis, m. *en* f. *elke groeve of kuil, bij voorb. om boomen in te planten, een lijk te begraven enz., bij voorb.* scrobis fieri debet, latus pedum duorum, altus totidem pedum, longus pedum sex, Colum. V, 6, 18: Hunc scrobem auctumno facito, Ibid. §. 19: scrobis clibano similis fiat, Ibid. V, 10, 4: Facta scrobe, Colum. IV, 4. scrobs totus, Colum. V, 5. §. 4, scrob—

de fossus, tripedaneus abunde est, Ibid. §. 2: ne similis sit alveo scrobs, Ibid. IV, 4 in.: scrobs aut sulcus faciendus est, Ibid. V, 5 in.: dare mensuram scrobibus, Ibid.: factae scrobi, Colum. XII, 44 med.: exigua scrobe, Lucan. VIII, 755: plantae in sua scrobe reponuntur, Plin. H. N. XVI, 31 extr.: scrobibus duabus, Ovid. Met. VII, 243: scrobes fodere, bij voorb. denos, Plaut. in fragm. ap. Priscian. 7 en ap. Non. 3. n. 207: of ecfodere, Plaut. Ibid.: of effodere, Tacit. Ann. XV, 67: scrobes excavare, Plin. H. N. X, 44: quercum in scrobe depangere, Ibid. XXIV, 1. Not. Cicero heeft dit woord gebruikt, en wel in genere masc., ap. Serv. ad Virg. Georg. II, 288. Not. van de groeve of het graf (van eenen dooden) staat het Sueton. Ner. 49. Martial. X, 97, 3. Tacit. Ann. I, 61. XV, 67.

SCROFA of SCROPHA, ae, f. zeuge, die jongen geworpen heeft, of die gehouden wordt, om te fokken, Varr. R. R. II, 4. Colum. VII, 9. Juvenal. VI, 146.

SCROFIPASCUS of SCROPHIPASCUS, a, um, zeugen weidende of houdende, Plaut. Capt. IV, 2, 27.

SCROTUM, i, n. de klootzak, Cels. VII, 19 en 20.

SCRUPĒDA, ae, Plur. Scrupedae, Plaut. ap. Gell. III, 3, en Varr. L. L. VI, 3 extr.: misschien scil. meretrices. Wat het beteekent, weten wij niet. Sommigen verklaren het: zwaarmoedig gaande. Wanneer het van scaurus afstamde (voor scauripedae), zou het zijn krombeenig, kromme beenen hebbende.

SCRUPĔUS, a, um, eigenlijk uit puntige, spitze, steenen bestaande, puntig, ruw, steil, bij voorb. spelunca, Virg. Aen. VIII, 238: vada, Senec. Agam. 558: cf. Stat. Theb. IX, 411.

SCRUPŌSUS, a, um, eigenlijk vol scherpe of ruwe steenen, scherp, ruw, bij voorb. via, Plaut. Capt. I, 2, 82: ager, Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 21 Elm.: saxum, Ibid. Met. VI extr.: dus ook saxa, Lucan. V, 675: Pyrene (i. e. het Pyreneïsch gebergte), Grat. Cyneg. 514: specus, Acc. ap. Non. 3. n. 194: van daar Tropisch, ratio, Lucret. IV, 526.

SCRUPULĀRIS, SCRUPULĀTIM, zie Scripularis, Scripulatim.

SCRUPULOSE, scrupuleus, schroomvallig, naauwkeurig, stipt, bij voorb. tenuis illa & scrupulose in partes secta divisio, Quintil. IV, 5, 6: quae dono contingunt, minus scrupulose probantur, Colum. IX, 8, 5: scrupulose excogitare, Apul. Met. X ante med. p. 246, 25 Elm.: scrupulosius scrutari, Quintil. V, 14, 28: scrupulosius tractare aliquid, Plin. H. N. II, 46 extr.: scrupulosissime requirere, Colum. I praef. §. 3.

SCRUPŬLŌSĬTAS, atis, f. stiptheid, groote naauwkeurigheid, Colum. XI, 1 extr.

SCRUPULŌSUS, a, um, i. q. scruposus, vol spitze of scherpe steenen: van daar scherp, ruw, vol punten of spitzen, bij voorb. e scrupulosis cotibus, Cic. Tusc. IV, 14: specus scrupulosa, Pacuv. ap. Priscian. 6: scrupulosa corticis (bij kastanjeboomen) ruminatione, Plin. H. N. XV, 23 extr.: Van daar Tropisch, 1) zeer naauwkeurig, stiptelijk, bedenklijk, vol bedenklijkheden, bij voorb. cura, Val. Max. I, 1, 8: lector, Apul. Met. IX post med. p. 230, 37 Elm.: inquisitio, Frontin. de aquaeduct. 64: deorum cultus scrupulosissimus, Apul. de deo Socr. post init. p. 43, 2 Elm.: scrupulosior observatio ventorum, Plin. H. N. XVIII, 33. 2) bedenklijk, zwaar, bij voorb. disputatio, Quintil. IX, 1, 7: volumina, Plin. Ep. III, 5, 7: erunt in his pauca quaedam scrupulosa Gell. praefat. med.: scrupulosam rem dicimus, quae aliquid habet in se asperi, Fest. in Scrupi.

SCRUPULUM, zie Scripulum.

SCRUPŬLUS, i, m. 1) eigenlijk, een spits steentjen, Solin. 7 (12). zoodanig steentjen drukt in de schoen enz., verdere daar op te gaan is lastig en moeilijk, en eischt behoedzaamheid enz.: van daar 2) bedenklijkheid, scrupel, onrust, ontrustende twijfeling enz., bij voorb. mihi unus scrupulus restat, Terent. And. V, 4, 37: scrupulus tenuissimus residet, Cic. Harusp. 5: scrupulus non mediocris me carpebat, Apul. Met. VI post med. p. 184, 11 Elm.: scrupulum, qui se dies noctesque stimulat ac pungit, ex animo evellere, Cic. Rosc. Am. 2, de scrupel, onrust, ontnemen: injicere alicui scrupulum, Cic. Cluent. 28. Apulej. Met I ante med. p. 107, 5 Elm. Terent. Ad. II, 2, 19, eene bedenklijkheid veroorzaken, aanbrengen: scrupulum alicui eximere, Plin. Ep. III, 17, i. e. benemen: aliquem scrupulo liberare, Apul. Apolog. post med. p. 316, 8 Elm.: domesticarum sollicitudinum aculeos & scrupulos occultabo, Cic. Att. I, 18: numi potius reddentur, quam ullus sit scrupulus, Ibid.: omnis surculus sine scrupulo inseritur, Colum. V, 11, i. e. zonder bedenking. b) onrust, vreeze, schroom, bij voorb. reus scrupulo quaestionis liberatur, Apulej. in Apolog. kort voor het midden p. 305, 25 Elm.: doch, het kan ook tot n. 2 behooren. c) zorgvuldigheid, voorzichtigheid, bij voorb. quibus comitibus, quibus scrupulis, quibus custodibus perniciem caecam & inevitabilem prohibeat? Apul. in Apolog. ante med. p. 291, 11 Elm. d) zwarigheid, bij voorb. in his scrupulis cet., Gell. V, 15 extr. 2) voor scrupulum i. e. een scrupel, d. i. het kleinste deel van een gewigt enz., zie Scripulum.

SCRUPUS, i, m. een scherpe, ruwe, spitze, steen, Petron. 79: scrupi dicuntur aspera saxa & difficilia; petrae etiam adtrectari insuetae aut naufragiorum pollutae scelere, Fest. Not. Scrupus en het Hoogd. Schroff zijn met elkander vermaagdschapt.

SCRUTA, orum, i. e. oude versleten, halfgebroken dingen, het geen wij, bij voorb. oud ijzer, oude vodden, lompen, prullen enz. noemen, Horat. Ep. I, 7, 65. Petron. 62. Lucil. ap. Gell. III, 14: van daar scrutarius, i, die daar mede handelt, oudroest- oudekleêrkoper, voddenkoper, Lucil. ap. Gell. III, 14.

SCRUTĀRĬUS, a, um, oude vodden en lompen betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende: van daar 1) scrutarius, scil. homo of venditor, die daar in handelt, oudroest- oudekleêrkoper, Lucil. ap. Gell. III, 14. 2) scrutaria, scil. ars, i. e. het beroep van zulk iemand: scrutariam facere, Apul. Met. IV ante med. p. 146, 17 Elmenh., uitdrager zijn, een uitdragers winkel hebben, uitdrager of uitdraagster zijn, met oude versleten waaren handelen.

SCRUTĀTĬO, onis, f. doorzoeking, opzoeking, onderzoeking, Senec. de vita beata 23. Gell. IX, 10 extr.

SCRUTĀTOR, oris, m. 1) die iemand, of iet doorzoekt, visiteert, bij voorb. salutatoribus scrutatores adposuit, Sueton. Claud. 35, i. e. doorzoekers, visiteerers: dus ook scrutatori ab Ariarathe regio more misso — imum ventrem pertractanti, Justin. XXXVIII, 1 extr.: profundi, Stat. Sylv. III, 1, 84, der zee, d. i. een visscher: dus ook quodque legit mersus pelagi scrutator Eoi, Ibid. I, 3, 92, i. e. Peerlvisscher. 2) een opzoeker, naarvorscher, bij voorb. auri Lucan. IV, 298: fati, Lucan. V, 122.

SCRUTILLUS, i, i. e. maagworst, Plaut. ap. Paul. ex Festo post Sors.

SCRUTINĬUM, i, n. doorzoeking, visitering, Apul. Met. IX extr. p. 137, 25 Elm.

SCRUTOR, atus sum, ari, 1) doorzoeken, visiteren, recognosceeren, bij voorb. omnium domos, apothecas, naves, Cic. Vatin. 5, i. e. doorzoeken, visiteren: dus ook non scrutor te, Cic. Rosc. Am. 34: aliquem, Nep. Dat. 11: dus ook scrutari mitto, Plaut. Aul. IV, 4, 24: Alpes, Cic. Pis. 26: loca abdita, Sallust. Jug. 12: occulta saltuum, Tacit. Ann. I, 61: ignem gladio, Horat. Sat. II, 3, 276, zie Gladius: lumina manibus, Senec. in Oedip. 965: latebras animae mucrone, Stat. Theb. I, 615, voor diep in de borst steken: scrutandi orbis gratia classe circumvectus, Plin. H. N. V, 1 med.: mare, Tacit. Germ. 45, voor, visschen: tabellarios, Asin. Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 31. 2) opzoeken, of zoeken, bij voorb. argumenta, Cic. Partit. 3: iter, Claudian. Proserp. I, 176: venas inter saxa, Plin. H. N. XXXV, 5 ante med.: omnia, Ibid. XXIII, 6 extr., zie hier no. 3) opzoeken, zoeken naar te sporen, onderzoeken, naarvorschen, bij voorb. sordes omnes, Cic. Q. Fr. I, 1, 3: causas, Plin. Ep. IV, 30 extr.: mentes deum, Ovid. Met. XV, 136: arcanum, Horat. Epist. I, 18, 37: fata alicujus, Tacit. Ann. XVI, 14: finem Principis per Chaldaeos, Ibid. XII, 52: qui omnia scrutati, nihil intentatum reliquere, Plin. H. N. XXIII, 6 extr.

SCULNA, ae, m. i. q. sequester, i. e. scheidsrichter, Lavin. ap. Gell. XX, 11: sponsione contendit Antonius, dignus sculna Munatio Planco, qui tam honesti certaminis arbiter electus est, Macrob. Sat. II, 13 extr.

SCULPO, psi, ptum, 3. door graveren, etzen of snijden, iet vormen, afbeelden, snijden, bij voorb. uit steen, hout enz., bij voorb. ebur, Ovid. Met. X, 248, i. e. standbeelden van ijvoir maken: denticulos in coronis, Vitruv. I, 2 post med.: cymatium Lesbium, Ibid. IV, 6: gemmis fabberrime sculpendis, Apul. Flor. 2 post med. p. 351, 21 Elm.: saxis sculpta animalia servabant linguas magicas, Lucan. III, 224: annulum, in cujus gemma secora sculpta esset, Justin. XV, 4: dicet scripta, cum res patietur, plurima; &, ut Demosthenes ait, si continget, & sculpta, Quintil. XII, 9 prope fin. §. 15: e saxo sculptus, Cic. Acad. IV, 31 extr., i. e. uit steen gevormd: imago sculpta, Sueton. Aug. 50 Ed. Graev.; doch de Ed. Ernest. heeft scalpta. Gelijk dan sommige geleerden in zulke gevallen liever scalpo dan sculpo willen zetten: daar toch scalpo en sculpo hetzelfde woord schijnt te zijn: ik houde het er voor, dat sculpo en scalpo hetzelfde woord is, en dat sommigen scalpo, anderen sculpo gezegd hebben, zonder daarbij aan eenig onderscheid van beteekenis te denken. Van daar Tropisch, sculptum in animo, Apulej. de doctr. Plat. 2 post med. p. 95, 11 Elm.

SCUL-

SCULPONĔA, ae, f. *ſchijnt eene ſoort van ſlechte ſchoenen te zijn, zoo als de ſlaven droegen*, Cato R. R. 59. Plaut. Caſ. II, 8, 59; *overāl ſtaat de* Plur. Not. Fulgent. Planciad. de priſc. Serm. n. 2 *zegt*, Sculponeae *waren* caeſtus plumbo ligati. *Van daar* Sculponeatus, a, um, i. e. *dergelijke ſchoenen aanhebbende*, Varr. ap. Non. 2. n. 731.

SCULPTĬLIS, e, *door graveren, etzen, of ſnijden, gevormd, geſneden, bij voorb.* opus dentis, Ovid. Pont. IV, 9, 28, i. e. *dingen van ijvoir gemaakt.*

SCULPTOR, oris, m. *die door graveren, etzen, of ſnijden, iet vormt, of die om iet te vormen en af te beelden, iet graveert, ſnijdt, of etst, bij voorb.* pictore, ſculptore, Plin. Ep. I, 10: jam fuerat in Chio inſula Malas ſculptor, Plin. H. N. XXXVI, 5 in.: Sculptores gemmarum, Ibid. XXIX, 6 poſt med.

SCULPTŪRA, ae, f. *het afbeelden door graveren, etzen of ſnijden*, Plin. H. N. XVI, 40. Vitruv. II, 9 med.: annulus ejusdem ſculpturae, Juſtin. XV, 4: gemmae, Sueton. Ner. 46 Ed. Graev.; *doch de* Ed. Ern. ſcalptura, *zie* Sculpo.

SCULPTUS, a, um, *zie* Sculpo.

SCURRA, ae, m. *eigenlijk, misſchien een ſtedeling, ſtadbewoner, d. i. die altijd in de ſtad leeft, bij voorb.* Non placet, quem ſcurrae laudant, Plaut. Truc. II, 6, 10; *doch, het kan ook bloot een ſcheldwoord op de ſtedelingen zijn; zoete heertjens enz.: van daar* 1) *een ſtedeling, die wellevend pleegt te zijn, of een ſmaadwoord op de ſtedelingen, het geen wij* Petit maître, *melkmuilen enz. noemen, bij voorb.* ſcurra es, Plaut. Epid. I, 2, 13; *alwaar het dan tegen over* homo militaris *geſteld wordt.* Urbani cives, quos ſcurras vocant, Plaut. Trin. I, 2, 165: Urbanus ſcurra, rus mihi objectas? Plaut. Moſt. I, 1, 14, i. e. *ſteedſche galante Heer enz.; zoo zegt den ſlaaf tegen een' anderen ſlaaf* ſcurra es, *en de andere antwoordt* ſcio te eſſe quidem hominem militarem, Plaut. Epid. I, 1, 13, *alwaar er dus* homo militaris *tegen over geſteld wordt.* 2) *die anderen door allerlei ſpottende en andere redenen en gebaarden zoekt te vermaken, potzenmaker, grappenmaker, ſpotvogel enz., bij voorb.* ſcurram improbiſſimum, Cic. Verr. III, 62: maledictum ex ſcurrarum aliquo convivio, Cic. Mur. 6: nequaquam me delectat, ſi quid — petulans a ſcurra, ſtultum a morione profertur, Plin. Epiſt. IX, 17: *dus noemde* Zeno Socrates ſcurram Atticum, Cic. Nat. D. I, 34: ſcurra Catulli, Juvenal. XIII, 10, i. e. Pantomimiſt.

SCURRĪLIS, e, 1) *het geen op de wijze der grappenmakers is, grappig, overdreven in boerten, bij voorb.* jocus, Cic. Or. II, 59: in hoc vitium ſcurrile delabitur, Ibid. 60: eſt hoc ſcurrile, Ibid.: ſcurrili luſu ſuggillanda ſibi deſumſit, Val. Max. VII, 8, 9: dicacitas ſcurrilis, Quintil. VI, 3, 29, *en* Cic. Or. II, 60 Ed. Erneſt. 2) *vrolijk, grappig, bij voorb.* luſus, Val. Max. VIII, 8, 2, *alwaar ſtaat:* ut in rebus ſeriis Scaevolam, ita in ſcurrilibus luſibus hominem agebat, *alwaar de geleerden zwarigheid vinden.*

SCURRĪLĬTAS, ātis, f. *het grappen maken, potzen maken, boerterij, bij voorb. wanneer men te overdreven boert of ſpot*, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 22.

SCURRĪLĬTER, *als een ſpotvogel, overdreven in boerten en ſpotten, bij voorb.* ludere, Plin. Epiſt. IV, 25; jocari, Juſtin. XXIV, 6.

SCURROR, ari, 1) *voor ſpotvogel, grappenmaker ſpelen, bij voorb.* ſcurror ipſe mihi, Horat. Epiſt. I, 17, 19: *van daar* 2) *pluimſtrijken, vleijen*, Ibid. 18, 2.

SCURRŬLA, ae, m. i. q. ſcurra, *als men verkleinend ſpreekt, ſpotvogeltjen*, Apulej. Met. X ante med. p. 246, 31 Elm.

SCUTA, ae, *zie* Scutum *en* Scutra.

SCUTĀLE, is, n. *misſchien een riem, bij voorb. aan den ſlinger, bij voorb.* triplex ſcutale, Liv. XXXVIII, 29, *is waarſchijnlijk eigenlijk een* Adject. ſcutalis, e, *uit leder*, ſcil. vinculum *of* lorum. *Sommigen verſtaan het leder, waar in de ſteen of ſlingerkogel ligt. Maar het ſchijnt daar geſteld te worden tegen* habena ſimplex *en gevolglijk ſchijnt* ſcutale i. q. habena *te wezen.*

SCUTĀRĬUS, a, um, *het ſchild betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* ſcutarius, Subſtantive, 1) ſcil. artifex, *een ſchildmaker*, Plaut. Epid. I, 1, 35. 2) ſcil. miles, i. e. *die een ſchild draagt.*

SCUTĀTOR, oris, m. *waarſchijnlijk* i. q. ſcutatus *of* ſcutarius (miles), *bij voorb.* ſcutatores, ſagittarii, Veget. de re mil. II, 17. Not. genit. ſcutatorum, Liv. XXVIII, 2, *kan ook van* ſcutatus *zijn, het welk ook voegzamer is.*

SCŪTĀTUS, a, um, *met een ſchild verzien, bij voorb.* ſcutati omnes (milites), Virg. Aen. IX, 370: quatuor millia ſcutatorum (militum), Liv. XXVIII, 2: legiones III, — ſcutatae, Caeſ. B. C. I, 39 manus, Sil. VI, 218. Not. *Het is eigenlijk* Particip. *van* ſcuto, are, i. e. *met een ſchild verzien.*

SCUTELLA, ae, f. (*van* ſcutra) *een misſchien vlak, wat uitgehold, huisraad, om te drinken, te eten enz., eene ſchale, ſchoteltjen enz., bij voorb.* ſcutella potionis, Cic. Tuſc. III, 19, i. e. *drinkſchale: ook om er iet op te zetten, bij voorb.* ſi vaſa ſint legata, non ſolum ea continentur, quae aliquid in ſe recipiant, ſed etiam quae aliquid ſuſtineant; & ideo ſcutellas vel promulſidaria contineri, Pandect. XXXIV, 2, 20 med.

SCŪTĬCA, ae, f. *eene zweep* (*uit riemen*), Ovid. Her. IX, 81. Martial. X, 62, 8. Juvenal. VI, 478: *is minder dan* flagellum, Horat. Sat. I, 3, 119, *en erger dan* ferula, *bij voorb.* ſi quos Orbilius ferula ſcuticaque cecidit, Domit. Marſ. ap. Sueton. de Gramm. 9.

SCUTIGERŬLUS, a, um, *den ſchild dragende, bij voorb.* homo, Plaut. Caſ. II, 3, 44, i. e. *ſchilddrager, wapendrager van eenen Heer.*

SCUTĬLUS, a, um, *mager*, Feſt.

SCUTO, are, i. e. ſcuto inſtruere, *zie* Scutatus.

SCUTRA, ae, f. *zeker, misſchien vlak, huisraad, bij voorb. ſchotel, ſchale*, Cato R. R. 157. Plaut. Perſ. I, 3, 8. Not. *Men heeft ook* ſcuta, *bij voorb.* lignea, Lucil. ap. Priſcian. 3 extr. *Of het voor* ſcutra *of voor* ſcutum *ſtaat, weet ik niet.*

SCUTRISCUM, i, n. *zeker huisraad, misſchien* i. q. ſcutra, *ſchotel*, Cato de re ruſt. 10 *en* 11.

SCUTŬLA, ae, f. 1) *eene rolle*, Cylinder, *langächtig ronde ſtaaf of hout*, Caeſ. B. C. III, 40: *dus is het misſchien* Caton. R. R. 68, ſcutulas cet., *alwaar* Popma ſuculas *leest.* 2) *een kleine ſchotel, ſchoteltjen: zoo is het misſchien* Martial. VIII, 71, 27. XI, 32, 19. *Dit ſchoteltjen is waarſchijnlijk* (*gemeenlijk ten minſten*) *vierkant of geruit geweest: van daar is* ſcutula *elk vierkant, of vierhoekige, of geruite figuur, een ruit* (*het zij dan een* rhombus *of een* rhomboides), *om, bij voorb. den vloer daar mede geſchakeerd, bont te beleggen* (*gelijk een ſchaakbord*), Vitruv. VII, 1. Pallad. I, 9 extr., *of in het weeven*, Plin. H. N. VIII, 48 extr.: *ook elders, bij voorb.* exemta (in empla ſtratione) ſcutula corticis, Ibid. XVII, 16 in.: Formam Britanniae oblongae ſcutulae adſimulavere, Tacit. Germ. 10.

SCUTŬLĀTUS, a, um, *ruiten of geruite figuuren hebbende, getralied, geſchakeerd, bij voorb.* rete (*van de ſpin*), Plin. H. N. XI, 24: lana, quam Salacia ſcutulato textu commendat, Ibid. VIII, 48: caerulea indutus ſcutulata, Juvenal. II, 97, ſcil. veſte: *van daar van kleuren, geſchakeerd, bont, bij voorb.* equus, Pallad. Mart. 13.

SCŪTŬLUM, i, n. 1) i. q. ſcutum, *een ſchild, als men verkleinend ſpreekt, ſchildjen*, Cic. Nat. D. I, 29. 2) *het ſchouderbeen, ſchouderblad, bij voorb.* ſcutula operta, Celſ. VIII, 1 poſt med., *alwaar ſtaat:* a cervice duo oſſa lata utrinque ad ſcapulas tendunt; noſtri ſcutula operta, ὠμοπλάτας Graeci nominant.

SCŪTUM, i, n. 1) *een ſchild, het welk bijzonder het* Romeinſche *voetvolk droeg: het was lang, terwijl in tegendeel* clypeus *rond en kleiner was, bij voorb.* ſcutum pro clypeo, Liv. I, 43: pedeſtre, Claud. Quadrig. ap. Gell. IX, 13. Liv. VI, 8: *ook te paard, bij voorb.* Galba *zegt:* repente equum immiſi ad eam legionem, quae veniebat, ſcuto rejecto, in Cic. Ep. ad Div. X, 30, *te weten* ſcuto rejecto *behoort tot* immiſi equum: ſcutum abjicere, Cic. Tuſc. II, 23. Cic. Or. II, 72, *wegwerpen:* rejicere, Cic. Or. II, 72. Galba in Cic. Ep. ad Div. X, 30, *achter zich werpen, d. i. op de vlucht achter zich houden, om den rug te bedekken: ook ſtaat het woord menigvuldig, bij voorb.* Caeſ. B. G. V, 45. Ovid. Triſt. IV, 1, 73. Virg. Aen. VIII, 538 *en* 662. Plin. H. N. XVI, 40 med. Tacit. Germ. 6. *Het* Romeinſche *leger plegt met het zwaard op den ſchild te ſlaan, om, bij voorb. zijn toorn of misnoegen te kennen te geven*, Liv. XXVIII, 29. Not. *den ſchild wegwerpen, was bij de Ouden infaam.* 2) *Tropisch, ſchild, d. i. beſchutting, bij voorb.* ſcuto magis quam gladio opus eſt, Liv. III, 53 extr.: *zoo wordt* Q. Fab. Max. Cunctator ſcutum imperii *genaamd*, Flor. II, 6 med. §. 28. Not. ſcutus *voor* ſcutum, Turpil. ap. Non. 3. n. 233. *Ook* ſcuta *voor* ſcutum, Lucil. ap. Priſcian. 3 extr., *ten zij dit voor* ſcutra *is, zie* Scutra.

SCYMNUS, i, m. (σκύμνος) *een jong dier, bijzonder van een leeuw, bij voorb.* ſcymni leonum, Lucret. V, 1035, i. e. *de jongen enz.*

SCYPHUS, i, m. *een drinkgereedſchap der Ouden over tafel, een wijnroemer, drinkbeker, wijnglas, pokaal*, Virg. Aen. VIII, 278. Martial. VIII, 6, 11. Horat. Od. I, 27, 1. Petron. 52: aureus, Cic. Verr. IV, 24: argenteus, Varr. ap. Gell. III, 14: faginus, Tibull. I, 10 (11), 8: capaciores adfer huc, puer, ſcyphos, Horat. Epod. IX, 33: *van daar* inter ſcyphos, Cic. ad Div. VII, 22, i. e. *onder het wijn drinken, onder een glas wijn.*

SCY-

SCYTĂLA, ae *of* **SCYTĂLE**, es, f. 1) *was een riem, die om een ronden stok gerold was geweest, hoedanigen riem, nadat hij van den stok los gerold was, de* Lacedemoniërs *aan hunne Veldheeren zonden, om hun daar in geheime bevelen bekend te maken: en de Veldheer, om de geheime letters van dezen riem te kunnen lezen, moest denzelven ook over een dergelijken stok weder rollen, gevolglijk was het een geheim schrijven, geheime order*, Nep. Paus. 3: *bijzonder* Gell. XVII, 9. 2) *zekere slange*, Lucan. IX, 717: *hiertoe behoort ook misschien* Plin. H. N. XXXII, 5 post med., *alwaar staat:* eadem vis contra venenatorum omnium morsus, privatim scytalen & angues, *ten zij men liever wil lezen* mygalen (μυγαλῆς) i. e. murem araneum, *gelijk dan dit woord* (Grieksch) *zoo staat* Colum. VI, 17 in.

SE, 1) *van* sui, *zie* Sui. 2) *voor* sine, *bij voorb.* se fraude esto, Cic. Leg. II, 24 e legg. XII Tabb. *Men vindt daar voor ook* sed, *bij voorb.* sed fraude, fragm. leg. XII tab. ap. Scalig. ad Fest. 3) *het wordt voor de woorden gezet, bij voorb.* sepono cet.; *het staat ook hier* a) *voor* semis, *bij voorb.* selibra, semodius, Varr. L. L. IV, 36. b) *voor* sex, *bij voorb.* sevir, semestria.

SEBACĔUS, a, um, *uit smeer, of talk, bij voorb.* lucernis, cereis, sebaceis & cet., Apul. Met. IV med. p. 151, 18 Elm., *alwaar het* Substantive *staat, smeer- of talkkaars.*

SEBO *of* **SEVO**, are, *met smeer, ongel, of talk overtrekken, bij voorb.* candelas sebare, *kaarssen maken*, Colum. II, 22.

SEBŌSUS *of* **SEVŌSUS**, a, um, *vol talk, talkächtig, bij voorb.* medulla, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 86.

SEBUM *of* **SEVUM**, i, n. *talk, ongel, smeer*, Plaut. Capt. II, 2, 31. Colum. VII, 5 med. Plin. H. N. XI, 37. sect. 85: bubulum, Ibid. XXVIII, 11 med.

SECĂLE, is, n. (*misschien* scil. frumentum) *is eene ons onbekende graansoort, die* Plinius H. N. XVIII, 16 *voor slecht houdt*. Gesner ad Colum. II, 9, 14 *gelooft, dat het ons koren of rogge is.*

SECAMENTUM, i, n. *het geen uit gesneden hout gemaakt wordt*, Plin. H. N. XVI, 10 ante med.

SECEDO, cessi, cessum, 3. 1) *ter zijde gaan, weggaan van anderen, voortgaan, scheiden, bij voorb.* de via secedere, Plaut. Curc. II, 3, 2: secede huc, Ibid. Capt. II, 1, 23: Secedant improbi, Cic. Cat. I, 13: de coetu, Ovid. Met. II, 465: plebs a patribus secessit, Sallust. Cat. 33 (34): in sacrum montem, Liv. II, 32: in abditam partem aedium, Sallust. Cat. 20: cum plebs secessisset in Janiculum, Plin. H. N. XVI, 10: ad stylum, Quintil. I, 12 (19) med., i. e. *aan het schrijven gaan*. 2) secessisse, *ver af zijn, bij voorb.* (villa) decem & septem millibus passuum ab urbe secessit, Plin. Epist. II, 17 in., i. e. *is ver af:* tantum secessit ab imis terra, Ovid. Fast. VI, 279: quae sic impervia famae secessit regio, Claudian. in epithal. Pallad. 263.

SECERNO, crēvi, crētum, 3. *afzonderen, scheiden, vervreemden, bij voorb.* Europam ab Afris, Horat. Od. III, 3, 46: coelum ab aëre, Ovid. Met. I, 23: partem praedae, Liv. VII, 16: arietes, Varr. R. R. II, 2. §. 13 *en* 14: cum accusator — frugalissimum quemque secerneret i. e. seligeret & repudiaret, Cic. Att. I, 16 ante med.: me Nympharum chori secernunt populo (Dadv.) *voor* a populo, Horat. Od. I, 1, 31: stamen secernit arundo, Ovid. Met. VI, 55: Inde pares centum denos secrevit in orbes i. e. divisit, Ibid. Fast. III, 127: cur animo juncti secernimur (inter nos) undis? Ibid. Her. XVIII, 125: improbi secernant se a bonis, Cic. Catil. I, 13: aliquem a grege imperatorum, Liv. XXXV, 14 extr., *afzonderen, d. i. uitzonderen: van daar* a) *onderscheiden, bij voorb.* blandum amicum a vero, Cic. Amic. 25: pestifera a salutaribus, Cic. Nat. D. II, 47: iniquum justo, Horat. Sat. I, 3, 113: honestum turpi, Ibid. I, 6, 63: publica privatis, Ibid. Art. 397. b) *berooven, bij voorb.* secretus, a, um, *zie hier na. Van daar* secretus, a, um, *heeft alle deze beteekenissen, en staat ook* Adjective, *afgezonderd, gescheiden, verwijderd, wanneer men het ook somtijds bijzonder, of in 't bijzonder vertalen kan, bij voorb.* facere septa secreta ab aliis, Varr. R. R. II, 2, 8: pascere oves secretas, Ibid. §. 14, i. e. *in 't bijzonder, bijzonder, op eene bijzondere plaats weiden; gevolglijk afgezonderd van de overigen:* habent suam sphaeram ab aetheria conjunctione secretam & liberam, Cic. Nat. D. II, 21: in secretam corbulam contrudere, *in een bijzonder, apart, afzonderlijk, korfjen*, Varr. R. R. I, 54: singularibus & secretis vocabulis adpellare aliquid, Varr. L. L. VIII, 38: occupare locum secretissimum, Petron. 100: arva secreta frequentare, Virg. Aen. VI, 478: *van daar* 1) *berooft, bij voorb.* natura secreta cibo, Lucret. I, 195. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* secreta teporis, Lucret. II, 842. 2) *geheim, bij voorb.* artes, Ovid. Met. VII, 138, *geheime, d. i. toverkunsten:* carmina, Lucan. I, 599, i. e. Sibyllinische: lingua secretior, Quintil. I, 1 extr.: epistolae, Ibid. ante med.: contentio, Plin. Ep. VII, 9: libertus ex secretioribus ministeriis, Tacit. Agric. 40: stomachi vitium secretius, Martial. III, 77, 9: secreta ducis pectora nosse, Ibid. V, 5, 4: disputationes, i. e. *geheime, die niet openlijk bekend worden*, Quintil. XII, 2. 7. 3) *eenzaam, bij voorb.* quies, Martial. VIII, 31: homo secretissimus, Senec. Epist. 91: colles secreti, Tacit. Agric. 18. 4) *bijzonder, afzonderlijk, niet gemeen, bij voorb.* figurae, Quintil. IX, 3, 5. *Ook staat* secretus, a, um, *voor* secreto, *bij voorb.* Tu (soror) secreta pyram tecto interiore erige, Virg. Aen. IV, 499: *van daar* secretum, *substantive*, a) *eene geheime, van andere afgezonderde plaats, eenzaamheid, bij voorb.* secreta Sibyllae, Virg. Aen. VI, 10: in secreta, Horat. Sat. II, 1, 71: secretum petit, Phaedr. IV, 24, 5, i. e. *begaf zich op eene eenzame plaats: anders heet* secretum petere *ook iemand alleen, of in 't geheim willen spreken, een geheim gehoor begeeren*, Sueton. Tiber. 25 extr. Tacit. Hist. II, 4. Plin. Ep. I, 5 post med.: *verders* secretiora Germaniae, Tacit. Germ. 41: seductus in secretum, Phaedr. III, 10, 11: Grammatica — dulcis secretorum comes, Quintil. I, 4: Augustus Agrippae Mitylenense secretum permisit, Tacit. Ann. XIV, 54: dulce secretum, Plin. Ep. III, 1: *van daar* secreto (Ablat.) *bijzonder, in 't bijzonder, d. i. op eene bijzondere plaats, of op eene bijzondere of afgezonderde plaats, bij voorb.* ambulare, Senec Ep. 10: consilia secreto ab aliis coquebant, Liv. III, 36: secreto te huc seduxi, Plaut. Aul. II, 1, 14: cf. Justin. VIII, 4 extr. Sallust. Jug. 9. b) *eenzaamheid, eenzaam verblijf, bij voorb.* secretum longum, Ovid. Her. XXI, 21: Mitylenense, Tacit., *zie hier voor.* dulce, Plin. Ep, *zie hier voor.* c) *elke geheime zaak, heimlijkheid, geheim, bij voorb.* omnium secreta rimari, Tacit. Ann. VI, 3: animi secreta proferre, Plin. H. N. XIV, 22: continere, Senec. Ep. 83 post med.: prodere, Tacit. Ann. IV, 7: uxor omnis secreti capacissima, Plin. Ep. I, 12 *en meermalen: van daar* secreto (Ablat.) *in 't geheim, heimlijk, bij voorb.* secreto illum adjutabo, Plaut. Truc. II, 7, 7: secreto hoc audi, Cic. ad Div. VII, 25: monere, Sallust. Jug. 9: eadem secreto, quae palam? Plin. Ep. III, 20 post med. *Dus ook in* secreto, *alleen, bijzonder, van andere menschen afgezonderd, bij voorb.* tempus in secreto ibi (scil. in templo) tereret, Liv. XXVI, 19. Not. *de* Compar. secretius *behoort tot* Secrete.

SECESPĪTA, ae, f. *offermes*, Sueton. Tiber. 25 *en* Festus.

SECESSĬO, ōnis, f. *wanneer één of meer van of uit elkander gaan, en scheiden; de scheiding van menschen, het voortgaan, bij voorb.* subscriptorum, Cic. Mur. 24: secessionem — existimasti, non bellum, Cic. Ligar. 6: ab suis, Liv. VII, 40 in.: milites secessionem faciunt, Caes. B. C. I, 20: secessionem factam esse in Aventinum, Liv. II, 32. scil. populi, i. e. *het voortgaan des volks uit de stad, en afscheiding van den Raad.* Not. secessiones i. q. narrationes, Paul. ex Festo.

SECESSUS, us, m. i. q. secessio, *het voortgaan, afscheiding, bij voorb.* plebis, Plin. H. N. XIX, 4 post med.: avium, Ibid. X, 29: mentis atque animi a corpore, Gell. II, 1: ferarum, Plin. H. N. VIII, 36: *van daar* 1) *de verwijdering van andere menschen, eenzaamheid, eenzaam verblijf, bij voorb.* carmina secessum quaerunt, Ovid. Trist. I, 1, 41: veterem secessum, Sueton. Tib. 56, *en meermalen, bij voorb.* Tacit. Ann. I, 4. Plin. Ep. I, 3: in hos studiorum secessus excurrit i. e. in studia remota a contentionibus fori, Quintil. X, 5 post med. 2) *eene afgelegen, eenzame plaats*, Virg. Aen. I, 159 (163). III, 229. Plin. Paneg. 49 *en* 83. Tacit. Ann. XIV, 62. Sueton. Aug. 72 *en* Cal. 45. Juvenal. III, 5: *van daar Tropisch, bij voorb.* in secessu, quam in fronte beatior, Val. Max. VII, 2, 9 (extern.), i. e. *in 't binnenste der ziel.*

SECIUM est, quod secespita secatur, libum seu placenta, quae solent necessariis sacrificiis adhiberi, Fest.

SECIUS, *zie* Secus.

SECLŪDO, si, sum, 3. 1) *bijzonder, d. i. op eene bijzondere plaats opsluiten, gevolglijk afzonderen, opsluiten, bij voorb.* incientes secludere possis, Varr. R. R. II, 2 ante med.: inter puellas, Stat. Achill. I, 359: stabula seclusa, Varr. R. R. II, 15 post med.: *van daar* secludi *zich verbergen*, Prop. I, 20, 29: antro seclusa relinquit i. e. inclusa, Virg. Aen. III, 446: *van daar* 2) *afzonderen, afscheiden, bij voorb.* flumen a monte, Caes. B. C. III, 97: vitam corpore, Plaut. Rud. I, 4, 1: terram solis lumine, Lucret. V, 752, *alwaar men* a *verstaan moet: van daar* seclusa aquula, Cic. Or. II, 39: a conspectu parentum ac liberum, denique a libero spiritu & communi luce seclusus, Cic. Verr. V, 9: gens apricis ab omni noxio adflatu seclusa collibus, Plin. H. N. VI, 17 ante med.:

med.: mare Tyrrhenum a Lucrino molibus seclusum, Ibid. XXXVI, 15 extr.: *van daar* seclusum nemus, Virg. Aen. VI, 704, i. e. *van anderen afgezonderd:* sacra seclusa i. e. mysteria, Fest.: in secluso, Varr. R. R. III, 5. i. e. *bijzonder, op eene bijzondere plaats, niet voor aller oog: van daar* 3) *verwijderen, bij voorb.* curas. Virg. Aen. I. 562 (566): nemus seclusum, i. e. remotum, Virg., *zie hier voor.*

SECLUM, *zie* Saeculum.

SECLUSORIUS, a, um, *tot een bijzonder opsluiten of afzonderen dienstig: van daar* Seclusorium, Varr. R. R. III, 5, scil. stabulum (*of* aviarium), i. e. *bewaarplaats, om iet in 's bijzonder op te sluiten, eene bijzondere, afgezonderde, bewaarplaats.*

SECLUSUS, a, um, *zie* Secludo.

SECO, cui (*voor* cavi), ctum (catum), care, 1) *snijden, of afsnijden, bij voorb.* digitum, aurem, nasum, Plaut. Merc. II, 2, 38: pabulum, Caes. B. G. VII, 14: varices, Cic. Tusc. II, 15: quod corpori noceat, uri secarique, Cic. Phil. VIII, 5: testiculos hirci peracuta falce, Martial. III, 24, 5: capillos, Ibid. V, 49, 1: alicui collum, Q. Cic. petit. consul. 3: aristas secare i. e. *maajen, afmaajen,* Senec. in Troad. 76: *dus ook* sectus, a, um, *bij voorb.* herbae, Horat. Sat. II, 4, 67: unguis prave sectus, Ibid. Epist. I, 1, 104, *en meermalen.* 2) *snijden, d. i. verwonden, scheuren, bij voorb.* secuerunt corpora vepres, Virg. Georg. III, 444: glacies secet plantas, Virg. Ecl. X, 49: acuto ne secer ungui, Horat. Ep. I, 19, 46: vincla manus secantia, Senec. in Troad. 559: *dus ook* sectus, a, um, *bij voorb.* flagellis, Horat. Epod. IV, 11: hirsutis brachia secta rubis, Prop. IV, 4, 28: sectus loris, Martial. X, 5, 14: verbere terga seca, Tibull., *zie beneden.* 3) *snijden, d. i. smarten verwekken, kwellen, bij voorb.* si quem podagra secat, Catull. LXX, 2, *een zij men het tot 4 brengen wil:* podagra secatur Cajus, Martial. IX, 94, 9: *van daar met woorden, d. i. doorhaken, over den hekel halen, bij voorb.* secuit Lucilius urbem, Pers. I, 114: *dus ook misschien* magnas secat res, Horat. Sat. I, 10, 15. 4) *snijden, of in stukken snijden, bij voorb.* ilicem in laminas, Plin. H. N. XVI, 43: tergora in frusta, Virg. Aen. I, 212 (216): corium in tenuissimas partes, Justin. XVIII, 5: cotem novacula, Flor. I, 5: marmora, Horat. Od. II, 18, 17: gallinam, Juvenal. V, 124, i. e. *stuksnijden, voorleggen (om te eten):* arva, Val. Flacc. VII, 607, i. e. *ploegen: dus ook* sectus, a, um, *bij voorb.* placenta i. e. *in stukken gesneden, verdeeld, versneden,* Martial. III, 77, 3. IX, 92, 18: *van daar* a) *in stukken snijden, Tropisch, d. i. afscheiden, bij voorb.* undas secat isthmos, Lucan. I, 101: amnis urbem secans, Plin. H. N., *zie hier na:* Tiberis agros secat, Plin. Ep., *zie met meer hier na: van daar afscheiden, Tropisch, d. i. eindigen, bij voorb.* lites, Horat. Epist. I, 16, 42: magnas res, Horat, *zie hier voor.* b) *in stukken snijden, Tropisch, d. i. deelen, afdeelen, bij voorb.* causas in plura genera, Cic. Or. II, 27: orbem in vias, Ovid. Am. II, 16, 16: cf. 18: hortus sectus herbis, Ovid. Fast. II, 704: sectus orbis i. e. pars terrarum orbis, Horat. Od. III, 27, 75: divisio scrupulose secta in partes, Quintil. IV, 5, 6: *en Tropisch,* mens secta, Ovid. Rem. 443. c) *stuksnijden, of doorsnijden, Tropisch, d. i. doorgaan, doorlopen, door iet doorgaan, lopen of dringen, of vliegen, of varen, bij voorb.* avis secat aethera, Virg. Georg. I. 406: *dus ook* auras, Virg. Aen. XII. 267: aequor puppe, Ovid. Met. XI, 478, i. e. *doorvaren:* curru medium secat agmen, Virg. Aen. X, 410: Amnis urbem secans, Plin. H. N. V, 27: Limes, qui secabit agrum, Ibid. XVIII, 34: Tiberis agros secat, Plin. Ep. V. 6, 12: Nilus medios Aethiopas secat, Plin. H. N. V, 9 ante med.: cf. Virg. Aen. VII, 717: salebrae Flaminiam secant. Martial. LX, 58. d) *stukkrabben, bij voorb.* sectae ungue genae, Ovid. Fast. VI, 148: cf. Horat. Epist. I, 19, 46. e) *in stukken houwen, of scheuren, verwonden, in stukken scheuren, bij voorb.* verbere terga, Tibull. I, 10 (9), 22: sectus flagellis, Horat. Epod. IV, 11: sectus loris, Martial. X, 5, 14: comas, Ibid. II, 66, 4. i. e. *uitscheuren.* f) *vervreten, bij voorb.* termes postes secat, Plaut. Most. III, 2, 140. g) *afscheiden, zie boven: van daar scheiden, eindigen, bij voorb.* lites, Horat., *zie boven.* 5) *snijden, om te genezen, door snijden trachten te heelen, door snijden heelen, bij voorb.* corporibus male sectis, Plin. H. N. XXVI, 12: Marius cum secaretur, Cic. Tusc. II, 22, i. e. *als hem een kramp-ader gesneden werdt:* membra, Plin. H. N. XXVI, 11 ante med.: *dus ook* sectus, *bij voorb.* dictus sectus, Cic. Tusc. II, 22: *van daar* sectum, *eene snede of een gesneden deel van het ligchaam, bij voorb.* spongiae impositae secta recentia non patiuntur intumescere, Plin. H. N. XXXI, 11 med. 6) *snijden of besnijden: van daar snijden, besnijden, d. i. ontmannen, lubben, bij voorb.* sectus Gallus, Martial. V, 42, 3: puer sectus arte mangonis, Ibid. IX, 7, 4. 7) *snijden, d. i. door snijden of afscheuren iet maken, bij voorb.* viam ad naves, Virg. Aen. VI, 900, *den weg maken of betreden, d. i. gaan:* hinc velut diversae secari coeperunt viae i. e. *betreden worden,* Quintil. III, 1, 14: *dus ook* via secta i. e. facta, Lucret. V, 273. Virg. Georg. I, 238: *dus ook* cursum, *bij voorb.* prora designat vias aperitque cursus, mille quos puppes secent, Senec. Agam. 430: *dus ook* arcum, Virg. Aen. V, 658, i. e. *maken. Dus zeggen wij ook snijden voor door snijden maken, bij voorb. zich eene pijl snijden enz. Of hier van* secta (scil. via) *i. e. partij, gezindte, komt, weet ik niet, zie* Secta. 8) quam quisque secat spem, Virg. Aen. X, 107, i. e. *heeft, gevolglijk voor* sequitur: *dit voegt het best, maar is anders ongewoon. Sommigen verklaren het afbreken: maar, hebben, koesteren enz., voegt beter: indien* sequo (*of* seco), ere, *voor* sequi *gebruikelijk was, dan paste* secit *of* sequit *het best.* Not. secaturus *staat* Colum. V, 9, 2. *gevolglijk is* (Supin.) secatum *gebruikelijk geweest: van daar* contr. sectum *geworden.*

SECORDIA, *zie* Socordia.

SECRETARIUS, a, um, *geheim: van daar* Secretarium, Substantive, *eene geheime, bijzondere, eenzame plaats, bij voorb.* secretariis terrae, Apulej. de mundo ante med. p. 64, 39 Elm.: *dus ook* secretaria *zonder* terrae, *bij voorb.* avibus haec secretaria utique magis congruerint, Ibid. Flor. 3 extr. p. 364, 20 Elm., i. e. *eenzame plaatsen, woestijnen.*

SECRETE, *in 't geheim, bijzonder,* secretius, Senec. Nat. Quaest. V, 4.

SECRETIO, onis, f. *afzondering, afscheiding,* Cic. Tusc. I, 29.

SECRETO, *is* Ablat. *van* Secretum, *zie* Secerno.

SECRETUS, a, um, *zie* Secerno.

SECTA, ae, f. 1) *de aart en wijze in gedragen en handelen, regel, dien men volgt, leerwijze, methode, bij voorb.* natura habet quasi viam & sectam, quam sequatur, Cic. Nat. D. II, 22: vitae, Plin. Paneg. 45: hanc sectam rationemque vitae, Cic., *zie n.* 2: *dus ook* horum sectam persequimur, Cic. Verr. V, 70 extr., i. e. *Methode, wijze van zich te gedragen, en meermalen; doch men kan het hier en in meer plaatzen, partij vertalen.* 2) *partij, gezindte, aanhang, bij voorb. in de Wijsgeerte, in den Staat, en ook in 't ambteloos leven, bij voorb.* sequi sectam philosophorum, Cic. Brut. 31, i. e. *partij, Secte, Gezindte:* Cynicam sectam profiteri, Tacit. Hist. IV, 40: auctoritatem Stoicae sectae praeferre, Ibid. Ann. XVI, 32: sapientissimi veterum quique sectam eorum aemulantur, Ibid. VI, 22: ad alicujus sectam transire, Sueton. Gramm. 16: novam sectam instituere, Plin. H. N. XXIX, 1 ante med.: sectam alicujus exsequi, Catull. LXII, 15: hostes judicati, qui M. Antonii sectam secuti sunt, Cic. Ep. ad Brut. 3 extr.: qui sectam ejus (scil. Antiochi regis) secuti essent, Liv. XXXVI, 1: qui meam sectam atque imperium sequuntur, Liv. XXIX, 27: Divitioris sectam sequuntur, Lucret. V, 1114: cujus sectam sequi velles, Cic. Rab. Perd. 8: Qui hanc sectam rationemque vitae secuti sumus, Cic. Coel. 17. *Doch, het kan hier ook zijn Methode, wijze van handelen enz. zie n.* 1: *ook van struikrovers en straatschenders, bij voorb.* seque ad sectae sueta conferunt (latrones), Apul. Met. IV post med. p. 153, 22 Elm. Not. *of* secta *van* seco *of* sequor *is, kan men niet zeker zeggen, zie* Seco; *misschien van* sequor.

SECTACULUM, i, n. *bij voorb.* natalium sectacula, Apulej. Met. V post med. Ed. Vulcan. & Oudend., i. e. *oorsprong of geslachtslinie.*

SECTARIUS, a, um, *gesneden, ontmand, gelubt, bij voorb.* vervex, Plaut. Capt. IV, 2, 40, *dus van* seco (*anderen leiden het af van* sequor:) *dus ook* porcus sectarius, Cato R. R. 150, *doch, alwaar de* Edit. Gesn. serarios *heeft* i. e. sero viventes; *het welk zeer hard is.*

SECTATOR, oris, m. *die iemand overäl verzelt, een geleider, bij voorb.* Gabinii, Cic. Rab. Post. 8: *bijzonder een geleider met genegenheid en verkleefdheid, bij voorb.* quid opus est sectatoribus? Cic. Mur. 34: lex Fabia, quae est de numero sectatorum, Ibid.: neque omiserat conjugem liberosque percolere sectator domi, comes in publico, post tot clientes unus, Tacit. Ann. IV, 68, i. e. *maakte altijd zijn hof aan dat huis, bevondt zich bij alle gelegenheden daar: van daar* 1) *een aanhanger, wanneer hij iemand overäl verzelt, bij voorb.* sectatoribus dilapsis, Tacit. Ann. V, 10. *doch het kan ook zijn aanhangers.* 2) *aanhanger in het leeren, of leerling, bij voorb.* Aristotelis, Gell. XIII, 5: eloquentiae aut philosophiae, Ibid. XIX, 5: Taurus sectatoribus dimissis sedebat cet, Gell. II, 2.

SECTILIS, e, 1) *gespleten, verdeeld, gesneden, bij voorb.* ebur, Ovid. medic.

10:

19: laminae, Plin. H. N. XVI, 43: pavimenta struuntur sive sectilibus sive tesseris, Vitruv. VII, 1 ante med.: *van daar* pavimenta sectilia, Sueton. Caes. 46, i. e. *uit kleine stukjens marmer bestaande, gevolglijk* Mosaïk *werk.* 2) *het geen men snijden of splijten kan bij voorb.* porrum, Martial. X, 48, 9. Juvenal. III, 293, i. e. *snijlook:* tuber, Plin. H. N. XVI, 43 extr.: abieti (est) medulla sectilis, Ibid. XI, 39 post med.: lapis, Ibid. XXXVI, 22 in.

SECTĬO, onis, f. 1) *het snijden, afsnijden, versnijden, bij voorb.* individua corpora nec internecionem recipiunt nec sectionibus dividuntur, Vitruv. II, 2: brassica cymas a prima sectione praestat proximo vere, Plin. H. N. XIX, 8 ante med.: bibitur & ante sectiones punctionesque i. e. *eer een deel des ligchaams (door den wondheeler) gesneden wordt*, Ibid. XXV, 13 ante med.: sectio in infinitum, Quintil. I, 10: sectio & partitio corporis (scil. debitoris), Gell. XX, 1 post med. §. 38: destinatim sectionem meam flagitat i. e. castrationem, Apul. Met. VII prope fin. p. 199, 31 Elmenh.: *van daar* 2) *de verdeling, bij voorb.* praedae, *dus is het misschien* Cic. Inv. I, 45, cujus praedae sectio non venierit i. e. *welke buit, wegens de verdeeling, in 's openbaar geveild was: dus ook* sectionem oppidi vendere, Caes. B. G. II, 33, i. e. *de buit, die uit eene stad te maken was, en onder de Soldaten verdeeld moest worden, te koop veilen, of verkopen, d. i. er een stuk geld voor nemen. Dus is* sectio *de te verdeelen buit (met en zonder* praeda), *bij voorb.* sectionem Decemviri vendent, Cic. ap. Gell. XIII, 24: *van daar wordt het* 3) *van openbare verkopingen gezegd, doch meest van buit, of het geen daar aan gelijk is, bij voorb. van goederen van zulken, die in den ban gedaan zijn, verbeurdzelden enz., alwaar dus het geen verbeurd verklaard was, verkocht werdt: te weten* a) *het opkopen op eene verkoping, bij voorb.* ad scelus sectionis accedere, Cic. Phil. II, 26: pro sectione debebas, Ibid. 29. b) *de verkoping, bij voorb.* sectionibus compendium nactus, Sueton. Vitell. 2: Paetus sectionibus exercendis famosus, Tacit. Ann. XIII, 23: tum cum in bonis sectioneve cujus publice venit, Varr. R. R. II, 10. c) *de dingen, die verkocht worden: de bezitting, die verkocht wordt, bij voorb.* reliquiis Neronianarum sectionum revocatis concessit, Tacit. Hist. I, 90, i. e. *de rest van Nero's verkopingen.* Not. *Men brengt hier toe ook* praedae sectio, Cic. Inv. I, 45: sectionem vendere, Caes., *zie* n. 2. 4) *voor* narratio *zullen de Ouden gezegd hebben, volgends* Gell. XVIII, 9.

SECTĬUS, *zal* Varro, Plaut. Men. V, 5, 57, *voor* secius *gelezen hebben, zegt* Gell. XVIII, 9 med.

SECTIVUS, a, um, *het geen gesneden wordt, of het geen men snijden kan, bij voorb. snijlook, bij voorb.* porrum, Colum. XI, 3 ante med. XII, 8. Pallad. in Februar. 24, post med., i. e. *snijlook.*

SECTOR, oris, m. 1) *iemand, die snijdt, afsnijdt, stuksnijdt, bij voorb.* zonarius, Plaut. Trin. IV, 2, 20. *beurzesnijder:* collorum & bonorum, Cic. Rosc. Am. 29, *alwaar* sector collorum i. e. *moordenaar, bandiet, hiertoe behoort;* sector bonorum *behoort tot het volgende:* foeni sector *of* foenisector, *als één woord, (doch, dat: wolk zoo onnodig als verkeerd is)*, Colum. XI, 1, 12, i. e. *een hooi- of grasmaaijer.* 2) *in 's gemeen, die de goederen en zaken, die van de Republiek, of in derzelver naam, als anders openlijk verkocht wordende, koopt, opkoopt, bij voorb.* sector sis, Cic. Phil. II, 26: *dus ook* bonorum, *uit het voorgaande* sector collorum & bonorum, Cic. Rosc. Am. 29: qui & sector ea & sicarius, Ibid. 39: sector Pompeji i. e. bonorum Pompeji. Cic. Phil. XIII, 14: Hannibal hastae subjecit argentarias Urbis tabernas; nec sector inventus est, Flor. II, 6 post med., *en meermalen, bij voorb.* Cic. Verr. I, 23. Cass. in Cic. Ep. ad Div. XV. 19 post med. Claudian. de IV consul. Honor. 496. Not. *waarschijnlijk heet hij dus van* secare *deelen, dewijl hij het gekochte weder afzonderlijk deelt*, cf. Ascon. ad Cic. Verr. I, 20 *en* 23, *welke het van* sequi *schijnt af te leiden, dewijl hij op de laatste plaats zegt:* sectores dicti sunt, qui spem lucri sui secuti bona condemnatorum semel auctionabantur proque iis pecunias pensitabant singulis ac postea pro compendio suo singulas quasque res pecunia populo venditabant: *van daar Tropisch*, favoris sector, Lucan. I, 178, i. e. *die zijne gunst verkoopt.*

SECTOR, atus sum, ari, 1) *volgen, nalopen, geleiden, met zekere achting of genegenheid, en wel bijzonder veelmalen, of wanneer het dikwijls geschiedt, bij voorb.* ut candidatos sectentur totos dies, Cic. Mur. 34, i. e. *geleiden, verzellen:* sectari jussi, Terent. Eun. II, 2, 30, i. e. *volgen, geleiden:* praetorem circum omnia fora, Cic. Verr. II, 70: ipse suas sectatur oves, Tibull. I, 11 (10), 41, i. e. *leidt, hoedt, de schapen:* agricolae currum sectarer aratrum, Ibid. II, 3, 7: matronas, Horat. Sat. I, 2, 78, i. e. *nalopen:* Omnes se ultro sectari mulieres, Plaut. Mil. II, 1, 13. III, 1, 183, i. e. *alle vrouwspersonen liepen hem na: van daar bedienen, bediende zijn, oppassen, bij voorb. als bediende enz., bij voorb.* Chrysogonum sectantur, Cic. Rosc. Am. 28: Te sector quintum annum, Plaut. Pers. II, 1, 5: servum misi, qui sectari solet meum gnatum, Ibid. Epid. III, 4, 50. 2) *volgen of geleiden, of nalopen, uit toorn of met verachting, d. i. vervolgen, bij voorb.* ut pueri eum sectentur, Cic. Verr. IV, 66, i. e. *hem nalopen, hem uitjouwen:* anum sectatus sum clamore, Plaut. Cist. II, 2, 1: ubi irata facta est, servum sectari atque flagitare virum jubet, Cato ap. Gell. XVII, 6. *Van daar in 's gemeen, vervolgen, bij voorb.* leporem, Ovid. Art. II, 201: apros, Virg. Ecl. III, 75, i. e. *jagen:* Hanc duo sectati fratres, Prop. I, 20, 25: Exagitet nostros Manes, sectetur & umbras, Ibid. II, 8, 19 (II, 9, 41): cervos, Varr. ap. Non. 18. n. 23: cervam fugere, sectari canes, Terent. Phorm. Prol. 7: cf. Plaut. Mil. II, 2, 7. Horat. Sat. I, 2, 106. II, 2. 9. *Ook ten een hiertoe brengen*, anum, Plaut., *en* ut pueri eum sectentur, Cic., *uit het voorgaande: verders* aliquem sectari flagello, Horat. Sat. I, 3, 119. 3) *iet zoeken te bejagen, naar iet trachten, bij voorb.* praedam, Caes. B. G. VI, 35: *ook in 's gemeen naar iet streven, trachten, bij voorb.* praecepta salubria, Sueton. Aug. 89: facinora, Plaut. Mil. III, 1, 38: virtutes, Tacit. Ann. I, 80: commoda, Sueton. Aug. 25: lenia, Horat. Art. 26: immortalitatem, Plin. Ep. IX, 19: *ook* locum, i. e. *dikwijls gaarn daar heen gaan of lopen, bij voorb.* gymnasia, porticus, Ibid. I, 22 med.: *van daar zijn best doen, zich bekommeren, naarvorschen, bij voorb.* mitte sectari, Horat. Od. I, 38, 3. Not. Sectari Passive, *bij voorb.* Qui vellet se a cane sectari, Varr. R. R. II, 9 ante med.

SECTRIX, tcis, f. *die iet in eene openbare veiling koopt*, (*zie* Sector, oris): *opkoopster, in eene openbare veiling, uitdraagster, bij voorb.* Metella mater proscriptorum sectrix, Plin. H. N. XXXVI, 15 post med.

SECTŪRA, ae, f. i. q. sectio, 1) *de snede, d. i. het snijden, bij voorb.* secturis formantur, Plin. H. N. XXXVII, 8: cf. Varr. L. L. IV, 24. 2) *de snede, d. i. de plaats, waar eene snede gedaan is, bij voorb. in hout, bomen enz.*, Plin. H. N. XVII, 17. 3) *de plaats, waar iet gesneden, of gehouwen, of gegraven wordt, bij voorb. metaal enz.: van daar* aerariae secturae, Caes. B. G. III, 21.

SECTUS, a, um, *zie* Seco.

SECŬBĬTUS, us, m. *het alleen liggen, alleen slapen, d. i. wanneer men, bij voorb. alleen en zonder gezelschap in 't bed ligt, zoo als, bij voorb. een echteman zonder zijne gade enz.*, Ovid. Am. III, 10, 16 *en* 43. Catull. LXIII, 376.

SECŬBO, ui, itum, (atum), are, 1) *alleen liggen, bij voorb. in 't bed, d. i. zonder bijslaap, bij voorb. van echtgenoten en gelieven, wanneer zij zonder hunne echtgenoten en gelieven slapen of slapen moeten*, Liv. XXXIX, 10 in. Ovid. Am. III, 10, 2, Ibid. Fast. II, 328. Tibull. I, 3, 26. Sueton. Tiber. 7 post med. Quintil. VII, 8 in.: *ook wanneer men anders alleen of bijzonder ergens ligt, bij voorb.* omnium ora & obtutus in unum quempiam angulo secubantem conferuntur, Apul. Met. II post med. p. 123, 31 Elm., i. e. *die, afzonderlijk, in een hoek lag. Van daar* 2) *alleen of eenzaam, of verwijderd van anderen leven, of zich onthouden, bij voorb.* Miles depositis annosus secubat armis, Prop. II, 25 (24), 5.

SECŬLA, ae, f. i. q. falx, Varr. L. L. IV, 31 med.

SECULUM, *zie* Saeculum.

SECUM i. e. cum se, *zie* Cum *en* Sui.

SECUNDĀNUS, a, um. *één van de tweede klasse, afdeling, soort of Legioen: van daar* secundanus, scil. miles, *een Soldaat van het tweede Legioen*, Liv. XXXIV, 15 *en* 46. Tacit. Hist. V, 16. Plin. H. N. III, 4 post med.

SECUNDĀRĬUS, a, um, *het geen naar het eerste volgt, het tweede in orde, het naaste na het eerste, bij voorb.* mel, Colum. XII, 11, i. e. *het geen na het eerste uitgedrukt wordt:* panis, Sueton. Aug. 76, Plin. H. N. XVIII, 10 post init., triticum, Ibid. XVIII, 9 *en* 10 in.: passum (vinum) secundarium, Ibid. XIV, 9. Colum. XII, 38: alica, Plin. H. N. XVIII, 11 extr., i. e. *speltdrank, die na de eerste gemaakt wordt, of van de tweede soort: dus ook* Cic. Inv. II, 7, Caput erit, si —: secundarium, si cet., i. e. *het tweede, naaste.*

SECUNDE, *gelukkig, bij voorb. van de hand gaan*, Cato ap. Gell. VII, 3 ante med.

SECUNDO, are, *eigenlijk volgen, verzellen: van daar* 1) *begunstigen, gelukkig maken, bij voorb.* aura secundet aquas, Ovid. Her. XIII, 136: aura secundet iter, Prop. III, 21 (20), 14: secundante vento (*gevolglijk zonder* Accusativus), Justin. XXVI, 2. Tacit. Ann. II, 24, i. e.

met eenen goeden wind, als de wind gunstig was, gevolglijk het schip verzelde, het volgde: dii incepta secundent, Virg. Aen. VII, 259: augurium, Ibid.: votum secundet — deus, Senec. in Herc. fur. 645: secundarent visus, Virg. Aen. III, 36: *dus ook* dii visa secundent, Lucan. I, 635. Sil. VIII, 124: eventus, Virg. Georg. IV, 397. 2) *iet gepast inrichten naar iet, bij voorb.* tempus ei rei secundes, Plaut. IV, 2, 3.

SECUNDO, Adv., 1) *ten tweeden*, Cic. 2) *ten tweeden maal*, Hirt. Not. *Het is de* Ablat. *van* secundum, *zie* Secundus.

SECUNDUM, Adv. *en* Praepos. I) Adv. 1) *na, achter na, bij voorb.* I secundum, Plaut. Amph. II, 1, 1, i. e. *komt na (mij) achter aan, d. i. volg mij: ook met den* Accusativus, *zie* n. II, 3. 2) *ten tweeden*, Varr. ap. Non. 2. n. 621. II) Praepos. *met eenen* Accusativus: (1) *naast aan, na bij, na aan, dicht aan, of bloot aan, bij voorb.* praecidere arborem secundum terram, Varr. R. R. I, 27: iter facere secundum mare, Cic. Att. XVI, 8: facere sepes secundum viam, Varr. R. R. I, 14: habitantes secundum montem, Plin. H. N. VII, 56: secundum puteum dextra — fodiunt, Ibid. XXXI, 3 extr.: Centaurica secundum fontes nascitur, Ibid. XXV, 6 post med.: horologium statutum in publico secundum Rostra, in columna, Ibid. VII, 60: secundum flumen paucae stationes equitum videbantur, Caes. B. G. II, 18: secundum invitantem consedi, Petron. 131: quid illuc est hominum secundum litus? Plaut. Rud. I, 2, 61: cum leno secundum parietem transversus icet, Varr. L. L. VI, 5: huic deo sacrificatur secundum segetes, Ibid. V, 3 ante med.: *dus ook* vulnus secundum aurem, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12; *doch, het kan ook heeten, achter.* (2) *in, bij voorb.* secundum quietem, Cic. Div. I, 24. Sueton. Aug. 94. Petron. 104, i. e. *in den slaap, in den droom.* (3) *na* (post) i. e. *achter na, achter, achter aan, bij voorb.* ite secundum vos me, Plaut. Mil. III, 1, 45, *voor* vos secundum me i. e. *volgt mij.* (4) *achter, bij voorb* vulnus secundum aurem, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12; *doch zie* n. 1: Secundum aram aurum abscondidi, Plaut. ap. Priscian. 10. (5) *na, in den tijd, d. i. na verloop enz.* (post), *bij voorb.* secundum binos ludos, Cic. Verr. Act. I, 11 extr.: secundum comitia, Cic. Att. III, 12: secundum hunc diem, Cic. Or. I, 62: secundum vindemiam, Cato R. R. 114: secundum aequinoctium vernum, Plin. H. N. XIX, 8 med.: secundum poenam nocentium, Liv. II, 5 extr.: secundum certamina deposita, Liv. IV, 6 extr.: secundum haec silentium fuit, Liv. XXXII, 33 in., i. e. *hier op, na dezen.* (6) *na, bij eene orde of rang, of naast, naastens, bij voorb.* Secundum te nihil est mihi amicius solitudine, Cic. Att. XII, 15, i. e. *naast:* secundum vocem vultus valet, Cic. Or. III, 59: *dus ook* vultus secundum vocem plurimum potest, Cic. Or. 18 extr.: maximum secundum deorum opes imperium, Liv. I, 4 in.: ille mihi secundum & liberos nostros ita est, ut sit paene par, Cic. Q. Fr. III, 1, 5: nam secundem patrem tu es proximus, Plaut. Capt. I, 1, 41: secundum ea quaero, servarisne fidem, Cic. Vatin. 6, i. e. *vervolgends, of hier op:* proxime & secundum deos homines hominibus maxime utiles esse possunt, Cic. Off. II, 3 post med.: heres secundum filiam (i. e. *die na de dochter erft*), Cic. Verr. I, 41: cf. Cic. ad Div. XIII, 61. (7) *naar, d. i. overeenkomstig, bij voorb.* secundum naturam vivere, Cic. Fin. V, 9: *zoo staat ook* secundum naturam, Cic. Senect. 19. Caes. B. G. IV, 17: secundum arbitrium, Cic. Verr. V, 63: consules decreverunt secundum Caesaris decreta, Cic. ad Planc. in Ep. ad Att. XVI ep. paenult.: & collaudavi secundum facta & virtutes tuas, Terent. Eun. V, 8, 60: secundum naturalem membrorum omnium competentiam, Gell. I, 1: secundum verbi ipsius rationem, Ibid. XII, 13 ante med.: numerari statim, secundum duodecim tabulas, viginti & quinque asses jubebat, Ib. XX, 1 ante med.: secundum reliquam suam diligentiam, Plin. H. N. XVII, 16: secundum aliquem sentire, Sueton. Claud. 15. (8) *voor, of ten behoeve, ten voordeele, bij voorb.* pontifices secundum se decrevisse, Cic. Att. IV, 2: secundum causam nostram disputavit, Ibid.: secundum praesentem judicare, Cic. Verr. II, 17: absentibus (Ablat. scil. nonnullis), secundum absentes dabat (scil. jus), Suet. Claud. 15: *dus ook* ei semper parti adesse, secundum eam (scil. partem) litem judices dare, quae cet., Liv. XXIII, 4: post principia belli secundum Flavianos, Tacit. Hist. III, 7: *dus ook misschien* satisdationes secundum mancipium cet., Cic. Att. V, 1 in., i. e. *ten behoeve* (en faveur) *des eigendoms; doch, wij verstaan deze geheele plaats niet recht.* Not. Secundum *is eigenlijk het* Neutrum *van* secundus, a, um, scil. ad i. e. *wat het tweede, volgende, betreft, ten tweeden, vervolgends: van daar naastens, na enz.*

SECUNDUS, a, um (*voor* sequebundus, contract., i. e. sequens, *gelijk* moribundus *voor* moriens) *volgende, d. i. die of dat op iemand, of iet volgt, bij voorb.* lumine secundo, Enn. ap. Cic. Att. VII, 26, i. e. *op den volgenden dag, d. i. morgen:* mensa secunda, *het nagerecht, bij voorb. appelen, peeren enz.*, Nep. Ages. 8: secunda mensa bono stomacho nihil nocet, in imbecillo coalescit, Cels. I, 2 extr.: semen papaveris tostum in secunda mensa cum melle apud antiquos dabatur, Plin. H. N. XIX, 8 extr.: mensam secundam inferre, Ibid. IX, 35 post med.: adponere, *opzetten*, Cic. Att. IV, 6 *en* 21: *ook* Plur. mensis secundis, Virg. Georg. II, 101. Plin. H. N. XVI, 5: *van daar* 1) *de op den eersten volgende, de na den eersten komende, of de tweede, bij voorb.* id secundum erat de tribus, Cic. Or. 15 extr.: secundo eum obligaret militiae sacramento, quia priore amisso cet., Cic. Off. I, 11 extr.: heres secundus, Cic. Cluent. 11. Verr. I, 43. Top. 4. Hor. Sat. II, 5, 48, i. e. *de* gesubstitueerde *erfgenaam, d. i. die erft, wanneer de eerste overlijdt:* secundus a fine i. e. paenultimus, Ovid. Fast. I, 710: *van daar* secundae partes, *ook* secundae, scil. partes, *van Tooneelspelers, de tweede rolle, d. i. die terstond na de eerste of hoofdrol komt, bij voorb.* actor secundarum & tertiarum partium, Cic. in Caecil. 15: Spinther secundarum, tertiarumque Pamphilus cet., Plin. H. N. VII, 12 post med. *Van daar* qui fuit Crassi quasi secundarum, Cic. Brut. 69 in., i. e. *speelde als 't ware, de tweede rolle naast* Crassus, *d. i. volgde op hem. Dewijl de tweede rolle zich naar de eerste schikken moest, d. i. niet fraaier of sterker spreken, dan de eerste: van daar Tropisch, bij voorb.* agere gratias diis, quod nos in hoc pulcherrimo domicilio voluerunt secundas sortiri (i. e. adcipere), quod terrenis praefecerunt, Senec. Benef. II, 29: agere secundas, Horat. Epist. I, 18, 14. Senec. de ira III, 8, i. e. *toegeven, toestemmen, ja zeggen: ook heet* secundae, (scil. partes *of* res), *alles wat na de geboorte uit moeders ligchaam komt, nageboorte, van menschen en beesten, wanneer er de* Genitivus partus *deels bij staat, bij voorb.* Plin. H. N. IX, 13. XX, 6 *en* 11, *deels niet, bij voorb.* Ibid. XXVII, 4 extr. Cels. VII, 29 extr. Senec. Ep. 92 extr.: *dus ook* secundas trahere, Plin. H. N. XXIV, 16 ante med. XXVII, 6 ante med.: canum, Ibid. XXX, 14: cf. Colum. VII, 7 extr.: *van daar heet* secundo (Abl. Neutr., *of* Substantive *of* scil. tempore), *deels ten tweedenmale*, Hirt. Alex. 40: *deels ten tweeden*, Cic. Planc. 20. Cic. Leg. I, 13 in. Varr. R. R. I, 2, 4. Phaedr. IV, 10, 18: *Van daar ook* secundum (scil. ad), *ten tweeden, na, naastens enz.*, *zie* Secundum. *Van daar* a) *de volgende of naaste, of de tweede in rang, na, bij voorb.* secundus a rege, Hirt. Alex. 66, i. e. *de naaste na den Koning:* secundus ad regium principatum, Cic. Fin. III, 16: moneri velle ac posse secunda virtus est, Senec. Benef. V, 25: secunda nobilitas Falerno agro erat, Plin. H. N. XIV, 6: secunda bonitas amomo pallido, Ibid. XII, 13: cotes Creticae diu maximam laudem habuere, secundam Laconicae, Ib. XXXVI, 22 med.: unde nil majus generatur ipso nec viget quidquam simile aut secundum, Horat. Od. I, 12, 18: haec fuit altera persona Thebis, sed tamen secunda, ita ut proxima esset Epaminondas, Nep. Pelop. 4, i. e. *terstond na de eerste persoon volgende.* b) *geringer, slechter, bij voorb.* panis, Horat. Epist. II, 1, 123: haud ulli veterum virtute secundus, Virg. Aen. XI, 441: eloquentia nulli secundus, Apul. Flor. 2. in. p. 346, 4 Elmenh.: ingenium secundae sortis, Senec. Ep. 52: tenue argentum venaeque secundae, Juvenal. IX, 31. 2) *volgende, met iemand gaande, achter aankomende, bij voorb.* curru secundo, Virg. Aen. I, 156 (160): *bijzonder van wind en water (der zee, eener rivier) bij rijden of vaaren, wanneer beiden dezelfde richting hebben, als de vaarende, gevolglijk achter hem aangaan, en als 't ware, verzellen,* a) *van het water: wanneer het den afloopenden stroom betekent, bij voorb.* secundo Tiberi defertur, Liv. V, 46: secunda aqua, Liv. XXI, 28 *en* 47, i. e. *afgaande stroom: dus ook* defluit secundo amni, Virg. Georg. III, 447, *of* fluvio, Ibid. Aen. VII, 494: *dus ook* mari secundo, Liv. XXIX, 7: *dus ook* aestu secundo Locros trajecit, Liv. XXIII, 41: *dus ook* navigatio secunda, Tacit. Ann. II, 8, i. e. *afloopende of voorstroom; beide pass.* b) *van den wind, wanneer het een volgende, verzellende of ook begunstigende voorwind is, bij voorb.* navem secundis ventis cursum tenentem, Cic. Planc. 39: vento secundissimo, Cic. Nat. D. III, 34, i. e. *gelukkig, gunstig:* Aquilone secundo, Horat. Ep. II, 2, 102. c) *ook van andere dingen, bij voorb.* Etesiae secundo sole flant i. e. secundum cursum solis, Nigid. ap. Gell. II, 22 extr.: *dewijl de wind, die het schip van achter volgt, deszelfs vaart begunstigt en voorspoedig maakt: van daar* a) *begunstigend, gunstig, goedkeuring gevende, bij voorb.* populus, Cic. Tusc. II, 1: secunda concionis voluntas, Cic. Att. I, 19: quis unquam tam secunda concione legem agrariam suasit, quam ego dissuasi, Cic. Agr. II,

II, 37, i. e. *met zulke goedkeuring enz.:* eum accusavi multis & secundis admurmurationibus senatus, Cic. Q. Fr. II, 1 post med.: clamor, Virg. Aen. V, 491: Juno, Ibid. IV, 45: fortuna, *zie hier na:* secundis auribus adcipi, Liv. XXXIII, 46: secundior fama, Sueton. Caes. 2: leges secundissimas plebi, adversas nobilitati tulit, Liv. VIII, 12, i. e. *begunstigende, aangenaam:* audire verba secunda irae, Liv. II, 38, i. e. *den toorn begunstigende:* verba secunda loqui alicui, Ovid. Art. I, 584, *gelijk geven, toestemmen, of ook naar den mond praten.* (b) *gelukkig, naar wensch gaande, bij voorb.* proelium secundius, secundissimum, Caes. B. G. II, 9. VII, 62: auspicia, Cic. Div. I, 15: res secundae, Cic. Nat. D. III, 36. Off. I, 26, *gelukkige omstandigheden, geluk: dus ook* res secunda, Plaut. Bacch. III, 6, 14: si mihi secundae res de amore meo essent, Terent. Heaut. II, 2, 1, i. e. *de omstandigheden gelukkig waren enz.:* tempora, Auct. ad Her. IV, 17: navigatio, Tacit., *zie hier voor:* fortuna secunda, Nep. Con. 5 *en* Timol. 2: *dus ook* Plural. fortunae secundae, Cic. Sull. 23, *gelukkig toeval, gelukkig lot, geluk. Ook* secundum, Substantive, *iets gelukkigs, een geluk, het geluk, bij voorb.* si quid secundi cet., Nep. Alcib. 8: Plur. secunda, i. e. *gelukkige omstandigheden, geluk,* Terent. Andr. V, 6, 11. Senec. in Thyest. 615. 3) i. q. obsequens, *toegevend, inschikkelijk, zich naar iemand voegende, bij voorb.* fortuna, ventus, *zie hier voor:* partes secundas agere, *toestemmen, inschikken,* Senec., *zie boven.*

SECŪRE, 1) *zonder kommer, zonder zorgen, kommerloos, zorgeloos, gerust, bij voorb.* aliquid ferre cet., Sueton. Ner. 40: exspectare, Plin. Ep. I, 4: cf. Vellej. II, 125 extr.: securius, Justin. IV, 9. 2) *zonder vrees, zeker, veilig, bij voorb.* vivere, Val. Max. IV, 7, 1 (extern.): securius, Plin. Ep. II, 17 ante med. Justin. V, 5. Senec. Ep. 18 med.

SECURICLĀTUS (*voor* Securiculatus), a, um, i. e. *door een zwaluwenstaart verbonden, bij voorb.* cardines, Vitruv. X, 15.

SECURICŬLA ae, f. 1) i. q. securis, *een bijl, als men verkleinend spreekt,* Plaut. Rud. IV, 4, 114. Martial. XIV, 35 *in het opschrift: ook* securicula insitiva, *een land-werktuig, bij het ploegen, om de wortels stuk te snijden,* Plin. H. N. XVIII, 19, *hetwelk* Colum. II, 2 extr. dolabra *heet: van daar wegens de gelijkheid,* 2) *eene soort van verkleuning, zwaluwenstaart genoemd,* Vitruv. IV, 7. X, 17 post med. Not. *als deze figuur dubbel is, heet zij* subscus.

SECURIFER, a, um, *een bijl dragende,* Ovid. Met. XII, 460.

SECURIGER, a, um, *een bijl dragende, bij voorb.* puellae, Ovid. Her. IV, 117, i. e. *Amazonen:* catervae, Val. Fl. V, 138: Nealces, Ibid. III, 191: Lycurgus, Senec. Oedip. 471: dextra, Sil. XVI, 48.

SECŪRIS, is, f. (*van* seco) *een bijl tot allerhand gebruik, bij voorb. in den oorlog om te vechten,* Virg. Aen. VII, 184 *en* 627. XI, 656 *en* 696. XII, 360: *om de offerbeesten mede te dooden,* Horat. Od. III, 23, 12. Virg. Aen. II, 224. Ovid. Met. XII, 249. Ibid. Trist. IV, 2, 5: *marmer in de marmergroeven te hakken,* Stat. Sylv. II, 2, 87: *boomen te vellen,* Virg. Aen. VI, 180. Ovid. Fast. IV, 649. Ibid. Met. X, 373. Val. Fl. V, 436: *van daar* Scipionis classis quadragesimo die a securi navigavit i. e. postquam materia in sylva caesa est, Plin. H. N. XVI, 39: *ook andere dingen in stukken te houwen,* Virg. Georg. IV, 394. *Ook heet aan het snoeimes der wijnstokken* (in falce vinitoria) *het deel, het welk dient, om te houwen, of hakken,* securis, Colum. IV, 25. *Bijzonder werden misdaadigers daar mede onthoofd, bij voorb.* securi ferire, Liv. II, 5. Cic. Verr. V, 43 extr., *of* percutere, Cic. Pis. 34. Flor. I, 9, *onthoofden:* securim destringere, Flor. II, 2: strictae in principum colla secures, Ibid. 5: Torquatus saevus securi, Virg. Aen. VI, 825, *die zeer streng kommandeerde en zijn eigen zoon liet onthoofden, volgends* Liv. VIII, 7. *Deze bijlen droegen de* Lictores *in* fascibus (*bundels*) *voor de Overheidspersonen, bijzonder voor de* Consuls: *van daar* secures *van de heerschappij van het Romeinsche Rijk, of de magt der Overigheid, bij voorb.* Gallia securibus subjecta, Caes. B. G. VII, 77, i. e. *Romeinsche hoogheid:* Virtus nec sumit nec ponit secures, Horat. Od. III, 2, 19, i. e. magistratus, honores: potentes Medus timet secures i. e. imperium Rom., Ibid. Carm. saecul. 54: Consulis imperium hic (Brutus) primus saevasque secures adcipiet, Virg. Aen. VI, 820: *ook kan men hiertoe brengen* saevumque securi Torquatum i. e. imperio suo, Ibid. 825, *zie hier voor.* Not. Securim injicere, *of* infligere, *als een spreekwoord, nadeel, verlies aanbrengen, toevoegen, eigenlijk de bijl inhouwen, inslaan, bij voorb.* securim injicere petitioni, Cic. Mur. 24: infligere securim reip., Cic. Planc. 29. Not. securis Tenedia, *als een spreekwoord, van eene groote strengheid,* Cic. Q. Fr. II, 11, *bij voorb. wanneer men iemand iets volkomen ontneemt of afslaat, met toespeling op zekere bijl. Te weten* Tenes *zal* (*volgends* Suidas) *in* Tenedos *verördend hebben, dat bij gerichtlijk onderzoek altijd een beul met een bijl staan moest, opdat de beschuldiger, als hij een leugenaar bevonden werdt te zijn, terstond onthoofd zou worden.*

SECŪRĬTAS, atis, f. 1) *zekerheid, onbekommerdheid, gemoedsrust,* Cic. Fin. V, 8 *en* 14. Cic. Off. I, 20 post med.: securitatem & otium alicui dare, Plin. Ep. VII, 6 extr.: generis humani tutela & securitas saluti tuae innisa est, Ibid. X, 60: tugurium securitate ridens, Val. Max. VII, 1, 2: *ook* Plural. securitatibus, Plin. H. N. XXIII, 1 post med. 2) *zekerheid, of onbevreesdheid, onvertzaagdheid, bij voorb.* ut timorem ejus sua securitate leniret, Plin. Epist. VI, 16 post med.: sic est habenda auctoritatis ratio, ne sit invisa securitas, Quintil. VI, 1, 34: *ook* seq. genit., *bij voorb.* mortis, *zekerheid ten aanzien van de dood,* Plin. H. N. VII, 53 extr. 3) *zekerheid, zorgeloosheid, onachtzaamheid, bij voorb.* altera securitatem parit, Quintil. II, 2, i. e. *zorgeloosheid, onachtzaamheid:* cf. Gell. I, 15 in. IV, 20 med. 4) *zekerheid, veiligheid, d. i. veilige toestand, gevaarloosheid, d. i. als men zonder gevaar is, het vrijzijn van gevaar, bij voorb.* multorum, Plin. Ep. X, 112: salutis securitatisque nulla (signa) sunt, Plin. H. N. VII, 51: itinerum, Ibid. XXVIII, 2 med., i. e. *ten aanzien der reizen: ook zekerheid door kwitantiën en dergelijke dingen,* quod sibi debetur consequi debet, vel ejus securitatem, Pandect. XXVII, 4, 1 extr.

SECŪRUS, a, um, i. e. sine cura, 1) *zeker, zonder kommer, onbekommerd, kommerloos, zorgloos, bij voorb.* quies, Ovid. Art. I, 639: castrensis jurisdictio secura, Tacit. Agric. 9: securior ab (i. e. *ten aanzien*) aliquo, Liv. IX, 22: actus securior, Quintil. XII, 1, 20: Antiochus securus de bello Rom. erat, Liv. XXXVI, 41: hostes securi ac soluti, Liv. XXV, 39: securos vos ab hac parte praestabo, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 24: securus pro salute, Tacit. Agric. 26: securior pro me, Ibid. Hist. IV, 58: homo securus, quid terreat cet., Horat. Od. I, 26, 6. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* amorum, Virg. Aen. I, 350 (354), *voor de* amoribus: *dus ook* securus famae, Ovid. Trist. I, 1, 49: dedecoris, Tacit. Hist. III, 41. *Ook behoort hiertoe* animus securus de lingua latina, Cic. Att. XII, 52. 2) *zeker, zonder vrees, bij voorb.* hostes securi ac soluti, Liv. XXV, 39, *zie hier voor:* de bello, Liv., *zie hier voor:* securior ab aliquo, Liv., *zie hier voor:* securus a metu, Plin. H. N. XXVIII, 9 extr.: *ook behoort hiertoe* animus securus de lingua latina, Cic. Att. XII, 52. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* Teucri securi pelagi atque mei, Virg. Aen. VII, 304, i. e. de pelago atque de me: vota secura repulsae, Ovid. Met. XII, 199: veniae, Lucan. VIII, 784: securus sui i. e. nihil de se timens, Senec. in Thyest. 720 *en* Herc. Oet. 1693. *Ook zeker, d. i. koen, stout, bij voorb.* securior luxus, Tacit. Ann. III, 54: reus securus, Quintil. VI, 1, 14. 3) *zeker, niet te vreezen, dat geene vrees of kommer verwekt, kommerloos, niet met vrees of kommer gepaard, bij voorb.* nullum tempus, nullum locum quietum aut securum esse sineret, Liv. XXXIX, 1, i. e. *zeker, veilig:* iram matris sibi esse securam, Plaut. Merc. II, 4, 2, i. e. *niet te vreezen is:* loca, Tacit. Hist. I, 86: aura, Petron. 137: claritas, Quintil. XI, 3, 64: lectio, Ibid. X, 5, 8: observatio, Ibid. XI, 1, 54: res securae, Ibid. XI, 3, 151.

SECUS, Substant. Neutr. Gen. i. q. sexus, *het geslacht, manlijk of vrouwlijk, bij voorb.* Virile secus nunquam ullum habui, Plaut. Rud. I, 2, 19, i. e. *geenen zoon:* muliebre secus omne removit, Sueton. Aug. 44. *Meermalen staat dit* secus *in plaats van den* Accusativus, scil. ad; i. e. *ten aanzien, bij voorb.* Liberorum capitum virile secus ad decem millia capta, Liv. XXVI, 47 in., i. e. *vrije menschen van het manlijk geslacht:* Metellus magna gloria concurrentium undique, virile & muliebre secus, per vias & tecta omnium visebatur, Sallust. fragm. ap. Charis. 1 *en* Non. 3. n. 193: Tum in muro, virile ac muliebre secus, populi multitudine collocata, Sisenna ap. Non. 3. n. 193: eum, quem virile secus tum — habebat, produci jussit, *Accio* ap. Gell. II, 13: quarta hebdomade, quod ejus virile secus futurum est, caput & spina — informatur, Varr. ap. Gell. III, 10: virile ac muliebre secus omnis aetas, Tacit. Ann. IV, 62: omnis aetatis virile ac muliebre secus, sexcenta millia fuisse, Ibid. Hist. V, 13, *alwaar het overäl* (*behalven dat het in* Ausonius *de* Nominativus *zijn kan*), *de* Accusativus *is, d. i. het manlijk en vrouwlijk geslacht. En* Gronovius ad Liv. XXVI, 47 *wil het overäl zoo verstaan: waarom hij in de aangehaalde plaatzen,* Plaut. Rud.

Rud. I, 2, 19 natum, i. e. *zoon verstaat*, *en* Suet. Aug. 44 omnes *voor* omne *lezen wil; het welk waarlijk eigenzinnigheid is.* Not. 1) *buiten den* Nominativus *en* Accusativus *komt anders misschien geen* Casus *voor.* 2) *Eenige* Grammatici, *bij voorb.* Nonius loc. cit. Priscianus V cet., *lezen daar voor* sexus, *maar* Gen. Neutr., *het welk niet onvoegzaam zou zijn: dan zou zoo wel* sexus Masc. *als* Neutr. *zijn, gelijk meer woorden, bij voorb.* penus.

SECUS, Adv. Comp. Secius, *doch, alwaar de lettergreep* se *lang is.* I) Secus, 1) *voor* aliter, *anders, niet zoo, bij voorb.* secus est, Cic. Opt. G. Or. 1, i. e. *het is anders, het is niet zoo:* sententia tua est secus, Plaut. Epid. II, 2, 96. i. e. *is anders, verscheiden, alwaar het* Adjective *staat:* nemo dicet secus, *zal anders spreken, d. i. ontkennen:* Cic. Brut. 85: quid secus est (i. e. quid est aliud) aut quid interest, dare te cet., Plaut. Trin. II, 2, 93: bibitur, estur, quasi in popina, haud secus, Ibid. Poen. IV, 2, 13. *Van daar* non secus, *niet anders, d. i. even zoo. Ook volgt* ac, atque, quam, *gelijk achter* aliter, *bij voorb.* non secus ac sentiebam, Cic. Or. II, 6: non secus ac, Horat. Art. 148: haud secus ac jussi faciunt, Virg. Aen. III, 236: cf. Ibid. Georg. III, 346: non secus ac si, Cic. Mur. 4: haud secus atque in mari, Sallust. Jug. 79 (81): Haud secus atque, Virg. Aen. XI, 456: Paulo secus, atque cet., Cic. Or. III, 30: ne quid fiat secus, quam volumus, Cic. Att. VI, 2 ante med.: haud secus quam venerabundi, Liv. V, 41 extr.: Ennius non longe secus dixit quam Catullus, Gell. VI, 16: non mi secus erat, quam si essem, Plaut. Capt. II, 2, 23: Non secus absentes quam praesentes, Nep. Att. 12, i. e. *even zoo, even zoo wel enz.:* Haud secus quam si cet., Liv. II, 30. Justin. XXII, 8: longe secus, Cic. Partit. 5, *geheel anders: dus ook* non multo secus, Cic. Mil. 10. Cic. ad Div. IV, 9, i. e. *niet veel anders, d. i. bijna, bijkans zoo:* paulo secus, Cic., *zie hier voor. Ook volgt het achter* recte, bene, beate cet., *wanneer het heet, niet zoo, anders of ook niet wel, of slecht, zie het volgende. Van daar* a) *slecht, niet recht, niet goed, niet wel: ook somtijds niet, deels in tegenstelling van het voorafgegane* recte, bene, beate, *bij voorb.* recte an secus, Cic. Pis. 28, *recht of onrecht: daar voor staat ook* recte secusne, Cic. Fin. III, 13: pro bene aut secus consulto, Liv. VII, 6, i. e. *goed of slecht, goed of kwaad:* aut beate aut secus vivendi, Cic. Fin. IV, 21 extr., i. e. *gelukkig of niet; gelukkig of kwalijk, ongelukkig: deels zonder het voorafgegaan* recte *of* bene, *bij voorb.* si secus acciderit, Cic. ad Div. VI, 22. §. 5, i. e. *slecht, kwalijk, afloopt:* secus existimare de animo alicujus, Cic. ad Div. III, 6 extr., i. e. *slecht, kwalijk, oordeelen: dus ook* de aliquo, Cic. Cluent. 44: ne quid de collega secus scriberet, Liv. VIII, 33, i. e. *iets kwaads; alwaar het* Adjective *staat, voor* mali: secus admissa, Sueton. Tiber. 2: de aliquo secus dicere, Val. Max. IX, 11, 2, *of* loqui, Tacit. Ann. II, 50: honestis an secus amicis uteretur, Ibid. XIII, 6, *voor* non *of voor* non honestis: quamquam corpus secus cadebant i. e. male, Ibid. II, 80: quia tentatum (bellum) antea secus cesserat, Sallust. Jug. 20 (23): Quod ubi secus procedit, neque cet., Ibid. 25 (27): secus aliquid committere erga aliquem, Cic. Att. III, 20, i. e. *niet recht handelen.* Not. *Eigenlijk heet het, anders, dan recht is, of dan men dacht, en is een zoogenoemde* euphemismus. b) *minder, weiniger, bij voorb.* neque multo secus in iis virium, Tacit. Ann. IV, 5, i. e. *niet weiniger krachten: alwaar het* Substantive *staat, voor* minus. c) *meer, bij voorb.* modico secus progressus, Apul. Met. I post med. p. 112, 10 Elm., i. e. *ging een weinig verder, ten zij men* secus *voor* Pleonastisch *wil houden:* mihi relictum a patre Sestert. vicies, paulo secus, Ibid. Apol. ante med. p. 288, 33 Elm., i. e. *een weinig meer, of daar boven.* 2) i. q. secundum, *nevens, bij, aan, met den* Accusativus, *bij voorb.* nascitur secus fluvios, Plin. H. N. XXIV, 15 med. secus viam stare, Quintil. VIII, 2, 20: secus conjugem, Inscript. ap. Gruter. p. 806. n. 7: *dus ook* utrinque secus laminas, Cato R. R. 21. 3) *ook wordt het achter vele woorden aangehecht, bij voorb.* Circumsecus, *rondöm*, Utrinquesecus, *van wederskanten enz., zie deze woorden: en ook staat* utrinquesecus *met den* Accusativus *in* Cato R. R. 21, *zie terstond hier voor.* II) Comparat. Secius, (1) *anders, bij voorb.* haec nihilo mihi esse videntur secius quam insomnia, Plaut. Men. V, 7, 57, *dat schijnen mij niet anders dan droomen te wezen (eigenlijk, en niet anders):* nihilo secius obsequiosus, Plaut. Capt. II, 3, 57, i. e. *even zoo, eigenlijk niet anders:* non secius uritur, quam cet., Ovid. Met. II, 809, i. e. *niet anders, even zoo: ten zij men het tot het volgende wil brengen, niet minder dan, d. i. even zoo, als; gevolglijk zou de zin blijven. Ook staat daar voor* sequius, *wanneer het anders, heet, bij voorb.* quid diximus tibi sequius quam velles? Plaut. Aul. III, 2, 22: sequius ac rata fuerat, Apul. Met. IX post med. 230, 32 Elm., i. e. *anders dan enz., zie* Sequior. (2) *voor* minus, i. e. a) *minder, doch met voorafgaande ontkennende woorden, bij voorb.* non, nec, nihilo cet, *bij voorb.* nihilo secius mox puerum deferent, Terent. And. III, 2, 27, *niet des te min, d. i. desniettegenstaande, desönäangezien: zoo staat dikwijls* nihilo secius, *bij voorb.* Nep. Con. 2. Ibid. Att. 22. Caes. B. C. III, 26: *dus ook* haud secius, Virg. Aen. VII, 781: *dus ook* nec secius, Apul. Met. V post med. p. 171, 5 Elm. Virg. Georg. II, 277: non secius, Ibid. III, 367. Ib. Aen. V, 862: *dus ook* neque eo secius, Nep. Milt. 2, i. e. *en des niet te min: dus ook* nec — hoc secius concurrunt i. q. neque eo secius, Lucret. VI, 314: *dus ook* nec eo secius, Sueton. Ner. 42: *ook staat* nihil secius *voor* nihilo secius (*of voor* non secius, *dewijl* nihil *dikwijls voor* non *staat*), *bij voorb.* At ego steti gelidus, nihil secius quam una de ceteris theatri statuis, Apul. Met. III ante med. p. 133, 37 Elmenh.: *zoo heeft ook de* Ed. Oudend. p. 191 *benevens andere.* Not. *Voor* secius *staat ook* sequius, *bij voorb.* nihilo sequius, Caes. B. C. II, 7 extr. Ed. Oudend. b) *niet, achter* quo: *Te weten, gelijk* quo minus, *dat niet, achter* impedio *staat, dus ook* quo secius, *bij voorb.* impedimento est, quo secius lex feratur, Auct. ad Her. I, 12 med.: Perdit imbecillitas tua me, quo secius me colligam, Afran. ap. Charis. 2. (3) *Voor* pejus, *slechter of slecht, niet recht, bij voorb.* nae moror, cum hoc ago secius, Plaut. Cist. IV, 2, 24; *doch er kan ook gelezen worden* segnius i. e. *traag, lui, gedaig: gelijk dus* segnius, sequius, *en* secius *in de Handschriften dikwijls verwisseld worden.*

SECOTOR *of* SEQUOTOR, oris, m. 1) *één, die iemand volgt, bij voorb. in den dood.* Apulej. Met. IV ante med. p. 148, 17 Elm. quem sepulturae traditum bonum secutorem Lamacho dedimus i. e. *Begeleider, verzeller: of die ook anders volgt, overäl verzelt, om opzicht te houden,* Apulej. Met. IX ante med. p. 224, 41 Elm. acerrimum relinquens uxori secutorem i. e. *Opziener, die al hare voetstappen zou nagaan:* secutor tribuni, Inscript. ap. Gruter. p. 431. n. 9 *en* p. 521 n. 8, *en* p. 561. n. 11, i. e. *misschien een oppasser, of anders gestadige verzeller, geleider van den* Tribunus. *Ook is* secutor *een titel van* Mars, *zoo noemen hem ten minsten de struikrovers* Apul. Met. VII ante med. p. 192, 30. Elm., *alwaar staat:* hircum — Marti secutori Comitique victimam i. e. *begeleider; gevolglijk beschermer.* 2) *zeker soort van Kampvechters* (Gladiatoren), Cic. Att. VII, 14. Sueton. Calig. 30. Juvenal. VIII, 210. *Hij vocht met den Netvechter* (retiarius), Sueton. Calig. 30: *waaröm sommigen hem met den* Mirmillo *voor denzelfden willen houden.*

SECUTULEIUS, a, um, *overäl volgende,* naloopende, *bij voorb.* mulier, Petron. 81, i. e. *die de mansperfonen naloopt, hen overäl opzoekt. Meermalen komt het niet voor.*

SED, 1) *maar of doch, alleen, wanneer dit alleen hetzelfde is als maar, doch: is bekend, en staat overäl. Ook staat er* enim *bij, ontallijke malen overtollig, bij voorb.* Ovid. Met. I, 530. Virg. Aen. I, 164 (168). V, 395 (*in welke laatste plaats men het ook doch, maar, kan vertalen; maar ook in Prosa, bij voorb.* Cic. Att. VI, 1 med., Sed enim οἰκονομία cet.: *ook* Cic. Arch. 3 extr., Sed enim hoc non solum ingenii cet. Ed. Lambin., *alwaar de* Ed. Ernest. etiam *heeft, maar* sed enim *is voegzamer, voornaamlijk, dewijl er anders driemaal* etiam *samenkomt: verders* sed enim videas, Gell. I, 15 in. *en meermalen aldaar, bij voorb.* I, 21. II, 6 post med. II, 7 med. II, 23, III, 3. VII, 3 *en* 17. IX, 9. XI, 13. XIII, 24. XIV, 2. XVI, 2 *en* 7. Apulej. Apol. ante med. p. 294, 28 Elmenh. *en* post med. p. 325, 24 Elm. *Even dus staat* At enim *en* Verum enim *voor* At *en* Verum *bij* Cicero *en* Terentius, *zie* Enim. *Ook staat* sed enimvero Liv. XLV, 19. *Ook staat er* autem *overtollig bij, bij voorb.* Plaut. Rud. II, 7, 15. Virg. Aen. II, 101. *Van daar* 2) *maar, wanneer men het voorgaande verbetert of vermeerdert, wanneer het ook door, ja, vertaald wordt, bij voorb.* clavas? *vraagt er één:* sed probas, *antwoordt de ander,* Plaut. Rud. III, 5, 19, i. e. *maar goede, ja goede, ja ook goede. Hiertoe kan men brengen* sed ita evenisse — spero cet. Cic. ad Div. III, 12 ante med., i. e. *ja ik hoop, ja ik hoop ook: men kan er* etiam *bij denken: dus ook* sed etiam, *maar ook, of ja ook, staat dikwijls bij* Cicero, *bij voorb.* In sinu avarissimae sed etiam crudelissimae uxoris milites trucidavit, Cic. Phil. XIII, 8, i. e. *in den schoot der hebzuchtigste, maar ook (tevens) der enz., of ja ook enz.:* Hic mihi primum meum consilium defuit, sed etiam obfuit, Cic. Att. III, 15 med., i. e. *ja ook:* Amisimus omnem succum ac sanguinem sed etiam faciem pristinam civitatis, Ibid. IV, 16: quoniam quartanam cares & novum morbum removisti, sed etiam gravedinem, Ibid.

X 3

X. 16: cf. Colum. XII, 44 extr. sed — etiam cum ramulis. *Sommigen geloven, dat* non modo *uitgelaten is, en dat* sed etiam *maar ook heet: het welk niet nodig is; doch als er* non modo *stondt, zou het zeker gemakkelijker zijn; niet alleen — maar ook enz.* b) *wanneer de samenhang door eene* Parenthese, *of anders vele ingelaschte woorden, is afgebroken, dan pleegt vervolgends* sed (*gelijk* ergo, igitur, inquam) *dikwijls de woorden te beginnen, die achter de* Parenthese *volgen, en den samenhang weder te herstellen, wanneer het, maar, doch, nu, zeg ik, vertaald wordt, bij voorb.* Qui ut peroravit (nam — peregerat), sed ut peroravit cet., Cic. Qu. Fr. II, 3 post init.: Cum audio socrum meam Laeliam (facilius enim — dicerunt), sed eam cet., Cic. Or. III, 12: si quis est (sunt enim — non re sed nomine), sed si quis est, Cic. Off. I, 30 in. 2) *doch, is bekend, zoo als* sed etiam, sed et, sed quoque, *maar ook: ook staat* enim *daarbij overtollig, bij voorb.* Virg. Aen. V, 395. Not. (a) *dit* etiam (quoque, et) *ontbreekt dikwijls. wegens den nadruk, d. i. wanneer bij* sed *eene grooter zaak dan bij* non modo (solum cet.) *uitgedrukt wordt, gelijk bij ons, hij heeft het niet alleen gezien, maar gelezen, wanneer ook wel vooräf* modo, solum, tantum *wegblijft, bij voorb.* negotiis non interfuit sed praefuit, Cic. ad Div. I, 6, i. e. *is er niet alleen bij geweest, maar heeft ze bestuurd:* Tantum hostium non solum intra muros est, sed in arce, Liv. III, 17: nec in universos modo, sed in singulos, Liv. II, 52: non apud regem modo, sed apud cet., Liv. I, 40: non modo juventutem, sed cet., Liv. VI, 7: non Homero soli —, sed horum cet., Cic. Or. 1 extr.: non modo utilitatis sed dignitatis, Cic. Manil. 18: nec tibi — implebunt mulctraria vaccae, sed tota cet., Virg. Georg. III, 178: *dus ook* nec sibi soli, sed conjugi, liberis, Cic. Off. I, 4. *alleen moet men dit* non modo (solum cet.) *niet vertalen, niet slechts, maar niet alleen. Even dus ontbreekt integendeel* modo, solum, *of* tantum *bij* non, *en er volgt op* sed (verum) etiam (quoque cet.), *bij voorb.* Non mihi cum Eumene disceptatio est, sed etiam vobiscum, Liv. XXXIX, 28 in.: ut non praeda sed armati quoque in periculo fuerint, Liv. XXVIII, 11 extr. (b) *Ook* sed, *maar, ontbreekt somtijds, doch in nadruk, gelijk bij voorb. bij ons, hij is niet arm, hij is rijk enz., bij voorb.* Liv. XXXIX, 8. Graecus ignobilis venit, nulla cum arte earum — —: sacrificulus cet., *voor* sed sacrificulus. *Verders* Liv. XXVIII, 39 med., ut non modo nobis, ne posteris quidem, timenda esset: *het welk wat hard schijnt. Zoo wil* Gronovius *dit* sed (*hij noemt het* elegantet) *weglaten in deze plaats*, Liv. XXXVI, 19, Romanus equitatus ipsum quidem regem Elatiae adsecutus non est (i. e. *haalde hem niet in*): sed magnam partem agminis (scil. regii) — oppresserunt: *doch hier heet* sed *maar, maar nogthans; gevolglijk kan het hier wel ontbreken. Waarom zijn toch vele geleerden zoo voor het zeldzame, dat zij er de Ouden mede begiftigen willen!* (c) sed *wordt integendeel dikwijls herhaald, om de hartstocht te betekenen, gelijk bij ons, bij voorb.* Ovid. Met. V, 17 seq. *en* 507 seq. VI, 612. VII, 718. Val. Fl. IV, 604. 3) sed *voor* se, *zie* Se.

SEDAMEN inis, n. *stillendmiddel, gerustsstellendmiddel, bij voorb.* amoris, Senec. Hippol. 1188.

SEDASCO, avi, 3. i. e. sedari, *zie* Sedo.

SEDĀTE, *zacht, gelaten, bedaard, op eene stille wijze, of stil, zonder morren, niet hevig, bij voorb.* dolorem ferre, Cic. Tusc. II, 24: nos constanter & sedate feream? scil. dolorem, Ibid. 20 in.: sedate placideque loqui, Cic. Or. 27 in.: sedate servio, Plaut. Men. V, 6, 17, i. e. *bedaard, stil, zonder morren.*

SEDĀTĬO, onis, f. *stilling, matiging, bedaring, bij voorb. der driften en hartstochten*, Cic. Off. I, 27: moerendi, Cic. Tusc. III, 27: aegritudinis, Ibid. IV, 29: animi, Cic. Fin. I, 19 extr.

SEDECĬES, *zestienmaal*, sedecies centena millia, Plin. H. N. VI, 29 prope fin.

SEDĔCIM *en* SEXDĔCIM, *zestien:* sedecim *staat* Terent. Eun. III, 3, 20. Liv. XXXIII, 3 Edit. Drak., *alwaar de* Edit. Gron. decem & sex *heeft: ook* Liv. XXXVII, 40 Ed. Drak. & Gronov. *en* Pandect. XXVIII, 10, 10. Plin. H. N. X. 33 extr. sexdecim *staat* Nep. Att. 16. Liv. XXXIII, 30. Colum. II, 12 extr. *Ook staat daar voor* decem & sex Cic. Cluent. 27 in., *dus ook* decem & sex millia, Liv. XXXIII, 4. XXXVII, 40 in.

SEDECŬLA, ae, f. *een zeteltjen, stoeltjen*, Cic. Att. IV, 10. *Ook schrijven sommigen* sedicula; *het welk wel gaat, voornaamlijk nadien ook* Sediculam i. e. sedile *in* Festus *staat.*

SEDENTARĬUS, a, um, 1) *onder het zitten arbeidende, bij voob.* sutor, Plaut. Aul. III, 5, 39. 2) *het geen zittende geschiedt of gemaakt wordt, bij voorb.* opera, Colum. XII, 3 post med., i. e. *arbeid of werk in 't zitten, gelijk bij voorb. een handwerksman:* assentiendi necessitas sedentaria, Plin. Paneg. 76, i. e. *wanneer de Raadsheer slechts zittende, ja zegt, en gevolglijk niet opstaat, geene redenvoering houdt enz.*

SEDĔO, sedi, sessum, 2. *zitten, bij voorb. op den grond, op een stoel, te paard enz., met* in *en zonder* in, *met* ad cet., *bij voorb.* in sella sedere, Cic. Div. I, 46, *op een stoel zitten:* in solio, Cic. Fin. II, 21: sellis eburneis, Liv. V, 41: carpento, Liv. I, 41: Ad latus praetoris, Cic. Verr. V, 41: in equo, Cic. Verr. V, 10, *of* equo, Martial. XI, 105, 14: theatro, Ovid. Art. I, 497: cymba, Ibid. Met. I, 293: navita puppe sedens, Ibid. Fast. VI, 471: tergo aselli, Ibid. III, 479: sub pede alicujus, Ibid. Trist. IV, 2, 44: humo nuda, Ibid. Met. IV, 261: in leone, Plin. H. N. XXXV, 10: supra delphinos, Ibid. XXXVI, 5 med.: quatuordecim ordinibus, Quintil. III, 6, 18: super torum, Petron. 17: ad gubernacula, Cic. Rosc. Am. 18: sub arbore, Ovid. Fast. II, 55: per juga *voor* in jugis, Virg. Aen. VI, 411: qui sella prima sedens cet., Phaedr. III, 6, 5, i. e. *een koetsier:* dum sedet & texit cet., Virg. Ecl. X, 71: histrionem in quatuordecim (scil. ordines) sessum (*is het* Supin.) deduxit, Asin. Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 32: proxime Pompejum sedebam, Cic. ap. Diomed. 1: sederunt in scholis philosophorum, Quintil. XII, 3 extr.: *ook met den* Accusativus, *wanneer er van rijden gesproken wordt*, equum: *van daar* Passive, *bij voorb.* equus sedetur: equos sederi, Spartian. in Hadr. 22: *ook van beesten, bij voorb.* polypus in ovis sedet, Plin. H. N. IX, 51 post med.: musca in temone sedet, Phaedr. III, 6, 1: *ook van vogelen, bij voorb.* cornix sedit in humo, Ovid. Am. III, 5, 22, *en* bubo in culmine sedit, Ovid. Met. VI, 432; *doch, het één en ander kan van* sido *zijn, d. i. zette zich, liet zich neder: dus ook* columbae venere & viridi sedere solo, i. e. *zetten zich*, Virg. Aen. VI, 192: *dus ook* an sit credibile super caput Valerii pugnantis sedisse corvum, qui os — everberaret, Quintil. II, 4, 18, i. e. *gezeten heeft, of zich gezet heeft.* Not. Sedens adsensi, Cic. ad Div. V, 2 prope fin., *zittende, d. i. met weinige woorden*, scil. *op het Raadhuis; want, wanneer de Raadsheer zijn* votum *in eene redenvoering uitbrengt, staat hij op: maar zegt hij het met één of twee woorden, dan blijft hij zitten:* cum tot — oratores sedeant, ego — surrexerim, Cic. Rosc. Am. 1, i. e. *daar zitten, en niet spreken; want de spreker stond op. Van daar* 1) *van Richters, zitten, of zitting hebben, of Richter zijn, dewijl de Richters altijd zitten, bij voorb.* Ejus mortis ultores sedetis, Cic. Mil. 29, i. e. *zijt gij, voor* estis: *dus ook zitten, zitting hebben, of Richter zijn, bij voorb.* si idcirco sedetis, Cic. Rosc. Am. 53, i. e. *Richters zijt:* cum paucos dies sedisset, Cic. Cluent. 57: neque ex lege sedisset, Ibid.: hinc judex inter illos sedit simius, Phaedr. I, 10, 6: sedissem forsitan unus de centum judex in tua verba viris. Ovid. Pont. III, 5, 23: Minos sedet arbiter Orci, Prop. III, 19 (18), 27: potuit aliquis ab initio non sedisse & tamen cet., Cic. Cluent. 4: *dus ook* sedere in aliquem, *bij voorb.* si quis quaereret sedissentne judices in Fabricium, sedisse se dicerent, Cic. Cluent. 38: *dus ook* vos in Gabinium judices sedistis i. e. fuistis, Cic. Rab. Post. 5: ne ejus rei causa sedisse videretur, Liv. III, 46: *dus zeggen wij ook: de Magistraat zit, d. i. is vergaderd: dus ook* sedeo judex inter filios, Liv. XL, 8, i. e. *zit als Richter, ben Richter enz. Ook van anderen, die aan het gericht zittend deel nemen, bij voorb. van de bijzitters en Raden van den Praetor, die altijd op zijn* Tribunal *eenige Rechtsgeleerden, die hij raad kon plegen, ook somtijds anderen eershalven liet zitten, bij voorb.* nobis sedentibus in tribunali Pompeji, Cic. Or. I, 36: utinam sederet in consilio Pisonis! Cic. Rosc. Com. 4. scil. *als Bijzitter en Raad, of ook als Richter: dus ook van Advokaten en vrienden, die mede voor 't Gericht bij den beschuldigden gingen zitten, om daar door hunne achting voor hem aan den dag te leggen, bij voorb.* sedente Pompejo, Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 13: Marius moerorem orationis meae praesens ac sedens lacrymis suis adjuvaret, Cic. Or. I, 47. *Ook van Overheidspersonen, als zij zittende iets besturen of wel bijwonen, bij voorb.* quo (consule) inspectante ac sedente, legem tribunus plebis tulit, Cic. red. Sen. 5: iisdem consulibus sedentibus atque inspectantibus lata lex est cet., Cic. Sext. 15 in.: eoque (tribuno) in Rostris sedente suasit Serviliam legem Crassus, Cic. Brut. 43. *Dewijl het zitten eene vaste plaatzing geeft: van daar* 2) *van alle dingen, die vast, onbeweeglijk zijn, vast liggen, of vast aanliggen enz., van waar het dan zitten, dan vast zijn, onbeweeglijk zijn, vast of knap liggen, of aanliggen, vast hangen enz., vertaald wordt, bij voorb.* parma sedet, Martial. IX, 39, 4, i. e. *hangt vast, houdt vast:* pallia in lecto sedent, Ovid. Am. I, 2, 2, i. e. *vast liggen:* toga sedet melius, Quintil. XI, 3, 140, *zit beter, kleedt beter, sluit beter:* toga humero sedens, Ibid. §. 161: ut sensim opus sederet in cubili i. e. epistylium

sum in summa columna sisteretur & conquiesceret, Plin. H. N. XXXVI, 14 post med.: plaga-relinquitur, quae facilius omni parte sedentem surculum continget, Colum. IV, 29 extr.: cujus in scuto centum tela sedere, Flor. IV, 2: lorica sedet pectore, Martial. VII, 1, 4: *en Tropisch*, quam bene in humeris suis sederet imperium, Plin. Paneg. 10: sedebit hoc (i. e. apte claudetur), Quintil. IX, 4, 94: penitus sedit hic tibi morbus, Martial. I, 90, 5, i. e. *is ingeworteld:* sedit in ore lues, Ibid. XI, 92, 6: & vetus in capto pectore sedit amor, Ovid. Remed. 108. *Van daar* a) *vast zijn, ten aanzien van een besluit, vast besloten zijn, bij voorb.* idque pio sedet Aeneae, Virg. Aen. V, 418: idque sedet, Val. Fl. VII, 427: sedere evenit sententia haec, Plin. Ep. II, 7: hoc animo sedet, Senec. Phoeniss. 141: parum mihi sedet judicium, Senec. Ep. 46 extr., i. e. *mijn oordeel is nog niet vast, ik weet nog niet, wat ik oordeelen moet.* b) *blijven, bij voorb.* vox auribus sedens, Quintil. XI, 3, 40: quod in animo fideliter sedeat, Senec. Ep. 2: Polynicis nomen in ore sedet, Stat. Theb. XII, 115. *Dewijl het zitten dikwijls traagheid en werkloosheid aantoont: van daar* 3) *zitten, op eene plaats zitten, d. i. zich lang ophouden op eene plaats, deels met bezigheid, bij voorb. in 't veld, voor eene vesting, bij voorb.* ad Suessulam, Liv. VII, 37: circa castella, Virg. Aen. V, 440: sedendo expugnare urbem, Liv. II, 11: apud hostes, Plaut. Amph. II, 1, 52: hostium copiae contra me sedebant, Cato ap. Charis. 2, i. e. *een leger hebben; deels zonder behoorlijke bezigheden, ergens zonder nut zitten of liggen, bij voorb.* uno loco diu, Nep. Dat. 8: Qui venti si essent, nos Corcyrae non sederemus, Cic. ad Div. XVI, 7, i. e. *zoo zaten, lagen wij enz.:* sedere totos dies in villa, Cic. Att. XII, 44: sedere oportuit domi virginem? Terent. Ad. IV, 5, 38: sedit, qui timuit cet., Horat. Ep. I, 17, 37, i. e. *bleef t'huis zitten enz.:* Romanus sedendo vincit, Varr. R. R. I, 2. 4) *woonen, zijne woonplaats hebben: van daar Tropisch, bij voorb.* pallor in ore sedet, Ovid. Trist. III, 9, 18, i. e. *woont daar als 't ware, d. i. vermeestert het gezicht; doch het kan ook tot n. 2 behoren. Dewijl een mensch lager wordt door het zitten: van daar* 5) *laag zijn, laag liggen, eene laage plaats innemen, van plaatzen, oorden enz., bij voorb.* sedet Mevania, Sil. VI, 647: Campo Nola sedet, Sil. XII, 162: Ut depressa sederent, Lucret. V, 475, i. e. *eene laage plaatzing nemen; doch het kan hier ook heeten, zich neder laten, afzinken, voor sidere: dus ook van eene weegschaal*, Tibull. IV, 1, 42, nec hac plus parte sedet, nec surgit ab illa i. e. *is laag of daalt: dus ook* qua molle sedens in plana Cithaeron porrigitur, Stat. Theb. I, 330, i. e. *zich zacht nederlatende: verders* terga (equi) sedent, Calpurn. Ecl. VI, 54: si venter imus sedet, Cels. VII, 26 extr., i. e. depressus est, non tumescit. *Meermalen komt* sedit, sederunt, *voor zinken voor: maar dat is zeker van* sido. *Van daar* lactuca sedens, Martial. X, 48, 9, i. e. *laage salade, anders* sessilis *genoemd.* 6) *indringen, van een stekend of houwend geweer of werktuig, bij voorb.* plagamque cedendo sedere arcebat, Ovid. Met. III, 188, i. e. *liet niet diep indringen:* Omne sedet telum, Stat. Theb. X, 656. Not. *Het is voor* sido. Not. duos sedentes vides, te — vendidisse, Cic. Verr. 7 in. *Deze plaats is niet zuiver*; *misschien moet men* tidentes *voor* sedentes *lezen.*

SEDĔO, ire (*van* se *en* eo, *gelijk* prodeo *voor* proeo cet.), *op zijde gaan, zich scheiden, uit één gaan, schijnt niet voor te komen. Maar van daar komt* seditio *scheiding, uitéénscheiding enz.*

SEDES, is, f. *eene zitplaats, zetel, d. i. plaats, waarop men zit, bij voorb. stoel, bank, troon enz., bij voorb.* in iis sedibus consedisse, Cic. Or. I, 7: in regia sede sedens, Liv. I, 48, i. e. *troon, stoel: en meermalen, bij voorb.* Virg. Aen. VII, 323. Ovid. Met. VI, 72. Ibid. Her. X, 49. Plin. Paneg. 52. Lucan. III, 673: *van daar* 1) *zitplaats, d. i. plaats, waar iemand woont of zich onthoudt, woonplaats, verblijfplaats, behuizing, huis, woning, bij voorb.* reverti in suas sedes, Caes. B. G. IV, 4: Omni in sede ferrum metuemus, Cic. Mur. 39: sedem stabilem non habebit, Cic. Marc. 9: haec urbs summo imperio domicilium ac sedem praebuit, Cic. Provinc. 14: eam sibi domum sedemque conjugii delegit, Cic. 66: sedes fundatur Veneri, Virg. Aen. V, 759, i. e. *Tempel:* profugi sedibus suis, Sallust. Cat. 6: expulsi sedibus suis, Justin. III, 1: sedem — fortunarum suarum Romae collocare, Cic. Arch. 4: Sedem alicubi figere, Juvenal. III, 2: actum esse praecipitem in sceleratorum sedem, Cic. Cluent. 61, i. e. *Hel: dus ook* sedes silentum (i. e. mortuorum), Ovid. Met. XV, 772: *dus ook* hae sedes (scil. silentum *of* umbrarum), Virg. Aen. VI, 431: amnis, Ovid. Met. I, 574, i. e. *der rivier* Peneus: *voor de duiven, bij voorb.* ulmus sedes columbis nota, Horat. Od. I, 2, 10: cf. Virg. Aen. VI, 283: *verders* in ipsius (regia) sede i. e. tentorio, Justin. II, 11: *ook der verstorvenen, d. i. graf*, Virg. Aen. VI, 152, 321 *en* 371: *ook der bijën*, Virg. Georg. IV, 228: *van daar Tropisch, bij voorb.* sedes belli, Vellej. II, 74, i. e. *eene vaste plaats in den oorlog, waar men troepen exerceert, wapens, magazijnen enz. houden, met één woord, alles tot onderstand des oorlogs bezorgen kan; wapenplaats: dus ook* oppidum sedem bello deligere, Suet. Galb. 10, *of* legere, Tacit. Hist. III, 8: malae sedes pudoris, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 85: superbia in superciliis sedem habet, Ibid. Sect. 51: Neque verba sedem habere possunt, si rem subtraxeris, Cic. Or. III, 5, i. e. *plaats.* 2) *het geen waar op iet rust, steunt, gevolglijk als 't ware, zit, grond, grondvest, oord, plaats, bij voorb.* turrim convellimus altis sedibus, Virg. Aen. II, 464: totamque a sedibus urbem eruit, Ibid. 611: incubuere mari totumque a sedibus imis una Eurusque Notusque ruunt, Ibid. I, 84 (88): ossa suis sedibus mota, Cels. VIII, 10: ossa in suam sedem reponere, i. e. *oord*, Ib.: Athon Pindumve sede sua revulsos, Ovid. Met. XI, 154: favos sedibus suis commovere, Colum. IX, 13 extr.: Roma convulsa suis sedibus, Cic. Pis. 22: *van daar Tropisch, bij voorb.* criminum, Cic. Coel. 13: voluptas mentem e sua sede & statu demovet, Cic. Parad. 1 extr. 3) *het deel des ligchaams, waarop de menschen gewoon zijn te zitten, den aars, het achterste, staat menigvuldig, bij voorb.* exercentibus in sede carnibus, Plin. H. N. XXII, 23 in.: verrucae sedis, Ibid.: vitiis sedis, Ibid. 25 prope fin.: sedis adtritus, Ibid. XXXII, 9 med.: succus adhibetur ad sedem, Ibid. XXII, 25 med.: sedis exulceratio, Ibid. XXIII, 3 extr.: inflammatio, Ibid. 4 ante med.: procidentia, Ibid. XXVI, 8 extr. 4) i. q. *de afgang, bij voorb.* prout sedes ipsa est, ita varia cet., Cels. IV, 4 Sect. 5 ante med. Not. Genit. Plur. sedum, Cic. Sext. 20 *en* sedium, Vellej. II, 1, 9 med.

SEDICŬLA, *zie* Sedecula.

SEDICULUM, i. e. sedile, Paul. ex Festo.

SEDIGITUS, a, um, i. e. *zesvingerig, zes vingers hebbende*, Plin. H. N. XI, 43.

SEDĪLE, is, n. 1) *zitplaats, d. i. plaats, om te zitten, voor menschen, beesten enz., bij voorb.* avium, Varr. R. R. III, 5 post med.: *bijzonder voor menschen, zitplaats, bank, bij voorb.* Ovid. Met. V, 317. VIII, 639. Virg. Aen. I, 167 (171). V, 837. VIII, 176. Horat. Art. 205: sedile adponere alicui, Gell. II, 2: altum, Ovid. Medic. 13: sedilia e marmore, Plin. Ep. V, 6 post med.: sedilia lignea, Sueton. Aug. 43: sedere in primis sedilibus, Horat. Epod. IV, 15. *Ook is het de zitplaats op een' wagen*, Senec. Ep. 70 prope fin. 2) *het zitten, bij voorb.* hunc reficit post iter primum sedile, deinde unctio, Cels. I, 3 ante med.: alvum adstringit labor, sedile, creta figularis cet., Ibid. post med. p. 30. Not. *Het is eigenlijk een* Adject., sedilis, e, *tot zitten dienstig*, scil. aliquid cet.

SEDIMENTUM, i, n. i. q. sedimen, *het geen zich zet, of op den grond zet, zetsel, grondzap*, Plin. H. N. XXXVI, 10 extr.

SEDĬTĬO, onis, f. *voor* seitio, *van* se *en* ire, 1) *de scheiding der menschen, die door zekeren band verbonden zijn, bij voorb. onder echte lieden*, Terent. And. V, 1, 11. Plaut. Amph. I, 2, 16; *doch het kan ook enkel tweespalt zijn: verders onder soldaten of legers, bij voorb.* magnam seditionem in castris inter Poenos & Siculos, Cic. Div. I, 24: *bijzonder der ingezetenen van de Overigheid, der burgers van den Senaat, bij voorb. wanneer zij den laatsten niet gehoorzamen of zelfs van denzelven afscheiden*, Liv. II, 31 extr. *en* 32: *van daar* 2) *in 't gemeen scheiding der gemoederen, tweespalt, oproer, twist en gekijf, opstand enz. het zij in den Staat, in 's leger, of in huis, bij voorb.* seditio inter belli pacisque auctores, Liv. II, 16 in.: concitare seditionem, Cic. Mur. 39 in., *opstand: dus ook* conflare, Cic. Cluent. 36 *en* Orat. II, 28, *of* inducere, Tacit. Ann. II, 15, *of* movere, Vellej. II, 68, *of* concire, Tacit. Ann. XIV, 17, *of* excitare, Flor. I, 25: sedare, Cic. Att. V, 14 *en* Verr. I, 27, *of* discutere, Vellej. I, 81: opprimere, Tacit. Ann. I, 52: comprimere, Ibid. 69: componere, Sueton. Caes. 4 *en* Tiber. 25: lenire, Liv. VI, 16: exstinguere, Justin. XI, 2: erant Aetoli in seditionibus, Liv. XLII, 5, i. e. *maakten een opstand, waren wederspannig:* In seditione ipsi inter se sunt, Liv. XXXVI, 17. Not. *boertend* seditionem facit lien *voor* intumescit, Plaut. Merc. I, 2, 14: *van daar Tropisch*, seditio maris, Stat. Theb. IX, 142, *of* pelagi, Manil. II, 90, i. e. *onrust, storm op zee:* rogi, Stat. Theb. I, 35.

SEDĪTIOSE, *oproerig*, Cic. Cluent. 1. Cic. Mil. 3. Tacit. Ann. III, 12: seditiosius, Tacit. Hist. V, 12: seditiosissime, Cic. Att. II, 21.

SEDĪTIOSUS, a, um, 1) *oproer verwekkend, oproerig, onrustig, bij voorb.* civis, Cic. Or. II, 11 extr. Cic. Phil. I, 9: voces militum, Tacit. Hist. III, 50: colloquia, Ibid. I, 53: seditiosa disserere, Ibid. Ann. III, 40, i. e. *oproerige dien-*

dingen ſpreken: concio ſeditioſior, Aſcon. Ped. ad Cic. Mil. 17: homo ſeditioſiſſimus, Tacit. Ann. I, 44 Sueton. Caeſ. 70. 2) *vol oproer, vol onrust in den Staat, gevolglijk onrustig, voor ſtaatsonrusten blootgeſteld, bij voorb.* vita, Cic. Inv. I, 3.

SEDO, avi, atum, are, *misſchien eigenlijk van* ſedeo, *voor* ſedere facio, i. e. *maken, dat iet zich zet, d. i. op den grond zinkt, bij voorb.* pulverem, Phaedr. II, 5, 18. *Van daar Tropisch, maken, dat iet zich zet of legt, d. i. ſtillen, bedaaren, palen zetten; ſluiten, eindigen, bluſchen, bij voorb.* curriculum, Cic. Arat. 125, i. e. *den loop palen zetten, in het loopen tegenhouden:* bellum, Cic. Cat. II, 13. Nep. Dat. 8: proelium, Liv. XXXIV, 5: pugnam, Cic. Cat. III, 3: tempeſtatem, Cic. Verr. I, 18: contentionem, Liv. XXXIX, 39: incendia, Ovid. Rem. 117: ſitim, Lucret. IV, 848. Ovid. Met. III, 415. Phaedr. IV, 3, 1, i. e. *bluſchen, ſtillen:* jejunia, Ovid. Met. XV, 83: famem, Plin. H. N. XI, 54: laſſitudinem, Plaut. Bacch. I, 1, 75. Nep. Eum. 9: peſtem, Juſtin. XX, 2: fletus, Prop. II, 16 (15), 31: invidiam infamiamque, Cic. Verr. Act. I, 1 in.: calamitatem, Terent. Hec. Prol. II, 24: miſeriss, Plaut. Poen. V, 4, 93: mala, Cic. Phil. II, 18: adpetitus, Cic. Off. I, 29: impetum populi, Cic. Leg. III, 10: motum hominum in animis, Cic. Or. I, 46: iram, Plaut. Merc. V, 4, 1: tumultuantes milites, Juſtin. XII, 15: importunitatem alicujus, Auct. B. Afric. 87: pavorem, Liv. I, 16: partem animi, in qua irarum exſiſtit ardor, Cic. Div. I, 29: lamentationem, Liv. XXV, 37: quaeſtus, Senec. Herc. Oet. 1837: ſeditionem, Cic. Att. V, 14: diſcordias, Cic. Phil. I, 7: controverſiam, Cic. Leg. I, 21: flammam, Salluſt. Jug. 4. Prop. III, 19 (18), 5: vulnera mentis, Ovid. Pont. IV, 11, 19: fluctus, Cic. Invent. II, 51: ventos, Ovid. Met. XV, 349: cum feſſa vela phaſelus ſedarit placida aqua, Prop. III, 21 (20), 20, *tot rust gebracht, d. i. in de haven ingelopen is:* curas, Stat. Theb. XII, 514: tumultum, Caeſ. B. C. III, 18: tormina, Plin. H. N. XXVIII, 9 ante med.: dolores aurium, Ib. XXIX, 6 poſt med.: dolores capitis & aurium, Ibid. XXIII, 7 poſt med.: tumores vulnerum, Ibid. XXX, 13: anginas, Ibid. XX, 17 poſt med.: cruditates, Ib. 20: deſtillationes, Ibid. XXX, 6: ſcabiem, pruritum, Ibid. 13 extr.: *ook* aliquem i. e. *verzadigen (door drinken), bij voorb.* qui te ſedatum it, Plaut. Curc. I, 2, 23. Not. 1) ſedare, Intranſitive, *zich bedaren, bij voorb.* poſtquam tempeſtas ſedavit, Cn. Gell. ap. Gell. XVIII, 12; *ten zij dit van het* Verbum ſedaſco *is.* 2) Particip. ſedatus, a, um, *ſtaat ook* Adjective, *bedaard, ſtil, gelaten, bij voorb.* homines ſedati & quieti, Cic. Verr. I, 24: ſedato gradu in caſtra abeunt, Liv. XXV, 37: amnes ſedati, Virg. Aen. IX, 30: ſedato reſpondit corde, Ibid. XII, 18: oderunt ſedatum (hominem) celeres, Horat. Ep. I, 18, 89, i. e. *een' ſtillen, bedaarden man:* ſedatus vocibus effers, Cic. fragm. p. 1135 Ed. Erneſt. Cicer.: ſedatiore animo ſcribere, Cic. Att. VIII, 3 extr.: ſedatiore tempore, Cic. Cluent. 37: ſedatiſſima vox, Auct. ad Her. III, 24: Iſocrates erat in transferendis verbis tranquillior, ipſis numeris ſedatior, Cic. Or. 52.

SEDŪCO, xi, ctum, 3. *terzijde leiden, bij voorb. om met iemand heimlijk te ſpreken enz. komt dikwijls voor, bij voorb.* Cic. ad Div. X, 28 in. Cic. Att. V, 21 prope fin. Terent. Hec. I, 2, 69. Plaut. Curc. II, 3, 60. Liv. XXX, 5. Ovid. Faſt. III, 678 *en meermalen: van daar* 1) *terzijde trekken, tot zich trekken, bij voorb. geld enz., bij voorb.* aliquid, Senec. Ep. 90 poſt med. 2) *ſcheiden, afzonderen, bij voorb.* Seducit terras brevis unda duas, Ovid. Her. XIX, 142: nulla dies — me ſeducat ab iſto, Ibid. Met. IV, 372: caſtra, Ibid. XIII, 611: cf. Ib. Faſt. IV, 385. Virg. Aen. IV, 385. Senec. Nat. Quaeſt. I, 5: a quibus ſeductum queritur, Caeſ. B. C. I, 7 in. Ed. Oudend., ſcil. a ſe (Caeſare); *andere* Edd. diductum; *doch, het kan ook heeten, terzijde getrokken of liever verleid.* 3) *verwijderen: van daar* ſeductus, a, um, *verwijderd, bij voorb.* conſiliis ſeductis a conſcientia, Liv. II, 54, i. e. *uit de bewustheid van anderen, d. i. daar anderen niets van weten:* ſeductas deſpectat terras, Ovid. Met. IV, 622: *ook verwijderen, of wegnemen, bij voorb.* ſtipitem, Ovid. Rem. 449. 4) *onttrekken, bij voorb.* ſe, Cic. Phil. XIII, 10. 5) *wegwenden, bij voorb.* ocellos, Prop. I, 9, 27. Not. ſeducto i. e. *in de eenzaamheid, niet openlijk,* Senec.

SEDUCTĬO, onis, f. *terzijdevoering,* Cic. Mur. 24.

SEDUCTUS, a, um, *zie* Seduco.

SEDŬLE, i. q. ſedulo, *naarſtig, vlijtig,* Colum. IX, 9.

SEDULĬTAS, atis, f. *naarſtigheid, vlijt,* Cic. Caecin. 5 poſt med. Cic. Arch. 10. Horat. Epiſt. I, 7, 8. II, 1, 260. Ovid. Faſt. III, 668. IV, 434. Ibid. Pont. III, 8, 18. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11 ante med.: *ook van de mieren,* Plin. H. N. XI, 30: praeſtare alicui ſedulitatem, Plin. Ep. III, 18.

SEDŬLO, *is de* Ablat., *zie* Sedulus.

SEDŬLUS, a, um, *eigenlijk misſchien iemand, die bij den arbeid geſtadig zit of geern blijft zitten: van daar naarſtig, bezig, vlijtig, bij voorb.* homo, Cic. Brut. 47: apis, Ovid. Met. XIII, 928: nutrix, Ibid. Her. XXI, 95. Hor. Art. 116: mater, Phaedr. IV, 4, 13: ſpectator, Horat. Ep. II, 1, 176: agricola, Plin. H. N. XVII, 14: hoſpes, Horat. Sat. I, 5, 17: ne ſtudio noſtri pecces odiumque libelli ſedulus importes i. e. *uit te groote naarſtigheid, gedienſtigheid,* Ibid. Epiſt. I, 13, 5: male ſedulus, Ovid. Art. III, 699: ſedula brachia, Ovid. Faſt. IV, 297: labor, Senec. Hippol. 1109: cura, Colum. VIII, 1: induſtria, Apul. Met. II p. 128, 2: ſedulam operam dare, Ibid. IX p. 237, 10: miniſterium, Ibid. XI p. 257, 23 & II, 126, 11 Elm.: *van daar* Sedulum *de naarſtigheid, komt misſchien niet voor: van daar* Ablat. ſedulo, *met vlijt, naarſtig; vlijtig, met allen vlijt, met alle krachten, zorgvuldig, bij voorb.* facio ſedulo, Terent. And. IV, 1, 55, i. e. *naarſtig:* atque id ago ſedulo, Ibid. III, 5, 8: ego id ſedulo negare factum, Ibid. I, 1, 119: enitar ſedulo, Ibid. Heaut. V, 4, 15: faciam omnia ſedulo, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 10: monere, Terent. Ad. III, 163: cavere, Sueton. Tiber. 37: munere fungi, Plin. Ep. VII, 19: curare, Plaut. Perſ. V, 2, 01: ſedulo fit, inprimis a Patiſco, Cic. ad Div. II, 11: audire ſedulo, Liv. II, 38, i. e. *opmerkzaam aanhoren:* ſedulo argumentatis, Cic. Att. III, 12, i. e. *ijverig: van daar* 1) *zorgvuldig, naauwkeurig, ſlipt, oprecht, eerlijk, bij voorb.* Ego ſedulo hunc dixiſſe credo, Terent. Phorm. II, 4, 3: mihi nihil credit, quod ego dico ſedulo. Plaut. Capt. IV, 2, 106, i. e. *zoo oprecht.* 2) *met vlijt, met opzet, opzetlijk, is menigvuldig bij voorb.* fingit cauſas ſedulo, Terent. Eun. I, 2, 58: etſi ea diſſimulas ſedulo, Terent. Hec. IV, 2, 2: tardius ſedulo incedere, Liv. II, 58: adverſor ſedulo, Ibid. Ad. I, 4, 64: tametſi ſedulo diſſimulat. Ib. Phorm. II, 3, 82: ſedulo imitor quaerentem, Quintil. VII, 1 poſt med.: & ego ſedulo, ne eſſet, feci, Liv. XXXIV, 14. *In ſommige plaatzen past ook. zorgvuldig.* Not. *Sommigen geloven, dat* ſedulo *uit* ſe *en* dolo i. e. ſine dolo *ſaamgeſteld is, bij voorb.* Donat. ad Terent. Ad. III, 3, 59 *en* Iſidor. *Maar dit is eene dwaling.*

SEDUM, I, n. 1) *huislook,* Plin. H. N. XVIII, 17 poſt med. Colum. II, 9 med. X, 356 *en* Feſt. 2) *voor* ſedile, Varr. L. L. IV, 28, *alwaar anderen* ſolium *lezen.*

SEGES, ĕtis, f. 1) *een zaadveld, d. i.* a) *het veld of aarde, die tot zaaien (ook wel tot planten van boomen) beſtemd is, bij voorb.* ſtercus ſpargere in ſegetem, Cato R. R. 36: ſegetes agricolae ſubigunt, Cic. ap. Non. 4 n. 427 *en* 39: Illa ſeges demum votis reſpondet agricolae, Virg. Georg. I, 47: ſegetes campeſtres, Varr. R. R. I, 6 poſt med.: fert caſiam non culta ſeges, Tibull. I, 3, 61: *en meermalen, bij voorb.* Cato R. R. 37 *en* 38. Varr. R. R. I, 69. II, 7 poſt med.: *ook kan men hier toe brengen* nec ſegetibus ſolum & pratis — res ruſticae laetae ſunt, ſed etiam hortis cet., Cic. Senect. 15, *doch dit kan ook tot n. 2 behoren.* b) *het veld of aarde, die bezaaid (of beplant) is, bij voorb.* ſegetes occat, Horat. Epiſt. II, 2, 161: Segetes fecundae fruges effundunt, Cic. Or. 15: neu ſeges eludat meſſem, Tibull. II, 1, 19: Tonderetque ſeges maturos annua partus, Ibid. IV, 1, 172: Non reddet ſterilis ſemina jacta ſeges, Martial. V, 43, 4: cf. *hiervoor* Cic. Senect. 15. 2) *Alles, waarmede een zaadveld bezaaid (of beplant) is, het zaad, dat te veld ſtaat, bij voorb. het graan, tot de afmaaijing toe, tarwe, gerst enz., ook peulvruchten, planten enz., bij voorb.* laetas eſſe ſegetes, Cic. Or. III, 38 *en* Or. 24: ſeges it in articulum, Colum. II, 12 extr. Plin. H. N. XVIII, 17 poſt med.: ſtat ſeges alta, Ovid. Art. III, 102: ariſtas ſegetis canae, Ibid. Met. X, 655: ſeges matura meſſi, Liv. II, 5: ſeges in herbia, Ovid. Met. V, 482, i. e. *nog groen graan:* ſegetes leguminum, Colum. II, 14: hordei, Ibid. 9: lini & avenae, Virg. Georg. I, 77: fabae, Varr. R. R. I, 45: flava, Senec. Oedip. 50: adulta, Ibid. Herc. fur. 699: ſegetes adultae, Colum. II, 9, 10: uligo ſegetem enecat, Ibid. §. 9: demeſſis ſegetibus, Ib. §. 10. Virg. Georg. I, 54. Ovid. Her. XII, 39: ſeges Indorum, Senec. Herc. fur. 909, i. e. aromata: ſeges caſiae & amomi, Claudian. de nupt. Honor. & Mar. 94. *Dus ook van menſchen, die, als het graan, uit de aarde zijn opgewaſſen,* Ovid. Met. III, 110. VII, 30. Her. XII, 59. *Van daar* (a) *Tropisch, d. i. voordeel, nut, bij voorb.* quae tamen inde ſeges, Juvenal. VII, 103. (b) *Tropisch, graangewas, d. i. eene dichte menigte, drom, aan graangewas gelijk, bij voorb.* telorum, Virg. Aen. III, 46: *dus ook* ſeges ferri, Claudian. in Rufin. II, 391; *dus heet* ſeges *de menigte ſtekels aan het ſtekelzwijn,* Ibid. de Hyſtr. 12: *dus ook* ſeges ahena i. e. multitudo tubulorum aeneorum in machina hydraulica, Ibid. de conſul. Mall. Theod. 317: *van daar van eenen Dichter,* fertile pectus habes, in-

nceque Helicona colentes uberius nulli provenit ista seges, Ovid. Pont. IV, 2, 12. 3) *het zaad, uitzaaizel, d. i. het zaad, dat gezaaid wordt, dus is het waarschijnlijk* Cato. R. R. V, 4, segetem ne defrudet i. e. *zaad, graan*: *van daar Tropisch, voor oorzaak, stof, aanleiding, bij voorb.* quid odisset. Clodium Milo, segetem ac materiam suae gloriae, Cic. Mil. 13. Not. stimulorum seges, *als een scheldwoord op een' slaaf, die steeds gegeesfeld wordt*, Plaut. Aul. I, 1, 6, *als 't ware zaadveld, waar op de streepen zoo dicht staan als koornhalmen.*

SEGESTRE, is, n. *of ook* **SEGESTRUM**, i, n. *elk dekzel of hulzel, bij voorb. over eene draagkoets*, Varr. ap. Non. 1 n. 35; *hier staat* Segestria, *en* Varro *zegt* L. L. IV, 35, quod involvebant (lecticam) quod fere stramenta erant e segete, segestria adpellant: *verders* Paenula, si quaeris, canteriu', servu' segestre Utilior mihi quam sapiens, Lucil. ap. Non. 14 n. 3: *over de koopwaaren*, (Emballage), *bij voorb.* Involucris segestrium, Plin. H. N. XIII, 12. *Ook* Sueton. Aug. 83 *voor* sestertio indutus *schijnt aan sommigen gepaster* segestri *of* segestro. Not. *Het schijnt eigenlijk een* Adjectivum *te zijn*, scil. tegumentum, *gevolglijk een dekzel uit het stroo van het graan. Ten zij het van het Grieksche* στεγάζω *is, te weten van* στέγαστρον; *want men hadt ze ook van huiden of vellen, bij voorb.* δέρρεις Graeci adpellant pelles nauticas, quas nos vocamus segestria, Fest.

SEGMEN, inis, (*voor* Secamen *van* Seco) i. q. segmentum, 1) *hetgeen afgesneden is, het afgesnedene, bij voorb.* unguium & capilli segmina, Pictor. ap. Gell. X, 15. 2) *eene snede, d. i. verdieping, bij voorb. in de hand, in den wand enz., bij voorb.* in parietibus nec segmen nec rimam fieri patietur, Vitruv. III, 7 extr.

SEGMENTĀTUS, a, um, *met stukjens of snedjens bezet of versierd, het zij het stukjens hout of zijde of iets anders zijn, bezet, opgelegd, geborduurd, bij voorb.* segmentatis cunis, Juvenal. VI, 89, i. e. *een wieg met opgelegd of ingelegd werk; doch het kan ook zijn geborduurd, of met franjen bezet.*

SEGMENTUM, i, n. *voor* Secamentum (*van* Seco) i. q. Segmen. 1) *snede, insnede, bij voorb.* crassior arena laxioribus segmentis terit, Plin. H. N. XXXVI, 6 extr. 2) *affnede, afdeeling, bij voorb.* mundi, Plin. H. N. VI, 43 extr., i. e. *Cirkel, Klimaat:* quinto continentur segmento Bactra, Iberia, Armenia cet., Ib. 34 med. 3) *snede, snedjen, d. i. elk afgesneden stuk, bij voorb. van zijde, purper enz. Ook in 't gemeen elk stuk.* Segmenta *komen onder den opschik der vrouwen voor, bij voorb.* senatus permisit feminis purpurea veste & aureis segmentis uti, Val. Max. V, 2, 1: cf. Ovid. Art. III, 169. Juvenal. II, 124. *misschien falbala's of franjen, waarmede de kleederen bezet werden, met één woord, oplegzel der kleederen.*

SEGNĪPES, ĕdis, *langzaam gaande*, Juvenal. VIII, 67.

SEGNIS, e, (*misschien uit* sine igne *gemaakt*) *niet voortvarend, zonder levendigheid, niet werkzaam, slaperig, traag, langzaam, werkeloos, lui, bij voorb.* segnes ad persequendum, Nep. Thras. 2: ad citharam, Ovid. Pont. IV, 875: in bella, Virg. Aen. XI, 736: mens ad laetitiam segnis, Ovid. Pont. III, 4, 50: segnis & jacens puer, Quintil. I, 3 (4): tecum dummodo sim, segnis inersque vocer, Tibull. I, 1, 58: in quo tua me provocavit oratio, mea consecuta est segnis, Cic. ap. Non. 2 n. 142: laudat promtos, segniores castigat atque incitat, Caes. B. C. I, 3: segnior ad credendum Nolanis factus, Liv. XXIV, 13 extr.: quia tardius irent, propter onua segnes, Hor. Sat. II, 8, 20: equus segnior annis, Virg. Georg. III, 95: segnem volvi sinit, Virg. Aen. X, 700, scil. volnere, i. e. non amplius fugere valentem: animus, Plin. H. N. XI, 52: ingenium, Tacit. Ann. XII, 26. Ibid. Hist. I, 52: bellum, Liv. X, 12, i. e. *slaperig, flaauw, niet ijverig voortgezet: dus ook* obsidio, Liv. V, 46: segnia otia ducere, Ovid. Pont. I, 5, 43: mora, Ibid. Met. III, 563: segnia acta, Ibid. XII, 500: metus, Lucan. IV, 700: voluptas, Ovid. Remed. 404: sopor, Senec. Herc. Oet. 690: radii solis, Val. Fl. I, 357: anni segnes i. e. in otio transacti, Auct. Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 449: *dus ook* dies, Senec. Herc. Oet. 60: aetas i. e. senectus, Curt. VIII, 9 extr.: fata i. e. mors tarda, Lucan. IX, 849: *dus ook* mors segnior (scil. *door vergift, in tegenstelling van den dood door het zwaard*), Liv. XL, 4: cultus terrae segnior, Cic. Leg. II, 18: eo anno non segnior discordia domi, Liv. II, 43 in.: navigatio, Liv. XXX, 10: imperium, Liv. XXV, 14: Segniores ad imperandum, Cic. Font. 3: segnior ad respondendum, Cic. Fin. I, 10: lana, segnissimi corporis excrementum, Apul. Apolog. post med. p. 310, 21 Elmenh. *Ook met den* Genitivus *en* Infinitivus, *bij voorb.* vir occasionum non segnis, Tacit. Ann. XVI, 14, i. e. *bij de zich aanbiedende gelegenheden:* dextra segnis dare vulnera, Ovid. Trist. V, 7, 19: segnes solvere nodum, Horat. Od. III, 21, 22. *Van daar verders* aquae, Curt. VIII, 9, i. e. *langzaam vloejende: dus ook* Araris, Plin. H. N. III, 4: campus, Virg. Georg. I, 72, i. e. *niet bebouwd, gevolglijk geene vruchten dragende:* sylva i. e. *onvruchtbaar*, Quintil. III, 4: *dus ook* carduus, Virg. Georg. I, 151: solum, Lucan. IX, 438: Bacchus segnior, Ibid. II, 275, i. e. *onvruchtbaarer. Ook staat er dikwijls eene ontkenning voor, bij voorb.* haud segnior *of* non segnior, Virg. Aen. IV, 149. VII. 383. VIII, 414: nihilo segnior, Val. Max. VI, 4. 2: haud segne id ipsum tempus consumserat, Liv. XXXVIII, 22, *alwaar* segne *voor* segniter *staat*. Not. 1) segne *voor* segniter, Liv. XXXVIII, 22: tempus haud segne consumserat, *zie hier voor.*

SEGNĪTAS, ātis, f. i. q. Segnitia, Acc. ap. Non. 2 n. 808 *tweemaal. Ook in* Cic. Or. I, 41 in. *leest* Nonius Segnitatem, *alwaar de* Editt. Segnitiem *in 't gemeen hebben.*

SEGNĪTER, *onwerkzaam, lui, traag, slaperig, flaauw, niet levendig, langzaam, bij voorb.* Segniter, otiose, negligenter omnia agere, Liv. II, 58: *en zoo staat* segniter *meermalen, bij voorb.* Sueton. Cal. 43. Vellej. II, 69. Curt. IV, 3. Tacit. Hist. II, 71 *en* 97: segnius socordiusque, Liv. XL, 27: *en zoo staat meermalen* segnius, *bij voorb.* Liv. XXX, 21. Horat. Art. 180. Tacit. Hist. II, 40. Sueton. Claud. 9. Not. Nihilo segnius *komt dikwijls voor, bij voorb.* Nep. Dat. 2. Liv. VII, 18 extr. Sallust. Jug. 75 (78). Plin. Ep. VI, 20. Sueton. Ner. 20 extr.: *dus ook* non segnius, Plin. Epist. III, 18 extr. Ovid. Met. VII, 770: nec segnius, Flor. III, 3 *en meermalen: wanneer menigmalen de Geleerden daarvoor* secius *of* sequius *lezen willen, dewijl men het gemeenlijk vertalen kan: desniettemin, desnietiegenstaande, zie* Secius *in* Secus: *ook kan men het vertalen: niet min, insgelijks, even zoo, bij voorb.* non segnius & in silente, Plin. H. N. XXVIII, 7 ante med.

SEGNITĬA, ae, f. *en* **SEGNITĬES**, ei, f. *traagheid, flaauwheid, werkloosheid, slaperigheid in het handelen, langzaamheid, bij voorb.* sine segnitia, Cic. Brut. 81: nihil loci est segnitiae neque socordiae, Terent. And. I, 3, 1: abs te socordiam omnem rejice & segnitiem amove, Plaut. Ann. II, 1, 6: est inertissimae segnitiae, Cic. Fin. I, 2: quae tam sera moratur segnities? Virg. Aen. II, 373: cunctatione & segnitie tempus terere, Tacit. Hist. I, 33: castigaret segnitiem populi, Liv. XXXI, 6: neque ea curatorem fraudulentum tantum sed etiam immundae segnitiae perosa est; aeque enim dedignatur, si minus pure habita est, ac si tractetur fraudulenter (*van het oppassen der bijën.*) Colum. IX, 5, 2: Castigemus segnitiem hominum, Cic. Or. I, 41 in., *alwaar* Nonius segnitatem *leest: dus ook* Plaut. Trin. III, 3. 66. Suet. Claud. 5. Tacit. Ann. IV, 59 extr., *alwaar het slaperigheid, werkeloosheid, is, en niet nodig, door domheid te verklaren, alhoewel de eerste een teken is van de laatste: van daar Tropisch, bij voorb.* ventorum, Colum. II, 21 extr., i. e. *stilte*, maris, Tacit. Hist. III, 42: segnities verbi, Quintil. XII, 11, i. e. *wanneer een woord de zaak niet behoorlijk en krachtig genoeg uitdrukt.*

SEGNITIES, *zie* Segnitia.

SEGRĔGIS, e, *of* **SEGREX**, ĕgis, (*want de* Nominativus *komt misschien niet voor*) *afgezonderd, gescheiden, bij voorb.* vitam agere seuregem, Senec. Benef. IV, 18: natum segregem, Senec. Hippol. 1208, i. e. *afgescheurd.*

SEGRĔGO, avi, atum, are, *eigenlijk van de kudde afzonderen of scheiden, bij voorb.* mater segregat subolem, Nemesian. Cyn. 157: oves segregatas, Phaedr. III, 15, 3: *van daar in 't gemeen afzonderen, scheiden, wegdoen, bij voorb.* vulgus abs se, Ter. Heaut. II, 4, 6: aliquem a numero civium, Cic. Arch. 2: a republica, Cic. Phil. V, 11: e senatu, Plaut. Most. V, 1, 9: liberos a se, Cic. Harusp. 12: me segregatum habuisse a me Pamphilum, *voor* segregasse, Terent. Hec. V, 1, 25: te obtestor, ne abs te hanc segreges neu deseras, Ibid. And. I, 5, 56: se ab agmine, Stat. Theb. XI, 184: se a ceteris, Plin. H. N. XXXIV, 2 med., i. e. *een voorrekht hebben of willen hebben, zich boven anderen vertonen:* sola relicta comitatu pulcherrimo segregata, *alwaar men* a *verstaan moet*, Cic. Tusc. V, 28: Eloquendi vis nos a vita immuni segregat, Cic. Nat. D. II, 59: virtutem a summo bono, Cic. Fin. III, 9: trochaeum frequentem segregat ab oratore Aristoteles, Cic. Or. III, 47: ut segregaret pugnam, Liv. I, 25, *het vechten van enkelen maakt, of dat hij de vechtenden scheidde, en met elk afzonderlijk vechten kon:* suspicionem & culpam ab se, Plaut. Trin. I, 2, 42: *dus ook* suspicionem *enkel*, Ibid. Asin. IV, 1, 29: ore obscoena dicta, Acc. ap. Non. 3 n. 93 *en* cap. 4 n. 330: spes, opes, auxiliaque a me segregant se, Plaut. Capt. III, 3, 2: ille illas (mulieres ipsum amantes) spernit segregatque ab se omnes, Ibid. Mil. IV, 6, 17, i. e. *versmaadt ze allen, laat haar niet bij zich enz.: van daar* sermonem, Plaut. Mil. III, 1, 60. Poen. I, 2, 36, i. e. *zijne reden afbreken, ophouden te spreken, zwijgen. Van daar* grana, Petron. 135, i. e. *af-*

afzonderen, van elkanderen uitlezen, bij voorb. erwten enz. Not. seque gregari, Lucret. I, 453, *voor* segregarique.

SEGREX, *zie* Segregis.

SEGULLUM, i, n. *zoo noemt* Plinius H. N. XXXIII, 4 in. *het kenmerk der bergwerkers, dat de aarde goud in zich heeft; hij zegt:* segullum tollunt: ita vocatur indicium: *het is misschien de bovenste aarde, die zij tot eene proeve wasschen.*

SEIŬGIS, e, *voor* Sexiugis. *zesspan, bij voorb. paarden, bij voorb.* sejuges aurati In Capitolio poniti, Liv. XXXVIII, 35, *misschien* scil. equi i. e. *zes saam gespannen paarden, misschien met den wagen, gevolglijk een wagen met zes paarden:* unde & nostris currus, in his, qui triumphavissent: serum hoc, & in his nonnisi a Divo Augusto sejuges, sicut & elephanti, Plin. H. N. XXXIV, 5. *alwaar men* equi *of* currus *verstaan moet:* currus sejuges, Apul. Flor. 3 post med. p. 356, 14 Elm.

SEIŬGO, are, *afzonderen, scheiden: van daar* Sejugatus, a, um, *afgezonderd, gescheiden, bij voorb.* animi eam partem — non esse ab actione corporis sejugatam, Cic. Div. I, 32: si spiritus corpore tuo semel fuerit sejugatus, Apul. Met. VI med. p. 180, 14 Elm.: singulis granis rite dispositis atque sejugatis, i. e. secretis, Ib. ante med. p. 177, 15 Elm.: verba excerpta & ab ordine suo sejugata, Ibid. Apolog. post med. p. 325, 40 Elm.

SEIUNCTIM, *afzonderlijk, afgezonderd, bij voorb.* seu libeat duplici sejunctim cernere Marte, Tibull. IV, 1, 103.

SEIUNCTĬO, onis, f. 1) *scheiding, afzondering*, Cic. Or. III, 53. 2) *scheiding, Tropisch. d. i. tweespalt, twist*, Flor. I, 23.

SEIUNCTUS, a, um, *zie* Sejungo.

SEIUNGO, nxi, nctum, *afzonderen, scheiden, bij voorb.* se ab aliquo, Cic. ad Div. X, 10, *zich afscheiden:* se a libertate verborum, Cic. Coel. 3, i. e. *zich afscheiden, d. i. zich onthouden:* dummodo ista calamitas a reip. periculis sejungatur, Cic. Cat. I, 9: fortunam nemo ab inconstantia & temeritate sejunget, Cic. Nat. D. III, 24: aliquem ex numero fortissimorum civium, Cic. Vatin. 10 extr.: bonum, quod non possit ab honestate sejungi, Cic. Acad. I, 21 sejungere matrem jam gelidis nequeo bustis, te sentit habetque, Stat. Sylv. V, 3, 241: conjunctum est id, quod nunquam — potis est sejungi seque gregari, Lucret. I, 453: discedere ac sejungi promontoria, quae ante juncta fuerant, arbitrere, Justin. IV, 1: Alpes, quae Italiam a Gallia sejungunt, Nep. Hann. 3: *dus ook* sejunctus, a, um, *bij voorb.* defensio — sejuncta a voluntate — legis, Cic. Verr. III, 84: etsi sejunctum a te proposita est, Nep. Pelop. 3: exercitatio procul a veritate sejuncta, Quintil. VIII, 3: cum corpore sejunctus dolor absit, Lucret. II, 18: Laribus sejuncta potestas exsulat, Claudian. de VI consul. Honor. 407: *van daar, scheiden, afzonderen, d. i. onderscheiden, bij voorb.* morbum ab aegrotatione, Cic. Tusc. IV, 13.

SELAS, n. (σέλας) *een soort van blikSem of vuurig luchtverschijnzel, bij voorb.* Selas autem Graeci vocant incensi aëris lucem, Apul. de mundo ante med. p. 64, 20 Elm. Plur. sela, Senec. Natur. Quaest. I, 16 in.

SELECTĬO, onis, f. *uitlezing, uitkiezing*, Cic. Fin. II, 13. III, 6. Cic. Leg. III, 10: nulla selectione uti, Cic. Fin. III, 4: si selectio nulla sit ab iis rebus, quae contra naturam sint, earum rerum, quae sint secundum naturam, Ibid. 9.

SELECTUS, a, um, *zie* Seligo.

SELIBRA, ae, f. (*voor* Semilibra), *een half pond*, Liv. V, 47. Cato R. R. 84. Plin. H. N. XIV, 16 post med. Martial. IV, 46, 7. X, 57, 1.

SELĬGO, egi, ectum, 3. *uitlezen, uitkiezen, bij voorb.* exempla, Cic. Or. 29: omnia, Ibid. 15: rancidiora seligens abligurriebam dulcia, Apul. Met. X ante med. p. 215, 10 Elm.: *van daar* Selectus, a, um, *uitgelezen, uitgekozen, bij voorb.* sententiae, Cic. Nat. D. I, 30: Romulus selecta — pectora Patres dixit, Ovid. Fast. V, 71: nongenti selecti ex omnibus, Plin. H. N. XXXIII, 2. Not. *ook zonder* Accusativos, *bij voorb.* tu selige tantum, (utrom) me quoque velle velis, anne coactus amem, Ovid, Am. III, 11, 49, i. e. *verkies slechts, of enz.: van daar* 1) selecti judices, *heeten de Richters in lijfstraffelijke zaken* (in caussis publicis), *waarschijnlijk, omdat de Praetor Urbanus hen uit de standen verkoos, die er het recht toe hadden*, Cic. Verr. II, 13. Cic. Cluent. 43. Horat. Sat. I, 4, 123. Ovid. Am. I. 20, 33. Trist. II, 132. *Ten tijde der Keizers waren de* Selecti *van de* Iudices *in rang onderscheiden, en hadden den tweeden rang van de Richters: van daar* Plin. H. N. XXXIII, 2 in. *die de* decuriae judicum *dus rangschikt:* tribunorum aeris, selectorum, Iudicum & Nongentorum. 2) Dii selecti *zijn, gelijk* Varro *zegt* ap. Augustin. Civ. D. VII, 2: cf. Augustin. ibid. *en* 3, 27 *en* 33, *de volgende twintig:* Ianus, Iupiter, Saturnus, Genius, Mercurius, Apollo, Mars, Vulcanus, Neptunus, Sol, Orcus, Liber pater, *nevens de vrouwen* Tellus, Iuno, Luna, Diana, Minerva, Venus, Ceres, Vesta.

SELIQUASTRUM, i, n. *eene soort van zetel of zitplaats*, Hygin. Astron. II, 10. Varr. L. L. IV, 28 *en* Festus.

SELLA, ae, f. (*misschien* contract. *voor* Sedula *of* Sedela *van* Sedeo) *alles, waar men op zit, stoel, zetel, zitplaats, bij voorb.* in sella sedere, Cic. Div. I, 46: ut in ejus sella requiesceret, Ibid.: fracta est putris sella, Petron. 136: viden' ut expalluit? datin' isti sellam, ubi adsidat, cito, Plaut. Curc. II, 3, 32: mensas, scamna magna, — scabilia, sellas, solia, Cato R. R. 10: *van daar in 't bijzonder* 1) *een stoel, waar handwerklieden op arbeiden, werkstoel*, Cic. Catil. IV, 8 med.: *dus ook van goudsmeden*, sellam ponere, Cic. Verr. IV, 25. 2) *een stoel van eenen Leeraar*, Cic. ad Div. IX, 18. 3) *de Curulische stoel*, sella curulis *anders genoemd, op welken de hooge Overheidspersonen zaten*, Cic. Verr. II, 38. III, 59. Cic. Phil. II, 34. Liv. VI, 15 in. Plin. Ep. II, 11 post med. Sueton. Galb. 18: *hiertoe behoort ook* aurificem jussit vocari ad sellam *voor* ad se, Cic. Verr. IV, 25. 4) *een stoel of zitplaats van hoeren*, Plaut. Poen. I, 2, 56. Juvenal. III, 136. 5) *nachtstoel*, Scribon. Larg. 193 *en* 227, *anders* sella pertusa, Cato R. R. 157, *of* sella familiarica, Varr. R. R. I, 13 *genoemd.* 6) *draagstoel, draagzetel, bij voorb.* sella gestatoria, Sueton. Ner. 26. Vitell. 16: *ook enkel* sella, *bij voorb.* sella vehi, Plin. H. N. III, 5 post med., *of* gestari, Martial. XII, 17, 3: lecticam sellamque sequar, Ibid. X, 10, 7: sella per publicum incessit, Sueton. Aug. 53, *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Oth. 6. Tacit. Ann. XIV, 4. XV, 57. Hist. I, 27 *en* 37. Juvenal. I, 124. Martial. II, 57, 6. XI, 99, 12. Not. Duabus sellis sedere, Laber. ap. Senec. controv. III, 18 extr., i. e. *op de beide schouderen tillen; eigenlijk op twee stoelen of op twee zadels zitten.*

SELLARIA, *zie* Sellarius.

SELLARIŎLUS, a, um, i. q. sellarius, *wanneer men verkleinend spreekt, bij voorb.* sellariolae popinae, Martial. V, 71, 3. *wat het beteekent, weet ik niet; misschien waar men zich nederzet, om te slempen, of wellustig, hoerachtig enz., misschien a* sella meretricum.

SELLARĬUS, a, um, *een stoel of zitplaats van allerhande natuur betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar* 1) sellaria, Substantive, *misschien een vertrek, waar stoelen zijn om te zitten, gevolglijk een tafelvertrek, of visitekamer enz., bij voorb.* signa in sellariis domus disposita, Plin. H. N. XXXIV, 8: quorum agri minorem modum obtinuerunt, quam sellariae istorum, Plin. H. N. XXXVI, 15 ante med.: *dus ook* Sueton. Tib. 43, sellariam excogitavit cet., scil. *tot een ontuchtig gebruik, alwaar de* Edit. Graev. *sellaria heeft, hetwelk ook niet te verwerpen schijnt*, scil. cubicula *of* loca. 2) sellarius, Substantive, scil. homo, *misschien iemand, die zich met het zetten der stoelen bezig houdt: van daar in eenen onkuischen zin*, Tacit. Ann. VI, 1; *waar buitensporige ontuchtigheden bedreven werden.*

SELLISTERNĬUM, i, scil. convivium, i. e. *een gastmaal, daar men niet als mannen, op tafelbanken* (lecti, *van daar* lectisternium) *ligt, maar, gelijk de vrouwen, op zetels of stoelen zit. De juffers zaten, de mannen lagen aan. Van daar, als men aan eene Godin een gastmaal in den Tempel wilde geven, moest het een* sellisternium *zijn, bij voorb. aan* Juno, Tacit. Ann. XV, 44, *wanneer het beeld van Juno op eene bank zat. Doch sommigen lezen ook* lectisternium, *omdat zij gelooven, dat men dit van Goden en Godinnen kan zeggen, dewijl* lecti *strati van beiden staat*, Liv. V, 13.

SELLŬLA, ae, f. i. q. sella, *een zetel, bijzonder, als men verkleinend spreekt, zeteltjen, bij voorb.* sellula defertur in domum cet., Tacit. Hist. III, 85.

SELLULARĬUS, a, um, *een stoel, gevolglijk het zitten betreffende, op een stoel, gevolglijk al zittende, zijn werk verrichtende, bij voorb.* quaestus sellularii, Gell. III, 1 post med., i. e. *winst bij 't zitten, bij voorb. van een koopman, handwerksman:* ars, Apul. Flor. 2 post init. p. 346, 34 Elm., *handwerk, daar men bij zit, bij voorb. Schoenmaken enz.: van daar* artifex sellularius, Apul. Flor. 2 post med. p. 351, 21 Elm., *en eenvoudig* sellularius, scil. artifex *of* opifex, Liv. VIII, 20, *een kunstenaar, of handwerksman, die zittend zijn werk verricht, bij voorb. snijder, schoenmaker, stoelmaker enz.: de* plebeja faece sellulariorum, Cic. ap. Augustin. adv. Pelag. II cap. ult., i. e. *handwerkslieden.*

SEMADAPERTUS, SEMANIMIS cet., *zie* Semiad. Semian. cet.

SEMBELLA, ae, f. (*voor* Semilibella), i. e. dimidium libellae, Varr. L. L. IV, cap. paenult. IX, 3.

SEMEL, *drukt ons, éénsmaal, bij nadoor gaands uit*, 1) ééns, éénmaal, *d. i. slechts éénmaal, of één eenige keer, is bekend en staat overal, bij voorb.* caussam capitis semel dixit, Nep. Iphic. 3: si semel tristior effectus est, Cic. Fin. V, 30 extr., *en tegelijk daarbij:* Crasso, quem semel

ait in vita risisse Lucilius: *verders* satis cum semel deceptus, Plaut. Capt. III, 5, 99: potin' ut semel respicias, Ib. Pseud. I, 3, 30: semel irrisus, Horat. Ep. I, 17, 58: an verebamini, ne non id facerem, quod recepissem semel, *het geen ik éénmaal beloofd heb*, Terent. Phorm. V, 7, 9: animus ubi semel se cupiditate devinxit mala, necesse est cet., *wanneer het éénmaal of ééns enz.*, Ibid. Heaut. I, 2, 34: Et semel emissum volat irrevocabile verbum, Horat. Epist. I, 18, 78, *alwaar men echter het één en ander van het laatste, tot* n. 4 *brengen kan:* thus meti semel anno solebat, Plin. H. N. XII, 14 ante med.: semel in anno, Ibid. IV, 12 extr.: semel die cibum capere, Cels. I, 3 extr.: semel atque iterum, Cic. Font. 8. Caes. B. G. I, 31, i. e. *ééns en nog ééns, ééns en andermaal, gevolglijk tweemaal: dus ook* semel iterumque, Petron. 115: semel & saepius, Cic. Phil. XIV, 8: non plus quam semel, Cic. Off. III, 15. Vellej. II, 40: plus semel, Varr. ap. Plin. XIV, 14, i. e. *meer dan ééns: van daar* haud semel *of* non semel *niet ééns, d. i. niet slechts éénmaal, bij voorb.* haud semel, sed centies, Plaut. Poen. I, 2, 148: Non semel, sed saepius, *staat twee reizen* Cic. Verr. III, 77: neque vero hoc semel fecit sed saepius, Nep. Epam. 7: *dus ook* non semel, sed saepe, Cic. Att. I, 19 med. *Buiten dien kan men* non semel *ook door meermalen, of door, dikwijls, overzetten: van daar* Sol omni terrarum ambitu non semel major est, Senec. Nat. Quaest. VI, 16, i. e. *veelmaal grooter.* 2) *ééns in tellen, bij voorb.* semel ac vicies, Plin. H. N. VII, 48 post med., *één en twintigmaal: daarvoor staat ook* vicies & semel, *of* vicies semel, *bij voorb.* vicies & semel centena tria millia passuum, Ib. II, 108: occisis hominum centies vicies semel LXXXIII M. Ibid. VII, 26 ex inscript. Pompeii: cf. Vitruv. I, 6. 3) *éénmaal, d. i. de eerste maal, eerstelijk, vooreerst, voor* primum, a) *bij het tellen, wanneer* iterum, deinde, item cet. i. e. *de tweede keer, volgt, bij voorb.* semel ad Corfinium, iterum in Hispania, Caes. B. C. I, 10: semel civitatibus, iterum populo Romano, Cic. Verr. III, 77: *dus ook* semel — deinde, Cic. Partit. 7 in.: *dus ook* Liv. I, 19: semel — iterum — tertio, Liv. XXIII, 9: semel — item, Sueton. Tib. 6. b) *buiten het tellen, bij voorb.* semel exorari soles, Cic. Dejot. 3, i. e. *terstond, bij de eerste keer:* ut occepi semel, Plaut. Amph. III, 1, 13, *zoo als ik ééns begonnen heb:* Neque se luna quoquam mutat, atque uti exorta est semel, Ibid. I, 1, 118: quod semel admisset, Nep. Att. 15: quod recepissem semel, Terent., *zie hier voor en hier na. Zoo als wij zeggen* toen eens, *voor* zoodra als, *bij voorb. toen hij het ééns hadt, liep hij weg enz.: dus ook* ut semel *toen ééns, d. i. zoodra als, is menigvuldig, bij voorb.* ut semel copias Gallorum vicerit, Caes. B. G. I, 31: Ego, ut semel — gloriam consecutus sum, non desitii cet., Cic. Att. I, 19 med.: cf. Horat. Sat. II, 1, 24. *Ook staat er* semel ut *voor*, Plaut. Most. II, 2, 39. *Men zou hier ook toe kunnen brengen* ubi semel, *als eens, d. i. zoodra als*, Terent. Heaut. I, 2, 34, *zie hier voor.* 4) *Dikwijls drukt het ons ééns uit, waar men het niet overal door een ander Nederduitsch woord verklaren kan, bij voorb.* (a) *wanneer wij zeggen: het moet toch ééns geschieden, wanneer het hetzelfde is, als éénmaal, het zij wanneer het wille,* (aliquando), *bij voorb.* Liv. X, 14, quando in apertum semel discrimen evasura esset res, i. e. *dewijl de zaak toch ééns tot een openlijken uitslag (gevecht) komen zou:* Si semel animum tuum perspexerit, Terent. Heaut. III, 1, 69: si illum semel prehendero, nunquam cet., Plaut. Epid. III, 1, 6: Et semel emissum, Horat., *zie hier voor.* (b) *ééns, ééns voorál, bij voorb. het is éénmaal, ééns voorál geschied, het is nu ééns voorál verloren, van dingen, die gebeurd zijn, en niet veránderd kunnen worden, is zeer menigvuldig; ook wanneer wij zeggen: wat ééns gedaan is, kan niet veránderd worden enz.: verders wanneer wij zeggen: dewijl de man daar nu ééns is, moeten wij toch met hem spreken; of wanneer wij zeggen, wij moeten toch eindelijk ééns ophouden, bij voorb.* elapsam semel non ipse Jupiter possit reprehendere, Phaedr. V, 8, 3, i. e. *wanneer zij ééns weg is, zoo kan enz.:* verebamini, ne non id facerem, quod recepissem semel, Terent. Phorm. V, 7, 9: quod semel admisset, Nep. Att. 15: fratrem, ex quo semel fuerit aeger, nunquam visum esse in publico, Liv. III, 24, i. e. *zedert hij ééns ziek geweest is enz.:* possessum semel obtinerent imperium, Liv. III, 36, i. e. *dat zij éénmaal bezeten hadden, d. i. reeds:* Qui semel verecundiae finea transierit, eum bene oportet esse impudentem, Cic. ad Div. V, 12 §. 9: Alii, ubi semel procubuissent, morientes, Liv. XXII, 2, *waar zij ééns nedergevallen waren enz.:* Semel in nostras quoniam nova puppis arenas venerat cet., Ovid. Her. XII, 13, i. e. *dewijl toch éénmaal enz.:* Denique ut semel finiam, Quintil. IX, 4, 138, i. e. *opdat ik toch ééns enz.*, *alwaar het voor* aliquando *schijnt te staan*, *zie* n. 2: *dus ook* & ut semel finiam cet., Ibid. I, 12, 6, *of* atque, ut semel finiam, Ibid. VIII, 3, 55: *dus ook* ut semel dicam, Ib. X, 1, 17; *Het laatste kan ook zijn, ééns voorál. Verders* deperit illa semel (pudicitia), Ovid. Her. V, 104, i. e. *gaat nu ééns voorál verloren, d. i. het is niet anders; doch, het kan ook zijn, op ééns, of voor altijd.* 5) *op ééns, op ééne keer, d. i. aanstonds of terstond, bij voorb.* humum ore momordit, Virg. Aen. XI, 418; *doch zie* n. 6: deperit illa semel, Ovid., *zie* n. 4 *en* 6: Corvus semel radere terram, Plaut. Aul. IV, 3, 2: dimicantes aut vitam semel aut ignominiam finirent, Liv. XXV, 6 post med.: nam orationis omnes virtutes semel complectitur, i. e. simul, Quintil. II, 15, 34: &, ut semel plura complectar, Ibid. XI, 1, 66: ridiculus totas semel absorbere placentas, Hor. Sat. II, 8, 24, *alwaar anderen lezen* simul. 6) *voor altijd, ééns voor altijd, bij voorb.* humum ore momordit, Virg., *zie* n. 5: deperit illa semel, Ovid., *zie* n. 4 *en* 5: Nec hoc semel decretum erat: tricesimus dies reddebat victo certaminis potestatem, Quintil. I, 2, 24: ut semel dicam, Quintil. X, 17, *zie hier voor:* ut semel dicamus, *dat ik het ééns voor al zeg*, Plin. H. N. XXIX, 5 in.: *ook kan men uit* n. 7 *hiertoe brengen* ut sibi fundus semel indicaretur, Cic. Off. III, 15: quibus semel ignotum est, Cic. Dejot. 14. 7) Cic. Off. III, 15, cum postulasset, ut sibi fundus, cujus emtor erat, semel indicaretur (i. e. *de prijs gezegd werde*): *hier kan* semel *heeten op ééns, d. i. terstond, of ook ééns* (aliquando) i. e. *het zij wanneer het wille: of ééns in verzoeken en dergelijke zegswijzen, bij voorb. woudt gij ééns de goedheid hebben? Het eerste en laatste past bij uitstek; of ook ééns voor altijd, zie* n. 6.

SEMEN, inis, n. (*misschien van het oude* Verbum seo *zaaiën, voor* sero. *of ook* Contr. *voor* serimen *van* sero) *alles, wat gezaaid of geplant wordt, of gezaaid en geplant kan worden, en daartoe dient:* (*want de uitgang* men *en* mentum *beteekent het geen ergens toe dient, of een middel daartoe enz., bij voorb.* monimentum, testamentum cet., *zie* Paludamentum): *van daar* a) *zaad, van graan en andere gewassen, bij voorb.* terra semen excepit, Cic. Senect. 15: frugum ac stirpium seminibus, Ibid.: semen mittere in humum, Ovid. Trist. III, 8, 5: jacere i. e. *uitstrooijen*, Plin. H. N. XIX, 8 ante med. *en* Liv. XL, 16 in.: condere humo, Ovid. Pont. I, 5, 34: manu spargere, Cic. Rosc. Am. 19: mandare terrae, Colum. I, 7 extr.: serere, Plin. H. N. XVII, 10: disserere in areolas, Colum. XI, 2 ante med.: arvis inserre, Tacit. Ann. XIII, 54: solo ingerere, Colum. II, 10: committere sulcis, Virg. Georg. I, 223: turgescit semen in agris, Ovid. Am. III, 10, 11: semina mali Punici, Cels. IV, 19 post med.: herbae radix decocta priusquam semen emittat, Plin. H. N. XXVI, 8 post med.: allium exit in semen, *gaat tot zaad*, Ibid. XIX, 6 extr.: *dus ook* viola abit in semen, Ibid. XXI, 11 med.: amaracum seritur utroque genere & semine & ramo, Ibid. init., i. e. *wordt uit zaad gekweekt:* semen brassicae, Varr. R. R. I, 40, 2: *van daar Tropisch*, Tunc conserta licet coeli fulgentia templa cernere seminibus (i. e. stellis) totisque micare floribus, Manil. V, 727: *bijzonder heet* semen *zeker soort van graan, anders* zea i. e. *spelt genoemd*, Plin. H. N. XVIII, 8 *en* 24. b) *van bezielde schepzelen en personen, bij voorb.* creatas semine Saturni, Ovid. Fast. VI, 286, i. e. *van Saturnus geteeld:* Ex homine humanum semen ciet una hominum vis, Lucret. IV, 1034: sollicitatur id in nobis semen, Ib. 1032: Est etiam circa naturalia vitium, nimia profusio seminis, Cels. IV, 21: semen contrahere, Ibid.: semen (asini) conceptum, Varr. R. R. II, 6. c) *van boomen of wijnstokken, elke tak of rank, die tot voortplanting gebruikt wordt, pootkout, loten enz., is menigvuldig, bij voorb. van boomen*, Virg. Georg. II, 354. Colum. Arb. 20: semina serere, Colum. V, 10 in.: arbores aut semine proveniunt aut plantis radicis, aut cet., Plin. H. N. XVII, 10 in.: *van wijnstokken*, Colum. III, 3 §. 4. III, 4 in.: cf. Varr. R. R. I, 39 *en* 40. d) *het jonge kroost van visch, dat men ook zaad noemt*, Colum. VIII, 16: *van daar* 1) *Tropisch, zaad, d. i. alles, waaruit iet ontstaat, oorzaak, grond-oorzaak, grondslag, aanleiding, stof, eerste veroorzaker, bij voorb.* virtutum, Cic. Fin. V, 7: belli, Cic. Phil. II, 23: nequitiae, Ovid. Trist. II, 279: mentis, Ovid. Am. III, 1, 59: velut semina jacta belli, Liv. XL, 16: sceleris, Plaut. Rud. II, 2, 21: stirps ac semen malorum omnium, Cic. Cat. I, 12: nec unquam bellorum civilium semen & caussa deerit, Cic. Off. II, 8 med.: Initia et semina veteris eloquentiae, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 33: tribuni semina discordiarum, Liv. III, 19: nova bello semina ministrare, Tacit. Hist. II, 76: semina odiorum jacienda, Ibid. Ann. XII, 48: jacta sunt semina cladis futurae, Senec. Phoeniss. 279: Impetus hic sacrae semina mentis habet, Ovid. Fast. VI, 6: semina in corporibus humanis divina dispersa sunt, Senec. Ep. 73 extr.: in animis quasi virtutum igniculi et semina, Cic. Fin. V, 1: *verders* quaerit se-

mina flammae in venis silicis, Virg. Aen. VI, 6: materiea habens semina flammae, Ovid Met. XV, 347: Et (praecordia) rigidum ferri semina pectus habent. Ovid. Trist. I, 7, 42: quaeritur argenti semen, Sever. in Aetna 270: rerum naturae semina i. e. elementa, Ibid. 536. 2) *zaad, Tropisch, of stam, geslacht, nakomelingschap, kind, bij voorb.* virtus propria Romani generis et seminis, Cic. Phil. IV, 5: Non ingeruntur hominibus mores tam a stirpe generis ac seminis, quam ex iis rebus, quae ab ipsa natura loci cet., Cic. Agr. II, 35: ipsa regio semine orta, Liv. I, 47, i. e. *van koninglijk bloed, geslacht:* Coelestia semina partu ediderat, Ovid. Fast. II, 383, i. e. *baarde twee kinderen van hemelschen (godlijken) oorsprong, te weten,* Romulus *en* Remus: semina Phoebi, Ovid. Met. II, 628, i. e. Æsculapius, *zoon van Febus:* semina matrum, Ovid. Trist. II, 415: proles regis latet, Lyci nefandum semen, Senec. Herc. fur. 987: *dus ook van dieren, bij voorb.* videndum, ut boni seminis pecus habeas, Varr. R. R. II, 2, i. e. *aart, geslacht, ras: dus ook* meliore semine esse caprae, quae bis pariunt, Ibid. 3.

SEMENTĬFER, a, um, *zaad dragend, vruchtbaar in graan, bij voorb.* sementiferamque Seriphum, Virg. Cir. 477, *alwaar* Scaliger serpentiferam *leest; misschien zonder noodzake.*

SEMENTIS, is, f. 1) *het zaad, d. i. het zaaiën, bij voorb.* quid sit sementis, Cic. Or. I, 58: *van daar* sementim facere, Cato R. R. 27 *en* 30, *of* sementem facere, Liv. XXIII, 48 in., i. e. *zaaiën, het zaaiën bestellen:* sementes maximas facere, Caes. B. G. I, 3, i. e. *heel veel zaaiën, vele zaadvelden bezaaiën:* semente prohibita, Cic. Verr. III, 54: semente peracta, Ovid. Fast. I, 667: prima sementis, postrema sementis, Colum. II, 9 post init.: nos incipiemus a sementibus frumenti, hoc est, Vergiliarum die, Plin. H. N. XVIII, 25 post med.: sementi tempora plerique praesumunt, Ibid.: *van daar het spreekwoord,* ut sementem feceris, ita & metes, Cic. Or. II, 65, i. e. *zoo als men zaait, zoo maait men: van daar Tropisch, het zaad, bij voorb.* malorum, Cic. Nat. D. III, 30: moleste fero in agro Sabino sementem fieri proscriptionis, Cic. Att. IX, 8, *en boertend* hiace sementem in ore faciam, Plaut. Men. V, 7, 23, i. e. *recht kloppen.* 2) *zaad, d. i. zaaitijd, bij voorb.* nuces per sementim incipiunt maturae esse, Cato R. R. 17: media sementi, Colum. II, 10 ante med.: nos incipiemus a sementibus frumenti, Plin. H. N., *zie hier voor.* 3) *het zaad, zaaizel, d. i. het gezaaide zaad, bij voorb.* ubi venit imber, multorum dierum sementis uno die surgit, Colum. II, 8 extr. 4) *zaad, d. i. het opgeschoten graan, jong graangewas,* Ovid. Fast. I, 679: cassita in sementes concesserat maturiores, Gell. II, 29.

SEMENTĪVUS, a, um, *het zaad betreffende, in den zaaitijd geschiedende, bij voorb.* dies, Ovid. Fast. I, 658, *of* feriae, Varr. R. R. I, 2. Varr. L. L. V, 3 extr. *en* Paul. ex Festo, i. e. *het zaadfeest, d. i. het feest na het einde van het zaaiën en wegens het zaaiën:* pira sementiva, Cato R. R. 7. Plin. H. N. XV, 15, *en* mala sementiva, Varr. R. R. I, 59, i. e. *waarschijnlijk ooft, dat in den zaaitijd, gevolglijk in den herfst, rijp wordt. Verders,* triticum, hordeum, fabam cet. noemt Plin. H. N. XVIII, 7 in. sementiva i. e. *omdat zij tijdig, d. i. in den Herfst gezaaid moeten worden.*

SEMENTO, are, *zaad brengen of dragen, zich bezaaiën, bij voorb.* herbas sementaturas, Plin. H. N. XVIII, 28.

SEMERMIS, SEMERMUS, *zie* Semiermis.

SEMESTRIS, e, 1) (*van* sex *en* mensis) *zes maanden, bij voorb.* regnum, Cic. Att. X, 8 post med.: imperium, Caes. B. C. I, 9: spatium, Plin. H. N. XVIII, 29 in.: filius, Plin. H. N. XI, 51, i. e. *zes maanden oud:* vite, Ibid. VIII, 39: *dus ook* leones semestres ingredi posse, Ibid. 16: aves semestres, ut hirundines, Ibid. X, 25, i. e. *die een half jaar bij ons blijven:* consilia sortiri semestria, i. e. consiliarios in sex menses, Sueton. Aug. 35: tribunatus (militaris) semestris, Plin. Ep. IV, 4; *want toen duurde die ambt alleen zes maanden: van daar* semestri digitos circumligat auro, Juvenal. VII, 89, i. e. donat eum tribunatu militari, *dewijl* aurum semestre *voor* annulus tribunorum semestrium *staat, gelijk* Lipsius de Milit. II, 9 *het verklaart:* dies & nox, Varr. I, 2, 5, i. e. *naar het noorden, waar men een half jaar dag heeft enz.: van daar* semestria, Pand. II, 14, 46. XVIII, 7, 10 extr. XXIX, 2, 12, i. e. *een boek, waar in stondt, wat in dat half jaar verördend was.* 2) *van* semi *en* mensis, *van eene halve maand, bij voorb.* luna, Apul. Met. XI post init. p. 258, 29 Elm., i. e. plena, *zie* Semestrius.

SEMESTRIUM, *zie* Semestrius.

SEMESTRĬUS, a, um, *voor* semestris, 1) *van zes maanden, dit schijnt niet voortekomen.* 2) *van eene halve maand: van daar* semestrium, Substantive, scil. tempus, *eene halve maand,* Colum. XI, 2, 6: *alwaar sommigen* semimenstruum *lezen willen, maar zie* Semestris n. 2.

SEMĒSUS, a, um, *half verteerd, bij voorb.* pisces, Horat. Sat. I, 3, 81: frusta lardi, Ibid. II, 6, 85: opsonia, Sueton. in Tiber. 34 *en* in Vitell. 13 extr.: corpora, Petron. 141 post med.: dabit semesum leporem, Juvenal. V, 167.

SEMET, i. e. se, *zie* Sui.

SEMIADAPERTUS *of* **SEMADAPERTUS**, a, um, *half open of half geöpend, bij voorb.* semadaperta janua, Ovid. Am. I, 6, 4.

SEMIADOPERTŬLUS, a, um, *half toe, half bedekt, half gesloten, bij voorb.* oculi, Apul. Met. III ante med. p. 135, 34 Elm.

SEMIAMBUSTUS, a, um, *half verbrand,* Sueton. in Calig. 59. Sil. II, 681. XIV, 64.

SEMIAMICTUS, a, um, *half gekleed, slecht gekleed, half naakt, bij voorb.* scissili palliastro semiamictus, Apul. Met. I ante med. p. 104, 28 Elm.: centunculis disparibus & male consarcinatis semiamictus, Ibid. VII ante med. p. 189, 37 Elm.

SEMIAMPUTĀTUS, a, um, *half (d. i. niet wel) gesnoeid of afgesneden, bij voorb.* ramuli, Apul. Met. I post init. p. 104, 5 Elm.

SEMIANĬMIS (Seman.), e, *en* **SEMIANĬMUS** (Semam.), a, um, *half levende, gevolglijk half dood, bij voorb.* oculi semanimes, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. X, 396: anguem semianimum, Cic. (*als Dichter*) Div. I, 47: corpore semianimo, Lucret. VI, 1266: corpora semianima, Liv. XXVIII, 23: semanimes digiti, Virg. Aen. X, 396: curruque volutus caedit semanimis Rutulorum calcibus arva, Ibid. 404: semianimes volvuntur equi, Ibid. XI, 635: semianimem relevavit, Senec. Benef. IV, 37: semianimes in castra trahens hostilia turmas, Lucan. IV, 539: semianimusque jaces, Ib. III, 747: semianimum pecus, Stat. Theb. II, 83: lepus semanimus, Phaedr. I, 9, 8: cum jam semianimum laceraret Flavius orbem, Juvenal. IV, 37. Not. *de geleerden verkiezen meestāl* semianimis *boven* semanimis *ook in gedichten, dewijl het in het Scandeeren even dus zaamgetrokken kan worden, als* abiete *van drie lettergrepen* abjete *luidt: dus zou* semianimis *luiden* semjanimis (*van vier lettergrepen*).

SEMIAPERTUS, a, um, *half geöpend, half open, bij voorb.* porta, Liv. XXVI, 39 extr.

SEMIASSUS, a, um, *half gebraden, half verbrand, bij voorb.* rex, Enn. ap. Cic. Tusc. I, 44.

SEMIĀTER, tra, trum, *half zwart, zie* Semiatratus.

SEMIATRĀTUS, a, um, *half (d. i. niet geheel) zwart gekleed, bij voorb.* liberti semiatrati, Varr. ap. Non. 2 n. 298, *alwaar sommigen* semiatri *lezen.*

SEMIBARBĂRUS, a, um, *half barbaarsch, d. i. nog niet geheel beschaafd, bij voorb.* quosdam e semibarbaris Gallorum recepit in Curiam, Sueton. Caes. 76.

SEMĬBOS, bŏvis, *half-os, bij voorb.* semibovemque virum semivirumque bovem, i. e. Minotaurum, Ovid. Art. II, 24, *welk vers* Senec. Controv. II, 10 extr. *aangehaald wordt: dus ook* semibovemque virum, Ovid. Trist. IV, 7, 18.

SEMICANALICŬLUS, i, m. *halve plip enz.: van daar halve verdieping aan de zuilen, misschien kleine holte,* Vitruv. IV, 3.

SEMICĀNUS, a, um, *half grijs, bij voorb.* comae, Apul. Met. IX post med. p. 231, 5 Elm.: *dus ook* cincinni, Ib. VIII post med. p. 212, 27 Elm.

SEMICĀPER, pri, a. *half bok, bij voorb.* Pan, Ovid. Met. V, 515: Faunus, Ovid. Fast. V, 101.

SEMICINCTĬUM, i, n. (*misschien* scil. vinculum) *een halve gordel, d. i. gordel, waarmede alleen het halve ligchaam, of alleen het achterste deel van 't kleed, gegord is,* Martial. XIV, 153 *in het opschrift, en* Petron. 94. Not. *in de laatste plaats staat in oude* Edd. hemicyclo *voor* semicinctio. *Verders* in semicinctio tecum portato, Apul. de herb. 160. Not. Isidor. *verklaart het* zona minus lata.

SEMICIRCULĀTUS, a, um, *halfcirkelrond gemaakt, halfcirkelrond, bij voorb.* ferramentum, Cels. VII, 26 sect. 2 extr.

SEMICIRCŬLUS, i, 1) Substantive, *een halve cirkel, bij voorb.* in semicirculi speciem, Cels. VII, 26 sect. 2 post med.: semicirculi formam, Colum. II, 2 in. 2) *halfcirkelrond, bij voorb.* ager, Colum. II, 2 §. 8 *en* §. 9.

SEMICLAUSUS, a, um, *half gesloten, of opgesloten, bij voorb.* ore semiclauso balbutiens, Apul. Met. X ante med. p. 243, 14 Elm. *Ook* semiclusus, Inscript. ap. Fabrett. p. 230.

SEMICOCTUS, a, um, *half gekookt, gevolglijk half gaar, bij voorb.* hordeum, Colum. VIII, 5: grana semicocta in ollis, Plin. H. N. XVIII, 11 extr.

SEMICONSPICŬUS, a, um, *half zichtbaar,* Apul. Met. III post init. p. 130, 14 Elm.

SEMICREMĀTUS, a, um, *half verbrand,* Ovid. in Ibin 634. Martial. XI, 55, 2.

SE-

SEMICRĔMUS, a, um, half verbrand, Ovid. Met. XII, 287.

SEMICRŪDUS, a, um, 1) half rauw, bij voorb. exta, Sueton. Aug. 1: lupini, Colum. VI, 25. 2) die maar half (gevolgelijk niet geheel of niet goed) verteerd heeft, bij voorb. Quid? si cum bene mane semicrudus illatam tibi dixero salutem? Stat. Sylv. IV, 9, 48.

SEMICUBITĀLIS, e, van eene halve elle, bij voorb. hastile, Liv. XLII, 65.

SEMIDĔUS, a, um, half Godlijk, half God, half Godin, of een half God, half Godin, staat Substantive en Adjective, bij voorb. semideique deique, Ovid. Met. XIV, 673: Semideae Dryades, Ovid. Her. IV, 49: Semidei Manes habitant, Lucan. IX, 7: semidei parentes, Stat. Theb. IX, 376: saecula semideum (voor semideorum) ferrati nescia Martis i. e. aetas aurea, Rutil. I, 365: accepimus Isin, Semideosque canes i. e. Anubis, Lucan. VIII, 832: Semidei reges, Stat. Theb. III, 518 en Achill. II, 363, of Semidei heroes, Ib. Theb. V, 373 en Achill. I, 87, i. e. de Argonauten: Semideum genus, Ovid. In Ibin 80, en pecus semideum, Stat. Theb. VI, 111, alwaar semideum het Neutr. of Genit. Plur. voor semideorum wezen kan.

SEMIDIGITĀLIS, e, een' halven vinger groot, van een duim, bij voorb. foramen, Vitruv. X, 22.

SEMIDOCTUS, a, um, half (d. i. niet heel) geleerd, onbekwaam, bij voorb. discipulus, Plaut. Asin. I, 3, 74: Grammaticus, Gell. XV, 9: manus villici, Martial. X, 92, 5: Apud doctos & semidoctos, Cic. Or. II, 42, i. e. halfgeleerden.

SEMIERMIS (of Semermis), e, en **SEMIERMUS** (of Semerm.), a, um, half (d. i. niet geheel, niet volkomen) gewapend, bij voorb. ex agrestium semiermi turba collecti, Liv. XXX, 28: cum sex millibus semiermium, Liv. XXVIII, 16: mille semiermes, Liv. XXXIX, 31 post med.: plerique semiermes in castra redissent, Liv. XL, 58 post med.: cum multitudo semiermis esset, Liv. XXII, 50 post init.: exercitum novum & magna ex parte semiermem, Liv. XXV, 19 post med.: semermes, Tacit. Ann. III, 39: semermos, Tacit. Ann. I, 68: cf. Semianimis.

SEMIFACTUS, a, um, half gemaakt, bij voorb. opera, Tacit. Ann. XV, 7: portae, Auct. B. Afric. 83.

SEMIFASTIGIUM, i, n. i. e. fastigium dimidiatum, Vitruv. VII, 5 post med.

SEMIFER (ook misschien Semiferus), a, um, 1) half wild, half diersch, d. i. die half dier is, gelijk de Centauren enz., bij voorb. semiferas hominum species, (bij voorb. Centauri, Scylla cet.), Lucret. II, 701: Pan pinea semiferi capitis velamina quassans, Ibid. IV, 591: corpore semifero magno Capricornus in orbe, Cic. Nat. D. II, 44 ex Arat.: spumea semifero sub pectore (Tritonis) murmurat unda, Virg. Aen. X, 212: semiferi, Ovid. Met. II, 406, i. e. Centauri: Semifer, Ovid. Met. II, 633, i. e. de Centaur Chiron: en dus staat het meermalen van de Centauren, bij voorb. Senec. Herc. Oet. 966 en 1470. Stat. Theb. IX, 220. Lucan. VI, 386. Claudian. de III consul. Honor. 60: verders semiferi Gortynia tecta juvenci i. e. Minotauri, Claudian. de VI consul. Honor. 634: semifero dolos Sphinx ore nectens, Senec. Phoeniss. 119: dus ook van den Gigant Pelorus, Claudian. de Gigantom. 80: semiferum contorquens frena luporum, Val. Fl. I, 456. 2) half wild, van beesten, wanneer zij aan wilde beesten gelijk, of van vaders of moeders zijde van wilde dieren geteeld zijn, bij voorb. semiferam Thoum de sanguine prolem, Grat. Cyneg. 253: glires, semiferum animal, Plin. H. N. VIII, 57. 3) half wild, van menschen, d. i. van wilde, onbeschaafde zeden, bij voorb. genus hominum semiferum, Plin. H. N. VI, 19, van de Indiänen: Illuvie rigidaeque comae squalore perenni horrida semiferi promunt a rupibus ora, Sil. III, 542. Noc. of de Nominat. semiferus voorkomt, weet ik niet, doch ik twijfel: maar semifer staat Ovid. Met. II, 633. Stat. Theb. IX, 220.

SEMIFORMIS, e, half gevormd, de halve (d. i. niet geheele) gedaante hebbende, bij voorb. pulli, Colum. VIII, 5 med.: luna, Colum. IV, 5, i. e. de halve maan.

SEMIFULTUS, a, um, half gestchraagd, Martial. V, 14, 9.

SEMIFUNĬUM, i, n. eigenlijk een half touw of zeel; d. i. dat niet zoo dik is als een gewoon touw, een dun touw, een touwtjen, strikjen, Cato R. R. 135.

SEMIGAETŪLUS, a, um, half Getulisch, een halve Getulier, Apul. in Apol. ante med. p. 289, 11 Elm.

SEMIGERMĀNUS, a, um, half Duitsch, bij voorb. gens, Liv. XXI, 38, waarschijnlijk, omdat hunne taal aan de Duitsche nader komt dan aan de Gallische, of omdat zij met Duitschers vermengd of anders aan het Duitsche volk gelijk is.

SEMIGRAECE, half Grieksch, Lucil. ap. Vell. Long. de orthogr. post init. p. 2214 Putsch.

SEMIGRAECUS, a, um, half Grieksch, bij voorb. pastores, Varr. R. R. II, 1 post init.: civitas, Flor. I, 18: poëtae & oratores semigraeci, Sueton. de Gramm. 1, half Grieksche, d. i. misschien die Latijn en Grieksch schreven of spraken, halve Grieken.

SEMIGRĀVIS, e, half (d. i. voor een gedeelte) bezwaard, bij voorb. van zulpen: van daar half dronken, half slingerend, Liv. XXV, 24 in.

SEMĬGRO, are, wegtrekken van iemand, om afzonderlijk te wonen, bij voorb. een zoon van den vader enz., Cic. Coel. 7.

SEMIHĬANS, tis, half (d. i. voor een gedeelte) open, bij voorb. labellum, Catull. LX, 220: semihiantes compressit labias, Apul. Met. X post med. p. 252, 32 Elm.

SEMIHIULCUS, a, um, half open, bij voorb. savium, Gell. XIX, 11 ex poëta.

SEMIHŌMO, inis, 1) een half mensch, of halve mensch, d. i. niet geheel mensch, die bij voorb. half mensch en half beest is, zoo als bij voorb. de Centauren, Ovid. Met. XII, 536: zoo heet Cacus semihomo, Virg. Aen. VIII, 194: semihominis Mandragorae flores, Colum. X, 19, omdat deze plant eene gelijkheid met den mensch zal hebben. 2) een half mensch, d. i. een wild, ruw mensch, bij voorb. inter semihomines Nasamonas, Sil. XI, 180. Men kan ook Cacus n. 1 hier toe brengen.

SEMIHŌRA, ae, f. een half uur, Cic. Rab. Perd. 2 en 3. Cels. III, 21 post med. Auct. B. Afric. 38.

SEMIINĀNIS of **SEMINĀNIS**, e, half ledig, niet heel vol, bij voorb. in seminani orbe, Plin. H. N. II, 18. extr.

SEMIIUGĔRUM, i, n. een half morgen of bunder (iugerum, zie Iugerum) een half morgen land, Colum. V, 1 en 18.

SEMILĂCER, a, um, half gescheurd, half versleten. Ovid. Met. VII, 344.

SEMILĂTER, ĕris, m. een half zeil, Vitruv. II, 3 post med.

SEMILAUTUS, a, um, half gewasschen, bij voorb. crura, Catull. LIV, 2.

SEMILĬBER, a, um, half vrij, Cic. Att. XIII, 31. Senec. de brevit. vitae 5 extr.

SEMILĬBRA, ae, f. een half pond, bij voorb. adipis cervini, Apul. de herb. 99.

SEMILIXA, ae, m. een halve zoetelaar, d. i. bijna een zoetelaar, marketenter, d. i. die niet veel beter is dan een zoetelaar, uit verachting, Liv. XXX, 28.

SEMILIXŬLA, ae, in de Sabynsche taal, een halve cirkel (of kleine cirkel) uit meel, water, en kaas, Varr. L. L. IV, 22.

SEMIMADĬDUS, a, um, half nat of vochtig, bij voorb. ager exiguis nimbis semimadidus, Colum. II, 4.

SEMIMARĪNUS, a, um, half in zee, bij voorb. rapidis canibus succinctas semimarinis corporibus Scyllas, Lucret. V, 890.

SEMĬMAS, ăris, 1) half man, een halve man, d. i. Hermafrodiet, manwijf, Liv. XXXI, 12. Ovid. Met. IV, 381, in welke laatste plaats, het ook verwijfd zou kunnen zijn: nos semimari superamur ab hoste, Ovid. Met. XII, 506, alwaar Ceneus verslaan wordt, die te voren eene vrouw geweest was. 2) ontmand, gelubd, als gesneden, bij voorb. capi, semimares, quod sunt castrati, Varr. R. R. III, 9, 3: dus ook mares galli, semimares capi, Colum. VIII, 2, 3: semimaris viscera ovis i. e. vervecis, Ovid. Fast. I, 588: dus ook van de Priesters van Cybele, Ovid. Fast. IV, 183: van daar, verwijfd, Ovid. Met. IV, 381, zie hier voor.

SEMIMĒDUS, i, halve Mediër, Apul. in Apol. ante med. p. 289, 13 Elm.

SEMIMETOPĬON of **SEMIMETOPĬUM**, i, i. e. dimidia metopa, Vitruv. IV, 3 med., zie Metopa.

SEMIMITRA, ae, f. i. e. dimidia mitra, halve huive, Pandect. XXXIV, 2, 26 post med., zie Mitra.

SEMIMORTŬUS, a, um, half dood, bij voorb. defessa labore membra semimortua lectulo jacebant, Catull. L, 15: multi semimortui labuntur, Petron. 108: an custodiam anus semimortuae formidabis? Apul. Met. VI post med. p. 184, 23 Elm.

SEMINĀLIS, e, het zaad betreffende, tot zaaiën of zaad dienstig enz., bij voorb. vicia, Colum. XI, 2 post med. §. 76: membrum, Auct. Priap. XXV, 2.

SEMINĀNIS, zie Semiinanis.

SEMINARĬUS, a, um, het zaad, of potelingen, of pooshout betreffende, daarmede zich bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb. pilum seminarium, Cato R. R. 10, i. e. om het zaad te stampen: van daar seminarium, Substantive, een boomkweekerij, plantsoen, waar de boomen uit zaad gekweekt en dan verders verplant of verpoot worden, Cato R. R. 40: seminaria facere, Ibid. 46. Colum. de arbor. 1 en 2. Pallad. in Febr. 18 extr., of instituere, Colum. XI, 2, 30: seminaria pomorum facere, Ibid. §. 16: maturas plantas de seminariis in scrobes transferre, Ibid.: plantas (arborum) ex seminario

transferre in aliud, Plin. H. N. XVII, 11 in.: feminaria purgare farculo, Ib. XVIII, 29 extr.: runcare & fodere, Colum. XI, 2, 79: feminarium pomarium, Cato R. R. 48: ulmorum, Colum. V, 6: feminaria baccarum & feminum facere, Pallad. in Mart. 8 extr.: feminaria omne genus ferere, Varr. R. R. I, 29: *van daar Tropisch, plantzoen, plantschool, bij voorb.* equites feminarium fenatus, Liv. XLII, 61: militum, Liv. VI, 12: Veterani feminarium judicum tertiae decuriae, Cic. Phil. XIII, 2: Catilinarium, Cic. Cat. II, 10: Hispania feminarium hostilis exercitus, Flor. II, 6: Bacchanalia fcelerum omnium feminarium, Liv. Epit. 39: ex illo fonte & feminario triumphorum cum arida folia laurea retuliffes, Cic. Pif. 40: haec cohors velut feminarium ducum praefectorumque — fuit, Curt. VIII, 6, 6.

SEMĪNĀTĬO, onis, f. *het zaaiēn, bezaajing, bevruchting, teeling, bij voorb.* ad feminationem onagrus idoneus, Varr. R. R. II, 6.

SEMĪNĀTOR, oris, m. *zaaiēr, bezaaiēr, oorzaak, bij voorb.* rerum omnium, Cic. Nat. D. II, 34: malorum, Ibid. III, 26.

SEMĪNEX, ĕcis, *of* SEMINĔCIS, e, (*want de* Nominativus *komt misschien niet voor*), *half dood, komt dikwijls voor, bij voorb.* homo, Liv. XXIX, 2. XXIII, 15. Virg. Aen. X, 462. Tacit. Hift. III, 28: feminecee artus, Ovid. Met. I, 228, i. e. *nog niet heel dood, nog niet koud:* oculi, Auct. confol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 394: crines (in capite Medufae), Val. Fl. VI, 176: feminecem vitam exhalare, Sil. X, 456: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. IV, 164. VI, 11. Ovid. Trift. V, 9, 19.

SEMĪNĬUM, I, n. 1) *het zaad, waardoor levende schepzels geteeld worden, het bevruchtende zaad, bij voorb.* hic (miles) fuo femine — imperiturus eft, Plaut. Mil. IV, 2, 68: Afini, e quorum feminio procreavi pullos, Varr. R. R. II, 6: leonum trifte, Lucret. III, 741; *dat het van femen onderscheiden is, ziet men uit* Lucret. III, 764, femine feminioque. 2) *soort van dieren, in zoo verre men daar bij op het voortplanten of bevruchten ziet, ras, bij voorb.* in feminio legendo, Varr. R. R. III, 9, 6, i. e. *wanneer men een goede soort verkiest, om te bevruchten: dus ook van runders,* quo fiut feminio quaerendum, Ibid. II, 1 med., i. e. *door welk soort van fokvee men ze zich bezorgen zal.*

SEMĪNO, are, 1) *zaaiēn, bij voorb.* hordeum, Colum. II, 9 poft med.: *van daar* a) *teelen, bij voorb.* puer feminatus, Plaut. Amph. I, 2, 19: quod feminabit afinus, Colum. VI, 37: afinum deftinare mularum generi feminando, Ibid. §. 5. b) *Tropisch, teelen, d. i. voortbrengen, bij voorb.* quod non fua feminat arbos, Virg. Aen. VI, 206. 2) *bezaaiēn, bij voorb.* agrum, Colum. II, 4 extr.: *van daar, bezaaien, d. i. bevruchten, bij voorb. een beest enz., bij voorb.* tauri feminandis armentis idonei, Colum. IV, 24.

SEMINŌSUS, a, um, *vol zaad, bij voorb.* cucurbita, Auct. Priap. LI, 17.

SEMINŪDUS, a, um, *half naakt, bij voorb.* Liv. IX, 6. XXIV, 40.

SEMINUMĪDA, ae, m. *een halve Numidiēr,* Apulej. in Apolog. ante med. p. 289, 11 Elm.

SEMIOBŎLUS, i, m. *een halve Obolus* (*zie* Obolus), Rhemn. Fann. de pond. & menf. 8.

SEMIOBRŪTUS, a, um, *half bedekt, bij voorb.* dolium, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 18 Elm.

SEMIONUSTUS, a, um, *half beladen, half belast, bij voorb.* naves, Sifenna ap. Prifcian. 10 extr.

SEMIORBIS, is, m. i. e. dimidius orbis, *een halve kring,* Senec. Nat. Quaeft. I, 8 poft med.

SEMIPAGANUS, I, i. e. dimidius paganus (*zie* Paganus), Perf. Prol. 6, *misschien een halve leek, d. i. geen rechte Dichter.*

SEMIPEDĀLIS, e, *van een halven voet of roede (naar de maat,) bij voorb.* altitudo, Plin. H. N. XXVI, 1 poft med.: craffitudo, Ibid. XXXVI, 25 med.: truncus, Ibid. XIII, 4 ante med.: pifciculus, Plin. H. N. XXXII, 1 poft med.: fpatium, Colum. XII, 50: cf. Vitruv. X, 19 med.

SEMIPEDANĔUS, a, um, i. q. femipedalis, *bij voorb.* terra, Colum. IV, 1.

SEMIPERFECTUS, a, um, *half (d. i. niet heel) voltooid, bij voorb.* opera, Sueton. in Calig. 21: *van daar half volmaakt, niet heel volmaakt, bij voorb.* virtutes, Apul. doct. Plat. 2 ante med. p. 17, 21 Elm.

SEMIPERSA, ae, *een halve Perfiāan,* Apul. in Apolog. ante med. p. 289, 13 Elm.

SEMĪPES, ĕdis, m. *een halve voet, bij voorb.* a) *als eene maat, een halve roede,* Vitruv. II, 3. Plin. H. N. IX, 5. XVII, 11 med. *en* 20 ante med. b) *van een vers, een half lid van een vers,* Gell. XVIII, 15.

SEMIPHALARĪCA (SEMIFALARĪCA), ae, *eene halve* Falarica i. e. *aan de laatste gelijk, maar kleiner,* Gell. X, 25, *zie* Falarica.

SEMIPISCĪNA, ae, f. *een halve (d. i. kleine) vijver of vischvijver,* Varr. R. R. I, 13.

SEMIPLĒNUS, a, um, 1) *half vol, niet vol, bij voorb.* naves, Cic. Verr. V, 25: fcrobes, Colum. V, 5: favi, Ibid. IX, 15, 1: vas, Pallad. in Februar. 32. 2) *half voltallig, half volledig, niet het behoorlijk getal hebbende, bij voorb.* legiones, Vellej. II, 80: ftationes, Liv. XXV, 30, i. e. *niet ten vollen bezet, niet voltallig of volledig.*

SEMIPLOTĬA, orum, i. e. dimidiatae foleae, *laage halfschoenen voor de jagt,* Feft. in Plotus.

SEMIPUTĀTUS, a, um, *half (d. i. niet goed) gesnoeid, bij voorb.* vitis, Virg. Ecl. II, 70.

SEMIRĀSUS, a, um, i. e. dimidia parte rafus, *bij voorb. half geschoren,* Catull. LIX, 5: homines capillum femirafi, Apul. Met. IX ante med. p. 221, 30 Elm.

SEMIREDUCTUS, a, um, *half, (d. i. wat) terug gebogen, bij voorb.* Venus, Ovid. Art. II, 614.

SEMIREFECTUS, a, um, *half, d. i. nog niet geheel) verbeterd, half hersteld, bij voorb.* claffis, Ovid. Her. VII, 176.

SEMIROTUNDUS, a, um, *half rond, bij voorb.* fubterraneo femirotundo, Apul. Met. XI ante med. p. 260, 2 Elm.: *van daar* Semirotundum, Subftantive, *iets dat half rond is: van daar eene half ronde eet-sofa of eetbank, waar op men zich aan de eettafel zette, anders* Sigma *genoemd, bij voorb.* femirotundo, Apul. Met. V poft init. p. 160, 7 Elm.

SEMIRŪTUS, a, um, *half ingescheurd, half verwoest of gescheurd, bij voorb.* urbs, Liv. V, 49: murus, Liv. XXXII, 17: caftella, Liv. XXVIII, 44: tecta, Liv. X, 4. Lucan. I, 24: Carthago, Flor. II, 15 poft med.: Exfere femirutos fubito de pulvere vultus, Parthenope, Stat. Sylv. V, 3, 104: vallum, Tacit. Ann. I, 61: arces, Lucan. IV, 585: inter femiruta veftigia conditum pagum, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 3 Elm.: oppidum fuiffe amplum femiruta moenia judicant, *voor* moenia femiruta, Ibid. Flor. 2 poft med. p. 350, 30 Elm.: telas, Claudian. Proferp. III, 155, i. e. *verscheurde.*

SEMIS, indecl. *misschien voor* Semias i. e. *een halve* As, *gevolglijk de helft daar van, en vervolgends van een geheel, ten zij het uit het* Grieksch ἥμισυ i. e. dimidium, *door eene afkorting is, bij voorb.* redit, uncia, quid fit? femis, Horat. Art. 330, i. e. *de helft, of de helft van een* As: *van daar de helft in 't gemeen, bij voorb.* hoc eft femis, Colum. V, 1 extr., i. e. *dit is de helft:* lex annonaria, ut frumentum populo, quod antea femis aeris ac trientibus in fingulos modios dabatur, gratis daretur i. e. femiffibus cet., Afcon. in Cic. Pif. 4: habet longitudinem paffuum fexaginta millium & femis, Frontin. aquaed. 7: latitudine pedum duorum (et) femis, Pallad. in Januar. 10: non amplius quam in pedem femis effodiatur, Ibid. 13 extr.: fi campus eft, duobus femis pedibus paftinetur, Ibid., i. e. *derdehalf (waar voor* Columella III, 13, 8 *zegt:* campeftris locus alte duos pedes & femiffem infodiendus eft): fodiemus ergo altam pede uno femis aream, Ibid. 15 ante med.: fi duos femis pedes inter vites relinqui placuerit, Ibid. in Febr. 9 poft med.: octo femis diametros cet., Vitruv. IV, 1 poft med., i. e. *achtehalf middellijnen enz.* Not. *Uit* femis *en* tertius i. e. *derdehalf, is geworden* feftertius, *gelijk* Varro L. L. IV, 36 *zegt; er ftaat:* feftertius quod femis tertius; dupondius enim & femis antiquis feftertius eft; *en aldaar zegt hij, dat de Ouden terug rekenden; te weten* femis tertius, *derdehalf,* femis quartus, *vierdehalf.* Not. *Integendeel* femiffis *wordt gedeclineerd. Echter zegt,* Prifcianus 6, *dat* Semis *in* Genitivo *heeft* femiffis.

SEMISEPULTUS, a, um, *half begravende,* Ovid. Her. I, 55.

SEMISOMNIS, e, *en* SEMISOMNUS, a, um, *half slapende:* femifomnus *schijnt menigvuldiger, bij voorb.* Cic. ad Div. VII, 1. Liv. XXX, 5 extr. XL, 15. Plaut. Curc. I, 2, 22. Tacit. Ann. I, 51. Ibid. Hift. I, 22.: femifomnis *ftaat* Cic. Verr. V, 36. Liv. XXXVII, 20. Not. femifomnus fopor, *bij voorb.* femifomno fopore, Coel. ap. Quintil. IV, 2 prope fin. §. 124.

SEMISŎNANS, tis, *half klinkende: van daar* literae femifonantes, Apul. de mundo med. p. 66, 29 Elm., i. e. femivocales: *dus ook* quae tibi cum loquerer feptem quoque femifonantes, Terentian. Maur. de carm. her. p. 2406 ap. Putfch.

SEMISOPĪTUS, a, um, *half ingeslapen, half slapende,* Apul. Met. I med. p. 109, 9 Elm.

SEMISSĀLIS, e, *een halve As, of de helft betreffende, of bedragende, bij voorb.* ufurae (*renten*), Pandect. L, 12, 10, i. e. *wanneer van honderd* Affes *maandelijks een halve* As *betaald wordt, d. i. zes ten honderd.*

SEMISSARIUS, a, um, een halve As, of de helft betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb. coheres, Pandect. Florent. XXX, 116, i. e. die de helft erft.

SEMISSIS, is, m. i. q. semis voor semias, gelijk Varro L. L. IV, 36, zegt, alwaar staat: sextans, quod sexta pars assis; — & triens, tertia pars semissis, quod semias, id est dimidium assis: verders placuit denarium pro decem libris aeris, quinarium pro quinque, sestertium pro dupondio & semisse, Plin. H. N. XXXIII, 3: van daar 1) een halve As, of zes oncen, was een Romeinsche koperen munt, bij voorb. semissibus & trientibus, Cic. Sext. 25: legem frumentariam de semissibus & trientibus, Cic. Sext. 25: Gracchus legem tulit frumentariam, ut semisse & triente frumentum plebi daretur, Liv. Epit. 60: van daar homo non semissis, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 10, i. e. een slecht mensch, naar onze wijze van spreken, iemand, die geen duit waardig is: van daar semissibus voor zes per cent, Cic. ad Div. V, 6 extr.; doch dit kan ook tot het volgende behoren. 2) elke helft in het rekenen, of zes twaalfde deelen, bij voorb. van een erfenis, akker enz., bij voorb. agri, Liv. VI, 16 extr.: duos pedes & semissem, Colum. III, 13, 8, i. e. derdehalf voet: justum est proscindi semissem (scil. jugeri i. e. dimidiam partem) iterari assem (i. e. totum jugerum), Plin. H. N. XVIII, 19: sex domini semissem Africae possidebant i. e. de helft van Africa Zeugitana, Ibid. 4: dus ook semissem patrimonii & portionis, Pandect. XXXVI, 1, 78 ante med. §. 7: e libertorum defunctorum bonis pro semisse dextans cogeretur, Sueton. Ner. 32: interesse in plantario sesquipedes inter bina semina in latitudinem, in longitudinem semisses i. e. semipedes, Plin. H. N. XVII, 21 post med. Hier toe kan men ook brengen uit n. 1, semissibus & trientibus, Cic. cet.: van daar semisses, bij het berekenen der renten, d. i. zes per cent, eigenlijk, wanneer van honderd daalders, stuivers, Denarii, Asses, maandelijks een halve daalder, stuiver, Denarius of As betaald wordt: dit maakt in het geheele jaar twaalf halve, en gevolglijk zes heele daalders, Denarii, Asses cet., bij voorb. semissibus magna copia, Cic. ad Div. V, 6 extr., i. e. voor zes ten honderd kan men veel geld krijgen: usura multiplicata semissibus, Plin. H. N. XIV, 4 extr.: van daar usurae semissium, Colum. III, 3 post med., i. e. renten tegen zes per cent. Ook staat het Adjective, bij voorb. usurae semisses, i. e. renten tegen zes per cent, bij voorb. qui semisses usuras promiserat, Pand. XXII, 1, 13: praestaturum usuras ejus (pecuniae) semisses, Ibid. XLV, 1, 134.

SEMISUPINUS, a, um, half (d. i. ten deele) achterwaards of ruggelings gebogen, bij voorb. jacuit semisupina toro, Ovid. Am. I, 14, 20: cum jacet in dextrum semisupina latus, Ibid. Art. III, 788: movi Thesea pressuras semisupina manus, Ibid. Her. X, 10: potas semisupinus aquam, Martial. VI, 35, 4.

SEMITA, ae, f. 1) voetweg, voetpad, pad, smalle weg, gang, steeg, bij voorb. in een woud, Liv. XLIV, 43: in de stad, bij voorb. eene dwarsstraat, bij voorb. Romam non optimis viis, angustissimis semitis, Cic. Agr. II, 35. Bijzonder een zijweg voor de voetgangers langs straten en wegen, bij voorb. Plaut. Curc. II, 3, 8, zegt iemand, dat hij ieder, die hem onder weg bejegende, over hoop wilde stooten, zoo dat hij in via de semita vallen zou: decedam de via, de semita, Plaut. Trin. II, 4, 8: qui mihi ex his locis viam aut semitam monstret, Ibid. Rud. I, 3, 30. Gevolglijk is via en semita zekerlijk onderscheiden, misschien als weg en straat, of als steeg en weg enz.: alhoewel de Dichters het niet zoo naauwkeurig nemen zullen: verders si consulem videro, equo desiliam, semita cedam, Senec. Ep. 64 extr.: tenuis quo semita ducit, Virg. Aen. XI, 524: cf. IX, 383: areas latas facito (in agro), ut per semitas aqua ministrari possit, Colum. II, 11, 3: verders van de mieren, silices itinere earum adtritos videmus & in opere semitam factam, Plin. H. N. XI, 30: dus ook opere (formicarum) semita fervet, Virg. Aen. IV, 407: verders spumea subsequitur fugientis semita clavi i. e. vestigium gubernaculi, Val. Fl. II, 430: per fundum facere semitam, Plaut. Curc. I, 1, 36, alwaar publica via er tegenovergesteld wordt: arteriae, id est spiritus semitae, Plin. H. N. XI, 37 extr.: semita lunae velox, Claudian. de Stilich. II, 438, i. e. loop: dus ook aratri i. e. baan, voor, Ibid. de Apono 25: Iridis, Ibid. Proserp. II, 100: stella longa semitam flamma trahens, Senec. in Troad. 356. Ook van eene zee-engte, bij voorb. Phryxi qua semita jungi Europam Asiamque vetat i. e. Hellespontus, Stat. Achill. I, 409: van daar eloquentia — feratur non semitis sed campis, non uti fontes angustis fistulis cet., Quintil. V, 14 prope fin. 2) Tropisch, bij voorb. Phaedr. III. Prol. 38, Ego illius (Aesopi) semitam feci viam i. e. ik heb zijn onderwerp meer uitgebreid, Hanc pecuniam, qua via modo visa est exire ab isto, eadem semita revertisse, Cic. Verr. II, 23, i. e. op dezelfde wijze, alwaar semita voor via staat, ten zij men achter eadem een Comma zet, scil. via, wanneer semita zou zijn, heimlijk, ongemerkt: doch noch beter is het, dat men eandem (scil. pecuniam) leze, dan is semita insgelijks ongemerkt, in 't geheim, als 't ware langs een bijweg of zijpad: Sciens de via in semitam degredere, Plaut. Cas. III, 5, 40, i. e. gij dwaalt (in 't spreken), gij raakt van de hoofdzaak af: semita vitae tranquillae, Juvenal. X, 363: quid pure tranquillet, honos, an dulce lucellum, an secretum iter & fallentis semita vitae? Horat. Ep. I, 18, 103: doleo me tam inopinatam semitam indicasse, Apul. in Apolog. prope fin. p. 336, 35 Elm., i. e. geheime handeling: van daar een spreekwoord, qui sibi semitam (i. e. hun eigen weg) non sapiunt, alteri monstrant viam, Enn. ap. Cic. Div. I, 58, van lieden, die anderen willen raaden, maar zich zelven niet raaden kunnen. Not. Alta semita heet in Rome de zesde Regio, omdat daar een weg was, die naar den Quirinaalschen berg leidde, Sext. Ruf. en P. Victor: doch, hier toe behoort niet alta Suburrani semita clivi, Martial. V, 23, 5, dat was een andere weg.

SEMITALIS, e, een voetpad betreffende, daar te vinden, bij voorb. dii cet., bij voorb. semitalibus Deis, Catalect. Virg. VIII, 20 p. 153 Edit Heyn.

SEMITARIUS, a, um, voetpaden en enge wege betreffende, daar te vinden, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb. moechi, Catull. XXXVII, 16.

SEMITATIM, i. e. per semitas, op voetpaden, langs voetpaden, bij voorb. vluchten, Titinn. ap. Charis. 2.

SEMITECTUS, a, um, half (niet geheel of niet goed) gedekt, bij voorb. nudis scapulis aut semitectis, Senec. de vita beat. 25 ante med. Ed. Gronov.: capulos carie & vetustate semitectos, quis inhabitabant pulverei & jam cinerosi mortui, Apul. Met. IV med. p. 150, 27 Elm.

SEMITREPIDUS, a, um, half trillende, Apul. Met. VII ante med. p. 191, 13 Elm.

SEMITRITUS, a, um, half gewreven; half uitgedorscht, bij voorb. frumenta, Colum. I, 6 extr. Pallad. I, 36.

SEMIVIETUS, a, um, half verschroeid; half verwelkt, bij voorb. folia, Colum. XII, 16.

SEMIVIR, i, m. een halve man, d. i. die wel een man is, maar dezen naam niet geheel verdient, 1) dewijl hij half man en half dier is, bij voorb. een Centaur, Ovid. Fast. V, 380. Ibid. Her. IX, 141: semiviri chori, Sil. XVII, 20, i. e. de Priesters van Cybele, die zich plagten te ontmannen: de Minotaurus, Ovid. Art. II, 24. 2) dewijl hij gesneden is, of anders zijne manlijkheid verloren heeft, Plin. H. N. XI, 49. Hier toe kan men brengen Ovid. Met. IV, 386: ook semiviri Phryges, Martial. IX, 21, 8. 3) dewijl hij verwijfd is, bij voorb. Paris cum semiviro comitatu, Virg. Aen. IV, 215, alwaar het Adjective staat: Phrygis semiviri, als een scheldwoord, Ibid. XII, 99: cf. Stat. Achill. II, 363: ook zou men uit het bovenstaande hier toe kunnen brengen quisquis in hos fontes vir venerit, exeat inde semivir, Ovid. Met. IV, 386. 4) dewijl hij als een manlijke hoer zich misbruiken laat, Liv. XXXIII, 28, anders pathicus genoemd.

SEMIVIVUS, a, um, half levende, of zoo als wij zeggen, half dood, bijna dood, bij voorb. homo, Cic. Verr. I, 17. Cic. Att. VII, 2 extr. Nep. Eum. 4: van daar Tropisch, bij voorb. voces, Cic. Sext. 59, i. e. laf, zwak, niet levendig; abjecti hominis & semivivi furorem — fregistis, Cic. Pis. 14: Ille otiosus est, cui otii sui sensus est; hic vero semivivus, cui ad intelligendos corporis habitus indice opus est, Senec. de brevit. vitae 13, i. e. bijkans zoo goed als dood.

SEMIUNCIA, zie Semuncia.

SEMIVOCALIS, e, 1) half klinkende; half (d. i. vrij na) aan de menschlijke stem komende, bij voorb. Varro R. R. I, 17 zegt, dat instrumentum rusticum drieledig is, vocale i. e. slaven, semivocale i. e. runders enz., mutum i. e. wagens enz. Zoo is ook Veget. de re milit. III, 5, signum militare drievouwig; vocale i. e. woorden, semivocale i. e. Trompetten, horens enz., mutum i. e. vexilla. 2) de vokaal nabijkomende, halve vokaal, bij voorb. literae, ook enkel semivocales scil. literae, Quintil. I, 4, 6. I, 7, 14. Priscian. 1, i. e. die in de uitspraak met een vokaal eindigen of beginnen, als L, M, N, R, S cet., B, C, D. cet.

SEMIUSTULANDUS, a, um half, (d. i. niet goed, slechts los) te verbranden, Sueton. Tiber. 75 extr.

SEMIUSTULATUS, a, um, half, (d. i. half en half), verbrand Cic. Mil. 13. Varr. ap. Non. 4. n. 76.

SEMIUSTUS en **SEMUSTUS**, a, um, half, (d. i. half en half, niet wel, niet geheel), verbrand, Virg., Ovid., Sueton.,

ton., Stat., Lucan. *en* Sil., *zie de plaatzen hierna. Ook Tropisch, zoo als* ambustus, i. e. *die met een blaauw oog, met een blaauwe scheen*, (*d. i. met eenigen blaam*) *het vonnis ontgaat*, Liv. XXII, 40 in. Not. Semiustus *staat* Virg. Aen. III, 578. Liv. XXII, 40. Sueton. Dom. 15 extr. Lucan. VIII, 792. X, 496: semustus, Ovid. Fast. IV, 167. Stat. Theb. XII, 439. Sil. III, 16. *Dat* Semiustus *in gedichten, als* semustus *kan uitgesproken worden, verstaat zich, zie* Semianimis.

SEMIZONARIUS, i, scil. artifex, i. e. *die halve gordels* (semicinctia) *of kleine gordels maakt*, Plaut. Aul. III, 5, 42.

SEMO, onis, m. *staat* Ovid. Fast. VI, 214, *alwaar* Sancus, Fidius *en* Semo *dezelfde Godheid is: dus ook* Semoni Sanco, Liv. VIII, 20. *Het zal* Herkules *zijn. Sommigen gelooven, dat* semo *staat voor* semihomo *of* semihemo (*want* hemo, onis, *voor* homo *heeft* Ennius *gezegd*); *en* semones *zouden dus zijn halfmenschen of halfgoden, d. i. die uit menschen goden waren geworden. Maar dit is niet bewezen, echter het kan zijn.*

SEMODIALIS, e, *een halve* (Romeinsche) *schepel, d. i. misschien onze mud*) *in zich bevattende, van een halve schepel, bij voorb.* placenta, Cato R. R. 56 extr.

SEMODIUS, i, m. *voor* semimodius, *een half* Romeinsch *schepel, of halve* Romeinsche *graanmaat* (*die misschien onze mud of twee mudden bedroeg*), *gevolglijk op onze wijze, een half mud, of ook een mud; doch, het is beter, dat men het woord behoudt, te weten een halve* Modius; *het woord staat in* Cato R. R. 1. Colum. II, 11 extr. Juvenal. XIV, 67. Martial. VII, 52, 5. Plin. H. N. XVIII, 9.

SEMOTUS, a, um, *zie* Semoveo.

SEMOVEO, ovi, otum, 2. *ter zijde doen, afzonderen, verwijderen, bij voorb.* aliquem a liberis, Cic. Harusp. 12: voluptatem, Cic. Fin. V, 8: neque verba sedem habere possunt, si rem subtraxeris, neque res lumen, si verba semoveris, Cic. Or. III, 5 extr.: Jam ferme moriens me vocat; accessi, vos semotae, nos soli, Terent. And. I, 5, 50: *van daar* semotus, a, um, *ter zijde gesteld, afgezonderd, verwijderd, bij voorb.* a curis, Lucret. I, 46: natura cura semota metuque, *alwaar* a *weggelaten is*, Ibid. II, 19: Divum natura semota ab nostris rebus sejunctaque longe, Ibid. I, 59: quasi (res) omni tempore semotae fuerint longeque remotae, Ibid. IV, 811: & nisi quae terris semota suisque temporibus defuncta videt, fastidit & odit, Horat. Epist. II, 1, 21: semotique prius tarda necessitas leti corripuit gradum, Ibid. Od. I, 3, 32: locus a militibus semotus, Caes. B. C. I, 84, i. e. *verwijderd van enz.*, *afgezonderd van enz.*: semotae partes urbis, Hirt. Alex. 2, i. e. *verwijderde, afgelegene*: Quo nihil arrogantius & nihil a sapientis ratione remotius, Lactant. V. 15 post med.: mira cupiditate, — ut fabulas quoque eorum & disputationes, & arcana semotae dictionis penitus exciperem, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 2, *alwaar* dictio semota scil. a vulgo, *het geheime spreken onder elkander is, waar bij elk niet toeluisteren, of luisteren mag.*

SEMPER, *immer, altijd, is menigvuldig, bij voorb.* Terent. And. I, 1, 8. IV, 4, 27. Cic. Tusc. I, 23. Cic. Off. I, 10 in. Virg. Aen. V, 49. Phaedr. III, 14, 10. IV, 1, 5 *en meermalen.* Not. 1) *het staat bij een* Substantivum, *gevolglijk* Adjectieve, *bij voorb.* heri semper lenitas, Terent. And. I, 2, 4, *voor* sempiterna: *de woorden zijn* & heri semper lenitas verebar, quorsum evaderet; *ten zij men misschien* semper *tot* verebar *wil brengen, zoodat de schikking zou zijn* & semper verebar, quorsum heri lenitas evaderet; *doch, het is misschien niet nodig*: quod Graeci aigleucos (ἀειγλεῦκος) vocant, hoc est semper mustum, Plin. H. N. XIV, 9: insignis — Hasdrubal erat, pacis semper auctor, Liv. XXX, 42, i. e. *die altijd tot vrede geraden heeft.* 2) *het schijnt overtollig te staan; ten minsten het kon weg blijven; maar het dient misschien tot grooter nadruk, bij voorb.* Cic. Rosc. Am. 18, cum ruri assiduus semper vixerit: *dus ook* parva, sed assiduis uvida semper aquis, Ovid. Fast. IV, 686. *Verders*, Catull. 62 extr., ibi semper omne vitae spatium famula fuit: Liv. V, 42 prope fin., Nec ullum erat tempus, quod a novo semper cladis alicujus spectaculo cessaret: Terent. Ad. III, 1, 7, Nunquam unum intermittit diem, quin semper veniat.

SEMPERVIVUM, *zie* Sempervivus.

SEMPERVIVUS, a, um, *altijd levende: van daar* sempervivа herba, Apul. de herb. 123 *of* sempervivа, Substantive, scil. herba, Pallad. I, 35: *of* Sempervivum, Substantive, Plin. H. N. XXV, 13 med.: *een kruid, altijd groen, of huislook, anders* Aizoon *genoemd*, Plin. H. N. Ibid.

SEMPITERNE, *altijd, bestendig*, Pacuv. ap. Non. 2. n. 778.

SEMPITERNITAS, atis, f. *bestendige duurzaamheid eener zaak, eeuwigheid, bij voorb.* mundus stabili sempiternitate vivendi circumvallatur, Apul. ad Asclep. post med. p. 94, 30 Elmenh.

SEMPITERNO, *zie* Sempiternus.

SEMPITERNUS, a, um, *steeds voortdurende, steeds durende: eeuwig, bestendig, d. i. onophoudelijk, bij voorb.* animos esse sempiternos, Cic. Tusc. I, 16: vincula, Cic. Cat. IV, 4: quies, Cic. Fin. V, 20: ignis Vestae perpetuus & sempiternus, Cic. Cat. IV, 9: immortalis memoria & sempiterna, Plaut. Mil. III, 3, 15: fore victum tibi sempiternum, Ibid. Most. I, 3, 67: homo me miserior nullus est, neque advorsa cui sint plura sempiterna, Ibid. Merc. II, 3, 2: sol ergo, sicut mundus, sempiternus est, Apul. ad Asclep. post med. p. 94, 21 Elm.: *en terstond daar op*: deus in mundo sempiternus gubernator est: gratias agere sempiternas, Plaut. Poen. V, 4, 84: tempus sempiternum, Cic. Or. II, 40: *van daar* sempiternum, Adverbialiter, scil. in tempus, *bestendig, steeds*, Plaut. Aul. II, 1, 26: *dus ook* sempiterno (scil. tempore) *steeds, voor altijd*, Cato ap. Charis. 2. Vitruv. I, 5 ante med.

SEMUNCIA, ae, f. (*voor* semiuncia) 1) *een half once*, Varr. L. L. IV, 36, i. e. *het 24ste deel van eene* As, *gevolglijk eene kleine munt*, Ascon. Ped. in Cic. Orat. Milon. extr., *zie hier na*: *van daar het 24ste deel van elk geheel, bij voorb. van eene erfenis, bij voorb.* heres ex deunce & semuncia, Cic. Caecin. 6: *van eene bunder lands* (jugeri), Colum. V, 1 post med.: *van een pond, gevolglijk een lood of een half once*, (*te weten, het pond tegen 24 lood gerekend*), *bij voorb.* semuncia auri, Liv. XXXIV, 1. Cic. Verr. IV. 23: mellis adjicies pondo semunciam, Colum. XII, 57: coadjicitur ligula cumulata vel mensura semunciae bene plenae salis cocti, Ibid. 21 §. 2: cf. cap. 23: *van daar Tropisch, eene kleinigheid*, (*gelijk wij een lood, aasjen, zeggen*), recti, Pers. V, 110: bona ejus semuncia venierunt, i. e. minimo pretio, *voor eene kleinigheid*, Ascon. ad Cic. Milon. extr. 2) *als een gereedschap of ding tot landbouwschap, staat het* Cato. R. R. 10 *en* 11; *wat het zij, weet men niet.*

SEMUNCIALIS, e, *het 24ste deel van een* As, *of van een ander geheel, of een lood betreffende, of bevattende, bij voorb.* asses semunciales, Plin. H. N. XXXIII, 3, i. e. *van één lood, een lood zwaar, het 24ste deel van een* As *bedragende.*

SEMUNCIARIUS, a, um, i. q. semuncialis, *het 24ste deel van een* As, *of van een geheel, of een lood betreffende of bedragende, bij voorb.* fenus semunciarium, Liv. VII, 27, i. e. *wanneer voor* 100 asses *maandelijks het 24ste deel van een* As, *gevolglijk, jaarlijks een halve* As, *betaald wordt; gevolglijk renten tegen een half ten honderd: anderen verklaren het zoo, wanneer voor* 100 asses *maandelijks een halve* As *betaald wordt, gevolglijk zes ten honderd. Het eerste is naauwkeuriger.*

SEMUSTUS, *zie* Semiustus.

SENACULUM, i, n. i. e. *eene plaats, waar de Raad bijëenkwam*, Varr. L. L. IV, 32 post med., *en* Val. Max. II, 2, 6, *ook* Liv. XLI, 27: cf. Fest., *alwaar staat*: Senacula tria fuisse Romae, in quibus senatus haberi solitus sit, memoriae prodidit Nicostratus —; unum, ubi nunc est aedes Concordiae cet. *Het is van* curia *onderscheiden; gevolglijk was het eene plaats, waar de Senaat somtijds bijëenkwam, om bij voorb. over iets eene conferentie te houden enz.*

SENARIOLUS, a, um, i. q. senarius, *wanneer men verkleinend spreekt, bij voorb.* quosdam senariolos (scil. versus), Cic. Tusc. V, 23, *alwaar het misschien niet verkleinend is, d. i. verzen van zes leden.*

SENARIUS, a, um, *uit zes zaken bestaande, bij voorb. jaaren, leden enz., bij voorb.* versus senarius, *of enkel* senarius, scil. versus, *een vers van zes leden, en gemeenlijk* Jambische, Cic. Or. 55.

SENATOR, oris, m. *een Raadsheer te* Rome, *d. i. lid van den Senaat, of het hoogste Staats-kollegie*, Cic. Leg. III, 18. Cic. Phil. I, 5. Liv. XXIII, 32. Sueton. Caes. 80. Gell. III, 18; *want, in anderen steden noemden de Raadsheeren zich niet* senatores, *maar* decuriones cet. Not. 1) Romulus *heeft eerst* 100 *Raadsheeren gemaakt, die naderhand tot* 200, *onder* C. Gracchus *tot* 300, *onder* Sulla *tot* 400, *en meer, onder* Caesar *tot* 900, *en onder het driemanschap van* Antonius, Lepidus, *en* Augustus *tot* 1000 *vermeerderd zijn; welk getal* Augustus *naderhand verminderd heeft*, Sueton. Aug. 35. 2) *Een* Censor *maakte de Raadsheeren, terwijl hij eene lijst der Raadsheeren oplas, wanneer die genen, die hij oplas, voor Raadsheeren verklaard, maar die genen, wier namen hij wegliet, voor geene Raadsheeren gehouden werden: en vooral werden de Magistraatspersonen, bij voorb.* Quaestores, *daar in aangenomen: gelijk dan ook de* Quaestura *er een trap toe was.* 3) *een Raadsheer, als Raadsheer, bekleedde geen eer-ambt, d. i. Raadsheer te zijn, werdt voor geen overigheids- of eer-ambt aangezien. Het was enkel eene waardigheid of eere, gelijk bij de* Nobili *in* Venetiën. 4) *elke Raadsheer moest zekere goed-*

goedheid hebben, die grooter was dan der Ridders, om naar zijnen stand te leven: want een Raadsheer hadt geene inkomsten. 5) Ook werdt er zekere ouderdom vereischt, doch welken wij niet kunnen bepalen. 6) na het 60ste jaar kon geen Raadsheer gedwongen worden, om in den Raad te verschijnen, volgends Senec. de brevit. vitae 20: terwijl integendeel Seneca Controv. I, 8 ante med. het 65ste jaar daartoe bestemt. 7) de Raadsheeren droegen bijzonder schoenen met eene halve maan; zij hadden eene bijzondere plaats in de Schouwspelen, die Orchestra heette enz.

SENATORIUS, a, um, eenen of de Raadsheeren, (te Rome) betreffende, daar toe behorende, raadsheerlijk, bij voorb. ordo, Cic. Flacc. 18, i. e. stand, welke de opperste was: gradus, Cic. Manil. 21: locum senatorium in ludis reliquit, Cic. Cluent. 47: consessus, scil. in ludis, Cic. fragm. Cornel. ap. Ascon.: gravitas, Quintil. XI, 1 med.: dignitas, Sueton. Claud. 24: domus, Ibid. 25, i. e. in qua senator habitat: verders census, Ibid. Vesp. 17: aliquem albo senatorio eradere, Tacit. Ann. IV, 42: aetas, Gell. XIV, 8: liber de officio senatorio, Ibid. IV, 10: quid est tam civile, tam senatorium, quam cet. i. e. senatori conveniens, Plin. Paneg. 2: consilium, Cic. Verr. I, 2, i. e. het Rechterskollegie, het welk uit Raadsheeren bestaat: van daar homo senatorius of enkel senatorius, scil. homo of vir, i. e. een man, die tot den Raad behoort, een Raadsheer, bij voorb. homines nobiles cum paucis senatoriis, Sallust. Or. 2 ad Caesar. de rep. ordin. cap. 11 extr.

SENATUS, us en i, m. het hoogste Kollegie van eenen Staat, of stad: van daar het hoogste Kollegie te Rome, waar in staatszaken, (bij voorb. over oorlog, vrede, gezantschappen) behandeld werden: de Senaat of Raad, welks Presidenten of Voorzitters in 't eerst de Koningen, vervolgends de Consuls, (ook in derzelver plaats de Decemviri en tribuni mil. Cons. Pot.), waren. Het zal den naam hebben, omdat in 't eerst enkel grijsäarts (senes) tot leden aangenomen werden: van daar zegt Cicero Senect. 6, consilium, ratio, sententia nisi essent in senibus, non summum consilium (i. e. hoogste kollegie) majores nostri adpellassent senatum: dus ook Ovid. Fast. V, 64, nomen & a senibus mite senatus habet: van daar senatus frequens, Cic. Or. III, 1, talrijk, of in behoorlijk getal, d. i. zoo talrijk, dat er een Raadsbesluit (senatus consultum) kon gemaakt worden: venire in senatum, Cic. Flacc. 18, i. e. Raadsheer worden, in den Raad komen enz.: het heet anders ook in de Raadsvergadering komen, om er deel aan te nemen, Cic. Cat. I, 1, zie beneden: legere in senatum, Cic. Dom. 31, in den Raad lezen, of oplezen, als iemand, die tot den Raad behoren zal, d. i. tot Raadsheer verklaren, daar toe maken of verkiezen: dus ook adlegere in senatum, Sueton. Caes. 80, i. e. tot Raadheer maken: senatum cooptare (van de stad Halesa in Sicilië), Cic. Verr. II, 49, i. e. Raadsheeren verkiezen of maken: extra senatum esse, geen Raadsheer zijn, Liv. XXXI, 9: senatum consulere, Liv. III, 38: omni senatu necato, reliquos vendidit, Caes. B. G. III, 16. Not. senatus seq. Plurali, bij voorb. Tarditatis causa in senatu magis fuit quam — in tribunis; qui, quia — nuntiabantur, parum cogiverunt, Liv. IV, 58, alwaar qui niet op tribunis, maar op senatus slaat; wanneer men bij qui gemakkelijk senatores denken kan: senatu movere, Cic. Cluent. 42, uit den Senaat stooten: senatum legere, Liv. IX, 29. XL, 46 en 51, den Raad, d. i. de Raadsheeren oplezen: dus ook recitare, Liv. XXIII, 23: senatum convocare, Cic. Sull. 23: of cogere, Cic. ad Div. V, 2: of vocare, Liv. III, 38, i. e. den Senaat bijëen roepen: of ook in senatum vocare, Liv. II, 55. XXIII, 32 in.: Senatus consultum of senatusconsultum (als één woord), een vormlijk raadsbesluit (raadsverördening), d. i. tegen welk niet geprotesteerd is, Cic. Cat. I, 1. Cic. Q. Fr. II, 3 en 8 extr. Cic. Phil. XI, 12 en meermalen: Senatus auctoritas of, een Raadsbesluit in 't gemeen, het zij er tegen geprotesteerd is, Cic. ad Div. I, 7. Liv. IV, 57: of niet, Cic. Dom. 37: alwaar het dus in plaats van Senatusconsultum is. Bijzonder is senatus a) de Senaat, wanneer hij vergaderd is, raadsvergadering, bij voorb. habere senatum, Cic. ad Div. I, 4. Cic. Dom. 5. Liv. XXXIX, 29, i. e. raadsvergadering houden: dus ook agere, Sueton. Caes. 88, i. e. houden: dimittere, Cic. Verr. IV, 65: of mittere, Cic. Q. Fr. II, 1 in., i. e. uit één laten gaan, gevolglijk de Raadsvergadering eindigen: in senatu dicere, Cic. Manil. 17: senatus frequens, Cic., zie hier voor; dus ook senatus frequentior, Cic. Q. Fr. II, 1 in.: senatum edicere, eene Raadsvergadering aanzeggen, of bekend maken, dat de Raadsheeren bijéén zullen komen, bij voorb. in posterum diem, Liv. III, 38: in curiam, Sueton. Caes. 80 extr.: daar voor staat ook indicere, Sueton. Aug. 35: eo die non fuit senatus, Cic. ad Div. XII, 25: eo die senatus erat futurus, Ibid. I, 2: quotiescunque senatus fuit, Ibid. V, 6: in senatu sunt positi, Cic. ap. Quintil. IX, 3 med.: in senatum arcessere, Cic. Dom. 3: dus ook in senatum vocare, zie hier voor: in senatum venit, Cic. Cat. I, 1. Cic. Dom. 3: ad senatum stare, Cic. Acad. IV, 14. Even dus zeggen wij Raad, Staatsraad enz., voor vergadering van den Raad enz. Van daar datur alicui senatus, Cic. Q. Fr. II, 13. Cic. Harusp. 1. Sallust. Jug. 13. Liv. XXXVII, 52. Nep. Hann. 7 (alwaar van den Karthaagschen Senaat gesproken wordt), d. i. iemand bekomt gehoor bij den Senaat, hij mag voor den Senaat verschijnen. b) de plaats, waar de Raad bijéén zit, bij voorb. in de schouwplaats, alwaar senatus de Raadstand of Raadzitplaats is, bij voorb. in senatu sedere, Sueton. Claud. 25: dus ook deinde in orchestram senatumque descendit, Ibid. Ner. 12, alwaar een Pleonasmus is. Ook kan men n. a hier toe brengen, en beide samenvoegen. Van daar boertend, senatum consilio in corde convoco, Plaut. Most. III, 1, 158: senatum in corde convocabo consiliarium, Ibid. Epid. I, 2, 56: capio consilium, ut senatum congerronum convocem, Ibid. Most. V, 1, 8: frequens senatus poterit nunc haberier, Ibid. Mil. II, 6, 111. Not. De Genitivus senati is menigvuldig bij Plautus, Sallustius, bij voorb. Plaut. Cas. III, 2, 6. Ibid. Epid. II, 2, 5. Sall. Cat. 30 (31), 36 (37), en 53 (57). Sisenna ap. Non. 8 n. 10: ook bij Cicero, bij voorb. in Caecil. 5, beneficio senati, Ed. Ern.: ook in meer plaatzen van denzelven, bij voorb. ad Div. II, 7 extr. V, 2. §. 26, Senati consulto, doch, alwaar Ernesti Senatus heeft laten drukken, dewijl hij de buiging senati niet voor fraai genoeg houdt: maar alzoo Sallustius, Plautus enz., dus spraken, moet het te Rome zeer gebruikelijk geweest zijn: Sallustius was een edel Romein: Plautus schreef Blijspelen, en daar in gebruikt men gewone woorden. Quintilianus I, 6, 26 is onzeker, of men senatus, us, ui, of senatus, i, o, moet declineeren. Ook vindt men Genit. senatuis, bij voorb. senatuis consulta, C. Fann. ap. Charis. 1: cf. Sisenna ap. Non. 8. n. 10.

SENATUSCONSULTUM of beter **SENATUS CONSULTUM**, een Raadsbesluit, zie Senatus. Dat het twee woorden zijn, ziet men daar uit, dewijl zij ook door andere woorden gescheiden worden, bij voorb. tot senatus extare consulta, Cic. Harusp. 8. Ook ontbreekt somtijds senatus, bij voorb. sententiis nostris consultisque, Cic. Phil. XIV, 13: ook staat voor senatus een dergelijk woord, bij voorb. ordinis nostri consulta, Cic. Att. I, 14: gevolglijk gelijk bij ons een Raadsbesluit en een besluit van den Raad. Het formulier van eene Raadsverördening of besluit staat Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8. Cic. Phil. V, 13. Gell. XV, 11. Dat men ook senati consultum zeide, zie Senatus. Not. Senatus consultum wordt dikwijls door de twee letters S. C. uitgedrukt.

SENĔCĬO, onis, m. i. q. senex, bij voorb. tu senecionem istum satis est si servas anus, Afran. ap. Priscian. 3.

SENECTA, ae, de ouderdom, zie Senectus, a, um.

SENECTUS, a, um, oud, (zeer, hoog) bejaard, bij voorb. membra, Lucret. III, 773: corpus, Sallust. ap. Prisc. 9 en 10. Van daar aetas senecta, Plaut. Trin. I, 2, 5, en Lucret. V, 884 en 894, i. e. de zeer bejaarde of hooge ouderdom (leeftijd), of de ouderdom, wanneer men den hoogen ouderdom, of den ouderdom van eenen grijsäart verstaat: ook stondt weleer senecta aetate, Sallust. in Orat. Cottae ad popul. post init.; maar Korte heeft uit Codd. MSS. acta jam aetate laten drukken. Van daar senecta, Substantive, scil. aetas, hooge ouderdom, of ouderdom, als het de hooge ouderdom is, of ten minsten een vrij goede ouderdom, bejaarde ouderdom, bij voorb. in senecta, Terent. Ad. V, 8, 31. Varr. L. L. IV, 1, in den ouderdom: dus ook Caecil. ap. Cic. Senect. 8. Lucil. ap. Non. 8. n. 74: en meermalen, bij voorb. Virg. Aen. VI, 114. Justin. XIV, 3: cana, Tibull. I, 8 (9), 42: pigra, Ibid. 40: curva, Ibid. III, 5, 16: rugosa, Ibid. 25: ultima, Petron. 132 med.: extrema, Tacit. Ann. IV, 8: vergens, Ibid. 41: vivax in poenam, Plin. H. N. VII, 50: extinctus in longa senecta Antistius, Ibid. XXXV, 4: non turpem senectam degere, Horat. Od. I, 31, 19: ook van den ouderdom of leeftijd van dieren, planten, en andere dingen, bij voorb. equi, Virg. Georg. III, 96. Tibull. I, 4, 7 (31): formicae, Ibid. I, 186: mustelae, Phaedr. IV, 1, 10: annosa senecta van eene slange, Ovid. Met. VII, 237: en van den wijn, Martial. II, 106, 3: cervi, Plin. H. N. VIII, 32 post med.: amygdalae & piri, Ibid. XVI, 27: margaritae flavescunt senecta, Ibid. IX, 35 ante med.: ulmorum, Plin. H. N. XVII, 27: pacis, Claudian. in Eutrop. II, 278: van daar secreta Cecropiae senectae, Claudian. de consul. Mall. Theod. 67, i. e. schriften van het oude Griekenland. Doch senecta betekent niet altijd den hoogen ouderdom, bij voorb. arieti naturale agnas fastidire, senectam ovium consectari; & ipsa senecta melior, illius quoque utilior, Plin. H. N. VIII, 47, i. e. bejaarde ouderdom, vrij goe-

goede ouderdom. *Ook vindt men* Senecta *als eene persoon in de onderaardsche wereld*, Virg. Aen. VI, 275. Not. senecta *heet ook de oude huid, die de slangen jaarlijks afleggen*, Plin. H. N. XXVIII, 11 med. XXX, 8 ante med.: *van daar* senectam exuere, *van de slangen*, Ibid. XX, 13 post init., *zie* Senectus, utis, *op het einde.* Not. *Bij* senecta *kan men* pellis *of* cutis *verstaan.*

SENECTUS, utis, f. *de hooge ouderdom, de ouderdom, wanneer men den hoogen ouderdom, of de leeftijd van eenen grijsaart, of wel een bejaarden ouderdom, verstaat: staat overäl, bij voorb.* vixit ad summam senectutem, Cic. Brut. 48: homines senectute confecti, Cic. Fin. V, 11: cum esset summa senectute, Cic. Phil. VIII, 10: ad extremam senectutem, Nep. Att. 21. i. e. *tot den hoogsten ouderdom:* Darius senectute diem obiit supremum, Ibid. Reg. 1: Arsaces matura senectute decedit, Justin. XLI, 5: cruda deo (i. e. Charon) viridisque senectus, Virg. Aen. VI, 304: *dus ook* cruda ac viridis senectus, Tacit. Agric. 29: vivax, Senec. Herc. fur. 1027: praeceps i. e. extrema, Curt. VI, 5, 3: provecta, Tacit. Ann. I, 4: vetus, Horat. Epod. VIII, 3: tristis, Virg. Georg. III, 67: victa situ, Ibid. Aen. VII, 440: tarda gelu saeclisque effeta, Ibid. VIII, 508: aegra, Ovid. Met. XIV, 143: exsanguis, Lucan. I, 343: fessa, Ibid. II, 128: tarda situ, Stat. Sylv. III, 3, 156: *en meermalen, bij voorb.* Juvenal. IX, 139. X, 190. *Ook van beesten*, Virg. Georg. III, 96. Plin. H. N. XI, 37 Sect. 64. *Ook Tropisch, bij voorb.* oratio plena literatae senectutis, Cic. Brut. 76: cum ipsa oratio nostra canesceret haberetque suam quandam maturitatem & quasi senectutem, Ibid. 2; *van daar* 1) *de ouderdom van eene zaak, d. i. lange duur, bij voorb.* cariosa senectus, Ovid. Am. I, 12, 29: cujus (vini) patriam titulumque senectus delevit multa veteris fuligine testae, Juvenal. V, 34: pretiosa senectus Albani vini, Ibid. XIII, 214. 2) *de ouderdom, d. i. het sombere van den ouderdom, de sombere gestalte, gelaat, de gedaante van een' oud man, bij voorb.* obducta solvatur fronte senectus, Horat. Epod. XIII, 5, i. e. *laat ons de sombere trekken van het daar mede omwolkte voorhoofd wegdoen: van daar* a) *de ouderdom, d. i. de morsige gestalte, onzindelijkheid, bij voorb.* bello discussa senectus, Claudian. de VI consul. Honor. 535. b) *traagheid, werkeloosheid, langzaamheid, bij voorb.* quae vos tam foeda senectus corripuit, fregitque animos? Val. Fl. VI, 283. c) *de ouderdom, d. i. de graauwe haairen*, Virg. Aen. V, 416. 3) *de ouderdom, d. i. de oude lieden, bij voorb.* senectus operosa semper agens aliquid, Cic. Senect. 8. 4) *de oude huid der slangen, die zij jaarlijks afwerpen*, Plin. H. N. IX, 30. extr. XXX, 7 *en* 9 extr.: *van daar* senectutem exuere, Ibid. VIII, 31: *zie* Senecta *in* Senectus, a, um.

SENĔO, ui, 2. *oud zijn, bij voorb.* aetas senet, Pacuv. ap. Prisc. 10: recondita senet quiete, Catull. 4 extr.: *van daar Tropisch, oud zijn, d. i. krachteloos, verouderd zijn*, Pacuv. ap. Non. 1. n. 1. Not. Perf. senui *schijnt alleen tot* senesco *te behoren.*

SENESCO, nui, 3. *oud worden, bij voorb.* aetas senescit, Cic. Senect. 11: avus senuit, Suet. Aug. 2; equus, Horat. Ep. I, 1, 8: aper, Colum. IX, 1 post med. *van daar* 1) *verouderen, d. i. door of wegens het oud worden, bij voorb.* cum (Camillus) diis hominibusque accusandis senesceret, Liv. V, 43. 2) *verouderen, d. i. met de jaren, of door den tijd afnemen, of zijne voormalige levendigheid, werkzaamheid, en schoonheid verliezen, en in 't gemeen, als een oud man, mak, zwak, of traag, worden, bij voorb.* laus senescens, Cic. Or. II, 2: *dus ook* laus senescat, Cic. Tusc. II, 2: *dus ook* fama senescit, Liv. XXVII, 20: morbus senescens, Cic. ad Div. VII, 26: feminas gigni celerius quam mares, sicuti celerius senescere, Plin. H. N. VII, 4: arbores quo magis senescunt, hoc maturius ferunt, Ibid. XVI, 27: senescunt prata, Ibid. XVIII. 28: uniones senescere, coloremque exspirare, Ibid. IX, 35 post med.: continua messe senescit ager, Ovid. Art. III, 82: succus senescens, Pallad. in Febr. 28: vires senescunt, Liv. IX, 27: bellum senescit, Liv. XXVII, 36. XXX, 19: civitatem otio senescere, Liv. I, 22: arbores cum luna senescentes, Cic. Div. II, 24: opes senescere, Nep. Alcib. 5, i. e. *zwak worden, verminderen:* luna senescens, Varr. R. R. I, 37. Plin. H. N. II, 9 in., i. e. *afnemende: dus ook* senescente exiguo cornu fulgere lunam, Liv. XLIV, 37: mensis senescens, Varr. L. L. V, 2 extr.: mores hominum senuere, non fructus, Plin. H. N. II, 46; hyems senescens, Cic. Nat. D. II, 19, i. e. *afnemende:* ne desiderio (agni) senescant, Varr. R. R. II, 2 extr., i. e. *afnemen, mager worden:* pugna senescit, Liv. V, 21, i. e. *neemt af:* vitiis senescentibus, Liv. III, 12 extr.: senescet amor, Ovid. Art. III, 594: studium cum senescit, Vellej. I, 17: fortunam senescere, Ibid. II, 11: ne consilia senescerent, Liv. XXXV, 12: Hannibalem fama senescere & viribus, Liv. XXIX, 3, i. e. *afnemen, verouderen:* dilatione belli senescere vires, Liv. IX, 27: Smaragdi senescunt, Plin. H. N. IX, 35 med., i. e. *verliezen van hunne kleur:* caseus senescit in salem, Plin. H. N. XI, 42. Not. senescendus, a, um, *bij voorb.* homo, Varr. L. L. V, 2 extr., i. e. *die oud zal worden, of wordt.*

SENEX, senis, (*zelden* senicis), Compar. Senior. 1) *oud, ten aanzien van tijd of jaaren, van menschen, beesten, en zaken, bejaard, bij voorb.* cervus, Ovid. Art. III, 78: annis, Phaedr. V, 10, 7: porcus, Juvenal. VI, 159: anni seniores, Ovid. Met. XIV, 47: corpora seniora, Cels. V, 26: Vis est senior, quam aetas populorum, Cic. Leg. II, 4: senes autumni, Martial. III, 58, 7, i. e. *oude wijn:* tua amica est senex, Pompon. ap. Varr. L. L. VI, 3: *van daar* Substantive, *een oud man, is zeer menigvuldig, bij voorb.* senes stulti, Cic. Senect. 11: cf. Ibid. 18 post med. *en* 23 in.: senex tristis, Cic. Coel. 16: cf. Ovid. Trist. II, 166: Vix ea fatus erat senior, Virg. Aen. II, 692: cf. Ovid. Fast. IV, 515: senior Atticus i. e. Phidias, Stat. Sylv. I, 1, 102: Thessalus i. e. Chiron, Ibid. Achill. II, 382: Senior Gargettius, Stat. Sylv. I, 3, 94, i. e. Epicurus. 2) *oud, d. i. oud, schrander, naar ouderdom smakend, rijp, manlijk, bij voorb.* senior oratio, quam illa aetas ferebat, Cic. Brut. 43 med., i. e. *scheen een hooger ouderdom van den man te verraaden enz.* 3) *oud, als eene liefkozing, als men het, bij voorb. wel meent, de oude, alschoon hij juist geen oud man is, bij voorb.* Lucilius, *die 46 jaren oud was geworden, wordt* Horat. Sat. II, 1, 34, senex *genoemd.* *Doch het kan ook heeten, oud, de oude, de oude man: want, wie kan iemand beletten, een' ander, die 46 jaren oud is, den ouden te noemen? vooräl, wanneer hij reeds een poos overleden is: wij noemen ook menig man van 50 jaren, oud. En dat* senex *niet altijd een oud man over de 60 of 70 jaren is, kan men ook uit* Senecta (*zie* Senectus, a, um,) *zien; en* Hannibal *noemt zich zelven, toen hij uit* Italië *terug keerde*, senem, Liv. XXX, 30 med., *alwaar hij zegt:* quod ad me adtinet, jam aetas senem in patriam revertentem cet., *schoon hij zeker toen nog geen 50 jaren oud was. Dus ook* seniores patrum, Liv. II, 30, *alwaar er* juniores *tegen over staan*, Liv. III, 41: *verders* seniores in centuriis, Liv. I, 43. Not. *De Genitivus is ook* senicis (*ook waarschijnlijk* senĕcis) *geweest: van daar* Accusativus senicem, Plaut. Mil. III, 1, 54.

SENI, ae, a, 1) *zes, bij verdeelingen, elk zes, bij voorb.* exercitus in sex partes divisus senis horis in orbem succederet proelii, Liv. VI, 4: aestus maris senis semper horis reciproci, Plin. H. N. II, 97: digiti quibusdam in manibus seni, Ibid. XI, 43: militibus singulis data sena millia sestertium, Ibid. XXXVII, 2: non debent amplius quam terna pavonina & sena generis sui fovere, Colum. VIII, 11 post med.: senos viros singuli currus vehebant, Curt. VIII, 11. 2) *zes, zonder verdeeling, bij voorb.* pueri senum denum annorum, Cic. Verr. II, 49, *van zestien jaaren:* sena vellera, Ovid. Met. XII, 429: cf. Ibid. Fast. V, 623. Not. Seni deni, *zie* Senideni *in 't bijzonder.*

SENĬCA, ae, m. i. q. senex, Plaut. ap. Prisc. 3. Pompon. ap. Non. 1. n. 59: senica nequam, Pompon. Ibid. *Het kan ook gen. femin. zijn, zoo als* senex.

SENICŬLUS, i, m. i. q. senex, *een oud man, als men verkleinend of verächtlijk, of boertend spreekt, een oud manneken, bij voorb.* demonstro seniculum in angulo sedentem, Apulej. Met. I. prope fin. p. 113, 32 Elmenh.: *en terstond daar op* sufficit mihi seniculi tanta haec contumelia.

SENIDĔNI *of* SENI DENI, ae, a. 1) *zestien, bij verdeelingen, elk zestien*, Liv. IX, 30. Tacit. Ann. I, 36. 2) *zestien, zonder verdeeling, bij voorb.* latitudo ejus ne minus pedum senumdenum, Vitruv. VI, 9 ante med.

SENILIS, e, *oude lieden betreffende, van hun afkomstig, hun toebehorende, of eigen, of gelijkvormig, bij voorb.* prudentia, Cic. Div. II, 23. *voorzichtigheid, wijsheid van een' oud man:* stultitia, Cic. Senect. 11 med.: statua, Cic. Verr. II, 35, i. e. *in de gedaante van een oud man:* corpus, Cic. Sext. 22: ruga, Ovid. Fast. V, 58: genae, Ibid. Met. VIII, 210: vultus, Ibid. 528: anni, Ibid. XIII, 66: turpe senilis amor i. e. senis, Ibid. Am. I, 9, 4: ulcera senilia i. e. senum, Plin. H. N. XXXI, 11 ante med.: Cato prodidit, senilem juventam praematurae mortis esse signum, Ibid. VII, 51, i. e. *verouderde, een voorkomen hebbende, zoo als 't bij oude lieden is:* morum senilis auctoritas, Quintil. XI, 1 ante med.: ne forte seniles mandentur juveni partes pueroque viriles, Horat. Art. 176: adoptio, Tacit. Ann. I, 7, i. e. *van een oud man geschiedende: van daar Tropisch, bij voorb.* hyems, Ovid. Met. XV, 212, i. e. *de ouderdom:* senile illud facinus, Apulej. Met. IV ante med. p. 148, 9 Elmenh., i. e. *dat godloos oud wijf.*

SENILĬTER, *op de wijze van oude lieden, bij voorb.* tremere, Quintil. I, 11 (19) in.

SENĬO, onis, m. *het getal van zes. een zes, het komt misſchien alleen van de zes punten op een dobbelſteen voor, die wij ook een zes noemen.* Sueton. Aug. 71 Martial. XIII, 1. 6. Perſ. III, 48.

SENIOR, *zie* Senex.

SENĬUS, a, um, *oud, bejaard, bedaagd: van daar* a) Senius ſcil. homo i. q. ſenex; *een grijsäart, een oudman, bij voorb.* ut ille ſenius, Cic. Or. III, 38: ut illum dii deaeque ſenium perdant, qui me — remoratus eſt, Terent. Eun. II, 3. 10: aequat ſenium (Accuſ.) atque aſtu ſuperaverat annos, Sil. VIII, 466. b) Senium, I, ſcil. tempus, n. *de ouderdom, bij voorb.* feſſus ſenio, Tacit. Ann. II, 42: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. I, 34. VI, 38. Phaedr. IV, 25, 16. Laev. ap. Gell. XIX, 7: *van daar Tropisch*, firmatur ſenium legis i. e. antiqua ſanctitas, Claudian. de IV conſul. Honor. 504: famae, Stat., *zie hier na: van daar* 1) *de langdurigheid, bij voorb.* tabia, Liv. VII, 22 in.: ſenio proficiens vini ejus vita, Plin. H. N. XIV, 2 in.: omne mundi ſenium remenſus i. e. chronica ſcripſit, Stat. Sylv. IV, 7, 54: paſſus eſt leges iſtas ſitu atque ſenio emori, Gell. XX, 1 ante med.: ſenium defendere famae, Stat. Theb. IX, 318. 2) *verdrietelijkheid, bij voorb.* morum, Senec. Hippol. 917: Camenae, Horat. Ep. I, 17, 47. 3) *verdriet, ergernis, bij voorb.* id illi ſenio eſt, Plaut. Truc. II, 6, 13: hae mihi dividiae & ſenio ſunt, Ibid. Stich. I, 1, 19: odio ac ſenio mihi hae ſunt nuptiae. Turpil. ap. Non. 1. n. 1: mors amici ſubigit; quod mihi eſt ſenium multo acerrimum, Acc. Ibid.: quot peſtes, ſenia, & jurgia ſaepe meis aedibus emigrarunt, Titinn. Ibid.: metus, egeſtas, ſenium, exſiliumque & ſenectus, Pacuv. Ibid.: recuſem curvus ob id minui ſenio, Perſ. VI, 16. 4) *afneming, zwakte, bij voorb.* lunae Plin. H. N. VII, 48: Ita ſe ipſe conſumtione & ſenio alebat ſui, Cic. Univ. 6, *alwaar* ſenio ſui *voor* ſenio ſuo *moet opgemerkt worden.* 5) *oude morsſigheid, vuilnis, bij voorb.* ſenium repellere templis, Sil. III, 20. 6) *traagheid, werkloosheid, langzaamheid, bij voorb.* ſenio torpeſcere rerum, Sil. XVI, 14: torpor mentis ac ſenium, & huic contraria inquieti pectoris agitatio, Senec. Benef. VII, 26 poſt med. 7) *een oud man, grijsäart, bij voorb.* At quidem te ſenium atque inſulſe ſophiſta, Lucil. ap. Donat. ad Terent. Eun. II, 3, 10: Orc puer, — aequabat ſenium (Accuſ.) Sil. VIII, 466, *doch, het welk ook* Maſcul. *zijn kan, zie* n. 2. *Van waar het zelfs* Maſculine *ſtaat, bij voorb.* Ut illum dii deaeque ſenium perdant, qui me eet., Terent. Eun. II, 3, 10; *doch, het kan ook het* Maſculinum *zijn* ſcil. hominem, *zie boven* n. 2: *gevolglijk kan men alles hier toe brengen, behalven* Lucil. ap. Donat., *ten zij men* ſenium *voor den* Accuſativus *wil houden.*

SENSIBĬLIS, e, *het geen men voelen kan, gevoelig, aandoenlijk, bij voorb.* vox eſt ſpiritus fluens & aëris ictu ſenſibilis auditui, Vitruv. V, 3 poſt med.: quicunque voluptatem in ſummo ponunt, ſenſibile judicant bonum, Senec. Ep. 124, i. e. *het zinlijke:* mundus, Apul. ad Aſclep. poſt med. p. 96, 19 Elm.

SENSICULUS, i, m. *eene gedachten (d. i. uitdrukking) of ſtelling, volzin, Periode, als men verkleinend of verächtelijk ſpreekt, een kleine ongewigtige gedachten*, Quintil. VIII, 5 ante med. §. 14 (*kort te voren noemt hij het* ſenſum).

SENSĬFER, a, um, *gevoel aanbrengende, of veröorzakende, bij voorb.* motus, Lucret. III, 241, 241, 273 *en* 937.

SENSĬLIS, e, i. q. ſenſibilis, *gevoelig, zinlijk, aandoenlijk*, Lucret. II, 887.

SENSIM, *allengs, onder de hand, van tijd tot tijd, ongemerkt, bij voorb.* Senſim ſine ſenſu ſeneſcit dolor, Cic. Senect. 21 extr.: ſenſim & pedetentim progrediens extenuatur dolor, Cic. Tuſc. III, 22: ne oratio ad animos veſtros ſenſim ac leniter adcederet, Cic. Coel. 11: non ſenſim atque moderate ad iſtius amicitiam adrepſerat, ſed brevi tempore, Cic. Verr. III, 68: diſſuere amicitias, Cic. Off. I, 33: poſtulare, Liv. II, 45: inferre mentionem, Liv. IV, 1: villa leniter & ſenſim conſurgit, Plin. Ep. V, 6 ante med.: ſenſim ſuperadtolle limen pedes, nova nupta, Plaut. Caſ. IV, 4, 1: dicere, Cic. Phil. II, 17: amare, Ovid. Art. III, 563: reprehendere, Nep. Att. 9: ridere, Gell. XVII, 8: gaudere ſenſim, i. e. moderate, Phaed. IV, 16, 9: paveſcere ſenſim i. e. leviter, Gell. XII, 5 extr. XIX, 1 extr.

SENSUM, *zie* Sentio.

SENSUS, a, um, *zie* Sentio.

SENSUS, us, m. *gewaarwording, gevoel, het zij ligchaamlijk, of niet, bij voorb.* doloris, Cic. Verr. V, 46: poſt mortem ſenſus nullus eſt, Cic. Senect. 20: humanitatis, Cic. Verr. I, 18: ex animi mei ſenſu pronuntio, Cic. Roſc. Am. 44: cf. Cic. Phil. IX, 6. Ovid. Pont. I, 2, 13: moriendi, Cic. Senect. 20 in.: *van daar* 1) *de kracht, om iet te voelen, het gevoel, is menigvuldig, bij voorb.* Senſus interpretes & nuntii rerum, Cic. Nat. D. II, 56: cf. Tuſc. I, 20 *en meermalen:* cernendi, Cic. Univ. 3: *of* videndi, Cic. Or. II, 87: ſtupor ſenſus, Cic. Phil. II, 45. 2) *gewaarwording, of hartstocht, aandoening, affect, bij voorb.* amoris, Cic. Amic. 8: *van daar* ut (oratio) ſenſus habeat, Cic. Or. III, 25, i. e. *aandoening hebbe.* 3) *gewaarwording of inzicht, kunde, denkbeeld, begrip, bij voorb.* quod longiſſime ſit ab imperitorum intelligentia ſenſuque disjunctum, Cic. Or. I, 3: oratio longe a noſtris ſenſibus abhorrebat, Ibid. 18: cf. 23 poſt med.: *van daar* ſenſus communis, *heet dan het algemeen menſchen gevoel, d. i. dat elk mensch heeft of hebben moet*, Cic. Planc. 13. Cic. Dom. 36. Cic. Or. I, 3 extr.: *dan het algemeen gezond menſchenverſtand, bij voorb.* communibus hominum ſenſibus, Cic. Cluent. 6 med., i. e. *begrippen, inzicht:* communi ſenſu caret, Horat. Sat. I, 3, 66: *van daar* a) *begrip, denkbeeld van eene tegenwoordige zaak, bij voorb.* eſſe in morte ſenſum, Cic. Tuſc. I, 12. b) *verſtand, rede, of verſtand, bij voorb.* animal, quod ſenſu caret, Pandect. I, 9, 1. c) *het verſtand van een woord, de zin daar in, het denkbeeld, dat daar in ligt, bij voorb.* is verbi ſenſus, Ovid. Faſt. V, 484: horum verſuum ſenſus atque ordo ſic eſt, Gell. VII, 2: nec teſtamenti potuit ſenſus colligi, Phaedr. IV, 4, 19: ambiguitas, quae turbare poteſt ſenſum, Quintil. VIII, 2, 16: egregie dicta circa eundem ſenſum, Senec. Ep. 7 extr., *alwaar het ook inhoud kan zijn; bij ſlot is het hetzelfde: van daar de inhoud, zie terſtond hier voor*, Seneca: certa ſibi initia, priusquam ſenſum invenerint, deſtinant, Quintil. II, 11, i. e. *zin, verſtand, of inhoud.* d) *de ſmaak in het beöordeelen van eene zaak, bij voorb.* mirari ſolebam, iſtum in his ipſis rebus aliquem ſenſum habere, Cic. Verr. IV, 14 extr. e) *de gedachten, die men voordraagt, of volledige ſtelling, volzin, Periode, bij voorb.* ut omnis locus, omnis ſenſus in fine feriat aurem, Quintil. VIII, 5 ante med. §. 13 (*terſtond daaröp zegt hij ſpottend* ſenſiculi): Ridendi, qui leges dederunt, ut intra quatuor ſenſus (pronemia) terminarentur, Quintil. IV, 1 poſt med.: ut medio ſermone aliquem ſenſum inferant, Ibid. VIII, 2, 15: vehemens & acer, Ibid. IX, 3, 72: Pomponius ſenſibus celebris, verbis rudis, Vellej. II, 9 extr.: ipſe pater ſenſus, ipſi ſtupuere magiſtri, Stat. Sylv. II, 1, 119: *ook de gedachten, die men in het hoofd heeft, bij voorb.* vultus ſenſus animi plerumque indicant, Cic. Or. II, 35: ſenſus ſuos alicui aperire, Nep. Dion. 8, quorum mentes ſenſusque vulneras, Cic. Cat. I, 7: ego illius ſenſum probe calleo, Terent. Ad. IV, 1, 17: ad ſenſum judicis opinionemque penetrare, Cic. Partit. 36: conſuetudo jam tenuit, ut mente concepta ſenſus dicerentur, Quintil. VIII, 5 in.: ſenſus & cogitatio, Cic. Phil. X, 2: in ſenſum & in mentem judicis intrare non poteſt, Cic. Or. II, 25 extr., *alwaar het ook verſtand of denkbeeld kan zijn; en meermalen: doch gemeenlijk kan men het ook door gezindheid vertalen; dewijl beiden dikwijls het zelfde is.* 4) *gezindheid, het zij men die bij zich behoudt, of te kennen geeft; het zij die enkele menſchen en zaken, of den Staat betreft, bij voorb.* abditos ſenſus ſpeculari, Liv. XL, 21 extr.: Senſus jam tabellaque docuerunt, Cic. ad Div. I, 9: Senſum in republica deponere, Ib. I, 8: noſtri ſenſus congruebant, Cic. Marc. 6: cf. Nep. Alcib. 5: *hier toe kan men uit* 3, e *het één en ander brengen, bij voorb.* ſenſus ſuos alicui aperire, Nep. eet.

SENTENTĬA, ae, f. 1) *mening, gevoelen, dat ik in het hoofd heb, of gezindheid, gedachten, bij voorb.* fronte tegere ſententiam, Cic. Amic. 18: veſtrae mentes atque ſententiae, Cic. Mur. 1: ſententia atque opinio mea, Cic. Or. I, 37 extr. II, 14: ſententiam aperire, Cic. Or. I, 18 extr.: habere ſtabilem ſententiam, Cic. Nat. D. II, 1: adhuc in hac ſum ſententia, ut eet., Cic. ad Div. IV, 4 extr.: ſententiam mutare, Cic. Mur. 30: de ſententia decedere, Ibid. *en* Fin. IV, 52: in ſententia manere, Cic. Att. IX, 2 in.: *of* permanere, Ibid. I, 20 med.: *of* perſtare, Cic. Roſc. Com. 18, i. e. *daarbij blijven, volharden:* deſiſtere ſententia, Cic. Fin. I, 19: *of* de ſententia, Cic. Tuſc. II, 12: *dus ook* de ſententia dejici, Ibid. 5: deducere aliquem, Ibid. 25: deterreri, Cic. Div. II, 39: quantum intellexi ſenis ſententiam de nuptiis, Terent. And. I, 3, 2: ſin aliter de hac re eſt ejus ſententia, Ibid. Heaut. I, 1, 114: cf. Ad. III, 6, 5: haec mea eſt ſententia, ut — conſulas, Plaut. Pſeud. I, 3, 145: quot homines, tot ſententiae, Terent. Phorm. II, 4, 14. Cic. Fin. I, 5: ex animi (mei, tui, ſui) ſententia jurare, Cic. Off. III, 29. Liv. XXII, 53. XLIII, 14. Petron. 109. Quintil. VIII, 5 in., i. e. *naar de waare mening en gezindheid van zijn hart zweeren: van daar* ſententia *een wensch, dewijl een wensch de waare mening van het hart is, doch alleen met* ex, *bij voorb.* ex ſententia, *naar wensch, ſtaat overäl menigvuldig, bij voorb.* Cic. Att. V, 21. Cic. ad Brut. Ep. 9 extr. Cic. Acad. IV, 81. Nep. Alcib. 7.

Te-

Terent. Phorm. II, 1, 26. Ibid. Ad. III, 4, 56. Plaut. Perſ. I. 1, 17: *dus ook* ex ſententia tua, *naar uwen wensch*, Terent. Heaut. IV, 3, 5: *dus ook* ex mea ſententia, Cic. ad Div. II, 7: ex veſtra ſententia, Planc. in Cic. En. ad Div. X, 11: *dus ook* ex animi mei ſententia, Cic. Or. II, 64. Gell. IV, 20, *zegt* Kato *tegen iemand, die hem vraagde* ex animi tui ſententia? cet. i. e. *naar den wensch van mijn (uw) hart.* 2) *eene mening, gevoelen, dat men merken laat of rond uit zegt, bij voorb.* de ſententia, *naar de mening, bij voorb. van vrienden enz. ſtaat overäl, bij voorb.* de ſententia tua, Cic. Att. VII, 5 extr.: quorum de ſententia, Cic. Sull. 19 *en meermalen, bij voorb.* Cic. ad Div. I, 7 ante med. Cic. Coel. 29. Liv. XXXVIII, 45: Conſules de conſilii ſententia decreverunt, Cic. ad Capit. in Cic. Ep. ad Att. XVI poſt Ep. 16: *ook ſtaat* ex *voor* de, *bij voorb.* novem tribuni pronuntiaverunt ex collegii ſententia, Liv. IV, 53, i. e. *in naam van het Kollegie:* ex ſenatus ſententia, Cic. Balb. 8 in.: *ook* mea ſententia, Cic. Roſc. Am. 31 extr. Cic. Or. II, 23. Terent. Ad. V, 9, 2. Ibid. Phorm. II, 2, 21, i. e. *naar mijne mening: van daar bijzonder* a) *de mening of het* votum, *advys, der Raadsheeren op het Raadhuis, is zeer menigvuldig, bij voorb.* ſententiam dicere, Cic. Verr. II, 31. Cic. Sext. 32. Cic. Q. Fr. II, 1: *ook* ferre, Cic. Verr. II, 31 in. Cic. ad Div. XI, 21: *ook* dare, Liv. VIII, 20 extr. XXIII, 3: factum eſt Senatus conſultum in meam ſententiam, Cic. Att. IV, 1 poſt med.: *van daar* in ſententiam alicujus diſcedere, *of* ire (*zie* Diſcedo *en* Eo), i. e. *iemands gevoelen toeſtemmen, eigenlijk tot zijne partij toetreden: ook* currere, Cic. Att. I, 20, *wanneer het ſchielijk geſchiedt, of als men (ſpottend) de overhaasting in het ſtemmen wil uitdrukken: ook* referre, i. e. *voordragen*, Cic. Quir. red. 10. b) *van Richters, het* votum, *uitſpraak, oordeel, vonnis, bij voorb.* ſententiam ferre *ſtemmen*, Cic. Verr. II, 31 med., *en* IV, 47. Cic. Cluent. 26: pronuntiare, Suet. Domit. 11: *ook* dicere, Cic. Off. III, 16 med.: ſervus ſententiis omnibus abſolvitur, Cic. Verr. IV, 45: ſua ſententia condemnatum iri, Cic. Cluent. 26, i. e. votum, *oordeel, vonnis.* c) *van het volk in de* Comitia, *bij voorb.* populus Rom. ſententiam non tulit, Cic. Balb. 15: majores vos ſententiam ferre voluerunt, Cic. Agr. II, 11 in. 3) *de kloekheid, ſchranderheid, verſtand, bij voorb.* non viribus res magnae geruntur, ſed ſententia, Cic. Senect. 6: cujus praecepti tanta vis, tanta ſententia, ut — Delphico deo tribueretur, Cic. Leg. I, 22, *alwaar het ook zijn kan, een zoo gewigtige, zoo voortreflijke zin; doch het eerſte ſchijnt beter.* 4) *het verſtand, de zin van een woord, het begrip, dat men daarmede verbinden moet, bij voorb.* neque videre, ſub hac voce honeſtatis quae ſit ſubiicienda ſententia, Cic. Tuſc. II, 15: verbum poteſt in duas pluresve ſententias adcipi, Auct. ad Her. IV, 53 extr.: id habet hanc ſententiam cet., Cic. Off. III, 3 ante med.: cum continenter verbum non in eadem ſententia ponitur, Cic. Or. 39: dixit verſum Graecum eadem ſententia, qua etiam nos habemus Latinum, Cic. Dejot. 9: Totum hoc in ea fuit poſitum ſemper ratione atque ſententia, ut cet., Cic. Balb. 8: internoſcere, verborum ſententia quae ſit, Lucret. IV, 565. 5) *de inhoud, bij voorb. van het geen iemand zegt enz., bij voorb.* concionis argumentum & ſententiam, Cic. Haruſp. 4: *van daar* in hanc ſententiam *van dezen inhoud, in dezen zin (bij voorb. ſpreken) komt dikwijls voor, bij voorb.* Liv. III, 67 in.: in hanc ſententiam reſpondere, Liv. XXX, 31 in., i. e. *in dezen zin, van dezen inhoud, op de volgende wijze: dus ook* in eandem ſententiam loqui, Caeſ. B. C. I, 1. Liv. III, 63 extr.: Hujus praecepti tanta ſententia eſt, Cic. Leg. I, 22, i. e. *inhoud of zin, zie hier voor.* 6) *eene gedachten, d. i. eene ſtelling, Periode, volzin, bij voorb.* de ſingulis ſententiis diſputo, Cic. Phil. XIII, 10: Eſt brevitate opus, ut currat ſententia, Horat. Sat. I, 10, 9: *van daar* a) *in 't bijzonder eene vernuftige gedachten, vernuftige ſpreuk, gedenkſpreuk, gedenkwaardige gedachten*, Penſée, *eene ſententie, bij voorb.* acutae crebraeque ſententiae, Cic. Or. II, 8 extr.: concinnae acutaeque ſententiae, Cic. Brut. 78: ſapientibus ſententiis gravibusque, Cic. Or. I, 8: rectae, Quintil. VIII, 5, 6: falſae, Ibid. §. 7, *zie in 't gemeen dit geheele Hoofdſtuk, van 't begin af.* b) *eene redenvoering of uitwerking, bearbeiding over eene ſpreuk, bij voorb.* Sententiae & chriae cet., Quintil. I, 9. 7) *mening, d. i. beſluit, of vastſtelling, voornemen, bij voorb.* ſi honeſtatem tueri ſententia eſt, Cic. Off. III, 33: pluribus verbis te hortari non ſententia eſt (mihi), Auct. ad Herenn. III, 24: ſicine eſt ſententia? Terent. Heaut. I, 1, 114: *van daar* mutare ſententiam, decedere de ſententia, in ſententia manere cet., *het welk men, met het één en ander, hier toe brengen en als even zoo gebruiklijk hier aannemen kan: van daar* Sententia ſtat, *bij voorb.* Hannibali ſententia ſtetit, Liv. XXI, 30, i. e. *zijn beſluit, voornemen, ſtonds vast: en zonder* Dativus, *bij voorb.* ſtat ſententia, Terent. Eun. II, 1, 18. Ovid. Met. VIII, 67: *dus ook* ſic ſtat ſententia, Ovid. Met. I, 243: *ook wordt* ſententia *weggelaten, zie* Sto. *Ook kan men hier toe brengen* ex animi ſententia, *bij voorb.* jurare, *zie boven.*

SENTENTIŎLA, ae, f. *eene kleine ſpreuk; kleine* Penſée, *of gedachten, ſpreukjen*, Cic. Phil. III, 9. Gell. XVII, 12. Petron. 118. Quintil. V, 13, 37. IX, 2, 98. XI, 1, 52. XII, 10, 73.

SENTENTIOSE, 1) *vol gedachten, rijk in gedachten, bij voorb. ſpreken, bij voorb.* ſententioſe dicere ſine verborum ordine, Infantia, Cic. Or. 71: Oratio graviter & ſententioſe habita, Cic. Invent. I, 55. 2) *door ſpreuken, d. i. vernuftige gedachten, bij voorb.* ſaepe ſententioſe ridicula dicuntur, Cic. Or. II, 71.

SENTENTIŌSUS, a, um, *vol gedachten (in het redenen enz.) bijzonder vernuftige, bij voorb.* genus Aſiaticae dictionis ſententioſum & argutum, Cic. Brut. 95 in.

SENTICĒTUM, i, n. *een oord vol doornen*, Plaut. Capt. IV, 2, 79. Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 21 Elm.

SENTICŌSUS, a, um, *vol doornen, doornig: van daar Tropisch, bij voorb.* verba, Afran. ap. Feſt. in Sentes: merces, Apulej. Flor. 4 ante med. p. 361, 1 Elm.

SENTĪNA, ae, f. 1) *de vuilnis, die op den bodem van een ſchip ſamenloopt, grondſop, bij voorb.* ſentinam exhaurire, Cic. Senect. 6, i. e. *uitpompen: doch het kan ook zijn het ingedrongen zeewater: dus ook* vitiis ſentinae, Caeſ. B. C. III, 28: gravis, Juvenal. VI, 99: Piſces ſentinae navium odorem procul fugiunt, Plin. H. N. X, 70: quaſi ſentina, remp. peſſime dedere, Flor. III, 12. *Van daar* a) *Tropisch van allerhande ſlechte lieden, als 't ware de grondſop, het uitſchot, van den Staat of de Stad, bij voorb.* exhaurietur ex urbe tuorum comitum ſentina reipublicae, Cic. Catil. I, 5: o fortunatam rempublicam, ſiquidem hanc ſentinam urbis ejecerit, Ibid. II, 4: ſentinam urbis exhauriri poſſe i. e. faecem populi, Cic. Att. I, 19 ante med.: ſentinam urbis exhauſtam, Liv. XXIV, 29: *dus ook bij het leger, bij voorb.* hac turpi — ſentina (ſcil. lixis, ſcortis) vacuefactus noſter exercitus, Val. Max. II, 7, 1. b) *de plaats, waar deze vuilnis zich in 't ſchip verzamelt, de duik: van daar Tropisch, bij voorb.* nunc vix eſt in ſentina locus, Cic. ad Div. IX, 15, i. e. *geheel beneden in 't onderſte deel*, ſcil. *van den Staat.* 2) *het water, dat in het ſchip indringt, bij voorb. zeewater enz., bij voorb.* navi, quae ſentinam trahit, Senec. Ep. 30, *dat water trekt, of zuigt, gevolglijk lek is*, Gell. XIX, 1 in. Not. *Hiertoe kan uit* n. 1 *gebracht worden* Cic. Senect. 6: *ook* Caeſ. B. C. III, 28. *Dit woord ſchijnt eigenlijk een* Adjectivum *te zijn* ſcil. aqua *of* res.

SENTĪNO, are, *de grondſop of ook het in het ſchip ingedrongen water* (ſentina) *uitſcheppen: van daar* i. q. ſatagere, Feſtus, *welke uit* Caecilius *aanhaalt:* capit conſilium, poſtquam ſentinat ſatis. *Ook leest* Scaliger (ad Feſt.) *in* Gellius XIX, 1 in. atque ſentinantibus, *alwaar de Edd.* in ſentina ſatis agentibus *hebben.*

SENTINOSUS, a, um, i. e. *vol grondſop, bij voorb.* navis, Cato ap. Non. 2 n. 645.

SENTINUS, i, (deus) i. e. deus, qui ſenſus puerperio largiri putabatur, Auguſtin. Civ. D. VII, 2 extr. e Varrone.

SENTĬO, ſenſi, ſenſum, 4. 1) *voelen, gewaar worden, het zij zulks geſchiede door hulp der zinnen of niet; wanneer het ook menigmalen door merken, waarnemen, of beſpeuren, bemerken, vertaald kan worden, bij voorb.* ſuavitatem cibi, Cic. Phil. II, 45, ſonitum, Plaut. Curc. I, 2, 69: *dus ook* ſonorem, Lucret. IV, 230. VI, 935: fila aranei, Lucret. III, 385: odores, Lucret. I, 299: de profectione eorum, Caeſ. B. G. V, 32, *voor* profectionem: jam famem Campani ſentiebant, Liv. XXV, 13: dolorem, Lucret. III, 646: particulam venti & frigoris, Ibid. IV, 262: morbos articularios, Plin. H. N. XXXII, 4 extr.: frigus tranſire per aes calidumque vaporem ſentimus, Lucret. VI, 949: ſentire colorem, Lucret. II, 810. IV, 495, *met de oogen bemerken, d. i. zien: dus ook* Plaut. Bacch. IV, 9, 77 non prius ſalutem ſcripſit! nusquam ſentio i. e. *ik zie nergens eene groetenis, of iet daarvan. Van daar* ſentire aliquem, *eerbaar voor beſlapen of bezwangerd worden van iemand*, Ovid. Met. VI, 119, 120: *van daar* 2) *gewaar worden, d. i. uitſtaan, met ſchade ondervinden, bij voorb.* expoſuit, quid ipſe ad Avaricum ſenſiſſet, Caeſ. B. G. VII, 52: Sentiet, qui vir ſiem, Terent. Eun. I, 1, 21, i. e. *hij zal 't gewaar worden enz.:* Philippos, Horat. Od. II, 7, 9: Junonem Pelias ſenſit, i. e. expertus eſt, eam eſſe ſibi inimicam, Petron. 139: te ſenſit Nemeaeus leo, Senec. Agam. 829: ſenſi abeuntia amorem, Ovid. Am. I, 6, 71: vaſtationem ora ſenſerat, Liv., *zie hier na.* b) *ontwaarworden, voelen, van levenloze dingen, bij voorb.* vites orbitas vinculis ſentiunt, Plin. H. N. XVII, 23 poſt med.:

Gem-

Gemma ignem non sentiens, Plin. H. N. XXXVII, 10 post med.: Caseus ita temperatus, ut vetustatem non sentiat, Plin. H. N. XI, 42 extr.: sentiunt Canis ortum maria & terrae, Ibid. XVIII, 28: vastationem sub montis radicibus jacens ora senserat, Liv. IX, 37. c) *voelen, ontwaarworden, Tropisch, d. i. onderworpen zijn, bij voorb.* radix celeriter cariem sentit, Plin. H. N. XII, 7: cameli rabiem sentiunt, Plin. H. N. VIII, 18: morbos universa genera piscium non adcipimus sentire, Ibid. IX, 49: caseus ita temperatus, ut vetustatem non sentiat, Plin., *zie hier voor.* 2) *merken of waarnemen, zien, wanneer beide hetzelfde is, het zij het geschiede door hulp der zinnen of niet, bij voorb.* sentio aperiri fores, Plaut. Truc. II, 3, 29: Hostes ex fremitu de profectione eorum senserunt, Caes. B. G. V, 32, *voor* profectionem, *of merkten iet van enz.:* Sentit animus, se moveri; quod cum sentit, illud una sentit cet., Cic. Tusc. I, 23: unum hoc animal sentit, quid sit ordo, Cic. Off. I, 4: si quid est in me ingenii, quod sentio quam sit exiguum, Cic. Arch. 1 in., i. e. *ik zie of ik weet:* sentio atque intelligo, Plaut. Truc. II, 6, 64: scio & sentio, Ibid. Trin. III, 2, 23: inepta esse sentio, Terent. Ad. III, 4, 66: *van daar weten, bij voorb.* Cic. Arch. 1 in., *zie hier voor:* ex quo fonte hauriam, sentio, Ibid. 6: plus de victoria sentire, Caes. B. G. VII, 52, *schranderer zijn, meer weten, of verder zien, ten aanzien der overwinning.* 3) *oordeelen, denken, gezind zijn, gezindheid hebben, daar voor houden, is menigvuldig, bij voorb.* Nos hoc sentimus, Cic. ad Div. I, 7: Causa, in qua omnes sentirent idem, Cic. Catil. IV, 7: recte sentire, Cic. Tusc. I, 3, i. e. *recht denken:* jocanane an ita sentiens i. e. *in ernst het zoo menende,* Cic. Acad. IV, 10 med.: *van daar* humiliter, Cic. Tusc. V, 8, i. e. *nederig, laag, denken, lage gezindheid hebben:* de aliquo mirabiliter, Cic. ad Div. IV, 13, i. e. *voortreflijk van iemand oordeelen, of gezind zijn: van daar* sentire cum aliquo, Cic. Rosc. Am. 49. Cic. Cat. II, 3. Terent. And. II, 1, 24: *of* ab aliquo, Plaut. Rud. IV, 4, 56, i. e. *gelijke gezindheden hebben of te kennen geven, d. i. het met iemand houden, iemands partij houden: dus ook* sentire pro causa mea, Gell. V, 20 extr.: *van daar* Particip. sensus, a, um, *gedacht, bij voorb.* ut sensum est, Cic. Or. III, 42: *van daar* Plur. sensa, Substantive, i. e. *gedachten, bij voorb.* sensa mentis verbis explicat, Cic. Or. III, 14. 4) *zijn gevoelen zeggen, stemmen,* Cic. Verr. II, 31 med. Cic. ad Div. XI, 21 §. 3. Not. sensti *voor* sensisti, Terent. And. II, 3, 11.

SENTIS, is, m. *een doorn, doornbosch, bij voorb.* liberantur arva sentibus, Colum. VI, 3: Graeci κυνόσβατον nos sentem canis adpellamus, Ibid. XI, 3, 3: sentes hamati, Ovid. Met. II, 799: *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Capt. I, 2, 85. Virg. Ecl. IV, 29. Georg. II, 411. Aen. II, 379. IX, 382: *van daar Tropisch, van diefachtige lieden, die de handen laten kleven,* Plaut. Cas. III, 6, 1. Not. sentis Gen. Fem., *bij voorb.* sentes natae, Ovid. Nuc. 113.

SENTISCO, ĕre, *waarnemen, merken,* Lucret. III, 394. IV, 590.

SENTUS, a, um, *doornig, ruw, hobbelig, niet glad, bij voorb.* loca senta situ, Virg. Aen. VI, 462: *ook enkel* loca senta, Ovid. Met. IV, 436, i. e. *ruw, niet bebouwd:* *van daar* homo sentus, Terent. Eun. II, 2, 5, *misschien boertend, doornig, ruw, d. i. mager, dien de knokken uitsteken.*

SEORSUM, SEORSUS, Adv., *zie* Seorsus, a, um.

SEORSUS, a, um, *voor* seversus *of* sevorsus, *van* se *en* versus (vorsus, *van* verto) *eigenlijk, op zijde gekeerd of gedraaid: van daar, bijzonder, d. i. met anderen niet gemeen, van anderen afgescheiden, bij voorb.* vocabulum, Cato ap. Gell. VII, 10, *een bijzonder (apart) woord:* quae potui, videor tractasse seorsa, Terentian. Maur. de carm. Jamb. p. 2439 Putsch.: duae fient seorsae syllabae, Ibid. p. 2398: nec dabit per se seorsam ac residuam, Ibid. p. 2404: majores seorsum atque divorsum pretium paravere bonis atque strennis, Cato ap. Fest. in Optionatus: *van daar* Seorsus *of* seorsum *als een* Adv. *is zeer menigvuldig, in 't bijzonder, d. i. apart, afgezonderd, bij voorb.* In aediculam istanc seorsum concludi volo, Plaut. Epid. III, 3, 21: qua arte natio sua separata seorsum, Cato ap. Charis. 2: manum seorsum habebis i. e. abstinebis, continebis manum, Catull. XX, 17, *alwaar sommige* Edd. sorsum *hebben; maar ook* seorsum *kan als twee Syllaben gelezen worden:* Seorsus item sapor oris habet vim, seorsus odores nascuntur, seorsum sonitus, Lucret. IV, 497 seq.: ut seorsum partem secernat utramque, Ibid. III, 637: Et veluti manus atque oculus naresve seorsum secreta a nobis nequeant sentire, Ibid. 550: nam seorsum quoique (cuique) potestas divisa est, Ibid. IV, 491: omnibus gratiam habeo & seorsum tibi, Terent. Ad. V, 9, 14: praeterea centum denaria in pasceolo seorsus, Plaut. Rud. V, 2, 27. *Ook volgt er* a *op, d. i. op eenen afstand, zonder enz., bij voorb.* seorsum a collega paranda, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 9 post med.: seorsum tractandum hoc est ab illo, Auct. ad Her. III, 4: Qui seorsum ab rege exercitum ductare cet., Sallust. Jug. 70 (73): abs te seorsum sentio, Plaut. Capt. III, 5, 52, i. e. *ik denk anders, dan gij.* Not. *Ook staat het met den blooten* Accusativus, *bij voorb.* seorsum corpore i. e. *zonder ligchaam,* Lucret. III, 563.

SEPA, *zie* Seps.

SEPAR, ăris, *afgezonderd, gescheiden, verscheiden, bij voorb.* humus — non dividet umbras, ossa nec tumulo nec separe conteget urna, Val. Fl. V, 58: separe coetu, Stat. Theb. IV, 482.

SĔPĂRĀBĬLIS, e, *afscheidbaar, bij voorb.* nec separabilem a corpore esse (vim), Cic. Tusc. I, 10.

SĔPĂRĀTE, i. q. separatim, *bijzonder, schijnt niet voor te komen: van daar* separatius, Cic. Invent. II, 51.

SĔPĂRĀTIM, 1) *bijzonder, apart, afzonderlijk, d. i. met anderen niet gemeen, van anderen verwijderd enz., bij voorb.* separatim semel, iterum cum universis, Cic. Dom. 52, i. e. *bijzonder, alleen:* qui separatim elaborarint, Cic. Or. I, 3: alia epistola commendavi tibi legatos Arpinatium, hac separatim Q. Fufidium, Cic. ad Div. XIII, 12: animos dederit & corporum doloribus congruentes & separatim suis angoribus & molestiis implicatos, Cic. Tusc. V, 1: de honesto & de summo bono separatim libri sunt, Ib. 7: compluribus locis separatim gladios obruit, Nep. Dat. 11: ad neminem unum summa imperii redit, sed separatim suam quisque classem ad arbitrium suum administrabat, Caes. B. C. III, 18: qui arma ferre possent, & item separatim pueri, senes mulieresque, Ibid. B. G. I, 29: mediocribus intervallis separatim singularum civitatum copias collocaverat, Ibid. VII, 36: ubi vos separatim sibi quisque consilium capitis, Sallust. Cat. 52 (56): *ook met* a, *bij voorb.* dii separatim ab universis singulos diligunt, Cic. Nat. D. II, 66: Nihil accidet ei separatim a reliquis civibus, Cic. ad Div. II, 16 post med., i. e. *niets, dat ook niet de anderen betreft:* se exercitum non deserturos neque sibi separatim a reliquis consilium capturos, Caes. B. C. I, 76. 2) *voor in abstracto,* Cic. Or. II, 27 med., separatim dicere solemus de genere universo; *doch deze plaats schijnt niet zuiver.* Not. Compar. separatius, Cic., *behoort tot separate.*

SEPARATĬO, onis, f. *afzondering, scheiding, bij voorb.* facti a definitione, Cic. Invent. II, 18: distributione partium ac separatione magnitudines sunt artium deminutae, Cic. Or. III, 33 in.: criminum, Quintil. VII, 1 med.: nominum idem significantium, Ibid. IX, 3, 45: animi & corporis in morte, Gell. II, 8: tanquam ea separatione ad caedem destinarentur, Tacit. Hist. IV, 46.

SEPARĀTUS, us, m. i. q. separatio, *bij voorb.* crinibus fronte parili separatu per malas revulsis, Apul. Flor. 2 post med. p. 350, 40 Elm.

SĔPĂRO, avi, atum, are, *afzonderen, scheiden, bij voorb.* bella ab historiis perpetuis, Cic. ad Div. V, 12: quod cogitatione magis a virtute potest quam re separari, Cic. Off. I, 27: a populari consessu senatoria consilia, Cic. pro Cornel. ap. Ascon.: haec latitudo Asiam ab Europa separant, Plin. H. N. IV, 12 post med.: neque suum consilium ab reliquis separare audent, Caes. B. G. VII, 63: *ook zonder* a, *bij voorb.* spatium separat aethere terram, Lucan. IV, 75: Seston Abydena separat urbe fretum, Ovid. Trist. I, 10, 28: cf. Lucan. IX, 524: *verders* nec nos mare separat ingens, Ovid. Met. IV, 448: lato nos separor aequore, Ibid. Her. XVIII, 173: ut duo maris pertenui discrimine separentur, Cic. Arg. II, 32: angustia freti Europam Asiamque separantis, Plin. H. N. IX, 15 post med.: *dus ook* separatus, a, um, *afgezonderd, gescheiden, ook bijzonder, verscheiden, bij voorb.* virtus per se, separata etiam utilitate, laudabilis, Cic. Tusc. IV, 15: aliud quoddam separatum volumen exspectant, Cic. Att. XIV, 17 post med., i. e. *een bijzonder, apart:* ter separatis temporibus, Nep. Eum. 10, i. e. *op verscheiden tijden:* separatae singulis sedes & sua cuique mensa, Tacit. Germ. 22: separati epulis, discreti cubilibus, Ibid. Hist. V, 5: privati ac separati agri apud eos nihil est, Caes. B. G. IV, 1: tu separatis uvidus in jugis coerces cet., Horat. Od. II, 19, 18: *van daar* separatum exordium, Cic. Invent. I, 18, i. e. (*zoo als* Cicero *zelve het verklaart*) quod non ex ipsa causa ductum est, nec, sicut aliquod membrum, adnexum orationi.

SEPĔLIBĬLIS, e, *het geen men ter zijde schaffen, of begraven, of verbergen kan, bij voorb.* stultitia, Plaut. Cist. I, 1, 64.

SEPĔLĬO, pelivi *en* pelii, (pelitum *en*) sepultum, 4. *misschien* 1) *ter zijde schaffen, uit de zichtbare wereld helpen, weg bezorgen uit de wereld, bij voorb.* somnum, Plaut. Most. V, 2, 1, i. e. *eindigen:* bellum, Cic. Manil. 11, i. e. *eindigen:* dolorem, Cic. Tusc. II, 13 extr.

Prop-

Prop. I, 17, 19: Cuncta fepelivit amor, Prop. III, 15 (14), 9; *doch dit alles kan ook Tropisch, van begraven afgeleid worden: van daar* 2) *begraven, d. i. met aarde bedekken, indelven, bij voorb.* fpolia caeforum hominum in unum collata fepeliri juffit, Liv. XXVII, 42: offa, Ovid. Her. XIV, 127: jam pridem hunc fepeli (*voor* fepelivi, fepelii), Perf. III, 97: fi te vivam fepelieris, Petron. 111: formicae fepeliunt inter fe viventium folae praeter hominem, Plin. H. N. XI, 30 extr.: Non, qui uratur, fepeliri, fed qui humetur, Cic. Leg. II, 23, *en terftond hier voor ftaat* e leg. XII Tabul. hominem mortuum in urbe ne fepelito neve urito; *waar uit blijkt, dat* fepelire *begraven heet, en niet verbranden; maar bij de Romeinen was het verbranden verbonden met het ter aarde beftellen: te weten, men verbrandde de lijken, en vervolgends beftelde men ze, d. i. het overfchot, ter aarde: van waar* fepelire *in 't gemeen heet, ftaatlijk (d. i. met influiting der verbranding) ter aarde beftellen; doch fomtijds heet het ook eenvouwig begraven, zonder voordfgegaan verbranden, bij voorb.* Plinius H. N. VII, 54, fepultus, quoquo modo conditus: Nep. Paufan. 5 extr., eodem loco fepultus, ubi vitam pofuerat: *hiertoe behoort ook de aangehaalde plaats*, Liv. XXVII, 42: aliquem (in) profundo (*in zee*), Sil. XIII, 480: *van daar Tropisch, begraven, d. i. als 't ware begraven, bij voorb.* fepultus fum, Terent. Phorm. V, 7, 49, i. e. *het is uit met mij, ik ben verloren:* fama fepulta, Ovid. Pont. I, 5, 85, i. e. extincta: bellum fepultum, Cic. Manil. 11, i. e. *geëindigd:* fomnum fepelire, Plaut.: dolorem, Cic., i. e. *wegmaken, zie beiden* n. 1: urbem fomno vinoque fepultam, Virg. Aen. II, 268: lingua fepulta mero, Prop. III, 11 (10), 56: patria fepulta, Cic. Cat. IV, 6. Prop. I, 22, 3: inertia fepulta i. e. ignava, merfa otio, Horat. Od. IV, 9, 28: haec funt, o carnifex, in gremio fepulta confulatus tui, *voor* fublata, Cic. Pif. 5: cuftode fepulto, Virg. Aen. VI, 424, i. e. *ingefluimerd of ingeflapen:* aliquem (vino) fepelire ad fomnum, Apul. Met. VIII ante med. p. 206, 18 Elm.: falutem in aeternum, Lucret. II, 570: *verders* viva videtus vivo fepeliri vifcera bufto, *van iemand die levend van de wilde beesten wordt opgevreten*, Lucret. V, 991: dolorem, Cic. cet., *zie* n. 1: cuncta fepelivit amor, *zie* n. 1. Not. Supin. fepelitum *fchijnt niet voortekomen: maar* Sepelitus *voor* fepultus *heeft* Cato ap. Prifc. 10 extr.

SEPES, ědis, *van zes voeten, bij voorb.* populi fepedes, Apulej. Met. VI ante med. p. 177, 26 Elm., i. e. *mieren*.

SEPES (*of* Saepes), is, f. *tuin, omtuining*, Caef. B. G. II, 27. Plin. H. N. XVII, 14. Colum. X, 27. Ovid. Her. XX, 144. Art. III, 562. Cic. N. D. I, 42 e poëta: virgea, Colum. XI, 3, 7: vivam fepem ftructili praetulerunt, Ibid. §. 3: fegeti praetendere fepem, Virg. Georg. I, 270: texendae fepes, Ibid. II, 371: *van daar elke fluiting, bij voorb.* porcarum, Ovid. Trift. IV, 1, 81: fuperciliorum fepes praemuniunt oculos, Apul. Doct. Plat. I poft med. p. 10, 18 Elm.: fcopulorum faepe repulfus, Cic. (*als Dichter*) Div. I, 7, *wanneer* repulfus *het Particip. zou zijn; ten zij* faepe *veelmeer het Adverbium is.* Davifius *leest* repulfu; *dan is* faepe *openlijk het* Adverbium. Not. *Ook komt* feps *voor, bij voorb.* Val. Flacc. VI, 536: *ook zal* Cicero feps *gezegd hebben, gelijk* Aufonius Idyll. XII in Gramma-

maticomaft. 11 *zegt: maar* feps i. e. *eene hagedisfe, zie* Seps.

SEPĬA, ae, f. *de Inktvisch*, Cic. Nat. D. II, 50. Plin. H. N. IX, 29, *met deszelfs zwart fap fchreef men voor dezen; gevolglijk was het een zwarte inkt: van daar de (zwarte) inkt zelve*, Perf. III, 13.

SEPICŬLA (Saep.), ae, f. *een tuin, als men verkleinend fpreekt, tuintjen*, Apulej. Met. VIII poft med. p. 210, 26 Elm.

SEPĪMEN (Saep.), ĭnis, n. i. q. fepimentum, *omtuining*, Apul. Flor. in. v. 15.

SEPĪMENTUM (Saep.), i, n. i. q. fepimen, *omtuining*, Cic. Leg. I, 24. Varr. R. R. I, 14.

SEPĬO (Saepio), pfi, ptum, 4. *omtuinen, bij voorb.* fegetem, Colum. II, 12: locum ftipitibus robuftis, Cenotaph. Pif.: vallum arboribus, Liv. VI, 2 med.: *Tropisch*, cogitatione, Cic. Or. II, 34: *van daar* 1) *met iets omringen, bij voorb.* urbem muris, Nep. Them. 7: oppidum caftris, Cic. ad Div. XV, 4: Albana pubes ab armatis fepta, Liv. I, 28: domum cuftodibus, Nep. Dion. 9: faltum plagis, Lucret. V, 1250: fic fe levis aether corpore concreto circumdatus undique fepfit, Ibid. 469: At Venus obfcuro gradientes aëre fepfit, Virg. Aen. I, 411 (415): fepfit fe tectis, Ibid. VII, 700, i. e. *floot zich in zijn paleis op:* aliquem cuftodia militum, Sueton. Aug. 65. 2) *bedekken, bezetten, bij voorb.* urbem praefidio, Liv. II, 10, i. e. *door eene bezetting dekken:* vias, Liv. II, 11, *de ftraat bezetten:* domum cuftodibus, Nep., *zie hier voor:* fauces regionis valido munimento, Curt. VIII, 2, 20: mare praefidiis claffium, Vellej. II, 51: lacrymae linguam fepiunt, Afran. ap. Non. 1 n. 193, i. e. impediunt. 3) *bedekken, bewaaren, bij voorb.* Natura oculos membranis veftivit & fepfit, Cic. Nat. D. II, 57: domum cuftodibus, Nep., *zie hier voor:* fauces regionis munimento, Curt., *zie hier voor:* juga montium praealtae fylvae rupesque fepiunt, Curt. VI, 5, 13: transitum fepire, Ibid. IX, 4 extr., i. e. *fluiten of verhinderen:* ea (inventa) fepire memoria, Cic. Or. I, 31: *dus ook* locum cogitatione, Cic. Or. II, 34, i. e. *als 't ware omtuinen:* nulla eft lex, quae non ipfa fe fepiat difficultate abrogationis, Cic. Att. III, 23: ille circumveftit dictis, fepit, Cic. Or. III, 39 e poëta, i. e. tegit, occultat. Not. fepiffent *voor* fepfiffent, Liv. XLIV, 39 poft init. Particip. feptus, a, um, *heeft alle deze betekenisfen, bij voorb.* Liv. I, 28, *zie boven:* fundus feptus, Plaut. Curc. I, 1, 56: fepulcrum feptum undique & veftitum vepribus & dumetis, Cic. Tufc. V, 23: fera venantum fepta corona, Virg. Aen. IX, 551: feptus armatis, Cic. Sext. 44: exercitus foffa & vallo feptus, Cic. Att. IX, 12: populus R. feptus atque inclufus, Cic. Harufp. 12: *en Tropisch*, feptus legibus, Cic. Phil. XII, 10: praefidiis philofophiae, Cic. ad Div. XVI, 23: *ook voor omgeven, omringen, d. i. bekleeden, bij voorb.* feptus ftola, Enn. ap. Feft. in Squalidum *tweemalen: van daar* Septum, Subftantive, *elke omtuining, elke toefperring, elke toegefloten plaats, het zij een ftal, perk enz., bij voorb.* fragmentis feptorum, Cic. Sext. 37, i. e. *der perken:* Quibus feptis bellua continebimus? Cic. Phil. XIII, 3: multa meis exiret victima feptis, i. e. *ftal*, Virg. Ecl. I, 34: fepta e maceriis, Varr. R. R. III, 2: fepta, quae tutandi caufa fundo fiunt, Ibid. I, 14: *ook heet een vischvijver* fepta, Colum. VIII, 17, 8: fepta domorum i. e. domus, Lucret. I, 490. Virg. Georg. IV, 159: feptum venationis i. e. vivarium, Varr. R. R. III, 12, 2: feptum lini i. e. retium, indago, Nemef. in Cyneg. 308. *Ook* feptum *in 't ligchaam* i. q. diaphragma, Celf. IV, 1. VII, 4. *Bijzonder zijn* fepta (1) *de perken, binnen welken het Romeinfche volk op de* Comitia *ftemde, bij voorb.* in fepta irruiffet, Cic. Mil. 15 extr.: cf. Cic. Att. IV, 16 extr. (2) *eene fluiting aan het water, om water optehouden, fchutgaten aan fluizen, zeeweeringen enz.*, Pandect. XLIII, 20, 1.

SEPIŎLA, ae, f. *inktvisch, als men verkleinend fpreekt*, Plaut. Caf. II, 8, 57.

SEPLASĬA, ae, f. *is waarfchijnlijk een Adject., zie* Seplafius.

SEPLASIARIUS, *zie* Seplafius.

SEPLASĬUS, a, um, *bij voorb.* Seplafia, fcil. via *of* platea, Cic. Pif. 11. Cic. Agr. II, 34 extr. Cic. Sext. 8. Plin. H. N. XVI, 10. XXXIV, 11 in. Pompon. ap. Feft poft Sterilam, *was eene ftraat in Kapua, alwaar zalven verkocht werden: van daar* feplafium, fcil. unguentum. Petron. 76, i. e. *zalve van daar, Seplafifche zalve: dus ook* Doti dato Infulam Chium, feplafia Capuae, Varr. ap. Non. 3 p. 234. *Van daar komt* feplafiarius, a, um, *zich met deze zalf bezig houdende, deze zalve betreffende, daar toe behorende: van daar* feplafiarius, fcil. negotiator, i. e. *die daarmede handelt*, Infcript. ap. Gruter. p. 636 n. 12.

SEPŌNO, fui, fitum, 3. 1) *terzijde leggen, bewaaren, bij voorb.* aliquid feponere & occultare, Cic. Att. XI, 24: pecuniam in aedificationem templi, Liv. I, 53: primitias Jovi, Ovid. Faft. III, 730: fibi partem, Cic. Or. III, 33: veftem moechae, Phaedr. IV, 4, 21: tempus aliquod fibi feponere ad aliquid agendum, Cic. Or. 42: *van daar* fepofitus, a, um, *terzijde gelegd, bij voorb.* tempus ad difcendum, Cic. Or. III, 22: *van daar voorbehouden, bij voorb.* fibi aliquid, Tacit. Ann. II, 59. VI, 19: aliquid fenectuti, Ibid. Hift. I, 1: *van daar voortreflijk, bij voorb.* grex, Martial. II, 43, 4: veftis, Tibull. II, 5, 8. 2) *terzijde leggen, wegleggen, bij voorb.* curas, Ovid. Met. III, 319: queftus, Senec. Hip. 404. 3) *verwijderen, wegdoen, bij voorb.* aliquem in infulam, i. e. *bannen*, Tacit. Hift. I, 46: in provinciam, Ibid. 13: aliquem Surrentum, Sueton. Aug. 65: aliquem a domo fua, Tacit. Ann. III, 12: *van daar* aliquid extra certamen feponere, *buiten twist ftellen, bij voorb.* confulatum, Liv. VI, 37 med.: *van daar* fepofitus, a, um, *verwijderd, bij voorb.* gens, Martial. Spect. 3, 1: locus, Martial. III, 16, 2: mare, Senec. in Med. 330: At mea fepofita eft & ab omni milite diffors gloria, Ovid. Am. II, 12, 11, *alwaar men* fepofita *tot* ab omni milite *brengen kan, d. i. verwijderd; doch het zou ook kunnen heeten bijzonder mij eigen, zonder tot* ab omni milite *te behooren: ook gebannen, bij voorb.* in fecretum Afiae, Tacit. Hift. I, 10: cf. 88. 4) *onderfcheiden, gevolglijk in gedachten fcheiden, bij voorb.* inurbanum dictum lepido dicto, Horat. Art. 273. 5) *uitzoeken, kiezen, uitkiezen, bij voorb.* fibi tempus, Cic., *zie hier voor:* veftem moechae, Phaedr., *zie hier voor: van daar* fepofitus, a, um, *uitgezocht, voortreflijk, bij voorb.* grex, Martial.: veftis,

Ti-

Tibull., *zie hier voor.* 6) *ergens heen zetten*, *bij voorb.* extra certamen, *buiten den strijd*, Liv., *zie hier voor: van daar ergens heen verwijzen*, *bannen*, Tacit. *en* Sueton., *zie hier voor.* Not. sepostus, a, um, *voor* sepositus, a, um, *bij voorb.* seposta, Sil. VIII, 377.

SEPOSITUS, a, um, *zie* Sepono.

SEPOSTUS, a, um, i. q. Sepositus, *zie* Sepono *op 't einde.*

SEPS, sepis, m. *en* f. 1) *zekere hagedisse*, *of kleine slange*, *welker steek het gestoken deel in verrotting brengt*, *bij voorb.* lacerta, quam sepa vocant, Plin. H. N. XXIX, 5 post med.: serpentes, quas sepas vocant, Plin. H. N. XXIII, 2, *alwaar* sepas Accus. graecus *is. Dus is* sepa *niet de* Nominativus, *ten minsten is het niet nodig het daarvoor te verklaren:* tabificus seps, Lucan. IX, 723: seps exiguus, Ibid. 763: *ook staat de* Nominativus seps, Auson. Idyll. XII in Grammaticomast. 14. 2) *een Insect*, *misschien*, *kelderworm*, *duizendbeen*, *bij voorb.* morsus millepedae; sepa Graeci dicunt, oblongam, pilosis pedibus pecori praecipue nocivam, Plin. H. N. XX, 2 extr. 3) *voor* Sepes, *zie* Sepes.

SEPSE *voor* seipse *heeft* Cicero *gezegd*, *zie* Senec. Epist. 108 post med.

SEPTA, *zie* Sepio.

SEPTEM, *zeven*, *is bekend*, *bij voorb.* Virg. Aen. VI, 38 *en* 646: *van daar* septem illi (scil. sapientes), Cic. Offic. III, 4. Fin. II, 3 in.: *dus ook* qui septem adpellantur, Cic. Am. 2, i. e. *de zeven Wijzen van Griekenland*, *zie* Sapiens *in* Sapio: *dus ook* sapientissimus in septem (scil. sapientibus) fuit, Cic. Leg. II, 11, *alwaar* Thales *dus heet: dus ook van* Solon, qui & sapientissimus fuit ex septem, & legum scriptor solus ex septem, Cic. Ep. ad Brut. 15 post init.: septem stellae, Senec. Troad. 439, i. e. septentrio: *van daar* decem & septem, Liv. XXXIII, 21, *of* septem & decem, Cic. Senect. 6, i. e. *zeventien:* septem & quinquaginta, Plin. H. N. VII, 52: septem & triginta annos, Liv. I, 21: septem & septuaginta, Nep. Att. 21: viginti & septem tabulas, i. e. 27, Cic. Verr. IV, 55 post med., *gevolglijk staat hier*, *gelijk elders*, *dan het kleinste*, *dan het grootste getal voor.*

SEPTEMBER, bris, bre, *waarschijnlijk eigenlijk de zevende: van daar* mensis September, Cic. Att. I, 1, *en* September *eenvouwig*, scil. mensis: *van daar* septembribus horis, Horat. Ep. I, 16, 16: Idibus septembribus, Sueton. Caes. 83, i. e. *op den dertienden September:* Calendis Septembribus, Cic. ad Div. XIV, 22.

SEPTEMDĔCIM *of* **SEPTENDĔCIM**, *zeventien*, Cic. Verr. V, 47. Cic. Agr. II, 7 in. Liv. XXII, 57. XXXVIII, 33 extr.: & ab annis septemdecim ad senectutem semper cet., i. e. a decimo septimo aetatis anno, Liv. XXXVIII, 51. *Men zegt daarvoor ook* decem & septem *en* septem & decem, *zie* Septem.

SEPTEMFLŬUS, a, um, *zevenvouwig vlietend of vloeijend*, *bij voorb.* flumina Nili, Ovid. Met. XV, 753, i. e. *zeven uitlopen hebbende.*

SEPTEMGEMĬNUS, a, um, *zevenvouwig*, *bij voorb.* Nilus, Virg. Aen. VI, 801: Roma, Stat. Sylv. I, 2, 192: *dus ook* jugum, Ibid. IV, 1, 6.

SEPTEMPEDĀLIS, e, *van zeven voeten (in grootte)*, *bij voorb.* statua, Plaut. Curc. III, 71.

SEPTEMPLEX, icis, *zevenvouwig*, *bij voorb.* orbis, Virg. Aen. XII, 925: Ister, Ovid. Trist. II, 189, i. e. septem ostia habens: *dus ook* Nilus, Ibid. Met. V, 187.

SEPTEMTRIO, *zie* Septentrio.

SEPTEMVIR, i, m. i. e. *één van de* Septemviri i. e. *zeven Heeren*, *Kommissarissen of Richters enz.* Septemviri *zijn zeven persoonen*, *die*, *als hoofde van hun ambt of verrichting bij één hooren*, *en ook wel een Kollegie uitmaken*, *het betreffe dan ook een ambt of verrichting*, *welke het zij*, *wanneer het dan de zeven mannen*, *of heeren zijn*, *bij voorb.* qui septemvirum epulonum aut Salius est, Gell. I, 2: septemvir epulonum, Plin. Ep. II, 11, 12: *ook enkel* septemviri, Tacit. Ann. III, 64. Lucan. I, 602, *ook misschien* Cic. Att. XV, 19 extr. (*zie* Epulo); *dan zeven Kommissarissen*, *bij voorb. tot uitdeeling der landerijen*, Cic. Phil. V, 7. VI, 5 (*Eenigen brengen hier ook toe* Cic. Att. XV, 19 extr.); *dan de zeven Gedeputeerden (uit de* Centumviri, *zie* Septemviralis) *vertaald kan worden.*

SEPTEMVIRĀLIS, e, *zeven mannen of Kommissarissen*, *die bij één hooren*, *betreffende*, *bij voorb.* septemviralis, scil. vir, Cic. Phil. XIII, 12, i. e. *die het karakter van één der zeven Kommissarissen heeft:* septemviralis auctoritas, *bij voorb.* Lentonis septemviralis auctoritas, Cic. Phil. XII, 9, i. e. *het gezag als één van de zeven Kommissarissen:* septemviralia judicia, Pandect. V, 2 leg. 7, 28 *en* 31 *in het Opschrift*, d. i. *die van zeven uit het Kollegie der Honderdmannen* (Centumviri, *eene soort van Richters*) *Gedeputeerde*, *Richters of Kommissarissen gehandhaafd werden.*

SEPTEMVIRĀTUS, us, m. *het ambt of waardigheid of karakter van eenen* Septemvir, *bij voorb. van éénen der zeven Kommissarissen*, Cic. Phil. II, 38, *of van éénen der zeven Gedeputeerden uit het Kollegie der* Centumviri, Plin. Ep. X, 8, *of van éénen van de* Septemviri epulones.

SEPTEMVIRI, orum, m. *zie* Septemvir.

SEPTENĀRĬUS, a, um, *uit zeven bestaande*, *bij voorb.* numerus, Plin. H. N. XI, 36. Gell. III, 10 in. *tweemaal: van daar* versus septenarius, Cic. Tusc. I, 44 *en* Diomed. 3, i. e. *uit zeven versleden bestaande:* fistula septenaria, Frontin. de aquaeduct. 25, i. e. *wier diameter zeven quadranten heeft:* synthesis Martial. IV, 46, 15, i. e. (*misschien*) *opdisching van zeven couverts.*

SEPTENDECIM, *zie* Septemdecim.

SEPTENI, *zie* Septenus.

SEPTENNIS *of* **SEPTUENNIS**, e, *zevenjarig*, *bij voorb.* puer, Plaut. Poen. Prol. 66: cf. Ibid. Men. V, 57. Bacch. III, 3. 96 *en* Merc. II, 2, 21. Not. *overäl staat in deze plaatzen* Septuennis, *nergens* Septenn.

SEPTENNĬUM, i, n. *zeven jaaren*, *tijd van zeven jaaren. Ook heeft men daarvoor* septuennium, *bij voorb.* septuennio, Fest. in Sextantarii. *Beide is zeker eigenlijk een* Adjectivum, scil. spatium, tempus, *van* Septennius *of* Septuennius, a, um, *zevenjarig.*

SEPTENTRĬO *of* **SEPTEMTRĬO**, onis, m. Plur. Septemtriones, *of eigenlijk* Septem triones, *eigenlijk zeven ossen: van daar wegens eene gelijkheid de zeven starren aan den Noordpool*, *die den grooten Beer uit maken*, *anders de wagen genoemd*, *bij voorb.* stellas Heliceas (i. e. ursae majoris), quas nostri septem soliti vocitare Triones, Cic. Nat. D. II, 41 ex Arat.: cf. Gell. II, 21. Varr. L. L. VI, 4: *dus ook* septemtriones se in coelo commovent, Plaut. Amph. I, 1, 117, i. e. *de groote Beer: dus ook* Ovid. Met. II, 528. *Ook heeten de beide Beeren* septentriones, *en dus kon men hiervoor* Plaut. *verklaren: van daar* septentrio minor *de kleine Beer*, Vitruv. VI prope fin., *gelijk de groote Beer* septentrio major, Vitruv. Ib., *heet. Men kon ook dus zeggen*, septentrio *de Beer aan den hemel*, *bij voorb.* major, minor, Vitruv.: septentriones *de beide Beeren*, *en vervolgends in 't bijzonder of dichterlijk* (Plural. pro Sing.) *de groote Beer: van daar* 1) septentrio *en* septentriones *het noorden is*, *bij voorb.* septem subjecta trioni, *alwaar het gescheiden staat*, Virg. Georg. III, 381. *De* Plural. *staat* Cic. Nat. D. II, 19. Caes. B. G. VII, 83: *ook de Noordpool*, *bij voorb.* septentrio non cernitur, Plin. H. N. VI, 22. 2) *zekere Noordenwind*, *anders* Aparctias *genoemd*, Cic. Att. IX, 6. Senec. Nat. Quaest. V, 16. Liv. XXVI, 45. Not. *somtijds wordt dit woord gescheiden*, *bij voorb.* septem subjecta trioni, Virg., *zie hier voor: en meermalen*, *bij voorb.* Ovid. Met. I, 64. Cic. Nat. D. II, 41 ex Arat. *en* Senec. Nat. Quaest. VI, 16: cf. Trio.

SEPTENTRIONĀLIS, e, *noordelijk*, *bij voorb.* circulus, Vitruv. IX, 6: oceanus, Plin. H. N. IX, 17 post med.: plaga, Ibid. II, 70. Senec. Nat. Quaest. IV, 5: fenestrae, Plin. H. N. XV, 16: *van daar* septentrionalia i. e. *deelen van elk gewest*, *die naar het noorden liggen*, Plin. H. N. XI, 14: septentrionalia Africae, Ib. VI, 34 post init.

SEPTENTRIONARĬUS, a, um, *voor* septentrionalis, *bij voorb.* ventus, Gell. II, 22.

SEPTĒNUS, a, um, *en* Plur. septeni, ae, a, 1) *zeven*, *bij verdelingen*, *elk zeven*, *bij voorb.* duo fasces septenos habuere libros, Liv. XL, 29: in ferias singulas, quae sint amphorarum septenum (*voor* septenarum), addito medicaminis pondo unciam, Colum. XII, 28: septena jugera, quae viritim diviserat, Ibid. I, 3 post med.: pineis nucleis in ollas additis, Plin. H. N. XVII, 10 ante med.: epistolas tantarum rerum — septenas, Ib. VII, 25. 2) *zeven*, *zonder verdeeling*, *bij voorb.* pueri septenum denum annorum, Cic. Verr. II, 49: septena fila lyrae, Ovid. Fast. V, 107: homo crescit in longitudinem ad annos usque ter septenos, Plin. H. N. XI, 37 sect. 87: bis septenos greges (i. e. *veertien kinderen*) deplanxit una mater (Niobe), Senec. Herc. Oet. 1850: qua septenas temperat unda vias i. e. per septem alveos fluit, Prop. III, 22 (21), 16: gurgite septeno, Lucan. VIII, 445, *en de* Singularis *komt nog meermalen voor*, *bij voorb.* Val. Fl. VI, 349. Claudian. in Rufin. I, 185: *dus ook* septenus Ister, Stat. Sylv. V, 2, 136: non removeri septeno circuitu, Plin. H. N. XXVIII, 16 extr.

SEPTICEPSOS, i. e. septiceps, *haalt* Varro L. L. IV, 8 post med. ex sacris Argeorum *aan.*

SEPTĬCUS, a, um, *bijtend* (*eigenlijk* vim putrefaciendi habens *of* putrefaciens, σηπτικὸς *van* σήπω), *bij voorb.* vis, Plin. H. N. XXVII, 12 in. XXX, 4: sandarachae dos septica, Ibid. XXXIV, 18 extr.

SEPTĬES, *zevenmaal*, Liv. XXVIII, 6. Plin. H. N. XVI, 40 post med.: *van daar* septies millies, *zevenduizendmaal: van daar* septies millies sestertium (Singul.

gul. Neutr.), Cic. Phil. II, 37. i. e. *zevenduizendmaal honderdduizend Sestertiën* (Seſtertii): *Te weten bij de* Adverbia *in ies wordt* ſeſtertium *naar* Gronovius *gevoelen in* Neutro *verſtaan, en dewijl* ſeſtertium *hetzelfde is als duizend* Seſtertii, *zou het te ſamen zevenduizend maal duizend* ſeſtertii *zijn. Maar men verſtaat, gelijk* Gronovius *zegt, er nog altijd honderd bij.*

SEPTIFARĬAM, *zevenvouwig*, Santra ap. Non. 2 n. 779. *Het is eigenlijk een* Adject. (*van* Septifarius, a, um, *zevenvouwig, zie* Bifariam) ſcil. partem.

SEPTIMĀNUS, a, um, 1) *tot de zevende klasſe, Legioen enz. behoorende, bij voorb.* ſeptimani (ſcil. milites), *Soldaten van het zevende Legioen.* Tacit. Hiſt. III, 25: *eens ſloegen zich de* ſeptimani *of* ſeptumani *in het Narbonnisch Gallie met der woon neder: van daar heet een' ſtad aldaar* Biterra ſeptumanorum, Mela II, 5 in., *welke* Plin. H. N. III, 4 poſt med. Biterrae Septimanorum *heet: van daar* Septimani *de inwoners van den geheelen oord aldaar, en vervolgends in geheel* Gallia Narbonenſis: *van daar* Septimania, *het landſchap.* 2) *tot het zevengetal behoorende, zeven betreffende, bij voorb.* Nonae ſeptimanae, Varr. L. L. V, 4. Cenſorin. 20, i. e. *die op den zevenden dag der maand vallen.*

SEPTIMĀTRUS, uum, m. i. e. *een Feest, dat op den zevenden dag na de* Idus *van eene maand gevierd werdt*, Varr. L. L. V, 5. Paul. ex Feſto in Quinquatrus. *Het ſchijnt, dat het Feest van* Minerva (*anders* Quinquatrus *genoemd*) *dus genaamd is, wanneer het den zevenden dag na de* Idus (Mart.) *gevierd werdt.*

SEPTIMO, *zie* Septimus.

SEPTIMONTIĀLIS, e, *het Feest* Septimontium *betreffende, op het zelve geſchiedende, daar toe behoorende, bij voorb.* ſacrum, Sueton. Dom. 4: *dus ook* ſatio, Colum. II, 10 §. 8, i. e. *op dien tijd geſchiedende.*

SEPTIMONTIUM, *zie* Septimontius.

SEPTIMONTĬUS, a, um, *de zeven bergen, of den zevenden berg* (*van* Rome) *betreffende, bij voorb.* ſeptimontium, ſcil. ſacrum, Varr. L. L. V, 3 extr. *en* Feſtus, *d. i. een Feest in December ter gedachtenis, dat de zevende berg bij* Rome *gevoegd werdt, of omdat het op de zeven bergen van* Rome *gevierd werdt.*

SEPTĬMUS, a, um, *de zevende, bij voorb.* annus, Horat. Sat. II, 6, 4: aeſtas, Virg. Aen. I, 755 (759): locus, Cic. Invent. I, 53 *en* 55: ſeptimas eſſe aedes a porta, Plaut. Pſeud. II, 2, 3: intra ſeptimas Calendas i. e. intra ſeptem menſes, Martial. I, 100, 6: ut in ſeptimum & quinquageſimum atque centeſimum vitae duraret annum, Plin. H. N. VII, 52, i. e. 156 *jaaren oud werdt:* ſententia decima ſeptima *of* decimaſeptima, Cic. Cluent. 27: ſeptimo decimo Cal. Dec., Colum. XI, 2, 88: *dus ook* Vitruv. IX, 4 extr., *alwaar het als één woord ſtaat:* ſeptimus caſus, i. e. Ablativus *in de* Grammatica, Diomed. 1. Priſc. 5. Quintil. I, 4 26 *heet hij* ſeptimus *en ook* ſextus, *doch met zeker onderſcheid: van daar* ſeptimum, Adverbialiter, *voor de zevende keer, bij voorb.* conſul, Cic. Nat. D. III, 32 extr.: ſeptimo (Abl.) *voor de zevende keer, bij voorb.* Marius creatus ſeptimo conſul, Claud. Quadrig. ap. Gell. X, 1 in. Not. die ſeptimi, Plaut. Perſ. II, 3, 8, *voor* ſeptimo.

SEPTIMUSDECĬMUS *of* SEPTIMUS DECIMUS, a, um, *de zeventiende*, Vitruv. *en* Colum., *zie* Septimus.

SEPTINGENARĬUS, a, um, *uit zevenhonderd beſtaande, bij voorb.* grex, Varr. R. R. II, 10 extr.

SEPTINGENI, ae, a, *elk zevenhonderd*, Plin. H. N. XXXIII, 3 extr.

SEPTINGENTESĬMUS, a, um, *de zevenhonderdſte, bij voorb.* annus, Liv. praefat.

SEPTINGENTI, ae, a, *zevenhonderd*, Liv. XXIII, 20 in. Plin. H. N. III, 5 extr. Martial. VII, 9, 7. Enn. ap. Varr. R. R. III, 1 in.

SEPTINGENTĬES, *zevenhonderdmaal*, Plin. H. N. XXVIII, 12: ſeptingenties ſeſtertium (Accuſ. neutr.) aeris alieni debuiſſe, Ibid. XXXVI, 15, i. e. *zevenhonderdmaal honderd duizend* Seſtertiën; *want men moet er honderd bij denken, zie* Septies.

SEPTĬO, onis, f. *omtuining, omſluiting*, Vitruv. V, 12 *tweemaal.* VI, 11.

SEPTIZONĬUS, a, um, *waarſchijnlijk zeven gordels, en vervolgens zeven verdiepingen hebbende; van daar* Septizonium, ſcil. aedificium, Sueton. Tib. 1. *heette in* Rome *een hoog gebouw, waarſchijnlijk van zeven verdiepingen of afdeelingen. Een ander* Septizonium *heeft Keizer* Severus *gebouwd*, Spartian. in Severo 19 *en* 24, *dit is dus het nieuwe* (novum), *het ander het oude* (vetus), *het eerſte ſtondt in de derde, dit laatſte in de tweede* Regio. *Sommigen twijfelen, of het van zeven verdiepingen geweest is. Sommigen houden de beide* Septizonia *voor een: anderen onderſcheiden ze. Ook ſtaat het woord* Spartian. in Anton. Geta 7, *alwaar men leest:* illatus eſt majorum ſepulcro, hoc eſt Severi, quod eſt in via Appia — ſpecie Septizonii exſtructum.

SEPTUAGENARĬUS, a, um, *uit zeventig beſtaande, bij voorb. jaaren, duimen, beesten enz., bij voorb.* homo, Pandect. L, 6, 5 med., i. e. *van zeventig jaaren, zeventigjarig:* fiſtula, Frontin. de aquaed. 56, i. e. *eene pijp, wier blik, eer het tot eene pijp gebogen was, zeventig duim breed was.*

SEPTUAGENI, *zie* Septuagenus.

SEPTUAGENIQUINI, ae, a, *vijfënzeventig*, Frontin. de aquaed. 57.

SEPTUAGĒNUS, a, um, *en meermalen* Plur. SEPTUAGENI, ae, a, 1) *zeventig, bij verdelingen, elk zeventig, bij voorb.* Pyramides — latae pedum quinum ſeptuagenum, *voor* quinorum ſeptuagenorum, 75 *voet*, Plin. H. N. XXXVI, 13 extr. 2) *zeventig, zonder verdeling, bij voorb.* ſeptuagies ſeptuageni fiunt quatuor millia & noningenti, Colum. V, 2, 7. Singular. *ſtaat* Plin. H. N. XXVI, 10 med., ſeptuageno coitu.

SEPTUAGESĬMUS, a, um, *de zeventigſte, bij voorb.* annus, Cic. Div. I, 23: Scipio — ſeptuageſimis caſtris Tarraconem rediit, Liv. XXVIII, 16 poſt med., i. e. *met den zeventigſten marsch, gevolglijk in zeventig dagen:* obiit ſeptuageſimo & ſexto aetatis anno, Sueton. Aug. 101.

SEPTUAGĬES, *zeventigmaal, bij voorb.* ſeptuagies ſepteni, Colum. V, 2, 7.

SEPTUAGINTA, *zeventig*, Colum. V, 2, 7. Colum. de arb. 3: Centum ſeptuaginta aratoribus, Cic. Verr. III, 52, i. e. *honderd en zeventig:* cum ſeptem & ſeptuaginta annos (aetatis) compleſſet, Nep. Att. 21, i. e. *volle 77 jaar oud was geworden:* ſeptuaginta & tres, Liv. XXXV, 1 extr.

SEPTUENNIS, *zie* Septennis.

SEPTUENNIUM, I, *zie* Septennium.

SEPTUM, *zie* Sepio.

SEPTUNX, cis, m. *zeven* unciae i. e. *zeven twaalfde deelen van een* As, *en in 't gemeen van een geheel, bij voorb.* jugeri, Liv. V, 24 *en* Colum. V, 1 extr., *zeven twaalfde deelen van een bunder, d. i. een half bunder en een twaalfde deel:* auri, Liv. XXIII, 19 extr., i. e. *waarſchijnlijk veertien lood of zeven oncen:* cf. Varr. L. L. IV, 36. 2) *zeven dingen van ééne natuur, bij voorb. zeven glazen* (*drinken*), *bij voorb.* ſeptunce trahar, Martial. VIII, 51, 25: ſeptunce multo perditus (i. e. ebrius) ſtertit, Ibid. III, 82, 29.

SEPTUOSE, i. e. obſcure, *bij voorb.* ita ſeptuoſe dictio abs te datur, Liv. Androm. ap. Non. 2. n. 777.

SEPTUS, a, um, *zie* Sepio.

SEPTUSSUS *en* SEXTUSSIS, i. e. ſeptem aſſes, ſex aſſes, *komt misſchien niet voor: maar het ſchijnt,* (*zoo als* Octuſſis) *in gebruik geweest te zijn, dewijl* Varro L. L. IV, 36 *zegt:* a tribus aſſibus Treſſis & ſic proportione usque ad Nonuſſis.

SEPULCRĀLIS, e, *het graf betreffende, daar toe behoorende, daar bij te vinden, of gewoon, bij voorb.* ara, Ovid. Met. VIII, 480: fax, Ibid. Her. II, 120, *lijkfakkels:* devotiones, Apul. Met. I ante med. p. 106, 30 Elmenh.

SEPULCRĒTUM, I, n. *plaats, waar graven zijn*, Catull. LIX, 2.

SEPULCRUM, i, n. 1) *het graf, alwaar bij voorb. menſchen begraven worden, bij voorb.* monimenta ſepulcrorum, Cic. Tuſc. I, 14: monimento ſepulcri donatus eſt, Nep. Dion. 10, i. e. *grafzerk:* Siti dicuntur ii, qui conditi ſunt; nec tamen eorum ante ſepulcrum eſt, quam juſta facta & corpus incenſum eſt, Cic. Leg. II, 22: neque ſepulcrum, quo ſe recipiat, habet, portum corporis, Enn. ap. Cic. Tuſc. I, 44: ſepulcrum eſt, ubi corpus oſſave hominis condita ſunt, Pandect. XI, 7. 2: cf. XLVII, 12, 3: terra rerum commune ſepulcrum, Lucret. V, 260: iter ad patrium ſepulcrum, Cic. Roſc. Am. 9, *alwaar het ook een grafteken kan zijn:* aliquem condere ſepulcro, Ovid. Met. VII, 618. Virg. Aen. III, 67. VI, 152, i. e. *begraven, ter aarde beſtellen: dus ook* membra imponere ſepulcro, Ovid. Her. XI, 123: ſepulcri mitte ſupervacuos honores, Horat. Od. II, 20, 14, ſcil. *grafzerk, opſchrift enz.: ook ſtaat het van het verbranden des ligchaams, bij voorb.* aramque ſepulcri congerere arboribus i. e. *brandſtapel*, Virg. Aen. VI, 177: *van daar Tropisch, bij voorb.* vulturius condebat membra ſepulcro, Enn. ap. Priſcian. 6, *voor maag:* ubi ſepulcrum (diei) habeamus & hunc comburamus diem, Plaut. Men. I, 2, 43, i. e. *den dag als 't ware begraven en verbranden, boertend, voor doorbrengen: zoo noemt iemand een' oud man* ſepulcrum vetus, Plaut. Pſeud. I, 4, 19. 2) *grafteken, d. i. graf te gelijk met een gedenkteken, grafzerk, opſchrift, bij voorb.* ſepulcrum exſtruere, Horat. Sat. II, 5, 104: Africano virtus ſuper Carthaginem ſepulcrum condidit, Ibid. Epod. IX, 26: facere, Cic. Leg. II, 26: amplitudo ſepulcrorum, Ibid.: ſepulcrum patrium, Cic., *zie hier voor:* legere ſepulcra, Cic. Sen. 7. i. e. *de opſchriften daar op lezen:* ſummam incidere ſepulcro, Hor. Sat. II, 3, 84. 3) *de doode, of de ziel van een dooden, bij voorb.* placatis ſepulcris,

cris, Ovid. Fast. II, 33: si quidquam mutis gratum sepulcris, Catull. 96, 1. Not. *Sommigen schrijven* sepulchrum *voor* sepulcrum (*zie* Gell. II, 3), *doch zonder reden, dewijl het van* sepultum (Supin.) *afkomt, zoo als* lavacrum, simulacrum cet. Gellius II, 3 *begunstigt wel de spelling* sepulchrum, *daar hij zegt, dat de Ouden dikwijls een* h *in gezet hebben, alwaar hij ten voorbeelde* lachrymas, sepulchrum, ahenum cet. *aanhaalt. Maar nogthans blijft* sepulcrum *beter.*

SEPULTURA, ae, f. *begravenis, ter aarde bestelling, is menigvuldig, bij voorb.* sepultura aliquem adficere, Cic. Div. I, 27, i. e. *ter aarde bestellen:* corpus ad sepulturam dare, Cic. Phil. II, 7: mercedem funeris ac sepulturae constitui nefas fuisse, Cic. Verr. V, 51: honore sepulturae carere, Cic. Senect. 20: corpus sepulturae dare, Suet. Galb. 20 extr., *of* tradere, Justin. XII, 2 extr., *of* mandare, Val. Max. IX, 8 extr.: post sepulturam, Plin. H. N. VII, 52 extr.: Sepultura insepulta, *zie* Insepultus. Not. *somtijds schijnt het ook de begravenis, d. i. het graf te zijn, bij voorb.* locum sepulturae ut darent cet., Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 12 extr.: mortes & sepulturae deorum demonstrantur (i. e. *worden bewezen, aangewezen*), Cic. Nat. D. I, 42: locum sibi ad sepulturam adcepit, Sueton. Tiber. 1: in foro: qui locus sepulturae destinabatur, Tacit. Ann. II, 73; *echter past overál begravenis, ter aarde bestelling, wanneer men zekerlijk tevens mede aan het graf te denken heeft.*

SEPULTUS, a, um, *zie* Sepelio.

SEQUAX, acis, 1) *ligt of snel, of dikwijls volgende, of volgende, wanneer het ligt of snel, of dikwijls, of overál geschiedt, bij voorb.* equus, Ovid. Her. IV, 46: undae, Virg. Aen. V, 193: mores, Lucret. III, 316: flammae, Virg. Aen. VIII, 432: capreae, Virg. Georg. II, 374, i. e. *die geern na de wijnstokken lopen, daar geern aanknagen:* Medea sequax, Prop. IV, 5, 41, i. e. *die Jason terstond volgde, of naliep:* Malcaeque sequacibus undis, Virg. Aen. V, 193, i. e. *die de voorbijgaande schepen vervolgen:* fumi sequaces, Ibid. Georg. IV, 230, i. e. *die ligt overál indringt:* equus, Ovid. Her. IV, 46: venae sequaces metalli, Claudian. de consul. Mall. Theod. 40: hederae sequaces, Plaut. Pers. Prol. 6, i. e. *die zich geern uitbreiden, bij voorb. aan de muuren enz.:* Arcades Latio (i. e. Latinis) dant terga sequaci, i. e. *vervolgenden*, Virg. Aen. X, 365: curae, Lucret. II, 47, *die de menschen overál verzellen:* oculoque sequaci perlege carmen, Calpurn. Ecl. I, 31: scabies sequax malum, Grat. in Cyneg. 411: *van daar* sequax Substantive, seq. Genit. *een aanhanger, liefhebber, minnaar, bij voorb.* in lucem eduntur Bacchi Venerisque sequaces i. e. studiosi, sectatores, Manil. V, 143: *verders* bituminum sequax ac lenta natura, Plin. H. N. VII, 15. 2) *buigzaam, toegevend, inschiklijk, gevolglijk ligt om te beárbeiden, bij voorb.* natura, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 65: materia sequacior, Plin. H. N. XXXVI, 26 extr.: salicis virgae sequacis ad vincturas lentitiae, Ibid. XVI, 37: flexibiles ducimur atque, ut ita dicam, sequaces sumus, Plin. Paneg. 45: *verders* Niliacum ridebis olus lanasque sequaces i. e. colocasiam ejusque caulem, qui in fila minuta fibrasque lentas diducitur, Martial. XIII, 56, 1: cf. de colocasia, Ibid. VIII, 33, 13.

SEQUELA, ae, f. 1) *het gevolg eener zaak, of uit eene zaak, bij voorb.* per sequelas quasdam necessarias, Gell. VI, 1 post med. 2) *het vervolg, d. i. het geen volgt, bij voorb.* jumenta, quorum sequela erat equuleus, Pandect. XLVII, 2, 14 post med.: lixas calonesque & omnis generis sequelas (scil. exercitus) conclamare jussit i. e. quicunque sequuntur exercitum, Fronti. Strateg. II, 4: obligationi, quae sequelae obtinet locum, Pandect. XLVI, 3, 93.

SEQUESTER, stra, strum, *en* SEQUESTER, stris, stre. I) *volgend, verzellend, bij voorb.* fugae sequestro ministroque *van eenen ezel, door wiens hulp een vrouwspersoon ontvluchtte*, Apul. Met. VI extr. p. 127, 2; *doch, het kan ook zijn bevorderaar der vlucht.* II) *bemiddelend, tot bemiddeling, (bij voorb. tusschen twee twistende personen) dienstig, bij voorb.* pace sequestra *door bemiddeling der vrede*, Virg. Aen. XI, 133. Stat. Theb. II, 425: *van daar* Substantive, 1) sequester, scil. homo, a) *elke middenpersoon, middelaar, bij voorb. die zich tot omkopen laat gebruiken, gevolglijk het geld van den éénen ontvangt, en aan den anderen geeft, bij voorb.* Nomin. sequester *staat* Cic. Cluent. 26. Cic. Verr. II, 44. Cic. Coel. 13: quo sequestre in judice corrumpendo usus, Cic. Cluent. 8 extr.: sequestrem, Cic. Planc. 16 *en* 19: sequestres, Cic. Verr. Act. I, 12 extr.: *verders* Menenius Agrippa, qui inter Patres ac plebem publicae gratiae sequester fuit, Senec. ad Helv. 12 post med.: pacisque sequestrem mittere, Sil. VI, 347: pacisque sequester, Lucan. X, 472: fugae, i. e. *bevorderaar (van eenen ezel)*, Apul., *zie hier voor: van daar Tropisch, bij voorb.* qui suam pudicitiam sequestrem perjurii fieri passi sunt, Val. Max. IX, 1, 7, i. e. *beloning des meineeds, van Richters, die voor het genot van hoererij Klodius vrijspraken: dus is ook* sequestra, scil. femina, *eene middelpersoon, bij voorb.* pacis, Stat. Theb. VII, 542: anus quaedam stupri sequestra, Apul. Met. IX ante med. p. 224, 1 Elmenh. b) *bijzonder zulk een middelpersoon, bij welke het geen, waar over twee personen twisten (bij voorb. geld of andere dingen), intusschen ter bewaring nedergelegd wordt, opdat hij het naderhand aan den genen ter hand stelle, wien het rechtens toekomt, bij voorb.* nisi das sequestrum, Plaut. Rud. IV, 3, 65: apud sequestrum vidulum posivimus, Plaut. ap. Priscian. 10: apud sequestrem depositum, Gell. XX, 11: Cum sequestre agetur, Pandect. XVI, 3, 12. 2) sequestra, *middelpersoon, zie n.* 1. 3) Sequestrum, *is misschien het nederleggen eener betwiste zaak bij een derde persoon, tot het beslist is, aan wien zij toekomt; doch hier komt, mijns wetens, alleen voor* sequestro (Dativ.), *en* in sequestro, *bij voorb.* sequestro ponere, Plaut. Rud. IV, 3, 79. Cato ap. Gell. XX, 11 extr., *of* sequestro dare, Plaut. Merc. IV, 3, 36, *en* ap. Priscian. 6, i. e. *ter bewaring nederleggen, opdat die geen de nedergelegde zaak bekome, wien zij toebehoort: daar voor staat ook* in sequestri deponere, Ascon. ad Cic. Verr. Act. I, 12: *ook* in sequestre deponere, Pandect. XVI, 3, 6. *Ook staat* pecuniam sequestre ponere, Pandect. XVI, 3, 33, *alwaar andere* Editt. in sequestro *hebben.* Not. *dit woord zal van* sequor *afkomen, te weten* quod ejus, qui electus sit, utraque pars fidem sequatur, Gell. XX, 11: Modestinus ad Pandect. L, 116, 110 *leidt het ook af van* sequor; *hij zegt:* sequester dictus a sequendo, quod occurrenti aut quasi sequenti eos, qui contendunt, committitur.

SEQUESTRARIUS, a, um, *het nederleggen van geld, of het bij eenen* Sequester *nedergelegde geld betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* actio (*beschuldiging*), Pandect. XVI, 3, 12: *ook enkel* sequestraria, scil. actio, Ibid. IV, 3, 9.

SEQUESTRO, Adv., *is de* Dativus *van* Sequestrum, *zie* Sequester.

SEQUIOR, sequius, *eigenlijk, het geen op het eerste of op iet volgt, van daar geringer, slechter, of gering, slecht, boos, kwaad, bij voorb.* invitus, quod sequius sit, de meis civibus loquor, Liv. II, 37 in., i. e. *iet slechts, boos:* vitae frugi an sequioris i. e. *slecht*, Pandect. II, 15, 8 med.: nihil tum sequius suspicatus, Apul. Met. X post init. p. 239, 25 Elm.: sexus sequior *het vrouwlijk geslacht, bij voorb.* in sexum sequiorem (i. e. in vestitum mulieris) insertus & absconditus — transivi, Ibid. VII ante med. p. 191, 8 Elm.: si sexus sequioris edidisset fetum, Ibid. X post med. p. 249, 38 Elm., i. e. *als zij een meisjen baaren zou.* Not. sequius, Adverbialiter, *staat als* secius, 1) *slechter, of slecht, kwaad, bij voorb.* vereor, ne homines de me sequius loquantur, Senec. Benef. VI, 42: melius an sequius terrae mandaverit paterfamilias pecuniam, Colum. III, 4: non modo absens quidquam de me sequius cogitabit, sed cet., Varr. ap. Non. 2. n. 746. 2) *anders, niet zoo, bij voorb.* quid diximus tibi sequius quam velles? Plaut. Capt. II, 3, 57; *doch, het kan hier ook een* Adject. *zijn:* quae res cum ei sequius, ac rata fuerat, proveniret, indignata cet., i. e. *niet zoo, als of zij enz.*, Apul. Met. IX post med. p. 230, 32 Elm. 3) *minder, doch met een voorafgaand ontkennend woord, bij voorb.* nihilo sequius, Caes. B. C. II, 7. *gevolglijk schijnt* secius *en* sequius (*gevolglijk* sequior *en* secior) *hetzelfde woord te zijn, zie* Secus *in* Secus.

SEQUOR, quutus *en* cutus sum, 3. 1) *volgen, d. i. achteraangaan, of komen, navolgen, of nagaan, het zij het geschiede als vriend, wanneer men het ook dikwijls door medegaan, medekomen, verzellen, kan vertalen, is menigvuldig, bij voorb.* sequere me intro, Ter. Heaut. IV, 1, 51: sequimini me intro, Ibid. Hec. V, 2, 27: comites secuti sunt virginem, Ibid. Eun. II, 3, 54: I prae, sequar, Ibid. And. I, 1, 141. Eun. V, 2, 70, i. e. *ik zal volgen:* utebatur veste Medica; satellites Medi sequebantur, Nep. Paus. 4: parvus Iulus — sequitur patrem non passibus aequis, Virg. Aen. II, 724: aliquem ad bella, Ovid. Met. VII, 658: Neminem in provinciam sit secutus, Nep. Att. 6: *of als vijand, d. i. volgen, vervolgen, het welk zeldzamer is, bij voorb.* Caes. B. G. VII, 47. Ovid. Met. II, 498. Virg. Aen. XI, 674. Flor. III, 5 post med. Tacit. Hist. IV, 20: hostem vestigiis, Liv. IX, 45, i. e. *op het spoor volgen. Ook van levenloze dingen, bij voorb.* vela sequentis malus, Ovid. Her. XVI, 111: male sequentis tela, Virg. Aen. VI, 110: ne nos fera bella sequantur, Ovid. Her. XVI, 339: satis (Dativ.) fluvium inducit rivosque sequentes, Virg. Georg. I, 106: laudumque sequentibus undis obruimur, Claudian. de Stilich. I, 139, *Tropisch, d. i. als 't ware, nastormende golven der loflijke daaden, d. i. derzelver groote menigte: van*

daar

daar a) volgen, Tropisch, d. i. op of na iemand of iet komen, bij voorb. poenam, quae ſequeretur illud ſcelus, Cic. Haruſp. 18: diſpares mores diſparia ſtudia ſequuntur, Cic. Amic. 29: ſi detrahitur (cibus), clades ſequitur gregem, Colum. VII, 4 in.: ſequitur de vulnere ſanguis, Virg. Aen. XII, 51: ſequitur clamor, Ibid. IX, 504: diſcrimen opinionis ſecuturum ex hac re, Liv. V, 6: qua tempeſtate Paris Helenam, & quae ſequuntur i. e. & cetera, gelijk men anders ſpreekt, Cic. Or. 49: van daar viam ſequi, Ovid. Pont. I, 4, 38, eenen weg volgen, d. i. dien betreden, inſlaan: dus ook iter, Ibid. II, 10, 18: aditum, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 70. b) volgen, Tropisch, van dingen, die goed van de hand gaan, zich ligt naar onzen wil laten behandelen, bij voorb. oratio ita mollis, ut ſequatur, quocunque torqueas, Cic. Or. 16: celerius rumpuntur (herbae aridae), quam ſequuntur, Varr. R. R. I, 47, i. e. eer zij uit den grond uitgaan, zich laten uittrekken: dus ook telum non ſequitur, Liv. XXXVIII, 21 extr.: ramus volens ſequetur, Virg. Aen. VI, 146: Qua licet & ſequitur, pudor eſt miſcendus amori, Ovid. Her. IV, 9, i. e. het daar mede doenlijk en ligt is: Sed non omnia nos ducentes ex Graeco ſequuntur, Quintil. III, 14. i. e. gaat goed van de hand: in quantum tropus oratorem ſequatur, Ibid. VIII, 6, 24. c) volgen, d. i. zich naar iet richten, het zij het geſchiede door gehoorzaamheid, inſchiklijkheid, nabootzing, of hoe het wille, bij voorb. judicium alicujus, Cic. Cat. I, 7, i. e. zich daar naar richten, ſchikken: leges, Cic. Parad. 5: Stoicos, Cic. Offic. I, 2: mores Graiorum, Nep. Praefat.: conſilium alicujus, Cic. ad Div. IX, 5 in., i. e. nabootzen: dus ook factum alicujus, Ovid. Her. XVI, 325: dus ook exemplum alicujus, Nep. Ageſ. 4: dus ook nati non ſequuntur patrem, Cic. Top. 4, i. e. richten zich niet naar den vader, d. i. worden hem in ſtand niet gelijk: dus ook liberi ſequuntur patrem, Liv. IV, 4 extr.: cf. n. h: verders ſententiam alicujus, Caeſ. B. C. I, 2. Nep. Milt. 3: aliquem, bij voorb. Platonem, Cic. ad Div. I, 9 med.: Stoicos, Cic. Off. I, 2 extr.: conſuetudinem, Plin. Ep. II, 6: van daar volgen, d. i. van iemands partij zijn, het met iemand houden, bij voorb. amicum, Cic. Amic. 12: arma victricia, Virg. Aen. III, 54: Pompeio eſſe in animo reip. non deeſſe, ſi ſenatus ſequatur, Caeſ. B. C. I. d) volgen, d. i. opvolgen, ergens uit volgen, wanneer ſequitur, het volgt, menigvuldig is, waar op of ut volgt, of de Accuſativus met den Infinitivus, als men dat moet uitdrukken, bij voorb. ſequitur, ut doceam cet., Cic. Nat. D. II, 32, en meermalen, bij voorb. Cic. Off. II, 8. Cic. Fin. II, 8: Nec ſequitur illico, eſſe cauſas, Cic. Fat. 12 en meermalen. e) ergens heen gaan, bij voorb. Formias, Cic. Att. X, 18: Epirum, Ibid. III, 16: Italiam, Virg. Aen. IV, 361: Orientem, Flor. II, 11: Itala regna, Ovid. Her. VII, 10: oras Phaſidis, Val. Fl. I, 3; en zonder Accuſativus, bij voorb. ſigna ſequendi i. e. eundi, procedendi, Virg. Aen. V, 590. f) eene zaak nagaan, d. i. daar naar trachten, die zoeken, bij voorb. lites, Terent. Ad. II, 2, 40: otium, Nep. Pelop. 1: alicujus amicitiam, Nep. Epam. 6: Ego hoc tempore amoenitatem hanc & ſalubritatem ſequor, Cic. Leg. II, 1, i. e. zoek haar, ga ze na: nares ſecutae ſunt vicinitatem oris, Cic. Nat. D. II, 56, i. e. hebben ze als 't ware gezocht, hun best daarom gedaan: commodum matris ſequi, Terent. Hec. III, 5, 31; doch, veel kan tot het volgende behooren: extrema ſequi, het uiterſte doen, bij voorb. ferro extrema ſecutam, Virg. Aen. VI, 457, i. e. u het leven benomen, zie n. k. g) volgen, eene zaak nagaan, of ergens opelen, iet ten oogmerk hebben, zich ten deel maken, of hebben, bij voorb. non ſpem, ſed officium, Cic. ad Div. IX, 5 in., i. e. niet op de hoop zien enz.: ſed credo aliquid ſecutos, Cic. Offic. I, 11: ſecutus editicios judices, Cic. Planc. 15 in.: dus ook commodum matris, Terent., zie het voorgaande: ſequi otium ac tranquillitatem vitae, Cic. Mur. 27: quam rationem ſequantur, vides, Cic. Div. II, 6 extr.: trademus, quae nos ſequi in dicendo quaeque maxime ſpectare ſolemus, Cic. Or. II, 50 extr.: ego, quid tu ſis ſecutus, non perſpicio, Cic. ad Pompej. 2 in Cic. Ep. ad Att. VIII poſt Ep. 11: qui hereditatem venturam dicunt, quid ſequuntur? Cic. Div. II, 7: dus ook verbum, Cic. Caecin. 17, het woord, d. i. eene eigenlijke beteknis volgen, daar op zien; doch het kan ook heeten, zich daar naar richten, zie boven n. c. h) volgen, d. i. ten deel worden, bij voorb. res me ſequitur, de zaak wordt mij ten deel, d. i. ik verkrijg ze, is menigvuldig, bij voorb. heredes monimentum ne ſequeretur, Horat. Sat. I, 8, 13: ejus heredem ſacra non ſequuntur, Cato ap. Priſc. 4: Et hoc aeternae poſſeſſionis eſt; ſequitur heredem, Plin. H. N. IX, 35 extr.: poena ſequitur damnatum i. e. damnatus poena adficitur, Caeſ. B. G. I, 4: etiam plumbum eum ſequetur, Ulp. in Pandect. XXXIV, 19 ante med. §. 4, ſcil. door erfmaking; en terſtond daar op: quaeritur, ſi cui argentum legetur, an emblemata aurea, quae in eo ſunt, eum ſequantur: ook kan men hier toe brengen clades ſequitur gregem, Colum. VII, 4, zie boven: en ne nos fera bella ſequantur, Ovid., zie boven: dus ook nati non ſequuntur patrem, Cic. Topic. 4, i. e. blijven (na de echtſcheiding) niet bij den vader; doch het kan ook heeten, zijn den vader in ſtand niet gelijk, zie boven n. c. i) voortzetten, voortvaren ergens in, bij voorb. perge porro hoc interdictum ſequi, Cic. Caecin. 21: dus ook miſſchien propere ſequi, Tacit. Hiſt. I, 55. k) doen, verrichten, bij voorb. extrema ferro, Virg., zie boven. l) doorgaan, afhandelen, gewagen, verklaren enz., bij voorb. in cujus laudes ſequendas Cicerone laudatore opus fuerit, Senec. Suaſor. 7 med.: interdictum, Cic. Caecin. 20, zie hier voor: facta clara genitoris, Senec., zie hier na. m) ſpreken, zeggen, bij voorb. cum ipſo ſum ſecuta, Plaut. Mil. IV, 6, 5: Sic prior Aeneas; ſequitur ſic deinde Latinus, Virg. Aen. XII, 195; doch, het is hier miſſchien meer, hij volgde in 't ſpreken, antwoordde, ten minſten, men kan het dus verklaren: facta clara magni genitoris, Senec. Troad. 340: van daar Inſequo of Inſeco voor dicere, bij voorb. Inſece, Liv. Andr. ap. Gell. XVIII, 9, i. e. dic, narra: en inſecendo i. e. narrando, dicendo, Cato ap. Gell. Ibid. Not. ſequens zelden ſommigen, voor epitheton, gelijk Quintilianus VIII, 6, 39 zegt. Not. de Ouden hebben ook ſequo gezegd, zoo als Priſc. 8 meldt. Doch Gellius zegt Ibid. (XVIII, 9) ſequo & ſequor conſuetudine loquendi differunt.

SEQUUTOR, zie Secutor.

SEQUUTULEJUS, zie Secutulejus.

SEQUUTUS, zie Sequor.

SERA, ae, f. een ſlot om te ſluiten. Doch; de ſloten der Ouden waren niet als de onze, aan de deuren vastgeſpijkerd, zoo dat zij bij het opendoen daar aan bleven. Zij legden het ſlot aan om te ſluiten (pone ſeram, Juvenal. VI, 346) en namen of ſcheurden het weder af, als zij de deur openden: van daar ſeram demere (i. e. (afnemen), Ovid. Faſt. I, 266 en 280: dus ook excute poſte ſeram, Ovid. Am. I, 6, 24: ponere, Juvenal., zie hier voor: ſera ſua ſponte delapſa cecidit, Petron. 16: centum duris poſtibus adde ſeras, Ovid. Art. II, 636: Clauditur & dura janua fulta ſera, Tibull. I, 2, 6: van daar zegt Varro L. L. VI, 6 extr., ſerae, quibus remotis fores panduntur: dus ook nunc pandite valvas, removete ſeras, Pacuv. ap. Feſt. in Reſerari. Gevolglijk zijn het miſſchien een ſoort van groote aangehangen ſloten, of liever grendels geweest. En Feſtus zegt loc. cit. ſerae namque dicuntur fuſtes, qui opponuntur clauſis foribus.

SERARIUS, a, um, i. e. qui ſero lactis paſcitur, bij voorb. porcus, Cato, zie Sectarius.

SERE, laat, langzaam, komt niet voor, maar ſerius, Cic. Or. III, 20. Ovid. Met. IV, 105. Martial. I, 109: ſerius ocius, Horat. Od. II, 3, 26, i. e. het zij vroeger of laater: ſeriſſime, Caeſ. B. C. III, 75. Plin. H. N. XV, 17. Not. voor Sere zegt men Sero (Ablat.), zie Serus, a, um.

SERENATOR, oris, m. ophelderaar, die den Hemel helder maakt, een bijnaam van Jupiter, Apul. de mundo prope fin. p. 75, 7 Elm. Inſcript. ap. Gud. p. 3. n. 8 en 9.

SERENITAS, atis, f. helderheid, helder, mooi weder, bij voorb. coeli, Cic. Div. II, 45: ſerenitas reddita, Liv. II, 62: diei ſoliſque, Auct. B. Hiſp. 29: autumni, Plin. H. N. XVIII, 35 ante med.: grues ſilentio volantes ſerenitatem (praeſagiunt,) Ibid. prope fin.: vinea imbribus magis quam ſerenitatibus offenditur, Ibid. III, 1 extr., ſalamandra magnis imbribus proveniens & ſerenitate deficiens, Ibid. X, 67: van daar Tropisch, nec nimis credere ſerenitati fortunae, Liv. XLII, 62: ſerenitatem meam obducas i. e. animi tranquillitatem, Senec. de ira III, 25 extr.

SERENO, avi, atum, are, helder maken, ophelderen, bij voorb. den hemel, de lucht enz., bij voorb. coelum tempeſtateſque, Virg. Aen. I, 255 (259): terga aquae, Claudian. de Apono 36: dus ook ſerenatus, a, um, bij voorb. axis, Sil. XII, 657: olympus, Ibid. 665: lux ſerenans, Cic. (als Dichter) Div. I, 21: van daar Tropisch, ophelderen, bij voorb. nubila animi, Plin. H. N. II, 6: ora, Stat. Theb. II, 57: tandem tuum numen ſerena i. e. praebe propitium, Senec. Agam. 521: ſpem fronte, Virg. Aen IV, 477. Nemeſ. Ecl. IV, 17, i. e. door een helder voorhoofd hoop te kennen geven: tritis fronte, Sil. XI, 369: properatque dapes largoque ſerenat igne domum, Stat. Achill. I, 120, i. e. opwekt, hem een vrolijk gelaat geeft: dus ook ſerenatus, a, um, bij voorb. Phoebo ſerenato i. e. placato, Sil. V, 181.

SERENUS, a, um, a) helder, niet ſomber, hel, klaar, bij voorb. lucht, weder enz., bij voorb. tempeſtas, Enn. ap. Cic. Div. II, 39: coelum, Horat. Epod. XV, Virg.

Virg. Aen. V, 851 *en* 871: regio coeli ſerena, Virg. Aen. VIII, 528: aër, Plin. H. N. XVII, 24 ante med.: ſol ſereni maximum mundi decus, Senec. Oedip. 250: dies, Ibid. Thyeſt. 263: nox, Virg. Georg. I, 426: faciem ad ſerenam ſubito mutatur dies, Phaedr. IV, 16, 5: ver, Virg. Georg. I, 340: aeſtas, Ibid. Aen. VI, 707: lux, Ibid. 105: nubes, Ibid. Georg. I, 461: ſtella, Ovid. Faſt. VI, 718: pelagus, Virg. Aen. V, 870: coelum ſerenius, Martial. IV, 64, 6: *van daar* Serenum (*misſchien* ſcil. coelum) *heller weder*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* in ſereno, Cato R. R. 156, *of* ſereno, Liv. XXXVII, 3. Plin. H. N. XI, 24 extr., i. e. *bij heller weder*, *hellere lucht*: *dus ook met* Adjectiva, *bij voorb.* liquido ac puro ſereno, Sueton. Aug. 95: nitido ſereno, Sil. V, 58: ver Zephyris tepido mulcebat rura ſereno, Ibid. XII, 4: Fulgura fallaci micuerunt crebra ſereno, Lucan. I, 530: laeſique lides teditura ſereni, Stat. Sylv. III, 1, 81: nitidum micat ſerenum, Martial. VI, 42: 8: *ook* Plur. aperta ſerena, Virg. Georg. I, 393: nec de te credam noſtris ingrata ſerenis, Val. Fl. I, 332: *van daar* a) *hel*, *klaar*, *lichtend*, *bij voorb.* color, Plin. H. N. IX, 35: aqua candida & ſerena, Martial. VI, 42, 19: cingunt ſerenum lactei focum vernae, Ibid. III, 58, 22: vox, Perſ. I, 19. b) *heller*, *Tropisch*, *bij voorb.* frons, Cic. Tuſc. III, 15, *het voorhoofd*, *d. i. opgeruimd*, *niet somber*: vita, Lucret. II, 1093. i. e. *gerust*: animus, Ovid. Triſt. I, 1, 39: pectora, Ibid. I, 8, 40: horae, Sil. XV, 53, i. e. *vergenoegd*: vultu ridet Fortuna ſereno, Ovid. Triſt. I, 4, 27: cumque ſerenus erit (Auguſtus), Ibid. Pont. II, 2, 67, i. e. *heller*, *opgeruimd*: tandem aliquid, pulſa curarum nube, ſerenum vidi, Ibid. II, 1, 5: laetitia, Juſtin. XLIV, 2: oculi ſereni i. e. placidi, Sil. VII, 461: *dus ook* imperium, Ibid. XIV, 81, i. e. *goedertieren*, *zacht*: temperatus (ſanguis) medium quoddam ſerenum efficit, Quintil. XI, 3, 78, i. e. *helderheid*, *helle wezenskleur*. c) *heller*, *d. i. gelukkig*, *bij voorb.* res, Sil. VIII, 545: horae, Sil., *zie hier voor*. Not. ſerenus *als een titel van Vorſten*, *bij voorb.* Jovem ſerenum *noemt* Martialis V, 6, 9. IX, 25, 3 *den Keizer* Domitianus: *dus ook* Jupiter Serenus, Inſcript. ap. Gruter. p. 23. n. 1, *en* p. 77. n. 6, *en* p. 1009. n. 9. 2) *heller makende*, *heller weder aanbrengende*, *bij voorb.* Favonius, Plaut. Merc. V, 2, 35.

SERESCO, ĕre, 1) *met een korte* ſe, *droog worden*, *misſchien voor* ſereneſco, Lucret. I, 307. 2) *met een lange* ſe *tot hui worden*, *bij voorb.* lac, Plin. H. N. XI, 41.

SERĬA, ae, f. *was een groot wijd langächtig vat*, *van verſchillende grootte*, *bij voorb. tot wijn*, *olie enz.*, *bij voorb. ton*, *vat*, Terent. Heaut. III, 1, 51. Varr. R. R. IV, 2 ante med. Colum. XII, 18 med. *en* 53 extr. Liv. XXIV, 10. Plaut. Capt. IV, 4, 9. Perſ. Sat. II, 11.

SERICATUS, a, um, *een* Seriſch (*zijden*, *zie* Sericus) *kleed aanhebbende*, Sueton. Cal. 51.

SERICĔUS, a, um, *uit* Seriſch *doek* (*zijde*), *bij voorb.* vexilla, Flor. III, 11 poſt med.

SERĬCUS, a, um, *de* Seres *betreffende*, *bijzonder zijn de* Seres *bekend*, *wegens fijne doorſchijnende doeken*, *waar toe zij de ſtoffe van boomen zullen gekregen hebben*, *gelijk de Ouden verhalen*, *bij voorb.* Plin. H. N. VI, 17. Virg. Georg. II, 121. *waar door men onzeker is geworden*, *wat het geweest is*, *katoen of zijde*, *doch misſchien zijde*, *maar misſchien geene zijde van zijwormen*, *maar*, *als men de Ouden geloven zal*, *van boomen*, *boomzijde*, *tot dat men naderhand in laater tijden alle zijde dus noemde*: *van daar* Sericus pulvillus, Horat. Epod. VIII, 15, *een* Seriſch, *d. i. zijden kusſen*: veſtis Serica, Plin. H. N. XXI, 3 poſt med., *een* Seriſch, *d. i. zijden kleed of deken*: *dus ook* toga, Quintil. XII, 10, 47, *alwaar er* craſſa *tegen over ſtaat*: carpenta ſerica i. e. veſtis ſericis ornata, Prop. IV, 8, 23: frena, Claudian. de Stilich. II, 350: *van daar* Serica, Plural., *zijden dingen of klederen*, Martial. IX, 38, 3. XI, 28, 11. Propert. I, 14, 22. Claudian. in Eutrop. II, 338.

SERĬES, ei, f. *eene reeks*, *rei*, *eigenlijk*, *een aantal en orde van ſaamgevoegde dingen*, *bij voorb.* vinculorum, Curt. III, 1 poſt med.: juga velut ſerie cohaerentia, Ibid. VII, 3 extr.: ferreae laminae ſerie inter ſe connexae, Ibid. IV, 9: ſeries ſtructurae dentium, Plin. H. N. VII, 16: duae grandes venae in priora & terga diſcurrunt, ſparſaque ramorum ſerie cet., Ibid. XI, 37 ſect. 69: viarum, Stat. Sylv. III, 3, 102: prolixa ſeries (capillorum), Apul. Met. II ante med. p. 118, 36 Elmenh.: juvenum ſeries teneris immixta puellis, Tibull. I, 3, 63, ſcil. *in het danſen*: *en Tropisch*, *bij voorb.* cauſarum, Cic. Div. I, 55: rerum, Cic. Nat. D. I, 4: diſputationum, Cic. Or. II, 16: fabularum, Apul. Met. I extr. p. 114, 19: hiſtoriae, Val. Max. I, praefat.: rei actae, Quintil. VII, 1 ante med.: annorum, Horat. Od. III, 30, 5: temporis, Ovid. Triſt. IV, 10, 54: vitae, Ibid. in Ibin 62: laborum, Ibid. Her. IX, 5: *ook de rei der kinderen of nakomelingſchap*, *bij voorb.* digne vir hac ſerie, Ovid. Pont. III, 2, 109: ſerie fulcite genus, Prop. IV, 11, 69 (IV, 12, 95): communio nominis ac familiae, vetetis propinquitatis ſerie cohaerens, Val. Max. II, 7, 5. Not. Plural., *bij voorb.* ſeries litium excreverant, Suet. Veſp. 10.

SERILLA, i. e. funiculi ex ſparto, Feſt. *Maar* Verrius ap. Feſt. *verklaart dit woord* navigia Iſtrica ac Liburnica, quae lino ac ſparto condenſantur, *en haalt uit* Pacuvius ſparteis ſerillibus *aan*.

SERĬO, Adv., *is de* Ablat., *zie* Serius.

SERĬŎLA, ae, f. i. e. parva ſeria, *een tonnetjen*, Perſ. IV, 29. Pallad. in Mart. 10 ante med. *tweemaal*.

SERIS, is, f. *zeker kruid*, *eene ſoort van Endyvie*, Plin. H. N. XX, 8 ante med. Varr. R. R. III, 10. Colum. VIII, 14.

SERĬUS, Adv., *zie* Sere.

SERĬUS, a, um, *ernſtig*, *ernsthaftig*, *d. i. niet boertend*, *bij voorb.* res, Cic. Off. I, 29 med. Plaut. Poen. II, 51: de rebus ſeriis loqui, Cic. Off. I, 37: rem ſeriam agere cum aliquo, Terent. III, 3, 7: verba, Horat. Art. 107. Tibull. III, 6, 52: carmina, Plin. Paneg. 54: ſeriae partes dierum, Ibid. 49: vituperatio ſeria, Quintil. VI, 3: curae, Plin. Paneg. 84: ſaepe in conſpectu comiſſantis ſeriae quaeſtiones per tormenta habebantur, Sueton. Cal. 32: in tanta re, tam ſerio tempore, Plin. Ep. IV, 25: homo doctrina ſeria ac nihil de verbis laborante, Gell. V, 21: Tarquinius ore jam ſerio atque attentiore animo fit, Ibid. I, 19, i. e. *maakt een ernſtig gezicht*: quod dixi per jocum, id eventurum eſſe & ſeverum & ſerium, Plaut. Poen. V, 3, 52: *van daar* Serium, *iet ernſtigs*, *ernst*, *bij voorb.* ſi quid per jocum dixi, nolito in ſerium convertere, Plaut. Poen. V, 5, 41, i. e. *voor ernst opnemen*: cf. *hiervoor* Plaut. Poen. V, 3, 50: *van daar* Abl. Serio *in ernst*, *met ernst*, *ernſtig*, Terent. Eun. III, 3, 22. Plaut. Amph. III, 2, 25 *en* 39. III, 3, 9. Ibid. Pſeud. IV, 7, 94. Poen. I, 3, 26 *en* 29. Liv. IV, 25. VII, 41: Seria (Plur.) *ernſtige dingen*, *bij voorb.* joca atque ſeria cum aliquo agere, Salluſt. Jug. 96 (101): *dus ook* quicum joca, ſeria, ut dicitur (ſcil. agimus *of* aguntur), i. e. familiaria, Cic. Fin. II, 26, *en meermalen*, *bij voorb.* Horat. Sat. I, 1, 27. Ovid. Triſt. I, 8, 32. Faſt. IV, 341. Tacit. Ann. II, 13 *en meermalen*.

SERMO, ōnis, m. *het ſpreken*, *of de reden*, *wanneer dit hetzelfde is*, *als het ſpreken*, *d. i. alles wat geſproken wordt*, *bij voorb.* ſermo in circulis, Cic. Offic. I, 37: ſermonem captare, Terent. Phorm. V, 6, 25, i. e. *luisteren*, *wat geſproken wordt*: ſerere, Plaut. Mil. III, 1, 106, i. e. *ſpreken*, *praaten*: multa inter ſeſe vario ſermone ſerebant, Virg. Aen. VI, 160: & cuntem multa loquendo detinuit ſermone diem, Ovid. Met. I, 683, *waar het kon wegblijven*: calamitatem ex ſermone rumor adtulit, Cic. Manil. 9: eſſe in ore & ſermone omnium, Cic. Phil. X, 7: *van daar* 1) *het ſpreken der menſchen van iet*, *bij voorb.* in ſermonem hominum venire, Cic. Verr. IV, 7, i. e. *op de praat komen*: ſermo eſt tota Aſia diſſipatus, Pompejum contendiſſe a Laelio, Cic. Flacc. 6: ſermones iniquorum effugere, Cic. Coel. 16: reprimere, Cic. ad Div. III, 8: ſermonem dare, Cic. ad Div. IX, 3, i. e. *gelegenheid tot praaten* (*ſpreken*) *geven*: Filius meus ſermo eſt per urbem, Plaut. Pſeud. I, 5, 4, i. e. *is tot een praatjen*, *is ſtof tot praaten*, *dus ook* Et nunc inter eos ſermo es, Prop. II, 24 (20), 7: *dus ook* Cataplus, ſermo illius temporis, Cic. Rab. Poſt. 14. 2) *het ſpreken*, *in zoo ver het tegenöver ſchreeuwen geſteld wordt*, *d. i. bedaard*, *zacht ſpreken*, Auct. ad Her. III, 13 in., *alwaar het verklaard wordt*: *dus ook* continuum clamorem remittere & ad ſermonem tranſire oportet, Ibid. 12 in.: *dus ook* Piſo ſtatarius & ſermonis plenus orator, Cic. Brut. 68 in., i. e. *die bijna overäl bedaard ſpreekt*, *niet ligt ſchreeuwt*: *dus ook* a ſermone incipiant, ad vociferationem tranſeant, Senec. Ep. 15 poſt med. 3) *het ſpreken met iemand*, *geſprek*, *discours*, *is zeer menigvuldig*, *bij voorb.* cum mihi ſermo cum Craſſo eſſet de te, Cic. Or. II, 73: nullum tibi omnino cum Albinovano ſermonem ulla unquam de re fuiſſe, Cic. Vatin. 1: diſcumbitur; fit ſermo inter eos, *zij praaten*, Cic. Verr. I, 26: ſermonem cum aliquo conferre, Cic. Inv. II, 4. Offic. I, 38 in., i. e. *praaten*, *met elkander ſpreken*: *dus ook* copulare, Plaut. Poen. III, 2, 42: ſermonem ordiri, Cic. Or. I, 21 extr., *of* occipere cum aliquo, Terent. Eun. IV, 1, 8: *ook* caedere, Terent. Heaut. II, 3, 1, i. e. *praaten met elkander*: diem ſermone terere, Plaut. Trin. III, 3, 68: dare ſe in ſermonem, Cic. Att. XIII, 23, i. e. *praaten*, *zich in geſprek inlaten*, *een geſprek aanvangen*: quaerere ſermonem, Terent. Eun. III, 3, 10, *een geſprek*, *een praatjen zoeken*, *ſtoffe tot geſprek zoeken*: ſermo literarum, Cic. ad Div. VII, 32 §. 7, i. e. *ſchriftelijke onderhandeling*: ſed haec coram; nam multi ſermo-

monis funt. Cic. Att. VII, 3 extr., i. e. *daaröver valt veel te praaten.* 4) *eene reden, redenvoering, bij voorb.* fermonem habui apud municipes meos bibliothecam dedicaturus. Plin. Ep. I, 8. 5) *Satyre, bij voorb.* Bioneis fermonibus, Horat. Epift. II, 2, 60, *en de Satyren, hekelfchriften van* Horatius *worden van velen* Sermones *genoemd.* 6) *eene verhandeling, gefchrift, bij voorb.* docti fermones utriusque linguae, Horat. Od. III, 8, 5: quanquam Socraticis madet fermonibus, Ibid. III, 21, 9. *en* Plinius H. N. XVIII, 1 extr. *zegt van zijne gefchiedenis:* quippe fermo circa rura eft agreftesque ufus. 7) *fpraak of tongval, bij voorb. van zeker volk, bij voorb.* Perfarum, Nep. Them. 10: libri fermone Graeco confecti, Nep. Hann. 13: Sermone eo debemus uti, qui notus eft nobis, ne, ut quidam Graeca verba inculcantes, irrideamur, Cic. Offic. I, 31: fermonem imitantur (picae) humanum, Plin. H. N. X, 42: *ook van een enkel perfoon, in zoo ver die goed of flecht fpreekt, bij voorb.* Caefar, vir fermonis praeter alios fuae aetatis caftiffimi, Gell. XIX, 8 poft init.

SERMOCĪNATĬO, onis, f. 1) *het fpreken, praaten,* Gell. XIX, 8 in.: Plato in aliqua fermocinatione de Zamolxi — ita fcriptum reliquit, Ibid. Apolog. ante med. p. 290, 38, i. e. *gefprek.* 2) *eene Redenkundige figuur, als men iemand fprekende invoert,* Auct. ad Herenn. IV, 43 *en* 42. Quintil. IX, 2, 31.

SERMOCĪNATRIX, icis, f. *met elkander fprekende, pratende, bij voorb.* pars of fpecies dicendi fermocinatrix, Quintil. III, 4, 10, i. e. *in gefprekken: van daar* Subftantive, *babbelaarfter, praatfter, bij voorb.* immodica, Apulej. Met. IX ante med. p. 224, 31 Elmenh.

SERMOCĪNOR, ari, *fpreken met iemand, praaten, babbelen, bij voorb.* cum aliquo, Cic. Verr. I, 52: in confuetudine fcribendi aut fermocinandi eo verbo uti foleant, Cic. Invent. II, 17 extr., i. e. *in het fpreken, praaten:* Pluria forte quis dixit fermocinans, vir adprime doctus, Gell. V, 21 in.: fuper omnia humanas voces reddunt (aves nonnullae), pfittaci quidem etiam fermocinantes i. e. *praatende,* Plin. H. N. X, 42 in.

SERMŌNOR, ari, i. q. fermocinor, *fpreken, praaten, babbelen,* Gell. XVII, 2, *die het voor* rufticius, *maar* rectius *houdt, dan* fermocinor, *en het laatfte voor* crebrius, *maar* corruptius.

SERMUNCŬLUS, i, m. i. q. fermo, *het fpreken, als men verminderend, of verachtelijk fpreekt, een praatjen,* Cic. Att. XIII, 10. Cic. Dejot. 12. Plin. Ep. V, 8, 4. VII, 17 extr.

SERO, fevi, fatum, 3. I) *zaajen, planten, pooten,* a) *zaaiën, bij voorb.* frumenta, Caef. B. G. V, 14: hordea campis, Virg. Georg. I, 210: fruges, Plin. H. N. XVIII, 25 poft med.: frumentum, Ibid. 23: milium, Ibid.: hordeum vel triticum, Ibid.: legumen, Ibid.: rapa, Ib.: autumno aliquid faturus, fimum inaret poft imbrem, Ibid.: ut tantum decumae fit, quantum feveris, Cic. Verr. III, 47: *van daar* fatus, a, um, *gezaaid, bij voorb.* meffes, Virg. Ecl. VIII, 99: *van daar* Satum, Subftantive, *en* Plur. fata *het gezaaide,* Virg. Ecl. III, 82. Georg. I, 325. Aen. II, 306. b) *planten, pooten, bij voorb.* furculos, Cic. Or. II, 69: arborem, Horat. Od. I, 18, 1: femina, Colum. V, 10 in.: folia palmarum, Plin. H. N. XVII, 10 in.: rapa, Plin., *zie hier voor:* Bacchus (i. e. vinum) non palmite Bithyno fatus, Val. Fl. III, 6. Not. mihi iftic nec feritur nec metitur, Plaut. Epid. II, 2, 80, *als een fpreekwoord, d. i. mij gaat het niet aan, ik heb er voordeel noch fchade van: van daar Tropisch,* 1) *voortbrengen, telen, bij voorb. menfchen, bij voorb.* genus humanum, Cic. Leg. I, 8: tam Caffii quam Bruti ferendi, Cic. Att. XIV, 20: *van daar* fatus, a, um, *geteeld, geboren, ontfproten, bij voorb.* non temere fati & creati fumus, Cic. Tufc. I, 49: matre fatus terra, Ovid. Faft. III, 799, i. e. *geboren:* Volfcente fatum, Virg. Aen. X, 540, i. e. *zoon van* Volscens: o fate gente deum, Ibid. VIII, 36: fatae Pelie, Ovid. Met. VII, 322, i. e. *dochter van* Peliäs: Satus Nereide, Ovid. Met. XII, 93, *geboren van enz., of zoon van* Thetis: Ilia cum Laufo de Numitore fati, Ibid. Faft. IV, 54: fate fanguine divum, Virg. Aen. VI, 125: Anchifa fatus i. e. filius Anchifae (Aeneas), Ibid. V, 331: *dus ook* Anchifa fatus — pater (Aeneas), Ibib. V, 424: ftirpe divina fatus, Liv. XXXIX, 58. 2) *Tropisch, zaaiën, of uitzaaiën, voortbrengen, uitftrooiën, aanleiding geven, veroorzaken, verwekken, bij voorb.* bellum in juvenili pectore, Sil. I, 80: caufam difcordiarum, Sueton. Calig. 26: vulnera, Lucret. V, 1289, i. e. *veroorzaken:* crimina, Liv. XXIV, 23, i. e. *uitftrooiën, voortbrengen:* opinionem, Juftin. VIII, 3, i. e. *uitftrooien, verbreiden:* difcordias, Liv. III, 40: rumores, Virg. Aen. XII, 228: lites, Plaut. Poen. III, 2, 10, i. e. *verwekken:* mentionem, Liv. III, 43 in., i. e. *hier en daar gewag maken,* mores, Cic. Leg. I, 6 extr., i. e. *invoeren, aanleiding er toe geven:* fibi caufas follicitudinum, Senec. Ep. 104 ante med., i. e. *veroorzaken:* certamina cum aliquo, Liv. II, 1, i. e. *kijven; doch het één en ander kan van* fero, ferui, *zijn. Verders heeft men* colloquia ferere cum aliquo, Liv. XXIV, 31 in. *en* 32 in., i. e. *met elkander praaten:* aliquid occultis fermonibus, Liv. VII, 39, i. e. *iet heimlijk met elkander praaten: en dus beet het meermalen, voortbrengen, fpreken, zeggen, bij voorb.* querelas & verba incaffum, Senec. in Med. 26, i. e. *klagten en woorden voortbrengen, klagen en fpreken:* orationes populares, Liv. X, 19: multa inter fefe vario fermone ferebant i. e. *prateden,* Virg. Aen. VI, 160: *dus ook* multa duces errore ferunt, Stat. Theb. VI, 939: *verders* fic heroes eunt campumque patentem alterno fermone ferunt, Ibid. Achill. II, 36: bella ex bellis, Liv. II, 18 extr., *den éénen oorlog na den anderen veroorzaken of aanvangen:* fabulam argumento, Liv. VII, 2, i. e. *een verhaal tot de ftof van een Tooneelftuk maken; doch veel hiervan fchijnt van* Sero, ui, i. e. *knoopen, famenvoegen, te zijn, bijzonder als het is, fpreken, voortbrengen: verders* caufa caufam ex aeternitate ferens, Cic. Fat. 12, *het welk misfchien tot* Sero, ui, *behoort:* negotium ferere, Plaut. Moft. V, 1, 51, i. e. *ondernemen, of ook mij verdriet veroorzaken.* II) *bezaaiën, beplanten, bepooten, bij voorb.* Cic. Verr. III, 47, jugera funt fata: agrum, Ovid. Art. II, 668: fulcos non habuiffe fatos, Tibull. II, 3, 42 (70): *van daar* fata, plur. fcil. loca, *het gezaaide (eigenlijk bezaaide velden),* Virg., *zie* n. I.

SERO, rui, rtum, 3. *famenvoegen, famenknoopen of binden, bij voorb. bloemen en andere dingen, eigenlijk en Tropisch, wanneer het hetzelfde is als maken, bij voorb.* fati lege rerum humanarum ordo feritur, Liv. XXV, 6: caufa caufam ex aeternitate ferens, Cic. Fat. 12: quid feris fando moras? i. e. facis (*zo als* nectere moras), Senec. Med. 281: ferere fermones alicui, Plaut. Mil. III, 1, 106. Ibid. Curc. I, 3, 37, i. e. *tot iemand fpreken, gefprek voeren, zeggen: dus ook* colloquia, Liv. XXIV, 31, *met elkander praaten: en dus in 't gemeen, voortbrengen, fpreken, zeggen, bij voorb.* orationes, Liv.: multa inter fefe vario fermone, Virg.: querelas & verba, Senec., *zie met meer in* Sero, fevi: certamina, Liv. II, 1, *kijven:* bella ex bellis, Liv. XXI, 10, *aanleiding geven, als 't ware, den éénen oorlog aan den anderen knoopen enz.; doch dit kan met meer van* fero, fevi *zijn, zie* Sero, fevi. *Van daar* fertus, a, um, *faamgevoegd, of geknoopt, geftrikt, of gebonden, bij voorb.* loricis fertis, Nep. Iphic.: *bijzonder van bloemen en kransfen, bij voorb.* ferta corona, Lucan. X, 164: flores, *bij voorb.* floribus fertis & folutis, Apul. Met. IV poft med. p. 156, 4 Elm.: *dus ook* jaculis (i. e. miffilibus) floris ferti & foluti deam fuam propitiantes, Ibid. X poft med. p. 254, 38 Elm.: rofa ferta, Apulej. Met. II ante med. p. 121, 31 Elm.: *van daar* Sertum, Subftantive, *maar gemeenlijk* Plur. ferta, orum, *en* ferta, ae (fcil. *misfchien* corona, rofa, res cet.), *alles wat faamgebonden is, elke bundel, ruiker, bouquet, krans, bloemtuiltjen,* Fefton, Guirlande, *of* Plur. *bloemtuiltjens,* Feftons cet., *bij voorb.* fertis redimiri, Cic. Tufc. III, 18, i. e. *kransjens of bouquets:* fpicea ferta (Plural.), *airenkrans,* Ovid. Met. II, 28. Faft. IV, 616: e floribus fierent ferta, Plin. H. N. XVI, 2: Thure calent arae fertisque recentibus halant, Virg. Aen. I, 417 (421): Feftaque odoratis innectunt tempora fertis, Ovid. Trift. V, 3, 3: umbracula fertis vincta, Tibull., *zie hier na: dus ook* Plural. fertae, arum, *bij voorb.* dependent demiffae in pocula fertae, Propert. II, 33 (31), 37. *Dat het juist niet altijd een krans zijn moet, ziet men uit* Plaut. Afin. IV, 1, 58, coronas, ferta cet., i. e. *ruikers. Ook is* ferta *misfchien een vruchtbouquet, of een bundel faamgefchikte vruchten,* Pallad. Mart. X, 28: lino, velut ferta, pertufi, *tenzij misfchien* ferta *de* Nom. Plur. *is. Ook zal het een fnoer, een ftrikjen, zijn, bij voorb.* Tibull. II, 5, 97, umbracula fertis vincta; *doch* ferta *konden insgelijks, bloemtuiltjens, bloembanden, of Feftons zijn: van daar* ferta Campanica, Cato R. R. 107, *en eenvouwig* ferta, Ibid. 113, *een kruid, anders* Melilotos (i. e. *fteenklaver*) *genoemd: ook heet het* fertula Campana, Plin. H. N. XXI, 9, *die er bijvoegt, dat het goed was tot kransfen.*

SERO, *laat, is de* Abl. *van* ferus, *zie* Serus.

SEROTĪNUS, a, um, 1) *laat, fpade, d. i. laat komende, of groeijende, of gefchiedende, bij voorb.* hyems, Plin. H. N. XVII, 2: aquae, Ibid.: flos, Plin. H. N. XXI, 10: pira, Plin. H. N. XV, 15 extr.: pulli, Colum. VIII, 5 extr.: ficus, Colum. de arbor. 21. Plin. H. N. XV, 18: fementis, Plin. H. N. XVIII, 24 extr., *alwaar er* feftinata *tegenöver gefteld wordt.* 2) *laat, fpade, iet voortbrengende, (bij voorb. planten enz.), bij voorb.* loca, Plin. H. N. XVIII, 24: *dus ook* nec e tepidis aut praecocibus in frigidos aut ferotinos fitus (*voor* loca), fcil. transferri oportet, Ib. XVII, 11 ante med. 3) *laat, fpade, d. i. iet laat doende, bij voorb.* raptor, Senec.

Dan

Declam. III, 21 extr. Not. *de* Paenultima *wordt voor kort gehouden, maar of zij kort is, kan men door geen' Dichter bewijzen.*

SERPENS, *eene slang, is het* Particip. *van* Serpo, *zie* Serpo.

SERPENTARIUS, a, um, *slangen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daartoe behoorende: van daar* serpentaria. scil. herba, *slangewortel*, Apulej. de herb. 5, *anders* viperina *genoemd.*

SERPENTIGĔNA, ae, f. *slangenkind, d. i. van eene slang geboren of geteeld of afkomstig*, Ovid. Met. VII, 212.

SERPENTĬPES, ĕdis, *slangenvoetig, d. i. slangenvoeten, of voeten als slangen hebbende, bij voorb. de Reuzen*, Ovid. Trist. IV, 7, 17.

SERPĔRASTRUM, i, n. (*misschien van* serperaster, stra, strum, scil. instrumentum), 1) *een stevel, beugel of eenig ander ding of werktuig, dat men aan een kromme knie der kinderen bondt, of binden kon, om ze weder te regt te brengen, kniebeugel, bij voorb.* Non sequitur, ut stulte faciant, qui pueris in geniculis adligent serperastra, ut eorum depravata corrigant crura, Varr. L. L. VIII, 5. *Sommigen leiden het af van* sirpare (scirp.), i. e. *binden, wanneer men* sirp. *zou moeten schrijven.* 2) *Tropisch zegt* Cic. Att. VII, 3 post med., de serperastris cohortis meae nihil est quod doleas: *Hij verstaat er slegte officieren door, die anderen misleiden; maar waarom noemt hij die* serperastra?

SERPILLUM, *zie* Serpyllum.

SERPO, psi, ptum, 3. (ἕρπω) *kruipen, bij voorb. eene slang, rups enz., bij voorb.* serpere anguiculos, Cic. Fin. V, 15: serpere draconem in platanum, Ovid. Met. XII, 13: serpit anguis per humum, Ibid. XV, 689: latens ima vipera serpit humo, Ibid. Pont. III, 3, 102: alia animalia gradiendo, alia serpendo ad pastum accedunt, alia volando cet., Cic. Nat. D. II, 47: pinnis, quibus in mari utuntur, humi quoque vice pedum serpunt (vituli marini), Plin. H. N. IX, 13: humi serpere (*Tropisch*), Horat. Art. 28: *dus ook* serpens, *bij voorb.* bestias serpentes quasdam, quasdam esse gradientes, Cic. Tusc. V, 13: serpentia saecla ferarum i. e. serpentes (*zie* Saeculum), Lucret. VI, 766: *van daar* serpens, Substantive, Mascul. *en* Femin. (*als 't ware, kruiper, kruipster, of* scil. anguis, vermis, bestia), *een kruipend schepzel: van daar* a) *een slang, bij voorb.* caeruleus serpens, Ovid. Met. III, 38: uterque, Virg. Aen. II, 214: saucius, Ibid. XI, 753: contacta salivis, Lucret. IV, 642: lubrica, Ibid. 58: dira, Ovid. Met. II, 651: pigra, Ibid. Am. II, 13, 13: ista serpens, quae — delitescit, Cic. Harusp. 25: tanquam serpens, Cic. Vatin. 2: domita serpens, Ovid. Met. I, 447: incognita, Ib. 439: venenatas serpentes, Nep. Hann. 10: pavendas serpentes, Plin. H. N. VIII, 23: serpens draco, Sueton. Tiber. 72, *alwaar een Pleonasmus is, tenzij* serpens *enkel kruipende beteekent*, Genit. serpentium, Horat. Epod. I, 20. Cels. V, 27 Sect. 8. Plin. H. N. VIII, 4. Nep. Hannib. 10, *en* serpentum, Virg. Aen. VIII, 436. Ovid. Met. VII, 534. *Ook de slang aan den Hemel, een gesternte*, Vitruv. IX, 6. Hygin. Astron. II, 14. III, 13. b) *een worm, bij voorb. in 's menschen ligchaam, bij voorb.* Pherecydes serpentium multitudine ex corpore ejus erumpente exspiraverit, Plin. H. N. VII, 51: *van daar* 1) *in 't gemeen kruipen als eene slang of worm, sluipen, slippen, allengs of ongemerkt komen of gaan, of zich bewegen, bij voorb.* somnus serpit, Virg. Aen. II, 269. Plin. H. N. VII, 24 extr.: Ister in mare serpit, Ovid. Trist. III, 10, 30: *dus ook* Numicius serpit in freta vicina *voor* fluit, Ibid. Met. XIV, 598: *dus ook van de rivier* Cydnus tacitus qui leniter undis caeruleis placidus per vada serpit aquis, Tibull. I, 7 (6), 14: aër serpit i. e. spirat, flat, Lucret VI, 1118: fallacem patria serpere equum (Trojanum) i. e. sensim scandere muros Trojanos, Prop. III, 12, 64 (III, 13, 66): Chamaeleon serpit in terra, Plin. H. N. XXII, 18: per tua lanugo cum serpere coeperit ora, Claudian. de IV consul. Honor. 641: orbis, in quo annua sol contundit tempora serpens, Lucret. V, 691: serpit senectus per membra, Ibid. I, 415: flammae amoris in viscera, Ovid. Remed. 105: avis serpens secat agmine pennis, Cic. Arat. 48: serpere occulte coepisti, Cic. Or. II, 50, *kwamt sluipen, d. i. gingt ongemerkt verder in 't gesprek enz.* 2) *bijzonder zich ongemerkt uitbreiden, bij voorb. komkommerranken, wijnstoksranken enz., bij voorb.* vitem serpentem ferro amputans coërcet ars cet., Cic. Senect. 15: rami, Plin. H. N. XXII, 18 extr.: inter se radices serpunt, Ibid. XVII, 20: flamma per continua serpens omnia incendio hausit, Liv. XXX, 6: ignis, Lucret. VI, 660: lues in vultus, Martial. I, 79: contagia per vulgus, Virg. Georg. III, 469: ulcus latius atque altius serpit, Cels. VI, 18 Sect. 8: si carcinoma serpat, Plin. H. N. XXIX, 2 extr.: ulcera serpentia, Ibid. XXIV, 14 post med.: *ook enkel* serpentia i. e. ulcera serpentia, Ibid. XXX, 13: *dus ook* Polygonon sistit omnia, quae serpunt, Ibid. XXVI, 12 ante med.: *van daar Tropisch, zich uitbreiden, d. i. de overhand nemen, verder gaan, te zeer menigvuldig, bij voorb. van ziekte, pest, kwaal, gerucht enz., bij voorb.* serpit per omnium vitas amicitia, Cic. Amic. 23: rumor serpit, Cic. Mur. 21: malum serpit, Liv. XXXIX, 16: *dus ook* cum serperet in urbe malum, Cic. Phil. I, 2: serpet hoc malum longius quam putatis, Cic. Rab. Post. 6 extr.: ne vicinum malum (belli) etiam ad se serperet, Justin. XXXI, 3: jam murmura serpunt plebis, Stat. Theb. I, 168: flammae (amoris) serpunt in viscera, Ovid. Remed. 105: serplit latius in proximos bellum, Flor. II, 9: consuetudo serpere coeperit, Cic. in Caecil. 22: ne (malum) serpat longius, Cic. Att. I, 13 med. 3) *Tropisch, kruipen, d. i. zich laag gedragen, bij voorb. in het schrijven, bij voorb.* serpit humi tutus nimium timidusque procellae, i. e. humili stylo utitur, Horat. Art. 28. Not. serpsit *voor* serpserit *hebben de Ouden gezegd, gelijk* Festus *meldt, welke uit* Messala *aanhaalt* serpula serpserit: *alwaar men misschien* serpsit *lezen moet.*

SERPŬLA, i. e. serpens, Messala ap. Fest.

SERPULLUM, *zie* Serpyllum.

SERPYLLUM, SERPULLUM, SERPILLUM, i, n. *kwendel, wilde thijm, zeker kruid.* Not. serpyllum *staat* Colum. XI, 3, 39 Ed. Gesn. *en* Plin. H. N. XX, 22 post med.: serpullum, Cato R. R. 73 *en* Varr. R. R. I, 37, 2 Edit. Gesn.: *en* serpillum, Virg. Ecl. II, 11. Georg. IV, 31 Edit. Heyn.

SERRA, ae, f. *eene zaag, een bekend werktuig met tanden, bij voorb.* stridor serrae, Cic. Tusc. V, 40: serra stridens, Lucret. II, 410: arguta, Virg. Georg. I, 143: serra per designata currente trabem scindere, Senec. Ep. 90 ante med.: vitem serra praecidere, Colum. de arb. 9: lapis albus, qui etiam serra dentata, uti lignum, secatur, Vitruv. II, 7: id sal virgines Vestales serra ferrea secant, Varr. ap. Non. 3 n. 197. *De Uitvinder der zaag is* Daedalus, *volgends* Plin. H. N. VII, 56. Senec. Ep. 90 ante med., *of* Perdix, *zusters zoon van* Daedalus, *volgends* Hygin. f. 274. Ovid. Met. VIII, 244 seqq. *Ook eene marmerzaag*, Plin. H. N. XXXVI, 6 post med.: *van daar Tropisch, bij voorb.* serram cum aliquo ducere, Varr. R. R. III, 6, *met iemand twisten, kijven, als een spreekwoord, eigenlijk, met iemand zagen. Van daar wegens eene gelijkvormigheid*, 1) *zekere slagorde der Romeinen, in de gedaante eener zaag, de zaag genoemd*, Gell. X, 9. Cato ap. Fest.: cf. Fest., *bij wien zij* serra proeliaris *heet.* 2) *zekere zeevisch, misschien zaagvisch*, Plin. H. N. IX, 1. XXXII, 11.

SERRABĬLIS, e, *zaagbaar, d. i. het geen men zaagen kan*, Plin. H. N. XVI, 43 in.

SERRACŬLUM, i, n. *het roer, of roerpen*, Pandect. IX, 2, 29.

SERRĀCUM, *zie* Sarracum.

SERRĀTIM, *zaagvormig, getakt als eene zaag, bij voorb.* struere dentes, Vitruv. VI, 11: folia serratim scissa, Apul. de herb. 2.

SERRĀTUS, a, um, 1) *zaagvormig, getakt, (tandig) als eene zaag, bij voorb.* dentes, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 61: folia, Plin. H. N. XXV, 8: centaurii folia lata serrato ambitu, Ibid. 6: Anthiae spinas in dorso serratas habent, Ibid. IX, 59: capitis ossa pectinatim structa compagibus, Ibid. XI, 37 Sect. 48: anser non dubitavit crus meum serrato vexare morsu, Petron. 136. *Ook staat er van het kruid* Chamaedrys, Plin. H. N. XIV, 15 in., alii serratam, & ab ea serram inventam esse dixere: *verders* fistula serrata, Ibid. XVIII, 10 post med., *eene soort van graanmolen, misschien als bij ons de koffymolen, zie* Fistula. Not. numi serrati, Tacit. Germ. 5, i. e. *misschien of met eene zaag gemerkt, of zaagvormig, of getand op den rand, d. i. gerand.* 2) *met eene zaag verzien, zie hier voor.* Not. *het is eigenlijk het* Particip. *van* Serro.

SERRŬLA, ae, f. *eene kleine zaag, zaagjen, bij voorb.* dentata, Cic. Cluent. 64: manubriata, Pallad. I, 43: vitem serrula desecare, Colum. de arb. 5 post med.: id serrula praecidendum est, Cels. VII, 33.

SERTA, *zie* Sero, ui, *op het einde.*

SERTUS, a, um, *zie* Sero, ui.

SERVA, ae, f. *eene slavin*, Virg. Aen. V, 284. Liv. I, 47 extr. Pandect. XI, 3, 1: Livia Liviae Aug. serva a veste purpur., Inscript. ap. Donium class. 7 n. 411: Aurelia Liviae Aug. serva a veste, Ib. n. 48, *zie* Servus, a, um.

SERVABĬLIS, e, *het geen behouden of gered kan worden, bij voorb.* uva, Plin. H. N. XIV, 3: caput nulli servabile, Ovid. Trist. IV, 5, 21.

SERVATIO, onis, f. 1) *waarneming*, Plin. Epist. X, 121. 2) *behouding, redding.*

SERVĀTOR, oris, m. 1) *waarnemer, d. i. achtgever, bij voorb.* Olympi, Lucan. VIII, 171. 2) *waarnemer, d. i. die iets houdt, vervult, genoegen geeft, bij voorb.* foederis, Claudian. B. G. 496: honesti, Lucan. II, 389. 3) *behouder, redder, bij voorb.* reipublicae, Cic. Planc. 36 extr.: capitis mei, Ibid. 42: hominum, Plaut.

Plaud.

Pseud. III, 2, 84: salutis, Ovid. Pont. IV, 15, 41: domus, Ibid. Met. IV, 736: mundi, Prop. IV, 6, 37: servatorem liberatoremque adclamantibus, Liv. XXXIV, 50 extr., *en meermalen, bij voorb.* Senec. Benef. II, 18 extr. Claudian. in Eutrop. I, 479: *van daar als een eertitel van* Jupiter, *bij voorb.* templum Jovis servatoris apud Athenienses, Plin. H. N. XXXIV, 8 post med.: Jovi optimo maximo, servatori, conservatori, Inscript. ap. Gruter p. 18 n. 6. 4) *een opsluiter, bij voorb.* servator cinentus Bebrycii nemoris *heet* Amycus Stat. Theb. III, 352, *die in 't woud overal lagen legde, om Reizigers aan te lokken, om met hem te kampen; doch het kan ook zijn waarnemer, achtgever, loeser, en gevolglijk tot n. 1 behoren.*

SERVĀTRIX, icis, f. 1) *bewaardster, redster, bij voorb.* o servatrix mea, Terent. Hec. V, 4, 16: cohortis Inachiae, Stat. Theb. V, 672: servatrix celebrabere, Ovid. Met. VII, 50. *Ook* Cic. Fin. V, 9, naturam servatricem esse sui, Ed. Davis. *Maar de* Edit. Ernest. *heeft* conservatricem: *van daar als een bijvoeglijk woord van Godinnen, bij voorb.* Divae Dianae Servatrici, Inscript. ap. Gud. p. 31 n. 7: Minervae servatrici, Ibid. p. 52 n. 5: Proserpinae servatrici, Inscript. ap. Fabrett. cap. 6 p. 470. 2) *bedekster, bewaarster, beschutster, bij voorb.* Medusam servatricem pectoris, Stat. Theb. XII, 616. 3) *waarneemster, d. i.* a) *achtgeefster; hier toe zou men kunnen brengen* Cic. Fin. V, 9, *zie hier voor.* b) *d. i. die aan eene zaak voldoet overeenkomstig heeft, ze niet uit het oog verliest, bij voorb.* convenientiae, Apul. Doct. Plat. 2 ante med. p. 15, 32 Elm.

SERVĪLIS, e, *de slaven betreffende, hun behoorende, of eigen of gelijkvormig, van hun afkomstig, slaafsch, bij voorb.* jugum servile, Cic. Phil. I, 3: vestis, Cic. Pis. 38, *slavenkleed:* bellum, Flor. III, 19: Marium servilis fuga exemit i. e. *toen hij op de wijze van een slaaf vluchtte, en zich overal verbergen moest*, Ibid. 21: munus, Cic. Sull. 19: color, Cic. Pis. 1: serviles poenas dare, Petron. 139: alimenta, Sallust. in orat. Lepidi adv. Sull.: conditio, Pandect. XLVIII, 20, 7: servile caput nullum jus habet, Ibid. IV, 5, 3: humilis atque servilis gestus, Quintil. XI, 3 ante med.: tumultus i. e. servorum, Caes. B. G. I, 40: qui praedia vendit, nil servile, gulae parens, habet? *niets slaafsch? d. i. aan de slaven gelijk*, Horat. Sat. II, 7, 11: plerisque, ignaris etiam servilium literarum cet. i. e. literarum, quas vel servi norunt, *bij voorb.* legere, scribere, rationes conficere, Senec. Tranquil. 9 post med.: indoles, Liv. I, 5, *slaafsche inborst:* imperium, Sallust. ap. Augustin. de Civ. D. II, 18: manus, Horat. Epod. IV, 19, i. e. *heir van slaven:* percunctatio, Cic. Or. II, 80, i. e. *vraag, die een slaaf doet:* terror servilis, Liv. III, 16 in., i. e. propter servos. Not. servile *voor* serviliter, *bij voorb.* gemere, Claudian. B. Gild. 365.

SERVĪLĬTER, *slaafsch, op een slaafsche wijze, bij voorb.* facere aliquid, Cic. Tusc. II, 23, i. e. *handelen, of iet slaafsch doen:* saevire in terga, Flor. I, 23: cf. Petron. 117. Tacit. Hist. I, 36.

SERVĪO, ivi *en* ii, itum, 4. *dienen, dienstbaar zijn, slaaf zijn,* 1) *van menschen, wanneer dit alle drie past, bij voorb.* apud aliquem, Cic. Or. I, 40: utiliter, Horat. Ep. I, 16, 70: lenoni, Terent. Phorm. I, 1, 33: ubi parendum alteri & serviendum sit, Cic. Rab. Post. 8: Grajis servitum matribus ibo, Virg. Aen. II, 786: aliquem servitum abducere, Plaut. Pseud. I, 5, 105: ut pareant, nondum ut serviant, Tacit. Agric. 13: coenare sine populo & servis paucioribus serviri, i. e. *van minder enz. bediend worden*, Senec. Tranquill. 9. *Ook met den* Accusativus, servitutem, *bij voorb.* Cic. Mur. 29 extr. Cic. Top. 6: cf. Quintil. VII, 3, 26. Plaut. Mil. III, 4, 12: *ook benevens den* Dativus, *bij voorb.* servitutem servire homini, Plaut. Capt. II, 3, 31: *dus ook* Ibid. Aul. IV, 1, 6: *ook met een* Adjectivum, *bij voorb.* privatam servitutem alicui servire, Ibid. Capt. II, 2, 84: *ook* servire servitute, Ibid. Mil. II, 6, 2. III, 1, 150: *ook aan een Koning of Tyran onderworpen zijn, heet* servire, Liv. XXXIX, 37: *dus ook* pudet servire, Cic. ad Div. XV, 18: *ook van een' zoon omtrent zijn vader, bij voorb.* tuis servivi servitutem imperiis, Plaut. Trin. II, 2, 21. b) *van dingen, als huis, akker enz., diensbaar zijn, d. i. in zekere stukken aan iemand onderworpen zijn, bij voorb. wanneer een buurman het licht betimmeren, zich een weg over mijn akker maken mag enz., een servituut op zich hebben, bij voorb.* aedes serviebant Sergio, Cic. Offic. III, 16 extr.: cf. Cic. Or. I, 39 ante med.: praedia, quae serviebant, Cic. Agr. III, 2: *van daar Tropisch,* 1) *dienen tot iet, dienstig zijn, tot iet deugen, tot iet gebruikt worden, bij voorb.* chartis serviunt calami, Plin. H. N. XVI, 13: candelae luminibus & funeribus serviunt, Ib. XVI, 36: tabulata debent servire gallinis, Colum. VIII, 3, 3: ut totus truncus alicui generis viti serviat, scil. succum praebendo, Ibid. IV, 29 post med.: Marcia tota potui serviret, Frontin. aquaed. 92: eadem materia & cibis & probris serviret, Plin. H. N. XXXIII, 12: domus Cassii serviet domino non minori, Plin. Ep. VII, 24. 2) *dienen, d. i. dienst bewijzen, behaaglijk, gedienstig zijn, bij voorb.* amicis, Nep. Them. 1: sibi servissem, nunquam mihi, Cic. Planc. 38: ut mihi servirem, Ibid.: aliorum amori, Cic. Cat. II, 4 extr.: senatui & civibus, Tiber. ap. Suet. Tiber. 29. 3) *voldoen, bij voorb.* auribus alicujus, Caes. B. C. II, 27: iracundiae, Cic. Prov. 1: pietati alicujus in alterius dolore, Cic. Coel. 32: senati decreto, Sallust. ap. Donat. ad Terent. And. II, 2, 28, i. e. *gehoorzamen:* legibus, Claudian. de Stilich. I, 167: aliorum amori, Cic., *zie hier voor: zoo als men dan n. 2 en 3 genoegzaam bij één kan voegen.* 4) *acht hebben op iet, voor iet zorgen, aan iet moeite doen, bij voorb.* brevitati, Cic. Or. II, 80: valetudini, Cic. ad Div. V, 21: rei familiari, Cic. Rosc. Am. 15: gloriae, pecuniae, Cic. Tusc. V, 3 extr., *en meermalen.* 5) *acht hebben, of zich richten naar iet, bij voorb.* tempori, Cic. Att. VIII, 3: personae, Cic. Offic. III, 29: populi commodis, Cic. Q. Fr. I, 1, 9: numeris, Cic. Or. 52 extr.: gravitati vocum aut suavitati, Ibid. 54. Not. Servibas *voor* serviebas, Plaut. Capt. II, 1, *en* servibo *voor* serviam, Plaut. Merc. III, 2, 3: *dus ook* servibit, Ibid. Trin. II, 2, 27.

SERVĪTĬUM, i, n. 1) *slavernij, slavenstand, slavendienst, bij voorb.* ducere aliquem in servitium, Liv. II, 23: servitium alicui minari, Sallust. Jug. 91 (99): cum reputaret, quam gravis casus in servitium ex regno foret, Ibid. 62 (66): servitium alicui imponere, Sallust. in Orat. Licin. ad pleb. ante med.: demere, Ib. in Ep. Mithrid. ad Arsac. ante med.: Ego tibi pro servitio debeo, Terent. Andr. IV, 1, 51, i. e. *als uw slaaf:* servitium subire, Ovid. Trist. II, 6, 8: servitio liberatus, Colum. VIII, 11: civitatem a servitio abstrahere, Brut. in Ep. Cic. ad Brut. 16 post med.: servitio aliquem premere, Virg. Aen. I, 285 (289). Justin. XV, 3 post med.: juvenem superbum servitio enixae tulimus i. e. in servitute, Virg. Aen. III, 327: servitio exire i. e. liberari, Ibid. Ecl. I, 41: ne quasi perpetuae custodiae servitio contristatae (columbae) cet., Colum. VIII, 8. *Ook Tropisch, bij voorb.* amoris, Ovid. Am. I, 2, 18: vidi ego — puellas servitium tempus in omne pati, Ibid. Art. III, 486: illi tauros primum docuisse feruntur servitium, Tibull. II, 1, 42: Hic mihi servitium video dominamque paratam, Ibid. II, 4, 1, scil. amoris: *dus ook* servitium triste, Ibid. 3. 2) *de slaven, voor* servi, *zoo wel in* Plurali, *bij voorb.* servitia sileant, Cic. Flacc. 38: servitia ad caedem incitavit, Cic. Coel. 32: servitia concitare, Cic. Cat. IV, 6 extr.: servitia villicum contemnunt, Colum. XI, 1: servitia regum venire, Liv. II, 10, *en meermalen, bij voorb.* Liv. II, 34 in. IV, 45 in. Vellej. II, 73, *als in* Singulari, *bij voorb.* coeptum esse in Sicilia moveri aliquot locis servitium, Cic. Verr. V, 4: servitium in scenam immissum, Cic. Harusp. 12 med.: ita nunc servitium est, Plaut. Curc. II, 3, 21, *en meermalen, bij voorb.* Cic. Pis. 4 extr. Vellej. II, 82: *van daar Tropisch,* fuci, quasi servitia apium, Plin. H. N. XI, 11, i. e. *slaven, bedienden.*

SERVĪTŪDO, inis, f. *slavernij*, Liv. XXIV, 22 in. *En* Festus *verklaart* eritudo *door* servitudo.

SERVĪTUS, ūtis, f. 1) *van menschen, als men niet zijn eigen heer en meester is, maar van de willekeur van een ander afhangt: van daar* a) *de dienstbaarheid van een bedienden of slaaf: van daar slavernij, slavenstand, slavendienst, dewijl de bedienden der Ouden, slaven of Lijfeigenen* (mancipia) *plagten te zijn, bij voorb.* justa, Terent. Andr. I, 1, 9. dura, Plaut. Amph. I, 1, 12: in servitutem dari ad aliquem, Terent. Phorm. IV, 3, 43: aliquem in servitutem redigere, Plaut. Aul. II, 1, 47: abducere, Cic. Pis. 34 extr.: abstrahere, Caes. B. G. VII, 14: addicere, Liv. III, 56: adserere, Ibid. 44: *ook* tradere, Cic. Provinc. 5, *doch alwaar het Tropisch staat, d. i. iemand aan eens anders willekeur overlaten:* esse in servitute, Cic. Cluent. 7. Liv. XXXVII, 60, i. e. *in slavernij zijn, een slaaf zijn:* servire servitutem, Cic. Mur. 29 *en* Top. 6, i. e. *slaaf zijn, als slaaf dienen, zie meer in* Servio: *ook* servitutem servire alicui, Plaut. Pers. I, 1, 7. Capt. II, 3, 31. Aul. IV, 3, 6, i. e. *iemand als slaaf dienen: ook* servitus alicui i. e. *slavendienst, dien men aan iemand bewijst, bij voorb.* servitus opulento homini, Plaut. Amph. I, 1, 12, i. e. *bij iemand enz. Ook* servitute servire, Plaut. Mil. II, 6, 2. III, 1, 150: *ook dienstbaarheid of dienst voor betaling, bij voorb.* merces est auctoramentum servitutis, Cic. Off. I, 42. b) *slavernij van eenen Staat (Stad), d. i. wanneer die eenen enkelen niet zelf verkozen Opperheer heeft, bij voorb.* civitatem servitute oppressam, Nep. Thras. 1: Graeciam servitute liberare, Cic. Amic. 12: servitutem pati, Cic. Phil. VI, 7: injungere civitatibus, Caes. B. G. VII, 77: depellere a civibus, Cic. ad Brut. Ep. 14

cau. 5

extr.: cf. Cic. Dom. 51 post init. Cic. Phil. II, 44 post med. Phaedr. I, 2, 6. c) *elke onderwerpelijkheid omtrent iemand, die men voor zijnen heer erkent, verpligting tot gehoorzamen, gehoorzaamheid, bij voorb. van eene vrouw omtrent den man, van een' zoon omtrent den vader, bij voorb.* servitus muliebris exultur, Liv. XXXIV, 7 extr., i. e. *onderwerping van de vrouwen jegens de mannen: zoo zegt een zoon tegen den vader*, Tuis servivi servitutem imperiis & praeceptis, Plaut. Trin. II, 2, 21, i. e. *ik heb naar uw bevelen geluisterd, gehoorzaamheid, onderwerping, bewezen: van daar Tropisch, bij voorb.* officii servitus, Cic. Planc. 30, i. e. *verbindenis tot den pligt, of om den pligt te gehoorzamen: dus ook* servitus juris, Quintil. II, 16, i. e. *verpligting om de wetten te gehoorzamen:* philosophorum servitus (est enim certe servitus) ad certa se verba adstringendi, Ibid. VII, 3 med. 2) *van huizen, akkers, en andere grondstukken enz., dienstbaarheid, servituut, d. i. de daarop liggende verpligting om iet te dulden en zekere lasten te dragen, bij voorb. wanneer een buurman het licht betimmeren, een balk op het huis leggen enz., een weg over mijn akker, hof enz., maken mag enz., bij voorb.* praediorum, Pandect. VIII, 2, 1. VIII, 3, 1: fundo servitutem imponere, Cic. Qu. Fr. III, 1, 2: specus servitutis aliquid habere, Cic. Att. XV, 26. 3) *de dienstboden, slaven: van daar Tropisch*, pubes tibi crescit omnis, servitus crescit nova, Horat. Od. II, 8, 17, i. e. *slaven eener minnaresse, d. i. minnaars, tenzij* servitus *de slaverny (in de liefde) is.*

SERUM, i, n. *het waterächtig deel van de melk, hui*, Ovid. Fast. IV, 770. Tibull. II, 3, 16. Virg. Georg. III, 406: discedit serum a lacte, Plin. H. N. XXVIII, 9: quod serum vocatur, Ibid. XI, 41: *van daar het waterächtig deel van andere dingen, bij voorb.* resinam decoctam minus picis reddere, quoniam in serum abeat, Plin. H. N. XVI, 12 post med.: *ook* sensu obscoeno, *bij voorb.* & emulso labra notata sero, Catull. LXXIX, 8.

SERVO, avi, atum, are, *waarnemen, achtgeven, op iet loeren of passen, wanneer den de* Accusativus *volgt, dan niet volgt, bij voorb.* ortum caniculae servare, Cic. Div. I, 57, i. e. *acht geven, waarnemen:* sidera, Virg. Aen. VI, 338: quantum oculi possent servare sequentem, Ibid. 200, i. e. *zoo ver zij ze zien of waarnemen kunnen:* servantia lumina (i. e. oculi), Ovid. Met. I, 684: uxor scelesta me omnibus servat modis, ne significem cet., Plaut. Rud. IV, 1, 8, *alwaar men* ne *door, opdat niet, en ook door, of, vertalen kan:* servus servet, Veneri eas det an viro, Ibid. Asin. IV, 1, 60: Quid servas, quo eam, quid agam? Lucil. ap. Non. 4: atria servantem fallo clientem, Horat. Ep. I, 5, 31, i. e. *die in de voorzaal u opwacht:* servare de coelo, *op den blikfem acht geven, den blikfem waarnemen*, (*zie* Coelum), *is menigvuldig, en dit was een pligt der Augurs*, *bij voorb.* Cic. Vatin. 7. Cic. Dom. 15. Provinc. 19. Sext. 61. Phil. II, 32. Div. II, 35: *van daar* serva, Terent. And. II, 5, 5. Ad. II, 1, 18. Plaut. Pers. V, 2, 29, i. e. *geef acht, pas op: van daar komt waarschijnlijk* domi, *of* in aedibus, *of* intus servare, *of* apud aliquem servare, *te huis zijn of blijven; misschien als 't ware, het huis bewaaren, of op het huis passen, gelijk sommigen bij ons zeggen: ik zal wel op het huis passen, reut. t'huis blijven, bij voorb.* Natus nemo in aedibus servat, Plaut. Most. II, 2, 21, i. e. *daar is geen mensch in huis of te huis:* intus serva, Plaut. Aul. I, 2, 3, i. e. *blijf daar, d. i. in huis:* Nunc te amabo (i. e. *ik bid u*), ut hanc hoc triduum solam sinas esse hic & servare apud me, Plaut. Cist. I, 1, 107, i. e. *bij mij blijven, dus ook* solus Sannio servat domi, Terent. Eun. IV, 7, 10, i. e. *is t'huis: van daar agt geven, zorge dragen, zich in acht nemen, voorkomen, verhoeden, bij voorb.* servarent, ne qui nocturni coetus fierent, Liv. XXXIX, 14: servandum in eo ante omnia, ut taleae fiant cet., Plin. H. N. XVII, 17: servat autem, ne singula ova — componat, Colum. VIII, 5 med.: serva! *geef acht! neem u in acht!* Horat. Sat. II, 3, 59: *dus ook* cum ita servassent, ut unus fasces haberet, Liv. III, 36 in.; *doch het kan ook zijn, het zoo gehouden hadden enz., zie hier na: van daar* 1) *acht geven, bewaren, in acht nemen, behoeden, bij voorb.* aliquem libera custodia, Liv. XXIV, 45, i. e. *bewaren, opsluiten:* volumen epistolarum servo diligentissime, Cic. Att. IX, 10: pomaria, Ovid. Met. IV, 645: vina centum clavibus, Horat. Od. II, 14, 26: has aquas, Virg. Aen. VI, 298: puellam, Ovid. Am. II, 19, 1: *van daar* limen (i. e. *woning, vertrek*), Virg. Aen. VI, 402, i. e. *te huis blijven, eigenlijk op het vertrek of huis passen: dus ook* Tisiphone vestibulum servat noctesque diesque, Ibid. 556, i. e. *is of blijft in den voorhof der onderaardsche wereld: dus ook* atria servare i. e. in atrio esse (diu), Horat., *zie hier voor: van daar acht geven, acht slaan, zorg dragen, enz. zie hier voor.* 2) *waarnemen, in acht nemen, niet beledigen, er niet tegen handelen, bij voorb.* amicitiam, Cic. Amic. 7: jusjurandum, Nep. Ages. 2: legem, Cic. ad Div. II, 17: pacem cum aliquo, Cic. Phil. VII, 8: promissa, Cic. Off. III, 24: ferias, Cato R. R. 5: jura induciarum, Caes. B. C. I, 85: modum, Plin. H. N. VII, 53. Lucan. II, 38: diem, *den dag waarnemen, vieren*, Liv. I, 50: discrimina rerum, Liv. V, 46: ordinem laboris quietisque, Liv. XXVI, 51: concentum, Cic., *zie hier na:* custodias negligenter, Liv. XXXIII, 4: vigilias, Liv. XXXIV, 9, *de wacht houden, waarnemen:* consuetudinem, Cic. Cluent. 35: *bijzonder* fidem, *zijn woord houden, is menigvuldig, bij voorb.* Cic. Vatin. 5. Terent. And. I, 5, 45. Caes. B. G. VI, 36. *Ook zegt men:* fidem servare cum aliquo, *iemand zijn woord (belofte) houden, bij voorb.* Plaut. Curc. I, 2, 49. Merc. III, 1, 33: *dus ook* fidem jurisjurandi cum hoste servare, Cic. Off. III, 29 extr., i. e. *de bezworen belofte aan den vijand houden: van daar* ita servare, ut cet., Liv. III, 36 in., i. e. *het zoo houden (met eene zaak); doch het kan ook zijn, zorg dragen enz., zie hiervoor n. 1.* 3) *houden, behouden, uitredden, redden of maken, dat iet niet te gronde of verloren ga, bij voorb.* ceteros, Cic. ad Div. XIV, 2; populum; Cic. ad Div. V, 20: ita me servet Jupiter, ut cet., Terent. Phorm. V, 3, 24: serva, quod in te est, filium & me & familiam, Ibid. Heaut. IV, 8, 4: perdis me: Curc. Imo servo & servatum volo, Plaut. Curc. II, 3, 56: quo ex judicio te ulla Salus servare posset? Cic. Verr. III, 57, i. e. *redden, uitredden:* urbs ex totius belli ore erepta atque servata, Cic. Arch. 9: navem ex hyeme, Nep. Att. 10, i. e. *uitredden, redden, behouden:* servatae a peste carinae, Virg. Aen. V, 699: servatis revocatum a morte Dareta, Ibid. 476. 4) *behouden, in zijnen stand houden, bij-behouden, of behouden, bij voorb.* ordinem laboris quietisque, Liv. XXVI, 51: ordines, Caes. B. G. IV, 26: discrimina, modum, pacem cet., *zie hier voor:* fides ita contentae, ut concentum possint servare, Cic. Fin. IV, 27: nomen & arma servant locum i. e. loci memoriam, Virg. Aen. VI, 507. 5) *behouden, besparen, bewaaren, bij voorb.* vermes in melle, Plin. H. N. XXX, 13 ante med.: lapis Chernites mitior est servandis corporibus nec absumendis, Ibid. XXXVI, 17: nomen & arma servant locum i. e. loci memoriam, Virg., *zie hier voor:* vinum in vetustatem, Cato R. R. 114: se ad tempora, Cic. Planc. 5: se ad majora, Liv. II, 11: *ook met den* Dativus, *waartoe? bij voorb.* durate & vosmet rebus servate secundis, Virg. Aen. I, 207 (211): *ook met* eo, *bij voorb.* Itaque eo me servavi, Cic. Att. V, 17, i. e. *heb met schrijven opgehouden, zoo lang gewacht: ook* seq. Infinit., Stat. Theb. IX, 188. 6) *behouden, d. i. erlangen, verkrijgen, bekomen*, aliquid ab aliquo, Pandect. XVII, 1, 45 extr. XXV, 5, 2. XXVI, 7, 61. 7) *inhebben, bewonen, zich ergens ophouden, bij voorb.* sylvas & flumina, Virg. Georg. IV, 383: ripas, Ibid. 459: atria, Horat., *zie hier voor:* vestibulum, Horat. 8) *houden, d. i. hebben, bij voorb.* servans falcem, Virg. Aen. VII, 179. 9) *zijn, of zich ophouden, zich bevinden, bij voorb.* apud me, Plaut.: domi, Terent., *zie boven voor n. 1.* Not. Servasso, is, it, *voor* servavero, is, it, *bij voorb.* servasso, Plaut. Most. I, 3, 71: servassit, Ibid. Cist. IV, 2, 76: servassit *voor* servaverit, *bij voorb.* dii te servassint (Perfect. i. e. servent), Ibid. Cas. II, 5, 16. Asin. III, 64.

SERVOLUS, *zie* Servulus.

SERUS, a, um, 1) *laat, spade, d. i. het geen laater, geschiedt, komt, groeit, rijpt, bij voorb.* gratulatio, Cic. ad Div. II, 7: bellum serius, Liv. II, 3 in., i. e. *laater komende:* aetas sera, Ovid. Art. I, 65, i. e. *laat, spade, bejaard, oud; dus ook* anni, *bij voorb.* seris venit usus ab annis, Ovid. Met. VI, 29: sera posteritas, Ibid. Pont. I, 4, 64: anni seri i. e. seniles, Ibid. Trist. IV, 10, 73: seri nepotes, Ibid. Met. VI, 138: nescis, quid vesper serus vehat, *zoo heet een hekelschrift van* Varro ap. Gell. I, 22. XIII, 11: sera eruditio, quam Graeci [illegible] adpellant, Gell. XI, 7: mors serior, Cels. II, 6 post med.: siccitas seriorem putationem facit, Colum. IV, 23: platanus sera i. e. *bejaard*, Ovid. Art. II, 697: *dus ook* Venus (i. e. amica), Ibid. 701, *zie hierna:* seras ulmos, Virg. Ge. IV, 144, i. e. *laat groeiende:* ficus, Colum. V, 10 ante med.: serissima omnium Amerina (pira), Plin. H. N. XV, 15: serissimos successores, Vellej. II, 137. *Van daar* serum, Substantive, scil. tempus, *de laate tijd, bij voorb.* in serum diei, Liv. X, 28, *tot den avond:* serum diei erat, Liv. VII, 8, i. e. *het was laat op den dag, d. i. avond:* sero diei, Tacit. Ann. II, 21: in serum dimicatio est protracta, Sueton. Aug. 17: in serum noctis, Liv. XXXIII, 48, *in den laaten nacht.* *Van daar* sero, Abl., scil. tempore, *laat, is menigvuldig, bij voorb.* quum sero prodierit, Cic. Brut. 10: cf. Cic. ad Div. VII, 22. Cato R. R. 5 post med.: *ook heet het, laat, d. i. 's avonds, bij voorb.* eo die venit Lentulus sero, Cic. Att. VII, 21: *de* Compar. serius, Cic., *en* Superl.

se-

ſeriſſime, Caeſ., *behoort tot het niet gebruikt wordende* Sere, *waarvoor de Ouden liever* ſero *zeiden*, *zie* Sere: *ook heet* ſero *te laat*, *zie beneden*. *Van daar* 1) *laat vervuld wordende*, *bij voorb.* ſpes, Liv. V, 6 in.: omnia, Virg. Aen. V, 524: portenta, Cic. (*als Dichter*) Div. II, 30. b) *laat iet doende*, *bij voorb.* ſerus abi, Ovid. Art. II, 223, i. e. *ga laat weg*: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* feri ſtudiorum, Horat. Sat. I, 10, 21, i. e. *laat iet lerende*, *ſtudeerende*: belli ſerus, Sil. III, 255, *ook* ſeq. Infinit., *bij voorb.* cur ſerus verſare boves & plauſtra Bootes, Prop. III, 5 (4), 35. c) *bejaard*, *niet jong*, *bij voorb.* platanus, Ovid. Art. II, 697: Venus (i. e. amica), Ibid. 701: aetas, Ovid. Art. I, 65: cf. *hier voor*. d) *langzaam of lang duurende*, *bij voorb.* bellum, Ovid. Met. XIII, 403. e) *wijd afgelegen*, *gevolglijk waar men laat komt*, *bij voorb.* amnis, Val. Flacc. IV, 705. 2) *te laat*, *is zeer menigvuldig*, *bij voorb.* exoptatae magis quam ſerae, Cic. Phil. V, 1: auxilia, Val. Fl. III, 562: cupido, Ibid. IV, 247: tempus cavendi, Senec. Thyeſt. 487: ſerus eſt nobis pudor, Ibid. Hippol. 594: ſerum bellum futurum, Salluſt. ap. Philarg. ad Virg. Georg. IV, 144 & Serv. ad Aen. V, 524: *ook die laat iet doet*, *of* ſerus, a, um, *voor* ſero, *bij voorb.* nunc ſera querelis adſurgis, *zegt* Juno *tegen* Venus, *d. i. te laat*, Virg. Aen. X, 94: Venis ſerus, Ovid. Her. XVII, 107, *komt te laat*: hoc ſerum eſt, Martial. VIII, 44, 1, *het is te laat*: *van daar* Abl. ſero, *te laat*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* ſero reſiſtimus, Cic. Att. VII, 5 extr.: ſero profectus eſt, Nep. Ageſ. 3 *en meermalen*, *bij voorb.* Caeſ. B. G. V, 29. Terent. Heaut. II, 3, 102. Plaut. Trin. II, 4, 14. Capt. IV, 2, 90. Men. V, 6, 31. Auct. ad Herenn. II, 25. Sueton. Ner. 49: *ook* Petron. 7, *alwaar* tarde *daar van onderſcheiden wordt*: *van daar het ſpreekwoord*, ſero ſapiunt Phryges, Cic. ad Div. VII, 16: *ook ſtaat* Cic. Qu. Fr. I, 2 §. 3, Sero eſt, *voor* ſerum, *het is te laat*. Not. ſera, *voor* ſero, Virg. Georg. IV, 122, Narciſſum ſera comantem.

SERVŬLA *of* SERVŎLA, ae, f. *eene bediende*, *dienstmaagd*, *ſlavin*, *als men verkleinend of verächtelijk ſpreekt*, *of op hare jeugd ziet*, *of in 't gemeen ſlavin*, *dienstmeisjen*: Cic. Att. I, 12 extr., per manus ſervulae.

SERVŬLUS *en* SERVŎLUS, i, m. *een ſlaaf*, *het zij men verkleinend wil ſpreken of niet*; *is menigvuldig*, *bij voorb.* Cic. Quint. 6 poſt med. Terent. And. I, 1, 56. Plaut. Capt. IV, 2, 100. Ibid. Ciſt. I, 3, 34. Merc. prol. 107 *en* 108. Truc. II, 4, 74. Plin. Ep. II, 17, 22. III, 16 poſt med. VI, 16 extr. *Dat het juist niet altijd van* ſervus *onderſcheiden is*, *ziet men daar uit*, *dat iemand* Plaut. Capt. IV, 2, 95 ſervus *en* 100 ſervolus *genoemd wordt*. Not. Servulus *ſtaat* Cic., Terent., Plin., *en* Servolus, Plaut.

SERVUS (*of* SERVOS), a, um, 1) *dienstbaar*, *van menſchen*, *d. i. aan eens anders magt en willekeur onderwerpen*, *tot dienst verpligt*, *ſlaafsch enz.*, *bij voorb.* opera, Plaut. Perſ. II, 4, 17: manus, Ovid. Faſt. VI, 558: nec tibi perpetuo ſerva bibatur aqua i. e. aqua, quam ſervi bibunt, Ovid. Am. I, 6, 26: civitas, Liv. XXV, 31 in.: ſuffragia, Liv. VI, 41: capita ſerva i. e. ſervi, Liv. XXIX, 29: ſerva omnia & ſubjecta imperio, Liv. XXXVII, 54: quae ſerva atque obnoxia fore, Liv. XLII, 46: Graeciae urbes ſervae ac vectigales, Liv. XXXIV, 38: Lacedaemon ſerva relicta, Liv. XXXIV, 41, *alwaar het ook* Subſtantive *kan ſtaan*, *en Tropisch*, *bij voorb.* imitatorum ſervum pecus, Horat. Ep. I, 19, 19: *van daar* Subſtantive, ſervus, ſcil. homo, *een ſlaaf*: *dus ook* ſerva, ſcil. femina, *ſlavin*, *is bekend*, *bij voorb.* ſervus *ſtaat* Cic. Att. VIII, 3. Cic. Or. III, 60. Plaut. Capt. IV, 2, 95 cet.: ſerva, Liv. I, 47. Pandect. XI, 3, 1. Virg. Aen. V, 284: *ook* ſervum, Neutr. Subſtantive, *bij voorb.* quidquid peperit, hoc ſervum heredis eſt, Pandect. XL, 7, 16: *en Tropisch*, *bij voorb.* ſervum vitii pectus habere, Ovid. Remed. 54, *tenzij men* ſervum *van* ſervus *af wil leiden*. *Ook kan men hier toe brengen* Lacedaemon ſerva relicta, Liv., *zie hier voor*. *De ſlaven waren deels* privati i. e. *aan zekere bijzondere Meesters onderworpen*, *bij voorb.* Cic. Off. I, 31; *deels* publici i. e. *landsſlaven*, *overheidsdienaars*, *bij voorb.* Cic. Phil. VIII, 8. Liv. IX, 29 extr. Varr. ap. Gell. XIII, 13. *Van daar Tropisch*, *bij voorb.* ſervos cupiditatum, Cic. Verr. I, 22: legum, Cic. Cluent. 53, i. e. *ſlaven*, *onderworpenen*: ſervus poteſtatis (veſtrae), Cic. Coel. 32 med., i. e. *aan uwe magt onderworpen*. 2) *dienstbaar*, *van huizen*, *en liggende gronden*, *d. i. met zekeren rechtmatigen last of ſervituut bezwaard*, *of waarop zekere verpligting rust*, *om iet te dulden*, *bij voorb. wanneer een buurman mij het licht betimmeren*, *een weg door mijn hof of tuin*, *of een graft door mijn veld graven mag*, *bij voorb.* praedia ſerva, Cic. Agr. III, 2: fundus, Pandect. VIII, 6, 6 poſt med.: ſedes ſervae, Ib. VIII, 2, 35: area, Ibid. leg. 34. Not. *Somtijds ontbreekt* ſervus *bij den* Genitivus *van den Meester*, *bij voorb.* Eſtne hic Palinurus Phaedromi? Plaut. Curc. II, 1, 15: hujus video Byrrhiam, Terent. And. II, 2, 20.

SESĀMA, ae, *voor* Seſamum, Plin. H. N., *zie* Seſamum.

SESAMĪNUS, a, um, *uit Seſam*, *bij voorb.* oleum, Plin. H. N. XIII, 1 poſt med. XXIII, 4 extr. XXVIII, 11.

SESAMOIDES, is, n. (*misſchien* ſcil. genus herbae, *want eigenlijk heet het*, *Seſamaartig*), *een kruid aan den* Seſam *gelijk*, *bij voorb.* quoniam ſeſamoides admiſcent, Plin. H. N. XXV, 5 poſt med.: ſeſamoides a ſimilitudine nomen habet; detrahit bilem —. Eſt etiamnum aliud ſeſamoides Anticyrae naſcens cet., Ibid. XXII, 25 ante med.

SESĀMUM, i, n. *en* SESAMA, ae, f. *Seſam of Seſamkruid*; Seſamum *ſtaat* Plaut. Poen. I, 2, 113. Celſ. V, 15. Petron. 1 extr. Colum. XII, 57: Plur. ſeſama, orum, *wanneer er van een aantal geſproken wordt*, Colum. II, 10, 18, *en* ſeſama, ae, *ſtaat* Plin. H. N. XV, 7 poſt med. XVIII, 7 *en* 10. Colum. II, 7. *Men maakte er van*, *bij voorb. olie*, *zie* Seſaminus. Not. 1) Plinius *telt het onder de graanſoorten*, H. N. XVIII, 7 *en* 10, *maar* Colum. II, 7 *onder de peulvruchten*. 2) *Ook noemden ſommigen den boom* Cici *in Egipte* Seſama, Plin. H. N. XV, 7.

SESCUNCĬA, ae, f. *voor* ſesquiuncia, *anderhalf twaalfde deel van het geheel*, *anderhalve* unciae (i. e. *twaalfdeelen*), *bij voorb.* hereditatis, Pandect. XXXVII, 8, 7 extr.: digiti, Frontin. de aquaed. 26: jugeri, Colum. VIII, 2, 7: radicis, Colum. XII, 57, i. e. *drie lood*.

SESCUNCIĀLIS, e, *anderhalve* Unciae (*twaalfdeelen*) *in zich bevattende*: *van daar van anderhalf duim*, *bij voorb.* craſſitudo, Plin. H. N. XIII, 15.

SESCUNX *of* SESQUUNX, cis, m. i. q. ſescuncia, Plin. H. N. XXXVI, 2, 50.

SESCŬPLEX *en* SESQUĬPLEX, icis, i. e. *anderhalf*; ſescuplex *ſtaat* Quintil. IX, 4, 47: ſesquiplex, Cic. Or. 57 med.: *van daar* miles ſesquiplex, Inſcript., i. e. *die anderhalf deel*, (annona) *verkrijgt*: *van waar hij* ſescuplicarius *of* ſesquiplicarius *heet*, Inſcript. ap. Donat. claſſ. 1 n. 147.

SESCUPLICARIUS, a, um, *zie* Sescuplex.

SESCŬPLUS *en* SESQUĬPLUS, a, um, *anderhalf*: ſescuplus *ſtaat* Cenſorin.: Sesquiplus, Plin. H. N. II, 22: *van daar* faciunt ſescuplum, Quintil. IX, 4, 47.

SESĔLIS, is, f. *Seſel*, *een kruid*, Cic. Nat. D. II, 50 extr. Plin. H. N. VIII, 32: *het heet ook* ſeſeli (Indecl.), Plin. H. N. XXV, 8 poſt med.: *ook* ſili, Ibid. XX, 5 med., *alwaar* de ſili, *gevolglijk de* Ablativus *ſtaat*, *hetwelk van den* Nominativus ſile *of* ſil *zijn kon*. *Ook heeft men* Sileſ *of* ſil, *bij voorb.* ſemen — ſilis ſpeciem habet, Ibid. XII, 26.

SESQUI, *anderhalf*, *bij voorb.* ſesqui eſſe majorem, Cic. Or. 56 med.; *doch het ſtaat veelvuldig met een woord ſaamgevoegd*, *bij voorb.* ſesquilibra cet., *zie de volgende woorden*.

SESQUIALTER, a, um, *anderhalf*, Cic. Univ. 7 *tweemaal*. Vitruv. III, 1 med.

SESQUICULEĀRIS, e, *anderhalf* culei (*zie* Culeus) *bevattende*, *bij voorb.* dolium, Colum. XIV, 18 extr.

SESQUICYĂTHUS, i, m. *anderhalf glas* (cyathus), *bij voorb.* mellis, Celſ. VI, 7 Sect. 2.

SESQUIDIGITĀLIS, e, *van anderhalf duim*, *of vinger*, *breed*, *bij voorb.* foramen, Vitruv. X cap. ult.

SESQUIDIGĬTUS, i, m. *anderhalf duim* (*vinger*) *breed*, Vitruv. VIII, 6. X, 17.

SESQUIHŌRA, ae, f. *anderhalf uur*, Plin. Ep. IV, 9 ante med.

SESQUIJUGĔRUM, i, n. *anderhalf bunder of morgen land* (jugerum), Plin. H. N. IV, 8. XVIII, 19.

SESQUILĪBRA, ae, f. *anderhalf pond*, *bij voorb.* roris marini, Colum. XII, 36: ſalis, Cato R. R. 106.

SESQUIMENSIS, is, m. *anderhalve maand*, *bij voorb.* Plural. ſesquimenſibus, Varr. R. R. I, 27: *ook* Adjective, *van anderhalve maand*, *bij voorb.* ad ſaginandum eligunt pullos ſesquimenſe qui ſunt natu, Varr. R. R. III, 10 extr.

SESQUIMODĬUS, i, m. *anderhalf* (*Romeinſche*) *ſchepel* (modius, *zie* Modius), Varr. R. R. I, 7: Medicae, Ib. 42: tritici, Cic. Verr. III, 92 poſt med.: lentis, Colum. II, 13.

SESQUIOBŎLUS, i, m. *anderhalve* obolus, Plin. H. N. XXVI, 8.

SESQUIOCTĀVUS, a, um, *negendehalf*, *bij voorb.* ſesquialteris intervallis & ſesquitertiis & ſesquioctavis intervallis — ſesquioctavo intervallo, Cic. Univ. 7.

SESQUIOPĔRA, ae, f. *anderhalve dienst*: *van daar anderhalf dagwerk*, *anderhalve dag arbeid*, Colum. II, 13.

SESQUIŎPUS, ĕris, n. *anderhalf dagwerk*, *bij voorb.* conficere, Plaut. Capt. III, 5, 67.

SESQUIPEDĀLIS, e, *anderhalf voet* (*in grootte enz.*), *bij voorb.* latitudo, Vitruv. X, 21: menſura, Colum. IX, 19, 4? al-

altitudo, Ibid. XI, 2, 18. XI, 3, 48: regula, Vitruv. V, 10: dentes, Catull. XLV. 5: talea, Colum. V, 9. Plin. H. N. XVII, 22: mentula, Martial. VII, 13, 10: tigna, Caeſ. B. G. IV, 17: homines, Plin. H. N. VII, 16 extr.: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* verba, Horat. Art. 97, i. e. *groot enz.*

SESQUIPEDANĔUS, a, um, i. q. ſesquipedalis, *bij voorb.* cornua, Plin. H. N. IX, 27.

SESQUĬPES, ĕdis, *anderhalve voet*, *bij voorb. in de lengte, breedte, diepte enz.*, *bij voorb.* ſesquipede eſt, quam tu, longior, Plaut. Trin. IV, 2, 58: ſi fieres brevior ſesquipede, Martial. VIII, 59, 2: plus quam ſemipedem prohibeat infodere, Colum. III, 13 poſt med.: cytiſum in ſesquipedem ponere, Varr. R. R. I, 43: cum tibi pinguis aqualiculos propenſo ſemipede extet, Perſ. I, 57: ſesquipedis ſpatio diſtare, Pallad. in Februar. 10 poſt med.

SESQUIPLĀGA, ae, f. *anderhalve ſlag of houw*, Tacit. Ann. XV, 67.

SESQUIPLĀRIS, e, *bij voorb.* miles i. e. *die anderhalf deel*, (annona) *bekomt*, *bij voorb.* torquati ſesquiplares, *lees* Scriverius Veget. II, 7 extr., *alwaar ook van* Scriverius *uit* Hygin. Gromat. *daarvoor* ſesquiplarii *aangehaald worden.*

SESQUIPLARIUS, a, um, i. q. ſesquiplaris, Hygin. Gromat., *zie* Sesquiplaris.

SESQUIPLEX, SESQUIPLUS, *zie* Sescuplex, Sescuplus.

SESQUITERTĬUS, a, um, *vierdehalf*, *bij voorb.* intervalla, Cic. Univ. 7.

SESSIBŬLUM, i, n. *een zetel, ſtoel, zitplaats*, *bij voorb.* olant ſtabulum ſtatumque, ſellam & ſeſſibulum merum, Plaut. Poen. I, 2, 56: parare ſibi ſeſſibula, *ſtoelen koopen*, Apul. Met. I prope fin. p. 112, 30 Elmenh.

SESSĬLIS, e, 1) *goed om te zitten, tot zitten geſchikt*, *bij voorb.* tergum (equi), Ovid. Met. XII, 401. 2) *ligt zittende: van daar het geen ligt vastſtaat:*, *bij voorb. een drinkgereedſchap op tafel, dat gevolglijk van onderen breed is, of een breeden voet heeft*, *bij voorb.* obba, Perſ. V, 148: *dus ook* pira ſeſſilia, Plin. H. N. XV, 15, *die een kleinen ſteel hebben, en waarſchijnlijk* ſeſſilia *heeten, omdat zij dik zijn, en gevolglijk ligt ſtaan.* 3) *zittende: van daar laag, nederig*, *bij voorb.* lactuca, Plin. H. N. XIX, 8 in. Martial. III, 47, 8, *anders ook* ſedens *genoemd* Martial. X, 48, 9: plantae, Pallad. Octob. 11: verrucae, Plin. H. N. XXXVII, 2 ante med.

SESSIMONĬUM, i, n. *plaats, waar iemand zit, zitplaats, verblijf, woonplaats*, *bij voorb.* deorum, Vitruv. VII praef. extr.

SESSĬO, ōnis, f. *het zitten*, Cic. Nat. D. I, 34. Cic. Off. I, 35 poſt med.: pomeridiana ſeſſio, Cic. Or. III, 30 extr.: ſeſſiones quaedam, Cic. Fin. V, 12 poſt med.: *van daar* 1) *zitting, het gericht houden van den Praetor*, *bij voorb.* dies ſeſſionum, Pandect. XXXVIII, 15, 2 ante med. 2) *zitplaats, d. i. de plaats, waar men zit*, *bij voorb.* Cic. Fin. V, 1: tot locis ſeſſiones, Cic. Or. II, 5. 3) *het zitten Tropisch, d. i. het vertoeven*, *bij voorb.* Capitolina, Cic. Att. XIV, 14 med.

SESSITO, are, *zitten, bijzonder dikwijls*, *bij voorb.* in labris, Cic. Brut. 15: *van daar* regio ſeſſitandi, *het gezit, het achterſte*, *bij voorb.* opimae ſunt partes (corporis), ut ſemina (*dijen*) ipſa, quae ſeſſitandi regio eſt, Apul. Doct. Plat. 1 poſt med. p. 10, 40 Elm.

SESSIUNCŬLA, ae, f. *het zitten, als men verkleinend ſpreekt: van daar eene bijeenkomst, waar gezeten en gepraat wordt*, Cic. Fin. V, 20.

SESSOR, ōris, m. 1) *elk, die ergens zit, een zitter*, *bij voorb. in den Schouwburg*, Horat. Epiſt. II, 2, 130: *op een paard of een ander beest*, Senec. de conſtant. 12: *op het ſecreet (om zijn ligchaam te ontlasten)*, *bij voorb.* magna cum ſeſſorum fuga, Sueton. in vita Lucani. 2) *een inwoner*, Nep. Cim. 2.

SESSUS, us, m. *het zitten*, *bij voorb.* locum ſeſſui impertiunt, Apul. Flor. 3 poſt init. p. 353, 36 Elmenh. *Ook wordt aangehaald* ſeſſum ducere, Plaut. Poen. 20, *maar hier is* ſeſſum *zeker het* Supinum: *dus ook* ſeſſum it, Cic. Nat. D. III, 30 in.: *dus ook* in quatuordecim (ſcil. ordinea) ſeſſum deduxit, Aſin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 32, *alwaar het overäl het* Supinum *is.*

SESTERTIARĬUS, a, um, 1) *zich met één of meer Sesterties bezig houdende, daar toe behoorende.* 2) *voor één ſestertie te bekomen*, *bij voorb.* gladiator, Petron. 45: homo, Ibid. 3) *naauwlijks één ſestertie waard, d. i. ſlecht, niet veel waard*, *bij voorb.* homo, Petron., *zie hier voor:* gladiatores, Petron., *zie hier voor.*

SESTERTĬŎLUS, i, m. *en* SESTERTĬŎLUM, i, n. i. q. ſeſtertius *en* ſeſtertium, *als men verkleinend ſpreekt*; *bij voorb.* bis dacies ſeſtertiolum, Martial. I, 59, 5, i. e. *twaalfmaalhonderd duizend* ſeſtertii. *Hier is* ſeſtertiolum (i. e. 1000 ſeſtertii) *het Neutrum*, (*volgends den regel van* Gronovius), *zie* Seſtertius.

SESTERTĬUS, a, um, *uit* ſemis *en* tertius i. e. *derdehalf*, *bij voorb.* ſeſtertius, quod ſemiſtertius; dupondius enim & ſemis antiquus ſeſtertius eſt, Varr. L. L. IV, 36: *van daar* 1) *eene munt; alwaar ſtaat aan te merken* ſeſtertius *en* ſeſtertium: Seſtertius numus, Colum. III, 3 poſt med. *en* prope fin. (*ook ſtaat het voor, eene kleinigheid, waarvoor iet verkocht wordt enz.*, Cic. Rab. Poſt. 17 cet., *zie* Numus), *en enkel* ſeſtertius, ſcil. numus, Cic. in Caecil. 10, *een ſestertie, dit was eene Romeinſche zilvermunt, het vierde deel van eenen* Denarius, *naar onze munt, misſchien, twaalf duiten, of twee blanken: zij heet dus, omdat zij eigenlijk een derdehalf van een As bedroeg*, *bij voorb.* noſtri quartam denarii partem, quod efficiebatur ex duobus aſſibus & tertio ſemiſſe, ſeſtertium nominaverunt, Vitruv. III, 1 med. *Daartegen* ſeſtertium, i, n. (ſcil. pondo) *was eene ſomme gelds, die duizend Sesterties of* Seſtertii *bedroeg*, 75 *gulden*, *bij voorb.* ſexcenta ſeſtertia, Cic. Parad. VI, 3, i. e. *zes honderd duizend* ſeſtertii (numi): ſeptem ſeſtertia, Horat. Epiſt. I, 7, 8, i. e. *zeven duizend ſestertiën* (ſeſtertii numi): centum ſeſtertia, i. e. *honderd duizend ſestertiën* (ſeſtertii), Martial. V, 20. *De Ouden waren gewoon beide door deze figuur* IIS *of* HS *te beteekenen: waardoor het zeer dikwijls moeilijk is te gisſen, of men* ſeſtertii *dan wel* ſeſtertia *verſtaan moet, dewijl men dit niet altijd uit den ſamenhang gisſen kan. Anders zetteden de Ouden geern* Genit. ſeſtertium *voor* ſeſtertiorum, *bij voorb.* ſexagena millia ſeſtertium, Plin. H. N. X, 20 extr., *en* Cicero Or. 46 extr. *meldt, dat men zegt* ſeſtertium, *en niet* ſeſtertiorum numorum. Not. *De Ouden rekenen geern naar ſestertiën, en, zoo lang de ſom onder de tienmaal honderdduizend ſestertiën is, tellen zij, gelijk wij*, *bij voorb.* mille ſeſtertii *of* (unum) ſeſtertium (Neutr.): tria millia ſeſtertiorum (Maſcul.), *of* tria ſeſtertia: *maar zoodra de ſom tienmaal honderdduizend en daar boven bedraagt, dan laten zij (volgends het gevoelen van* Gronovius *en van bijna alle geleerden) het denkbeeld* honderd *weg (hoewel zij het er onder verſtaan) en zetten geern het* Neutr. Singul. Seſtertium *in alle* Caſus *bij de talwoorden in* ies, *als* decies, vicies cet., *bij voorb.* decies ſeſtertium (Nomin. *of* Accuſ.) i. e. *tienmaal honderd duizend* ſeſtertii: *dus ook* Genit. decies ſeſtertii, Dat. decies ſeſtertio cet.: centies ſeſtertium i. e. *honderdmaal honderd duizend* ſeſtertii cet., *bij voorb.* ſeſtertium ſepties millies avertiſſe, Cic. Phil. XII, 5, i. e. *zeven duizendmaal honderd duizend ſestertiën* (ſeſtertii): ſeſtertium millies relinquatur, Cic. Offic. III, 24, i. e. *duizendmaal honderdduizend enz.:* Seſtert. (i. e. ſeſtertium Accuſ. Neutr.) quadringenties accepiſſe, Cic. Verr. II, 10, i. e. *vier honderdmaal honderd duizend* Seſtertii: in ſeſtertio vicies, Nep. Att. 14, i. e. *twintigmaal honderd duizend:* ſeſtertii decies, Liv. XLV, 4: Caeſar centies ſeſtertio coenavit, Senec. ad Helv. 9 extr.: ſeſtertium centies computavit, Ibid. 10 extr.: ſi in ſeſtertio centies vixiſſet, Ibid.: cui ſeſtertium centies egeſtas fuit, Ibid.: pantomimae decies ſeſtertio nubunt, Senec. ad Helv. 12 extr.: quae Neroni quadragies ſeſtertio nuper ſtetere (*gekost*), Plin. H. N. VIII, 48 extr. Not. *zeldzaam is het altijd, dat hier de* Pluralis *niet ſtaat; dit is misſchien zoo als bij ons duizend pond, voor ponden, het welk naauwkeuriger zou wezen; gevolglijk moet men altijd, wanneer men een talwoord in* ies *bij de figuur* HS *of* IIS, *of bij het woord* Seſtert., *vindt, het* Neutrum *op gemelde wijze verſtaan, en zoo ook omgekeerd; dat is, vindt men*, *bij voorb.* ſeſtertio X, *dan moet men lezen* decies: *maar vindt men* IIS X, *dan moet men of op de waarde der dingen of andere omſtandigheden acht geven, of* ſeſtertii *of* ſeſtertia *met het woord* decem, *of* ſeſtertium *met het woord* decies cet., *verſtaan. Ook ontbreekt ſomtijds het woord* ſeſtert., *bij voorb.* decies centena dabuntur, Juvenal. X, 335, *alwaar men naar believen* ſeſtertia *of* millia ſeſtertium (i. e. ſeſtertiorum Gen. Maſc.) *verſtaan kan, dewijl het hetzelfde is.* Not. Seſtertio amplo emere, Solin. 27 (40) prope fin., i. e. *voor veel geld, als een ſpreekwoord.* Not. *ook ſtaat* ſeſtertius *van eene koperen munt*, *bij voorb.* in ſeſtertiis dupondiariisque, Plin. H. N. XXXIV, 2 poſt init.: *zoo hebben de* Codd.; *doch* Gronovius *wil*, ſesquaſſibus dupondiisque *lezen.* 2) *als eene maat ſtaat het* Colum. Arb. 1 poſt med., agrum ſat erit bipalio vertere; quod vocant ruſtici ſeſtertium: *men vraagt, of* quod *tot* bipalium *behoort of niet. Het ſchijnt er niet toe te behooren, want wat zou* bipalium ſeſtertium *wezen? derdehalve ſpade?* Quod *behoort zeker tot* vertere bipalio: *dit graven (zegt* Columella *waarſchijnlijk) noemt de Landman derdehalf of derdehalf voet (deze uitdrukking is niet naauwkeurig maar gepast voor een boer); dan is* ſeſtertium *of* Gener. Neutr., *of ook* Gen. Maſc., ſcil. pedem: *gevolglijk* ſeſtertius pes, *derdehalf voet (diep).*

SETA, ae, f. 1) *elk ſterk haair.* 2) *bijzonder van zwijnen, de borſtels*, Ovid. Met. VIII, 428: grex ſuum denſae & nigrae ſetae, Colum. VII, 9: *ook van den visch*,

visch, aper *genoemd*, Ovid. Halieut. 59. *Van daar* quasi setis labra mihi compungit barba, Plaut. Cas. V, 2, 49. b) *van anderen*, *bij voorb. paardenhaair*, Cic. Tusc. V, 21, seta equina: *bokshairen*, Virg. Georg. III, 312: *van leeuwen en koejen*, Virg. Aen. VII, 667 *en* 790: *van ketten*, Val. Fl. VI, 711: *van het stekelzwijn*, Claudian. de hystrice 6. c) *aan menschen*, *als de haairen sterk zijn*. Ovid. Met. XIII, 850. Juvenal. II, 11. Martial. VI, 56, 1; *bijzonder van den wilden* Cacus, Virg. Aen. VIII, 266. *Van daar* 2) *een haair of borstel*, *tot den vischvangst*, *in plaats van een Hengelsnoer*, Ovid. Hal. 34. Martial. I, 56, 9. X, 30, 16. 3) *een penseel uit borstels of haairen*, Vitruv. VII, 9 med. *en* Plin. H. N. XXXIII, 7 extr. *Men schrijft ook* Saeta; *zoo heeft*, *bij voorb.* Virg. Ed. Heyn.

SETANIA, ae, f. *en* SETANIUM, i, n. 1) *eene soort van mispelen*, *het eerste staat* Plin. H. N. XV, 20, *dit laatste* Plaut. Truc. V, 16. 2) Setania *is ook eene soort van uijën*, *bij voorb.* Caepae genera apud Graecos Sarda, Samothracia, Setania, Plin. H. N. XIX, 6 post init. 3) Setanium *is ook eene soort van ajuingewas* (bulborum), Plin. H. N. XIX, 5 extr., *alwaar* Setanion *staat*. Not. *Het is waarschijnlijk eigenlijk een* Adjectivum, *en met* Sitanius *hetzelfde of vermaagdschapt*.

SETIGER, a, um, *borstels dragende*, *bij voorb.* sus, Virg. Aen. XII, 170: *van daar* Setiger *voor* aper, Ovid. Met. VIII, 376. Martial. XIII, 92, 1.

SETOSUS, a, um, *vol borstels*, *of sterke haairen*, *borstelig*, *gehaaird*, *bij voorb.* aper, Virg. Ecl. VII, 29: aures setosae tauri, Plin. H. N. VIII, 45 post med., i. e. *gehaaird*: *dus ook* inguina, Virg. in Moreto 99: pectus, Cels. II, 8, i. e. *gehaaird*: verbera (*zweep*) setosa, Prop. IV, 1, 25, i. e. *haairig*, *van een vel*.

SEU, *is hetzelfde als* sive, *en daar uit door het wegwerpen van de laatste* i *geworden*, *gelijk* neu *uit* neve: 1) *staat het tweemaal of meermaal*, a) *wanneer elk* seu (*waarvoor ook* sive *staan kan*) *een bijzonder* Verbum *heeft*, *of wanneer het eerste* seu (*of* sive) *de stelling begint en tot het* Verbum *behoort*, *dan heet het*, *het zij dan* — *of indien* (*gelijk* sive i. e. si *en* ve), *of ook*, *het mag dan* (*bij voorb. buigen*) *of* (*bersten*), *bij voorb.* facilem esse rem, seu maneant, seu proficiscantur, Caes. B. G. V, 31, i. e. *zij mogen blijven*, *of enz.*: Homines nobiles, seu recte seu perperam facere coeperunt, excellunt, Cic. Quint. 8: facundissimus habebatur, seu causa oranda seu — ad populum suadendi ac dissuadendi locus esset, Liv. XXX, 1, i. e. *er mogt dan* — *of enz.*: *ook staat* aut *in plaats van het laatste* seu (*of* sive), *bij voorb.* seu imber proluit, aut annis solvit vetustas, Virg. Aen. XII, 685. Not. *Somtijds ontbreekt het ééne* seu *of* sive, *bij voorb.* tollere seu ponere vult freta, Horat. Od. I, 3, 15, *hij mag dan verheffen of enz.* b) *indien dat niet is*, *dan is* seu (sive) seu (sive) *dan*, *of*, *waarvoor ook het zij* (*nu*) — *of*, *staan kan*; *staat overal*, *bij voorb.* seu quod — existimarent, sive quod — considerent, Caes. B. G. I, 23, i. e. *of dewijl enz.*, *of wijl enz.*, *het zij nu dewijl enz.*, *of dewijl enz.*: creverunt seu maritimis seu terrestribus fructibus, seu multitudine cet., Liv. XXI, 7: sive timore seu conscientia, Liv. IX, 26. 2) *het staat éénmaal*, a) *van voren*, *d. i. en* (*of*) *indien*, *indien ook*, *bij voorb.* Seu mare per longum cet., Prop. II, 26 (25), 29. (b) *achter een woord*, *dat het verklaren of nader bepalen moet*, *dan heet het*, *of*, *deels tusschen zaken of personen*, *die bij slot dezelfde zijn*, *maar alleen verschillende namen hebben*, *deels tusschen verschillende personen en zaken*, *bij voorb.* nuntios, seu potius Pegasos, Cic. Quint. 25: urbem matri seu novercae reliquit, Liv. I, 3, *de moeder of enz.*, *het zij dan de eigene moeder of de stiefmoeder*: prora cubile mihi seu mihi puppis erit, Prop. II, 26 (25), 34: proditione liberti, seu propria formidine, Tacit. Ann. XV, 45: Uxori meae mundum, ornamenta, seu quae ejus causa paravi, Pandect. XXXIV, 2, 31. Not. nostra vel aequali suspendit — seu nata hora dividit cet., Pers. V, 47, *alwaar men* vel — seu *moet opmerken*, *voor* vel — vel *of* seu — seu.

SEVERE, *ernstig*, *ernsthaftig*, *streng*, *bij voorb.* vindicare, Sallust. Jug. 15 (18): aestimare lites, Cic. Mur. 20: ita graviter & severe voluptatem secernit a bono, Cic. Fin. II, 8: cum inimicum meum modo severe seducerent, modo familiariter atque hilare amplexarentur, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 54: *dus ook* severius, *bij voorb.* scribere ad aliquem, Caes. B. C. III, 25: aliquem coercere, Justin. III, 3: increpare, Gell. XIX, 5: adhibere (*behandelen*) aliquem, Cic. Att. X, 12 post med.: *dus ook* severissime, *bij voorb.* contemnere voluptatem, Cic. Off. I, 22: jus dicere, Sueton. Caes. 43: aetas severissime exacta, Cic. Rosc. Com. 15.

SEVERITAS, ātis, f. *ernsthaftigheid*, *strengheid*, *bij voorb.* judiciorum, Cic. in Caecil. 3. Cic. Sull. 33: imperii, Cic. Cat. II, 2. Caes. B. G. VII, 4: animadversionis, Cic. ad Div. IX, 14 post med.: Torquatus severitatem in filio adhibuit, Cic. Fin. I, 7: severitatem in senectute probo, Cic. Senect. 18: tristis severitas inest in vultu, Terent. And. V, 2, 16: homo tristitia & severitate popularis, Cic. Brut. 25: militarem disciplinam severitatemque minuere, Hirt. Alex. 48: cf. 65: aurium (scil. in judicando), Plin. Ep. III, 18 post med.: orationis, Ibid. II, 5: *van daar Tropisch*, *ruwheid*, *onliefelijkheid*, *bij voorb.* vitii, Plin. H. N. XIII, 3.

SEVERITER, i. q. severe, *ernstig*, *streng*, Titinn. ap. Non. 11 n. 5. Enn. ibid. Plaut. ap. Prisc. 15. *Ook* Apulej. Met. II post med. p. 126, 38 Elm.

SEVERITUDO, inis, f. *ernsthaftigheid*, *strengheid*, *bij voorb.* frontis, Plaut. Epid. V, 1, 3, i. e. *ernsthaftigheid*: morum, Apulej. Met. I prope fin. p. 113, 41 Elm.

SEVERUS, a, um, *ernsthaftig*, 1) *in gesteldheid*, *bij voorb.* Tubero vita severus, Cic. Brut. 31: sententiae severae, Cic. Brut. 95: res severissima, Cic. ad Div. VII, 11 extr.: senes severiores, Catull. V, 2: pectus, Ovid. Her. XVIII, 63: Curibus severis, Virg. Aen. VIII, 638: genus dicendi, Cic. Brut. 30: scripta, Plin. Ep. III, 18 extr.: tragoedia, Horat. Od. II, 1, 9: agricolae, Lucret. V, 1356. b) *bijzonder in het richten*, *d. i. ernstig of streng*, Cic. Manil. 13. Cic. Verr. Act. I, 10. c) *naar het uiterlijk voorkomen*, *bij voorb.* Vultus severior, Cic. Or. II, 71: frons, Plaut. Mil. II, 2, 46: homo, Terent. Heaut. V, 3, 21. Horat. Art. 107. *Van daar* 1) *streng*, *hard*, *bij voorb.* acerbe severus in filium, Cic. Off. III, 31: in improbos, Cic. Sull. 33: judicia, Cic. Verr. IV, 59: lex, Ovid. Pont. III, 1, 57. 2) *hard*, *wreed*, *bij voorb.* turba Eumenidum, Prop. IV, 11, 22: te saevum severumque commemorant, Plaut. Trin. IV, 1, 6: voluisti istuc severum facere? scil. te interficere, Ibid. Cist. III, 15: uncus, Horat. Od. I, 27, 19: amnis Cocyti, Virg. Georg. III, 37. 3) *waar*, *werklijk*, *bij voorb.* id eventurum esse severum & serium, Plaut. Poen. V, 3, 51; *doch het kan ook zijn ernstelijk*, *dan zou het met* serium *nagenoeg hetzelfde zijn*. 4) *naauwkeurig*, *zorgvuldig*, *bij voorb.* custos, Cic. in Caecil. 5: Trogus auctor severissimus, Plin. H. N. XI, 51; *doch*, *het kan ook zijn*, *ernsthaftig*, *d. i. die geene losse dingen verhaalt*. 5) *Tropisch*, *streng*, *ernsthaftig*, *bij voorb.* vinum Falernum, Horat. Od. I, 27, 9: silentia noctis, Lucret. IV, 462: comae Palladis, Stat. Achill. I, 288.

SEVIR *of* SEXVIR, i, m. *één van de* Seviri. Seviri (*gelijk als* duumviri, septemviri, decemviri cet., *wanneer er gesproken wordt*, *van twee*, *zeven*, *tien mannen*) *zijn zes mannen*, *die uit hoofde van hun ambt of bediening*, *of bezigheid bijéén horen*, *zoo waren*, *bij voorb.* 1) seviri Augustales i. e. *de zes opperste Priesters ter eere van* Augustus, *bij voorb.* Trimalchioni Sexviro Augustali, Petron. 30: Phoebus Sexvir Augustal., Inscript. ap. Gruter. p. 19. n. 3: cf. n. 6 *en* ap. Reines. class. 6. n. 135. 2) seviri equitum Romanorum, *die in zes* turmae *verdeeld waren*, Capitol. in M. Anton. Philos. 6: Naevio Seviro equitum Romanorum, Inscript. ap. Gud. p. 112 n. 2: cf. Ibid. p. 121. n. 8 *en* ap. Gruter. p. 1093. n. 7. 3) *in de* Municipiën *en andere steden*, *alwaar het de Overigheid was*, *bij voorb.* Nicomedes Medicus Ocularius Sexvir Col. Jul. Fanestris, Inscript. ap. Gruter. p. 416 n. 8: cf. p. 365. n. 3. Not. *men vindt ook daar voor* IIIIII vir, Inscript. ap. Gruter. p. 371. n. 7, *en* ap. Murator. p. 1110. n. 1 *en* 2.

SEVIRALIS, e, *de gemelde zes mannen* (seviri) *betreffende*, *daar toe behorende*, *bij voorb.* ludi, Capitol. in M. Anton. Philos. 6: coetus, Inscript. ap. Gruter. p. 1103. n. 9: *van daar* Sevirales i. q. Seviri, *bij voorb.* ordo Sevirialium, Inscript. ap. Gud. p. 208. n. 5: *dus ook* Sevir, *bij voorb.* Inscript. ap. Gruter. p. 1. n.

SEVIRATUS, us, m. *de waardigheid*, *of het ambt*, *of karakter van deze zes mannen* (seviri), Inscript. ap. Gruter. p. 378. n. 1. p. 400. n. 67 *en* ap. Petron. 71. *Ook leest men* Sexviratus, Inscript. ap. Gruter. p. 150. n. 4.

SEVOCO, avi, atum, are, *ter zijde roepen*, *op eene bijzondere plaats roepen*, *bij voorb.* aliquem, Plaut. Men. V, 9, 25. Caes. B. G. V, 6. Petron. 110: se sevocari a Trebonio, Cic. Phil. II, 14: tribuni plebis, ne quis postea populum sevocaret (scil. extra urbem), capite sanxerunt, Liv. VII, 16: plebem in Aventinum, Cic. Mur. 7: *van daar* 1) *ter zijde trekken*: *van daar* aliquid ad se *tot zich trekken*, Cic. Quint. 3 extr.: *van daar* se in consilium, Plaut., *zie hier na*. 2) *afzonderen*, *scheiden*, *verwijderen*, *bij voorb.* animum a voluptate, a rep., a negotio omni, Cic. Tusc. I, 31, i. e. *zich onthouden*: eloquentiam a poëtis, Cic. Orat. 20: mentem a consuetudine oculorum, Cic. Nat. D. III, 8: mentem a sensibus, Cic. Tusc. I, 16 extr.: aliquem a doctis virginibus (i. e. Musis), Catull. LXIV, 2: cum est somno se-

sevocatus animus a societate & a contagione corporis, Cic. Div. I, 30: *van daar* se sevocare *zich afzonderen*, *bij voorb.* e senatu, Plaut. Aul. III, 6. 13: se a corporibus sevocassent, Cic. Tusc. I, 30: *van daar* se in consilium solus sevocat, Plaut. Merc. II, 3, 45, i. e. *houdt met zich alleen raad.*

SEX, *zes*. *bij voorb.* in sex locis, Liv. VII, 5: sex & quinquaginta, Cic. Rosc. Am. 56, i. e. *zesenvijftig*; decem & sex, Cic. Cluent. 27 in., decem & sex millia, Liv. XXXIII, 4. XXXVII, 40, i. e. *zestienduizend*: sex menses, Cic. Brut. 91: sex aut septem loca, Lucret. IV, 581, i. e. *zes of zeven plaatzen*: bis sex, Virg. Aen. IX, 272, i. e. *twaalf*. Not. Sex, septem, *zes of zeven*, *voor* sex septemve, *of voor* sex aut septem, Terent. Eun. II, 3, 40. Horat. Epist. I, 1, 58. Sex primi, *zie* Sexprimi.

SEXAGENARIUS, a, um, *het getal van zestig zaken, bij voorb. jaaren, stukken, ponden, duimen enz., in zich bevattende*, *bij voorb.* fistula, Frontin. de aquaed. 54, i. e. *eene pijp, of buis, wier blik, eer het tot eene pijp gebogen was, zestig duim bevatte*: homo, Quintil. VI, 3 post med., i. e. *van zestig jaaren*. Not. Sexagenarios de ponte dejiciebant cet., Fest. *Dit schijnt eene wijze van spreken, als een spreekwoord geweest te zijn, d. i. de lieden van zestig jaaren behoren niet meer op de* Comitia *te stemmen.*

SEXAGENI, ae, a, 1) *zestig, bij verdeelingen, elk zestig, bij voorb.* ordo sexagenos milites habebat, Liv. VIII, 8: sexagenos denarios viritim dedi, Monim. Ancyran. ap. Gruter. p. 231: Mausoli opus patet ab austro & septentrione sexagenos ternos pedes, Plin. H. N. XXXVI, 5 post med. 2) *zestig, zonder verdeeling, bij voorb.* sexagena millia modium, quae Mamertinis remiseras, Cic. Verr. V, 21.

SEXAGENIQUINI, ae, a, *vijfenzestig*, *bij voorb.* fistula sexagenum quinum, Frontin. de aquaeduct. 55.

SEXAGESIMUS, a, um, *de zestigste*, *bij voorb.* dies, Flor. II, 2: messis, Martial. IV, 79, 1. VI, 70, 1: quarto & sexagesimo anno, Cic. Brut. 44: sexagesimum tertium vitae annum, Gell. XV, 7: quartum & sexagesimum natalem, August. Ibid.: die septingentesimo sexagesimo quinto, Cic. Att. VI, 1 extr.: sexagesimo & quingentesimo (& quinto) die, Ibid. V, 13: *van daar* sexagesima scil. pars, *het zestigste deel*, *bij voorb.* denarii, Plin. H. N. XXIX, 1 prope fin.

SEXAGIES, *zestigmaal*, *bij voorb.* sestertium sexagies, Cic. Phil. II, 18. Caes. B. C. I, 23, i. e. *zestigmaal honderdduizend* sestertii, *zie van deze rekening in* Sestertius. *Ook enkel* sexagies scil. sestertium (*het welk hier overal het* neutrum *is*), *bij voorb.* bona Roscii, quae sunt sexagies, scil. sestertii, Cic. Rosc. Am. 2, i. e. *die zestigmaal honderd duizend sestertien* (sestertii) *bedragen.*

SEXAGINTA, *zestig*, Cic. Leg. II, 24. Colum. XII, 51. Martial. VII, 8, 1: sexaginta annos natus es, Terent. Heaut. I, 1, 10: sexaginta quatuor, *vierenzestig*, Pandect. XXXVIII, 10, 10 prope fin.: imperator major (*ouder*) sexaginta annis, Liv. XLIV, 4, i. e. *boven de zestig jaaren oud. Ook voor zeer velen, bij voorb.* limina, Martial. XII, 26, 1: *dus ook* possum sexaginta decreta proferre, Cic. Verr. I, 47 extr., *alwaar echter gemeenlijk de* Edd., *bij voorb.* Ernest., sexcenta *hebben*: sexaginta triumphis i. e. permultis, Petron. 122.

SEXANGULUS, a, um, *zeshoekig*, *bij voorb.* cera, Ovid. Met. XV, 382: cellae (*der bijën*), Plin. H. N. XI, 11: Berylli poliuntur sexangula figura, Ibid. XXXVII, 5 extr.

SEXATRUS, uum, m. *de zesde dag na de* Idus, Varr. L. L. V, 3.

SEXCENARIUS, a, um, *uit zeshonderd bestaande*, *bij voorb.* Caes. B. C. III 4, cohortes sexcenariae. *Ook wil* Graevius Liv. XLI, 15 Sexcenarii *lezen*, *zie* Sescenaris.

SEXCENI, ae, a, *zeshonderd bij verdeelingen, elk zeshonderd*, *bij voorb.* sexcenos numos, Cic. Verr. V, 25 sexcenas urnas, Colum. III, 3, 2: denarii equitibus dati, Curt. V, 1 extr.: sexcena (annua) sibi esse, Plin. H. N. XXIX, 1 ante med.

SEXCENTENI, ae, a, i. q. sexceni, *zeshonderd bij verdeelingen, elk zeshonderd*, *bij voorb.* malleoli sexcenteni, Colum. III, 5: sexcentenas, urnas, Ibid. III, 9, 3: ut plerumque sexcenteni discumberent, Sueton. Claud. 32.

SEXCENTESIMUS, a, um, *de zeshonderdste*, *bij voorb.* anno urbis sexcentesimo quinquagesimo quinto, Plin. H. N. VIII, 7: post sexcentesimum urbis annum, Ibid. XIV, 12.

SEXCENTI, ae, a. 1) *zeshonderd*, *bij voorb.* numos, Plaut. Pers. I, 2, 36: post annos sexcentos, Gell. X, 16: pedum sexcentum, Ibid. I, 1, *voor* sexcentorum, *zoo als ook* Lucil. ap. Non. 8. n. 85 *heeft*. 2) *bijzonder staat het dikwijls voor een onbepaald groot getal, zoo als wij duizend, d. i. ontallijke*: *van waar het dikwijls duizend, d. i. ontallijke vertaald wordt*, *bij voorb.* sexcenta decreta, Cic. Verr. I, 47 extr.: sexcentos cives Romanos, Ibid. II, 48: sexcenta similia, Cic. Att. XIV, 12: sexcenta praeterea, Ibid. VI, 4: sexcenta licet ejusmodi proferre, Cic. Div. II, 14 extr.: sexcenta sunt, quae memorem, Plaut. Aul. II, 4, 41: epistolas tuas, quas sexcentas uno tempore accepi, Cic. Att. VII, 2 post init.: sexcentas dicas, Terent. Phorm. IV, 3, 63, *en meermalen*, *bij voorb.* Plaut. Trin. III, 3, 62. Martial. VI, 59, 2. Not. per tribunum aliquem & sexcentas operas (i. e. *die tot stemmen gehuurd werden*) se — regno nudari, Cic. Sext. 27 extr. *Er wordt gesproken, dat* Klodius *zijne* leges *door zulke gehuurde arme burgers* (in Comitiis) *deedt doorgaan. Maar waarom zeshonderd? Moesten er zoo velen ten minsten stemmen? of zal het betekenen, ontallijke?* Ernesti *wil* serviles *lezen, het welk beter past, maar te ver van de woorden afgaat. Misschien ligt er het woord* emtas *in, en gevolglijk* & ejus emtas operas *of iets dergelijks.*

SEXCENTIES, 1) *zeshonderdmaal*, *bij voorb.* plus sexcenties, Plaut. Men. V, 4, 8, i. e. *meer dan zeshonderdmaal*: sexcenties vicies, Lamprid. in Commodo 15: sestertium, Cic. Att. IV, 16 prope fin., i. e. *zeshonderdmaal honderdduizend* Sestertii, *zie* Sestertius. 2) *ontallijke malen.*

SEXCENTOPLAGUS, a, um, *van zeshonderd streeken*, *bij voorb. die zeshonderd streeken of slagen bekomt*, Plaut. Capt. III, 5, 68.

SEXDECIM, *zestien*, Liv., *zie* Sedecim.

SEXDEQUIMQUE *of* SEXDEQUINQUE, *misschien voor* sexdecimque *of* & sexdecim, Fest. *in* Publica Pondera, *uit eene oude Bill* (lex.)

SEXENNIS, e, *zesjarig*, Plaut. Pers. IV, 2, 80. V, 2, 27. Plin. H. N. VIII, 32.

SEXENNIUM, i, n. *zes jaren*, *bij voorb.* sexennio post Vejos captos, Cic. Div. I, 44: centesimis sexennii ductis, Cic. Att. VI, 1 ante med. *en meermalen*, *bij voorb.* Cic. Phil. V, 3. Plaut. Poen. Prol. 67. Not. *het is zeker eigenlijk een* Adjectivum, scil. tempus *of* spatium, *van* sexennius, a, um, *zesjarig.*

SEXIES, 1) *zesmaal*, *bij voorb.* sexies victum, Liv. IV, 32, *en meermalen*, *bij voorb.* Colum. V, 2 extr. Plin. H. XVIII, 16 post med. 2) *ten zesden male*, *bij voorb.* consul, Vellej. I, 15 extr.

SEXPRIMI, orum, *de zes Opperste van den Raad in kleine steden, of de zes voornaamsten der Burgerij*, Cic. Nat. D. III, 30, *zie* Decemprimi.

SEXTADECIMANUS, a, um, *bij voorb.* miles, i. e. *een Soldaat van het zestiende Legioen*, Tacit. Hist. III, 22.

SEXTANI, *zie* Sextanus.

SEXTANS, tis, m. *het zesde deel van een* As, *gelijk* Varro L. L. IV, 36 *zegt*; *van daar een kleine munt, die het zesde deel van een* As *bedroeg*, Liv. III, 31 extr. Plin. H. N. XXXIII, 10 extr.: *van daar* servus sextantis i. e. *die niet veel waard is, slechte, nietswaardige, slaaf*, Laber. ap. Gell. XVI, 9. *Van daar het zesde deel van elk geheel*, *bij voorb. van eene ervenis*, *bij voorb.* in sextante sunt ii cet., Cic. ad Div. XIII, 23: heres ex sextante, Pandect. XLIV, 2, 30. *Van daar het zesde deel van een pond*, Ovid. Medic. 65. Martial. VIII, 71, 9. Plin. H. N. XXVI, 11 extr.: *dus ook waarschijnlijk* picis, Colum. XII, 23: *ook staat* pondo, *duidelijkheidshalven, er bij*, Scribon. Larg. 4. *Verders het zesde deel van andere dingen*, *bij voorb.* jugeri, Colum. V, 1, 10: *dus ook* agri, Varr. R. R. I, 10. *Ook bij het drinken betekent* sextans (*zoo als* Septunx) *twee glazen of* cyathi, Martial. V, 65, 1. Sueton. Aug. 77. *Ook is* sextans *het zesde deel van een zes, gevolglijk één*, Vitruv. III, 1 ante med.

SEXTANTALIS, e, *het zesde deel bedragende*, *bij voorb.* fusi, Vitruv. X, 6, i. e. *twee duim dik.*

SEXTANTARIUS, a, um, *het zesde deel bedragende*, *bij voorb.* as, Fest., i. e. *die het zesde deel van een voormalige* As, *gevolglijk slechts twee* Unciae, *bedroeg of zwaar was*: *dus ook* constitutum, ut asses sextantario pondere ferirentur, Plin. H. N. XXXIII, 3 ante med.

SEXTARIOLUS, i, m. *een klein drinkvat van een pint*, (Sextarius), Augustus ap. Sueton. in vita Horat.

SEXTARIUS, i, m. 1) *het zesde deel van elke zaak, en van elke maat enz., zie* Rhemn. Fann. de ponder & mens. 65 seqq. *en* Fest. *in* publica pondera, a) *van vloeibare dingen, wanneer het het zesde deel van een* Congius *is*, *bij voorb.* aquae, Cic. Off. II, 18: vini, Horat. Sat. I, 1, 74. cf. Varr. ap. Gell. III, 14: *wanneer het twaalf* cyathi *in zich bevat*, *volgends* Rhemn. Fann. 80. b) *van drooge dingen, wanneer het dan een pint, dan het vierde deel van een* Romeinsche Modius (*schepel*) *en gevolglijk eene* Romeinsche *maat is*, *bij voorb.* sorborum, Plin. H. N. XXIV, 14 extr.: seminis rapo-

porum, Colum. II, 10 extr.: naporum, Plin. H. N. XVIII, 13: panicum & millium ſextariis fere quatuor jugerum implent, Colum. II, 9 extr.: ſolis, Ibid. XII, 5: frumenti, Pandect. XLVII, 2, 21 med. 2) *een gereedſchap, het welk eene mate of pint in zich bevat: een pints mate*, Cato R. R. 19 extr.

SEXTILIS, e, *eigenlijk de zesde: van daar* Sextilis menſis, Horat. Epiſt. I, 11. 19, *en eenvouwig* Sextilis (ſcil. menſis), Horat. Epiſt. I, 7, 2, i. e. *de maand* Augustus, *zoo als zij naderhand ter eere van* K. Augustus *genoemd is*, Suet. Aug. 31. *Zij was de zesde, van* Maart *afgerekend. Want de aloude* Romeinen *voor* Numa *hadden maar zeven maanden, waar van* Maart *de eerſte was.* Numa *voegde hier vervolgends* January *en* February *bij; dus werdt* Sextilis *de achtſte maand. Van daar* Calendis Sextilibus *op den eerſten dag van* Augustus, Liv. III, 6: *dus ook* a. d. XV Calendas Sextiles, Liv. VI, 11 *dus ook* Nonae Sextiles, Liv. XLI, 16: Idus Sextiles, Ibid.

SEXTO, *zie* Sextus.

SEXTŬLA, ae, ſcil. pars (*van* Sextulus, a, um, i. q. ſextus, *als men verkleinend of van kleine zaken ſpreekt*) *het zesde deel van eene* Uncia i. e. *het twaalfde deel van een* As, Varr. L. L. IV, 36. *Van daar het zesde deel van het twaalfde deel van een geheel, of, dat hetzelfde is, het tweeënzeventigſte deel van een geheel, bij voorb. der erfenis*, Cic. Caecin. 6, heredem ex duabus ſextulis: Aebutio ſextulam adſperſit: *verders van een bunder* (jugeri, *zie* jugerum,) *of vierhonderd voet*, Colum. V, 1, 9. V, 2, 2.

SEXTŬLUS, a, um, i. q. ſextus, *als men verkleinend of van kleine dingen ſpreekt, bij voorb.* ſextula, *zie* Sextula.

SEXTUS, a, um, *de zesde, bij voorb.* liber, Cic. Off. III, 23: locus, Cic. Invent. I, 53 *en* 55: ſextus decimus *of* ſextusdecimus, a, um, *de zestiende, zie beneden bijzonder* Sextusdecimus: ſextus ab urbe lapis, Ovid. Faſt. II, 682: ſextum a porta angiportum, Plaut. Pſeud. IV, 2, 5, i. e. *van de ſtad af enz.:* Alexes ſextus ab Hercule, Vellej. II, 3, i. e. *de zesde van* Herkules, *na* Herkules: *dus ook* ſextus a Cornelio Rufino, Ibid. II, 17: ſextus caſus *in de* Grammatica i. e. Ablativus, *die ook in zeker opzicht* ſeptimus *heette*, Quintil. I, 4, 26: *van daar* Sextum (*de* Accuſativus) *voor de zesde keer*, Adverbialiter, *bij voorb.* Martius ſextum Conſul, Cic. Piſ. 9: *dus ook* creati (conſules) — Veturius, Valerius ſextum, Liv. VI, 42 poſt init., ſextum de foedere deceſſere, Cato ap. Gell. X, 1 extr., *waar op* Gellius *zegt:* id verbum ſignificat quinquies ante eos feciſſe contra foedus & tum ſextum: Sexto (Ablativus) *voor de zesde keer* (ſcil. tempore), *ſchijnt niet voor te komen*.

SEXTUSDECĬMUS *of* SEXTUS DECĬMUS, a, um, *de zestiende; het eerſte ſtaat* Cic. Invent. I, 56. Liv. IV, 34. XXX, 19. Colum. XI, 2, 88. Tacit. Ann. I, 17; *het laatſte* Vellej. I, 6. *Ook heeft men* ſextusdecumus *of* ſextus decumus, *bij voorb.* ſextadecuma legio, Tacit. Ann. I, 57.

SEXTUSSIS, *zie* Septuſſis.

SEXVIR, *zie* Sevir.

SEXUNGŬLUS, a, um, *met zes klaauwen, d. i. zes klaauwen hebbende: van daar heet eene hoer* Sexungula, Plaut. Truc. II, 2, 57: i. e. *hebzuchtig enz.*

SEXUS, us, m. 1) *geſlacht, kunne, te weten, manlijk of vrouwlijk, bij voorb.* 1) *van menſchen*, hominum genus in ſexu conſideratur, virile an muliebre ſit, Cic. Inv. I, 24: adoleſcens ambiguo ſexu inter marem & feminam, Liv. XXVI, 11, i. e. *manwijf, Hermafrodiet:* ſexus feminarum, Plin. H. N. VII, 51, *en meermalen, bij voorb.* Plin. Ep. X, 97 extr. Martial. IX, 9. 1. Lucan. X, 91. Tacit. Ann. III, 34. XVI, 10 extr.: Livia cum parere virilem ſexum admodum cuperet i. e. infantem ſexus virilis, Plin. H. N. X, 55. 2) *van beesten*, Plin. H. N. XXVII, 2. XXVIII, 17 XXXII, 2. 3) *van boomen, planten, ſteenen enz., bij voorb. van boomen*, Plin. H. N. XIV, 4 ante med.: *van den Magneet of zeilſteen, bij voorb.* feminei ſexus, Ibid. XXXVI, 16 med.: *van den adelaarſteen* (aëtites), *bij voorb.* feminei ſexus, Ibid. 21 in.: *van wierook, bij voorb.* ſexus alter, Ibid. XII, 14 poſt med. b) *geſlacht, d. i. leden van een geſlacht, bij voorb.* radicem ejus alterutrius ſexus ſimilitudinem referre, Plin. H. N. XXII, 8 in. Not. *Men haalt ook aan* ſexus gen. neutr., *bij voorb.* virile & muliebre ſexus, Salluſt. fragm. ap. Macrob. Sat. II, 9, *en dus leest ook* Nonius 3. n. 193, *maar de geleerden lezen dan liever* Secus, *zie* Secus.

SI, 1) *indien, op velerleië wijze*, a) *indien, bij eene voorwaarde, in zoo verre, is menigvuldig, bij voorb.* ſi hoc ſtatueris, Cic. Fin. II, 4 extr.: nunquam labere, ſi me audies, Cic. ad Div. II, 7: ſi obſides dentur, ſe — pacem facturum, Caeſ. B. G. I, 14 *en meermalen: ook volgt* tum, *bij voorb.* ſi qua alia arte, tum cet., Liv. X, 3: ſi unquam, tum cet., Liv. XXXII, 5: *van daar* ſi minus *indien niet, ten zij* Cic. Cluent. 6. Cic. ad Div. IX, 2 ante med. b) *indien, in zoo ver, bij eene verbetering, indien anders, indien naamlijk, bij voorb.* delectus habetur, ſi hic delectus adpellandus, Cic. ad Div. XI, 8: *ook zonder verbetering, bij voorb.* quid eſt, quod exſpectes, ſi cet., Cic. Catil. I, 3: veſtro ſi munere tellus cet., Virg. Georg. I, 7, *en men kan bijna alles uit n.* c *hiertoe brengen: cf.* Cic. Att. XIII, 19 extr. c) *indien, in zoo ver, d. i. nadien, bij eene oorzaak, dewijl, bij voorb.* ſi eſt boni conſulis cet., Cic. Rab. Perd. 1: ſi qua pios reſpectant numina, Virg. Aen. I, 603 (607): ſi qua eſt coelo pietas, Ibid. II, 536: veſtro ſi munere tellus cet., Virg., *zie hier voor:* quid eſt, quod exſpectes, ſi neque nox obſcurare poteſt cet., Cic. Cat. I, 3: commoti — ſi ille praepotens populus cet., Liv. VII, 31: ſi deus es, Prop. III, 15 (14), 21: ſi nos eludunt, Liv. VII, 13, i. e. *nadien, daar:* ſi fato datum erat, Liv. XXX, 30. d) *indien, bij een tijd, voor* quando, *is niet zeldzaam, bij voorb.* aegritudinem tum exſiſtere, ſi cet., Cic. Tuſc. III, 22 in.: Quod ſi cepero, tum mittam, Cic. ad Div. II, 10. §. 6: Herus ſi redierit, molendum, Terent. Phorm. II, 1, 17: ſi luxerit, Catull. XIV, 17: litore ſi tacito cet., Prop. III, 15 (14), 33, *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Stich. V, 5, 18. Virg. Aen. V, 64. Horat. Ep. I, 7, 10. e) *indien, bij wenſchen, bij voorb.* ſi nunc ſe oſtendat! Virg. Aen. VI, 187: *dus ook* O ſi, i. e. *o dat toch*, Virg. Aen. VIII, 560: o ſi angulus adcedat, Horat. Sat. II, 6, 8: o ſi urnam fors — monſtret, Ibid. 10: o ſi crepet, Perſ. II, 10. f) *bij vergelijkingen, bij voorb.* ac ſi *als of, bij voorb.* in eo honore apud vos eſſe, ac ſi incolerent, Liv. XXXVII, 54 med., i. e. *als of zij, gelijk als of zij enz.: dus ook* perinde ac ſi *of* proinde ac ſi *zoo als of, zie* perinde *en* proinde. 2) *geſteld, of indien ook, alhoewel, bij voorb.* ſi omnes deos hominesque celare poſſimus, Cic. Off. III, 8 extr.: quod quidem ſi proſcripſerit, egerit non multum, Cic. ad Div. VII, 29 in.: ſi utrumque ſit aeſtimatione dignum, Cic. Fin. III, 13 extr.: ſi non ad faſtos admittimur, Liv. IV, 3 med.: ſicubi (i. e. ſi alicubi) ceſſum, ſi terga data, ſi ſigna amiſſa objici nobis poſſent, tamen cet., Liv. VII, 13 in., *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Mil. III, 1, 37. Terent. Eun. I, 1, 4. V, 2, 26. Phorm. V, 7, 82. Cic. Att. XV, 29 in. Ovid. Her. XVII, 15. Nep. Phoc. 1. 3) *of, is menigvuldig, bij voorb.* viſam, ſi domi eſt, Terent. Heaut. I, 1, 118. Ibid. Eun. III, 4, 7: qui ſi in ea ſit error, — exiſtimatio communis omnibus eſt (i. e. omnibus exiſtimare licet), Liv. IV, 30 poſt med.: tentata res eſt, ſi capi Ardea poſſet, Liv. I, 57: vide, ſi quid potes, Terent. Phorm. III, 3, 20: conati, ſi poſſent cet., Caeſ. B. G. I, 8: operam dat, ſi poſſit cet., Plaut. Ciſt. I, 3, 37: exſpecto, ſi ſciam, Ibid. Poen. prol. 12: Ab iis quaeſivit, ſi aquam impoſuiſſent, Liv. XXIX, 25: *dus ook* quaeſivit, ſi liceret? Liv. XL, 49 extr.: quaeſiſſe, ſi incolumis evaſiſſet, Liv. XXXIX, 50: ad collegium pontificum referre juſſus, ſi poſſet cet., Liv. XXXI, 9 extr.: ad Gorenum caſtra movet, ſi potiri oppido poſſet, Liv. XLII, 47, i. e. *of hij ook kon enz., alwaar men er* tentaturus *bij denken kan, om te beproeven, of hij enz.:* neſcio, ſi cet., Pallad. de inſit. in prooem.: dicito, ſi paſcantur, Cic. Div. II, 34: Si expetendae divitiae, Cic. Top. 22, *en meermalen, bij voorb.* Virg. Aen. IV, 110. VI, 78. Plin. Paneg. 2. Not. 1) ſi *ontbreekt dikwijls* (*zoo als bij ons, indien*), *bij voorb.* At dares hanc vim Craſſo cet., Cic. Off. III, 19: ſineret dolor, Virg. Aen. VI, 31: receſſeris; omnes inſequentur; manſeris, haerebis, Cic. Phil. XIII, 11: illa velit *voor* ſi illa velit, Prop. IV, 5, 9, *en meermalen, bij voorb.* Ovid. Faſt. VI, 113. Ibid. Remed. 745. Tibull. I, 7, 43 (I, 6, 37). Hort. Sat. I, 3, 15. Juvenal. III, 78. Stat. Theb. II, 242 *en meermalen.* 2) ſi *ſtaat ſomtijds voor* ſive, *bij voorb.* ſi media nox eſt, ſive eſt prima veſpera, Plaut. Curc. I, 1, 4: *van daar* ſi, ſi, *voor* ſive, ſive, *bij voorb.* hoſtiam, ſi deo, ſi deae, immolabat, Gell. II, 28: ſinito ambulare, ſi foris, ſi intus volent, Plaut. Capt. I, 2, 5. 3) ſi *voor* ſin, *bij voorb.* ſi cito te retulerit —: ſi diutius, Cic. ad Div. VII, 11 med., *voor* ſin diutius cet. 4) ſi ne *voor* ſi non, Plaut. Rud. III, 4, 26. 5) Quodſi *ſtaat dikwijls voor* ſi, *doch alleen bij het begin van een* Punctum, *en als het voorgaande onderwerp er mede ſamenhangt; men vertaalt het dan, indien, dan indien nu enz., bij voorb.* Quodſi in vino cet., Cic. Catil. II, 5. Cic. Roſc. Com. 18 *en meermalen: dus ook* quod niſi, quod ubi, quod utinam, *voor* niſi, ubi, utinam, *zie boven* Quod, *en mijne* Praecept. ſtili P. I. cap. 9. Sect. 4. 6) *Achter* ſi *valt dikwijls* ali *weg van* aliquis, aliquando, alicubi, alicunde: *van daar* ſi quis, ſi quando, ſi cubi, ſi cunde *voorkomt, voor* ſi aliquis, ſi alicubi, ſi alicunde cet. *doch ook blijft* ali *dikwijls, bij voorb.* ſi aliquid, Cic. ad Div. XI, 12. Cic. Or. 24. Cic. Att. III, 14. XIII, 13 *en* 17 2. Quod ſi aliqua res, Cic. Fat. 19: Quod

aliquando, Cic. Cat. IV, 10 in. Ook staat si quis, voor is, qui, dus ook si qui voor ii, qui, si quos voor ii (eos) quos cet., bij voorb. si accusandi sunt, si qui pertimuerunt voor ii, qui pert., Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 30. ook terstond daar op magis reprehendendi, si qui — simularunt.

SIBE voor Sibi was bij de Ouden in gebruik, zoo als Quintilianus I, 7 (13) §. 24 zegt.

SIBĪLO, are, 1) zisschen, een zisschend geluid van zich geven, bij voorb. met den mond, of op eene andere wijze, wanneer het ook piepen, fluiten, vertaald wordt, bij voorb. de wind piept enz., bij voorb. (anguis) sibilat, ore, Virg. Aen. XI, 754: aura sibilet, Lucan. II, 698: tempestas sibilat, Quintil. Declam. XII, 16 extr.: stridor rudentum sibilat, Sil. XVII, 262. Ook haalt de Auct. ad Her. IV, 31 dit woord aan, als een woord, dat gemaakt is, om den zisschenden of piependen toon of klank uit te drukken, gelijk onze werkwoorden (Verba,) zisschen, piepen, hetzelfde doen. Ook van gloeijend ijzer, als het in 't water gedoopt wordt, zisschen, Ovid. Met. XII, 279. 2) aliquem, uitzisschen, uitpiepen, uitfluiten, Cic. Att. II, 19. Horat. Sat. I, 1, 66.

SIBĪLUM, i, n. en **SIBĪLUS**, i, m. het zisschen, en ook naar zisschen gelijkend piepen, bij voorb. van de herderspijp (fistula) of van een' zachten door de rietboschjens suizenden wind, wanneer het ook suizen is (gelijk dan dit woord gemaakt is, om dezen toon of klank uit te drukken, volgends Quintil. VIII, 6, 31, cf. hier voor Sibilo): ook van andere dingen, bij voorb. 1) het zisschen of piepen of fluiten van menschen, bij voorb. sibilo dedisset signum, Liv. XXV, 8, scil. opdat hem de poort geopend zou worden: boves sibilo allectari, Colum. II, 3: E scena sibilis explodebatur, Cic. Rosc. Com. 11: sibili gladiatorii, Cic. ap. Charis. 1: sibilum metuis, Cic. Pis. 17: extimescebant sibilis, Cic. Sext. 59: sibilis aliquem consectari, Cic. Att. II, 18: conscindere, Ibid. 19. 2) het zisschen, of piepen der slangen, bij voorb. sibila dant, Ovid. Met. IV, 493: dus ook sibila torquere, Val. Fl. VII, 726, i. e. verwekken, maken: dus ook fundere, Lucan. IX, 63, of effundere, Ibid. 724, of mittere, Ovid. Met. XV, 670. 3) het fluiten of piepen van een herdersfluit, Ovid. Met. XIII, 785: dus ook cannae, Stat. Theb. VI, 338, 4) het pijpen of suizen van den wind, bij voorb. austri, Virg. Ecl. V, 82: dus ook van een riet, als er de wind in blaast, bij voorb. sibila calamorum, Lucret. V, 1381. 5) van touwen of takels, bij voorb. rudentum, Coel. ad Cic. in Epist. ad Div. VIII, 2. 6) van een vliegend schietgeweer, bij voorb. sibila stridentis teli, Sil. IX, 247: cf. Val. Fl. VI, 201. Not. Menigvuldigst komt voor Plur. sibila, sibilis: de Singul. is zeldzaam: doch de Accus. sibilum, staat Cic. Pis. 27, en sibilo, Liv. XXV, 8, dat van sibilus en sibilum zijn kan; en sibilus staat Virg. Ecl. V, 82. Quintil. VIII, 6, 31; en Plur. sibili gladiatorii, Cic. ap. Charis. 1. gevolglijk is het Mascul. sibilus zeker; het Neutr. sibilum blijkt uit sibila, dat menigvuldig is, van zelve. Not. Prisc. 6 staat, dat de Ouden ook sibilus, us, gezegd hebben, en hij haalt uit Sisenna de volgende plaats aan: procul sibilus significare consuli coepit; maar hier kan sibilus toch even zoo goed de Nominativus der tweede Declinatie zijn.

SIBĪLUS, a, um, zisschend, piepend, bij voorb. colla (der slang), Virg. Georg. III, 421. Aen. V, 277: dus ook sibila ora scil. der slang, Ibid. Aen. II, 211, coma sibila frontis (van Pan), Val. Fl. III, 50.

SIBĪNA of **SIBYNA**, ae, f. eene soort van jagtspriet, of jagtspies, sicis sibinisque fodentes, Enn. ap. Paul. ex Festo: ook zegt Hesychius: [illegible]. In Gell. X, 25 worden Sibones aangehaald; misschien zijn zij juist hetzelfde geweest.

SIBUS, a, um, listig, scherpzinnig, Paul. ex Festo.

SIBYNA, zie Sibina.

SIC, drukt I) zoo of alzoo overäl uit, bij voorb. 1) zoo, alzoo, d. i. op deze of zodanige wijze, bij voorb. sive sic est, sive illo modo, Cic. Div. II, 58, i. e. het mag op deze of gene wijze zijn: fac sic, Or. 63: illa, quae aliis sic, aliis secus videntur, Cic. Leg. I, 17: mirabar, hoc si sic abiret, Terent. And. I, 2, 4: statim sic rex incipit, Sallust. Jug. 109 (117): sic factum est, Terent. Phorm. V, 8, 17. Ook zoo, d. i. in deze gedaante, bij voorb. sic se infert, Virg. Aen. V, 622. Ook wanneer men aan iemand iet toont, bij voorb. specto sic per flabellum, Terent. Eun. III, 5, 54. dikwijls volgt er op a) ut dat, gelijk bekend is, bij voorb. Cic. Planc. 23 post med. b) ut gelijk, of als, en alles, wat zoo als heet, bij voorb. Atticum sic amo, ut alterum fratrem, Cic. ad Div. XIII, 1 post med.: ejus negotium sic suscipias, ut si esset res mea, i. e. als of het — ware, Ibid. II, 14: sic te commendavi, ut diligentissime potui, Ibid. VII, 17: dus ook quemadmodum, Cic. Red. Quir. 9: tanquam, Cic. ad Div. XIII, 69: quasi, Cic. Senect. 8: quomodo, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 4 extr.: quam, bij voorb. non sic excubiae, quam tutatur amor, Claudian. de IV consul. Honor. 280. Ook staat het achter, bij voorb. quemadmodum — sic cet., Cic. red. Quir. 4. 2) zoo, d. i. zoo geschapen, zoo gesteld, voor talis, bij voorb. sic sum, Terent. Phorm. III, 2, 42: sic vita hominum est, Cic. Rosc. Am. 30: sic vulgus est, Cic. Rosc. Com. 10: sic res est, Terent. And. III, 4, 9: sic est hic, zoo is deze, Ibid. And. V, 4, 16: sic vita erat, Ibid. I, 1, 35: sic ingenium est, Ibid. Phorm. I, 2, 20. Ook zonder Nominativus, sic est, Hor. Epod. VII, 17. Senec. Hippol. 646. Terent. And. II, 1, 2, i. e. zoo is het: ook enkel sic bij toestemmingen, d. i. zoo is het, of ja, bij voorb. Phanium relictam solam? Ge. sic, Terent. Phorm. II, 2, 2, i. e. ja. 3) zoo, d. i. zoo, zonder hindernis, zoo gewenscht, bij voorb. mirabar, hoc si sic abiret, Terent. And. I, 2, 4) zoo, d. i. in die omstandigheden, zoo als men is, leeft, of gaat enz., bij voorb. quod me sic vides, Petron. 58 extr.: sic se infert, Virg. Aen. V, 622, i. e. in die gedaante. 5) zoo, in vertrouwlijken stijl, alwaar men het niet met een ander woord kan verwisselen, bij voorb. als iemand zegt; in den tuin is het zoo schoon, zoo warm: de zon schijnt zoo lieflijk enz. eigenlijk is het slechts eene door de hartstocht verkorte wijze van spreken (Aposiopesis); er ontbreekt, bij voorb. dat het niet schooner zijn kan enz. zoo staat Horat. Od. II, 11, 14, jacentes sic temere. 6) zoo, wanneer men het geen komt, niet recht uit wil zeggen, omdat het misschien iet zonnaals is, bij voorb. wanneer iemand vraagt: hoe is dat boek gesteld? en men er op antwoord: zoo, zoo wat, bij voorb. Terent. Phorm. I, 2, 94 vraagt iemand: quid rei gerit? daarop antwoordt de ander; sic, tenuiter i. e. zoo — behoeftig, slecht, of zoo wat — behoeftig, slecht; te weten dit tenuiter zal eerst dat sic verklaren; men kan het ook vertalen zoo wat heen: dus ook Terent. Heaut. III, 2, 12, forma? sic satis i. e. ei! zoo redelijk: ook op eene andere wijze, bij voorb. cautum Marcellum; me sic, sed non tamen cautissimum, Cic. Att. XV, 13, alwaar men bij sic iet verstaan moet; maar wat? misschien cautum. 7) zoo, bij wenschen, bij voorb. zoo ga dan in 's hemels naam enz., bij voorb. Sic te diva potens Cypri — regat, Horat. Od. I, 3, 1: sic venias cet., Ibid. Sat. II, 3, 300: sic ames, Ovid. Her. IV, 168: cf. 169, 171, 173. XX, 3. Tibull. I, 4, 1, alwaar men ook dit zoo weg kan laten, zoodat het een' blooten wensch uitdrukt. II) deswegens, daarom, bij voorb. sic, quia foris ambulatis, Plaut. Most. II, 2, 20: Quia non est obscura tua benevolentia, sic fit, ut cet., Cic. ad Div. XIII, 70 in.: cf. Liv. I, 5 med., alwaar het ook kan zijn, hierop. III) dient het tot bevestiging, d. i. zoo waar ik wensche, dat, bij voorb. sic deus adjuvet, ut nemo constitit in litore, Ovid. Met. VIII, 866, alwaar ut constitit betekent, zoo waar is het ook, dat niemand enz. Even dus staat ita, zie Ita. Ook drukt het een enkel wenschen uit, wanneer ut niet volgt, en waar men het somtijds zoo kan vertalen, bij voorb. sic fugiant cet., Virg. Ecl. IX, 30, i. e. ik wensche, dat zij vluchten mogen, zij mogen vluchten enz. sic te diva potens Cypri, Hor. Od. I, 3, 1: cf. Ovid. Her. IV, 168, 169, 171, 173. XX, 3. Tibull. I, 4, 1, welke plaatsen hier voor aangehaald zijn. IV) hierop, bij voorb. sic Numitori deditur, Liv. I, 5, doch, alwaar het ook, deswegens of ook op deze wijze zijn kan. V) voor den Accusativus, met den Infinitivus staat het zoo, dat het der noods weg kon blijven; maar het dient tot eenigen nadruk, en drukt ons zoo veel of dit of dat uit, bij voorb. sic velim existimes, te nihil gratius facere posse, Cic. ad Div. XIII, 57: cf. Ibid. 65. II. 3. §. 3. Even dus staat ita, hoc, id cet. overtollig, zie Ita, en Praecept. stili p. I c. 9. Sect. 4. Not. 1) sicce voor sic, Plaut. Rud. II, 4, 12. Zoo staat hicce en hic. 2) Wanneer achter sic het vraagwoordjen ne gehecht wordt, dan komt er siccine of sicine uit, Terent., zie siccine.

SICA, ae, 1) een dolk, Cic. Cat. I, 6 tweemaal, en II, 6. Val. Max. III, 2, 12. Martial. III, 16, 2: van daar Tropisch, bij voorb. apri dentium sicas exacuunt, Plin. H. N. XVIII, 1. 2) een dolksteek, geheime moord, bij voorb. hinc sicae, venena, falsa testamenta nascuntur, Cic. Off. III, 8: sicae quaestiones, Cic. Nat. D. III, 30.

SICĀRIUS, a, um, den dolk betreffende, zich daar mede bezig houdende: van daar sicarius, Substantive, scil. homo, i. e. die een dolk draagt, om iemand te dooden, moordenaar, moordpriemer, bandiet, Cic. Rosc. Am. 13, 14 en 36. Horat. Sat. I, 4, 4. Tacit. Ann. XIII, 44: quaestionem de sicariis exercere, Sueton. Caes. 11: per abusionem sicarios etiam omnes vocamus, qui caedem telo quocunque commiserint, Quintil. X, 1 ante med. §. 12. Van daar de zegswijze inter sicarios i. e. uit hoofde van een moord, bij voorb.

voorb. accuſare aliquem inter ſicarios, Cic. Roſc. Am. 32, i. e. *iemand wegens een moord beſchuldigen: dus ook* inter ſicarios aliquem defendere, Cic. Phil. II, 4, i. e. *wegens een moord verdedigen:* quaeſtionem inter ſicarios exercere, Cic. Fin. II, 16, i. e. *een onderzoek aanſtellen over een moord.*

SICCANĔUS, e, um, *droog, van eene drooge natuur, niet vochtig, bij voorb. grond, beemden enz., bij voorb.* pratum, Colum. II, 17: locus, Colum. IV, 30. XI, 2, 71: *van daar* ſiccanea ſcil. loca, *bij voorb.* de ſiccaneis & riguis non-cet., Colum. II, 2, 3.

SICCANUS, a, um, *voor* ſiccaneus, Plin. H. N. XVI, 17.

SICCASCO, cavi, 3, i. q. ſiccеſco, *bij voorb.* ubi pluerit & ſiccaverit, Cato R. R. 112, i. e. *als het geregend heeft, en weder droog is geworden; ten zij men het van Siccare ſcil. ſe wil afleiden.*

SICCATĬO, onis, f. *het droogen,* Plin. H. N. XXXIV, 13.

SICCE, 1) *droog, in het drooge, bij voorb. ſtaan, bij voorb.* bos ſicce ſtabuletur, Colum. VI, 12: *Tropisch*, quaſi ſicce dicere, Cic. Opt. Gen. Or. 4. 2) *voor* ſic, Plaut., *zie boven* Sic.

SICCESCO, ĕre, *droog worden*, Vitruv. II cap. ult. Celſ. VII, 7. Sect. 15. Colum. XII, 28. Plin. H. N. XVIII, 34 extr.

SICCĬNE, *voor* Sicne i. e. *zoo? bij eene vraag, bij voorb.* ſiccine agis, Terent. Eun. IV, 7, 34. Ad. I, 2, 48: *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Merc. I, 2, 46. Pſeud. V, 1, 1. Prop. III, 6 (5), 9. Sil. IX, 25. *Ook ſchrijft men* ſicine, *bij voorb.* Terent. Heaut. I, 1, 114 Ed. Zeun.

SICCĬTAS, atis, f. 1) *droogheid, droogte, d. i. gebrek aan vochtigheid, bij voorb.* ab lippitudine, Plaut. Rud. III, 2, 18: ſiccitates paludum, Caeſ. B. G. IV, 38: in Aethiopia (ſcil. palmula) friatur (tanta eſt ſiccitas) & farinae modo ſpiſſatur, Plin. H. N. XIII, 4 extr.: uvam calidam ne legito, hoc eſt in ejus ſiccitate, ac niſi imber intervenerit, Ibid. XVIII, 31 med. *van daar* a) *droog weder, dorheid, wanneer de aarde dor is, bij voorb.* ſiccitate eo anno plurimum laboratum, Liv. IV, 30: ſiccitate & inopia frugum inſignis annus fuit, Liv. XL, 29: aquam belle fluentem, praeſertim maxima ſiccitate, Cic. Q. Fr. III, 1 in.: in ſiccitatibus acutae febres oriuntur, Celſ. II, 1 med.: proventus murium ſiccitatibus, Plin. H. N. X, 65: aqua dulcior, — minusque per ſiccitates, Ibid. XXXI, 4. b) *Tropisch, droogheid, dorheid, bij voorb.* areſcunt ipſa ſiccitate, Auct. ad Her. IV, 6 extr. *Van daar* orationis, Cic. Nat. D. II, 1: cf. Brut. 82 poſt med. *droogheid, magerheid.* 2) *droogheid van het ligchaam, als een lof, d. i. vastheid, wanneer het niet ſponsächtig, catarrisch, en vol ſlijm is, bij voorb.* corporis, Sic. Senect. 10: cf. Tuſc. V, 34 extr.

SICCO, avi, atum, are, *droogen, droogmaken, bij voorb.* vellera, Virg. Ecl. III, 95: herbas, Ovid. Met. IV, 82: cruorem, Gell. V, 14 poſt med., *of* cruores, Virg. Aen. IV, 687: vulnera ſiccabat lymphis i. e. ſanguinem ſiſtebat aqua frigida, Ibid. X, 834: aliquid in ſole, Colum. XII, 44 poſt med. Plin. H. N. XII, 113, *of* ſole, Plin. H. N. XXVII, 9 poſt med. Ovid. Met. XI, 770: aliquid ad lunam, Plin. H. N. XXI, 11: in umbra, Ibid. XVII, 11. XXV, 5 poſt med., *of* umbra, Ibid. XXI, 7: aliquid fumo, Ibid. XIX, 5 ante med.: lacrymas, Prop. I, 19, 23: pituitam oris, Plin. H. N. XXIII, 1: viſcum ſiccat ſtrumas. Ibid. XXIV, 4: corpus pila, Lucil. ap. N. 4. n. 426, i. e. *van nutteloze vochtigheid bevrijden:* paludea, Cic. Phil. V, 3. Sueton. Caeſ. 44: *dus ook* ſiccatus, a, um, *bij voorb.* hordea, Ovid. Medic. fac. 57: herba, Plin. H. N. XXIV, 19 med.: ſiccata capillos i. e. habens ſiccatos capillos, Ovid. Met. V, 575: dea feſſa labore ſidereo ſiccata ſitim collegit ab aeſtu, Ibid. VI, 341, i. e. *verhit, uitgedroogd, van alle vochtigheid beroofd, gevolglijk dorſtig.* Not. ubi pluerit & ſiccaverit, Cato R. R. 112, i. e. *als het droog is geworden. Van daar* 1) *uitdrinken, ledigen, bij voorb.* calices, Horat. Sat. II, 6, 68: cadis ſiccatis, Ibid. Od. I, 35, 27: *van daar Tropisch*, Permeſſida ore, Martial. VIII, 70, 3, *voor, heel veel gedichten maken, eigenlijk uitdrinken enz.* 2) *melken, bij voorb.* ubera, Virg. Ecl. II, 42. Horat. Epod. II, 46. Quintil. Declam. X, 3: *dus ook* ovem, *bij voorb.* ovis ſiccata, Ovid. Am. III, 5, 14: pecudes diſtentas, Lucan. IV, 314: *van daar* ubera ſiccare *zuigen, bij voorb.* ubera ſiccante fetu, Plin. H. N. X, 63.

SICCOCŬLUS, a, um, *droog van oogen, d. i. drooge oogen hebbende*, Plaut. Pſeud. I, 1, 75.

SICCUS, a, um, *droog, d. i. zonder vochtigheid, bij voorb.* urna, Horat. Od. III, 11, 23: agri, Ibid. Sat. II, 4, 15: ſolum, Quintil. II, 4: horreum ſicciſſimum, Colum. XII, 15: coelum, Plin. H. N. XVIII, 12 poſt med.: via, Pandect. XLIII, 8, 2: vulnera, Lucan. IV, 291: ver, Plin. H. N. XI, 29: nubes, Lucan. IV, 31: ſpolia non ſanguine ſicca ſuo, Prop. IV, 10, 12: enſis ſiccus i. e. incruentus, Senec. Troad. 50: dies, Horat. Od. III, 29, 20, i. e. *zonder regen:* faucibus ſiccis, Virg. Aen. II, 357, i. e. jejunis: aquae, Martial. IV, 3, i. e. *ſneeuw:* ſigna ſicca, Ovid. Triſt. IV, 9, 18, i. e. *de beeren aan den hemel, omdat zij nooit in zee ondergaan:* pocula, Tibull. III, 6, 18, i. e. *ledig: van daar* ſiccum *het drooge, bij voorb.* in ſicco *op het drooge*, Liv. I, 4. Virg. Georg. I, 363. Prop. III, 10 (9), 6. Plin. H. N. IX, 8. XXVI, 7 poſt med.: *dus ook* ſicca *het drooge, drooge plaatzen, bij voorb.* in ſiccis feritur, Plin. H. N. XVII, 22: in ſiccis provenit, Ibid. XVI, 36 poſt med.: aqua piſcibus, ſicca terrenis, ſpiritus volucribus convenit, Quintil. XII, 11 ante med., i. e. *de aarde. Van daar* panis ſiccus i. e. *droog, enkel, brood, zonder boter, ſoep of ander vocht*, Senec. Ep. 83. Plin. H. N. XXII, 25 poſt med.: *dus ook* Agaricum manducatum ſiccum, Plin. H. N. XXVI, 7: *van daar* a) *droog, d. i. zonder tranen, bij voorb.* oculi, Horat. Od. I, 3, 18. Prop. I, 17, 11. Quintil. VI, 2, 27. Senec. Tranquill. 15. Martial. I, 93, 1: *dus ook* lumen (i. e. oculi), Lucan. IX, 1044, *en* genae, Ovid. Her. XI, 10. Senec. Herc. Oet. 1689. Prop. IV, 11, 80 (IV, 12, 76): homo ſiccus, Senec. Herc. Oet. 1269, i. e. *zonder tranen, niet weenende.* b) *droog van dorst, bij voorb.* ſi.i ſicca ſum, Plaut. Curc. I, 2, 26: vox, Ovid. Met. II, 278. *Van daar* 1) *die niet gedronken heeft, gevolglijk dorſtig is, bij voorb.* diu ſicci ſumus, Plaut. Perſ. V, 2, 41: cum ego ſim ſiccus, Plaut. Pſeud. I, 2, 51: dicimus ſicci, Horat. Od. IV, 5, 39. 2) *die niet drinkt, of zich bezuipt, nuchteren ten aanzien van drinken, bij voorb.* ſiccorum, ſanorum, Cic. Acad. IV, 27: virum ſui rata ſiccum, Plaut. Aſin. V, 2, 6: conſilia ſiccorum, Cic. Agr. I, 1: *dus ook* Horat. Od. I, 18, 3. Ibid. Ep. I, 19, Senec. Ep. 18. 3) *helder, zonder wolken, bij voorb.* dies, Horat. Od. III, 29, 20: Canis (*het geſtarnte*), Prop. II, 28 (27), 4: *dus ook* luna ſicca, Ibid. II, 17 (16), 15: *dus ook* luna decreſcente ac ſicca, Plin. H. N. XVII, 9 extr.; *doch, het kan ook zijn, als de maan geen licht heeft, nieuwe maan; anders ſtaat daar voor* luna ſitiens, *en* Plin. H. N. Ibid. 14 prope fin. *verklaart* luna ſitiens *door* luna ſicca, *hij zegt* luna ſitiente, hoc eſt, ſicca, *gevolglijk moet beide hetzelfde zijn.* 4) *armoedig levende, gevolglijk zich niet kunnende zalven, of op eene andere wijze zijn ligchaam koesteren of zindelijk houden*, Horat. Epiſt. I, 17, 11. 5) *droog, van 't ligchaam, als een ſtuk van gezondheid, d. i. vast, vrij van overtollige vochten, als ſlijm enz., gevolglijk van hoesten en kuchen enz., gevolglijk niet ſponsächtig, niet opgezwollen enz., bij voorb.* corpora ſicciora, Plin. H. N. XXXIV, 8 ante med.: Mulier ſicca, ſuccida, Plaut. Mil. III, 1, 192, i. e. *van een vleeſchig, dicht, ligchaam: van daar Tropisch, ten aanzien der welſprekendheid, wanneer er niets overtolligs, waterächtigs, in is, maar alles vol pit, in één gedrongen, zaakrijk, bij voorb.* oratores ſani & ſicci, Cic. de opt. gen. orat. 3: in ejus oratione nihil, niſi ſincerum, niſi ſiccum atque ſanum, Cic. Brut. 55: in juvenibus uberiora paulo ferentur; at in iisdem ſiccum & ſolicitum & contractum dicendi propoſitum plerumque adfectatione ipſa ſeveritatis inviſum eſt, Quintil. XI, 1, 32, i. e. *in één gedrongen, zonder wijdlopigen ſieraad van woorden, zonder wijdlopigheid, ook kan men het hier droog (Tropisch) of mager (d. i. zonder opſchik enz. kort enz.) vertalen: dus ook* Maciem & infirmitatem minari ſolet protinus omnibus membris expreſſus (*gevormd*) infans; audeat haec aetas plura & inveniat & inventis gaudeat, ſint licet illa non ſatis interim ſicca & ſevera, Ib. II, 4. 6, i. e. *rijk in gedachten, zonder water, zonder overtolligen ſieraad, zonder omſlag.* 6) *droogende, droog makende, bij voorb.* medicamentum, Scrib. Larg. 71: *ook kan men hiertoe brengen* Canis (*het geſtarnte*), Prop. II, 28 (27), 4, i. e. *brandend, heet, vuurig; welke plaats boven aangehaald is.*

SICILICŬLA, ae, f. (*van* Sicilis), *een klein werktuig, om te ſnijden of te houwen, een klein degentjen, ſikkel enz., bij voorb. voor kinderen, om te ſpeelen enz.*, Plaut. Rud. IV, 5, 125.

SICILĬCUS *of* SICILĬQUUS, i, m. *is het vierde deel van eene* Uncia (*once*), *d. i. het vierde deel van het twaalfde deel van eene* As, *en van elk geheel, of deszelfs achtënveertigſte deel, bij voorb. eener erfenis*, Pandect. XXXIII, 1, 21 ante med.: *van daar twee drachmen*, Rhemn. Fann. de pond. & menſ. 21: *van daar* 1) *het vierde deel van een duim*, Plin. H. N. XIII, 15. XXXI, 6. Front. de aquaeduct. 28: *want een voet heeft wel zestien duimen, maar wordt ook als een geheel* (As) *in twaalf twaalfde deelen verdeeld.* 2) ſicilicus horae, Plin. H. N. XVIII, 32 poſt med., i. e. *het vierde deel van het twaalfde deel van een uur, (of het achtënveertigſte deel van een uur), dat is iets meer dan een minuut; want vijf minuten zijn*

zijn het twaalfde deel van een uur. 3) ficilicus jugeri, Colum. V, 1, 9. V, 2, 5, is het vierde deel van het twaalfde deel van een Jugerum, of, het welk eenderlei is, het achtënveertigfte deel van het Jugerum (bunder), dat zijn zeshonderd voeten: want de bunder (Jugerum) heeft 28,800 voeten, daar van is het twaalfde deel 2400, en hier van het vierde deel zeshonderd. 4) dewijl men Sicilicum in het fchrijven door eene figuur, die na een Comma gelijkt, plagt uit te drukken: van daar heet de Comma bij de Grammatici dus, bij voorb. Mar. Victorin. Not. ook vindt men ficilicum gen. neutr., bij voorb. ficilicum dictum, quod femunciam fecet, Paul. ex Feſto.

SICILIMENTUM, I, n. het geen met den fikkel afgemaaid, gevolglijk nagemaaid is, bij voorb. nagemaaid gras enz., Cato R. R. 5 extr.

SICILIO, ire, met den fikkel afmaaijen of afnijden, bij voorb. gras in de beemden, nadat men reeds hooi gemaakt heeft, gevolglijk námaajen, bij voorb. prata, Varr. R. R. I, 49. Colum. II, 22. Plin. H. N. XVIII, 28.

SICILIS, is, f. misſchien een werktuig, om te fnijden of te houwen, bij voorb. zwaard, degen, fikkel enz., bij voorb. ficilis fimilitudine, Plin. H. N. VI, 13: Incedit veles volgo ficilibu' latis, Enn. ap. Feſt.: van daar Deminut. ficilicula, Plaut., zie hier voor.

SICINNISTA, ae, m. eene foort van danſer of Pantomimiſt, Acc. ap. Gell. XX, 3, alwaar Gellius zegt, dat men beter fchrijft Sicinniſta dan Siciniſta, alhoewel de gemeene man het laatſte gebruikte.

SICINNIUM, I, n. eene foort van (waarſchijnlijk Pantomimiſchen) dans, Acc. ap. Gell. XX, 3.

SICŬBI, voor ſi alicubi, indien ergens, indien op eene plaats, bij voorb. ficubi me nactus fueris cet., Cic. Tufc. I, 43: en meermalen, bij voorb. Cic. Att. XV, 29. Ter. Eun. III, 1, 13. Virg. Georg. III, 332. Aen. V, 677. Sueton. Cal. 3. Stat. Achill. II, 410.

SICŬLA, ae, f. i. e. parva fica, een kleine dolk: van daar Tropisch, of boertend voor mentula, Catull. LXVI, 21.

SICUNDE voor ſi alicunde, i. e. indien van ergens, indien ergens van daan, bij voorb. ficunde potes, erue, Cic. Att. XIII, 30: ficunde fpes fe oſtendiſſet, Liv. XXVI, 38: ficunde hoſtis adpareat, Sueton. Calig. 51.

SICUT of SICUTI voor fic ut of uti, 1) zoo als, bij voorb. iemand is, d. i. in dezelfde of tegenwoordige geſteldheid, voorkomen, kleding enz., bij voorb. ficut eram, fugio fine veſtibus, Ovid. Met. V, 601, zoo als ik was: dus ook ficut erant, Ibid. III, 178. Sueton. Calig. 45 extr.: ficut erat, Lucan. II, 365. Stat. Theb. VII, 820. 2) zoo als, d. i. nadat als, of nadat, bij voorb. ficut adolefcit, terram inde colligimus, Pallad. April. 2. 3) zoo als, of gelijk als, of als, is menigvuldig, bij voorb. me ficut alterum parentem obfervat, Cic. ad Div. V, 8 poſt med.: familiares ejus me ampleᴄtuntur ficut neminem, Ibid. VI, 6 extr.: Sapienti Fortuna ipfa cedit; ficut fapiens poeta dixit: fuis ea cuique fingitur moribus, Cic. Parad. V, 1: Hac de re fcripſi ad eum, ut tuo judicio uteretur, ficut in rebus omnibus, Cic. ad Brut. Ep. 5 extr.: fi me, ficut foles, amas, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9: tibi illud, ficut caput & famam, defendere neceſſe erit, Cic. Acad. IV, 28: provinciam fuam eſſe hanc Galliam, ficuti illam noſtram, Caeſ. B. G. I, 44: multi mortales vitam, ficut peregrinantes tranſegere, Salluſt. Cat. 1, i. e. zoo als of gelijk als enz.: adſpice tunicas lacrymis, ficut ab imbre graves, Ovid. Her. X, 138. Ook volgt ita, fic, item (i. e. ita) daarop, bij voorb. ficut — ita, Plaut. Afin. I, 1, 1: ficut tirmiores — ita incipientibus, Quintil. I, 2 prope fin.: ficut medico — fic cet., Cic. Or. II, 44: ficut pleraque, fic & hoc, Cic. Tufc. I, 17: ficut in foro oratores, item in theatro actores, Cic. Or. I, 26. Van daar a) zoo als, d. i. bij voorbeeld, bij voorb. ficut cum nuntiatum eſſet, Nep. Dat. 9. b) zoo als voor qualis, bij voorb. ficut eſt hic, Plaut. Moſt. III, 6, 20: hiertoe zou men ficut eram, erant cet. kunnen brengen uit n. 1. c) als 't ware, bij voorb. ex his duabus diverfis ficuti familiis cet., Cic. Invent. II, 3. 4) zoo als, of zoo als dan ook, bij voorb. quamvis ridicula eſſent, ficut erant, Cic. ad Div. VII, 32 poſt med., i. e. zoo als zij dan ook waren; dus ook terrendi — erant; ficut territi funt, Liv. XXV, 24: poteratque viri vox illa videri; ficut erat, Ovid. Met. XII, 205. 5) even als of, gelijk als of, bij voorb. alii, ficuti populi jura defenderet cet., Salluſt. Cat. 38 (39): dus ook ficut jurgio laceſſitus foret, Ibid. 31 (32). 6) alhoewel, ofſchoon, of wel, bij voorb. quam (amicitiam Romanam) ficut minoribus viribus, quam Maſſilienſes, pari colebant fide, Liv. XXXIV, 9. Eigenlijk ontbreekt ita voor pari; en ut — ita wordt ook fomtijds door wel — doch, vertaald.

SICUTI, zie Sicut.

SIDERALIS, e, het geſtarnte betreffende, bij voorb. fcientia, Plin. H. N. VII, 49: difficultas, Ibid. XVIII, 24 extr., i. e. ten aanzien van hare kennis.

SIDERATIO, onis, f. 1) ſtand der ſtarren, Conſtellatie, ſtand der geſtarnten, bij voorb. met betrekking tot het noodlot van iemand, Firmic. IV, 13 extr. 2) eene van het weder, bijzonder van de hitte, oorſpronglijke ziekte of beſchadiging der boomen, Plin. H. N. XVII, 24. 3) zekere ziekte der beesten, die hen onverziens overvalt, en eene foort van verſtijving voortbrengt, Scribon. Larg. 101, zie Sideror.

SIDERATUS, zie Sideror.

SIDERĔUS, a, um, 1) vol geſtarnten, of ſtarren, geſtarnd, bij voorb. coelum, Ovid. Met. X, 140: dus ook arx, i. e. coelum, Ibid. Am. III, 10, 21: dus ook fedes i. e. coelum, Ibid. Art. II, 39. Virg. Aen. X, 3: fiderei ignes i. e. aſtra, Ovid. Met. XV, 665 (anders is het ook de Zon, Ibid. I, 779): caput noctis, Ibid. 31: canis, Ovid. Faſt. IV, 941, i. e. het Hondsgeſtarnte; doch het kan hier ook hemelsch heeten. 2) hemelsch, Godlijk, bij voorb. dea, Propert. III, 20, 18 (III, 19, 10), i. e. luna, doch, het kan ook de nacht zijn: corona deae fidereae zijn aldaar de ſtarren: artus Veneris, Stat. Sylv. I, 2, 141, finus Venera, Val. Fl. II, 104: arcus (Iridos), Colum. X, 292: fanguis i. e. genus coeleſte, filius deorum, Val. Fl. VII, 166: conjux, Ovid. Met. X, 445, is Ceyx, dewijl hij een zoon van Lucifer (den morgenſtar) is: van daar a) Tropisch, hemelsch, Godlijk, d. i. voortreflijk in zijne foort, bij voorb. miniſtri, Martial. X, 66, i. e. fchoon: dus ook fiderei mares, Ibid. IX, 37: fidereusque Pedo, Ovid. Pont. IV, 16, 6, i. e. voortreflijk: Veneris artus, finus, zie hier voor: vates, Colum. X, 434 en meermalen. b) als 't ware, geſtarnd, d. i. hel, glinſterend, ſtralend, bij voorb. fidereo clypeo, Virg. Aen. XII, 167: fidereis jubis, Claudian. in Rufin. I, 352: aves Junonis, i. e. pavones, Ibid. in Eutrop. II, 330: coloſſus, Martial. de ſpectac. 2, 1. 3) van een lichtend hemellicht (bij voorb. zon, maan, planeeten, ſtarren) afkomſtig, daartoe behoorende, bij voorb. ignes fiderei, Ovid. Met. I, 779, i. e. het zonnevuur of de zon: dus ook aeſtus, Ibid. VI, 341, i. e. zonnehitte: fol, qui temperat omnia luce fiderea, Ibid. IV, 169, alwaar het ook hemelsch, Godlijk, kan zijn: conjux fidereus i. e. Ceyx, zie hier voor: fidereas exercet artes, Stat. Sylv. II, 2, 112, hemelſche dingen betreffende.

SIDĔROR, atus fum, ari, Paſſiv., van de ziekte Sideratio overvallen worden, bij voorb. filurus Caniculae exortu fideratur & alias femper fulgure fopitur, Plin. H. N. IX, 16, i. e. misſchien verſtijven, gevoelloos worden.

SIDO, fidi en fedi, 3. 1) zich af of nederwaards laten, zich nederlaten, bij voorb. om te zitten, te rusten enz., waarön ook fomtijds zinken past, ook zich nederzetten, bij voorb. ubi fidere detur, Ovid. Met. I, 307, van een vogel: dus ook columbae fuper arbore fidunt, Virg. Aen. VI, 203: feminae hoc idem (fcil. faciunt) fidentes, Plin. H. N. X, 63 med., i. e. zich zettende, of blijvende zittende: ut nullae ancorae fidant, Ibid. VI, 22: picem confidere, & cum fiderit cet., Colum. XII, 24: gutta fidens ad ima vafa, Plin. H. N. XII, 5 poſt med.: fecures — fragoſius fidunt, Ibid. XVI, 10 poſt med., i. e. dringen in (in het hout): frumenti acervos fediſſe illitos limo, Liv. II, 5: cum federit glans, Liv. XXXVIII, 29: nebulae in vallibus fidentes, Plin. H. N. XVIII, 35 poſt med.: federunt medio terra fretumque folo, Ovid. Faſt. I, 110: nebula campo federat, Liv. XXII, 4 med.: van daar blijven ſteeken, blijven zitten, blijven liggen, bij voorb. van een vaartuig, wanneer het op eene ondiepte, in een moeras enz., blijft zitten, bij voorb. ubi eae (cymbae) fiderent, Liv. XXVI, 45 med.: dus ook van fchepen, Tacit. Ann. I, 70. II, 6: ook enkel, blijven liggen, bij voorb. pallia, Prop. IV, 3, 31: ook enkel blijven zitten, bij voorb. glans federit, Liv. XXXVIII, 29: cf. hier voor frumenti acervos, Liv. 2) zinken, te gronde gaan, bij voorb. van fchepen, Nep. Chabr. 4, navis coepit fidere: dus ook navis mediis fidat onuſta vadis, Prop. IV, 3, 31: arcem in cineres fidiſſe, Ibid. II, 9 (8), 37: dus ook & cum (pix) fiderit, Colum. XII, 24, i. e. op den bodem gevallen: van daar Tropisch, bij voorb. fidentia imperii fundamenta, Plin. H. N. XV, 18: civitas peſſum fua mole fidens, Senec. Conſtant. 2: fidente metu, Tacit. Hiſt. II, 15, i. e. defmente. Not. Perf. fedi, dat men gemeenlijk tot fedeo brengt, behoort meestäl tot fido.

SIDUS, ĕris, n. elk lichtend hemelligchaam, bij voorb. a) zon, maan en planeeten, bij voorb. aetherium fidus, Ovid. Met. I, 424, i. e. fol: fidere inclinato, Plin. H. N. VII, 60, i. e. fole: calidi fideris aeſtu i. e. folis, Tibull. II, 1, 47: fidera folis adſpicio i. e. folem, Ovid. Met. XIV, 172: folſtitialis ortus fideris i. e. folis, Juſtin. XIII, 7 extr.: fidus noctium,

tium, Senec. Med. 750, i. e. luna: sidus lunae, Plin. H. N. II, 9 in.: nitescente luna nova — atque ita salutato sidere in sylvas reverti i. e. luna, Ib. VIII, 1: sidus Veneris, Plin. H. N. II, 8. Lucan. I, 661: Saturni, Plin. Ibid. Juvenal. VI, 568: Martis, Plin. Ibid. Not. sidus utrumque, bij voorb. qua sidus currit utrumque, Petron. 119 (als Dichter), alwaar sommigen sidus utrumque de zon en de maan verstaan, anderen van de ondergaande en opgaande zon, zoo als sol uterque voor oriens & occidens staat, bij voorb. ad solem utrumque cucurri, Claudian. B. Gild. 48: dus ook geminum sidus, Ibid. in Eutrop. II praef. 35, gevolglijk schijnt de laatste verklaring beter. b) gestarnte, starrenbeeld, dat uit zekere starren bestaat, bij voorb. de Beer, Wagenman, Leeuw, Kreeft, Weegschaal enz., bij voorb. sidus Vergiliarium, Liv. XXI, 35: sidera & stellas, Cic. Somn. Scip. 3: formas distinguere tantum contents & stellis ostendere sidera stellis, Manil. I, 465: Sol — bisseno sidere textam loricam induitur, Val. Fl. IV, 93: Baccho placuisse coronam, ex Ariadnaeo sidere nosse potes, Ovid. Fast. V, 345: signum orientis ejus sideris i. e. Arcturi, Plin. H. N. XVIII, 31: ook kan men hiertoe brengen dum (gubernator) sidera servat, Virg. Aen. VI, 338: sidera natalicia, Cic. Div. II, 43, zie hier na. c) eene star, is zeer menigvuldig, bij voorb. sidera viderit innumerabilia, Cic. Tusc. V, 24: micabant sidera, Ovid. Met. IV, 315: currumque sequuntur matris (i. e. Noctis) sidera fulva, Tibull. II, 1, 88: perambulabis astra sidus aureum, Horat. Epod. XVII, 41: cf. Ibid. 5. Juvenal. VIII, 149. Dikwijls drukt sidera den hemel uit, bij voorb. ad sidera missus (Hercules) i. e. ad coelum, Juvenal. XI, 63: ad sidera ferre, Virg. Ecl. IX, 29. Calpurn. Ecl. III, 42, tot den hemel verheffen, d. i. zeer roemen: ad sidera tot aan de starren of den hemel, hyperbolisch, voor, zeer hoog, of ook enkel in de hoogte, omhoog. bij voorb. Pyramidum sumtus ad sidera ducti, Prop. III, 1, 57 (III, 2, 17): dus ook domus, quae vertice sidera pulsat, Martial. VIII, 36, 11: sic viret (nemus) & ramis sidera celsa petit, Ib. IX, 62, 10: poma (i. e. arbores pomiferae) ad sidera raptim vi propria nituntur, Virg. Georg. II, 427, i. e. stijgen (groeijen) omhoog, in de hoogte: sub sidera lapsae, Ibid. Aen. III, 243, i. e. vlogen in de hoogte, of omhoog: dus ook montes jactant voces ad sidera, Ibid. Ecl. V, 62: usque ad sidera notus, Ibid. 43, hyperbolisch: verders de starren aanraken, daar aan stooten enz., d. i. groot, gelukkig, Godlijk, boven andere stervelingen verheven zijn, bij voorb. vertice sidera tangam, Ovid. Met. VII, 61: feriam sidera vertice, Horat. Od. I, 1 extr.: Nunc mihi summa licet contingere sidera plantis, Prop. I, 8, 43: sub pedibusque videt nubes & sidera Daphnis, Virg. Ecl. V, 57, het welk nog meer is, d. i. is nu werklijk een God. Dewijl 1) de starren des nachts schijnen, vuurig zijn, en een sieraad des hemels: van daar (a) sidera voor de nacht, bij voorb. exactis sideribus, Prop. I, 3, 38: sidera producere ludo, i. e. noctem, Stat. Theb. VIII, 219: sideribus dubiis, Juvenal. V, 22, i. e. als de dag aanbreekt, of staat aan te breken. (b) sidus voor decus, bij voorb. sidus Fabiae, Maxime, gentis, Ovid. Pont. III, 3, 2. IV, 6, 9: pangite nunc varios, terrestria sidera, flores, Colum. X, 96. (c) sidus voor schoonheid, bij voorb. puerum egregiae praeclarum sidere formae, Stat. Sylv. III, 4, 26. (d) sidera van schoone oogen, als 't ware zonnen of starren, bij voorb. Spectat (Narcissus, die op zich zelven verliefd was) geminum, sua lumina (oogen), sidus, Ovid. Met. III, 420, voor quasi (ut, ceu) sidus cet. gelijk dan ceu in sommige Edd. staat, maar gemaklijk verstaan kan worden: dus ook per oculos, sidera nostra suos, Ibid. Am. II, 16, 44: Non oculi, geminae, sidera nostra, faces, Prop. II, 3, 14 (24). (e) sidus als een liefkozingswoord, Sueton. Calig. 13 extr., misschien zon, of star, of starretjen enz. 2) wegens den invloed, dien de gestarnten op deze wereld deels hebben, deels volgends de gedachten der Ouden hadden, is sidus a) het jaargetijde, bij voorb. quo sidere terras vertere conveniat, Virg. Georg. I, 1; doch het kan ook gestarnte vertaald worden: hiberno sidere, Virg. Aen. IV, 309, i. e. in den winter; doch, ook kan sidus de zon zijn, winter-zon, d. i. winter; of ook weder, ook een gestarnte, dat gewoon is, storm te wekken. Ook is het de dag, bij voorb. sidus brumale, winterdag, of de korste dag, bij voorb. Longa dies citius brumali sidere, noxque tardior hiberna solstitialis erit, Ovid. Pont. II, 4, 25; men zou hiertoe kunnen brengen quo sidere, Virg. Georg. I, 1, zie hier voor. b) het klimaat, hemelstreek, gewest, bij voorb. sub nostro sidere, Juvenal. XII, 103: patrium sidus, Plin. Paneg. 15: tot sidera emensae ferimur, Virg. Aen. V, 628. c) het weder, bij voorb. exarsit sidere, Ovid. Met. I, 424, i. e. hitte, doch het kan hier ook de zon zijn; bij slot verliest de zin niets: grave sidus & imbrem, Ibid. V, 281, i. e. storm, stormweder: triste Minervae sidus, Virg. Aen. XI, 260, i. e. storm, dien Minerva verwekt heeft: dus ook Sol nimius, nimius imber, sideraque, ventique nocent, Ovid. Met. V, 484: orba magistro fertur in abruptum casu, non sidere, puppis, Claudian. in Eutrop. II, 424, i. e. door storm: abrupto sidere nimbus it ad terras, Virg. Aen. XII, 451, het welk hard is, voor nimbus (i. e. wolk) abruptus sidere (door den storm), ten zij men sidus door wolk, en nimbus vervolgends door storm, regen enz. verklaren wil. Not. Als het weder, dat een gestarnte veroorzaakt zal hebben, voorbij was, heette dit sidus confectum, Plin. H. N. XVIII, 25 en 28. XVI, 23. d) van zekere ziekte, sideratio genoemd (zie Sideratio), dewijl men die van den invloed van een boos gestarnte afleidde; gelijk andere volken ze van boze geesten enz. afleidden, bij voorb. adflantur alii sidere, Plin. H. N. II, 41: animos juvenum veluti pestilenti quodam sidere adflavit, Petron. 2: hoc opus est, subito fias ut sidere mutus, dicere ne possis, Bacchara, quid sit opus, Martial. VII, 91, 9: Subito percussa est tibi sidere lingua, Martial. XI, 86, 1. e) ook maakte men uit de gestarnte aan de menschen de geboortestond op, en geloofde, dat het gestarnte, onder het welk elk geboren was, invloed hadt op zijn leven en geluk, bij voorb. notent sidera natalicia, Cic. Nat. D. II, 43, i. e. de geboortestar, d. i. onder welke de menschen geboren zijn; grave sidus habenti, Ovid. Trist. V, 10, 45, alwaar men het ook, onheil, ongeluk, vertaalen kan: Te fera — Martis sidera presserunt, falciferique senis i. e. gij zijt in Mars of in Saturnus geboren: aequo pubescunt sidere natae i. e. aetate pares, Stat. Theb. II, 159: vivere me duro sidere, Prop. I, 6, 36, doch, alwaar het ook noodlot, onheil, ongeluk zijn kan. Van daar het noodlot, bijzonder het tegenspoedige, dewijl het van de Constellatie volgends de mening van den grooten hoop zal afhangen, onspoed, ongeluk enz., bij voorb. vivere me duro sidere, Prop., zie hier voor: grave sidus habenti (mihi), Ovid., zie hier voor. Not. de lichtende hemellichamen worden als Goden beschouwd, bij voorb. terret Orion deos i. e. Plejades, Senec. Herc. Fur. 12: clara deos obtulerit dies i. e. solem cum sideribus, Ibid. 586: cf. Ibid. Thyest. 842 en 893.

SIEM, sies, siet, staat dikwijls in Plaut. en Terent. voor sim, sis, sit. Zie Sum.

SIFĪLO, are, voor sibilo, zullen de Ouden gezegd hebben, volgends Nonius cap. 12 n. 49.

SIGILLARĬA, zie Sigillaris.

SIGILLARICIUS, zie Sigillaritius.

SIGILLĀRIS, e, beeldjens betreffende, daar toe behorende, daar in bestaande, daar naar benoemd: van daar Sigillaria, Plur., 1) scil. solennia of festa, een feest in Rome, waar in men elkander onderling geschenken of beeldjens toezondt, Beeldenfeest; het viel terstond na het Saturnusfeest (Saturnalia), Macrob. Sat. I, 10 extr. en 11 extr.: quadraginta aureos in Saturnalia & Sigillaria misisse, Sueton. Claud. 5; Ausonius Eclogar. de fer. Rom. 32 omschrijft dit Feest dus: Festa sigillorum nomine dicta colunt. 2) scil. dona, deze beeldjens zelve, als een geschenk, bij voorb. sigillaria adferre, Senec. Epist. 12: men zou ook hier toe kunnen brengen in Saturnalia & sigillaria misisse scil. dona, Sueton., zie hier voor. 2) de plaats, waar beelden, boeken, en andere dingen verkocht worden, beeldenmarkt, Sueton. Claud. 16 en Ner. 28: apud Sigillaria in libraria consederamus, Gell. V, 4: librum emtum in sigillariis, Ib. II, 3: lances, quas de sigillaribus emi, Pandect. XXXII leg. 102. Not. Sigillaria kan ook ten deele van Sigillarius, a, um, zijn; gelijk men dan sigillariorum vindt, Spartian. in Carac. 2: sigillariis, Gell. II, 3.

SIGILLARĬUS, a, um, 1) i. q. sigillaris, beelden betreffende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb. sigillarius, scil. artifex, Inscript. ap. Gruter. p. 1035 n. 3, i. e. die beeldjens en allerhande figuuren maakt, alwaar sommigen Sigillariario voor sigillario lezen. Hier toe kan men ook ten deele brengen Sigillaria (Plur.), zie Sigillaris. Not. Men leest ook Sigilliarius.

SIGILLĀTUS, a, um, met beelden en allerhande kleine figuuren versierd, zij mogen er aan vastgemaakt, ingesteken, of gewerkt zijn enz., bij voorb. scyphi, Cic. Verr. IV, 14: putealia, Cic. Att. I, 10. Not. Het is eigenlijk Particip. van sigillo, are, i. e. sigillis ornare cet.

SIGILLIARĬUS, zie Sigillarius.

SIGILLO, are, i. e. sigillis instruere f. ornare cet., zie Sigillatus.

SIGILLUM, i, n. (van signum, Deminut.) eigenlijk een klein teken, tekentjen: van daar een klein beeld, kleine figuur, zij zij dan ingegraveerd, vastgemaakt, ingewerkt, of het zij anders een beeldjen, klein standbeeldjen, figuurtjen, 1) ingegraveerd, bij voorb. in een zegelring, gevolglijk zegel, of de figuur op een signet, bij voorb. in cera centum sigilla annulo impressorio, Cic. Acad. IV, 26 extr.: odisti sigilla, Horat. Epist. I, 20, 3. 2) vastgemaakt aan huisraad, bij voorb. patellam, in qua sigilla erant egregia. — Sigillis avulsis cet., Cic. Verr. IV, 24:

gevolglijk konden zij er aan en afgedaan worden. 3) ingewerkt, bij voorb. brevibus distincta sigillis, Ovid. Met. VI, 86. 4) een bijzonder beeld, klein beeldjen of figuur, uit marmer, gijps, wasch enz., bij voorb. om ergens te zetten, bij voorb. circus ornatus sigillis, Ovid. Art. I, 407: Usus cyrsi in sigillis aedificiorum, Plin. H. N. XXXVI, 24 extr.: Tyrrhena sigilla, Horat. Epist. II, 2, 180: novi Epicureos omnis sigilla numerantes, Cic. Nat. D. I, 30.

SIGMA, ătis, n. eigenlijk de Griekfche σ, welke groot geschreven de gedaante van een C, gevolglijk van een halven cirkel heeft: van daar heet dus een tafelbank (eet-sofa), in de gedaante van een halven cirkel, die geschikt was, om aan eene ronde tafel aangeschoven te worden, en meer personen te bevatten, dan wanneer zij rond geweest was, Lamprid. in Heliog. 25: Septem Sigma capit, Martial. X, 48, 6: Adcipe lunata scriptum testudine sigma; octo capit, veniat, quisquis amicus erit, Ibid. XIV, 87 (85). Not. Apulejus zegt daarvoor Semirotundum.

SIGNACŬLUM, i, n. het geen, waarmede men iet tekent, of betekent, een teken: van daar het beeld op een Signet, het zegel, bij voorb. annulum fabertimo signaculo, Apul. Flor. 2 post init. p. 346, 20 Elm.: coram quibus signacula remota sunt, Pandect. XVI, 3, 1 post med. §. 36.

SIGNĀTE, betekend: van daar duidlijk, bij voorb. zeggen, bij voorb. proprie & signate locuti sunt, Gell. II, 6.

SIGNĀTIO, ōnis, f. betekening, interrogabo, quos voceris antiquos, quam oratorum aetatem signatione ista determinetis, Auct. Dial. de orat. (achter Tacitus) 16 volgends de meeste en jongste Edd., i. e. betekening, benoeming. Van daar verzegeling, merking, stempeling enz.

SIGNĀTOR, ōris, m. eigenlijk die iet tekent, betekent, die ergens een teken op maakt of drukt: van daar 1) die iet verzegelt, bij voorb. een Testament, een verzegelaar, bij voorb. non admissis signatoribus (testamenti), Sueton. Tiber. 23: cf. Val. Max. VII, 7, 2: signatores falsos, Sallust. Cat. 16, i. e. die valsche Testamenten maken en verzegelen: veniet cum signatoribus (scil. van het huwlijksverdrag), Juvenal. X, 336: se sacculum cum pecunia signatorum signis obsignasse; defuisse autem venditricem, Pandect. XVIII, 3, 8. 2) die geld slaat of stempelt, stempelaar, Inscript. ap. Gruter. p. 1066 n. 5 en p. 107 n. 1.

SIGNĀTŌRĬUS, a, um, 1) dienstig om te betekenen. 2) dienstig om te zegelen, bij voorb. annulus signatorius, Valer. Max. VIII, 14, 4 en Pandect. L, 16, 74, i. e. zegelring.

SIGNĀTŪRA, ae, f. i. q. signatio, 1) het tekenen: van daar 2) het zegelen: van daar 3) het zegel, Sueton. Ner. 17.

SIGNĬFER, a, um, 1) een teken, beeld, of beelden dragende, bij voorb. crater, Val. Fl. I, 337, i. e. met beelden opgeschikt; bijzonder van gestarnten, bij voorb. polus, Lucan. III, 254, of coelum, Ib. VII, 363. VIII, 172, i. e. gestarnte dragende, gestarnd: van daar orbis signifer, Cic. Div. II, 42, of circulus signifer, Apul. Met. XI post med. p. 270, 29 Elm.: ook eenvoudig signifer, Vitruv. VI, 1. Plin. H. N. II, 10 extr. Senec. Nat. Quaest. VII, 23. Claudian. in Rufin. I, 365, i. e. de dierenkring aan den hemel, anders Zodiacus genoemd, omdat hij de twaalf hemeltekenen draagt: verders puppis signifera i. e. in qua sunt signa seu imagines deorum pictae, Lucan. III, 558. 2) een vaandel dragende, bij voorb. in den oorlog enz.: van daar Substantive, signifer, a) die een vaandel draagt, bij voorb. signifer aquilae, Ovid. Fast. V, 586, heet de Parthee, die den Romeinschen Adelaar buitmaakt. b) bijzonder die in den oorlog de vaandels vooraan draagt, de vaandrig, vendrig, wien dan de soldaten volgen, bij voorb. signifer primi hastati, Cic. Div. I, 35: signifero interfecto, Caes. B. G. II, 25: van daar ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui, Tropisch of boertend, Ovid. Am. II, 12, 14: qui causae nostrae duces & quasi signiferi fuissent, Cic. Planc. 30 extr., en meermalen, bij voorb. Liv. VI, 8 in. XXII, 3 extr.: van daar c) Tropisch, een aanvoerer, die als 't ware met het vaandel voorgaat, bij voorb. calamitosorum, Cic. Mur. 25: te signifero ac principe, Cic. Att. II, 1 post med.: juventutis, Cic. Sull. 12.

SIGNĬFEX, ĭcis, m. die beelden en allerhande figuuren, bijzonder standbeelden maakt, beeldemaker, beeldgieter, beeldhouwer, bij voorb. egregius signifex, Apul. Met. II ante med. p. 116, 13 Elm.: nescio, ut Apelles, coloribus pingere, — sed non pudet me non esse significem, Ibid. de deo Socrat. prope fin. p. 54, 3 Elm.

SIGNĬFĬCĀBĬLIS, e, aanwijzende, te verstaan gevende, bij voorb. vox, Varr. L. L. V, 7.

SIGNĬFĬCANTER, aanwijzende, verstaanbaar, duidlijk, merklijk, nadruklijk, bij voorb. rem indicare, Quintil. XII, 10, 52: dicere, Ibid. I, 7, 32: ordinem rei proferre, Ibid. XI, 1, 53: cf. VI, 2, 17. IX, 3, 67: verbo quotidiano uti, Senec. Controv. III, 20 post med.: significantius dignitatem suam defendissem, Cic. ad Div. III, 12, i. e. duidlijker, zichtbaarer: significantius narrare, Quintil. X, 1, 49: disponere paulo significantius, Ibid. III, 6, 64: significantius dici videbitur, Gell. XVII, 2 ante med.: cf. I, 35.

SIGNĬFĬCANTĬA, ae, f. 1) aanwijzing, betekenis. 2) nadruk van een woord, bij voorb. tanta significantia, Quintil. X, 1 prope fin. §. 121.

SIGNĬFĬCĀTĬO, ōnis, f. is, wanneer men aan iemand iet te verstaan geeft, aanwijzing, aantoning, ontdekking, te kennen geving, bij voorb. voluntatis, Cic. Cluent. 11: rerum futurarum, Cic. Nat. D. II, 66: literarum, Cic. Manil. 3, i. e. schriftelijke aanwijzing: valetudinis significationes, aanwijzingen, Cic. Div. II, 69: ne qua adventus ejus significatio fiat, B. G. VI, 28: quo clamore significatio victoriae fieret, Ibid. V, 51: significatione fumo facta, Ibid. B. C. III, 65: deorum, Cic. Cat. II, 13, aanwijzing: van daar 1) openbare eerbetoning, openbare losverheffing, bij voorb. significationes multitudinis, Liv. XXXI, 15 in.: tanta significatio populi Rom., Cic. Sext. 59 in.: omnium, Ibid. 57 extr.: populi judiciis atque omni significatione florere, Ibid. 49 post med.: dus ook Cic. Qu. Fr. I, 14, ut usque Romam significationes referantur. 2) betekenis, zin, bij voorb. scripti, Cic. Partit. 31: verba priscae significationis, Plin. H. N. XVIII, 3 ante med.: verborum verae atque propriae significationes, Gell. XII, 13: testor & interpretor significatione reciproca dicuntur, Ibid. XV, 13: verborum significationem nosse, Quintil. X, 1, 10: latens significatio, Quintil. X, 1, 90: prior desiderat illam plus quam dixeris significationem, id est, ἔμφασιν cet., Ib. §. 3. Not. significatio verborum incerta, Vitruv. V, 8, i. e. wanneer de klank der woorden niet duidlijk gehoord wordt, behoort hier niet. 3) bij het redenen is het de levendige voorstelling eener zaak, zoodat de Toehoorer meer denkt en voelt, dan gezegd wordt, nadruk, nadruklijkheid, bij voorb. significatio est, quae plus in suspicione relinquit, quam positum est in oratione, Auct. ad Her. IV, 53 extr.: & plus ad intelligendum, quam dixeris, significatio, Cic. Or. III, 53 in.: saepe rem — supra feret quam fieri possit; significatio saepe erit major, quam oratio, Cic. Or. 40 extr. 4) Merkteken, teken, kenteken, bij voorb. neminem esse negligendum, in quo aliqua significatio virtutis adpareat, Cic. Off. I, 15: dare significationem artificii, literarum, Cic. Or. II, 30: doch dit kan ook hier boven tot n. 1 behoren.

SIGNĬFĬCĀTĪVUS, a, um, aanwijzende, betekenende, beduidende, bij voorb. quo fit, ut Boni adpellatio non sit certae rei significativa i. e. certam rem significet, Pandect. XLV, 1, 75, alwaar het eenen Genitivus regeert: dus ook terstond daarop: quae res efficit, ut ea adpellatio certi significativa sit: dus ook Haec enuntiatio simul & quantitatis & aestimationis significativa est, Ibid. L, 16, 232.

SIGNĬFĬCĀTUS, us, m. i. q. significatio, 1) aanwijzing, aantoning, bij voorb. tempestatum, Vitruv. IX, 7 extr.: dus ook dies raro non aliquos tempestatum significatus habent, Plin. H. N. XVIII, 25 post med.: Arcturus oritur prid. Id. Septemb. vehementissimo significatu terra marique per dies quinque, Ibid. 31. 2) Betekenis, beduiding, bij voorb. ve duplicem significatum capit, Gell. V, 12.

SIGNĬFĬCO, avi, atum, are (i. e. signum facio), een teken geven, het zij het geschiede met de stem, met mienen, gebaarden, woorden enz., wanneer het ook dikwijls vertaald wordt, aanwijzen, te verstaan geven, zich laten merken, te kennen geven, ontdekken, bij voorb. canes significant, si fures venerint, Cic. Rosc. Am. 20: dus ook door gebaarden, Ovid. Trist. V, 10, 36: nutu, Ovid. Met. III, 643: voce, Caes. B. G. II, 13: per literas, Cic. Att. I, 11, of literis, Cic. ad Div. VII, 17, 8, i. e. schriftelijk aanwijzen, of te verstaan geven: gratulationem plausu, Cic. Att. IV, 1: voce & manibus ex vallo significare coeperunt, ut statim dimitterentur, Caes. B. C. I, 86, alwaar ut volgt, dewijl significare tevens een verlangen aanduidt: conclamare & significare de fuga Romanis coeperunt, Ib. B. G. VII, 26: vestitu humili, ut eorum ornatus in his regem neminem significaret, Nep. Ages. 8: quod ex iis verbis a te significari putem, Cic. Att. XVI, 7 med., alwaar ex met of door betekent (dus ook Cic. Harusp. 12, zie beneden): quare modum faciam; nunc tantum significandum putavi cet., Cic. ad Div. X, 3, i. e. zeggen, bekend maken: verbis usitatis ac proprie demonstrantibus ea, quae significari ac declarari volemus, Cic. Or. III, 13 in.: tibi non significandum solum sed etiam declarandum arbitror, Cic. ad Div. V, 13, i. e. niet alleen laten merken (duister aanwijzen) maar ook duidlijk ontdekken; alwaar dus declarare meer is dan significare. Zeldzaam staat Cic. Or. I, 26 extr., Hic omnes adsensi, significare inter

fe

ſc & colloqui coeperunt l. e. *gaven zich onderling een teken: alwaar echter* Pearce adſenſum *heeft laten drukken, het welk beter is: van daar* 1) *aanwijzen, van toekomende dingen, bij voorb.* futura, Cic. Div. I, 1. II, 49 *en* 51: quid mihi ſignificant mea viſa? Ovid. Met. IX, 494: quid ſibi ſignificent exta, Ibid. XV, 576: ſignificet placidos nuntia fibra deos, Tibull. II, 1, 25: ventus Africus tempeſtatem ſignificat, Colum. XI, 2 poſt init. §. 6, *en terſtond daaróp* tempeſtatem ſignificat: *en terſtond daaróp* ſignificatur hyems: *dus ook* ſignificatur imber, Plin. H. N. XVIII, 26 prope fin.: luna — dies ſerenos ſignificabit, Ibid. 35 ante med.: *dus ook hier voor* pluviam, *regen beduiden:* fons — annonae mutationem ſignificans, Ibid. II, 103 poſt med.: quae fato manent, quamvis ſignificata, non vitantur, Tacit. Hiſt. I, 18: *ook met* ex l. e. *door, bij voorb.* ex aliquo monſtro ſignificatum caveremus, Cic. Haruſp. 12 (*dus ſtondt* ex *hier voor*, Cic. Att. XVI, 7). 2) *beduiden, bij voorb.* uno verbo ſignificari res duas, Cic. Caecin. 30: *dus ook* Cic. Tuſc. I, 36 Carere hoc ſignificat, egere eo cet.: Haec ſignificat fabula, dominum videre plurimum, Phaedr. II, 8, 27: cf. IV, 10, 16. Not. ſignificor *is ook als* Deponens *gebruiklijk geweest, gelijk* Gellius *zegt* XVIII, 12 extr.

SIGNITÉNENS, tis, i. e. ſigna tenens, *geſtarnd, bij voorb.* bigae (noctis), Enn. ap. Varr. L. L. IV, 3.

SIGNO, avi, atum, are, *betekenen of tekenen, d. i. met een teken verzien, merken, kenbaar maken, bij voorb.* locum, Plaut. Ciſt. IV, 2, 28: moenia aratro, Ovid. Faſt. IV, 819: regionem in cortice, Virg. Georg. II, 269: aliquid literis, Plaut. Rud. V, 2, 7: numeris, Colum. I, 3 poſt med.: campum limite, Virg. Georg. I, 126, *of* humum limite, Ovid. Am. III, 8, 42, i. e. *in grenzen afdeelen: dus ook* ſignatus, a, um, *betekend, getekend, bij voorb.* locus, Tibull. IV, 1, 97: cicatrix in ſtirpe admorſo, Virg. Georg. II, 379: & manibus Procne pectus ſignata cruentis, Ibid. IV, 15: *van daar tekenen, betekenen, voor aanroeren, maken, bedekken enz, bij voorb.* humum pede, Hor. Art. 159, i. e. *aanroeren, betreden: dus ook* humum Cyclade, Prop. IV, 7, 40 (36), i. e. *aanroeren:* veſtigia pulvere, Virg. Georg. III, 171, i. e. *maken:* cruor ſignaverat herbam, Ovid. Met. X, 210, i. e. *roerde aan, maakte nat, bedekte:* ſignarat (puer) teneras lanugine malas, Ibid. XIII, 753, i. e. *hadt den eerſten baard gekregen: van daar* 1) *betekenen of tekenen, met de pen, graveerſtift, penſeel enz.: gevolglijk van het ſchrijven, tekenen, ſchilderen enz., bij voorb.* carmine ſaxum, Ovid. Met. II, 326: rem carmine, Virg. Aen. III, 171: vultus imagine, Martial. IX, 76, 3, i. e. *tekenen, afbeelden, maken: van daar Tropisch*, quiſi ſignabit in animo ſpeciem, Cic. Fat. 19: aliquid animo, Ovid. Remed. 417, i. e. *merken, zich indrukken:* filia patrii ſignatur imagine vultus, Martial. VI, 27, 3, i. e. *is den vader gelijk, is zijn evenbeeld.* 2) *betekenen, merken, met het zegel: van daar verzegelen, bij voorb.* epiſtolam, Nep. Pelop. 3: libellum, Cic. Att. XI, 1: tabellas, Tibull. IV, 7, 7: lagenam, Martial. IX, 89, 7: *en meermalen, bij voorb.* Ovid. Am. II, 15, 15. Hor. Ep. I, 13, 2. Plin. H. N. XXXV, 2. *Ook* Abſolute *en zonder* Accuſativus, *bij voorb.* mea gemma ſignat, Martial. X, 70, 7: *van daar Tropisch, bij voorb.* quinquennia luſtro, Martial. IV, 45, 3, i. e. *ſluiten:* vota, Plin. Epiſt. X, 44, i. e. *bevestigen:* jura Suevis ſignabat, *voor* dabat, Claudian. in Eutrop. I, 380: limina ſignata, Prop. IV, 1, 145, i. e. *beſloten, bewaard; doch het kan ook zijn verzegeld, met een zegel bewaard:* Chryſidem negat ſignatam reddere i. e. integram, inviolatam, Lucil. ap. Non. 4 n. 43: ſacra ſignata l. e. clauſa, cuſtodita, Varr. ibid.: ſignata jura l. e. ſancita, ſacrata, Lucan. III, 302. 3) *betekenen met woorden, mienen, gebaarden enz., aanwijzen, merken, uitdrukken, bij voorb.* tempora verna nomine ſuo, Martial. IX, 17, 4, i. e. *benoemen: dus ook* aliquid nomine, Cic. Or. 19 poſt med.: nomine terras, Lucan. IV, 655: neminem nominabo, genus hominum ſignaſſe contentus, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 23: aliquid verbis, Quintil. II, 14, i. e. *uitdrukken:* quae proprie ſignari poterant, circuitu coeperunt enuntiare, Ib. XII, 10, i. e. *uitdrukken, zeggen:* ſignat prodigiis caſus Natura futuros, Claudian. de Stilich. II, 291, i. e. *toont aan:* ſe ſignari oculis, Virg. Aen. XII, 3, i. e. *dat men op hem ziet, dat aller oogen op hem gericht zijn* ſcil. *om te zien, wat hij nu doen zal; doch het kan hier ook betekenen, uittekenen,* ſcil. *om te vechten, dat aller oogen op hem gericht zijn, in verwachting, dat hij vechten zal; doch, het kan ook tot* n. 7 *behoren.* 4) *betekenen met den ſtempel, bij voorb. muntſtempel: van daar ſtempelen, bij voorb.* aes, argentum, aurum, Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tabb.: argentum ſignatum, Cic. Verr. V, 25, i. e. *zilvergeld:* qui primus ex auro denarium ſignavit, Plin. H. N. XXXIII, 3: cf. Ovid. Faſt. I, 229. 5) *betekenen, eershalven, offeren, bij voorb.* aliquem honore, Virg. Aen. VI, 781: ſi Bacchus amator dotali potuit coelum ſignare Corona, Claudian. in nupt. Honor. & Mar. 272. 6) *uittekenen, uitzoeken, bij voorb.* Myrrhina ſignavit, Martial. IX, 60, 14: cf. n. 3. 7) *opmerken, waarnemen, gadeſlaan, bij voorb.* ora ſono diſcordia ſignant, Virg. Aen. II, 423: ſe ſignari oculis, Virg. Aen. XII, 3, *zie boven: van daar ſchriftelijk aanmerken, zie terſtond.* 8) *ſchriftelijk aanmerken, optekenen, bij voorb.* coloniarum mentione ſignata, Plin. H. N. III, 5 ante med.: Sacra cano ſignataque tempora faſtis, Ovid. Faſt. II, 7. *Dus ook* Particip. ſignatus, *bij voorb.* locutio hoc proprie ſignata nomine eſt, Cic. Or. 19, i. e. *benoemd, zie boven.*

SIGNUM, i, n. *elk teken, kenteken, merk, kenmerk, is menigvuldig, bij voorb.* ſignum dare cantandi, Cic. Div. II, 26, i. e. *teken geven:* ſignum pecori imprimere, Virg. Georg. I, 263: nulla ad ſpeluncam ſigna ferebant, Ibid. Aen. VIII, 212: ſigna & notas oſtendere locorum, Cic. Or. II, 41: quae oportet ſigna eſſe ad ſalutem, omnia huic eſſe video, Terent. And. III, 2, 2: nullum ſignum luxuriae videre poterat, Nep. Ageſ. 7: rem aliquam ſignis colligere, Quintil. III, 6: Tabernae erant circa forum, ac ſcutum illud ſigni gratia poſitum, Quintil. VI, 3, 39: *van daar* ſignum dare *een teken, ſein, geven, bij voorb. tot den aanval, order geven,* Terent. Eun. IV, 7, 11. Caeſ. B. G. I, 52: *ook* ſeq. ut, Liv. II, 20. IV, 39: cf. *beneden* n. 3: *ook heet* ſigna (ſignum) dare, *kenmerken of tekens van zich geven,* Virg., *zie hier na: van daar* 1) *Tropisch, teken, kenteken, d. i. bewijs, bij voorb.* doloris, Cic. Or. II, 43: eſt ſignum, Nep. Att. 17, i. e. *het is een kenteken, bewijs: dus ook* eſt ſigno *het is een kenteken, bewijs, bij voorb.* quae omnia ſunt ſigno, Cic. Inv. I, 34, i. e. *dit alles bewijst, dient tot bewijs, dat enz.* 2) *teken of voorteken eener toekomende zaak, kenmerk, bij voorb.* objecto ſigno, Cic. Div. I, 35: Medici ſigna quaedam habent, Ibid. II, 70: ſigna dare, Virg. Georg. III, 503, i. e. *kentekens, kenmerken, van zich geven.* 3) *het teken in het veld, tot den aanval, tot den marsch, tot afloſſing der wacht, dat met muzyktuigen of op eene andere wijze gegeven wordt, bij voorb.* ſignum canere i. e. *door blazen geven, bij voorb.* ſigna cani jubentibus, Liv. IV, 31: *ook zegt men daarvoor* ſigna canunt, *voor* canuntur, *of* dant ſignum, *bij voorb.* ſignum bis ceciniſſe, Liv. XXVII, 47, *en te veren* adtendant, ſemel bisne ſignum canat in caſtris, *zie meer plaatzen in* Cano: ſignum dare, Ibid.: *en meermalen* ſignum dare *een teken of ſein geven, bij voorb. tot den aanval,* Terent. Eun. IV, 7, 11. Caeſ. B. G. I, 52. Salluſt. Jug. 21 (24); *en* ſeq. ut, Liv. II, 20. IV, 39: *ook tot eene ſamenkomst,* Cic. Piſ. 15. Cic. Haruſp. 11. Senec. Ep. 95 ante med.: *en andere dingen, zie boven:* cf. Virg. Aen. III, 239: *ook* ſignum proponere, Liv. IX, 23. XXII, 45, ſcil. *met een purperen doek of laken, dat boven des veldheers tent geſpannen wordt, of liever met een vaandel, dat men openlijk ten toon ſtelde, misſchien op de Veldheers tent: van daar* Caeſ. B. G. II, 20 *daarvoor ſtaat* vexillum proponere: *van daar waarſchijnlijk de Tropus* ſignum tollere, Cic. Marc. 1, i. e. *een teken oprichten, d. i. aanleiding tot hoop geven. Verders was* ſignum *het teken, het geen wij parool, leuze, veldgeſchrei, woord, noemen, bij voorb.* tribuno ſignum petenti cet., Sueton. Calig. 56, i. e. *als hij het parool haalde: dus ook* ſignum poſcere, Ibid. Claud. 42: it bello teſſera ſignum, Virg. Aen. VII, 637: *van daar Tropisch*, tu illam (virtutem) jubes ſignum petere, Senec. de Benefic. IV, 2, *voor onderworpen zijn, als 't ware Onder-officier zijn.* 4) *een beeld, het zij gewerkt, gegoten, uit marmer of andere ſtoffe, dewijl het beeld een teken van een perſoon of zaak is, die het verbeeldt, bij voorb.* qui ſigna fabricantur, Cic. Off. I, 41, i. e. *ſtandbeelden:* ſignum aeneum, marmoreum, eburneum, Cic. Verr. IV, 1, i. e. *beeld, ſtandbeeld:* ſtatuas, ſigna, picturas, Plin. Ep. I, 20: *dus ook* decorare monimentis, ſignis, ſtatuis, elogiis cet., Cato ap. Gell. III, 7: *waaruit blijkt, dat* ſigna *niet altijd ſtandbeelden zijn, maar alle beelden, gevolglijk ook halfverheven werk enz., bij voorb.* cymbia argento perfecta atque aſpera ſignis, Virg. Aen. VII, 267: *dus ook* pocula aſpera ſignis, Ibid. IX, 263: cratera impreſſum ſignis, Ibid. V, 526: pallam ſignis auroque rigentem, Virg. Aen. I, 648 (652), *alwaar het gewerkte of geborduurde beelden zijn: ook van ſchilderſtukken, bij voorb* ſignum pictum, Plaut. Ep. V, 1, 18. *Van daar* a) *het beeld op een zegelring, het zegel, ſignet, bij voorb.* cognoſceretne ſignum, Cic. Catil. III, 5, i. e. *zegel, ſignet:* literae integris ſignis, Ib. 3, i. e. *met ongeſchonden zegels:* tabulae ſignis hominum nobilium conſignantur, Cic. Quint. 6: *van daar* volumen epiſtolarum, quod ſub ſigno habeo, ſervoque diligentiſſime, Cic. Att. IX, 10 med., i. e. *verzegeld; doch het kan ook zijn, bij één, en tot* n. c. *behoren: van daar Tropisch*, pulcherrimam populi Rom. poſ-

sessionem, subsidium annonae, horreum belli, sub signo claustrisque reip. positum vectigal, servare non potuisse, Cic. Agr. I, 7. i. e. *als 't ware in het besluit, in de bewaring enz. staan voor in de nabijheid; want wat nabij ons is, kan beter bewaard worden, dan het geen ver af ligt: hier toe zou men kunnen brengen* volumen epistolarum sub signo habere, *in bewaring hebben*, Cic., *zie kort hier voor.* b) *een beeld aan den hemel, starrenbeeld, hemelsteken, gestarnte, waartoe gevolglijk niet alleen de twaalf hemeltekenen, maar alle gestarnten behoren, bij voorb. Leeuw, Beeren, Weegschaal, Wagenman, Slang enz., bij voorb.* obitus signorum, Cic. Inv. I, 34: signum leonis, Cic. Div. I, 5: signum capellae, Ovid. Fast. V, 113: cum sol peregit duodena signa, Ovid. Met. XIII, 618. c) *krijgsvaandel, dewijl de vaandels met beeldenissen van dieren, bij voorb. Arend, Wolf enz. versierd waren, en ook vervolgends aan elken soldaat, die tot zulken vaandel behoorde, ten teken dienden, waar hij gaan, waar hij aanvallen moest enz., is zeer menigvuldig, wanneer dan* signa militaria, *dan enkel* signa *staan, bij voorb.* signa militaria, Cic. Catil. II, 6. Caes. B. G. VII, 2: ab signis discedere, Caes. B. G. V, 16 *en* 33: signa subsequi, Ibid. IV, 26: signifero interfecto, signo amisso, Ibid. II, 25: neque signa neque ordines observare, Sallust. Jug. 51 (55): cum unius signi militibus pergit ire ad urbem, Liv. XXXIII, 1: caligo occaecaverat diem, ut neque signiferi viam nec signa milites cernerent, Ibid. 7: ante signa equitibus praegredi, Ibid. 15: frequentes ad signa fuerant, Ibid., i. e. *bij hunne vaandels of kompagniën:* signa hostium turbare, Liv. IX, 23, i. e. *de kompagniën (gelederen) in wanörde brengen: dus ook* Liv. VIII, 9. *Dewijl de vaandels bij den marsch altijd vooräangingen, en gevolglijk vooräf uit den grond, waarin zij gestoken waren, uitgerukt moesten worden, als het leger verder voorttrekken zou; nadien verders bij alle geregelde aanvallen in eenen veldslag de vaandels voorâan trekken; komen van daar de volgende spreekwijzen:* signa inferre, *eigenlijk de vaandels op den vijand indragen, van den vaandrig*, Liv. VI, 8 in.: *van daar aanvallen, attakeren, bij voorb.* milites signa inferre, Caes. B. G. II, 25: *dus ook* Liv. IV, 33: hostibus, Liv. III, 18: eo signa inferri jubet, Caes. B. G. VII, 67: portae, Liv. II, 53, i. e. *de poort aantasten:* contra hostes, Ibid. IV, 18; in hostes, Caes. B. G. II, 26: *dus ook* ferre signa in hostem *aantasten, bij voorb.* ferte signa in hostem, *zegt de Veldheer tegen de soldaten*, Liv. IX, 23, i. e. *valt aan, gaat los enz.:* signa conferre cum hoste, Liv. I, 33 *en* Cic. Pis. 21, *behoorlijk vechten, eigenlijk de vaandels (van beide de legers) vereenigen (het welk bij den aanval geschiedt): dus ook* in hostem, *bij voorb.* in laevum cornu, Liv. VII, 15, i. e. *aantasten: van daar ook* collatis signis pugnare, Liv. II, 50, *of* dimicare, Liv. XXXVIII, 41, *eigenlijk, met vereenigde vaandels, d. i. in orde vechten:* signis collatis superare hostem, Cic. Manil. 23 in., i. e. *in een ordenlijke veldslag: van daar* signa conferre *vechten, Tropisch of boertende*, Cic. Att. VII, 5. Plaut. Cas. II, 5, 44: *ook heet* conferre signa *de vaandels bij één brengen*, Caes. B. G. VII, 2, *alwaar aan geen vechten te denken is: ook heet het enkel de vaandels vereenigen, bij voorb.* signis in unum collatis cet., Ibid. II, 25: *van daar staat* signis collatis *van een voorttrekkend leger, bij voorb.* regii signis collatis abire agmine ad iter magis quam ad pugnam composito coepere, Liv. XXXVII, 21, *alwaar misschien* convulsis *beter zou zijn: ook* signa conferre ad aliquem (scil. ducem belli) *iemand ontmoeten, zijn leger met deszelfs leger saamvoegen, vereenigen*, Liv. III, 70: *Verders*, signa movere, Liv. XXVII, 2, i. e. *opbreken, met het leger:* signa vellere, Liv. III, 50, *of* convellere, Liv. V, 37, i. e. *de vaandels uitrukken, om te marscheren, gevolglijk opbreken:* signa convertere, Liv. II, 14. Caes. B. G. II, 26, *de vaandels ergens elders heen wenden, d. i. zijn marsch elders heen richten, eene zwenking met het leger doen. Verders moet men aanmerken* sub signis, *eigenlijk bij de vaandels, d. i. bij één, in orde, in reiën en gelederen, bij voorb.* legiones habeo quinque sub signis, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8, i. e. *bijëen:* urbem intrare sub signis, Liv. III, 51: cf. Tacit. Hist. II, 14: legionem ducere sub signis, Cic. Att. XVI, 8: *van daar Tropisch*, volumen epistolarum, quod sub signo habeo, Cic. Att. IX, 10 med., i. e. *bijëen; doch, het kan ook heeten, onder het zegel, verzegeld, zie boven.*

SIL, is, n. 1) *eene soort van geelächtige aarde, misschien berggeel*, Plin. H. N. XXXIII, 12 extr. *en* 13. Vitruv. VII, 11: *van daar* Silacĕus, a, um, *geelächtig, zoo als deze verf, bij voorb.* color, Plin. H. N. XXXV, 7: cunei silacei & miniacei, Vitruv. VII, 4 post med. *en* 5. 2) Sil *of* Sile i. q. seselis, *zie* Seselis, *en cf.* Silatum.

SILACEUS, *zie* Sil.

SILĀNUS, i, m. *een waterpijp, of buis, waar water uit voortspringt, springbuis, springwater, bij voorb.* Silanos ad aquarum jacebant, Lucret. VI, 1263: confert aliquid ad somnum silanus juxta cadens, Cels. III, 18 post med.: tres silani secuti sunt, Hyg. fab. 169, i. e. *drie springbronnen.*

SILĀTUM (*misschien* scil. vinum), *ontbijt*, Fest., *alwaar staat:* Silatum antiqui pro eo, quod nunc jentaculum dicimus, adpellabant, quia jejuni vinum sili conditum ante meridiem absorbebant; *gevolglijk eigenlijk een* Adjectivum *of* Particip. Silatus, a, um, i. e. sili conditum. Sil *is hier het kruid, anders* seselis *genoemd. En* Dioscorides, *zoo als* Scaliger ad Fest. *aanhaalt, zegt:* semen cum vino potum concoquit & tormina discutit.

SILENTIOSUS, a, um, *vol stilte, stil, bij voorb.* nactusque opacae noctis silentiosa secreta, Apul. Met. XI init.

SILENTĪUM, i, n. *het stilzwijgen, zoo wel wanneer men ophoudt te spreken, als wanneer men in het geheel niet spreekt, bij voorb.* ceteris silentium fuit, Cic. Or. III, 35 extr., i. e. *de overigen zwegen, waren stil:* silentium tenere, Liv. I, 28, *of* obtinere, Ibid. 16, i. e. *een stilzwijgen in acht nemen, zwijgen, stil zijn:* rumpere, *afbreken, bij voorb.* pietas rupit silentium, Plin. Paneg. 55: *dus ook* alta silentia rumpere, Virg. Aen. X, 63, *afbreken, d. i. spreken*, Plin. Ep. IV, 17. VII, 6: silentio patrum edicitur delectus, Liv. III, 41, i. e. *zonder dat de Senaat iet daar tegen inbracht, of zich roerde:* de Partho silentium est, Cic. Att. V, 16 extr., i. e. *is alles stil:* silentio praeterire, Cic. Sull. 21. Cic. Partit. 23, *of* transire, Cic. Att. II, 19 post med., *of* praetermittere, Justin. XLIII, 1, i. e. *met stilzwijgen of stil voorbij gaan: dus ook* silentio dissimulare, Quintil. V, 13 ante med.: dare silentia longa, *lang zwijgen*, Ovid. Fast. I, 183: locum periculosissimum silentio sum praetervectus *voor* praeterii, Cic. Phil. VII, 3. Not. *ook heet* silentio praeterire *iet stil laten voorbijgaan (in 't spreken), niet er op schreeuwen, stil aanhooren*, Cic. Brut. 22 extr.: praestare silentia rebus, Ovid. Art. II, 603: *van daar* 1) *de stilte, d. i. wanneer niet gesproken, noch van eenig mensch gerucht gemaakt wordt, bij voorb.* silentium dare, Terent. Hec. Prol. II, 47, i. e. *stil zijn (iemand ten gevalle):* silentium facere *heet deels stil zijn*, Plaut. Amph. Prol. 15, *alwaar de* Dativus *volgt: cf. hiervoor* Ovid. Fast. I, 183: *van daar* silentium jussisti fieri, Cic. Div. I, 28: silentio facto, Liv. XXIV, 7 extr. Quadrig. ap. Gell. IX, 13: *deels stilte veroorzaken*, Liv. II, 45. Tacit. Hist. III, 20. Phaedr. V, 5, 14: *van daar* silentio *en* per silentium *stil, in stilte, bij voorb.* silentio profectus, Caes. B. G. VII, 18: *dus ook* silentio egredi, Ibid. 11 *en* 58: *dus ook* nocte silentio, Liv. VIII, 23. IX, 38 extr., i. e. *wanneer alles stil is:* ferentes silentio, Cic. Tusc. II, 20: adesse per silentium, Terent. Phorm. Prol. 50: profusis per silentium lacrymis, Tacit. Ann. V, 53, *en* adtendite cum silentio, Terent. Eun. Prol. 44: *dus ook* cum silentio convenire, Liv. VII, 35 in., i. e. *stil, zonder gedruisch:* silentio convenisse, Pandect. XIX, 2, 51, i. e. *stilzwijgende: van daar* silentio lex perfertur, Liv. II, 57, i. e. *heel stil, zonder tegenspraak:* silentio patrum, Liv., *zie hier voor: dus ook* rem egi silentio, Cic. Provinc. 12. 2) *in 't gemeen, stilte van elke zaak, bij voorb.* ruris, Ovid. Met. I, 232: *van daar* per silentium noctis, Liv. III, 42, *of* silentio noctis, Liv. V, 32, i. e. *in de stilte van den nacht, in den stillen nacht:* tacitae per amica silentia Lunae, Virg. Aen. II, 255: *van daar Tropisch, stilte, d. i. werkloosheid, stilstand, bij voorb.* judiciorum, Cic. Pis. 14: vitae, Sil. III, 145, i. e. *werkloos, stil, leven:* vitam silentio ne transeant, Sallust. Cat. 1: silentium praeturae, Tacit. Agr. 6, i. e. *die in stilte en zonder rechtsgezag doorgebracht wordt:* Biduum deinde silentium fuit neutris transgredientibus amnem, Liv. XXXVII, 38, i. e. *stilte:* silentium otiumque inter armatos, Liv. II, 45: Nunc turba nulla est; otium & silentium est, Terent. Hec. Prol. II, 35, i. e. *nu is alles stil en bedaard.* Not. *Ook van hout, dat geen gedruis maakt, dat niet knapt enz.*, Plin. H. N. XVI, 16.

SILENTŬS, a, um, *stil, bij voorb.* loca silenta, Laev. ap. Gell. XIX, 7, *ten zij* silenta *voor* silentia (*van* silens) *door eene Contractie staat.*

SILĔO, ui, 2. 1) *zwijgen, d. i. ophouden te spreken, bij voorb.* lingua sile, Ovid. Pont. II, 2, 61: sileteque & tacete, i. e. *weest stil en zwijgt*, Plaut. Poen. Prol. 3, *alwaar het één kan wegblijven; doch het kan ook tot n. 2 behoren.* 2) *zwijgen, d. i. geheel niet spreken, stil zijn of zwijgen, niet antwoorden, of er niets op zeggen, bij voorb.* quasi muti silent, Plaut. Capt. III, 1, 20, i. e. *zwijgen, antwoorden niets:* de nobis silent, Cic. Sull. 29: sileteque & tacete, Plaut., *zie hiervoor:* duc, ait, ad Manes: locus ille silentibus aptus, Ovid. Fast. II, 609: silebitur toto judicio de maximis illius furtis, i. e. nihil dicetur, Cic. in Caecil. 10: vultu defixus uterque silenti, Val. Fl. VII, 407: *van daar heeten de leerlingen van*

van Pythagoras silentes, *die vijf jaren lang zwijgen en alleen naar zijn voordragt hooren moest: n, bij voorb.* coetusque silentum, Ovid. Met. XV. 66: *en deze jaaren heeten* anni silentes, Claudian. de consul. Mall. Theod. 156. *Ook met den* Accusativus, *wanneer het verzwijgen heet, bij voorb.* hoc silebis, Cic. Att. II, 18 extr.: ea res siletur, Cic. Flacc. 3: mala causa silenda est. Ovid. Pont. III, 1, 148: fortia facta silendo, Ibid. Met. XII, 575: alium silere quod voles, primus sile, Senec. Hippol. 876: quod facile patior sileri, Cic. Cat. I, 6: nulla me tellus silet, Senec. Herc. Oet. 90: non ego te meis chartis inornatum silebo, Hor. Od. IV, 9, 31: si chartae sileant, quod bene feceris, Ibid. IV, 8, 21. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* ut sileat verbum facere, Auct. B. Hisp. 3, i. e. *dat hij geen woord spreken moest: van daar* a) *zwijgen, stil zijn, d. i. niets schrijven, bij voorb.* silere non possum, Cic. Att. XV, 10, i. e. *ik moet schrijven.* b) *Tropisch, zwijgen, d. i. stil zijn, zich niet laten hooren, of niets van zich laten hooren, stil zijn, bedaard zijn, bij voorb.* Silent Musae Varronis, Cic. Acad. I, 1, i. e. Varro *schrijft niets:* mare silet, Val. Fl. VII, 542, *of* aequor, Virg. Ecl. IX, 57: aura, Colum. II, 21 extr.: silens latae loca, Virg. Aen. IX, 190: silet nox, Ibid. Georg. I, 247: siluere venti, Senec. Med. 627, *tenzij het laatste van* Silesco *is:* silet humidus aër, Ovid. Met. VII, 187: frondes, Ibid. 184. c) *stil zijn, d. i. werkloos zijn, bij voorb.* silent leges inter arma, Cic. Mil. 4: ambitus sileat, Cic. Leg. III, 17: *dus ook* Varronis Musae silent, Cic., *zie hier voor:* fixaque silet Gradivus in hasta, Val. Fl. IV, 281: jura silent, Auct. Cons. ad Liv. (*achter* Ovidius) 85: *ook van gewassen, als zij, bij voorb. niet uitspruiten enz., bij voorb.* dum silent virgae, Colum. IV, 30, 6: *dus ook* silens, *bij voorb.* vinea, Ib. cap. 27: sarmentum, Ibid. 29: surculus, Ib. XI, 2, 26: flos, Ibid. XII, 7: coliculi, Ibid. Not. Silens *staat dikwijls* Adjective, *stil, eigenlijk en Tropisch; bij voorb.* nox, Tibull. I, 5, 16. Ovid. Her. XVI, 282: venti, Colum. XII, 25: luna, Plin. H. N. XVI, 39. Cato R. R. 29 *en* 40. Colum. II, 10, i. e. *als zij niet schijnt, nieuwe maan:* ova silentia, Colum. VIII, 5, i. e. *in welken men geene beweging van het kieken bespeurt:* quercus silentes i. e. nulla oracula edentes, Lucan. V, 31: arma, Calpurn. Ecl. I, 67: aerarium silens & quietum, Plin. Paneg. 36. *stil, d. i. zonder aangever:* per lucos silentes, Virg. Georg. I, 476, i. e. *stil:* dumisque silentibus errat, Ibid. Aen. IX, 393: *bijzonder heeten de zielen der overledenen, of de schimmen in de onderaardsche wereld* umbrae silentes, Virg. Aen. VI, 264: *ook enkel* silentes, Ibid. 432 *en* Ovid. Met. XV, 772: rex silentum i. e. Pluto, Ib. V, 356: cf. Val. Fl. I, 750.

SILER, ĕris, n. *zekere ons onbekende boom,* Virg. Georg. II, 12. Plin. H. N. XVI, 18 extr. XXIV, 10, *misschien een soort van wilg, beekwilg.*

SILESCO, (lui), ĕre, 1) *stil worden, d. i. zwijgen, bij voorb.* domus silescit, Virg. Aen. X, 101. 2) *stil worden, d. i. zich nederleggen, bedaard worden, bij voorb.* dum has lilescunt turbae, Terent. Ad. V, 2, 9: coeli furor silescis, Catull. XLVI, 3: venti silescunt, Ovid. Trist. II, 251. *Ook kan men het* Perf. silui *hier toe brengen, bij voorb.* siluere venti, Senec. Med. 627, i. e. *zijn stil geworden.*

SILEX, ĭcis, m. *en* f. 1) *een kei of keisteen, ook elke kleine harde veldsteen, bij voorb. vuursteen enz., bij voorb.* clivum silice sternere, Liv. XLI, 27: pedibus silicem atram conterere *betreden,* Juvenal. VI, 349: silicem torquere, Ovid. Met. XI, 30: jaculari in hostem, Ibid. VII, 139: est vineis amicus silex, Colum. III, 11 post med.: silici scintillam excudit Achates, Virg. Aen. I, 174 (178): *ook staat er* lapis *of* saxum *bij, gelijk bij ons kei en keisteen, bij voorb.* lapidem silicem, Plaut. Poen. I, 2, 77 *en* Fest. in Lapidem: *dus ook* lapide silice, Plaut. ib. 78: lapides silices, Liv. XXX, 43: *dus ook* saxum silex, *bij voorb.* saxo silice, Liv. I, 24 extr.: in saxis silicibus, Vitruv. VIII, 1 ante med., *gelijk als* turbo ventus *staat* (*zie* Turbo); *ten zij* silex *zelfs een* Adjectivum *is, wanneer men, als het alleen staat,* lapis *of* petra *verstaan moet: van waar het ook misschien komt, dat het* Masc. *en* Fem. *is: doch het is misschien alleen* Femin., *wanneer er van groote steenen of rotzen gesproken wordt, dewijl men dan* petra *te verstaan heeft.* 2) *elke rots of groote steen, bij voorb.* dura silex, Virg. Aen. VI, 471: Stabat acuta silex, Ibid. VIII, 233: nudus silex, Senec. Phoeniss. 69: subcava montis natura silicum suffulta cavernis, Lucret. VI, 683: jactae moles profundo mari, excisae rupes durissimi silicis, Sueton. Calig. 37: juventus duris silicum lassata metallis, Lucan. IV, 304: Lycius Phrygiusque silex, Stat. Sylv. I, 2, 148: *van daar* 3) *Tropisch, van de hardheid van het hart, bij voorb.* dicam silices pectus habere tuum, Ovid. Trist. III, 11, 4: non tua sunt duro praecordia ferro, nec in tenero stat tibi corde silex, Tibull. I, 1, 64 (78).

SILICERNIUM, i, n. *zie* Silicernius.

SILICERNIUS, a, um: *van daar* 1) Silicernium, Substantive, a) scil. convivium, Varr. ap. Non. 1 n. 235, i. e. *het doodmaal: van daar* Silicernium *misschien als een scheldwoord op een oud man, grijsaart, bij voorb.* exercebo te, ut dignus es, silicernium, Terent. Ad. IV, 2, 48: *waarvoor ook* silicernius *staat,* Fulgent. Planciad. de antiquo sermone 8, *alwaar hij zegt:* silicernios dici voluerunt senes jam incurvos cet., *en uit* Cincius Alimentus *de volgende plaats bijbrengt:* qui, dum silicernius finem sui temporis exspectaret, etsi mori non potuit, tamen infirmitatibus insultavit. b) scil. farcimen, Arnob. 7, *en* Verrius ap. Fest., *eene soort van worsten.* 2) Silicernius, scil. homo, *een zeer oud man, zie n.* 1.

SILICEUS, a, um, *uit keisteenen bestaande, bij voorb.* saxa, Vitruv. VIII, 3 extr.: *dus ook* lapides siliceos, Cato R. R. 18 §. 3; *doch de* Ed. Gesn. *heeft* lapides silices.

SILICIA, ae, (*misschien voor* Siliqua), i. q. foenum Graecum, *Bokshoorn,* Plin. H. N. XVIII, 16 in. XXIV, 18 prope fin.: *het heet anders* siliqua, Colum., *zie* Siliqua.

SILICULA, ae, f. (*voor* siliquula), *een schilletjen, of bastjen,* Varr. R. R. I, 23.

SILIGINARIUS *en* SILIGINIARIUS, i. e. *met tarwe* (siligo) *of ook tarwenmeel zig bezig houdende: van daar* pistor siliginarius, Inscript. ap. Gruter. p. 81 n. 10: siliginarius, Pandect. XLVII, 2, 52 ante med. §. 11, *misschien* scil. pistor *of* homo, i. e. *bakker of handelaar enz.:* Colleg. Siliginariorum, Inscript. ap. Reines. class. 1 n. 254 *en* sp. Donium class. 9 n. 11.

SILIGINEUS, a, um, i. e. e siligine, *bij voorb.* fulim, Cato R. R. 121. Plin. H. N. XVIII, 9: panis, Senec. Ep. 123 in Varr. ap. Non. 2 n. 149.

SILIGO, ĭnis, f. 1) *een soort van zeer witte tarwe of wijt, die wij niet recht kennen, van welks meel de aanzienlijke Romeinen geern brood lieten bakken,* Colum. II, 6. Plin. H. N. XVIII, 7 ante med. 8 *en* 10. Varr. R. R. I, 23. 2) *het meel daarvan,* Plin. H. N. XVIII, 9. Juvenal. V, 70. VI, 471.

SILIQUA, ae, f. *een schil, peul, bij voorb. van erwten, boonen enz.,* Virg. Georg. I, 74 *en* 195. Varr. R. R. I, 23. Plin. H. N. XVIII, 12. *Van daar* 1) Siliquae, Plur., i. e. *peulvruchten,* Hor. Epist. II, 1, 123. Juvenal. XI, 58. Pers. III, 55. 2) Siliqua, i. e. *St. Jansbrood,* Colum. V, 10 extr. VII, 9. Colum. de arbor. 25. Pallad. in Februar. 25 post med. *en* de insit. 137. 3) *Fennekruid* (foenum Graecum) *in de taal van den Landman,* Colum. II, 11, 10 *en* XI, 2, 71. 4) *een klein gewigt, het zesde deel van een scrupel,* Rhemn. Fann. de pond. & mens. 10.

SILIQUOR, ari, *peulen zetten, of verkrijgen,* Plin. H. N. XVII, 9. XVIII, 7.

SILO, onis, m. *eenen opwaards gebogen of platten neus hebbende,* Plaut. Rud. II, 2, 11: *van daar* Silo *als een Romeinsche toenaam,* Plin. H. N. XI, 57 sect. 59. *Men heeft ook* silus, Cic. Nat. D. I, 29.

SILPHIUM, i, n. i. q. laserpitium, Plin. H. N. XIX, 3. XXII, 23. Cato R. R. 157 ante med. *Het is eigenlijk de Grieksche naam* σίλφιον, *waarom het ook in het Grieksch voorkomt, bij voorb.* Colum. VI, 17. XII, 7 *en* 57.

SILVA *of* SYLVA, ae, f. 1) *een bosch, woud, is bekend, bij voorb.* densa, Cic. Att. XII, 15: locus in media sylva, Cic. Or. III, 5: vetus, Ovid. Am. III, 1, 1: sylvasque profundas, Lucret. V, 41: Terracina sylvis nucum scatet, Plin. H. N. XVI, 32 extr., i. e. *notenbosch, alwaar het ook boomen konden zijn; bij ons verliest de zin niets:* silvarum dea, Ovid. Met. III, 163, i. e. Diana: silvarum numina, Ibid. VI, 392, i. e. Fauni & Satyri. *Ook staat* sylvae *dikwijls voor* sylva *of voor* arbores, *bij voorb.* proceris sylvis, Ovid. Her. XVI, 107: nemorosis abdita sylvis, Ibid. Met. X, 687: stabula sylvis obscura vetustis, Ibid. VI, 521: sylvis horrentia saxa, Ibid. IV, 777, *en meermalen:* cf. n. 2 e *dus ook* in sylvis natus, Liv. I, 3. Nos. a) *ook van eene menigte struiken of planten,* Colum. VII, 9, 7. Virg. Georg. I, 152. b) *van een aantal boomen in eenen tuin, een boomgaard, bij voorb.* signa in sylva deposita, Cic. Verr. I, 19. c) *een boom, bij voorb.* sylvam fluentem, Martial. XI, 42: sylva refuga, Stat. Theb. VI, 281: *van daar* silvae, *boomen,* Virg. Georg. II, 26: complexa est sylvas, Auct. Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 225: & nemus omne latas intendat vertice sylvas, Prop. I, 14, 5: Tibure deos fractisque obtendunt limine sylvis, Stat. Theb. II, 248: ingens arbos umbra gravi sylvas minores urget, Senec. Oedip. 542: cf. *boven de plaatzen uit* Ovid. *en* sylvis nucum, Plin. H. N. 2) *elke menigte van dingen, uit welke men vervolgens iets bekomt, bij voorb. eene reden, bewijsstoffen, voorraad, bij voorb.* silva rerum sententiarum que comparanda est, Cic. Or. III, 26 extr.: omnis ubertas & quasi sylva dicendi cet., Cic.

Cic. Or. 3 extr.: cui loco omnis virtutum & vitiorum est sylva subjecta, Cic. Or. III, 30: reliquit non mediocrem sylvam observationum sermonis antiqui, Sueton. Gramm. 24 extr.: densam ferens in pectore sylvam *voor* permulta tela infixa, Lucan. VI, 205: cf. Quintil. X, 3 med.: *verders* horrida siccae sylva comae, Juvenal. IX, 13, i. e. *als 't ware een bosch van haairen enz., d. i. in elkander verward, niet gekapt, haair.* Not. siluae, *van drie lettergreepen, staat* Horat. Od. I, 23, 4. Epod. XIII, 3. Not. *Eigenlijk is het woord waarschijnlijk geweest* sila *of* syla *van* ὕλη: *waarom de spelling* Sylva *beter schijnt, dan* Silva; *vervolgends is door de uitspraak geworden* Silua (*van drie lettergreepen*) *en hier uit door de schielijke uitspraak* silva (*van twee lettergreepen*). *Gevolglijk rekt* Horatius *eigenlijk het woord* silva *niet tot drie lettergreepen, maar hij gebruikt het zoo, als het eigenlijk staan moest.* Not. sylvai frundosai, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 2, *voor* sylvae frondosae.

SILVĀTĬCUS (Sylv.), a, um, 1) *het bosch betreffende, daartoe behoorende, bij voorb.* falx, Varr. R. R. I, 22. Cato R. R. 11. 2) *in 't wild groeijende, in 't bosch te vinden, wild, bij voorb.* laurus, Cato R. R. 8: pirus, Varr. R. R. I, 40: sus, Varr. ap. Non. 18 n. 23: mus, Plin. H. N. XXX, 8 med.

SILVESCO (Sylv.), ĕre, *tot een bosch worden: van daar te veel hout krijgen, in 't hout wassen, bij voorb. van den wijnstok*, Cic. Senect. 15 post med. Colum. IV, 11.

SILVESTER (Sylv.), stris, stre, 1) *boschächtig, vol boschaadjen, bij voorb.* loca, Cic. Amic. 19: via, Cic. Brut. 74: mons, Cic. Nat. D. II, 53: tumulus, Liv. XXVII, 26: regio, Plin. H. N. XIII, 10: ager, Horat. Ep. II, 2, 186: fraga nata sub umbra sylvestri, Ovid. Met. XIII, 815, i. e. arborum. 2) *in 't bosch te vinden, in 't bosch groeijende, in 't wild wassende, wild, bij voorb.* cursus, Cic. Tusc. V, 27, i. e. *in 't bosch:* tosa, Plin. H. N. VIII, 41: tauri, Plin. H. N. VIII, 21: faba, Ibid. XVIII, 12: sylvestria omnia odoratiora sativis, Ib. XXI, 7 med. Ibid. XI, 16: uber i. e. lupae, Prop. III, 9 (8), 51: homini, Horat. Art. 390: musa, Lucret. IV, 593. Virg. Ecl. I, 2, i. e. *land-herderslied:* materia sylvestris, Liv. XLIV, 6, i. e. *boomen, hout.*

SILVICŎLA (Sylv.), ae, m. *en* f. *in 't bosch wonende, een boschbewoner, bij voorb.* Faunus, Virg. Aen. X, 551: vir, Prop. III, 13 (12), 34: Palen sylvicolam, Ovid. Fast. IV, 746.

SILVICULTRIX, tris, f. *in 't bosch wonende, bij voorb.* cerva, Catull. LXII, 72.

SILVĬFRĂGUS (Sylv.), a, um, *het bosch of de boomen verbrekende, bij voorb. de wind*, Lucret. I, 276.

SILVĬGER (Sylv.), a, um, *bosch of boomen dragende, boschächtig, bij voorb.* mons, Plin. H. N. XXXI, 3 post med.: cf. Inscript. ap. Murator. p. 41 n. 13.

SILVŌSUS (Sylv.), a, um, 1) *vol bosch of boomen, boschächtig, bij voorb.* saltus, Liv. IX, 2. 2) *vol hout, bij voorb.* arbor, Vitruv. VIII, 1 extr.: superiores rami emicant sylvosa multitudine. Plin. H. N. XII, 5, *alwaar het ook boschächtig, als een bosch, kan zijn.* 3) *boschächtig, d. i. aan een bosch gelijk, als een bosch, bij voorb.* multitudo, Plin., *zie terstond hiervoor.*

SILŪRUS, i, m. *zekere visch*, Plin. H. N. XXXII, 9 med. Juvenal. IV, 33.

SILUS, a, um, i. q. simus, *die eenen opwaards gebogen of platten, platächtigen neus heeft*, Cic. Nat. D. I, 29.

SILVŬLA, ae, f. *een boschjen*, Colum. VIII, 15.

SIMA, ae, f. (*misschien* scil. pars coronidis) *is in de bouwkunst bij de ordening der zuilen, zeker lid van het kornis, dat sommigen karnissen, anderen binlijsten noemen*, Vitruv. III, 3 extr.: simas pictas, Inscript. ap. Gruter. p. 207. Not. *Het is van* simus, a, um.

SĪMĬA, ae, f. *een aap, eigenlijk van het vrouwlijk geslacht: vervolgends in 't gemeen een aap, van 't manlijk of vrouwlijk geslacht, bij voorb.* Cic. Div. II, 32. Enn. ap. Cic. Nat. D. I, 35. Plin. H. N. VIII, 54. XI, 44. *Ook zegt men* Simius, i, m., Martial. XIV, 202. Phaedr. I, 10, 6. III, 4, 1. Claudian. in Eutrop. I, 303. *Van daar* 1) *een aap, Tropisch, d. i. te groote naäpotzer, bij voorb.* Rusticum Stoicorum simiam adpellat, Plin. Ep. I, 5: Celtii simius est, Senec. Controv. IV, 26 extr.: *dus ook* simius iste, Horat. Sat. I, 10, 18, *ten zij dit tot n. 2 behoort.* 2) *Aap, als een scheldwoord op menschen, zoo als bij ons, bij voorb.* vide, ut fastidit simia, Plaut. Most. IV, 2, 4: Simium deamare incipit, Laber. ap. Charis.: hic Simia, Afran. Ibid.: quam illius simiae vultum subire, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 12, simius non semissis homo cet., Vatin. Ibid. VII, 10: simius iste, Horat., *zie hier voor.*

SIMĪLA, ae, f. *het fijnste tarwenmeel, zemelmeel*, Cels. II, 18 ante med. Martial. XIII, 10, 1; *het heet ook* similago, Plin. H. N. XVIII, 10.

SIMILĀGO, inis, f. i. q. Simila, Plin. H. N. XVIII, 10.

SIMĬLIS, e, (Compar. similior, Superl. simillimus), *gelijkvormig, (het welk eigenlijk minder is dan gelijk, maar ook gelijk similis dikwijls voor gelijk staat); het heeft achter zich zoo wel den Dativus als* Genitivus, *op de vraag: waaraan? het zij het de gelijkheid van ligchaam of ziel betreft, bij voorb.* uni simile, Cic. Leg. I, 10. Cic. Nat. D. II, 61: corpore simillimum sui, Nep. Dat. 9: quid simile habet epistola — concioni, Cic. ad Div. IX, 21: oratio fuit precibus quam jurgio similis *voor* similior. Liv. III, 40 in.: Democritus huic in hoc similis, Cic. Acad. IV, 37: similia horum, Cic. Fin. III, 15: filius patri similis, Cic. Verr. V, 12: res similes, Cic. Fin. III, 15: patris, Cic. Off. I, 33 extr.: simile metallum i. e. par, Virg. Aen. VI, 144: similis (est) improbitas, Cic. Rosc. Am. 40: similia atque idem, Plin. H. N. X, 35: similiores Atticorum, Cic. Brut. 13: similior mulier, Plaut. Mil. II, 6, 48: simillimum deo, Cic. Marc. 3: *van daar* veri similis, Cic. ad Div. VII, 2. Cic. Rosc. Am. 41, *waarschijnlijk: ook* vero similis, Cic. ad Div. XII, 5. *Ook volgt* inter, *bij voorb.* homines inter se similes, Cic. Cluent. 16, *voor* sibi: *ook in met den* Accusativus, *hoewel zelden, bij voorb.* forma haud dissimilis in dominum, Tacit. Ann. II, 39: *dus ook* similis in speciem Junonis, Apul. Met. X post med. p. 253, 40 Elm. *Wanneer bij ons als, of zoo als volgt, dan volgt in 't Latijn* ac, atque, ut, tanquam, *bij voorb.* similem habuit vultum, ac si cet., Cic. Fin. IV, 12, i. e. *als of enz.:* aliquid ab isto simile atque a ceteris esse factum, Cic. Verr. III, 83: similis erit, atque antea facta fuerat, Cic. Fin. V, 14 post med.: ne simili utamur fortuna, atque usi sumus, Terent. Phorm. Prol. 32, i. e. *een gelijk lot hebben, als wij enz.:* Similes sunt, ut si cet., Cic. Senect. 6, i. e. *zijn (bijkans) even zoo, als enz. alwaar echter* Graevius *en vervolgends* Ernesti similes sunt iis, qui cet. *heeft laten drukken, dewijl* Lambinus *dit in één* Cod. MS. *gevonden heeft. Voor 't overige is het ligt te begrijpen, dat ut achter similis volgen kan, dewijl het achter* similiter, pariter, aeque cet. *volgt:* Similes sunt dii, tanquam si cet., Cic. Div. II, 64: *van daar* simile, Substantive, *gelijkheid, gelijkvormigheid, iets gelijks, bij voorb.* unum simile, Cic. Or. 20 extr.: hoc simile, Cic. Fin. III, 16. IV, 12: utuntur simili, Ibid. III, 14: ecce aliud simile dissimile, Ibid. IV, 27: unde hoc simile ducat, Cic. Or. II, 78: exornatio constat ex similibus & exemplis, Auct. ad Her. II, 29: simile vitiosum est, quod ex aliqua parte dissimile est, Ibid. Not. 1) simile est *voor* similis est, *bij voorb.* tu pueri simile es, Naev. ap. Non. 3 n. 205: haud parasitorum simile est, Ibid. 2) *dat* similis *van* par (*gelijk*) *eigenlijk onderscheiden, en gevolglijk minder is, ziet men, bij voorb. uit* Liv. XLV, 43, similia magis quam paria. *Van daar van schilderstukken en andere afbeeldingen in metaal enz., bij voorb.* Phidias sui similem speciem inclusit in clypeo Minervae, Cic. Tusc. I, 15: si quis Aristotelem similem vel Pittacon emit, Juvenal. II, 6, i. e. *een beeld van* Aristoteles *of* Pittacus: optassit te similem ponere templo i. e. *uw beeld*, Stat. Sylv. I, 1, 101: vultus simili notatus auro, Ibid. II, 7, 129: simili in Hercule venerandus Caesar, Martial. IX, 104, 1: in qua tam similem videbis ipsam, Idid. I, 110, 19: cf. Stat. Sylv. III, 3, 201. *Doch gelijk ons gelijkvormig voor gelijk, even zoo enz. staat: dus ook* similis, *waartoe vele van de bovenstaande plaatzen behoren.*

SIMILĬTAS, atis, f. i. q. Similitudo, Vitruv. II, 9 ante med. Caecil. ap. Non. 2 n. 827.

SIMĬLĬTER, (Comp. similius, Superl. simillime) *gelijk, gelijkvormig, op gelijkmatige wijze, bijna even zoo, of ook even zoo, op gelijke wijze (dewijl gelijkvormig en gelijk in 't gemeene leven vermengd worden, zie in* Similis), *bij voorb.* similiter atque uno modo dicere, Cic. Brut. 66: quae similiter desinunt aut cadunt similiter, Cic. Or. III, 54: cf. II, 16 extr. Cic. Fin. IV, 5 med. Plaut. Men. I, 2, 36: similius, Phaedr. V, 5, 34: simillime, Cic. Tusc. II, 23, *alwaar* ut *vooräf gaat, en* Cic. Agr. I, 4 extr., *alwaar* atque i. e. *als, volgt.* Not. *Het heeft dezelfde bijwoordjens van vergelijking achter zich, die* similis *heeft, te weten* ac, atque, ut, *bij voorb.* similiter facis, ac si cet., Cic. Nat. D. III, 3, i. e. *even zoo als enz.:* similiter atque, Cic. Phil. 1, 4: *dus ook* simillime atque Cic. Agr. I, 4, *zie hier voor:* similiter facere, ut si cet., Cic. Off. I, 25: *ook* et, *bij voorb.* similiter et si dicat cet., Cic. Fin. II, 7 post med.; *doch* et *kan hier ook door, ook, vertaald worden; hoewel het eerste beter schijnt: ook den* Dativus, *bij voorb.* similiter his & scorpiones pariunt, Plin. H. N. XI, 25, i. e. *even zoo als deze.* Not. similius *voor* verisimilius, *bij voorb.* in similitium cornu, quod incendio similius quam proelio territum cesserat, Liv. IV, 33

33 post init., alwaar potius, verius, magis cet. voegzamer is, ten zij men, gelijk gezegd is, similius waarschijnlijker, verklaart.

SIMĬLĬTŪDO, ĭnis, f. gelijkvormigheid, bij voorb. est inter ipsos similitudo, Cic. Brut. 16: Est homini cum deo similitudo, Cic. Leg. I, 8: gloria habet formam honestatis & similitudinem, Cic. Fin. V, 24: nos ab ineunte aetate studiorum societas similitudoque conjunxit, Cic. Phil. VII, 2: similitudinem quandam gerebant speciemque sapientum, Cic. Off. III, 4: genus radicis — ad similitudinem panis efficiebant, Caes. B. C. III, 48, i. e. behandelden het als brood, gevolglijk, bakten er brood van: ut exerceamur in venando ad similitudinem bellicae disciplinae, Cic. Nat. D. II, 64: veri similitudo, gelijkvormigheid, waare gedaante, bij voorb. in 't schilderen enz., Plin. H. N. XXXIV, 7 ante med.: ook waarschijnlijkheid, zie Verisimilitudo: van daar 1) een beeld, het zij geschilderd, uit pleister, marmer enz., bij voorb. e quo similitudinem duceret, Cic. Or. 2: fingere ex argilla similitudines, Plin. H. N. XXXV, 12: cf. XXXIV, 7 extr.: Nemo, quamvis paratos habeat colores, similitudines reddet, Senec. Ep. 71. 2) gelijkenis, Cic. Or. II, 40 in. Top. 10. Quintil. VIII, 3, 72. Auct. ad Her. IV, 45. 3) navolging, nabootzing, poging, om iemand gelijk te worden, bij voorb. sine cujusquam similitudine, Cic. Or. II, 23; doch het kan ook heeten, gelijk worden of gelijk zijn: bij slot is de zin niet zeer onderscheiden: similitudini relinquere, Cic. Or. II, 17, i. e. aan de navolging van anderen. 4) eenvormigheid, bij voorb. omnibus in rebus similitudo est satietatis mater, Cic. Inv. I, 41 in.

SIMĪLO, are, zie Simulo.

SIMĬŎLUS, i, m. een aap, als men verkleinend of verächtelijk spreekt, aapjen, staat Tropisch, Cic. ad Div. VII, 2.

SIMĬTU, i. q. Simul, te gelijk, staat dikwijls in Plautus, bij voorb. Amph. II, 1, 84. Men. V, 1, 45. Merc. I, 2, 8. Trin. II, 1, 1. Pseud. IV, 2, 55. Stich. I, 3, 94: ook Lucil. ap. Non. 2 n. 814: van daar ut simitu i. q. simul ut of simul ac zoodra als, Plaut. Truc. I, 2, 6.

SIMĬUS, zie Simia.

SĪMO, are, i. e. simum reddere, Lucil. ap. Non. Van daar simatae nares, Luperc. in Catalect.

SĪMO, onis, eenen opgeworpen of platten neus hebbende, van daar de Dolfijnen (propter rostrum simum) zoo genoemd worden, en zich ook geern dus zullen laten noemen en roepen, volgends Plin. H. N. IX, 8.

SIMPLARĬUS, a, um, i. q. simplaris, eenvouwig, het eenvouwige betreffende, bij voorb. venditio, Pandect. XXI, 1, 48, i. e. ubi venditor non cogitur de dupla repromittere, sed de simpla tantum.

SIMPLEX, ĭcis, (zal uit sine plica ontstaan zijn) eenvouwig, d. i. niet twee, of meervouwig, niet saamgeslagen, bij voorb. een mantel: van daar 1) eenvouwig, d. i. niet saamgesteld, bij voorb. natura animi, Cic. Senect. 21: dus ook Cic. Nat. D. III, 14, simplex est natura animantium: verba, Quintil. I, 5, 3, of voces, Ibid. §. 65. 2) eenvouwig, d. i. niet gemengd met iet, bij voorb. haec simplicia, illa mixta, Cic. Tusc. V, 30 in.: dus ook aqua, i. e. zuiver water, Ovid., zie hierna: cibus, Plin. H. N. XI, 53 extr. Tacit. Germ. 23, of esca, Horat. Sat. II, 2, 73, i. e. eenvouwige spijs zonder kruiden of ander bijvoegzel: mors i. e. blootе, eenvouwige dood, zonder bijgevoegde marteling, bij voorb. non gravius quam simplici morte puniit, Sueton. Caes. 74: dus ook simplici morte interfici, Justin. XLIV, 4: judicium aurium, Cic. Font. 6, i. e. een bloot oordeel der ooren, bloot gehoor, zonder overweging. 3) eenvouwig, d. i. zonder toe- of bijvoegzel, van daar bloot, zuiver, alleen, bij voorb. mors, Sueton. Caes. 74. Justin. XLIV, 4, zie hier voor: aqua, Ovid. Am. II, 6, 32. 4) eenvouwig, d. i. zonder omslag en opschik, slecht en recht, ongekunsteld, natuurlijk, bij voorb. cibus, Plin. H. N. XI, 53 en Tacit. Germ. 23: esca, Hor. Sat. II, 2, 73, zie hier voor: simpliciora militares decent, Quintil. XI, 1, 33: cf. XI, 2, 26: simplex candor, Ibid. I, 1, 5. 5) enkel, zonder verband, bij voorb. simplici in genere, Cic. Inv. II, 1 extr.: quaedam simplicia, quaedam copulata, Cic. Fat. 13: verba simplicia, Cic. Or. 24, i. e. enkele woorden: ook zijn verba simplicia, Quintil. I, 5 §. 3, of voces simplices, Ibid. §. 65, die niet uit meer woorden zijn saamgesteld, bij voorb. nocens is een verbum simplex; maar innocens een verbum compositum: cf. n. 1. 6) eenig of één, wanneer dit hetzelfde is als eenig, bij voorb. argumentum, Terent. Heaut. Prol. 6: simplex officium, Cic. Sull. 3 med.: fortuna, Nep. Timol. 1: unum est & simplex aurium judicium, Cic. Font. 6 extr., i. e. de ooren behoeven alleen te hooren en te oordeelen, men behoeft slechts ooren te hebben; doch het kan ook zijn bloot, zuiver, vooräl nadien er reeds unum bij staat: herba simplici caule, Plin. H. N. XXV, 7 med. en 10 med.: cursus venarum (arboris), Ib. XVI, 39 post med., i. e. eenig of recht: habet non simplicem differentiam, Quintil. IX, 4 ante med. §. 45: non simplex natura adfectuum, Ibid. VI, 2, 2: van daar plus vice simplici, Horat. Od. IV, 14, 13, i. e. meer dan éëns. Ook kan men hier toe rekenen simplici in genere, uit n. 5. 7) zonder valschheid, oprecht, eerlijk, onschuldig in gedrag, rechtschapen, bij voorb. homo, Cic. Amic. 18 in.: regio, Cic. Planc. 9: nihil simplex, Cic. Att. X, 6: animus, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 64: puella simplex, Ovid. Her. XII, 89: simplicior, Horat. Sat. I, 3, 63: simplicissimus, Senec. de ira II, 16 extr. 8) eenvouwig, recht en slecht, zonder kromte, bij voorb. iter, Cic. Nat. D. II, 51: cursus venarum (arboris), Plin. H. N., zie hier voor: rectas ac simplices manus cum videre tum cavere facile est (in armorum certamine), Quintil. IX, 1 ante med. §. 20. 9) onbeperkt, bij voorb. necessitudo, Cic. Inv. II, 57. 10) niet ingewikkeld, zonder moeite ligt door te zien, bij voorb. res aperta & simplex, Cic. Caecin. 2: judicium facilius simpliciusque, Quintil. X, 4, 1: manus (in 't vechten), Quintil., zie hier voor.

SIMPLĬCĬTAS, ātis, f. de eenvouwigheid eener zaak: van daar 1) wanneer iet recht en slecht is, zonder opschik, zonder kunst, zonder kromming enz., bij voorb. materiae, Plin. H. N. XIII, 15 post med., van 't hout, d. i. niet kroes, niet gestreept, niet bont enz.; doch het kan ook heeten, natuurlijkheid. 2) natuurlijkheid, d. i. natuurlijke gesteldheid van eene persoon of zaak, d. i. wanneer zij zoo is, als zij van natuur is, van daar openhartigheid, onschuld in gebaarden en gedrag; oprechtheid, eerlijkheid, gebrek aan valschheid bij een mensch, bij voorb. Ovid. Am. I, 3, 14. II, 4, 17. Ibid. Art. I, 241. III, 113. Martial. X, 47. XI, 21: utere non vafri simplicitate viri, Ovid. Her. XVI, 314: generosissima, Vellej. II, 125: pinxit pueros duos, in quibus spectatur securitas & aetatis simplicitas, Plin. H. N. XXXV, 10: fuit non minoris simplicitatis quam artis (van Apelles), Ib.: orationis, Quintil. XI, 1 extr.: vitii, Ibid. §. 21: simplicitate gloriari, Ibid. V, 7, 24: non nunquam in caussis quoque minoribus decet eadem simplicitas, quae nonnullis sed aliis utitur numeris, dissimulatque eos cet., Ibid. IX, 4, 20.

SIMPLĬCĬTER, eenvouwiglijk: van daar 1) slecht, slechtweg, recht toe recht aan, d. i. zonder opschik, of kunst, natuurlijk, bij voorb. exponere simpliciter sine ulla exornatione, Cic. Inv. II, 3: dus ook locuti sunt simpliciter & splendide, Cic. Or. II, 16, i. e. slechtweg, zonder opschik, gevolglijk kort: frondes simpliciter positae, scena sine arte fuit, Ovid. Art. I, 106: simplicius & antiquius permutatione mercium utuntur (in plaats van geld), Tac. Germ. 5. 2) slecht heen, recht toe, d. i. zonder beperking, bij voorb. aliquid defendere, Cic. Or. III, 17 in. 3) slechtweg, recht toe, zonder aanzien van menschen of van eene zaak, bij voorb. in sententia simpliciter referenda, Cic. Quir. red. 10; doch het kan ook heeten openhartig. 4) slechtweg, op en voor zich zelven, d. i. zonder betrekking of aanzien op eene zaak, bij voorb. aut simpliciter quaeritur, aut comparate, Cic. Top. 22: illud nomen simpliciter positum hoc ad aliquid esse, Quintil. I, 6, 13. 5) slechtweg, op en voor zich zelven, d. i. zonder verband, bij voorb. quaedam genera caussarum simpliciter considerantur, Cic. Inv. II, 33: verborum primum nobis ratio simpliciter videnda est, deinde conjuncte, Cic. Or. III, 37 in. 6) recht toe recht aan, voor de vuist, zonder valscheid, zonder terughouding of veinzen, oprecht; openhartig, eerlijk, zonder iet anders in het hart te denken, bij voorb. simpliciter ad amicitiam petendam venissent, Liv. XXXIV, 57: alii dissimulanter, alii simpliciter, Plin. Ep. I, 13: se simpliciter credunt amicis, Ib. VI, 22: quae de causa breviter simpliciterque dixi, Cic. Arch. 12 extr., i. e. recht toe, voor de vuist, of ook zonder opschik: si est simpliciter breviterque dicendum, Cic. Off. II, 9 in., i. e. recht toe: parum simpliciter posuisse inimicitias, Coel. in Cic. Ep. VIII, 6: aliquem reprehendere, Plin. Ep. V, 7: sententiam referre, Cic., zie hier voor. Ook kan men het één en ander uit het bovenstaande hier toe brengen. Dus ook simplicius, Tacit. Hist. III, 53. Quintil. I, 3, 11: simplicissime, Tacit. Hist. I, 15. 7) recht toe of voor de vuist, d. i. zonder kromming, niet krom enz., bij voorb. Bruscum intortius crispum, molluscum simplicius sparsum, i. e. rectiore cursu venarum, Plin. H. N. XVI, 16.

SIMPLUDIARĬUS, a, um, (van simplus en ludius), bij voorb. funus, i. e. waarbij zich slechts alleen tooneelspelers vertonen, Fest.

SIMPLUS, a, um, eenvouwig: van daar Simplum, het eenvouwige, Cic. Top. 11 post med. Liv. XXIX, 15: solvere simplum, Plaut. Poen. V, 6, 25: van daar simpla, ae, de eenvouwige koopprijs, waar tegen dupla gesteld wordt, Varr. R. R. II, 10, 5. Pandect. XXI, 1, 31 post med. XXI, 2, 6.

SIM-

SIMPULATRIX, tcis, f. i. e. mulier rebus divinis dedita, Fest.

SIMPŬLUM, i, n. (*misschien voor* simpium, scil. vas). *eigenlijk (misschien) een eenvouwig, simpel, klein, ongesierd, gereedschap, bij voorb. om te drinken: van daar bij het offeren, om den wijn daarmede ter eere van de Godheid uit te gieten*, Cic. Harusp. 11: eadem paupertas etiam populo Romano imperium fundavit, proque eo in hodiernum diis immortalibus simpulo & catino fictili sacrificat, Apulej. in Apol. ante med. p. 285, 41 Elm.: cf. Festus, *welke zegt:* simpulum vas parvum non dissimile cyatho, quo vinum in sacrificiis libabatur. Varro L. L. IV, 26 post med. *leidt het af van* sumere; *hij zegt:* Quo vinum dabant, ut minutatim funderent, a guttis guttum adpellarunt; & quo sumebant minutatim, a sumendo simpulum nominavere. *Van daar spreekwoordelijk* excitare fluctus in simpulo, Cic. Leg. III, 16, i. e. *groot leven maken bij kleinigheden.*

SIMPUVIUM, i, n. *zeker offergereedschap, misschien* i. q. simpulum, Cic. ap. Non. 4 n. 434. Varr. ibid. 15 n. 12. Plin. H. N. XXXV, 12 post med. Juvenal. VI, 342.

SIMUL, *staat eigenlijk voor* simile (i. e. similiter), *gelijk* facul *voor* facile; *van daar ook n. 5, de lidwoordjens van vergelijking* ac, atque, ut, *er bij staan: het heet in 't gemeen* 1) *bijéén, te samen, bij voorb.* simul eramus invicem, Cic. Att. V, 10 extr.: *dus ook* simul simus, Cic. ad Div. IX, 1 extr.: *ook te samen, bij voorb.* multa concurrunt simul, Terent. And. III, 2, 31, i. e. *komen te samen, wanneer het weg kon blijven; doch het kan ook zijn, te gelijk:* colloquuntur simul; convenit, Plaut. Amph. I, 1, 69. 2) *tegelijk, d. i. in gezelschap met iemand, bij voorb.* memoria nominis simul cum tempore consecratur, Cic. Verr. IV, 31: eodem tempore simul nobiscum introïit Terentia, Cic. ad Div. XVI, 9: copias simul cum nuntio dilapsuras i. e. simul ac nuntiatum esset, Nep. Eum. 3: ut cresceret simul & negligentia cum audacia hosti, Liv. XXXI, 36: mecum simul, Cic. ad Div. XV, 4; *doch, het kan ook heeten, te gelijker tijd, gelijk dit dan menigvuldig is, bij voorb.* hi tres simul amabant, Terent. And. I, 1, 6, *te gelijk, d. i. te samen, of te gelijker tijd:* simul consilium cum re amisti (*voor* amisisti), Ibid. Eun. II, 2. 10: simul rem & gloriam armis reperi, Ibid. Heaut. I, 1, 60: omnes simul exclamant, Ibid. Hec. III, 3, 7, i. e. *te samen of te gelijker tijd:* ego adcubui simul, Plaut. Amph. II, 2, 172: cf. Horat. Sat. I, 5, 32. Virg. Aen. V, 317: *Ook staat* simul *met den* Ablativus *zonder* cum, *bij voorb.* simul nobis habitat, Ovid. Trist. V, 10, 29: simul his, Horat. Sat. I, 10, 86, *of* his simul, Sil. III, 268: *dus ook* septemviris simul, i. e. simul cum septemviris, Tacit. Ann. III, 64: *dus ook* Magnetibus simul, Ibid. IV, 5: Scauro Mamerco simul, Ibid. VI, 9: ore simul cervix, Sil. V, 419. 3) *te gelijk, d. i. te gelijker tijd, bij voorb.* simul cum nuntio, Nep. Eum. 3, *zie n.* 2: videbat mecum una simul, Terent. Heaut. V, 1, 34: simul adspectum & probatum est, Cic. Brut. 64: *en meermalen, zie n.* 2: *van daar* simul, simul, *te gelijk, te gelijk, d. i. zoo wel als ook, deels, deels, bij voorb.* simul sui purgandi causa, simul ut impetrarent, Caes. B. G. IV, 13: increpando simul temeritatem simul ignaviam, Liv. II, 65: simul his — simul his — perturbati, Liv. III, 50: simul terra simul mari, Tacit. Agric. 25: *ook* simul mari, Tacit. Agric. 25: *ook* simul et, simul et *bij voorb.* simul et navales socii, simul et terrestris exercitus, Liv. XXIX, 35: *ook staat* simul ac *of* atque i. e. *te gelijker tijd, als, d. i. zoodra als enz., zie n.* 5. 4) *te gelijk, d. i. op éénmaal, bij voorb.* Nec potest fieri, tempore uno homo idem duobus locis ut simul sit, Plaut. Amph. II, 1, 17, *alwaar het weg kon blijven.* 5) *zoo ras (eigenlijk te gelijk, te gelijker tijd), wanneer* ac *of* atque *of* ut i. e. *als, daarop volgt; wanneer* simul ac, simul atque, simul ut *zoodra als, heet, bij voorb.* simul ac mihi collibitum est, Cic. Nat. D. I, 38: simul ac venerint, Cic. Att. XIII, 21 in.: simul atque increpuit, Cic. Mur. 10: simul atque natum animal est, Cic. Fin. II, 10: simul ut ortum est, Cic. Fin. II, 11: simul ut velle coepissent, Cic. Tusc. IV, 2 extr.: simul — ut venere, Catull. LXIII, 31: simul ut audiverunt, Cic. Verr. I, 25: *Ook staat* et *voor* ac, *hoewel zelden, bij voorb.* simul et in Cumanum veni, Cic. Att. X, 16 extr., *alwaar de Ed. Plaut. dat* et *niet heeft: Ook staat* simul ac primum i. e. *zoodra als maar op het eerste, of zoodra als maar*, Cic. Phil. IV, 1. Cic. Verr. I, 13, *alwaar* primum *des noods weg kon blijven, doch het schijnt de grootere snelheid uit te drukken: dus volgt ook* continuo, *dat insgelijks desnoods weg kon blijven, bij voorb.* quod simul ac (scil. audiero), continuo scietis, Cic. Att. XIII, 21 in. Not. *gelijk wij dikwijls voor, zoodra als, zeggen, zoodra, en gevolglijk, als, weglaten (bij voorb. zoodra ik het hoor, zal enz.) even dus laten de Romeinen dikwijls dit* ac, atque, ut *weg, en zeggen enkel* simul *zoodra, d. i. zoodra als, bij voorb.* simul inflavit, Cic. Acad. IV, 27: simul objecta species est, Cic. Tusc. IV, 6: simul aliquid audiero, scribam, Cic. Att. VIII, 11 extr.: simul Sabini videre, & ipsi procedunt, Liv. III, 62: simul — viderunt, extemplo fuga effusa, Liv. XXIII, 29 extr.: simul est auditus cet., Liv. XXXVI, 24: simul est factus, continuo fit cet., Lucret. VI, 1022: *en meermalen, bij voorb.* Terent. Phorm. V, 4, 4. Horat. Od. III, 4, 37. Ovid. Fast. I, 567. Phaedr. III, 16, 16. *Van daar ook* simul primum *voor* simul ac primum, Liv. XXXV, 44 med., simul primum anni tempus cet.; *alwaar* primum *voegzamer tot* simul *dan tot* tempus *behoort: dus ook* simul primum (Fabius) magistratu abiit, — dicta dies est, Liv. VI, 1.

SIMŬLACRUM, i, n. (*van* similo, *waar uit naderhand* simulo *geworden is, van* similis) *het geen de gelijkvormigheid aan eene zaak of persoon bevat, let dat nagebootst is, een beeld, beeldenis, evenbeeld, het zij een beeld in een spiegel of in 't water, of op papier, standbeeld, schilderstuk enz. van menschen, Goden enz., bij voorb.* hominis, Cic. Verr. II, 69 extr.: pingere simulacrum Helenae, Cic. Inv. II, 1: oppidorum, Cic. Pis. 25: in triumpho gentium urbiumque nomina ac simulacra duxit, Plin. H. N. V, 5 post med.: *dus ook* montium, fluviorum (*geschilderd*), Tacit. Ann. II, 41: statuae & imagines non animorum simulacra, sed corporum, Cic. Arch. 12: simulacra fugientia captas, Ovid. Met. III, 432: simulacra litterarum, Senec. Ep. 94 post med., i. e. *letters, die een kind bij den Schrijfmeester maakt: van daar* 1) *Tropisch, beeld, d. i. schaduw, gelijkheid, schijn van eene zaak, bij voorb.* civitatis, Cic. Div. II, 33: aurata aedes ad simulacrum templi Veneris collocata, i. e. ad similitudinem, Sueton. Caes. 89: simulacra deorum, Cic. Div. I, 44: alicujus rei simulacrum habere, Plaut. Most. I, 2, 6, i. e. *gelijkvormigheid:* simulacra virtutis, Cic. Off. I, 15, i. e. *gelijkvormigheden, schaduwtrekken, silhouetten der deugd:* pugnae, Virg. Aen. V, 585, i. e. *een schijngevecht, spiegelgevecht:* belli, Ibid. 674: navalis pugnae, Liv. XXIX, 22, i. e. *zeegevecht tot oefening.* 2) *beeld, schets, beschrijving, bij voorb.* non inferam simulacrum viri copiosi, Liv. XLV, 25. 3) *verschijning, die iemand voorkomt, bij voorb. in den slaap of wakend, een spook, gezicht, verschijning, bij voorb.* simulacra audita, Plin. Ep. VII, 27, i. e. *spookgeschiedenissen:* simulacra vana timebam, Ovid. Am. I, 6, 9. i. e. *spooken, verschijningen: dus ook* simulacra virum, Sil. III, 650: *dus ook* simulacra pallentia visa, Virg. Georg. I, 478: *verders* simulacra somni, *verschijningen in den slaap, droomen*, Ovid. Her. IX, 39: *verder* religionis simulacra fingere, Cic. Div. I, 47, i. e. *Godsdienstspooken, Godsdienstverschijningen, voor* auguria. Not. *Sommigen schrijven* simulachrum, *maar zonder grond:* cf. Sepulcrum *op het einde.*

SIMULĀMEN, inis, n. i. q. simulamentum, *nabootsing, beeld, gelijkvormigheid, bij voorb.* plangoris, Ovid. Met. X, 727.

SIMULAMENTUM, i, n. i. q. simulamen: *van daar eene waarschijnlijke verdichting, eene nabootzing, iet verdichts; staat in het opschrift* Gell. XV, 22.

SIMŬLANTER, i. q. simulate, *in schijn, gewaand, bij voorb.* quoad simulanter revicta Charite suscipit, Apul. Met. VIII ante med. p. 205, 36 Elm.

SIMŬLATE, i. q. simulanter, *in schijn, bij voorb.* disputare, Cic. Nat. D. II, 61: ficte & simulate in aurea insusurrare, Cic. Q. Fr. I, 1, 4: pugnare, Cic. Pis. 12: simulatius exit opus, Petron. Fragm. XXVIII, 4, *tenzij het van* Simulatus *is.*

SIMŬLATĬO, onis, f. *nabootzing: van daar* 1) *nabootzing, de valschlijk aangenomen schijn van eene zaak, bij voorb.* virtutis, Cic. Att. VII, 1 post med.: equitum specie & simulatione, Caes. B. G. VII, 45: *van daar* 2) *schijn, voorwendzel, valsche voorgeving of verzekering, wanneer men het ook somtijds veinzerij of huichelarij kan vertalen, bij voorb.* belli Parthici, Caes. B. C. I, 9: legis agrariae simulatione atque nomine, Cic. Agr. II, 6: per simulationem amicitiae me prodiderunt, Cic. red. Quir. 9: Brutus summam prudentiam simulatione stultitiae texit, Cic. Brut. 14: ut nihil opus sit simulatione et fallaciis, Cic. Or. II, 45: agere cum simulatione timoris, Caes. B. G. V, 50: uti simulatione, Ibid. II, 13: ex omni vita simulatio dissimulatioque tollenda, Cic. Off. III, 15: Agrippina simulationum nescia, Tacit. Ann. IV, 54, i. e. *die niet wist, dat het slechts een valsch voorwendzel was:* provocare arma Romana simulatione numinum ausus est i. e. simulans se deum esse vel a deo mitti, Ibid. Hist. II, 61. Not. Plur. *staat* Tacit. Ann. IV, 54. VI, 45. Plin. Paneg. 72.

SIMŬLATOR, oris, m. 1) *een nabootzer, bij voorb.* humani simulator simius oris, Claudian. in Eutrop. I, 303: figurae, Ovid. Met. XI, 634: *bijzonder* 2) *die*

het

iet valschlijk nabootst, d. i. iet anders door woorden, gebaarden, handelingen, te kennen geeft, dan hij in zijn hart denkt, huichelächtig nabootzer, huichelaar, veinsaart, valsch voorgever van eene zaak, bij voorb. cujuslibet rei simulator, Sallust. Cat. 5, i. e. die alle gedaante kan aannemen, die tegen de mening van zijn hart alles spreken en doen kan, wat men geern hoort en ziet: zoo heet Socrates simulator in omni oratione, Cic. Off. I, 30, i. e. die overäl anders sprak, dan hij geloofde: segnitiae, Tacit. Ann. XIII, 47: belli, Lucan. IV, 722.

SIMŬLATRIX, tcis, f. gelijkmaakster, vormster: van daar heet Circe zoo, Stat. Theb. IV, 551, omdat zij de menschen in beesten veränderde, hen gevolglijk anders vormde.

SIMŬLO of **SIMĪLO**, avi, atum, are, (van similis) eene zaak (persoon) aan eene andere zaak (persoon) gelijkvormig maken, bij voorb. aliquid alicui rei, bij voorb. simulata magnis Pergama, Virg. Aen. III, 349: Minervam simulatam Mentori, Cic. Att. IX, 8, i. e. similem factam Mentori, die de gedaante van Mentor aangenomen hadt: van daar 1) gelijkvormig maken, afbeelden, bij voorb. cupressum. Horat. Art. 20: aera Alexandri vultum simulantia, Horat. Epist. II, 1, 241: simuletur hoc factum non tantum colore sed aere, Calpurn. Fl. in declam. 21: van daar negotia, Sallust. Jug. 95 (100), i. e. die vormen, er eene wending aan geven, zie hierna. 2) gelijkvormig maken door nabootzing, d. i. nabootzen, bij voorb. nimbos, Virg. Aen. VI, 591: Catonem, Horat. Ep. I, 19, 13: cum sint crura tibi, simulent quae cornua lunae, Martial. II, 35, 1, i. e. nabootzen, gelijk zijn: van daar simulatus, a, um, nagebootst, schijnbaar, alleen in schijn bestaande, bij voorb. amicitia, Nep. Dion. 3: sedulitas, Cic. Caecin. 5: super pontum simulato vecta (Europa) juvenco, Ovid. Am. I, 3, 23: imitatione simulatum, Cic. Or. II, 45: exsequiae, Sil. XVI, 304, scil. wanneer de lijken elders begraven liggen: verba, Virg. Aen. I, 710 (714): latices, Virg. Aen. IV, 512: van daar simulare negotia, Sallust. 55 §. 3 alles nabootzen, d. i. alles mededoen, als of men er zin in hadt, zie n. 1 en 3: van daar 3) iet te kennen geven (door mienen, gebaarden enz.), of voorgeven, dat niet zoo is, zoo doen, als of iet zoo ware, dat toch niet zoo is, bij voorb. gaudia vultu, Ovid. Art. I, 678: mortem, Terent. Heaut. IV, 1, 21, i. e. valschlijk voorgeven: constantiam, Tacit. Hist. I, 81: obsequium, Ibid. Ann. XII, 47: vesaniam, Plin. H. N. XXXV, 11 ante med.: scientiam rei, Ibid. XXXIV, 2 med.: multa me simulasse invitum et dissimulasse cum dolore, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8: qui omnia se simulant scire, Plaut. Truc. I, 2, 68: simulavit, se furere, Cic. Off. I, 30: van daar misschien negotia, Sallust. Jug. 95 (100), i. e. zekere zaken veinzen, d. i. op eene schijnbare wijze, ze anders doen voorkomen, dan zij zijn; of er ook een ander voorkomen aan weten te geven, zie n. 1: ook volgt quasi in plaats van den Infinitivus, bij voorb. simulabo, quasi eas in navem, Plaut. Pers. IV, 5, 5: volo te, quasi militi animum adjeceris, simulare, Ibid. Mil. III, 3, 35. verders ea gratia simulavi, vos ut pertentarem, Terent. And. III, 4, 9, i. e. ik heb slechts zoo gedaan; doch men kan ook nuptias verstaan. Ook zegt men simulas doctum vone te doctum esse cet., bij voorb. Hannibal aegrum simulabat, hield zich ziek, Liv. XXV, 8: sanum simula, Ovid. Remed. 493: dus ook simulare furentem, Senec. Herc. Oet. 429: verders quid est quod amplius simuletur? Terent. Heaut. V, 1, 28: van daar simulatus, a, um, niet wezenlijk, alleen schijnbaar, bij voorb. amicitia, Nep. Dion. 3: sedulitas, Cic., zie met meer n. 2: Compar., bij voorb. simulatius exit proditionis opus, Petron. fragm. XXVIII, tenzij het van simulate is. Not. het Particip. Simulans staat ook Adjective, met een Genitivus, en heeft gevolglijk de Gradus, bij voorb. Non fuit vocum simulantior ales, Ovid. Am. II, 6, 23 Ed. Burm., scil. als de papegaai, d. i. meer nabootzende; doch de Edit. Heins. heeft simulacior. Not. nadien alle beteekenissen bewijzen, dat simulo van similis is, is het te verwonderen, dat de geleerden de spelling similo, adsimilo cet., tot hier toe niet begunstigd hebben. Not. Plaut. Stich. I, 2, 19 staat: quasi in eas simulem. dit is misschien verzet, voor quasi eas insimulem; gevolglijk van insimulo; doch simulo kan ook hier heeten, voorwenden, in eas i. e. tegen haar, gevolglijk beschuldigen; want, tegen wien ik iet voorwende, dien beschuldig ik.

SIMULTAS, atis, f. wrok of vijandschap tegen iemand, bij voorb. simultates partim obscuras, partim apertas suscepi, Cic. Manil. 24: simultates, quas mecum habebat, deposuit, Cic. Planc. 31: simultates cum aliquo gerere, i. e. hebben, Quintil. IV, 1 ante med. §. 18: simultates cum aliquo exercere, Cic. Flacc. 35: simultates facere i. e. veroorzaken, Tacit. Ann. III, 54: nutrire, Ibid. III, 53: Saepe simultates ira morata facit, Ovid. Am. I, 8, 82: en dus staat meermalen de Plural., bij voorb. Caes. B. G. V, 43. Justin. II, 6: ook staat de Singularis, bij voorb. simultatem alicujus revereri, Terent. Phorm. II, 1, 21: alicui indicere, Sueton. Ner. 25: ubi nulla simultas incidit, Ovid. Remed. 661: vetus & antiqua, Juvenal. XV, 33: Huic simultas cum Curione intercedebat, Caes. B. C. II, 25: Nunquam cum sorore fuisse in simultate, Nep. Att. 17. Not. Genit. simultatium, Liv. XXXVIII, 18 in. Ed. Drak.

SIMŬLUS, a, um, i. q. Simus, wanneer men verkleinend spreekt, Lucret. IV, 1163.

SIMUS, a, um, 1) opwaards gebogen, of plat (bij voorb. een platte neus), bij voorb. puer sima nare, Martial. VI, 39, 8: saepe simo damnat sua prandia vultu, Virg. in Moreto 107: delphini dorsum repandum, rostrum simum, Plin. H. N. IX, 8: vulsella, quali fabri utuntur, injicienda est acutae ossis prominentis cuspidi, ab ea parte, qua sima est, ut ea parte, qua gibba est, eminens os in suam sedem compellat, Cels. VIII, 10 Sect. 7 med. 2) een' opwaards gebogen of opgeworpen, of platten neus hebbende, bij voorb. capella, Virg. Ecl. X, 7: lascivum Nerei pecus, Naev. ap. Non. 4 n. 277, i. e. Delphini.

SIN, maar indien, maar in zoo ver (voor si vero), doch alleen wanneer het tegendeel of iet tegenöverstaande vooräfgegaan is, wanneer 1) meestäl een zin met si vooräfgaat, die het tegendeel uitdrukt, bij voorb. si relinquo, ejus vitae timeo: sin opitulor cet., Terent. And. I, 3, 5, i. e. maar indien ik enz.: en meermalen staat si — sin, bij voorb. Cic. Or. II, 44 extr. Cic. ad Div. VII, 12. Cic. Tusc. II, 24 post init.: ook nisi — sin, Plaut. Poen. Prol. 51. 2) dikwijls gaat si niet vooräf; evenwel moet er iet tegengestelds vooräf zijn gegaan, bij voorb. danda opera est, ne tributum conferendum sit; sin qua necessitas obvenerit cet., Cic. Off. II, 21: cf. Nep. Ages. 1. Cic. Nat. D. II, 53 med. Cic. Or. II, 44 post init. Cic. Amic. 21. Terent. Ad. III, 4, 46 en meermalen. Not. a) voor sin staat ook sin autem of sin vero, alwaar autem en vero weg kon blijven, bij voorb. sin autem cet., Cic. Rosc. Am. 47 en 49. Cic. Amic. 21. Cic. Tusc. III, 9. Cic. Att. X, 7. sin autem vincit: verders sin vero, Colum. VII, 3. b) sin minus, sin aliter, sin secus, maken somtijds eene geheele stelling uit, d. i. doch zoo niet, of in 't tegengesteld geval enz., bij voorb. sin minus, Cic. ad Div. VII, 1 extr. Cic. Att. IX, 15: sin aliter, Cic. ad Div. X, 6 en XI, 14: sin secus, Plaut. Cas. II, 6, 24. Ook staat er voor sin autem, bij voorb. si vir esse volet, praeclara συνοδία: sin autem; erimus nos qui solemus, Cic. Att. X, 7 med. Ook staat er zelfs sin voor, bij voorb. si parea aeque inter se, quiescendum: sin, latius manabit, Cic. Att. VI, 13, i. e. doch indien niet, in 't tegengesteld geval. c) quod sin voor sin, Val. Flacc. V, 667. d) ook volgt er dubbel sin op si, bij voorb. Quod si scribere oblitus es —; sin nostri oblitus es —; sin aestivorum cet., Cic. ad Div. VII, 13 in.; het welk niet te verwonderen is; want, zoo dikwijls men, maar indien, moet uitdrukken, zoo dikwijls kan men sin nemen.

SINĀPI, Indecl. n. en **SINĀPIS**, is, f. ook **SINĀPE**, is, n. mostaard, bij voorb. Nomin. sinapi, Plin. H. N. XIX, 8, acerrimum sinapi: Accus. sinapi, Plin. H. N. XX, 22, sinapi principatum habere: Nomin. sinapis, Plaut. Pseud. III, 2, 28. Colum. X, 122: Accus. sinapim, Pallad. Octob. XI: Genit. sinapis, Plin. H. N. XXI, 12: Ablat. sinapi, Plaut. Truc. II, 2, 6: en sinape, Varr. R. R. I, 59 extr.: Nomin. sinape staat Colum. XI, 3, 29 in Codd. Doch de Geleerden willen het dat niet tegenstaande niet laten doorgaan, en Gesner heeft contra Codd. sinapi laten drukken; nadien toch 1) sinape op zichzelve geen gebrekige uitgang heeft. 2) en men nog niet eens weet, of Abl. sinapi, en Genit. sinapis juist van sinapi of sinapis is, daar het even goed van sinape zijn kan. 3) ook staat sinape of senape (Neutr.), Apic. VI, 4. VIII, 7. Petron. 66, Ed. Burm.

SINCĒRE, 1) van harten, oprechtelijk, zonder valschheid, bij voorb. loqui, Cic. Att. III, 15 ante med.: dicere, Terent. Eun. I, 2, 97. Catull. CIX, 4: pronuntiare, Caes. B. G. VII, 20: agere, Attic. in Cic. Ep. ad Att. IX, 10 extr.: provinciam sincere administrare, Val. Max. II, 2, 8, i. e. met rechtschapenheid, zonder hebzucht: sincerius, Gell. VII, 3 extr. 2) goed, recht, bij voorb. satin' ego oculis utilitatem obtineo an parum? Plaut. Epid. V, 1, 28, i. e. zie ik ook wel?

SINCERĪTAS, atis, f. 1) zuiverheid, reinheid, bij voorb. vasorum pura sinceritas, Plin. H. N. XV, 6. 2) ongeschondenheid, ongeschonden gesteldheid, bij voorb. wanneer iet niet vervuild is, goedheid, gezondheid, goede en behoorlijke gesteldheid, bij voorb. partes putres dolandae, atque alia convertenda, quae sinceritatem habent, alia submovenda, quae cariosa sunt, Colum. IV, 26: color sanus, capitis firma sinceritas, Pallad. I, 3: cum summa animi & corporis sinceritate, Val. Max. II, 6, 8: vitae, zie hierna: salinarum, Plin.

Plin. H. N. XXXI, 7 prope fin.: *van daar* nec summum bonum habebit sinceritatem suam, Senec. de vita beata 15, i. e. *volledigheid, volkomenheid:* verborum, Gell. II, 23 extr., i. a. *goedheid.* 3) *rechtschapenheid, oprechtheid, bij voorb.* exempla probitatis sinceritatisque, Gell. XIV, 2 §. 5: vitae summa sinceritas, Val. Max. V, 3, 2 (extern.): animi, Val. Max., *zie hier voor:* ad perniciem solet agi sinceritas, Phaedr. IV, 12, 3.

SINCERĬTER *voor* sincere, Gell. XIII, 16.

SINCĒRUS, a, um, 1) *ongeblanket, echt, natuurlijk, zoo als het van natuur is, werklijk, bij voorb.* genae, Ovid. Art. III, 202, i. e. *ongeblankette, natuurlijke: dus ook* Cic. Amic. 25. secernere fucata & simulata a sinceris atque veris: crocum, Plin. H. N. XXI, 6 post med., i. e. *echt, onvervalscht:* vinum, Colum. XII, 45 extr.: libri bonae atque sincerae vetustatis, Gell. V, 4: verus & sincerus Stoicus, Ibid. I, 2 post med., i. e. *een echt Stoicyn: van daar Tropisch, oprecht, rechtschapen, bij voorb.* nihil simplex, nihil sincerum, Cic. Att. X, 6: fides, Liv. XXIX, 4: rerum gestarum pronuntiator sincerus, Cic. Brut. 83: scriptor sincerissimus, Gell. XV, 1, i. e. *oprechtste:* aliquid non sinceri fuisse, Ibid. 57. 2) *zuiver, zonder morsigheid, zonder vlakken enz., bij voorb.* vas, Horat. Epist. I, 2, 54: ex amphora quod est sincerissimum effluit, Senec. Ep. 108: tergum, Plaut. Rud. III, 4, 51, i. e. *zuiver, zonder roode plekken van de slagen: dus ook* corium sincerissimum, Ibid. 52: lux sincerior, Apul. de mundo ante med. p. 58, 29 Elm.: *dus ook* porci, Plaut. Men. II, 2, 16, i. e. *zuiver, zonder vinnen enz.; doch het kan ook zijn gezond.* 3) *zuiver, onvermengd, rein, bloot, bij voorb.* dum sincerum equestre proelium esset, Liv. XXX, 11, i. e. *niet met voetvolk vermengd, zonder voetvolk, een zuiver gevecht der ruiterij: dus ook* gens, Tacit. Germ. 4: *of* populus, Tacit. Hist. IV, 64, i. e. *zuiver van vreemde volken en zeden, daar niet mede vermengd:* axungia, Plin. H. N. XXVIII, 9 post med.: crocum, Plin., *zie hier voor:* vinum, Colum., *zie hier voor. Van daar Tropisch, zuiver, onvermengd, bij voorb.* voluptas, Ovid. Met. VII, 453: sincerius gaudium, Justin. X, 1. 4) *ongeschonden, onbelet, bij voorb.* corpus, Ovid. Met. XII, 99: truncus, Ovid. Nuc. 35: membra, Lucret. III, 717: bicolor bacca sincerae Minervae i. e. inviolatae virginitatis, Ovid. Met. VIII, 664: *dus ook* sincerum integrumque, Cic. ad Div. XIII, 50. 5) *onbedorven, echt, goed, gezond, bij voorb.* corpusculum sincerius, Gell. XVIII, 10, i. e. *gezond: dus ook* porci, Plaut. Men. II, 2, 16, *zie n.* 2: Callais (gemma) nascitur apud Sacas, sed fistulosa & sordium plena; sincerior multo praestantiorque in Carmania, Plin. H. N. XXXVII, 8: *van daar* judicium, Cic. Or. 8, *en* ad Div. XV, 6: nihil erat in ejus oratione nisi sincerum, Cic. Brut. 55: pars sincera, Ovid. Met. I, 190, i. e. *gezond. Doch die kan ook heeten ongeschonden: het welk bij slot hetzelfde is.* Not. *Ook heeft men* Sinceris, e, *bij voorb.* sinceris, ειλικρινής, Gloss. vet.; *alhoewel* Charisius 1 *zegt:* sincerus dicitur, non sinceris. *Maar wanneer* Charisius *er bijvoegt, dat men in* Neutro *zegt* sincere, *en hier toe* Terent. Eun. I, 2, 97 sincere dici *aanhaalt, zoo dwaalt hij, want bij* Terentius *is* sincere *het* Adverbium.

SINCĬPUT, ĭtis, n. 1) *misschien voor* semicaput (*zoo als* Vel. Long. de orthogr. *het verklaart, en in de oude Glossen staat* sinciput ἡμιμέτωπον, ἡμικέφαλον), *het halve hoofd, kop, bij voorb. van een zwijn enz., bij voorb.* sincipita verrina, Plin. H. N. VIII, 51 prope fin. *Doch, het kan ook zijn de geheele kop; in de aangehaalde plaats van* Plinius *staat het als een lekker gerecht; en zoo staat* sinciput *meermalen, bij voorb.* Plaut. Men. I, 3, 28. Pers. VI, 70: comedam flebile nati sinciput elixi, Juvenal. XIII, 85. *Sommigen gelooven, dat* sinciput *het voorste deel van het hoofd is; of dit bewezen kan worden, weet ik niet: ondertusschen is het niet onmooglijk.* 2) *van daar* Non tibi sanum est sinciput, Plaut. Men. III, 2, 41, i. e. *gij zijt niet wel bij het hoofd: dus ook* cum negabas mihi esse sanum sinciput, Ibid. IV, 2, 69.

SINDŌN, ŏnis, f. (σινδών) *zeker lijnwaad, of lijnwaadkleed,* Martial. II, 16, 3: Tyria, Ibid. IV, 19, 12: liber cultus sindone non quotidiana, Ibid. XI, 1, 2.

SINE, *zonder, is bekend, bij voorb.* non fit sine periculo, Terent. Heaut. II, 3, 73: sine auro tum ornatam, Ibid. 47: uxor sine dote veniet, Ibid. Ad. IV, 7, 41: homo sine re, sine spe cet., Cic. Coel. 32: non haec sine numine divum eveniunt, Virg. Aen. II, 777: casus sine controversia sunt quinque, Varr. L. L. V, 6: sine dubio, Cic. ad Div. II, 18: imperium sine fine dedi, Virg. Aen. I, 279 (283): reus sine te agar, Ovid. Her. XVI, 324, *zonder u, d. i. zonder uwe schuld of deelneming.* Not. 1) *het staat ook zonder* Casus, *doch zoo dat hij kort voorafgegaan is, bij voorb.* age jam cum fratre, an sine? Cic. Att. VIII, 3 med., scil. fratre *of* eo. 2) *het heeft geern* ullus *voor* omnis *achter zich, bij voorb.* sine ulla dubitatione, Cic. Catil. III, 6. Cic. Or. II, 49, *zonder eenigen twijfel:* sine ulla mora, Cic. Cat. III, 2: sine ulla vituperatione, Cic. in Caecil. 8: *evenwel staat er ook* omnis, *bij voorb.* sine omni periculo, Terent. And. II, 3, 17: sine omni malitia, Plaut. Bacch. V, 2, 13: sine omni sapientia, Cic. Or. II, 1 extr.: omni sine labe, Ovid. Trist. IV, 8, 33. 3) *het staat somtijds achter den* Casus, *bij voorb.* vitiis nemo sine nascitur, Horat. Sat. I, 3, 68: flamma sine thura liquescere, Ib. I, 5, 99.

SINGULARĬE, i. q. singulariter, Cic. ap. Charis. 2.

SINGULĀRIS, e, 1) *enkel, bij voorb.* homo, Cic. Agr. II, 35 extr. Caes. B. G. VII, 8: ubi ex litore aliquos singulares egredientes conspexerant, Caes. B. G. IV, 26: Democritus effectus ejus auget, qui singularis natus sit i. e. solus, non cum pluribus, *enkel of alleen, eenig,* Plin. H. N. XXVIII, 10 in.: herba singularis, non fruticosa, Ibid. XXVII, 9 med.: secans fluctu rate singulari, Senec. Troad. 1027: tres voces intra, citra, ultra, singularibus syllabis adpellabantur in, cis, uls, Gell. XII, 13. 2) *enkel in zijn soort, d. i. eenig, de eenige, bij voorb.* singularem deus hunc mundum creavit, Cic. Univ. 4: *ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen, bij voorb.* qui singularis natus, Plin.: ratis, Senec.: *van daar* 2) *Tropisch, de eenige in zijne soort, d. i. buitengewoon, bijzonder, bij voorb.* Aristoteles in philosophia prope singularis, Cic. Acad. IV, 43: *dus ook* prope singularis vis ingenii, Cic. Or. I, 38: *en zonder* prope, *bij voorb.* amor, Cic. Or. III, 4: vir, Cic. Brut. 85: filia, Cic. Att. XI, 17: virtus, Cic. red. Sen. 3. Cic. Manil. 1: fides, Nep. Att. 4: nequitia, Cic. Verr. III, 44: impudentia, Ibid. II, 7: crudelitas, Ib. V, 77: *van daar* equites singulares, Tacit. Hist. IV, 70, *misschien eene soort van bijzondere en vertrouwde ruiters.* b) *aan een' eenigen toebehoorende, bij voorb.* potentia singularis, Nep. Dion. 9: *of* imperium singulare, Nep. Reg. 2, i. e. *alleenheerschappij.* c) *eenen eenigen betreffende, bij voorb.* numerus, *in de Grammatica,* Quintil. I, 5 post med. Gell. XIX, 8 post med., i. e. *wanneer er van ééne zaak of persoon gesproken wordt: dus ook* singularis casus, Varr. L. L. VI, 5 ante med.: nomen singulare i. e. *dat in het enkelvoudig getal staat of gebruiklijk is,* Quintil. I, 5, 16: Alii dicunt in singulari hac ovi & avi, Varr. L. L. VII, 37. 3) *met anderen niet gemeen, bijzonder, afzonderlijk, bij voorb.* locus, Sueton. Aug. 72: beneficium, Cic. ad Div. I, 9 post init.: odium, Cic. Sull. 1.

SINGŬLARĬTER, *enkelvoudig: van daar* 1) i. q. *in* Singulari, *bij voorb. spreken, bij voorb* dicere, Gell. XIX, 8 post med.: pluralia singulariter efferre, Quintil. I, 5, 16: licet singulariter scriptum sit, Pandect. XXVII, 6, 1. 2) *buitengewoon, bij voorb. beminnen,* Cic. Verr. II, 47. Plin. Epist. I, 22. Not. singlariter, Lucret. II, 1065. *Doch de Edit.* Creech. *heeft* singulariter, *maar het welk met vier lettergrepen gelezen moet worden.*

SINGŬLĀRĬUS, a, um, i. q. singularis, *enkel, bij voorb.* literae, Gell. XVII, 9: homo unica est natura & singularia, Turpil. ap. Non. 8 n. 60: *van daar* 1) *eenvoudig, bij voorb.* catenae, Plaut. Cur. I, 2, 3, i. e. *ligte; doch het kan ook heeten, bijzondere.* 2) *zonderbaar, buitengewoon, bij voorb.* velocitas, Gell. IX, 4 ante med.

SINGŬLĀTIM *of* SINGILLĀTIM, *enkel, stuk voor stuk, man voor man, ten opzicht van eene enkele zaak of persoon, is menigvuldig: dan staat* singul., *dan* singillatim, *bij voorb.* singulatim *staat,* Cic. in Caecil. 15 extr.: ut ad ea singulatim respondeam, Ibid. 22: it. Terent. Phorm. V, 8, 42. Sallust. Cat. 49 §. 4. Plin. H. N. XVIII, 30 post init.: Singillatim *staat* Cic. Inv. I, 30 extr., de unoquoque singillatim dicemus: Cic. Verr. V, 55 in., singillatim potius quam generatim loqui: *en meermalen, bij voorb.* Lucret. IV, 104 Ed. Creech. *en* Caes. B. G. III, 2. V, 52 Ed. Oudendorp. *Ook heeft men daarvoor* sigillatim, *bij voorb.* Sueton. Aug. 9, *zie* Sigillatim.

SINGULI, *zie* Singulus.

SINGULTIM, *snikkende, met snikken, het zij in weenen, bij voorb.* lamentabiles questus singultim instrepebat, Apul. Met. II post med. p. 126, 36 Elm.: *of niet,* Horat. Sat. I, 6, 56, singultim loqui, i. e. *snikkend, stotterend.*

SINGULTĬO, ire, 1) *snikken, van weenen, bij voorb.* lacrymis promicantibus crebro singultientem, Apul. Met. III ante med. p. 138, 40 Elmenh.: *of den hik hebben,* Cels. V, 26 Sect. 19: vinum dandum neque in opisthotono — nec singultientibus, nec si cum febre dyspnoea sit, Plin. H. N. XXIII, 1 post med.: *van daar eene zaak zat zijn, een' walg hebben, bij voorb.* ut nepos, cum morosa vago singultiet inguine vena, Patriciae immeiat vulvae i. e. ne fastidiens vulgares feminas, concumbat cum patriciis feminis, Pers. VI, 72, *ten zij* singultiet i. q. palpitabit libidine cen-

is. 2) *klokken, van eene hen, wanneer zij hare kiekens voert*, Colum. VIII, 11 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb.* singultiet, Pers. VI, 72 (*zie hier voor*), *d. i. als 't ware van begeerte, trilt, bronzig is.*

SINGULTO, are, 1) *snikken, of den hik hebben, het zij bij weenen of sterven, of een gemeene toeval: van daar* ora singultantia, Sil. I, 388. Val. Fl. II, 211, scil. *bij sterven, d. i. reutelen: dus ook* anima singultans, Sil. II, 362: *dus ook* truncum (corporis) sanguine singultantem, Virg. Aen. IX, 333. *snikkend, reutelend:* verba singultantia, Stat. Sylv. V, 5, 26, *snikkende, d. i. afgebroken.* 2) Active, *uitsnikken, bij voorb.* animam, Ovid. Met. V, 134, i. e. *snikkend (reutelend) geven: dus ook* feminees pueri in limine vitae singultant animas, Stat. Theb. V, 261: *van daar* singultatis sonis, Ovid. Trist. III, 5, 16.

SINGULTUS, us, m. 1) *het snikken, hikken:* a) *het snikken van weenenden*, Cic. Planc. 32. Horat. Od. III, 27, 24. Ovid. Met. XI, 420. Ibid. Am. III, 9, 11. Trist. I, 3, 42: singultus ore ciere, Catull. LXIII, 131: pectus atque ora singultu quatiens, Tacit. Hist. III, 10. b) *de hik, een toeval of ziekte*, Plin. H. N. XX, 14 *en* 17 post med. XXI, 18 extr. XXVIII, 6: *van daar bij stervenden het hikken of reutelen*, Virg. Georg. III, 507. Aen. IX, 415. 2) *dergelijke toon der beesten, bij voorb.* (a) *van eene raaf*, Plin. H. N. XVIII, 35 extr., i. e. *krassen.* (b) *van eene hen, die hare kiekens voedt*, Colum. VIII, 5 *en* 11 extr., i. e. *het klokken.*

SINGULUS, a, um, *en menigvuldiger* Plur. Singuli, ae, a, *enkel, een eenige, een alleen, bij voorb.* singulum video vestigium, Plaut. Cist. IV, 2, 34: singuli auctores erant, Liv. V, 15: frequentes, an pauci, an singuli, Cic. Or. III, 55: Honestius agrum vos universi quam singuli possideretis, Cic. Agr. II, 31; *doch het kan ook hier zijn, elk in 't bijzonder:* singulas potius, quam omnia, Cic. Fin. II, 13: singulas domos & universum reip. domicilium, Cic. Cat. IV, 6: quinquies & vicies duceni quadrageni singuli fiunt sex millia & 25, Colum. V, 3, i. e. 25 *maal tweehonderd en 41 enz.:* numero singulo dicere, i. e. *in* Singulari *spreken*, Gell. XIX, 8 ante med.: numo singulo mulctabetur, Ibid. XVIII, 13: *van daar* 1) *één, bij verdeelingen, elk één, d. i. één hier, één daar, één dit, één dat, één daartoe, één hier bij enz., bij voorb.* Ille legiones singulas posuit Brundisii, Tarenti cet., Cic. Att. IX, 15, i. e. *plaatste één legioen te* Brindisi, *één te* Tarente *enz.:* filiae singulos filios habentes Liv. XL, 4 in., i. e. *elke van welken éénen zoon had; eigenlijk, zij hadden elke éénen zoon.* 2) *elk, elke, bijzonder bij verdeelingen, elk in 't bijzonder, bij voorb.* centurionibus, quibus singulae naves erant adtributae i. e. quorum singulis (*of* unicuique) navis una adtributa erat, Caes. B. G. III, 14: describebat censores binos in singulas civitates, Cic. Verr. II, 53, i. e. *twee* Censores *voor elke stad:* Singuli singulorum (deorum) sacerdotes, Cic. Leg. II, 12, i. e. *elke Priester (in 't bijzonder) van elken God:* pecuniam in singulos pollicitus, Cic. Phil. V, 19 extr.: quod efficitur singulis diebus & noctibus, Cic. Nat. D. II, 34 extr.: duodena describit in singulos homines jugera, Cic. Agr. II, 31: in singulis rebus ejusmodi materies est, ut dies singulos possim consumere, Cic. Rosc. Am. 32: *van daar* in dies singulos, *dagelijks, van dag tot dag, bij voorb.* in dies singulos breviores literas mitto, Cic. Att. V, 7: in dies singulos crescit cet., Cic. Catil. I, 2. 3) *alleen, d. i. zonder gezelschap, in eenzaamheid, bij voorb.* nunquam sumus singuli, Senec. Quaest. Natur. 4 praef.: proderit per se ipsum secedere; meliores erimus singuli, Senec. de vita beata (*of* de otio Sapient.) 28.

SINISTER, istra, strum, *links, ter linke zijde te vinden, bij voorb.* calceus, Sueton. Aug. 92: manus, Nep. Dat. 3: tibia, Phaedr. V, 7, 7: ripa, Horat. Od. I, 2, 18: a sinistra parte nudata castra, Caes. B. G. II, 23, i. e. *op de linke zijde, van de linke zijde:* cornu, Terent. Eun. IV, 7, 5: dexter uti laevum teneat dextrumque sinister miles, i. e. ut in dextro cornu dimicet adversus laevum cornu, & in sinistro cornu adversus dextrum, Tibull. IV, 1, 104: sinistrum alicui esse, *bij voorb.* quod est sinistrum soli i. e. septentrionali plagae obversum, Colum. I, 5 post med.: sinistra scil. manus, *de linke hand*, Caes. B. C. I, 75. Martial. XIV, 46, 1: *van daar* a sinistra scil. manu *of* parte *ter linke hand*, Cic. Div. I, 39. Cic. Phil. XII, 5: *dus ook* sinistra (Abl.), Cic. Acad. IV, 40: *dus ook* adspice ad sinistram, Plaut. Merc. V, 2, 38. *Ook heeft men* Comparat. sinisterior, *bij voorb.* rota, Ovid. Met. II, 138: cornu sinisterius, Galba in Cic. Ep. ad Div. X, 30: sub sinisteriore mamma, Cels. IV, 1 ante med.: sinisteriore brachio, Sueton. Domit. 17: sinisteriore funali equo, Ibid. Tiber. 6: in partem sinisteriorem, Varr. R. R. II, 5, 13. *Ook haalt* Priscianus III sinistrior *en* Superl. sinistimus *aan, maar beide zonder voorbeeld. Van daar* 1) *ongelukkig, kwaad, rampspoedig, erg, boos, bij voorb.* signa, Ovid. Trist. V, 7, 64: Notus pecori sinister, Virg. Georg. I, 444: fama, Tacit. Ann. VI, 32: rumor, Ibid. Hist. II, 93: sermones sinistros de aliquo habere, Ibid. Ann. I, 74: ruga, Prop. III, 25 (24), 12: monita, Virg. Aen. X, 110: pugna Cannensis, Prop. III, 3 (2), 9. 2) *verkeerd, onrecht, erg, boos, kwaad, bij voorb.* interpretatio, Tacit. Agric. 5: instituta, Ibid. Hist. V: 5: diligentia, Plin. Ep. VII, 28: mores, Virg. Aen. XI, 347: natura, Curt. VII, 4. Phaed. II Epilog. 16: *van daar* sinistrum, *het kwaade, erge, bij voorb.* studiosa sinistri, Ovid. Trist. II, 257. Not. *met den* Genitivus, *bij voorb.* fidei sinister, Sil. I, 56, i. e. *die geen woord houdt, trouwloos enz.* 3) *in de* Auspicia *en voorzeggingen uit den bliksem heet het gelukkig, d. i. een gelukkig voorteken gevende, bij voorb.* fulmen, Cic. Divin. II, 35: *van daar zegt* Cicero Ibid. 39, nobis sinistra videntur, Grajis & barbaris dextra, meliora: *van daar* sinistra, avi, Plaut. Epid. II, 2, 2. Pseud. II, 4, 72, i. e. *ter gelukkiger uur, ter goeder uur: dus ook* cornix, Virg. Ecl. IX, 15: tonitru, Ovid. Trist. I, 8, 49, Amor sinistra dextram sternuit adprobationem, Catull. XLV, 8. Not. a) *wanneer* Grieken *spreken, is het ongelukkig, bij voorb.* omen, Ovid. Her. XIII, 49: sinistris avibus, Ovid. Her. II, 115, i. e. *ter kwader uur.* b) *echter staat het bij de* Romeinen *ook voor ongelukkig, bij voorb.* auspiciis, Val. Max. IV, 7, 2 extr.: sinistrum fulmen, Cic. Phil. II, 38 med.: cf. n. 1.

SINISTERITAS, atis, f. *ongeschiktheid, domheid, plompheid*, Plin. Epist. VI, 17. IX, 5.

SINISTIMUS, *zie* Sinister.

SINISTRE, *links: van daar Tropisch, kwaad, erg, boos, bij voorb. iets opnemen, bij voorb.* excipere, Horat. Art. 452: adcipere, Tacit. Hist. I, 7: rescribere de re, Ibid. III, 52: non tam sinistre constitutum est (scil. natura,) Plin. Paneg. 45, *het is niet zoo erg gesteld enz.*

SINISTRORSUS *en* SINISTRORSUM, Adv. (*voor* sinistroversus, *het welk* Lactant. III, 6), *links, naar de linke hand toe, bij voorb.* sinistrorsus, Caes. B. G. VI, 25. Frontin. aquaed. 5: sinistrorsum, Horat. Sat. II, 3, 50. Sueton. Galb. 4: *dus ook* portu latent puppes sinistrorsus citae, Horat. Epod. IX, 20, *alwaar* citae *voor* motae *schijnt te staan, gevolglijk* latent citae i. q. clam se movent i. e. exeunt clam.

SINO, sivi, situm, 3. 1) *laten, toelaten, laten geschieden, veroorloven, is menigvuldig, bij voorb.* non feram, non patiar, non sinam, Cic. Cat. I, 5: si sinis, dicam, Terent. Heaut. II, 3, 76: sine cadere me, Plaut. Most. I, 4, 15: vinum importari non sinunt, Caes. B. G. IV, 2: Cato concionatus est, comitia haberi non siturum, Cic. Q. Fr. II, 6 extr.: si restitui ordines sissent, Liv. XXXV, 5: nec fortunam id situram fieri, Plaut. Poen. III, 3, 10: quantum res sineret, Liv. XXX, 15: serpentium multitudo transitum non sinit, Plin. H. N. VI, 14: qui latrocinium in Syriam penetrare non sivisset, Cic. Phil. XI, 13. Improbitas nunquam sinit eum respirare: Cic. Fin. I, 16: Sinite, exorator ut sim, Terent. Hec. prol. 2: neque sinam, ut dicat cet., Ibid. IV, 2, 14: sivi (sini), animum ut expleret suum, Ibid. And. I, 2, 17: *ook zonder* ut, *bij voorb.* dicat sine, Terent. And. V, 3, 24, i. e. *laat hem zeggen, d. i. vergun hem, dat hij zegge:* sine te exorem, Terent. And. V, 3, 30: non sinam respondeant, Cic. Verr. Act. I, 18 in.: sine vivat ineptus, Horat. Ep. I, 17, 32, i. e. *laat hem — leven enz.:* feriant sine litora fluctus, Virg. Ecl. IX, 43: *ook* Passive, *bij voorb.* accusare non est situs, Cic. Sext. 41, i. e. *hij heeft niet gemogt, het is hem niet vergund (toegelaten) te beschuldigen:* vitia succi gratia exire sinitur pluribus locis, Plin. H. N. XIV, 1: vinum sinitur fermentari, Colum. XII, 17: regcibre sinuntur, Ibid. XI, 2, 7. Not. a) sine, *laat, in gemeenzamen stijl, d. i. mag, bij voorb.* sine herus adveniat, Plaut. Most. I, 1, 10, i. e. (*dreigend*) *laat onze Heer maar komen, d. i. hem wil ik het klagen, en hij zal u wel kastijden; hij mag slechts komen: dus ook* feriant sine litora fluctus, *zij mogen slaan enz.*, Virg., *zie hier voor:* sine exsilium ignominia adficere sapientem, Cic. Tusc. V, 37 med., i. e. *gesteld enz.* b) *ook ontbreekt* esse, *bij voorb.* humiliora sineret ea, quae cet., Liv. I, 34: neu propius tectis taxum sine, Virg. Georg. IV, 47 *en meermalen, zie het volgende.* 2) *wij zeggen, dikwijls, laten, met weglating van den* Infinitivus, *bij voorb. laat mij (arbeiden of gaan): ader laten; eene zaak (zijn, liggen, staan enz.) laten: dus ook de* Romeinen: *van daar* sino (a) *iets laten zijn, staan laten, nalaten, bij voorb.* sine, Plaut. Cas. III, 2, 14, i. e. *laat het zijn, laat het blijven: van daar* Passive, *bij voorb.* nec plus (i. e. diutius) aqua sita siet horam unam, Cato R. R. 89, i. e. *het water (d. i. het drinken) moet niet langer dan een uur weg blijven:*

af laten staan, *of verlaten*, *bij voorb.* agmina, Virg. Aen. X, 427. (b) *iet laten*, *d. i. liggen laten*, *niet achten*, *niet willen hebben*, *bij voorb.* pauci, quod sinit alter, amant, Ovid. Am. III, 4, 26. (c) *ergens laten*, *d. i. op eene plaats laten zijn of blijven*. *bij voorb.* sinunt cum matribus (scil. esse), Varr. R. R. II, 4, 13, i. e. *laat hen bij de moeders*: me in taberna sineret, Plaut. Pseud. IV, 7, 14: neu propius tectis taxum sine, Virg. Georg. IV, 47. (d) *aan iemand iet laten*, *d. i. niet ontnemen*, *bij voorb.* sine animam, Virg. Aen. X, 598. (e) *laten*, *d. i. aan iemand iet overlaten*, *bij voorb.* sinite arma viris, Virg. Aen. IX, 619. (f) *laten*, *d. i. laten gaan*, *bij voorb.* sine me (scil. ire), Terent. Adelph. III, 2, 23. (g) *iemand laten*, *d. i. laten arbeiden of maken*, *bij voorb.* sine, Terent. Heaut. I, 1, 38. (h) *laten*, *d. i. laten zeggen of bezingen*, *bij voorb.* Virg. Georg. IV, 7: illud nec dii sinant, Plin. Ep. II, 2, i. e. *dat wille de hemel niet! dat verhoede de hemel! God beware! dus ook* ne istud Jupiter sirit. Liv. XXVIII, 28. XXXIV, 24: ne dii sirint, Plaut. Bacch. III, 3, 64: *of* siverint, Ibid. Merc. II, 2, 51. Not. (1) Perf. sii, *voor* sivi, Scaurus ap. Diomed. 1, *en* Terent. And. I, 2, 17, *in goede* Editt.; *doch andere* Editt. *hebben* sivi: *en nadien* Terentius *anders* sivi *zegt* Ad. I, 2, 23, *zoo is het passelijk*, *dat hij hetzelfde zegt*: *ook* sii *voor* sivi, Varr. ap. Diomed. 1. (2) sinit *voor* sinat, Plaut. Curc. I, 1, 25. Virg. Cir. 239. (3) *de* Contractie *vindt hier dikwijls plaats*, *bij voorb.* sirit *voor* siverit, Liv. XXVIII, 28 med. XXXIV, 24: *dus ook* siris, Plaut. Trin. II, 4, 119: siritis, Ibid. Poen. V, 1, 20: sirint, Ib. Bacch. III, 3, 64: sissem *voor* sivissem, Liv. III, 18: sissent, Liv. XXXV, 5. (4) Particip. Situs, a, um, (*ten zij het wezenlijk ten deele een* Adjectivum *is*) A) *gelaten*, *d. i. vergund*, situs est accusare, Cic., *zie met meer boven.* B) *gelegd*, *bij voorb.* in suo quidque loco erit situm, Plaut. Stich. I, 2, 5: *van daar* a) *liggend of te vinden*, *van begravenen*, *bij voorb.* hic siti sunt Acarnanes, Liv. XXVI, 25, i. e. *hier liggen de enz.*: C. Marii sitas reliquias dissipari jussit Sulla, Cic. Leg. II, 2: Hic est ille situs, Ibid.: arcam, in qua Numa situs fuisset, Plin. H. N. XIII, 13: Siticines adpellatos, qui apud sitos canere soliti essent, Gell. XX, 2: situs est super Numicium flumen, Liv. I, 2 extr. b) *liggende of te vinden van plaatzen*, *bij voorb. eilanden*, *steden enz.*, *bij voorb.* urbes, quae in ora Graeciae sitae sunt, Nep. Alcib. 5: gentes cis Rhenum sitae, Vellej. II, 120: insula, in qua sita Carthago est, Liv. XXX, 24: Icaros sita est ab exortu cet. Plin. H. N. IV, 12 ante med.: urbs, Ibid. V, 2: insulae, Ibid. IX, 59. c) *te vinden van menschen of zaken*, *bij voorb.* situs sum, *ik bevinde mij*; situs est, *hij bevindt zich enz.*, *bij voorb.* ea (virgo) sita erat ex adversum, Terent. Phorm. I, 2, 47, i. e. *bevondt zich*, *was daar tegen over*: lingua in ore sita est, Cic. Nat. D. II, 59: ara sub dio sita, Plin. H. N. II, 107: statuae ad aedem sitae, Ibid. XXXVI, 5 extr.: in melle situm suffocari, Lucret. III, 904: haec sita sunt ante oculos, Cic. Or. I, 15: inter duo genua naribus sitis, Plin. H. N. X, 64: quas (artes) semper in te intellexi (esse) sitas, Terent. Andr. I, 1, 6: Hujusce rei potestas in vobis sita est, Cic. Mur. 38: assensio sita est in nostra potestate, Cic. Acad. IV, 12, i. e. *is*, *bestaat*: *dus ook* in vestra manu situm, Sallust. Jug. 31 (33): *van daar* situm esse *dikwijls is*, *ergens op berusten*, *bij voorb.* Est autem situm in nobis, ut cet., Cic. Fin. I, 17: in temporibus situm est. Cic. Att. VII, 9 extr.: in ejus unius pernicie patriae sitam putabant salutem, Nep. Epam. 9: quantum est situm in nobis, Cic. Arch. 1: *dus ook* in nostra potestate, Cic.: *of* manu, Sallust., *zie kort hier voor.* d) *gebouwd* (*als 't ware daar gezet*), *opgericht*, *bij voorb.* urbem a Philippo sitam, Tacit. Ann. III, 38: urbes, quae Macedonibus sitae, Ibid. VI, 41: aram Druso sitam, Ibid. II, 7.

SINUM, i, n. *en* SINUS, us, m. *en* SINUS, i, m. *zeker vat met een wijden buik*, *bij voorb. voor wijn*, *melk*: sinum (Nominat.), *zegt* Varr. L. L. IV, 26, *alwaar hij zegt*: vas vinarium grandius sinum; a sinu: cf. Varr. ap. Non. 15. n. 34 & Prisc. 6: Accus. sinum, Virg. Ecl. VII, 33. Plaut. Curc. I, 1, 75: sinus (Nomin.), Plaut. Curc. I, 1, 82. Rud. V, 2, 32: Ablat. sinu, Atta ap. Serv. ad Virg. Ecl. VII, 33: *en* sino, Plaut. Curc. I, 2, 13: *dewijl nu* Plautus sinus *zegt*, *zoo is het natuurlijk*, *dat hij* sino *van* sinus *ontleent*, *en niet van* sinum; *alhoewel het op zich zelve wel zou gaan*; *doch het kan ook zijn van* sinum, *nademaal de Schrijvers zich zelven niet altijd gelijk blijven.*

SINŬO, avi, atum, are, 1) *krommen*, *buigen*, *bij voorb.* arcum, Ovid. Met. VIII, 381, i. e. *spannen*: *dus ook* nervum, Senec. Herc. fur. 1198: sinuant angues immensa volumine terga, Virg. Aen. II, 208: serpens sinuatur in arcus i. e. sinuat se, Ovid. Met. III, 42: corpus in flexos orbes, Ibid. IX, 64: campus sinuatur, Tacit. Ann. II, 16, i. e. *heeft kromten*: Oceanum, Claudian. Proserp. I, 271, i. e. *met zeeboezems verzien*: Ionia se ambagibus sinuat, Mela I, 17: gurges curvos sinuatur in arcus, Ovid. Met. XIV, 51: luna sinuata in orbem, Plin. H. N. II, 9: sinuatam cornibus Io. Ovid. Am. II, 19, 29. 2) *uitholen*, *stukvreten*, *bij voorb.* & adhuc sana rodendo sinuet, Cels. VII, 2 post med.

SINUOSE, *vol kromten of vouwen*: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* dicere sinuosius, Gell. I, 15, i. e. *donkerer*, *geheimer.*

SINUŎSUS, a, um, i. q. plenus sinuum, 1) *vol vouwen*, *of plooijen*, *vol kromten*, *of daar mede verzien*, *vol verdiepingen*, *of gebogen vlakten*, *bij voorb.* vestis, Ovid. Met. V, 68, i. e. *vol plooijen*: arcus, Ovid. Am. I, 1, 23: vela, Ovid. Her. VIII, 23. Prop. IV, 1, 15: folia sinuosa lateribus, Plin. H. N. XVI, 6: Maeander ita sinuosis flexibus, Ibid. V, 29 med.: maris lati sinuosa Troezen i. e. posita ad sinum Argolicum, Senec. Troad. 828: specus, Plin. H. N. XI, 37, Sect. 69: serpens sinuosa volumina versat, Virg. Aen. XI, 753: flexu sinuoso elabitur anguis, Virg. Georg. I, 244. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* historia, Quintil. II, 4 *vol kromten*, *d. i. vol uitweidingen*, *als men dikwijls van de zaak afgaat*: quaestio, Gell. XIV, 2 med., i. e. *wijdlopig*, *of vol zwarigheid*: in sinuoso pectore te fixi, Pers. V, 27, i. e. *in 't binnenste van mijne borst.*

SINUS, us, m. *is elke gebogen vlakte of halfronde verdieping*, *die wij dan boezem*, *dan schort*, *dan vouw of plooi enz. noemen* (*voormaals begreep boezem dit alles*): *van daar* 1) *de boezem van een mensch*, *zoo wel van 't manlijk als vrouwlijk geslacht*, *d. i. het gebogen deel van het kleed*, *dat de borst bedekt. Deze boezem was onderscheiden*, *en bij den éénen wijder dan bij den anderen*, *en schijnt bij menig een' van de borst tot midden aan de linke zijde gegaan te zijn*, *en misschien is* sinus togae i. e. *de plooivolle hoek van het kleed*, *die ontstondt*, *wanneer de* Toga *om den linken arm geslagen*, *en met denzelven saamgenomen werdt*, *zoodat men in dezen hoek als in een zak*, *alles dragen en verbergen kon*, *een deel van dezen boezem*, *of de boezem zelve* (*in den* Romeinschen *zin*, *niet in den onzen*; *want onze boezems zijn nauwer*). *Op deze wijze kon wel tegelijk somtijds de schoot verstaan worden*: *want*, *wanneer het kind in den boezem* (*nt.* Romeinschen) *der moeder zit*, *zoo zit het ook op haaren schoot. In dezen boezem plagten de* Romeinen *alles te verbergen en te bewaren*, *bij voorb. brieven*, *zoo als bij ons*: *ook alles daar in te dragen*, *bij voorb. een geldbeurs*, *gekochte dingen*, *dolk enz.*: *van daar was* Augustus *gewoon*, *den genen*, *die bij hem kwamen*, *den* Sinus *of boezem te laten visiteren*, Sueton. Aug. 35, praetentato sinu. *Van den boezem in 't gemeen zijn overal plaatzen*, *bij voorb.* alicui manum in sinum inserere, Terent. Heaut. III, 3, 2: perque sinum lacrymae eunt, Ovid. Her. VIII, 62: *van het bewaren van dingen daar in*, *bij voorb. geld*, *of geldbeurs*, quo pretium condat, non habet ille sinum, Ovid. Am. I, 10, 18: *dus ook* aere sinus plenos urbe reportare, Colum. X, 310: semper amatorum ponderat illa sinus, Prop. II, 16 (15), 12, i. e. *of zij zwaar zijn*, *of er veel geld in is*: ut sinus replerent (conchis), Sueton. Cal. 46: horum in sinum omnia congerebant, Plin. Paneg. 45: Cedo literas ex ipsius sinu, Cic. Verr. V, 57: *van daar* sinum laxare, Senec. Ep. 119 in.: *of* expedire, Ibid. de vita beata 23 extr., *zich gereed maken*, *om een geschenk aan te nemen*; *integendeel* sinum subducere alicui rei, Senec. Thyest. 430, i. e. *iet niet willen aannemen.* Not. *Ook schijnt het somtijds de boezem*, *d. i. het deel des ligchaams van voren onder den boezem te zijn*, Ovid. Her. I, 45, usque metu micuere sinus; *doch*, *het kan ook bij de eerste betekenis blijven*: *want zeker klopt het deel des kleeds*, *dat de borst bedekt*, *wanneer de borst klopt. Van daar* a) sinus *van 't geen in 't geheim geschiedt*, *bij voorb.* in sinu gaudere, Cic. Tusc. III, 23. Senec. Ep. 105, i. e. *zich in stilte verheugen*: in tacito cohibe gaudia clausa sinu, Prop. II, 25, 30 (II, 24, 34): in tacito gaudeat ille sinu, Tibull. IV, 13, 8. b) *van groote liefde*, *bij voorb.* in sinu est meo, Cic. ad Div. XIV, 4. Cic. Q. Fr. II, 13, *voor zeer liefhebben*: *dus ook* in sinu gestare, Terent. Ad. IV, 5, 75, *als 't ware*, *in den boezem dragen*, *d. i. zeer lief en waardachten*: *zoo zeggen wij*, *boezemvriend. Van daar* in amici sinu deflere, Plin. Ep. VIII, 16 extr., *zijne traanen in den schoot* (*boezem*) *van een vriend uitstorten*: falsa in sinu avi perdidicerat, Tacit. Ann. VI, 45, *in den schoot*, *d. i. in den daaglijkschen omgang*, *verkering*: Bibulum noli dimittere e sinu tuo, Cic. ad Brut. Ep. 7. c) *het binnenste*, *bij voorb.* in sinu urbis sunt hostes, Sallust. Cat. 52. §. 35 (*volgends andere* Edd. Cap. 56): nascuntur in ipso bella sinu, Claudian. in Eutrop. II, 575: in urbe ac sinu cavendum hostem, Tacit. Hist. III, 38: in intimo sinu pacis, Plin. Paneg. 56: in sinu bellum, Sil. IV, 34: bellumque sinu indefensa recepit, Ibid. VI, 650. d) *sluipwinkel*, *bij voorb.* ambitiosos sinus, Tacit. Hist. II, 92: Quaestio-

stio-

stionum, Gell. praef. med. e) *boezem, Tropisch, d. i. toevluchtsplaats, dewijl een kind aan den boezem der moeder veilig is*, *bij voorb.* confugit in sinum tuum respublica, Plin. Paneg. 6: respublica in Vespasiani sinum cessisset, Tacit. Hist. III, 69: multorum portus, sinus, praemium, Plin. Ep. VIII, 12. f) *voor geweld, magt*, *bij voorb.* omnes fortunas in sinu meo habui, Pandect. XXII, 3, 27. 2) *elke gebogen vlakte, of boogvormige kromte, ook deels verdieping*, *bij voorb.* a) *eener slange*, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arateis. b) *van het snoeimes*, Colum. IV, 25 in: *dus ook* ossis, Cels. VIII, 1: *en* ulceris, Ibid. VII, 2 post med.: montium, Curt. III, 9 extr. c) *van het haair, d. i. haairlok, haairkapsel*, Ovid. Am. I, 14, 26. Art. III, 148. d) *van een kleed, als men het vouwt, vouw, plooi*, *bij voorb.* sinu ex toga facto, Liv. XXI, 18 extr.: nodo sinus collecta fluentes, Virg. Aen. I, 320 (324): *bijzonder behoort hier toe* sinus togae, i. e. *de plooivolle hoek, wanneer de toga om den linken arm geslagen, en zoo gevouwen saamgevat wordt, waar in men alles als in een rokzak dragen kon; doch zie hier voor n. 1, dewijl misschien* sinus *die boezem zelve, of een deel van denzelven was. Van daar heet* sinus *het kleed zelve, doch waarschijnlijk alleen een geplooid, wijd, kleed; deels een vrouwenkleed*, *bij voorb.* indue regales sinus, Ovid. Her. XIII, 36: Tyrius, Tibull. I, 10 (9), 70: laxus, Ibid. I, 6 (7), 18: aurato conspicienda sinu, Ovid. Fast. II, 310: cf. Ibid. V, 28: *deels een manskleed*, Stat. Sylv. II, 1, 131 *en* 133. e) *van een net, de verdieping of opening van een net*, *bij voorb.* Quando abiit rete pessum, tum adducit sinum (ejus), Plaut. Truc. I, 1, 15, i. e. *de opening van het net, gevolglijk het net*: cf. Grat. Cyneg. 29: *gevolglijk het net zelve*, *bij voorb.* implentque sinus, Juvenal. IV, 41: jam removete sinus, Martial. XIII, 100, 2: *dus ook van de spin*, *bij voorb.* laxus sinus, Plin. H. N. XI, 24: praecipitant in sinum, Ibid., i. e. *in het net.* f) *van een zeil, wanneer er de wind in blaast: de daar door gemaakte verdieping, de boezem*, *bij voorb.* sinus implere secundos, Virg. Aen. III, 455: Plena curvato pandere vela sinu, Ovid. Art. III, 500: dabit aura sinum, Ibid. Pont. IV, 8, 73: obliquat sinus (velorum) in ventum, Virg. Aen. V, 16: sinistros — dextros solvere sinus, Ib. 831: cf. Tibull. I, 3, 38. g) *van wateren, bij voorb. rivier, zee enz., d. i. kromming, boezem, baai, zeeboezem, golf*, *bij voorb.* sinus ad urbem flectitur, Cic. Verr. V, 12: sinus maritimos, Ibid. 56: duo sinus fuerunt, quos transmitti oporteret, Paestanus & Vibonensis, Cic. Att. XVI, 6 in.: & e fluminibus ac sinubus et e mari videmus ventos consurgere, Plin. H. N. II, 43 extr.: Illyricos penetrare sinus, Virg. Aen. I, 243 (247): Cocytusque sinu labens circumvenit atro, Ibid. VI, 132. h) terrae i. e. *verdieping, opening, kolk, diepte*, *bij voorb.* dehiscit terra & immenso sinu laxata patuit, Senec. Oedip. 582: *dus ook* immenso sinu placidis quieta labitur Lethe vado, Ibid. Herc. fur. 679. i) *een verdiept vat*, *zie* Sinum.

SIPARIUM, i, n. (scil. velum) *zeker misschien klein voorhangsel, of gordijn*, *bij voorb. op het Theater*, *bij voorb.* post siparium, Cic. Provinc. 6, i. e. *achter den voorhang*: locasti vocem siperio, Juvenal. III, 186. *Festus zegt, dat het anders* aulaeum *heet; en* Paul. ex Festo *zegt, dat het is* genus veli mimicum. *Apulejus onderscheidt* siparium *en* aulaeum; *hij zegt* Met. X post med. p. 253. 23 Elm. aulaeo subducto & complicitis siparis: *en* Ibid. I ante med. p. 106, 4 Elm. aulaeum tragicum demoveto & siparium scenicum complicato. *Dit* siparium *schijnt in Blijspelen, maar niet in Treurspelen in gebruik geweest te zijn*, *bij voorb.* verba cothurno, non tantum sipario, fortiora, Senec. de tranquill. 11 med. Not. *Eigenlijk is het zeker een* Adject. siparius, a, um, *misschien half of zoo wat bedekkende*, scil. velum, *en is dan met* supparum *vermaagdschapt.*

SIPARUM, *zie* Supparum.

SIPHO *of* SIPHON, onis, m. *eene pijp, buis, bijzonder door welke een vocht uitspringt: van daar* 1) *buis, pijp, daar water uitspringt*, Senec. Nat. Quaest. II, 16. Plin. H. N. II, 65 extr. XXXII, 10. Colum. III, 10 IX, 14 post init. Juvenal. VI, 309. 2) *pijp, buis, waar mede bij brand, de brand gebluscht wordt, misschien spuit, brandspuit*, Plin. Epist. X, 42. Pandect. XXXII, 7, 12. 3) *een pijp of buis, waar mede wijn, bier enz. uit de vaten getrokken wordt, een hevel, wijnhevel*, Cic. Fin. II, 8 in.

SIPHUNCŬLUS, i, m. i. e. parvus sipho, *eene kleine pijp, buis, waaruit, bij voorb. water springt*, Plin. Epist. V, 6 ante med. §. 23, *en* post med. §. 36.

SIPO, are, i. e. jacio, Fest. in Prosapia. *Ook heeft men er* Supo *voor*, *bij voorb.* supat i. e. jacit, Fest.

SIQUANDO *of* SI QUANDO *voor* si aliquando, *indien eens*, Cic. Amic. 15. Cic. Verr. IV, 64. Cic. Fin. III, 4. Terent. Eun. III, 1, 14. Liv. VIII, 4. Virg. Georg. III, 98. Aen. XII, 851: *ook staat het zonder* Verbum, i. e. *Indien het ooit geschied is, of dient te geschieden, d. i. thans vooral*, *bij voorb.* Nunc mihi, si quando, puer & Cytherea favete, Ovid. Art. II, 15: *dus ook* Stat. Achill. I, 509.

SIQUĬDEM *of* SI QUIDEM, 1) *indien naamlijk, indiens anders*, *bij voorb.* actum est, si quidem haec vera praedicat, Terent. And. III, 1, 7: siquidem hoc fit: Syr. siquidem? (*dit herhaalt* Syrus, *gemelijk of uit spotternij*), experiundo scies, Ibid. Heaut. II, 3, 90: *en meermalen*, *bij voorb.* Cic. Planc. 8. Catil. II, 4. Ovid. Am. III, 2, 17. Fast. IV, 604. 2) *indien, of indien ook*, *bij voorb.* si quidem Jovis fuit, Plaut. Rud. V, 3, 51 cf. Colum. praef. extr. 3) *dewijl, nadien, nademaal*, *bij voorb.* praeclare ponitur, siquidem id egisti, Cic. Att. VI, 1 in.: siquidem pravitates cet., Cic. Parad. III, 1 extr.: siquidem Jovis cet., Ovid. Met. XI, 218: *en meermalen*, *bij voorb.* Caes. B. G. VI, 36. Plaut. Stich. V, 5, 16. Ovid. Met. X, 104. XI, 219. Not. *dit* si *is hier bij de Dichters kort.*

SIQUIS *of* SIQUI, SIQUA, SIQUID, SIQUOD, *of naauwkeuriger* SI QUIS, SI QUI, SI QUA, SI QUID, SI QUOD, *staat voor* si aliquis, si aliqua, si aliquid cet., *indien iemand, of iets, ten zij men zeggen wil, dat* quis, qui, quid cet., *dezelfde beteekenis van* aliquis, aliquid cet., *heeft. Het staat overäl, zie* Si, Qui *en* Aliquis. Not. 1) si qui *of* siqui i. e. si qua ratione, *indien op eenigerlei wijze*, Liv. III, 64 extr. Plaut. Trin. I, 2, 83: *daar voor staat* si qua (scil. ratione), Plaut. Cist. I, 3, 35. Virg. Aen. I, 18 (22): si qua forte cet., Liv. VI, 3: *ook* si qua *met een korte* a, *bij voorb.* quod (animi) agnae est, si qua lupos audit, Ovid. Met. V, 627, *ten zij men* qua *voor den Nominativus* (scil. agna) *wil houden; doch het eerste is voegzamer.* 2) Siquo *of beter* si quo i. e. si aliquo, *indien ergens heen*, *bij voorb.* si quo literas misit, Cic. Att. VIII, 2 in. *Ook heet* si quo *indien ergens toe*, *bij voorb.* si quo eorum opera opus esset, Liv. XXVII, 28. 3) si qua *voor* si quae, *bij voorb.* si quae erunt, Cic. Att. VIII, 2 in. 4) si quid *heet ook, indien misschien*, Virg. Aen. V, 688: cf. Qui.

SIRAEUM, i, n. (scil. vinum), i. q. sapa, i. e. *de most, die tot de helft, of voor een derde ingekookt is*, Plin. H. N. XIV, 9, *zie* Sapa.

SIRCITŬLA, ae, f. (uva) *eene soort van wijndruiven*, Colum. XII, 43, 9.

SIRCŬLA, ae, f. (uva) *eene soort van wijndruiven*, Plin. H. N. XIV, 2 extr.

SIREMPS *en* SIREMPSE, i. q. similis, *gelijk of eenerlei*, *bij voorb.* siremps lex, Senec. Ep. 91 prope fin. Frontin. aquaed. 129 e Vet. SCto, *en* Cato ap. Fest., i. e. eadem, similis: sirempse legem, Plaut. Amph. Prol. 73.

SIRIĂSIS, is, f. *zekere ziekte der kinderen, misschien ontsteking van het hoofd, of drooge hitte*, Plin. H. N. XXII, 21. XXX, 15. XXXII, 10 extr.

SIRIM, siris cet., i. e. siverim cet., *zie* Sino.

SIRĬUS, i, m. *de hondsstar*, Virg. Georg. IV, 425. Aen. III, 141. Tibull. I, 7 (8), 21. Lucan. X, 211. Not. *Ook* Adjective, *bij voorb.* Sirius ardor, Virg. Aen. X, 273. Colum. X, 28): *waaruit blijkt, dat het ook, als het alleen staat, een* Adjectivum *is, waar bij men* ἀστὴρ *verstaan moet.*

SIRPE, is, n. *eene plant, anders* Silphium *of* Laser *of* Laserpitium *genoemd*, Plaut. Rud. III, 2, 16. Solin. 27 (40): *van daar* Sirpicus, a, um, *bij voorb.* lac, Solin. Ibid.

SIRPEA, *zie* Scirpeus.

SIRPEX, icis: *zoo zal men voor deze voor* irpex *gezegd hebben, volgens* Varr. L. L. IV, 31.

SIRPICŬLUS, a, um, *zie* Scirpiculus.

SIRPĬCUS, a, um, *van de plant* sirpe, *zie* Sirpe.

SIRPO, are, *zie* Scirpo.

SIRPUS, *zie* Scirpus.

SIRUS, i, m. *eene onderäardsche bergplaats voor graan*, Colum. I, 6. Curt. VII, 4, *alwaar gemeld wordt, dat het een uitlandsche naam is: dus ook* servantur in scrobibus, quos siros vocant, Plin. H. N. XVIII, 30 prope fin. *Ook staat het Grieksch* σειρὸς, Varr. R. R. I, 57 *en* 63.

SIS, 1) *van* sum, *is bekend.* 2) *voor* si vis, a) *zo gij wilt*, *bij voorb.* sis herum sospitari, da mihi cet., Plaut. Asin. III, 3, 93, i. e. *als gij wilt enz.*: sis amanti subvenire, Ibid. II, 2, 43: *ook* Cic. Rosc. Am. 26 extr., refer animum, sis, ad veritatem; *doch, het kan ook heeten, hoor, of hoort gij?* b) *in 't gemeen is het eene zegswijze in 't gemeene leven, die men bij verzoeken, bevelen, dreigen, waarschuwen enz., gebruikt: hoor, of hoort gij? staat menigvuldig in* Plautus *en* Terentius, *bij voorb.* cave, sis, Terent. Eun. IV, 7, 29, i. e. *neem uzelven in acht, hoor, hoort gij?* fac, sis, nunc promissa adpareant, Ibid. II, 3, 19: vide, sis, ne quo abeas, Ibid. Heaut. I, 2, 38: refer animum, sis, ad cet., Cic. *zie hier voor*: Tace, sis, stulte, Plaut. Cas. II, 2, 31.

2, 31, i. e. houd den bek, zottin, hoort gij? ook staat het voor den Imperativus, bij voorb. sis jube transire huc, Plaut. Mil. II, 2, 26: illud sis vide, quemadmodum cet., Ibid. 45: illud sis vide exemplum disciplinae, Terent. Ad. V, 1, 41: Ne, sis, plora, Plaut. Perf. IV, 4, 101, i. e. ween niet, of, hoor, ween niet. De Pluralis is sultis voor si vultis i. e. hoort, of hoort gij, even als sis, bij voorb. Adeste, sultis, Plaut. Stich. I, 3, 67: Adstringite isti, sultis, manus, Plaut. Capt. III, 5, 9: Hoc agite, sultis, spectatores, Ibid. Asin. Prol. 1: domos abeamus nostras, sultis, nunc jam, Ibid. Poen. III, 6, 19: facite, sultis, nitidae ut aedes meae sint, Ibid. Rud. I, 2, 8: Pandite, sulti', genas & corde relinquite somnum, Enn. ap. Fest. 3) voor suis, Enn. ap. Fest. in Sos. 4) voor sui zullen de Ouden ook sis gezegd hebben, volgends Priscianus XIII.

SISER, ĕris, n. eene soort van eetbare wortels, misschien zuikerwortel, bij voorb. siser transferre, Plin. H. N. XIX, 5 en meermalen aldaar: Pastinaca & siser atque inula convalescunt, Colum. XI, 3 med. Ook staat de Plural. tres siseres, Plin. H. N. XX, 5, gevolglijk als Mascul.

SISPES en SISPĬTA, voor sospes en sospita, Fest. en Inscript. ap. Reinef. class. 5. n. 47.

SISTO, stiti, (ook steti, volgends Charis. 3. Diomed. 1. Priscian. 10, doch daar Gellius II, 14 tegen schijnt te zijn) statum, 3. 1) maken, dat iet staat, of stilstaat, stremmen, stuiten, stillen, tegenhouden, bij voorb. legiones, Liv. I, 37: impetum, Liv. IV, 38: equos, Virg. Aen. XII, 355: aquam, Ibid. IV, 489: fugam (militum), Liv. I, 12. XXX, 12 in.: lacrymas, Ovid. Fast. I, 367: ventum, Plin. Epist. II, 17: pedem, Ovid. Remed. 80: labores, Ibid. Met. V, 490: freta, Ib. VII, 200: sistite opus praesens, Ibid. III, 153, i. e. laat den arbeid (de jagt) staan: querelas, Ibid. VII, 711: metum, Ib. Her. XX, 179: populationem, Tacit. Ann. IV, 48: sitim, Ovid. Pont. III, 1, 16: gradum, Virg. Aen. VI, 465, i. e. stilstaan: sanguinem, Plin. H. N. XXIII, 7 prope fin.: alvum, Ibid. 27 in., i. e. stremmen, stuiten, het ligchaam, den afgang stoppen, hardlijvig maken: alvum & tormina, Ibid. post med.: ruinas, Plin. Paneg. 50: certamina, Ovid. Her. XVI, 69, i. e. stuiten, eindigen: dus ook litera sistat opus, Ibid. XVII, 266, i. e. eindig het schrijven: van daar de zegswijze sisti potest of non potest, scil. malum, het ongeluk kan nog gestuit of niet gestuit worden, d. i. men kan het nog uitstaan of niet uitstaan, Liv. II, 16 en 20 extr. Liv. II, 29; doch, het kan ook heeten, bestaan, zie n. 2, 2. Van daar a) iet in vasten stand zetten, bevestigen, bij voorb. dentes, Plin. H. N. XX, 3: rem Romanam, Virg. Aen. VI, 858: ruinas, Plin., zie hier voor. Hier toe schijnt te behooren, concordia sisti posse videbatur, Liv. III, 16: non ita civitatem aegram esse, ut consuetis remediis sisti possit, Liv. III, 20 extr. maar hier staat sisti beter intransitive, zie n. 2, 2, en concordia is beter de Ablativus. b) stellen, heenstellen, of maken, dat iet ergens of ergens heen te staan komt, bij voorb. siste me, Plaut. Pseud. V, 2, 7: monstrum siste, Virg. Aen. II, 245: jaculum sistere alicui, Ib. X, 322, i. e. aan den mond treffen: aedem in litore, Ibid. X, 308: cadum capite, Plaut. Mil. III, 2, 36: van daar bijbrengen of voeren, bij voorb. aliquem in viam, Plaut. Mil. III, 2, 73: huc siste sororem, Virg. Aen. IV, 634: van daar sistere aliquem, iemand stellen, bij voorb. voor het gericht enz., bij voorb. puellam, Liv. III, 45 in.: dat ook Cic. Off. III, 10 extr.: Vas factus est alter ejus sistendi: cf. Pandect. II, 0. 5. Plaut. Rud. III, 4, 73: van daar sistere se, zich stellen, zich laten vinden, het zij voor het gericht of niet; is menigvuldig, en ook sistere zonder se, en sisti, bij voorb. abs te peto, ut te sistas, Cic. Att. III, 25: sisto ego me tibi, Plaut. Curc. I, 3, 7: te vegetum nobis siste, Cic. Att. X, 16 extr.: Testificatur, Quintium non stitisse, Cic. Quint. 6, i. e. zich niet gesteld, niet daargesteld heeft: Quintium sisti Alphenus promitteret, Ibid. 7 extr. i. e. zich stellen of gesteld worden: van daar vadimonium sistere, Cic. Quint. 8. Nep. Att. 9, i. e. zich bij den Termyn laten vinden. Not. Ook komt statum voor, bij voorb. si statum non esset, Pandect. II, 6, 3. 2) Intransitive, i. e. zonder se (maar dat men er bij verstaan moet), zich doen staan, staan, komen te staan, bij voorb. capite sistat in via, Plaut. Curc. II, 3, 8, i. e. met het hoofd op straat staan, of komen te staan: dus ook qui obstiterit, ore sistet, Ibid. Capt. IV, 2, 13, i. e. zal (moet) op den mond (gevolglijk op den kop) staan of komen te staan. Van daar (a) stil staan, voetvatten, bij voorb. ubi sistere detur, Virg. Aen. III, 7, i. e. voet vatten: sistunt amnes, Virg. Georg. I, 479, i. e. staan stil: sol eo die sistere videatur, Varr. L. L. V, 2 post med.: dus ook ut stetit, toen hij stilstondt, Ovid. Met. IV, 677, ten zij het van sto is; doch het eerste past goed; doch of sisti in perfecto steti heeft, wordt gevraagd, maar zie in 't begin. Van daar Tropisch, stilstaan, d. i. bestaan, d. i. in goeden duurzamen stand blijven, bij voorb. rempublicam sistere negat posse, Cic. Verr. III, 96, i. e. niet kan bestaan: van daar de zegswijzen sisti potest (scil. res), men kan (daarbij) bestaan, d. i. men kan het uithouden, en non sisti potest (res) i. e. men kan niet bestaan; het is niet, om uit te houden, bij voorb. vix concordia (Ablat.) sisti posse videatur, Liv. III, 16: Non ita remp. aegram esse, ut consuetis remediis (res) sisti possit, Liv. III, 20 extr.: nec sisti posse, ni omnibus consulatur, Liv. II, 29, men (d. i. de Staat) kan niet bestaan: dus ook XL, 19, en vix deorum ope sisti potuisset, Liv. IV, 16. Doch, men kan ook malum verstaan; het is niet te stuiten, uit te houden, zie boven 1. bij slot is het één. (b) zich stellen, of laten vinden, zie 1. b. (c) zich vertoonen, als enz. of zijn, zegt Manilius tweemaal, bij voorb. tempora quod sistant cet., III, 529: genitus sub pondere librae judex sistet, IV, 546, i. e. zal een Richter worden of zijn. Not. Particip. status, a, um, (1) gesteld, bij voorb. voor 't gericht enz., bij voorb. si status non esset (homo) cet., Pandect. II, 11, 14: non stato reo, Ibid.: si desinat servus esse —, non videri in eadem causa statum, Ibid. II, 9, 1. (2) vastgesteld, afgesproken, bij voorb. dies status cum hoste, Cic. Off. I, 12. Ook in 't gemeen, vastgesteld, bestemd, vast, zeker, bij voorb. dies, Liv. XXVII, 13: caerimoniae, Cic. Harusp. 9: sacrificium, Cic. Tusc. I, 47, en Cic. Mil. 17 in.: sacra, Ovid. Fast. II, 528: cursus siderum, Plin. H. N. XVIII, 29 post med.: ceteri pisces stato mense pariunt, Ibid. IX, 23: stato tempore, op zekeren, bepaalden tijd, Ib. XI, 37. Sect. 65: status febres arcere, Ibid. XXVIII, 8 post med.: mercatus, Tacit. Hist. III, 36: fons statis auctibus — crescit decrescitque, Plin. Epist. IV, 30 in.: signa, Ovid. Fast. I, 310: stati flatus ventorum, Senec. Benef. IV, 20: cf. Lucan. X, 240: stellae tum vagae quam statae i. e. vaste starren, Censorin. de die nat. 8: spatia vitae, Plin. H. N. VII, 47. (3) den middelweg houdende, de rechte mate hebbende, d. i. niet te veel en niet te weinig, bij voorb. forma, Enn. ap. Gell. V, 11 extr., i. e. wanneer men noch te schoon, noch te lelijk is; eene middelmatige schoonheid.

SISTRĀTUS, a, um, met eene klap of klapper (sistrum) verzien, eenen klapper dragende, Martial. XII, 29, 19. Het is eigenlijk een Particip. van sistro, are, i. e. sistro instruere.

SISTRO, are, i. e. sistro instruere: van daar sistratus, a, um, zie Sistratus.

SISTRUM, i, n. een klapper, ratel, bijzonder die, welke in Egypte bij den godsdienst van Isis, en ook elders, gebruikt werdt; deze was van metaal, bij voorb. koper (ook waren er zilveren sistra, Apul. XI ante med. p. 261, 33 Elm.): zij bestonden in 't eerst uit eenigen door elkander gestoken staafjens (virgulae), die door het schudden geraas maakten, zie Apul. Ibid. XI post init. p. 258, 33 seqq.: sistra Pharaca, Ibid. II post med. p. 127, 10 Elm.: tinnula, Ovid. Pont. I, 1, 38: garrula sistra quatere, Martial. XIV, 54, 2: per tua sistra precor, Ovid. Am. II, 13, 11: sistrum sonabile, Ibid. Met. IX, 783: multisonum, Stat. Sylv. III, 2, 102: sistrum concutere, Senec. de vita beata 27. Hij diende ook bij de Egyptenaren in plaats van eene trompet, bij voorb. vocat agmina sistro, Virg. Aen. VIII, 696: Romanamque tubam crepitanti pellere sistro, Prop. III, 11 (10), 43: Terruit illa (Cleopatra) suo Capitolia sistro, Lucan. X, 63. Not. Isidorus Orig. III, 4. XVIII, 4 schrijft, dat de Amazonen ook met een sistrum hun leger bijéén riepen.

SISYMBRĬUM, i, n. zeker kruid, misschien bronkers, waterkers, Plin. H. N. XIX, 8 extr. en 10. XX, 22 post med., het schijnt aan Venus heilig geweest te zijn: waarom het met de Myrthe gepaard wordt, Ovid. Fast. IV, 869.

SITANĬUS of SETANIUS, a, um, (van ἐτᾶνις i. e. hoc anno) van dit jaar, bij voorb. triticum, i. e. Zomertarwe, die gevolglijk in hetzelfde jaar gezaaid en geoogst wordt, Plin. H. N. XVIII, 7 post med., van daar panis, Plin. H. N. XXII, 25 ante med., i. e. brood daaruit: in welke plaats er, ter verklaring, bij staat hoc est e trimestri.

SITARCHĬA of beter SITARCĬA, ae, f. levensmiddelen op reize, proviand tot de reize, van daar boertend, hac sitarcia (de Edd. hebben alle sitarchia) navigium Veneris indiget, Apul. Met. II ante med. p. 119, 29 Elm.

SITARCĬA, zie Sitarchia.

SITELLA, ae, f. i. q. Situla, een vat, bij voorb. voor water enz., bijzonder een vat, waar in de loten geworpen werden, lotbus, Plaut. Cas. II, 4, 17. II, 5, 34. II, 6, 44. Liv. XXV, 3 extr. Cic. fragm. Orat. pro Cornel. majest. reo ap. Ascon.

SITICEN, ĭnis, m. die bij de dooden of begravenen blaast, een lijkblazer, lijkspeler, Cato ap. Gell. XX, 2, en Attej. Capito Ibid.

SITICULOSUS, a, um, 1) *dorstig, dorstend*, corvus, Priap. LXI, 12: *van daar Tropisch, d. i. droog, dor, zonder vocht, bij voorb.* Apulia, Horat. Epod. III, 16: calx, Vitruv. VII, 2: solum, Colum. III, 11 extr.: loca, Colum. de arbor. 16: aestas, Priapej. LXIII, 3. 2) *dorst makende, bij voorb.* melimelia siticulosa, aestuosa, Plin. H. N. XXIII, 6.

SITIENTER, *dorstig: van daar Tropisch, dorstig, d. i. begeerig, bij voorb.* expetere, Cic. Tusc. IV, 17.

SITIO, ivi, itum, 4. *dorsten, is bekend, bij voorb.* ego esurio & sitio, Plaut. Cas. III, 6, 5: sitit haec anus: Pa. quantillum sitit? Phae: modica est; capit quadrantal, Ibid. Curc. I, 2, 14: *dus ook* sitiens, Cic. Pis. 29. Ovid. Met. XIV, 277. Am. III, 6, 97: *van daar boertend*, quoniam ipsi fontes jam sitiunt, i. e. tu, qui poëta es, carmen a me postulas, Cic. Q. Fr. III, 1 med.: *ook met den* Accusativus, *waar naar? bij voorb.* fluvium, *bij voorb.* Tagum, Martial. X, 96: quantillum sitit? Plaut. Curc. I, 2, 14: *dus ook* quomodo sitiatur humor i. e. *verlangd wordt, nodig is, naar gesteldheid van den dorst*, Plin. H. N. XVII, 2 ante med.: *van daar* Passiv. aquae sitiuntur, Ovid. Fast. I, 216, i. e. *met dorst daar naar: van daar* 1) *Tropisch, dorsten, van planten, boomen, akkers enz., d. i. dor zijn, geene vochtigheid hebben, naar vocht verlangen, bij voorb.* tellus sitit, Ovid. Fast. IV, 949: herba sitit, Virg. Ecl. VII, 57: arbores, Plin. H. N. XVII, 26 extr.: cacumina (arborum) sitiunt, Ibid. 14 ante med.: sitire agros, Cic. Or. 24: quomodo sititur humor destillans, Plin. H. N. *zie hier voor*; hortus, Ovid. Pont. I, 8, 60: colonia sitiens i. e. *die geen water heeft*, Plin. Ep. X, 91: *van daar* sitientia scil. loca, *dorre plaatzen, bij voorb.* sitientia Africae, Plin. H. N. X, 73. XXXI, 7 ante med.: Lonchitis nascitur in sitientibus, Ibid. XXV, 11 post med. 2) *van gewesten, of volken, die bij voorb. groote hitte hebben, in eene heete luchtstreek zijn, bij voorb.* Afri sitientes, Virg. Ecl. I, 65: *dus ook* sitiens canicula, Ovid. Art. II, 231, i. e. *hittig, heet.* 3) *dorsten, d. i. begeerig zijn, is menigvuldig, bij voorb. met den* Accusativus, sanguinem, Cic. Phil. V, 7. Justin. I, 8 extr., *naar bloed: dus ook* honores, Cic. Qu. Fr. III, 5 med.: sitit haec hasta cruores, Stat. Theb. XII, 595: *dus ook* sitiens, *bij voorb.* regna (Ditis), Petron. 121, i. e. *het rijk der dooden, het welk alle menschen tot zich trekt:* quo affluentius voluptates hauriat, eo gravius ardentiusque sitientem, Cic. Tusc. V, 6: avidus sitiensque redibis, Ovid. Remed. 247: venias ad sitientes aures, Cic. Att. II, 14: sitiens ultionem, Val. Max. VII, 3, 6 (extern.): *ook staat* sitiens *met den* Genitivus, *bij voorb.* virtutis, Cic. Planc. 5: famae, Sil. III, 578: pecuniae, Gell. XII, 2. 4) Not. sitiens luna, Plin. H. N. XVII, 9 prope fin., *wanneer de Maan geen licht heeft, d. i. nieuwe maan; doch het kan ook helder zijn; zoo verklaart het* Harduin: *en Plinius verklaart het door* sicca, Ibid. 14 prope fin.: *alwaar hij zegt:* luna sitiente hoc est sicca. *Gevolglijk moet beide hetzelfde zijn.*

SITIS, is, f. *dorst, d. i. begeerte om te drinken, bij voorb.* sitim explere, Cic. Senect. 8: *of* extinguere, Ovid. Met. VII, 569: *of* restinguere, Virg. Ecl. V, 47: *of* sedare, Ovid. Met. III, 415. Lucret. IV, 848. Tacit. Hist. II, 49. Plin. H. N. XI, 4: *of* compescere, Ovid. Met. IV, 103: *of* deponere, Ovid. Met. IV, 98: *of* depellere, Cic. Fin. I, 11: *of* levare, Ovid. Met. XII, 156. XV, 322: *of* relevare, Ibid. VI, 354: *of* pellere, Horat. Od. II, 2, 14: *of* avertere, Sil. VIII, 572: *of* defendere, Sil. VII, 170: *of* reprimere, Curt. VII, 5: *of* cohibere, Plin. H. N. XX, 17 extr.: *of* excutere, Senec. Herc. Oet. 1077, i. e. *lesfen, stillen:* sitim facere, Plin. H. N. XX, 23 extr.: stimulare, Plin. H. N. XXIII, 7 post med.: gignere, Plin. H. N. XX, 6 extr.: *of* adferre, Ibid. XXIII, 7 ante med.: *of* colligere, Virg. (*zie hier na*): *of* accendere, Plin. H. N. XI, 2, i. e. *dorst maken, verwekken, veroorzaken:* sitim colligere, Ovid. Met. V, 446, *dorst krijgen: ook heet het, dorst veroorzaken*, Virg. Georg. III, 482: sitim tolerare, Tacit. Germ. 4: apes in siti proniores esse ad iracundiam, Plin. H. N. XXII, 24 med.: *van daar* 1) *Tropisch, de dorst van planten, de grond enz., wanneer zij droog zijn, en naar vocht als 't ware dorsten, dorheid, droogte, groote hitte, bij voorb.* spartum alitur etiam demersum, veluti natalium sitim pensans scil. quia in sitienti solo nascitur, Plin. H. N. XIX, 2: siti findit Canis arva, Virg. Georg. II, 353: deserta siti regio, Ibid. Aen. IV, 42: Et Canis arenti torreat arva siti, Tibull. I, 4, 36 (42): haurit sitis ignea campos, Stat. Theb. IV, 699: sitis aestatis restinguitur fontibus *voor* sitis plantarum, Colum. XI, 3, 9. 2) *dorst, Tropisch, d. i. begeerte, hevig verlangen, bij voorb.* cupiditatis, Cic. Parad. I, 2: argenti, Horat. Ep. I, 18, 23: major famae sitis quam virtutis, Juvenal. X, 140: alicui facere sitim audiendi, Quintil. VI, 3: scelerata, Claudian. in Rufin. I, 220.

SITITOR, oris, m. *een dorstende: van daar Tropisch, bij voorb.* novitatis, Apulej. Met. I init. p. 103, 17 Elm., i. e. *begeerig.*

SITONA, ae, m. (σιτώνης) *die het graan opkoopt, bij voorb. voor den Staat: misschien, Proviandmeester, bij voorb.* Accus. Plur. sitonas, Pandect. L, 8, 9: *en Grieksch* σιτώνας, Ibid. L, 4, 18 post init. *Dit ambt heet* Sitonia, Pandect. L, 5, 2.

SITONIA, ae, *zie* Sitona.

SITTĂCE, es, f. i. q. psittacus, *Papegaai, te weten bij de* Indiänen, Plin. H. N. X, 42.

SITTYBA, ae, f. *schijnt de titel te zijn, die van buiten op de boeken geplakt wordt*, Cic. Att. IV, 5 extr. *en* 8 in., si lectio certa.

SITŬLA, ae, f. i. q. sitella, *een vat, bij voorb.* 1) *voor water, puts, wateremmer aker enz.*, Plaut. Amph. II, 2, 39. Pandect. XVIII, 1, 40 extr. 2) *om te loten, een lotbus*, Plaut. Cas. II, 6, 6 *en* 11.

SITŬLUS, i, i. q. situla, Cato R. R. 10 *en* 11. Vitruv. X, 9 extr. Paul. Sentent. III tit. 7 extr.

SITUS, us, m. *de ligging, bij voorb. van eene stad, zaak enz., bij voorb.* loci, Cic. Acad. IV, 19: oppidorum, Caes. B. G. III, 12: membrorum, Cic. Nat. D. II, 61: Africae, Sallust. Jug. 17 (19): rerum, Cic. Acad. IV, 7 §. 19: *van daar* 1) *oord, gewest, bij voorb.* meridianus, Plin. H. N. II, 108 med.: cf. 47. III, 12. 2) *schimmel of andere vuiligheid, die eene zaak krijgt, wanneer zij te lang op ééne plaats ligt, of niet van de lucht door waaid, of niet beärbeid, en er de hand aangehouden, of gebruikt, of schoongemaakt wordt, schimmel, roest, vuil, bij voorb.* occupat arma situs, Tibull. I, 11 (10), 50, i. e. *roest, vuil:* Canescunt tecta situ, Ovid. Am. I, 8, 12: crocum, quod redolet situm, Plin. H. N. XXI, 6 post med.: corrumpor situ, *zegt iemand* Plaut. Truc. V, 23, i. e. *ik verroest als 't ware: dus ook van de onbebouwde aarde*, cessat terra situ, Ovid. Trist. III, 10, 70, i. e. *gebrek aan oppassing: dus ook* Virg. Aen. VI, 462 loca senta situ i. e. *gebrek aan oppassing:* prata situ vetustatis obducta, Colum. II, 18. *Van daar* a) *van de vuiligheid des ligchaams, bij voorb.* situ nidoris barba paedore horrida, Cic. Tusc. III, 12 a poëta. b) *van de ziel, wanneer zij van werkloosheid en ledigheid als 't ware verschimmelt of verroest, bij voorb.* ne pereant pectora nostra situ, Ovid. Trist. V, 12, 2, i. e. *werkloosheid:* excitanda est mens, quae languescit & quendam velut situm ducit, Quintil. I, 2 post med., i. e. *als 't ware verschimmelt.* c) *van dingen, die bij de nakomelingschap vergeten worden, bij voorb.* in aeterno jacere situ, Prop. I, 7, 18, i. e. *vergetelheid:* quantum apud Ennium & Accium verborum situs occupaverit, i. e. quot verba vetustas & oblivio deleverit, Senec. Ep. 58: nec unquam passure situm, Stat. Theb. III, 100, i. e. *vergetelheid.* d) *van dingen, die uit gewoonte raken, bij voorb.* sepultae ac situ obsitae justitia, aequitas, industria, Vellej. II, 126: passus est leges situ atque senio emori, Gell. XX, 1 ante med. e) *het lange leggen op ééne plaats, (dit schijnt de eerste beteekenis te zijn, waarvan a, b, c cet., afstammen), bij voorb.* gladius usu splendescit, situ rubiginat, Apul. Flor. 3 post med. p. 351, 32 Elm.; *doch, het kan ook zijn, het niet gebruiken, nalating van het gebruik.* f) *de ouderdom, bijzonder de hooge, bij voorb.* demtos Aesonis esse situs, Ovid. Met. VII, 303. g) *gebrek aan oppassing, bij voorb.* cessat terra situ, Ovid., *zie hier voor.*

SITUS, a, um, *liggende, te vinden, begraven enz., zie* Sino.

SIVE, *staat in plaats van* ve (i. e. vel) si, *zoo als* neve *in plaats van* ve ne: *van daar* 1) *of indien, is menigvuldig, bij voorb.* postulo, sive aequum est, oro, Terent. Andr. I, 2, 19: *bijzonder, als* si *voorafgegaan is, bij voorb.* si medis nox est, sive est prima vespera, Plaut. Curc. I, 1, 4: Si omnes atomi declinabunt, sive aliae cet., Cic. Fin. I, 6: si nocte, sive luce, Liv. XXII, 10 *uit een oud Formulier. Maar menigvuldiger heeft het eerste* si *ook* ve *bij zich, gevolglijk staat* sive *dubbel, wanneer het de eerste keer, indien, of indien of, of ook enkel, of, of tenzij (te weten, naar dat er een bijzonder Verbum bij elk* sive *staat of niet), en de tweede keer, of indien, of enkel, of, vertaald wordt;* a) *met een bijzonder* Verbum *bij* sive, *bij voorb.* Cic. Mil. 23 med., sive enim illud animo — fecisset, — explesset odium suum: sive patriam liberare voluisset, non cet.: Liv. XXXVIII, 3 extr., sive ad tuendam — venirent, sive detrectarent cet., *en meermalen.* b) *met een gemeenschappelijk* Verbum, *bij voorb.* quibus adspectum solis sive deus aliquis sive natura ademerat, Cic. Acad. IV, 19: sive casu, sive consilio deorum cet., Caes. B. G. I, 12, *en meermalen.* Not. (a) *in plaats van het laatste* sive *staat somtijds* an, *bij voorb.* Tacit. Ann. XI, 26, sive vecordia, an cet., *zie* Oudend. ad Apul. Met. V post med. p. 373: *dus staat ook* seu — aut, Virg. Aen. XII, 635. (b) *in plaats van het ééne* sive *staat zeer dikwijls* seu, *zie boven* Seu. (c) *in plaats van*

van ſive, ſive, *ſtaat ook* ſi, ſi, *bij voorb.* Cic. Div. II, 72, ſive immolaris, ſive avem adſpexeris: ſi Chaldaeum, ſi haruſpicem videris cet. 2) *Dikwijls ſtaat het ſlechts éénmaal, dan is het, of, en ſtaat tusſchen woorden, deels van verſchillende, deels van dezelfde beteekenisſen, bij voorb.* proelio, ſive naufragio, Juſtin. II, 9: reſiſtas, ſive etiam ultro occurras negotiis, Cic. Q. Fr. I, 1 §. 1: agros, qui regis Philippi ſive Perſae fuerunt, Cic. Agr. II, 19: matri ſeu novercae, Liv. I, 3 in.: Parthus ſive Cydon, Virg. Aen. XII, 858, *alwaar velen aut zetten zouden: doch het blijkt hier uit, dat de regel valsch is, volgends welken* ſive (ſeu) *alleen dingen verbindt, die hetzelfde beteekenen. Van daar bij verklaringen, bij voorb.* Pallas ſive Minerva: *dus ook* vocabulum ſive adpellationem, Quintil. I, 4 (6): *Dat ook hier* ſeu *in plaats van* ſive *in gebruik zij, ſpreekt van zelve.*

SMARAGDĪNUS, a, um, *ſmaragden, bij voorb.* emplaſtrum, Celſ. V, 19 Sect. 4, *heet dus wegens zijne groene kleur, gelijk* Celſus *zegt.*

SMARAGDITES, ae, m. (ſcil. mons) i. e. *waar ſmaragden gevonden worden. Smaragdenberg*, Plin. H. N. XXXVII, 5.

SMARAGDUS *of* ZMARAGDUS, i, m. *ſmaragd, een bekend, gemeenlijk groen, edelgeſteente*, Ovid. Met. II, 24. Lucret. IV, 1120. Tibull. I, 1, 51. Prop. II, 16 (15), 43. Stat. Theb. II, 276: *de beste waren de Scythiſche*, Plin. H. N. XXXVII, 5. Martial. IV, 28, 4. Not. *Ook* Gen. Femin., *bij voorb.* crebra — ſmaragdo, Lucan. X, 121, *doch de* Ed. Cort. *heeft* crebro, *zonder Varianten:* Erythraeas — ſmaragdos, Claudian. de VI conſul. Honor. 563, *alwaar andere* Erythraeos *lezen: van daar Tropisch, ſmaragd, d. i. ſmaragdkleur, groene kleur van den ſmaragd, bij voorb.* nitor Zmaragdi collo praefulget tuo, Phaedr. III, 18, 7. Not. *De tweede Syllabe in* Smaragdos *ſtaat kort*, Martial. V, 11, 1.

SMARIS, ĭdis, *zekere visch*, Ovid. Halieut. 120. Plin. H. N. XXXII, 9, 10, 11.

SMECTĬCUS, a, um, (σμηκτικός) i. e. *afwisſchend, droogend, zuiverend, bij voorb.* vis, Plin. H. N. XXX, 4.

SMEGMA, ătis, n. *het middel, waardoor of waarmede men iet afwischt, of zuivert, zuiveringsmiddel*, Plin. H. N. XXII, 25 poſt med. XXIV, 7.

SMEGMATĬCUS, a, um, *zuiverend, d. i. kracht hebbende om te zuiveren, bij voorb. een medicament, geneesmiddel, bij voorb.* acopicis & ſmegmaticis utilis, Plin. H. N. XXXI, 7 extr.; *doch anderen lezen* acopis & ſmegmatis.

SMILAX, ăcis, f. 1) *zeker gewas, ſteekwinde*, Plin. H. N. XVI, 35. XXIV, 10 extr.: *van daar een meisjen, dat daar in veränderd is*, Ovid. Met. IV, 283. 2) *ook heette de Taxusboom bij de Romeinen* Smilax, Dioſcorid. *en* Plin. H. N. XVI, 10 extr.: *ook eene ſoort van eiken* (ilex), *of een dergelijke boom heet* Smilax, Plin. ibid. 6 poſt init.

SMILĬON, i, n. ſcil. collyrium, *eene ſoort van oogenzalve*, Celſ. VI, 6 Sect. 18 *en* 19.

SMYRNĬON *of* SMYRNĬUM, i, n. *zeker kruid, anders* olus atrum *genoemd*, Plin. H. N. XIX, 8 poſt med. XXVII, 13 in.: *ook ſtaat er* olus *bij*, Ibid. XIX, 12.

SMYRRHIZA, ae, f. *zeker kruid, anders* Myrrhis *of* Myrrha *genoemd*, Plin. H. N. XXIV, 16 extr.

SOBOLES, SOBOLESCO, *zie* Suboles, Subolesco.

SOBRĬE, 1) *nuchteren*, Cic. Off. I, 30: *van daar* 2) *Tropisch, nuchteren, d. i. verſtandig, ſchrander*, Plaut. Perſ. IV, 1, 1. Ibid. Capt. II, 1, 19. Mil. III, 1, 217.

SOBRIEFACĬO, ēci, actum, 3. 1) *nuchter maken.* 2) *verſtandig maken, bij voorb.* ſobriefactus, Apul. Met. VIII ante med. p. 205, 34 Elm. *Meer zal het niet ligt voorkomen.*

SOBRIĔTAS, ātis, f. 1) *nuchterheid, d. i. matiging in het drinken*, Senec. tranquill. 15 extr. Val. Max. VI, 3, 9. 2) *nuchterheid, d. i. matiging, matigheid in 't gemeen, bij voorb.* vitae, Pandect. I, 7, 17 extr.: *van daar wordt van* Venus Sobrietas *als eene perſoon en hare vijändin, gewaagd*, Apulej. Met. V prope fin. p. 172, 20.

SOBRĪNA, ae, f. *Nicht*, Plaut. Poen. V, 2, 108. Tacit. Ann. XII, 6 *en* 64.

SOBRĪNUS, i, m. *Neef*, Cic. Off. I, 17. Terent. And. IV, 5, 6. Phorm. II, 3, 37. Pandect. XXXVIII, 10, 3.

SOBRĬUS, a, um, *nuchter, d. i. niet dronken*, Cic. Acad. IV, 17. Plaut. Truc. IV, 4, 2. Senec. Ep. 18. Martial. III, 16, 3. XI, 7, 12: male ſobrius, Ovid. Faſt. VI, 785. Tibull. I, 11 (10), 51: *van daar van levenloze dingen, bij voorb.* Ipſe bibebam ſobria ſuppoſita pocula aqua, Tibull. I, 7, 28, *nuchtere, d. i. zulke bekers, daar veel water in gedaan was, die dus niet dronken maakten: dus ook* lympha, *bij voorb.* mixtaque ſecuro ſobria lympha mero, Ibid. II, 1, 46: nox ſobria i. e. quae ſine vino transigitur, Prop. III, 17 (16), 11: ſobrios convictus nedum temulentos, Tacit. Ann. XIII, 15: verba non ſobria, Martial. I, 28, 5, i. e. *woorden, die iemand in dronkenſchap zegt, woorden, die een dronken man voortbrengt: verders* uva ſobria, Plin. H. N. XIV, 2 poſt med., i. e. *die niet dronken maakt:* rura ſobria, Stat. Sylv. IV, 2, 37, i. e. *niet met wijnſtokken beplant:* Vicum ſobrium dictum putant Cloatius & Aelius, quod in eo nullus tabernae locus neque cauponae fuerit; Alii, quod in eo Mercurio non vino, ſed lacte ſolitum ſit ſupplicari, Feſt. *Van daar* 1) *nuchter, matig, niet aan de wellust overgegeven, bij voorb.* Terent. Ad. I, 2, 14: *dus ook* homines frugi ac ſobrii, Cic. Verr. III, 27: caret invidenda ſobrius aula, Horat. Od. II, 10, 8: paupertas, Claudian. de IV conſul. Honor. 412: corda, Stat. Sylv. V, 1, 78: lares pauperes noſtros, ſed plane ſobrios reviſamus, Apul. Met. V ante med. p. 163, 31 Elm.: non aeſtimatur voluptas illa Epicuri, quam ſobria & ſicca ſit, Senec. de vita beata 12 extr. 2) *verſtandig, ſchrander, vernuftig, bij voorb.* orator, Cic. Or. II, 32: homo, Cic. Coel. 31: ingenium, Senec. Ep. 114. *Ook kan men hier toe brengen* homines frugi ac ſobrii, Cic., *als* n. 1. *Verders* ſatis credis ſobriam eſſe, Terent. Eun. IV, 4, 35: tu homo non es ſobrius, Ib. And. IV, 4, 39: ſatin' ſanus es aut ſobrius? Ibid. Heaut. IV, 3, 29: memento ſobria ferre pedes, Ovid. Am. I, 12, 5, *verſtandig, d. i. voorzichtig:* ſobria dicere, Gell. VII, 14 extr. Not. Compar. ſobrior, Laber. ap. Chariſ. 1.

SOCCĀTUS, a, um, *ligte ſchoenen of pantoffels* (ſoccos) *aanhebbende*, Senec. Benef. II, 12 extr. *Het is eigenlijk een* Particip. *van* Socco, are, i. e. ſoccis inſtruere, induere.

SOCCO, are, *zie* Soccatus.

SOCCŬLUS, i, m. i. q. ſoccus, *vooräl, wanneer men verkleinend ſpreekt*, Senec. Benef. II, 12. Sueton. Vitell. 2. Plin. H. N. IX, 35 med. Plin. Ep. IX, 7.

SOCCUS, i, m. 1) *een ſoort van laage en misſchien ligte ſchoen bij de Grieken*, Cic. Or. III, 32: *van daar komen overäl in de Komediën van* Terentius (Heaut. I, 1, 72) *en* Plautus (Bacch. II, 3, 97. Trin. III, 2, 95), *waar Griekſche perſonen ingevoerd worden*, ſocci *voor. De Romeinen droegen ze niet, ten minſten niet te Rome, of niet in 't openbaar: weäröm eerbare lieden het voor eenen Romeinſchen man onbetaamlijk hielden, wanneer hij* ſoccos *droeg. Maar vrouwen droegen ze: van daar* ſoccus muliebris, Suet. Calig. 52, *alwaar gezegd wordt, dat, deze Keizer ſoortgelijke gedragen heeft, het welk ook* Plin. H. N. XXXVII, 2 poſt init. *verhaald wordt: en* Cicero Rab. Poſt. 10 *verhaalt, dat de Romein* Rutilius, *om in Aſiä, de wreedheid van* Mithridates *te ontgaan, zich verkleed, en* ſoccos *en* pallium *aangetrokken heeft. Ook worden* ſocci *aan den God* Hymen *toegeſchreven, bij voorb.* huc veni niveo gerens luteum pede ſoccum, Catull. LX, 10: calceare laenam ſoccum (*op een Grieksch ſchilderſtuk*), Plin. H. N. XXXVI, 5 prope fin.: ſoccos alicui detrahere, *uittrekken*, Terent., *in de aangehaalde plaatzen.* 2) *wegens haare laagheid en ligtheid droegen de Komedianten ze ook; Komediantenſchoen, dansſchoen: van daar ſtaat het dikwijls van Komediën, bij voorb.* Horat. Art. 80 *en* 90. Ibid. Epiſt. II, 1, 174. Ovid. Remed. 375. Pont. IV, 16, 30: comicus, Plin. H. N. VII, 30: Nec comoedia in cothurnos adſurgit, nec tragoedia ingreditur ſocco, Quintil. X, 2 poſt med.: cf. Martial. VIII, 3, 13.

SOCER, ĕri, m. *ook* SOCĔRUS, i, m. *ſchoonvader*, Cic. Off. I, 35 extr. Nep. Ham. 3. Ovid. Met. I, 145. Flor. IV, 2 ante med. *Dewijl* Caeſar *ſchoonvader van* Pompejus *was, met wien hij, gelijk bekend is, oorlog voerde: van daar* cum gener atque ſocer diris concurrere armis i. e. Pompejus & Caeſar, Martial. IX, 72, 3: *dus ook* Aggeribus ſocer — gener cet., Virg. Aen. VI, 831, i. e. Caeſar & Pompejus. Not. 1) Soceri i. e. *ſchoon-ouders, gevolglijk ſchoonvader en ſchoonmoeder*, Virg. Aen. II, 457: *zoo ſtaat* reges *voor* rex & regina. 2) Terent. Hec. V, 2, 4, *zegt* Laches, Noſter ſocer venit i. e. *mijns zoons ſchoonvader.* 3) ſocer magnus *grootſchoonvader, d. i. grootvader van mijn huisvrouw*, Pandect. XXXVIII, 10, 4, *en* Feſt. in Magnum: *en* major, *d. i. overgrootvader mijner huisvrouw* (proavus uxoris), Feſt. in Major: *zoo kan ook mijne huisvrouw zeggen* ſocer magnus i. e. avus meus, Pandect. XXXVIII, 10, 4. *Ook heet* ſocer *enkel de grootvader van mijne huisvrouw, gelijk* Terent. Pandect. L, 16, 146 *zegt.* 4) Socerus *ſtaat mijns wetens alleen* Plaut., *bij voorb.* Men. V, 5, 54: *ook* Ibid. Caſ. IV, 2, 18, *alwaar echter* ſocerus *niet wel past: waaröm* Lipſius ſociennus i. e. ſocius *lezen wil.*

SOCIA, ae, *zie* Socius.

SOCIĀBĬLIS, e, *het geen zich veréënigen of ligt veréënigen laat, of veréënigt, bij voorb.* abies ſociabilis, Plin. H. N. XVI, 42 extr.: *van daar* 1) *gezellig, bij voorb.* Natura nos ſociabiles fecit, Senec. Ep. 95 poſt med. 2) *eendragtig, bij voorb.* conſortio, Liv. XL, 8 med.

SOCIĀLIS, e, 1) *gezelſchappelijk, gezellig, het gezelſchap betreffende, bij voorb.*

homo sociale animal, Senec. Benef. VII, 1 extr.: amicitiae sociales, Apul. Met. V prope fin. p. 17:, 20 Elm.: beneficium dare socialis res est, Senec. Benef. V, 11 extr. 2) *echtelijk, door den echt verbonden, bij voorb.* amor, Ovid. Met. VII, 800. Pont. III, 1, 73: jura lecti socialia, Ovid. Am. III, 11, 45: torus, Ovid. Fast. II, 729: foedera, Ibid. Her. IV, 17. Met. XIV, 380: sacra, Ib. Her. XXI, 155: carmina, Ibid. XII, 139. 3) *de bondgenoten betreffende, bij voorb.* lex, Cic. in Caecil. 5: lege judicioque sociali, Cic. Verr. II, 6: foedus, Liv. XXXIV, 57 extr.: exercitus socialis, Liv. XXXI, 21, i. e. *het leger der bondgenoten: dus ook* turmae, Tacit. Ann. IV, 53: copiae, Ibid. XII, 31: classes, Flor. III, 6: cuncta socialia composita i. e. res sociorum, Tacit. Ann. II, 57: bellum sociale, Flor. III, 18. Juvenal. V, 31, i. e. *oorlog met de Bondgenoten.*

SOCIĀLĬTAS, atis, f. *gezelligheid*, Plin. Paneg. 49.

SOCIĀLĬTER, *op eene gezellige wijze*, Horat. Art. 258.

SOCIĀTRIX, tcis, f. *verëenigster, verëenigende, bij voorb.* medii sociatrix gratia Phryxi, Val. Fl. V, 499.

SOCIENNUS, i, m. l. q. socius, *makker, kameraad*, Plaut. Aul. IV, 4, 32. *Ook leest* Lipsius Ibid. Cas. IV, 2, 18 sociennus *voor* socerus.

SOCIĔTAS, atis, f. *is elk gezelschap of maatschappij, elke verbindenis van eene persoon of zaak met eene andere, het zij in goede of kwaade dingen enz., deelneming, gemeenschap, verbindenis, maatschappij, complot, bij voorb.* hominum inter ipsos, Cic. Leg. I, 10: regni, Liv. I, 14: societatem coire cum aliquo, Cic. Nat. D. II, 48. Phil. II, 10, i. e. *gezelschap maken, zich verbinden:* coire societatem nullam sceleris neque praemii cum aliquo, Cic. Rosc. Am. 34: *dus ook* statuere, Ibid. 43 in., i. e. *oprichten: dus ook* facere, Cic. Quint. 3 (*alwaar van een maatschappij van koophandel gesproken wordt*): *of* inire, Cic. Phil. XIII, 17: *of* conflare, Cic. Harusp. 20: conciliare, Cic. Amic. 5, i. e. *stichten:* nati sumus ad congregationem hominum & ad societatem communitatemque generis humani, Cic. Fin. IV, 2: conjunctio inter homines hominum & quasi quaedam societas & communicatio utilitatum, Ibid. V, 23: si — neque naturae societas ulla cum somniis (est), Cic. Div. I, 71, i. e. *verbindenis, aandeel, wanneer de natuur aan de droomen geen deel neemt, niet in verband staat:* cum hoc genere philosophiae magnam habet orator societatem, Cic. Fat. 2: venire in societatem laudum alicujus i. e. *deel nemen*, Cic. ad Div. IX, 14 med.: adsumere aliquem in societatem facinoris, Justin. X, 1: societas nominum, Plin. H. N. XVII, 14, i. e. *wanneer meer dingen denzelfden naam hebben:* ubi cum homine delphini societate piscantur, Plin. H. N. IX, 8 post med., i. e. *in gezelschap met den mensch: in 't bijzonder* 1) *in handelen; handelmaatschappij, handelkompagnie, d. i. wanneer men met iemand samen als kompagnon handelt, bij voorb.* societatem facere, Cic. Quint. 6: gerere, Ibid., i. e. *voeren, bezorgen: dus ook* contrahere *of* coire, Pandect. XVII, 2 leg. 5 *en* 75, i. e. *maken: van daar* societatis judicium, Cic. Rosc. Com. 6, i. e. *geregtelijk onderzoek wegens ontrouw van iemand omtrent zijnen kompagnon in den handel.* 2) *kompagnie of maatschappij der Pachters of Pachters-generaal* (publicanorum), *die in kompagnie pachteden, bij voorb.* Bithynica, Cic. ad Div. XIII, 9: magister in societate, Ib.: *of* societatis, Cic. Verr. II, 74 *en* 75: *of* societatum, Cic. Planc. 13: *dus ook* societates, Cic. Mur. 33. Dom. 56. 3) *eene plegtige verbindenis, alliantie tusschen twee Mogendheden of Vorsten*, Nep. Alcib. 4: societatem cum aliquo conjungere, Sallust. Jug. 83 (85): *of* facere, Nep. Con. 2, *en* Them. 8: *ook* inducere societatem alicujus i. e. *zich inlaten*, Tacit. Ann. XII, 13: habere cum aliquo, Nep. Chabr. 2: se adplicare ad societatem Atheniensium, Ibid. Arist. 2: impellere ad societatem belli, Sallust. Cat. 40 (41): cf. Caes. B. G. VI, 2: *die dezelven maken, heeten* Socii.

SOCIO, avi, atum, are, 1) *verëenigen, verbinden, vergezelschappen, bij voorb.* vim rerum cum dicendi exercitatione, Cic. Or. III, 32: vitae suae periculum cum aliquo, Cic. Planc. 90 med., i. e. *zijn leven met iemand wagen:* sanguinem i. e. *bloedverwantschap, familie*, Liv. IV, 4: sociari (*voor* sociare se) facinoribus, Liv. XXXIX, 13: curas, Val. Fl. V, 282: carmina nervis, Ovid. Met. XI, 5: juvencos aratro, Stat. Theb. I, 132: gaudia cum aliquo, Tibull. III, 3, 7: aliquem urbe, domo, i. e. *opnemen, aannemen*, Virg. Aen. I, 600 (604): se alicui vinclo jugali, Ibid. IV, 16, i. e. *trouwen:* se participem in omnes casus, Sil. I, 75: dextras, Ibid. XI, 149: cubilia cum aliquo, Ovid. Her. III, 109. Met. X, 635, i. e. *echtelijk bijwonen:* diligentiam cum scientia, Colum. III, 3 med.: *van daar* 2) *iets in gezelschap van meer begaan of doen, bij voorb.* sociari participium poterit, Justin. X, 1.

SOCIOFRAUDUS, a, um, i. e. *die zijne makkers bedriegt*, Plaut. Pseud. I, 3, 128.

SOCIUS, a, um, Adjective *en* Substantive, *ieder, die met iemand ergens deel aanneemt, of in verbinding staat, of met hem vereenigd is, het zij waar het wille; deelnemende, in verbinding staande, verëenigd, gezel, gezellin, of makker, kameraad, kompagnon, bondgenoot, deelnemer, deelneemster enz., bij voorb.* socios penates, Ovid. Am. II, 11, 7: vias socias, Ovid. Fast. V, 496: socio sepulcro, Ibid. Her. XI, 122: exercent sociae commercia linguae, Ibid. Trist. V, 10, 35: venit ad socias dapes, Ibid. Fast. II, 618: socius periculorum, Cic. ad Div. XIII, 71, i. e. *deelnemende aan de gevaren:* belli, Cic. Att. IX, 10 med.: socios amentiae scelerisque, Cic. Cat. I, 4: Aeneae se addiderat socium i. e. comitem, Virg. Aen. VI, 170: sociae doloris casusque tui, *zeggen van zich zelven de valsche zusters van* Psyche, Apul. Met. V med. p. 166, 18, i. e. *wij, die aan uwe rampen en ongeluk deel nemen:* Eloquentia est socia otii, Cic. Brut. 12: socius culpae, Cic. Att. XI, 14: Platanus est clara in Lycia gelidi fontis socia amoenitate, Plin. H. N. XV, 12: moras socias jungere i. e. simul morari, Ovid. Art. I, 492: *dus ook* spes sociae, Ibid. Met. XIII, 375. *Bijzonder* 1) *ten aanzien van bloedverwantschap, bij voorb.* socius sanguinis, Ovid. Trist. IV, 5, 29, i. e. *broeder:* socios generis, Ovid. Met. III, 260: socia generisque torique, Ovid. Met. I, 620. 2) *ten aanzien van het huwlijk, bij voorb.* socius tori, Ovid. Met. XIV, 678, i. e. *echtgenoot:* socia tori, Ovid. Met. I, 620. X, 268: *ook enkel* socia, Sallust. Jug. 80 (82) extr., i. e. *echtgenote, gade:* lectus socius, Ovid. Art. III, 377, i. e. *echtelijk, huwlijks: dus ook* anni, Ibid. Her. II, 33: *en* ignes, *bij voorb.* socios Hymenaeus ad ignes convenit, Ib. Met. IX, 795. 3) *ten aanzien van een verbond, verbonden, geälliëerd, bij voorb.* classis socia, Ovid. Met. XIII, 352: timuit socias manus i. e. bellum sociale, Ibid. Am. III, 15, 10: socia agmina, Virg. Aen. II, 371: sociae civitatis eversionem deflebimus, Quintil. III, 8, ut civitas Iubonum socia nobis, Tacit. Ann. XIII, 58, *tenzij men het hier* Substantive *wil verstaan: zoo staat het ook met den* Dativus, Cic. Dom. 20, cujus majores huic populo socii semper fuerunt, *en meermalen: van daar* Substantive, *een bondgenoot, geälliëerden, bij voorb.* socios sibi arcessunt, Caes. B. G. I, 5: cujus majores huic populo socii semper fuerunt, Cic. Dom. 20, *voor* populi hujus, *zie hier voor:* Bojos — socios sibi adsciscunt, Caes. B. G. I, 5. *Bijzonder noemen de Romeinen de Italiaansche volken, die onder hunne bescherming stonden, en hun bij voorvallende oorlogen, een zeker getal hulptroepen moesten zenden*, socios, *bij voorb.* Cic. Amic. 3 extr.: ab sociis & nomine Latino auxilia arcessere, Sallust. Jug. 39 (43): per homines nominis Latini & socios Italicos, Ibid. 40 (44): socii nomenque Latinum, Ibid. 43 (47): sociorum Latini nominis quinque millia peditum, quingentos equites, Liv. XXXII, 8 in. *Zelfs heeten de Inwoners der Provinsiën, die nogthans hunne onderdanen waren, dikwijls met een zachter naam*, socii i. e. *Bondgenooten, bij Cicero, bij voorb. in de Redenvoeringen tegen Verres, waar hij van de Inwoners van Siciliën spreekt, bij voorb.* ex urbe sociorum, Verr. IV, 35, i. e. *uit de stad Segesta in Siciliën:* ad expilandos socios diripiendasque provincias, Cic. Manil. 19. 4) *ten aanzien van koophandel en middel van bestaan; wanneer, bij voorb. twee of meer in kompagnie handelen, kompagnon in dezen handelstaat menigvuldig bij Cicero, bij voorb.* Orat. pro Quint. 3, socium tibi velles adjungere: *dus ook* socius rei pecuniariae, Cic. Rosc. Am. 40: socios istius (Verris) fuisse publicanos, Cic. Verr. III, 20, i. e. *zijne kompagnons geweest zijn:* socium tibi in hujus bonis edidisti Quintium, Cic. Quint. 24: hoc adulteratur minium in officinis sociorum i. e. *van hun, die het in kompagnie bezorgen, en in kompagnie naar* Rome *zenden*, Plin. H. N. XXXIII, 7 extr.: garum sociorum, *zie* Garum: *van daar* pro socio, *een geregtelijk Formulier, d. i. als kompagnon in den koophandel, wegens misdaad als kompagnon, bij voorb.* pro socio damnari, Cic. Flacc. 18, i. e. *als handelkompagnon veroordeeld worden, d. i. wegens ontrouw jegens zijnen kompagnon veroordeeld worden:* pro socio agere, Pandect. XVII tit. 2, 81, *gelijk dan deze titel* tit. 2 pro socio *ten opschrift heeft: ook staat* arbitrium pro socio damnari, Cic. Quint. 3, *alwaar echter* arbitrium *in* Ed. Ernest. *als onëcht in haakjens gesloten is: dit geregtelijk onderzoek heet* judicium pro socio, Cic. Nat. D. III, 30: *hier toe behoort.* 5) *alle die iets in kompagnie of maatschappij uitvoeren, ondernemen, huuren, pachten enz.: van daar* socii i. e. *de kompagnie der pachters-generaal* (publicanorum), *bij voorb.* socii Bithyniae, Cic. ad Div. XIII, 9: socii scripturae, Ibid. 65. 6) *elk gezel, makker, kameraad: van daar zegt Æneas tot zijn volk met vriendelijke vernedering*, socii, Virg. Aen. I, 198 (202). II, 387.

7) *socii navales*, *zie* Navalis. Not. Socium (Genit.) *voor* sociorum, Liv. XXXII, 8. XXXV, 20. Plaut. Men. I, 2, 25. Sil. XII, 630.

SOCORDIA *of* **SECORDIA**, ae, f. 1) *domheid*, *onverstand*, *bij voorb.* fortuna per socordiam usus non sit, Liv. VII, 35; *doch het kan ook zijn*, *onächtzaamheid*, *zorgeloosheid:* socordiam eorum irridere libet cet., Tacit. Ann. IV, 35: *en meermalen*, *bij voorb.* Ibid. XII, 67. Sueton. Claud. 3. 2) *slaperigheid*, *vadzigheid*, *onächtzaamheid*, *zorgeloosheid*, *traagheid*, *bij voorb.* Nihil loci est segnitiae et socordiae, Terent. And. I, 3, 1: *en meermalen*, *bij voorb.* Plaut. Asin. II, 1, 6. Pseud. I, 2, 11. Auct. ad Her. II, 23. Sallust. Cat. 4 *en* 58 (60). Ibid. Jug. 2 *en* 79 (81). Tacit. Ann. II, 38. Ib. Agric. 31. Not. Secordia *staat* Auct. ad Her. II, 23. Sallust. Cat. 4 *en* 58 (60). Ibid. Jug. 2 *en* 79 (81) Ed. Cort.

SOCORDITER, *traag*, *vadzig*, *slaperig*, *onächtzaam*, *zorgeloos: van daar* socordius, Liv. I, 32. Sallust. ap. Non. 4 n. 3: *of* Ed. Cort. Sallust. p. 979.

SOCORS, dis, 1) *dom*, *onverstandig*, *bij voorb.* tam socordem esse, Plaut. Cist. IV, 2, 5: homines non socordes, Cic. Nat. D. I, 2: At Sejanus nimia fortuna socors, Tacit. Ann. IV, 39: vulgus, Ib. Hist. IV, 37: animus, Ibid. III, 36: Ingenium, Ibid. Ann. XIII, 47: Apud socordissimos Scythas cet., Apul. in Apolog. ante med. p. 289, 25 Elm.: *en meermalen*, *bij voorb.* Tacit. Hist. III, 50; *doch het kan dikwijls ook tot het volgende behoren.* 2) *onächtzaam*, *vadzig*, *slaperig*, *traag*, *zorgeloos*, *bij voorb.* rerum, Terent. Ad. IV, 5, 59; *alwaar* rerum *voor* in rebus *staat:* miles socors futuri, Tacit. Hist. III, 31: quos languidos socordesque pertimuerunt, Sallust. Orat. Licin. ad pleb. §. 8. Not. *Het een en ander uit* n. 1. *kan hier ook toe behoren. Want wie dom is, is gemeenlijk traag, vadzig, zorgeloos, slaperig, en omgekeerd. Dit woord schijnt uit* se *en* cor *saamgesteld te zijn, en gevolglijk eigenlijk* secors *te wezen; en* secors *en* socors *schijnt even zeer gebruiklijk geweest te zijn als* secordia *en* socordia cet.

SOCRUS, us, f. *schoonmoeder*, Cic. Cluent. 12. Cic. Verr. II, 18. Ovid. Fast. II, 626. Juvenal. VI, 230. Pandect. XXXVIII, 10, 4. *ook grootschoonmoeder*, *d. i. grootmoeder mijner huisvrouw*; *gelijk* Terent. Pandect. L, 16, 146, *en* Paul. Ibid. XXIII, 2, 14 *zegt. Anders heet de grootschoonmoeder* socrus magna, Pandect. XXXVIII, 10, 4: *zoo als* socrus major, *de oudgrootschoonmoeder*, *d. i. de oudgrootmoeder van mijne huisvrouw* (proavia uxoris meae), *of ook wanneer eene vrouw spreekt, van mijnen man, heet*, Fest. in Major. Not. Socrus *in plaats van* socer, *bij voorb.* a socru suo, Acc. ap. Priscian. 6.

SODALICIUS, *zie* Sodalitius.

SODALIS, e, (*misschien van* Sodes) *gezelschappelijk*, *kameraadschappelijk*, *bij voorb.* turba, Ovid. Rem. 586. *In 't gemeen staat het* Substantive, *elk, die met een ander gestadig omgaat, met hem schertst, eet, drinkt, speelt enz.; kameraad, makker, speelmakker, goede vriend, boezemvriend, bestendige gezel, bij voorb.* si frater aut sodalis esset, Terent. Ad. IV, 5, 74: Sodalis et familiarissimus Dolabellae, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 14 extr.: *zoo heet* Verres Sodalis *van* Malleolus, Cic. Verr. I, 37 in., i. e. *boezemvriend*, *makker: dus ook* sodali meo; Cic. Orat. II, 49 in., i. e. *makker*, *boezemvriend:* ad sodalem tuum, Cic. Cat. I, 8 in.: tutare sodalem, Ovid. Pont. II, 4, 33: hic sodalis tuus, amicus optimus, Plaut. Cas. III, 3, 18: cf. Plin. Epist. II, 13. VII, 4: *ook* seq. Dativ., *bij voorb.* sodalem me esse scis gnato tuo, Plaut. Most. V, 2, 32: nulli te facias nimis sodalem, gaudebis minus et minus dolebis, Martial. XII, 34, 10: *dus ook* sibi esse sodalem in Lupercis, Cic. Coel. 11: in illis es decem sodalibus, *boertend en veráchtlijk*, Plaut. Pers. IV, 4, 12, i. e. *makker*, *speelmakker. Bijzonder zijn* Sodales *vrienden, die met elkander dikwijls eten of teeren, die met elkander, zoo als wij zeggen, een kransjen houden, tafelvrienden, smulbroeders, bij voorb.* habui semper sodales; — epulabar igitur cum sodalibus, Cic. Senect. 13: quos tu si sodales vocas, Cic. Planc. 19. *Soortgelijk gezelschap of bijéénkomst heet* sodalitas, Cic. Coel. 11; *en de maaltijd* Sodalitium (scil. convivium *of* collegium), Cic. Planc. 15 in. Auct. ad Her. IV, 51 in. *Dewijl dergelijke smulpartijën of kransjens enz. dikwijls dienden, dat de kandidaten de stemmen van deze smulgezelschappen verzochten, en ook wel om die reden dergelijke smulpartijën of kransjens werden aangericht; heeft het woord* Sodalis (*gelijk* Sodalitas, Sodalitium) *somtijds een lager of veráchtlijker denkbeeld, gelijk bij ons tafelmakker, zuipgezel, smulbroeder, zuipbroeder: dus verstaat men* sodalis, Cic. Coel. 7 in., de criminibus sodalium i. e. *zuipbroeders: dus ook* Cic. Planc. 19 in., quos si sodales vocas cet., i. e. *zuipbroeders*, *smulbroeders. Ook waren er smulpartijën, die ter eere van zekere Godheden gehouden werden, bij voorb.* sodalis in Lupercis, Cic. Coel. 11, i. e. *makker*, *medesmuller*, *alwaar men het ook medelid kan vertalen, alhoewel het eerste de hoofdzaak zijn zal. Ook waren er meer* sodales, *zoo als den* Cajus Pandect. XLVII, 22, 4 *zegt:* Sodales sunt, qui ejusdem collegii sunt, quam Graeci Ἑταιρίαν vocant, *bij voorb.* sodales, Augustales, Tacit. Ann. I, 54, i. e. *eene soort van Priesters, die samen één Kollegie uitmaakten, ter eere van Augustus:* Sodales sacror. Tuscul., Inscript. ap. Gruter. p. 479 n. 6: Silvano sacrum Sodal. ejus, Ibid. p. 63 n. 1. *Ook waren er onder de handwerkslieden en kunstenaars* sodales, i. e. *die samen één gild, of één middel uitmaakten, en waarschijnlijk op zekere tijden samen aten, bij voorb.* Lanarii, Pectinarii Sodales posuere, Ibid. p. 648 n. 2, i. e. *het wolkammers middel of wolkammers handwerk, of de daar toe behorende meesters of overlieden. Van daar* 1) *Tropisch, makker, kameraad, gezelschap, bij voorb.* Burus *heet* sodalis hyemis, Horat. Od. I, 25, 20: *en* cratera *heet* sodalis Veneris, Ibid. III, 18, 6, *omdat wijn en min bij een plagen te zijn.* 2) *Tropisch, makker, kameraad in eene zaak, d. i. iemand ergens in gelijk, bij voorb.* Nam ille quoque sodalis istius erat in hoc morbo & cupiditate, Cic. Verr. I, 36, *was zijn makker daarin, d. i. hem daar in gelijk.*

SODALITAS, atis, f. *verbindenis tusschen twee vrienden, die dikwijls samen komen, met elkander aten, spelen enz. Van daar* 1) *makkerschap*, *kameraadschap*, *boezemvriendschap*, *bij voorb.* Cic. Verr. I, 37 in., officia sodalitatis, scil. *van* Verres *jegens de kinderen van* Malleolus, *wiens* Sodalis (*zie boven* Sodalis) *hij bij zijn leven geweest was, d. i. boezemvriendschap, kameraadschap: dus ook* homo summa nobilitate, sodalitate, collegio, Cic. Brut. 46 in., i. e. *die het grootste getal van boezemvrienden heeft:* Neronis odium adversus Vestinum ex intima sodalitate coeperat, Tacit. Ann. XV, 68: cum adolescentem a sodalitatibus convictuque hominum scenicorum abducere volens cet., Gell. XX, 4. *Bijzonder* 2) *gezelschap of bijéénkomst om te smullen* (*zie* Sodalis), *smulgezelschap*, *kransjen*, *bij voorb.* sodalitates me quaestore constitutae sunt, *zegt* Kato, Cic. Senect. 13: Fera sodalitas, Cic. Coel. 11 med., i. e. *eene wilde smulpartij*, scil. Lupercorum; *want men hadt ook maaltijden ter eere van de Godheden: ook kan men hier toe brengen*, Cic. Planc. 15 extr., hanc consensionem, quae honeste magis, quam vere, sodalitas nominaretur; *want bij zulke smulpartijën vielen somtijds allerhande omkopingen en bedenklijke afspraken voor; waarom zij dikwijls van de Overigheid verboden werden, bij voorb.* senatus consultum factum est, ut sodalitates decuriatique discederent, Cic. Q. Fr. II, 3 post med.

SODALITIUS *of* **SODALICIUS**, a, um, *makkerächtig*, *kameraadschappelijk. Van daar* Sodalitium *of* Sodalicium, Substantive (*of* scil. collegium i. e. *gezelschap*, *bijéénkomst*, *ook ten deele* convivium), 1) *gezelschap van goede vrienden bijéén*, *kameraadschap*, *verkering met boezemvrienden*, *bij voorb.* fraternum, Catull. XCVIII, 4: Dionysius (tyrannus) eos (scil. *de beide boezemvrienden* Damon *en* Phintias) rogavit, ut se in societatem amicitiae, tertium sodalicii gradum ultima culturum benevolentia, reciperent, Val. Max. IV, 7, 1 (extern.), i. e. *kameraadschap*, *boezemvriendschap:* sodalicii jure, Justin. XX, 4. 2) *Bijzonder kameraadschap, in smullen, eetgezelschap, smulpartij, waar naamlijk velen bijéénkomen, en voor hun saamgelegd geld* (*ook misschien bij de rei om, als een kransjen*) *met elkander maaltijd houden, kransjen, bij voorb.* Venit in aedes, in quibus sodalitium erat eodem die futurum, Auct. ad Her. IV, 51, i. e. *smulpartij*, *kransjen.* Not. *Hier kan men* convivium *of* collegium *wel verstaan. Dewijl bij dergelijke maaltijden of kransjens komplotten, omkopingen enz. ondernomen of ingeboezemd en afgesproken werden, werden zij somtijds aangebracht, en waren somtijds in een kwaaden naam, bij voorb.* in hoc sodalitiorum tribuario crimine, Cic. Planc. 19 med.: Marianis sodalitiis rapinarum provincialium sinus, Plin. H. N. XXXVI, 15 post med.: *ook werden zij wel van de Overheid verboden*, (*zie* Sodalitas), *bij voorb.* lex de sodalitiis, Cic. Planc. 15 in.: *dus ook* Pandect. XLVII, 22, 1, praecipitur praesidibus provinciarum, ne patiantur esse (collegia) sodalitia, *alwaar in vele* Edd. *het woord* collegia *in haakjens gesloten, en gevolglijk voor onëcht gehouden wordt. Deze gezelschappen of bijéénkomsten heeten ook* betaeriae, Plin. Epist. X, 97 §. 7. Trajan. in Plin. Epist. X, 43: cf. Pandect. XLVII, 22, 4, *alwaar het Grieksch staat* ἑταιρίαν, *want eigenlijk is het een Grieksch woord. En deze bijéénkomsten moeten van uitgestrekt worden, bij voorb. van de bijéénkomsten van Kunstenaars en Handwerkelieden, bij zekere plegtigheden enz.:* conf. Sodalis *en* Sodalitas. Not. *De Analogie, bij voorb.* tribunicius cet. *toont, dat* Sodalicius, *gevolglijk* Sodalicium *beter is, dan* Sodalitium.

SODES, *is een formulier, eene zegswijze in den gemeenzamen stijl, hoor, hoort gij? ik bid enz., bij voorb.* dic, sodes, Terent.

rent. And. I, 1, 58: tace, sodes, Terent. Heaut. III, 3, 19: scin' quid, sodes? Ibid. IV, 4, 16: aliud (vinum) lenius, sodes, vide (i. e. *verschaf, bezorg*), Ibid. III, 1, 50: vide, mi Parmeno, etiam sodes, ut mihi — adtuleris, Ibid. Hec. V, 4, 1: scin' quid volo potius, sodes, facias? Ibid. V, 1, 26: jube, sodes, numos curare, Cic. Att. VII, 3 extr.: vescere sodes, Horat. Epist. I, 7, 15: corrige, sodes, hoc, ajebat, Ib. Art. 438: Dic aliquem, sodes dic, Quintiliane, colorem, Juvenal. VI, 279: Inspice, sodes, Pers. III, 89: aut, sodes, mihi redde decem sestertia, Silo cet., Catull. CII, 1: dubius sum, quid faciam, inquit, tene relinquam an rem; me (*antwoordt de ander*), sodes, Horat. Sat. I, 6, 41: sed jam cedo, tu sodes, qui occeperis fabulam remetire, Apulej. Met. I post init. p. 104, 7, i. e. *hoor, hoort gij? ik verzoek, of ook, vriend enz.* Not. Cicero Or. 45, Festus, Nonius cap. 2 n. 834, *en* Donatus ad Terent. And. I, 1, 58, *zeggen, dat het staat voor* si audes (contracte): *ook heeft men* Plaut. Trin. II, 1, 17, si audes *voor* sodes *laten drukken. Indien* audeo *ook heet* volo, *dan gaat dit wel aan; en dus kan men het, bij voorb.* Plaut. Men. I, 2, 40 *verstaan. Ondertusschen wordt gevraagd, of het niet beter zij te zeggen, dat* Sodes *en* Sodalis *vermaagdschapt zijn; dat* sodes *vriend heet,* amice, *gelijk men het dan dikwijls dus vertalen kan; bijzonder* Sidon. Carm. XXIII, 233 O sodes, quodes tibi cet. *En nadien dit woord veel ouder is dan* Cicero, *zoo kan zijn getuigenis (nog min dat van* Nonius*) hier weinig gelden, dewijl hij het waarschijnlijk uit de school van eenen* Grammaticus *dus geleerd heeft. Doch dit is slechts mijne gissing:* Sodes i. e. *vriend, past wel, en van daar* Sodalis i. e. *vriendschappelijk, makker enz. De quantiteit der Syllabe behoeft niet te hinderen; men bedenke* pronŭba *van* nūbo, peiĕro *van* jūro, dĭcax *van* dīco cet. *als 't bedenklijk mogt schijnen toe te geven, dat* sodes *op zich zelve, vriend, heet, dan kan deze beteekenis, doch uit de beteekenis als gij wilt, hoor enz., ontstaan zijn, zoo als* amabo te *ook voor* rogo te *staat, en even eens* ut *achter zich heeft, als of het* rogo te *ware.*

SOL, is, m. *de zon aan den hemel, is bekend,* Cic. Nat. D. II, 19. Tusc. I, 28. Or. III, 45: sole novo, Virg. Georg. I, 288, i. e. *vroeg, als de zon opgaat: dus ook* primo sole, Juvenal. II, 132: *of* surgente sole, Horat. Sat. I, 4, 29: sole medio i. e. *op den middag,* Phaedr. III, 19, 8: sol praecipitans, Cic. Or. III, 55, i. e. *ten avond neigende, nederwaards daalende: dus ook* occiduus, Ovid. Met. I, 63: *of* occidens, Liv. XXII, 7: *dus ook* supremo sole i. e. *bij avond,* Horat. Ep. I, 5, 3. *Ook* sol occasus *voor* sol occidens, Plaut. *en* Gell., *zie* Occido: sol uterque i. e. oriens & occidens, Claudian. B. Gild. 48, *waarvoor* Ovid. Met. I, 338 Phoebus uterque *zegt:* Nondum omnium dierum sol occidit, *als een spreekwoord, d. i. het is nog niet allerdagen avond,* Liv. XXXIX, 26: sole alto, *als de zon reeds hoog is, d. i. lang opgegaan is,* Senec. Ep. 122 in.: duos soles visos, Liv. XXIX, 14 in.: cf. Senec. Nat. Quaest. I, 11. Not. *De zon als persoon, bij voorb.* Circe & Pasiphae e Perseide Oceani filia natae, Sole patre, Cic. Nat. D. III, 19: fundit Sol pectore voces, Val. Fl. I, 505: filia Solis i. e. Pasiphaë, Ovid. Met. IX, 735. *En de Dichters beuzelden, dat* Apollo *de zon is. Van daar* 1) *de zon, d. i. zonneschijn, zonnewarmte, bij voorb. in de zon zitten enz. is menigvuldig, bij voorb.* ambulare in sole, Cic. Or. II, 14: lectulos in sole faciundos, Terent. Ad. IV, 2, 46: in sole curatio haec fiat, Plin. H. N. XXXV, 17: in solem proferre, Ibid. XXI, 17 extr.: in sole siccari, Ibid.: leni sole siccari, Ibid.: ponere in sole, Colum. XII, 14: sole tepescere nullo, Ovid. Met. III, 412: specularia admittunt puros soles, Martial. VIII, 14, 4: Libyco sole perusta coma, Prop. IV, 9, 46, i. e. *zonnehitte:* quaeque carent ventis & solibus ossa Quirini, Horat. Epod. XVI, 13: si numeres anno soles & nubila, Ovid. Trist. V, 8, 31, i. e. *zonneschijn, heldere dag:* sol affus, Cic. Att. XII, 6, *zie* Affus: nitidus unctusque, Ibid.: procedere in solem, Cic. Brut. 9, *in de zon gaan, d. i. voor den dag komen, zich openlijk vertonen, bij voorb. als Redenaar op de markt, zie het volgende. Van daar staat* sol *voor den arbeid in de zon, in 't openbaar, bij voorb. vechten, openbaar redenen enz.: en* Cicero *zet hier de zon (*Sol*) tegenöver de schaduw: zoo dat* umbra *alleen is, het geen tot vermaak of tijdverdrijf, maar niet openlijk, of tot oefening geschiede, en integendeel* sol *de wezenlijke moeilijke openbare arbeid, bij voorb. van den oorlog, openbaar redenen: van daar* a) *van den krijgsdienst, bij voorb.* cedat umbra (i. e. jurisprudentia) soli (i. e. *voor den krijgsdienst*), Cic. Mur. 14. b) *van openbaar redenen, bij voorb. op de markt enz., bij voorb.* procedere in solem & pulverem, Cic. Brut. 9 in.: doctrinam in solem & pulverem producere, Cic. Leg. III, 6, i. e. *openbaar toonen.* 2) *zon, d. i. zonnehitte, bij voorb.* sol nimius, Ovid. Met. V, 483: Libyco sole perusta coma, Prop., *zie hiervoor.* 3) *zon, d. i. eene zonnige plaats, bij voorb.* In illo Lucretino tuo sole, Cic. Att. VII, 11. 4) *de dag, bij voorb.* tres soles erramus, Virg. Aen. III, 203: bis senos soles, totidem emensi noctes, Sil. III, 554, i. e. *dagen:* hunc solem tam nigrum surrexe mihi i. e. infaustum, Horat. Sat. I, 9, 73: soles hiberni *winterdagen,* Ovid. Met. III, 793; *doch het kan hier ook zijn, zonneschijn.* 5) *het jaar, bij voorb.* sit femina, binos quae tulerit soles, Nemes. Cyneg. 122. 6) *de zon van een buitengemeen persoon of zaak, gelijk de zon alle hemellichten overtreft, bij voorb.* Africanus, sol alter, Cic. Nat. D. II, 5: Solem Asiae Brutum adpellat, Horat. Sat. I, 7, 24. Not. *als een spreekwoord,* Sol excidisse mihi e mundo videtur, Cic. Att. IX, 10 ante med., *van eene onverwachte zaak, d. i. ik zou eer den val des hemels verwacht hebben.*

SOLĀMEN, inis, n. *het geen waar men mede troost, troostmiddel, troost, bij voorb.* mali, Virg. Aen. III, 661: humandi, Ib. X, 493: hoc solamen erat, Ib. 859. Lucan. VII, 180: solamen petere, Senec. Med. 539: cf. Ibid. Herc. fur. 1090. Val. Fl. III, 319. IV, 443.

SOLĀNUM, i, n. *een kruid, anders* Strychnos *of* Trychnos *genoemd, nachtschaauw,* Plin. H. N. XXVII, 13. Cels. II, 33.

SOLĀNUS, a, um, *van de zon afkomstig, bij voorb.* ventus solanus, Vitruv. I, 6, i. e. *Oostenwind: hij heet ook* Subsolanus, Plin. H. N. II, 47.

SOLĀRIS, e, *aan de zon behoorende, van de zon afkomstig, bij voorb.* lumen, Ovid. Trist. V, 9, 37, *zonnelicht:* arcus solaris, Senec. Nat. Quaest. I, 10, i. e. *tegen de zon overstaande:* circulus solaris, Plin. H. N. II, 23, i. e. *zonnecirkel, zonnebaan:* pars solaris piceae i. e. *tegen de zon gekeerd,* Ibid. XVI, 12: *dus ook* herba solaris, Cels. V, 27 Sect. 5, i. q. heliotropium, *zonnebloem.*

SOLARIUM, *zie* Solarius.

SOLĀRĬUS, a, um, 1) *met een lange* o *(van* sol*), de zon betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, daar van afkomstig: van daar* a) horologium solarium, Plin. H. N. VII, 60: *ook eenvoudig* solarium, scil. horologium, *eigenlijk een zonnewijzer,* Plaut. ap. Gell. III, 3. Varr. L. L. V, 2: *vervolgends elk uurwerk, ook zelfs een wateruurwerk* (clepsydra), *bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 34, solarium vel descriptum aut ex aqua contemplere. *Dergelijk wateruurwerk was er op de markt te* Rome*; waarbij lediggangers plagten te gaan wandelen, bij voorb.* non ad solarium versatus est, Cic. Quint. 18: cf. Auct. ad Her. IV, 10. b) Solarium *zolder, verdieping, of vloer op het huis,* Plaut. Mil. II, 3, 69. II, 4, 25. Sueton. Ner. 16. Pandect. VIII, 2, 17: *misschien* scil. aedificium, *omdat de zon daar goed scheen, en men gevoeglijk zich zelven of iets anders in de zon kon warmen, of om dat de zonnewijzer daar plagt te zijn.* 2) *met een korte* o *(van* solum *bodem, grond,) den bodem of grond betreffende: van daar* solarium, Substantive, scil. vectigal, *grondcijns,* Pandect. XXX, 39 post med. XLIII, 8, 2 ante med.

SOLĀTIŎLUM, i, n. *een kleine troost, bij voorb.* doloris, Catull. II, 6.

SOLĀTĬUM, i, n. *troost, bij voorb.* habere solatia servitutis, Cic. Verr. IV, 60: solatia dolorum, Cic. Tusc. II, 24: haec studia rebus adversis perfugium ac solatium praebent, Cic. Arch. 7, i. e. *troosten bij een ongeluk:* solatio uti, Cic. ad Div. XI, 26: *of* frui, Cic. Provinc. 7: solatium alicui adferre, Cic. Amic. 27 extr.: *of* ferre, Plin. Paneg. 23, i. e. *verschaffen: dus ook* adbibere, Ovid. Met. IX, 653: *of* praebere, Ibid. Trist. IV, 10, 117: *en* Cic. Arch. 7: ex alicujus calamitate cineri filii sui solatium reportare, Cic. Verr. V, 49: hoc est mihi solatio, Caes. B. C. I, 22: vacare culpa magnum est solatium, Cic. ad Div. VII, 3 post med.: solatia dicere, *troosten,* Ovid. Met. XI, 329. Pont. IV, 11, 17: solatium mortis suae invenire, Liv. XXV, 16: *en Tropisch, bij voorb.* nocti rependit lux minor hibernae verni solatia damni, Lucan. VIII, 469. *Van daar* 1) *troost, d. i. hulpmiddel, toevlucht, in den nood, bij voorb.* annonae, Cic. Agr. II, 29: sed solatium populo exturbato & profugo campum Martis — patefecit, Tacit. Ann. XV, 39. 2) *schadeloosstelling, bij voorb.* ut si quis voluerit ex lapicidinis caedere, non aliter hoc faciat, nisi prius solitum pro hoc solatium domino praestet, Pandect. VIII, 4, 13; *alwaar* Alciatus solarium *wil lezen.* 3) *troost, d. i. het geen troost, troostmiddel, trooster, troosteresse, bij voorb.* solatia ruris aves, Ovid. Fast. I, 441. *Zoo noemt* Ovidius *de Musen of Zanggodinnen* frigida solatia, Pont. IV, 2, 45, i. e. *koude troosteressen:* dicta, duri solatia casus, Virg. Aen. VI, 377.

SOLĀTOR, oris, m. *een trooster,* Tibull. I, 3, 15. Stat. Sylv. V, 5, 40.

SOLĀTUS, a, um, 1) *van* solor, *troosten, zie* solor. 2) *van* sol, *van de zon te zeer aangetast, bij voorb.* iic & solatis prosunt, Plin. H. N. XXIX, 6 ante med.: *van daar* Solatum, *zegt* Festus,

genus mobl, maxime a rusticantibus dicitur, cujus meminit etiam Afranius. 3) van solus. *eenzaam gemaakt, woest gemaakt*, *bij voorb.* domus, Senec. Oed. 4.

SOLDUS, *zie* Solidus.

SOLĔA, ae, f. 1) *de zool van den voet, voetzool*, *bij voorb. van dieren*, Veget. de re vet. I, 56, 31: *van menschen weet ik niet, of het voorkomt.* 2) *de zool van schoen of muil: van daar eene muil of pantoffel, ligte schoen, die niet veel meer dan de voetzool bedekt: doch deze kan, gelijk bij ons, naar gesteldheid van smaak, stand, geslacht, vermogen enz., verscheiden geweest zijn*, *bij voorb.* omnia ferme id genus, quibus plantarum calces tantum infimae teguntur, cetera prope nuda & teretibus habenis vincta sunt, soleas dixerunt; nonnunquam voce Graeca crepidulas, Gell. XIII, 21: soleam dimidiatam, Lucil. ap. Gell. III, 14. *De vrouwen droegen hem zoowel als de mannen (zoo als bij ons pantoffels)*, *bij voorb.* soleae muliebres, Cic. Harusp. 21, i. e. *vrouwenmuilen, alwaar verhaald wordt, dat Clodius, die als eene vrouw verkleed was, dezelve heeft aangehad: dus ook* rubra, Pers. V, 169: laxa, Prop. II, 29 (28), 40, Corneliae status soleis sine amento insignis, Plin. H. N. XXXIV, 6 extr.: *zoo staat het meermalen van vrouwen*, *bij voorb.* Plaut. Truc. II, 5, 26. Cas. III, 5, 63. Ovid. Art. II, 212. Juvenal. VI, 111. *mansperſonen droegen ze, gelijk bij ons, gemeenlijk alleen in huis; er mede op straat te gaan, werdt voor hun voor onbetamelijk gehouden, zie* Cic. Verr. V, 33. Pis. 6, *in welke beide plaatzen* soleatus *staat*: sapiens crepidas sibi nunquam nec soleas fecit; sutor tamen est sapiens, Horat. Sat. I, 3, 128: sumere soleas i. e. *aantrekken (van een mansperſoon)*, Martial. XIV, 65, 1. *Wanneer de Romeinen aan tafel gingen liggen (of op onze wijze zich aan tafel zetten) legden zij de pantoffels* (soleas) *af; en als zij weder opstonden, lieten zij zich dezelven van de bedienden weder aanbrengen; dat heet* poscere soleas, Horat. Sat. II, 8, 77: *dus ook* praetor ad occidendum hominem soleas poposcit, Senec. Controv. IV, 25 post med.: *dus ook* cedo soleas mihi, Plaut. Truc. II, 4, 12: *integendeel* soleas demere, Ibid. 16: deponere, Martial. III, 50, 3. *Van daar wegens de gelijkheid* a) *eene soort van voetboeijen*, *bij voorb.* ligneae soleae in pedes inductae, Cic. Invent. II, 50; *of* pedibus inductae, Auct. ad Her. I, 13: *misschien waren het muilen, of hadden er de gedaante van.* b) *eene soort van Hoefyzers; doch dezen waren oudtijds van onze Hoefyzers onderscheiden; te weten zij waren niet met nagels aangeslagen (het welk, gelijk* Gesner *in* Lexico *rust. beweert, niet voor de tijden van* Vegetius *zal geschied zijn), maar als pantoffels, aan en uitgetrokken: daarom staat er het* Verbum induere *bij*, *bij voorb.* soleā pes bovis induitur, Colum. VI, 12: soleas mulorum argenteis, Suet. Ner. 30: Poppaea jumentis suis soleas ex auro induit, Plin. H. N. XXXIII, 11. 3) *zekere platvisch, zool of tong genoemd, eene soort van schollen*, Ovid. Halieut. 124. Plin. H. N. IX, 15, 16 *en* 20. XXXII, 9 med. *en* 11 post med.: *van daar de boertende dubbelzinnigheid*: soleas. Ch. qui quaeso potius quam sculponeas cet., Plaut. Cas. II, 8, 59. 4) *zeker onbekend werktuig bij het Oliepersſen*, Colum. XII, 50, 6.

SOLEĀRIUS, a, um, *muilen of pantoffels betreffende, zich daarmed bezig houdende, daar toe behoorende: van daar* solearius, Substantive, scil. artifex, *Muilen- of Pantoffelmaker*, Plaut. Aul. III, 5, 40. Inscript. ap. Gruter. p. 648 n. 13.

SOLEĀTUS, a, um, *muilen of pantoffels aanhebbende (zie* Solea*)*, *bij voorb.* stetit soleatus praetor cet., Cic. Verr. V, 33: e gurgustio te prodire soleatum, Cic. Pis. 6: soleatos vos populi R. senatores per urbis vias ingredi nequaquam decorum est, Castric. ap. Gell. XIII, 21: Iam soleatus erit, Martial. XII, 84, 6: senatores soleatos occideret, Senec. de ira III, 18, *op muilen, gevolglijk t'huis.* Not. *Eigenlijk is het het* Particip. *van* Soleo, are, i. e. soleis induere.

SOLEMNIS, *zie* Solennis.

SOLEN, ēnis, m. *eene soort van mosselen, uit het geslacht der kammosselen, anders* donax, onyx cet., *genoemd*, Plin. H. N. X, 69. XI, 35 Sect. 52. XXXII, 11 post med.

SOLENNIS *of* **SOLEMNIS** *of* **SOLLEMNIS**, e, *het geen jaarlijks gevierd of verricht wordt, of geschieden moet*, *bij voorb.* iter, Cic. Mil. 10 in.: dies deorum festi ac solennes, Cic. Pis. 22: solenne ac statum sacrificium, Cic. Tusc. I, 48: Idus tum Majae solennes ineundis magistratibus erant, Liv. III, 36: ludi, Cic. Leg. III, 3 e leg. XII Tab. *en meermalen; doch het kan ook bij velen plegtig zijn: van daar* 1) *plegtig*, *bij voorb.* religiones, Cic. Mil. 27: verba, Cic. Dom. 47 in. Ovid. Met. X, 4: epulae, Cic. Or. III, 51: ludi, Cic., *zie hier voor*: sacrificium, Cic., *zie hier voor*: arae, Virg. Aen. II, 202: vota, Ibid. Ecl. V, 74: dona, Ibid. Aen. IX, 626: carmen, Liv. XXXIII, 32, *doch, alwaar het ook zijn kan, gewoonlijk*: circus, Ovid. Fast. V, 597: solennissimas preces, Apulej. Met. XI med. p. 264, 35 Elmenh.: ludi solennes annui, Liv. I, 35: *doch, het kan hier ook heeten, gewoonlijk. Van daar* solenne, Substantive, *elke plegtigheid*, *bij voorb.* solenne clavi figendi, Liv. VII, 3 extr.: solenne funeris, Tacit. Ann. XII, 69: tumulo solennia mittent, Virg. Aen. VI, 380, i. e. *offert*: solennia nuptiarum, Tacit. Ann. XI, 26: solennia triumphi, Sueton. Ner. 2: inter publicum solenne sponsalibus factis, Liv. XXXVIII, 57: Fidei solenne instituit, Liv. I, 21, i. e. *een feest met offeranden enz.: dus ook van schouwspelen*, *bij voorb.* solenne allatum ex Arcadia, Liv. I, 5: cum solenne (illud) notum esset, Ibid., i. e. *deze plegtigheid, dit schouwspel, was bekend, dewijl het alle jaren gehouden werdt*: omnia solennia ac justa ludorum, Cic. Harusp. 10. *Van daar* solennia i. e. *exta*, scil. sacra, Liv. I, 7 extr.: extis solennium: tumulo solennia mittere, Virg. Aen. VI, 380, *zie hier voor.* 2) *gewoonlijk, is menigvuldig*, *bij voorb.* lascivia militum, Liv. IV, 53: officium, Cic. Quint. 6; *doch, het kan hier ook zijn, plegtig, staatlijk*: numerus, Pandect. XXVIII, 1, 21: opus solenne Romanis viris, Horat. Ep. I, 18, 49: gloria, Phaedr. III prol. 61: carmen, Liv., *zie hier voor*: Idus, Liv., *zie hier voor*: mos, Sueton. Aug. 56. *Ook kan* iter, Cic. Mil. 10, *(van boven) hier toe behoren: van daar* solenne *het gewoone, gewoonte*, *bij voorb.* nostrum illud solenne servemus, Cic. Att. VII, 6: inter cetera solennia, Liv. II, 14: solennia juris, Pandect. XXVIII, 3, 1: solennia repetere, Tacit. Ann. III, 6: solenne mihi est, *ik heb het tot eene gewoonte, het is mijne gewoonte*, *bij voorb.* feminis gladiatores spectare solenne erat, Sueton. Aug. 44: convivia agitare — solenne nobis fuit, Gell. XV, 2: *dus ook* habere solenne *de gewoonte hebben*, *bij voorb.* novae nuptae solenne habent postes adipe adungere, Plin. H. N. XXVIII, 9 ante med. *Van daar* solennia (*voor* solenniter) insanire, Horat. Epist. I, 1, 101, i. e. *op eene gewoone wijze, razen.* Not. *Dit woord leidt* Festus *af van* sollus i. e. totus (*in de* Oscische *spraak*) *gevolglijk, gelijk hij het verklaart, alle jaren gebruiklijk. Anderen van* soleo, *het welk wel gaat. De quantiteit der Syllaben behoeft niet te hinderen.*

SOLENNĬTAS *of* **SOLEMNĬTAS** (Sollemn.), atis, f. 1) *plegtigheid of viering van eenen dag*, *bij voorb.* per dierum varias solennitates, Gell. II, 24 extr. 2) *de waarneming van gewoone gebruiken bij eene zaak, formaliteit*, *bij voorb.* juris, Pandect. XXVI, 8, 19, i. e. *wanneer men alle formaliteiten van het recht waarneemt: dus ook* neque adoptare quis absens nec per alium ejusmodi solennitatem peragere potest, Ibid. I, 7, 25.

SOLENNĬTER, **SOLEMNĬTER** (*of* Sollemn.), 1) *op gewoone wijze*, *bij voorb.* omnia peragere, Liv. V, 46, *alwaar men het ook kan vertalen, plegtiglijk, d. i. met de gewone gebruiken*: intermissum olim convivium solenniter instituit, Justin. XII, 13: ad amnem greges elephantorum descendere, ibique se purificantes solenniter aqua circumspergi, Plin. H. N. VIII, 1: lusus, quem publice deo Risui per annua reverticula solenniter celebramus, Apulej. Met. III ante med. p. 134, 13 Elm., i. e. *gewoonlijk, of ook plegtiglijk*: ita pascendi sunt (pulli gallinacei) usque ad sextum mensem: deinde hordeum poteris praebere solenniter, Pallad. I, 28 extr. 2) *vormlijk, met waarneming van alle rechtsformaliteiten*, *bij voorb.* agere, Pandect. XLV, 1, 30: cavere, Ibid. XXVI, 7, 27: jurare, Ibid. XII, 2, 3.

SOLENNĬTUS (Solemn.), i. q. Solenniter, Liv. *of* Laev. ap. Non. 2 n. 821.

SOLĔO, ĭtus sum, 2. 1) *plegen, gewoon zijn*, *bij voorb.* pejerare, Cic. Rosc. Com. 16: quod dici solet, Terent. And. II, 5, 15: solet eum poenitere, Cic. Att. VIII, 5: *en meermalen* seq. Infin., *bij voorb.* Cic. Off. I, 39. Cic. Or. I, 30. Terent. Hec. II, 1, 18. *Ook zonder* Infinitivus, *bij voorb.* ita soleo, Plaut. Men. I, 2, 31, scil. facere: *en meermalen*, *bij voorb.* Ib. Curc. V, 2, 6: *dus ook* ut solet, Terent. Ad. I, 1 extr., *gelijk hij gewoon is*, scil. facere, *naar zijne gewoonte: ook* ut solet, scil. fieri, Cic. Cluent. 59, i. e. *gelijk plagt te geschieden: ook* crebro *er bij*, Terent. Hec. II, 1, 18: *en* interdum, Cic. ad Div. VI, 1 post med.: *of* nonnunquam, Cic. Vatin. 2. Particip. a) solens, *naar gewoonte*, *bij voorb.* lubens fecero & solens, Plaut. Cas. V, 1, 14: ego abscessi solens paulum ab illis, Ibid. Epid. II, 2, 53: si dixero mendacium, solens meo more fecero, Ibid. Amph. I, 1, 43: *alwaar het weg kon blijven. Ook* solens sum, Plaut. Truc. I, 2, 29, i. e. soleo, *ik heb het zoo tot eene gewoonte.* b) solitus, a, um, *staat deels* Active, *die gewoon geweest is, of was, plagt*, *bij voorb.* Sallust. Jug. 4. Horat. Sat. II, 3, 245: solita est frequentari, Cic. Off. I, 39: unde omnis Troja videri & Danaum solitae naves, Virg. Aen. II, 462: Ipsa potest solitum (scil. coronari) nosse corona caput, Ovid. Pont. III, 4, 102, i. e. *gewoon (den Triumf)*, *deels* Passive *of* Adjective, *gewoonlijk*, *bij voorb.* ar-

tes, Ovid. Met. XI, 242: *en meermalen*, *bij voorb.* Virg. Aen. XI, 415. Tibull. I. 1, 40 (44). Ovid. Her. XXI, 127. Fast. IV, 148: solitum quidquam civitatis, Liv. III. 38 post med.: *van daar* solitum *de gewoonte*, *het gewoone*, *bij voorb.* praeter solitum, Horat. Od. I, 6, 20. Virg. Georg. I, 412: Aetna super solitum ardens, Senec. Benef. VI, 36: si quando aliquid ex solito variaret, Vellej. II, 41: Visus sol rubere solito magis, Liv. XXV, 7, i. e. *meer dan gewoonlijk of dan anders: dus ook* solito superbior, Val. Fl. VII, 66: solito blandior, Ovid. Art. II, 411: plus solito, Ibid. Her. XV, 47: solito citius, Ibid. Fast. V, 547: tona eloquio, solitum tibi, Virg. Aen. XI, 383, i. e. *naar uwe gewoonte, of het welk u gewoon is.* 2) *omgang*, *verkering hebben*, *en wel gemeenlijk verliefde*, *bij voorb.* cum viris, Plaut. Cist. I, 1, 38: cf. Catull. CXI, 1. Not. a) solui *voor* solitus sum: *van daar* soluerat, Sallust. ap. Priscian. 9: soluerint, Coel. Antipat. ap. Non. 10 n. 35. *Ook zal* Kato *en* Ennius *dus gesproken hebben*, *volgends* Varr. L. L. VIII, 61 extr. b) *het* Futurum *zal niet ligt voorkomen; dewijl het geval niet ligt is, dat men zegt: ik zal gewoon zijn enz.*

SOLERS *of* SOLLERS, tis, 1) *geschikt*, *bekwaam*, *bij voorb.* solertem dabo, Terent. Eun. III, 2, 25: agricola, Nep. Cat. 3: genus acuminis solers, Cic. Brut. 67: descriptio partium, Cic, Nat. D. II, 47: astus, Ovid. Met. IV, 775. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* ponere, Horat. Od. VIII, 8, 7: ornare, Ovid. Am II, 7, 17. *Ook* seq. Genit., *bij voorb.* Musa lyrae solers, Horat. Art. 407: Solers cunctandi Fabius, Sil. VII, 126. Comparat. solertior, Cic. Rosc. Com. 11: Superl. solertissimus, Sallust. Jug. 96 (101). *Van daar Tropisch*, *geschikt*, *d. i. dienstig*, *deugdzaam*, *bij voorb.* ager solertissimus, Cato R. R. 10. 2) *bijzonder*, *bekwaam in iets uit te vinden*, *vindingrijk*, *schrander*, *vernuftig*, *bij voorb.* natura, Cic. Nat. D. II, 51: providentia, Ibid. 56: pictor, Plin. H. N. XXXV, 11 post med.: descriptio partium, Cic., *zie hier voor:* quibus nihil invenit agricultura solertius, Cic. Senec. 15. 3) *schrander*, *listig*, *bij voorb.* Ulysses, Ovid. Pont. IV, 14, 35: cf. Ibid. Her. XX, 26: astus, Ovid., *zie hier voor.*

SOLERTER *of* SOLLERTER, *bekwaamlijk*, *schrander*, *vernuftig*, *listig*, Cic. Leg. I, 8 extr. Tacit. Ann. VI, 21: solertius, Cic. Nat. D. II, 35. Ovid. Met. XIV, 624: solertissime, Cic. Verr. IV, 44 extr.

SOLERTĬA *of* SOLLERTĬA, ae, f. 1) *geschiktheid*, *schranderheid*, *vindingrijkheid*, *bij voorb.* naturae, Cic. Div. I, 33: ingeniorum, Ibid. 41: judicandi, Cic. opt. gen. Orat. 4: cf. Cic. Nat. D. II, 48. Offic. I, 48 *en meermalen.* 2) *list*, *bij voorb.* fugienda est talis solertia, Cic. Off. I, 10 extr.: Quae tua formosos cepit solertia, Tibull. I, 4, 3: *en meermalen*, *bij voorb.* Lucan. VIII, 283. Tacit. Ann. XIV, 4. Not. Plural., *bij voorb.* egregiis ingeniorum solertiis, Vitruv. VII praefat. med.

SOLIAR, *misschien voor* soliare, scil. tegumentum, Varr. ap. Non. 1 n. 10, e lect. Scalig. *Dus wil ook* Scaliger ap. Fest. (in Solla) soliar sternere *voor* solia sternere *lezen.*

SOLICITO, SOLICITUS, *met de daar van afgeleide woorden*, *zoek in* Sollicito enz.

SOLIDĀTĬO, ōnis, f. *het dicht of vastmaken*, *bevestiging*, Vitruv. V, 3.

SOLĬDE, 1) *dicht*, *vast*, *d. i. niet los*, *niet hol*, *bij voorb.* componere, Colum. XII, 54: aqua solidius concreta, Gell. XIX, 5: nemo solide natus est, *zegt iemand*, *die veesten ontschuldigt*, Petron. 47, i. e. *geen mensch is heel dicht*, *en zoo geschapen*, *dat er niets hol in zijn ligchaam is: van daar* 2) *vol*, *volkomen*, *geheellijk*, *door en door*, *bij voorb.* gaudere, Terent. And. V, 5, 8: Hic homo solide sycophanta est, Plaut. Trin. IV, 2, 47: nec id solide scio, Ibid. 8: paveo & formido solide domus hujus operta detegere, Apul. Met. III med. p. 135, 4: Elm., i. e. *ik vreeze zeer.*

SOLĬDESCO, ĕre, *dicht worden*, *bij voorb.* male, Vitruv. II, 6: *ook zich bij één voegen*, *geheel worden*, *bij voorb.* cartilago rupta non solidescit, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 87.

SOLĬDĬPES, ĕdis, *geheelhoevig*, *d. i. het geen eene geheele*, *d. i. niet gespleten hoeve heeft*, *bij voorb.* contra naturam solidipedum aut bisulcorum, Plin. H. N. X, 65: solidipedes & e bisulcis sues aluntur omni cibatu, Ibid. 73.

SOLĬDĬTAS, ātis, f. *is*, *wanneer iets dicht*, *d. i. niet hol*, *of met gaten*, *los is*, *dichte*, *dichtheid*, *bij voorb.* cum mundo soliditas quaereretur, Cic. Univ. 5: atomos propter soliditatem censet in infinito inani ita ferri, Cic. Fin. I, 6: nec ullam habet soliditatem nec eminentiam, Cic. Nat. D. I, 38: *van daar* soliditates i. e. tectoria calce, arena & marmore solidata, Vitruv. VII, 3: *van daar* 1) *de dikte*, *bij voorb.* arboris, Pallad. in Februar. 17: vitium, Pallad. I, 6 med. 2) *vastigheid*, *duurzaamheid*, *bij voorb.* confirmat parietum soliditatem, Vitruv. II, 8 ante med.: soliditatis percipere virtutem, Ibid. 6 post med. *Van daar* soliditas i. e. *het geen dicht*, *vast*, *duurzaam is*, *bij voorb.* soliditates i. e. tectoria cet., Vitruv., *zie hier voor.*

SOLĬDO, avi, atum, are, *dicht maken*, *sterkmaken*, *d. i. maken*, *dat iets niet hol of los is*, *bij voorb.* locum fistucationibus, Vitruv. VII, 1: aream cera i. e. *toekleeven*, Virg. Georg. I, 179: solidarique cum locum, Cels. VIII, 6: ubi caseus coeperit solidari, Pallad. in Majo 9: ubi purgamenta aquarum coaluerunt, ex spuma solidantur, Senec. Nat. Quaest. II, 25 extr.: spuma maris solidata cum limo, Plin. H. N. XXXV, 6 ante med.: *van daar* 1) *vastmaken*, *bevestigen*, *bij voorb.* fistulas stanno, Plin. H. N. XXXIV, 17: muros, Tacit. Hist. II, 19: fracta, Plin. Ep. VIII, 20, 4: *of* ossa fracta, Plin. H. N. XXVIII, 16 extr.: nervos incisos, Ibid. XI, 37 Sect. 88: nervos abscissos, Ibid. XXIV, 16 extr.: infuso facies solidata veneno i. e. medicamine firmata contra putrefactionem, *van daar Tropisch*, *bij voorb.* artus exercitatione solidati, Apul. doctr. Plat. 2. p. 21, 18 Elm., i. e. *gesterkt:* ut (mula) laborem in tenera aetate solidata contemnat, Pallad. in Mart. 14 extr. 2) *samenvoegen*, *geheel maken*, *bij voorb.* fracta, Plin. Ep., *zie hier voor:* ossa fracta, Plin. H. N., *zie hier voor:* nervos incisos *en* abscissos, Plin. H. N., *zie hier voor.* 3) *volledigmaken*, *verbeteren*, *bij voorb.* rationes, Ascon. Ped. in Cic. Verr. I, 36 extr.

SOLĬDUS, a, um, *dicht*, *hard*, *d. i. niet hol*, *niet los*, *niet met gaten*, *bij voorb.* partes vel solidus vel fornicatus, Cic. Top. 4: columna, Cic. Div. I, 24: cas seus solidior, Colum. VII, 8: solida (corpora), Cic. Nat. D. II, 18 (*bij voorb. een kogel*), *alwaar er* plana *tegenover staat:* cornua, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 65, *alwaar er* cava *tegenöver staat:* crateres auro solidi, Virg. Aen. II, 765: ex solido elephanto, Ibid. Georg. III, 26, i. e. *elpenbeen:* solido de marmore templum, Ibid. Aen. VI, 69: cf. 552: *van daar* solidum *de dichtheid*, *het dichte*, *dichte grond*, *bij voorb.* in solido, Virg. Georg. II, 231: quasi in solido decernere, Flor. II, 2, i. e. *als 't ware*, *op den vasten grond:* fundamenta theatri per solidum subdere, Tacit. Ann. IV, 62: fossa fit ad solidum, Ovid. Fast. IV, 821: perticas ad solidum demittere, Colum. IV, 30: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* nondum sunt in solido, Senec. Benef. III, 4, i. e. *vast*, *in veiligheid:* in solido Fortuna locavit, Virg. Aen. XI, 427. *Ook al wat dicht is*, *bij voorb.* funditur in solidum (arboris) cuneis, Ibid. Georg. II, 79: solida (opp. plana), *bij voorb. een kogel*, Cic. Nat. D. II, 18, *alwaar men* corpora *verstaan kan*, *zoo men wil: van daar Tropisch*, *dicht*, *krachtvol*, *bij voorb.* suavitas austera & solida, Cic. Or. III, 26 extr.: *van daar* 1) *Tropisch*, *dicht*, *hard*, *d. i. zinlijk*, *handtastelijk*, *bij voorb.* nihil quod solidum tenere possit, Cic. Pis. 25, i. e. *niets*, *dat iets dichts* (*voor de zinnen*) *bevatten zou kunnen*, *eene spotternij op de zinlijke Epicureërs; doch het kan ook heeten*, *wezenlijk.* 2) *dicht*, *sterk*, *ten aanzien van voedsel*, *bij voorb. dichte*, *vaste spijs enz.: van daar* suavitas solida, Cic. Or. III, 26, i. e. *krachtvol*, *wanneer men iets voedzaams geniet; doch het kan ook zijn*, *duchtig.* 3) *vast*, *hard*, *d. i. niet toegevend*, *bij voorb.* ripa, Ovid. Met. XIV, 49: solidissima terra, Ibid. XV, 262: marmor, Virg., *zie hier voor:* adamas, Virg. Aen. VI, 552: aera, Ib. IX, 809: telum solidum nodis & robore cocto, Ibid. XI, 553, i. e. *vast of sterk:* solido graviter sonat ungula cornu, Ibid. Georg. III, 88: nix, Stat. Theb. VIII, 408: solidissima structura, Vitruv. I, 5 post init.: solidum *iets vasts*, Horat. Sat. II, 1, 78, *alwaar er* fragile *tegenöver staat: van daar Tropisch*, *vast*, *standvastig*, *bij voorb.* mens, Horat. Od. III, 3, 1: *van daar* solidum, Substantive, *vaste grond*, *bij voorb.* in solido decernere, Flor. II, 2: ad solidum, Ovid. Fast. IV, 821, *zie hier voor: en Tropisch*, *bij voorb.* in solido Fortuna locavit, Virg. Aen. XI, 426: Praesentia bona nondum in solido sunt, Senec. Benef. III, 4. 4) *geheel*, *vol*, *volledig*, *daar niets aan ontbreekt*, *bij voorb.* usura, Cic. Att. VI, 1, i. e. *de gezamenlijke renten:* viscera, Virg. Aen. VI, 252: solidae stant robore vires, Ibid. II, 639: decem annos solidos erasse, Varr. ap. Non. 4 n. 451: parum solidum consulatum explerent, Liv. IV, 8 extr., *niet recht geheel volledig*, *d. i. niet een geheel jaar:* terrae motus solidas civitates absorbuit, Justin. XXX, 4: stipendia, Liv. V, 4: dies, Horat. Od. I, 1, 20: ut decies solidum (Accus.) exsorberet i. e. *geheele tienmaal honderd duizend* Sestertii, Horat. Sat. II, 3, 240: *wanneer* decies *voor* decies centum millia sestertiorum *staat: in sommige* Edd. *staat* solidûm (Genit.) *voor* solidorum scil. centum millia: *maar het eerste is beter; dus staat ook* tricies solidum, Martial. IV, 37, 4: *van daar* solidum *het geheel*, *bij voorb.* solvere, Cic. Rab. post. 17: in solidum adpellare, Tacit. Ann. VI, 17, i. e. *de geheele schuld vorderen; dus ook* solidum

petere, Pandect. XLV, 2, 3: in solidum sit obligatus, Ibid.: in solidum debetur, Ibid. leg. 2: *voor* solidum *staat* soldum, Horat. Sat. II, 5. 65: *dus ook* tricies soldum, Martial. IV, 37, 4: *van daar* a) *Tropisch, volledig, niet gebreklijk, volkomen*, *bij voorb.* rationes, Ascon. Ped. in Cic. Verr. I, 36 extr., i. e. *richtig, behoorlijk: van daar misschien* gaudium, Terent. And. IV, 1, 23: beneficium, Terent. Eun. V, 2, 32: iustitiae solida & expressa effigies, Cic. Off. III, 17; *doch, het kan ook hier heeten, wezenlijk:* inibis a me solidam & grandem gratiam, Plaut. Curc. III, 35. b) Solidus, Substantive, scil. nummus, *zekere gouden munt, die vijfentwintig denariën hieldt, en gevolglijk omtrent een dukaat bedroeg, maar somtijds eene andere waarde hadt; misschien heet zij dus, omdat zij zeker geheel gewigt hadt; doch zij kan ook den naam hebben van dicht, bij voorb.* decem solidi *staat* Pandect. IX, 3, 5 med., *waarvoor* decem aurei *staan*, Justinian. Institut. IV tit. 5, *gevolglijk is beide dezelfde gehalte geweest, daarvoor staat* soldus, *bij voorb.* tricies (centena millia) soldum (*voor* solidorum), Martial. IV, 37, 4; *tenzij het liever boven behoort, te weten* tricies (cent. mill. sestert.) solidum (Neutr.), *zie hier voor: ook staat er* aureus *bij, bij voorb.* centum aureos solidos offerens, Apul. Met. X ante med. p. 242, 34 Elmenh. 5) *werklijk, niet in verbeelding bestaande, wezenlijk, niet ijdel, niet ledig, bij voorb.* gloria est res solida, Cic. Tusc. III, 2: solida judicia & expressa, Cic. Planc. 12: laus, Cic. Vatin. 3: gloria, Cic. Phil. V, 18: nomen, Cic. Fin. I, 28: fides, Tacit. Hist. II, 79: suavitas, Cic. Or. III, 26 extr.; *doch, het kan ook zijn, krachtvol, zie hier voor. Ook zou men hier toe kunnen rekenen* quod solidum tenere possit, Cic., *zie n. 1: verders behoort hiertoe* solida utilitas, Cic. Fin. I, 21 med.; *doch het kan ook heeten, duchtig. Ook heeft men* soldus, *bij voorb.* inane abscindere soldo, Horat. Sat. I, 2, 113, i. e. *het ledige van het onledige of nuttige.* 6) *sterk of groot, dik, bij voorb.* tori Herculis, Ovid. Her. IX, 60: telum, Pallad. XI, 14 extr.: *van daar* suavitas, Cic., *zie hier voor: van daar sterk, duchtig, of groot, bij voorb.* solidam & robustam frequentiam praebuerunt, Cic. Planc. 8 extr. *Hiertoe kan men rekenen* solida utilitas, Cic., *zie n.* 5. Not. solidum, Adverbialiter, *bij voorb.* Venus irata solidum exclamat repente, Apulej. Met. V post med. p. 171, 24 Elm., i. e. *door en door toornig, zeer of hevig toornig enz.*

SOLĪFER, a, um, *de zon dragende, of voortbrengende, bij voorb.* plaga, Senec. Herc. Oet. 159, i. e. *het Oosten.*

SOLIFERRĒUS *of* SOLLIFERREUS, a, um, *geheel ijzeren, bij voorb.* soliferreum, scil. telum, Liv. XXXIV, 14, i. e. *een geheel ijzren geweer, waar aan derhalven geen houten schacht was; verder kennen wij het niet:* cf. Fest. in Sollo, *alwaar staat:* solliferreum, genus teli totum ferreum, *te weten van* Sollus, *het welk in de* Oscische *taal voor* totus *staan zal, zoo als* Festus *zegt.*

SOLIGĔNA, ae, m. *en* f. *een zonnekind, van de zon geteeld, bij voorb.* Aeetes *heet zoo*, Val. Flacc. V, 317, i. e. *zoon der zon* (*van* Sol).

SOLINO, i. e. consulo, Verr. ap. Fest.

SOLIPŪGA, SOLIPUNGA, SOLPŪGA *of* SALPUGA, ae, f. *eene soort van vergiftige mieren, bij voorb.* a scorpionibus & solipugis, Plin. H. N. VIII, 29: solipugarum generis, Ibid. XXII, 25 extr. Est & formicarum genus venenatum, non fere in Italia; solipugas Cicero adpellat, Salpugas Baetica, Ibid. XXIX, 4 extr.: solpuga *staat* Lucan. IX, 837 Ed. Cort.: solipunga *heeft* Festus. Solinus cap. 4 (10) *zegt* solifuga.

SOLISTERNĬUM *of* SOLLISTERNĬUM, i. e. sellisternium, Fest. in Solla, *alwaar staat:* Solla adpellantur sedilia, in quibus non plures singulis possint sedere, ideoque solla sternere dicuntur, qui solisternium habent cet., *alwaar* Scaliger solia *voor* solla *leest.*

SOLISTĪMUS, a, um, *bij voorb.* tripudium solistimum, Cic. Div. I, 15 extr. II, 34 extr. Liv. X, 40 i. e. *wanneer bij de Auspiciën den wigchelhoeneren de spijze uit den mond viel: dit toonde aan, dat zij gretig aten, en werdt voor een gelukkig voorteken gehouden: dus ook* Plur., *bij voorb.* horum (gallorum gallinaceorum) sunt tripudia solistima, Plin. H. N. X, 21: cf. Fest., *welke zegt:* Soll stimum (*zoo schrijft hij*) Appius Pulcher in Auguralibus disciplinae libro primo ait esse tripudium, quod avi excidit ore ex eo, quod illa fert. *Het woord is openbaar van* solum, *gevolglijk de spelling* solistimum *beter dan* sollistimum. *Ook is* Solistimum, cum saxum solidum aut arbos viviradix sponte, nullo impediente aut jaciente ruit, *gelijk* Festus *terstond daarop zegt. Dit ook heet* tripudium sonivium, Serv. ad Virg. Aen. III, 90.

SOLĪTĀRĬUS, a, um, *alleen, zonder gezelschap van andere personen of zaken, afgezonderd, eenzaam, bij voorb.* homo, Cic. Off. II, 11: nec enim verisimile est, hominem solitarium tres tam validos evitasse juvenes, Apul. Met. III, ante med. p. 132, 2 Elm., i. e. *dat één mensch alleen, zonder medehelpers enz.:* apes non sunt solitaria natura ut aquilae cet., Varr. R. R. III, 16 post init.: vita, Quintil. I, 2 med.; coena, Plin. Paneg. 49: natura solitarium nihil amat, semperque ad aliquod tanquam adminiculum adnititur, Cic. Amic. 23: omnem naturam necesse est, quae non solitaria sit neque simplex, habere aliquem cet., Cic. Nat. D. III, 11: ne, cum aliter multa sint judicata, solitarium aliquod aut rarum judicatum adferatur, Cic. Invent. I, 44 extr.

SOLĪTAS, atis, f. *eenzaamheid, het alleen zijn*, Acc. ap. Non. 2 n. 803: nactus Myrmecis solitatem, Apulej. Met. IX ante med. p. 225, 14 Elm., i. e. *trof Myrmex alleen aan:* Crates servis aseremotis solitatem delegit, Ibid. Apol. ante med. p. 288, 5 Elm.

SOLĪTO, are, *plegen, tot eene gewoonte hebben*, Gell. VII, 1.

SOLITŪDO, inis, f. *wanneer men alleen is, wanneer niemand te zien is, het alleen zijn, eenzaamheid, bij voorb.* loci, Cic. Invent. I, 26: solitudo ante ostium, Terent. And. II, 2, 25, i. e. *ik zie geen mensch voor de deur:* collocare aliquem in solitudine, Cic. Amic. 23: audistis, quae solitudo esset in agris, Cic. Verr. IV, 51: si in desertissima solitudine ad saxa — conqueri vellem, Ibid. V, 67: vastatis finibus habere solitudines, Caes. B. G. VI, 22: ubi postquam solitudinem intellexit, Sallust. Jug. 93 (98): discedere in aliquas solitudines, Cic. ad Div. II, 16: erat ab oratoribus quaedam in foro solitudo, Cic. Brut. 63: cf. Cic. Pis. 22. Martial. III, 44, 3: *van daar* 1) *Tropisch, de eenzaamheid, d. i. wanneer men van ouders, broeders, echtgenoot, vrienden enz. verlaten of gescheiden is, bij voorb.* liberorum, Cic. Verr. I, 58. Cic. Dom. 36, i. e. *dat zij zonder hunnen vader zijn:* viduarum, Cic. Caecin. 5: tuam solitudinem, Cic. Q. Fr. I, 4 extr., i. e. *dat gij zonder mij zijt:* praesidio fuisse solitudini atque inopiae, Cic. Quint. 1 extr.: Messalina tribus omnino comitantibus (id repente solitudinis erat) spatium urbis emensa, Tacit. Ann. XI, 32. 2) *wanneer er niet vele menschen tegenwoordig zijn, het gering aantal menschen, gebrek aan menschen, zwakheid, wanneer het bijkans eene eenzaamheid is, bij voorb.* ejus solitudo, Nep. Thras. 2, i. e. *zijne zwakheid, te weten, nadien hij slechts dertig man bij zich hadt:* Eadem solitudo, quia Romae non respondebat cet., Liv. XXXIX, 18 in., i. e. *gebrek aan menschen: ook kan men het één en ander van het bovenstaande hier toe brengen.*

SOLĪTUS, a, um, *zie* Soleo.

SOLIVĂGUS, a, um, *alleen omzwervende, bij voorb.* bestiae, Cic. Tusc. V, 13, i. e. *die niet bij kudden of in gezelschap gaan: van daar* 1) *alleen gaande, bij voorb.* coelum, Cic. Univ. 6, i. e. *die zich alleen beweegt.* 2) *alleen, eenzaam, op zich zelven, bij voorb.* cognitio, Cic. Off. I, 44, i. e. *die zich alleen met zich zelven en niet met het nut van anderen bezig houdt.*

SOLĬUM, i, n. 1) *een hooge, verhevene zetel, troon, bij voorb.* a) *voor Koningen*, Cic. Fin. II, 21. Virg. Aen. VII, 169. VIII, 178. XI, 301: regale, Ovid. Fast. VI, 353: *dus ook voor* Jupiter, Virg. Aen. X, 116. Horat. Ep. I, 17, 34: *van daar troon, Tropisch, d. i. koninglijke waardigheid, koningrijk, bij voorb.* solio sceptrisque potitur, Ovid. Her. XIV, 113: solio avorum aliquem depellere, Lucan. IV, 690: subversa jacebat pristina majestas soliorum, Lucret. V, 1136: *en meermalen, bij voorb.* Val. Fl. II, 309. VI, 742. Claudian. de IV consul. Honor. 213. b) *voor de Goden in de Tempels*, Cic. Harusp. 27 in. c) *voor de Rechtsgeleerden, waarop zij t'huis zaten, als zij hunne Cliënten bescheid gaven, of rechtsvragen beantwoorden*, Cic. Leg. I, 3. Cic. Or. II, 33 *en* 55; *waarschijnlijk, op onze wijze, katheder, leuningstoel, armstoel enz.* d) *ook voor anderen, bij voorb.* eburnum, Claudian. de Stilich. III, 199, i. e. sella curulis. 2) *eene kuip, tobbe, bij voorb.* a) *bijzonder, om te baden, bij voorb.* in solium descendere, Cels. I, 3 post init. *en* 4. Vitruv. IX, 3: cum exsiluisset e solio, Liv. XLIV, 6 in.: solium balnearum, Plin. H. N. XI, 41. XXVIII, 12 in.: argentea solia, Ib. XXXIII, 12: *en meermalen, bij voorb.* Suet. Aug. 82. Cels. VII, 26 Sect. 5. Pallad. I, 41. Cato R. R. 10, *en* Festus. b) *tot een ander gebruik*, Plin. H. N. XIX, 2. 3) *eene doodkist*, Sueton. Ner. 50. Curt. X, 10. Flor. IV, 11 extr.: fictilibus soliis condi defunctos, Plin. H. N. XXXV, 12 med.

SOLLA, *zegt* Festus, adpellantur sedilia, in quibus non plures singulis possint sedere; *alwaar* Scaliger, *met anderen*, solia *voor* solla *leest.*

SOLLEMNIS, SOLLEMNITAS cet., *zie* Solennis cet.

SOLLERS, SOLLERTĬA cet., *zie* Solers cet.

SOLLICĪTATĬO *of* SOLICITATĬO, onis, f. *eigenlijk* (*misschien*) *opwekking, in beweging brenging: van daar* 1) *ontrusting*,

ting, *onruſt*, *bekommering*, *bij voorb.* nuptiarum, Terent. Andr. I, 5, 26, i. e. propter nuptias. 2) *opruijing*, *ophitzing*, *verleiding*, *bij voorb.* Allobrogum, Cic. Catil. III, 9: Diogenis, Cic. Cluent. 19: *en meermalen*, *bij voorb.* Planc. in. Cic. Ep. ad Div. X, 14. Senec. Controv. II, 15 poſt med.

SOLLICITĀTOR *of* SOLICITĀTOR, oris, m. 1) *ontruſter*, *ſtoorer*, *bij voorb.* nuptiarum alienarum, Pandect. XLVII, 11, 1, i. e. *die eens anders vrouw verleidt of zoekt te verleiden: zoo ſtaat enkel* ſollicitator, *bij voorb.* teſtamentorum ſollicitator, Senec. Controv. II, 15 med. 2) *verleider*, *bij voorb.* ſervi, Pandect. XI, 3 leg. 11 *en* 14.

SOLLICĪTE *of* SOLICĪTE, 1) *vol kommer*, *bekommerd*, *bij voorb.* ſe cuſtodire, Senec. Epiſt. 116 med.: ſolicitiſſime agitur, Ibid. 93 extr.; *doch*, *het zou ook kunnen zijn*, *zorgvuldiglijk*: ſollicite laetus i. e. laetus quidem, ſed non ſine ſollicitudine, Sil. VI, 572: agere ſollicitiſſime, Senec. Ep. 93 extr. 2) *zorgvuldiglijk*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* petere, Plin. Ep. III, 8: ſollicitius cuſtodire honorem, Plin. Ep. I, 19 extr.: ſollicitiſſime curam agere, Sueton. Claud. 18: ſollicitius excipere aliquem, Plin. Ep. I, 4: ſollicite recitare, Ibid. VI, 15: ſollicite curare, Pandect. XXVI, 7: quaerere, Gell. III, 16 extr.: differere, Ibid. I, 3 extr.

SOLLĪCITO *of* SOLICĪTO, avi, atum, are, *eigenlijk* (*misſchien*) *van zijne plaats bewegen*, (*voor* ſolo cieo *of* cito), *gevolglijk in beweging zetten*, *of zoeken te zetten*, *opwekken*, *bij voorb.* mundum de ſuis ſedibus, Lucret. V, 163: ſtomachum vomitu, alvum purgatione, Celſ. praef. prope fin.: humum ferro, Tibull. I, 7 (8), 30, i. e. *ploegen*; *dus ook* tellurem, Virg. Georg. II, 418. Ovid. Faſt. IV, 396: freta remis, Virg. Georg. II, 503, i. e. *roeſen*: ſtamina (i. e. *de ſnaaren*) docto pollice, Ovid. Met. XI, 169: feras, Ovid. Am. I, 7, 14, i. e. *jaagen*, *vervolgen*, *ontruſten*: ſpicula, Virg. Aen. XII, 404, i. e. *zoeken uit te trekken*: *ook* ſenſu obſcoeno inguina, Petron. 20. Martial. XI, 23, 4, *en* XI, 47, 4: *verders* ne ſalebris ſollicitentur apes, Colum. IX, 8 in., i. e. *geſchud*, *of ook ontruſt worden*: *van daar* 1) *in beweging zetten*, *d. i. iemand iet te doen maken*, *bij voorb.* myropolas omnes, Plaut. Caſ. II, 3, 10, i. e. *bij hun menigvuldig koopen of hen plagen*, ſcil. *door kopen of navragen*. 2) *bekooren*, *opruijen*, *zoeken te verleiden*, *bij voorb.* aliquem ad venenum dandum alicui, Cic. Cluent. 16: exercitum, Cic. Haruſp. 20: ſe ſollicitatum, ut regnare vellet, Cic. ad Div. XV, 2: ſervos, Nep. Pauſ. 3: aliquem pecunia, Caeſ. B. G. VII, 37: ſervos ſpe libertatis, Nep. Pauſ. 3: animos plebis dulcedine legis agrariae, Liv. II. 42: plebem, Salluſt. Jug. 19 (22): Helene non pluribus eſſet ſollicitata procis, Ovid. Met. XIV, 670: *en meermalen*, *bij voorb.* Caeſ. B. C. III, 22. Hirt. B. G. VIII, 73. 3) *bekoren*, *aanſporen*, *tot toorn*, *boosmaken*, *bij voorb.* Jovis ſollicitari, Liv. I, 31 extr.: hoſtem, Lucan. IV, 665. 4) *bekoren*, *lokken*, *tot iet bewegen*, *of zoeken te bewegen*, *bij voorb.* aliquem ad venenum alicui dandum, Cic., *zie* n. 2: praeceptorem, Plin. Ep. IV, 13 extr., ſcil. *tot onderricht*, *tot onderwijs*: in bis me multa ſollicitant; aliqua deterrent, Ibid. III, 19: poteſt nos ſollicitare lacus ille, ut — velimus cet., Trajan. Ibid. X, 11: civitates ſollicitant, ut cet., Caeſ. B. G. III, 8: aliquem precibus, ne ſpem ponat in arcto, Ovid. Met. IX, 68: aliquem pecunia, Caeſ., *zie boven*, *zoo als dan meer van het bovenſtaande hier toe gebracht kan worden*: Themiſtocles ſollicitare Ionas in partes ſuas ſtatuit, Juſtin. I, 12: Alexandrum in Italiam, Ibid. XII, 2: aliquem ad colloquium, Ibid. XXXVIII, 1: ad amicitiam, Plin. H. N. VI, 22: Aſclepiades ſollicitatus ex urbe Roma praecepta pro ſe miſit i. e. a Mithridate rogatus & invitatus, ut ad ſe veniret, Ibid. XXV, 2: Superos votis, Tibull. III, 4, 53, *alwaar het ook plagen*, *d. i. heel zeer bidden*, *onöphoudlijk bidden*, *zijn kan*. *Ook* ſeq. infinitiv., *bij voorb.* finemque expromere rerum ſollicitat ſuperos, Lucan. V, 69: ſollicitat decurrere, Lucret. IV, 1190: ſollicitor, nullos eſſe putare deos, Ovid. Am. III, 9, 36, i. e. *ik word aangeſpoord*, *verzocht enz.* 5) *wankelend maken*, *of zoeken te maken*, *bij voorb.* ſpicula, Virg. Aen. XII, 404, i. e. *zoeken uit te trekken*, *zie boven*: fidem liminis adſtricti, Ovid. Am. III, 1, 50, i. e. *de deur openen of zoeken te openen*: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* pacem, Liv. I, 21. XXXIV, 16 extr.; *doch*, *het kan ook heeten*, *ontruſten*, *ſtooren*; *bij ſlot is het hetzelfde*: judicium alicujus donis, Ovid. Her. XVI, 80, i. e. *omkopen*; *doch*, *het kan ook zijn*, *verleiden*; *bij ſlot verliest de zin niets*: toros legitimos, Ovid. Pont. III, 3, 50, i. e. *echte vrouwen verleiden of zoeken te verleiden*: fidem pudicam domis, Ibid. Met. VII, 721: ſtatum quietae civitatis, Liv. XXI, 10. 6) *ontruſten*, *ongemak aandoen*, *bekommeren*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* ea cura me ſollicitat, Cic. ad Div. II, 16: Multa ſunt, quae me ſollicitant, Cic. Att. I, 18 ante med.: animum, Cic. Fin. I, 16: ſenectutem ſuam, Terent. And. V, 3, 16: me nullo ſollicitante metu, Ovid. Triſt. IV, 8, 6: *en meermalen*, *bij voorb.* Virg. Aen. IV, 380. Tibull. III, 5, 12: *dus ook* pacem, Liv., *zie hier voor*: ſtatum quietae civitatis, Liv., *zie hier voor*: mala copia aegrum ſollicitat ſtomachum, Horat. Sat. II, 2, 43. Not. *de Etymologie van dit woord is onzeker*. *Van* ſolum *en* cieo *of* cito (i. e. moveo) *kan men het afleiden*; *alhoewel de quantiteit der ſijllaben onderſcheiden is* (*welke verſcheidenheid menigvuldig is*); *doch dit is louter giſſing*.

SOLLĬCĬTŪDO *of* SOLICĬTŪDO, inis, f. *bekommernis*, *kommer*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* animi, Cic. Cluent. 18: quidquid habet ſollicitudinis, Cluent. 61, i. e. *wat hij ook voor kommer heeft enz.*: res mihi eſt ſollicitudini, Terent. Phorm. IV, 1, 22, *en* Q. Cic. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 8, i. e. *maakt mij kommer*: ſollicitudinem alicui adferre, Cic. ad Div. IX, 17 extr., i. e. *kommer veröorzaken*: Eſſe in ſumma ſollicitudine, Pompej. ad Marc. & Lent. in Cic. Ep. ad Att. poſt VIII, 12: confecit mihi ſollicitudines, Terent. And. IV, 1, 26, i. e. *maken*, *veröorzaken*: *dus ook* adficere aliquem ſollicitudine, Ibid. Phorm. II, 4, 1: ſtruere ſibi ſollicitudinem, Cic. Att. V, 21 poſt init., i. e. *veröorzaken*: liberare aliquem ſollicitudine magna, Ibid. VI, 1 ante med.: levare pectora diris ſollicitudinibus, Horat. Epod. XIII, 10: eas ſollicitudines a diis importari, Cic. Fin. I, 16: angores, ſollicitudines cet., Cic. Off. III, 21: remotus a ſollicitudinibus, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 13.

SOLLĬCĬTUS *of* SOLĬCĬTUS, a, um, *eigenlijk* (*misſchien*, *zie* Sollicito *op het einde*) *voor* ſolo citus i. e. *van zijnen grond losgemaakt*: *gevolglijk uit zijnen geruſten ſtand losgemaakt*: *van daar* 1) *opgewekt*, *in beweging gebracht*, *bij voorb.* mare, Virg. Georg. IV, 262: motus, Lucret. I, 344. 2) *onruſtig*, *bekommerd*, *in zorg zich bevindende enz.*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* civitas, Cic. Agr. I, 8: ſollicitum eſſe de re, Cic. Att. X, 6: *of* ex aliqua re, Terent. And. I, 5, 33: *of* in re, *bij voorb.* in hoc, Quintil. IX, 4 med.: *ook met* circa, pro, *zie hier na*: animo ſollicito eſſe, Cic. Fin. II, 17. Att. II, 18. *Ook volgt er* ne *op*, *bij voorb.* ſollicitus, ne conſuleret cet., Juſtin. II, 7: ſollicitum habere aliquem *bekommeren*, Cic. ad Div. VII, 3. Cic. Senect. 19. Terent. Heaut. III, 1, 5. Compar. ſollicitior, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 18: ſollicitior circa lites, Quintil. VII, 1: ſollicitior pro vobis, Tacit. Hiſt. IV, 58: innocentiam ſollicitiore habituri loco, Senec. Benef. III, 13: *van daar* a) *van beeſten*, *bij voorb.* equi, Ovid. Faſt. VI, 742: canes, Liv. V, 47. Ovid. Met. XI, 599, i. e. *onruſtig*: lepus, Ovid. Faſt. V, 371. b) *van levenloze dingen*, *onruſtig*, *d. i. vol onruſt*, *bij voorb.* nox, Liv. X, 35 in.: ſenecta, Ovid. Met. VI, 500: metus, Ovid. Her. I, 12. Triſt. III, 11, 10: opes, Horat. Sat. II, 6, 79: via, Ovid. Triſt. I, 10, 2: fuga, Ibid. IV, 1, 50: lux, Ibid. IV, 10, 116: dolor, Ibid. Art. III, 371: amor, Ibid. Her. XVIII, 198: carcer, Ibid. Am. I, 6, 64: cura, Ibid. Pont. I, 5, 61: ſollicitiſſima aetas, Senec. de brev. vitae 15: manus, Ovid. Triſt. V, 2, 2: os, Ibid. Pont. IV, 9, 130: pudor, Martial. XI, 46: in tyrannorum vita omnia ſuſpecta & ſollicita, Cic. Amic. 15.

SOLLICŬRIO, i. e. in omni re curioſus, Liv. And. ap. Feſt. in Sollo.

SOLLIFERREUM, *zie* Soliferreum.

SOLLISTERNĬUM, *zie* Soliſternium.

SOLLUS, a, um, i. e. totus, ſolidus, Feſt.

SOLO, are, *eenzaam of woeſt maken*, *bij voorb.* urbes, Stat. Theb. IV, 36: domos, Stat. Theb. V, 149: ſolatae peſte domus, Senec. Oedip. 4.

SOLOECISMUS, i, m. *eigenlijk* (*misſchien*); *de wijze van ſpreken in de ſtad* Soli *of* Soloe, *in* Cilicie, *en dewijl deze ſlecht kan geweeſt zijn*: *van daar* 1) *een taalgebrek in de ſamenvoeging der woorden*, Auct. ad Her. IV, 12. Quintil. I, 5. §. 16. 34 *en* 36. Gell. V, 20: *van daar* 2) *een fout*, *in 't gemeen*, *bij voorb.* ſoloecismum facit mentula, Martial. XI, 20, 2.

SOLOECUS, a, um, *taalgebrekig*; *van daar* Soloecum, Gell. V, 20. XVII, 2 ante med., i. q. ſoloeciſmus, *taalfout*.

SOLOR, atus ſum, ari, 1) *troosten*, *bij voorb.* aliquem, Plaut. Epid. I, 2, 9. Virg. Aen. IX, 290. Horat. Ep. II, 1, 131. Ovid. Faſt. V, 237: ſpes me ſolatur, Ibid. Triſt. IV, 6, 49: verba ſolantia, Ovid. Met. XI, 685: cf. 448: *ook* rem, i. e. *zich over iet troosten*, *bij voorb.* amorem, Virg. Georg. IV, 464: ſpem, Plaut. Aſin. III, 1, 37: lacrymas alicujus, Ovid. Faſt. II, 821: deſiderium fratris, Plin. Ep. VIII, 11: ſpes ſolatur repulſam, Tacit. Ann. II, 36: metum, Virg. Aen. XII, 110; *doch*, *het kan ook tot het volgende behoren*. 2) *ligt maken*, *verligten*, *verzachten*, *verdraaglijk maken*,

..ken, of zochen te verzachten, bij voorb. famem quercu concuſſa (i. e. *door eikels*), Virg. Georg. I, 159: laborem cantu, Virg. Ibid. 293: deſiderium fratris — nepote, Plin. Ep. VIII, 11: cladem, Tacit. Ann. XVI, 13: repulſam, Tacit., *zie hier voor:* ſpem, Plaut., *zie hier voor:* aeſtum fluviis, Horat. Od. II, 5. 6) curas tela, Virg. Aen. IX, 489: lacrymas alicujus, Ovid. Faſt. II, 821: metum, Virg., *zie hier voor* amorem teſtudine, Virg. Georg. IV, 464.

SOLOX, ōcis, *misſchien dik of ſterk van draad, bij voorb.* lana, Titinn. ap. Feſt.: pecus i. e. oves craſſa lana veſtitae, Lucil. ap. Feſt.

SOLPUGA, *zie* Solipuga.

SOLSTĪTIALIS, e, 1) *het zomer-* Solſtitium *of den ſtilſtand der zon in Juny betreffende, bij voorb.* dies, Cic. Tuſc. I, 39, i. e. *de dag, wanneer de zon in den Kreeft komt, gevolglijk de langſte dag: dus ook* tempus, Vitruv. IX, 5. Ovid. Faſt. VI, 790: exortus ſolſtitialis, Plin. H. N. XVIII, 34: *of* ſolſtitialis ortus ſideris, Juſtin. XIII, 7, i. e. *opgang der zon in* ſolſtitio: *dus ook* orbis, Cic. Nat. D. III, 14: *of* circulus, Varr. L. L. VIII, 18. Plin. H. N. XII, 11 *en* 70, i. e. *zonnekeerkring of* tropicus cancri: nox, Ovid. Pont. II, 4, 26, i. e. *de nacht ten dien tijde, d. i. de korſte nacht:* herba, Plaut. Pſeud. I, 1, 36, i. e. *dat op dezen dag wast en vergaat:* acini, Plin. H. N. XIV, 16, i. e. *op dezen dag of in den zomer vergaande:* morbus, Plaut. Trin. II, 4, 143, *misſchien eene ziekte, die om dezen tijd gewoon was: dus ook* Plin. H. N. XXVI, 5. 2) *wat omtrent op dezen tijd geſchiedt, zomersch, bij voorb.* ſolſtitiali tempore, Liv. XXXV, 49, i. e. *midden in den zomer:* caput ſolſtitiale Leonis, Lucan. VI, 338: herba i. e. *zomergewas, dat alleen den zomer duurt, en dat men dus den winter niet kan overhouden,* Plaut. *en* Plin., *zie hier voor: dus ook* acini, Plin., *zie hier voor:* ſpina, Colum. II, 18. 3) *het* Solſtitium *of in 't gemeen de zon betreffende, bij voorb.* annus, Liv. I, 19. Serv. ad Virg. Aen. IV, 653, i. e. *het zonnejaar: misſchien van het eene* Solſtitium *tot het andere gerekend.*

SOLSTĪTIUM, i, n. (ſcil. tempus) 1) *de tijd, als de zon ſchijnt ſtil te ſtaan, en dan weder terug keert, zonneſtilſtand, zonnekeer: dat geſchied tweemaal in het jaar, in 't begin van den zomer, als de zon in den kreeft komt, en in 't begin van den winter, wanneer zij in den ſteenbok ſtaat. Dus is er een dubbel* Solſtitium, *zoo wel* brumale i. e. *in den winter,* Colum. XI, 2 prope fin. §. 94: *of* hibernum, Ibid. VII, 3, 11: *als* aeſtivum i. e. *in den zomer,* Colum. VII, 3 §. 11. Plin. H. N. II, 103: *van daar* Plur. Solſtitia, Colum. IX, 14, 12; *doch de Romeinen noemen gemeenlijk alleen de zonnekeer, bij het begin van den zomer,* ſolſtitium; *die in 't begin van den winter noemden zij* bruma, *bij voorb.* movetur a bruma ad ſolſtitium, Varr. L. L. V, 2: ſolſtitiis brumisque, Cic. Nat. D. II, 7: *en meermalen, bij voorb.* Varr. R. R. I, 28. Cato R. R. 104. Plin. H. N. XVIII, 28 *meermalen.* 2 *de zomer, bij voorb.* humida ſolſtitia atque hyemes orate ſerenas, Virg. Georg. I, 100: cf. Horat. Ep. I, 11, 18. Ovid. Triſt. V, 10, 7. Senec. Benef. I, 21. *van daar de hitte van den zomer, bij voorb.* ſolſtitium pecori defendite, Virg. Ecl. VII, 47.

SOLUM, i, n. *is het onderſte deel van elke zaak, dat wij den bodem, den grond noemen, bij voorb.* foſſae, Caeſ. B. G. VII, 72: *van de zee,* Senec. Agamem. 475: Incendium, quo clivus Publicius ad ſolum exuſtus eſt, Liv. XXX, 26, i. e. *tot op den grond: van daar* aequare ſolo, Liv. XXIV, 47. Vellej. II, 4, *met den grond of bodem gelijk maken; doch het kan ook tot n. 5 behoren:* Sacraria Numinum vetuſtate dilapſa a ſolo reſtituit, Inſcript. in vet. lap. ap. Fabrett. cap. 10 n. 47, i. e. *van den grond op: van daar Tropisch,* ſolum oratoris, Cic. Brut. 74, i. e. *grond, grondſlag: dus ook* hoc quaſi ſolum quoddam atque fundamentum eſt verborum uſus & copia rerum, Cic. Or. III, 37. *Ook elke onderlage, bij voorb. uit meel bij gebak,* Cato R. R. 76: *dus ook* Cereale ſolum, Virg. Aen. VII, 111, i. e. *onderlage uit brood: van daar in 't bijzonder* 1) *de vloer, bij voorb. van een vertrek, bij voorb.* marmorea ſola, Cic. Parad. VI, 3. 2) *de grond en bodem van een huis, waar het huis op ſtaat of geſtaan heeft, bij voorb.* jus ſoli ſequitur aedificium, Pandect. XIII, 7, 21. 3) *voetzool, is menigvuldig, bij voorb.* ſolorum callum, Cic. Tuſc. V, 32: ſolum hominis, Varr. R. R. I, 47: *van de honden* ſolum corneum, Ibid. II, 9. 4) *de zool van een ſchoen of muil,* Plaut. Bacch. II, 3, 98: *dus ook de zool of het zoolleder, dat de ſchoenmaker bedsbeldt,* Martial. IX, 75. 2. 5) *de bodem, grond, d. i. aarde of aardbodem,* a) *zoo wel in zoo verre hij bebouwd, of daarop gezaaid, gebouwd wordt enz., bij voorb.* exile & macrum ſolum, Cic. Agr. II, 25, i. e. *magere grond:* pingue, putre, denſum, Colum. II, 2: ſerere in inculto & derelicto ſolo, Cic. Brut. 4: quantum in ſolo, Cic. Att. IX, 9 extr., *misſchien, hoe veel de grond draagt* (ſcil. *vruchten*): ponere membra ſolo, Ovid. Met. VI, 246, i. e. *op de aarde:* aliquid ſolo adfligere *tegen de aarde ſlaan, op den grond werpen,* Tacit. Hiſt. I, 41: quid mihi prodeſt Ilios & murus quod fuit ante ſolum, Ovid. Her. I, 48: columbae viridi ſedere ſolo i. e. terra, Virg. Aen. VI, 192: ſub ſedibus mugire ſolum, Ibid. 256: *ook ſtaat* ſolum terrae, Lucret. V, 1288, i. e. *aardbodem, zoo als wij: dus ook* terrae ſola, Catull. LXII, 7: *dus ook* agri ſolum, Caeſ. B. G. I, 12: *van daar het ſpreekwoord,* quodcunque in ſolum venit, Cic. Nat. D. I, 23, i. e. *wat iemand ſchielijk invalt, of voor den mond komt: dus ook* quod in ſolum venerit ponam, Varr. ap. Non. 9 n. 8: *daarvoor ſtaat ook* quod in ſolum, ſcil. venit, Cic. ad Div. IX, 26: *van daar* ſolo aequare *met den aardbodem gelijk maken,* Liv. XXIV, 47. Vellej. II, 4: *en Tropisch,* dictaturam ſolo aequare, Liv. VI, 18 extr., i. e. *voor eeuwig verbannen. Van daar* res ſoli *of* res quae ſolo continentur i. e. *alles, wat op, of in de aarde (den grond) ſtaat, bij voorb. huis, hof, akker, planten, boomen enz., bij voorb.* de poſſeſſione rei ſoli experiri, Pandect. XLIII, 15, 1 poſt med.: res omnes, ſive mobiles ſint ſive ſoli, Ibid. XIII, 3, 1: patrimonii partem conferre juſſit in ea, quae ſolo continerentur, Plin. Ep. VI, 19, i. e. *grondſtuk, landgoed: dus ook* patrimonii partem in ſolo collocare, Sueton. Tiber. 48: tertia pars de agris, terris, arbuſtis, ſatis quaerit, et, ut Iurisconſultorum verbo utar, quae ſolo continentur, Senec. Nat. Quaeſt. II, 1. b) *als ook de bodem, d. i. een land, bij voorb.* ſolum patriae, Cic. Catil. IV, 7, i. e. *bodem des vaderlands: dus ook* ſolum natale, Ovid. Met. VIII, 184: hoc omni ſolo, in quo tu ortus & procreatus es, Cic. Leg. II, 2: maxima Fundani gloria ſoli, Ovid. Pont. II, 11, 28: Picus Faunusque, Romani nomen utrumque ſoli, Ibid. Faſt. III, 292: vos mutae regiones, imploro & ſola terrarum ultimarum, Cic. Balb. 5: *van daar* ſolum vertere, Cic. Balb. 11. Caecin. 34, i. e. *voorttrekken, het land verlaten: bijzonder van de genen, die in ballingſchap gaan, bij voorb.* exſilii cauſa ſolum vetere, Cic. Quint. 28. Cic. Phil. V, 5. Liv. III, 13 *en* 58: *dus ook* ſolum mutare, Cic. Parad. 4 extr.: cf. Cic. Dom. 30, *alwaar beide voorkomt, er ſtaat:* quo vertendi, hoc eſt mutandi ſoli cauſa (i. e. exſilii cauſa) venerant. 6) *Alles, waar iet op rust of ſchijnt te rusten, of zich bevindt, bij voorb. een koek, wanneer er iet op ligt; een bord, als er vleesch op ligt; de zee, als er ſchepen op liggen of varen enz., bij voorb.* Cereale ſolum, Virg. Aen. VII, 111, i. e. *de onderlage (bord) van brood, waar ooft op gegeten wordt: dus ook* ſolum in tracta, Cato R. R. 76, i. e. *onderlage (of koek van meel), waar iet op gebakken wordt:* ſubterhiturque ſolum (navibus), Ibid. V, 199, i. e. mare: *dus ook* ponti, Val. Fl. IV, 712: coeleſte ſolum, *van den hemel, met betrekking tot de ſterren. bij voorb.* aſtra tenent coeleſte ſolum, Ovid. Met. I, 73: *ook heet de holte, waar de oogen in zitten,* ſolum, *bij voorb.* manibusque cruentis pulſat inane ſolum, Stat. Theb. I, 55, *van den blinden* Oedipus: *van daar Tropisch,* ſolum & fundamentum oratoris, Cic. Brut. 74. Or. III, 37 extr., i. e. *grondſlag van den Redenaar, zie boven.*

SOLUM, Adv., *alleen,* Cic., *is eigenlijk de* Accuſ. *van* ſolus, a, um.

SOLUMMŎDO *of eigenlijk* SOLUM MODO, *maar alleen, ſtaat voor maar, ſlechts,* Plin. H. N. XXXIV, 8 extr. Pandect. IV, 9, 1. IX, 2, 23: *zoo zeggen wij ook dikwijls, maar alleen, of bloot alleen voor ſlechts, bij voorb. wij willen maar dat alleen beſchouwen, of bloot alleen beſchouwen, alwaar een* Pleonasmus *is; en even zoo ſtaat* tantummodo (i. e. tantum modo) *voor* tantum *of* modo *in de beste ſchrijvers.*

SOLVO, ſolvi, ſolūtum, 3. *losmaken, van den band ontdoen, ontbinden, openmaken, bij voorb.* aliquem, Terent. And. IV, 4 extr.: *dus ook* ſolvite me pueri, Virg. Ecl. VI, 24: deus me ſolvet, Horat. Ep. I, 16, 78: reum, Plaut. Truc. IV, 3, 63: equum ſeneſcentem, Horat. Ep. I, 1, 8: canem (catena), Phaedr. III, 7, 20: epiſtolam, Cic. Att. XV, 4. Nep. Hann. 11: funem, Virg. Aen. V, 773: funem a ſtipite, Ovid. Faſt. IV, 333: nexus a corpore, Ibid. Met. IX, 58: comas caſſide, Ibid. Faſt. III, 2: redimicula collo, Ibid. IV, 136: nodum, Horat. Od. III, 21, 22: laqueos, Plin. Ep. I, 8: corollas de fronte, Prop. I, 3, 21: vincla jugis, Tibull. II, 1, 7: crinem, Ovid. Met. XI, 682: vittas crinales, Virg. Aen. VII, 403: currus i. e. equos a curru, Senec. Thyeſt. 797: vela, Virg. Aen. IV, 574: ſinus (velorum), Ibid. V, 831: frenum, Phaedr. I, 2, 3: texta, Prop. II, 9, 6 (4): *van daar* ancoram, Cic. Att. I, 13, i. e. *anker ligten:* navem, Plaut. Mil. IV, 7, 17. Liv. XLV, 6. Ovid. Remed. 285: *en* naves, *van meer ſchepen,* Caeſ. B. G. IV, 36: B. C. I, 28. III, 6. Nep. Hann. 8: *of* ratem, Ovid. Her. XV, 213 *en* 214: *of* tectis litore, Lucan. IV, 583: *of* puppes a li-

litore, Ibid. II, 649: *ook enkel* solvere, scil. navem, Cic. Off. III, 12. Cic. ad Div. XVI, 9, *eigenlijk, het schip losmaken van den oever: van daar voortzeilen, afzeilen, dewijl de schepen aan den oever vastgebonden, en bij het afzeilen weder losgemaakt werden: dus ook* classem, Prop. III, 7, 23 (III, 6, 53): *ook* solvere a terra, Caes. B. C. III, 101: *en* ex portu, Caes. B. G. IV, 28: *ook zegt men* navis solvit, *het schip zeilt af*, Caes. B. G. IV, 28: *van daar* 1) *losmaken, d. i. verklaren, ontvouwen, bij voorb.* captiosa, Cic. Fin. I, 7: aenigmata, Quintil. VIII, 6, 53: ambiguitatem, Ib. VII, 2, 49: quaestionem, Gell. XVIII, 2: nodosa verba sortis, Senec. Oedip. 102. 2) *ontbinden, van sterven, bij voorb.* aliquem i. e. *dooden*, Senec. Troad. 600: senectus solvit corpora, Curt. VIII, 9: *dus ook* vitam alicui, Prop. II, 9, 39 (37): *van daar* solvi *ontbonden worden, d. i. sterven*, Ovid. Am. II, 10, 36: *dus ook* morte, Ibid. in Ibin 146: solutus inedia, Petron. 111: sic morte, quasi somno soluta est, Flor. IV, 11 extr. 3) *ontbinden in zijne deelen, smelten, verbrijzelen, stukbreken, bij voorb.* rigor auri solvitur aestu, Lucret. I, 493: ignis saxa solvit, Lucan. III, 506: pontem, Tacit. Ann. I, 69, i. e. *stukbreken, afbreken:* alvum, Plin. H. N. XIV, 18. Cels. I, 3 post med.: *of* ventrem, Colum. IX, 13 in., i. e. *los maken, loslijvig maken: van daar* a) solvi *of* se solvere in aliquid, *bij voorb.* tellus se solvit in amnem, Lucan. II, 408: auster se solvit in auras, Ibid. IX, 451: solvi in arenas putres, Ibid. VIII, 830: *dus ook* lumina in lacrymas, Lucan. VIII, 106, *in tranen smelten: en Tropisch*, solvi in otia, Prop. IV, 4, 79. b) *in verrotting overgaan*, Virg. Georg. IV, 302. 4) versum, Horat. Sat. I, 4, 60, i. e. *van de Syllabenmaat berooven, tot Prosa maken: van daar* oratio soluta, Cic. Or. III, 44, i. e. Prosa: *dus ook* Quintil. IX, 4 §. 19 *en* 77. 5) *losser maken: van daar* solutus, a, um, *losser, bij voorb.* terra Colum. III, 14: solum, Plin. H. N. XVII, 22: semina (herbae) solutior, Plin. H. N. XXV, 9. 6) *openen, bij voorb.* os, Ovid. Met. VII, 190: *dus ook* linguam i. e. *spreken*, Senec. Thyest. 682: alvum, Cels. I, 3: epistolam, Cic. Att. XV, 4. Nep. Paus. 4, *zie boven:* venam cultello, Colum. VI, 14. 7) *verdrijven, te niet maken, bij voorb.* noctem, Plin. Epist. VI, 16: pudorem, Virg. Aen. IV, 55: *dus ook* injuriam, Sallust. Fragm. p. 930 Ed. Cort.: ebrietatem, Cels. II, 6 med.: lassitudinem, Plin. H. N. XXXVII, 10: vitam alicui, *het leven ontnemen, dooden*, Prop. II, 9, 39 (37): morem solvere i. e. tollere, Liv. I, 40. 8) *slapmaken, verslappen, ontzenuwen, het zij het geschiede door slaap, dood, door lagchen, wellust enz., bij voorb.* homines solverat alta quies, Ovid. Met. VII, 185: solvuntur frigore membra, Virg. Aen. I, 92 (96): corpora in Venerem solvunt, Virg. Georg. IV, 199: *van daar* solutus, a, um, Adjective, (a) *opgeruimd, lustig, bij voorb.* solui homines ridere non desinunt, Cic. Dom. 39 in.: facere aliquem solutum, Horat. Ep. I, 5, 20. (b) *onmanlijk, slap, nalatig, bij voorb.* lenitas solutior, Cic. Catil. II, 12: solutus & mollis in gestu, Cic. Balb. 62, *zie n.* 13. 9) *opgeruimd maken, tot lagchen bewegen, bij voorb.* aliquem, Martial. IX, 29, 4: *van daar* solutus *opgeruimd, zie terstond hiervoor.* 10) *schenden, overtreden, bij voorb.* morem traditum, Liv. I, 49: jejunia, Ovid. Met. V, 534: fidem, Ovid. Her. X, 78. Terent. And. IV, 1, 19, i. e. *de belofte schenden, niet houden; doch, het kan ook zijn, vervullen, zie n.* 12. d. 11) *scheiden, bij voorb.* acies commissos, Prop. IV, 4, 59: amicos, Ibid. II, 34 (33), 5: ut nos solveret ulla dies, Ibid. II, 15 (14), 26: agmina, Virg. Aen. V, 581: amores, Tibull. I, 2, 60. 12) *betalen, (dewijl men zich daardoor van schulden losmaakt), is zeer menigvuldig, bij voorb.* pecuniam mulieri, Cic. Cluent. 12: numos, Cic. Off. III, 23: nihil pro frumento alicui, Cic. Verr. III, 72: aes alienum, Sallust. Cat. 35 (36): litem aestimatam populo, Nep. Cim. 1: praeceptori pretium operae, Senec. Benef. VI, 17 extr.: summam de suo, Plin. Ep. II, 4: impensam aedificiorum, Pandect. XIX, 1, 45. *Ook* ab aliquo, *wanneer de persoon aangewezen wordt, door wien de betaling geschiedt, bij voorb.* a trapezita, Plaut. Curc. V, 2, 20: ab Egnatio, Cic. Att. VII, 18 extr.: homines dicere, se a me solvere, Ib. V, 21 post med., i. e. *van het geld, dat ik kun gelaten heb: dus ook* de suo, Plin. Ep., *zie hier voor. Ook zonder* Accusativus *der zaak, bij voorb.* qui pro vectura solveret, Cic. Att. I, 3: *dus ook bij ons. Ook* aliquem, *gelijk bij ons, hij heeft mij betaald, schijnt niet voor te komen, (behalven in* Plaut., *zie hier na), maar het* Passivum, *bij voorb.* si (actor) solutus fuisset, Pandect. XII, 1, 31: *men zou hier toe kunnen brengen* esse alicui non solvendo, Quintil. Decl., *zie hier na; maar het is niet nodig: ook kan men hier toe brengen* ut solvam militem, Plaut. Bacch. IV, 9, 137; *doch het kan ook zijn afvaardigen (gelijk* absolvo, *zie* Absolvo), *het welk zeker bij slot betalen is: van daar* non solvendo esse, Cic. Phil. II, 2. Cic. ad Div. III, 8. Offic. II, 22 extr. Cic. Att. XIII, 10 extr.: *of* non esse ad solvendum, Vitruv. X, 6 extr., i. e. *niet kunnen betalen: ook met het* Substantivum, *van het geen betaald zal worden, bij voorb.* cum solvendo aere alieno respublica non esset, Liv. XXXI, 13, i. e. *de schuld niet kon betalen, alwaar* aere *voor* aeri *staat: van daar* solutus, a, um, *betaald, bij voorb.* hoc, quod debeo, — expedias & solutum relinquas, Cic. Att. XVI, 6: debitum voluent: solutum, Pandect. XLVI, 3, i. e. *het willen betalen:* id erit solutum, Ibid.: soluta summe pecuniae, Ibid. XXXIII, 1, 1 med.: pro re soluta, Ibid. XLVI, 3, 46, *alwaar ook* rem pro alia re solvere *staat: van daar* solutum *de betaling, bij voorb.* in solutum adcipere, Senec. Benef. II, 26, *in betaling (als betaling) aannemen: dus ook* pro soluto habere, Pandect. XLVI, 3, 48, *voor betaling (voor betaald) houden: dus ook* in solutum dare, i. e. *in (als of tot betaling) geven, bij voorb.* praedia in solutum dare, Pandect. XLVIII, 3, 41: fundum dare in solutum, Ibid. leg. 46: hoc non imputo in solutum, Senec. Ep. 8 extr., i. e. *reken het niet als betaling, houde het niet voor betaling: van daar Tropisch*, a) poenas solvere, Sallust. Jug. 68 (72), i. e. *straffe lijden, boeten: dus ook* poenas breves magnis sceleribus, Senec. in Oedipo 936: poenas alicui manu (sua), Ibid. Hippol. 1176. b) *boeten, bij voorb.* injuriam poenis, Ovid. Fast. V, 304. Not. injuriam solvere, Sallust., *heet, het onrecht te niet doen, zie boven.* c) *vergelden, beantwoorden, tegen inbrengen, weder goed maken enz., bij voorb.* Neque tu verbis solves unquam, quod mihi re male feceris, Terent. Ad. II, 1, 10: beneficia, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 12 in. d) fidem, Terent. And. IV, 1, 19. *zijn woord houden, zijne belofte vervullen (Ironisch): dus ook* suam fidem solutam esse, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 21, i. e. *hij zij van zijne belofte ontslagen, daar niet meer aan gebonden:* esse morte soluta fides, Ovid. Her. X, 78, *ten zij, het is, gebroken, zie boven n.* 7. e) *Tropisch, betalen, d. i. geven of bewijzen, het geen men schuldig is, bij voorb.* patriae, quod debes, Cic. Marc. 9: justa paterno funeri, Cic. Rosc. Am. 8: inferias viro, Senec. Hippol. 1198: suprema militibus, Tacit. Ann. I, 61: exspectabo, quae polliceris; & erunt mihi pergrata, si solveris, Cic. Brut. 4 extr.: vota, Cic. Phil. III, 4. Prop. IV, 2, 17: vota Jovi, Nep. Lys. 3: vota pro aliqua re, Plin. Ep. X, 44: *dus ook* fidem voti, Ovid. Fast. I, 642: operam Dianae solvo i. e. sacra facio, Afran. ap. Non. 12 n. 21: grates Dianae, Vellej. II, 25. 13) *afvaardigen, bij voorb. iemand door betaling, bij voorb.* solvam militem, Plaut. Bacch. IV, 9, 137, *doch, het kan ook heeten, betalen, zie boven; bij slot verliest de zin niets.* 14) *bevrijden, is ongemeen menigvuldig, bij voorb.* civitatem religione, Cic. Caecin. 34: remp. religione, Liv. VII, 3: civitatem voto, Justin. XXI, 3: aliquem amore, Prop. III, 21 (20), 2: aliquem metu, Ibid. IV, 6, 41: aliquem dementia, Horat. Epod. XVII, 45: se luctu, Virg. Aen. II, 26: aliquem legibus, Liv. XXXI, 50. Cic. Rab. Post. 5, i. e. *ontslaan, dispenseren. Ook* corde metum *voor* cor metu, Virg. Aen. I, 562 (566); *doch het kan ook zijn, de vrees scheiden, verwijderen enz., wanneer de zin dezelfde zou zijn. Ook zonder* Ablativus, *bij voorb.* animum hospitis, Horat. Sat. II, 6, 83, i. e. *kommerloos maken, opheldern:* Curios, Martial. IX, 29, 4, i. e. *ophelderen, zie boven:* Nec Rutulos solvo, Virg. Aen. X, 111, i. e. *bevrijde hen niet, laat hen niet vrij uitgaan, zonder hen uit uit: van daar* solutus, a, um, *bevrijd, is bekend: van daar* (a) *vrij, ongebonden, bij voorb.* motus solutus & liber, Cic. Div. I, 21 praetura, Cic. Mil. 13: voluntas civitatis, Cic. Att. II, 18: cura solutior, Liv. III, 8, i. e. *vrijer enz.: van daar, vrij van iet, bij voorb. van geschenken en verpligting, d. i. onbevooroordeeld, niet vooringenomen, bij voorb.* veniebant soluti ad causas, Cic. Verr. II, 78 extr.: praedia, Cic. Agr. III, 2, i. e. *zonder hypotheek, zonder schulden: en dat is meer, alwaar men eenen* Ablativus *denken kan. Ook vrij van iet met den* Genitivus, *bij voorb.* operum, Horat. Ad. III, 17, 16. (b) *vrij, d. i. in vrijë magt staande, bij voorb.* si essent omnia mihi solutissima, Cic. ad Div. I, 9 §. 60. (c) *zonder zwarigheden, ligt, gemakkelijk, bij voorb.* ratio solutior, Cic. ad Div. III, 5. (d) *die iet gemakkelijk doen kan, wien iet niet zwaar valt, bij voorb.* solutissimus in dicendo, Cic. Brut. 48 in.: solutus in explicandis sententiis, Ibid. 47. *Ook staat* solutus, a, um, *anders* Adjective, *bij voorb. ongebonden, bij voorb.* oratio i. e. Prosa, *zie boven: verders uitgelaten, losbandig, buitensporig, tomeloos, geheel niet bepaald, bij voorb.* risus, Virg. Georg. II, 386: praetura, Cic. Mil. 13: voluntas civitatis, Cic. Att. II, 18: soluta omnia, ut fit, rebus secundis Liv. VI, 3 med.: fecundi calices quem non fecere — solutum, Horat. Ep. I, 5, 20, *alwaar het ook zijn kan, opgeruimd, lustig, zie boven:* solutus est mollis in gestu, Cic. Brut. 62, *zie n.* 8, b. *Ook slap, bij voorb.* stomachus solutus, Scrib. Larg. 2: stomachus solutior, Petron. 117. *Het overige zie veren bij elk*

bij Verbum. Not. Solvo *is eigenlijk van drie Lettergreepen geweest*, Soluo, *waar uit door de ſchielijke uitſpraak* ſolvo *geworden is: van daar vindt men ook nog ſomtijds* ſolui (i. e. ſolvi) *van drie Lettergreepen, bij voorb.* ſoluit. Catull. 2 extr.: *dus ook* ſoluiſſe *van vier Lettergreepen*, Tibull. IV, 5, 16.

SOLUS, a, um, 1) *alleen, eenig, bloot, d. i. eenig, bij voorb.* ſolum regnare, Cic. Off. III, 10, i. e. *alleen Koning zijn, d. i. zonder Ambtgenoot:* ſolus locus, Cic. Haruſp. 7, i. e. *alleen:* Cum illa ſit tua ſolius, Varr. R. R. III, 2 ante med., i. e. *uwe alleen:* tot (homines) mea ſolius ſolliciti ſunt cauſa, Terent. Heaut. I, 1, 77: Prendo hominem ſolum. Ibid. Phorm. IV, 3, 15: me ſeduxit ſolum ſeorſum ab aedibus, Plaut. Caſ. II, 2, 95: Liſcum retinet; quaerit ex ſolo ea, quae cet., Caeſ. B. G. I, 18: ſolus ſolum (ſcil. cum) conveni, Terent. Hec. IV, 1, 42: *alwaar men de herhaaling moet aanmerken: dus ook* rem narrabit ſola ſoli, Ibid. III, 2, 15: maneam ſolus cum ſola, Ibid. Eun. III, 5, 31. *Zeer dikwijls ſtaat het voor* ſolum *bloot-lijk, ſlechts, dat is, het ſtaat, waar ook* ſolum (Adv.) *ſtaan kon, gelijk bij ons, bij voorb. hij ſcheept mij met bloote woorden af, voor bloot met woorden enz., bij voorb.* Quantum opus eſt tibi argenti? ſolae triginta minae, Terent. Phorm. III, 3, 24, i. e. *ſlechts dertig enz.:* Scaevola ſolos novem menſes Aſiae praefuit, Cic. Att. V, 17 poſt med.: Locrenſes ſola quindecim millia militum habebant, Juſtin. XX, 3 *en meermalen.* 2) *alleen, d. i. zonder vrienden, bloedverwanten enz., bij voorb.* ſola ſum, Terent. Eun. I, 2, 67. 3) *alleen, d. i. zonder beſcherming, zonder vrienden enz.*, Terent. Andr. II, 3, 7. 4) *eenzaam, zonder menſchen, ledig, woest, bij voorb.* loca ſola, Cic. Div. I, 28. Nep. Eum. 8. Salluſt. Jug. 103 (110): locus, Terent. Andr. II, 4, 3: agri, Virg. Georg. III, 249: rupes, Ibid. Ecl. X, 14: mons, Tibull. I, 2, 72 (I, 1, 60): deportari in ſolas terras, Terent. Phorm. V, 7, 86. Not. (1) *Ook ſtaat er* unus *bij, bij voorb.* uno illo ſolo antiſtite, Cic. Haruſp. 7: te unum ſolum ſuum depeculatorem, Cic. Piſ. 40: ſolum unum hoc vitium, Terent. Ad. V, 3, 47, *dus zeggen wij ook, eenig en alleen, bloot alleen, alwaar het ééne weg kon blijven.* (2) Soli *voor* ſolius, Cato ap. Priſc. 6: *en* ſolae (Dativ.) *voor* ſoli, Terent. Eun. V, 6, 3: Vocat. Sole, Atticid. ap. Priſc. 5. (3) Accuſ. Neutr. Solum *ſtaat dikwijls* Adverbialiter, *ſlechts, alleen, bloot, bij voorb.* nos nunciationem ſolum habemus, Cic. Phil. II, 31: *en meermalen, bij voorb.* Cic. Leg. I, 20. Tuſc. III, 5 poſt med.: *van daar* non ſolum, ſed etiam, Caeſ. B. G. I, 22: non ſolum, ſed et cet., Nep. Thraſ. 2: non ſolum, ſed cet., Nep. Att. 20. Salluſt. Cat. 39 (40): non ſolum — verum quoque, Horat. Sat. I, 6, 84: Non ſolum non, *waarvan het laatſte* non *ook ſomtijds wegblijft, zie* Non *en* Modo.

SOLUTE, *ongebonden: van daar* 1) *vrij, d. i. naar believen, bij voorb.* ſolute moveatur ac libere, Cic. Div. II, 48: ſolutius laſcivire, Tacit. Ann. XIII, 47. 2) *vrij, onbezorgd, zonder kommer, onachtzaam, zorgeloos, bij voorb.* ſolute, oſcitanter dicere. Cic. Brut. 80: milites ſolute ac negligenter agentes, Liv. XXIII, 37: ſolutius, Senec. Nat. Quaeſt. VI, 3. 3) *vrij, zonder tucht, teugelloos, bij voorb.* ſolute ac negligenter habiti, Liv. XXXIX, 1: ſolutius laſcivire, Tac., *zie hier voor.* 4) *zonder zwarigheid, ligt, gemakkelijk, bij voorb.* ſolute & ſuaviter dicere. Cic. Brut. 29: ſolutius, Tacit. Ann. IV, 31: ſolutius aequitatem ſequi, Pandect. XI, 7, 14 extr.

SOLUTILIS, e, *het geen men ontbinden, of gemakkelijk ontbinden, of van één doen kan, bij voorb.* navis, Sueton. Ner. 34.

SOLUTIO, onis, f. *ontbinding, bij voorb.* hominis, Cic. Tuſc. III, 25: *van daar* 1) *de oploſſing, bij voorb. van eene vraag, twijfel enz., bij voorb.* captionis, Gell. XVIII, 2: *dus ook* eorum ſolutio, Senec. Beneſ. V, 12. 2) *verſlapping, bij voorb.* ſtomachi, Plin. H. N. XXIII, 6 extr. Celſ. IV, 5 med., i. e. *zwakte.* 3) *betaling, bij voorb.* rerum creditarum, Cic. Off. II, 23: nominis Valeriani, Cic. Att. XII, 50: ſolutionem factam, Pandect. XLVI, 8, 12. 4) linguae, Cic. Or. I, 25, i. e. *eene vaardige tong.*

SOLUTUS, a, um, *zie* Solvo.

SOMNIATOR, oris, m. 1) *een droomer, d. i. die droomt.* 2) *een droomer, d. i. die op een' droom acht geeft, bij voorb.* erat ex ſomniatoribus totus, Senec. Controv. III, 22 poſt med.

SOMNICULOSE, *ſlaperig, bij voorb. iets doen*, Plaut. Capt. II, 1, 32. Amph. II, 1, 75.

SOMNICULOSUS, a, um, 1) *vol ſlaap en traagheid, ſlaperig, bij voorb.* ſenectus, Cic. Senect. 11: villicus, Colum. XI, 1 med.: genus mancipiorum, Ibid. I, 8, 2: glires, Martial. III, 57, 38. 2) *ſlaperig en traag makende, ſlaap en verdoving makende, bij voorb.* aſpis, Cinna ap. Gell. IX, 12 med.: cf. Laber. ibid.

SOMNIFER *of* SOMNIFERUS, a, um, 1) *ſlaap aanbrengende of makende, bij voorb.* virga, Ovid. Met. I, 672: vis ſomnifera etiam ſativo papaveri, Plin. H. N. XVI, 25 extr. 2) *verdoving makende, doodlijk, bij voorb.* venenum (ſcil. ſerpentis), Ovid. Met. IX, 693: *dus ook* aſpis, Lucan. IX, 701. Not. *De* Nominat. ſomnifer *en* ſomniferus *ſchijnt niet voor te komen.*

SOMNIFICUS, a, um, i. q. ſomnifer, 1) *ſlaap makende, bij voorb.* medicamentum, Plin. H. N. XXXVII, 10 ante med. 2) *verdoving makende, verdovende, bij voorb.* vis aſpidum, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.

SOMNIO, avi, atum, are, 1) *droomen, bij voorb.* de aliquo, Cic. Div. II, 67: ſomniaſſe ſe, ovum pendere ex faſcia lecti, Ibid. 65: videbar ſomniare, me eſſe mortuum, Enn. ap. Cic. Acad. IV, 16: neque ulla nox eſt, qua non ſomniemus, Cic. Div. II, 59: hic vigilans ſomniat, Plaut. Capt. IV, 2, 68: ſomniantes, Cic. Div. II, 59: viſa ſomniantium, Ib.: Ariſtoteles & Fabianus plurimum ſomniari circa ver & autumnum tradunt. (Imperſonaliter), Plin. H. N. XXVIII, 4 extr., i. e. *dat men droome enz. Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* ovum, Cic. Div. II, 59, i. e. *van een ei: dus ook* me ſomnies, Terent. Eun. I, 2, 113: ille ſomniat ea, quae vigilans voluit, Ter. And. V, 6, 7: miramur, id, quod ſomniavimus, evadere (*vervuld worden*)? Cic. Div. II, 59: quod ego in ſomnis ſomniavi, Plaut. Rud. III, 4, 68: Quod non ſomniabam cet., Plaut. Perſ. II, 3, 5, *wat ik niet droomde of gedroomd had enz.: ook* ſ. q. ſomnium, *bij voorb.* mirum ſomniavi ſomnium, Plaut. Rud. III, 1, 5: ſimile ſomnium ſomniavit, Ibid. Mil. II, 4, 47, i. e. *eenen dergelijken droom gehad.* 2) *Tropisch, droomen, d. i. als 't ware droomen, wanneer men zich dingen zonder grond verbeeldt, of gelooft, of vermoedt, of onnozel ſpreekt, bij voorb.* ſomnias, Plaut. Rud. V, 2, 40, i. e. *gij droomt, zijt niet recht wijs:* Trojanum ſomniabam, Cic. Att. IX, 13 poſt med.: ineptias, Colum. I, 8, 2: eho! quae tu ſomnias! Plaut. Merc. V, 2, 109: quas tu mihi tabulas — ſomnias? Ibid. Curc. IV, 3, 14: quod ego non ſomniabam, Plaut., *zie hier voor:* portenta non diſſerentium philoſophorum, ſed ſomniantium. Cic. Nat. D. I, 8. Not. Somnior *als* Deponens, *bij voorb.* Hic aedes non ſomniatur, Petron. 74.

SOMNIUM, i, n. 1) *de droom*, Cic. Div. I, 20 ſeq.: ſomnii interpretatio a conjectoribus facta, Ibid. 22: ſomnio uti jucundiſſimo, Cic. Fin. V, 20, i. e. *een' droom hebben, droomen: dus ook* videre, cernere, ſomnium i. e. *hebben, droomen, bij voorb.* cur haec ſomnia vidi? Ovid. Met. IX, 474: ſomnia laeta videre, Ib. Art II, 328: ſomnia vera cernere, Ibid. Her. XIX, 196: imaginari aliquid per ſomnium, Plin. H. N. XX, 13 extr.: ſomnium conjicere alicui, Plaut. Curc. II, 2, 3, i. e. *verklaren.* Not. Somnia *als zekere wezens in het rijk van* Somnus, Ovid. Met. XI, 614, *die aan eenen Olmboom in dichte menigte hangen*, Virg. Aen. VI, 284: *van daar Tropisch, droom, d. i. ijdele inbeelding, verwaandheid, zotheid, ijdele dingen, bij voorb.* de argento ſomnium, Terent. Ad. II, 1, 50: ſomnia Sabinarum, Cic. Div. I, 21: ſomnium! *grappen, potzen*, Ter. Phorm. III, 2, 9. V, 6, 34: cf. Lucret. I, 106: Tu nihil niſi ſapientia es, ille ſomnium, Terent. Ad. III, 3, 41, i. e. *hij is niets, met hem is niets te maken, hij deugt niets: en meermalen.* Not. ſomnium (Genit.) *voor* ſomniorum, Enn. ap. Cic. Div. I, 21 *en* 58. 2) *de ſlaap, bij voorb.* ſomnia triſtia portans, Virg. Aen. V, 840; *doch het kon ook zijn, droom, want de geheele zaak, die daar verhaald wordt, was een droom, en de droom was oorzaak van zijn ongeluk. Doch bij ſlot, zal de zin bij het één en ander niets verliezen.*

SOMNOLENTUS, a, um, *vol ſlaap, ſlaperig, bij voorb. een menſch*, Apul. Met. I extr.: *een beest*, gravedine ſomnolenta jam demerſus, Apul. Met. X poſt med. p. 251, 37 Elm.

SOMNORINUS, *zie* Somnurnus.

SOMNURNUS, a, um, *het geen men in den ſlaap ziet, bij voorb.* imagines ſomnurnas, Varr. ap. Non. 2 n. 790. *Doch anderen lezen* ſomnorinas.

SOMNUS, i, m. *de ſlaap, bij voorb.* ſomnum capere non poſſet, Cic. Tuſc. IV, 19, i. e. *niet kon ſlapen of inſlapen:* Somnum hac nocte oculis non vidi meis, Terent. Heaut. III, 1, 82, i. e. *daar is geen ſlaap in mijne oogen gekomen: dus ook* ſomnum non vidit, Cic. ad Div. VII, 30, i. e. *heeft niet geſlapen:* ſomnum tenere, Cic. Brut. 80, *zich van den ſlaap onthouden:* e ſomno excitare, Cic. Somn. Scip. 2, i. e. *uit den ſlaap wekken:* ſomnus aliquem arripuit, Juſtin. XI, 15, *of* complexus eſt, Cic. Somn. Scip. 1: ſomno vinctus, Ovid. Met. XI, 238 *en* Liv. V, 44 extr.: *dus ook* devinctus, Suet. Aug. 16: ſepultus, Lucret. I, 134. Virg. Aen. II, 265: torpidus, Liv. VII, 36: feſſus, Tibull. I, 3, 68: dare ſe ſomno, Cic. Tuſc. I, 47, i. e. *zich te ſlapen leggen, inſlapen:* proficiſci ad ſomnum, Cic. Div. I, 30, *of* in ſomnum ire, Plin. H. N. XXVI, 8 poſt med., *ſlapen gaan, te bed gaan:*

gaan: somnum petere, *zich te slapen leggen*, Quintil. IX, 4, 12. Ovid. Met. XIII, 676: ducere somnos i. e. *slaap aanbrengen*, *in slaap helpen*, Horat. Epod. XIV, 3. Ovid. Met. II, 735: *maar* Virg. Aen. IV, 560 *heeft* ducere somnos *slapen: dus ook* somnum facere, Plin. H. N. XXXIII, 8 in., *of* somnos facere, Ovid. Met. VII, 153, *of* somnum gignere, Plin. H. N. XXI, 19 extr., *of* parĕre, Ibid. XIX, 8, *of* adferre, Ibid. XXXII, 2 extr., *of* conciliare, Ibid. XIV, 18, *of* concitare, Ib. XX, 17 post med., i. e. *maken*, *veroorzaken*, *verwekken: dus ook* arcessere medicamentis, Cels. III, 18: somnos adlicere, Plin. H. N. XXVI, 3: invitare, Horat. Epod. II, 28: somnum fugare, Plin. H. N. XIV, 8, *of* auferre, Horat. Epod. V, 96, *of* adimere, Ibid. Od. I, 25, 3, *of* avertere, Ibid. Sat. I, 5, 15, i. e. *ontrukken*, *benemen:* somnus me aufert, Ibid. 83, i. e. *ik raak in slaap:* somnus serpit, Plin. H. N. VII, 24: labitur in artus, Ovid. Met. XI, 631: condit lumina natantia, Virg. Georg. IV, 496: obrepit, Ovid. Her. XIV, 46: somno oppressus, Caes. B. C. II, 38: somno graviori premi, Plin. H. N. IX, 13: altiore somno obdormivit, Petron. 86: somno resolvi, Senec. in Octav. 717: vultus in somnum cadit, Ibid. Herc. fur. 1044: lumina mergere somno, Val. Fl. VIII, 65: somno cedere, Ibid. II, 71: somnus levis, Horat. Epod. II, 28: intermissus, Quintil. X, 6 in.: languidus, Ibid. IV, 2 post med.: lenis & placidus, Senec. Herc. fur. 1075: gravis, Ibid. 1051. Plin. H. N. VIII, 36: facilis, Ovid. Her. XI, 29: pinguis, Ibid. Am. I, 13, 7. Lucan. X, 354: plenus, Cels. I, 3 ante med. Ovid. Met. VII, 523, *of* altus, Horat. Sat. III, 1, 8: somnos abrumpere, Virg. Georg. III, 530, *of* rumpere, Sil. III, 167: per somnum, Cic. Div. II, 11. Virg. Aen. V, 636, *of* per somnos, Plin. H. N. XXIII, 1, *of* somno, Cic. Nat. D. II, 57, i. e. *in den slaap: dus ook* in somnis, *bij voorb.* videre, Cic. Nat. D. I, 29, *of* cernere, Cic. Div. I, 53, *of* curru vehi, Ibid. II, 70, i. e. *in den slaap of droom:* imago somni, Ovid. Met. IX, 655, i. e. *een droom. Ook wordt de Slaap persoonlijk als eene Godheid ingevoerd, die slaap maakt, bij voorb.* Ovid. Met. XI, 596 s. qq. Virg. Aen. V, 838. VI, 390. Tibull. II, 1, 90. *Hij is een zoon van den Erebus en den Nacht* (Nox), Hyg. f. praef., *of van* Astraea, Senec. Herc. fur. 1068, *gevleugeld, en een broeder van den dood. Van daar* 1) *de slaap als een gebrek, d. i. het langslapen, slaperigheid van iemand, bij voorb.* somno & conviviis natos, Cic. Sext. 66: mortales deditl ventri atque somno, Sallust. Cat. 2, *en meermalen, bij voorb.* Tacit. Hist. II, 190. Plin. H. N. XIV praef. ante med. Vellej. II, 1. Not. servus ad somnum, Curt. VI, 11, 3, i. e. *die de wacht houdt, als de heer slaapt.* 2) *de rust, bij voorb. van de zee*, Stat. Sylv. III, 2, 73. Ibid. Theb. III, 156. 3) *de nacht, bij voorb.* libra die somnique pares ubi fecerit horas, Virg. Georg. I, 208: miscuerat lucem somno, Sil. III, 200: *dus ook* primo somno, Virg. Aen. I, 470 (474), *in den eersten slaap, d. i. in het begin van den nacht.* 4) *de doodslaap, de dood, bij voorb.* longus somnus, Horat. Od. III, 11, 38. Sil. V, 530: niger, Sil. VII, 633: frigidus, Val. Fl. III, 179. 5) *een droom, bij voorb.* exterrita somno, Enn. ap. Cic. Div. I, 20, *verschrikt door enz.; doch het kan ook heeten, opgeschrikt uit den slaap:* promissi somni evolvit, Sil. III, 216: imago somni, Ovid., *zie hier voor.*

SONABĬLIS, e, *klinkend of ligt klinkend, bij voorb.* sistrum, Ovid. Met. IX, 783.

SONAX, acis, *klinkend of zeer klinkend, bij voorb.* concha, Ovid. Met. I, 335. Apul. Met. IV post med. p. 157, 3 Elm.: aper dentibus adtritu sonaci spumeus, Apul. Met. VIII post init. p. 202, 30 Elm.

SONĬPES, ĕdis, *met den voet klinkend, bij voorb.* turba Canopi, Grat. in Cyneg. 43: *van daar* Substantive, *een paard, ros*, Virg. Aen. IV, 135. XI, 600. Catull. LXII, 41. Stat. Theb. V, 3. Sil. I, 222. Val. Fl. III, 334. *Ook haalt* Cicero Or. III, 47 *het woord* sonipedes *als een lid van een vers aan.*

SONĬTUS, us, m. *klank*, *geluid*, *gedruis*, *geraas*, *bij voorb.* tubae, Auct. ad Her. IV, 15: verborum, Cic. Or. I, 12: Olympi, Virg. Aen. VI, 586, i. e. *van den donder:* flammae, Nep. Alc. 10, i. e. *het knersen*, *knappen:* pedum, Ovid. Met. V, 616: stertentium, Plin. H. N. IX, 10: aurium, Ibid. XX, 5 in., *het ruischen in de ooren: dus ook* in auriculis, Ibid. 5 extr.: maris, Ibid. XVIII, 35 post med.: nosti sonitus nostros (scil. in dicendo), Cic. Att. I, 14 med., i. e. *mijn schreeuwen, donderen in het redenen:* innumeros aeris sonitus, Stat. Sylv. I, 1, 68: sonituum discrimina, Vitruv. I, 1 med.: *der winden*, Lucret. VI, 132: sonitus dare, Petron. 89. Virg. Aen. V, 435, *of* reddere, Cic. Tusc. I, 40. Ovid. Met. III, 497, *of* facere, Lucret. VI, 132. Prop. I, 20, 48, *maken, van zich geven.*

SONIVĬUS, a, um, *klinkend, een' klank of geraas van zich gevende, bij voorb.* tripudium solistimum & sonivium, Cic. ad Div. VI, 6: nuces tripudium sonivium faciant, Plin. H. N. XV, 22: *ook staat het* Serv. ad Virg., *zie* Solistimus.

SONO, ui, ĭtum, ook avi, atum, are, 1) *een klank of geraas van zich geven, het geschiede ook waarmede het wil, klinken, luiden, zich laten hooren, wedergalmen, bij voorb.* tympana sonuerunt, Caes. B. C. III, 105: verbera sonant, Virg. Aen. VI, 557: classica, Ibid. VII, 637: plectra, Prop. IV, 7, 62: sonuerunt postes, Ibid. IV, 8, 50: vesica displosa, Horat. Sat. I, 8, 46: mare, sylvae sonant, Ib. Epod. XIII, 3: dicta non sonant, Plaut. Pseud. I, 3, 74: Cerberus molle sonet, Prop. IV, 752: fidelia percussa sonat vitium, Pers. I, 21: rixae sonant, Tibull. II, 4, 37: sonare plectro aureo, Horat. Od. II, 13, 26, i. e. *spelen, zich laten hooren:* cf. Phaedr. III, 16, 12. *Van daar* 1) *van de stem van een mensch, als hij spreekt, lacht enz., zich sprekend, zingend, lachend enz. laat hooren, bij voorb.* femineum sonare, Ovid. Art. III, 286, i. e. *vrouwlijk lachen:* raucum sonare, Ibid. 288, i. e. *heesch lachen:* nec mortale sonans (Sibylla), Virg. Aen. VI, 50: *dus ook* nec vox hominem sonat, Ibid. I, 328 (332), i. e. *klinkt menschlijk, als een menschlijke stem:* inani voce sonare, Cic. Fin. II, 15 in., i. e. *zonder verstand woorden voortbrengen, ijdele woorden zeggen, zonder verstand spreken, of spreken, zonder er iet bij te denken:* Cotta sonabat contrarium Catulo, Cic. Brut. 74, i. e. *sprak anders, d. i. met eenen geheel anderen accent of toon enz.:* ille sonat non deterius voce (quam gallus gallinaceus), Juvenal. III, 91, i. e. *zijne stem klinkt niet slechter, dan de stem van een haan:* atavos sonans i. e. recitans, memorans, Virg. Aen. XII, 529: ille leget, bibe tu; nolis licet, ille sonabit i. e. leget, recitabit, Martial. VII, 50, 13: sonat inde i. e. loquitur, dicit, Sil. XII, 171: sonant te i. e. vocant, Ibid. II, 491. b) *zingen, bezingen, bij voorb.* te carmina nostra sonabunt, Ovid. Met. X, 205: Et magno nobis ore sonandus eris, Ovid. Art. I, 206: sive lyra voles sonari, Horat. Epod. XVII, 40: magno haec ore sonandum, Virg. Georg. III, 294: *dus ook* sonare bella, Ovid. Trist. II, 529: *dus ook* Linus & Orpheus acta viri laudesque sonarent, Nemes. Ecl. I, 26: modo acies modo proelia, Stat. Sylv. IV, 2 extr.: Pythius carmina sonat, Prop. II, 31 (29), 16: sonante mixtis tibiis carmen lyra, Horat. Epod. IX, 5. c) *luiden, d. i. beduiden, bij voorb.* haec duo re unum sonare videntur, Cic. Off. III, 21, i. e. *beduiden hetzelfde:* Non intelligit, quid sonet haec vox voluptatis, Cic. Fin. II, 2, i. e. *beduide.* d) *roepen, zie hier voor*, Sil. II, 491. e) *door de stem aanwijzen, verraaden, bij voorb.* furem sonuere juvenci, Prop. IV, 9, 23. 2) *wedergalmen, een' wederklank geven, bij voorb.* sonant ripae, Virg. Georg. III, 554. Not. (1) sonaturum, Horat. Sat. I, 4, 44, *gevolglijk is* sonatum (Supin.) *gebruikelijk geweest.* (2) *de Ouden hebben ook* sono *volgends de derde Conjugatie gebruikt, bij voorb.* sonit, Acc. ap. Non. 10 n. 4: sonunt, Enn. ap. Non. ibid.: valvae sonunt, Acc. ibid.: litora sonunt, Enn. ap. Prisc. 9: sonĕre, Lucret. III, 157 en 886.

SONOR, ōris, m. *klank*, *toon*, *gedruis*, *geraas*, *bij voorb.* melicos sonores, Lucret. V, 335: sonorem dant sylvae, Virg. Georg. III, 199: *dus ook* sonorem reddere, Lucret. IV, 574: clarum sonorem, Ibid. 571: laeto cantu aut truci sonore, Tacit. Ann. I, 65: sonorem proelii adciperet, Ibid. IV, 48: sonores animalium, Apul. Flor. 3 post med. p. 357, 41 Elm.: saeva sonoribus arma, Virg. Aen. IX, 651: flamma sonore virgae suggeritur, Ibid. VII, 462: mixtum sonoribus imbrem, Val. Fl. V, 306: omnes sonorum gradus, Cic. Or. 18, *doch, het welk ook van* sonus *zijn kan, en waarschijnlijk daar van is.*

SONORE, *klinkend*, *luidend*, *bij voorb.* oscitare, Gell. IV, 20.

SONORUS, a, um, *klinkend*, *luidend*, *ruischend*, *enz.*, *bij voorb.* cithara, Tibull. III, 4, 69: flumina, Virg. Aen. XII, 139: luctantes ventos tempestatesque sonoras, Ibid. I, 53 (57): aes, Claudian. de IV consul. Honor. 149: axis curruum, Ibid. in Eutrop. II, 105: tonitru, Ibid. de Stilich. II, 261: nemus, Stat. Theb. IV, 34: Phocidos arma sonorae scil. propter oraculum Delphicum, Ibid. XI, 281: insula sonora fluctibus, Claudian. B. Gild. 512: arcus, Ibid. in Rufin. II, 80.

SONS, tis, 1) *strafbaar*, *strafbaar*, *die iet kwaads begaan heeft*, *misdaadiger*, *bij voorb.* punire sontes, Cic. Off. I, 24: sontibus opitulari, Cic. ad Div. IV, 13 §. 10, i. e. *dienen met welsprekendheid, verdedigen:* comprehensio sontium, Cic. Phil. II, 8: vincula sontium, Cic. Leg. III, 3: fraterno sanguine sontem adcipit, i. e. reum caedis fratris, Ovid. Met. XI, 268: aeternaque sontum supplicia, Stat. Theb. IV, 475: sontes condemnant reos, Plaut. Capt. II, 1, 25: anima, Ovid. Met. VI, 618: animam sontem, Virg. Aen. X, 854: sanguine sonti, Ovid. Met. XIII, 563: ulnis sontibus adtollo, Ibid. VII, 847: sontibus adcusat stimulis, Stat.

Stat. Theb. V, 488. 2) *schadelijk, bij voorb.* dii, Stat. Theb. V, 610: morae, Stat. Theb. IV, 641: reos, Plaut., *zie hier voor.*

SONTICUS, a, um, *misschien eigenlijk, schadelijk: van daar misschien, bedenklijk, ten uitersten gewigtig, bij voorb.* morbus, Gell. XVI, 4 med., i. e. *eene hoofdziekte, die iemand overäl ontschuldigt, bij voorb. den soldaat, als hij niet opkomt; zoo staat ook* morbus sonticus, Pandect. V, 1, 46. XXI, 1, 65. XLI, 1, 6, *en bijzonder schijnt de vallende ziekte verstaan te worden:* causa, Naev. ap. Fest., i. e. *gewigtig, bij voorb. wegens ziekte: dus ook misschien* non illi sontica causa est, Tibull. I, 9 (8), 51, *gewigtige ziekte, d. i. hij is misschien niet ziek; doch, het kan ook zijn, de reden (van zijne bleekheid) is niet de ziekte enz. Bij slot verliest de zin niet veel.*

SONUS, i, m. *elke klank, geschal, geluid, toon, bij voorb. van een, die zingt, redent enz., geraas, gedruis enz., bij voorb.* dulcis sonus complet aures, Cic. Somn. Scip. 5: sonos nervorum, Cic. Nat. D. II, 60: sonus urbis confusae, Virg. Aen. XII, 619: acutissimus, Cic. Or. I, 59: gravissimus, Ibid.: asellus dedit ore sonos, Ovid. Fast. I, 434: remorum, Lucan. III, 541: varietas sonorum in tibiarum nervorumque cantibus, Cic. Nat. D. II, 58: sonorum gradus, Cic. Or. 18, *alwaar* sonorum *ook van* sonor *zou kunnen zijn; doch het is niet nodig:* lingua sonos efficit, Cic. Nat. D. II, 59: chorda sonum reddit, Horat. Art. 348: tympana obstrepuere sonis, Ovid. Met. IV, 392: *van daar een woord, in zooverre het klinkt of gehoord wordt, de klank, het geluid, van het woord, bij voorb.* inanes sonos fundere, Cic. Tusc. V, 26: edidit ore sonos, Ovid. Fast. I, 100: reddebat ore sonos, Ibid. VI, 114: ficti soni, Ibid. 507: sonos peragere i. e. *spreken, woorden zeggen*, Ibid. III, 26: cf. Ibid. Pont. III, 3, 22. Not. Sonus *naar de vierde Declinatie, bij voorb.* sonu signorum Sisenna ap. Non. 8 n. 67.

SOPHISMA, atis, n. *eene drogreden*, Cic. Acad. IV, 24. Senec. Ep. 45 med. *en* 111: sophisma diluere, Gell. XVIII, 13. *Van daar* Sophismaticus, a, um, i. e. *die dergelijke drogredenen maakt*, Gell. XVIII, 13, *voor aan op den Titel.*

SOPHISTA, ae, *of* **SOPHISTES**, ae, m. *een Sofist, d. i. een Geleerde, die Wijsgeerte en Welsprekendheid samenvoegt, en anderen voor loon daar in onderwijst, het zij in schoolen of in gesprekken;* Singul. Sophistes *staat* Cic. Acad. IV, 23. Cic. Nat. D. I, 23: Plural. *staat* Cic. Fin. II, 1. Cic. Or. 19 extr. Juvenal. VII, 167. Nominat. sophista, Gell. XVII, 5. Vocat. Sophista, Lucil. ap. Donat. ad Terent. Eun. II, 3, 10. *De Sofisten plagten dikwijls rond te reizen, en zich voor geld, zoo als somtijds Muzikanten doen, openlijk in de Steden te laten hooren; ten dien einde lieten zij zich eene stoffe opgeven, over welke zij op staande voet eene Redenvoering of Disputatie hielden, zie* Cic. Fin. II, 1. *Van waar somtijds deze naam in verächting is gekomen, voornaamlijk, omdat velen van hun alleen spitsvindigheden voordroegen.*

SOPHISTICE, es, *of* **SOPHISTICA**, ae, scil. ars, f. *beroep van een Sofist, Sofisterij, spitsvinnigheid; het eerste staat* Apul. doctr. Plat. 2 ante med. p. 17, 10 Elm. *dit laatste kort te voren, en terstond hier voor staat ook* artem sophisticam.

SOPHISTICUS, a, um, *sofistich, spitsvinnig, bij voorb.* res, Tito ap. Gell. VII, 3: captio, Gell. XVIII, 2: ars sophistica, Apul. doctr. Plat. 2 ante med. p. 17, 4 Elm., *en enkel* Sophistica scil. ars, Ibid., i. e. *Sofisterij, beroep van eenen Sofist.*

SOPHOS, (*met den toon op de laatste lettergreep* σοφῶς) i. e. sapienter! *was een toeroeping, als men iemand prees, bij voorb.* insanum sophos, Martial. I, 50, 37: semper inane sophos, Ibid. I, 77, 10: At tibi tergeminum mugiet ille sophos, Ibid. III, 46, 8: non sex paratur sophos nummis, Ibid. I, 67, 4: sophos universi clamamus, Petron. 40 in. *Het drukt ons braaf! bravo! uit. Ook* Cic. Fin. II, 8 med., *doch alwaar het ook het* Adject. *zijn kan.*

SOPHOS *of* **SOPHUS**, i, (σοφός) i. e. sapiens, *wijs, bij voorb.* clamores sophos, Cic. Fin. II, 8 e poëta, *en terstond daarop* praeclare & recte sophos (clamores, scil. edebat): *doch hier kan* sophos *ook de* Nominativus *of het* Adverb. *zijn:* te sophos omnis amat, Martial. VII, 31, 4: victor sophus, Phaedr. III, 14, 9: factus periclo gubernator sophus, Ibid. IV, 16, 8.

SOPHUS, *zie* Sophos.

SOPIO, ivi *en* ii, itum, 4. *heet waarschijnlijk eigenlijk van gevoel of zinlijke aandoening beroven, bij voorb. door onmagt (zie n. 3) of slaap enz., gevolglijk, in slaap sussen: bijzonder in eenen vasten slaap brengen, gevolglijk voor eenen tijd van zinlijke aandoening berooven, bij voorb.* vino oneratos sopiunt, Liv. IX, 30, i. e. *brengen hen in slaap, of maken hen gevoelloos: dus ook* imber lentior magnam partem hominum sopivit, Liv. XXIV, 46: Nec me sopierat deus Somnus, Tibull. III, 4, 19: pervigilem draconem herbis, Ovid. Met. VII, 149: custodemque rudem somni sopistis, Ibid. 213. *Van daar* sopitus, *ingeslapen, bij voorb.* hostes, Liv. VIII, 16: vigiles, Liv. XXV, 9: corpus, Cic. Div. I, 51: sensus, Virg. Aen. X, 642: manus, Ovid. Fast. III, 306: anguis sopitus carminibus; Colum. X, 367: in somnis sopiti cernimus cet., Lucret. III, 432: *ook zegt men* somno sopitus, *ingeslapen, in slaap gebracht*, Nep. Dion. 2. Virg. Aen. I, 680 (634), *waarschijnlijk, omdat* sopitus *ook heet, in onmagt liggende, of eigenlijk door den slaap van zinlijke aandoening beroofd. Van daar* 1) *Tropisch, in slaap, d. i. tot rust brengen, bedaaren, maken, dat iet ophoudt, eindigen, stillen, bij voorb.* labores, Claudian. in Rufin. II, 324: nec dum festivos regia cantus sopierat i. e. finierat, Ibid. de Stilich. I, 4: haec omnia sopiit ac sustulit, Vellej. II, 125: venti sopiuntur, Plin. H. N. II, 47 extr., i. e. *rusten: dus ook* sopitus, a, um, *bij voorb.* mare, Ibid. II, 79: furor armorum, Vellej. II, 89: ingenium pecudis, Colum. VI, 27: artes, Claudian. de consul. Mall. Theod. 264: cantus, Ibid. Proserp. II praefat. 1, i. e. intermissus, cessans: virtus sopita, Cic. Coel. 17: moenera militiai sopita quiescunt, Lucret. I, 31: his vitiis sopita gloria in infamiam convertitur, Val. Max. IX, 1, 1 (extern.): malum, Liv., *zie op het einde. Van daar* sopitus *van vuur, bij voorb.* sopitos suscitat ignes, Virg. Aen. V, 743. VIII, 410, i. e. *dat niet meer brandde, niet meer zigtbaar was, onder de asfche lag, gevolglijk als 't ware sliep: dus ook* Herculeis sopitas ignibus aras excitat, Ibid. VIII, 542. 2) *dooden, bij voorb.* quem funda sopierat, Sil. X, 153, *eigenlijk van gevoel beroofd: dus ook* leto sopitus, Lucret. III, 917: Homerus — eadem aliis sopitu' quiete est, Ibid. 1051. 3) *van aandoening berooven, verdooven, zinloos maken, in onmagt brengen: van daar* sopiri, *in onmagt vallen, bij voorb. van menschen*, Liv. I, 41. VIII, 6: *dus ook van beesten, bij voorb.* fluviatilium silurus semper fulgure sopitus, Plin. H. N. IX, 16 extr.: *dus ook* sopitus, a, um. *bij voorb.* Castoreoque gravi mulier sopita recumbit, Lucret. VI, 794: humerus sopitus, Liv. XLII, 15 extr., i. e. *van gevoel beroofd:* tollentes sopitum vulnere ac nihil sentientem, Ibid. 16: Delphinus sopitus odoris gravitate, Plin. H. N. IX, 8: resipiscerent partes veneficio sopitae, Petron. 130: *dus ook* somno sopitus, *zie boven:* quies sopita, Liv. IX, 37 med., *gevoellooze, d. i. vaste slaap.* Not. mansuetum id malum & per aliorum quietem malorum semper exoriens, tumque esse peregrino terrore sopitum videbatur, Liv. III, 16, *alwaar dit* que *nutteloos is; waarom het moet weggelaten worden; ten zij men* tum quiescere sopitum *moet lezen, gelijk ik in* Observ. p. 285 *gegist heb: zoo staat* sopiti quiescebant, Apul. Met. IV med. p. 150, 25 Elm.

SOPOR, oris, m. *de beroving der zinlijkheid of van gevoel, verdoving, bij voorb.* neque dormire excitatus neque vigilare ebrius poterat, sed semisomno sopore inter manus — jactabatur, Coel. ap. Quintil. IV, 1, 124, *tenzij men het vertaalen wil, halve slaap, d. i. geen rechte slaap; wanneer men half slapende is:* in soporem collocasti nudos, Plaut. Amph. I, 1, 148, i. e. *van zinlijk gevoel beroofd, gevolglijk gedood, doch, het kan ook terstond zijn, gedood en tot* n. 3, b *behoren: van daar* 1) *een vaste slaap, waaruit men moeilijk is op te wekken, bij voorb.* Somnum allici; sed modum servandum, ne sopor fiat, Plin. H. N. XXI. 18 post med., *alwaar dus* somnus *van* sopor *onderscheiden wordt:* sopor simillimus morti, Apul. Met. X ante med. p. 243, 38 Elm., *en terstond daarop* sopore discusso, *tenzij men hier enkel slaap verstaan wil.* 2) *een slaapwekkend middel, slaapdrank, bij voorb.* patri soporem medicos dare coegit, Nep. Dion. 2: e nigro papavere sopor gignitur, Plin. H. N. XXI, 18, *alwaar de* Opium *verstaan wordt:* soporem sumere, Senec. Ep. 83 extr.: soporem miscere, Ibid. de Benef. V, 13 extr. 3) *de slaap in 't gemeen, bij voorb.* suavi devinxit membra sopore, Lucret. IV, 455: meminisse (i. e. memoria) jacet languetque sopore, Ibid. 770, i. e. *slaapt:* soporem discutere ex oculis, Ibid. 996, *of* excutere, Ovid. Met. XI, 677: sopor levis, Lucret. IV, 996: lumina cum placido victa sopore jacent, Ovid. Her. XV, 100: placidum carpebant - soporem corpora, Virg. Aen. IV, 522: placidum petivit soporem, Ibid. VIII, 406: lucrum praeposivi sopori & quieti, Plaut. Rud. IV, 2, 11: sopor artus complectitur, Virg. Aen. II, 253, *of* irrigat, Ibid. III, 511, *of* adligat, Val. Fl. I, 48: in soporem labi, Petron. 100: sopore placans artus languidos, Acc. ap. Cic. Div. I, 22: cf. Tibull. I, 2, 2. Catull. LXII, 37: Plur. sopores, Tibull. IV, 4, 9: *van daar* Sopor, *gelijk* Somnus, *als persoon en als broeder van den dood*, Virg. Aen. VI, 278: *gevleugeld*, Prop. I, 3, 45. Claudian. in Rufin. II, 325: *ook is hij de voerman van den wagen der Maan*, Stat. Theb. XII,

308: *van daar* a) *ſlaap, Tropisch, d. i. ſlaperigheid, traagheid, bij voorb.* ſopor & ignavia videbatur, Tacit. Hiſt. II, 76: Inde ſopor nobis & placet alta quies, Martial. VII, 41, 4. b) *de doodſlaap, de dood, bij voorb.* aeternus ſopor, Lucret. III, 467: *dus ook* in ſoporem collocare, Plaut. Amph. I, 1, 147, *en* ſopori dare. Ibid. 150, i. e. *dooden; doch, het zou ook kunnen zijn, onmagt, bezwijming, zie boven.* c) *onmagt, bezwijming, zie het voorgaande.* d) *de ſlaap, d. i. het deel bezijden het hoofd, bij voorb.* laevus ſopor, Stat. Sylv. II, 3, 29. e) *een droom, bij voorb.* fingere nil majus potuit ſopor, Claudian. Proſerp. III praef. 25: irriguus, Ibid. 9.

SOPORĀTUS, a, um, 1) *met ſlaapwekkend vermogen verzien, bij voorb.* ramus, Virg. Aen. V, 855: offa, Ibid. VI, 420: linguae (equorum Plutonis). Claudian. Proſerp. I, 284. 2) *ſlapende, zie* ſoporo.

SOPORĬFER, a, um, *ſlaap aanbrengend of verwekkend, in ſlaap zuiſende, bij voorb.* papaver, Virg. Aen. IV, 486: lac, Plin. H. N. XIX, 8: vis, Ibid. IX, 13: ſomnus, Lucan. III, 8: pocula Lethes, Ovid. Triſt. IV, 1, 47: aula Somni, Ibid. Met. XI, 580: nox, Sil. VII, 287. Petron. (*als Dichter*) 128: ſoporiferas nocturna ſilentia terris explicuere vices, Claudian. Proſerp. III, 404.

SOPŌRO, avi, atum, are, 1) *in ſlaap brengen, bij voorb.* ſi iterum ſoporatur, *weder inſlaapt*, Celſ. II, 2 med.: *gevolglijk* ſoporari *inſlapen: dus ook* ſoporatus, a, um, *ingeſlapen, ſlapende, bij voorb.* hoſtis ſoporatus, Ovid. Am. I. 9. 21, i. e. *ſlapende: dus ook* artus, Val. Fl. V, 334: aquatilia cernuntur placida, ceu ſoporata, Plin. H. N. X, 75: rapta ſoporato vellera luco *voor* ſoporato dracone, qui lucum ſervat, Val. Fl. V, 238: *van daar Tropisch*, dolor ſoporatus, Curt. VII, 1, i. e. *de verönächtzaamde:* rogum, Stat. Theb. VI, 235, i. e. *uitbluſſchen.* 2) *met ſlaapwekkend vermogen verzien; doch hier ſtaat alleen* ſoporatus, *zie* ſoporatus. 3) *verdooven, gevoelloos maken, bij voorb.* ſerpentes ſoporari, Plin. H. N. XXVIII, 8 extr.: angues, Stat. Theb. XI, 93: Opium mentem ſoporat, Scrib. Larg. 180: vim aſpidum, Plin. H. N. XXI, 31 extr.

SOPŌRUS, a, um, *vol ſlaap, bij voorb.* nox, Virg. Aen. VI, 391. Lucan. II, 236. Stat. Theb. I, 403: homo, Val. Flacc. II, 222.

SORĂCUM, i, n. *een vat of wagen*, Plaut., *zie* Sarracum.

SORBĔO, bui *en* pſi, ptum, 2. *iet vloeibaars, vochtigs, dat niet gekaauwd wordt, nederſlikken, ſlurpen, ſlurpende naar zich halen, nederſlurpen, nederhalen, als melk, zachte eiëren enz., bij voorb.* ovum, Plin. H. N. XXIII, 3: ſanguinem, Plin. H. N. XXVIII, 1: ſimum anſerinum cum aqua ſorbuerint, Plin. H. N. XXX, 14: medullas, Lucan. VII, 843: *van daar* ſimul flare ſorbereque haud facile eſt, Plaut. Moſt. III, 2, 104, *te gelijk blazen en ſlikken is moeilijk, als een ſpreekwoord, d. i. twee ſtrijdige zaken te gelijker tijd doen: van daar zegt iemand boertend* ſorbere *voor ſnorken in den ſlaap*, Plaut. Mil. III, 2, 6. *Van daar* 1) *in 't gemeen, nederſlokken, verzwelgen, of na zich trekken, bij voorb.* in corpus ſorbere (particulas peſtilentia infectas), Lucret. VI, 1128: cervinus halitus ſorbet angues, Martial. XII, 29, 5: aëra, Juvenal. VI, 305: dicuntur montes nunc ſorbere fretum, nunc reddere, Ovid. Met. VII, 64: piſtrix ſorbet aut reddit naves, Senec. Hippol. 1049: Charybdis ſorbet fluctus, Virg. Aen. III, 422: hiatus terrae remanet, oſtendens, quae ſorboit, Plin. H. N. II, 80: ſorbebitque rotas maligna tellus, Stat. Sylv. IV, 3, 29: flumina ſorbentur a terra, Ovid. Met. I, 40: flammae ſorbent praecordia, Ib. IX, 172: puppis ſorbet mare, Val. Fl. I, 637: minus ſorbet politura (Ablat.) charta, Plin. H. N. XIII, 12 poſt med., i. e. *het papier trekt, wegens de gladheid, niet zoo veel (inkt) naar zich: dus ook* genera rubricae (nonnulla) maxime ſorbentur, Ibid. XXXV, 6 ante med., i. e. *trekken (dringen) diep in, bij voorb. in de wanden bij het overſtrijken:* Cordubenſe aes Cadmiam maxime ſorbet, Ibid. XXXIV, 2: Inſomnes oculos rubor excitat, oraque retro ſorbet anhela ſitis i. e. retrahit, Stat. Theb. III, 329: cruor equorum ſorbet veſtigia turmae i. e. *bedekt ze*, Sil. IV, 169: campi (Apuliae) ſorbentes Latium, Ibid. X, 268, i. e. *de velden bij Kanne, die zoo veel Romeinsch bloed verzwolgen hebben: gevolglijk* Latium *voor* Romanum ſanguinem. 2) *Tropisch, opſlokken, bij voorb.* odia, Cic. Q. Fr. III, 9 poſt med., i. e. *verduwen, dulden:* aliquid ſorbere animo, Cic. Phil. XI, 5, i. e. *in den geest verzwelgen.*

SORBĬLIS, e, *het geen men ſlurpen kan, bij voorb.* ovum molle vel ſorbile, Celſ. II, 18 poſt med.: tentemus, ſi (ova) adhuc ſorbilia ſint, Petron. 33: cibi ſorbiles, Colum. VIII, 17, 13.

SORBILLO, are, *ſlurpen, d. i. allengs tot zich drinken, gelijk wellustigen drinken, bij voorb.* cyathos, Terent. Ad. IV, 2, 52: vinum dulciter, Apul. Met. II med. p. 121, 36 Elm. *Van daar* Sorbillantia ſavia, Apul. Met. III ante med. p. 135, 35 Elm., *ſlurpende kusjens, d. i. (misſchien) ſmakkende of anders wellustige, indien* ſavia *hier kusjens zijn. Anderen, bij voorb.* Oudendorp *enz., verſtaan de lippen, dan zouden het zijn, ſlurpende lippen. Bij ſlot zal de zin niet veel verliezen.*

SORBĬLUM, i, n. *wat dit zij, weet men niet. Het ſtaat* Plaut. Poen. I, 2, 185, victitandum ſorbilo, *misſchien zuchten, gevolglijk, beklaaglijk, erbarmlijk.*

SORBĬTĬO, onis, f. 1) *het ſlurpen, nederſlokken, drinken, drank, bij voorb.* cicutae, Perſ. IV, 2. 2) *ſpijze, die geſlurpt wordt, bij voorb. drank, ſoep enz., bij voorb.* liquida, Cato R. R 157. Phaedr. I, 26, 4: ex alica, Celſ. II, 30: e farina, Plin. H. N. XXIV, 19 extr.: facta ſorbitio infunditur, Colum. VI, 10: cunila in ſorbitionem temperata, Plin. H. N. XX, 16: cicuta, Perſ., *zie hier voor, en meermalen, bij voorb.* Celſ. II, 22. Senec. Ep. 78 extr. Plin. H. N. XX, 21. XXII, 25 ante med. Not. usque ad ſenium ſorbitio, Caecil. ap. Feſt. in Senium, *alwaar* Scaliger *gelooft, dat het is* i. q. potio cicutae.

SORBUM, i, n. *de vrucht van den boom* Sorbus, *ſpreeuwbezië*, Plin. H. N. XV, 21. Cato R. R. 7 extr. Varr. R. R. I, 59. Colum. XII, 16, 4. *Men maakte er wijn van*, Virg. Georg. III, 38. Plin. H. N. XIV, 16 ante med.

SORBUS, i, f. *ſpreeuwbezieboom*, Plin. H. N. XVI, 18. Colum. V, 10, 19.

SORCTUS i. e. Surrectus, L. Liv. ap. Feſt. in Surrcg[illegible]

SORDĔO, ui, 2. *morſig, vuil, haveloos zijn, bij voorb.* num tibi ſordere videor? Plaut. Truc. II, 4, 28: toga ſordet, Senec. Ep. 5 in.: oleum, Pallad. in Novemb. 19: ganea ſordens, Gell. IX, 2: manus ſordet ſanguine, Acc. ap. Non. 2 n. 773: cf. Stat. Sylv. IV, 8, 39. Martial. I, 32, 5: *van daar* 1) *ſlecht geſteld zijn, laag zijn, als 't ware, ſtinken, gering zijn, bij voorb.* ſordere incipiunt, quae latina ſunt, Gell. II, 23 in.: verba ſordentia, Gell. XIX, 13, i. e. *laag: dus ook* haud ſordere viſus eſt dies feſtus, Plaut. Poen. V, 4, 6: convivium putant inopia ſordere, Favorin. ap. Gell. XV, 8: pectora nec ſordent, Manil. IV, 275, i. e. animi non ſunt illiberales. 2) *verachtlijk zijn, niet geächt worden, als 't ware ſtinken, bij voorb.* adeo ſe ſuis ſordere, Liv. IV, 25: ſordeat tibi munera noſtra, Virg. Ecl. II, 44: ſordent prima quaeque, Curt. X, 10, 8: cuncta prae campo ſordent? Horat. Ep. I, 11, 4.

SORDES, is, f. *en meermalen* Plur. ſordes, ium, *vuiligheid, vuilnis, bij voorb.* aurium, Cic. Nat. D. II, 57: ſordes eluere, Cic. Phil. I, 8 extr.: ſint ſine ſordibus ungues, Ovid. Art. I, 519: detritis ſordibus, Plin. H. N. XXXVI, 26: ſordes farris mordere canini, Juvenal. V, 11, i. e. ſordidum panem: auriculas collecta ſorde dolentes, Horat. Ep. I, 2. 53: pleni oculi ſordium qui erant, jam ſplendent mihi? An. Imo etiam in medio oculo paulum ſordi' eſt, Plaut. Poen. I, 2, 10 ſeq., *alwaar* ſordi *voor* ſordis *ſtaat*, pellis una — ſordique ſepulta *voor* ſorde, Lucret. VI, 1269. cuſtodire aliquid a pulvere & ſordibus, Plin. H. N. XXXV, 10 poſt med.: *van daar* 1) *bijzonder, morſigheid der kleederen, morſige, vuile kleding, zoo als de Romeinen bij treurige omſtandigheden droegen, bij voorb. als zij rouwden, als zij, of hunne bloedverwanten en vrienden beſchuldigd waren enz.: van waar het menigmaal rouw of rouwkleed vertaald kan worden: het ſtaat overal, bij voorb.* jacere in lacrymis & ſordibus, Cic. ad Div. XIV, 2 med.: *dus ook* diffidens ac deſperans rebus tuis in ſordibus, lamentis, luctuque jacuiſti, Cic. Piſ. 36: mater ſqualore hujus & ſordibus laetatur, Cic. Cluent. 6 extr.: ſpectaculum hujus ſordium atque luctus & tanti ſqualoris amitteret, Ibid. 67: cujus (filiae meae) fletus adſiduus ſordesque lugubres vobis erant jucundae, Cic. Dom. 23 in., i. e. *haar rouwkleed:* me generi mei pietas — fratrisque mei — quotidianae lacrymae ſordesque lugubres a vobis deprecatae ſunt, Cic. red. Sen. 3: *ook van beſchuldigden, bij voorb.* ſordibus & facie reorum, Liv. VI, 16: reis ſordes, damnatis ſupplicia demſit, Suet. Vitell. 8: amavit enim ſordes ſuas, Val. Max. VII, 8, 7: ſuſcipere ſordes ſcil. ob reatum Pulchrae ſobrinae, Tacit. Ann. IV, 52: inter ſordes & lacrymas reorum, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 12 in.: poena tropaeis imminet & ſordes meruit victoria noſtra, Petron. 122, i. e. crimina, accuſationem. 2) *Tropisch, morſigheid, haveloosheid, van ſlechte, geringe lieden, bij voorb.* apud ſordem urbis & faecem, Cic. Att. I, 16 poſt med., *bij de vuilnis der ſtad, d. i. het laagſte gepeupel:* quaedam feminae ſordibus calent nec libidinem concitant, niſi aut ſervos viderint aut ſtatores cet., Petron. 126, i. e. *verlieven gaarn op lieden van geringen ſtand:* quam eſſent inepta, quae interdum in hoc coenum, in has ſordes abiicerentur, Plin. Ep. VII, 29, i. e. *wat (voor eere) aan zulke ſlechte lieden bewezen en*

als 't ware, weggeworpen wordt: van daar als een scheldwoord, bij voorb. o tenebrae! o lutum! o sordes! o paterni generis oblite! Cic. Pis. 26, *o vuilnis! d. i. o welk een slecht, laaghartig mensch!* 3) *de laagheid, laage, slechte stand of gesteldheid, bij voorb. van eenen mensch, bij voorb.* sordes hominis, Cic. ad Div. VII, 2 §. 3: sordium in quibusdam insignium, Liv. IV, 56 in.: *dus ook* fortunae & vitae, Cic. Brut. 62: sed mihi sordes pullaque paupertas — obfuerunt, Calpurn. Ecl. VII, 80, i. e. *laage stand, gevolglijk slechte kleding, slechte opschik:* sordes verborum, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 21, i. e. *slechte woorden, straattaal.* 4) *vuiligheid, Tropisch; d. i. schandelijkheid, vuil, schandelijk gedrag, laaghartigheid, bij voorb. als men bij de hoeren loopt, steelt, gierig is enz., bij voorb.* mens oppleta sordibus, Cic. Brut. 62: sordes domesticae, Cic. Vatin. 1 in.: vitae, Ibid. 5: judicum, Cic. Att. IV, 16, i. e. *wanneer zij zich laten omkopen, gevolglijk, laaghartigheid:* nolo te uniuscujusque sordes scrutari, Cic. Q. Fr. I, 1 med., i. e. *laaghartig gedrag:* satius esse, illum in infamiae relinqui sordibus quam cet., Cic. Att. I, 16 post init. Ed. Plantin., *maar andere* Edd., *bij voorb.* Ernest., *hebben* in infamia relinqui ac sordibus i. e. *toestand van eenen beschuldigden:* neque avaritiam neque sordes aut lustra — obiiciet. Horat. Sat. I, 6, 68: nullam in re familiari sordem posse proferri, Cic. Flacc. 3, i. e. *laaghartigheid, of laaghartige gierigheid:* virtus splendet per se semper neque alienis unquam sordibus obsolescit, Cic. Sext. 28: *bijzonder laaghartigheid in gierigheid, laaghartige gierigheid, te groote zuinigheid, of karigheid, bij voorb.* populus non amat profusas epulas, sordes multo minus, Cic. Mur. 36: sordem & avaritiam Fonteii, Tacit. Hist. I, 52: sepulcrum sine sordibus exstruere, Horat. Sat. II, 2, 105: incusans ejus sordes calceos eum veteres dicere: vendere solere, Quintil. VI, 3, 74: damnatus sordium, Plin. Ep. II, 12: extremae avaritiae & sordis infimae infamia, Apul. Met. I post med. p. 112, 2 Elm.: nullam in re familiari sordem, Cic. Flacc. 3, *zie hier voor:* cogit minimas ediscere sordes, Juvenal. XIV, 124: cf. Plin. Ep. II, 6 extr.

SORDESCO, ĕre, 1) *morsig, vuil worden, bij voorb.* manus sordescunt, Plin. H. N. XXXIII, 3 post med.: multum sordescens, *van honig*, Ibid. XI, 12: si quis agrum suum passus fuerit sordescere i. e. *verwilderen, onbebouwd liggen*, Gell. IV, 12: contrectatus (liber) ubi manibus sordescere vulgi coeperis, Horat. Ep. I, 20, 11. 2) *verachtelijk worden, bij voorb.* sordescere coeperis, Horat. Epist. I, 20, 11; *doch het kan ook zijn, vuil, morsig worden, zie hier voor.*

SORDĬDĀTUS, a, um, 1) *vuile, morsige kleederen aanhebbende, voor* sordida veste indutus, *gelijk* palliatus, togatus cet. i. e. toga indutus cet., *bij voorb.* ego sum sordidatus, Plaut. Asin. II, 4, 90: sordidatam & sordidam, Terent. Heaut. II, 3, 56: servi sordidati, Cic. Pis. 27, *waar door de armhartigheid van den Meester aangewezen wordt: dus ook* mancipia sordidata, Cic. Phil. II, 29 med., *alwaar* Ernesti sordida *heeft laten drukken; doch, het eerste schijnt mij heel goed te passen; want er zal een armhartige toestand aangeduid worden. Dewijl de Romeinen, (zie* Sordes*) bij treurige omstandigheden, bij voorb. als zij rouwden, als zij of hunne nabestaanden en vrienden beschuldigd, of anders in nood waren enz., vuile klederen droegen: zoo wordt* sordidatus *van elk gebruikt, die wegens zulke omstandigheden dergelijke klederen draagt, en is dus menigvuldig, bij voorb.* si paulisper sordidatum viderent, Cic. Pis. 41: *dus ook* sordidati, maxima barba & capillo cet., Cic. Verr. II, 25 extr.: moestum & sordidatum senem, Cic. Or. II, 47: Vitellius sordidatus descendit ad Rostra, Sueton. Vitell. 15. 2) *bemorst, zie* Sordido, are, *want beide is daarvan.*

SORDĬDE, *morsig, vuil, op eene morsige wijze.* Val. Max. IX, 13, 2: sordidissime, Lamprid. in Heliog. 33 post med.: *van daar Tropisch, morsig, d. i. laag, bij voorb. ten aanzien van stand, geboorte, handteering, woorden enz., bij voorb.* sordidius nati, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 8: victum sordide invenisse, Gell. XV, 4: loqui sordide, Plaut. Mil. IV, 2, 11: declamare circumcise ac sordide & tantummodo trivialibus verbis, Sueton. Rhet. 6. 2) *laag, d. i. laaghartig, onbetaamlijk, bij voorb.* dicere, Cic. Or. II, 83: concionari, Cic. Att. XV, 2: *bijzonder laaghartig ten aanzien der gierigheid, te karig, te gierig, bij voorb.* ne quid sordide facerent, Sueton. Dom. 9: proconsulatum sordide gerere, Plin. Ep. III, 9: nimis illum sordide Simonidi dixisse, se dimidium ejus, quod pactus esset, pro illo carmine daturum, Cic. Or. II, 86.

SORDĬDŬLUS, a, um, i. q. sordidus, *als men verkleinend spreekt,* 1) *morsig, bij voorb.* toga, Juvenal. III, 149. 2) *morsig, d. i. slecht, laag, bij voorb.* servulus, Plaut. Poen. I, 2, 58.

SORDĬDUS, a, um, *morsig, vuil, bij voorb.* lana, Ovid. Art. III, 222: vestis, Virg. Aen. VI, 31: mappa, Martial. VII, 19, 8: fumus, Horat. Od. IV, 11, 11: ensis, Senec. Thyest. 566: duces indecoro pulvere sordidos, Hor. Od. II, 1, 22: autumnus calcatis sordidus uvis, Ovid. Met. II, 29: *zoo staat ook* autumnus sordidus, Colum. X, 44: sordida terga suis i. e. fumosa, *gerookt spek of vleesch*, Ovid. Met. VIII, 648: non parca tellus pervigil & focus culmenque multo lumine sordidum solantur i. e. multa fuligine infectum ex assiduo igne & lucernis, Stat. Sylv. IV, 5, 14: sordidior toga, Martial. I, 104, 5: *van daar van landbouw-zaken, bij voorb.* rura, Virg. Ecl. II, 28: aratra, Claudian. de IV consul. Honor. 414: otia sordida, Martial. I, 56, 4, i. e. *op het platte land, zonder pracht: van daar* 1) *slecht, laag, gering in stand, geboorte, beroep, of andere gesteldheid, bij voorb.* homo, Cic. Leg. III, 16. Cic. Flacc. 22. Att. VIII, 4 post med. Liv. I, 47: pars sordidissima familiae, Petron. 132: oratores sordidiores, Cic. Or. III, 32: verba, Gell. XVII, 2 extr. XIX, 13. Quintil. X, 1, 9, *slechte, laage woorden:* vox, Senec. Controv. I praef. post med., i. e. *slecht:* oratio, Quintil. VIII, 3 post med.: palliolum, Cic. Tusc. III, 23 e poëta: villula, Cic. Att. XII, 27: rura, Virg., *zie hier voor:* otia i. e. *zonder pracht, in laagheid*, Martial., *zie hier voor:* panis, Plaut. Asin. I, 2, 16. Senec. Ep. 18: res de illius ore fiunt sordidae, Plaut. Epid. III, 4, 10: homo turpissimus & sordidissimus, Cic. Att. IX, 9, *doch zie hierna:* cum inferiore contendere, sordidum, Senec. de ira II, 34, i. e. *is slecht, doet geene eere aan:* secta, Lucan. IV, 396: homo loco sordido ortus, Liv. XXII, 25 extr.: cupido, Horat. Od. II, 16, 15: taurus, Val. Fl. I, 775, i. e. *slecht, lelijk, van eene vieze kleur:* amictus, Virg., *zie hier voor:* reus, Cic. Att. VIII, 4 post med.: artes sordidiores i. e. illiberaliores, Cic. Or. III, 32: munus sordidius, Cic. Att. XV, 10 extr. 2) *laaghartig, d. i. wanneer iemand hoereert, steelt, zuipt enz., bij voorb.* homo sordidissimus, Cic. Att. IX, 9 med. Phil. I, 7. *Bijzonder, wanneer iemand laaghartig in gierigheid, te karig of vasthoudend is, en nergens anders op ziet, dan om geld te besparen, of te winnen, bij voorb.* sordidi putandi, qui mercantur a mercatoribus, Cic. Off. I, 42: quae sordidissima est ratio cet., Ibid. II, 6: cupido, Horat. Od. II, 16, 15: perjurium, Phaedr. IV, 19, 23; *doch men kan het overal vertalen, laaghartig.* Not. *Ook van zaken, bij voorb.* periculum sordidissimum, Cic. ad Div. XIII, 1, i. e. *onbetaamlijk, laag, scil. van laage lieden afkomstig: dus ook* munus sordidum, Cic. Att. XIV, 10 extr. (*zie hiervoor*), *d. i. laag ambt.* 3) *een bemorst, vuil kleed aan hebbende, voor* sordidatus, Cic. Mur. 40, squalore sordidus: *ook heeft* Cic. Phil. II, 29 extr. Ed. Ernest. sordida mancipia, *het welk ook voor* sordidata *schijnt te staan; doch andere* Edd. *hebben* sordidata.

SORDĬTŪDO, ĭnis, f. i. q. sordes, *vuiligheid, morsigheid*, Plaut. Poen. V, 2, 10.

SŌREX, ĭcis, m. *de spitsmuis, veldmuis*, Varr. R. R. II, 4 med. Colum. de arbor. 15. Plin. H. N. II, 41. VIII, 57. *De eerste Lettergreep staat lang* Seren. Sammon. 57, *alwaar gelezen wordt:* Si praegnans artus captivi soricis edit. *Gelijk de Duitschers zeggen, hij verraad zich zelven, als eene veldmuis, zoo ook de Romeinen, bij voorb.* Egomet meo indicio, quasi sorex, hodie peri, Terent. Eun. V, 6, 23.

SŌRĬCĪNUS, a, um, *van de veldmuis, bij voorb.* nenia, Plaut. Bacch. IV, 8, 48.

SŌRĪTES, ae, m. (scil. syllogismus) *een opgehoopte* Syllogismus *of sluitreden, een zoogenoemde* Sorites *in de Logica*, Cic. Acad. IV, 16 in. 29 extr. *en* 33 extr. Senec. Benef. V, 19 extr. *Ook heeft* Cic. Div. II, 4, soriti, *als of* Sorites *volgends de derde Declinatie ging; daar hij toch elders* Soritia (Ablat.) *en* soritas *zegt. Ondertusschen staat het hem vrij het woord in 't Latijn naar de derde Declinatie te maken; tenzij men zeggen wil, dat hij* σωρείτῃ (*Dat. van* σωρείτης, *want het woord is eigenlijk Grieksch) in gedachten gehad, of geschreven heeft. Ook staat het Grieksch* (σωρείτας), Pandect. L, 16, 177.

SŎROR, ōris, f. *eene zuster*, Cic. Dom. 34 extr. Cic. Mil. 27 extr. Virg. Aen. IV, 8 *en* 9. Plaut. Curc. V, 2, 57. Enn. ap. Cic. Div. I, 20: Nymphaeque sorores, Virg. Georg. II, 494: germana soror, Nep. Cim. 1. Not. Cicero Dom. 34 extr. *verhaalt, dat* Klodius *hem beschuldigd hadt, als of hij zich zelven* Jupiter, *en* Minerva *zijne zuster genoemd hadt:* Cicero *antwoordt daarop* non tam insolens sum, quod Jovem esse me dico (*dit staat hij derhalven toe, omdat hij, gelijk* Jupiter, *de bewarer der stad was*), quam ineruditus, quod Minervam sororem Jovis esse existimo, sed tamen ego mihi sororem virginem (scil. Minervam) adscisco cet.: soror Phoebi, Ovid. Her. XI, 55, i. e. luna, *anders* Phoebe *genoemd: ook volstrekt* soror (*doch alwaar* frater i. e. Phoebus, *de zon, voorafgaat*), Ib. Fast. III, 110: *zoo heet* Juno Iovis soror, Ovid. Fast. VI, 27. Virg. Aen. I, 47 (51):

Eumenidum matri magnaeque sorori (scil. ejus i. e. matris Eumenidum), Virg. Aen. VI, 250, *alwaar* mater Eumenidum *de Nacht* (Nox) *en de zuster van den Nacht de aarde is. Verders* sorores *heeten de Parcen*, Ovid. Her. XII, 3, *of* tres sorores, Horat. Od. II, 3, 15: *de Furiën*, Ovid. Met. VI, 662. X, 349: *de Mufen of Zanggodinnen*, Prop. III, 1, 17, *of* doctae sorores, Tibull. III, 4, 45, *of* novem sorores, Ovid. Trist. V, 12, 45: *de vijftig Dochters van* Danaus (Danaides), Prop. IV, 7, 67. IV, 11, 27. Ovid. Her. XIV, 15: *ook is* soror *zuster*, *d. i. de naam zuster*, *het woord zuster*, *bij voorb.* scripta soror fuerat, visum est delere sororem, Ovid. Met. IX, 527: *van daar* 1) *zuster*, *als eene liefkozende benaming van eene vriendin*, Virg. Aen. XI, 823. Martial. II, 4, 3. XII, 20, 2. Senec. Hippol. 611: *dus ook* Ovid. Met. I, 351. *Doch het kan hier ook Nicht zijn*, *zie* n. 2. 2) *voor* soror patruelis, i. e. *zusters kind*, *nicht*, *van* Pyrrha, Ovid. Met. I, 351, *want*, Pyrrha *was de broeders dochter*, *gevolglijk nicht*, *van haren man* Deucalion; *doch*, *het zou ook zuster kunnen zijn*, *te weten dat haar man haar den naam zuster liefkozende gaf*, *zie* n. 1. 3) *zuster*, *Tropisch*; *van dingen*, *die elkander gelijk*, *of gelijkvormig of met elkander verbonden zijn*, *bij voorb. dus heet de linkehand* soror dextrae, Plaut. Poen. I, 3, 9: *dus ook* fessae succedit laeva sorori, Virg. Moret. 28: sapore caryotarum sorores, Plin. H. N. XIII, 4 post med.: junctae nos (lodices) tibi venimus sorores, Martial. XIV, 148, 2: *zoo heeten de overgebleven haairen* sorores *van het afgesneden haair*, Catull. LXV, 51: *dus ook* nescio quomodo bonae mentis soror est paupertas, Petron. 84. Not. *even dus staat* frater, *zie* Frater.

SORORCŬLA, ae, f. *zustertjen*, Plaut. ap. Priscian. 3.

SORORICĪDA, ae, m. *een zustermoorder*, Cic. Dom. 10 post med.

SORORĬO, are, 1) *als 't ware zusteren*, *d. i. als 't ware zusterlijk*, *d. i. samen opgroeijen*, *bij voorb.* papillae sororiabant, Plaut. in fragm. in Frivolar. p. 481 Ed. Plaut. Gronov. 2) i. q. tumescere, *bij voorb.* Festus *zegt*: sororiare mammae dicuntur puellarum, cum primum tumescunt, ut fraterculare puerorum: *van daar* mammae sororiantes, Plin. H. N. XXXI, 6 post med., *als een gebrek* i. e. nimis tumentes.

SORORĬUS, a, um, 1) *zusterlijk*, *d. i. de zuster betreffende*, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* stuprum, Cic. Sext. 7, i. e. *hoererij met de zuster*: *dus ook* adulter sororius, Cic. Pis. 12: oscula non sororia esse, Ovid. Met. IX, 538, *zusterlijk kussen*, *d. i. zoo als eene zuster aan haren broeder gewoon is te geven*: Sororia coena, Plaut. Curc. V, 2, 60, i. e. *een maaltijd of maal wegens eene gevonden zuster*: sororia moenia, Ovid. Fast. III, 559, i. e. *stad van zustere*: sororium tigillum, Liv. I, 26 extr., i. e. *de balk*, *onder welken* Horatius *wegens het vermoorden zijner zuster*, *door moest kruipen*; *vervolgends de plaats*, *waar deze balk was*: *van daar* sororius, scil. maritus, i. e. *de man mijner zuster*, *of zwager*, Inscript. ap. Gruter. p. 1052 n. 11 *en* ap. Reines. class. 16 n. 6. 2) *zusterlijk*, *d. i. op de wijze van zusters*, *of van eene zuster*, *bij voorb.* oscula, Ovid. Met. IV, 334, *zusterlijke kussen*, *d. i. zoo als men aan eene zuster geeft*.

SORS, tis, f. 1) *het lot*, *d. i. het looten*, *bij voorb.* ducere sorte *door het lot bekomen*, *of benoemen*, *of verkiezen*, *uitlooten*, *bij voorb.* sorte ductos fusti necat, Sallust. ap. Serv. ad Virg. Aen. II, 201: sorte ducti e primoribus, Tacit. Ann. I, 54: sorte ducebantur ex numero praetorum, qui praeessent, Ibid. XIII, 29: Quid enim sors est? idem propemodum, quod micare, Cic. Div. II, 41: quaestorem habes, non tuo judicio delectum, sed quem sors dedit, Cic. Q. Fr. I, 1, 3: sedes sine sorte datae, Virg. Aen. VI, 431: laborem partibus aequabat justis aut sorte trahebat, Ibid. I, 508 (512), i. e. *verlootte ze*, *deelde ze uit naar het lot*, *liet daar om looten*: res revocatur ad sortem, Cic. Verr. II, 51, i. e. *wordt geloot*, *door het lot beslist*: conjicere in sortem, *bij voorb.* provincias, Liv. XXXI, 1, i. e. *in de lotbus werpen*, *op het lot laten aankomen*, *daar om looten*: ei sorte provincia evenit, Cic. Verr. II, 6: sorte agros adsignare, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 20 post med.: sorte in provinciam proficisci, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8 post med. e SCto: Huic, si forte bibes, sortem concede priorem, Ovid. Art. I, 581: sors me contigit *heeft mij getroffen*, Vellej. I, 1: extra sortem *zonder lot*, Cic. Verr. II, 51. Sueton. Caes. 20: *dus ook* excipere aliquid sorti, Virg. Aen. IX, 271, i. e. *niet mede verlooten*, *zonder lot toe deelen*. 2) *het lot*, *of een lot*, *d. i. het ligchaamlijk ding*, *waar men mede loot*, *bij voorb. een briefjen*, *houtjen enz.*, *bij voorb.* conjicere sortes in hydriam, Cic. Verr. II, 51, *of* in sitellam, Plaut. Cas. II, 5, 34, *of* ponere in sitellam, Liv. XLI, 18: *ook enkel* dejicere scil. in sitellam, Caes. B. C. I, 6: *dus ook* dejecta in id (i. e. in eam rem, *hier toe*, *deswegens*), Liv. XXI, 42: galea accepit dejectam sortem (*voor* sortes) i. e. sortes dejectae sunt in galeam, Virg. Aen. V, 490: *ook enkel* conjicere, Cic. Ligar. 7, *zoo als wij zeggen*, *het lot werpen*: sortes aequare (*gelijk maken*), Cic. Div. I, 18. Plaut. Cas. II, 6, 35: ducere sortem, Cic. Div. II, 41 *en* 56. Verr. IV, 64, i. e. *het lot uittrekken*: *dus ook* praedae ducere sortem, Virg. Aen. IX, 268, i. e. *de buit verlooten*, *door het lot verdeelen*: stat ductis sortibus urna, i. e. stat urna, e qua sortes ductae sunt, Ib. VI, 22: sortes miscere, Cic. Div. II, 41: sors mea prima exisset, Cic. Att. I, 19, i. e. *uitgekomen was* (*uit de bus*): *dus staat ook* excidere *voor* exire, *bij voorb.* ut cujusque sors exciderat, alacer arma capiebat, Liv. XXI, 42, i. e. *uitgekomen of gevallen was*: *dus ook* cecidit custodia sorti, Virg. Georg. IV, 165. Sil. VII, 368, i. e. *door het lot*, *voor* sorte, *doch het kan ook de* Dativus *zijn*, *zie beneden*. *Ook plagten sommigen van de Ouden over tafel tot kortswijl allerhande dingen te verloten*, *of bij het lot*, *of Loterij te verkoopen*, *bij voorb.* K. Augustus, *bij voorb.* rerum sortes venditare, Sueton. Aug. 75, *zie* Lamprid. in Heliog. 22, *alwaar dit* sortes convivales *genoemd wordt*. Not. *de Orakels hadden*, *behalven andere Voorzeggers*, *ook loten*, (*d. i. briefjens enz.*) *die aan de raadplegenden gegeven werden*, *en waarop het antwoord stondt*: *van daar* sortes adtenuatae, Liv. XXI, 62: *hiertoe behoort* sortes miscere atque ducere, Cic. Div. II, 41: cf. cap. 56 in.: conditas sortes, Ibid.: erupisse sortes, Ibid.: *ook kan men hier toe brengen* sors edita regi, Ibid. II, 56: sortes tollere, Cic. Div. II, 41. Tibull. I, 3, 11, i. e. *het geluksloot trekken*: *van daar heet* a) sors, *voorzegging*, *bij voorb.* oraculi, *het antwoord van 't Orakel*, *Godspraak*, Liv. V, 16 extr.: *dus ook* sortes oraculi, Ibid. 15 extr.: sors edita est regi (Croeso), Cic. Div. II, 56: sors ipsa ad sortes referenda sit, Ibid., *alwaar* sors *het Orakel*, *Godspraak*, *is*: *en* sortes *het Orakel*, *d. i. de plaats*, *waar Godspraken gegeven worden*: sortes e terra editae, Cic. Div. I, 18: verba datae sortis secum — volutant, Ovid. Met. I, 389: quo sese vertant tantae sortes somnium (*voor* somniorum), Enn. ap. Cic. Div. I, 21, i. e. *voorzegging door droomen*: dictae per carmina sortes, Horat. Art. 403: tuas sortes (scil. Sibyllae), Virg. Aen. VI, 72. b) sortes *het Orakel zelve*, *d. i. de plaats*, *waar Godspraken gegeven worden*, *bij voorb.* responsa sortium, Liv. I, 56: sors ipsa (i. e. *Godspraak*) ad sortes referenda sit, Cic. Div. II, 56: Lyciae sortes, Virg. Aen. IV, 346 *en* 377, i. e. *het Orakel van Apollo te* Patara *in* Lycië: praecipi sortibus, Val. Max. I, 6, 3, i. e. *door het Orakel*. 3) *het lot*, *Tropisch*, *alles*, *wat men door het lot verkregen heeft*, *bij voorb. een ambt*, *ambtsverrichting*, *bij voorb.* nunquam ex urbe afuit, nisi sorte, Cic. Planc. 27, i. e. *wegens zijn Ambt*: ut uni (praetori) sors integra esset, Liv. XLII, 28 in., i. e. *hadt geene bepaalde Ambtsverrichting*, *of Ambt*, *maar de Senaat kon hem gebruiken*, *waartoe hij wilde*: Comitia suae sortis esse, Liv. XXXV, 6 in., i. e. *de* Comitia *waren zijne Ambtsverrichtingen*, *behoorden tot zijn Ambt*: sors comitiorum, Liv. III, 64, i. e. *het Ambt*, *om* Comitia *te houden*: *dus heet* Macedonia sors, Liv. XLII, 31 med., i. e. provincia sorte data: *dus ook* Aemilius, cujus sortis ea cura esset, Liv. XXXIX, 6: ut suae quisque provinciae sortem tueretur, Liv. X, 27, *en te voren* sine mentione sortis provinciarum, i. e. *zonder lot te gewagen*, *wie in dit of dat gewest gaan*, *en daar het bevel zou voeren*: *van daar* sors urbana juri dicundo i. e. praetura urbana, Liv. XXII, 35: urbanam & peregrinam (provinciam i. e. praeturam), quae duorum ante sors fuerat, Liv. XXV, 3. 4) *het lot*, *Tropisch*, *d. i. alles wat toevallig verkregen wordt*: *van daar* a) *aandeel aan iet*, *deel*, *bij voorb.* puero in nullam sortem bonorum nato, Liv. I, 34: prima sors animi ingeniique, Liv., *zie hierna*. b) *een kind*, *zoon of dochter*, *doch misschien alleen*, *als er meer kinderen zijn*, *bij voorb.* Saturni sors ego prima fui, *zegt* Juno, Ovid. Fast. VI, 30. c) *het lot*, *noodlot*, *van een mensch*, *het zij het zijnen stand*, *gebeurtenissen enz. betreffe*, *omstandigheid*, *toeval*, *bij voorb.* nescia mens hominis sortis futurae, Virg. Aen. X, 501: iniqua sors hominis, Ibid. VI, 332: iniquissima (militum, *bij het verdeelen van den buit*), Liv. XXXVIII, 23: ferrea vitae, Ovid. Trist. V, 3, 28: sorte quadam, Liv. XXXVI, 35: ultra vires sortemque senectae, Virg. Aen. VI, 114: sortem alicujus miserari, Tacit. Ann. XII, 41: *van daar in 't bijzonder*, *rang of stand van iemand*, *bij voorb.* nemo, quam sibi sortem ratio dederit, illa contentus vivat, Horat. Sat. I, 1, 1: non tuae sortis juvenem, ibid. Od. IV, 11, 22: homo ultimae sortis, Sueton. Aug. 19, sors tua mortalis, Ovid. Met. II, 56, *uw stand is menschlijk*, *d. i. gij zijt een mensch*, *en geen God*: sors prior *eerste rang*, *voorrang*, *bij voorb.* huic sortem concede priorem, Ovid. Art. I, 581, i. e. *laat hem eerst drinken*: nobis quoniam prima animi ingeniique negata sors est, secundam ac mediam teneamus i. e.

i. e. *rang*, Liv. XXII, 29: *van daar* prima sors inter sodales, Ovid. Trist. IV, 5, 1, i. e. *de voornaamste, eerste, vriend.* 5) *het kapitaal, d. i. geld, dat op renten gezet wordt; dit is menigvuldig, bij voorb.* sortem exsolvere, Liv. VI, 14: sorta caret, Cic. Att. VI, 1 post init.: potius quam sorte creditum solvat, Liv. VI, 36 extr. Ed. Drak., i. e. *de schuld met het betalen van het kapitaal alleen afdoen:* cf. Terent. Ad. II, 2, 35: Martial. V, 43, 3. Pandect. XXXIII, 2, 24. Plin. H. N. praef. post med. Not. (1) *voor* sors *staat ook* sortis (Nomin.), Plaut. Cas. II, 6, 28. (2) Abl. sorti *voor* sorte, Plaut. Cas. II, 7, 5. sorti victus: *ook rekent men hier toe*, Virg. Georg. IV, 165. Sil. VII, 368, cecidit custodia sorti: *dit gaat aan; doch* sorti *kan ook de* Dativus *zijn, d. i. tot hunne Ambtsverrichting, Ambt, zie n. 3:* cui ea provincia sorti evenit, Liv. IV, 37 Ed. Drak., *ook hebben twee* Codd. Liv. XXIX, 20 ante med. sorti *voor* sorte.

SORTICŬLA, ae, f. i. q. sors *een lot, als men verkleinend spreekt, lotjen, briefjen*, Sueton. Ner. 21. Inscript. ap. Gruter. p. 509 *en* 510.

SORTIFER, a, um, i. e. sortes ferens, *bij voorb. Godspraken gevende, bij voorb.* Iupiter, Lucan. IX, 512.

SORTĬLĔGUS, a, um, *eigenlijk, loten uittrekkende of latende uittrekken, om te voorzeggen, voorzeggende, bij voorb.* Delphi, Horat. Art. 219: *van daar* sortilegus, Substantive, *voorzegger, waarzegger, bij voorb. uit loten*, Cic. Div. I, 58: *Hier toe schijnt te behoren* Stiminius sortilegus ab Venere Erycina, Inscript. in vet. lap. ap. Fabrett. cap. 9 n. 415: Sext. Maesio Celso sortilego Fortunae primigeniae, Ibid. n. 529: *door het Orakel*, Lucan. IX, 581.

SORTĪO, ire, *voor* sortior, *bij voorb.* inter se sortiant, Varr. ap. Non. 7 n. 22: tute sorti, Plaut. Cas. II, 6, 43: cf. Enn. ap. Non. 7 n. 24: *van daar* sortitus, a, um, *geloot, bij voorb.* ab iis consiliis, quae erant omnibus sortita in singulos candidatos, Cic. Att. IV, 16 ante med., i. e. ab iis judicibus, qui — sorte ducti erant cet., *alwaar* omnibus *niet recht schijnt te passen:* sedes sortita per amnem i. e. adsignata, Prop. IV, 7, 55: Iudex Aeacus in mea sortita vindicet ossa pila (i. e. *balletjen, om te stemmen*), Ibid. IV, 11 (12), 20: urbes sortito rexerit anno, Stat. Sylv. V, 2, 57: *van daar* Sortito (Abl.). 1) *door of bij het lot*, Cic. Verr. II, 51. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8 post med. e SCto. 2) *door het noodlot*, Plaut. Merc. I, 2, 25. Horat. Epod. IV, 1.

SORTĪOR, itus sum, 4. 1) *looten, bij voorb.* hoc est — quasi sortiri, quid loquare, Cic. Nat. D. I, 35: num sortiuntur inter se, quae declinet, quae non? Cic. Fat. 20: de aliqua re, Tacit. Hist. II, 41. Sueton. Claud. 7: sortiti sunt, uter patria decederet, Vellej. I, 1 extr.: consules sortiti, uter dedicaret, Liv. II, 8: conjiciam sortes in sitellam & sortiar tibi & Chalino, Plaut. Cas. II, 5, 34: *ook met den* Accusativus, rem, i. e. *om het looten, of laten looten, door het lot verdeelen, bepaalen, bij voorb.* provinciam, Cic. ad Div. I, 9 extr.: tribus, Cic. Agr. II, 8, i. e. *door het lot de* Tribus *bepaalen: dus ook* judices per praetorem, Cic. Q. Fr. II, 1: nec regna vini sortiere talis, Horat. Od. I, 4, 18: dicas, Cic. Verr. II, 17, i. e. judices: *dus ook* Minos judicis (i. e. judices) sortitur reis, Senec. Herc. fur. 732: paucos ex multis ad ignominiam sortiare? Cic. Cluent. 46, i. e. *door het lot tot schande bepaalen; doch, het kan ook enkel zijn, uitzoeken, (door willekeur):* domos, Virg. Aen. V, 756: *van daar* a) *uitzoeken, kiezen, bezorgen, bij voorb.* fortunam oculis, Virg. Aen. XII, 919: subolem armento, Virg. Georg. III, 71: matrimonium, Justin. XXVI, 3 extr. b) *onder zich of anderen verdeelen, zich in het deelen, bij voorb.* laborem sortiti, Virg. Aen. VIII, 444: periculum, Ibid. IX, 174: domos, Virg., *zie hier voor:* regnum in plebem, Liv. III, 58: vices, Virg. Aen. III, 634. 2) *door het lot bekomen, bij voorb.* peregrinam (provinciam) est sortitus, Liv. XXXIX, 45 med.: Hispaniam, Sueton. Caes. 18: *van daar iet, als 't ware, door het lot, d. i. door het noodlot, verkrijgen, bekomen, of in 't gemeen, verkrijgen, bekomen, bij voorb.* amicum casu, Hor. Sat. I, 6, 52: Tectosagi mediterranea Asiae sortiti, Liv. XXXVIII, 16 prope fin.: si Maeonium vatem sortita fuisses, Ovid. Trist. I, 6, 21: reliqua rerum tuarum alium dominum sortiuntur, Plin. Ep. I, 3: filium, *eenen zoon krijgen*, Pandect. XXXVII, 4, 3 ante med.: exitum facilem, Suet. Aug. 99: patrem metuentem sabbata, Juvenal. XIV, 96: ingenium venerabile, Ibid. XV, 143: fata quis tam tristia sortitus unquam? Senec. Phoeniss. 245: regnum in plebem, Liv., *zie hier voor:* maritum, Apul. Met. V ante med. p. 163, 4 Elm., i. e. *bekomen.* Not. Sortitus, a, um, Passive, *zie* Sortio.

SORTIS, *het lot, zie* Sors.

SORTĪTĬO, onis, f. *het looten, het lot, bij voorb.* provinciarum, Cic. Phil. III, 10 in., i. e. *over de Provintiën: dus ook* praerogativae, Ibid. II, 33 in., i. e. *welk de* praerogativa *zijn zal: dus ook* aedilicia, Cic. Planc. 22, i. e. *om het Ædilisschap; wanneer naamlijk de keurstemmen gelijk gestaan hadden, dan moest het door het lot beslist worden:* judicum, Cic. Q. Fr. II, 1 post med.: sortitione in aliquem animadvertere, Cic. Cluent. 46, *door het lot, of naar believen, of zoo als het treft:* deos quaeso, ut mihi sortitio eveniat, *voor* sors, Plaut. Cas. II, 6, 38, i. e. *dat mij het lot treffe.*

SORTITO, (Ablat.), *zie* Sortio.

SORTĪTOR, oris, m. *een looter, verlooter, d. i. die loot, verloot, bij voorb.* urnae, Senec. Troad. 984.

SORTĪTUS, us, m. i. q. sortitio, *het looten, het lot, bij voorb.* specula (i. e. spes aliqua) in sortitu est mihi, Plaut. Cas. II, 4, 27: quae sortitus non pertulit ullos, Virg. Aen. III, 323, i. e. *daar niet om geloot is*, scil. *wien van de overwinnaars zij ten deel zou worden:* sortitus versare ahena casside, *voor* sortes, *de loten*, Stat. Theb. XVI, 5??: *van daar* eosdem sortitus animorum creati i. e. ita creati, ut easdem animas, quas ceteri homines habent, haberent, Ibid. XII, 556.

SORTITUS, a, um, *zie* Sortio *en* Sortior.

SORY, yos, n. *eene soort van metaalsteen*, (chalcitis), *misschien atramentsteen*, Plin. H. N. XXXIV, 12 post med. Not. Genit. Soreos, Cels. VI, 9 post med.

SOS, 1) i. e. eos, Enn. *viermalen* ap. Fest. 2) *voor* suos, Fest.

SOSPES, itis, 1) *welbehouden, onbeledigd, ongeschonden, ook gelukkig, wanneer het hetzelfde is, als ongeschonden, bij voorb.* sospitus ad suos restituit, Liv. II, 13: filium tuum salvum & sospitem vidi, Plaut. Cap. IV, 2, 93: nova nupta, sospes iter incipe hoc, Ibid. Cas. IV, 4, 1: vis gnatum tuae superesse vitae sospitem & superstitem, Ibid. Asin. I, 1, 2: ut dii te sospitem incolumemque praestarent, Plin. Paneg. 67 med.: per me tutus sospesque fuisses, Ovid. Her. VI, 147: juvenes nuper sospites i. e. qui nuper sospites redierunt e bello, Horat. Od. III, 14, 9: te sospite, Ibid. I, 28, 27: *dus ook van zaken, bij voorb.* salvam & sospitem remp., August. ap. Sueton. Aug. 28: exagoga, Plaut. Rud. III, 2, 17: depositum, Juvenal. XIII, 178: navis sospes ab ignibus, Horat. Od. I, 37, 13. 2) *gelukkig, gelukkig gemaakt, bij voorb.* dies, Plaut. Poen. V, 4, 15: cursus, Horat. Carm. saec. 30. 3) *gelukkig makende, behoudende, dus schijnt* Ennius *gesproken te hebben, volgends* Festus, *als zegt:* Ennius tamen sospitem pro servatore posuit. Not. sispes *voor* sospes, *bij voorb.* Iuno *zeiden de Ouden volgends* Fest.

SOSPĪTA, ae, f. *behoudster, zoo heet* Iuno, *en dus werdt zij bijzonder in* Lanuvium *genoemd, bij voorb.* Iuno sospita, Cic. Mur. 45 extr. Cic. Nat. D. I, 29. Cic. Div. I, 2 *en* 44. Liv. XXIV, 10. Apul. Met. VI post init. p. 171, 40: *en de Romeinen hadden dezen Tempel in* Lanuvium *met de inwoners dezer stad gemeen*, Liv. X, 14: *ook staat enkel* sospita *zonder* Iuno, Ovid. Fast. II, 56. Not. Sispita *voor* Sospita, Inscript. ap. Reines. class. 5 n. 47. *Zoo heeft men ook* Sispes, *zie* Sospes *op het einde.*

SOSPITĀLIS, e, *heilzaam, bij voorb.* qui (homo) tibi sospitalis fuit, Plaut. Pseud. I, 3, 18.

SOSPITĀTOR, oris, m. *verlosser, behouder, bij voorb.* de coelo scilicet missus mihi sospitator, Apul. Met. IX post init. p. 218, 24 Elm.: fortissimi fidelissimique mei sospitatores, Ibid. IV Ed. Oudd. p. 251: aeternus animantum sospitator, Ib. Apolog. post med. p. 315, 38 Elm.

SOSPITATRIX, icis, f. *behoudster, verlossende, behoudende, bij voorb.* dea, Apul. Met. XI ante med. p. 261, 7 Elm.

SOSPĪTO, are, *behouden, verlossen, behoeden, gelukkig maken, bij voorb.* aliquem, Plaut. Asin. III, 3, 98: progeniem, Liv. I, 16: gentem, Catull. XXXIV, 24: regnum, Enn. ap. Non. 2 n. 776 *en* 819: dii plus plusque istuc sospitent, quod nunc habes, Plaut. Aul. III, 6, 10.

SOTER, eris, m. (σωτήρ i. e. servator) *verlosser, heiland*, Cic. Verr. II, 63, *alwaar* Cicero *het verklaart*, qui salutem dedit, *en er bij voegt, dat men dit Grieksch woord niet wel door een Latijnsch woord kan vertalen: ook* Iupiter, Serv. ad Virg. Aen. VIII, 652.

SOTERĬA, *zie* Soterius.

SOTERĬUS, a, um, *de verlossing betreffende, bij voorb. uit eene ziekte, de genezing betreffende: van daar* Soteria, scil. munera, Martial. XII, 56, 3, i. e. *geschenken bij de genezing: zoo heet een gedicht van* Statius (Sylv. I, 4) soteria, scil. munera *of* vota.

SPADIX, icis, m. 1) *een donkerroode verf of kleur, misschien kastanjebruin*, Virg. Georg. III, 82, *van paarden, zie* Gell. II, 26 ante med. *en* III, 9 extr., *alwaar* Gellius *zegt, dat* spadix *eigenlijk is een met de vrucht afgescheurde palmtak.* 2) *zeker Muzyk-Instrument*, Quintil. I, 10 (17) post med. 3) *een palmtak, zie n.* 1.

SPADO, onis, m. *een gesnedene, gelubde, of van manbaarheid, d. i. voorttelings vermogen beroofde, het zij hij gesneden is of dit gebrek van natuur heeft enz.*, zie Pand. tit. L, 16, 128; *en* spado *en* castratus *worden onderscheiden*, Ibid. XXIII, 3, 39. XXVIII, 2, 6. XL, 2, 14. *Dikwijls kan men het vertalen, gesnedene, bij voorb.* Spadones & mulieres, Liv. IX, 17 extr.: cf. Juvenal. XIV, 91. Claudian. in Eutrop. I, 296: *ook van beesten, bij voorb.* equi, Veget. de re vet. IV, 7: *van daar Tropisch, van onvruchtbare entstakken, boomen enz.*, Colum. III, 10, 15. Plin. H. N. XIII, 4 med.: *ook van riet, dat geene wolle* (lanugo) *heeft*, Plin. H. N. XVI, 36 prope fin.

SPADONIUS, a, um, *van voorttelings vermogen beroofd: van daar onvruchtbaar, bij voorb.* laurus, Plin. H. N. XV, 30: mala, Ibid. 14.

SPAERITA, ae, (scil. placenta), *voor* sphaerita, Cato R. R. 82, i. e. *een soort van koeken met balletjens.*

SPARGO, si, sum, 3. 1) *strooijen, heenstrooijen, uitstrooijen, heensprengen, sprengen, sprooijen, voor eerst, strooijen, heenstrooijen, uitstrooijen, bij voorb.* numos populo, Cic. Phil. III, 6: nuces, Virg. Ecl. VIII, 32: flores, Ibid. Aen. VI, 885: spargite me in fluctus, scil. dilaceratum *stukswijze, nadat gij mij in stukken gedeeld hebt*, Ibid. III, 605, *zie hierna*: arenam pedibus, Ibid. IX, 629. Ecl. III, 87: arena sparsa foro, Ovid. Art. I, 164: corpus divellere & spargere undis, Virg. Aen. IV, 601: semen tribuli trium & in aquam sparsum, Plin. H. N. XXII, 10: effusa flamma veluti sparsa pluribus locis, Liv. XXX, 6: semina, *zie hierna*: spargite me in fluctus, Virg. Aen. III, 605, scil. dilaceratum; *tenzij het enkel is: werpt mij, wanneer het tot b behoort*: venena, Cic. Catil. II, 10, i. e. *lieden met vergif vergeven. Ten tweeden, sprengen, sprooijen, heensprengen, heensprooijen, bij voorb.* sanguis spargit cruorem, Lucret. II, 195. *Ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* qui verrunt, qui spargunt, Cic. Parad. V, 2, *die sprengen*, scil. *om het stof te besprengen: van daar* a) *uitstrooijen, d. i. zaaijen, bij voorb.* semina humo rudi, Ovid. Met. V, 646: *dus ook* dentes in agros, Ovid. Met. VII, 122: *dus ook* spargit humi jussos, mortalia semina, (*voor* semina hominum, i. e. *waar uit menschen zouden groeijen*) dentes, Ibid. III, 105: *van daar Tropisch, bij voorb.* animos in corpora, Cic. Senect. 21, i. e. *als 't ware zaaijen*: Omnia, quae gerebam, spargere me & disseminare in orbis terrae memoriam, Cic. Arch. 12: nomen suum in toto orbe, Martial. VI, 60, 2, i. e. *verbreiden.* b) *heenstrooijen, d. i. werpen, slingeren, bij voorb.* tela, Virg. Aen. XII, 51: hastas, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 1 post med.: faces, Val. Fl. I, 14: plumbea pondera fundae, Prop. IV, 3, 65: spargite me in fluctus, Virg., *zie hier voor*: caestus, Stat. Achill. II, 410: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* sagittarius cum funditore utrinque summo studio spargunt fortissime, Claud. Quadrig. ap. Gell. IX, 1, i. e. *schieten, slingeren*: Geryon sparsus, Senec. Herc. Oet. 26, i. e. *heengeworpen, op den grond geworpen.* c) *van één strooijen, of deelen, uitbreiden, verbreiden, verstrooijen, bij voorb.* ramos, Plin. H. N. XVI, 33, i. e. *uitbreiden*: cacumina in aritlas se spargunt, Ibid. XII, 12: natura cervinum cornua sparsit in ramos, Ibid. XI, 37 post init: cupressus spargit extra se ramos, Ibid. XVI, 33: gramen ex cacumine novas radices spargit, Ibid. XXIV, 19 med.: Rhenus — in amnem Mosam se spargit i. e. late fluit, late se effundit. Ib. IV, 15: gemma spargit radios, Ib. XXXVII, 10 extr.: *dus ook* stella spargit lucidos radios, Senec. Med. 73: lucernae tenue lumen spargebant, Petron. 22: solis equi sparsere diem, Sil. V, 56: *dus ook* umbram, Senec. Agam. 34: crines, Ibid. Oedip. 416: flamma jubar spargit, Ovid. Fast. I, 78: arma (i. e. bellum) per agros, Virg. Aen. VII, 551: odorem jucundum late, Phaedr. III, 1, 3: voces in vulgus, Virg. Aen. II, 98: nomen suum in toto orbe, Martial. VI, 60, 2: exercitum per provinciam, Tacit. Hist. III, 46: sper spargit canes, Ovid. Met. VIII, 343: ceteri sparserant se toto campo, Liv. XXXVII, 20: se in fugam sparserant, Ib. XXXIII, 15 extr.: bellum, Tacit. Ann. III, 21, i. e. *op meer dan ééne plaats oorlog voeren*: Caesar spargitur per Italiam (i. e. ejus copiae sparguntur), Lucan. I, 468, i. e. *verspreidt zich, breidt zich uit*: spargimur, Ovid. Met. XIV, 470, i. e. *wij worden verstrooid*: Bebrycas sparsit fuga, Val. Fl. IV, 315: si morantes apes sparserit Eurus, Virg. Georg. IV, 29: metus, Val. Fl. II, 118. III, 55, i. e. *verbreiden*: manum (*de hand*) omnibus membris, Martial. III, 80, 14, i. e. *uitbreiden: van daar* Sparsus, a, um, *verstrooid, verspreid, uitgebreid, bij voorb. soldaten*, Liv. XXII, 54 in., i. e. *verstrooid*: gens sparsa per orbem, Virg. Aen. II, 602 (606): senectus sparsa geminis temporibus, Ibid. V, 416, i. e. *verspreid*: classis tempestate sparsa, Liv. XXXVII, 13: sparsi crines, Liv. XXXIX, 13 extr., *of* capilli, Ovid. Met. III, 169. Her. XV, 73, *verstrooide haairen, die ongeschikt en los aan 't hoofd hangen, gelijk bij woedende menschen gewoon is*: manus sparsa, Quintil. XI, 3, 118, i. e. *de uitgebreide of om zich geworpen hand*: homo sparsus triplici foro i. e. vagans per tria fora, Martial. VIII, 44, 6. *Not.* Compar. sparsior racemus, Plin. H. N. XVI, 34: *van daar* sparserat nomen fama per urbes, Ovid. Met. VIII, 267, i. e. *verbreid*: fama spargitur, Stat. Theb. IX, 33: *en* absolute, *bij voorb.* Spargebatur, Albinum regis insigne usurpare, Tacit. Hist. II, 58, i. e. *werdt verspreid enz.* d) *verdoen, bij voorb.* spargas tua prodigus, Horat. Epist. II, 2, 195. e) *deelen, in deelen verdeelen, in stukken deelen, bij voorb.* colorum genera in species multas se spargentia, Plin. H. N. XXI, 8: canes, Ovid., *zie boven*: flumen in sulcos (i. e. rivos), Lucan. IV, 142: legiones, Tacit. Hist. II, 76, i. e. *verdeelen: dus ook* bellum, Ibid. Ann. III, 21: vestigia fugae, Curt. V, 13, 18, i. e. *verdeelen, gevolglijk onkenbaar maken*: apes morantes, Virg., *zie hier voor*: ne per multos tutela spargatur, Pandect. XXVII, 7, 3 post med. f) *verwijderen of scheiden, bij voorb.* rex spargit ab Argis Alciden, Val. Fl. V, 488: fratres, Justin. XXVII, 3 in. g) *verdeelen, scheuren, scheiden, bij voorb.* corpora, Ovid. Met. VII, 442, i. e. *in stukken scheuren: dus ook* sparsus silebo, Senec. Herc. Oet. 1394. h) *instrooijen, mede ondermengen, bij voorb. woorden, hier en daar iet zeggen, bij voorb.* Sparge subinde, Horat. Sat. II, 5, 103: adhuc spargetur omnibus locis, Quintil. VIII, 3 post med. §. 58: cf. Juvenal. IX, 84. a) *bestrooijen, besprengen, besprooijen. Voor eerst bestrooijen, bij voorb.* humum foliis, Virg. Ecl. V, 40: virgulta fimo, Virg. Georg. II, 347: arietem gramine, Ovid. Met. VII, 150. *Ten tweeden, besprengen, besprooijen, bij voorb.* corpus lympha, Virg. Aen. IV, 635: socios rore levi, Ibid. VI, 230: Palem lacte, Tibull. I, 1, 36 (16): tellurem lacrymis, Ovid. Met. XI, 191: sparsissent lacrymae pectora nostra piae, Ibid. Trist. IV, 3, 42: lauro sparguntur ab uda omnia. Ib. Fast. V, 677: penetralia cruore, Hor. Od. II, 13, 6: virgulta fimo pingui, Virg. Georg. II, 347: *van daar* (a) *Tropisch, bestrooijen, bij voorb.* aurora novo spargebat lumine terras, Virg. Aen. IV, 584: summos spargebat lumine montes ora dies, Ibid. XII, 113: Sparserit & nigras alba senecta comas, Prop. III, 5 (4), 24, i. e. *bedekt heeft*: *dus ook* spargitur amore pectus, Ovid. Art. I, 236: *dus ook* antrum raris sparsit labrusca racemis, Virg. Ecl. V, 7: coelum astris, Ovid. Met. XI, 309: alas coloribus, Virg. Aen. VII, 191: velamina maculis pellibusque (scil. adsutis, adnexis), Tacit. Germ. 17: literae humanitatis sale sparsae, Cic. Att. I, 13. (b) *bevochtigen, begieten, natmaken, bij voorb.* cytisum satum, Plin. H. N. XIII, 24: *van daar* haustu spargus aquarum ora fove, Virg. Georg. IV, 229, i. e. *neem wat water in den mond* (*eigenlijk verwarm den mond als 't ware met een slok water*): sparsus *is dus ratgemaakt* scil. ora (i. e. quod ad os attinet *of* ore) *gevolglijk* sparsus ora (*want* ora *moet men tot* fove *en tot* sparsus *brengen*) *staat*, (*gelijk* laceratus vestem i. e. habens vestem laceratam) *voor* habens ora sparsa (i. e. os sparsum). *Doch dit* Sparsus *schijnt niet recht te passen, ten minsten het kon wegblijven.* (c) *Tropisch, bestrooijen, of besprengen, d. i. bont of gevlakt maken, bij voorb.* alas coloribus, Virg. Aen. VII, 191: velamenta maculis pellibusque (scil. adsutis, adnexis). Tacit. Germ. 17: Sparserit & nigras alba senecta comas, Prop. III, 5 (4), 24, *zie boven: van daar* Sparsus, a, um, *bont, vlakkig, geverfd, bij voorb.* anguis maculis sparsus, Liv. XLI, 21: capreoli, sparsis pellibus albo, Virg. Ecl. II, 41: tectum nitidius auro aut coloribus sparsum, Senec. Benef. IV, 6: porticus sparsa tabellis i. e. distincta, ornata, Ovid. Art. I, 71: *van daar* os sparsum, Terent. Heaut. V, 5, 18, i. e. *vlakkig, sproetelig, zomervlakkig, gespikkeld.*

SPARSIM, *verstrooid, hier en daar, bij voorb.* crocus diluta sparsimque defluens, Apul. Met. X prope fin. p. 255, 39 Elm.: ex eodem libro haec sparsim commemini, Gell. XI, 2.

SPARSIO, onis, f. *het strooijen, heenstrooijen, sprengen, uitstrooijen, bij voorb.* de sparsionibus dicentem, scil. croci i. e. de croco, quod spargebatur in theatro, Senec. Controv. 5 praef. med.: *dus ook* sparsio illa scil. croci, Senec. Nat. Quaest. II, 9: dives sparsio, Stat. Sylv. I, 6, 66, i. e. missilia sparsa in populum.

SPARSUS, a, um, *zie* Spargo.

SPARTARIUS, a, um, *brem* (spartum) *dragende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* Carthago in Spanjen heet daarom spartaria, Plin. H. N. XXXI, 8, *om dat het veel brem teelde. Van daar* Spartaria, orum, scil. loca i. e. *plaatzen, waar brem wast, bij voorb.* in spartariis, Plin. H. N. XI, 8.

SPARTEUS, a, um, *van brem, bij voorb.* funis, Cato R. R. 3 extr. Colum. XII, 50, 8: solea, Colum. VI, 12: urna, amphora, Cato R. R. 11: helcium, Apul. Met. IX ante med. p. 222, 20 Elm., *en* *sterstond daarop* copula: *ook* exarescunt spart-

ſpartea voor ſpartea ſolea, Colum. VI, 12 en 15. Pallad. Novemb. VII, 6.

SPARTUM, i, n. zeker kruid, waar uit ſcheepstouwen, en allerhande gevlochten zaken gemaakt werden, bij voorb. dekens, ſchoenen, kleederen voor de herders enz. (cf. Sparteus en Plin. H. N. XIX, 2) geniste, brem, Liv. XXII. 20. Varr. R. R. I, 23: bijzonder Plin. H. N. XIX, 2, alwaar er uitvoerig van gehandeld wordt: cf. XXIV, 9 med., alwaar ſtaat: Geniſta quoque vinculi uſum praebet; dubito, an haec ſit, quam Graeci auctores ſparton adpellavere cet. Deze plant wies bijzonder bij Carthago nova (thans Carthagena) in Spanje. 3) een touw daar uit, bij voorb. Spartum e cruce, Plin. H. N. XXVIII, 4 poſt med.

SPARŬLUS, i, m. i. q. ſparus, een braasſem, een visch, Ovid. Halieut. 106. Martial. III, 60, 6.

SPARUM, en meermalen SPARUS, i, m. 1) eene ſoort van werpſpies, bij voorbeeld ſpeer, lance, bij voorb. ſparo percuſſus, Nep. Epam. 9, waarvoor door Cicero Fin. II, 30 en Val. Max. III, 2, 5 (extern.), alwaar hetzelfde verhaald wordt, haſta gezet wordt; even gelijk Cicero ad Div. V, 12 daar van ſpiculum gebruikt: ſparo tragulave trajicit, Varr. ap. Non. 18 n. 12 en 21: ſparis aclanceis, Siſenn. ap. Non. 18 n. 21: ipſe ſparo percutit (milites), Liv. XXXIV, 15 med., i. e. ſloeg er mede: Nominat. ſparus ſtaat Virg. Aen. XI, 682. Sil. III, 388. VIII, 522: Plur. Nomin. ſpari, Non. 18 n. 12, en ſpara, Feſt.: Accuſ. Plur. ſparos aut lanceas, Salluſt. Cat. 56 (59): of de Ablativus ſparo in Cicero, Nepos enz. van ſparus of van ſparum zij, kan men niet zeggen. 2) Sparus, zekere visch, braasſem, goudbraasſem, Plin. H. N. XXXII, 11. Celſ. II, 18 med.

SPASMA, ătis, n. i. q. ſpaſmus, bij voorb. ſpaſmata, Plin. H. N. XXV, 8. XXVIII, 17 extr.

SPASMUS, i, m. verrukking, convulſie, ſluip, kramp, Plin. H. N. XXII, 8. XXIV, 7. XXX, 12 extr.; alwaar overal Plur. ſtaat: dus ook ſpaſmos ſtomachi ſedare, Ibid. XXXII, 8 extr.: ſpaſmo vexari, Scrib. Larg. 171.

SPASTĬCUS, a, um, de kramp of ſluiptrekkingen hebbende, daarmede behebt, krampachtig, bij voorb. homo, Plin. H. N. XXI, 9 extr. XXV, 5 extr.: nervi, Plin. H. N. XX, 22 ante med.

SPATALIUM, zie Spathalium.

SPATALOCINAEDUS, i. e. een wellustig, ontuchtig mensch, Petron. 23.

SPATHA, ae, f. (σπάθη. waarom ook Spathe goed is). 1) een langwerpig breed werktuig, om geneesmiddelen en andere dingen om te roeren, of te mengen, menglepel, ſpatel enz., bij voorb. Spatha lignea permiſceat poma, Colum. XII, 41: eens ook Ibid. 22: ſcobem ſpargunt, verſantque ſpathis, Plin. H. N. XXXIV, 11: movere ſpatha medicamentum, Scrib. Larg. 45: ſpathae ſimile, Celſ. VII, 12 extr.: lignea, Ibid. VIII, 15. 2 een weversblad, anders pecten genoemd, of weverskam, bij voorb. ſpathis coire coguntur, Senec. Ep. 90. 3) een ſoort van een breed zwaard, Tac. Ann. XII, 35: ſpatham equeſtrem devoraſſe, Apul. Met. I poſt init. p. 103, 39 Elm.: eripit ei (militi) ſpatham, Ibid. IX prope fin. p. 236, 28 Elm., en terſtand daar op ſpatham (militia) ſecum aſportans. — 4) Spatha of Spathe, ea, een palmtak, Plin. H. N. XVI, 26 extr. 5) Spatha of Spathe, ea, zekere boom, anders elate genoemd, Plin. H. N. XII, 28. XXIII, 5. Scrib. Larg. 269.

SPATHALĬUM of SPATHALĬON, i. n. 1) een dadeltak, palmtak, Martial. XIII, 24 (27) in het opſchrift. 2) een vrouwenſieraad, bij voorb. aan de handen enz., bij voorb. een armband, Plin. H. N. XIII, 25 extr. Not. Men ſchrijft ook Spatalium.

SPATHE, zie Spatha.

SPATHŬLA, zie Spatula.

SPATIĀTOR, oris, m. i. e. errator, Cato ap. Feſt. en ap. Macrob. Sat. II, 10; miſſchien een rondwandelaar.

SPATĬOR, atus ſum, ari, wandelen, omwandelen, rond gaan, of gaan, Cic. Roſc. Am. 21 extr.: in xyſto, Cic. Opt. g. Or. 3: in porticibus, Petron. 90: ſub umbra Pompeja, Ovid. Art. I, 67: lentis paſſibus ſumma arena, Ibid. Met. II, 573: ad aras, Virg. Aen. IV, 62: en meermalen, bij voorb. Prop. I, 20, 9. Ovid. Faſt. III. 469. Am. II, 2, 3. III, 11, 17. Triſt. II, 285: ook van beesten, bij voorb. cornix ſola in ſicca ſecum ſpatiatur arena, Virg. Georg. I, 389: van daar 1) gaan, bij voorb. ſpatietur pompa, Prop. II, 13 (12), 19: Nilus per totam ſpatiatur Aegyptum, Plin. H. N. V, 9 poſt med.; doch, het kan hier ook zijn, zich uitbreiden: intus, ut in metallo, ſpatiante vena, Ibid. XVII, 8: radices in ſumma tellure ſpatiantur, Ib. 10 med.: Jam diu lato ſpatiata campo Erato labores differ, Stat. Sylv. IV, 71. 2) zich uitbreiden, bij voorb. radices in ſumma tellure ſpatiantur, Plin. H. N., zie hier voor: ſpatiantes alas, Ovid. Met. IV, 364: brachia (arborum) paſſim ſpatiantia compeſcere, Ibid. XIV, 629: vires ejus (morbi), antequam ſpatientur, opprimere, Senec. de ira III, 10 poſt med.

SPATIŌSE, 1) in een lang tijdverloop, bij voorb. ſpatioſius exigis ignes aeſtivos, Propert. III, 19, 3 (III, 20, 11), i. e. in langen tijd, laater, langzamer. 2) in eene lange ruimte van plaats, ruim, wijdlopig, wijd, bij voorb. quoniam (inula) ſpatioſe fruticat, Plin. H. N. XIX, 5 prope fin., i. e. breidt zich zeer uit: & creta non ſpatioſe naſcitur, Ibid. XXV, 8 poſt med.: ſpongias imponi oportet ſic, ut ſanas quoque partes ſpatioſe operiant, Ibid. XXXI, 11 poſt med. 3) wijd, groot, bij voorb. ſpatioſius increvit flumen latis undis, Ovid. Am. III, 6, 85.

SPATIŌSUS, a, um, van grooten omvang, eene groote ruimte beſlaande, gevolglijk, wijd, groot, bij voorb. inſula, Plin. H. N. IV, 12 poſt med.: Minius amnis IV mill. paſſ. ore ſpatioſus, Ibid. 20 poſt med.: aequor, Ibid. 11: collis, Lucan. VI, 106: volumina fumi, Ibid. III, 505: ſtabulum, Colum. VI, 2: taurus, Ovid. Remed. 421: corpus, Ibid. Met. III, 56: artus, Claudian. Proſerp. II, 338: oſſa pectoris, Val. Fl. IV, 244: ſpatioſa frena Quirinus regit, Claudian. de Stilich. II, 370: campus, ſpatioſiſſima ſedes hominum deorumque, Plin. Paneg. 63 extr.: interordinia ſpatioſiora quam decem pedum, Colum. V, 5: portus, quo non ſpatioſior alter, Sil. VIII, 482: planta (voetzool) ſpatioſa, Virg. in Moreto 35: aedificia ſpatioſiora, Vitruv. VI, 8: ſpatioſior laxitas, Plin. H. N. II, 97 poſt med.: bijzonder lang, bij voorb. Andromache ſpatioſior aequo, Ovid. Art. II, 645: quid erat ſpatioſius illis (capillis), Ibid. Am. I, 14, 3: frena, Claudian., zie hier voor: mergum ſpatioſum guttura i. e. habentem ſpatioſum guttur, Ovid. Met. XI, 753: van daar 1) lang, in tijd, langduurig, bij voorb. nox, Ovid. Her. I, 9: tempus, Ibid. Am. I, 8, 81: aevum, Ibid. Met. VIII, 529: ſenectus, Ibid. XII, 186: bellum, Ibid. XIII, 206: vox, Quintil. IX, 4 prope fin. §. 136, i. e. een lang woord: van daar 2) Tropisch, groot, wijdlopig, bij voorb. magna & ſpatioſa res eſt ſapientia, Senec. Ep. 88 poſt med.: vox, Quintil., zie hier voor.

SPATĬUM, i, n. I) ſtreek of wijdte, die iemand te doorlopen of door te gaan heeft: 1) te doorlopen: van daar, loopbaan, bij voorb. van kamplopers of kampvechters in den Circus, bij voorb. quaſi decurſo ſpatio, Cic. Senect. 23: abſtulerunt me velut de ſpatio Graeciae res immiſtae Romanis, Liv. XXXV, 40 in.: quadrigae addunt (ſcil. ſe i. e. begeven zich: andere Edd. hebben het ſe, het welk gemakkelijker is) in ſpatia, Virg. Georg. I, 513: equus ad campi ſudabit ſpatia, Ibid. III, 203: corripiunt ſpatia repente, Ibid. Aen. V, 316, aanvatten (met de voeten) de loopbaan, d. i. betreden ſnel de loopbaan enz.: van den nacht, Horat., zie hierna: van de Starren of Planeten, Cic. Or. III, 45: van een' geworpen ſteen, bij voorb. nec lapis ſpatium evaſit totum, Virg. Aen. XII, 907: van daar a) Tropisch, loopbaan, d. i. beroep, levenswijze, bepaalde tijd enz., bij voorb. Hortenſium in ſpatio perſecuti, Cic. Brut. 90 in.: Deflexit de ſpatio curriculoque conſuetudo majorum, Cic. Amic. 12: defenſionis, Cic. Rab. Perd. 2: Academiae, Cic. Or. 3, zie hier na: tu mihi currenti ſpatium praemonſtra, Muſa, Lucret. VI, 92: avet ſpatiis obſtantia rumpere clauſtra, Horat. Ep. I, 14, 9: tenebat nox medium coeli ſpatium, Ibid. Sat. II, 6, 101: jam excurſo ſpatio (vitae), Terent. Ad. V, 4, 6, of decurſo aetatis ſpatio, Plaut. Stich. I, 2, 14: vitae ſpatium decurrere, Ovid. Triſt. III, 4, 33: ſpatium juventae tranſire, Ibid. Met. XV, 225: mora eſt velocis ſpatii meta noviſſima, Senec. Troad. 398: mea quem ſpatiis propioribus aetas inſequitur, Virg. Aen. IX, 275, i. e. die mij in ouderdom nabij komt: aevi ſpatium finire, Ovid. Met. XV, 874. b) de loop zelve in deze loopbaan, bij voorb. ſeptem ſpatiis, Ovid. Hal. 68: curvatis ſpatiis, Virg. Aen. VII, 381: adverſis ſpatiis, Ibid. V, 584. 2) door te gaan: van daar (a) een weg, reize, bij voorb. dimidium ſpatium confecerat, Nep. Eum. 9: medio in ſpatio i. e. itinere, Virg. Aen. XI, 219: en hier toe kan men het één en ander brengen, dat men ook loopbaan vertalen kan, eigenlijk en Tropisch, weg, baan, bij voorb. der ſtarren, des levens enz., zie boven. (b) wandelplaats, d. i. plaats, waar gewandeld wordt, bij voorb. ad illa ſpatia noſtra, Cic. Leg. I, 4: ſpatiis ſylveſtribus, Ibid. 5: cf. Stat. Sylv. III, 5, 90: ook kan men hier toe brengen, Ovid. Met. VII, 670: Academiae, Cic. Fin. V, 1. Cic. Or. 3. (c) wandeling, d. i. het gaan wandelen, bij voorb. duobus ſpatiis factis, Cic. Or. I, 7: uno baſilicae ſpatio, Cic. Mur. 34. II) ruimte eener plaats, ſtreek, plaats, vlek, is bekend, bij voorb. locorum, Caeſ. B. C. III, 61: reliquum ſpatium mons continet, Caeſ. B. G. I, 38: quod ſpatium non eſſet agitandi (ſcil. equos), Nep. Eum. 5, i. e. er was geene ruimte of plaats: ſpatium coeli amplius pateat (quam) tres ulnas, Virg. Ecl. III, 105, i. e. non major pars coeli cernatur: maris, Liv. XXIX, 35: van daar (1) tusſchenruimte, bij voorb.

voorb. machinatio ab tanto spatio institueretur, Caes. B. G. II, 30: tantum relictum erat spatii, Caes. B. C. III, 92: propinquitatis, Caes. B. C. II, 16: ab tanto spatio, Caes. B. G. II, 30: viae, Ovid. Met. VIII, 794: paribus spatiis intermissae trabes, Caes. B. G. VII, 23: cum contra eum duum millium spatio consedisset, Ibid. III, 17: cum legiones magnum spatium abessent, Ibid. II, 17. (2) *groote, wijde omvang, bij voorb.* hostis, Ovid. Met. III, 95: rhombi, Juvenal. IV, 39: elephanti, Lucan. IX, 732: vasti corporis, Senec. Hippol. 806: breve spatium parvi lateris, Juvenal. VI, 504, i. e. *een klein persoon:* plantae Herculis, Gell. I, 1. (3) *de lengte, bij voorb.* viae, Ovid. Met. VIII, 794: plantae Herculis, Gell. I, 1: hominis a vestigio ad verticem, Plin. H. N. VII, 17: *van daar* in spatium, *in de lengte, bij voorb.* trahit in spatium (aures), Ovid. Met. XI, 176: fugit in spatium, Ibid. VII, 782, i. e. *in de lengte, de lengte heen: dus ook* jacet in spatium nigra vorago limosique lacus, Sil. XIII, 562: *ook lezen sommigen* Prop. II, 31 (29), 3 tota erat in spatium Poenis digesta columnis (porticus), *het geen wel past, voor* in speciem. (4) *ruimte van tijd, bij voorb.* temporis praeteriti respicere, Cic. Arch. 1: spatia omnis temporis non numero dierum sed noctium finiunt, Caes. B. G. VI, 18: *van daar* a) *de tijd, die ergens toe besteed wordt, of dient te worden, of kan worden, of met betrekking tot eene zaak, wanneer het dan tijd, dan tijdsverloop, of ruimte, uitstel, vertaald wordt, bij voorb.* spatium ad dicendum habere, Cic. Verr. Act. I, 18 extr.: spatium adparandis nuptiis vocandi (convivas), sacrificandi dabitur, Terent. Phorm. IV, 4, 21: postulant sex dies spatii ad eam rem conficiendam, Caes. B. C. I, 3: spatia annorum lenibunt vulnera nostra, Prop. III, 21 (20), 31: fons certis horarum spatiis dispensatur inter incolas, Plin. H. N. XVIII, 22: irae spatium & consilio tempus dare, Liv. VIII, 32: spatium sibi reliquere, Caes. B. G. VII, 42, i. e. *zich tijd nemen of geven tot iets:* tempus spatium dabat, seq. ut *dat*, Terent. Hec. III, 3, 14, *waar uit blijkt, dat* spatium *niet eigenlijk enkel tijd is: dus ook* nisi tempus & spatium datum sit, Cic. Quint. 1, *alwaar zekerlijk het één weg kan blijven:* spatium sumere ad aliquid, Cic. Or. I, 33. Liv. XXIV, 22, i. e. *zich tijd nemen:* vix explicandi ordines (*dus moet men toch lezen voor* ordinis) spatium Etruscis fuit, Liv. II, 46 in.: cum erit spatium, utrumque praestabo, Cic. Att. V, 14, i. e. *als ik tijd zal hebben:* ne propera, oro; spatium pro munere posco, Ovid. Remed. 277, *vertoef, d. i. uitstel van uwe reize:* dare alicui spatium ad se colligendum, Cic. Caecin. 2: tempus inane peto, requiem spatiumque furori, Virg. Aen. IV, 433: moras spatiumque indulget amori, Val. Fl. II, 356. b) *tusschentijd, bij voorb.* Hoc interim spatio conclave concidit, Cic. Or. II, 86: *dus ook* spatium dare ad se colligendum, Cic., *zie hier voor:* longo spatio, Cic.: brevi spatio, Liv. cet., *zie hierna.* c) *tijd ten aanzien van duuring, bij voorb.* arbor spatio durata, Ovid. Art. II, 651: parvo spatio dilexit Minoida, Prop. II, 24, 43 (II, 22, 39), i. e. *korte tijd:* brevi spatio missa *in korten tijd*, Liv. XXIX, 36: longo spatio, Cic. Off. II, 23, i. e. *lange tijd.* prius quam dolor hic unquam spatio evanescere possit, Ovid. in Ibin. 133: regem spatium Insubrum Cereris, ut sacris interesset, tenuit, Liv. XXXI, 47: *van daar* 1) *de tijdmaat bij een vers, bij voorb.* Trochaeus, qui est eodem spatio, quo Choreus, Cic. Or. 57. 2) *het jaar, bij voorb.* sexagesimum vitae spatium, Plin. H. N. VII, 50 extr. 3) *gelegenheid, doenlijkheid; hier toe kan men de bovenstaande plaats brengen*, Terent. Hec. III, 3, 14, neque, ut celari posset, tempus spatium ullum dabat i. e. *vergunde niet, liet niet toe, haar (de ziekte) te verbergen: gevolglijk* spatium dare, *vergunnen, toelaten, veroorloven enz.: dus ook* dare spatium ad se colligendum, Cic., *zie hier voor: misschien kan men hier meer toe brengen.* 4) *vertoef, uitstel, waarvoor wij ook somtijds tijd zeggen, bij voorb.* spatium posco, Ovid., *zie hier voor:* spatiumque furori (peto), Virg., *zie hier voor.*

SPECA, *voor* Spica, *zeide de Landman*, Varr. R. R. I, 48, 8.

SPECIALIS, e, *speciaal, bijzonder, d. i. niet algemeen, niet in 't gemeen, maar naauwer of nader bepaald, bij voorb.* tempus, Quintil. V, 10 ante med. §. 42, *bij voorb. dag, nacht enz.:* tractatus testimoniorum duplex, generalis alter, specialis alter, Ibid. cap. 7 extr.: cum sit omnis generalis quaestio speciali potentior. Ibid. XII, 2 med. §. 10: status, Ibid. III, 6, 22: genus est generale; cetera genera quidem sunt, sed specialia, Senec. Ep. 58 ante med.: nomen speciale cognationis, Pandect. XXXVIII, 10, 10 ante med. §. 14.

SPECIALITER, *in 't bijzonder, wanneer het tegen over* generatim *gesteld wordt, bij voorb.* id & id, quod speciatim sit vocatur, Cels. V, 24 sect. 4: temporis duplex significatio; generaliter & specialiter adcipitur, Quintil. V, 10 ante med.: generatim atque etiam specialiter, Colum. XII, 2: distinctae specialiter, Ibid. III, 9 extr.

SPECIES, ei, f. *van* specio *zien*, I) *blik, aanblik, het zien, het gezicht, bij voorb.* oculi, Vitruv. III, 2 extr.: aër — perlimat speciem, Ibid. V, 9 med., i. e. *scherpt het gezicht:* si nostra species potest id animadvertere, Ibid. IX, 4 med., i. e. *ons gezicht, onze oogen:* speciem quo vertimus, Lucret. IV, 243, i. e. *waarheen wij het gezicht, de oogen, of onzen blik heen slaan:* donicum (luna) eam partem ad speciem vertit nobis oculosque patentes, Ibid. V, 723, i. e. *naar ons gezicht en oogen richt: of de blik, of aanblik Passive, bij voorb.* rei, hominis i. e. *wanneer men iets of iemand aankijkt, wanneer men het ook somtijds het uiterlijke, uiterlijke gedaante, kan vertalen, bij voorb.* agro bene culto nil potest esse nec usu uberius nec specie ornatius, Cic. Senect. 18, i. e. *bij het aanzien, of ten aanzien der uiterlijke gedaante: van daar* prima specie *bij den eersten opslag*, Cic. Fin. IV, 22. Or. III, 25: *dus ook* ad speciem magnifico cet., Cic. Verr. I, 22: speciem dignitatemque populi Romani, Cic. Dom. 53. *Hier toe kan men ook rekenen* speciem doloris ferre non possunt, Cic. Tusc. II, 23: non tulit hanc speciem, Virg. Aen. II, 407, i. e. *gezicht:* speciem primam terroris sustinere, Liv. XLIV, 6. II) *alles, wat men ziet: van daar* 1) *gedaante, die men met de oogen ziet, uiterlijke gedaante, of enkel gedaante, bij voorb.* humana species & figura, Cic. Rosc. Am. 22, *menschlijke gedaante:* duo signa eadem specie atque forma, Cic. Verr. IV, 58: scorpiones pariunt vermiculos ovorum specie, Plin. H. N. XI, 25: praeter speciem stultus es, Plaut. Most. IV, 2, 49: tumor collis habet speciem, Ovid. Met. XV, 396: navium longarum species, quae nullae erant, visae, Liv. XXIV, 44: speciem multitudinis auget *voor* multitudinem, Liv. XXIX, 25: aliquem subornare in speciem tabellarii, Liv. XXIV, 40: a fallaci equitum specie excepti sunt i. e. ab iis, qui speciem habebant equitum s. videbantur esse equites, Liv. VII, 15. 2) *gedaante, die men met de ziel ziet: van daar* a) *gedaante of gesteldheid eener zaak, bij voorb.* dicendi, Cic. Or. 1: eloquentiae, Ibid. 5 *en* 14. b) *denkbeeld, idee, begrip*, Cic. Acad. I, 8 in., *alwaar* Cicero idea *door* species *vertaalt: dus ook* species boni viri, Cic. Off. III, 20 extr. c) *gedaante in den slaap of droom, bij voorb.* eadem est in somniis species eorum, quae vigilantes videmus, Cic. Acad. IV, 17: Homeri, Lucret. I, 126: viri, Ovid. Met. XI, 677: Consuli visa species viri cet., Liv. VIII, 6: nocturnae species, Liv. XXVI, 16, i. e. *gedaanten, verschijningen:* cf. Sil. XIII, 394. 3) *schoone gedaante, schoonheid, bij voorb.* aetatis, Ovid. Fast. V, 353: vaccae, Ibid. Met. I, 612: mulier specie lepida, Plaut. Rud. II, 4, 2: juvenis, Juvenal. X, 310: quae teneris species? Varr. ap. Non. 4 n. 107: Eustyli ratio & ad usum & ad speciem & ad firmitatem rationes habet explicatas, Vitruv. III, 2. 4) *uiterlijk aanzien of voorkomen van eene zaak of persoon, d. i. pracht, staat, pronk, aanzienlijkheid, opschik, sieraad, bij voorb.* addebant speciem frontalia, Liv. XXXVII, 40: praebuerunt speciem triumpho capitibus rasis secuti, Liv. XXXIV, 52 extr.: triumpho maximam speciem captiva arma praebuere, Liv. IX, 40: vasa omnia generis usui magis quam ornamento in speciem facta, Liv. XLI, 28: Tota erat in speciem Poenis digesta columnis, Prop. II, 31 (29), 3: si fortunatum species & gratia praestat (i. e. facit) cet., Horat. Ep. I, 6, 29: addere speciem magnitudini corporum, Liv. IX, 40 in.: ut in speciem populo sint, Plaut. Most. I, 2, 42: adhibere in dicendo speciem, Cic. Or. II, 72: tyrannorum, Cic. Agr. II, 13 in.; *doch het kan hier ook gedaante of schijn wezen.* 5) *schijn, d. i. gelijkvormigheid, bij voorb.* speciem honesti habere, Cic. Off. III, 2: speciem boni viri prae se ferre, Ibid. 4: tyrannorum, Cic. Agr. II, 13, *zie* n. 4: similitudinem quandam gerere speciemque sapientis, Cic. Off. III, 4: Catilina multos viros bonos specie quadam virtutis tenebat, Cic. Coel. 6: *van daar* speciem praebere ridentis, Liv., *en* scurrantis, Horat., *zie hierna:* speciem facere, Liv., *zie hierna* n. 6, *zoo als dan* n. 5 *en* 6 *dikwijls hetzelfde is: van daar* in speciem, *bij voorb.* chori, Ovid. Met. III, 685, *en* montis, Ibid. XV, 509, i. e. *gelijk.* 6) *de schijn, het uiterlijke van eene zaak, bij voorb.* auspiciorum, Cic. Nat. D. II, 2: hominum species est honestissima, Cic. Catil. II, 8: fictae simulationis, Cic. Nat. D. I, 2: foret si specie. Cic. Planc. 12: fraudi imponere speciem aliquam juris, Liv. IX, 11: alicui speciem insidiatoris & percussoris induere, Liv. XL, 12 in., i. e. *maken, dat hij schijnt, d. i. daar voor doorgaat:* speciem ridentis praebere, Liv. XXI, 2, i. e. *de houding van eenen lagchenden aannemen, schijnen te lagchen: dus ook* scurrantis, Horat. Ep. I, 18, 2: cruentae victoriae facere speciem i. e. facere, ut victoria cruenta videatur, Liv. XXXIX, 31 extr.: speciem, quam quaesierat, hosti fecit, omnem ibi exercitum esse i. e. fecit, ut videretur omnis exercitus ibi esse, Liv. XXXVI, 10 extr.: mul-

mul-

multitudinis speciem auget, i. e. facit, ut multitudo major videatur, Liv. XXIX, 25: cujus rei species erat acceptio frumenti, Sallust. Jug. 29 (31), i. e. *schijn, voorwendzel:* literas cum muneris specie misit, Liv. XLI, 23 post med., i. e. *schijn, voorwendzel, voorgeven: van daar* specie, Cic. Amic. 23. Liv. XXXV, 31, *of* in speciem. Cic. Verr. V, 33. Liv. III, 9 extr. XXXVI, 6 in., *of* per speciem. *bij voorb.* auxilii ferendi, Liv. XXXIX, 35. i. e. *in schijn. naar den schijn: dus ook* per speciem alienae fungendae vicis, Liv. I, 41: per speciem comissationis, Liv. XL, 13: per speciem reconciliandae pacis, Liv. XLII, 52: *Ook heet* specie *onder den schijn, d. i. in de verbeelding, of onder het voorgeven, bij voorb.* specie reipublicae lapsi, Cic. Marc. 6: specie beneficii, Liv. XLI, 23 ante med. 7) *gedaante, beeld, beeldenis, standbeeld, bij voorb.* Iovis, Cic. Div. I, 12 (ex Arateis): *en terstond daarop* haec tardata diu species, *en in 's begin van het Hoofdstuk* species ex aere vetus concidit: hanc speciem caelavit, Ibid. 36. 8) *dewijl de soorten* (species) *als 't ware zoo vele gedaanten van het geslacht* (genus) *zijn: van daar heet* species *soort of species van een geslacht* (genus) *in de Logika, bij voorb.* Cic. Top. 7: ceterae species, Senec. Ep. 58 ante med.: homo species est, Ib.: species nationum, Ib.: septem species. Quintil. III, 5, 9: virtutes specie dispares, Cic. Or. 10. 9) *dewijl de dingen, die gezien worden, gevolglijk eene gedaante hebben, eigenlijk enkele dingen* (individua) *zijn: van daar is* species *een enkelvouwig ding*, Individuum, *bij voorb.* aliae vitulorum species, Lucret. II, 364; *doch het kan hier ook zijn, gedaante, voorkomen, of ook in plaats van* vituli alii *andere kalvers: dus ook* navium longarum species, quae nullae erant visae, Liv., *zie boven, voor* longae naves: *dus ook* multitudinis (hominum) speciem auget (scil. narrando), *voor* multitudinem, Liv., *zie boven: van daar* (a) *een enkel geval, of alleen geval, toeval, anders* Casus *genoemd, bij voorb.* haec species incidit, Plin. Epist. X, 64, i. e. *dit geval:* proponitur apud eum species talis, Pand. IX, 2, 5 extr., i. e. *geval, gebeurtenis: dus ook* incidit talis species, Ibid. XXXI, 83 in., i. e. *daar is een geval gebeurd.* (b) *een enkel stuk, bij voorb.* species argenti, quas expresserat, Pandect. XXXIV, 2, 10, i. e. *stukken, soorten:* codicillis multas species vestis, argenti specialiter reliquit, Ibid.: cum quis ex aliena materia speciem aliquam suo nomine fecerit, Ibid. XLI, 1, 7 ante med. Not. (1) Specie (Genit.) *voor* speciei, Matius ap. Gell. IX, 14 post med. (2) Genit. Specierum *en* Dat. Speciebus *zeiden de Ouden niet, gelijk Cicero zegt* Top. 7 in.

SPECIĒTAS, *wordt aangehaald door den* Grammaticus, Cornel. Fronto de different. verbor. p. 2197 Putsch.

SPECILLUM, i, n. *eigenlijk het werktuig, met het welk men, zoo als men gemeenlijk zegt, naar iets ziet,* (*van* specio): *van daar een Chirurgisch werktuig, om wonden, kwetzuren enz. te onderzoeken, die of te drogen; het schijnt dat te zijn, het welke wij eene sonde noemen,* Cic. Nat. D. III, 22 extr. Cels. VII, 8. Plin. H. N. VII, 53 med. XXXII, 7 ante med.: demittere specillum in fistulam, Cels. V, 28 sect. 12: specillum lana involutum in cavum oculum demittitur, Ibid. VI, 9 ante med.: cf. Varr. L. L. V, 8 post med., *alwaar staat:* Quo oculos inungimus, quibus specimus, specillum.

SPECĬMEN, inis, n. (*van* specio) *eigenlijk iets, het geen dient, om iets, bij voorb. de gesteldheid eener zaak, te zien: van daar, proeve, monster, van waaren: van daar* 1) *proeve, bewijs, bij voorb.* ingenii, Cic. Or. III, 40: specimen dare, Cic. in Caecil. 8 extr.: *dus ook* falsa tellus tale dabit specimen, Virg. Georg. II, 241: specimen securitatis sumere, Plin. H. N. VII, 55 extr.: hoc specimen verum esse videtur, quam cet., Lucret. IV, 210: *dus ook* specimen cernitur, Plaut. Most. I, 2, 51, i. e. *daar ziet men de proeve: dus ook* nunc specimen specitur, i. e. *thans zal men de proeve zien*, Ibid. Cas. III, 1, 2. 2) *bewijs, kenteken, bij voorb.* bis sex radii, specimen Solis avi, Virg. Aen. XII, 164: *dus ook* dracones matris Horae specimen, Val. Fl. VI, 58. *Hier toe behoort ook* ingenii, Cic., *zie* n. 1: *dus ook* servantes specimen animorum, Liv. XXXVIII, 17 extr., i. e. *kenteken, voorkomen, zichtbare gesteldheid.* 3) *monster, of voorbeeld tot een monster, bij voorb.* innocentiae, Cic. P. S. 39: prudentiae, Cic. Nat. D. III, 31: rationis, Lucret. V, 1360: cf. 187: ceteris specimen esto, Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tabb.: unicum antiquitatis specimen, Tacit. Ann. III, 4: num dubitas, quin specimen naturae capi debeat ex unaquaque natura, Cic. Tusc. I, 14: Caesar, in quo mihi videtur fuisse specimen humanitatis, salis, suavitatis, leporis, Ibid. V, 19. 4) *beeld, bij voorb.* solis avi, Virg., *zie hier voor.* 5) *sieraad, opschik, bij voorb.* non te ut reducam veteris ad specimen domus, peto, habitumque regni pollentem cet., Senec. Phoeniss. 184: tibi specimen gloriosum arrogaris, Apul. Met. I post med. p. 112, 38 Elm., i. e. *zult u veel eere aanmatigen.*

SPECĬO, xi, ctum, 3. *zien, bij voorb.* vos epulo postquam spexit, Enn. ap. Varr. L. L. V, 8: avem specere, Varr. ibid.: speculum, quod in eo specimus imaginem, Varr. ibid.: spectare dictum ab specio antiquo, Varr. ibid.: spexit de montibus celsis, Enn. ap. Fest. in Spicit: haec erunt specienda, Ulpin. in Pandect. II, 15, 8 med.: *van daar* specimen specitur, Plaut. Cas. III, 1, 2, *een spreekwoord, d. i. nu komt het er op aan: nu komt het op de proeve aan.* Not. Spicit *voor* specit, *van* spicio, Plaut. Mil. III, 1, 100: *dus ook* spiciunt, Cato ap. Fest. in Spicit.

SPECIŌSE, *met een goed uiterlijk aanzien, of voorkomen, schoon, prachtig, bij voorb.* vehi, Plin. H. N. XXXV, 7: dicere, Quintil. IX, 4, 14: translatum, Ib. II, 5, 9: Africani humanitas speciose lateque patuit, Val. Max. V, 1, 6: boves arcte junctos habere convenit, quod speciosius ingrediantur sublimes & elatis capitibus, Colum. II, 2 post med.: arma speciosius tractare, Horat. Ep. I, 18, 52: equus speciosius instructus, Liv. XXXIV, 7: aciem speciosissime instruxit, Auct. B. Afr. 48: hastam speciosissime contortam, Quintil. IX, 4 post init. §. 8: licet Virgilius in apibus speciosissime sit usus, Ib. VIII, 6, 18: dictatura speciosissime functus, Val. Max. II, 9, 4.

SPECIŌSUS, a, um, *eene goede gedaante, of goed uiterlijk aanzien hebbende, schoon, welgevormd, wel uitziende, bij voorb.* mulier, Ovid. Art. III, 421: corpora speciosa & robusta, Quintil. XI, 3, 26: homo speciosissimus, Ibid. VIII, 4, 23: corpora quam speciosissima, Ibid. V, 12 extr.: si plenior aliquis & speciosior & coloratior factus est, suspecta habere bona sua debet, Cels. II, 2 in.: introrsum turpem, speciosum pelle decora, Horat. Ep. I, 16, 45: nomen, Ovid. Met. VII, 69: filia speciosissima, Petron. 140: familia speciosior, Senec. Ep. 87: theses dicendi, Ibid. II, 4, 24: parum speciosa dictu, Ibid. VIII, 6, 8: genus dicendi, Ibid. X, 1 extr.: *van daar* a) *zich goed latende hooren, welluidend, bij voorb.* eloquentia, Quintil. V, 14, 30, causa, Cic. Att. XVI, 7 post med. b) *aanzienlijk, bij voorb.* opes, Tacit. Agr. 44: persona, Pandect. L, 16, 100, senex cultu non proinde speciosus, Petron. 83: speciosi ministerii procurationem, Liv. IV, 8. 2) *een goeden schijn, of een goed uiterlijk voorkomen hebbende, bij voorb.* vera potius, quam dictu speciosa, Liv. I, 23, i. e. *schijnbaar:* nomen, Ovid. Met. VII, 69. Tacit. Hist. II, 20: eripe me damno specioso, Ovid. Met. XI, 133, *aan het prachtig glibberig ongeluk,* (*zegt* Midas), *het welk daar in bestondt, dat alles, wat hij aanraakte, goud werdt, en gevolglijk hij eindelijk van honger hadt moeten sterven:* hoc enim in beneficio speciosissimum, quod dedimus, perditur, Senec. Benef. IV, 7, i. e. *het schoonste, aanzienlijkste: dus ook* causas speciosas, Cic. Att. XVI, 7, *zie hier voor:* speciosa vocabula, Horat. Ep. II, 2, 116.

SPECTĀBĬLIS, e, 1) *het geen men zien kan, zichtbaar, bij voorb.* corpus coeli spectabile, Cic. Univ. 8: campus, Ovid. Met. II, 709: corpus, Ibid. Trist. III, 8, 35. 2) *het geen zich zien laat, d. i. zienswaardig, aanzienlijk, bij voorb.* auro spectabilis Niobe, Ovid. Met. VI, 166: heros, Ibid. VII, 496: dea roseo spectabilis ore, Ibid. 705: proceritas arborum, Plin. H. N. V, 1 post med.: flumen punctu spectabile, Ibid.: subtilitas, Ib. XVI, 37: lagena, Ibid. 31: mater spectabile tela duxit opus, Val. Fl. I, 429: mons, Plin. H. N. IV, 8: victoria, Tacit. Agric. 34.

SPECTĀCŬLUM, i, n. 1) *de plaats, waar men iets ziet: van daar* a) *de plaats, van waar men toekijkt, eene zitplaats, bank, in den Schouwburg, bij voorb.* ex omnibus spectaculis, Cic. Sext. 58 extr.: gradus spectaculorum, Tacit. Ann. XIV, 13: patrem familias detractum e spectaculis in arenam, Sueton. Domit. 10: resonant spectacula plausu, Ovid. Met. X, 668: cf. Liv. I, 35 extr. XLV, 1. Vitruv. V, 6 *en* Festus in Forum. b) *de plaats, waar iets te kijken of te zien is: van daar het Toneel, bij voorb.* spectacula surgere, Calpurn. Ecl. VII, 13: *dus ook* spectacula ruunt, Plaut. Curc. V, 2, 47: *doch, het kunnen hier ook de zitplaatzen der Toekijkers zijn: van daar* 2) *schouwspel, spectakel, bij voorb.* spectaculum, Cic. Phil. X, 4: hoc spectaculum viderem, Cic. Mil. 38: rerum coelestium spectaculum, Cic. Nat. D. II, 56; *doch, het kan hier ook zijn, beschouwing, bezien: bij slot verliest de zin niets:* magnificum hostium, Liv. X, 40: lepidum mihi obtulisti spectaculum, Plaut. Poen. I, 1, 81: non hoc ista sibi tempus spectacula poscit, Virg. Aen. VI, 37, i. e. *thans is het geen tijd, om deze dingen te bezien:* praebent spectacula capti i. e. *laten zich bekijken, dienen ten schouwspel*, Ovid. Art. II, 581: circuitus solis & lunae — spectaculum hominibus praebent, Cic. Nat. D. II, 62: homini spectaculo esse nollem incommoda nostra, *tot een schouwspel zijn*, Cic. Att. X, 2 extr.: capere spectacula alicujus rei, Ovid. Met. III, 246. VII, 700, i. e. *aan-*

aanzien: ſpectaclum capta nec minus urbe fuit. Prop. IV, 8, 56, *geen erger ſchouwſpel: ook van perſonen, die tot een ſchouwſpel ſtrekken, bij voorb.* ſpectaclum ipſa ſedens primo temone pependit, Ibid. 21. (b) *bijzonder een tooneelſpel, wanneer het aangezien of uitgevoerd wordt, is menigvuldig, bij voorb.* adparatiſſimum, Cic. Phil. I, 15: ſpectacula ſunt tributim data, Cic. Mur. 34: ſpectaculum gladiatorium. Liv. XXVIII, 2. XXXIX, 42: ſpectacula ſcenae, Ovid. Art. III, 35: edere ſpectaculum gladiatorum, Plin. H. N. II, 26: ſpectacula deorum i. e. digna, quibus dii interſint, Martial. I, 105: nondum commiſſo ſpectaculo, Liv. II, 36: cf. c. 38. (c) *bezichtiging, beſchouwing, bezien eener zaak, bij voorb.* Euripi, Liv. XLV, 27 med.: capere ſpectacula rei, *aanzien, bezien*, Ovid., *zie hier voor:* non iſta ſpectacula (i. e. ſpectacula iſtarum rerum) tempus poſcit, Virg., *zie hier voor: dus ook* rerum coeleſtium, Cic., *zie hier voor.* 3) ſpectacula *voor aanſchouwer, bij voorb.* ſpectacula eſſe, Sil. II, 230: ſpectacula tantae ambae acies virtutis erant, Ibid. VIII, 556. 4) *ook het geen ten ſchouwſpel dient, zie boven* Prop. IV, 8, 21. 5) *gelegenheid, om iet te zien, of te beſchouwen, bij voorb.* ſpectaculum alicui praebere, Cic. *en* Ovid., *zie boven:* capere, Ovid., *zie boven.* Not. ſpectaclum *voor* ſpectaculum, Propert. IV, 8, 21 *en* 56.

SPECTĀMEN, ĭnis, n. 1) *het geen, waar uit men iet ziet, of zien kan, gevolglijk* i. q. ſpecimen, *proeve, bewijs*, Plaut. Men. V, 6, 1. 2) *het geen men ziet, of zien kan, van daar ſchouwſpel, bij voorb.* miſerum funeſtumque ſpectamen adſpexi, Apul. Met. IV poſt med. p. 151, 25 Elm.: memorandum, Ibid. VII ante med. p. 193, 23 Elm.

SPECTĀTE, *heerlijk, voortreffelijk, bij voorb.* ſpectatiſſime florere (*bloeijen, van gewaſſen*), Plin. H. N. XXI, 1.

SPECTĀTĬO, ōnis, f. 1) *het zien, het aanſchouwen, bij voorb.* adparatus, Cic. ad Div. VII, 1 ante med.: animum levari ſpectatione (pompae), Cic. Att. XIII, 44: cf. Vitruv. X praef. extr. *en* cap. 1. 2) *bezichtiging, bij voorb. om iet te beproeven: van daar beproeving, probering, onderzoeking, bij voorb. van geld, of het wel goed is*, Cic. Verr. III, 77: *van daar het achtſlaan, beſchouwing, bij voorb.* bellum nomine amplius quam ſpectatione gentis, Flor. II, 7, i. e. *als ten opzichte* (*beſchouwing*) *der Natie.*

SPECTĀTĪVUS, a, um, *tot beſchouwing behorende, theoretiſch, beſpiegelend, bij voorb.* illa ſit ſpectativae partis, haec activae, Quintil. III, 11.

SPECTĀTOR, ōris, m. 1) *die iet aanziet, beſchouwt, beziet, aanziener, beziener, beſchouwer, bij voorb.* rerum ſuperarum, Cic. Nat. D. II, 56: ineptiarum teſtem & ſpectatorem, Cic. Or. I, 23 extr.: Archimedes unicus ſpectator coeli ſiderumque, Liv. XXIV, 34: undae ſpectator lectulus, Martial. X, 51, 9: frequens certaminis, Quintil. X, 5, 19. 2) *een toekijker, bij voorb. in den Schouwburg*, Cic. Haruſp. 11. Plaut. Amph. V, 3, 3: certaminis, Quintil., *zie hier voor:* ineptiarum, Cic., *zie hier voor:* ſpectatores ſe otioſos praebuerunt Leuctricae pugnae, Cic. Off. II, 7 extr.: ego ſpectator meae laudis eſſe potuiſſem, Cic. Dom. 24 extr.: ſpectator laudum duarum, Cic. ad Div. II, 7. 3) *een proeger, beoordeelaar, bij voorb.* elegans ſpectator formarum, Terent. Eun. III, 5, 18, i. e. *beoordeelaar, kenner:* ponderis, Claudian. de Stilich. I, 147. 4) *kenner*, Terent., *zie hier voor.*

SPECTĀTRIX, īcis, f. 1) *eene vrouw, die iet ziet, of toekijkt, toekijkſter*, Ovid. Am. II, 12, 26: ſcelerum, Lucan. III, 129: eriſque & ſpectatrix, Senec. ad Marc. 18 poſt med. 2) *beoordeelaarſter, proefſter, bij voorb.* ſpectatrix dijudicatrixque omnium rerum, Apul. Doct. Plat. p. 15, 23 Elm. Not. *de* Fortuna *heet* divum atque hominum ſpectatrix atque hera, Plaut. Merc. III, 4, 12. V, 2, 1, *miſſchien, toekijkſter.*

SPECTĀTUS, a, um, *zie* Specto.

SPECTĪLIS *of* SPETĪLIS, e, *van daar* Spectile *of* Spetile, *is zeker ſtuk van zwijnen, bij voorbeeld buikſtuk, of ſpek, bij voorb.* ego pernam, ſumen, ſueres, ſpectile, callum, glandia, Plaut. ap. Feſt., *alwaar* Feſtus *de volgende verklaring geeft:* Spetile vocatur infra umbilicum ſuis, quod eſt carnis proprii cujuſdam habitus, exos, qua etiam antiqui per ſe utebantur. *En* Paulus ex Feſto *zegt:* Spetile caro quaedam proprii cujuſdam habitus infra umbilicum ſuis.

SPECTĬO, ōnis, f. 1) *het zien naar iet, bij voorb. wanneer de* Augur *naar de vlugt der vogels, bliksem enz. ziet*, Feſt., *welke zegt:* Spectio in auguralibus ponitur pro adſpectione & nuntiato; — auguribus ſpectio tantum — quae cum vidiſſent ſatis, ſpectio ſine nuntiatione data eſt, ut ipſi auſpicio rem gererent, non ut alios impedirent nuntiando; *welke woorden, gelijk ook de uitgelaten vrij donker en verward zijn.* Varro L. L. V, 8 poſt med. *zegt:* Et quod in auſpiciis diſtributum eſt, qui habeant ſpectionem, qui non habeant; *hier toe brengt men ook* Cic. Phil. II, 32, *zie terſtond.* 2) *onderzoek, beproeving, dus is het miſſchien* Cic. Phil. II, 32, Nos (augures) nuntiationem ſolum habemus, conſules etiam ſpectionem, i. e. *het recht, om te onderzoeken, bij voorb. in hoe ver het* Augurium *hier te pas komt. Dus moet de plaats miſſchien verklaard worden, als zij eenen zin zal hebben. Anderen brengen het tot* n. 1; *dan ſpreekt* Cicero *onzin. Dat* Spectio *onderzoeking of beproeving heeten kan, leeren* Specto, Spectatio cet. *Voor* ſpectionem *hebben de meeste Handſchriften* inſpectionem, *waarom het te verwonderen is, dat dit woord van vele Geleerden tot hier toe verworpen is: ten minſten is het zoo goed als* ſpectio, *dat, behalven de aangehaalde donkere plaatzen van* Feſtus *en* Varro, *niet ligt voorkomen zal. Ik zou* ſpectatio *lezen, dewijl* ſpectatio *en* ſpectio *ligt verwisſeld kunnen worden, indien ik niet geloofde, dat* ſpectio *in dezelfde betekenis een ouder en gevolglijk voor de taal der* Auguria *meer gepast woord was, dan* ſpectatio (*gelijk* ſpecio *ouder is dan* ſpecto).

SPECTO, avi, atum, are, *zien, kijken, uitzien, met de oogen acht geven, bij voorb.* alte, Cic. Somn. Scip. 7, *i. e. in de hoogte:* intro, Plaut. Moſt. IV, 2, 27: viſe, ſpecta tuo arbitratu, Ibid. III, 2, 106: huc ad me ſpecta, Ibid. III, 2, 151: age, ſpecta, poſtes cujus modi, Ib. 131: in omnem partem poli, Senec. Herc. Oet. 1138: ſaepe tui, ſpecto, ſi ſint in litore paſſus, Ovid. Her. XIX, 27, i. e. *dikwijls zie ik uit, of enz., dikwijls geef ik acht, of enz.:* ſpecto per flabellum, Terent. Eun. III, 5, 53: *Ook* Paſſive ſpectatur *men ziet enz., bij voorb.* cum congregari ſcaros (piſces) — in vivariis ſpectentur, Plin. H. N. X, 70: ſpectandum, ne cui annulum det, Plaut. Aſin. IV, 1, 33, i. e. *er moet acht gegeven worden, dat zij niet enz. Ook met den Accuſativus, iet zien, naar iet zien, aanzien, bezien, achtgeven, betrachten, bij voorb.* aliquid, Cic. Tuſc. I, 19: ſpeciem in ſpecta, Ovid. Art. III, 513: motus ſiderum, Juſtin. I, 1 extr.: importunitatem ſpectate aniculae, Terent. And. I, 4, 4, *ziet, of kijkt mij eens de enz.:* audaciam meretricum ſpecta, Ibid. Eun. V, 5, 24: nunc aliud ſpecta, Ibid. Heaut. V, 2, 38, i. e. *beſchouw, geef acht op enz.:* ſpectatas conſulit undas, Ovid. Met. IV, 812: ſpectatus triumphus, Ibid. Pont. III, 4, 17: here, ne me ſpectes, *zegt een bediende, die een kwaad geweten heeft*, Terent. Eun. V, 6, 18, i. e. *Mijn Heer! kijk mij zoo niet aan, (als of ik er ſchuldig aan was): ook met een volgenden* Infinitivus, *bij voorb.* ſpectet currere Gangem, Senec. Herc. Oet. 629: minaces ire per coelum faces ſpecta, Ibid. 325: *dus ook* ſpectavi Comicos dicere, Plaut., *zie hierna: bijzonder van ſchouwſpelen, zien, toekijken, bij voorb.* Megaleſia, Cic. Haruſp. 11: ſpectavi jam pridem comicos dicere, Plaut. Rud. IV, 7, 23: ſpectatum veniunt, veniunt, ſpectentur ut ipſae, Ovid. Art. I, 99: cum ſpectatum ludos iret, Nep. Reg. 2: ſtulte interrogaverat exeuntem de theatro, an ſpectaſſet, Quintil. VI, 3 poſt med.: fabula vult ſpectata reponi, Horat. Art. 190: *van daar* 1) *op iet zien, of acht hebben, daarna trachten, ergens op doelen, bij voorb.* nihil ſpectat niſi fugam, Cic. Att. VIII, 7: ſpectavi ſemper, ut tibi poſſem eſſe conjunctus, Cic. ad Div. V, 8: conſilia ad concordiam ſpectaverunt, Ibid. IV, 2: res ſeditionem ſpectat, Liv. XXV, 3: *dus ook* res ſpectat ad vim, Liv. I, 9: *dus ook* plebs ad defectionem ſpectat, Liv. XXIII, 6: ad deditionem, Liv. VI, 33: gens ad rebellionem ſpectat, Liv. XXXIV, 56: mulier ab ſcelere ad aliud ſpectat ſcelus, Liv. I, 47: ad fructum, ad delectationem, *op het nut, op het vermaak zien*, Varr. R. R. III, 6 in., *zie hierna: dus ook met* huc, i. e. *daar op doelen, bij voorb.* ſumma judicii ſpectat huc cet., Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 20: *dus ook* quorſum ſpectat oratio? Cic. Phil. VII, 8: *dus ook* alio ſpectabat, Nep. Them. 6: *dus ook* ad imperatorias artes ſpectare, Cic. Vatin. 10: noſtra conſilia in ſempiternum tempus ſpectare debent, Cic. Or. II, 40, i. e. *doelen, gericht zijn.* 2) *op iemand zien*, aliquem, *bij voorb.* quem unum ſpectant, Cic. Roſc. Am. 8: *bijzonder met achting en verwondering*, Horat. Epiſt. I, 16, 57. 3) *op iet zien, d. i. er acht op geven, betrachten, bij voorb.* In judice ſpectari fortuna debet, Cic. Phil. I, 8: *dus ook* aliquem, *bij voorb.* ſi ſpectatum, Cic. Off. I, 20 med.: ſi ad fructum ſpectes; ſi ad delectationem, Varr. R. R. III, 6 in., *zie hier voor:* ſi ad vitulam ſpectas, nihil eſt, quod pocula laudes, Virg. *Ecl. III,* 48. 4) *zien, d. i. achtgeven, wachten, hoe de zaak zal afloopen, bij voorb.* jam dudum te ſequor, ſpectans, quas res — geras, Plaut. Bacch. I, 2, 3; *doch het kan ook heeten, wachten, zie* n. 9. 5) *aanzien, om iet te beproeven: van daar beproeven, onderzoeken, probeeren, bij voorb.* argentum, Plaut. Perſ. III, 3, 35: aurum, Ovid. Triſt. I, 5, 25: hominem in periclis, Lucret. III, 55: *van daar* ſpectatus, a, um, *beproefd, goedgekeurd, is menigvuldig, bij voorb.* homo, Cic. in Caecil. 4. Cluent. 6: virtus, Cic. Flacc.

26: caſtitas, Liv. I, 57 extr.: hunc igni ſpectatum arbitrantur, Cic. Off. II, 11: integritas ſingularis ſpectata multis magnisque rebus, Cic. Phil. III, 10: bello ſpectata juventus, Virg. Aen. VIII, 151: tuaque ſpectata parenti vicit iter durum pietas, Ibid. VI, 687: me jam ſatis tibi ſpectatam cenſueram eſſe & mores meos, Plaut. Perſ. II, 1, 4: id (ingenium mulieris) cuique ſpectatiſſimum ſit, Liv. I, 57: *van daar* a) *van beproefde Talenten, beproefde eerlijkheid, voortreflijk, aanzienzienlijk, bij voorb.* vir, Cic. Amic. 2. Plaut. Merc. II, 2, 47: vir ſpectatiſſimus: Cic. ad Div. V, 12: femina ſpectatiſſima, Cic. Roſc. Am. 50: quo non alter ſpectatior movere fora, Sil. I, 440. Not. *Misſchien is het hier, voortreflijk, of aanzienlijk, bezientwaardig, ſchoon.* b) *aanzienlijk, voortreflijk, beziens waardig, bij voorb.* paeninſula ſpectatior, Plin. H. N. IV, 18: laurus ſpectatiſſima in monte Parnaſſo, Ibid. XV, 30 med.: ſpectatiſſimum inſigne gallinaceis, Ibid. XI, 37: nusquam alibi ſpectatiore naturae artificio, Ibid. 1: acceſſit difficultas mari Romam devehendi (obeliſcos), ſpectatis admodum navibus, Ibid. XXXVI, 9, i. e. *op goede, deugdzame, ſchepen:* caſtitas, Liv., *zie hier voor:* id cuique ſpectatiſſimum ſit, Liv., *zie hier voor: misſchien behoort het meeste van a tot b.* 6) *beöordeelen, bij voorb.* aliquem ex trunco corporis, Cic. Roſc. Com. 10: animum tuum ex animo ſpectavi meo, Terent. And. IV, 1, 22: philoſophi non ex ſingulis vocibus ſpectandi ſunt, ſed ex perpetuitate atque conſtantia, Cic. Tuſc. V, 10 extr. 7) *ergens toe liggen, of gericht zijn, ſtrekken, van huizen, ſteden, plaatzen en andere dingen, met* ad, in, *met* quo, deorſum, *ook met den* Accuſativus *enz., bij voorb.* parte, quae ad fretum ſpectaret, Cic. Verr. V, 66: Belgae ſpectant in ſeptentriones, Caeſ. B. G. I, 1: Maeſiciyli in regionem Hiſpaniae ſpectant, Liv. XXVIII, 17: ab eo latere, quo (Gadis) Hiſpaniam ſpectat, Plin. H. N. IV, 22: janua geminas habet frontes, e quibus haec populum ſpectat, at illa Larem, Ovid. Faſt. I, 136, i. e. *de ééne gaat op ſtraat* (in populum *voor* in publicum), *de andere in huis:* prora ſpectat ſepulcrum, Liv. XXX, 25, i. e. *wendt zich naar enz.:* Acarnania ſolem orientem ſpectat, Liv. XXXIII, 17: Ager in ventum Favonium ſpectat, Varr. R. R. I, 24: ut ora eorum (urceolorum) deorſum ſpectent, Colum. XII, 16 poſt med.: Permagni intereſt, quo ſpectent (villae) feneſtrae, Varr. R. R. I, 4 extr.: veſtigia adverſum te ſpectantia, Horat. Epiſt. I, 1, 74. 8) *behooren, betreffen, bij voorb.* ad hanc emtionem duo genera agrorum ſpectant, Cic. Agr. II, 26: Ea non tam ad religionem ſpectant, Cic. Leg. II, 23: ſolvendi neceſſitas debitorem ſpectaret, Pandect. II, 14, 42; *alwaar insgelijks* ad *ſtaan kon.* 9) *wachten, verwachten* (*voor* exſpectare), *eigenlijk naar iet uitzien, bij voorb.* quem locum probandae virtutis ſpectas, Caeſ. B. G. V, 44: deos novas ſedes ſpectare, Liv. V, 21 poſt init.: quem ex his tribus a me teſtem ſpectabis? Cic Roſc. Com. 40. Plaut. Bacch. I, 2, 2, Iamdudum te ſequor, ſpectans, quas tu res geras; *doch, het kan hier even goed zijn, zien, achtgeven, zie n. 4.*

SPECTRUM, i, n. *eene gedaante of beeld, dat zich aan de oogen of aan de verbeelding vertoont; gedaante, beeld, verſchijning, ſpook, bij voorb.* ſpectra Catiana (*waardoor* εἴδωλα *vertaald wordt*), Cic. ad Div. XV, 16. Caſſ. ibid. 19 in., i. e. *de beelden of gedaanten, die naar het gevoelen van ſommigen van de dingen of menſchen, die men ziet of denkt, uitgaan, en waardoor zij gezien en beſpeurd zullen worden.*

SPECTUS, us, m. *het zien, gezicht, aanſchouwen, bij voorb.* protervus, Pacuv. ap. Feſt.

SPECŬLA, ae, f. (*van* ſpes), *eene kleine hoop*, Cic. ad Div. II, 16 poſt med.: eſtne quid in te ſpeculae? Plaut. Perſ. II, 5, 9: ſpecula in ſortitu eſt mihi, Ibid. Caſ. II, 4, 27: qui aliquid ex ejus ſermone ſpeculae deguſtarat, Cic. Cluent. 26.

SPĔCŬLA, ae, f. (*van* ſpecio) *eene hoogte, op welke men ver rond kan zien, en op welke men ergens acht op geeft, of loert, wacht, wachthuis, op eene hoogte, bij voorb.* praedonum adventum ſignificabat ignis e ſpecula, Cic. Verr. V, 35: ſpeculas ponere in promontoriis, Liv. XXIX, 23, *wachthuizen:* tanquam ex aliqua ſpecula, Cic. ad Div. IV, 3: cf. Virg. Aen. III, 239. Lucan. VI, 279: ſpecularum ſignificationem Trojano bello Sinon invenit, Plin. H. N. VII, 56 poſt med.: nuntii ſpecularum incenſores adſidui, Apul. de mundo poſt med. p. 69, 40 Elmenh.: *van daar* 1) *Tropisch, bij voorb.* in ſpeculis eſſe *op de loer zijn, loeren, achtgeven*, Cic. Verr. Act. I, 16. Cic. Dejot. 8: in ſpeculis atque inſidiis, Cic. Mur. 37: in ſpeculis omnis Abydus erat, Ovid. Her. XVIII, 12: reſtitit in ſpeculis fati, Claudian. B. Gild. 149: omnes gentes pendere paratas in ſpeculis, Ibid. B. G. 569. 2) *eene hoogte, bij voorb.* ſpecula montis, Virg. Ecl. VIII, 59: leo ſpecula cum vidit ab alta, Ibid. Aen. X, 454.

SPECULABĬLIS, e, *zichtbaar, bij voorb.* Linquitur Eois longe ſpeculabile proris Sunion, Stat. Theb. XII, 624.

SPECULĀBUNDUS, a, um, i. q. ſpeculans, *achtgevende, loerende*, Sueton. Tiber. 65. Tacit. Hiſt. IV, 50.

SPECULĀRIS, e, (*van* ſpeculum) *ſpiegelvormig, doorzichtig, bij voorb.* qui ſpeculari ratione effici judicant viſum i. e. ſpeculi modo, Senec. Nat. Quaeſt. I, 5 poſt med.: *van daar* lapis ſpecularis, Plin. H. N. XXXVI, 2: cf. IX, 35 ante med. Petron. 68, *ſpiegelſteen, of vrouwen ijs, is een doorzichtige ſteen, die men in dunne blaadjens deelen kan: deze blaadjens gebruikten de ouden in plaats van venſterglazen: van daar* Specularia, um, (*ook* orum, *van* ſpecularius, a, um), i. e. *venſterglazen*, (*op onze wijze*), Senec. Ep. 86 med. *en* 90 poſt med. Ibid. de provid. 4 poſt med. Juvenal. IV, 21. Colum. XI, 13 poſt med.: coenationem velis ac ſpecularibus munire, Senec. Nat. Quaeſt. IV, 13 med.: ſpecularibus & velis obductis, Plin. Ep. II, 17 extr.

SPECULĀRIUS, a, um, 1) i. q. ſpecularis, *bij voorb.* ſpecularia, orum, *zie* Specularis. 2) *venſterſchijven*, (*op onze wijze*) *makende*, ſcil. artifex, Pandect. L, 6, 6. *Van daar* collegium ſpeclariorum (*voor* ſpeculariorum), Inſcript. ap. Donium claſſ. 9 n. 36.

SPECULĀTOR, oris, m. 1) *die ergens acht op geeft, kundſchapper, beſpieder, uitvorſcher, ſpion, bij voorb. in een oorlog en elders, bij voorb.* dicit ſibi ex ſpeculatoribus cognitum, Salluſt. Jug. 114: hac re ſtatim per ſpeculatores cognita, Caeſ. B. G. II, 11: *en meermalen, bij voorb.* Cic. Verr. V, 63. Cic. Manil. 16. Liv. XXII, 33. XXXI, 24. Nep. Alc. 8: teſſerarius ſpeculatorum, Tac. Hiſt. I, 25: ſchola ſpeculatorum leg. I & II, Inſcript. ap. Gruter. p. 156 n. 7: *van daar Tropisch, als uitvorſcher, beſpieder, of navorſcher, bij voorb.* naturae, Cic. Nat. D. I, 30: amicae, Prop. II, 29 (28), 31: Fabius cunta ſpeculator mente futuri, Sil. I, 679: ſpeculatores futurae graminis, Senec. Nat. Quaeſt. IV, 6: ad hos excipiendas voces ſpeculator e convivis Perſei miſſus, Liv. XL, 7: *ook van bijen, ſpoorbijën*, Plin. H. N. XI, 8. 2) *ook zijn* Speculatores *een ſoort van bedienden of officianten bij Veldheeren* (*zie* Auct. B. Afr. 31 *en* 37), *en vervolgens bij de Keizers* (Sueton. Calig. 44. Claud. 35. Tacit. Hiſt. I, 31. II, 11, 33 *en* 71), *die tot ſpoedige openbare boodſchappen, en ook gedeeltelijk tot lijfsdekking gebruikt werden, op onze wijze, Adjudanten, Veldjagers, Ordonnances, Gardes enz.: ook klopten zij de Soldaten, bij voorb.* Tunc centurio ſupplicio praepoſitus condere gladium ſpeculatorem jubet, Senec. de ira ante med. *Het ſchijnt, dat n. 1 hier mede toe behoort, gevolglijk ook* ſchola ſpeculatorum, teſſerarius ſpeculatorum; *en dat zij deels tot kondſchappen, deels tot andere aangehaalde verrichtingen gebruikt werden.* Not. *Hier ſtaat in vele Uitgaven* Spicul.; *doch ſommige Geleerden gelooven, dat men overäl* Specul. *moet lezen.*

SPECŬLĀTŌRĬUS, a, um, *het verſpieden of kondſchappen betreffende, daar toe behorende, zich daar mede bezig houdende, bij voorb.* navigia, Caeſ. B. G. IV, 26: naves, Liv. XXX, 10. XXXV, 26 extr. XXXVI, 42 extr., *ſpieſchepen, d. i. die de handelingen der vijanden beſpieden, bij voorb. Fregatten enz.* Not. Caliga ſpeculatoria, Suet. Calig. 52; *misſchien ligt, luchtig, hoedanige de verſpieders droegen; of hoedanige de* Speculatores *droegen.*

SPECŬLĀTRIX, icis, f. 1) *verſpiedſter, bij voorb.* Furiae deae ſunt, ſpeculatrices, credo, & vindices facinorum, Cic. Nat. D. III, 18: timere, ne haec ſpeculatrix eſſet, Senec. Controv. I, 6 poſt med.: at cum foras ſpectat & eſt ſida ſpeculatrix utilitatis alienae, juſtitia nominatur, Apul. doct. Plat. 2 ante med. p. 16, 1 Elm.: ſpeculatrix Iuno reſedit rupibus, Val. Fl. VII, 190. 2) *die ergens heenziet, of uitkijkt, heenzienſter, uitkijkſter, bij voorb.* celſa Dicarchei ſpeculatrix villa profundi i. e. quae proſpicit mare, Stat. Sylv. II, 2, 3.

SPECULĀTUS, a, um, 1) *met ſpiegels verſierd, bij voorb.* cubiculum, Suet. in vita Horat. extr. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* ſpeculo, are, i. e. *met één of meer ſpiegels verzien of verſieren.* 2) Particip. *van* Speculor, *zie* Speculor.

SPECŬLO, are, i. e. *met één ſpiegel, of ook met meer ſpiegels verzien: van daar* Speculatus, a, um, *zie* Speculatus, a, um.

SPECŬLOR, atus ſum, ari, 1) *zien, uitzien, bij voorb.* in omnes partes, Ovid. Met. I, 667. 2) *uitzien, kondſchap inwinnen, loeren, achtgeven, bij voorb.* ſpeculabor, ne quis adſit cet., Plaut. Mil. III, 1, 13: ſpeculabor procul, Ib. Moſt. II, 1, 82: nunc ſpeculabor, quid ibi agatur, Ibid. Truc. IV, 1, 10: in omnes partes, Ovid., *zie hier voor:* ut ſpecularetur, quae — fortuna eſſet, Liv. XXXIII, 10: tranſitus Alpium, Liv. XXI, 23: ſic ad uxores ventitabat, ut omnis ſpecularetur & perſcrutaretur ante, Cic. Tuſc. V, 20: noctem, Tacit. Ann. II, 40, i. e. ad

zekeren nacht oppaſſen, er op loeren: curia ſpeculatur atque obſidet roſtra, Cic. Flacc. 24: alicujus conſilia, Salluſt. Jug. 108 (116): eventum rei, Juſtin. XXV, 3: opportunitatem, Tacit. Hiſt. III, 38: ſignorum obitus, Virg. Georg. I, 257: aquas (i. e. imbres), Ibid. IV, 166: ſpeculabuntur te, Cic. Catil. I, 2: ſpeculandi cauſa eſſe miſſum, Cic. Verr. V, 62. 3) *bezichtigen, of beſchouwen, bezien, bij voorb.* omnia ſpecularetur, Cic. Tuſc. V, 20: tranſitus Alpium, Liv. XXI, 23, *zie hier voor:* damna cariſſimarum rerum, vaſtitatemque agrorum & incendia villarum de muris ſpeculari, Juſtin. XXII, 6.

SPECŬLUM, i, n. (*van* ſpecio) *een ſpiegel.* Not. *De ſpiegels der Ouden waren grootendeels van zilver, tin enz., bij voorb.* Pandect. XXXIV, 2, 19 *worden zij onder het zilveren huisraad geſteld:* ſpecula argentea, Plin. H. N. XXXIII, 9: ſpecula ſtanno & aere miſta, Ibid.: *dergelijken waren die uit* Brindiſi (Brundiſium), Ib.: *ook uit zwarte Karbonkels*, Ibid. XXXV, 7 med.: *uit Smaragd; met een dergelijk ſpiegel zag* Nero *het vechten der* Gladiatoren, Ibid. 5 poſt init.: inſpicere, tanquam in ſpeculum, in vitas omnium, Terent. Ad. III, 4, 51: ſpeculo placere, Ovid. Art. III, 68, i. e. *wel gekapt zijn:* ſpeculum ſuum conſulere, Ibid. III, 136: in ſpeculo adſpexit rugas ſeniles, Ib. Met. XV, 232: quoties in ſpeculo te videris alterum (*voor* alium, mutatum), Horat. Od. IV, 10, 6: conſilium formae ſpeculum, Martial. IX, 17, 1: imagines, quae finguntur & redduntur in ſpeculis, Cic. Univ. 13: ſpeculorum laevitas, Ibid. 14: fulgor, Plin. H. N. VII, 15: ſuam imaginem pinxit ad ſpeculum, Ibid. XXXV, 11 extr.: *zie van de ſpiegels* Plin. H. N. XXXIII, 9, *alwaar gezegd wordt, dat* Praxiteles *het eerſte zilveren ſpiegel, ten tijde van* Pompejus *den Grooten, vervaardigd heeft: van daar* 1) *een ſpiegel, Tropiſch, d. i. het beeld van iemand, gelijkheid, afdrukzel, bij voorb.* Quid vides? Meſ. ſpeculum tuum: Soſ. quid negotii eſt? Meſ. tua eſt imago tam conſimilis, quam poteſt, Plaut. Men. V, 9, 3: infantes & beſtias putat ſpecula eſſe naturae, Cic. Fin. II, 10, *waren gelijk als ſpiegels der natuur, d. i. men kon er de natuur uit zien; zoo als* Cicero, Ibid. V, 22 *zegt* pueri, in quibus, ut in ſpeculis, natura cernitur. 2) *ſpiegel, Tropiſch, d. i. ſpiegelgladheid, bij voorb.* lympharum, Phaedr. I, 4, 3.

SPECUS, us, m. f. *en* n. 1) *hol, ſpelonk. Menigvuldigst is het* Maſcul., *bij voorb.* Horat. Od. III, 25, 2. Ovid. Met. III, 29. IV, 409. Faſt. IV, 405. Liv. I, 21. Claudian. Feſcennin. in nupt. Honor. & Mar. 19: *doch er ſtaat, bij voorb.* ſpecus tenebricoſa, Varr. ap. Non. 3 n. 194: ſcruposa, Acc. ibid.: ſub monte altae ſpecus, Enn. ap. Feſt.: ſpecum quandam nactus, Gell. V, 14 poſt med.: *verders* ſpecus ingens, quo plurima vento cogitur — unda, Virg. Georg. IV, 418, *alwaar* ſpecus Gen. Maſc. *en* Femin. *zijn kan, wanneer* quo *waarheen, heet, maar ſtaat* quo *voor* in quo (ſpecu), *dan is het* Maſc.: *van de onderäardſche wereld: dus ook* ſpecus inviſum coelo, Sil. XIII, 425: *en dus meermalen van de onderäardſche wereld, bij voorb.* adſum profundo ſpecu, Senec. Agam. 2: gradere ad infernos ſpecus, Ibid. Hippol. 1201. Not. *Hier is het den hol van natuur: ook is het een hol, door kunst gemaakt, bij voorb.* in defoſſis ſpecubus, Virg. Georg. III, 376: *[illegible]*, ut in ſpecum egeſtae arenae concederet, Sueton. Ner. 48: perducere ſpecus e piſcina in mare, Varr. R. R. III, 17 extr., i. e. *graven: ook een bedekte watergang*, Vitruv. VIII, 7. Frontin. de aquaed. 17, 19 *en* 124: *ook* Hirt. Alex. 5 in. Cic. Att. XV, 26: cf. *hier voor* Varr. R. R. III, 17. 2) *hol, Tropiſch, bij voorb.* alvi, Phaedr. IV, 5, 10: *dus ook* ſpecus ultima i. e. imus venter, Sil. VI, 276: *dus ook van het Trojaanſche paard*, operitur ingens clauſtrum & obducti ſpecus, qui caſtra caperent, Petron. 89. *Ook voor* cunnus, Priap. LXXXIII, 28: vulneris, Virg. Aen. IX, 700. Not. *Ook heeft men dit woord in de tweede Declinatie gehad, bij voorb.* ſpeco oppoſita, Cato ap. Priſc. 6: altis ſpecis, Acc. ap. Non. 8 n. 31.

SPELAEUM, i, (σπήλαιον) *hol, ſpelonk*, Virg. Ecl. X, 52. Claudian. B. Get. 354.

SPELUNCA, ae, f. *hol, ſpelonk*, Cic. Verr. IV, 48. Virg. Aen. VI, 237. VIII, 193. Ovid. Am. III, 1, 3. Prop. III, 3 (2), 27. Val. Max. IV, 177.

SPERABĬLIS, e, *het geen te hoopen is, bij voorb.* nulla ſalus ſperabilis eſt, Plaut. Capt. III, 3, 3.

SPERES, is, f. *hoop: komt niet voor in* Singul.: *maar* Plural. ſperes, Enn. ap. Feſt. *tweemaal:* ſperibus, Varr. ap. Non. 1 n. 54. *en* cap. 2 n. 788.

SPERNAX, ācis, *verachtend, verachtelijk uitziende, bij voorb.* mortis, Sil. VIII, 464.

SPERNO, ſprevi, ſpretum, 3. 1) *afzonderen, ſcheiden, verwijderen, bij voorb.* ab aliquo, Plaut. Capt. III, 3, 2. Mil. IV, 6, 17. Enn. ap. Non. 4 n. 435: *van daar* 2) *verwerpen, verſmaden, verachten, bij voorb.* aliquem *of* aliquid, Cic. Coel. 15 extr. Phil. XIII, 19. Terent. Eun. I, 2, 91. Virg. Aen. IV, 678. VII, 261. Plin. Ep. VIII, 6 med. Horat. Ep. I, 2, 55 *en meermalen:* Polybius nequaquam ſpernendus auctor, Liv. XXX, 45: *dus ook* Colum. I, 1, 4, i. e. *onverwerpelijk, geloofwaardig:* neque morum ſpernendus, Tacit. Ann. XIV, 40, *alwaar men den* Genitivus *moet opmerken: dus ook* ſpernens dotis *voor* dotem, Apol. Apolog. poſt med. p. 332, 37 Elm. *Ook* ſeq. Infinit., *voor* nolle, *bij voorb.* ſpernit deterri i. e. non vult, Ovid. Met. IX, 117. Not. Spretus, a, um, *bij voorb.* ſaxis ſpretis, Liv. XXXI, 39, i. e. *als men er geen werk van maakte, ze niet vreesde:* ſpretae injuria formae, Virg. Aen. I, 27 (31): genus orationis, Cic. Or. 13 extr.: veritas ſpreta eſt, Cic. Nat. D. II, 3: ſpretorum deorum conſcientia, Liv. XXI, 63 med.: preces, Ovid. Met. XV, 36: amor, Ibid. VII, 375: *ook verächtingswaardig, of te verächten, bij voorb.* Evanthes inter auctores Graeciae non ſpretus, Plin. H. N. VIII, 22: *dus ook met den* Genitivus, *bij voorb.* non ſpreta vigoris, Sil. XII, 28, i. e. ratione vigoris.

SPERO, avi, atum, are, 1) *hoopen, hoop hebben, d. i. vermoeden, dat iet zich naar wensch bevindt, geſchieden zal, of geſchied is, bij voorb.* bene de aliquo, Nep. Milt. 1, i. e. *goede hoop hebben, van of wegens enz.:* jubes eum bene ſperare, Cic. Dejot. 14, i. e. *goede hoop hebben: dus ook* tuae literae recte ſperare jubent, Cic. Att. XIII, 17: ut neque accuſator timere neque reus ſperare debuerit, Cic. Cluent. 7: id et ſperaram, Cic. ad Div. XII, 18: a quo nihil ſperes boni, Cic. Att. I, 13 ante med.: Omnia ex victoria ſperarent, Caeſ. B. C. III, 7. *Van daar* Speratus, a, um, *gehoopt, bij voorb.* gloria, Cic. Q. Fr. I, 1, 15. Liv. XXVIII, 41: praeda, Caeſ. B. G. VI, 7: favor, Horat. Ep. II, 1, 10: *ook* ſpes ſperata, *bij voorb.* ſpem ſperatam hanc obtuliſti mihi, Plaut. Merc. III, 4, 13. V, 2, 2: *ook* homo, *bij voorb.* ſperate Pamphilippe, o ſpes mea, ſalve: ſalvum gaudeo te — rediſſe, Ibid. Stich. IV, 1, 5: *bijzonder van verloofde en toegezegde perſonen, bruid, bruidegom, verloofde, liefſte, bij voorb.* meum ſperatum adduce, Afran. ap. Non. 2 n. 810: ſperatam non odi tuam, Afran. Ibid.: ſperata ſalve, Plaut. Poen. V, 4, 97. *Ook ſtaat het van getrouwden, bij voorb.* Amphitruo *zegt* Plaut. Amph. II, 2, 44 *tot zijne gemalin:* Amphitruo uxorem ſalutat ſperatam ſuam, i. e. (*miſſchien*), *geliefde, liefſte; zoo als ondertrouwde en echte lieden elkander ook bij ons liefſte, liefjen, ſchat enz. plegen te noemen. Zeer dikwijls volgt de* Accuſativus *met den* Infinitivus, *bij voorb.* ſperare, ſe impetraturos, Caeſ. B. G. V, 40: ſpero aeternam inter nos gratiam fore, Terent. Eun. V, 3, 35: & ſpero confore, Ibid. And. I, 1, 140. *Ook* ſeq. Nominat. Particip. futuri (*naar het Grieksch*), *bij voorb.* viſura nunquam (Penelope) ſperaret Ulyxem, i. e. viſuram eſſe, Prop. II, 7, 7 (5): *ook* fore, ſeq. ut, *bij voorb.* ſpero fore, ut contingat cet., Cic. Tuſc. I, 34. *Ook enkel* ut, *bij voorb.* qui abs te — aliquod beneficium aut habeant, aut, ut habeant, ſperent *voor* habituros eſſe ſperent, Q. Cic. in Petit. Conſul. 5 med.: *dus volgt ook* ut *achter* ſpes, *zie* Spes. *Dikwijls ſtaat* ut ſpero, *of* ſpero, i. e. *zoo als ik hoop, of hoop ik, bij voorb.* non tu quidem, ut ſpero, reliquiſti, Cic. Fat. 2: *dus ook* quemadmodum ſpero, Cic. Arch. 2: Interea fiet aliquid, ſpero, Terent. And. II, 1, 14: ſalvus ſit; ſpero; eſt ſimilis majorum ſuorum, Ibid. Ad. III, 3, 57. *Even zoo is het met* puto, opinor cet. Not. a) *Dikwijls ſtaat het* Praeſ. Infin. *in plaats van het* Futurum, *bij voorb.* ſpero, nobis profici, Cic. Att. I, 1: cetera ſpero prolixa eſſe, Ibid.: ſpero te mihi ignoſcere, Cic. ad Div. I, 6: ſperat a me avellere, Terent. Eun. III, 3, 14: deſine ſperare fata deum flecti, Virg. Aen. VI, 376: ſatis ſperare, perbrevis aevi Carthaginem eſſe, Liv. XXVIII, 35 extr. *Ook volgt het* Perfect. Infin., *bij voorb.* ſpero tibi me cauſam probaſſe, Cic. Att. I, 1 extr.: ſpero nos confeciſſe, Cic. Q. Fr. II, 4 extr.: ſperabam, jam deſerviſſe adoleſcentiam, Terent. Ad. I, 2, 72: *en meermalen, bij voorb.* Catull. LXXXIII, 3. Senec. Benef. I, 14. b) *Ook ſtaat de* Accuſativus *van een perſoon, in plaats van* de (*gelijk* deſpero), *bij voorb.* aliquem i. e. *op iemand hoop hebben, bij voorb.* deos teque ſpero, Plaut. Ciſt. II, 3, 52: *dus ook* deos ſperabo, teque poſtremo, Ibid. Mil. IV, 5, 10, *tenzij men zeggen wil, dat in een hartetogt of drift de* Infinitivus *met de overige woorden weggelaten wordt, het welk toch niet nodig is: integendeel* At ſperate deos memores fandi atque nefandi, Virg. Aen. I, 543 (517), i. e. *vreest.* 2) *vermoeden in 't gemeen, of vreezen, d. i. iet kwaads vermoeden, zoo als bij ons, bij voorb. ik wil niet hoopen, dat gij mij haten zult enz., is menigvuldig, bij voorb.* ſi a vobis (id quod non ſpero) deferar, Cic. Roſc. Am. 4: haec ſpero vobis moleſta videri, Cic. Or. III, 13 extr.: Te tam mobili eſſe animo, non ſperabam, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 1: *dus ook* bellum, Flor. III, 1 in.: non ſpero, Plaut. Moſt. I, 3, 40: haec ſperanda fuerunt, Virg. Aen. XI, 275: quod

quod tu ſperes, propulſabo facile, Terent. And. II, 3, 21: exſtinguine mea ſperavi te poſſe manu? Val. Fl. III. 295: non ſperavi te, nate, ſequi, Stat. Theb. VI, 139: *dus ook* ſperate deos memores fandi atque nefandi, Virg. Aen. I, 543 (547), *i. e. vreest, ten zij men eſſe er bij denken kan; maar zonder noodzake: dus ook* quartanam ſperantibus aegris, Juvenal. IV, 57, *i. e. vermoeden, vreezen; alwaar ſommigen het verklaren, hoopen, dewijl* Celſus III, 15 extr. *zegt, dat de derdendaagſche koorts niemand doodt:* Hunc ſi potui tantum ſperare dolorem & perferre potero, Virg. Aen. IV, 419, *i. e. zoo ik (dewijl) ik deze zoo groote ſmart heb kunnen vermoeden, zoo zal ik ook enz.* 3) *zich iet in de gedachten laten komen, om het te doen, d. i. voornemens zijn, willen ondernemen, bij voorb.* neque ego hanc abscondere furto ſperavi fugam, Virg. Aen. IV, 338, *zegt Æneas tegen Dido, toen zij hem verweet, dat hij heimlijk voort wilde gaan, en tegen hem zeide* (305): diſſimulare ſperaſti cet.: *dus ook* Colum. I Praef. poſt med., ſed quod ſapienter ſperavimus, perſeveranter conſectari: *doch het kan hier ook heeten, aanvangen.* 4) *ondernemen of aanvangen, bij voorb.* dolorem, Virg. Aen. IV. 419, *maar zie hier voor:* quae ſapienter ſperavimus, perſeveranter conſectari, Colum., *zie n.* 3. 5) *beminnen, bij voorb.* ſperata, *liefſte,* ſperata uxor, Plaut. Amphit., *doch zie boven.*

SPES, ei, f. 1) *hoop, bij voorb.* ſpes lentior, Liv. V, 5: *of* ſera, Ibid. 6, *i. e. die ſpade vervuld wordt:* inanis, Virg. Aen. XI, 49: vera, Cic. Mil. 28, *i. e. gegrond:* ſpes fallaces, Ibid. 34: ſpes falſa, Terent. And. IV, 1, 24: Aegroto eſt ſpes, Cic. Att. IX, 10 ante med.: ſpes prima mihi fuit generi, ſecunda nepotum, Ovid. Met. I, 659, *i. e. ik hoopte voorderst een' ſchoonzoon enz.:* ſpes adfulget, Liv. XXVII, 28 poſt med.: plenus ſpei bonae, Caeſ. B. C. II, 5: non tam re — quam ſpe & exſpectatione laudatus adoleſcens, Cic. Or. 30 extr.: ſpe, impetrari poſſe, Liv. XXXIV, 24, *i. e. in hoope (uit hoop) dat enz.:* ſpes divina & humana *i. e.* ex diis hominibusque, Liv. X, 40 in.: ſpes eſt in vobis, Cic. ad Div. XII, 1, *i. e. is, ſtaat, berust, op enz.: dus ook* ſpes omnis ſita eſt in te, Terent. Ad. III, 4, 9: Spem ponere in re, Cic. Verr. V, 16, *i. e. zetten: dus ook* in aliquem, Cic. Att. VI, 1: *of* collocare in aliquo, Cic. Or. I, 7: *of* reponere in ſe, Cic. Tuſc. V, 12 e poëta: ſpem bonam de ſe habere, Cic. Verr. Act. I, 14: tantum ſpei habere ad vivendum, Cic. Att. V, 20 in., *voor vivendi: ook* in aliquid, *bij voorb.* eo plus in ea, quorum uſu calleret ſpei nactus, Liv. XXXV, 26: ſpes ad irritum cadit, Liv. II, 6 in., *i. e. is te vergeefsch, ſlaagt niet:* ad exitum ſpei venire, Liv. V, 12: finem ſpei imponere, Liv. V, 4 med.: ſpem alicujus differre, Liv. VII, 38, *alwaar het ook voor* rem ſperatam *ſtaan kan.* Not. *Ook* ſpes rei alicujus *i. e.* de re, *bij voorb.* emtionis, Cic. Roſc. Am. 50, *i. e. dat de Koop onveranderlijk is:* peccatorum, Cic. Verr. II, 22, *i. e.* de peccatis: *Verders,* in ſpem venire, Cic. ad Div. IX, 1: *of* ingredi, Ibid. XII, 12: *of* adduci, Cic. Mil. 28, *i. e. hoop krijgen, beginnen te hoopen: dus ook* ſpem adſectare, Liv. XXVIII, 18. Ovid. Met. V, 377, *i. e. vatten: dus ook* ſpes demittere animo, Ovid. Met. IX, 467, *i. e. hoop vatten, iet hoopen: verders* ſpes me tenet, Cic. Tuſc. I, 41. Cic. Cluent. 3, *i. e. ik hoop: verders* eſſe in magna ſpe, Cic. ad Div. XIII, 19 §. 2: *of* magna ſpe, Cic. Att. VI, 1 extr.: in ſpe firmiori eſſe, Cic. ad Pompej. 1 in Cic. Ep. ad Att. VIII poſt Ep. 11: *dus ook* ſpe niti, Cic. Att. III, 9: *of* duci, Cic. Agr. I, 9: *of* teneri, Cic. ad Div. V, 13, *i. e. hoopen, hoop hebben: dus ook* ſpem agitare, *hoop hebben, bij voorb.* ſpes agitatis, Ovid. Met. VII, 356: mihi res eſt in ſpe, *i. e. ik hoop iet, bij voorb.* Hannibali in ſpe fuit defectio Tarentinorum, Liv. XXV, 7: pax fuit in ſpe, Cic. ad Pompej. 2 in Cic. Ep. ad Att. VIII, 11 (*op het einde*): *dus ook* quod nulla habeo in ſpe, Cic. Att. XI, 19, *i. e. dat hoop ik niet, daar heb ik geene hoop op, dat geeft mij geene hoop:* id in optima ſpe pono, Ibid. XIII, 23, *i. e. dat geeft mij goede hoop: verders* praeter ſpem, Cic. ad Div. IV, 4: *of* contra ſpem, Liv. IX, 23, *i. e. tegen hoop: dus ook* ultra ſpem, Juſtin. II, 6: *en* ſupra hominis ſpem, Scrib. Larg. 22; *tenzij beide enkel is, meer dan men gehoopt hadt. Verders* ſpem alicui facere, Cic. Att. III, 16: *of* dare, Cic. Sext. 43: *of* oſtendere, Cic. Agr. I, 8: *of* oſtentare, *bij voorb.* rei, Liv. IV, 36. IX, 4 extr.: *of* ſubjicere, Ovid. Met. VII, 304: *of* adferre, Cic. ad Div. III, 6, *i. e. hoop geven: dus ook* excitare aliquem ad ſpem, Cic. Planc. 23: *of* erigere, Cic. Dom. 10: *in tegendeel* ſpem incidere, Liv. II, 16: *of* praecidere, Cic. Verr. I, 7: *of* deſtituere, Liv. I, 51: *of* fallere, Cic. Catil. IV, 4: *of* eripere, Ibid. 4. Terent. Heaut. IV, 3, 85: *of* adimere, Ibid. And. II, 1, 4, *i. e. benemen: dus ook* exturbare ſpem, Liv. VI, 21, *i. e. ſtooren, ſtuiten. Verders* ſpem abjicere, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 11, *i. e. laten varen: of* perdere, Cic. Mur. 13, *i. e. verliezen: dus ook* deponere, Horat. Sat. II, 5, 26, *i. e. laten varen:* De ſpe decidere, Terent. Heaut. II, 3, 9, *i. e. de hoop verliezen: ook zegt men* ſpes deſtituit me, *bij voorb.* Liv. I, 4, *i. e. de hoop bedriegt mij, ik verlies de hoop: dus ook* me ſpes fruſtrata eſt, Terent. And. II, 2, 37: ſpem bonam capere de aliquo, Quintil. I, 1: ſpem nanciſci, Liv., *zie boven:* cum ne ſpes quidem oſtendatur, fore melius, *voor* ſit, Cic. Att. XI, 11: partim ſpe, partim metu, partim vi ſubegit, Liv. XXX, 9, *i. e. beloften:* Spem pretio non emo, Terent. Ad. II, 2, 11, *i. e. niet voor geld koopen enz.* Not. a) in ſecundam ſpem *iemand tot erfgenaam ſtellen,* Tacit. Ann. I, 8, *i. e. bij gebrek van den eerſten erfgenaam, bij voorb. als de eerſte erfgenaam ſterven mogt.* b) Plural. ſpes, *is menigvuldig, bij voorb.* Cic. Catil. III, 7. Plaut. Curc. II, 3, 28. Terent. Ad. III, 2, 33. Liv. IV, 36. VI, 28. IX, 4. Salluſt. Jug. 85 (87), Horat. Od. IV, 11, 26. Ovid. Met. IX, 467, *alwaar overal* Spes *ſtaat.* c) *de hoop, als eene Godin, die ook in Rome eenen Tempel hadt,* Liv. II, 51. XXIV, 47 XXV, 7. XL, 51. Ovid. Art. I, 446. Plaut. Ciſt. IV, 1, 18. d) *achter* ſpes *volgt ook* ut *in plaats van den* Accuſ. cum Infinit., *bij voorb.* conſul ut ipſe foret, ſpes mihi certa fuit, Auſon. Idyll. II, 46. 2) *de hoop, in hooger ſtijl, d. i. het geen, waarop men zijne hoop ſtelt, bij voorb.* ſpem gregis, *van jonge geiten,* Virg. Ecl. I, 15: *dus ook* ſpem gentis, *van de bijën,* ib. Georg. IV, 162: ſpes o fidiſſima Teucrum, Ibid. Aen. II, 281: veſtras ſpes uritis *i. e.* naves, Ibid. V, 672: ſpes invidioſa procorum, *heet eene Juffer,* Ovid. Met. IV, 794: *dus ook* differre ſpem *i. e.* rem ſperatam, Liv. VII, 38: finem ſpei imponere, Liv., *zie hier voor.* 3) *de hoop, d. i. vermoeden in kwaaden dingen, of vrees, bij voorb.* ſpe omnino ſerius, Liv. II, 3. XXI, 6: naufragii, Lucan. V, 455: necis, Stat. Theb. IX, 129. *Ook in 't gemeen, vermoeden, bij voorb.* Iam inde ab initio ſpes fuerat, regiam ſtirpem apud ſe educari, Liv. I, 5; *doch het kan ook zijn, hoop, en dus meermalen.* Not. magis tentata eſt triumphi ſpes quam petita pertinaciter. Liv. XXVIII, 38; *voor* petitus (triumphus). Not. Speres, um, *voor* ſpes, *zie boven bijzonder.*

SPHAERA, ae, f. *elke bal, kogel,* Cic. Nat. D. II, 18. Cic. Or. III, 40. Cato R. R. 82: habent ſuam ſphaeram ſtellae inerrantes, Cic. Nat. D. II, 21: Archimedes lunae, ſolis, quinque errantium motus in ſphaeram illigavit, Cic. Tuſc. I, 25 extr.

SPHAERION, i, n. *een kogeltjen,* Celſ. VI, 6 ſect. 21.

SPHAERISTERIUM, i, n. (σφαιριστήριον) *eene plaats, waar met kogels, bijzonder met den bal geſpeeld wordt; balſpeelplaats,* Plin. Ep. II, 17, 12. V, 6, 27. Sueton. Veſp. 20.

SPHAERITA, *van* **SPHAERITUS**, a, um, *met balletjens verzien of verſierd,* ſcil. placenta, *een ſoort van zulke koeken,* Cato R. R. 82, *alwaar echter de Ed. Geſn.* ſpaerita *heeft.*

SPHAEROIDES, i. e. *kogelvormig,* Vitruv. VIII, 6 poſt med.

SPHAEROMACHIA, ae, f. *een vechten (uit vermaak) met kogels,* Stat Sylv. IV praefat. extr., *Balſpel is het niet, om dat er bij ſtaat* pilaris luſio; *waarſchijnlijk is het een vechten met looden kogels, die in een rundleeren riem gerold zijn: ook ſtaat het woord* Senec. Ep. 80 in.

SPHONDYLUS, i, m. *eene ſoort van moſſelen, of oeſters,* Colum. VIII, 16 poſt med., *anders* Spondylus *genoemd.*

SPHRAGIS, idis, f. *een zegel: van daar heet dus* 1) *een edelgeſteente, daar voornaamlijk mede gezegeld wordt,* Plin. H. N. XXXVII, 8 extr. 2) *de Lemniſche zegelaarde,* Plin. H. N. XXXV, 6 poſt init.: *zij heette dus, omdat zij niet anders verkocht werdt, dan* ſignata, *gelijk* Plinius *aldaar zegt, d. i. gezegeld, met een zegel geteekend.* 3) Celſus V, 20 Sect. 2. V, 26 Sect. 23 poſt med. *noemt* Sphragides *zekere pleiſterkogeltjens* (paſtillos).

SPICA, ae, f. *of* **SPICUM**, i, n. *en* **SPICUS**, i, m. *eigenlijk de ſpitze: van daar* 1) *een aair van het graan, bij voorb.* ſpica, quae eſt cet., Varr. R. R. I, 48: ſpica, quam ruſtici vocant ſpecam, Ibid.: ad ſpicam perducere fruges, Cic. Fin. IV, 14: ſeges ſpicis uberibus & crebris, Ibid. V, 30: Ceres ſpicis redimita capillos, Ovid. Am. III, 10, 3: (aper) Cererem (i. e. fruges) in ſpicis intercipit, Ibid. Met. VIII, 292: diſtendet ſpicis horrea plena Ceres, Tibull. II, 5, 84: frumenta — ſpicam incipiunt concipere, Plin. H. N. XVIII, 7 poſt med.: macies ſoli ſpicam minutam fecit & inanem, Ibid. 24: ſpicas hordeaceas gerens, Apul. Met. VII ante med. p. 191, 9 Elm.: neque in bona ſegete nullum eſt ſpicum nequam, Varr. ap. Non. 3 n. 230: farreo ſpico, Feſt. in Reſtibilis: frugem ſpici, Cic. Senect. 15, *alwaar het onzeker is, of het Maſc. of Neutr. Gen. is: vermoedelijk echter Neutr.:* Feſtus *zegt, dat de Ouden ook* ſpicus *in Maſcul. Gen. gezegd hebben, en haalt uit een oud vers* unumquemque ſpicum *aan: ook verzekert* Servius *hetzelfde*

ad Virg. Georg. I, 111, *en* Ibid. 314 *zegt hij:* spicos de maturis frugibus abusive dicimus; nam proprie est spicus, cum per culmi folliculum, id est, extremum tumorem aristae adhuc tenues in modum spiculi eminent: *van daar* in litus arenas, in segetem spires, in mare fundat aquas, Ovid. Trist. V, 6, 44, *van iet overvloedig en onnodigs: van daar* a) *eene star in het gesternte der Maagd, bij voorb.* illustre spicum (virginis), Cic. Nat. D. II, 42 ex Arat.: *dus ook* spica, quam tenet Virgo, Manil. V, 271: *of* spica Virginis, Colum. XI, 2 post med. §. 5: *ook enkel* spica, Plin. H. N. XVIII, 31 post init.: *dus ook* Caes. German. in Arat. 96, *in welke laatste plaats* Virginis *kort voorăf gegaan is.* b) *ook wordt het van planten gezegd, wier spits of bovenste steng naar eene aaire gelijkt, bij voorb. van safraan, bij voorb.* spica Cilissa, Ovid. Fast. I, 76. Prop. IV, 6, 74: amarantho spica purpurea verius quam flos, Plin. H. N. XXI, 8: Bromos semen est spicam ferentis herbae, Ibid. XXII, 25 extr.: *bijzonder van den Nardus, bij voorb.* spica nardi, Plin. H. N. XII, 12: *van daar* Spica nardi, Veget. de re vet. IV, 13: *en* spica, Scribon. 60, *de plant zelve is, zoo als bij ons spiekenaart, d. i. Lavendel: dus ook* spicae Ulpici, Cato R. R. 70: *of* allii, Colum. VIII, 5, 21. X, 112. XI, 3, 20 *en* 21, i. e. *bollen.* 2) spica testacea, Vitruv. VII, 1 extr., i. e. *een spitzen steen voor een' vloer.*

SPICĀTUS, a, um, *zie* Spico.

SPICĔUS, a, um, *uit aairen bestaande, bij voorb.* serta, Ovid. Am. III, 10, 36. Ib. Met. II, 28. Tibull. I, 10 (11), 22, *aairenkrans:* corona, Tibull. I, 1, 16 (22). Plin. H. N. XVIII, 2, i. e. *aairenkrans, krans uit aairen:* Et coma lactenti spicea fruge tumet, Prop. IV, 2, 14: messis, Virg. Georg. I, 314, i. e. *graanoogst.*

SPICĬFER, a, um, *aairen dragende, of brengende of voortbrengende, bij voorb.* dea, Senec. Herc. Oet. 598. Manil. II, 442, i. e. Ceres: Nilus, Martial. X, 74, 9: spiciferis oris, Sil. III, 403.

SPICILĔGĬUM, i, n. *aairen lezing, naoogst, nalezing, nasprokkeling, d. i. verzameling van aairen op het veld, die de maajers vergeten hebben,* Varr. R. R. I, 53. Varr. L. L. VI cap. ult.

SPICĬO, ĕre, *voor* specio, *zien,* Plaut., *zie* Specio.

SPICLUM, *voor* Spiculum, Lucret. III, 199, *zie* Spiculum.

SPICO, avi, atum, are, 1) *puntig, spits maken, met eene punt of spits verzien, bij voorb.* hastilia, Grat. in Cyneg. 118: *van daar* spicatus, a, um, *gespitst, puntig, met eene spits, punt, verzien, bij voorb.* faces, Grat. Cyneg. 484: spicata testacea, Vitruv. VII, 1 med. Plin. H. N. XXXVI, 25 extr., i. e. *vloeren uit puntige steenen: van daar* 2) *met eene aaire verzien: van daar* spicari *met eene aaire verzien worden, aairen krijgen, bij voorb.* grana spicantur, Plin. H. N. XVIII, 7 ante med.: *van daar* herbae spicatae, Plin. H. N. XXI, 17, i. e. *aairen of aan aairen gelijkende stengen dragende:* chamaecissos spicata est tritici modo, Ib. XXIV, 15 ante med.

SPICULĀTOR, *zie* Speculator.

SPICŬLO, are, *spits, puntig maken, met eene spits verzien, bij voorb.* telum, Plin. H. N. XI, 2: *van daar* cauda spiculata, Solin. 52 (65).

SPICŬLUM, i, n. *is elke spits, of angel, bij voorb. van eene bije,* Virg. Georg. IV, 74 *en* 237: *van een scorpioen,* Ovid. Fast. V, 542: spicula crabronum, Ibid. Met. XI, 335: *bijzonder van een geweer, bij voorb. van een werpspies, bij voorb.* avelli jubet spiculum, Cic. ad Div. V, 12, *ten zij men den gantschen werpspies verstaan wil, het welk echter niet nodig is, dewijl de punt toch alleen in het ligchaam stak:* hastarum, Ovid. Met. VIII, 375: bipalme spiculum hastili semicubitali infixum, Liv. XLII, 65: Crassus spiculis prope scrutatus est Alpes, ut, ubi hostis non erat, ibi triumphi causam aliquam quaereret, Cic. Pis. 26: *of van een pijl, bij voorb.* calami, Horat. Od. I, 15, 17: *ook van de kleine punt van zoodanige spits, bij voorb.* sagitta saepius ab altera parte, quam ex qua venit, recipienda est; praecipueque quia fere spiculis cingitur, quae magis laniant, si retro, quam si contra trahuntur, Cels. VII, 5 sect. 2: *van daar Tropisch, de geheele werpspies of pijl; want, wanneer, bij voorb. de spits afgeschoten wordt, zoo vliegt de spies en pijl mede:* a) *werpspies, bij voorb.* spicula contorquent, Virg. Aen. VII, 165: pars spicula gestat bina, Ibid. 687: Tarquinium infesto spiculo petit, Liv. II, 20 in.: avelli spiculum jubet, Cic., *zie hier voor:* spiculis scrutatus est Alpes, Cic., *zie hier voor:* cf. Virg. Aen. V, 536. b) *pijl, bij voorb.* direxit spicula cornu, Virg. Aen. VII, 497: cf. Ibid. Ecl. X, 60. Ovid. Met. XII, 606. Lucan. VII, 148: *dus ook van de pijlen van Kupido,* Ovid. Am. I, 1, 22. Art. II, 708. III, 516. Prop. III, 13, 2: *dus ook* tot sunt in amore dolores; quae patimur, multo spicula felle madent, Ovid. Art. II, 520. Not. spiclum *voor* spiculum, Lucret. III, 199.

SPICUM, SPICUS, *zie* Spica.

SPINA, ae, f. *een doorn, d. i. de puntige angel van een gewas, bij voorb. van de rozen,* Ovid. Pont. II, 2, 34: *en andere doornstruiken, bij voorb.* spinis surgit paliurus acutis, Virg. Ecl. V, 39: Terra tuum spinis obducat, lena, sepulcrum, Prop. IV, 5, 1. Not. *de Ouden gebruiken de doornen in plaats van naalden, of spelden, enz. om toe te naajen of te spelden,* Virg. Aen. III, 594. Ovid. Met. XIV, 166. Tacit. Germ. 17. *Ook staat het van aspersie, bij voorb.* in totum spina est asparagus, Plin. H. N. XXI, 14 post med.: Mollis in aequorea quae crevit spina Ravenna, Non erit incultis gratior asparagis, Martial. XIII, 20: asparagus cum spinam fecerit, collectis seminibus ipsis cet., Colum. XI, 3 post med. *Van daar een doorn Tropisch, d. i. eene zaak, die er als een doorn uitziet, bij voorb.* cydonea mala spinis confixa, ut echinos efficerent, Petron. 69: spina argentea dentes perfodere, Ib. 33 in., i. e. *tandenstoker: verders* quid te exemta levat spinis de pluribus una? *voor* vitiis, Horat. Ep. II, 2, 212. *Van daar* a) *doornstruik, of doornig gewas zelve, bij voorb.* ne stirpes aut spinas — inesse patiamur, Colum. II, 18 in.: spina solstitialis, Ibid. post init.: genera spinarum sint (rubi), Ibid. III, 11, 5: spina alba, Ibid. VII, 9, 6: *van daar Tropisch,* spinas animo evellere i. e. cupiditates, curas, Horat. Ep. I, 14, 4. 2) *elke puntige stekel of angel, bij voorb. van beesten, bij voorb. van Egelzwijn, Stekelzwijn enz., bij voorb.* aliae animantes spinis contectae, Cic. Nat. D. II, 47: hystrices spina contectae, Plin. H. N. VIII, 35: *dus ook van den visch* Anthias, Plin. H. N. IX, 59. Ovid. Halieut. 46. 3) *de ruggraat bij beesten en menschen,* Varr. R. R. II, 7. Colum. VI, 22. Plin. H. N. XI, 37 sect. 68. Cels. VIII, 1. Ovid. Met. VIII, 806. Virg. Georg. III, 87. 4) *de graaten bij de visschen, bij voorb.* spina nocuus non gobius ullis, Ovid. Halieut. 128: humus spinis cooperta piscium, Cic. ap. Quintil. VIII, 3 post med.: spinae aculeatae, Plin. H. N. X, 32. 5) spinae, *doornen, Tropisch, in redenen en redenkavelen, d. i. het doornige, onaangename, laffe, magere enz., bij voorb.* disserendi, Cic. Fin. IV, 28: partiendi & definiendi, Cic. Tusc. IV, 5.

SPINĒTUM, i, n. *een oord vol doornen, doornenhegge, doornbosch,* Virg. Ecl. II, 9: asinus spinetis se scabendi causa adterens, Plin. H. N. X, 74.

SPINĔUS, a, um, *uit doornen, doornig, bij voorb.* vincula, Ovid. Met. II, 789.

SPINĬFER, a, um, *doornen of stekels dragende, doornig, stekelig, bij voorb.* cauda, Cic. in Arateis 178: prunus, Pallad. de Insit. 81.

SPINŌSUS, a, um, *vol doornen, doornig, stekelig, bij voorb.* loca, Varr. R. R. II, 3 post med.: herbae, Ovid. Met. II, 810: frutecta, Plin. H. N. XXX, 11 post med.: folia, Ibid. XX, 23 extr.: caulis, Ibid. XIX, 3 extr.: cortex, Ibid. XII, 15: spinosior arbor, Ibid. XXIV, 12: si quid ex vertebra fractum est, punctiones inea sentiuntur, quia necesse est, ea fragmenta spinosa esse, Cels. VIII, 9 extr.: *van daar* 1) *Tropisch, vol doornen, d. i. stekende als doornen, bij voorb.* curae, Catull. LXIII, 72. 2) *Tropisch, vol doornen, of doornig, in het spreken, d. i. ruw, verward, duister, moeilijk, laag, bij voorb.* Stoicorum genus disserendi, Cic. Fin. III, 1 post med.: oratio, Cic. Or. I, 18 extr.: dialectici spinosiora multa pepererere, Cic. Or. 32 post med.: haec spinosiora prius, ut confitear, me cogunt, quam ut adsentiar, Cic. Tusc. I, 8 post med.: parcius tetigi, quod librarios haec spinosiora indulgentius laturos putavi, Varr. L. L. VII, 28 extr.

SPINTHER, eris, n. *is zeker ons onbekend Juffersensieraad of opschik,* Plaut. Men. III, 3, 4, 7 *en* 11. *Armband is het niet, dewijl in* Plautus armillae *er van onderscheiden worden.*

SPINTRĬA *of* SPINTHRĬA, ae, m. i. e. *de Uitvinder van zekere ons onbekende snoode ontuchtigheid, bij voorb.* monstrosique concubitus repertores, quos spintrias adpellabat, Sueton. Tiber. 43: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Calig. 16, *en* Vitell. 3. Tacit. Ann. VI, 1. Not. *overal staat* Spintria.

SPINTURNIBIUM, i, n. *is zeker lelijk beest, of hetzelfde als* Spinturnix, Plaut. Mil. IV, 2, 42.

SPINTURNIX, icis, f. *zekere lelijke vogel,* Plin. H. N. X, 13, *alwaar gezegd wordt, dat sommigen den vogel, die anders* avis incendiaria *heet, dus noemen:* cf. Fest., *alwaar* Spintyrnix *staat. Dit woord is waarschijnlijk van* σπινθὴρ i. e. scintilla.

SPINUS, i, f. *elke doornachtige struik of boom, het zij die al of niet vruchten draagt, bij voorb. sleedoorn, hagedoorn,* Virg. Georg. IV, 145. Pallad. de insit. 63. *In beide plaatzen is geen genus bestemd.* Servius ad Virg. loc. cit. *zegt, dat het* Gen. Mascul., *is, maar hij bewijst het niet.* Charisius *zegt, dat het is* Gen. Fem., *en haalt uit* Varro *aan* spinu alba, *gevolglijk naar de vierde Declinatie.*

SPIONIA, ae, f. (scil. vitis of uva) *zeker soort van wijnstokken, anders* spinea *genoemd,*

noemd, Plin. H. N. XIV, 2 extr. Colum. III, 2 poſt med. *Van daar* Spionĭcus, a, um, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* guſtus, Colum. III, 21, 10, i. e. *wijn daar uit.*

SPIONĬCUS, a, um, *zie* Spionia.

SPIRA, ae, f. *een cirkel of kring*, *bijzonder wanneer hij met meer anderen of met kronkels ingevlochten is: van daar* 1) *een ſoort van gebak*, *bij voorb. krakeling*, Cato R. R. 77. 2) *zeker gekromd haairſieraad*, *bij voorb.* crinibus, ſpiris, auribus cet., Plin. H. N. IX, 35 poſt med.: Aegida virgo ſpiraque Meduſae tercentum ſaevis ſqualentem ſuſtulit hydris, Val. Fl. VI, 396. 3) *de kromming of kronkels eener ſlang*, Virg. Georg. II, 154. Aen. II, 217. 4) *de kronkels der aderen aan een' boom*, Plin. H. N. XVI, 39 extr. 5) *zeker benedendeel van een pilaar*, *bij voorb. ſtaf of wrong*, Plin. H. N. XXXVI, 23 extr. Vitruv. III, 3. IV, 1 *en* 7. 6) *de band van een hoed of muts* (gălerus), *waarmede deze onder de kin toegebonden werdt*, Juvenal. VIII, 208.

SPIRĀBĬLIS, e, 1) *het geen men kan inademen*, *tot inädeming dienſtig*, *gevolglijk luchtig*, *of uit lucht*, *of dergelijke fijne ſtoffe beſtaande*, *bij voorb.* corpus, Cic. Tuſc. I, 17 extr., i. e. *luchtig: dus ook* natura mentis ſpirabilis, Ibid. 29: natura ſpirabili, cui nomen eſt aër, Cic. Nat. D. II, 36. 2) *waardoor wij leven*, *bij voorb.* ſpirabile coeli lumen, Virg. Aen. III, 600; *tenzij het ook tot n. 1. behoort.* 3) *tot inädeming dienſtig*, *d. i. kunnende inädemen*, *bij voorb.* viſcera, Plin. H. N. IX, 7.

SPIRĀCŬLUM, i, n. *eene plaats*, *door welke lucht*, *reuk*, *of damp enz.*, *gaat*, *luchtgat*, *opening*, Plin. H. N. II, 93: fontis, Val. Fl. III, 553: exigua tantum ſpiracula relinquemus in cella (*voor de bijën*), Pallad. Jun. 7 extr.: brevi hoc ſpiraculum claudis, Ibid. Octob. 14 extr.: Ditis, Virg. Aen. VII, 568.

SPIRĀMEN, ĭnis, n. i. q. ſpiramentum, 1) *het geen*, *waarmede geſnuifd*, *geädemd*, *geblazen wordt*, *middel of gelegenheid*, *om te ademen*, *ſnuiven*, *blazen*, *waajen: van daar opening*, *waaruit*, *bij voorb. geſnuifd*, *geblazen*, *geädemd wordt enz.*, *bij voorb.* ſpiramina naris amputat, Lucan. II, 183: ſpiramina terris eſſe, Ibid. X, 247: cf. VI, 90. 2) *het ſnuiven*, *blazen*, *ademen*, *bij voorb.* laceſſitus longo ſpiraminis actu, Claudian. de Magnete 36: reficere ſpiramina feſſi ignis i. e. ignem paene exſtinctum inſtaurare flando, Stat. Theb. XII, 268.

SPIRĀMENTUM, i, n. i. q. ſpiramen, 1) *opening*, *waardoor geſnuifd*, *geblazen*, *geädemd wordt*, *of waar de lucht doorgaat*, *luchtgat*, *bij voorb.* ſpiramenta relaxat, Virg. Georg. I, 90, i. e. *openingen*: ſpiramenta linunt, Ibid. IV, 39, i. e. *openingen*, *luchtgaten*: animae, Virg. Aen. IX, 580, i. e. *longen*: ſpiramenta laxare, Plin. H. N. XXXII, 10 ante med.: *of* relaxare, Ibid. XXXIV, 17: cf. (*hier voor*), Virg.: dare per cavernas ſpiramentum radicibus, Plin. H. N. XII, 3: cotoneis in concluſo ſpiramentum omne adimendum i. e. *lucht*, Ibid. XV, 17: cavernarum, Juſtin. IV, 1: ſive animal eſt tellus & vivit habetque ſpiramenta flammam exhalantia, i. e. os, nares, Ovid. Met. XV, 343. 2) *het ſnuiven*, *blazen*, *ademen*, *bij voorb.* ventorum, Vitruv. IV, 7. 3) *Tropisch*, *ruimte*, *uitſtel*, *bij voorb.* temporum, Tacit. Agric. 44.

SPIRĀTĬO, ōnis, f. 1) *het ſnuiven*, *ademen*, Scrib. Larg. compoſ. 47, 180. 2) *de adem*, *bij voorb.* odor ſpirationis, Ibid. 197.

SPIRĀTUS, us, m. *voor* Spiritus, *het ademen*, *de adem*, *bij voorb.* arcente ſpiratum denſitate, Plin. H. N. XI, 3.

SPIRILLUM vocari caprae barbam ait Opilius Aurelius, Feſt.

SPIRITĀLIS, e, *lucht betreffende*, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* genus machinarum ſpiritale, Vitruv. X, 1, i. e. *door de lucht bewogen; gelijk een orgel.*

SPIRĬTUS, us, m. I) *het waajen van den wind*, *bij voorb.* Boreae, Virg. Aen. XII, 476: aër ſpiritu movetur, Plin. Ep. V, 6. *Van daar* 1) *de lucht*, *in zoo verre zij bewogen wordt*, *bewogen lucht*, *wind*, *lucht*, *bij voorb.* quo ſpiritus non pervenit cet., Varr. R. R. I, 57: Vehementior ſpiritus ventus eſt, leviter fluens, aër, Senec. Nat. Q. V, 13: ſpiritus, quem Graeci noſtrique — aëra adpellant, Plin. H. N. II, 5, i. e. *lucht*: aqua piſcibus, circumfuſus nobis ſpiritus volucribus convenit, Quintil. XII, 11, 13: eligere diem placidi ſpiritus, Colum. III, 19 extr.: alvus cum multo ſpiritu redditur, Celſ. II, 7 ante med., i. e. *winden*, *veeſten*. 2) *de inädeming der lucht*, *wanneer* animae *of* coeli cet., i. e. *lucht*, *er kan bijſtaan en wegblijven*, *het ademhalen of de adem*, *bij voorb.* animam (*lucht*), quae ducta ſit ſpiritu, Cic. Nat. D. II, 54: Spiritu in pulmones anima (*lucht*) ducitur, Ibid. 55: aër ſpiritu ductus, Ibid. 39 extr.: hujus coeli ſpiritus, Cic. Cat. I, 6, i. e. *het inädemen der lucht: want* coelum *is lucht: anders ſtaat ook* noxius coeli ſpiritus, *ongezonde lucht*, Pallad. I, 3: neque habet, quas ducat, ſpiritus auras, Ovid. Met. XII, 517: cum tribus animantium vita teneatur, cibo, potione, ſpiritu, Cic. Nat. D. II, 54. 2) *de ingeädemde lucht zelve*, *adem*, *ſnuiving*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* ſpiritum reddere, Cic. Nat. D. II, 54, i. e. *den adem geven*: anguſtior ſpiritus, Cic. Or. I, 61, i. e. *enge adem*, *korte adem: dus ook* brevis, Quintil. XI, 3, 32: longus, i. e. *lange adem*, *d. i. wanneer men veel in éénen adem zeggen kan*, Ibid. §. 55: plenus, durabilis, Ibid.: longiſſimus, Ibid. §. 4: unum ſenſum & unius ſpiritus eſſe, Ibid. IX, 4, 68, i. e. *kunnen in éénen adem uitgeſproken worden: dus ook* uno ſpiritu vol.: poſſe, Cic. Or. III, 47: *van daar de toon van eenen ſpreker*, *de ſtem*, *bij voorb.* tremulus, Quintil. XI, 3, 55: longus, *zie hier voor*: tibiae reddunt graviorem ſpiritum *voor* ſonum, Ibid. I, 11, 7: *verders* ſpiritus & anhelitus e pectore ejus evadere, Gell. III, 5 in., i. e. *adem of zucht*, *zie hier na; van daar* Spiritus *voor leven*, *bij voorb.* ſpiritum auferre, Cic. Verr. V, 45: ſpiritum patriae reddere, Cic. Phil. X, 10: *ook enkel* ſpiritum reddere, *zijnen geest geven*, *ſterven*, Vellej. II, 22 *en* 87: aliquem ſpiritu privare, *dooden*, Ibid. 87: ſpiritum alicui eripere, Senec. Troad. 328: usque ad extremum ſpiritum, i. e. ad extremam partem vitae, Cic. Senect. 9; *doch het kan ook zijn tot den laatſten adem* (*des levens*); *bij ſlot is het hetzelfde: van daar* a) *het zuchten*, Propert. I, 16, 32: *hier toe kan men ook brengen* ſpiritus & anhelitus e pectore evadere, non dolorem magis iudicantes, quam pugnam adverſum dolorem, Gell. XII, 5 in., *zie hier voor.* b) *toon*, *klank*, *bij voorb.* quo plus ſpiritus habet ſyllaba, Quintil. VIII, 3, 16, i. e. *hoe ſterker zij klinkt* (*wegens de letters*): tibiae reddunt graviorem ſpiritum, Quintil., *zie boven.* 4) *damp*, *bij voorb.* ſulfuris, Pallad. Aug. 9 in.: unguenti, Lucret. III, 223: odoris foedi, Celſ. V, 26 ſect. 31 extr.: gens ſpiritu florum naribus hauſto victitans, Gell. IX, 4 poſt med. II) *de geest*, *d. i. ziel*, *bij voorb.* morte carens ſpiritus, Ovid. Triſt. III, 3, 61: cf. Ovid. Met. XV, 165. Virg. Aen. IV, 336. *Van daar* ſpiritus mundi, Virg. Aen. VI, 726. *Van daar* 1) *geest of ziel*, *voor perſoon*, *bij voorb.* alloquio cariſſimi ſibi ſpiritus, Vellej. II, 123. 2) *geest*, *d. i. hooger geest*, *hooge gedachten*, *in 't goede en kwaade*, *wanneer het ook ſomtijds trotsheid*, *moed*, *hoogmoed enz.*, *in zich bevat*, *bij voorb.* res geſtae meae mihi neſcio quos ſpiritus adtulerunt, Cic. Sull. 9: ſublimitate heroici carminis animus adſurgat & ex magnitudine rerum ſpiritum ducat & optimis imbuatur, Quintil. I, 8, 5: qui ſpiritus illi (Dativ.), qui vultus vocisque ſonus vel greſſus eunti, *bij de beſchrijving van eene Godheid*, *in eene menschlijke gedaante verborgen*, Virg. Aen. V, 648, i. e. *geest*, *majeſteit*, *aanzien*: Caecilium placavi? quem hominem? qua ira? quo ſpiritu? Cic. Q. Fr. I, 2, 2: hunc regio ſpiritu videremus, Cic. Agr. II, 34: ejus ſpiritus Sicilienſes quos fuiſſe putetis, Cic. Verr. III, 9, i. e. *hooger geest*, *moed*, *trots enz.*: Arioviſtus tantos ſibi ſpiritus ſumſerat cet., Caeſ. B. G. I, 33: ſpiritus tribunicios, Cic. Cluent. 39: ſpiritus remittere, Cic. Flacc. 22: ſpiritus truces & minas alicujus ferre, Senec. Troad. 254: vir ingentis ſpiritus, Liv. XXI, 1, *van grooten geest*, *zeer eerzuchtig: zoo heet* Alexander imperator generoſi ſpiritus, Plin. H. N. VIII, 40 poſt med.: cecidit ſpiritus tuus, Prop. II, 2 (3), 2. 3) *de inſpanning der ziel*, *groote poging*, *bij voorb.* Dolabellae, Cic. Verr. I, 30 in.: cetera majoris operis ac ſpiritus, Quintil. I, 9 (15). 4) *gezindheid*, *bij voorb.* hoſtiles, Liv. II, 35: vir ingentis ſpiritus, Liv., *zie hier voor*: imperator generoſi ſpiritus, Plin., *zie hier voor*: tenuem ſpiritum Grajae Camenae Parca mihi dedit, Horat. Od. II, 16, 38, i. e. *gezindheden*, *die niet op het hooge zien*, *niet op rijkdom*, *eereposten enz.* 5) *geest*, *d. i. werkzaamheid van geest*, *moed*, *bij voorb.* feroces, Liv. I, 31: ſpiritus fractos, Liv. II, 35: vir ingentis ſpiritus, Liv., *zie hier voor*: imperator generoſi ſpiritus, Plin., *zie hier voor*: cecidit ſpiritus ille tuus, Prop. II, 2 (3), 2: praeceptores ipſos non idem mentis ac ſpiritus in dicendo poſſe concipere ſingulis tantum praeſentibus, Quintil. I, 2 (3) extr., i. e. *hebben kleinen geest of moed*, *kunnen niet met werkzaamheid van geest onderwijzen*, *indien zij niet vele Toehoorers hebben*: ſpiritus facere, Liv. XXX, 11, *moed geven*, *hoogen geest inboezemen.* 6) *de geest*, *die de Waarzeggers en Dichters in beweging brengt en hen verrukt*, *waarzeggersgeest*, *dichtersgeest*, *Enthuſiasmus*, *bij voorb.* ſpiritu divino tactus, Liv. V, 22: poëticus, Quintil. VIII, 3, 80: Qualis Pindarico ſpiritus ore ſonat, Prop. III, 16 (17), 40: Poëtas quaſi divino ſpiritu inflari, Cic. Arch. 8, *alwaar het echter ook adem ſchijnt te zijn.*

SPIRO, avi, atum, are, 1) *blazen*, *waajen*, *bij voorb. de wind*, *lucht*, *bij voorb.* Zephyri ſpirant, Virg. Aen. IV, 562: aurae, Ibid. V, 844: auſtri, Ovid. Met. VII, 732: notus ſpirat ab axe, Ibid. Pont. IV, 10, 46: ſpirat de litore — aura, Lucan. VIII, 246: Eteſiae ex alia — parte ſpirant, Gell. II, 22 poſt med.: quid agam bruma ſpirante? Juvenal. IX, 67: ſpirant

pro-

procellae, Senec. Agam. 532: *van daar Tropisch*, alicui, i. e. *begunſtigen, als 't ware aanwaaijen*, *bij voorb.* ſi ſpiraret Cynthia nobis, Prop. II. 24, 5. 2) *waasſemen, uitwaasſemen*, *bij voorb.* odorem, Virg. Aen. I, 404 (408): facies pinguia Poppaeana ſpirat i. e. emittit odorem pinguium unguentorum, qualibus Poppaea uſa eſt, Juvenal. VI, 452: quidquid thuriferis ſpirat Panchaïa ſylvis, Claudian. Proſerp. II, 81: divinam fidem (i. e. *Godſpraak*), Lucan. V, 83: *ook zonder* Accuſativus, Virg. Georg. IV, 31: floribus ſpirabunt arae, Stat. Sylv. III, 3, 211: ſpirant cinnama ſurdum (Adverbialiter) i. e. *aasſemen zwak, geven eene zwakke uitwaasſeming*, Perſ. VI, 35. 3) *ademen, ademhaalen*, *bij voorb.* dum ſpirare potero, Cic. Nat. D. III, 40: vehementer & crebro, Celſ. II, 4: *ook* ſeq. Accuſ., *bij voorb.* tenuem animam ſpirare, Val. Fl. IV, 436, i. e. *zwak ademen*: ſpirare querulum (Adverbialiter), Martial. II, 26, 1, i. e. *klaaglijk ademen, ſteenen, zuchten*: mollem quietem i. e. *zacht ſlapen*, Prop. I, 3, 7: *ook kan men het vertalen, leven*, *bij voorb.* Cic. Nat. D. III, 40: *dus ook* Spirantes animos miſit, Prop. IV, 7, 11: ſpirantem cernas cet., Sil. II, 420: venae ſpirant, Senec. Thyeſt. 756: ſues ſpirantes a muribus adroſos, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 85: ab eo ſpirante defendi, Cic. Mil. 33: ſpirante rep., Cic. Sext. 24: Catilina paululum ſpirans i. e. *ademend of levend*, Salluſt. Cat. 61 (64). *Van daar* a) *Tropisch, ademen, d. i. leven*, *bij voorb.* Videtur Laelii mens ſpirare in ſcriptis, Cic. Brut. 24: ſpirat adhuc amor, Horat. Od. IV, 9, 10. b) *leven, d. i. ſchijnen te leven*, *bij voorb. in vormende kunſten, d. i. naar het leven geſchilderd of uitgedrukt zijn, als 't ware leven*, *bij voorb.* ſpirat picta tabella; Martial. VII, 83, 2: Spirat Apelleus redditus arte Memor, Ibid. XI, 10, 2: Et variis ſpirat bacca figuris, Claudian. de IV conſul. Honor. 501: ſpirantes referens ſubtemine vultus, Sil. XIV, 685: ſigna ſpirantia, Virg. Georg. III, 34: lamentis veris & ſpirantibus (*van eenen Tooneelſpeler*), Gell. VII, 5: ſpirantia aera, Virg. Aen. VI, 848. c) *iet ademen, Tropisch, d. i. in den ſchild voeren, daarmede zwanger zijn, er vol van zijn*, *bij voorb.* tribunatum, Liv. III, 46: amores, Horat. Od. IV, 13, 19: tragicum ſatis i. e. habens ſpiritus tragicos, *tragisch genie*, Horat. Ep. II, 1, 166: magnum, Prop. II, 15, 51: altum, Stat. Sylv. V, 3, 11: fratris facta ſpirans *voor* imitans, Sil. XV, 411: *dus ook* fratrem ſpirat in armis, Ibid. III, 740: totum ſpirant praecordia Phoebum i. e. plena ſunt Phoebo, Claudian. Proſerp. I, 6: immane, Virg. Aen. VII, 510. 4) *ademen, toeädemen*, *bij voorb.* ſulfur, Claudian. Proſerp. I, 154: mendacia, Juvenal. VII, 111: veneno, Lucan. IX, 659: ſpirans Medea venenis, Val. Fl. VI, 157. *Ook* 5) *ſnuiven, voortſnuiven, voortdampen, d. i. ſnuivend of dampend voortkomen, voortſpringen*, *bij voorb.* ſpirat e pectore flamma, Ovid. Met. VIII, 356: fons ſpirat, Lucret. VI, 890. 6) *bruisſchen*, *bij voorb.* freta, Virg. Georg. I, 326: vada, Ibid. Aen. X, 291. 7) *een klank van zich geven, klinken, toonen*, *bij voorb.* literae, *bij voorb.* quibus (literis *letters*) nullae apud eos dulcius ſpirant, Quintil. XII, 10 ante med. §. 27.

SPISSĀMENTUM, I, n. 1) *verdikking, d. i. alles wat men dicht ſamen perst*, Colum. XII, 47 ante med. & poſt med.: ſpiſſamentum imponere, Ibid. 7: adiicere, Ibid. 16 extr. 2) *verdikking, d. i. verſtopping, dichter verkleving*, *bij voorb. van de ooren*, *bij voorb.* firmiore ſpiſſamento opus eſt, quam uſum Ulyſſen ferunt, Senec. Ep. 31.

SPISSĀTIO, ōnis, f. *verdikking, dichtmaking*, *bij voorb.* negat quidquam eſſe hac, ut ait, ſpiſſatione (ſcil. terrae) efficacius, Senec. Ep. 86 prope fin.

SPISSE, *dicht, dik*, *bij voorb. zaaijen, treden enz.*, *bij voorb.* ſpiſſius ſerere ſementim, Colum. II, 9: ſpiſſius obturare aures, Plin. H. N. XXIX, 2: ſpiſſius virens & craſſius quam ſmaragdus, Ibid. XXXVII, 8: ſpiſſe arare nec tamen alte, Colum. II, 11, 10: ſpiſſe calcare carbones, Plin. H. N. XXXVI, 25. *Van daar* 1) *langzaam*, *bij voorb.* pervenire, Cic. Brut. 56: naſcimur ſpiſſius, quam emorimur, Varr. ap. Non. 4 n. 422: ſpiſſe omnia videantur confieri, Pacuv. Ibid.: tu nimis ſpiſſe atque tarde incedis, Naev. Ibid. 2) *menigvuldig achter elkander*, *bij voorb.* ſpiſſius baſiare, Petron. 18.

SPISSESCO, ĕre, *dicht of dik worden*, *bij voorb.* cavam ſpiſſeſcere nubem, Lucret. VI, 175: humor ſpiſſeſcens, Celſ. V, 27 ſect. 4.

SPISSIGRĂDUS, a, um, *langzaam gaande*, *bij voorb.* homo ſpiſſigradiſſimus, Plaut. Poen. III, 1, 3.

SPISSĬTAS, ātis, f. i. q. ſpiſſitudo, *dichte, dichtheid, of dikheid eener zaak*, Vitruv. II, 9 ante med.: in tritico maxime creſcunt animalia, quoniam ſpiſſitate ſua concaleſcit, Plin. H. N. XVIII, 30.

SPISSITŪDO, ĭnis, f. i. q. ſpiſſitas, *dichte, dichtheid, dikheid eener zaak*, *bij voorb.* eſt autem nubes ſpiſſitudo aëris craſſi, Senec. Nat. Quaeſt. II, 30 extr.: mellis, Scrib. Larg. 4 *en* 5: emplaſtri, Ibid. 81: redigi in ſpiſſitudinem, Ibid. 58.

SPISSO, avi, atum, are, 1) *dicht of dik maken, verdikken*, *bij voorb.* lac igne, Plin. H. N. XI, 40: friatur & farinae modo ſpiſſatur in panem, Ibid. XIII, 4 prope fin.: via ejus (herbae eſt), ſpiſſare corpora, Ibid. XXVI, 13: Aquilo ſanum corpus ſpiſſat, Celſ. II, 1 poſt med.: calculum dicitur onager reddere urina, liquidiorem initio, ſed in terra ſpiſſantem ſe, Plin. H. N. XXVIII, 15 extr.: acies tantae parvum ſpiſſantur in orbem, Lucan. IV, 777: *dus ook* ſpiſſatus, a, um, *bij voorb.* ignis denſum ſpiſſatus in aëra tranſit, Ovid. Met. XV, 250: lac, Plin. H. N. XX, 7: dentes pectinatim ſpiſſati, Ibid. XXXII, 11 extr.: ros ſpiſſatur ſole, Ibid. XI, 32: nubes denſantur in imbrem ſpiſſataeque ruunt, Lucan. IV, 77. 2) *menigvuldig achter één iet doen*, *bij voorb.* officium, Petron. 140 med.

SPISSUS, a, um, *dicht, dik*, *bij voorb.* grando, Ovid. Met. IX, 122: nubes, Ib. V, 621: coma, Horat. Od. III, 19, 25: *dus ook* comae arborum, Ibid. IV, 3, 11: navis firma & juncturis ſpiſſa, Senec. Ep. 76 ante med.: quae nobis durata ac ſpiſſa videntur, Lucret. II, 444: ſpiſſa ramis laurea, Horat. Od. II, 15, 19: ſpiſſis indigna theatris ſcripta pudet recitare, Ib. Ep. I, 19, 14, i. e. *vol, talrijk*: qua rara eſt acies interlucetque corona non tam ſpiſſa viris, Virg. Aen. IX, 509: ſedilia, Horat. Art. 205: ſpiſſiſſima ex omni materie, ideo & graviſſima judicatur ebenus & buxus, Plin. H. N. XVI, 40: ſpiſſa arena, Virg. Aen. V, 336: ager, Ibid. Georg. II, 236: ſpiſſo vimine quali, Ibid. 241: ſpiſſae noctis umbrae, Ibid. Aen. II, 621: tenebrae, Petron. 114: caligo, Senec. Herc. fur. 710: ſanguis, Ovid. Met. XI, 367: aër, Ibid. I, 23: liquor, Ibid. XII, 438: amoma, Ib. Her. XXI, 166: ſpiſſior ignis, Lucan. IX, 601: tunica, Plaut. Epid. II, 2, 45: ſemen ſpiſſius, Colum. IV, 33: *van daar* minimum ex nequitia. — peſſimum (ex nequitia) &, ut ita dicam, ſpiſſiſſimum — *domiremanet* et premit habentem, Senec. Ep. 81 poſt med. *Van daar* 1) *langzaam voortgaande, talmächtig*, *bij voorb.* verbum, Plaut. Ciſt. I, 1, 77: exitus, Cic. Or. II, 53: opus, Cic. Q. Fr. II, 14: ſpiſſa, Cic. Or. III, 36: ſin id erit ſpiſſius i. e. tardius, Cic. ad Div. II, 10 extr.: hoc quoque timide ſcribo; ita omnia adhuc tarda & ſpiſſa, Cic. Att. X, 18: nihil ego Spei credo; omnes res ſpiſſas facit, Caecil. ap. Non. 4 n. 422: *van daar* pro ſpiſſo i. e. *langzaam, laat, ſpade*, *bij voorb.* evenire, Plaut. Poen. III, 5, 46. 2) *menigvuldig achter één*, *bij voorb.* oſcula ſpiſſiſſima, Petron. 31.

SPITHĂMA, ae, f. *eene ſpan*, Plin. H. N. VII, 2.

SPLEN, enis, m. *de milt*, Vitruv. I, 4 poſt med. Colum. VII, 10 extr. Plin. H. N. XXIII, 1 ante med. XXIV, 15 poſt init. *en* 19 prope fin. XXV, 5 ante med.: ſum petulanti ſplene cachinno, Perſ. I, 12, i. e. *ben tot lagchen (boven andere gebreken) geneigd.*

SPLENDĔO, ui, 2. 1) *glinſteren, ſchitteren, heller zijn*, *bij voorb.* oculi ſplendent mihi, Plaut. Poen. I, 2, 10, i. e. *zijn hel, zuiver van vuilnis*: claro ſplendere colore, Lucret. V, 1257: pallium face ut ſplendeat, i. e. *zuiver zijn, zonder vlakken*, Juvent. ap. Gell. XVIII, 12, *alwaar de* Ed. Longol. pallium flocci ut ſplendeam *heeft*: ne toga ſplendeat, ne ſordeat cet., Senec. Ep. 5 in.: ſedes ſplendent auro, Catull. LXIII, 44: ſplendet tremulo ſub lumine pontus, Virg. Aen. VII, 9: ſparſis haſtis campus ſplendet & horret, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 4: cubiculum ſplendet marmore, Plin. Epiſt. V, 6: Aſſyrio crinis amomo ſplendeat, Martial. VIII, 77, 4: ſplendet Erythraeis moecha lapillis, Ibid. IX, 3, 9: cum — facies multo ſplendeat alba pilo, Ibid. IV, 79, 2, i. e. *daar gij reeds vele grijze haairen hebt*: Et ſplendent vulſo brachia trita pilo, Ibid. II, 29, 6. *Dus ook* ſplendens, *heller, ſchitterend, glinſterend*, *bij voorb.* ſplendens ſtella candida, Plaut. Rud. Prol. 3: labra (i. e. vaſa), Virg. Aen. XII, 417: ſucco ſplendente genas onerare, Tibull. I, 8 (9), 11, i. e. *door blanketzel glinſterend (of ſchoon) maken*: Glycerae nitor ſplendentis Pario marmore purius, Horat. Od. I, 19, 6: fragmine ſplendenti i. e. Cryſtallo, Claudian. Epigr. IX, 1: ſplendentior igni clypeus, Ib. de Gigantom. 77. 2) *Tropisch, glinſteren, d. i. luisterrijk, aanzienlijk zijn*, *bij voorb.* virtus ſplendet per ſe ſemper, Cic. Sext. 28: ſplendere aliena invidia, Liv. XXXVIII, 53, i. e. *aanzien, luister, hebben*: ſplendet extremus decor (in genis), Senec. Troad. 1141: ſplendebat hilare poculis convivium, Phaedr. IV, 24, 20, i. e. *was prachtig, liet zich zien, muntte uit enz.*: ſplendet hoſpes, Horat. Od. III, 3, 25: *dus ook* ſplendens, *bij voorb.* auctoratus beneo in equeſtri ordine ſplendentes i. e. claros, inſignes, Plin. H. N. IX, 5.

SPLENDESCO, ĕre, 1) *glinſterend of heller, klaar, worden, glans verkrijgen*, *bij voorb.* vomer, Virg. Georg. I, 46: coelum flamma ſplendeſcit, Ovid. Pont. II, 10, 23: ſplendeſcunt ſucco pinguis olivi, Ibid. Met. X, 177: largo ſplendeſcat ignis thure, Senec. Herc. Oet. 791: gladius ſplendeſcit uſu, Apul. Flor. 3 p. 357, 32 Elm. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* nihil eſt

tam

tem incultum, quod non ſplendeſcat oratione, Cic. Parad. Praef., *zou glinſteren, aanzienlijk zou worden:* perfectum opus abſolutumque eſt; nec jam ſplendeſcit lima (Ablat.), ſed adteritur, Plin. Ep. V, 11.

SPLENDĬCO, are, *glinſteren, ſchitteren, bij voorb.* gemmae, Apulej. Met. V ante med. p. 162, 37 Elm.: quippe cum mihi etiam tunc depiles genae laevi pueritia ſplendicarent, Ibid. VII ante med. p. 191, 12 Elm.

SPLENDĬDE, *eigenlijk, heller, met glans: van daar* 1) *Tropisch, glinſterend, op eene glansrijke wijze, d. i. heerlijk, prachtig, ſchoon, aanzienlijk, bij voorb.* ornare convivium, Cic. Quint. 30: aetatem exigere, Cic. Tuſc. III, 25 extr.: dicere, Cic. Fin. I, 2: facere, Cic. Off. I, 1 extr.: ſplendidius bellum geſſit cet., Hirt. Alex. 24: ſplendide mendax, Horat. Od. III, 11, 35: ſplendidiſſime maritavit, Sueton. Veſp. 14: ſplendidiſſime natus, Senec. Ep. 47 ante med.: latius, amoenius & ſplendidius & profluentius exſequi aliquid ſcil. verbis, Gell. XIV, 1 poſt med.: parum ſplendide ſe geſſit in Seſtert. vicies, Nep. Att. 14, i. e. *niet zeer met pracht.* 2) *heller, duidelijk, bij voorb.* locuti ſunt ſimpliciter & ſplendide, Cic. Or. II, 16.

SPLENDĬDO, are, *glinſterend of heller maken, bij voorb.* dentes, Apulej. in Apolog. extr.

SPLENDĬDUS, a, um, *glinſterend, heller, blank, ſchitterend, bij voorb.* color, Lucret. VI, 207: coelum, Plin. H. N. XVIII, 35 ante med.: menſa, Ovid. Faſt. V, 336: ebur, Senec. Thyeſt. 457: comae, Ibid. Hippol. 246: collum, Ibid. 800: humor ſudoris, Lucret. VI, 1185: multo ſplendida palla croco, Ovid. Her. XXI, 162: cutis, Martial. II, 36, 2: dum (toga) nova, dum nitida fulgebat ſplendida lana, Ibid. IX, 50, 5: venabula, Ibid. de ſpectac. XI, 3: juſſit ſplendida bilis i. e. flava, Horat. Sat. II, 3, 141, i. e. *toorn:* ſol ſplendidior, Tibull. IV, 1, 123: ſplendidiſſimus candor, Cic. Somn. Scip. 5: fons ſplendidior vitro, Horat. Od. III, 13, 1: fluvius frigidiſſimus ac ſplendidiſſimus, Frontin. aquaed. 91: *van daar* 1) *glinſterend, d. i. een' ſchoonen ſchijn hebbende, welluidend, bij voorb.* nomen, Cic. Fin. I, 18 extr.: nomina, Cic. Or. 49: verba, Ovid. Remed. 240: cum ſemel occideris & de te ſplendida Minos fecerit arbitria, Horat. Od. IV, 7, 21: ſplendidius multo hoc eſt, Ibid. Ep. I, 17, 20: facta, *zie hier na.* 2) *glinſterend, d. i. prachtig, heerlijk, aanzienlijk, bij voorb.* civitas ſplendidiſſima, Nep. Alcib. 11: homo, Nep. Att. 13, i. e. *prachtig in het uiterlijke:* in villa nihil ſplendidum, Cic. Parad. V, 2: facta, Horat. Ep. II, 1, 237. Ovid. Her. XIII, 118; veſtis, Petron. 12: cultus oratoris ſit ſplendidus & virilis, Quintil. XI, 3 poſt med.: domus ſplendida regali luxu inſtruitur, Virg. Aen. I, 637 (641): ut eum (virum) ſplendidum ac hilarem potius quam luxurioſum ac deſidem diceres, Vellej. II, 105. 3) *aanzienlijk, zich in aanzien bevindende, bij voorb.* homo propter virtutem ſplendidus, Cic. Verr. IV, 18: perſona, Celſ. praef. poſt med.: equeſtri ſed ſplendido genere natus, Vellej. II, 88: ſplendidiſſimum videri, quod animo magno factum ſit, Cic. Off. I, 18: vir ſplendidiſſimus & ornatiſſimus civitatis ſuae, Cic. Flacc. 20: ſplendidior dominus rei contemtae, Horat. Od. III, 16, 25: fama, Prop. III, 20, 8 (III, 18, 36): ſplendidi atque illuſtres viri, Hirt. Alex. 40: eques, Cic. Fin. II, 18: eques in primis ſplendidus atque honeſtus, Cic. Verr. II, 28, *gelijk dan de Ridders geern dus genoemd werden: dus ook* ſplendor. 4) *klaar, heller, duidelijk, bij voorb.* oratio, Cic. Brut. 79: vox, Ibid. 55: ratio dicendi, Cic. Brut. 75.

SPLENDOR, oris, m. *is, wanneer iet glinſtert, of heller is; glans, luister, de klaarheid, of het klaare van eene zaak, bij voorb.* coeli, Plaut. Merc. V, 2, 39: flammae, Ovid. Faſt. V, 366: aquae, Lucret. IV, 212: auri, Auct. ad Her. IV, 50: ſplendores auri, Gell. II, 6: minii, Plin. H. N. XXXIII, 7 extr.: gemma ſplendoris ferrei, Ibid. XXXVII, 4: floris, Ovid. Faſt. V, 366, i. e. *glans, ſchoonheid:* ſanguineo ſplendore roſas induis, Claudian. Proſerp. II, 92: redigere compedes in ſplendorem, Plaut. Aul. IV, 1, 16: in ſplendorem dare bullas foribus noſtris (*voor* in foribus noſtris), Ibid. Aſin. II, 4, 20, i. e. *heller, blank maken: van daar* 1) *glans, Tropisch, d. i. pracht, luister, bij voorb. in levenswijze, bij voorb.* ad gloriam ſplendoremque revocabant, Cic. Fl. 12: domus atque victus, Gell. I, 14: cf. Cic. Coel. 31 extr. 2) *glans, Tropisch, i. e. aanzien, luister, voortreflijkheid, bij voorb.* dignitatis, Cic. Sull. 1 in.: vitae, Cic. Brut. 48: animi ſplendor & magnitudo, Ibid. 77, i. e. *voortreflijkheid:* honeſti homines & ſummo ſplendore praediti, Cic. Cluent. 69 extr., i. e. *zeer aanzienlijke mannen:* ſummorum hominum ſplendore celebrari, Cic. Or. I, 45: ſplendor familiae, Sueton. Veſp. 1: *van daar* ſplendor equeſter, Cic. Roſc. Am. 48; *gelijk dan dit woord, geern aan de Ridders, als een titel, gegeven wordt:* cf. Cic. ad Div. I, 3. XII, 27. 3) *glans, d. i. opſchik, ſieraad, bij voorb. een Romeinsch Raadsheer wordt* ſplendor ordinis, decus atque ornamentum judiciorum *genoemd*, Cic. Caecin. 10. 4) *klaarheid, hellerheid, d. i. hellere geſteldheid, helle klank, bij voorb. der ſtem, bij voorb.* Porrum voci ſplendorem adfert, Plin. H. N. XX, 6: *dus ook* Actio habeat in voce magnum ſplendorem, Cic. Brut. 68: ſplendore vocis, Ibid. 71: *dus ook* ſplendor verborum Graecorum, Cic. Or. 49, i. e. *helle, klaare, klank, d. i. welluidende woorden, hoedanige de Redenaars geern verkozen:* cf. Ibid. 31 med. *Even dus* proprietas & ſplendor verborum, Plin. Epiſt. VII, 9 in. *Doch, het kan hier ook zijn duidelijkheid.* 5) *duidlijkheid, bij voorb.* verborum, Plin. Epiſt., *zie* n. 4.

SPLENETĬCUS, a, um, *miltziek, miltzuchtig*, Apul. de herb. 34. Pallad. in Jul. 6.

SPLENIATUS, a, um, *bepleisterd, met een pleister verzien*, Martial. X, 22, 1.

SPLENĬCUS, a, um, *miltziek, miltzuchtig, bij voorb.* homini ſplenico, Plin. H. N. XXIV, 9 poſt med. Ed. Hard.: ſplenicos, Ibid. 10 poſt med. Hard.: ſplenicis, Ibid. XXX, 9 poſt med. XXXI, 11 Hard., *alwaar overāl de* Ed. Elzev. ſplenetico, ſpleneticos, ſpleneticis *heeft.*

SPLENĬUM, i, n. 1) *miltkruid*, Plin. H. N. XXV, 5. 2) *een pleiſter, of pleiſtertjen, dat men ergens op legt*, Martial. II, 29, 9. Plin. Epiſt. VI, 2 in. Plin. H. N. XXIX, 6 poſt med. XXX, 11 extr.

SPODĬUM, i, n. 1) *aſſche*, Plin. H. N. XXIII, 4. 2) *huttenrook*, Plin. H. N. XXXIV, 13; *heet ook* Spodos, Ibid.

SPODOS, *zie* Spodium.

SPOLIĀRĬUS, a, um, *het uittrekken der klederen enz. betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar* Spoliarium, Subſtantive (ſcil. ſtabulum i. e. *bewaarplaats, verblijf enz.*), 1) *de plaats, waar de klederen uitgetrekken worden, bij voorb. der doodgeſtoken* Gladiatores *in het Amfitheater:* jam cupidum vitae, ut ingulari in ſpoliario quam in arena malit, Senec. Ep. 93 extr.: *daarom riep het volk in Rome, na den dood van den K.* Kommodus, *tegen hem uit:* hoſtis patriae, parricida, gladiator in ſpoliario lanietur: — gladiatorem in ſpoliario — in ſpoliario ponatur, Lamprid. in Commodo 18: *dus ook* Ibid. 19. *Van daar* 2) *eene roofplaats, roofneſt, moordkuil, d. i. eene plaats, waar iemand gedood of geplunderd wordt*, Senec. Provid. 2 poſt med., *alwaar de oord in Rome bij het* lacus Servilius *genoemd wordt, dewijl* Sylla *daar vele Romeinen heeft laten dooden: dus ook* volo noſſe illum ſpecum, illam humanarum calamitatum officinam, illud in Lautium ſpoliarium, Senec. Controv. V, 33 poſt init., i. e. *roofneſt, moordkuil, van iemand, die te vondeling gelegde kinderen verlamde en vervolgens dwong te bedelen: of waar het goed van den beroofden geborgen wordt: dus noemt* Plin. Paneg. 36 *het* Ærarium, *als voor dezen het afgeperſte goed der Burgeren daar in gebracht werdt.*

SPOLIATĬO, onis, f. *beroving, plundering*, Cic. Agr. I, 3: ſacrorum, Liv. XXIX, 8: conſulatus, Cic. Mur. 40: dignitatis, Cic. Phil. II, 11: ſpoliationes fanorum atque oppidorum, Cic. Verr. IV, 59. *Ook ſtaat de* Plural. *in de eerſte plaats* Cic. Agr. I, 3.

SPOLIĀTOR, oris, m. *een berover, plunderaar, bij voorb.* templorum, Liv. XXIX, 18: monimentorum, Cic. Verr. IV, 36: pupilli, Juvenal. I, 46.

SPOLIATRIX, icis, f. *berovende, berooffter, plunderaarſter, bij voorb.* Venus, Cic. Coel. 21: amica ſpoliatrix, Martial. IV, 29, 5.

SPOLĬO, avi, atum, are, 1) *iemand uitkleden, d. i. hem de klederen uittrekken, ontkleeden, bij voorb. om iemand te kloppen of om hem te plunderen enz., bij voorb.* conſules ſpoliari hominem & virgas expediri jubent, Liv. II, 55, i. e. veſte exuere: *dus ook kort daarop* eo infeſtius circumſcindere & ſpoliare lictor: *dus ook* ſpoliari magiſtrum equitum ac virgas & ſecures expediri juſſit, Liv. VIII, 32: *dus ook* ſpoliatum ſtipatumque lictoribus, Cic. Verr. IV, 40: *dus ook* ſpoliare cadaver, Lucan. VII, 627, i. e. *uitkleeden, plunderen: ook ſtaat er* veſte *bij, bij voorb.* jacentem veſte ſpoliare, Nep. Thraſ. 2, *alwaar men het echter geſchikt vertalen kan, berooven: van daar* folliculos leguminum, Petron. 135, i. e. *aftrekken, de peulvruchten doppen.* 2) *in 't gemeen, berooven, plunderen, bij voorb.* aliquem omni argento, Cic. Verr. IV, 17: monimenta, Cic. Verr. Act. I, 5: fana ſociorum, Cic. Sull. 25: hoſtem telis, Virg. Aen. XI, 80: quin ſpolies, mutiles, laceres, quemcumque (amatorem) nacta ſis (*van eene hoer*), Terent. Hec. I, 1, 8, i. e. *plundert, berooft hem van alles wat hij heeft enz.; wij zeggen hier ook ſomtijds, uitkleeden, als men iemand van alles berooft: van daar in 't gemeen berooven of rooven, bij voorb.* ſcientiam ornatu ſuo, Cic. Or. I, 55: aliquem vita, Virg. Aen. VI, 168. Ovid. in Ibin 622. Juſtin. XVI, 4: regno, Juſtin. VIII, 3: judicio, Cic. Acad. IV, 19: fama,

Cic.

Cic. Off. III, 19: praeſidio, Cic. Dom. 11: fortunis, Cic. Planc. 9: dignitate, Cic. Mur. 41: conjuge, Ovid. Pont. IV, 11, 8: lucum ramo, Ibid. Faſt. IV, 753: montem ſylvis, Ibid. Her. XVI, 107: dignitatem, Cic. Coel. 2: pudicitiam, Ib. 18: *dus ook* ſpoliatus, a, um, *bij voorb.* forum ſpoliatum atque orbatum, Cic. Brut. 2, *berooſd* ſcil. *van zijn opſchik en ſieraad:* dignitas, Vellej. II, 80: caput, (ſcil. capillis), Petron. 108, i. e. *geſchoren:* ſpoliatus duce ... ibo i. e. ſine duce, Senec. Phoeniſſ. 29: hyems ſpoliata capillos, Ovid. Met. XV, 213: tu ſola placere potes vel ſpoliata (ſcil. ornamentis), Petron. fragm. I, 15. i. e. *zonder ſieraad:* nihil illo regno ſpoliatius, nihil rege egentius. Cic. Att. VI, 1 poſt init., i. e. *armhartiger.* Not. ſpoliatum expilatumque, Cic. Verr. IV, 27, *waar het één kon wegblijven: dus ook* ſpoliatum atque orbatum, Cic. Brut. 2.

SPOLĬUM, i, n. *de afgetrokken of afgelegde huid van een beest,* a) *afgetrokken, bij voorb.* leonis, Ovid. Met. IX, 113, i. e. *leeuwenhuid:* pecudis, Ovid. Her. VI, 13, i. e. *ramsvel: dus ook* ferae, Ib. 100: ferarum, Lucret. V, 952. b) *afgelegde, bij voorb. de huid, die de ſlangen jaarlijks afleggen,* Lucret. IV, 60. *Van daar* 1) *het geen de Romeinſche ſoldaat den in den ſlag gedooden vijand afnam, bijzonder wapens; buitgemaakte rusting: want men was gewoon, dat elk ſoldaat den gedooden vijand, als de tijd het toeliet, de wapenrusting als een zegeteken afnam, die mede naar huis bracht, en daar tot gedachtenis ophing of bewaarde, bij voorb.* ſpolia caeſorum legere, Liv. V, 36 *en* 39: ſex millia hominum Gallicis ſpoliis armavit, Liv. XXIII, 24: ſpolia ampla referre, Virg. Aen. IV, 93, *alwaar het Tropiſch ſtaat (voor een vrouwsperſoon overwinnen, d. i. verliefd maken):* ſpolia & praedas ad procuratores referre, Tacit. Ann. XII, 54 (*alwaar* praeda *alles is, wat buit gemaakt wordt, behalven wapenen enz.*): *ook ſtaat de* Singularis, *bij voorb.* ſpolium victi hoſtis, Juſtin. XIX, 3: *en meermalen, bij voorb.* Sueton. Caeſ. 64. Virg. Aen. X, 500. XII, 94: *van daar* ſpolia opima, Liv., i. e. *de wapenrusting, aan eenen Veldheer of anderen aanzienlijken Officier ontnomen, zie* Opimus. 2) *Alles, wat men den vijand in den oorlog afneemt, of vrijbuit; roof, buit, bij voorb.* claſſium, Cic. Manil. 18, i. e. *ſcheepsnebbe, welke de Romeinen voor dezen van de inwoners te* Antium *buitgemaakt hadden: dus ook* parta de Antio ſpolia Maenius in ſuggeſtu fori, capta hoſtium claſſe, ſuffixit, Flor. I, 11 poſt med.: locum caſtrorum exornatum navalibus ſpoliis Neptuno & Marti conſecravit, Sueton. Aug. 18 extr.: hoſtium, Cic. Verr. II, 36, i. e. *ſtandbeelden enz.:* agrorum, Liv. V, 16, i. e. *het geen van de landerijën geroofd wordt.* 3) *alles wat men iemand ontrooft of afneemt, roof, bij voorb.* natura non patitur, ut aliorum ſpoliis noſtras facultates augeamus, Cic. Off. III, 5: ſi ſpoliorum cauſa vis hominem occidere, ſpoliaſti, Cic. Roſc. Am. 5: cruenta ſpolia detrahere, Ibid.: ut Athenae ex ſpoliis Lacedaemoniorum reſtituerentur, Juſtin. VI, 5: domus ſpoliis civium extructa, Tacit. Ann. XV, 52: raptis conſularibus ſpoliis, Ibid. Hiſt. IV, 42: explere ſe ſpoliis & ſanguine, Ib. 14: praedaque potius nefanda fert ſecum ſpolium ſceleris, Ovid. Met. VIII, 87, *van het gouden haair, dat Scylla haren vader ontrooſde en aan Minos bracht:* ſpolium mendici, i. e. *bedelaarskleed,* Petron. 13: *van daar boertend* cum uno mendacio devici; uno ictu extempulo (*voor* extemplo) cepi ſpolia, Plaut. Bacch. IV, 9, 45, *voor* pecuniam cet.

SPONDA, ae, f. *het onderſtel, of voetgeſtel van een bed, kanapee, of andere legerſtede, waarop men ligt of zit, bij voorb.* ſponda pedibusque ſalignis, Ovid. Met. VIII, 656, ſcil. lecti, i. e. *het onderſtel van eene rustbank of kanapee:* grabati, Petron. 97: *van daar* 1) *een bed, in zoo ver het enkel het houten onderſtel is, zonder peluw, kusſens enz.: de onderlagen, ſpanbed: ook vervolgends het geheele bed,* Ovid. Faſt. II, 345. Horat. Epod. III, 22. Martial. III, 89, 9: interior ſponda i. e. pars ſpondae interior (*alwaar, gelijk ſommigen zeggen, de vrouwen lagen*): *daarom noemt* Dolabella Cæſar, *wegens zijne onkuiſchheid en hoererij,* pellicem reginae, ſpondam interiorem regiae lecticae, Sueton. Caeſ. 49, i. e. qui regi Bithyniae uxoris loco fuiſſet. 2) *eene lange bank om te liggen of te zitten, kanapee, ſofa, legerbed, bij voorb.* ſe compoſuit ſponda, Virg. Aen. I, 698 (702). 3) *bare, lijkbare, bij voorb.* Orciniana ſponda, Martial. X, 5, 9.

SPONDAEUS, *zie* Spondeus.

SPONDAĬCUS, a, um, *Uit Spondeën, of Spondeiſche versvoeten of verzen beſtaande, daar toe behorende, bij voorb.* tractus, Terentian. Maur. ap. Priſcian.: *dus ook* verſus, *zie* Grammat.

SPONDALIA, *of, zoo als* Salmaſius *leest,* SPONDAULIA, *of, gelijk* Turnebus *leest,* SPONDIALIA, um, *ſtaat* Cic. Or. 46, *alwaar de* Ed. Erneſt. Spondalia, Ed. Venet. 1497 Spondialia *heeft. Wat het zij, weet ik niet; velen verklaren het, door Offergezangen* (σπονδὴ): *maar* Cicero *ſpreekt van eenen Tooneelſpeler (waarſchijnlijk tragiſchen) die de gemelde* Spondalia *opzegt of declameert: de woorden van* Cicero *zijn:* hiſtrionis ſpondalia illa dicentis; *nu volgen twee verzen* ſegregare cet., *en deze twee verzen heeten daar* ſpondalia: *verders* Unde et ii, qui tibiis canebant, in ſacris gentilium ſpondiales nominabantur, Iſidor. I, 16.

SPONDĔO, ſpopondi, ſponſum, 2. *iet plegtig, of heilig, of zeker beloven, verzekering of belofte geven of doen, dat iet geſchieden, of dat men iet doen zal, wanneer het ook ſomtijds verloven is, bij voorb.* quis ſpopondiſſe me dicit? Cic. Roſc. Com. 5: honores & praemia alicui, Cic. Phil. V, 13: mille nummum, P. African. ap. Gell. VII, 11: fenus, Colum. X praef. init.: fidem alicui, Ovid. Met. X, 395: ea ſpondens (Oppius & Antonius), quae cet., Cic. Att. XI, 6: ſi quis, quod ſpopondit, id non facit cet., Cic. Caecin. 3: pacem, Liv. IX, 9: pro aliquo, Cic. Planc. 19, *voor iemand belofte doen, inſtaan, borg zijn:* aliquid pro aliquo, Cic. ad Div. I, 9 §. 18: de aliquo, Cic. ad Div. XV, 21: hic ſponſum vocat, Horat. Ep. II, 2, 67: ſcire velim, quando dicar ſpopondiſſe, & pro patre, anne pro filio, Cic. Att. XII, 14: ego mea fide ſpondeo, futurum, ut cet., Plin. Ep. I, 14 extr.: *dus ook bij verlovingen,* gnatam ſuam alicui, Plaut. Trin. V, 2, 33, i. e. *zijne dochter plegtig aan iemand toezeggen, verloven: dus ook* ſororem alicui, Ibid. II, 4, 170: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Aul. II, 2, 78. Curc. V, 2, 74. *Van daar* Sponſus, a, um, *beloofd, toegezegd, verloofd, bij voorb.* pecunia, Varr. L. L. V, 7 poſt med.: Pamphilam ſponſam mihi, Terent. Eun. V, 8, 6: ſponſum negarit, Horat. Sat. I, 3, 95: i. e. *het beloofde. Van daar* Sponſus, Subſtantive, *een verloofde, een bruidegom,* Cic. Inv. II, 26: regius, Horat. Od. III, 2, 10: *van daar voor vrijer* (procus), *bij voorb.* ſponſi Penelopae, Ibid. Ep. I, 2, 28: Sponſa, ae, *eene bruid,* Terent. And. II, 1, 24. Heaut. V, 1, 20. Horat. Ep. I, 19, 21. *Voorts van daar* Sponſum *het plegtig beloven, bij voorb.* ſponſus contra ſponſum rogatus, Varr. L. L. V, 7. VI, 6: ex ſponſo egit, Cic. Quint. 9, *waarvoor anders* ex ſponſu (*van* ſponſus, us) *menigvuldig is. Ook ſtaat* promitto *en* ſpondeo *bijeen bij voorb.* Cic. Mur. 41 extr., *waar uit blijkt, dat het laatſte veel meer is: dus ook* jam non promittunt de te, ſed ſpondent, Senec. Ep. 19: promitto, recipio, ſpondeo, Cic. Phil. V, 18 extr. *Ook ſtaat het van voorzeggingen, als zij iet toekomſtig voorzeggen, gevolglijk zeker beloven, bij voorb.* de infante Mathematicus praeclara ſpopondit, Sueton. Tib. 14: illius & dites monitis ſpondentibus Indi, Val. Fl. VI, 117: *van daar* 1) ſibi ſpondere *zich iet zeker beloven, d. i. het vast vertrouwen hebben, iet zeker geloven, bij voorb.* tantum ſibi ſpondentes, Juſtin. III, 4. *Ook zonder* ſibi, *bij voorb.* animo, *of* animis, *in den geest zich iet zeker beloven, d. i. het vaste vertrouwen hebben, zeker hopen, bij voorb.* ſpondebantque animis, bellum finiturum, Liv. XXVIII, 38. 2) *zeker beloven, Tropiſch, zoo als bij ons van levenloze dingen, d. i. zeker hopen laten, zekere hoop geven, bij voorb.* ingenium magnum ſpondebat virum, Juſtin. VII, 6: placidum ſpondentia ſidera, Ovid. in Ibin 215: vitis tum praecipua eſt, ſi nec nimis celeriter ſpondet & primo quoque tempore defloreſcit, i. e. floreſcendo uvam promittit, Colum. III, 2. Not. a) ſpondere ſponſionem *voor* facere (*gelijk* promiſſa promittere, dictum dicere, ſcripta ſcribere, *zie* promitto, ſcribo cet.), *bij voorb.* ea demum ſponſio eſſet, quam populi juſſu ſpopondiſſemus, Liv. IX, 9. b) *de Ouden hebben ook* ſpondere *voor* dicere *gebruikt,* Feſt. c) *de Ouden hebben ook in* Perf. *gezegd* ſpepondi, *zie* Gell. VII, 9, *alwaar hij uit* Valerius Antias (*d. i. van* Antium) *aanhaalt* qui pacem ſpeponderant, *en er bij voegt, dat* Cicero *en* Cæſar *ook* ſpondeo, ſpepondi *gezegd hebben.*

SPONDĔUS, a, um, *het offer betreffende, daar toe behorende: van daar* 1) ſpondeum *of* ſpondeon (σπονδεῖον), ſcil. vas, *een offergereedſchap, bij voorb.* ſpondeo libat, Apul. Met. XI poſt med. p. 266, 26 Elm., 2) ſpondeus, ſcil. pes, *een voetlid uit twee lange Lettergrepen beſtaande,* Cic. Or. 64. Horat. Art. 256. Quintil. IX, 4, 48 ſeq.; *misſchien, omdat dit geern bij de Offergezangen gebruikt werdt. Hij is ook door* Numa Pompilius pontificius pes *genoemd,* Diomed. 3. *Van daar* ſpondeum, ſcil. carmen, Cic. ap. Boëth. 1 de Muſ., i. e. *een gezang uit Spondeën beſtaande.*

SPONDIALĬA *en* SPONDIALIS, *zie* Spondalia.

SPONDYLĬUM *of* SPONDYLION, i, n. *zekere plant, misſchien beerenklauw,* Plin. H. N. XII, 26. XXIV, 6. *Ook heeft men* ſphondylium *of* ſphondylion, Scribon. Larg. 2 *en* 5.

SPONDYLUS, i, m. 1) *een wervelbeentjen in den ruggraad,* Plin. H. N. XXIX, 4 ante med. XXXII, 10. 2) *zeker vleeschig deel van oesters en mosſelen,* Plin. H. N. XXXII, 6 *en* 11 extr. 3) *eene ſoort van oesters of mosſelen, of visch,* Plin. H. N. XXXII, 11. Senec. Ep. 95 ante med.

Mar-

Martial. VII, 19. 14. Merell. ap. Macrob. Sat. II, 9: *Ook ſchrijft men* Sphondylus, *bij voorb.* Colum. VIII, 15 poſt med.

SPONGĬA, ae. f. *ſpongie, zwam, bij voorb. om af te wiſſchen enz.*, Cic. Nat. D. II, 55. Lucret. IV, 621. Martial. XIII, 46, 2. XIV, 41, 1. Pandect. XXXIII, 7, 12 med. *en* Plin. H. N. XXXIV, 18: (*ook om zijn achterſte af te veegen*, Martial. XII, 48, 7. Senec. Ep. 70 poſt med.), *zie van de zwammen als dierplanten of ſchepzels, die gevoel hebben*, Plin. H. N. IX. 45. XXXI, 11. *Ook gebruikten de ſchilders de zwam, of ſpongie, om uit te veegen, wat hun mishaagde: van daar misſchien de boert van* Augustus, Sueton. Aug. 85, Aiacem ſuum in ſpongiam incubuiſſe, *voor, dat hij zijn gedicht* Ajax *uitgeveegd, d. i. weggedaan hadt.* Not. *De ſoldaten bedekten met een zwam hunne borst tegen het ſchietgeweer der vijanden*, Liv. IX, 40. *Van daar Roozezwam, Slaapappel, d. i. een door de ſteek van een inſekt verwekte zwam op de wilde roozenſtok, in de gedaante van een appel*, Plin. H. N. XXIX, 4 extr.: *van daar verder, wegens de gelijkheid.* 1) ſpongiae *de wortels van vele gewasſen, bij voorb. van de aspergie*, Plin. H. N. XIX, 8 poſt med. Colum. XI, 3, 43. 2) *een ſoort van loſſe ſteen, zwamſteen*, Pallad. I. 10. Vitruv. II, 6. *Misſchien verſtaat* Plinius H. N. XXXVI, 19 extr., ſpongiae lapidea inveniuntur in ſpongiis, *dezen zelfden ſteen.* 3) *gebroken ijzer, nadat het geſmolten is*, Plin. H. N. XXXIV, 14 extr., ferrum in ſpongias frangi. 4) *zekere mosch*, (conferva), *die op de beemden groeit*, Ibid. XIX, 4 extr.

SPONGIŎLA, ae, f. i. q. Spongia, *als men verkleinend ſpreekt, bij voorb. roozenzwam*, Plin. H. N. XXV, 2 extr. (*zie* Spongia): *de door een gevlochten wortels van aspergies*, Colum. XI, 3 poſt med. §. 44.

SPONGIŌSUS, a, um, 1) *vol zwam of ſpons: van daar* 2) *ſponsachtig, aan een ſpons of zwam gelijk, poreus, bij voorb.* pulmo, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 72. Celſ. IV, 1 ante med.: panis tenuis & ſpongioſa inanitate, Plin. H. N. XVIII, 11 ante med.: pumex, Plin. H. N. XXXVI, 21.

SPONS, tis, f. *wil, drift, willekeur, doch alleen komt gemeenlijk de* Genit. *en* Ablat. *voor; behalven dat* Spons *van* Auſonius *aangehaald wordt, welke in* Technopaegn. (Idyll. XII) per interr. & reſponſ. 11 *zegt:* Sponte ablativi caſus quis rectus erit? ſpons: *van daar* 1) Ablat., *bij voorb.* ſponte alicujus *met of volgends iemands wil, bij voorb.* Antonii, Tacit. Hiſt. III, 16: litigatoris, Tacit. Ann. XIII, 42: non ſponte principis, Ibid. II, 59: gnarus, cujus ſponte praeficeretur, Ibid. XII, 42: praefecti, Ibid. IV, 7: ſponte incolarum, Ibid. 51: non ſponte ducum, Lucan. I, 99: dei, Val. Fl. IV, 358: deorum, Lucan. V, 136: *dus ook* ſponte deum *voor* deorum i. e. volentibus, faventibus, diis, Albin. ap. Priſc. 7: *menigvuldiger is* ſponte mea, tua, ſua cet.: *ook enkel* ſponte, *zoo als bij ons, ik heb het met mijn wil gedaan, en ik heb het met wil gedaan.* 2) *uit (mijn', uw', zijn') eigen drift of wil, van zelve, vrijwillig, naar eigen zin, bij voorb.* tuo judicio & tua ſponte facere, Cic. ad Div. IX, 14: qui ſua ſponte & voluntate feciſſent, Cic. Partit. 37: tranſiſſe non ſua ſponte ſed rogatum cet., Caeſ. B. G. I, 44: ſua ſponte conveniunt, Ibid. VI, 13: mea ſponte feceram, Cic. Att. XV, 27: ſponte mea componere curas, Virg. Aen. IV, 341: ſponte delinquere, Senec. Ep. 95 ante med.; *te voren zeide hij* voluntate peccare: ſponte tranſierant, Sueton. Claud. 25: Italiam non ſponte ſequor, Virg. Aen. IV, 361: ad terram non ſponte fluens, Ibid. XI, 827: quae me deceat vel ſponte feciſſe, Plin. Ep. VI, 29 extr.: *ook ſtaat er* ipſe *bij, het geen weg kon blijven, bij voorb.* ipſe ſponte ſua, Liv. X, 25 med. b) *van zelve, d. i. uit eigen inzicht, bij voorb.* neque id mea ſponte (proſpexi), Cic. ad Div. IV, 3 §. 3. c) *van zelve, d. i. op zich zelve, alleen, zonder iemands hulp of toedoen, bij voorb.* nec ſua ſponte, ſed eorum auxilio, Cic. ad Div. V, 2: ſua ſponte perſuadere, Caeſ. B. C. I, 9: ſua ſponte bellum facere, Ibid. V, 28: ſi ſua ſponte veniſſet, Cic. Verr. II, 10, i. e. *voor zijn hoofd, zonder order en onderſteuning van* Verres: committere bellum ſponte, Sil. XIII, 156, i. e. *zonder verlof en order:* Sponte deae munus promeritumque patent, Ovid. Faſt. IV, 394, i. e. *van zelve, zonder aanwijzing:* Fortunae de capite ſignum in manus ſponte ſua prolapſum, Liv. XXVII, 11 in.: locus ſua ſponte in hoſtem inferebat, Liv. V, 43: arbores nullis cogentibus ipſae ſponte ſua veniunt, Virg. Georg. II, 11: fera ſua ſponte delapſa cecidit, Petron. 16: ignis ſua ſponte extinguitur, Cic. Senect. 19: *ook ſtaat er* per ſe *bij, het geen weg kon blijven, bij voorb.* iſta ſua ſponte & per ſe eſſe jucunda, Cic. Fin. I, 7 extr. d) *van zelve, d. i. op zich zelve, eenvouwig, van levenloze dingen, bij voorb.* quae ſua ſponte ſcelerata eſt, Cic. Verr. I, 42: ſua ſponte ſqualidiora, Cic. Or. 32 extr., *en met* per ſe, *zie terſtond hiervoor*, Cic. Fin. I, 7. e) *het eerſte, zonder een voorbeeld voor zich te hebben, bij voorb.* ſua ſponte inſtituiſſet, Cic. Verr. I, 43 extr. 2) Genit. *bij voorb.* homo, qui ſuae ſpontis eſt, Celſ. I, 1, i. e. *zijn eigen heer:* cytiſus ſuae ſpontis, Colum. IX, 4, i. e. *van zelve waſſende, (zonder zaad):* aqua ſuae ſpontis, Colum. XI, 3 §. 10, i. e. *dat van zelve heenvloeit, zonder toedoen van menschlijke hulp:* Deſpondiſſe animum dicitur, ut deſpondiſſe filiam, quod ſuae ſpontis ſtatuerat finem i. e. ſuae voluntatis, Varr. L. L. V, 7 poſt med.

SPONSA, ae, *eene bruid*, Terent., *zie* Spondeo.

SPONSĀLIS, e, *de huwlijks verloving betreffende, bij voorb.* dies, quo die ſponſum erat, dicebatur ſponſalis, Varr. L. L. V, 7 poſt med.: *van daar* Sponſalia, um (*ook* orum, *van* Sponſalius, a, um), ſcil. ſolennia *de huwlijks verloving, bij voorb.* ſponſalibus rite factis, Liv. XXXVIII, 57: dies ſponſaliorum, Sueton. Aug. 53: genus ſponſaliorum decentiſſimum, Senec. Benef. I, 9 poſt med.: coena mediocrium ſponſalium, Plin. H. N. IX, 35 poſt med.: ſponſalia facere dictatis verbis, Ovid. Her. XIX, 29: efficere, Pandect. XXIII, 1, 14: contrahere, Ibid.: conſtituere, Ibid. 6 *en* 18: parare, Juvenal. VI, 25: In ſponſalibus nihil intereſt, utrum cet., Pandect. ibid. 7: ſponſalia trahere annum vel biennium, Ibid. 17: *zie in 't gemeen* Pandect. XXIII tit. 1, *alwaar alle de leges daarvan handelen. Ook eene maaltijd bij die gelegenheid (dewijl men er eene maaltijd mede plagt te verbinden), bij voorb.* Cic. Q. Fr. II, 6 in., ſponſalia Craſſipedi praebui: Huic convivio cet., i. e. *ik heb hem een huwlijks verloven aangericht, gelijk wij zeggen een bruiloft houden, voor een bruiloftsmaal.*

SPONSĀLIUS, a, um, *voor* ſponſalis: *van daar* ſponſalia, orum, Sueton., *zie* Sponſalis. *Meer dan de* Genit. orum *ſchijnt niets zeker voor te komen.*

SPONSĬO, onis, f. *plegtige, ſtaatlijke, belofte eener zaak, toezegging, bij voorb.* voti, Cic. Leg. II, 16: Sponſio appellatur, non ſolum quae per ſponſus interrogationem fit, ſed omnis ſtipulatio promiſſioque, Paul. in Pandect. L, 16, 7: *van daar* 1) *plegtige, door eed of borgen enz. verzekerde toezegging, of belofte, dat men eene ſomme gelds zal betalen, als men, bij voorb. voor het Gericht of anders ongelijk mogt krijgen, gevolglijk eene weddenſchap is menigvuldig, bij voorb.* ſponſionem facere cum aliquo, Cic. Verr. V, 54. Quint. 8 *en* 26, i. e. *zich in zulk eene weddenſchap inlaten, dat men, in geval men verliest, een ſomme gelds betalen wil; en ten dien einde bij eede of borgtogt enz. zich daar toe verbindt:* vincere ſponſione, Cic. Quint. 26: *of* ſponſionem, Cic. Caecin. 31 extr., i. e. *de weddenſchap winnen: van daar* ſponſionem optime facere poſſe, Cic. Caecin. 16, i. e. *zich heel wel in de weddenſchap kunnen inlaten, van iemand, die zich van zijne zaak zeker is, en eene rechtvaardige zaak heeft:* ſponſione laceſſere, Cic. Verr. III, 57, i. e. *tot eene weddenſchap uitdagen. Daar volgt dikwijls* ni *op. bij voorb.* ſponſionem facere, ni — poſſeſſionem dedit, Cic. ad Div. VII, 21, *alwaar andere Edd.* ſi *hebben:* ſponſio eſt, ni — dicat cet., Cic. Verr. III, 59: ſponſione laceſſivit, ni cet., Ibid. 57 extr.: *of* ſi, *bij voorb.* ſponſio in quae verba facta eſt? ſi ex edicto cet., Cic. Quint. 27 in.: coepit dominum ſponſione provocare, ſi cet., Petron. 70 extr.: *of* quod, Val. Max. VI, 1, 10. VII, 2, 4. *Ook het nedergelegd geld zelve, heet* ſponſio *volgends* Varr. L. L. V, 7 poſt med. 2) *het plegtig beloven, om voor iet in te ſtaan, het goedzeggen door borgtogt, of door eenen eed, borgtogt, of borgſtelling, bij voorb.* facere pacem per ſponſionem, Liv. IX, 5: per inducias ſponſionem faciunt, uti certo die proficiſcerentur, Salluſt. Jug. 73 (81): ſponſionem interponere, Liv. IX, 9: ſponſio, quam ſpopondiſſemus *voor* feciſſemus, Ibid.: ſponſione ſe obſtringere, Ibid. 8: ſponſionem acceptam facere, i. e. *ze ontſlaan, er van afſtaan*, Cic. Verr. III, 60: ſponſione defenderet, Liv. XXXIX, 43, i. e. *door borgtogt, d. i. borgen: van daar Tropisch, borgtogt, d. i. zekerheidſtelling, bij voorb.* lex eſt communis reipublicae ſponſio, Pandect. I, 3, 1.

SPONSIUNCŬLA, ae, f. i. q. ſponſio, *als men verkleinend, verächtlijk, of dartelend ſpreekt*, Petron. 58.

SPONSO, are, 1) *verloving doen, zich verloven, bij voorb.* inde oriundam uxorem ducere non poteſt (*mag haar niet trouwen*), quamvis ſponſare non prohibeatur, Pand. XXIII, 2, 38; *doch men kan er ook* eam *bij verſtaan; dan behoort het tot* n. 2; *bij ſlot verliest de zin niets.* 2) *tot bruid maken, verloven, bij voorb.* quamvis ſponſare (illam) non prohibeatur, Pand., *zie hier voor.*

SPONSOR, oris, m. *elk, die voor iet of iemand inſtaat, borg, bij voorb.* ſponſor es pro Pompeio, Cic. ad Div. VI, 19: ſponſor de mea voluntate, Cic. Provinc. 18: *en meermalen, bij voorb.* Cic. Att. I, 8 *en* 10 extr. Cic. ad Div. VII, 5. Manil. II, 606, 607. Senec. Ep. 82 in.: Hyme-

Hymenaeus ſponſor conjugii & obſes; Ovid. Her. II, 34. *Ook van vrouwen, zoo als wij, borg, bij voorb.* ſponſor conjugii ſtat dea, Ovid. Her. XVI, 114.

SPONSUS, us, m. i. e. *plegtige belofte, toezegging, bij voorb. om zijne dochter te geven*, Varr. L. L. V, 7 poſt med.: *geld te betalen*, Cic. Att. XII, 19, i. e. *borgtogt, goedzeggen: dus ook* nomen locare ſponſu improbo (i. e. ſponſore improbo), Phaedr. I, 16, 1: interrogatio ſponſus, Pandect. L, 16, 7: *van daar* ex ſponſu agere, Pandect. XXI, 1, 19. Sulpic. ap. Gell. IV, 4. Varr. L. L. V, 7 poſt med.: *waarvoor* ex ſponſo agere *ſtaat* Cic. Quint. 9.

SPONSUS, a, um, *zie* Spondeo.

SPONTĀLIS, e, i. q. ſpontaneus, *bij voorb.* parricidium, Apul. Met. IV ante med. p. 147, 25 Elm.: ſobrietas, Ib. XI extr. 272, 30.

SPONTANĔUS, a, um, *wat van zelve, en zonder iemands toedoen geſchiedt, vrijwillig, bij voorb.* motus, Senec. Ep. 121 ante med.

SPONTE, *zie* Spons.

SPONTIS, *zie* Spons.

SPORTA, ae, f. *eene korf tot allerhande dingen, bij voorb.* opſonium conjectum in unam ſportam, Varr. ap. Non. 2 n. 833: ecce redit ſporta piſcator inani, Martial. X, 37, 17: ſportae, vel ſi qua alia ſunt, quae horrei penuarii inſtruendi gratia habentur, Pand. XXXIII, 9, 3: ſportae ſaccariae, Cato R. R. 11: dolium aqua coeleſti repleto; in eam indito ſportam junceam vel ſparteam, quae replenda eſt ſale candido, quo candidior muria ſiat, Colum. XII, 6: in quo (loco) ſingulae caveis anguſtioribus vel ſportis incluſae pendeant aves (gallinae), Ibid. VIII, 7: amylum emollitum, linteo aut ſportis ſaccatum, Plin. H. N. XVIII, 17 extr.: cera fit expreſſis favis, liquatis igni, tunc ſporta colatis, Ibid. XXI, 14: ſportae, ſportulae, ſportellae numum ſunt receptacula, Aſcon. ad Cic. Verr. Act. I, 8: e muris canes ſportis demittebant, Salluſt. ap. Non. 2 n. 833: *van daar voor* ſportula i. e. quae loco coenae rectae dabatur, Inſcript. ap. Gruter. p. 440 n. 8.

SPORTELLA, ae, f. 1) *een korfjen, bij voorb.* ſportellis cum opſonio diſtributis, Sueton. Dom. 4: ſportellae duae palmulis textae, Petron. 40: ſportae, ſportulae, ſportellae numum ſunt receptacula, Aſcon. in Cic. Verr. Act. I, 8: *van daar* 2) *miſſchien een koud gerecht, bij voorb. koeken enz., bij voorb.* dediſcendae tibi ſunt ſportellae, Cic. ad Div. IX, 20; *waarſchijnlijk, omdat dergelijke gerechten in korfjens opgezet, of rondgegeven werden.*

SPORTŬLA, ae, f. i. q. ſportella, 1) *een korfjen*, Plaut. Men. I, 4, 1. Curc. II, 3, 10: ſportae, ſportulae, ſportellae numum ſunt receptacula, Aſcon. in Cic. Verr. Act I, 8: *ook voor viſch, bij voorb. om die te verkopen*, Apul. Met. I extr. p. 113, 39 Elm. arundinem fert, ſportulamque & hamum piſcarium, Plaut. Stich. II, 1, 17. 2) *men plagt onder de Kliënten en andere geringe perſoonen, die men geern onthalen, maar toch niet allen in zijn huis ontvangen kon, ſomtijds eeten uit te delen; dit heet* ſportula, *waarſchijnlijk, omdat het voor elk in een korfjen was, gevolglijk was het miſſchien koud of opgewarmd; zij zetten het ook wel in de huisdeuren, opdat de arme kliënten het konden halen*, Juvenal. I, 95: *gevolglijk een korfjen eten voor een perſoon*, Martial. III, 14, 3. X, 27, 3. XIV, 72, 2: videſ, quanto celebretur ſportula fumo? centum convivae; ſequitur ſua quemque culina, Juvenal. III, 249: recta coena *wordt daar tegenöver geſteld* Martial. VIII, 50, 10: cf. Sueton. Ner. 16: *ook gaf men, in plaats van dit eten, geld, te weten honderd* Quadrantes, Martial. I, 60, 11 *van daar noemt Keizer* Klaudius *boertend een kort Tooneelſpel dus*, Sueton. Claud. 21. 3) *een geſchenk in 't gemeen, een fooitjen, bij voorb.* decurionum, Pandect. L, 2, 6: Ubi tam palam ſportulae, quam in triclinio, dantur. Plin. Epiſt. II, 14. Trajan. ibid. X, 113: cf. Pandect. XXX leg. 120.

SPRETĬO, onis, f. *verſmading, verächting, bij voorb.* Romanorum, Liv. XL, 5. *Meer komt het niet ligt voor.*

SPRETOR, oris, m. *verſmader, verächter, bij voorb.* deorum, Ovid. Met. VIII, 613: morarum, Nemeſ. Cyneg. 79.

SPRETUS, a, um, *zie* Sperno.

SPRETUS, us, m. *verſmading, verächting, bij voorb.* inſolentiſſimo ſpretu deos negligit, Apul. de deo Socrat. poſt init. p. 43, 3 Elm.

SPUMA, ae, f. (*waarſchijnlijk voor* ſpuima, *van* ſpuo), *ſchuim, bij voorb.* ſpumas agere in ore, Cic. Verr. IV, 66, i. e. *ſchuimen:* equi, Plin. H. N. XXVIII, 11: cochlearum, Ibid. XXIX, 6 ante med.: ſalis, Ibid. XXXI, 9 extr.: butyrum, ſpuma id eſt lactis, Ibid. XI, 41 extr.: argenti, Ibid. XXXIII, 6 *en* Virg. Georg. III, 449, i. e. *zilvergladheid:* cauſtica ſpuma, i. e. *zeep*, Martial. XIV, 26, 1: Venus ſpuma procreata, Cic. Nat. D. III, 23: ſalis (i. e. maris) ſpumas aere ruere, Virg. Aen. I, 35 (39).

SPUMĀBUNDUS, a, um, i. q. ſpumans, *ſchuimende*, Apulej. in Apolog. *omtrent het midden* p. 303, 1 Elm.

SPUMATUS, a, um, *zie* Spumo.

SPUMĀTUS, us, m. *het ſchuimen, ſchuim, bij voorb.* anguis abundat ſpumatu, Stat. Sylv. I, 4, 102.

SPUMESCO, ĕre, *ſchuimend worden, beginnen te ſchuimen, bij voorb.* ſi ſpumeſcant aequora remo, Ovid. Her. II, 87.

SPUMĔUS, a, um, 1) *vol ſchuim, ſchuimend, bij voorb.* torrens, Ovid. Met. III, 571: amnis, Virg. Aen. II, 496: Nereus, Ibid. 419: cumulus undarum, Lucan. IX, 798: rabies, Ibid. V, 190: aper, Martial. XIV, 221, 2. 2) *ſchuim gelijk, als ſchuim uitziende, bij voorb.* ſuccus, Plin. H. N. XV, 28: ſemine ſpumeo, Ibid. XX, 19: color, Pallad. in Mart. 13.

SPUMĬDUS, a, um, *vol ſchuim, ſchuimend, ſchuimig, bij voorb.* humor, Apulej. in Apol. med. p. 306, 9 Elm.

SPUMĬFER, a, um, i. q. ſpumiger, *ſchuim bij zich dragende, ſchuimende, bij voorb.* fons, Ovid. Met. XI, 140: fluctus, Stat. Achil. I, 59: *ook ſtaat* ſpumifer Ovid. Am. III, 6, 46.

SPUMĬGER, a, um, i. q. ſpumifer, *ſchuim bij zich dragende, ſchuimende, bij voorb.* lupus, Manil. V, 74: ſpumigerique ſuis, Lucret. V, 983.

SPUMO, are, 1) *doen ſchuimen, met ſchuim bedekken: van daar* ſpumatus, a, um, *vol ſchuim, bij voorb.* ſaxa, Cic. Div. I, 7 (*als Dichter*). 2) *ſchuimen, ſchuim van zich geven, bij voorb.* caerula ſpumabant, Virg. Aen. VIII, 672: amnis, Ibid. XI, 548: equus ſpumat habenis, Lucan. VI, 399: cruor in undis ſpumat, Ibid. III, 572: aper ſpumat, Claudian. Proſerp. II, 243: felle nigro ſpumat jecur, Senec. Oedip. 358: aceti cyathum decoquere & poſtquam deſierit ſpumare, Plin. H. N. XXI, 7 poſt med.: ſpumavit pateris hornus liquor, Petron. 133 extr.: vindemia ſpumat plenis labris, Virg. Georg. II, 6: ex hauſto ſpumaverit ubere mulctra, Ibid. III, 309: *van daar* ſpumans *ſchuimend, bij voorb.* unda, Lucret. III, 492: ſanguis, Virg. Aen. IX, 456: patera, Ibid. I, 739 (743): mella, Ibid. Georg. IV, 140: pocula ſpumantia lacte, Ibid. Ecl. V, 67: aper, Ibid. Aen. IV, 158: ſrena, Ibid. 135: bilis, Celſ. VII, 23: *en Tropiſch, bij voorb.* ſpumantibus ardens viſceribus i. e. aeſtuantibus ſcil. ira, Juvenal. XIII, 14: *ook met den Accuſativus, bij voorb.* (equi) potantes ſpumant oblivia linguis, Claudian. Proſerp. I, 284: *en Tropiſch, bij voorb.* ſcelus, *bij voorb.* Iſte ſpumans ex ore ſcelus, anhelans ex intimo pectore crudelitatem, contorquet brachium, Auct. ad Her. IV, 55, i. e. *boosheid opſchuimend, met ſchuimen tonende, wien als 't ware de boosheid opſchuimde enz., d. i. die er zoo hevig naar ſtreefde, dat hij van woede ſchuimde, hij was er gevolglijk heel tuk op: van daar* 3) *ſchuimen, giſten, opbruisſchen, bij voorb.* terra reſperſa aceto ſpumat, Celſ. V, 27 ſect. 4.

SPUMOSUS, a, um, 1) *vol ſchuim, ſchuimend, bij voorb.* undae, Ovid. Met. I, 570: pulmo, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 72: litora, Catull. XIII, 121: aequor, Lucan. II, 627: ſpumoſis morſibus (equi) aurum fumat, Claudian. de IV conſul. Honor. 548: Addua ſpumoſior, Ibid. de VI conſul. Honor. 458. 2) *Tropiſch, bij voorb.* hoc ſpumoſum, Perſ. I, 96, *van verzen, d. i. miſſchien bruiſchend, gezwollen.*

SPUO, ui, utum, 3. 1) *ſpuwen, ſpuigen, bij voorb.* in ſinum, Plin. H. N. XXVIII, 4: ſpuit terram *voor* in terram, Virg. Georg. IV, 97, *zie hier na: van daar* ſputus, a, um, *van daar* ſputum, Subſtantive, *ſpeekzel, ſpog, bij voorb.* ſputum ſincerum edere, Celſ. II, 8 ante med. *Dus ook* Plur. ſputa, Lucret. VI, 1186. Senec. de Conſtant. 1 extr. Prop. IV, 5, 66: ſputa mittere in ſuos ſinus i. e. *ſpuwen*, Martial. II, 26, 2: *en Tropiſch, bij voorb.* hoc linitur ſputo lani Caryota Calendis, Martial. VIII, 33, 11, i. e. *met dit dun ding* (bractea), i. e. *het geen zoo dun is, dat het als ſpeekzel is, en daarvoor gebruikt kan worden.* 2) *beſpuwen, bij voorb.* terram, Virg. Georg. IV, 97.

SPURCE, 1) *vuil, morſig, onrein, bij voorb. van zwijnen*, verſari, Colum. VII, 9 extr. 2) *vuil, lelijk, bij voorb.* dicere, Cic. Phil. II, 38: ſpurce factum, Auct. ad Her. I, 5: ſpurcius, Cato ap. Plin. H. N. XXIX, 1 med.: ſpurciſſime perſcribit, Cic. Att. XI, 13.

SPURCĬDĬCUS, a, um, *vuil of ſlecht ſprekende, bij voorb.* verſus, Plaut. Capt. Prol. 56.

SPURCĬFĬCUS, a, um, *vuil of onrein makende, bij voorb.* Neptunus, Plaut. Trin. IV, 1, 7.

SPURCITĬA, ae, *of* SPURCITĬES, ei, f. *vuilnis; het eerſte ſtaat* Colum. I, 5 poſt med. XII, 27 extr. Plin. H. N. XXXIII, 4: *het laatſte* Lucret. VI, 677. Apul. Met. VIII poſt med. p. 214, 33 Elm. *Dus ook* Plural., *bij voorb.* ſpurcitiae ſuum, i. e. fimus ſuillus, Plin. H. N. XVII, 9: a ſpurcitiis purgare alvum (apum), Varr. R. R. III, 16 ante med.

SPURCO, avi, atum, are, *bezoedelen, verontreinigen, bij voor.* aliquem aqua, Pandect. XLVII, 11, 1: qui vinum ſpurcavit, — vel acetum fecit vel alio modo vitia-

vidisvit, Ibid. IX, 2, 27 med.: ex istoc loco spurcatur nasum odore illutibili, Plaut. Men. I, 2, 57: senectus spurcata impuris morbus, Catull. 108, 2.

SPURCUS, a, um, *waarschijnlijk van se en purus (voor sepuricus), onrein, onzuiver, vuil, lelijk, bij voorb.* res, Lucret. VI, 782: adspectu spurca, Lucil. ap. Non. 4 n. 425: saliva, Catull. LXVII, 8: quid est urina spurcius? Gell. XVII, 9 post med.: vas spurcum atque pollutum, Ibid.: urinae spurcissimae madore perlueretur, Apul. Met. I med. p. 108, 2 Elm.: *dus ook* humor spurcissimus i. e. urina. Ibid. post med. p. 110, 3 Elm.: tempestas spurcissima. Cic. ap. Non. 4 n. 425: noctes, Plaut. Asin. IV, 1, 62, *van hoererij: van daar 1) in 't gemeen lelijk, vuil, schandelijk, in gedrag, bij voorb.* heluo spurcissimus, Cic. Dom. 10: homo avarissime & spurcissime, Cic. Verr. III, 37: duo haec capita teterrima & spurcissima, Cic. Phil. XI, 1: nihil est te spurcius, Martial. IV, 56, 3, vita spurcissima, Gell. XIV, 2 ante med.: *bijzonder van hoererij, bij voorb.* meretrix *of* lupa (i. e. meretrix), Martial. I, 35, 8: *dus ook* noctes reddere spurcas scil. concubitu, Plaut. Asin. IV, 1, 62. 2) *lelijk of vuil, d. i. slecht, bij voorb.* tempestas spurcissima, Cic. ap. Non. 4 n. 425, i. e. *zeer slecht weder: dus ook* nubilum, Plin. H. N. XVII, 2 post init.: ager, Colum. Praef. §. 25, *lelijke, d. i. slechte, ellendige, akker:* mors spurcissima, Senec. Ep. 70 post med.: Samnis homo spurcus, Cic. Tusc. II, 17 extr. e Lucilio: lictor spurcus, Varr. 4 n. 425, *lelijk, d. i. slecht.* Not. *Te weten, het is hier een scheldwoord, gelijk* impurus cet.: *gelijk ook bij ons, vuil, lelijk enz. Ook zou men van het bovenstaande het één en ander hier toe kunnen brengen, als* heluo, vita cet.

SPURIUS, a, um, (*waarschijnlijk van se ter zijde enz., en* puer *of* por i. e. *geboren*) 1) *van onëchte geboorte, onëchtelijk geteeld; en* Substantive, *een hoerekind, onëcht kind, bastaard,* Pandect. I, 5, 23. XLIX, 15, 26. *Van daar heeten de buiten huwlijk geboren* Spartanen, *die Tarente gebouwd hebben,* Spurii, *anders* Partheniae, Justin. XX, 1, *zie* Partheniae. 2) *Tropisch, d. i. onëcht, bij voorb.* versus, Auson. Epist. XVIII, 30. 3) spurium i. e. membrum muliebre, cunnus, *van* σπόρος Isidor. Orig. IX, 5 post med. Plutarchus *zegt, dat de* Sabynen *dus spraken; hij zegt* (in quaest. Roman.) Τὰς Σαβίνας φασὶ τὸ τῆς γυναικὸς αἰδοῖον ὀνομάζειν σπόριον; *vandaar* ad res Venereas sumta de mari spuria & fascina, Apulej. Apol. ante med. p. 297, 11 Elm.

SPUTATILICUS, a, um, *bij voorb.* crimina *heeft* Sisenna *gezegd,* Cic. Brut. 74 extr., *misschien slecht of lelijk, eigenlijk misschien bespuwenswaardig.*

SPUTATOR, oris, m. 1) *een spuwer, spuiger, d. i. die spuwt.* 2) *een spuwer, spuiger, d. i. die gewoon is te spuwen,* Plaut. Mil. III, 1, 52.

SPUTO, are, 1) *spuwen, uitspuwen, bij voorb.* sanguinem, Plaut. Merc. I, 2, 27. 2) *bespuwen, bij voorb.* morbus, qui sputatur, Plaut. Capt. III, 4, 18, i. e. *Epilepsie, vallende ziekte; want* despuimus comitiales morbos, hoc est contagia regerimus, *zegt* Plinius H. N. XXVIII, 4 post init.: simulque comitialem propter morbum despui suetum, Ibid. X, 23 extr.

SPUTUM, i, *speekzel, zie* Spuo.

SQUALEO, ui, 2. 1) *morsig zijn, vol morsigheid zijn, onzuiver zijn, bij voorb.* fastigia squalebant musco, Ovid. Met. I, 374: squalebant corpora tabo, Ibid. XV, 627: cruore squalebat barba, Sil. X, 512: arma squalere situ ac rubigine, Quintil. X, 1 ante med. §. 30: volumina ex diutino situ squalebant. Gell. IX, 4: squalent immissis ora capillis, Auct. Consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 295: supellex squalet, Plaut. Pers. IV, 8, 2: *van daar* squalens *morsig, onrein, bij voorb.* conchae, Virg. Georg. II, 348: clypeus, Claudian. B. Gild. 24: atro squalentes pulvere vestes, Lucan. VIII, 37: *van daar* a) *in 't gemeen, lelijk, vierch uitzien, niet opgeschikt, niet gehavend, zijn, bij voorb. van onbebouwde velden, bij voorb.* arva squalent, Virg. Georg. I, 508: *van daar* campi squalentes, Sil. III, 655. IV, 376, *alwaar het ook, dorre velden, kunnen zijn: verders* humus squalet serpentibus atris, Ovid. Met. XIV, 611, *alwaar het ook stijf zijn kan wezen:* squalent immissis ora capillis, Auct. Consol. ad Liv., *zie hiervoor:* Democritos, Zenonas — et quidquid hirsutis squalet imaginibus, Martial. IX, 48, 2. b) *morsige klederen aanhebbende, zoo als die aanhadden, welke in treurige omstandigheden waren, bij voorb. om iemand treurden, of beschuldigden waren enz.* (*gelijk* sordidatus), *bij voorb.* squalebat civitas, Cic. Sext. 14: squalent municipia, Cic. Mil. 8, i. e. *hebben morsige rouwklederen aan, d. i. treuren om* Klodius. 2) *glinsteren, schitteren, bij voorb.* filaque concreto cogit squalere metallo, Claudian. de consul. Prob. & Olybr. 182: *van daar* squalens *glinsterend, schitterend, bij voorb.* maculae, Virg. Georg. IV, 91. Sil. II, 585: squalentia terga lacerti, Virg. Georg. IV, 13: tunica squalens auro, Virg. Aen. X, 314: lorica squalens auro, Ibid. XII, 87: tunica squalens auro, Ibid. X, 311; *doch men kan het ook vertalen, stijf zijn.* 3) *dor, of droog zijn, bij voorb.* tellus, Sil. XIV, 592: squalebant pulvere fauces, Lucan. IX, 503: oraque projecta squalent arentia lingua, Ibid. IV, 755: *van daar* squalens, *dor, bij voorb.* campi, Sil. III, 655. IV, 376, *zijn onbebouwde, gevolglijk een slecht oog hebbende akkers:* litus, Tacit. Ann. XV, 42; *tenzij het overäl deels morsig zijn, deels lelijk uitzien enz., betekent.* 4) *stijf zijn, bij voorb.* barba squalet cruore, Sil., *zie hiervoor:* fastigia squalebant musco, Ovid., *zie hiervoor: van daar* squalens, *stijf staande, bij voorb.* arista, Manil. V, 271: squalentia tela venenis, Ovid. Fast. V, 397: squalentia murice terga (Tritonis), Claudian. de nupt. Honor. & Mar. 150: auro squalens lorica *en* tunica, Virg., *zie hiervoor.* Not. *velen schrijven* squalleo.

SQUALES, is, f. *onzuiverheid, morsigheid, vieze, lelijke of ongeschikte gesteldheid, bij voorb.* ager derelinqueretur ac periret squale scabieque cet., Varr. ap. Non. cap. 2 n. 437 *en* cap. 3 n. 231.

SQUALIDE, *morsig, zonder pracht en opschik, bij voorb.* squalidius definire, Cic. Fin. IV, 3.

SQUALIDUS, a, um, 1) *vol morsigheid, bemorst, onzuiver, morsig, onrein, bij voorb.* humus, Ovid. Fast. I, 558: ursa, Ibid. II, 181: stola, Enn. ap. Fest.: homo, Terent. Eun. II, 2, 5. Plaut. Truc. V, 41 *en* 42. Justin. XXI, 5: cultus, Senec. Troad. 883: carcer, Ovid. Am. II, 2, 42: robigo, Catull. LXIII, 42: myrtus patricia exuberans ac laeta, plebeia retorrida ac squalida, Plin. H. N. XV, 29: *Ook ruw, bij voorb.* corpora squalida & prope efferata, Liv. XXI, 39 in.: *van daar ruw, niet glad, bij voorb.* cum squalida constent, Lucret. II. 468: *van daar* a) *morsige klederen aanhebbende, hoedanigen de beschuldigden en alle die zich in treurige omstandigheden bevonden, plegten te dragen, bij voorb.* senectus, Plin. Ep. IV, 9 extr.: reus squalidus, Ovid. Met. XV, 38: squalidos atque deformes, et liberos & parentes cet., Quintil. VI, 1, 30: cf. Tacit. Hist. II, 60. b) *Tropisch, d. i. ruw, ongesierd, zonder opschik, bij voorb.* sua sponte squalidiora sunt, Cic. Or. 32: corpora, Liv., *zie hiervoor:* homo, Terent., *zie hiervoor.* 2) *glinsterend, bij voorb.* aurum, Acc. ap. Gell. II, 6 extr. Not. *velen schrijven* squallidus.

SQUALITAS, atis, f. i. q. squalor, Acc. ap. Non. 3 n. 231. Lucil. ibid. & cap. 4 n. 440.

SQUALITUDO, inis, f. i. q squalor, Acc. ap. Non. 3 n. 231.

SQUALOR, oris, m. *morsigheid, onreinigheid, bij voorb.* vestis, Liv. II. 23: homo squaloris plenus, Cic. Verr. III, 12 extr.: immundas fortunas aequum est squalorem sequi, Plaut. Cist. I, 1, 116: senex macie & squalore confectus, Plin. Ep. VII, 27: fame, frigore, illuvie, squalore enecti, Liv. XXI, 40: ferro vites squalore deciso annis omnibus cogimus juvenescere, Plin. H. N. XXXIV, 14 in.: squalore situque posito, Calpurn. Ecl. I, 43: *van daar Tropisch* deterso rudis saeculi squalore, Quintil., *zie hier hier na: van daar* 1) *van morsige kléderen, hoedanigen die genen droegen, die over een sterfgeval rouwden, die beschuldigd waren, of zich anders in treurige of bekommerlijke omstandigheden bevonden* (*gelijk* sordes), *bij voorb.* mater hujus squalore & sordibus laetatur, Cic. Cluent. 6: spectaculum hujus sordium atque luctus, et tanti squaloris, Ibid. 67 extr.: adspicite squalorem sordesque sociorum, Cic. Verr. V, 48: squalore sordidus, Cic. Mur. 40: in luctu & squalore esse, Metell. in Cic. Ep. ad Div. V, 1: legati in squalorem moestitiamque compositi, Tacit. Hist. I, 54: *ook* Plural. sordes & squalores & propinquorum similem habitum — profuisse, Quintil. VI, 1 post med. §. 33. 2) *ruwheid, d. i. wanneer iet niet glad is, bij voorb.* materiae, Lucret. II, 426: *en Tropisch, bij voorb.* deterso rudis saeculi squalore (scil. *in uitdrukking of in de Redenkunst*), Quintil. VI, 1 post med. §. 33. Not. *velen schrijven* squallor.

SQUALUS, a, um, *voor* squalidus, *bij voorb.* vestem squalam & sordidam, Enn. ap. Non. 2 n. 792 *en* cap. 10 n. 2.

SQUALUS, i, m. *zekere visch, zekere zeevisch,* Ovid. Halieut. 123. Plin. H. N. IX, 24 *en* 51 med. Varr. R. R. III, 3 extr. Ed. Gesn.

SQUAMA, ae, f. *schubbe, bij voorb. van visch, slangen, bijën enz., bij voorb.* alias (animantes) squamis videmus obductas, Cic. Nat. D. II, 47: aquatilium tegumenta plura sunt; alia corio & pilo teguntur, ut — hippopotami; alia — squamis, ut pisces, Plin. H. N. IX, 12: *zoo staat het ook van de visschen,* Claudian. in Eutrop. I, 295: *van slangen staat het* Virg. Aen. V, 88. XI, 753. Ovid. Her. XII, 101. Met. IV, 576: cf. III, 63: *van bijën,* Virg. Georg IV, 93: *van daar* 1) *Tropisch, een visch, bij voorb.* hoc pretium squamae, Juvenal. IV, 25. 2) *alles wat schubächtig is, of iet als schubben bedekt, bij voorb. de schubben of schilfers, waar uit een pansier bestondt, heeten* squamae, Virg.

Virg. Aen. IX, 707. XI, 487 *en* 771: *verders* squama ferri. Plin. H. N. XXXIV, 15 extr., i. e. *yzerslag, hamerslag:* milii, Plin. H. N. XXXIV, 11, i. e. *peulen, doppen:* squama in oculis, Plin. H. N. XXIX, 1 post med., i. e. *vel of staar, maar Tropisch:* squamae lapidum specularium, Ibid. IX, 35 ante med.: squamae tegumenti testudinum, Ibid. XXII, 4 post init.: squamam aeris dabant (*als eene buikzuivering*), Cels. II, 12 in. Not. *sommigen schrijven* squamma.

SQUAMANS, *zie* Squamo.

SQUAMĀTIM, *schubbenswijze, in de gedaante van schubben, bij voorb.* nucamenta squamatim compacta dependent, Plin. H. N. XVI, 10 post med.

SQUAMĔUS, a, um, 1) *vol schubben, schubächtig, bij voorb.* anguis, Virg. Georg. II, 154: tergum (anguis), Ibid. Aen. II, 218: squamea membrana chelydri, Ovid. Met. VII, 272. 2) *Tropisch, schubbig, d. i. als 't ware vol schubben, bij voorb.* auro squameus, Claudian. de IV consul. Honor. 524, i. e. *een pansier van gouden schubben of schildjens (zie* Squama) *dragende.*

SQUAMĬFER, a, um, i. q. squamiger, *schubben dragende, vol schubben, schubächtig, bij voorb.* turba, Senec. Med. 685, i. e. *slangen:* orbes, Lucan. IX, 709.

SQUAMĬGER, a, um, i. q. squamifer, *schubben dragende, vol schubben, schubächtig, bij voorb.* cervix (anguis), Ovid. Met. IV, 716: pennatorum animalium buboni plumae: ceteris cavernae ad auditum simili modo squamigeris (scil. animalibus) atque serpentibus, Plin. H. N. XI, 37 sect. 50, i. e. *visch: dus ook* pecudes squamigerum (*voor* squamigerorum), Lucret. II, 343 *en* 1082, i. e. *visschen.*

SQUAMŌSUS, a, um, 1) *vol schubben, schubbig, bij voorb.* draco, Virg. Georg. IV, 408: *en dus meermalen van slangen, bij voorb.* squammoso ventre cerastae, Prop. III, 22 (c:), 27: orbes squamosos torquet (anguis), Ovid. Met. III, 41: splendent vipereae squamosa pelle pharetrae, Claudian. de Stilich. I, 263: *dus ook van visschen, bij voorb.* greges, Colum. VIII, 17: belua, Senec. Hippol. 1048: squamosum pecus, Plaut. Rud. IV, 3, 5, i. e. *visschen:* squamoso corpore pisces, Cic. Nat. D. II, 44 (*als Dichter*). 2) *Tropisch, schubbig, bij voorb.* lingua, Lucan. III, 325, i. e. *ruw:* smaragdi, Plin. H. N. XXXVII, 5 post med.

SQUAMŬLA, ae, f. *eene kleine schubbe, schubbetjen, bij voorb.* porrigo est, ubi inter pilos quasi squamulae surgunt, Cels. VI, 2: ex quibus quasi squamulae solvuntur, Ibid. V, 28 sect. 17: urina secum trahens quasdam quasi squamulas, Ibid. VII, 26 sect. 3.

SQUARRŌSUS, a, um, *schubbig, vol schubben,* (*bij voorb. op de huid enz.*), Lucil. ap. Fest.

SQUILLA, *zie* Scilla.

ST! *is ons st! d. i. stil!* Terent. And. IV, 1, 59. Heaut. III, 3, 36. Plaut. Cas. II, 1, 5. Epid. II, 2, 1. Pseud. II, 2, 5: *ook* Cic. ad Div. XVI, 24.

STABĬLIMEN, inis, n. i. q. stabilimentum, *het geen, waardoor iet bevestigd wordt, middel van bevestiging, bevestiging, bij voorb.* regni, Cic. Nat. D. IV, 27 e poeta.

STABĬLIMENTUM, i, n. i. q. stabilimen, *middel van bevestiging, bij voorb.* haec sunt stabilimenta ventri (i. e. ventris), Plaut. Curc. II, 3, 88: favorum, Plin. H. N. XI, 7: bellorum, Val. Max. VII, 6, 1.

STABĬLĬO, ivi, itum, 4. 1) *maken, dat iet vast staat en niet wankele, bevestigen, bij voorb.* stipites (in terra), Caes. B. G. VII, 73 extr.: pedem, Enn. ap. Cic. Div. I, 20: dentes mobiles, Plin. H. N. XX, 90: mobilitatem pondere, Ibid. IX, 31 extr.: loligini pedes duo, quibus se velut ancoris stabiliunt, Ibid. 28: grues pontum transvolaturas saburra stabiliri, Ibid. X, 23: castanea roboribus proxima est & ideo stabiliendis vineis (i. e. vitibus) habilis, Colum. IV, 33 in.: demittere in aquam remos remiges stabiliendae navis causa jussit, Liv. XXXVI, 44: *dus ook* stabilitus, a, um, *bij voorb.* eo magis stabilita sunt, Lucret. III, 203: gutture arena repleto, stabilitae volant, Plin. H. N. X, 23 extr. 2) *Tropisch, maken, dat iet vast staat, of bevestigen, bij voorb.* rempublicam, Cic. Fin. IV, 24: leges, Cic. Leg. I, 24: libertatem civibus, Acc. ap. Cic. Sext. 58: regnum regi Thebano, Plaut. Amph. I, 1, 39: pacem & concordiam, Sallust. Or. 1 ad Caes. de rep. ord. extr.: nomen equestre, Gell. XXXIII, 2: aliquem ad retinendam patientiam, Gell. XII, 5 in., i. e. *versterken, standvastig maken: dus ook* stabilitus, a, um, *bij voorb.* regni stabilita scamna solumque *voor* stabilitum regnum, Enn. ap. Cic. Div. I, 48: nisi haec urbs stabilita tuis consiliis — erit, Cic. Marcell. 9: res Capuae stabilitas Romana disciplina, Liv. IX, 20 extr.

STABĬLIS, e, *vast, d. i. vast staande, niet wankelende, bij voorb.* via, Cic. Flacc. 42, i. e. *niet glibberig, niet wankelende:* pes, Ovid. Trist. V, 14, 30: *dus ook* gradus, Tacit. Hist. II, 35: mala, Cato R. R. 7, i. e. *vast aan den boom hangende; doch het kan ook zijn, duurzame:* fundamentum, Lucret. V, 1120: locus ad insistendum stabilis, Liv. XLIV, 5, i. e. *vaste plaats, waar men vast staat:* pugna, Liv. XXX, 34. XXXI, 35, i. e. *als men vast staande vecht, niet van zijn plaats wijkt: dus ook* proelium, Tacit. Ann. II, 21, *en* acies, *bij voorb.* aciem facere stabilem i. e. facere, ut stet, Liv. XXX, 11: illa (navis) velut medio stabilis sedet insula ponto, Ovid. Fast. IV, 303: sedes, Cic. Marc. 9: patria aut domus stabilis, Plaut. Merc. III, 4, 68, i. e. *vast, waar men altijd woont: dus ook* stabulum, Plaut. Aul. II, 2, 56: *van daar* 1) *Tropisch, vast, standvastig, duurzaam, onveranderlijk, bij voorb.* amicus, Cic. Amic. 17: animus, Cic. Inv. I, 30. Ovid. Art. III, 557: decretum, Cic. Acad. IV, 9: possessio amicitiarum, Cic. Amic. 15 extr.: nec (genus humanum) sibi quidquam spondere potest firmum & stabile, Senec. Octav. 924: aquae stabiles, i. e. perennes, Plin. H. N. XXXI, 3: discedite a contactu ac dividite turbidos; id stabile ad poenitentiam, id fidei vinculum erit, Tacit. Ann. I, 43 extr.: *dus ook* stabulum, Plaut.: sedes, Cic., *zie hier voor:* quaestus stabilissimus, Cato R. R. praef.: imperium stabilius, Terent. Ad. I, 1, 41. 2) *vast besloten, bij voorb.* stabile est, me patri aurum reddere, Plaut. Bacch. III, 4, 25. 3) voluptas stabilis *der* Epicureën, Cic. Fin. II, 23, *misschien stil vergenoegen, dat men in zich gevoelt, niet door de zinlijke beweging ontstaande.* 4) pes, *in de Dichtkunst, en ook in eene redenvoering, d. i. een versvoet, dat uit lange Syllaben bestaat, gevolglijk als 't ware vaster staat, dan een uit korte, bij voorb.* pedes pleniores longisque syllabis magis stabiles, Quintil. IX, 4 med. §. 83: est & dochimus — stabilis in clausulis, Ibid. §. 97: omnes ii, qui in breves excidunt, minus erunt stabiles, Ib. §. 106: nam primam (syllabam) stabilem & tres celeres habet, Ibid. §. 111: *van daar* stabilia (i. e. *het geen op deze wijze ingericht is, en uit zulke versleden bestaat*) probant, clauda deprehendunt cet., Ibid. §. 116.

STABĬLĬTAS, atis, f. 1) *standvastigheid, het vaststaan van eene zaak of persoon, vastigheid, bij voorb.* dentium, Plin. H. N. XXIII, 3 post med.: peditum in proeliis, Caes. B. G. IV, 33: stirpes stabilitatem dant iis, quae sustinent, Cic. Nat. D. II, 47. 2) *standvastigheid, of vastigheid, Tropisch, d. i. onveranderlijkheid, bij voorb.* amicitiae, Cic. Fin. I, 20. Amic. 22: fortunae, Cic. Tusc. V, 14: benevolentiam non adolescentium more ardore quodam amoris, sed stabilitate potius & constantia judicemus, Cic. Off. I, 15.

STABĬLĬTER, *vast, standvastig, duurzaam, bij voorb.* tympanum stabiliter includatur, Vitruv. X, 14: stabilius fundare molem, Sueton. Claud. 20.

STABĬLĬTOR, oris, m. *die maakt, dat iet vast staat, bevestiger,* Senec. Benef. IV, 7.

STABULĀRĬUS, a, um, *den stal en andere verblijfplaatsen van menschen en beesten betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar* 1) stabularius, Substantive, *die den stal te bezorgen heeft, stalknecht,* Colum. VI, 23 extr. 2) *die stalling houdt, waard, bij voorb.* sumo sarcinulam & pretio mansionis stabulario persoluto cet., Apul. Met. I post med. p. 110, 9 Elm.: stabularius, ut permittat jumenta apud eum stabulari, Pandect. IV, 9, 5 *en meermalen, bij voorb.* Ibid. Leg. 1. XLVII, 5, 1 extr. Senec. Benef. I, 14. Apul. Ibid. *kort hier voor.*

STABŬLĀTĬO, onis, f. *verblijf van vee, plaats, waar het vee staat, bij voorb.* ovili stabulatione commoda, Apul. Met. IV ante med. p. 145, 13 Elm.: ab illa ergo grandis loci constitione & quasi quadam stabulatione vestibula adpellata sunt spatia, Gell. XVI, 5: boum stabulatio hiberna, Colum. VI, 3.

STABŬLO, are, 1) *stallen, d. i. op stal zetten, bij voorb.* pecus alienum in suo fundo pascat & stabulet, Varr. R. R. I, 21. 2) *stallen, d. i. op stal staan, of zijne standplaats ergens hebben, bij voorb.* Centauri in foribus (Orci) stabulant, Virg. Aen. VI, 286: una stabulare *bijeen stallen,* Virg. Georg. III, 224: Geticoque pecus stabulare sub Haemo, Stat. Theb. I, 275: pariter stabulare bimembres Centauros, Ibid. 457.

STABŬLOR, atus sum, ari, *stallen, of zijne standplaats ergens hebben, zijn verblijf ergens hebben, bij voorb. van viervoetige beesten, bij voorb.* ut permittat jumenta apud eum stabulari, Pandect. IV, 9, 5: pecudes multae stabulantur in antris, Ovid. Met. XIII, 822: datur opera, ut (boa) sicce stabuletur, Colum. VI, 12: *van gevogelte, bij voorb.* aviaria, in quibus stabulentur turdi ac pavones, Varr. R. R. III, 3 post med.: *van visschen, bij voorb.* pisces, qui, quod in petris stabulentur, saxatiles dicti sunt, Colum. VIII, 16 prope fin.: *ook van andere, bij voorb.* serpentem in illis locis stabulantem, Gell. VI, 3: Tartessos stabulanti conscia Phoebo, i. e. occiduo &

equus

equos disjunctos ad ſtabulum ducenti, Sil. III, 399.

STABŬLUM, i, n. (*van* ſto) *eigenlijk, eene plaats, waar men ſtaat: van daar elke ſtandplaats, verblijf, woning*, 1) *voor menſchen*, Plaut. Aul. II, 2, 56: nusquam ſtabulum eſt confidentiae, Plaut. Moſt. II, 1, 3: *van daar waardshuis, herberg, bij voorb.* non pro patria ſed pro hoſpitio aut ſtabulo habere, Plin. Ep. VI, 19 poſt med.: quod ingreſſui (ingreſſu Ed. Oudend.) primum fuerit ſtabulum, prandio participato i. e. quodcunque ſtabulum primum ingreſſi fuerimus, Apul. Met. I poſt init. p. 104, 9 Elm.: *van daar* cauponam vel ſtabulum exercere i. e. *eene herberg houden, waard zijn*, Pandect. IV, 9, 1 poſt med. 2) *voor vee, verblijf van beesten, wilde en tamme: van wilde, bij voorb.* ferarum ſtabula, Virg. Aen. X, 723: *van tamme, wanneer het ook somtijds ſtal of ſtandplaats van vee vertaald wordt, is menigvuldig, bij voorb.* Virg. Georg. III, 184 *en* 295 *en* 302. IV, 433. Varr. R. R. II, 2, 19. Colum. I, 6. VI, 23: *verders*, ſtabula avium cohortalium, Colum. VIII, 1: pavonum, Colum. VIII, 11, i. e. *bewaarplaats: ook van viſſchen*, Colum. VIII, 17, 7: *van bijen*, Ibid. IX, 6 extr. Virg. Georg. IV, 14 *en* 191: *van daar* a) *vee of veekudde, bij voorb.* nutritor ſtabuli, Martial. VIII, 28, 5: ſtabula manſueta, Grat. Cyneg. 154: *en meermalen, bij voorb.* Val. Fl. I, 682. VI, 613: *ook kan men uit het bovenſtaande hier toe brengen* cuſtos ſtabuli, Virg. Georg. IV, 433. b) *ſtalling, d. i. gelegenheid, om het vee onder dak te brengen, bij voorb. van reizenden, bij voorb.* ſtabulum exercere, Pandect. IV, 9, 1. *uitſpanning houden, gevolglijk een waard zijn: van daar* ſtabulum *eene herberg enz.; doch het kan ook tot n. 1 behoren.* c) *verächtelijk van eene plaats tot hoererij beſtemd, hoerhuis, hoerenwinkel, bij voorb.* pro cubiculis ſtabula, Cic. Phil. II, 28: olent ſtabulum, Plaut. Poen. I, 2, 56. d) *ſtal of verblijf, Tropisch, als een ſcheldwoord, met* Genitivi, *of bijvoeglijke woorden, bij voorb.* ſtabulum flagitii, Plaut. Truc. II, 7, 31, *en* nequitiae, Plaut. Caſ. II, 1, 21, *voor ſchandelijk mensch, als 't ware herberg of woning van ſchande enz.: dus wordt ook een ſlaaf genoemd* ſtabulum ſervitricium, Ibid. Perſ. III, 3, 13, *en* Cæſar *werdt van* Kurio ſtabulum Nicomedis *genoemd*, Sueton. Caeſ. 49, *omdat er een gerucht was, dat* Nicomedes *ontucht met hem pleegde.*

STACHYS, yos, f. *paardpoleij*, Plin. H. N. XXIV, 15 poſt med.

STACTA, ae, *en* **STACTE**, es, f. (ſcil. myrrha, *van* στακτος, ή, όν), *de uit den Myrrheboom druipende herst of olie, Myrrhen-olie, Myrrhenſap, Myrrhen-herst*, Plaut. Moſt. I, 3, 151. Lucret. II, 846. Plin. H. N. XII, 15. XIII, 1 extr. *Ook* Plural., *bij voorb.* melior ſtactis — myrrha, Colum. X, 173. *Ook ſtaat* myrrha ſtacte *en* myrrha ſtacta *bijéén*, Scribon. Larg. 125 *en* 144.

STACŬLA, ae, i. q. ſircula, Plin. H. N. XIV, 2.

STADIATUS, a, um, *met eene loopbaan* (ſtadium) *verzien, bij voorb.* porticus, Vitruv. V, 11 poſt med. *Is eigentlijk het* Particip. *van* ſtadio, are.

STADIODRŎMUS, i, m. i. e. qui in ſtadio currit, *een wedloper in de loopbaan*, Plin. H. N. XXXIV, 8.

STADĬUM, i, n. *de Ren- of Loopbaan in de Kampſpelen der Grieken: deze bedroeg honderd vijfëntwintig ſchreden, of zes honderd vijfëntwintig voeten, volgends* Plin. H. N. II, 23. Colum. V, 1, 6, *alwaar een Italiäansch* ſtadium *verſtaan wordt, gelijk* Cenſorinus de die nat. 13 *zegt; gevolglijk bedroeg het het achtſte deel eener Italiäanſche Mijl: maar het Olijmpiſche* ſtadium (*loopbaan*) *bedroeg zes honderd voeten, en het* Pythisch *vijfhonderd, volgends* Cenſorin. loc. cit.: *van daar* qui ſtadium currit, Cic. Off. III, 10: ut in ſtadio curſorea cet., Cic. Tuſc. II, 23: *van daar* 1) *de maat van elke ruimte van honderd vijfëntwintig ſchreden, bij voorb.* ſex ſtadia, Cic. Fin. V, 1: triginta, Cic. Acad. IV, 31 poſt med.: per quatuor millia ſtadium (*voor* ſtadiorum), Plin. H. N. XIX, 3: centum et XXVI millia ſtadiorum, Ibid. II, 21: cf. Ibid. 108 extr., *alwaar ook de* Genit. Plur. ſtadium *ſtaat.* 2) *de loopbaan, Tropisch, bij voorb.* artis rhetoricae, Auct. ad Her. IV, 3: Illic vel ſtadiis animum emendare Platonis incipiam, Prop. III, 21 (20), 25.

STAGNĔUS, a, um, *voor* ſtanneus, *tin, tinnen, van tin, bij voorb.* in vaſis ſtagneis, Plaut. ap. Feſt. in Narita: *dus ook* vas, Veget. de re vet. I, 16: cacabus, Colum. XII, 41: numos ſtagneos, plumbeos cet., Pandect. XLVIII, 10, 9 Ed. Torrent.: pyxis, Scrib. Larg. 30 extr.

STAGNO, avi, atum, are, 1) *een meir of ſtaande water zijn, bij voorb. vijver, poel enz., wordt van wateren gezegd, als zij overlopen: van waar men het ook vertalen kan, overlopen, poelen of meiren maken, bij voorb.* ubi aquae evagatae ſtagnant, Plin. H. N. XIII, 11 poſt med.: Nilus originem habet in monte inferioris Mauritaniae, lacu protinus ſtagnante, quem vocant Nilidem, Ibid. IV, 9 ante med.: medici ſtagnantea pigrantesque aquas damnant, i. e. *ſtaande water*, Ibid. XI, 3: Gangea, ubi mollius ſolum reperit, ſtagnat, Curt. VIII, 9: Sic Venetus ſtagnante Pado — navigat, Lucan. IV, 134: nec laeva ſtagnantibus undis, effugium patet, Sil. V, 95: flumen placidius ſtagnat, Curt. IX, 2 ante med.: ſtagnantem flumine Nilum, Virg. Georg. IV, 288: Effluit (Nilus) Aegaeo ſtagnantior, Claudian. de Nilo 38: *van daar als 't ware een meir zijn, d. i. overſtroomd zijn, onder water ſtaan, bij voorb.* orbis ſtagnat paludibus, Ovid. Met. I, 324: Moenia oppidi ſtagnabant, Salluſt. ap. Non. cap. 2 n. 534: ſtagnantes ripae, Sil. X, 89: ſtagnante ſolo uvas demetit, Plin. H. N. XVII, 26 poſt med.: terrae motus fervens in humidis, fluctuans in ſtagnantibus (locis), Ibid. II, 80: *van daar Tropisch*, regna ſtagnantia ſanguine, Sil. XII, 43: *dus ook* terra caede ſtagnans, Ibid. VI, 36. 2) *als 't ware tot een meir maken: van daar overſtroomen, bij voorb.* Tiberis plana urbis ſtagnaverat, Tacit. Ann. I, 76. 3) *doen ſtaan, van beweging berooven, bij voorb.* bitumine aqua ſtagnatur, Juſtin. XXXVI, 3 poſt med.: ripa coerceat undas, Cecropio ſtagnata luto, Stat. Sylv. III, 2, 110: *van daar bevestigen, bewaren, bij voorb.* ſe adverſus inſidias, Juſtin. XXXVII, 2 poſt med.: boves adverſus aegritudines, Veget. de re veter. III, 2: trinis potionibus ſtagnata animalia, Ibid. I, 18 extr., i. e. *verſterkt.* (Not. *Doch men zou ook dus kunnen zeggen*, 3) *vertinnen, voor* ſtannare, *bij voorb.* ſtagnatus, Plin. Valer., *zie* Stagnatus: *van daar vast, onbeweeglijk maken, bij voorb.* aquam, Juſtin.: ripa, Stat.: *van daar bewaaren, bij voorb.* ſe adverſus inſidias, Juſtin., *zie hier voor*: boves, Veget.: animalia, Veget. *Want, dat men* ſtagno *voor* ſtanno *gezegd heeft, leert* Stagnatus *en* Stagneus.

STAGNŌSUS, a, um, *vol van ſtaande wateren, als poelen enz., bij voorb.* loca, Apul. de herb. 8: Liternum (*eene ſtad*), Sil. VI, 653: pleraque (loca) ſtagnoſa & referta ſalicibus, Ammian. XVII, 13 (28).

STAGNUM, i, n. 1) *elk ſtaande water, als meir, vijver, poel, van een overgeſtroomde rivier enz., bij voorb.* fontes & ſtagna, Cic. Div. I, 9 (*als Dichter*), *waar zij als een verblijf van kikvorſchen beſchouwd worden*: lenibus ſtagnis effuſus fluvius, Liv. I, 4: undique latius extenta viſentur Lucrino ſtagna lacu, Horat. Od. II, 15, 4: Addidit et fontes immenſaque ſtagna lacusque, Ovid. Met. I, 38: ſtagna virentia muſco, Virg. Georg. IV, 18: piſcoſove amne Paduſae (i. e. *een mond van de Po*) dant ſonitum per ſtagna loquacia (ſcil. Paduſae) cycni, Ibid. Aen. XI, 458: ſtagna Cayſtri, Ibid. Georg. I, 383: ſtagnum navale, i. e. lacus ad naumachiam, Stat. Sylv. IV, 4, 6. Tacit. Ann. XIV, 15: *dus ook* ſtruere ſtagnum ſcil. ad naumachiam ſeu proelium navale, Tacit. Ann. XII, 56: Cocyti, Virg. Aen. VI, 323: ſalinarum, Auct. B. Afric. 80: vada ſtagni, Liv. XXVI, 48. 2) *de Dichters gebruiken het ook bijna van alle wateren, bij voorb. van de zee, zee-engten enz. wanneer men het wateren kan vertalen, bij voorb.* ſtagna refuſa, Virg. Aen. I, 126 (130): per maxima Nerei ſtagna, Ibid. X, 765: rubri ſtagna profundi, Lucan. VIII, 853: lati ſtagna profundi, i. e. aquas, Sil. VII, 282: per ſtagna loquacia, Virg., *zie hiervoor*: ſtagna Phryxeae ſororis, Ovid. Faſt. IV, 278, i. e. Helleſpontus. 3) *een watergraft, kanaal, dus is het misſchien* Ovid. Pont. I, 8, 38.

STALAGMĬUM, i, Plural. Stalagmia, Plaut. Men. III, 3, 18, *een ſoort van oorhangen, die er misſchien als druppels uitzagen, gevolglijk uit aan één hangende peerlen of dergelijke dingen beſtonden*: cf. Feſt., *welke zegt*: ſtalagmium genus inaurium videtur ſignificare: *hij haalt hier op de volgende plaats uit* Caecilius *aan*: jam ex aure ejus ſtalagmium domi habeo.

STAMEN, inis, n. (*is of het Griekſche* στήμων i. e. ſtamen *van* ἵστασθαι *of dat hetzelfde is van het* ſupinum ſtatum, *het welk van* ſiſto *of* ſto *is, gevolglijk eigenlijk* quidquid facit, ut aliquid ſtet; Varro L. L. IV, 23 *zegt*: quod eo ſtat omne in tela velamentum) *grenddraaden, of gronddraaden bij weeven, weefceel, of werp, of opzet, ketting, genoemd, terwijl integendeel de inſlag of indragt (d. i. de dwertdraaden)* ſubtemen *heet, bij voorb.* ſtamen ſecernit arundo, Ovid. Met. VI, 54, (*welke woorden benevens de overige verzen* Seneca Ep. 90 *aanhaalt*): ſtamina barbarica ſuſpendit callida tela, Ibid. 576: radio ſtantis percurrens ſtamina telae, Ib. IV, 275: deinde quemadmodum tela ſuſpenſis ponderibus rectum ſtamen intendat, quemadmodum ſubtemen inſertum cet., Senec. Ep. 90 ante med.: *van daar* 1) *elke draad, bij voorb.* a) *aan het ſpinwiel*, Ovid. Art. I, 695. Her. III, 76: ſtamina ducere verſato fuſo, Ovid. Met. IV, 221, i. e. *ſpinnen: dus ook* ſtamina torta ducere, Tibull. I, 6, 78 (I, 7, 84): deducere longa ſtamina, Ibid. I, 3, 86, i. e. *ſpinnen of afſpinnen: dus ook* ſtamina torquere digitis, Ovid. Her. IX, 79, *of* pollice, Ibid. Met. XII, 475, *draajen, d. i. ſpinnen: dus ook* ſtamen intorquere

quoque

quere manu, Senec. Herc. Oet. 373, *of* nere, Claudian. in Eutrop. I, 274: *van daar het ſpinnen, bij voorb.* ſtamine fallere ſomnum, Prop. I, 3, 41: *dus ook van de Parcen, noodlotsdraaden, noodlot, levensdraad, bij voorb.* Parcae nentes ſtamina fatalia, Tibull. I, 7 (8), 2: ſtamina quae ducunt (Parcae), Ibid. III, 3, 36: fatorum nulli revocabile ſtamen, Prop. IV, 7, 5: ſtamina fati nigra, Ovid. Triſt. V, 13, 24, *of* de nigro vellere facta, Ibid. IV, 1, 63: nevit & infecta ſtamina pulla manu, Ibid. in Ibin 214: triſtia Parcarum ſtamina, Lucan. VI, 777: rumpunt ſtamina Parcae i. e. vitam adimunt, Ibid. III, 19: *van daar* nimio de ſtamine queri (fatorum), Juvenal. X, 252, i. e. *te lang leven.* b) *buiten het ſpinwiel, bij voorb. van netten*, Plin. H. N. XIX, 1: *van* Ariadne, *waarmede zij* Theſeus *uit den Doolhof uithielp*, Prop. IV, 4. 42: *de draaden der ſpin*, Ovid. Met. VI, 145. Plin. H. N. XI, 24 poſt init.: *de ſnaaren van een Inſtrument*, Ovid. Met. XI, 170. 2) *wat uit draaden gemaakt is, bij voorb. een kleed*, Claudian. Eutrop. I, 304. Ibid. Proſerp. II, 34. Ibid. de Stilich. II, 346: *de hoofdband of* Infula *der Prieſteren*, Prop. IV, 9, 52. Sil. III, 25. 3) *wat aan draaden gelijk is, bij voorb. de draaden of vezels van hout, gewasſen en bloemen, bij voorb. van het hout*, pulpa ſine vanis mero ſtamine & tenui conſtat, Plin. H. N. XVI, 38 extr.: *van de lelie*, alius (color) calycis, alius ſtaminis, Ibid. XXI, 5, i. e. (*misſchien*) *ſtuifdraaden.*

STAMĬNĔUS, 1) *uit draaden beſtaande, vol draaden, bij voorb.* rota, Propert. III, 6 (5), 26. 2) *vezelig, aan draaden gelijk, bij voorb.* venae *in het hout*, Plin. H. N. XVI, 43.

STANNĔUS, a, um, *van tin, bij voorb.* pyxis, Plin. H. N. XXIX, 2 prope fin. XXX, 5: vas, Ibid. XXX, 7 poſt init. *Ook heeft men daarvoor* ſtagneus *gezegd, zie* Stagneus.

STANNO *of* STAGNO, *vertinnen, zie* Stagno.

STANNUM, i, n. *tin*, Plin. H. N. XXXIII, 9. XXXIV, 16 *en* 17. Not. *men heeft daarvoor waarſchijnlijk ook* ſtagnum *gezegd en geſchreven, het welk uit* ſtagneus *en* ſtagnatus *ſchijnt te blijken.*

STAPHIS, ĭdis, f. *misſchien luizenkruid*, Plin. H. N. XXIII, 1 ante med.; *het heet ook* aſtaphis agria, Ibid., *en* Staphis agria, Pallad. I, 27. Celſ. III, 21 ante med.

STAPHYLINUS *of* STAPHYLINOS, i, *eene ſoort van Paſtinakel, die wild en zonder zaad plagt te groeijen*, Plin. H. N. XIX, 5 poſt med. XXV, 9 poſt med.; *maar ook gezaaid of gepoot werdt*, Colum. IX, 4, 5. X, 168.

STAPHYLODENDRON, i, n. *pimpernotenboom*, Plin. H. N. XVI, 16.

STATĀRĬUS, a, um, 1) *onder het ſtaan geſchiedende, of handelende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende; van daar* 2) *in het ſtaan of op dezelfde plek (zonder weg te gaan of te lopen), geſchiedende of handelende, bij voorb.* miles ſtatarius, Liv. IX, 19. XXII, 18, i. e. *die vastſtaande vecht, die in 't vechten niet van zijne plaats wijkt, d. i. die niet, zoo als de ligte troepen, dan voor dan achterwaards loopt, maar van de plek, daar hij is, niet wijkt:* Comoedia ſtataria, Terent. Heaut. Prol. 36, i. e. *eene Komedie van een zachten en bedaarden inhoud, waar de ſpelers zachte en bedaarde rollen hebben, niet hevig op- en nederlopen, of hevige hartstochten uit te drukken hebben, een geruchs of gedruis maken enz.: dus ook* duo agendi ſunt principales modi, motorius & ſtatarius, Donat. ad Terent. Adelph. Prol. 24. *Zulk een ſpeler heet* ſtatarius: *van daar* orator ſtatarius, Cic. Brut. 30 *en* 68, i. e. *die bedaard op zijne plaats ſtaat, niet vol drift dan voor dan achterwaard loopt, het welk bij de Romeinſche Redenaren bij hevige onderwerpen gewoon was.*

STATĔRA, ae, f. *elke wage, zoowel zonder weegſchalen, ſnelwage*, Vitruv. X, 8: ſtatera judicare de ſalubritate aquarum, Plin. H. N. XXXI, 3 ante med.; *als met weegſchalen (anders* libra*)*, Sueton. Veſp. 25. Petron. 35: *dus ook* aurificis, Cic. Or. II, 38: auraria, Varr. ap. Non. 6 n. 41, i. e. *goudſchaaltjen:* obſignare ſtateras, Cic. fragm. pro Scauro ap. Aſcon.: cf. Stat. Sylv. IV, 9, 46: *van daar* 1) *de waarde eener zaak, bij voorb.* laudatur candor ejus coacti; ſequens pallido ſtatera, Plin. H. N. XII, 26. 2) *de disſelboom* (jugum) *aan een wagen*, Stat. Sylv. IV, 3, 35. 3) *ook heet men zeker tafelgereedſchap dus, bij voorb.* tympana ſe juvene adpellata ſtateras & lancea, quas antiqui magidas adpellaverant, Plin. H. N. XXXIII, 11 poſt med. *uit* Cornel. Nepos.

STATICŬLUM, i, n. *een klein beeld, klein ſtandbeeld, beeldjen*, Plin. H. N. XXXIV, 17. XXXVII, 10 poſt init.

STATICŬLUS, i, m. *een zoort van ſtillen zachten dans, d. i. wanneer niet zoo hier en ginds gelopen of geſprongen wordt, bij voorb.* nequeo, quin tibi ſtaticulum dem, quem Hegea faciebat, Plaut. Perſ. V, 2, 43, *een dansjen doen, d. i. dansſen: dus ook* ſtaticulos dare, Macrob. Sat. II, 10.

STATIM, Adv. (*van* ſto *ook ten deele van* ſtatus, a, um), 1) *ſtaands voets, op de plaats, waar men ſtaat: van daar* a) *op ſtond, ſtaands voets, terſtond, d. i. op 't oogenblik, ſtaat overal, bij voorb.* utrum ſtatim combureretur, an in aliud tempus reſervaretur, Caeſ. B. G. I, 53: ſtatim in collea regredi, Salluſt. Jug. 55 (59): eſt ſtatim — trucidatus, Cic. Haruſp. 1 extr.: ſtatim dimittit, Cic. Or. 59: principio anni ſtatim res turbulentae, Liv. III, 22: ſtatim ac ſine mora, Flor. II, 2: impigre primo ſtatim adventu arcem recipit, Liv. IV, 53: qui ſcit, hoc ſibi ſtatim condictum, Senec. Tranquill. 11 poſt med., i. e. *terſtond, van eerſten af:* hoc pretium adulationis tulit, ſtatim curia, deinde Italia exactus, Tacit. Ann. VI, 3: *ook volgt* a *of* ab *of* poſt, i. e. *van of na, bij voorb.* a prima ſtatim maturitate, Plin. H. N. XVIII, 7 extr., i. e. *terſtond na enz.:* piceae rami ſtatim a radice modici, Ibid. XVI, 10: ſtatim a prima luce, Colum. XI, 1 med. §. 17: ſtatim poſt putationem, Pallad. Februar. 15 extr. *Bijzonder volgt er* ac, atque, ut, cum, quam *op, d. i. zoodra als, terſtond als, bij voorb.* ſtatim ut ſimultatem depoſuimus, ſenſi cet., Cic. ad Div. II, 13: ſcripſi ſtatim ut — legeram, Cic. Att. II, 12: cf. Cic. Or. 59: *dus ook omgekeerd, bij voorb.* ut me ſalutaverat, ſtatim profectus eſt, Ibid. XII, 18: ſtatim atque egreſſus eſt, Pandect. I, 16, 1: ſtatim cum ſpargitur, Pallad. April. 3: ſi ſtatim, cum ſeveris, aqua calida perfundas, Ib.: ſex ſeſtertia ſi ſtatim dediſſes, cum dixti mihi, Martial. VI, 30, 1: ſtatim quam egreſſi fuerint, Pandect. I, 16, 2: prior ſtatim committetur, quam aliter fuerit uſus, Ibid. VII, 9, 1 poſt med.: *ook* ſimul ac, *bij voorb.* ſtatim iturum, ſimul ac tradidiſſet, Cic. Att. XV, 12: *en omgekeerd* ſimul ac — ſtatim, *bij voorb.* ſimulac tetigit provinciam, ſtatim — literas dedit, Cic. Verr. I, 10 in. Not. eaque (juventus apum) vel pavida cum repetierit alvum maternam & in ejus aditu glomerata pependerit, vel ſtatim ſe ad proximam frondem contulerit, protinus cuſtos — perliniat cet., Colum. IX, 11, *alwaar of* ſtatim *voor* ſtatim ac (*gelijk* ſimul *voor* ſimul ac) *ſtaat, d. i. terſtond als, of men moet* cum *mede hier toe brengen; dan ſtaat* cum ſtatim *voor* ſtatim cum; *ook* protinus *kon wegblijven.* b) *terſtond, welhaast, d. i. niet lang te voren, versch, ſlechts, bij voorb.* ventriculus vervecis ſtatim occiſi, Pallad. I, 35 extr. 2) *vastſtaande op de plaats, zonder te wijken, bij voorb.* nec recedit loco, quia ſtatim rem gerat, Plaut. Amph. I, 1, 84: qui res cum Achivis geſſerunt ſtatim, Enn. ap. Non. 4 n. 423: *van daar* (a) *vast, onbeweeglijk, bij voorb.* ſtatim ſtant Signa (*geſtarnten*), Plaut. Amph. I, 1, 120: *dus ook misſchien* vectigalia legerant veſtra & ſervantur ſtatim, Acc. ap. Chariſ. 2, *welke het door* ſtatute, ordinate, *verklaart: dus ook* ex his praediis — talenta argenti bina ſtatim capiebat, Terent. Phorm. V, 3, 7, i. e. *beſtendig, het ééne jaar als het andere; doch, het kan ook zijn, op bepaalde tijden, zie hierna.* b) *op bepaalde tijden, ten beſtemden tijde, bij voorb.* ex praediis talenta bina ſtatim capiebat, Terent. Phorm. V, 3, 7. Not. *De* Grammatici *zeggen, dat* ſtatim, *vast, onbeweeglijk de* a *lang, en* ſtatim *zoodra, terſtond, de* a *kort heeft, zie* Donat. ad Terent. Phorm. V, 3, 7.

STATĬO, onis, f. I) *het ſtaan, ſtilſtaan, vastſtaan, onbeweegbaarheid, onbeweeglijk ſtaan, onbeweeglijke ſtand, bij voorb. van een perſoon of zaak, d. i. als zij niet van haare plaats wijkt, bij voorb.* terrae, Manil. II, 70: manere in ſtatione, *ſtilſtaan, zich niet bewegen, bij voorb.* coelum, Lucret. V, 519: membra, Ibid. 479 *en meermalen, bij voorb.* IV, 389 *en* 397: ſolus (ſcil. ille vir) immobilem ſtationis gradum retinens, Val. Max. III, 2, 23, i. e. *behieldt de plaats, waar hij ſtondt, week niet van zijne plaats: van daar de ſchijnbare ſtilſtand der Hemelligchamen, bij voorb. der Planeeten*, Plin. H. N. II, 15 *en* 16: *van daar zegt men van dezelve* ſtationem facere, Vitruv. IX, 4 ante med. Plin. H. N. II, 17 poſt med., i. e. *ſtilſtaan of ſtaan.* II) *verblijf, het vertoeven, bij voorb.* ſtatio mea Athenis nunc placet, Cic. Att. VI, 9 extr.: alterna ſtatione, Ovid. Faſt. V, 719: humoris, Pallad. I, 43, i. e. *het lang aanleggen aan de ploeg.* III) *elke plaats, waar perſoonen of zaken zich ophouden, elke ſtandplaats, verblijf bij voorb.* 1) *van menſchen, bij voorb.* a) *van ſoldaten, die op ſchildwacht ſtaan of anders als Piket ergens geplaatst worden, waaròm het dan ſchildwacht, poſt, dan Piket enz. is, bij voorb.* ſtationes portis diſpoſuit, Liv. XXV, 25, i. e. *ſtelde wachten of ſchildwachten aan de poort:* ab ſtatione clamor ortus, Liv. IX, 14, i. e. *van de ſchildwacht of Piket:* equites ex ſtatione, Caeſ. B. C. II, 26, i. e. *van het Piket, of de wacht:* ſtationem habere, Liv. XXXV, 29, i. e. *wacht houden, wachtpoſt hebben: dus ook* in ſtatione eſſe, *op ſchildwacht of piket ſtaan*, Caeſ. B. G. V, 15: longiore circuitu cuſtodias ſtationesque equitum vitabant, Ibid. B. C. I, 59: in ſtationem ſuccedere, *aflosſen*, Ib. B. G. IV, 32: ſtationes ante portas diſpone-

ponere, Liv. III, 5: sine stationibus ac custodiis, passim sternuntur (humi), Liv. V, 44 extr.: ad stationem Romanam, in porta segniter agentem vigilias, perveniunt. Liv. X, 32 extr.: stationem agere, Liv. XXXI, 29. Tacit. Hist. I, 28 en 29: inire, Ibid. Ann. XIII, 35: relinquere, Virg. Aen. IX, 222, of deserere, Sueton. Aug. 24: deze wacht was zoo wel bij nacht, Liv. XXV, 38: als bij dag, Liv. XXXV, 15 extr.: van daar Tropisch, bij voorb. stationem imperii relinquere, Ovid. Trist. II, 219: de statione vitae discedere, Cic. Senect. 20, van de post zijns levens ofgaan, d. i. sterven: in statione manebant (oculi Argi), Ovid. Met. I, 627: manus tenere in statione, Ibid. IX, 34: cf. Juvenal. VI, 273. Vellej. II, 131. Ovid. Fast. V, 60. (b) plaats, waar menschen zitten of staan, om te praten, bij voorb. op straat, bankjens aan de straat, bij voorb. in stationibus sedent, Plin. Epist. I, 13: en meermalen, bij voorb. Ibid. II, 9, 5. Juvenal. XI, 4. Pandect. XLVII, 10, 15 §. 7. (c) plaats, waar menschen bijëenkomen, om onderricht in rechtzaken te halen, Gell. XIII, 13. (d) plaats, waar de gezanten der steden bijëenkwamen of logeerden, Logement, Kwartier, verblijf, bij voorb. stationes municipiorum, Plin. H. N. XVI, 44 post init.: quod tabernas tres — civitatibus ad stationem locasset, Sueton. 37, i. e. bijëenkomst. (e) in 't gemeen, Logis, verblijf, kwartier, bij voorb. Athenis statio mea placet, Cic. Att. VI, 9, zie n. II: qua positus fueris in statione, mane, Ovid. Fast. II, 674: statio gratissima mergis, Virg. Aen. V, 128: sedes apibus statioque petenda, Ibid. Georg. IV, 8: permutata rerum statione i. e. loco, Petron. 120: comas ponere in statione, Ovid. Am. III, 7, 68. Art. III, 434, i. e. de haairen in behoorlijke orde brengen, kappen; ten zij men het hier van de Posten der soldaten ontleenen wil, elk haair op zijn post stellen, d. i. op zijne plaats; bij slot loopt het op hetzelfde uit. (f) ligging, plaatzing, Vitruv. I, 2: comas ponere in statione, Ovid., zie hier voor: permutata rerum statione, Petron., zie hier voor. (g) orde, ordenlijke ligging, bij voorb. comas ponere in statione, Ovid., zie hier voor: permutata rerum statione, Petron., zie hier voor. 2) standplaats of verblijf van vee, stal, bij voorb. jumentorum, Pandect. VII, 1, 13: equorum, Pallad. I, 21. 3) standplaats van schepen, het zij eene haven, baai, rede, of andere bekwame plaats, doch gemeenlijk alleen voor korten tijd, baai, inham, of dergelijke plaats, rede, ankerplaats enz., bij voorb. navem in statione habere ad ostium portus, Liv. XXIV, 27, is misschien ons voor anker liggen: olim statio tutissima nautis, Virg. Georg. IV, 421: male fida carinis, Ibid. Aen. II, 23: waarom het ook van portus dikwijls onderscheiden wordt, bij voorb. inter saxa quietam nactus stationem & portus omnes timens, Caes. B. C. III, 6: a Salonis ad Orici portum stationes litoraque classibus occupavit, Ibid. 8, i. e. alle inhammen, en plaatzen, waar een schip zich onthouden kon: tempestatem fugientibus statio pro portu est, Vellej. II, 72: alii petunt illam; nobis haec statio est, non portus, Senec. de constant. (of de otio sapient.) 32 prope fin.: urbe, portu, statione prohiberentur, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15: van daar Tropisch Fluctibus ejectum tuta statione recepi, i. e. haven, toevluchtsplaats, zegt Dido tegen Æneas, Ovid. Her. VII, 89.

STATIONALIS, e. het staan, stilstaan, of het verblijf betreffende, bij voorb. stella Martis, Plin. H. N. II, 15, i. e. stilstaande, zie Statio.

STATIONARIUS, a, um, het stilstaan, of de standplaats betreffende, daar toe behorende: van daar milites, Pandect. I, 12, 1 extr. XI, 4, 1 med., en enkel stationarii scil. milites, i. e. soldaten, die op posten of piket gesteld zijn.

STATIVUS, a, um, staande, stilstaande, bij voorb. aqua, Varr. ap. Non. 3 n. 155, stilstaande water, bij voorb. zee, meir enz.: praesidium stativum, i. e. uitgezette posten, piket, Liv. XLI, 1 en XLIV, 40 en Cic. Phil. XII, 10. Van daar castra stativa, Caes. B. C. III, 30 en 37. Auct. B. Afric. 26. Tacit. Ann. III, 21. Sallust. Jug. 44 (48), ook (hoewel ironisch van eenen Propraetor, die geen leger hadt, gevolglijk is het enkel zijn ledig stilliggen, en nalaten van nodige reizen) Cic. Verr. V, 12, of ook stativa, Liv. XXXIX, 30, scil. castra, het leger, kamp, waar een heir een tijd lang stilligt en kampeert, standleger, standkwartier: van daar habere stativa, Liv. II, 52. XXXVII, 33. XXXVIII, 15 en 40: stativorum mutationes, Tacit. Hist. I, 66: stativa ponere, opslaan, Liv. XXXI, 13: van daar stativa, scil. castra, a) het standleger van een' Reiziger, d. i. waar hij een wijl uitrust, rustplaats, bij voorb. quia major pars itineris conficitur noctibus propter aestus, et stativis dies absumuntur, Plin. H. N. VI, 23 post med. b) standplaats van een schip, (anders statio genoemd), bij voorb. agros, urbes, stativa, portus, totam denique Bithyniam decemviri vendituri sint? Cic. Agr. II, 15 extr., i. e. inhammen, baaijen, ankerplaatzen, reden, zie boven in Statio, alwaar portus en statio als twee onderscheiden, maar toch gelijke, dingen bijëenstaan. Anderen, bij voorb. Graevius, verstaan staande wateren, als meiren enz.; doch de eerste verklaring schijnt beter, ten zij men stagna lezen wil, het welk in 2 Codd. staat: Lux stativa, Apulej. de mundo ante med. p. 64, 24 Elm.; zeker vuurig luchtverschijnzel, anders Sterigmos genoemd.

STATOR, oris, m. van sisto, 1) die iet doet staan: van waar Jupiter Stator heet, volgends Liv. I, 12, dewijl hij de vlucht der Romeinen stuitte: cf. Ovid. Fast. VI, 793: Statores ac Tonantes & Feretrios cet., Plin. H. N. II, 53: I. O. M. Statori, Inscript. ap. Gruter. p. 25 n. 3: doch Cic. Cat. I, 13 en Senec. Benef. IV, 7 noemen hem daarom dus, omdat hij een behouder is enz. 2) die iet behoudt, in zijn wezen behoudt, behouder, bij voorb. zoo heet Jupiter stator hujus urbis & imperii, Cic. Catil. I, 13: en stator Romani nominis, Vellej. II, 131, zie n. 1. 3) een oppasser, bediende, bijzonder der Overheidspersonen, in de Provintie, Cic. ad Div. II, 19 en 17. Planc. Ibid. X, 21 ante med. Pandect. IV, 6, 10: stator praetorius, Inscript. ap. Gruter. p. 1031 n. 3 en ap. Reines. class. n. 4: stator Augustorum, Ibid. p. 600 n. 6: statorum evocati, centuriae statorum, Ibid. p. 258 n. 8. Verders stator civitatis, ibid. 631 n. 3. Ook van bijzondere personen, (waartoe de plaatzen uit Cicero ten deele kunnen behoren), bij voorb. nisi aut servos viderint aut statores altius cinctos, Petron. 126, alwaar sommigen strators lezen: stator hic libidinosus, i. e. custos horti, Priap. LXII, 3, alwaar het ook een staaner, scil. tot bewaaring van den tuin kan zijn, het welk toch bij slot op hetzelfde uitkomt.

STATUA, ae, f. (van statuo of ook van sto of sisto, wanneer het eigenlijk een Adjectivum kon zijn, statuus, a, um, i. e. daar gesteld, of om te stellen of staan geschikt enz. scil. imago), eigenlijk een geplaatst of staande beeld: van daar een standbeeld, of beeldzuil, van hout, marmer, metaal enz. is menigvuldig, bij voorb. statuam facere, Plaut. Curc. III, 69. Enn. ap. Trebell. Poll. in Claud. 7. Plin. H. N. XXXIV, 7 extr., i. e. maken: statuam alicui ponere, Cic. Dom. 90. Nep. Timoth. 2. Phaedr. II epil. 1: of statuere, Cic. Phil. V, 15. Verr. II, 20: of dicare, Plin. H. N. XXXIII, 9 extr. XXXIV, 5: dus ook statuam alicujus consecrare, Caes. B. C. III, 105: constituere i. e. statuere, Nep. Chabr. 1: statuam fieri sibi voluit, Ibid.: statuam stare in celeberrimo loco voluerat, Cic. Pis. 38: aliquem statua donare, Plin. H. N. XXXIV, 6 extr.: seu canicula findet infantes statuas, Horat. Sat. II, 5, 39: statuamque auratam, quae prima omnium in Italia statua aurata est, patri Glabrioni posuit, Liv. XL, 34, alwaar Gronovius statuta voor statua lezen wil: van daar als een spreekwoord statua verberea voor homo verberibus dignus, verbero, als een scheldwoord, Plaut. Capt. V, 1, 31. Pseud. IV, 1, 7: verders Iste statua pallidior, als een spreekwoord, Catull. LXXX, 4: taciturnior statua, als een spreekwoord, Horat. Epist. II, 2, 83.

STATUARIUS, a, um, standbeelden of beeldzuilen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb. temperatura aeris, Plin. H. N. XXXIV, 9: van daar 1) ars statuaria, Plin. H. N. XXXIV, 7 in., ook enkel statuaria, scil. ars, Plin. H. N. XXXV, 12 med. XXXVI, 5, de kunst, om standbeelden of beeldzuilen te maken, beeldhouwerskunst, beeldgieterskunst. 2) statuarius, scil. artifex, een beeldenmaker, beeldhouwer of beeldgieter, Plin. H. N. XXXV, 8. Senec. Ep. 88 ante med. Quintil. II, 21 §. 1 en 10.

STATULIBER, i, en **STATULIBERA**, ae, (eigenlijk Statu liber en statu libera), scil. servus en serva, i. e. een slaaf (slavin) die alleen voor zekeren bepaalden tijd de vrijheid bekomen heeft; en gevolglijk bij slot toch slaaf en slavin blijft, bij voorb. statuliber est, qui statutam & destinatam in tempus vel conditionem libertatem habet, Pandect. XL tit. 7 (welk de statuliberis tot opschrift heeft), leg. 1, en dus staat dit woord statuliber in alle de volgende leges: en statulibera, Ibid. leg. 6: cf. Ulpian. regular. tit. 3, alwaar staat: qui sub conditione testamento liber esse jussus est, statuliber adpellatur.

STATUMEN, inis, n. (van statuo), alles, wat iet doet staan, of alles, waar iet op staat, of steunt, of steunen kan: van daar 1) een paal, waar iet op steunt, bij voorb. wijnstok enz., stut, Colum. IV, 2 en 16. 2) de ribben der schepen, d. i. de kromhouten, waar aan de zijdplanken vastgemaakt worden, heeten statumina, Caes. B. C. I, 54. 3) elke onderlage, grondslag van eene zaak, bij voorb. van steenen, Vitruv. VII, 1: bij het papiermaken, Plin. H. N. XIII, 12.

STATUMINATIO, onis, f. de onderlage, bij voorb. statuminatione facta, rudus inducatur, Vitruv. VII, 1 post med.

STATUMINO, are, iet door een steunzel of onderlage vastmaken, bij voorb. vineam. Plin.

Plin. H. N. XVII, 22, i. e. *steunen, stutten:* ora fossarum lapidibus statuminare Plin. H. N. XVIII, 6 extr.: Tum statuminetur saxo cet., Vitruv. VII, 1, i. e. *men make eene onderlage van enz.*

STATŬO, ui, ūtum, 3. *maken, dat iet staat, bij voorb.* navem, Plaut. Bacch. II, 3, 57, i. e. *met een schip stilhouden, voor anker liggen:* nec quidquam statuere poterant, Liv. XXI, 42, *zie hier na:* equus Curtium statuit in vado, Liv. I, 13: boves, Propert. IV, 9, 4: *van daar* 1) *iet doen staan, door het daar te stellen, gevolglijk daarstellen, zoo, dat het staat, bij voorb.* aliquem ante oculos, Cic. Or. I, 57: captivos in medio, Liv. XXI, 42: aliquem in terram, Terent. Ad. III, 2, 18: Nec quidquam statuere poterant, Liv. XXI, 58: horologium ad aedem, Plin. H. N. VII, 60: crateras statuunt, Virg. Aen. I, 724 (728): ratem in oris, Val. Fl. III, 653: robora legionum circa portus, Liv. XXIII, 16: equus Curtium statuerit in vado, Liv. I, 13: ipsum Marium si quis eo loci statuisset, Val. Max. III, 1, 2 extr.: vas in loco frigido, Pallad. in Octob. 22: naves excepisse onus statutum i. e. impositum, Plin. H. N. XXXVI, 9: calamos pro columnis, Ovid. Fast. III, 529, i. e. *daarstellen:* juvencum ante aram, Virg. Aen. IX, 627: lectulos, Plaut. Pers. V, 1, 7. 2) *iet daarstellen door den arbeid der handen; wanneer het dan zetten, dan oprichten, dan verrichten, of opbouwen enz. vertaald wordt, bij voorb.* statuam, Cic. Verr. II, 20. Phil. V, 15: tropaeum, Cic. Invent. II, 23: nihil nisi columellam, Cic. Leg. II, 26: pedamenta jacentia, Colum. IV, 26: tumulum, Virg. Aen. VI, 380: tabernaculum, Nep. Eum. 7. Caes. B. C. I, 81: obeliscum, Plin. H. N. XXXVI, 9: arborem, Ibid. XVII, 11 post med. Horat. Od. II, 13, 10: moenia, Virg. Aen. II, 294: urbem, Ibid. I, 573 (577): IV, 655: incensis operibus, quae statuerat, Nep. Milt. 7: aras, Ovid. Met. VII, 240: machinas, Plaut. Pseud. I, 5, 13: *dus ook* statutus, a, um, *bij voorb.* pali, Varr. R. R. I, 14: milliarium statutum in capite Romani fori, Plin. H. N. III, 5 post med.: obeliscus in Circo statutus, Ibid. XVI, 4: *van daar* statutus, a, um, *groot, van groote gestalte of postuur, bij voorb.* recalvum — senem, statutum, ventriosum, Plaut. Rud. II, 2, 11. *Van daar Tropisch, oprichten, bij voorb.* regnum, Cic. Sext. 30: sedes alicubi, Justin. XVIII, 5. 3) *vastftellen, bestemmen, zetten, bij voorb.* jus, Auct. ad Her. III, 3: sibi finem consilii, Cic. ad Div. VI, 22: finem orationi, Terent. Hec. I, 2, 21: pretium arti, Terent. Hec. Prol. II, 4: tempus colloquio, Liv. XXVIII, 35: modum cupidinibus, Horat. Sat. I, 2, 111: propriae telluris herum natura neque illum neque me — statuit i. e. fecit, Ibid. II, 2, 130: pacis legem universae Graeciae, Justin. IX, 5: *dus ook* statutus, a, um, *bij voorb.* dies est statutus comitiis, Liv. XXIV, 27: ad statutam horam, Justin. I, 10: statuto tempore, Ibid. XVI, 40: statuto loco, Cic. Harusp. 14: die statuta, Liv. XXXI, 19: diebus statutis, Sueton. Claud. 42: *van daar* a) *vastftellen, d. i. besluiten, besluit nemen, uitspraak doen, als Richter, bij voorb.* de aliquo, Caes. B. C. I, 30. Sallust. Cat. 52 (56). Tacit. Ann. II, 85: quos contra statuas, Cic. Or. 10: in aliquem aliquid gravius, Caes. B. G. I, 20: crudeliter in aliquem, Justin. II, 15: triste aliquid, Ovid. Pont. II, 2, 119: *van daar* de se i. e. *zich ombrengen,* Tacit. Ann. VI, 29. *Verders* ego vix statuere apud animum meum possum, utrum pejor ipsa res an pejore exemplo agatur, Liv. XXXIV, 2 in., i. e. *ik kan niet beslissen, niet bepalen enz.:* neque possum statuere, utrum cet., Cic. Or. III, 22. b) *vastftellen bij zich zelven, d. i. besluiten, overleggen, besluit nemen, voornemen, bij voorb.* belli finem facere, Nep. Hamilc. 1: decertare, Caes. B. C. III, 68: statutum habere cum animo, Cic. Verr. III, 41, i. e. *besloten hebben bij zich zelven:* proinde ipsi statuerent apud animos, quid vellent, Liv. VI, 39, i. e. *overleggen, vastftellen.* c) *vastftellen, of besluit nemen, dat iet geschieden zal, verordenen, bij voorb.* statueruntque, ut naves conscenderent, Cic. Off III, 11: Statuitur, ne sit Creta provincia, Cic. Phil. II, 38: de aliquo, *zie* a. d) *vastftellen in het hoofd, zich iet in het hoofd brengen, gevolglijk gelooven, daarvoor houden, zich voorstellen, meenen, voor zeker houden, bij voorb.* laudem statuo esse maximam, Cic. ad Div. V, 13: ut mihi statuo, Cic. Mur. 14, *zoo als ik mij voorstel, zoo als ik geloof; dit* mihi statuo *komt met ons, mij voorstel, overeen, anders staat daarvoor* apud animum meum i. e. me: *verders* sic statuo & judico, neminem — habuisse, Cic. Or. II, 28: tu ipse statuisti, bona possessa non esse, Cic. Quint. 24: quam laudem statuo esse maximam, Cic. ad Div. V, 13: qui in te satis consilii statuerim esse, Cic. Att. I, 5. e) *beslissen of onderzoeken, bij voorb. als Richter, bij voorb.* res privatas, Ovid. Trist. II, 95: *verders* vix statuere apud animum meum possum, utrum cet., Liv., *zie hier voor:* neque possum statuere, utrum cet., Cic. Or. III, 22, *zie hier voor.*

STATŪRA, ae, f. *eigenlijk* i. q. status *het staan: van daar de* statuur *van een mensch, d. i. de grootte van een mensch, wanneer hij staat, bij voorb.* dicere, qua facie fuerit, qua statura, Cic. Phil. II, 16: parva, Auct. ad Her. IV, 33 extr.: forma et specie et statura esse adposita ad dignitatem, Ibid. 47: vir praecipuae staturae, Colum. III, 8: quadratae staturae veterum, Plin. H. N. XXXIV, 18 post med.: commoda, Plaut. Asin. II, 3, 21: haud magna, Ibid. Poen. V, 2, 152: cf. Caes. B. G. VI, 20. Sueton. Tiber. 68: *ook van beesten, bij voorb.* Altinae vaccae sunt humilis staturae, Colum. VI, 24 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb. van boomen,* producat in tantam staturam, Colum. V, 5 §. 8, i. e. *grootte.*

STĀTUS, us, m. *het staan op de voeten, stand, wanneer dit hetzelfde is als staan, bij voorb.* status, incessus, sessio, Cic. Off. I, 35, i. e. *het staan, gaan, zitten:* status, motus, Cic. Fin. III, 17 in.: status erectus, Cic. Or. 18, i. e. *rechte stand, recht staan:* stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu perdius atque pernox, inconnivens, immobilis, Gell. II, 1: *van daar van de hoeren, als zij in of voor het hoerhuis staan, bij voorb.* quae tibi olent stabulum statumque, Plaut. Poen. I, 2, 56: *van daar* 1) *statuur, d. i. ligchaamsgrootte van iemand, die staat,* a) *van menschen, bij voorb.* status, motus, Cic., *zie hier voor:* mediastini, Colum. I, 9. b) *van beesten, bij voorb. van een' haan, hond, zwijn, bij voorb.* in gallinaceis maribus status altior quaeritur, Colum. VIII, 2 post med.: scrofae probantur longissimi status, Ibid. VII, 9: pecuarii canis status longior productiorque ad hos casus magis habilis est, Ibid. 12 post med. c) *van een gewas, bij voorb.* plantae cydoniorum majoris status, Pallad. Febr. 25. 2) *stand of postuur van een staand mensch, stelling, bij voorb.* illo statu statuam fieri voluit, Nep. Chabr. 1, i. e. *in die stelling, postuur:* videre vellem, qui esset status, Terent. Eun. III, 5, 50, i. e. *wat postuur gij maaktet:* status, motus, Cic. Fin. III, 17, *zie hier voor:* artificis status ipse fuit, Ovid. Met. XI, 169, i. e. *postuur, stelling van een Citherspeler:* crebro commutat status, Plaut. Mil. II, 2, 51: formam cepi hujus in me & statum, Ibid. Amph. I, 1, 110. 3) *het staan of de stand van iemand, die vecht, zijn postuur, houding, het zij van een soldaat (in den oorlog) of van eenen* Gladiator, *bij voorb.* in statu sat, Plaut. Mil. IV, 9, 12: statum Galli conturbavit, Quadrigar. ap. Gell. IX, 13: statum proeliantis componit, Petron. 95 extr.: minax status, Horat. Od. III, 4, 54: statu movere hostem, Liv. XXX, 18, i. e. *uit zijn stand, uit zijn legering brengen: dus ook* adversarios de omni statu deiicere, Cic. Or. 37 in., *alwaar het Tropisch is, d. i. van zijn stuk brengen: van daar* 4) *stand Tropisch, d. i. gesteldheid, toestand, omstandigheid van eene persoon of zaak.* (a) *bij Redenaren* status causae *of enkel* status, Cic. Top. 25 in. Cic. Partit. 29. Quintil. III. 6 in., *de staat der zaak, de staat des verschils, d. i. de hoofdzaak, waarop alles bij verdediging enz. aankomt; hij heet anders* constitutio, Quintil. Ibid. Cic. Invent. I, 8. Auct. ad Her. I, 11. (b) *stand, gesteldheid, legging, omstandigheid, geschapenheid enz. van eene zaak of persoon, wanneer het dan gemoedsgesteldheid, dan gelukkige toestand, voordeelige staat, dan gelegenheid, geschapenheid, omstandigheden, gesteldheid enz. in 't gemeen betekent, bij voorb.* aliquem de statu deiicere, Cic. Or. 37. *of* demovere, Cic. Caecin. 8, i. e. *uit zijn stand, gesteldheid, brengen:* de suo statu declinare, Cic. Cluent. 38, i. e. *van de voormalige gesteldheid of toestand afwijken, d. i. van hun gevoelen:* de statu vitae deducere, Cic. Verr. II, 4, i. e. *gesteldheid, geschapenheid:* suum statum — tenere, Cic. ad Div. VI, 1: aliquid de pristino statu retinere, Ibid. IV, 1: vitae statum usque ad senectutem obtinere, Cic. Balb. 7: flebilis ut noster status est, ita flebile carmen, Ovid. Trist. V, 1, 5: qualis esset status, Cic. Att. IV, 2: statum orbis terrae quinque hominum perditorum redemi, Cic. Sull. 11: deteriore statu esse, Cic. Pis. 28: restituere aliquem in pristinum statum, Cic. Verr. Act. I, 4: cum in hoc statu ad Capuam res essent, Liv. XXVI, 5: cum in hoc statu res esset, Liv. XXXII, 11: res vestrae quo statu sunt, Liv. III, 68: hoc statu rerum in Hispania, Scipio in provinciam venit, Liv. XXII, 22: nihil semper suo statu manet, Cic. Nat. D. I, 12: nihil a naturae statu discedere, Cic. Off. I, 20: me de vitae meae statu, dolore ac lacrymis deducerent, Cic. Verr. II, 4: neque de statu nobis nostrae dignitatis est recedendum, Cic. Att. I, 20 in., i. e. *voormalige eere, aanzien:* convellere statum reipublicae, Cic. Pis. 2: ex amplo statu concidere, Cic. Att. III, 10: collocare aliquem civitatis statum, Cic. ad Brut. 15 extr.: multorum excisi status (Plural.), Tacit. Ann. III, 28 extr.: *dus ook* status civitatis, Cic. Sext. 1. Liv. XXIV, 28, i. e. *gesteldheid: dus ook* reipublicae, Cic. Sull. 22. Pis. 2, *zie hier voor:* mentis, Cic. Parad. 1 extr. Senec. Troad. 1047: animi, Senec. Ep. 81 post med.: mundi, Cic. Or. III, 45: coeli ex

stela

stellarum, Cic. Div. II, 43: est quoque pacati status aëris ille, Lucret. III, 293: statum coeli notare gubernatores possent, Liv. XXXVI, 12: incertus status coeli, Colum. XI, 2 prope fin.: pluvius coeli status, Ibid. II, 10 extr.: mitior coeli status, Senec. Oedip. 1054: *van daar* a) status regum, Cic. Agr. I, 1, *de stand, d. i. de mate van hun koninglijk gezag, bij voorb. of zij Souverein zijn of niet, magtig of niet enz.: ook kan men het vertalen, rang.* b) *de stand, dien de geboorte onder de menschen maakt, bij voorb. tusschen eenen vrijgeborenen en eenen slaaf*, Pandect. I, 5, 3: *verders, tusschen eenen adelijken en onädelijken, wanneer er weder twee standen zijn, patricische (adelijke) en plebejische (onädelijke), bij voorb.* agnationibus familiarum distinguuntur status, Cic. Leg. I, 7, i. e. *standen:* statum nullum habere, *geenen stand, rang, of waardigheid hebben, van geproscribeerden, gevolglijk van alle vermogens en alle burgerlijke voordeelen beroofde personen, bij voorb.* nullum habentibus statum, Vellej. II, 72. c) status aetatis *is de ouderdom van vijfëntwintig jaren, bij voorb.* cum ad statum suum pervenisset, Pandect. XXXI, 79 ante med. Not. fulmen status (*te weten* fulmen *is drieërlei*, consiliarium, auctoritatis, status) est, ubi quietis nec agentibus quidquam nec cogitantibus quidem, fulmen intervenit, Senec. Nat. Quaest. II, 39.

STATUS, a, um, *bestemd enz., is het* Particip. *van* Sisto, *zie* Sisto.

STATUTIO, onis, f. *stelling, daarstelling, oprichting enz., bij voorb.* ligni, Vitruv. X, 5 post med.

STATUTUS, a, um, *zie* Statuo.

STEATOMA, ătis, n. *een soort van gezwel, dat iet vetächtig of als 't ware talkächtig bevat*, Cels. VII, 6. Plin. H. N. XXVI, 14 med.

STEGA, ae, f. *het dek op het schip*, Plaut. Bacch. II, 3, 44. Stich. III, 1, 12.

STEGNUS, a, um, i. e. constrictus, *bij voorb.* febres, *bij voorb.* in febribus constrictis, quas stegnas vocant, Plin. H. N. XXIII, 7.

STELA, ae, *of* STELE, es, f. (στήλη), *een pilaar, zuil*, Plin. H. N. VI, 28 ante med. *en* 29 ante med.

STELLA, ae, f. 1) *eene star aan den hemel, is bekend, bij voorb.* sidera & stellas, Cic. Somn. Scip. 3: cursus stellarum, Ibid. 4: *en meermalen; bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 46. Virg. Aen. IV, 482. XI, 202. Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 1. Ovid. Met. II, 321. VII, 100: *van daar* terra feret stellas, *van eene onmogelijke zaak*, Ovid. Trist. 1, 7, 3: dum coelum stellas, dum vehet amnis aquas, i. e. in perpetuum, Tibull. I, 4, 66 (60): *van daar wegens de gelijkheid van gedaante of van het licht* a) *eene star, d. i. eene figuur, die er (omtrent) als eene star uitziet, bij voorb.* vitis in stellam dividatur, Colum. IV, 17 med.: in stellam decussari, Ibid. §. 5: sub stella, Ibid. 26 §. 3: adfixa arbori stella, Plin. H. N. XVIII, 31 post med.: cf. Ibid. 10 post med. Colum. III, 13 extr. b) *star in het oog, bij voorb.* segnis stella, Claudian. Phoen. 87. c) *starvisch*, Plin. H. N. IX, 60. XXXII, 11 post med. d) *star, d. i. helderpunt op de edelgesteenten, of derzelver luister, bij voorb.* in carbunculis stellas, Plin. H. N. XXXVII, 7: Ceraunia habet intus stellam concursantem, Ibid. 9 post med.: Syrtides itidem stellas continet langaidas, Ibid. 10 extr.: vestis distincta aureis stellis, Sueton. Ner. 25. e) peculiares stellas *noemt* Plin. H. N. XVIII, 27 *de St. Jans wormpjens.* f) fulgentes stellae, Lucret. VI, 356, i. e. *bliksem.* g) *een Planeet, bij voorb.* Saturni, Virg. Georg. I, 336. Plin. H. N. XVIII, 25 post init.: Martis stella, Ovid. Am. I, 8, 29: Veneris stella, Plin. H. N. II, 15 med.: quinque stellae, Cic. Or. III, 45 extr.: *dus ook* stellae errantes, Cic. Nat. D. I, 13 extr., i. e. *Planeeten:* stella diurna i. e. *morgenstar, Venus*, Plaut. Men. I, 2, 62. h) *een komeet, bij voorb.* Virg. Aen. II, 694: *dus ook* stella comans, Ovid. Met. XV, 749. 2) *gestarnte, starrenbeeld* (sidus), *bij voorb.* Gnossia ardentis stella Coronae, Virg. Georg. I, 222: stella Miluus, Ovid. Fast. III, 793: stella in cunas officiosa Jovis, Ibid. V, 112, i. e. signum Oleniae capellae, *gelijk het terstond daaröp genoemd wordt. Ook* 3) (*gelijk* sidus) *de zon, bij voorb.* At pater Heliadum (i. e. sol) radios ubi tinxerit undis, et cinget geminos stella serena polos cet., Ovid. Fast. VI, 718. Not. *ook iet gelukkigs, geluk, ten minsten zegt* Festus: Stellam significare ait Atejus Capito laetum & prosperum, auctoritatem secutus P. Servilii auguris, quae ex lamella aerea adsimilis stellae locis inauguratis infigatur, *alwaar* Dacier *voor* quae ex lamella cet. *lezen wil* quia et lamella cet.

STELLANS, *gestarnd*, *zie* Stello, are.

STELLATUS, a, um, *zie* Stello.

STELLIFER, a, um, *starren dragende, gestarnd, bij voorb.* coelum, Cic. Somn. Scip. 5: polus, Sen. Hippol. 785.

STELLIGER, a, um, *starren dragende, gestarnd, bij voorb.* viae aetheris, Varr. ap. Non. 14 n. 174: polus, Stat. Theb. XII, 565: olympus, Senec. Herc. Oet. 1907: cervix, quae mundum tulit, Ibid. 1443: ille deum gens stelligerum adtollens apicem Trojanus Iulo Caesar, Sil. XIII, 863, i. e. Caesar, *bij wiens dood een komeet verscheen, waaröm men geloofde, dat hij onder de Goden opgenomen was.*

STELLIMICANS, tis, *van starren flonkerende, bij voorb.* bis sex signa, Varr. ap. Prob. ad Virg. Ecl. VI, 31.

STELLIO, onis, m. *een zeker beest, bijna van de grootte van een hagedis, met schitterende plekken op den rug, die naar starren gelijken; het zal zeer listig en vol streeken zijn*, Virg. Georg. IV, 243. Plin. H. N. XI, 26. XXIX, 4 post med. Not. Ovidius *beschrijft het* Met. V, 461 *aldus:* variis stellatus corpora guttis, *alwaar hij verhaalt, dat* Ceres *een jongen, die haar zag drinken, en haar, omdat zij door grooten dorst een goeden teug deedt, bespotte, in dit dier veränderd heeft. Van daar Tropisch, van een listig en bedrieglijk mensch: van daar noemt* Venus *haren ongehoorzamen zoon* Kupido *dus*, Apul. Met. V prope fin. p. 172, 19 Elm., *alwaar zij zegt:* quibus modis stellionem istum cohibeam? i. e. *dezen slimmen, lozen boef: van daar komt* stellionatus *als eene misdaad enz.*

STELLIONATUS, us, m. *is eene misdaad, wanneer iemand vol streeken handelt, bij voorb. het verpande weder verpandt enz., en toch de misdaad geen eigenlijken Titel heeft; een naamloze listige misdaad*, Pandect. XIII, 7, 36. XVII, 1, 29 extr. XL, 7, 9. XLVII tit. 20 (*die tot opschrift heeft* Stellionatus), leg. 1, 2 *en* 3.

STELLO, avi, atum, are, 1) *met starren bezetten, bij voorb.* numero stellarum stellantur, *van edelgesteenten*, Plin. H. N. XXXVII, 7 med.: *van daar* stellatus, a, um, *met starren bezet, gestarnd, bij voorb.* domus, i. e. coelum, Claudian. Proserp. III, 8: astrique & effusis stellatus crinibus aether, Val. Fl. II, 42: stellati pariter crines (Castoris & Pollucis), Claudian. de IV consul. Hon. 209: Cepheus, Cic. Tusc. V, 3, i. e. *met starren verzien, gevolglijk een gestarnte geworden: van daar Tropisch, d. i. als 't ware met starren bezet, als 't ware, gestarnd, bij voorb.* stellatus Argus, Ovid. Met. I, 664. Stat. Theb. VI, 277, i. e. *vele oogen hebbende:* stellatus iaspide ensis erat, Virg. Aen. IV, 26, *als 't ware gestarnd, d. i. bliksemend:* variis stellatus corpora guttis, Ovid. Met. V, 461: Gemma stellata nunc sanguineis, nunc aurateis guttis, Plin. H. N. XXXVII, 10 post med.: salamandra, animal, lacerti figura, stellatum, Ibid. X, 67: vela colore coeli, stellata, per rudentes iere in amphitheatro Neronis, Ibid. XIX, 1 extr.: stellatis axibus agger (*tot belegeringen*) erigitur, Lucan. III, 455. Sil. XIII, 109, i. e. lignis cancellatim decussatis & in modum stellae radiatae prominentibus; *anderen verklaren* stellati axes *door* axes rotarum radiati *of* rotae radiatae. 2) *met starren bezet zijn, gestarnd zijn, bij voorb.* nox stellans, Cic. Div. I, 11 (*als Dichter*), *d. i. gestarnd:* Olympus, Ib. 12 (*als Dichter*): coelo stellante, Lucret. IV, 213, i. e. *wanneer de hemel gestarnd is:* regia coeli stellantis, Virg. Aen. VII, 210: stellantes nox picta sinus, Claudian. Proserp. II, 363: Summi stellantia Patris tecta, Val. Fl. V, 623: Tauri ora stellantia i. e. sideris Tauri, Ovid. Fast. V, 603: *van daar Tropisch, bij voorb.* gemmae stellantes, Ovid. Met. I, 723, i. e. *bliksemend:* lucentes vespere per arva cicindelae; ita adpellant rustici stellantes volatus; Graeci vero lampyridas, Plin. H. N. XVIII, 26: tegmina stellantia i. e. vestis nitens & auro, quasi stellis, distincta, Val. Fl. III, 98: habet fontem insignem, pluribus bullis stellantem, Plin. H. N. XXXI, 2 ante med.: stellantia glauca lumina nube tremunt i. e. oculi stellarum modo micantes, Val. Fl. II, 499: linunt stellantem splenia frontem, Martial. II, 29, 9, i. e. *verscheurt.*

STEMMA, ătis, n. (στέμμα) *van* (στέφω), 1) *eene krans, bijzonder eene krans, waarmede de borstbeelden der Voorvaderen opgesierd en omringd werden, bij voorb.* expressi cera vultus singulis disponebantur armariis —; stemmata vero lineis discurrebant ad imagines pictas, Plin. H. N. XXXV, 2 ante med.: qui imagines in atrio exponunt & nomina familiae — multis stemmatum illigata flexuris cet., Senec. Benef. III, 28: *van daar* 2) *stamboom, geslachtstam, stamtafel, genealogie, reeks van Voorouderen*, Senec. Ep. 44. Sueton. Ner. 37 *en* Galb. 2. Juvenal. VIII, 1. Pers. III, 28: proavis demissum stemma, Stat. Sylv. III, 3, 45: longum stemma repetit a Leda, Martial. V, 37, 4: *van daar Tropisch, bij voorb.* argenti, Martial. VIII, 6, 3.

STENA, orum, στενά, Liv. XXXII, 5, i. e. *enge pas.*

STEPHANEPLOCOS, *of* STEPHANOPLOCOS, i, *kransen vlechtende, zoo heet de kransverkoopster* Glycera, *als een schilderstuk door den schilder* Pausias *vervaardigd*, Plin. H. N. XXI, 2. XXXVII, 11 post init. *Dit schilderstuk heet ook* Stephanepolis *of* Stephanopolis.

STEPHANEPOLIS, *of* STEPHANOPOLIS, is, f. *kransverkoopster, d. i. die kransjens verkoopt; dus werdt het bovengemelde schilderstuk van* Pausias *door sommigen genoemd*.

noemd, Plin. H. N. XXXV, 11 poſt init.

STEPHANITIS, is, f. (vitis) *een ſoort van wijnſtokken, die zich in de gedaante van kransſen windt*, Plin. H. N. XIV, 3 extr. Not. Colum. III, 2, 2 *herſt* ſtephanitae (Plur.); *dit is waarſchijnlijk van den* Nomin. Singular. ſtephanites, ae, m. (στεφανίτης).

STEPHANOPLOCOS, STEPHANOPOLIS, *zie* Stephanoplocos, Stephanopolis.

STERCŎRĀRĬUS, a, um, *de mest betreffende, zich daarmede bezig houdende, tot mest behorende*, *bij voorb.* crates, Varr. R. R. I, 22: Porta ſtercoraria, *mestpoort, was eene poort te Rome, achter den Tempel van* Veſta, *in welks omtrek men de vuilnis uit den Tempel van* Veſta *jaarlijks op den* 15. *Juny* (XVII Cal. Jul.) *bracht, en deze plaats met eene poort ſloot*, Feſt. in Stercus *en* Quando. *Deze vuilnis wierp men naderhand in den* Tiber, Ovid. Faſt. VI, 227 *en* 713.

STERCŎRĀTĬO, onis, f. *mesting*, Colum. II, 16. Plin. H. N. XVIII, 23.

STERCŎRĒUS, a, um, *als drek of mest, of daar vol van, drekächtig, ſlijkächtig, vuil, morsſig, als een ſcheldwoord*, *bij voorb.* miles, Plaut. Mil. II, 1, 12.

STERCŎRO, avi, atum, are, 1) *mesten, of met mest mesten*, *bij voorb.* agrum, Cic. Senect. 15 extr. Colum. II, 16. Plin. H. N. XVIII, 23 extr.: ſegetem, Cato R. R. 36: loca in agro, Varr. R. R. I, 38: locus ſtercoratiſſimus, Colum. II, 11, 8. XI, 2 poſt med. §. 8 in.: niſi ſtercorato ſeri non oportere, Plin. H. N. XVIII, 23: milium, panicum — niſi in ſtercorato, non ſerantur, *alwaar men* loco *of* ſolo *verſtaan kan.* 2) *uitledigen*, *bij voorb.* latrinas, Pandect. VII, 1, 15 Ed. Torrent.: *van daar* ſtercorata colluvies, Colum. I, 6 extr., i. e. *bijéén gebrachte hoop mest.*

STERCŎRŌSUS, a, um, 1) *vol mest, gemest of wel gemest*, *bij voorb.* ſolum, Colum. XI, 3, 43: locus ſtercoroſiſſimus, Cato R. R. 46: deterrimae notae mel — villaticum, quod naſcitur in oleribus & ſtercoroſis herbis, Colum. IX, 4 extr. 2) *vol mest, vol vuilnis*, *bij voorb.* aqua, Colum. XI, 3 extr.: mari haec eſt natura, ut omne immundum ſtercoroſumque litoribus impingat, Senec. Nat. Quaeſt. III, 26 poſt med.: herbae, Colum., *zie hier voor.*

STERCULINIUM, *zie* Sterquilinium.

STERCUS, ŏris, n. 1) *afgang, ſtront, van menſchen en beesten, ſtront, mist, mest*, *bij voorb.* ſtercus optimum eſſe volucrium, Varr. R. R. I, 38: columbinum, hominis, caprinum, ovillum, aſininum, equinum, Ibid.: novalia ſtercore ſaturare, Colum. II, 9 poſt med.: ingerere ſtercus vitibus, Ibid. 16: pulverem ſtercoris per ſegetem ſpargere, Ibid.: ſtercus caprinum manu jacere, Ibid.: ſi nullum genus ſtercoris ſuppetat, Ibid.: ſtercora aequare, Ibid. 22, i. e. *mest ſtrooijen, gelijk maken op den akker, gelijk hier en ginds ſtrooijen:* ſtercus dividere, Cato R. R. 29: terra operire, Ibid.: vectare, Ibid. 10. Not. ſtercus ex aede Veſtae XII Cal. Jul. defertur in angiportum medium fere clivi Capitolini; qui locus clauditur porta ſtercoraria, Feſt., *zie* Stercorarius. Not. ſtercus curiae, Cic. Or. III, 41, *Tropisch, maar het welk* Cicero *afkeurt.* 2) *Tropisch, afval, vuilnis*, *bij voorb.* ferri, Scribon. 188, i. e. *vuilnis.*

STEREOBĂTA, ae, f. *een gemetzeld voetſtuk*, *bij voorb. van eenen pilaar enz.*, Vitruv. II, 3.

STERĬLESCO, ĕre, *onvruchtbaar worden*, 1) *van beesten*, *bij voorb. van de leeuwin*, Plin. H. N. XVIII, 16: *geiten*, Ibid. 50. XV, 8: *ook van menſchen*, *bij voorb.* eos, qui ederint, ſterileſcere mares feminasque, Ibid. XX, 1 ante med.: *dus ook* mamma (*van eene zeuge*) ſterileſcit, Ib. XI, 40, i. e. *verliest de melk, vergaat.* 2) *van gewasſen*, *bij voorb.* fruges, Plin. H. N. VII, 15: amygdalas in pingui terra mori ac ſterileſcere, Ibid. XVII, 10 ante med. *Van daar Tropisch* impia Trinacriae ſterileſcant gaudia vobis, in Diris Valer. Caton. 9.

STERĬLIS, e, *onvruchtbaar*, *d. i. geene vruchten dragende, van menſchen, beesten, gewasſen, en alle dingen*, *bij voorb.* ager, Virg. Georg. I, 84: arena, Ibid. 70: platanus, Ibid. II, 70: ſteriles ariſtae, i. e. inanes, Ovid. Art. I, 553: Ceres ſterilem vaneſcit in herbam, Ibid. Am. III, 7, 31: ſterilis diu palus aptaque remis, Horat. Art. 65: vacca ſterilis, Virg. Aen. VI, 251, *als een behoorlijk offer van* Proſerpina: ſterile ſenium hominis, Colum. II, 1 ante med.: viri ſteriles, Martial. IX, 9, 8, i. e. Eunuchi: *dus ook* vir, Catull. LXII, 69: ova ſterilia, i. e. irrita, Plin. H. N. X, 60: ſemen, Catull. LXVI, 26: Galli Tanagrici ad partum ſunt ſteriliores, Varr. R. R. III, 9 ante med.: avena, Virg. Ecl. V, 37. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* ſteriles plumbi lapides, Plin. H. N. XXXIII, 7 poſt med.: ſterilem earum (ſcil. baccarum) triumphalem (laurum), Ibid. XV, 30 poſt init. *Van daar* 1) *onvruchtbaar*, *d. i. onvruchtbaar makende*, *bij voorb.* robigo, Horat. Od. III, 23, 6: frigus, Lucan. IV, 108: hyems, Martial. VIII, 68, 10: ſerere e pampinariis ſterile eſt, Plin. H. N. XVII, 21 ante med., i. e. *het geeft geene vruchten; doch het kan ook zijn, is zonder nut; bij ſlot is het hetzelfde.* 2) *onvruchtbaar, Tropisch*, *d. i. vruchteloos, zonder nut*, *bij voorb.* Februarium ſterilem futurum, Cic. Q. Fr. II, 12: numi, Pandect. XVII, 1, 7, i. e. *die geene renten geven:* amor, Ovid. Met. I, 496: *doch het kan ook zijn, ledig, (van voordeelen); bij ſlot is het hetzelfde:* proſpectus, Plaut. Mil. III, 1, 15, i. e. *waar men niemand te zien krijgt; ledig uitzicht:* amicus ſterilis, i. e. *van wien men niet veel voordeel te hopen heeft*, Martial. X, 18, 3. Juvenal. XII, 97: *dus ook* cathedra, i. e. *een leerſtoel, die niet veel opbrengt*, Martial. I, 77, 14. Juvenal. VII, 203: *dus ook* pax, Tacit. Ann. I, 17: vita, Martial. X, 58, 8: fama, Stat. Theb. VI, 17: domus ſterilis, i. e. ſine liberis, Prop. IV, 11 (12), 62: ſerere e pampinariis ſterile eſt, Plin. H. N., *zie hier voor:* litus ſterili verſamus aratro i. e. laboramus fruſtra, Juvenal. VII, 49. 3) *ledig*, *bij voorb.* manus, Plaut. Truc. I, 2, 3: ſterilis amator a datis (*geſchenken*), Ibid. II, 1, 30: civitas ab aquis ſterilis, Apul. Met. I ante med. p. 106, 4: Elm.: epiſtolae, Plin. Epiſt. V, 2, i. e. *zonder geſchenk:* ſaeculum, Plin. Ep. V, 17 extr.: vadum, Senec. Thyeſt. I, 173, i. e. *zonder water.* *Ook kan men hier toe brengen* proſpectus, Plaut., *zie* n. 2, *en meer uit* n. 2. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* virtutum ſterile ſaeculum, Tacit. Hiſt. I, 3: heu ſteriles veri, i. e. alieni a vero, Perſ. V, 75: ſteriles plumbi lapides, Plin. H. N., *zie hier voor:* earum ſterilem (laurum), Ibid., *zie hier voor.* *Ook met den* Ablativus, *bij voorb.* quod temporis punctum aut beneficio ſterile aut vacuum laude? Plin. Paneg. 56: *dus ook* ſonitu ſterila, Lucret. II, 844, *het welk of voor* ſterilia *ſtaat of van* ſterilus, a, um, *is.* *Ook heeft men* ſterilus, a, um, *bij voorb.* ſterila mulier, Feſt.: ſterila ſonitu, Lucret., *zie hier voor.*

STERĬLĬTAS, ātis, f. 1) *onvruchtbaarheid*, *bij voorb. der landerijën, van het graan, van boomen, wijnſtokken, menſchen en beesten*, *bij voorb.* agrorum, Cic. Div. I, 57. Plin. Ep. X, 24: malleoli vitium ſterilitate adfecti, Colum. III, 15 poſt med.: arborum denſitas ſterilitatem facit, Plin. H. N. XVI, 26 extr.: frugum, Vellej. I, 2 extr.: annonae, Colum. II, 10: Sicyonem fames invaſit ac ſterilitas, Plin. H. N. XXXVI, 4: in humido vermiculi umbilicum ejus (lupini) in ſterilitatem caſtrant, Ibid. XVIII, 14 extr.: clymeno pota ſterilitatem etiam viris fieri, Ibid. XXV, 5: mulierum, Plin. H. N. XXVIII, 8 ante med. XXXI, 2 poſt init.: naturae malae, Cic. Div. I, 18. 2) *Tropisch*, *bij voorb.* fortunae, Plin. H. N. XIV prooem.: languida auctoritas Patrum facta eſt, ac paulatim in ſterilitatem emarcuit majeſtas, Ibid. XV, 29: ſterilitas coeleſtis, Ibid. XVIII, 29 poſt med., i. e. *de kwaade invloed der lucht, kwaad weder.*

STERĬLUS, a, um, *bij voorb.* ſonitu ſterila, Lucret. II, 844, *tenzij misſchien* ſterila *voor* ſterilia *ſtaat:* ſterila mulier, Feſt.

STERNAX, acis, *te gronde werpende*, *bij voorb.* equus, i. e. *dat den ruiter afwerpt*, Virg. Aen. XII, 344. Sil. I, 261.

STERNO, ſtravi, ſtratum, 3. *heen ſtrooijen, heen breiden of ſpreiden*, *bij voorb.* virgas, Ovid. Met. IV, 742: veſtes, Ib. VIII, 658: arenam, Ovid. Am. II, 14, 18: glaream, Tibull. I, 7 (8), 60: vellus in toro, Ovid. Faſt. IV, 654: arma per flores, Grat. Cyneg. 487: bubulos utres binos ſternentes ponte exercent piraticam, Plin. H. N. VI, 29 med.: ſpongiae ad lanam & pruinas ſternuntur inverſae, ut candorem bibant, Ibid. XXXI, 11 in. *Van daar* ſtratus, a, um, *heengeſtrooid, heengeſpreid*, *bij voorb.* ſtrata jacent poma, Virg. Ecl. VII, 54: ſtratoque ſuper diſcumbitur oſtro, Ibid. Aen. I, 700 (704): ſtrata ſub pedibus veſtis, Sueton. Ner. 48: ſtrato lapide, Plin. H. N. XXXVI, 10: arena, Ovid. Faſt. III, 813: tegula, Ibid. VI, 316: *van daar liggende*, *bij voorb.* humi, Cic. Or. III, 6. Liv. XXV, 37: ſub arbuto, Hor. Od. I, 1, 21: ſtratus ſomno, Liv. VII, 36. XXXVII, 26, i. e. *in ſlaap liggende, en meermalen, zie beneden* b: *van daar* 1) *op den grond werpen, nederwerpen, geweldig of niet;* 2) *gewelddadig, of vijändelijk*, *bij voorb.* omnia ferro, Liv. XXIV, 38: cum caede ingenti ſternerentur, Liv. XXXI, 21: flamma ſternit agros, ſata laeta, Virg. Aen. III, 306: elephanti ſtabula Indorum dentibus ſternunt, Plin. H. N. VIII, 9: Trojam a culmine, Virg. Aen. II, 603: ſternitur & procumbit humi bos, Ibid. V, 481: *dus ook* ſtratus, a, um, *bij voorb.* caede, Liv. IV, 29: acies, Liv. XXIII, 42: ſtrati morte jacebant, Lucret. VI, 1194: cf. Ovid. Her. X, 106. Juſtin. II, 11: arbor, Plin. H. N. XIII, 4 ante med.: *van daar Tropisch, te gronde werpen, nederſlaan*, *d. i. ellendig maken, ongelukkig maken, ruineeren*, *bij voorb.* corda pavor ſtravit, Virg. Georg. I, 331: virtus populi Romani haec omnia ſtrata humi erexit, Liv. XXVI, 41: adflictos ſe & ſtratos eſſe, Cic. Tuſc. III, 29.

b)

b) *Niet gewelddadig, niet vijandlijk, bij voorb.* ſternere corpora, Liv. XXVII, 47, *of* ſe ſternere, Virg. Georg. IV, 432, *of* ſterni, Liv. V, 41 extr., *zich heen of ter aarde werpen, zich nederleggen, nedervallen, bij voorb. om te rusten, om iemand te bidden enz.: dus ook* vitem, Colum. de arbor. 6: *van daar* ſtratus, a, um, *heen of ter aarde geworpen, of op den grond liggende, of enkel liggende, is menigvuldig, bij voorb.* ſtratus humi, Cic. Or. III, 6. Liv. XXV, 37: ſtratus ad pedes (alicujus), Cic. Att. X, 4, i. e. *aan iemands voeten liggende:* ſtratum jacere & genua complecti, Quintil. VI, 1, 34: ſtratus ſub arbuto, Horat. Od. I, 1, 21: urſi humanitus ſtrati (venerem exercent), Plin. H. N. X, 63. 2) *uitbreiden, uitſtrekken, bij voorb.* inſulae ſternuntur inter cet., Plin. H. N. IV, 15, i. e. *breiden zich uit, ſtrekken zich enz.:* campi, Ibid. III, 5 poſt med.: vites ſtratae, Colum. V, 4. 3) *vlak of recht, gelijk maken, bij voorb.* locum, Cic. Att. XIV, 15, i. e. *den grond gelijk maken (door het nedervallen): dus ook* aequor, Virg. Aen. V, 763, i. e. *de zee vlak maken, gevolglijk bedaren, ſtillen:* aequor aquis, *voor* aquarum, Ibid. VIII, 89: undas, Manil. I, 155: *dus ook* mare ſternitur, Plin. H. N. II, 47 poſt med., *word bedaard, ſtil: van daar* aequor (i. e. mare) ſtratum, Virg. Ecl. IX, 57, i. e. *vlak gemaakt, bedaard: dus ook* unda, Ovid. Her. X, 49: *dus ook* odia, Tacit. I, 58: *van daar* viam, i. e. *den weg gangbaar maken, bij voorb.* per pontem, Lucret. III, 1043: *dus ook* iter, Sil. XII, 513: iter militari labore ſtratum, Quintil. II, 13 extr.: *bijzonder door beſtraten; van waar het dikwijls beſtraten, maar ook dikwijls even goed gangbaar maken, bannen, vertaald wordt, bij voorb.* viam ſilice, Liv. XLI, 27: lapide, Pandect. XLIII, 11, 1 extr.: ſaxo quadrato, Liv. X, 23: *van daar* via ſtrata, Liv. VIII, 15, *eene ſtraat, eigenlijk, een door beſtraten of op eene andere wijze gebaande of gangbaar gemaakte weg:* ſtrata viarum, Virg. Aen. I, 422 (426). Lucret. IV, 417, i. e. *ſtraten, geplaveide ſtraten, doch eigenlijk heet het het plaveidzel der ſtraat; want* ſtratum *is het plaveidzel; doch het kan ook voor* ſtratae viae *ſtaan.* 4) *ſtrooijende bedekken, en in 't gemeen bedekken, bij voorb.* nemus foliis, Horat. Od. III, 17, 12: humum ſtipula, Virg. Georg. III, 298: foſſam ſilice, Plin. H. N. XVIII, 6: arenam Circi chryſocolla, Ibid. XXXIII, 5: litora ſternuntur nive, Val. Fl. V, 175: valles caedibus, Sil. VI, 602: ſolum telis, Virg. Aen. IX, 666: *van daar* ante aras terram caeſi ſtravere juvenci ſcil. corporibus ſuis, Virg. Aen. VIII, 719, *voor, vielen (ſtorteden) op den grond, lagen op den grond: dus ook* ſtratus, a, um, *bedekt, bij voorb.* ſtratum claſſibus aequor, Juvenal. X, 175: agri ſtrati baccis, Virg. Georg. II, 183: ſtrata cubilia ſunt herbis, Lucret. V, 1416: ſolum ſtratum ſulphure & bitumine, Juſt. IV, 1: ſtratae argento balneae, ita, ut veſtigio locus non ſit, Plin. H. N. XXXIII, 12 poſt init.: ſolum ſtratum eſſe debet, Ibid. XXXIV, 13 poſt med.: ſtrati deleto milite campi, Sil. IX, 39: *van daar* ſtratum i. e. tabulatum in turri militari, Vitruv. X, 19 poſt med.: *bijzonder, met iets bedekken, om het recht, gelijk, of week, te maken, bij voorb.* 2) viam, *bij voorb.* ſilice, Liv.: ſaxo, Liv., *beſtraten, zie boven: van daar banen, gangbaar, maken, bij voorb.* viam per pontem, Lucret.: iter, Quintil., *zie boven: van daar Tropisch, bij voorb.* mare, aequor, Plin. H. N. *en* Virg., *vlak maken, bedaaren, ſtillen: dus ook* odia, Tacit.; *doch zie n. 3, alwaar het ook, en wel op eene andere wijze, aangehaald en gerangſchikt is.* b) *eene legerſtede, om te eten, rusten, ſlapen* (lectus, lectulus), *bij voorb. bedſtede, kanapee, rustbank enz., met een kusſen, matras, puluw, dekbed, deken enz., dekken, wanneer dan het geen, waarmede deze legerſtede bedekt wordt, er bij ſtaat, of er bij gedacht wordt, bij voorb.* lectulos pellibus, Cic. Mur. 36: *dus ook* torum frondibus et culmo et pellibus, Juvenal. VI, 5: foliis cubitus ſibi ſternunt, Plin. H. N. XXIV, 9. *Ook enkel* ſternere lectum, *bij voorb.* lectum genialem, Cic. Cluent. 5, *met kusſen of matrasſen dekken, gevolglijk opmaken: dus ook* lectos, Terent. Heaut. I, 1, 73. Ad. II, 4, 21. Plaut. Stich. II, 2, 33. Martial. VIII, 67, 6: *dus ook* triclinium, Cic. Mur. 36, i. e. *op maken, gereed maken, te weten, door het leggen der kusſens, matrasſen enz.: dus ook* arceram ſternere i. e. *met kusſens verzien*, Gell. XX, 1 med. e leg. XII tabul.: *ook enkel* ſternere, *bij voorb.* ſternitur mihi, *er wordt voor mij eene legerſtede (door kusſens, matrasſen enz.) gereed gemaakt, het zij een bed om te ſlapen, of een ſofa enz., bij voorb.* jubet ſterni ſibi prima domus parte, poſcit pugillares, ſtylum cet. ſcil. *om daar op te werken, te ſchrijven (niet om te ſlapen)*, Plin. Ep. VII, 27 med.: *dus ook* ſtratus, a, um, *bij voorb.* collocari juſſit hominem in aureo lecto, ſtrato pulcherrimo, textili ſtragulo, magnificis operibus picto, Cic. Tuſc. V, 21, i. e. *bedekt met een zeer ſchoonen geborduurden (geſtikten) deken, alwaar echter* Erneſti pulcherrime *heeft laten drukken, zonder* Codd. *of* Edd. vet. *aantehalen:* in lecto lepide ſtrato, Plaut. Poen. III, 3, 84: cathedra ſtrata, i. e. *gekusſend, met een kusſen verzien*, Juvenal. IX, 52: lectus (funebris) eburneus auro & purpura ſtratus, Sueton. Caeſ. 84. c) equum, *een paard bedekken, met een zadel, ſchabrak enz., d. i. zadelen*, Liv. XXXVII, 20 extr.: *dus ook* equus ſtratus, Liv. ibid. poſt init.: *van daar* Stratum, *alles, wat men ergens op dekt, bij voorb.* (a) *op eene kanapee, tafelbank, bedſtede enz., gevolglijk kusſen, peuluw, matras, dekbed enz.: wanneer men het ook ſomtijds bed, legerſtede enz. kan vertalen, bij voorb.* molli ſtrato, Liv. XXI, 4: lecti mollia ſtrata, Lucret. IV, 847: haud ſegnis ſtrato ſurgit Palinurus, Virg. Aen. III, 713: membra — ſtratis reponunt, Ibid. IV, 392, i. e. *op het bed:* aliquem collocare ſtratis, Ovid. Met. X, 267: exſilire ſtratis, Ibid. V, 34, i. e. *ſofa enz.:* proſilire, Val. Fl. I, 310: ſtrata premere corpore, Ovid. Her. XIV, 32, i. e. *Bed:* corripere corpus e ſtratis, Virg. Aen. III, 176, i. e. *Bed: dus ook* mollibus e ſtratis ſurgit, Ib. VIII, 415: proripere ſe e ſtrato ſub lectumque condere, Suet. Cal. 51: mihi dura videntur ſtrata, Ovid. Am. I, 2, 2: arundo pro pluma ſtrata cauponarum replet, Plin. H. N. XVI, 36 poſt init., i. e. *matrasſen:* hinc (i. e. ſparto) ſtrata ruſticis eorum, Ibid. XIX, 2 poſt init., i. e. *matrasſen. Ook heeft men* ſtratus, *bij voorb.* ſtratus, auro cet., Gell. XV, 8 ext.; *tenzij dit tot* Stratus, us, *behoort.* (b) *paardedek, zadel, bij voorb.* ſtrata detrahi, Liv. VII, 14: *en meermalen, bij voorb.* Plin. H. N. VII, 56 poſt med. Ovid. Met. VIII, 93. Senec. Ep. 80 extr. Petron. 45. (c) *het plaveizel der ſtraat, zie n. 3.* Not. ſtrarat *voor* ſtraverat, Manil. I, 774: ſtraſſet *voor* ſtraviſſet, Varr. ap. Non. 2 n. 131.

STERNŬO, ui, ūtum, 3. *niezen*, Plin. H. N. II, 40. XIX, 3. XXVIII, 6: *van daar* 1) *Tropisch, van het licht, bij voorb.* ſternuit & lumen, Ovid. Her. XVIII, 151 *en* 152, i. e. *het licht flikkerde, ſpatte enz., waarſchijnlijk hebben de Ouden dit een niezen genoemd.* 2) *met den* Accuſatiivus, *iemand iets toeniezen, d. i. niezend mededeelen, bij voorb.* Amor ſternuit ubi omen, Prop. II, 3, 24 (II, 2, 34): *dus ook* Amor dextram ſternuit adprobationem, Catull. XLV, 18. Not. *de groote hoop der Ouden, gelijk ook van later levenden, hield het niezen voor iets gelukkige. Ook plagt men, zoo als bij ons, iemand, die niest, gezondheid te wenſchen, zie* Plin. H. N. XXVIII, 2 poſt med. Apul. Met. IX poſt med. p. 228, 27 ſ. Elm. Petron. 98.

STERNŬTĀMENTUM, i, n. 1) *het niezen, is menigvuldig, bij voorb.* Cic. Div. II, 39: ſternutamentum excitare, Celſ. VIII, 4 extr., *of* movere, Celſ. VIII, 9. Plin. H. N. XXI, 22, *of* evocare, Celſ. III, 20, *of* concitare, Scrib. Larg. 10, *of* proritare, Ibid., i. e. *verwekken, veroorzaken:* ſternutamentum etiam inter bona indicia eſt, Celſ. II, 8: cur ſternutamentis ſalutamus? Plin. H. N. XXVIII, 2 poſt med., i. e. *gezondheid wenſchen; gelijk ook bij ons, bij het niezen, geſchiedt, zie in* Sternuo. 2) *niesmiddel, bij voorb.* fit & ex Callitriche ſternutamentum, Plin. H. N. XXV, 2 ante med.: radix — ſicca conciſa ſternutamentum eſt, Ibid. 13 prope fin.

STERNŬTĀTĬO, onis, f. *het niezen, bij voorb.* crebras ei ſternutationes commovebat, Apul. Met. IX poſt med. p. 228, 23 Elm.: *en terſtond daarop* ut primum acceperat (i. e. audierat) ſonum ſternutationis, ſolito ſermone ſalutem ei fuerat imprecatus, i. e. *hadt hem gezondheid gewenscht, (zie boven de plaats van* Plin. *in* Sternutamentum, *en in* Sternuo): ſternutationem invitare, Scrib. Larg. 10 extr.

STERNŬTO, avi, atum, are, *niezen*, Petron. 98: capra ſternutante, Plin. H. N. XIX, 3 poſt init., *alwaar echter gemeenlijk de* Edd., *bij voorb.* Elzev. *en* Harduin., ſternuente *hebben. Ook* Colum. VII, 5, 18 Ed. Geſn.; *doch vele* Codd. *hebben ook* ſternuat *voor* ſternutet.

STERQUĬLĪNĬUM, i, n. *plaats, waar de vuilnis verzameld wordt, mesthoop, mestput, mesplaats*, Varr. R. R. I, 38 extr. Cato R. R. 2: duo ſterquilinia habere oportet, Varr. R. R. I, 13: ſterquilinia duo ſint, Colum. I, 6, 21: *van daar als een ſcheldwoord op iemand*, Plaut. Perſ. III, 3, 2. Terent. Phorm. III, 2, 41: *dus ook* ex ſterquilinio effoſſe, Plaut. Caſ. I, 26. Not. *Men ſchrijft ook* ſterculinium: *want het is van* ſtercus, *en* ſterculinium *ſtaat* Marc. Emp. 34 ante med.; *ook heeft men daarvoor* ſterculinum, *bij voorb.* in ſterculino, Phaedr. III, 12, 1. Pandect. XIX, 1, 17.

STERTO, ui, 3. *ſnorken, bij voorb. in den ſlaap enz.*, Cic. Acad. IV, 29 poſt init. Plaut. Mil. III, 2, 7: ſonitus ſtertentium, Plin. H. N. IX, 10: vigilanti ſtertere naſo, Juvenal. I, 57, i. e. *wakend ſnorken, d. i. zich houden, als of men ſliep: van daar* 1) *boertend, van een langzaam bedrijvenloos mensch:* ita ſtertebat, ut ego vicinus audirem, Cic. Att. IV, 3 extr. 2) *ſnorken, voor vastſlapen,*

of

of enkel ſlapen, *bijzonder als men verachtlijk wil ſpreken*, *bij voorb.* ſtertit noctesque & dies, Terent. Eun. V, 8, 49: diem totum ſtertebat, Horat. Sat. I, 3, 18: noctem totam ſtertit, Plaut. Aſin. V, 2, 22, *en meermalen*, *bij voorb.* vigilans ſtertis, i. e. dormis, ſomnias, Lucret. III, 1061.

STIBADIUM, i, n. *een halfcirkelvormige legerſtede*, *bij voorb. kanapee*, *tafelbank* (lectus), *anders* Sigma *genoemd*, Plin. Epiſt. V, 6 §. 36. Martial. XIV, 87 *in het opſchrift*, *alwaar in het gedicht zelve* Sigma *ſtaat*.

STIBI, *zie* Stibium.

STIBIUM, i, n. **STIBI** *en* **STIMMI**, i. e. *ſpiesglas*. Stibium *en* Stimmi *ſtaat* Plin. H. N. XXXIII, 6. *alwaar hij zegt:* ſtimmi adpellant, alii ſtibium, alii alabaſtrum cet.: Genit. ſtibii *ſtaat* Celſ. VI, 6 ſect. 6, 8, 12, 13, 24 *en* 27. *Verders* e ſtibi *ſtaat* Plin. H. N. XXIX, 6 ante med. *Ook* Genit. ſtibis, Scribon. Larg. compoſ. 27 *en* 34.

STIGMA, ătis, n. (στίγμα) *een ſteek*, *een door ſteken of prikken gemaakt merk: van daar* 1) *een ingebrand teken*, *brandmerk: Met zoodanig merk tekende men de ſlaven*, *die weggeloopen waren*, *en andere lieden ter beſchimping*, *bij voorb.* ſtigmata fugitivo ſcribere, Quintil. VII, 4, 14: inſcribere alicui ſtigmata, Senec. Beneſ. IV, 37 extr., *of* imponere, Vitruv. II, 8 poſt med.: ſtigmata captivorum frontibus impreſſa, Petron. 105 extr.: triſtia ſervorum ſtigmata delere, Martial. X, 56, 6: deformare aliquem ſtigmatum notis, Sueton. Cal. 27: ſtigmata delentur columbino limo, Plin. H. N. XXX, 4: *van daar Tropiſch*, *een brandmerk*, *d. i. Infamie*, *ſchande*, *beſchimping*, *bij voorb. door ſchimpſchriften enz.*, Martial. VI, 64, 26. XII, 62, 11, *en* Sueton. Caeſ. 73. 2) *een door eenen onbekwamen Barbier in het gezicht gemaakt teken*, *d. i. ſnede*, *ſteek*, Martial. XI, 85, 13. Not. *Men heeft ook* Stigma, ae, f., *bij voorb.* Petron. 45 *en* 69.

STIGMATIAS, ae, m. (στιγματίας) *een die gebrandmerkt is*, *bij voorb. een ſlaaf*, ſcil. ſervus, *bij voorb.* ſtigmatiam, Cic. Off. II, 7 extr.

STIGMOSUS, a, um, *vol* (*geſtoken of ingebrande*) *tekens*, *vol brandmerken*, *gebrandmerkt*, *of anders door ſteken getekend*, *bij voorb.* dicta in calvos ſtigmoſosque jaculari, Petron. 109: Vitelliana cicatrice ſtigmoſum *noemt iemand een' ander*, *die in het gevecht wonden gekregen hadt*, *uit laffe ſpotternij*, *bij* Plinius Ep. I, 5 in., *als 't ware gebrandmerkt*.

STILLA, ae, f. 1) *een druppel*, *droppel*, *bij voorb.* muriae, Cic. Fin. III, 14: ternis ſtillis (adipis) additis, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.: cum ſicca & ſine ſtillis erit arbor, Vitruv. II, 9: olei, Apulej. Met. V poſt med. p. 169, 3 Elmenh.: ſtilla ſaeva arborum, Plin. H. N. XVII, 12. 2) *Tropiſch*, *druppel*, *d. i. eene kleinigheid*, *een beetjen*, *bij voorb.* olei, Martial. XII, 71, 3.

STILLATICIUS *of* **STILLATITIUS**, a, um, *druipend*, *druppelend*, *bij voorb.* reſina, Plin. H. N. XVI, 11.

STILLATIM, Adv. *druppelswijze*, *bij voorb.* cadere, Varr. L. L. IV, 5.

STILLATITIUS, a, um, *zie* Stillaticius.

STILLICIDIUM, i, n. 1) *elk druppelswijze afdruipend vocht*, *het druipen*, *druipend vocht*, *bij voorb.* ſtillicidium, eo quod ſtillatim cadit, Varr. L. L. IV, 5: ſtillicidii caſus lapidem cavat, Lucret. I, 314: quare rotunda ſit grando, etiam ſine magiſtro ſcire poteris, cum adnotaveris, ſtillicidium omne conglomerari, Senec. Nat. Quaeſt. IV, 3: ſtillicidia pinus — ponderoſiſſima, Plin. H. N. XVII, 12, i. e. *nedervallende regendruppels:* ſtillicidia urinae, i. e. *ſtrangurie*, *koude pis*, Ibid. XXX, 8: *dus ook* erinacei caro ſtillicidia in veſica emendat, Ibid.: ſtillicidia veſicae, Ibid. XXVIII, 8 extr.: raritas nubium ſtillicidia diſpergit i. e. guttas pluviae, Apul. de mundo ante med. p. 61, 15 Elm.: *van daar Tropiſch*; per ſtillicidia amittere animam, quam ſemel perire, Senec. Ep. 101 extr., *druppelswijze*, *d. i. allengskens*. 2) *bijzonder het water*, *dat van het dak druipt*, *dakdrop*, *bij voorb.* proclinatis tectis ſtillicidia deducebant, Vitruv. II, 1: ſi ex tegula caſtaverit ſtillicidium, Pandect. VIII, 2, 29: ſi in aedificio cadit ſtillicidium, Ib. *op het einde:* aedificium, ex quo ſtillicidium cadit, Ibid.: jura ſtillicidiorum, Cic. Or. I, 28: ſervitus ſtillicidii, Pandect. VIII, 2, 29, i. e. *wanneer iemand dulden moet*, *dat mijn drop van 't dak in zijn hof valt: dus ook* ſi ſtillicidii immittendi jus habeam in aream tuam, Pandect. VIII, 6, 8.

STILLO, avi, atum, are, 1) Active, *druipen*, *druppelen*, *bij voorb. geneesmiddel in een lepel enz.*, *d. i. laten druppelen*, *bij voorb.* rorem ex oculis, Horat. Art. 429, i. e. *traanen enz.:* Africa Hammoniaci lacrymam ſtillat, Plin. H. N. XII, 23: caepam coctam in iiſdem (auribus) ſonitum ac gravitatem emendantes cum adipe anſerino aut cum melle ſtillavere, Ibid. XX, 5 prope fin., i. e. *ingedruppeld: van daar Tropiſch*, *bij voorb.* in aurem ſtillavit exiguum de cet., Juvenal. III, 122, i. e. *influiſteren enz.: van daar* Stillatus, a, um, *gedruppeld*, *bij voorb.* electro, Ovid. Met. II, 364: myrrha, Ibid. X, 50ſ. 2) Intranſitive, *druipen*, *druppelen*, *d. i. druppelswijze vallen*, *bij voorb. het water druipt*, *de degen druipt van bloed enz.*, *bij voorb.* Vas, unde ſtillet lente aqua, Varr. R. R. I, 41: de ilice ſtillabant mella, Ovid. Met. I, 112: e nitido ſtillent unguenta capillo, Tibull. I, 8 (7), 51: ferro ſtillet cruor, Prop. II, 8, 26: ſtillans ſanies per vultus, Senec. Octav. 513: per artus ſtillans tabi ſanies, Lucan. VI, 547: dulcedinis gutta in cor ſtillavit, Lucret. IV, 1054: ſaxa guttis manantibus ſtillant, Ibid. VI, 943: ocellus ſtillans, *druipend oog*, Juvenal. VI, 109: *dus ook* uva (*zinkings aan den hals*), Martial. X, 56, 5, i. e. *waar ſlijm afdruppelt:* multo ſtillaret paenula nimbo, Juvenal. V, 79: ſtillabat Syrio myrtea rore coma, Tibull. III, 4, 20: ſanguineis ſtillavit roribus arbor, Lucan. VII, 837: fruſta artuum lentis ignibus ſtillare juſſi, Senec. Thyeſt. 1061: ſidera ſtillantia ſanguine, Ovid. Am. I, 8, 11: *dus ook* pugio ſtillans, Cic. Phil. II, 12: *van daar Tropiſch*, *bij voorb.* plumis ſtillare diem, Stat. Theb. III, 537, *voor* plenum eſſe: qui vix ſtillantes voces rumpis i. e. aegre & per intervalla & quaſi ſtillantes, Calpurn. Ecl. VI, 23: Atque ſtillare illam (orationem) nolo, quam currere, Senec. Ep. 40, *voor langzaam vlieten:* ſimulatque caſtanearum ſemina ſtillaverint, Colum. IV, 33, 3, i. e. *voortgeſproten zijn; doch* Geſner *wil liever lezen* ſtilaverint, *in dezelfde betekenis*, *van* ſtilus, i. e. *de uitkomende uitſpruitzels der kaſtanjenbomen*.

STILO, are, *zie* Stillo *op het einde*.

STILUS *of* **STYLUS**, i, m. *waarſchijnlijk van het Griekſche* στῦλος i. e. *zuil*, *pilaar*, (*waarom de ſpelling* ſtylus *beter ſchijnt*); *eigenlijk*, *zuil*, *pilaar*: *van daar elk langwerpig rond en tevens gemeenlijk ſpits ding: van daar* 1) *een ſpitze paal of yzer*, *dat men in den grond verborg*, *opdat de vijanden bijzonder de ruiterij*, *zich daar in verwarren zou*, *bij voorb.* ſtili caeci conſiti, Auct. B. Afric. 31: ſtilus occultus, Sil. X, 415. *In* Caeſar B. G. VII, 73 *ſtaat daarvoor* ſtimuli, *het welk hetzelfde is*. 2) *een ſpits langwerpigrond werktuig in den land- en tuinbouw*, *bij voorb. om de gewasſen daarmede van de wormen te zuiveren*, Pallad. Mart. X, 20: *om de gewasſen van één te doen*, Colum. XI, 3, 53. 3) *ſteel of ſtengel of ſtam van een gewas*, *bij voorb. van aspergie*, Colum. XI, 3, 46: rigor ſtilorum, Ibid. §. 58: *dus ook van boomen*, *jonge telg*, *jonge ſtam*, *bij voorb.* ad unum ſtilum redigantur, Colum. V, 10, 21: nux ſimplici ſtilo prorepit, Ibid. §. 13. 4) *griffie om te ſchrijven*, *bijzonder de yzeren griffie der Romeinen*, *anders* graphium *genoemd*, *die boven breed en onder puntig was*, *waarmede zij op tafeltjens van wasch ſchreven*, Plaut. Bacch. IV, 4, 63: poſcit pugillares, ſtilum, lumen, Plin. Ep. VII, 27, 7: ut per illos velut ſulcos ducatur ſtilus, Quintil. I, 1, 27. *Zij bedienden zich van deze wijze van ſchrijven bijzonder*, *tot oefening*, *of als zij iet enkel ſchielijk opſchreven of opſtelden; wanneer zij een ſchrijffout gemaakt hadden*, *keerden zij de griffie om*, *ten einde met het breede einde het geſchrevene met het wasch over te ſtrijken*, *en op onze wijze van ſpreeken te kunnen verbeteren: van daar* ſaepe ſtilum vertas, Horat. Sat. I, 10, 72, *voor*, *verbeter dikwijls*, *ſtrijk dikwijls uit: dus ook* vertit ſtilum in tabulis ſuis, Cic. Verr. II, 41. *Van daar* a) *het ſchrijven zelve*, *bij voorb.* ſtili poenas dare, ſcil. *wegens een hekelſchrift*, Caecin. in Epiſt. Cic. ad Div. VI, 7: tardior ſtilus, Quintil. I, 1 §. 28: rudis & confuſus, Ibid.: tardus, Ibid. X, 3, 5: diligens, Ibid.: multus, Ibid. X, 1 in. X, 7 §. 4 *en* 7: velociſſimus, *bij voorb.* decurrere per materiam ſtilo quam velociſſimo volunt, Ibid. X, 3, 17: rurſus ceris & ſtilo incumbit, Plin. Ep. VII, 27, 9, i. e. *houdt zich bezig met ſchrijven:* fidelis, Quintil. X, 7, 7: aliquid ſtilo proſequi, Plin. Ep. I, 8, 8, i. e. *beſchrijven*, *er iet van ſchrijven:* Tragoediam magno impetu exorſus, non ſuccedente ſtilo, abolevit, Sueton. Aug. 85. b) *het ſchrijven tot oefening*, *het veelvuldig ſchrijven*, *oefening in het ſchrijven*, *bij voorb.* ſtilus optimus dicendi effector, Cic. Or. I, 33: ſtilo formanda oratio eſt, Ibid. III, 49: Ubertas orationis ſtilo depaſcenda eſt, Ibid. II, 23: ſtilo adſequi aliquid, Plin. Ep. II, 3, 3. IV, 3, 2. c) *ſchrijfſtijl*, *bij voorb.* diſſimilis, Terent. Andr. Prol. 12: Atticus, Cic. Brut. 45: negligens, Quintil. II, 4, 13: diligens, rudis, confuſus, Quintil., *zie hier voor:* preſſus demiſſusque, Plin. Ep. I, 8, 5: pugnax & bellatorius, Ibid. VII, 9, 7: unus ſonus totius orationis & idem ſtilus, Cic. Brut. 26. d) *het ſchriftelijk adviſeeren*, *of advys*, *ſtem*, *bij voorb.* cum jam ſententiae (judicum) pares, cunctorum ſtilis ad unum ſermonem congruentibus, ex more perpetuo in urnam aeneam deberent conjici, Apul. Met. X ante med. p. 242, 20 Elm.

STIMMI, *zie* Stibium.

STIMULATIO, onis, f. *prikkeling*, *aanprikkeling*, Tacit. Hiſt. I, 90. Plin. H. N. XXXV, 2.

STIMULATOR, oris, m. *een prikkelaar*,

aan-

aanprikkelaar, *bij voorb.* Martis, Claudian. in Rufin. II, 501.

STIMULĀTRIX, tcis, f. *prikkelaarſter*, Plaut. Moſt. I, 3, 46 *en* 62.

STIMULĔUS, a, um, *uit prikkels* (ſtimuli) *beſtaande*, *bij voorb.* ſupplicium, Plaut. Mil. II, 6, 21, i. e. *ſtraffe der ſlaven met den* ſtimulus.

STIMŬLO, avi, atum, are, *met den prikkel* (ſtimulus) *ſteken*, *bij voorb.* currum, Sil. XVI, 366, i. e. equos; *doch het kan ook heeten aandrijven*, *voortjagen*: *dus ook* currus verbere, Lucan. XII, 570: *dus ook* quadriiugos, Sil. IV, 441: equos vehementer calcaribus ſtimulatos in Samnites egit, Val. Max. III, 2, 9: ea res ferum prohibet a rixa, cum ſtimulatum ſuo ictu ipſe ſe ſauciat, i. e. *geſtoken* Colum. VII, 3 poſt init. §. 5. Not. *Met den* Stimulus (*drijfprikkel enz.*) *ſtak men deels de ſlaven*, *deels het vee*, *als het niet ſnel voortgaan wilde*: *van daar* 1) *martelen*, *kwellen*, *ontrusten*, *bij voorb.* aliquem dies noctesque, Cic. Roſc. Am. 2: Te conſcientiae ſtimulant maleficiorum, Cic. Parad. 2: larvae ſtimulant virum, Plaut. Capt. III, 4, 67: curis animum ſtimulantibus, Claudian. in Rufin. II, 326: jactor, crucior, agitor, ſtimulor, Plaut. Ciſt. II, 1, 4. 2) *prikkelen*, *aanprikkelen*, *aandrijven*, *bij voorb.* ſtimulabat me, ut caverem, Cic. ad Div. III, 12: ad arma, Liv. I, 23: avita gloria animum ſtimulabat, Liv. I, 22: ſtimulabant aegrum amore uxor ſocerque, Liv. XXX, 21: mali mores ſtimulant ad remp. perturbandam, Salluſt. Cat. 18: ad iram ſaepius quam in formidinem, Tacit. Hiſt. II, 44: ſtimulante fame, Ovid. Triſt. I, 5, 9: ſtimulatus ira, Ovid. Met. IV, 235: jurgia ſtimulata vino, Ibid. Art. I, 591: Rhodano ſtimulatus Arar i. e. ad curſum impulſus, Claudian. in Eutrop. II, 269: ſtimulare fugam hoſtium i. e. hoſtes ad fugam, Plin. H. N. IX, 8 extr.: Perſicorum ſuccus ſitim ſtimulat, Ib. XXIII, 7 poſt med.: *dus ook* venerem, Ib. XX, 5: animalium conceptus i. e. animalia ad concipiendum, Ibid. II, 18. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* praenoſcere, Lucan. VI, 423: jactare, Sil. XII, 504. *Hier toe behoort ook* currum, Sil. XVI, 366, i. e. *in beweging brengen*: *dus ook* currus, Lucan.: quadriiugos, Sil., *zie hier voor.*

STIMŎLUM, *zie* Stimulus.

STIMŎLUS, i, m. *een prikkel*, *d. i. een ſpits ſtekend ding*, *zoo als*, *bij voorb. ten behoeve van verſchanſingen onder den grond verborgen werden*, *opdat de vijanden bijzonder de ruiters*, *daar in verwarren mogten*, Caeſ. B. G. VII, 73: *tot ſchoonmaking van de ploegſchaar*, Plin. H. N. XVIIII, 19 extr., purget vomerem ſtimulus cuſpidatus rallo: *bijzonder is* ſtimulus *een prikkel*, *d. i. een met een ſcherpe punt verzien werktuig*, *waarmede niet alleen de Landman de oſſen bij het ploegen prikte*, *en tot het werk aandreef*, *oſſenprikkel*, *drijfprikkel*, Plaut. Men. V, 2, 112. Tibull. I, 1, 30 (12). Colum. II, 2 extr.; *maar ook de ſlaven tot ſtraf en pijniging enz. geprikt weden*, *bij voorb.* te forabunt ſtimulis, Plaut. Moſt. I, 1, 53: ſtimulo fodere aliquem, Plaut. Curc. I, 2, 40: *dus zegt ook* Cicero *verdienstlijk*, Phil. II, 34, dum te ſtimulis fodiam: *van daar* ſtimulorum ſeges, Plaut. Aul. I, 1, 6, *of* tritor, Plaut. Perſ. V, 2, 17, *of* loculi, Ibid. Caſ. II, 8, 11, *een ſcheldwoord is op kwaade ſlaven*: *van daar als een ſpreekwoord*, ſtimulos pugnis caedere *of* adverſus ſtimulum calces remittere, i. e. *zich tot zijne eigene ſchade verzetten*, *bij voorb.* ſi ſtimulos pugnis caedis, manibus plus dolet, Plaut. Truc. IV, 2, 55: Inſcitia eſt, adverſum ſtimulum calces (remittere), Terent. Phorm. I, 2, 28. Not. a) *van de zonnepaarden*, *bij voorb.* parce ſtimulis, Ovid. Met. II, 127, i. e. *op onze wijze*, *ſpaar de zweep*. b) *van de geestverrukking der* Sibyſſe *ſtaat* Virg. Aen. VI, 101, frena furenti concutit & ſtimulos ſub pectore vertit Apollo, i. e. *als 't ware ſpooren*: *van daar* 1) *Tropisch*, *prikkel*, *d. i. aanleiding tot onrust*, *prikkel van onrust*, *kwaal*, *bij voorb.* doloris, Cic. Tuſc. II, 27: ſtimulos caecos in pectus condidit, Ovid. Met. I, 726: novos ſtimulos dolori ſuffigere, Senec. Phoeniſſ. 206: mixtus dolori ſubdidit ſtimulos timor, Ibid. Agam. 133: Reginam Alecto ſtimulis agit, Virg. Aen. VII, 405. 2) *prikkel*, *Tropisch*, *d. i. bekooringsmiddel*, *bekooring*, *bij voorb.* gloriae, Cic. Arch. 11: ſtimulos admovere homini, Cic. Sext. 5, i. e. *bekooren*, *aanprikkelen*: *dus ook* addere, *bij voorb.* pudor addit ad dicendum ſtimulos, i. e. *prikkelt*, Quintil. X, 7, 16, *of* adjicere, *bij voorb.* ſtimulos adjicere furenti, i. e. *prikkelen*, Ovid. Met. I, 244, *of* ſubjectare, Horat. Sat. II, 7, 94: *dus ook* ſtimulos acres ſub pectore vertit, Virg. Aen. IX, 718: movere, Lucan. II, 324: dare ſtimulos laudum, Stat. Achill. I, 203: aliquem ſtimulis agere, Virg., *zie hier voor*, *of* acuere, Sil. I, 113: aliquid facere ſine ullis ſtimulis, Ovid. Pont. II, 11, 19: ſtimuli amoris, Liv. XXX, 40: Ingenio ſtimulos ſubdere fama ſolet, Ovid. Triſt. V, 1, 76. Not. ſtimulum, Gen. Neutr., Plaut. Men. V, 2, 112.

STINGUO, nxi, nctum, 3. *uitbluſſchen*, *bij voorb.* interimet ſtinguens inſignia coeli, Cic. ex Arat. ap. Priſcian. 10: ardorem, Lucret. IV, 1092, i. e. *bluſſchen*, *ſtillen*: *van daar* ſtingui *gebluscht worden*, *of uitgaan*, *bij voorb.* ignes, Lucret. I, 667: evaneſcere paulatim ſtinguique colorem, Ibid. II, 827: ſtinguuntur radii (ſolis), Cic. ex Prognoſt. ap. Priſc. 10.

STIPA, ae, f. *het geen men ergens in ſtopt*, *bij voorb. tusſchen de fleſſchen*, *opdat zij niet tegen elkander ſtooten*, *gevolglijk om de dichtheid*, Feſt. in Stipatores *en* Serv. ad Virg. Aen. I, 433 (437). III, 465: *gevolglijk is het hetzelfde*, *als* ſtupa, *gelijk* Servius ibid. V, 682 *zegt*.

STIPĀTĬO, onis, f. *het ſtoppen*, *volſtoppen*, *dichtmaken*: *van daar eene dichte menigte*, *bij voorb. menſchen*, *volk*, *drang van menſchen*, *die rondom iemand toevloejen*, *bij voorb.* tanta ſtipatione cetera tenebantur, Plin. Ep. IV, 16 in.: *dus ook van beesten en zaken*, *dichte menigte*, *gedrang*, *bij voorb.* ita ceteri (anſeres) ſtipatione naturali propellunt eos, Plin. H. N. X, 22: tunc ſurgit aura cum datum eſt laxamentum corporibus, et ſtipatio illorum ac turba reſoluta eſt, Senec. Nat. Quaeſt. V, 3 extr.; *of die iemand verzellen*, *gevolg*, *bij voorb.* concurſatio, ſtipatio, greges hominum, Cic. Sull. 23 extr.: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* oratio contexta enthymematum ſtipatione, Quintil. V, 14, 27.

STIPĀTOR, oris, m. *eigenlijk iemand*, *die ſtopt*, *gevolglijk iet dichtmaakt*. *Dewijl het gevolg van vele menſchen*, *die iemand verzellen en omringen*, *het rondom dicht maakt*: *van daar één uit het gevolg van eenen Heer*, *die zijn lijf dekt*, *bij voorb. van een Koning*, *trawant enz.*, *bij voorb.* Alexander praemittebat de ſtipatoribus ſuis, Cic. Off. II, 7: ſtipatores regii, ſatellitesque, Juſtin. XIII, 4: neque te quisquam ſtipator ſectabitur, Horat. Sat. I, 3, 138: illum neceſſe eſt graventur ſtipatores ſui, Senec. Clement. I, 13 extr.: *en meermalen*, *bij voorb.* Tacit. Ann. IV, 25. XI, 16: *dus ook* Catilina omnium flagitioſorum circum ſe, tanquam ſtipatorum, catervas habebat, Salluſt. Cat. 14: *van daar gebruikt* Cicero *het op eene gehaate wijze*, *van de genen*, *die iemand op dergelijke wijze verzellen*, *één van het gevolg of den ſtoet*, *geleider*, *bij voorb.* ſtipatores corporis (decemvirorum), Cic. Agr. II, 13: ſtipatores Venerios, Cic. Verr. III, 26: quis eſt Sergius? armiger Catilinae, ſtipator tui corporis, ſignifer ſeditionis, Cic. Dom. 5.

STIPĀTUS, a, um, *zie* Stipo.

STIPENDIĀRĬUS, a, um, 1) *van* ſtipendium *tribuit*, *ſchatting enz.*, *den tribuit betreffende*: *van daar* a) *die verpligt is*, *jaarlijkſchen tribuit of ſchatting op te brengen*, *ſchattingſchuldig*, *bij voorb.* civitates, Caeſ. B. G. I, 30: homines, Cic. Balb. 9: oppidum, Plin. H. N. V, 4 poſt med., *en meermalen*, *bij voorb.* Cic. Provinc. 5: *dus ook* ille de ſtipendiario Thrace (i. e. e Thracia ſtipendiaria ortus) miles, de milite deſertor, de deſertore latro, Flor. III, 20 poſt med.: *ook met den* Dativus *van den genen*, *aan wien men ſchatting ſchuldig of cijnsbaar is*, *bij voorb.* Aeduos ſibi ſtipendiarios factos, Caeſ. B. G. I, 36: ſtipendiariam nobis provinciam fecit, Flor. II, 17 ante med.: *ook* Subſtantive, *d. i. die aan iemand cijnsbaar is*, *met den* Genitivus *van hem*, *aan wien hij cijnsbaar is*, *bij voorb.* ſtipendiariis Aeduorum, Caeſ. B. G. VII, 10: ſtipendiariae Attali, Liv. XXXVIII, 39: ſtipendiarii populi Romani, Cic. in Caecil. 3. Not. ſtipendiarii *en* vectigales *worden dikwijls verwisſeld*, *bij voorb.* quae (civitates) ſtipendiariae fuiſſent — vectigal penderent, quae vectigales fuiſſent — immunes eſſent, Liv. XXXVII, 55 extr.; *andere worden zij onderſcheiden*, *bij voorb.* vectigales aut ſtipendiarios, Cic. Verr. IV, 60: vectigales ac ſtipendiarios, Cic. Provinc. 5: vectigalem ac ſtipendiariam Italiam Africae facerent, Liv. XXIV, 47. *Eigenlijk zijn zij dus onderſcheiden*: vectigales, *die lasten opbrengen*, *waar in die ook beſtaan mogen*, *bij voorb. tienden*, *accijs van wijn enz.*: ſtipendiarii, *die geldslasten op zekere tijden geven moeten*. b) vectigal ſtipendiarium, Cic. Verr. III, 6, i. e. *lasten*, *die in jaarlijkſche geldheffingen beſtaan*, *jaarlijks bepaalde geld-opbrenging*, *contributie*. 2) (*van* ſtipendium *ſoldij*) *de ſoldij betreffende*, *om ſoldij dienende*, *bezolding ontvangende*, *bij voorb.* cohortes, Auct. B. Afr. 43: *dus ook* ſtipendiarii facti ſunt (Romani), Liv. VIII, 8 poſt init. *Dus worden* milites ſtipendiarii *en* tirones *tegen elkander overgeſteld*, Veget. de re mil. I, 18, i. e. *die reeds ſoldij ontvangen*, *gevolglijk werklijk dienst doen*, *zie het volgende*. 3) *van* ſtipendium *veldtogt*, *bij voorb.* milites ſtipendiarii, Veget. I, 18, *worden tegenóver* tirones *geſteld*: *van daar verklaart men het*, *die reeds eenige veldtogten gedaan hebben*; *doch het denkbeeld*, *eenige*, *kan niet wel in den uitgang* arius *liggen*, *maar wel in den uitgang* oſus: *daarom lezen anderen uit* MSS. ſtipendioſus, *het welk voegzamer ſchijnt*, *doch zie* n. 2.

STIPENDIOR, atu ſum, ari, *bezoldigd worden*, *gevolglijk dienst doen*, *bij voorb.* regi peditum ſexcenta millia in omnes dies ſti-

pen-

pendiantur, Plin. H. N. VI, 19. Dit Verbum ſchijnt een Paſſivum te zijn van Stipendio . . are, i. e. bezoldigen.

STIPENDIOSUS, a, um, zie Stipendiarius.

STIPENDIUM, i, n. van ſtips en pendo, het geen aan iemand afzonderlijk betaald wordt, gelijk, bij voorb. ſoldij, ſchatting enz.: van daar 1) ſoldij, bezolding, is menigvuldig, bij voorb. ſtipendium militibus perſolvere, Cic. Att. V, 14, of dare, Liv. II, 12: triplex ſtipendium equitibus dederat, Liv. V, 12 extr., of numerare, Cic. Piſ. 36: dus ook victorem exercitum ſtipendio adficere, Cic. Balb. 27: ſtipendium adcipere, Liv. V, 4: cum ſtipendium ab legionibus flagitarentur Petrejus & Afranius, Caeſ. B. C. I, 87: ſtipendium militare, Plin. H. N. XXXIII, 3 ante med., of militum, Ibid. Not. de Romeinſche ſoldaten dienden in 't eerst zonder bezolding; maar ten tijde van den oorlog met de Vejenten omtrent A. U. C. 348, omdat wegens de langduurige belegering van Veji, eene winter-kampanie moest geſchieden, werdt hun eene bezolding uit het Ærarium ingewilligd, zie Liv. IV, 58 ſeqq.: van daar ſtipendia merere, Cic. Or. II, 64. Cic. Mur. 5, i. e. krijgsdienſten doen, eigenlijk ſoldij verdienen, en dus meermalen. Doch deze ſpreekwijze ſtipendia merere of mereri, ſchijnt tot 2 te behoren: te weten ſtipendium is hier voegzamer veldtogt, gelijk dan reeds deze ſpreekwijze Liv. III, 71 voorkomt, voor dat de Romeinen bezolding trokken: dus ook primum ſtipendium merere, Nep. Cat. 1, i. e. den eerſten veldtogt doen: van daar 2) veldtogt, dien iemand mede doet, of, dat hetzelfde is, krijgsdienst, bij voorb. ſtipendia facere, Salluſt. Jug. 63 (67), i. e. krijgsdienst doen: dus ook ſtipendia facere pedibus, Liv. III, 27, te voet dienen: equis, te paard, als ruiter, Liv. V, 7: opulenta ac ditia ſtipendia facere, Liv. XXI, 43, i. e. veldtogt, die voordeel aanbrengt, veel buits belooft: dus ook ſtipendia mereri, Cic. Coel. 7, of merere, Cic. Mur. 5, i. e. als ſoldaat dienen, ſoldaat zijn, krijgsdienst doen: dus ook ſtipendia merentem, Cic. Or. II, 64: primum ſtipendium meruit, Nep. Cat. 1: ſtipendia vigeſima merens, Liv. III, 71, i. e. die reeds den twintigſten veldtogt doet: dus ook numerare, enumerare ſtipendia, zie hier na: auxiliaria ſtipendia mereri, Tacit. Ann. II, 52, i. e. bij de hulptroepen dienen. Not. de Romeinen hadden zeker getal van jaaren en veldtogten, die zij moesten dienen: waarom men ſtipendium dan door veldtogt, dan door jaar, waar in men krijgsdienſten doet, kan vertalen, bij voorb. legio jam octavo ſtipendio functa, Hirt. B. G. VIII, 8, i. e. reeds den achtſten veldtogt gedaan, acht jaaren gediend: van daar milites confectis ſtipendiis, Cic. Manil. 9, of emeritis ſtipendiis, Liv. III, 57, i. e. hunne jaaren uitgediend, hunne veldtogten gedaan hebben: dus ook ut Aebutio emerita ſtipendia eſſent, Liv. XXXIX, 19: ſtipendia ſeptem & viginti enumerare, Liv. III, 58, i. e. zijne veldtogten optellen, oprekenen: dus ook ſtipendia alicujus numerare, Liv. IV, 58: ſtipendia vigeſima merens, Liv., zie hier voor: primum ſtipendium meruit, Nep., zie hier voor: ſtipendia multa habere, lang gediend hebben, Liv. XXXI, 8: integendeel homo nullius ſtipendii, Salluſt. Jug. 85 (88), i. e. die nog geenen veldtogt mede gedaan heeft, die nog nooit te veld geweest is: ſtipendio ſecundo dextram manum perdidit, Plin. H. N. VII, 28 poſt med.: tricena ſtipendia tolerare, Tacit. Ann. I, 17: ſi in ſingulis ſtipendiis ad hoſtes exuvias dabit, Plaut. Epid. I, 1, 36: non ſtipendiis ſed triumphis erudita adoleſcentia, Cic. Manil. 9, i. e. krijgsdienſten. Not. cauſas ſtipendiis miſſorum cognoſcebant, Liv. XLIII, 15 extr., i. e. a ſtipendiis miſſorum ſeu liberatorum; doch Gronovius gelooft, dat door een' misſlag emeritis is uitgelaten. b) Tropisch, krijgsdienst, bij voorb. tanquam emeritis ſtipendiis libidinis, Cic. Senect. 14: functus omnibus humanae vitae ſtipendiis, Senec. Ep. 93, i. e. officiis: Sed ubi plurimis velut emeritis annorum ſtipendiis fides ſurculo conſtitit, nihil dubitandum eſt de fecunditate, Colum. III, 6 extr. c) voordeel, bij voorb. plus eſſe reditus in ubertate frugum, quam ſtipendii, ſi cet., Colum. II, 2 §. 24. 2) belasting, ſchatting, contributie, dewijl zij gedeeltelijk in 't eerst tot bezolding beſtemd waren, deels dewijl zij aan enkele lieden gegeven, en van enkele perſonen en plaatzen bijëen gebracht wordt, bij voorb. ſtipendium pendere, Liv. XXI, 20. Salluſt. Cat. 20: conferre, Liv. XXXIII, 42. Vellej. II, 39: dus ook ut ex pecunia, quae in triumpho translata eſſet, ſtipendium collatum a populo in publicum, quod ejus ſolutum antea non eſſet, ſolveretur, Liv. XXXIX, 7, i. e. de belasting, die de burgers tot hiertoe bijëen gebracht hadden enz.; doch het kan ook zijn bijdrage tot bezolding van het leger: bij ſlot verliest de zin niet veel: ſtipendio mulctare, Cic. Balb. 18: victis imponere ſtipendium, Caeſ. B. G. I, 44: capere jure belli, Ibid.: exigere, Liv. XXXVIII, 16: liberari ſtipendio, Caeſ. B. G. V, 27: dus ook ſtipendium Pompeii, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 4 med., i. e. ſoldij voor het leger van Pompejus, eigenlijk de daar toe beſtemde belasting. Van daar Tropisch, het geen iemand opbrengen of dulden moet, tol, boete, bij voorb. dira ferens ſtipendia tauro (i. e. Minotauro), Catull. LXIII, 173, i. e. de jongens en meisjens, die jaarlijks aan den Minotaurus van Atheenen moesten gezonden worden: quae finis (ſcil. malorum)? aut quod me manet ſtipendium? i. e. poena, Horat. Epod. XVII, 36. 3) de bijdragen aan geld, waarmede men iemand onderſteunt: hier toe zou men kunnen brengen ſtipendium Pompeii, Coel. in Cic. Ep.; doch zonder noodzake, zie n. 2: van daar Tropisch, elke bijdrage tot onderſteuning, bij voorb. alii aliquod ſtipendium noſtro ſtudio contulerunt, Colum. I, 1 §. 10.

STIPES, itis, m. 1) elk hout, dat in den grond ſtaat, ſtam, ſtok, paal, a) de ſtam van een' boom, Virg. Aen. IV, 445. Ovid. Nuc. 32. Prop. IV, 2, 18. Catull. LXIII, 289: amygdalae ex amaris dulces fiunt, ſi circumfoſſo ſtipite, cet., Plin. H. N. XVII, 27: ook een boom, Ovid. Faſt. III, 37: ook een tak, Martial. XIII, 18, 2. b) een ſtok of paal, die in den grond ſteekt, bij voorb. ſtipites praeacutos, Caeſ. B. C. I, 27: religare a ſtipite, Ovid. Faſt. IV, 731, of deligare ad ſtipitem, Sueton. Ner. 29, i. e. aan den paal binden: dus ook ſtipibus adligatos, Plin. H. N. VIII, 5 extr.: ſtipites demiſſi, Caeſ. B. G. VII, 73: adigere ſtipitem per medium hominem, Senec. Ep. 14: ſtipes acernus dolatus, Prop. IV, 2, 59: ſtipes in agro defoſſus, Ovid. Faſt. II, 742: ſtipitem huc vaſtum date, Senec. Herc. fur. 1230, i. e. ſtok, knods, knuppel: cf. Ibid. 1232: non jam certamine agreſti ſtipitibus duris agitur ſudibusque praeuſtis, Virg. Aen. VII, 524, i. e. rotting, knuppel, ſtok. 2) als een ſpreekwoord, een ſtok, blok, d. i. dom mensch, Cic. Piſ. 9. Haruſp. 3. Terent. Heaut. V, 1, 4.

STIPO, avi, atum, are, ſtoppen, dicht maken, ſamenſtoppen, ſamenperſſen, bij voorb. mella, Virg. Georg. IV, 164. Aen. I, 433 (437): ſtipat que carinis ingens argentum, Ibid. Aen. III, 465, i. e. inpakken: uvas foliis involutas vinacis ſtipare, Plin. H. N. XV, 17 extr.: ſtipa in aliqua cella, Varr. L. L. IV prope fin.: Platona Menandro (voor ſcripta Platonis ſcriptis Menandri), Horat. Sat. II, 3, 11, i. e. ſamenpakken: van daar ſtipatus, a, um, dicht ſamengeperst, of dicht te ſamen, bij voorb. omnia, Lucret. I, 330, alwaar er inane tegenöver geſteld wordt: fratrum ſtipata cohors, Virg. Aen. X, 328: Roma ſtipata arcto theatro, Horat. Ep. II, 1, 60: acies denſis ſtipata catervis, Lucan. VII, 492: turba ducum, Virg. Aen. XI, 12: Graeci, Cic. Piſ. 27 extr.: naves, Liv. XXVI, 39: phalanx, Liv. XXXIII, 18: van daar 1) volſtoppen, bij voorb. receſſus equi, Petron. 89: nucem ſulphure & igne, Flor. III, 19 ante med.: calathos prunis, Colum. X, 405: uvas vinaceis, Plin. H. N., zie hier voor: aditum & tectum omne, Apul. Met. III in. p. 130, 13 Elm.: van daar ſtipatus, a, um, vol van iets, bij voorb. curia patribus ſtipata, Ovid. Pont. III, 1, 143: tribunal, Plin. Epiſt. VI, 33, i. e. dicht vol van menſchen. 2) dicht aanvoegen, aanſluiten, bij voorb. ſe gregibus, Prop. III, 7 (8), 13: Platona Menandro, Horat., zie hier voor. 3) ſtipari, zich dicht verzamelen, dicht bijëen ſtaan, Claudian. Proſerp. II, 311. 4) omgeven, omringen, wanneer het van eene dichte menigte geſchiedt, is menigvuldig, bij voorb. ſenatum armatis, Cic. Phil. III, 12: juventus ſtipat ducem, Val. Fl. VII, 557: magna ſtipante caterva, Virg. Aen. IV, 136: cf. Claudian. Proſerp. II, 56: dus ook ſtipatus, a, um, bij voorb. ſtipatus lictoribus, Cic. Verr. IV, 40. 5) verzellen, begeleiden, wanneer het van eene menigte geſchiedt, bij voorb. magna ſtipante caterva, Virg. Aen. IV, 136: Catilina ſtipatus choro juventutis, Cic. Mur. 24: ſtipati gregibus amicorum, Cic. Att. I, 18, i. e. omgeven of verzeld: beide is hier hetzelfde: cf. Varr. ap. Gell. XIII, Plin. Paneg. 23.

STIPS, pis, f. bijdrage, toelage, in geld, bij voorb. ſtipem Apollini conferret, quantum commodum eſſet, Liv. XXV, 12, alwaar het dus geene bepaalde munt is: ſtipem ſpargere alicui, Plin. H. N. XXXIII, 10 in.: ſtatua ei a populo ſtipe collata ſtatuta eſt, Ibid. XVIII, 3 med.: ſtipem jacere in locum pro ſalute, Sueton. Aug. 57: ancilla mercenariae ſtipis, i. e. corpore quaeſtum faciens, Plin. H. N. X, 63: bijzonder 1) geld, dat afzonderlijk ingezameld of ook gebedeld wordt, bedelgeld, aalmoes, bij voorb. ſtipem cogere, Cic. Leg. II, 9 e legg. XII Tabb., i. e. bedelen: ſtipem ſuſtulimus, Cic. Leg. II, 16, i. e. wij hebben het bedelen, bedellopen, afgeſchaft: cf. Ovid. Pont. I, 1, 40: dus ook ſtipem colligere a tyronis, Liv. XXXVIII, 45. 2) eene kleine munt (zoo als een bedelmunt, aalmoes, is), bij voorb. aereae, argenteae, Apul. Met. VIII poſt med. p. 214, 39 Elm. 3) voordeel, bij voorb. paſtiones non minimam colono ſtipem conferunt, Colum. VIII, 1: fructum non ex ſtipe advocationum ſed ex animo ſuo petet, Quintil. I, 12 extr.: hortum colere exigua ſtipe, Curt. IV, 1 med. §. 19. 4) geldboete, bij voorb. nodoſam exſolvite ſtipem utilem poſteritati,

Val.

Val. Max. II, 9, 1; *misſchien omdat het eene bijdrage tot onderhoud van anderen zijn zal.* 5) *geſchenk aan geld, dat men enkel ontvangt, bij voorb. op nieuwjaarsdag enz.*, Sueton. Calig. 42: cf. Ovid. Faſt. I, 191. Not. *de* Nominat. ſtipa *komt niet voor, maar wordt nogthans aangehaald* Chariſ. 1.

STIPŬLA, ae, f. *een halm*, 1) *van het graan, koornhalm, ſtroohalm, bij voorb.* ſtipulam colligere, Terent. Ad. V, 3, 62, *of* legere, Varr. R. R. I, 53: tercentae ſexaginta ſtipulae ex uno grano (tritici), Plin. H. N. XVIII, 10: peragitur meſſis ſtipula nunquam cubitali, Ibid.: frumenta in viridi ſtipula lactentia turgent, Virg. Georg. I, 315: ſtipula hordeacea, Plin. H. N. XVII, 17 extr.: illecta i. e. ſtipulae in meſſe delectae, necdum lectae, quas ruſtici, cum vacaverint, colligunt, Pandect. L, 16, 30. 2) *van riet*, Virg. Ecl. III, 27. Plin. H. N. XXXVII, 10 extr. 3) *van boonen, erwten, linzen enz., bij voorb.* fabales, Ovid. Faſt. IV, 725 cet.: milii, Plin. H. N. XIV, 26: *ook van hooi, bij voorb.* de pratis ſtipulam raſtellis eradi, Varr. R. R. I, 40, i. e. ſtipulam, quae poſt foeniſicium remanſit. Not. in ſtipula carpere ſomnum, Ovid. Faſt. III, 185, i. e. *op ſtroo ſlapen:* domus ſtipulis & canna tecta paluſtri, Ibid. Met. VIII, 630: flamma de ſtipula, Ovid. Triſt. V, 8, 20, i. e. *een vuur van korten duur, eigenlijk van ſtroo, ſtroovuur:* de ſtipula magnus acervus erit, Ovid. Am. I, 8, 90, i. e. *uit enkele halmen (geſchenken) wordt eindelijk een hoop (menigte).*

STIPŬLATĬO, onis, f. *is de plegtige afvordering bij iemand, of hij iet plegtig beloven wil, de eisch van eene plegtige belofte*, Stipulatie *of een* Contract, *dat daar door ontſtaat, wanneer ik, bij voorb. iemand vraag: belooft gij dat en dat te zullen geven? en hij antwoordt: ik beloof het* (ſpondeo): *of begeerde belofte*, Cic. leg. II, 21. Roſc. Com. 12. Nep. Att. 9: ſtipulationem conficere, Pandect. XLV, 1, 1: contrahere, Ib.: exſtinguere, Ib. leg. 2: ex ſtipulatione liberari, Ib.: ſtipulationem interponere, Ibid. XXXV, 3 leg. 1 *en* 3 extr.: ſtipulatio committitur, Ibid. XLV, 1, 2 extr., *of* committitur ſtipulatori, Ibid. 38 ante med. §. 5, i. e. *de ſtipuleerende is daar toe verbonden: van daar* facere alicui adceptam ſtipulationem, Pandect. XLIV, 4, 7, i. e. *van de verpligting der ſtipulatie bevrijden. Men vraagt van waar dit woord (gelijk* ſtipulor) *afkomt. Sommige leiden het af van* ſtipula, *dewijl de ſtipuleerenden eenen halm zullen gebroken, en bij de vereëniging der beide deelen hunne ſtipulatie erkend hebben*, Iſidor. Orig. V, 24: *Anderen van* ſtipa i. e. aes *of* pecunia, *zoodat dus* ſtipulari *eigenlijk zou beteekenen, geld beloven*, Varr. L. L. IV extr. *en* Feſt. in Stipem; *Anderen van* ſtipa *of* ſtipando i. e. firmando: *Anderen van* ſtipulum, *hetwelk bij de Ouden in plaats van* firmum *gebruikelijk zal geweest zijn, bij voorb.* Paul. Sentent. V, 7. Juſtinian. Inſtit. III tit. 15.

STIPŬLATIUNCŬLA, ae, f. i. q. ſtipulatio, *als men er verkleinend of verächtelijk van ſpreekt*, Cic. Or. I, 38.

STIPŬLATOR, oris, m. *die iet ſtipuleert, d. i. die zich iet plegtig door iemand laat beloven, of plegtig vraagt, of hij iet plegtig beloven wil*, Suet. Vitell. 14. Pandect. II, 10, 3. XLV, 1 leg. 2, 4, 38 (ante med. §. 5), 41 *en* 43.

STIPŬLATUS, us, m. i. q. ſtipulatio; *begeerde belofte, ſtipuleering, bij voorb.* res in ſtipulatum deducta, Paul. Sentent. V, 7: ex ſtipulatu agi poteſt, Ibid.: adquirit ei ex ſtipulatu actionem, Pandect. XLV, 1, 1.

STIPŬLOR, atus ſum, ari, 1) *iemand plegtig vragen, of hij iet plegtig beloven wil, zich iet plegtig laten beloven, is menigvuldig*, Plaut. Pſeud. IV, 6, 14. Varr. R. R. II, 3. Serv. Sulpic. ap. Gell. IV, 4: ſtipulatus es? ubi? quo die? quis ſpopondiſſe me dicit? Cic. Roſc. Com. 4 extr.: rem, Pandect. XLV, 1, 34: ſi ſtipulanti mihi decem, tu viginti reſpondeas, Ibid. leg. 1 poſt med.: fundum ab aliquo, Ib. leg. 56 extr.: ſi ſtipuler, ut id fiat, Ibid. leg. 35: quantumvis ſtipulare & protinus adcipe quod do i. e. poſtula, Juvenal. VII, 165: ſtipulationem ſtipulari, Ibid. XLVI, 7, 3. *Dewijl de geen, die zich iet van iemand plegtig liet beloven, gemeenlijk iet daar tegen beloven moest, gevolglijk de beide partijën elkander iet beloofden: van daar* 2) *beloven, maar op begeerte en eisch, bij voorb.* uſuras, Pandect. XLVI, 3, 5: ſi quis condicturum ſe ſtipulatus ſit, Ib. XIII, 4, 7: cf. XII, 6, 26 extr. XVIII, 1, 39. Not. *Ook* paſſive, *bij voorb.* pecunia ſtipulata ſit, Cic. Roſc. Com. 5.

STIPULUM, i. e. firmum, *zie* Stipulatio.

STIRĬA, ae, f. *misſchien eigenlijk elke hangende druppel: van daar een bevrozen hangende druppel, ijskegel, ijsdruppel*, Virg. Georg. III, 366. Claudian. B. Get. 327. Plin. H. N. XXXIV, 12 poſt med.: Turpis ab inviſo pendebat ſtiria naſo, Martial. VII, 36, 5.

STIRICIDĬUM, *voor* ſtillicidium, Cato ap. Feſt.

STIRPESCO, ĕre, *tot een ſtam worden*, Plin. H. N. IX, 8 poſt med., *van aspergies.*

STIRPĬTUS, Adv., *met ſtam en wortel, bij voorb. uitroejen, uitrukken, bij voorb.* ſi quis ex ſeminario (id eſt) ſtirpitus arborem tranſtulerit, Pandect. XLVII, 7, 3: *van daar Tropisch, d. i. tot den grond toe, geheellijk, bij voorb.* extrahere errorem ſtirpitus, Cic. Tuſc. IV, 38.

STIRPS, pis, f. *en* m. I) *ſtam enz., op verſcheiden wijze.* 1) *ſtam van een gewas, bijzonder van een boom, d. i. het onderſte deel van den ſtam, die den wortel mede in zich bevat, de tronk, bij voorb.* radices ſtirpesque (arborum), Cic. Or. 43: arundo omnis ex una ſtirpe numeroſa, Plin. H. N. XVI, 36 ante med.: *van waar het den wortel dikwijls in zich bevat, en, een wortel, beteekent, bij voorb.* arbores per ſtirpes aluntur ſuas, Cic. Nat. D. II, 81: palmarum radices, Cic. V, 38 *en* 50, i. e. *wortelen:* lento in ſtirpe, Aen. XII, 781: cf. 773, *alwaar daarvoor* radice *ſtaat:* eorum, quae gignuntur e terra, ſtirpes cet., Cic. Nat. D. II, 47, i. e. *wortels van alle aardgewasſen: van daar* a ſtirpe tollere *met den wortel uitrukken, bij voorb.* capillos, Tibull. I, 8 (9), 45. Prop. III, 25 (24), 13: *van daar* ab ſtirpe tollere genus muliebre, Liv. XXXIV, 2 in., *tot den grond toe, d. i. geheellijk: dus ook* Carthago ab ſtirpe interiit, Salluſt. Cat. 10: gens ab ſtirpe exſtincta eſt, Liv. IX, 34: *van daar* a) *elke wortel, d. i. plant of aardgewas, bij voorb.* arborum & ſtirpium eadem natura, Cic. Fin. V, 11: ſtirpium & herbarum utilitates, Cic. Nat. D. II, 64: terram ſtirpium aſperitate vaſtari, Ibid. 39: virgulta poſtremo & ſtirpes & internatas ſaxis herbas vellentes (ſcil. *van honger*), Tacit. Hiſt. IV, 60: ſtirpesque tenent, Lucan. IV, 42. 2) *Tropisch, wortel, d. i. oorzaak, aanvang, grond, oorſprong, bij voorb.* ſuperſtitionis ſtirpes eiicere, Cic. Div. II, 72: malorum omnium, Cic. Catil. I, 12: ſtirps virtutis, Cic. Coel. 32: juris, Cic. Leg. I, 6: quaeſtionis, Cic. Fin. IV, 2: *van daar* ab ſtirpe exquirere auctoritatem, Plaut. Trin. I, 2, 181, i. e. *bij een verhaal zoo lang navragen, tot men op den oorſprong of begin van hetzelve komt, d. i. wie het het eerst heeft voortgebracht.* 2) *een ſtam, d. i. de geheele ſtam, of het deel van een gewas, bijzonder van een boom, tusſchen den wortel en de takken, bij voorb.* rami ſtirpesque teruntur, Lucret. V, 1099; *vooräf zegt hij* arbor incumbens in ramos arboris; *doch* ſtirpes *zou ook kunnen zijn takken (zie n. 4): maar misſchien is dit niet noodig:* antiquasque domos avium (i. e. arbores) cum ſtirpibus imis eruit, Virg. Georg. II, 209: imo de ſtirpe reciſum, Virg. Aen. XII, 208. 3) *een ſtam, d. i. boom zonder takken of zonder betrekking tot dezelven, bij voorb.* acutiſſimam ſtirpem videt, Plin. H. N. VIII, 26, *van riet: bijzonder een jonge ſtam, jonge boom, pooteling, bij voorb.* probatiſſimum genus ſtirpis deponere, Colum. III, 5 extr.: ſtirpem poſt annum praecidi, Colum. V, 6 §. 13: ſtirpes obruit arvo, Virg. Georg. II, 24: *ook van wijnſtokken, bij voorb.* amplexae ſtirpibus ulmos, Ibid. 367; *doch het kan ook enkel de ſtam van den wijnſtok zijn.* 4) *de aan den ſtam voortſpruitende hoofdtak, ſpruit, waarvan de overige takken uitſpringen, en die dus als 't ware derzelver ſtam wordt, bij voorb.* trunco ſtirpem dodrantalem relinquas (*bij het beſnoejen*), Colum. V, 6 §. 12: *dus ook* §. 14, exiguam ſtirpem prominentem trunco relinquas i. e. *een kleine tak of ſpruitjen: ook wel elke tak, die uitſpruit of uitgeſproten is, bij voorb.* ſtirpes committere ramis i. e. *enten*, Lucret. V, 1364: rami ſtirpesque teruntur, Lucret., *zie hier voor:* exiguam ſtirpem prominentem trunco relinquas, Colum. V, 6, 14, *en men kan meer uit n. 4 hier toe brengen.* II) *ſtam van menſchen.* (1) *ſtam, d. i. geſlacht, familie, uit welke iemand is, bij voorb.* generoſa, Nep. Eum. 2: regia, Vellej. II, 4: ſenatoria, Ibid. 29: Romana, Nep. Att. 1; Eſſe ſtirpis ejus virum, Liv. XXIII, 22, i. e. *dat hij uit zulke familie is:* ſtirps civica, Liv. I, 40, i. e. *familie, of oorſprong, geſlacht:* propter ignorationem ſtirpis & generis, Cic. Amic. 19 extr.: ſe ortum ab antiqua ſtirpe Teucrorum, Virg. Aen. I, 626 (630): divinae ſtirpis Aceſtes, Ib. V, 711: *van daar* a ſtirpe, *bij voorb.* Juniam familiam a ſtirpe ad hanc aetatem enumeravit, Nep. Att. 18: me jam a ſtirpe ſocium — expulit i. e. inde a primis majoribus, Salluſt. Jug. 14: *dus ook* apes ab ſtirpe necatas, i. e. *geheel, te gelijk met den ſtam*, Ovid. Faſt. I, 363: gens ab ſtirpe exſtincta eſt, Liv. IX, 34: puberes omnes cum ſtirpe exſtinctos, Ibid. 29. Not. *Van* gens *is het dus onderſcheiden:* gens *bevat alle* ſtirpes (*familiën*) *in zich, die denzelfden* Nomen i. e. *familienaam hebben, bij voorb.* Claudius cet.; *maar* ſtirps *is een deel van* gens, *en onderſcheidt zich door een toenaam* (cognomen), *bij voorb.* Claudius Marcellus: *gevolglijk behooren alle* Marcelli ad ſtirpem Marcellorum, *maar ook* ad gentem Claudiam: *maar niet alle* Claudii *behooren* ad ſtirpem Marcellorum, *zie* Cic. Or. I, 39 in., *alwaar ſtaat:* Cum Marcelli ab liberti filio ſtirpe, Claudii patricii ejusdem nominis hereditatem gente ad ſe rediiſſe dicerent. *Van daar*

ſtam. I

stand, wanneer men de familie noemt, bij voorb. graaflijke, vorstelijke enz., bij voorb. regia, Vellej.: senatoria, Vellej.: generosa, Nep.. *zie hier voor. Ook de stam van eene Natie, bij voorb.* nondum stirpe gentis exoleta, Liv. XXXVII, 8. i. e. *de aangestamde aart, inborst.* (2) *de stam eener Familie, d. i. stamhouder, bij voorb.* unum (Fabium) relictum stirpem genti Fabiae, Liv. II, 50 extr., i. e. *als de stam.* (3) *stam, familie, nakomelingschap, kind of kinderen, afstammelingen, bij voorb.* magna de stirpe nepotum, Virg. Aen. VI, 865: stirpem augere, Liv. XXXIV, 58, i. e. *zijn geslacht vermeerderen, zijne nakomelingschap voortplanten:* suboles stirpis, Liv. XXXIX, 24 in., *aanwas der familie, voortplanting van het geslacht:* stirpa virilis ex matrimonio fuit, Liv. I, 1, *manlijke stam, d. i. zoon:* Arminii uxor virilis sexus stirpem edidit, Tacit. Ann. I, 58: omnem stirpem regiae subolis delere, Justin. XVI, 1: ut tibi Titanis Trivia dederit stirpem liberum, Enn. ap. Varr. L. L. VI, 2 post med.: ut ad tertiam stirpem possessio ejus (regni) descenderet, i. e. nepotes, Liv. XXXIII, 21: qui stirpem ex se domi relinquerent, Liv. XLI, 8, i. e. *kinderen:* ex tanta stirpe liberorum, Liv. XLV, 41 extr., i. e. *van zoo vele kinderen:* Neque stirps mihi potest deesse, Nep. Epam. 10, *stam, d. i. kinderen:* stirps Philippi, Nep. Eum. 6, i. e. *stam, geslacht, kleinzoon:* Nec prima stirps fui, Ovid. Trist. IV, 10, 9, i. e. *kind.* (4) *aloude, van ouds ingeboren gesteldheid, bij voorb.* Gallicos adhuc, nondum exoleta stirpe gentis (*der Natie*), Liv. XXXVII, 8, i. e. *aangestamde gesteldheid.* Not. 1) stirpes voor stirps, Liv. XLI, 8 extr., stirpes deesset, Ed. Drakenb. 2) stirps, Gen. Mascul., *zoo wel, wanneer het de stam van een boom enz. is, bij voorb.* lento in stirpe, Virg. Aen. XII, 781: imo stirpe, Ibid. 208: stirpem praecisum, Cato R. R. 40; *als ook de stam van menschen, familie, geslacht, bij voorb.* a stirpe supremo, Enn. ap. Fest.: ad stirpem exquirendum, Pacuv. ap. Non.

STIVA, ae, f. *ploegstaart*, Varr. L. L. IV, 31. Virg. Georg. I, 174: stivae inniti in arando, Colum. I, 9: stivaeque innixus aratro, Ovid. Met. VIII, 218: Inde premens stivam designat moenia sulco, Ibid. Fast. IV, 825.

STLATA, ae, f. *eene soort van vaartuig*, Gell. X, 25 *en* Fest., *misschien voor* lata, scil. navis: *gelijk de Ouden* stlocus, stlis, *voor* locus, lis, *gezegd hebben:* cf. Stlis. Caper de orthogr. extr. ap. Putsch. p. 2246 *zegt, dat het een roofschip is*, navis piratica; *en dat daar van komt* stlataris, e. *Ook in Glossis staat:* Stlata, πειρατικὸν σκάφος εἶδος.

STLATARIUS, a, um, *van* stlata, *bij voorb.* purpura, Juvenal. VII, 134, i. e. *uitlandsch, te scheep ingebracht; doch anderen verklaren het door* latus clavus.

STLEMBUS, i. e. tardus, Lucil. ap. Fest., *van een traag langzaam paard, tenzij men lezen moet* silentus i. e. lentus.

STLIS, itis, *voor* lis, *zeiden de Ouden, bij voorb.* Quid stlotum stlitesque, Quintil. I, 4, 16, *alwaar* stlotum *voor* lotum *staat.*

STLOCUS, *zie* Stlata.

STLOPPUS *of* STLOPUS, *zie* Sclopus.

STLOTUM, *zie* Stlis.

STO, steti, statum, stare, I) *staan, in zoo verre het tegenover zitten, liggen, gaan enz. gesteld wordt, bij voorb.* quid stas, lapis, Terent. Heaut. IV, 7, 3, i. e. *wat staat gij daar! ga toch!* sta illico, Ibid. Phorm. I, 4, 18, i. e. *sta, blijf staan!* cum virgo staret & Caecilia sederet, Cic. Div. I, 46: quid agitur? (i. e. *hoe gaat het?*) statur *men staat, d. i. ik sta*, Terent. Eun. II, 2, 40. Plaut. Pseud. I, 5, 42: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* muros stare, Liv. XXXVIII, 5. i. e. *nog staan, niet omgeschoten zijn:* signa stant ad impluvium, Cic. Verr. I, 23: in cava nullus stet nare pilus, Ovid. Art. I, 520, i. e. sit: obstupui, steteruntque comae, Virg. Aen. II, 774. III, 48, i. e. *stonden te berge (van ontsteltenis):* classis stat in portu, Liv. XXXVII, 11: ibi stetit classis, Liv. XLII, 48: *gelijk het dan dikwijls voor, zijn, staat, als men daarbij aan een staan denken kan, bij voorb.* saxo stant antra, Ovid. Fast. V, 383: stat urna, Virg. Aen. VI, 22: *ook daar staan, van dingen, die gereed zijn, bij voorb.* stare ratem, Val. Fl. I, 98, i. e. *sta daar, wees gereed, sta gereed. Bijzonder* a) *staan, om plegtig te spreken: want de Redenaar staat, en, die op het Raadhuis enz. spreken wilden, stonden, bij voorb.* stantibus necesse dicere, Cic. Marc. 11, i. e. *plegtig spreken:* cum mihi stans (i. e. dicens) tacenti minaretur, Cic. Harusp. 4. b) *staan, om toetehooren, daar staan, er bij staan, bij voorb.* me stante in concione dixit, Cic. Or. 63. c) *staan, om te vechten, bij voorb.* in acie stare ac pugnare decuerat, Liv. XXII, 60: *waarom het ook somtijds, vechten, kan verstaald worden, bij voorb.* in primis stetit, Nep. Epam. 10, i. e. *vocht onder de eersten, gevolglijk hieldt zich wel:* dus *ook* stare in aciem, *voor* in acie, Liv. XXVIII, 4 extr.: *dus ook* in Asia totius Asiae steterunt vires, Liv. XXXVII, 58: haud impari stetere acie, Liv. XXVI, 44: quisque, uti steterat, jacet, Plaut. Amph. I, 1, 86: *van daar* pugna diu neutro inclinata stetit, Liv. XXXVII, 2, i. e. fuit: *van daar Tropisch*, pulcherrime steti, Cic. ad Div. I, 4, *heb mij wel gehouden, eigenlijk, heb voortreflijk, roemrijk, gevochten*, scil. *met woorden: ook behoort hiertoe* stare ab aliquo, cum aliquo i. e. *het met iemand houden, op zijne zijde zijn of vechten, bij voorb.* ab his stare, Nep. Dat. 6: a mendacio contra verum, Cic. Invent. I, 3: unde stetisset, eo se victoria transferret, Justin. V, 4: nobiscum adversus barbaros steterunt, Nep. Agel. 5: dii cum Hannibale starent, Liv. XXVI, 41: fortuna & ratio cum barbaris stabat, Liv. V, 38, i. e. *hielp hen:* victoria stat tecum, Ovid. Met. X, 105, i. e. *is op uwe zijde: ook* pro aliquo stare i. e. *verdedigen, eigenlijk vechten voor iemand, bij voorb.* pro mea patria, Liv. II, 12 extr.: pro jure gentium, Liv. XXXVIII, 25: *integendeel* stare in aliquem, Ovid. Her. VII, 165, i. e. *vechten tegen iemand: dus ook* adversus barbaros, Nep. Dat. 6. II) *staan, d. i. stand houden, staan blijven, niet weglopen, bij voorb. in het vechten, bij voorb.* qui (miles) steterit, Cic. Tusc. II, 23 in.: in gradu, Ovid. Met. IX, 43: State, o miseri, Sil. XII, 205: Sta illico, Terent. *en* Plaut., *zie boven: van daar Tropisch, bij voorb.* veluti stet dies, Hor. Od. III, 28, 6, i. e. *niet vergaat:* nescit semel incitata liberalitas stare, Plin. Ep. V, 12 extr., i. e. *in te houden:* stetit sanguis, Senec. Oedip. 585: *van daar* 1) *staan, staan blijven, zich niet roeren, stilstaan, bij voorb.* equus stare nescit, Virg. Georg. III, 84: mare, Virg. Ecl. II, 26: dies, Hor. Od. III, 28, 6: freta stantia, Ovid. Met. VII, 201: ita statum stant signa (*aan den hemel*), neque nox quaquam concedit die, Plaut. Amph. I, 1, 120: diu pugna neutro inclinata stetit, Liv. XXVII, 2. 2) *staan blijven in het spreken, d. i. het geen men spreekt, kunnen uitspreken, dewijl het volk toehoort, en niet raast, bij voorb. van een Tooneelspeler*, partim vix steti, Terent. Hec. Prol. 15: *dus ook* comoedia stat, Terent. Phorm. Prol. 9, i. e. *wordt aangehoord, gevolglijk bedaard uitgevoerd:* cf. Horat. Sat. I, 10, 17. Epist. II, 1, 176. 3) *staan blijven, vaststaan, Tropisch, d. i. zich houden, bestaan, ten aanzien van behouding, bij voorb.* sine provincia stare non posse, Cic. Pis. 6, i. e. *verloren zijn:* domi stare non poterant, Cic. Flacc. 6; *doch dit kan ook tot n. 4 en 7 behooren.* 4) *staan blijven, vaststaan, Tropisch, d. i. zijn stand, aanzien en duur behouden, bij voorb.* me stante stare non poterant, Cic. ad Div. VII, 2: qui illam (remp.) cadere posse stante me non putarunt, Cic. ad Div. VI, 6: domi stare non poterant, Cic. Flacc. 6, *zie hier voor:* dum stetimus, Ovid. Trist. I, 8, 17, i. e. *zoo lang ik gelukkig was, mijn stand (aanzien) behield:* hac arte in patria steti, Liv. V, 4: resp. stetit virtute tua, Liv. IV, 40: stetit regnum puero tutela muliebri i. e. mansit, Liv. I, 3: per quos homines steterim, Cic. ad Div. XIII, 29: respublica staret, Cic. Phil. II, 10: *dus ook* regnum fraterna stare concordia, Liv. XV, 19: bella fama stare & eum, qui recedat, fugere credi, Curt. III, 8, 7, i. e. *dat in den oorlog veel op het gerucht aankomt; alwaar men ook* stare *door, berusten, kan verklaren, de oorlog berust op enz.: dus ook* regnum stare concordia, *berust op enz.*, Liv., *zie terstond hier voor.* 5) *vastzijn, vastbesloten of bepaald zijn, onveranderlijk zijn, bij voorb.* stat sua cuique dies, Virg. Aen. X, 467: vultus stat i. e. est immotus, Sil. XV, 19: *dus ook* stat nunquam facies i. e. constans est, Lucan. V, 214: cur ad patrios non stant tua lumina vultus, Stat. Theb. X, 653, i. e. cur oculi tui non sustinent oculos patris: *verders* stant ora metu, ac fessa recedunt lumina, Val. Fl. IV, 639: vigili stant bella magistro, i. e. constant, vigent, Sil. III, 173: tempus nondum stare, Liv. IV, 13: *dus ook* sententia stat, *het besluit staat vast, bij voorb.* mihi *bij mij, d. i. ik heb het vast besloten, bij voorb.* Hannibali sententia stetit, pergere ire, Liv. XXI, 30: stat sententia, Terent. Eun. II, 1, 18. Ovid. Met. VIII, 67: *ook zonder* sententia, *bij voorb.* mihi stat alere morbum desinere, Nep. Att. 21: nobis stet illud, Cic. ad Div. IX, 2 extr., i. e. *dat zij ons vast voornemen enz.:* neque adhuc stabat, quo potissimum, Cic. Att. III, 14 extr.: stat casus renovare omnes, Virg. Aen. II, 750: quos ut seponi stetit, Sil. III, 68: stat pectore fixum, Aeetae sociare manus, Val. Fl. V, 289. 6) *vaststaan, vast volharden, standvastig zijn, bij voorb.* stamus animis, Cic. Att. V, 18: stas animo? Horat. Sat. II, 3, 213: *bijzonder, vast staan ergens in, vast daar in volharden, bij iet blijven, er niet afgaan met in en zonder* in, *bij voorb.* in fide, Cic. Rab. Perd. 10: in eo, Cic. Att. II, 4 *en* Cic. Fin. I, 14: in sententia, Liv. IV, 44: conditionibus, Cic. Att. VII, 15: suis judiciis, Cic. Tusc. V, 28: opinione censoris, Cic. Cluent. 47: foedere, Liv. XXI, 19, i. e. *daarbij blijven, waarnemen:* fama rerum, Liv. VII, 6: promissis, Cic. Off. I, 10, i. e. *daarbij blijven, waarnemen:* civili exercitu, Liv. VII, 25, i. e. *daarbij blijven, er niet afgaan:*

gaan: pacto, Liv. IX, 11: meo judicio multo stare malo cet., Cic. Att. XII, 21 extr.: legibus dictis, Liv. IX, 5: quae pars major erit, eo (*voor* ejus scil. partis hominum) stabitur consilio, Liv. VII, 35: jurejurando, Quintil. V, 6: conventis, Cic. Off. III, 25 post med.: *ook met den Dativus, bij voorb.* sententiae, Pandect. IV, 7, 28 extr.: conventioni, Ibid. II, 1, 18: religioni, Ibid. IV, 3, 21: emtioni, Ibid. XIX, 1, 13 extr.: rei judicatae, Ibid. XLII, 1, 32: voluntati partis, Ibid. XXVI, 7, 3: voluntati defuncti statum iri, Ib. XXXVI, 3, 6. 7) *blijven op ééne plaats, zich ergens ophouden, bij voorb.* in ganearum nidore, Cic. Pis. 6; *doch het kan ook heeten, blijven staan:* domi stare non poterant, Cic. Flacc. 6, i. e. *konden niet t'huis blijven, moesten uitloopen, zie n.* 3: *ook in 't gemeen, blijven, duuren, zich niet veranderen, of niet veranderd worden, bij voorb.* regnum stetit puero, Liv. I, 3: vultus, facies, *zie boven:* nam stare aut crescere debent munera, Martial. VIII, 71, 3: aut bene apud memores veteris stat gratia facti, Virg. Aen. IV, 539: stat nulla diu mortalibus unquam, fortuna titubante, fides, Sil. XI, 3: qui si steterit idem, mihique paruerit, Cic. ad Brut. Ep. 10 post med.: te longa stare senecta, Sil. III, 94. 8) *voorstaan, uitsteken, bij voorb.* papillae, Lucil. ap. Non. 4 n. 421: oculi, Ovid. Fast. VI, 133: pectora, Ovid. Met. XII, 401: *ook kan men hier toe brengen* stant lumina (i. e. oculi) flamma, Virg. Aen. VI, 309, *zie n.* 10. 9) *staan, d. i. staan blijven, blijven steeken, ergens te staan komen, bij voorb.* ferrum, Ovid. Met. V, 132: hasta stetit medio tergo, Ibid. VIII, 415: cornus stetit inter tempora frontis, Sil. IV, 142: Et stant loricae squamis horrentia tela, Ibid. I, 527. 10) *dicht zijn, stijf zijn, vol zijn van iet, bij voorb.* pulvere coelum stare, Virg. Aen. XII, 407: stat sentibus fundus, Lucil. ap. Donat. ad Terent. And. IV, 2, 16: stant lumina flamma, Virg. Aen. VI, 300: stant pulvere campi, Enn. ap. Porphyr. ad Horat. Od. I, 9, 1: pulvereo stant astra globo, Stat. Theb. VII, 124: coelum caligine stat, Sisenna ap. Non. 4 n. 421: stant pulvere Syrtes, Claudian. de Stilich. I, 257: Vides, ut alta stet nive candidum Soracte, Hor. Od. I, 9, 1; *doch het kan hier ook enkel staan zijn; ook zonder* Ablativus, *staan, staaren, stijf zijn, bij voorb.* mentula, Priap. LXXV, 2. LXXX, 1: cf. Martial. III, 71, 2. III, 73, 1: *dus ook* steterunt membra, quae jacebant ante, Apul. Met. II ante med. p. 117, 10 Elm. 11) *te staan komen, d. i. kosten, bij voorb.* multo sanguine victoria stetit, Liv. XXIII, 30: Haud illi stabunt parvo hospitia, Virg. Aen. X, 494, i. e. *duur te staan komen:* magno detrimento certamen staturum fuerit, Liv. III, 60: *dus ook* magno pretio, Horat. Sat. I, 2, 122: centum talentis, Liv. XXXIV, 50: quanto nox stetit una regnis, Ovid. Fast. II, 82: pluris, Senec. de ira I, 2: magno, Val. Max. V, 6, 1 *en meermalen.* 12) *verhinderd worden, met* per, *bij voorb.* per me stat i. e. *het ligt aan mij, ik verhinder het, ik heb er de schuld van enz., bij voorb.* ne per me stetisse credat, quo minus cet., Terent. And. IV, 2, 16: per Afranium stare, quo minus cet., Caes. B. C. I, 41: nihil per alteros stare, quo minus cet., Liv. VI, 33: per utros stetisset, quo minus cet., Liv. IX, 14 in.: *ook volgt* quin *in plaats van* quominus, Liv. II, 31, per eum non stetisset, quin cet.: *of* ne, *bij voorb.* per milites non stetisse, ne vincerent, Liv. III, 61: *ook volgt er de* Infinitivus *voor, bij voorb.* si per eum non stetit, parere defuncti voluntati, Pand. XXXII leg. 38 extr.: *ook volgt er niets op, bij voorb.* per me stetisse, Terent. And. IV, 2, 18: non per me stetit, sed per illa, Quintil. III, 6 post med. §. 77. 13) *berusten op iet, zijnen grond, vastigheid, of oorzaak ergens in hebben, bij voorb.* regnum fraterna stare concordia, Liv., *zie hier voor:* res Romana stetit ad hanc diem disciplina militari, Liv. VIII, 7: salus in armis, Val. Fl. III, 673: *van daar* per me stat *het berust bij mij, het ligt aan mij* seq quo minus, quin cet., *zie n.* 12. 14) *voor* esse, *wanneer het denkbeeld van staan, of eene duuring, vastigheid enz. daarmede verbonden is, bij voorb.* in Ascanio stat cura parentis, Virg. Aen. I, 646 (650): pietate potentes stamus, Propert. III, 22 (21), 22, i. e. sumus: Infamis stupro stat Pelopea domus, Ibid. III, 19 (18), 20: stemus exemplum i. e. simus, Tibull. I, 6, 86 (I, 7, 92): cui si stet terra & traditus orbis i. e. sit, Varr. ap. Non. 4 n. 421: vacuum sine ullis classibus stabit mare, Senec. Hippol. 472: ibi atrox pugna stetit, Liv. XXIX, 2: ita ancepa dicitur certamen stetisse, Liv. VIII, 38: ita pugna neutro inclinata stetit, Liv. XXVII, 2: saxo stant antra vetusto, Ovid. Fast. I, 383: inque cava nullus stet tibi nare pilus, Ovid., *zie boven: en van het bovenstaande kan men meer hier toe brengen, bij voorb.* in acie stare cet. Not. Steterunt *voor* steterunt, Virg. Aen. II, 774. III, 48. *Even dus staat* Abstulerunt, Ovid. Met. VI, 617: Defuerunt, Ib. 585: Abfuerunt, Ibid. X, 55, *met eene korte* Paenultima.

STOLA, ae, f. *een lang kleed, dat het geheele ligchaam bedekt, en van den hals tot aan de voeten gaat, zoo als onze slaaprok, japon enz.* 1) *van eerbare, aanzienlijke juffers, vrouwenkleed,* Robe ronde cet., *bij voorb.* stola longa, Ovid. Pont. III, 3, 52: cf. Horat. Sat. I, 2, 99: illaec, quae lugubri succincta est stola, Enn. ap. Non. 3 n. 49: hoc tale est, quale vir fortis stolam indutus, Senec. de vita beata 13: vestimenta muliebria sunt, — quibus vir non facile uti potest, veluti stolae, pallia, tunicae, Pandect. XXXIV, 2, 24 post med.: rugosiorem cum geras stola frontem, Martial. III, 93, 4: tanquam stolam dedisset, Cic. Phil. II, 18: stola muliebris, Cic. Phil. II, 18; *alwaar* muliebris *niet overtollig is, zie het volgende. De woorden zijn:* sumsisti virilem togam, quam statim muliebrem stolam reddidisti, i. e. *zijt eene vrouw (een manlijke hoer) geworden. Doch, het zou voegzamer zijn* togam *te lezen, wegens de tegenstelling* togam virilem. *Van daar* stola, *voor Juffrouw*, Stat. Sylv. I, 2, 235. Val. Max. II, 1, 5: inter stolam plebemque, Plin. H. N. XXXIII, 3 post init. 2) *ook van manspersonen, bij voorb.* septus mendici stola, Enn. ap. Non. 14 n. 6: squalida septus stola, Enn. ibid. & ap. Fest. in Squalidum: *bijzonder* a) *van fluitspelers, ten minsten op het feest van* Minerva, Ovid. Fast. VI, 654, *alwaar* stola longa *staat.* b) *van zekere Priesters, een Priesterrok, Talaar, bij voorb.* processi duodecim sacratus stolis, Apul. Met. XI post med. p. 269, 5 Elm.: hanc — stolam sacrati nuncupant, Ibid. *terstond hierna.*

STOLĀTUS, a, um, 1) *met een juffers-kleed gekleed, bij voorb.* mulier, Vitruv. I, 1 ante med.: Ulysses stolatus, i. e. Livia, Sueton. Cal. 23, *zoo als* Kaligula *haar noemde. Van daar* Stolatae i. e. matronae, Petron. 14 extr. 2) *aan eene Juffer eigen, haar behoorende, bij voorb.* pudor, Martial. I, 36, 8. Not. *het is eigenlijk* Particip. *van* Stolo, are, i. e. stola induere.

STOLĬDE, *dwaas, onnozel, zottelijk*, Liv. VII, 5 *en* 10. XXV, 19 post med. Plaut. Aul. III, 2, 1. Justin. II, 3: stolidissime *zal staan* Liv. XXIII, 8; *maar ik heb het er niet kunnen vinden: van daar Tropisch, bij voorb.* mala pulmonea stolide tument, Plin. H. N. XV, 14 extr., i. e. *bovenmate.*

STOLIDĬTAS, atis, f. *onnozelheid, zotheid, domheid*, Flor. III, 3. 12. IV, 12, 16: qui ignorat, ejusdem stultitiae esse vanitatem & stoliditatem, Gell. XVIII, 4 post med.

STOLĬDUS, a, um. 1) *onnozel, zot, dom, dwaas, bij voorb.* fiducia, Liv. XXXIV, 46: procacitas, Martial. I, 42, 19: vir stolidae audaciae, Tacit. Hist. IV. 15: stolidum excitare veternum, Catull. XVII, 24: perstat in incepto stolidaeque cupidine palmae, Ovid. Met. VI, 50: nec Delius aures humanam stolidas patitur retinere figuram (*van Midas*), Ibid. XI, 175: *dus ook* homo, *bij voorb.* stolidi existimant, Plaut. Bacch. III, 6, 19: quid me adspectas, stolide? Ibid. Amph. IV, 2, 8: mihi stolido, Ibid. Capt. III, 4, 123: ego stolidus, Caecil. ap. Fest.: stolidum genus Aeacidarum, Enn. ap. Cic. Div. II, 56: vix sensi stolidus, Terent. And. III, 1, 12, *ik onnozele, ik zot, nar:* stolidissime vatum, Ovid. Met. XIII, 774: Nullum est hoc stolidius saxum, Plaut. Mil. IV, 2, 33: stolidior an vanior, Sallust. ap. Gell. XVIII, 4: Idcirco stolidam praebet tibi vellere barbam Jupiter, *voor* stolidus *of* stolido, Pers. II, 28. Not. Stolidus *en* stultus *staat bijéén, bij voorb.* Stulti, stolidi, fatui cet., Plaut. Bacch. V, 1, 2, *misschien wegens hartstocht of drift: dus ook* nihil est profecto stultius neque stolidius neque mendaciloquius, Plaut. Trin. I, 2, 162. 2) *werkeloos, bedrijvenloos, bij voorb.* nihil agentia, stolida quodammodo, Cic. Top. 15 in. 3) *ook zal het hetzelfde zijn, als* molestus, illepidus, *zegt* Gell. XVII, 4, i. e. *haatelijk, lelijk, enz.*

STOLO, are, i. e. stola inducre: *van daar* stolatus, a, um, *zie* Stolatus.

STOLO, onis, m. *een tak aan een boom of gewas, die uit den wortel uitslaat, en gevolglijk aan den stam het voedzel onttrekt, roover*, Varr. R. R. I, 2, 9. Plin. H. N. XVII, 13 *en* 20 extr. XXVII, 13.

STOMĂCHABUNDUS, a, um, i. q. stomachans, *onwillig, knorrig*, Gell. XVII, 8.

STOMĂCHĬCUS, a, um, *eene zwakke maag hebbende, maagpijn hebbende*, Senec. Ep. 24 med. Plin. H. N. XX, 9 post med. XXV, 5 extr.: *ook* XXIV, 14 Hard.

STOMĂCHOR, atus sum, ari, *knorrig of verdrietig zijn of worden, onwil ondervinden, boos zijn of worden, bij voorb.* Cic. Nat. D. I, 33 extr. Cic. ad D. XV, 16 §. 5. X, 26. Cic. ad Capiton. in Ep. Cic. ad Att. XVI ep. ult. Senec. Ep. 12. Horat. Ep. I, 1, 104: *van daar* cum aliquo, Cic. Or. II, 66 med., i. e. *kijven met iemand, verdriet met hem hebben, boos over of op hem zijn: dus ook* secum, *op zich zelven of over zich zelven boos zijn, bij voorb.* mecum stomachabar, Terent. Eun. II, 3, 31: *ook* aliquid *voor* ob aliquid, *bij voorb.* stomachor omnia, Cic.

Cic. Att. XIV, 21: sive quid stomachor valde. August. ap. Sueton. Tiber. 21: sic effeta Venus foras se proripit infesta & stomachata biles Venereas, Apul. Met. V extr. p. 172, 31 Elm., i. e. *was knorrig, zoo als* Venus *knorrig kan zijn, hadt eene Venusknorrigheid, d. i. een toorn, die haar wel stondt.*

STOMACHŌSE, *vol verdrietlijkheid, vol knorrigheid, knorrig, toornig, bij voorb.* stomachosius rescripsi, Cic. Att. X, 5 extr.

STOMĂCHŌSUS, a, um, 1) *vol knorrigheid, of toorn, knorrig, toornig, bij voorb.* eques, Horat. Epist. I, 15, 11: homo, Senec. de Ira I, 4. 2) *vol knorrigheid, toornig, d. i. toorn verradende, bij voorb.* literae stomachosiores, Cic. ad Div. III, 11: genus acuminis stomachosum, Cic. Brut. 67, i. e. *bijtend:* me movent illa stomachosa & quasi submorosa ridicula, Cic. Or. II, 69.

STOMĂCHUS, i, m. 1) *de slokdarm, die tot in de maag gaat, bij voorb.* ad radicem ejus (linguae) haerens excipit stomachus, Cic. Nat. D. II, 54: deinde duo itinera incipiunt, alterum asperam arteriam nominant, alterum stomachum, Cels. IV, 1: stomachus vero, qui intestinorum principium est, Ibid., *alwaar* stomachus *en* ventriculus, qui receptaculum cibi est, *onderscheiden worden: ook het onderste deel van dezen slokdarm, die voor de maag is, mond der maag, bij voorb.* tendit haec (gula) ad stomachum, is ad ventrem, Plin. H. N. XI, 37 sect. 66: summum gulae fauces vocantur, extremum stomachus, Ibid. sect. 68. 2) *de maag, als die enkel eene voortzetting van den slokdarm is, is menigvuldig, bij voorb.* cum stomachi calore concoxerit, Cic. Nat. D. II, 49: stomachus languens, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 13: marcens, Sueton. Calig. 58: aestuans, Cels. I, 3, i. e. *hitte hebbende:* aeger, Horat. Sat. II, 2, 43: jejunus, Ibid. 38: latrans, Ibid. 18: dissolutus aut cibos non perficiens. Plin. H. N. XXIII, 1 extr.: lassus, Horat. Sat. II, 8, 9: bonus, Cels. I, 2 extr.: imbecillus, Ibid.: vinum dulce stomacho innatat, Plin. H. N. XXIII, 1 post med.: resolutio stomachi, Cels. IV, 5 post med.: stomachus infirmus, Cels. I, 8: stomacho laborare, Ibid.: valere, Juvenal. VI, 100: stomachi acrimonia, Plin. H. N. XXIII, 8: stomachi humectum servare tenorem, Lucret. IV, 636: *van daar* a) *de maag Tropisch, d. i. de kracht of het vermogen der ziel, om iet zwaar of ligt, geern of ongeern, te verdragen, gevoeligheid, bij voorb.* consuetudo callum obduxit stomacho meo, Cic. ad Div. IX, 2: locus ille animi nostri, stomachus ubi habitabat olim, concalluit; privata modo nos delectant, Cic. Att. IV, 16 post med.: nosti stomachi mei fastidium, Cic. ad Div. II, 16 post init.: stomacho est Pompejus ita languenti, ut vix id, quod sibi placeat, reperiat, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 13: bono stomacho, contenti sunt (scil. habere tales praeceptores), Quintil. II, 3 in., *met eene goede maag, d. i. niet te groote gevoeligheid, die veel dulden kan: van daar* stomacho Ciceronis ferenda, Cic. ap. Quintil. VI, 3 extr., i. e. *geduld.* b) *smaak in iet, bij voorb.* ludi non stomachi tui, Cic. ad Div. VII, 1, i. e. *niet naar uw' smaak:* in hoc agello (emendo) Tranquilli stomachum multa sollicitant (*prikkelen*), Plin. Ep. I, 24: *van daar* bonus stomachus, *eene goede maag, d. i. een smaak, die veel dulden kan, het geen anderen niet dulden, bij voorb.* bono sane stomacho, (*hier moet een* Comma *staan, opdat het van* contenti *gescheiden wordt*) contenti sunt (scil. habere tales praeceptores), Quintil. II, 3 in., *zie hier voor.* c) *ongenoegen, knorrigheid, ergernis, verdriet, dat men over iet ondervindt, bij voorb.* in stomacho ridere, Cic. ad Div. II, 16 extr.: stomachum alicui movere, Cic. Att. VI, 3 extr., *of* facere, Cic. Att. V, 11, i. e. *ongenoegen verwekken: dus ook* non, ut mihi stomachum facerent, quem funditus perdidi, sed ut facere arbitrarentur, Cic. ad Div. I, 9 ante med.: homo exarsit iracundia ac stomacho, Cic. Verr. II, 26: a me libros illos non sine aliquo meo stomacho esse relictos, Cic. Q. Fr. III, 5 ante med.: eam stomacho egere, Cic. Tusc. IV, 24 in.: aliquid bile & stomacho fingere, Sueton. Tiber. 59: cum stomacho erudire, Cic. Rosc. Com. 11, *met knorrigheid, ongenoegen, onderwijzen:* quae mihi majori stomacho, quam Quinto, fuerunt, Cic. Att. V, 1 post med., i. e. *heeft mij meer verdroten enz.:* Epistola plena stomachi, Cic. Q. Fr. III, 8.

STOMATĪCE, es, f. (scil. compositio medicamenti), *een monddrtzenij, d. i. artzenij tegen een ongemak van den mond,* Plin. H. N. XXII, 9. XXIII, 7 post med. XXIV, 13 extr. Scrib. Larg. 64.

STORĔA *of* STORĬA, ae, f. *een gevlochten deken, uit stroo, biezen, of strikken enz.;* storea *staat* Liv. XXX, 3 extr. Plin. H. N. XV, 16: storia, Caes. B. C. II, 9 med.

STRABO, ōnis, m. *die scheel ziet, een scheele,* Cic. Nat. D. I, 29. Horat. Sat. I, 3, 44. Pandect. I, 21, 2: *hier toe kan men ook brengen* Petron. 39, in Sagittario nascuntur strabones, qui olera spectant, lardum tollunt; *doch ook kunnen boertend die genen gemeend zijn, die ongemerkt iemand iet ontsteelen, terwijl zij de oogen op iet anders vestigen, dan op het geen zij wegnemen: ook van nijdigaarts,* Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 109. Varr. Ibid.: *ook één, die iemand iet ongemerkt ontsteelt,* Petron. 39, *doch zie hier voor.*

STRABUS, a, um, *scheelziende,* Varr. ap. Prisc. 6. *Ook wil* Heinsius straba *lezen,* Ovid. Art. II, 659.

STRAGES, is, f. (*van* sterno) *het nederwerpen, nederslaan, tegen den grond slaan, bij voorb. wanneer de regen, hagel enz. het zaad, boomen enz. tegen den grond slaat, bij voorb.* tectorum, Liv. XXIV, 9: nemorum, Sil. III, 205: virgultorum & arborum, Liv. XXI, 22: dabit ille (nimbus) ruinas arboribus stragemque satis, Virg. Aen. XII, 454, i. e. *zal het zaad nederslaan:* Tiberis plana urbis stagnaverat; secuta est strages aedificiorum & hominum, Tacit. Ann. I, 76: Tiberis strage obstantis molis refusus, Ibid. Hist. I, 86, i. e. *nederwerping, instorting:* pro diruto muro novum, raptim ex ipsa ruinae strage congestis saxis, exstruebant, Liv. XLII, 63: atrox cum vento tempestas coorta multis sacris profanisque locis stragem fecit, Liv. XL, 2: *dus ook van menschen, bij voorb.* stragem dedere inter se, Liv. VII, 23, i. e. *sloegen zich onderling op den grond: dus ook in het vechten, bij voorb.* strages edere, Cic. Leg. III, 9: ruinae similem stragem eques, quacunque pervaserat, dedit, Liv. IV, 33: ex loco superiore — impetu facto strage ac ruina fudere Gallos, Liv. V, 43, i. e. *stortten de* Gallen *af: van daar de hoop van ter nedergeworpen dingen of menschen, bij voorb.* armorum, Liv. XXXV, 30: cf. X, 34: *dus ook van menschen, bij voorb. en het vechten enz., bij voorb.* complere strage campos, Liv. VII, 24: procubuisse super confusae stragis acervum, Virg. Aen. VI, 504, i. a. *hoopen van verslagen onder elkander liggende menschen, alwaar men* acervus stragis *moet opmerken, waar uit blijkt, dat* strages *niet op zich zelve een hoop is. Dikwijls kan men het vertalen, nederlaag, nederslading, bij voorb.* facere strages, Cic. Phil. III, 12: *dus ook* strages edere, Cic. Leg. III, 9: ciere, Virg. Aen. VI, 830: stragem vereri, Cic. Div. I, 12 (*als Dichter*). *Van daar Tropisch,* quas pugnas (in concionibus) et quantas strages edidi, Cic. Att. I, 16.

STRAGŬLUM, *zie* Stragulus.

STRAGŬLUS, a, um, (van Sterno), *alles, waarmede men iet gewoon is te bedekken, bijzonder opdat het zachter of vlakker zij, bij voorb.* stragula vestis, *of* vestimentum stragulum, i. a. *waarmede men iet bedekt als, bij voorb. de etensbank, legerstede, sofa, kanapee, bed enz.: van waar het een kussen, peuluw of deken, tapijt, matras, kan zijn, bij voorb.* vestis stragula *staat* Cic. Verr. I, 10. II, 7. Rosc. Am. 46. Liv. XXXIV, 7. Horat. Sat. II, 3, 118 *en meermalen:* vestimentum stragulum *staat* Pandect. XXXIV, 2, 24: *van daar* stragulum (scil. vestimentum; *doch het kan ook alleen* Substantive *staan*) is i. q. vestis stragula, 1) *dek over eene legerstede, bij voorb. tafelbank, sofa, bij voorb.* textile, Cic. Tusc. V, 21, *alwaar van eene tafelbank of etensbank gesproken wordt: dus ook van eene slaapstede of bed, bij voorb.* Culcita in terra jacet, ego in culcita; ex duabus paenulis altera stragulum altera opertorium est, Senec. Ep. 87 post init., i. e. (*zoo als wij spreken*) *onderbed:* cubicularia stragula, Plin. H. N. VIII, 58: Zoilus aegrotat; faciunt haec stragula febrem, Martial. II, 16, 1: *dus ook* Ibid. IV, 147 *en* 148: Nam neque tum plumae nec stragula picta soporem nec sonitus placidae ducere possit aquae, Tibull. I, 2, 77 (I, 1, 64). 2) *deken over eenen dooden,* Sueton. Ner. 50. Petron. 42: *ook staat daarvoor* stragula, scil. vestis, Petron. 78. 3) *dek over een paard, zadel, schabrak,* Martial. XIV, 86, 1. 4) *het geen de vogels onder de eijeren leggen, opdat die zacht liggen,* Plin. H. N. X, 33: *dus ook* ovis stragulum pulvis est, Solin. 7 extr. *Ook staat, gelijk gezegd is,* stragula, scil. vestis, Petron. 78.

STRAMEN, ĭnis, n. (*van* Sterno) i. q. stramentum, *alles, wat dient om ten einde er op te liggen ondergestrooid te worden, het zij bladers, hooi enz., bijzonder graanhalmen, stroo, bij voorb.* juvenem agresti in stramine ponunt, Virg. Aen. XI, 67: casa tecta stramine, Ovid. Met. V, 447: super stramen foenoque jacentibus alto, Ibid. Her. V, 15: adspice de canna straminibusque domum, Ibid. Fast. III, 184: mollesque virenti stramine composuere toros, Sil. X, 562: culmique a stramine fultum pressit laeta torum, Ib. XIII, 814: ima virent agresti stramine culta — *van een brandstapel,* Stat Theb. VI, 56: atque illius straminis mensis foeda rigant i. e. toros e stramine, Val. Fl. IV, 497: remedium contra tonitrua clavus ferreus sub stramine ovorum positus i. e. sub foeno, quod substernitur ovis, gallina incubante, Plin. H. N. X, 54.

STRAMENTĀRĬUS, a, um, *het stroo betreffende, daar toe behoorende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb.* falces, Cato R. R.

R. R. 10, i. e. *waar ſtroo mede geſneden wor't.*

STRAMENTICIUS *of* STRAMENTITIUS, a, um, *van ſtroo*, *bij voorb.* caſa Auct. B. Hiſp. 16: ſtrigae puerum involaverant & ſuppoſuerant ſtramenticium, Petron. 63 extr.

STRAMENTUM, i, n. (*van* Sterno) i. q. ſtramen, 1) *het geen dient, om ondergeſtrooid te worden, bij voorb. voor vee, menſchen enz., het zij bladen, hooi enz., bijzonder ſtroo, d. i. de halmen van graan, of peulvruchten, is menigvuldig:* a) *ſtroo, om te ſtrooijen, bij voorb. voor het vee*, Cato R. R. 5. Colum. VI, 3. Phaedr. II, 8, 23. Plin. H. N. XVIII, 7: *ook om er ooft op te leggen*, Plin. H. N. XV, 16: *ook voor menſchen om er op te liggen, bij voorb.* Plaut. Truc. II, 2, 23: incubare ſtramentis, Horat. Sat. II, 3, 117: cum adcubuiſſet ſtratumque haberet tale, ut terra tecta eſſet ſtramentis, Nep. Ageſ. 8: *ook tot kusſens. bij voorb.* antiquis torus e ſtramento erat. qualiter etiam nunc in caſtris, Plin. H. N. VIII, 48 ante med. b) *ſtroo, om er de huizen mede te dekken, bij voorb.* Liv. XXV, 39. Caeſ. B. G. V, 43. c) *ſtroo, om aan te ſteken, bij voorb.* faſces ſtramentorum incendere, Hirt. B. G. VIII, 15: *ook tot geen bepaald gebruik, bij voorb.* Lyncurium folia & ſtramenta ad ſe rapit, Plin. H. N. XXXVII, 3 extr. d) *ſtroo, als het nog op het veld is, d. i. de halm van het graan enz., bij voorb.* deſectam cum ſtramento ſegetem, Liv. II, 5 in.: *dus ook* Varr. R. R. I, 50, Tertio modo metitur, ut ſtramentum medium ſubſecent cet. 2) *het geen waar iet gemeenlijk mede bedekt wordt; deken, matras enz., bij voorb. dat der paarden, bij voorb.* ſtramenta detrahi, Caeſ. B. G. VII, 45, i. e. *dekens:* veſtimenta & ſtramenta, Pandect. L, 16, 234, *misſchien matrasſen.*

STRAMINEUS, a, um, *uit ſtroo, van ſtroo, bij voorb.* caſa, Ovid. Am. II, 9, 18, i. e. *met ſtroo gedekt:* ſtraminei Quirites, Ovid. Faſt. V, 631, *ſtroomannen, die men jaarlijks in het water wierp, in plaats van wezenlijke menſchen: zij heeten ook* ſcirpea ſimulacra, Ibid. 621.

STRANGIA, ae, f. *een ſoort van tarwe in Griekenland. bij voorb.* draconciam & ſtrangiam, Plin. H. N. XVIII, 7 med.

STRANGULATIO, onis, f. *het verſtikken, worgen*, Plin. H. N. XXIII, 1 ante med.: *van daar* vulvae, Plin. H. N. XX, 15, *moederwee, kramp in de lijfmoeder, eigenlijk het ſamentrekken der lijfmoeder.*

STRANGULATUS, us, m. i. q. ſtrangulatio, *bij voorb.* vulvae, Plin. H. N. XX, 18. XXVI, 15.

STRANGULO, avi, atum, are, *verſtikken, worgen, bij voorb.* patrem, Cic. ad Div. IX, 22: Domitium ſtrangulavit, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 15 extr.: anſerem, Plin. H. N. XXXIV, 8 poſt med.: tua ſtygius ſtranguletora liquor, Ovid. in Ibin 592: *dus ook* ſtrangulatus, a, um, Sueton. Claud. 27: ſtrangulatus laqueo, Tacit. Ann. VI, 25: a Lyſimacho ſtrangulatus leo, Plin. H. N. VIII, 16 poſt med.: ſtrangulatae in oleo ranae, Ibid. XXXII, 10: vulvae morbo ſtrangulatas (mulieres) reſpirare, Ibid. XXVIII, 7 in.: *dus ook* ſtrangulari *verſtikken, d. i. verſtikt worden, den adem verliezen, bij voorb.* obeſi ſtrangulantur, Celſ. II, 1 extr.: ſtrangulari pullos avidius devorantes, Plin. H. N. XXIV, 19: ſenator in lactis hauſtu uno pilo ſtrangulatus, Ibid. VII, 7: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* venena, quae ſtrangulando necant, Ibid. XX, 7 med.: in enniculis vapor & fumus ſtrangulat, Ibid. XXXIII, 4 ante med.: cucurbitula circa fauces admovetur, ut id, quod ſtrangulat, evocet, Celſ. IV, 4, i. e. *worgt:* ſemen urticae vulvas ſtrangulantes aperit, Plin. H. N. XXII, 13 poſt med., i. e. *zich ſamentrekken en hij (den mensch) verſtikken: van daar Tropisch, verſtikken, worgen, bij voorb.* vocem, i. e. *die niet uitlaat, bij voorb.* fauces tumentes ſtrangulant vocem, Quintil. XI, 3, 20: ſinus (togae) nec ſtranguletnec fluat, Ibid. 140, i. e. *niet te eng ſamentrekken, niet drukken:* ſpiritum vitalem, Plin. H. N. XXXI, 1: gliſſomarga ſolum ſtrangulat, Ibid. XVII, 8, i. e. *verſtikt den grond, maakt, dat hij geen zaad voortbrengt: dus ook* ſata laeto gramine, Quintil. VIII prooem. 23: hedera arbores ſtrangulat, Plin. H. N. XVI, 34 extr., i. e. *verſtikt ze, ontneemt hun het voedzel:* vinculum truncum ſtrangulat, Colum. IV, 26: ſonitum ſtrangulare i. e. ſupprimere, Plin. H. N. II, 43: arca ſtrangulat divitias, Stat. Sylv. II, 2, 150, i. e. *ſluit op: ook ten aanzien der ziel, bij voorb.* ſtrangulat dolor, Ovid. Triſt. V, 1, 63, i. e. *worgt of kwelt:* plures pecunia ſtrangulat, Juvenal. X, 12, i. e. *kwelt.*

STRANGURIA, ae, f. (στραγξ; οὐρία) *ſtrangurie, koude pis, d. i. als de pis druppelswijze zich ontlast*, Cic. Tuſc. II, 19 extr. Plin. H. N. XXVII, 11 poſt med. Cato R. R. 127. Not. Celſus II, 1 ante med. *zegt:* urinae difficultas, στραγγουρίαν quam adpellant.

STRATA, *zie* Stratus, a, um, in Sterno.

STRATEGEMA, ătis, n. (στρατήγημα) *eene liſtige uitvinding en handeling van eenen Veldheer, krijgslist*, Val. Max. VII, 4 in.: *ook* Cic. Nat. D. III, 6, *maar met Grickſche letters; van zulke krijgslisten heeft* Sext. Jul. Frontinus *een werk geſchreven, dat uit vier Boeken beſtaat, welke vol zijn van voorbeelden: van daar Tropisch, van elke liſtige handeling*, Cic. Att. V, 2 ante med. Not. *ſommigen ſchrijven* ſtragema, *maar verkeerd.*

SMRATEGIA, ae, f. (στρατηγία) *Landvoogdij, Gouvernement, bij voorb.* Thracia in ſtrategias quinquaginta diviſa, Plin. H. N. IV, 11 in.: dividitur (Armenia) in praefecturas, quas ii ſtrategias vocant, Ibid. VI, 9.

STRATEGUS, i, m. (στρατηγὸς) 1) *een heirvoerer, veldheer*, Plaut. Curc. II, 3, 6. 2) *Tropisch, een opziener, directeur, bij voorb. van eene maaltijd, bij voorb.* ſtrategum te facio huic convivio, Plaut. Stich. V, 4, 20.

STRATIOTICUS, a, um, *ſoldaatsch, bij voorb.* homo, Plaut. Pſeud. IV, 1, 12: nuntius, Ibid. II, 2, 9: mores, Plaut. Mil. IV, 8, 49.

STRATOR, oris, m. i. e. qui ſternit, *bij voorb.* equum cet., *die het paard zadelt, en er den Heer ophelpt; gevolglijk een ſoort van ſtalknecht*, Spartian. in Carac. 7. Pandect. I, 16, 4.

STRATORIUS, a, um, *het geen dient, om iet te dekken, bij voorb.* veſtes ſtratoriae i. e. ſtragula, Iul. Paul. Sentent. III, 7 poſt med.

STRATUM, *zie* Stratus in Sterno.

STRATURA, ae, f. i. q. ſtratus, *het heenſtrooijen, heenſpreiden, bedekken: van daar* 1) *het plaveijen, beſtraten, bij voorb.* viae, Sueton. Claud. 24: *dus ook* areae, *bij voorb.* aream bipedis ſternis, inclinata ſit tamen ſtratura ad fornacem, Pallad. I, 40: cf. Inſcript. ap. Reineſ. claſſ. 1 n. 87. 2) *eene lage, bij voorb. aarde, mest enz., bij het mesten*, Pallad. Novemb. 7 §. 11.

STRATUS, us, m. i. q. ſtratura 1) *het heenſtrooijen, heenbreiden, bij voorb.* ſtramentum ab ſtratu, Varr. R. R. I, 50 extr. 2) *het geen heen geſtrooid, of heen geſpreid, of over iets gedekt wordt; dek, deken, tapijt, matras, bij voorb. paardedek, bij voorb.* regio ſtratu (bucephali), Solin. 45 (57): in ſtratu — omnem ſtragulam veſtem adcipi, Pandect. L, 16, 45 Ed. Torrent., *alwaar andere* Edd. ſtratum *hebben, hetwelk het* Particip. *van* ſterno *zijn kan, zie* Stratum in Sterno.

STRATUS, a, um, *zie* Sterno.

STREBULUS, a, um, *bij voorb.* caro, Arnob. 7, *en* Plaut. in fragm. ap. Feſt., *zeker vleesch aan de heupen.* Caro ſtrebula, Opillius ſcribit, circum coxendices ſunt nobis, Varr. L. L. VI, 3 extr.: *dus ook* Feſtus *in de aangehaalde plaats:* Strebula Umbrico nomine Plautus adpellat coxendices hoſtiarum: *dus ook* Arnobius: non placet carnem ſtrebulam adpellare, quae taurorum e coxendicibus demitur.

STRENA, ae, f. 1) *misſchien ſpijze of eene ſoort van ſpijze*, Plaut. Stich. III, 2, 8. V, 2, 24. 2) *een geſchenk, dat de Romeinen elkander op Nieuwjaarsdag zonden*, Sueton. Aug. 57. Tiber. 34. Calig. 42. *misſchien beſtondt het voornaamlijk in eetbare dingen.* Feſtus *zegt:* ſtrenam vocamus, quae datur die religioſo, ominis boni gratia, a numero, — veluti trena, praepoſita ſ litera: *van daar* bona ſtrena i. e. bonum omen, *bij voorb.* bona ſcaeva ſtrenaque, Plaut. Stich. V, 2, 24, *doch zie n.* 1.

STRENUE, *voortvarend, wakker, in zijne bezigheden, opgewekt, bezig, bij voorb.* arma capere, Cic. Rab. Perd. 10: navigare, Cic. Att. XVI, 6: facere, Plaut. Bacch. III, 3, 41. Men. V, 6, 26: currere in Piraeum, Ibid. Trin. IV, 4, 10: ſequi aliquem, Plaut. Aul. II, 2, 86: mandata ſtrenue facere, Gell. XV, 4: hoſtem invadere, Val. Max. II, 6, 2: domus aedificatur ſtrenue, Cic. Q. Fr. II, 4 extr.: agite ſtrenue, Plaut. ap. Chariſ. 2: te nequeo conſequi tam ſtrenue, Plaut. Rud. II, 6, 9, i. e. *zoo voortvarend.*

STRENUITAS, ātis, f. *wakkerheid of voortvarendheid in zijne bezigheden, werkzaamheid*, Ovid. Met. IX, 320: *ook haalt het* Varr. L. L. VII, 5 poſt med. *aan.*

STRENUUS, a, um, *voortvarend in zijne bezigheden, wakker, werkzaam, geern voortgaande, bij voorb.* mercator, Cato R. R. Praef.: villicus ſtrenuior, Lucil. ap. Priſcian. 3: Adoleſcens ſtrenua facie, Plaut. Rud. II, 2, 8: navis ſtrenua, Ovid. Triſt. I, 10, 34: inertia, Horat. Epiſt. I, 11, 28, *werkzame of bezige traagheid, d. i. als men niets tot ſtand brengt enz.:* opus facere ſtrenuum, Plaut. ap. Gell. VII, 7: corpore eſſe bene habito & ſtrenuo, Gell. III, 1 extr.: ſtrenuo ſaltu in vehicula tranſilire, Curt. IX, 1 ante med.: ſtrenua toxica, Colum. X, 18, i. e. *ſnel werkende:* chirurgus eſſe debet manu ſtrenua, ſtabili cet., Celſ. VII praefat. poſt med.: Noli me tam ſtrenuum putare, ad Nonas recurram, Hirt. ad Cic. in Epiſt. ad Att. poſt XV, 6: ſtrenuus in re, Terent. Phorm. III, 1, 12: ſi minus fortem, attamen ſtrenuum, Cic. Phil. II, 32: *van daar bezig of wakker in het vechten, d. i. die zich geern*

toont,

toont, wakker op den vijänd losgaat enz. dapper, moedig, bij voorb. bello ſtrenuus, Nep. Dat. 1: ne ſtrenuus eſſe velis, Ovid. Her. XIII, 96, i. e. *dat gij niet te wakker in het vechten wilt zijn, te kloek, te moedig op den vijänd losgaan, opdat gij gevolglijk niet verſlagen wordt enz.:* ſtrenui, ignavi idem audent, Tacit. Hiſt. II, 14: vir ſtrenuus manu. Ibid. 86: operam reip. fortem atque ſtrenuam perhibere. Cato ap. Gell. III, 7: ſtrenuiſſimus miles, Cato R. R. Praef.: ſtrenuiſſimi cujusque periculo geri bellum, Tacit. Hiſt. IV, 69. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* Paulinus ſtrenuus militiae, Tacit. Hiſt. III, 42.

STREPĬTO, are, i. q. ſtrepo, *een geraas, gedruis, of getier maken, raazen, klinken, geluid geven enz., bij voorb.* corvi ſtrepitant, Virg. Georg. I, 413: *verders* incerti clauduntque domos ſtrepitantque (lugentes) per urbem, Auct. conſol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 183: lupus ſtrepitant incudibus pulſis, Val. Flacc. IV, 288.

STREPĬTUS, us, m. *een geruis of getier van allerhande ſoort, wanneer het ook ratelen, klapperen, raazen, tieren, kletſchen enz. vertaald wordt, bij voorb.* citharae, Horat. Epiſt. I, 2, 31, i. e. *geruis, klank: dus ook* teſtudinis, Ibid. Od. IV, 3, 17: ſtrepitus, fremitus, clamor tonitruum, & rudentum ſibilus, Pacuv. ap. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 2: rotarum, Caeſ. B. G. IV, 33. Horat. Epiſt. I, 17, 7: pedum, Tibull. I, 2, 35. I, 6, 62 (I, 7, 68): ſenectus ſtrepitum paſſu non faciente venit, Ovid. Triſt. III, 7, 36: nullos ſtrepitus facientibus alis, Ibid. Met. XI, 650: verſo cardine ſtrepitum facere, Ibid. XIV, 782: fronde levem ſtrepitum faciente caduca, Ibid. VII, 840: vino, ſtrepitibus clamoribusque nocturnis attoniti, Liv. XXXIX, 15: decernente ferociſſimo quoque non ſententiis magis quam clamore & ſtrepitu, Liv. II, 29: ſtrepitus obſcoenus (i. e. crepitus ventris), Petron. 117 extr.: articulorum, Ibid. 17, i. e. *het kraaken of knakken der gewrichten:* Non ſtrepitu ſed clamore ſignificavit voluntatem, Cic. Verr. Act. I, 15, i. e. *gedruis, geraas:* majore ſtrepitu caſtra moveri jubet, Caeſ. B. G. VI, 6, i. e. *gedruis, geraas, bij voorb.* neque decretum prae ſtrepitu & clamore audiri poterat, Liv. II, 27: Heri in ſtrepitu videor exaudiſſe, Cic. Att. XIII, 48, *als 't ware in 't geraas, d. i. niet duidelijk:* qui ſtrepitus circa comitum? Virg. Aen. VI, 866, *voor menigte, dewijl eene menigte menſchen niet zonder gedruis ligt bijéén kan ſtaan, of ook louter toejuiching: van daar Tropisch, bij voorb.* fortunae, Quintil. Decl. XIII, 4: ſententiarum, Petron. 1, *gedruis, d. i. ſchijn:* felix, qui metus omnes & inexorabile fatum ſubjecit pedibus ſtrepitumque Acherontis avari, Virg. Georg. II, 492, *voor vrees, angst, daarvoor.*

STREPO, ui, ĭtum, 3. *gedruis of getier maken, van allerhande ſoort, bij voorb. door mompelen, met de voeten, door een muzijk inſtrument enz., zich laten hooren; wanneer het ook, klinken, ratelen, klapperen, raazen enz. vertaald wordt, doch gemeenlijk zal, zich laten horen, paſſen, bij voorb.* cum Achivi coepiſſent inter ſe ſtrepere, Cic. Div. I, 16, i. e. *raazen:* vocibus truculentis ſtrepere, Tacit. Ann. I, 25: *dus ook* Liv. II, 45, haec cum ſub vallo ſtreperent cet.: fluvii ſtrepunt, Horat. Od. IV, 12, 3: litui ſtrepunt, Horat. Od. II, 1, 18: rauco ſtrepuerunt cornua cantu, Virg. Aen. VIII, 2: galea ſtrepit, Ibid. IX, 808: lancea, Val. Fl. VI, 302: ſtrepuere tonitrua, Sil. XV, 145: apes in alveo ſtrepunt, Plin. H. N. XI, 10 extr.: murmur apum intus ſtrepit, Ibid. 17: intra Albanam villam ſententia Meſſalini ſtrepebat, Tacit. Agric. 45: *van daar* 1) *van dingen, bij of om welke een getier gemaakt wordt, bij voorb.* aures ſtrepunt clamoribus, Liv. XXII, 14: ſtrepit omni murmure campus, Virg. Aen. VI, 709, i. e. *ruischt, klinkt van enz.:* cum omnia clamoribus ſtreperent, Liv. XXI, 11 med.: cum omnia terrore ac tumultu ſtreperent, Liv. XXV, 25: aequor navium remis ſtrepere, Tacit. Ann. II, 33: mons tibiarum cantu ſtrepere, Plin. H. N. V, 1 ante med.: armorum paratu ſtrepere provinciae, Tacit. Hiſt. II, 84: ſtrepentibus itineribus, Ibid. 62. 2) *Tropisch, bij voorb.* Scythici equitatus equorum gloria ſtrepunt, Plin. H. N. VIII, 42, *klinken van roem, d. i. worden geroemd.*

STREPSICĔROS, otis, m. *zeker gehoornd beest*, Plin. H. N. VIII, 53. XI, 73 in. Capitol. in Anton. Pio 10.

STRĬA, ae, f. *eene langwerpige verdieping, verdiepte lijn, of ſtreep, kerf, vouw, bij voorb. in het ploegen*, Varr. R. R. I, 29, ſtriam facit i. e. *verdieping, voore:* columnae, Vitruv. III extr. IV, 1 med. *en* 4 poſt med., i. e. *vouw, holligheid, geul.*

STRIĀTŪRA, ae, f. i. e. *als men langwerpige verdiepingen of vouwen maakt, vouwing, bij voorb.* ita Dorica columna ſui generis ſtriaturae habebit perfectionem, Vitruv. IV, 3 extr.

STRIĀTUS, a, um, *zie* Strio.

STRIBLIGO, ĭnis, f. i. q. ſoloeciſmus, i. e. *een taal of ſpraakfout*, Gell. V, 20.

STRIBLITA, *zie* Scribilita.

STRICTE, *geſtroopt, ſaamgetrokken: van daar* 1) *eng, knap, bij voorb.* in foramen conjicere, Pallad. In Mart. 8: poſt bonam vindemiam ſtrictius, poſt exiguam latius puta, Pallad. I, 6: faſciis ventrem ſtrictiſſime circumligare, Gell. XVI, 3 ante med. 2) *Tropisch, ſtipt, ſtreng, bij voorb. verklaren, bij voorb.* ſtrictius interpretari, Pandect. VIII, 2, 19 ante med.

STRICTIM, Adv., *geſtroopt, ſaamgebonden, ſamentrekkend: van daar* 1) *knap, eng, bij voorb.* jungere, Pallad. I, 13: ſtrictimne adtonſurum eſſe an per pectinem cet., Plaut. Capt. II, 2, 18, i. e. *knap ſcheeren, d. i. op de huid:* cithara baltco caelato aptata ſtrictim ſuſtinetur, Apul. Flor. 2 poſt med. p. 351, 7 Elm., i. e. *ligt er knap aan.* 2) *bijzonder in het redenen, kort, ſlechts oppervlakkig, niet ſtipt, bij voorb.* dicere, Cic. Cluent. 10, *alwaar het tegenöver* copioſiſſime *gezet wordt:* perſcribere res geſtas, Salluſt. Cat. 4: librum ſtrictim adtigiſſi, Cic. Att. II, 1: haec nunc ſtrictim dicta, apertiora fient infra, Varr. L. L. VIII, 28 extr.: hunc locum ſtrictim atque curſim transgreſſus eſt, Gell. I, 3 ante med. 3) *misſchien ſnel, bij voorb.* liquido fimo ſtrictim [illegible]tu, Apul. Met. VII extr. Ed. Ouder[illegible].

STRICTIVUS, a, [illegible] *et geen geſtroopt, of afgeſtroopt, of* [illegible]*et de hand afgeplukt is, bij voorb.* olea, Cato R. R. 146.

STRICTOR, oris, m. *die ſtroopt, of afſtroopt, of met de hand afplukt, bij voorb. olijven enz.*, Cato R. R. 144.

STRICTŪRA, ae, f. 1) *het ſtroopen, afſtroopen, of afplukken van ooft, bij voorb.* oleae, Colum. XII, 48. 2) *een klomp yzer, dat verwerkt wordt*, Virg. Aen. VIII, 421. Plin. H. N. XXXIV, 14 med.: crebrae ut ſcintillae in ſtricturis, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 77: naſcitur illic ferrum, ſed in ſtricturam non poteſt cogi, Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. X, 173.

STRICTUS, a, um, *zie* Stringo.

STRIDĔO *en* **STRIDO**, di, (*ook* dui), 2 *en* 3. *drukt een verſchillend, bijzonder een ziſſend, knerſſend, piepend geluid of gedruis uit; ziſſen, knerſſen, kraſſen, piepen, bij voorb. ziſſen, van ſlangen en andere beesten en zaken, bij voorb.* bellua Lernae horrendum ſtridens, Virg. Aen. VI, 287: Cerberus ore ſerpentum ſtridens, Tibull. I, 3, 71: jecur ſtridet in verubus, Senec. Thyeſt. 770, i. e. *ziſt: dus ook* pars (corporis) ſtridet verubus, Ovid. Met. VI, 646, *ziſt, d. i. wordt gebraden:* ſtridentia tingunt aera lacu, Virg. Aen. VIII, 450: ſtridit ſub pectore vulnus, Ibid. IV, 689: *dus ook van vliegende ſchietgeweren, pijl, ſlinger*, Virg. Aen. V, 502. IX, 632 *en* 586. XII, 319: *dus ook* vitiato fiſtula plumbo ſcinditur & tenues ſtridente foramine longe ejaculatur aquas, Ovid. Met. IV, 123: *van het ſpreken van menſchen, bij voorb.* puella inmabile ſtridet, Ovid. Art. III, 229, i. e. *ziſt, liſpt:* Troglodytae ſtrident magis quam loquuntur, Mela I, 8 poſt med.: (*dus wordt hun een* ſtridor, *toegeſchreven*, Plin. H. N. V, 8): *dus ook van de ſchimmen in de onderäardſche wereld, bij voorb.* ſtridunt animae, Stat. Theb. VII, 770: cum ſtrideret retracta rurſus inferis, Acc. ap. Priſc. 8: *knerſſen, kraſſen, bij voorb. van eene zaag*, Lucret. II, 410: *de touwen van een ſchip door den wind*, Ovid. Triſt. I, 10, 19. Plin. Ep. IX, 26: *van een woud door den wind*, Virg. Aen. II, 418: *de wagen knerst of kraakt*, Virg. Georg. III, 536: *deurharre, of hengsel*, Virg. Aen. I, 449 (453): *piepen, bij voorb. de lucht, wind, bij voorb.* Virg. Aen. I, 102 (106). XII, 692. *Verders ziiſſen of fluisteren, of murmelen, mompelen*, Horat. Sat. II, 8, 76: *verders, misſchien, bij voorb.* mare ſtridit, Virg. Georg. IV, 262: *verders*, tibia terribili ſtridebat cantu, Catull. LXIII, 264, i. e. *ruist, knerst, krast enz.:* ſtridentes tubae, Lucan. I, 432: *dus ook* apes ſtridere utero, Virg. Georg. IV, 556, i. e. *gonzen: dus ook van de kleinjens:* gryllus ſtridat noctibus, Plin. H. N. XXIX, 6 prope fin.: ſtriges horrenda ſtridere nocte ſolent, Ovid. Faſt. VI, 140: *verders*, preſſo ſtridere molari, Juvenal. V, 159, i. e. *knerſſen.* Nor. Stridui *halen de* Grammatici *aan, maar zonder voorbeeld. Doch van* ſtrido *ſtaat, bij voorb.* ſtriderat, Enn. ap. Priſc. 8.

STRIDOR, oris, m. *is het geruis of geraas van allerhande natuur, bijzonder het ziſſende, knerſſende, kraſſende, mompelende, piepende enz. Geraas van een perſoon, beest, of eene levenloze zaak: ziſſen, knerſſen, kraſſen, kraken, murmelen, piepen enz., bij voorb.* ſerrae, Cic. Tuſc. V, 40: procellae, Propert. III, 7, 47 (III, 6, 61): Aquilonis, Acc. ap. Cic. Tuſc. I, 18: ſubielli tracti, Senec. de ira II, 25 extr.: catenae, Juvenal. XIV, 23: fundarum & lapidum, Auct. B. Afric. 23: lituum (*voor* lituorum), Lucan. I, 237: acerbae avenae (*bij het blazen op dezelven*), Calpurn. Ecl. III, 60: ferri tractaeque catenae, Virg. Aen. VI, 558,

558, i. e. *ziſſen van gloeijend ijzer, waarmede misdadigers gebrand werden; doch het kon ook zijn het kletteren der ketenen:* rudentum, Virg. Aen. I. 87 (91). Ovid. Met. XI. 495: *van het deur-hengsel,* Ovid. Met. XI. 658. *van bloed bij 't vuur,* Ibid. XII. 275: *verders.* aurium, Plin. H. N. XX. 6, *het klinken of ruisſchen der ooren:* arena, quae manu conſtricta fecerit ſtridorem, erit optima, Vitruv. II. 4. i. e. *als het knerst:* ſtridorem facere dentibus, *knersſen*, Plin. H. N. XI, 51: locuſtae tanto volant pennarum ſtridore, ut cer. Plin. H. N. XI, 29: denſus ſtridor celſo e vertice montis ortus ſcil. *van den wind,* Cic. Div. I. 7 *als Dichter.* Fortuna rapax cum ſtridore acuto ſuſtulit apicem, Horat. Od. I. 34. 15: *verders, der onderaardſche zielen.* Claudian. Ruf. I. 126. Petron. 122: *der ſlangen,* Ovid. Met. IX. 65: *dus ook* Cerbereus, Sil. VI. 177: *der ganzen, d. i. het ſnateren,* Petron. 136: *ook van het beest* ſtellio *ſtaat,* ſtellio plenus lentigine, ſtridoris acerbi, Plin. H. N. XXIX. 4 prope fin.: *van den uil of uhu* (bubonis) *bij voorb.* edito ſtridore querulo (*van een perſoon, die daarin veranderd is*), Apul. Met. III poſt med. p. 138, 32 Elm.: *van een aap.* Ovid. Met. XIV. 100. *der olyfanten.* Auct. B. Afric. 72 *en* 84: *van zwijnen.* Ovid. Met. VIII, 287. Plin. H. N. VIII. 9. i. e. *knorren: ook van menſchen, bij voorb.* tribuni, Cic. Agr. II. 26, i. e. *geruis, d. i. wanneer die zich ſlechts merken laat; het kan ook mompelen zijn.* Ook *van de* Troglodyten *zegt* Plinius H. N. V, 8 Troglodytis ſtridor, non vox i. e. (*misſchien*) *hun ſpreeken is meer een ziſſen* (*of liſpelen, krasſen, knersſen enz.*) *dan een verſtaanbaar ſpreken:* conſonantium triſtior ſtridor, Quintil. IX, 8 ante med. §. 37.

STRIDŬLUS, a, um, *ruisſchend, klinkend, ziſſend, piepend, knersſend, krasſend enz., bij voorb.* plauſtra, Ovid. Triſt. III, 12, 29: fax, Ibid. Met. X, 6: ſonitum dat ſtridula cornus (i. e. haſta) ſcil. *in het vliegen, ziſſend,* Virg. Aen. XII, 267: *dus ook* fraxinus i. e. *ſchietgeweer,* Claudian. in Rufin. I, 218: vox tenuis & ſtridula, Senec. Ep. 56: *ook van ſlangen, bij voorb.* ſtridula veſtigia (ſcil. *der Giganten, die ſlangenvoeten hadden*), Claudian. Gigantom. 8: examina (apum), Claudian. de IV conſul. Honor. 380: carmina, Claudian. Proſerp. I, 206.

STRIGA, ae, f. 1) *een ſtreek, lange rei of reeks, bij voorb. van nedergehouwen graan of gras, zwad, bij voorb.* foenum ſiccatum coarctabimus in ſtrigam, Colum. II, 19: ſtrigae appellabantur ordines rerum inter ſe continuate collocatarum; a ſtringendo dictae, Feſt.: *ook in het leger* i. q. intervallum turmarum, Chariſ. 1: *van daar eene vooren in de lengte, d. i. van het noorden naar het zuiden:* van daar menſuram per ſtrigas agere, Frontin. de agror. qualit. p. 38 Goeſ. en Aggen. ibid. p. 198. 2) *voor* ſtrix, *eene ſoort van nachtvogels, die van de kinderen de melk der borst uitzuigen, en ander nadeel doen, en die als Tovernaarsſen beſchreven worden enz.,* Petron. 63 *tweemaal: van daar, heks, toveres, als een ſcheldwoord, bij voorb. op kwaade wijven, bij voorb. de zusters van* Pſyche, *die de laatstgemelde benijdden en ongelukkig zochten te maken, heeten* ſtrigae ſcelestae, Apul. Met. V med. p. 165, 29 Elm.

STRIGATUS, a, um, *bij voorb.* ager, i. e. *die de vooren in de lengte heeft,* Aggen. in Frontin. p. 46 Goeſ., *zie* Striga. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* ſtrigo, are, i. e. ſtrigis inſtruere cet.

STRIGES, *zie* Strix.

STRIGILECŬLA, ae, f. *een kleine* Strigilis, Apul. Flor. 2 poſt init. p. 346, 27 Elm.

STRIGILIS, is, f. 1) *een werktuig met korte tanden, om het zweet en vuiligheid van het ligchaam enz. af te krabben of af te ſchaven, Striegel, zoo als de Romeinen bij het baden gebruikten,* Varr. ap. Non. cap. 3 n. 195. Plaut. Stich. I, 3, 78. Horat. Sat. II. 7, 110. Martial. XIV, 51 *in het opſchrift.* Colum. VI, 31 extr. Plin. H. N. XXVIII. 4 extr. Sueton. Aug. 80. Juvenal. III, 263. Pallad. in April. 4. Perſ. V. 126: *van daar* ampulla aut ſtrigilis accedat i. e. unctio & balneum, Cic. Fin. IV, 12 poſt med. 2) *zeker heelkundig werktuig, bij voorb. om daardoor iets in 't oor te laten druipen,* Celſ. VII, 7. Plin. H. N. XXV, 13 poſt med. 3) *een ſtuk geſlagen goud (in Spanje),* Plin. H. N. XXXIII. 3 prope fin.

STRIGMENTUM, i, n. *het afgekrabde, afgeſchaafde, bij voorb. van eene plant, afſchrapzel,* Plin. H. N. XX, 3 poſt med.: *bijzonder de afgeſchrapte of afgeſpoelde vuiligheid, ook in 't gemeen vuilnis, morsſigheid,* Plin. H. N. IX, 51. XXVIII, 4 poſt med.: gymnaſii, Val. Max. IX, 14. 2 (extern.): alvus, quae ſtrigmentum, ſanguinem, bilem repraeſentat, Celſ. II, 6 poſt med.: cum velut ſtrigmentum feceris, Ibid. Pallad. I, 17 poſt med.: donec ſtrigmenti craſſitudo ſit, Celſ. V, 2 ſect. 4.

STRIGO, are, 1) *ophouden, in den arbeid, wat uitrusten, bij voorb. van beesten, wanneer zij ſtilhouden, om te ſtallen enz.,* Plin. H. N. XVIII, 19 poſt med.: ſtrigandum, Phaedr. III, 6, 9. *Ook in 't gemeen ſtilhouden, om uitterusten, bij voorb.* ſtrigare permiſerint, Senec. Ep. 31. 2) i. e. ſtrigis aliquid inſtruere, *zie* Strigatus.

STRIGŌSUS, a, um, *mager, bij voorb.* canis, Colum. VII, 12 med.: equi ſtrigoſiores, Liv. XXVII. 47: corpus ſtrigoſiſſimum, Colum. VII, 6 extr.: equus nimis ſtrigoſus, Maſſur. Sabin. ap. Gell. IV, 20: ſodalem (i. e. me) mimo (Albinio) vides ſtrigoſiorem, Maecenas ap. Sueton. in vita Horat.: *van daar Tropisch.* ſtrigoſior, Cic. Brut. 16 extr., *van eenen Redenaar, d. i. mager, zonder ſieraad van woorden.*

STRINGO, inxi, ictum, 3. 1) *ſtroopen, d. i. hard en nevens heen vaaren, bij voorb. gelijk een kogel de huid ſtroopt, aanroeren, bij voorb.* tela ſtringentia corpus, Virg. Aen. X, 331: dente ſtringit pedem, Ovid. Met. XI, 776: ſtricta frigore matutino vulnera, Liv. XXII, 51: *ook met* de, *bij voorb.* haſta ſtrinxit de corpore, Virg. Aen. X, 478. i. e. *ſtroopte af, ſchampte af enz. Ook van het geen dicht langs iets heen of voorbij vaart, vliegt, of anders aanraakt, bij voorb.* cautes, Virg. Aen. V, 163: metas, Ovid. Am. III, 2, 12: canis — ſtringit veſtigia (leporis) roſtro (ſuo), Ibid. Met. I, 536: ſtringebat ſummas ales miſerabilis undas, Ibid. XI, 733: ne poſſent (currus) tacto ſtringere ab axe latus, Prop. III. 11 (10), 24, i. e. *ſtroopen, aanraken.* Apenninusque volutu ſtringitur, Claudian de Stilich. II, 274: ſtringitur unda noto, Ovid. Am. I, 7, 56. *dus ook* lene ſtringitur Thetis (i. e. mare) vento, Martial. X, 30, 11. *Van daar* 2) *ſtroopen, d. i. afſtroopen, bij voorb.* frondes, Virg. Ecl. IX, 60; *doch het kan ook zijn, afplukken bij ſlot verliest de zin niets: dus ook* comas i. e. frondes. Ibid. Georg. II, 368 *van daar* ſtringere remos i. e. *riemen maken, door het afſtroopen* (*afbreken*) *van het loof, takken enz.,* Virg. Aen. I. 552 (556). Sil. VI, 352. *Ook* arbores i. e. *het loof afſtroopen, bij voorb.* poſſunt & folia ficulnea darı, ſi — ſtringere arbores expediat, Colum. VI, 3 extr.: foliis ex arboribus ſtrictis, Caeſ. B. C. III, 58: *ook afſtroopen, afplukken, afbreken, bij voorb.* baccas, Varr. R. R. I, 55: olea ſtricta manu, Ib.: glandes, Virg. Georg. I, 305: ſtrictis rubis, Liv. XXIII, 30. i. e. *afgeplukte braambeziën:* frondes, Virg., *zie hier voor:* comas, Virg., *zie hier voor: ook afſnijden, bij voorb.* hordea, Virg. Georg. I, 317: comas, Virg., *zie hier voor: van daar ſtroopen of ligt wonden, bij voorb.* gladius idem & ſtringit & transforat, Senec. Benef. II, 6: aliquem arcu, Stat. Sylv. I, 2, 80: tela ſtringentia corpus, Virg., *zie hier voor:* pedem dente, Ovid., *zie hier voor:* ſtrictus aper, Stat. Theb. VIII, 533: *van daar verminderen, iets van iets wegnemen, bij voorb.* quae ſunt primordia rerum, nulla poteſt vis ſtringere, Lucret. I, 487: rem ingluvie, Horat. Sat. I, 2, 8, i. e. *verdoen. ook kort aanroeren, bij voorb.* rem, Quintil. IV, 2, 28: famam, Sil. VIII, 48. b) *Tropisch, ſtroopen, of wonden, d. i. kwetzen, bij voorb.* ſtrinxerit ut nomen fabula nulla meum, Ovid. Triſt. II, 350: pectora delicto, Ibid. V, 6. 11: hunc levis aura non ſine periculo ſtringet, Senec. de provid. 4 poſt med.: mentem ſtrinxit pietatis imago, Virg. Aen. IX, 291; *doch het kan hier ook zijn, aanroeren.* c) *roeren, in beweging brengen, bij voorb.* ſtrinxit patriae pietatis imago, Virg. Aen. IX, 294. d) *verdoen, bij voorb.* rem ingluvie, Horat. Sat. I, 2, 8. 2) *trekken, bij voorb. het zwaard enz., is menigvuldig, bij voorb.* ferrum, Liv. VII, 40: gladium, Liv. IX, 5. XXII, 50: cultrum, Liv. VII, 5: *dus ook* ſtrictus, a, um, *bij voorb.* enſis, Virg. Aen. X, 577: mucro, Ibid. 650: ferrum, Ib. 715: acies ferri, Ibid. VI, 291: ſtrictae in principum colla ſecures, Flor. II, 5 extr.: *dus ook* manus ſtrictae i. e. pugnantes, *of* telo armatae adverſus aliquem, *bij voorb.* ſtrictas in mea fata manus, Ovid. Am. I, 6, 14. Triſt. V, 2, 30: inter ſe ſtrictas conſeruere manus, Ovid. Her. XII, 100: aquilae ſtrictis unguibus inſtant, Stat. Theb. III, 535: ſetae ſtrictae i. e. erectae, Stat. Theb. XI, 531: *van daar Tropisch,* arcum, Val. Flacc. V, 589: bellum, Flor. III, 21: Iambum in hoſtes, Ovid. Rem. 377. 3) *ſamentrekken, ſamenpersſen, ſamenbinden, bij voorb.* nodum, Liv. XXIV, 7: vincula pedes ſtringebant, Ovid. Faſt. II, 324, i. e. *drukten, waren te eng voor de voeten:* ſurculum inſitum vimine, Pallad. Febr. 17: ſtringit vitta comas, Lucan. V, 143: diſſiluit ſtringens uterum membrana, Ibid. IX. 773. vulnera, Claudian. de laud. Serenae 175, i. e. *verbinden:* quercus diducta, ſtricta denuo & coliaeſa, Gell. XV, 16. vultum, (ſcil. *uit ſchaamte*), Stat. Sylv. I, 2, 244: ſtricta verbera deducere, Lucan. II, 697: mare gelu ſtringi & conſiſtere, Gell. XVII, 8 extr., i. e. *bevriezen: dus ook* ſtrictos (ſcil. gelu) inſedimus amnes, Val. Fl. I, 414: *en Tropisch,* pectora pigro ſtricta gelu, Lucan. IV, 652: *van daar* ſtrictus, a, um, *zaamgetrokken, zie hier voor. van daar eng, bij voorb.* janua ſtrictiſſima artis noſtrae eſt, Ovid. Rem. 233, i. e. *het begin, de eerſte regel mijner kunst is de zwaarſte:*

ook

ook dicht, bij voorb. habere emplastri stricti spissitudinem, Scrib. Larg. 45 extr.: cum terra ungulis stricta fuerit, Pallad. in Jun. 1: ook streng, bij voorb. Cato, Manil. V, 106: lex, Stat. Sylv. III, 5, 87: stricto jure, Pandect. XXIX, 2, 85. XXXIX, 3, 2 med. Van daar a) in 't kort samenvatten, kort aanroeren, of aanhalen, bij voorb. famam, Sil. VIII, 48: rem, Quintil. IV, 2, 128: van daar strictus, a, um, kort, bij voorb. Aeschines, Quintil. X, 1 med. §. 77, i. e. kort in 't schrijven en spreken: dus ook strictior Demosthenes, Ibid. XII, 10, 52: epistola, Senec. Benef. IV, 37: Tu pede qui stricto vadis per senta viator, Inscript. ap. Gruter. p. 950 n. 7. b) binden, aanbinden, bij voorb. aliquem ad carnarium, Plaut. Pseud. I, 2, 66: ook binden of sluiten, bij voorb. het rad door een ketting, rotam sufflamine, Juvenal. VIII, 148. c) beheerschen, in toom houden, bij voorb. gens nutu stringitur, Claudian. Gild. 372.

STRINGOR, oris, m. het stroopen, schampen, aanroeren, of samentrekken, of de samentrekkende kracht, bij voorb. der koude enz., bij voorb. gelidae aquae, Lucret. III, 693; meer komt het niet ligt voor.

STRIO, avi, atum, hol maken, met langwerpige verdiepingen, keepen, schreven, of kerven verzien, bij voorb. columnas viginti striis, Vitruv. IV, 3 extr.: asparagus striatur, Plin. H. N. XIX, 8 ante med. Van daar striatus, a, um, met langwerpige verdiepingen, kerven, keepen, of schreven verzien, bij voorb. concha, Plin. H. N. IX, 33: aloë ex obliquo striata, Ibid. XXVII, 4 post init.: foliis foris striatis, Ibid. XXI, 5: pro columnis statuuntur calami, pro fastigiis harpaginetuli striati, Vitruv. VII, 5 ante med.: conchula striata, Apul. Apolog. ante med. p. 297, 3 Elm., i. e. gekorven: frons, Apul. Met. X post init. p. 239, 18 Elm, i. e. rimpelig.

STRITAVUS, voor tritavus zeiden de Ouden ook, gelijk Festus meldt.

STRITTO, are, i. e. misschien langzaam naar binnen gaan, Varr. L. L. VI, 3 extr.: te weten er staat stritare ab eo, qui sistit aegre: ook lezen sommigen Phaedr. III, 6, 9 stritandum voor stigandum.

STRITTIVILLAE, een scheldwoord op de hoeren, Plaut. ap. Gell. III, 3.

STRIX, igis, f. 1) zekere langwerpige verdieping, zoo als een kerf of schreef is enz., bijzonder aan zuilen of pylaren, keepen, schreven, Vitruv. III cap. ult. IV, 1 med. en 4 post med. 2) eene soort van nachtvogels, die den kinderen de melk uitzogen, en andere nadeelen deeden, en gevolglijk eene soort van heksen waren (volgends de gedachten van den grooten hoop), Ovid. Fast. VI, 123. Plin. H. N. XI, 39 extr. Plaut. Pseud. III, 2, 30. Prop. III, 6 (5). 29. IV, 5, 17. Tibull. I, 5, 52. (I, 6, 16). Petr. 134, zie Striga.

STROBILUS, i, m. de bol van een artischok of pijnappel, Pandect. XXXII, 1, 53 extr.

STROPHA, ae, f. of **STROPHE**, es, f. eigenlijk het draaijen, omdraaijen, buigen: van daar 1) een band, waarmede, bij voorb. de riemen vastgebonden worden, Vitruv. X, 3 post med. 2) het deel van het lied, dat bij den eersten omgang om den altaar gezongen werdt, Macrob. Somn. Scip. II, 3 ante med.; het ander deel, dat bij het terug gaan gezongen werdt, heet Antistrophe. 3) eene streek, list, Plin. Ep. I, 18 extr. Phaedr. I, 14, 4. Senec. Ep. 26 med. Martial. XI, 8, 4. Overäl staan de Casus strophis, stropham of strophas.

STROPHIARIUS, a, um, misschien borstlappen of neerstikken, kroplappen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar Strophiarius, scil. artifex, Plaut. Aul. III, 5, 42, die dezelven maakt. Doch, het kan ook zijn een band- of krans-maker, of band- of krans-koeper, scil. artifex of negotiator. Doch, het eerste schijnt beter.

STROPHIOLUM, i, n. een kransjen, Plin. H. N. XXI, 2.

STROPHIUM, i, n. misschien eigenlijk, het geen gebonden of omwonden werdt: van daar 1) de doek, die de borst der Romeinsche jufferschap bedekte, halsdoek, neerstik, borstlap, kroplap, bij voorb. me miseram! inter vias epistola excidit mihi, infelix! inter tuniculam ac strophium quam collocaram, Turpil. ap. Non. 14 n. 8: suspendit Laribus marinis molles pilas, reticula ac strophia, Varr. ibid.: non tereti strophio lactantes vincta papillas, Catull. LXIII, 65: van daar van Klodius, die eene vrouwenkleding aangetrokken hadt: cum strophio accurate praecingerere, Cic. ap. Non. 14 n. 8: dus ook Clodius a crocota, a mitra, a muliebribus soleis purpureisque fasciolis, a strophio, — a stupro est factus repente popularis, Cic. Harusp. 21 in. 2) eene krans, bij voorb. necte caput strophio, Virg. in Copa 32: tenuioribus utebantur antiqui, strophia adpellantes; unde nata strophiola, Plin. H. N. XXI, 2 in. Ed. Elzev., alwaar echter de Ed. Harduin. stroppos daarvoor heeft. 3) een band, bij voorb. anchorale, Apul. Met. XI med. p. 265, 5 Elm., i. e. ankertouw, kabel.

STROPPUS, i, m. heette bij de aloude Romeinen eene krans, volgends Plin. H. N. XXI, 2: ook zegt Festus: Stroppus est, ut Atejus Philologus existimat, quod Graece speifion vocatur, et quod sacerdotes pro insigni habent in capite; quidam coronam esse dicunt, aut quod pro corona insigne in caput imponatur, quale sit strophium. Itaque apud Faliscos diem festum esse, qui vocetur Struppearia, quia coronati ambulent, et a Tusculanis, quod in pulvinari imponatur Castoris, struppum vocari.

STRUCTILIS, e, 1) uit meer stukken bijeen gevoegd, gevolglijk niet uit één geheel gemaakt, zoo als, bij voorb. het geen gemetzeld is, bij voorb. canalis, Vitruv. VIII, 7, i. e. gemetzeld: columna, Pandect. VIII, 5, 8: cloacae, Vitruv. V, 9 post med.: gemellar, Colum. XII, 5: basis, Pandect. L, 16, 245: opere structili tectoriove, Ibid. leg. 241: vetustissimi auctores vivam sepem structili praetulerunt i. e. maceriae, Colum. XI, 3 in. 2) tot samenvoegen, gevolglijk ook tot metzelen dienstig, bij voorb. caementum, Martial. IX, 77, 1.

STRUCTOR, oris, m. elk, die dingen ordenlijk samenvoegt, bij voorb. 1) van een gebouw, d. i. die het bouwt, metzelaar, timmerman enz., bij voorb. Cic. Q. Fr. II, 6, res agebatur multis structoribus i. e. arbeidslieden, metzelaars enz.: dus ook misschien structores nostri ad frumentum profecti, Cic. Att. XIV, 3: fabri sagittarii, aerarii, bucularum structores, Pandect. L, 6, 6: collegium structorum, Inscript. ap. Gruter. p. 106 n. 8. 2) orationis, Apulej. Flor. prope fin. p. 365, 18 Elm. 3) die de spijze ordenlijk opzet, de tafel toebereidt, en vervolgends tevens de spijzen voorzet, Petron. 35. Martial. X, 48, 15. Juvenal. II, 136. XI, 136: cf. Serv. ad Virg. Aen. I, 704 (708), alwaar hij zegt: unde structores dicuntur ferculorum compositores.

STRUCTURA, ae, f. 1) ordenlijke samenvoeging, ordening, bij voorb. van de beenderen in 't ligchaam, Cels. VIII, 1 post med.: membranarum (mali Punici), Plin. H. N. XIII, 19: saxorum, Quintil. IX, 4, 29: in structuris lapidum, Ibid. VIII, 6, 63. Van daar a) opbouwing, oprichting, bij voorb. parietum, Caes. B. C. II, 9: 6. lex ad structuram infidelis, Plin. H. N. XXXVI, 22 extr.: structurae antiquae genere, Liv. XXI, 11. b) in eene Reden, de ordenlijke samenvoeging van gedachten of woorden, ordening, bij voorb. verborum, Cic. Opt. Gen. Or. 2: verborum quasi structura, Cic. Brut. 8: cf. Cic. Or. 44: vocum, Quintil. I, 10, 23. IX, 4, 45: dus ook carminis, Ovid. Pont. IV, 13, 4: sensus, Auct. dial. de Orat. 22. 2) het gebouw zelve, of het geen gebouwd wordt, bij voorb. subterranea, Plin. H. N. XXXVI, 22 extr.: structurae, quae in aqua sunt futurae, Vitruv. V cap. ult.: cf. Frontin. de aquaed. 123.

STRUCTUS, a, um, zie Struo.

STRUES, is, f. een hoop of stapel, samen of op elkander gelegde dingen, bij voorb. arma cum telis in strue mixta, Ovid. Pont. II, 1, 40: corporum i. e. cadaverum, Tacit. Hist. II, 70. III, 83: funera & strues populi, Senec. Oedip. 33: strues uvarum in vinea, Plin. H. N. XIV, 4 med., i. e. vele druiven, die op een gestapeld waren. Van daar 1) bijzonder een hoop of stapel hout, bij voorb. lignorum, Liv. XXI, 37: ook zonder lignorum, Plin. H. N. XVI, 11: struem rogi — cumulant, Tacit. Germ. 27. Not. ex struis (liquorum) congerantur, voor congerantur, Cenotaph. Pisan. L. Caes. post med.: van daar een brandstapel, Senec. [illegible] 112. Lucan. VIII, 757. 2) een hoop of stapel kleine offerkoeken, die bijeen gelegd waren, en dan de gedaante van samengelegde vingers hadden, (volgends Festus), Ovid. Fast. I, 276. Cato R. R. 134 en 141. Festus zegt: strues genera liborum sunt, digitorum conjunctorum non dissimilia, qui superjecta panicula in transversum continentur. 3) een hoop, als eene maat beschouwd, zoo als wij zeggen, een hoop, of stapel hout, bij voorb. laterum, i. e. tegelen, tichelen, Cic. Att. V, 12 extr. 4) een hoop of dichte menigte soldaten, tot de phalanx, Liv. XLIV, 41, strue confusa.

STRUFERTARIUS (homo), i. e. struem (liborum i. e. offerkoeken) ferens, Fest.

STRUIX, icis, f. i. q. strues, een hoop samengevoegde dingen, bij voorb. van schotelen, bij voorb. tantas struices concinnat patinarius, Plaut. Men. I, 1, 26, i. e. hij disscht (schotels) braaf op: per struices saxeas lapsu accidit, Liv. ap. Fest., welke laatste zegt: struices antiqui dicebant omnium rerum exstructiones: van daar Tropisch, malorum, Naev. ap. Serv. ad Virg. Aen. IV, 267.

STRUMA, ae, f. 1) kropgezwel, d. i. verhard gezwel aan den hals, Plin. H. N. VIII, 51. XXII, 14 extr. XXIV, 15 extr. XXXII, 8. Cels. I, 9 extr.: tumores strumarum minuere, Vitruv. VIII, 3: Vatinii strumam sacerdotii diphthero vestiant, Cic. Att. II, 9 post med., voor Vatinium; maar dewijl deze een krop- of kliergezwel hadt, en Cicero hem haatte, zoo zet hij er het kropgezwel uit bittere spotternij bij, zoo als hij er dan meermalen

op

op *doelde: ook in andere deelen, bij voorb.* Celsus V, 28 sect. 7 *zegt:* struma est — tumor — nascuntur maxime in cervice; sed & in aliis & inguinibus & in lateribus. 2) *Tropisch, bij voorb.* civitatis, Cic. Sext. 65 in., *alwaar staat:* hi medentur reipublicae, qui exsecant pestem aliquam tanquam strumam civitatis. *Doch hij doelt te gelijk op het kliergezwel van* Vatinius, *zoo als hier voor.*

STRUMŌSUS, a, um, *kroppig, klierächtig, een kropgezwel hebbende*, Colum. VII, 10. Juvenal. X, 309.

STRUO, xi, ctum, 3. *samenvoegen, bij voorb.* lateres, Caes. B. C. II, 10: montes congestos ad sidera, Ovid. Met. I, 153: verbum, i. e. *uit twee of meer woorden een woord samenstellen, bij voorb.* ex praepositione & duobus vocabulis dure videtur struxisse Pacuvius Nerei repandirostrum, incurvicervicum pecus, Quintil. I, 5 (9) extr.: acervum, Horat. Sat. I, 1, 35: Et struxit querulas rauca per ossa tubas, Prop. IV, 3, 20: frugem ordine structam, Cic. Senect. 15: *van daar* structa saxorum, Lucret. IV, 362, i. e. *samenvoeging, een steenen gebouw:* telam, Apul. Med. VI med. p. 180, 39 Elm., i. e. *weven:* avenae structae, i. e. fistula, Ovid. Met. I, 677: *van daar* 1) *samenvoegen, opbouwen, oprichten, vervaardigen, maken, bouwen, bij voorb.* aggeres, Hirt. B. G. VIII, 41: navem, Val. Flacc. V, 295: acervum, Horat. Sat. I, 1, 35: pyram, Virg. Aen. VI, 215. XI, 204: *dus ook* Libitinam i. e. rogum, Martial. X, 97, 1: telam, Apul., *zie hier voor:* tubas, Prop., *zie hier voor:* congeriem armorum i. e. tropaeum, Tacit. Ann. II, 22: templa, Virg. Aen. III, 85: domos, Vitruv. II, 8: speluncae saxis structae asperis, Enn. ap. Cic. Tusc. I, 16: stagnum (ad naumachiam) struere, i. e. *maken*, Tacit. Ann. XII, 56: muros, Martial. VIII, 6, 1: *ook zonder* Accusativus *bouwen, bij voorb.* aliae (apes) struunt, aliae poliunt, Plin. H. N. XI, 10: reticulata structura, qua frequentissime Romae struunt, Ibid. XXXVI, 22 extr. 2) *samenvoegen, ordenen, in orde stellen, bij voorb.* aciem, Liv. IX, 31 med. Virg. Aen. IX, 42, i. e. *het leger in slagörde stellen: dus ook* copias, Caes. B. C. III, 37: *dus ook* armatos in campo, Liv. XLII, 51: *dus ook* acies manipulatim structa, Liv. VIII, 8: *van daar* verba, Cic. Or. III, 43: versus, Ovid. Pont. II, 5, 19, i. e. *maken, ordenen:* orationem, Quintil. VII, 10, 7. Prob. Valer. ap. Gell. XIII, 20: collocatio (verborum) bene structa, Cic. Or. 70. 3) viam, Senec. Thyest. 810. Propert. III, 16 (18), 4, i. e. *banen, gangbaar maken: dus ook* viam ad potentiam struere, Tacit. Hist. III, 49: *alwaar de nieuwer Edit. verkeerd* vim *schijnen te hebben.* 4) *gereedmaken, toebereiden, bij voorb.* penum, Virg. Aen. I, 704 (708). Sil. XI, 279, i. e. *kooken, braaden, aanrichten enz.:* choragium, Apul. Met. IV extr. p. 157, 36 Elm.: convivia, Tacit. Ann. XV, 37. *Van daar Tropisch, toebereiden, iets smeeden, met iets bezig zijn, of iets ondernemen, veröorzaken, maken, bij voorb.* alicui calamitatem, Cic. Cluent. 64: sollicitudinem, Cic. Att. V, 21 ante med.: odium in aliquem, Cic. Or. II, 51: insidias, Liv. XXIII, 17. Ovid. Met. I, 198: pericula alicui, Senec. Ep. 10: mendacium, Liv. XXIII, 34: clam consilia recuperandi regni, Liv. II, 3 extr.: crimina & accusatores, Tacit. Ann. XI, 12: causas, i. e. *oorzaak, voorwendsel*, Ibid. II, 42: mortem alicui, Ibid. IV, 10: hosce id struere. Terent. Heaut. III, 2, 3: quid struit? Virg. Aen. IV, 235: quid struis? Ibid. 271: sycophantias, Plaut. Asin. I, 1, 57. 2) *ordenen, schikken, reguleeren, bestemmen, bij voorb.* reges per saecula, Val. Flacc. I, 535. 6) *ophoopen, vermeerderen, bij voorb.* rem, Pers. II, 44: opes, Petron. 120: altaria donis, Virg. Aen. V, 54, *alwaar het ook kan zijn, toebereiden, verzien.* Not. Festus *zegt:* Struere antiqui dicebant pro adjicere, augere, unde industrios quoque, M. Cato: jure, lege, libertate, rep. communiter uti oportet; gloria, atque honore, quomodo sibi quisque struxit; *vervolgens haalt hij aan* pedem struit e legg. XII tab., *alwaar hij zegt: sommigen hebben geloofd, dat het betekent* retrorsus ire, *anderen* in aliam partem ire, *anderen* fugere, *anderen* gradum augere cet.

STRUPEARIA, *zie* Stroppus.

STRUPPUS, i, m. 1) *een band, riem, bij voorb. van een draagkoets*, Gracch. ap. Gell. X, 3 ante med.: *om de riemen aan te binden*, Liv. ap. Isidor. Orig. XIX, 4. 2) *een bundel van heilige kruiden, bij voorb.* struppi vocantur in pulvinaribus fasciculi de verbenis facti, qui pro deorum capitibus ponuntur, Fest. Not. Strophium, stroppus *en* struppus *zijn vermaagdschapt, en waarschijnlijk van dezelfde betekenis.*

STRUPTUM, *zie* Stroppus.

STRUTHĒUS *of* STRUTHĪUS, a, um, *bij voorb.* mala, i. e. *eene soort van kweeën.* Struthea *heeft* Cato R. R. 7. Plin. H. N. XV, 11. Plaut. Pers. I, 3, 7. Struthia, Colum. V, 10 extr. Not. Strutheus i. e. penis, Fest., *welke zegt:* Strutheum in mimis praecipue vocant obscoenam partem virilem, a salacitate videlicet passeris, qui Graece στρουθος dicitur.

STRUTHĪO, ōnis, m. *struis, struisvogel*, Capitol. in Gord. 3. *Bij Plinius heet hij steeds* Struthiocamelus, *bij voorb.* X, 1. XI, 37 sect. 47 *en* sect. 55: *ook* Petron. 137 *staat* struthiocamelum. *Eene beschrijving daarvan staat* Claudian. in Eutrop. II, 310 seqq.

STRUTHIOCAMELINUS, a, um, *van den struis of struisvogel, bij voorb.* sevum, Plin. H. N. XXIX, 5.

STRUTHIOCAMELUS, *zie* Struthio.

STRUTHĬON *of* STRUTHIUM, i, n. *zeker kruid, volderskruid, zeepkruid, genoemd*, Plin. H. N. XIX, 3 extr. XXIV, 11 post med. XXVI, 2. Cels. V, 18 sect. 2. V, 22 sect. 8. *Te weten, bij de Grieken heet het* struthion, *anders* radicula, Plin. H. N. XIX, 3 extr.

STRUTHŎPUS, odis, *eigenlijk misschien musschen voetjens hebbende, kleine voeten hebbende, bij voorb.* feminae, Plin. H. N. VII, 2 post med.

STUDĔO, ui, 2. 1) *yver voor iets hebben, zich moeite geven, zich bevlijtigen, of zijn best doen, streeven, staat menigvuldig met den* Infinitivus *of* Dativus, *bij voorb.* opprimere, Nep. Dion. 6: studet intrare, Nep. Chabr. 4, i. e. *streeft, spoedt:* praeturae, Cic. Coel. 11: virtuti, Cic. Fin. IV, 24: pecuniae, Cic. Fin. IV, 18: labori, Caes. B. G. VI, 20: rebus novis, Ibid. III, 10. IV, 5. Cic. Cat. I, 1 extr.: eoque, quo studuerat (scil. venire), venit, Nep. Dat. 4. *Doch ook met den* Accusativus *en* Infinitivus, *met* ut, ne, *met den* Genitivus *of* Accusativus, *ook met* in seq. Accus. & Ablat., *bij voorb.* gratum se videri studet, Cic. Off. II, 20: Quas student esse cet., Terent. Eun. II, 3, 21: illam ad vos redire studeo, Terent. Hec. II, 2, 21: qui sese student praestare ceteris, Sallust. Cat. 1: ego me id facere studeo, Plaut. Asin. I, 1, 52: differri nem exstingui, summe studui, Matius in Cic. Ep. ad Div. XI, 28: Caesar studebat, ut excluderet, Hirt. Alex. 1: id studuisti, ut forent cet., Terent. Heaut. II, 4, 1: studeant, ut cet., Pandect. XLIII. 10. 1 *tweemaal:* stude, ut habeas, Cato R. R. 5 extr.: studeant, ne fiat cet., Pandect. Ibid.: ne solus esset, studui, Phaedr. II epil. 6: nec studeat tui, Acc. ap. Cic. Nat. D. III, 29: *verders met den* Accusativus, *bij voorb.* unum studetis, Cic. Phil. VI, 7: eadem student, Terent. And. I, 1, 28: id studuisti, ut cet., Terent., *zie hier voor:* has res studeant, Plaut. Mil. V, 44. *Dus stondt weleer* literas studere, Cic. Red. Senat 6; *maar* Ernesti *heeft met* Gronovius literis *gezet; omdat zij geloofden, dat* literas *verkeerd was:* in aliquid, *bij voorb.* in id, Quintil. X, 2, 6: in quam rem studendum sit, Ibid. XII, 6, 6: studere in re, Cato ap. Gell. XI, 2. *Bijzonder staat het, wanneer het beteekent, zich bevlijtigen, of studeren, bij voorb.* literis, Cic. Brut. 93: arti, Cic. ad Div. IV, 3: alicui scientiae, Cic. Or. I, 3: medicinae, Quintil. VII, 2 ante med. §. 17: *ook* seq. Accus., *bij voorb.* Ferentinatis populus Graeca studet, Titian. ap. Prisc. 4: *dus ook* literas, Cic., *zie hier voor: van daar* studere *eenvouwig, studeeren*, scil. literis, *bij voorb.* quis ignoscat, si studere amplius possum? Quintil. VI praefat. §. 4: puerum domi studentem, i. e. *leert te huis*, Ibid. I, 2 in.: annos quibus studuimus, Ibid. XII, 11, 19: solatium studendi, Suet. Tiber. 61: Ego studeo, Plin. Epist. V, 18: cf. VII, 13. V, 5. 2) *neiging hebben tot iemand of iet, geneigd of gunstig zijn, begunstigen, bij voorb.* tibi studeat, Cic. Mur. 36: rebus Atheniensium, Nep. Lys. 1: rebus Cassii, Hirt. Alex. 62: petitioni alicujus, Quintil. XI, 1 post med. §. 69: cui studeas, video, Ovid. Am. III, 2, 67: *ook* Absolute *of zonder* Casus, *bij voorb.* neque studere neque odisse, sed minime irasci, decet, Sallust. Cat. 51 (50). 3) *begeerig zijn, bij voorb.* scire studeo, Cic. Att. XIII, 20: audire, Cic. Partit. 1: ditari, Liv. I, 57: mutari omnia student, Sallust. Cat. 37 (38).

STUDIOSE, *yverig, begeerig, bij voorb.* discere, Cic. Q. Fr. III, 3: audire, Cic. in Caecil. 12: texere, Terent. Heaut. II, 3, 44: ludere pila, Cic. Or. II, 62: studiose diligenterque curabo, Cic. ad Planc. 1 in Cic. Ep. ad Att. XVI post 16: commendare, Cic. ad Div. XIII, 54: *dus ook* studiosius commendare, Ibid.: *en zoo staat meermalen* studiosius, *bij voorb.* Nep. Ages. 3. Colum. VIII, 11. Ovid. Met. V, 578: studiosissime, Plin. Ep. IV, 26, *en* Sueton. Aug. 45, *en* Cal. 54.

STUDIŌSUS, a, um, 1) *yverig, begeerig naar iets, bij voorb.* venandi aut pilae, Cic. Amic. 20: culinae, Horat. Sat. II, 5, 80: Veneris, Ibid.: florum, Ibid. Od. III, 27, 29: nemorum caedisque ferinae, Ovid. Met. VII, 675: placendi, Ibid. Art. III, 423: lautitiarum studiosissimus, Sueton. Caes. 46: *ook zonder* Genitivus, *bij voorb.* quod studioso animo inchoaverat, Plin. Ep. VI, 16 ante med.: praecipit ea natae mater studiosa (scil. commodorum filiae), quid optet, Tibull. IV, 6, 15: in argento studiosus sum, Petron.

52: fuit rex armorum quam conviviorum adparatibus studiosior, Justin. IX, 8. *alwaar* adparatibus *de* Ablativus *is* scil. in; *doch het kan ook de* Dativus *zijn; het eerste schijnt beter. Ook met den* Dativus, *bij voorb.* rei nullae, nisi adulterio, Plaut. Mil. III, 1, 207. *Ook met* ad, *bij voorb.* studiosiores ad opus, Varr. R. R. I, 17. *Bijzonder begeerig om iets te leeren. studeerend*, *bij voorb.* dicendi, Cic. Or. I, 59: literarum, Nep. Att. 1: doctrinarum, Cic. ad Div. IV, 3 post med.: *van daar eenvouwig, studeerende, of een student, bij voorb.* cohors studiosa, Horat. Epist. I, 3, 6: laborem utilem studiosis, Cic. Orat. I, 59: *ook staat het van mannen, studeerende, zich aan het studeeren of de geleerdheid overgevende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb.* valde studiosus ac diligens, Cic. Acad. IV, 31: soleo ridere, cum me studiosum vocant, cum sim desidiosissimus, Plin. Ep. III, 5 extr.: ipse studiosus, literatus, Ibid. VI, 26: studiosum otium repetere, Ibid. I, 22 extr.: studiosa disputatio i. e. de studio & sectis philosophorum, *geleerd Disput*, Quintil. I, 1 post med.: fuit (*van de Bibliotheek te Alexandrië*) studiosa luxuria, *een geleerde pracht*, Senec. tranquill. 9 post med.: *van daar* studiosi juris, Sueton. Ner. 32, i. e. *Juristen*. 2 *geneigd, gunstig, bij voorb.* nobilitatis, Cic. Acad. IV, 40: mei studiosus, Cic. Att. III, 22 extr.: victoriae, Ibid. I, 16 med.: existimationis meae studiosissimum, Cic. Verr. II, 47: studiosior alterius partis, Sueton. Tiber. 11.

STUDĬUM, i, n. *yver, drift, neiging, poging, begeerte, is menigvuldig. bij voorb.* summo studio discere, Cic. ad Div. IV, 3 post med.: ardente studio veri reperiendi, Cic. Acad. IV, 20 ante med.: studium reipublicae, Cic. ad Brut. Ep. 15: incensi sunt studio, Cic. Rosc. Am. 17: omne studium ad aliquid conferre, Cic. ad Div. X, 1: studio citharae deditus, Horat. Sat. II, 3, 105. *Van daar* studio, *bij voorb.* accusare, Cic. Rosc. Am. 32, i. e. *uit neiging. Van daar* 1) *bijzonder, ten aanzien van studeeren, het studeeren, bij voorb.* pabulum studii, Cic. Senect. 14: juris, Cic. Mur. 13: *dus ook* studia, *bij voorb.* studiis doctrinae deditus, Cic. Balb. 1: dedecori sint studiis ac literis nostris, Cic. Att. VIII, 11: studia exercere, Cic. ad Div. IX, 8. *Van daar vervolgends* studia, *de studiën, d. i. geleerdheid, of de geleerde dingen, die men studeert, bij voorb.* dignum studiis, Cic. ad Div. III, 10 §. 22: *dus ook* in studiis vitam egi, Ovid. Trist. V, 3, 10. *alwaar de Poëzij gemeend wordt: dus ook* studium, Ibid. III, 7, 53: *alwaar ook de Poëzy voornamelijk schijnt gemeend te worden.* 2) *neiging, gunst, bij voorb.* in populum Romanum, Tacit. Ann. IV, 55: minus cupiditatis ac studii, Liv. XXIV, 28: partium, Cic. Verr. I, 13, i. e. *partijdigheid.* 3) *neiging, die iemand tot iets heeft, lievelingszaak, geliefkoosde neiging, geliefkoosde studie, liefhebberij, waaruit vervolgends levenswijze of beroep ontstaat, bij voorb.* eorum obsequi studiis, Terent. And. I, 1, 37: adeo studiis eorum inservisse, Nep. Alcib. 11: animum ad aliquod studium adjungant, Ibid. 29: *van daar* 4) *de neiging van iemand tot zekere levenswijze of zeker beroep enz.: van waar het ook wijls levenswijze, beroep enz. is, bij voorb.* ad hoc vitae studium cet., Cic. Catil. I, 10, i. e. *levenswijze:* studium musicum, i. e. *het beroep van een Muzykant, bij voorb.* se adplicare ad studium musicum, Terent. Heaut. Prol. 23, i. e. *zich op de Muzyk toeleggen: dus ook van een paard,* studiorum immemor, Virg. Georg. III, 498. *Van daar* studia *van een' geleerden, de studiën, letteroefeningen, bij voorb.* si me dignum iis studiis habes, Cic. ad Div. III, 10 §. 22: in studiis vitam egi, Ovid. Trist. V, 3, 10, *alwaar bijzonder de Poëzy gemeend wordt: dus ook* studium Ib. III, 7, 53, *alwaar ook de Dichtkunst voornaamlijk gemeend wordt.*

STULTE, *eenvouwig, onnozel, dwaaslijk, zonder overleg*, Cic. Att. VII, 10. Cic. Rab. Post. 8 extr. Plaut. Trin. II, 4, 14 *en* 60. Ovid. Art. I, 593. III, 357: haud stulte sapis, Terent. Heaut. II, 3, 82: stultius, Liv. XXX, 13 extr. Senec. Controv. V, 34 extr.: stultissime, Cic. Nat. D. II, 23.

STULTILOQUENTĬA, ae, f. *het eenvouwig, dwaas, spreken*, Plaut. Trin. I, 2, 185.

STULTILOQUĬUM, i, n. *het eenvouwig, dwaas, spreken*, Plaut. Mil. II, 3, 25.

STULTILŎQUUS, a, um, *eenvouwig of dwaas spreekende*, Plaut. Pers. IV, 3, 45.

STULTITĬA, ae, f. *eenvouwigheid, onbezonnenheid, onnozelheid*, Cic. Tusc. III, 30. Cic. Div. II, 43. Caes. B. G. VII, 77. Horat. Ep. I, 18, 29. Ovid. Trist. III, 6, 35. Plaut. Stich. I, 2, 82. Plin. H. N. XI, 52 extr.: aliquid facere stultitia, Terent. Phorm. IV, 3, 54: *van daar dient het, om eene kwaade handeling daardoor zacht uit te drukken, bij voorb. hoererij*, Plaut. Aul. IV, 10, 22: cf. Most. V, 2, 35. Terent. Heaut. V, 2, 8.

STULTIVĬDUS, a, um, *die eenvouwig, en gevolglijk verkeerd, ziet*, Plaut. Mil. II, 3, 64.

STULTUS, a, um, *eenvouwig, onbezonnen, dwaas, onnozel, bij voorb.* homo, Cic. Phil. III, 9. Cic. Parad. 4 in. Terent. Eun. II, 2, 1. Heaut. V, 1, 4: mulier, Plaut. Men. I, 3, 85: auditor, Cic. Font. 6 extr.: pessimi atque stultissimi (homines), Sallust. in orat. Philippi adv. Lepid.: stultissima persona, Cic. Amic. 26: nisi sis stultior stultissimo, Plaut. Amph. III, 2, 26: stultior stulto fuisti, Ibid. Curc. IV, 3, 19: stultum est admittere (id), Terent. Eun. IV, 6, 23: loquacitas, Cic. Or. III, 35: arrogantia, Caes. B. G. III, 59: laetitia, Sallust. Cat. 51: stultae cogitationes, Hirt. B. G. VIII, 10: stulta dicta i. e. stulte acta, *bij voorb.* stultos praeteriisse dies, Tibull. I, 4, 30 (34): stulta est gloria, Phaedr. III, 17, 12: vita, Senec. Ep. 15 extr.: ostendit stultas opera morbus, Martial. II, 16, 4: halter, Ibid. XIV, 46, 1: stultus labor est ineptiarum, Ibid. II, 86, 10: stultissimum consilium, Liv. XLV, 23: reddere aliquem stultiorem, Cic. Flacc. 20. *Van daar* stultus *een onnozel mensch, eenvouwig mensch, gek, dwaas, nar, bij voorb.* ah stulte! Terent. Ad. IV, 7, 6: stultorum plena sunt omnia, Cic. ad Div. IX, 22. *Ook was er te Rome een feest,* festa stultorum *genoemd, of* stultorum lux festa, Ovid. Fast. II, 513; *anders* Quirinalia *genoemd.* Not. stolidus *en* stultus *staat ook bijeen, zie* Stolidus.

STUPA, *met de daarvan afgeleide, zie* Stuppa cet.

STUPEFĂCĬO, eci, actum, 3. (Passiv. Stupefio, actus sum, fieri) *in verbazing zetten, zinloos maken, verdooven, ontstellen, bij voorb.* privatos luctus, Liv. V, 39 ante med., i. e. *gevoelloos maken, onmerklijk maken, in vergetelheid brengen:* Ac membra & sensus gelidus stupefecerat horror, Sil. IX, 122: sed magis ut nostro stupefiat Cynthia versu, Prop. II, 13 (12), 7, i. e. *verbaaze, ontstelle enz.: van daar* stupefactus, a, um, *verbaasd, geheel buiten zich zelve enz.*, Cic. Orat. III, 14. Virg. Georg. IV, 368. Senec. Thyest. 527. Lucan. IV, 633. Val. Fl. VI, 228. Ovid. Her. XIV, 97.

STUPEFACTUS, *zie* Stupefacio.

STUPEFIO, actus sum, *zie* Stupefacio.

STUPĔO, ui, 2. 1) *zinloos of gevoelloos zijn, stijfstaan, verstijven, ontsteld zijn, verbaasd zijn, bij voorb. van ontsteltenis, verschrikken, haastige vreugde, droefheid enz., bij voorb.* cum semisomnis stuperet, Cic. Verr. V, 36, i. e. *hij was, als voor het hoofd geslagen enz.:* torpescunt scorpiones aconiti tactu stupentque pallentes, Plin. H. N. XXVII, 2: jacens vultus languido obrutus stupet, Senec. Agam. 238: membra laetitia stupent, Senec. Herc. Fur. 621: acies stupet fulgoribus, Horat. Sat. II, 2, 5: Mater ad auditas stupuit, ceu saxea, voces Ovid. Met. V, 509: animus cura confectus stupet, Terent. And. II, 1, 4, i. e. *is zonder gevoel, ontsteld, zich zijner niet bewust: bijzonder bij groote verwondering, wanneer het ook verbaazen, ontstellen, vertaald wordt, bij voorb.* nos barones stupemus, Cic. Fin. II, 23: stupet in Turnus, Virg. Aen. X, 446, i. e. *kijkt verbaasd* Turnus *aan:* stupet in titulis, Horat. Sat. I, 6, 17: stupet Albius aere, Ibid. I, 4, 28: carminibus stupens, Ibid. Od. II, 13, 33: stupuere ad subitam ratem, Val. Fl. IV, 711: ad tam saevam dominationem, Justin. XXVI, 1: Et stupet ad raptos Tyndaris ipsa suos, Martial. XII, 52: stupent novitate, Quintil. XII, 6 med.: *ook seq.* Accusat. & Infinit., Virg. Ecl. VI, 37. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* donum stupet, Virg. Aen. II, 31, i. e. *staat verbaasd over enz., kijkt het verbaasd aan:* dum omnia stupeo, Petron. 29: omnia dum Mopsus stupet, Val. Fl. V, 96: vates stupuere silentia, Stat. Theb. IV, 448: delicias, Martial. XII, 15, *en meermalen, bij voorb.* Val. Fl. II, 620. Juvenal. XIII, 16. Stat. Theb. VIII, 150: *van daar* stupendus, a, um, *verbazenswaardig, bewonderenswaardig, verbazend, ijslijk, bij voorb.* virtutibus stupendus, Val. Max. V, 7, 1: *van daar* stupens, *bij voorb.* cum intuerer stupens, Cic. Somn. Scip. 5: *en meermalen, bij voorb.* Flor. I, 16 post med. II, 12 extr. Curt. VIII, 4 ante med.: *ook met den* Genitivus animi, *bij voorb.* milites stupentes animi, Gell. X, 8: capti (tribuni plebis) & stupentes animi, Liv. VI, 36. 2) *Tropisch, van levenloze dingen, de werkzaamheid verliezen, staken blijven, stilhouden, stooten, stilstaan, bij voorb.* stupente seditione, Liv. XXVIII, 25: stupent ubi undae, Senec. Herc. fur. 743: aether stupet i. e. est hebeti luce, Ibid. Thyest. 991: stupeatque profundum, i. e. quiescant viscera montis, Sever. in Aetna 341: stupuerunt flumina bruma, Val. Fl. V, 603: unda, quae stupet pigro lacu, Martial. IX, 102, i. e. *staande, niet loopend, water:* stupuit Ixionis orbis, Ovid. Met. X, 42: stupuerunt verba palato, Ovid. Am. II, 6, 47, i. e. *verstorven, ankleven op.* Not. *Misschien behoort dit* Perfect. *tot* Stupesco. *Dus ook* stupens, *bij voorb.* vini natura non gelatur; alias ad frigus stupens tantum h. e. vim & spiritum amittens, Plin. H. N. XIV, 21.

STUPESCO, pui, 3. *buiten zich gebracht worden, in verbazing geraken, ontstellen,*

bij

bij voorb. ſtupeſcat, Cic. Or. III, 26. *Meermalen ſchijnt het niet voortekomen; ten zij het* Perfect. ſtupui cet., *hier toe behoort. zie* Stupeo.

STUPĔUS, a, um, *zie* Stuppeus.

STUPĬDĬTAS, atis, f. *gevoelloosheid, zinloosheid, het zottegedrag van iemand, domheid,* Cic. Phil. II, 32. Acc. ap. Non. cap. 3 n. 235.

STUPĬDUS, a, um, *gevoelloos, onäandoenlijk, zinloos, ontſteld, verbaasd, bij voorb.* timore ſtupidi obmutuerunt, Auct. ad Her. IV. 52: ſtupida ſine animo adſto, Plaut. Poen. V. 4, 79: *dus ook* maritus, Martial. XI, 8; *doch het kan hier ook zijn, onnozel, dom:* Andromeda — non debuit patri ſuo, homini ſtupidiſſimo, in os exſpuere vitam, Varr. ap. Non. 4 n. 437: quid ſtas, ſtupida? quid taces? Ibid. Epid. IV, 2. 13: *van daar* 1) *gevoelloos, zinloos, wegens verwondering of verbazing; verbaasd, vol verbazing, verzot, bij voorb.* formoſitatis admiratione ſtupidi, Apul. Met. IV poſt med. p. 155, 21 Elm.: populus ſtudio ſtupidus in funambulo animum occuparat, Terent. Prol. Hec. 4, i. e. *keek den koordendanſer met verbazing aan:* Echionis tabula te ſtupidum detinet, Cic. Parad. V, 2. 2) *dom, onnozel, bij voorb.* ſtupidum eſſe Socratem dixit, Cic. Fat. 5: ſtupidiſſimus, Varr., *zie hier voor.*

STUPOR, oris, m. *gevoelloosheid, verſtijving, bij voorb.* ſenſus, Cic. Phil. II, 45, i. e. *verdooving van den enz.:* ſtuporis in corpore, Cic. Tuſc. III, 6: oculos ſtupor urget inertes, Virg. Georg. III, 325: *dus ook bij hevige droefheid, als men niet weenen kan,* Ovid. Pont. I, 2, 29. *Van daar* 1) *gevoelloosheid ten aanzien der ziel, onäandoenlijkheid, domheid, bij voorb.* tantus ſtupor te oppreſſit, Cic. Phil. II, 26; *dus ook tweemaal* cap. 12: *dus ook* quo ſtupore, Ibid. VIII, 8 med.: cf. Cic. Dom. 36 extr.: *dus ook* Qui ſtupor! Ovid. Art. II, 262, *welke domheid! van daar* ſtupor *voor* homo ſtupidus, *bij voorb.* talis iſte meus ſtupor nil videt, Catull. XVII, 21, i. e. *mijn domme, onnozele mensch enz.* 2) *het ontſtellen, het verbaasd zijn, bij voorb.* cum ſtupore regis, Juſtin. XII, 7: cf. Claudian. de Stilich. II, 344: ſtupor & admiratio omnes inceſſit, Juſtin. XXII, 6 extr.

STUPPA *of* STUPA, ae, f. *werk of werg, d. i. onbearbeid vlas.* Stuppa *ſtaat* Virg. Aen. V, 682. Liv. XXXVIII, 6. XXI, 8 extr. Varr. ap. Gell. XVII, 3. Perſ. V, 135 *en* Feſtus: ſtipa, Caeſ. B. C. III, 101. Plin. H. N. XIX, 1 poſt med. Lucret. VI, 880. Not. Servius ad Virg. *zegt, dat men volgens de oude ſpelling* ſtipa *moest ſchrijven, van* ſtipare.

STUPPĀRIUS *of* STUPARĬUS, a, um, *het werk betreffende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb.* malleus, Plin. H. N. XIX, 1 poſt med., i. e. *een vlashekel.*

STUPPĔUS *of* STUPĔUS, a, um, *van werk of werg, bij voorb.* vincula, Virg. Aen. II, 236: retinacula, Ovid. Met. XIV, 547: ſtuppea verbera fundae, Virg. Georg. I, 309: ſtuppea flamma manu ſpargitur, i. e. malleolus ſtuppa compactus & pice illitus, Virg. Aen. VIII, 694: tomentum, Apul. in Apolog. p. 476, 14 Elm.

STUPRĀTOR, oris, m. *vrouwenſchender, hoereerder met vrouwen,* Quintil. VII, 5 extr. Sueton. Domit. 8 extr. Senec. Hippol. 897, *alwaar het overal zonder* Geminus *ſtaat:* ſtuprator ſuus ſoror ſui, i. e. *haar hoereerder, haar pol:* Apul. Met. IX poſt med. p. 219, 11 Elm.

STUPRE, *ſchandelijk, bij voorb.* foede ſtupreque caſtigor cotidie, Neleus ap. Feſt. in Stuprum.

STUPRO, avi, atum, are, 1) *ſchenden, bij voorb.* pulvinar, Cic. Haruſp. 15: *van daar* 2) *door hoererij ſchenden, bij voorb. een vrouwsperſoon, onteeren, bij voorb.* filiam, Cic. Fin. V. 23. Plaut. Truc. IV, 3, 47: qui illam ſtupravit noctu, Plaut. Aul. Prol. 36: *dus ook* ſtupratus, a, um, *bij voorb.* Lucretia vi ſtuprata, Cic. Fin. II, 20: materfamilias, Liv. VIII, 22: *dus ook* judicium, *door hoererij onteeren, d. i. de Richters door toegevoegde hoeren omkopen, bij voorb.* empto ſtupratoque judicio, Cic. Att. I, 18 med.

STUPROSUS, a, um, *hoerächtig, bij voorb.* mens. Val. Max. V, 1, 8.

STUPRUM, i, n. 1) *eigenlijk eene ſchandelijke daad, ſchande, (waarſchijnlijk voor* ſtuperum, *van* ſtuperus, a, um, ſcil. facinus), *bij voorb.* cum ſtupro redire, Naev. ap. Feſt., i. e. *met ſchande:* ſin illos deſerant fortiſſimos viros, magnum ſtuprum populo fieri pergetis, Naev. ibid., *alwaar Feſtus zegt, dat* ſtuprum *is* i. q. turpitudo: *van daar in 't bijzonder* 2) *elke hoerächtige daad, het zij dit geſchiede met vrouwen, weduwen, maagden of jongens, ſchending, onteering, hoererij, bij voorb.* vini, ſomni, ſtupri plenus, Cic. red. Sen. 6: ſtupra & adulteria, Cic. Tuſc. IV, 35: matronae ſtupri damnatae, Liv. X, 31: ſumtus ſtupro corporis tolerare, Salluſt. Cat. 24 (25): conjugem illicere in ſtuprum, Cic. Nat. D. III, 27: ſtupri conſuetudinem facere cum ſororibus, Sueton. Cal. 24: ſtupri commercium habere, Val. Max. VI, 1, 10: femina ſtupro cognita, Tacit. Hiſt. IV, 44: ad ſtuprum ire, Val. Max. VI, 8, 1: ſtuprum alicui offerre, Cic. Fin. V, 22, *of* inferre, Cic. Off. III, 9, i. e. *ſchenden, hoererij bedrijven: dus ook* ſtuprum pati, Liv. XXXIX, 13 extr.: ſtuprum per illum ſcil. factum, Cic. Cat. II, 4: ſtuprum admittere, Tacit. Ann. XIV, 2: *ook van beesten, bij voorb.* caper immodicus libidinis, ſtupro matrem ſupervenit, Colum. VII, 6. *Van daar* ſtuprum *voor een perſoon, die hoererij bedrijft, bij voorb.* una Clytaemneſtrae ſtuprum vehit i. e. Clytaemneſtram adulteram, Prop. IV, 7, 57.

STURNUS, i, m. *eene ſpreeuw, een vogel,* Plin. H. N. X, 24, 18 *en* 42 extr. Pandect. XIX, 2, 15 in. Stat. Sylv. II, 4, 19: ſturni inopes, *armhartige ſpreeuwen (ſcil. om te eten),* Martial. IX. 55, 7.

STYLOBĀTA *of* STYLOBĀTES, ae, m. i. e. *het voetſtuk van een pilaar of zuil,* Vitruv. III, 3 *en* Varr. R. R. III, 5 *tweemaal.*

STYLUS, *zie* Stilus.

STYPTERĬA, ae, f. *aluin,* Pandect. XXVII, 9. 3 extr.

STYPTICUS, a, um, *ſamentrekkend of verſtoppend, bij voorb. van artzenijën,* Plin. H. N. XXIV. 13 extr.: herbae ei natura eſt ſtyptica, Ibid. XXXII, 9 extr.: ubi ſtypticis eſt utendum, Pallad. Febr. 31. *Ook van ſmaak, bij voorb.* vinum ſtypticum, Pallad. Januar. 17 *en* Octob. 14.

STYRAX, acis, m. *ſtoraks, d. i. zekere hars van den ſtoraksboom,* Plin. H. N. XII, 17 extr. *en* 15 extr. XXIV, 6. Seren. Sammon. 864. Virg. in Cir. 168. *Men vindt ook* Storax, *bij voorb.* Solin. 33 (46).

SUADA, *zie* Suadus.

SUADĒLA, ae, f. 1) *het raaden, toeſpreken,* Plaut. Ciſt. II, 3, 24; *doch, het kan ook zijn, welſprekendheid, beſpraaktheid:* conſilio & ſuadela, Apul. doctr. Plat. 2 extr. v. 12: his & hujuscemodi ſuadelis validam addens cuneum cet., Ibid. Met. IX ante med. p. 225, 20 Elm. *Van daar* 2) *als eene perſoon, de welſprekendheid, of de Godin der welſprekendheid,* Horat. Epiſt. I, 6. 38.

SUADĔO, ſi, ſum, a. 1) *raaden, toeſpreken, bij voorb.* alicui, *ir menigvuldig, bij voorb.* Trebonio perſuaſi? cui ne ſuadere quidem eſſem auſus, Cic. Phil. II, 11: quod ipſe tibi ſuaſeris, Cic. Att. XIII, 38 extr.: faciam, ut ſuades, Ibid. XI, 16: non jubeo; ſed, ſi me conſulis, ſuadeo, Cic. Cat. I, 5 extr.: *en daar pleegt* ut *dat op te volgen, of* ne *dat niet, bij voorb.* ſuades, ut petam, Cic.: ſuadet Lacedaemoniis, ut cet., Nep. Lyſ. 3: *ook zonder* ut, *bij voorb.* ſe ſuadere, Pharnabazo id negotii daret, Nep. Conon. 4: ſuadeo, coenemus, Petron. 35 extr.: ſuaſiſti, ne facerem, Plin. Ep. V, 6: ſuaſiſſet Lepido, ne cet., Vellej. II, 63: *dus ook* Tacit. Hiſt. IV, 8 extr.: *ook* ſeq. Infinit., *bij voorb.* Virg. Georg. IV, 264. Phaedr. I, 15, 6. *Ook van levenloze dingen, bij voorb.* Nox & amor vinumque nihil moderabile ſuadent, Ovid Am. I, 6, 59: *en meermalen, bij voorb.* Ib. Her. VII, 55. Virg. Ecl. I, 56. Aen. II, 9: ſuadentibus annis, Plin. Ep. III, 7: prout loca ſuaſerint, Trajan. ibid X, 27. Not. a) *ook volgt de* Accuſativus *der zaak, bij voorb.* quod ipſe tibi ſuaſeris, Cic. Att. XIII, 38 extr.: *dus ook* pacem, Cic. ad Div. VII, 3: legem, Cic. Senect. 5. Liv. XLV, 21: rogationem i. e. legem. Liv. XXXVIII, 54: alicui parcimoniam, Juſtin. III, 2: regnum Caeſari, Quintil. III, 8 poſt med.: *van daar* Paſſive, quod ſuadeatur, Plaut. Trin. III, 2, 44: cf. Trajan. in Plin. Ep. X, 49. b) *ook volgt de* Accuſativus *des perſoons, deels wanneer een* Infinitivus *volgt, bij voorb.* me pietas matris ſuadet commodum ſequi cet., Terent. Hec. III, 5, 31: Juturnam ſuccurrere fratri ſuaſi, Virg. Aen. XII, 813: ut te ſuadeant explorare vultus meos, Apul. Met. V ante med. p. 161. 4 Elm.; *deels wanneer er geen* Infinitivus *volgt, bij voorb.* Tunc uxorem ejus tacite ſuaſi ac denique perſuaſi, ſecederet paululum, Apul. Met. IX poſt med. p. 288, 37 Elmenh. *Ook* Cic. Provinc. 17. me, ut ſibi eſſem legatus, non ſolum ſuaſit, verum etiam rogavit: *van daar* ſuaſus, a, um, *bij voorb.* Megadorus a ſorore ſuaſus ducere uxorem, Plaut. Aulul. Argum. I, 6, *alwaar het ook voor* perſuaſus *kan ſtaan.* 2) *overreden, bij voorb.* niſi mihi ab adoleſcentia ſuaſiſſem cet., Cic. Arch. 6: *van daar* ſuaſus, a, um, i. q. perſuaſus, *overreed, bij voorb.* Megadorus ſuaſus cet., *zie 't vorige hier voor:* monuit (Pſychen), ne ſororum pernicioſo conſilio ſuaſa de forma mariti quaereret, Apul. Met. V ante med. p. 161. 21 Elm.: ego tibi probe ſuaſum & confirmatum animi amatorem — illitum, Ibid. IX med. p. 2.7, 15 Elm. *Ook* ſuaſum, ob meum ſuaſum, Terent. Phorm. V, 1, 3: per ſuaſum, Pandect. IX, 2, 9; *doch het kan hier ook van* ſuaſus, us, *zijn.*

SUADILUDIUS, *zie* Suaviludius.

SUADUS, a, um, 1) *raadende; van daar* male ſuadus, *zie* Maleſuadus. 2) *overredende: van daar* Suada, i. e. *welſprekendheid, ook als eene perſoon, bij voorb.* Cethegus *wordt van Ennius genoemd* Suadae medulla, *volgens* Cic. Brut. 15 Senect. 14; *maar volgens* Gell. XII, 2. Suada medulla: cf. Quintil. II, 15 poſt init., *welke zegt:* enim

enim mihi permiserim eadem uti declinatione, qua Ennius M. Cethegum Suadae medullam vocat. 3) bekoorlijk, aangenaam, bij voorb. suada majestas somnii, Apul. Met. XI extr. p. 272, 26: cruor, Stat. Theb. IV, 453.

SUARĬUS, a, um, de zwijnen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb. forum, Pandect. I, 12, 1 post med., zwijnenmarkt, verkensmarkt: suaria, scil. negotiatio, zwijnhandel, bij voorb. suariam facere, Tabula edicti ap. Gruter. p. 677 n. 7: qui suariam recognoscunt, Ib.: suarius negotiator, Plin. H. N. XXI, 3 med., zwijnhandelaar: suarius, Plin. H. N. VIII, 51 med., scil. pastor, zwijnherder, verkenshoeder: doch het kan ook zijn koopman in zwijnen, of verkens.

SUASĬO, onis, f. 1) het raaden tot iet, raadgeven, raad, bij voorb. suasio & consolatio, Senec. Ep. 95: omni suasionum genere utens, Gell. X, 19 extr. 2) bij redenaren is het eene aanprijzings of aanbevelings-reden, bij voorb. aan het volk, bij voorb. suasio legis, Cic. Cluent. 51, i. e. aanprijzing, of aanprijzingsreden: praecepta dare de suasionibus, Cic. Or. II, 81: cf. Cic. Or. 11 post med.

SUASOR, oris, m. die tot iet raadt, aanrader, raadgever, bij voorb. deditionis, Cic. Off. III, 30: facti, Cic. Phil. II, 12: pacis, Ovid. Fast. IV, 75: haec epistola non suasoris est, sed rogatoris, Cic. ad Planc. 2 in Cic. Ep. ad Att. XVI post Ep. 16: me suasore & impulsore factum est, Plaut. Most. III, 3, 13: repulsis malis suasoribus, Cic. Phil. I, 3 extr.: cf. Enn. ap. Gell. VII, 2.

SUASŌRIUS, a, um, het raadgeven betreffende, daar toe behorende, bij voorb. pars, Quintil. III, 8: van daar suasoria, scil. oratio, Quintil. II, 1 med. II, 4, 36. VII, 4 in. Petron. 6, eene reden, waar in raad gegeven wordt: declamare suasorias, Quintil. III, 8 post med. Ook hebben wij van eenen Seneka een boek, suasoriae (scil. orationes of declamationes) gestyld: oscula, Apul. Met. V ante med. p. 161, 29 Elm.

SUASUS, a, um, 1) donkerkleurig, komt niet voor; behalven dat Festus Suasum aanhaalt: en Plaut. Truc. II, 2, 16 staat thans Insuasum. Not. suasus is waarschijnlik met ons zwart vermaagdschapt. 2) Particip. van suadeo, zie Suadeo.

SUASUS, us, m. het raaden, raad, bij voorb. ob meum suasum, Terent. Phorm. V, 1, 3: per suasum, Pandect. IX, 2, 9: hetwelk ook van Suadeo zou kunnen zijn.

SUATIM, op de wijze der zwijnen, Nigid. ap. Non. cap. 1 n. 190.

SUAVE voor suaviter, zie Suavis.

SUAVEŌLENS of SUAVE OLENS, tis, aangenaam riekend, Catull. XIX, 13. LX, 7.

SUAVIATĬO of SAVIATĬO, onis, f. het kussen, d. i. kussing, bij voorb. van eene persoon, Plaut. Bacch. I, 2, 8 en 12. Pseud. I, 1, 63. Gell. XVIII, 2.

SUAVIDĬCUS, a, um, aangenaam sprekend, bij voorb. versus, Lucret. IV, 181.

SUAVILŎQUENS, tis, aangenaam sprekend, lieflijk sprekend, bij voorb. os, Enn. ap. Cic. Brut. 15, & ap. Quintil. XI, 3, 31: iucunditas, Cic. ap. Gell. XII, 2, (alwaar Gellius aanmerkt, dat Seneka dit woord verkeerd berispt): carmen, Lucret. I, 944.

SUAVILOQUENTĬA, ae, f. het aangenaam, lieflijk, spreken, Cic. Brut. 15.

SUAVILŎQUUS, a, um, aangenaam sprekende, bij voorb. versus, Lucret. II, 528.

SUAVĬO of SAVĬO, are, kussen, Pompon. ap. Non. cap. 7 n. 49. Nov. Ibid.

SUAVIŎLUM of SAVIŎLUM, i, n. een kus, als men verkleinend, verliefd, of vleijend spreekt, kusjen, Catull. 97, 14.

SUAVĬOR of SAVĬOR, atus sum, ari, kussen, bij voorb. aliquem, Cic. Att. XVI, 3 extr. Cic. Brut. 14. Gell. III, 15. Catull. IX, 9. Not. Men heeft ook Suavio of Savio, Pompon. ap. Non. 7 n. 49. Nov. ibid.

SUAVIS, e, is waarschijnlijk ons zoet: gevolglijk 1) zoet, lieflijk, gevolglijk aangenaam, voor het gehemelte, de ooren enz., bij voorb. quod suave est aliis, aliis fit amarum, Lucret. IV, 662, alwaar het tegen over bitter gesteld wordt: suavis odor, Cic. Verr. III, 9: spiritus unguenti suavis, Lucret. III, 223: dus ook anima (vini), Phaed. III, 1, 5: Elixus esse soleo suavior, Plaut. Most. V, 1, 66: radix suavissimi gustus & odoris, Plin. H. N. XXV, 9 post med.: aqua suavior, Plin. H. N. XX, 11: sopor, Lucret. IV, 455: vidimus & merulas poni et — palumbes, suaves res, si cet., Horat. Sat. II, 8, 92; doch dit alles kan ook tot n. 2 gebracht worden. 2) in 't gemeen, lieflijk, aangenaam, bij voorb. flores, Lucret. I, 7: homines, Cic. Balb. 16: odor, Plin., zie hier voor: odor, Cic., zie hier voor: Olli respondet suavi sonus Egeriai, Enn. ap. Varr. L. L. VI, 3 med.: adpellatio literarum, Quintil. XI, 3 ante med.: sopor, Lucret., zie hier voor: homo, Enn. ap. Gell. XII, 4: quam suavis esset inter nos conjunctio, Cic. ad Div. XIII, 26: mihi suavissimum est, tuae memoriae dare operam, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 1: voluptas suavis amicitiae, Lucret. I, 142: voce suavi cecinit, Gell. XI, 9 post med.: suave est seq. Infin., het is aangenaam, iets aangenaams, Horat. Sat. I, 1, 51. Lucret. II, 1: mea suavis, amabilis, Stephanium, Plaut. Stich. V, 4, 54: color suavior, Plin. H. N. IX, 41: sermo suavior, Horat. Sat. I, 10, 24: amor suavissimus, Plaut. Cist. I, 3, 45. Not. Adverbialiter, bij voorb. suave resonat locus, Horat. Sat. I, 4, 76: suave rubens, Virg. Ecl. III, 63. IV, 43: lectum suave quatere, Apul. Met. II ante med. p. 118, 6 Elm.: dus ook Suave olens of Suaveolens, zie Suaveolens.

SUAVĬTAS, atis, f. 1) zoetigheid, lieflijkheid, aangenaamheid ten aanzien der zinnen, bij voorb. cibi, Cic. Phil. II, 45: piscium, Cic. Nat. D. II, 64: odorum, Cic. Senect. 17: odoris ac saporis, Plin. H. N. XIX, 3: coloris, Cic. Opt. Gen. Or. 3: oris & vocis, Nep. Att. 1, i. e. lieflijke uitspraak: lac caprifici carnibus suavitatem adfert, Plin. H. N XXIII, 7 ante med.: hordeum candorem dentibus & suavitatem oris facit, Ibid. XXII, 25 ante med.; doch men kan dit alles tot n. 2 brengen. 2) in 't gemeen lieflijkheid, aangenaamheid, bevalligheid, bij voorb. sermonum, Cic. Am. 28: humanitatis, Cic. Coel. 11: convictus, Plin. Ep. VI, 31 post med.: propter multas suavitates ingenii, officii, humanitatis, Cic. ad Div. III, 1, morum, Cic. Amic. 28: mirifica suavitate te villam habiturum, Cic. Q. Fr. III, 1, 2: suavitas & delectatio, Cic. Or. I, 43: sermonis latini, Nep. Att. 4: van daar bevalligheid in gedrag, vriendelijkheid, welleventheid, beleefdheid, bij voorb. quae tua est suavitas, Cic. ad Div. V, 20 §. 26.

SUAVĬTER. 1) zoetelijk, lieflijk, op eene zoete, lieflijke wijze, bij voorb. quam suaviter voluptas sensibus blandiatur, Cic. Acad. IV, 4 post med.: odor suaviter gravis, Plin. H. N. XI, 7. 2) Tropisch, zoetlijk, d. i. lieflijk, aangenaam, bevallig, liefstalig, op eene lieflijke, aangename, liefstalige wijze, bij voorb. loqui, Cic. Or. III, 11: dicere, Cic. Brut. 29: suavissime legere, Plin. Ep. III, 15, aangenaam, d. i. met eene aangename uitspraak: suaviter meminisse, Cic. Fin. I, 17, i. e. met genoegen: suavissime scriptae literae, Cic. ad Div. XIII, 18: suavissime optas, Ibid. III, 12, i. e. op eene mij aangename en bevallige wijze: facere sibi suaviter, Petron. 71, i. e. zich te goede doen, vrolijk leven, bij voorb. in eten, drinken enz.: ut nobis suaviter sit, Ibid. 75: suavius vivere, Horat. Sat. I, 6, 130: quid agis dulcissime rerum? suaviter, ut nunc est, inquam, Ibid. I, 9, 5, i. e. ik bevind mij heel wel.

SUAVĬTUDO, inis, f. voor Suavitas, Auct. ad Her. III, 12 extr. Plaut. Stich. V, 4, 14. Turpil. ap. Non. 2 n. 797.

SUAVĬUM of SAVĬUM, i, n. 1) mond, of lip, bij voorb. dum semihulco savio meum puellum savior, Gell. XIX, 11 e poëta: valgis saviis, Plaut. Mil. II, 1, 16: quae indoles in savio est, Ibid. Rud. II, 4, 10, voorāl wordt van andere deelen des ligchaams gesproken: oculos puellae adnixa & sorbillantibus saviis haurire, Apul. Met. III med. p. 135, 35 Elm., i. e. slurpende lippen, ten zij men kussen verstaan wil; doch het eerste schijnt naauwkeuriger: van daar 2) kus, bekjen, (zo als wij bekjen voor kus: dus ook osculum), bij voorb. dare alicui savium, Plaut. Asin. V, 2, 41. Stich. V, 6, 3: sava super savia dare alicui, Ibid. Pseud. IV, 1, 38: Atticae meis verbis savium (suavium) des, Cic. Att. XVI, 11 extr.: dus ook alicui savium facere voor dare, Plaut. Asin. IV, 1, 53, of oppingere, Ibid. Curc. I, 1, 60: poscere, Ib. Cist. V, 14: tene, priusquam hinc abeo, savium, Ibid. Curc. I, 3, 54, i. e. daar hebt gij (of houd daar) een kus: suavia savia (suavia), Apulej. Met. VI ante med. p. 176, 15 Elm., i. e. dulcia oscula. Not. het is elke kus, kuisch of niet, vriendlijk of niet, bij voorb. in de plaats van Cicero ad Attic. is het een eerbare vriendelijke kus. De onderscheiding van Donatus ad Terent. Eun. III, 2, 3, tusschen osculum, basium en savium is verdicht. 3) als een liefkozend woordjen van verliefden, bij voorb. meum suavium! Terent. Eun. III, 2, 3. Plaut. Poen. I, 2, 153, bekjen. Not. Dit woord schijnt met suavis niet vermaagdschapt te zijn, alhoewel Varro ap. Non. 5 n. 11 gelooft, dat het van suavis is, en Nonius zegt, dat suavium is a suavitate. Men vindt ook meer savium dan suavium.

SUB, Praepos. 1) onder, op verscheiden wijze, 1) onder, ten aanzien van eene hoogere zaak, die daar boven is of staat, bij voorb. onder den boom zitten, onder den boom wandelen: wanneer op de vraag, waarheen? de Accusativus, op de vraag, waar? de Ablativus dient te staan, doch het welk niet altijd in achtgenomen wordt, bij voorb. scamna sub pedem dare, Ovid. Art. I, 162: sub terra habitare, Cic. Nat. D. II, 37: sub iugum mittere, Liv. I, 26. Caes. B. G. I, 7, of sub jugo mittere, Liv. III, 28: sub terram (onder den grond in de Mijnen) eduderunt pugnam,

nem. Liv. XXXVIII, 7 vinum ſub menſa effundere. Petron. 38 en 74: ſub terra demiſſi ſunt in locum cet., Liv. XXII, 57. b) onder, d. i. ten tijde, bij voorb. onder de regering enz., onder den Keizer enz., bij voorb. ſub proſcriptione, Nep. Att. 12: ſub eo, Sueton. Tit. 8 med., onder hem, d. i. onder zijne regering, zie ſ. en 2. c) onder, d. i. onder aan, onder bij, bij voorb. ſub montem conſediſſe, Caeſ. B. G. I, 21: ſub rupe, Virg. Aen. VI, 548: ſub ipſos muros ſtruxere aciem, Tacit. Hiſt. V, 11; doch het kan ook overál heeten, dicht aan, nabij: dus ook Ovid. Met. XII, 389, hoſtem mediam ferit enſe ſub alvum, zie 2. d) onder, d. i. van onder op, bij voorb. ga onder de tafel door, bij voorb. ſub terra erepſiſti, Plaut. Aul. IV, 4, 1, i. e. onder den grond uitgekropen; ſub terra lapides eximet, Plaut. Capt. III, 5, 72. Not. daarvoor ſtaat ook ſub of deſub, bij voorb. muſtum deſub maſſa, Colum. XII, 34: de ſub of deſub pedibus, Pallad. Octob. 21: deſub faucibus Italiae, Flor. II, 3. e) onder, d. i. met, in gezelſchap, bij voorb. ſub frigido ſudore mori, Celſ. V, 26 ſect. 31 extr.: ſub ea conditione, Cic. Arch. 10, i. e. onder voorwaarde: ſub ſpecie venationis, Juſtin. I, 5: ſub poena mortis denuntiavit, Sueton. Calig. 48, i. e. onder ſtraffe enz.: Eliſſae nuptias ſub belli denuntiatione petit, Juſtin. XVIII, 6: remp. ſub obtentu liberationis invadere, Ibid. V, 8: veneres tepuere ſub annis, Nemeſ. Ecl. I, 13: ſub hoc ſacramento XXXIII annos militavi, Liv. XXXV, 19. f) onder, wanneer het eene onderdanigheid, ondergeſchiktheid, onderwerping, kommando, opzicht enz. aanwijst, bij voorb. cujus ſub imperio erat, Nep. Eum. 7: ſub Hannibale magiſtro belli artes edoctus, Liv. XXV, 40: erant autem ſub eo, praeter Cibyram, Syleum cet., i. e. ſub ejus imperio, in ejus ditione, Liv. XXXVIII, 14: ſub Iaſone, Ovid. Met. VII, 5: ſaevo ſub cuſtode te tenebo in manicis, Horat. Epiſt. I, 16, 77: ſub hoc ſacramento XXXIII annos militavi, Liv. XXXV, 19: dus ook ſub eo, Sueton. Tit. 8, i. e. onder zijne regering, d. i. ten tijde derzelve: ſub ſenſus ſubjecta ſunt, Cic. Acad. IV, 23. g) onder, d. i. voor of in, bij voorb. ſub oculis domini probare operam ſtudebant, Caeſ. B. C. I, 57: Omnia ſub oculis erant, Liv. IV, 28: ſub oculos venire, Senec. Benef. I, 5 extr.: columbae ſub ora venere viri, Virg. Aen. VI, 191. h) onder, d. i. in, bij voorb. ſub armis manere, Liv. IX, 37: ſub armis ſedet circum caſtella, Virg. Aen. V, 440: ſub jactu teli eſſe, Liv. XLIII, 10, i. e. onder het ſchot (daar men geraakt wordt) zijn: dus ook ſub ictu ſuperſtantium eſſe, Liv. XXXVII, 27: dus ook ſub ictum venire, Liv. XXVII, 18: ſub aſſidua tuitiis eſſe, Liv. XLII, 52: ſub hoc ſacramento XXXIII annos militavi, Liv. XXXV, 19: ſub his (armis) membrorum agilitatem experiri, Liv. XLIV, 34: aliquid ſub legis vincula conjicere, Liv. IV, 41 ſpatiare ſub umbra, Ovid. Art. I, 67: ſub manus ſuccedit, Plaut. Mil. III, 2, 59, gaat onder ſ'hands goed voor. 2) in, van plaats, van tijd, en andere dagen, bij voorb. ſub templo luſtrat ſingula, Virg. Aen. I, 453 (457): ſervans ſub imagine falcem, Ibid. VII, 179: Vidimus ſub vallibus urbem, Ibid. IX, 244: abeſſe ſub Libycis oris, Ovid. Triſt. I, 3, 19: ſylvis inventa ſub altis i. e. in alta ſylva, Ovid. Am. III, 13, 19, tenzij men ſylvis van boomen wil verſtaan, onder hooge boomen; het welk echter niet nodig ſchijnt: Tuta ſub exiguo flumine noſtra mora eſt, Prop. III, 9 (8), 36: ſub frigido ſudore mori, Celſ. V, 26 ſect. 26 ſect. 31 extr.: ſpatiare ſub umbra, Ovid., zie hier voor: ſub armis, Liv. Virg., zie hier voor: ſub jactu teli, Liv., zie hier voor: ſub oculis, Caeſ. en Liv., zie hier voor: ſub oculos venire, Senec., zie hier voor: ſub nocte, Ovid. Met. VII, 2. Virg. Aen. VI, 268: ſub imagine ſomni, in den droom, Ovid. Met. IX, 685: ſub nube, Virg. Aen. V, 516: vitas volitare ſub imagine formae, Ibid. VI, 293: aliquid ſub legis vincula conjicere, Liv. IV, 4: ſub exſpectatione, Colum. I, 1 extr., i. e. in (bij) verwachting: ſub luce, Ovid. Am. III, 14, 7, i. e. op den dag, zie boven 1, b en 3: ſub manus ſuccedit, Plaut. Mil. III, 2, 59, i. e. onder of in de handen. 3) bij, in, of onder, van den tijd, bij voorb. ſub proſcriptione, Nep. Att. 12: ſub profectione, Caeſ. B. C. III, 27, i. e. gedurende den marsch, bij den togt: ſub noctem cura recurſat, Virg. Aen. I, 662 (666), i. e. bij den nacht: ſub luce bij dag, Ovid. Am. III, 14, 7: ſub tempus edendi, Horat. Ep. I, 16, 22. 4) tegen, van de nabijheid van een tijd, bij voorb. ſub noctem, Caeſ. B. C. I, 28: ſub veſperum, Caeſ. B. G. II, 33, tegen den avond: ſub ortum lucis, Liv. XXVII, 15: of ſub luce, Liv. XXV, 24, i. e. tegen het aanbreken van den dag, tegen den morgen: ſub exitu anni, Liv. VI, 18 in.: ſub adventu, Liv. XLV, 10 extr.: ſub tempus pueros venatum miſit, i. e. tegen dezen tijd, voor ſub id tempus (ſcil. comitiorum); alwaar het nogthans beter zou zijn, als er id bij ſtondt. 5) na, d. i. terſtond daarna, van tijd, perſonen, en zaken, bij voorb. ſub eas (literas) ſtatim recitatae ſunt tuae, Cic. ad Div. X, 16 in.: ſub haec dicta cet., Liv. XXV, 7 in., i. e. na deze enz.: ſub hac victoria, Liv. II, 55 in., alwaar Gronovius liever hanc victoriam wil: ſub nomine riſit, Ovid. Met. IV, 522, i. e. lachte na of op den naam, d. i. als zij den naam hoorde; alwaar echter bij of op beter past: non ſtatim ſub mentionem cet., Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 4 prope fin.: ille ſub haec dixit, i. e. hier op, Virg. Aen. V, 323, i. e. terſtond na hem enz. 6) bij, nabij, of na aan iet, dicht aan enz., bij voorb. dicht aan den muur, bij de ſtad enz., bij voorb. ſub urbe Roma, bij Rome, Varr. R. R. I, 50: ſub murus, Tacit. Hiſt. V, 11: dus ook ſub manu eſſe bij de hand zijn, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 23 §. 5, Vocontii ſub manu ut eſſent: dus ook novam (urbem) ſub Albano monte condidit, Liv. I, 3, i. e. aan den berg; doch het kan ook zijn, op den berg: miſſi ſub muros ad colloquium, Liv. XLIV, 45, i. e. tot een mondgeſprek nabij de ſtad; doch het kan ook zijn na de ſtad, gevolglijk i. q. ad: ſub remis fuſi per dura ſedilia nautae, Virg. Aen. V, 837. 7) van of door, bij voorb. cadere ſub milite, Ovid. Her. XIII, 72, i. e. van hem verſlagen worden: duro crepitant ſub vulnere malae, Virg. Aen. V, 436: alwaar het ook kan zijn wegens, bij ſlot is het hetzelfde. 8) met, bij voorb. querula ſub lite peregit, Prop. IV, 7, 95, alwaar het weg kon blijven: dus ook ſtatuam ſub auro conſtitui, Inſcript. ap. Gruter. p. 406 n. 1 en p. 465 n. 8, i. e. verguld. 9) bij, d. i. in gezelſchap, bij voorb. ſub crotalo movere latus, Auct. (of Virg.) Copae 2; zoo zeggen wij, bij muzyk danſen: crepitant ſub vulnere malae, Virg., zie hier voor: exhalantem ſub acerbo vulnere vitam, Ovid. Met. V, 63, i. e. bij; doch het kan ook zijn, wegens: ſub frigido ſudore mori, Celſ., zie hier voor. Ook in 't gemeen anders bij, bij voorb. ſub hoc metu, bij deze vrees, wegens deze vrees, Colum. I, 2 in.: ſub exſpectatione, i. e. bij of in, Colum. I, 1 extr. 10) uit of van, bij voorb. ſtatuam ſub aere conſtituit, Inſcript. ap. Gruter. p. 438 n. 1. 11) wegens, bij voorb. crepitant ſub vulnere malae, Virg., zie hier voor: exhalantem ſub acerbo vulnere vitam, Ovid., zie hier voor: ſub hoc metu, Colum., zie hier voor. 12) op (in), van eene plaats, bij voorb. monte ſub aerio, Virg. Aen. VI, 234: ſub Albano monte, Liv. I, 3, zie hier voor: ſubdere ſub ſolum, Plaut. Curc. II, 3, 18, i. e. humi ſternere. 13) tegen, jegens, naar, op de vraag, waarheen? bij voorb. via ſub moenia tendit, Virg. Aen. VI, 540: oculos ſub aſtra tenebat, Ibid. V, 853: ſub Orientem ſecutus Armenios, Flor. III, 5 poſt med., i. e. naar het Oosten toe: miſſi ſub muros ad colloquium, Liv., zie hier voor. Not. Sub vos placo voor vos ſupplico, haalt Feſtus aan.

SUBABSURDE, eenigzins ongerijmd, Cic. Or. II, 68.

SUBABSURDUS, a, um, eenigzins ongerijmd of laf, Cic. Or. II, 67: tempus, Cic. Att. XVI, 3 poſt med. Not. Cicero ſchijnt dit woord alleen gebruikt te hebben; want Quintilianus zegt I, 5 (9) extr.: incompuſitus —: et, quo Cicero utitur, ſubabſurdus: en VI, 3 ci, ut verbo Ciceronis utar, dicimus aliqua ſubabſurda.

SUBACCŪSO, are, een weinig beriſpen of beſchuldigen, bij voorb. diſceſſum, Cic. Planc. 35: aliquem, Cic. Att. XIII, 46. XVI, 7.

SUBACIDUS, a, um, wat zuur, zuurächtig, bij voorb. vinum, Cato R. R. 108: eſſe debet lenis, non ſubacidus, odore tantum auſterus, Plin. H. N. XII, 25 poſt med.

SUBACTĬO, onis, f. 1) doorärbeiding, bij voorb. door ſtampen, kneden, kojen, kauwen enz., arena fluviatica bacillorum ſubactionibus in tectorio recipit ſoliditatem, Vitruv. II, 4 extr., i. e. doorärbeiding, omroering. 2) Tropiſch, bearbeiding, bewerking, vorming: bij voorb. van het verſtand enz., Cic. Or. II, 30 med.

SUBACTUS, us, m. de doorärbeiding, bij voorb. van deeg, het kneden, Plin. H. N. XVIII, 7 poſt med.

SUBACTUS, a, um, zie Subigo.

SUBADMOVĔO, ēre, onder de hand toe, of heen brengen of naderen, bij voorb. ſenſim ſubadmovere feminam mari, Colum. VI, 26 extr.

SUBADROGANTER, zie Subarroganter.

SUBADSENTIO of SUBADSENTIOR, iri, zie Subaſſentio.

SUBAERATUS, a, um, onder zich metaal of koper hebbende, bij voorb. aurum, Perſ. V, 106, i. e. dat van buiten goud is, maar van binnen koper heeft.

SUBAGITĀTĬO of SUBIGITATĬO, ōnis, f. doorärbeiding, doorwerking: van daar Tropiſch, oneerbare betaſting, Plaut. Capt. op het einde.

SUBAGITATRIX of SUBIGITĀTRIX, icis, f. doorärbeidſter: van daar oneerbare betaſtereſſe, Plaut. Perſ. II, 2, 45.

SUBAGĬTO of SUBIGITO, are, doorärbeiden, doorwerken, onder zich brengen: van daar 1) oneerbaar betaſten, bij voorb. een vrouwsperſoon, Terent. Heaut. III, 3, 6. Plaut. Mil. III, 1, 58. V, 9. Merc. I, 2,

I, 2, 90 en 91. II. 1, 7. *Velen verklaren het* de concubitu: *doch misschien zonder noodzake, men zie de plaatzen zelve in, bij voorb.* Terent. Heaut. III. 3, 9 alienam uxorem ſubagitare *is openlijk betasten men zie te voren*, verſ. 2 Plaut. Mil. III, 1. 57. *alwaar* in convivio *bij ſtaat: dus ook* Plaut. Merc. II, 1. 7, in navi ſubigitare, *gevolglijk* eoram hominibus. Not. ſubicitare *voor* ſubigitare *ſtaat* Plaut. Caſ. V. 4, 2; *hier zou het* de concubitu *kunnen zijn: dus zou het ook* Plaut. Mil. V, 9. Merc. I, 2. 90 *en* 91, *en* Caſ. V. 4. 2 de concubitu *kunnen verklaard worden, doch het is misschien juist niet volſtrekt nodig. Overäl is het doorärbeiden in de volkstaal; wanneer men het zeker ook* de concubitu *verſtaan kan.* 2) *tot iet brengen of bewegen, bij voorb.* aliquem blanditiis, Apulej. in Apol. poſt med. p. 329. 3 Elm.

SUBAGRESTIS, e, *wat boersch of plat*, ſonabatque contrarium Catulo, ſubagreſte quiddam planeque ſubruſticum, Cic. Brut. 74.

SUBALĀRIS, e, 1) *onder de vleugelen te vinden.* 2) *onder den oxel te vinden, bij voorb.* telum, Nep. Alcib. 10, i. e. *een geweer, dat men onder de oxels draagt of pleegt te dragen.*

SUBALBĬCO, are, *eenigzins wit zijn: van daar* ſubalbicans *wat wit, witächtig*, Varr. R. R. III, 9.

SUBALBĬDUS, a, um, *wat wit, witächtig, bij voorb.* folia, Plin. H. N. XXI, 25: pars corrupta ſubalbida, Celſ. V, 28 ſect. 8.

SUBALBUS, a, um, *wat wit, witächtig, bij voorb.* ſabulo, Varr. R. R. I, 9 poſt med.

SUBAMĀRUS, a, um, *wat bitter*, Cic. Fat. 4 extr.

SUBAQUĬLUS, a, um, *wat donkerverwig, bruinächtig, bij voorb.* corpus, Plaut. Rud. II, 4, 9.

SUBARĀTOR, oris, m. *een onderploeger*, ſcil. vitium, Plin. H. N. XVII, 24 med.

SUBARESCO, ĕre, *wat droog of dor worden*, Vitruv. VII, 3 ante med.

SUBARGUTŬLUS, a, um, *wat ſpitsvinnig, in eenen verächtelijken zin, d. i. neuswijs, bij voorb.* ſi forte iidem garruli natura & ſubargutuli ſunt, Gell. XV, 30.

SUBĂRO, are, *onderäkkeren, onderploegen, d. i. door ploegen in den grond brengen*, Plin. H. N. XVI, 27 *en* 28.

SUBARROGANTER *of* SUBADROGANTER, *wat vermeten of trots, bij voorb.* facere, Cic. Acad. IV, 36.

SUBASPER, a, um, *wat ruw*, Celſ. V, 28 ſect. 19.

SUBASSENTIO *of* SUBADSENTIO *of* SUBADSENTIOR (SUBASSENTIOR), iri, *een weinig toegeven of toeſtemmen, bij voorb.* humeris ſubadſentientibus, Quintil. XI, 3 med. §. 100.

SUBATĬO, onis, f. 1) *de bronstijd der zwijnen, het heet zijn, hitzigheid, d. i. begeerte om beſprongen te worden*, Plin. H. N. VIII, 51. 2) *ook van andere beesten, ten minſten ſtaat* Subo *dus.*

SUBAUDĬO, ire, 1) *een weinig hooren: ook enkel hooren, bij voorb.* Pſyche *zegt:* nec enim unquam viri mei vidi faciem, vel omnino, cuiatis ſit, novi; ſed tantum nocturnis ſubaudiens vocibus maritum — toleo, Apulej. Met. V poſt med. p. 167, 4 Elm., i. e. *ik hoor hem ſlechts (ſpreken).* 2) *er onder of er bij verſtaan, bij voorb. een uitgelaten woord enz.*, Aſcon. Ped. ad Cic. Verr. I, 2 *en* 9, *en* Pandect. XXVIII, 5, 1 extr.

SUBAURĀTUS, a, um, *eenigzins verguld, bij voorb.* annulus, Petron. 32.

SUBAUSCULTO, are, *in de nabijheid of in iet toehoren, of luisteren, of in 't gemeen, toehooren, luisteren, bij voorb.* videntur ſubauſcultare, quae loquor, Cic. Att. X, 16: ſubauſcultando excipere voces eorum & procul, quid narrent, adtendere, Cic. Or. II, 36: ſubauſcultemus, ecqua de me fiat mentio, Plaut. Mil. IV, 2, 3: qui ea locutus eſt, bonis viris ſubauſcultantibus, pariete interpoſito, Cic. Top. 20.

SUBAUSTĒRUS, a, um, *eenigzins wrang, bij voorb.* vinum, Celſ. III, 6 extr. VI, 6 ſect. 8.

SUBBASILICĀNUS, a, um, i. e. *die zich onder de* Baſilicae (*zie* Baſilica) *plagt te onthouden, d. i. een ledigloper, ledig mensch*, Plaut. Capt. IV, 2, 35

SUBBĬBO, bi, bĭtum, 3. *iet of een weinig drinken, Ironisch, d. i. zich eenigzins bezuipen, bij voorb.* qui improbus eſt, ſi ve ſubbibit, ſive adeo caret temeto, tamen ab ingenio eſt improbus, Plaut. Truc. IV, 3, 58, i. e. *hij mag een weinig gedronken hebben enz.:* ſi paulum ſubbibiſſet, Sueton. Ner. 20; *doch het kan in de beide plaatzen ook enkel drinken zijn.* 2) *drinken, ook zich bedrinken, zoo als wij ook zeggen, als hij wat gedronken heeft, is hij wonderlijk enz.; zie n.* 1.

SUBBLANDĬOR, itus ſum, 4. *een weinig vleijen, ſtreelen, ook in 't gemeen ſtreelen, vleijen, bij voorb.* viris alienis, Plaut. Caſ. III, 3, 21: hic me ubi videt, ſubblanditur, palpatur, Lucil. ap. Non. 7 n. 30: mihi ſubblandibitur (*voor* ſubblandietur), Plaut. Bacch. IV. 8, 35: et quoque catulo meo ſubblanditur novus amator, Ibid. Aſin. I, 3, 32.

SUBBRĔVIS, e, *eenigzins kort, bij voorb.* folium, Plin. H. N. XXI, 7 poſt med.

SUBCAERULĔUS, a, um, *blaauwächtig, bij voorb.* creta, Celſ. VI, 5 extr.

SUBCANDĬDUS, a, um, *eenigzins wit, witächtig, bij voorb.* folia, Plin. H. N. XXVII, 8 ante med. *en* 12 poſt med.

SUBCĀVUS, a, um, *van onder hol, bij voorb.* loca, Lucret. VI, 556: natura montis, Ibid. 682: area, Cato R. R. 151.

SUBCENTURĬO, onis, m. *onderhoofdman, naar onze wijze van ſpreken, lieutenant*, Liv. VIII, 8 extr.

SUBCENTURĬO, are, *zie* Succenturio.

SUBCERNO *of* SUCCERNO, crēvi, crētum, 3. *doorzeven*, Cato R. R. 25 *en* 30. Plin. H. N. XVIII, 11 extr.: calx cribro ſubcreta, Cato R. R. 18 extr.: teſta tuſa & ſubcreta, Vitruv. II, 5: ille gradus ſuccretus eſt cribro pollinario, Plaut. Poen. III, 1, 10.

SUBCINGO, SUBCINCTUS, *zie* Succingo.

SUBCISIVUS, *zie* Subſecivus.

SUBCOENO, are, *onder ſpijzen, bij voorb.* feſtinemus, alii ſubcoenant, *zegt iemand* Quintil. VI, 3 poſt med. §. 90, *anderen ſpijzen onder, d. i. eten van de visch van onder, boertend, als de visch opgezet werdt, waarvan reeds gegeten was.*

SUBCONTUMELIOSE, *eenigzins ſmaadlijk, bij voorb.* aliquem tractare, Cic. Att. II, 7.

SUBCRESCO, *zie* Succreſco.

SUBCRETUS *of* SUCCRETUS, *zie* Subcerno.

SUBCRISPUS, a, um, *eenigzins kroes, kroesächtig, bij voorb.* capillus, Cic. Verr. II, 44: caudae inferior pars frequentibus pilis ſubcriſpa, Varr. R. R. II, 5: jubae equi ſubcriſpa, Ibid. 7.

SUBCRUDUS, a, um, *wat rauw, niet geheel gekookt, bij voorb.* buccellā, Cato R. R. 156 extr.: idemque ſubcrudum incidendum, ne ſi ibi diutius pus permanſerit, os laedat, Celſ. VI, 13: ſed cetera etiam ſubcruda aperiri poſſunt (ſcil. pullo); inter nervos ultima exſpectanda maturitas eſt etc., Ibid. VII, 2 med.

SUBCRUENTUS, a, um, *eenigzins bloedig*, Celſ. IV, 18. V, 18 ſect. 26.

SUBCUBO, are, *zie* Succubo.

SUBCUNĔO, are, *met wiggen vastſlaan, bij voorb.* poſtes ſubcuneati, Vitruv. VI, 11.

SUBCURĀTOR, oris, m. *onderbezorger eener zaak, d. i. die den gewonen bezorger bijſtaat*, Pandect. III, 5, 30.

SUBCUSTOS, odis, m. *en* f. *onderwachter, vierwachter*, Plaut. Mil. III, 2, 54.

SUBDEBILIS, e, *wat verlamd, bij voorb.* femur, Sueton. Vitell. 17.

SUBDEBILITO, are, *wat verlammen of ontzenuwen: van daar* ſubdebilitatus, a, um, *eenigzins ontzenuwd, verzwakt, kleinmoedig gemaakt*, Cic. Att. XI, 5 in.

SUBDEFICIO, ēci, ectum, 3. *eenigzins of allengs moede of zwak worden, bij voorb.* haec quaſi adhuc voce ſubdeficiens, vix proximis audientibus dixerat, Curt. VII, 7 med. §. 20.

SUBDIALIS, e, *het geen onder den blooten hemel is of ſtaat, bij voorb.* petra, Plin. H. N. XXXIV. 12: inambulatio, Ibid. XIV, 1: *van daar* ſubdiale, Subſtantive, *een plat, bij voorb.* Plur. ſubdialia, Plin. H. N. XXXVI, 25.

SUBDIFFICĬLIS, e, *eenigzins zwaar, bij voorb.* quaeſtio, Cic. Amic. 19.

SUBDIFFĪDO, ſus ſum, 3. *eenigzins wantrouwig zijn, niet recht vertrouwen*, Cic. Att. XV, 20.

SUBDISIUNCTIVUS, a, um, *tegen elkander overgeſteld, doch niet zoo, dat niet het één zijn of niet zijn zou kunnen, zie* Pandect. L, 16, 124, *alwaar het naauwkeuriger verklaard wordt.*

SUBDISTINGUO, xi, ctum, 3. *iet onderſcheiden: van daar eene kleine interpunctie* (*neem eens een* Colon) *maken*, Aſcon. Ped. ad Cic. Verr. II, 13 extr.

SUBDITICIUS *of* SUBDITITIUS, a, um, *ondergeſchoven, onëcht, valschlijk voorgewend, bij voorb.* archipirata, Cic. Verr. V, 27: ſervus, Plaut. Pſeud. II, 4, 62: et libros, qui falſo viderentur inſcripti, tanquam ſubditicios ſummovere familia, Quintil. I, 4 (5) poſt init.

SUBDITIVUS, a, um, i. q. ſubditicius, *voor het ander gezet: van daar ondergeſchoven, onëcht, valsch, voorgewend, bij voorb.* homo, *bij voorb.* Soſia, Plaut. Amph. II, 2, 198: Amphitruo, Ibid. I, 1, 35: gnatus, Senec. Oedip. 803: cf. Sueton. Ner. 7.

SUBDĪTO, are, *voor* ſubdo, *bij voorb.* vis ipſa periculi ſubditat hunc ſtimulum i. e. addit, ſubdit, Lucret. VI, 603.

SUBDĪTUS, a, um, *zie* Subdo.

SUBDO, didi, ditum, 3. 1) *iet onder heen doen, of leggen, bij voorb. den grond enz. onder iets leggen, onderleggen, bij voorb. vuur onder den ketel enz., bij voorb.* ſundam

damenta, Tacit. Ann. IV, 62: fubde fub textum, Cato R. R. 84: ignem, Ibid. 105, fcil. *onder den ketel: dus ook* Cic. Nat. D. II, 10, fubditis ignibus: aliquid fub pedes, Auct. B. Afr. 84: calcaria equo, Liv. II, 20 in., *het paard de fpooren geven: dus ook* IV, 19. Ovid. Art. II, 732: qui (pontus) folis anhelis aequora fubdit equis & feffos excipit axes, Ovid. Met. IV, 633, i. e. *onderhoudt, opdat zij (de paarden) binnen kunnen gaan; doch het kan ook heeten, geeft prijs, onderwerpt, geeft ten gebruik, bij flot is het hetzelfde: bij flot is het eene omfchrijving der westerzee:* fe aquis, *zich in 't water duiken*, Ibid. 721: aliquem fub folum fubdere i. e. humo fternere, Plaut. Curc. II, 3, 18: *van daar Tropisch*, ftimulos ingenio, Ovid. Trift. V, 1, 76: alicui fpiritus, Liv. VII, 40: ignem feditioni, Liv. VIII, 32. *Van daar* 1) *onderheen zetten, in 't fchrijven, d. i. er bij of er onder fchrijven. bij voorb.* verfus ipfos fubdidit, Gell. XVIII, 11: fubdidi (verficulos), Ibid. XIX, 11. 2) *onderwerpen, onderdanig maken, bij voorb.* Oceanum legibus, Claudian. de Stilich. II, 8: oceanum fceptris, Ibid. de IV conful. Honor. 42: fubdite tot rebus, Perf. V, 124: proles fubdita regno, Tibull. IV, 67. 3) *onderwerpen, d. i. blootftellen, prijs geven, overlaten (ten gebruik), bij voorb.* rem oculorum vifu (i. e. vifui), Lucret. V, 102, i. e. *zichtbaar maken, onder het oog brengen:* rem cafibus, Plin. Ep. III, 19: qui (pontus) folis anhelis aequora fubdit equis, *onderwerpt ze aan hun, dat zij naar believen kunnen binnen gaan enz.*, Ovid., *zie hier voor.* 4) *eene zaak of perfoon in plaats van eene andere ftellen, fubftitueren, bij voorb.* judicem in meum locum, Cic. Dom. 85: verbum verbo, Gell. I, 4 extr. *Bijzonder met bedriegerij: van daar, onderfchuiven, iets valschs voor iets waars uitgeven, bij voorb.* teftamentum, Tacit. Ann. XIV, 40: rumorem i. e. *verdichten*, Tacit. Ann. VI, 36: *dus ook* crimina, Ibid. III, 67: reum fubdere, i. e. aliquem falfo reum agere, Ibid. I, 6. XV, 44: aliquem in alicujus locum, Cic. Verr. I, 5: *van daar* fubditus, a, um, *ondergefchoven, onëcht, valsch voorgefteld, bij voorb.* fubditus filius *onëchte, bastaard zoon, bij voorb.* me fubditum & pellice genitum adpellant, Liv. XL, 9: fubditum fe fufpicatur, Terent. Heaut. V, 3, 12. 5) *iemand onder de hand opmaken, bij voorb. dat hij iemand befchuldigen zal, bij voorb.* fubditis, qui accufatorum nomina fustinerent, Tacit. Ann. IV, 59. II) *toe, of daar toe, of aan voegen of doen, ergens heen voegen of doen, bij voorb.* calcaria equo, *zie boven:* fubdere fub folum, *te gronde werpen*, Plaut., *zie boven:* rem oculorum vifu (*voor*) vifui, i. e. *zichtbaar maken*, Lucret., *zie boven:* verfus, Gell., *zie boven:* ftimulos ingenio, Ovid., *zie boven:* fubdita templo Appias, Ovid. Art. I, 81, i. e. *daarbij te vinden:* flamma fubdita medullis, Virg. Georg. III, 271, i. e. injecta: haec cura eft fubdita cordi, Ibid. in Cul. 90.

SUBDŎCĔO, cui, ctum, 2. *iemand daar nevens (d. i. onder zijne gewone leermeesters) onderwijzen, bij voorb.* Cicerones fubdoceri meo labore, Cic. Att. VIII, 4.

SUBDŎLE, *listig, flim, volfteeken*, Plaut. Trin. II, 1, 12. Cic. Brut. 9.

SUBDŎLUS, a, um, *listig, flim, volfteeken, bedrieglijk, bij voorb.* oratio, Caef. B. G. VII, 31: mendacium, Plaut. Capt. III, 3, 5: homo, Ibid. Epid. II, 3, 13. Tacit. Ann. VI, 51: Jugurtha — fubdolus ejus augere amentiam *voor* fubdole, Salluft. Jug. 38 (42): animus, Ibid. 5: lingua, Ovid. Art. I, 598: modeftia, Tacit. Ann. VI, 6: *van daar Tropisch, bedrieglijk, d. i. gevaarlijk, bedenklijk, bij voorb.* rete, Martial. III, 58, 26: loci forma, Tacit. Hift. V, 14.

SUBDŎMO, ui, itum, are, *betemmen, overweldigen*, Plaut. Afin. III, 3, 112.

SUBDUBĬTO, are, i. e. paulum dubito, *een weinig twijfelen of bedenken dragen, bij voorb.* te fubdubitare, qua effem — voluntate, Cic. ad Div. II, 13 med.: antea fubdubitabam, Cic. Att. XIV, 15.

SUBDŪCO, xi, ctum, 3. 1) *onttrekken, benemen, wegnemen, bijzonder in 't geheim, bij voorb.* aliquid furto, Liv. IX, 11: ei fubduco annulum, Plaut. Curc. II, 3, 8: fubduxerat enfem capiti, Virg. Aen. VI, 524: fubducta viatica plorat, Horat. Ep. I, 17, 54: fubduxit mappas quatuor i. e. furatus eft, Martial. XII, 29, 8: quam fibi Thyeftem fubduxe (*voor* fubduxiffe) queritur, Varr. R. R. II, 1, 6: *ook in 't gemeen, onttrekken, wegnamen, benemen, bij voorb.* cibum athletae, Cic. Tufc. II, 17: fundamenta, Cic. Fin. IV, 15 extr.: *dus ook* id, quo nititur adverfariorum caufa, Cic. Inv. II, 48 extr.: fe clam alicui, Terent. Eun. IV, 7, 25, i. e. *zich aan iemand heimlijk onttrekken, d. i. wegfluipen:* materiam tumultus, Sueton. Tiber. 22: fubductus de poteftate, Pandect. XXVIII, 2, 28: fubducta oculis parentum, Vellej. II, 100: fe de circulo, Cic. Q. Fr. III, 4: *dus ook* terrae aurum, Ovid. Art. III, 123, i. e. *goud graven: van daar* a) *wegtrekken, wegbrengen, wegvoeren, bij voorb.* cohortes e dextro cornu, Liv. XXVII, 48; *doch het kan ook enkel voor* ducere *ftaan, dewijl weg reeds in e ligt:* quam ut hae duae turmae oftenderentur, dein fubducerentur (fcil. eo), ubi equitatus — procucurriffet, Liv. XL, 30, *doch, alwaar het ook voor* ducerentur *ftaan kan.* b) *verwijderen, verfteeken, bij voorb.* fe de circulo, Cic., *zie hier voor:* rem de judicio, Pandect. X, 2, 14: fe alicui clam, Terent., *zie hier voor: van daar* fubductus, a, um, *verwijderd, verftoken, bij voorb.* cubiculum, Plin. Ep. II, 17 ante med.: fe colles fubducere incipiunt, Virg. Ecl. IX, 7, i. e. *verliezen zich voor de oogen: dus ook* fons fubducitur, Plin. Ep. V, 6 §. 39, i. e. *verliest zich voor de oogen.* c) *afvoeren, door buikzuivering of braakmiddelen, bij voorb.* alvum, Celf. III, 4. Gell. IV, 11. d) *rekenen, famenrekenen, dewijl daarbij afgetrokken wordt, bij voorb.* rationes, Cic. ap. Non. 4 n. 436, i. e. *famen of oprekenen:* ratiunculam, Plaut. Capt. I, 2, 89: *dus ook* calculos, Cic. Fin. II, 19: fummam, Cic. Att. V, 21 med., fed fubducamus fummam; *en kort daarop* adfidunt, fubducunt, fcil. rationem *of* fummam: *van daar Tropisch*, fubducere rationem i. e. *overflag maken, overdenken, bij voorb.* nunquam quisquam ita bene fubducta ratione ad vitam fuit, Terent. Ad. V, 4, 1, i. e. *heeft zulk overleg gehad, heeft alles zoo wel overlegd: gevolglijk* fubducta ratio *overlegging: dus ook* inita fubductaque ratione fcelera medltantes, Cic. Nat. D. III, 29, i. e. *met overleg.* 2) *in de hoogte trekken, is menigvuldig, bij voorb.* cataractam in tantum altitudinis, Liv. XXVII, 28: coenam furfum fubducemus, Plaut. Aul. II, 7, 3: animum fufum (i. e. furfum), Cato R. R. 157 extr.: haec ratio mortales animos fubducit in coelum, Plin. H. N. II, 11: fupercilia, Senec. Ep. 48 med. Varr. ap. Non. 4 n. 436: fubducto vultu incedere i. e. fubducto fupercilio, Prop. II, 10, 9: tunicas, Ovid. Faft. II, 347. Horat. Sat. I, 2, 26: plantas, Ovid. Met. V, 611: remos, Ovid. Met. XI, 486: *van daar uit het water of de zee aan land trekken, bij voorb.* naves, Liv. XXIII, 28. XXIX, 1. Caef. B. C. III, 23: *dus ook* classem, Liv. XXXI, 22: puppes, Virg. Aen. III, 135. 3) *ergens heen brengen of voeren, bij voorb.* milites in primam aciem, Salluft. Cat. 59 (62): copias in collem, Caef. B. G. I, 22. Salluft. Jug. 98 (103): agmen in aequiorem locum, Liv. VII, 34: aliquem in concionem, Liv. XXXIII, 46: e dextro cornu, Liv., *zie boven:* dein fubducerentur, Liv., *zie boven.* 4) *naar onder trekken, bij voorb.* fe fubducere colles incipiunt, Virg. Ecl. IX, 7, i. e. *zich in de vlakte verliezen; doch het kan ook enkel zijn, zich onttrekken of verliezen*, fcil. *voor de oogen, zie* 1, b. *Bij flot loopt het op één uit.* 5) *voor* ducere (*gelijk dan* fub *dikwijls overtollig ftaat*, *bij voorb.* agmen in aequiorem locum, Liv., *zie hier voor:* copias in collem, Caef., *zie hier voor: en dus kan men meer hier toe brengen: van daar* ducere calculos *en* rationes, *rekenen, zie hier voor.* Not. fubduxe *voor* fubduxiffe, Varr. R. R. II, 1, 6.

SUBDUCTARĬUS, a, um, *tot optrekken dienftig, bij voorb.* funis, Cato R. R. 12, 68 *en* 135.

SUBDUCTĬO, onis, f. 1) *het onttrekken, het in de hoogte trekken: van daar het trekken der fchepen aan land*, Caef. B. G. V, 1: funibus & trochleis fubductiones navium efficiuntur, Vitruv. X, 5 extr. 2) *het rekenen, oprekenen: van daar Tropisch*, Cic. Or. II, 30 extr., fubductionibus i. e. *als 't ware, uitcijferingen.*

SUBDUCTUS, a, um; *zie* Subduco.

SUBDULCIS, e, *eenigzins zoet, zoetelijk, bij voorb.* radix, Plin. H. N. XXVI, 8 ante med.: intus album includi, fapore fubdulce, Ibid. 10 ante med.

SUBDŪRUS, a, um, *eenigzins hard*, Celf. V, 28 fect. 14: *en Tropisch, bij voorb.* Q. Cic. Petit. Conf. 12.

SUBĔDO, edi, efum, 3. *van onderen of onderwaards verteeren, bij voorb.* fcopulo, quem rauca fubederat unda, Ovid. Met. XI, 763: *dus ook* fubes *voor* fubedis, *bij voorb.* fic me fubes quotidie, quafi fiber falcem, Plaut. in Fragm. p. 484 Ed. Gronov. Plautin. (Lipfiae 1760); *tenzij het van* Subfum *is.*

SUBELLO, *zie* Subvello.

SUBĔO, ivi *en* ii, itum, 4. 1) *naar onder gaan, d. i. in eene diepe plaats, bij voorb.* ille fubivit aquas, Ovid. Faft. I, 314: latebras, Ovid. Met. IV, 600: operta telluris, Virg. Aen. VI, 140: venae nonnunquam, incipiente febre, fubeunt & quiefcunt, Celf. III, 6 ante med., i. e. fubfidunt, *zinken of dalen af.* 2) *naar onder gaan of onder iets gaan, bij voorb. onder het dak enz., bij voorb.* luna fub orbem folis fubiffet, Liv. XXXVII, 4: tectum i. e. *dak*, Caef. B. G. I, 36; *doch, het kan ook zijn, in huis gaan; dan is* tectum *huis:* tegmine, Stat. Theb. I, 406, *waar men den* Ablativus *moet opmerken: dus ook* feretro, Virg. Aen. VI, 222, *doch, alwaar het ook de* Dativus *zijn kan. Van daar* alicui *of* aliquem *voor* concumbere cum aliquo, *bij voorb.* deo, Prop. III, 19 (18), 14: Hippo fubit juvenes, Juvenal. II, 50, i. e. *bedrijft jongensfchenderij: dus ook onder iets weggaan,*

gaan, bukken, bij voorb. ille astu subit, Virg. Aen. X, 522, i. e. *bukte:* mucronem, Ibid. 798, i. e. *onder den degen loopen:* subtemen, quod subit stamini, Varr. L. L. IV, 23: *bijzonder onder iets gaan, om het te dragen, gevolglijk zich onderschikken, of dragen, bij voorb.* onus, Horat. Sat. I, 9, 21. Ibid. Epist. I, 17, 41: feretro, Virg. Aen. VI, 222: care pater cervici imponere (Imperat. Pass.) nostrae; ipse subibo humeris (Ablat.) scil. te, Virg. Aen. II, 708, i. e. *ik zal u op mijne schouders nemen, ik zal u op mijne schouders dragen:* aura subito scil. me, corpus meum, Ovid. Her. XV, 177, i. e. *lucht, wind, draag mij: van daar Tropisch, zich onderwinden, iets ondernemen, dulden, verdragen, uit- of doorstaan, bij voorb.* labores, Cic. Att. III, 5 extr. Tibull. I, 4, 41 (47): poenam, Cic. Dom. 38: dolorem, Cic. Tusc. II, 5: nomen easulis, Cic. Dom. 27: invidiam, Cic. in Caecil. 14, *alwaar echter* Asconius invidiae *leest:* vultum inimici superbissimum, Cic. Quint. 31: vim atque injuriam, Cic. Provinc. 17: tela intenta in patriam, Ib. 9: inimicitias, Cic. Verr. V, 71: tempestates reip., Cic. Mur. 2 extr.: notas turpitudinis, Cic. Pis. 18: periculum, Cic. Verr. I, 55: cruciatum voluntarium, Cic. Off. III, 29: dimicationem, Cic. Q. Fr. I, 3 med.: judicium, Cic. Partit. 28 post med.: subitum casum, Caes. B. C. III, 77: necessariam deditionem, Ibid. II, 81: minus sermonis (hominum) subiissem, Cic. Att. XI, 6 ante med.: jussa, Val. Fl. VII, 428: amores, Ovid. Her. IV, 23: servitium, Ibid. IV, 6, 8: vincla subite manus, Ibid. Am. I, 7, 28: ducis curas & honores, Val. Fl. III, 703: jugum, Tibull. I, 3, 41. Plin. H. N. VIII, 16 post med.: *dus ook* currum, *zich voor den wagen laten spannen, den wagen trekken,* Virg. Aen. III, 113: *ook zou men van het bovenstaande hier toe kunnen brengen* deo, juvenes (de concubitu): verbera, Ovid. Am. I, 13, 17, i. e. *slagen krijgen: van daar misschien in het dobbelspel,* Ovid. Art. III, 355, quam partem subeat i. e. *welk deel zij waagt (d. i. waar zij verliezen zou kunnen),* quamque vocet *en welk zij wenschen zou; waarschijnlijk wedden de spelers om den worp, zie n. 8. Not. Ook* seq. Infinit. (*voor* conari), *bij voorb.* pellere, Stat. Sylv. V, 2, 105: torquere carinam, Claudian. de cons. Mall. Theod. 46. 3) *opgaan, klimmen of komen, bij voorb.* collem, Hirt. B. G. VIII, 15: muros, Liv. XXVII, 18: *dus ook* subeunt, Liv. V, 43 in., scil. arcem, *en terstond daarôp* per vim atque arma subeundi: levissima est imbrium aqua, ut quae subire potest ac pendere in aëre, Plin. H. N. XXXI, 3: subisse eam (pluviam aquam) in coelum, Ibid.: aqua subit altitudinem exortus sui, Ibid.: Haemi excelsitas sex mill. passuum subitur, Ib. 6: jam scopulos advectu subibat classis, Virg. Aen. V, 864: *van daar Tropisch, opwassen, bij voorb.* herbae, Virg. Georg. I, 180. 4) *opgaan, tot of aan iets, naderen, komen, of gaan, wanneer het ergens heen geschiedt, het zij vriendlijk of niet, met* ad *en zonder* ad, *ook met een* Dativus *wanneer het ook somtijds is binnengaan, bij voorb.* ad bostea, Liv. II, 31: ad montes, Liv. I, 28: ad pugnam, Liv. IX, 35: ad portam, Liv. XXXIV, 16: ad urbem, Liv. XXXI, 45. ad tecta, Virg. Aen. VIII, 359: vallum, Liv. XXXVI, 18: moenia, Liv. VI, 33, i. e. *opgaan enz.:* muros, Virg. Aen. IX, 371: tectum, Caes., *zie boven.* aquas *en* latebras, Ovid., *zie boven:* lucos Triviae & aurea tecta, Virg. Aen. VI, 13: cavum, Horat. Ep. I, 7, 33, i. e. *binnen gaan: dus ook* Anxur, Ibid. Sat. I, 5, 25: *dus ook* subit illa cuspis, Val. Fl. III, 105: *dus ook* subeant venabula pectus, Lucan. I, 211: muro, Virg. Aen. VII, 160: portu (*voor* portui), Ibid. III, 242: *ook met* in, *bij voorb.* in penates, Senec. Hippol. 200: in adversos montes, Liv. XLI, 18: subeuntur castra prospera, Juvenal. XVI, 2: *ook met* eo, *bij voorb.* vi nunquam eo subiri potuit, Liv. III, 23 med.: *ook met* contra, *bij voorb.* contra ferrumque locumque, Ovid. Pont. IV, 7, 33: *ook* Absolute, *bij voorb.* plures (milites) subire (*voor* subibant) scil. ad pugnandum, Liv. XXX, 11: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* ubi maxime montes Trasimenus subit, Liv. XXII, 4: *dus ook* cuspis, venabula, *zie hier voor: ook aangaan, om te redenen, iemand toetreden, aanspreken, tot hem spreken, bij voorb.* illum torva tuens rex subit & fatur, Val. Fl. II, 556: Tonantem Juno subit, Stat. Theb. IX, 511: subit ille minantem, Ibid. VIII, 85: subit ille loquentem talibus, Claudian. in consul. Mall. Theod. 173. Not. *ook aangaan,* seq. Infin., i. e. *ondernemen, iets ter hand staan, bij voorb.* pellere tela, Stat. Sylv. V, 2, 105: torquere carinam, Claudian. in consul. Mall. Theod. 46. *Ook Tropisch, komen of gaan, bij voorb.* verba sub acumen styli subeant, Cic. Or. I, 33: ne subeant animo taedia justa tuo, Ovid. Pont. IV, 15, 30: subeunt morbi, Virg. Georg. III, 67: sera poenitentia subiit regem, Curt. III, 2 extr.: subeunt mihi fastidia cunctarum (feminarum), Ovid. Her. XVI, 97, i. e. *mij bevalt enz.: van daar* 2) *losgaan op iemand of iets, bij voorb.* Hebesum, Virg. Aen. IX, 342: moenia, Liv. VI, 33: plures subire, Liv., *zie hier voor:* judex est variis artibus subeundus, Quintil. IV, 5. b) *invallen, in gedachten komen, met* animum *en* mentum, i. e. *in de ziel of gedachten, bij voorb.* subiit cogitatio animum, Liv. XXXV, 20: et subeant animo Latmia saxa tuo, Ovid. Her. XVI, 62: mentem subiit, quo praemia facto — pararis, Ovid. Met. XII, 472. *Ook zonder* mentem *of* animum, *bij voorb.* subeunt verba, Ovid. Trist. III, 13, 24, i. e. *de woorden vallen in:* subiit Creusa & domus, Virg. Aen. II, 562: spes animum (meum) subibat, Liv. XL, 8, i. e. *ik hoopte:* memoria a germanitatis vobis subituram, Ibid.: memoria nostri tibi subeat, Senec. Med. 555: mihi nata subit, Ovid. Pont. I, 8, 32: nunc subit (scil. mihi) omnis porticus, Ibid. 36: adorandi subibit, pellicibus multis hanc doluisse deam, Ibid. Trist. II, 291: Et quid sim, quid fuerimque subit, Ovid. Trist. III, 8, 38: subit (mihi) antiquitatem mirari, Plin. H. N. XXXV, 7: *dus ook* quo magis admirari subit, Ibid. XIII prooem.: *dus ook* misereri fortis humanae subit, Ibid. XXV, 3. 5) *er op volgen, bij voorb.* subeunt morbi, Virg. Georg. III, 67: post Helymus subit, Ibid. Aen. V, 339: qui subit palmae, Ibid. 346: poenitentia subiit regem, Curt., *zie hier voor.* 6) *er op volgen, d. i. in de plaats van iemand komen, aflossen, bij voorb.* primae legioni tertia subiit, Liv. XXVII, 2: furcas subiere columnae, Ovid. Met. VIII, 700: subiit argentea proles, Ibid. I, 114: subit Alba Latinum i. e. succedit Latino, Ibid. Fast. IV, 43: in quorum subiere locum fraudesque dolique, Ibid. Met. I, 130. 7) *ongemerkt komen, al sluipend komen, toesluipen, insluipen, bij voorb.* subit sopor furtim, Ovid. Her. XIX, 56: *doch het kan ook enkel komen zijn, wegens* furtim: An subit (amor)? Ovid. Am. I, 2, 6: ille subit i. e. *sluipt in,* Ovid. Art. I, 742: *doch het kan ook zijn, lost u af, komt in uwe plaats (als minnaar):* acrius illa subit, si qua tua est, Prop. I, 9, 26. *Van daar* subitus, a, um, *staat gemeenlijk* Adjective, *plotslijk, onverwachts, bij voorb.* res, Cic. ad Div. X, 16 post med.: tempestas, Cic. Tusc. II, 22: incursiones hostium, Hirt. B. G. VIII, 11: consilia, Caes. B. G. III, 8: ministeria belli, Liv. III, 27 in.: formido, Virg. Aen. VI, 290: subitus irrupit, *voor* subito, Tacit. Hist. III, 47: *dus ook* subitus recitanti inopinatusque venit, Plin. Ep. I, 13: clivus, Stat. Theb. VI, 258: *van daar het geen voor de vuist geschiedt, bij voorb.* oratio, Cic. Or. I, 33 med., *het spreken* ex tempore: *dus ook* dictiones subitae, Ibid.: consilia, Caes. B. G. III, 8: miles i. e. tiro, Tacit. Hist. IV, 76: *ook nieuw, jong, niet oud, bij voorb.* imagines, Plin. Ep. VIII, 10 extr.: aquae mulsae duo genera; subitae ac recentes, alterum inveteratae, Plin. H. N. XXII, 24 ante med.: *van daar* subitum *iets plotslijks, onverwachts, plotslijkheid, plotslijke val, bij voorb.* si tibi nihil subiti est, Plaut. Pers. IV, 4, 36: *van daar* subitum est *het is schielijk, ook te schielijk, bij voorb.* subitum est nimis, Plaut. Aul. II, 3, 5: subitum est ei, Cic. ad Div. XIII, 2, i. e. *het is hem te schielijk, te plotslijk:* ita subitum est, propere quod eum conventum volo, Plaut. Trin. V, 2, 51, i. e. *het is hem wat plotslijk, schielijk, waarôm ik met hem spreken moet; ik heb hem iets te zeggen, dat geen uitstel lijdt:* subita belli, Liv. XXV, 15 extr. *en* VI, 32, i. e. *schielijke gevallen: dus ook* ad subita rerum scribere exercitus, i. e. *op schielijke voorvallen,* Liv. IX, 43: etiam fortes viri subitis terrentur, Tacit. Ann. XV, 59: *van daar* in subito, Plin. H. N. VII, 44, *bij schielijke voorvallen:* in subitum, Sil. VII, 527, *bij een schielijk geval: van daar* per subitum, Sil. VII, 594. VIII, 627. X, 505. XII, 654. XIV, 331. XV, 145 *en* 401: *of* Subitum (scil. per), Sil. XV, 459, i. e. *plotslijk: dus ook* de subito, *bij voorb.* agere comoediam, Plaut. Capt. Prol. 62, i. e. *op een pof, plotslijk, zonder behoorlijke voorbereiding; en meermalen, zie boven* Desubito: *bijzonder menigvuldig is* subito (Ablat.) *plotslijk, haastiglijk, schielijk, bij voorb.* Cic. Planc. 20. Terent. Phorm. I, 4, 2. Caes. B. G. I, 40. II, 33. Plaut. Amph. I, 3, 4. Nep. Dat. 7. Virg. Georg. IV, 499. Lucret. II, 391 *en meermalen: ook staat er* repente *bij, hetwelk weg kan blijven, bij voorb.* ita abripuit repente sese subito, Plaut. Mil. II, 2, 21: *ook* praeter spem, *bij voorb.* subito praeter spem omnium, Cic. Phil. V, 16: *ook* improvisus, *bij voorb.* bella aut necessario suscipiantur, aut subito atque improvisa nascantur, Cic. Font. 15: *van daar* subito dicere *voor de vuist (*ex tempore*) spreken,* Cic. Or. 33: *van daar* ut subito, Ovid. Her. XII, 137; *of* cum subito, Colum. IX, 9, 3, i. e. *zoodra als enz.* 8) Not. Ovid. Art. III, 355, quam partem subeat, quamque vocet, *misschien, welk deel zij wage (d. i. waar zij verliezen zou kunnen, zie n. 2), en welk zij roepen, d. i. wenschen zou (misschien wedden de spelers); of op welken kant zij aanvallen zou* (subeat), *zie n. 4; de geheele zaak is niet recht bekend.*

SUBER, ĕris, n. *pantoffelboom, kurkboom, bij voorb.* raptus de subere cortex, Virg. Aen.

Aen. VII, 742: fuberi minima arbor, glans peffima cet., Plin. H. N. XVI, 8, *alwaar er eene beschrijving van is:* cf. Ibid. 25. XVI, 21, 39 *en* 40. XVII, 24 poft med. Colum. IV. 26. IX. 6: ut ramale vetus vegrandi fubere coctum, Perf. I, 97. *alwaar misschien* vegrandi (praegrandi) fubere *voor* vegrandis fuberis *staat; tenzij misschien* fuber *voor* cortex *staat, gelijk* Cafaubonus *meent.*

SUBERECTUS, *zie* Suberigo.

SUBEREUS, a, um, *uit de kurkboom, van kurk, bij voorb.* cortex, Seren. Samm. 649.

SUBERIES, ei, f. i. q. Suber, Lucil. ap. Feft. poft Struferitarios, *en* Feft. poft Stura.

SUBERIGO, exi, ectum, 3. i. q. erigo, *in de hoogte oprichten* Sil. XV, 155: *van daar* fuberectus, a, um, Apul. Met. II poft med. p. 123, 41 Elm.

SUBERRO, are. *ergens dwaalen, bij voorb.* montibus, Claudian. de conful. Prob. & Olybr. 254.

SUBEX, icis, m. (*voor* fubiex *van* fubiicio), *het geen onder gelegd wordt, onderlage, bij voorb.* fubices deum (*voor* deorum), Enn. ap. Gell. IV 17 extr., i. e. *de lucht en wolken:* cf. Feft., *welke zegt:* Subices Ennius in Achille pro fubjectis pofuit, cum dixit Nubes per ego deum fubices humidas. Nonius *zegt* cap. 2 n. 764 Subices nove pofitum, non a fubiiciendo, fed ab altitudine; Ennius Achille: per ego deum fublimes ect.

SUBFERVEO, SUBFERVEFACIO, SUBFERVEFIO, *zie* Sufferveo, Sufferveфacio.

SUBFLAVUS *of* SUFFLAVUS, a, um, *eenigzins geelachtig of blond, bij voorb.* capillus, Sueton. Aug. 79.

SUBFRIGIDE, *eenigzins koud: van daar Tropisch*, nimis minute ac prope etiam fubfrigide Plutarchus in Epicuro accufando λεξιθηρεῖ, Gell. II, 9, i. e. *laf, flaauw enz.*

SUBFUSCULUS *of* SUFFUSCULUS, a, um, *eenigzins donkerbruin*, Apul. Met. II ante med. p. 120, 18 Elm.

SUBFUSCUS *of* SUFFUSCUS, a, um, *eenigzins donkerbruin, bij voorb.* margarita, Tacit. Agric. 12 extr.

SUBGERO, *zie* Suggero.

SUBGRANDIS, e, *was groot, bij voorb.* cubiculum, Cic. Q. Fr. III, 1, 1.

SUBGREDIOR, *zie* Suggredior.

SUBGRUNDA *of* SUGGRUNDA, ae, f. *een luifel, regendak*, Varr. R. R. III, 3 med. Vitruv. X, 21. Pandect. IX, 3, 5 med. L, 16, 242.

SUBGRUNDATIO (Suggr.), onis, f. *een regendak of luifel, bij voorb.* ad extremam fubgrundationem, Vitruv. IV, 2.

SUBGRUNDIUM (Suggr.), i, n. *een regendak of luifel*, Vitruv. II, 9 extr. Plin. H. N. XXV, 13 poft med.

SUBHAEREO, fi, 2. *hangen, kleeven, steeken, bij voorb.* in fufpicione & crimine, Val. Max. VI, 3, 10.

SUBHORRESCO, ere, *woest of ruw worden, bij voorb.* mare, Sifenn. ap. Non. cap. 5 n. 7, i. e. *stormachtig worden.*

SUBHORRIDUS, a, um, *eenigzins ruw, bij voorb. in levenswijze*, Cic. Sext. 9.

SUBHUMIDUS, a, um, *eenigzings vochtig, bij voorb.* oculi, Celf. III, 6 ante med.

SUBIACEO, ui, 2. 1) *onder liggen, onder of bij iets liggen, bij voorb.* mare fubiacens, Plin. Ep. II, 17 §. 6: feneftris fubiacet veftibulum, Ibid. §. 16: frumentum fi tegulis fubiaceat, confervefcere, Plin. H. N. XVIII, 30 med.: feles coëunt, mare ftante, femina fubiacente, Ib. X. 63: campus aedificio fubiaceat, Colum. I, 2. 2) *Tropisch, er onderliggen of onderliggen, onderworpen zijn, er mede verbonden zijn, in verband staan, daar zijn enz., bij voorb.* caufa, cui plurimae fubiacent lites, Quintil. III, 6, 27, i. e. *daar toe behooren: dus ook* cui fubiacent omnes quaeftiones, Ibid. §. 41: fubiacet utilitati etiam illa defenfio, Ibid. VII, 4, 12: huic fubiacet virtus ect., Ibid. VIII, 3, 81: Inopes divitum impotentiae fubiacentes, Apul. doctr. Plat. 2 extr. v. 31: vita multis cafibus fubiacet, Apul. Met. XI poft med. p. 266, 10 Elm.

SUBICES, *zie* Subex.

SUBICITO, *zie* Subagito.

SUBICULUM, i, n. (*van* fubiicio), *het geen ondergelegd wordt, onderlage, bij voorb.* fubiculum flagri, Plaut. Perf. III. 3, 14, *een scheldwoord van eenen slaaf, onderlage van den geesfel, d. i. die steeds gegeesseld wordt.*

SUBIDUS, a, um, *staat* Gell. IX, 9 e poëta: *de woorden zijn* (*van eenen ten uitersten verliefden*): fic tacitus, fubidus; duplo ideo pereo: *wat het zij, weet men niet, misschien, van liefde smeltende: het zou passen; en hier toe willen sommigen het van* fubo, are, *afleiden. Doch alzoo* infubidus *onwetend, ongeschikt, onbekwaam, betekent, zoo zou* fubidus *wetende* (fciens) *zijn; en gevolglijk de vertaling: stilzwijgend en wetend verga of sterf ik, gevolglijk dubbel. Welke zin niet geheel ongepast schijnt.*

SUBIECTE, 1) *onderworpenlijk.* 2) *demoediglijk, bij voorb. bidden, bij voorb.* fubiectiffime exponere, Caef. B. C. I, 84.

SUBIECTIO, onis, f. 1) *het liggen onder iets, bij voorb.* fub adfpectum, Cic. Or. III, 53: *of* fub oculos, Gell. X, 3 ante med. Quintil. IX. 2. 40, *de voorôogenstelling.* 2) *onderschuiving, bij voorb.* teftamenti, Liv. XXXIX, 28. 3) *de toevoeging, bij voorb.* rationis, Auct. ad Her. IV, 17: *dus ook* fubiectiones i. e. ea, quae poft aliquod inventum adduntur, *bij voorb.* fi quis velit fubiectiones invenire, Vitruv. IX, 9: cf. 8 extr. *Van daar* a) *een redenfiguur, wanneer de Redenaar vraagt, en zichzelven beantwoordt*, Auct. ad Her. IV, 23. Quintil. IX, 2, 15, fcil. refponfionis. b) *toegevoegde verklaring*, Auct. ad Her. II, 18 extr.

SUBIECTIVUS, a, um, 1) *het geen toegevoegd of achter gezet wordt.* 2) pars fubiectiva *van eene stelling*, Apulej. doctr. Plat. 3 poft init. p. 30, 30 Elm., i. e. *het subject of onderwerp:* particulae, Ibid. p. 31, 17 Elm.

SUBIECTO, are, i. q. Subiicio, 1) *te neder werpen of leggen, bij voorb.* manus, Ovid. Met. IV, 359; *doch het kan ook zijn, de handen aan iemand slaan, d. i. hem betasten; dan zou het tot n. 2 behoren.* 2) *toevoegen, bij voorb.* ftimulos laffo, Horat. Sat. II, 7, 94, i. e. *aanprikkelen: dus ook* manus fubiectat, Ovid., *zie hier voor.* 3) *in de hoogte werpen*, Virg. Georg. III, 241. Lucret. VI, 700. *Ook staat er voor* fubactare, *bij voorb.* grana e terra vallis (i. e. vannis), Varr. R. R. I, 52 Edit. Gefn.

SUBIECTOR, oris, m. i. e. qui fubiicit, *bij voorb. een onderschuiver, bij voorb.* teftamentorum, Cic. Cat. II, 4.

SUBIECTUS, a, um, *zie* Subiicio.

SUBIECTUS, us, m. i. q. fubiectio, *het onderleggen, aanleggen, toevoegen, bij voorb.* Ariftolochia vulvas procidentes inhibet fotu vel fuffitu vel fubjectu, Plin. H. N. XXVI, 15 ante med.

SUBIGITO, are, *zie* Subagito.

SUBIGO, egi, actum, 3. (*van* fub *en* ago) 1) *ergens heen drijven, bij voorb. de zwijnen in de schaduw*, fues in umbrofum locum, Varr. R. R. II, 4: *dus ook* naves ad caftellum, Liv. XXVI, 7, i. e. *daarheen laten varen, of voeren:* claffem ad moenia, Sil. XV, 218: *van daar* a) *Tropisch, ergens heen drijven, d. i. tot iets brengen of dwingen, is menigvuldig, bij voorb.* ego illum verberibus, ut fit quietus, fubegero, Plaut. Moft. V, 2, 52: mulier filicem fubigere, ut fe amet, poteft, Ibid. Poen. I, 2, 77: hoftes ad deditionem, Liv. IX, 41: fubigi ad neceffitatem dedendi res, Ibid. 1: metu fubactus, Liv. I, 5: fubactus injuria, Liv. XLV, 8: infidiisque fubactus, Virg. Aen. XII, 494: *ook volgt de* Infinitivus, *bij voorb.* ambitio multos falfos fieri fubegit, Salluft. Cat. 10: obviam ire potentiae, Salluft. Jug. 31 (33): abfumere, Virg. Aen. III, 257: Tarquinienfem metu fubegerat frumentum exercitui praebere, Liv. IX, 41: linquere focios, Virg. Aen. V, 794. b) *drijven, in beweging brengen, bij voorb.* ratem conto, Virg. Aen. VI, 302: naves ad caftellum, Liv., *zie hier voor:* claffem ad moenia, Sil., *zie hier voor:* pontum remis, Val. Fl. I, 478, i. e. *roeijen.* 2) *opwaards of in de hoogte drijven, bij voorb.* ad fidera, Sil. XVII, 645: faxum contra ardua montis, Ibid. XIII, 610: lembum adverfo flumine, Virg. Georg. I, 201, *doch dit kan ook tot n. 1, b behoren; dus ook* naves ad caftellum, Liv., *zie hier voor.* 3) *aan iets voegen, verbinden, bij voorb.* fonipedes jugo, Senec. Hippol. 1002. 4) *doorarbeiden, behoorlijk bearbeiden, gereed maken, het zij het geschiede door kneeden, stampen, ploegen, kaauwen, of waardoor het wil, bij voorb.* corium pilis, Cato R. R. 18: Cato argillae arenam fimumque bubulum admifceri atque ita usque ad lentorem fubigi jubet, Plin. H. N. XVII, 14 poft med.: farinam, Ibid. XVIII, 11 poft init. Cato R. R. 74, i. e. *kneeden:* radix decocta panem gratiorem facit denfioremque fimul fubacta, i. e. *mede gekneed*, Plin. H. N. XXI, 17 med.: panem ex ovis, Plin. H. N. XVIII, 11 poft init.: areas amurca, Plin. H. N. XV, 8, i. e. *te recht of gereed maken, in staat stellen:* aliquid oleo, Ibid. XXXII, 10 ante med.: quae adtritu fubigere non queunt i. e. *kauwen*, Ibid. XI, 37 med. fect. 61: *dus ook* fubactus, a, um, *bij voorb.* pelles, Ibid. XXXIII, 6 ante med., i. e. *gelooid:* cancri triti fic que cinere & oleo fubacti, Ibid. XXXII, 9 extr.: aerugo cum refinae parte fubacta, Ibid. XXXIV, 11 extr.: emplaftrum ex aceto fubactum, Celf. VI, 3: fiffuram luto fubacto linire, Colum. IV, 29 ante med.: opus digitis, Ovid. Met. VI, 20, i. e. *spinnen: van daar* (a) *van de aarde, doorarbeiden, door ploegen, eggen, graven, spitten enz., bearbeiden, bij voorb.* glebas, Cic. Agr. II, 31: *en* fegetes aratris, Cic. ap. Non. 4 n. 439: *dus ook* arva, Virg. Georg. I, 125, i. e. *ploegen of graven:* locum bene, Cato R. R. 161: locus bipalio fubactus, Plin. H. N. XVII, 18: ager fubactus male, Colum. II, 4, 2: femina fubacta fulco, Ibid. IX, 4, 4: *dus ook* gremio (terrae) fubacto, Cic. Senect. 14. (b) *duchtig wrijven of afwrijven, bij voorb.* terga, Colum. VI, 3. (c) *door scherpen bearbeiden, gevolglijk*

scher-

ſcherpen, bij voorb. ſecures, Virg. Aen. VII, 627. (d) murw maken, lenig maken, bij voorb. virum, Senec. Thyeſt. 204, i. e. den moed benemen: aurea conſuetudine, Varr. L. L. VIII. 11, i. e. gewennen, ſcil. dat zij iet ongewoons verdragen kunnen. (e) murw maken, martelen, plagen, bij voorb. mors amici ſubigit, Acc. ap. Non. cap. 1 n. 1. (f) pontum remis, Val. Flacc. I, 372, i. e. roejen, zie boven. (g) tam maken, betemmen, bij voorb. vitulos, Colum. VI, 2 in.: bos ſubactus, Ibid. med. Van daar van menſchen of volken, betemmen, bedwingen, overweldigen, onder 't juk brengen, bij voorb. nationes, Salluſt. Cat. 2: tertiam partem orbis terrarum, Cic. Roſc. Am. 36: Graecos ſub jugum Macedonici imperii, Juſtin. XXX, 3, alwaar het echter beter is, brengen, gevolglijk tot n. 1, a behoort: quos vici & ſubegi, Cic. Cat. III, 12: quos armis ſubegimus, Cic. Balb. 10: ſubigere & domare bellando, Lucil. ap. Non. 4 n. 439: dus ook ſubactus, a, um, bij voorb. Galli ſubacti, Cic. Font. 1: victi ac ſubacti, Ibid. 12: cuncta terrarum ſubacta, Horat. Od. II, 1, 23: ook van beesten, bij voorb. aquila ſubigit anguem, Cic. (als Dichter) Div. I, 47: vitulos, bovem, Colum., zie terſtond hier voor. (h) in 't gemeen, bearbeiden, vormen, bij voorb. ingenium ſubactum, Cic. Or. II, 30, i. e. bearbeid: homines ſubacti ac durati bellis, Liv. XLII, 52: fonduli ambulatiles ex torno ſubtiliter ſubacti, i. e. elaborati, Vitruv. X, 13. Not. 1) ſubigere ſenſu venereo voor concumbere: van daar de dubbelzinnigheid, Gallias Caeſar ſubegit, Nicomedes Caeſarem, Sueton. Caeſ. 49. 2) Subigit met eene lange Antepaenultima heeft Cicero in zijne verzen, Nat. D. I, 47.

SUBIĬCĬO, ieci, iectum, 3. 1) er onder werpen of leggen, iet onder iet werpen of leggen, bij voorb. hout of vuur onder een ketel, bij voorb. ignem, Cic. Verr. I, 27: agnum ſub mammam, Varr. R. R. II, 1 poſt med. §. 20: ova gallinis, Plin. H. N. XVIII, 26: depoſitae ſubiecit brachia pallae, Ovid. Met. III, 167, i. e. nam het kleed op haren arm, eigenlijk legde den arm onder het kleed: aliquid prelo, Colum. XII, 39: manum ventri boum & ſub femina, Ibid. VI, 2, 6, alwaar men de dubbele Conſtructie (woordvoeging) moet aanmerken: aliquid pulvino, Plin. H. N. XXVI, 11 ante med.: epiſtolam ſub pulvinum, Nep. Pelop. 3: aliquid oculis, Liv. III, 69, of ſub oculos, Quintil. VIII, 6, of ſub adſpectum, Auct. ad Her. IV, 47, i. e. onder of voor oogen leggen, zichtbaar maken, laten zien: dus ook ſubiecta res oculi, Liv. XXVII, 26: verders collyria (ſcil. ſub of in anum), quae ventrem movent, Colum. VI, 30 extr.: inter carros tragulas ſubiiciebant, noſtrosque vulnerabant, Caeſ. B. G. I, 26, i. e. wierpen naar onder (als zij hoog ſtonden) of van onder op: van daar ſubiectus, a, um, bij voorb. ſublicae pro pariete ſubiectae, Caeſ. B. G. IV, 17: artus ſubiecto torruit igni, Ovid. Met. I, 229: ſubiectam tenuere facem, Virg. Aen. VI, 223 en meermalen: ook betekent het, onder of onder iet liggende, bij voorb. cingulus terrae ſubiectus aquiloni, Cic. Somn. Scip. 6: natura alvi ſubiecta ſtomacho, Cic. Nat. D. II, 57: Exanimem e ſcopulo ſubiectas miſit in undas, Ovid. Met. XIII, 438: qui (hoſtis) corporibus ſuis ſubiectis cinxerit collem, Liv. VII, 35 extr., i. e. daarbij liggende; alwaar ſubiectis desnoods weg kan blijven: van daar a) onderwerpen, d. i. onderworpen maken, bij voorb. ſe imperio alterius, Cic. Off. II, 6: ſe legibus, Plin. Paneg. 65: gentem ditioni noſtrae, Tacit. Ann. XIII, 55: metus omnes & inexorabile fatum ſubiecit pedibus ſtrepitumque Acherontis, Virg. Georg. II, 492, Tropisch, d. i. die er als 't ware heer over is, gevolglijk er niet voor vreest: Gallia ſecuribus ſubiecta, Caeſ. B. G. VII, 77: ſervitio ſubiectus, Liv. XXVI, 49: nulli eſt naturae obediens aut ſubiectus deus, Cic. Nat. D. II, 30: van daar ſubiectus, a, um, ootmoedig, bij voorb. neque ſubiectus, ſolito nec blandior eſto, Ovid. Art. II, 411: parcere ſubiectis & debellare ſuperbos, Virg. Aen. VI, 854; doch het kan hier ook zijn, die zich onderworpen hebben, bij ſlot verliest de zin niet veel. b) onderwerpen, d. i. blootſtellen, prijsgeven, bij voorb. ſcelus odio, Cic. Planc. 23: aliquid calumniae, Liv. XXXVIII, 48: navigationem hyemi, Caeſ. B. G. IV, 36: bona voci praeconis, Cic. Off. II, 23, en ſub praecone, Cic. Dom. 20. Quint. 15, i. e. openbaar laten verkopen: ook enkel ſubiicere i. e. openbaar laten verkopen, ſcil. haſtae of voci praeconis, bij voorb. reliquias ſubiecit & venditavit, Sueton. Cal. 38: dus ook delatores ſubiici in ſervis, Ibid. Tit. 8 extr.: domum periculo, Quintil. VII, 1, 53: fortunas innocentium fictis auditionibus, Cic. Planc. 23: van daar ſubiicere oculis, laten zien, en ſubiici oculis gezien worden, zie boven: van daar ſubiectus ſenſibus, Cic. Fin. V, 12: ook ſub ſenſus, Cic. Acad. IV, 23: ſubiectus ad omnes ictus, Liv. VII, 34: hoſtis ſubiectus telis, Ibid.: ingenuis ſub hoſtilem libidinem ſubiectis, Auct. ad Her. IV, 8 extr.: virtus ſubiecta ſub varios caſus, Cic. Tuſc. V, 1 med.: ſubiectior invidiae, Horat. Sat. II, 6, 47: mareſt ſubiectum ventis, Cic. Tuſc. IV, 26 poſt med. c) onder iet zetten, ſtellen of werpen, d. i. daarnevens werpen, zetten, ſtellen, zie n. 3. d) onder iet drijven, bij voorb. vee onder de boomen, bij voorb. oves ſub arbores, Varr. R. R. II, 2 med. e) iet zetten in de plaats van iet anders, bij voorb. integras copias vulneratis, Hirt. Alex. 26: bijzonder bedrieglijk: van daar onderſchuiven, d. i. iet valsch, voor het waare uitgeven, bij voorb. teſtamenta, Cic. Phil. XIV, 3: teſtamentum marito, Quintil. IX, 2, 73: librum, Nep. Lyſ. 4: partum, Pand. XXV, 4, 1 extr.: aes pro auro in pignore dando, Ibid. XIII, 7, 36: fratrem ſuum ſubiecit, Juſtin. I, 9: pullos, van den koekkoek, die zijne eijeren in een vreemd neſt zal leggen, Plin. H. N. X, 9: dus ook ſubiectus, a, um, bij voorb. tabella i. e. teſtamentum, Ovid. Pont. II, 9, 69. f) onderſchikken, bij voorb. het ſpecies aan het genus, d. i. daar toe rekenen, of tellen, daar toe brengen, bij voorb. partes (i. e. ſpecies) generibus ſubiiciuntur, Cic. Or. I, 42: dus ook perturbationibus ſubiiciuntur partes plures, Cic. Tuſc. IV, 7: res omnes (ut materiam) rhetoricae, Quintil. III, 1 in.: huic verbo (voluptas) duas res ſubiiciunt, laetitiam in animo, commotionem iucunditatis in corpore, Cic. Fin. II, 4 poſt med.: dicere apte ſubiicere ornatui, Quintil. I, 5 in.: quaeritur, quae res ei (nomini) ſubiicienda ſit, Quintil. VII, 3 poſt init.; doch het kan ook zijn, verbonden moet worden: bij ſlot is het hetzelfde, zie c: van daar ſubiectus, a, um, daar toe behoorende, bij voorb. res oratori ad dicendum ſubiecta, Ibid. II, 21 §. 4 en 20: non erunt oratori ſubiecta, Ib. §. 19: dialectices eſt de rebus (ſibi) ſubiectis dicere. Ibid. §. 13, i. e. die voor haar behoren, aan haar onderworpen zijn: ſub metum ſubiecta ſunt pigritia, pudor cet., Cic. Tuſc. IV, 7: i. e. behooren: pars ſubiecti generi eſt. Cic. Off. I, 27 extr.: aliud huic (generali) ſubiectum, Ibid. terſtond te voren. 2) in de hoogte werpen, richten, of heffen, bij voorb. regem in equum, Liv. XXI, 37: cf. Liv. VI, 24: corpora ſaltu in equos, Virg. Aen. XII, 288, i. e. te paard ſpringen: ſubiecit ſe aëre relius, Ovid. Met. X, 184: van daar ſe ſubiicere zich verheffen, om hoog ſtijgen, bij voorb. alnus ſe ſubiicit, Virg. Ecl. X, 74: taurus, Ibid. Georg. II, 19; dus ook ſubiici i. q. ſe ſubiicere, bij voorb. flamma ſubiecta, Virg. Georg. IV, 385: comae, Auct. conſol. ad Liv. (echter Ovidius) 256: 3) onder iet werpen, ſtellen of leggen, d. i. iet onder, tegen iet of nabij iet werpen, ſtellen, leggen, bij voorb. sedes colli, Liv. II, 7, i. e. het huis onder aan den heuvel bouwen: van daar ſubiectus, a, um, onder, d. i. onder aan of er bij liggende, bij voorb. undae, Ovid. Met. XIII, 438; doch het kan beide ook tot c behoren. Van daar (a) er toe voegen, er toe zetten, bij voorb. pennas, Ovid. Met. XIII, 778: oſſa ſubiecta corpori, Cic. Nat. D. II, 55: dus ook in ſpreken of ſchrijven, bij voorb. rationem, Cic. Or. III, 54. Div. II, 50: exempla, Auct. ad Her. II, 20 in.: locum, Quintil. IX, 2, 25: literam literae, Ibid. XII, 10, 32: reſponſum ſtatim, Ibid. IX, 2, 25: haud mollia dictu, Sil. I, 113: edicto ſubieciſti, quid cet., Plin. Paneg. 20: cf. onder d. (b) er nevens zetten, nevens of bij iet zetten of voegen, bij voorb. caſtris legiones, Caeſ. B. C. III, 37: oves ſub rupes, Varr. R. R. II, 2 med. Van daar ſubiectus, a, um, er nevens liggende, aangrenzende, bij voorb. campus viae ſubiectus, Liv. II, 38, i. e. aan den weg liggende: Armeniam ſubiectam ſuo regno, Hirt. Alex. 35: natura alvi ſubiecta ſtomacho, Cic. Nat. D. II, 54: corporibus ſuis cinxerit (hoſtis) collem, Liv. VII, 35, zie boven. (c) verbinden, bij voorb. ſententiam ſub voce, Cic. Fin. II, 15, i. e. een Idee (gedachten, denkbeeld, begrip) met een woord verbinden, d. i. er iet bij denken: dus ook rem voci, Ibid. 2: partes, quae ſubiiciuntur ſub vocabulo recti, Auct. ad Her. III, 4: rem nomini, Quintil. VII, 3, 4, i. e. met den naam verbinden, daar bij denken: van daar ſubiectus, a, um, daarmede verbonden, daar toe behoorende, bij voorb. memoria & ſcientia oratoribus ſubiecta eſſe debent, Cic. Or. I, 46, i. e. verbonden met de Redenaren, daar toe behorende: dus ook materia ad argumentum ſubiecta, Cic. Partit. 11, i. e. daarmede verbonden, of daar toe behorende; zie boven: oſſa ſubiecta corpori, Cic. Nat. D. II, 55, i. e. daarmede verbonden: natura alvi ſubiecta ſtomacho, Ibid. 54, daarmede verbonden, zie boven: ook zou men hier toe kunnen rekenen, partes (i. e. de ſpecies) generi ſubiicere, i. e. daarmede verbinden, doch zie 1, f. (d) nazetten, achter iet zetten, bij voorb. longis breves, Quintil. IX, 4, 34: dicere apte ornatui ſubiiciunt, Ibid. c. 5, zie hier voor: judicium inventioni, Ibid. III, 3, 6: narrationem prooemio, Ibid. IV, 2, 24: van daar, daarop ſpreken, zeggen, bij voorb. ſubiicit Scrofa, Varr. R. R. I, 7, i. e. zegt daarop: quod ſubiicit, Cic. Sull. 21: dus ook rationem, Cic., doch zie a: pauca furenti ſubiicio, Virg. Aen. III, 314, of enkel zeggen, bij voorb. ſubiicit Scrofa,

Varr.,

Varr., *zie hier voor:* quod ſubiicit, Cic., *zie hier voor:* pauca, Virg., *zie hier voor:* ſubiici Terent., *zie hier na:* cupio mihi ab illo ſubiici, Cic., *zie hier na:* haud mollia dictu, Sil., *zie boven:* edictu ſubiecisti, quid cet., Plin. Paneg. 20, *zie boven.* 4) *iet onder den voet of onder de hand geven, ingeven of inhelpen, inluiſteren, indachtig maken, bij voorb. aan den genen, die zich niet bezinnen kan, bij voorb.* cupio mihi ab illo ſubiici, Cic. Verr. V, 10: ſubiiciens, quid dicerem, Cic. Flacc. 22: ſubiice, Terent. Phorm. II, 3, 40: conſilia certiora, Liv. XLV, 18: quae dolor querentibus ſubiicit, Liv. III, 48: Carmina, Prop. I, 7, 20: ſpem alicui, Liv. XXXVIII, 44. Ovid. Met. VII, 304, i. e. *hoop geven of inboezemen: verders* ea tute tibi ſubiice, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 poſt med., i. e. *herinner u daar aan, ſtel het u voor, zeg het u zelve; want dikwijls kan men het ook verklaren, zeggen, zie hier voor.* 5) *aanbieden, geven, bij voorb.* librum alicui, Cic. Arch. 10: gladios, Lucan. VII, 574. 6) *iemand heimlijk aanſtellen, of aanſtoken, dat hij iet doen zal of iemande te doen, bij voorb.* ſubiicitur Metellus, Caeſ. B. C. I, 33: teſtes, Quintil. V, 7, 12: petitor ſubiectus, Ibid. IV, 2 poſt med. §. 96. Not. (1) *voor* ſubiicio, ſubiicis, ſubiicit cet. *vindt men ook* ſubicis, ſubicit cet., *bij voorb.* ſubicitque haud mollia dictu, Sil. I, 113. (2) ſubiectum *het* Subiect, *onderwerp*, Apulej. Doctr. Plat. 3. Mart. Cap. 4.

SUBIMPŬDENS, tis, *eenigzins onbeſchaamd*, Cic. ad Div. VII, 17.

SUBINĀNIS, e, *eenigzins ledig of ijdel, bij voorb.* quod eſt ſubinane in nobis, Cic. Att. II, 17.

SUBINDE, 1) *hierna, hierōp, bij voorb.* Horat. Epiſt. I, 8, 15: Hac ſedata ſeditione, alia ſubinde exorta eſt, Liv. XXXIX, 39; *doch, het kan ook heeten, kort hierōp:* ager aretur, ſubinde Septembri ſit iteratus, Colum. II, 4 extr., i. e. *hierna:* Capuam ac ſubinde Nolam, Vellej. II, 7: legem ſuis liberis ſubinde daret, Quintil. XI, 1, 83: ſubinde quaerunt, Ibid. VIII prol. 29: *en meermalen, bij voorb.* Tacit. Ann. VI, 2. Agric. 14: ſubinde adreptus, Liv. III, 58 med., i. e. *hierna, of terſtond hierna, kort hierōp: dus ook* duae ſubinde urbes captae, Liv. XXX, 7: uno alteroque ſubinde ictu ventrem hauſit, Liv. VII, 10. 2) *kort hierna, bij voorb.* Nec diu in pacato manſit; nam ſubinde ab Carth. cet., Liv. XXIII, 27. cf. n. 1: ſubinde adreptus, Liv., *zie hier voor.* 3) *dikwijls na elkander, of ook enkel, dikwijls, bij voorb.* ſubinde ſuggeram, Liv. X, 17: quod ſubinde ſpolia domos mittebant, Liv. XXXV, 2: ſi diligenter ſubinde emundata fuerit, Colum. VI, 30: *en meermalen, bij voorb.* Quintil. VI, 3 §. 85 *en* 93. XI, 1, 7. Sueton. Cal. 30. Plin. Ep. II, 7 extr. Martial. V, 41, 6. Petron. 117 *en meermalen.* 4) *achter elkander, bij voorb.* uno alteroque ſubinde ictu cet., Liv.: duae ſubinde urbes captae, Liv., *doch het kan in deze beide plaatzen ook zijn, hierōp, zie hier voor.* 5) *gevolglijk, bij voorb.* alia ſubinde exorta eſt, Liv. XXXIX, 39: *doch het kan ook zijn, hierna.*

SUBINFLŬO, xi, xum, 3. *binnen vloeijen, bij voorb.* aquae ſubinfluant terras, Senec. Nat. Quaeſt. III, 30.

SUBINIICĬO, eci, ectum, 3. i. q. iniicere *leggen aan iet, aanleggen, bij voorb.* manum, Senec. Controv. II, 13 in.

SUBINSULUS, a, um, *eenigzins laf*, Cic. de opt. gen. orat. 3.

SUBINVIDĔO, idi, iſum, 2. 1) *eenigzins benijden*, alicui, Cic. ad Div. VII, 10. 2) *eenigzins haaten: van daar* Subinviſus, a, um, *eenigzins gehaat, bij voorb.* apud aliquem, Cic. Rab. Poſt. 14.

SUBINVĪTO, are, *een weinig of onder de hand nodigen, of uitdagen, bij voorb. om te ſchrijven*, Cic. ad Div. VII, 1 extr.

SUBIRASCOR, Dep. 3. *eenigzins toornen, bij voorb.* brevitati literarum, Cic. ad Div. XI, 24: interdum ſoleo ſubiraſci, Cic. Fin. II, 4: quod me non invitas, ſubiraſcor, Cic. Att. IX, 7 extr.

SUBIRĀTUS, a, um, *eenigzins toornig*, alicui, Cic. Or. I, 16 extr.: reſcripſi tibi ſubiratus, Cic. ad Div. III, 9: ad haec onus ſubiratior jubebat cet., Apul. Met. IV poſt med. p. 154, 1 Elmenh.

SUBITANĔUS, a, um, i. q. ſubitus, *plotslijk, bij voorb.* imber, Colum. I, 6 extr.

SUBITĀRĬUS, a, um, i. q. ſubitus, *het geen plotslijk, of in haast geſchiedt, plotslijk, bij voorb.* milites, Liv. III, 4 extr., i. e. *haastig aangeworven, in yl bijëengebrachte:* milites ſubitarios ſcribere (*werven, op de monſterrol brengen*), Liv. XL, 26: legiones ſubitarias ſcribere, Liv. XXXI, 2: ſubitarios milites colligere, Liv. XLI, 17 extr.: exercitum ſubitarium ſcribere, Liv. III, 30: aedificia ſubitaria exſtruxit, Tacit. Ann. XV, 39: antea ſubitariis gradibus, et ſcena in tempus ſtructa ludos edi ſolitos, Ibid. XIV, 20: hanc rem ago; res ſubitaria eſt, Plaut. Mil. II, 2, 70, i. e. *het heeft haast, het moet haastig geſchieden:* dictio ſubitaria, Gell. IX, 15, i. e. *als men voor de vuist (ex tempore) ſpreekt: dus ook* ſubitaria noſtra (dicta), Apul. Flor. prope fin. p. 364, 36 Elm.: conſilium, Ibid. Met. IX poſt med. p. 228, 17 Elm.

SUBITO, *zie* Subitus *in* Subeo.

SUBĬTUS, a, um, *zie* Subeo.

SUBIUGĀTOR, oris, m. *onder 't juk brenger, bedwinger, bij voorb.* malorum (hominum), Apul. Doctr. Plat. 2 ante med. p. 16, 17 Elm.

SUBIŪGIS, e, *aan het juk te vinden, d. i. aangeſpannen.* Not. Subiugia lora, Cato R. R. 135, *en enkel* Subiugia, ſcil. lora, Cato R. R. 63; *doch dit kan ook van* ſubiugius, a, um, *zijn.*

SUBIUGIUS, a, um, *aan het juk te vinden, daar toe behorende, bij voorb.* ſubiugia, ſcil. lora *of* retinacula i. e. *de zeelen, ſtrengen, waarmede het dier aan het juk geſpannen wordt, bij voorb.* eadem ratione jumenta, cum juga eorum ſubiugiorum loris per medium temperantur, aequaliter trahunt onera, Vitruv. X, 8 poſt med.: *dus ook* ſubiugia, Cato, *zie* Subiugis.

SUBIŪGO, are, *onder het juk brengen, bedwingen, overweldigen, onderwerpen, bij voorb.* provinciam, Aſcon. Ped. ad Cic. Verr. I, 21: belles, Claudian. de IV conſul. Honor. 249: aliquem poenae, Pandect. IV, 8, 43.

SUBIŪGUS, a, um, 1) *aan het juk geſpannen, of daar aan te ſpannen, bij voorb.*, aſinus, *bij voorb.* mulier molae machinariae ſubiugum me dedit, Apul. Met. VII med. p. 194, 29 Elm., (Lucius *in eenen Ezel veränderd ſpreekt*), *d. i. ſpande mij aan het juk, om den molen om te draajen.* 2) animal ſubiugum, Plin. H. N. XXX, 15 extr., *wat het zij, weet men niet.*

SUBIUNCTIVUS, a, um, *verbindende, tot verbinding dienſtig, daar toe behorende, bij voorb.* modus, i. e. Coniunctivus *in de Grammatica, toevoegende wijze*, Priſc. 18. Not. ſubiunctivae particulae, *bij voorb.* ſi, cum cet., Chariſ. 2.

SUBIUNCTUS, a, um, *zie* Subiungo.

SUBIUNGO, nxi, nctum, 3. *toevoegen, verbinden met iet, bij voorb.* omnes artes oratori, Cic. Or. I, 50, i. e. *in het gebied van eenen Redenaar trekken, d. i. daarvoor houden, dat een Redenaar die bezitten moet: dus ook* Ariſtoteles tranſlationi haec ſubiungit, Cic. Or. 27, i. e. *brengt deze dingen (mede) daar toe:* aliquid infirmius fortiori, Quintil. IX, 4: preces, Plin. Ep. V, 14: librum epiſtolae alicujus, Trajan. Ibid. X, 94: urbes ſub imperium, Cic., *zie hier na:* nunc de ceteris ſtrictim ſubjungam i. e. loquar, Quintil. I, 10 in.: probationem partibus, Ibid. IV, 2, 82: pars ſubiuncti i. e. ſequentis, Manil. II, 325: carmina nervis, Ovid. Met. V, 340: haec adiuncta, Cic. Haruſp. 17 in., i. e. *toegevoegd: van daar* 1) *ſamenknopen, verbinden, bij voorb.* utrumque nomen uno, Lucret. III, 422: probationem partibus, Quintil., *zie hier voor:* tranſlationi haec, Cic., *zie hier voor:* artes oratori, Cic., *zie hier voor:* carmina nervis, Ovid., *zie hier voor:* ſaepe, utri duorum antecedentium ſermo ſubiunctus ſit, in dubio eſt, Quintil. VII, 9, 9. 2) *aanſpannen, bij voorb.* tigres curru (*voor* currui), Virg. Ecl. V, 29: juvencos ploſtro, Colum. VI, 2 ante med.: *dus ook* currus (ſcil. equis), Manil. IV, 231: equas ſubiunctas carpento, Plin. H. N. XI, 49: boves ſubiuncti, Vitruv. X, 6: puppis roſtro ſubiuncta leones i. e. habens ſubiunctos leones, Virg. Aen. X, 157: *van daar* a) *onder het juk brengen, onder zich brengen, onderwerpen, bij voorb.* urbes ſub imperium, Cic. Verr. I, 21: provincias imperio noſtro, Vellej. II, 39: ut ſub veſtrum jus juriſdictionem, poteſtatem, urbes, nationes, provincias, reges ſubiungeretis, Cic. Agr. II, 36: ſibi res, Horat. Epiſt. I, 1, 19: Tum multis gravior tandem ſubiungitur annis, luſtrorum numero victus i. e. ſubigitur, ſuperatur, Claudian. de Phoenice 30. b) *beheerſchen, bij voorb.* gentem, Virg. Aen. VIII, 502. 3) *iet zetten in de plaats van het ander, ſubſtitueeren, bij voorb.* ſubiuncta, Gell. I, 25 med.

SUBLĀBOR, lapſus ſum, 3. 1) *naar onder vallen, naar onder ſtorten, invallen, bij voorb.* aedificia, Plin. Epiſt. X, 75: imperfecta neceſſe eſt labent et — ſublabantur aut ſuccidant; ſublabentur autem, niſi ire — perſeveraverint, Senec. Ep. 71 extr.: ille caſſa frendens ſublabitur ira, Val. Fl. VI, 561, i. e. *ſtort te gronde. Ook neder ſlippen, of ſluipen, bij voorb.* prima lues udo ſublapſa veneno pertentat ſenſus *voor* anguis *of* venenum anguis, Virg. Aen. VII, 354: *van daar Tropisch, d. i. te gronde gaan, bij voorb.* ſpes Danaum retro ſublapſa referri, Virg. Aen. II, 169: memoria ſenum longo laſſa ſublabens ſitu, Senec. Oedip. 818, i. e. *vergaat, is zwak, d. i. een oud man kan zich niet zoo ligt herinneren.* 2) *ongemerkt ſlippen, van eene ſlang, bij voorb.* lues udo ſublapſa veneno, Virg. Aen. VII, 354. *Doch het zou ook kunnen heeten, afſlippen*, ſcil. *van den hals enz., zie hier voor.* 3) *daar heen ſlippen, of ſluipen, bij voorb.* lues, Virg., *zie hier voor: van daar Tropisch, bij voorb.* memoria, Senec., i. e. *vergaat, wordt zwak, zie hier voor:* ſpes Danaum, Virg., *zie hier voor.*

SUB-

SUBLĀBRO, are, i. e. cibum intra labra mitto, *gelijk* Nonius *zegt* cap. 2 n. 774, *en de volgende plaats uit* Nævius *aanhaalt:* Iam ego illis ſubiens ſublabrabo eſu illud ſincipur.

SUBLAMĪNA, ae, f. *een onderblik*, Cato R. R. 21.

SUBLAPSUS, a, um, *zie* Sublabor.

SUBLĀTE, *hoog*, *verheven: van daar Tropisch bij voorb.* ſublate dicere, Cic. Brut. 55: ſublatius dicere, Cic. Dom. 36, i. e. *prachtig*, *trots*.

SUBLĀTIO, onis, f. *verheffing*, *bij voorb.* ſoni, *bij voorb.* tempus ſolum metitur, ut a ſublatione ad poſitionem iiadem ſit ſpatiis pedum, Quintil. IX, 4, 48: ſublatio is *het Gr.* ἄρσις i. e. *de opſlag in de Maat* (*met de hand of den voet*), *en* poſitio *Gr.* θέσις i. e. *nederſlag: dus ook* qua coeperunt ſublatione ac poſitione, ad finem cet., Ibid. §. 45: *van daar Tropisch*, animi ſine ratione, Cic. Fin. II, 4 extr., *verheffing*, *d. i. misſchien vergroting van den moed of geest; dus bepaalden de* Stoicynen *het genoegen.* 2) *opheffing*, *te niet doening*, *vernietiging*, *bij voorb.* judicii, Quintil. VII, 2, 60.

SUBLATURUS, *zie* Tollo.

SUBLATUS, a, um, *zie* Tollo.

SUBLĀVO, are, *aan het onderdeel*, *bij voorb. des ligchaams*, *waſſchen of baden*, *bij voorb.* os vulvae vino, Celſ. VI, 18 ſect. 10: ſi mulier laboret inferius, herbae ſolutae ſucco ſe ſublavet, Apul. de herb. 74.

SUBLECTO, are, *iemand lokken*, *of voor den gek houden*, *ſtreelen*, *begekken*, *beſpotten*, *bij voorb.* ſublecto os, Plaut. Mil. IV, 2, 74, i. e. *ik houde hem voor het lapjen*.

SUBLECTUS, a, um, *zie* Subiego.

SUBLĒGO, ēgi, ectum, 3. 1) *onder oplezen*, *verzamelen*, *bij voorb.* ooſt, olivam, Colum. XII, 17 *en* 50 in.: *het geen van tafel valt*, Horat. Sat. II, 8, 12; *doch het kan ook enkel lezen*, *verzamelen*, *zijn*, *omdat* ſub *dikwijls ledig ſtaat*, *zie* n. 4. 2) *heimlijk rooven*, *ſteelen*, *bij voorb.* liberos, Plaut. Rud. III, 4, 43: *van daar Tropisch*, ſermonem, Plaut. Rud. IV, 2, 98: carmina, Virg. Ecl. IX, 21, i. e. *heimlijk wegmoffelen*, *opvangen*. 3) *iemand in plaats van een' ander verkiezen*, *bij voorb.* in locum demortuorum, Liv. XXIII, 23: in locum tertium, Cic. fragm. Orat. in toga candida, ap. Aſcon. & qui in aliorum locum ſuppoſiti, ſublecti, additi, adlecti, Varr. L. L. V, 7 poſt med.: populo ſublegendi ſenatum poteſtatem permiſit, Juſtin. III, 3: principes in ordinem ſenatorum, Val. Max. VI, 4, 1; *doch het kan ook ten deele enkel voor legere ſtaan.* 4) *lezen*, *d. i.* a) *afleezen*, *oplezen*, *opzamelen*, *bij voorb.* olivam, Colum., *zie hier voor benevens* Horat. b) *een boek*, Gell. XIII, 12 ante med. 5) *verkiezen*, *bij voorb.* ſenatum in ordinem cet., *zie hier voor.*

SUBLESTUS, a, um, *zwak*, *gering*, *bij voorb.* fides, Plaut. Bacch. III, 6, 13: ſubleſtum eſt leve, Non. 2 n. 830: Subleſta i. e. tenuia, infirma, Feſt.: ſubleſtior fides, Plaut. Perſ. III, 1, 20: vinum ſubleſtiſſimum, Plaut. in fragm. ap. Feſt.

SUBLĒVO, avi, atum, are. 1) *ligter of geringer maken*, *verminderen*, *bij voorb.* vitia, Cic. Verr. I. 16: offenſionem, Cic. Amic. 24: pericula, Cic. Mur. 4: inopiam, Caeſ. B. C. III, 80: laborem militum, Ibid. B. G. VI, 32. Tacit. Ann. XIV, 4: *van daar* a) *verligten*, *troostlijk maken*, *bij voorb.* ſtatum, Cic. Att. II, 18 in.: calamitates, Cic. Tuſc. IV, 20: res adverſas, Cic. Sull. 27: fortunam, Caeſ. B. C. III, 73. b) *verligten*, *onderſteunen*, *bij voorb.* cauſam inimici, Cic. in Caecil. 4: fugam alicujus pecunia, Nep. Att. 2: homines, Cic. in Caecil. 2. Cic. Verr. III, 92 poſt med.: vicinos ſuos facultatibus ſuis, Cic. Phil. VII, 9: reum ſua ſententia, Sueton. Cal. 53: nos ſtultitia alius ſublevat, Cic. Caecin. 9: Zopyrus ab ipſo Socrate ſublevatus (ſcil. *in zijne bewering*) i. e. adiutus, defenſus, Cic. Tuſc. IV, 37: ea, quae non ſua vi ſed extranea ſublevantur (*in de reden*), Cic. Or. II, 40 extr.: nominis novitatem dicendi gloria, Q. Cic de petit. conſ. 1: tuas partes ſublevavit Appius, Varr. R. R. III, 14 in. 2) *in de hoogte heffen of oprichten*, *in de hoogte houden*, *bij voorb. van den grond enz.*, *bij voorb.* nos ſtratos ad pedes ne ſublevabat quidem, Cic. Att. X, 4: ſe erigere aut ſublevare, Caeſ. B. G. VI, 26: mentum ſiniſtra, Auct. ad Her. IV, 50: poſtremos ſublevantes eos, Liv. XXVIII, 20: piſcatores retia furcis ſublevant, Plin. H. N. IX, 8 extr.: apes regem humeris ſublevant, Ibid. XI, 17: ab iis ſublevatus murum adſcendit, Caeſ. B. G. VII, 47: ut, niſi ſublevari a ſuis, non eniterentur, Ibid. B. C. II, 34: et (Aeneas) terra ſublevat ipſum, Virg. Aen. X, 831: *van daar* a) *dragen*, *bij voorb.* regem humeris, Plin., *zie hier voor:* hunc ſublevat tigris, Claudian. in nupt. Honor. & Mar. 161: vix ſublevat unum navis, Ibid. de III conſul. Stilich. 358: nodus, qui ſublevat enſem, Ibid. in conſul. Prob. & Olybr. 89, i. e. ſuſtinet, *draagt of houdt.* b) *houden*, *bij voorb.* mentum ſiniſtra, Auct. ad Her., *zie boven:* retia furcis, Plin., *zie hier voor:* nodus, qui ſublevat enſem, Claudian., *zie hier voor.* c) *onderſteunen*, *bijſtaan*, *gemak of verligting geven*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* vicinos, Cic. Phil. VII, 9: fugam, Nep. Att. 2: ſublevatus a Socrate, Cic. Tuſc. IV, 37: homines, Cic., *zie boven in a met meer.* d) *wegnemen*, *benemen*, (*gelijk* levo), *dewijl men*, *het geen men wegneemt*, *in de hoogte pleegt te nemen* (cf. Tollo), *bij voorb.* offenſionem, Cic., *zie boven: van daar opheffen*, *te niet doen*, *afſchaffen*, *bij voorb.* ſublevata quaeſtio, Cic. Coel. 29; *doch* Erneſti *wil* ſublata *lezen.*

SUBLĬCA, ae, f. *een paal of balk*, *bijzonder*, *die dient*, *om iet te dragen*, *bij voorb. eene brug*, Caeſ. B. G. IV, 17. VII, 35. Liv. I, 37 in.: *ook tot andere dingen*, *bij voorb. bij een belegering ſtorm*, Liv. XXIII, 37 in.: ſublicis in terram demiſſis, Caeſ. B. C. III, 49: *en meermalen*, *bij voorb.* Vitruv. III, 3.

SUBLICIUS, a, um, *uit balken beſtaande*, *of op palen rustende*, *bij voorb.* pons, Liv. I, 33. Plin. H. N. XXXVI, 15 poſt init. Senec. de vita beata 25, *of omdat zij geheel van hout was*, *of op houten balken rustede: Koning* Ancus Marcius *heeft ze gebouwd*, Liv. I, 33: *ook is zij bekend wegens* Horatius Cocles, *die ze verdedigd heeft*, Liv. II, 10.

SUBLIGACŬLUM, i, n. *het geen men van onder aan het onderlijf bindt*, *ſchort*, *ſchootsvel enz.*, Cic. Off. I, 35.

SUBLĪGAR, *zie* Subligaris.

SUBLIGARIS, e, *tot het voorbinden aan het onderlijf dienſtig: van daar* ſubligare, *of* ſubligar, Subſtantive, i. q. ſubligaculum, *het geen men onder voorbindt*, *ſchort*, *ſchootsvel enz.*, *bij voorb.* ſubligar *ſlaat* Martial. III, 85, 4. Juvenal. VI, 70: Plur. ſubligaria, Plin. H. N. XII, 14 med.

SUBLIGO, avi, atum, are, 1) *onder aanbinden*, *of in 't gemeen aanbinden*, *bij voorb.* vites, Cato R. R. 33. Plin. H. N. XVII, 22 extr: lateri enſem, Virg. Aen. VIII, 459: clypeum ſiniſtrae, Ibid. XI, 11: ſimulatque ſubligat arma, Val. Fl. III, 445: tiaram cervice, Ibid. VI, 701: chelyn lauro, Stat. Theb. VI, 357. 2) *opbinden*, *op of opwaards binden*, *opſchorten*, *bij voorb.* virgo ſubligata, Martial. VII, 65, 4, *opgeſchort*, *of met een ſchort verzien.* 3) *gorden*, *bij voorb.* quem balteus ſubligat, i. e. qui balteo cingitur ſ. cinctus eſt, Val. Fl. V, 579: virgo ſubligata, Martial., *zie hier voor.*

SUBLĪME, Adv., *zie* Sublimis.

SUBLĪMIS, e, *in de lucht ſtekend*, *hoog*, *verheven*, *omhoog ſtekend*, *of zich verheffende*, *omhoog uitſtekende*, *bij voorb.* columna, Ovid. Met. II, 1: nemus, Lucan. III, 86: porta, Virg. Aen. XII, 133: cacumen montis, Ovid. Met. I, 666: quercus ſublimi vertice nutant, Virg. Aen. IX, 682: armenta ſublimia, Colum. III, 8, i. e. *groot*, *van hooge geſtalte:* proſpexi Italiam ſumma ſublimis ab unda, Virg. Aen. VI, 357, i. e. *omhoog uitſtekende:* ſublimi flagello tange Chloën i. e. alte ſublato, Horat. Od. III, 26, 11: ſublimi fugies anhelitu i. e. elato vultu anhelans, Ib. I, 15 extr.: cf. n. 1, *het welk men hier toe gevoeglijk kan brengen:* ſublimior Atlas, Juvenal. XI, 24: *van daar* 1) *in de lucht te vinden*, *verheven*, *hoog*, *bij voorb.* ſublimis abiit, Liv. I, 16 extr. *en* 34 extr., i. e. *ging ten hemel*, *verhief zich in de lucht:* Venus Paphum ſublimis abit, Virg. Aen. I, 415 (419), i. e. *door de lucht:* ſuper Europen ſublimis vectus erat, Ovid. Met. V, 648: Adparet ſublimis in aëre Niſus, Virg. Georg. I, 404, i. e. *verheven*, *hoog:* arcus (iridis) ſublimes ſunt humili ſole, humileſque ſublimi, Plin. H. N. II, 59: quaeſtio in coeleſtia, ſublimia ac terrena dividitur: — haec ſublimia dicimus, quia editiora ſunt imis, Senec. Nat. Quaeſt. II, 1: *van daar* ſublimem aliquem rapere, Terent. And. V, 2, 20. Plaut. Aſin. V, 2, 18, *of* arripere, Terent. Ad. III, 2, 18, *of* ferre, Plaut. Men. V, 8, 3, i. e. *iemand tusſchen hemel en aarde dragen*, *d. i. zoodat hij den grond niet raakt*, *op de armen voortdragen.* 2) *hoog of verheven*, *d. i. hoog wonende*, *of zittende*, *of zich onthoudende*, *bij voorb.* aranea, Catull. LXVII, 49: ſedens ſolio ſublimis avito, Ovid. Met. VI, 650: Tyrio jacent ſublimis in oſtro, Ibid. Her. XII, 179: Aeneadae ſublimes in equis redeunt, Virg. Aen. VII, 285: ſublimem ſtramine ponunt, Ibid. XI, 67: iret alter conſul ſublimis curru multiiugis equis, Liv. XXVIII, 9, i. e. *zou op den zegewagen rijden.* 3) *verheven*, *Tropisch d. i. groot in zijn ſoort*, *ten aanzien van ſtand*, *gezindheid*, *verdienſte*, *ſtijl enz.*, *bij voorb.* ſublimia cures, Horat. Epiſt. I, 12, 15: verſus, Horat. Art. 457: carmen, Ovid. Am. III, 1, 39. Juvenal. VII, 28: Sublimia (*in ſcriptis*), Plin. Ep. IX, 26: genus dicendi, Quintil. XI, 1 in.: Trachalus ſublimis (orator), Ibid. X, 1, 119: actio, Ibid. XI, 3, 153: ſublimior cothurnus & ſonus Sophoclis, Ibid. X, 1, 68: aliquid ſublimius, Ibid. VIII, 3, 14: pectus, Ovid. Faſt. I, 301: mens, Ibid. Pont. III, 3, 103: ſpiritus, Quintil. X, 5, 4: nomen, Ovid. Triſt. IV, 10, 121: antiqui reges ac ſublimes viri, Varr. R. R. II, 4 ante med.: niſi

in

in rebus humanis ſublimius duco, Plin. H. N. XXII, 5: facinora Alexandri, Apul. Flor. 1 poſt med. p. 344, 3 Elm.: juvenis ſublimis cupiduſque, Horat. Art. 167. Not. (1) Sublime *ſtaat* a) Subſtantive, *de hoogte, wanneer men het ook deels, lucht, kan verklaren, bij voorb.* jactare in ſublime, Sueton. Claud. 27 *en* Oth. 2: aves circulantur ſeſe in ſublime, Plin. H. N. X, 38: aqua ſurgit in ſublime, Ibid. XXXI, 6 in.: grues ſilentio per ſublime volantes, Ibid. XVIII, 35 extr.: devolvi ex ſublimi, Ibid. XXVII, 12 extr.: Dianae facies in ſublimi poſita, Ibid. XXXVI, 5 poſt init.: haec pondere deorſum aut levitate in ſublime ferri, Cic. Nat. D. II, 16: *dus ook* in ſublime ferri, Cic. Tuſc. I, 17 poſt med. Ed. Erneſt., qui (ſonus) natura in ſublime fertur, Cic. Nat. D. II, 56, *alwaar echter* Edd. Daviſ. *en* Erneſt. *dit in niet hebben:* fertur ille (aër) quidem levitate ſublimi, Cic. Nat. D. II, 45, *alwaar* ſublimi *voor* in ſublimi *of* in ſublime *ſtaat; ten zij men* ſublimis *of* ſublime (Adverbialiter) *lezen moet:* hoc ſublime candens, quem invocant omnes Jovem, i. e. coelum, Enn. ap. Cic. Nat. D. II, 25. III, 4. b) Adverbialiter, *voor* ſublimiter, *hoog, in de hoogte, in de lucht, bij voorb.* aër ſublime fertur, Cic. Nat. D. II, 39: ſonus ſublime fertur, Ibid. 56, *alwaar de* Ed. Lambin. in ſublime *heeft:* ſcuta, qua erant ſublime fixa, ſunt humi inventa, Cic. Div. II, 31: eos legatos non pennis ſublime elatos Alpes transgreſſos, Liv. XXI, 30, i. e. *waren niet in de lucht over de Alpen gevlogen:* ſublime volantes aetheriae nubes, Lucret. VI, 96: quae (proelia ventorum) ſegetem ab radicibus imis ſublime expulſam eruerent, Virg. Georg. I, 320: ſplendentibus oſtro accipitur ſublime toris, Sil. XI, 276: ſublime ſedens, Ibid. 232: ſublime putreſcere, Cic. Tuſc. I, 43, i. e. *boven in de lucht, in de hoogte.* (2) *Men heeft ook* ſublimus, a, um, *bij voorb.* ſublima (Plur.) coeli, Lucret. I, 342: *dus ook* ſublima nebula, Salluſt. ap. Non. 8 n. 45: ex humili ſede ſublima evolat, Acc. Ibid.

SUBLIMĬTAS, atis, f. *de hoogte, bij voorb.* corporis, Quintil. XII, 5, 5: cellarum, Colum. VIII, 3: cucurbitarum natura ſublimitatis avida, Plin. H. N. XIX, 5 ante med., i. e. *zij willen geern hoog klimmen:* ſublimitates lunae, Ibid. II, 16 poſt med.: *van daar* 1) *Tropisch hoogte, verhevenheid, d. i. uitmuntendheid, grootheid, bij voorb.* invicti animi, Plin. H. N. VII, 25 extr.: haec eſt in pictura ſumma ſublimitas, Ibid. XXXV, 10. 2) *verhevenheid of het verhevene in het ſpreken, en ſchrijven,* Plin. Epiſt. I, 10. Quintil. VIII, 3, 3. XII, 10, 23: in verbis, Quintil. X, 1, 27: carminis heroici, Ib. I, 8, 6: narrandi, Plin. Ep. I, 16.

SUBLIMĬTER, *hoog, bij voorb.* ſtare, Cato R. R. 70, i. e. *misſchien recht op ſtaan, niet liggen: dus ook* medicamentum terere & dare, Ibid.: volitare, Colum. VIII, 11, *hoog vliegen:* locus munitus ſublimiter pedum quindecim maceria, Ibid. 15: ſublimius altum ad ollit caput, Ovid. Halieut. 69: *en Tropisch, bij voorb.* ſublimius dicenda, Quintil. IX, poſt med. §. 130.

SUBLIMO, avi, atum, are, *hoog maken, verheffen, bij voorb.* ſol in coelo ſublimat ſeſe, Enn. ap. Non. 2 n. 775: aquila ſe nubium tenus ſublimavit, Apul. Flor. 1 poſt init. p. 340, 83, i. e. *verhief zich: dus ook* ſublimari i. e. ſublimare ſe, *bij voorb.* ultra Olympi verticem, Ibid. de deo Socrat. ante med. p. 46, 25 Elm., i. e. *zich verheffen, vliegen:* ſublimata in altum, Ibid. Met. III poſt med. p. 138, 31, i. e. *verhief zich, vloog:* granaria ſublimata, Vitruv. VI, 9 poſt med., i. e. *in de hoogte aangelegd: van daar Tropisch, bij voorb.* in maximum decus ſublimavit, Cato ap. Feſt.

SUBLĪMUS, a, um, *zie* Sublimis.

SUBLINGĬO, onis, m. *de onderlikker (der ſchotels), bij voorb.* coqui, Plaut. Pſeud. III, 2, 103, *verächtlijk, voor, koksjongen of keuken jongen.*

SUBLINĬO, ivi, itum, 4. *voor* ſublino, *bij voorb.* os, Plaut. Mil. II, 1, 75, *den mond ſmeeren.*

SUBLĪNO, levi, litum, 3. 1) *onder iet ſmeeren, of ſtrijken, of verw doen, eer er iet voorkomt. ook beſmeeren, bij voorb.* ſublinunt chryſocollam, priuſquam inducant, ſtramento, Plin. H. N XXXIII, 5 med.: al purpuram facere malunt, caeruleum ſublinunt, Plin. H. N. XXXV, 6 extr., i. e. *verwen het vooräf blaauw:* hac minium ſublinunt adulterantque, Ib. XXXV, 60: cornua nunc tincta nunc ſublita, Ibid. XI, 37 ſect. 45: *van daar iet met iet van onder beleggen, bij voorb.* Sardonyx argenteis bracteis ſublinitur, Plin. H. N. XXXVII, 7 extr.: quae bractea aurea ſublinuntur, Ibid.: argentum vivum ſublitum bracteis, Ibid. XXXIII, 6 ante med.: *ook onderleggen, bij voorb.* lacertae ſanguis pedes ſublitus ſanat, Ib. XXX, 9 extr. 2) *ſmeeren, bij voorb.* os alicui, *iemand den mond ſmeeren, d. i. voor den gek houden, wat wijs maken,* Plaut. Mil. II, 5, 57. Merc. II, 4, 17. Capt. III, 4, 123. Aul. IV, 6, 2. Epid. III, 4, 55.

SUBLĪTUS, a, um, *zie* Sublino.

SUBLIVĬDUS, a, um, *blaauwächtig, bij voorb.* puſtula, Celſ. V, 28 ſect. 11 poſt med.

SUBLUCĀNUS, a, um, *tegen den dag, bij voorb.* tempora, Plin. H. N. XI, 12.

SUBLUCĒO, xi, 2. *onder voortlichten, of eenigzins lichten, of enkel lichten, ſchitteren, bij voorb.* aries totus ſublucet, Cic. Arat. 289: crepuſcula, Ovid. Am. I, 5, 5: purpura violae, Virg. Georg. IV, 275: mixto ſublucent ora rubore, Ovid. Her. XXI, 216: ſi fragmenta (picis) ſubluceant, Plin. H. N. XIV, 20 poſt med.: nigrantis roſae colore ſublucens, Ib. IX, 36.

SUBLUCĬDUS, a, um, *eenigzins licht, bij voorb.* lucus, Apul. Met. VI poſt init. p. 174, 24 Elm.

SUBLŪCO, are, *licht maken, bij voorb.* arbores, Feſt., i. e. *de takken beſnoejen.*

SUBLUCU, *zie* Sulluca.

SUBLUGĒO, ere. 1) *een weinig treuren, ook* 2) *enkel treuren of er bij treuren,* Cenotaph. Piſan. C. Caeſ.: matronas, quae in colonia noſtra ſunt, ſublugere, *alwaar* Nonſius d. ſert. III, 2 *zegt, dat het hier niet is* aliquantulum *maar* plane juſte lugere.

SUBLŬO, ui, utum, 3. *onder wasſchen, of afwasſchen, baden, bij voorb.* inguina, Martial. VI, 81, 2: ſubluto podice, Ib. II, 42, 2: intertrigo bis in die ſubluitur aqua calida, Colum. VI, 32: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* quoties deſedit, ſubluere aqua calida, Cels. IV, 15: *van daar van uiteren, voorbij ſtroomen, bij voorb.* collis radices flumina ſubluebant, Caeſ. B. G. VII, 69: hunc montem flumen ſubluebat, Ibid. B. C. III, 97.

SUBLUSTRIS, e, *eenigzins helder, wat licht, bij voorb.* nox, Liv. V, 47 in. Horat. Od. III, 27, 31: umbra noctis, Virg. Aen. IX, 373: ſubluſtri umbra, Val. Fl. III, 141: *van daar Tropisch, bij voorb.* lumina eloquentiae, Gell. XIII, 24 med.

SUBLUTĒUS, a, um, *geelächtig, bij voorb.* color, Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 29 Elm.

SUBLŌTUS, a, um, *zie* Subluo.

SUBLUVĬES, ei, f. 1) *vuilnis, ſlijk, bij voorb* viam ſubluvie coenoſa lubricam, Apul. Met. IX ante med. p. 221, 2 Elm. 2) *eene ziekte der huid, bij voorb. van ſchapen,* Colum. VII, 5 med. Plin. H. N. XXX, 9 poſt med.

SUBMĀNO, are, *onder of van onder voortvloejen, bij voorb.* aquae ex montibus ſub terra ſubmanantes, Vitruv. VIII, 1 ante med.

SUBMEMORATĬO, onis, f. *een memorie, promemoria,* Pandect. XXVII, 1, 13 extr.

SUBMERGO *of* SUMMERGO, ſi, ſum, 3. *onderdoopen, indoopen, verzinken, bij voorb.* navem, Tacit. Ann. XIV, 5: homines ponto, Virg. Aen. I, 40 (44): *dus ook* ſubmerſus, a, um, *bij voorb.* navis, Caeſ. B. C. III, 39: in fluctu medio ſubmerſum, Virg. Aen. I, 585 (589): ſubmerſas obrue puppes, Ibid. 69 (73): ſaxum tumidis ſubmerſum tunditur fluctibus, Ibid. V, 125: equus, Cic. Div. I, 33: belluae partim ſubmerſae, partim fluitantes cet., i. e. *onderduikende,* Ib. II, 39: ſalgama non innatent, ſed ſemper ſint, jure ſubmerſa, Colum. XII, 4 extr.: terrae ſubmerſae, Juſtin. II, 1: ferrum igne rubens — ſtridet & in trepida ſubmerſum ſibilat unda, Ovid. Met. XII, 279: urbs ſubmerſa, Claudian. B. Gild. 42, i. e. *overſtroomd: van daar Tropisch, bij voorb.* virtus ſubmerſa tenebris, Claudian. de IV conſul. Honor. 221.

SUBMERSUS *of* SUMMERSUS, a, um, *zie* Submergo.

SUBMĒRUS, a, um, *bijna zuiver, bijna puur, weinig gemengd, bij voorb.* vinum, Plaut. Stich. I, 3, 116, i. e. *die met weinig water gemengd is.*

SUBMINĬA, ae, f. ſcil. veſtis, *eene onbekende ſoort van kleding, bij voorb.* Tunicam rallam, — crocotulam, ſupparum aut ſubminiam, ricam cet., Plaut. Epid. II, 2, 48, *tenzij men lezen moet* ſubminium, *dewijl er vooräf gaat* ſupparum, *boertend, een weinig of te veel: te weten, dat met* Supparum (*eene ſoort van kleding, maar welk woord ook een weinig, iet weinigs, kan betekenen*) *geſpot wordt.*

SUBMINISTRĀTOR, oris, m. *die iet behandigt, of bevordert, bij voorb.* libidinum, Senec. Ep. 114 extr.

SUBMINISTRO, avi, atum, are, *behandigen, geven, verſchaffen, toeſteeken, toezenden, bij voorb.* tela clam, Cic. Coel. 9: tela ad manum, Quintil. V, 7: alicui pecuniam, Cic. Dejot. 9: frumentum Sequanos ſubminiſtrare, Caeſ. B. G. I, 40: aquam radicibus, Colum. V, 10 ante med.: quoniam tabellarios ſubminiſtras, hodierni diei res geſtas habebis, Cic. Q. Fr. II, 83 extr.: Ariſtoteles huic arti plurima adjumenta atque ornamenta ſubminiſtravit, Cic. Invent. I, 5: puteus 300 pondo argenti Hannibali ſubminiſtravit indies, Plin. H. N. XXXVI, 6: terrae aliae ferrum molle tantum ſubminiſtrant, aliae fragile, Ibid. XXXIV, med.: alicui occaſiones fae-

ſueviendi, Sueton. Tiber. 61 in.: tantum animorum viriumque patriae conſpectus ſubminiſtrat, Juſtin. VI, 7: ipſa pax timores ſubminiſtrabit. Senec. Ep. 104 ante med.: Labienus ſuis equitibus auxilia equeſtria ſubmittere, ſauciisque ac defatigatis integros recentioribusque viribus equites ſubminiſtrare, Auct. B. Afric. 78, i. e. *toezenden*: auxilia hoſtibus, Caeſ. B. G. IV, 20, i. e. *geven, toezenden*.

SUBMISSE of **SUMMISSE**, *nedergelaten, met nederlating: van daar Tropisch*, 1) *nedergelaten, met nederlating, gelaten, demoedig, beſcheiden, zonder trots, bij voorb.* agere. Ovid. Art. III, 582: ſcribere alicui, Tacit. Hiſt. III, 9 extr.: loqui, *bij voorb.* aſpere, an leniter. an etiam ſubmiſſe, loqui expediat, Quintil. VI, 5, 5: ſupplicare, Cic. Planc. 5: ſubmiſſius nos geramus, Cic. Off. I, 26. 2) *zonder vuur in 't ſpreken, gelaten, bij voorb.* breviter aut ſubmiſſe dicunt, Cic. Or. II, 53. 3) *zacht, gelaten, bij voorb.* ſubmiſſius dolere, Claudian. Gild. 247, i. e. *minder*: Demoſthenes ſubmiſſius a primo (ſcil. dicit), Cic. Or. 8, i. e. *zachter, met eene zwakke ſtem, of ook gelaten, zonder hevigheid.* 4) *zacht, zoetjens, bij voorb.* ſubmiſſius ſciſcitari, Petron. 105 extr.: Demoſthenes ſubmiſſius cet., Cic., *zie hier voor.*

SUBMISSIM, i. q. ſubmiſſe, *bij voorb. zacht, gelaten, zoetjens, bij voorb.* fabulari, Sueton. Aug. 74: ridere, Gell. XVII, 8.

SUBMISSIO, onis, f. *nederlating, bij voorb.* vocis, Cic. Off. I, 41, i. e. *het zacht ſpreken*: orationis, Cic. Or. 25, i. e. *zachte wijze van ſpreken, zonder tooi, drift enz.*: Parium comparatio nec elationem habet nec ſubmiſſionem, Cic. Top. 18, i. e. *verlaging, vernedering, vermindering.*

SUBMISSUS of **SUMMISSUS**, a, um, *zie* Submitto.

SUBMITTO of **SUMMITTO**, iſi, iſſum, 3. 1) *naar onder laten, nederlaten, bij voorb.* ſe ad pedes, Liv. XLV, 7: faſces, Liv. II, 7: poplitem, Ovid. Met. VII, 191: oculos, Ovid. Faſt. III, 374: genua, Plin. H. N. VIII, 1 extr.: latus (i. e. corpus) in herba, Ovid. Met. III, 23: aures, Plin. H. N. X, 48: caput in herba, Ovid. Met. III, 502: oculos, Ib. Faſt. III, 372: *van daar* ſubmittitur amnis *voor* ſubmittit ſe, Plin. Ep. V, 6 ante med., i. e. *wordt zacht, zinkt langzaam: van daar Tropisch, naar onder, of nederlaten, bij voorb.* animos, Liv. XXIII, 25, i. e. *laten zinken*: animum periculo, Brut. & Caſſ. ad Anton. in Cic. Ep. ad Div. XI, 3 med., i. e. *wegens het gevaar moedeloos worden*: vocem, Cic. Or. 17: ſe ſubmittere *zich nederlaten, zich vernederen, bij voorb.* tribubus, Cic. Planc. 10, i. e. *voor de* Tribus, *zich voor hun vernederen*: qui ſuperiores ſunt, ſubmittere ſe debent in amicitia, Cic. Amic. 20 poſt init., i. e. *zich nederlaten*: ſe in humilitatem cauſam dicentium, Liv. XXXVIII, 52, i. e. *zich daartoe vernederen, of nederlaten*: ſubmittendo ſe in privatum faſtigium, Liv. XXVII, 3, i. e. *terwijl hij zich tot het karakter van een ambteloos perſoon nederliet, zich als een ambteloos perſoon gedroeg, (daar hij toch Koning was); echter gelooft* Gronovius, *dat* ſe *weg moet; en* Drakenborch *heeft het weggelaten, aan gaat de woordſchikking dus*: ſubmittendo faſtigium (regium) in privatum: *van daar* a) *nederlaten, verminderen, nalaten, bij voorb.* multum ſubmittere, ſcil. *in het ſpreken*, Cic. in Caecil. 15, i. e. *niet zeer ſterk ſpreken: dus ook* Quintil. XI, 3, 13: orationem, Ibid. III, 3, 2. XI, 1, 45, i. e. *nederig, zonder tooi en inſpanning ſpreken*: multa in oratione, Ibid. II, 12, 10: intentionem, Ibid. XI, 3, 41: *ook ſtaat* orationem, Plin. Ep. III, 13, *alwaar er* adtollere *tegenover ſtaat: van daar nalaten, toeſtaan, overlaten, bij voorb.* alicui imperium, Liv. VI, 6: ſe ſubmittere alicui, Juſtin. XIII, 2, i. e. *toegeven: doch, het kan ook zijn, zich onderwerpen*: pretia ſubmittere, *verminderen*, Plin. H. N. XXIX, 1 poſt med. b) *nalaten, onderlaten, bij voorb.* furorem, Virg. Aen. XII, 832. *Van daar* ſubmiſſus (ſummiſſus), a, um. *nedergelaten, bij voorb. op de knie, of als men bukt enz., bij voorb.* ſtantibus primis, ſecundis ſummiſſioribus, Liv. XLIV, 9, i. e. *bukten een weinig enz.*: lupam ſubmiſſas infantibus praebuiſſe mammas, Liv. I, 4: cervix in terram ſubmiſſa, Colum. VI, 30 ante med.: oculi. Plin. H. N. XI, 37 ſect. 54: brachia ſubmiſſa terrae i. e. in terram, Ovid. Pont. III, 1, 149: *van daar* vox, Cic. Or. 17 extr., i. e. *zacht: dus ook* voce ſubmiſſa, Ovid. Pont. IV, 3, 41, *alwaar het ook, ootmoedig, kan zijn; daar wordt van eenen biddenden geſproken; en de ootmoedig biddende bidt gemeenlijk zoetjens*: murmur ſubmiſſum, Quintil. XI, 3, 45: *ook* ſubmiſſus, *zacht ſprekende, bij voorb.* in prooemiis ſubmiſſi ſumus, Ibid. IX, 4, 138, i. e. *wij ſpreken zacht, ſchreeuwen niet: van daar nedergelaten, nederig, bij voorb.* vertex, Ovid. Met. VIII, 637, i. e. *nederig*: purpura ſit ſubmiſſior, Quintil. XI, 3, 159, i. e. *nedrig, laager, meer naar onder*: orator, Cic. Or. 24, i. e. *die van nederige, laage zaken ſpreekt, gevolglijk zonder drift, zonder tooi: dus ook* ſummiſſa dicere, Ibid. 23, i. e. *geringe, laage dingen: dus ook* ſubmiſſa, qualia in epilogis, Quintil. IX, 4, 137, i. e. *niet driftige, gelaten, bedaarde, dingen, die geenen tooi of geſchreeuw vereiſchen: dus ook* funebres orationes atque cauſae reorum — triſtes atque ſubmiſſae (ſunt), Ib. XI, 3, 153, i. e. *vereiſchen geen groot geſchreeuw: ook nederig, d. i. laaghartig, bij voorb.* neque ſummiſſum & abjectum vivere, Cic. Off. I, 34: Ne quid humile, ſummiſſum, faciamus, Cic. Tuſc. IV, 30: adulatio, Quintil. XI, 1, 30: *ook ootmoedig, bij voorb.* actio, Ib. VII, 4, 27: civitates calamitate ſubmiſſiores eſſent futurae, Hirt. B. G. VIII, 31: tendere ſubmiſſas manus, Ovid. Her. XX, 78: Cerberus ore ſubmiſſo obſequens, Senec. Herc. fur. 811: preces, Lucan. VIII, 594: cf. Val. Fl. VII, 476. Sil. XII, 640: *ook toegevend, verzacht, medelijdend, bij voorb.* viro ſubmiſſus honorem largitur vitae, Stat. Theb. I, 663. 2) *naar onderlaten, of iet onder iet laten, of onder iet gaan of ſlaan laten, onder iet ſtellen of zetten, bij voorb.* agnos nutricibus, Colum. VII, 4: tauris vaccas, Pallad. Jul. tit. 4, ſcil. *tot bevruchting: dus ook* aquas, Ibid. Mart. 13 poſt med.: *verders* canterium vitibus, Colum. IV, 14: *van daar onderwerpen, overlaten, bij voorb.* animos amori, Virg. Aen. IV, 414: ſe culpae, Ovid. Her. IV, 151, i. e. *een fout begaan*: ſe alicui, Juſtin. XIII, 2, *zie boven.* 3) *in de hoogte of op laten gaan, in de hoogte richten, verheffen, bij voorb.* manus, Senec. Oed. 226: ſubmiſſas tendere palmas, Sil. IV, 411; *doch het kan hier ook zijn, ootmoedig: dus ook* ſubmiſſi palmas i. e. habentes palmas ſubmiſſas, Ibid. I, 673: ſubmiſſas tendere alta ad Capitolia dextras, Ibid. XII, 640: oculos, Ovid., *zie boven*: Averna loca ſubmittunt vim mortiferam, Lucret. VI, 818: tellus ſubmittit fetus, Ibid. I, 193: humus ſubmittat colores, Prop. I, 2, 9: tellus ſubmittit pabula, Lucan. IV, 410: *van daar laten waſſen, laten opgroeijen*, a) *van boomen, wijnſtokken enz., wanneer men de takken laat waſſen, d. i. niet afſnoeit, bij voorb.* alteram ſubmittas, Colum. Arb. 5: ſalix ad unam perticam ſubmittatur, Colum. IV, 31: pampinarium, Ibid. III, 10 poſt med.: frutices in ſemen, *laten groeijen*, Ibid. XI, 3 med.: prata ſubmiſſa, Varr. R. R. I, 49: prata in foenum, Colum. XI, 2 ante med.: ſtilum, Ibid. XI, 3, 45: *dus ook* capillum, Plin. Epiſt. VII, 27 extr. Tacit. Germ. 31, *het haair laten groeijen: dus ook* barbam, Tacit. Germ. 31. Senec. ad Polyb. 36. b) *bijzonder van vee, het tot fokvee laten opgroeijen, tot fokkerij behouden, gevolglijk niet ſlachten enz., bij voorb.* arietes, Varr. R. R. II, 2 extr.: hoedos, Ibid. 3: tauros, Virg. Ecl. I, 45: vitulos, Ibid. Georg. III, 159: pullos equorum, Ibid. 73: mares ad admiſſuram, Varr. R. R. II, 3, 4: *dus ook* huic (cani feminae) parilem ſubmitte marem, Nemeſ. in Cyneg. 114, i. e. *voedt ze voor eenen gelijken manlijken hond (reu) op: doch men kan het beter verklaren, laat hem toe (tot beſpringing), laat hem met haar ſpeelen: ook kan men hier toe rekenen*, monſtrum ſummiſere Colchi, Horat. Od. IV, 4, 64, i. e. *voeden: ook* vinea ſubmittit capreas, Horat. Sat. II, 4, 43; *doch het laatſte kan ook enkel, zenden, zijn.* 4) *onder de hand zenden, bij voorb.* aliquem, *bij voorb.* Timarchidem, Cic. Verr. III, 28: *ook zonder den* Accuſativus, *bij voorb.* ad pupillae matrem ſubmittebat, Cic. Verr. I, 41, i. e. *zendt heimlijk aan de moeder enz.*: juventutem ad bellum, Liv. VI, 6: *van daar* a) *in 't gemeen, zenden, of toezenden, bij voorb.* laborantibus auxilium, Caeſ. B. G. VII, 85 Ed. Oudend.: *dus ook* auxilia alicui, Caeſ. B. G. IV, 26: cf. Ibid. VII, 81: *dus ook* exercitus huc ſubmittatis, Planc. in Cic. Ep. ad. Div. X, 21: Huic vos non ſubmittetis? Cic. Prov. 4, ſcil. ſucceſſorem: *dus ook* vinea ſubmittit capreas, Horat. Sat. II, 4, 43, i. e. *zend ter tafel*: juventutem ad bellum, Liv. VI, 6. b) *uitzenden, rondzenden, of aanſtellen, opſtoken, bij voorb.* ſubmiſſis conſulentibus cet., Sueton. Ner. 28. 5) *laten gaan*, (*zoo als* mitto): *van daar* a) *zenden, zie hier voor.* b) *ter voortfokking laten gaan, zie hier voor.* c) *laten gaan, d. i. laten groeijen, d. i. het niet verhinderen enz., bij voorb.* ſalicem, pampinarium, ſtilum, Colum., *zie boven*: capillum, barbam, *zie boven: dus ook laten gaan, d. i. niet ſlachten, laten leven enz., zie hier voor.* d) *toelaten, ter bevruchting, laten beſpringen, bij voorb.* tauris vaccas, Pallad., *zie boven: ook van het menſchlijk geſlacht, bij voorb.* huic (cani feminae) parilem ſubmitte marem, Nemeſ. Cyneg. 114: tauros, Virg. Ecl. I, 46, *doch in welke laatſte plaats het ook zijn kan, ter voortfokking laten gaan: bij ſlot verliest de zin niet veel.* 6) *in de plaats van een ander laten gaan: van daar* a) *in iemands plaats zenden, bij voorb.* cui (ſucceſſorem), Cic., *zie hier voor.* b) *vergoeden, vervullen, bij voorb.* ſubmittantur & ſuppleantur capita (gregis), quae demortua ſunt, Pandect. VII, 1, 70 in.; *doch het kan ook zijn, toezenden, of in de plaats zenden: dus ook* alia ſubmittere, Ibid. 69. 7) *voortbrengen, bij voorb.* tellus ſubmittit fetus, Lucret.: pa-

pabula, Lucan.: colores, Prop., *zie boven.*

SUBMOENIUM cet., *zie* Summoenium cet.

SUBMOLESTE, *eenigzins bezwaarlijk, of onaangenaam, bij voorb.* fero, Cic. Att. V, 21, i. e. *het is mij niet wel, ik ben wat te onvrede.*

SUBMOLESTUS, a, um, *eenigzins lastig of verdrietelijk*, Cic. Att. XVI, 4 extr.

SUBMONĔO, ui, itum, 2. *onder de hand herinneren*, Terent. Eun. II, 5, 22. Sueton. Aug. 53.

SUBMORŌSUS, a, um, *eenigzins knorrig, bij voorb.* ridicula ſubmoroſa, Cic. Or. II, 69, i. e. *die wat gal verraden, en gevolglijk bijtend zijn.*

SUBMŌTOR *of* SUMMŌTOR, oris, m. *een wegſchikker, te zijde ſchikker, bij voorb.* aditus, Liv. XLV, 29 in., i. e. *die plaats maakt (voor den aankomenden* Conſul); NB. *dit is de* Lictor.

SUBMŌTUS *of* SUMMŌTUS, us, m. *terzijdeſchikking, plaatsmaking, zoo als door de* Lictores *geſchiedde, bij voorb.* Apis incedit ſubmotu lictorum, Plin. H. N. VIII, 46 extr.

SUBMŌTUS *of* SUMMŌTUS, a, um, *zie* Submoveo.

SUBMŎVĔO *of* SUMMOVĔO, movi, motum, 2. *uit den weg ſchikken, wegſchikken, verwijderen, bij voorb.* advocatos, Cic. Quintl. 8 extr.: regnum, Plin. Paneg. 55: hoſtes — noſtros longius ſubmovebant, Hirt. B. G. VIII, 10: hoſtes ex agro Romano Anienem, Liv. IV, 17: hoſtes ex muro, Caeſ. B. C. II, 11: hoſtes ab Alpibus in Italiam, Salluſt. in Ep. Pom. ad ſenat.: reliquos a porta, Caeſ. B. G. VII, 50: *ook zonder Præpoſitie*, lembos ſtatione, Liv. XLV, 10: libros familia, Quintil. I, 4 (5) poſt init.: piratas mari, Flor. IV, 6: aliquem adminiſtratione, Sueton. Caeſ. 16: aliquem urbe, Ibid. Aug. 15: *dus ook* ſubmotus, a, um, *bij voorb.* ſummota e foro ſeditio, Vellej. II, 126: ſubmotus patria, Ovid. Pont. IV, 14, 47: *ook enkel* ſubmotus ſcil. patria, Ibid. Triſt. III, 4, 41: *dus ook* qui ſum ſubmotus ad Iſtrum, Ib. Pont. III, 4, 91: ſubmotus pudor, Horat. Epod. XI, 18: ſubmoti in aliam inſulam hoſtes, Tacit. Agric. 23: ſubmota eſt capiti tabes, Lucan. VIII, 689: ſpelunca vaſto ſubmota receſſu, Virg. Aen. VIII, 193; *bijzonder van* Lictores, *wanneer zij het volk bevelen, plaats te maken, bij voorb. omdat de* Conſul *enz. komt, of het zij, waarom het wille, bij voorb.* ſubmove turbam, Liv. III, 48, i. e. *maak plaats, weer het volk aan eene zijde: dus ook* tribuni ſubmoverunt populum ſcil. per lictores, *of voor* ſubmoveri juſſerunt, Liv. XXV, 4: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* lictores ſubmoventes, Liv. IV, 50. VIII, 33: lictores, qui ſubmovendo (ſcil. populum) iter facerent, Liv. XXXV, 7 poſt med.: *van daar* neque eſt, quod feliciorem eum judices, cui ſubmovetur (ſcil. populus i. e. *voor wien men plaats maakt*), quam quem lictor ſemita dejicit; ſi vis exercere tibi utile, nulli autem grave imperium, ſubmove vitia, Senec. Ep. 94 poſt med.: non — conſularis ſubmovet lictor tumultus mentis & curas, Horat. Od. II, 16, 10: *en Tropisch*, alia via occurris (mihi) ingens & ſubmoves (ſcil. me & meum ingenium) ingenii (tui) faſcibus, Plin. H. N. praef. poſt init.: *van daar* ſummoto populo, Liv. XXVI, 38: *ook in* Paſſivo, *bij voorb.* ſubmoveri Laetorius jubet, Liv. II, 56, (ſcil. populum *of* turbam *of* impersonaliter), *beval plaats te maken*: cf. *hiervoor*, Senec.: *van daar* ſummoto (Ablat.) *plaats gemaakt zijnde, of ook* ſcil. populo, *het volk terzijde geweerd zijnde, bij voorb.* ſummoto incedere, Liv. XXVIII, 27 extr.: ſubmoto adſcendit, Inſcript. ap. Gruter. p. 124 extr.: *dus ook* per vacuum in ſummoto locum cuneo irruperunt, Liv. XXV, 3 extr., *alwaar nogthans in beter weg zou blijven, wanneer* ſubmoto (ſcil. populo) *als boven zou zijn, nadat er plaats gemaakt, of het volk terzijde geweerd was; tenzij men zeggen wil, dat* ſubmotum *zij* i. q. locus, quo homines ſummoti ſunt: *van daar* 1) *verwijderen, afhouden, bij voorb.* aliquem a rep., Cic. ap. Quintil. XI, 1 extr.: aliquem a bello, Liv. XLV, 23 poſt med.: Jupiter hyemes ſubmovet, Horat. Od. II, 10, 17: ſcrupulum, Colum. IV, 29, 3: improbos maleficio, Cic. Roſc. Am. 25: hyemem tecto, Lucan. II, 385: Germaniam ab Italia Alpes ſubmovent, Plin. H. N. III, 19 extr., i. e. *ſcheiden.* 2) *wegdoen voor verkopen, bij voorb.* oves, Colum. VII, 3 med.: §. 13 *en* 14: qui agni ſubmoveri debent, Ibid. VII, 4, 3. 3) *Tropisch, wegdoen, verwijderen, bij voorb.* litora (ſcil. aedificando) i. e. *het bouwen*, Horat. Od. II, 18, 21. Not. ſubmoſſe *voor* ſubmoviſſe, Horat. Sat. I, 9, 48.

SUBMŪTO *of* SUMMŪTO, are, *verruilen, bij voorb.* verba pro verbis, Cic. Or. 27.

SUBNASCOR, natus ſum, 3. 1) *opwasſen, voortwasſen, bij voorb.* herbae ſubnatae, Ovid. Hal. 90: ſubnaſcente alio (cortice), expellitur (cortex), Plin. H. N. XVII, 24 poſt med.: nec eadem folia durant, ſubnaſcentibus aliis, Ib. XVI, 22: aliis (pomis) cadentibus, aliis ſubnaſcentibus, Ib. XII, 3: caſtaneae cadunt ex arbore & ſubnaſcuntur, Ibid. XVII, 20 poſt med.: quadrupedibus pilum cadere atque ſubnaſci annuum eſt, Ib. XI, 39 poſt med.: ſubnaſci plumas, Ibid. 23: *van daar Tropisch, bij voorb.* ulcera ſubnaſcebantur, Senec. de brevit. vitae 5 poſt med.: quia quantum (aquae) exhauſtum eſt (e navi), ſubnaſcitur, Ibid. de ira II, 10 extr. *Ook kan men het, in ſommigen van deze plaatzen, vertalen, daarvoor of in plaats van eene andere zaak wasſen of voortkomen.* 2) *in plaats van eene andere zaak wasſen of voortkomen, zie hier voor.* 3) *onder wasſen, bij voorb.* herbae, Ovid., *zie boven.*

SUBNĂTO, are, *onder zwemmen, bij voorb.* pars ſubnatat unda, pars exſtat aquis, Sil. XIV, 483: hic — buccinat, ille obſiſtit; alius ſpeculum praegerit; currus bijuges alii ſubnatant, Apul. Met. IV poſt med. p. 157, 6 Elm.

SUBNECTO, xui, xum, 3. 1) *aanknoopen, aanbinden, ſamenknopen, bij voorb.* velum antennis, Ovid. Met. XI, 483: aliquid collo, Plin. H. N. XXVIII, 2 extr. Ibid. cap. 4 poſt med. *en* 7 extr.: cingula mamma, Virg. Aen. I, 492 (496): fibula ſubnectit veſtem, Ibid. IV, 139: circulos cervici, Ibid. Georg. III, 166: ſpecieque comam ſubnexus utraque i. e. coronatus, Stat. Sylv. V, 3, 115. 2) *Tropisch, aanvoegen, toevoegen, bij voorb.* fabulam, Juſtin. XLIII, 4: deinde callide ſubnectit, confictas a ſe epiſtolas eſſe, Ibid. XIV, 1, i. e. *zegt hierop*: deinde proxima ſubnectens ſtruxerit orationem, Quintil. VII, 10, 7: judicium inventioni, Ibid. III, 3, 5: cui gloriae feminarum dedecus ſubnectam i. e. addam, adjiciam, Val. Max. II, 6, 15.

SUBNĔGO, are, *eeniger mate of een weinig afſlaan, weigeren*, Cic. ad Div. VII, 19.

SUBNERVO, are, *ontzenuwen, verlammen: van daar Tropisch, bij voorb.* calumnias, Apul. in Apolog. poſt med. p. 327, 17 Elm., i. e. *krachteloos maken.*

SUBNEXUS, a, um, *zie* Subnecto.

SUBNĬGER, gra, grum, *wat zwart, zwartachtig, bij voorb.* oculi, Plaut. Merc. III, 4, 55: labra, Varr. R. R. II, 9: colorem ex nigro ſubnigrum, Celſ. V, 28 ſect. 4: homo, Plaut. Pſeud. IV, 7, 120.

SUBNĪTOR, nixus *of* niſus ſum, 3. *ſteunen op iet; doch gemeenlijk komt alleen het* Particip. Subnixus *of* ſubniſus, a, um, *voor, ſteunende op iet, geſteund, bij voorb.* alis ſubnixis, Plaut. Perſ. II, 5, 6: circulos verticibus ſubnixos, Cic. Somn. Scip. 6: ſolio ſubnixa, Virg. Aen. I, 506 (510): mitra mentum ſubnixus, Virg. Aen. IV, 217, i. e. *toegebonden aan de kin:* aedes ſubnixae jugis, Claudian. de VI conſ. Honor. 49: *van daar omgeven, bij voorb.* urbs ſubnixa muro, Virg. Aen. III, 402: *dus ook* mitra, Virg., *zie hier voor: van daar* 1) *Tropisch, ſteunende, zich verlatende, bij voorb.* propinquitatibus, Tacit. Ann. XI, 1: robore mentis, Martial. I, 40, 7: manu ſervorum, Aſcon. in Cic. Milon. 8: civitas tot viris ſubnixa, Tacit. Ann. I, 11: Baſtarnas ſubnixos Thracum auxiliis, Liv. XLI, 19. 2) *ſtout, opgeblazen, zich veel verbeeldende, bij voorb.* victoria ſubnixos, Liv. XXVI, 13: artis arrogantia ſubnixi, Cic. Or. I, 58 in.: ubi ſubnixus & fidens innocentiae animus eſſet, quaerebat, Liv. IV, 42: Baſtarnas ſubnixus Thracum auxiliis, Liv., *zie hier voor.* 3) *met iet verzien, bij voorb.* mitra, Virg., *zie hier voor.*

SUBNIVĀLIS, *zie* Subdialis.

SUBNIXUS, a, um, *zie* Subnitor.

SUBNŌTO, are, 1) *in 't geheim bemerken, of enkel bemerken, opmerken, bij voorb.* verba alicujus, Martial. I, 28, 5: aliquem vultu digitoque, *met de oogen en vingeren, d. i. op iemand zien en met de vingers wijzen*, Ibid. VI, 82, 3. 2) *ondertekenen of merken of ſchrijven, bij voorb.* in inferiori linea ſub utraque particulares ſubnotentur, Apul. doctr. Plat. 3 ante med. p. 31, 27 Elm.: *doch het kan ook (wegens* ſub utraque*) enkel zijn, optekenen, zetten, ſchrijven: van daar ondertekenen, bij voorb.* tabulas, Plin. Epiſt. I, 10 poſt med.: nomina, Sueton. Calig. 41. 3) *bemerken, aanmerken, opſchrijven, heenſchrijven, bij voorb.* particulares ſub utraque, Apul., *zie hier voor*: nomina, Sueton., *zie hier voor.*

SUBNUBA, ae, *Bijwijf, bij voorb.* ſubnuba lecti noſtri i. e. pellex, *dus wordt* Medea *van* Hypſipyle *genoemd*, Ovid. Her. VI, 153, i. e. *mijne medevrijſter.*

SUBNŪBILUS, a, um, *eenigzins wolkig of droef of donker, bij voorb.* nox, Caeſ. B. C. III, 54: limes, Ovid. Remed. 599.

SUBO, are, *in de bronstijd zijn, hitzig zijn, d. i. verlangen, om beſprongen te worden*, 1) *eigenlijk van verkens of zwijnen, van het vrouwlijk geſlacht*, Plin. H. N. X, 36 extr. 2) *van andere beesten, bij voorb.* et pecudes & equae — ſi non, ipſa quod ipſorum ſubat, ardet abundans, Lucret. IV, 1193: *van visſchen*, feminae ſubent, mares furiant, Apul. in Apolog. ante med. p. 298, 22 Elm. 3) *van menſchen*, Hor. Epod. XII, 11.

SUBOBSCOENUS (SUBOBSCENUS), a, um, *in het vuile of leelijke vallende, leelijk, vuil*, Cic. Or. 26.

SUBOBSCŪRE, *eenigzins donker, bij voorb.* explicare, Gell. III, 14: dicere, Ibid. X, 1.

SUBOBSCŪRUS, a, um, *eenigzins donker: van daar Tropisch, d. i. niet recht verſtaanbaar, bij voorb.* grandes verbis, breves & ob eam ipſam cauſam ſubobſcuri, Cic. Brut. 7 extr.: ingreſſio cum antiqua tum ſubobſcura, Cic. Or. 3, i. e. *donker, zwaar om te verſtaan, niet recht bekend.*

SUBODIŌSUS, a, um, *eenigzins gehaat, of verdrietlijk, bij voorb.* quod erat ſubodioſum, Cic. Att. I, 5.

SUBOFFENDO, ĕre, i. e. aliquantum offendo, *iet (een weinig) ſtooten, bij voorb.* apud aliquem, Cic. Q. Fr. II, 6 poſt med.

SUBOLĔO, ui, 2. *een reuk van zich geven: van daar Tropisch,* res mihi ſubolet i. e. *ik merk er iet van, ik riek het gebraad; ſchijnt eene zegswijze uit den gemeenen ſtijl te zijn (zoo als het gebraad rieken):* ook ſtaat enkel ſubolet mihi zonder res, Plaut. Pſeud. I, 5, 7, *of* hoc mihi ſubolet, *bij voorb.* Plaut. Caſ. II, 3, 59. III, 2, 24: *ook zonder* Dativus, *bij voorb.* ut ne paululum quidem ſuboleat ſcil. tibi, Terent. Heaut. V. 1, 26: video, ſubolet (ſcil. mihi), ſentio, Plaut. Trin. III, 2, 72.

SUBŎLES, is, f. (*van* ſuboleſco *opwaſſen*) *alles, wat opgroeit, aanwas, opſchieting, ſpruit, telg, tak;* 1) *van boomen, planten enz., bij voorb. van den wijnſtok, en boomen,* Colum. de arb. 5 poſt med. *en* 26 extr.: multarum radicibus pullulante ſubole denſa, Plin. H. N. XVII, 10 med.: ulmum nemo jam ſerit ex ſamera ſed ex ſubolibus, Colum. V, 6: *van wijen,* Colum. XII, 10: *van haairen, bij voorb.* ante aures modo ex ſubolibus parvuli intorti demittuntur ſex cincinnuli, Varr. ap. Non. 6 n. 43: cum capillus frequenti ſubole ſpiſſus cumulat verticem cet., Apul. Met. II ante med. p. 218, 36 Elm. 2) *Tropisch, aanwas van menſchen, en beesten, ſpruit, nakomeling enz.* a) *van menſchen: is menigvuldig, bij voorb.* ſtirpis, Liv. XXXIX, 24 in.: juniorum, Liv. VI, 12: juventutis. Cic. Phil. II, 23: Sarmatae Medorum, ut ferunt, ſuboles, Plin. H. N. VI, 7: ſubolem producere. Horat. Carm. ſaec. 17, *of* propagare, Cic. Marcell. 8, i. e. *nakomelingſchap voortplanten, kinderen teelen:* ſubolem militum interiit, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 33: *ook ſtaat het van een perſoon, bij voorb.* Scipio *noemt zich zelven* ſubolem imperatorum, Liv. XXVI, 41 extr., i. e. *aanwas, ſpruite: dus ook* cara deum ſuboles, Virg. Ecl. IV, 49: Saltem ſi qua mihi de te ſuſcepta fuiſſet ſuboles, Virg. Aen. IV, 327, i. e. *als ik een kind bij u gekregen had:* Horos Archytae ſuboles i. e. filius, Prop. IV, 1, 79: ſive virum ſuboles ſive eſt muliebris origo, Lucret. IV, 1226, i. e. *een zoon.* b) *van beesten even dus, bij voorb.* auricula capellae confeſtim depellenda ſuboles, Colum. VII, 6 extr.: gregis laſcivi, Horat. Od. III, 13, 8, i. e. hircus: armentorum maribus interemtis praeterquam ſubolis cauſa, Plin. H. N. VII, 2 extr. Not. *Men ſchrijft ook* ſubolea, *doch het bovenſtaande is naauwkeuriger.*

SUBOLESCO, ĕre, *opgroeijen, van boomen, planten enz.: van daar van menſchen, en beesten, bij voorb.* juventutem ſuboleſcentem, Liv. XXIX, 3 extr.

SUBOLFACĬO, ĕre, *rieken, d. i. door den reuk bemerken,* Petron. 45.

SUBORĬOR, ortus ſum, i. q. orior, *ontſpringen, ontſtaan, bij voorb.* niſi materiae ex infinito ſuboriri copia poſſet, Lucret. I, 1035: metallorum opulentia tam varia tam fecunda, tot ſeculis ſuboriens, Plin. H. N. II, 39.

SUBORNĀTOR, ōris, m. *die iemand toerust, uitrust enz., bijzonder in 't kwaade, een aanſtoker, bij voorb.* Paul. Sentent. V, 13.

SUBORNO, avi, atum, are, *uitrusten, toerusten, met iet verzien, opſchikken, bij voorb.* aliquem pecunia, Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 16: nos, qui ſtamus in acie, ſubornes, Planc. in Cic. Epiſt. X, 23: a natura ſubornatus, Cic. Leg. I, 22: non eruditus nec ullis praeceptis contra mortem ſubornatus, Senec. Ep. 24: videmus leporem pinnis ſubornatum, ut Pegaſus videretur, Petron. 36: myrtea ſubornatus gauſapina, Ibid. 21: paenulati iſti, in modum militum ſubornati, Senec. Benef. III, 28: praeturae inſignia invaſit, praecedentibus in modum lictorum ſubornatis, Val. Max. VII, 3, 10: *van daar* 1) *in 't kwaade, iemand tegen iemand opſtoken, aanhitzen of opwerpen, of in 't gemeen, aanſtoken, opwerpen, bij voorb. iemand, om iet te doen, bij voorb.* medicum indicem, Cic. Dejot. 6: falſum teſtem, Cic. Roſc. Com. 17: hominem ſubornatis, qui dicat cet., Cic. Cluent. 59 extr.: militem ſubornant, ut Syracuſas perferret nuntium convenientem eis, quae cet., Liv. XXIV, 31 extr.: aliquem in bellum, Juſtin. IX, 7: aliquem in regnum, Ibid. XXXVIII, 8. XXXIX, 2: accuſatorem, Cic. Vat. 1: legatos ſubornatos criminibus introduxit, Liv. XXXVIII, 43: percuſſorem ſibi ſubornatum arripi juſſit, Sueton. Ner. 34 med.: cf. Juſtin. XI, 11. 2) *gereed houden, beſtellen, bij voorb.* horologium in triclinio & buccinatorem habet ſubornatum, ut ſubinde ſciat, quantum de vita perdiderit, Petron. 26 extr.

SUBORTUS, us, m. 1) i. q. ortus, *het ontſtaan, opgang:* ſolem, lunam, ſtellas ex alio atque alio exortu lucem jactare, Lucret. V, 304. 2) *ondergang van eene ſtar,* Manil. III, 326.

SUBPAETŬLUS (Supp.), a, um, *eenigzins ſcheel, bij voorb.* oculi, Varr. ap. Non. 6 n. 43.

SUBPALLĬDUS (Supp.), a, um, *eenigzins bleek,* Celſ. II, 4 extr. V, 26 ſect. 20 poſt med.

SUBPALPO (or), *zie* Suppalpo (or).

SUBPATĔO, ēre, *van onderen of daarnevens open zijn, zich onder uitſtrekken, onder liggen, of zich bevinden (van velden enz.), bij voorb.* fovea, quae fruticibus imis ſubpatet, Apul. Met. VIII poſt med. p. 210, 28 Elm., i. e. *er onder aan ſtoot: dus ook* immitto me campis ſubpatentibus, Ibid. VII poſt med. p. 198, 31 Elm.

SUBPINGO, *zie* Suppingo.

SUBPINGUIS, e, *eenigzins vet, bij voorb.* cutis, Celſ. VI, 4.

SUBPŪDET, *zie* Suppudeo.

SUBRĀDO, ſi, ſum, 3. *bekrasſen, beſchaven of onder of van onder bekrasſen, beſchaven, bij voorb.* ficos, Cato R. R. 50: arbor ferrea ſtrigili ſubraſa, Pallad. April. 4.

SUBRANCĬDUS, a, um, *eenigzins muf of ſtinkende, bij voorb.* caro, Cic. Piſ. 27 extr.

SUBRĀSUS, a, um, *zie* Subrado.

SUBRAUCUS, a, um, *eenigzins heesch, bij voorb.* vox, Cic. Brut. 38.

SUBREFECTUS, a, um, *zie* Subreficio.

SUBREFICĬO, feci, fectum, 3. *eenigermaten weder herſtellen, of verkwikken, bij voorb.* ſubrefectus, Vellej. II, 123.

SUBREMĬGO, are, *roejen,* Virg. Aen. X, 227: *dus ook* brachiis (*van den zeiler of* Nautilus), Plin. H. N. IX, 29 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb.* duce luxuria & ſubremigante ſeu potius veliſicante nequitia in illos impudicitiae ſcopulos & famae naufragia delatus, Calpurn. Flacc. in Declam. 20.

SUPRĔPO *of* SURRĔPO, pſi, ptum, 3. 1) *naar onder kruipen, onder heen kruipen, of enkel, ergens heen kruipen, of ſluipen, of toeſluipen, bij voorb.* ſub tabulas, Cic. Sext. 59: ſubrepenti incertae cominus ſagitta inſidiatur, Plin. H. N. XXXIV, 8 ante med.: Ut longum permenſus iter — claram ſubrepſit in aulam, Claudian. in Rufin. I, 177: *ook met den* Accuſativus *en* Dativus, *bij voorb.* moenia, Horat. Sat. II, 6, 100, i. e. *in de ſtad binnen ſluipen:* clathris, Colum. IX, 1 extr.: turres erigit, et mediis ſubrepit vinea muris i. e. ad muros, Lucan. II, 506: Solvitur in laticem, ſubrepit crinibus humor, Claudian. Proſerp. III, 251. Not. in ſubreptum ſcandere, i. e. ſerpendo, latenter, *bij voorb.* ſcandentes in ſubreptum felium modo i. e. latenter, Plin. H. N. X, 18: *van daar Tropisch, bij voorb.* ſomnus in oculos ſubrepit, Ovid. Met. VII, 155: blanda quies victis furtim ſubrepit ocellis, Ibid. Faſt. III, 19: tacitus ſubrepſit fratribus horror, Stat. Theb. XI, 476: huic oblivionem cibi ſubrepere aiunt, Plin. H. N. VIII, 22 extr., i. e. *dat hij het eten vergeet:* nulloſque Catonis in actus ſubrepſit — voluptas, Lucan. II, 391: ſiccine ſubrepſti (*voor* ſubrepſiſti) mi, atque eripuiſti — bona? Catull. LXXVI, 3: inſinuatio ſubrepit animis, Quintil. IV, 1 med.: ita ſubrepetur animo judicis, Imperſonaliter, Ibid. IV, 5 poſt med. §. 20, *de Richter wordt verraschi enz.:* diſſimulata actio melius ſubrepit, Ibid. IV, 1, 60: ſubrepentibus vitiis, Senec. Ep. 90 poſt init., i. e. *inſluipen:* vide quam non ſubrepam tibi, Ibid. adv. Marc. 1 med.: paulatim & Romae ſubrepſit adpellatio, Plin. H. N. XXI, 2 extr., i. e. *is ingeſlopen:* iam ſubrepet iners aetas, i. e. ſenectus, Tibull. I, 1, 71 (85), i. e. *ſluipt aan, komt aan.* 2) *voortgroeijen, of komen, bij voorb.* ſubrepere perſica prunis, Calpurn. Ecl. II, 43.

SUBREPTICĬUS *of* SURREPTICĬUS *of* SUBREPTITIUS (Surreptitius), a, um, 1) *van* ſubrepo, *heimlijk, bij voorb.* amor, Plaut. Curc. I, 3, 49. 2) *van* ſubripio *of* ſurripio, *heimlijk genomen, geſtolen, bij voorb.* puer, Plaut. Men. Prol. 60: puella, Ibid. Poen. V, 2, 2.

SUBREPTĬO *of* SURREPTIO, onis, f. 1) *van* ſubrepo, *het ſluipen, toeſluipen.* 2) *van* ſubripio, *dieſſtal, bij voorb.* ſe nullam ſubreptionem factitaſſe, Apul. Met. X ante med. p. 245, 32 Elm.

SUBREPTITIUS, a, um, *zie* Subrepticius.

SUBREPTĪTO, avi, atum, are, *ergens heen kruipen of ſluipen, bij voorb.* in cubiculum e convivio, Cato ap. Gell. X, 13.

SUBREPTUS *of* SURREPTUS, a, um, *zie* Surripio.

SUBRIDĔO, riſi, riſum, 2. 1) *lagchen,* Cic. Roſc. Com. 8. Virg. Aen. X, 742.

Varr. R. R. III, 2 post init. Ovid. Am. III, 1, 33: modice, Martial. VI, 82, 7: subrisit molle puella, Pers. III, 110: crudele. Claudian. in Eutrop. II, 108. 2) *er bij lagchen, of enkel lagchen, zoo kan men het in sommige aangehaalde plaatsen verklaren.*

SUBRIDICŬLE, *eenigzins belagchlijk*, Cic. Or. 61.

SUBRĬGO *of* SURRĬGO *of* contr. SURGO, rexi, rectum, 3. *is in den grond hetzelfde woord.* I) Subrigo *of* surrigo, rexi, rectum, *in de hoogte richten, verheffen, omhoog richten, is menigvuldig, bij voorb.* subrigit aures, Virg. Aen. IV, 183: caput, Senec. Herc. fur. 392: Cerberus omnes capitum subrexit hiatus, Stat. Theb. II, 27: horrent & subriguntur capilli i. e. subrigunt se, Senec. de ira I, 1 med.: upupa subrigens cristam, Plin. H. N. X, 29 extr.: trifolium folia subrigere certum est, Ibid. XVII, 34 extr.: cum surrecturus esset obeliscum, Ibid. XXXVI, 9: se, Ibid. IX, 29 extr.: terrae motus desert montes, subrigit plana, valles extuberat, Senec. Nat. Quaest. VI, 4: turres subrectae, Ibid. Ed. 86: urbem subrectis intrare vexillis, Ibid. Benef. V, 15 extr.: surrecta moles, Sil. II, 599: cornua surrecta, Colum. VII, 3: vinea (i. e. vites) subrecta, Ibid. de arb. 4: aures subrectae, Plin. H. N. XI, 37 sect. 50: hastas subrecta cuspide, Liv. VIII, 8: Surrecto mucrone, Liv. VII, 10. *Ook Tropisch, bij voorb.* subrexit in actus, Stat. Sylv. III, 3, 76. Not. Subrigo *is alzins beter en menigvuldiger.* II) Surgo, rexi, rectum 1) *gelijk* subrigo, *in de hoogte richten, verheffen, omhoog richten, is zeldzaam, bij voorb.* lumbos, Plaut. Epid. *op het einde.* 2) scil. se, *zich in de hoogte richten, opstaan, zich verheffen, is menigvuldig, bij voorb.* e lectulo, Cic. Off. III, 31 post med.: de sella, Cic. Verr. IV, 65 extr., *of* sella, Sallust. ap. Non. 4 n. 430: toro, Ovid. Met. IX, 701. XII, 579: folio, Ib. III, 273: humo, Ibid. Fast. VI, 735: a coena, Plin. Ep. III, 5 post med.: ab umbris, Virg. Aen. VII, 771: *bijzonder wordt het van Redenaren gezegd, wanneer zij opstaan, om te spreken, bij voorb.* Cic. Rosc. Am. 1 in.: surgere ad dicendum, Cic. Or. II, 78: surgit Ajax, Ovid. Met. XIII, 2: *van daar* a) *opstaan, d. i. uit het bed of van den slaap opstaan, bij voorb.* ante lucem surrexit, Cic. Inv. II, 4: cumque die surgent, Ovid. Met. XIII, 676: ad lites, Ibid. Am. I, 13, 22: Aurora surgit ad invisas rotas, Ibid. 38: ad praescripta munia, Horat. Sat. II, 2, 81. b) *zich verheffen, d. i. ontstaan, voortkomen, beginnen, zich vertonen, bij voorb.* dies, Virg. Georg. III, 490: sol, Horat. Sat. I, 9, 73: dies surgit, i. e. *de dag komt aan*, Ovid. Fast. III, 629: nox surgit ab aquis iisdem, Ibid. Met. IV, 92: tenebrae i. e. nox, Senec. Thyest. 822: surgat pius ignis ab ara, Ovid. Pont. IV, 9, 53: solet a nudo surgere ficus (*vijgpuist*) equo, Martial. XIV, 86, 2: ne trito tibi pollice pusula surgat, Ibid. XIV, 167, 1: fontes surgentes, Quintil. VIII, 3 post init.: surgentes austri, Virg. Aen. III, 481: ventus, Ibid. V, 777: lunam surgere primo mense, Ib. VI, 453: non ulla laborum nova mi facies inopinave surgit, i. e. ostendit se *of* est, Ibid. 104: surget gens aurea, Ibid. Ecl. IV, 9: messis, Ibid. Georg. I, 161: discordia, Ibid. XII, 313: rumor, Tacit. Hist. 42: irae surgunt ductori Dardanio, Virg. Aen. X, 814: pugna aspera, Ibid. IX, 667: dolor, Senec. Thyest. 943: sententia surgit animo, Virg. Aen. II, 582 (586): opus, Ovid. Am. I, 1, 27: *ook zich verheffen, d. i. komen, zich vertoonen, bij voorb.* surgit ad Arpis Tydides, Virg. Aen. X, 28: ad auras aetherias, Ib. VI, 762, i. e. *in het licht der wereld komen:* honor, Ovid. Fast. V, 228. c) *zich verheffen, of omhoog stijgen, van dingen, die in de hoogte wassen, of anders tot eenige hoogte geraken, of zich als hoog vertonen, bij voorb.* Ceres culmo acto surgeret, Horat. Sat. II, 2, 124: surgit arundo, Ovid. Met. III, 891: messis, Virg., *zie hier voor:* fruticem surrecturum in altitudinem, Colum. VI, 23: surgit sementis, Ibid. II, 8, 5: *dus ook van menschen, d. i. wassen, opwassen, in ouderdom, begaafdheden, bij voorb.* per spes surgentis Iuli, Virg. Aen. VI, 364. X, 524: *verders* fistula disparibus paulatim surgit avenis *voor* fit, componitur, efficitur, Ovid. Met. VIII, 192: arx Carthaginis surgit *voor* aedificatur, Virg. Aen. I, 366 (370): mare, Ovid. Met. XV, 508, *of* fretum, Ibid. XIV, 711, *of* aequora, Virg. Aen. III, 196, *of* undae, Ibid. VI, 354: area cinere mixtisque pumicibus surrexerat, Plin. Ep. VI, 16 post med.: surgens in cornua cervus, Virg. Aen. X, 725: humeri surgunt qua tegmina summi, Ibid. 476: surgit pellis i. e. intumescit, Pers. III, 95: lapidosos surgere montes, Ovid. Met. I, 43: aedes proxima surgit ovili, Juvenal. VI, 528, *voor* est: *gelijk dan de Dichters geern zich verheffen, omhoog stijgen, voor zijn, van verheven dingen, zeggen: dus ook* volucris surgit sceptro, Ibid. X, 43. d) *zich verheffen, d. i. iet ter hand nemen, iet aanvangen, of ondernemen, bij voorb.* in Venerem (i. e. concubitum), Apul. Met. VII post med. p. 198, 3 Elm. Not. Surrexti, *voor* surrexisti, Martial. V, 80, 1: surrexe, *voor* surrexisse, Horat. Sat. I, 9, 73.

SUBRIGŬUS, a, um, *gewaterd, bij voorb.* ager, Plin. H. N. XVII, 18 ante med.

SUBRINGOR, Dep. 3. *den mond wat scheef trekken, wat onvergenoegd zijn*, Cic. Att. IV, 5.

SUBRIPIO, *zie* Surripio.

SUBRŎGO *of* SURRŎGO, avi, atum, are, *eigenlijk voorstellen of vragen aan het volk, of het niet eene zaak of persoon, in plaats van eene andere wil zetten: van daar* 1) subrogare magistratum, consulem, consules cet., *bij het volk een voorstel doen, vragen, of het niet die en die Magistraatpersoon of* Consul *of* Consuls *in plaats der afgeganen of overledenen wil verkiezen; korter, door het volk laten verkiezen: dit voorstel deedt altijd de geen, die de* Comitia *bestuurde, bij voorb. de* Consul *enz., bij voorb.* nec collegam subrogasset in locum Bruti, Liv. II, 7: praetoris in locum Decimii (mortui) subrogandi, Liv. XXXIX, 39: magistratibus non subrogandis, Val. Max. VI, 3, 2: collegam sibi subrogasset, Liv. III, 19: ad consules subrogandos, Liv. XXIII, 24. XXXIV, 54: ad magistratus subrogandos, Liv. XXXV, 6 med. *En er ligt niets aangelegen, of de te verkiezen in plaats van overledenen, of in plaats van gewoonlijk jaarlijks afgeganen verkozen werden. Het sterven ligt niet in* subrogare. *En van de gewone verkiezing der Magistraatspersonen in plaats van afgeganen staat het, bij voorb.* Liv. XXXII, 54. XXXV, 6 med. Val. Max. VI, 3, 2. 2) lex subrogatur, i. e. cum ei aliquid adjicitur, *zegt* Ulpianus in lib. regular. tit. 1.

SUBROSTRĀNUS, a, um, *onder of bij de* Rostra *in* Rome *te vinden: van daar* Subrostrani, scil. homines, Coel. in Cic. Epist. ad Div. VIII, 1 extr., *zijn lieden, die zich op de markt te* Rome *bij de* Rostra *plegen te onthouden, om te zien, wat er voorvalt, of alleen daar rond wandelden, gevolglijk ledige lieden, anders* Subbasilicani *genoemd.*

SUBRŎTO, avi, atum, are, *onder met raderen verzien, op raden zetten, bij voorb.* aries subrotatus, Vitruv. X, 19 ante med.

SUBROTUNDUS, a, um, *eenigzins rond, bij voorb.* radicula, Cels. V, 28 sect. 14.

SUBRŬBĔO, ui, 2. *eenigzins rood zijn, bij voorb.* subrubet uva mero, Ovid. Art. II, 316: grossi incipiunt subrubere, Pallad. in Mart. tit. 10 prope fin. §. 31.

SUBRŬBER, bra, brum, *eenigzins rood, bij voorb.* caro. Cels. V, 38 sect. 8.

SUBRUBICUNDUS, a, um, *eenigzins rood, roodächtig, bij voorb.* cauliculus, Plin. H. N. XXV, 13 post med.: vultus, Senec. de ira III, 4: ulcus, Cels. V, 28 sect. 4: sanies, Ibid. V, 26 sect. 20.

SUBRŬFUS, a, um, *eenigzins rood, roodächtig, bij voorb.* color, Plin. H. N. XXXVII, 10: *van menschen is het, die roodächtig haair heeft, roodkop*, Plaut. Capt. III, 4, 115.

SUBRŪMO, are, *aan de borst leggen, laten zuigen, bij voorb. van beesten, bij voorb.* pastores fetus ovium subrumantes, Colum. XII, 3 extr.: ut & suis quotidie matribus & alienis non amantibus agni subrumentur, Ibid. VII, 4, 3: cf. Festus, *welke zegt:* subrumati dicuntur hoedi, cum ad mammam admoventur, quia ea rumis vocabatur; vel quia rumine trahunt lac sugentes.

SUBRŪMUS, a, um, *aan de borst liggende, zuigende, bij voorb.* agni, Varr. R. R. II, 1, 20. II, 11, 5, i. e. *zuigende lammeren:* cf. Festus in Ruminalis, *alwaar hij zegt:* mamma autem rumis dicitur; unde rustici hoedos lactentes subrumos vocant, qui adhuc sub mammis habentur; *even dus bijna zegt* Varro loc. cit.

SUBRŬO, ŭi, ŭtum, 3. 1) *van onder inscheuren, bij voorb.* murum ab imo, Liv. XXI, 11: murum admotis testudinibus, Liv. XXXIV, 29: arbores a radicibus, Caes. B. G. VI, 26: speluncas subruit aetas, Lucret. VI, 544: amnis subruit montes, Plin. Ep. VIII, 17: *dus ook* subrutus, a, um, *bij voorb.* arena fluctibus subruta, Vitruv. V, 12 med.: murus, Liv. XXXVII, 17: moenia subruta cuniculo, Liv. V, 21: turris, Caes. B. C. II, 12: *en meermalen; doch het kan overal, enkel scheuren, nederwerpen, zijn: ook in 't gemeen, inscheuren, nederscheuren, bij voorb.* arces mundi, Propert. III, 5 (4), 31: claustra (Al. castra) Pelusi subruta ferro, Ibid. III, 9 (8), 55: murum, Liv., *zie hier voor:* speluncas, Lucret., *zie hier voor:* arbores, Caes., *zie hier voor:* turrem, Caes., *zie hier voor:* partem muri, Liv. XXXI, 46 extr.: vallum, Tacit. Hist. III, 28. *Ook nederstorten, of omstorten, overhoopwerpen, bij voorb.* gravati pondere, tenebris aquaque omnia subruti disjectique nocte intempesta cet., Auct. B. Afric. 47, *alwaar* Oudendorp tentoriis aquarumque vi subrutis disjectisque *wil lezen:* genibusque obnixus & hactenus subruta fallaci servat vestigia limo, Stat. Theb. IX, 474, *alwaar* vestigia subruta *glijdende, willende vallen, voeten zijn. Van daar* 2) on-

2) *ondergraven*, *ondermijnen*, *overhoop werpen*, *Tropisch*, *verwoesten*, *vernietigen*, *te gronde helpen*, *bij voorb.* libertatem, Liv. XLI, 23: ſecuritatem multorum, Trajan. in Plin. Ep. X, 112: omnis ſubruitur natura, Lucret. IV, 864: militum animos variis artibus, Tacit. Hiſt. II, 101: reges muneribus, Horat. Od. III, 16, 14: ſic parvum eſt, animum quod laudis avarum ſubruit ac reficit, Ib. Epiſt. II, 1, 180.

SUBRUSTĪCE, *eenigzins boersch*, Gell. praefat. ante med.

SUBRUSTĪCUS, a, um, *eenigzins boersch*, *bij voorb.* pudor paene ſubruſticus, Cic. ad Div. V, 12 in.: ſonabat agreſte quiddam planeque ſubruſticum, Cic. Brut. 74 poſt med.

SUBRUTĪLUS, a, um, *roodachtig*, *bij voorb.* color, Plin. H. N. X, 3: frutex, Ibid. XXIV, 11 ante med.: aëtites, Ibid. XXXVI, 21.

SUBRŬTUS, a, um, *zie* Subruo.

SUBSALSUS, a, um, *eenigzins gezouten*, *bij voorb.* aqua, Celſ. V, 12: herba, Plin. H. N. XXI, 29.

SUBSANNO, are, *iemand door ſpottende gebaarden beſchimpen*, *of in 't gemeen*, *hoonen*, *ſpotten*: et rauca ſubſannat voce magiſtri cor ſilium, Nemeſ. fragm. de aucup. 8.

SUBSCRĪBO, pſi, ptum, 3. I) *onder ſchrijven*, *ſchriftlijk er onder zetten*, *er onder ſchrijven*, *bij voorb. zijn' naam of iet andere op het einde van een' brief enz.*, *bij voorb.* ſtatuis ſubſcripſit, reges eſſe exactos, Cic. Cluent. 36, i. e. *ſchreef* (*zette*) *onder de ſtandbeelden enz.*: quarum (literarum) exemplum ſubſcripſi, Balb. in Cic. Epiſt. ad Att. IX poſt ep. 13, i. e. *ik heb er eene Kopy onder bij gezet*: ſubſcribam, Ovid. Am. I, 11, 27: rationem, Colum. V, 6: in tabulis, Pandect. XX, 10, 8 extr.: concinnavi tibi munuſculum, et tibi intra ſubſcripſi, Trebon. in Cic. Ep. ad Div. XII, 16 poſt med.: *dus ook van beſchuldigers*, *in het klaagſchrift*, *bij voorb.* cauſam parricidii, Cic. Inv. II, 19, *en terſtond daaröp* id cauſae ſubſcriptum, ſcil. ab accuſatore: *want de beſchuldiger zette op zijn klaagſchrift niet alleen zijn' naam*, *maar ook den naam des beſchuldigden*, *en den inhoud der klagte*: dicam alicui, Plaut. Poen. III, 6, 5, *zie hier na*: in aliquem, *zie beneden*: *ook plagten de* Cenſores, *als zij iemand hoonden de oorzaak op hun Protokol te ſchrijven*, *bij voorb.* cauſam, Cic. Cluent. 42. *Van daar* 1) *iet onderſchrijven* (ſcil. nomen) i. e. *met ondertekening van den naam verzien of bevestigen*, *bij voorb. eene rekening ondertekenen enz.*, *bij voorb.* rationes, Pandect. XXXIV, 3, 12. XXXV, 1, 82, *of* rationibus, Pandect. XL, 7, 40, i. e. *de rekening ondertekenen*, *eigenlijk ontbreekt* nomen, *voor* ſcribere nomen ſub rationes cet.: epiſtola ſubſcripta, Pandect. XXIX, 2, 50: codicilli ſubſcripti, Ibid. XXIX, 7, 10. *Van daar Tropisch*, *onderſchrijven*, *d. i. toeſtemmen*, *begunſtigen*, *onderſteunen*, *bij voorb.* odiis, Liv. XXIII, 47: irae Caeſaris, Ovid. Triſt. I, 2, 3: luxuriae, Celſ. I, 1, 4: deſiderio alicujus, Trajan. in Plin. Ep. X, 96: amoribus alicuius, Val. Max. IV, 7, 4: gratiae aut odio, Phaedr. III, 10, 57: voto, Colum. II, 3. 2) *zich onderſchrijven*, *of zijn' naam onderſchrijven* (ſcil. nomen) i. e. *den naam er onder zetten*; *het geſchiede van wien*, *en waartoe het wille*: *van daar van een* Cenſor, *als hij zijn Protokol over de gemaakte aanmerkingen en beſchimpingen der Romeinen*, *door zijne ondertekening en aanhaling der gronden* (*zie hier voor*) *bekrachtigt*, *bij voorb.* cenſores ſubſcripſerint, Cic. Cluent. 44, i. e. *ondertekend hebben*: *doch*, *het kan ook zijn*, *het* (*d. i. de zaak*) *ondertekend hebben*: in Aquilium eſſe ſubſcriptum, Cic. Cluent. 45: *bijzonder plagten de beſchuldigers en medebeſchuldigers hunne namen*, *benevens het voorwerp der beſchuldiging*, *onder het klaagſchrift te zetten*: a) *van beſchuldigers*: *waarom het dikwijls*, *onderſchrijven*, *maar ook dikwijls plegtig* (*d. i. ſchriftelijk*) *beſchuldigen of eene beſchuldiging inrichten*, *vertaald wordt*, *bij voorb.* dicam homini ſubſcribam, Plaut. Poen. III, 6, 5, i. e. *ik zal hem aanklagen*, *eene klagte tegen hem inleveren*: *dus ook* ſubſcripſit Gellius, quod cet., Cic. Cluent. 47, i. e. *heeft geklaagd enz.*: *dus ook* ille cum ceteris ſubſcripſit centumvirale judicium, mecum non ſubſcripſit, Plin. Ep. V, 1 med., i. e. *beſchuldigt de overigen*, *maar mij niet*; *alwaar men de Conſtructie moet opmerken*: *dus ook* in aliquem *of* in aliquid, *tegen iemand of iet klagen*, *bij voorb.* in Clodium ſubſcripſerat, Cic. Att. II, 24: in crimen, Pandect. XLVII, 1, 3; *alwaar anderen* in *weglaten*, *het welk ook goed is*: *want de misdaaden werden ook in het klaagſchrift gezet*, *zie in 't begin*: Capito Agrippae ſubſcripſit in C. Caſſium, Vellej. II, 69 extr.: qui duo judicia adverſus duos reos ſubſcripta habent, i. e. *twee beſchuldigingen hebben*, Ibid. Pandect. XLVIII, 2, 8: cum in crimen falſi ſubſcripſiſſet in ſcriptorem teſtamenti, Ib. XLVIII, 10, 24: *van daar* ſuſpiria ſubſcribebantur, Tacit. Agr. 45, i. e. *de zuchten werden zelfs gerechtlijk aangebracht*, *of aangeklaagd*. b) *van medebeſchuldigers*; *wanneer het vertaald wordt*: *mede onderſchrijven of medebeſchuldiger zijn*, *bij voorb.* Neminem neque ſuo nomine (i. e. *als hoofdaanklager*) neque ſubſcribens (i. e. *door medeöndertekening*, *of als medebeſchuldiger*) accuſavit, Nep. Att. 7: non modo deferendi nominis, ſed ne ſubſcribendi quidem cet., Cic. Verr. I, 6 in.: Gabinium reum fecit Sulla, ſubſcribente privigno, Cic. Q. Fr. III, 3 med. II) *opſchrijven*, *optekenen*, *of tekenen*, *bij voorb.* audita, Quintil. XII, 8 §. 8: numerum aratorum, Cic. Verr. III, 51. III) *heimlijk opſchrijven*, *bij voorb.* quaedam, Sueton. Aug. 27; *doch het kan ook enkel opſchrijven zijn*, *en gevolglijk tot n. II. behooren.*

SUBSCRIPTĬO, onis, f. 1) *onderſchrift in 't gemeen*, *bij voorb.* in Serapionis ſubſcriptione Africani cognomen, Cic. Att. VI, 1 med.: ſi tamen juſſum ex ſubſcriptione adpareat, cet., Pandect. XLVIII, 10, 14: ſi teſtator ſpecialiter ſubſcriptione ſua declaraverit, dictaſſe ſervo, cet., Ibid. leg. 15: *bijzonder* a) *van den* Cenſor, (*zie* Subſcribo), Cic. Cluent. 42, 43, 44 *en* 47. b) *van een beſchuldiger en medebeſchuldiger* (*zie* Subſcribo), *wanneer men het ook ſomtijds*, *ſchriftelijke beſchuldiging vertaalt*, *voorëerst van den beſchuldiger*, *bij voorb.* ſi cui crimen objiciatur, praecedere debet in crimen ſubſcriptio, quae res ad id inventa eſt, ne facile quis proſiliat ad accuſationem, cum ſciat multam ſibi non futuram, Pandect. XLVIII, 2, 7, *alwaar in andere Uitgaven dit in tusſchen haaltjens geſloten is*: ſubſcriptionem componere, Senec. Benef. III, 26, i. e. *de beſchuldiging opſtellen*: edere, Senec. in Apocoloc. prope fin., i. e. *de beſchuldiging bekend maken*, *of voortbrengen*, *inbrengen*: in tanti ſceleris ſubſcriptione, Quintil. Declam. XV, 6: cum de conſtituendo accuſatore quaeritur, cuinam potiſſimum ex duobus pluribusve accuſatio ſubſcriptioque in reum permittatur, Gell. II, 4: *van den medebeſchuldiger*, *wanneer het medeöndertekening*, *of medebeſchuldiging vertaalt wordt*, *bij voorb.* ſubſcriptionem ſibi poſtularunt, Cic. in Caecil. 15. c) *onderſchrift*, *d. i. inhoud van een geſchrift*, *die er mede onder of er op gezet wordt*, *bij voorb. van een* Reſcript, *bij voorb.* Quodcunque imperator per epiſtolam & ſubſcriptionem ſtatuit, vel cognoſcens decrevit, legem eſſe conſtat. Pandect. I, 4, 1, *of van een Brief of inlevering aan den Keizer*; *dat is het misſchien* Sueton. Tiber. 32, literas publicas ſine ſubſcriptione ad ſe dederunt. i. e. *zonder den inhoud daaröp te zetten*; *anderen verſtaan het bijvoegen van den wensch*, (*bij voorb.* ἔῤῥωσο i. e. vale), *anderen enkel de ondertekening van den naam*; *doch het is naauwlijks te gelooven*, *dat de* Rhodiërs *de ondertekening van hunnen naam zouden weggelaten hebben.* 2) *Lijst*, *bij voorb.* jugerum, Cic. Verr. III, 47.

SUBSCRIPTOR, ōris, m. *die onderſchrijft*, *of ondertekent*: *van daar* 1) *de beſchuldiger*; *maar in 't gemeen*, *die mede bij de beſchuldiging van iemand ondertekent*, (*zie* Subſcribo), *medebeſchuldiger*, *bij voorb.* cum ſubſcriptoribus, Cic. in Caecil. 15: accuſatore Lentulo ſubſcriptoribusque ejus, Cic. Q. Fr. III, 4: cf. Coel. in Cic. Epiſt. ad Div. VIII, 8. *Ook* Cic. Dom. 19, venalis adſcriptor & ſubſcriptor tuus; *doch het kan hier ook Tropisch zijn*, *d. i. die begunſtigt*, *toeſtemt.* 2) *die iet onderſchrijft Tropisch*, *d. i. toeſtemmer*, *begunſtiger*, *bij voorb.* verbi, Gell. V, 21: ſententiae, Gell. XIX, 8. *Ook* Cic. Dom. 19, venalis adſcriptor & ſubſcriptor tuus, Cic., *zie hier voor.*

SUBSCRIPTUS, a, um, *zie* Subſcribo.

SUBSCUS, ūdis, f. (*van* ſub *en* cudo) *eene ſoort van vastklemming*, *bij voorb. bij ſchrijnwerkers*, *in de gedaante van een dubbele zwaluwenſtaart*: *het beſtaat uit twee* ſecuriculi, Cato R. R. 18 *en* Vitruv. IV, 7: ferrea, Vitruv. X, 10: cf. Feſtus, *die eene plaats uit* Pacuvius, *en eene uit* Plautus *aanhaalt*, *en in 't gemeen dus ſpreekt*; Subſcudes adpellantur cuneatae tabellae, quibus tabulae inter ſe configuntur, quia quo immittuntur, ſuccuditur. Pacuvius in Niptris: Nec ulla ſubſcus cohibet compagem alvei. Plautus in Aſtraba: Terebratus multum ſit & ſubſcudes addite.

SUBSECIVUS *of* SUBSICIVUS (*van* ſub *en* ſeco) *en* SUBCISIVUS *of* SUCCISIVUS, a, um, (*van* ſub *en* caedo) *eigenlijk van onder afgeſneden*, *vervolgends in 't gemeen*, *afgeſneden*: *van daar* 1) *van landerijën*, *het geen niet de bepaalde maat houdt*, *gevolglijk bij het meten of bij de uitdeelingen overblijft*, *gevolglijk in kleine lapjens of ſtukjens lands beſtaat*: *van daar* ſubſecivum *een ſtukjen*, *lapjen lands*, *bij voorb.* ſubſiciva conceſſit, Suet. Dom. 9: *van daar* in ſubſicivum, Varr. R. R. I, 10, i. e. *bij kleine akkers*: cf. Scriptor. rei agr. ap. Goeſ. p. 17, 23, 39, 41, 59 cet. 2) *het geen behalven de hoofdzaak*, *gevolglijk nevens deeze*, *geſchiedt*, *gevolglijk aan de hoofdzaak onttrokken en als 't ware*, *afgeſneden wordt*, *of overblijft*, *bij voorb.* operae ſubſecivae, Cic. Pan. II, 8. Cic. Or. II, 89, i. e. *nevenswerk*, *bijwerk*, *d. i. in bijuuren*, *ſnipper-uurtjens*: *dus ook* tempora ſubſeciva, Cic. Leg. I, 3: *dus ook* quantum temporis ha-

bui

bui subsicivi, Gell. XVIII, 10 post med.: *dus ook* subcisivis temporibus ista curavius, id est nocturnis cet., Plin. H. N. praefat. med., i. e. *snipperstijd, snipperuuren:* rogas, ut aliquid subsicivi temporis studiis meis subtraham, Plin. Ep. III, 15: studiis haec temporum velut subsiciva donabimus, Quintil. I, 12, 13: non est res subsiciva, Senec. Ep. 53 post med. Ed. Gronov.: sed una tantum subcisiva sollicitudo relicta est, Apul. Met. III ante med. p. 132, 41 Elm., i. e. *bijkommer, bijzorgen, alwaar de* Ed. Ouderdorp. subsiciva *heeft:* At me relictum solum ac subsicivum cum fastidio plerique preteribant, *zegt de in een ezel veranderde* Lucius, *toen hij zag, dat men de paarden kocht, maar dat niemand hem wilde koopen*, Ibid. VIII post med. p. 212, 9 Elm., i. e. *van geen belang, slecht, alleen als eene bijzaak te beschouwen.* 3) *gebrekig, niet zonderling, bij voorb.* vivacitas, Apulej. de deo Socrat. ante med. p. 44. 7 Elm.: me relictum solum ac subsicivum cet, Apul. Met., *zie hier voor.* 4) *gelijkvormig, gelijk; want de afgesneden stukken zijn aan de zaak, daar zij van afgesneden zijn, gelijk, bij voorb.* Quam (Italiam) subsicivam Graeciam fecerat (Pythagoras), Apulej. Apol. ante med. p. 291, 23 Elm., i. e. *tot een tweede Griekenland gemaakt enz.* 5) *overig, bij voorb.* quod subsicivum remansisset, Ibid. Met. XI prope fin. p. 272, 8 Elm.: *dus ook* sollicitudo, Apul., *zie boven:* tempora, i. e. *nevenuuren, snipper-uuren, zie boven:* relictum solum & subsicivum, Apul., *zie boven: van daar overig, uitschot, d. i. niet zeldzaam, gebrekig, zie boven.*

SUBSĔCO, cui, ctum, 1. *onder afsnijden, en in 't gemeen afsnijden, bij voorb.* herbam falce, Varr. R. R. I, 49: manipulum, Ibid. 50: Saturnus ut illia subsecuit partes, unde creatus erat, Ovid. in Ib. 274: carnem circa os, Cels. VII, 33: comas papavereas ungue, Ovid. Fast. IV, 438: ungues ferro, Ovid. Fast. VI, 230: *dus ook* subsectus, a, um, *bij voorb.* quaedam subterraneae pestes adultas segetes radicibus subsectis necant, Colum. II, 9, 10, i. e. *afgebeten.*

SUBSECTUS, a, um, *zie* Subseco.

SUBSECUNDARIUS, a, um, i. q. secundarius, *bij voorb.* tempora subsiciva & subsecundaria, i. e. *bijuuren, bijtijden, snipper-uuren*, Gell. Praefat. extr.

SUBSELLĬUM, i, n. 1) *eene lage bank, te weten, ten aanzien van een' verheven zetel, bij voorb. een' troon, tribunal, of der* Rostra cet., cf. Varr. L. L. IV, 28, *welke zegt:* ut subsipere, quod non plane sapit, sic, quod non plane erat sella, subsellium dictum, *tenzij het liever (want in de Etijmologiën kan men niet veel op* Varro *aan), even gelijk* sella *in plaats van* sedela, *van* sedeo, *dus ook van* subsidere *is, en gevolglijk eene plaats beteekent, waar men op kan zitten; gevolglijk eene gewoone ordinaire bank, om te zitten voor ieder een, bij voorb.* homo resupinus super subsellium aut lectum est collocandus, Cels. VII, 26, 4: scis me esse imi subsellii virum, Plaut. Stich. III, 2, 33, i. e. *die geheel beneden pleegt te zitten, gevolglijk een gering mensch: een aanschouwer in 't Tooneelspel enz.*, Cic. fragm. Corn. 1. Sueton. Aug. 44. Plaut. Amph. Prol. 65 *en* Poen. Prol. 5: *der Raadsheeren op het Raadhuis*, Cic. Catil. I, 7 *tweemaal: der Tribunen op de markt*, Ascon. Ped. ad Cic. in Caecil. 15, *alwaar* Asconius *zegt:* subsellia *waren banken der* tribunorum, trium virorum, quaestorum & hujus modi minora judicia exercentium, qui non in sellis curulibus, nec in tribunalibus, sed in subselliis considebant; *bijzonder in 't gericht, voor de Richters, beschuldigers, beschuldigden, Advokaten enz., bij voorb.* accusat ad subsellia, Cic. Cluent. 31: sedere in accusatorum subselliis, Cic. Rosc. Am. 6: num quis reus — subsellia dissiparit? Cic. Vatin. 14: *van daar Tropisch* a) *voor 't gericht* (judicia), *bij voorb.* pleniorem vocem desiderant subsellia, Cic. Brut. 89: forum, subsellia, rostra, Cic. Or. I, 8: rem ab subselliis ad Rostra detulit, Cic. Cluent. 40: homo a subselliis, Cic. in Caecil. 15, i. e. *die in Procesſen ervaren of geoefend is, dikwijls voor het gericht te doen heeft of spreekt:* versatus in utrisque subselliis, Cic. ad Div. XIII, 10, i. e. *in openbare* (publicis) *en bijzondere Procesſen of Gerichten; Anderen verklaren het, als Eischer en Verweerer; nog anderen, als Richter en Advokaat.* b) res longi subsellii i. e. *eene langdraadige zaak; als een spreekwoord, zoo als wij zeggen, eene zaak op de lange bank schuiven, bij voorb.* judicatio longi subsellii, scil. in senatu, Cic. ad Div. III, 9 med., i. e. *langdraadig overleg in den Senaat. Dit spreekwoord is misschien van de Richters ontleend, alhoewel hier eigenlijk van eene zaak op het Raadhuis gesproken wordt.* 2) subsellium, *voor de menschen op de bank, bij voorb.* bibis quantum subsellia quinque, Martial. I, 27, 1.

SUBSENTĬO, si, sum, 4. *onder de hand of een weinig waarnemen of merken, of (dewijl* sub *dikwijls zonder beteekenis staat)* i. q. sentire, *merken, waarnemen, bij voorb.* etsi subsensi id quoque cet., Terent. Heaut. III, 1, 62, i. e. *ik heb gemerkt, of onder de hand gemerkt enz.*

SUBSĔQUOR, secutus *of* sequutus sum, 3. 1) *terstond daarop of enkel daarop volgen of enkel volgen, of nevolgen*, Caes. B. G. II, 11, V, 18: nostri neque signa subsequi poterant, Ibid. IV, 26: aliquem furtim, Ovid. Her. XX, 131: sequor, subsequor te, Plaut. Amph. II, 1, 11: ni subsecuta fraus esset, Justin. XXXVIII, 1: cf. Ovid. Pont. II, 7, 3: *van daar verzellen, en wel Tropisch, d. i. verbinden of zich verbinden met iet, bij voorb.* hos motus subsequi debet gestus, Cic. Or. III, 59, i. e. *zich verbinden: dus ook* manus subsequens verba, ibid.: Libertus tuus suo sermone subsecutus est humanitatem literarum tuarum, Cic. ad Div. III, 1: Quae ejus vim subsequentur, Cic. Partit. 7. 2) *van nabij volgen of navolgen, of enkel volgen, bij voorb.* stellae (i. e. *de Planeten*) tum recedunt, tum antecedunt, tum subsequuntur, scil. solem, Cic. Nat. D. II, 20: *dus ook* stella (Mercurii) tum antevertens tum subsequens, Ibid.: stella Veneris Lucifer dicitur, cum antegreditur solem; cum subsequitur autem, Hesperos, Ibid. 5) *volgen, d. i. gehoorzamen, zich ergens naar schikken, bij voorb.* voluntatem alicujus, Pandect. XLII, 2, 6.

SUBSĔRO, sevi, situm, 3. *nazaaijen, napoten, naplanten (in de plaats van het geen uitgegaan is) of bijplanten, bij voorb.* vineam, Colum. IV, 15: vites, Pandect. VII, 1, 13 post init.; *doch, het kan ook enkel planten zijn; maar het eerste schijnt voegzamer.*

SUBSĔRO, ui, tum, 3. *ondersteeken, onderwaarts doen of steeken, bij voorb.* manus, *bij voorb.* suo eris manibus exsolvit suam sibi fasciam, Apul. Met. VII extr. p. 200, 23 Elm.

SUBSERTUS, a, um, *zie* Subsero.

SUBSERVĬO, ire, 1) *dienen, d. i. onderworpen zijn, een slaaf zijn, bij voorb.* viros subservire sibi postulant, Plaut. Men. V, 2, 10. 2) *dienen, Tropisch, d. i. ten dienst zijn, genoegen geven, te hulp komen, te stade komen, zich naar iemand schikken, bij voorb.* alicujus orationi verbis, Terent. And. IV, 3, 20, i. e. *in 't spreken zich naar iemands woorden richten, bij voorb. juist zoo antwoorden, als hij vraagt enz.*

SUBSESSOR, ōris, m. 1) *die nederhurkt, om op iet te loeren, een geheime bespieder, oppasser, bij voorb. van het wild*, Senec. Hippol. 51. Petron. 40: subsessores dicuntur, qui in insidiis tauros interimunt, Serv. ad Aen. XI, 268: subsessores vocantur, qui occisuri aliquem delitescunt, Serv. ad Virg. Aen. V, 498. 2) *Tropisch, op iet loerende, een loerer, oppasser, bij voorb.* subsessor alieni matrimonii, Val. Max. VII, 2, 1 (extern.): nulli tunc subsessores alienorum matrimoniorum oculi metuebantur, Ibid. II, 1, 5; *doch de* Ed. Torren. *heeft* subsessorum, *alhoewel* Perizonius, *en ook* Torrenius *zelve*, subsessores *verkiest; waarom ik onzeker ben, of* subsessorum in Ed. Torren. *niet eene drukfout is.*

SUBSICCO, are, *afdrogen, droogen, bij voorb.* tumorem cervicis, Colum. VI, 14, 5.

SUBSICIVUS, a, um, *zie* Subsecivus.

SUBSIDENTĬA, ae, f. *het nederlaten, nederzinken; het geen zich naar beneden zet, bij voorb.* aquarum, Vitruv. VIII, 3 post med.

SUBSĬDĔO, edi, essum, 2. *dit* Verbum *is onderscheiden van* subsido *zoo als* sedeo *van* sido, *en andere* Composita; *te weten* sedeo, *zitten*, sido, *zich zetten, nederlaten, of zinken enz. Gevolglijk zullen de minste plaatzen, die men in de* Lexica *hier aanvoert, tot* subsideo *behooren, maar veelmeer tot* subsido. *Het beteekent:* 1) *onder zitten, bij voorb.* in minore schola, i. e. *onder zitten, hurken*, Quintil., *zie hier na.* 2) *zitten blijven, achter blijven, bij voorb.* aetas in schola minore subsideat, Quintil. II, 1 post init., i. e. *zitten blijven, achter blijven, of ook zitten; alwaar de* Ed. Jensoni subsidat *heeft, het welk in de beteekenis van achterblijven beter voegt:* salarium subsidere, Plin. Epist. IV, 12 in.; *hetwelk misschien voegzamer van* subsido *is: dus ook* quod in hereditate subsedit (scil. apud heredem), Ibid. II, 16: multitudo calonum, quae in castris subsederat, Caes. B. G. VI, 35; *doch dit schijnt meer van* subsido *te zijn.* 3) *loeren, bij voorb.* Nec in eo loco subsedit, Cic. Mil. 19; *tenzij het veelmeer van* Subsido *is: zie* Subsido. 4) *zitten, bij voorb.* in minore schola, Quintil., *zie boven.*

SUBSIDIARĬUS, a, um, *tot achterhoede, tot rugsteun, tot reserve, bij voorb.* cohortes, Liv. IX, 27. Caes. B. C. I, 83. Tacit. Ann. I, 63: naves, Hirt. Alex. 14: subsidiarii scil. milites, Liv. V, 35. VI, 8. IX, 32 extr. *Van daar* 1) *Tropis, tot rugsteun, tot reserve, bij voorb.* palmes, Colum. IV, 24, i. e. *een nieuwe rank van den wijnstok, dien men niet wegsnoeit, opdat de stok behouden worde. Hij heet ook* custos. *Verders* subsidiaria actio i. e. quae datur in subsidium pupilli adversus magistratus, qui tutores minus idoneos dederant, Pandect. XVII, 8, 1.

SUB-

SUBSIDĬOR, atus sum, ari, *in de achterhoede staan, tot reserve gereed zijn, te hulp komen*, Hirt. B. G. VIII, 13.

SUBSĬDĬUM, i. n. I) *de plaats waar men nederhurkt, of knielt, om, bij voorb. ergens op te loeren: van daar* 1) *reserve-plaats, reserve-oort, bij voorb. in een gevecht, achterhoede enz., bij voorb.* lego, quae in subsidio posita erat, Liv. XXXIV, 15, i. e. *tot reserve, in de achterhoede, achter het front enz.*: reliqua signa in subsidio arctius collocat, Sallust. Cat. 59 (62), *gelijk* Korte *heeft laten drukken: doch het kan in de beide plaatzen ook zijn, rugsteun, achterhoede, reserve, dan zou* in subsidio *zijn* i. q. in subsidium, ad subsidium, pro subsidio cet.: *dus leest* Nonius (8 n. 50) Ibid. post eos ceterum exercitum in subsidio locat, *alwaar echter de* Ed. Cort. In subsidiis *heeft. Ook staat er de* Pluralis *voor, bij voorb.* in subsidiis locat, Sallust. Cat. 59 (62), *zie terstond hier voor*: triplicibus subsidiis aciem instruxit, Ibid. Jug. 49 (53), *doch alwaar gevoeglijk de troepen van reserve verstaan worden*: duae cohortes de subsidio procedunt atque equites protelant, Sisenna ap. Non. 4 n. 349, *alwaar het ook garnisoen kan zijn*. b) *verblijfplaats van schepen, bij voorb.* vix modicis navigiis pauca subsidia, Tacit. Ann. IV, 67, i. e. stationes. c) *Ook leest* Gronovius subsidia vetustatis, Plin. H. N. XXXV, 10 post med., i. e. insidias, *alwaar de* Edd. *gemeenlijk hebben* huic picturae quater colorem induxit subsidio injuriae & vetustatis, i. e. *als eene bescherming, beschermmiddel tegen enz.* d) *elke plaats, waar heen men wijkt, toevluchtsplaats, retirade, bij voorb.* eodem subsidio (asylorum) obaerati adversus creditores receptabantur, Tacit. Ann. III, 60: Maroboduo undique deserto non aliud subsidium quam misericordia Caesaris fuit, Ibid. II, 63: *van daar voor schepen, ankerplaats*, IV, 67, *zie hier voor* b. II) *het geen nederhurkt of knielt, bij voorb. om ergens op te loeren: van daar* 1) *de Triariën* (Triarii) *d. i. de Romeinsche Soldaten, die achter de* Principes *stonden; zij heeten zoo, omdat zij op ééne knie lagen, of neder hurkten, tot dat de voorste gelederen ongemak hadden, dan stonden zij op kommando op, en kwamen die te hulp; zij waren dus de troepen van reserve, bij voorb.* subsidia & secundam aciem adortus, Liv. IV, 28: impulsa frons prima & trepidatio subsidiis illata, Liv. VI, 13: *van daar in 't gemeen, de achterste troepen in het vechten, achterhoede, troepen van reserve, bij voorb.* subtracta subsidia, Liv. II, 47: acies fulta subsidiis, Liv. IX, 32: subsidia collocat, Ibid. 49 extr. Caes. B. G. II, 22: non subsidiis firmata acie, Liv. IV, 35: ut subsidia in aversos impetum darent, Liv. V, 38: triplicibus subsidiis aciem instruxit, Sallust. 49 (53): *van daar heeten de Triariën* subsidia, *zie hier voor: ook de achterhoede, d. i. de plaats, waar de troepen van reserve staan, bij voorb.* Romanos in subsidiis locat, Liv. XXI, 45: *dus ook* ceterum exercitum in subsidiis locat, Sallust. Cat. 59 (62), *zie boven: van daar* 2) *hulp, die men zendt, d. i. troepen, die de vechtenden onderstennen zullen, bij voorb.* subsidium submittere, Caes. B. G. II, 25. 3) *hulp, die men aan vechtenden of krijgvoerenden bewijst, d. i. bijstand door troepen, bij voorb.* subsidium ferre, Caes. B. G. II, 25: subsidio ducere legiones, Ibid. 8: oppidanis fundiiores subsidio mittit, Ibid. 7: subsidio ire, Nep. Ages. 8. Liv. II, 53, *of* venire, Ibid. Chabr. 1. Liv. II, 48. Cic. Att. VIII, 7. 4) *hulp, die men in den nood bewijst, bij voorb.* Italiae subsidio proficisceretur, Caes. B. G. III, 78; *ook kan men* n. 3 *hier toe brengen.* 5) *in 't gemeen, hulpe, hulpmiddel, bijstand, rugsteun, beschutting, bij voorb.* His subsidiis ea sum consecutus, Cic. ad Div. XV, 4, i. e. *hulpmiddel: dus ook* subsidia industriae, Cic. Catil. II, 5: Bibliothecam, subsidium senectuti parare, Cic. Att. I, 8 post med.: subsidium bellissimum senectuti esse otium, Cic. Or. I, 60: subsidio mihi diligentiam comparavi, Cic. Quint. 1, i. e. *tot bijstand*: His difficultatibus dolores erant subsidio, Caes. B. G. II, 20, i. e. *hielpen, kwamen te stade*: Omnes in fuga subsidium posuerunt, Caes. B. G. II, 29, i. e. *hunne hulp, bescherming enz.*: nec tibi subsidio sit numen, Ovid. in Ibin 283: aurum, quod sibi cum ad templorum ornatum tum ad subsidium fortunae a majoribus relictum foret, Liv. XXII, 32: subsidium ab audacia petere, Tacit. Ann. XI, 26: subsidium rei familiari orare, Ibid. XV, 33: Siciliam, Africam, Sardiniam, tria frumentaria subsidia reip., Cic. Manil. 12: huic picturae quater colorem induxit, subsidio injuriae & vetustatis, i. e. remedium contra injurias & vetustatem, Plin. H. N. XXXV, 10 post med.: multa ad subsidium memoriae recondere, Gell. praefat.

SUBSĪDO, idi *en* edi, essum, 3. I) *zich nederlaten*, 1) *bij voorb. om te zitten, of te hurken enz., gevolglijk zich zetten, nederhurken, bij voorb.* subsidunt Hispani, Liv. XXVIII, 2, i. e. *hurken*: subsidentes clunibus, Liv. XLIV, 5: poplite subsidens, Virg. Aen. XII, 492. *Van daar van het wijffen van dieren bij het paaren, bij voorb.* equae maribus subsidere possent, Lucret. IV, 1192: tigres subsidere cervis, Horat. Epod. XVI, 13: *verdere* subsedi in via, Cic. Att. V, 16, i. e. *heb mij nedergezet, om te schrijven enz.; doch, het kan ook heeten, terug houden: van daar* a) *zich zetten; Tropisch, bij voorb.* undae subsidunt, Virg. Aen. V, 820, i. e. *de baaren leggen zich, of beginnen te liggen, zetten zich, worden bedaard: dus ook* venti subsidunt, *gaan liggen*, Prop. I, 8, 15: aqua subsidit, Hirt. Alex. 5, *het water zet zich, d. i. het wordt helder, verliest het troebele.* b) *ophouden, op reize, bij voorb.* subsedi in via, Cic. Att. V, 16, *zie hier voor.* c) *blijven of zitten blijven, of achterblijven, bij voorb.* multitudo, quae in castris subsederat, Caes. B. G. VI, 36: vitia subsidunt, Senec. Ep. 94 prope fin., i. e. *blijven achter*: si opes ex alvo minus frequentes evadunt ac subsidit pars aliqua, Varr. R. R. III, 16 extr.; *van daar* salarium subsidere, Plin. Ep. IV, 12 in., i. e. *achterblijven, niet betaald worden: dus ook* quod in hereditate subsedit scil. apud heredem, Ibid. II, 16: galea (in) una subsedit Acestes i. e. sors Acestae, Virg. Aen. V, 498, i. e. *bleef achter, bleef beneden zitten: van daar Tropisch*, vox silentio subsidat, Quintil. XI, 3, 24, i. e. *blijve achter, verminderе, zie hier na.* 2) *zich nederlaten, of hurken, bij voorb. om op iemand te loeren; van waar het ook loeren vertaald wordt, bij voorb.* in insidiis subsidere, Liv. I, 14: Nec in eo loco subsedit, Cic. Mil. 19: subsidendum fuit, Ibid. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* leonem, Sil. XIII, 221, i. e. *op den leeuw loeren: dus ook* regnum, Lucan V, 227: *dus ook* devictam Asiam subsedit adulter, Virg. Aen. XI, 268, *loerde op het overwonnen Asië, d. i. op Agamemnon, die Asië (Troje) overwonnen hadt, het welk wat hard is; te weten dat Agamemnon het overwonnen Asië heet. Andere* Editt. *hebben toch* devicta Asia. II) *zich nederwaards laten, zinken, op den grond vallen, op den bodem vallen, bij voorb.* In urina quod subsedit, Plin. H. N. XXVIII, 6 extr., i. e. *zich gezet hadt*: per mare subsedere urbes, Lucret. VI, 509: Quidquid fecis subsederit, Colum. XII, 19: subsedit ad tertias partes coctura, Ibid. XII, 20, 4: quae in colo subsiderunt, Ibid. XII, 41, 3: neque enim poterant subsidere saxa, Lucret. V, 494: jussit & extendi campos, subsidere valles *voor* fieri, Ovid. Met. I, 43, i. e. *zich nederlaten. Van daar* a) *zinken, Tropisch, d. i. vallen, verminderen, nalaten, bij voorb. van moed, bij voorb.* anime, quid subsidis? Senec. Thyest. 283: subsidere impetum dicendi, Quintil. III, 8, 96: nec vox silentio (i. e. *als men zich niet in het redenen oefent*) subsidat, Ib. XI, 3, 24: mulierum menses sive subsidant sive abundent, Plin. H. N. XXII, 8: formidata subsidere & sperata decipere, Senec. Ep. 13 post med. b) *te gronde gaan, zich verliezen, bij voorb.* Teucri subsident, Virg. Aen. XII, 835, i. e. *zullen, wat den naam betreft, ondergaan, d. i. den naam verliezen*: vox silentio subsidat, Quintil., *zie hier voor*: formidata, Senec., *zie hier voor*: menses mulierum, Plin. H. N., *zie hier voor.*

SUBSIDŬUS, a, um, 1) *het geen zich onder zet, bij voorb.* faeces, Grat. Cyneg. 474. 2) *het geen achter blijft.*

SUBSIGNĀNUS, a, um, *eigenlijk onder het vaandel te vinden, of dienende, bij voorb.* milites, *maar het welk een bijzonder en van de Legioenen en Hulptroepen onderscheiden soort van soldaten schijnt geweest te zijn*, Tacit. Hist. I, 70 extr. IV, 33.

SUBSIGNATĬO, onis, f. *ondertekening, onderschrijving*, Pandect. L, 16, 39.

SUBSIGNO, avi, atum, are, 1) *ondertekenen, onder aanzetten, of schrijven, bij voorb.* notas, Plin. H. N. XVIII, 6: Ciceronis sententiam ipsius verbis subsignabimus, Ibid. 25 extr. *Van daar* a) *verpanden, te borg geven, verbinden, bij voorb.* fidem pro re apud aliquem, Plin. Epist. X, 3: facultates conductorum, quae subsignata sunt fisco, Pandect. L, 6, 5 post med. b) *verzekeren, bevestigen, bij voorb.* id apud te subsigno, Plin. Epist. III, 1 extr. 2) *optekenen, in een boek inbrengen, bij voorb.* praedia apud aerarium, Cic. Flacc. 32.

SUBSĬLĬO *of* SUSSILĬO, silivi *of* silii *en* silui, sultum, 4. 1) *naar onder springen, bij voorb.* dextram flammis objecimus aut voluntarie subsiluimus, Senec. de Clem. I, 3 extr., scil. in flammas; *doch het kan ook zijn inspringen, in het vuur, of op (in 't vuur) gesprongen.* 2) *in de hoogte springen, bij voorb.* non subsilis ac plaudis? Varr. ap. Non. cap. 2 n. 515 *en* cap. 4 n. 377: pessuli, — subsilite (sussilite), quaeso, et mittite istam foras, Plaut. Curc. I, 2, 64: subsiliunt ignes ad tecta, Lucret. II, 191: Pegasus in altum & adusque coelum subsilit ac resultat, Apul. Met. VIII med. p. 208, 33 Elm.: me per talos Venerem quaerente secundos semper damnosi subsiluere canes, Prop. IV, 8, 45, *voor* se ostenderunt, adparuerunt. *Van daar Tropisch, bij voorb.* nec tradidisti te (fortunae), sed subsiluisti, Senec. Ep. 13 in.

SUB-

SUBSILLES, i. e. quaedam lamellae sacrificiis necessariae, Fest.

SUBSIMĬLIS, e, *bijna gelijk, of enkel gelijk, of ergens in (een weinig) gelijk, bij voorb.* melli que albo subsimilis, Cels. V, 26 sect. 20: hodie tamen subsimile aliquid fit in fideicommissis, Pandect. XXXV, 3, 1 ante med.

SUBSIMUS, a, um, i. e. paululum simus, *bij voorb.* pilosis auribus, compressis malis subsimisve gibberi spina leviter remissa, apertis naribus, Varr. R. R. II, 5, 7, *alwaar echter* Gesner *wil lezen* malis, subsimis, ne gibberis — naribus.

SUBSIPĬO, ĕre, paululum sapere, *eenigzins smaken, eenigen smaak hebben*, Varr. L. L. IV, 28, *wederstaan, waar hij zegt:* subsipere, quod non plane sapit.

SUBSISTO, stiti, 1) *doen staan, ophouden, stuiten, bij voorb.* feras, Liv. I, 9; *doch het kan ook beteekenen, aangrijpen of bestand zijn:* Romanum nec acies subsistere poterant, Liv. IX, 31; *doch, het kan ook heeten, bestand zijn.* 2) *aangrijpen, bij voorb.* feras, *zie n.* 1. 3) *zich wederzetten, wederstaan, bestand zijn, uithouden, bij voorb.* Hannibali & ejus armis, Liv. XXVII, 7: pro te ausim vel solus densis subsistere turmis, Tibull. IV, 1, 195: periculis, Claudian. in Eutrop. II, 368: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* Romanum, Liv., *zie hier voor:* feras, Liv., *zie hier voor:* nec clypeo (Ablat.) juvenis subsistere tantum (scil. telorum) nec dextra valet, Virg. Aen. IX, 806: *ook zonder* Casus, *bij voorb.* non potes subsistere, Plaut. Epid. I, 1, 78: nec ancorae funesque subsisterent, Caes. B. G. V, 10; *en Tropisch, bij voorb.* sumtui, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 10 extr., i. e. *bestand zijn, uithouden:* rei, Ovid. Pont. III, 4, 8: liti, Pandect. XXI, 2, 62, i. e. *het proces uithouden, waarvoor ook enkel* subsistere *staat*, Pandect. XLV, 1, 85: *van daar duiden, bij voorb.* durissimo casui meo subsiste paululum, Apul. Met. IV post med. p. 154, 10 Elm., i. e. *duld, heb medelijden; tenzij het is* i. q. adjuva; *doch, het eerste schijnt voegzamer.* 4) *stilstaan, staan blijven, halte houden, bij voorb. in het gaan enz., bij voorb.* in itinere, Caes. B. C. II, 41: in flexu viae, Liv. XXII, 12: intra jactum teli, Virg. Aen. XI, 608: cf. XII, 622: tu pedes ad muros subsiste, Ibid. XI, 506, *alwaar het ook kan zijn, blijven:* elephas, Plin. H. N. VIII, 4: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* Thybris tacita substitit unda, Virg. Aen. VIII, 87: sinus, in quo subsistit ros, Plin. H. N. XXVII, 9: radius subsistit i. e. in sua sede remanet, Cels. VIII, 16. *Van daar* a) *Tropisch, stilstaan, d. i. ophouden, inhouden, nalaten, stuiten, bij voorb.* substitit clamor, Ovid. Met. I, 207: ingenium substitit malis, Ovid. Her. XV, 196: lacrymae, Quintil. XI, 1, 54: subsistit omnis sententia, Ib. VIII, 5, 27, *staat stil, d. i. gaat niet verder:* sedebit hoc, illud subsistet, Ib. X, 4, 94, i. e. *dit zal zich wel slitsen, maar dat niet, het zal als afgebroken zijn:* substitit lingua timore, Ovid. Her. XIII, 86: substitit in medios lingua sonos, Ib. Fast. I, 518: substitit Erato, i. e. *hieldt op te spreken*, Ibid. IV, 349. b) *blijven, bij voorb.* ubi subsisterent legati, Varr. L. L. IV, 32 post med.: subsistemus (ibi) fortasse & sequenti (die), Plin. Ep. IV, 3: intra tecta, Ibid. VI, 16 post med.: *en Tropisch, bij voorb.* intra priorem paupertatem, Tacit. Ann. XII, 53: Equitum nomen subsistebat in turmis equorum, Plin. H. N. III, 1 extr.: proceritas fruticis intra bina cubita subsistit, Ibid. XII, 25: *ook in 't leven blijven, bij voorb.* quae ex his subsistet, Pandect. XXXIV, 4, 30 post med. §. 3. c) *mangelen, ontbreken, verlaten, bij voorb.* ingenium substitit malis, Ovid. Her. XV, 195, *zie hier voor.* d) *stuiten, twijfelen, bedenking maken, niet weten, of men ja zeggen zal, bij voorb.* in servo subsistimus, Pandect. III, 3, 33. 5) *bijstaan, bij voorb.* miserandae Psyches animae, Apulej. Met. VI post init. p. 174, 14: aerumnis, Ibid. XI post init. p. 257, 39: alieni, Ibid. II post med. p. 126, 23 Elm.: nunc subsistite, Ibid. V post med. p. 167, 9 Elm.

SUBSĪTUS, a, um, *onder of er bij liggend, bij voorb.* subsita convallis, Apul. Met. VI post init. p. 174, 24 Elm.

SUBSOLANEAE res i. e. sub solo: subsolanei i. e. qui infimum solum colunt, Fest.

SUBSOLĀNUS, a, um, *onder of tegen zonnen-opgang, d. i. tegen het Oosten te vinden, Oostersch, bij voorb.* montes, Plin. H. N. VII, 2. *Van daar* Subsolanus, scil. ventus, *de Oosten-wind*, Plin. H. N. II, 47. Senec. Nat. Quaest. V, 16. Gell. II, 22. Plur. Subsolani, Cels. II, 1 in.

SUBSŎNO, are, *wat klinken, galmen: van daar Tropisch*, ut subsonaret, Sisenn. ap. Charis. 2, i. e. *in 't geheim zeggen.*

SUBSORTĬOR, itus sum, 4. *nalooten, d. i. nog éénś looten, bij voorb.* judices, Cic. Verr. I, 19 *en* 61. Cic. Cluent. 35. Ascon. in Cic. Verr. I, 19, i. e. *nieuwe Richters in plaats der door het lot te voren verkozen, maar van den Prætor verworpen, door het lot verkiezen: dit heet* Subsortitio, *zie* Subsortitio.

SUBSORTĪTĬO, onis, f. *het nalooten, d. i. als men nog éénś loot, bij voorb.* judicum, Cic. Verr. I. 61. Cic. Cluent. 33. Sueton. Caes. 41 extr., i. e. *wanneer in plaats der door het lot verkozen, maar van den Prætor verworpen Richters nieuwe door het lot verkozen worden.*

SUBSTANTĬA, ae, f. *het geen, waarin eene zaak bestaat, wezen, zelfstandigheid, bij voorb.* hominis, *bij voorb.* nam substantia ejus (hominis) sub oculos venit, ut non possit quaeri, an sit, Quintil. VII, 2, 5: aut de substantia quaestionem esse aut de qualitate, Ibid. III, 6, 38, i. e. *wezen, bestaan:* rerum, Ibid. II, 21 in.: non habeat substantiam, Senec. Ep. 58 ante med., i. e. *bestaat niet, heeft geene wezenlijkheid:* rhetoricae, Quintil. praef. §. 21. II, 14, 3. II, 15, 34: *dus ook* emtionis, Pandect. XVIII, 1, 72: earum rerum pretium non in substantia, sed in arte positum est, Ibid. L, 16, 14, i. e. *in de stoffe, in de zaak zelve:* quaeritur, si in corpore non erratur, sed in substantia error sit, utputa (i. e. *bij voorbeeld*) si acetum pro vino veneat, aes pro auro, plumbum pro argento cet., Ibid. XVIII, 1, 9, *en terstond daarop* in vino consentio, quia eadem prope *οὐσία* i. e. substantia est, si modo vinum acuit cet.: qui potius substantiam intuetur, quam opinionem, Ibid. XLI, 4, 2 post init., i. e. *de zaak zelve. Van daar* a) *zelfstandigheid, d. i. hoofdsom, bij voorb. van het vermogen, bij voorb.* facultatum, Auct. dial. de orat. (*achter* Tacitus) 8: rei familiaris, Paul. Sentent. II, 29. *Van daar het vermogen, d. i. have en goed, bij voorb.* impensae circa eandem substantiam factae cet., Pandect. V, 3, 5: quidquid habeo, — si censum meum, si fortunas meas, si substantiam meam, et si peculium meum testator dixerit, Ibid. XXXVI, 1, 16 in.: ex bonis meis, hoc est ex substantia mea, res ablata esse, Ib. XLVII, 8, 2 prope fin.: pro modo substantiae accusatae personae, aestimatione judicis, pretium constituitur, Ib. XLVII, 10, 5 extr. b) *wezen, inhoud, of gesteldheid, bij voorb.* diversae erat substantiae, Frontin. Strateg. IV praefat.

SUBSTERNO, stravi, stratum, 3. 1) *onderstrooijen, onderspreiden, onderleggen, bij voorb.* verbenas, Terent. And. IV, 3, 11: herbam & ulvam ovibus, Cato R. R. 37: frondem ovibus, Ibid. 5: nihil somni causa, Justin. III, 3: Nepetam obdormituris, Plin. H. N. XX, 14 post med.: coassationes binas, Ibid. XXXVI, 25: cinnama, Ovid. Met. XV, 399: *dus ook* substratus, a, um, *bij voorb.* glarea, Plin. H. N. XVII, 11 post med.: foliis, Ibid. XX, 21 ante med.: pelles cervorum, Ibid. XXVIII, 9 extr. *Van daar* Fortuna insidias pontum substravit avaria, Prop. III, 5, 47. (III, 6, 47): *ook zonder* Accusativus *der zaak, die er ondergestrooid wordt, bij voorb.* pecori, Plin. H. N. XVIII, 23, i. e. *het vee strooijen: dus ook* pecori & bubus, Cato R. R. 5: *ook met den* Accusativus *des persoons of der zake, onder welke men strooit, bij voorb.* pullos, Plin. H. N. X, 83. *Van daar* a) *er onder strooijen of zaaijen, bij voorb.* semen hordei, Colum. V, 9 med. b) *in 't gemeen, onderleggen, bij voorb.* colorem, Plin. H. N. XXVI, 10 extr., i. e. *eene kleur onderleggen, over welke eene andere getrokken wordt:* omne concretum animo substernebat, Cic. Univ. 8: homines elephantis, Val. Max. II, 7, 14: brachia collo, Catull. LXIII, 332: ignaro mater substernens se impia nato i. e. concumbens, Ibid. 399: Fortuna insidias pontum substravit avaris, Prop., *zie hier voor:* pudicitiam alicui, Sueton. Aug. 68, i. e. *prijs geven: van daar* substratus, a, um, *ondergelegd, ook onder of er onder liggende, bij voorb.* Numida substratus mortuo superincubanti Romano vivus, Liv. XXII, 51: Sardonyches Arabicae excellunt candore, substrato nigerrimo colore, Plin. H. N. XXXVII, 6 post med. c) *aanbieden, bezorgen, verôorzaken, bij voorb.* delicias, Lucret. II, 22. 2) *iets met iets bestrooijen of bedekken, bijzonder opdat het zacht zij om te liggen, bij voorb.* nidos mollissime, Cic. Nat. D. II, 51: solum paleis, Varr. R. R. I, 57: poma paleis, Plin. H. N. XV, 16: fundamenta carbonibus, Ibid. XXXVI, 14: pullos, Plin. H. N., *zie hier voor: dus ook* locus arena substratus, Ibid. XIX, 5 ante med.

SUBSTILLUS, a, um, *iet druipende, of druipende, druppelende, bij voorb.* lotium substillum, Cato R. R. 156 extr., i. e. *strangurie, koude pis. Van daar* substillum, scil. tempus, Festus, i. e. *regenächtig weder, wanneer het droppelt, droppelende lucht.*

SUBSTINEO, ere, i. q. sustineo, *bij voorb.* substine paulisper, quae sequuntur, Apul. Apol. post med. p. 325, 11 Elm.

SUBSTĬTŬO, tui, utum, 3. 1) *onder iets stellen of leggen, bij voorb.* lapides plantae, Pallad. in Mart. 10 post med.: *dus ook* oculis, Ovid. Rem. 574, i. e. *onder de oogen of voor oogen stellen: van daar Tropisch, onderwerpen, blootstellen, bij voorb.* aliquem crimini, Plin. Epist. VI, 31, i. e. *beschuldigen, aanklagen:* aliquem arbitrio alicujus, Pandect. XXXVIII, 1, 30:

1, 30: fortunam culpae, Quintil. VII, 4, 15, i. e. culpam tribuere fortunae. 2) *voor iet stellen*, *bij voorb.* oculis, Ovid., i. e. *voor de oogen*, *zie* n. 1: animo, Liv. XXVIII, 35, i. e. *zich in den geest voorstellen*; *wanneer* animo *tot* Numida *behoort*; *te weten*, *de woorden zijn*: Ceperat jam ante Numidam ex fama rerum gestarum admiratio viri (Scipionis); substitueratque animo (scil. suo) speciem quoque corporis amplam ac magnificam, i. e. *hij stelde zich in zijnen geest den persoon van* Scipio *groot en aanzienlijk voor*; *doch* animo *kan ook tot* Scipio *behooren*; *dan heet het toevoegen*, *verbinden*, *zie* n. 3. 3) *daarstellen*, *bijstellen*, *of voegen*, *bij voorb.* post elephantos armaturas leves substituerat, Auct. B. Afr. 59: aliquem in locum alicujus *of* pro aliquo. *zie* n. 4. *Van daar Tropisch*, animo substituerat speciem quoque corporis, scil. Scipionis, Liv. XXVIII, 35 med., i. e. *hadt met den Geest van* Scipio *ook een aanzienlijk ligchaam verbonden*, *d. i.* *zich* Scipio *als een man van grooten geest en aanzienlijk ligchaam voorgesteld*: *dan moet men* Scipionis *bij* animo *denken*, *zie* n. 2: *van daar ook* aliquam ream, i. e. *beschuldigen*, Quintil. Declam. I, 10, *eigenlijk als beschuldigde of gedaagde voor het gericht stellen*: *van daar maken*, *aanstellen*, *bij voorb.* mutuam accusationem, Quintil. VII, 2, 9: aliquam substituere ream i. e. facere ream, Quintil. Declam., *zie hier voor*. 4) *eene zaak of persoon in de plaats van een andere stellen*, *of zetten*, *substitueeren*, *bij voorb.* in eorum locum substituere cives Romanos, Cic. Verr. V, 28; *dus ook* Nep. Alcib. 7: pontifex in locum Scipionis substitutus, Suet. Tiber. 4. *Ook zegt men* hominem *of* rem pro homine *of* re, *bij voorb.* pro te Verrem alterum substituisti civitati, Cic. Verr. III, 69: aliam pro ea Nero substituit, Plin. H. N. XXXV, 10 post med.: velut pro Philippo atque Antiocho substitutos regnare, Liv. XXXVIII, 42 post med.: philosophiam pro reipublicae procuratione nobis substitutam, Cic. Div. II, 2: *dus ook* alium suo loco, Pandect. IV, 7, 1: novellam subolem invicem, Colum. V, 6 in. *Doch*, *dewijl de woorden* in locum, loco suo, pro, invicem *reeds*, *in de plaats*, *betekenen*, *zoo schijnt in alle deze plaatzen* substituere *enkel stellen te zijn*: *verders* utroque anno binos consules substituit sibi, Suet. Caes. 76: demortuis feminibus alia (femina), Colum. IV, 17: quem substituturus sibi designaverat consulem, Vellej. II, 58. *Dus ook* heredem, Sueton. Tiber. 76: heredes instituat eosque invicem substituat, Pandect. XXVIII, 6, 4: eosque invicem substituo, Ibid.: *ook zegt men* substituere alicui, *bij voorb.* cum pater filio substituisset, Ibid., *alwaar men* heredem *denken kan*: ita substitui eis potest, si cet., Ibid. leg. 2: heredem scribere, deinde filio substituere, Ibid.: filio impuberi substituere, Ibid., *en* heres substitutus, Pandect. ibid. leg. 1. Quintil. VII, 6 extr. Ulpian. regular. tit. 23 post med., *een gesubstitueerde erfgenaam*, *d. i. die volgt of erft*, *wanneer de eerste afgaat*.

SUBSTITUTIO, onis, f. *substitutie*, *inplaatsstelling*, *d. i. stelling van eene zaak (persoon) in plaats van een ander*, *bijzonder* heredis, Pandect. XXVIII, 6, 1: ex substitutione heredem esse, Ibid. leg. 8: substitutionem facere, Ibid. leg. 7: aliquem ad substitutionem admittere, Ibid. leg. 8.

SUBSTITUTIVUS, a, um, *bij voorb.* propositio i. q. conditionalis, Apul. doctr. Plat. 3 post init. v. 36 Elm.

SUBSTITUTUS, a, um, *zie* Substituo.

SUBSTO, are, 1) *onder of er bij of er in zijn*, *voorhanden zijn*, *bij voorb.* si, pure substante, non rumpuntur hi tumores, Cels. VI, 10: vel, nullo dolore substante, somnus ereptus, Ibid. II, 7 post med.: ne (ducatur alvus), ulla cruditate substante, Ibid. II, 12 sect. 2 post med. 2) *voor* subsisto *of* sto, *staan blijven*, *stilstaan*, Terent. And. III, 4, 11.

SUBSTRAMEN, inis, n. *het geen onder gestrooid wordt*, *bij voorb. onder het vee*, Varr. R. R. III, 9, 8: e palea, Ib. III, 10, 4: pullorum, Ibid. III, 6 extr.: *of het geen anders ondergelegd wordt*, *bij voorb.* Lubrica roboreis aderant substramina plaustris, i. e. *raden*, Sil. XII, 444.

SUBSTRAMENTUM, i, n. i. q. Substramen, Cato R. R. 161.

SUBSTRATUS, us, m. *het onderstrooijen*, *onderleggen*, *bij voorb.* culmum frangunt substratu (*voor* substratui) animalium, i. e. ut substernatur animalibus, Plin. H. N. XVIII, 30 post init.: vitices suffitu atque substratu fugant venenata, Ibid. XXIV, 9 ante med.

SUBSTRATUS, a, um, *zie* Substerno.

SUBSTREPO, ui, itum, 3. 1) *een weinig klinken*, *bij voorb.* verba tertiata semihianti voce, Apul. Met. V post med. p. 166, 40 Elm., i. e. *slechts zacht of naauwlijks van zich laten hooren*; *doch het kan ook enkel voor* strepo *staan*, *dewijl* sub *dikwijls niets betekent*. 2) i. q. Strepo, *bij voorb.* verba tertiata, i. e. *laten hooren*, Apul., *zie hier voor*.

SUBSTRICTUS, a, um, *zie* Substringo.

SUBSTRINGO, inxi, ictum, 3. 1) *in de hoogte binden of trekken*, *bij voorb.* caput equi loro altius, Nep. Eum. 5: sinus (i. e. vestem), Senec. Troad. 88: lintea malo, Sil. I, 689. *Van daar Tropisch*, *bij voorb.* aurem, Horat. Sat. II, 5, 95, i. e. *de ooren spitzen*. 2) *Samenbinden of trekken*, *bij voorb.* boves, Colum. II, 3 in.; *doch het kan ook enkel binden zijn*: crinem nodo, Tacit. Germ. 38: comas, Lucan. III, 281: carnem excrescentem fascia, Sueton. Galb. 21: ora (equorum) frenis substrictis ligat, Senec. Hippol. 1003: *van daar Tropisch*, *samenbinden*, *d. i. stutten*, *beperken*, *afkorten*, *bij voorb.* bilem oculis opertis substringere i. e. reprimere, Juvenal. VI, 432: omissa supplere, et effusa substringere, Quintil. X, 5 post init. *Van daar* substrictus, a, um, *Tropisch*, *saamgetrokken*, *d. i. smal*, *kort*, *mager*, *ingetogen*, *knap*, *bij voorb.* crura gerens (mergus) substricta, Ovid. Met. XI, 752: canis substricta gerens ilia, Ib. III, 216: sonipesque utrique substricti corpus i. e. habentes corpus substrictum, Sil. XV, 305: testes callorum parvos esse substrictoque & adhaerentes spinae, Plin. H. N. XXXII, 3: *dus ook* frena substricta, *kort*, *bij voorb.* ora (equorum) frenis domita substrictis ligat, Senec. Hippol. 1003, *zie hier voor*: Romani — postea substrictas & breves tunicas citra humerum desluentes habebant, Gell. VII, 12: taurus ventre paulo substrictiore, Colum. VI, 20. 3) *ombinden*, *bij voorb.* caput equi altius, Nep., *zie boven*, *en hier kan men meer toe brengen*. Not. *Ook heeft men* substringo, *bij voorb.* substricta sit, Apul. Apolog. post med. p. 315, 18 Elm.

SUBSTRUCTIO, onis, f. 1) *het onderbouwen*, *het geen onder gebouwd wordt*, *bij voorb. grond*, *pilaar enz.*, *bij voorb.* maxima autem esse debet cura substructionum, Vitruv. VI, 11: Itaque non solum in muro, sed etiam in substructionibus parietes hac ratione religati non cito vitiabuntur, Ibid. I, 5: fulturae ac substructiones, Plin. H. N. X, 48: sed & pro fultura & substructione surgentur, Colum. I, 5 extr. 2) *ophaling van een gebouw*, *bijzonder een groot*, *of het gebouw zelve*, *bij voorb.* insanas substructiones, Cic. Mil. 20: substructionum moles, Ibid. 31: substructionem in Capitolio locare, Liv. XXXVIII, 28: theatrum substructionibus maximis, Caes. B. C. II, 25: saxosum agrum facile est expedire lectione lapidum, quorum si magna est abundantia, velut quibusdam substructionibus partes agri sunt occupandae, Colum. II, 2, 12.

SUBSTRUCTUS, a, um, *zie* Substruo.

SUBSTRUO, xi, ctum, 3. 1) *onderbouwen*, *van onder bouwen*, *bij voorb.* fundamentum, Plaut. Most. I, 2, 40: intervalla montium, Vitruv. VIII, 7 ante med.: cum venerit ad imum, non alte substruitur, Ibid.: convallis & intervalla substructia canalibus junguntur, Plin. H. N. XXXIII, 4 ante med.; *doch dit alles kan tot n. 2 behooren*. *Van daar bestraaten*, *bij voorb.* viam glarea, Liv. XL, 27: *dus ook* substruendo iter facere, Pandect. VIII, 1, 10. *Van daar* substructum *voor* substructio, Vitruv. VIII, 7 ante med. 2) *van onder of van den grond op bouwen*, *ophaalen*, *of oprichten*, *ook in 't gemeen*, *bouwen*, *opbouwen*, *ophaalen*, *oprichten*, *bij voorb.* Capitolium, Liv. VI, 4: templum Dianae, Inscript. ap. Gruter. p. 41 n. 5: fundamentum, Plaut., *zie hier voor*, *ook kan men meer van het bovenstaande hier toe trekken*.

SUBSULTIM, *in de hoogte springende*, *huppelende*, *bij voorb.* decurrere, Sueton. Aug. 83.

SUBSULTO *of* SUSSULTO, are, i. q. subsilio, *in de hoogte springen*, *huppelen*, *bij voorb.* ut subsultabat, postquam vicit villicus! Plaut. Cas. II, 7, 10: tu subsultas, ego miser vix adsto formidine, Ibid. Capt. III, 4, 104. *Van daar Tropisch*, *in eene reden*, compositio multis clausulis concisa subsultet, Quintil. IX, 4, 42, i. e. *als 't ware wippe*: *dus ook* ne sermo subsultet imparibus spatiis ac sonis, Quintil. XI, 3 ante méd. §. 43, i. e. *als 't ware wippe*, *of springe*, *gelijk*, *bij voorb. een ongetoomd paard*.

SUBSUM, fui, esse, 1) *onder iet zijn*, *er onder of er achter zijn of steken*, *bij voorb.* latet penitus haec natura subestque, Lucret. III, 274, i. e. *steekt onder*, *is gevolglijk niet te merken*: suberat Pan ilicis umbrae, Tibull. II, 5, 27: nigra subest udo lingua palato, Virg. Georg. III, 588: subest intra cutem vulnus (*of* ulcus), Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 18: sol oceano subest, Horat. Od. IV, 5, 40: subucula subest tunicae, Ibid. Epist. I, 1, 96: praecordiis subest venter, Plin. H. N. XI, 37 sect. 78: piscis omnibus unda cibis aera subesse putat, Ovid. Pont. II, 7, 10: *en Tropisch*, *er onder of achter steken of zijn*, *of daarbij zijn*, *bij voorb.* aliquam subesse causam, quare, Cic. Fin. V, 10 extr., i. e. *er achter steekt*, *voorhanden is*: neque causa suberat, Nep. Alcib. 1, i. e. *er was*: spea subest, Cic. Att. III, 25. Liv. I, 41, i. e. *is voorhanden*: in qua (legatione) suspicio periculi subesset, Cic. Phil. IX, 2: dolus, Justin. I, 9: saepe solent auro multa subesse mala, Tibull. I, 9 (10), 18: non temere famam nasci solere, quin subsit ali-

aliquid (veri), Auct. ad Her. II, 8, i. e. *dat er niet iet (waars) achterſteekt, er iet aan zij.* 2) *nabij zijn, in de nabijheid zijn, er bij zijn, bij voorb.* mons ſuberat, Caeſ. B. G. I, 25: hyems ſuberat, Ibid. III, 27, i. e. *was voor de deur:* dies comitiorum ſubeſſet, Cic. Mil. 16: poſſe me ſubeſſe propinquis locis, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 21: templa mari ſubſunt, Ovid. Met. XI. 359: nec vicina ſubeſt taberna, Horat. Ep. I, 14, 24: ſic me ſubes quotidie, quaſi fiber ſalicem, Plaut. ap. Feſt. in Fiber, *ten zij dit van* Subedo *is:* illi ſuberat regnum Ariobarzania, Salluſt. in ep. Mithrid. ad Arſac. poſt med. 3) *onderworpen zijn, bij voorb.* notitiae ſuberit ſemper amica tuae, Ovid. Art. I, 398, i. e. *gij zult van alles, wat zij ſpreekt of doet, kennis hebben.* 4) *er bij zijn, er mede verbonden zijn, daar zijn, voorhanden zijn, bij voorb.* cauſa, ſpes, ſuſpicio, *zie hier voor:* quod ago, adſequitur, ſubeſt, i. e. adjuvat, Plaut. Trin V, 1, 2: ſi his vitiis ratio non ſubeſſet, Cic. Tuſc. III, 28, i. e. *er bij of er mede verbonden ware:* ut in quaque laetitia ſubſit quaepiam querimonia, Apul. Flor. 4 med. p. 359, 28 Elm.: ſi nulla ſubeſt aemula i. e. eſt, Ovid. Art. II, 436: ſi nulla ſubſit ſimilitudo, Quintil. VI, 3, 54, i. e. *daar is, daarbij is:* ſubeſſe aliquid ex exercitatione puerili volo i. e. adeſſe, Ibid. I, 11 extr.: iis ſubeſt natura & vera via, Ibid. X, 2, 11, i. e. *zij hebben enz.:* ars, Ibid. XI, 2, 9: ratio, Ibid. IX, 3, 6: tenſo (collo) ſubeſt labor, Ibid. XI, 3, 155: ni ſubſit copia, Ibid. XII, 2, 12: ſive dies ſuberit natalis i. e. aderit, Ovid. Art. I, 405.

SUBSUO, ui, utum, 3. *onder aannaaijen, bij voorb.* inſtitam, i. e. *franje: van daar* ſubſuta inſtita, Horat. Sat. I, 2, 29, *voor een met franje omzoomd kleed, gevolglijk een juffersklead.*

SUBSURDUS, a, um, *eenigzins doof: van daar* vox, Quintil. XI, 3, 32, i. e. *niet duidlijk, of kwalijk luidende.*

SUBSUTUS, a, um, *zie* Subſuo.

SUBTECTUS, a, um, *zie* Subtego.

SUBTEGMEN, *zie* Subtemen.

SUBTĔGO, xi, ctum, 3. *onder, of van onder bedekken, of enkel bedekken, bij voorb.* ſub Avis cauda pedes Equi ſunt ſubtecti, Vitruv. IX, 9, *van geſtarnten.*

SUBTEGULANĔUS, a, um, *het geen onder het dak is, bij voorb.* pavimenta, Plin. H. N. XXXVI, 25.

SUBTEMEN *of* SUBTEGMEN, inis, n. *waarſchijnlijk voor* ſubteximen *of* ſubſtamen, *het geen onder- of ingewerkt wordt of ingewerkt kan worden: van daar* 1) *de inſlag in een weefzel, bij voorb.* connexus ſtaminis ad ſubtegmen, Vitruv. X, 1 poſt med.: Stamen a ſtando —: ſubtemen, quod ſubit ſtamini, Varr. L. L. IV, 25: Tela jugo vincta eſt; ſtamen ſecernit arundo: Inſeritur medium radiis ſubtemen acutis, Ovid. Met. VI, 55: ſubtemen inſertum, Senec. Ep. 90 ante med., *alwaar tevens de gemelde verzen van Ovidius ingevoegd worden:* ſeu picturatas auri ſubtemine veſtes, Virg. Aen. III, 483, *tenzij hier van borduurzel geſproken wordt. Ook van de ſpin, bij voorb.* tum tereti filo deducit ſtamina — circinato orbe ſubtegmina adnectens, Plin. H. N. XI, 24 poſt init., *tenzij het hier enkel draaden zijn. Ook van papier,* e ſecundo corio ſtamina facta ſunt, e primo ſubtegmina, Ib. XIII, 12 poſt med. 2) *het weefzel, bij voorb.* Tyrio ſubtemine veſtem, Tibull. IV, 1, 121; *doch het kan ook enkel draaden zijn:* picto ſubtemine bracae, Val. Fl. VI, 227, *alwaar het ook draaden zijn kan: dus ook* croceo ſubtemine veſtes, Ibid. VIII, 234: *dus ook* ſubet Tyrio ſubtemine thorax, Stat. Theb. VII, 656: tribuere colorem Phoenices, Seres ſubtemina, pondus Hydaſpes, Claudian. de IV Conſul. Honor. 600: rubrum, Ibid. Proſerp. I, 260: auratum, Nemeſ. Cyneg. 91, *alwaar het overäl ook draaden, garen zijn kan.* 3) *elke draad, bij voorb. die ingewerkt, ingeborduurd, of geſponnen wordt enz., of draaden, garen, bij voorb.* a) *ingewerkt, bij voorb.* Tyrio ſubtemine veſtem, Tibull., i. e. *van purperdraad, zie hier voor:* tribuere Seres ſubtemina, Claudian., *zie hier voor:* croceum, rubrum, auratum cet., *zie hier voor.* b) *ingeborduurd, bij voorb.* picturatas auri ſubtemine veſtes, Virg. Aen. III, 483, i. e. *met gouddraad geborduurd.* c) *geſponnen, bij voorb.* ſubtemen nebat, Terent. Heaut. II, 3, 52, i. e. *ſpon garen: van daar van de Parcen,* Horat. Epod. XIII, 15: *dus ook* currite ducentes ſubtemina, currite, fuſi, Catull. LXIII, 327. d) *in 't gemeen een draad, bij voorb.* metus ſubtemine tendere longo, Nemeſian. Cyneg. 311. Not. *De ſpelling* ſubtemen *is veiliger en menigvuldiger.*

SUBTENDO, di, tum *of* ſum, 3. 1) *onder ſpannen, of beſpannen, bij voorb.* lectos loris ſubtentos, Cato R. R. 10 extr.: lecto retibus ſubtento, Ibid. 25: *van daar* linea ſubtendens, i. e. quae ſub alia linea ſubtenditur (γραμμὴ ὑποτείνουσα), Frontin. in expoſ. formar. p. 32 Goeſ. 2) *in de hoogte ſpannen, ten minſten lezen ſommigen, bij voorb.* Scaliger, ſubtendit *voor* ſuſpendit, Virg. Cir. 7, i. e. *verheft zich, hetwelk de Heer* Heyne *billijkt.*

SUBTENTUS, a, um, *zie* Subtendo.

SUBTENŬIS, e, *eenigzins dun, bij voorb.* ſeta, Varr. R. R. II, 7.

SUBTER, 1) Adv., *onder, bij voorb.* quae ſupra & ſubter (ſcil. ſunt), unum eſſe, Cic. Or. III, 5: ſubter mediam regionem ſol obtinet, Cic. Somn. Scip. 4; *alwaar* regionem *van* obtinet *geregeerd wordt:* terram fac ut eſſe rearis ſubter item ut ſupera eſt, Lucret. VI, 536: alium ſubter, Ibid. 516. 2) Praepoſ., *onder* a) *met den* Accuſativus *op de vraag, waarheen? ook ſomtijds waar? bij voorb.* cupiditatem ſubter praecordia locavit, Cic. Tuſc. I, 10: ſubter faſtigia duxit, Virg. Aen. VIII, 366: arundinem ſubter lectum mittere, Petron. 98: amnem occultas egiſſe vias ſubter mare, Virg. Aen. III, 695: Latitudo Italiae, ſubter radices earum (Alpium), a Varo cet., Plin. H. N. III, 19 extr.: Tu canis ſubter pineta Galeſi, Prop. II, 34 (32), 67, i. e. ſub pinetis: ſubter moenia adſervat Manes, Stat. Theb. XII, 711: ſubter imas ablata cavernas, Ovid. Met. V, 502. b) *met den* Ablativus *op de vraag, waar? bij voorb.* ſubter teſtudine, Virg. Aen. IX, 514: ſubter litore, Catull. LXIV, 7.

SUBTERACTUS, a, um, *zie* Subterago.

SUBTERĂGO *of* SUBTER AGO, egi, actum, 3. *onder drijven, onder ſchieten, bij voorb. wortelen, bij voorb.* ſubteractis quaſi radicibus, Celſ. V, 28 ſect. 1.

SUBTERANHĔLO *of* SUBTER ANHELO, are, *onder kuchen, bij voorb.* ſubter anhelat humus, Stat. Sylv. I, 1, 57 Ed. Gronov.

SUBTERCURRO, ĕre, *van onder of onder iet loopen, bij voorb.* ſubtercurrens baſis, Vitruv. IX, 6.

SUBTERDŪCO, xi, ctum, 3. 1) *van onder, of onder voeren, leiden.* 2) *onttrekken, bij voorb.* ſe alicui, Plaut Mil. II, 3, 71, *zich aan iemand onttrekken, ontſnappen:* ſi huic occaſioni tempus ſeſe ſubterduxerit, nunquam indipiſcet poſtea, Ibid. Aſin. II, 2, 12.

SUBTERFLŬO, xi, xum, 3. *onder vlieten, bij voorb.* amnis ſub montes ſubterfluens, Vitruv. VIII, 2 poſt med.: torrente rapido minaciter ſubterfluente, Plin. H. N. VIII, 50.

SUBTERFUGĬO, fugi, fugitum, 3. 1) *onder vluchten.* 2) *onder de hand vluchten, of enkel ontvluchten, ontſnappen, bij voorb.* ſubterfugiſſe ſic mihi hodie Chryſalum, Plaut. Bacch. IV, 6, 2: qui recedit, hoc eſt, qui ſubterfugit, Pandect. XLII, 6, 20. *Ook met den* Accuſativus, *ontvluchten, ontgaan, vermijden, bij voorb.* mare, Merc. I, 2, 83: poenam aut calamitatem, Cic. Caecin. 34: omnia, Cic. Amic. 10 extr.: periculum, Cic. ad Div. XV, 1 poſt med.: vim criminum ſubterfugere nullo modo poterat. Cic. Verr. Act. I, 3: militiam, Cic. Off. III, 26.

SUBTERLĀBOR *of* SUBTER LABOR, pſus ſum, 3. 1) *van onder of onder iet ſlippen, glijden of vlieten, bij voorb.* fluctus ſubterlabere Sicanos, Virg. Ecl. X, 4: coeli ſubter labentia ſigna, Lucret. I, 2 Ed. Creech. 2) *ontſnappen, ontſlippen, bij voorb.* navis ſubterlabens, Liv. XXX, 25 med.

SUBTERLĬNO, levi, litum, 3. *van onder beſtrijken of ſmeeren, beſmeeren, bij voorb.* plantas aegri, Plin. H. N. XXVIII, 7 poſt med.

SUBTERLŬO, ĕre, *van onder afwaſſchen: van daar heenvlieten, bij voorb.* Eridanus — gurgite ſiderio ſubterluit Oriona, Claudian. de VI conſul. Honor. 177.

SUBTERMĔO, are, *onder heengaan, bij voorb.* pontes ſubtermeat, Claudian. de Apono 61.

SUBTĔRO, trivi, tritum, 3. 1) *van onder wrijven of afwrijven, bij voorb.* boves ne pedes ſubterant, Cato R. R. 72: *dus ook* pedes boum ſubtriti, Colum. VI, 15: ſi ſubtriti ſint (pedes) contuſive offenſatione, Plin. H. N. XXVIII, 16 poſt init.: ungulae (aſinorum) ſubtritae, Plaut. Aſin. II, 2, 73: *dus ook* jumenta cito ſubteruntur, Senec. Ep. 51 poſt med., ſcil. ungulis. 2) *ſtukkenwrijven, ſtukſtampen, ſtukſtooten, bij voorb.* ſextarium ſalis, Colum. XII, 5: caepam, Ibid. 56: *dus ook* ſubtritus, a, um, *bij voorb.* paleae, Ib. II, 11 extr.: coriandro ſubtrito, Plin. H. N. XX, 20 poſt med.: ſanguis incertae, Ibid. XXX, 9 extr.: *ook kan men* n. 1. *hier toe brengen, bij voorb.* pedes, ungulae cet.

SUBTERRANĔUS, a, um, *onderäardsch, bij voorb.* ſpecus, Cic. Att. XV, 26 poſt med. Tacit. Germ. 16: ergaſtulum, Colum. I, 6: animalia, Pallad. in Septemb. 31: mures, Senec. Nat. Quaeſt. III, 16 extr.: domus, Plin. H. N. XXXVI, 13 poſt med.: ſtructura, Ibid. 22 extr.: manes & ſubterranea regna, Juvenal. II, 149: cuniculo & ſubterraneis dolis peractum urbis excidium, Flor. I, 12 extr.: venae ſubterraneae Iſtri, Plin. H. N. IX, 15 extr.

SUBTERRENUS, a, um, *onderäardsch, bij voorb.* ſol delapſus Oceanum, ſubterrenas orbis plagas illuminabat, Apul. Met. IX med. p. 227, 27 Elmenh.

SUBTERSĔCO *of* SUBTER SECO, are, *van onder in ſtukken ſnijden, bij voorb.*

diſtei-

diſtribuens medium ſubter ſecat hic Capricornum, Cic. in Arat. 273.

SUBTERTENŬO *of* SUBTER TENUO, are, *van onder dun maken: van daar* ſubtertenuari, *van onder dun worden*, *bij voorb.* annulus ſubtertenuatur habendo, Lucret. I, 313.

SUBTERVĂCO *of* SUBTER VACO, are, *van onder ledig zijn*, *bij voorb.* decidant in illum ſubtervacantem locum, Senec. Nat. Quaeſt. VI, 25 Ed. Gronov.

SUBTERVŎLO *of* SUBTER VOLO, are, *van onder, of onder iet vliegen*, *bij voorb.* ſubter volat aſtra tumultu, Stat. Theb. III, 670 Ed. Gronov.

SUBTEXO, xui, xtum, 3. 1) *van onder of onder iet weeven: van daar iet onder iet trekken. voortrekken voor iet*, *bij voorb.* nubra ſoli, Ovid. Met. XIV, 367, i. e. *de zon omwolken, verduiſteren:* ſubtexe noctem; ſidera & coelum eripe, Senec. Hippol. 956: ſol diem ſubtexit Olympo i. e. lucem & diem coelo ſpargit, Val. Fl. V, 413: *dus ook* nox ſubtexta polo, Lucan. IV, 104: *van daar met iet van onder overtrekken, bedekken, verdulsteren*, *bij voorb.* coelum fumo, Virg. Aen. III, 583: diem nube, Senec. Phoeniſſ. 422: nocturna coelum ſubtexitur umbra, Stat. Sylv. III, 1, 127: ſubtexunt nubila coelum, Lucret. V, 467: caerula nimbis, Liv. VI, 451: ferro (i. e. multitudine telorum) ſubtexitur aether, Lucan. VII, 519. 2) *er toe weeven: van daar aanvoegen, toevoegen*, *bij voorb.* lunam alutae, Juvenal. VII, 192: ſubtexit fabulae huic, legatos interrogatos eſſe cet., Liv. XXXVII, 48: curam olitoris officiis villici, Colum. XI, 1 in.: Huic rei civitates propagatas haud intempeſtive ſubtexturi (i. e. adjecturi narrando) videmur, Vel. Jej. I, 14. *Van daar* ſubtexta malis bona ſunt, Manil. III, 522, i. e. *ondermengd.* 3) *weeven of ſamenweeven: van daar ſamenvoegen, vervaardigen*, *bij voorb.* originem familiarum, Nep. Att. 18: carmina, Tibull. IV, 1, 211.

SUBTEXTUS, a, um, *zie* Subtexo.

SUBTILIS, e, *fijn*, *d. i. niet dik of grof*, *ſubtiel, dun, teder*, *bij voorb. een draad*, Lucret. IV, 86: corpus, Lucret. IV, 899: ignis, Ibid. VI, 224: exordia rerum cunctarum quam ſint ſubtilia, percipe paucis, Ibid. IV, 114: *dus ook* primordia quaeque, unde anima atque animi conſtet natura neceſſum eſt, nonne vides quam ſint ſubtilia quamque minuta, Ibid. 120: mitra, Catull. LXIII, 63: farina, Plin. H. N. XVIII, 7 poſt med.: Mel ſuccus ſubtiliſſimus, Plin. H. N. XI, 5: raporum ſemen praeſtantius, quo ſubtilius, Plin. H. N. XVIII, 13: ſubtilior arundo, Ibid. XVI, 36 poſt med.: aliud corium (parietis) ſubtilius oportet imponi, Pallad. I, 15: Graecia, Manil. IV, 718, i. e. *teder, ſchraal:* acies gladii ſubtilis, Senec. Ep. 76 ante med., i. e. *fijn, dun: van daar* 1) *Tropiſch, fijn, d. i. vol ſmaak, naauwkeurig, ſcherpzinnig, grondig, ook ſomtijds voortreflijk, van zaken en perſoonen*, *bij voorb.* palatum, Horat. Sat. II, 8, 38, *een fijn, delicaat verhemelte:* gula ſubtilior, Colum. VIII, 16, 4: judicium ſubtile, Cic. ad Div. XV, 6. Horat. Ep. II, 1, 292, i. e. *fijn, naauwkeurig grondig:* ſubtilis deſcriptio, Cic. Nat. D. II, 47, *accuraat, naauwkeurig: dus ook* definitio, Cic. Or. I, 23: reliquae (epiſtolae) ſubtiliores erunt, Cic. Att. V, 14 extr., i. e. *naauwkeuriger, uitvoeriger:* venuſtas ſubtilis, Cic. Or. I, 5, i. e. *fijn, vol ſmaak:* ſubtilis & illa ſententia, Plin. H. N. XVIII, 17 extr., i. e. *eene fijne, voortreflijke gedachten:* inventum ſubtiliſſimum, Ibid. XXXI, 3 med.: ſubtilis obſervatio, Ib. XVIII, 13 extr.: multa elata, multa pugnantia, multa ſubtilia, Plin. Ep. VI, 33 extr.: argumentatio, Quintil. II, 5: diviſio, Ibid. IV, 2, 2: tranſlatio ſubtilior, Ibid. VI, 3, 61: dicendi genus ſubtilius, Ibid. XII, 10, 66: magna inter eruditos & ſubtilis quaeſtio eſt, Plin. H. N. XI, 16 med.: curationem deſiderat, quae inter ſubtiliſſimas haberi poteſt, Celſ. VII, 7 ſect. 13: tu modo ſubtiles, animo duce, percipe curas i. e. accuratas, Sever. in Aetna 143: ſubtili rem ſummam perſpice cura, Manil. III, 43: occaſionem ſubtilem feliciter nactus, Apul. Met. IV poſt init. p. 144, 11, i. e. *eene fijne, goede, voortreflijke gelegenheid:* callidus & ſubtilis judex, Horat. Sat. II, 7, 101: ſcrutabitur mille praeceptor acer & ſubtilis origines nominum, Quintil. I, 4 extr.: ille vir, quo neminem aetas noſtra graviorem, ſanctiorem, ſubtiliorem denique tulit, Plin. Ep. IV, 17, i. e. (*miſſchien*) *ſtipter in 't waarnemen van zijne pligten: dus ook van Redenaren, Wijsgeeren, en Schrijvers*, *bij voorb.* ſubtilis oratione, Cic. Or. I, 39, i. e. *grondig: dus ook* Cotta ſubtilis (in dicendo), Cic. Or. II, 8: Lyſias egregie ſubtilis ſcriptor, Cic. Off. I, 1: Democritus ſubtiliſſimus omnium, Senec. Nat. Quaeſt. VII, 3: ſubtile vel ſpinoſum potius diſſerendi genus Stoicorum, Cic. Fin. III, 1 extr., i. e. *grondig, fijn, maar ſpotächtig; gelijk dan* Cicero *de Wijsgeeren, die alles mager en zonder redenkunſtig blanketzel voordragen, geern ſteekt. Waaröm het ook onöpgeſierd kan heeten. Van daar* ad ſubtile, *naauwkeurig*, Cenſorin. 17. 2) *Ook gebruikt* Cicero *dit woord van die ſoort van redenaren, die een onderwerp ſlechts grondig verklaren, maar niet den hoogen redenkunſtigen ſieraad gebruiken; wanneer men het onöpgeſierd vertaalt*, *bij voorb.* ſubtilis orator, Cic. Or. 25: *dus ook* ſubtilis oratio, Cic. Or. 5: ſubtile dicendi genus, Ibid. 21 in.: *dus ook* ſubtile diſſerendi genus Stoicorum, Cic. Fin. III, 1 extr., *zie* n. 1.

SUBTILĬTAS, atis, f. *fijnheid, d. i. dunheid, tederheid eener zaak*, *bij voorb. van een' draad enz.*, *bij voorb.* lineae, Plin. H. N. XXXV, 10 ante med.: ferramentorum ſubtilitas i. e. acies, Ibid. XXVIII, 9 extr.: humoris, Ibid. II, 65: inſecta, immenſae ſubtilitatis animalia, Ibid. X, 75 extr.: tam opportuna injuriae ſubtilitas (ſcil. *der werken van eenen Kunſtenaar*) erat, Ibid. XXXIII, 12 poſt med., i. e. *fijnheid, tederheid:* moroſa caelandi fingendique ac tingendi ſubtilitas, Ib. XXXV prooem.: ſlorum, Ibid. XXI, 1: venae in anguſtam ſubtilitatem tenuantur, Ibid. XI, 37 extr.: muliebria, Vitruv. IV, 1 med., i. e. *ſchraalheid, tederheid: van daar* 1) *fijnheid in denken en handelen, grondigheid, ſtiptheid, naauwkeurigheid, ſcherpzinnigheid*, *bij voorb.* mentis, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 77: facile cedo tuorum ſcriptorum ſubtilitati & elegantiae, Cic. ad Div. IV, 4: ingeniis ſubtilitatem deeſſe, Tacit. Agric. 9: dicam, ſi mihi adcommodaveris ſubtilitatem & intentionem tuam, Senec. Ep. 113 poſt init.: Ariſtoteles, vir immenſae ſubtilitatis, Plin. H. N. XVIII, 34: magna ſua gloria inventores Graeci ſubtilitate Geometrica docent, Ibid. II, 65 poſt med.: Eratoſthenes in omni literarum ſubtilitate ſolers, Ibid. 108 extr.: perverſa Grammaticorum ſubtilitas, Ibid. XXXV, 3: ſubtilitas parcimoniae compendia invenit, Ibid. XVII, 22 ante med.: ſubtilitatem Lyſias habuit, Cic. Or. III, 7: linguae ſubtilitas & elegantia, Ibid. II, 7 med.: diſſerendi, Ibid. I, 15: ſententiarum, Cic. Nat. D. II, 1 in.: Attica, Cic. Brut. 17: a diſputandi ſubtilitate orationem ad exempla traducere, Cic. Tuſc. III, 23: cum ingenti ſubtilitate paropſchia tollere, Petron. 31, i. e. *fijnheid, bekwaamheid:* ſubtilitate tanta extremitates imaginum ad ſimilitudinem praeciſae, Ibid. 38. 2) *onöpgeſmuktheid in het redenen*, *bij voorb.* orationis, Cic. Or. 23 in.: eſt enim in arte tanta tamque varia etiam huic minutae ſubtilitati locus, Cic. Brut. 84 extr.

SUBTILĬTER, *fijn, ſubtiel, teder, op eene fijne ſubtiele wijze*, *bij voorb.* res ſubtiliter connexae, Lucret. III, 739: aër per foramina ſubtiliter inſinuatus, Lucret. VI, 1030: ſubtiliter ſodere, Pallad. in Februar. 21, i. e. *niet diep. Van daar* 1) *fijn, ſcherpzinnig, grondig, naauwkeurig*, *bij voorb.* judicare, Cic. Verr. IV, 57: diſputare, Plin. Ep. I, 10: numerum exſequi, Liv. III, 5 extr., i. e. *naauwkeurig, ſtipt:* ſubtilius dividere, Plin. H. N. V, 12: Aeſculapius — rudem & vulgarem hanc ſcientiam ſubtilius excoluit, Celſ. Praef. poſt init.: ſubtiliſſime perpolita, Cic., *zie hier na:* de republica quid ego tibi ſubtiliter? tota periit, Cic. Att. II, 21. 2) *naauwkeurig, accuraat, uitvoeriglijk*, *bij voorb.* ſubtiliter & copioſe diſſerere, Cic. Flacc. 17: ſcribam ad te alias ſubtilius, Cic. Att. I, 13 extr.: ſubtiliſſime perpolita, Cic. Balb. 22: quid ego tibi ſubtiliter? Cic., *zie hier voor, gelijk men dan n. 1 en 2 verbinden kan.* 3) *onöpgeſmukt in 't redenen*, *bij voorb.* humilia ſubtiliter dicere, Cic. Or. 29: privatas cauſas & eas tenues agimus ſubtilius, Cic. ad Div. IX, 21.

SUBTIMĔO, ui, 2. *een weinig vreezen*, *bij voorb.* num quid ſubtimes, ne cet., Cic. Phil. II, 14.

SUBTRACTUS, a, um, *zie* Subtraho.

SUBTRĂHO, xi, ctum, 3. *heimelijk of onder de hand onttrekken of verwijderen; of in 't gemeen, onttrekken, verwijderen, wegtrekken, wegſcheuren, wegnemen, ontrukken, benemen*, *bij voorb.* aggerem cuniculis, Caeſ. B. G. VII, 22: impedimenta fuga clandeſtina, Hirt. B. C. VIII, 93: colla jugo, Ovid. Triſt. V, 2, 40: alicui cibum, Cic. ap. Non. 2 n. 254: eam materiam, quae laedere videtur, ducendo ſaepius alvum, ſubtrahere, Celſ. III, 4, i. e. *afleiden, voortmaken:* vires ſubtrahit ipſe timor, Ovid. Her. XIV, 132: Calavios mors judicio ſubtraxit, Liv. IX, 26: cui judicio cum mors ſubtraxit, Liv. VI, 1: prope ſacrilegium ratus ſum Coſſo ſpoliorum ſuorum Caeſarem, ipſius templi auctorem ſubtrahere teſtem, Liv. IV, 20: peculium alicui, Plaut. Caſ. II, 2, 8: materiem ſubtrahemus furori tuo, Cic. Dom. 5: Nolito mihi ſubtrahere vicarium, Cic. Mur. 37: conſulem fortuna bello ſubtraxit, Liv. VIII, 29: rationem ſcientiae alicui deſideranti, Colum. XI, 1, 12: matrem labori, Ibid. VII, 9 ante med.: *dus ook* ſubtractus, a, um, *bij voorb.* arma flagito propere mihi ſubtracta reddi, Senec. Herc. fur. 1241: ſubtractus militum irae, Tacit. Hiſt. III, 7. *Van daar* ſe, i. e. *zich onttrekken, zich wegmaken, of ſluipen*, *bij voorb.* adſpectu (*voor* adſpectui), Virg. Aen. VI, 465: ſe a curia & ab omni parte reipublicae, Cic. Q. Fr. II, 6

poſt

poſt med.: ſe labori, Colum. I, 9 poſt med.: ſervus domino ſe ſubtraxit, Pandect. XXI, 1, 17 poſt med.: Armeniam ad Parthos ſe ſubtrahentem ſcil. a Rom. imperio, i. e. transeuntem, Flor. IV, 12 poſt med. §. 43. *Ook eenvouwig* ſe ſubtrahere, *bij voorb.* ſubtrahere ſeſe, ne intereſſet cet., Liv. XLIV, 26: ſubtrahente ſe quoque, ut crediſſe potius temere quam finxiſſe rem talem videri poſſet, i. e. cum quisque ſe ſubtraheret & auctorem ſe eſſe negaret, Liv. XXVIII, 27. *Zoo ſtaat ook* ſubtrahi *voor* ſubtrahere ſe, *bij voorb.* ne pedibus raptim tellus ſubtracta feratur in barathrum, Lucret. VI, 604: ſubtractus fuga, Plin. H. N. VIII, 37, i. e. *ontvloden:* ebrioſo cura officii pariter cum memoria ſubtrahitur, Colum. XI, 1, 13: mater labori ſubtrahitur, Ibid. VII, 9 ante med. *Van daar* 1) oculos, *de oogen afwenden*, Tacit. Ann. III, 53 *en* Agric. 45. 2) *weglaten, verzwijgen, bij voorb.* nomina, Ib. Ann. I, 81: ſignificationem, Ibid. Not. ſolum (i. e. mare) ſubtrahitur, Virg. Aen. V, 199, *van roeijenden: maar* ſolum (i. e. terra) ſubtrahitur, Tacit. Ann. I, 70, *van een' overzwemmenden.*

SUBTRISTIS, e, *eenigzins droevig*, Terent. And. II, 6, 16.

SUBTRITUS, a, um, *zie* Subtero.

SUBTUNDO, tudi, tuſum, 3. *een weinig kloppen, bij voorb.* Flet (femina) teneras ſubtuſa genas, Tibull. I, 10 (11), 55.

SUBTURPICŬLUS, a, um, *eenigzins ſchandelijk of lelijk*, Cic. Att. IV, 5.

SUBTURPIS, e, *eenigzins lelijk of ſchandelijk*, Cic. Or. II, 66.

SUBTUS, Adv., *van onder, onderwaards, bij voorb.* ambulare, Cato R. R. 48: labris pendulis ſubtus, Varr. R. R. II, 9: ſubtus Macedones cuniculis oppugnabant, Liv. XXXVI, 25: ſubtus frigeſcit terra, Lucret. VI, 865: animalia ſubtu' vagari contendunt, Ibid. I, 1060: fiſtuloſus cancer ſubtus ſuppurat ſub carne, Cato R. R. 157: ſubtus porro cet., Plaut. Caſ. V, 2, 25: *ook lezen ſommigen*, (*bij voorb.* Geſn. in Theſ.) Tacit. Hiſt. IV, 23, pars ſubtus — ſubruerent, *alwaar de* Edd. *gemeenlijk* intus *hebben; duidelijker en voegzamer is alszins* ſubtus *wegens de tegenſtelling* ſuperſtantes.

SUBTŪSUS, a, um, *zie* Subtundo.

SUBVAS, ădis, m. *een onderborg, d. i. die voor eenen borg borg wordt*, Gell. XVI, 10.

SUBUCŬLA, ae, f. ſcil. veſtis, (*waarſchijnlijk van* ſubuculus, a, um, *van het oude* Subuo *of* Subduo, *ondertrekken, zoo als* exuo, *uittrekken*, induo, *aantrekken*), *een onderkleed, hamizool, borstrok enz., bij voorb.* ſubucula pexae trita ſubeſt tunicae, Horat. Ep. I, 1, 95: Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis & ſubuculae thorace laneo muniebatur, Sueton. Aug. 82: poſteaquam binas tunicas habere coeperunt, inſtituerunt vocare ſubuculam & induſium, Varr. ap. Non. 14 n. 36: Capitium ab eo quod capit pectus; alterum, quod ſubtus, a quo ſubucula; alterum, quod ſupra, a quo ſupparus, Varr. L. L. IV, 30. 2) *eene ſoort van offerkoeken.* Feſtus.

SUBUCULĀTUS, a, um, i. e. ſubucula indutus, *een hamizool aanhebbende, bij voorb.* ut a Cicerone ſubuculatum cet., — Fimbriatum & Figulatum, Quintil. VIII, 3 ante med. §. 33, *volgens ſommige oude* Edd., *alwaar de nieuwer* Subulaturit, Fimbriaturit & Figulaturit *hebben.* Burman *en* Geſner *verkiezen de bovenſtaande lezing* ſubuculatum cet. Not. *Het is het* Particip. *van* Subuculo, are, i. e. ſubucula induere, *gelijk dan de zoogenoemde* Adjectiva *in* atus *gezamenlijk* Participia *eigenlijk zijn.*

SUBUCŬLO, are, i. e. ſubucula induere, *zie* Subuculatus.

SUBVECTĬO, onis, f. *het toebrengen, toevoeren, het zij te ſcheep, wagen, op de ſchouders enz., toevoer, bij voorb. van graan enz., bij voorb.* frumenti, Liv. XLIV, 8. Tacit. Ann. XIII, 51: *dus ook* ſubvectiones durae (frumenti), Caeſ. B. G. VII, 10: ſubvectiones marinae per portus, Vitruv. I, 5.

SUBVECTO, are, i. q. ſubveho, *toedragen, of brengen, of voeren, het zij op de ſchouders, te paard, wagen, of ſcheep, bij voorb.* ſaxa humeris, Virg. Aen. XI, 131: corpora cymba, Virg. Aen. VI, 305: aſini tibi ſubvectabant rure virgas ulmeas, Plaut. Aſin. II, 2, 74: ſubvectant ſaxa, Sil. IV, 21: hi — candidas mappas ſubvectant epulasque lautiores, Stat. Sylv. I, 6, 32: jumenta nomen a re traxere, quod noſtrum laborem, vel onera ſubvectando vel arando juvarent, Colum. VI praef. §. 3.

SUBVECTUS, us, m. *voor* Subvectio, *bij voorb. toevoer, bij voorb.* commeatuum, Tacit. Ann. XV, 4.

SUBVECTUS, a, um, *zie* Subveho.

SUBVĔHO, xi, ctum, 3. 1) *heen opdragen, of brengen, het zij te water, wagen, op den ſchouder, gevolglijk ook te paard enz., bij voorb.* qui ſubvehat orbem, Lucret. V, 516: quanam ratione in tantam altitudinem ſubvecta ſint caementa, Plin. H. N. XXXVI, 12 med.: *van daar den ſtroom opvoeren, of brengen, bij voorb. ſcheepen, bij voorb.* quod non ſubvexit, Tacit. Hiſt. II, 8, ſcil. claſſem i. e. *dat hij niet opgevaren is met de vloot, gevolglijk die op heeft laten varen:* inquilini contrario amne naves ſubvehunt, Plin. H. N. XXI, 12 extr.: *van daar* ſubvehi, *opgevoerd of gebracht worden, of ook opwaards vaaren, rijden enz., bij voorb.* curru ſubvecta per aëra, Ovid. Met. VIII, 796: ad templum ſummasque ad Palladis arces ſubvehitur magna matrum regina caterva ſcil. pilentis, Virg. Aen. XI, 478: nox polum ſubvecta tenebat, Ibid. V, 721: *van daar den ſtroom op, of ook uit zee toevoeren, bij voorb. graan enz., bij voorb.* frumentum flumine Arari ſubvexerat, Caeſ. B. G. I, 16; *doch, het kan ook enkel toevoeren zijn: dus ook* ſubvehi *op (den ſtroom op, of uit zee op 't land) gebracht worden, of vaaren, bij voorb.* ſubvecta utenſilia ab Oſtia, Tacit. Ann. XV, 39: naves Tiberi ſubvectas, Ibid. 18: matris cineres Romam Tiberi ſubvectos, Suet. Cal. 15: adverſum ſuperes remis ſubvectus ut amnem, Virg. Aen. VIII, 58: Germanicus Nilo ſubvehebatur, Tacit. Ann. II, 60: ſubvecta ponto agmina terrebant muros, Ovid. Met. VI, 422: flumine adverſo ſubvectum, Liv. XXIV, 40. 2) *toedragen of brengen, het zij te water, te wagen, op den ſchouder, gevolglijk ook te paard enz., wanneer het meermalen toevoeren vertaald wordt, bij voorb.* commeatum ab Roma, Liv. III, 23: commeatus, Liv. XXII, 16: *dus ook* frumentum fluvio Arari, Caeſ., *zie n.* 1: *van daar* ſubvehi *toegevoerd worden, bij voorb.* utenſilia, Tacit., *zie hier voor:* naves, Ibid., *zie hier voor:* commeatus ſubvehebantur, Liv. IX, 15, 23 *en* 43. *Ook toerijden of toevaren, bij voorb.* Liv. XXIV, 40 in., Philippum lembis biremibus flumine adverſo ſubvectum; *doch, het kan ook zijn, opgevaren, zie n.* 1: ſubvecta ponto agmina, Ovid., *zie hier voor:* nox atra polum ſubvecta tenebat, Virg., *zie met meer hier voor. Gelijk men dan niet overäl weet, of de Ouden hier bij* ſub *toe of in de hoogte gedacht hebben; alhoewel beide past. Bij ſlot verliest de zin niets.*

SUBVELLO, velli, vulſum, 3. *plukken, beplukken, bij voorb.* rador, ſubvellor, desquamor, Lucil. ap. Non. 2 n. 802: *dus ook* ſubvulſus *of* ſubvolſus, a, um, *bij voorb.* qui barba volſa feminibusque ſubvolſis ambulet, Scipio Afric. ap. Gell. VII, 12.

SUBVENĬO, vēni, ventum, 4. *toekomen, bij voorb. te hulp, bij voorb.* cum cohortibus ſubvenit, Tacit. Hiſt. II, 36: etiam qui ſubveniebant, Ibid. 26: ceteros vis ſua aut equites ſubvenientes periculo exemere, Ibid. Ann. II, 11: auxilium patrum invocabat; reſiſtentibus aerarii praetoribus, ſubvenit Caeſar & pretium aedium Aurelio tribuit, Ibid. I, 75, *alwaar het overäl is, daar toe komen; doch het kan ook heeten, te hulp komen: van daar* 1) *te hulp komen, bijſtaan, is menigvuldig, bij voorb.* patriae ſubvenire & opitulari, Cic. Off. I, 43: innocentiae, Cic. Cluent., 1: ſubveni mihi atque adiuva, Plaut. Aul. II, 8, 24: niſi quid leno ſubvenit mihi, Ibid. Pſeud. IV, 7, 47: ſubveniundum Adherbali cenſebant, Salluſt. Jug. 15 (18): homini perdito & collum in laqueum inſerenti, Cic. Verr. IV, 17: utrique provinciae, Cic. ad Div. XV, 4 ante med. §. 16: inopi, Terent. Ad. II, 1, 2: feſſis rebus, Plin. H. N. II, 7: *ook zonder* Dativus, *bij voorb.* ut ſubveniret, Cic. Div. I, 27: et defendam & ſubvenibo (*voor* ſubveniam) ſedulo, Plaut. Men. V, 7, 20: ſerva & ſubveni, Ibid. Merc. V, 4, 35: rogo, praetore, ſubveni, ſuccurre, Gell. XI, 7 extr.: Et ſubventuros auferet unda deos, Ovid. Am. II, 16, 21: *ook met den* Accuſativus, (*gelijk andere* Compoſita *met* ſub *eenen* Accuſativus *hebben*), *ſchijnt in het* Activum *niet voor te komen, maar in het* Paſſivum, *bij voorb.* tecta vero — unde aut initio generi humano dari potuiſſent aut poſtea ſubveniri, ſi vi tempeſtatis — corruiſſent, niſi cet., Cic. Off. II, 4 in., *tenzij men* ſubveniri Imperſonaliter *verſtaan wil*, ſcil. iis (tectis): *ook van ziekten, te ſtade komen, te hulp komen, genezen, bij voorb.* gravedini ſubveni, Cic. Att. XVI, 14: ſaluti remediis, Cic. Cluent. 24: amurca dentium ſtabilitati ſubvenit efficaciſſime, Plin. H. N. XXIII, 3 poſt med.: caſtoreum comitiali morbo correptis olfactu ſubvenit, Ib. XXXII, 9 extr.: Peucedani ſuccus pectoris doloribus ſubvenit, Ibid. XXVI, 5 extr.: alica longo morbo ad tabitudinem redactis ſubvenit, Ibid. XXII, 25 ante med.: *ook van den* Praetor; *door gerechtelijke hulp bijſtaan*, Pandect. XLVII, 10, 7 poſt med.: *ook* Paſſive, *bij voorb.* Huic rei ſubventum eſt a nobis, Cic. Att. I, 17: priusquam ex caſtris ſubveniretur, Salluſt. Jug. 54 (58): ni ſubveniatur, Liv. XXIII, 14: niſi in tempore ſubventum foret, Liv. XXXIV, 18. 2) *invallen, inkomen, bijvallen, d. i. in de gedachten komen, bij voorb.* ut quaeque vox animadverti digna ſubvenerat, Gell. XIX, 7: *ook* ſeq. Infinit., *bij voorb.* mihi ſubvenit ad auxilium civile decurrere, Apul. Met. III extr. p. 141, 37 Elm.

SUBVENTO, are, i. q. Subvenio, *te hulp komen*, alicui, Plaut. Rud. I, 4, 11.

SUBVERBUSTUS, a, um, *misſchien gebrandmerkt.* Feſtus *zegt:* Subverbuſtam,

verſ-

veribus uſtam ſignificat Plautus, cum ait: Ulceroſam, compeditam, ſubverbuſtam, fordidam.

SUBVERĔOR, itus ſum, 2. *een weinig bezorgd zijn of vreezen*, *bij voorb.* ſubvereri, ne cet., Cic. ad Div. IV, 10.

SUBVERSO *of* SUBVORSO, are, i. q. Subverto, *omſtorten*, *te gronde helpen*, *dus is het miſſchien* Plaut. Curc. IV, 1, 23, vel, qui (i. e. quo) alii ſubvorſentur, praebeant; *maar komt het niet voor*. Gronovius *verklaart het:* praebeant inſtitoribus merces, quibus negotiationem exerceant ſub aliis; *maar dan moest het* ſubvorſent *zijn*.

SUBVERSOR, oris, m. *een omſtooter*, *verwoester*, *te grondehelper*, *bij voorb.* legum, Tacit. Ann. III, 28.

SUBVERSUS, a, um, *zie* Subverto.

SUBVERTO *of* SUBVORTO, ti, ſum, 3. 1) *omwerpen*, *omverhalen*, *omkeeren*, *op den grond werpen*, *bij voorb.* ſylvam, Lucan. III, 436: moles, Ovid. Faſt. VI, 645: calceus major ſubvertet, Horat. Epiſt. I, 10, 43: ſtatuas, Sueton. Cal. 34: menſam, Ib. Ner. 47: ſimulacrum, Plin. H. N. XV, 18 extr.: qui lupinum ſtercorandi cauſa ſerit, nunc demum aratro ſubvertit, Colum. XI, 2, 44: neque receſſit usquam (Manlius), donec (Gallum) ſubvertit, ne Gallus impetum icti haberet, Claud. Quadrig. ap. Gell. IX, 13 extr., i. e. *te gronde wierp: dus ook* ſubverſus, a, um, *bij voorb.* montes, Salluſt. Cat. 13: Ariſbe terrarum motu ſubverſa, Plin. H. N. V, 31 extr.: imagines, Tacit. Hiſt. III, 7: obices portarum, Ibid. Ann. XIII, 39: *van daar* 2) *Tropisch*, *omſtooten*, *te gronde helpen*, *vernietigen*, *bij voorb.* majeſtatem, Lucret. V, 1135: decretum conſulis, Salluſt. Jug. 30 (32): avaritia fidem, probitatem ceterasque bonas artes ſubvertit, Ib. Cat. 10: imperium, Juſtin. VI, 3: mores patriae, Ibid. XII, 5: leges ac libertatem, Salluſt. in Orat. Philippi adv. Lepid. ante med.: antiquiora beneficia, niſi illa poſterioribus cumules, Plin. Ep. III, 4 poſt med.: interpretationem adverſarii, Quintil. VII, 6: teſtamentum, Val. Max. VII, 8, 1: probationes ſcelerum, Tacit. Ann. III, 7: florentes privignos, Ibid. IV, 71: pudicitia ſubverſa, Plin. H. N. XVII, 25 extr.: opes, Lucan. VIII, 273: Ne nos tuus aequus animus ſubvortat, Terent. Ad. V, 3, 51, i. e. *te gronde helpe*, *ongelukkig make*.

SUBVESPĔRUS, a, um, *tegen 't westen te vinden: van daar* ſubveſperus, ſcil. ventus, *Westenwind*, Vitruv. I, 6.

SUBVEXUS, a, um, *nederwaards gebogen*, *hellend af*, *ſtaat alleen* Liv. XXV, 36: omnia faſtigio leni ſubvexa, *alles was door eene zachte hoogte gebogen*, *d. i. nergens was eene ſteilte*, *maar overal was eene langzaam opgaande hoogte*, *zoo dat men ligt op kon klimmen*.

SUBVIRĬDIS, e, *eenigzins groen*, *groenächtig*, *bij voorb.* folia, Plin. H. N. XXV, 9 poſt med.: Balanitae ſubvirides, Ibid. XXXVII, 10: emplaſtrum, Scrib. Larg. 201 *en* 202.

SUBŬLA, ae, f. *een puntig*, *ſpits werktuig*, *bij voorbeeld eene priem*, *bij voorb.* aenea, Colum. VI, 5, 4: media pars eadem ſubula tranſuitur, Ibid.: ſutorum regule, cerdo, quod tibi tribuit ſubula cet., Martial. III, 16, 2: baccam ſtercoris caprini ſubula ſubtiliter excavare, Pallad. in Januar. XIV, 3: *van daar* ſubula leonem excipis? Senec. Ep. 82 extr., *als een ſpreekwoord*, *d. i. wapent gij u zoo ſlecht tegen een groot gevaar?*

SUBULCUS, I, (*voor* ſubulicus, Adject., ſcil. paſtor), *zwijnenhoeder*, *verkenshoeder*, Varr. R. R. II, 4 §. 14 *en* 20: porculatoris & ſubulci diverſa profeſſio, Colum. I praef. §. 26.

SUBŬLO, onis, m. 1) i. q. tibicen, *een fluitſpeler*, Enn. ap. Varr. R. R. VI, 3 ante med. *en* ap. Feſt. Not. Feſtus *en* Varro *zeggen*, *dat het in de Etrurische ſpraak hetzelfde is*, *als* tibicen. 2) *eene ſoort van hert met ſpitze hoornen zonder takken*, Plin. H. N. XI, 37 in., *waar* Plinius *zegt:* in eo genere (cervorum) ſubulonibus ex argumento dictis: *verders* cervi pulmonem, maxime ſubulonis, Ibid. XXVIII, 17, *is miſſchien onze* Spieſſer; *tenzij het nog eene bijzondere ſoort van een hert is*.

SUBVŎLO, are, 1) *opvliegen*, *bij voorb.* hae ſurſum — in coeleſtem locum ſubvolent, Cic. Tuſc. I, 17: numerusque ex agmine major ſubvolat & remos plauſis circumſonat alis, Ovid. Met. XIV, 507: praepes ſubvolat, Ibid. 577: cf. X, 790. 2) *naar onder*, *of onder iets vliegen*.

SUBVOLVO, ĕre, 1) *op of toe wentelen*, *bij voorb.* manibus ſaxa, Virg. Aen. I, 424 (428). 2) *naar onder of onder iets wentelen*, *rollen enz.*

SUBURBANĪTAS, atis, f. *de nabijheid bij eene ſtad*, *bij voorb. bij* Rome, *bij voorb.* provinciae (Siciliae), Cic. Verr. II, 3.

SUBURBANUS, a, um, *nabij de ſtad* (*bijzonder* Rome) *te vinden*, *woonächtig*, *of gelegen*, *bij voorb.* ager, Cic. Div. II, 32: gymnaſium, Cic. Or. I, 21 extr.: fundus, Cic. Q. Fr. III, 1, 3: rus, Cic. Roſc. Am. 46: villa, Pandect. XLIX, 4, 1 extr.: regio Italiae, Colum. XI, 2, 61: colis (caulis) ſuburbanus i. e. in ſuburbano horto naſcens, Horat. Sat. II, 4, 15: *dus ook* lecta ſuburbanis mittuntur apyrina ramis, Martial. XIII, 43: Italia, i. e. pars Italiae, vicina Romae, Plin. H. N. XXVI, 4: ſitus, Ibid. IX, 18: fretum, Martial. V, 1: peregrinatio ſuburbana i. e. per loca urbi propinqua, Tacit. Ann. III, 47: crimina ſuburbana i. e. commiſſa prope Romam, Ibid. XIII, 43: *van daar* ſuburbanum, Subſtantive, ſcil. praedium *of* rus, *een landgoed nabij der ſtad* (*bijzonder* Rome), *bij voorb.* e ſuburbano redeuntem, Plin. H. N. VIII, 40: in villas ac ſuburbana, Plin. H. N. XXXI, 3 poſt med.: in hortis aut ſuburbanis ſuis, Cic. Rab. Poſt. 10: in ſuburbana amicorum deportare, Cic. Verr. I, 20 extr.: cf. Cic. Att. XVI, 13. Martial. V, 37, 3.

SUBURBĬUM, i, n. *miſſchien voorſtad*, *ſtaat alleen* Cic. Phil. XII, 10.

SUBURGĔO, ēre, *heendringen*, *heendrijven*, *nabij heendrijven*, *bij voorb.* proram ad ſaxa, Virg. Aen. V, 202.

SUBŪRO, uſſi, uſtum, 3. 1) *onder of van onder branden*. 2) *een weinig branden*, *zengen*, *bezengen*, *verzengen*, *bij voorb.* crura, Sueton. Aug. 68.

SUBUSTUS, a, um, *zie* Suburo.

SUBVULSUS *of* SUBVOLSUS, a, um, *zie* Subvello.

SUBVULTURĬUS, a, um, *eenigzins gierächtig*, *d. i. den gier gelijk*, *bij voorb.* corpus, Plaut. Rud. II, 4, 9: *meer komt het niet voor; er ſpreekt daar iemand met een meisjen*, *dat hij prijst*, *en hij ſchrijft haar toe* corpus ſubvulturium, *maar zegt*, *dat hij zich verſproken en* ſubaquilum *heeft willen zeggen; miſſchien is het gierächtig*, *d. i. ſchelkächtig; anderen verklaren het*, *zwartächtig*. *Bij ſlot is het eene dartelende uitdrukking*, *die dikwijls geenen wezenlijken of paſſenden zin heeft*. *Miſſchien is het eene blooze toeſpeling op de woorden* aquila *en* vultur *of* vulturius, *vervolgens* (*boertend*) *gierächtig* — — *arendächtig*.

SUCCEDANĔUS *of* SUCCIDANĔUS, a, um, 1) *die in eens anders plaats treedt*, *of daar voorgeſteld wordt*, *plaatsvervanger*, *Vicaris*, *bij voorb.* ut ſuccedanei ſint alieni periculi, Pandect. XXVI, 7, 3 extr.: heres ipſius dolo proximae culpae ſuccedaneus eſt, Ibid. XXVI, 8, 4: Ut meum tergum ſtultitiae tuae ſubdas ſuccidaneum, Plaut. Epid. I, 2, 37, *boertend:* aſinum pro homine ſuccidaneum, Apulej. Met. VIII poſt med. p. 213, 29 Elm. *Van daar* hoſtia ſuccedanea *of* ſuccidanea, *een offerbeest*, *dat in plaats van een ander geöfferd werdt*, *als het eerſte geene gelukkige voortekens gegeven had*, Gell. IV, 6, *welke gelooft*, *dat het van* caedo *of* ſuccido (*van* caedo) *is:* ſi quid ſuccidaneis opus eſſet, Ibid. e vet. SCto: *ook zegt* Feſtus: ſuccidanea hoſtia adpellatur, quae ſecundo loco caedebatur, quod quaſi ſucciderетur; quidam a ſuccedendo, non a ſuccidendo dictum putant. 2) *achtergeſteld*, *bij voorb.* avum ſuum Pharnacem per — arbitria regi Pergameno ſuccedaneum datum, Juſtin. XXXVIII, 6. *Het ſchijnt van* ſuccedo *af te komen; dan is* ſuccedaneus *beter*, *dan* ſuccidaneus, *hetwelk van* ſuccido *afkomt; tenzij men zeggen wil*, *dat* hoſtia ſuccidanea *van* ſuccido *is*.

SUCCĒDO *of* SUBCEDO, ceſſi, ceſſum, 3. 1) *onder iets gaan*, *met den* Accuſativus *en* Dativus, *ook met* ſub, *bij voorb.* tectum, Cic. Dom. 44, *onder het dak*, *d. i. in huis:* tectis noſtris, Virg. Aen. I, 627 (631), *onder onze daken*, *d. i. in onze huizen; alwaar het dan binnengaan vertaald wordt*, *gelijk in meer plaatzen: tenzij men in de beide plaatzen door* tectum *het huis verſtaan wil; dan is* ſuccedere *op zich zelve*, *binnengaan:* ſive ſub umbras ſive antro ſuccedimus, Virg. Ecl. V, 6: umbrae, Ibid. Georg. III, 418: tumulo, Virg. Aen. XI, 103, *onder den grafheuvel gaan of in 't graf gaan*, *d. i. ter aarde beſteld worden:* ſuccedunt ramis volucres, Val. Flacc. VI, 511, i. e. *wijken onder de takken*. *Van daar* a) *zich onderſchikken*, *bij voorb.* oneri, Plin. H. N. XXXV, 10 med., i. e. *zich onderſchikken*, *op zich nemen:* oneri, Virg. Aen. II, 723: *dus ook* dominationi, Juſtin. VIII, 2, i. e. *zich onderwerpen of onderſchikken:* jugum, Calpurn. Fl. declam. 29. b) *zich onderwerpen*, *bij voorb.* dominationi, Juſtin., *zie hier voor*. c) *binnen gaan*, *ergens heen gaan*, *bij voorb.* fluvio, Virg. Aen. VII, 37, i. e. *in de rivier inlopen:* quo mare ſuccedit, Caeſ. B. C. II, 24: ſuccedunt in certamina, Virg. Aen. IX, 663. *Ook kan men hier toe rekenen* tectum, Cic. Dom. 44, *in huis:* tectis noſtris, Virg., *in onze huizen*, *zie boven:* antro, Virg. Ecl. V, 6 *en* 19: coelo *in den hemel*, Ibid. Georg. IV, 227: in certamina, Ibid. Aen. IX, 664: *dus ook* veſtris ſuccedere terris, Virg. Aen. VII, 214; *dich het kan ook heeten*, *aan uw land:* noſtris ſuccede penatibus, Ibid. VIII, 123, i. e. *koom in ons huis*. 2) *aan gaan aan iets*, *is menigvuldig: met den* Accuſativus, Dativus, *en ook met Praepoſitiën*, *bij voorb.* aciem noſtram, Caeſ. B. G. I, 24: tumulum, Liv. XXII, 28: muros, Liv. XXXI, 45: mu-

muris, Liv. XXIII, 44: portis, Caes. B. G. II, 6: munitionibus, Hirt. Alex. 30: moenibus, Liv. XXIV, 19. XLIV, 31: curru (*voor* currui), Virg. Aen. III, 541: tecto, Virg. Aen. II, 478: sub primam aciem, Caes. B. G. I, 24: sub montem, Caes. B. C. I, 45: ad castra hostium, Liv. VII, 37: ad latebras, Liv. X, 14: ad oppugnanda castra, Hirt. Alex. 30: supra munitionem, Sisenn. ap. Non. cap. 2 n. 175: ad montes, Liv. I, 27: ad stationes hostium, Liv. XXX, 8: *dus ook* operi *aan den arbeid gaan, overnemen*, Plin. H. N. XXXVII, 10 med. *Ook zonder* Casus, *bij voorb.* exprobrans metum successit, Liv. XXXI, 36. Not. Successis bonis, Plaut., *zie n.* 4. 3) *volgen, op eene dubbele wijze*, (a) *volgen achter iemand, d. i. na iemand komen, in stand of rei, bij voorb.* Ad alteram partem succedunt Ubii, Caes. B. G. IV, 3. (b) *volgen achter of op eene persoon of zaak, d. i. in derzelver plaats treden of komen, opvolgen, aflossen; wanneer men zegt*, alicui homini, *en* rei, *ook* in aliquid, *bij voorb.* aetas aetati succedit, Cic. Phil. XI, 15: recentes defatigatis succederent, Caes. B. G. V, 16: succedam vicarius tuo muneri, Cic. Verr. IV, 37: voluit ei succedere, Nep. Cat. 2, i. e. *hem in het ambt volgen, hem aflossen: dus ook* Cic. ad Div. III, 2 in.: *verders* in locum alicujus, Cic. Off. III, 19. Phil. II, 25. Nep. Epam. 7: in stationem, Caes. B. G. IV, 32: in pugnam, Liv. IX, 27: pugnae, Virg. Aen. X, 690: proelio, Liv. VI, 4: in paternas opes, Liv. XXI, 3: in jura adfinitatis, Justin. VII, 3: regno, Plin. H. N. XXXVI, 27 extr.: *of* regno in alicujus locum, Justin. II, 4: violis succedit rosa, Plin. H. N. XXI, 11 extr.: graminis succus dulcis est; in vicem ejus succedit decoctum, Ibid. XXIV, 19 med.: purpurae Tarentinae successit dibapha Tyria, Ib. IX, 39: Thesea poenituit (me rapuisse). Paris ut succederet illi (scil. in rapiendo me), Ovid. Her. XVII, 33: orationi, Cic. Balb. 1: *dus ook* succedere caritati alicujus, *voor* alicui caro, *bij voorb.* bono succedenti tantae caritati Hieronis, Liv. XXIV, 5, i. e. Hieroni tam caro: *dus ook* majori gloriae rerum gestarum *voor* alicui, quorum gloria major esset, Liv. IV, 11: *dus ook* filii generi, ita & magnitudini patris successerunt, Justin. IX, 1: *van daar* operi, Plin. H. N. XXXV, 10 med., *een werk na iemand op zich nemen; (van een schilderstuk, te weten, de bekende* Venus*) of het voortzetten. Ook zegt men Passive, maar* Impersonaliter, *bij voorb.* succeditur mihi cet., *ik wordt afgelost, krijg een opvolger, bij voorb. in een ambt, bij voorb.* quod Gabinio non succederetur, Cic. Pis. 36, *en te vooren* quod tibi succederetur: *dus ook* quam tibi successum esset, Cic. ad Div. III, 6: male gestis rebus alterius successum est, *voor* alteri, qui res male gesserat, Liv. IX, 18. Not. Successis bonis, Plaut., *zie n.* 4. 4) *voorspoedig gaan, gelukken, slagen, wanneer men zegt* succedit, mihi (scil. res), *het gelukt mij: dus ook* fraudi, *het gelukt het bedrog enz., zoo als bij ons, bij voorb.* Haec prospere succedebant, Nep. Dat. 6: res nulla successerat, Caes. B. G. VII, 26: negotium omne jam succedit sub manus, Plaut. Mil. IV, 4, 7: lepide hoc succedit sub manus negotium, Ib. III, 2, 59: solet illa (res) recte sub manus succedere, Ib. Pers. IV, 1, 2: parum succedit (id), quod ago, Terent. And. IV, 1, 56: cum parum quidquam succederet, Liv. XXXII, 18: Et postquam nihil conceptae temere spei succedebat cet., Liv. XXXIII, 5: quod si successerit cet., Plin. H. N. XXVIII, 8: voti partem succedere Phoebus dedit i. e. passus est, Virg. Aen. XI, 794: incubare oportet incipere secundum novam lunam, quod fere, quae ante, pleraque non succedunt, Varr. R. R. III, 16 post med.: tempus melius succedere videbant, Caes. B. C. III, 49, i. e. *dat de tijds-omstandigheden beter werden:* inceptum non succedebat, Liv. XLII, 58: *verders zonder* Nominativus, *bij voorb.* Hac (via) non successit, Terent. And. IV, 1, 47, i. e. *op deze wijze is het niet gelukt:* si ex sententia successerit, Cic. Q. Fr. II, 14: si mihi successerit, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 4 extr.: neque satis inceptis succederet, Liv. XXIV, 19, *voor* incepta succederent: *dus ook* si coeptis successisset, Liv. XXV, 37: Et successisset fraudi, Liv. XXXVIII, 25: *dus ook* facinori, Liv. XL, 11: si perinde, ut mereor, mihi successerit, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 4 extr.: qui timuit, ne non succederet, Horat. Epist. I, 17, 37, ne contubernali meo melius succederet, Petron. 24. *Ook* Passive, *deels* Impersonaliter, *bij voorb.* nolle successum patribus, Liv. II, 45. *Ook* Personaliter, *bij voorb.* omnia velles mihi successa, Cic. Fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 21, *het welk wat hard schijnt, voor* successisse; *doch men vindt dergelijke* Passiva, *zie ook het volgende. Van daar* successus, a, um, *gelukt, voorspoedig gegaan: van daar* successum, *goede voortgang; dus is het misschien* Plaut. Pseud. prol. 8, Hos (malos) fugitatis, successis bonis i. e. *met goeden voortgang: ten zij men het dus verstaan moet: terwijl andere goede (eerlijke) lieden aangekomen zijn (zie n. 2), of elkander afgelost hebben, zie n. 3. Ook zou men hier toe kunnen brengen*, omnia velles mihi successa, Cic. Fil., *(zie kort hier voor), d. i. wenscht mij louter gelukkigen voortgang of uitslag.* 5) *opgaan of klimmen, bij voorb.* alto coelo, Virg. Georg. IV, 227: succedere in arduum, Liv. V, 43, *in de hoogte klimmen. Ook kan het een en ander uit het voorgaande hier toe gebracht worden.* 6) *ergens toe behoren, ergens in begrepen zijn, bij voorb.* quorum priores duae probationi succedunt, Quintil. III, 9 in.: aliis succedere hanc quoque comparativo generi existimantibus i. e. pertinere ad comparativum genus, Ibid. 10: *men zou ook van boven hier toe kunnen brengen* ad alteram partem succedunt Ubii, Caes. B. G. IV, 3; *doch, het is misschien niet nodig.*

SUCCENDO (Subcendo), di, sum, 3. 1) *van onder aansteken, in brand steken, en in 't gemeen aansteken, in brandsteken, bij voorb.* pontem, Liv. I, 37 in.: aggerem, Caes. B. G. VII, 24: turrim ligneam, Claud. Quadrig. ap. Gell. XV, 1 extr.: pinus, Ovid. Met. V, 442: galbana septis, Calpurn. Ecl. V, 89: succendit Phaëthon flagrantibus aethera loris, Lucan. II, 413: fulminibus succenditur aër, Ib. 269: natum stipite, Ovid. Rem. 721: ignes, Cic. Pis. 18: rogum, Liv. XXVIII, 22: *dus ook* aras, Senec. Herc. Oet. 790, *den altaar aansteken, d. i. er vuur op maken, zie* Accendo. 2) *Tropisch, aansteken, d. i. ontsteken, verhitten, als 't ware vurig maken, bij voorb.* Nasidium percussit Prester; illi rubor igneus ora succendit, tenditque cutem cet., Lucan. IX, 792: purpura infecit niveos vultus per liquidas succensa genas, Claudian. Proserp. I, 274: *bijzonder Tropisch, ontsteken, ontvlammen, in het vuur van liefde, begeerte enz. zetten, aanblazen, bij voorb.* succendit Castora Phoebe, Propert. I, 2, 15: quantum (furorem) non primo succendunt classica cantu, Lucan. VI, 166: *dus ook* succensus, a, um, *bij voorb.* amore succensus, Ovid. Her. XV, 167: *ook enkel* succensus, *verliefd, bij voorb.* Myrrha succensa patria senecta i. e. amore patris senis, Prop. III, 19 (18), 15: *verders* succensus mero, Senec. Herc. fur. 779: succensas agit libido mentes, Ibid. Hippol. 541: succensi ira, Sil. I, 169: luctu succensus acerbo, Val. Fl. III, 505: ira rabie succensa tumescit, Claudian. de IV consul. Honor. 242: mens facibus succensa pudoris, Ibid. de Stilich. II, 221: succensus dulcedine famae, Juvenal. VII, 39.

SUCCENSEO, ui, 2. *toornig of boos zijn op iemand, bij voorb.* alicui, Cic. Dejot. 13 *tweemaalen*. Cic. Tusc. I, 41 extr. Terent. Phorm. II, 3, 14. Caes. B. C. I, 84. Liv. XXV, 6 *tweemaalen*. Plaut. Trin. V, 2, 46: hominibus irasci & succensere, Cic. Rosc. Com. 16: id (i. e. propter id) tibi succensui, quia negabas cet., Plaut. Pers. III, 3, 26: *ook zonder* Dativus, *bij voorb.* nihil fecit, quod succenseas scil. illi, Terent. Phorm. II, 1, 33: nil succenseo, Ibid. Heaut. V, 2, 23: si id succenseat, Ibid. Andr. II, 3, 2: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* id, quod, *zie hier voor:* alicui aliquid, i. e. paululum, Cic. Tusc. I, 41 extr.

SUCCENSUS, a, um, *zie* Succendo.

SUCCENTIVUS *of* SUBCENTIVUS, a, um, *daar bij zingende, of zich daarbij latende hooren, accompagnerende, bij voorb.* tibia, Varr. R. R. I, 2.

SUCCENTURIO *of* SUBCENTURIO, are, *eigenlijk soldaten, in plaats der afgedankte of gesneuvelde laten aanrukken, zie* Donatus ad Terent. Phorm. I, 4, 53, *en* Festus: *De eerste zegt:* succenturiati dicuntur, qui explendae centuriae gratia subiiciunt se ad supplementum ordinum: Festus *zegt:* succenturiare est explendae centuriae gratia supplere, subiicere; *hier op haalt hij twee plaatzen aan, ééne uit* Plautus in Saturione: succenturia centum, require, qui te delectet domi: *en uit* Caecilius in Triumpho: nunc meae malitiae astutia opus est; succenturia: *van daar in 't gemeen, iet in de plaats van eene zaak zetten, bij voorb.* escam, Favorin. ap. Gell. XV, 8. *Van daar* succenturiatus in insidiis ero, Terent. Phorm. I, 4, 53, i. e. *tot hulp, of die in geval van nood u bijstaan of helpen zal.*

SUCCENTURIO, onis; *zie* Subcenturio.

SUCCERDA, *zie* Sucerda.

SUCCERNO, *zie* Subcerno.

SUCCESSIO, onis, f. i. q. successus, 1) *het gevolg of de opvolging eener zaak op eene andere, in plaatsstelling eener zaak voor eene andere, bij voorb.* voluptatis, Cic. Fin. I, 11. *Bijzonder de opvolging in een ambt, erventissen enz., successie, bij voorb.* in locum Antonii, Brut. ad Att. in Cic. Epist. ad Brut. 17 post init.: imperii, Sueton. Oth. 4: qui cum Asiam obtineret, Neronis principis successione, veneno ejus interemtus est, Plin. H. N. VII, 13, i. e. *toen Keizer* Nero *aan de regering kwam:* adoptare aliquem in successionem regni, Justin. IX, 2: ad spem successionis admoveri, Sueton. Cal. 12: quorum non dubia (erat) successio scil. principatus, imperii, Tacit. Ann. IV, 12: magistratibus judicia per annuas successiones permisit, Justin. III, 3: statuae principum per plures successiones traditae mihi, Plin. Ep. X, 24: jura successionum, Tacit.

Tacit. Germ. 32: senatus de successione Caesaris agitabat, i. e. de successore mittendo Caesari, Flor. IV, 2 ante med.: ara — continuis successionibus custodita i. e. professoribus ejus ordine sibi succedentibus, Plin. H. N. XXX. 1: familiae, quae per successiones jus sibi vindicant i. e. per filios & nepotes cet. Ibid. XII, 14: puerum novissimum successionis meae, Apul. Met. VIII post med. p. 210. 33 Elm., i. e. *familiestam:* morbi per successiones traduntur, Plin. Epist. I, 12, i. e. *worden overgeërvd.* 2) *goede voortgang*, Augustin. de vita beata 26 e Cic.

SUCCESSOR *of* SUBCESSOR, oris, m. *die op iemand volgt, opvolger in een ambt, bezitting, beroep enz., bij voorb. in een ambt*, Cic. Flacc. 14 extr. Cic. ad Div. III, 3 in. §. 3: *dus ook* studii, Ovid. Met. III, 589: cf. Trist. IV, 10, 53, *alwaar staat:* successor fuit hic (Tibullus) tibi, Galle, Propertius illi (Virgilio) i. e. successit: sagittae, Ovid. Met. XIII, 51, i. e. *erfgenaam: dus ook* criminis, Pand. XLVIII, 19, 26: *van daar Tropisch, bij voorb.* Iunius successor Maii, Ovid. Fast. V, 77: novus successor, Ovid. Met. XIII, 119, i. e. *een nieuw schild in plaats van het oude:* successor novus, Ovid. Remed. 462, i. e. *eene nieuwe liefde (geliefde).* Not. 1) successorem alicui dare, mittere, *heet ook iemand van zijn ambt ontzetten, hem het ambt ontnemen, bij voorb.* dare, Sueton. Aug. 88: *of* mittere, Ib. Domit. 1: *dus ook* adcipere, *bij voorb.* Collega Certi consulatum, successorem Certus adcepit i. e. amisit praefecturam aerarii, Plin. Ep. IX, 13 extr. 2) *ook staat het van juffers, bij voorb.* Ignea nam coelo ducebat sidera Phoebe, fraternis successor equis, Cornel. Sever. ap. Charis. 1.

SUCCESSORIUS, a, um, *de opvolging of successie betreffende, bij voorb.* edictum, Pandect. XXXVIII, 9 leg. 1 *en* 2: ex possessorio capite bonorum possessio alicui competit, Ibid. XXII, 6, 1 extr.

SUCCESSUS, us, m. i. q. successio, 1) *het ondergaan, ondergang, of eene plaats, waar men naar onder gaat, hol.* 2) *het aangaan, voortrukken, bij voorb. van den vijand, bij voorb.* hostium, Caes. B. G. II, 20: *dus ook* equorum, *bij voorb.* minus laetus successu equorum i. e. procursu, Virg. Aen. XII, 616, scil. videns equos cursu deficere. 3) *voortgang, duuring, bij voorb.* temporis successu continuo, Justin. I, 8. 4) *voortgang eener zaak, goede voortgang of uitslag, het voorspoedig gaan, geluk, voorspoed, bij voorb.* prosperos successus dare orsis tanti operis, Liv. Praef. extr.: Successum artes non habuere meae, Ovid. Remed. 624: Pleni successibus anni, Ovid. Met. VIII, 273: careat successibus opto, quisquis cet., Ibid. Her. II, 85: successu exsultans, Virg. Aen. II, 386: successum dea dira negat, Ibid. XII, 914: successu acrior ipso, Ibid. V, 210: Hos successus (Nominat. sing.) alit, Ibid. 231: successu rerum ferocior, Tacit. Hist. IV, 28: successu aliquo tumens, Plin. H. N. VII, 7: mirum, quo procedat improbitas cordis humani, parvulo aliquo invitata successu, Ibid. II, 23 post med.: uvae pictae tanto successu, ut in scenam aves advolarent, Ibid. XXXV, 10: multo successu Fabiis audaciam crescere, Liv. II, 50: successus improborum plures adlicit, Phaedr. II, 3, 7.

SUCCESSUS, a, um, *zie* Succedo.

SUCCIDANEUS, *zie* Succedaneus.

SUCCIDIA, ae, f. (*waarschijnlijk* scil. pars *of* caro, *van* succidius, a, um, i. e. *onder afgehouwen van* succido) *een afgesneden, gezouten, of gerookt stuk spek, zijde spek*, Varr. R. R. II, 4: jam hortum ipsi agricolae succidiam alteram adpellant, Cic. Senect. 16 post med. cf. Varr. L. L. IV. 22 post med., *alwaar hij het van* sus *afleidt en zegt:* succidia ab suibus concidendis; nam id pecus primum occidere coeperunt cet.: *van daar Tropisch*, succidias humanas facere, Cato ap. Gell. XIII, 24, *voor menschen dooden, nederhouwen.*

SUCCIDO *of* SUBSCIDO, idi, isum, 3. *onder of van onder afhouwen of afsnijden, of afhouwen, afsnijden, wanneer het van onder geschiedt, ook in 't gemeen. afhouwen, afsnijden, bij voorb. graan*. Virg. Georg. I, 297, *en* Caes. B. G. IV. 38: arborem, Colum. XI, 2. 11. Plin. H. N. XVI, 12. Caes. B. G. V, 9: herbas curvamine falcis aënae, Ovid. Met. VII, 227: flos succisus aratro, Virg. Aen. IX, 435: succiso poplite, Ibid. X, 669: Hispernas succidit iniqua superbia Poeni, Enn. ap. Fest. in Suppernatus: *van daar* 1) *nedersabelen, nederhouwen, bij voorb.* gregem, Sil. XIV, 135: serpens succisa manu Herculea, Senec. Med. 702. 2) *ontmannen, snijden, lubben, bij voorb.* succisa libido, Claudian. Eutrop. I, 191.

SUCCIDO *of* SUBCIDO, idi, asum, 3. 1) *nederwaards vallen, zinken, bij voorb.* genua succidunt, Plaut. Curc. II, 3, 30: genua succiderant, Curt. IX, 5, 7: artus succidere, Lucret. III, 157: succidere horrisono posse omnia victa fragore, Ibid. V, 110: in mediis conatibus aegri succidimus, Virg. Aen. XII, 910. 2) *Tropisch, zinken, bij voorb.* succidere mentem, Senec. Epist. 71: succidit mendax Dardania domus, Senec. Agam. 862.

SUCCIDUS, *zie* Sucidus.

SUCCIDUUS, a, um, *nederwaards vallende, zinkende, bij voorb.* genu, Ovid. Her. XIII, 24: poplite succiduo, Ovid. Met. X, 458: succidui titubant gressus, Claudian. Proserp. III, 153: succidui gradus scil. *van eenen dronkenen*, Stat. Theb. IV, 663: pastor succiduas adportat matribus agnas i. e. tenellas & saepe succidentes, Ibid. VII, 397: *en Tropisch, bij voorb.* primos hortantia somnos languida succiduis exspirant lumina flammis, Ibid. X, 117.

SUCCINCTULUS, a, um, i. q. succinctus, *gegord, wanneer men verkleinend of dartelend spreekt*, Apul. Met. II ante med. p. 117, 34 Elm.

SUCCINCTUS *of* SUBCINCTUS, a, um, *zie* Succingo.

SUCCINEUS, a, um, *van barnsteen, bij voorb.* novacula, Plin. H. N. XXII, 23 ante med., i. e. (*waarschijnlijk*) *een greep (heft of steel) van barnsteen hebbende.*

SUCCINGO *of* SUBCINGO, nxi, nctum, 3. 1) *onder gorden of omgeven, bij voorb.* anguis succingit regionem cancri, Vitruv. IX, 7: adstricti succingant ilia ventres, Grat. Cyneg. 271, *alwaar het ook zijn kan, eng samenhouden, eng, knop, maken.* 2) *gorden, schorten, opschorten, bij voorb.* tunicas, Juvenal. VI, 445: *van daar* succinctus, a, um, *gegord, opgegord, opgeschort, bij voorb.* succincta (mulier), Plaut. Rud. II, 3, 80: succincta Diana, Ovid. Am. III, 2, 31: anus, Ovid. Met. VIII, 660: Quartilla alte succincta, Petron. 21: vestem succincta Diana i. e. habens vestem succinctam, Ovid. Met. X, 536: tu spectas hyemem succincti lentus amici, Martial. II, 46, 7, i. e. *die een kort kleed aan heeft: bijzonder van de genen, die wegens hunne verrichting geschort zijn, en korte kleederen aanhebben, bij voorb.* cursor, Ib. XII, 24, 7: popa, Prop. IV, 3, 62: succinctus patria papyro i. e. servus ex Aegypto, Juvenal. IV, 24: succinctus cingulo, Petron. 21: *ook waren de* Lares *gegord, bij voorb.* succinctis Laribus, Pers. V, 31: *van daar* a) *bereid, toegerust, vaardig, bij voorb. tot eene verrichting, bij voorb.* Barbara pars laeva est Sodae succincta rapinae i. e. parata ad rapinam, Ovid. Trist. I, 10, 31: exseruan raperem succinctior agmen, Claudian. de VI consul. Honor. 299: At nunc proni atque succincti ad omnem clausulam non modo exsurgunt cet., Quintil. II, 2, 12. b) *kort, als 't ware, opgeschort, bij voorb.* libellus, Martial. II. 1, 3: pinus comas succincta, Ovid. Met. X, 103: pineta succincta, Ibid. XV, 603: arbores succinctiores, Plin. H. N. XVI, 10. 3) *gorden met iet, omgorden, of met iet verzien of toerusten of omgeven, bij voorb.* se canibus, Cic. Verr. V, 56: *dus ook* Scylla feris atram canibus succingitur alvum *voor* succincta est i. e. habens alvum succinctam canibus, Ovid. Met. XIII, 732: *van daar* succinctus, a, um, *verzien, toegerust, omgeven, bij voorb.* succinctus gladio, Auct. ad Her. IV, 52: succinctus cultro, Liv. VII, 5: succinctus ferro, XL, 7 extr.: succinctus pugione, M. Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 16: Scylla rapax canibus succincta, Virg. in Cul. 330: Scylla virgineam canibus succincta figuram, Tibull. III, 4, 89, *alwaar sommige geringer* Edd. submixta *hebben: dus ook* Scyllas canibus succinctas, Lucret. V, 890: *dus ook* Scyllam succinctam latrantibus inguina monstris, i. e. habentem inguina succincta monstris cet., Virg. Ecl. VI, 75: amictu, Virg. Aen. XII, 401: palla, Ibid. VI, 555: patriis legionibusque, Liv. XXI, 10: Carthago succincta portubus, Cic. Agr. II, 32: viribus Orientis, Justin. XXXV, 1: scientia, Quintil. XII, 5 in.: praefecti regii maximarum gentium viribus succincti, Justin. VI, 1: fusus succinctus stamine, Ovid. Art. I, 695, i. e. *klos vol garen:* nervi, quibus succinctum est corpus, Plin. H. N. XX, 17 post med.: Ita succincta Rhodopes mox & Haemi vallatur excelsitas, Ib. IV, 1: succincta Ceraunia nimbis, Claudian. de Stilich. I, 174.

SUCCINGULUM *of* SUBCINGULUM, i, n. *een gordel om op te gorden, of waar men zich mede gordt, gevolglijk* i. q. cingulum, balteus, Plaut. Men. I, 3, 17: cf. Festus, *welke zegt:* succingulum adpellabant antiqui balteum.

SUCCINO *of* SUBCINO, cinui, centum, 3. *daarbij zingen, nazingen, bij voorb.* cantibus iste tuis alterno succinet ore, Calpurn. Ecl. IV, 79: *van daar Tropisch*, succinit alter, Horat. Ep. I, 17, 48, i. e. *de ander stemt in, schreeuwt daarop.*

SUCCINUM, i, n. (*misschien scil.* electrum) *barnsteen*, Plin. H. N. XXXVII, 2 *en* 3. Juvenal. VI, 573. Tacit. Germ. 45. Martial. III, 65, 5. V, 39, 11: quod arboris succum esse prisci nostri credidere, ob id succinum adpellantes, Plin. H. N. XXXVII, 3 post init.: cf. Apul. Met. II post med. p. 123, 6 Elm.

SUCCINUS, a, um, *uit barnsteen, bij voorb.* gutta, Martial. IV, 59, 2. VI, 15, 2.

SUCCIPIO, ĕre, *voor* suscipio, *bij voorb.* succepit, Lucret. V, 403 Edit. Creech.

SUCCISIVUS, a, um, *zie* Subſecivus.

SUCCISUS, a, um, *zie* Succido.

SUCCLAMATIO *of* **SUBCLAMATIO**, onis, f. *het ſchreeuwen bij iet, toeroepen bij iet,* Liv. XXVIII, 26 poſt med. XL, 36. Sueton. Ner. 21.

SUCCLAMO *of* **SUBCLAMO**, avi, atum, are, *bij of tot iet ſchreeuwen of roepen, toeſchreeuwen, toeroepen, het zij het geſchiede om goed- of afkeuring te betonen, of waarom het wille, bij voorb.* Virginio vociferanti ſucclamabat multitudo, Liv. III, 50: poſt haec cum centuria ſucclamaſſet, nihil ſe mutare ſententiae, Liv. XVI, 22: tanta ira incenſa eſt, ut capite anquirendum concio ſucclamaret, Ibid. 3: quidam auſi ſunt ex media concione ſucclamare: abite hinc, Liv. XLIV, 45: ſi eſſet libera haec civitas, non tibi ſucclamaſſent: abi hinc cum tribunatibus tuis, Liv. VI, 40: cui dicto cum ſucclamaſſet. Val. Max. VI, 2, 3: populus ſucclamavit, ut — locaretur, Ibid. IX, 2, 6 (extern.): utrum eligitis? ſucclamantibus bellum, bellum igitur adcipite, Flor. II, 6: *dus ook* Paſſive Imperſonaliter, *bij voorb.* Cum per omnem orationem ſucclamatum eſſet, Liv. XLII, 53: ſub hanc vocem haud minus ferociter, daret, utrum vellet, ſucclamatum eſt, Liv. XXI, 18 extr.: ad hoc eum ſucclamatum eſſet, duplici vallo eſſe, Liv. X, 25: ſucclamamatum eſt et frequenter, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 13 med., *alwaar* et *ledig ſtaat; men ſchijnt daarvoor* ei *te moeten lezen.*

SUCCOLLO *of* **SUBCOLLO**, are, *op den hals, gevolglijk ook op de ſchouderen dragen, opſtouwen, bij voorb.* regem, Varr. R. R. III, 16 ante med.: ab his lecticae impoſitus, et — viciſſim ſuccollantibus in caſtra delatus eſt, Sueton. Claud. 10: ſuccollatus, Ibid. Oth. 6 poſt med.: cf. Plin. H. N. XXXV, 10 prope fin.

SUCCOSUS, a, um. *zie* Sucoſus.

SUCCRESCO *of* **SUBCRESCO**, crevi, cretum, 3. 1) *van onder, of onder iet, bij of neven iet waſſen, groejen, bij voorb.* ſub ordine naturali (pilorum) alius ordo ſubcreſcit, Celſ. VII, 7 ſect. 8; *doch het kan ook enkel zijn, voort- of opwaſſen, groejen.* 2) *in de hoogte waſſen, van planten, boomen enz. opgroejen, bij voorb.* ſuccreſcit ab imo, Ovid. Met. IX, 352: ne patiantur herbam ſuccreſcere, Colum. IV, 14 poſt med.: ordo pilorum, Celſ., *zie hier voor:* mores mali, quaſi herba irrigua, ſuccreverunt, Plaut. Trin. I, 1, 9: *en Tropiſch, bij voorb.* orator ſuccreſcat aetati, Cic. Or. III, 61 extr.: ſe gloriae ſeniorum ſuccreviſſe, Liv. X, 13: cratera repleri ſponte ſua per ſeque vident ſuccreſcere vina, Ovid. Met. VIII, 680, i. e. *voortkomen.* 3) *waſſen, bij voorb.* ordo pilorum, Celſ., *zie hier voor:* herba, Colum., *zie hier voor: van daar Tropiſch, bij voorb.* vina, Ovid., *zie hier voor.*

SUCCRETUS *of* **SUBCRETUS**, a, um, *zie* Subcerno.

SUCCROTILLUS, a, um, *zwak, bij voorb.* vocula, Titinn. ap. Feſt.: cf. Feſt., *welke zegt:* Succrotilla tenuis dicebatur.

SUCCUBA *of* **SUBCUBA**, *zie* Succubus.

SUCCUBUS *of* **SUBCUBUS**, a, um, *onder of er bij liggende: van daar* ſuccuba of ſubcuba, ſcil. mulier, *eene hoer, bijſlaapſter, als een ſcheldwoord, bij voorb.* lecti noſtri, Ovid. Her. VI, 153, *gelijk men voor dezen las, d. i. bijwijf, ſnol; doch* Ed.- Heinſ. *en* Burm. *hebben* ſubnuba: *van daar Tropiſch, bij voorb.* Pſyche, *die wegens hare ſchoonheid boven* Venus *geſteld werdt, wordt van* Venus *genoemd* ſuccuba meae formae, Apul. Met. V poſt med. p. 171, 31 Elm., i. e. *medeminnareſſe van mijne enz.: dus ook* coepit puellam velut aemulam tori ſuccubamque primo ſuſpicari, Ibid. X poſt med. p. 250, 18 Elm.

SUCCUBO *of* **SUBCUBO**, ui, itum, are, *van onder of onder iet liggen, bij voorb.* grabatulo ſuccubans jacet, Apul. Met. I ante med. p. 107, 31 Elm., *alwaar* jacet *overtollig ſtaat: ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* illum, qui ad inſtar teſtudinis alveum ſuccubabat, Ib. IX poſt med. p. 229, 20 Elm.

SUCCUBONEUS *of* **SUBCUBONEUS**, a, um, *onder of nevens liggende, hoereerende*, Titinn. ap. Non. 3 n. 204.

SUCCUDO *of* **SUBCUDO**, di, ſum, 3. *door ſmeden voortbrengen, iet ſmeden of vervaardigen, bij voorb.* tunicam ferream, Varr. L. L. IV, 24.

SUCCULENTUS, a, um, *zie* Suculentus.

SUCCUMBO *of* **SUBCUMBO**, cubui, cubitum, 3. *nederwaardsvallen, nedervallen, op den grond vallen, zinken, het zij dit al of niet gewelddaadig geſchiede*, trahuntur moles internae tantae, non ſuccumbentibus cauſis operis, Plin. H. N. XXXVI, 15 ante med.: oculos ſuccubuiſſe adopertaque lumina ſomno, Ovid. Met. I, 714, i. e. *dat de oogen (van ſlaperigheid) gezonken, toegevallen, gevolglijk ingeſlapen zijn; doch het kan ook Tropiſch zijn, overwonnen zijn*, ſcil. *door de Muzyk van Merkurius, ook kan men* ſomno (*maar als de* Dativus) *hier bij trekken, zie hier na:* victima ſuccumbens ferro, Catull. LXIII, 365, *alwaar* ferro *de* Ablativus *of* Dativus *is, valt door het zwaard, of voor het zwaard, want, de* Dativus *ſtaat, als de oorzaak wordt uitgedrukt, bij voorb.* alicui, *van iemand op den grond geworpen worden, bij voorb.* Non enim cum quoquam arma contuli, quin mihi ſuccubuerit, Nep. Eum. 11, i. e. *die niet van mij op den grond was geworpen; doch het kan ook heeten (dewijl hij een Veldheer was) die niet van mij verwonnen was, voor mij gebukt heeft: van daar* 1) *overwonnen worden, onderliggen, gewonnen geven, toegeven, bukken, het zij in het veld, of ergens elders, bij voorb.* quin mihi ſuccubuerit, Nep., *zie hier voor:* pugna, cui Hannibal ipſe ſuccubuerit, Liv. XXII, 54: ſomno, Ovid. Her. XII, 49: *van daar ook* oculos ſuccubuiſſe, Ovid. Met. I, 714 (*zie hier voor*) *dus verklaard kan worden:* oneri, Liv. VI, 32, *onder den last bezwijken, d. i. niet kunnen dragen, zich daar te zwak toe vinden;* ſenectuti, Cic. Senect. 11: doloribus, Cic. Fin. I, 15: malis, Ovid. Triſt. IV, 10, 103: culpae, Virg. Aen. IV, 19. Ovid. Met. VII, 749, *voor eene fout bezwijken, d. i. die begaan:* ſuccumbam tuae orationi, Cic. Planc. 33: tibi ſuccumbimus uni, *zegt de verliefde* Polyphemus *tegen* Galatea, Ovid. Met. XIII, 856, i. e. *gij alleen zijt mijne overwinſter:* labori, Caeſ. B. G. VII, 86: tempori, Liv. III, 59, i. e. *zich naar de tijden moeten ſchikken:* precibus alicujus, Ovid. Her. III, 91, i. e. *door bidden overmeesterd worden, toegeven: dus ook* voluntati alicujus, Apul. Met. IX ante med. p. 228, 9 Elm.: turpe eſt viro debilitari, dolore frangi, ſuccumbere, Cic. Fin. II, 29 extr.: ſuccumbe virtus, perfer imperium, Senec. Herc. fur. 1315: ſubactae mens ſuccubuit, Ibid. Troad. 950: maritus ſuccubuit invitus, Apul. Met. V ante med. p. 161, 33 Elm., i. e. *gaf (eindelijk) toe, bewilligde er in:* Cur ſuccumbis? Cic. Tuſc. III, 17: *dus ook* animo, Ibid. II, 23, i. e. *den moed verliezen, laten zinken.* 2) *zich onderwerpen, bij voorb.* regno, Claudian. in Rufin. I, 195: ſuccumbere poſcit ſibi, Ibid. II, 153: oneri, Liv. VI, 32, i. e. *dien verdragen, zich laten welgevallen: dus ook* culpae, *zie hier voor:* tibi ſuccumbimus uni, Ovid., *zie hier voor:* puella ſuccubuit (ſcil. ad concubitum), Ovid. Faſt. II, 810, i. e. *gaf eindelijk toe.* 3) *echtelijk bijliggen (want* ſub *heet ook bij) of zich laten beſlapen, waar gemeenlijk ſtaat het alleen van het vrouwelijk geſlacht, zoo wel van menſchen als van beeſten, bij voorb.* ſuccumbunt (mulieres) ante nuptias, Varr. II, 10 §. 9: ſuccubuit puella (Lucretia ſcil. Sexto Tarq.), Ovid. Faſt. II, 810, *doch alwaar het ook zijn kan, zij gaf toe, zij bezweek: bij ſlot verliest de zin niet veel:* nunquam ſervo ſuccubui, Petron. 126: cf. Catull. CXI, 3: gallina marito ſuccumbit, Martial. XIII, 64, 1.

SUCCURRO *of* **SUBCURRO**, cucurri *of* curri, curſum, 3. *toelopen, aangaan aan iet, bij voorb.* ſuccurram atque ſubibo, Cic. Roſc. Am. 11; *doch het kan ook heeten, mij onderſchikken:* alicui ſuccurrere auxilio *te hulp komen*, Caeſ. B. G. VII, 80: ne ſuccurri poſſet, Ibid. B. C. III, 52, *doch, alwaar het ook is, te hulp komen: ook onder lopen, onder iet lopen, bij voorb.* lunae, Lucret. V, 764: *van daar zich onderſchikken, verdragen, op zich nemen, duiden, bij voorb.* licet undique omnes in me terrores periculaque impendeant omnia, ſuccurram (ſcil. iis) atque ſubibo, Cic., *zie hier voor, wanneer* ſuccurram *of* ſubibo *weg kon blijven: van daar* 1) *te hulp komen, bijſtaan, helpen, bij voorb.* alicui, Cic. Or. I, 37. Nep. Att. 11. *alwaar* non — venditavit, ſed adflictis ſemper ſuccurrit (perſ. *wegens* venditavit) *ſtaat*, Caeſ. B. G. V, 43, *alwaar* ſuccurrit illi & laboranti ſubvenit *gevonden wordt*, Salluſt. Cat. 60 (63): ſaluti fortunisque communibus, Cic. Rab. Perd. 1: ne ſuccurri poſſet, Caeſ. B. C. III, 52: ſi celeriter ſuccurratur, Ibid. 80: cujus adverſae fortunae ſuccurſum velit *voor* ſuccurri *of* ſuccurrere, Liv. III, 58. *Ook in de Genees- en Heelkunst, bij voorb.* nitrum ſuccurrit, Plin. H. N. XXXI, 10 extr.: Crethmos ſuccurrit ſtrangulationibus, Ibid. XXVI, 15: cannabis ſuccurrit alvo jumentorum, Ibid. XX, 23 poſt med.: potuque ſuccurſum, Ibid. XXIII, 1 extr.: os fractum, niſi ſuccurſum eſt, gravibus inflammationibus adficit, Celſ. VIII, 4 ante med. 2) *invallen, bijkomen, bijvallen, in de gedachten komen, is menigvuldig, bij voorb.* ut quidque ſuccurrit, Cic. Att. XIV, 1 poſt med.: legentibus illud quoque ſuccurſurum, Liv. VI, 12: illud etiam mihi ſuccurrebat, grave eſſe, Cic. Fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 21 poſt med.: ſuccurrit verſus illa Homericus, Sueton. Tiber. 21: et illud adnotare ſuccurrit, Plin. H. N. VII, 48 med.: mirari ſuccurrit, Ibid. XVII, 1 in. XXXIV, 18 med.: illud miror, tibi non ſuccurriſſe, utrum cet., Petron. 102.

SUCCUS, *zie* Sucus.

SUCCUSSIO, onis, f. *het in de hoogte ſchudden, ſchudding, bij voorb.* der aarde, Senec. Nat. Quaeſt. VI, 21.

SUCCUSSO, are, *in de hoogte ſchudden;*

ſchude

schudden, Acc. ap. Non. 1 n. 51: ac, vultus ne succusset gressus, caute ingrediminl, Acc. ap. Non. ibid.

SUCCUSSOR, oris, m. i. q. succussator, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 55 & ap. Gell. I, 16.

SUCCUSSUS, us, m. *het in de hoogte schudden, schudden*, Pacuv. ap. Cic. Tusc. II, 21: membra tremulo succussu quatit, Apul. Met. III post med. p. 138, 29 Elm.: *ook van iemand, die in een vogel veranderd is*, i. e. *schudt zich, zet zich in beweging* scil. *om, als een vogel, zich om hoog te heffen, en te vliegen.*

SUCCUSSUS of SUBCUSSUS, a, um, *zie* Succutio.

SUCCŬTĬO of SUBCŬTĬO, cussi, cussum, 3. *in de hoogte schudden, opwaards schudden, door schudden, bewegen, bij voorb.* equum vis rotarum succutit orbes, Lucret. VI, 550: ipsa (puella) illud cibarium vasculum crebra succutiens, Apul. Met. II ante med. p. 117, 35 Elm.: manus contraxisset, caput succussisset, Ibid. Apolog. p. 303, 2: succutitur alte currus, Ovid. Met. II, 166: succutiuntur tunc omnia, Senec. Nat. Quaest. VI, 21 post med.: illud (mare) non stare, sed succuti leviter, Ibid. V, 11: succusso solo, tota nutavit aula, Senec. Thyest. 696: grabatulus succussus & inquietus, Apul. Met. I med. p. 108, 2 Elm.: *van daar Tropisch, bij voorb.* vultus tristitiae salebra succussus, Val. Max. VI, 9, 5 (extern.).

SUCERDA of SUCCERDA, ae, f. *zwijnsmist, verkensmist*, Lucil. ap. Non. 2 n. 823 *en* Titinn. ap. Fest., *alwaar overâl de* Plural. *staat:* cf. Fest., *welke zegt:* succerda (i. e.) stercus suillum.

SUCĬDUS of SUCCĬDUS, a, um, *vol sap, bij voorb.* ancilla, Plaut. Mil. III, 1, 192, *sapvol, vol goede sappen, gevolglijk gezond, levendig, vleeschig enz.:* solum, Apul. in Apolog. ante med. p. 289, 20 Elm., i. e. *vol goede sappen tot vruchtbaarheid: bijzonder heet de wol, zoo als zij van het schaap komt, en naauwlijks afgeschoren is, en gevolglijk de vuiligheid nog in zich heeft*, lana succida i. e. *heel versch afgeschoren wolle*, Varr. R. R. II, 11 med. Martial. XI, 28, 8. Juvenal. V, 24: imponenda vulneri lana succida, Cels. VIII, 3 extr., *zie bijzonder van de genees- en heelkracht van deze wolle*, Plin. H. N. XXIX, 2: *van daar* sordes succidae, Ibid. post med., i. e. *de vuiligheid in de wolle.*

SUCŌSUS of SUCCŌSUS, a, um, 1) *vol sappen, bij voorb.* solum, Colum. II, 17: *dus ook* siccum succosumque solum, Plin. H. N. XVII, 10 post med., siccum i. e. *niet vochtig, niet moerassig*, succosum i. e. *niet mager:* folia, Ibid. XXV, 13 post med.: picea pinguem & thuris modo succosam resinam fundit, Ibid. XXIV, 6 post med.: styrax minus succosus, Ibid. XII, 25 extr.: Massilia — vinum pinguius gignit, quod vocant succosum, Ibid. XIV, 6 post med.: radix, Plin. H. N. XXV, 9 extr.: stirpes succ floris libri, Colum. IV, 29: *ook* lana, Seren. Samm. 1054, i. q. succida: *van daar* 2) *Tropisch, geld hebbende, rijk, bij voorb.* colliberti, Petron. 38.

SUCTUS, a, um, *zie* Sugo.

SUCTUS, us, m. *het zuigen*, Varr. ap. Non. 2 n. 767, *en* Plin. H. N. IX, 30. X, 46 *en* 75: ursi priorum pedum suctu vivunt, Plin. H. N. VIII, 36.

SUCŬLA, ae, f. *een zwijntjen*, Plaut. Rud. IV, 4, 126: *van daar misschien wegens eenige gelijkvormigheid*, 1) *zekere trekmachine, neem eens haspel, winde*, Vitruv. X, 2, *en* Cato R. R. 19: *ook bij den kelder of perskuip* (torcular), Cato R. R. 12 *en* 18. Pandect. XIX, 2, 19. 2) Suculae *heeten bij de Romeinen zekere starren of een gestarnte, anders bij de Grieken* hyades *genoemd*, Cic. Nat. D. II, 43. Plin. H. N. II, 39. XVIII, 26 extr. Tiro ap. Gell. XIII, 9. *Of de aloude Romeinen het woord* Suculae *naar het woord* hyades (*dat van* ὕειν *regenen, komt*) *gevormd, of het uit onkunde van* ὗς i. e. sus *afgeleid hebben, welk laatste* Cicero Nat. D. II, 43. Tiro ap. Gell. XIII, 9 *en* Plinius H. N. XVIII, 23 extr. *gelooven, kan men niet bepalen, maar* Gellius XIII, 9 *verdedigt de Romeinen tegen deze beschuldiging van onkunde, en beweert, dat* ὑάδες *door de uitspraak allengs in* suculae *veranderd of vervormd is geworden.*

SUCULENTUS of SUCCULENTUS, a, um, *vol sap, bij voorb.* gracilitas corporis (*van eenen jongeling*), Apul. Met. II post init. p. 115, 22 Elm., i. e. *vol sap en krachten, vol goede sappen:* arvina suculenta, Ibid. X ante med. p. 245, 40 Elm.

SUCUS of SUCCUS, i, m. 1) *sap, d. i. het vocht, dat men in de gewassen en ligchamen vindt, en dat tot voedzel behoort, bij voorb.* uvae, Tibull. I, 10 (11), 47: ptisanae, Plin. H. N. XXII, 25 ante med.: utriusque herbae, Ibid. XXV, 13 in.: Euphorbii, Ibid. *kort daarna:* succus exprimitur foliis floribusque, Ibid. ante med.: succus nuci expressus, Ibid. XII, 28: herbarum succos exprimere, Petron. 88: succus rosae expressus, Plin. H. N. XXIII, 1 in.: folia sine pondere succi, Ovid. Her. X, 109: succum sentimus in ore, Lucret. IV, 621: cf. 619, scil. *der spijze:* Cochleae suo sibi succo vivunt, Plaut. Capt. I, 1, 12: stirpes e terra succum trahunt, Cic. Nat. D. II, 47: succus is, quo alimur, Ibid. 55, i. e. *voedingssap:* vites succum terrae uvis bibunt, Plin. H. N. XIV, 1 med.: corpus solidum & succi plenum, Terent. Eun. II, 3, 26: facies decora & succi palaestrici plena, Apul. in Apolog. p. 315, 14 Elm.: puella, quae succo caret, Auct. Priap. XXXII, 7: oves bis mulget; et succus pecori & lac subducitur agnis, Virg. Ecl. III, 6: Rectius in terra tenuiore seruntur ea, quae non multo indigent succo, Varr. R. R. I, 23, i. e. *sap, vochtigheid tot voedzel: van daar* a) *de smaak eener zaak, bij voorb.* piscis succo ingratus, Ovid. Hal. 103: ova succi melioris, Horat. Sat. II, 4, 13: celantia succum, Ibid. II, 8, 28: Picenis cedunt pomis Tiburtia succo, Ibid. II, 4, 70. b) *Tropisch, sap, bij voorb.* amisimus succum & sanguinem, Cic. Att. IV, 16 post med., i. e. *levendigheid, geest, kracht:* nam nudae illae artes nimia subtilitatis affectatione omnem succum ingenii bibunt & ossa detegunt, Quintil. I prooem. extr.: *bijzonder van redenaren en eene redenvoering, bij voorb.* retinebant succum Periclis, Cic. Or. II, 22: Orationis subtilitas habeat tamen succum aliquem oportet, Cic. Or. 23, i. e. *kracht, geest, die in gekruide gedachten ligt:* ornatur oratio genere primum & quasi colore quodam & succo suo, Cic. Or. III, 25: haec aetas effudit hanc copiam; et, ut opinio mea fert, succus ille & incorruptus sanguis usque ad hanc aetatem oratorum fuit cet., Cic. Brut. 9: historia quoque alere orationem quodam molli jucundoque succo potest, Quintil. X, 1 ante med. §. 31. 2) *sap, d. i. elk dik vocht, bij voorb.* lactis, Plin. H. N. VIII, 14 *en* 32: *dus ook* loliginis, Horat. Sat. I, 4, 100: piscis Iberi, Horat. Sat. II, 8, 46: rosae i. e. *roozen-olie, roozen-zalf*, Plin. H. N. XXIII, 1 in.: succo pinguis olivi, Ovid. Met. X, 176, i. e. *zalf:* qui candidus ovi succus inest, Seren. Samm. 1032: succus villarum, Pallad. Febr. 23, i. e. *mist, gut.* 3) *sap als eene artzeny, drank, zalf enz., bij voorb.* pocula amari succi, Ovid. Art. II, 342: *dus ook* amarus, Ibid. Her. XX, 184: i, bibe purgantes pectora succos, Ib. Pont. IV, 3, 53: illa Machaonis superant medicamina succos, Ibid. Art. II, 491: succos herbasque dedi, queis livor abiret, Tibull. I, 6 (7), 13, i. e. *sap, zalven: dus ook* olivi, Ovid., *zie hier voor:* succus veneni, Ovid. Her. XII, 181: spargit virus succosque veneni, Ibid. Met. XIV, 403: rosae, Plin. H. N., *zie boven.* Not. a) succus *naar de vierde Declinatie, bij voorb.* succuum *voor* succorum, Apulej. Met. X ante med. p. 244, 32 Elm. b) succus *is waarschijnlijk met* sugo *vermaagdschapt: dan is* sucus *beter dan* succus.

SUDABUNDUS, a, um, i. q. sudans *zweetende*, Auct. Carm. ad Pis. (*achter* Lukanus) 177.

SUDARIŎLUM, i, n, i. q. sudarium, *als men verkleinend spreekt*, Apul. in Apolog. post med. p. 380, 30 *en* 309, 24 Elm.

SUDARĬUM, i, n. *een zweetdoek, neusdoek*, Sueton. Ner. 48. Catull. XII, 14. XXV, 7. Martial. XI, 40, 3. Val. Max. IX, 12, 7: interrogas, quid in sudario habuerim, Apul. in Apolog. post med. p. 309, 28 Elm.: sudario candido tergere frontem, Quintil. VI, 3, 60: *dus ook* sudario frontem siccare, Ibid. XI, 3, 148: sudario manus tergens, quod in collo habebat, Petron. 67.

SUDĀTĬO, onis, f. 1) *het zweeten*, Senec. Ep. 86 ante med.: aut vomitu aut sudationibus, Cels. III, 2 post med. 2) *zweetplaats, zweetkamer, bij voorb.* e regione — collocetur concamerata sudatio, Vitruv. V, 11 ante med.

SUDĀTOR, oris, m. *iemand, die zweet, zweeter, bij voorb. die dikwijls en sterk zweet*, Plin. H. N. XXIII, 1 post med.

SUDĀTORĬUS, a, um, *tot zweeten behoorende of dienstig, bij voorb.* unctio, Plaut. Stich. I, 3, 73: *van daar* sudatorium, Substantive, *eene plaats in het Bad, waar alleen gezweet werdt, zweetbad, zweetkamer, bij voorb.* balnea & sudatoria, Senec. de vita beata 7: quid cum sudatoriis? Ibid. Ep. 51 ante med.

SUDĀTRIX, icis, f. *eene vrouw, die zweet, zweetster, bij voorb.* toga sudatrix, Martial. XII, 18, 5.

SUDES of SUDIS, is, f. 1) *paal, staak*, Caes. B. G. V, 18 *en* 39. B. C. I, 27. Virg. Aen. VII, 524. Ibid. Georg. II, 25 *en* 359. Plin. H. N. XVII, 14 *en* 22. Ovid. Met. XII, 300: *ook om te vechten uit spel, bij voorb.* Liv. XL, 6 extr., vulnera sudibus facta; *doch men moet misschien* rudibus *lezen: dus ook* quem sudibus prope occiderunt, Ibid. 9, *alwaar men ook misschien* rudibus *moet lezen; elders staat* rudis, *bij voorb.* rudibus inter se concurrerunt, Liv. XXVI, 51: *van daar Tropisch, van eene sterke spits, bij voorb.* saxeas sudes, Apul. Met. VII post med. p. 195, 26 Elm., i. e. *rotzenspitzen: zoo schrijft* Juvenalis IV, 128 *aan de tarbot* (rhombo) sudes in terga erectas *toe*, i. e. spinas praeacutas. Not.

De

De Nominativus fudes of fudis schijnt niet voor te komen. 2) Sudis zekere visch, andere Sphyraena genoemd, Plin. H. N. XXXII, 11 extr.

SUDICULUM i. e. genus flagelli, Fest.

SUDIS, zie Sudes.

SUDO, avi, atum, are, 1) zweeten, d. i. zweet van zich geven, bij voorb. deorum fudaffe fimulacra, Cic. Div. II, 25: multa tulit fecitque puer, fudavit & alfit, Horat. Art. 413: in montes fudantes confcendimus, Petron. 116: cum ille diceret, fe fine caufa fudare, minime mirum, inquit; modo enim exifti de balneis, Cic. Or. II, 52: dus ook fanguine fudare, Liv. XXVII, 4: van daar a) zweeten van iets, d. i. nat zijn van iets, bij voorb. fudarit fanguine litus, Virg. Aen. II, 582: faxa fudent humore, Lucret. VI, 943: craticula fudet ofella, Martial. XIV, 221, 1: fudabitis, arma, fudore, Sil. II, 455: lacunae fudent humore, Virg. Georg. I, 117. b) zweeten, d. i. als 't ware, voortzweeten, zweetende te voorfchijn komen, bij voorb. fudantia ligno balfama, Ibid. II, 118. c) zweeten, d. i. van zich zweeten, zweetend van zich geven, bij voorb. quercus fudabunt mella, Virg. Ecl. IV, 30: arbores balfama fudant, Juftin. XXXVI, 3: myricae fudent electra, Virg. Ecl. VIII, 54: taxi fudabunt mella, Nemef. Ecl. I, 76: hoc (oleum) tibi Campani fudavit bacca Venafri, Martial. XIII, 101, 1: van daar balfama fudantur, Tacit. Germ. 45: fudata ligno thura, Ovid. Met. X, 308: en Tropisch, bij voorb. nummi pergant fudare deunces, Perf. V, 149, i. e. verdienen, door arbeid voortbrengen, alwaar andere Edd. peragant fudore hebben. d) zweeten, d. i. zweetend (met veel arbeid) verrichten, bij voorb. dum tibi, Roma, decus aeternaque fudo tropaea, i. e. cum labore paro, Infcript. ap. Gruter. p. 336 n. 5: van daar fudatus labor, Stat. Theb. V, 189: Lingonico fudatas vomere meffes, Claudian. de Stilich. II, 94: fudata marito (i. e. a marito) fibula, Ibid. Proferp. II, 16: Zona manibus fudata Serenae, Ib. Epigr. XIII, 12: multoque labore Cyclopum fudatum thoraca capit, Sil. IV, 436, i. e. vervaardigd. e) zweeten, d. i. zich iets zuur laten vallen, zich veel moeite geven, te doen hebben, zeer zijn best doen, bij voorb. fudabis fatis, Terent. Phorm. IV, 3, 23, i. e. zweeten: Vides fudare me, Cic. ad Div. III, 12, i. e. dat ik zweet, dat het mij zuur valt, om daarop te antwoorden: incaffum defeffi fanguine (voor valde) fudant, Lucret. V, 1128: quidquid ad Idaeos Xanthum Simoentaque nobis fanguine fudatum eft, Sil. XIII, 73: ad fupervacua fudatur, Senec. Ep. 4 extr.: fub ingenti gaudet fudare pharetra, Stat. Theb. V, 443: has meta ad metas fudet oportet equus, Prop. IV, 1, 70: fudare in mancipii redhibitione, Quintil. VIII, 3, 14: fudandum eft his pro communibus commodis, Cic. Sext. 66, i. e. zweeten, fterk arbeiden enz. Ook met den Infinitivus, bij voorb. remoliri caftra, Stat. Theb. X, 526. 2) bezweeten, door zweet natmaken, bij voorb. veftem: van daar veftis fudata, Quintil. XI, 3 ante med. §. 23.

SUDOR, oris, m. zweet, bij voorb. fimulacrum multo fudore manavit, Cic. Div. I, 34: fudore madens, Petron. 6: equi fudore fumantes, Virg. Aen. XII, 338: cum fudor ad imos manaret talos, Horat. Sat. I, 9, 10: juvenes multo fudore diffluentes corpore, Phaedr. IV, 24, 23: fudor per artus frigidus totos cadit, Senec. Troad. 487: gelidus fluit fudor per artus, Ibid. Oedip. 923: occupat obfeffos fudor mihi frigidus artus, Ovid. Met. V, 632: quibusdam etiam conftantiffimis fudor erumpit, Senec. Ep. 11: fudor fluit undique rivis, Virg. Aen. V, 200: gelidus toto manabat corpore fudor, Ibid. III, 175: fudore fluentia multo brachia, Ovid. Met. IX, 57: fudor it per artus, Virg. Aen. II, 174: fudor manat e corpore, Lucret. VI, 944: in fudorem ire, Flor. II, 4, i. e. zweeten: dus ook fudorem emittere, Plin. H. N., i. e. zweeten: fudorem frontis brachio detergere, Sueton. Ner. 24: fudores evocare, Plin. H. N. XXVII, 9, of ciere, Plin. H. N. XXXI, 10 poft med., of movere, Plin. H. N. XXIV, 11 poft med., of elicere, Celf. ibid., of facere, Plin. H. N. XXIV, 6 en 9, of excutere, Nep. Eum. 5, of ducere, Sribon. Larg. 217, i. e. zweet verwekken, maken, of voortbrengen: fudorem fiftere, Plin. H. N. XXXV, 17, of coercere, Ibid. XXIII, 1 poft med.: reprimere, Ibid. XX, 13 extr.: fedare, Ibid. XXXV, 15 poft med.: inhibere, Ib. XXVIII, 19 extr.: van daar 1) Tropisch, zweet voor groote arbeid, poging, hooge graad van arbeid, bij voorb. ftilus multi fudoris eft, Cic. Or. I, 60 extr.: multo ejus fudore ac labore fub populi R. ditionem ceciderunt, Cic. Font. 1: maximus circa teftimonia fudor eft, Quintil. V, 7: multo fudore, Virg. Aen. IX, 458: 2) elke vochtigheid, die als zweet uitpuilt, bij voorb. picis, Plin. H. N. XVI, 11: virgae corni arboris, Ibid. XXIII, 8 poft med.: fi aqua fudoribus manando cet., Pandect. XLIII, 20, 1 ante med. §. 8: roris tenuis liquor: fudorem aquileges vocant, Senec. Nat. Quaeft. III, 15 extr.: in terra fudores & ftillae inveniuntur, Vitruv. VIII, 1 ante med.: alumen eft fudor quidam ejus lapidis cet., Plin. H. N. XXXV, 15: veneni, Ovid. Met. II, 198: dus ook fudor coeli, Plin. H. N. XI, 12, van honig: ook vervolgends alle vochtigheid, bij voorb. fudor maris, Lucret. II, 464: hinc fudor quivis deorfum in terra, imber, Varr. L. L. IV, 5.

SUDŌRUS, a, um, zweetend, vol zweet, bij voorb. corpus, Apul. Flor. 3 ante med. p. 354, 27 Elm.

SUDUS, a, um, 1) (misschien van fe en udus i. e. niet vochtig) helder, niet droevig, bij voorb. ver, Virg. Georg. IV, 77: nubes, Senec. Nat. Quaeft. II, 26: tempeftas, Apul. de deo Socr. poft init. p. 42, 27: coelum nudo fudoque luminis proprii fplendore candebat, Ibid. Met. XI ante med. p. 260, 30 Elm.: van daar Sudum, Subftantive, (misschien fcil. coelum) helder weder, bij voorb. fi erit fudum, Cic. ad Div. XVI, 18: dum fudum eft, Plaut. Rud. I, 2, 35: cf. Ib. Mil. I, 1, 2: per fudum, Virg. Aen. VIII, 529, i. e. bij helderen hemel, lucht. 2) fpecula uda vel fuda videre, Apul. Apolog. ante med. p. 283, 37 Elm., i. e. helder of ook droog.

SUĒO, evi, etum, 2. gewoon zijn, plegen, bij voorb. cernere fuemus, Lucret. I, 302: adpellare fuemus, Ibid. 35: de Tempora fuevi, fueveram, dus ook fuetum, fuetus cet., fchijnen in het gemeen tot Suefco te behooren; doch fuevit Prop. IV, 10, 17, i. e. pleegde.

SUĒRA, ae, (fcil. caro) verkensvleesch, Varr. L. L. IV, 22 poft med.

SUESCO, fuevi, fuetum, 3. 1) gewoon worden, bij voorb. militiae, Tacit. Ann. II, 44: van daar Perf. fuevi ik ben gewend, ik pleeg, fueveram ik plagt enz., bij voorb. quod fuefti, Cic. ad Div. XV, 8, i. e. zoo als gij plegt, gewoon zijt: dus ook fuerunt, voor fueverunt, Cic. Nat. D. II, 43 ex Arateis, i. e. plegen: fueverat, Claudian. Eutrop. I, 104, i. e. plagt: fuevit, Lucret. III, 953. Claudian. in Rufin. II, 488. 2) Active, gewennen aan iets, aliquem rei en re, bij voorb. viros difciplina & imperiis, Tacit. Ann. II, 52. Van daar Particip. Suetus, a, um, a) die aan iets gewoon is geworden, die iets gewend is of pleegt, gewoon is, bij voorb. latrociniis, Tacit. Ann. II, 52: civilibus armis, Lucan. I, 325: volucres fuetae aquis, Tacit. Hift. V, 6, i. e. die gewoonlijk in het water zijn, aan het water gewoon zijn: neque conjugiis fufcipiendis neque alendis liberis fueti, Ibid. Ann. XIV, 27: his (armis) fuetus (fcil. fum, eram), Virg. Aen. V, 414: met den Infinitivus, bij voorb. abftinere, Liv. V, 43: vexare, Horat. Sat. I, 8, 17: fentire, Lucret. II, 902: equi curru fuccedere fueti, Virg. Aen. III, 541: mala fecundis rebus oriri fueta, Salluft. ap. Auguft. Civ. D. II, 18: comitialem morbum defpui fuetum, Plin. H. N. X, 23 extr. b) gewonelijk, bij voorb. cibaria, Apul. Met. IX poft med. p. 232, 13 Elm.: contra montis fuetum ducit veftigium, Ibid. VI poft med. p. 198, 24 Elm.: contubernium, Tacit. Hift. II, 80: Cherufcis fueta apud paludes proelia, Ib. Ann. I, 64: praeter alia fueta bello (i. e. in bello), Ibid. XV, 12. Van daar fuetum, het gewoone, de gewoonte, bij voorb. fe ad fectae fueta conferunt, Apul. Met. IV poft med. p. 153, 22 Elm.

SUETUS, a, um, zie Suefco.

SUFES of **SUFFES**, ĕtis, m. dus heet de hoogste overigheidsperfoon in Karthago, alwaar hij was, het geen de Conful te Rome was, bij voorb. fuffetes, Liv. XXVIII, 37: fufetes, Liv. XXXIV, 61: Sufes dictus Poenorum magiftratus, Feft.: Sufes conful lingua Poenorum, Paul. ex Fefto: referentibus Sufetis (voor Sufetibus), Feft. en Paul. ex Fefto: agente Celere, Milchonis Gulalfae filio Sufete, Infcript. ap. Gruter. p. 470 n. 2: aut Ceryx aut Sufes, Senec. de tranq. 3 poft med. Het is met het Hebreeuwsche Schophet i. e. judex vermaagschapt.

SUFFARCĪNO, avi, atum, are, van onder of onderwaards volftoppen, of in 't gemeen volftoppen, volpakken, bepakken, bij voorb. aliquem muneribus, Apul. Met. IX poft med. p. 230, 26 Elm.: van daar fuffarcinatus, a, um, volgeftopt, bepakt, een buik voor zich dragende, bij voorb. incedunt fuffarcinati cum libris, Plaut. Curc. II, 3, 10: Cantharam fuffarcinatam, Terent. And. IV, 4, 30, i. e. bepakt met een kind onder het kleed: van daar Tropisch, bellule fuffarcinatus, Apul. Met. X ante med. p. 246, 23 Elm., goed volgeftopt, d. i. gevoederd.

SUFFECTUS of **SUBFECTUS**, a, um, zie Sufficio.

SUFFERCĪO of **SUBFERCĪO**, fi, ctum of tum, 4. onderftoppen, onder volftoppen, komt niet ligt voor, behalven fuffertus of fuffertus, a, um, volgeftopt, vol: van daar aliquid fufferti tinnire, Suet. Ner. 20, iets vols, fterk in de ooren vallends, zingen.

SUFFĔRO of **SUBFĔRO**, fuftuli, fublatum, fufferre of fubferre, i. q. fero, dragen, ophouden, regt ophouden, maken, dat iets niet valt: van daar 1) verdragen, uithouden, er tegen beftand zijn, bij voorb. fumtus, Terent. Heaut. III, 1, 43: vites valentes fufferunt ventos & imbres, Colum. III, 2 ante med.: vulnera, Lucret.

V,

V, 1302: instat Pyrrhus; nec claustra neque ipsi custodes sufferre valent, Virg. Aen. II, 492, scil. illum: laborem, solem, sitim, Plaut. Merc. V, 2, 20: labores, Varr. R. R. II, 8 post med.: vix suffero anhelitum, Plaut. Merc. I, 2, 4, i. e. *nauw kan ik adem halen*: ad praetorem sufferam, Plaut. Curc. III, 6, i. e. *zal het bij den* Praetor *uithouden*; *doch het kan ook heeten laten leiden*, scil. duci. 2) *verdragen*, *dulden*, *uitstaan*, *lijden*, *bij voorb.* plagas, Plaut. Asin. III, 2, 11: quod superest, sufferte pedes, properate laborem i. e. iter, quod restat pedibus faciendum, Prop. III, 21 (20), 21: nisi peius sit haec (i. e. haec tempora) sufferre & perpeti, Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 ante med.: supplicium pro alicujus peccatis, Terent. And. V, 3, 17: quam mulctam si sufferre voluissent cet., Cic. Caecin. 33 extr., i. e. *dulden*: *dus ook* poenam, Cic. Cat. II, 13: *dus ook* poenas, Acc. ap. Non. 4 n. 429: laborem, solem, sitim, Plaut. Merc. V, 2, 20: *dus ook* labores, Varr., *zie n.* 1: *Ook heet* poenas sufferre *straffe lijden*, *d. i. ontvangen*, *bij voorb.* alicui *van iemand*, *bij voorb.* deinde illi actutum sufferet suas servus poenas, Plaut. Amph. III, 4, 19, *voor* ab illo: *dus ook* ut vobis (i. e. a vobis) victi Poeni poenas sufferant, Ib. Cist. I, 3, 54: *dus ook* poenas sustulit, Cic. Nat. D. III, 33, *ten zij dit van* tollo *is*, *zie* Tollo. *Van daar dragen*, *betalen*, *op zich nemen*, *bij voorb.* litis aestimationem sufferre, Pand. XXI, 2, 21. XXX leg. 69 extr., i. e. *betalen*, *geven*. 3) *onderleggen of onderwerpen*, *bij voorb.* tergum, Plaut. Fragm. ap. Non. 4 n. 429: corium, Plaut. Poen. IV, 2, 33, *het vel*, *d. i. den rug onderleggen*; Boxhorn *verklaart* corium *door geesfel*, *dan zou* sufferre *zijn*, *dulden*. 4) *genoegzaam toereiken*, *bij voorb.* lac, Varr. R. R. II, 4. Nor. Sustuli, sublatum *worden ook*, *en wel gemeenlijk*, *tot* Tollo *gerekend*.

SUFFĔRTUS, a, um, *zie* Suffercio.

SUFFERVEFACĬO *of* SUBFERVEFACĬO, feci, factum, 3. *een weinig heet maken of verhitten*, *of in 't gemeen heet maken of verhitten*, *gevolglijk* i. q. fervefacio, *bij voorb.* vulgo nec suffervefaciunt, Plin. H. N. XVIII, 11 post inic. (*voorheen stondt daarvoor* fervefaciunt): *dus ook* Passiv. Suffervefio, factus sum, fieri, *een weinig heet worden*, *of enkel heet worden*, *zieden*, *opzieden enz.*, *bij voorb.* Plin. H. N. XXXVII, 10 in. *tweemaalen*: lapillos, qui suffervefiant, rumpi, Ib. XXVII, 9 ante med.: sescuncia amyli cum ovo suffervefacta, Ibid. XXII, 25 ante med.: mellis decem libris, aceti heminis quinque suffervefactis, Ibid. XIV, 17.

SUFFERVEFACTUS, *zie* Suffervefacio.

SUFFERVEFĪO, *zie* Suffervefacio.

SUFFERVĔO *of* SUBFERVĔO, bui, 2. *eenigzins heet zijn of zieden*, *of enkel heet zijn*, *zieden*, *opzieden*, *opkooken*, *bij voorb.* et suffervea t, Apul. de herb. 115.

SUFFES, ĕtis, *zie* Sufes.

SUFFIBŬLUM, i, n. *eene soort van hoofddeksel of sluijer*, *bij voorb. der Vestaalsche maagden*; *waarschijnlijk omdat het van onder toegegespt werdt*: Festus *zegt*: Suffibulum est vestimentum album praetextum quadrangulum oblongum, quod in capite virgines Vestales, cum sacrificant, semper habere solent, idque fibula comprehenditur. *Ook droegen Priesters het*, *bij voorb.* ita (sacerdos publicus) cum introeat, Suffibulum habeat, Varr. L. L. V, 3.

SUFFICIENTER, *genoegzaam*, *bij voorb.* alere, Pandect. VII, 1, 15, *en meermalen*, *bij voorb.* Pallad. I, 35 post med.

SUFFĬCĬO *of* SUBFĬCĬO, feci, fectum, 3. *van* facio *en* sub i. e. *onder*, *bij*, *in*, *gevolglijk eigenlijk*, *onder of bij of in iet doen*: *van daar* 1) *eene zaak of persoon in de plaats van eene andere stellen*, *substitueeren*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* collegam censori, Liv. VI, 27: In demortui locum censor sufficitur, Liv. V, 31: ne consul sufficiatur, Cic. Mur. 38: In cujus locum suffectus sum, Vatin. in Ep. Cic. ad Div. V, 10: suffectus in Lucretii (consulis) locum M. Horatius Pulvillus, Liv. II, 8: filius patri suffectus, Tacit. Ann. IV, 16: sperans heredem suffici se proximum, Phaedr. III, 10, 12: aliosque (dentes) suffici, Plin. H. N., scil. *voor de uitgevallenen*: aliam ex alia generando suffice prolem, Virg. Georg. III, 65; *doch het kan ook enkel zijn*, *bezorgen*: Ipsae (apes) regem parvosque Quirites sufficiunt, Ibid. IV, 202, *alwaar het ook*, *bezorgen*, *kan zijn*. 2) *aanbieden*, *verschaffen*, *geven*, *bij voorb.* Danais vires, Virg. Aen. II, 618: *dus ook* nec contra (Adverb.) vires audet Juno sufficere scil. Turno, Ib. IX, 803: dux (Hannibal) agmina sufficit (Junoni) turbanti terras, Sil. I, 36: ipsa satis tellus — sufficit humorem, Virg. Georg. II, 424: salices pecori frondem aut pastoribus umbram sufficiunt, Ibid. 436: lacrymae semper causa sufficiente (scil. illas) cadent, Ovid. in Ibin 242; *alwaar het ook kan wezen*, *voor handen zijn*; *bij slot verliest de zin niets*: pilam ludentibus, Petron. 27: *dus ook* prolem, *zie n.* 1: *van daar voorhanden zijn*, *in voorraad zijn* (scil. se, *eigenlijk zich aanbieden*, *aanreiken*), *bij voorb.* unde toties Volscis suffecerint milites, Liv. VI, 2: nec verba volenti sufficiunt, Ovid. Met. IV, 587: lacrymae semper causa sufficiente cadent, Ovid., *zie hier voor*: Ergo ego sufficiam reus in nova crimina semper? Ovid. Am. II, 7, 1, i. e. semperne accusabor abs te? 3) *toevoegen*, *bij voorb.* singulis ventos binos suffectos dant, Senec. Nat. Q. V, 16: Eos excursionibus sufficiendo proeliisque levibus experiundo adsuefaciebat sibi potius fidere cet., Liv. III, 61 extr., i. e. *doordien hij ze tot uitvallen of strooperijen gebruikte*, *daartoe uitzondt*; *doch*, *het kan ook heeten*, *doordien zij in staat waren* (*of werden*) *tot enz.*, *zoodat dus* eos *alleen tot* adsuefaciebat *zou behooren*; *doch*, *het eerste schijnt natuurlijker en gepaster*. 4) *indoen*, *bij voorb. in een ketel*, *om te verwen enz.*: *van daar indoopen of verwen*, *bij voorb.* sufficiunt prius lanam medicamentis, Cic. ap. Non. cap. 4 n. 405 *en* cap. 12 n. 13: suffecti sanguine, Virg. Aen. II, 210: nubes sole suffecta, Senec. Nat. Quaest. I, 5: et maculis suffecta genas, Val. Fl. II, 105: suffecta leto lumina, Ibid. I, 822. 5) *genoegzaam zijn*, *bestand zijn*, *uithouden*, *krachten genoeg daar toe hebben* (*waarschijnlijk* scil. se, *eigenlijk zich onder iet stellen*, *gevolglijk het dragen*, *uithouden enz.*), *bij voorb.* Nec scribae sufficere, Cic. Phil. II, 7: Nec jam vires sufficere, Caes. B. G. VII, 20: quoad sufficere remiges potuerunt, Liv. XXXVI, 45: Non sufficiebant muri, Liv. XXI, 8: Mons lacte ac carne sufficiebat alimentis, Liv. XXIX, 31: nec sufficit umbo ictibus, Virg. Aen. IX, 810: idque (ferrum) diu sufficit, Ibid. XII, 739: ut ne ad vellendum quidem telum sufficeret dextra, Curt. IX, 5 ante med.: vitiis vires capit suffectus oneri, Plin. H. N. XVII, 22 ante med.: sufficere ad patiendum, *krachten genoeg hebben*, *om iet te dulden*, Liv. XXIX, 17: ad inventionem, Petron. 88, i. e. *krachten daartoe hebben*, *daartoe deugen*: *Ook met den* Infinitivus, *d. i. vermogen*, *in staat zijn*, *bij voorb.* tendere, Virg. Aen. V, 21: gestare, Pallad. Februar. 16 in.: complere, Lucan. V, 154: traducere, Petron. 121. *Ook tot iet deugen of geschikt zijn*, *bij voorb.* ad inventionem, Petron., *zie hier voor*: mons sufficiebat alimentis, Liv., *zie hier voor*: Ergo ego sufficiam reus in nova crimina semper? Ovid. Am. II, 7, 1, i. e. *zal ik u altijd tot nieuwe beschuldigingen dienen? altijd beschuldigd worden?* 6) *genoegzaam of genoeg zijn*, *toereiken*, *bij voorb.* si modo vita sufficiet malis, Ovid.: *dus ook* Nec scribae sufficere, Cic., *zie n.* 5; *zoo als dan het één en ander uit n.* 5 *hier toe behoort*: *van daar* sufficit *het is genoeg*, Plin. Epist. IX, 21 *en* 33 extr. Martial. IX, 1: *dus ook* sufficiens, *bij voorb.* vires, Liv. II, 8: aetas vix tantis rebus sufficiens, Curt. III, 6 extr.: testes, Pandect. XXIX, 7, 8.

SUFFIGO *of* SUBFIGO, ixi, ixum, 3. 1) *van onder aanhechten*, *bij voorb.* lintea antennae summae, Lucan. IX, 328: *doch het kan ook enkel*, *aanhechten*, *zijn*: trabes multo auro, Senec. Hipp. 497, i. e. lacunar aureum facere: *van daar*, *van onder beslaan*, *bij voorb.* crepidas clavis aureis, Plin. H. N. XXXIII, 3. 2) *aan iet hechten*, *aanhechten*, *aanslaan*, *bij voorb.* aliquem in cruce, Catull. 97, 4. Auct. B. Afric. 62 *en* Horat. Sat. I, 3, 82, *of* cruci, Cic. Pis. 18. Suet. Caes. 74, *of* in crucem altissimam, Justin. XVIII, 7 extr., *of* patibulo, Ibid. XXII, 7 post med. Apul. Met. X ante med. p. 244, 18 Elm.: *dus ook* patibulis, Justin. XXX, 2 post med.: spolia in suggestu fori, Flor. I, 11 post med.: dona pretiosa suffixa postibus, Apul. Met. VI in. p. 174, 25 Elm.: janua suffixa tigillo, Catull. LXVI, 39: lintea antennae, Lucan., *zie boven*. *Ook met den* Ablativus, *bij voorb.* hasta, Sueton. Galb. 20: erecto suffixus robore i. e. cruci suffixus, Sil. I, 153: *ook kan men* patibulo, patibulis (*zie hier voor*), *hier toe brengen*: *en zonder* Casus, *bij voorb.* caput suffixum, Tacit. Hist. I, 49. 3) *inslaan*, *bij voorb.* *een nagel*, *spijker*: *van daar* stimulos dolori, Senec. Phoeniss. 206. 4) *beslaan of bevestigen met iet*, *bij voorb.* crepidas clavis, Plin., *zie hier voor*: trabes auro, Senec., *zie hier voor*. 5) *onderstamen*, *opsteunen*, *bij voorb.* cubitum, *bij voorb.* suffixo cubito, Apul. Met. X med. p. 247, 6 Elm.

SUFFĪMEN, inis, n. *het geen*, *waarmede men wierookt*, *reukwerk*, Ovid. Fast. IV, 731.

SUFFĪMENTUM, i, n. i. q. suffimen, *het geen*, *daar men mede wierookt*, *reukwerk*, *bij voorb.* nam & in iis fine illius suffimentis expiati fumus, Cic. Leg. I, 14 in.: laurus suffimentum caedis hostium & purgatio, Plin. H. N. XV, 30 post med.: cf. Fest.

SUFFĪO, ivi *of* ii, itum, 4. *rooken*, *bij voorb.* *met iet*, *bij voorb.* suffito serta (Abl.) et schoeno & palma, Cato R. R. 113: thymo, Virg. Georg. IV, 241: *van daar* 1) *rooken of berooken*, *bij voorb.* se tetris odoribus, Lucret. IV, 1169: locum suffiit, Prop. IV, 8, 84 (IV, 9, 56): cella bonis odoribus suffienda, Colum. XII, 18: tecta, Plin. H. N. XII, 17 extr.: domos melampodio, Ib. XXV, 5 an.

ꝗ ante med.; praecipiant dentem suffiri dente hominis, Ibid. XXVIII, 4 med.: oculos suffire jocinore, Ibid. 11 ante med.: vestis sulphure suffitur, Ibid. XXXV, 17 post med.: *dus ook* suffitus, a, um, *bij voorb.* apes, Ibid. IX, 14: urna, Ovid. Fast. V, 676. 2) *het rooken, d. i. om te rooken, aansteken, bij voorb.* rutam, Plin. H. N. XX, 13 post med.: carnem, Plin. H. N. XXVIII, 10: *dus ook* suffitus: a, um, *bij voorb.* dolores capitis levat suffitum (anisum) naribus, Ibid. XX, 17 post med, i. e. sub naribus suffitum. 3) *warmen, bij voorb.* terras ignibus aetheriis, Lucret. II, 1097. Not. *Dit* Verbum *schijnt geen* Compositum *te zijn.*

SUFFISCUS, i, m. *misschien een geldbuidel*, Fest., *welke zegt:* Suffiscus dicebatur folliculus testium arietinorum, qui celebris usus erat pro marsupio; forsitan dictus suffiscus a fisci similitudine.

SUFFITIO, onis, f. *het wierooken*, Colum. I, 6 post med. Plin. H. N. XXV, 2 med.: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* suffitionem doliorum facere, Colum. XII, 50 post med.; i. e. *rooken, berooken.* Festus *zegt:* funus prosecuti, redeuntes ignem supergrediebantur aqua adspersi; quod purgationis genus vocabant suffitionem.

SUFFITOR, oris, m. *die rookt*, Plin. H. N. XXXIV, 8 post med.

SUFFITUS, us, m. 1) *het rooken, bij voorb.* suffitu necare cimices, Plin. H. N. XXXII, 10: a multis in suffitus pro thure adsumitur, Ibid. XXIV, 11 post med. 2) *de damp der door het rooken verbrande dingen, bij voorb.* suffitum hujus herbae excipientes ore, Plin. H. N. XXI, 18 med.

SUFFITUS, a, um, *zie* Suffio.

SUFFIXUS *of* SUBFIXUS, a, um, *zie* Suffigo.

SUFFLAMEN, inis, n. 1) *het hout of ding, waarmede een wagen in het snel afloopen gestuit wordt, radspaak, sluitketting*, Juvenal. VIII, 148. 2) *Tropisch, een hindernis, sluiting, bij voorb.* litis, Juvenal. XVI, 50: fontium aquarumque coelestium ex montibus decurrentium torrenti sufflamen his muris fossaque opposuit, Inscript. ap. Gruter. p. 180 n. 3. Not. *Dit woord schijnt met* Sufflo *geheel niet vermaagschapt te zijn. De Schrijver der Etymologische onderzoekingen van Latijnsche woorden uit het Grieksch* (Leipzig *bij* Fritsch, 1785.) *gelooft, dat het het Grieksche* ὑπόβλημα i. e. *onderlage is; het welk zich wel hooren laat.*

SUFFLAMINO, are, *den wagen door een radspaak, sluitketting sluiten, bij voorb.* rotam, Senec. in Apocoloc. prope fin.: *van daar Tropisch, iemand in het spreken, bij voorb.* Aterius sufflaminandus est, Senec. excerpt. controv. IV praefat. post med.

SUFFLATIO, onis, f. *het opblazen, bij voorb.* aquarum bullantium, Plin. H. N. IX, 7: natant (polypi) obliqui in caput, quod praedurum est sufflatione viventibus, Ibid. 29 ante med., i. e. quod (caput) praedurum (iis) est & quasi flatu distentum, dum vivunt.

SUFFLAVUS, *zie* Subflavus.

SUFFLO *of* SUBFLO, avi, atum, are, 1) *onder of van onder blazen, schijnt niet voor te komen.* 2) *opblazen, d. i. in de hoogte blazen, bij voorb.* buccas sibi, Plaut. Stich. V, 4, 42, *van een' fluitspeler: dus ook* sufflatus, a, um, *bij voorb.* cutis, Plin. H. N. VIII, 38: neque emungerentur (Persae) sufflatove corpore essent, Varr. ap. Non. 4 n. 426, i. e. *opgeblazen van ligchaam:* venae ubi sufflatae sunt ex cibo, non possunt perspirare, Cato R. R. 157: *van daar Tropisch, opblazen of blazen, d. i. praken, bij voorb.* suffla, Pers. IV, 20: *van daar* sufflatus, a, um, *opgeblazen, trotsch, ook gezwollen, bij voorb.* scientia sufflatus, Varr. ap. Non. cap. 1 n. 227: figura sufflata, Auct. ad Her. IV, 10: sufflati atque tumidi scil. in dicendo, Gell. VII, 14. 3) *opblazen of aanblazen, bij voorb.* ignes, Plin. H. N. XXXIV, 8 post med.: *van daar* se sufflare uxori, Plaut. Cas. III, 3, 19. *toornig zijn tegen enz.: van daar* sufflatus, a, um, *toornig*, Plaut. Bacch. IV, 2, 21. 4) *blazen aan iets, aanblazen, bij voorb.* quos si sufflasses, cecidissent, Petron. 45. *Ook zonder* Casus, *bij voorb.* sufflavit buccis terque quaterque, Martial. III, 17, 4, i. e. *blies:* rubetae veniunt ultro, adrepentesque foribus (alveorum) per eas sufflant, Plin. H. N. XI, 18 post med., i. e. *blazen door de openingen (heen).*

SUFFOCATIO *of* SUBFOCATIO, onis, f. *het verstikken, bij voorb.* mulierum, Plin. H. N. XX, 5 in., scil. vulvae i. e. *moederbeezwaar, hysterische opstijging: dus ook* Absolute, suffocationes scil. mulierum, *bij voorb.* hyssopum suffocationes laxat, Ibid. XXVI, 15 post med.

SUFFOCO *of* SUBFOCO, are, (*van* faux, fauces), 1) *de keel toesnoeren, of toedrukken, verstikken, bij voorb.* patrem, Cic. Mur. 29 extr.: quem crassior saliva suffocat, Senec. Nat. Quaest. VI, 2 med.: in melle situm suffocari, Lucret. III, 904. 2) *Tropisch, verstikken, bij voorb.* urbem fame, Cic. IX, 7 med., i. e. *uithongeren:* vocem, spiritum, *bij voorb.* vox suffocata saepe & majore nisu nimis clara est, Quintil. XI, 3 ante med. §. 51, i. e. *als 't ware verstikt, niet duidlijk:* aquarum concursus raptum secum spiritum in imum fundum trahit atque ibi suffocatum tam diu tenet, donec cet., Justin. IV, 1 post med.: suffocata mulier, Plin. H. N. XX, 22, i. e. *hysterisch, opstijging hebbende:* cf. Suffocatio. *Ook een' boom verstikken*, Plin. H. N. XVII, 23 med., i. e. *te vast binden, hem gevolglijk het voedzel onttrekken, waarvoor* Columella IV, 26 strangulare truncum *zegt.*

SUFFODIO *of* SUBFODIO, odi, ossum, 3. 1) *van onder graven, ondergraven, ondermijnen, bij voorb.* montes, Plin. H. N. XXXVI, 15 ante med.: Alexandria est fere tota suffossa, Hirt. Alex. 5, i. e. *geheel ondergraven, vol holen:* sacella suffossa, Cic. Harusp. 15: sus rostro suffodiat & caespites excitet, Colum. II, 18: radices, Plin. H. N. XVIII, 21, i. e. *ondergraven, of opgraven, of doorsteken:* a cuniculis suffossum oppidum, Ib. VIII, 29: quercus suffossae fluctibus, Ib. XVI, 1 extr. 2) *van onder steken, bij voorb.* equos, Caes. B. G. IV, 12: illis equo, Liv. XLII, 59: equum, Virg. Aen. X, 67. Tacit. Ann. I, 65. II, 11: inguina, Sueton. Domit. 17. 3) *doorboren, doorsteken, bij voorb.* montes, *zie hier voor:* equum, Virg., Caes. *en* Tacit., *zie hier voor:* inguina, Suet., *zie hier voor:* radices, Plin., *zie hier voor:* vineas expediunt suffodiendis muris, Tacit. Hist. II, 21.

SUFFOSSIO *of* SUBFOSSIO, onis, f. 1) *ondergraving*, Vitruv. I, 5 post med. Senec. Ep. 49 post med. 2) *doorsteking, doorboring.*

SUFFOSSUS *of* SUBFOSSUS, a, um, *zie* Suffodio.

SUFFRAENATIO, *zie* Suffrenatio.

SUFFRAGATIO, onis, f. *begunstiging, bijzonder tot een ambt*, 1) *door stemmen, schijnt niet voor te komen.* 2) *door aanprijzing, gevolglijk aanprijzing tot een ambt, bij voorb.* militaris, Cic. Mur. 18, i. e. *van de zijde van het krijgswezen of der soldaten:* urbana, Ibid. 19: suffragationem consulatus perdidit (Milo), Cic. Mil. 13: sublata sunt studia, exstinctae suffragationes, — nullae exspectationes suffragiorum, Cic. Planc. 6: nihil ad meam dignitatem accedere volo suffragatione vestra, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 9: nec potestas (i. e. *ambt*) nec suffragatio (*aanprijzing*) horum (scil. tribunorum) valuit, quin cet., Liv. IV, 44: justa suffragatio visa, Liv. X, 13 extr.: sic ille a multis honestissima suffragatione consulatus petebatur, Sallust. Jug. 65 (69) extr.: suffragationem suam alicui dare, Inscript. ap. Gruter. p. 242, i. e. *aanprijzing geven, aanprijzen (tot een ambt).*

SUFFRAGATOR, oris, m. *die iemand begunstigt en tot een ambt of ander geluk bevordert*, 1) *door zijne stem, een stemmende, stemmer, bevorderaar, bij voorb.* populo & suffragatoribus, Cic. Mur. 7: suffragatorum comparatio; Ibid. 21; *doch het kunnen ook zijn, die door aanprijzing bevorderen.* 2) *door aanprijzing, gunst, en andere middelen, begunstiger, aanbeveler, aanhanger, bevorderaar, bij voorb.* propter studia suffragatorum, Varr. R. R. III, 5 extr.: suffragator bonorum (hominum) et malorum subjugator, Apul. Doctr. Plat. 2 post med. p. 16, 16 Elm.: cum suffragatore suo, Sueton. Vesp. 23, *en meermalen, bij voorb.* Plin. Epist. III, 20 med. Plaut. Cas. II, 4, 20, *zie* n. 1.

SUFFRAGATORIUS, a, um, *de bezorging tot een ambt betreffende, daar op doelende, bij voorb.* amicitia, Q. Cic. Pet. Cons. 7.

SUFFRAGINOSUS, a, um, *ziek aan de achterkniebogen, bij voorb.* mula, Colum. VI, 38.

SUFFRAGIUM, i, n. *is* 1) *het votum of stem, bij voorb. die elk burger in Rome bij de keuze van eene overigheids persoon of bij het geven van eene wet, of die de Richter bij het veroordelen of vrijspreken van een' beschuldigden enz. geeft, stem, toestemming*, votum. *Dit geschiedde voor dezen mondeling, in* Ciceros *tijd met tafeltjens of briefjens, bij voorb.* ferre suffragia de capite, Cic. Dom. 18, i. e. *stemmen:* suffragiis aliquem creare, Cic. Verr. II, 51: suffragium it per omnes i. e. *allen stemmen*, Liv. XXV, 37: dare suffragium, *laten stemmen, bij voorb.* si suffragium detur, Liv. IV, 49. *doch dit kan ook tot* n. 2 *behooren:* res est militaris suffragii, Liv. XXII, 14, i. e. *het heir heeft het stemrecht, het kiesrecht:* suffragio suo adjuvare aliquem in petendis honoribus, Plin. Ep. VIII, 23: candidatum suffragio ornare, Ibid. II, 1 post med.: destinare aliquem praesidem per suffragia, Sallust. in orat. Licin. ad pleb.: ut populus Rom. suffragio privaretur, Cic. Agr. II, 7: et unusquisque studio & suffragio suo viam sibi ad beneficium impetrandum munire possit, Ibid.: si haec suffragiis aut scitis multitudinis probarentur, Cic. Leg. I, 16: te populus cunctis suffragiis consulem facturus esset, Cic. ad. Div. XV, 12: constituitur dux omnium suffragio, Justin. 1, 10 extr.: suffragium ferre, Cic. red. Sen. 7. Cic. ad Div. XI, 27. Varr. R. R. III, 2 in., *of* inire, Liv. III, 17, *of* ire in suffragium, Plin. H. N. XVIII, 16 post med.,

i. e.

i. e. *stemmen:* in suffragium mittere, *laten stemmen*, Liv. III, 64. XXXI, 7 *en* 8: suffragia dirimere. Varr. R. R. III, 2 in., i. e. *tellen* (*zie* Dirimo): suffragia tacita i. e. per tabellas. Plin. Ep. III. 20. IV, 25: committere se suffragiis populi, Vellej. II, 49: Non ego ventosae plebis suffragia venor, Horat. Epist. I. 19, 37: libera si dentur populo suffragia, Juvenal. VIII, 211: testularum suffragiis e civitate ejectus, Nep. Them. 8: *van daar Tropisch, stem, d. i. oordeel, toestemming, bijval, bij voorb.* suffragio tuo rhetorem, Cic. Phil. II, 17: supplex populi suffragia capto. Horat. Epist. II, 2, 103: Siccius vel numerosissima suffragia habet i. e. plurimos, qui dant ei palmam fortitudinis, Plin. H. N. VII, 28: concordi suffragio deterrimos necant (*van de bijën*), Ibid. II, 16 extr.: magnis suffragiis superatus a Timanthe, Ibid. XXXV, 10 ante med.: cujus suffragio senatus libenter indulget. Plin. Ep. IV, 16 extr.: Gabium — voto & suffragio prosequor, Ibid. X, 18: *ook van levenloze dingen. bij voorb.* nihilominus procedere temporis suffragium constat, Pandect. XXIV, 1, 24. 2) *het recht, om te stemmen, stemrecht, bij voorb.* suffragium impartiri alicui, Liv. XXXVIII, 36 med.: *dus ook* dare, *zie boven:* populum R. suffragio privare. Cic., *zie hier voor:* res est militaris suffragii, Liv., *zie hier voor.*

SUFFRĀGO, inis, f. 1) *de achterknieboge van een viervoetig beest, dat achterwaards gebogen is, bij voorb.* articulus suffraginis, Plin. H. N. VIII, 45 extr. XI, 45. Colum. VI, 15. 2) *een taifcheut, in de taal van den landman*, Colum. IV, 24.

SUFFRĀGOR, atus sum, ari, 1) *iemand door zijne stem* (votum) *begunstigen of tot een ambt bevorderen, bij voorb.* suffragandi libido, Cic. Leg. III, 15: si, ut suffragantur cet., Cic. Mur. 34. 2) *iemand in 't gemeen begunstigen, bijstaan, bevorderen, aanbevelen, ondersteunen, bij voorb. bij het bekomen van een ambt enz., bij voorb.* domus suffragata domino ad consulatum, Cic. Offic. I, 39: laudi alicujus in senatu, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 14 ante med.: dignitati alicujus, Planc. ibid. X, 7 extr.: cupiditati alicujus, Cic. ad Brut. Ep. 10 ante med.: in eo, quem homines ignoti, nullis suffragantibus meritis, honore adficiant, Q. Cic. petit. consf. 7: Videris suffragati tibi, Cic. Leg. I, 1: Huic consilio suffragabatur illa res, Caes. B. C. I, 61: fortuna suffragante, Cic. ad Div. X, 5, i. e. *door begunstiging van het geluk:* suffragante Theramene, Nep. Alcib. 5, i. e. *door begunstiging, bevordering, aanbeveling enz.:* Voluntas defuncti ei sententiae suffragatur, Pandect. XXXII leg. 93: ornata est pronuntiatio, cui suffragatur vox facilis, magna cet., Quintil. XI, 3 ante med. §. 40: si memoria fefellerit aut cogitatio non suffragetur, Ibid. §. 121, i. e. *als het nadenken niets helpt, als men zich des niet tegenstaande niet bezinnen kan:* si memoria suffragatur, Ibid. XI, 2, 45, i. e. *als het geheugen goed is:* si tempus non suffragatur, Ibid. §. 48, i. e. *als er geen tijd genoeg toe is; en gevolglijk de tijd den Redenaar niet begunstigt:* cui legi cum vestra dignitas adversetur, istius spes falsa et — impudentia suffragatur, Cic. Verr. V, 69.

SUFFRENĀTIO *of* SUBFRENĀTIO, onis, f. 1) *optooming: van daar* 2) *Tropisch, vaste verbinding, bevestiging, bij voorb.* lapidis, Plin. H. N. XXXVI, 22 extr.

SUFFRICO *of* SUBFRICO, are, *wrijven, afwrijven, afwisschen, bij voorb.* vasa nucibus pineis, Colum. XII, 25: fauces doliorum nucibus pineis, Ibid. 30: si quid faecis aut labris vasorum, aut lateribus inhaesit, eradi ac suffricari, Ibid. 23: palpebras medicamentis, Cels. VI, 6 sect. 26: scopulis aridae myrti seria suffricatur, Colum. XII, 38, 4.

SUFFRINGO *of* SUBFRINGO, fregi, fractum, 3. *van onder stukbreken, of in 't gemeen stukbreken, bij voorb.* talos alicui, Plaut. Rud. IV, 4, 15. Truc. II, 8, 8: crura alicui, Cic. Rosc. Am. 20.

SUFFUERAT, i. e. sub eodem tecto fuerat, Fest.

SUFFUGIO *of* SUBFUGIO, fugi, fugitum, 3. 1) *ergens heen vluchten, of enkel vluchten, bij voorb.* in tecta, Liv. XXIV, 46 post med.: orare conantem ita suffugit, ut caderet supinus. Sueton. Tiber. 27, i. e. *vluchtte voor hem, zocht hem te vermijden.* 2) *ontvlieden, ontgaan, bij voorb.* natura deum suffugit tactum manuum, Lucret. V, 151: sensum, Ib. IV, 361.

SUFFUGIUM, i, n. 1) *toevlucht, toevluchtsplaats, bij voorb.* imbris aut solis, Plin. Ep. IX, 39, i. e. *tegen enz.:* nisi suffugium nimbos vitantibus essem, Ovid. in nuce 119: specus suffugium hyemi & receptaculum frugibus, Tacit. Germ. 16: haec deverticula & anfractus suffugia sunt infirmitatis, Quintil. IX, 2, 78, i. e. *hulpmiddel, behulp.* 2) *toevluchtmiddel, hulpmiddel, bij voorb.* pestis i. e. *tegen enz.*, Apulej. Met. VII post med. p. 196, 30 Elm.: infirmitatis, Quintil., *zie hier voor.*

SUFFULCIO *of* SUBFULCIO, fulsi, fultum, 4. 1) *steunen, of ondersteunen, onderschragen, iet door iet, bij voorb.* porticum columnis, Lucret. IV, 429: ut (cibus) suffulciat artus, Lucret. IV, 865, i. e. *versterke, behoude:* nisi suffulcias firmiter, Plaut. Epid. I, 1, 77: cervices pulvillis, Apul. Met. X post med. p. 248, 26 Elmenh.: lectica Syris suffulta, i. e. *dat gedragen wordt van enz.*, Martial. IX, 2, 11: cadat ex humeris vestis apertis imumque tegat suffulta latus. Senec. Troad. 105, i. e. *zich daarop steunende of liggende.* 2) *ondersteunen, onderschragen, d. i. iet onder iet steunen, onderstennen, iet als een stut of steun onder zetten, bij voorb.* columnam mento suffulsit suo, Plaut. Mil. II, 2, 54, *boertend.*

SUFFULTUS *of* SUBFULTUS, a, um, *zie* Suffulcio.

SUFFUMIGO *of* SUBFUMIGO, are, *van onder rooken of in 't gemeen rooken, berooken, bij voorb.* suffumigandum est, Varr. R. R. III, 16 extr., i. e. *berooken, doorrooken:* vulnus, Cels. V, 27 sect. 5: aliquid sulphure, Ibid. IV, 20 post med.: sanguinem mittere, suffumigare expedit, Ibid. VI, 6 sect. 35: dolia alba cera, Colum. XII, 50 post med., i. e. *berooken, doorrooken:* vasa rore marino vel lauro vel myrto, Ibid. 25 extr.: tabulatum, quod suffumigatur, Ibid. 12 extr., i. e. *berookt wordt, waarvoor hij te voren zegt:* fumum accipit.

SUFFUNDO (Subs.), are, *van onder gronden, of enkel gronden, den grond leggen, onderbouwen, bij voorb.* domus lapidibus suffundatae, Varr. ap. Non. cap. 1 n. 236: *alwaar de woorden dus luiden:* In domibus latericiis, paululum modo lapidibus subfundatis, ut humorem effugerent, habitabant; *ik breng naamlijk* subfundatis *tot* domibus; *maar behoort het tot* lapidibus, *dan is het, tot een' grond gelegd.* 2) *tot een' grond leggen, den grond ergens mede leggen, bij voorb.* lapidibus subfundatis, Varr. ap. Non., *zie hier voor; doch het schijnt beter te zijn,* subfundatis *tot* domibus *te brengen; want* subfundare *is in den grond niets meer dan* fundare *gelijk dan* sub *dikwijls ledig staat.*

SUFFUNDO *of* SUBFUNDO, fudi, fusum, 3. 1) *onder gieten, onder iet gieten, van onder gieten, of laten vlieten, bij voorb.* palam blandiuntur, clam aquam frigidam subdole suffundunt (ordini nostro), Plaut. Cist. I, 1, 37, *gieten er koud water onder, als een spreekwoord, d. i. spreken van ons nijdig of afgunstig: dit schijnt de zin te zijn, of ook spreken koel, verachtelijk, van ons* (*hoeren*): *daar klagen hoeren over echte vrouwen: van daar* suffundi *onder heen gegoten worden, of voor* se suffundere, *zich onder (heen) uitgieten, onder vlieten, bij voorb.* aqua suffunditur, Senec. Nat. Q. III, 26, i. e. *vloeit onder: van daar* suffusus, a, um, *ondergegoten, onderlopende, ondervloejende, of van onder vloejende, of onder zich verbreidende, bij voorb.* sanguis cordi suffusus, Cic. Tusc. I, 9, i. e. *bloed, dat onder het hart, of in het hart vliet:* intumuit suffusa venter ab unda, Ovid. Fast. I, 215, i. e. *van het daar onder te vinden (vlietend) water, d. i. waterzucht:* sanguis oculis suffusus, Plin. H. N. XX, 3 extr., i. e. *onder gelopen bloed:* bilis suffusa, *onder gelopen galle, d. i. geelzucht*, Ibid. XXII, 21 ante med.: ulcera alte suffusa medullis, Claudian. in Eutrop. II, 13, i. e. *daar in te vinden: dus ook* littera (i. e. epistola) habet suffusas lituras, Ovid. Trist. III, 1, 15, *doch het kan ook zijn, natgemaakt: van daar* 3) *Tropisch, van de schaamte, bij voorb.* suffundere ora ruborem, Virg. Georg. I, 430, *rood worden, rood zijn, van den mond, als hij rooddächtig is; eigenlijk eene roodheid er onder laten lopen: dus ook* rubor mihi suffunditur, *mij onderloopt eene roodheid, d. i. ik word rood, bij voorb.* Masinissae rubor suffusus, Liv. XXX, 15. *Ook zegt men* suffudi rubore *rood worden*, Ovid. Met. I, 484: *dus ook* vultum rubore suffundere, *rood worden in 't gezicht, schaamrooden*, Pacat. in Paneg. Theod. 44. b) *iet van iet laten onderlopen, of maken, dat iet van iet onderlopen; of van onder verzien, natgemaakt, of geverfd wordt: van waar men het dikwijls natmaken of verwen, ook met iet verzien, bedekken, vervullen, vertaalt, bij voorb.* lanae suffundantur, Plin. H. N. XXX, 13 post med., i. e. *natgemaakt worden: dus ook* lanae crebro suffusae *natgemaakt*. Ibid. XXIX, 2 in.: aether calore suffusus, Cic. Nat. D. II, 21, i. e. *onderlopen met warmte, d. i. daarmede verzien:* lingua est suffusa veneno, Ovid. Met. II, 777, *met vergif onderlopen, d. i. heeft van onder vergif:* lupus rubra suffusus lumina flamma, Ibid. XI, 366: igne suffusae genae, Senec. Herc. Oet. 1405: lacrymis oculos suffusa nitentes *voor* habens oculos lacrymis suffusos, Virg. Aen. II, 232: rabidas suffundit sanguine venas, i. e. implet, distendit, Claudian. de consul. Mall. Theod. 219: oculi suffusi voluptate, Quintil. XI, 3, 76: agricola minio suffusus, Tibull. II, 1, 55, i. e. *geverfd:* oculi cruore suffusi, Plin. H. N. XXIX, 6 post med., *met bloed onderlopen:* suffusas lituras, *Ovid. Trist. III, 1, 15*, i. e. *bevochtigd:* Oculi suffunduntur, Senec. Clem. II, 6, i. e. *onderlopen van een taai vocht, d. i. bekoomen den staar, zien niet; van daar* suffusio *de staar:* homo felle suffusus, Plin. H. N. XXII, 20 *en* 21 extr., i. e. *geelzuchtig:* omnia suffundens mortis nigrore, Lucret. III, 39, i. e. *verf:* suffundunt (nebulae) sua coelum caligine, Lucret. VI, 476, i. e.

i. e. *bedekken, trekken onder den hemel: van daar van roodheid, bij voorb.* suffundi rubore *van roodheid onderlopen worden, d. i. rood worden, bij voorb.* suffunditur ora rubore, Ovid. Met. I, 484: roseo suffusa rubore, Ovid. Am. III, 3, 5: suffundere vultum rubore, *roodworden, zie boven: dus ook* pudore suffundi, Plin. Paneg. 2 extr.: equus suffusus, Veget. de re vet. I, 53, i. e. (*waarschijnlijk*), *dat de pooten aangelopen zijn, en dat dus langzaam gaan moet:* Servius ad Virg. Aen. XI, 671 *zegt:* equi suffusi dicuntur, quos vulgo caespitatores vocant: *verders,* suffundit lumina rore, Ovid. Met. X, 360, i. e. *bevochtigt de oogen met traanen: van daar Tropisch,* sales suffusi felle, Ovid. Trist. II, 565, i. e. *bijtende, schimpend vernuft, waarmede men anderen beledigt enz.:* animus malevolentia suffusus, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 64, i. e. *nijdig, afgunstig, eigenlijk, met wangunst, als 't ware, onderlopen, als met gal.* 2) *ergens heen gieten, er bij gieten, bij voorb.* mare vinis, Plaut. Rud. II, 7, 30, i. e. *zeewater in de wijnen:* suffundam aquulam, Plaut. Curc. I, 3, 3, *water heengieten, scil. aan de posten, om die nat te maken: van daar* aquam frigidam cet. *als een spreekwoord, zie boven in het begin:* saepe suffundere jus (*soep*) decebit, nec poti fore salgama, Colum. XII, 9 post med., i. e. *bijgieten:* in doliis sarmenta componentes acetum suffundunt & supra sarmenta plumbeas massas collocant, Vitruv. VII, 12, i. e. *er op gieten, er bij gieten:* mero suffuso per sacra verba, Ovid. Fast. II, 638: merum in os, Colum. VI, 30 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb.* cibo suffundamus vires, Varr. R. R. II, 8, 4, i. e. *krachten toegieten, d. i. bezorgen.*

SUFFUROR *of* SUBFUROR, ari, *in 't geheim steelen, of enkel steelen, wegsteelen, bij voorb.* haec cum video fieri, suffuror, suppilo cet., Plaut. Truc. II, 7, 15.

SUFFUSCUS, *zie* Subfuscus.

SUFFŪSIO *of* SUBFŪSIO, onis, f. 1) *het ondergieten, het vergieten onder iet, onderlopen, bij voorb.* fellis *der galle,* Plin. H. N. XXII, 23 post med., i. e. *geelzucht: van daar* suffusio oculorum, Plin. H. N. XXVIII, 1 post med., i. e. *de staar in het oog; daarvoor staat ook bloot* suffusio (scil. oculorum), *wanneer of* oculorum *voorafgaat, bij voorb.* Plin. H. N. XXXII, 4 post med., *of van de oogen of ziekten der oogen gesproken wordt, bij voorb.* glaucomatum & suffusionum, Ibid. XXXIV, 11 extr., *en meermalen,* Cels. VI, 6 sect. 35. VII, 7 sect. 13 *en* 14. 2) *het heengieten, bijgieten, bij voorb.* vini, Apic. I, 11 *van daar het opgegoten of Thee-water (anders* Infusum *genoemd), bij voorb.* cucumeris, Pallad. I, 35 post med.

SUFFŌSUS *of* SUBFŌSUS, a, um, *zie* Suffundo.

SUGGĔRO *of* SUBGĔRO, gessi, gestum, 3. 1) *onderleggen, bij voorb.* flammam costis aheni, Virg. Aen. VII, 463: ignem suggerat fornaci succensae, Pallad. I, 20: *van daar Tropisch,* invidiae flammam & materiam criminibus, Liv. III, 11; *doch, het kan hier ook heeten, bijdragen, Tropisch, of aanreiken. Van daar* a) *er onder zetten, terstond daarna zetten, bij voorb.* ratiunculas sententiae huic, Cic. Nat. D. III, 29: generibus argumentorum copiam, Cic. Or. II, 27: Bruto statim Horatium suggerunt, Liv. II, 8: hos consules Pino Q. Fabio & P. Decio suggerit, i. e. subjicit, postponit, proximos facit, Liv. IX, 44 in.: cum ea verba, quae desunt, suggesta sunt, Cic. Or. II, 26. b) *in de plaats stellen, bij voorb.* Bruto Horatium suggerunt, Liv. II, 8; *doch, het kan ook enkel zijn, daarna stellen, zie hier voor.* 2) *toedragen, of bijbrengen, bij voorb.* tela, Virg. Aen. X, 333; *doch het kan ook zijn, aanreiken, geven:* fidaque suggesta castra coronat humo, Prop. IV, 7, 8; *doch het kan ook zijn, verhoogde aarde:* aliae (apes) struunt, aliae poliunt, aliae suggerunt, Plin. H. N. XI, 10, *doch het kan ook zijn, aanreiken, toereiken, bij slot verliest de zin niets: dus ook* invidiae flammam & materiam criminibus suis, Liv., *zie n.* 1: *van daar* a) *aanreiken, geven, bij voorb.* sumtum rebus, Terent. Ad. I, 1, 36: Urbs adparatus suggerebat, Hirt. Alex. 3: tellus alimenta suggerit, Ovid. Met. XV, 82: tela, Virg. Aen. X, 333: invidiae flammam & materiam criminibus suis, Liv., *zie hier voor:* aliae (apes) struunt, aliae poliunt, aliae suggerunt, Plin. H. N., *zie hier voor:* suggerit ructanti pinnas rubentes cuspidesque lentisci, Martial. III, 82, 8: cibum alicui, Tacit. Hist. III, 36: lacus piscem, feras sylvae. studia iste secessus adfatim suggerunt, Plin. Ep. II, 8: ultro se suggerentibus causis i. e. offerentibus, Flor. II, 8. (b) *aan de hand geven, onder den voet geven, herinneren, raaden tot iet, bij voorb.* aequitas restitutionem suggerit, Pandect. IV, 6, 26 extr.: quae res in proposito quoque suggerit, ut Italicarum rerum esse credantur hae res, quas in Italia esse testator voluit, Ibid. XXVIII, 5, 35 extr., i. e. monet, suadet, postulat. (c) *verschaffen, maken, bij voorb.* milvinam (famem), Plaut. Men. I, 3, 29: *dus ook misschien* ludum Druso suggerere, Cic. Att. XII, 44, i. e. *spel maken, d. i. een rad voor de oogen draajen.* 3) *toevoegen, bij voorb.* huic sententiae ratiunculas, Cic. Nat. D. III, 29: generibus argumentorum copiam, Cic. Or. II, 27; *doch, het kan ook zijn, terstond daarna of daar toe zetten: bij slot is het hetzelfde, zie* 1, a: *dus ook* cum ea verba, quae desunt, suggesta sunt, Ibid. 26; *dus ook* suggerebantur damna aleatoria, Cic. Phil. II, 27, i. e. *werden er toegevoegd, kwamen er bij; doch het kan ook heeten, werden opgehoopt.* 4) *door toevoegen ophoopen, bij voorb.* humum, *bij voorb.* fidaque suggesta castra coronat humo, Prop. IV, 4, 8; *doch, het kan ook zijn, bijgedragen of verhoogde aarde: dus ook* Cic. Phil. II, 27, suggerebantur damna aleatoria; *doch zie n.* 3: *van daar verhoogen, bij voorb.* celsis suggesta theatra columnis, Sil. XIV, 645: castra coronat humo suggesta, Prop., *zie hier voor: van daar* Suggestum, *elke gemaakte hoogte, bij voorb. van aarde, steenen, bij voorb.* ex suggesto faleris cet., Varr. R. R. III, 5 post med.: *van daar* adspice suggestum comae, Stat. Sylv. I, 2, 114; *doch, dit kan ook zijn van* suggestus, us: *ook komt meermalen de Accus.* suggestum *voor, welke even goed van* suggestus *zijn kan, bij voorb.* Sueton. Caes. 76. Liv. VIII, 14: *bijzonder eene hoogte, van welke men het volk aanspreekt, bij voorb.* pro rostris *en elders, bij voorb.* in suggestis consistere, Cic. Tusc. V, 20: illud suggestum adscendens, Cic. Div. I, 54: Rostris eorum suggestum castructum exornari placuit, Liv. VIII, 14, *alwaar het ook van* suggestus, us, *zijn kan: zie* Suggestus, *hetwelk menigvuldiger is.*

SUGGESTUM, *zie* Suggero.

SUGGESTUS *of* SUBGESTUS, a, um, *zie* Suggero.

SUGGESTUS, us, m. 1) *het bijzenden, toezenden.* 2) *het aan de hand geven, herinnering, ingeving, mondelijke aanleiding, bij voorb.* si ex suggestu eorum praeses dederit, Pandect. XXVII, 8, 1 ante med. 3) *elke verhoging of gemaakte hoogte* (i. q. suggestum), *van aarde, steenen enz., bij voorb.* labrum in suggestu, Cato R. R. 154: lapideus, Colum. IX, 7: ejusdem insulae excelsiore suggestu laniferae arbores, Plin. H. N. XII, 10, i. e. *hooger ligging van het eiland, hooger oord: van daar* adspice suggestum comae, Stat. Sylv. I, 2, 114, i. e. *verheven haairkapzel: bijzonder de ophoging, om daar op te spreken, bij voorb. tot het volk, de soldaten enz., bij voorb.* in suggestu rostra fixerat, Plin. H. N. XXXIV, 5: *dus ook* rostrisque earum (navium) suggestum in foro extructum adornari placuit, Liv. VIII, 14 extr., *alwaar de bekende redenaarstoel,* Rostra, *verstaan wordt:* in suggestu, in quo paulo ante aurea Galbae statua fuerat, Tacit. Hist. I, 36: non tamen quisquam in modum concionis aut suggestu locutus, Ibid. 55, *alwaar van het gestoelte in het leger gesproken wordt:* pro suggestu (i. e. in suggestu) pronuntiare, Caes. B. G. VI, 3: de suggestu inquit, Auct. B. Afric. 54: praemia pro suggestu tribuit, Ibid. 86: *ook de* Tribunal *van den* Praetor, *bij voorb.* excelso in suggestu jura reddentem, Liv. XXXI, 29 med. *Ook liet* Caesar *zich zoodanige hoogte of troon op het raadhuis en in de schouwspelen oprichten, bij voorb.* suggestus in curia, Flor. IV, 2 extr.: suggestum (Accus.) in orchestra, Sueton. Caes. 76, *waarvoor ook* cubiculum *staat,* Ibid. Ner. 12: *Keizer* Trajanus *hadt deze* Suggestum *niet, waarom* Plinius *hem prijst* Paneg. 51, *alwaar hij zegt:* una facies — nec magis proprius spectandi Caesaris suggestus, quam propria, quae spectet, *alwaar* Gesner *liever* spectanti Caesari *zou lezen, doch* Caesaris *schijnt te moeten blijven, wegens* proprius — propria; *achter wilde ik* spectando *lezen; doch men kan ook* spectandi *verklaren, te weten* suggestus spectandi i. e. ad spectandum. *Van daar eene hoogte, Tropisch, bij voorb.* de tanto fortunarum suggestu dejicere aliquem pessum, Apul. Met. V ante med. p. 161, aa Elm.

SUGGILLO, are, *zie* Sugillo.

SUGGREDĬOR *of* SUBGREDĬOR, essus um, 3. 1) *aan of toegaan, bij voorb.* propius, Tacit. Ann. II, 12. XV, 11: *van daar* 2) *aantasten, aangrijpen, bij voorb.* quos dux Romanus acie suggressus pepulit, Ibid. IV, 47.

SUGGRUNDA, SUGGRUNDIUM cet., *zie* Subgrunda, Subgr.

SUGILLATĬO *of* SUGGILLATĬO, onis, f. 1) *een blaauwe plek van slaan of stooten,* Plin. H. N. XXXII, 7 ante med. 2) *hooning, beschimping, bij voorb.* consulum, Liv. XLIII, 14: foeda majestatis sugillatio, Plin. H. N. VII, 45: gloriae ipsius, Val. Max. II, 3, 1: si non ad sugillationem domini id fecit, Pandect. XLVII, 10, 15 post med.: amara, Val. Max. VI, 9, 12.

SUGILLO *of* SUGGILLO, are, 1) *bont en blaauw slaan of stooten, bij voorb.* athleta sugillatus est, Senec. Ep. 13 post init.: Sugillata (scil. loca), Plin. H. N. XX, 6 extr. XXVIII, 9 ante med., *blaauwe plekken:* oculi ex ictu suffusi cruore sugillatique, Ibid. XXXI, 9 post init.: *van daar Tropisch, hoonen, beschimpen, bij voorb.* viros spectatos sugillatos, Liv. IV, 35: noli sugillare miserias, Petron. 128:

cru-

crudelitatem alicujus, Val. Max. III, 2, 1 (extern.): jura familiaritatis scurrili lusu, Ibid. VII, 5, 5: sugillandi gratia, Ib. V, 2, 4 (extern.): monstrum hoc (i. e. hominem), Ibid. V, 3, 4: *ook kwetzen, beledigen, bij voorb.* pudorem, Pandect. II, 4, 10 extr.: opinionem alicujus, Ib. XLIV. 4, 4 ante med. §. 16, *alwaar ook beschimpen past:* jura familiaritatis, Val. Max., *zie hier voor.* 2) *misschien uitslaan, bij voorb.* oculos patri, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 785.

SUGO, xi, ctum, 3. *zuigen, bij voorb.* animalium alia sugunt, Cic. Nat. D. II, 47: mammam, Varr. R. R. II, 1 post med.: Sugitur inciso mytilus ore mihi, Martial. III, 60, 4: *van daar* 1) *uitzuigen, bij voorb.* terram. Varr. R. R. I, 44: porca sucta, Pallad. Febr. 26 extr. 2) *inzuigen, bij voorb.* errorem, Cic. Tusc. III, 1 extr.

SUI (Genit.), *zijns, jegens zich*, sibi, se: *is eigenlijk* Pronom reciprocum i. e. *heeft betrekking tot het naaste onderwerp, of den* Nominativus *van dezelfde stelling, bij voorb.* pater miseretur sui, favet sibi, amet se cet., *is bekend, bij voorb.* mundus se ipse consumtione & senio alebat sui; cum ipse per se & a se & pateretur & faceret omnia, Cic. Univ. 6: malae rei se, quam nullius, duces esse volunt, Liv. III, 68: illos sui similes esse, Caes. in Cic. Ep. ad Att. IX post Ep. 16 *en ontallijke malen. Echter staat het ook dikwijls, wanneer er geene dubbelzinnigheid plaats heeft, voor* iste *of* ipse, *bij voorb.* Dionysius instituit, ut filiae barbam sibi (Dionysio) adurerent, Cic. Tusc. V, 20: persuasisset, ut se dimitterem, Cic. Or. 28: Grande malum Turius, si quis se (i. e. Turio) judice certet, Horat. Sat. II, 1, 49: petivit, ut se adscriberent, Cic. Offic. III, 10 extr., *voor* ipsum, *hem:* a Caesare invitor, sibi ut sim legatus, Cic. Att. II, 18: A regibus adlatas esse literas, quibus mihi gratias agant, quod se reges adpellaverim, Cic. ad Div. IX, 15 §. 13: Nicias te amat, vehementerque tua sui memoria delectatur, Cic. Att. XIII, 1 post med.: In ejus sermone soleo admirari, te cum ad illum scribas, nihil te recordari de se, Cic. Q. Fr. III, 1 extr.: poma ita disponere, ut scobs inter se calcari possit *voor* ea, Colum. XII, 44 extr. *Zie mijne Spraakkunde, I. Deel, 2. Hoofdst., 2. Afd.* Not. 1) *de Praepositie* cum *staat altijd achter, bij voorb.* secum *voor* cum se, Cic. Senect. 14 post med. Cic. Att. V, 6. Nep. Milt. 1 *en meermalen:* secum *heet ook, alleen, op zich zelven, bij voorb.* vivere, Cic. Senect. 14 post med., habitare, Pers. IV, 52. 2) sese *voor* se *is menigvuldig, bij voorb.* Terent. Andr. V, 4, 51. Heaut. IV, 3, 24. Cic. Q. Frat. III, 1 extr. Virg. Ecl. III, 66 *en meermalen:* talia sese halitus — effundens — ferebat, Virg. Aen. VI, 240, *alwaar* sese *zoo wel tot* effundens *als tot* ferebat *behoort.* 3) met *wordt er dikwijls aangehecht, bij voorb.* semet, Liv. II, 12 *en* 44. Horat. Sat. I, 6, 78: sibimet, Sil. XIII, 663. 4) sibi *staat overtollig, bij voorb.* quid hic sibi vestitus quaerit? Terent. Eun. III, 5, 3: quid sibi vult pater? Ibid. And. II, 3, 1: hostes admiratio cepit, quidnam sibi repentinus clamor vellet, Liv. XLIV, 12: non hoc ista sibi tempus spectacula poscit, Virg. Aen. VI, 36: *bijzonder, staat het dikwijls overtollig bij* suus, a, um, *bij voorb.* cochleae suo sibi succo vivunt, Plaut. Capt. I, 1, 12: hunc telo suo sibi a foribus pellere, Ib. Amph. I, 1, 113: suo sibi hunc gladio jugulo, Teret. Ad. V, 8, 35: factus est consul bis; primum ante tempus; iterum sibi suo tempore; reip. paene sero, Cic. Amic. 3; *alwaar echter eene tegenstelling is* sibi — reip.: ita nunc ignorans suo sibi servit patri, Plaut. Capt. Prol. 50: in suo sibi canalis excidatur, Vitruv. VIII, 7: singulis suo sibi jure eluito, Colum. XII, 54: uvas suo sibi pampino tegito, Colum. de arb. 11 extr.: in suo sibi pervoluta sanguine. Apul. Met. VIII ante med. p. 207, 22 Elm. 5) ad se i. e. domum suam, Plaut. Men. V. 2, 11. Cic. Att. XV. 4 extr.: devertit Clodius ad se ad Albanum, Cic. Mil. 19; *zoo zeggen wij ook, kom, wij willen bij mij gaan.* 6) Sui *voor* suus, a, um, *bij voorb.* exspectationem, quam de adventu sui fecerat, Sueton. Caes. 30, *voor* suo. 7) Sui *als* Plural. *staat met den* Genitivus Singul. *van het* Particip. *in* dua, *bij voorb.* venerunt sui (*van meer*) purgandi causa, Caes. B. G. III, 13, *voor* purgandorum, *of* se purgandi: *dus ook* sui conservandi causa profugerunt, Cic. Cat. I, 3: *dus ook* sui irridendi causa, Cic. Div. II, 17, *zie Spraakkunde, II. Deel, 1. Hoofdst., §. 7. van het* Gernd.: inter se i. e. se *of* sibi invicem, *bij voorb.* inter se amare i. e. se invicem, *zie* Inter. 8) Sui *is eigenlijk de* Genitivus *van* Suus, a, um, *zoo als* Vestri, Nostri *van* Noster, Vester: *maar het wordt persoonlijk gebruikt: even als bij ons zijn of zijnes, bij voorb. het jammerde hem zijnes, het welk ook eigenlijk* Genit. Adject. *van zijn, zijne, zijner, is.*

SUILE, *zie* Suilis.

SUILIS, e, *de zwijnen betreffende: van daar* Suile, Substantive, scil. stabulum, *zwijnstal, bij voorb.* Colum, VII, 9 extr., Suile converrat & saepius haras; *alwaar er dus* hara *van onderscheiden wordt.*

SUILLUS, a, um, *van zwijnen, bij voorb.* grex, Liv. XXII, 10, *kudde zwijnen:* lac, Plin. H. N. XXVII, 8 post med, *zwijnenmelk:* rostrum, Ibid. VIII, 33: genus, Ibid. VIII, 52, *of* pecus, Colum. VII, 9 extr. Varr. R. R, II, 4 in.: meam gentem Suillum cognomen habere, i. e. cognomen Scrofae, Varr. ibid.: *van daar* suilla, (scil. caro). Plin. H. N. XXX, 5, *zwijnenvleesch: van daar* fungus suillus, Martial. III, 60, 5. Plin. H. N. XXII, 23 in., *eene soort van slechte aardzwam, of paddestoel of duivelsbrood.*

SULCAMEN, inis, n. *het vooren of ploegen, of ook de voore zelve, bij voorb.* glebae Siculae, Apul. Met. VI post init. p. 174, 9 Elm.

SULCATOR, oris, m. *die vooren maakt of ploegt, voorenmaker, bij voorb.* agri, Avien. in Perieg. 587: *van daar Tropisch, die als 't ware vooren maakt, doorvoort, d. i. doorklieft, verscheurt, bij voorb.* lateris sulcator vultur i. e. rostro lacerans, Claudian. Proserp. II, 340: *bijzonder van scheepvarenden, bij voorb.* Averni, Stat. Theb. XI, 588: undae, Ibid. VIII, 18: ponti, Sil. VII, 363: *ook van rivieren, bij voorb.* fluvius siccae sulcator arenae, Lucan. IV, 587, i. e. *die doorvloeit.*

SULCO, avi, atum, are, *vooren maken, d. i. met de ploeg de aarde doorsnijden, ploegen, bij voorb.* humum vomere, Ovid. Trist. III, 10, 68: campum vomere, Sil. IX, 191: rura sulcata vomere Camilli, Lucan. I, 168: agros, Tibull. II, 3, 79 (47): *van daar Tropisch, vooren maken, d. i. als 't ware vooren maken (d. i. vooren gelijke verdiepingen), bij voorb.* fossas, Varr. R. R. I, 29, i. e. *graven:* anguis sulcat arenam, Ovid. Met. XV, 725: Orca alveum in vado sulcaverat, Plin. H. N. IX, 6 post med. p. 65. 30 Elmenh.: gressus, *van slangen*, Ib. Met. V post med. p. 167, 22 Elm., i. e. *in kingen (kronkels) gaan: dus ook van insnijdingen, spooren, die een wagen of een schip enz. maakt, vooren, doorvooren, doorvaaren, doorzeilen, bij voorb.* juga sulcabit currus, Claudian. in Eutrop. II, 300: stantem sulcavimus Istrum, Ibid. de III consul. Honor. 150: Triptolemus junctis draconibus sulcavit auras, Senec. Controv. V, 34 extr.: vada carina, Virg. Aen. V, 158, i. e. *doorvaaren, doorklieven, doorvaaren: dus ook* rate sulcavimus undas, Ovid. Pont. II, 10, 33: fragili ligno aequor, Ibid. I, 4, 35: arbore sulcamus maria, Plin. H. N. XII, 1: *dus ook* sulcata aequora, Senec. Agam. 440: sulcato gurgite, Lucan. III, 550: sulcatum Nerea tauro, Stat. Theb. VIII, 230: celer Addua nostro sulcatus socero, Claudian. de VI consul. Honor. 488: *van daar* iter coeli medium, Senec. Herc. Oet. 683, i. e. *doorvooren, doorvliegen:* talarica sulcatum secat aëra, Sil. I, 357. *Ook van rimpels, bij voorb.* sulcavitque cutem rugis, Ovid. Met. III, 276, i. e. *voorde de huid door rimpelen, d. i. maakte ze rimpelig.*

SULCUS, i, m. Gr. ὁλκος, (i. e. sulcus, *waarmede het dus vermaagschapt is*) *eene voore, die de ploeg in den akker maakt, bij voorb.* sulcum imprimere, Cic. Div. II, 23, *of* ducere, Colum. II, 2 extr. Juvenal. VII, 48, *of* patefacere, Ovid. Met. III, 104, *of* agere, Plin. H. N. XVII, 22, *of* facere, Colum. III, 13, 5, *of* infodere, Ibid., i. e. *maken: dus ook* infindere sulcos telluri, Virg. Ecl. IV, 33, i. e. *maken:* proscindere sulco jugerum, Plin. H. N. XVIII, 9 post med.: omne arvum rectis sulcis, mox & obliquis, subigi debet, Ibid.: sulco tenui arare, Ib. XVIII, 18: semina Cerealia longis sulcis obruere, Ovid. Met. I, 123: herba latuit Cerealibus obruta sulcis, Ibid. Trist. III, 12, 11: qua aratrum vomere lacunam fecit, sulcus vocatur; quod est inter duos sulcos, elata terra, dicitur porca, Varr. R. R. I, 29 extr.: sulcum ducere sarculo, Plin. H. N. XVIII, 33: semina sulcis committere, Virg. Georg. I, 223: hordea sulcis mandare, Ibid. Ecl. V, 36: *van daar* 1) *het ploegen, bij voorb.* hordeum altero sulco seminari debet, Colum. II, 9 post med.: semina, quae quarto sulco seruntur, Ibid. 13 extr.: spissius solum quinto sulco seri melius est, in Tuscis vero nono, Plin. H. N. XVIII, 20: tantis glebis tenacissimum solum, cum primum prosecatur, adsurgit, ut nono demum sulco perdometur, Plin. Ep. V, 6 ante med. §. 10. 2) *eene voore, Tropisch, d. i. alles, wat aan eene voore gelijk is, elke dergelijke insnijding, of langwerpige vlakke verdeeling, bij voorb. rimpels, bij voorb.* sulcos uteri, Martial. III, 72, 4: *dus ook* genarum, Claudian. in Eutrop. I, 110: *insnijding, spoor, die een wagenwiel op het land, een schip in het water maakt enz., bij voorb.* infindunt sulcos (*bij het varen*), Virg. Aen. V, 142: *dus ook* canebant aequora sulco, Val. Fl. III, 32: delet sulcos iterata priores orbita, Stat. Theb. VI, 415: cursuque rotarum saucia clarescunt nubila sulco, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 102: *verders* en ora fatiscunt vulneribus, grandesque rubent in pectore sulci i. e. vulnera, Ibid. Proserp. III, 425: *van daar* 3) *een kleine graft, of langwerpige verdieping, groeve, bij voorb.* sulcus aquarius, Colum. II, 8 med., *watergraften, greppels op het veld:* areas hortorum ambit singu-

las

les tramitum ſulcis, Plin. H. N. XIX, 4 extr.: *dus ook van de groeve of verdieping, waarin boomen, wijnſtokken of andere gewasſen gepoot worden, bij voorb.* Virg. Georg. II, 24 *en* 289. *Ook plogten de Ouden om de ſteden, die gebouwd zouden worden* (ſulcum) *te trekken, en daarmede de grenzen te merken, bij voorb.* deſignat moenia ſulco, Ovid. Faſt. IV, 82: *dus ook* locum concludere ſulco, Virg. Aen. I, 425 (429). 4) *voor* cunnus, Lucret. IV, 1267. 5) *het verheven deel der voore of van het geen gegraven is, bij voorb.* inter medios ſulcos — in ſummitate ſulcorum, Pallad. in Mart. IX, 11. 6) *de kronkeling eener ſlang* (*dus ook* ſulcare tractus, *zie* Sulco), *bij voorb.* dextra — ſulcus inſurgentium viperarum cohibita, Apul. Met. XI poſt init. p. 258, 19 Elm., *van Iſis.*

SULFUR cet., *zie* Sulphur.

SULPHUR *of* SULFUR, úris, n. 1) *zwavel*, Plin. H. N. XXXV, 15. Colum. VIII, 5 ante med. Tibull. I, 5, 11. Prop. IV. 8, 86: odorum, Claudian. in conſul. Prob. & Olybr. 257: vivum, Ovid. Faſt. IV, 739: viva ſulphura, Virg. Georg. III, 419: vivacia, Ovid. Met. III, 374: lucida, Ibid. XIV, 791: lutea, Ibid. XV, 351: *van daar* 2) *de blikſem, wegens den zwavelreuk*, Perſ. II, 24: *dus ook* aethereo ſulfure, Lucan. VII, 160.

SULPHŪRANS, *zie* Sulphuro.

SULPHŪRĀRĬUS (Sulf.), a, um, *zwavel betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* Sulphuraria, ſcil. fodina *of* officina, *zwavelgroeve, of zwavelhut*, Pandect. XLVII, 2, 52 in.: in calcariam vel ſulphurariam damnari, Ib. XLVIII, 19, 8 poſt med.

SULPHŪRĀTĬO (Sulf.), ōnis, f. *zwaveling, zwavelgang in de aarde, bij voorb.* ſulphuratio contraxit humorem, Senec. Nat. Quaeſt. III, 15 med.

SULPHURĀTUS, a, um, *zie* Sulphuro.

SULPHŬRĔUS *of* SULFŬRĔUS, a, um, 1) *zwavelig, d. i. zwavel bevattende, bij voorb.* aqua, Virg. Aen. VII, 517: formas, Ovid. Met. XV, 340: mons, Claudian. Proſerp. I, 175: lux fulminum ſulphurea eſt, Plin. H. N. XXXV, 15 poſt init. 2) *zwavelig, d. i. zwavel gelijk, daar aan toe komende, of eigen, bij voorb.* color, Plin. H. N. XXXV, 6 poſt med., *zwavelkleur*: odor, Plin. H. N. XXXVI, 19, i. e. *zwavelreuk*: lux fulminum, Plin. H. N., *zie hier voor.*

SULPHŬRO *of* SULFŬRO, avi, atum, are, *zwavelen, met zwavel vervullen of verzadigen, in zwavel doopen enz.; doch, hier kom misſchien alleen voor* Sulphuratus, a, um, *d. i. gezwaveld, vol zwavel, in zwavel gedoopt, of daarmede verzadigd, bij voorb.* lana, Celſ. IV, 5: merx, Martial. XII, 57, 14, aqua, Plin. H. N. XXXI, 6: fons, Vitruv. VIII, 3: ramentum, Martial. X, 33, i. e. *zwavelſtokjes: van daar* a) ſulphurata (ſcil. loca), Plin. H. N. XXXI, 3 extr., i. e. *plaatzen vol zwavel, zwavel-oorden, zwavelgangen.* b) ſulphuratum, ſcil. filum, *zwaveldraad, of* ſcil. ramentum (*zie hier voor*), *of* lignum, *zwavelſtok*, Martial. I, 42, 4.

SULPHŬRŌSUS *of* SULFŪRŌSUS, a, um, *vol zwavel, zwavelig, bij voorb.* fons, Vitruv. VIII, 3 ante med.

SULTIS *voor* ſi vultis, *zie* Sis.

SUM, fui (*van* fuo), eſſe, (Anomal.), *drukt ons, zijn, overāl uit, maar men kan het ſomtijds met een ander woord verwisſelen.* I) *zijn, wezen, d. i. beſtaan, voorhanden zijn, werklijk zijn, in de wereld zijn: alwaar het dus het* Praedicatum *voorſtelt, en dikwijls daar is* (*men vindt enz.*) *vertaald wordt: is zeer menigvuldig, bij voorb.* id aut eſſe aut non eſſe, Cic. Or. II, 38 in.: homini omnium, qui ſunt, qui fuerunt, qui futuri ſunt, nequiſſimo, Cic. ad Div. XI, 21 in., i. e. *zijn* (*beſtaan*) *geweest zijn enz., of leven, geleefd, beſtaan hebben, en beſtaan* (*leven*) *zullen:* per quem adhuc ſumus i. e. vivimus, Cic. ad Brut. Ep. 15 med.: nec enim, dum ero (i. e. vivam), angar ulla re, Cic. ad Div. VI, 3 extr.: Si non ero, ſenſu omni carebo, Cic. ib., i. e. *als ik niet beſtaan of leven zal:* per quinquennia jam decem, ni fallor, fuimus i. e. viximus, Prudent. Cathem. praef. 2: *dus ook* ſive erimus, Tibull. III, 5, 32: *van daar* fuit i. e. *hij is geweest, heeft geleefd, is geſtorven, verloren, bij voorb.* nos fuiſſe, Tibull. ibid.: fuimus Troes, fuit Ilium, i. e. periimus, periit, Virg. Aen. II, 325: fuit amor i. e. periit, Ovid. Her. XVII, 192: paene fuit tibi Phroneſium, Plaut. Truc. I, 2, 94, i. e. *zou bijna geſtorven, verloren geweest zijn*: nunc illud eſt, cum me fuiſſe quam eſſe nimio mavelim, Ibid. Capt. III, 3, 1, *hier toe behoort* nullus (i. e. non) ſum, *ik beſta niet meer, het is met mij uit, bij voorb.* nolite arbitrari, me, cum a vobis diſceſſero, nusquam aut nullum fore, Cic. Senect. 22 in.: ſi abeſt, nullus eſt, Plaut. Bacch. II, 2, 16, i. e. *is dood, is niet meer:* alteri nulli ſunt i. e. perierunt, Cic. Tuſc. I, 38: tu nullus eris i. e. mortuus, Virg. Catal. XIV, 7: *van daar* nullus (nulla) ſum *ik ben verloren, ongelukkig*, Terent. *en* Plaut., *zie* Nullus: ſi erit ulla resp., Cic. ad Div. II, 16 med., i. e. *bij ons beſtaan zal:* ſin nulla erit, Ibid., i. e. *als 't gedaan zal zijn* (*met het Gemeenebest*): *verders* Invidiam quod habet, non ſolet eſſe diu, Prop. II, 19, 74 (II, 24, 74), i. e. *duuren, beſtaan. Verders behooren hier toe de zegswijzen van verhalen, daar was ééns een man enz., bij voorb.* fuit quaedam anus, Terent. Heaut. III, 3, 30, i. e. *er was ééns enz.:* Annus eſt, ut cet., Cic. Phil. VIII, 9, *het is een jaar geleden, dat enz.; doch dit hoort misſchien beter tot* n. II. *Verders behoort hier toe* ſi modo futuri ſumus, Cic. Att. XI, 9, i. e. *nog beſtaan, of leven zullen. Byzonder van ligchaamlijke dingen bij de Rechtsgeleerden, bij voorb.* Cic. Top. 5. Eſſe ea dico, quae cerni tangive poſſunt cet. *Verders behooren hier toe de bekende zegswijzen*, ſunt, qui dicant, *of* dicunt cet., *er zijn lieden enz., er is, die enz.*, multi erunt, qui dicant; eſt, qui dicat (dicit); *wanneer* qui *dan den* Indicativus, *dan den* Conjunctivus *heeft, den laatſten wanneer men zouden, wenſchen enz. er bij kan denken.* Erneſti *geloofde, dat men overāl den* Conjunctivus *moest zetten, waarōm hij dien ook dikwijls tegen de* Codd. *en oude* Edd. *in zijne uitgave van* Cicero *heeft laten drukken, bij voorb.* ſunt diſciplinae, quae pervertunt, Cic. Off. I, 2 Ed. Graev. & Heuſing., *alwaar de* Ed. Erneſt. pervertant *heeft:* multi ſunt & fuerunt, qui removerunt, Ibid. 20 extr. Ed. Heuſing., *alwaar de* Edd. Graev. *en* Erneſt. removerint *hebben:* ſunt, qui — anteponant, Ibid. 24 in. Edd. Graev. & Erneſt., *alwaar de* Ed. Heuſing. anteponunt *heeft:* ſunt, qui non audent, Ibid. *op het einde* Edd. Graev. & Heuſing., *alwaar de* Ed. Erneſt. audeant *heeft:* ſunt, qui dicant, Cic. Fin. I, 20 Ed. Erneſt., *alwaar andere* Edd. dicunt *hebben:* multae ſtirpes ſunt, quae — non poſſunt, Cic. Nat. D. II, 52: ſunt multa, quae — eſſe arbitratur, Cic. Caecil. 7 in.: ſunt veſtrum aliquam multi, qui — cognoverunt, Cic. Verr. IV, 25: haec erunt, quae — dicentur, Cic. Invent. I, 54: ſunt aliquae ſuſpiciones, quae — ſumuntur, Ibid. II, 13: haec ſunt, quae clamores efficiunt, Cic. Or. I, 33: ſunt, quae praeterii, Cic. Att. X, 4: ſunt, quibus unum opus eſt, Horat. Od. I, 7, 5: ſunt, quos juvat, Hor. Od. I, 1, 3: *ook ſtaat* eſt, quibus, *voor* ſunt, quibus, Prop. III, 7 (8), 17, *op de wijze der Grieken, bij voorb.* ἔστιν οἷς, Xenoph. Agol. §. 30. *Verders* quid eſt? *wat is het? hoe gaat het? bij voorb.* quid eſt tibi, Terent. Heaut. II, 4, 23, i. e. *wat is u? van daar* a) eſt *het is zoo, bij voorb.* eſt vero, Cic. ap. Lactant. I, 18: Si erit, ut volumus, Cic. Att. V, 11: *dus ook* ſit, eſto cet., *bij voorb.* ſit ſane ita, Cic. Acad. IV, 25, i. e. *het zij zoo, of goed, mijnen halven: dus ook* eſto, Cic. in Caecil. 15. Cic. Fin. II, 22 extr. Horat. Epiſt. I, 17, 37. Virg. Aen. VII, 313. X, 67, i. e. *het mag zijn, of mijnen halven: dus ook* ſeq. Accuſ. & Infin., *bij voorb.* eſto, alios teneri, Horat. Ep. I, 1, 81: *dus ook* ſit ſeq. ut, *bij voorb.* ſit quidem, ut — biterant, Colum. III, 3 extr.: *dus ook* ſunt iſta, Cic. Amic. 2 in., i. e. *dat is zoo: dikwijls volgt er* ut *op, zoo als bij ons, bij voorb. als het zoo is, dat hij komen wil, voor, als hij komen wil enz.; dus ook in 's Latijn, gevolglijk dient het tot omſchrijvingen, bij voorb.* eſt, ut id maxime deceat, Cic. Or. 59 in., *voor* id maxime decet: *dus ook* eſt, ut philoſophi tradant, Cic. Or. II, 36, *voor* philoſophi tradunt cet.: quando fuit, ut non liceret? *voor* quando non licuit? Cic. Coel. 20 ante med.: Si eſt, ut dicat, Terent. Hec. IV, 1, 43, *voor* ſi dicit. Eſt, ut viro vir ordinet cet., Hor. Od. III, 1, 9: *dus ook* non eſt, ut copia major ab Jove donari poſſit tibi, *voor* non poteſt major copia donari cet., Horat. Epiſt. I, 12, 2: Non erat, ut fieri poſſet, Lucret. V, 977, *voor* Non fieri poterat: *dus ook* futurum eſſe, ut omnes pellerentur, Caeſ. B. G. I, 31, *voor* omnes pulſum iri: *ook volgt* ne, Pandect. XXXVIII, 7, 2, i. e. ut non: *ook volgt de* Infinitivus *in plaats van* ut, *bij voorb.* Eſt interdum praeſtare mercaturis rem quaerere, Cato R. R. 1, *voor* interdum praeſtat: *dus ook* fuerit mihi eguiſſe aliquando amicitiae tuae, Salluſt. Jug. 110 (118), i. e. eguerim: *dus ook* magis eſt deficere, Pandect. XLVI, 3, 72 poſt med.: *ook volgt* quin *in plaats van* ut non, *bij voorb.* nunquam eſt, quin aliquid memoria tradere velimus, Auct. ad Her. III, 24 med., i. e. *nooit treft* (*gebeurt*) *het, dat wij niet enz., d. i. wij willen altijd enz. Ook heet* eſt, ut *daar is reden toe, ik* (*gij, hij enz.*) *moet of mag, bij voorb.* neque eſt, ut putemus, Plin. H. N. XVIII, 1 med., i. e. *wij mogen niet geloven:* ille, erat, ut odiſſet defenſorem cet., *voor* erat, ut ille odiſſet cet., Cic. Mil. 13 extr., i. e. *die hads oorzaak om te haten:* magis eſt, ut ipſe moleſte ferat erraſſe ſe cet., Cic. Coel. 6 extr., i. e. *hij heeft reden, hij moet enz.; ook volgt de* Infinitivus, *bij voorb.* Tunc mihi non oculis ſit timuiſſe (*voor* timere) meis, Tibull. I, 6 (7), 24, i. e. *ik mag niet in vreeze zijn enz.:* nec ubi ſit duros acuiſſe in proelia dentes, Ibid. III, 3, 3, i. e. *hebt geene reden om enz., of het is u niet vergund:*

ſunt

dus ook ne tibi sit adire montes i. e. ne adeas, Prop. I, 20, 13: nec sit mihi credere, Virg. Ecl. X, 46, i. e. ne liceat mihi credere. b) Est, unde cet., *bij voorb.* Terent. Ad. I, 2, 42, i. e. *daar is voorraad voorhanden, waar uit enz., of ik kan het nog klaaren.* c) est, ubi cet., i. e. *daar is een geval, dat enz., d. i. somtijds* (scil. casus, tempus, locus), *bij voorb.* est, ubi id maxime valeat, Cic. Tusc. V, 8. d) est, cum, i. e. *daar is een geval, dat enz., d. i. somtijds, bij voorb.* est, cum non est fatis, Auct. ad Her. IV, 26. e) est, quod cet., *daar is reden of grond toe, dat enz.* (scil. aliquid). *bij voorb.* est, quod visam domum, Plaut. II, 2, 26: est, quod referam, Liv. XXX, 31: etsi magis est, quod gratuler tibi, quam quod te rogem, Cic. Att. XVI, 5: *dus integendeel* non est, quod cet., *daar is geene reden enz.:* Nihil est, cur *of* quod *daar is geene reden voor enz., bij voorb.* nihil est, cur gestias, Cic. ad Div. VI, 20: nihil erat, quod singulis de rebus scriberem, Ibid. XI, 1: nihil est, quod extimescas, Ibid. IX, 26 extr.: nihil est, quod respondeam superiori epistolae, Cic. Q. Fr. III, 8 in., *ik heb niet van node, mag niet enz., of ik heb niets te antwoorden: ook staat* ut *voor* quod, *bij voorb.* magis est, ut moleste ferat, Cic. Coel. 6, *zie boven met meer: ook de* Accusativus *met den* Infinitivus, *zie aldaar.* f) mihi est res, nomen, *ik heb enz., bij voorb.* cui saltationi Titius nomen esset, Cic. Brut. 62: Hecyra est huic nomen fabulae, Terent. Hec. Prol. 1: nomen Mercurii est mihi, Plaut. Amph. Prol. 19: cui nomen Arethusa est, Cic. Verr. IV, 52: Scipio, cui post Africano fuit cognomen, Liv. XXV, 2: nomen Arcturo est mihi, Plaut. Rud. Prol. 5: Trojae & huic loco nomen est, Liv. I, 1; *want hier kunnen alle drie de* Casus *staan, zie Spraakkunde, II. Deel, 1. Hoofdst., §. 4, n. IV: verders* unde esset adolescenti, quod daret amicae, Terent. Heaut. III, 2, 22, i. e. *te geven hadt: van daar* est mihi tecum aliquid *of* nihil cet., *ik heb met u te doen, sta met u in betrekking, bij voorb.* Tecum nihil rei nobis, Terent. Phorm. II, 3, 74: sibi cum illa mima posthac nihil futurum, Cic. Phil. II, 31: si mihi tecum minus esset, Cic. ad Div. XV, 10, i. e. *minder in betrekking stonde:* jussit bona proscribi ejus, quicum (i. e. quocum) familiaritas fuerat, societas erat, Cic. Quint. 6. II) *zijn, wanneer er een* Prædicatum *op volgt, d. i. wanneer men vraagt, wat is hij? wat is de zaak? enz., wanneer het* Prædicatum *in den* Nominativus *staat, is bekend, bij voorb.* Non sum ita hebes, Cic. Tusc. I, 6: satin tu sanus es, Plaut. Amph. II, 1, 57: Ego tu sum, tu es ego; uni animi sumus, Ibid. Stich. V, 4, 49: nos numerus sumus, Horat. Ep. I, 2, 27: pars non minima triumphi est victimae praecedentes *voor* sunt, Liv. XLV, 39 post med.: sanguis erant lacrymae, Lucan. IX, 812: nullus sum, *zie boven.* Not. 1) *in plaats van dezen* Nominativus *staat dikwijls een* Adverbium, *bij voorb.* sic vita hominum est, Cic. Rosc. Am. 30: sic sum, Plaut. Amph. II, 1, 57, *of* ita sum, Plaut. Rud. Prol. 3, i. e. *zoo ben ik: bene of male* mihi est, *het is mij wel enz., bij voorb.* tibi bene esse, cum tibi sit male, Terent. Ad. I, 1, 9: Apud matrem recte est, Cic. Att. I, 7: Tironem graviter aegrum reliqui; sed nuntiant melius esse, Ibid. I, 7: si, ut es, cessabis, Cic. ad Div. XII, 20, i. e. *naar uwe gewoonte, zoo als gij gewoon zijt.* 2) *het* Verbum *ontbreekt dikwijls, bij voorb.* tune ille Aeneas (es?), Virg. Aen. I, 617 (621): nam Polydorus ego (sum), Ibid. III, 45: *bijzonder bij* Adjectivs *en* Participia, *bij voorb.* omnia praeclara rara (sunt), Cic. Amic. 21: si accusandi sunt, si qui pertimuerunt, magis etiam reprehendi (sunt), si qui cet., Cic. ad Div. I, 9 ante med. §. 30: subinde adreptus a Numitorio Oppius scil. est, Liv. III, 58: Fabius & Iulius consules facti (sunt), Liv. II, 43 in.: in hanc sententiam locutum (scil. illum esse) adelpio, Liv. III, 67 in., *en dus ontallijke malen.* 3) *De* Nominativus, *die van het* Verbum est *geregeerd wordt, ontbreekt somtijds, bij voorb.* (a) negotium *de zaak, ten minsten men kan het er bij denken: men kan er ook* proprium cet. *bij verstaan; dikwijls kan men het vertalen, het voegt, het is overeenkomstig enz.; wanneer het onderwerp deels een* Nominativus, *deels een* Infinitivus, *deels* ut *met den* Conjunctivus *is, bij voorb. wanneer ik zeg: danssen is mijne zaak niet, of het is mijne zaak, dat ik dans enz., bij voorb.* Non modo id virtutis non est (negotium), Cic. Offic. I, 19, i. e. *dat is niet alleen geene zaak der deugd, d. i. dat doet de deugd niet:* Cujusvis hominis est errare, Cic. Phil. XII, 2, i. e. *dwaalen is elks menschen zaak, elk mensch kan dwalen of dwaalt:* subvenire tempestati sapientis est, Cic. Offic. I, 24: temeritas est florentis aetatis, prudentia senescentis, Cic. Senect. 6 extr.: alterum divinitatis cujusdam mihi videtur, alterum humanitatis, Cic. Or. II, 20 extr.: clamare contra quam deceat hominis est stultitiae suae quam plurimos testes colligentis, Ibid.: nitidum quoddam verborum genus est, sed palaestrae magis & olei, quam — fori, Ibid. I, 18: Est autem hoc Gallicae consuetudinis, ut cet., Caes. B. G. IV, 5: negavit moris esse Graecorum, ut adcumberent mulieres, Cic. Verr. I, 26: Est miserorum, ut malevolentes sint, Plaut. Capt. III, 4, 51, *voor* esse malevolentes, *het is de zaak van ellendigen enz., d. i. ellendigen zijn gewoon enz.* (b) officium *pligt* (*of ook* opus, negotium cet.), *bij voorb.* est adolescentis, majores natu vereri, Cic. Offic. I, 34: Est ejus, qui praeest, eorum, quibus praesit, utilitati servire, Cic. Q. Fr. I, 1, 19: Non est gravitatis tuae ferre cet., Cic. ad Div. V, 16, *het is de pligt of ook de zaak van uwe enz., d. i. het voegt voor uwe grootmoedigheid:* Fuit meum lugere, Cic. Att. XII, 28: Est tuum videre cet., Cic. Mur. 38. III) *zijn, wanneer men de gesteldheid van eene zaak of persoon, of anders derzelver grootte, langte, gewigtigheid, ouderdom, zwaarte enz. wil uitdrukken of beschrijven: wanneer deze gesteldheid deels door den* Genitivus, *deels door den* Ablativus *van een* Substantivum, *dat met een bijvoeglijk woord* (Adject., Pronom. *of* Particip.) *gepaard gaat, wordt uitgedrukt, wanneer dat* esse *dan zijn of zich bevinden, dan hebben, en op andere wijzen kan uitgedrukt worden, bij voorb.* 1) *met den* Genitivus, *bij voorb.* ejusdem aetatis fuit, Nep. Alcib. 11, i. e. *van den zelfden leeftijd, leefde ten zelfden tijde:* Sulla gentis patriciae (erat), Sallust. Jug. 95 (100), i. e. *was uit (van) eene patricische familie:* tam nulli (nullius) consilii sum, Terent. Andr. III, 8, 7, i. e. *van geene schranderheid, d. i. dom:* alienae erat civitatis, Nep. Eum. 1, *was uit eenen vreemden Staat:* summi ut sint laboris, Caes. B. G. IV, 2, *van grooten arbeid zijn, d. i. tot grooten arbeid dienstig zijn:* Nec magni certaminis ea dimicatio fuit, Liv. XXI, 60: se nullius momenti apud exercitum fore, Nep. Alcib. 8, i. e. *niet gelden, van geen gewigt zijn zal:* nec se potestatis suae esse, Liv. XXXI, 45, *stonden niet in hunne magt, d. i. hadden over zich zelven niet te beschikken: dus ook* Ptolemaeus propter aetatem alieni arbitrii erat, Liv. XLII, 29, i. e. *stond onder vreemde willekeur, hing van den wil van anderen af; ook ontbreekt somtijds het* Verbum, *bij voorb.* libidinis in feminas profusissimae (fuit), Sueton. Claud. 33: *ook behoore hier toe* magni, tanti cet., esse (pretii), *in hooge waarde zijn, veel gelden; vooreerst eigenlijk, d. i. veel kosten, duur betaald worden, bij voorb.* frumentum fuit tanti, quanti ille aestimavit, Cic. Verr. III, 84: ager pluris est, Cic. Rosc. Com. 12: (*ook hier met den* Ablativus, *bij voorb.* sestertiis ternis, Cic. Verr. III, 81): emere denario, quod sit mille denarium, (*voor* denariorum), Cic. Off. III, 23, i. e. *het geen duizend denariën kost:* postremo a me argentum, quanti est (servus), sumito, Terent. Ad. V, 9, 20, i. e. *zoo veel hij kost: vervolgens Tropisch, in groote waarde (achting) zijn, veel gelden, geschat worden, bij voorb.* magni erunt mihi tuae literae, Cic. ad Div. XV, 15 extr.: mea mihi conscientia pluris est, quam cet., Cic. Att. XII, 28: pluris est oculatus testis, quam auriti decem, Plaut. Truc. II, 6, 8, i. e. *is meer waard, schatbaarer, uitmuntender.* b) *met den* Ablativus, *bij voorb.* aetate ea sum, Terent. Hec. V, 1, 10, i. e. *ben in den ouderdom, in die jaaren enz.:* fac animo magno sis, Cic. ad Div. VI, 15, i. e. *heb eenen enz.:* bono animo es, Terent. Eun. I, 2, 4, *wees goedsmoeds, heb goeden moed:* qui nunquam aegro corpore fuerunt, Cic. Q. Red. 1, i. e. *nooit ziek geweest:* quaere, quo sit patre, Horat. Ep. I, 7, 54: mira sum alacritate ad cet., Cic. Att. II, 7: capite & superciliis semper est rasis, Cic. Rosc. Com. 7: tamen es stultitia non fuissem, Cic. ad Div. III, 10, i. e. *zou niet zoo onnozel geweest zijn:* simus es mente, Ibid. VI, 1, *laat ons zoo gezind zijn, zulke gezindheid hebben:* esse magna gratia, Caes. B. G. I, 8, i. e. *zeer geliefd zijn, in groote gunst staan:* tenuissima valetudine esse, Ibid. V, 40, i. e. *zeer ziekelijk zijn:* bellum varia victoria fuit, Sallust. Jug. 5, i. e. *was van afwisselende overwinning; somtijds ontbreekt het* Verbum, *bij voorb.* Sulla animo ingenti, Ibid. 95 (100), scil. erat: qui jam stipendiis confectis erant, Cic. Manil. 9 extr. Edd. Graev. & Ernest., i. e. *die uitgediend hadden; ouder Edd. hebben gedeeltelijk* confectis ut, quae in naves imposuissent, ab hostium tempestatisque vi publico periculo essent, Liv. XXIII, 49, i. e. *dat de Staat het voor zijn Risico neemt, voor het gevaar staat; het gevaar loopt, gevolglijk de schade draagt:* praetores trahenda re esse (i. e. erant), Liv. XXIV, 27, i. e. *stelden de zaak uit, of zochten die uit te stellen, op de lange baan te schuiven.* IV) *zijn, of zich bevinden, of ophouden, ook somtijds staan, eigenlijk of Tropisch, bij voorb. in het vertrek, in nood enz., bij voorb.* esse apud aliquem, cum aliquo, in loco cet., *bij voorb.* cujus soror est cum Quintio, Cic. Quint. 24, i. e. *bij Quintius (als vrouw) is, gevolglijk hem getrouwd heeft: anders staat daarvoor* esse nuptam cum aliquo, *zie* Nubo: *dus staat meermalen* esse apud aliquem *of* cum aliquo i. e. apud aliquem cet.: *bij voorb.* a me petiit, ut secum & apud se essem quotidie, Cic. Att. V, 6,

alwaar

alwaar secum *of* apud se *weg kon blijven; doch het eerste schijnt eene nadere verkeering te kennen te geven; om en bij hem zijn: ook heet* cum aliquo fuisse (*van een vrouwpersoon*), Plaut. Men. I, 1, 101. Ovid. Am. III, 664, *of* fuisse cum aliqua femina (*van een manspersoon*), Cic. Coel. 20 post med. Ovid. Am. II, 8, 27, *eerbaar* (*bij iemand of bij een vrouwpersoon geweest zijn*) i. q. concubuisse: secum esse, *op zich zelven zijn, zie* Sui: *ook staat* ad *voor* apud, *bij voorb.* Curio fuit ad me diu, Cic. Att. X, 4 post med.: ad me mane Dionysius fuit, Ibid. 16, *was bij mij of kwam bij mij:* tum ad me fuerunt, Varr. ap. Non. 2 n. 499: *dus ook* esse sub uno tecto atque ad eosdem penates, Liv. XXVIII, 18 in., i. e. *in één en hetzelfde huis, eigenlijk bij dezelfde beschermgoden:* civitas erat in sagis, Cic. Phil. VIII, et in.: esse in laxa toga, Tibull. II, 3, 78 (I, 9, 70): in Cois (vestibus), Ovid. Art. I, 298: in publico esse, Cic. Verr. V, 35: domi tuae esse, Cic. ad Div. IV, 7: ut sine te sim totos dies, Cic. Att. XII, 3: Esse cum dynastis in gratia, Cic. Att. II, 9: *ook kan men het vertalen, staan. (d. i. zich bevinden), bij voorb. het staat in het boek, den brief enz., bij voorb.* est in libro, Cic. Leg. II, 16 in.: quid fuit in illis literis? *wat stond er in den brief?* Cic. II, 16: *ook* seq. Accus. & Infin., *wanneer de inhoud aangewezen wordt, bij voorb.* erat sic (i. e. hoc) in tuis literis, eum venturum facturumque, Cic. Att. X, 16 in.: *dus ook Tropisch, bij voorb.* in ingenti periculo esse, Liv. V, 47: summo in honore esse, Cic. Offic. II, 19: in magna spe, Cic. ad Div. XIII, 19: in aere alieno, Cic. Verr. IV, 6: in servitute, Cic. Cluent. 71 in noxa, Terent. Phorm. II, 1, 36: est hodie in bonis, Cic. ad Div. XIII, 30, i. e. *is in 't bezit van vermogen:* in magno nomine & gloria, Cic. Div. I, 17: in odio, Cic. Att. II, 22: in suis nummis esse, Cic. Verr. IV, 6: in mora esse, Terent. And. II, 5, 13, *of* in mora esse alicui, Ibid. III, 1, 9, i. e. *uitstel veroorzaken, iemand ophouden:* esse alicui in amore atque in deliciis, Cic. Verr. IV, 1 extr., i. e. *iemands lieveling zijn:* maleficiis, quae in illo constat fuisse, Cic. Rosc. Am. 40, i. e. *die hij begaan heeft:* in maximis doloribus temporum scito hunc fuisse, Cic. Att. X, 16 in.: in pace, Liv. XXXI, 29: *ook zonder* in, *te weten, wanneer er een* Adjectivum, Pronomen, *of* Participium *bij staat, bij voorb.* fuit summo honore, Cic. Verr. II, 35: sum spe bona, Cic. ad Div. XII, 28: difficili loco, Ibid.: proprio periculo esse, Ibid. IV, 15: publico periculo esse, Liv., *zie hier voor:* ejus nomen magna erat apud omnes gloria, Cic. Or. II, 28: incredibili sum sollicitudine de tua valitudine, Cic. ad Div. XVI, 15: quanto fuerim dolore, meministi, Ibid. VI, 4: si quis ea asperitate est & immanitate naturae, Cic. Amic. 23: *zie Spraakk. II. Deel, 1. Hoofdst., §. 3. III, 1. Verders behoort hier toe* esse ab aliquo *van iemand zijn, d. i. tot hem behooren, van hem afkomstig zijn, bij voorb.* Ab Andria est ancilla haec, Terent. And. III, 1, 3. IV, 4, 17, i. e. *van de vrouw uit* Andros, *behoort tot haar: dus ook* esne tu ab illo milite Macedonico? Plaut. Pseud. II, 2, 22: epistolae erant abs te, Cic. Att. IV, 16: Erat ab Aristotele, Cic. Or. II, 38, i. e. *was een Aristotelikus: verders* pro aliquo esse, *voor iemand zijn, d. i. in de plaats komen,* Cic. Cluent. 32 extr.: *ook ergens in bestaan, berusten; bij voorb.* omnem spem in impetu esse equitum, Liv. X, 14 med.: totum est in eo, si cet., Cic. Att. II, 22 extr.: res est in opinione, Cic. Dom. 5: *ook heet het in de mening staan, mening of gevoelen hebben,* Cic. Cluent. 51 extr. Not. *Ook vindt men* esse in seq. Accus. *op de vraag, waar? bij voorb.* in Syriam, Cic. ad Div. XII, 4: in potestatem. Liv. II, 14. V) *plaats vinden. geöorloofd zijn,* (a) *bij* Substantiva, *die eene handeling betekenen, waar toe bijzonder die in* tio *behoren, bij voorb.* provocatio est *daar vindt een beroep plaats. bij voorb.* nec provocatio erat, Liv. II, 18: a quo provocatio non est, Ibid. 29: in quibus auxilii latio esset, Ib. 33: neque testimonii dictio est, Terent. Phorm. II, 1, 62: consultatio, Terent. Hec. IV, 4, 28: *dus ook* cognitionem eorum esse debere, Liv. XLII, 32 extr., i. e. *dat hun onderzoek plaats vindt, d. i. dat het onderzoek voor hen behoore: dus ook* Cic. ad Capit. in Epist. ad Att. post XVI, 15, consules, quorum cognitio & judicium fuit, i. e. *wien toekwam enz., zie* n. VI: *dus ook* est rubor, Ovid. Art. III, 167, i. e. *men mag zich schamen, of het is schande: dus ook* unde conspectus in Capitolium esset, Liv. VI, 20. (b) *bij den* Infinitivus *is het menigvuldig, wanneer men het ook vertaalt, men kan, bij voorb.* scire, Terent. Adelph. V, 3, 42: non est comprendere numerum, Ovid. Trist. V, 11, 19: non est fateri, Plin. H. N. VIII, 23 extr., i. e. *het laat zich niet zeggen, men kan het niet zeggen:* nec sit mihi credere, i. e. nec liceat cet., Virg. Ecl. X, 46: nec non cernere erat cet., Ibid. Aen. VI, 596: conjectare erat, Tacit. Ann. XVI, 34: est prodire, Horat. Ep. I, 1, 32: nec tibi sit duros acuisse in proelia dentes, Tibull. IV, 3, 3, i. e. ne tibi liceat, *of* nolis acuere, *zie boven: dus ook* objecta verbo, negare sit, Liv. XLII, 41: fuerit mihi eguisse amicitiae tuae, Sallust. Jug. 110 (118), *zie boven:* fuerit delere Saguntum, Sil. XII, 695: signaque ferre deum templis jam jamque fuisset, Ibid. XIV, 582: *ook* seq. ut, *bij voorb.* neque est, ut putemus, Plin. H. N. XVIII, 1 med., i. e. *wij mogen niet geloven.* VI) *behoren voor iemand, of ergens heen behooren, bij voorb.* Aemilius (consul), cujus tum fasces erant, Liv. VIII, 12, i. e. *die de regeering toen hadt, voorzittende Consul was:* ea civitatis Rhodiorum essent, Liv. XXXVII, 55, i. e. *zouden aan de Rhodiërs behoren, aan hun onderworpen zijn:* Dolopes nunquam Aetolorum fuerat, Philippi erant, Liv. XXXVIII, 3: Alipheram, quod suorum fuisse finium satis constitetat, restituit, Liv. XXVIII, 8: ut aut amicorum aut inimicorum simus; si defenditis, vestri; si deseritis, Samnitium erimus, Liv. VII, 30 ante med.: palaestrae magis est, Cic. Or. I, 18: quorum cognitio fuit, Cic., *zie* n. V: *ook zou hier toe kunnen gebracht worden, bij voorb.* est adolescentis vereri majores, Cic., *het betaamt voor eenen enz., doch zie* n. II. VII) *eigen of overgegeven zijn aan iemand, met den* Genitivus, *wanneer er* totus *dan al dan niet bij staat, bij voorb.* me Pompeii totum esse, Cic. ad Div. II, 13: plebs novarum rerum atque Hannibalis tota esse, Liv. XXIII, 14: alterius morientis prope totus exercitus fuit, Liv. XXII, 50: Icilii vox tota tribuniciae potestatis erat, Liv. III, 48, i. e. *het spreken was alleen daarop gericht, hieldt zich alleen bezig met enz.:* hominum, non causarum erant, Ibid. 36, i. e. *gaven enkel acht op de menschen, d. i. persoonen, niet op de zaken:* suarum rerum erant, Ibid. 32, i. e. *bekommerden zich alleen om hunne eigene belangen:* ut aut amicorum aut inimicorum simus, Liv. VII, 30, i. e. *den vrienden of vijanden toebehooren:* eorum hominum Attalus erat, Liv. XLV, 19. VIII) *dienstig zijn tot iets, deels met* ad, *bij voorb.* vinum murteum est ad alvum crudam, Cato R. R. 125: *deels met den* Genitivus *van een* Substantivum *gepaard met het* Particip. Fut. Passiv., *bij voorb.* dissolvendae tribuniciae potestatis esse, Liv. V, 3, i. e. *diene tot enz.:* quae aequandae legis essent, Liv. III, 31: nihil tam aequandae libertatis esse, Liv. XXXVIII, 50: et omnia discrimina talia & concordiae & libertatis aeque minuendae esse, Liv. XXXIV, 55: pleraque dissolvendarum religionum esse, Liv. XL, 29: regium imperium, quod initio conservandae libertatis atque augendae reip. fuerat cet., Sallust. Cat. 6: Quae postquam gloriosa modo neque belli patrandi cognovit scil. esse. Ibid. Jug. 88 (93): *zie Spraakk., II. Deel, 1. Hoofdst., V. Afd.,* §. 3, 1, 4; *deels met den* Dativus, *bij voorb.* radix est vescendo, Plin. H. N. XXI, 16: quae humori extrahendo sunt, Cels. IV, 1 extr.: quae esui potuique sunt, Pandect. L, 12, 9 in.: quae esui potuique non sunt, Ibid.: *dus ook* quae esui tantum & potui forent, Gell. IV, 1 extr.: poenam illorum sibi oneri, impunitatem perdundae reip. (esse) credebat, Sallust. Cat. 46 (57), *alwaar* perdundae reip. *ook de* Genitivus *zijn kan: dus ook* quae conciliandae misericordiae videbantur (esse), Tacit. Ann. XI, 3: est signo, Cic. Invent. I, 54, *of* argumento, Cic. Verr. V, 29, *dient ten bewijze, zie* n. X; *want veel wordt ook vertaalt, verstrekken.* IX) *gelden, kosten, zoo en zoo hoog verkocht worden, met den* Ablativus *en* Genitivus, *bij voorb.* sestertiis duobus, Cic. Verr. III, 75: mille denarium, Cic. Off. III, 23: *dus ook* tanti, i. e. *zoo veel gelden,* Cic. Verr. III, 75: quanti est (servus), Terent. Ad. V, 9, 20: ager pluris est, Cic. Rosc. Com. 12: *van daar Tropisch, bij voorb.* magni esse, *in groote waarde (achting) zijn,* Cic., *zie boven* n. III. X) *zijn of strekken, veroorzaken, bij voorb. het is of strekt mij tot eere, is mij eene eere enz. schande enz., wanneer de* Dativus *staat, op de vraag, waartoe? bij voorb.* esse fraudi & damnationi, Cic. Verr. III, 40: impedimento esse alicui, Cic. Rosc. Am. 4: detrimento, maculae, invidiae, infamiae, nobis esse, Cic. Verr. III, 62: *dus ook* crimini, Ibid. V, 8: haec civitas praedae tibi & quaestui fuit, Cic. Verr. III, 37: quibus occidi Roscium bono (i. e. utilitati) fuit, Cic. Rosc. Am. 5: signo esse, Cic. Invent. I, 34, i. e. *aantoonen, bewijzen: dus ook* argumento, Cic. Verr. V, 19. Phil. II, 16. XI) *passen, voegzaam zijn, met den* Genitivus, *bij voorb.* Nitidum genus est, sed palaestrae magis & olei, Cic. Or. I, 18, *zie* n. VI: nihil tam aequandae libertatis esse, Liv., *zie met meer* n. VIII. XII) *geschikt of dienstig zijn, bij voorb. met den* Dativus, *bij voorb.* esui & potui, Pandect. *en* Gell.: radix est vescendo, Plin. H. N., *zie* n. VIII: *dus ook* sum oneri ferendo, *ik kan dragen enz.,* Liv. II, 9: sum solvendo, *ik kan betalen:* non esse solvendo, *niet kunnen betalen,* Cic. Phil. II, 2. Cic. ad Div. III, 8. Cic. Att. XIII, 10 extr. XIII) *geschieden, worden, bij voorb.* quid se futurum esset, Liv. XXXIII, 27 extr., i. e. *wat zou van hun worden, wat zou hun gebeuren: van daar* est, ut i. e. fit, ut, het

het geſchiedt, gebeurt, dat enz., bij voorb. eſt ut viro vir ordinet, Horat.: ſi eſt, ut dicat i. e. ſi dicit, Terent., *zie boven n. I met meer.* XIV) *zich met iet bezig houden, bij voorb.* praetorea trahenda ie eſſe (*voor* erant), Liv. XXXIV, 27, i. e. *talmden of zochten de zaak te vertragen.* XV) *duuren, beſtaan, bij voorb.* diu, Propert., *zie boven n.* J. XVI) *zijn, met zekere werkzaamheid, bij voorb.* niſi ille fuiſſet, Spartam futuram non fuiſſe, Nep. Ageſ. 6, *als hij er niet geweest was enz.; doch het kan ook zijn, beſtaan, geleefd hadt, gevolglijk tot n. I behoren:* tandem deos & jusjurandum eſſe crederent i. e. vim habere, Liv. XXX, 17. Not. (1) Simus *voor* ſumus *zeide* Augustus *volgends* Sueton. Aug. 87. (2) Siem, ſies, ſiet, *voor* ſim, ſis cet., *is niet zeldzaam, bij voorb.* Plaut. Amph. Prol. 57. Lucret. II, 1078. Terent. Eun. I, 1, 21 *en meermalen* Terentius *en* Plautus; *zie* Cic. Or. 47. (3) Perfect. fui *of* fuvi *is van* Fuo: *dus ook* futurus, *zie* Fuo. (4) *De Ouden hebben ook* Eſum *voor* ſum *gezegd, volgends* Varr. L. L. VIII, 57: *van daar* eſit *of* eſcit *voor* erit, *bij voorb.* eſcit, Lucret. I, 613. Gell. XX, 1 e leg. XII Tab.: eſcunt *voor* erunt, Cic. Leg. II, 24. III, 3 e leg. XII Tab. (5) cui genus natique fuiſſent *voor* fuirant, Virg. Aen. V, 621: difficilior factu erat, ni cet. *voor* eſſet, Liv. XXXIV. 29: ſi antiqua fortuna eſſet *voor* fuiſſet, Liv. XXXVIII, 31: regia indolem fuiſſe adpareret, Liv. XXXV, 15, *voor* futuram fuiſſe.

SUM, *voor* eum, Enn. ap. Feſt.

SUMEN, inis, n. *miſſchien voor* ſugimen (*anderen leiden het van* ſus *af*), *d. i. het geen men zuigt, of waar aan gezogen wordt, of kan worden; gevolglijk* 1) *borst of uijer van zogende menſchen en beesten,* a) *menſchen,* Lucil. ap. Non. cap. 6 n. 64; b) *beesten, bijzonder van eene zeugge, wanneer het ook het omliggende deel van het vleesch mede kan begrijpen: zwijnenuijer, zwijnsborst, bij voorb.* hujus (ſuis) et ſumen optimum cet., Plin. H. N. XI, 37 ſect. 84: *hier toe kan men ook brengen,* Plaut. Curc. II, 3, 44. Martial. XIII, 43, 1, *alhoewel in deze beide plaatzen eigenlijk aan het zwijn niet gedacht wordt.* 2) *Tropisch van een vet ſtuk lands, bij voorb.* Caeſar Vopiſcus Campos Roſeae Italiae dixit eſſe ſumen, Varr. R. R. I, 7 extr. Plin. H. N. XVII, 4 extr., i. e. *het vetſte deel.*

SUMMA, ae, f. *ſomme, inhoud, hoofdzaak enz., zie* Summus *in* Superus.

SUMMĀNĀLIS, e, *den God* Summanus *betreffende, behorende, of heilig, bij voorb.* ſummanalia, ſcil. liba, Feſt., *zekere offerkoeken.*

SUMMĀNO, are, *een uit ſcherts verdichte woord, waarmede iemand op het woord* Summanus *toeſpeelt,* Plaut. Curc. III, 46, *miſſchien voor onder of in de handen hebben. Te weten, daar zegt een ſlaaf, die zich al boertend den naam* Summanus *geeft,* (ſum) libertus illius — quia veſtimenta, ubi obdormivi ebrius, Summano, ob eam rem me omnes Summanum vocant. *Sommigen verklaren het* (more Summani i. e. Plutonis), rapere, furari, *het welk niet ſchijnt te paſſen. In plaats van* obdormivi *heeft de Ed. Lambin.* obdormivit, *en zoo leest ook* Scaliger; *en* obdormivit ſcil. herus meus *ſchijnt beter.*

SUMMĀRIUS, a, um, *den inhoud of de hoofdzaak betreffende: van daar* ſummarium, Subſtantive, i. e. *het kort ontwerp, hoofdſom der hoofdpunten, bij voorb.* quae nunc breviarium dicitur, olim, cum Latine loqueremur, ſummarium dicebatur, Senec. Ep. 39.

SUMMAS, ātis, m. *en* f. *één van de hoogſten of voornaamſten, of ook voornaam, verheven, bij voorb.* viri ſummates, Plaut. Stich. III, 2, 36: deliciae ſummatum virum (*voor* virorum), Ibid. Pſeud. I, 2, 90: ſummates matronas, Ibid. Ciſt. I, 1, 27: virginem ſummatem ejus regionis, Apul. Met. IV poſt med. p. 133, 9 Elm., i. e. *één der voornaamſten uit dat gewest:* praeceptis ſummatis deae (Iſidis), Ibid. XI poſt med. p. 267, 38 Elm. *De* Nominativus *kan ook* Summatis, e, *zijn, gelijk bij dergelijke* Adjectiva *in* as, *bij voorb.* Cujas cet.

SUMMĀTIM, *eigenlijk ſomsgewijze, hoofdpuntgewijze; gevolglijk hoofdzaaklijk, d. i. als men de hoofdpunten aanhaalt, hoofdzaaklijk, bij voorb. ſchrijven,* Cic. Att. V, 16: a me pauca & ea ſummatim (cognoſces), Cic. ad Div. X, 28: ſummatim reſcribere paucis, Lucil. ap. Non. 4 n. 163: de re pecuaria breviter ac ſummatim percurram, Varr. R. R. II praef. extr.: generatim ac ſummatim, Varr. L. L. VII. 3: ſummatim & uno tantummodo verſiculo leviter adtigit Virgilius, Colum. IX, 2: ſummatim aeſtimandum judici, Pandect. V, 37 poſt med. *Ook kan men het vertalen, kortelijk, wanneer het hetzelfde is als hoofdzaaklijk, ſimmierlijk: van daar, ligt, oppervlakkig, bij voorb. graven,* Colum. de arb. 6 poſt init. *en* 10 extr.; *doch het kan hier ook eigenlijk zijn, van boven af, gevolglijk niet diep. Bij ſlot is het ligt heen, oppervlakkig: dus ook* radicem eradere, Ibid. XII, 46: animal conſtitutionem ſuam craſſe intelligit & ſummatim & obſcure, Senec. Ep. 121 poſt med.: Poëticam ſummatim adtigit, Sueton. Aug. 85: adtingere ſummatim & leviter, Colum., *zie n.* 1: a me pauca & ea ſummatim, Cic., *zie hier voor; en men kan meer uit n.* 1 *hier toe brengen.*

SUMMĀTUS, us, m. *de oppermagt, opperheerſchappij,* Lucret. V, 1141.

SUMMĒ, *hoogst, in den hoogſten graad, hooglijk, heel zeer, ten uiterſten, bij voorb.* officioſus, Cic. Verr. I, 24: ſtudioſus, Cic. ad Div. IV, 3 §. 12: judicium ſumme jucundum, Ibid. XIII, 18: mei ſumme obſervantiſſimum, Plin. Ep. X, 11, *alwaar men den* Superlativus *moet opmerken; even dus ſtaat* maxime: ſumme ſtudui, Matius in Cic. Ep. ad Div. XI, 28: ſumme concupiſco, Cic. Quint. 21: ſumme contenderet, Ibid. 24: ſumme diffidere, Cic. ad Div. IV, 7: cupere, Caeſ. B. C. III, 15 extr.: ſollicitare, Cic. Or. II, 72: locus ſumme munitus, Horat. Ep. II, 2, 31.

SUMMERGO, *zie* Submergo.

SUMMĬTAS, ātis, f. *het opperſte deel eener zaak, top, ſpits, hoogte, bij voorb.* vitis, Pallad. I, 6: terrae, Cenſorin. 13: medietates, easdemque Virtutes ac Summitates vocat, Apul. doctr. Plat. 2 ante med. p. 15, 7 Elm.: Onychipuncta & nubem complexa & nives in ſummitate, Plin. H. N. XXXVII, 9 in.

SUMMITTO, *zie* Submitto.

SUMMOPĔRE *of* SUMMO OPĔRE (*gelijk* magno opere), *heel zeer, ten uiterſten, met groote moeite, bij voorb.* vitare, Cic. Invent. I, 18: celare, Lucret. IV, 1180.

SUMMOVĔO, *zie* Submoveo.

SUMMŬLA, ae, f. i. q. ſumma, *eene ſom, als men verkleinend ſpreekt, een ſommetjen, of ook eene kleine ſom, bij voorb.* ſummulas minutas diſtribuit flentibus ſervis, Senec. Ep. 77 ante med.: veſte ipſa mea quamvis parvula diſtracta ſufficientem corraſi ſummulam, Apul. Met. XI prope fin. p. 271, 32 Elm., i. e. *ſom.*

SUMMUS, a, um, *zie* Superus.

SUMMUSSI, *of* SUBMUSSI, orum, i. e. *murmelenden, mompelaar,* Naev. ap. Feſt.

SUMMŪTO, are, *zie* Submuto.

SUMO, mſi (mpſi), mtum (mptum), 3. 1) *nemen, het geſchiede hoe het wil, zonder of met geweld, het kan heten in de hand nemen, tot zich nemen, aan zich nemen enz., bij voorb.* laciniam, Plaut. Merc. I, 2, 16: ferrum, Liv. XL, 11, i. e. *nemen, aanvatten: dus ook* ferrum pro aliquo, Ovid. Her. XVI, 371: *dus ook* arma, Liv. II, 43, i. e. *nemen, grijpen, opvatten:* alas pedibus, virgamque manu, tegimenque capitis, Ovid. Met. I, 672: aliquid duobus primoribus digitulis, Plaut. Bacch. IV, 2, 24: fuſtem, Ibid. Amph. I, 1, 102, i. e. *nemen, grijpen:* pomum de lance, Ovid. Pont. III, 5, 20: togam praetextam, Liv. VIII, 9: regium ornatum & nomen, Nep. Eum. 13: legem in manus, Cic. Agr. II, 6: cibum, Nep. Att. 21. Petron. cap. 111, i. e. *tot zich nemen: dus ook* venenum, Nep. Them. 10. Hann. 12: *dus ook* lacerta in cibo ſumta, Plin. H. N. XXIX, 4 med.: argentum ab aliquo, Terent. Ad. V, 9, 20, i. e. *nemen, in ontvangst nemen:* pecuniam mutuam ſumere, Salluſt. Cat. 24 (25), i. e. *geld op borg nemen, d. i. borgen, opnemen: dus ook* pecuniam mutuam ab aliquo, Cic. Flacc. 20 in.: *ook enkel* ſumere (ſcil. mutuam), *wanneer men* mutuam *verſtaan kan, bij voorb.* ſumſit a C. & M. Fufiis, Ibid.: exemplum a poëta ſumtum ponere, Auct. ad Her. IV, 1: foenore *tegen renten,* Plaut. Aſin. I, 3, 95: ſpatium ad colloquendum, Liv. VIII, 18, i. e. *zich tijd nemen of laten geven of verzoeken. Doch aldaar ſtaat* ſpatio ſumto, *het welk ook voor* adcepto *bekomen, ſtaan kan: dus ook* ſpatium ad vehicula comportanda a conſulibus ſumſiſſent, Liv. II, 4, i. e. *zich laten geven of bekomen hadden: dus ook* diem ad deliberandum, Caeſ. B. G. I, 7: dies ad labefactandum, Cic. Rab. Poſt. 16: tempus cibi quietisque interdiu, Liv. XXXII, 11, i. e. *bij dag er zich den tijd toe nemen:* arbitrium ſalis vendendi in publicum ſumtum, Liv. II, 9, i. e. *het recht, om zout te verkopen, aan de gemeente (het Aerarium) trekken:* literas, Cic. ad Div. XIII, 26, *een brief nemen, aannemen, zich laten geven:* animum, Ovid. Faſt. I, 147, *moed nemen of vatten:* tua me Seſtos ſumat, Ovid. Her. XVIII, 127, i. e. *neme, ontvange, neme op:* ſupplicium ſumere, *ſtraffe of wraak nemen, d. i. ſtraffen, bij voorb.* de matre, Cic. Roſc. Am. 24: *dus ook* poenam ex aliquo, Virg. Aen. XII, 949: *dus ook* ſumere poenas, *mishandelen,* Ibid. VI, 501. *Verders,* alia poſcendo alia ſumendo (abſtulit), Cic. Verr. III, 34, i. e. *door het te nemen, medenemen, wegnemen:* diſtat, ſumasne pudenter an rapias, Horat. Ep. I, 17, 44: *van daar heenſlepen, in drift brengen* (*voor* capere), *bij voorb.* cum quemquam conſpexerit ſpecioſae formae juvenem, venuſtate ejus ſumitur i. e. capitur, Apul. Met. II ante med. p. 116, 40 Elm., i. e. *wordt heengeſleept, verlieſt op hem: van daar in 't bijzonder,* a) *nemen, d. i. aanvoeren, bij voorb.* homines notos, Cic. Roſc. Am. 16: annum tertium, Cic. Verr. III, 44 in.: ex hisque tuis ſumam aliquem, Cic. Coel. 15 med.: ſed dubito, quem

quem patrem potissimum sumam, Ibid.: *dus ook* exemplum, testimonium, Auct. ad Her. IV, 1: *dus ook* quid quisquam potest ex omni memoria sumere illustrius, Cic. Sext. 12 in.; *zoo zeggen wij ook, nemen, bij voorb. wij willen nu eens Cicero nemen, wij willen uwen vader nemen, d. i. aanhalen.* b) *nemen, d. i. koopen, mijnen, bij voorb. op eene verkooping, bij voorb.* genus signorum, Cic. ad Div. VII, 23 §. 5: quae parvo sumi nequeunt, Horat. Sat. II, 4, 106: decumas agri sumere, Cic. Verr. III, 64. i. e. emere. c) *nemen, d. i. kiezen, uitzoeken, maken, bij voorb.* nos Capuam sumsimus, Cic. ad Div. XVI, 11: sumere sibi studium philosophiae, Cic. Acad. I, 2: ut Miltiadem sibi imperatorem sumerent, Nep. Milt. 1: aliquem judicem, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 6 post med.: quod tres patricios magistratus nobilitas sibi sumsisset, Liv. VII, 1, i. e. *gemaakt, of zich bezorgd, of bekomen hadden*: aliquem monitorem officii, Sallust. Jug. 85 (87): meliores liberos sumsisse videat quam genuisse, Ibid. 10 extr.: quia te mala sumere cogit? aut quis deceptum ponere sumta vetat? Ovid. Trist. V, 1, 69 seq.: sumite materiam vestris aequam viribus, Horat. Art. 38, *neemt u eene enz. Ook kan men hier toe brengen uit het bovenstaande,* diem ad deliberandum, Caes. B. G. I, 7: dies ad labefactandum, Cic. Rab. Post. 16: tempus colloquendi, Nep. Dat. 11: diem (inaugurationis), Cic. Phil. II, 13 in.: disceptatorem sumtum, Liv. I, 50. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* Quem virum sumis celebrare, Horat. Od. I, 12 in. d) *voornemen, ter hand nemen, aanvangen, bij voorb.* bellum, Liv. I, 42 med. XXXVIII, 13: *dus ook* duellum (*voor* bellum) cum aliquo, Liv. XXXVI, 2 *uit een oud formulier*: proelia, Sueton. Caes. 60: inimicitias, Cic. Vatin. 11. e) *aannemen, d. i. aan zich nemen, tot zich nemen of nemen, bij voorb.* frumentum in cellam, Cic. Verr. III, 81: *van daar Tropisch* (a) *aannemen, d. i. aan zich nemen, zich bedienen, bij voorb.* arrogantiam sibi, Caes. B. G. I, 33: vultus acerbos, Ovid. Trist. V, 8, 17, i. e. *een zuur gezicht aannemen*: mores antiquos, Liv. III, 68: mala, Ovid. Trist. V, 1, 69, *zie hier voor: van daar aantrekken, bij voorb.* gausapa, Ovid. Art. II, 300 *tweemaal: ook* de concubitu, *bij voorb.* aliquam, Martial. X, 81, 2: gaudia, Nemes. Ecl. IV, 59: cf. Ovid. Art. III, 90, *zie beneden.* (b) *uitnemen, aanmatigen, bij voorb.* sibi partes imperatorias, Caes. B. C. III, 51: Mihi non sumo tantum, Cic. Planc. 1, *neem mij niet zoo veel aan, matig mij niet zoo veel aan*: sumsi hoc mihi, Cic. ad Div. XIII, 50, *heb dat op mij genomen, mij verstout enz.*: tantum tibi sumito pro Capitone apud Caesarem, Ibid. 29 extr.: sed mihi non sumo, ut meum consilium valere debuerit, Cic. in Ep. ad Att. post VIII, 11 in Ep. ad Pompej. post med. (c) *aannemen, d. i. iet vaststellen, beweeren, bij voorb.* beatos esse deos sumsisti, Cic. Nat. D. I, 32: *dus ook* ea sumatis, Cic. Div. II, 50: aliquid pro certo, Ibid.: pro non dubio sumebant, Liv. XXXIX, 28: fatearis sumasque necesse est, Lucret. I, 973: unde tantum sumis, Pers. V, 124: plenam sententiam cum proposuerimus, cum concessa fuerit, sumtum dicitur, Mart. Cap. 4. f) *besteden aan iet, aanwenden, besteden, bij voorb. geld, bij voorb.* minus in hisce rebus sumtum est sex minis, Plaut. Trin. II, 4, 9: si sumas (id), Ib. 12: *dus ook* alicui aliquid, Plaut. Mil. III, 1, 78: *dus ook* operam, Terent. Heaut. IV, 3, 15: laborem, Caes. B. G. III, 14: rei sumamus diem, Terent. Ad. V, 3, 68: *ook zonder* Dativus, hilarem hunc sumamus diem, Ibid. II, 4, 3, i. e. *vergenoegd doorbrengen: van daar verteeren, Tropisch, afmergelen of plagen, bij voorb.* curis sumtus, Cic. Div. I, 21 e poëta: *hier toe zou men uit het boven staande kunnen brengen,* venustate ejus (juvenis) sumitur (mulier), Apulej., i. e. *wordt geplaagd, gemarteld, of ontstoken, verliefd.* g) *ten gebruike nemen, genieten, bij voorb.* feminam, Martial. X, 81, 2. Ovid. Art. III, 90: gaudia, Nemes. Ecl. IV, 59, *alwaar overal van de liefde* (de concubitu) *gesproken wordt: dus ook* cum voluerit aliquid sumere, Petron. 100 in. h) *nemen, d. i. aantrekken, bij voorb.* gausapa, Ovid. Art. II, 300 *tweemaalen.* i) *zich laten geven, ontvangen, bekomen, bij voorb.* spatium ad vehicula comportanda, Liv. II, 4: distat, sumasne an rapias, Horat. Ep. I, 17, 44: certamine animi adversus eum sumto, Liv. XXXVII, 10: animum, *moed krijgen,* Ovid. Fast. I, 147: me Sestos sumat, i. e. adcipiat, Ibid. Her. XVIII, 127, i. e. *ontvange, neme op: van daar borgen, zie boven.* k) *maken, bij voorb.* tentamina vocis, Ovid. Met. III, 341, *eene proeve doen, of nemen*: Miltiadem sibi imperatorem, Nep., *zie boven*: aliquem judicem, Brut., *zie boven*: patricios magistratus, Liv., *zie boven*: co laxamento plebi sumto, Liv. VI, 31, *zie* n. 2. l) *verschaffen, bezorgen, bij voorb.* sibi magistratus, Liv., *zie* 1, c: laxamentum plebi, Liv., *zie* n. 2. 2) *geven, bij voorb.* laxamento plebi sumto, Liv. VI, 31, *zie hier voor*: obsequium animo, Plaut. Bacch. IV, 10, 8, i. e. obsequi animo suo, *naar zijn' wil leven, zich naar zijn' wil verlustigen.* 3) *rekenen, samenrekenen, bij voorb.* si sumas, Plaut. Trin. II, 4, 12, *ten zij men* summas, *van het* Verbum Summo, are (*dat anders niet voorkomt*) *leest, d. i. optrekken; of het verklaren wil, uitgeeft (het geld), besteed (aan zaken), zoo als het boven n. 1 f. aangehaald is: dus is het ook misschien* Plaut. Rud. IV, 8, 9. Sume quidem, i. e. *reken toch eens samen: ten zij men ook lezen wil* Summa, (Imperat.). Not. Sumse (sumpse), *voor* sumsisse, Naev. ap. Gell. II, 19. Not. *Indien* sumsio, *voor* sumtio, Cato R. R. 145, *goed is, dan moeten de ouden ook* sumsum, (Supin.), *voor* sumtum *gezegd hebben.* Not. ad suam enim magis — gloriam, quam ad — salutem reip. sumserat (Q. Metellus), cum unus in legem jurare noluerat, Cic. Sext. 16, *alwaar* sumserat *geen' zin heeft; men moet er daarom of* animum *bijzetten, dat wegens het volgende* cum unus *ligt heeft kunnen weggelaten worden, wanneer* ad *voor* propter *zou staan, of met anderen* spectarat *of iet dergelijks voor* sumserat *lezen.*

SUMTIFACĬO (Sumptifacio), ĕre, aliquid, *kosten aan iet besteden, bij voorb.* restim, Plaut. Cas. II, 7, 2. *Het is daarmede als met* lucrifacio (*of* lucri facio); *want eigenlijk zijn het zeker twee woorden,* sumti (Genit. *voor* sumtus, *zie* Sumtus) facio.

SUMTĬO, *of* SUMPTĬO, onis, f. 1) *het nemen, bij voorb. met de hand enz., bij voorb.* olei, Cato R. R. 145, *alwaar echter* sumsio *staat* Edit. Gesn.: operis, Vitruv. I, 2. 2) *het aannemen: van daar één van de twee voorafgaande stellingen, van eenen syllogismus,* Cic. Div. II, 53.

SUMTĬTO, *of* SUMPTĬTO, are, i. q. sumo, *nemen, bij voorb. als spijze, drank enz., bij voorb.* ut saepius (elleborum) sumtitaverint, Plin. H. N. XXV, 5 med., i. e. *genomen, tot zich genomen.*

SUMTUARĬUS, *of* SUMPTUARĬUS, a, um, *de uitgaven betreffende, daar toe behoorende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb.* lex, i. e. *verördening, wet, wegens de verkwisting, of uitgaven, die men, bij voorb. bij het eten doen mogt,* Cic. ad Div. VII, 26. IX, 15. Cic. Att. XIII, 7. Sueton. Caes. 43; *hoedanige waren* lex Fannia, Licinia, *zie* Gell. II, 24; *ook staat daar eene* lex Julia *die onder K.* Augustus *gemaakt is; doch ook schijnt* Cæsar (*zie* Cic. Att. XIII, 5. Sueton. Caes. 43) *eene dergelijke gemaakt of vernieuwd, of er zeer op aangedrongen te hebben*: rationes, Cic. Att. XIII, 47: *van daar* Sumtuarius, Substantive, scil. homo, servus cet., *die de uitgaven bezorgt, kassier, huishofmeester, schatmeester enz.,* Inscript. ap. Gruter. p. 331 n. 2 *en* p. 333 n. 5, *en* ap. Murator. p. 278 n. 6.

SUMTUOSE (Sumpt.), *met vele onkosten, met vele uitgaven, kostbaar, bij voorb.* convivia lauta sumtuose facere, Catull. XLVII, 4: essedum argenteum sumtuose fabricatum, Sueton. Claud. 16: victum piscibus ministrare sumtuosius, Varr. R. R. III, 17, 6: equos & canes emere sumtuosius, Plin. Ep. IX, 12: se sumtuosius jactare, Cic. Cat. II, 9.

SUMTUOSUS (Sumpt.), a, um, 1) *van vele uitgaven, van vele kosten, d. i. veel kostende, kostbaar, duur, bij voorb.* coena, Cic. ad Div. IX, 23: hostia, Horat. Od. III, 23, 13: ager, Cato R. R. 1: dignitas, Plin. Ep. II, 4: substructiones, Ibid. X, 48: villa usibus capax, non sumtuosa tutela, Ibid. II, 17: cicercula sumtuosior est, quam ut exiguo pretio possit praeberi, Colum. VII, 3 post med.: ludos sumtuosiores, Cic. Q. Fr. III, 8 extr.: portum sumtuosissimi operis, Sueton. Ner. 9. 2) *van vele kosten en verkwisting, d. i. vele kosten makende, bij voorb.* homo, *bij voorb.* venio jam ad sumtuosos (homines), Cic. Parad. VI, 3: sumtuosus (homo), Cic. Or. II, 35 post med.: quidam sordidus simul & sumtuosus, Plin. Ep. II, 6: sumtuosus in libidines, Sueton. Caes. 50: ignavum & sumtuosum (hominem) esse, qui cet., Varr. R. R. I, 4 post med.: *dus ook* mulier, Terent. Heaut. II, 1, 15: *doch, het kan ook heeten, kostbaar,* scil. *voor haren minnaar, en gevolglijk tot n. 1 behooren.*

SUMTUS, *of* Sumptus, us, m. 1) *het nemen; schijnt niet voor te komen.* 2) *het geen men aan iet besteedt: van daar uitgave, kosten, bij voorb.* magnificentiam & sumtum epularum, Cic. Tusc. V, 33: sumtum in rem impendere, Cic. Verr. III, 93, *of* insumere, Cic. Invent. II, 38, i. e. *besteden: dus ook* ponere, *bij voorb.* sumtum nusquam melius poni, Cic. Q. Fr. III, 1, 2: *dus ook* sumtum facere in prandium, Cic. Verr. IV, 10: dare alicui sumtum, Cic. Invent. II, 29, *aan iemand de kosten geven: dus ook* praebere sumtum, Terent. Heaut. I, 2, 33: *of* suggerere sumtum (filio) his rebus (i. e. *daartoe*), Ibid. Ad. I, 1, 37: *dus ook* suppeditare alicui sumtus necessarios, Cic. Att. XI, 13 post med.: pecuniam dare in sumtum, Terent. Ad. III, 3, 16: si illi pergo suppeditare (scil. pecuniam) sumtibus (i. e. ad sumtus), Ibid. Heaut. V, 1, 57, *alwaar* Bentley *uit* 2 Codd. illius *voor* illi *lezen wil*: homines sumtu exhauriri, Cic. Q.

Fr. I, 1, 2: opera, sumtu, labore, Cic. Verr. III, 98: sine sumtu suo, Terent. Eun. V, 8, 46: opus est sumtu ad nuptias, Ibid. Phorm. IV, 3, 61: sibi sumtum fecit, Ibid. Ad. V, 4, 11, i. e. *tot zijn genoegen, tot zijn lof:* sumtum filii quem faciunt, Ibid. V, 3, 21: sumtus, quos fecisti in eam, Ibid. Hec. IV, 4, 63: sumtus vestros ut nostra res posset pati, Ibid. II, 1, 28: ubi videbit tantos sibi sumtus fieri, Ibid. Heaut. IV, 5, 6: cum tolerare hujus sumtus non queat, Ibid. III, 2, 33, i. e. *verdragen, goedmaken: dus ook* sumtus & tributa civitatum ab omnibus tolerari aequaliter, Cic. Q. Fr. I, 1, 8, i. e. *gedragen, goedgemaakt worden:* Ego tibi unum sumtum adferam, Cic. ad Div. IX, 16 extr., i. e. *eene enkele onkoste veroorzaken:* sumtum alicui inferre, i. e. *toerekenen*, Cic. Flacc. 19 extr.: sumtum minuere, Cic. ad Div. III, 8 med.: sumtu (*voor* sumtui) ne parcas, Cic. ad Div. XVI, 4: tibi tanto sumtui esse, Plaut. Mil. III, 1, 77, i. e. *u zoo groote kosten veroorzaken.* Not. Sumti (Genit.) *voor* sumtus, Cato R. R. 22: quod facit sumti, Plaut. Trin. II, 1, 20: *van daar* sumtifacere *als één woord* (*of wel beter* sumti facere) *kosten besteeden, zie* Sumtifacio: sumti largitas, Turpil. ap. Non. 2 n. 488: cf. Varr. *en* Lucil. Ibid.

SUMTUS, *of* SUMPTUS, a, um, *zie* Sumo.

SUO, sui, sutum, 3. 1) *naajen of samennaajen, bij voorb. met de naald, of wel op eene dergelijke wijze samenstikken of voegen, bij voorb.* foramen sui non potest, Cels. VII, 4 sect. 3: latius intestinum sui potest, Ibid. VII, 4 in.: tegumenta texta vel suta, Cic. Nat. D. II, 60: braccae sutae, Ovid. Trist. III, 10, 19: unius os sutum, recisa prius lingua, Flor. IV, 12 med. §. 36: ipsa autem seu corticibus tibi suta cavatis seu lento fuerint alvearia vimine texta, Virg. Georg. IV, 33: carmina suta toga purpurea i. e. libellus carminum velatus purpura, Martial. X, 93, 4: pilea suta de caesis lacernis, Stat. Sylv. IV, 9, 24: Navis lino suta, Pacuv. ap. Non.: Naves loris suebant, Varr. ap. Gell. XVII, 3: *van daar* Sutum, *alles, wat saamgenaaid is*, Substantive: *dus ook* suta, *bij voorb.* aerea, Virg. Aen. X, 313, i. e. *pantser.* 2) *Tropisch*, metuo lenonem, ne quid suo suat capiti, Terent. Phorm. III, 2, 6, i. e. *veroorzake*, scil. mali. *Doch* Bentley, *wien deze plaats mishaagt, leest* metuo lenonem, ne quid — Ge. suo capiti suat i. e. sit.

SUOPTE, i. e. suo ipsius, *zie* Suus.

SUOVETAURILIA, *of* SUOVITAURILIA, um, n. (scil. sacra.) *zeker plegtig offer, bij voorb. bij* Lustrationes *of reinigingen enz., waarbij een zwijn, een schaap, en een rund geöfferd werdt: van waar het zelfs dezen naam heeft* (*van* sus, ovis, taurus): suovetaurilia *staat* Liv. I, 44. VIII, 10. Tacit. Ann. VI, 37. Hist. IV, 53: suovitaurilia, Varr. R. R. II, 10. Cato R. R. 114. Quintilianus I, 5, 67 *zegt:* nam suovetaurilibus jam persuasum est esse ex sue, ove & tauro, *alwaar anderen* solitaurilia *lezen. Te weten, sommigen hebben daarvan liever* solitaurilia (*van* solius, *geheel*) *willen maken; en zoo heeft* Festus *en* Ascon. ad Cic. in Caecil. 1. Charisius 1 *zegt:* suovetaurilia quidam putant dicenda a victimis sue, ove & tauro; sed Valgius de rebus per epistolam quaesitis solitaurilia dicta ait esse, tauri autem nomen pro omnibus maribus sumtum esse.

SUPELLECTICARIUS, a, um, *het huisraad betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* servi, i. e. *die daarvoor te zorgen hebben*, Pandect. XXXIII, 7, 12 post med.

SUPELLEX, lectilis, f. *huisraad, als banken, tafel, stoelen, kandelaars, spijsgereedschap enz., zie* Pandect. XXXIII, 10, 1 *en* 3, *bij voorb.* auro, argento, ebore, veste, supellectile, Cic. Agr. II, 15: pretiosa vestis, multa & lauta supellex, Cic. Phil. II, 27: supellectilem rusticam omnem, Varr. R. R. I, 22 extr.: vitrique aestiva supellex, Prop. IV, 8, 37: adstat echinus vilis, cum patera gutus, Campana supellex, Horat. Sat. I, 6, 118: Virgea praeterea Celei vilisque supellex, arbuteae crates et — vannus, Virg. Georg. I, 165: Iudaei, quorum cophinus supellex, Juvenal. III, 14: qui triumphali denas argenti libras in suppellectile crimini dabant, Plin. H. N. XVIII, 6 post med.: et totam supellectilem ligneam ac vasa fictilia cet., Ibid. XV, 8: supellectilis ad delicias aut epularum ad voluptates? Cic. Parad. I, 2 (3): magnificae supellectilis, Liv. XXXIX, 6 extr.: *van daar Tropisch, huisraad, bij voorb.* amicos parare, optimam & pulcherrimam vitae supellectilem, Cic. Amic. 15: verecundus erit usus oratoriae quasi supellectilis: supellex est enim quodammodo nostra, quae est in ornamentis, alia rerum, alia verborum, Cic. Or. 24: in oratoris instrumento tam lautam supellectilem nunquam videram, Cic. Or. I, 36: qui occupatus est in supervacua literarum supellectile, Senec. Ep. 88 post med.: Tecum habita & noris, quam sit tibi curta supellex, Pers. IV, 52: muliebris supellex est clarus clamor sine modo, Plaut. Poen. V, 3, 27. Not. *Sommige oude* Grammatici (*bij voorb.* Festus, Charis. 1. Prisc. 6) *zeggen, dat de Ouden ook* supellectilis *in den* Nominativus *gebruikt hebben. De* Pluralis *komt niet voor.* Not. *Dit woord zal afkomen van* sub pellibus, *gelijk* Labeo *zegt* Pandect. XXXIII, 10, 7, *alwaar hij zegt:* quae sub pellibus (i. e. in tentoriis) usui forent.

SUPER, a, um, *voor* superus, Cato R. R. 149.

SUPER, *is bijna hetzelfde woord met* supra (*het is met het Grieksche* ὑπέρ *en ons over vermaagschapt*), *het staat deels zonder, deels met een* Casus, i. e. *deels als* Adverbium, *deels als eene* Praepositio. I) Adverb. 1) *boven, bovenwaards, daarover, boven op, bij voorb.* super e vallo, Virg. Aen. IX, 168: decorant super armis, Ibid. VI, 217: purpureasque super (reponunt) vestes, Ibid. 221: naturam, quam totus habet super ignis, Lucret. I, 650: renes tunicis super conteguntur, Cels. IV, 1 ante med.: imponendumque super medicamentum, Ibid. VI, 19: infraque superque saxeus, Stat. Sylv. I, 3, 20. 2) *boven of behalven, waarop* quam *volgt, bij voorb.* super quam, i. e. *buiten dien: van daar* super quam quod, *behalven dan, dat enz.*, Liv. XXII, 3 extr. XXVII, 20 post med. *Ook zonder* quam *heet het bovendien, behalvendien, bij voorb.* dederatque super, ne cet., Ovid. Met. XII, 206: *dus ook* Cic. Leg. II, 21 extr., Super dicebant cet.; *doch velen lezen* Superiores, *zie* Superdico: et super — poscunt, Virg. Aen. II, 70: purpureas super vestes, Virg., *zie hier voor; en meermalen, bij voorb.* Ibid. V, 482. XI, 670. Horat. Sat. II, 7, 78. Ibid. Ep. II, 2, 33. 3) *daarop, hier toe kan men uit het voorgaande brengen* Virg. Aen. V, 482. VI, 221. 4) *daarboven, daarover, d. i. meer,* a) *met* quam, *daarboven, meer dan enz., d. i. meer, dan*, Horat. Sat. I, 2, 66. b) *zonder* quam, *bij voorb.* satis superque, *eigenlijk genoeg en nog daarboven, d. i. meer dan te veel, ook meer dan te zeer, bij voorb.* satis superque dictum est, Cic. Nat. D. II, i. e. *het is meer dan te veel gezegd:* satis superque habere, Cic. Rosc. Com. 4. *meer dan te veel ergens aan hebben, d. i. rijklijk te vreden zijn:* satis superque humilis, Liv. III, 53 extr., i. e. *meer dan te zeer enz., boven mate:* satis superque esse suarum cuique rerum, Cic. Amic. 13. 5) *overig*, (*waarvoor wij ook daarboven zeggen*), *bij voorb.* praeter arma & naves nihil erat super, Nep. Alc. 8, i. e. *zij hadden meer niets:* quid super sanguinis (esse), qui dari pro rep. posset, rogitantes, Liv. IV, 58, i. e. *wat zij dan voor bloed nog overig hadden, om het voor het vaderland te storten?* nec spes ulla super, Val. Fl. VIII, 435: namque super tibi erunt, qui dicere laudes tuas cupiant, Virg. Ecl. VI, 6, *alwaar het ook van* superesse *zijn kan:* O mihi sola mei super Astyanactis imago, Ibid. Aen. III, 489, i. e. superstes, *of* quae superes. II) Praeposit. *met den* Accusativus *en* Ablativus. (1) *boven, op* (*d. i. boven op*), *bij voorb.* super eam (aspidem) adsidere, Cic. Fin. II, 18: qui super musculo struantur, Caes. B. C. II, 10: Navem, super qua turrim opposuit, Ibid. III, 39: para maxima super theatra consistunt, Liv. XXIV, 30: Alii super aliorum capita ruerent, Ibid.: aqua super montium juga concreta erat, Liv. XXI, 58: super cervice pendet, Horat. Od. III, 1, 17: clatri super aquam emineant, Colum. VIII, 17, 10: domos super se ipsos concremaverunt, Liv. XXI, 14, i. e. *staken de huizen boven zich in brand, staken de huizen boven hun hoofd in brand:* illa super terram defecto poplite labens, Ovid. Met. XIII, 477: ut scopulum super — duram illidat corticem, Phaedr. II, 6, 11: cum alii super vallum praecipitarentur, Sallust. Jug. 58 (60). (2) *bovenwaards, boven heen, ten aanzien der ligging, bij voorb.* super flumen instruit aciem, Liv. XXXIII, 15: situs super Numicium flumen, Liv. I, 2, *doch alwaar het ook over, aan gene zijde, zijn kan.* 3) *over, d. i. verder heen, aan gene zijde, bij voorb.* super Numidiam Gaetulos agitare (i. e. esse), Sallust. Jug. 19 (22): super Indos proferet imperium, Virg. Aen. VI, 795: super Numicium flumen, Liv., *zie hier voor:* praeter terram Atticam super Sunium navigans, Liv. XXVIII, 8, i. e. *over of ook voorbij* Sunium: id super Demetriadem promontorium est objectum, Liv. XXXI, 46, *tenzij het veel meer is, tegen over: van daar* a) *over, wanneer men eene plaats voorbij gaat, bij voorb.* super Sunium navigans, Liv., *zie hier voor.* b) *tegen over, bij voorb.* super Demetriadem, Liv., *zie hier voor.* (4) *boven, ten aanzien van plaats, rang enz., bij voorb. boven iemand* (*bij voorb. bij de maaltijd*) *zitten enz., bij voorb.* erat super ipsum, Horat. Sat. II, 8, 23: qui cubabat super regem, Curt. VIII, 5 extr.: Parthorum obsides ad spectaculum duxit superque se — collocavit, Sueton. Aug. 43. (5) *over of bij, d. i. gedurende, bij voorb. over tafel enz., bij voorb.* super coena loqui, Plin. Epist. IV, 22 post med.: *van daar in 't gemeen gedurende, bij, wanneer men een' tijd benoemt, bij voorb.* nocte super media, Virg. Aen. IX, 61: super vinum & epulas, Curt. VIII, 4 extr.: non super hos divum tibi sum quaerendus honores, i. e. inter sacra, Stat. Theb. I, 676. (6) *boven, d. i. boven*…

halven: van waar het ook dikwijls behalven vertaald wordt, bij voorb. alii ſuper alios trucidabantur, Liv. I, 50, i. e. *de eene na af op de anderen:* ſuper ceteros honores locus in circo datus, Liv. II, 31 extr., i. e. *behalven: dus ook* ſuper haec timor cet., Liv. II, 27 extr.: ſuper bellum annona cet., Liv. II, 5 in.: vulnus ſuper vulnus, *wond op wond, de ééne wond na of op de andere,* Liv. XXII, 54: exercitum ſuper morbum etiam famea adfecit, Liv. XXVIII, 46 extr.: ſuper lactis abundantiam, Colum. VIII, 6, 7: ſuper his, *bovendien,* Horat. Sat. II, 6, 3: cui, ſuper hyemes ſolemque, uri capreaeque illudunt cet., Virg. Georg. II, 373, *alwaar het ook kan zijn boven, d. i. meer dan winter enz.* (7) *boven, om eene meerderheid of uitmuntendheid aan te wijzen, d. i. meer, bij voorb. boven of over de duizend dalers enz., bij voorb.* famoſiſſima ſuper ceteras coena, Suet. Vit. 13: ſuper LX millia, Tacit. Germ. 33: cui ſuper hyemes ſolemque, uri capreaeque illudunt cet., Virg. Georg. II, 374, i. e. *ſchaden meer dan de winter en enz.: van daar* ſuper omnia, *boven alles, d. i. voor alles,* Liv. XXXI, 18 in. Virg. Aen. VIII, 303. Ovid. Met. VI, 526. VIII, 677. *Verders,* ſuper pecuniam eſſe, Salluſt. Jug. 35 (39), *boven het geld zijn, d. i. meer zijn dan geld; doch de* Edit. Cort. *heeft* ſupra, *voor* ſuper. (8) *voor of wegens, van enz.* (de), *bij voorb. hij heeft over die zaak geſchreven, geſproken enz., bij voorb.* ſuper tali cauſa miſſi, Nep. Pauſ. 4: quid agendum nobis ſit ſuper legatione, Cic. Att. XIV, 22 extr.: Sed hac ſuper re nimis (ſcil. dixi). Cic. Att. X, 8 extr.: hac ſuper re ſcribam ad te Regio, Ibid. XVI, 6 ante med.: ſuper ſua laude molitur, Virg. Aen. IV, 233: multa ſuper Priamo rogitans, ſuper Hectore multa, Ibid. I, 750 (754): Paterfamilias uti ſuper familia pecuniave ſua legaverit, jus eſto, Auct. ad Her. I, 13: juxta rem mecum tenes ſuper Euclionis filia, Plaut. Aul. IV, 7, 2: conſultant bello ſuper, Sil. II, 271: multus ea ſuper re rumor, Tacit. Ann. XI, 23 *en meermalen, zie meer plaatzen bij* Feſtus: mentesque deorum explorant ſuper eventus, Sil. V, 61; *doch anderen lezen* eventu. (9) *over, een opzicht of ambt betreffende, bij voorb.* Anteros Tiberii libertus ſuper hereditates, Scribon. Larg. 162 extr., *alwaar anderen* ſupra *lezen.* Not. ſuper Adject. *voor* ſuperus, Cato R. R. 149; *ook brengt men hier toe* Lucret. I, 650, *doch alwaar het gevoeglijk* (Adv.) *boven is.*

SUPĔRE (Ablat.) *of* SUPRA, *boven over, bovenwaards,* Lucret., *zie* Superus.

SUPERABĬLIS, e, 1) *het geen men pasſeeren kan, waar men over heen komen, of gaan, of klimmen kan, overklimbaar, bij voorb. rivier, berg, muur enz., bij voorb.* murus ſcalis ſuperabilis, Liv. XXV, 23. 2) *overwinbaar, bij voorb.* per vim non eſt ſuperabilis ulli, Ovid. Triſt. V, 8, 27: *van daar* caecitas ac debilitas humana ope ſuperabiles, Tacit. Hiſt. IV, 81, i. e. *te genezen, geneeslijk.*

SUPERABUNDO, *of* SUPER ABUNDO, are, *overvloejen, zeer rijkelijk zijn,* qui divitiis ſuperabundant, Pandect. XXVII, 1, 6 med. §. 7.

SUPERACCOMMŎDO (SUPERADC.), *of* SUPER ACCOMMODO (ADC.), are, *boven aanvoegen, er op leggen, er aanvoegen, bij voorb.* ferulas, Celſ. VIII, 10 ſect. 1 extr.

SUPERADDO, *of* SUPER ADDO, ddi, itum, 3. *boven daar toedoen, of nog daarbij doen of voegen,* Virg. Ecl. III, 38. V, 42. Prop. II, 13 (11), 33.

SUPERADDŪCO, *of* SUPER ADDUCO, ĕre, *nog daar toe bijbrengen,* Plaut. Truc. II, 6, 53.

SUPERĂDLIGO, *of* SUPERALLIGO, are, *zie* Superalligo.

SUPERADORNO, *of* SUPER ADORNO, are. *boven of nog daartoe (buitendien) verſieren, bij voorb.* materiae ſuperadornatae, Senec. Nat. Quaeſt. IV, 2 poſt med.

SUPERADSISTO, *of* SUPER ADSISTO, ĕre, *boven heen treden, boven er op treden, bij voorb.* ſuper adſtitit arce, Virg. Aen. VI, 17, i. e. *ſtondt: dus ook* laceros artus, Manil. I, 909; *doch beide kan ook van* ſuper adſto *zijn.*

SUPERADSTO (ſuperaſto), *of* SUPER ADSTO (ſuper aſto), Iti, 3. *boven of er over ſtaan, bij voorb.* verticibus ſuperadſtantem, Manil. I, 637: ſuper adſtitit arce, Virg. Aen. VI, 17, i. e. *ſtondt boven:* ſuperadſtitit artus, Manil. I, 909; *doch beide kan van* ſuperadſiſto *zijn.*

SUPERADTOLLO, *of* SUPER ADTOLLO, *zie* Superattollo.

SUPERAGGĔRO, are, *bovenwaards met een hoopjen bedekken, bij voorb.* humo, Colum. XII, 44, 4.

SUPERALLĬGO, *of* SUPERADLIGO, *boven aanbinden,* Plin. H. N. XXX, 6 poſt med.

SUPERAMENTUM, i, n. *het geen overblijft, overblijfzel, bij voorb. van hout, of afval, bij voorb. ſpaanders enz., bij voorb.* ſuperamenta materiarum, Pandect. XXXII, 1, 55.

SUPERANTEACTUS, *of* SUPER ANTEACTUS, a, um, *bij voorb.* vita, Lucret. III, 672, i. e. *te voren geleefd.*

SUPERASPERGO, *zie* Superadſpergo.

SUPERATĬO, onis, f. *het gaan over of boven iet, overwinning, overtreffing, bij voorb.* in ambitione certationis contrariorum ſuperatio, Vitruv. III Praefat. poſt med.

SUPERĀTOR, oris, m. 1) *die iet pasſeert of overklimt, bij voorb. een rivier, eenen berg enz.* 2) *overtreffer, overwinnaar, bij voorb.* populi, Ovid. Faſt. I, 641: Perſeus Gorgonis ſuperator, Ibid. Met. IV, 6, 8.

SUPERATTOLLO *of* SUPERADTOLLO, ĕre, *er boven heffen, bij voorb.* ſuperattolle limen pedes, i. e. *beur de voeten over den drempel,* Plaut. Caſ. IV, 4, 1.

SUPERBĒ, 1) *verheven, prachtig.* 2) *trotslijk, hovaardiglijk, bij voorb.* reſpondere, Nep. Pauſ. 3: imperare, Caeſ. B. G. I, 31: *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Merc. V, 4, 38. Terent. Phorm. V, 7, 22. Lucret. V, 1223. Liv. II, 45: *dus ook* ſuperbius, Cic. Manil. 5: ſuperbiſſime, Cic. Piſ. 27.

SUPERBĬA, ae, f. 1) *trotsheid, hoogmoed, hovaardij,* Cic. Off. I, 26. Cic. Partit. 23 poſt med. Verr. VI, 41. Cic. Invent. I, 54 extr. Salluſt. Cat. 2. Caeſ. ap. Gell. IV, 16 extr. Plin. Ep. VIII, 24, 5. Ovid. Faſt. I, 419: ſilentium ipſius in ſuperbiam accipiebatur, Tacit. Ann. VI, 13: quod ego non ſuperbia neque inhumanitate faciebam, Cic. Or. I, 22: ſuperbiam abiicere, Plaut. Merc. V, 2, 10: ponere, Horat. Od. III, 10, 9: alicujus retundere, Phaedr. IV, 23, 21: confringere, Titinn. ap. Non. 4 n. 219: Plural. ſuperbiae decent fortunas ſecundas, Plaut. Stich. II, 1, 28: *van daar Tropisch, bij voorb.* candoris, Vitruv. VII, 3 ante med., i. e. *dat de witte kleur niet geern andere kleuren aanneemt, en als 't ware edel of trotsch is.* 2) *trotsheid in een' goeden zin, bij voorb.* ſume ſuperbiam, Horat. Od. III, 30, 14, ſcil. *door verdienſte: ook van de peeren* (pira ſuperba), Plin. H. N. XV, 15 in.

SUPERBĬBO, ĕre, *er op of daarna drinken, bij voorb.* ebrietati, Plin. H. N. XXIII, 1 poſt med.

SUPERBIFĬCUS, a, um, *trotsch makende,* Senec. Herc. fur. 58.

SUPERBILOQUENTĬA, ae, f. *het trotſche ſpreken,* Cic. Tuſc. IV, 16 e poëta.

SUPERBĬO, ire, 1) *trotsch of hovaardig zijn, zich verheffen, bij voorb.* forma, Ovid. Medic. 34. Art. III, 105: actis patriis, Ovid Her VIII, 43: honore, Phaedr. V, 7, 38: triumviratu, Plin. H. N. IX, 35: fletibus vulgi, Claudian. B. Gild. 73: Ut noſtris tumefacta ſuperbiat Umbria libris, Prop. IV, 1, 63, *alwaar de* Ablativus *tot* tumefacta *en tot* ſuperbiat *behoort. Ook zonder* Ablativus, *bij voorb.* ſi habes, quod liqueat, neque reſpondes, ſuperbis, Cic. Acad. IV, 39, i. e. *zoo zijt gij trotsch:* ſuperbire miles, quod cet., Tacit. Ann. I, 19. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* ſpoliare ſuperbit, Stat. Theb. VIII, 588, i. e. *is te trotsch om hem van de wapens te berooven, d. i. doet dit uit trotsheid niet.* 2) *prachtig zijn, pralen, bij voorb.* Hac (gemma) fabulae ſuperbiunt, Plin. H. N. XXXVII, 7 extr.: Sub Tyria concha ſuperbit aqua, Prop. IV, 5, 22: radiis auri Tyriaque ſuperbit majeſtate torus, Claudian. de Stilich. I, 79: Phlegraeia ſylva ſuperbit exuviis totumque nemus victoria veſtit, Ibid. Proſerp. III, 337.

SUPERBĬTER, i. q. ſuperbe, *trotschlijk, hovaardiglijk,* Afran. ap. Non. cap. 11 n. 48, *en* Naev. ibid. *en* n. 53.

SUPERBUS, a, um, (*is van* ſuper, *zoo als* acerbus *van* acer,) *zich verheffende, verheven van de aarde, bij voorb.* faciam te ſuperbum, Plaut. Amph. I, 1, 201, i. e. *ik zal u zoo kloppen, dat gij niet zult kunnen loopen, maar weggedragen zult moeten worden: dus ook* Tibur ſuperbum, Virg. Aen. VII, 630, *dewijl deze ſtad op eenen berg lag* (Tiber ſupinum, Horat. III, 4, 23); *doch, het kan ook zijn, prachtig: van daar* 1) *zich boven anderen op eene trotſche wijze verheffende: van waar het ook trotsch, hoogmoedig, hovaardig, vertaald wordt, is menigvuldig, bij voorb.* ſuperbum ſe praebuit in fortuna, Cic. Att. VIII, 4: Utrum ſuperbiorem te pecunia facit, Cic. ad Div. VII, 13: homines ſuperbiſſimi, Salluſt. Jug. 31 (34): Victoria ſuperba eſt, Cic. Marc. 3, i. e. *maakt hoogmoedig. Overwinnaars worden ligt hoogmoedig: dus ſtaat ook* diva ſuperba i. e. Victoria, Tibull. II, 5, 46 (48): meo ſuperbus incedis malo, Horat. Epod. XV, 18: animus, Juvenal. VI, 179: vita i. e. mores, Prop. II, 11 (10), 48: vultus, Senec. Herc. fur. 721: familia ſuperbiſſima, Liv. II, 56: ſuperbos faſtus pati, Propert. III, 25 (24), 15: Superbum eſt, Cic. IV, 20, *het is trotsch, het is eenigzins trotsch enz.:* ſuperba loqui, Prop. I, 10, 22. *Ook van beesten en levenloze dingen, bij voorb.* galli, Martial. III, 58, 17: ales i. e. Phoenix, Ib. VI, 55, 2. IX, 12, 4: rebosque ſuperbis urſa lupis, Val. Fl. III, 634: jam ſtare ratem, remisque ſuperbam poſcere, quos revehat, Val. Fl. I, 98: ſolitoque ſuperbior ignis ore fremit, Ibid. VII, 66: greſſus ſuperbus, Virg. Georg. III, 117: manus, Senec. Med. 205: limina ſuperba

pulſa-

potentiorum, Horat. Epod. II, 7: cauda pavonis, Prop. II, 24, 11 (II, 22, 9). *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* urbs quondam ſuperba ſervare Herculeam obſetram, Sil. XII, 433: *dus ook* urbs ſuperba ſpreviſſe telas Arabum, Ib. III, 374: domos aequare ſuperbas rura, Ibid. XIV, 647. Not. *De laatſte Romeinſche Koning* Tarquinius *heette* Superbus, Liv. I, 49: *van daar* Superbus *eenvouwig* (ſcil. rex), Cic. Tuſc. I, 16 extr., *is deze Koning: van daar* 1) *Tropisch trotsch, d. i. als 't ware trotsch, of hoogmoed tot zijn oorſprong hebbende; doch het kan ook zijn pronkend, pralend, en gevolglijk tot n. 2 behoren; bij ſlot verliest de zin niets, bij voorb.* Phoebe ſuperbe lyra, Tibull. IV, 2, 22, *zie n.* 2: quo fas eſt ire ſuperbas virtute & factis animas, Sil. X, 573: pira ſuperba, Colum. V, 10, 18, *eene ſoort van goede peeren, zij zullen dezen naam hebben, omdat zij vroeg rijp zijn, gelijk* Plinius H. N. XV, 15 in. *ſchijnt te zeggen; en dus als 't ware trotsch zijn, om zich vroeg te laten zien; tenzij* ſuperba *liever hetzelfde is als prachtig: dus ook* olivae ſuperbae, Plin. H. N. XV, 3 extr., i. e. *dikke, vleeſchige: dit kan ook tot n. 2 behoren.* Not. Herba ſuperba *wordt de Kamille genoemd*, Apul. de herb. 23. b) *trotsch handelende, ſpijtig jegens anderen, bij voorb.* judicium aurium ſuperbiſſimum, Cic. Or. 44, i. e. *zeer ſpijtig, wil geern iet bijzonders hebben, is met het gemeens niet te vrede.* 2) *zich boven anderen door voorrechten of voortreflijkheid verheffende; prachtig, voortreflijk, verheven in zijne ſoort, pronkende, bij voorb.* conjugium, Virg. Aen. III, 475: palla, Ovid. Am. III, 13, 26: poſtes auri ſuperbi, Virg. Aen. II, 504: populus bello ſuperbus, Ibid. I, 21 (25): triumphus, Horat. Od. I, 35, 3: quo fas eſt ire ſuperbas virtute & factis animas, Sil., *zie hier voor:* exuviae, Senec. Agam. 880: domus, Ibid. Herc. Oet. 509: ſedes, Catull. LXIII, 85: menſa dapibus inſtructa ſuperbis, Martial. III, 45, 3: ſuperba denſis arca palleat nummis, Ibid. VIII, 44, 10: Phoebe ſuperbe lyra, Tibull. IV, 2, 22, *zie n.* 1: *dus ook* Tibur ſuperbum, Virg., *zie n.* 1: pira ſuperba, Colum., *zie n.* 1. *Deze peeren zullen, gelijk ſommigen geloven, onze muskadelpeeren zijn.*

SUPERCALCO, are, *er op treden: van daar er op ſtoppen, bij voorb.* tabulatum (i. e. *de ééne zoldering boven de andere*), Colum. XII, 39 poſt med.

SUPERCERNO, ĕre, *er op zeeven, bij voorb.* terram, *bij voorb.* terra cribris ſupercernitur pollicis craſſitudine, Plin. H. N. XVII, 10 extr.

SUPERCILIOSUS, a, um, *te deftig, te ernſtig jegens anderen, bij voorb.* cenſor, Senec. Ep. 123 poſt med., i. e. *ſtuursch, ſtreng.*

SUPERCILĬUM, i, n. *het haair, of de verheven haairige rand boven de oogleden, de winkbraauwen genoemd, bij voorb.* ſuperiora ſuperciliis obducta, Cic. Nat. D. II, 57: ſupercilia alterna mobilia, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 51: vitium in ſuperciliis, ſi aut immota ſunt omnino aut nimium mobilia aut inaequalitate diſſident, Quintil. XI, 3 ante med.: contracta, deducta, remiſſa, Ibid.: demittere, adlevare, Ibid.: altero erecto, altero compoſito eſt ſupercilio, Ibid.: conſtricta ſupercilia, Ibid. I, 11 (19): altero ad frontem ſublato, altero ad mentum depreſſo, ſupercilio, Cic. Piſ. 6: ex oculorum obtutu, ex ſuperciliorum aut remiſſione aut contractione facile judicabimus, Cic. Off. I, 41: ſupercilia penitus abraſa, Cic. Roſc. Com. 7: ſupercilium hirſutum, Virg. Ecl. VIII, 34: nec ſeden duris torva ſuperciliis, Ovid. Her. XVII, 16: Supercilium ſalit, Plaut. Pſeud. I, 1, 105, i. e. *trilt, beweegt zich ſchielijk: dit wordt voor een voorteken gehouden.* Not. a) *de wenkbraauwen zouden onder de beſcherming van* Juno *zijn, gelijd de jufferſchap gelooft, volgends* Feſt. *en* Varr. L. L. IV, 10 poſt med. b) *Men hieldt het voor ſchoonheid, als zij nabij elkander waren,* Petron. 126. Claudian. in nupt. Honor. & Mar. 267: *daarom kunſtelde men er aan en zocht de uitgevallen haairtjens door kunſtige middelen te vergoeden,* Ovid. Art. III, 201. Juvenal. II, 93: *ook verfde men ze zwart,* Juvenal. Ibid. *Dewijl* 1) *de wenkbraauwen verraders zijn van de menschlijke trotsheid, ook van hoogmoed en deftigheid: van daar* a) *het zuur gezicht, te groote ernsthaftigheid, bij voorb.* rugis ſuperciliogue decepit, Cic. Red. Senat. 7: nam quid ego de ſupercilio dicam? quod non ſupercilium ſed pignus reip. videbatur; tanta erat gravitas in oculo cet., Cic. Sext. 8: libidines fronte & ſupercilio tegebat, Cic. Provinc. 4: pone ſupercilium, Martial. I, 5, 2: triſte ſupercilium — Catonis, Ibid. XI, 2, 1. b) *trotsheid, bij voorb.* Campanum, Cic. Agr. II, 34: grande, Juvenal. VI, 168: forma digna ſupercilio, Ibid. V, 62: beneficia aſperitate verborum & ſupercilio in odium adducunt, Senec. Benef. II, 4. c) *voor toorn, bij voorb.* tollat rubra ſupercilia, Catull. LXVI, 46. 2) *een wenk, bij voorb.* imperium Iovis cuncta ſupercilio moventis, Horat. Od. III, 1, 8: adnue ſidereo ſupercilio, Claudian. Ep. 2 ad Seren. 58. *Dewijl de wenkbraauwen eene uitſteking en hoogte zijn: van daar* 3) *het uitſtekend deel eener zaak, eene hoogte, bij voorb.* tumuli, Liv. XXXIV, 29: tramites clivoſi, Virg. Georg. I, 108: ſupercilium quoddam nacti, Auct. B. Afric. 58, i. e. *hoogte:* infimo ſtantem ſupercilio, Liv. XXVII, 18 med., i. e. *beneden aan den berg, onder aan de hoogte:* juxta ſupercilium amnis, Apulej. Met. V poſt med. p. 169, 34 Elm.: *van daar in de bouwkunst een uitſtekend deel van eene zuil enz., neem eens, lijst enz.,* Vitruv. III, 3 ante med.: ſupercilii altitudo, Ibid. IV, 6.

SUPERCONTĔGO *of* **SUPER CONTEGO**, ĕre, *van boven bedekken, bij voorb.* renes tunicis ſuper conteguntur, Celſ. IV, 1 ante med., *zie* Super.

SUPERCORRŬO, ĕre, *of* **SUPER CORRUO**, *er over vallen, bij voorb.* factaque ingenti ſtrage, plurimis telis obrutus ſuper corruit, Val. Max. V, 6, 5 Ed. Torren.

SUPERCRESCO, ēvi, ētum, 3. *omhoog of er boven groeijen, bij voorb.* caro, Celſ. V, 22 in.: ſi id (ulcus *of* carcinoma) nimium ſupercrevit, Ibid. V, 28 ſect. 2 extr.

SUPERCŬBO, are, *er op of daar over liggen, bij voorb.* ovilia conſternuntur, ut grex ſupercubet, Colum. VII, 4: Phryxum arieti ſupernataſſe, — Europam tauro ſupercubaſſe, Apul. Met. VI poſt med. p. 185, 34 Elm.

SUPERCURRO, ĕre, *er op lopen: van daar overtreffen, bij voorb.* ager vectigali large ſupercurrit, Plin. Ep. VII, 18, i. e. *overtreft de belasting.*

SUPERDICO *of* **SUPER DICO**, ĕre, *er bij of op zeggen, bij voorb.* et ita ei ſuperdicet, Pandect. XII, 2, 13 extr.

SUPERDO, ăre, 1) *er boven of nog toe geven.* 2) *er boven doen of leggen, bij voorb.* linamenta ſuperdanda, Celſ. V, 28 ſect. 3 extr.: eademque, quae primo foverant, ſuperdari, Ibid. VIII, 7 poſt med.

SUPERDUCTĬO, *zie* Superinductio.

SUPEREDĬTUS *of* **SUPER EDĬTUS**, a, um, *bovenwaards verheven,* Lucr. V, 707.

SUPERĔDO, edi, eſum, 3. *daarop (d. i. daarna) eten,* Plin. H. N. XIX, 6 extr.

SUPEREMINĔO *of* **SUPER EMINĔO**, ēre, *van boven uitſteken, bij voorb.* ſupereminet omnes, Virg. Aen. VI, 857. Ovid. Triſt. I, 2, 49: undas, Virg. Aen. X, 765: *ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* ut olivae premantur & jus ſupereminent, Colum. XII, 47 in.

SUPEREMORĬOR, mortuus ſum, 3. *over (d. i. op iet) ſterven, bij voorb.* conſtruere nidum, replere odoribus & ſuperemori, *van den vogel* Phoenix, Plin. H. N. X, 2.

SUPERENASCOR, natus ſum, 3. *er over groeijen, bij voorb.* ſuperenato caule, Plin. H. N. XIX, 3 poſt med.

SUPERENĂTO, are, *er over zwemmen, bij voorb.* amnem, Lucan. IV, 133.

SUPERENATUS, *zie* Superenaſcor.

SUPERERIGO *of* **SUPER ERIGO**, ere, *er boven of over oprichten: van daar* Supererectus.

SUPERESCIT i. e. ſupererit, Enn. ap. Feſt.; *want* eſcit *ſtaat voor* erit.

SUPEREVŎLO, are, *er over vliegen, bij voorb.* Alpem, Lucan. III, 299.

SUPEREXCURRO, ĕre, *er over heen uitlopen, bij voorb.* ſi arbor alienis aedibus impendeat, utrum totam arborem jubeat praetor adimi, an vero id ſolum, quod ſuperexcurrat, Pandect. XXVI, 1, 43.

SUPERFĔRO, tuli, latum, ferre, 1) *er over dragen, bij voorb. over iet: van daar* ſuperferri *over iet vliegen, vaaren, lopen, ſwemmen enz., bij voorb.* piſces ſuperferuntur, Plin. H. N. IX, 16 extr.: deus — media omnium rerum penetrat atque illuſtrat & curru volucri ſuperfertur, Apul. de mundo *op 't einde: verders er over dragen, d. i. over den tijd dragen, bij voorb.* partum, Plin. H. N. XXXII, 10 poſt med., i. e. *lighaamsvrucht.* 2) *er over leggen of doen, bij voorb.* pedem hyaenae parturienti cet., Plin. H. N. XXVIII, 8 ante med., i. e. *over de baarende leggen: eigenlijk ſtaat daar* pedem hyaenae ſuperlatum, *gevolglijk ſtaat over al het* Paſſivum. 3) *omhoog heffen: van daar Tropisch, verheffen of overdrijven, bij voorb. eene zaak in bewoordingen: van daar* ſuperlatus, a, um, *overdreven, bij voorb.* verba ſuperlata, Cic. Partit. 15. Quintil. VIII, 3, 48, i. e. *overdreven uitdrukkingen, als men de waarheid overdrijft, hyperboliſche.*

SUPERFETO *of* **SUPERFOETO**, are, *overzwanger of overdragtig zijn, d. i. reeds weder dragtig zijn, als het eerſte jong nog niet geworpen is, bij voorb. van hazen, die reeds weder dragtig zijn,* Plin. H. N. X, 63 poſt med.

SUPERFICIARĬUS, a, um, *het geen op de aarde ſtaat betreffende, met uitſluiting van den grond, waarop het ſtaat: van daar het geen op eenen vreemden of gehuurden grond rust of woont, gevolglijk geen eigen grond heeft, bij voorb.* aedes, i. e. *dat op eenen gehuurden grond ſtaat:* praedia, Pandect. X, 2, 10: *dus ook* ſuperficiarius, i. e. *die op eenen gehuurden grond gebouwd heeft,*

heeft, *bij voorb.* ſuperficiarius, id eſt, qui in alieno ſolo ſuperficiem ita habet, ut certam penſionem praeſtet, Pandect. VI, 1, 74: ſuperficiarius, qui in conducto ſolo ſuperficiem impoſuit, Ibid. XXXIX, 2, 18: ſi ego ſuperficiarius ſim, Ibid. XXXIX, 1, 3: ſi adverſus ſuperficiarium velit vindicare, Ibid. XLIII, 18, 1 poſt med.: *van daar Tropisch*, Mathematica eſt ſuperficiaria, Senec. Ep. 88 poſt med., i. e. *bouwt op vreemden grond.*

SUPERFICĬES, ēi, f. *is* 1) *elk bovenſte deel eener zaak, of alles wat boven iet is of gezet wordt*, *bij voorb.* teſtudinum, Plin. H. N. VI, 22 extr. *en* 24. IX, 10, *of bovenſchale: zoo zou men ook de bovenkorst van brood wel* ſuperficiem panis *kunnen noemen: van daar bijzonder* a) *bij boomen en gewasſen, het geen boven den grond opwast, en gevolglijk tegen over den ſtam en wortel gezet wordt*, *bij voorb.* omnem ſuperficiem amputare, Plin. H. N. IV, 11: quarundam (arborum) radix vivacior ſuperficie, ut lauri, Ibid. XVI, 31 poſt med.: is (i. e. *de hof of tuin*) in ſolo ſponſor eſt & ſub dio reditus ſuperficiesque coelo quocunque gaudens, Ib. XIX, 4 med.: antequam caulem faciant, omnem viridem ſuperficiem (allii) intorquere, Colum. XI, 3, 21, i. e. partem eminentem: *dus ook* ſuperficies (vitis) parum valebit, Colum. de arbor. 10: *van daar eene ſpits*, *bij voorb.* aufertur ferra ſuperficies, Plin. H. N. XVII, 14: fico adepta vires, detruncata ſuperficie, Ibid. 19: ficus plantigera imis partibus; & ideo ſuperficie flaveſcens, ſuccum auferente ſubole, Ibid. XIII, 8. b) *het bovenſte deel van een kandelaar, waarin het licht ſtaat*, *bij voorb.* candelabrorum, Plin. H. N. XXXIV, 3. c) *het bovenſte deel van het water, oppervlakte*, *bij voorb.* aquae, Colum. VIII, 15, 3. d) *bij gebouwen is het deels het dak, ten opzichte van het ondergebouw*, *bij voorb.* Veſtae aedem Syracuſana ſuperficie tegi, Plin. H. N. XXXIV, 3: *deels het geheele gebouw ten opzichte van den grond, waar op het ſtaat* (ſoli *of* areae). *Dat dit dus zij, en dat* ſuperficies *van* area *onderſcheiden zij, is zonneklaar*, *bij voorb.* Cum aedes ex duabus rebus conſtent, ex ſolo & ſuperficie, Pandect. XLI, 3, 23: qui in conducto ſolo ſuperficiem impoſuit, Pandect. XXXIX, 2, 18: qui alter ſolum poſſidet, alter cum aedibus ſuperficiem, Ibid. XLIII, 17, 3 §. 7: *zoo wordt* ſolum patriae *en* ſuperficies tignaque *tegen elkander geſteld*, Liv. V, 54 in. *Er ſtaat hier:* Adeo nihil tenet ſolum patriae? nec haec terra, quam matrem adpellamus? ſed in ſuperficie tignisque caritas patriae pendet? i. e. *gebouw er boven: dus ook* Cic. Att. IV, 1 extr., *alwaar hij van zijn weder opgebouwd huis ſpreekt*, aream praeclaram habebimus; ſuperficiem conſules aeſtimabunt; *alwaar* area *en* ſuperficies *onderſcheiden, en tegen over elkander geſteld worden: dus ook* Ibid. 2, ſuperficiem aedium conſules aeſtimarunt Seſtert. vicies. c) corporum, Plin. H. N. XI, 48, i. e. *bovenſte deel.* 2) *bij de Wiskunſtenaars is het de vlakte, d. i. de uitſtrekking in de lengte en breedte, maar zonder dikte*, Macrob. Somn. Scip. II, 2: lineaque a ſumma tenuis deſcendit ad ima ducta ſuperficie, Rhemn. Fann. de pond. & menſ. 108.

SUPERFICĬUM, i, n. *voor* ſuperficies, *bij voorb.* cum ſuperficio inſulae, Inſcript. ap. Gruter. p. 608 n. 8: et ſolum & ſuperficium, Pandect. XXXI leg. 35.

SUPERFĪGO, xi, xum, 3. *er op hechten of ſteeken*, *bij voorb.* capita ſuperfixa, Liv. XLII, 60.

SUPERFĬO, ĕri, *overig zijn*, *bij voorb.* ſi ſuperfiat locus, Plaut. Stich. IV, 2, 12: is ager ſolus ſuperfit reliquus, Ib. Trin. II, 4, 109: quae ſuperfieri poſſunt, Colum. XII, 1 extr. 2) *bovenwaards komen, zich bovenwaards vertonen*, *bij voorb. wanneer iet rondgedraaid wordt*, *bij voorb.* folia converti, et, quae pars eorum fuerat inferior atque occultior, ſuperfieri atque exponi ad oculos & ad ſolem, Gell. IX, 7.

SUPERFIXUS, a, um, *zie* Superfigo.

SUPERFLORESCO, ĕre, 1) *boven zich bloejen*, *bij voorb.* cucumis particulatim floret (i. e. *allengs*), ſibi ipſe ſuperfloreſcens, Plin. H. N. XIX, 5 ante med.; *doch het kan ook zijn. overbloeit zich, d. i. bloeit ongemeen rijklijk, en van tijd tot tijd.* 2) *overbloejen*, *bij voorb.* ſibi, Plin., *zie hier voor.*

SUPERFLUĬTAS, atis, f. *overvloed, overvloedige menigte*, *bij voorb.* pampinorum, Plin. H. N. XIV, 1 med.

SUPERFLŬO, Adv., *zie* Superfluus.

SUPERFLŬO, ĕre, *overvloejen, overſtromen*, *bij voorb.* Nilus, Tacit. Ann. II, 61: fons, Plin. H. N. XXXI, 4 in.: *van daar* 1) *voorbij vloejen*, *bij voorb.* quae dicentur, ſuperfluent aures, Quintil. II, 5, 13. 2) *Tropisch, overvloejen, d. i.* a) *overvloed hebben*, *bij voorb.* nos ſuperfluentes, Cic. Brut. 91, ſcil. *in het ſpreken: dus ook* orator, Auct. dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 18: ille ſuperfluens (divitiis), Catull. XXIX, 7. b) *overtollig zijn*, *bij voorb.* nihil ſuperfluat, Quintil. VIII, 2, 22: cf. XII, 19, 16: ſermo, Ibid. X, 7, 13: tanta claritas ſuperfluit, Plin. H. N. IV, 7: quae ſuperfluebant, Ib. XXXVI, 15 poſt med.: pecunia ſuperfluens, Senec. Benef. I, 11 poſt med., i. e. *overtollig:* bonis ſuperfluentibus, Petron. 125.

SUPERFLŬUS, a, um, *overvloejend, overſtroomend*, *bij voorb.* flumina campis ſuperflua, Plin. Paneg. 82. *Van daar* 1) *overtollig, d. i. onnodig*, *bij voorb.* niſi & ſuperflua quaeſiſſent, Senec. Ep. 45 ante med. 2) *overtollig, d. i. overig*, *bij voorb.* fructus ſuperfluos reſtituere, Pandect. XXXVI, 1, 58 extr.: bonorum ſuperfluum reſtituere, Ibid.

SUPERFOETO, are, *zie* Superfeto.

SUPERFŎRE, *voor* Superfuturum eſſe, Pandect. XVII, 1, 60 poſt med.

SUPERFŎRO *of* SUPER FORO, are, *van boven of bovenwaards booren*, Scrib. Larg. 84.

SUPERFUGĬO, ĕre, *er over vluchten*, *bij voorb.* undas, Val. Fl. III, 554.

SUPERFULGĔO *of* SUPER FULGĔO, ēre, *over iet ſchijnen, te voorſchijn of uitglinſteren*, *bij voorb.* templa ſuper fulges, Stat. Sylv. I, 1, 33. Not. Edit. Gronov. 1653 *heeft* ſuperſurges; *misſchien is het een drukfout.*

SUPERFUNDO, fudi, fuſum, 3. *er over of er op gieten of ſchudden, iet gieten of ſchudden op of over iet*, *bij voorb.* unguentum delphino, Plin. Ep. IX, 33 extr., *zalve op den dolfyn:* oleum alicui rei, Colum. XII, 57: urinam radicibus, Ib. IV, 8: *dus ook* mare ſuperfunderent, Tacit. Ann. XIII, 55, i. e. *er over ſchudden, of over laten lopen: van daar* ſuperfundi *zich er over uitgieten, overſtroomen*, *bij voorb.* Tiberi ſuperfuſo, Liv. VII, 3: lymphis ſuperfuſis, Ovid. Met. II, 459: ne ſuperfuſis violetur undis ignis, Senec. Thyeſt. 584: imber ſubito ſuperfuſus Perſicos arcus corruperat, Flor. II, 8 extr.: Tiberis alveum exceſſit & demiſſioribus ripis alte ſuperfundi-tur, Plin. Ep. VIII, 17: *van daar Tropisch, zich uitgieten, d. i. zich uitbreiden, eene groote ſtreek innemen*, *bij voorb.* corpus, *bij voorb.* habiliora ſunt corpora in bello, quae in arma ſua ſe contrahi poſſunt, quam quae ſuperfunduntur i. e. valla ſunt & extra arma extenduntur, Senec. de Tranquill. 8 extr.: copia ſuperfuſa humoris, Quintil. I, 2 extr., i. e. *overgroote menigte. Van daar* 1) *er over ſchudden, werpen of leggen*, *bij voorb.* pavimenta, Pallad. I, 40: *van daar* ſuperfundi *zich er over ſchudden, werpen of leggen*, *bij voorb.* terra ſuperfuſa ſcamnis, Colum. II, 4, 2: hoſtes ſuperfuſi iacentem oppreſſerunt, Liv. XXXIX, 49, i. e. *die zich op hem ſtortteden, hem bij hoopen overvielen.* 2) *er over ſchudden, werpen, of laten vliegen*, *bij voorb.* vim telorum, Tacit. Agric. 36. 3) *Tropisch vergieten*, *bij voorb.* ſe ſuperfundere *of* ſuperfundi *zich uitgieten*, *bij voorb.* ſuperfudit ſe (Macedoniae regnum) in Aſiam, Liv. XLV, 9, *goot zich uit, d. i. breidde zich uit, drong verder in enz.:* Gallias hanc primum habuiſſe cauſam ſuperfundendi ſe Italiae, Plin. H. N. XII, 1: Albani gens ſuperfuſa montibus Caucaſeis, Ibid. VI, 13 med.: nonne ſuperfuſis collectum cornibus hoſtem in medium dabimus? Lucan. VII, 365: laetitia ſe ſuperfundens, Liv. V, 7, i. e. *de zich bovenmatig uitgietende, d. i. te hevige blijdſchap:* humoris ſuperfuſa copia, Quintil. I, 2 extr. (*zie hier voor*), *d. i. overgroote, bovenmatige menigte.* 4) *overgieten, begieten, bevochtigen. overſchudden, doorgieten, bedekken, ook in 't gemeen bedekken*, *bij voorb.* aliquid oleo, *bij voorb.* compeſcum oleo ſuperfundito, Colum. XII, 57: capita papaveris aqua ſuperfunduntur, Scribon. Larg. 73: vino ſuperfundi, Ibid. 257: nunc XVI alarum conjuncta ſigna pulſu ſonituque & nube ipſa operient ac ſuperfundent obliquos proeliorum equites equosque, Tacit. Hiſt. III, 2 extr.

SUPERFŪSUS, a, um, *zie* Superfundo.

SUPERFUTŪRUS, a, um, *zie* Superſum.

SUPERGĔRO, eſſi, eſtum, 3. 1) *er over doen of hoopen*, *bij voorb.* terram, *bij voorb.* ſupergeſta terra, Colum. XI, 3, 6. 2) *van boven toeſtoppen met allerhande dingen*, *bij voorb.* orificium ciſtulae, *bij voorb.* derepit in quandam ciſtulam & ſupergeſto delitescit orificio (ciſtulae), Apul. Met. IX prope fin. p. 236, 41 Elm.

SUPERGESTUS, a, um, *zie* Supergero.

SUPERGRADIOR, *zie* Supergredior.

SUPERGREDĬO, eſſi, eſſum, 3. *voor* ſupergredior, *bij voorb.* duodecimum annum ſupergreſſerat, Apul. Met X poſt init. p. 238, 34. *Van daar* Supergreſſus, a, um, *bij voorb.* ut altitudine animalium ſupergreſſa modus tranſcendatur injuriae, Pallad. in Novemb. 4 extr.

SUPERGREDĬOR, eſſus ſum, 3. *er over ſtappen of gaan*, aliquid, *over iet*, *bij voorb.* limen, Colum. VII, 9 extr.: ſi caſtoreum ſupergrediatur gravida, abortum facere dicitur, Plin. H. N. XXXII, 10 poſt med.: capram alteram procubuiſſe atque ita alteram proculcatae ſupergreſſam, Ibid. VIII, 50. *Van daar* 1) *Tropisch, over iet gaan of komen, ſurſe-tien,*

ren, *bij voorb.* necessitates, Senec. Ep. 32 extr., i. e. *doorslaan.* 2) *overtreffen*, *bij voorb.* feminas pulchritudine, Tacit. Ann. XIII. 45: claritatem parentum animi magnitudine supergreditur, Justin. XLII, 2: res gestas alicujus, Ibid. XLIV. 5: matet optima atque laudem omnem supergressa, Quintil. VI prooem. med. Not. a) Supergradior *voor* Supergredior, *bij voorb.* praegnans si edat eam (herbam) aut supergradiatur, abortum facere dicitur, Plin. H. N. XXVII, 12 ante med. b) Supergredio *voor* Supergredior, *zie* Supergredior: *van daar* Supergressus, a, um, Passive, Pallad., *zie* Supergredio.

SUPERGRESSUS, a, um, *zie* Supergredior.

SUPERHABĒO *of* SUPER HABĒO, ēre, *er over of er op hebben*, *bij voorb. een pleister*, *omslag enz.*, *bij voorb.* superhabendum cataplasma, Cels. VII, 20 ante med.

SUPERI, *zie* Superus.

SUPERIACĒO, ēre, *er over of er op liggen*, *bij voorb.* cataplasma interdiu superiacebit, Cels. VIII, 9 med.

SUPERIACĬO, ieci, iactum *en* iectum, 3. 1) *er over of er op werpen*, *bij voorb.* folia superiaciebantur, Colum. II, 1: scopulos superiacit undam pontus, Virg. Aen. XI, 625: rogo semel ipsi superiecere, Val. Max. VI, 6 1 (extern.): ut (ille) ardentibus tectis superiaceretur, Ibid. III, 2, 7 (extern.): semina superiecta, Colum. II, 18, 2: membra superiecta veste tegere, Ovid. Her. XVI, 222: *ook* aliquem aliqua re: *van daar* ut (arbores) sagittis superiaci nequeant, Plin. H. N. VII, 2 med.: superiectum aequor, Horat. Od. I, 2, 11, i. e. *overgelopen: ook er over leggen; bij voorb.* membra superiecta veste tegere, Ovid., *zie hier voor:* superiecto aggere terreno, Sueton. Calig. 19: *van daar* superiectus *boven liggende*, *over het liggende*, *bij voorb.* Phrygia Troadi superiecta, Plin. H. N. V, 32 ante med., i. e. *ligt over* Troas. 2) *eene zaak overdrijven*, *bij voorb.* fidem augendo, Liv. X, 30: cf. Superiectio. Not. *Ook is het* Particip. superiactus *in gebruik geweest*, *bij voorb.* superiacta, Tacit. Hist. V, 6: insulam superiactis fluctibus circumlavit, Sallust. fragm. ap. Non. cap. 1 n. 2. Not. *Deze beide* Participia superiactus *en* superiectus *doen vermoeden*, *dat ook* superlicio (*gelijk* subiicio cet.) *in gebruik geweest zij.*

SUPERIACTO, are, i. q. superiacio, 1) *er op of over werpen*, *bij voorb.* ut transversa navigia superiactent (scil. se), Plin. H. N. IX, 15 extr. 2) *in de hoogte werpen*, *bij voorb.* alios superiactatos, Val. Max. IX, 2, 4.

SUPERIACTUS, a, um, *zie* Superiacio.

SUPERIECTĬO, onis, f. 1) *het daar over werpen.* 2) *overdrijving*, *hyperbole*, *grootspraak*, Quintil. VIII, 6 prope fin. §. 67, *zie* Superiacio *op het einde.*

SUPERIECTUS, a, um, *zie* Superiacio.

SUPERIECTUS, us, m. *het daar over of daar op werpen: van daar het daarōp- of overspringen*, *opleggen of opliggen*, Colum. VI, 36 extr.

SUPERIICIO, *zie* Superiacio.

SUPERILLIGO *of* SUPERINLIGO, are, *boven aan binden*, *er op binden*, *bij voorb.* folia, Plin. H. N. XIX, 3 post init. *Ook kan men het als twee woorden schrijven* super illigo (inligo).

SUPERILLINIO, *zie* Superillino.

SUPERILLĪNO *of* SUPERINLĪNO *of* SUPER ILLĪNO *of* SUPER INLINO, ĕre, 1) *boven besmeeren*, *bezalven*, *bij voorb.* corpus bulbis contritis, Cels. III, 19 post med. 2) *er op smeeren*, *bij voorb.* butyrum, *bij voorb.* superillito butyro, Plin. H. N. XXX, 12 extr.: id — superillitum panniculo imponendum est, Cels. VI, 18 sect. 9. *Ook heeft men* superillinio, *bij voorb.* superillinitus saccus, Apul. de herb. 74.

SUPERILLĪTUS *of* SUPER ILLĪTUS, a, um, *zie* Superillino.

SUPERIMMINĒO *of* SUPERINMINĒO, ēre, *omhoog uitsteken*, Podalirius Alsum ense sequens superimminet, Virg. Aen. XII, 306, i. e. *steekt uit*, *of als* Alsum *tot* super imminet *behoort*, *dringt voorwaards met het hoofd* (*als iemand*, *die houwen wil*) *op hem los: bij fiot verliest de zin niets.* Not. *Men kan het ook als twee woorden schrijven* Super immineo (inmineo).

SUPERIMPENDĒO *of* SUPERINPENDEO, ēre, *boven hangen of zweeven*, *bij voorb.* sylvae superimpendentes, Catull. LXIII, 286. *Ook kan men het als twee woorden schrijven* Super impendeo (inpendeo).

SUPERIMPŌNO *of* SUPERINPONO, *of* SUPER IMPŌNO, *of* SUPER INPŌNO, sui, situm, 3. *er boven op leggen*, *bij voorb.* allium, Cels. V, 27 sect. 6: vimineos qualos, Colum. VIII, 3 med.: superimposita arundinis radix, Cels. V, 26 sect. 35 post med.: puer non egebit adiutorio manum suam manu superimposita regentis scil. *in het schrijven*, Quintil. I, 1 post med. §. 27: superimposito linteolo, Plin. H. N. XXXI, 9 prope fin.: quae superimposito moles geminata Colosso stat cet., Stat. Sylv. I, 1, 1: saxum superimpositum est, Liv. XXXIX, 50 in.: super imposita celatur arundine damnum, Ovid. Met. IX, 100.

SUPERIMPOSITUS, *zie* Superimpono.

SUPERINCENDO *of* SUPER INCENDO, ĕre, *boven in brandsteken.* 2) *nog meer ontsteken*, *bij voorb.* aliquem, Val. Flacc. II, 126.

SUPERINCĪDO *of* SUPER INCĪDO, ĕre, *van boven afvallen*, *boven invallen of storten*, *bij voorb.* aqua superincidens, Colum. IV, 9: multis super incidentibus telis, Liv. II, 10 extr.: ruina superincidentium virorum, equorum armorumque fit oppressus, Liv. XXIII, 15 extr.

SUPERINDIDO, ĕre, *boven insnijden*, *bij voorb.* cutem, Cels. VII, 31.

SUPERINCRESCO, ĕre, *er over groeijen*, *bij voorb.* superincrevit callus, Cels. VIII, 10 extr.

SUPERINCŬBO *of* SUPER INCŬBO, bui, are, *er op liggen*, Liv. XXII, 51.

SUPERINCUMBO *of* SUPER INCUMBO, bui, 3. *zich er op leggen*, Ovid. Her. XI, 57 *en* 117.

SUPERINCURVĀTUS *of* SUPER INCURVĀTUS, a, um, *er over gekromd of gebogen*, Apul. Met. IX, ante med. p. 220, 13 Elm.: *is het* Particip. *van* Superincurvo.

SUPERINCURVO *of* SUPER INCURVO, are, *er over krommen of buigen*, *zie* Supercurvatus.

SUPERINDŪCO, xi, ctum, 3. *er over trekken: van daar* superinductus, a, um, *overtogen*, *bij voorb.* Sorba duum pedum terra superinducta cet., Plin. H. N. XV, 17 post med.: corporis superinducti speciem, Quintil. V, 8, 2.

SUPERINDUCTIO, onis, f. 1) *het overtrekken: van daar het over of boven heen schrijven*, *of het geen men bij eenen regel nog daar boven schrijft*, *omdat men het te voren vergeten hadt*, *bij voorb.* lituras, inductiones, superinductiones ipse feci, Pandect. XXVIII, 4, 1, *tenzij het dat is*, *wat nog daarna uitgestreken is.* 2) *het uitstrijken* (*van het geschrevene*) *daarna of bovendien*, *de daarōp gevolgde uitstrijking*, *bij voorb.* lituras, inductiones, superinductiones, Pandect., *zie hier voor.*

SUPERINDUCTUS, a, um, *zie* Superinduco.

SUPERINDŬO, dui, dutum, 3. *er over aantrekken*, *bij voorb. over andere kleederen*, Sueton. Ner. 48.

SUPERINFUNDO *of* SUPER INFUNDO, udi, usum, ĕre, *er over of er op gieten of schudden*, *bij voorb.* aquam, Cels. V, 25 sect. 4: mel, Cels. VIII, 4 extr.: aqua superinfusa, Ib. III, 20 ante med.

SUPERINFŪSUS, a, um, *zie* Superinfundo.

SUPERINGĔRO *of* SUPER INGĔRO, essi, estum, 3. *er opleggen of hoopen*, *bij voorb.* urceis cinere substratis — leguminum acervos superingerant, Plin. H. N. XVIII, 30 extr.: dictas superingerit herbas, Virg. in Moreto 98, *alwaar de oude* Edd. superinserit *hebben: van daar* Tropisch, *bij voorb.* ubi non unquam Titan superingerit ortus, Tibull. IV, 1, 157, i. e. *opgaat of schijnt; eigenlijk*, *waar de zon haren opgang niet mededeelt.*

SUPERINIECTUS, a, um, *zie* Superiniicio.

SUPERINIICĬO *of* SUPER INIICĬO, ieci, iectum, 3. *er over of er op werpen of leggen*, *bij voorb.* textum, Ovid. Met. VIII, 640: terram, Ibid. Fast. VI, 533: togas, Ibid. VI, 570: frondes, Virg. Ge. IV, 46: farinae vice fimum superiniici cribris, Plin. H. N. XVII, 9 med.: illinita linteolo superiniicienda, Cels. V, 26 sect. 53, i. e. *er op te leggen.*

SUPERINLIGO, SUPENINLINO, SUPERINMINEO, SUPERINMITTO, SUPERINPENDEO, SUPERINPONO, *zie* Superilligo, Superillino, Superimmineo, Superimmitto, Superimpendeo, Superimpono.

SUPERINSTERNO *of* SUPER INSTERNO, stravi, stratum, 3. *er op strooijen*, *of spreiden*, *of leggen*, *bij voorb.* tabulas, Liv. XXX, 10: toros super instratos, Sil. VII, 289.

SUPERINSTRĀTUS, a, um, *zie* Superinsterno.

SUPERINSTRĔPO *of* SUPER INSTRĔPO, ĕre, *boven ruischen*, *of klinken*, *of zich laten hooren enz.*, *bij voorb.* superinstrepit acer, Sil. II, 186.

SUPERINSTRUCTUS, a, um, *zie* Superinstruo.

SUPERINSTRŬO, xi, ctum. 3. 1) *er boven of over bouwen.* 2) *boven elkander bouwen of zetten*, *het één op het ander*, *bij voorb.* ordines vasorum superinstructos, Colum. IX, 7, 3.

SUPERINSULTO *of* SUPER INSULTO, are, *er op springen*, *er op rondspringen*, *er op rond tuimelen*, *bij voorb.* Tum superinsultans avidus languentia curru membra terit, Claudian. in Gigantom. 83.

SUPERINTĔGO, xi, ctum, 3. *boven bedekken*, Plin. H. N. XVIII, 6 extr.

SUPERINTŌNO *of* SUPER INTŌNO, are, *er boven of van boven klinken*, *bij voorb.* dat tellus gemitum, clypeum (Nomin.)

Su-

ſuper intonat ingens, Virg. Aen. IX, 706, i. e. clypeum intonat ſuper membra: *ook kan clypeum de* Accuſativus *zijn, te weten* (ille cadens) ingens intonat ſuper clypeum, *dan behoort* ingens *tot* ille, *dat verſtaan wordt; doch het eerſte ſchijnt beter.*

SUPERINVERGO *of* SUPER INVERGO, ĕre, *er over keeren, er over gieten, bij voorb.* carcheſia, Ovid. Met. VII, 246.

SUPERINUNGO, ĕre, *van boven bezalven of beſmeeren, er boven of er op ſmeeren, bij voorb.* oculos collyrio, *bij voorb.* deinde ſuperinungi collyrio debet, quo lippientes oculi ſuperinunguntur, Celſ. VII, 7 ſect. 1: debet eodem vapore foveri & ſuperinungi, donec ad ſanitatem perveniat, Ibid. ſect. 2: futura tollenda eſt & collyrio ſuperinungendum, Ibid. ſect. 8: ſuperinungendi vero oculi debent ſic, ut cet., Ibid. VI, 6 ſect. 1 poſt med.

SUPERIOR. *zie* Superus.

SUPERIUMENTARIUS, i, m. ſcil. homo, *die over het lastvee gezet is, of ook de Overſte onder de genen, die over de lastbeesten geſteld zijn, opzichter derzelven. Het laatſte ſchijnt beter, gevolglijk* i. q. praefectus iumentariorum *of* praepoſitus iumentariis; *ſtaat alleen* Sueton. Claud. 2.

SUPERĬUS, Adv. *en* Compar. *van* Supra, *zie* Supra *in* Superus.

SUPERLĀBOR, pſus ſum, 3. *er over heen ſlippen of lopen, bij voorb.* ſidera, *bij voorb.* in aperto iacentes ſidera (Nom.) ſuperlabebantur, Senec. Ep. 90 prope fin., *alwaar* iacentes *de* Accuſativus *is, ſtarren glipten over hen weg,* ſcil. *omdat zij onder den bloten hemel lagen.*

SUPERLACRYMO, are, *over iet traanen, d. i. tranen vergieten, bij voorb. van den wijnſtok bij het ſnoejen,* Colum. IV, 24, 16.

SUPERLĀTĬO, onis, f. 1) *verheffing: van daar Tropisch, verheffing, overdrijving, d. i. vergroting, bij voorb.* veritatis, Cic. Or. III, 53. Quintil. IX, 2 poſt init., i. e. *overdrijving, grootſpraak, Hyperbole: ook enkel* ſuperlatio, *bij voorb.* ſuperlatio eſt oratio ſuperans veritatem, Auct. ad Her. IV, 33 in.: Hic & amplificationibus extollet orationem & vi ſuperlationum quoque eriget, Quintil. XII, 10, 62: *verdere* eum peſſimum videri, quem nulla malignitatis ſuperlatio poſſit excedere, Apul. doct. Plat. 2 poſt med. p. 20, 40 Elm., i. e. *vergrooting, hoogſte graad: van daar bij de* Grammatici *voor* ſuperlativus gradus, *bij voorb.* Chariſ. 1: *dus ook* Quintil. I, 5, 45: quidquid eorum alteri ſuccedet, huic parti ſubiungatur licet, per comparationes & ſuperlationes. 2) decoctoris ſuperlationem iniunxit, Val. Max. VI, 9, 12, i. e. *bijnaam: maar daar ſchijnt* adpellationem *of een ander woord voor gelezen te moeten worden.*

SUPERLATĬVUS, a, um, *verheffend, de verheffing uitdrukkende, bij voorb.* gradus, *in de* Grammatica: *dus ook* nomen ſuperlativum, Chariſ. t. Priſcian. 3, i. e. *een woord, dat in den* Superlativus *ſtaat, bij voorb.* doctiſſimus.

SUPERLĀTUS, a, um, *zie* Superfero.

SUPERLĬNO, levi, litum, 3. 1) *overſmeeren, er over ſmeeren, bij voorb.* radicem, Plin. H. N. XXVII, 6. 2) *overſmeeren, d. i. boven met iet beſmeeren, of beſtrijken, bij voorb.* dolium, Pallad. in Jun. 5: aliquid luto, Ibid. in Octob. 14 ante med. §. 5: laſer viſco ſuperlitum, ut haereat, Plin. H. N. XXII, 23 poſt med.

SUPERLĬTUS, a, um, *zie* Superlino.

SUPERMANDO, ĕre, *er op* (*d. i. na iet*) *kaauwen, daarna of daarop eten, bij voorb. radijs na het eten,* Plin. H. N. XXXI, 6 poſt med.

SUPERMĔO, are, *er over gaan, bij voorb.* quaedam aquae inter ſe ſupermeant alias, ut in Fucino lacu, Plin. H. N. II, 103.

SUPERMĬCO, are, *er over ſpringen, overtreffen,* beneficia parentem ſupermicant, Senec. de Beneſ. III, 32 extr., i. e. *overtreffen; dus hebben de* Edd. Gronov. Lipſ. *en* Gruter. Lipſius *merkt aan, dat oude* Codd. ſuperiniiciunt *hebben.* Gronovius ad Liv. X, 30 *haalt deze plaats dus aan:* beneficia — ſuperiaciunt; *misſchien door eene fout van het geheugen.*

SUPERMITTO, ĕre, *er over of er op werpen, er over of er op ſchudden of doen, bij voorb.* aquam potioni, Juſtin. XII, 14 extr.

SUPERMUNĬO, ire, *boven verſterken of ſluiten met iet, bij voorb.* alvearia porticibus, Colum. IX, 7 med.

SUPERNAS, atis, *bovenlandsch, van boven afkomende, bij voorb. van de bovenzee* (mari ſupero), *bij voorb.* abies, Plin. H. N. XVI, 39 poſt med., i. e. *van de* mare ſuperum *af: dus ook* ſupernatia perſica e Sabinis veniunt, Ibid. XV, 12: Negotiantes vini Supernat., Inſcript. ap. Reineſ. claſſ. 3 n. 88, i. e. *aan de* mare ſuperum (*Adriatiſche-zee*) *wonende:* ſupernates (arbores) — meliores ſunt cet., Vitruv. II, 10: *van daar* ventus ſupernas i. e. *van de boven* (*de Adriatiſche*) *zee waajende,* (*als men te* Rome *is*), *bij voorb.* dextra ac ſiniſtra circa Aquilonem Supernas & Boreas, Ib. I, 6 poſt med. Not. Mæcenas *wordt van* Auguſtus Macrob. Sat. II, 4 adamas ſupernas, Tiberinum margaritum, *uit boert genoemd, daar er toch aldaar geene diamanten enz. waren.* Carentini ſupernates & infernates, Plin. H. N. III, 12.

SUPERNASCOR, natus ſum, 3. *boven of daar over groejen, bij voorb.* ſupernato caule, Plin. H. N. XIX, 3 poſt med.: ſupernatis gravibus ulceribus aut fiſtulis, Celſ. VIII, 2 in.

SUPERNĀTO, are, *boven zwemmen, er over of er op zwemmen, bij voorb.* ut jus ſupernatet, Colum. XII, 9: quod ſupernatat, butyrum eſt, Plin. H. N. XXVIII, 9: ſupernatans bitumen, Ibid. VII, 15: ſupernatans ſenex, Apul. Met. VI med. p. 180, 36 Elm.: ſupernatantis mortui, Ibid. p. 181, 24 Elm.: *ook met den* Dativus, *bij voorb.* Phryxum arieti ſupernataſſe, Ibid. poſt med. p. 185, 33 Elm.

SUPERNĀTUS, a, um, *zie* Supernaſcor.

SUPERNE, 1) *bovenwaards, van boven af, bij voorb.* gladium ſuperne iugulo defige, Liv. I, 25: ſuperne labitur amnis, Virg. Aen. VI, 658. 2) *boven of bovenwaards, bij voorb.* argentum ſuperne innatat, Plin. H. N. XXXIII, 6, i. e. *boven:* deſinat in piſcem mulier formoſa ſuperne, Horat. Art. 4: quibus in dextra parte gemini ſuperne (i. e. in ſuperna oris parte) a canibus cognominati (i. e. dentes canini) fortunae blandimenta pollicentur, Plin. H. N. VII, 16 med. 3) *bovenwaards, d. i. boven heen, in de hoogte, bij voorb.* ſuperne tendit, Plin. H. N. XIX, 5 ante med. Not. Peccat ſuperne, Horat. Sat. II, 7, 64, *wat het zij, is moeilijk, om te zeggen; misſchien openlijk, zichtbaar enz.* Not. *de laatſte ſyllabe, die eigenlijk* (*gelijk in alle* Adverbia *in* e, *die van* Adjectiva *in* us, a, um, *afkomen*) *lang behoort te zijn, ſtaat kort* Lucret. IV, 441. Horat. Od. II, 20, 11.

SUPERNO, are, *van boven zwemmen, bij voorb.* gaudia levia & quaſi in ſummo pectore ſupernantia, Gell. IX, 9.

SUPERNUS, a, um, (*voor* ſuperinus *van* ſuper), *boven te vinden, boven,* (*bij voorb. de boven of hemel-goden*), *bij voorb.* pars oris, Plin. H. N. VII, 16: vulnus, Plin. H. N. II, 56: lac, adventante partus tempore, in ſupernas ſe partes profert, Ibid. XII, 2 Med.: Stygiasque canes in luce ſuperna deſtituam, i. e. in luce ſolis, Lucan. VI, 733: Tuſculum, Horat. Epod. I, 29: *alwaar* Bentl. ſupini *voor* ſuperni *leest: van daar boven, d. i. hemelsch, bij voorb.* dei, Lucan. VI, 430: vita tibi ſemper directa ſupernas ad leges, ſequerisque deos, Ib. IX, 556: numen, Ovid. Met. XV, 128.

SUPĔRO, avi, atum, are, (*van* ſuper *over*) i. e. ſuper aliquem (aliquid) venire *of* eſſe, 1) *over iet komen, gaan, lopen, zwemmen, rijden enz., met één woord pasſeeren, op eene dubbele wijze;* 1) *over iet, dat dwars voor ons ligt, of toch in 't gemeen voor ons is, komen, gaan, rijden, vaaren, zwemmen, het pasſeeren, er over ſtappen, bij voorb. over eene rivier, berg, gragt, hout, dat voor ons ligt enz. is menigvuldig, bij voorb.* ripas fluminis, Caeſ. B. C. I, 48: mare, Senec. Octav. 128: regionem, Cic. Tuſc. I, 19: montes, Virg. Georg. III, 270: Alpes, Liv. V, 34: aequor, Ovid. in Ibin. 593: retia ſaltu, *er over ſpringen,* Ovid. Met. VII, 767: fluvium duris lacertis, Lucan. IV, 150, i. e. *door zwemmen, er over zwemmen:* caprae gravido ſuperant vix ubere limen, Virg. Georg. III, 317: *dus ook* aliquid adſcenſu, *beklimmen, overklimmen, bij voorb.* ſummi faſtigia tecti adſcenſu ſupero, Virg. Aen. II, 302, i. e. *klim op enz.: dus ook* munitiones ſuperatae, Liv. V, 8: *dus ook* ſuperato brachio (munitionum), Liv. XXXVIII, 5: *van daar Tropisch, over iet komen, d. i. doorſtaan, te boven komen, bij voorb.* caſus, Virg. Aen. XI, 244: difficultates, Vellej. II, 120: omnia, Caeſ. B. G. VII, 24, i. e. *koude, ſtormen enz.:* aliquantum itineris, Tacit. Agric. 33: ſuperanda omnis fortuna ferendo eſt, Virg. Aen. V, 710: *ook overklimmen, d. i. grooter zijn, overtreffen, bij voorb.* ne ſumtus fructum ſuperet, Varr. R. R. I, 53: liberalitates in patriam a majoribus tributas exemplis ſuis ſuperavit, Inſcript. ap. Gruter. p. 1094 n. 2. 2) *over iet in de lengte heen komen; vaaren, lopen, gaan, zwemmen enz., d. i. voorbij komen, voorbij lopen, voorbij rijden, voorbij zwemmen enz., met één woord pasſeeren, bij voorb.* promontorium, Lucil. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 244 (248). Liv. XXXI, 23: *dus ook* Pachynum, Liv. XXV, 27, i. e. *voorbij vaaren:* Maleа ſuperata, Liv. XXXI, 44 in.: fontem Timavi, Virg. Aen. I, 244 (248): aequor, Ovid. in Ibin 593: Iſthmon curſu, Ibid. Triſt. I, 11, 5: *van daar* a) *over iemand komen, d. i. overtreffen, voorkomen, een voorrecht hebben, bij voorb.* omnes in re, Cic. ad Div. V, 8 poſt med.: aliquem doctrina, Cic. Tuſc. I, 1: omnes ſcelere, Liv. XXIX, 8: aliquem arte dicendi, Cic. Or. I, 15: aliquem ſplendore & dignitate vitae, Nep. Alcib. 11: aliquem ingenio, auctoritate, amore populi, Nep. Dion. 4: Phoebum canendo, Virg. Ecl. V, 9: omnes in ceteris artibus, Nep. Epam. 2: ea ſententia numero plurimum ſuperata, Gell. VII, 18 extr., i. e. *overſtemd:* Marſya Mygdoniam Phoebi ſuperatus pectine loton, Sil. VIII, 506, *alwaar* lotum *voor* (in) loto

i. e.

i. e. tibi's *ſtaat: ook kan men uit het bovenſtaande hier toe brengen* ſumtus fructum ſuperet, Varr.: liberalitates, Inſcript: *ook zonder* Accuſativus, *een voorrecht of de overhand hebben, bij voorb.* virtute, qua noſtri milites facile ſuperabant, Caeſ. B. G. III, 14: ſuperat ſententia Sabini, Ibid. V, 31: Cum videret hoſtes ſuperare equitatu, Nep. Ageſ. 3: ſuperare numero militum, Liv. XXIX, 30: ſorte, Liv. XXXVIII, 36: tantum ſuperantibus ac emergentibus malis, Liv. III, 16, i. e. *de overhand hadden.* b) *voor komen, d. i. eer komen, bij voorb.* epiſtolam fama eſſet ſuperatura, Cic. Q. Fr. I, 1 in. c) *overwinnen, overweldigen, is menigvuldig, bij voorb.* hoſtem proelio equeſtri, Caeſ. B. G. II, 22: integros (hoſtes), Ibid. 24: Aſiam bello, Nep. Ageſ. 4: aliquem neque conſilio neque copiis ſuperare poſſe, Nep. Con. 4: aliquem clam ferro incautum, Virg. Aen. I, 350 (354): ſe a Themiſtocle non ſuperatum, ſed conſervatum, Nep. Them. 5: bello ſuperatus Amyntor, Ovid. Met. XII, 364: tota inſula in una urbe ſuperata eſt, Flor. II, 6 poſt med. *Ook zonder* Accuſativus, *zegevieren, de overhand behouden of hebben, bij voorb.* ſi tamen morbus ſuperaverit, Plin. Epiſt. VII, 1: ſuperantibus malis, Liv., *zie hier voor:* unde ſolo ſuperent venti, Propert. III, 5 (4), 29, *alwaar het ook zijn kan, voortkomen, ontſtaan, zie n.* III: ſuperat ſententia Sabini, Caeſ., *zie met meer hier voor.* II) *overig zijn, op eene dubbele wijze.* 1) *overig zijn, d. i. overtollig of overvloedig zijn, zeer menigvuldig zijn, rijklijk voor handen zijn, bij voorb.* partem ſuperare mendoſum eſt, Cic. Or. II, 19: de eo, quod ipſis ſuperat, Cic. Fin. V, 15: ſuperante multitudine, Liv. III, 5: ſi quid aeri meo alieno ſuperabit, Cic. Att. XIII, 46 extr.: velut cum otium ſuperat, Liv. III, 17: quis tolerare poteſt, illis divitias ſuperare, Salluſt. Cat. 20 (21): Metello quamquam virtus gloria atque alia optanda bonis ſuperabant, tamen inerat contemtor animus & ſuperbia, Ibid. Jug. 64 (68): ſi ſuperant fetus (nucis), Virg. Georg. I, 189: ſuperat gregibus juventus, Ibid. III, 63: gentis ſuperant tibi laudes, Tibull. IV, 1, 28. Not. *Het één en ander kan men vertalen, door voorhanden zijn.* 2) *overig zijn, d. i. reſteeren, overblijven, nog voorhanden zijn, bij voorb.* Quae ſuperaverint animalia, immolant, Caeſ. B. G. VI, 16: die ſuperante, Liv. XXIX, 7: quid ſuperat, quod purgemus, Liv. XLV, 24: Sex ſuperant verſus, Propert. IV, 2, 57: pars, quae ſola mei ſuperabit, oſſa, Tibull. III, 2, 17: ſi — remota eſt uncia, quid ſuperat? Horat. Art. 328: nihil ex raptis ſuperabat, Liv. XXII, 40 poſt med.: omnes res exſequi ſolitus erat, quae Jugurthae feſſo aut majoribus adſtricto ſuperaverant, Salluſt. Jug. 70 (73): ſuperet modo Mantua nobis, Virg. Ecl. IX, 27: et quam hoc Caeſari ſuperſit, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 5 extr., i. e. *te bezorgen overig zij; doch het kan ook zijn, ligt, doenlijk zij; doch de geheele plaats is wat donker, zo zij echt is: van daar* ſuperare vita, *in het leven blijven, overleven, bij voorb.* uter eorum vita ſuperaverit, Caeſ. B. G. VI, 19: *van daar overleven (zonder* vita) *met den* Dativus, *bij voorb.* urbi, Virg. Aen. II, 645: *ook nog in leven zijn, bij voorb.* ſuperatne & veſcitur aura? Ibid. III, 339. III) *daar zijn, voor handen zijn, bij voorb.* illis divitias ſuperare, Salluſt., *zie hier voor:* virtus, gloria atque alia ſuperabant, Salluſt., *zie hier voor:* velut cum otium ſuperat, Liv., *zie hier voor: van daar nog leven, bij voorb.* ſuperetne vita, Virg., *zie hier voor: en enkel* ſuperare, Virg. Aen. III, 339, *zie hier voor.* IV) *doenlijk zijn, ligt of gemakkelijk zijn, bij voorb.* quam hoc Caeſari ſuperſit, Coel. in Cic. Ep., *zie hier voor.* V) *uitſteken, voortkomen, bij voorb.* ſol ſuperabat e mari, Plaut. Stich. II, 2, 41: ſuperat agger ad auras, Stat. Theb. IV, 458: *van daar zich vertonen, zich zien laten, bij voorb.* ſi ſuperaverit morbus, Plin. Ep., *zie hier voor:* unde ſolo ſuperent venti, Prop., *zie hier voor: van daar voorhanden zijn, zie hier voor: van daar leven of nog leven, zie hier voor.*

SUPEROBRŬO, ui, ŭtum, 3. *van boven bedekken, bij voorb.* aliquem armis, Prop. IV, 4, 91, *alwaar* ſuper *weg kon blijven; doch* ſuper *zou ook kunnen heeten, daarbij (bij deze woorden) of daarop, daarna, (na deze woorden); doch het is misſchien niet nodig.*

SUPERPENDĔO, ēre, *daarover hangen, bij voorb.* ſuperpendentia ſaxa, Liv. XXXVII, 27 extr.

SUPERPONDĬUM, i, n. *het geen behalven het vorig gewigt er aan gehangen of gelegd wordt, toelage, overwigt, bij voorb.* tantae molis, Apul. Met. VII poſt med. p. 196, 2 Elm.

SUPERPŌNO, ſui, ſĭtum, 3. 1) *er op of er boven zetten, of leggen, opzetten, opleggen, bij voorb.* turrim pilis, Sueton. Claud. 20 extr.: *den hoed op het hoofd,* Liv. I, 34: manum, Ovid. Her. XXI, 190: vitis brachia jugo, Colum. IV, 24: *Dus ook van het opleggen van een geneesmiddel op een ziek deel, bij voorb.* ranae carnes doloribus oculorum, Plin. H. N. XXXII, 7 ante med.: *dus ook* ſplenium, Ibid. XXIX, 6 med.: emplaſtrum loco dolenti, Scrib. Larg. 206: malicorium, Celſ. V, 26 ſect. 35. 2) *er boven zetten, d. i.* a) *in ligging, d. i. er boven of hoger op zetten, bij voorb.* villam profluenti, Colum. I, 5, 4: deſertis Africae duas Aethiopias ſuperponunt i. e. ſitas eſſe ſuper deſerta ajunt, Plin. H. N. V, 8: *van daar* Galatia ſuperpoſita, Ibid. V, 23 med., i. e. *ligt hoger op:* apodyterio ſuperpoſitum eſt ſphaeriſterium, Plin. Ep. V, 6, 27. b) *voor of vooraan zetten, bij voorb.* Stoici volunt huic aliud genus ſuperponere, Senec. Ep. 58 ante med.

SUPERPOSITUS, a, um, *zie* Superpono.

SUPERQUAM *of* SUPER QUAM, *zie* Super.

SUPERRĀDO, ſi, ſum, 3. *van boven ſchaven, overſchaven, of beſchaven, bij voorb.* ſuperraſis clavis pedum, Plin. H. N. XXII, 23 prope fin.

SUPERRĀSUS, a, um, *zie* Superrado.

SUPERRIMUS, a, um, Superlat. *van* Super (i. e. ſuperus), a, um, *bij voorb.* ſupremum a ſuperrimo dictum, Varr. L. L. VI, 3 poſt med.

SUPERRŬO, ĕre, *er op ſtorten, op iets of iemand zich werpen,* aliquem *en* alicui, *bij voorb.* Socratem, Apul. Met. I med. p. 109, 31 Elm.: corpori, Apul. Met. II poſt med. p. 128, 6 Elm.

SUPERSCANDO, ĕre, *er over klimmen, over iets klimmen, bij voorb.* corpora, Liv. VII, 36. *Ook heeft men* ſuperſcendo, *bij voorb.* Colum. XI, 3, 7.

SUPERSCENDO, *zie* Superſcando.

SUPERSCRĪBO, pſi, ptum, 3. *er boven ſchrijven, bij voorb. een woord,* Gell. XX, 6 extr.: nomen, Pandect. L. 10, 4: ſi inciſis ſuperſcripſit induxit ſe, Ibid. XXVIII, 40 med.: Multa ſuperſcripta inerant, Sueton. Ner. 52 extr.

SUPERSCRIPTUS, a, um, *zie* Superſcribo.

SUPERSĔDĔO, ſedi, ſeſſum, 2. 1) *zitten op of boven iets, bij voorb.* elephanto, Sueton. Ner. 11: aquila tentorio ejus ſuperſedens, Ibid. Aug. 96. *Ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* anſa, quam ſuperſedebat aſpis, Apul. Met. XI ante med. p. 262, 29 Elm. 2) *aan eene zaak zich onttrekken, beſparen, nalaten, afhouden,* a) *met den* Ablativus, *bij voorb.* labore itineris, Cic. ad Div. IV, 2 extr.: proelio, Caeſ. B. G. II, 8; *doch het kan ook de* Dativus *zijn: dus ook* nuptiis, Turpil. ap. Non. cap. 1 n. 187: ſuperſede iſtis rebus jam, Plaut. Epid. I, 1, 57: ſuperſede iſtis verbis, Ibid. Poen. I, 3, 5: commode poterimus principio ſuperſedere, Auct. ad Her. III, 9, *overal kan het de* Dativus *zijn (gelijk dan beneden* pugnae *voorkomt); dewijl echter anders meermalen de* Ablativus *er bijſtaat (zie beneden) zoo is het niet onvoegzaam ook boven het voor den* Ablativus *te houden: van daar* Paſſive, *maar* Imperſonaliter, *bij voorb.* vero cum multitudine ſuperſedendum eſt, Cic. Inv. I, 20: Sunt autem qui putent, nonnunquam poſſe complexione ſuperſederi, Ibid. 40 in.: tum exornatione & complexione ſuperſedendum eſt, Auct. ad Her. II, 19 extr.: quidam — rebus divinis ſuperſederi juſſum (eſſe) putant, Liv. VI, 1 extr.: litibus ſuperſederi aequum ſit, Liv. XXXVIII, 51: delectu ſuperſeſſum eſt, Liv. VII, 27. b) *met den* Accuſativus, *is zeldzaam, bij voorb.* operam, quam dare rogati ſunt, ſuperſederunt, Gell. II, 29 poſt med.; *doch het is niet verkeerd, dewijl* ſuper *eenen* Accuſativus *regeert. Sommigen verſtaan* dare *bij* ſuperſederunt, *hetwelk niet te berispen is, maar niet nodig ſchijnt: van daar* Paſſive, ſuperſeſſus, a, um, *en* ſuperſedendus, a, um, *bij voorb.* iſtis omnibus ſuperſeſſis, Apul. Flor. 4 in. p. 349, 9 Elm., i. e. omiſſis: haec cauſa mihi via eſt ſuperſedenda, Auct. ad Her. II, 17. c) *met den* Infinitivus, *die waarſchijnlijk in plaats van den* Accuſativus *ſtaat, d. i. ik onttrek mij (ben onttrokken) beſpare, late na, mag niet, wil niet enz. is menigvuldig, bij voorb.* loqui, Liv. XXI, 40, i. e. *het ſpreken beſparen, nalaten:* certare, Liv. IV, 7: ſuperſedere de amicitia agere, Liv. XXXIV, 59: rex caſtigare territos ſuperſedit, Curt. V, 6, 14: haec ego ſcribere publice ſuperſedi i. e. nolui, Plin. Ep. V, 6: proloqui, Sisenna ap. Non. cap. 1 n. 187: artifices non modo fovere, ſed ſpectare omnino ſuperſedit, Sueton. Tit. 7: in peragranda Aegypto paulum deflectere ad viſendum Apin ſuperſedit, Ibid. Aug. 93: ſuperſedeo te habere civem, Val. Max. II, 6, 6: moris erat, conſules invitari ad coenam, deinde rogari, ut venire ſuperſedeant, Ibid. II, 8, 6. d) *met den* Dativus, *bij voorb.* pugnae, Auct. B. Afric. 75, *zie* a. *Doch het kan ook de* Genitivus *zijn.* Not. *Sommigen lezen ook* ſuperſideo.

SUPERSESSUS, a, um, *zie* Superſedeo.

SUPERSIDEO, *zie* Superſedeo.

SUPERSĬLIO, īre, *er op ſpringen, er op wippen, bij voorb.* perticae dolantur in quadrum, ne teres laevitas earum ſuperſilientem volucrem non recipiat, Colum. VIII, 3 poſt med.

SUPERSISTO, ſtiti, ſitum, 3. 1) *er op ſtellen*, 2) ſcil. ſe *zich er opſtellen, er op treden, bij voorb.* ſuperſiſtit ficarium, Apul. Met. VIII ante med. p. 206. 20 Elm.: tribunal juſſus ſuperſiſtit, Ibid. X poſt med. p. 269. 9 Elm.

SUPERSOLANEUS, a, um, i. e. qui eſt ſuper ſolo, Feſt. in Subſolaneae.

SUPERSTAGNO, are, *overloopen, een ſtaande water worden, bij voorb.* amnis, Tacit. Ann. I, 79.

SUPERSTERNO, ſtravi, ſtratum, 3. *er op ſtrooijen, of ſpreiden, of dekken, bij voorb.* cumulos Gallorum, Liv. X, 29: pavimenta, Colum. I, 6 ante med.

SUPERSTES, itis, 1) *die er bij ſtaat, bij voorb. wanneer iet geſchiedt: gevolglijk tegenwoordig bij eene zaak, of getuige, bij voorb.* nemo hic ſuperſtes, Plaut. ap. Feſt.: *van daar in het oude formulier der Rechtsgeleerden*, ſuis utriſque ſuperſtitibus, praeſentibus, iſtam viam dico, Cic. Mur. 12; *alwaar het hard ſchijnt, dat* ſuperſtitibus *hetzelfde zijn zou als* praeſentibus; *waarom de geleerden dit* praeſentibus *voor eene gloſſe houden, en het willen doorhalen. Het kan wel zijn. Maar wanneer men bedenkt, dat in de Rechtsgeleerde formulieren, Inſtrumenten, beleeningen enz. menigmalen woorden bij een gezet ſtaan, die hetzelfde betekenen: dan zou* ſuperſtitibus praeſentibus *een oud formulier geweest zijn, dat Cicero zoo nageſproken heeft, als het gebruiklijk was:* cf. Feſt., *welke zegt:* Superſtites teſtes praeſentes ſignificat; cujus rei teſtimonium eſt, quod ſuperſtitibus praeſentibus ii, inter quos controverſia eſt, vindicias ſumere jubentur; *en* Paulus ex Feſto *zegt:* ſuperſtites antiquitus adpellati ſunt teſtes: *ook zegt* Servius ad Virg. Aen. III, 32, 9, ſuperſtes praeſentem ſignificat, ut Cicero in Mureniana; ſuis utriſque ſuperſtitibus. *Nog lijdelijker wordt de plaats, als men* ſuperſtitibus *door* teſtibus *verklaart, zoo als boven aangehaald is; dan kan men* praeſentibus *er bij duiden: Echter waagt men, of het ook zeker hetzelfde is, als* praeſens *of* teſtis, *zie n.* 4. 2) *overig blijvende na den dood van een' ander, overlevende*, alicui *iemand is menigvuldig, bij voorb.* Terent. Heaut. V, 4, 7: ut tibi ſuperſtes uxor aetatem ſit, Plaut. Aſin. I, 1, 6: Aeneas patriae ſuperſtes, Horat. Carm. ſaec. 42: ſicut ſuum gratum vis tuae ſupereſſe vitae ſoſpitem & ſuperſtitem, Plaut. Aſin. I, 1, 2: ut vitae tuae ſuperſtes ſuppetat, Ib. Trin. I, 2, 19: *van daar* fama ſuperſtes, Horat. Od. II, 2, 8: *dus ook* poſt mea manſurum fata ſuperſtes onus, Ovid. Am. III, 15, 20: nec manſit ruſticitas priſcis illa ſuperſtes avis, Ibid. Art. III, 128. *Ook met den* Genitivus, *als een* Subſtantivum, *is menigvuldig, bij voorb.* non ſolum vitae, ſed etiam dignitatis meae, Cic. Q. Fr. I, 3: alterius veſtrum ſuperſtes, Liv. XL, 8 extr.: omnium, quos — rogaverant, ſuperſtites fuere, Plin. H. N. VII, 48, i. e. *hebben alle die genen overleefd:* felicem Priamum putabat, quod ſuperſtes omnium ſuorum extitiſſet, Sueton. Tiber. 62: integram illi ſubolem ac ſuperſtitem iniquorum precarentur, Tacit. Ann. III, 4: *van daar* ſuperſtes ſui, Senec. Ep. 30; *en* ſui, Tacit. Agr. 3, *die zich zelven overleeft, d. i. lang genoeg geleefd heeft, of van het leven verzadigd is enz.: dus ook* gloriae ſuae *i. e. die zijnen roem overleeft, bij voorb.* ſe ſuperſtitem gloriae ſuae ad crimen & invidiam ſupereſſe, Liv. II, 7: *van daar Tropisch, of voor overig, overig gebleven, bij voorb.* coenis tribus jam perna ſuperſtes, Martial. X, 48, 7: nec (ſylva) ſolos hominum transgreſſa veterno fertur avos, Nymphas etiam mutare ſuperſtes, Stat. Theb. VI, 95. 3) *lang levende, bij voorb.* deos quaeſo, ut (puer) ſit ſuperſtes, Terent. Andr. III, 2, 7; *doch, het kan ook heeten, ons alleen overleve*, ſcil. nobis; *hetwelk de vrouw misſchien weggelaten heeft: dus ook Tropisch*, Lucan. VII, 660, poteſt, ſuperſtite Roma, Magnus eſſe miſer, i. e. *lang duuren; doch het kan ook heeten, overig blijven, gevolglijk kan beide tot n.* 2 *behooren.* 4) *daarop ſtaande, bij voorb. op eenen akker, bij voorb. om hem te bezien of hem zich toe te eigenen: van daar* a) *die procedeert, een die voor het gericht een pleitgeding heeft: dus zou men het kunnen verklaren*, Cic. Mur. 12, ſuis utriſque ſuperſtitibus praeſentibus, i. e. *beide partijen: dan moet* ſuis *weg: zoo als het dan ook weg moet, wanneer* ſuperſtites *voor* praeſentes *ſtaat.* Suis *kan alleen blijven, wanneer* ſuperſtites *getuigen zijn.* b) *elke twister, kijver, ruſiemaker; dus zou men de bovenſtaande plaats kunnen verklaren*, Plaut. ap. Feſt., Nunc mihi licet quidvis loqui: nemo adeſt ſuperſtes i. e. *die met mij kijft: doch het is ſlechts vermoeden. Het geheele bewijs, dat* ſuperſtes *hetzelfde is, als* praeſens, *rust alleen op het gezag van* Feſtus *en* Servius.

SUPERSTITIO, onis, f. 1) *misſchien waarzegging, waarzeggerij, of eene ſoort daarvan: dit ſchijnt niet voor te komen, zie* Superſtitioſus: *van daar* 2) *Bijgeloof, is menigvuldig, bij voorb.* anilis, Cic. Div. II, 4: ſuperſtitione imbutus, Cic. Fin. I, 18: captus, Liv. XXVI, 19: ſuperſtitio hominum imbecillitatem occupavit, Cic. Div. II, 72: ſuperſtitiones magicas objectare alicui, Tacit. Ann. XII, 59: ſuperſtitio error inſanus eſt, Senec. Ep. 123 extr.: *de Etymologie van* Cicero, Nat. D. II, 28, *is eenvouwig; ten zij men zeggen moet, dat hij alleen heeft willen zeggen, dat die genen bijgelovig zijn, die geheele dagen baden en offerden, opdat hunne kinderen hen overleven mogten: dewijl dit onnut was; eene andere geeft* Lactantius IV, 28 extr. 3) *ook in eenen goeden zin* i. q. religio, *godsdienst, heiligheid, godsdienſtverpligting, bij voorb.* ſuperſtitione facile eſt liberari, cum ſuſtuleris vim deorum, Cic. Div. I, 42, i. i. *godsdienst, vereering der Goden:* templi, Juſtin. XXXIX, 5, i. e. *heiligheid:* in ſuperſtitionibus atque cura deorum praecipua omnibus veneratio eſt, Ibid. XLI, 3: virtutis quadam ſuperſtitione teneantur, hanc ament cet., Senec. Ep. 95 med., i. e. *billijkheid, vereering: van daar* una ſuperſtitio ſuperis quae reddita (i. e. data, permiſſa) divis, Virg. Aen. XII, 817, i. e. (*de eed bij den Styx*) *is de eenige (godsdienſtige) verpligting voor de Goden; doch het kan ook zijn eed: van daar vloek, eed, bij voorb.* Virg. Aen. XII, 817, *zie hier voor. Van daar overdreven godsdienst, d. i. bijgeloof, zie n.* 2.

SUPERSTITIOSE, *bijgelovig, op eene bijgelovige wijze, met bijgeloof, uit bijgeloof, bij voorb.* dicere, Cic. Nat. D. III, 39. Cic. Div. I, 55: *van daar Tropisch, bijgelovig, d. i. al te zorgvuldig, te ſtipt, bij voorb.* cogitatis inhaerere, Quintil. X, 6 poſt med.: Non hoc adeo ſuperſtitioſe fieri velim, Quintil. I, 1: inducias ſuperſtitioſe definire, Gell. I, 25 med.: aliquid conſabricari, Ibid. III, 19.

SUPERSTITIOSUS, a, um, 1) *waarzeggende, waarzegger, waarzegſter, bij voorb.* homo ſuperſtitioſus eſt, Plaut. Amph. I, 1, 167. Curc. III, 27: Quid ſi iſta aut ſuperſtitioſa aut hariola eſt? Plaut. Rud. IV, 4. 95: *dus ook* ſuperſtitioſis hariolationibus, Cic. Div. I, 31 extr. e poëta: *dus ook* o Sancte Apollo, qui umbilicum — terrarum obtines, unde ſuperſtitioſa primum — evaſit vox, Acc. ap. Cic. Div. II, 56: *van daar* 2) *bijgelovig, bij voorb.* philoſophi, Cic. Div. II, 57 extr.: religio ſuperſtitioſa, Nigid. ap. Gell. IV, 9: imbecilli animi facile ſuperſtitioſa iſta concipiunt, Cic. Div. II, 39: nimium ſuperſtitioſum eſſe, Cic. Dom. 40. 3) *godsdienſtig, bij voorb.* nimium ſuperſtitioſum eſſe non oportere, Cic. Dom. 40, *zie hier voor.*

SUPERSTITO, are, 1) *overig of bij het leven laten blijven, in zijne duurzaamheid behouden, bij voorb.* regnum, Enn. ap. Non. cap. 2 n. 776. 2) *overig zijn, bij voorb.* ut mihi ſupeſit, ſuppetat, ſuperſtitet, Plaut. Perſ. III, 1, 5, i. e. *vol op zijn.*

SUPERSTO, are, *over iet ſtaan, er boven ſtaan, is menigvuldig*, 1) *met den* Dativus (*tenzij het ſomtijds de* Ablativus *is*), *bij voorb.* columnae, quibus ſuperſtabant, Liv. XL, 2: ſtratis corporibus ſuperſtatis, Liv. VII, 24: carria ſuperſtans, Liv. X, 28: ſuperſtantium rupibus piratarum, Liv. XXXVII, 27 extr.: ruinis ſuperſtantes, Liv. XXXVIII, 7: ſtatuam columnae ſuperſtantem, Sueton. Galb. 23. 2) *met den* Accuſativus, *bij voorb.* oſſa ſuperſtabunt volucres inhumata, Ovid. Her. X, 123: corpora cumulata ſuperſtans, Stat. Theb. II, 713: quem lapſum ſuperſtans immolat, Virg. Aen. X, 540, *alwaar men den* Accuſativus lapſum *tegelijk tot* immolat *en tot* ſuperſtans *kan brengen; doch* Virgilius *kan hem ook alleen tot* immolat *gebracht hebben, dan is* ſuperſtans *daarop ſtaande.* 3) *zonder* Caſus, *bij voorb.* quem — lapſum ſuperſtans immolat, Virg., *zie hier voor.*

SUPERSTRATUS, a, um, *zie* Superſterno.

SUPERSTRICTUS, a, um, *zie* Superſtringo.

SUPERSTRINGO, inxi, ictum, 3. *boven of er over binden, of ſamentrekken: van daar* ſuperſtrictis manibus, Apul. Met. XI ante med. p. 263, 31 Elm., i. e. *ſamengetrokken.*

SUPERSTRUCTUS, a, um, *zie* Superſtruo.

SUPERSTRUO, xi, ctum, 3. *in de hoogte of er boven bouwen, bij voorb.* neque fundamenta — ſubdidit, neque firmis nexibus ligneam compagem ſuperſtruxit, Tacit. Ann. IV, 62: hoc fundamentum tot & tantis ſuperſtructis molibus obruebatur, Senec. Controv. I praeſ. extr.: ſed & ſtragula veſte — depicta probe conſternunt; ac deſuper — pulvillis — ſuperſtruunt, Apul. Met. X poſt med. p. 248, 27 Elm.

SUPERSUM, fui, eſſe, 1) *overig zijn, d. i. overig blijven, nog voorhanden zijn, bij voorb.* Qui ſuperſint de Hirtii exercitu, Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 33 extr., i. e. *de rest, het overſchot:* tantum civium ſuperfuturum, Cic. Catil. III, 10: cum non multum aetatis ſupereſſet, Caeſ. B. G. V, 22: ſed porro auſculta, quod ſupereſt fallaciae, Terent. Heaut. V, 5, 23: heu! tantum ſupereſſe maris, Virg. Aen. V, 615: unum ſupereſſe laborem, Enn. ap. Gell. I, 22: quod omnino biduum ſupererat, Caeſ. B. G. I, 23: ut nulli ſuperſint de inimicis, Cic. Marc. 7: nemo ſupereſſe quemquam praeter eos — crederet, Liv. V, 39: quam non ſupereſſent, qui colerent, Ibid.: *van daar* quod ſupereſt,

rest, *overigens, wat het overige betreft*, *bij voorb.* quod superest, scribe, quid placeat, Cic. Att. IX, 18 extr.: *ook is*, quod superest, *de rest, het overige*, Virg. Aen. V, 691: *ook* superest, ut *er is nog overig, dat*, *bij voorb.* superest, ut poeniteat, Plin. Ep. I, 2: *ook in 't gemeen, overig blijven*, *bij voorb.* id (temporis), quod gerendis rebus superesset, quieti datum, Liv. XXI, 4: ut aut nulli supersint (i. e. *overig zijn*) de inimicis, aut qui superfuerunt (i. e. *overig gebleven zijn*), sint amicissimi, Cic. Marc. 7: ex eo proelio circiter millia hominum CXXX superfuerunt, Caes. B. G. I, 26: tantum civium superfuturum, Cic., *zie hier voor*: Quoniam occuparat alter, ne primus forem, ne solus essem, studui, quod superfuit, i. e. *ten aanzien van het geen nog overig is*, Phaedr. II epil. 6: *van daar* a) *overig zijn*, scil. *om te doen*, *nog niet gereed zijn*, *bij voorb.* non multum superesse munitionis, Nep. Them. 7: sibi unum superesse laborem, Enn. ap. Gell. I, 22. b) *overig zijn*, *nog daar zijn*, *bij voorb.* deos, quos adorent, non superesse, Liv. XXXVIII, 43 med., i. e. *niet meer daar zijn*: qui supersint de exercitu, Pollio, *zie boven*: ut aut nulli supersint de inimicis, Cic., *zie hier voor*: *van daar* modo vita supersit, Virg. Georg. III, 10, i. e. *als ik nog maar leef; doch, het kan enkel zijn*, *daar zijn*, *voorhanden zijn*, *zie* n. 4. c) *overleven*, *bij voorb.* Lucumo superfuit patri, Liv. I, 34: Ne superesset tanto exercitui, Liv. XXVII, 49: sicut tuum vis unicum gnatum tuae superesse vitae sospitem & superstitem, Plaut. Asin. I, 1, 2: pugnae aut fugae superfuisset quisquam, Liv. XXVIII, 28 (*doch, nu ik weder nazie, vind ik deze plaats daar niet; maar ik weet, dat hij of aldaar of toch zeker in* Livius *staat*). a) *overig zijn*, *overtollig zijn*, *in overvloed daar zijn*, *of ook rijklijk daar zijn*, *bij voorb.* cui tanta res erat & supererat, Terent. Phorm. I, 2, 19: Vereor, ne verba mihi superesse putes, Cic. ad Div. XIII, 63: aliis, quia desit, quod ament, aegre est, tibi, quia superest, dolet, Terent. Phorm. I, 3, 10: adeo supererant animi (i. e. *moed*) scil. Appio, Liv. II, 27 extr.: quam diu supererunt (vires) *bij lijders*, Cels. III, 4 ante med., i. e. *rijklijk daar zullen zijn*: *doch, het kan ook enkel wezen, daar zullen zijn*: ut neque hostibus quidquam relinqueretur, et sibi ac suis omnia superessent, Liv. XXVI, 48: *dus ook* tantum illi ingenii superfuit, Sueton. Tit. 1 in.; *doch het kan ook hier wezen, voorhanden zijn.* 3) *overig zijn, of overtollig zijn, d. i. onnodig zijn, overvloedig zijn, te veel zijn, weg kunnen blijven*, *bij voorb.* ut neque absit quidquam neque supersit, Cic. Or. II, 25: non defuisse magis quam superfuisse, Varr. ap. Gell. I, 22: *dus ook* Liv. XLV, 13, Id Masinissae satis esse, quod populo Romano supersit, i. e. *wat het Romeinsche volk niet gebruiken kan, wat voor het zelve te veel is.* 4) *daar zijn, tegenwoordig zijn*, *bij voorb.* si superesset, August. ap. Sueton. August. 56 med.: quamdiu supererunt vires, Cels., *zie hier voor*. *Dus wil ook* Ernesti, Sueton. Oth. 6, sacrificanti interfuit, *voor* interfuit *liever* fuit *lezen*: *van daar* a) *voorhanden zijn, daar zijn*, *bij voorb.* modo vita supersit, Virg., *zie* 1, b. quamdiu vires supererunt, Cels., *zie hier voor*. *Hier toe zou men ook kunnen rekenen* tantum illi vel ingenii vel artis superfuit, Sueton. Tit. 1; *doch, het kan ook beteken, rijklijk of overvloedig daar zijn*, *zie* n. 2. b) *iemand dienen door zijne tegenwoordigheid*: *hier toe kan men ook rekenen* si superesset, August. ap. Sueton. Aug. 56, *zie* n. 4; *wanneer de verandering van den Heer* Ernesti, Sueton. Oth., *geen bewijs meer zou hebben. Bijzonder werdt ten tijde van* Gellius (*waarschijnlijk ook te voren*) *van de Advokaten gezegd*, superesse alicui i. e. *iemand als Advokaat dienen*, *iemands Advokaat zijn*, *zie* Gell. I, 22, *alwaar* Gellius *met deze uitdrukking spot.* 5) *boven zijn, over iet zijn, uitsteken*, *bij voorb.* qui cava superest de casside vultus, Val. Fl. VI, 763: *van daar Tropisch, over iet zijn, d. i. er tegen opgewassen zijn, doorstaan*, *bij voorb.* labori, Virg. Georg. III, 127, *welke plaats ook* Gell. I, 22 *aangehaald en verklaard wordt.* 6) *overvloed hebben*, *overvloedig of wel zeer rijklijk met iet verzien zijn, uitmuntend zijn, voorrecht hebben, overtreffen*, *bij voorb.* Nec vero scientia juris majoribus suis Aelius Tubero defuit; doctrina etiam superfuit, Cic. ap. Gell. I, 22; *alwaar* Gellius *het verklaart door* supra fuit, praestitit, superavit i. e. *heeft ze overtroffen, is er uitmuntender in geweest; gevolglijk is* doctrina *de* Ablativus; *men zou ook* doctrina *wel voor den* Nominativus *kunnen houden, zoo dat* superfuit *tot* n. 2 *zou behoren; doch het is misschien niet nodig.* Not. (1) *Men vindt ook dit* Verbum *gescheiden*, *bij voorb.* nihil erat super, Nep. Alcib. 8: super unus eram, Virg. Aen. II, 567. *Dit bewijst juist dat het twee woorden zijn, en dat de Ouden even zoo wel gezegd hebben* super sum, *als* supersum cet. (2) superfore *voor* superfuturum esse, Pandect. XVII, 1, 60 post med. (3) superescit *voor* supererit, Enn. ap. Fest.

SUPERTECTUS, a, um, *zie* Supertego.

SUPERTĔGO, texi, tectum, 3. *overdekken, d. i. iet bovenwaards of van boven bedekken*, *bij voorb.* *door een luiffel, dak enz.*, *bij voorb.* vasa congestu culmorum & frondium, Colum. IX, 14, 14: aliquid testa aut cortice, Pallad. in Mart. IX, 3: frondibus supertectos induci vehiculis jubet, Justin. XLIII, 4: *ook in 't gemeen overdekken, d. i. bedekken*, *bij voorb.* *met een kleed*, *bij voorb.* superiorem exutus tunicam supertexit me celerrime, Apul. Met. XI ante med. p. 263, 34 Elm.

SUPERTRĂHO, ĕre, *er over trekken, iet over iet trekken*, *bij voorb.* crates, Plin. H. N. XVIII, 18 extr.

SUPERTURBO, are, i. e. turbare super (i. e. de) re, *bij voorb.* pusillum superturbabatur, i. e. turbabatur propterea, Senec. in apocoloc. prope fin.

SUPERVĂCANĔUS, a, um, i. q. supervacuus, 1) *het geen boven al het nodige is, gevolglijk niet volstrekt nodig is: het geen overtollig is of geschiedt*, *bij voorb.* vasa, Cato R. R. 12, i. e. *gereedschap, dat men wegzet, en thans niet gebruikt; doch welke echter misschien in geval van nood gebruikt kan worden*: *van daar* opus supervacaneum, Cic. Senect. 16 prope fin., i. e. *bijwerk, dat men buiten zijne ambts- of nodigste bezigheden onderneemt*, *bij voorb.* *tot vermaak of tijdverdrijf enz.* 2) *overvloedig, overtollig, onnodig*, *bij voorb.* literae, Cic. Att. XVI, 2 extr.: ut nihil eorum supervacaneum sit, Cic. Nat. D. II, 47: quin alter consul pro supervacaneo atque inutili habeatur, Liv. X, 24 post med.: Alexander, gratiarum actionem ab hoste supervacaneam esse, respondit, Justin. XI, 12 extr.: vitae instituta tum utilia & necessaria, tum perniciosa & supervacanea, Sueton. in Rhetor. 1 post med.: supervacanea esset oratio mea, Liv. XXII, 39: supervacaneum est differere, Sallust. Cat. 51 (50), i. e. *het is onnodig*: illis supervacaneum est pugnare pro potentia paucorum, *Ib.* 58 (61): commemoratio officiorum supervacanea est, Cic. ad Div. III, 5 post init., *alwaar* Ed. Ern. supervacua *heeft*, *zonder varianten aan te merken, gevolglijk misschien door eene drukfout.*

SUPERVĂCO, are, *overvloedig, overtollig zijn*, Gell. I, 22, *alwaar daarmede* superesse *verklaard wordt.*

SUPERVACUE, *overtollig, d. i. onnodig*, Paul. recept. sentent. III tit. 5 sent. 20, *gebruikelijker daarvoor is* supervacuo.

SUPERVACŬO, i. e. supervacue, *is de* Ablat., *zie* Supervacuus.

SUPERVACŬUS, a, um, i. q. supervacaneus, *overtollig, d. i. onnut, onnodig*, *bij voorb.* honores, Horat. Od. II, 20, 24: dolium, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 19 Elm.: metus, Ovid. Pont. II, 7, 6: Ecce supervacuus (quid enim fuit utile nasci?) ad sua natalis tempora noster adest, Ibid. Trist. III, 13, 2: cultus lupini, Colum. II, 12 med.: vitem supervacuis frondibus onerare, Ibid. V, 5 extr.: supervacuam pugnam existimantes, Justin. III, 7: Daucum radice lignosa, et, cum exaruit, supervacua, Plin. H. N. XXV, 9: arundo crassiore paniculae coma, neque hac supervacua, Ibid. XVI, 36: carnes oculorum supervacuas consumit, Ibid. XXXII, 7: finito supervacua & nihil ad causam pertinens, Quintil. VII, 3 post med.: labor, Ibid. I, 8, 18: litera, Ibid. XII, 10, 3: prooemia, Ibid. §. 52: cetera esse sibi, hac parte omissa, supervacua, Ibid. II, 2 extr.: commemoratio officiorum supervacua, Cic. ad Div. III, 5 Ed. Ern., *tenzij het eene drukfout is*, *zie* Supervacaneus. Supervacuum est hoc loco repetere, Colum. de arbor. 26 extr.: distingui genera haec, paene supervacuum est, Plin. H. N. XX, 10: quod monere supervacuum est, Quintil. I, 4 post med.: illis supervacuum est pugnare cet., Sallust. Cat. 58 (61) *volgends eenige* Codd., *maar de* Ed. Cort. *heeft* supervacaneum: qui dicit, ut occidisti, supervacuum habet postea dicere, ego non occidi, Quintil. VII, 2 ante med., i. e. *houdt het voor onnodig, onnut*: *dus ook* phyteuma quale sit describere supervacuum habeo, Plin. H. N. XXVII, 12 post med.: adjectio vicini pro supervacuo habenda est, Pandect. VIII, 4, 5: nam diligentiam in supervacuis (i. e. rebus supervacuis) adfectare, non nostrum est, Plin. H. N. XVII, 1 extr.: *van daar* in supervacuum, Senec. Ir. II, 11. Ibid. ad Marc. 1 post med. *en* Epist. 70 post med., *of* supervacuo (Ablat.), Plin. H. N. XI, 25. Pandect. XI, 7, 14 med. XVIII, 1, 64, i. e. *overtollig, onnut, onnodig.*

SUPERVĀDO, ĕre, *over iet gaan, of klimmen, overklimmen*, *bij voorb.* ruinas muri, Liv. XXXII, 24: munimenta, Liv. XXXI, 33: omnes asperitates, Sallust. Jug. 75 (78).

SUPERVAGANĔUS, a, um, *bij voorb.* avis supervaganea, *bij de Augures*, i. e. quae ex summo cacumine vocem emisit, *gelijk* Festus *zegt*; *welke er bijvoegt*: quia in altissimis superque omnia vagatur.

SUPERVĀGOR, ari, 1) *boven ronszweeven.* 2) *te zeer uitzweeven, of zich uitbreiden*, *bij voorb.* *een' wijnstok, als hij te veel ranken heeft*, *bij voorb.* ne (vinea) supervagetur, Colum. IV, 21: supervagatam partem recidere, Colum. IV, 22.

SUPERVECTUS, a, um, *zie* Superveho.

SUPERVĔHO, xi, ctum. 3. *er over dragen of voeren, het zij het geſchieden op den ſchouder, te paard, wagen, ſchip enz.: van daar* ſupervehi, a) *er over gedragen of gevoerd worden. bij voorb.* montibus arenarum ſupervectis, Gell. XVI, 11 extr. b) *er over vaaren, rijden enz., bij voorb.* praet r oram Italiae ſupervectus promontorium, Liv. XLII, 48: quem (montem) progenies Phthiae ſupervehitur, Catull. LXVII, 41.

SUPERVĔNIO, veni, ventum, 4. 1) *er over komen, over eene zaak of perſoon komen, bij voorb. om ze te bedekken enz., met den* Accuſativus *en* Dativus, *ook zonder Caſus, bij voorb.* heres heredem velut unda ſupervenit undam, Horat. Epiſt. II, 2, 176: Vineae ſuperveniunt jugum, Colum. IV, 22, i. e. *gaan over enz., komen er over, over heen:* planitiem ſupervenit humor, Colum. II, 17 extr.: Caſeum muſto adimpleto, ita ut ſuperveniat, Colum. XII, 42: Quibusdam (inſectorum) pennarum tutelae cruſta ſupervenit, Plin. H. N. XI, 28, i. e. *krijgen er eene ſchaal over:* crura loquentis terra ſupervenit, Ovid. Met. X, 490, i. e. *kwam er over, bedekte ze:* curru deſilit atque ſemianimi lapſoque ſupervenit, Virg. Aen. XII, 356, i. e. *kwam over hem, ſprong op hem enz.: van daar beklimmen, beſpringen, van dieren, die paaren, bij voorb.* caper ſtupro matrem ſupervenit, Colum. VII, 6, 3: taurus ſupervenit juvencam, Ibid. VI, 24, 3: ſupra dictorum pleritque feminae priores ſuperveniunt, Plin. H. N. X, 63 poſt init., i. e. *ſpringen het eerst op hem ſcil. om het mannetjen tot paaren aan te prikkelen.* 2) *er bij komen,* a) *ſchielijk of onverhoeds, bij voorb.* munientibus ſupervenit Marcellus, Liv. XXIV, 35: Huic laetitiae ſupervenit Quintius, Liv. XXXIV, 40 extr.: timidisque ſupervenit Aegle, Virg. Ecl. VI, 20: grata ſuperveniet, quae non ſperabitur, hora, Horat. Ep. I, 4, 14: nec exſpectandum, ut ab hoſte circumveniretur, ſed ſecuris & laetis ſuperveniendum, Juſtin. II, 11, i. e. *overvallen, op den hals komen:* ſed Philippus ad judicium, veluti ad bellum, inopinantibus fratribus inſtructo exercitu ſupervenit, Ibid. VIII, 3: ſic canis illa ſuos taciturna ſupervenit hoſtes, Grat. Cyneg. 185. b) *in 't gemeen, er bij komen, bij voorb.* ulcus ulceri ſupervenit, Celſ. V, 28 ſect. 5: febris pernicioſa eſt, quae vulneri ſupervenit, Ibid. V, 26 ſect. 26: nullis ſupervenientibus auxiliis, Tacit. Hiſt. IV, 25: quoties imbres ſuperveniunt, Frontin. aquaed. 15: neſcio quid magnum vis feſtina parat, tenerosque ſupervenit annos, i. e. virtus praematura venit in teneros annos, Stat. Achill. I, 148: ſupervenientique ter dicere, Plin. H. N. XXIV, 19 poſt med.: ſigna legionum ſupervenerunt, Liv. XXXIV, 28, *komen er bij ſcil. te hulp:* legati ſuperveniunt, Liv. II, 3: Neque ita multo poſt & pedites ſupervenium, Liv. II, 6 extr., i. e. *kwamen nog daar bij: ook kan men a en b meestäl vereenigen.* 3) *over iet of iemand komen, overklimmen, bij voorb.* ne tempus opimandi (*van mesten*) quintam & vigeſimam lunam ſuperveniat, Colum. VIII, 7 extr., i. e. tranſcendat, *er over heen ga of zich uitſtrekke, d. i. langer duure dan enz.: van daar in voortrechten overtreffen, bij voorb.* viles ſutoria ornatus facio praeculta ſupervenit auro, Stat. Theb. II, 298.

SUPERVENTUS, us, m. *het bijkomen, de bijkomst, bij voorb. van eene zaak of perſoon, bij voorb.* legionis, Tacit. Hiſt. II, 51: aceſcunt ſuperventu (ſcil. mulieris profluvio menſium laborantis) muſta, ſterileſcunt tactae ſegetes, Plin. H. N. VII, 15 in.

SUPERVĪVO, xi, ctum, 3. *overleven*, alicui, *bij voorb.* filiis, Juſtin. XXVIII, 3: expeditioni ſuperfuit & ſupervixit, Flor. II, 2 ante med. §. 14: cur enim manui (latronum), quae jugulare poſſet, fortem latronem ſupervivere cet., Apul. Met. IV ante med. p. 147, 22 Elm.: gloriae ſuae, Plin. Epiſt. II, 1, *zijnen roem overleven.*

SUPERUNGO, unxi, unctum, 3. *van boven ſmeeren of zalven, overzalven, bij voorb.* ſuperungi collyrio, Celſ. VII, 7 ſect. 1; *doch de* Ed. Almelov. *heeft* ſuperinungi: Hoc ſuperunctum, Scribon. Larg. 29.

SUPERVŎLO, are, *er over vliegen, over iet vliegen, met den* Accuſativus, *en zonder denzelven, bij voorb.* ſupervolat orbem, Ovid. Met. IV, 623, i. e. *de aarde:* ſupervolat haſta, Virg. Aen. X, 522, i. e. *vloog over hem heen, vloog er over:* aves, quae ſupervolabant, Val. Max. IV, 8, 5: ut ſupervolantes quamvis alte perniciterque alites hauſtu raptas abſorbeant, Plin. H. N. VIII, 14: perdices (feminae) concipiunt ſupervolantium adflatu, Ibid. X, 33 extr.: ſupervolantes aves (Accuſ.) abſorbent (ſcil. angues Nomin.), Mela I, 19.

SUPERVOLVO, volvi, volutum, 3. *er over rollen of wentelen*, ſupervoluto cylindro, Colum. XI, 3 med.

SUPERVOLUTUS, a, um, *zie* Supervolvo.

SUPERURGĔO, ēre, *boven of bovenwaards dringen of indringen, bij voorb.* fluctu ſuperurgente, Tacit. Ann. II, 23. *Meer zal het niet voorkomen.*

SUPĔRUS (*ook ſomtijds* Super), a, um, Compar. Superior, Superlat. Supertimus, Supremus *en* Summus. I) Poſit. Superus (Super), a, um, *boven of bovenwaards te vinden (bij voorb. bovenlucht enz.), bij voorb.* limen, Plaut. Merc. V, 1, 1: ſuper (*voor* ſuperus) inferque vicinus, Cato R. R. 149: *dus ook* naturam, quam totus habet ſuper ignis, Lucret. I, 650; *doch men kan* ſuper *hier ook* Adverbialiter *verklaren, boven, en dus verklaart* Creech *het ook:* omnes coelicolas ſupera alta (i. e. coelum) tenentes, Virg. Aen. VI, 788: *dus ook* ſupera convexa (i. e. coelum), Ibid. 241: res ſuperae atque coeleſtes, Cic. Nat. D. II, 56, i. e. *de dingen boven ons, d. i. in de lucht: dus ook* omnia ſupera, Ibid. 33: *van daar* mare ſuperum, Plin. H. N. III, 5 ante med. Cic. Or. III, 19 in., *de boven zee, d. i. de Venetiaanſche zee, in tegenſtelling van de* mare Inferum i. e. *de Etruriſche of Toscaanſche:* cf. Mela II, 4 in., *alwaar het verklaard wordt; er ſtaat:* inter Adriaticum & Tuſcum, ſive, ut aliter adpellantur, inter Superum mare & Inferum cet.: *van daar* ſuperi dii, Plaut. Ciſt. II, 1, 36, i. e. *de boven Goden in tegenſtelling der onderäardſche: ook heeten zij eenvouwig* ſuperi, *bij voorb.* Virg. Aen. VII, 312. Ovid. Met. XIV, 729. Triſt. IV, 4, 19. Pont. I, 1, 43, i. e. *de boven Goden, met betrekking tot de aarde: dus ook* templum ſuperi Jovis, Catull. LV, 4, *dewijl er ook een* Jupiter infernus *is* i. e. Pluto: *doch in betrekking tot de onderäardſche wereld ſtaat* ſuperus *ook van de dingen op aarde, bij voorb.* ſuperis conceſſit ab oris, Virg. Aen. II, 90, i. e. *van de bovenwereld, van de aarde:* ſuperas eduxit ad auras, Ovid. Met. V, 641, i. e. *in de bovenwereld: dus ook* ſuperas evadere ad auras, Virg. Aen. VI, 128: *dus ook* animas ſuperum ad limen ituras, Ibid. 680, i. e. *bovenwereld: dus ook* ſupera ardua linquens, Ibid. VII, 562, i. e. *bovenwereld: dus ook* ſuperam noctem, Lucan. VII, 770: *dus ook* ſupera loca, Senec. Hippol. 145: *van daar* ſuperi *de bovenwereld, eigenlijk, de menſchen op de aarde, in tegenſtelling der onderäardſche wereld, bij voorb.* apud ſuperos, Vellej. II, 48: *dus ook* ad ſuperos fleti, Virg. Aen. VI, 481, i. e. *op de bovenwereld, van de op de bovenwereld levende menſchen: dus ook* effregit limen inferni Jovis & opima (ſpolia) victi regis ad ſuperos refert, Senec. Herc. fur. 48. *Verders* epiſtola ad ſuperos ſcripta ſcil. *van eenen begravenen,* Plin. H. N. II, 109, i. e. *aan de levende menſchen, aan de bovenwereld: dus ook* ſi deorſum comedent, ſuperi incoenati ſunt & coenati inferi, Plaut. Aul. II, 7, 6: *van daar* ſuperum *de hoogte, bij voorb.* ſupera alta, Virg., *zie hier voor; tenzij* alta Subſtantive *ſtaat: dus ook* ſupera convexa, Virg. *zie hier voor: van daar* de ſupero *van de hoogte, van boven*, Plaut. Amph. III, 4, 18: *van daar* Ablat. ſupera *en menigvuldiger* contract. ſupra (ſcil. parte) i. e. *boven, op de boven zijde enz., ſtaat deels als* Adverbium i. e. *zonder eenen* Accuſativus, *wanneer het den* Comparativus *heeft; deels als* Præpoſitio, *d. i. met eenen* Accuſativus, 1) *als* Adv., *op de boven zijde, boven, over, bovenwaards: dus ſtaat* ſupera *dikwijls in* Lucretius, *bij voorb.* V, 514. V, 1406: cf. *beneden: bij andere Schrijvers vindt men liever* ſupra, *bij voorb.* ſupra & ſubter, Cic. Or. III, 6: oleum ſupra ſiet, Cato R. R. 119: toto vertice ſupra eſt, Virg. Aen. XI, 683, i. e. *ſteeks boven uit boven anderen:* mare, quod ſupra, Ibid. VIII, 149: ſtupet inſcia ſupra, Ibid. VII, 381, i. e. *ſtaat er over verbaasd* (ſcil. *gebukt over den tol*): *dus ook* Compar. ſuperius i. e. *boven, bovenwaards, bij voorb.* piſcina ſuperius conſtruenda, Pallad. I, 34: alia ſuperius rapiuntur, Senec. Nat. Qu. V, 1, i. e. *in de hoogte: van daar Tropisch,* a) *daarboven, d. i. meer, bij voorb.* ſupra adjecit, Cic. Verr. III, 33, i. e. *boodt meer, boodt daar boven:* agrum trecentis, aut etiam ſupra, numorum millibus emtum, Horat. Ep. II, 2, 165: ut nihil poſſet ſupra (eſſe), Cic. Att. XIII, 19, i. e. *er boven zijn: dus ook* nihil pote ſupra, Terent. Ad. II, 3, 11: facete, lepide, laute: nihil ſupra ſcil. eſſe poteſt, Ibid. Eun. III, 1, 37, i. e. *niets kan daar boven gaan, niets kan voortreffelijker zijn: van daar* ſupra quam i. e. *meer dan, hooger dan, bij voorb.* corpus patiens inediae, vigiliae, algoris, ſupra quam cuique credibile eſt, Salluſt. Cat. 5, i. e. *boven de geloofwaardigheid, meer dan geloofelijk is:* rem ſupra feret, quam fieri poſſit, Cic. Or. 40 extr., i. e. *boven de mooglijkheid overdrijven; grooter maken (uitſteken) dan het mogelijk is:* ſupra quod capere poſſum, Pandect. XXXII, 1, 28. b) *boven, d. i. voorheen, in een geſchrift, als men van iet ſpreekt, dat te vooren in dat geſchrift gezegd is, is menigvuldig, bij voorb.* de quo commemoravi ſupra, Nep. Dion. 6: ille, quem ſupra deformavi, Cic. Caecin. 5: quae ſupra dixi, Cic. Or. III, 55: quae ſupra ſcripſi, Cic. ad Div. VI, 10: ut ſupra ſcripſi, Plin. Ep. 27: braſſica, quae ſupra ſcripta eſt, Cato R. R. 157. Not. ſupra ſcribere *ſchrijven ſommigen als één woord; het welk niet naauwkeurig is: verders* uti ſu-

supra demonstravimus, Caes. B. G. II, 1: zoo staat supera. Lucret. I, 430 en 512 Edit. Creech.: dus ook Compar. superius, bij voorb. ut superius demonstravimus, Auct. B. Hisp. 28 en 34. i. e. boven, voorheen: dixi superius, Phaedr. IV, 24, 2, i. e. boven, voorheen. c) verder, d. i. meer, bij voorb. nihil supra deos lacesso, Horat. Od. II, 18, 11. d) terug of verder, d. i. uit de voorleden tijden; doch gemeenlijk alleen bij repetere, i. e. verder ophalen, bij voorb. pauca supra repetam, Sallust. Jug. 5: dus ook Sallust. Cat. 5. Tacit. Ann. XVI, 18. Not. De Compar. superius is reeds bijgebracht, alwaar hij in plaats van supra stondt. 2) als Praepositio, a) boven, d. i. daar boven, bovenwaards, bij voorb. supra terram, Cic. Nat. D. II, 37: daarvoor staat supera terram. Lucret. VI, 560: supra me Atticus, Cic. ad Div. IX, 26, i. e. boven mij lag (zat aan tafel) Atticus: Tum mihi caeruleus supra caput adstitit imber, Virg. Aen. III, 194, boven mijn hoofd, boven mij: van daar Tropisch, supra caput esse, op het hoofd, (hals) zijn, op den rug zijn, van personen en zaken, die ons door hunne nabijheid lastig zijn, bij voorb. cum hostes supra caput (nobis), sint, Liv. III, 17 in., i. e. immineant: dus ook dux hostium supra caput est, Sallust. Cat. 52 (56): Ecce supra caput (scil. meum) Catienus (est), Cic. Q. Fr. I, 2, 2, i. e. komt mij op den hals, plaagt mij enz.; doch het kan ook zijn scil. tuum, i. e. valt u lastig enz.: dus ook mihi supra caput adstitit imber i. e. imminet, impendet, Virg., zie hier voor: verders ille, qui supra nos habitat, Plaut. Pers. V, 2, 38: saltu supra venabula fertur, Virg. Aen. IX, 553: lignumque supra turbae petulans insilit, Phaedr. I, 2, 20: Nereides supra delphinos & cete sedentes, Plin. H. N. XXXVI, 5 med.: adtolli supra ceteros mortales, Ib. XXXIV, 6 med. (b) boven, d. i. bovenheen, in ligging, bij voorb. supra Suessulam, Liv. XXIII, 32: Syene oppidum, quod est supra Alexandriam quinque millibus stadiorum, Plin. H. N. II, 72. (c) boven, d. i. er over, of meer, wanneer het een overtreffen of voorrecht betekent, bij voorb. supra hominis fortunam esse, Cic. Leg. II, 16: caesa supra millia viginti, Liv. XXX, 35: exercitum supra novem millia hominum, Liv. XXVIII, 1: duo juvenes humanam supra formam, Phaedr. IV, 24, 24: quibus solida ungula nec supra geminos fetus, Plin. H. N. X, 40: supra humanam fidem, Ib. XXXIV, 7: potentia, quae supra leges se esse velit, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 17 extr.: tres supra prohibet tangere Gratia voor supra tres, Horat. Od. III, 19, 15: supra morem densa, Virg. Georg. II, 227, i. e. boven (tegen) gewoonte, ongewoon dicht: supra vires, Horat. Ep. I, 18, 22: supra modum, Liv. XXI, 7. Colum. IV, 27 med., i. e. boven mate: supra duos menses, Colum. XII, 49: van daar supra aliquem ire pietate i. e. overtreffen, Virg. Aen. XII, 839: dus ook supra aliquem esse, bij voorb. supra formam hominis, Cic., zie hier voor: omnia iste animus supra (est) voor supra omnia, Ibid. XI, 510: Alta mane, supraque tuos exsurge dolores, Auct. Consol. ad Liv. (neuter Ovidius) 353, i. e. verhef u boven enz., overwin de smarten. (d) boven of behalven, bij voorb. supra belli metum id quoque adcesserat, Liv. II, 18: de floribus, supra dictos, scripsit Theophrastus, Plin. H. N. XXI, 3 extr.: adjecto supra summum, Quintil. VIII, 4, 6. (e) boven, van den tijd, d. i. voor, bij voorb. paulo supra hanc memoriam servi una cremabantur, Caes. B. G. VI, 19, i. e. kort voor deze tijden. Hier toe zou men kunnen rekenen supra septingentesimum annum repetatur, Liv. Praef. in. (f) boven, over, wanneer men, bij voorb. zegt, dat iemand over menschen of zaken gezet is, bij voorb. supra cubicularios, Inscript. ap. Gruter. p. 1111 n. 1. II) Compar. Superior (Neutr. Superius) de bovenste, of opperste, met betrekking, tot eenen onderften, bij voorb. pars collis, Caes. B. G. VII, 46: domus, Cic. Att. XII, 10: scriptura superior & inferior, Cic. Inv. II, 40: non omnes possunt olere unguenta neque superior (voor superiores) adcumbere, Plaut. Most. I, 1, 42, i. e. boven aan liggen (zitten) scil. aan de tafel: locus superior eene bovenste of hooger plaats dan eene andere, bij voorb. Tribunal, hoogte enz., bij voorb. de loco superiore dicere, Cic. Verr. II, 42, i. e. van den Tribunal, als Praetor: de loco superiore agere, Cic. Verr. I, 5, i. e. van de Rostra; ook staat daarvoor ex loco superiore, Cic. ad Div. III, 8 in., i. e. Tribunal van den Landvoogd: dus ook superiore e loco concionari, Cic. Tusc. I, 49: sive ex inferiore loco sive ex aequo sive ex superiore, Cic. Or. III, 6: ook elke hoogte, bij voorb. heuvel enz., bij voorb. ex loco superiore, Caes. B. G. II, 23 tweemaalen: van daar 1) de bovenste, in tijd, d. i. het geen iets is in tijd of jaaren; wanneer het dan, vorig, bovenstaande, voorste, voormalig, voorleden, dan ouder, bejaarder, vertaald wordt, bij voorb. annus, Cic. Verr. III, 18: dus ook anno superiore, Cic. Harusp. 8, in 't voorleden, voorgaande, jaar: nox, Cic. Catil. I, 1, i. e. voorige, voorleden, nacht: dus ook in superiore vita, Cic. Senect. 8 post med.: utriusque temporis, superioris, quod — posterioris cet., Cic. Dom. 37: facinus, Cic. Verr. V, 44 med.: superius genus i. e. prius, het eerst gemeld, Plin. H. N. XIII, 25 in.: dus ook tempora, Cic. ad Div. V, 17: verders, superior crudelitas, Nep. Thras. 3. Verders, omnes aetatis superioris, Caes. B. C. II, 5, i. e. alle van bejaarden ouderdom: dus ook ad majores pecudes (pastores) aetate superiores, ad minores etiam pueros (pastores) scil. habendos esse, Varr. R. R. II, 10 in., doch dit behoort beter beneden tot n. 2: Superior Africanus, Cic. Verr. V, 10, de oudste, scil. in tijd, d. i. die eer geleefd heeft, dan de andere Africanus: dus ook superior Dionysius, Nep. Dion. 1, i. e. de oude, die voor den jongen of tweeden Dionysius geleefd heeft: dus ook quid enim est aetas hominis, nisi (illa scil. aetas) memoria (Ablat. i. e. ope memoriae) veterum rerum, cum superiorum (scil. hominum i. e. eorum, qui ante nos vixere) aetate contexitur? Cic. Or. 34; op deze wijze is deze plaats duidlijk, en de gissing van Clericus, welke nostrarum voor veterum lezen wil, onnodig. (2) de bovenste in magt, aanzien, en andere voorrechten, voortreflijker, voornamer, hooger, anderen overtreffende, magtiger enz., bij voorb. honoris gradu superior, Cic. ad Div. II, 18, i. e. voortreflijker in enz., voornamer: facilitate & humanitate superior, Cic. Off. I, 26 in.: superiorem esse contra improbos, Cic. Red. Quir. 9: superiores bello esse coeperunt, Nep. Alcib. 4: Populus superior factus, Nep. Phoc. 3, i. e. als het de overhand kreeg: superiores habebantur, Caes. B. C. I, 52, i. e. voor uitmuntender, of voor hebbers van uitmuntender omstandigheden; loco, fortuna, fama superiores, Cic. Amic. 25, i. e. uitmuntender: superior factus ordine, Cic. ad Div. XIII, 5: ut, quanto superiores sumus, tanto nos geramus submissius, Cic. Off. I, 26 post init.: invident homines maxime paribus aut inferioribus: — sed etiam superioribus invidetur, Cic. Or. II, 52, i. e. voornamer, voortreflijker: ook superiores aetate i. e. ouder, meer bejaard, Varr. R. R. II, 10 in.: si superior (scil. me) ceteris rebus esses, Cic. in Caecil. 19, i. e. voortreflijker dan ik waart, mij overtroft: van daar in den oorlog, die de overhand behoudt, overwinnaar, bij voorb. discessit superior, Nep. Hann. 1, i. e. ging als overwinnaar van daar, verliet het slagveld als overwinnaar: ita tamen, ut nostri superiores fuerint, Caes. B. G. V, 15, i. e. overwonnen, zegevierden. III) Superlativus is drieërwig. A) Superrimus wordt van Varr. L. L. VI, 3 post med. aangehaald, maar komt anders niet ligt voor: te weten, Varro zegt: supremum a superrimo dictum; ook wordt hij aangehaald van Charisius 2. B) Supremus, a, um, (is uit Superrimus ontstaan), de bovenste, hoogste, bij voorb. montes, Lucret. I, 275. Virg. Georg. IV, 460, i. e. de hoogste bergen; doch het kan ook zijn, de toppen, de bovenste deelen der bergen, voor supremae partes montium: dus ook stetit arce suprema i. e. altissima coeli parte, Claudian. de III consul. Honor. 167: van daar 1) de hoogste of opperste, d. i. voornaamste, voortreflijkste, bij voorb. Jupiter supreme, Plaut. Capt. IV, 1, 1. Terent. Ad. II, 1, 42: tu me supremum habuisti comitem, Plaut. Pseud. I, 1, 14: regina Juno supremi conjux, Plin. H. N. XXV, 10 prope fin. e poëta. 2) de hoogste, grootste, uiterste, ergste, bij voorb. nood enz., bij voorb. macies, Virg. Aen. III, 590: mulcta suprema, Gell. XI, 1 in., i. e. de hoogste, grootste, ergste straf: supplicium, Cic. Leg. II, 9 e leg. XII tab. 3) uiterst, laatst, bij voorb. supremam manum imponere, Ovid. Rem. 114, i. e. de laatste hand aanleggen: finis, Claudian. Proserp. I, 261: sors suprema (Plutonis) i. e. ultima, Ibid. 100: nox, de laatste nacht, Virg. Aen. VI, 502 en 513: Et quem supremae Tethyos unda ferit, Martial. de spectac. 3, 6, i. e. een aan het einde der wereld levend mensch: supremis suis annis, in zijne laatste jaaren (des levens), Plin. H. N. XXIII, 1 extr.: van daar supremum mihi dixit, domum ire jussit, Plaut. Asin. III, 3, 4, misschien scil. vale, of salve (dat voorafgaat) d. i. heeft mij het laatste vaarwel gezegd, gevolglijk mij mijn afscheid gegeven; Gronovius wil met Turnebus supremam lezen, het welk misschien niet nodig schijnt. Te weten suprema tempestas (i. e. tijd) heet de avondtijd, het einde van den dag, als de zon ondergaat, of ondergegaan is, Fest., welke uit de XII tabb. aanhaalt: solis occasus suprema tempestas esto, waarvoor ook enkel suprema scil. tempestas, staat, bij voorb. suprema, summum diei; hoc tempus XII tabulae dicunt occasum esse solis; sed postea lex praetoria id quoque tempus jubet esse supremum, quo praetor in comitio supremam pronuntiavit populo, Varr. L. L. V, 2: cf. Gell. VII, 2, alwaar uit de Tabb. aangehaald wordt: sol occasus suprema tempestas esto: van daar adcensus supremam pronuntiabat, Plin. H. N. VII, 60: cf. Censorin. 23, alwaar ook enkel suprema staat. Daar uit verklaart derhalven Gronovius met Turnebus deze plaats van Plautus; dan zou het zijn uit, gedaan

den nacht zeggen enz.: *Ook staat* supremus *voor* suprema pars rei, *bij voorb.* nocte suprema, Colum. X, 291. i. e. *op het einde van den nacht: van daar* sole supremo i. e occidente. Horat. Epist. I, 5, 3: supremis suis annis, Plin., *zie hier voor: bijzonder heet* supremus, a, um, *laatst, ten aanzien van het leven, of wanneer er van eenen stervenden gesproken wordt, bij voorb.* dies, Cic. Phil. I, 14. Tusc. I, 49. *de laatste dag, sterfdag: dus ook* hora, Tibull. I. 1, 59 (73), *het laatste uur, d. i. sterfuur: dus ook* ignes, Ovid. Am. I. 15, 14, i. e. *brandstapel:* tori, Ovid. Fast. VI, 668, i. e. *lijkbed:* honor, Virg. Aen. XI, 61. *laatste eere (der begravenis, benevens de plegtigheden):* aliquem mandare supremo officio, Petron. 112, i. e. *bedardigen, ter aarde bestellen:* supremo in tempore deesse alicui, Catull. LXIII, 151, i. e *bij doodsgevaar:* sociamque tori vocat ore supremo, Ovid. Met. VIII, 521, i. e. *met stervenden woord, of voor zijnen dood: dus ook* adcipe supremo dictum mihi forsitan ore — vale, *het laatste vaarwel voor mijn einde,* Ibid. Trist. III, 3, 87: *ook zou men hier toe kunnen brengen* haec digressu dicta supremo fundebat, Virg. Aen. VIII, 583. i. e. *bij zijn laatste afscheid, na het welk hij hem niet weder (levend) gezien heeft:* suprema judicia, Quintil. VI, 3 post med. §. 92. Plin. Ep. VII, 20 *en* 31. *de laatste wil, het Testament: dus ook* tabulae, Martial. V, 33, 1. V, 41, 1: tituli, Plin. Ep. IX, 19, i. e. *grafschriften:* Augusti cura suprema, Plin. H. N. VII. 45, *laatste, d. i. voor zijn einde:* Nero in suprema ira duos calices fregit, Ibid. XXXVII, 2 post med., *voor zijn einde:* Trojae sors suprema, Virg. Aen. V, 190, i. e. *ondergang, verwoesting:* Phrygiae casus venisse supremos, Claudian. in Eutrop. II, 289: *van daar* supremum *het laatste, het einde, bij voorb.* ventum ad supremum est, Virg. Aen. XII, 803: *van daar* suprema, orum, a) *het laatste, d. i. de dood, bij voorb.* suprema alicujus deflere, Tacit. Ann. III, 49: agitare de supremis, Ibid. Hist. IV, 59: habitus tamen supremis (ejus) honor, i. e. *hij werdt ter aarde besteld,* Ibid. Ann. IV, 44, *doch* supremis *kan ook de laatste eere (begravenis) en gevolglijk de* Ablativus *zijn:* in supremis, Quintil. VIII praef. §. 11, i. e. *in het doods uur, bij het sterven: dus ook* circa suprema Neronis. Plin. H. N. XVI, 44 post init.: *dus ook* supremis Augusti, Ibid. VII, 3, i. e. *bij zijn sterven:* sentire suprema i. e. mortem, Ibid. XXXIV, 8 prope fin.: longe ventura suprema prospicere, Quintil. Decl. VIII, 10: vidimus frequenter ad vitam post conclamata suprema redeuntes, Ibid. b) *het laatste van een mensch, d. i. de laatste wil (van eenen stervenden, erfmaking enz.), bij voorb.* de supremis Augusti, Tacit. Ann. I, 8: suprema ordinare, Pandect. XXIX, 1, 36. c) *de laatste eere, die men den overledenen aandoet, d. i. begravenis en andere plegtigheden, bij voorb.* solvere suprema militibus, Tacit. I, 61: ferebant & cineri suprema ferebant. Virg. Aen. VI, 213: habitus tamen (ei) supremis (Abl.) honor. Tacit. Ann. IV, 44, *doch* honoribus (scil. ejus) *kan ook de* Dativus *zijn, zie hier voor. Van daar* Supremum, Adverbialiter (scil. ad), (1) *ten laatsten, bij slot, bij voorb.* neque supremum spectari eos (oculos) fas sit, Plin. H. N. XI, 37 sect. 55: animamque sepulcro condimus & magna supremum voce ciemus, Virg. Aen. III, 68; *doch, het kan hier ook zijn, voor de laatste keer; bij slot verliest de zin niets:* supremum & in aeternum — amplexus, Quintil. Declam. VI, 6. (b) *ten laatsten, of voor de laatste keer, bij voorb.* conspecta supremum. Ovid. Met. XII, 526: animamque sepulcro condimus & magna supremum voce ciemus. Virg., *zie terstond hier voor: van daar* liberi a parentibus velut supremum dividuntur, Tacit. Hist. IV, 14, i. e. *om hen nooit meer eeuwig weder te zien; ook* supremo (Ablat. scil. tempore) *ten laatsten, op het einde, bij voorb. des levens, bij voorb.* anima exitura supremo, Plin. H. N. XI. 53. C) Summus (*waarschijnlijk voor* supimus *of* supamus, *van het oude woord* supus i. e. superus) *opperst, hoogst, bij voorb.* jugum montis, Caes. B. G. I, 21: para summum locum castrorum petere coepit, Ibid. II, 23: ab Jove summo, Virg. Aen. VI, 123, *tenzij dit beneden tot n. 2, a behoort. Bijzonder zeggen de Romeinen geern* summus, a, um, *voor* summa pars, *het opperste, bij voorb.* summa domus i. e. *het opperste deel van het huis enz., bij voorb.* summas (amphoras) operit auro, Nep. Hann. 9, i. e. *het opperste der enz.:* summa urbs, Cic. Verr. IV, 53 extr., i. e. summa urbis pars: in summa sacra via, Cic. Planc. 7, i. e. *boven op den heiligen weg:* ad summam aquam adpropinquant, Cic. Fin. IV, 23 extr., i. e. *de oppervlakte van het water: dus ook* prospexi summa ab unda, Virg. Aen. VI, 357, i. e. *van de oppervlakte der baaren, boven van de baaren:* per aequora summa, Ibid. V, 819: res apud summum puteum geritur, Plaut. Mil. IV, 4, 16: summa oscula (i. e. *mond*) delibans, Virg. Aen. XII, 434, *roerde het opperste van den mond aan, d. i. kuste hem:* non ex alto venire nequitiam, sed summo, quod ajunt, animo inhaerere, Senec. de ira I. 16 post med., i. e. *als 't ware zich alleen aan de oppervlakte der ziel bevindt, gevolglijk niet diep ingeworteld is: van daar* Summum *het opperste eener zaak, de grootste hoogte derzelve: van daar* a summo *van boven, bij voorb.* a summo inflexum bacillum, Cic. Div. I, 17: a summo cadere, Plaut. Mil. IV, 4, 15, *van boven:* absunt a summo (aquae), Cic. Fin. III, 14, i. e. *van boven, van de oppervlakte: van daar* a summo *van boven af, bij voorb. drinken, beginnen, zie hier na:* scrobes paulo angustiore ad summum fastigio, Caes. B. G. VII, 73: sunt enim in summo, Plin. Epist. II, 17 extr. § 25, i. e. *zijn geheel boven, of hoog:* ex alto puteo ad summum escendere, Plaut. Mil. IV, 4, 14: nuces in summum redierant, Petron. 137, i. e. (*van onder*) *weder omhoog gekomen waren: ook heet* summus *die het bovenste zit, bij voorb.* Cic. Senect. 14 in., sermo, qui a summo adhibetur i. e. *van de bovensten af, van boven af: dus ook* a summo bibere *van den bovenste af drinken, d. i. bij de rei af, van boven af, bij voorb.* da ab summo, Plaut. Asin. V, 2, 41: cf. Plaut. Pers. V, 1, 19: *doch* a summo *kan* Gen. Neutr. *zijn, van boven af, zie hier voor: van daar heet* summus, a, um, 1) *uiterst, laatst, bij voorb.* dies, Virg. Aen. II, 324: vixit ad summam senectutem, Cic. ap. Non. cap. 4 n. 440: argumenta potentissima prima & summa ponantur, Quintil. VI, 4 extr., i. e. *het eerst en laatst (op het einde) gezet worden:* summum manum imponere, *bij voorb.* eloquentiae, Ibid. I prooem. post init., i. e. *laatste hand aanleggen:* In fluvium primi cecidere in corpora summi, Lucan. II, 211: *van daar* summum, Substantive, i. e. *het laatste, bij voorb.* diei, Varr. L. L. V, 2, i. e. *het einde, de avond: van daar* ad summum. Cic. Mil. 9 extr., *of* summum (scil. ad), Cic. Att. XIII. 21. ad Div. II. 1. Liv. XXI. 42. XXXI. 35. Quintil. V. 14. 6. *hoogstens, ten hoogsten, op het uiterst. Ook heet* summum *ten laatsten, voor de laatste maal, bij voorb.* te summum teneo, Auct. Consolat. ad Liv. (*achter* Ovidius) 137: *van daar ook* Summo (Ablat.) i. e. *ten laatsten, eindelijk, bij slot, bij voorb.* Celsus putat, primo firmum aliquod (argumentum) esse ponendum, summo firmissimum, imbecilliora medio: quia & initio movendus sit judex & summo impellendus, Quintil. VII, 2 post med. §. 10. 2) *de hoogste, Tropisch, d. i.* a) *de grootste, of zeer groot, ten goeden en kwaaden, bij voorb.* hyems, Cic. Verr. IV, 40: paupertas, Nep. Phoc. 1: scelus, Sallust. 12: in summum cruciatum venturos, Caes. B. G. I, 31: salus sociorum summum in periculum ac discrimen vocatur, Cic. Manil. 5: in summo essent aut fastigio aut periculo, Nep. Att. 6: prudentia, Cic. Or. II, 1: se nihil nisi summa ratione fecisse, Cic. ad Pompej. 2 in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 11: officium, Cic. Quint. 17: summis saliens viribus, Phaedr. IV, 2, 2: summo clamore dicere, Plaut. Merc. I, 1, 49: qui summa voluntate cesserit, Cic. ad Div. I, 9 med.: non agam summo jure tecum, Cic. Verr. V, 2, i. e. *naar het strengste recht:* religio, Liv. XXXIX, 13: summo loco natus, Cic. ad. Div. II, 18: summum bonum, Cic. Off. III, 8: sanctimonia ac diligentia, Cic. Quint. 17: summo studio, Cic. Phil. V, 17, i. e. *met den grootsten ijver:* pecunia, Cic. Verr. II, 53, i. e. *veel geld:* summus imperator, Cic. Manil. 13, *of* dux, Nep. Chabr. 1: summus amicus, Terent. Phorm. I, 1, 1: summus vir, Cic. Brut. 85, i. e. *een zeer groot man: dus ook* plurima salute Parmenonem summum suum impertit, Ibid. Eun. II, 2, 39: Nam is nostro Simulo fuit summus, Ibid. Ad. III, 2, 54, i. e. *was een groot vriend en begunstiger:* ad summos (scil. viros) venire, Cic. Or. II, 20, i. e. *geraken, onder hun getal komen: dus ook* summi homines, Cic. Or. I, 2: genus, Plaut. Merc. V, 2, 20, i. e. *voornaam: van daar* summa *de grootste, gewigtigste, of zeer groote, gewigtige dingen, bij voorb.* in quo (Pompejo) summa omnia sunt, Cic. Manil. 5. i. e. *in wien alle (enkel) groote eigenschappen gevonden worden:* cui (Pompejo) cetera summa cum salute reip. commissa sunt, Ib. 17: *van daar* omnia summa facere *de grootste moeite aanwenden, zijn uiterste best doen,* Cic. Att. XV. 13 post med. Cic. Or. II, 20 med.: *dus ook* cum me reperiam, summa omnia fecerim, Lucil. ap. Non. cap. 2 n. 149. b) *gewigtigst, bedenklijkst, of zeer gewigtig, zeer bedenklijk, bij voorb.* summum tempus reipublicae, Cic. Phil. V, 17 *en* Varr. Act. I, 1: *van daar* summa res *eene zeer gewigtige zaak, bij voorb.* summae res *zeer gewigtige dingen, hoofdzaken,* Virg. Aen. IX, 199: de summis rebus dimicare, Nep. Eum. 10; *doch, het kan hier ook zijn, de hoogste magt. Ook is* summa res *de hoofdzaak, d. i. de zaak, waarop het geheel rust, het welzijn eener zaak, bij voorb.* summa res publica *het welzijn van een Staat, bij voorb.* de summa republica quid fieri placeret. Cic. Catil. III, 6: ad summam rempublicam pertinere, Cic. Cat. I, 6. Cic. Inv. I, 10: nihil id magnopere ad summam rem pertinere, Liv. XXXVI, 34, rem, quae

nog

non tam magni momenti ad summam rem populi Romani esset, Liv. XXXIII, 45, i. e. *het welzijn van den Staat:* ibi de summa rep. consultatum, Liv. XXVI, 10 in. *Nadien ook* res *voordeel en ook magt heet*, *zoo kan* summa res *dikwijls het hoofdwelzijn en ook de opperste magt beteekenen; gevolglijk* summa respublica *het hoofdwelzijn van den Staat*, *de oppermagt van den Staat*, *bij voorb.* summa respublica tentatur, Cic. Rosc. Am. 31. i. e. *hoofdwelzijn*, *hoofdbelang van den Staat; doch*, *het kan ook heeten*, *de gantsche Staat*, *zie het volgende. Gelijk men dan dikwijls niet recht zeker weet*, *welke beteekenis men altijd kiezen moet; hoewel de zin bij slot niet veel verliest.* 3) *geheel of over 't algemeen*, *bij voorb.* summa existimatio hominis *de geheele eere van den mensch*, *of zijne eere* (*achting*) *in 't gemeen*, *bij voorb.* ad summam illius existimationem hoc judicium pertinere, Cic. Caecin. 2 med.: summa salus reipublicae periclitanda, Cic. Catil. I, 5 in., i. e. *het geheele welzijn* (*veiligheid*) *van den Staat of het welzijn* (*veiligheid*) *van den Staat in 't gemeen: van daar* summa res *de geheele zaak*, *of de zaak over het geheel*, *bij voorb.* quo res summa loco? Virg. Aen. II, 322, *hoe staat het met het geheel? d. i. met den Staat? ook de geheele magt*, *bij voorb.* summae rei aliquem praeponere, Justin. VI, 2, *het opperbevel geven; wanneer* res summa *de geheele magt is; doch het kan ook* summae *van het Substantivum* Summa *zijn*, *waarvan hier na gesproken zal worden. Van daar* summa respublica *kan zoo wel zijn de geheele Staat*, *ook het geheele welzijn*, *belang*, *van den Staat*, *of het welzijn van den geheelen Staat*, *nadat men* respublica *door Staat*, *of Staats welzijn vertalen wil. En in 't gemeen gaat beide gepaard*, *bij voorb.* quid tuto cuiquam nedum summam rempublicam permitti, Liv. XXXVIII, 50, i. e. *de geheele Staat*, *of het welzijn van den geheelen Staat:* summa respublica in hujus periculo tentatur, Cic. Rosc. Am. 51 in., i. e. *de geheele Staat*, *of het welzijn van den geheelen Staat:* de summa republica, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 14 §. 5, i. e. *van den Staat in 't gemeen. Verders*, de summa republica quid fieri, Cic. Catil. III, 6, i. e. *geheele Staat of de Staat in 't gemeen*, *of 't welzijn van den geheelen Staat:* quid de summa republica sentires, Cic. Planc. 23, i. e. *ten aanzien van den geheelen Staat*, *of van den Staat in 't gemeen*, *of van het welzijn van den geheelen Staat: dus ook* ad summam rempublicam pertinere, Cic. Inv. I, 26, *zie* Gronov. ad Liv. XXXVIII, 50. — *Van daar komt* Summa, Substantive, (scil. res of para) (1) *de som*, *d. i. de samenvatting der dingen*, *die samen gerekend of gesteld worden; of*, *omdat de Romeinen bij het rekenen de som boven de dingen schreven*, *die berekend moesten worden*, (*gevolglijk de bovenste zaak*), *of*, *omdat in de rekeningen dikwijls de som vooraan* (*bij voorb. buiten op den Titel enz.*) *gezet wordt*, *waar op dan de enkele zaken als bijlage zelve volgen; of*, *omdat de som de hoofdzaak der rekening*, *of het geheel der berekende dingen is*, *bij voorb.* summa lignum, Cic. Rab. Post. 4, i. e. *de som der gelden*, *die vergoed moeten worden:* summam facere, Cic. Verr. II, 51 in., *opsommen*, *optellen*, *bij één eekenen: van daar Tropisch*, *bij voorb.* cogitationum, Cic. ad Div. I, 9 §. 22, *zijne gedachten samen vatten: verders* summam conficere, *opsommen*, *eene som maken*, *bij voorb.* si acta singula probasti, summam, quae ex his confecta sit, non probare, Cic. in Hortens. fragm. ap. Non. cap. 3 n. 18: addendo deducendoque videre, quae reliqui summa fiat, Cic. Off. I, 18, i. e. *hoe veel de rest* (*overschot*) *der som zij*, *hoe veel er overig blijve:* duo hi numeri circuitu naturali summam tibi fatalem confecerint, Cic. Somn. Scip. 2: actor summarum, i. e. *ontvanger*, *kassier*, *rekeninghouder*, *bij voorb.* actorem summarum cet., Sueton. Domit. 11: quae summa (i. e. *menigte*, *hoegrootheid*), quadringenties sestertium conficiebat, Plin. H. N. IX, 35 post med., i. e. *bedroeg vierhonderdmaal honderd duizend* sestertii (*volgends* Gronovius *rekening*): *van daar* summa summarum i. e. *algemeene*, (*generale*) *som*, *zie het volgende: van daar* 2) *eene somme gelds*, *bij voorb.* hac summa redemti, Liv. XXXII, 27: de summa nihil decedet, Terent. Ad. V, 3, 30: illa gaudens — quacunque summa tradet (i. e. vendet) luxuriae domum. Phaedr. IV, 4, 44: creditor totius summae, Quintil. V, 10, 117. (b) *som*, *Tropisch*, *d. i. inhoud*, *hoofdsom*, *bij voorb.* summa querelarum erat, Liv. XLI, 8 med.: vitae summa brevis, Horat. Od. I, 4, 15: summa juris *de som van het recht*, *bij voorb.* de summa juris remittere, Liv. IV, 43: summam rei dicere, Cic. Inv. I, 20 in.; *doch*, *het kan ook heeten*, *de hoofdzaak*, *bij slot is het hetzelfde: dus ook* legere rerum summas, Liv. XL, 29; *en* summae rerum, Cic. Leg. II, 7 extr., i. e. *inhoud*, *of hoofdzaken*, *hoofdpunten:* mali, Cic. Tusc. III, 23, i. e. *inhoud of menigte:* haec summa est (scil. mandatorum meorum), Virg. Aen. IV, 237, i. e. *dit is de inhoud van mijnen last en bevel*, *men kan het ook vertalen*, *kort en goed*, *daar bij blijft het*, *dit is het slot van het liedjen enz.*, *wanneer de woorden enkel tot naviget behooren: van daar* summa summarum i. e. *de hoofdinhoud*, *bij voorb.* summa summarum haec est, Senec. Ep. 40 extr. (c) *som*, *Tropisch*, *d. i. menigte*, *aantal*, *bij voorb.* praedae, Cic. Pis. 37 in.: haec oratio de ipsa summa mali nihil detrahit, Cic. Tusc. III, 23 in.: summam copiarum (i. e. militum) exposuit, Liv. XXIII, 25 med., i. e. *aantal: van daar van het allengs leeren*, Hoc per singulos annos prorogatum (*voortgezet*) in summam proficit, Quintil. I, 1 §. 19, i. e. *wast tot eene menigte.* 2) *het geheel eener zaak*, *bij voorb.* rerum consule summae, Ovid. Met. II, 300, i. e. *zorg voor het geheel der wereld:* dedimus summam certaminis uni, Ibid. V, 337, i. e. *de geheele strijd*, *kampstrijd:* ad discrimen summam rerum adducere, Liv. X, 17, i. e. *met het geheele leger vechten*, *het geheele leger in gevecht brengen: dus ook* discrimen summae rerum augebat animos, Ib. 14: summae rei aliquem proponere, Justin. VI, 2, i. e. *het opperbevel geven*, *doch alwaar de* Nominativus *ook* summa res *zijn kan: bij slot is het dezelfde zin:* summae rerum prosperum eventum portendit, Liv. XXI, 29, *de geheele zaak*, *d. i. de geheele oorlog:* summa exercitus, Caes. B. G. VI, 34, i. e. *het geheele leger*, *alwaar er singuli milites tegen overgesteld worden: dus ook* summa victoriae, Caes. B. G. VII, 21, i. e. *de geheele overwinning:* ad summam rerum consulere, Caes. B. C. III, 51, *de geheele zaak*, *d. i. de geheele oorlog:* summa belli i. i. *de geheele oorlog*, *bij voorb.* in summam belli profectum foret, Liv. XXXI, 37: *dus ook* ad summam universi belli pertinere, Liv. XXXII, 17, *alwaar* universi *weg kon blijven: van daar* summam sceleris poscit, Tacit. Ann. XIV, 7 med., i. e. *de uitvoering der geheele daad: van daar* summa reipublicae *de geheele Staat*, *of de Staat over het geheel*, *bij voorb.* quid de summa reipublicae sentiam, Cic. ad Div. XIII, 68: *dus ook* summae reipublicae praeesse, Cic. Dom. 1; *alwaar men echter niet weet*, *of uit de* Nominativus summa respublica is: *bij slot is het hetzelfde. Dus ook* summa rerum *de geheele Staat*, *bij voorb.* Punicus metus de summa rerum cepit, Liv. XXI, 16. *Hier toe kan men ook brengen* Cic. Verr. II, 10 extr., pertinet hoc ad summam reipublicae: *ook zonder* Genitivus, *het geheel*, *de geheele zaak*, *alles*, *bij voorb.* summa est in testibus, Cic. Flacc. 10 extr., i. e. *de geheele zaak*, *alles*, *berust op de getuigen*, *komt op getuigen aan*, *doch het kan ook zijn*, *de hoofdzaak*, *bij slot verliest de zin niets: dus ook* summa est, si curaris cet., Cic. ad Div. XIII, 75: pertinet ad summam, Quintil. I, 1, 23, *is nuttig voor het geheel: van daar* summa summarum, *eigenlijk*, *de som aller summen*, *d. i. het geheel in 't gemeen*, *bij voorb.* aeterna, Lucret. III, 817: *van daar* quam (Venerem) penes amantum summa summarum redit, Plaut. Truc. I, 1, 4, i. e. *onder welke alle verliefden samen staan; doch ook hier kan* summa summarum *zijn de algemeene magt*, *hoogste magt over de enz.*, *dan zou het tot n. 4 behooren.* (3) *hoofdzaak*, *hoofdpunt*, *bij voorb.* lectis rerum summis, Liv. XL, 29: *dus ook* ipsae summae rerum, Cic. Leg. II, 7 extr.: summa belli, Virg. Aen. XII, 572, i. e. *de hoofdzaak van den oorlog*, *hoofdgrond: dus ook* summa est in testibus, Cic. Flacc. 10 extr., *de hoofdzaak rust op de getuigen*, *komt op de getuigen aan*, *zie hier voor: dus ook* summa est, si — curaris, Cic. ad Div. XIII, 75; *doch het kan ook zijn*, *alles rust daar op*, *komt daar op aan: bij slot verliest de zin niets:* in hoc (i. e. in hac re) summa judicii causaque tota consistit, Cic. Quint. 9, *de hoofdzaak; doch het kan ook zijn* i. q. totum judicium: *ook de hoofdpersoon*, *bij voorb.* summa ducum Atrides *voor* summus dux, *Chef*, *aanvoerer*, Ovid. Am. I, 9, 37. (4) *hoofdzaak*, *het voortreffelijkste bij eene persoon of zaak*, *bij voorb.* hominis, Cic. Fin. V, 14: philosophiae, Ibid. II, 27: Summa rei *hoofdzaak*, *d. i. hoofdmagt*, *bij voorb.* ubi summa rei Samnitium erat, Liv. X, 39: summa rei *is ook de hoofdzaak*, *d. i. hoofdbevel*, *hoofdbevelhebbers plaats*, *hoogste magt*, *bij voorb.* summae rei praeerat, Liv. XXIX, 9 in.: summae rei aliquem praeponere, Justin. VI, 2, *het algemeen bevel geven*, *zie hier voor: dus ook* summa rerum, *bij voorb.* summa rerum tradita est Perdiccae, Nep. Eum. 2, i. e. *hoogste magt: dus ook* summa rerum ad Antipatrum defertur, Ibid. 5: *dus ook* summa imperii *is de hoogste magt*, *het zij te veld of niet*, *wanneer het in het eerste geval opperbevel*, *in het laatste opperbevelhebbersplaats vertaald wordt*, *bij voorb. in den oorlog*, Caes. B. G. VII, 63. Liv. IV, 46. XXII, 45: *dus ook* Nep. Arist. 2, *alwaar staat* summa imperii maritimi: *buiten den oorlog*, *bij voorb.* summa imperii custodiae, Nep. Eum. 11, i. e. *opperopzicht over de gevangenen of gevangenis. Van daar* summa ducum (abstr. pro concreto) *voor* summus dux, *bij voorb.* summa ducum Atrides, Ovid. Am. I, 9, 37, i. e. *de opperste Chef*, *hoofd-aanvoerer*, *opperbevelhebber. Verders*, summa rerum *hoofdzaak*, *d. i. hoofdstrijd*, *bij voorb.* periculo-

culum summae rerum facere, Liv. VI, 22 extr.: *dus ook de* summa rerum decernere, Liv. XXXV, 10, i. e. *een hoofdtreffen houden: ook is* summa rerum *de hoofdzaak, het hoofdwerk, bij voorb.* ad te summa rerum redit, Terent. Phorm. II, 2, 3: *doch het kan ook heeten, alles, de geheele zaak, en gevolglijk tot het voorgaande behooren: dus ook* summa reipublicae *eene hoofdzaak van den Staat, bij voorb.* pertinet hoc ad summam reipublicae, Cic. Verr. II, 10 extr.; *doch het kan ook heeten, de geheele Staat: zie n. 2: van daar* summa, *eenvoorwig, de hoogste magt, bij voorb.* summam rerum administrabat, Cic. Rosc. Am. 32, i. e. *hoogste magt van den Staat; te weten* rerum i. e. *van den Staat, ten zij* summa rerum *samen de hoogste magt,* administrare *handhaven, uitoefenen, beteekent: van daar* summa summarum *de hoogste magt, bij voorb.* amantium, Plaut. Truc. I, 1, 4, i. e. *over de verliefden, zie n. 2.* (5) *voorrang, eerste plaats, eerste rang, bij voorb.* solus summam habet hic apud nos, Plaut. Truc. IV. 2, 15: qui (equites Romani) vobis (i. e. senatui) ita summam ordinis consilii concedunt, ut vobiscum (tamen) de amore reip. certent, Cic. Cat. IV, 7, *alwaar* ita — ut *door wel — maar, het duidelijkst vertaald wordt: zij staan ook wel den voorrang van rang of stand toe — maar toch enz.; voor dezen scheen mij toe, dat bij* consilii auctoritatum *weggelaten was; en het zou ook niet kwalijk passen, als het in de* Codd. *stonds; doch het is misschien onnoodig.* (6) *volkomenheid, bij voorb.* huic studium & incrementum dederit utilitas, summam ratio & exercitatio, Quintil. III, 2 in.: nec ad ullius rei summam, nisi praecedentibus initiis, perveniri, Quintil. I praef. §. 5, i. e. *volkomenheid, hoogste of hooger graad: dus ook* aliquem per omnes artes ad summam ejus operis perducere, Ibid. §. 6. Not. *Nog moet men aanmerken* ad summam *over het geheel, bij voorb.* Cic. ad Div. XIV, 14 §. 3. Cic. Att. VII, 7 extr. X, 4 extr. XIV, 1. Cic. Off. I, 41 extr. Cic. Tusc. IV, 21. Horat. Epist. I, 1, 106. Juvenal. III, 79. Quintil. IV, 2, 21; *daarvoor staat ook* in summa, Cic. Q. Fr. II, 15 med., in summa quatuor cet.; *ook* in omni summa, *bij voorb.* Et in omni summa me ad pacem converto, Cic. Q. Fr. III, 5 extr. Not. summai *voor* summae, Lucret. I, 983.

SUPINE, *ruggelings liggende: van daar onachtzaam, zorgeloos, bij voorb.* beneficium accipere, Senec. Benef. II, 24, i. e. *zoo dat men het niet waarneemt.*

SUPINITAS, atis, f. *het achterwaards buigen van het hoofd, of ligchaam, bij voorb.* pectus ac venter ne projiciantur; pandant enim posteriora; et est odiosa omnis supinitas, Quintil. XI, 3 post med. §. 122.

SUPINO, are, 1) *rugwaards, achter over buigen, bij voorb.* juvenem in terga, Stat. Theb. VI, 789: equi equitem supinant, Ibid. VIII, 394: corpora prona supinat, Ibid. XII, 289: currum temone erecto, Ibid. III, 414: aliquem humi, Apul. Met. IX post med. p. 236, 24 Elm. Supinatus, Ib. VIII. post med. p. 211, 7 Elm., i. e. *ruggelings, op den rug liggende: dus ook* testudo supinata, Senec. Ep. 121 ante med.: quadrupes toto corpore supinatus dominum suum devolvit ad terram, Apul. Met. VIII ante med. p. 203, 11 Elm., i. e. *terwijl het zich terug boog:* arcus supinatus, Manil. II, 852: manus supinata in superiora jactatur, Quintil. XI, 3 med. §. 119: supinato lumine i. e. oculis ad coelum versis, Claudian. de laude Hercul. 116: *van daar* nasum supinor, Horat. Sat. II, 7, 38, i. e. *ik buig den neus rugwaards.* 2) *omdraaijen, bij voorb.* glebas, Virg. Georg. II, 261. *omkeeren, omdraaijen, scil. door het ploegen: van daar ploegen, bij voorb.* Parnasson thuris, Stat. Theb. VII, 347. 3) *verheffen, in de hoogte heffen, bij voorb.* supinato lumine, Claudian., *zie hier voor:* manus supinata, Quintil., *zie hier voor:* supinor nasum i. e. supino nasum, Horat., *zie hier voor:* tamque supinantur fossis devexa jugi, Stat. Theb. XII, 243, *verhieven zich, d. i. vertoonden zich aan de vermoeiden, werden gezien.*

SUPINUS, a, um, *ruggelings, d. i. rugwaards gebogen of liggende, bij voorb. een mensch, die het hoofd achter over buigt of zich achter over nederlegt, bij voorb.* motu corporis prono, obliquo, supino, Cic. Div. I, 53: Quod nunc supina conspicis? Plaut. Cist. II, 3, 78, i. e. *achter over gebogen:* cubat in faciem, mox deinde supinus, Horat. Sat. I, 5, 19: crines a fronte supini, Stat. Theb. VIII, 640: testudo, Plin. H. N. XXXII, 4 extr.: apes excubant supinae, ut alas a rore protegant, Ibid. XI, 8 extr.: supini cubitus (*het ruggelings liggen, het liggen op den rug*) conducunt oculis, proni tussibus, Ibid. XXVIII, 4 extr.: venter, Horat. Sat. I, 5, 85: vultus, Quintil. I, 11, 9: os, Cic. Univ. 14. Plin. Paneg. 34: *dus ook* manus supinas tendere, Liv. III, 50. XXVI, 9. Virg. Aen. III, 176, i. e. *ruggelings, achter over; want, als iemand naar den hemel ziet, en biddende zijne handen uitsteekt, dan zijn zij achter over gebogen; doch, het kan ook zijn omhoog, of omhoog stekende, stak ze omhoog, in de hoogte, het welk misschien beter is. Verders,* vallis supina i. e. *een dal, dat achter ons ligt,* Liv. IV, 46. VI, 24. VII, 24, *dus verklaart het* Gronovius; *doch het kan ook zijn berg afgaande: van daar* 1) *omhoog gaande, of zich verheffende, of uitstekende, bij voorb.* cornua, Plin. H. N. XI, 37 post init.: hirundines rusticae confingunt nidos totos supinos, Ibid. X, 33: in supinum excisae vites, Ibid. XVII, 24 post med., i. e. *opwaards: dus ook* in arborum tonsura supiniore, Ibid. 23 extr., i. e. *opwaards, ten hemel:* calix supinus nec ad haustum pronus, Frontin. de aqueduct. 36: supinus jactus, Liv. XXX, 10, i. e. *wanneer men in de hoogte werpt:* falx, *bij voorb.* supina falce palmitis oculos auferre, Plin. H. N. XVII, 22 ante med.: pugnantem falce supina, Juvenal. VIII, 201, *tenzij het hier is, gekromd:* flumina in fontes cursu reditura supino, Ovid. Pont. IV, 5, 43: nec redit in fontes unda supina suos, Ibid. Medic. 20: *dus ook* manus tendere supinas, Liv. *en* Virg., *zie hier voor, d. i. omhoog heffen: dus ook* supinis manibus excepit, Suet. Vit. 7, i. e. *met omhoog geheven handen:* Tibur, Horat. Od. III, 4, 23, i. e. *aan een' berg liggende:* umbra supini palmitis, Martial. XII, 31, 1, i. e. *opwaards stijgend; doch, het kan ook zijn, zich krommend, buigend, scil. om een lommer te vormen of te bedekken: van daar* si haec quoque jam lenius supina perseverantibus studiis evaseris, Quintil. XII, 10 extr., *het allengs (van lieverlede) berg opgaande:* supina tabula scheda adlinitur, Plin. H. N. XIII, 12, *bij het papiermaken.* 2) *zich uitstrekkende, daar liggende, vlak, effen, wanneer dus alle deelen naar den hemel gekeerd zijn, bij voorb.* in mari tam late supino, Plin. H. N. IX, 2: omnia, quae ciborum — gratia proveniunt, tellure supina, Ibid. XXIII prooem. post init., *alwaar er het ooft tegenover gesteld wordt, dat hoog (d. i. op boomen) groeit: ook enkel liggende, bij voorb.* pater excitat de media nocte supinum (scil. in lecto) juvenem, Juvenal. XIV, 190, i. e. *slapende:* supinam in tellure vindemiam metit, Plin. H. N. XVII, 22 med. 3) *traag, nalatig, dewijl dergelijke leden zich geern nederleggen, en gewoonlijk op den rug liggen, bij voorb.* otiosi & supini, Quintil. X, 2. 17: supini securique, Ib. XI, 3 post init.: animus, Catull. XVII, 25: Maecenas, Juvenal. I, 66: aure me supina negligenter audis, Martial. VI, 42, 22: ignorantia, Pand. XXII, 6: homo, Ibid. XVIII, 1, 15: deliciae supiniores, Martial. II, 6, 13. 4) *terug gaande, terug, bij voorb.* flumina in fontes cursu reditura supino, Ovid. Pont. IV, 5, 43: nec redit in fontes unda supina suos, Ovid. Medic. 20; *doch, het kan in deze beide plaatsen ook zijn, opwaards:* sursum supina vorti, Lucret. IV, 443: carmen, Martial. II, 86, 1, i. e. *dat ook achterwaards gelezen kan worden.* 5) *berg afgaande, bij voorb.* collis, Virg. Georg. II, 276: *dus ook misschien* vallis, Liv. IV, 46. VI, 24. VII, 24: *van daar* a) *bekwaam, gemakkelijk enz., bij voorb.* cathedra, Plin. H. N. XVI, 37, i. e. *een leuningstoel, zorgstoel, oude-mansstoel: ook wellustig, bij voorb.* Maecenas, Juvenal., *zie hier voor.* b) *nederig, bij voorb.* supinam in tellure vindemiam metit, Plin. H. N. XVII, 22 med.: supino ac dotinenti solo, Plin. Paneg. 30: *van daar, onder te vinden, bij voorb.* quae ciborum — gratia proveniunt supina tellure, i. e. *onder op den grond, in tegenstelling van ooft of boomvruchten, die op de boomen groeijen,* Plin. H. N., *zie boven.* 6) *hoog liggend, op eenen berg liggend, bij voorb.* Tibur, Horat. Od. IV, 4, 23: *ook leest* Bentley *dus* Ibid. Epod. I, 29. 7) *trotsch, omdat een trotschaart geern zijn wezen achter over buigt, of zich verheft,* Martial. V, 8, 10. Pers. I, 129. 8) *gebogen, krom, bij voorb.* falx, *zie boven:* umbra supini palmitis, Martial., *zie boven.* Not. *Het* Supinum *in de* Grammatica, *bij voorb.* amatum, Prisc. 8; *doch sommige* Grammatici, *bij voorb.* Prisc. 8. Charis. 2, *verstaan er ook de* Participia *door.* Not. Quintil. I, 4 extr. *staat* Participialia verba *voor* Supina.

SUPO, are, i. e. jacio, Fest.

SUPPACTUS, a, um, *zie* Suppingo.

SUPPALPO (Subpalpo), are, *of* SUPPALPOR (Subp.), ari, *streelen, liefkoozen, vleijen, bij voorb.* occoepit ejus matri suppalparier, Plaut. Mil. II, 1, 28.

SUPPAR *of* SUBPAR, aris, 1) *bijkans gelijk, of over het geheel gelijk, bij voorb.* huic aetati suppares Alcibiades, Critias, Cic. Brut. 7 extr.: latini leporis facetiae per Caecilium Terentiumque suppari aetate nituerunt, Vellej. I, 17: *van daar* 2) *overëenkomstig, bij voorb.* suavi Musicae suppari gressu formose saltavit, Apulej. Met. VI post med. p. 183, 18 Elm., i. e. *overëenkomstig de Muzyk, volgends de Muzyk.* Propositiones suppares, *in de Logika, hoedanigen deze zijn:* Quaedam voluptas bonum est, *en* quaedam (voluptas) non est bonum, Ibid. doctr. Plat. III ante med. p. 31 *en* 32 Elm.

SUPPARASITOR *of* SUBPARASITOR, ari, *als een schuimlooper vleijen,* alicui, Plaut. Amph. III, 4, 10. Mil. II, 3, 37.

SUPPARUM, i, n. *en* SUPPARUS, i, m. 1) *eene soort van kleding,* 2) *vrouwlijke,* Plaut. Epid. II, 2, 45: *dus ook* Afran.

ap. Non. 14 n. 20. Nov. ibid. Lucan. II, 364. b) *manlijke, bij voorb.* indutus supparum, Varr. ap. Non. ibid. 2) *het opperste deel van het zeil, bij voorb.* solis supparum tendere licet: — nulla enim res aeque adjuvat cursum, quam summa para veli, Senec. Ep. 77 in.: ceterae (naves) velo jubentur esse contentae, supparum Alexandrinarum insigne est, Ibid.: rubicunda tremunt suppara velo, Senec. Med. 328: rates, quarum feriunt suppara nubes, Ibid. Herc. Oet. 698: summis adnectite suppara velis, Stat. Sylv. III, 2, 27: *ook voor* velum, *waar toe men* Senec. Ep. 77, *en* Senec. Herc. Oet., *brengen kan.* Festus *zegt:* velum omne, quod ex lino est, dicitur supparum; Puniceum vestimentum ita vocat Naevius: — Ac nunc supparos adpellamus vela linea in crucem expansa. *Men zou ook kunnen zeggen, dat* supparum *het bovenste zeil is, waar toe men de bovenstaande plaatzen meestäl kan brengen:* summa suppara velorum, Lucan. V, 429.

SUPPEDITATĬO (Subp.), onis, f. *bezorging, voorraad, bij voorb.* bonorum, Cic. Nat. D. I, 40.

SUPPEDĬTO *of* SUBPEDĬTO, avi, atum, are, *onder den voet, of onder de voeten geven, opdat het gebruikt wordt enz.: van daar aanbieden, geven, bezorgen, als er van eene menigte gesproken wordt, of als het na elkander of genoegzaam geschiedt, bij voorb.* cibos, Cic. Leg. II, 27: sumtus luxuriae, Plaut. Asin. IV, 2, 10: pecuniam alicui, Nep. Alcib. 8: suppeditabit nobis Atticus de thesauris suis, Cic. Fin. II, 21: alicui tela, Sil. X, 137: alicui praecepta, Lucret. III, 10: omnium rerum abundantiam, Cic. Amic. 23: suppeditat nobis, ubi — aures conquiescant, Cic. Arch. 10: tributo sumtus suppeditari, Liv. XXIII, 48, i. e. *moeten bezorgd worden:* domus suppeditat mihi hortorum amoenitatem, Cic. Q. Fr. III, 1, 4: fistulas, quibus aqua suppeditabatur templis, praecidi imperarat, Cic. Rab. Perd. 11: frumentum alicui, Cic. Verr. III, 74: Ciceroni meo suppeditabis quantum videbitur, Cic. Att. XIV, 17 extr.: Hic locus suppeditare solet oratoribus copiam dicendi, Cic. Top. 18: multam casus nostri varietatem suppeditabunt, Cic. ad Div. V, 12 §. 13: vix satis otium studio suppeditare possumus, Auct. ad Her. I, 1, i. e. *wijden, daar aan besteden:* suppeditare alicui suum ingenium, Cic. Ep. 12 §. 24, *zijn genie aan iemand geven, of wijden, d. i. hem met zijn vernuft en bekwaamheid dienen, bij voorb. om zijn leven te beschrijven:* dii fabulas poëtis suppeditarunt, Cic. Nat. D. II, 24, i. e. *stof tot fabelen gegeven. Ook* Absolute, *d. i. zonder* Accusativus, *bij voorb.* Quod Ciceroni suppeditas, gratum est, Cic. Att. XIV, 20, i. e. *aan de hand gaat* scil. *met geld; ten zij men* pecuniam *verstaan wil:* suppeditabit nobis Atticus de thesauris suis, Cic. Fin. II, 21. Not. *als* Deponens, *bij voorb.* quod mihi suppeditatus es *voor* suppeditasti, Cic. Att. XIV, 18 med., *alwaar het ook zonder* Accusativus *staat, aan de hand gegaan zijt, mij bijgestaan hebt. Zeldzaam schijnt* Terentius *te spreken,* Heaut. V, 1, 57, si illi pergo suppeditare sumtibus; Bentley *wil* illius *lezen, maar het is beter, dat men verstaat* pecuniam, *en* sumtibus *is de* Dativus *voor de onkosten. Ook kan men het tot de voorgaande plaatzen brengen, d. i. aan de hand gaan: van daar aan de hand gaan, bijstaan, ondersteunen, bij voorb.* illi sumtibus, Terent., *zie terstond hier voor:* Quod Ciceroni suppeditas, gratum est, Cic., *zie hier voor:* suppeditabit nobis Atticus de thesauris suis, Cic., *zie hier voor. Van daar* 1) *in voorraad zijn, genoegzaam of rijkelijk voorhanden zijn, bij voorb.* gaudium gaudiis suppeditat, Plaut. Trin. V, 1, 3: in hoc campo facile suppeditat omnis adparatus dicendi, Cic. Or. III, 31: ne chartam quidem suppeditare, Cic. ad Div. VII, 18: quod multitudo suppeditabat, Liv. VI, 24 in.: ut tuo amori suppeditare possit sine tuo sumtu, Terent. Eun. V, 4, 46, *opdat uwe liefde het uithouden kan, opdat er geld genoeg zij, om de liefde voort te zetten, alwaar het* Absolute, *d. i. zonder* Nominativus *staat:* quoad tela suppeditarunt, Liv. XXX, 25: innumerabilitas suppeditat atomorum, Cic. Nat. D. I, 39: quocunque haec loco suppeditent, Cic. Tusc V, 37: *ook enkel voorhanden zijn, daar zijn, bij voorb.* quocunque haec loco suppeditent, Cic., *zie hier voor, en men kan bijna alles onder n. 1 hier toe brengen:* ad vos quemadmodum loquar, nec consilium nec ratio suppeditat, Liv. XXVIII, 27: *van daar* a) vita mihi suppeditat, *ik heb het leven nog, bij voorb.* cui si vita suppeditavisset, Cic. Brut. 7, i. e. *als hij het leven gehad hadt; doch het kan ook heeten, als zijn leven toegereikt hadt; bij slot is het één: dus ook* quod (quoad) vita suppeditavit, Ibid. 27. b) suppeditat *met den* Infinitivus, *d. i. men kan genoegzaam, men kan recht, bij voorb.* Neque suppeditat dicere, Lucret. III, 731, i. e. *men kan niet recht zeggen.* c) *in voorraad zijn tot iet, genoegzaam zijn, toereiken, bij voorb.* manubiae vix in fundamenta suppeditaverunt, Liv. I, 55: parare ea, quae suppeditent ad cultum, Cic. Off. I, 4: *van daar* d) *genoegzaam zijn tot iet, tot iet deugen, in staat zijn, bij voorb.* labori, Plaut. Asin. II, 4, 17. *Hiertoe zou men de moeilijke plaats kunnen brengen,* Cic. Catil. II, 11, si omissis his rebus omnibus (*bij voorb.* copiis cet.), quibus nos suppeditamus, ille eget, i. e. *door welke wij bestand zijn,* scil. *tegen* Catilina: *of genoegzaam in staat zijn: doch het zou beter zijn* superamus *te lezen, wegens* eget: *waarom sommigen* suppeditamus *verklaren, overvloed hebben, als of er* superamus *stondt.* 2) *overvloed hebben, bij voorb.* quibus nos suppeditamus, Cic., *zie terstond hier voor.*

SUPPEDO *of* SUBPEDO, ĕre, i. e. paululum pedere *of* pedere ad cet., Cic. ad Div. IX, 22.

SUPPENDĔO *of* SUBPENDĔO, ĕre, *van onder hangen, onder aan iet hangen, bij voorb.* ut (palma) solo vimine suppendeat, Colum. IV, 16.

SUPPERNO *of* SUBPERNO, are, (*van* perna) aliquem, *iemand de heup stukslaan, verlammen, bij voorb.* suppernati dicuntur, quibus femina sunt succisa in modum suillarum pernarum, Fest. *Van daar* alnus suppernata jacet securi, Catull. XVII, 19, i. e. *nedergeveld.*

SUPPĔTĬAE *of* SUBPETĬAE, arum, *hulp, bijstand; doch het schijnt alleen in den* Nominativus *en* Accusativus *voor te komen, bij voorb.* auxilia & suppetiae sunt domi, Plaut. Epid. V, 2, 12, *alwaar het weg kon blijven: dus ook* suppetias alicui ferre, Plaut. Epid. V, 1, 52. Apul. Met. VI post med. p. 184, 39 Elmenh.: *of* adferre, Plaut. Men. V, 7, 14: uxori larae suppetiae sint, Plaut. Amph. V, 1, 54, i. e. *hulp bewijzen, helpen:* piscibus ad suppetias uti, Apulej. in Apol. p. 299, 33: salutares mihi suppetias rursus exstinguerem. Ibid. Met. III post med. p. 140, 25 Elmenh. Not. *Bijzonder staat de* Accus. suppetias *dikwijls voor ad* suppetias *te hulp (zoo als* exsequias*), bij voorb.* aliqui advenire suppetias, Plaut. Men. V, 7, 31: *of* alicui suppetias venire, Auct. B. Afr. 5: *of* proficisci, Ibid. 25: *of* ire, Ibid. 39: *of* occurrere, Ibid. 66 en 68: *of* adcurrere, Apul. Met. IX post med. p. 234, 26 Elm., i. e. *te hulp komen: dus ook* milites turmis suppetias mittere, Auct. B. Afric. 75, i. e. *te hulp zenden.*

SUPPETIĂTUS *of* SUBPETIATUS, us, m. *hulplevering, hulp, bij voorb.* proclamare suppetiatum, *hulp roepen, om hulp roepen, bij voorb.* proclamates saltem suppetiatum, Apul. Met. I med. p. 108, 30 Elm.: *ook zegt* Nonius cap. 2 n. 47 auxiliatum ut suppetiatum.

SUPPETĬOR *of* SUBPETĬOR, ari, *te hulp komen, helpen,* alicui, *bij voorb.* vobis facile est suppetiari miserrimo seni, Apul. Met. VIII post med. p. 210, 32 Elm.: aliquem ciere suppetiatum, *te hulp roepen,* Ibid. p. 209, 35 Elm.: suppetiatum decurrere (alicui), *te hulp lopen (spoeden),* Ibid. IV ante med. p. 147, 9 Elm.: omnem viciniam suppetiatum convocans, Ibid. VII ante med. p. 190, 36 Elm.

SUPPĔTO *of* SUBPĔTO, ivi en ii, itum, 3. *toegaan of komen: van daar* 1) *invallen, in de gedachten komen, bij voorb.* Vererer, ne mihi crimina non suppeterent, Cic. Verr. I, 11: *dus ook* consilium sibi suppetere, Liv. IV, 48. 2) *voorhanden zijn, daar zijn, in voorraad zijn, ook enkel zijn, bij voorb.* mihi nihil suppetit, praeter voluntatem, Cic. ad Div. XV, 13, i. e. *ik heb niets enz.:* Ne pabuli quidem satis magna copia suppetebat, Caes. B. G. I, 16: pecunia deficere coepit, neque, quo manus porrigeret, suppetebat, Nep. Dion. 7: quibuscunque vires suppetebant ad arma ferenda, praesto fuere, Liv. IV, 22: cum frumentum copiaeque aliae largius obsessis quam obsidentibus suppeterent, Liv. V, 26: nunquam tanta suppeteret victoriae fiducia, ut — auderent, Auct. B. Afric. 31: Tullio copiosissimum ingenium suppetebat, Plin. Ep. IX, 2, i. e. Tullius *had enz.:* non suppetente ad hauriendum uisu vi, Plin. H. N. II, 9 extr.: Vitruvio nec animus suppetere cet., Liv. VIII, 19, i. e. *hadt noch moed enz.:* oro deos, ut (uxor tua) vitae tuae superstes suppetat, i. e. sit, Plaut. Trin. I, 2, 19: pauper non est, cui rerum suppetit usus, Horat. Ep. I, 12, 4: *van daar* vita ei suppetit, i. e. *hij heeft het leven nog, bij voorb.* si vita suppetet (mihi), Cic. Fin. I, 4: si vita longior suppetisset, Liv. XL, 56: quoad vita suppetet, Auct. B. Afric. 92: dum suppetit (nobis) vita, enitamur cet., Plin. Ep. V, 5 extr., *zoo lang wij leven.* 3) *gelijk zijn, bij voorb.* utinam dictis facta suppetant, Plaut. Pseud. I, 1, 106: *van daar* a) *bestand zijn of toereiken, bij voorb.* ut amori, ambitioni, sumtibus copiae suppetant, Cic. Tusc. V, 32: rudis lingua non suppetebat libertati, Liv. II, 56: pauper non est, cui rerum suppetit usus i. e. sufficit, Horat., *zie hier voor:* ut plagae possint suppetere, infinita opus est vis materiai, Lucret. I, 1049. b) *genoegzame stof geven, genoegzaam daar zijn, bij voorb.* in novis suppetas doloribus, Horat. Epod. XVII, 64: pauper non est, cui rerum suppetit usus, Horat., *zie hier voor:* ut plagae pos-

poſſint ſuppetere, infinita opus eſt vis materiai, Lucret., *zie hier voor.*

SUPPILĀTOR *of* SUBPILĀTOR, oris, m. *een plukker*, Laber. ap. Non. 8 n. 56; *doch anderen lezen* ſuppoſitores.

SUPPĪLO *of* SUBPĪLO, are. 1) *ſtelen*, *bij voorb.* pallam mulieri, Plaut. Men. V, 1, 39: alicui aurum & pallam ex arcis, Ibid. V, 2, 52: ſuſſuror, ſuppilo, de praeda praedam capio. Ibid. Truc. II, 7, 15. 2) *beſtelen*, *bij voorb.* uxorem, Plaut. Aſin. IV, 2, 6: ſuppilabat me, Ibid. V, 2, 38: patrem, Pompon. ap. Non. cap. 1 n. 42: ſuppilatum eſſe eum atque ornamenta omnia, Caecil. ibid.

SUPPINGO *of* SUBPINGO, (*van* Pango), pegi, pactum, 3. a) *van onder aanſlaan*, *bij voorb.* fulmentas ſoccis, Plaut. Trin. III, 2, 94. b) *van onder beſlaan met iet*, *bij voorb.* ſolum (i. e. *de zool van den ſchoen*) ſuppactum auro, Plaut. Bacch. II, 3, 98.

SUPPINGUIS, *zie* SUBPINGUIS.

SUPPLANTO *of* SUBPLANTO, are, aliquem, *iemand den voet ligten, een been zetten, dat hij er overvalt*, aliquem, Cic. Off. III, 10 ante med., *gelijk* Nonius cap. 1 n. 157 *het verklaart; doch het kan ook zijn, op den grond werpen: dus ook* athleta, qui ſupplantatus adverſarium toto tulit corpore, nec projecit animum projectus, Senec. Ep. 13 in., *alwaar ook past, op den grond geworpen: van daar* 1) *nederwerpen*, *bij voorb.* uvas, Plin. H. N. XVII, 22: *dus ook* vitem in terram, Ibid. 23 extr.: *ook enkel* vitem, Colum. de arbor. 7, i. e. *in den grond zetten of inſlaan:* aliquem, Cic. Off. III, 10. Senec. Ep. 13, *zie hier voor.* 2) *ter aarde werpen, iet inſtorten*, *bij voorb.* fultaras. Vitruv. X, 22. 3) verba palato, Perſ. I, 35, i. e. *radbraken, lispelend uitſpreken.* 4) *overhoopwerpen, te gronde werpen*, *bij voorb.* aliquem, Cic. Off. III, 10. Senec. Ep. 13, *zie hier voor.*

SUPPLAUDO *of* SUPPLODO, ſi, ſum, 3. *is hetzelfde woord*, 1) *kloppen, goedkeuring geven.* 2) *opſtampen*, *bij voorb.* pedem, Cic. Or. I, 53 extr. Senec. Ep. 75, i. e. *met den voet ſtampen: hier komt misſchien alleen* ſupplodo *voor.*

SUPPLAUSĬO *of* SUPPLOSĬO, onis, f. *het opſtampen*, *bij voorb.* pedis, i. e. *het ſtampen met den voet; in* Cicero Or. III, 12 extr. *en* 59, *en* Brut. 38 *en* 80 *ſtaat* ſupploſio pedis: *in* Auct. ad Her. III, 15 ſupplauſio pedis dextri.

SUPPLEMENTUM (Subpl.), i, n. *van* Suppleo, 1) *het geen waarmede iet ledige of gebrekige aangevuld of vergoed wordt, vergoeding, vervulling, middel van aanvulling*, *bij voorb.* *troepen, rekruten enz.*, *bij voorb.* ſcribere legionibus ſupplementum, Cic. ad Div. III, 3, *rekruten werven: dus ook* ſupplementum veteribus (legionibus) ſcribere, Liv. XLII, 10: legiones veteres ſupplemento explere, Liv. I, 30: exercitus ei eſt decretus & in eum ſupplementum quatuor millia militum, Liv. XXXVII, 50: ut ſupplementum Hiſpaniae tria millia peditum ſcriberent, Liv. XLII, 1: partem copiarum & ſupplementi, quod ex Italia adduxerat, — convenire jubet, Caeſ. B. G. VII, 7, i. e. *rekruten: ook van andere dingen*, *bij voorb.* quosdam bello captos in ſupplementis urbium dividit, Juſtin. VIII, 6: ſpecioſum adjectum ſupplementum Campanae coloniae, Vellej. II, 81: cum eſſet confectum omne frumentum (*in de molen*), ſupplementum operi poſtulabant, Apul. Met. IX poſt med. p. 230, 12 Elm., i. e. *nieuw graan, op de molen:* pauperies ſine delectu ciborum tenuato ventri cogit ſordentia ſupplementa & dapes gratuitas conquirere, Ibid. IV, poſt med. p. 149, 5 Elm., i. e. *ſlechte ſpijzen, die alleen de maag vullen, of die in plaats van beter gebruikt worden: van daar hulpmiddel*, *bij voorb.* digitum torpentem cornei circuli ſupplemento ſcripturae admovere, Sueton. Aug. 80: *dus ook* ſupplementa artis Magicae, Apul. Met. II poſt med. p. 124, 16 Elm., i. e. *hulpmiddelen.* 2) *de vervulling, d. i. de daad van vervulling, het aanvullen, rekrutering*, *bij voorb.* ſervos in claſſem ad ſupplementum remigum dedit, Liv. XXVI, 47: terna millia militum in ſupplementum imperata, Liv. XXXVIII, 36: in ſupplementum claſſis juventus armaque data, Liv. XXVIII, 37: ad eum exercitum in ſupplementum addita peditum tria millia, Liv. XXXVII, 2: exercitum adcipere & in ſupplementum (ejus) ſcribere — peditum duo millia, Ibid.: milites, qui in ſupplementum venerant, Juſtin. III, 4: ut ad ſupplementum exercitus ſervos manumitterent, Ibid. 5: *dus ook* apes nullis juventutis ſupplementis frequentatae, Colum. IX, 13 extr.: *dus ook* in ſupplementis gregis, Colum. VII, 6 poſt med.

SUPPLĒO *of* SUBPLĒO, evi, etum, 2. *vervullen, vergoeden, weder herſtellen, weder volmaken, ook enkel volmaken, vullen*, *bij voorb.* ſanguine venas, Ovid. Met. VII, 291: vulnera lacrymis, Ibid. IV, 140: aerarium, Tacit. Ann. II, 38: ſummam, Lucret. I, 1044: colos conſumtas, Senec. Herc. Oct. 1084: vas, Colum. XII, 10: ex acervo, quantum defuit, ſupplet, Ibid. 50 extr.: ſcriptum, Cic. Or. II, 26: librum imperfectum, Sueton. Caeſ. 56: cenſum ſenatorum, Ibid. Aug. 41: damnum, Sueton. Cal. 16. Tacit. Ann. I, 71, i. e. *vergoeden, vervullen:* uſum provinciae, Cic. Verr. IV, 5, i. e. *het nodige in de Provintie vervullen, als het verloren gegaan is:* ſenatum, Sueton. Caeſ. 41: decurias equitum, Ib. Tiber. 41: bibliothecam, Cic. Q. Fr. III, 4 poſt med.: *van daar* legiones, Liv. XXIV, 24. Anton. ap. Cic. Phil. VIII, 9. Tacit. Hiſt. IV, 19, i. e. *vervullen, recruteren, voltallig maken: dus ook* exercitum junioribus, Juſtin. XII, 11: naves remigio, Liv. XXVI, 39, i. e. *met riemen verzien:* gregem, Virg. Ecl. VII, 36, i. e. *die recht groot maken:* neque ſuppletis conſtabat flamma lucernis, Prop. IV, 8, 43, i. e. oleo impletis: *van daar* a) *vervangen*, *bij voorb.* locum parentis, Senec. Hipp. 633, i. e. *des vaders plaats: dus ook* vicem ſolis, Plin. Epiſt. V, 6, 24. b) *volkomen er bijzetten (opdat het getal vol worde)*, *bij voorb.* Ponite ante oculos Antonium, Lucium; ſupplete ceteros, Cic. Phil XII, 6.

SUPPLĒTUS, a, um, *zie* Suppleo.

SUPPLEX (Subplex), icis, (*van* ſub *en* plico), *eigenlijk, die nederknielt: vervolgends, die de knie voor iemand buigt: daarna, die zich voor iemand verootmoedigt, het zij het op de kniën of door ootmoedige woorden enz. geſchiedt, om iemand om bijſtand, ontferming, of iet anders te ſmeeken: van waar het dan, zich verootmoedigende, dan ootmoedig biddende, dan ootmoedig, dan zich op genade en ongenade overgevende, of om ontferming ſmekende enz. vertaald wordt; het ſtaat* 1) Adjective, *bij voorb.* Ad te confugio & ſupplex tua numina poſco, *zegt* Venus *tegen haren zoon* Cupido, Virg. Aen. I, 466 (470): ſupplexque manus ad litora tendit, Ibid. III, 592: et genua amplectens effatur talia ſupplex, Ibid. X, 523: ille humilis ſupplexque oculos dextramque precantem protendens, Ibid. XII, 930: ſupplicem ſe contuliſſe ad alios, Cic. Manil. 8: rex, depoſitis regiis inſignibus, ſupplex ad Caeſarem venit rogatum, Hirt. Alex. 67: ſupplex te ad pedes abiiciebas, Cic. Phil. II, 34: Tendit ad vos manus ſupplices, Cic. Font. 17: manus ſupplices ad coelum tollere, Salluſt. Cat. 31 (32): Orat multis & ſupplicibus verbis, Cic. Att. XII, 32: matres decorae ſupplice vitta, Horat. Od. III, 14, 8: voce ſupplici poſtulare, Salluſt. Cat. 31 (32): tempora vittis & ſupplice oliva implicat, Val. Fl. III, 424: precibus, lacrymis & ſupplice dextra adtentare veto, Ibid. IV, 11: ſupplicibus dominum laſſare libellis, Martial. VIII, 31, 3, i. e. *verzoekſchriften:* dominamque ſupplicibus ſupera donis, Virg. Aen. III, 438: iramque minasque ſupplicibus ſupera votis, Ibid. VIII, 60: *van daar* ſupplicem eſſe alicui, *zich voor iemand verootmoedigen, hem ootmoedig of knielend bidden*, *bij voorb.* Socrates nec judicibus ſupplex fuit, Cic. Tuſc. I, 29: Cum ſe Alcibiades afflictaret, lacrymansque Socrati ſupplex eſſet, Ibid. III, 32: tam tibi ſum ſupplex, quam tu mihi ſaepe fuiſti, Ovid. Her. XII, 185: ſupplicem aliquem habere malis, Caeſ. B. C. I, 81, i. e. *verootmoedigen, of tot de overgave noodzaken.* 2) Subſtantive, *bij voorb.* veſter eſt ſupplex, Cic. Mur. 40: ſupplicibus tuis parcas, Horat. Od. III, 10, 16: tu ſupplice digno dignior, Val. Fl. VII, 290: *van daar met den* Genitivus *des genen, dien men om hulp of ontferming ſmeekt, voor wien men zich verootmoedigt*, *bij voorb.* ſupplex dei, Nep. Pauſ. 4, i. e. *die tot den altaar van eenen God vlucht, en daar toevlucht zoekt:* ſupplicibus deorum, Nep. Ageſ. 4: ſupplicem veſtrae miſericordiae, ſervum poteſtatis, Cic. Coel. 32, *alwaar het ook de* Dativus *zijn kan:* ſupplex tui numinis, Senec. Agam. 343: *dus ook* ſupplex paternus, Ibid. Troad. 315.

SUPPLĬCAMENTUM (Subpl.), i, n. i. q. Supplicatio, ſupplicium, *bij voorb. eene godsdienſtige handeling, godsdienst, bewijs van eerbied jegens God*, *bij voorb. door bidden, offeren enz.*, *bij voorb.* ſacerdos rem divinam procurat ſupplicamentis ſolennibus, Apul. Met. XI poſt med. p. 266, 25 Elmenh.: quantoque ſumtu deberem procurare ſupplicamentis, decernit, Ibid. p. 267, 34 Elm.

SUPPLĬCĀTĬO (Subpl.), onis, f. *eigenlijk het, nederknielen: van daar iemands verootmoediging voor iemand, bijzonder voor God: van daar het openlijk bewijzen van zijnen eerbied voor God*, *bij voorb.* 1) *door danken bij blijde gebeurtenisſen; wanneer het openbaar bewijzen van zijnen eerbied voor God, of dankfeest, vertaald wordt*, *bij voorb.* *voor de verlosſing van den Staat*, Cic. Catil. III, 6. Cic. Sull. 30. Cic. Piſ. 3: *voor eene behaalde overwinning; wanneer het te gelijk eene eere voor den veldheer was*, Cic. Provinc. 11. Liv. III, 63. Sueton. Caeſ. 24: *menigmaalen duurde dit feest verſcheiden dagen*, *bij voorb. tien*, Cic. Provinc. 11: *twintig*, Caeſ. B. G. VII, 90: *ook vijftig*, Cic. Phil. XIV, 14: cf. Sueton. Caeſ. 24 extr., *alwaar ſtaat:* plurium, quam quisquam unquam, dierum ſupplicationes impetravit (Caeſar). Not. *Anders ſtaat daarvoor ook* gratulatio; *en toch ſtaat* gratulationibus ſupplicationibusque, Liv.

XXXIV,

XXXIV, 7 post med., *alwaar het één overtollig schijnt; maar in het eerste woord ligt het denkbeeld van het eigenlijk danken, in het laatste het denkbeeld van den daarmede gepaarden eerbied voor God.* 2) *door bidden bij treurige en gevaarlijke omstandigheden; wanneer het ootmoedig bewijzen van zijnen eerbied, of ook, op onze wijze, boet- of bededag, boet en bidfeest, vertaald wordt, bij voorb.* Liv. IV, 13. XXXVII, 3: *dus ook* supplicatio imperata fuit in omnibus compitis, Liv. XXXVIII, 36: *ook staat er* obsecratio *bij, bij voorb.* supplicationibus habitis jam & obsecratione circa omnia pulvinaria facta, Liv. XXX, 9. *Het duurde éénen dag, bij voorb.* unum diem Aesculapio supplicatio habita est, Liv. X, 47: *ook duurde het meer dagen, bij voorb. twee,* Liv. X, 33: *drie,* Liv. XXXI, 9. 3) *ook bij lijkplegtigheden,* Cic. Vatin. 12 extr.: *misschien tot eere van den overledenen, als men hem dankte, of God voor hem en zijne daaden dankte enz.: dus ook* supplicationes mortuorum, Cic. Phil. I, 6 in., *voor* pro mortuis: *dus staat* gratulatio laudis, Cic. Att. I, 17 med.: gratulatio reip. conservatae, Cic. Cat. IV, 10: ira belli i. e. ob bellum, Sallust. in Ep. Mithrid. ad Arsac. §. 3.

SUPPLĬCE, i. q. suppliciter, *ootmoediglijk, bij voorb.* Divum exta cante; divum deo supplice cante (*voor* canite), Varr. L. L. VI, 3 e carmine Saliari.

SUPPLĬCĬTER (Subpl.), *eigenlijk knielende: van daar ootmoediglijk, bij voorb.* loqui, Caes. B. G. I, 27: insinuare iis, a quibus est petendum, Cic. Or. I, 20: suppliciter demisseque respondere, Cic. Flacc. 10: adloqui aliquem, Justin. XIV, 2: aram venerari, Virg. Aen. XII, 220: deos rogare, Ovid. Pont. I, 10, 44: effigies suppliciter stabat, Horat. Sat. I, 8, 32: leone obvio suppliciter volutante, Plin. H. N. VIII, 16 prope fin.: Iliades suppliciter tristes & tunsae pectora palmis, Virg. Aen. I, 481 (485): suppliciter posito procubuere genu, Ovid. Fast. II, 438.

SUPPLĬCĬUM (Subpl.), i, n. *eigenlijk, het nederknielen, om of zijnen eerbied te bewijzen, of om onthoofd te worden;* 1) *het nederknielen, om zijnen eerbied te bewijzen, bij voorb. jegens God enz.: van daar* a) *verootmoediging voor God of het bewijzen van zijnen eerbied door bidden, ootmoedig bidden of smeeken, bij voorb.* suppliciis votisque fatigare deos, Liv. XXVII, 50: non votis neque suppliciis muliebribus auxilia deorum parantur, Sallust. Cat. 52 (56): nullam adcessi ad aram, quin deos suppliciis, sumtu, votis, donis, precibus defatigarem, Afran. ap. Non. cap. 4 n. 433: suppliciis placans coelitum iras, Acc. ibid.: *ook het ootmoedig bidden aan menschen, bij voorb.* Vagenses fatigati regis suppliciis, Sallust. Jug. 66 (70). b) *het bewijzen van eerbied door een uiterlijk teken, eerbiedsteken: als offerände, geschenk enz., bij voorb.* nihil ei (Jovi) acceptum est a perjuris supplicii, Plaut. Rud. Prol. 26, i. e. *eerbiedstekenen, bij voorb. offeränden; doch het kan ook gebed of smeeken zijn:* quibus precibus suppliciisque deos possent placare, Liv. XXII, 57, i. e. *eerbiedsbewijs, bij voorb. offerände enz.:* in suppliciis deorum magnifici, domi parci, Sallust. Cat. 9, i. e. *offerände; doch het kan ook een dankfeest* (supplicatio) *zijn:* boves ad victimas faciunt atque ad deorum servant supplicia, Varr. R. R. II, 5, 10, i. e. *offerände, of dank- boetfeest* (supplicatio), *of offerände op dit feest:* Paul. ex Festo *zegt:* veteres quaedam sacrificia a supplicando vocabant, *en Festus zelve zegt:* fuisse solitum, ut, quia tunc in forum supplicandi causa prodiret rex sacrorum, ut id vocaretur supplicium: Vannos onustas aromatis & hujusmodi suppliciis congerunt, Apul. Met. XI med. p. 265, 3 Elm.: quorum religiositas deum honori ac suppliciis divinae rei mancipata est, Ibid. doct. Plat. 2 ante med. p. 16, 5 Elm.: *dus ook* legatos ad consulem cum suppliciis mittit, Sallust. Jug. 46 (50), i. e. *eerbiedsteeken, teken van verootmoediging en overgeving; doch, het kan ook zijn, ootmoedig bidden; doch, het eerste schijnt beter, omdat er terstond op volgt* qui peterent cet.: cf. Fest., *welke zegt:* Supplicia sunt, quae caduceatores portant; ea sumebantur ex verbena felicis arboris, nec enim aliis supplicia fas erat, quam de verbenis, sumi. 2) *het nederknielen, om onthoofd te worden: want, bij het onthoofden moesten de misdaadigers nederknielen: van daar heet het onthoofden, en in 't gemeen levensstraffe, of beroving van het leven, ja elke ligchaams of lijfstraffe, of pijniging aan den lijve, ook elke bestraffing, als zij hard is, bij voorb.* dare aliquem ad supplicium, Nep. Paus. 5: sumere de obsidibus gravissimum supplicium, Caes. B. G. I, 39: de captivis, ut quisque liber aut servus esset, suae fortunae a quoque sumtum supplicium est, Liv. III, 18: perfusum ultimi supplicii metu, mulcta dicta, dimisit, Liv. IX, 16: his suppliciis celeriter coacto exercitu, Caes. B. G. VII, 5: magnitudine supplicii dubitantes cogit, Ibid. 4: aliquem hostibus ad supplicium dedere, Ibid. 26: seditionis auctores supplicio tradere, Justin. XXVIII, 3 extr.: ad supplicium trahere, Tacit. Ann. XI, 35: *of* agere, Ib. XIV, 42: *of* mittere, Senec. de ira I, 16 post init.: supplicio adfici, Caes. B. G. I, 27: supplicio capitis adficere, Sueton. Galb. 12: extremum ad supplicium damnari, Tacit. Ann. VI, 38: summum supplicium alicui decernere, Ibid. 3: ultimum supplicium alicui indicere, Ib. III, 49: supplicium constituere in aliquem, Cic. Rosc. Am. 25: *of* alicui maleficio, Ibid. 26: rapi ad supplicium, Cic. Or. II, 59: ducere ad supplicium, Cic. Verr. V, 26: Omni supplicio cruciare, Cic. Manil. 5: supplicium sumere virgis, Cic. Verr. II, 37, i. e. *kloppen, geesselen:* ad ultimum supplicium progredi, Caes. B. C. I, 84, i. e. *zich zelven het leven benemen:* supplicium dare alicui, *straffe lijden, gestraft, getuchtigd worden van iemand,* Nep. Agel. 5: *dus ook* dabitur supplicium mihi de tergo vestro, Plaut. Asin. II, 4, 75: *dus ook* supplicium ei dabis, Terent. Eun. I, 1, 24: *dus ook* supplicium solvere, M. Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 10: *of* persolvere, Tacit. Ann. VI, 25: *of* pendere, Plin. H. N. XXIX, 4: *of* luere, Justin. VIII, 1. XVII, 1. Tacit. Ann. XV, 60: *of* pati, Ovid. Her. II, 540: *of* subire, Cic. ad Brut. Ep. 12, i. e. *lijden: van daar* a) *straffe in het gemeen, bij voorb.* pro peccato magno paululum supplicii satis est patri, Terent. And. V, 3, 32: si pudet, supplicii habeo satis, Plaut. Most. V, 2, 43: animadversio & supplicium, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 10: *alwaar het één weg kan blijven: dus ook* supplicium poenamque, Lucan. II, 538: supplicia malorum, Virg. Aen. VI, 740, i. e. ob mala: *ook behoort het één en ander uit het voorgaande hier toe.* (b) *straffe, Tropisch, d. i. mishandeling, ongelijk, nood, kwelling, plage, bij voorb.* satis supplicii tulisse, Caes. B. C. I, 84, scil. *door gebrek en dorst: dus ook* omni supplicio cruciare, Cic. Manil. 5, *zie hier voor: gelijk wij den ook zeggen, bij voorb. het is moeielijk eene straffe, een' babbelaar aan te hooren, d. i. plaag, ongeluk enz.:* dira tegerum supplicia, Virg. Aen. VI, 499, *zijn ongeluk, mishandeling, d. i. kwetzing enz.: van daar* supplicium dare filio, Terent. Heaut. II, 1, 86, i. e. *zich zelven over zijnen zoon kwellen; doch het kan ook zijn, voldoening geven, zie het volgende: ook strafmiddel, plaagmiddel, bij voorb.* concha aliis munita suppliciis, Plin. H. N. IX, 35 ante med.: erodente se ipso corpore (Sullae) et supplicia sibi gignente i. e. vermiculos, Ibid. VII, 43. (c) *satisfactie, genoegdoening, bij voorb.* nisi supplicium mihi das, Plaut. Epist. V, 2, 59: *dus ook* supplicium dare filio, Terent. Heaut. II, 1, 86, *zie hier voor:* supplicii habeo satis, Plaut., *zie hier voor.* Not. *Misschien is dit woord een Adjectivum,* Supplicius, a, um, *van daar* 1) supplicium, scil. factum, a) *verootmoediging, ootmoedig gebed enz.* b) *onthoofding, lijfstraf, harde straffe, straf, kwelling enz.* 2) supplicium, scil. signum (*zie* 1, b), *eerbiedsteken enz.*

SUPPLĬCO *of* SUBPLĬCO, avi, atum, are, *nederknielen voor iemand, zijnen eerbied bewijzen, zich voor hem verootmoedigen,* alicui, *bij voorb.* ei publice supplicetur, Cic. Phil. I, 6 in.: Graecis supplicandum, Cic. Fin. V, 25: *van daar* 1) *zich biddend voor iemand verootmoedigen, ootmoedig bidden, bij voorb.* Neque Caesari solum pro te supplicabo, Cic. ad Div. VI, 14: quibus supplicare non destiti, Ibid. 13: ipsum orabo, huic supplicabo, Terent. And. II, 1, 12: amici — supplicant vobis, Cic. Font. 11: cum tot res sint, quae vestris animis pro hujus innocentis salute supplicent, Ibid. 14: *en meermalen met den Dativus, bij voorb.* Cic. Planc. 20 post med. Plaut. Bacch. II, 2, 47. Rud. V, 2, 48. Ovid. Met. VI, 357. Terent. Hec. III, 5, 50: *ook zonder Casus, bij voorb.* precari, supplicare, Cic. Parad. V, 3: mississe supplicantes legatos, Sallust. Jug. 38 (42): nemo supplicavit, Cic. Or. II, 53 extr.: elephanti misericordiam quaerentes supplicavere, Plin. H. N. VIII, 7: *ook ab aliquo, bij voorb.* a diis, Plaut. Rud. prol. 26. a) *bijzonder aan God zijnen eerbied bewijzen, deels hem om zijne genade aanroepen, bij voorb.* Lari, Cato R. R. 143: Mario per hostias diis supplicanti, Sallust. Jug. 63 (67): *ook zonder Dativus, bij voorb.* supplicatum ire, Liv. X, 23: *deels, om te danken, bij voorb. voor eene overwinning enz.* (*van daar* supplicatio), Liv. III, 63 med. XXIV, 23 in.: volo hic in fano supplicare, Plaut. Curc. IV, 2, 41. *Dus ook Passive, bij voorb.* ejus pestilentiae causa supplicatum per compita tota urbe est, Liv. XXVII, 23: Iliacis temporibus thure non supplicabatur, Plin. H. N. XIII, 1 in.: Metello venienti thure quasi deo supplicabatur, Sallust. ap. Macrob. Sat. II, 9. Not. *supplicare met den Accusativus, bij voorb.* Pactumeia supplicavit imperatores nostros, Pandect. XXVIII, 5, 92, i. e. *smeekte.* Not. *In oude gebedsformulieren was gebruikelijk* sub vos placo *voor* supplico vos, Fest. in Sub.

SUPPLĬCŪE, i. q. suppliciter, *ootmoediglijk, bij voorb.* supplicue gratias persolutus, Apul. Met. XI post med. p. 269, 27 Elm.: hortulanus supplicue respondit, Ibid. IX post med. p. 236, 2 Elm.

SUP

SUPPLODO *of* **SUBPLODO**, *zie* Supplodo.

SUPPLOSIO *of* **SUBPLOSIO**, *zie* Supplosio.

SUPPOENITĒO (Subp.), ui, 2. *een weinig berouw hebben of te onvrede zijn met iets; doch het komt alleen voor* Impersonaliter, *bij voorb.* illum furoris, hunc coplarum suppoenitet, Cic. Att. VII, 14, i. e. *gene heeft berouw enz. Deze is te onvrede met enz. Of het meer voorkomt, weet ik niet.*

SUPPŌNO *of beter* **SUBPŌNO**, sui, situm, 3. 1) *onderleggen, onderzetten, iets onder iets leggen, stellen, houden of zetten, bij voorb.* ova gallinis, Cic. Nat. D. II, 48. Varr. R. R. III, 9, 9, i. e. *de eieren onder de hoenders leggen:* caput pedibus, Ovid. Trist. III, 12, 48: colla oneri. Ovid. Rem. 171: ignem tectis, Ovid. Fast. IV, 803: aliquem sub cratim, Plaut. Poen. V, 2, 65: vina coelo sereno, Horat. Sat. II, 4, 51: caput & stomachum fontibus, Ib. Epist. I, 15, 8: olivam prelo, Colum. XII, 47 extr.: vitulum vaccae, Varr. R. R. II, 5, 17: manum, *de hand onderleggen*, Ovid. Met. IV, 776: terrae dentes vipereos, Ibid. III, 102, i. e. *onder den grond brengen, zaaïen; doch het kan ook zijn, in den grond brengen; bij slot is het dezelfde zin: dus ook* aliquem tumulo, *ter aarde bestellen*, Ibid. Trist. III, 3, 68: *dus ook* suppon re terrae, *ter aarde bestellen*, Ibid. in Ibin 151: *dus ook* si Phaeacia tellus ignotum vili supposuisset humo, i. e. humasset, Ibid. Am. III, 9, 48: collum oneri, Ibid. Remed. 171: pecus fano, Ibid. Fast. IV, 756, i. e. *onderdrijven, laten ondertreden; doch het kan ook zijn, binnendrijven: dus ook* falcem aristis, Virg. Georg. I, 348: cf. Colum. X, 328: cultrum (*bij slachten*), Virg. Aen. VI, 248. Georg. III, 492, i. e. *van onder insteeken, tenzij het enkel is, insteeken: van daar* suppositus, a, um, *ondergezet, ondergelegd enz.: ook onder, of onder iets, te vinden, bij voorb.* aqua, Ovid. Her. II, 133: ignes cineri suppositos, Horat. Od. II, 1, 7: ubi suppositus cinerem me fecerit ardor, Prop. II, 13, 31: Pasiphaë supposta (*voor* supposita) furto (scil. tauro), Virg. Aen. VI, 24: Parthus suppositus plagae soliferae, Senec. Herc. 159, i. e. *daar onder te vinden, wonende:* suppostaque (*voor* suppositaque) coelo saxa (i. e. Alpes) i. e. *ten hemel reikende*, Sil. III, 90: *van daar* a) *er onder zetten, d. i. terstond daar naast zetten of aanbrengen, toevoegen, bij voorb.* generi partes, Cic. Invent. I, 9: exempla, Cic. Invent. II, 51: rationem, Ibid. II, 21 *en* 23: rationes, Ibid. II, 37: exemplum epistolae, Cic. Att. VIII, 6. b) *onderdanig maken, onderwerpen, bij voorb.* aethera ingenio suo, Ovid. Fast. I, 306: me tibi supposui, scil. *mij als leerling aan den leeraar*, Pers. V, 36: Nil ira sublime est, non sit ut inferius suppositumque deo, Ovid. Trist. IV, 8, 48: suppositus malis ferisque, Senec. Herc. Oet. 1333, i. e. *onderworpen, blootgesteld:* se criminibus pro aliquo reum, Cic. Dejot. 15. c) *er onder zetten, nazetten, d. i. geringer schatten, bij voorb.* Latio Samon, Ovid. Fast. VI, 48. d) *voor onderstellen, als zeker, bij voorb.* His subjunctis suppositisque cet., Lucret. VI, 542. 2) *onderleggen in de plaats van eene zaak of persoon, in de plaats zetten, bij voorb.* meliorem tibi suppono, Plaut. Curc. II, 2, 6: operae nostrae fides amicorum supponitur, Cic. Rosc. Am. 38: in eorum locum substituere & supponere, Cic. Verr. V, 28; *doch, het kan ook zijn, valschlijk onderschuiven: dus ook* juvenes in locum mulierum, Justin. VII, 3: Hercule supposito sidera fulcit Atlas, Ovid. Her. IX, 18: *van daar* (a) *in 't bijzonder valschlijk of bedrieglijk onderschuiven, bij voorb.* puerum pro filiolo. Plaut. Truc. IV, 3, 30: in eorum locum substituere & supponere, Cic. Verr. V, 28 *en* 30 post med.: persona supposita, Cic. Cluent. 44. Pandect. XXIX, 2, 96: puer suppositus, Plaut. Truc. I, 1, 71: puella herae meae supposita i. e. tanquam vera filia tradita, Ibid. Cist. IV, 2, 49: Pasiphaë supposta furto, Virg., *zie hier voor:* bibebam sobria supposita pocula aqua. Tibull. I. 6, 28, i. e. *water voor wijn; doch het kan ook zijn* i. q. admixta, adjecta: suppositus, Cic. Verr. V, 27 extr.: testamentum, Cic. Parad. VI, 3. Cic. Leg. I, 16, i. e. *een Testament onderschuiven.* (b) *te pand zetten, verpanden, bij voorb. het opschrift* Pandect. XXVII tit. 9 *luidt:* de rebus eorum, qui sub tutela vel cura sunt, sine decreto non alienandis vel supponendis. 3) *toevoegen, ergens heenvoegen, doen, leggen, zetten of stellen, bij voorb.* pecus fano, *het vee in den Tempel drijven*, Ovid., *zie hier voor:* terrae dentes vipereos, i. e. *zaaïen*, Ovid., *zie hier voor: dus ook* aliquem tumulo, Ovid., *ter aarde bestellen, zie hier voor: dus ook* si Phaeacia tellus ignotum vili supposuisset humo i. e. sepelivisset, Ovid., *zie hier voor:* falcem aristis, i. e. *aanleggen*, Virg., *zie hier voor: dus ook* falcem maturis, Colum. X, 328: cultrum (pecori, pecudi) *het mes aanleggen, insteeken:* Pasiphaë supposta furto, i. e. *daar toe gevoegd*, Virg., *zie hier voor:* rationem, rationes, exemplum cet., Cic., *zie hier voor:* aliquem in alicujus locum, *zie hier voor.* 4) *invoegen, doen, stellen, leggen of zetten: hiertoe kan men uit het voorgaande het één en ander brengen, bij voorb.* pecus fano, Ovid.: dentes vipereos terrae, Ovid.: aliquem tumulo, Ovid.: *of* humo, Ovid. Not. Suppostus, a, um, *voor* suppositus, a, um, *bij voorb.* suppostaque furto Pasiphaë, Virg. Aen. VI, 24: suppostaque coelo saxa, Sil., *welke plaatzen boven zijn voorgekomen.* Not. Perf. supposivi, Plaut. Truc. II, 5, 9: *dus ook* supposivit, Ibid. IV, 3, 30.

SUPPORTO *of* **SUBPORTO**, avi, atum, are, *toe of bijdragen, voeren, of brengen, is menigvuldig, bij voorb.* omnia in castra, Liv. XLI. 1: frumentum exercitui navibus, Caes. B. C. III, 44: ligna atque aquam Corcyra navibus, Ibid. 15: frumentum auxiliaque navibus ad aliquem, Ibid. 112: miles muro tectus, operi quaecunque usui sunt, sine periculo supportat, Ibid. II, 15: ex Epiro iis omnia Samothraciam supportari jussit, Nep. Att. 11: nisi quid navibus supportarit, Cass. in Cic. Ep. ad Div. XII, 13 extr.: frumentum paulatim in oppidum, Hirt. B. G. VIII, 35.

SUPPŌSITĪCIUS *of* **SUPPOSITITIUS** (Subp.), a, um, *in plaats van een ander gezet of gesteld, bij voorb.* gladiator, *bij voorb.* sibi ipsi, Martial. V, 25, 8: *van daar ondergeschoven, niet echt, bij voorb.* matri suppositiciae quoque inserviunt, Varr. R. R. II, 8.

SUPPŌSITIO (Subp.), ōnis, f. 1) *het onderleggen, bij voorb. van eieren onder de hoenders*, Colum. VIII, 5 ante med. 2) *het zetten van eene zaak of persoon in plaats van een ander, het onderschuiven, bij voorb.* pueri, Plaut. Capt. prope fin., *en* Truc. II, 4, 83: suppositionem (puellae) facere, Ibid. Cist. I, 2, 25.

SUPPOSITITIUS, a, um, *zie* Suppositicius.

SUPPOSĪTUS *of* **SUBPOSĪTUS**, a, um, *zie* Suppono.

SUPPOSTRIX, icis, f. *voor* suppositrix, *eene vrouw, die iets onderlegt of onderschikt, onderschuifster, bij voorb. van een kind*, Plaut. Truc. IV, 2, 50.

SUPPOSTUS, a, um, *voor* suppositus, *zie* Suppono.

SUPPRESSĪO (Subpr.), ōnis, f. 1) *nederdrukking, onderdrukking, bij voorb.* nocturna, Plin. H. N. XXVII, 10, i. e. *beklemming, de zoogenoemde nachtmerrie.* 2) *terughouding, beslag, bij voorb.* judiciales, Cic. Cluent. 25, scil. pecuniae.

SUPPRESSOR (Subpr.), oris, m. *onderdrukker: van daar terughouder, verberger, bij voorb. van een vreemden slaaf*, Pandect. XLVIII, 15, 6.

SUPPRESSUS *of* **SUBPRESSUS**, a, um, *zie* Supprimo.

SUPPRĪMO *of* **SUBPRĪMO**, pressi, pressum, 3. *onderdrukken, nederwaards drukken: van daar* 1) *doen zinken, bij voorb. schepen*, Liv. XXII, 19 extr. Justin. II, 9 post med. 2) *terug houden, stuiten, palen stellen, bij voorb.* classem, Nep. Timoth. 3: aegritudinem, Cic. Tusc. III. 31: iram, Liv. II, 35. Ovid. Pont. I, 8, 69: querelas, Ib. Fast. IV, 83. Petron. 91: sanguinem, Cels. II, 6 extr. VI, 18 sect. 9. Plin. H. N. XXVII, 12 ante med.: ventrem, Cels. IV, 19 post init., i. e. *den buikloop stuiten of stoppen:* supprime stultiloquium, Plaut. Mil. II, 3, 24: canis furorem suppresserat, Petron. 71: epiphoram supprimit polenta, Colum. VI, 17 post med.: hoc se magis supprimere felicem decet varioque casus tremere, Senec. Troad. 261: lacrymas, Auct. consol. ap Liv. (*achter* Ovidius) 427: cum vita suppressa fuga est, Ovid. Met. XI, 777: habenas, Ovid. Met. VI, 709: lora, Ibid. Am. I, 13, 10: hostem, Caes. B. C. I, 44: iter, Ibid. I, 66, i. e. *houden op met marcheeren: van daar* vocem i. e. *zacht spreken, bij voorb.* vox suppressa, Cic. Sull. 10, i. e. *zachte stem: van daar* orator suppressior ut voce, sic etiam oratione, Cic. Or. 25: *ook heet* vocem supprimere *zwijgen*, Ovid. Met. I, 715: suppressum murmur, Val. Fl. V, 470, i. e. cessans: si jam deficiat suppresso lingua palato, Ovid. Trist. III, 3, 21, *voor* suppressa (lingua) i. e. *als mijne tong verstijft, niet meer spreken kan:* pars ultima vocis in medio suppressa sono est, Ibid. Met. V, 192. 3) *terug houden, aan zich behouden, verbergen, bij voorb.* pecuniam retinuit atque suppressit, Cic. Cluent. 36: famam decreti, Liv. V, 1: famam supprimentes, Tacit. Hist. I, 17: nomen alicujus, Ibid. II, 96: testamentum, Sueton. Cal. 16: viatores exceptos, Ibid. Tiber. 8: ancillam alienam, Pandect. XLVII, 2, 84: numos suppressos esse, Cic. Cluent. 27: libros, Sueton. Gramm. 8 extr. 4) *terug houden, stuiten of verstoppen, bij voorb.* alvus suppressa, Cels. II, 12 sect. 2 ante med., i. e. *verstopt lijf:* ventrem, Cels., *zie hier voor:* sanguinem, Cels. *en* Plin., *zie hier voor:* fons suppressus, Ovid. Pont. IV, 2, 18. 5) *verkorten, bepalen: van daar* mentum suppressum, Varr. R. R. II, 9, 3, i. e. *korte kin.*

SUPPRŌMUS *of* **SUBPRŌMUS**, i, m. *onderuitdeveraar, bij voorb. van den wijn enz., onderkelderman*, Plaut. Mil. III, 2, 12 *en* 24.

SUPPŬDĔO *of* SUBPUDĔO, ui, 2. *zich een weinig schamen; doch het staat gemeenlijk slechts*, Impersonaliter, *bij voorb.* me suppudet tui, *ik schaam mij over u en ook voor u*, *bij voorb.* quod eorum me suppudebat, Cic. ad Div. IX, 1, i. e. *mij voor hun schaamde*: te jam suppudere, Ibid. XV, 16.

SUPPŪRĀTĬO *of* SUBPŪRĀTĬO, ōnis, f. *het onderzweeren, of zweeren, zweer*, *bij voorb.* suppurationes, quae Graeci vocant apostemata, Plin. H. N. XX, 3: omnia tumor ad suppurationem fere spectat, Cels. II, 7 post med.: praecordiorum suppurationes, Senec. Ep. 14 post med.: cum maturuerit suppuratio, Colum. VI, 12 extr.: suppurationes dissipare, Cels. III, 27 sect. 4: suppuratio ut rumpatur, Ibid.: ut maturescat, Ibid.: suppurationem incidere, Ibid. VII, 2 extr.: discutere, Plin. H. N. XXIII, 1 ante med.: extrahere, Ibid. XXII, 25: siccare, Ibid. XXIV, 4 extr.: concoquere, Ib. XXI, 14. XXX, 14, i. e. *tot rijpheid brengen.*

SUPPŌRĀTŌRĬUS (Subp.), a, um, *het zweeren of een zweer betreffende*, *bij voorb.* medicamenta, Plin. H. N. XXVIII, 4 post med., i. e. *die daartoe dienen, om een gezwel tot zweeren te brengen.*

SUPPŪRO *of* SUBPŪRO, are, 1) *onder zweeren, of in 't gemeen zweeren, etteren*, *bij voorb.* cancer suppurat sub carne, Cato R. R. 157: si strumae suppuraverint, Plin. H. N. XXII, 14: ervum in melle impositum panos suppurare prohibet, Ibid. 25 post med.: lens contra suppurantia — imponitur, Ib. med.: hic sanguis nisi emissus fuerit, saniem creabit, qui si suppuraverit, tarde percurabitur, Colum. VI, 12: *van daar Tropisch*, *zweeren*, *d. i. schadelijk worden, zijne schadelijkheid tonen*, *bij voorb.* lucrum suppuraturum, Senec. Brev. vit. 11: voluptates suppurare coeperunt, Senec. Ep. 56. 2) Active, *zweerend maken, maken dat het zweert*: *van daar* suppuratus, a, um, *gezworen, vol etter*, *bij voorb.* aures, Plin. H. N. XXIX, 2: flos albae violae suppurata aperit, Ibid. XXI, 19 post med., i. e. *zweeren*: sanguinem reiicientibus & suppurata extussientibus, i. e. *etter*, Ibid. XXIII, 3: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* horum, qui felices vocantur, hilaritas ficta est aut gravis & suppurata tristitia, Senec. Ep. 80 post med., i. e *diep in 't hart, als een zweer, ingeworteld.*

SUPPUS *of* SUPUS, a, um, *voor* Supinus, *gelijk* Festus *zegt*, *die* Lucilius *aanhaalt*, *bij wien staat*: Si vero das quod rogat & si suggeri' suppus. *Ook zegt* Isidorus Orig. XVIII, 65, *dat de drie* (ternio) *in het dobbelspel* (in jactu talorum) suppus, *de vier* planus *en de één* (unio) canis, *geheten heeft.*

SUPPŪTĀTĬO (Subp.), ōnis, f. *uitrekening, berekening*, Vitruv. III, 1 med.

SUPPŌTO *of* SUBPŌTO, are, 1) *besnoeijen*, *bij voorb.* oleas, Cato R. R. 27: castaneam, Colum. IV, 33 extr.: semina fruticantia supputare & falcem pati consuescere, Plin. H. N. XVII, 10 post med. 2) *uitrekenen, samenrekenen, optellen, berekenen, rekenen*, *bij voorb.* utile quid sit, sollicitus supputat articulis, Ovid. Pont. II, 3, 18: decem & octo decempedae decies & octies supputatae trecentas viginti quatuor explebunt, Pallad. in Januar. 12.

SUPRA, *staat voor* Supera (parte), *zie dus* Superus, a, um.

SUPRAIACĬO *of* SUPRA IACĬO, eci, actum, 3. *er op werpen*, *bij voorb.* virgis stramenta suprajaciuntur, Colum. XI, 3, 63, *alwaar* Ed. Gesn. supra jaciuntur *als twee woorden heeft; doch het schijnt hier beter als één woord te staan, dewijl het hier een'* Dativus *regeert.*

SUPRANĂTO *of* SUPRA NATO, are, *boven zwemmen*, *bij voorb.* supranatans bitumen, Vitruv. VIII, 3 ante med.

SUPRAPŌNO, *boven of er over zetten, boven zeggen, gewagen*, *bij voorb.* huic aliquid suprapositum est, Quintil. VIII, 4, 6, *alwaar het goed als één woord staat, dewijl het eenen* Dativus *bij zich heeft.*

SUPRAPOSĬTUS, a, um, *zie* Suprapono.

SUPRASCANDO, di, sum, 3. i. q. Superscando, *over iets klimmen, er over klimmen*, *bij voorb.* fines suprascandit, Liv. I, 32 med.

SUPRASCRIBO *of liever* SUPRA SCRIBO, psi, ptum, 3. *boven schrijven, boven zetten, of gewagen enz.*, Cic. ad Div. VI, 10. Plin. Ep. VI, 27. Cato R. R. 157: fons supra scriptus, Vitruv. II, 8 post med., i. e. *boven gedacht, boven gemeld.*

SUPRASCRIPTUS, *zie* Suprascribo.

SUPREMO, SUPREMUM, SUPREMUS, a, um, *zie* Superus.

SUPUS, *zie* Suppus.

SURA, ae, f. 1) *de wade, of kuit van het been*, Plaut. Pseud. IV, 7, 80 *en* 120. Turpil. ap. Non. 4 n. 5. Plin. H. N. XI, 45 post med. Ovid. Art. III, 623. Cic. in Arat. 256 *en* 399. Juvenal. XVI, 14: teretes surae, Horat. Od. II, 4, 21. suras cruraque, Claudian. in Eutrop. II, 342: *van daar het geheele scheenbeen*, *bij voorb.* suras vincire cothurno, Virg. Aen. I, 337 (341): suras incluserat auro, Virg. Aen. XII, 430: puniceo suras evincta cothurno, Ibid. Ecl. VII, 32: tegat imas fascia suras, Grat. in Cyneg. 338: *ook kan men van het bovenstaande hier toe brengen* Plaut. Pseud. IV, 7, 80. Cic. Arat. 256 *en* 399. 2) *de kleine knokkel van het scheenbeen, of den schenkel*, *bij voorb.* alterum os exteriore parte surae positum est; quod ipsum quoque sura recte nominatur; id brevius, supraque tenuius ad ipsos talos intumescit; alterum, cui tibiae nomen est cet., Cels. VIII, 1 extr.: tibia (recedit) a sura, Ibid. 11 in. 3) *voor* Syra, Plaut. Truc. II, 4, 51. II, 6, 60.

SURCULACĔUS, a, um, i. e. surculo similis, *aan een tak, ente, boompjen enz., gelijk, daar toe behoorende*, *bij voorb.* semina duritie surculacea i. e. lignosa, Plin. H. N. XIX, 7 ante med.

SURCULĀRIS, e, *jonge boomen of planten betreffende, of voortbrengende, of daar toe geschikt, daar toe behoorende*, *bij voorb.* terra, Colum. III, 11 med.

SURCULARIUS, a, um, 1) *jonge boomen betreffende, zich daarmede bezig houdende, of bezet*, *bij voorb.* ager, Varr. R. R. I, 2 post med. 2) *takken betreffende, zich daarmede bezig houdende, zich daarmede ophoudende*, *bij voorb.* cicada, Plin. H. N. XI, 26 extr.

SURCŬLO, are, 1) *van takken zuiveren, dezelve snoeiën*, *bij voorb.* plantas (olearum), Colum. V, 9 post med.

SURCULŌSE, *vol takken, aan takken of aan een boom gelijk, houtächtig, houtig*, *bij voorb.* (herba Medica) arescit surculose ac postremo in pulverem inutilem extenuatur, Plin. H. N. XVIII, 16 extr., i. e. *als hout, of wordt, als zij droogt, geheel houtig (als hout).*

SURCULOSUS, a, um, 1) *vol takken of enten enz., boompjens, plantjens.* 2) *boomaartig, houtsoortig, houtig*, *bij voorb.* ipse frutex a terra sex digitis surculosus, arido similis, Plin. H. N. XII, 19 ante med.: herba, Ibid. XXIV, 15 post med.: radices (scil. *van eenige tuingewassen*), Ibid. XIX, 6 in.: ramuli herbae, Ibid. XXVII, 11 med.

SURCŬLUS, i. m. *misschien van* surgo (Festus *leidt het af van* surus). 1) *een jonge tak, of enkel een tak, afgesneden of niet*, *bij voorb.* surculus ex nido milvi pulvino subjectus, Plin. H. N. XXIX, 6 ante med.: Phoenicem avem casiae thurisque surculis construere nidum, Ibid. X, 2: ubi surculus corpori infixus est, Cels. V, 26 sect. 35: surculum oportet vel manu vel ferramento extrahere, Ibid.: *en meermalen*, *bij voorb.* Virg. Georg. II, 87. Colum. VI, 15. Cels. VIII, 10 sect. 6: *en Tropisch*, *bij voorb.* surculum defringere de jure civili, Cic. Or. III, 28. 2) *een jong rijsjen om te poten, ent rijsjen, pootplantjen, poteling*, *bij voorb.* da mihi ex ista arbore, quos seram, surculos, Cic. Or. II, 69: ex surculo vel arbor procedit vel frutex, vel tertium, ut vitis, Colum. III, 2 in.: tertium genus seminis, quod ex arbore per surculos defertur in terram, Varr. R. R. I, 40, 4: ne prius exarescat surculus, quam coalescat, Ibid. I, 41, 2: salix vel inverso surculo seritur, Plin. H. N. XVII, 10 post med.: surculi vitium & arborum, Ibid. 21 in.: cf. Ibid. 14 ante med. 3) *een kleine boom, boompjen, plant*, *bij voorb.* campi, omni surculo vacantes, Colum. VII, 14 ante med.: surculo consitus ager, Ibid. 12 post med.: tres esse motus in omni surculo naturales, unum, quo germinet; alterum, quo floreat; tertium, quo maturescat, Ibid. IV, 28: *en meermalen*, *bij voorb.* Ibid. II, 15 post med. III, 1. IX, 4. Ruratio omnis in sarculo & surculo, Apul. Flor. 2 post med. p. 350, 27 Elm.

SURDASTER, stra, um, *eenigzins doof*, Cic. Tusc. V, 40: cf. Priscian. 3 *en* 4.

SURDE, 1) *doof* 2) *moede, zwak, niet wel*, *bij voorb.* audire, Afran. ap. Charis. 2.

SURDĬTAS, atis, f. *doofheid*, Cic. Tusc. X, 40. Cels. VI, 7 sect. 7 extr.

SURDUS, a, um, 1) *doof, d. i. van gehoor beroofd*, *bij voorb.* Cic. Div. II, 3. Plaut. Cas. III, 3, 2: nunc ego me surdis auribus esse velim, Tibull. IV, 14 (13), 2: audio, ne me surdum verbera, Plaut. Mil. III, 1, 204, i. e. ne me verbis obtundas tanquam surdum, *plaag mij niet met vele woorden; ik ben toch niet doof*: non saxa surdiora Neptunus tundit, Horat. Epod. XVII, 54. 2) *doof, d. i. die niet hoort of niet hooren wil, of ongevoelig is*, *bij voorb.* surdus sum, Plaut. Pseud. I, 3, 24, i. e. *ik mag het niet hooren*: surdus ad munera, Ovid. Her. VII, 27: surdior illa freto, Ovid. Met. XIV, 711: nec te precibusve minisve movimus o foribus surdior ipse tuis, Ibid. Am. I, 6, 62: per nunquam surdos in tua vota deos, Ibid. Pont. II, 8, 28: ad surdas mihi dicitur aures, Prop. II, 20, 13: Jupiter — surda neglige aure preces, Ibid. II, 16, 48: surda vetanti tendebat geminas amens Cornelia palmas, Lucan. VIII, 582: surdus timori i. e. qui timore non deterretur, Sil. XI, 354: janua surda tuis lacrymis, Martial. X, 13, 8: fores, Ovid. Am. I, 6, 54: meas, Ibid. Met. IX, 653: surdas clama-

mabat ad undas, Ibid. Art. I, 531: furdae ad haec omnia aurea erant, Liv. XXIV, 32: tuas lacrymas litora furda bibent, Prop. IV, 12 (11), 6: tellus furda i. e. culturae non respondens, Plin. H. N. XVIII, 3 extr.: leges rem furdam, inexorabilem esse, Liv. II, 3: *van daar als een spreekwoord* furdo canere, Virg. Ecl. X, 8: *of* cantare, Prop. IV, 8, 47: *of* furdis auribus aliquid canere, Liv. XL, 8, i. e. *voor doove ooren prediken: dus ook* furdo narrare fabulam, Terent. Heaut. II, 1, 10: *dus ook* narrare asello fabellam furdo, Horat. Epist. II, 1, 199: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* pactorum, Sil. I, 692: *dus ook* tibi, Mars, votorum haud furde meorum, Ibid. X, 554: furdos veritatis, Colum. III, 10 post med. §. 18. 3) *die het gehoorde niet verstaat, en gevolglijk zoo goed is als doof, bij voorb.* nostri Graece fere nesciunt, nec Graeci latine; ergo hi in illorum, illi in horum sermone furdi, Cic. Tusc. V, 40. 4) *die niet gehoord wordt, stil, stilzwijgende, zich niet latende hooren, bij voorb.* buccina, Juvenal. VII, 71: istius tibi sit furda sine aere lyra, Prop. IV, 5, 56: mihi furda sine illo plectra, Stat. Sylv. I, 4, 19: et furdo verbere caedit occultum quatiente animo tortore flagellum, Juvenal. XIII, 194: furdi ictus, Plin. H. N. XIX, 1 post med., i. e. *die men niet hoort:* gratia furda, Ovid. Pont. II, 6, 32, i. e. *die verzwegen wordt:* vota furda i. e. *die niet verhoord worden*, Perf. VI, 28: *van daar, waar men niets van hoort, onbekend, onvermaard, bij voorb.* herbae, Plin. H. N. XXII, 2 post med., *alwaar* Plinius *zelve het door* ignobiles *verklaart: dus ook* furdum parentum nomen, Sil. VIII, 247: haud furda tractarat proelia fama, Ibid. VI, 75: opus furdum atque ignobile, Stat. Theb. IV, 359. 5) *waar in men niets hoort, niet goed hoort, bij voorb.* locus, Varr. L. L. VIII, 38 med., i. e. *die den klank stuit:* theatrum, Vitruv. V, 3: *ook heet de onderaardsche wereld* furda loca, i. e. *stille plaatzen, waar niemand spreekt enz., bij voorb.* et furdis resonat (Orpheus) clarius in locis, Senec. Herc. fur. 576; *doch het kan ook zijn, die dergelijk muzyk nooit gehoord hadden.* 6) *het geen men niet geern hoort, lastig, bij voorb.* Zephyris & Zopyris, quae si nostris literis scribantur, furdum quiddam & barbarum efficient, Quintil. XII, 10 ante med. §. 28. 7) *onmerklijk, niet in 't ooglopend, zwak, van kleur, reuk enz., bij voorb.* color fmaragdorum, Plin. H. N. XXXVII, 5 ante med.: *dus ook* hebefcunt, ni color furdus repercuffu angulorum excitetur, Ibid. post med.: spirant cinnama furdum, Adverbialiter, Perf. V, 35, i. e. *rieken zwak:* furdum figurarum discrimen, Plin. H. N. XXXV, 2 in.: mensae vitia, lignum: ita vocatur materia furda & indigesta simplicitas, Ib. XIII, 15 post med., i. e. *niet kroes, of gestreept, maar rechtweg, gevolglijk slecht.* 8) *onbezield, levenloos, bij voorb.* res, Plin. H. N. XX, 1 med. XXVII, 13 extr.

SURGO, furrexi, furrectum, *is met* Subrigo *of* Surrigo *hetzelfde woord, zie* Subrigo.

SURĬO, ire, *in de bronstijd zijn, naar paring haken, loops zijn: van beesten van het manlijk geslacht; het staat van visschen*, Apulej. Apol ante med. p. 298, 23 Elm., *alwaar staat:* feminae subeunt, mares furiant: *ook staat het van* Bacchus Arnob. 5: *meer schijnt het niet voortekomen. Sommigen geloven, dat het eigenlijk van de zwijnen gebruikt wordt. bij voorb.* Festus, *alwaar* subare & subre *staat, en* Scaliger *ſurire leest.*

SURPUIT, *voor* Surripuit, Plaut., *zie* Surripio.

SURRECTUS *of* SUBRECTUS, a, um, Particip. *van* Subrigo, Surrigo *of* Surgo; *want, het is hetzelfde, van waar men het afleidt.*

SURREMIT, i. e. fumsit, Fest.: *ook wordt aldaar aangehaald* furremsit (furrempsit) i. e. sustulerit.

SURRĔPO, *zie* Subrepo.

SURREPTUS *of* SUBREPTUS, a, um, *zie* Surripio.

SURRĬGO, *zie* Subrigo.

SURRĬPĬO *of beter* SUBRĬPĬO, ripui, reptum, 3. 1) *heimlijk wegnemen, ontnemen, ontfutzelen, stelen, onttrekken, bij voorb.* multa a Naevio, Cic. Brut. 19: filium ex custodia, Cic. Dom. 25: libros, Cic. ad Div. XIII, 77 post med., i. e. *stelen:* de mille modiis unum, Horat. Epist. I, 16, 55: Praetori mappam, Martial. XII, 29, 10: *dus ook* subreptus *of* surreptus, a, um, *bij voorb.* Quod subreptum erit, ejus rei aeterna auctoritas esto, Gell. XVII, 7 e lege Atinia: filias ex patria surreptas esse, Plaut. Poen. V, 4, 77: rogitat, unde sit, captane an surrepta sit, Ibid. Prol. 109: puer catenis subreptus refugit in patriam, Sueton. Gramm. 15: Qua in urbe tam immanis Hannibal capta, quam in Parma surrepta Antonius? Cic. Phil. XIV, 4, i. e. *met list veroverd.* 2) *Tropisch, in 't geheim wegnemen, of enkel wegnemen, onttrekken, bij voorb.* aliquid spatii, Cic. Att. V, 16: surripuisti te mihi de foro, Plaut. Men. III, 2, 26: cum me furripuit Principia ira tibi, Ovid. Trist. V, 11, 8: crimina sunt oculis subripienda patris, Ibid. Her. XI, 66: tempus, quod adhuc aut auferebatur, aut furripiebatur, aut excidebat, collige, scil. ab amicis per sermones cet., Senec. Ep. 1: virtus nec eripi nec furripi potest unquam, Cic. Parad. 6 extr.: diem, Ovid. Pont. IV, 2, 39, i. e. *den tijd onnut doorbrengen:* male pubescentibus annis furripuere viros i. e. virilitatem scil. exsecando, i. e. *hebben ontmand*, Petron. 119: aliquem morti, Horat. Sat. II, 3, 283. Not. furpite *voor* furripite, Horat. Sat. II, 3, 283: Surpuerat *voor* furripuerat, Horat. Od. IV, 13, 20: Surpere *voor* furripere, Lucret. II, 314: furpuit *voor* furripuit, Plaut. Capt. Prol. 8. Ibid. III, 5, 102. V, 4, 14: furrepsit *voor* furripuerit, Plaut. Mil. II, 3, 62.

SURRŎGO, *zie* Subrogo.

SURSUM *of* SURSUS, Adv. (*saamgetrokken uit* sub *in de hoogte, of* super, *en* versus *of* versum i. e. *waards*). 2) *opwaards, omhoog, in de hoogte; doch gemeenlijk staat* sursum, *zelden* sursus, *bij voorb.* sursum ferri sursumque meare, Lucret. II, 186: deinde sursum adscendam in tectum, Plaut. Amph. III, 4, 25: ex alto puteo sursum ad summum escendere, Ibid. Mil. IV, 4, 14: adspicit nil sursum, Martial. I, 97, 11: sursum deorsum cursitare, Terent. Eun. II, 2, 7, i. e. *op en neder: dus ook* sursum deorsum commeare, Cic. Nat. D. II, 33: praeterito hac recta platea sursum, Terent. Ad. IV, 2, 35: *van daar als een spreekwoord*, sursum deorsum versare, Senec. Ep. 44, i. e. *onder elkander mengen: ook staat dikwijls* versus *of* vorsus *of* versum *of* vorsum i. e. *waards, er nog bij; dat weg kon blijven, bij voorb.* vineam sursum vorsum ducito, Cato R. R. 33: sursum vorsum. Ibid. 32: sursum vorsum serpit, Varr. R. R. I, 32 extr.: gradatim sursum versus reditur, Cic. Or. 59: et idem quasi sursum versus retroque dicatur, Partit. 7: *ook* sursus versus gignuntur, Lucret. II, 188, *hetwelk beter tot n. 2 behoort.* 2) *opwaards, bovenwaards, op de vraag waar? of boven. bij voorb.* nares recte sursum sunt, Cic. Nat. D. II, 56: qui sursum (colunt agros), Varr. R. R. I, 6, 3: palpebras sursum ac deorsum insubant, Tubero ap. Gell. VI, 4, i. e. *boven en onder:* adspicit nil sursum, Martial. I, 97, 11: *van daar als een spreekwoord*, quod sursum est, deorsum faciunt, Petron. 65, i. e. *keeren alles het onderste boven: dus ook* omnia ista longa varietas miscuit & sursum deorsum fortuna versavit, Senec. Ep. 44: *dus ook* sursus versus *of* sursum versus (versum), *bij voorb.* sursus versus gignuntur, Lucret. II, 188: sursus versum, Cic. Partit. 7. *zie hier voor:* sursum vorsum, Cato R. R. 32, *zie hier voor, d. i. bovenwaards of boven.* Not. *voor* sursum *zeiden de Ouden ook* susum, *bij voorb.* Cato R. R. 157 extr.; *uit dit* susum *is vervolgends waarschijnlijk* sus *geworden: van daar* suscipio, suspicio, sustineo cet.: *van daar verdere* susque deque *voor* sursumque deorsumque, *eigenlijk op en neder of boven en onder, wordt als een spreekwoord gebruikt, als men iet niet acht, en er als 't ware geen werk van maakt, het mag boven of onder zijn, er onder of boven gaan: van daar* susque deque ferre, Laber. ap. Gell. XVI, 9: *of* susque deque habere aliquid, Plaut. Amph. III, 2, 5, i. e. *er niets mede op hebben, het niet achten: dus ook* nam de Octavio susque deque, Cic. Att. XIV, 6, scil. fero *of* habeo, i. e. *maak er geen werk van; doch men kan ook* est *verstaan, d. i. het heeft niets te beduiden; dan zou het tot het volgende behooren:* Susque deque esse, *niets te beduiden hebben, niets in zich hebben, gering zijn, bij voorb.* susque deque esset, Varr. ap. Gell. XVI, 9: susque omnia deque fuerunt, Lucil. ap. Gell. XVI, 9: *dus ook* Cic. Att. XIV, 6, de Octavio susque deque, *zie hier voor.* Not. *van de spreekwijzen* susque deque ferre *en* habere, *zie* Gell. XVI, 9, *waar zij verklaard worden.* Festus *zegt*, susque deque *is* i. q. plus minusve, *welke verklaring niet schijnt te passen, en ook aan zijne uitleggers*, Antonius Augustinus *en* Dacier, *niet behagen wil.*

SURUS, i, m. 1) *een paal, zoo als* Festus *zegt, en zoo wel in* Surus, *als in* Rigido *en in* Crebrisuro, *eene plaats uit* Ennius *aanhaalt: ook leidt* Festus *van dit woord het woord* surculus *af.* 2) *voor* Syrus, *een Syriër, zetten het de Ouden: van daar* Sura, *voor* Syra, *heet een vrouwspersoon*, Plaut. Truc. II, 4, 51; *want de Ouden spraken de* u *uit als* y: cf. Donat. ad Terent. Hec. I, 2, 8: *van daar* Suria *voor* Syria, *bij voorb.* Iovi & Deae Syriae, i. e. Cybelae, Inscript. ap. Gruter. p. 5 n. 1: *en dus meermalen, bij voorb.* Ib. p. 86 n. 4, 5, 6.

SUS, sa, sum, *voor* suus, a, um, *hebben de Ouden gezegd, gelijk* Festus *zegt, bij voorb.* sas i. e. suas, Enn. ap. Fest.: *dus ook* sos, Enn. ap. Fest.

SUS, i. e. sursum, *bij voorb.* susque deque, *zie* Sursum *op het einde.*

SUS, suis, m. *en* f. *een zwijn, zeuge*, Cic. Nat. D. II, 64. Horat. Ep. I, 2, 26: macrae suis feminae, Plin. H. N. XXVIII, 17: sues sanas esse, Varr. R. R. II, 4, 5: sus-

sus graece dicitur ὗς, Ibid. §. 9: qui suum gregem vult habere, Ibid. §. 3: sus fera, Martial. de spectac. 14, 1: sacrificate suem, Ovid. Fast. IV, 414, *het wordt ook van wilde zwijnen gebruikt, bij voorb.* Ovid. Met. X, 710. Varr. R. R. II, 1, 3: *van daar het spreekwoord,* sus Minervam docet, Cic. Acad. I, 4 extr., *wanneer een onnozel mensch een' schranderen leeren, of hem lessen wil geven: dus ook* et docebo sus, ut ajunt, oratorem eum cet., Cic. Or. II, 57 extr. Not. 1) Genit. sueris *voor* suis. Plaut. ap. Fest. in Spetile, *volgends Scaligers verbetering: ook staat* Gen. sueris, Varr. L. L. IV, 22 post med. 2) suibus *staat* Varr. R. R. II, 1, 3: *menigvuldiger schijnt daarvoor* subus *te staan, bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 43 Ed. Ernest. Lucret. VI, 974 *en* 977. Plin. H. N. XXIX, 4 ante med. Not. *Ook is* Sus *een visch, bij voorb.* durique sues, Ovid. Halieut. 130.

SUSCEPTIO, onis, f. *de overneming eener zaak, bij voorb.* causae, Cic. Mur. 1 extr.: laborum dolorumque, Cic. Acad. I, 6 med.: rerum, Gell. IX, 3 extr.: susceptione prima, non perfectione, Cic. Fin. III, 9 extr.

SUSCEPTO, are, i. q. suscipio, *overnemen, op zich nemen (om te doen), bij voorb.* vicariam pro me lanienam susceptavit, Apul. Met. II prope fin. p. 128, 12 Elm., *dus heeft ook de Ed. Oudend.; ook wil* Wower *en* Oudendorp Ibid. XI prope fin. (p. 272, 5 Elm.) teletam susceptare *lezen, alwaar de* Edd. suscitare *hebben.*

SUSCEPTOR, oris, m. 1) *die iet op zich neemt, ondernemer,* Entrepreneur, Justin. VIII, 3. 2) *die iemand opneemt, bij voorb. in zijn huis, bijzonder die spelers, dieven enz. bij zich aanhoudt, heeler, bij voorb.* susceptor verberatus, Pandect. XI, 5, 1: susceptorem vindicare, Ibid., *alwaar van opnemers of heelers der spelers* (aleatorum) *gesproken wordt:* sublatis susceptoribus grassantium cupido conquiescit, Paul. Sentent. V tit. 3 post med.: Pecuniarum extraordinariarum, Ascon. in Cic. Verr. I, 39. 3) *die onrechtmatig geld ontvangt, bij voorb.* pecuniarum extraordinariarum, Ascon. Ped. ad Cic. Verr. I, 39.

SUSCEPTUS, a, um, *zie* Suscipio.

SUSCIPIO, cēpi, ceptum, 3. *waarschijnlijk van* sus i. e. susum *voor* sursum, (*zie* Sursum *op het einde*) *en* capio; *doch dit* sus *kan ook uit* subs, *dat voor* sub *staat, gemaakt zijn; eigenlijk, in de hoogte nemen, op of over zich nemen, bij voorb. om te dragen enz. gevolglijk dragen, steunen, bij voorb.* fulturae, quibus theatrum suscipitur, Plin. Ep. X, 48: lapideas moles, quibus porticus suscipimus, Senec. Ep. 90 post med.: labantem domum, Ib. de benef. VI, 15 extr.: quo facto latera puteorum structura suscipiat, Pallad. in August. 9: graminea suscepta crepidine fument balnea i. e. fulta, Stat. Sylv. I, 3, 43: *en Tropisch, bij voorb.* famam defuncti, Plin. Epist. II, 4, i. e. *steunen, handhaven:* Quaedam clausulae sunt claudae atque pendentes, sed sequentibus suscipi ac sustineri solent, Quintil. IX, 4 med. §. 70: subtrahendae S literae, quoties ultima esset, aliaque consonante susciperetur, Ibid. IX, 4, 38, i. e. *als er nog eene andere Consonant volgde: hier toe kan men ook brengen* aliquem, i. e. *verdedigen, zich iemand aannemen, bij voorb.* suscipe me totum, Vatin. in Cic. Epist. ad Div. V, 9: suscepi candidatum, Plin. Epist. VI, 6: reum, Quintil. XI, 1, 74: litigatorem, Ibid. II, 12, 4: *van daar* 1) *over of op zich nemen, zich onderwinden eene zaak,* 2) *te doen: wanneer het dan op zich nemen, over zich nemen, zich onderwinden, aannemen, dan doen, verrichten, aanvangen, beginnen enz. vertaald wordt, zonder dat er aangelegen ligt, of dit vrijwillig of door aanleiding geschiedt, bij voorb.* iter Asiaticum, Cic. IV, 15: bellum, Cic. Leg. II, 14. Nep. Hann. 7, i. e. *beginnen:* susceptum negotium transigere, Cic. Quint. 24: neque te ipsum id, quod suscepisses, perseverare & transigere potuisse, i. e. inceperis, Ibid.: officium, *een ambt,* Quintil. I, 1, 23: *dus ook* officium villicationis, Colum. XI, 1, 13, i. e. *op zich nemen, aannemen:* permagnum quiddam, Cic. Or. I, 22 post med.: cetera ejus suscipio, Cic. Q. Fr. III, 1, 4: vide, quid suscipias, quid sustinere possis, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 3 extr.: aliquod negotium, Cic. Cat. III, 2: curam & cogitationem, ut aliquid fiat, Balb. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 15: partes pietatis potius quam defensionis, Cic. Sext. 2: salutem reip., Ibid. 22: propugnationem mihi suscepi, Cic. ad Div. V, 8 in., *alwaar* mihi *weg kon blijven: dus ook* sibi auctoritatem, Cic. Verr. V, 58. Cic. Coel. 16, i. e. *aannemen, zich aanmatigen:* sibi legationem, Caes. B. G. I, 13: hoc vestrae mentes sibi suscipient, ut cet., Cic. Font. 10: consilium, Cic. ad Div. VI, 22 (23), i. e. *een besluit nemen:* odium, *een' haat opvatten, bij voorb. tegen iemand,* Nep. Dat. 9 *en* 10: benevolentiam, Cic. ad Div. III, 7 extr.: personam viri boni, Cic. Cluent. 36, i. e. *aannemen: dus ook* parasiti, Quintil. IV, 2, 95: cursum tenere, quem a prima aetate susceperis, Cic. Planc. 21: rem susceptam dirimi i. e. inceptam, Cic. Leg. II, 12: quod pro me uno susceptum est i. e. factum est, Cic. Planc. 35 extr.: patrocinium voluptatis, Cic. Or. III, 17: causam, *eene zaak, staat menigvuldig, bij voorb.* Cic. Cluent. 49 in. Quintil. XI, 1 §. 29 *en* 75: causam severitatis — religionis, causam senatus, Cic. Verr. Act. I, 17: causam libertatis, Cic. ad Div. XII, 24: causam mandati, Ovid. Pont. II, 2, 45. *Velen, zoo wel oude (bij voorb.* Asconius*) als nieuwen, maken tusschen* suscipere *en* recipere *onderscheid; zij zeggen, dat* recipere *heet, iet op zich nemen, op verlangen en begeerte van anderen, maar* suscipere *van zelven: doch dit is zoo niet; want, om niet te gewagen, dat in de lettergreep* sus *het denkbeeld van vrijwillig niet kan liggen, zegt vooreerst* Cic. Quir. Red. 1, poenam mea voluntate susceptam, *alwaar* mea voluntate *anders onnut zou zijn; ten tweeden zijn er ontallijke plaatsen, waar* suscipere *heet, iet op zich nemen, op eens anders begeerte of aanleiding, bij voorb.* suscipe causam *zegt* Cicero Verr. Act. I, 17 *tweemaalen, en* Ovid. Pont. II, 2, 45: *dus ook* Cic. Att. XII, 19 extr., obsecro te, suscipe (rem): Caes. B. G. I, 9, itaque rem suscipit (rogatus): *verders* cum eorum precibus bellum susceperit, Ibid. 16 extr.: *verders* orant ac postulant, remp. suscipiant, Ibid. B. C. I, 32 post med.: a me ita petitum fuisse, ut causa mihi suscipienda fuerit aut officium necessitudinis repudiandum, Cic. in Caecil. 4 post med.: petiverunt, ut causam susciperet, Cic. Cluent. 15 in.: suscepta causa (*op verzoek*), Ibid.: tua voluntas nos commovit, ut — consuleremus —; et eo studiosius hoc negotium suscepimus, Auct. ad Her. I, 1: Deinde ab Octaviano quotidie literae (poscentes), ut negotium susciperem, Cic. Att. XVI, 11 med.: *zoo zegt* Cicero *tegen* Lucceius, *dien hij verzoekt, zijne daaden te beschrijven,* ad Div. V, 12 §. 11, si te adducemus, ut hoc suscipias, i. e. *als ik u daar toe brengen zal (door verzoeken enz.), dat gij de zaak (d. i. de beschrijving van mijne daden) op u neemt:* si te senatus bellum suscipere coëgisset, Cic. Pis. 24: neque causam suscipere coëgit, Lepid. in Cic. Ep. ad Div. X, 35: cognitionem senatui detulit; nec illo suscipiente cet., Sueton. Caes. 23: *wat is duidelijker? en dus zal men het meermalen vinden; om niet van de ontallijke plaatsen te gewagen, in welke de samenhang niet bepaalt, of het vrijwillig, dan wel op aanleiding geschiedt. Wat de plaats* Cic. Or. II, 24, vel negligentiae in susceptis rebus, vel perfidiae in receptis *betreft, die men daar tegen zou kunnen aanhalen, zij schijnt eene verbetering noodig te hebben; misschien dient* rejectis i. e. dilatis, *of nog beter* relictis, *of* desertis *voor* receptis *te staan: dus staat* desertarum & relictarum rerum patrocinium, Cic. Nat. D. I, 5: *aus staat* vix perfidiae aut negligentiae, *in eene dergelijke zaak,* Cic. Cluent. 18 extr. *Nadien ook in de plaats* Cic. Or. II, 24 *de* Ed. Venet. 1497 perfide receptis *heeft, zoo kan men ook lezen:* vel negligenter (*of* negligentia i. e. negligenter) susceptis rebus vel perfide (*of* perfidia i. e. perfide) receptis; *alwaar dan* susceptis *en* receptis *hetzelfde is: dus staat* Cic. in Caecil. 8, mihi Siculorum causam receptam, populi Rom. susceptam esse arbitror, *alwaar* receptam *en* susceptam *niet onderscheiden is; 't is waar, het één kon wegblijven, maar* Cicero *hoopt gaarn de woorden op één. Verders* votum, Justin. VIII, 4, 2, i. e. *gelofte doen: dus ook* Liv. XXVII, 45. Plaut. Amph. I, 1, 75. Ovid. Fast. VI, 24: maleficium, Cic. Rosc. Am. 33, i. e. *begaan, doen:* impuritates, Cic. Phil. II, 3 extr., i. e. *begaan, doen, beginnen: dus ook* parricidia, Cic. Cluent. 11: *dus ook* scelus in se suscipere, Cic. Phil. XI, 4. *Bijzonder is aan te merken* prodigia, Liv. I, 20. XLIII, 13, i. e. *daar voor zorgen, d. i. door offerdieden en andere schikkingen, de vervulling der voortekens zoeken af te wenden: tenzij het misschien heet, aannemen, die erkennen, d. i. voor echte aanwijzingen houden:* sacra, Liv. I, 7. Cic. Vatin. 6, i. e. *aannemen* scil. *ter verrichting: dus ook* religiones, Cic. Dom. 41. Verr. IV, 16: pulvinar in Capitolio suscipitur i. e. instituitur, *wordt opgericht, aangesteld,* Liv. V, 52: porcam suscipere Telluri, Varr. ap. Non. 2 n. 724, i. e. *offeren. Verders behoort hier toe* severitatem, Cic. Sull. 31, i. e. *aanwenden, gebruiken, handhaven: dus ook bijna* impudentiam scribendi, Cic. Or. 71 extr.: *dus ook* hanc orationem talem non suscepissem i. e. oratione non usus essem, Cic. Harusp. 28: *verders* suscepit vita & consuetudo, ut cet., Cic. Nat. D. II, 24, i. e. *heeft het zoo ingevoerd, tot eene mode of gewoonte gemaakt, voor goed gevonden, ingericht, dus enz.:* feriae sementivae susceptae, Varr. L. L. V, 3 extr., i. e. *opgericht, ingesteld:* culpam, *zich op den hals haalen,* Cic. Cluent. 56. Cic. Mur. 4. Cic. Planc. 21; *doch, het kan ook zijn, krijgen: dus ook* turpitudinem, Cic. Mur. 4; *doch het kan ook zijn, krijgen; bij Cic. is het hetzelfde:* maculam & ignominiam alicui, i. e. *toevoegen, bij voorb.* insignis huic imperio macula atque ignominia suscipiatur, Cic. Font. 12, al-

alwaar het ook voor adcipiatur, toleretur, *zijn kan*, *dan staat* imperio huic *voor* ab hoc imperio: *dus ook* macula bello superiore suscepta, Cic. Manil. 3. b) *door lijden, verdragen enz.: van waar het ook, lijden, dulden, op zich nemen, vertaald wordt. bij voorb.* poenam, Cic. Manil. 3: pericula. Cic. Fin. I, 7: inimicitias, laborem, sumtum, Cic. Dom. 11: culpam, *zie hier voor:* maculam, *zie hier voor:* turpitudinem, *zie hier voor:* crimen & vituperationem inconstantiae, Cic. Verr. V, 40: odium alicujus, Cic. Att. VI, 1 extr.: molestiam, Cic. Caecin. 6: aes alienum amici, Cic. Off. II, 16. i. e. *de schulden overnemen, daar voor zorgen: ook* aliquem inimicum, Brut. ad Attic. in Epist. Cic. ad Brut. 17 in., i. e. *zich tot vijand maken.* c) *tot verdediging: van waar het ook somtijds beschutten, verdedigen, zich iet aannemen, vertaald wordt, bij voorb.* suscipe me, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9: reum, litigatorem, Quintil., *zie boven; hier toe behoort ook, waar men het op zich nemen, overnemen, zich onderwinden, vertaalt, bij voorb.* causam, *zie boven.* 2) *in ontvangst nemen, tot zich nemen, opvangen, voor* excipere, *bij voorb. iemand, die vallen wil,* Virg. Aen. IV, 391. XI, 806: *bloed opvangen,* Ibid. VI, 248: habenas, Senec. Troad. 728: ignem foliis, Virg. Aen. I, 175 (179), i. e. *opvangen:* succus suscipitur aqua coelesti, Plin. H. N. XX, 1: Solque cadenti (Phaethonti) obvius succepit (*voor* suscepit) lampada mundi, Lucret. V, 403: et cava suscepto flumine palma sat est, i. e. excepto, hausto, Prop. IV, 9, 36: Oeteum nemus suscipiat ignis, Senec. Herc. Oet. 1484: *ook tot zich nemen, bij voor.* aquam, *water in den mond nemen, bij voorb.* oraque suscepta mane laventur aqua, Ovid. Art. III, 198: *van daar* liberos, *kinderen krijgen, dewijl zij eigenlijk opgevangen worden, bij voorb.* in lucem editi & suscepti sumus, Cic. Tusc. III, 1, *zie het volgende: van daar* (a) *ontvangen, bekomen, in ontvangst nemen, bij voorb.* pecuniam, Pandect. XXII, 3, 25 *tweemaalen: dus ook* pretium, i. e. *geld voor iet, bij voorb.* pretio depenso, quod gaudens dominus suscepit, Apul. Met. VIII post med. p. 218, 20 Elm., i. e. *nam of ontving, in ontvangst nam: en terstond daarop* susceptum novicium famulum i. e. adceptum: *verders* maculam, ignominiam, culpam, *zie hier voor:* crimen & vituperationem inconstantiae, Cic., *zie hier voor:* molestiam, Cic., *zie hier voor:* bello cicatrices, Quintil. VI, 1, 21: morbos, Lucret. III, 461: curas, Ibid. 462: dolorem, Cic. Tusc. I, 46, i. e. *zich bedroeven:* dolorem & gemitum, Cic. Vatin. 8: invidiam, Cic. Verr. II, 55, i. e. *een blaam krijgen, gelasterd worden: van daar* liberos, *kinderen krijgen, van ouders, wanneer het teelen of baaren vertaald wordt, doch misschien onnodig, bij voorb.* filiam, quam ea te suscepi, Plaut. Epid. IV, 1, 34, i. e. *gekregen, d. i. gebaard heb: dus ook* ex libertini filia susceperit liberos, Cic. Phil. III, 6 extr.; *overäl past, krijgen: dus ook* in lucem editi & suscepti sumus, Cic. Tusc. III, 1, i. e. *aangenomen, d. i. geboren zijn: dus ook* suscipi in lucem i. e. nasci, Cic. Harusp. 27: susceperas enim liberos non solum tibi, i. e. *gekregen of geteeld:* natali die meo scripsi, quo utinam susceptus non essem, i. e. natus, Cic. Att. XI, 9 extr.: a captiva susceptum puerum Herculem vocant i. e. adceptum, *of natum,* generatum, Justin. XI, 10: si qua mihi de te suscepta fuisset suboles, Virg. Aen. IV, 327, i. e. *als ik gebaard of gekregen had; bij slot is het hetzelfde: andere heet ook* liberos suscipere, *kinderen groot maken of opvoeden, of voor zijne kinderen erkennen, gevolglijk behouden, bij voorb.* Terent. Andr. II, 3, 26, *zie hier na.* (b) *aannemen, bij voorb. gebruiken enz., bij voorb.* religiones, Cic. Div. II, 54: sacra, Liv., *zie boven:* personam viri boni, Cic. *en* parasiti, Quintil., *zie boven: dus ook leerlingen aannemen, tot onderwijs, bij voorb.* discipulos a se susceptos, Quintil. II, 5 in.: *dus ook een proces, bij voorb.* causam, *zie boven:* litem, Quintil. XII, 7, 6: *dus ook* litigatorem, Ibid. II, 12, 4, *en* reum, Ibid. XI, 1, 74. (c) *aannemen, iet als waar, d. i. beweeren, toestaan, zich laten gevallen, bij voorb.* quae si suscipiamus, Cic. Div. II, 40 extr.: *dus ook* quod in causa difficillimum est, suscipiunt, Cic. Tusc. I, 32, i. e. *dat nemen zij aan.* (d) *aannemen, d. i. vatbaar zijn, bij voorb. de wol neemt de kleur aan enz.: van daar* consolationem, Cic. ad Div. VI, 4, i. e. *voor troost vatbaar zijn: dus ook* non suscipit crimen, Cic. Sull. 24, i. e. *is daar voor niet vatbaar, is van hem niet te vertrouwen, hem niet toe te schrijven.* (e) *aannemen of erkennen, bij voorb. als zijn kind, bij voorb.* nam pollicitus sum (me) suscepturum (scil. puerum), Terent. Andr. II, 3, 26, i. e. *dat ik den jongen voor mijn kind aannemen, en gevolglijk hem opvoeden zal; doch, het kan ook zijn, opvoeden, zie n. 3:* prodigia, Liv. I, 20, i. e. *aannemen, erkennen, voor rechte voortekens houden; doch, het kan ook zijn overnemen* scil. *tot bezorging der zoen-offers en andere middelen van afwending: dus ook* duo non prodigia suscepta sunt, Liv. XL, 13. (f) *hernemen, er op antwoorden, het woord nemen, bij voorb.* suscipit Stolo, Varr. R. R. I, 2 post med. §. 24: Suscipit Anchises, Virg. Aen. VI, 723: suscipit mulier: Beatam illam cet. i. e. respondet, Apul. Met. IX ante med. p. 227, 12 Elm.: sed suscipiens ego inquam cet., Ibid. IV ante med. p. 150, 8 Elm.: *ook* suscipere sermonem, Quintil. II, 15, 27, i. e. *het woord nemen, het gesprek voortzetten.* (g) *nemen, bij voorb.* aquam (*in den mond*), Ovid. Art. III, 191, *zie hier voor:* aliquem in civitatem, Cic. Leg. II, 2, i. e. *nemen, opnemen:* habenas, Senec. Troad. 728, *zie hier voor, d. i. nemen, grijpen: dus ook* auctoritatem, Cic., *zie boven:* cursum, *bij voorb.* cursum tenere, quem a prima aetate susceperis, Cic. Planc. 21: consilium, *een besluit vatten of nemen,* Cic., *zie hier voor:* sermonem, Quintil., *het woord nemen, het gesprek voortzetten, zie hier voor: van daar heet* suscipere *het woord nemen, antwoorden,* Varr. Virg. *en* Apul., *zie hier voor: van daar opvangen, zie boven; aannemen, zie boven; bekomen, zie boven.* (h) *scheppen, bij voorb.* flumine suscepto, Prop. IV, 9, 36, *zie boven:* aqua suscepta laventur ora, Ovid. Art. III, 198, *zie aldaar.* 3) *opvoeden of laten opvoeden, bij voorb. een kind enz., het niet verstooten, groot maken, bij voorb.* pollicitus sum (me) suscepturum, Terent. And. II, 3, 26, *zie* 2, e. Not. *ook heeft men* succipio, *bij voorb.* succipit, Lucret. V, 403.

SUSCĬTĀBŬLUM, i, n. *een opwekkingsmiddel, middel van bekoring, bij voorb.* vocis, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 826: *dus ook* suscitabulum citharae admovet, i. e. *strijkstok,* Apulej. Flor. 2 post med., *alwaar* Ed. Vulc. p. 421 suscitabulam (*waarschijnlijk door eene drukfout*) *heeft; doch de* Ed. Elmenh. p. 351, 9 *heeft* pulsabulum.

SUSCĬTO, avi, atum, are, *van* sub *of* susum (*voor* sursum) *en* cito, i. q. excito, *eigenlijk maken, dat iet zich in de hoogte beweegt of verheft, iet verheffen, in de hoogte beuren, oprichten, bij voorb. de aarde bij het ploegen,* Virg. Georg. I, 97: aura lintea pendentia mala suscitat, Ovid. Her. V, 54, i. e. *verheft, heft in de hoogte:* pulverem inflicto pede, Val. Max. IX, 3, 3 (extern.): Nilus suscitat undas, Lucan. X, 225: fama suscitat aures i. e. subrigit, Val. Fl. II, 125: *van daar* 1) *oprichten, opbouwen. bij voorb.* delubra, Lucret. V, 1165: basilicas & forum in tantam altitudinem suscitari, Eumen. in Paneg. ad Constantin. 22. 2) *maken, dat een die slaapt, of zit, of een doode zich oprichte, hem oprichten, opwekken, wekken, oproepen, bij voorb. iemand, die zit, bij voorb.* te ab tuis subselliis testem suscitabo, Cic. Rosc. Com. 13 in., i. e. *oproepen:* cf. Martial. III, 93, 10. V, 37, 5: *of iemand, die slaapt, bij voorb.* se e somno suscitari, Cic. Tusc. IV, 19, i. e. *opgeroepen, opgewekt worden:* aliquem somno, Plaut. Mil. III, 1, 96: *ook enkel* aliquem, Catull. LXXX, 4. Martial. VI, 9, 2: dormit; suscita, Plaut. Most. II, 1, 35: aliquem ad officium, Ibid. Rud. IV, 2, 17: *verders* cervum suscitare scil. e cubili, Val. Fl. III, 546, i. e. *opjagen: van daar Tropisch,* ignes sopitos, Virg. Aen. V, 743, *of* hesternos, Ovid. Met. VIII, 641, *opwekken, d. i. weder opblazen, weder doen branden, opwekken, als 't ware opwakkeren.* 3) *wegdrijven, bij voorb.* vulturium a capite, Catull. LXVII, 124. 4) *verwekken, in beweging brengen, opwekken, bij voorb.* bellum, Brut. & Cass. ad Anton. in Cic. Epist. ad Div. XI, 3 post med.: vim suscitat ira, Virg. Aen. V, 454: deos in Dardana arma, Ibid. II, 618: viros in arma, Ibid. IX, 462: enses ad tympana suscitat, Claudian. in Eutrop. II, 281: suscita sensus tuos, Senec. Agam. 789: oscinem corvum prece suscitabo solis ab ortu, Horat. Od. III, 27, 11: quamlibet exstinctos injuria suscitat ignes, Ovid. Art. III, 597: tacentem Apollo suscitat Musam, Horat. Od. II, 10, 19: suscitat adfixam moestis Aeetida curis i. e. erigit, recreat, Val. Fl. VIII, 233: Vesvius adtonitas suscitat urbes i. e. terret, turbat, Ibid. III, 209: *van daar verwekken, veröorzaken, maken, bij voorb.* bellum, *zie hier voor:* caedem, Virg. Aen. XII, 498, i. e. *nedersabelen, moorden enz.:* crepitum pede, Prop. II, 4, 4. 5) *voortbrengen, bij voorb.* sententias quaestus sui causa, Enn. ap. Cic. Div. I, 40: crepitum pede, Prop., *zie hier voor.*

SUSĪNUS, a, um, *uit leliën, bij voorb.* unguentum, Plin. H. N. XIII, 1 post med. Cels. V, 21.

SUSPECTĬO, ōnis, f. *het naar boven zien; van daar argwaan, vermoeden,* Enn. ap. Non. 11 n. 16: nulla cruditatis suspectione.

SUSPECTO, are, i. q. suspicio, 1) *naar boven zien, bij voorb.* populis suspectantibus, Plin. H. N. XI, 29: leo suspectans, Ibid. VIII, 16 extr. *Ook met den Accusativus, bij voorb.* tabulam, Terent. Eun. III, 5, 35, i. e. *naar de schilderij.* 2) *argwanen, vermoeden hebben,* aliquid, *bij voorb.* perfidiam, Tacit. Hist. II, 27: omnem prolationem, Ibid. III, 82: aliquem, *bij voorb.* Agrippinam, Ibid. Ann. XII,

XII, 65: ad suspectandam Magiam, Apul. in Apol. ante med. p. 591, 36 Elm., i. e. *verdacht te maken, in (kwaad) vermoeden te brengen; doch het kan ook zijn, eene tooverij (daarbij) vermoeden: van daar* suspectari, *in vermoeden zijn*, alicui, Tacit. Ann. IV, 3: non minus suspectans novam domum, quam ipsa suspectanda, Apul. in Apol. post med. p. 538, 30 Elm.: miserrimus pater suspectatis coelestibus odiis & irae superum metuens, Ibid. Met. IV prope fin. p. 157, 18 Elm., i. e. pater, qui suspicabatur odia cet.

SUSPECTO. (Ablat.), *met vermoeden*, Pandect. XXXIV, 9. 21.

SUSPECTOR, ari, *zie* Suspecto, are.

SUSPECTUS, us, m. *het opwaardszien, of omhoogzien, bij voorb.* color nigricans adspectu idemque suspectu refulgens, Plin. H. N. IX, 38 extr.: color praecellens debet esse in suspectu, Ib. XXXVII, 9 ante med.: cf. XXI, 8: *van daar* 1) *hoogte, bij voorb.* turris vasto suspectu, Virg. Aen. IX, 530: quantus ad aetherium coeli suspectus Olympum, Ib. VI, 579. 2) *achting, verëering, hoogschatting, bewondering, bij voorb.* honorum, Ovid. Fast. V, 31, nimius sui suspectus, Senec. Benef. II, 26: facta ejus dictaque, quanta meruit, suspectu celebramus, Ibid. ad Marc. 5: quorum excellentiae prudentesque cogitationum adparatus suspectus habent in deorum sessimonio, Vitruv. VII praef. extr.

SUSPECTUS, a, um, *zie* Suspicio, ere.

SUSPENDIOSUS, a, um, *die zich verhangen heeft*, Plin. H. N. XXVIII, 4 post med. Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. XII, 603. Pandect. III, 2, 11.

SUSPENDIUM, i, n. 1) *het ophangen: van daar het ophangen of verhangen, om te sterven, bij voorb.* injuriae remedium morte ac suspendio quaerere, Cic. Verr. III, 56: suspendio vitam finire, Sueton. Aug. 65. Petron. 94, i. e. *zich zelven verhangen:* aliquem ad suspendium adigere, Plaut. Aul. I, 1, 11: suspendio interemtus, Plin. H. N. XXVIII, 1 post med.: erinaceus adprehensus pede altero e posterioribus suspendio ac fame necatur, Ibid. VIII, 37 extr.: praebuit illa arbor misero suspendia collo, Ovid. Am. I, 12, 17, i. e. *heeft gediend om te hangen, of te verhangen.* 2) *het middel, om iemand of zich zelven te verhangen, bij voorb.* praebuit illa arbor cet., Ovid., *zie hier voor.*

SUSPENDO, di, sum, 3. *ophangen, bij voorb. den hoed aan een spijker, den dief aan de galg enz., bij voorb.* aliquem arbori, Liv. I, 26. Cic. Rab. Perd. 4, *aan een' boom: dus ook* in arbore, *bij voorb.* in oleastro, Cic. Verr. III, 23: sacrilegos in furcas, Pandect. XLVIII, 13, 6: *dus ook* se de ficu, Cic. Or. II, 69. *zich ophangen of verhangen: ook enkel* se suspendere *zich hangen of ophangen, bij voorb. om te sterven*, Cic. Att. XIII, 40. Plaut. Poen. I, 2, 34. Rud. V, 3, 59: *verders*, aliquid in fumo, Plin. H. N. XXX, 4 post med. *en* 25 in.: album super prunas, Ibid. IX, 6 extr.: vitem sub ramo vinculo, Ibid. XVII, 23: aliquid e collo, Ibid. XXIII, 7 post med.: *of* collo, Colum. VII, 10, 3. Plin. H. N. XXVIII, 8: *of* in collo, Plin. H. N. XXIX, 5: se suspendit fenestra, Apul. Met. IV ante med. p. 148, 6 Elm., i. e. *hing aan het venster, boog zich over het venster*, scil. *om uit te zien:* oscilla ex pinu, Virg. Georg. II, 389, i. e. *aan een pijnboom:* tignis nidum suspendit hirundo, Virg. Georg. IV, 307: arcum humeris, Ibid. Aen. I, 318 (322): columbam ab alto malo. Ibid. V, 488: nec sua credulitas piscem suspenderat hamo, Ovid. Met. XV, 101, i. e. *de visch was niet aan den hangel gebleven, was er niet aan blijven hangen, hadt zich met den hangel niet laten vangen, of was niet gevangen geworden:* aliquid in trutina, Juvenal. VI, 434: *of* lance, Pers. IV, 10, i. e. *eene wage:* suspendere vultum tabella, Horat. Epist. II, 1, 97, *ophangen (openlijk) d. i. laten zien, voor schilderen:* suspendere naso, *zie* Nasus. *Ook ophangen, ter eere van eenen God, bij voorb. in den Tempel, bij voorb. eenige gelofte, bij voorb. heiligen, wijden, bij voorb.* arma suspendet Quirino, Virg. Aen. VI, 850: vestimenta deo maris, Horat. Od. I, 5, 15: *en meermalen, bij voorb.* Virg. Aen. IX, 408. XII, 767: *van daar* suspensus, a, um, *deels gehangen, of hangende, bij voorb.* reste suspensus manibus se demisisset, Liv. VIII, 16: ranae pedibus suspensae, Plin. H. N. XXXII, 8 extr.: herba suspensa in collo, Ibid. XXVIII, 8 ante med.: vestes in litore suspensae, Lucret. I, 306: brachium ex cervice suspensum, Cels. X, 8 sect. 3 extr.: interea suspensus, Ovid. in Ibin 299: virgines corporibus suspensis demortuae, Gell. XV, 10: suspensum amici bonis libellum dejicio, i. e. libellum pendentem loco excelso & bona amici venalia habentem, Senec. Benef. IV, 12: aulaea suspensa ruinas fecere in patinam, Horat. Sat. II, 8, 54: *dus ook* suspensus tabulam lacerto, Horat. Sat. I, 6, 74. Epist. I, 1, 56, i. e. *eene tafel aan den arm hebbende hangen, voor* cui tabula est suspensa *of* pendet: *deels afhangende, dependeerende, ergens op be rustende, bij voorb.* ex bono casu suspensa sunt omnia, Cic. Tusc. V, 12: *dus ook* rationes suspensas habere extrinsecus, Cic. ad Div. V, 13, i. e. *van uiterlijke dingen (bij voorb. rijkdom, eere enz.) afhangen, daar in zijn geluk en rust zoeken en vinden:* genus, ex quo ceterae species suspensae sunt, Senec. Ep. 58 ante med.: nunquam credideris felicem quemquam, ex felicitate suspensum, Ibid. 98 in., i. e. *die in geluk (in enkel gelukkige gebeurtenissen, uitslag) zijn geluk (d. i. zijne tevredenheid enz.) zoekt of stelt. Dewijl het geen hangt, deels hoog is, deels op niets van onder rust, maar alleen zweeft: van daar* 1) *maken, dat iet hoog is, of in de hoogte brengen, hoog maken, verheffen, bij voorb.* contignationem tignis, Caes. B. C. II, 9; *doch het kan ook zijn, stutten, steunen:* turris tectum suspendere ac tollere, Ibid.: castra saxis praeruptis, Sil. III, 556, i. e. *op hooge rotzen opslaan:* lupinum robustius glebas solidiores sustineat & suspendat, Colum. II, 16 extr.: praestat vineam non conserere quam in summa terra suspendere, i. e. leviter demergere, Ibid. III, 13 post med.: tellurem suspendere sulco tenui, Virg. Georg. I, 68, i. e. *ligt ploegen:* litora vomere, Stat. Theb. IV, 118, i. e. *ploegen:* dolia subjectis lapidibus, Colum. XII, 18, i. e. *er over storten: van daar* suspensus, a, um, *verhoogd, hoog, verheven, bij voorb.* Roma coenaculis suspensa, Cic. Agr. II, 35. i. e. *verheven:* radix suspensa pariter & mersa, Plin. Ep. VIII, 20, i. e. *boven en onder het water:* Corus suspensum in terras portat mare, Sil. I, 470, i. e. *verheven, hoog:* suspensis auribus ista bibam i. e. arrectis, Prop. III, 6 (5), 8: rupes saxis suspensa, Virg. Aen. VIII, 190: balneum ab humore suspensum, Pallad. I, 40. *Men zou hier ook toe kunnen brengen*, se suspendere, *zich hoog maken, bij voorb.* se suspendit fenestra, Apul. Met. IV ante med. p. 148, 6 Elm., i. e. *klom aan of op het venster*, scil. *om uit te kijken; doch, het kan ook zijn, hing aan het venster, zie hier voor: dus ook* pedem summis digitis, Quintil. XI, 3, 125, i. e. *op de toonen gaan, op de toonen treden: dus ook* suspenso gradu ire, *en* ferre suspensos gradus, *op de toonen gaan, zie beneden.* 2) *maken, dat iet als 't ware, hangt of zweeft, doen zweeven, d. i. dat het van onder op geene vaste of op eene holle plaats ruste, of iet ligtelijk aanrake. Zoo zweeft de vogel in de lucht, iemand die zwemt, in het water, het gewelf, of verwulfsel, de mensch, als hij op de toonen gaat enz., bij voorb.* Iunonem suspendit Olympo, Val. Flacc. II, 85, i. e. *bevestigde ze aan den hemel, dat zij daar zweefde, deedze zweeven: dus ook* terram suspendere, fontes durare cet. (scil. potest saga), Apul. Met. I ante med. p. 106, 1 Elm., *laten zweeven; doch, het kan ook zijn, verheffen: dus ook* suspensum inter nubila corpus, Sil. XII, 94, i. e. *zweevend, of ook verheven: dus ook* nubila suspenso celerem temerasse volatu Persea, Stat. Theb. III, 463: stipatque volantem alituum suspensa cohors, Claudian. de Phoenice 77, i. e. *vliegend: dus ook* vix te suspensa sequuntur agmina, Claudian. de IV consul. Honor. 543, i. e. *vliegend, hoatend:* vel mare per medium fluctu suspensa (mulier) ferret iter, Virg. Aen. VII, 810, i. e. *zweevend, de zee ligt aanrakende:* currus suspensus, Cic. Tusc. II, 27 extr., *zweevend, d. i. in 't water zweevend, te weten zwemmend, gevolglijk op niets rustend:* equum suspendi posse, Veget. de re vet. II, 55, i. e. *trekt enkel op den voorpoot, gevolglijk zweevend: ook in 't gemeen iet laten zweeven, niet zeer er op drukken, niet sterk aanraken, bij voorb.* pedem summis digitis, Quintil. XI, 3, 125, i. e. *op de toonen gaan:* cervum (statuam) ita vestigiis suspendit, ut linum subter pedes trahatur, Plin. H. N. XXXIV, 8 post med., i. e. *laten zweeven, verheffen:* molis suspensis, ne nux frangatur, Colum. XII, 49: suspensa mola olivam frangito, Ibid. 52: sal suspensa mola infractus, Ibid. 53: *van daar* suspensus gradus *of* pes *zweevende stap of voet, d. i. slechts ligt en naauwlijks de aarde of den grond, waar hij op gaat, aanraakende: van daar* suspenso gradu ire, Terent. Phorm. V, 6, 28, *op de toonen gaan: dus ook* suspenso pede evagari, Phaedr. II, 4, 18: fert suspensos gradus, Ovid. Fast. VI, 338, *of* suspensa vestigia, Sil. XV, 614, i. e. *gaat op de toonen: dus ook* Tum suspensa levans digitis vestigia primis egreditur, Virg. in Ciri 212: *dus ook* vestigia furtim suspenso digitis fert taciturna gradu, Ovid. Fast. I, 425: *dus ook* necesse est me per spinosum locum ambulantem suspensos pedes ponere, Senec. Controv. Praefat. prope fin.: dentes, i. e. *niet zeer toebijten, bij voorb.* suspensis dentibus imitantur teneros haustus, Lucret. V, 1058: *dus is ook* manus suspensa, Quintil. Decl. I, 13 extr., i. e. *ligtlijk aanrakende, niet hard toedrukkende: van daar Tropisch*, suspensa manu laudare, Plin. Epist. VI, 11, i. e. *oppervlakkig; doch misschien is het beter, onzeker, schroomachtig, behoedzaam. Verders*, suspendere aedificium, *een gebouw zweevend bouwen, d. i. zoo dat het op een verwulf of kluis rust, bij voorb.* balneolas suspendit, Cic. ap. Non. cap. 3 n. 24: cameras, Plin. H. N. XVI,

XVI, 56: quod ita aedificatum est, ut suspendi non posset, Cic. Top. 4, i. e. *zweeven, zonder ondersteuning vaststaan:* pavimenta subjectis cuniculis, Pallad. I, 20: tignis contignationem, Caes. B. C. II, 9, *zie boven: verders,* dolia subjectis parvis lapidibus, Colum. XII, 18, i. e. *daaröp florten, gevolglijk doen zweeven: verders,* terram tenui sulco, Virg. Georg. I, 68, i. e. *ligt overploegen; doch het kan hier ook enkel verheffen zijn; dewijl* tenui *reeds het denkbeeld, ligt, uitdrukt: want anders heet het ook ploegen, bij voorb.* ripas, litora multo vomere, Stat. Theb. IV, 118: *gevolglijk* tenui sulco, Virg., *ligt overploegen. Van daar* a) *stutten, schragen, bij voorb.* terram columnis, Plin. H. N. XXXIII, 4: insulam (i. e. domum, *zie* Insula) agentem rimas, Senec. Benef. VI, 15 extr.: orbes (i. e. mensas) Libycos Indis dentibus i. e. fulcire pedibus eboreis, Martial. II, 43, 9, *gelijk er dan terstond daaröp* fulcire *staat:* terra levis virgultaque molem suspendant, Lucan. III, 397: dolia subjectis parvis lapidibus, Colum., *zie hier voor:* humilis casa fumoso suspensa tigillo, Petron. 135: suspenso furculis ab hostibus muro (subruto), Liv. XXXVIII, 7. *Misschien zou men hier ook toe kunnen brengen,* ita aedificatum, ut suspendi non posset, Cic. Top. 4, *zie hier voor.* b) *stuiten, afbreken, tegenhouden, bij voorb.* fletum, Ovid. Fast. IV, 849: lacrymas, Ib. Am. I, 7, 57: spiritum, Quintil. I, 8 (14): rem medio responso, Liv. XXXIX, 29 in.; *doch, het kan ook zijn, onbeslist laten:* observandum, quo loco sustinendus & quasi suspendendus sermo sit, quo deponendus, Quintil. XI, 3 ante med. §. 35, *en terstond daaröp* suspenditur (sermo), Arma virumque cano, quia illud virum ad sequentia pertinet cet.: *dus ook van ziekten, bij voorb.* Psyllion illitum fronti epiphoras suspendit, Plin. H. N. XXV, 12 extr.: fluxiones oculorum, Ib. XXVIII, 7: *van daar* aura suspensa levisque, Lucret. III, 197, i. e. *lenig, zacht, bedaard.* c) *onbeslist laten, of in den loop laten, bij voorb.* rem, Liv. XXXIX, 29 in. d) *in onzekerheid zetten of laten, bij voorb.* judicium animos, Quintil. IX, 2 ante med. §. 22: aliquem exspectatione, Plin. Ep. II, 20, 3: senatum, Suet. Tib. 24: *van daar* suspensus, a, um, *onzeker in zijn besluit, gevoelen, hoop enz., vol onzekerheid, twijfelächtig, vol verwachting, bij voorb.* animus, Cic. Phil. VII, 1: populus inter spem metumque suspensus animi (*voor* animo), Liv. VIII, 13 extr.: Ne suspensa exspectatio vestra teneatur, Cic. Cluent. 3: vultus, Ibid. 19: plebem suspensam pendere, Cic. Agr. II, 25: mens, Virg. Aen. V, 827: suspensum incertumque aliquem dimittere, Plin. Ep. VII, 27 extr.: cujus cognitionem suspensus exspecto, Ibid. VII, 6 extr.: suspensi & attoniti exspectarent, Plin. Paneg. 68: vestigium suspensum & instabile, Ibid. 22, i. e. *onzeker om te staan, wegens de menigte volks, als men niet weet, waar men treden zal, als men niet zeker treden of staan kan:* animus suspensior, Auct. B. Afr. 48. *Ook is* suspensus animus, *als men de zaak niet recht overlegt, en gevolglijk geene vaste uitspraak doen kan, bij voorb.* suspenso animo & occupato, Cic. Or. I, 56. *Ook* timor suspensus, Ovid. Her. XVI, 84, i. e. *die onzeker maakt, die geen besluit laat nemen; doch, het kan ook zijn, angstvallig: dus ook* non suspensa & dubia, Plin. Ep. VI, 20 extr., i. e. *angstvallig, angstig; verders* verba suspensa & obscura, Tacit. Ann. I, 11, i. e. *onzeker:* spem alicujus tenere suspensam, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8, i. e. *in de onzekerheid laten:* metuque mutuo suspensa erant omnia, Liv. II, 32. *Van daar* in suspenso, *bij voorb.* relinquere, Plin. Ep. X, 40 post med.: *of* esse, Pandect. IX, 2, 15, *onbeslist zijn, in onzekerheid zijn, niet uitgemaakt zijn. Ook is* suspensus, a, um, *kommervol, angstig, vreesächtig, bij voorb.* suspensum & auxilium est, Plin. Ep. VI, 42, *zie hier voor:* manu suspensa laudare, Plin. Epist. VI, 12, i. e. *met eene vreesächtige hand, vreesächtig, terughoudend: ook kan men misschien het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen, bij voorb.* suspensus incertusque vultus, Cic. Cluent. 19: timor, Ovid. Her. XVI, 84: nox, Plin. Ep. VI, 20 extr.: metuque mutuo suspensa erant omnia, Liv. II, 32 cet. e) *losser, luchtiger maken, omdat de zaak dan, als 't ware, zweeft; opluchten, bij voorb.* lupinum glebas suspendit, Colum. III, 6 extr., *zie boven: van daar* suspensus, a, um, *losser, bij voorb.* terra, Colum. XI, 3, 54: suspensissimum pastinatum, Ibid. III, 13, 7. *Men zou hier toe kunnen brengen,* terram tenui sulco, Virg., *zie hier voor.* f) *iets niet diep zetten, bij voorb. wijnstokken in den grond enz., bij voorb.* vineam, Colum. III, 13, *zie boven.*

SUSPENSĬO, onis, f. i. e. actus suspendendi, *bij voorb.* 1) *het ophangen.* 2) *het maken, dat iet zweeft: van daar een gewelf, verwulfde plaats, kluis, bij voorb.* flamma pervagabitur sub suspensione, Vitruv. V, 10.

SUSPENSŪRA, ae, f. i. q. suspensio, *eene oprechting van een gebouw op de wijze van een gewelf, of een gebouw, dat op eene kluis rust, bij voorb.* caldariorum, Vitruv. V, 10: balneorum, Senec. Ep. 90 post med.: suspensuras cellarum sic facito, Pallad. I, 40.

SUSPENSUS, a, um, *zie* Suspendo.

SUSPICĀTRIX, icis, f. *argwanend, eene argwaanster,* Varr. L. L. VI, 3 extr. *uit een oud schrijver.*

SUSPĪCAX, acis, 1) *vol argwaan, argwanend, argwaan of vermoeden koesterend, bij voorb.* frater, Liv. XL, 14: animus, Tacit. Ann. I, 13. 2) *vol argwaan, d. i. verdacht, bij voorb.* silentium, Tacit. Ann. III, 11: *ook staat dit woord in* Seneca de ira II, 29, *alwaar men leest:* est aliquis malignus — est suspicax, & qui spectare ludos cupiat, ut speculetur, quos — collisit, i. e. *verdacht, gevolglijk kwaadäartig, niet eerlijk meenende, alwaar echter* Lipsius *gelooft, dat dit woord hier niet past, waaröm hij liever* subprocax *lezen wil.*

SUSPĪCĬO, onis, f. 1) *vermoeden, argwaan, d. i. gissing van eene kwaade zaak, bij voorb.* improborum facta primo suspicio sequitur, deinde sermo atque fama cet., Cic. Fin. I, 16: neque abest suspicio, quin ipse sibi mortem consciverit, Caes. B. G. I, 4: erat nulla suspicio hostis, Auct. B. Afric. 45: in hac re nulla subest suspicio, Cic. Rosc. Am. 10: suspicio est mihi, Plaut. Pseud. I, 5, 149 (*alwaar* Accus. cum Infinit. *volgt*): *of* suspicio me prehendit, Plaut Merc. I, 2, 100, *of* incidit mihi suspicio, Terent. And. II, 2, 22, i. e. *ik heb vermoeden, ik argwane: ook zegt men* venit mihi in suspicionem, *bij voorb.* eique venisse in suspicionem, aliquid esse scriptum cet., Nep. Paus. 4. *Ook zegt men* habere suspicionem *vermoeden hebben, d. i. argwanen, bij voorb.* de aliquo, Cic. ad Div. XIII, 24: navigatio habet quasdam suspiciones periculi. Cic. Att. XVI, 4 post med.: *doch* habere suspicionem *heet ook, in vermoeden zijn, verdacht zijn, bij voorb.* adulterii, Nep. Epam. 5: veneni, Cic. Cluent. 62. *Verders,* suspicio cadit *of* pertinet in me *het vermoeden valt op mij, bij voorb.* in quem nulla suspicio caderet, Cic. Att. XIII, 10: non esse obscurum, ad quem suspicio maleficii pertineret, Cic. Rosc. Am. 7 in.: in suspicione esse alicui, *verdacht zijn, bij voorb.* cum in suspicione Romanis esset Tarentinorum defectio, Liv. XXVII, 7: timoris suspicionem vitare, Caes. B. G. I, 39: suspicionem infidelitatis sustinere, Ibid. B. C. II, 33: *dus ook* suspicionem sustinet innocens, Plaut. Bacch. III, 3, 32: suspiciones omnes ab se segregare, Ibid. Asin. IV, 1, 29: est suspicio, *bij voorb.* sic est suspicio, i. e. *dus vermoedt men,* Plaut. Epid. III, 4, 53: jam tum erat suspicio, dolo malo haec fieri omnia, Terent. Eun. III, 3, 8: addidit, fuisse suspicionem, veneno sibi conscivisse mortem, Cic. Brut. 11 in.: suspicionem augere, Terent. Eun. III, 1, 46: levare atque a se removere, Cic. Verr. III, 59 extr.: a se propulsare, Ibid. 60 extr.: tollere, Cic. fragm. Cornel. ap. Ascon.: amovere ab aliquo. Plaut. Trin. III, 3, 54: diluere injectas suspiciones, Cic. Invent. I, 16: exsolvere se suspicione, Terent. Hec. IV, 2, 23: largitionis recipienda suspicio est, Cic. Planc. 2 extr.: suspiciones seditionum, Cic. Cat. I, 2: *verders,* suspicionem dare alicui, Cic. ad Div. III, 12. Caes. B. G. VII, 62, *of* praebere, Nep. Dat. 10, *of* parĕre, Ibid. 11, *of* inferre, Caes. B. C. III, 38, *of* adferre, Cic. Att. VII, 8, *of* injicere, Cic. Invent. I, 16. Cic. Cluent. 38. Nep. Eum. 4, *of* facere, Cic. Flacc. 33 extr. Auct. ad Her. IV, 27. Liv. XL, 21, *of* commovere, Cic. Cluent. 24, *of* movere, Cic. ad Div. II, 16 ante med., i. e. *vermoeden maken, geven, verwekken, veröorzaken: verders,* aliquem in suspicionem alicui adducere, Nep. Hann. 2, i. e. *in vermoeden brengen:* res venit in suspicionem, Caes. B. G. VI, 18, *komt in vermoeden: dus ook* Decianus, qui tibi in suspicionem venit, Cic. Flacc. 33: *ook* alicui de aliqua re, Cic. Brut. 6: *ook seq.* Infinit., *bij voorb.* nonnullis etiam ipsi magistratus veniebant in suspicionem detinuisse nos & demorati esse, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15 post med., *alwaar sommigen veränderen willen, doch, mijns bedunkens, zonder noodzake: ook volgt* quasi *achter* suspicionem facere, *bij voorb.* suspicionem mihi fecit, quasi venenum immisceret, Apul. Met. VII ante med. p. 193, 18 Elm.: *verders,* in suspicionem cadere, Cic. Phil. XI, 10, *in vermoeden komen of vallen: dus ook* in suspicionem vocari, Cic. Verr. V, 4: ob suspicionem propter cultum amoeniorem — parum abhorrens famam. Ampliatum cet., Liv. IV, 44. 2) *elk vermoeden, bij voorb.* ut apud eas (gentes) nulla suspicio deorum sit, Cic. Nat. D. I, 23, i. e. de diis, *dat er Goden zijn:* ne suspicione quidem possum adtingere, Ibid. III, 25: erat nulla suspicio hostis, Auct. B. Afric., *zie boven:* minimae suspicio rimae, Martial. XI, 46, 5: *dus ook* suspicionem habere, Cic. ad Pompej. in Cic. Epist. ad Att. post XI, 8 in.: *en meer van het bovenstaande kan men hier toe trekken: van daar Tropisch, vermoeden, d. i. een gering teken, voorkomen, bij voorb.* nulla

vel-

vulneris suspicione laesus, Petron. 91: Mulsa, quae suspicionem tantum possit habere dulcedinis, Pallad. Ianuar. 15 ante med.: nulla suspicio deorum sit, Cic., *zie hier voor.* Not. *achter* suspicio *volgt* quin *voor den* Accus. & Infin., *bij voorb.* non abest suspicio, quin cet., Caes., *zie boven.*

SUSPĬCIO, exi, ectum, 3. *van* sub *of* susum (*voor* sursum) *en* specio, 1) *in de hoogte zien, opwaards naar iet zien, bij voorb.* in coelum, Cic. Harusp. 9: varie formare vultus, respicientes suspicientesque & despicientes, Plin. H. N. XXXV, 8 extr.: suspicit ille de lectulo, Apul. Met. II post med. d. 1:7, 29 Elm.: suspicit & quaerit cet., Ovid. Met. V, 296: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* coelum, Cic. Nat. D. II, 2: coeli palatum, Enn. ap. Cic. Ibid. 18: astra, Cic. Tusc. I, 25 extr.: nubes suspexit Olympus, i. e. *was* (*of werdt*) *lager dan de wolken* (scil. *door toverij*), Lucan. VI, 477: *van daar op iet als iet groots zien, hoogschatten, vereeren, in zijn hart bewonderen, bij voorb.* viros, Cic. Offic. II, 10: nihil altum, nihil magnificum suspicere possunt, Cic. Amic. 9: quam (eloquentiam) suspicerent omnes, quam admirarentur, Cic. Or. 28: nunc argentum & marmor vetus, aeraque & artes suspice, Horat. Ep. I, 6, 19: sic honores, praemiaque vestra suspicio, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 9: justitiam, Plin. Ep. VI, 22: inprimis suspicienda est figura capitis, Cic. Nat. D. II, 42, i. e. *is te bewonderen, of zienswaardig: dus ook* grati in ejus rei concertationibus sunt suspecti, Vitruv. IX, 3. 2) *van* sub *en* specio, *op iet in 't geheim zien: van daar, vermoeden hebben, argwaan tegen iet hebben,* aliquem, *bij voorb.* Bomilcar suspectus regi & ipse eum suspiciens, Sallust. Iug. 70. *Menigvuldiger is het* Particip. Suspectus, a, um, Adjective, a) *verdacht, vermoeden verwekkende, bij voorb.* medicina pluribus suspecta, Cic. Tusc. III, 1: me meis civibus suspectum, Cic. Catil. I, 7: Bomilcar suspectus regi, Sallust., *zie hier voor:* nulla fuit civitas non suspecta nobis, Caes. B. G. V, 52: in tyrannorum vita omnia suspecta atque sollicita, Cic. Am. 15, i. e. *verwekt alles argwaan:* suspectum bellum (opp. apertum), Liv. II, 16 in., i. e. *die men vermoedt, argwaant:* accipiter metuit laqueos suspectos, Horat. Ep. I, 16, 50: locus, Plin. Ep. X, 90. Plin. H. N. XXVII, 9 extr.: locus suspectus aquis, Ovid. Met. XV, 332: tempus, Seren. Samm. 920, i. e. *als de koorts plagt te komen: dus ook* suspectae horae quartanae, Senec. Benef. VI, 8: suspectos tumores sanare, Plin. H. N. XX, 6 extr.: frigidam (aquam) suspectam haurire, Ibid. XXXI, 6: non dare suspectum (est), Ovid. Met. I, 616, i. e. *is verdacht, maakt vermoeden:* Quo quis callidior, eo suspectior, Cic. Off. II, 9 extr.: suspectissimum quemque oppressit, Sueton. Tit. 6: suspectiores sunt, Sallust. Cat. 7: Suspectum aliquem super scelere habere, Sallust. Iug. 71 (74), *in verdenking houden, verdacht houden,* suspectum habere aliquid, Caes. II, 2 in., *in verdenking houden, verdacht houden, d. i. aan deszelfs goedheid twijfelen:* suspectum aliquem facere, Pandect. XXVI, 7, 6 extr.: suspecta varius occidens fecit freta, Senec. Agam. 464: *ook met* de, *bij voorb.* cum filius patri suspectus esset de noverca, Cic. Offic. III, 25: *dus ook* si provincia de morbis suspecta est, Pallad. I, 16: *ook* in aliquo homine, *bij voorb.* suspectus in eadem Poppaea, Tacit. Hist. I, 13: suspectus in ea (scil. femina *of* filia), Sueton. Gramm. 16: *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* criminum, Tacit. Ann. III, 60: nimiae spei, Ibid. 29 extr.: *ook* seq. Infinit., *bij voorb.* suspectus consilia ejus fovisse, Ibid. Hist. I, 46: *van daar* suspectum *vermoeden: van daar* suspecto *met vermoeden*, Pandect. XXXIV, 9, 21. b) *vermoeden hebben, argwaanen, bij voorb.* Horat. Od. I, 17, 24. Nec metues suspecta cet.; *doch, het kan hier even goed heeten, verdacht, als eene verdachte, d. i. tegen welke Cyrus een kwaad vermoeden hadt.* 3) (*van* sub i. e. ad) i. q. adspicio, *aanzien, ergens heen zien, bij voorb.* in coelum, Cic.: coelum, Cic.: astra, Cic., *zie hier voor: van daar Tropisch* nihil altum, nihil magnificum, i. e. respicere, Cic., *zie hier voor, met meer: van daar* suspicienda figura *zienswaardig*, Cic., *zie boven.*

SUSPĬCIOSE, *met vermoeden, met argwaan, verdacht, bij voorb.* loqui, Cic. Rosc. Am. 20: cf. Cic. Dejot. 6. Senec. Controv. III praef.: suspiciosius dicere, Cic. Brut. 34 extr.

SUSPICIOSUS, a, um, 1) *vol vermoeden, d. i. vermoeden hebbende, bij voorb.* homo, Terent. Ad. IV, 3, 14: civitas, Cic. Flacc. 28: in suos esse suspiciosum, Cic. Q. Fr. I, 1, 4: aliquem suspiciosum facere, Cic. Verr. V, 29: cf. Senec. de vita beata 15. 2) *vol vermoeden, d. i. vermoeden wekkende, verdacht, bij voorb.* homo, Cato ap. Gell. IX, 12: negotium, Cic. Flacc. 3: jocus, Sueton. Domit. 10: facere crimen suspiciosum, Cic. Partit. 33: id, quod est suspiciosum, perspicuum facere, Cic. Rosc. Am. 7: quae erant ante suspiciosa, aperta facere, Cic. Cluent. 19: tempus suspiciosissimum, Cic. ad Div. I, 7 ante med.

SUSPĬCO, are, *voor* suspicor, *bij voorb. argwanen*, Plaut. Cas. II, 6, 42: *ook staat* Ib. Men. V, 9, 22 *in* Codd. Mss. suspico *voor* suspicor.

SUSPĬCOR, atus sum, ari, 1) *argwanen, bij voorb.* nihil mali, Cic. Cluent. 9: aliquid de aliquo, Cic. ad Brut. Ep. 13: Terent. Heaut. IV, 1, 44: res nefarias, Cic. Mil. 23: *ook* seq. Accus. & Infinit., *bij voorb.* Caes. B. G. I, 44. IV, 6. Ovid. Her. X, 83: *ook* aliquem, i. e. *verdacht houden, bij voorb.* coepit puellam velut aemulam tori succubamque suspicari, Apul. Met. X post med. p. 350, 19 Elm. 2) *vermoeden, bij voorb.* figuram divinam, Cic. Nat. D. I, 11: aliquid de aliquo, Cic. Or. III, 4 post med. Cic. Brut. 14 post med.: cf. Cic. Q. Fr. II, 9 in. (*alwaar het ook hopen kan zijn*), Cic. Nat. D. II, 35 extr. *en* 36 in. Ovid. Met. III, 46. Ibid. Heroid. XX, 6. 3) *hoopen, bij voorb.* me consolatur spes, quod valde suspicor fore, ut infringatur hominum improbitas, Cic. ad Div. I, 6; *en meermalen, bij voorb.* Cic. Q. Fr. II, 19 in. (*zie hier voor*). Ovid. Pont. III, 1, 55: *van daar* spem date mihi, quam suspicor, Plaut. Men. V, 9, 22. *Men heeft ook* Suspico, are, *zie* Suspico.

SUSPĬRATĬO, onis, f. *het diep ademhalen, zuchten*, Quintil. XI, 3 post med. §. 158. Plin. H. N. in praef. ante med.

SUSPĬRATUS, us, m. *het diep ademhalen, zuchten*, Ovid. Met. XIV, 129; *ook* Cic. Attic. I, 18 med. adspicere sine suspiratu posset.

SUSPĬRIOSE, *met diep of zwaar ademhalen, zuchtend, kugchend, bij voorb.* laborare, Colum. VII, 5 extr.

SUSPIRIOSUS, a, um, 1) *diep of zwaar adem halend, zuchtend, kugchend, bij voorb.* homo, Plin. H. N. XXIII, 7. XXXII, 8 extr.: *ook van beesten, bij voorb.* mula, Colum. VI, 38: *pulmo, bij voorb.* a pulmonibus nascitur, qui suspiriosos ostendit, Veget. de re vet. II, 36, scil. pulmones, *doch men kan ook* equos, mulos, *verstaan: van hier misschien* a) morbus suspiriosus, Veget. I, 11, *anders* aridus *genoemd, gelijk dáár gezegd wordt.*

SUSPĬRĬTUS, us, m. 1) *het diep ademhalen, het kugchen*, Plaut. Merc. I, 2, 3. 2) *het diep ademhalen, steenen, of zuchten, bij voorb.* cum crebro suspiritu & gemitu, Liv. XXX, 15 in.

SUSPĬRĬUM, i, n. 1) *het diep ademhalen, bij voorb. bij pijnen, zucht, steenen*, Cic. Tusc. IV, 34: suspiria habere, *zuchten*, Ovid. Met. II, 753: somnos, quos pungunt suspiria, Prop. III, 8 (7), 27: sollicitus teperam suspiria nocte, Tibull. III, 6, 1: suspirium alte petere, Plaut. Cist. I, 1, 18, *diep halen: dus ook* ex intimo ventre trahere, Ibid. Truc. II, 7, 41: suspiria duxit ab imo pectore, Ovid. Met. X, 402: alto suspiria pectore prodis, Ib. I, 656: cf. Martial. X, 13, 19: *ook van beesten, bij voorb. van een hondjen*, Martial. I, 110, 9: bos crebrum suspirium facit, Colum. VI, 14, 2, i. e. *haalt dikwijls adem, of kugcht.* 2) *het zwaar adem halen, beklemming der borst: dus is het misschien* Senec. Ep. 54 in.: *ook kan men het vertalen, kugchen:* articulare, Veget. de re vet. I, 38, 4: morbus cito in suspirium, hoc est anhelitum transit, Ib. I, 10 extr.: bos crebrum suspirium facit, Colum., *zie hier voor.* 3) *het ademhalen, bij voorb.* nec dat suspiria, Lucan. IX, 928: suspiria dura, Ibid. IV, 501: & anhela faucibus acta versabant dum suspiria murmur, Sil. XI, 221.

SUSPĪRO, avi, atum, are, *voor* subsfosum (*voor* sursum) spiro, 1) *op, of van ademen, of dampen of waasemen, bij voorb.* inclusum pectore Bacchum, Sil. IV, 773: nebulas, Lucan. VI, 369: tellus stro exundante vapore suspirans, Sil. XII, 136: specus — eructat Cocyti laxo suspirans ore paludem, Ibid. XIII, 426: relicto brevi foramine, quo aestuantes vias suspirent, Pallad. in Octobri 14 extr.: modo linteo tegas, per quod confecto aestuabunda suspiret, Ibid. 17. 2) *diep ademhalen, zuchten, steenen*, Cic. Att. I, 18 post init.: ab imis pectoribus, Ovid. Met. II, 655: ingemit & tacito suspirat pectore, Ibid. Her. XXI, 201: suspirat arator incassum magnum cecidisse laborem, Lucret. II, 1163: imposito suspirat vecte sacerdos, Claudian. de IV consul. Honor. 572: suspirat flebile, Ib. in Eutrop. I, 269: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* defixaeque hospite pulcro Persides arcanum suspiravere calorem, Ib. de Stilich. I, 57: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* curae suspirantes, Enn. ap. Cic. Div. I, 51: fluitant arcus, pendentes placido suspirant igne (i. e. amore) pharetrae, Claudian. in epithal. Pallad. & Celer. 11, i. e. *steenen, als 't ware van liefde: van daar* suspirare in femina *naar een vrouwspersoon zuchten, ten uitersten verliefd zijn*, Ovid. Fast. I, 417: *dus ook* in flavo hospite, Catull. LXIII, 98: *Ook met den* Accusativus, *naar iet zuchten, bij voorb.* alios amores, Tibull. I, 6, 35 (I, 7, 41). IV, 5, 11, i. e. *een' andere liefste, andere liefde, of geliefd voorwerp hebben: dus ook* matrem longo non tempore visam, Juven. XI, 152, i. e. *daar naar zuchten, verlangen:* nec Iove majorem nasci suspirat

Achil.

Achillem i. e. optat, Val. Fl. I, 133: suspiranda domus i. e. desiderabilis familia. Stat. Theb. IV, 19: quid suspiratos magno in discrimine nautis Ledaeos referam fratres? i. e. optatos, invocatos, Sil. XV. 82.

SUSQUE, *bij voorb.* susque deque, *zie in* Sursum *op het einde.*

SUSSILIO, *zie* Subsilio.

SUSSULTO, *zie* Subsulto.

SUSTENTĀCŬLUM, i, n. *het geen, waarmede men iet overēinde houdt, stut, steun, bij voorb.* victoriae sanitas, sustentaculum, columen cet., Tacit. Hist. II, 28.

SUSTENTĀTIO, onis, f. *overēindhouding eener zaak, bij voorb. opdat zij niet valle: van daar* 1) *ophouding, vertoef, talming, bij voorb.* utrum statim fieri necesse sit; utrum habeat moram & sustentationem, Cic. Inv. I, 49. 2) *terughouding. Ook is het eene figuur in de Redenrijkkunst, als men de zaak niet terstond noemt, maar als 't ware de toehoorers eene poos laat gissen,* Quintil. IX, 2 §. 23, *bij voorb. wanneer* Cicero Verr. V, 5 *zegt:* quid deinde? quid censetis? factum fortasse cet.; *dit kan ook tot n.* 1 *behoren.* 3) *onderhouding, voeding, bij voorb.* mulieris, Pandect. XXIV, 3, 22 post med.

SUSTENTĀTUS, us, m. 1) *het staande houden, het in de hoogte houden, behouden.* 2) *het overēindhouden, of behouden van zich zelven, bij voorb.* levia sustentatui, gravia demersui, scil. *bij het zwemmen,* Apulej. Apolog. ante med. p. 287, 33 Elm.

SUSTENTO, avi, atum, are, *van* sub *of* susum (*voor* sursum) *en* teneo, i. q. sustineo, *iet in de hoogte of overēinde houden, opdat het niet zinke of valle, ophouden, steunen, behouden, bij voorb.* vela, i. e. navem, Claudian. B. Gild. 222: sic Hercule quondam sustentante polum, Ib. de Stilich. II, 144, i. e. *hieldt of droeg:* canis cadaver (domini) in Tiberim abjecti sustentare conatus, scil. *uit getrouwheid voor zijn' heer,* Plin. H. N. VIII, 40 ante med., i. e. *wilde hem behouden, opdat hij niet onderzinken zou:* fratrem dextra, Virg. Aen. X, 339: multos per annos sustentata ruet machina mundi, Lucret. V, 97. *Ook kan men het vertalen, dragen, bij voorb.* polum, Claudian., *zie hier voor. Van daar* 1) *Tropisch, overēinde houden, of steunen, ondersteunen, behouden, of maken, dat iet niet zinkt of te gronde gaat, bij voorb.* imbecillitatem valetudinis, Cic. ad Div. VII, 1 extr.: valitudo sustentatur notitia sui corporis, Cic. Offic. II, 24 post med.: aliorum auxiliis bella, Caes. B. G. II, 14: famem pecore, Ibid. VII, 17: parsimoniam patrum suis sumtibus, Cic. Coel. 16: rempublicam, Cic. Mur. 2: Arminius manu, voce, vulnere sustentabat pugnam, Tacit. Ann. II, 17: Caecina sustentat aciem, Ibid. I, 65, i. e. *houdt staande, verhindert de vlucht:* Venus Trojanas sustentat opes, Virg. Aen. X, 609: multa virum meritis sustentat fama tropaeis, Ibid. XI, 224: amicos fide, Cic. Rab. Post. 2: Catonem a Crasso sustentari, Cic. Q. Fr. II, 3 post med.: alicujus tenuitatem suis angustiis, Cic. fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 21: nunc me una consolatio sustentat, quod cet., Cic. Mil. 36: spes si qua reliqua est, quae fortium civium mentes cogitationesque sustentet, Cic. Flacc. 2: animus (in coelo) aletur & sustentabitur iisdem rebus, quibus astra sustentantur & aluntur, Cic. Tusc. I, 19: egestatem & luxuriam domestico lenocinio, Cic. red. Sen. 5: paupertatem venditando coronas, Plin. H. N. XXXV, 11 ante med.: juris consultus eloquentia sustentatus, Cic. Or. I, 56 med., i. e. *ondersteund: van daar* sustentor literis, Cic. Att. IV, 10: conscientia sustentor, Ibid. X, 4 ante med., *houdt mij staande door enz., d. i. troost mij; doch het is meer dan troosten; te weten, het is maken, dat men zich zelven het leven niet beneme, of van verdriet sterft:* sustentate, ut potes, Cic. ad Div. XIV, 4: *dus ook* tu velim te tua virtute sustentes, Ib. VI, 4 extr.: Terentiam, unam omnium aerumnosissimam, sustentes tuis officiis, Cic. Att. III, 23 extr.: *van daar* sustentare (scil. se) *zich bij gezondheid houden, bij voorb.* sustentavi, Plaut. Stich. IV, 2, 8: *dus ook wij, ik heb mij tot hier toe opgehouden: dus ook daarvoor* sustentatum est, Ibid. III, 2, 14, i. e. *het is nog zoo wat gegaan; ik heb mij nog zoo wat op de been gehouden.* 2) *ophouden, d. i. onderhouden, voeden, bij voorb.* familiam, Terent. Ad. III, 5, 3: se subsidiis patrimonii aut amicorum liberalitate, Cic. Prov. 5: quos praecipue indigere scias sustentare & fovere, Plin. Ep. IX, 30 extr.: mutando sordidas merces sustentabatur, Tacit. Ann. IV, 13: ex Tuscis frumentum venit; eo sustentata est plebs, Liv. II, 34: tenuitatem alicujus, Cic. fil., *zie hier voor:* paupertatem, *zie hier voor:* animus aletur & sustentabitur iisdem rebus, quibus astra sustentantur & aluntur, Cic., *zie hier voor.* 3) *uithouden, verdragen, bij voorb.* moerorem, Cic. Pis. 36: aciem diu, Tacit. Hist. II, 15: miserias, Plaut. Capt. V, 1, 3: procellas invidiae, Claudian. in Eutrop. I, 265: *ook zonder* Casus, i. e. *uithouden, bij voorb.* nec ultra sustentaturi fuerint, nisi in tempore subventum foret, Liv. XXXIV, 18, i. e. *zouden het niet uitgehouden hebben: dus ook* aegre eo die sustentatum est, Caes. B. G. II, 6, i. e. *men heeft het ter naauwernood uitgehouden: dus ook* aegre is dies sustentatur, Ibid. V, 38, *men hieldt den dag naauwlijks uit:* in graviorem incidit morbum; sustentavit tamen aliquamdiu — partim intemperantia, partim dissimulatione, Sueton. Tib. 72, i. e. *hij hield het uit, d. i. hij maakte, dat men hem die ziekte niet aanzag.* 4) *uithouden, ophouden, terughouden, bij voorb.* impetus legionum, Auct. B. Hisp. 17: hostem, Tacit. Ann. XV, 10. c) *ophouden, terughouden, geheimhouden, bij voorb.* aciem, Auct. B. Afr. 82: aquas, Auct. Consol. ad Liv. (*achter Ovidius*) 221: milites paulisper a rege sustentati — profugi discedunt, Sallust. Jug. 56 (60): *van daar ophouden of vertoeven, uitstellen, bij voorb.* rem, Cic. ad Div. XIII, 64: aedificationem ad tuum adventum, Cic. Q. Fr. II, 7: malum, Cic. Catil. IV, 3: sustentata Venus (i. e. concubitus), Ovid. Remed. 405.

SUSTĬNĔO, tinui, tentum, 2. *van* sub *of* susum (*voor* sursum) *en* teneo, i. q. sustento, *iet overēinde of in de hoogte houden, maken, dat het niet zinkt, stutten, steunen, niet zinken laten, houden of ophouden, dragen enz. Van daar* 1) *ophouden, d. i. overēinde houden, maken, dat iet niet zinkt, bij voorb.* aër sustinet volatus avium, Cic. Nat. D. II, 39: *dus ook* se sustinere (*in het vallen*), Cic. Tusc. IV, 18: *dus ook* se a lapsu, Liv. XXI, 35, i. e. *zich ophouden, dat men niet valt: dus ook* vix arma membraque, Liv. XXIII, 45, i. e. *naauwlijk kunnen ophouden: dus ook* arma male, *het schild niet recht (voor zich) houden,* Liv. I, 25: baculo infirmos artus, Ovid. Met. VI, 27, i. e. *houdt overēinde, stut, schraagt:* avis se sustinet alis, Ibid. IV, 411: *van daar Tropisch, overēinde, ophouden of behouden, d. i. handhaven of maken, dat iet niet zinkt, te gronde of verloren gaat, bij voorb.* amicum labentem fulcire & sustinere, Cic. Rab. Post. 16 (scil. *ten aanzien der omstandigheden van bezitting*): civitatis decus, Cic. Offic. I, 34: plebem, sustinendo rem, ab seditionibus continuere, Liv. III, 65: necessitates aliorum, Liv. VI, 15: penuriam temporum, Colum. IX, 14 extr. 2) *dragen, bij voorb.* bovem, Cic. Senect. 10: onus, Plaut. Asin. III, 3, 68. Pandect. XXXI leg. 25 extr.: vix populum tellus sustinet illa suum, Ovid. Her. XVI, 182: arma, Liv., *zie hier voor:* lapis albus pocula sustinet, Horat. Sat. I, 6, 117, i. e. *draagt, houdt:* lacus omnia illata pondera sustinens, Plin. H. N. VI, 27: vas ad sustinenda opsonia, Ibid. XXXIII, 11 in.: populus Rom. binis cardinibus sustinetur (*van het Theater*), Ib. XXXV, 15 post med.: uxor sustinet in vidua tristia signa domo, Ovid. Fast. I, 36: quantum hominum terra sustinet, Plaut. Poen. prol. 90: *ook vruchten dragen, bij voorb.* Ovid. Nuc. 40: *verders,* furcis spectacula sustinentibus, Liv. I, 35: pons sustinetur fornice, Auct. B. Alex. 19, i. e. *wordt gedragen, over einde gehouden enz.: gelijk dan dragen, overēind houden, of steunen dikwijls hetzelfde is: van waar ook n.* 1 *veel door steunen, dragen, vertaald kan worden: ook dragen, d. i. hebben, bij voorb.* clypeum, hastam cet., Ovid. Her. III, 120: sinus i. e. vestem, Ibid. III, 148. *Van daar* a) *dragen, Tropisch, of op zich nemen, onderwinden, bij voorb.* causam, Cic. ad Div. IX, 8, i. e. *de schuld dragen of op zich nemen: dus ook* nonne furor ejus causam omnem sustinet? Cic. Att. XIII, 10: *integendeel* sustinere causas multorum non posse, Cic. ad Div. VI, 6, i. e. *de gebeden wederstaan:* causam publicam, Cic. in Caecil. 8, i. e. *op zich nemen:* tres personas, Cic. Or. II, 24, i. e. *drie personen op zich nemen of verbeelden:* personam magistri, Sueton. Gramm. 24, i. e. *eenen leeraar verbeelden:* munus in rep., Cic. Verr. III, 86: periculum sustinebit, Pandect. XVIII, 6, i. e. *dragen, er voor staan, het op zich nemen:* praeceptum aliquod, Apul. Met. XI post med. p. 267, 22 Elm., i. e. *doen, opvolgen, zich onderwinden:* magnam exspectationem, Cic. Offic. III, 2 in., i. e. *eene groote verwachting dragen, d. i. die te vervullen hebben.* b) *dragen, verdragen, dulden, uithouden, bij voorb.* poenam, Cic. Dom. 38: potentiam alicujus, Cic. Phil. VII, 6: Philo ea sustinere vix poterat, quae dicebantur, Cic. Acad. IV, 6 post med.: tantum crimen, Cic. Verr. V, 39: causas multorum, i. e. *het bidden van velen,* Cic. ad Div. VI, 6, *zie boven:* hoc sustinere non possum, Vatin. Ibid. V, 10: dolores, Plin. Ep. I, 12: Hectora qui solus qui ferrum ignemque Jovemque sustinuit, Ovid. Met. XIII, 385: *verders in den oorlog uithouden, bij voorb.* impetum hostium, Caes. B. C. VII, 10: vim hostium, Nep. Hann. 11: vulnera, Caes. B. C. I, 45: certamen, Liv. XXXIII, 36: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* Brutus Mutinae vix sustinebat, Cic. ad Div. XII, 6, i. e. *houdt het naauwlijks (in de belegering) uit, houdt zich ter naauwernood staande: dus ook* nisi subsidium mittatur, se diutius sustinere non posse,

posse, Caes. B. G. II, 21 *zoo staat sustentare Absolute*, *zie* Sustento: *ook ten aanzien van bidden of verzoeken enz.*, aliquem non sustinere, *iemand niet uithouden, d. i. zich niet kunnen wederzetten*, *bij voorb.* eos querentes non sustinuit, Liv. XXXI, 13, i. e. *hield hunne klagten niet uit, weet hen niet af*: *dus ook* nec petentem sustinuere desm. Ovid. Met. XIV, 783: *dus ook* eos rogantes non sustinere posset, Brut. in Cic. Epist. ad Div. XI, 13: *dus ook* nec avum sustinuisse potest nepos, *voor* nec avi precibus resistere, nec avi preces sustinere potest, Ovid. Fast. V, 75, i. e. *kan het hem niet afslaan*: *van daar* sustineo *ik heb het hart, kan, ben in staat, kan mij onderwinden*, seq. Infin., *bij voorb.* haurire aquam, Plin. H. N. XXX, 7 extr.: videre aliquem, Auct. consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 135: se praeferre alicui, Ovid. Met. XI, 322: ire. Ibid. IV, 446: mentiri, Petron. 116: Paris sustinet deseruisse Oenonen, Ovid. Her. V, 32: non sustineo *ik kan het niet uithouden, niet over het hart brengen, ben niet in staat, met den* Infinitivus, *is insgelijks menigvuldig, bij voorb.* perdere blanditias, Ovid. Met. I, 531: cf. Fast. IV, 850: *dus ook* non sustineo esse conscius mihi dissimulati (Ed. Gesn.; *andere* Edd. *hebben* dissimulanti, *hetwelk denzelfden zin geeft*) i. e. non audeo dissimulare, Quintil. III, 6 post med. §. 63. *Ook met den* Accusativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* sustinebunt tales viri, se literis non credidisse, Cic. Verr. I, 4 med. c) *verdragen, bestand zijn, bij voorb.* nomen consulis, Cic. Red. Sen. 4: tantum tribuendum, quantum ille sustinere possit, Cic. Amic. 20: quaestionem sustinere posse, i. e. *bestand zijn, er voor opgewassen zijn*, Cic. Or. 10 extr.: Hectora, ferrum ignemque Iovemque, Ovid., *zie boven*: *dus ook misschien* crimen, Cic. Verr. V, 39; *doch, het kan ook zijn uithouden.* 3) *ophouden, d. i. onderhouden, de kost geven, bij voorb.* re frumentaria alimur & sustinemur, Cic. Verr. III, 5 extr.: Qui ager non amplius hominum quinque millia sustinere potest, Cic. Att. II, 16: adolescens meretriculae munificentia sustinebatur, Liv. XXXIX, 9: nepotes, Virg. Georg. II, 515: *dus ook* penuriam temporum (alicujus), Colum. IX, 14 extr., i. e. *ondersteunen, te hulp komen, tot onderstand komen*: *dus ook* necessitates alicujus ex eo, quod adfluit, Liv. VI, 15: *van daar Tropisch, bij voorb.* arbor ingentem sustinet umbram, *voor* efficit, Virg. Georg. II, 297. 4) *terughouden, inhouden, stuiten, bij voorb.* remos, Cic. Att. XIII, 21: manum, Ovid. Fast. V, 302: agmen, Liv. XXV, 36: *dus ook* signa, Liv. XXXI, 34, i. e. *halte maken met het leger*: tela, Ibid.: iram, Liv. II, 19: aliud miraculum eos sustinuit, Liv. V, 39: gradum, Ovid. Fast. VI, 398: flumina lyra Threicia, Prop. III, 2, 2 (III, 1, 42): celeres vias, Senec. Hippol. 794, i. e. *stil staan, halte houden*: *dus ook* se, i. e. *halte houden, niet verder gaan, stil staan, zich terughouden, bij voorb.* seseque a lumine ferri sustinuit, Val. Fl. III, 101: currum, Lucil. ap. Cic. Att. XIII, 21: *dus ook* impetum, Liv. III, 61, i. e. *den aanval*: *en Tropisch*, impetum benevolentiae, Cic. Amic. 17: *verders* eos (hostes) ipsi sustinebant, Brut. in Cic. Epist. ad Div. X, 13: adsensionem, Cic. Acad. IV, 21: adsensus lubricos, Ib. 34 [illegible]. *Van daar* se sustinere *zich terug houden, aan zich houden, bij voorb.* sustinui me, Caecin. in Cic. Epist. ad Div. VI, 7 [illegible], *ik hield aan mij*: sustinere se ab omni adsensu, Cic. Acad. IV, 15 extr., i. e. *zich terug houden, onttrekken*: neque sustinebam, ne — scriberem *voor* a scribendo, Cic. ad Div. IX, 8. 5) *ophouden, talmen; uitstellen, verschuiven, bij voorb.* solutionem, Cic. Att. XII, 51: rem in noctem, Liv. V, 45 post med.: bellum consilio, Liv. III, 60: Fortuna rapit juvenes, sustinet illa senes, Auct. consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 372: *ook enkel* sustinere, i. e. *geduld hebben, bij voorb.* spectes & sustineas, Auguste, necesse est; Nam, tibi quod solvat, non habet arca Iovis, Martial. IX, 3 (4) extr.: *van daar* se sustinere, *zich ergens ophouden, bij voorb.* me sustinui in Arcano fratris, Cic. Att. X, 2. 6) *uithouden, d. i. ophouden, bij voorb.* impetum, Caes. *en* Liv., *zie* n. 2 *en* 4. 7) *ophouden, handhaven, maken, dat iet duurt of bestaat, bij voorb.* fronte ac vultu, quibus simulatio facillime sustinetur, Cic. ad Div. I, 9 med. §. 43: civitatis dignitatem & decus, Cic. Offic. I, 34: exspectationem sustinere ac tueri, Cic. ad Div. II, 1: vitam sustinere alicui i. e. *ophouden*, Maecen. ap. Senec. Ep. 101 post med.: arbor ingentem sustinet umbram, *voor* efficit, Virg., *zie hier voor*: amicum suum veterem, Cic. Rab. Post. 16: *van daar misschien* 8) sustineri re *ergens in bestaan, bij voorb.* varietas negotiorum tota jurisdictione sustinetur, Cic. Q. Fr. I, 1, 7. 9) *uithouden of verdedigen, bij voorb.* crimen, Cic. Verr. V, 39; *doch, het kan ook tot* n. 2 *behoren, verdragen.* 10) *houden, iet in de hand enz., waarvoor men ook somtijds zeggen kan, hebben, bij voorb.* sustine hoc, Plaut. Men. I, 1, 13, i. e. *houd dat eens*: adcipe hoc tegmen tu & sustine, Afran. ap. Non. cap. 2 n. 333: speculum manu, Ovid. Art. II, 216, i. e. *houden, hebben*: qui sustinet hamum, Ibid. I, 47: *ook enkel hebben, bij voorb.* manibus clypeos & hastam, et galeam sustinere, Ibid. Her. III, 120, i. e. *hebben, doch het kan ook zijn, dragen; bij slot verliest de zin niets*: *dus ook* sinus (i. e. vestem) similes fluctibus, Ibid. Art. III, 148, i. e. *hebben of dragen; bij slot is het hetzelfde*: *ook hebben, of in zich behouden, bij voorb.* historiam antiquam mea senectus sustinet i. e. scit, Plaut. Trin. II, 2, 100: *verders* arbor ingentem sustinet umbram, Virg. Georg. II, 297.

SUSTOLLO, (tuli), 3. *van* sub (*of* subs *voor* sub, *gelijk* abs *voor* ab) *of* sus (*voor* susum, *zie* sursum), 1) *in de hoogte heffen, in de hoogte nemen, of opnemen, bij voorb.* amiculum, Plaut. Cist. I, 1, 117. Poen. I, 2, 136, *het kleed opnemen, in de hoogte nemen, opdat het niet sleept*: dulcia nec moesto sustollens (Theseus) signa (i. e. vela) parenti, Catull. LXIII, 210: candida sustollunt vela rudentes, Ib. 235: sanguis papulas alte sustollit acutas, Seren. Samm. 716. 2) *wegnemen, bij voorb.* filiam ab hippodromo, Plaut. Cist. II, 3, 8: *van daar* 3) *wegdoen, wegscheuren, te gronde helpen, verstooren, bij voorb.* aedes, Plaut. Mil. II, 3, 39. Not. *Het* Perfect. sustuli, *dat van het oude* Verbum sustulo *is, en anders tot* suffero *en* tollo *gerekend wordt, kon hier ook toe gebracht worden, bij voorb.* sustulimus manus, Cic. ad Div. VII, 5: sustulit in coelum, Cic. Tusc. IV, 22: Numantiam sustulerant, Cic. Offic. I, 11 *en meermalen; doch, men brengt het gemeenlijk tot* Tollo; *zie* Tollo *en* Suffero: cf. Sustulo.

SUSTRINGO, SUSTRICTUS i. q. Substringo, *zie* Substringo.

SUSTŬLI, *zie* Suffero, Sustulo *en* Tollo.

SUSTŬLO, ĕre, *een oud* Verbum, *i. e. in de hoogte nemen, wegnemen, wegdoen enz., waarvan de oude* Grammatici *gewagen. Het* Perfect. sustuli *wordt gemeenlijk tot* suffero *en* tollo *gerekend.*

SUSUM, i. e. Sursum, *zie* Sursum.

SUSURRĀMEN, ĭnis, n. i. q. susurrus, *gemurmel, gemompel, bij voorb.* magico susurramine amnes reverti, Apul. Met. I post init. p. 103, 23 Elm.

SUSURRĀTOR, oris, m. *een, die zacht spreekt, een mompelaar, bij voorb.* susurratores veniunt, Coel. in Cic. Epist. ad Div. VIII, 1 post med.

SUSURRO, are, 1) *een zacht geluid maken, mompelen, bij voorb. van menschen, bij voorb.* cum aliquo de aliquo, Ovid. Her. XIX, 19: pars mihi significat, pars, quid velit, aure susurrat, Ibid. Met. III, 643: *verders* ut vaga fama susurrat, Ibid. Her. XXI, 233: *en* Passive, susurrari audio, Terent. And. IV, 4, 40, i. e. *dat men daarvan mompelt, malkander in het oor fluistert*: *van water, murmelen, bij voorb.* lymphae susurrantis, Virg. in Culic. 104: *dus ook* lene Mincius susurret, Claud. in nupt. Honor. & Mariae Fescenn. II, 11: *van den wind, bij voorb.* aura susurrantis venti, Virg. in Culice 154: *van de bijen*, Virg. Georg. IV, 260. 2) Active, *iet mompelen of opneuriën, bij voorb.* cantica, Martial. III, 63, 5: te platanus, Meliboee, susurrat, te pinus, Nemes. Ecl. I, 72.

SUSURRUM, I, n. *het mompelen, neuriën, bij voorb.* lingua refert audita susurra, Ovid. Met. VII, 825: *tenzij* susurra *de* Ablat. Fem. *is en tot* lingua *behoort.*

SUSURRUS, i. m. *een zacht geruis, mompelen, suizen, murmelen, lispelen, bij voorb. van den wind tusschen de bladen*, Virg. Ecl. I, 56, *en van andere dingen, bij voorb.* et spument rauco ferventia musta susurro, Calpurn. Ecl. I, 3: *van menschen, bij voorb.* Demosthenes susurro delectari se dicebat, Cic. Tusc. V, 36: cf. Horat. Od. I, 9, 19. Sat. II, 8, 78: blandos audire susurros, Prop. I, 11, 13: nolo murmur ullum neque susurrum fieri scil. *onder het volk*, i. e. rumorem, Plaut. Rud. V, 3, 48: *van daar* susurri *onder het gevolg der faam* (Famae), Ovid. Met. XII, 61: tacito susurro vota concipere, i. e. tacita prece, Lucan. V, 104: *dus ook* murmur humilesque susurros tollere de templis & aperto vivere voto, Pers. II, 6. *Ook van oorblazers en geheime verraders of aanbrengers*, Juvenal. IV, 110: *dus ook* insibilantes susurros, Plin. Paneg. 62 extr. Not. *Ook gaat het naar de vierde declinatie, bij voorb.* fistula susurru jucundior, Apulej. Flor. 3 extr. p. 357, 39 Elm. Not. *Ook* Adject., *zie het volgende.*

SUSURRUS, a, um, *mompelend, murmelend, suizend, lispelend, fluisterend, neuriënd, en in 't gemeen zacht klinkend, bij voorb.* linguaque refert audita susurra, Ovid. Met. VII, 825, i. e. *mompelend, tenzij* susurra Plur. Neutr. *is.*

SUTĒLA, ae, f. *eigenlijk het naaijen, [illegible]: Tropisch, eene bedriegerij, listige streek*, Plaut. Capt. III, 6, 34. Ib. Cas. I, 7, *alwaar overal de* Plural. *staat*: cf. Festus, *welke zegt*: sutelae, dolosae actiones a similitudine suentium dictae sunt.

SUTĬLIS, e, *samengenaaid, of gebonden, of samen gesluit, bij voorb.* balteus, Virg. Aen. XII, 273: cymba (Charontis), Ib. VI, 414: naves, Plin. H. N. XXIV, 9 post med., i. e. *met priemkruid samengevoegd*

vevoegd of bevestigd, *zie hiervan* Varr. ap. Gell. XVII, 3: coronae, Ovid. Faſt. V, 335. Plin. H. N. XXI, 3 poſt med. Martial. IX, 91, 6, i. e. *ſaam gebonden: dus ook* roſae ſutiles, Martial. V, 65, 4, *of* roſa ſutilis, Ibid. IX, 94, 5, i. e. *rozenkrans, of rozen in de haairen gevlochten: dus ook* thyrſi ſutiles, Auct. Priap. XIX, 3, i. e. *met klimop omwonden*: domus, Val. Flacc. VI, 61, i. e. *ſaam geſtikt uit leder enz.*, *hoedanige huizen de Scythen hadden.*

SUTOR, oris, m. (*van* ſutum *voor* ſuitum *van* ſuo), *eigenlijk die ſamen naait: van daar een ſchoenmaker*, *bij voorb.* ſutor crepidarius, Aſell. ap. Gell. XIII, 21 extr.: caligarius, Inſcript. ap. Gruter. p. 649 n. 11 *ook volſtrekt* ſutor, Plaut. Aul. I, 1, 34. III, 5, 39. Martial. III, 16, 1 *en* IX, 75 *in het opſchrift; het ſtaat ook van lieden uit het laage gemeen*, *bij voorb.* Cic. Flacc. 7 poſt med. Juvenal. III, 294: ſutorum collegium, Inſcript. ap. Donium claſſ. 1 n. 131: *van daar* ne ſutor ſupra crepidam, *een ſpreekwoord*, *d. i. een ſchoenmaker moet niet buiten de leest oordeelen: het zal daar van daan komen: eens berispte een ſchoenmaker in een ſchilderſtuk van* Apelles *iet, dat den ſchoen* (crepida) *betrof.* Apelles *nam deze herſtenering aan: den volgenden dag berispte deze ſchoenmaker ook iet aan het been; toen riep* Apelles: ſutor, ne ſupra crepidam judica cet., *zie* Plin. H. N. XXXV, 10 ante med., *alwaar dit verhaald wordt*, *en waar de woorden dus luiden:* denuntiantem, ne ſupra crepidam ſutor judicaret: cf. Val. Max. VIII, 12 extr., *alwaar dit ook verhaald, maar de naam van* Apelles *niet genoemd wordt.*

SUTORIUS, a, um, *den of de ſchoenmakers betreffende, daar toe behoorende*, *bij voorb.* atramentum, Cic. ad Div. IX, 21 extr. Plin. H. N. XX, 12 extr., *ſchoenmakerszwartzel:* fiſtula, Plin. H. N. XVII, 14, *een ſchoenmakersknijf:* comparator mercis ſutoriae, Inſcript. ap. Gruter. p. 649 n. 2: *van daar* ſutorius (vir) *die een ſchoenmaker geweest is*, *bij voorb.* Turpionem ſutorium, Cic. Att. VI, 1 poſt med. *Ook komt voor* atrium ſutorium, Varr. L. L. V, 3, *wat het zij, en waar het zij, kan men niet bepalen.*

SUTRINUS, a, um, 1) *voor* Sutorinus (contracte), *de ſchoenmakers betreffende, daar toe behoorende*, *bij voorb.* taberna, Tacit. Ann. XV, 34, i. e. *ſchoenmakerswinkel:* ars ſutrina, Plin. H. N. VII, 56 ante med.: *ook volſtrekt* ſutrina, ſcil. ars, (*zie hierna* Vitruv. *en* Varr.), *ſchoenmakershandwerk, ſchoenmakersberoep: van daar* ſutrinam facere, Vitruv. VI praef. extr. *en* Varr. ap. Non. 2 n. 760, i. e. *ſchoenmakershandwerk drijven: ook ſtaat daarvoor* ſutrinum ſcil. artificium, *bij voorb.* ſutrinum inventum a ſapientibus diceret, Senec. Ep. 90 med.: *verders* ſutrina, ſcil. officina *of* taberna, *ſchoenmakerswerkplaats, ſchoenmakerswinkel*, *bij voorb.* corvus in ſutrinam evolavit, Plin. H. N. X, 43: ſutrinae manceps, Ibid.: toſſtrinas ſutrinasque pinxit, Ib. XXXV, 10 poſt med.: baxeas de ſutrina praeſtinare (i. e. emere), Apul. Flor. 2 poſt init. p. 346, 35 Elm.: *dus ook* ſutrinae poſtremo coriis (abſumtis), Liv. XXIII, 30 in.

SUTURA, ae, f. *ſamennaaijing, naad*, *bij voorb. aan den ſlinger*, Liv. XXXVIII, 29: Oras vulneris ſuturae comprehendunt, Celſ. VII, 4 ſect. 3: ſutura oras jungere, Ibid.: ſuturam illini ſpuma argenti, Ibid. cap. 11 extr.: Nam adhuc nec ſuturae quidem adtolerat manus, Petron. 131: *dus ook* calvariae, *herſſenſchaal*, *bij voorb.* raro calvaria ſolida, ſine ſuturis eſt, Celſ. VIII, 1: ceterae ſuturae in unguem committuntur, Ibid.: a ſuturis (calvariae) ſe deceptum eſſe Hippocrates queritur, Ibid. 4 ante med.

SUTUS, a, um, *zie* Suo.

SUUM, 1) Genit. Plur. *van* ſus. 2) *van* ſuus, a, um, *zie* Suus.

SUUS, a, um, 1) *zijn, haar, d. i. hem, haar (een vrouwsperſoon of meer perſonen betreffende); hun, haar, hun behoorende; van hem, haar, of hun afkomſtig enz., de zijne enz. is menigvuldig. Eigenlijk zou het alleen op het naaste onderwerp* (Nominativus) *betrekking hebben*, *bij voorb.* ille ſuum gnatum cupit, Plaut. Capt. II, 3, 39: quid hic faciet ſua (amica)? Terent. Heaut. II, 3, 92: ſua manu ſcripſit, Nep. Att. 10, i. e. *met zijne eigene hand; voor* ſua propria; *doch er ſtaat ook* proprius *bij*, *bij voorb.* ſua cuique laus propria debetur, Cic. Or. II, 85: calamitatem ſuam propriam queri, Caeſ. B. C. III, 20: Craſſus ſua quadam propria facultate poſſe, Cic. Or. I, 10 extr.: *zie* Proprius: *verders* imperium ſuo ingenio vehemens, Liv. II, 30: ſuo nomine ad arma ire, Liv. XXXIII, 26: eventum ſuum in aliena virtute ponit, Liv. VII, 8. *Maar het ſtaat ook bij andere naamvallen, waar wij liever zijn, haar, als deszelfs, derzelve, zeggen, ja ook ontallijke malen, waar* illius, illorum, illarum *ſtaan moest, gelijk bij ons, waar ook dikwijls zijn en haar voor deszelfs, derzelve, ſtaat: wanneer enkel de ſamenhang der woorden leeren moet, waar het betrekking op heeft*, *bij voorb.* illum ulciſcentur mores ſui, Cic. Att. IX, 12: Hunc ſui cives ejecerunt, Cic. Sext. 68: ſuus cuique locus erat adtributus, Caeſ. B. G. VII, 81: Hunc pater ſuus deduxit, Cic. Inv. II, 17: *verders* non deſtiti rogare mea cauſa, ſuadere ſua (cauſa), Cic. Att. VI, 12, *voor* illius: Decemviralem ſuam poteſtatem ſui (*de zijne*) ſuſtulerunt, Nep. Lyſ. 3, *voor* illius poteſt.: incidit in eandem invidiam, quam pater ſuus, Nep. Cim. 3: indulſit illi quidem ſuus pater ſemper, Cic. Att. X, 11 med.: Minerva dicitur patrem interemiſſe, virginitatem ſuam violare conantem *voor* illius, Cic. Nat. D. III, 23: *Dus zegt* Caecina *in* Cic. Epiſt. ad Div. VI, 7. Quid iraſcitur (Caeſar) ei, qui aliquid ſcripſit contra ſuam (i. e. Caeſaris) voluntatem, *voor* illius *of* ipſius, *en meermalen. Van daar* ſuus *de zijne, de hunne:* ſui *de zijne, hunne:* ſuum *het zijne, hunne*, *bij voorb.* decemviralem poteſtatem ſui ſuſtulerunt, Nep. Lyſ. 3, *de zijne:* Octavius, quem ſui Caeſarem ſalutabant, Philippus non, Cic. Att. XIV, 12, *de zijne, d. i. zijne vrienden:* recurrere ad ſuos, Liv. XXX, 11: vincentibus ſpes — adgregat ſuos, Ibid.: optime ſuos noſſe deberet, Nep. Con. 4: aliquem facere ſuum, Stat. Achill. I, 377, *of* reddere, *bij voorb.* plures ſuos reddiderat, Nep. Alcib. 3: *dus ook* ſuum (Neutr.), *bij voorb.* pro ſuo poſſidendo, Pandect. XXXIII, 3, 67: Meum mihi placebat, illi ſuum, Cic. Att. XIV, 20 med.: ut ad ſuum quisque perveniat, *aan het zijne geraake*, Cic. Quint. 14: expendere, quid quisque habeat ſui, Cic. Off. I, 31: quod ſuum non eſſet, Liv. XXIX, 21: ut, quod ſui (*voor* ſuum) quisque cognoſceret, prehenderet, Ibid. Not. a) *dikwijls ſtaat* ſibi *er bij overtollig*, *bij voorb.* ſuo ſibi gladio hunc jugulo, Terent. Ad. V, 8, 35, *zie meer plaatzen in* Sui. b) *De Romeinen laten* ſuus *geern weg, wanneer men het van zelve verſtaan kan, doch zij zetten het ook*, *bij voorb.* cervices filii ſui viderat, Cic. Verr. V, 49 in.: oſſibus filii ſui, Ibid.: domo ſua capilata, Ibid.: uxorem ſuam interrogavit, Cic. Cluent. 12 in.: hunc pater ſuus de templo deduxit, Cic. Invent. II, 17 in.: conſulatu ſuo nono tentatus, Sueton. Veſp. 24: *Integendeel ontbreekt het, waar het ſtaan kan of moest*, *bij voorb.* et auxere vim morbi ſcil. ſuam i. e. morborum vis aucta eit, Liv. III, 6 in.: juniores — auxere iras ſcil. ſuas, Ibid. 14 in.: qui ſibi letum peperere manu ſcil. ſua, *met eigene hand*, Virg. Aen. VI, 435. 2) *zijn of hun, d. i. hem of hun toekomende, behoorende, beſtemd, vastgeſteld*, *bij voorb.* ſuum numerum habere, Cic. Verr. V, 51. Ovid. Her. X, 35: Marte ſuo pugnare, Liv. III, 62, *op de behoorlijke, hun toekomende wijze vechten, van ruiters, als zij te paard en niet te voet vechten:* ſua morte defungi, Sueton. Caeſ. 89, i. e. *natuurlijks dood ſterven:* ſuis quemque ſtimulis movere ad bellum, Liv. XXXV, 12, i. e. *behoorlijk, geſchikt:* ſuos cuique deorum ſacerdotes praeficere, Liv. I, 19: hoc ſuum ſibi ferri Proſerpina munus inſtituit, Virg. Aen. VI, 142, i. e. *behoorlijke of ook aangename:* eſſe ſui roboris, Ovid. Met. II, 403, i. e. *de (zijne) behoorlijke ſterkte hebben:* Ex duobus fratribus, uno quidem ſuae aetatis, altero vero minore annis, Pandect. III, 5, 26, i. e. *van behoorlijken ouderdom*, *bij voorb. te weten van 25 jaren:* aurum — non coquitur, ſed ſtatim ſuum eſt (ſcil. ſine coctura), Plin. H. N. XXXIII, 4 med., i. e. ſuae naturae, *is reeds zoo als het zijn moet, heeft de behoorlijke geſteldheid: van daar* anno ſuo, *bij voorb. om een ambt verzoeken, d. i. in het hem toekomende, beſtemde, gereguleerde jaar*, Cic. Agr. II, 2; *want de hooge ambten vereischten een' bepaalden ouderdom; en wie dien niet hadt, kon er niet wel toe geraken: dus ook* factus eſt conſul tempore ſuo, Cic. Amic. 3. *Ook heet* tempore ſuo *in 't gemeen ten zijnen tijde, d. i. ten behoorlijken, voegzamen tijd, zoo als wij*, *bij voorb.* ſuo tempore hujus ſceleris fons aperietur, Cic. Phil. XIV, 6: ſuo tempore redire, Cic. Verr. III, 60: ceſſit e vita ſuo magis quam civium ſuorum tempore, Cic. Brut. 1 poſt med.: venit ante ſuum diem i. e. tempus, Ovid. Her. II, 8: ſtat ſua cuique dies, Virg. Aen. X, 467. 3) *zijn, haar, d. i. hem, haar, of hun gunſtig of overgegeven, gelijk wij, ik ben geheel de zijne enz.: ook gunſtig of gewenscht*, *bij voorb.* utebatur populo ſuo, Cic. Quint. 5: reddere aliquem ſuum *of* facere, Stat. Achill. I, 377. Nep. Alcib. 3: cf. Terent. Ad. V, 6 extr., i. e. *tot vriend, gunſtig, genegen enz.: dus ook* occaſio ſua, Liv. IV, 58, i. e. *gunſtige: dus ook* venti ſui, Horat. Epod. IX, 30: vota ſuos habuere deos, Ovid. Met. IV, 373: flumina, Virg. Aen. V, 835. 4) *zijn of haar, d. i. hem of haar eigen, niet vreemd*, *bij voorb.* ſuos deos aut novos cet., Cic. Leg. II, 10 extr.: miraturque novas frondes, et non ſua poma, Virg. Georg. II, 82: viscum, quod non ſua ſeminat arbos, Ibid. Aen. VI, 205: juſto deſunt ſua verba dolori, Ovid. Her. XII, 131: lacrymae ſua verba ſequuntur, Ibid. XIV, 67: ſua manu ſcribere, *met eigene hand ſchrijven*, Nep. Att. 10, *zie boven:* Marte ſuo pugnare *van ruiters*, Liv., *zie boven:* ſua morte defungi, *een' zachten dood, of een' natuurlijken dood ſterven*, Sueton., *zie hier voor.* 5) *zijn eigen heer, in zijn eigen magt ſtaande*, *bij voorb.* poterit eſſe in-

in diſputando ſuus, Cic. Fin. IV, 4, i. e. *niet van anderen afhangende, zelve denkende en uitvindende enz.*: Ancilla, mea quae fuit hodie, nunc ſua eſt, Plaut. Perſ. IV, 3, 3: *dus ook van iemand, die zijn verſtand nog heeft*, *bij voorb.* qui ſuus non eſt, Pandect. XLI, 4, 7, i. e. *is niet bij zijn verſtand*: Vix ſua, vix ſanae mentis erat, Ovid. Met. VIII, 35, i. e. *was buiten zich enz.*: inaeſtimabile bonum eſt, ſuum fieri, Senec. Ep. 35 extr.: *daarvoor ſtaat* in ſua poteſtate eſſe, Nep. Att. 6. Not. a) *gelijk* ſui (Pronom. Perſon., *waarvan* ſibi, ſe *is*) *voor* ſuus, a, um, *ſomtijds ſtaat*, *bij voorb.* advertu ſui, *voor* ſuo, *zie boven* Sui: *zoo ſtaat ſomtijds* ſuus, a, um, *voor* ſui i. e. erga ſe, de ſe, *bij voorb.* injuria ſua *jegens zich*, *bij voorb.* neque cuiquam mortalium injuriae ſuae parvae videntur, Salluſt. Cat. 51 §. 11: *dus ook* nimis leviter laſam ſuam injuriam, Liv. XXIX, 9 extr.: *dus ook* ipſe ſuus fuit accuſator, Nep. Lyſ. 4: ruina ſua, Vellej. II, 91: *dus ook* eventum ſuum in aliena virtute ponere, Liv. VII, 8: metu ſuo quemque obedientes fecit, i. e. de ſe, Liv. VI, 4: in poteſtate ſua eſſe *voor* ſui, Nep., *zie hier voor*: *dus is het ook met* meus, tuus cet., *bij voorb.* negligentia tua, Terent., i. e. *jegens u.* b) *ook wordt er* met *aangehecht*, *bij voorb.* ſuumet, Liv. XLI, 8 extr.: ſuismet, Liv. IX, 25: ſuomet *ſtaat* Salluſt. Jug. 31 (34): ſuamet ſcelera, Ib. Cat. 33 (34): ſuamet ipſum pecunia praecipitem caſurum, Ibid. Jug. 8: *ook* pte, *bij voorb.* ſuopte, Cic. Tuſc. I, 17. Liv. I, 25. Plin. H. N. VII, 40 *en* Feſtus: ſuapte interfectum manu, Cic. Or. III, 3: ſuumpte amicum, Plaut. Mil. II, 4, 38: Suipte patris, Argum. Plautin. Rudent. 4. c) ſuum *voor* ſuorum, Terent. Ad. III, 3, 57. Siſenna ap. Non. 9 n. 1. d) ſuus *voor* noſter, *bij voorb.* ſi ſui juris ſumus, Pandect. XLVI, 2, 20: *waarſchijnlijk*, *dewijl het een gemeen formulier is*, ſui juris eſſe, *gevolglijk geldt het alleen hier*; *doch er ſtaat ook* ſuo nomine effecti ſumus, Pandect. V, 3, 2. e) *achter* ſuus *ſtaat* quisque *geern*, *bij voorb.* ſua quemque fraus — vexat, Cic. Roſc. Am. 24: ut ad ſuum quisque perveniat, Cic. Quint. 14: *doch ook voor*, *bij voorb.* in civitatem quemque ſuam, Liv. XXI, 48 in.: quid quisque habeat ſui, Cic. Off. I, 31.

SYCAMINON, *zie* Sycaminus.

SYCAMĪNUS *of* **SYCAMINOS**, i, f. *moerbezienboom*, Celſ. III, 18. *Hij heet ook* Sycaminon, onis, *bij voorb.* arborem Sycaminonem, Pandect. XLVII, 11, 10. *Ook* Sycomōrus, Celſ. V, 18, *tenzij dit miſſchien de zoogenoemde moerbesvijg of adamsvijg is.*

SYCOMŌRUS, i, f. *zie* Sycaminus.

SYCOPHANTA, ae, m. *bedrieger*, *chicaneur*, *liſtenſmeder*, *bij voorb. die door allerhande ſtreeken een voordeel zoekt te bejagen*, Plaut. Amph. I, 3, 8. Men. II, 1, 35. Poen. V, 2, 75. Terent. And. IV, 5, 20. V, 4, 18. *Van waar dit woord komt*, *kan men niet zeker zeggen.* Feſtus *zegt*, *dat het eigenlijk iemand is*, *die een vijgendief aanbrengt* (*van* σῦκον *en* φαίνω): Eugraphius ad Terent. And. IV, 4, 18 *zegt*: hoc verbum eſt ab his, qui apud Athenienſes accuſabant eos, qui cum ficu frumenta extra civitatem ferebant. *Alles is gisſ..g: als het eerſte goed was*, *kon het vervolgends iemand betekenen*, *die wegens een vijgendiefſtal iemand ſcholdt of chikaneerde*; *van daar elk chicaneur enz.*

SYCOPHANTĪA, ae, f. *bedriegerij*, *ſtreeken*, *bij voorb.* ſycophantias ſtruere, Plaut. Aſin. I, 1, 56: cum noſtris ſycophantiis, dolis aſtutiisque, Ibid. III, 2, 2.

SYCOPHANTIŌSE, *bedriegelijk*, *vol ſtreeken*, *bij voorb.* aliquid agere, Plaut. Pſeud. IV, 1, 113.

SYCOPHANTOR, ari, *ſtreeken of bedriegerij plegen*, Plaut. Trin. III, 3, 57.

SYLLĂBA, ae, f. (συλλαβή) *eigenlijk ſamenvatting*, *bij voorb. der letteren*: *van daar lettergreep*, *ſyllabe*, Cic. Parad. 3 extr. Senec. Ep. 48. Quintil. I, 5, 62. VII, 9, 13. Martial. IX, 12, 12. Ovid. Pont. IV, 12, 12. *Van daar* Syllabae i. e. *verzen*, *bij voorb.* Verona docti ſyllabas amat vatis (i. e. Catulli), Martial. I, 62, 1, i. e. *verzen*, *gedichten.*

SYLLABĀTIM, *ſyllabenswijze*, *bij voorb.* dictare, Cic. Att. XIII, 25: dicere, aliquid, Cic. Acad. IV, 38.

SYLLEPSIS (σύλληψις) *eigenlijk het ſaeven nemen*: *van daar heeten de* Grammatici *het zoo*, *wanneer woorden mede tot een woord getrokken worden*, *die er eigenlijk niet toe behoren*, *bij voorb.* hic arma, hic currus fuit, Virg. Aen. I, 16 (20); *alwaar* fuit *ook tot* arma *gebracht wordt*: Demoſthenes cum ceteris erant expulſi, Nep. Phoc. 2, *alwaar* erant *tot* Demoſthenes *mede behoort*, *zie* Serv. ad Virg. Georg. II, 17. Chariſ. 1. Diomed. 2.

SYLLOGISMUS, i, (συλλογισμός) m. *een ſyllogismus of ſluitreden*, *wanneer uit twee vooräfgaande ſtellingen een beſluit afgeleid wordt*, Gell. II, 8. Plin. Ep. II, 3. Senec. Ep. 108 ante med. Quintil. III, 6, 15. V, 10, 6. V, 14, 14. VII, 8 in.: oratorius, Quintil. V, 14, 24.

SYLLOGISTĬCUS, a, um, *den ſyllogismus betreffende*, *daar toe behorende*, *ſyllogistisch*, *bij voorb.* ſtatus, Quintil. V, 10, 6.

SYLVA, *met de daar van afſtammende woorden*, *zie* Silva.

SYMBŎLA, ae, f. i. e. collatio (συμβολή) 1) *bijdrage of aandeel*, *dat iemand tot iet geeft*, *bij voorb. geld tot eene maaltijd of gezelſchap enz.*, *bij voorb.* Symbolam dedit, Terent. And. I, 1, 61, i. e. *hij gaf zijn aandeel tot een maaltijd of partij*: *van daar* edere de ſymbolis, *van ſaamgelegd geld eene maaltijd houden*, *bij voorb.* ut de ſymbolis eſſemus (i. e. ederemus), dati annuli, Terent. Eun. III, 4, 2; *want men gaf zijn ring te pand*, *dat men komen en betalen wilde*: de ſymbolis quid actum eſt? Ch. paratum eſt cet., Ibid. III, 5, 59, i. e. *wat is er van dit ſaamgelegde geld geworden? of hoe ſtaat het met de partij?* Symbolarum collatores, Plaut. Curc. IV, 1, 13, i. e. *die dergelijke gelden inzamelden*: *van daar zegt er een ſcherzende*, ſine meo ſumtu paratae jam ſunt ſcapulis ſymbolae, Plaut. Epid. Epid. I, 2, 22, i. e. *klop*: *van daar heeten ook* Symbolae, Gell. VI, 13 extr., *vragen*, *die goede vrienden onder elkander opwerpen*, *en elkander daaröp als 't ware onthalen*: *eene geleerde partij.* 2) *ſomtijds ſchijnt het de partij zelve te zijn*, *bij voorb.* Symbolam dabo & jubebo coqui cet., Plaut. Stich. III, 1, 34; *en* eo condixi in ſymbolam ad coenam, Ibid. 28. 3) i. q. ſymbolum, *bij voorb.* et diviſionum aequalitas & eorum, quae pacta ſunt ſymbolae, Apul. Doct. Plat. 2 ante med. p. 16, 9 Elm.: *tenzij men miſſchien* ſymbola *moet lezen.*

SYMBOLĬCE, *onder een beeld*, *zinnebeeldig*, *figuurlijk*, *bij voorb.* aliquid adpellare, Gell. IV, 11.

SYMBŎLUM, i, n. *en* **SYMBŎLUS**, i, m. (σύμβολον) *elk merk of kenteken*, *waarteken*, *waardoor ik iemand iet te verſtaan geve*, *of dat ik met iemand afgeſproken heb*; *ſtaat menigvuldig in* Plautus, *en wel gemeenlijk in* Maſculino, *bij voorb.* quem ſymbolum? Pſeud. II, 4, 27: iſtum ſymbolum, Ibid. II, 2, 57: eum ſymbolum, Bacch. II, 3, 32: oſtendit ſymbolum, quem dederas, Ibid. 29: adferret ejus ſimilem ſymbolum, Ibid. Pſeud. I, 1, 55: adtulit obſignatum ſymbolum, — qui inter me atque illum convenerat, Ib. IV, 6, 30: *dikwijls is het onzeker*, *of hij* Symbolus *of* Symbolum *meent*, *bij voorb.* reliquit ſymbolum, Pſeud. I, 1, 53: ſi ſcis de ſymbolo, Ibid. II, 4, 4: cui dedi ſymbolum, Ibid. IV, 7, 15: ubi ei oſtendit ſymbolum, Ibid. Bacch. II, 3, 31; *doch nadien er terſtond vooräf gaat* ſymbolum, quem dederat, *en* eum eſſe ſymbolum, *dan ſchijnt het daar ook* Maſcul. Gen. *te zijn*: tibi argentum dedi & ſymbolum ſervo tuo, Plaut. Pſeud. IV, 7, 104: *als* Neutrum *ſtaat het* Ibid. Pſeud. II, 2, 53, nam iſtic ſymbolum eſt i. e. *is het afgeſproken teken*, *het kenmerk*, *waarteken*, *kenteken.* *Ook ſtaat* Symbolos *gelijk* Juſtin. II, 12 in. *Ook zegt* Plinius H. N. XXXIII, 1 poſt init., *dat de Grieken en Romeinen den ring*, *te weten zegelring*, ſymbolum *genoemd hebben*: *waarſchijnlijk*, *omdat hij wegens het ſignet tot pand en tot een zekerst waarteken diende.* *Ook ſtaat* Symbola *voor* ſymbolum, *bij voorb.* eorum, quae pacta ſunt, ſymbolae, Apul. doct. Plat. 2 ante med. p. 16, 9 Elm., *tenzij men* ſymbola *moet lezen.*

SYMMETRĪA, ae, f. *ſymmetrie*, *geſchikte evenredigheid*, *en overeenſtemming der delen onderling*, Vitruv. I, 1 *et* 3 extr. Plin. H. N. XXXIV, 8. XXXV, 10.

SYMMĔTROS, a, on, *ſymmetriſch*, *evenredig*, *bij voorb.* ſymmetria eſt — conſenſus, ex partibusque ſeparatis — ratae partis reſponſus; ut in hominis corpore e cubito, pede, palmo digito ceterisque partibus ſymmetros eſt, ſic eſt in operum perfectionibus. Vitruv. I, 1; *alwaar* ſymmetros *voor* ſymmetria *ſchijnt te ſtaan*, *tenzij het tot* conſenſus *of* reſponſus *behoort*; *doch het zou miſſchien beter zijn* Symmetron (Neutr.) *te lezen* i. e. ſymmetria.

SYMMYSTA, ae, m. *een medepriester*, *priester uit één* Collegium, *bij voorb.* Liberi patris ſymmyſtae, qui adeſtis, ſcitis, Apul. in Apolog. poſt med. p. 310, 1 Elm.

SYMPATHĪA, ae, f. (συμπάθεια) *de natuurlijke neiging en overëenſtemming van twee of meer dingen*, *ſympathie*; *en is het tegendeel van Antipathie*, *bij voorb.* ſtellarum, Vitruv. I, 1 extr.: quam ſympathiam lumbi ad oculos haberent, Varr. ap. Non. cap. 6 n. 57: de diſcordia rerum concordiaque, quam antipathiam ac ſympathiam adpellavere Graeci cet., Plin. H. N. XXXVII, 4 med.: tantum poteſt ſympathia illa, Ibid. XXVIII, 9 prope fin.: ſuppoſita lacinia tali, ſtatim tumorem eum diſcuti, videlicet praevalente ſympathia illa Graecorum, Ibid. 7 prope fin. *Ook ſtaat dit woord*, *hoewel met Griekſche letteren*, Cic. Nat. D. III, 11.

SYMPHŌNĪA, ae, f. (συμφωνία) *de ſamenſtemming van meer zangſtemmen of muzykale Inſtrumenten*, *een muzyk*, *concert*, *bij voorb.* ut gratas inter menſas ſymphonia diſcors oſtendit, Horat. Art. 374: ad

ſym-

ſymphoniam canere. Senec. Ep. 12 extr.: delphinus mulcetur ſymphoniae cantu, Plin. H. N. IX, 8: luſcinias juſſas canere coepiſſe & cum ſymphonia alternaſſe, Ib. X, 29 extr.: diſcutiendae triſtes cogitationes, ad quod ſymphoniae & cymbala ſtrepitusque proficiunt. Celſ. III, 18: comiſſationes, cantus, ſymphonias, Cic. Coel. 15: cum in eis conviviis ſymphonia caneret i. e. *zich liet hooren*, Cic. Verr. III, 44: Symphoniam Lyſonis velim vitaſſes, Cic. ad Div. XVI, 9.

SYMPHONIĂCUS, a, um, *tot de muzyk, concert, of kapel behoorende, bij voorb.* pueri ſymphoniaci, Cic. Mil. 21, *of* ſervi ſymphoniaci, Cic. in Caecil. 17, i. e. *ſlaven, die voor den Heer muzyk maken, die zijne kapel uitmaken, kapelknapen.*

SYMPLEGMA, ătis, n. *ſamenvoeging: van daar* 1) *een groep, d. i. ſamenvoeging van meer figuuren*, Plin. H. N. XXXVI, 5 ante med. *en* poſt med. 2) i. q. concubitus, Martial. XII, 43, 8.

SYMPOSIĂCUS, a, um, *het gastmaal of ſmulpartij betreffende, daarbij geſchiedende, bij voorb.* quaeſtiunculae. Gell. VI, 13 *in het opſchrift: van daar* ſympoſiaca i. e. *ſchriften of een geſchrift daar betrekking op hebbende, bij voorb.* Plutarchus in Sympoſiacis dicit, Gell. IV, 11 extr.: Plutarchus in libro Sympoſiacorum, Ibid. XVII, 11 poſt med.

SYMPOSĬUM, i, n. (συμπόσιον) *gastmaal, ſmulpartij, zoo heet, bij voorb. een geſchrift van* Plato, Nep. Alcib. 2. Gell. I, 9.

SYNANCHE, es, f. (συνάγχη) *ontſteking van den hals, halswee*, Veget. de re vet. I, 38: *ook, hoewel Grieksch*, Celſ. IV, 4 in. Gell. XI, 9.

SYNCERASTUM, i, n. *eigenlijk iet gemengds: van daar alle eten of gerecht*, Varr. L. L. VI, 3 extr., *alwaar ſtaat:* Pacuvius in Phagone, Honos ſynceraſto periit. Synceraſtum eſt omne edulium antiquo vocabulo Graeco.

SYNCERUS, a, um, *zie* Sincerus.

SYNDĬCUS, i, m. (σύνδικος) *een Syndicus, d. i. die de gerechtigheden eener ſtad of andere gemeente te verdedigen heeft; repreſentant en verdediger der gerechtigheden eener gemeente, bij voorb.* Quibus autem permiſſum eſt corpus habere collegii, ſocietatis, ſive cujusque alterius eorum nomine, proprium eſt, ad exemplum reipublicae, habere res communes, arcam communem & actorem ſive Syndicum, per quem, tanquam in republica, quod communiter agi fierique oporteat, agatur, fiat, Pandect. III, 4, 1: *en meermalen.*

SYNECDŎCHE, es, f. (συνεκδοχή) 1) *is een Tropus, of verwisſeling der woorden, wanneer men het geheel uit het gedeelte, of het deel uit het geheel, en omgekeerd verſtaat, en gevolglijk het geheel voor het deel, of het deel voor het geheel zet; het woord ſtaat* Quintil. VIII, 6, 18: Auct. ad Her. IV, 33 *ſtaat daarvoor* intellectio. 2) *wanneer men een woord weglaat, dat men verſtaan kan, bij voorb.* ſtupere Graecus, ſcil. coepit, *zie* Quintil. IX, 3 poſt med. §. 58, *alwaar het woord* ſynecdoche *ſtaat, en het gemelde voorbeeld aangehaald wordt.*

SYNĔDRUS, i, m. (σύνεδρος) *bijzitter van een kollegie, raad in een kollegie, bij voorb.* Macedonum advocatum concilium; pronuntiatum, quod ad ſtatum Macedoniae pertinebat (ſ. pertineret) ſenatores, quos Synedros vocant, legendos eſſe,

quorum conſilio resp. adminiſtretur, Liv. XLV, 32.

SYNEMMĔNON, (συνημμένων) i. e. connexum, *ſtaat als een muzykaal woord van toonen en ſnaaren*, Vitruv. V, 4, *alwaar* nete ſynemmenon i. e. ultima conjunctarum, paranete ſynemmenon i. e. paenultima conjunctarum, *en* trite ſynemmenon i. e. tertia conjunctarum *ſtaat.*

SYNGRĂPHA, ae, f. (συγγραφή) *een handſchrift, obligatie, wisſel, bij voorb.* factae ſyngraphae, Cic. Rab. Poſt. 3: alicui pecuniam per ſyngrapham credere, Cic. Haruſp. 13 extr.: tanquam ſyngrapham, non epiſtolam, adtuliſſes, Cic. ad Div. VII, 17: facere ſyngraphas cum aliquo, Cic. Verr. I, 36. Cic. Dom. 50, *zich een wisſel laten geven, bij voorb. voor een ſchuld: van daar* agere ex ſyngrapha, Cic. Mur. 17: poſtulare pecuniam (*bij voorb.* quaternas) ex ſyngrapha, Cic. Att. V, 21 poſt med.: *ook ſtaat dit woord meermalen in dezen brief;* cf. Aſc. ad Cic. Verr. I, 36.

SYNGRĂPHUS, i, m. 1) *een ſchriftelijk opſtel tusſchen twee perſonen, ſchriftelijk contract, bij voorb.* oſtende, quam conſcripſti (*voor* conſcripſiſti) ſyngraphum inter me & amicam cet., Plaut. Aſin. IV, 1, 1. 2) *een paspoort, pas, d. i. een brief, dat iemand veilig overal reizen kan, bij voorb.* a praetore ſumam ſyngraphum, Plaut. Capt. II, 3, 92.

SYNŎDUS, ontis, m. *zekere visch, bij voorb.* Synodontes, Ovid. Halieut. 107. Plin. H. N. XXXVII, 10 extr.

SYNOECIŌSIS, is, f. (συνοικείωσις) *verband van twee tegengeſtelde dingen in eene redenvoering, bij voorb.* tam deeſt avaro quod habet, quam quod non habet, *zie* Rutil. Lup. de fig. ſent. & eloc. II, p. 115 Ed. Ruhnk. *en* Quintil. IX, 3 poſt med. §. 64, *in welke laatſte plaats het Grieksch ſtaat.*

SYNOECĬUM, i, n. *kamergezelſchap, of vertrek, waar ſommige lieden bij één wonen, bij voorb.* qui in eodem ſynoecio potant, Petron. 93, i. e. *vertrek, waar anderen* gynaecio *lezen.*

SYNOPSIS, is, f. (σύνοψις) *ontwerp, korte lijst*, Pandect. XXVII, 9, 5. Synopſin bonorum cet., i. e. *een Inventaris.*

SYNTECTICUS, *zie* Syntexis.

SYNTEXIS, is, f. (σύντηξις) *eigenlijk ſamenſmelting of ſmelting: van daar afneming van krachten, ontkrachting, misſchien, teering, uitteering*, Plin. H. N. XXII, 25 ante med.: *van daar* Syntecticus, a, um, *daar aan laborerende, van krachten beroofd, misſchien aan teering laborerende, daarmede bezet, bij voorb.* homo, *bij voorb.* elephanti ſanguis ſyntecticique, Plin. H. N. XXVIII, 8: Phthiſici, ſyntecticique, Ibid. 9: praecordiorum vitiis ſyntecticis, comitialibus cet., Ib. XXII, 23 extr.

SYNTHESĬNUS, a, um, i. e. ad ſyntheſin pertinens, *bij voorb.* veſtis, *zal in plaats van* Syntheſis *ſtaan, bij voorb.* Syntheſinam indutus, Sueton. Ner. 51, ſcil. veſtem: *doch dewijl* Syntheſis *een dischkleed, op onze wijze japon, ſlaaprok, ligt kleed enz. is, zoo kan men mijns achtens even zoo min* veſtis ſyntheſina *zeggen, als* veſtis togina *voor* toga; *ja wanneer* ſyntheſis *eene kleur of ſtoffe (bij voorb. wolle enz.) beteekende, dan zou het gaan. Gevolglijk moet men onbetwistbaar in* Suetonius Syntheſin *lezen.*

SYNTHĔSIS, is, f. (σύνθεσις) 1) *elke ſamenvoeging, ſamenzetting, bij voorb. van meer ſpeciën van ingredienten, om een geneesmiddel te maken, compoſitie, mixtuur*, Seren. Samm. 578 *en* 1009: *daarvoor ſtaat anders* compoſitio. *bij voorb.* antidoti, Plin. H. N. XXIII, 8 ante med.: *van daar* Syntheſis *voor* ſynteſis *in de Grammatica: van daar* 2) *ſamenvoeging van verſcheiden dingen, die naar het voorſchrift van welvoeglijkheid, mode, etikette enz., bij één hooren, hetgeen wij bij huisraad, opſtal, bij kleederen, ſtel, ook wel garnituur noemen (bij voorb. gespen, knopen)* a) *van huisraad, opſtal, bij voorb.* calicum atque caccaborum, Stat. Sylv. IV, 9, 44: *dus ook* et creſſo figuli polita ſeptenaria ſyntheſis Sagunti, Martial. IV, 46, 15, i. e. *zeven ſtuks huisraad ſamen behoorende: want dit aarden huisraad van* Saguntum *was geliefd.* b) *van kleederen, een ſtel, d. i. het geheel van kleederen, die te gelijk aangetrokken worden, bij voorb.* reſpondit, ſi eſſent tunicae ſingulares cum palliolis relictae, ex his duntaxat eligi poſſe, quod ſi non eſt, heredem vel tunicas & palliola, ſed ex ſyntheſi praeſtaturum, vel cet., Scaevola Pandect. XXXIV, 2, 38: quaero, an ex univerſa veſte, id eſt ſyntheſi, Ibid.: micat innumeris arcula ſynthesibus, Martial. II, 46, 4, i. e. *van de geheele kleding enz.: van daar is* Syntheſis *een ligt kamerkleed, op onze wijze japon, komtoirjas, ſlaaprok enz., of omdat het een geheel ſtel (garnituur) was, d. i. uit meer dan één ſtuk beſtaande (bij voorb. rok, kamiſool, vest, muts enz.) of omdat het enkel ſamen, d. i. over het lijf aangetrokken werdt; het eerſte ſchijnt het beste. Dit kleed trok men over tafel (ook misſchien in 't gemeen in huis) aan, bij voorb.* Martial. V, 80, 2. *Op ſtraat ging men er niet mede, (zoo als bij ons ook geſchied, te weten, van aanzienlijke lieden), behalven op Saturnusfeest* (tempore Saturnalium). *Van daar* Syntheſibus dum gaudet eques cet., Martial. XIV, 1, 1, i. e. *daar het thans het feest van Saturnus is. Echter ging Keizer* Nero *daarmede op ſtraat, gelijk* Suetonius, *maar berispend, zegt* Ner. 51, ſyntheſinam indutus cet., *alwaar men echter, zoo als in* Syntheſinus *aangemerkt is, zeker* Synth. ſin *zal moeten lezen.*

SYRINX, gis, f. (σύριγξ) *riet of rietpijp; en volgends de fabel een meisjen, dat daar in veranderd is*, Ovid. Met. I, 691 ſeq.

SYRMA, ătis, n. (σύρμα) *eigenlijk het geen getrokken of geſleept wordt: van daar de ſleep van een kleed, of misſchien een lang kleed, dat van achter ſleept, of met een ſleep, bij voorb.* fluidum ſyrma, Senec. Oedip. 423: cum parum torti gradu auro decorum ſyrma barbarico trahit, Ib. Herc. fur. 475: *zoodanige kleederen droegen ook de Toneelſpelers in Tragediën, bij voorb.* longum pone Thyeſtae Syrma, Juvenal. VIII, 229: quid hic cum tragicis verſibus & ſyrma (Ablat.) facis, Valerius ap. Priſc. 6, *alwaar* Syrma *volgends de eerſte Declinatie gaat: van daar ſtaat het, voor eene Tragedie, bij voorb.* aptaſti ſyrma tibi, Martial. XII, 96, 4, i. e. *gij zijt een Treurſpeldichter geworden, hebt Treurſpelen geſchreven:* Nota nec inſano ſyrmate noſtra tumet, Ibid. IV, 49, 8: quamquam omnia ſyrmata volvas, Juvenal. XV, 30, i. e. *alle Treurſpelen doorbladert.* Nom. Syrma, ae, f., Varius ap. Priſcian., *zie hier voor.*

SYRUS, i, m. *een bezem*, Varr. ap. Non. 2 n. 222, *eigenlijk een trekker, van* σύρω.

SYSTYLOS, *een afſtand van pijlaaren, d. i. wanneer de tusſchen wijdte (verwijdering der zuilen van elkanderen) ſes vormen bedraagt*, Vitruv. III, 2.

T.

T.

T, *als een voornaam betekent* Titus, *bij voorb.* T. Livius i. e. Titus Livius: *maar* Ti. *betekent* Tiberius, *bij voorb.* Ti. Gracchus. Not. *Ook betekent* T *de volkstribunen* (tribunos plebis). *Te weten, in aloude tijden, toen zij nog geen raadsheeren waren, ondertekenden zij de* Senatus consulta, *die zij goedkeurden, met een* T, *zie* Val. Max. II, 2, 7, *alwaar staat:* SCtis T litera subscribi solebat, eaque nota significabatur, illa tribunos (plebis) quoque censuisse.

TABANUS, i, m. *de bremse, paarden vlieg, veebremse,* Varr. R. R. II, 5 post med. Plin. H. N. XI, 28 extr.: tabani ex ligno nascuntur, Plin. H. N. XI, 35: tabani fiunt e vermibus, Ibid. XXX, 11 post med.

TABELLA, ae, f. i. q. tabula, *wanneer men verkleinend spreekt, een bord of tafel, wanneer men verkleinend spreekt, een klein bord of tafel, bordjen, tafeltjen, bij voorb.* aerea, Plin. H. N. XXXIII, 1 post med.: hos (libellos), quos arctat brevibus membrana tabellis, Martial. I, 2, 3: liminis obserare tabellam i. e. valvas ligneas januae, Catull. XXXII, 5: *van daar* 1) *de bak, waar in* Romulus *en* Remus *te vondeling gelegd werden, heet* parva tabella, Ovid. Fast. II, 408. 2) *eene soort van gebak, waarschijnlijk van die gedaante, bij voorb.* Hinc pistor — facit placentas, hinc & multiplices struit tabellas, Martial. XI, 32, 9. 3) *een waaijer,* Ovid. Am. III, 2, 38, *wegens de menigvuldige plankjens of lagen, vouwen, waar uit die bestaat.* 4) *een bord, om te spelen, speelbord, bij voorb. met steentjens,* Ovid. Art. III, 365. Trist. II, 481. 5) *schilderij, is menigvuldig, bij voorb.* Ovid. Art. I, 71. II, 680: ea (exhedria) volebam tabellis ornare, Cic. ad Div. VII, 23: tabellae comicae, i. e. in quibus pictae sunt personae (et actores) comoediarum, Plin. H. N. XXXV, 10 prope fin.: *en meermalen, bij voorb.* Horat. Sat. II, 7, 95. Epist. II, 2, 180. 6) *schrijftafel of rekentafel, in het school,* Plin. H. N. XXXIV, 8 ante med.; *ook in 't gemeen schrijftafel, als waarop de Ouden meer dan op papier schreven, bij voorb. bij het opstellen, biljetjen enz., bij voorb.* vix sumtae Musa tabellae imponit pigras paene coacta manus, Ovid. Pont. IV, 2, 27: *ook diende het tot handbriefjens en biljets* (*zoo als* codicilli), *waarom men het meermalen briefjen, biljet, kan vertalen, bij voorb.* cera rasis infusa tabellis, Ovid. Art. I, 437: verba abiegnis scripta tabellis, Ibid. III, 469: video mitti recipique tabellas, Ibid. Am. III, 14, 31, i. e. *briefjen enz.:* tabellae laureatae, Liv. XLV, 1, *waarvoor te vooren literae laureatae staat: van daar elk schrift, elke brief, of schriftlijk opstel, het zij brief, huwlijkscontract, testament, of elk schriftelijk instrument, bij voorb.* falsas signare tabellas, Juvenal. VIII, 142, i. e. *Testamenten:* tabellas dotis consignare, Sueton. Claud. 29, i. e. *huwlijks-contract:* tu tabellis obsignatis agis mecum, Cic. Tusc. V, 11, i. e. *gij neemt gewoonlijk een Protocol of Instrument op, over het geen ik gezegd heb enz.:* tabellae quaestionis, Cic. Cluent. 65, i. e. *lijst of protocol van lijfstraffelijke vonnissen;* quadringentorum reddis mihi — tabellas, Martial. IX, 105, 1, i. e. *Wissel, Obligatie:* ex tabella pronuntiare sententiam i. e. de scripto, Sueton. Claud. 15: *dus ook* testimonium per tabellam dare, Auct. Dial. de orat. (*achter* Tacitus) 36, i. e. *schriftelijk:* signatis tabellis publicis clausoque tabulario, Liv. XLIII, 16, i. e. *openbare papieren, die in de Archiven lagen: bijzonder een brief, bij voorb.* Plaut. Pseud. I, 1, 8: tabellas proferri jussimus, Cic. Catil. III, 5: video mitti recipique tabellas, Ovid., *zie hier voor:* elapsae cecidere tabellae, Ibid. Met. IX, 57, i. e. *brief, biljet.* 7) *geloofte-tafeltjen* (tabella votiva) i. e. *tafeltjen* (*of bordjen*) *waarop men schrijft, dat, bij voorb. een God geholpen hadt, en het welk men als een teken van dankbaarheid in den Tempel van dezen God plagt optehangen, bij voorb.* tabella votiva, Juvenal. XI, 27: *en enkel* tabella, *bij voorb.* Et posita est meritae multa tabella deae, Ovid. Fast. III, 268: Nunc dea, nunc succurre mihi; nam posse mederi, picta docet templis multa tabella tibi, Tibull. II, 3, 27, *want het was deels beschreven, deels geschilderd.* 8) *het tafeltjen bij het stemmen in de* Comitia *en in het gericht.* a) *in* Comitiis, Cic. Pis. 1 extr. Cic. Planc. 6, *te weten, in* Cicero's *tijd, stemde het volk, niet meer bij monde, maar door tafeltjens, die het in een pot of bus wierp,* (*zie* lex tabellaria *in* Tabellarius, a, um). *Wanneer de* Comitia *de keuze van eene overheidspersoon betroffen, schreef men de namen der candidaten op een tafeltjen: gevolglijk bekwam die geen het ambt, wiens naam op de meeste tafeltjens stondt. Maar betroffen de* Comitia *den voorslag tot eene wet of verördening, dan kreeg ieder stemgerechtigde twee tafeltjens; op het één, waarmede de voordragt goedgekeurd werdt, stondt* U. R. i. e. uti rogas (*zoo als gij voorstelt, zoo wil ik het hebben enz.*), *op het ander, waarmede de voordragt verworpen werdt, stondt* A. i. e. antiquo i. e. *ik verwerp den voorslag.* b) *in 't gericht,* Cic. Flacc. 39 extr. Cic. Pis. 40 in. Cic. in Caecil. 7: *ook staat er* judicialis *bij,* Cic. Verr. II, 32 extr. *Te weten, de Richters stemden ook in en na de tijden van* Cicero (*zie* lex tabellaria *in* Tabellarius) *met tafeltjens. Elk kreeg er drie; op het één stondt* A. i. e. absolvo; *op het tweede* C. i. e. condemno; *op het derde* N. L. i. e. non liquet i. e. *ik weet niet recht, wat vonnis hier geveld moet werden. Was na het afloopen van het stemmen het grootste getal der tafeltjens met A. getekend, dan was de beschuldigde vrij; was het met C getekend, dan was hij veroordeeld; was het met N. L. getekend, dan was de zaak onbeslist: van daar* de aliquo austeram tabellam ferre, Prop. IV, 11, 49, *of* tabellam dimittere, Senec. de Benef. III, 7 extr., i. e. *vonnis vellen.* Not. dixit sibi ternas tabellas dari ad judicandum; unam fore, qui liberandos omni periculo censerent, alteram, qui capitis damnarent; tertiam, qui pecunia mulctarent, Caes. B. C. III, 83: cum de falso testamento ageretur, non tantum duas tabellas, damnatoriam & absolutoriam, simul cognoscentibus dedit, sed tertiam quoque, qua ignosceretur iis, quos fraude ad signandum vel errore inductos constitisset, Sueton. Aug. 33.

TABELLARIUS, a, um, 1) *tafeltjens betreffende, zich daarmede bezig houdende, daartoe behorende, bij voorb.* lex i. e. *wet, dat bij het stemmen tafeltjens in plaats van mondeling stemmen gebruikt zouden worden; hoedanige* leges *er te* Rome *vier zijn,* a) Gabinia, A. U. C. 614 *van den volkstribuun* Gabinius, *dat de keuze der overheidspersonen met tafeltjens geschieden moest.* b) Cassia, A. U. C. 616 *van den volkstribuun* Cassius Longinus, *dat in gerichten* (*behalven het* Iudicium perduellionis) *met tafeltjens gestemd moest worden.* c) Papiria, A. U. C. 622 *van den volkstribuun* Papirius Carbo, *dat in de Comitia het volk bij het aannemen of verwerpen van eene wet of inrichting, met tafeltjens stemmen moest.* d) Coelia, *betrof het* Iudicium perduellionis, *zie van deze vier* leges tabellariae, Cic. Leg. III, 16: lex tabellaria Cassii *staat ook buitendien* Cic. Sext. 48: *ook staat* lex tabellaria Plin. Ep. III, 20 in. 2) *brieven betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* navis, Senec. Ep. 77 in., *een postschip, paketboot: van daar* tabellarius, scil. servus *of* homo, *die gezonden wordt, om brieven over te brengen, brievenbesteller, bode, postbode, courier enz., bij voorb.* tabellarios Romam mittere, Cass. in Cic. Ep. ad Div. XII, 12: a Marco tabellarius, Cic. Phil. II, 31: tabellarii — flagitant literas; cum ad me veniunt, nullas adferunt, Cic. ad Div. XV, 17: tabellarios scrutari & retinere, Asin. Poll. ibid. X, 31 in.: scribemus ad te, si tabellarios praebebis, Cic. Q. Fr. II, 12 extr.: quam epistolam attulerat Phileros tabellarius, Cic. ad Div. IX, 15 in. *en meermalen. De Romeinen hielden vele slaven; gevolglijk was het hun gemakkelijk, die daartoe te gebruiken; voorál daar men toen geene posten hadt, zoo als thans; gevolglijk moesten zij zelve hunne brieven, bij voorb. uit* Rome *naar de Provintiën of uit de Provintiën naar* Rome *of elders enz., door eenen bedienden afzenden.*

TABELLIO, onis, m. *die allerhande schriftelijke opstellen maakt, als Contracten, Testamenten, en andere Instrumenten; ne\u00e9mlijk een Notaris,* Pandect. XLVIII, 19, 9 ante med.

TABEO, ui, 2. 1) *verteeren, uitteeren, allengs vergaan, smelten, bij voorb.* corpora tabent, Ovid. Met. VII, 541, i. e. *vergaan:* aliis rebus concrescunt semina membris, atque aliis extenuantur tabentque

que viciſſim, Lucret. IV, 1257: Tabuerant cerae, Ovid. Art. II, 89, i. e. *was geſmolten: en zoo ſtaat* tabuit, tabuerit cet. *meermalen; doch het* Perf. tabui *benevens de daar afſtammende* Tempora *ſchijnt veelmeer van* tabeſco *te zijn, zie* Tabeſco: *van daar* 2) *vol verteerende of ſmeltende vochtigheden zijn: van daar vol vochtigheden zijn, die aan een uitteerenden gelijk is: van daar druipen van eene onzuivere vochtigheid, ook wel in 't gemeen druipen, bij voorb. van etter, ſlijm, zeewater enz., bij voorb.* et ſale (i. e. *zeewater*) tabentes artus in litore ponunt, Virg. Aen. I, 173 (177): tabenti ſanie, Stat. Theb. IV, 364.

TABERNA, ae, f. *is misſchien voor* taberina; *misſchien eigenlijk een* Adject. taberinus, (contr. tabernus), a, um, i. e. *uit planken of borden beſtaande*, ſcil. domus, aedes, res cet., *misſchien van het oude woord* taba i. e. *bord; elke hut of winkel*, 1) *waar iemand woont, bij voorb.* pauperum tabernas, Horat. Od. I, 4, 13, i. e. *hut, gering huis: dus ook* ne deus — migret in obſcuras humili ſermone tabernas, Ibid. Art. 229: tabernae adpellatio declarat omne utile ad habitandum aedificium, nempe ex eo, quod tabulis clauditur, Ulpian. in Pandect. L, 16, 83. 2) *waarin verkocht wordt, het zij wijn, artzenij, eten, boeken enz., winkel, boutiek, koopmanshuis, koopmanswinkel: verders waarin arbeidslieden hun werk en beroep doen, wanneer het ook werkplaats is, bij voorb.* medicinae exercendae cauſa tabernam dedit, Cic. Cluent. 63, i. e. *winkel of werkplaats:* concurſare circum tabernas, Cic. Catil. IV, 8, *waarvoor vervolgends* locus ſellae atque operis & quaeſtus *ſtaat:* libraria, Cic. Phil. II, 9, i. e. *boekwinkel, waarvoor ook enkel* taberna *ſtaat* ſcil. libraria, Horat. Sat. I, 4, 71. Martial. I, 118, 10, *maar de ſamenhang ſpreekt daar van boeken; dus ook* unguentaria, Varr. L. L. VII, 30: tonſoria, Horat. Sat. I, 3, 131: deverſoria, Plaut. Men. II, 3, 81 *en* Truc. III, 2, 29. Varr. R. R. I, 2, 23: cauponia, Pandect. XXXIII, 7, 13: caſearia, Ibid. VIII, 5, 8 poſt med.: ſutrina, Tacit. Ann. XV, 34: purpuraria, Pandect. XXXII leg. 88: unguentaria, Sueton. Aug. 4: tabernam vel officinam conductam habuit. Pandect. V, 1, 19: argentaria, Liv. XXVI, 11, i. e. *wisſelbank: ook kan men misſchien hier toe brengen* lanionis, *vleeschbank, vleeschhal, bij voorb.* ad tabernas, quibus nunc Novis eſt nomen; atque ibi ab lanio cultro arrepto cet., Liv. III, 48: lanienae & tabernae conjunctae, Liv. XLIV, 16: tabernam exercere, Sueton. Aug. 4. Pandect. XXXIII, 7, 15: in tabernam devertere, Cic. Iuvent. II, 4, i. e. *herberg: zoo heet de ſtad* Dyrrhachium taberna Adriae, Catull. XXXVI, 15, *dewijl daar velen kwamen, die aan de Adriatiſche zee woonden: ook van hoeren*, Catull. XXXVII, 3. Prop. IV, 8, 19. *Verders van Vulkanus*, Juvenal. XIII, 45, Liparaea taberna, i. e. *werkplaats. In Rome was op de markt eene plaats, die heete* tabernae i. e. *winkels, hij was dubbel* tabernae veteres *en* novae, *bij voorb.* tabernas, quibus Novis eſt nomen, Liv. III, 48: cf. XXVI, 27 in.: *dus ook* ſub novis, Cic. Or. II, 66: pone veteres, ſcil. tabernas, Liv. XLIV, 16: *dus ook* in tabernis ludi erant, Liv. III, 44. 3) *eene hut of bank, om te kijken bij de ſchouwſpelen, bij voorb.* in circo totas tabernas compararunt, Cic. Mur. 35.

TABERNACŬLUM, i, n. *elke tent, die, bij voorb. iemand tot zijn vermaak ergens opſlaat, bij voorb.* Cic. Verr. V. 12 *en* 33: *of op de reize*, Cic. ad Div. IV, 12. Cic. Att. V, 16: *ook als men anders geene woning of herberg heeft of vindt*, Cic. Piſ. 25 poſt med.: Nomades in tabernaculis viventes, Plin. H. N. VI, 29 poſt med.: *bijzonder* 1) *in den oorlog, een veldtent, bij voorb.* militare tabernaculum, Cic. Brut. 9: *en enkel* tabernaculum, *bij voorb.* tabernacula, Caeſ. B. C. III, 85 *en* 96: tabernaculum ſtatuere, Nep. Eum. 7, *of* conſtituere, Auct. B. Afric. 1, i. e. *opſlaan, oprichten:* tabernacula detendere, *afbreken*, Caeſ. B. C. III, 85: *ook kregen de landvoogden* (proconſ. *en* propraet.) *ſoortgelijken op landskosten*, Sueton. Aug. 36: *zoo bepaalde ook* Rullus *in zijne* lex agraria *voor de tien Kommisſarisſen, die de landerijen verdeelen zouden*, tabernacula (ſcil. *op landskosten*), Cic. Agr. II, 13. 2) *die de* Conſul, *of wie anders de* Comitia *beſtuurde, voor de* Comitia *buiten de ſtad betrok, en daar in op de* Auſpicia *acht gaf: van daar* capere tabernaculum *zulke tent uitzoeken of betrekken; en deze moest met de behoorlijke plegtigheden uitgezocht en betrokken worden: van daar* recte capere tabernaculum, Cic. Div. II, 35, i. e. *goed, op de behoorlijke wijze, met de behoorlijke plegtigheden:* vitio capere *maar niet behoorlijk*, Cic. Div. I, 17. Cic. Nat. D. II, 4. Val. Max. I, 1, 3: *dus ook* parum recte capere tabernaculum, Liv. IV, 7. Not. *Tropisch*, in una philoſophia quaſi tabernaculum vitae ſuae collocarunt, Cic. Or. III, 20, i. e. *zich daar als 't ware nederſlaan, d. i. zich enkel aan de filoſofie overgeven.*

TABERNĀRĬUS, a, um, *de hutten of winkels betreffende, daar toe behorende, daarmede of daar in zich bezighoudende, bij voorb.* blanditiae, Apul. in Apolog. poſt med. p. 229, 3 Elm., i. e. *gemeene, zoodanige in hutten en winkels gemaakt worden:* comoedia, Donat. fragm. de Comoed. & Tragoed. Diomed. 3 *en* Feſt., *van de laagheid der perſonen en des inhouds dus genoemd: van daar* tabernarius, ſcil. homo, *elk, die zich in eene winkel bevindt, om daar te arbeiden, of daar iets te koop te veilen, winkelhouder, winkelier, bij voorb.* tabernarios concitare, Cic. Fl. 8, i. e. *winkeliers, winkelhouders, gevolglijk lieden uit het gemeen:* concitator tabernariorum, Cic. Dom. 5: cum tabernariis & aquariis pugnare, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 6 poſt med.: quis ex rupiconibus, bajulis, tabernariis tam infans eſt, ut cet., Apul. Flor. I poſt med. p. 344, 34 Elm., *alwaar het overäl in een verächtelijken zin ſtaat.*

TABERNŬLA, ae, f. i. q. taberna, *als men verkleinend ſpreekt.* 1) *hut, hutjen, bij voorb.* tabernulam quandam litori navique proximam: invadimus & diripimus omnia ſcil. in tabernula, Apul. Met. VII ante med. p. 190, 30 Elm., i. e. *hut, hutsjen; doch het kan ook zijn herberg:* in ipſa tabernula derepit in quandam ciſtulam, Ibid. IX prope fin. p. 236, 40 Elm., i. e. *hut, hutsjen, of woonhuis.* 2) *winkel, herberg enz., bij voorb.* tabernulas effringere, Sueton. Ner. 26, i. e. *winkels of ook herbergen, kroegen; doch de* Ed. Oudend. *heeft* tabernas *in dezelfde betekenis:* ſigillum, quod Saturninus in tabernula ſua ſedens propalam exſculpſit, Apul. in Apolog. poſt med. p. 314, 27 Elm., i. e. *winkel, werkplaats (van een beeldhouwer):* non dico jure domicilii, ſed tabernulam, pergulam, horreum, armarium, officinam conduxit, Pandect. V, 1, 19 poſt med.

TABES, is, f. *het allengs vergaan eener zaak en van elk ligchaam, het zij door ziekte, ſmelting, verrotting enz.: van waar het dikwijls door vergaan, ſmelten, verrotting, verteering, uitteering, teering enz., vertaald wordt, bij voorb. van den ſneeuw, als hij ſmelt, bij voorb.* ex molliſſimo tabes eſt (nivis), Senec. Quaeſt. Nat. IV, 2 poſt med.: *dus ook* omne caput fluvii — ingreſſo vere tumeſcit prima tabe nivis, Lucan. X, 225, i. e. *ſmelten; doch het kan ook zijn ſneeuwwater, en gevolglijk tot* n. 2 *behoren; bij ſlot verliest de zin niets:* tabes cadavera ſolvit, Lucan. VII, 809, i. e. *verrotting, vuiligheid:* Arca inania inventa, per tabem tot annorum omnibus abſumtis, Liv. XL, 29, i. e. *verrotting, vuiligheid: dus ook* arborum, Plin. H. N. XVII, 24 poſt med., i. e. *verrotting, het allengs afſterven: dus ook* putris tabes arboris, Ibid. XV, 19 in.: Corpora ſeu tabe vetuſtas abſtulerit, Ovid. Met. XV, 156, i. e. *verrotting, verteering:* luna corpora in tabem reſolvit, Plin. H. N. II, 101: tabes mercium, Ibid. XXXIV, 11 poſt init., i. e. (*misſchien*) *bedorven waaren: van daar de teering, uitteering, van een mensch of beest, het zij door ziekte of door kommer, bij voorb.* tabe multorum, Liv. III, 24, i. e. *aan eene uitterende ziekte, teering:* Aegritudo (*de kommer*) habet majora, tabem, cruciatum cet., Cic. Tuſc. III, 13, i. e. *uitteering, teering:* cf. Virg. Aen. VI, 442. Ovid. Met. II, 807: *bijzonder handelt* Celſ. III, 22 de tabe, *alwaar drie ſoorten onderſcheiden worden, ἀτροφία, καχεξία en φθίσις: van daar* 1) *eene zich uitbreidende ziekte, pest, bij voorb.* tanta vis morbi, uti tabes, animos occupaverat, Salluſt. Cat. 36 (37): *dus ook* tanta vis avaritiae in animos eorum, veluti tabes, invaſerat, Ibid. Jug. 32 (37): poſtremo velut tabem veniſſe ad corpus, Liv. II, 23: *en Tropisch, bij voorb.* tabes creſcentis foenoris, Liv. VII, 38, *de pest van den tastbaar aangroeijenden ſchuldenlast:* Infecit ea tabes legionum animos, Tacit. Hiſt. I, 27: fori, Ib. Ann. I, 6: propter hanc tabem atque perniciem domus totius, Corvin. ap. Feſt.: tabes animi contrectata adurit, Plin. H. N. XVIII, 1: quae prima caput movit, aſpida — levavit, Lucan. IX, 700. 2) *de vochtigheid eener rottende of ſmeltende, of in zich zelve verteerende zaak, bij voorb.* cum jam tabe fluunt (cadavera), Lucan. II, 166: ſidentes in tabem acervos (cadaverum), Ibid. VII, 791: luna corpora occiſa in tabem reſolvit, Plin. H. N., *zie boven:* per tabem liqueſcentis nivis ingrediebantur, Liv. XXI, 36, i. e. *over de natheid of glibberigheid van den ſmeltenden ſneeuw:* prima tabe nivis, Lucan., *zie hier voor: dus ook* per tabem ſanguinis ſequentes, Liv. XXX, 34: acetum margaritas in tabem reſolvit, Plin. H. N. IX, 36, i. e. *in vocht, tot water, d. i. maakt ze vloeibaar: van daar vervolgends elke vochtigheid, die aan eene rottende vochtigheid gelijk is, gevolglijk alle ſlijm, onrein of taai of bijtend vocht, bij voorb.* tabes veneni, Ovid. Met. III, 49, i. e. *ſlijm of vochtigheid van 't vergif:* tinctaque mortifera tabe ſagitta madet, Ovid. Pont. III, 1, 26, i. e. *vergiftig vocht of vergif:* dentes caventur tabe pituitae, Plin. H. N. VII, 16, i. e. *ſlijm, taai of bijtend vocht:* Miſſa eſt palla tabe Neſſea illita, Senec. Herc. Oet. 716, i. e. *vergiftig bloed, vergif:* argentum vivum exeſt ac

ac perrumpit vafa, permanans tabe dira, Plin. H. N. XXXIII, 6 post init.: imbribus & tabe nimborum arbusta vacillant, Lucret. I, 806: Iniiciunt eas (mustelas) cavernis (basilisci) facile cognitis soli tabe, Plin. H. N. VIII, 21 extr., i. e. *ligt kenbaar door de op den grondliggende flijm, of vergif van den basilisk; doch het kan ook zijn (door vergif) verbrande, dorre, onvruchtbaar uitziende gedaante der aarde: van daar misschien* tabe oculorum notus, Tacit. Hist. IV, 81, *het druipen der oogen, in zoover het den oogappel bijt, en gevolglijk blind maakt.* Not. a) tabe *met eene lange* e, Lucret. I, 806 Ed. Creechse *dus leest ook* Priscianus 7: *anderen lezen* tabi: *ook staat* tabi (Ablat.), Ibid. V, 928. b) tabes *Plural.*, *bij voorb.* internae tabes, Sil. VIII, 214, *alwaar andere* Edd. labes *hebben.*

TABESCO, bui, 3. *allengs vergaan, verzwinden, verdwijnen, smelten, bij voorb. sneeuw, een ligchaam, dat uitteert enz., bij voorb.* frigoribus durescit humor & tabescit calore, Cic. Nat. D. II, 10, i. e. *vergaat, smelt:* cera tabescens liquescit, Lucret. VI, 515, i. e. *smeltend, vergaande:* sol ningues (i. e. nives) radiis tabescere cogit, Ibid. 964: ficus in jure tabescunt, Colum. XII, 17: sal tabescit, Plin. H. N. XXXI, 8. Cels. VI, 15: corpus tetro tabescat odore, Lucret. III, 580: omnia paulatim tabescere, Ibid. II, 1170, i. e. *vergaan:* adsiduo tabescere lumina fletu, Catull. LXVII, 55: quodque aliena capella gerat distentius uber, tabescat, Horat. Sat. I, 1, 111, i. e. *vergaan*, scil. invidia: Ego moerore maceror, et tabesco miser, Plaut. Capt. I, 2, 31: animum tabescere curis, Ovid. Trist. V, 1, 77: quasi senex tabescit dies, Plaut. Stich. V, 1, 8: crescere dies licet & tabescere noctes, Lucret. V, 679: aeterno tabescere luctu, Ibid. III, 914: ubi ignis tabuit i. e. extinctus est, Solin. 22 (35) extr.: tabescere dolore, Cic. Att. II, 21 post med. Terent. Ad. IV, 5, 11, i. e. *vergaan van smart, zich van verdriet verteeren: dus ook* tabescere desiderio, Cic. Catil. II, 4: tabescere molestia, Cic. Tusc. IV, 17: tabescere otio, Cic. Att. II, 14: nobis in hac calamitate tabescendum est, Ibid. III, 25, i. e. *ik moet vergaan, voor eeuwig blijven enz.* Not. *het Perf.* tabui *schijnt in 't gemeen hier toe te behooren, bij voorb.* tabuerant cerae, Ovid. Art. II, 89, i. e. *was gesmolten, zie* Tabeo: calore corpora tabuerint, Ovid. Met. XV, 363: Hypsipyla ut famel Aemonio tabuit hospite scil. Jasonia, Prop. I, 15, 19, *in plaats van verliefd geworden is:* nives tabuerunt, Senec. Nat. Quaest. III, 27 ante med.: ubi ignis tabuit, Solin., *zie hier voor:* delphinus desiderio tabuit, Gell. VII, 8 extr.: qui sic tabuerit scil. amore, Ovid. Met. III, 445: *dus ook* tabuit ex illo, Ibid. IV, 259: bis tuum decies non toto tabuit anno, Martial. IX, 84, 5, i. e. patrimonium absumtum est.

TABIDULUS, a, um, i. q. tabidus, *bij voorb. uitteerend, bij voorb.* mors, Virg. Cir. 183.

TABIDUS, a, um, 1) *allengs verteerend, verdwijnend, smeltend, verrottend, bij voorb.* nix, Liv. XXI, 36, i. e. *smeltend: van daar* a) *Tropisch, d. i. vergaande, bij voorb.* mens, *bij voorb.* mens tabida facta de nive manantis more liquescit aquae, Ovid. Pont. I, 1, 67: *dus ook* tabidus (*van liefde*) erro, Calpurn. Ecl. III, 50. b) *vol rottig vocht, vol rottigheid, vol saus of verteerend (bijtend) vocht of flijm, teeringachtig, besmet, bij voorb.* felle nigro tabidum spumat jecur, Senec. Oed. 358: tabidos inter juvencos, Ibid. 143. 2) *het geen doet verteeren, allengs verteerende, bij voorb.* lues, Virg. Aen. III, 137: Tabida consumit ferrum vetustas, Ovid. Pont. IV, 8, 49: Hecate, Lucan. VI, 737: venenum, Tacit. Ann. XVI, 66: pestis, Martial. I, 79, 1: fames moesta, tabido rictu jacens, Senec. Herc. fur. 691.

TABIFICABILIS, e, *voor* tabificus, *bij voorb.* letum liberorum, Acc. ap. Non. cap. 2 n. 852.

TABIFICUS, a, um, *alles, wat maakt, dat iet allengs vergaat, smelt, verrot, verteerend, smeltend, bij voorb.* radii (solis) tabifici, Lucret. VI, 737, i. e. *smeltend:* aër tabificus, Lucan. V, 911, i. e. *pestilentiaal:* coeli vitia, Senec. Oedip. 79: tabificus seps, Lucan. IX, 723: elephantis terram edisse tabificum est, nisi saepius mandant, Plin. H. N. VIII, 10, i. e. *maakt, dat zij vergaan of sterven:* Venenum lentum & tabificum, Sueton. Tib. 73, i. e. *allengs doodend, verteerend:* tabificae perturbationes, Cic. Tusc. IV, 16, i. e. *verteerend.*

TABITUDO, inis, f. *voor* tabes, *uitteering, teering, bij voorb.* longo morbo ad tabitudinem redactis, Plin. H. N. XXII, 25 ante med.

TABLINUM, *zie* Tabulinus.

TABULA, ae, f. *elk bord of tafel, of plank, het zij het diene, om te bouwen, te spelen, te schrijven, te schilderen, of waar toe het wille.* 1) *een plank, bij voorb. om te bouwen enz., bij voorb. van een schip, bij voorb.* tabulam adripere de naufragio, Cic. Off. III, 23: *dus ook* laceras tabulas in litore vidi scil. navis naufragae, Ovid. Met. XI, 428: qui navem mercibus implet ad summum latus & tabula distinguitur unda, Juvenal. XIV, 289: summa pars scenae e tabulis inauratis, Plin. H. N. XXXVI, 15 med.: perforatae tabulae, quibus ovilia consternuntur, Colum. VII, 4 post med.: latera cluduntur tabulis, Plin. H. N. XXXIII, 4 med.: spongiae aqua perfusae expressaeque inter duas tabulas, Ibid. XXXI, 11 post med. 2) *bord of tafel, om te spelen, speeltafel*, scil. lusoria, *bij voorb.* Ovid. Nuc. 77. Juvenal. I, 90. Senec. tranquill. 14 post med. 3) *een bord, waar op geschilderd wordt: van daar* tabula picta: *eene schilderij, bij voorb.* tabula bene picta, Cic. Brut. 75, i. e. *een schoon schilderstuk:* tabulae pictae, Prop. III, 21 (20), 29: *ook eenvouwig* tabula *eene schilderij*, Cic. Fin. V, 1, *en* Parad. V, 2. Ovid. Fast. III, 831. Prop. II, 3, 41 (II, 2, 51). Juvenal. VIII, 6: tabellae Apelleae, Prop. I, 2, 22: Zeuxis facturus tabulam, Plin. H. N. XXXV, 9 extr.: *van daar* manum de tabula i. e. *genoeg!* Cic. ad Div. VII, 25, *eigenlijk (misschien) de hand van de schilderij: te weten, men dient niet te veel tot de schilderij toe te voegen, anders bederft men die: zoo staat van een' schilder*, Plin. H. N. XXXV, 10 ante med., quod manum ille de tabula nesciret tollere, *zie* Manus. Not. *schipbreukelingen plagten zich en hun ongeluk op een bord (tafel) te laten uitschilderen, en daarmede te gaan bedelen (zie* Horat. Art. 21. Juvenal. XIV, 301), *bij voorb.* ne pictus oberret in tabula, Pers. VI, 33: *ook deze schilderij in den Tempel met geloften, dat zij niet weder naar zee wilden, op te hangen, bij voorb.* me tabula sacer paries indicat cet., Horat. Od. I, 5, 13, *doch alwaar* tabula votiva (*zie* Tabella) *ook tot dankbaarheid voor het levensbehoud kan opgericht zijn.* 4) *eene tafel om te schrijven of te rekenen: van daar schrijftafel, bij voorb.* tabula literaria, Varr. R. R. III, 5: *ook eenvouwig* tabula, i. e. *tafel, waarop geschreven of gerekend wordt, schrijftafel, rekentafel*, Horat. Sat. I, 6, 74. Ibid. Ep. I, 1, 74. Juvenal. IX, 41. Justin. XXIII, 4. Petron. 46: *daar uit verklaren sommigen het boven staande* manum de tabula, Cic., *maar het schijnt beter van de schilderkunst ontleend te zijn: dus ook* tabula cerata, Plaut. Asin. IV, 1, 17, i. e. *wasschen tafel: want de Ouden schreeven meest op tafelen, die met wasch overtrokken waren, met een griffie* stilus *genoemd, zie* Stilus. Not. ex illis tabulis cerave recitata sunt, *voor* tabulis ceratis, Liv. I, 24. *Van daar elke tafel, waarop iet geschreven wordt of is, bij voorb. tot bekendmaking, bij voorb. wettafel, bij voorb.* tabulae figebantur, Cic. Phil. II, 36: *ook* ne qua tabula ullius decreti Caesaris aut beneficii figeretur, Ibid. I, 1: tabulae aereae, in quibus publicae constitutiones inciduntur, Plin. H. N. XXXIV, 9 extr.: in XII tabulis, scil. legum, Cic. Or. I, 43: *dus ook* libellus XII tabularum, Ibid. 44: *verders auctietafel, d. i. tafel, waarop de zaken, die verkocht zouden worden, geschreven stonden: van daar voor auctie, verkooping, bij voorb.* adest ad tabulam, Cic. Caecin. 6: fit ad tabulam, Cic. Att. XII, 40; *doch het kan ook zijn tafel, d. i. bank, waar de verkoopingen gehouden werden: verders Proscriptie-tafel of lijst der genen, die vogelvrij verklaard werden*, Cic. Rosc. Am. 9. *Verders het tafeltjen, waarmede gestemd werdt, bij voorb.* nisi tabulis sortitio fit tributim, Varr. R. R. III, 17 in., i. e. *waar naar gestemd wordt, tenzij het de tafelen zijn, waarop de stemmen van elke tribus opgeteekend werden:* vos custodes tabularum, Cic. Pis. 15 extr.; *doch het kan hier ook zijn de tafel, waarop de vota (stemmen) in de comitia opgeteld werden, zoo als het eigenlijk schijnt te zijn*, Varr. R. R. III, 5 §. 18, Narrat ad tabulam cet.: *dus ook* cui primam dederas (i. e. commiseras, credideras) tabulam praerogativae, Cic. Pis. 5 extr., *alwaar het insgelijks eene tafel is: dus ook* quos ad tabulam poneret (in comitiis), non habebat, Cic. Petit. 2. *Verders geographische tafel of beschrijving, landkaart, bij voorb.* Dicaearchi tabula, Cic. Att. VI, 2 med.: *dus ook* cogor & e tabula pictos ediscere mundos, Propert. IV, 3, 37: *van daar verders elk schriftelijke opstel of geschrift, boek, register, lijst, bij voorb.* Jupiter bonos in aliis tabulis exscriptos habet, Plaut. Rud. Prol. 21: tabulam posuisse & jurasse se scriptum non facturum, Liv. IX, 46, i. e. *het boek, waar in hij, als schrijver, op bevel der Overheid, het nodige schrijven moest; neem eens het Protocolboek enz.:* cui scribarum ministerium custodiaeque & tabularum cura — subiicerentur, Liv. IV, i. e. *Archief:* ex illis tabulis cerave recitata sunt, Liv., *zie boven:* tabulae, ubi aera perscribuntur usuraria, *Plaut. Truc. I, 1, 53:* tabulas nuptiales rumpere, Tacit. Ann. XI, 30, i. e. *huwlijksverdrag: ook enkel* tabulae, *bij voorb.* tabulas signare scil. nuptiales of dotales, Juvenal. I, 119: *van daar* a) tabulae *rekenboeken, bij voorb.* conficere tabulas, Cic. Rosc. Com. 2 en 3. Cic. Or. II, 23 post med.: argentum in tabulis debere, Cic. Top. 3 extr.: literae lituraeque de tabulis in libros transferuntur, Cic. Verr. II, 77: *van daar* tabulae no-

vae i.e. *veranderìng der ſchuldboeken, ten behoeve der ſchuldenaren, dat deze weinig of niets behoeven te betalen*, Cic. Catil. II, 8. Liv. XXXII, 38. Cic. Phil. VI, 4: *zoodanige is ſomtijds voorgeſteld, maar gemeenlijk voor ſchadelijk gehouden, dewijl het credit lijdt, zie* Novus. b) tabulae publicae, Cic. Verr. II, 42. Liv. XXVI, 36, *openbare papieren, d. i. ſtaatspapieren, ſtaatsſchriften, die in de Archieven behooren: ook enkel* tabulae, *het welk men ook dikwijls Archieven vertalen kan, bij voorb.* cura tabularum, Liv., *zie boven:* SCtum incluſum in tabulis, Cic. Cat. I, 2. c) *Teſtament*, Ovid. Art. II, 332. Plin. Ep. II, 20 poſt med. Juvenal. II, 58: ſupremas tabulas ſignare, Martial. V, 41, 2. 5) *tafel, d. i. diſch: van daar wisſeltafel, wisſelbank, bij voorb.* Sextia, Valeria. Cic. Quint. 6. Vatin. 9: *van daar auctietafel, gevolglijk auctie, verkoping, zie hier voor.* 6) *zekere afdeeling van een' akker, neem eens reijen, ſchikkingen enz., in den wijnberg enz.*, Pallad. in Januar. 10, 11 *en* 18 extr.: jugeralis, Ibid. in Febr. IX, 9.

TABULARĬA, *zie* Tabularius.

TABULĀRIS, e, *tafelen of planken betreffende, daar aan gelijk, bij voorb.* aeris temperatura. Plin. H. N. XXXIV, 9, i. e. *tot blik dienſtig: van daar* tabulare, Subſtantive (*misſchien* ſcil. aes), *blik; bij voorb. als een pijnigingsinſtrument*, Senec. de Ira III, 19. torſerat fidiculis, tabularibus cet., *misſchien gloejend of ander blik tot pijniging.*

TABULĀRĬUS, a, um. 1) *planken, borden, of tafel, betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende.* 2) *ſchriftelijke opſtellen, bij voorb. rekeningen, ſchriften, protocollen, wetten, betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* (1) tabularium, ſcil. aedificium, *bewaarplaats van papieren, ſchriften, rekeningen enz., Archief, zoo wel van den Staat*, Cic. Arch. 4. Liv. XLIII, 16: *dus ook* nec — populi tabularia vidit, Virg. Georg. II, 502, i. e. *heeft den Staat niets afgepacht (want het Pacht-contract kwam in de Archieven): als van bijzondere perſonen*, Pandect. XXXII leg. 92. (2) tabularia, ſcil. aedes, i. q. tabularium, *Archief*, Claud. ap. Non. cap. 3 n. 110. (3) tabularius, ſcil. homo, (a) *die rekeningen houdt, rekeninghouder, bij voorb.* cujus patrimonium tabularios laſſat. Senec. Ep. 88 ante med.: cf. Pandect. XI, 6, 7. (b) *die de overheids papieren, acten, rekeningen, bewaart, archivarius, regiſtrateur, protonotaris enz.*, Pandect. XLIII, 5, 3. Pandect. L, 4, 18 ante med. §. 10: tabular. claſſ. Raven., Inſcript. ap. Gud. p. 160 n. 7: tabularius XX hereditatium, Inſcript. ap. Gruter. p. 1021 n. 3. Not. *Men kan hier ook* cuſtos *voor* homo *verſtaan.*

TABULĀTĬO, onis, f. *ſaamgevoegd planken, zoldering, bij voorb.* tabulationem perſtringere, Caeſ. B. C. II, 9: omnia publica lignea theatra tabulationes habent complures, Vitruv. V, 5 extr.

TABULĀTUM, *zie* Tabulo.

TABULĪNUM, *zie* Tabulinus.

TABULĪNUS *of* **TABLĪNUS**, a, um, 1) *van* tabula *plank, van planken: van daar* Tabulinum *of* Tablinum, ſcil. aedificium *of* ſtabulum, *een gevloerde plaats in de open lucht, een afſlag of luifel, bij voorb.* coenitabant in tablino, Varr. ap. Non. 2 n. 112. 2) *van* tabula *ſchilderij, uit ſchilderijen beſtaande: van daar* Tabulinum, ſcil. aedificium *of* ſtabulum, *een beeldengalerij, beeldenzaal, bij voorb.* quod tabulina perpulchra in aedibus cernant, Apul. Flor. 4 p. 364. 14 Elm. 3) (*van* tabulae *allerhande ſchriften, rekeningen*) *ſchriften en rekeningen betreffende: van daar* tabulinum *of* tablinum, ſcil. aedificium *of* ſtabulum, *eene plaats, waar allerhande papieren, documenten, contracten, regiſters enz., bewaard worden, Archief*, Plin. H. N. XXXV, 2. Vitruv. VI, 4 *en* 8.

TABŬLO, avi, atum, are, *met planken bedekken, bevloeren, of zolderen: van daar* tabulatus, a, um, *gezolderd, gevloerd, met planken bedekt of beſlagen, bij voorb.* transitus tabulatus, Plin. Ep. II, 17 ante med. §. 9: exterae gentes, quae adhuc tabulatis habitant aedibus, Feſt. in Adtubernalis, i. e. *houten huizen of hutten, uit planken beſtaande, van planken opgeſlagen hutten: van daar* Tabulatum, Subſtantive, *iets gezolderds, uit planken ſaamgeſlagen of beſtaande, bij voorb.* catastae, Martial. IX, 5: *iets daar op leggen, waar het een opſtal of zoldering, of vloer (bij voorb. hooivloer enz.) is, bij voorb. voor het hooi*, Colum. II, 22: *hout*, Cato R. R. 55: *olijven*, Ibid. 3 *en* 64. Colum. XII, 50, 3: *voor de hoenders*, Ibid. VIII, 3, 3: ſiccae res congerantur tabulatis, ut frumentum, foenum, Ibid. VI, 6, 9: *van daar eene verdieping, etage, bij voorb.* turris quatuor tabulatorum, Caeſ. B. G. VI, 28: ſex tabulata (turris) exſtruere, Ibid. B. C. II, 9 extr.: *dus ook* tabulata turris, Virg. Aen. II, 464: turris tabulatorum quinque, Liv. XXVIII, 6: *van daar* a) *bij boomen, wanneer zij opwaards, even als bij verdiepingen, zoo opgehaald worden, dat de wijn van verdieping tot verdieping oploopt, neem eens reijen of verdieping, bij voorb.* ſequi tabulata per ulmos, Virg. Georg. II, 361: arbores falce formandae & tabulata inſtituenda, Colum. V, 6, 11: cf. Ibid. §. 23 *en* 24: populus, cujus tabulata cet., Plin. H. N. XIV, 1: tabulata platani, Ibid. XII, 1. b) *eene rei of ſtapel van dingen, die op elkander liggen, bij voorb. wijnbezien, druiven, olijven enz., bij voorb.* acina in dolium conjecto, pedibusque calcato; ubi unum tabulatum feceris cet., Colum. XII, 39: alterum tabulatum (uvarum), Ib. 43 §. 2 *en* 3: cf. §. 11: alterna tabulata olivarum, Ib. cap. 48 §. 3. Not. *men ziet, dat alle deze beteekenisſen ſamenhangen.*

TABUM, i, n. i. q. tabes, 1) *aanſtekende ziekte, pest, vergif, bij voorb.* corpora ſqualebant tabo exſangui, Ovid. Met. XV, 627: *dus ook* corpora adfecta tabo, Liv. IV, 30: infecit pabula tabo, Virg. Georg. III, 481: turpi dilapſa corpora tabo, Ib. 557: tabo munus imbutum, Horat. Epod. V, 65, i. e. *vergiſt.* 2) *verrottende vochtigheid, etter, ſlijm, verrot bloed, bij voorb.* eviſceratus, ſaxa ſpargens tabo, Enn. ap. Cic. Tuſc. I, 44, *en in* Piſ. 19: ſanguine guttae, et terram tabo maculant, Virg. Aen. III, 29: atro membra fluentia tabo, Ibid. 626: cf. VIII, 485: tecta (Invidiae) nigro ſqualentia tabo, Ovid. Met. II, 760: corpora ſqualebant tabo exſangui, Ovid., *zie hier voor:* nigram ſtillantis tabi ſaniem, Lucan. VI, 548: *van daar elke dergelijke vochtigheid of vocht, bij voorb. purperſlakken bloed, bij voorb.* vellera Sidonio rubeſcere tabo, Stat. Sylv. I, 2, 125. Not. *Ook* tabus, i, *hebben de Ouden gezegd, volgens* Charis. 1. *Ook lezen ſommigen* tabum fluentem vulneris, Senec. Herc. Oet. 520, *voor* tabem fluentis cet.

TACĔO, ui, itum, 2. 1) *zwijgen, d. i. niet ſpreken, ſtil zijn, zich niet laten hooren, bij voorb.* quin taces, Terent. And. II, 2, 25, i. e. *ei wees toch ſtil, zwijg toch ſtil:* tu, tace, obſecro, Ibid. Eun. V, 2, 60: utrum taceamne an praedicem? Ibid. IV, 4, 54: ne me obturba ac tace; Mil. taceo: Ag. ſi tacuiſſes jam, iſtuc taceo non natum eſſet. Plaut. Phoen. I, 2, 40 ſeq.: volucres taceant. Ovid. Art. I, 271: canis ipſe tacet, Tibull. II, 4, 34: tacere in his rebus. Cic. Agr. III, 2: tacebimus, quod proſit, Plin. H. N. XXVIII, 1: Tacere de rebus, Cic. Verr. Act. I, 9: *ook redeneerkundig, voor niet veel ſpreken, bij voorb.* tacere adverſarios, Cic. Verr. I, 9 in.: *van daar Tropiſch, zwijgen, d. i. ſtil zijn, bedaard zijn, zich niet laten hooren, bij voorb.* cum tacet omnis ager, Virg. Aen. IV, 525, ſcil. *bij nacht:* cum tacet nox, Catull. VII, 7: tacet ſtridor litui ſtrepentis, Senec. Thyeſt. 575: locutio Feſcennina taceat, Catull. XL, 126: plectra dolore tacent, Ovid. Her. XV, 198: Oculi tacuere tui, Ovid. Am. II, 5, 17: blanditiae taceant, Ovid. Am. I, 4, 66, i. e. abſint: *dus ook* tacere indolem Romanam, Liv. IX, 6 extr., i. e. *vertoont zich niet, is verdwenen, nedergeſlagen (de Romeinſche geest): van daar* tacens *ſtil, bij voorb.* loca, *van de onderaardſche wereld*, Virg. Aen. VI, 265: *dus ook* ſolitudo & loci tacentes, Tacit. Hiſt. III, 85: tacens ventus, Senec. Med. 166: eſſedo tacente i. e. nullum ſtrepitum edente, Martial. IV, 64, 19: iſtrum tacentem, Ibid. VII, 83, 3, i. e. *bevrozen, gevolglijk ſtil, niet ruiſchend:* aquae tacentes, Prop. IV, 4, 49. 2) *verzwijgen*, aliquid, *is ook menigvuldig, bij voorb.* quod ſemper tacui, Cic. Or. I, 26: quae vera audivi, taceo & contiuco, Terent. Eun. I, 4, 23: commiſſa arcana, Horat. Sat. I, 4, 84: utque alias taceam, i. e. *verzwijge, niet aanhale*, Ovid. Met. XIII, 177: utrum taceam an praedicem? Terent., *zie hier voor:* tacebimus, quid proſit, Plin. H. N., *zie hier voor:* taceo novercas, Senec. Hippol. 558, i. e. *overga met ſtilzwijgen, wil er niets van zeggen:* nec tacuiſſem vimen acanthi, Virg. Georg. IV, 123, i. e. cecinissem, de eo dixiſſem. *Ook* Paſſive, *bij voorb.* tacitum eſt, Terent. Ad. III, 4, 48: tacenda loqui, Horat. Ep. I, 7, 72. Ovid. Art. II, 604: *van daar* Tacitus, a, um, 1) Paſſive, *het geen verzwegen wordt, waar men van zwijgt, bij voorb.* aliquid tacitum relinquere *ſtilzwijgend voorbij gaan, er niets van zeggen, bij voorb.* prima duo capita epiſtolae tuae tacita mihi relinquenda ſunt, Cic. ad Div. III, 8: aliquid tacitum tenere, Cic. Or. III, 17 extr., i. e. *bij zich houden:* quod tacito uſus (i. e. opus) eſt, Plaut. Ciſt. I, 2, 10, *d. i. het geen verzwegen dient te worden; alwaar* tacito *voor* tacitu (Supin.) *ſtaat:* tacitum pati aliquid, *bij voorb.* non patientibus tacitum tribunis, Liv. VII, 1, i. e. *ſtilzwijgend verdragen: maar* tacitum fero *of* aufero aliquid *heet, wanneer een ander zwijgt, eigenlijk, ik draag het zonder tegenſpraak, zonder ſpreken van een' ander, weg, bij voorb.* non feres tacitum, Cic. Att. II, 3, i. e. *ik zal niet zwijgen: dus ook* ne id quidem ab Turno tuliſſe tacitum, Liv. I, 50 extr., i. e. Turnus *heeft niet gezwegen:* ferro ſum nominandus ſum, ut tacitum feras, Liv. III, 45, ſcil. a me, i. e. *opdat ik zwijge:* Suſpendas potius me, quam tacita ut haec auferas, Plaut. Aſin. IV, 2, 7, i. e. *dan dat ik zwijgen, het verzwijgen zou; doch* fero tacitus *heet ook, ik verdraag het ſtil, zonder iets tegen te ſpreken, bij voorb.* conticuo-

tumeliam tacitus tulit, Liv. XXXV, 19; [illegible] *behoort: van daar* Tacitum *een geheimenis, bij voorb.* taciti vulgator, Ovid. Am. III, 7, 51: *van daar heet* tacitus, a, um, *het geen zonder woord of stem geschiedt, geheim, stil, bij voorb.* adsensio, Cic. Mil. 5: induciae, Liv. II, 18 *en* 64. XXIII, 46, i. e. *niet afgesproken, maar in stilte, in 't geheim, gemaakt, toen elke partij daar op zweeg: dus ook* cum quasi tacito consensu induciae essent, Justin. VI, 7: sensus, *bij voorb.* tacito sensu, Cic. Or. 60 extr. Cic. Or. III, 50 post med.: tacita conventio, Pandect. XX, 2, 3: substitutio, Ibid. XXVIII, 5, 15: omnis dotis promissio futuri matrimonii tacitam conditionem adcipit, Ibid. XXIII, 3, 68: ceteris sociis non jubentibus, tacito jure partes ei adcrescunt, Ibid. XXIX, 2, 66, voluntas, Liv. XLV, 24: exceptiones, Cic. Invent. II, 47, i. e. *die men voor zich maakt, zonder dat zij schriftelijk opgesteld of voorgeschreven waren: van daar in 't gemeen, geheim, bij voorb.* vulnus, Virg. Aen. IV, 67: judicium, Cic. Att. IV, 16: tacitis ambagibus, Liv. I, 54: tacito signo, Liv. XXXIX, 30: adfectu tacito laetaris, Ovid. Met. VII, 147: tacito mando mea verba libello, Ib. Her. XVII, 143: *ook staat het voor* tacite, *stil, in stilte, geheim, bij voorb.* sperasti tacitus mea discedere terra? Virg. Aen. IV, 306: mirari secum tacitus, Horat. Ep. I, 7, 62: tacitus pasci si posset corvus, Ibid. I, 17, 50: si tacita tecum loquitur (patria), Cic. Cat. I, 7: *van daar* Tacitum *de stilte, zie het volgende.* b) *zwijgend, stil, d. i. niet sprekende, zijne stem niet latende hooren, bij voorb.* mulier, Plaut. Rud. IV, 4, 70: me tacito, Cic. Verr. II, 73, i. e. *als ik zwijge:* Hoc tacitus praeterire nullo modo possum, Cic. Marc. 1: Os tacitum alicui praebere, Cic. Verr. III, 26, i. e. *niets spreken of antwoorden:* tecum tacita loquitur patria, Cic., *zie hier voor:* contumeliam tacitus tulit, Liv. XXXV, 19, *stil, d. i. zonder er iet tegen te zeggen: dus ook* si mori (me) tacitum oportet, taceamus, Liv. XL, 9 in., *stil, stilzwijgend, zonder er iet tegen te mogen zeggen:* ne tacitum concilium dimitteret, Liv. XXXII, 20, i. e. *waar in niets gesproken of voorgedragen wordt of is geweest:* quorum voluntas tacitorum prospicis i. e. tacentium, Cic. Cat. I, 8: tacitus tace, Plaut. Poen. IV, 2, 84, i. e. *zwijgt stil, alwaar* tacitus *weg kon blijven:* matronae tacitae spectent, tacitae rideant, Ibid. Prol. 32: *verdere* corvus, Horat., *zie hier voor:* si quam conjecturam adfert hominibus tacita corporis figura, Cic. Rosc. Am. 7: *van daar in 't gemeen stil, geen gedruisch makende, bedaard, met geen geruisch, of klank, geschal, stem enz., gepaard, bij voorb.* tacita vestra exspectatio, Cic. Cluent. 23: nemus, Virg. Virg. Aen. VI, 386: aqua, Ovid. Fast. III, 652: mare, Senec. Herc. fur. 536: quies, Ibid. Med. 158: tenebrae, Ibid. 114: aër tacitus, Martial. VIII, 32, 1: specus tacitus defendens nostra arcana, Senec. Herc. Oet. 486: domus, Martial. IX, 62, 14: *dus ook* Alecto tacitum obsedit limen Amatae, Virg. Aen. VII, 343, i. e. *het stille vertrek wegens den kommer. Anderen verklaren het door* tacita (Alecto), *misschien onnodig:* taciti regnator Averni, Martial. VII, 45, 7: tacitam luna regnante per Arcton, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 22: totumque pererrat luminibus (i. e. oculis) tacitis, Virg. Aen. IV, 364: nox, Ovid. Fast. II, 552. Her. XVIII, 78, *de stille nacht:* vox, Ovid. Met. IX, 300, i. e. *stille, zachte, stem:* elogium (in tumulo), tacitia format quod litera voce, Virg. in Cul. 411: figura corporis, Cic., *zie hier voor: van daar* Tacitum *de stilte, bij voorb.* trahitur Ganges per tacitum mundi, Lucan. X, 252, i. e. *door de onderaardsche stilte, of onderaardsche plaatzen: van daar* per tacitum *stil, in stilte, zonder gedruis, bij voorb.* surgens per tacitum Ganges, Virg. Aen. IX, 30: Erumpunt sub calide per tacitum lacrymae, Sil. XII, 551: cf. X, 354. XVII, 220: *dus ook* tacito (Ablativ.) *in stilte, stil, bij voorb. voortgaan enz., bij voorb.* Elissa fugam tacito molitur, Justin. XVIII, 4.

TACĬTE, 1) *zwijgend, stil, in stilte, bij voorb.* auscultare, Plaut. Asin. III, 2, 42: rogare, Cic. Manil. 5: laudare, Plin. Ep. V, 17 extr.: exsecrari, Liv. II, 58: aliquid tacite habere, Liv. XLII, 16 extr., i. e. *verzwijgen, bij zich houden:* annus tacite labens, Ovid. Fast. I, 65: fluvius tacite peragens lene iter, Ibid. Pont. IV, 10, 54, i. e. *stil, zonder gedruisch.* 2) *stil, geheim, in stilte, bij voorb.* perire, Cic. Quint. 15: occidi, Justin. XV, 2: exponere rem, Val. Max. VI, 5, 2 extr.: *ook kan men het één en ander uit n. 1 hier toe brengen.*

TACĬTO, Ablat., i. q. tacite, *zie* Taceo *op het einde.*

TACĬTURNĬTAS, atis, f. 1) *het zwijgen, stil zijn, stilte, bij voorb.* testium, Cic. Quint. 5: curiae, Cic. Pis. 14: nosti hominis taciturnitatem, Cic. ad Div. I, 5 extr., i. e. *het zwijgen, stilzwijgendheid:* suspicionem mihi tua taciturnitas adtulerat, Cic. Att. VII, 8: quid foret Iliae Mavortisque puer, si taciturnitas obstaret cet. i. e. silentium poëtarum, Horat. Od. IV, 8, 23: gravissimo taciturnitatis judicio oppressus, Cic. Cat. I, 7. 2) *stilzwijgendheid, als eene deugd, bij voorb.* opus est fide & taciturnitate, Terent. And. I, 1, 7.

TACĬTURNUS, a, um, *voor* taciturinus, i. q. tacitus, 1) *stilzwijgende, niet sprekende, bij voorb.* obstinatio, Nep. Att. 22: homo i. e. *die niets of niet veel spreekt, bij voorb.* quia taciturnum videbant, Cic. Sext. 5: silentia, Lucret. IV, 587. Ovid. Art. III, 505, i. e. *zwijgende stilte, alwaar een Pleonasmus schijnt te zijn:* ingenium statua taciturnius, Horat. Ep. II, 2, 83: *van daar in 't gemeen stil, bedaard, zonder gedruisch, zacht, bij voorb.* ripa, Horat. Od. III, 29, 24: ostium taciturnissimum, Plaut. Curc. I, 1, 20: *dus ook* tineas pasces taciturnus inertes, Horat. Epist. I, 20, 12, i. e. *stil, in stilte; doch het kan ook heeten, onbekend, zie het volgende:* vestigia furtim suspenso digitis fert taciturna gradu, Ovid. Fast. I, 426, i. e. *gaat heel zacht op de toonen:* loca deserta & taciturna, Prop. I, 18, 1: silentia, Lucret. *en* Ovid., *zie hier voor.* 2) *gezwegen, van wien men niet spreekt, onbekend, onvermaard, bij voorb.* tineas pasces taciturnus, Horat., *zie hier voor.*

TACĬTUS, a, um, *zie* Taceo.

TACTĪLIS, e, *raakbaar, d. i. het geen geraakt, aangeroerd kan worden,* Lucret. V, 152.

TACTĬO, onis, f. 1) *aanraking, bij voorb.* oculorum & tactionum, et odorationum, et saporum, Cic. Tusc. IV, 9, *alwaar het ook gevoel kan zijn. Ook met den Accusativus, bij voorb.* quid tibi meam tactio est, Plaut. Aul. IV, 10, 14, i. e. *waarom raakt gij aan enz.: dus ook* quid tibi istunc tactio est? Plaut. Cas. II, 6, 54, i. e. *wat raakt gij dezen aan? dus ook* quid tibi tactio hunc fuit? *Ibid.* 56: quid tibi hanc digito tactio est? *Ib.* Poen. V, 5, 29: quid tibi nos tactio est? Ibid. Aul. III, 2, 9. 2) *het gevoel; hier toe kan men de plaats* Cic. Tusc. IV, 9 *brengen, zie hier voor.*

TACTUS, us, m. i. q. tactio, 1) *het raken, aanraken, bij voorb.* chordae ad quemque tactum respondent, Cic. Or. III, 57: coelum sub adspectum & tactum cadit, Cic. Univ. 5, i. e. *is raakbaar:* sanguis — tactum non sentit, Plin. H. N. XI, 38: signa manus dextras ostendunt adtenuari saepe salutantum tactu, Lucret. I, 319: membra reformidant mollem quoque saucia tactum, Ovid. Pont. II, 7, 13: virga — vim rapuit monstri tactuque induruit hujus, Ibid. Met. IV, 744: lacessere asperum tactu leonem, Horat. Od. III, 2, 16: mala tactu vipera, Virg. Georg. III, 416: pellis ad tactum tractanti dura resistit, Ib. 502: abstinere tactu, Ibid. Aen. VII, 618: flamma tactu innoxia, Ibid. II, 683: levis tactus, Claudian. in consul. Mall. Theod. 316: *van daar de werking door aanraking, invloed, bij voorb.* solis, Cic. Nat. D. II, 15 in.: lunae, Cic. Div. II, 46: *van daar* orationem illorum (librorum) tactu quasi colorari, Cic. Or. II, 14, i. e. *werking, invloed.* 2) *één van de vijf zinnen, het gevoel genoemd,* Cic. Nat. D. II, 15 in. *en* 56 extr.: tactus enim corporis est sensus, Lucret. II, 434.

TACTUS, a, um, *zie* Tango.

TAEDA *of* TEDA, ae, f. *pijn-, pikboom, die pik of teer bij zich heeft, als pijnboom enz.,* Plin. H. N. XVI, 10: *pix e taeda* coquitur, Ibid. 11: atramentum laudatissimum fit a taedis, Ibid. XXXV, 6 post med.: assulis taedae subjectis lumen adcendere, Ibid. XXIX, 2: glessum pineae arboris esse indicio est pineus in adustu odor & quod adcensum taedae modo et nidore flagret, Ib. XXXVII, 3 post init.: me Sylvanus amat; — et mea frondenti circumdat tempora taeda i. e. pinu, Calpurn. Ecl. II, 29. Nota. ejusque arboris (i. e. sappli) imas partes taedas vocant, Plin. H. N. XVI, 12 extr.: *van daar* 1) *een plank daar van, bij voorb. tot schepen, bij voorb.* si sit latissima taeda, Juvenal. XII, 59, i. e. *plank of bodem van het schip.* 2) *pijnhout of een stuk pijnhout, pijn, bij voorb.* completas naves pice, Caes. B. C. II, 12: *het pijnhout dienende om te branden, bij voorb.* schidias taedae comburere, Vitruv. VII, 10: ure taedamque herbamque Sabinam, Ovid. Fast. IV, 781: taedas in fragmina poni imperat, Ibid. Met. VIII, 460: humida, Ib. Art. III, 473: flammans, Plin. H. N. II, 106, *alwaar men het ook fakkel of toorts vertalen kan: bij een brandstapel, bij voorb.* pinguem taedis & robore secto struxere pyram, Virg. Aen. VI, 214: *van daar* a) *fakkel of toorts uit pijnhout, bij voorb.* Ceres incendit taedam, Cic. Verr. IV, 48: *daarvoor zegt* Ovid. Met. V, 442 pinus: *en* Fast. IV, 492 *staat pinus en taeda van dezelfde zaak:* taedis ardentibus, Cic. Rosc. Am. 24, i. e. *brandende fakkels, toortzen:* humida, Ovid. Art. III, 573: montes taeda flammante tactu flagrant adeo cet., Plin. H. N. II, 2: non aliter quam cum summis circumlita taedis admotam rapiunt vivacia sulfura flammam, Ovid. Met. III, 374. *Deze fakkels gebruikte men tot allerhand, gelijk fax, bij voorb. bij den Godsdienst, bij voorb.* pinea taeda, Ovid. Her. XII, 34: cf. Ib. Fast.

IV,

IV, 492. Juvenal. II, 91 *en* 157: *dus ook* adcensis currere taedis in nemus, Prop. II, 32, 9: *bij lijken*, Sil. II, 184. XIII, 547: *bijzonder bij bruilofsten: van daar* (a) *bruidsfakkel, toorts*, taeda jugalis *genoemd*, Ovid. Her. IV, 121: *ook enkel* taeda, *bij voorb.* concutit taedas geminus Cupido, Senec. Oedip. 500: ad vos, innuptae, felicius urite (i. e. adcendite) taedas, Prop. III, 19 (18), 25, i. e. *trouwt gelukkiger: van daar* (b) *bruilofstoorts, Tropisch, d. i. de bruiloft zelve, bij voorb.* dignari aliquam taeda, Ovid. Met. IV, 326: conjugii pactaeque exspectat tempora taedae, Ibid. IX, 721: si non pertaesum thalami taedaeque fuisset, Virg. Aen. IV, 18: copulari taedis, Senec. Herc. fur. 493, i. e. *trouwen: dus ook* jungere taedas, *een huwlijk sluiten, aangaan*, Stat. Sylv. III, 4, 51: tibi thalamus taedasque parabam, Ovid. Met. I, 658, per taedas fororum, Ibid. 763: facrae connubia fallere taedae, Martial. VI, 2, 1, i. e. *echtbreuk plegen:* me tibi, te mihi taeda pudica dedit, Ovid. Her. VI, 131, i. e. *wij hebben elkander op eene eerlijke wijze getrouwd. Ook voor beminde of liefde, bij voorb.* me non aliae poterunt corrumpere (i. e. ab amore tui avertere) taedae, Prop. I, 8, 21. b) *een werktuig tot pijniging*, Lucret. III, 1030.

TAEDĔO, dui, fum, 2. *verdriet, walg hebben, bij voorb.* quae parit & taeduit animam, Lactant. IV, 19; *doch, het staat bij ouder schrijvers gemeenlijk* Impersonaliter, *wanneer men zegt* taedet, taesum est: *en dan staat de persoon, die het verdriet ondervindt, of wien het verdriet, in den* Accusativus, *en het geen waarover hij verdriet heeft, in den* Genitivus *of* Infinitivus, *hoe wel ook somtijds één van beiden ontbreekt, bij voorb.* taedet nos vitae, Cic. Att. V, 16: taedet (me) quotidianarum harum formarum, Terent. Eun. II, 3, 6: et taedet (fcil. me), et ardeo cet., Ibid. I, 1, 27: video & me taedet, Ibid. III, 2, 11: credo, jam omnium (meretricum) taedebat (fcil. illum), Ibid. Ad. I, 2, 71: funt homines, quos libidinis — neque pudeat neque taedeat, Cic. Verr. Act. I, 12: taedet ipsum Pompejum vehementerque poenitet, Cic. Att. II, 22 extr.: taedet fermonis tui (fcil. me), Plaut. Caf. I, 54: Ita me convivii taefum eft, Plaut. Moft. I, 4, 4: Taedet audire eadem millies, Terent. Phorm. III, 2, 2. Not. quae (uxor) taedet mihi mentionis, Caecil. ap. Gell. II, 23, i. e. *het verdriet mij aan haar te denken.*

TAEDĬFER, a, um, *eenen fakkel of toorts dragende, bij voorb.* dea, Ovid. Her. II, 42, i. e. Ceres, *dewijl zij aan den berg* Ætna *een stuk pijnboomen hout (toorts) aanstak, om daarmede hare geroofde dochter te zoeken.*

TAEDĬUM, I, n. 1) *walg, verdriet, tegenzin, d. i. wanneer ons iet eindelijk verveelt, bij voorb.* oppugnatio urbium obsidentibus prius, quam obfeffis, taedium adfert, Liv. XXXIV, 34: taedio esse alicui, Plin. Ep. VIII, 18, *tot walg, tot verdriet, zijn:* taedio aliquem adficere, Tacit. Ann. VI, 7: taedium facere alicui: *van daar* taedia fieri vobis de confimili carmine, Ovid. Pont. III, 7, 3: *dus ook* parere, *bij voorb.* virtutes ipsae taedium pariant, Quintil. IX, 4, 43: evitare, Ibid. X, 1, 31: taedia fubeunt animos, Juvenal. VII, 34: taedium movere fui, Tacit. Ann. XIII, 2: tollere, Ovid. Art. I, 718: confectus taedio puellae, Hirt. Alex. 23: taedio fatigatus, Petron. 37: *of* f.ffus, Tacit. Ann. XII, 39: *ook zegt men* me capit taedium rei, *en* ego capio taedium rei, *bij voorb.* ipsos belli taedium cepit, Liv. VIII, 2: ne te taedia capiant, Tibull. I, 4, 16 (12): (*dus ook* tenet me taedium rei, Gell. IX, 4): Nec taedis coepti capiam, Ovid. Met. IX, 615: capere taedium vitae, Gell. VII, 18 extr. *Ook is het alle verdriet over iet, dat ook niet uit het te lang gebruik ontstaat, bij voorb.* vinum in taedium venire his, qui ex Clitorio lacu biberint, Plin. H. N. XXXI, 2 med., i. e. *de wijn wordt hun daardoor tot een walg, zij hebben daardoor een tegenzin in den wijn:* ova noctuae in vino data taedium ejus adducunt, Ibid. XXX, 15 extr.: taedium aquarum afinis, Ibid. VIII, 43: animalia, quae taedium faciunt, Ibid. XXXI, 3: *van daar* educationis taedium laboremque libenter fuscipere, i. e. *het verdrietlijke, ondangename, walgelijke*, Plin. Ep. I, 8, 11. 2) *walg, d. i. het geen verdriet, tegenzin maakt, verdrietlijke, verveelende zaak, zoo noemt, bij voorb.* Plin. H. N. XXXIV, 18 *de muggen enz.* taedia; *hij zegt* non funt ea taedia in metallis: *verders* ut taedia animalium capillis non increfcant, Ibid. XXVIII, 11: *ook van de ziekte* phthiriasis *staat* vestes eo taedio liberat i. e. vermiculis, Ibid. XXVI, 13 extr.: rebellante taedio i. e. lichenibus, Ibid. 1 post init.: *en in 's gemeen het walglijke, bij voorb.* vetustas oleo taedium adfert, Ib. XV, 2, *een sterken, walglijken, smaak en reuk:* blattarum genus taedio odoris invisum, Ibid. XXIX, 6 extr.: taedium huic (allio) quoque halitu, ut caepis, Ibid. XIX, 6 post med.: educationis, Plin. Ep., *zie hier voor.*

TAEDŬLUS, a, um, *walgend, walglijk*, Fest., *welke zegt:* Taedulum antiqui interdum pro fastidiofo, interdum quod omnibus taedio effet, ponere foliti funt.

TAENĬA, ae, f. 1) *een band, bindzel, bij voorb. van het haair, haairband, bij voorb.* Taenia ne madidos violet bombycina crines, Martial. XIV, 24, 1, *ook als een sieraad van eene krans, zoo is het misschien* de coelo volans cum corona & taeniis, Enn. ap. Fest.: *aan het hoofd*, Virg. Aen. V, 269, *tenzij het ook een sieraad van eene krans is; gelijk dan de ouden banden, linten* (lemnifcos) *aan de kransen, als een sieraad, voegden, zie* Lemnifcus: *tot verbinden van wonden*, Caecil. ap. Fest.: *ook tot ombinden van lijken, bij voorb.* fepulcrum plenum taeniarum, Caecil. ibid. 4) *het geen aan een band of lint gelijkvormig is, bij voorb.* a) *lintworm*, Plin. H. N. XI, 33. XXV, 15 extr. XXI, 9. Seren. Samm. 564. b) *een groote visch, Bandel genoemd*, Plin. H. N. XXXII, 7 med. c) *in de bouwkunst, bij voorb. aan een pilaar een uitstekend lid, band of lijst*, Vitruv. IV, 3 ante med. d) *een streep op papier*, Plin. H. N. XIII, 12 extr. e) taeniae candicantis freti, Plin. H. N. III prooem. extr., i. e. *lange rejen (als banden) van uitstekende rotsspitzen in zee: van daar de purperslak, die zich hier onthoudt* purpurae taenienfes *of* genus purpurarum taenienfe *heeten*, Plin. H. N. IX, 37.

TAENIENSIS, e, *bij voorb.* genus purpurarum, Plin. H. N., *zie* Taenia.

TAENĬŎLA, ae, f. *een band, lint, als men verkleinend spreekt, bandjen, lintjen, bij voorb.* radix (brassicae) tribus algae taeniolis pangatur, Colum. XI, 3 ante med. §. 23, i. e. *als 't ware, bandjens.*

TAEPOCON adpellarunt Graeci genus fcribendi deorfum verfus, Fest.

TAETER, *zie* Teter.

TAGAX, acis, *die geern iet aanraakt: van daar, diefachtig, bij voorb.* manus, Lucil. ap. Fest. *en* ap. Non. 1 n. 8. *Dus dient ook zeker* Quaestor tagax, Cic. Att. VI, 3 post init., *voor* fagax *gelezen te worden: want* Cicero *bestraft hem toch ernstig als een slecht mensch: hij zegt* levis, libidinofus, fagax, *alwaar alzins* tagax *beter is, en dus leest ook* Cujacius *uit* MSS.

TAGENĬA, orum, *eene soort van visschen*, Plaut. ap. Fest. in Narita.

TAGO, tetigi, tactum, 3. *aanraken, roeren, bij voorb.* afam (i. e. aram) ne tagito, Gell. IV, 3 e lege Numae: fi quisquam me tagit & tagam, Pacuv. ap. Fest.: non cernam, nifi tagam, Pacuv. ibid.: fi me tagis, Plaut. Afin. II, 2, 106: *van daar* taxis *voor* tetigeris, *bij voorb.* ne meum taxeris libellum, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 822 *en* 855. Not. Tetigi *en* tactum *worden gemeenlijk tot* Tango *gebracht.*

TALARIA, um, fcil. calceamenta, *zie* Talaris.

TALĀRIS, e, (*van* talus), I) *de koot of enklaauw betreffende, aldaar te vinden, tot daar toe gaande, of strekkende, bij voorb.* tunica talaris, Cic. Verr. V, 13, i. e. *tot aan den enklaauw gaande: van daar* 1) talaria, fcil. calceamenta, *enklaauwschoenen, vleugelschoenen, of ook* fcil. vincula, *vleugels aan de enklaauwen, enklaauwvleugels; zoodanigen heeft* Mercurius, Virg. Aen. IV, 239: Minerva, Cic. Nat. D. III, 23, *alwaar* talaria pinnarum *staat:* Perseus, Ovid. Met. IV, 666 *en* 729: *van daar als een spreekwoord*, talaria videamus (*bezorgen, daar op denken*), Cic. Att. XIV, 21 extr., i. e. *wij willen wegvliegen, wegvluchten.* 2) fcil. vestimenta, *een lang, tot aan den enklaauw gaande kleed, bij voorb.* aura refert oblata talaria plantis, Ovid. Met. X, 591. 3) *de enklaauw, of de deelen om den enklaauw, bij voorb.* qui (morbus), ubi talaria coepit intendere, necesse est podagram fieri, Senec. Ep. 53 med. II) *den koot* (talus) *betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* ludus, *kootspel, bij voorb.* Quintilianus *zegt* XI, 3, 57, *een redenaar behoort niet op eene theatralische wijze, ja op de wijze van zuipers en dronke lieden, te zingen; want zegt hij* §. 58, *dat is onvoeglijk* — ipsam fori fanctitatem ludorum talarium licentia folvere, i. e. *zich op de markt en voor het gericht uitgelatenheid (in schreeuwen, zingen) te veroorloven, die bij spelen, gevolglijk ook bij het kootenspel gewoon is.*

TALĀRIUS, a, um, 1) *de enklaauw betreffende, zich daarmede bezig houdende.* 2) *de dobbelsteenen en kooten* (talos) *betreffende, bij voorb.* ludus, Cic. Offic. I, 42, i. e. *dobbelspel* (*met* tali): non enim unquam turpius in ludo talario confeffus fuit, Cic. Att. I, 16 post init., i. e. *in eene plaats, alwaar met dobbelsteenen of kooten gespeeld wordt enz.*: lex i. e. *het dobbel- of kootenspel betreffende, bij voorb.* *iemand spreekt van het pinkslaan van het scheenbeen en den enklaauw boerend*, Plaut. Mil. II, 2, 9, Ne legi fraudem faciant talariae, adcuratote, ut fine talis (i. e. *koot en dobbelsteenen, dubbelzinnig*) domi agitent convivium, *alwaar voorāf gezegd was, dat de slaven niet, dien zij op het dak zagen, de enkelen aan stukken moesten slaan.*

TA-

TALASSĬO, ōnis, *of* TALASSĬUS, i, *of* TALASSUS, i, m. *is, zoo als* Livius I, 9 *zegt,* 1) *een voornaam Romein geweest, wien eene van de geroofde Sabynsche maagden is toegevoerd geworden: in* Livius *staat de* Genit. Talassii *en* Dat. Talassio: cf. Serv. ad Virg. Aen. I, 651 (655). *en* Varr. ap. Fest., *alwaar de* Nominat. Talassio *is: van daar is het* 2) *een bruilofts woord geweest, gelijk* Livius *aldaar zegt:* cf. Serv. ad Virg. *en* Varr. ap. Fest., *misschien de bruilofts God of bruiloft, bij voorb.* servire Talassio, Catull. LX, 134, i. e. *trouwen:* Talassionem verbis dicere non Talassionis, Martial. I, 36, 5, i. e. *Bruiloft beschrijven met gewone bruilofts-bewoordingen:* Nec tua defuerunt verba, Talasse, tibi, Martial. XII, 42, 4, i. e. *bruiloftswoorden.* Not. Fest. *in de aangehaalde plaats zegt:* Talassionem in nuptiis Varro ait signum esse lanificii; talassionem enim vocabant quasillum, qui alio modo adpellatur calathus cet.

TALĔA, ae, f. *schijnt* 1) *te zijn, elk afgesneden stuk, het zij van hout, ijzer enz., bij voorb.* utuntur aut aere aut taleis (Al. laminis *of* annullis) ferreis, Caes. B. G. V, 12 Ed. Oudendorp., i. e. *stukjens ijzer (in plaats van geld): bijzonder* 2) *een afgesneden stuk van een boom, een rijsjen, tak, bij voorb.* Seren. Samm. XII, 167: *bijzonder een tak, of rijsjen, dat in de aarde gepoot wordt, entrijs, pootrijs,* Varr. R. R. I, 40. Plin. H. N. XVII, 17. Cato R. R. 45. Columm. IV, 31 *en* 33: *van daar* a) *een stokjen in 't gemeen, dat men in den grond zet, bij voorb. in den oorlog, en het welk men met haaken verziet, om de vijandlijke ruiterij te belemmeren, bij voorb.* taleae ferreis hamis infixis in terram infodiebantur, Caes. B. G. VII, 73, i. e. *stokjen, takjen enz.* b) *een kleine balk, om de voegen der muuren aan één te houden,* Vitruv. I, 5.

TALENTĀRĬUS, a, um, *van een Talent of zestig ponden, bij voorb.* ballista talentaria, Sisenn. ap. Non. cap. 18 n. 22, i. e. *die zestig pond schiet (zoo als wij zeggen, het kanon schiet tien, twintig, pond enz.), d. i. waarmede steenen enz. van zestig pond geschoten werden.*

TALENTUM, i, n. *is het Grieksche woord* Τάλαντον: *vooreerst eene wage, waarop gewogen wordt; vervolgends het daarop gelegde gewigt, en het geen gewogen wordt; en dewijl de ouden elkander het zilver bij betalingen voor dezen toe wogen* (*zie* Pendo): *van daar komt het, dat het, ook bij Romeinsche schrijvers, als zij van de Grieken spreken, niet alleen het gewigt, maar ook eene somme gelds is (gevolglijk geene munt), en de Grieken plagen er even zoo bij te tellen, als de Engelschen bij ponden sterlings: van daar* 1) *een* Talent, *eene somme gelds, doch die is van onderscheiden waarde geweest: een* Talentum Atticum *bedroeg zestig* minae *of zes duizend* Drachmae, *volgens de rekening van* Eisenschmidt *negen honderd rijksdaalers, anderen rekenen meer, andere minder rijksdalers, bij voorb.* quinquaginta talenta, Cic. Tusc. V, 32: docuit neminem minoris talento, Plin. H. N. XXXV, 10 ante med.: argenti quingenta millia talentorum reportavit, Ibid. XXXIII, 3 med.: decem millia talentum (*voor* talentorum), Cic. Rab. Post. 8, *cfr.* Varr. ap. Plin. H. N. XXXV, 11 med. Rhemn. Fann. 37. Gell. III, 17. *Ook zegt* Plautus talentum magnum *voor* Atticum, *bij voorb.* Most. III, 1, 115. III, 3, 10. 2) *een gewigt, dit was even zoo verschillende; een* talentum Atticum *woog zestig* minae *of zestig Attische ponden, bij voorb.* praecipua magnitudo thynni: invenimus talenta quindecim pependisse, Plin. H. N. IX, 15: singula millia talentum thuris pensitasse, Ibid. XII, 17 extr.: auri eborisque talenta, Virg. Aen. XI, 333. *zie hier na:* auri argentique talenta, Virg., *zie hier na:* quadringenta talenta argenti aurique recepisset, Liv. I, 53, *alwaar de* Ed. Stroth., *gelijk ook* cap. 55 extr., quadraginta *voor* quadringenta *heeft. Maar, men vindt ook Talenten van tachtig pond, doch Romeinsche: zulken begeerden de Romeinen,* Liv. XXXVIII, 38 extr.: *bij Festus loopt het op hetzelfde uit.* 3) *bij Dichters,* (*zoo als bij* Homerus) *is het een zeer groot stuk metaal enz., een staaf, bij voorb.* aurique eborisque talenta, Virg. Aen. XI, 333: *dat ook misschien* auri argentique talenta, Ibid. V, 112: *doch het kan ook beide een gewigt zijn, en gevolglijk tot* n. 2 *behoren.* Not. talentum *voor* talentorum, Cic. Rab. Post. 8. Plin. H. N. XII, 17 extr.

TALEŎLA, ae, f. i. q. talea, *als men verkleinend spreekt, rijsjen, entrijsjen, pootrijsjen,* Colum. III, 17. XII, 23 *en* 46.

TALĬA, ae, *uijenschil,* Fest. *Doch men zal* talla *moeten lezen, zoo staat* talla, Lucil. ap. Non. 3. n. 67.

TALĬO, ōnis, f. (*van* talis, e,), *gelijke vergelding, beäntwoording; doch gemeenlijk ten kwaade, bij voorb. oog om oog, tand om tand enz., bij voorb.* si quis membrum rupit, — talione cognatus ulciscitur, Cato ap. Priscian. 6: *even dus staat het in* Leg. XII tab. ap. Fest.: Sullam veritum talionem, ejus Marii cadavere, Plin. H. N. VII, 54: taliones reciprocae, Gell. XX, 1 post med. §. 35: pati talionem, Ibid. §. 36: imperare talionem, Ibid. §. 37: redimere, Ibid. §. 34: ad amussim aequiparare, Ibid.: *en dit woord staat meermalen aldaar, en* Cic. ap. Augustin. Civ. D. XXI, 11: *van daar* sine talione, i. e. *ongestraft,* Martial. XII, 64, 10.

TALIS, 1) *zulke, zulke, zulk, of zoodanig, zoo gesteld, van die natuur en gesteldheid: ook kan men het dikwijls door zoo of dus vertalen, wanneer het hetzelfde is, als zoo gesteld enz.: is bekend, bij voorb.* aliquid tale, Cic. Att. XVI, 8 extr.: *of* tale quid, Liv. V, 1: *of* tale quam, Liv. XXVI, 31, i. e. *zoo iets: integendeel* nihil tale metuens, Ovid. Trist. V, 12, 67: quibusdam talibus argumentis docent, Cic. Leg. II, 5: idque molitus tali quodam modo, Cic. Univ. 7: *dikwijls volgt* ut *dat daar op, dikwijls* qualis *of* ac, atque, i. e. *als, gelijk enz., bij voorb.* tales esse, ut jure laudemur, Cic. Off. I, 26: talia esse scito, ut cet., Liv. XLII, 42: quale viscum, — talis erat species, Virg. Aen. VI, 208, i. e. *zoo, dus, was enz.:* ut, quales simus, tales esse videamur, Cic. Off. II, 13, i. e. *dat wij zoo gesteld zijn, of zoo zijn, als wij schijnen te zijn:* Cum esset talis, qualem te esse video, Cic. Mur. 14, i. e. *zoo als of zoo gesteld, als enz.:* Honos talis paucis est delatus ac mihi, Cic. Vatin. 4: Tali mactatum, atque hic est, infortunio, Terent. Phorm. V, 8, 39. *Ook volgt* qui, *bij voorb.* Talem te esse oportet, qui sejungas cet., Cic. ad Div. X, 6: Ultima talis erit, quae mea prima fides, Prop. II, 20, 34. *Ook drukt* talis (*gelijk* tantus, ita, sic cet.) *de oorzaak uit, besluit derhalven* nam *of* enim *in zich, of staat voor* tam magnus cet., *bij voorb.* quam super haud ullae poterant impune volantes tendere iter pennis: talis sese halitus effundens cet., Virg. Aen. VI, 240, i. e. *een zoo vergiftige damp steeg op enz., want er steeg een vergiftige damp op enz. Ook staat* tale *voor* tale quid *of* aliquid tale, *bij voorb.* si tale fuat, Plaut. Men. I, 2, 3. Not. *Dikwijls heet* talis *zulke, zulk, d. i. zoo groot, zoo prachtig enz., in 't goede en kwaade, bij voorb.* talem virum expulissent, Nep. Alcib. 6: tali facinore, Caes. B. G. VI, 33: talem nuntium, Ibid. B. C. I, 53: ubi tu, talis vir cet., Plaut. Capt. V, 2, 2: tot & tales viros, Cic. Quint. 13: tali dignitate praediti, Cic. Cluent. 53: si hoc tale atque tantum videbitur, Cic. ad Div. XV, 4 extr.: ne plora: oculos corrumpis tales i. e. tam pulchros, Plaut. Merc. III, 1, 3: quae tibi tali reddam pro carmine dona, Virg. Ecl. V, 81: tempore tali i. e. tristi, Ibid. Aen. XI, 303: *ook staat er* tantus *bij, bij voorb.* hominem tantum & talem, calamitosum, Cic. ad Div. XIII, 66, *ten zij men misschien* tam *voor* talem *lezen moet: doch het staat ook* Cic. Phil. II, 29 *bij één, en zelfs zonder* et, *daar staat:* quibus rebus tantis talibus gestis, *alwaar het boertend staat,* si lectio certa. 2) *deze, dit, waar wij ook somtijds zeggen, zulke enz., bij voorb.* Tali modo liberatus, Nep. Cim. 2, i. e. *op deze of zulke wijze:* ac talia fatur, Virg. Aen. V, 79, i. e. *redende of sprak dat, het volgende:* talibus (verbis) Ilioneus, Ibid. I, 559 (563), i. e. *zoo sprak enz.:* Talia (i. e. haec) fatus erat, coepit cum talia (i. e. haec) scil. loqui, Ibid. VI, 372: Talibus adfata est libera lingua sonis, Ovid. Pont. III, 3, 22: cum talem conditionem aspernaretur, Nep. Cim. 1: idque molitus tali quodam modo, Cic., *zie boven: ook zou men hier toe van het bovenstaande kunnen brengen* si tale faxis, Plaut., i. e. hoc; *doch tale kan ook voor* tale quid *staan.*

TALISCUNQUE, TALECUNQUE, *voor* talia, *zulke, zoodanigerlei, bij voorb.* qualibus — pomis —; qualia credibile est —; quale fuit malum —; taliacunque puer imposuit mensae, Auct. Priap. XV, 7.

TALĬTER, *op zoodanige wijze, of zoo, zoodanig, wanneer het hetzelfde is als op zoodanige wijze, bij voorb.* nec clmeras taliter adornari mos fuit, Plin. H. N. XXXV, 11: aquam taliter poteris invenire, Pallad. in Aug. 8: Qualiter — taliter i. e. ut — ita, Martial. V, 3.

TALĬTRUM, i, n. *is, als men een vinger met den duim slaat, een knip,* Sueton. Tib. 68.

TALLA, ae, f. *uijenschil,* Lucil. ap. Non. cap. 3. n. 67, *zie* Talia.

TALPA, ae, f. *en* m. *een mol, bij voorb.* talpae capti oculis, Virg. Georg. I, 183: talpae obrutae terra, Plin. H. N. X, 69: ceu talpae, Ibid. IX, 7: ut talpae, Senec. Nat. Quaest. III, 16 extr.: talpam, Cic. Acad. IV, 25 extr.: terra a talpis excitata, Plin. H. N. XXX, 5: a cuniculis suffossum in Hispania oppidum, a talpis in Thessalia, Ibid. VIII, 29.

TALUS, i, m. *enkel, of hoet van menschen en beesten, bij voorb.* prodibant tubere tali, Ovid. Met. VIII, 808: talos asinus Indicus unus solipedum habet, Plin. H. N. XI, 46: ideo foedi earum (suum) scil. tali, Ibid.: os tali, calx, manus cet., Cels. VIII, 7 extr.: talus in omnes partes prolabitur, Ibid. 22: talum torquere, Senec. Benef. V, 24: of intorquere, Auct. B. Afric. 38: of invertere, Apul.

Apul. Flor. 3 ante med. p. 354, 23 Elm.: of expellere, Martial. VIII, 75, 3, i. e. verwrikken: van daar purpura usque ad talos demissa, Cic. Cluent. 50: talos a vertice pulcher ad imos. Horat. Ep. II, 2, 4: taloque tenus vestigia tingit. Ovid. Met. IV, 343: nudo talo i. e. pede. Juvenal. VII, 16: van daar recto talo stare, recht opstaan: van daar Tropisch, bestaan, zich wel houden of bevinden, bij voorb. recto stet fabula talo, Horat. Epist. II, 1, 176, i. e. goed bestaat, goeden uitgang krijgt: recto vivere talo, Pers. V, 104, i. e. goed handelen. Uit de kooten der achterpooten van zekere dieren, maakte men bikkels of dobbelsteenen, of men gebruikte ze om te dobbelen: deze dobbelsteenen hadden zes zijden; doch van welke er maar vier geteekend waren, dewijl de twee overigen krom waren, en gevolglijk de worp daar niet wel op kon komen te staan. Hier door onderscheidden zij zich van de tesserae, welke zes geteekende zijden hadden. Verders, men dobbelde met drie tesserae, integendeel met vier tali. Verders, de rijken lieten zich, in plaats van kooten, vervolgends elpenbeenen, kristallen enz., bikkels maken: de éene zijde was met een één, de tegenöverstaande met een zes (Senio), en de beide overigen met drie en vier geteekend. De verscheiden worpen hadden verscheiden namen: bijzonder is op te merken jactus Venerius of Venus i. e. de Venuswörp, wanneer alle de vier zijden een ander getal hadden, als 1, 3, 4, 6; deze worp was de gelukkigste: de slechtste of ongelukkigste worp was, wanneer alle vier de zijden boven hetzelfde getal hadden, deze worp heette canis i. e. hondswörp. Van daar talis ludere Plin. H. N. XXXIV, 8: Quatuor tali jacti casu Venereum efficiunt, Cic. Div. I, 13: quatuor talis jactis, Ibid. II, 21: talis jactatis, ut canem, aut senionem miserat, Sueton. Aug. 71: ita jacere talum, ut rectus assistat, Cic. Fin. III, 6: mittere talos, Senec. Apocoloc. prope fin.: nec regna vini sortiere talis, Horat. Od. I, 4, 18, alwaar echter anderen talis van talis, e, verstaan.

TAM, 1) zoo, d. i. zoodanig. Not. a) staat dikwijls voor Adjectiva en Adverbia, bij voorb. tam multa, Cic. Or. 30 extr., zoo veel: tam humilis, Cic. Att. VIII, 4 post med.: tam necessario tempore, Caes. B. G. I, 16: tam vehementer, Cic. Or. I, 55: tam valde vulgaris, Cic. Div. II, 39: tam valde timere, Nep. Eum. 11: tam insolenter, Caes. B. G. I, 14: van daar tam diu of tamdiu zoo lang, Caes. Ibid., zie Tamdiu: tam modo, inquit Praenestinus, Plaut. Trin. III, 1, 8, istud actum est i. e. zoo terstond, zoo even, alwaar tam weg kan blijven; gelijk zoo, in het zoo even, zie beneden: ook voor een Deminutivum, bij voorb. tam ob parvulam rem, Terent. Ad II, 4, 10, voor ob tam parvulam cet.: tam parvulis in faucibus, Plin. H. N. X, 29 post med.: ook voor nullus, bij voorb. in corporibus tam parvis atque tam nullis, Plin. H. N. XI, 2: ook voor Superlativi, bij voorb. vestris tam gravissimis judiciis concisus, Cic. Phil. XII, 5: doch, dit is juist niet zonderling, indien slechts de Superlativus door, zeer vertaald wordt, en gelijk wij zeggen, zoo zeer hevig, zoo zeer groot enz., zoo kan ook staan tam gravissimus, tam maximus: verders tam intima causa, Tacit. Ann. I, 53: rei tam maxime necessariae tanta incuria, Cic. Amic. 23 in.; zoo staat in Codd. MSS., maar gemeenlijk hebben de Edd., bij voorb. Gronov. en Ernest., dit tam weggelaten: verders tam maturrime comparavisse, Cato ap. Charis. 2: bijzonder, wanneer quam met den Superlativus voorägaat, dan is het als met ut — ita (voor quo en eo seq. Comparat. i. e. hoe — deste), bij voorb. quam quisque pessime fecit, tam maxime tutus est, Sallust. Jug. 31 (34), i. e. hoe boozer, des te meer enz.: Quam paucissimos reliqueris, tam optimi in alendo fient, Varr. R. R. II, 9 post med.: quam minima in spe situs erit, tam facillime patris pacem conficiet, Terent. Heaut. V, 2, 45: quam citissime conficies, tam maxime expedies, Cato R. R. 64: quam plurimum ederit, tam citissime sanus fiet. Ibid. 157 post med.: quam plurimum bibit, tam maxime sitit, Cato ap. Paul. ex Festo in Veternosus: dus ook quanto id acerbius facit, tam max., Gell. XIX, 3: ook voor den Comparativus, bij voorb. non tam in proeliis quam in promissis firmiorem, Cic. Dejot. 3, alwaar echter firmam beter zou zijn; of tam weggelaten moest worden, dewijl er anders eene dubbele vergelijking is te wezen tam en firmiorem, en men niet wel zeggen kan, niet zoo sterker; doch het staat voor magis, i. e. des te meer, bij voorb. quam magis cohibet, — tam magis labascit, Lucret. I, 538: tam magis illa fremens, — quam magis crudescunt pugnae, Virg. Aen. VII, 788: verders staat het voor Substantiva, bij voorb. Nunquam ego te tam esse matulam credidi, Plaut. Pers. IV 3, 64: en voor Verba, bij voorb. quia te herus tam amat, Plaut. Most. IV, 2, 9: quid hanc tractas tam? Ibid. Cas. IV, 4, 24: Non tam scribere possum, quam cet., Cic. ad Div. IX, 25: sed non tam concupivit, Vellej. II, 88: ego haec tam esse, quam audio, non puto (i. e. talia, ita), Cic. Q. Fr. I, 2, 3: ook ontbreekt tam voor quam, bij voorb. non facile loquor, quam praesto, Liv. II, 56: non esse facti, quam animi, Pandect. XXIX, 2, 20 in., zie Quam. b) daar volgt zeer dikwijls ut, dan, op, bij voorb. non tam imperitum, ut non sciret, Caes. B. G. I, 44: non essem tam inurbanus, uti eo gravarer, Cic. Or. II, 90: waar voor ook qui staat, wanneer men het met, die, dewelke, verwisselen kan, bij voorb. quis est tam lynceus, qui nihil offendat, Cic. ad Div. IX, 2: ook volgt er dikwijls quam, op, als, gelijk (hoewel het ook voorääf kan gaan); ook somtijds atque i. e. als; ook quasi i. e. als of, bij voorb. nemo tam multa scripsit, quam multa sunt nostra, Cic. Or. 30: tam praecise, quam mihi, Cic. Att. VIII, 4 post med.: quasi sit quidquam tam valde, quam nihil sapere, vulgare, Cic. Div. II, 39: dus ook quam magis — tam magis, en tam maxime, met het voorääfgaande quam, zie boven: tam consimil' (voor consimilis) est, atque ego, Plaut. Amph. I, 1, 287, i. e. als ik: Tam a me pudica est, quasi soror mea sit, Plaut. Curc. I, 1, 51: dit quasi voor quam si. Not. tam schijnt (contract.) te staan voor tantum: van daar tammodo, voor tantummodo, maar eerst, op 't oogenblik, Plaut. Trin. III, 1, 8, alwaar gezegd wordt, dat de inwoners te Praeneste dus spraken, ten zij men zeggen wil, dat tam modo staat, gelijk ons, zoo even, (is het geschied), alwaar dus tam, gelijk zoo, overtollig zou zijn: en Festus zegt, dat tam modo staat voor modo, alwaar hij deze plaats aanhaalt, 2) voor talis, i. e. zoo'g steld, waar voor wij ook, zoo zeggen, bij voorb. ego haec tam esse, quam audio, non puto, Cic. Q. Fr. I, 2, 3: ook zoo, d. i. zoo zeer, bij voorb. tam lynceus, Cic., zie hier voor: tam tractas, Plaut., zie hier voor: quia herus te tam amat, Plaut., zie hier voor: ook zoo zeer, d. i. even zeer, inzonderheid, bij voorb. non tam concupivit, Vellej., zie hier voor. 3) voor tamen, gelijk Festus zegt (door eene verkorting), bij voorb. Quanquam estis nihili, tam simul vobis consului, Titinn. ap. Fest., en Festus haalt meer plaatzen aan, bij voorb. uit Novius en Ennius: dus ook Bene vocas (i. e. ik bedank er voor, kan niet verschijnen): tam gratia est, zegt er een Plaut. Men. II, 3, 36, die voor de nodiging bedankt, en niet verschijnen wil, alwaar Lambinus jam wil lezen. 4) het staat ook overtollig, bij voorb. tam modo, Plaut., zie boven: bene vocas, tam gratia est, Plaut., zie hier voor. Not. tamde voor tam, Lucil. ap. Fest. in Rhondε, e lect. Scalig.: ook tame voor tam, Fest.

TAMA, ae, f. eene soort van gezwel, Lucil. ap. Fest. Festus zegt: Tama dicitur, cum labore viae sanguis in crura descendit & tumorem facit.

TAMARICE, es, f. i. q. Tamarix, Tamariske, Plin. H. N. XIII, 21, XXIV, 9 post med.: ook heeft men tamaricum, Scrib. Larg. 128.

TAMARIX, icis, f. Tamariske, Tamarinde plant, Lucan. IX, 917: Plural. staat Colum. VII, 9, 6: Genitiv. tamaricum, Ibid. VIII, 15, 4.

TAMDE, zie Tam.

TAMDIU of liever TAM DIU, 1) zoo lang, met betrekking op zekeren tijd, daar volgt dikwijls op quamdiu of quam diu, i. e. als, of zoo lang als, bij voorb. tamdiu requiesco, quamdiu ad te scribo, Cic. Att. IX, 4: cf. Cic. Verr. II, 27, Colum. XII, 21, 2: ook quoad, dum, quam, donec, bij voorb. tam diu velle debebis, quoad te non poenitebit, Cic. Off. I, 1: beneficia tam diu meminerat, quoad ille gratus erat, Nep. Att. 11: tam diu laudabitur, dum memoria rerum Romanarum manebit, Cic. Off. II, 12: wanneer er dan dit dum dikwijls terstond op volgt, bij voorb. tam diu, dum lego, Cic. Att. IX, 6 post med.: usus est tamdiu, dum — habuit, Cic. Verr. IV, 3 med.: tam diu, dum tu abes, Cic. ad Div. IX, 12 in.: tam diu, dum prodiret, Cic. Flacc. 17 prope fin.: tam diu, dum gauderet, Cic. Senect. 12 med.: tam diu, dum sentiat, Cic. Tusc. V, 33 extr.: Vixit tam diu, quam licuit cet., Cic. Brut. 1: Tam diu incenditur, donec perveniat cet., Colum. XII, 18: ook volgt ut voor donec, dum, bij voorb. quae inductio ante tam diu subigenda est, ut rutrum, quo calx subigitur, mundum levemus, Pallad. I, 15, i. e. tot. 2) zoo lang, d. i. zoo zeer lang, of zeer lang, bij voorb. hij heeft mij zoo lang niet geschreven; ik kan zoo lang niet blijven enz., bij voorb. te abfuisse a nobis tam diu, dolui, Cic. ad Div. II, 1: quem tam diu tamque valde timuissent, Nep. Eum. 11: ducenti ferme & decem anni colliguntur: tam diu Germania vincitur, Tacit. Germ. 37, i. e. zedert zoo (zeer) langen tijd: haud quidquam est, magis quod cupiam tam diu, Plaut. Curc. I, 3, 15, i. e. zeer lang, zedert langen tijd; Douza wil jam diu, i. e. reeds zedert langen tijd, lezen; het welk wel past, maar misschien onnoodig is.

TAME voor Tam, Fest., zie Tam.

TAMEN, 1) doch, echter, desniettegenstaande, nogthans, met dit alles enz., is bekend, bij voorb. tamen contentus abs-

te cet., Terent. Eun. I, 2, 90: si taceo, interii tamen, Plaut. Mil. II, 3. 35: *dus ook* tamenne *in de vraag*, *bij voorb.* tamenne, Cic. Agr. II, 28 post med. Cic. Flacc. 9: *en enkel* tamen, *bij voorb.* tamen te offeres? Cic. in Caecil. 6 *en meermalen aldaar: dikwijls is het, toch, nogthans, d. i. met dit alles, het zij hoe het wil, bij voorb.* satis amplae, verum aliquanto minores tamen, Sallust. Cat. 8: non sunt permolesti, sed insident tamen, Cic. Att. I, 18: exarsi, sic tamen, ut cet., Cic. Harusp. 21: accusatus capitis absolvitur; mulctatur tamen pecunia, Nep. Paus. 2: tenuere tamen arcem Sabini, Liv. I, 12: rea tamen aliquem reciperet casum, Caes. B. C. III, 51: *dus ook* tamen nihilo minus, Cic., *zie hier na.* Not. a) *het staat met* nihilo minus, *bij voorb.* & tamen nihilo minus, Cic. ad Div. XIII, 15 extr.: *dus ook* Cic. Cluent. 28. b) *het staat geern achter een woord; doch, het staat ook niet zelden voor aan, bij voorb.* Cic. ad Div. IX, 19, *alwaar de brief begint*, Tamen a militia cet.: *dus ook* tamen te offeres? tamen cet., Cic. in Caecil. 6: cf. Liv. I, 12 in. c) *het staat dikwijls achter* etsi, quanquam *en andere woorden, die alhoewel betekenen: maar ook achter andere, bij voorb. achter* si, *bij voorb.* si simultas secum esset, tamen cet., Liv. XXXIX, 4 in. *Ook staat* tamen *voor* etsi, *voor* tametsi, *zie* Tamenetsi. 2) *toch, d. i. ten minsten of toch ten minsten, bij voorb.* tamen is aut timidior videatur, Cic. Caecin. 3: nonnihil tamen, Cic. Rosc. Am. 3 in.: Cui placeas, inquire tamen, Ovid. Met. I, 512, i. e. *onderzoek toch, of ten minsten: dus ook* ut obsiderentur tamen prius, quam expugnarentur cet., Liv. XXXI, 10, i. e. *opdat zij toch, of ten minsten eer enz.* 3) *toch, of toch eindelijk, bij voorb. gelijk wij zeggen. Nu heb ik hem toch gevonden enz., bij voorb.* Unde tamen veniant tot mala, caeca via est, Prop. II, 1, 75 (II. 4, 10): mox ossa requirens, reperit ossa tamen cet., Ovid. Met. II, 336: retraham argentum tamen, Terent. Heaut. IV, 2, 11: procubuit tamen, Val. Fl. VI, 385: te tamen cognita, Justin. XXX, 2: postremo tamen periere, Sallust. ap. Non. 4. n. 454: ire licebit tibi tamen hodie tempori, Plaut. Pseud. IV, 7, 86. 4) si tamen *voor* si quidem, *indien anders, indien naamlijk*, Ovid. Met. IV, 536. Trist. III, 11, 34. 5) *toch, wat, bij voorb.* nisi quod tamen poëtis mentiri licet, Plin. Ep. VI, 21 extr. 6) *ook, bij voorb.* si nullus erit pulvis, tamen excute nullum, Ovid. Art. I, 151: ire licebit tibi tamen hodie, Plaut., *zie hier voor.* Not. neque aliud ullum tamen, Cic. Verr. IV, 3 extr., *hier is* tamen *overtollig; men zal er misschien* mansit *voor dienen te lezen.*

TAMENETSI *of* TAMEN ETSI, i. e. *alhoewel, offchoon, is van de geleerden dikwijls voor* tametsi *in de Ouden aangenomen, bij voorb.* Plaut. Mil. IV, 5, 10. Q. Cic. de petit. consul. extr. Terent. And. V, 2, 23. Sallust. Cat. 21 (22). Jug. 25 (27) extr., *en* 33 (38) in. Catull. LXVII, 135. Cic. Att. XII, 1. Cic. Verr. II, 56 extr.: *ook* Cic. Quint. 21 extr. Ed. Graev. Caes. B. G. V, 34 Ed. Oudend. *Eigenlijk heet* tamen etsi *evenwel, alhoewel; eigenlijk is het dus eene onnaauwkeurige wijze van spreken, dat men dit* tamen, *dat achter* etsi *komen moest, voorgezet heeft*, faciam tamen, etsi cet. *Vervolgends heeft men het voorstaande* tamen *niet in aanmerking genomen, en* tamen etsi *enkel voor* etsi *gebruikt: van daar achter* tamen etsi *nog eens* tamen *volgt, bij voorb.* sed tamen etsi omnium causa velle debeo, tamen cet., Cic. ad Div. XIII, 71: *gelijk wij, bij voorb. echter, alhoewel ik ziek ben, zoo wil ik nogthans enz., het welk zekerlijk eigenlijk niet te naauwkeurig is: dus ook* tamen etsi — scripsi, tamen, Cic. ad Div. IV, 15: tamenetsi existimabant, tamen cet., Sallust. Cat. 48 (49): tamen etsi ea non sit merces periculi, tamen cet., Cic. Or. II, 52 med., *zoo hebben de Oude* Edd.; *doch de* Ed. Pearc. *heeft* tametsi, *en de* Ed. Ernest. etsi: cf. Caes. B. G. V, 34 Ed. Oudend. Not. *Uit dit* tamen etsi *is vervolgends* tametsi *geworden.*

TAMETSI, 1) *alhoewel, offchoon, is menigvuldig, bij voorb.* tametsi vicisse debeo, tamen cet., Cic. Rosc. Am. 27: *en meermalen, bij voorb.* Cic. Verr. III, 25. Cic. ad Div. V, 1. Plaut. Aul. IV, 10, 38. Terent. And. II, 2, 11. Eun. II, 1, 10. 2) *bij eene tweede stelling, hoewel, d. i. echter, bij voorb.* tametsi quae est ista laudatio? Cic. Verr. IV, 91 tametsi video, Cic. Cat. I, 9 in., i. e. *hoewel (echter) ik zie enz., zie* Tamenetsi.

TAMINIUS, a, um, *bij voorb.* uva, Plin. H. N. XXIII, 1. Cels. III, 21 ante med., *eene soort van wilde wijndruiven, waarvan het gewas* Tamnus *heet*, Plin. H. N. XXI, 15 in. e lect. Harduin. Not. Celsus loc. cit. *zegt:* uva Taminia *heet anders* Staphis agria, *maar* Plin. H. N. XXIII, 1, *berispt dit.*

TAMNUS, i, *eene soort van wilde wijnstok, zie* Taminius.

TANDEM, 1) *eindelijk, d. i. ten laatsten, (is bekend), bij voorb.* tandem aliquando *eindelijk eenmaal*, Cic. Quint. 30. Cic. ad Div. XI, 28 med. Terent. Hec. IV, 4, 61: tandem fateantur, Cic. Agr. II, 37 extr.: cf. B. G. I, 25. III, 21. Horat. Sat. II, 5, 68: *ook voor* tandem aliquando, *eindelijk, d. i. eindelijk eens, toch eindelijk, bij voorb.* tandem desine, Horat. Od. I, 23, 11: cf. III, 15, 2. Virg. Aen. VI, 61; *ook kan men uit het bovenstaande hiertoe brengen*, Cic. Agr. II, 37: *ook eindelijk, d. i. om kort te zeggen*, Lucret. V, 138, *en meermalen:* tandem denique, Apul. Met. IV post med. p. 153, 3 Elm.: cf. III, p. 138, 39, *en* X, p. 245, 16, *eindelijk ten laatsten, door eenen* Pleonasmus. 2) *eindelijk in een hartstogt, bij voorb. bij alle vragen enz., ter wereld, om 's hemels wil! waarom het gemeenlijk vertaald wordt, ter wereld, of toch, bij voorb.* quonam tandem modo? Cic. Partit. 4: Hoc quale tandem est? Cic. Nat. D. I, 38: scis, quo tandem pacto deceat cet., Horat. Ep. I, 17, 2: Ain' tandem! Terent. And. V, 3, 4, i. e. *zeg mij ter wereld!* Quousque tandem abutere cet., Cic. Catil. I, 1, *hoe lang wilt gij ter wereld enz.:* quo tandem animo cet., Ibid. 7: cf. Cic. Leg. I, 1 post med. Cic. Or. II, 3 med. Sallust. Cat. 20.

TANGO, tetigi, tactum, 3. (*van* Tago) *aanraken, aanroeren, bij voorb. met de hand, knie enz., bij voorb.* terram genu, Cic. Tusc. II, 24: tango utramvis digitulo, Plaut. Rud. III, 4, 15: cf. Lucret. I, 305. Horat. Sat. II, 5, 42: *van daar* 1) *aanraken, d. i. betreden, ergens geraken, bij voorb.* simulac tetigit provinciam, Cic. Verr. I, 10: portus, Virg. Aen. IV, 612: vada non tangenda, Horat. Od. I, 3, 24: castra, Ovid. Her. I, 42: donos, Ibid. Met. IV, 778: limina, Juvenal. XIV, 44: terminum (mundi) armis, Horat. Od. III, 3, 54: tellus est mihi tacta, Ovid. Trist. III, 2, 18: tacta mihi Sarmatis ora, Ibid. IV, 10, 109: Nilum simulac tetigit, Ibid. Met. I, 729. 2) *aanraken, besproeijen, besmeeren, nat maken, bij voorb.* corpus aqua, Ovid. Fast. IV, 790: *dus ook* rursus aqua (Ablat.) tangit, Ibid. Fast. V, 431: oculos olivo, Pers. III, 44: palpebras saliva, Plin. H. N. XXVIII, 4: lucernam mero i. e. infundere merum, Prop. IV, 8, 60: tactus sum visco, Plaut. Bacch. V, 2, 39, i. e. *ik ben gevangen (verliefd) of ook betrokken, zie beneden:* planta fimo bubulo tangenda est, Pallad. in Januar. 15 post med. §. 16; *doch de* Ed. Gesn. *heeft* tingenda: lacertae felle si tangantur cacumina, Ibid. in Februar. 25 med. §. 15 Edit. Gesn.: volucres tectis arundinibus tangere, Petron. 109, scil. *met het vogellijm; doch, het kan ook enkel zijn. aanraken, of ook betrekken:* tristi medicamine tactae defluxere comae, Ovid. Met. VI, 140: *ook bewieroken, bij voorb.* caput sulfuris igne, Prop. IV, 8, 86: Tactaque fumanti sulfure balet ovis, Ovid. Fast. IV, 740. Not. *Hier toe kan men brengen* tectorio tacta, Varr. R. R. III, 5, 3. III, 12, 13, i. e. *overtrokken, zie beneden.* 3) *aanraken, eerbaar, voor verkrachten, schenden, of voor* concumbere, Plaut. Aul. IV, 10, 25: matronam, Horat. Sat. I, 2, 54. 4) *aanraken, zacht gesproken, d. i. nemen, bij voorb.* de praeda nec teruncium attigit nec tacturus est quisquam, Cic. ad Div. II, 17: quis tangam nullum (agrum) ab invito, Cic. Agr. II, 25: tetigine tui quidquam? Terent. Ad. II, 1, 24: cur id ausus facere, ut id, quod non tuum esset, tangeres? Plaut. Aul. IV, 10, 10; *te weten, Euclio staat in gedachten, als of* Lyconides *hem bekende, dat hij zijn geld weggenomen had: ook aanraken, d. i. nemen, in ontvangst nemen, bekomen, bij voorb.* si quid communi nomine tetigit, Cic. Rosc. Com. 12. 5) *aanraken, d. i. nabij zijn, grenzen, tegen iets aanstooten, bij voorb.* villa, quae viam tangit, Cic. Mil. 19: fundi, qui Tiberim tangunt, Cic. Rosc. Am. 7: Haec civitas Rhenum tangit, Caes. B. G. V, 3. 6) *aanraken, zacht gesproken, voorslaan, bij voorb.* chordas, Ovid. Rem. 336: aliquem flagello, Horat. Od. III, 26, 12. 7) *aanraken, roken, d. i. proeven, drinken, eten, bij voorb.* saporem, Ovid. Fast. III, 745: cibos dente, Horat. Sat. II, 6, 87: Non illa canes tetigere lupi, Ovid. Met. VII, 150: falsa sunt, tangere ut non velis, Plaut. Poen. I, 2, 34: *van daar* calicem, Plaut. Mil. III, 2, 10, i. e. *drinken, uitdrinken.* 8) *aanraken, of iemand aantasten, d. i. dooden, bij voorb.* quemquam praeterea oportuisse tangi, Cic. Att. XV, 11 med. 9) *aanraken, in beweging zetten, bekooren, eenen indruk maken, bij voorb.* Minae Clodii modice me tangunt, Cic. Att. II, 19: nec amor vos tangit, Ovid. Art. III, 541: *exemplo* tangi non propiore potes, Ibid. Her. XVI, 326: quam (feminam), nisi crudelem, non tangat Jasonis aetas? Ibid. Met. VII, 26: nec forma tangor, poteram tamen hac quoque tangi, Ibid. X, 614: vota tamen tetigere deos, tetigere parentes, Ibid. IV, 164: si te proverbia tangunt, Ibid. Fast. V, 489: mentem mortalia tangunt, Virg. Aen. I, 462 (466): si quem gloria tangit sylvae, Senec. Hippol. 27: vero nec tangeris igni, Prop. I, 9, 17: tetigerat animum memoria ne-

po-

potum, Liv. I, 5, i. e. *hij herinnerde zich zijn' naneeven, dacht daarop, zij vielen hem in*: si vos vestri nulla cura tangit, Liv. III, 27: *ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* tangor majores posuisse cet., Ovid. Fast. V, 74, i. e. *ik werd aangespoord, om te geloven, dat de enz.*: *van daar* tactus, a, um, *geraakt, bekoord, in beweging gezet, doordrongen enz., bij voorb.* cupidine, Ovid. Met. X, 636: dolore, Prop. III, 7, 68 (III, 2, 34): sono, Ibid. III, 1, 40: religione, Liv. I, 45 extr. 10) *aanroeren, aanraken, d. i. iets ondernemen, voornemen, bij voorb.* carmina, Ovid. Am. III, 12, 17: opus carminis Herol, Prop. III, 3 (2), 16. 11) *aanroeren, d. i. aanhalen, gewagen, bij voorb.* leviter unumquodque tangam, Cic. Rosc. Am. 30: ubi Aristoteles ista tetigit? Cic. Acad. IV, 44: id tactum, Liv. XXIII, 22 extr.: quod a Crasso tactum est, Cic. Or. II, 10 extr.: si tacta loquar i. e. ab aliis jam vulgata, tractata, Manil. III, 21: *hier toe zou men kunnen brengen* hoc ulcus tangere aut nominare uxorem, Terent. Phorm. IV, 4, 10. 12) *betrekken, misleiden, bedriegen, bij voorb.* volucres tectis arundinibus, Petron. 109: tactus sum visco, Plaut. Bacch. V, 2, 39: patrem, Plaut., *zie hier na; ook voor iets betrekken, d. i. ergens in bedriegen, bij voorb.* patrem, Plaut. Pseud. I, 1, 111: hominem bolo, Plaut. Poen. Prol. 108: aliquem triginta minis, Plaut. Epid. V, 2, 40. Cic. Or. II, 64 e poëta: aliquem talento auri, Turpil. ap. Non. 1 n. 8: cf. Plaut. Poen. V, 5, 7. Pseud. V, 2, 13: *van daar betrekken, d. i. doen aanlopen door spitsvinnige reden*, Terent. Eun. III, 1, 30, *zie hier na.* 13) *treffen, raken, bij voorb. de blikfem heeft hem getroffen, geraakt, bij voorb.* fulmine tactus *van den blikfem geraakt*, Ovid. Trist. II, 144: *waarvoor ook staat* de coelo tactus, Cic. Div. II, 21. Liv. XXIII, 12. Virg. Ecl. I, 17, *of* e coelo tactus, Plin. H. N. XXXVI, 4: *ook enkel* tactus, *bij voorb.* tacta aedes Iunonis, Plin. H. N. II, 54 post med.: *ook treffen, bij voorb. met een' schoot enz., bij voorb.* locum funda, Tibull. IV, 1, 97: quem tetigit jactu certus ad ossa deus, Prop. II, 34, 60: *dus ook* rem acu tangere i. e. *iets naauwkeurig treffen, bij voorb.* acu tetigisti, Plaut. Rud. V, 2, 17, scil. rem: *dus ook* tangis en ipsos metus, i. e. tetigisti rem, quam metuo, Senec. Oedip. 795: *ook kan men uit het bovenstaande hier toe brengen* tactus sum vehementer visco, Plaut. Bacch. V, 2, 39, i. e. *getroffen: van daar misschien iemand steken door spitze gezegden, iemand aanhalen, betrekken, affegt geven, bij voorb.* Terent. Eun. III, 1, 30, Quo pacto Rhodium tetigerim in convivio, i. e. *hoe ik den Rhodier affagt gegeven, hem een' steek gegeven heb, zie hier voor.* Not. taxim *voor* tetigerim, *bij voorb.* taxis, *voor* tetigeris, Varr. ap. Non. 2 n. 822 *en* 856, *zie* Tago.

TANQUAM *of* **TAM QUAM**, *eigenlijk, zoo als* (*want* tam *heet zoo en* quam *als*), *en dus kan men het dikwijls vertalen, bij voorb.* tanquam serpens e latibulis, Cic. Vatin. 2: nostin' ejus natum Phaedriam? Da. tanquam te, Terent. Phorm. I, 2, 14: quod video tibi novum adcidisse, tanquam mihi, Cic. Att. VI, 1 ante med.: inspicere, tanquam in speculum, in vitas hominum, Terent. Ad. III, 3, 61: gloria virtutem tanquam umbra sequitur, Cic. Tusc. I, 45 extr.; *doch men kan het ook door zoo als vertalen: maar dikwijls is het enkel, gelijk, als, gelijk als, als 't ware, bij voorb.* sic tanquam opus Daedali, Cic. Brut. 18: apud eum sic fui, tanquam domi meae, Cic. ad Div. XIII, 69: ut hic tertius annus imperii tui, tanquam tertius actus, perfectissimus videatur, Cic. Q. Fr. I, 1 extr.: quod in honoribus petendis essem nimius & tanquam prodigus, Cic. ad Brut. Ep. 15 post init., i. e. *als 't ware, om zoo te spreken*: e vita ita discede, tanquam ex hospitio, Cic. Senect. 23 med.: *ook volgt* sic *of* ita, *bij voorb.* tanquam bona valetudo jucundior est, sic cet., Cic. Quir. Red. 1, i. e. *gelijk als*: neve te obrui, tanquam fluctu, sic magnitudine negotii sinas, Cic. Q. Fr. I, 1, 1: ut, tanquam poëtae boni solent, sic tu cet., Cic. Q. Fr. I, 1 extr.: quia, tanquam levia vina nihil valent in aqua, sic Stoicorum cet., Cic. Tusc. V, 5: laus, tanquam innocentiae, sic latine loquendi, Cic. Brut. 74 in.: ita *volgt* Liv. XL, 6, *doch alwaar* tanquam *voor* tanquam si *staat*: *ook volgt* item i. e. ita, *bij voorb.* tanquam philosophorum —, parasiti item cet., Terent. Eun. II, 2, 33; *van daar* tanquam si *gelijk, als of, bij voorb.* tanquam si tua res agatur, Cic. ad Div. II, 16 extr.: tanquam si claudus sim, Plaut. Aul. II, 4, 21: ita me audias, tanquam si — intervenisses, Liv. XL, 9: qui, tanquam si nox — esset, ita ruebant, Cic. Rosc. Am. 32: omnes, tanquam si tu esses, ita fuerunt, Cic. Q. Fr. III, 2: *dikwijls ontbreekt dit* si, *dan heet* tanquam *gelijk als of, of, als of, bij voorb.* tanquam clausa sit Asia, sic nihil perfertur, Cic. ad Div. XII, 9: tanquam illi acerbitatis aliquid adciderit, angimur, Cic. Brut. 1 extr.: tanquam de regno dimicaretur, ita concurrerunt, Liv. XL, 6: tanquam regis arcanis interesset, omnia scit, Liv. XLI, 24: tanquam nesciamus, hanc esse cet., Plin. H. N. II, 63: tanquam non iidem ubique dii immortales sint, Liv. XLII, 3 extr.: cf. Petron. 100.

TANTIDEM, *zie* Tantusdem.

TANTILLUS, a, um, i. q. tantulus, *zoo klein, bij voorb.* puer, Terent. IV, 2, 24: tantilla tanta verba funditat, Plaut. Poen. I, 2, 61, i. e. *zoo een klein wijf, een zoo klein ding van een vrouwspersoon*: febrem tantillam esse, ut cet., Cels. II, 8. Not. *Het* Neutrum, Tantillum, Substantive, *zoo weinig, bij voorb.* si tantillum peccassis, quod posterius postules cet., Plaut. Rud. IV, 4, 106: nec possum fletibus ullis tantillum vostrae demere saevitiae, Catull. 98, 6, *alwaar* saevitiae *de* Dativus *is; het kon ook de* Genitivus *zijn, d. i. een weinig*: haud tantillo minus, Plaut. Most. II, 1, 47, i. e. *niets minder, d. i. even zoo wel: ook met den* Genitivus, *bij voorb.* loci, ubi cet., Plaut. Stich. IV, 4, 1[illegible]: tantillum dementiae, Catull., *zie hier voor.*

TANTISPER, 1) *zoo lang, d. i. zoo lange tijd, bij voorb.* ut ibi esset tantisper, dum culeus compararetur, Cic. Invent. II, 50: *dus ook* Terent. Heaut. I, 1, 54: *ook volgt* quoad, *bij voorb.* Gell. VI, 4. Pandect. XLIII, 18, 3 extr. 2) *zoo lang, d. i. ondertusschen, in dien tusschen tijd, bij voorb.* videro, quid efficiat; tantisper hoc magni aestimo, Cic. Tusc. V, 7: tantisper cura muliebri res Latina stetit, Liv. I, 3. 3) *een poosjen, bij voorb.* Totos dies scribo: non quo proficiam aliquid; sed tantisper impedior (a dolore), Cic. Att. XII, 14: tantisper hic ego ad januam concessero, Plaut. Aul. IV, 5, 6; *doch beide kan ook, zoo lang, ondertusschen, heeten, gevolglijk tot* n. 2 *behooren.*

TANTO, (Abl. Neutr.) *zoo veel, des te enz.*, *zie* Tantus.

TANTOPĔRE *of eigenlijk beter* **TANTO OPERE**, *met zoo groote moeite, zoo zeer, bij voorb.* tantopere desiderabam, Cic. Or. I, 35 extr.: quod tantopere didicisti, Cic. Mur. 10 extr.: Attici quies tantopere Caesari fuit grata, ut cet., Nep. Att. 7: quia dudum tantopere jusseras, Terent. Heaut. IV, 5, 58: si vos tantopere istuc vultis, fiat, Ibid. Ad. V, 8, 22: si tantopere efflagitantur, Quintil. Ep. ad Tryphon.: cur tantopere extimueras? Plaut. Most. II, 2, 92: tanto opere *staat* Caes. B. G. VII, 52 Edit. Oudend.: *dus ook* tanto opere fugerit, Cic. Or. 44: quod me vir tanto opere orabat meus, Plaut. Cas. III, 2, 2. *Dat het eigenlijk twee woorden zijn, ziet men daar uit, dewijl er* opere tanto *voor staat*, Plaut. Bacch. II, 2, 1: cf. Magnopere, Summopere cet.

TANTŬLUS, a, um, i. q. tantillus, *zoo klein, is menigvuldig, bij voorb.* causa, Cic. Att. IV, 8 extr.: tantulum granum fici, Cic. Senect. 15: tantularum rerum, Caes. B. G. IV, 22: homines tantulae staturae, Ibid. II, 30: aut non esse malum, dolorem, aut tantulum (malum) tamen esse, ut cet., Cic. Tusc. II, 27: dos, Apul. in Apolog. post med. p. 332, 10 Elmenh. Not. Tantulum (Neutr.) *staat ook* Substantive, *en betekent dan zoo weinig, bij voorb.* non modo tantum, sed ne tantulum quidem praeterieris, Cic. Att. XV, 27 extr.: tantulum in suam rem convertisset, Cic. Rosc. Am. 39: qui tantuli eget, Horat. Sat. I, 1, 59. *Van daar* tantulo venierint, Ibid. 45, i. e. *voor zoo weinig verkocht enz.; doch hier kan ook* pretio *gedacht worden. Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* tantulum morae, Cic. Verr. II, 38.

TANTUM, *zoo veel, maar, slechts, zie* Tantus.

TANTUMMŎDO *of* **TANTUM MODO**, i. e. *maar, slechts, zoo als wij ook zeggen, maar alleen, of maar bloot*, Cic. Orat. III, 14. Cic. Sull. 10. Sallust. Cat. 20 (21): *ook bij* unus, *bij voorb.* unum hoc tantummodo, nec praeterea quidquam, Sueton. Tiber. 11, *alwaar een* Pleonasmus *is. Ook staat het voor* dummodo *indien maar, bij voorb.* tantummodo Cnaeus noster ne Italiam relinquat, Cic. Att. IX, 10, i. e. *indien maar enz.; doch dit heeft men niet van doen: men kan het ook dus overzetten, alleen mag enz.*: *dus ook* cum Poeni aliam conditionem, tantummodo aequam, peterent, Sallust. Jug. 79 (81). *Even zoo wordt* modo *gebruikt*

TANTUNDEM, *zie* Tantusdem.

TANTUS, a, um, 1) *zoo groot, is bekend, bij voorb.* vitia, Cic. Verr. Act. I, 16: tam multarum rerum ac tantarum ordines, Cic. Nat. D. II, 5: ista tanta tamque multa profitenda non censeo, Cic. Or. I, 10: urbes tantas, Cic. Nat. D. III, 38: in hominem tantum & talem, Cic. ad Div. XIII, 65: cum me hac laetitia tanta & tantis adfecistis beneficiis, Plaut. Poen. IV, 4, 105. *In alle deze plaatzen is het zoo groot, d. i. zoo zeer groot of zeer groot, gevolglijk zonder vergelijking en zonder* ut *of* quantus cet.: *dus ook* tanto tractu se colligit anguis i. e. magno, Virg. Georg. II, 153. *Ook behoort hier toe* tanta pecunia, Liv. XXXI, 9. Cic. Phil. XIII, 9. Cic. Rosc. Com. 8, *zoo veel geld, dewijl het eigenlijk heet, een zoo groot vermogen: ook van den ouderdom, en zoo als* magnus natu *staat, dus ook* tantus natu,

zoo

zoo oud, Plaut. Bacch. I, 2, 15. Dikwijls volgt ut dat, bij voorb. tantus homo, ut conqueramur, Cic. Rosc. Am. 43: tanta modestia dicto audiens fuit, ut cet., Nep. Agef. 4: tanta persona, ut cet., Senec. de ira III, 4. Ook daarvoor qui, quae, quod, bij voorb. nulla est tanta vis, quae non ferro ac viribus frangi possit, Cic. Marc. 3: statuerunt tantum esse illud maleficium, quod non — occultari deberet, Cic. Sull. 2. Dikwijls quantus, bij voorb. tantam eorum multitudinem interfecerunt, quantum fuit diei spatium, Caes. B. G. II, 11: nullam vidi tantam (concionem), quanta nunc vestra est, Cic. Phil. VI, 7: ook quam, bij voorb. non ullum pro me tantum cepisse timorem, quam ne cet., Virg. Aen. VI, 353. Ook drukt het de oorzaak uit (gelijk tam, talis, ita cet.) benevens de grootheid, bij voorb. obstupuere animi: tantorum ingentia septem terga boum rigebant voor tam magnorum cet., Virg. Aen. V, 404. Ook volgt de Genitivus Plural., die anders op de vraag, waar onder? staat, bij voorb. tantus ille ventorum, Plin. H. N. II, 47, voor tantus ventus. Van daar tanto opere of tantopere of opere tanto, met zoo groote moeite: van daar, zeer, zie Tantopere. 2) zoo groot, als men eene kleinigheid wil aanduiden, bij voorb. wanneer wij zeggen: dat boek is toch maar zoo groot, d. i. zoo klein: van waar het zoo klein of zoo gering vertaald kan worden, bij voorb. ceterarum provinciarum vectigalia tanta sunt, ut iis vix contenti esse possimus, Cic. Manil. 6, i. e. zoo klein, zoo gering: dus ook senatusconsultum tantam vim habet, ut magis iratorum hominum studium cet., Cic. ad Div. I, 7: si bellum tantum erit, ut vos aut successores sustinere possint, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 10 post med. Van daar Tantum, Substantive, i. e. eene zulke kleinigheid, geringheid, zoo weinig, bij voorb. tantum praesidii, Caes. B. G. VI, 35, i. e. zoo weinig bezetting: dus ook tantum navium, Caes. B. C. III, 2. Van daar staat Tantum Adverbialiter, i. e. maar, alleen, is bekend, bij voorb. nomen tantum virtutis usurpas, Cic. Parad. 2: dixit tantum; nihil ostendit, Cic. Flacc. 15: Verrem tantum avaritia semper hiante fuisse, Cic. Verr. II, 54: tantum illud vereor, ne cet., Sallust. Jug. 14 (17), en meermalen, bij voorb. Horat. Ep. I, 4, 7. I, 9, 3. Ovid. Trist. I, 1, 100. Not. tantum duntaxat pleonastisch, Cic. Att. I, 9 extr. Ed. Plantin.; doch andere Edd. hebben, bij voorb. Ed. Ernest., tum voor tantum. Daarvoor staat ook tantummodo of tantum modo pleonastisch, zie Tantummodo. Hier bij zijn aantemerken tantum non en tantum quod. Tantum non a) maar niet, alleen niet, gelijk zich van zelve verstaat, bij voorb. tantum non cunctandum esse, Liv. XXXV, 18 extr., alleen moest men niet verzuimen, men moest maar niet talmen. Ook staat tantum non voor, ik wil niet zeggen, ver of na niet, geheel en al niet, bij voorb. eos tantum non laudari, sed — includi, Cic. Att. XIV, 5; even zoo staat non modo; doch het is hard, dat non achter staat: men kan ook zeggen, dat het staat voor non tantum non, (gelijk Non modo); doch het diende ook non tantum te wezen, waarom sommigen non tantum non lezen willen. b) bijna, bijkans (eigenlijk alleen niet, bij voorb. maar niet alle, d. i. bijna alle), bij voorb. tantum non jam captam Lacedaemonem esse, Liv. XXXIV, 40: hostes tantum non arcessierint, Liv. IV, 2 extr.: vineaeque tantum non injunctae, Liv. V, 7: Romanos tantum non jam circumveniri, Liv. XXXVII, 29 extr.: tantum non ad portas bellum esse, Liv. XXV, 15: cf. Sueton. Tiber. 11: zoo zeggen de Grieken ook μόνον οὐ, μόνον οὐκ cet.: Tantum quod (a) maar, d. i. juist, even, recht (te recht van pas), bij voorb. Tantum quod ex Arpinati veneram, cum mihi literae a te redditae sunt, Cic. ad Div. VII, 23, i. e. juist even: Haec cum scriberem, tantum quod existimabam ad te orationem esse perlatam, Cic. Att. XV, 13: natus est tantum quod oriente sole, Sueton. Ner. 6: navis, quae tantum quod adpulerat, Ibid. Aug. 98: tantum quod manum imposuerat, cum cet., Vellej. II, 117. Men kan het ook somtijds naauwlijks vertalen, wanneer naauwlijks hetzelfde is als juist, even, (van pas) of slechts, waar toe men sommigen der aangehaalde plaatzen brengen kan: ook naauwlijks dat of als naauwlijks, bij voorb. qui tantum quod pervenerat, Datames — jubet, Nep. Dat. 6, zie Gronovius ad Liv. XXXIII, 4, maar wiens voorbeelden gedeeltelijk hier niet passen, bijzonder Cic. Verr. I, 45. III, 53, van hetwelk kort hier na gesproken wordt. Ook staat tantum voor tantum quod i. e. slechts, maar, even, juist, bij voorb. Serta procul tantum capiti delapsa jacebant, Virg. Ecl. VI, 16, i. e. waren slechts, even, onlangs, nedergevallen; ten minsten dit is de gemaklijkste wijze, om die plaats te verklaren. Even dus staat modo. (b) maar, bloot, d. i. er ontbreekt meer niet dan dat enz., gelijk wij ook zeggen, maar dat, bij voorb. tantum quod non nominat, causam totam perscribit, Cic. Verr. I, 45, i. e. hij noemt hem maar niet, scil. voor het overige maakt hij hem kenbaar genoeg, of, alleen dat hij hem niet noemt: dus ook Cic. Verr. III, 53, tantum quod aratoribus obsides non dedit, i. e. alleen gaf hij hun geene gijzelaars of borgen, scil. overigens was de zaak anders kenlijk en duidelijk: dus kan ik zeggen, de man is mij zeer goed; alleen zegt hij het niet openlijk, of, alleen dat hij het niet openlijk zegt: homo valde me amat: tantum quod verbis non declarat amorem. (c) tantum quod is ook als twee bijzondere woorden te verklaren: te weten tantum alleen, of zoo veel, of maar zoo veel, en quod i. e. dat, zoo veel enz.; dit moet met n. a en b niet vermengd worden; maar het geschiedt gemeenlijk van de geleerden, die tantum quod als een algemeene zegswijze, naauwlijks, slechts (n. a en b) beschouwen, bij voorb. tantum, quod exstaret aqua, quaerentibus, Liv. XXII, 2, i. e. die maar zoo veel (grond tot een rustplaatsjen) zochten als er (aarde of grond) uit het water uitstak; hier is tantum [illegible]ts of maar zoo veel, en quod zoo veel als: verders Liv. XXXIII, 4 extr., Romanis par ferme numerus (militum) erat: equitum copiis tantum, quod Aetoli accesserant, superabant, i. e. slechts in zoo ver, dewijl enz. 3) zoo veel, bij voorb. tanta mira, Plaut. Amph. V, 1, 5. Cas. III, 5, 4, zoo veel wonderdingen: sexcenta tanta, Plaut. Pseud. II, 2, 37. Bacch. IV, 9. 111, i. e. op onze wijze, zoo veel duizenden, d. i. zoo veel duizend daalers: nunquam se tanto vulture coelum induit, Lucan. VII, 834: tantae coëunt in proelia gentes, Val. Fl. V, 636: lamentabile tantis urbibus, Stat. Theb. XI, 160: arebant tantis epoti millibus amnes, Claudian. de Stilich. I, 171: levis armaturae quater tantis, Auct. B. Afric. 19, alwaar echter de Ed. Oudend. tanto heeft; tanta vestis Melitensis, Cic. Verr. II, 74 Edit. Ernest.: andere Edit. hebben tantum cet.: verders legatum valet in tantos (i. e. tot), quanti (hoeveel, als) inveniantur, Pandect. XXX, 1, 65. Ook behoort hier toe tanta pecunia, Cic. Verr. III, 78 en 94: Liv. XXXI, 9. zoo veel geld, zie boven. Voorál is menigvuldig het Neutr. Tantum, wanneer het alleen of Substantive staat. Te weten Tantum, Substantive, zoo veel, staat overál, bij voorb. tantum est, Terent. Eun. V, 5, 26. Hec. V, 3, 15. Plaut. Merc. II, 2, 11, i. e. zoo veel is het, of het is zoo veel en niet meer: alterum tantum, Liv. VIII, 8, i. e. nog éénś zoo veel: sexies tantum, quam quantum satum sit, ablatum esse, Cic. Verr. III, 43: tantum debuit, Plaut. Bacch. II, 3, 38, i. e. zoo veel was hij schuldig, zoo groot was de som, die hij te betalen hadt: tantum effata, Virg. Aen. VI, 262, i. e. zoo veel (d. i. dit) sprak hij: tantum est, Plaut. Cas. Prol. 87, i. e. zoo veel, genoeg hier van: van daar tantum abest, ut cet., het scheelt zoo veel (zoo zeer) dat enz., of ver van daar, dat enz., of ook, in plaats dat enz.; wanneer het volgende het Prædicatum is; of, het is er zoo ver af, dat enz., d. i. daar is niet aan te denken, bij voorb. tantum abfuit, ut inflammares nostros animos; somnum vix tenebamus, Cic. Brut. 80, i. e. in plaats dat gij enz., men behoeft zich maar te verbeelden, dat ut inflammares voor te inflammare staat (gelijk optandum est ut pater veniat voor patrem venire optandum est, of patris adventus est optandus); ook volgt tweemaal ut, wanneer het eerste het Prædicatum uitdrukt, gevolglijk van dat tantum geregeerd wordt, bij voorb. Ego vero istos tantum abest ut ornem, ut effici non possit, quin cet., Cic. Phil. XI, 14, i. e. ver van daar, dat enz., zoo kan enz., of in plaats dat ik — zoude enz., zie Abium. Hier uit en uit het onderstaande blijkt, dat tantum niet de Nominativus (het Subject) is, maar de Accusativus, die Adverbialiter staat, en anders zoo zeer, zoo ver, vertaald wordt, zie beneden. Not. Auders staat achter tantum abest het ne in plaats van ut non, Cic. Orat. 68 extr., maar Ernesti heeft daarvoor ut non laten drukken, enkel omdat ut non gewoner is. Verders staat tantum dikwijls als een Substantivum, met den Genitivus, bij voorb. tantum belli, Liv. IV, 57 in. XLIV, 27 in.: tantum hostium, Liv. III, 17, zoo veel vijánden: ad tantum fastigii venere, Liv. XLIV, 1: tantum pavoris Faliscis injectum est, Liv. V, 26: ook tantum temporis voor in tantum temp., bij voorb. qui inducias tantum temporis petunt, Liv. XXXVI, 35, i. e. voor zoo langen tijd enz.: ook volgt quantum, i. e. als, of zoo veel (zoo veel als), bij voorb. auctoritatis in me tantum sit, quantum vos — esse voluistis, Cic. Manil. 1: ook staat tantum (als Nominativus) met den Pluralis van het Verbum (daar boven tantum hostium, Liv., den Singularis van het Verbum heeft), bij voorb. tantum hominum incedunt, Plaut. Poen. III, 3, 5: ook volgt quam, bij voorb. non tantum gaudii adtulerunt, quam cet., Liv. XXXVIII, 51: waarbij is aantemerken, Caes. B. G. V, 54, tantum ejus opinionis perdidisse, zoo veel van die meening verloren enz. Bijzonder zijn de Casus aantemerken: a) Genit. tanti, bij voorb. tanti esse, in zoo hooge waarde staan, zoo veel gelden, bij voorb. van graan, bij voorb. frumentum tanti fuit, Cic. Verr. III, 84: dus ook dare tanti, Terent. Ad. II, 1, 49, i. e. voor

zulken prijs geven of verkopen? dus ook tanti vendere, Plaut. Merc. II, 4, 22, i. e. *zoo hoog, voor zoo grooten prijs verkopen: dus ook* tanti emere, Cic. Offic. III, 14: tanti habitare, Plin. H. N. XIII, 1 ante med., i. e. *zoo hoog (zoo duur) wonen, zoo veel huishuur geven:* qui frugiferas (arbores) tanti taxaverant, Ibid. *op het einde: van daar Tropisch, bij voorb.* tanti fieri, Cic. Amic. 16, *zoo veel gelden, in zoo hooge waarde zijn, zoo hoog geschat worden: dus ook* tanti esse, *bij voorb.* apud aliquem, Caes. B. G. I, 20, i. e. *in zoo hooge waarde zijn, zoo veel gelden:* Est mihi tanti, Cic. Catil. II, 7, *het is mij gewigtig, de moeite waardig: dus ook* est tanti; cedo tabulas, Cic. Verr. IV, 20: fuit tanti, habere, quod defenderes, Ibid. 12: sunt jurgia tanti, Ovid. Met. II, 424, i. e. *een gekijf daar over is wel de moeite waardig, daarom kan men er wel over kijven; doch het kan ook zijn, een gekijf daar over is daarom van geen belang, niet te achten, gevolglijk geern te dulden, zie hierna:* cui (Jovi in concipiendo Hercule) nox una non tanti, ut conciperere, fuit, Ovid. Her. IX, 10, i. e. *die éénen nacht niet voor te gewigtig hieldt, om dien niet daar aan te besteden enz.:* id non est tanti, Cic. Mil. 22, i. e. *het is niet gewigtig, niet de moeite waardig, heeft niets om het lijf, is van geen belang, van geringe waarde: dus ook* tanti non fuit Arsacem capere, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 14: juratus tibi possum dicere, nihil esse tanti, Cic. Att. II, 13 extr.: *ook heet* tanti est (*van* tantum *eene kleinigheid, geringheid, zie boven*) *het heeft niet veel om 't lijf, is van geen belang, men kan er niets van maken, het is eene kleinigheid, ligt door te slaan of te dulden, bij voorb.* jurgia sunt tanti, Ovid., *zie hier voor:* prope est, ut exclamem, tanti fuisse (scil. contemtum Nervae comparatum cum bonis ex imperio Trajani ortis), Plin. Paneg. 6, i. e. *dat het te dulden, van geen belang enz. geweest is:* cui (Jovi scil. in gignendo Hercule) nox una non tanti, ut tantus conciperere, fuit, Ovid. Her. IX, 10, i. e. *die éénen nacht niet aanzag of versmaadde enz., d. i. die eenen nacht daar toe besteedde enz.* b) Ablat. tanto i. e. *zoo veel, staat deels bij de Comparativi, wanneer het ook dus te vertaald wordt, deels bij andere woorden, die een overtreffen betekenen, bij voorb.* praesto, antecello cet.: *ook met* ante *en* post, *bij voorb.* tanto minoris venierint, Cic. Verr. III, 45, i. e. *zoo veel, dus te beter koop enz.:* tanto nos submissius geramus, Cic. Off. I, 26: quinquies tanto amplius imperasse, quam quantum cet., Cic. Verr. III, 97 extr., i. e. *vijfmaal meer:* quanto erat gravior oppugnatio, tanto crebriores nuntii cet., Caes. B. G. V, 24: et tanto, quam ante, major erat, Ovid. Fast. VI, 540: tanto vi majore, quam paulo ante, Liv. II, 20: quantum augebatur numerus, tanto majore pecunia opus erat, Liv. V, 10, *en omgekeerd,* quanto jure potentior, tantum vinceretur, Liv. VI, 38: nullo tanto carior, Plaut. Bacch. II, 3, 70, *en* ego multo tanto miserior, Ibid. Rud. II, 6, 37, *alwaar tanto weg kan blijven: van daar* tanto melior! *als eene goedkeurende toeroeping, d. i. braaf! schoon!* Plaut. Pers. II, 5, 25. Senec. Ep. 31. Terent. Heaut. III, 2, 38. Phaedr. III, 5, 3: *integendeel* tanto nequior, Terent. Ad. III, 1, 12, *als eene berisping, d. i. dat is slecht, gij zijt een slecht karel: verdere* tanto magis, Nep. Paus. 4. Sueton. Tiber. 40: tanto praestiti ceteros, Nep. Hann. 1, i. e. *zoo veel of zoo zeer: dus ook* tanto antecessit, Nep. Epam. 2: tanto ante fugisset, Cic. Verr. V, 34, i. e. *zoo ver vooräf of zoo zeer vooräf gevlucht enz.:* post tanto, Virg. Georg. III, 476; *of* tanto post, Curt. VI, 7 post med., i. e. *zoo lang daar na: ook achter* bis, ter, *bij voorb.* bis tanto amici sunt inter se, quam prius, Plaut. Amph. III, 2, 62: ter tanto peior est, quam tu, Ibid. Pers. I, 3, 73. *Ook bij den* Superlativus, *bij voorb.* tanto pessimus, Catull. 49, 6, i. e. *zoo veel de slechtste of slechter, voor* peior. c) in tantum, *zoo ver, zoo zeer, bij voorb.* in tantum virtutem enituisse, Liv. XXII, 27: cf. Virg. Aen. VI, 877. Colum. III post med. XII, 24. Senec. Nat. Quaest. III, 24. Ibid. Benef. II, 23. *Daar voor staat ook* tantum (scil. in.) *zoo zeer, bij voorb.* tantum cogites, quantum me amas, Cic. Att. XII, 18: Id tantum abest ab officio, Cic. Offic. I, 14: Rex tantum auctoritate motus est, ut cet., Nep. Con. 4: quanto potentior, tantum vinceretur, Liv., *zie hier voor:* tantum, quantum quis, fuge, Plaut. Most. II, 2, 94: qua ratione hic tantum apud istum potuerit, Cic. Verr. II, 54: tantum ad narrandum argumentum adest benignitas, Plaut. Men. Prol. 16. *Ook behoort hier toe de zegswijze* tantum abest, ut cet., *zie boven. Ook staat het bij de* Adjectiva, *gevolglijk in plaats van* tam i. e. *zoo of zoo zeer, bij voorb.* tantum magna, Horat. Sat. II, 3, 317, i. e. tam magna, *zoo groote enz.: zoo leest* Bentley, Ibid. 313, tantum dissimilem *voor* tanto cet.: Iuventus non tantum Veneris, quantum studiosa culinae, Ibid. II, 5, 80, i. e. *niet zoo, niet zoo wel: dus ook* nec tantum dulcia quam & liquida cet., Virg. Georg. IV, 101: *dus ook* Liv. XXVI, 1, *alwaar ook* quam *voor* quantum *volgt,* non ab ira tantum, quam quod urbs cet., i. e. *niet zoo wel uit toorn, als omdat de enz. Ook staat het met den* Superlativus (*gelijk boven* tanto, *het welk met* tantum *meermalen verwisseld wordt*), *bij voorb.* Marius, quantum bello optimus, tantum pace pessimus, Vellej. II, 11.

TANTUSDEM, TANTĀDEM, TANTUMDEM *of* TANTUNDEM, (*uit* tantus *en* itidem, i. e. *insgelijks*). 1) *even zoo groot, bij voorb.* tantumdem est periculum, Plaut. Poen. IV, 3, 20: tantamdem summam, Pandect. XV, 3, 10 prope fin.: ut tantamdem partem habeat, quantulam unus heres, Ibid. XXXII leg. 29 Ed. Torrent.: si, ut pondus argenti redderes, quantum in illis esset, tantidem ponderis pretio est, Ibid. XIX, 5, 25. 2) *even zoo veel, bij voorb.* tantamdem pecuniam, Pandect. II, 14, 30, *tenzij dit tot n. 1 behoort; dewijl* pecunia *welëer het vermogen betekend heeft. Menigvuldig is hier het* Neutrum Tantumdem *of* tantundem, Substantive, i. e. *even zoo veel, bij voorb.* tantumdem detur, Cic. Verr. III, 87: si tibi subiti nihil est, tantumdem est mihi, Plaut. Pers. IV, 4, 36: ego tantumdem scio, quantum tu, Ibid. Poen. IV, 3, 48: tantumdem licere fortunae, Senec. Ep. 47: tantumdem praetor facit & de his, qui cet., Pandect. XXVI, 7, 3, i. e. *even dat: van daar* fanex tantidem est, quasi sit signum pictum in pariete, Plaut. Merc. II, 2, 44, i. e. *is even zoo, als enz., voor* tantumdem, *gelijk* Acidalius *lezen wil; men zou ook* pretii *kunnen verstaan, is even zoo veel waard, heeft even zoo veel te beduiden enz. Ook met den* Genitivus (*gelijk* tantum), *bij voorb.* viae, Cic. Tusc. I, 43 extr.: tantumdem argenti, quantum cet., Plaut. Pseud. IV, 7, 64 *en* 109: tantumdem meruit bonae famae, quantum malae, Tacit. Hist. II, 50: virium atque impetus, Quintil. VI, 2, 10. *Ook* Adverbialiter (*gelijk* tantum), i. e. *zoo veel, zoo zeer, zoo ver, bij voorb.* ut tantumdem prodesse posses, ut velles, Plin. H. N. Praefat. post init.: verba, quae idem significant, ac tantumdem valent, Quintil. I, 5 (9): tantumdem agger in latitudinem patebat, Caes. B. C. III, 63. Not. *Men ziet van zelve, dat de spelling* tantumdem *beter is.*

TAPES, ētis, m. TAPETE, is, n. *en* TAPĒTUM, i, n. *een Tapijt, bij voorb. om de wanden, tafels, kanapees, vloer enz. mede te bekleden, bij voorb.* pulchros tapetas, Virg. Aen. IX, 358: tapetibus altis, Ovid. Met. XIII, 638. Virg. Aen. IX, 325: fulgentem tapeta, Sil. IV, 270: conchyliata tapetia, Plaut. Pseud. I, 2, 14: consuta tapetia, Ibid. Stich. II, 2, 54: in tapetis sternuntur, Plin. H. N. VIII, 48: purpureis tapetis, Martial. XIV, 147, 1: pictis tapetis; Virg. Aen. VII, 277: nullo decorare tapete, Sil. XVII, 64: glabrum tapete, Turpil. *en* Caecil. ap. Non. cap. 3 n. 251, *en* cap. 14 n. 34. Not. *De* Nominativus tapes *schijnt niet voor te komen.*

TAPULLUS, a, um, *bij voorb.* lex i. e. convivalis, Lucil. ap. Fest.

TARANDUS, I, m. *een zeker viervoetig beest in de groote van eene koe*, Plin. H. N. VIII, 34.

TARDE, 1) *langzaam, d. i. niet gezwind, bij voorb.* navigare, Cic. ad Div. XIV, 5: oliva tarde crescens, Virg. Georg. II, 3: tarde cyathos mihi das, Plaut. Pers. V, 1, 19: tarde, quae credita laedunt, credimus, Ovid. Her. II, 9: tardius ingrediuntur, Cic. Tusc. I, 31: quae ubi tardius procedunt cet., Sallust. Jug. 11: tardius moventur, Cic. Nat. D. II, 20: tardissime judicatur, Cic. Caecin. 2. 2) *langzaam, d. i. niet tijdig, laat, bij voorb.* vesperi; quid necesse est tarde? Cic. Mil. 20: triennio tardius triumphavit, Cic. Acad. IV, 1 extr.: tardissime perferuntur, Cic. ad Div. II, 9: *Doch ook wordt* tarde *en* sero *onderscheiden, bij voorb.* tarde imo jam sero (*te laat*) intellexi, Petron. 7.

TARDESCO, ĕre, *langzaam worden, bij voorb.* tardescit lingua, madet mens, Lucret. III, 478.

TARDIGEMULUS, a, um, *langzaam zuchtend, bij voorb.* tardigemulo senio, Laev. ap. Gell. XIX, 7. *Sommigen lezen* tardigenulo (*van* genu) i. e. tardigrado.

TARDIGRĀDUS, a, um, *langzaam stappend, langzaam gaande*, Pacuv. ap. Cic. Div. II, 64.

TARDILOQUUS, a, um, *langzaam sprekende, bij voorb.* tardiloquum te esse jubeo, Senec. Ep. 40 extr.

TARDĬPES, ĕdis, *langzaam te voet, langzaam gaande, van daar lam, hinkende, bij voorb.* deus tardipes, Catull. XXXVI, 7: *ook volstrekt* Tardipes, Colum. X, 419, i. e. Vulcanus, i. e. *lam.*

TARDĪTAS, ātis, f. 1) *langzaamheid, bij voorb.* pedum, Cic. Rab. Perd. 5: celeritates tarditatesque declararet, Cic. Univ. 9: propter tarditatem sententiarum, i. e. *in het stemmen*, Cic. ad Div. X, 22: bello afferre tarditatem & moram, Cic. Phil. V, 9: tarditas & procrastinatio in rebus gerendis, Ibid. VI, 3, i. e. *langzaam-*

zaamheid, talming: cunctatio & tarditas, Cic. Sext. 47: tanta fuit operis tarditas, Cic. Cat. III. 8, i. e. *het ging 'er zoo langzaam mede:* mula tarditatis indomitae, Plin. H. N. VIII, 44: tarditas onerariae navis, Tacit. Ann. II, 19: veneni, Ibid. XVI. 14, i. e. *langzame werking:* tarditas aurium, Plin. H. N. XX, 13 post med. XXIII. 2 in., i. e. *zwaar gehoor: dus ook* tarditas audientium, Ibid. XX, 9 post init.: tarditates in gressu molliore, Cic. Offic. I, 36, i. e. *de gemaakte langzaamheid in het gaan.* 2) *Tropisch, langzaamheid, d. i. ongeschiktheid, droomerig wezen, bij voorb.* ingenii, Cic. Orat. 68. Quintil. I, 1 in.: animi, Gell. XVI, 12: *van daar in 't gemeen, ongeschiktheid, slaperigheid, domheid, bij voorb.* hominum, Cic. Nat. D. I, 5: opinio tarditatis, Cic. Orat. I, 22: quid abjectius tarditate & stultitia? Cic. Leg. I, 19.

TARDITIES, ēi, f. i. q. tarditas, Acc. ap. Non. cap. 2 n. 866.

TARDITŪDO, inis, f. i. q. tarditas, Plaut. Poen. III, 1, 29. Acc. ap. Non. cap. 2 n. 866.

TARDO, avi, atum, are, 1) *eene zaak of persoon langzaam maken; gevolglijk talmen, ophouden, stuiten, bij voorb.* cursum, Cic. Tusc. I, 31: Nos Etesiae tardarunt, Cic. Att. VI, 8: profectionem, Cic. ad Div. VII, 5: impetum hostium, Caes. B. G. VII, 46. B. C. I, 27: palus, quae Romanos ad insequendum tardabat, Ibid. B. G. VII, 26: tardat arena pedes, Ovid. Her. X, 20: me ratio pudoris a praesentia laude tardaret, Cic. Caecin. 27: quos non altitudo montis — tardare potuisset, Caes. B. G. VII, 52: transeundi difficultas celeritatem insequendi tardare posset, Hirt. B. G. VIII, 14: vereor, ne exercitus nostri tardentur animis, Cic. Phil. XI, 10: equites ad insequendum tardabantur, Caes. B. C. III, 70: fati alas tardavit tutela Jovis, Horat. Od. II, 17, 24: species (i. e. *standbeeld*) diu tardata tandem est — locata, Cic. Div. I, 12 (*als Dichter*), *d. i. deszelfs oprichting uitgesteld:* non tardatus casu neque territus heros, Virg. Aen. V, 453: genua tardata sagitta, Ibid. XII, 746: praeacuta bipenni crure tardato, Plin. H. N. VIII, 8, i. e. debilitato. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* ut propius adire tardarentur, Caes. B. C. II, 42, i. e. *op- of afgehouden worden.* b) *verzuimen, talmen, bij voorb.* an tardare melius esset, Cic. ad Brut. 18: tardandum esse nobis, Cic. Att. VI, 7 extr.

TARDOR, ōris, m. *voor* tarditas, Varr. ap. Non. cap. 3 n. 255.

TARDUS, a, um, *langzaam, d. i. niet snel zich bewegende, of gaande, bij voorb.* pecus, Cic. Fin. II, 13: homo, Cic. Or. II, 68: *dus ook* velox an tardus, Cic. Invent. I, 24: asellus, Virg. Georg. I, 273: genua, Ibid. Aen. V, 432: stuppa vomens tardum fumum, Ibid. 682: tardis flexibus errat Mincius, Ib. Georg. III, 4: omnia adhuc tarda & spissa, Cic. Att. X, 18: avis tarda, i. e. (*waarschijnlijk*) *trapgans, bij voorb.* proximae sunt, quas Hispania aves tardas adpellat, Plin. H. N. X, 22 extr.: quaerebam tardas moras, Tibull. I, 3, 16: tardamque sudem celeremve sagittam, Ibid. IV, 1, 89: tarda satu est lingua, Senec. Oedip. 293: incessit passu de vulnere tardo, Ovid. Met. X, 49: homines tardiores, Plaut. Poen. III, 1, 3: poena tardior, Quintil. VII, 2, 42: stylus tardus, Ibid. X, 3, 5: compositio, Ibid. IX, 4, 137: auxilium, Ibid. X, 4 extr.: ingenium tardum, Ibid. I, 3 in.: principia (in dicendo) tarda sunt, Cic. Or. II. 53: Lentulus non tardus cogitando, Ibid. 89: tardiores tibicinis modos facere, Cic. Orat. I, 60: tardior ad discendum fui, Cic. Att. IX. 13 ante med.: procos tardissimos, Plaut. Poen. III, 1, 7: Nox tardior, Ovid. Pont. II, 4, 26, i. e. *langzamer verloopende, langer: dus ook* nox tarda, Virg. Georg. II, 482, i. e. *lange nacht:* menses tardi, Ibid. I, 32, i. e. *Zomermaanden; tenzij het een ledig bijvoeglijk woord is. Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* fugae, Val. Flacc. III, 574. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* nectere dolos, Sil. III, 234. *Van daar* 1) *langzaam, vertoevend, bij voorb.* sapor, Virg. Georg. II, 226, i. e. *taai, lang op het gehemelte blijvende.* Not. *Hier toe kan ook* nox *gebracht worden.* 2) *langzaam van verstand en gevoel, stomp, droomerig, niet beleefd, dom, bij voorb.* vah! tardus es, Terent. Heaut. IV, 5, 28: indociles tardique, Cic. Nat. D. I, 5: sensus hebetes ac tardos, Cic. Acad. I, 8: tardo ingenio esse, Cic. Agr. III, 2: mens, Cic. Tusc. V, 24. 3) *langzaam, d. i. langzaam makende, bij voorb.* podagra, Horat. Sat. I, 9, 32: senectus, Ib. II, 2, 88. Tibull. II, 2, 19: Montani quoque venter adest abdomine tardo, Juvenal. IV, 107: tardum machina ducens onus, Senec. Phoeniss. 568.

TARMES, itis, m. *houtworm*, Plaut. Most. III, 2, 138. Vitruv. II, 9 ante med. *en* Festus.

TARTĂRĔUS, a, um, 1) *de hel of onderäardsche wereld betreffende, daar te vinden, Tartarisch, helsch, bij voorb.* custos, Virg. Aen. VI, 95, i. e. Cerberus: rex, i. e. Pluto. Claudian. Prof. I, 215: sorores i. e. Furiae, Virg. Aen. VII, 328: plaga, Cic. Tusc. II, 9 e Sophocl.: umbrae, Ovid. Met. VI, 676: Acheron, Virg. Aen. VI, 295: volucres, i. e. Harpyiae, Val. Fl. IV, 759: tartarei regina barathri i. e. Tisiphone, Stat. Theb. I, 85. 2) *helsch, d. i. helächtig, schrikelijk, bij voorb.* specus, Phaedr. IV, 1, 9: vox, Virg. Aen. VII, 713, scil. *der Furie; doch het kan ook eigenlijk, helsch, zijn, dewijl de Furie uit de hel komt:* nox, Val. Fl. VI, 435: paratus, Claud. Gild. 180.

TARTARĪNUS, a, um, *voor* tartareus, Enn. ap. Fest.

TARTĂRUS, *of* TARTAROS, i, m. Plur. TARTĂRA, orum, n. 1) *de hel, d. i. plaats, oord, der onderäardsche wereld, waar de godloozen zijn, bij voorb.* impia Tartara, Virg. Aen. V, 734. VI, 543: Tartara nigra, Ibid. VI, 135: Tartarus, Ibid. 578: Tartarus lucis egens, Lucret. III, 1025: Tartarum ipsum illuminare, Apul. Met. I ante med. p. 106, 3 Elm.: ima Tartara, Ibid. med. p. 109, 12 Elm.: nescis Tartaron, Stat. Sylv. II, 7, 117. *Ook in 't gemeen de gantsche onderäardsche woning, rijk der dooden, waar in Pluto koning is,* Ovid. Met. X, 21. XII, 619, *en meermalen: ook kan men het een en ander van het bovenstaande hier toe brengen.*

TARUM, i, n. *aloëhout*, Plin. H. N. XII, 20.

TASCONĬUM, i, n. *zekere witte aarde, aan potäarde of klei gelijk*, Plin. H. N. XXXIII, 4.

TAT! *is een zeker geluid, bij voorbeeld ons ahah! ai! ai! of ho! ho! of hi! hi! als men zich verwondert, bij voorb.* tat! ecquis est, Plaut. Truc. III, 1, 1?. *Het schijnt met het bovenstaande* Atat, *en misschien het volgende* Tatae *hetzelfde te zijn.*

TATA, ae, m. 1) *vader, in de stamelende taal der kinderen*, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 90. 2) *vader of voeder, onderhouder, in 't gemeen*, Martial. I, 101, 1: tatae suo bene merenti, Inscript. ap. Gruter. p. 652 n. 6.

TATAE! *is waarschijnlijk ons he! he! ai! ai! hi! hi!* Plaut. Stich. V, 7, 3., *zie* Tat.

TAURA, ae, f. (*misschien* scil. vacca) *eene onvruchtbare koe, d. i. die niet draagt*, Varr. R. R. II, 5, *en* Colum. VI, 22: cf. Fest. *welke zegt:* Tauras vaccas steriles adpellabant, ait Verrius. Not. *ook staat daarvoor* taurea, Serv. ad Virg. Aen. II, 140.

TAURĔUS, a, um, 1) *van runderen, bij voorb.* terga taurea, i. e. *runderhuiden, bij voorb.* Virg. Aen. IX, 706: *dus ook* feriunt taurea terga, Ovid. Fast. IV, 342, i. e. tympanum: *van daar* Taurea, Substantive, *een riem, bullepees*, Juvenal. VI, 491: *waarschijnlijk* scil. scutica *of* natura (i. e. penis). 2) *voor* Taurius, Serv. ad Virg. Aen. II, 146. 3) *onvruchtbaar, niet dragtig, bij voorb.* taurea *voor* taura, Serv. ad Virg. Aen. II, 140: cf. Taura.

TAURĬFER, a, um, *stieren dragende, bij voorb.* campi, Lucan. I, 473.

TAURIFORMIS, e, *stierenvormig, bij voorb.* Aufidus (*eene rivier*), Hor. Od. IV, 14, 25, *waarschijnlijk wegens de armen, in dewelke hij zich verdeelt, wanneer deze armen, als 't ware, hoornen vertoonen, zie* Cornu.

TAURIGĔNUS, a, um, *van stierengeslacht of afkomstig, bij voorb.* semen, Acc. ap. Macrob. Sat. VI, 5 extr.

TAURĬLIS, e, *bij voorb.* Taurilia, scil. solennia, *zeker feest in Rome, anders* ludi Taurii *genoemd, bij voorb.* ludi Taurilia, Liv. XXXIX, 22.

TAURĪNUS, a, um, 1) *van stieren of ossen, daar toe behoorende, bij voorb.* tergum, Virg. Aen. I, 368 (372): fel, Plin. H. N. XXVIII, 9 post med.: fimum, Ibid. 17: sevum, Ibid. XXVIII, 16: sanguis, Ibid. 9 extr.: gluten, Lucret. VI, 1067: tympana, Claudian. de Stilich. II, 365: *dus ook* aeraque taurinos sonitu vincentia pulsus, Stat. Theb. II, 78: follis, Virg. Georg. IV, 171: taurino cornua vultu Eridanus, Ibid. 471, *dewijl de rivieren of riviergoden dus afgebeeld worden:* taurinae cornua frontis, Ovid. Fast. VI, 197: 2) *de Tauriners (Turiners), d. i. zeker volk bij de Alpen in Piemont betreffende, daar toe behoorende, Turinisch, bij voorb.* campi, Sil. III, 646: saltus, Liv. V, 34.

TAURĬUS, a, um, *bij voorb.* ludi, Liv. XXXIX, 32, *zie* Taurilis: *ook haalt* Festus *ze aan, welke zegt, dat zij ter eere van de onderäardsche Goden in den Circus* Flaminius *gevierd werden: ook haalt* Varro *ze aan* L. L. IV, 32: *ook* Serv. ad Virg. Aen. II, 140, *alwaar* Taurei ludi *voor* Taurii *staat.*

TAURŬLUS, i, m. i. q. taurus, *een stier, als men verkleinend spreekt, stiertjen*, Petron. 39.

TAURUS, i, m. 1) *een stier, os, a) op aarde; is menigvuldig*, Varr. R. R. II, 1, 10. II, 5, 6. Colum. VI, 20. Plin. H. N. VIII, 45. Virg. Georg. III, 212. Ook

Ook de metalen flier, welken Perillus *voor den Siciliaanschen Tyran* Phalaris *gemaakt heeft*, Cic. Verr. IV, 33. Ovid. Art. I, 653. Plin. H. N. XXXIV, 8 extr.: *hij heet ook* bos, Ovid. Trist. III, 11, 41. Nor. posse taurum tollere, quae vitulum sustulerit, Petron. 25, *een spreekwoord, d. i. jong gewend, oud gedaan, of met kleine riempjens leert men den hond leder kaauwen.* b) *aan den hemel, de flier, een gesternte*, Virg. Georg. I, 218. Plin. H. N. II, 41 extr. 2) *zekere kleine vogel, die het brullen der flieren zal nabootzen*, Plin. H. N. X, 41: *het is miesschien de roerdomp.* 3) *de wortel van den boom*, Quintil. VIII, 2 med. §. 13. 4) *eene soort van kevers*, Plin. H. N. XXX, 5. 5) *het manlijk lid*, Diomed. 2 *en* Fest. in Solitaurilia.

TAX, *is een verdicht woord, om den klank van een slag uit te drukken; waar voor wij kletsch zeggen, bij voorb.* tax tax tergo meo erit, Plaut. Pers. II, 3, 12, i. e. *kletsch, kletsch, zal mijn rug krijgen, d. i. slagen.*

TAXĀTIO, onis, f. 1) *het taxeeren, schatting, tax, waarde, bij voorb.* hoc super omnem taxationem est, Plin. H. N. VII, 12: latifundii, Plin. H. N. XIII, 15: consumturam eam coenam taxationem, Ibid. IX. 35 extr.: taxatio (succini) in deliciis tanta, ut — superet, Ib. XXXVII, 3 med.: intra pecuniam versabitur taxatio, Senec. Benef. III, 10: *van daar* 2) *de bestemming der som, of getal bij Contracten, Testamenten enz., alwaar wij ook tax zeggen, bij voorb. in een Testament*, Pandect. XXXI leg. 41.

TAXATOR, oris, m. 1) *Taxeerer, Schatter; schijnt niet voor te komen.* 2) *die iemand met woorden betrekt, doorstrijkt*, Fest. in Taxat.

TAXĔUS, a, um, *van of uit den Taxusboom of Taxusboomen, bij voorb.* sylva, Stat. V, 5, 29.

TAXĬCUS, a, um, *van Taxusboomen, bij voorb.* venena, Plin. H. N. XVI, 10 extr.: *teweten hij zegt, dat sommigen geloven, dat* toxicum *uit* taxicum *geworden zij; de woorden zijn:* sunt, qui & taxica hinc adpellata dicant venena, quae nunc toxica dicimus.

TAXĬLLUS, I, m. i. q. talus, Pompon. ap. Priscian. 3. Vitruv. X, 13: cf. Cic. Or. 45, *welke gelooft, dat* talus *uit* taxillus *door het wegwerpen van de letter* x *ontstaan is.*

TAXIM, 1) Adv., *rakende: van daar allengs, ongemerkt, bij voorb.* novus maritus taciturnus taxim uxoris solvebat cingulum, Varr. ap. Non. cap. 1 n. 234: clandestino tacitus taxim prospectavi periculum, Pompon. ibid. cap. 2 n. 840: simavit taxim ad nares, delphinus ut olim, Lucil. ibid. n. 771: hanc eandem voluptatem tacitus taxim consequi — ptisana possum, Varr. ibid. cap. 17 n. 3. 2) Verb., *voor* tetigerim: *dus ook* taxis, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 822 *en* 856.

TAXO, are, 1) crebrius tango, Gell. II, 6, *ook zegt* Festus: Taxat & taxatio a verbo tango dicuntur. 2) *flekelig iemand behandelen, berispen, doorstrijken, doorhalen, bij voorb.* sic taxat Augustum, Suet. Aug. 4: eadem causa in patris taxatur superbiae cognomine, Plin. H. N. XV, 15 in. 3) *taxeeren, schatten, bij voorb.* duo decies sestert, Suet. Aug. 41: Talentum denar. sex millibus taxat, Plin. H. N. XXXV, 11 ante med.: chrysocolla aspera taxatur in libras denariis septem, Ibid. XXXIII, 5 med.: modum summae, Suet. Calig. 38: patina Sestert. centum taxata, Plin. H. N. X, 51: ad nostrarum navium cursus septem dierum intervallum taxatum, Ibid. VI, 22: Agrippa hoc intervallum XI passuum mill. taxat, Ibid. 33: Timosthenes totum sinum quatridui navigatione in longitudinem taxavit, Ibid. 28: taxata stipendio hiberna, Flor. I, 12 post med.: *van daar Tropisch*, timorem tuum taxa, Senec. Ep. 24: tanti quodque malum est, quanti illud taxavimus, Ibid. ad Marc. 19: *van daar* scelera taxantur (in Orco) modo majore, Senec. Herc. fur. 746, *worden daar hooger opgenomen, d. i. strenger gestraft.*

TAXUS, I, f. *Taxusboom, Taxboom, yve, yveboom, wiens beisen voor vergiftig en doodlijk gehouden werden*, Caes. B. G. VI, 30. Plin. H. N. XVI, 10, Virg. Ecl. IX, 30; *waarom hij ook van de Dichters in de onderaardsche wereld geplaatst wordt, bij voorb.* Sil. XIII, 596. Lucan. VI, 645: *van daar voor eene werpspies, bij voorb.* Itala taxus, Sil. XIII, 210.

TE, 1) Accus. *van* tu. 2) *een aanhangzel syllabe, die achter* tu *en* te *wordt bijgevoegd, bij voorb.* tute, Cic. ad Div. I, 8. Cic. Att. XII, 18 extr. Sulpic. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 prope fin. Enn. ap. Non. 7 n. 9; *dus ook met het bijgevoegde* met, tutemet, Lucret. I, 103. IV, 913: tete, Plaut. Epid. I, 1, 76.

TEBA, ae, f. *een heuvel, gelijk* Varro *zegt*, R. R. III, 1, 6.

TECHNA, ae, f. (Τέχνη), 1) *kunst, kunststuk.* 2) *eene bedriegerij, listige streek*, Terent. Heaut. III, 1, 62. Plaut. Most. II, 1, 23. Ibid. Bacch. III, 2, 8.

TECHNĬCUS, a, um, *kunstig, kunstmatig, naar de kunst te werk gaande, bij voorb.* praecepta technicorum, Quintil. II, 13 extr., scil. scriptorum i. e. eorum, qui regulas artis tradiderunt.

TECTE, *bedektelijk, gedekt: van daar* 1) *verstoken, in 't geheim, d. i. niet openlijk, bij voorb.* dare, Cic. Att. I, 14 ante med.: adpellat tectius penem, Cic. ad Div. IX, 22, i. e. *op eene geheime wijze:* tectius cupit, Ovid. Art. I, 276: optat idem, sed tectius optat, Tibull. IV, 57: Furnio plura verbo quam scriptura mandata dedimus, ut & tectius ad vos perferrentur & nos essemus tutiores, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8 med. 2) *gedekt, bedekt, veilig, voorzichtig, bij voorb.* nec satis tecte declinat impetum, Cic. Or. 68.

TECTOR, oris, m. *een dekker, bij voorb. van een dak: in 't bijzonder, die een overtrekzel over iet met kalk of gijps maakt, die gijpswanden, gijpsdekken maakt; of de dekken en wanden of vloer met kalk of gijps overstrijkt of aanstrijkt, bij voorb.* Graecorum tectores, mortario collocato, arena & calce confusa, Vitruv. VII, 3 extr.: Villa tua, quam neque pictor neque tector vidit unquam, Varr. R. R. III, 2 med., i. e. *waar niets met kalk of gijps overtrokken is: dus ook vermoedelijk* Cic. Planc. 25 extr., pro tectore emimus; *alwaar anders* textore *staat. Ook waren er* tectores *in 't leger, die een geheel Corps uitmaakten, gelijk de Timmerlieden, bij voorb.* sacerdos corp. Lutor. & Tector., Inscript. ap. Gudium p. 17 n. 2: Tector Praetorianor., Ibid. p. 149 n. 6: praefect. Mil. & Fabror. Tector. (*niet* Rector.), Ibid. p. 163 a. 4. *Maar wat hun werk geweest is, kan men niet zeggen.*

TECTORIŎLUM, i, n. i. q. tectorium, *als men verkleinend spreekt*, Cic. ad Div. IX, 22.

TECTORIUM, *zie* Tectorius.

TECTORĬUS, a, um, 1) *tot dekken, of bedekken dienstig, daar toe behoorende, bij voorb.* panicula tectoria, Plaut. Mil. I, 1, 18, i. e. *rietbos, om het dak te dekken: van daar* tectorium, Substantive, *dak, dekzel, bij voorb.* opercula doliorum & tectoria priva, Cato R. R. 11. 2) *het geen dient, om dekken, wanden, vloeren enz. aan te strijken, over te trekken, bij voorb. met kalk, gijps enz., tot oversmeeren dienstig, bij voorb.* atramentum tectorium, Plin. H. N. XXXV. 6 post med.: *van daar* opus tectorium, Varr. R. R. I, 7. Cic. Leg. I. 22: *smeering, d. i. het geen, waar dekken, wanden enz., mede overtrokken worden, als kalk, gijps enz.; van waar het ook kalk, gijps, kan vertaald worden: ook staat daarvoor enkel* tectorium, scil. opus, *bij voorb.* Cic. Verr. I, 55, tectorium vetus delitum, i. e. *het oude gijps (kalk, smeering) afgeschrapt:* parietes ac camarae tectorio inductae, Varr. R. R. III, 8: concinnum, Cic. Q. Fr. III, 1, 11: balnea gregali tectorio inducta, Senec. Ep. 86 ante med.: cubilia lepide fabricata & expolita tectoriis, Colum. VIII, 15 post med.: eo firmior erit soliditas tectorii, Vitruv. VII, 3 ante med.: inferior pars, quae ad pavimentum spectat, primum testa cum calce trullissetur, deinde opere albario sive tectorio poliatur, Ibid. V, 10 post med.: Chia terra tectoriorum albaria interpolantur, Plin. H. N. XXXV, 16 post med.: tectorium nisi ter arenato & bis marmorato inductum est, non satis splendoris habet, Ibid. XXXVI, 23 med.: *en kort te voren* tectoria rimae foedant: *verders*, tectorium inducere, Ibid. XXX, 23 post med.: pecudis lienem tectorio includere, Ibid. 6 post med.: novum tectorium parietibus imponere, Pandect. VII, 1, 44: domum exornare tectoriis, Ibid. XV, 3, 3 ante med.: *van daar noemt* Juvenalis VI, 466 *het blanketzel* tectorium: *van daar Tropisch, bij voorb.* pictae tectoria linguae, Pers. V, 25, i. e. *goochelwerk van woorden, vleijerij, gladde woorden.*

TECTUM, *dak, huis, zie* Tego.

TECTUS, a, um. *zie* Tego.

TECUM, i. e. cum te, *zie* Tu.

TED i. e. te, Plaut. Bacch. III, 6, 42: *dus staat ook* med *voor* me.

TEDA, TEDIFER, *zie* Taeda, Taedifer.

TEGES, ĕtis, f. *een deken, dek, mat, bij voorb. van schelfriet enz., bij voorb.* quae fiunt de cannabi, lino, junco, palma, scirpo, ut funes, restes, tegetes, Varr. R. R. I, 22: canneae tegetes, Colum. XII, 50: palmeae tegetes, Ibid. V, 5 post med.; *en meermalen, bij voorb.* Plin. H. N. XXI, 18. Juvenal. VI, 117. Martial. VI, 39, 4.

TEGĔTICULA, ae, f. i. q. teges, *wanneer men verkleinend spreekt, een klein dek, deken, of mat, dekentjen, matjen, bij voorb.* cannabina, Varr. R. R. III, 8. Colum. VIII, 9: *en meermalen, bij voorb.* Varr. R. R. II, 11, 8: *ook* Martial. IX, 94, 3.

TEGĬLE, *zie* Tegilis.

TEGĬLIS, e, *het geen tot dekken dient: van daar* Tegile, *een dekzel, hul, bij voorb.* exiguo tegili pubem injecti, Apul. Met. IX ante med. p. 220, 28 Elm.

TEGILLUM, I, n. *een dekzel, hul, als men verkleinend spreekt, bedekking, bij voorb. over het hoofd enz., hulletjen*, Plaut. Rud. II, 7, 18. Varr. ap. Non. 2 n. 846: cf. Fest., *welke zegt:* tegillum cu-

cucullionculum e fcirpo factum, *en* Plautus loco, cit. *aanhaalt.*

TEGĬMEN *of* **TEGŬMEN**, *en* contr. **TEGMEN**, ĭnis, n. (*is hetzelfde woord*) *alles, waarmede men zich of iemand dekt, alles wat tot bedekken dient, dek, deken, hul, bedekzel*: Tegimen *ſtaat* Ovid. Met. I, 674 *en* Ibid. 672, tegimen capillis i. e. *hoed*: detraxerat tegimen capiti, Tacit. Ann. II, 21: tegumen *ſtaat* Liv. IV. 39 med. XXXVI, 32 extr. Ovid. Art. III, 112: tegmen *ſtaat* Liv. I, 20. V, 38 extr. Ovid. Met. XI, 514: *dus ook* ſub tegmine coeli, Cic. Nat. D. II, 44 ex Arateis: ſub tegmine fagi, Virg. Ecl. I, 1: tegmina pedum, Colum. I, 8, 18, i. e. (*op onze wijze*), *kousſen, ſchoenen, ſtevels enz.*: vites opacare tegminibus Ib. V, 5, 15: tegmina membrorum, Ibid. III, 10, 12: arbor punica mitefcit rutilo tegmine grani, Ibid X, 243.

TEGĬMENTUM *of* **TEGŬMENTUM**, *en* contr. **TEGMENTUM**, i, n. *is met* Tegimen, Tegumen *of* Tegmen *hetzelfde*: *alles wat tot bedekking dient, dek, deken, hul, bedekking*: Tegimentum *ſtaat* Caeſ. B. G. I, 21 extr. Edit. Oud. *en* Ib. VI, 21 Edit Oudend.: Tegumentum *ſtaat* Cic. Nat. D. II, 60 in. Caeſ. B. C. II, 9. Liv. I, 43: Tegmentum *ſtaat* Cic. Nat. D. II, 57 in. *En ook in* Cæſar: *doch gemeenlijk heeft de* Edit. Oudend. *daarvoor* tegim. *Bij ſlot is het hetzelfde: zekerlijk is* tegimentum *naauwkeuriger. Van daar Tropisch, bij voorb.* tegumentum aetati meae, Plaut. Trin. II, 2, 32, i. e. *beſchutting, bedekking.*

TEGMEN, TEGMENTUM, *zie* Tegimen, Tegimentum.

TEGO, texi, tectum, 3. *dekken, bedekken, bij voorb.* domum, Liv. XLII, 3 in., i. e. *met tegels dekken*: muſculum tignis, Caeſ. B. C. II, 10: corpora veſte, Tibull. II, 3, 76 (I, 9, 68): aliquem pallio, Cic. Div. II, 69: caput galea, Prop. IV, 3, 44: Chelonophagi teſtudinum ſuperficie caſas tegunt, Plin. H. N. VI, 24: Nobilius villoſa tegant tibi lintea citrum, Martial. XIV, 138, 1: lumina ſomno, Virg. Georg. IV, 414, i. e. *ſluiten*: *dus ook van het ter aarde beſtellen, bij voorb.* Sicanio tegitur ſepulcro, Lucan. II, 548: te modo terra tegat, Prop. II, 26 (25), 44: Pactum ſponte tua vilis arena tegas, Ibid. III, 7, 26 (III, 6, 38): Oſſa tegit tumulus, Ovid. Am. II, 6, 59, *of* humus, Ovid. Met. XV, 56: *van daar* Tectus, a, um, *bedekt, bij voorb.* coria, Cic. Nat. D. II, 47: ut tecti, ut veſtiti eſſe poſſimus, Ibid. 69: tectus vagina enſis, Horat. Sat. II, 1, 40: cucullo caput tectus Nannejus, Martial. V, 14, 6: prima tectus lanugine malas, Ovid. Met. XII, 291: antrum tectum arboribus, Ib. 212: Rhenus viridi male tectus ab ulva, Ibid. Triſt. IV, 4, 42: Nymphe tecta ſub aqua aequorea, Ibid. Pont. II, 10, 28: Othryades congeſtis tectus in armis, Ibid. Faſt. II, 665: naves tectae, Liv. XXXI, 46. XXXII, 21 poſt med. XXXVI, 43, i. e. *bedekte, niet opene, een verdek hebbende*: *dus ook* ſcaphae tectae, Caeſ. B. C. III, 100: *van daar* Tectum, 1) *het dak*, Cic. Q. Fr. III, 1, 4: tecta domorum, Lucret. II, 191: deturbavit ventus villae tectum ac tegulas, Plaut. Rud. Prol. 78: firma tecta in domiciliis habere, Cic. Brut. 73 extr.: porticus ad tectum paene pervenerat, Cic. Att. IV, 3 in.: culmen tecti Ovid. Met. XII, 480: culmina tecti, Virg. Aen. II, 695: *van daar* b) *elke bedekte plaats, tot woning, van waar het woning, ook dikwijls huis,* *kan vertaald worden, bij voorb.* ager incultus ſine tecto, Cic. Roſc. Com. 12: in veſtra tecta diſcedite, Cic. Cat. III, 12 extr.: multis locis ne tectum quidem accipio, Cic. Att. V, 16 poſt med.: extra tectum, Cic. Verr. V, 10: recipere aliquem tectis ac ſedibus ſuis, Cic. Agr. II, 33: de tectis moenibusque dimicare, Liv. I, 15: urbs frequens tectis, Ib. 9: excedere tectis, Ovid. Met. IX, 148: ſub hunc Triviae atque aurea tecta i. e. templum, Virg. Aen. VI, 13: dolos tecti i. e. Labyrinthi, Ibid. 29: ſub tecta Sibyllae i. e. antrum, Ibid. 211: *ook van beesten, bij voorb.* tecta ferarum, Ib. 8: columba dat tecto plauſum, Ib. V, 216, i. e. ſpelunca, *hetwelk te voren ſtaat*: *ook een vertrek, bij voorb.* arma tectis emovet, Ibid. VI, 523; *doch het kan ook zijn woning, huis, gevolglijk voor* tecto *ſtaan, zoo als terſtond hierna* intra tecta vocat i. e. *in huis*: *van daar* 1) *bedekken, verſteken, verheelen, bij voorb.* cupiditatem nomine triumphi, Cic. Piſ. 24: aliquid mendacio, Cic. Quint. 26: rem turpiſſimam honeſta praeſcriptione, Caeſ. B. C. III, 32: turpia facta oratione, Salluſt. Jug. 85 (89): nomen tyranni humanitate ſua, Nep. Dion. 11: commiſſa, Horat. Art. 200: nebula texerat inceptum, Liv. XLI, 2: cauſam, Ovid. Met. XIII, 748: ſigna, Ibid. Her. XVI, 256: ferae latibulis ſe tegunt, Cic. Rab. Poſt. 15: miles muro tectus, Caeſ. B. C. II, 15: Tecta via, Ovid. Faſt. VI, 192, *zekere ſtraat in Rome, misſchien omdat zij met gallerijen bedekt was enz.*: *van daar* tectus, a, um, a) *verſteken, geheim, heimlijk, verbloemd, bij voorb.* ſermo verbis tectus, Cic. ad Div. IX, 22: verba, Ibid.: amor, Ovid. Remed. 619: cupiditas tectior, Cic. Roſc. Am. 36: ut ipſe te tecta apud alios ſiet, Terent. Hec. III, 3, 27, i. e. *verheeld*: *ook van menſchen, geheim, verſteken, achterhoudend, heimlijk jegens anderen, bij voorb.* tecti ad alienos eſſe poſſumus, Cic. Roſc. Am. 40: Qui occultus & tectus dicitur, Cic. Fin. II, 17 in.: forſan alii tectiores, Cic. Or. 42 extr.: *van daar* b) *voorzichtig, bij voorb.* Unum te videri tectiſſimum, Cic. Or. II, 73 in.: Quis conſideratior? quis tectior? quis prudentior? Cic. Dejot. 6 in.: *doch* Erneſti *heeft* quis tectior *in haakjens geſloten, als of het niet van Cicero was, dewijl er ook maar twee bijvoeglijke woorden voorafgaan*, inconſideratus & temerarius, *even als of de redenaars overal zoo ſtipt waren, bijzonder* Cicero. 2) *dekken, bedekken, Tropisch, d. i. beſchutten, verdedigen, bij voorb.* aliquem, Caeſ. B. C. I, 85: aliquem armis, Salluſt. Cat. 6: tegere aliquem in te, Cic. ad Div. XIII, 66: Is meam ſalutem texit, Cic. Planc. 1: portus ab Africo tegebatur, Caeſ. B. C. III, 26: legatos ab ira impetuque hominum tegere, Liv. VIII, 6, i. e. *beſchutten tegen enz.*: *dus ook* tectus innocentia, Cic. Manil. 24: tectus jure legationis, Nep. Pelop. 5: noſtri clariſſimorum hominum auctoritate leges & jura tecta eſſe voluerunt, Cic. Or. I, 59: tecto latere abſcedere *met een heele huid enz.*, Terent. Heaut. IV, 2, 5, *zie* Latus. 3) *omgeven, bij voorb. om iemand te troosten enz.*, Stat. Sylv. V, 1, 26. 4) *begeleiden, bij voorb. eershalven tot het gevolg behooren, bij voorb.* omnis eum ſtipata tegebat turba ducum, Virg. Aen. XI, 12: *van daar komt misſchien de zegswijze* latus alicujus tegere, *iemand aan de rechtehand laten gaan, zie* Latus. 5) *zoeken te bedekken of te verbergen, bij voorb.* dira tegentem ſupplicia, Virg. Aen. VI, 498, i. e. *wille de zijn ongeluk (mishandeling, beledīging, kwetzing) niet laten zien, zocht het te verbergen.*

TEGŬLA, ae, f. (*van* tego) *dektegel, bij voorb.* tegulam illam in Italia nullam relictorum, Cic. Att. IX, 7: meas conſtregiſti imbrices & tegulas, Plaut. Mil. II, 6, 23: tegulas aedificiis imponere, Pandect. XIX, 1, 18 *en meermalen bij voorb.* Ibid. XXXIX, 2, 24 ante med. Ovid. Art. II, 622. Ibid. Faſt. VI, 316 *en in* Ibid 302. *Ook heeten* tegulae *dikwijls het tegeldak, bij voorb.* per ſcalas perveniſſe in tegulas, Liv. XXXVI, 37: *dus ook* per tegulas demittere, Cic. Phil. II, 18: per alienas tegulas veniſſe, Terent. Eun. III, 5, 40, i. e. *over een vreemd dak enz.* *Van daar Tropisch, bij voorb.* in extrema tegula ſtare, Senec. Ep. 12 ante med., i. e. *den val nabij zijn.* Not. *de eerſte Syllabe is lang, zie hier voor* Ovid.

TEGŬLUM, i, n. *dek, dak, bij voorb.* tegulo enim aquaticarum arundinum domos ſuas ſeptentrionales populi operiunt, Plin. H. N. XVI, 36: ſcirpi fragiles ad tegulum tegetesque, Ibid 37.

TEGŬMEN, TEGUMENTUM, *zie* Tegimen, Tegimentum.

TELA, ae, f. (*waarſchijnlijk van* texo *voor* texela), 1) *het geen geweefd wordt, webbe, bij voorb.* telam texere, Terent. Heaut. II, 3, 44: domus plena telarum, Cic. Verr. IV, 26: tenui telas diſcreverat auro, Virg. Aen. IV, 264. XI, 75: exercet brachia telis, Ovid. Faſt. IV, 699: telam retexere, *met toeſpeling op* Penelope, Stat. Sylv. III, 5, 9: linum, quod in telis eſt, Pandect. XXXIV, 2, 23: tela ſonat, Tibull. II, 1, 66: In tela deducitur argumentum, Ovid. Met. VI, 69: *ook van de ſpinneweb*, Plaut. Stich. II, 2, 25: texunt aranea telas, Catull. LXVII, 49: texet aranea telas, i. e. *weeft*, Ovid. Met. VI, 145: *van daar Tropisch*, telam detexere, Plaut. Pſeud. I, 4, 7: Penelopes telam retexere, Cic. Acad. IV, 29: *en Tropisch voor alles, wat men begint of onderneemt, bij voorb.* ea tela texitur, Cic. Or. III, 60. 2) *de ſchering, het opzetzel bij het weeven, bij voorb.* ſtamina radio percurrere telas, Ovid. Met. IV, 54: Tela jugo vincta eſt, Ibid. 55: tenues percurrens pectine telas, Virg. Georg. I, 294. Aen. VII, 14: conductis adnectite licia telis, Tibull. I, 6, 79 (I, 7, 85): licia telae addere i. e. *weeven*, Virg. Georg. I, 285, *tenzij het de weversboom is.* 3) *de weversboom, bij voorb.* ſtamina barbarica ſuſpendit callida tela, Ovid. Met. VI, 576: licia telae addere, Virg., *zie hier voor*: *dit ſchijnt* tela jugalis (jugalis) *te heeten*, Cato R. R. 10 *en* 14, *tenzij het veel meer het geheele weefgetouw is.* 4) *het weeven, bij voorb.* veſtes, quas rapuit (i. e. celeriter fecit) telis Hypſipyle, Val. Fl. III, 341: exercet aranea telas, Ovid., *zie hier voor*: domus plena telarum, Cic., *zie boven.* *Ook het geen geweefd wordt, of worden zal, of daar toe dient, van daar de wolle, bij voorb.* nec telas poſſunt attingere putres i. e. lanas, Virg. Georg. III, 562. 5) *het weefgetouw, zie n.* 3.

TELĔTA, ae, f. (τελετή) *inwijding, inwijdingsplegtigheid*, Apul. Met. XI poſt med. p. 268, 16 Elm. *en op het einde* p. 272, 31 Elm.

TELĬGER, a, um, *ſchietgeweer of wapens dragende, bij voorb.* puer, Senec. Herc. Oet. 543, i. e. Cupido.

TELE-

TELLUS, uris, f. i. q. terra, 1) de aarde, in zoo verre zij als een geheel tegen over water, lucht enz. gesteld wordt, bij voorb. tellus neque movetur, Cic. Somn. Scip. 4: ubi animae vis — ipsa a tellure coorta in loca se cava terrai conjecit, Lucret. VI, 579: telluris operta subire, i. e. loca infera, Virg. Aen. VI, 140, i. e. in de onderäardsche wereld gaan. Ook in zoo verre zij bebouwd en vruchtbaar is, betreden wordt enz., de aarde, aardrijk, aardbodem, bij voorb. sterilis, Ovid. Met. VIII, 789: tellus inarata Cererem reddit quotannis, Horat. Epod. XVI, 43: presso tellus consurgit aratro, Tibull. IV, 1, 161: exercet tellurem, Virg. Georg. I, 99. Van daar a) de aarde, d. i. aardbodem, oppervlakte der aarde, bij voorb. Nunc solida est tellus, Ovid. Fast. VI, 104: tellus erat humida, Ovid. Met. VIII, 562: sicca, Ibid. Fast. IV, 299: nuda, Ibid. in Ibin 235: lutulenta, Ibid. Met. I, 434: inarata, Horat., zie hier voor: tellus consurgit aratro, Tibull., zie hier voor: sol tellurem findat, Ovid. Am. II, 16, 3: trans ego tellurem, trans latas audiar undas, Ibid. Trist. IV, 9, 23: dus ook exercet tellurem, Virg. Georg. I, 99, landschap, gewest, oord. b) land, bij voorb. Gnossia tellus, Virg. Aen. VI, 23: magno telluris amore egrediuntur, Ibid. I, 175: Tuscula, Tibull. I, 7 (8), 57: barbara tellus Scythiae, Ibid. III, 4, 91: Phaeacia, Ibid. IV, 1, 78: Achiva, Ovid. Pont. I, 4, 33: ultima, Ibid. I, 3, 82: ambiguam tellure nova Salamina futuram, Horat. Od. I, 7, 29. c) de onderäardsche wereld, bij voorb. et tellus hoc ita justa sinat, Prop. I, 19, 16, tenzij het de aarde (n. 2.) is, gelijk dan andere Edd. Tellus hebben: telluris operta subire, Virg., zie hier voor; maar tellus is hier de aarde; maar telluris operta is de onderäardsche wereld, of gewesten onder de aarde. 2) de aarde, als eene persoon of godin, aan welke men offerde enz., bij voorb. Cic. Harusp. 10: aedes Telluris, Liv. II, 41. Cic. Q. Fr. III, 1, 4: Tellurem porco piabant, Horat. Ep. II, 1, 143: invocabo Jovem & Tellurem, Varr. R. R. I, 1: Tellus & pronuba Juno, Virg. Aen. IV, 166, alwaar echter eene schijnbare schudding of eenig ander gedruis der aarde te verstaan is: Tellus justa, Prop., zie hier voor.

TELUM, i, n. is 1) alles, waarmede men iemand aanvalt, houwt, schiet, werpt, steekt, een wapen, geweer, schietgeweer, bij voorb. degen, werpspies, steen, musket enz., bij voorb. arma, tela, equos & cetera instrumenta militiae parare, Sallust. Jug. 43 (47): armorum atque telorum portationes, Ibid. Cat. 42 (43): arma atque tela militaria, Ibid. 51 (52): tela intendere, excipere, Cic. Provinc. 9. a) van geweer om te houwen, steken, als zwaard, dolk, degen, bij voorb. si quid telorum esset, efferret: ex quibus sicarum numerum & gladiorum extulit, Cic. Catil. III, 3: totum telum corpore recipere, Cic. Rosc. Am. 22: esse cum telo, Cic. Mil. 4: gladio per pectus transfigit; telo extracto cet., Liv. II, 46: Ajax gladio incubuit; Ulysses intervenit; e corpore cruentum telum educit, Auct. ad Her. I, 11: nec vim tela (voor telum) ferunt, Virg. Aen. VI, 400, i. e. zwaard. Zoo staat het van de heirbijl of bijl, Liv. I, 40, relicto in vulnere telo. Ook de Caestus heeten tela, Virg. Aen. V, 438: ook een hoorn, bij voorb. van een stier enz., bij voorb. pars caret altera telo frontis i. e. cornu, Ovid. Met. VIII, 884. b) van schietgeweer is het nog menigvuldiger, bij voorb. tela adiicere; Caes. B. G. II, 21: dus ook mittere, Ibid. B. G. III, 4, of permittere, Hirt. B. G. VIII, 9, of coniicere, Cic. Harusp. 1 en Quint. 16: torquere, Virg. Aen. V, 497: intendere, Cic., zie hier voor: spargere, Lucan. III, 327. Quintil. IV, 5: tela hebetiora, Cic. Harusp. 1: si telum manu fugit, Cic. Or. III, 39: telum tetendit, Virg. Aen. V, 508, en contendit, Ibid. 520, van een pijl, gelijk dan sagitta daarvoor staat, Ibid. 518: volatile telum, Ovid. Art. I, 169, of voluc re, Val. Fl. II, 524: nimbus telorum, Lucan. IV, 776, of nubes telorum, Liv. XXXVIII, 26: dus ook tempestas, Virg. Aen. XII, 285, waardoor eene dichte menigte of drom van vliegend schietgeweer aangeduid wordt: seges telorum, Ibid. III, 46: verders tela missilia ac saxa, Liv. XLIV, 35 extr., waar uit blijkt, deels dat tela niet eigenlijk schietgeweer zijn, zoo als velen geloven, die het van τηλε afleiden, dewijl anders missilia te veel zou zijn, (tenzij men zeggen wil, dat telum eigenlijk is schietgeweer, vervolgends allerlei soort van wapenen); deels dat saxa niet eigenlijke tela zijn; doch zij vervangen hier derzelver plaats, en kunnen dus wel zoo heeten, bij voorb. manuales lapides dispartit, propterea quod is ager omnis ejusmodi telis indigebat, Sisenna ap. Non. cap. 6 n. 5: saxisque & sudibus & omni genere telorum submovebantur, Liv. XXXIV, 15: dus ook van slingeraars, eo telo usi sunt, Liv. XXXVIII, 29, i. e. slinger of slingersteen. Van daar staat telum op eene verbloemde en boertende wijze voor mentula, Martial. XI, 79, 6. Auct. Priap. VIII, 14: cf. Justin. XXXVIII, 1. 2) Tropisch, op velerleië wijze, (a) wapen, schietgeweer, pijl, d. i. alles, waardoor men aangevallen, beledigd wordt, of zich beschermt, bij voorb. tela scelerum, Cic. Pis. 11: pavoris, Lucret. III, 306: dolorum, Rutil. I, 451: tela linguae subire, Ovid. Pont. IV, 6, 36: telis Fortunae propositum esse, Cic. ad Div. V, 16, i. e. pijlen: Veneris qui telis adcipit ictum, Lucret. IV, 1046: itaque me malum esse oportet, atque hunc telo suo sibi malitia a foribus pellere, Plaut. Amph. I, 1, 113: Qua lege tribuniciis rogationibus telum acerrimum datum est, Liv. III, 55: Usquequaque sapere oportet; id erit telum acerrimum, Enn. ap. Cic. ad Div. VII, 16, i. e. wapen, beschermmiddel: isto telo (i. e. intercessione) tutabimur plebem, Liv. VI, 35, i. e. wapen, beschermmiddel. Van daar heet het zijdewee, (pleuritis) telum, Seren. Samm. XXII, 402. (b) de zonnestralen heeten tela diei, Lucret. I, 147. (c) wapen, Tropisch, d. i. hulpmiddel, bij voorb. non mediocre telum ad res gerendas existimare oportet benevolentiam civium, Cic. Amic. 17: quae (necessitas) ultimum ac maximum telum est, Liv. IV, 28.

TEMĔRĀRĬUS, a, um, 1) onbedachtzaam, onbezonnen, roekeloos, bij voorb. homo, Caes. B. G. I, 31. VI, 19: mulier, Terent. And. I, 4, 2: parce temerarius esse, Ovid. Met. X, 545: virtus, Ibid. VIII, 407: amor, Ibid. Her. XVIII, 189: error, Ibid. Met. XII, 59: manus civis, Ibid. Fast. V, 467: quercia, Ibid. Trist. V, 13, 17: vox, Ibid. Met. II, 50: ratio, Nep. Timoth. 3: consilium, Liv. XXV, 37 extr.: Jupiter in multos temeraria fulmina torquet, Ovid. Pont. II, 6, 27: temerariae partes animi, Cic. Div. I, 29: Ea sunt temeraria, Cic. Caecin.

12. 2) bij geval geschiedende, toevallig, bij voorb. haud temerarium est, Plaut. Asin. II, 1, 14, of non temerarium est, Ibid. Aul. II, 2, 7, i. e. dat is niet zoo bij geval, dat heeft iet te beduiden: tributum, Fest., i. e. eene belasting, die niet vastgesteld is, bij voorb. hoe veel of waarvoor iemand iet geven moet: quaestus columbariorum temerarius incertusque, Fest. in Navalis.

TEMĔRĀTOR, öris, m. 1) een belediger, bij voorb. matris, Stat. Theb. XI, 12, scil. door onkuischeid: dus ook ne quis temerator oberret agmine femineo, i. e. stuprare conans, Ibid. Achil. I, 600. 2) i. q. falsarius, Pandect. XLVIII, 10, 29.

TEMĔRE, wordt van alles gezegd, wat niet met voordacht, met opzet, of overleg geschiedt: van waar men het vertaalt, bij toeval, zoo als 't treft, toevalliger wijze, onbezonnen, zonder overleg, onbedachtzaam, zonder grond, bij voorb. domus ea, quae ratione regitur, omnibus instructior est rebus & adparatior quam ea, quae temere & nullo consilio administratur, Cic. Invent. I, 34: emisso temere pilo ictus pullarius, Liv. X, 40 extr.: oracula partim ficta aperte, partim effutita temere, Cic. Div. II, 55: ne quid de se temere crederent, Sallust. Cat. 31 (32): nunquam temere tinnitit tintinnabulum, nisi cet., Plaut. Trin. IV, 2, 162, i. e. niet bij toeval, of ook niet ligt: Hi temere errabant in vallibus, Ovid. Fast. VI, 327: non temere confirmo, Cic. Font. 1: dus ook non scribo hoc temere, Cic. ad Div. IV, 13 post med., i. e. niet zonder grond, niet onbedachtzaam: fidem temere mutare, Liv. XXIV, 6: saxa temere jacentia, Liv. IX, 24, i. e. die daar niet heengedragen zijn: Non temere dico, Terent. Phorm. V, 3, 19: ook staat het samen met forte, inconsulte, fortuitu, of fortuito, imprudenter cet., bij voorb. quam saepe forte temere eveniunt, quae non audeas optare! Terent. Phorm. V, 1, 30: id forte temere ab uno exclamatum totis — personabat castris, Liv. XLI, 2: et forte, temere, casu fierent, Cic. Fat. 3 extr.: ne quid temere aut fortuitu, inconsiderate negligenterque agamus, Cic. Off. I, 29: non est fortuito nec temere facta, Cic. Sull. 4 extr.: casu & temere cursantibus, Cic. Nat. D. II, 44: Inconsulte ac temere dicere, Ibid. I, 16: id venit non temere nec casu, Ib. II, 2: Te nihil temere, nihil imprudenter facturum judicaram, Caes. in Cic. Ep. ad Att. X post Ep. 8: van daar Non temere est, Terent. Eun. II, 2, 60. Heaut. IV, 1, 7. Phorm. V, 8, 9. Plaut. Aul. IV, 9, 1, i. e. dat is niet bij toeval, d. i. dit heeft iet te beduiden, daar steekt iet achter: van daar 1) zoo als het valt, d. i. zonder orde, onder één enz., bij voorb. argentum temere per vias vidisse, Liv. XXII, 42: hi temere errabant in vallibus, Ovid., zie boven: iniqui, Horat. Od. I, 12, 7: temere jacere, Horat. Od. II, 11, 13. Ovid. Am. I, 14, 22. Virg. Aen. IX, 329. 2) ligt; doch mijns wetens, altijd met eene ontkenning, bij voorb. non, nullus, nunquam cet., bij voorb. non temere (fluvius rapidus) transiri potest, Plaut. Bacch. I, 1, 52: non temere nisi libertis deferebant, Cic. Q. Fr. I, 1, 4: non temere incerta casuum reputat, quem fortuna nunquam decepit, Liv. XXX, 30 med.: non temere unquam pervenit ad frugem, Quintil. I, 3 post init.: non temere pro ullo aeque adnisi sunt, Liv.

Liv. II, 61, *en zoo staat meermalen* non temere *voor* non facile, *bij voorb.* Horat. Sat. II, 2, 116. Epist. II, 2, 13. Sueton. Tit. 6 *en* 8. Pandect. L, 17, 61: *dus ook* negabimus temere famam nasci solere, quin subsit aliquid cet., Auct. ad Her. II, 8: non temere tinnit tintinnabulum cet., Plaut., *zie boven:* Nullus dies temere intercessit, quo non scriberet, Nep. Att. 20, i. e. *geen dag is ligt verloopen, daar is niet ligt een dag enz.:* Hoc temere nunquam amittam, Terent. Phorm. IV, 5, 2. *Ook bij eene vraag, bij voorb.* An temere quidquam Parmenonem praetereat, quod facto opus siet? Terent. Hec. V, 4, 38. i. e. *zou aan Parmeno wel ligt iet onbekend zijn enz., of zonder vraag: aan Parmeno is wel niet ligt iet onbekend enz.* Not. Compar. temerius, Acc. ap. Non. cap. 2 n. 841.

TEMĔRĬTAS, atis, f. 1) *Onbedachtzaamheid, onbezonnenheid, gebrek aan overleg, als men de zaak enkel op het blind geluk laat aankomen, risico, roekeloosheid enz.*, Cic. Off. I, 29. Cic. Senect. 6 extr. Cic. Marc. 2 extr. Cic. Div. I, 34. II, 41. Caes. B. G. VII, 42 *en* 52. Hirt. Alex. 85. Liv. VI, 30. XXII, 25. Sallust. Jug. 7 *en meermalen: van daar* 2) *wanorde, bij voorb.* in quibus nulla temeritas, sed ordo adparet. Cic. Nat. D. II, 32 extr.

TEMERĬTER *voor* temere, Acc. ap. Non. cap. 1 n. 54 *en* Enn. ap. Prisc. 15.

TEMERITUDO, inis, f. i. q. temeritas, Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 867.

TEMĔRO, avi, atum, are, *beledigen, en wel (misschien) op eene onbezonne, roekelooze, of schandelijke wijze, onteeren, schenden, bij voorb.* fluvios veneno, Ovid. Met. VII, 535: corpora dapibus nefandis, Ovid. Met. XV, 75: thalamos pudicos, Ibid. Am. I, 8, 19: fidem, Ib. Pont. IV, 10, 82: locos vetustos ferro, Ibid. Met. VIII, 742: nulli temeranda virorum sacra deae, Tibull. III, 5, 7: templa temerata Minervae, Virg. Aen. VI, 841: sacra hospitii, Ovid. Her. XVII, 3: deorum delubra temerata ac violata, Liv. XXVI, 13: aures incestis vocibus, Ovid. Trist. II, 503: temerata puella, Ovid. Her. IX, 49: temerari foedera lecti, Ib. V, 101: nox temerata sanguine, Ibid. XIV, 17: *van daar van menschen, die iet doen, dat hun verboden is, of schijnt te zijn, bij voorb.* delubra profanis oculis, Claudian. B. Get. 102: undas, Val. Fl. I, 627, *van het schip* Argo, *dat het eerst door zee zeilt: dus ook* Perseus temeravit nubila volatu, Stat. Theb. III, 465: temeratae Alpes (ab Hannibale), Sil. XV, 529, *voor* transitae: nil temerare piget, Ibid. II, 472, *voor* non piget omnia temerare i. e. *alles te eten, ook leder enz.*

TEMĒTUM, i, n. *is misschien* 1) *elke bedwelmende, dronkenmakende drank, of de bedwelming, roes, dronk zelve, bij voorb.* sive caret temeto, Plaut. Truc. IV, 4, 89, i. e. *of hij mag zich niet bedronken hebben (in wijn), geen roes hebben; echter kan het ook de wijn zijn: dan zou* carere temeto *heeten, geen wijn drinken: dus ook* carent temeto omnes mulieres, Cic. ap. Non. cap. 1 n. 14. 2) *wijn, dewijl deze de eerste dronkenmakende drank geweest is, bij voorb.* nihil temeti adlatum, Plaut. Aul. II, 6, 6: cadum temeti, Juvenal.: cf. Horat. Epist. II, 2, 163. Juvenal. XV, 25. Pompon. ap. Fest.; *doch misschien alleen ten aanzien van de dronkenmakende kracht; doch het kan ook in 't gemeen wijn zijn, te weten volgends de oude benaming, gelijk* Festus, Gellius *en* Plinius *dit zeggen:* Festus *zegt:* temetum, vinum. Gellius *zegt* X, 23 abstemias egisse, hoc est, vino, quod temetum prisca lingua adpellatur, abstinuisse. Plinius H. N. XIV, 3 *zegt:* ut scirent, an temetum olerent: hoc tum nomen vino erat, unde & temulentia adpellata.

TEMNO, msi, mtum, 3. *verächten, bij voorb.* jejunus raro stomachus vulgaria temnit, Horat. Sat. II, 2, 38: illum temnens, Ibid. I, 1, 16: praesentia temnis, Lucret. III, 970: non temnere divos, Virg. Aen. VI, 620: ne temne, quod praeferimus, villas cet., Ibid. VII, 236: pars non temnenda decoris, Ovid. Art. III, 299: haud temnendae manus ductor, Tacit. Hist. III, 47.

TEMO, onis, m. 1) *de dissel, of disselboom van een wagen*, Virg. Georg. III, 174. Varr. L. L. VI, 4. Colum. VI, 2 med.: *dus ook van de zonnewagen*, Ovid. Met. II, 107: *ook van den wagen aan den hemel, als een gestarnte*, Ovid. Met. X, 447: *ook staat het van dezen wagen zelven, bij voorb.* temone adjuncto, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arateis: piger temo, Stat. Theb. I, 371. *Uit dit gestarnte oordeelden de Ouden, hoe verre de nacht voortgegaan was, bij voorb.* superat temo stellas, Enn. ap. Fest. (in Septentriones) *en* ap. Varr. L. L. VI, 4, i. e. multa nox est: septem stellis Arcades ursae lucem verso temone vocant, Senec. Herc. fur. 131: flexoque ursae temone paverent i. e. die adveniente, Lucan. IV, 523. *Ook in 't gemeen, de wagen, bij voorb.* de temone Britanno excidet Arviragus i. e. vincetur, Juvenal. IV, 126. 2) *wegens de gelijkheid, elke stang of staaf, bij voorb.* transversis sex temonibus, Colum. VI, 19.

TEMPE, Plur. Neutr. (Graec. τέμπη *voor* τέμπεα) 1) *zekere aangenaam oord in Thessalië, doorstroomd van de rivier* Peneus, *omringd van de bergen* Olympus, Ossa, *en* Pelion, *bij voorb.* Thessala Tempe, Horat. Od. I, 7, 4. 2) *Tropisch, elke aangename oord, bij voorb.* Heliconia, Ovid. Am. I, 1, 5: Eloria, Ibid. Fast. IV, 477: Theumasia, Stat. Theb. I, 485: frigida, Virg. Georg. II, 469: Cycneia i. q. Theumasia, Ovid. Met. VII, 371. Not. Phthiotica Tempe, Catull. LXIII, 35, i. e. (*vermoedelijk*) i. q. Thessala. Not. tempea *voor* tempe, fragm. Solin. ap. Pithoeum p. 268.

TEMPERACŪLUM, i, n. i. q. temperatura, *bij voorb.* ferri, Apul. Flor. 1 med. p. 342, 40 Elm., i. e. *beärbeiding*.

TEMPĔRAMENTUM, i, n. 1) *verzachtingsmiddel, de rechte mate, of behoorlijke inrichting of gesteldheid, die waargenomen wordt, wanneer men niet te veel en niet te weinig doet enz., middelweg, bij voorb.* inventum est temperamentum, Cic. Leg. III, 10, i. e. *verzachtingsmiddel, mate:* servare temperamentum in re, Plin. Paneg. 3, i. e. *mate, matiging; middelweg:* tanto temperamento inter plebem senatumque egit, Justin. II, 7: omnia modo constanti certoque temperamento, Plin. H. N. XVII, 24 ante med.: incidentis magnus libratur artifici temperamento, ne quid ultra corticem violet, Ib. XII, 25 ante med.: ut nimio frigori par fervor immixtus temperamentum aequet, Ibid. XIX, 8 post med.: mellis, Scrib. Larg., *zie hier na.* 2) *de rechte of natuurlijke gesteldheid eener zaak, als zij de rechte maat heeft, niet te groot, niet te koud enz., bij voorb.* in terra, Colum. II, 12 ante med.: coeli, Justin. II, 1, *gematigd klimaat:* donec habeat justi mellis temperamentum, Scrib. Larg. 230: eadem enim est materia, sed distat temperamento, Ibid. IX, 36 extr., i. e. *gesteldheid, natuurlijke gesteldheid.*

TEMPERANS, *zie* Tempero.

TEMPERANTER, *gematigd, met matigheid, matiglijk, bij voorb.* cetera temperanter adjungit, Tacit. Ann. XV, 29: noscenda vulgi natura, et quibus modis temperanter habeatur, Ibid. IV, 33: temperantius agere, Cic. Att. IX, 2 post med.

TEMPĔRANTĬA, ae, f. *de matiging van zich zelven in alle begeerten en hartstochten, de inächtneming van de rechte maat, bij voorb. in toorn, hoogmoed enz., ook in eten en drinken; wanneer het in 't bijzonder matigheid heet, bij voorb.* temperantia constat ex praetermittendis voluptatibus corporis, Cic. Nat. D. III, 15: temperantia (cernatur) in praetermittendis voluptatibus, Cic. Fin. V, 23: temperantia est, quae in rebus aut expetendis aut fugiendis rationem ut sequamur monet, Ibid. I, 14: temperantia est rationis in libidinem atque in alios non rectos animi impetus firma & moderata dominatio; ejus partes sunt continentia, clementia, modestia, Cic. Invent. II, 54: quae vero moderandis cupiditatibus regendisque animi motibus laudatur, ejus est munus in agendo; cui temperantiae nomen est, Cic. Partit. 22: novi enim temperantiam & moderationem naturae tuae, Cic. ad Div. I, 9 post med.: conformatio & moderatio continentiae & temperantiae, Cic. Off. III, 25 extr.: quae decore, moderatione, modestia, continentia, temperantia continetur, Ibid. 33 in.: adversus sitim non eadem temperantia, Tacit. Germ. 23: valetudinem temperantia [illegible] tavit, Plin. Ep. I, 12 post med., i. e. *matigheid, diëet, levensregel:* diaetetus moderatio & temperantia, Cic. Or. II, 60. Summa in victu temperantia, Cic. Tusc. V, 20: temperantia inter ambitionem saevitiamque moderatum, Sallust. Jug. 45 (49).

TEMPĔRĀTE, *met matiging, gematigd, bij voorb.* agere, Cic. Att. XII, 32: lenibus lignis facito calefcat; ubi temperate tepebit, cuminum addito, Cato R. R. 69: arbores humoris temperate, parum terreni habentes, Vitruv. II, 9 ante med.: temperatius scribere, Cic. Att. XIII, 1.

TEMPĔRĀTIO, onis, f. *is, wanneer men bij eene zaak de behoorlijke maat in acht neemt: van daar* 1) *matiging, verzachting, bij voorb.* vitii, Cic. Leg. III, 12: juris, Ibid. 2) *gematigde gesteldheid eener zaak, bij voorb.* coeli, Cic. Nat. D. II, 5: caloris, Ibid. 10 in. 3) *gematigde behandeling eener zaak, bij voorb.* corporum, Cic. Tusc. I, 20, i. e. *wanneer zij noch te veel koude, noch te veel hitte hebben.* 4) *behoorlijke gesteldheid, bij voorb.* corporis, Cic. Tusc. IV, 13 med. 5) *behoorlijke inrichting, bij voorb.* mensium, Cic. Leg. II, 7: reipublicae, Cic. Leg. III, 5 in.: *dus ook* civitatis, Cic. Tusc. IV, 1. 6) *behoorlijke vermenging, bij voorb.* aeris (Corinthii), Cic. Verr. IV, 44: caerulei temperationes Alexandriae primum sunt inventae, Vitruv. VII, 11. 7) *bestuuring, regeering, bij voorb.* reip., Cic.: civitatis, Cic., *zie hier voor: van daar voor regeerer of regeerster, bij voorb.* sol moderator luminum reliquorum, mens mundi & temperatio, Cic. Somn. Scip. 4.

TEMPĔRĀTOR, oris, m. 1) *die iet in behoorlijke maat gebruikt, iet gematigd inricht, gevolglijk behoorlijk gebruikt of inricht, bij voorb.* hujus triplicis varietatis,

Cic.

Cic. Or. 21: voluptatis, Senec. de vita beata 14: *van daar* 5) *die het te recht maakt*, *bij voorb.* armorum, Martial. IV, 55, 15.

TEMPĔRĀTŪRA, ae, f. i. q. temperatio, *behoorlijke vermenging of inrichting of geſteldheid eener zaak, in zoo verre de rechte maat daarin inachtgenomen is*, *bij voorb.* coeli, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 848: corporis, Senec. Ep. 5 med.: ferri, Plin. H. N. XXXIV, 15: ſequens temperatura ſtatuaria eſt, Ibid. 9: minii, Vitruv. VII, 9: compoſitura temperatura i. e. compoſitio, Scrib. Larg. 97: officinarum, Plin. H. N. XXXIV, 2 extr.

TEMPĔRI *of* TEMPŎRI, Adv., *tijdig, in tijds*, *is de* Ablativus *van* tempus, *zie* Tempus: Compar. temperius, Cic., *en* temporius, *tijdiger*, Colum. cet., *zie* Tempus *op het einde*.

TEMPĔRĬES, ēi, f. 1) *behoorlijke vermenging van verſcheiden dingen, waar geene de maat te buiten gaat*, *bij voorb.* ubi temperiem ſumſere humorque calorque, Ovid. Met. I, 430: aequalis omnium temperies, Plin. H. N. XXXIV, 2 poſt med. (*van het Korinthiſch metaal*): alia temperies ad crapulam, Ibid. XVI, 11: magna & in colore temperies, Ibid. II, 78. 2) *gematigde geſteldheid, bij voorb. van het weder, wanneer het noch te koud noch te heet is enz.*, *bij voorb.* coeli, Plin. Ep. V, 6 in. Ovid. Pont. II, 7, 71: *ook zonder* coeli, Ovid. Met. I, 51. XV, 212. Horat. Epiſt. II, 16, 8. Lucan. X, 207. i. e. *gematigd weder*: *verders* temperies aquarum, Ovid. Met. IV, 344, i. e. *wanneer het water recht van pas is, niet te koud enz.*: *dus ook* anni, Plin. H. N. XVIII, 25 extr.: temperiem coelo pariter belloque referre, Claudian. B. Get. 154: *van daar* 3) *matiging*, *bij voorb. als eene deugd* (temperantia), *bij voorb.* Temperies, ut caſta petas cet., Claudian. de Stilich. II, 106: mentis, Ibid. in epithal. Pallad. 65: *dus ook* morum, Stat. Sylv. II, 6, 48: Temperiem ſervant oculi, Claudian. de conſul. Mall. Theod. 217, i. e. *matiging, de rechte maat enz.*

TEMPĔRO, avi, atum, are, *is ontwijfelbaar van* Tempus, Genit. oris *en* etis (*van daar* temperi, *zie* Tempus), *gevolgelijk zekere tijdmaat aan eene zaak zetten of ſtellen: van daar in 't gemeen, de rechte maat bij eene zaak in achtnemen, matig warm zijn, zich matigen*, *bij voorb.* temperare in amore, Plaut. Epid. I, 2, 8: in mulcta, Liv. II, 52. *Ook ſtaat het met den* Dativus *en* Accuſativus, *wanneer het matigen, terug houden, vertaald wordt*, *bij voorb.* ſibi, Planc. in Cic. Epiſt. ad Div. X, 7. Caeſ. B. G. I, 18. Auct. ad Her. IV, 18. Liv. XXXIV, 8: linguae, Liv. XXVIII, 44. Plaut. Rud. IV, 7, 28: oculis, Liv. XXI, 22, i. e. *zich ten aanzien van het uitkijken of uitzien kunnen inhouden, niet heenzien: anders heet ook* oculis temperare, *zich van weenen onthouden*, Curt. IX, 3 in.: *verders* caedibus, Liv. II. 16: irae, Liv. XXXIII, 3: laetitiae, Liv. V, 7: lacrymis, Liv. XXX, 20: riſu, Liv. XXXII, 34: manibus, Liv. II, 23. XXXII, 20: animis, Liv. V, 45; *doch, het heet eigenlijk, matig zijn ten aanzien van zich zelven, van zijne tong enz.* *Ook volgt* quin, quo minus *of* ne, *daarop*, *bij voorb.* neque ſibi temperaturos, quin cet., Caeſ. B. G. I, 33: vix temperavere animis, quin cet., Liv. V, 45: aegre temperatum eſt, quin cet., Liv. XXXII, 10: nec temperavit, quin jactaret, Sueton. Caeſ. 22: nequeo mihi temperare, quo minus — adferam, Plin. H. N. XVIII, 6 poſt med.: cui malefaciundi eſt poteſtas, quae, ne faciat, id temperat, Plaut. Stich. I, 2, 60, *alwaar men den* Accuſativus id *moet op merken, voor* in eo. *Ook de* Accuſativus, *bij voorb.* victoriam, Cic. Marc. 3; *waarvoor* victoriae *ſtaat*, Salluſt. Catil. 11. *Ook* iras alicujus, Virg. Aen. I, 57 (61), i. e. *matigen*: pater parcus temperat ſumtus, Ovid. Am. I, 3, 10: acerbitatem morum, Cic. Phil. XII, 11: calores ſolis, Cic. Nat. D. I, 53, i. e. *matigen, verzachten*: *van daar* Mercurius temperat aſtra galero, Stat. Theb. I, 305, i. e. *maakt, dat de ſtarren hem niet verblinden, houdt hare flikkering terug*. *Ook volgt er* a *op, ook de* Infinitivus, *wanneer het eigenlijk heet, zich matigen met betrekking tot eene zaak, maar ook door, zich onthouden, ook ſomtijds ſpaaren, verſchoonen, kan vertaald worden*, *bij voorb. zich ergens in matigen, of zich onthouden*, *bij voorb.* temperare ab injuria, Caeſ. B. G. I, 7: a venatibus, Claudian. de Stillich. II, 270: a lacrymis, Virg. Aen. II, 8: *of* lacrymis, Liv. XXX, 20: riſu, Liv. XXXII, 34 in., *alwaar het onzeker is, of* riſu (*dus ook* lacrymis cet.) *de* Ablativus (ſcil. a) *dan wel de* Dativus *is*: *dus ook* vino, Liv. XL, 14: caedibus, Liv., *zie hier voor*: manibus (i. e. *gewelddadigheid*), Liv., *zie hier voor*: irae, Liv., *zie hier voor*: *ook* temperare ſe a re, *bij voorb.* ab his ſacris, Liv. XXXIX, 10: *ook volgt de* Infinitivus. *bij voorb.* temperent dormire, Plaut. Poen. Prol. 22: tinnire, Ibid. 34: maledicere, Ibid. V, 2, 76: rem exordiri, Gell. IV, 9: tollere, Cic. Div. I, 22 e poëta, i. e. *zich onthouden, nalaten*: *dikwijls, verſchoonen, ſpaaren*, *bij voorb.* ſociis, Cic. Verr. I, 59 extr.: hoſtibus, Ibid. II, 2: ſi cuiquam temperaverit, vos ei temperetis, Ibid. 6: oculis i. e. *niet weenen*, Curt., *zie boven*: templis deum, Liv. I, 29; *doch het heet eigenlijk zich onthouden ten aanzien enz.* *Ook* Paſſive, *bij voorb.* templis deum temperatum eſt, Liv. I, 29 extr.: laetitiae vix temperatum eſt, Liv. V, 7: nec manibus temperatum foret, Liv. II, 23: aegre temperatum eſt, quin cet., Liv. XXXII, 10 poſt med.: ab oppugnatione urbium temperatum, Liv. VII, 20: urbibus oppugnandis temperatum eſt, Liv. X, 12. *Van daar* Temperans *en* Temperatus *die zich matigen kan, bij voorb. in zijne begeerten, hartstochten, in eten en drinken, matig, zich matigend, maat houdende, zich gematigd gedragende, onthoudende, terug houdende*, *bij voorb.* hominem moderatum, temperantem, plenum pudoris, Cic. Font. 14: Homo ſanctiſſimus ac temperantiſſimus, Ibid. 13: An temperantem eum dices, qui ſe in aliqua libidine continuerit cet., Cic. Parad. III, 1: cives temperantiores a cupidine imperii, Liv. XXVI, 22: *van daar matig in levenswijze of diëet*, *bij voorb.* hominem temperantem morbus oppreſſerit, Cic. Att. XV, 1 in. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* rei ac famae, Terent. Phorm. II, 1, 41, i. e. *ſpaarende, of zich daar in bepalende enz.*: temperantior poteſtatis, Tacit. Ann. XIII, 46: temperans gaudii, Plin. Paneg. 52. *Dus ook* Temperatus, a, um, *overal maat houdende, zich binnen de palen houdende, onthoudend, gematigd, de behoorlijke maat houdende, wanneer men het ook ſomtijds gezet, deftig, vertalen kan*, *bij voorb. hij is een gezet, deftig man enz.*, *bij voorb.* quod nos juſtos, temperatos, ſapientes efficiat, Cic. Nat. D. III, 36: eſt ita temperatis moderatisque moribus, Cic. ad Div. XII, 27: vim temperatam dii quoque provehunt in majus, Horat. Od. III, 4, 66: homo temperatior in victoria, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 15: homo temperatiſſimus ſanctiſſimusque, Cic. Verr. IV, 38 extr.: mens temperata ab inſolenti laetitia, Horat. Od. II, 3, 3: *ook kan men hier toe brengen* homo in ſumma magnitudine animi humanitate temperatus, Cic. Att. IV, 6 in., i. e. *gematigd, maat houdende; doch het kan ook heeten, verzacht*: *dus ook* oratio temperatior, Cic. Or. II, 53: Oratio numeris temperata, Cic. Or. 57; *doch het kan ook heeten, verzacht, behoorlijk ingericht*: *van daar* 1) *eene zaak behoorlijk of naar evenredigheid vermengen*, *bij voorb. zuur met zoet enz.*, *bij voorb.* acuta cum gravibus, Cic. Somn. Scip. 5, i. e. *hooge, hellere, toonen* (*Discanttoon enz.*) *met diepe*: cum tria ſumſiſſet, unam in ſpeciem temperavit, Cic. Univ. 7: herbas lectas, Ovid. Met. V, 402: adiiciunt reſinam vinumque, et alio modo temperant, Plin. H. N. XXIX, 3 poſt med., *alwaar het kan zijn, klaarmaken*: acetum melle, Ibid. XIV, 17: aes conflare & temperare, Ibid. VII, 56 ante med.; *doch het kan ook zijn, klaarmaken*: colores, Ibid. II, 18: ſuam copiam cum illis duobus generibus, Cic. Or. 28: ex igne & anima temperatum eſt, Cic. Nat. D. III, 14: ex diſſimilibus rebus miſceri & temperari, Cic. Off. III, 33: *dus ook* hi (numeri) inter ſe (ſcil. in oratione) miſcendi & temperandi, Cic. Or. 58 in., *waaruit blijkt, dat* temperare *niet in 't gemeen vermengen betekent, dewijl het anders een* Pleonasmus *zou zijn; doch men kan het ook vertalen, klaarmaken, toebereiden*, *zie* n. 2: *van daar inſchenken* (*of klaarmaken*), *bij voorb.* poculum deſiderii, Horat. Epod. XVII, 8: pocula Tonanti, Martial. IX, 12: venenum, Sueton. Ner. 2. 2) *iets behoorlijk inrichten of goedmaken, of vervaardigen, maken, terwijl men de rechte maat inachtneemt*, *bij voorb.* ferrum, Plin. H. N. XXXIV, 14 poſt med.: aes, Plin., *zie boven*: unguentum, Plin. H. N. XIII, 2: collyrium, Ibid. XXXIV, 11 extr.: *dus ook* hinc (i. e. ex hoc ſucco herbae) temperant collyrium, Ibid. XXVII, 10 in.: venenum, Sueton., *zie hier voor*: vinum, Plin. H. N., *zie hier voor*: herbas, Ovid., *zie boven*: rempublicam legibus, Cic. Tuſc. I, 1: ſumtus, Ovid. Am. I, 3, 10, *zie boven*: ſcatebris temperat arva arentia, Virg. Georg. I, 110, i. e. *geeft hun de behoorlijke geſteldheid, door hun de droogte te benemen*: tigris temperat ungues, Stat. Theb. II, 130, i. e. *houdt zijne klaauwen gereed* (*om aan te vallen*): *dus ook* temperatus, a, um, *behoorlijk ingericht*, *bij voorb.* prela temperata, Cato R. R. 12: *dus ook* oratio temperatior, Cic. Or. II, 53, i. e. *beter ingericht*: *van daar* a) *in 't gemeen inrichten, regelen*, *bij voorb.* omnia pretio temperata, Vellej. II, 60, i. e. *naar geld, voor betaling*: ſol annum temperat, Plin. H. N. II, 61 remp., Cic. Tuſc. I, 1: Jupiter res hominum ac deorum temperat, Horat. Od. I, 12, 15: dulcem ſtrepitum teſtudinis, Ibid. IV, 3, 18: ſumtus, Ovid., *zie hier voor*: fortunam ſuo arbitrio, Petron. 137: ſol temperat orbem, Ovid. Met. I, 770. b) *beſtuuren, regeeren*, *bij voorb.* ratem, Ovid. Met. XIII, 366: ſol temperat orbem, Ibid. I, 770: ſol annum temperat, Plin., *zie hier voor*: Jupiter res hominum ac deorum temperat, Horat., *zie hier voor*: ora frenis, Horat. Od. I, 8, 7: aetati noſtrae, Plaut. Truc. I, 1,

I, 1, 41. *Ook kan men hier toe rekenen* rempublicam, Cic. Tusc. I, 1. Acad. IV, 1; *doch het kan ook enkel zijn, inrichten, regelen.* 3) *matigen, verzachten, leenigen, bij voorb.* balneum fervens, Martial. III, 25, 1: asperitatem oxypori addito dulci, Plin. H. N. XX, 7 post med.: vitis solem umbra temperans, Ibid. XVII, 12 post med.: annonam macelli temperare i. e. minuere, Sueton. Tiber. 34: acerbitatem morum, Cic. Phil. XII, 11: calores, Cic. Nat. D. II, 53: mare, Horat. Od. IV, 12, 1: amara lento risu, Ib. II, 16, 27: scatebris arentia arva, i. e. *verzachten, de te groote droogte benemen,* Virg. Georg. I, 110: *dus ook* fluvius temperat arva Oebaliae, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 260: quid temperet annum scil. *ten aanzien der hitte,* Horat. Epist. I, 12, 16. *Ook kan men hier toe rekenen* victoriam, iras cet., *uit het bovenstaande. Van daar* temperatus, a, um, *verzacht, gematigd, bij voorb.* loca, Plin. H. N. XIV, 2 ante med.: regiones coeli neque aestuosae neque frigidae sed temperatae, Vitruv. I, 4: o temperatae Formiae litus, Martial. X, 30, 1: loca temperatiora, Caes. B. G. V, 12: temperatissimum anni tempus, Varr. R. R. II, 5: annus mitis ac temperatus, Colum. III, 20. *Hier toe kan men rekenen* oratio temperatior, Cic. Or. II, 53: *ook* oratio modica & temperata, Cic. Or. 27, i. e. *gematigd, den middenweg houdende, niet hevig.* Not. temperint *voor* temperent, Plaut. Truc. I, 1, 41.

TEMPESTAS, atis, f. 1) *de tijd, doch, in 't gemeen, wanneer het zeker tijdstip of tijdverloop betekent, bij voorb. jaar enz., bij voorb.* ea tempestate, Sallust. Cat. 17: *of* illa tempestate, Liv. XXVII, 37, *ten zelfden tijde: dus staat ook* illa tempestate, Ovid. Met. I, 183: *dus ook* eadem tempestate, Cic. Div. I, 34, i. e. *op denzelfden tijd:* solis occasu dies suprema tempestas esto, Varr. L. L. VI, 6 post med. e leg. XII tab.: *dus ook* sol occasus suprema tempestas esto, Gell. XVII, 2 e leg. XII tab.: *dus ook* qua tempestate, Coel. ap. Cic. Or. III, 38, i. e. *ten tijde, als enz.,* en Cicero *voegt er bij, dat hij zich niet schaamt dus te spreken: zoo staat ook* qua tempestate, Prop. IV, 9, 1: postera tempestas melior, Horat. Sat. I, 5, 96, i. e. *de volgende dagen of de volgende dag:* tertia tempestas, Cic. Div. I, 25 (*als Vertaler van* Homerus), *d. i. dag:* Tempestas quondam fuit, cum cet., Plaut. Truc. II, 4, 29, i. e. *er was eens een tijd:* multis ante tempestatibus, Liv. I, 5, i. e. *lang voorheen, voor vele jaaren:* multis tempestatibus haud quisquam Romae magnus fuit, Sallust. Cat. 53 (57), i. e. *in (zedert) langen tijd:* in paucis tempestatibus, Sallust. Jug. 96 (101), i. e. *in korten tijd: van daar* tempestates *de jaargetijden,* Lucret. I, 179; *doch het kan ook zijn, weder, het past beide.* 2) *weder, het zij goed of slecht, bij voorb.* tempestatem praetermittere, Cic. ad Div. XIV, 4: bona, Cic. Q. Fr. 2 extr.: *of* secunda, Tacit. Agric. 38: certa, Cic. Q. Fr. II, 2 extr.: idonea ad navigandum, Caes. B. G. I, 23: egregia, Cic. Att. IX, 13, i. e. *voortreflijk weder:* serena i. e. *helder,* Enn. ap. Cic. Div. II, 39: clara, Virg. Aen. IX, 20: liquidissima coeli tempestas, Lucret. IV, 170: cum tempestas arridet, Lucret. II, 32: dum tempestates adsunt & vivida tellus res teneras effert in luminis oras, Ibid. I, 179, *alwaar het ook jaargetijden kunnen zijn:* et comites et tempestates ut navem idoneam ut habeas, diligenter videbis, Cic. ad Div. XVI, 1, i. e. *goed weder:* ex tempestatibus optimae aequales sunt, sive frigidae sive calidae; pessimae, quae maxime variant, Cels. II, 1: ut nullus dies tam magna turbulentaque tempestate fuerit, Cic. Verr. V, 10: nec tempestatum nec temporum permutatione, Cic. Parad. 6 extr.: perfrigida, Cic. Verr. IV, 40, i. e. *zeer koud weder:* adversa, Cic. Invent. II, 31: *van waar het dikwijls slecht weder, stormachtig weder, storm is, en vertaald words, het zij te land of ter zee, bij voorb.* immoderatae tempestates, Cic. Rosc. Am. 45: si tempestas nocuerit, Cic. Nat. D. II, 66, i. e. *weder, onweder, storm, slecht weder:* tanta tempestas coorta est, Caes. B. G. IV, 28: coelestis injuriae genus unum, quod tempestates vocamus, in quibus grandines, procellae cet., Plin. H. N. XVIII, 28 extr.: interdum tempestas est, Colum. XI, 2, 16: tempestates, naufragia, Cic. Off. II, 6: fluvius magnis commotus tempestatibus, Cic. Invent. II, 31: incubat tempestatibus dies XXX, tepidioribus XXV, Varr. R. R. III, 10, 3: tempestas venit, confringit tegulas, Plaut. Most. I, 2, 27: tempestas naves adflixit, Caes. B. C. III, 27: foeda, Liv. II, 62: tempestates excitantur, Cic. Mur. 17: *en meermalen, bij voorb.* Virg. Aen. V, 694. Georg. I, 323. II, 310: *van daar* a) *Tropisch, onweder, storm, d. i. ongeluk, gevaar enz., bij voorb.* invidiae, Cic. Catil. I, 9. Liv. III, 38: impendentem evitare tempestatem, Nep. Alcib. 4: periculi tempestas, Cic. Sext. 47: tempestatem excitare, Cic. Harusp. 2: turbulentae tempestates extiterunt, Cic. Or. I, 1: navis reip. fluitans in alto tempestatibus seditionum, ac discordiarum, Cic. Sext. 20: fluctibus in mediis & tempestatibus urbis, Horat. Ep. II, 2, 85: vis illa fuit & ruina quaedam atque tempestas & quidvis potius quam judicium, Cic. Cluent. 35: vexat animos nova tempestas Senec. Agam. 63: belli tempestatem effugere, Liv. XXXI, 10: belli tempestate perfusus pectora i. e. caedibus cet., Stat. Theb. III, 229: quanta tempestas erit per campos Idaeos, Virg. Aen. VII, 223. *Zoo heet de pest* tempestas, *bij voorb.* adventu suo tempestatem, cui remedio quaesitus erat, dispulit, Val. Max. I, 8, 2 extr. *Zoo words* Verres *genoemd* Siculorum tempestas, Cic. Verr. II, 37: *en* Cicero Dom. 53 *zegt tegen* Klodius, tu procella patriae, turbo ac tempestas pacis atque otii *voor verstoorer: en een vreeter heet* pernicies & tempestas barathrumque macelli, Horat. Ep. I, 15, 31. *Ook van het volk, dat in de* Comitia *dikwijls onverwacht stemt, en zijne gezindheden en neiging plotselijk verandert, staat* tempestas comitiorum, *bij voorb.* ut tempestates saepe improviso excitantur, sic in hac comitiorum (quasi) tempestate cet., Cic. Mur. 17. Not. Tempestas *als persoon en Godheid, aan welke men offerde,* Ovid. Fast. VI, 193: *dus ook* Tempestates, Cic. Nat. D. III, 20. Horat. Epod. X, 24. Virg. Aen. V, 572. b) *Tropisch, storm voor menigte, bij voorb. van nedervallend schietgeweer enz., bij voorb.* telorum, Virg. Aen. XII, 283: querelarum, Cic. Pis. 36: non illum fatiant arenis Tartessiacis tempestas pretiosa Tagi, Claudian. in Rufin. I, 102: Indus odor complet vinos tempestate salubri, Ibid. de Phoenice 98.

TEMPESTIVE, 1) *tijdig, te rechten, behoorlijken, tijde, bij voorb.* serere, Cic. Nat. D. II, 62: arare, Cato R. R. 61: vinum aegris dare, Plin. H. N. XXVI, 4: *en meermalen, bij voorb.* Justin. XXXIV, 1. Ovid. Trist. IV, 10, 8. Colum. II, 8 post med. *en meermalen: van daar* 2) *passend, voegzaam, bij voorb.* versibus uti, Sueton. Vesp. 23: tempestivius, Horat. Od. IV, 1, 9.

TEMPESTIVITAS, atis, f. 1) *tijdigheid, rechte tijd, bij voorb. om te zaaijen, oogsten enz., bij voorb.* condendi frumenti, Plin. H. N. XVIII, 30: cf. X, 34. XI, 14 post med.: Sua cuique parti aetatis tempestivitas est data, Cic. Senect. 2. 2) *behoorlijke gesteldheid, bij voorb.* stomachi totiusque corporis, Plin. H. N. XXIX, 6 ante med.

TEMPESTIVO *voor* tempestive, *zie* Tempestivus.

TEMPESTIVUS, a, um, (*van* tempestas *tijd*), 1) *tijdig, d. i. te rechten tijd geschiedende of wassende, groejende, rijp, bij voorb.* maturitas, Cic. Senect. 2: fructus, Cic. Off. II, 4: imbres, Justin. XVI, 43: materies erit tempestiva, Cato R. R. 31: pinus, Virg. Georg. I, 256: *van daar* puella tempestiva viro, Horat. Od. I, 23, 12: *en zonder* viro, Ib. III, 19, 27, i. e. *manbaar: van daar* tempestivum *de rechte, bekwame tijd, het rechte tijdstip, bij voorb.* tempestivum est, Plin. H. N. XVI, 39, *het is de rechte tijd:* si tempestivum erit, Colum. I, 1 extr.: Tempestivo, Plaut. Truc. I, 1, 41, i. e. *te rechten tijde, tijdig: van daar* multa mihi ad mortem tempestiva fuere, Cic. Tusc. I, 45, i. e. *veel bekwame tijdstippen om te sterven: van daar* a) *met den tijd overeenkomende, voor den tijd en omstandigheden passende, gevolglijk voegzaam, passende, overeenkomstig, bekwaam, bij voorb.* Etesiae tempestivi, Cic. Nat. D. II, 53 in.: oratio, Liv. V, 12 extr.: Nondum tempestivo ad navigandum mari, Cic. Manil. 12: cum venissent tempestivis temporibus, Liv. XLV, 19, *daar* Gronovius sermonibus *voor* temporibus *lezen wil; misschien zonder noodzaak:* vacua narratibus hora tempestiva meis, Ovid. Met. V, 499: tempestivum diem eligere, Plin. H. N. XI, 17: oscula modice tempestiva genis posuit, Stat. Theb. II, 353: num parum tempestivus interveni secretum consilium tractantibus, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 14: tempestivum pueris concedere ludum, Horat. Ep. II, 2, 142. *Ook kan men hier toe brengen* virgo tempestiva, Horat., *zie boven:* imbres, Justin., *zie boven:* tempestivum gregem inire patitur i. e. cum est ad pariendum idoneus, Colum. VII, 3 post init. *Ook zou men hier toe kunnen brengen* multa mihi ad mortem tempestiva fuere, Cic., *zie hier voor.* b) homo tempestivus *is misschien een sterk mensch, die in het best van zijne jaren is, bij voorb.* adeo sani atque tempestivi, Plin. H. N. VII, 53: refrigeratum dari tempestivis, Ibid. XXIX, 4 post med., *tenzij het hier heet, als zij tijdig, d. i. vroeg opgestaan zijn.* a) *tijdig, d. i. eer geschiedende, dan anders, of andere dingen, spoedig groejende of gestaakende, bij voorb.* cassia in sementes concisum tempestiviores, Gell. II, 29: *hier toe behoort* convivium tempestivum *zoo als de Geleerden voor* intempestivum *overal gaarn lezen willen, een tijdig gastmaal, d. i. dat vroeger begint dan de gewone tafel; gevolglijk een maal, smulpartij, bij voorb.* tempestiva convivia, Cic. Senect. 14. Cic. Att. IX, 1. Cic. Arch. 6. Senec. de ira II, 28 post med. Sueton. Calig. 45 extr. Curt. VI, 2 in.: tempestivum convivium, Cic. Mur. 6. Tacit. Hist. II, 68: tempestivum gladiatorum convivium, Cic. Verr. III,

III, 25. *Sommigen hebben nogthans liever* intempestiva *en* intempestivum *willen lezen, d. i. die boven den gewonen tijd duuren. Sommigen hebben* tempestiva *en* intempestiva convivia *willen onderscheiden; de eerste, als zij vroeg beginnen: de laatste, als zij over den tijd, d. i. tot laat in den nacht duuren. Maar velen verwerpen dit onderscheid: dus ook* ille cum sodalibus iniit paulo tempestiviora convivia, Quintil. Declam. 260 med.: *dus ook* epulae tempestivae, Tacit. Ann. XI, 37: *dus ook* coenas obire, quam lautas! quam tempestivas! Cic. Att. IX, 13 post med.

TEMPESTUS, a, um, *voor* Tempestivus, Fest.

TEMPLUM, i, n. *wat dit eigenlijk heet, is onzeker, dewijl de* Etymologie *onbekend of onzeker is; Festus zegt:* Contemplari dictum est a templo, id est loco, qui ab omni parte adspici vel ex quo omnia pars videri potest, quem antiqui templum nominabant; *doch hij haalt geene plaats uit de Ouden aan:* Varro L. L. VI, 2 *zegt* a tuendo (*eer wilde ik zeggen* a templando *voor* contemplando) id est adspiciendo, quia qua tuemur templum est. *Misschien 1) elke plaats, waar men rond zien kan (van daar* contemplor*), uitzicht, plaats tot uitzicht, gevolglijk hooge plaats, bij voorb.* templa Parnasia, Ovid. Met. V, 278, i. e. *de berg* Parnassus; *doch, het zou ook kunnen zijn, heilige plaats, te weten, de zetel der Zanggodinnen. Van daar* a) *uitzicht, of plaats tot uitzicht, die de Augur neemt, om op het zingen der vogelen acht te geven, bij voorb.* Palatinum Romulus, Aventinum Remus, ad inaugurandum templa capiunt, Liv. I, 4: *dus ook* de templo descendit, Liv. I, 18 extr.: *dus ook* templum effari, concipere, Varr. L. L. VI, 2: *dus ook* templa liberata & effata habento, Cic. Leg. II, 8 extr. e leg. XII tab. b) *elke hooge plaats, bij voorb.* templa coeli, Terent. Eun. III, 5, 43: coeli caerula templa, Enn. ap. Cic. Div. I, 20 & ap. Varr. L. L. VI, 2: deus, cujus hoc templum est omne, quod conspicis, Cic. Somn. Scip. 3, i. e. *hemel:* Contremuit templum magnum Iovis altitonantis, Enn. ap. Varr. loc. cit.: coeli lucida templa, Lucret. I, 1013: templum de coelo dicitur, Varr. ibid.: *en, dewijl alles wat hoog, ook diep is: van daar* templa Neptunia, Plaut. Mil. II, 5, 3, i. e. *de zee: dus ook* cum me (Neptunus) ex suis expedivit templis reducem, i. e. e mari, Ib. Rud. IV, 2, 4: vocat alta in templa i. e. antrum Sibyllae, Virg. Aen. VI, 41: fuit in tectis de marmore templum conjugis, Ibid. IV, 457, i. e. *graf; doch het kan ook eene aan het schilderstuk gewijde kapel zijn:* cf. Sil. I, 84: Acherusia templa alta Orci, Enn. ap. Varr. loc. cit. & ap. Cic. Tusc. I, 21, i. e. *onderäardsche wereld: van daar* c) *tempel, kerk, is bekend, bij voorb.* Herculis, Cic. Verr. IV, 43: cf. Ovid. Fast. II, 63. Virg. Aen. I, 446 (450), VI, 841: templa aedesque deorum, Horat. Od. III, 6, 2: templum exstruere, Tacit. Ann. XV, 54: *of* ponere, Ibid. *en* Virg. Georg. III, 13: *of* instituere, Virg. Aen. VI, 70: *of* sistere, Tacit. Hist. IV, 53, i. e. *oprichten, stichten, bouwen: van daar elke heilige plaats, bij voorb.* i. q. asylum, Liv. II, 1: *raadhuis*, Rostra cet., *zie hier na: van daar verders* d) *raadhuis*, Cic. Dom. 51. Liv. XXXVII, 52 extr. XLI, 15 in.: *de* Rostra, Cic. Sext. 29: occupant tribuni templum, Liv. II, 56: cf. Liv. III, 17 in.: *en eindelijk Tropisch, bij voorb.* templa mentis, Lucret. V, 104: linguae, Ib. IV, 628. e) *ook zijn* templa *de balken op de sparren*, Vitruv. IV, 2 *en* 7: cf. Fest. f) *eene tent*, Flor. II, 12 post med. *Doch men kan ook alles van a tot d door, heilige plaats, verklaren.* 2) *Tempel, d. i. de woning eener Godheid of elke heilige plaats, heiligdom.* A) *dewijl er eene Godheid in woont,* a) *persoonlijk: van daar heet de hemel* templa coeli, Terent. Eun. III, 5, 42: coeli caerula templa, Enn. ap. Varr. & ap. Cic., *zie boven:* lucida coeli templa, Lucret., *zie boven:* Deus, cujus hoc templum est omne, quod vides, Cic. Somn. Scip. 3: *van daar (dewijl alles wat hoog is, ook diep genoemd kan worden) heet de zee* templa Neptunia, Plaut. Mil. II, 5, 3: Neptunus me ex suis expedivit templis, Plaut., *zie boven; van waar de onderäardsche wereld genoemd wordt* Acherusia templa, Enn. ap. Varr. L. L. VI, 2, *en* ap. Cic. Tusc. I, 21: *van daar heet de berg* Parnassus Parnasia templa, Ovid. Met. V, 278. b) *in een beeld: van daar tempel, kerk, bij voorb.* templum Herculis, Cic. Verr. 43, *zie boven meer plaatzen: dus ook eene kapel aan eenen overledenen, (met een beeld daar in) gewijd*, Virg. Aen. IV, 457. Sil. I, 84. B) *dewijl hij aan eenen God geheiligd of in 't gemeen ingewijd is: van daar* a) *heet zoo het Raadhuis en de* Rostra, *dewijl zij ingewijd waren, bij voorb.* curia templum publici consilii, Cic. Dom. 51: excedere templo, Liv. XXVI, 30. XXXVII, 52: *of* egredi, Liv. XLI, 15 in., i. e. curia: *de* Rostra, *bij voorb.* templo a collega occupato, Cic. Sext. 29 in., i. e. Rostris: *dus ook* egressus curia in templo magistratus consedit, Liv. XXIII, 10 (*van Kapua*): occupant tribuni templum, Liv. II, 56, i. e. *de plaats, waar de voorstellen aan het volk geschieden (naderhand* Rostra *genoemd*): *dus ook* inde in templum ad tribunos venit, Liv. III, 17 in. (b) *de plaats der* Augurs, *die zij zich voor een uitzicht oprichtteden, om op de vlugt der vogelen acht te geven, bij voorb.* Palatinum Romulus, Aventinum Remus, ad inaugurandum templa capiunt, Liv. I, 4, *zie boven meer plaatzen.* (c) *een grafteken, bij voorb.* templum conjugis, Virg. Aen. IV, 457, i. e. *Heiligdom enz.; doch het kan ook een Tempel zijn, zie boven: van daar Tropisch, Tempel, d. i. binnenste, bij voorb.* templa linguae, Lucret. IV, 628: mentis, Lucret. V, 104. (d) i. q. asylum, Liv. II, 1. 3) *de kleine dwarsbalken over de sparren* (super canterios) *heeten* templa, Vitruv. IV, 2 *en* 7: *en* Festus *zegt:* Templum significat & tignum, quod in aedificio transversum ponitur. 4) *de tijd, wanneer men verkleinend spreekt, (Deminutivum van* tempus*), voor* tempulum: *of in 't gemeen de tijd, schijnt wel niet voor te komen: maar van daar komt waarschijnlijk het bekende* ex templo *of* extemplo, Cic. Rosc. Com. 3 *en meermalen, (zie boven* Extemplo*), i. e. terstond, eigenlijk, van den tijd af: voor* extemplo *zegt* Plautus extempulo, *bij voorb.* Cist. I, 1, 98, *en meermalen, zie boven* Extemplo. *Dit is mijns achtens redelijker, dan het van den* templum *der* Augurs *af te leiden, (te weten, omdat de* Augurs *terstond, als zij in hunnen* Templum *een goed* augurium *kregen, van daar weggaan, opdat hun niet weder een kwaad verschijnen moge); tot welke afleiding niets anders aanleiding heeft gegeven, dan omdat men het* extempulo *van* Plautus *niet geweten, of gedacht heeft, dat* Plautus *enkel de u ingelascht heeft.*

TEMPŎRĀLIS, e, *den tijd betreffende, eenen tijd duurende, tijdelijk, bij voorb.* causa, Senec. Nat. Quaest. VII. 23: laudes, Tacit. Agric. 46: adiiciunt quidam peritorum, ταῦτα temporale esse, Quintil. VI. 2. 10: testamenti factionem concessit; sed ea concessio temporalis fuit, Pandect. XXIX, 1, 1: temporali exsilio coerceri, Ibid. XLVII, 10, 45: nomen, Priscian. 2, i. e. *eenen tijd beteekenende, bij voorb.* mensis, annus cet.

TEMPŎRĀRIUS, a, um, 1) *voor den tijd geëvenredigd, zich naar tijden en omstandigheden schikkende, bij voorb.* liberalitas, Nep. Att. 11: amicitia, Senec. Ep. 90 ante med.: ingenia Graecorum sunt temporaria, Curt. IV, 5 ante med. 2) *eenen tijd slechts duurende, bij voorb.* mora, Plin. H. N. XXXVI, 15 med.: cuculus ales temporarius, Ibid. XVIII, 26 extr.: theatrum, Ibid. XXXIV, 7: ira temporarius animi motus, Quintil. V, 10 ante med.: gravitas hominis, Plin. Ep. VI, 13: non ergo temporarium & subitum est, quod, Ibid. Paneg. 91: sanguis solus in corpore temporarium sentit incrementum, Plin. H. N. XI, 38, i. e. *van tijd tot tijd.*

TEMPŎRI, *tijdig, zie* Temperi *en* Tempus.

TEMPŬLUM, i, *de tijd: schijnt niet voor te komen: behalven* ex tempulo *of* extempulo i. e. *terstond*, Plaut., *waaruit* extemplo *ontstaan is, zie* Templum *op het einde.*

TEMPUS, ŏris, (*ook* ĕris, n. *van daar* temperi), n. 1) *de tijd in 't gemeen, als een deel deszelven, bij voorb.* abiit illud tempus, Cic. Mur. 3: quod enim fuit tempus —, quo haec ambitio non fuerit? Cic. Mur. 34: erit illud profecto tempus & illucescet aliquando ille dies, cum cet., Cic. Mil. 26: neque aequum est tempore & die memoriam beneficii definire, Cic. red. Quir. 9: leniat aut odium tempus & hora meum, Ovid. in Ibin 134: diligentia quanta sit, nisi tempus & spatium datum sit, intelligi non potest, Cic. Quint. 1: neque, ut celari posset, tempus spatium ullum dabat, Terent. Hec. III, 3, 14: superioribus temporibus ad te literas nullas misi, Cic. ad Div. V, 17, i. e. *in vorige tijden, voormaals, voor dezen:* opus longi temporis, Liv. V, 7, *arbeid, werk van langen tijd, d. i. dat veel tijd gekost heeft, of hart:* tempore tuo pugnasti? Liv. XXXVIII, 45, i. e. *op eenen voegzamen, gunstigen tijd, in een gunstig tijdstip:* tempus comitiorum adpetit, Liv. XXV, 2: tempus ponere, *besteeden, doorbrengen, bij voorb.* cum aliquo, Cic. ad Div. V, 21: omne tempus ponere in cogitatione, Cic. Or. III, 5: *of* tempus ad rem, Cic. Manil. 4: *of* dare alicui rei, Ovid. Pont. II, 9, 50: *ook* transmittere rei, Cic. Manil. 1: inter omne tempus, Liv. II, 5, i. e. *den ganschen tijd door:* sempiternum tempus spectare, Cic. Or. II, 40: hoc tempore, Cic. Off. 2, *ten dezen tijde, thans:* omni tempore, Cic. Phil. XIV, 7. Caes. B. G. I, 11: tempore in omni, Lucret. I, 27, i. e. *ten allen tijde:* tempore *met den tijd, door den tijd, bij voorb.* wordt *men het gewend*, Ovid. Trist. IV, 6, 1 seqq.: *ook met den tijd, ten zijnen tijde;* Cic. ad Div. VII, 18: *ook heet het te rechten tijde, zie beneden:* ex quo tempore (*waarvoor ook* ex quo *staat*) *zedert den tijd, dat, zedert, dat enz.*, Cic. ad Div. III, 4 post med.: per idem tempus, Cic. Brut. 83, *op denzelfden tijd:* id temporis, Cic. Catil. I, 4, i. e. *ten dien tijde, ten zelfden tijde: waarvoor* eo tem-

pore *staat*, Caes. B. G. II, 19: *dus ook* in hoc tempore, Cic. Quint. 1; *doch, het kan ook heeten, bij de tegenwoordige omstandigheden: dus ook* quo in tempore si cet., Plin. H. N. VIII, 22, i. e. *tenzelfden tijde: ook* in tempore, *bij voorb.* quod latere valeat in tempore, Cic. Cat. I, 6, i. e. *ten tijde, of thans; doch het kan ook zijn te zijner tijd:* in parvo tempore, Ovid. Met. XII, 552, *in korten tijd:* de tempore *tijdig*, Auct. B. Hisp. 33: *integendeel* in longo tempore, Catull. LXIII, 35: in tempus praesens, *thans, of voor als nu*, Cic. Cat. I, 9. Liv. XLV, 18. Horat. Art. 44: sub tempus *voor* sub id tempus, *bij voorb.* Comitiis indictis, sub tempus pueros ablegavit, Liv. I, 35 in., i. e. *tegen dezen tijd, alwaar* sub eorum (comitiorum) tempus *of* sub id tempus *gewoner en duidlijker zou zijn:* ad hoc tempus, Caes. B. G. II, 17, i. e. *tot heden, tot* dato, *tot op dezen tijd:* ex tempore, i. e. a) *naar de gesteldheid der tijden*, Cic. Off. II, 9. Cic. ad Div. XII, 19 extr.: *van daar* b) *terstond, opstaande voet, bij voorb. spreken enz.*, Cic. Arch. 8, *en* Or. III, 50: pro tempore, Caes. B. G. V, 18. Sallust. Jug. 49 (53). Ovid. Trist. IV, 2, 23. Virg. Ecl. VII, 35, *in welke laatste plaats men het ook voor thands, voor 's hands, of thans vertalen kan; naar gesteldheid van tijd en omstandigheden. Volgt er een* Verbum *op, dan staat het* Gerundium *in* di, *bij voorb.* expostulandi, Cic. ad Div. III, 10 ante med.: tempus nascendi, Cic. Div. II, 45: committendi proelii, Caes. B. G. II, 19: *maar ook dikwijls de* Infinitivus, *bij voorb.* tempus est facere finem, Nep. Hann. 13 extr.: *dus ook* dicere, Cic. Or. II, 42: conari, Liv. VI, 18: nunc corpora curare tempus est, Liv. XXI, 54: adcedere, Cic. Top. 1 extr.: jam tempus (est) agi res, Virg. Aen. V, 638: poscere fata tempus (est), Ibid. VI, 46: *ook volgt* ad, *bij voorb.* speculatores omnia visendi, & Scipio ad comparanda ea, quae in rem erant, tempus habuit, Liv. XXX, 4, *alwaar men de dubbele* Constructie *moet aanmerken* visendi *en* ad. *Verders* in tempus, Tacit. Ann. XIV, 20, *tot op eenen tijd:* in nostrum tempus, Ovidius in Ibin 82, i. e. *tot op onzen tijd:* in omne tempus, Cic. ad Div. V, 15, *voor altijd, voor eeuwig: verders* ad tempus (a) *voor eenen tijd, bij voorb.* dux ad tempus lectus, Liv. XXVIII, 42: coluntur duntaxat ad tempus, Cic. Amic. 20: *dus ook* brevis est & ad tempus, Cic. Off. I. 8 extr.: *doch, het kan hier ook zijn, naar gesteldheid der omstandigheden.* (b) *naar gesteldheid van tijd en omstandigheden, bij voorb.* proferre videar ad tempus. Cic. Planc. 30 extr.: *want* tempus *zijn de omstandigheden van tijd: dus ook* ad tempus consilium capiam, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 8 extr. (c) *te rechten tijd, bij voorb.* occurrere, Cic. Phil. I, 4: redire, Cic. Att. XIII, 45: venire, Liv. XXXVIII, 25: *want* tempus *heet de rechte, bekwame tijd: dus ook* vos ad tempus ei mendacium vestrum adcommodastis, Cic. Coel. 7 extr., i. e. *te rechten, bekwamen tijd; of ook naar gesteldheid der omstandigheden, of ook voegzaam, passende. Van daar* 1) *de omstandigheden* a) *van tijd, tijdsomstandigheden, waar voor wij ook tijd of tijden zeggen: dus ook* tempus *en* tempora: *zoo staat* tempus *driemaal*, Cic. Planc. 30, *te weten*, temporis causa fingere, *en* dicere, *en op het einde* ad tempus: *dus ook* servire tempori, Cic. Att. VIII, 3 extr., *zich naar de omstandigheden rich-*

ten, zich naar dén tijd schikken: si quem forte cognosti amantiorem tui, quam temporis, Cic. Qu. Fr. I, 1, 5, i. e. *die uw persoon meer bemint dan de omstandigheden.* Not. *de omstandigheden, (d. i. dat* Cicero *juist zijn landvoogd is) beminnen heet, de huik naar den wind hangen; iemand achten, omdat hij thans ons opperhoofd is:* orationes sunt temporum, Cic. Cluent. 50, i. e. *richten zich naar de omstandigheden:* dubiis formidolosisque temporibus, Cic. Verr. V, 1: ejusmodi tempora post tuam profectionem consecuta sunt, Cic. ad Div. I, 5: incidunt saepe tempora, cum cet., Cic. Off. I, 10. *Hier toe kan men ook rekenen* hoc in tempore nulla civitas cet., Nep. Milt. 5, *bij deze omstandigheden: dus ook* in hoc tempore, Quintil., *zie boven:* in illo tempore, Cic. Cluent. 50: in tali tempore, Liv. XXX, 37. Lucret. I, 94: *hier toe behoort* ex tempore, *naar geschapenheid d. e omstandigheden*, Cic. Off. II, 9, *zie boven:* ad tempus, *zie boven: of* pro tempore, *naar gesteldheid der omstandigheden*, Sallust. Jug. 49, *en* Caes. B. G. V, 8, *zie boven.* b) *de omstandigheden eener zaak of persoon, bij voorb.* reipublicae, Cic. ad Div. II, 18. Verr. V, 1: cujusque tempus, Cic. Planc. 32: *bijzonder de zorgelijke, bedenklijke, treurige omstandigheden, bij voorb. van een persoon; gelijk wij daar ook omstandigheden voor zeggen, bij voorb. zie zijne omstandigheden eens aan; ik heb met uwe omstandigheden medelijden enz., wanneer het dikwijls ongeval, noodlot, ongeluk, treurige toestand, behoefte enz., vertaald kan worden, bij voorb.* meum tempus amicorum temporibus transmittendum, Cic. Manil. 1, i. e. *mijnen tijd op de zorgelijke omstandigheden, (d. i.* proces*) besteden enz.:* quid a me cujusque tempus poscat, Cic. Planc. 32, *zie boven:* culpam ejus temporis in collegam transferre, Liv. IV, 41 extr., i. e. *ongeluk:* in tali tempore, Nep., *en men kan meer onder* n. 1 *hier toe brengen. Dus noemt* Cicero *zijn* Exilium tempus *en* tempora, *bij voorb.* tempori meo defuerunt, Cic. Sext. 58: temporum nostrorum varietas, Cic. ad Div. VI, 6: *dus ook* scripsi de temporibus meis, Ibid. I, 9 post med. §. 68, *van mijne omstandigheden, d. i. lotgevallen, te weten, hoe ik in het* Exilium (*ballingschap*) *gejaagd en terug geroepen ben.* 2) *de tijd, d. i. zeker tijdstip, bij voorb. gelijk wij zeggen, wacht tot op dezen tijd enz.: van daar* ad tuum tempus, Cic. ad Div. X, 1, *tot op uw' tijd, voor uw* Consulaat: tempus & dies erat datus, Nep. Pelop. 2, *de tijd was bepaald:* in tempus nostrum, *tot op onze tijden*, Ovid. in Ibin 82, *en veel onder* n. 1 *behoort hier toe:* ad hoc tempus, Caes. B. G. II, 17, i. e. *tot dato, tot heden:* abiit illud tempus, Cic. Mur. 3: tempus est, *het is tijd enz.* seq. gerundio vel infinitivo, *zie boven.* 3) *tijd, d. i. een gedeelte des tijds, bij voorb. van het jaar, dag enz., bij voorb. de jaargetijden enz., bij voorb.* sunt flores omni anni tempore, Cic. Verr. IV, 48: tempus anni, Caes. B. G. I extr.: hiberno anni tempore, Hirt. Alex. 43: extremum tempus diei, Cic. Or. I, 7: matutina tempora, Cic. ad Div. VII, 1, i. e. *de ochtendstond:* tempora quaedam subseciva, Cic. Leg. I, 3: Tu, ut tempus est diei, vide, ne quo hinc abeas longius, Terent. Heaut. I, 2, 38, i. e. *dewijl het spoedig etenstijd is, zoo gaat niet te ver heen.* 4) *de tijd, d. i. gelegene of bekwame tijd, gelegenheid, zoo als wij zeggen, den tijd afpassen, afwachten enz., bij*

voorb. non amittere tempus, Cic. Att. VIII, 3 extr.: tempus rei gerendae non dimisit, Nep. Alcib. 8: tempus interficiendi alicujus quaerere, Ibid. *&:* tempus habes tale, quale nemo habuit unquam, Cic. Phil. VII, 9 extr.: nunc hora, viri, nunc tempus, adeste, Sil. XI, 194. *Van daar* ad tempus *te rechten tijd*, Cic. Att. XIII, 45. Liv. XXXVIII, 25, *zie boven: maar het welk ook, anders naar gesteldheid van tijd en omstandigheden, betekent*, Cic. Planc. 30, *ook voor een' tijd, zie boven: dus ook* sub tempus, i. e. *te gelegener tijd, of op een bekwamen, voegzamen tijd*, Liv. I, 35 (*zie boven*): *dus kan men ook* ad tempus, Cic. Coel. 7 extr., *op eene voegzame, bekwame wijze, vertalen, zie boven:* per tempus *te rechten tijd*, Plaut. Men. I, 2, 30. Truc. I, 2, 84: *integendeel* post tempus *te laat, bij voorb.* venire, Ibid. Capt. IV, 2, 90: in tempore, *te rechten tijd*, Terent. Heaut. II, 3, 123. Liv. XXXIII, 5, Tacit. Ann. III, 2, 52: *daarvoor staat ook* suo tempore i. e. *op zijnen tijd, of te rechten, behoorlijken, tijd*, Cic. Phil. XIV, 6. Verr. III. 60. Plin. H. N. XVIII, 6 extr. Ovid. Remed. 131: *daarvoor staat ook* tempore, Ovid. Her. IV, 109. Phaedr. IV, 25, 32: *ook kan men hier toe rekenen*, Cic. ad Div. VII, 18, renovabo commendationem, sed tempore; *doch, men kan het ook vertalen, met den tijd; bij slot zal het niet zeer onderscheiden zijn. In plaats van dit* tempore i. e. *te rechten tijd, staat menigvuldiger de anders niet ligt voorkomende* Ablativus Tempori *of* temperi, *welke* Adverbialiter *staat, d. i. tijdig, te rechten tijd. Sommige Geleerden verkiezen* temperi *voor* tempori: *naardien wij* tempus Genitivus temporis cet. *zeggen, zoo is zekerlijk* tempori *naauwkeuriger. Doch, dewijl wij ook* tempore (*dat ontwijfelbaar van* tempus *is*) *zeggen, zoo blijkt, dat de Ouden* tempus, oris *en* eris) *gezegd hebben: gevolglijk is beide goed.* Ursinus *houdt van* temperi, *en dus ook* Compar. temperius, *het welk mij verwondert. Ondertusschen staat* temperi (*volgends de tegenswoordige* Editt. *te oordeelen*) *dikwijls, bij voorb.* Plaut. Cas. II, 6, 60. Aul. III, 3, 6. Men. III, 1, 17. Merc. V, 4, 30. Tempori *staat ook dikwijls, bij voorb.* Plaut. Rud. IV, 2, 16, *en* Pseud. I, 3, 153. Cato R. R. 2 *en* 5. Cic. Sext. 37 extr. *Van daar* Compar. temperius *en* temporius; *het eerste staat* Cic. ad Div. IX, 16 extr. Pallad. in Febr. 2, *en in* Mart. 4 Ed. Gesn.: *het laatste* Nep. Fragment. Colum. II, 18, 2, *en* VIII, 4, 3 Ed. Gesn.: *verders* Apul. Met. IX post med. p. 220, 12 Elm. *ook* Ovid. Met. IV, 198 Ed. Heins.; *maar* Ed. Burm. temperius. 5) *tijdverloop, in 't uitspreken van eene syllabe, of woord, kwantiteit*, Horat. Sat. I, 4, 18: Trochaeus temporibus est par jambo, Cic. Or. 57: longam (syllabam) esse duorum temporum, brevem unius, etiam pueri sciunt, Quintil. IX, 4, 47: *dus ook* tempora tria, Ib. 6) *het* tempus *in de* Grammatica, *bij voorb.* perfectum cet., Varr. L. L. VII, 8: *dus ook* transferuntur etiam tempora; — praesens enim pro praeterito positum est & futurum pro praesenti, Quintil. IX, 3, 11; *doch, hier wordt ook eigenlijk op den tijd der handeling acht gegeven.* II) *de slaap van het hoofd, is menigvuldig, bij voorb.* percutit tempus, Auct. ad Her. IV, 55 extr.: capitis tempus, Vitruv. IX, 6 post med.: capitis tempus dextrum, Ib.: it hasta per tempus utrumque, Virg. Aen. IX, 418; per geminum transcurrit tem-

pus

pus arundo. Sil. XII, 414: fusos a tempore laevo crines. Stat. Theb. X, 110: recreatus ex vulnere in tempus, Flor. IV, 12 post med.; *doch* tempus *kan ook hier de tijd zijn. Menigvuldiger is hier de* Pluralis (*gelijk bij ons, omdat men meer gelegenheid heeft van de slapen te spreken, dan van de slaap*), *bij voorb.* Virg. Aen. V, 416, *en* X, 8,0. Horat. Od. I, 7, 23. Tibull. II, 2, 7. Cels. VIII. 1. Plin. H. N. XX. 6 extr. Martial. X, 83, 3. Lucan. III, 107. Prop. I, 3, 22. *Van daar Tropisch*, a) *voor het hoofd, bij voorb.* tremulum movens tempus, Catull. LX, 162. *Meermalen de* Pluralis, *bij voorb.* tria tempora Cacus, Prop. IV, 9, 15. i. e. capita: *ook kan men hier toe brengen* populata tempora raptis auribus, Virg. Aen. VI, 496, i. e. *het hoofd werdt mismaakt door het beroven van ooren.* b) *het gezicht, bij voorb.* tempora fuco tinxerit, Prop. II, 18, 31: cui non adspergat tempora pudor cet., Ibid. II, 24. 3. III) *de hemelstreek, bij voorb.* meridianum, *middag, middagstreek, bij voorb.* inectent magis ad orientem, quam ad meridianum tempus, Varr. R. R. II, 2, 7.

TEMULENTER, *dronken, bij voorb.* Aegyptias aves temulenter eructant, Colum. VIII, 8 extr.

TEMULENTĬA, ae. f. *dronkenschap*, Plin. H. N. XIV, 2 post med. 13 *en na.* Non. ap. Fest. *in* Temetum.

TEMŬLENTUS, a, um, (*van* temetum), *dronken, bezopen*, Cic. Sext. 9. Cic. red. Sen. 6. Terent. And. I, 4, 2. Liv. IX, 17. XXXIII, 28. Nov. ap. Fest. *in* Temetum. apud Vitellium omnia indisposita, temulenta, Tacit. Hist. II, 68: sopor temulentus, Coel. ap. Quintil. IV, 2: *van daar Tropisch, bij voorb.* videt capitis aurei (*scil. van Kupido*) genialem caesariem ambrosia temulentam, Apul. Met. V post med. p. 168, 22 Elmenh., *voor* plenam, madidam cet.

TEN', i. e. te ne? Plaut. Asin. III, 3, 49 *en* 107. Pers. Sat. I, 29.

TENĀCĬA, ae. f. i. q. tenacitas, *stijfhoofdigheid, bij voorb.* equi, Enn. ap. Non. cap. 1 n. 5.

TENĀCĬTAS, atis, f. *wanneer men iets vasthoudt, bij voorb. met de handen enz., het vasthouden, bij voorb.* tenacitate unguium arripiunt, Cic. Nat. D. II, 47, i. e. *grijpen het met hunne vasthoudende klaauwen:* (polypi) vada non adprehendunt; & grandibus minor tenacitas, Plin. H. N. IX, 29: *van daar* 1) *spaarzaamheid, karigheid, bij voorb.* in parpura causam tenacitatis video, Liv. XXXIV, 7. 2) *hardnekkigheid, schijnt niet voor te komen.*

TENĀCĬTER, *vasthoudend, bij voorb.* tene (i. e. Herculem) pressisse tenaciter angues, Ovid. Her. IX, 21. *Van daar* 1) *vast, stijf, bij voorb. aantasten, binden enz., bij voorb.* pressisse angues, Ovid., *zie hier voor:* cibos dicit & tenacius retinet, Solin. 52 (65) post med.: tenacius adprehendere, Val. Max. VII, 5, 2, i. e. *sterk aangrijpen.* 2) *hardnekkig, stijfzinnig, bij voorb.* urgere, Ovid. Her. III, 43: tenacius retinet, Solin., *zie hier voor:* tenacissime dissimulare, Apulej. Met. V post med. p. 167, 22 Elm.

TENAX, acis, *vasthoudend, terughoudend, bij voorb. eene tang, band, gewas enz., bij voorb.* forceps, Virg. Aen. VIII, 450: dens (ancorae), Virg. Aen. VI, 3: vinculum, Virg. Georg. IV, 412. Ovid. Met. XI, 252: lappa, Ovid. Pont. II, 1, 14: gramen, Horat. Epod. II, 24. *als men er op legt* (*als een lusjaart*): hedera, Catull. LX, 34: maltha. res omnium tenacissima, Plin. H. N. XXXVI. 24: complexus, Apul., *zie hier na:* memoria tenacissima, Quintil. I, 1. 19: *ook* seq. genit., *bij voorb.* herba asperitate vestium tenaci, Plin. H. N. XXVII, 5: cutis tenacior capilli, i. e. magis retinens capillum, ne defluat, Ibid. XXII. 22 post med.: *dus ook* memoria tenacissima beneficiendi, Plin. Ep. X. 7. i. e. *houdt vast, behoudt zeer:* Tenacissimi sumus eorum, quae rudibus annis percipimus, Quintil. I. 1 post init., i. e. *wij houden dit vast enz.; doch het kan ook heeten, stijfzinnig bij enz. Van daar* tenaces, *vasthoudende dingen, bij voorb. banden, steelen aan de vruchten enz., bij voorb.* capita olearum ulmeis vinculis vel tenacibus quibuscunque constricta, Pallad. in Februar. 18: pira lecta cum tenacibus suis i. e. *steelen*, Ibid. 25 ante med.: si dum pendent poma tenacibus, sicut in arbore habentur, intorsetis, Ibid. In Mart. 10: mala cum tenacibus lecta, Ibid.: incisos botryonum tenaces calida pice amburere, Septemb. 17. *Van daar* 1) *taai, kleverig, bij voorb.* cera, Virg. Georg. IV, 161, i. e. *taai, kleverig:* pomcula glutino tenacior, Plin. H. N. XVI, 36: *dus ook* loca tenacia gravi coeno, Tacit. Ann. I, 63: solum tenacissimum, Plin. Ep. V, 6, 10, i. e. *zeer taai of hardnekkig, d. i. grond, die zwaar is om door te spitten.* 2) *bijna onbeweeglijk, stijf, bij voorb.* complexus, Ovid. Met. IV, 577: *of* amplexus, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 17 Elm., *vaste omhelzingen, als men elkander vasthoudt, zich vast aan een slinger enz.:* passus, Ovid. Pont. II, 6, 21: fides, Ovid. Am. II, 6. 14: In nullo loco manet certa tenaxque. Ovid. Trist. IV, 8, 16. 3) *stijfzinnig bij iets, in 't goede en kwade, bij voorb.* tenax propositi, Horat. Od. III, 3, 1. Quintil. XI, 1 extr. Ovid. Met. X, 40: justitiae, Juvenal. VIII, 25: tenax amicitiarum, Vellej. II, 29: tenacissimi sumus eorum, quae cet., Quintil., *zie boven:* tenax veri, Pers. V, 48: tenax esse sui juris debet, Colum. I, 7: probus & industrius & disciplinae tenacissimus, Plin. Ep. X, 17: tenax animi, Manil. IV, 165: ficti pravique tenax (fama), Virg. Aen. IV, 188: tenaciores armorum essent, Sueton. Caes. 67, i. e. *zochten te behouden of te bekomen: van waar het ook hardnekkig vertaald wordt, bij voorb.* fata, Ovid. Pont. I, 2, 63: ira, Ibid. II, 9, 23: morbi tenaces, Suet. Claud. 2: equus, Liv. XXXIX, 25, *en* Ovid. Am. III, 4, 13 extr., i. e. *hardnekkig, trotsch: dus ook* si esses equus, esses indomabilis: St. quo argumento? Ol. nimis tenax es. Plaut. Cas. IV, 3, 13: tenax animi, Manil., *zie hier voor.* 4) *spaarzaam, karig, terughoudend, gierig, zoo wel in geld als uitgaven, bij voorb.* pater, Plaut. Capt. II, 2, 39: pater parcus & tenax, Cic. Coel 15: parcus, truculentus, tenax, Terent. Ad. V, 4, 12: parcumque genus, quaecumque tenax & qui quaesita reservent. Ovid. Met. VII, 657: *als ook in andere dingen, bij voorb.* tetricus & tenacis fuisse, Cic. Planc. 22: tenaciores armorum, Sueton., *zie hier voor: van daar van de onderäardsche wereld, bij voorb.* regnum, Senec. Hippol. 625: umbrae, Ibid. Herc. fur. 679.

TENDICŬLA, ae, f. *het geen uitgespannen wordt, om beesten of vogels te vangen, valstrik, stroppen enz. Van daar Tropisch, bij voorb.* literarum, Cic. Caecin. 21, *stroppen of strikken van letters of woorden, d. i. spitsvindige uitlegging der wetten enz., om iemand te vangen.*

TENDO, tetendi, tensum *en* tentum, 3. (*is met* Teivω *en strekken vermaagdschapt*), *strekken, uitstrekken, uitrekken, uitspannen, opspannen, bij voorb.* collum & nervos (colli). Colum. VI, 14 med., i. e. *uitrekken:* tende valida loca sinistra manu, Ovid. Am. III. 2, 72, i. e. *stuur links om:* manus supinas, Liv. III, 50: manus ad aliquem, Caes. B. G. II, 13: *ook* tendere manus alicui *voor* ad aliquem, *bij voorb.* Romanis, Ibid. VII, 48: manus ad coelum, Caes. B. C. II, 5: manus in litora, Ovid. Met. XI. 397: has tibi tendo trans freta longa manus, Ovid. Her. X, 146: tendens super aequora palmas, Ovid. Met. VIII, 849: brachia orantia ad aliquem, Ovid. Pont. II, 9, 63: brachia in ripam, Ovid. Fast. I, 505: arcum, Virg. Aen. VII, 164. Ovid. Met. XII, 564: sagittas arcu, Horat. Od. I, 29, 9: *dus ook* barbiton, Horat. Od. I, 1, 34. i. e. *de luit bespannen:* vela tendunt Noti, Virg. Aen. III, 268: *dus ook netten, garens, uitspannen, bij voorb.* plagas, Cic. Offic. III. 17 in.: rete accipitri. Terent. Phorm. II, 2, 16: *van daar Tropisch, bij voorb.* insidias consuli, Sallust Cat. 27 (28): *dus ook* retia alicui (*Tropisch*), Prop. II, 32, 20 (II, 30, 50): cf. Terent Phorm. II, 2, 17: *ook Tropisch, uitstrekken, bij voorb.* non anxia mentem spes agit & longo tendit praecordia voto, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 66. *Verders, opspannen of opslaan, van tenten, bij voorb.* praetorium, Caes. B. C. III, 82: conopea, Prop. III, 11 (10), 45. *Van daar* tendere, *eenvoudig* a) *onder tenten zijn, kamperen, is menigvuldig, bij voorb.* Liv. XXVII, 46 in. XLIV, 5 extr. Caes. B. G. VI, 36. Virg. Aen. II, 29. VIII, 605. Curt. VII, 2 extr. b) *ook in slagörde staan, bij voorb.* ante signa, Auct. B. Afr. 17. *Van daar* 1) *aanbieden, geven, aanbrengen, bij voorb.* praesidium, opem alicui porrigere & tendere, Cic. Or. I, 40: munera supplex tende petens pacem, Virg. Georg. IV, 534: parvumque patri tendebat Julum i. e. offerebat, ostendebat, Ibid. II, 674. 2) *doorbrengen, bij voorb.* noctem sermone, Horat. Epist. I, 5, 10. 3) *heenrichten, ergens heenrichten, heensturen, bij voorb.* manus ad coelum, palmas, brachia, *zie boven:* oculos pariter telumque, Virg. Aen. V, 508: quo tendant ferrum, Ibid. 489: lintea (i. e. vela) ad portus Pharios, i. e. *zeilen, heenzeilen*, Prop. III, 7 (6), 5: luca sinistra, Ovid. Am. III, 2, 72 i. e. *links vaaren of stuuren: dus ook* cursum, iter, *bij voorb.* unde, & quo (navigando) tenderent cursum, Liv. XXIII, 34: cursum ex acie in Capitolia, Sil. IX, 216: cursum ad agmina suorum, Ibid. X, 73: tanto posse minus (lunam) cum signis tendere cursum, Lucret. V, 630: iter ad naves, Virg. Aen. I, 656 (650): iter ad aliquem, Ovid. Met. II, 547: iter in Hispaniam, Auct. B. Afric. 95: quam super haud ullae poterant volucres (i. e. aves) tendere iter pennis, Virg. Aen. VI, 240, i. e. *er over vliegen. Van daar eenvoudig* tendere (*scil.* cursum, iter *of* se) *ergens heen gaan, reizen, loopen enz., den weg ergens heen richten, bij voorb.* Venusiam, Cic. Att. XVI, 5 extr.: quo tendebat, Nep. Milt. 1: ad castra, Liv. IX, 37 in castra, Liv. X, 36: quo tendere pergunt (columbae), Virg. Aen. VI, 199: ten-

dunt

dere Puteolos, Plin. H. N. XXXI, 2: ad aliquem, Plin. Ep. I, 5 med.: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* levia tendunt in ſublime, Plin. H. N. II, 5: aethera (*voor* in aethera) tendit fragor, Lucan. VII, 477: gula tendit ad ſtomachum, is ad ventrem, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 66, i. e. *gaat, ſtrekt zich:* Taurus mons ad occaſum tendens, Ibid. V, 27: portae Caſpiae, quae per Iberiam in Sarmatas tendunt, Ibid. VI, 13 poſt med.: ibi in diverſum ſententiae tendebant, Liv. XXXVI, 10, i. e. *waren tegen elkander, ſtemden niet overeen, waren verſchillend: verders* via tendit, *de weg gaat, of loopt, bij voorb.* ſub moenia, Virg. Aen. VI, 541. *Van daar Tropisch, op iet toe gaan, d. i. daarop omgaan, ten doel hebben, ergens heen denken, ergens op denken, bij voorb.* ad jurgium, Terent. Eun. IV, 1, 12: ad reliqua alacri tendebamus animo, Cic. Div. II, 2 in., i. e. *wilden het bearbeiden:* Eo tendit, id agit cet., Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 17 poſt med.: ad altiora, Liv. IV, 13; *doch het kan ook heeten, ſtreven, zich inſpannen:* quo tenditis? *waar denkt gij naar toe?* Virg. Aen. V, 670: quo tendebat (venire), Nep., *zie hier voor:* ad aliquid, Quintil. XII, 2, 27: ad majora, Ibid. II, 4, 20: verba alio tendentia, Ibid. IX, 3, 45. 4) *zich uitſtrekken, ergens heen gaan, of reiken, bij voorb.* gula tendit ad ſtomachum, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 66, *zie hier voor:* Taurus mons ad occaſum tendens, Ibid. V, 27: Portae Caſpiae, quae per Iberiam in Sarmatas tendunt, Ibid. VI, 13. 5) *inſpannen, bij voorb.* animum, Stat. Ach. I, 542: *van daar* vox tenſior, Quintil. XI, 3, 42: *van daar* ſcil. ſe *of* animum, *zich inſpannen, moeite geven, zich bemoeijen, ſtreven, met* ad, *met* ut, *ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* ad ſua conſilia, Liv. IV, 31, i. e. *zijn oogmerk zoeken te bekomen:* ad comitia conſulum, Ibid. 54: neque magnopere tetendiſſet, ut liceret cet., Liv. XXVIII, 45 med.: imponere leges, Liv. VI, 38: evadere, Liv. X, 1: praevenire, Liv. XXIV, 35 extr.: aqua tendit rumpere plumbum, Horat. Ep. I, 10, 20: *en meermalen volgt de* Infinitivus, *bij voorb.* Ibid. II, 2, 57. Virg. Aen. II, 220. Juvenal. X, 154. Perſ. V, 139. *Van daar* a) *vechten, ſtrijden, of daar tegen vechten, bij voorb.* magna vi tendere, Salluſt. Cat. 60 (63): vaſto certamine tendunt, Virg. Aen. XII, 553. b) *met woorden ſtrijden, iet zoeken te beweeren, bij voorb.* quid ergo tendit? Cic. Fin. II, 5 med. *Van daar in 't gemeen ook iet zoeken te beweeren of beweeren, bij voorb.* quod ſumma vi ut tenderent, mandaverat, Liv. XXXII, 32. c) *er tegen ſtreven, zich verzetten, zich er tegen zetten, wederſtreven, tegen arbeiden, met* adverſus *of* contra, *bij voorb.* adverſus quae tenderent, Liv. V, 24: haud ſane tetendere, Liv. IV, 8: Nec nos obniti contra nec tendere tantum ſufficimus, Virg. Aen. V, 21: adverſus ventum nequidquam tendentes, Liv. XL, 4; *doch het kan hier ook enkel zijn, vaaren. Ook zonder* adverſus *of* contra, *bij voorb.* ſi propalam tenderent, Liv. XXIII, 14. 6) *ergens toe genegen zijn, trek of begeerte daar naar hebben, bij voorb.* tendendo ad Carthaginenſes, Liv. XXIV, 5, i. e. *zich voor hen in de bres ſtellen: dus ook* ad ſuum tendere, Liv. IV, 9; *doch het kan ook zijn zich bemoeijen, wegens of ten aanzien:* frater ad eloquium tendebat, i. e. ſtudebat eloquentiae, cupidus erat eloquentiae, Ovid. Triſt. IV, 10, 17: ad reliqua alacri tendebamus animo, Cic. Div. II, 2: ad ſummam, Quintil. praef. §. 19: ad majora, Quintil., *zie hier voor:* Miles tendere ad jurgium, Terent. Eun. IV, 1, 12: cum alii alio tenderent, Liv. XXIV, 28. *Doch, het kan ook zijn, ſtreven.* Not. *het* Particip. *is* tenſus *en* tentus, *en heeft alle bovenſtaande beteekeniſſen, bij voorb.* collum tenſum, Quintil. XI, 3, 82: digiti tenſi, Ibid. §. 98 *en* 99: rectiſſima linea tenſa, Ibid. III, 6, 83: lacerti tenſi, Lucan. VII, 469: rudentes tenſi, Ibid. II, 683: nervus arcus, Stat. Sylv. III, 1, 51: *dus ook* tentus, a, um, *bij voorb.* tympana, Lucret. II, 618: frons tenta, Ibid. VI, 1193, *geſpannen, d. i. wanneer de huid geſpannen is:* grabati reſtibus tenti, Lucil. ap. Non. 2 n. 868: pelles, Lucil. ibid.: ubera, Horat. Epod. XVI, 50: pingui tentus omaſo Furius, Ibid. Sat. II, 5, 40: carbaſa, Ovid. Her. X, 30: cornu (i. e. arcus), Ibid. Met. VI, 243: *ook heeft men van* tenſus *den* Comparativus, *bij voorb.* tormento citharaque tenſior, Auct. Priap. V, 5. LXIX. 8: vox tenſior, Quintil. XI, 3, 42. *Van daar* Tentum (*misſchien* ſcil. inguen) *voor* mentula, Catull. 80, 6.

TENDOR, oris, m. *het uitrekken, uitſpannen, inſpanning, bij voorb.* faucium, *bij voorb.* lamentata ſic & animi dolore & faucium tendore & corporis laſſitudine jam fatigata, Apulej. Met. IV poſt med. p. 158, 32 Elmenh.

TENĔBRA, ae, f. *doch gemeenlijk ſtaat de* Plur. Tenebrae, arum, *duisternis, donkerheid,* Cic. Nat. D. II, 38. Salluſt. Cat. 55 (58): tenebras inducere rebus, Ovid. Met. II, 395: repentinas obduci tenebras, Plin. H. N. II, 20: homines tenebras & ſolitudinem nacti nullo dedecore ſe abſtineant, Cic. Fin. III, 11: tetris tenebris *bij eene ſchrikkelijke duisternis,* Cic. Agr. II, 17: radii ſolis diſcutiunt tenebras, Lucret. III, 58. *Van daar de duiſternis des nachts, bij voorb.* redii luce, non tenebris, Cic. Phil. II, 30, i. e. *bij nacht, in 't donker: dus ook* per tenebras, Lucan. II, 686: *dus ook* ire tenebris, Ovid. Art. II, 6, 10, *in 't donker gaan:* aurora pellit tenebras, Ovid. Met. VII, 703: *of* fugat, Ibid. II, 144: tenebris obortis, Nep. Eum. 9, i. e. *als het donker (nacht) geworden was:* ante tenebras (i. e. ante noctem) tenebras (i. e. mortem) perſequi, Plaut. Pſeud. I, 1, 88: ſomnus, qui faciat breves tenebras i. e. noctem, Martial. X, 47, 89: *verders* primis tenebris i. e. initio noctis, Liv. XXXI, 23: *van daar* ad extremas tenebras i. e. mortem, Prop. II, 20, 17: *dus ook* tenebras perſequi, Plaut., *zie hier voor,* i. e. mortem. *Van daar* 1) *duiſternis, die zich over iemand verſpreidt, als hij onmagtig wordt, als het duiſter voor zijne oogen wordt,* Plaut. Curc. II, 3, 30. Ovid. Her. XIII, 23. Ibid. Met. II, 181. Virg. Aen. XI, 824. Plin. H. N. VII, 6. Lucan. III, 735. 2) *duisternis, d. i. blindheid,* Ovid. Met. III, 515. Lucret. III, 416. Stat. Theb. IV, 407: *van daar Tropisch, blindheid, onverſtand, domheid, bij voorb.* o tenebrae, o lutum! Cic. Pil. 26, i. e. *o onverſtand, blindheid! o blind dom mensch!* 3) *duiſternis, Tropisch, d. i. donkerheid, in welke vele dingen of perſonen zijn, of die in de zaken of woorden is, bij voorb.* jacere in tenebris, Cic. Arch. 6, i. e. *onbekend zijn:* familiam e tenebris in lucem evocavit, Cic. Dejot. 11, i. e. *van laage omſtandigheden enz.:* tenebras obducere rebus clariſſimis, Cic. Acad. IV, 6, *verduiſteren, d. i. duiſter, onverſtaanbaar maken:* offundere rebus tenebras, Ib. 19: quid hoc eſt? mihi enim tenebrae ſunt, Cic. Att. VII, 11. 4) *duiſternis of donkerheid, van eene donkere plaats, bij voorb.* e tenebris luſtrorum, Cic. Sext. 9: nemorum, Virg. Aen. VI, 238. *Van daar een donker huis of gat, bij voorb.* Grylli, Martial. II, 14, 12: cf. Juvenal. III, 225. *Van daar van eene gevangenis* clauſi in tenebris, Salluſt. Jug. 14 (16): cf. Tubero ap. Gell. VI, 4. 5) *duiſternis, Tropisch, d. i. treurige of verwarde omſtandigheden, bij voorb. van den Staat,* Cic. Dom. 10. Roſc. Am. 32. Red. Sen. 3. 6) *duizeling of damp, die men iemand veroorzaakt, bij voorb.* quas tu mihi tenebras cudis, Plaut. Epid. III, 4, 40, i. e. *duizelingen, damp of blaauwe damp.* 7) *de onderäardſche wereld, het rijk der dooden, bij voorb.* Tuque tenebrarum potens, rector umbrarum, Senec. Oedip. 868: reddamque tenebris, Virg. Aen. VI, 545: Stygiae, Ibid. Georg. III, 551: infernae, Ibid. Aen. VII, 325. Horat. Od. IV, 7, 25: quid Styga, quid tenebras timetis, Ovid. Met. XV, 154 *en meermalen. Ook de ſchimmen (zielen) der onderäardſche wereld,* Virg. Aen. VI, 545, *doch zie hier voor.*

TENEBRICOSUS, a, um, *vol duiſternis, in het donker te vinden, donker, duiſter, bij voorb.* popina, Cic. Piſ. 8: libidines, Cic. Provinc. 4: iter, *bij voorb.* qui nunc it per iter tenebricoſum, unde negant redire quemquam, Catull. III, 11: tenebricoſiſſimum tempus aetatis, Cic. Vatin. 5, i. e. *onbekend: van daar verduiſterd, bij voorb.* ſenſus, Cic. Acad. IV, 23.

TENEBRĬCUS, a, um, i. q. tenebricoſus, *duiſter, donker, bij voorb.* haec a tartarea tenebrico abſtractum plaga eduxit tricipitem canem, Cic. Tuſc. II, 9 e Sophocle: Nam te in tenebrico ſaepe lacerabo fame clauſum, Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 849 e lect. Scalig.

TENEBRĬO, onis, m. *een mensch, die geern in het duiſter is, een lichtſchuwend mensch,* Varr. ap. Non. cap. 1 n. 67. Afran. ibid.: ſi & accuſator & reus erunt tenebriones, uterque utrumque vituperato, Varr. ibid.; *doch het kan ook een bedrieger zijn enz.; ook in 't gemeen een ſcheldwoord, ſlecht mensch enz.*

TENĔBRO, are, *duiſter maken, bij voorb.* ſemitam, Apulej. Met. VIII ante med. p. 208, 5 Elm.

TENEBROSUS, a, um, *vol duiſternis, duiſter, donker, bij voorb.* palus, Virg. Aen. VI, 107: aër, Ibid. 839: Tartara, Ovid. Met. I, 113: *dus ook* ſedes, Ibid. V, 359, i. e. *onderäardſche wereld:* carcer, Lucan. II, 79: balnea, Martial. I, 60, 3: per tenebroſum & ſordidum egreſſum extraho Gitona, Petron. 91: ſilentia, ſcil. *in de onderäardſche wereld,* Claudian. Proſerp. II, 329: caeruleo tenebroſa ſitu, Val. Fl. III, 400.

TENELLŬLUS, a, um, i. q. tenellus, *teder, bij voorb.* haedus, Catull. XVII, 15: manus, Laev. ap. Priſc. 10.

TENELLUS, a, um, i. q. tener, *teder, bij voorb.* puella, Plaut. Caſ. I, 50: cf. Varr. R. R. I, 41. Domit. Marſ. ap. Sueton. in Gramm. 16. Stat. Sylv. V, 5, 86.

TENĔO, tenui, tentum, 2. 1) *houden, bij voorb. met of in de hand enz., bij voorb.* pyxidem in manu, Cic. Coel. 26: aliquid manu, Ovid. Art. I, 321: decoctum diu tenere in ore, Plin. H. N. XXV, 13 poſt med.: radicem ore, Cic. Div. II, 66: aliquem in ſinu, Ovid. Her. III, 114, *of*

† *of* ſinu, Ibid. XIII, 157: baculum dextra, Ovid. Faſt. I, 99; *men kan het ook door, hebben, vertalen. Verders* flabellum, Terent. Eun. III, 5, 50: aras, Virg. Aen. VI, 724: facem ſubiectam, Ibid. 224: prehende; jam tenes? Char. teneo. Eut. tene, Plaut. Merc. V, 2, 41: abſentem tentura virum, Claudian. de Torped. 19: *ook houden, d. i. ergens heen richten. bij voorb.* oculos ſub aſtra, Virg. Aen. V, 853, *zie* n. 18: teneri ſolo i. e. cohaerere cum terra, *bij voorb.* fundus eſt omne, quidquid ſolo tenetur, Pandect. L, 16, 115: *van daar* tenere, *beklijven, inwortelen, bij voorb.* vites tenent, Senec. Ep. 86 extr.: cum vitis tenuerit, Colum. V, 6 ante med.: *dus ook* cum vitis tenuit, Ibid. XI, 3 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb.* propoſitum, *bij zijn opzet blijven*, Caeſ. B. C. I, 83. III, 42. Ovid. Met. II, 103: *van daar verders* aliquid memoria, Cic. Catil. III, 8, i. e. *zich herinneren: van daar met* animo *en zonder* animo, *weten, bij voorb.* teneo. Terent. And. I, 1, 58. III, 2, 28, Martial. IV, 37, 7. Lucret. III, 649: nunc teneo, nunc ſcio, Plaut. Capt. III, 5, 39: tenes, quorſum cet., Ibid. Pſeud. I, 2, 81: tenes, quibus rebus gaudeat, Caecin. in Cic. Epiſt. ad Div. VI, 7 extr.: quae a Romanis ignorantur, a Ciliciibus tenentur, Cic. Div. I, 15: ſi verba tenerem, Virg. Ecl. IX, 45: *ook ſeq.* Infinit., Plaut. Bacch. IV, 4, 10: *dus ook* animo, Cic. Provinc. 4. 2) *houden of behouden, d. i. niet laten vallen, bij voorb.* telum, Liv. II, 19 *en meermalen.* 3) *houden, met* ſe, *zich houden, bij voorb. wanneer wij zeggen, zich bedaard houden, juist zoo ſtaat het* Liv. II, 32, ibi quieti ſeſe tenuere, i. e. *waren bedaard; gevolglijk is het zijn: van daar in 't gemeen houden, d. i. zijn, ergens ſtaan, zich bevinden, met* ſe *en zonder* ſe, *bij voorb.* ſe caſtris, Liv. II, 45 in. III, 26 in. Caeſ. B. G. III, 17; *doch, het kan ook zijn, zich inhouden: dus ook* Hasdrubal procul tenebat ſe, Liv. XXIII, 26 in.: cf. Caeſ. B. G. III, 7. Nep. Dion. 1: *ook zonder* ſe, *bij voorb.* procul muro tenebant naves, Liv. XXIV, 34: ſtatio paucorum tenebat, Liv. XXXII, 5 extr., i. e. erat.: duo extra ordinem millia tenuerunt, Liv. III, 61 extr.: *dus ook* tenuerunt jaculatores, Liv. XXII, 45 extr.: ſilentium tenuit, Liv. III, 47, i. e. fuit: *dus ook* teneri, *zijn, zich bevinden, bij voorb.* ſeptimum jam diem Corcyrae tenebamur, i. e. *bevond ik mij*, Cic. ad Div. XVI, 7; *doch, het kan ook zijn, houde mij op; bij ſlot is het hetzelfde: ook kan het zijn, werde ik terug gehouden, opgehouden* ſcil. *door een' ongunſtigen wind:* cum omnes Latini in eo foedere teneantur, Liv. I, 52 in.; *doch men zou ook kunnen lezen*, jam eo foedere teneantur, i. e. vincti, adligati ſint; *bij ſlot is de zin niet zeer onderſcheiden: en anders ſtaat* teneri foedere, *bij voorb.* foederibus, Liv. XXIV, 29: *verders* ſe tenere in aeterno ſervitio, i. e. *daar in blijven, zich daar in behouden*, Liv. IV, 35: in manifeſto peccatu teneri, i. e. verſari, Cic. Verr. II, 78, *zie hier na.* 4) *houden, een ſchip ſtuuren, ergens heen houden, d. i. ergens heen ſtuuren, gevolglijk* i. q. petere cet., navigare cet., *bij voorb.* Diam tene, Ovid. Met. III, 690, i. e. *ſtuur naar Dia toe, vaar daar op aan: dus ook* quam tenerent regionem, Liv. XXX, 25 extr.; *doch het kan ook hier zijn, in welken oord zij waren:* utrum Leucadem an ſinum Ambracium tenuiſſent, Liv. XXXII, 15: primo ad Mendam tenuere, Liv. XXXI, 45: ab Siciliâ claſſe Laurentem agrum tenuiſſe, Liv. I, 1: Achaemenidas usque illo tenuiſſe, Plin. H. N. VI, 23 ante med.: *dus ook* [illegible] Corcyram altero die, tertio Actium Acarnaniae portum, tenuit; inde cet., Liv. XXXV, 43; *doch het kan ook zijn, hield daar, legde zich daar voor anker: van daar* tenere veſtigia alicujus, *iemand op het ſpoor na gaan, vervolgen, bij voorb.* tenuit tamen veſtigia (ſcil. illius) Bacchar, Liv. XXIX, 32; *het kan ook zijn, hij bleef op het ſpoor: bij ſlot verliest de zin niets.* 5) *houden, d. i. waarnemen, in acht nemen, bij voorb.* tenendum eſt, quod promiſeris, Cic. Offic. III, 29: fidem, Cic. Phil. XII, 11 extr.: modum voluptatis fruendae, Cic. Off. I, 30: ordinem, Cic. Phil. V, 13: *dus ook* conſuetudinem, morem, *zie* n. 12, 14, 16: *van daar in 't gemeen, waarnemen, bij voorb.* ſilentium, Liv. I, 28, i. e. *zwijgen.* Not. ſilentium tenuit *heet ook, daar was een ſtilzwijgen*, Liv. III, 47, *wanneer* ſilentium *de* Nominativus *is, zie* n. 14. 6) *houden, ophouden, terug houden, bij voorb.* eum tenui, Cic. Att. XI, 3: ſi id te non tenet, Cic. ad Div. XVI, 19: Non tenebo te pluribus, Cic. ad Div. XI, 17: tres eum civitates tenuerunt, Liv. XXXV, 42: tenuit eum & de Hannibale deliberatio. Ibid.: Marcellum ab gerundis rebus valetudo adverſa tenuit, Liv. XXIV, 20: agri, qui diu aquam tenent, Pallad. April. 2 extr.: *dus ook* Dictator exercitum tenuit in ſtativis, Liv. VI, 14: Multos hoſpitum utbique caritas tenuit, Liv. II, 14: *van daar* teneri *opgehouden worden, d. i. zich moeten ophouden, bij voorb.* Corcyrae tenebamur. Cic. ad Div. XVI, 7; *doch het kan ook zijn vertoeven, zich ophouden, blijven; de zin verliest niets: dus ook* quo me decet usque teneri? Virg. Aen. V, 384. *Hier toe kan men brengen* ſe tenere *zich ergens ophouden, bij voorb.* caſtris, Liv.; *en enkel* tenere, *zich ergens ophouden, zijn, zich bevinden, zie* n. 3. 7) *houden, behouden, beweeren, verdedigen, bij voorb.* locum, Caeſ. B. C. I, 44, i. e. *de plaats behouden, aldaar blijven; ook Tropisch*, locum tenere, *bij voorb.* tenuit cum hoc locum quendam (ſcil. inter diſertos) Fulvius, Cic. Brut. 21 in., *heeft zekere plaats behouden of gehad:* Capitolia, Virg. Aen. VIII, 653, i. e. *behouden, verdedigen.* 8) *houden, d. i. gevangen houden of vasthouden, bij voorb.* teneo te, Cic. Acad. IV, 48. Cic. Quint. 20. Senec. Benef. VII, 4 in., i. e. *daar heb ik u gevangen, daar heb ik u: ook heet anders* teneo te *ik heb u, in een vriendelijken zin*, Terent. Heaut. II, 4, 27: *van daar* a) *binden, verbindelijk maken of houden, verpligten, boeijen, bij voorb.* leges eum non tenent, Cic. Phil. XI, 7: populum pace obnoxia, Liv. VI, 28: ut, quod tributim plebs juſſiſſet, populum teneret, Liv. III, 55: *van daar* teneri lege, Cic. Haruſp. 8, *aan de wet gebonden zijn: dus ook* interdicto, Cic. Caecin. 14: promiſſo, Cic. Att. XII, 18: foedere, Liv. XXIV, 29: *ook* teneri in foedere, Liv. I, 52, *zie boven:* poena, Cic. Q. Fr. II, 3 poſt med., *in de ſtraffe vervallen of vervallen zijn: ook* poena, i. e. *ſtrafbaar zijn, bij voorb.* dolum tum teneri, Cic. Nat. D. III, 30, i. e. *dan ſtrafbaar zijn; doch het kan ook zijn, overtuigd, openbaar, onloochenbaar zijn.* b) *kluiſteren, boeijen, Tropisch, d. i. in bezit hebben, bekooren, zich meester maken, bij voorb.* quae te tanta pravitas mentis tenuit? Cic. Vat. 6: ut vos memoria mei, deſideriumque teneret, Cic. red. Quir. 1: magna me ſpes tenet, Cic. Tuſc. I, 41, *ik heb groote hoop:* nec ea ſpe quenquam tenuit (Hannibal), Liv. XXIII, 15, et quaedam religio (me) tenet ea pro dignis habere cet., Liv. XLIII, 13, i. e. *eene gemoedelijkheid houdt (kluiſtert) mij enz* Drakenborch *wil* Indignis *lezen, het welk onnodig is. Ook* tenere in aliqua re, *bij voorb.* in foedere, Liv. I, 51, *gekluiſterd zijn; doch zie boven:* neque ira neque gratia teneri, Cic. Nat. D. I, 17: Deſiderio rei teneri, Cic. Senect. 10: nulla me cupiditas tenuit, Cic. Att. VII, 2 poſt med.: ſummum me librorum ſtudium tenet, Ibid. I, 11: tenet aliquem libido, Salluſt. Jug. 3: ſatietas, Ibid. 31 (35): ſtudio philoſophiae teneri, Cic. Acad. I, 21 teneri amore alicujus, Virg. Aen. I, 675 (679). c) *kluiſteren, boeijen, op eene aangename wijze, d. i. vermaken, weiden, op eene aangename wijze bezig houden of innemen, bij voorb.* pueri ludis tenentur, Cic. Fin. IV, 18, i. e. *vermaken zich:* oculi pictura tenentur, Cic. Acad. IV, 7. d) *overtuigen, als 't ware ergens op betrappen, bij voorb.* in peccato, *bij voorb.* in manifeſto peccatu (*voor* peccato) tenebatur, Cic. Verr. II, 78; *alwaar het ook zijn kan, bevindt zich, (zie boven):* dolum tum teneri, Cic. Nat. D. III, 30, i. e. *overtuigd, betrapt, gevolglijk voor ſtrafbaar te houden: of ook openbaar onloochenbaar zijn: verders* crimen tenebitur argumento, Cic. Cluent. 44: ſi negaſſent, facile honeſtiſſimi, teſtibus in re perſpicua tenebantur, Cic. Caecin. 2: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* teneri furti, Pandect. VI, 1, 4: cupiditatis, Cic. Leg. III, 13 extr. 9) *inhouden, maken, dat iemand of iets ergens zij, opſluiten, bij voorb.* pecus, Virg. Georg. II, 371: *van daar* ſe tenere *zich inhouden, bij voorb.* domi, Nep. Dion. 1: caſtris, Caeſ. B. G. III, 17, *zie boven* n. 3 *en* 6: *van daar Tropisch*, aliquem in officio tenere, Caeſ. B. G. V, 52, i. e. *houden.* 10) *afhouden, terug houden, bij voorb.* manus ab aliquo, Ovid. Am. I, 4, 10: aliquem ab gerundis rebus, Liv., *zie boven:* eum civitates tenuerunt, Liv. XXXIV: 41: tenuit eum deliberatio, Ib.: lacrymas, ſe cet., *zie hier na.* 11) *terug houden, aanhouden, waarvoor wij ook ſomtijds houden zeggen, (bij voorb. hij kan den mond niet houden), ook ſluiten, in toom houden, bij voorb.* ventrem, Celſ. IV, 19 poſt med.: corpus ſolutum, Celſ. Praef. poſt med.: tria ora, Virg. Georg. IV, 483, i. e. *hij hield de drie monden, d. i. zweeg:* iracundiam, Cic. Parad. V, 1: dolorem, Cic. Att. XII, 38, i. e. *terug houden, ſluiten: dus ook* lacrymas, Cic. Verr. IV, 18: riſum, Cic. Vatin. 8. Ovid. Her. XVI, 228, *zich van lagchen onthouden:* frumentum compreſſum, Cic. Dom. 6, i. e. *terug houden:* ſomnum, Cic. Brut. 80 extr.: cum cerneret metu tenendos, quos fides non tenuiſſet, Liv. VII, 25, i. e. *in toom houden, terug houden:* meum (filium) facile teneo, Cic. Att. X, 11 med.: *van daar* ſe, *zich terug houden, zich onthouden, bij voorb.* Nec ſe tenuit, quin — librum ederet, Cic. Acad. IV, 4: *dus ook* teneri, *bij voorb.* teneri non potui, quin tibi — declararem, Cic. ad Dolab. in Cic. Ep. ad Att. XV, 14: *ook* tenere *voor* tenere ſe, *bij voorb.* ego teneo ab accuſando vix mehercule; ſed tamen teneo, Cic. Q. Fr. III, 2 med., *ten zij men lezen wil* vix me hercule, *en bij het laatſte* teneo *dat met 't gewachten herhalen; doch* tenere *zonder* ſe *ſtaat ook in de volgende plaats van*

Plau-

Plautus: ook met den Infinitivus, bij voorb. omnes tenerent credere, Plaut. Merc. Prol. 52, i. e. ieder een zou zich wachten, hem geld te leenen, scil. se: van daar terug houden, d. i. verzwijgen, het geen men niet geern verzwijgt, bij zich behouden, bij voorb. ea, quae occurrant, tenere, Cic. Or. II, 54. 12) behouden, bijbehouden, bij voorb. consuetudinem, Cic. I, 11: ordinem, qui in sententiis rogandis servari solet, Cic. Phil. V. 13, i. e. behouden, in acht nemen: agri, qui diu aquam tenent, Pallad. in April. 2 extr.: legio locum non tenuit, Caes. B. C. I, 44: pecuniam, Cic. Verr. III, 75, behouden: morem, Cic. Off. III, 10 extr., zie n. 16. 13) beweeren, op verscheidene wijze, (a) beweeren, d. i. zoeken te beweeren, als zeker uitgeven, verdedigen, bij voorb. quod Peripatetici non tenent, Cic. Fin. III, 13 extr.: illud arcte tenent, Cic. Parad. 1 extr.: illud, quod multos annos tenuisset, Cic. Acad. IV, 22 extr. (b) beweeren, d. i. gelijk krijgen, het daar toe brengen, het doorzetten, deels zonder Accusativus, bij voorb. Tenuere tamen patres, ut cet., Liv. II, 42 in.: tenuerunt patres, ut — firmarent, Liv. XXIII, 20 extr.: tenuit Varenus, ut sibi — liceret, Plin. Epist. VI, 5: ook seq. ne, bij voorb. plebs tenuit, ne consules — — crearentur, Liv. IV, 30 extr.: tenuit, ne incepto abiretur, Liv. XXIV, 19: ne quid ferretur, patres tenuere, Liv. III, 29: deels met den Accusativus, beweeren, handhaven, bekomen, behouden, d. i. maken dat iet niet verloren gaat, bij voorb. non modo auctoritatem, sed etiam imperium in suos, Cic. Senect. 11: leges suas, jura communia, Cic. Verr. Act. I, 4: caussam i. e. winnen, Cic. Caecin. 24. Liv. XXXIX. 3. Horat. Ep. I, 16, 43, zie n. 14: legio locum non tenuit, Caes. B. C. I, 44: tenuit locum (inter disertos), Cic. Brut. 21, alwaar het ook hebben kan zijn. (c) beweeren, handhouden of behouden, d. i. verkrijgen, zie n. 14. 14) behouden, op verscheidene wijze: a) behouden, d. i. vasthouden, niet daar van afgaan, bij voorb. cursum, Caes. B. G. V, 8. Cic. Planc. 21, i. e. op de vaart, op de koers blijven, zijn koers recht voort zetten of houden: locum, Caes. zie hier voor: leges suas, jura, Cic., zie hier voor: dus ook consuetudinem, morem, zie n. 5. 12 en 16: vestigia alicujus, Liv. XXIX, 32, i. e. iemand bestendig op den voet volgen, op het spoor nagaan. b) behouden, d. i. maken, dat iet niet verloren gaat, iet handhouden, of zich bij iet handhaven, bij voorb. non modo auctoritatem, sed etiam imperium in suos, Cic. Senect. 11: leges suas, jura communia, Cic., zie hier voor: dus ook caussam, Cic. Caecin. 24. Horat. Ep. I, 16, 43. Liv. XXXIX, 3, i. e. de zaak winnen, er gelijk in krijgen: dus ook rem, Cic. Att. XII, 14: ook enkel teneo, Cic. Acad. IV, 30: van daar tenere zich behouden of handhaven, d. i. zijn of duuren, bij voorb. consuetudo tenuit, ut — traderentur, Quintil. II, 1 in., i. e. het is tot hier toe de gewoonte geweest, de gewoonte heeft zich staande gehouden, heeft het zoo met zich gebracht enz.: sed consuetudo jam tenuit, ut — vocaremus, Ibid. VIII, 5 in.: fama tenet, Liv. I, 4, i. e. daar is een gerucht, of het is nog tot heden, het gerucht houdt zich staande: quod nunc quoque nomen tenet i. e. est, Liv. I, 17: van daar in 's gemeen duuren, bestaan, of zijn, bij voorb. imber per totam noctem tenuit, Liv. XXIII, 44: altercationes biduum tenuerunt, Liv. XXXIII, 22: per aliquot dies ea consultatio tenuit, Liv. II, 3: Romae foedum incendium per duas noctes ac diem unum tenuit, Liv. XXIV, 47: quod nunc quoque nomen tenet, Liv., zie hier voor: dus ook silentium inde aliquamdiu tenuit, Liv. III, 47 extr., i. e. was, duurde. Men zou ook hier toe kunnen brengen qui nunc Misenus ab illo dicitur aeternumque tenet per saecula nomen, Virg. Aen. VI, 235, wanneer nomen de Nominativus zou zijn; doch, het kan ook de Accusativus wezen, heeft, behoudt, krijgt den naam enz. c) behouden, d. i. maken, dat iet in wezen of in zijnen stand blijft, niet ondergaat, bij voorb. consuetudinem, morem, Cic., zie boven: qui — aeternum tenet per saecula nomen, Virg., zie terstond hier voor: leges suas, jura communia, Cic., zie boven: terra tenetur nutu suo, Cic. Or. III, 45: civitas legibus tenetur, Cic. Cluent. 53: van daar onderhouden, d. i. voeden, bij voorb. tribus rebus animantium vita tenetur, Cic. Nat. D. II, 53. d) behouden, of handhouden, d. i. bekomen, verkrijgen, het geen men zocht, bij voorb. regnum virtute, Liv. IV, 3: portum, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 62: locum, Cic. Brut. 21: propositum, Caes. B. C. I, 83. III, 42. Quintil. VI, 4, 13; doch, het kan ook zijn, bij zijn opzet blijven, zie boven: dus ook montem, eenen berg bereiken, bij voorb. montes effuso cursu petebant, et (s. at) pauci tenuere scil. eos (montes), Liv. I, 37; doch het kan ook zijn, weinigen bereikten hun doel, scil. propositum; de zin verliest niets: locum, bij voorb. Leucadem an sinum Ambracium tenuissent, Liv. XXXII, 15; doch hier is voegzamer, daar heen houden of stuuren, zie boven: van daar (a) tenere eenvouwig, zijn oogmerk bereiken, gelijk krijgen, recht bekomen, de zaak doorzetten, bij voorb. tenuere tamen patres, ut cet., Liv. II, 42. XXIII, 20 extr.: en met ne, Liv. XXIV, 19, en IV, 30. III, 29, zie boven. (b) aanraken, bij voorb. terram, Cic. Harusp. 11. 15) onthouden i. e. A) in zich behouden, bevatten, bij voorb. ut homines deorum agnatione & gente teneantur, Cic. Leg. I, 7 extr., i. e. daar toe behoren: caussae, quae familiaritate & consuetudine continentur, Cic. ad Div. XIII, 29, i. e. daar in bestaan. B) i. e. terug houden, bij voorb. teneo me en enkel teneo ik onthoude mij, wachte mij enz., zie n. 11. 16) waarnemen, in acht nemen, bij voorb. silentium, Liv., i. e. zwijgen: quod promiseris, Cic. i. e. de belofte houden, zie n. 5: dus ook morem, bij voorb. si eum teneremus, Cic. Offic. III, 10 extr. Not. Hier dwaalt Ernesti in de Clav. Cic., en verstaat amicum bij eum: maar in Cicero zelven verstaat hij morem. 17) hebben, wanneer het hetzelfde is als houden, bij voorb. hij heeft een waaijer in de hand enz., bij voorb. flabellum, Terent.: cibum ore, Cic.: pyxidem in manu, Cic., zie met meer n. 1: van daar α) inhebben, in de magt hebben, in bezit hebben, bezitten, bij voorb. loca, Liv. I, 5, i. e. inhebben, bewonen, bezitten: colles praesidiis, Caes. B. C. III, 43, i. e. bezet houden, of bezetten: amnis tenet omnia limo, Virg. Georg. I, 115: quae gurgitis ima tenes, Ibid. IV, 322, i. e. inhebt, bewoont: tuta tenere, in veiligheid zijn, Ibid. Aen. VI, 358: Cyprum ditione tenebat, Ibid. I, 622 (626): tenente Caesare terras, Horat. Od. III, 14, 15: meum (filium) facile teneo, Cic. Att. X, 11 med.: provinciam, Cic. Manil. 11: rempublicam, Cic. Sext. 19: dus ook judices, totam remp. vos in hac causa tenetis, vos gubernatis, Cic. Mur. 39 extr.: ook met verzwijging van rempublicam: dus ook illis qui tenent, Cic. Att. II, 18, scil. remp.; doch men kan ook ... verstaan, nadien kort te voren staat tenentur undique cet.: verders iis ... qui tenent, qui potiuntur, Ibid. VII, 11 med., scil. remp.: tenente omnia metu, Liv. XXXI, 35, i. e. overal ..., overal rond reedt: centurias equitum, Cic. ad Div. XI, 16. β) in 't gemeen, hebben, bij voorb. gubernacula reip., Cic. Nat. D. II, 1: proxima loca, Virg. Aen. VI, 434: tenebat ibi classem, Liv. XXXI, 46: tuta, in veiligheid zijn, Virg., zie hier voor: primam aciem quaternae cohortes tenebant, i. e. erant in prima acie, Caes. B. C. I, 83: pyxidem manu, Cic., zie boven: radicem ore, Cic., zie boven: en men kan uit het bovenstaande hier toe brengen, bij voorb. aliquem in sinu, Ovid., of sinu, Ovid.: aliquid memoria, Cic. cet.: verders multa tenebantur hereditatibus, Cic. Offic. II, 23: teneone te? Terent. Heaut. II, 4, 27. Hier toe kan men ook rekenen te teneo, Cic. Quint. 20, en Acad. IV, 48: Tene savium, Plaut. Curc. I, 3, 54, i. e. daar heb (houd daar) gij een kusjen: dus ook tene argentum, Plaut. Pers. III, 3, 9; doch het kan ook heeten, neem; bij ... is de zin dezelfde: neque adhuc, quam personam teneant aut quid profiteantur, intelligere potuerunt, Cic. Or. III, 14 post med., i. e. wat zij voor eene rol (te spelen) hebben: Aeneam comitem tenebat, Virg. Aen. VIII, 308: ook kan men hier toe brengen (uit α) provinciam, Cic.: loca, Liv.: dus ook non minimam partem tenet hoc, Cic. Font. 6. 18) ergens heen richten, bij voorb. oculos in se, Ovid. Met. II, 502: oculos sub astra, Virg. Aen. V, 853: dus ook iter, bij voorb. quove tenetis iter? Virg. Aen. I, 370 (374): van daar enkel tenere scil. iter, of se, of cursum, een scheepsterm, ergens heen varen of houden, d. i. ergens heen varen, bij voorb. Cassandream petentes ad Mendin tenuerunt, Liv. XXXI, 45, zie hier meer n. 4: ook zonder Praepositie, bij voorb. Laurentem agrum, Liv., zie aldaar. 19) nemen, bij voorb. id, quod erat, tenebant, Cic. Tusc. IV, 3 extr.: primum illud tenebo, Cic. Planc. 23 extr., i. e. nemen, voornemen, aanhalen: men zou hier toe ook kunnen brengen quove tenetis iter uit n. 18: tene argentum (i. e. neem dat geld): etiam tu argentum tenes? Plaut. Pers. III, 3: voorheen staat adcipe argentum; doch het kan ook (boertend) houden zijn. Not. 1) het Perfectum is ook voordezen tetini en tenivi geweest, bij voorb. tetinerit, Acc. ap. Non. 2 n. 838: tetinisse, Pacuv. ibid.: tetinero, Fest. in Porime: Tenivi gewaagt Charisius 3, en Diomedes 1. 2) het Participium tentus, a, um (dat het met Tendo gemeen heeft) is zeldzaam, bij voorb. libidinis cupiditate tenta est, Pandect. XXIV, 3, 22 med.

TENER, a, um, teder, week, bij voorb. caulis, Horat. Sat. I, 3, 116: in tenero gramine, Ibid. Od. IV, 12, 9: prata tenerrima, Ovid. Art. I, 299: palma, Cic. Leg. I, 1: aër, Virg. Aen. IX, 699. Lucret. II, 145: uva, Ovid. Remed. 83: cana legam tenera lanugine mala, Virg. Ecl. II, 51: ac teneras glacies secat aspera plantas, Ibid. X, 49: sagittis elleboro tinctis ictae ferae teneriores ad epulas fiunt, Gell. XVII, 15: Nihil est tam tenerum, neque tam flexibile, Cic. Or. III,

III, 45: *van daar* alvus tenerrima, Cels. III, 18 post med., i. e. *vloeijend, los lijf: van daar* 1) *teder, naar den ouderdom, jong, bij voorb.* anni teneriores, Quintil. II, 2: puer tener, Prop. II, 6 (5), 7: teneri mores i. e. pueri, Ovid. Met. X, 84: tener atque puellus, Lucil. ap. Priscian. 6: grex, Phaedr. II, 4, 13: tigres, Val. Fl. I, 491: annus, Ovid. Met. XV, 201, scil. *in de lente:* teneris annis, Plin. Paneg. 15: teneri & rudes animi imbuuntur, Auct. dial. de orat. (*achter* Tacitus) 29: *van daar* teneri i. e. pueri, Juvenal. XIV, 215. Claudian. de Stilich. II, 59: tenerae res, Virg. Georg. II, 343, i. e. *jonge gewassen, zaad enz.:* orbis mundi, Ibid. Ecl. VI, 34: *van daar* a teneris unguiculis, Cic. ad Div. I, 6, i. e. *van kindsheid af: ook staat daar voor eenvouwig* a teneris, Virg. Georg. II, 272, *alwaar men misschien* annis *verstaan moet: ook* a tenero, Quintil. I, 2 post med. 2) *teder, verliefd, wellustig, bij voorb.* spado, Juvenal. I, 22: cf. XII, 39: carmen, Ovid. Am. II, 8, 2: *dus ook* versus, Ovid. Art. II, 273: poëta, Ovid. Remed. 757. Catull. XXXV, 1: Propertius, Ovid. Art. III, 333. 3) *teder, d. i. week, buigzaam, gevoelig, aandoenlijk, bij voorb.* tenerum in animis, Cic. Tusc. III, 6: animo teneriore videbare, Cic. ad Div. V, 21, *teder, d. i. gevoeliger:* frons, Senec. Ep. 11 ante med.: pudor, Ovid. Her. II, 143. Not. a) tener vaccula *voor* tenera, Catull. XX, 14. b) teneri Manes i. e. pueri mortui, Stat. Theb. VI, 121.

TENĔRASCO, ĕre, i. q. teneresco, *teder worden, bij voorb.* in tenero tenerascere corpore mentem, Lucret. III, 766.

TENĔRE, *teder, tederlijk, week, weeklijk, bij voorb.* educatus, Pallad. I, 6 extr.: oratores nostri tenere dicere dicuntur, Auct. dial. de orat. (*achter* Tacitus) 26: recitantem multa tenuiter, multa venuste, multa tenere, Plin. Epist. IV, 27: tenerius, Petron. 24: cortex tenerrime derasus, Plin. H. N. XXIII, 3.

TENĔRESCO, ĕre, i. q. tenerasco, *teder worden, week worden, bij voorb.* in tantum tenerescere acinos, ut rumpantur, Plin. H. N. XVII, 22 post med.: cutem in facie erugari & tenerescere, Ibid. XXVIII, 12: papaveris lacrymae combustae, donec tenerescat, Cels. VI, 6 sect. 4.

TENĔRĬTAS, ātis, f. *tederheid eener zaak, het tedere derzelve, de tedere of weeke gesteldheid derzelve, bij voorb.* brassicae, Plin. H. N. XIX, 8 ante med.: uvarum, Ibid. XV, 24 post med.: gemmae, Ibid. XXXVII, 7 post med.: hujus (torpedinis) jecori teneritas nulla praefertur, Ib. IX, 42: ab severo more Doricorum & a teneritate Corinthiorum temperabitur earum institutio proprietatis, Vitruv. I, 2 post med.: aetatis, Vitruv. IV, 1 post med.: In primo ortu inest teneritas & mollities, Cic. Fin. V, 21.

TENERĬTER, i. q. tenere, *wordt aangehaald* Charis. 2, *welke zegt:* tenere an teneriter dici debeat, quaesitum est; nam quidam teneriter efferunt, ut celeriter, alii vero tenere, ut libere.

TENĔRITUDO, ĭnis, f. i. q. teneritas, *bij voorb.* sin siccitates sunt & terra teneritudinem habet, Varr. R. R. I, 36: fit caseus loco clauso, ut teneritudinem servet, Pallad. in Maj. 9: corticis, Ibid. in Junee. 15 post med.: pueri primae teneritudinis, Sueton. Tiber. 44.

TENESMUS *of* TENESMOS, i, m. (Tenenuir), *is een ongemak aan den endeldarm, wanneer de mensch dikwijls, maar vergeefs, te stoele gaat, en daar bij slijm, somtijds ook met wat bloed enz. afgaat,* Nep. Att. 21. Plin. H. N. XX, 6 post med. *en* 21 ante med., *bijzonder* XXVIII, 14 extr., *alwaar het verklaard wordt. Het staat ook* Scribon. Larg. 142, *hoewel in het Grieksch,* Cels. IV, 18.

TENITAE, i. e. sortium deae, Paul. ex Festo.

TENOR, ōris, m. *van* teneo, *het houden, houden, vasthouding: van daar* 1) (*zie* tenere cursum *in* Teneo) *wanneer men op den koers of vaart blijft, niet daarvan afwijkt, de houding van koers in vaaren, vliegen enz. deszelfs onafgebroken gelijkheid, onafgebroken koers, bij voorb.* servat tenorem, Virg. Aen. X, 340, i. e. *vloog in ééns voort, hield zijn' koers:* uno velut tenore expertos cet., Liv. II, 42 extr., *als 's ware in éénen loop, in éénsweg: van daar* a) *Tropisch, loop, d. i. gelijke voortduuring, als het steeds op gelijke wijze voortgaat, gelijkheid eener voortduurende zaak, voortduuring, het aanhouden, bij voorb.* pugnae idem tenor, Liv. VIII, 38 post med., i. e. *voortzetting van het gevecht:* tenor fati persequitur, Ovid. Her. VII, 112, i. e. *gelijk lot, voortduuring van het lot; men zou het ook hardnekkigheid kunnen vertalen, zie* Tenax: vina, quae fumi quodam tenore praecocem maturitatem trahunt, Colum. I, 6 prope fin.: smaragdi tenorem illum Scythicae austeritatis non semper custodiunt, Plin. H. N. XXXVII, 5 ante med.: *en kort daarna* smaragdus jucundi tenoris: *verders* signa (in aulaeis) placido educta tenore tota patent, Ovid. Met. III, 173, i. e. *allengs. Verders* justique tenorem flectere non odium cogit, Claudian. de consul. Mall. Theod. 212: heroos gressu truncare tenores, Stat. Sylv. V, 3, 99, i. e. *de Hexameters door Pentameters afbreken, gevolglijk beide vermengen:* sinceram ejus fidem aequali tenore fuisse, Liv. XLIV, 13. *Verders,* dum tenor vitae sit sine labe meae, Ovid. Her. XVII, 14, i. e. *loop, voortduuring, bestaan:* Interrumpi tenorem rerum, Liv. XLI, 15 med., i. e. *voortgang, voortduuring, voortzetting: van daar* uno tenore, i. e. *in éénen loop, d. i. in ééns voort, zonder ophouden, bij voorb.* uno tenore in dicendo fluit, Cic. Or. 6 extr.: si uno tenore peragitur, Liv. V, 5, i. e. *in ééns voort:* uno tenore fidem coluisse, Liv. XXII, 37: homines etiam modice exercitati facillime tenorem in narrationibus servant, Quintil. X, 7 post init. §. 6, i. e. *samenhang, onafgebrokene orde:* An gravis inceptum peragit Fortuna tenorem & manet in cursu semper acerba suo, Ovid. Her. XV, 59, i. e. *loop of aart en wijze, gedraging. Ook kan men hier toe rekenen,* Ovid. Art. II, 229, Hic tibi servandus tenor est, i. e. *gelijkheid: dus ook* uno & perpetuo tenore juris usurpato, Liv. XXXV, 16: *en* quinque consulatus eodem tenore gestos, Liv. IV, 10; *doch, het kan in deze drie plaatzen, ook aart, wijze, gesteldheid, zijn.* b) *de gesteldheid, aart en wijze, wanneer daar zekere gelijkvormigheid of voortduring in gedacht wordt, bij voorb.* Hic tenor, haec concordia, Ovid. Pont. IV, 12, 29, i. e. *deze (voortgezette) aart of levensaart:* aequali tenore fuisse, Liv., *zie hier voor:* smaragdus jucundi tenoris, Plin. H. N., *zie hier voor:* Exploratque habiles truncos rectique tenorem stipitis, i. e. rectum stipitem, rectam proceritatem stipitis, Claudian. Proserp. III, 361: placido tenore, Ovid., *zie hier voor:* inceptum peragit Fortuna tenorem, Ovid., *zie hier voor:* alium habuisse tenorem, Virg. Georg. II, 337, i. e. *gesteldheid:* alio vitae nostrae tenore, Liv. XL, 12, i. e. *gesteldheid: dus ook* uno & perpetuo tenore juris usurpato, Liv. XXXV, 16: quinque consulatus eodem tenore gestos, Liv. IV, 10, i. e. *op dezelfde wijze:* Hic tibi servandus tenor, Ovid. Art. II, 729, i. e. *aart, wijze, zie* n. 1. 2) *inhoud, bij voorb.* pro tenore legis, Pandect. IX, 2, 16: pro tenore Scti Claudiani efficitur ancilla, Paul. Sentent. II tit. 21 extr.: actorum verba emendare tenore sententiae perseverante, non est prohibitum, Pandect. XLII, 1, 42. 3) i. q. accentus, *de toon van eene syllabe, bij voorb.* acutus, Quintil. I, 5, 26: *ook hebben de Ouden daarvoor* tonor *gezegd, bij voorb.* per tenores, quos ab antiquis dictos tonores comperi, Ibid. §. 22.

TENSA *of* THENSA, ae, f. *heette de wagen, op welken men bij renspelen* (ludis circensibus) *de beeldenissen der Goden reedt, om die in den Circus te stellen, misschien opdraagwagen, godenwagen,* Fest.: *van daar* tensam ducere, Liv. V, 41. IX, 40, *of* deducere, Sueton. Aug. 43, *en* Vesp. 5, i. e. *vergezellen, op zijne plaats brengen, wanneer deze geleiders prachtige kleederen plagten aan te hebben, zie* Liv. loc. cit.: viam thensarum, Cic. Verr. I, 59: ex thensarum orbitis, Ibid. V, 3: vehicula thensarum, Ibid. V, 72 med.: tensam ant lorum omisit, Cic. Harusp. 11. *Ook als een bloote wagen,* ap. Non. 4 n. 219. Not. *Indien* Tensa *goed is, dan is het waarschijnlijk van* tensus, a, um, *gerekt,* scil. vehes (*een wagen*): *gevolglijk zou het een soort van lange wagen geweest zijn. Is* Thensa *goed, dan schijnt het een vreemd woord te zijn.*

TENSĬO, ōnis, f. *rekking, uitrekking, uitspanning, spanning, bij voorb.* brachia, quae in eas tensiones includuntur, cum extenduntur aequaliter, i. e. nervos extentos, Vitruv. I, 1 med.: nervorum, Scribon. Larg. 101 *en* 255, i. e. *spanning, als eene ziekte: dus ook* praecordiorum, Ibid. 260: tensione laborare, Veget. de re veter. I, 53 extr.

TENSUS, a, um, *zie* Tendo.

TENTĀBUNDUS, a, um, i. q. tentans, *verzoekend, beproevend, probeerend,* Liv. XXI, 36.

TENTĀMEN, ĭnis, n. *proeve, verzoek, bij voorb.* prima fide (*voor* fidei) vocisque tentamina sumsit, Ovid. Met. III, 341, i. e. *nam eene proeve, probeerde, verzocht enz.:* quoties tentamina nostra pudici mores repulerint, Ibid. VII, 735.

TENTĀMENTUM, i, n. *proeve, verzoek, bij voorb.* fide (*voor* fidei), Ovid. Met. VII, 727: cernunt mortalia tentamenta nihil, nihil artes posse medentum, Ibid. XV, 629: tentamenta tui prima pepigi, Virg. Aen. VIII, 144, i. e. *heb u vooraf willen beproeven, hoe gij gezind waart:* tentamenti gratia, Gell. IX, 15: cf. Ascon. ad Cic. in Caecil. 8 extr.

TENTĀTĬO, ōnis, f. 1) *aanval, bij voorb. van ziekte, bij voorb.* novis tentationibus, scil. morbi, Cic. Att. X, 17: *verders* hoc magis tentationem (regis) metuo, Liv. XLI, 23 post med., i. e. *zijn' (geheimen) aanval, onderneming enz.* 2) *proeve, verzoek,* Liv. IV, 42: hoc magis tentationem metuo, Liv. XLI, 23 post med., *zie hier voor.*

TENTĀTOR, oris, m. *die iemand aandoet, aanvaller*, *bij voorb.* Dianae, Horat. Od. III. 4, 71, i. e. *die haar verkrachten wilde.*

TENTIGO, inis, f. *uitrekking, uitspanning*, *bij voorb.* scil. mentulae, Horat. Sat. I. 2. 118. Auct. Priap. XXXIII, 5. i. e. *bronstigheid, geilheid: dus ook* vulvae, Juvenal. VI, 128: cf. Martial. VII, 66. 2.

TENTIPELLIUM *staat in* Festus *als een schoenleest* (calciamentum ferratum, quo pelles extenduntur. *zegt* Festus, *ik geloof, het schoenleest te kunnen overzetten*) *en als een middel tegen de rimpels: dit is* (*zonder de gedachten van* Scaliger *en* Dacier *te verächten*), *naar mijn oordeel gemaklijk op deze wijze over één te brengen:* Tentipellius, a. um, *de huid of het vel uitrekkend, geschikt, om het vel of de huid uitterekken: van daar* tentipellium, 1) scil. instrumentum, *werktuig, om het leder uit te rekken, een schoenleest, bij voorb.* pro manibus credo habere illos tentipellium, *gelijk* Artorius ap. Fest. *uit* Afranius *aanhaalt, waarteer* Artorius *gelooft, dat het is* calciamentum ferratum, quo pelles extenduntur. 2) scil. medicamentum, i. e. *middel* (*water, zalve enz.*) *om de huid* (*bij voorb. van het aangezicht*), *uit te rekken, en gevolglijk de rimpels weg te nemen, bij voorb.* tentipellium inducis, rugae in ore extenduntur, *gelijk* Verrius ap. Fest. *uit* Titinnius *aanhaalt, gelovende, dat het is* medicamentum, quo rugae extenduntur.

TENTO, avi, atum, are, *heet, iemand of iet aandoen, het geschiede hoe het wil, bij voorb.* 1) *door betasting, bevoeling: van daar, betasten, aantasten, bevoelen, aanraken, bij voorb.* pectora tentat, tentatum mollescit ebur, Ovid. Met. X, 282 seq.: caput in tenebris, Phaedr. III, 10, 26: quadratum, Lucret. IV, 235: pulli tentandi, Colum. VIII, 5 post med., i. e. *moeten bevoeld of betast worden: dus ook* saepius digitis loca feminarum tentanda sunt, Ibid. 11 med.: Taurus (mons), ubi brachia emittit, subinde tentanti maria similis, Plin. H. N. V, 27 post med.: saliunt tentatae pollice venae, Ovid. Met. X, 289: pugiones duos arripuit, tentataque utriusque acie, rursus condidit, Sueton. Ner. 49: amictus, Virg. Georg. III, 563: flumen pede, Cic. Leg. II, 3, i. e. *aanroeren; doch het kan ook zijn, beproeven:* corvus tentat ficum rostro, Ovid. Fast. II, 254, *raakt aan, of pikt er in:* res genere adtingit folium Jovis & coelestia tentat, Horat. Ep. I, 17, 34, i. e. *naderts den hemel, d. i. verwerft roem en aanzien: van daar Tropisch*, se, Cic. Leg. I, 22, i. e. *onderzoeken, zich als 't ware, bevoelen: van daar* a) *zoeken, bij voorb.* auxilium laborum, Virg. Aen. III, 145: aditus, Ibid. IX, 67: haec (vipera) cum tentaret, si qua res esset cibi, limam momordit, Phaedr. IV, 7, 4, i. e. *daar zij iet te eten zocht, daar zij zocht of er iet te eten was; doch het kan hier ook zijn, probeeren, beproeven: ook zoeken of onderzoeken, bij voorb.* tentat, quae sit fortuna facillima, Virg. Aen. XI, 701: *ook zoeken, moeite doen, bij voorb.* tentavit, per partem tribunorum, ut sibi Aegyptus provincia daretur, Sueton. Caes. 11. b) *zoeken, verzoeken, voornemens zijn, ondernemen, moeite doen, bij voorb.* qui cum persuadere tentaret, Nep. Att. 2: conducere fumos, Juvenal. VII, 51: tentarunt aequore tingi, Ovid. Met. II, 172: sol coelum radiis adcendere tentans, Lucret. V, 658: nemo in sese tentat descendere, Pers. IV, 23: taurus irasci in cornua tentat, Virg. Aen. XII, 104: *ook* seq. ut, *bij voorb.* tentavit, ut sibi Aegyptus provincia daretur i. e. operam dabat, Sueton., *zie hier voor.* c) *verzoeken, beproeven, bij voorb.* alicujus vires, Ovid. Am. I, 8, 47: alicujus patientiam, Cic. Agr. II. 7: prudentiam, Cic. Tusc. I. 44: scientiam, Cic. Div. I, 17: belli fortunam tentare, periclitari solent, Cic. Verr. V. 50. *alwaar een* Pleonasmus *is: dus ook* experiar & tentabo omnia, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16 post med.: spem pacis exiguam, Liv. XXI, 12. i. e. *beproeven, of er eenige hoop op vrede gehoopt kan worden:* spem triumphi, Liv. XXVIII, 28, i. e. *beproeven, of men eene zegepraal verkrijgen of hoopen zou kunnen:* silentio nequidquam per praeconem tentato, Liv. VIII. 33, i. e. postquam tentatum erat, an silentium effici posset: tentata paulisper intercessio ab tribunis plebis, Liv. IX, 8: mens (*gedachten, voornemen*) in Africam trajiciendi nulli ante Scipionem duci tentata, Liv. XXIX, 26: Thetim (i. e. mare) ratibus, i. e. *bevaaren*, Virg. Ecl. IV, 32: viam, Ib. Georg. III, 8: aditus, Ibid. Aen. IV, 293: laborem juvenum, Ibid. V. 499: proelia, Ibid. XI. 912: majora, Horat. Ep. I, 17, 24: Istrum tentare i. e. adire, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 135: tentavi, quid possem, Cic. Tusc. I, 4: tentans, an possit capi, Phaedr. I, 23, 4: cum tentaret, si qua res esset cibi, Phaedr., *zie hier voor:* corvus tentat ficum rostro, Ovid., *zie hier voor:* adcendere, Lucret., *zie hier voor:* tingi, Ovid., *zie hier voor:* irasci, Virg., *zie hier voor: ook* se, i. e. *eene proeve met zich zelven doen*, Virg. Georg. III, 23. d) *onderzoeken, bij voorb.* se, Cic. Leg. II, 3, *zie boven:* tenta, Chrysogonus quanti doceat, Juvenal. VII, 175: *van daar betreden, bij voorb.* viam, Virg., *zie hier voor:* Thetim ratibus, Virg., *zie hier voor.* 2) *door bidden, list, streken, omkoping, geweld enz., van waar het dikwijls, aantasten, aanvallen, vertaald wordt, maar ook dikwijls, iet of iemand aandoen, bekoren of zoeken te bekoren, bij voorb.* judicium pecunia, Cic. Cluent. 30: animos servorum spe & metu, Ibid. 63: aliquem promissis & minis, Tacit. Hist. I, 74: animum alicujus precando, Virg. Aen. IV, 113: animos singulorum ad res novas, Sueton. Tiber. 12 extr.: iras alicujus, Lucan. II, 529: nasum ursi, Martial. VI, 64, 28: *ook tot hoererij, bij voorb.* Junonem, Tibull. I, 3, 73: *dus ook* aliquem, Val. Max. VI, 1, 7: cf. Ovid. Art. I, 389: nationes, Cic. Manil. 9, i. e. *aantasten:* senectutem hominis, Cic. Rab. Perd. 1, i. e. *aantasten, die aandoen: dus ook* moenia sexus, Caes. B. G. III. 40, i. e. *aantasten:* urbem, Liv. XXXIII, 5: moenia Alexandriae frustra, Liv. XLV, 11: *dus ook* aliquem auxilius Thraciae, Flor. II, 14, i. e. *aantasten: dus ook van den wijn, bij voorb.* vina tentant caput, Plin. H. N. XXIII, 1 med., *en* Lageos tentatura pedes, Virg. Georg. II, 93: *dus ook* aquas tentantes (scil. cerebrum, sensus) non nocere lactucam edentibus, Plin. H. N. XX, 7 extr.: *ook van ziekten, bij voorb.* animi valentes morbo tentari non possunt, Cic. Tusc. IV, 14, i. e. *aangetast worden:* nunquam tentari ab eo morbo. Plin. H. N. XXIV, 19 ante med.: *dus ook* turpis oves tentat scabies, Virg. Georg. III, 441: tentari praecordiorum inflatione, Sueton. Aug. 81: tentatus est molliunculis levibus, Ibid. Vesp. 24.

TENTORĬUM, *zie* Tentorius.

TENTŌRĬUS, a, um, *tot uitspannen of opspannen dienstig, daar toe behoorende, bij voorb.* pelles, Valerian. ap. Trebell. Poll. in Claud. 14. i. e. *vellen tot tenten: van daar* tentorium, Substantive, (*misschien* scil. opus, tabernaculum, stabulum cet.) *eene tent*, Liv. XXVII, 46. Hirt. B. G. VIII, 5. Virg. Aen. I, 469 (473). Ovid. Fast. III. 527. Sueton. Tiber. 18. Lucan. VI, 269.

TENTUS, a, um, 1) Particip. *van* tendo, *zie* Tendo. 2) Particip. *van* teneo, *zie* Teneo.

TENUICŬLUS, a, um, 1) *dun*, 2) *slecht, gering*, *bij voorb.* adparatus, Cic. ad Div. IX, 19.

TENŬIS, e, *dun, d. i. niet dik, bij voorb.* acus, Ovid. Am. III, 7, 30: vestis, Ovid. Art. III, 707. Tibull. II. 3. 53 (II, 6, 35): *dus ook* amictus, Ovid. Met. IV, 104, *en* tunica, Ibid. Fast. II. 319: arietes tenuioris velleris, Colum. VII, 2 post med.: pellis, Ovid. Art. III, 77: capilli, Ibid. Am. I, 14, 5, *of* comae, Tibull. I, 9 (10), 68: in tenues tabellas secta ligna, Martial. XIV, 3, 1: tenui de vimine circlos, Virg. Georg. III. 166: pluvia, Ibid. I, 92: collum, Cic. Brut. 92: fastigium, Caes. B. C. I, 45: aurum, Virg. Aen. IV, 264. XI, 75. i. e. *gouddraad:* membranis tenuissimis vestivit oculos, Cic. Nat. D. II, 57: coelum tenue, Cic. Fat. 4, *en* Div. I, 57, *dunne lucht: dus ook* aër, Virg. Georg. IV, 312: tenues vanescere in auras, Ovid. Her. I, 79, i. e. *verdwijnen, vergaan:* aurae tenues i. e. vita sui ictae, Ovid. Met. XIV, 411. Fast. II, 565: *dus ook* umbra, *bij voorb.* cum tenuem fuero mutatus in umbram, Tibull. III, 2, 9: *ook dun, mager, smachtig, bij voorb.* cui nasus tenuis, Grat. Cyneg. 137: Gellius est tenuis, Catull. LXXXVIII, 1: *dus ook* Thais, Martial. XI; 102: *van daar* 1) *Tropisch, dun, d. i. subtiel, fijn, slipt, bij voorb.* cura, Ovid. Pont. IV. 6, 37: aures, *bij voorb.* tu mihi da tenues aures animumque sagacem, i. e. acutas, subtiles, Lucret. IV, 910: tenues Athenae i. e. doctae, subtiles, elegantes, Martial. VI, 64, 17: *dus ook misschien* distinctio, Cic. Acad. IV, 14, *tenzij het, mager, is: dus ook misschien* vinum, Plin. H. N. XV, 23 in. XXIII, 1 post med.: tenuius vinum, Ibid. XIV, 9 in., i. e. *niet dik, maar tevens geestig: en* Lageos, Virg. Georg. II, 93. i. e. *fijn, dronken makend.* 2) *mager, onopgeschikt, fierloos, bij voorb.* sermo, Cic. Or. I, 13. Quintil. VIII, 3, 18: orator, Cic. Or. 5 extr. *en* 24. Quintil. XII, 10 §. 21 *en* 23: *dus ook* Simonides, Quintil X, 1, 64: textum dicendi (Lysiae), Ibid. IX, 4, 17. 3) *smal, eng, bij voorb.* tellus, Ovid. Her. IV, 106. i. e. *de* Isthmus, *landengte: dus ook* frons, Horat. Od. I, 33, 5: tenui agmine deducti, Liv. XXV, 23: planities, quae tenuem aciem pateretur, Tacit. Ann. I. 64: perquam tenui limite dividuntur, Quintil. IX, 1, 3: dulce sonant tenui gutture carmen aves, Tibull. I, 3, 60; *doch het kan ook zijn, kleine keel:* tenue nigrum, *een smalle zwarte vlak*, Ovid. Art. I, 291: *doch het kan ook zijn een kleine enz.: dus ook* litus, Liv. X, 2. 4) *ondiep, niet diep, bij voorb.* aqua, Liv. II, 5 med.: unda, Ovid. Met. III, 101. 5) *klaar, helder, bij voorb.* aqua, Ovid. Fast. II, 250; *doch het kan ook zijn, een weinig water:* vinum, Plin. H. N., *zie boven.* 6) *ligt, bij voorb.* pumex, Prop. III, 1, 8: colligat

siget hunc (pulverem) tenui verbere candida levis, Martial. XIV, 71. 7) *teder*, *bij voorb.* myricae, Ovid. Met. X, 97. 8) *klein, zwak, gering, slecht, bij voorb.* oppidum, Cic. Verr. II, 22: aqua, Quintil. XII, 2, 11. Liv., *zie hier voor:* frigus, Martial. III, 82. 10: frons, Horat., *zie hier voor:* aura tenuis, i. e. *een luchtjen*, Ovid. Her. XI, 75: sulcus, Virg. Georg. I, 68: foramen, Plin. H. N. XVI, 36 post med.: discrimen, Ibid. XXXI, 2: amnis, Ibid. III, 5: magnae urbis tenue vestigium, Ibid. 4: vena ingenii, Quintil. VI, 2 post init.: causa (*gerichtelijke zaak*), Ibid. XI, 1 extr.: negotia tenuiora ad dicendum, Ibid. XII, 9, 8: guttur, Tibull., *zie hier voor:* verderr cura, Virg. Georg. I, 177: gloria, Ibid. IV, 6: myrrha tenuis viribus, Plin. H. N. XII, 16: ingenium, Ib. XII, 8: praeda, Caes. B. G. VI, 34: victus, Cic. Tusc. III, 20: tenuissima de causa, Cic. Hausp. 18, i. e. *wegens eene zeer geringe oorzaak:* patrimonium tenuissimum, Auct. ad Her. IV, 38: artificium, Cic. Or. I, 28: suspicio, Cic. Caecin. 15: valetudo tenuissima, Caes. B. G. V, 39: animus, Caes. B. C. I, 32: homines tenuiores, Cic. Leg. III, 20, i. e. *geringe lieden: dus ook* ordinis tenuioris, Ibid. 13: tenui loco orti, Liv. II, 3, *van geringe geboorte: van daar* tenuis, *van een Dichter, d. i. die geringe dingen bezingt, bij voorb. de liefde enz., boertend, bij voorb.* tenui Catullo, Martial. X, 103: Musa tenuis, Virg. Ecl. VI, 8, i. e. *boertend.*

TENUĬTAS, atis, f. *dunheid*, *bij voorb.* crurum, Phaedr. I, 12, 6: animi, Cic. Tusc. I, 22: aëris, Senec. Nat. Quaest. II, 10: chartae, Plin. H. N. XIII, 12: cutis, Ibid. XVI, 6: lini, Ibid. XIX, 1: capillamenti, Ibid. XI, 37 sect. 65: cribri, Ibid. XVIII, 11: linea tenuitatis summae, Ibid. XXXV, 10 ante med.: aquae, Ibid. XXXI, 3 ante med.: sanguinis, Ibid. XI, 39: *van daar* 1) *magerheid*, *bij voorb. des ligchaams*, Cic. Brut. 16 extr.: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* rerum & verborum, Cic. Fin. III, 12, i. e. *magerheid*, *eenvoudigheid: dus ook* Lysiae, Cic. de opt. gen. orat. 3 extr.: cf. Quintil. X, 2, 23. 2) *slechte of geringe of ellendige gesteldheid, armoede, armhartigheid, bij voorb.* aerarii, Cic. Offic. II, 21: rerum vel ubertas vel tenuitas, Cic. Div. II, 13: hominis, Cic. Or. II, 66. Cic. fil. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 16 med.

TENUĬTER, *dun*, *bij voorb.* tenuiter confectae, Caes. B. G. III, 13: *van daar* 1) *zwak*, *ligt*, *bij voorb.* tenuissime adradito, Colum. Arb. 8, i. e. *zeer zwak*, *zeer weinig:* non necesse est omnes has pa[illegible] — transferre propterea, quod saepe [illegible] incidunt quidem; saepe ita tenuiter incidunt, ut non sint necessariae dictu, Auct. ad Her. III, 8: respondere tenuiter, Auct. ad Her. IV, 56: tenuissime aestimare, Cic. Verr. IV, 16 in. 2) *eenvoudig*, *mager*, *bij voorb.* Non ad philosophorum morem tenuiter disserendi, Cic. Or. 14 extr.: recitare multa, Plin. Ep. IV, 27: illae tenuius, subtilius tractantur, Cic. Inv. II, 16. 3) *fijn*, *scherp*, *naauwkeurig*, *bij voorb.* omnium subtiliter argumenta collige, Cic. Verr. II, 65 in.: *dus ook* subtiliter & argute differere, Gell. VI, 2 ante med.: scripsit numeris tenuiter, argute, venuste, Plin. Epist. VI, 21. 4) *slecht*, *ellendig*, *gering*, *armhartig*, *bij voorb.* Quid fit gerit? Sic, tenuiter, Terent. Phorm. I, 2, 95.

TENŬO, are, *dun of zwak maken*, *verdunnen*, *verzwakken*, *bij voorb.* adsiduo vomer tenuatur ab usu, Ovid. Pont. II, 7, 43: *dus ook* tempus tenuat dementeratri, Ovid. Trist. IV, 6, 13: sed matutinum aëra spissum & humidum ortu suo tenuat, Senec. Nat. Quaest. V, 3 extr.: adipes, Quintil. II, 10, 6: vocem ad spadonum exilitatem, Ibid. XI, 3, 19: spiritus & vacuas prius hic tenuandus in auras ibit, Ovid. Trist. I, 4, 11, i. e. *mijn adem zal mij eer vervliegen, ik zal eer sterven enz.:* tenuatus in auras aëraque humor abit, Ibid. Met. XV, 246: Grandia per multos tenuantur flumina rivos, Ovid. Rem. 445: Proteus se tenuabit in undas, Ovid. Art. I, 761, *zich verdunnen*, *in water veranderen: ook verdunnen*, *of mager maken*, *bij voorb.* armenta macie, Virg. Georg. III, 129: corpus tenuatum, Horat. Sat. II, 2, 84. Tacit. Ann. XV, 63: *dus ook* exilea videor tenuatus in artus, Prop. II, 22 (18), 21: *van daar* 1) *verminderen*, *verzwakken*, *bij voorb.* vires, Ovid. Met. V, 374: iram, Ovid. Her. XX, 73: luna quater plenum tenuata retexuit orbem, Ovid. Met. VII, 531: hostis tenuatus funere campi Pollentini, Claudian. de VI consul. Honor. 127: famam, Ovid. Trist. III, 11, 65: *dus ook door woorden*, *bij voorb.* desine magna modis tenuare parvis, Horat. Od. III, 3, 72. 2) *verminderen*, *laager stellen*, *bij voorb.* magna modis parvis, Horat. Od. III, 3, 72: *zie hier voor.* 3) *iet to spitzen*, *of punten: van daar iet goed maken*, *of iet ligt*, *gering*, *boertend maken*, *bij voorb.* carmen, Prop. III, 1, 5, *alwaar van de Elegie gesproken wordt; maar ook staat het van Lierdichten*, *bij voorb.* Maximo (Dat. nominis Propr.) carmen tenuare tento, Stat. Sylv. IV, 7, 9, *alwaar het dus enkel vervaardigen, maken, schijnt te zijn; gesteld, dat men ook zeggen wilde, dat Statius dus uit bescheidenheid spreekt; misschien is het ook vijlen, d. i. van het nuttelooze bevrijden, gevolglijk behoorlijk vervaardigen, bearbeiden; dan zou men de plaats van Propert. ook mede hier toe kunnen brengen.* 4) *vernaauwen*, *naauw of eng maken*, *bij voorb.* viam vocis, Ovid. Met. XIV, 498.

TENUS (ŏris), n. *een valstrik*, *strop*, *knop*, *bij voorb. om vogels te vangen enz.*, *bij voorb.* intendi tenus, Plaut. Bacch. IV, 6, 23: cf. Non. I n. 17, *alwaar het* laqueus ad captandas aves *verklaard wordt*, *en* Serv. ad Virg. Aen. VI, 62, *welke zegt:* tenus proprie est extrema pars arcus, ut Plautus ostendit in Bacchid.

TENUS, Praepos., *tot aan*, *staat met den* Ablativus, Genitivus, *en* Accusativus, *maar gemeenlijk achter den Casus;* a) Ablativus, *bij voorb.* Tauro tenus regnare jussus, Cic. Dejot. 13: media tenus alvo, Ovid. Fast. II, 145: pectoribus tenus, Ovid. Met. XV, 512 en 673: per jugulum pennis tenus acta sagitta est, Ib. VI, 258: lateri capulo tenus abdidit ensem, Virg. Aen. II, 553: pube tenus, Ibid. III, 427: summo tenus attigit ore, Ibid. I, 737 (741), *alwaar het echter misschien voegzamer door* ore *verklaard moet worden:* aqua ferme genu tenus alta, Liv. XLIV, 40, *alwaar echter* genu *ook de Genitivus en Accusativus kan zijn:* demittere se inguinibus tenus in aquam, Cels. I, 3: cuncta tectis tenus sole illustria fuere, Tacit. Ann. XIII, 41, *alwaar sommigen* tecta *lezen:* cadi faece tenus poti, Horat. Od. III, 15, 16: vestis poplite tenus lota, Claudian. Proserp. II, 31: rerum magnitudinem coelo tenus extollere, Justin. XIII, 6: tres regiones solo tenus dejectae, Tacit. Ann. XV, 40: Scythia tenus, Ovid. Her. XII, 27: Aethiopia tenus Aegyptum penetravit, Sueton. Caes. 52: *dus ook* quave tenus, *bij voorb.* zijn, Val. Flacc. VII, 434: *dus ook* quodam tenus, Horat. Epist. I, 1, 32, i. e. *tot ergens heen*, *tot iet.* b) Genitivus, *bij voorb.* crurum tenus, Virg. Georg. III, 53: laterum tenus, Virg. Aen. X, 210: Corcyrae tenus, Liv. XXVI, 24: lumborum tenus, Cic. in Arat. 83: Cumarum tenus, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 1 med.: puerorum aetas ludificetur labrorum tenus, Lucret. I, 15, *alwaar het echter beter is*, *ten aanzien der lippen: dus ook* domi tenus obsessus, Ascon. in Cic. Mil. 14. c) Accusativus, *bij voorb.* Tanain tenus, Val. Flacc. I, 539. *Van daar* 1) *Tropisch*, *tot toe*, *bij voorb.* vulneribus tenus, Liv. XLI, 20 extr., i. e. *tot dat er wonden volgden.* 2) *naar*, *ten aanzien*, *met betrekking*, *bij voorb.* verbo tenus i. e. *naar de woorden*, *d. i. naar den schijn*, *bij voorb.* verbo tenus disserere, Cic. Leg. III, 6: cf. Liv. XXXIV, 5 in., *alwaar het tegen over* re, i. e. *indedaad*, *gesteld wordt*, *en zoo staat meermalen* verbo tenus, *bij voorb.* Tacit. Ann. XV, 6 extr. Pandect. II, 2, 1 post med.: *ook* verbis tenus, Gell. XVII, 19: *dus ook* facie tenus, *bij voorb.* praetendere humanitatem, Apul. Met. X post med. p. 250, 9 Elm., i. e. *enkel uiterlijk beleefd zijn:* corporum tenus curiosus, Plin. H. N. XXXIV, 8 ante med., i. e. *enkel ten aanzien der enz.:* labrorum tenus, Lucret., *zie boven:* domi tenus obsessus, Ascon., *zie boven: van daar* hactenus *in zoo verre*, quatenus *in hoe verre enz.*, scil. parte, *zie* Hactenus, Quatenus. 3) *slechts of enkel*, *bij voorb.* facie tenus, Apul., *zie hier voor:* corporum tenus curiosus, Plin., *zie hier voor:* summo tenus attigit ore, Virg., *zie boven.*

TEPEFACĬO, eci, actum, 3. (Passiv. Tepesio, actus sum) *laauw of warm maken*, *warmen*, *verwarmen*, *bij voorb.* ut (sol) tepefaciat non solum, sed etiam comburat, Cic. N. D. II, 15: humor mollitur tepefactus, Ibid. 10, i. e. *daauw:* linteum, Cels. III, 6 med.: corpus oleo, Plin. H. N. XV, 4: ovis tepefaciendis, Ibid. X, 33: In matris jugulo ferrum tepefecit acutum, Horat. Sat. II, 3, 136, *alwaar de Lettergreep pe kort staat; maar zij staat ook lang*, Catull. LXIII, 256: *dus ook* tepefieri, Cels. VI, 7: tepefiunt, Plin. H. N. XI, 6: tepefactus, a, um, Ibid. XIX, 1 med. Virg. Aen. IX, 419.

TEPEFACTUS, *zie* Tepefio.

TEPEFIO, factus sum, fieri, *zie* Tepefacio.

TEPEO, ui, 2. 1) *laauw of warm zijn*, *bij voorb.* minus tepeat, Cato R. R. 69: carnes tepebant, Plin. H. N. XXIX, 4 med.: *van daar Tropisch*, tepere aliquo *of* aliqua i. e. *verliefd zijn op enz.*, Horat. Od. I, 4, 20: *van daar* tepens *warm*, *laauw*, *bij voorb.* sol, Ovid. Met. III, 489: aurae, Virg. Georg. II, 330: cor, Plin. H. N. XXX, 7 post med.: tractu (coeli) tepente, Ibid. XXXVI, 5: thyrsus coliculi tepens, Petron. 132: truncus (hominis occisi), Virg. Aen. X, 555: *van daar Tropisch*, cor tepens (scil. amore), Ovid. Her. XI, 6, i. e. *liefde ondervindende*, *verliefd.* 2) *laauw of laauwachtig zijn*, *d. i. het vuur verloren hebben*, *bij voorb.* incipiat tepuisse calix, Martial. II, 1, 10; *doch dit behoort zekér beter tot* Tepesco: *van daar Tropisch*, *laauw zijn*, *d. i.*

d. i. zonder vuur zijn, *bij voorb. in de liefde*, *bij voorb.* ſeu tepet, ſive amat, Ovid. Am. II, 2. 53, i. e. *niet vuurig beminnen*, *koud zijn: dus ook* juvenes tepent, Ovid. Remed. 7: *dus ook* adfectus tepet, Quintil. VI, 1 prope fin. §. 44, i. e. *is zonder vuur*. Not. *Het* Perf. Tepui *ſchijnt in 't gemeen tot* Tepeſco *te behoren*.

TEPESCO, pui, 3. 1) *laauw worden*, *d. i. warm worden*, *bij voorb.* maria tepeſcunt, Cic. Nat. D. II, 10: cf. Virg. Aen. IX, 701. Ovid. Pont. III, 4. 56. Ovid. Met. III, 412: ubi quam maxime tepuit & idoneus eſſe cibo aeger videtur, Celſ. III, 6 med. *Hier toe behoort* hibernos, ſi tepuere, dies, Martial. VI, 59, 4. 2) *laauw worden*, *d. i. de warmte of het vuur verliezen*, *verkoelen*, *bij voorb.* incipiat tepuiſſe calix, Martial. II, 1, 10: *van daar Tropisch*, *laauw worden*, *verkoelen*, *nalaten*, *bij voorb. in drift*, *liefde enz.*, *bij voorb.* mentes tepeſcunt, Lucan. IV, 284: Veneres tepuere ſub annis, Nemeſian. Ecl. I, 13.

TEPIDARIUS, a, um, *het laauwe water of bad betreffende*, *zich daarmede bezighoudende*, *bij voorb.* ahenum tepidarium, Vitruv. V, 10, i. e. *ketel*, *waarin laauw water is: van daar* tepidarium, Subſtantive (*misſchien* ſcil. ſtabulum cet.), *het vertrek (of de plaats)*, *waar laauw gebaad wordt*, Ibid.

TEPIDE, 1) *laauw of laauwächtig*, *d. i. warm*, *niet koud*, *bij voorb.* ut pulli tepide habeantur, Colum. VIII, 5 poſt med. §. 19: natare tepidius, Plin. Ep. V, 6 med. §. 25. 2) *laauw of laauwächtig*, *d. i. zonder vuur*, *nalatig*.

TEPIDO, are, *laauw maken*, *warmen*, Plin. H. N. XVII, 26 extr.

TEPIDUS, a, um, 1) *laauw*, *laauwächtig*, *d. i. middelmatig warm*, *of warm*, *als het middelmatig warm (niet heet) betekent*, *bij voorb.* frigidum aliquid & calidum novimus; inter utrumque tepidum eſt; ſi tepido illi plus frigidi ingeſſero, fiet frigidum, ſi plus calidi adfudero, fiet noviſſime calidum, Senec. Ep. 92 poſt med.: tepidum jus ligurire, Horat. Sat. I, 3, 81: tepidumque cruorem ſuſcipiunt pateris, Virg. Aen. VI, 248: quidquid pulvere ſicco ſeparat ardentem tepida Berenicida Lepti, ignorat frondes, Lucan. IX, 524: bruma, Horat. Od. II, 6, 17: calidum tepidumque vaporem, Lucret. II, 857: dies tepidiores, Plin. H. N. X, 59 poſt med.: cubiculum hyeme tepidiſſimum, quia plurimo ſole perfunditur, Plin. Ep. V. 6 med. §. 24: ignem ſumtum de tepidis focis, Ovid. Faſt. II, 646. Not. tepidum, Adverbialiter, *bij voorb.* notus, tepidum qui ſpirat, Ovid. Pont. IV, 10, 43. 2) *laauw*, *laauwächtig*, *d. i. de vorige hitte niet meer hebbende*, *bij voorb.* rogus, Ovid. Her. VI, 90. Triſt. I, 4, 12: ignem ſumtum de tepidis focis, Ovid. Faſt. II, 646: *van daar Tropisch*, *laauw*, *laauwächtig*, *d. i. niet recht vuurig*, *koel of lal*, *bij voorb.* ignes haud tepidos ſub pectore ſenſerat, Ovid. Met. XI, 225: tepidos reſoverat ignes, Ibid. Am. II, 19, 15: faces tepidae adurant pectora, Ovid. Rem. 434: mens, Ibid. 629 *en* Art. II, 445.

TEPOR, oris, m. 1) *laauwe warmte*, *d. i. wanneer het noch heet noch koud is*, *bij voorb.* ſolis, Liv. XLI, 2, i. e. *de eerst opgaande zon*: Finit enim calor atque frigus, mediique tepores inter utrumque jacent, Lucret. II, 516: maris, Cic. Nat. D. II, 10, *zie de plaats hier na*. *Dik-wijls kan men het warmte vertalen*, *wanneer er eene enkel laauwe*, *maar toch middelmatige of gematigde warmte verſtaan wordt*, *bij voorb.* uva nec modico tepore caret, Cic. Senect. 15: maria agitata ventis ita tepeſcunt, ut intelligi facile poſſit, incluſum eſſe calorem; nec ille adventicius habendus eſt tepor cet., Cic. Nat. D. II, 20: quidquid ad Eoos tractus mundique teporem labitur, emollit gentus clementia coeli, Lucan. VIII, 365: ovaque maternus rupit hiulca tepor, Claudian. de III conſul. Honor. Praef. 4: Zephyri jam bruma teporem ſeaſerat, Ibid. in Rufin. I, 95: primus tepor i. e. primum ver, Senec. Herc. Oet. 381: jam ver egelidos refert tepores, Catull. XLVI, 1: ſolis, Liv., *zie hier voor*: apes ante fores in teporem ſolis promotae, Plin. H. N. XI, 18 extr.: partes Italiae, quae a ſeptemtrione diſcedunt ad teporem, Ibid. II, 50 extr.: alibi non niſi in tepore proveniens i. e. in tepidiori coeli tractu, Ib. XVI, 33 extr.: *van daar* arbores teporis i. e. quae non niſi in coeli tractu tepidiori proveniunt, Ibid. 32 extr. 2) *laauwächtigheid*, *d. i. een zwakker graad van vuur of hitte*, *bij voorb. van een bad*, Tacit. Hiſt. III, 32: *van daar Tropisch*, *laauwächtigheid*, *d. i. gebrek aan vuur*, *bij voorb. in het ſpreken*, *bij voorb.* ceterosque ejusdem lentitudinis ac teporis libros, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 21, *alwaar* Schelius torporis *lezen wil*.

TEPORO, are, *laauw of warm (d. i. middelmatig warm) maken*, *van daar* teporatus, a, um, Plin. H. N. XXXVI, 26 extr.

TEPULUS, a, um, *bij voorb.* aqua, Plin. H. N. XXXVI, 15 prope fin. Frontin. de aquae duct. 8, *zeker water*, *dat naar* Rome *op het Kapitool gebracht werdt: misſchien*, *omdat het laauw was*, *ten minſten laauwer*, *dan anders: gevolglijk zou* tepulus, a, um, *laauw*, *laauwächtig zijn*.

TER, *driemaal*, Cic. Roſc. Am. 46. Cato R. R. 104: ter in annum teſſeras dare, Sueton. Aug. 40, i. e. *driemaal 's jaars*, *alle jaaren driemaal*: ter conſul, Plin. Paneg. 60: ter & vicies, *drie en twintigmaal*: Plin. H. N. VII, 28 poſt med.: ter decies, *zie* Terdecies: *van daar* ter centum *of* tercentum *driehonderd*, *bij voorb.* ter centum annos, Virg. Aen. I, 272 (276): ter centum meſſes, ter centum muſta, Ovid. Met. XIV, 146: *dus ook* ter centeni, ae, a, *driehonderd*, Martial. II, 1, 1: ter quinquagenos ſues habere, i. e. 150, Varr. R. R. II, 4 extr.: ter quatuor *twaalf*, *bij voorb.* ter quatuor corpora, Enn. ap. Cic. Div. I, 48 extr.: *dus ook* ter deni *dertig*, ter decies *dertienmaal enz.*: *ook ſtaat* bis ter *voor* bis tres *of* bis terni, i. e. *zes*, *bij voorb.* bis ter ulnarum toga, Horat. Epod. IV, 8, *alwaar* Bentley bis trium *lezen wil; men zou ook* bis ternum (*voor* ternorum) *lezen kunnen*. *Van daar* bis aut ter, Celſ. IV, 12, *twee of driemaal*: *ook* ter & quater, Horat. Od. I, 13, 3, *of* ter quaterque, Ibid. Sat. II, 7, 76, *of* terque quaterque, Virg. Georg. II, 398: *doch*, *het kan ook ſtaan voor meermalen (dichterlijk)*. Not. 1) ter *driemaal voor meermaal*, Virg. Aen. I, 116 (120). III, 421. IV, 690. X, 873: *dus ook* terque quaterque, Virg. Georg. II, 398: ter quaterque, Horat.: ter & quater, Horat., *zie hier voor*. 2) ter *voor zeer*, *bij voorb.* ter amplus, Horat. Od. II, 14, 7: ter felix, Ovid. Met. VIII, 51: *dus ook* terque quaterque, *bij voorb.* o terque quaterque beati, Virg. Aen. I, 94 (98). Ook felix ter & amplius, i. e. *buitengemeen gelukkig*, *hoogst gelukkig*, Horat. Od. I, 13. 17, *eigenlijk meer dan driemaal gelukkig*.

TERCENARIUS, a, um, *voor* trecenarius, *bij voorb.* ex tercenario VII coh., Inſcript. ap. Gruter. p. 387 n. 8, *alwaar het eenen rang of post bij het leger ca. duidt*.

TERCENTENI, ae, a, *of beter* TERCENTENI, ae, a, *driehonderd*, *voor* treceteni, Martial. II, 1, 1.

TERCENTUM, *beter* TER CENTUM, *driehonderd*, Virg., *zie* Ter.

TERDECIES, *beter* TER DECIES, *dertienmaal*, Juvenal. XIV, 28. Vitruv. IX, 4.

TERDENI, *beter* TER DENI, ae, a, *dertig*, *elk dertig*, Virg. Aen. VIII, 47. Ovid. Faſt. IV, 635. *Ook* Singul., *bij voorb.* ter deno bove donatur, Sil. XV, 259.

TEREBINTHINUS, a, um, *van den terpentijnboom*, *bij voorb.* reſina, Plin. H. N. XXIV, 6 extr. Celſ. V, 26 extr.: tabula, Petron. 33.

TEREBINTHUS, i, f. *terpentijnboom*, Virg. Aen. X, 136. Plin. H. N. XIII, 6. XXIV, 6.

TEREBRA, ae, f. *een werktuig om te booren*, *eene boor*, *bij voorb. tot hout*, Cato R. R. 41. Colum. IV, 29 extr. Plin. H. N. XVII, 15. XXXVII, 13. *Daedalus zal de uitvinder der booren zijn*, Plin. H. N. VII, 56 ante med. *Van daar* aliquem terebra pertundere, *als een ſpreekwoord* i. e. vi extorquere vel ſcrutari, et curioſius quaerere, Plaut. ap. Non. cap. 1 n. 315. *Ook* a) *als een heelkundig inſtrument*, *om te booren*, Celſ. VIII, 3. b) *als een krijgswerktuig*, *om den muur door te booren*, Vitruv. X, 19.

TEREBRATIO, onis, f. 1) *het booren*, Colum. IV, 29 poſt med. §. 13. V, 11 poſt med. §. 12. 2) *het geboorde gat*, *bij voorb.* tranſlata ex terebratione in terebrationem, Vitruv. IX cap. ult. poſt med.

TEREBRATUS, us, m. i. q. terebratio, Scrib. Larg. 206.

TEREBRO, are, *booren*, *doorbooren*, *bij bij voorb.* oſſa capitis, Epit. Liv. 52: vitem, Cato R. R. 41. Colum. V, 9 extr. Plin. H. N. XVII, 15, lumen (i. e. oculum) telo, Virg. Aen. III, 635: gryllus terram terebrat, Plin. H. N. XXIX, 6 prope fin.: fuit articulis ita firmis, ut recens & integrum malum digito terebraret, Sueton. Tiber. 68: terebrato per rara foramina buxo effeci, ut tibia longa daret ſonos, Ovid. Faſt. VI, 697: terebrata gemma, Vitruv. IX, cap. ult.: cavas uteri latebras, Virg. Aen. II, 38: *ook booren*, *d. i. door booren iet maken*, *bij voorb.* foramen, Vitruv. X, 22: *van daar* 1) *Tropisch*, *bij voorb.* ut terebrat, Plaut. Bacch. V, 2, 82, *hoe zij boort!* ſcil. *tegen mij*, *d. i. mij zoekt te winnen*, *alle moeite aanwendt enz.* 2) ſalinum terebrare, Perſ. V, 138, *in een zoutvat zout zoeken in alle hoeken (omdat er weinig in is)*, *gevolglijk het als 't ware*, *met den vinger doorbooren*.

TEREDO, inis, f. (*Τερηδών*) *een worm*, *die knaagt*, 1) *in het hout*, *houtworm*, Ovid. Pont. I, 1, 69. Colum. IV, 24, 6. Vitruv. V, 12: *ook* Plin. H. N. XVI, 4, *alwaar hij zegt*: teredines — rodunt dentibus; hae tantum in mari ſentiuntur, nec aliam putant teredinem proprie dici, terreſtres tineas vocant: *en* Ibid. 40 extr., lan,

loricem in maritimis navibus obnoxiam teredini tradunt. 2) *in andere dingen*, *bij voorb. kleederen enz.*, Plin. H. N. VIII, 48 extr.: *in het vleesch*. Ibid. XXVIII, 20: mororum succus celerrime teredinem fecit, Ibid. XXIII, 7 post med.

TERES, ĕtis, *langwerpig rond*, *bijzonder met eenige gladheid*, *bij voorb. een paal*, *werpspies enz.*, *bij voorb.* hastile, Liv. XXI, 8: stipes. Caes. B. G. VII, 73: palus, Colum. IV, 33: truncus arboris, Virg. Aen. VI, 207: incumbens tereti olivae, Ibid. Ecl. VIII, 16: tereti pugnant mucrone veruque Sabello, Virg. Aen. VII, 665: tereti aere tinnitus ciere i. e. aereis bacillis crotalorum usum praebentibus, Catull. LXIII, 262: fusus, Ovid. Met. VI, 22: virga, Ibid. II, 735: habena fundae, Virg. Aen. XI, 579: catena, Lucan. III, 565: zona, Ovid. Fast. II, 320. i. e. *misschien uit riemen gemaakt of smeedig*: *bijzonder van de deelen des ligchaams*, *smeedig*, *vleeschig*, *bij voorb.* cervix. Lucret. I, 26 Virg. Aen. VIII, 633: sura, Horat. Od. II, 4, 21: teretibus esse membris, Sueton. Caes. 45: digiti, Ovid. Art. I, 621: brachiolum, Catull. LX, 181: puer, Horat. Epod. XI, 28: *ook van andere dingen*, *bij voorb.* rupit teretes Marsus aper plagas, Ibid. Od. I, 1, 28: mitra, Claudian. in Eutrop. II, 185: bostum, Catull. LXIII, 359: lapilli, Ovid. Met. X, 260: gemma, Virg. Aen. V, 313: cylindrus i. e. gemma, Juvenal. II, 61: jaspis, Claudian. Proserp. II, 40: *van daar* 1) *rond*. 2) *lang*, *bij voorb.* coma, Varr. ap. Non. 4 n. 251. 3) *glad*, *bij voorb.* filum, *bij voorb. bij eene spinneweb*, Plin. H. N. XI, 24: *van daar Tropisch*, sapiens teres atque rotundus, Horat. Sat. II, 7, 86, i. e. *die aan het aardsche niet hangen blijft*: *ook* oratio, Cic. Or. III, 52, i. e. *die niets overtolligs heeft*; *doch het zou ook kunnen zijn*, *smaakvol*. 4) *smaakvol*, *fijn*, *bij voorb.* aures, Cic. Or. 9, *en de optgen.* Or. 4: oratio, Cic., *zie hier voor*: Ciceroni mollius teretiusque visum est, in quinta in Verrem (Verr. V, 66) fretu scribere quam freto. Perangusto, inquit, fretu: erat enim crassius vetustiusque perangusto freto dicere.

TERGĔMINUS *of* TRIGEMĬNUS, a, um, 1) *drievoudig*, *bij voorb.* tergeminus vir, Ovid. Trist. IV, 7, 16, i. e. Geryon: tergeminus canis, Ibid., i. e. Cerberus, *die drie hoofden heeft*: Tergemina Hecate, Virg. Aen. IV, 511, i. e. *die in den hemel* Luna, *op de aarde* Diana, *en in de onderaardsche wereld* Proserpina *heet*, *zoo als men het in 't gemeen pleegt te verklaren*, *zie* Hecate: tripectora tergemini vis Geryonai, Lucret. V, 28: cui tres sunt linguae, tergeminumque caput, i. e. Cerberus, Tibull. III, 4, 88: tergemina nox i. e. trinoctium, Stat. Theb. VI, 289: cui nova tergemina pectebat Gratia dextra, Ibid. Sylv. III, 4, 83, *dewijl er drie gratiën of bevalligheden zijn*: tergemini honores, Hor. Od. I, 1, 7, i. e. *het Ædilitschap*, *Praetorschap en Consulaat*; *doch er zouden ook andere eerbewijzingen*, *bij voorb. zegepraal*, *Ovatio enz. kunnen verstaan worden*, *en* tergemini *kan voor* multi, plures, *staan*: jus tergeminae prolis, Stat. Sylv. IV, 8, 21: Iovis ignis tergeminus i. e. fulmen trisulcum, Ibid. I, 1, 91: quorundam pomorum trigemina natura est, Plin. H. N. XV, 28 post med.: verba illa Ciceronis trigemina, decepit, fefellit, impulit, Gell. XIII, 24 post med.: fetus pecudum, quae trigemino partu commendantur, Colum. III, 20 post med.: trigemina victoria, Liv. VI, 7 in.: *van daar van kinderen of broeders en zusters*, *die te gelijk geboren worden*, *bij voorb.* trigemini filii, Plaut. Mil. III, 1, 122: *dus ook* trigemini fratres. Liv. I, 24. *Ook eenvoudig* Trigemini, Colum. III, 8, *of* Tergemini, Plin. H. N. VII, 3, i. e. *drielingen*: *ook van beesten*, *bij voorb.* pecus caprile parit nonnunquam trigeminos, Colum. VII, 6 post med. 2) *voor meervouwig of veelvouwig*, *bij voorb.* honores, Horat., *zie boven*: At tibi tergeminum mugiet ille sophos, Martial. III, 46, 8. Not. Trigemina porta *heette eene poort te Rome*, Liv. IV, 16. XXXV, 10 *en* 41. Plaut. Capt. I, 1, 22. Plin. H. N. XVIII, 3 med. *Van waar deze poort dus heette*, *kan men niet zeker zeggen*.

TERGĔO *en* TERGO, si, sum, 2 *en* 3, *afwisschen*, *droogen*, *schoonmaken*, *bij voorb.* manus terguntur, Varr. L. L. V, 8 extr.: qui tergunt, Cic. Parad. 5: lumina lacrymantia tersit, Ovid. Met XIII, 132: nares tergere, Quintil. XI, 3, 121: frontem sudario tergeret, Ibid. VI, 3, 60: fossas veteres tergeri, Cato R. R. 2: fossas veteres tergere, Colum. II, 22: tergeri aut ornari, Plaut. Poen. I, 2, 10: oculos pedibus tergeant, Plin. H. N. XI, 48: mensam mentae tersere virentes, Ovid. Met. VIII, 663: spissaque de nitidis tergit amoma comis, Ibid. Her. XXI, 166: vasa aspera, Juvenal. XIV, 62, i. e. *afwisschen*, *blank maken*: *dus ook* spicula lucida tergent (tergunt), Virg. Aen. VII, 126: arma tergere, Liv. XXVI, 51, i. e. *afwisschen*, *om ze blank te maken*: *van daar* gallina tergere palatum, Horat. Sat. II, 2, 24, *het verhemelte met een hoen afwisschen*, *d. i. een hoen eten* (*dit schijnt eene gemeene uitdrukking te zijn*). *Van daar Tropisch*, *bij voorb.* scelus tersit, Sen. Herc. Oet. 907, i. e. expiavit: Quem (librum) si terseris aure diligenti, Martial. VI, 1, 3, i. e. *verbeterd hebben*. *Van daar* Particip tersus, a, um, *afgewischt*, *afgedroogd*, *schoon*, *bij voorb.* mulier, Plaut. Stich. V, 5, 4: plantis tersis, Ovid., *zie hierna*: *van daar Tropisch*, *zuiver*, *d. i. onvervalst*, *schoon*, *aardig*, *net*, *bij voorb.* vir in judicio literarum tersissime, Stat. in Praefat. lib. 2 Sylv.: praefationes tersae, Plin. Epist. II, 3: leges opus (i. e. elegos) tersum, molle, jucundum, Ibid. IX, 22: judicium acre tersumque, Quintil. XII, 10, 20: Elegiae tersus atque elegans videtur auctor Tibullus, Quintil. X, 1, 93: tersum ac limatum esse oportere, Ibid. XII, 10, 50: ut tersis niteant talaria plantis, Ovid. Met. II, 736: multo est tersior ac purus magis Horatius, Quintil. X, 1, 94. Not. Tertus, a, um, *voor* tersus, *bij voorb.* galea, Varr. ap. Non. 2 n. 847: tersi atque unctuli, Varr. ibid.

TERGĬNUS *of* TERGINUS, a, um, *van de huid*, *van vel*, *of leder*, *bij voorb.* calix terginus, Lucil. ap. Non. 2 n. 99, *gelijk* Scaliger *leest*: *het vers luidt dus*: Cuia opera terginu' calix per castra cluebat: *van daar* terginum (scil. instrumentum), *karwats*, Plaut. Pseud. I, 2, 21. Lucil. ap. Non. 4 n. 459.

TERGIVERSANTER, *met weigering*, *ongeern*, *bij voorb.* inire pugnam, Vellej. I, 9.

TERGIVERSĀTĬO, onis, f. *eigenlijk*, *als men den rug toekeert*, *gevolglijk er niet geern aan wil*; 1) *weigering*, *bij voorb.* mora & tergiversatio, Cic. Mil. 20 extr., *tenzij het talming is*, *dan zou het een* Pleonasmus *zijn*, *hoedanigen er meer zijn*: locum nullum excusatio haberet, nec moram tergiversatio. Auct. B. Afric. 8. 2) *talming*, *vertoeving*, *bij voorb.* Appius multis tergiversationibus extraxisse censuram traditur, donec cet., Frontin. de aquaeduct. 5: *dus ook misschien* Ego vero Apuliam — et tergiversationem istam probo, Cic. Att. X, 7, *tenzij het weigering is*; *de geschiedenis hier toe is onbekend*.

TERGIVERSĀTOR, ōris, m. *die niet geern ergens aangaat*, *die weigert*, *talmt*, Lucil. ap. Gell. XI, 7.

TERGIVERSOR, atus sum, ari, *eigenlijk*, *den rug toekeeren*: *van daar niet geern ergens aangaan*, *er ongeern aangaan*, *weigeren*, Cic. Tusc. V, 28. Cic. Att. VII, 1. Cic. Planc. 19. Cic. Flacc. 20. Pandect. XLVIII, 16, 1: non cunctator & tergiversator, Cic. Att. VII, 12 med.: *ook in disputeeren*, Cic. Offic. III, 31. Cic. Tusc. III, 18: *ook kan men het vertalen*, *talmen*, *bij voorb.* consules tergiversari, Liv. II, 23 extr.: *ook kan men het één en ander uit het voorgaande hier toe brengen*.

TERGO, *zie* Tergeo.

TERGŌRO, are, *bij voorb.* se luto, Plin. H. N. VIII, 52, i. e. *zich met slijk bedekken of overdekken* (*van zwijnen*). *Meer komt het niet voor*.

TERGUM, i, n. *de rug*, *van menschen en beesten*, *bij voorb. van menschen*, Asin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 32 med.: tuus deus non digito redundat, sed capite, collo, alvo, tergo cet., Cic. Nat. D. I, 35: tergo ac capite puniri i. e. virgis caedi & securi feriri, Liv. III, 55 extr.: aliquem a tergo adoriri, Cic. Mil. 10, i. e. *in den rug*, *van achter*: *dus ook* a tergo, a fronte, a lateribus tenebitur, Cic. Phil. III, 13: in tergo, *op den rug*, Plaut. Capt. III, 4, 117: dabitur supplicium mihi de tergo vestro, Ibid. Asin. II, 4, 75: *van ossen*, Cic. Nat. D. II, 63, *van kraanvogels*, Ibid. II, 49: *van daar* terga vertere, Caes. B. G. I, 53. III, 21. B. C. III, 63: *eigenlijk*, *den rug omdraaijen*, *d. i. vluchten*, *de vlucht nemen dus ook* terga dare, Liv. XXII, 29. XXXVI, 38, i. e. *vluchten*: *ook* terga dare hosti, Liv. II, 51, i. e. *voor den vijand vluchten*, *van hem op de vlucht geslagen worden*: *dus ook* terga praebere fugae, Ovid. Met. X, 706, i. e. *vluchten*: *ook* terga fugae celeri praestare, Juvenal. XV, 75, *of* terga praestare hosti, Tacit. Agric. 37: *van daar* terga i. e. *vlucht*, Ovid. Art. I, 209: terga caedere, Liv. II, 11, *in den rug*, *d. i. van achter inhouwen*: *ook heet* dare terga, Prop. III, 9 (8), 6, *onder den last bezwijken*: *ook heet* terga praebere Phoebo (i. e. soli) *zich in de zon bevinden*, Ovid. Met. IV, 714, *eigenlijk de rug aan de zon overlaten*, *of prijs geven*: post tergum *van achter*, *bij voorb.* unam (peram) post tergum dedit, Phaedr. IV, 9, 2, i. e. *van achter*, *of op den rug*: *ook achter zich*, *bij voorb.* qui jam post terga reliquit sexaginta annos, Juvenal. XIII, 46. *Van daar* 1) *het achterste of van ons afgekeerde deel eener zaak*: *van daar* castris ab tergo vallum objectum, Liv. XXVI, 42, i. e. *van achter*: ad terga collis, Liv. XXV, 15: *dus ook van een boek*, *bij voorb.* scriptus & in tergo — Orestes, Juvenal. I, 6, *van eenen boom*, *bij voorb.* quae (arbor) terga obvertit axi, Virg. Georg. II, 271. 2) *de oppervlakte eener zaak*, *bij voorb. van het veld*, Virg. Georg. I, 97. II, 236: *van eene rivier*, Ovid. Pont. I, 2, 82. Claudian. B. Get. 339: *van de zee*, Lucan. V, 564. IX, 341. 3) *bedekking*,

king, dek, overtrekzel, bij voorb. lines terga clypei, Virg. Aen. X, 784: tot ferri terga, Ibid. 482. 4) *het ligchaam, bij voorb. eener slang*, Virg. Georg. III, 426. Aen. II, 208: *dus ook* centum terga suum, Virg. Aen. I, 635 (639), i. e. *honderd zwijnen; waarschijnlijk, om dat men bij de beesten bijna alleen den rug ziet: dus ook* immania terga resolvit (Cerberus), fusus humi, Virg. Aen. VI, 422: nigrantes terga (i. e. quod adtinet ad terga) juvencos, Ibid. 243, i. e. *ligchaam of huid. Dus ook* terga suis sordida, Ovid. Met. VIII, 648. *is misschien het geheele zwijn.* 5) *huid, vel, leder, bij voorb.* taurino circumdare tergo, Virg. Aen. I, 368 (372): *dus ook* ferre novae nares taurorum terga recusant, Ovid. Art. II, 655, i. e. *runderleder of het daar uit gemaakt:* nigrantes terga juvencos, Virg., *zie hier voor:* rupit terga novena boum, Ovid. Met. XII, 95, i. e. *runderhuiden van het schild: van daar het geen uit vel of leder gemaakt is, bij voorb. lederen zak, schild enz., bij voorb. lederen zak*, Ovid. Met. XV, 304: *dus ook* bovis tergo, Ibid. XIV, 225: pulsant terga, Stat. Achill. II, 184. i. e. tympana: *dus ook* et feriunt molles taurea terga manus i. e. tympana, Ovid. Fast. IV, 342: *dus ook* Idaea terga i. e. tympana, Stat. Theb. VIII, 221: tergum Sulmonis, Virg. Aen. IX, 412, i. e. *schild: dus ook* tergo decutit hastas, Ibid. X, 718: Ferre novae nares taurorum terga recusant, Ovid. Art. II, 655, i. e. *uit runderleder gemaakte dingen, bij voorb. op onze wijze, stevels, schoenen enz.:* duro intendere brachia tergo i. e. caestibus, Virg. Aen. V, 403. Not. Tergus, i, m., *bij voorb.* tergum familiarem, Plaut. Asin. II, 2, 52, *zoo leest* Nonius cap. 3 n. 242; *doch in de* Codd. *staat ook* familiare.

TERGUS, oris, n. i. q. tergum, *de rug, bij voorb.* in tergus, Virg. Aen. IX, 764, *zoo leest ook* Charisius: *dus ook* tergoris adscensum, Colum. VI, 37 extr.: aurea, quam molli tergore vexit ovis, Prop. II, 25, 6. *Van daar* 1) *het ligchaam, bij beesten; want bij dezen ziet men bijna altijd den rug, bij voorb.* quos tergoribus ligant angues, Petron. 89: *dus ook* resecat de tergore (suis) partem exiguam, Ovid. Met. VIII, 649, i. e. *van gerookte verkens; vooraf hadt hij daarvoor* sordida terga suis *gezegd; doch het een en ander kan ook een schink zijn:* divisum tergus juvenci *voor* juvencus, Phaedr. II, 1, 9: squalenti tergore serpens, Sil. III, 209. 2) *huid, vel, bij voorb.* tergora deripiunt costis, Virg. Aen. I, 211 (215): Ventriculus constat ex duobus tergoribus, Cels. IV, 1 med.: cutis circa glandem — extenditur; deinde juxta pubem in orbem tergus inciditur, donec coles nudetur, Ibid. VII, 25 in., i. e. *huid:* superius tergus relaxatum, Ibid. sect. 2: durissimum dorso tergus, ventri molle, Plin. H. N. XVIII, 10 (*van den olyfant*): per triduum detrito tergore (ovis), Colum. VII, 4 extr.: cf. Varr. L. L. IV, 22 post med.: septem taurorum terga gestare, Ovid. Met. XIII, 347, *zeven runderhuiden, d. i. schild daar uit; doch het kan ook* (zoo als tergum) *bedekking, overtrekzel* (*over het schild*) *zijn.* 3) *bedekking, bij voorb. pantser, schild, bij voorb.* Martis tergus Geticum, Martial. VII, 2, 6, i. e. *pantser:* septem taurorum tergora, Ovid., *zie hier voor: van daar nuts, zie hier voor.*

TERMEN, inis, n. *voor* terminus, Acc. ap. Varr. L. L. IV, 4.

TERMENTARIUM, i, n. *een linnen doek, bij voorb.* hinc linteum, quod teritur corpore, termentarium, Varr. L. L. IV, 4.

TERMENTUM, i, n. i. e. *schade, bij voorb.* termento fuit, Plaut. Bacch. IV. 9, 5: *doch* Salmasius *wil* tormento *lezen:* cf. Festus, *welke zegt, dat* Plautus *in* Bacchid. termentum *gebruikt, in plaats van* detrimentum.

TERMES, itis, m. *een tak, bij voorb.* olivae, Horat. Epod. XVI, 45: palmae, Gell. III, 9 extr.: inculto Sylvanus termite gaudens, Grat. Cyneg. 20: cf. 132 *en* Festus.

TERMINALIS, e, 1) *de grenzen of den grensgod* (Terminus) *betreffende, daar toe behoorende*, terminos effodere arboresve terminales evertere, Paul. Sentent. V tit. 22: *van daar* Terminalia (scil. solennia of sacra), *het feest van* Terminus *of den Grensgod*, Cic. Phil. XII, 10. Cic. Att. VI, 1. Varr. L. L. V, 3. Liv. XLIII, 11. XLV, 44. Horat. Epod. II, 59: *dit viel op den* 23. *February* (VII Cal. Mart.) *volgens* Lactant. de mort. persecut. 12. *Eene beschrijving geeft* Ovid. Fast. II, 639 sqq. 2) *het einde betreffende*, tuba. *bij voorb.* tubae terminalis cantus, Apul. Met. X post med. p. 253, 22 Elm., i. e. *die het teken geeft, dat, bij voorb. het spel uit is.*

TERMINATIO, onis, f. 1) *grensstelling*, Inscript. ap. Gruter. p. 197 n. 5 *en* p. 198 n. 2. 2) *bestemming, vaststelling, bij voorb.* aurium, Cic. Or. 53, i. e. *oordeel:* rerum expetendarum, Cic. Fin. V. 10: quorum (verborum) descriptus ordo alias alia terminatione concluditur, i. e. modo hunc modo illum terminum & positionem (locum, ordinem) verborum structurae imponendo, Cic. Orat. 59. 3) *eindiging, einde, bij voorb.* alia terminatione, Cic. Orat. 59, *zie hier voor.*

TERMINO, avi, atum, are, *let begrenzen, omgrenzen, ingrenzen, insluiten, door grenzen bestemmen, bij voorb.* fana, Liv. V. 50: intra finem loci, quem oleae terminabant, Cic. Caecin. 8: terra mare, et contra mare terras terminat omnes, Lucret. I, 999: pomoerium, Inscript. ap. Gruter. p. 196 n. 4: agrum publicum a privato, Liv. XLII, 1, i. e. *door grenzen afzonderen:* regiones ab oriente Indo, ab occidente Tigri — terminatae, Plin. H. N. VI, 27 post med.: stomachus palato extremo terminatur, Cic. Nat. D. II, 54, i. e. *eindigt, stoot aan enz.:* qui Ianiculo & Alpibus spem possessionum terminabat suarum, Cic. Mil. 27: *van daar* 1) *bestemmen, vaststellen, regulzeren, bij voorb.* fines, Cic. Offic. I, 10 extr.: fines imperii Rom. non terrae sed coeli regionibus, Cic. Cat. III, 11: spem possessionum Ianiculo & Alpibus, Cic., *zie hier voor;* Pythagoras sonos vocis paucis litteris terminavit, Cic. Tusc. I, 25, i. e. *bestemd, bepaalt:* modum magnitudinis & diuturnitatis, Ibid. II, 19: sic immensa planities, ut subjectos campos terminare oculis haud facile queas, Liv. XXXII, 4, *bestemmen, overzien:* gloriam tantam in omne aevum futuram, ut terminari nullo tempore oblivione possit, Justin. XXII, 5: Epicurus bona voluptate terminavit, mala dolore i. e. dixit bona consistere tantum in voluptate, mala in dolore, Cic. Offic. III, 33, *heeft het goed in vermaak gesteld enz. heeft beweerd, dat het daar in bestaat:* natura divitias, quibus contenta sit, parabiles & terminatas habet, sour terminavit, Cic. Fin. I, 13 extr., i. e. *heeft vastgesteld, geregeld:* Praetores terminate jussi, qua — servaretur, Liv. XXXII, 28: *dus ook* lingua vocem terminat, Cic. Nat. D. II, 59, i. e. *geregeld: hier toe zou men kunnen brengen* oratio terminata, Cic. Or. 5 extr., i. e. *behoorlijk geregeld of geördend: doch het kan ook zijn, behoorlijk (d. i. welluidend, numereus) eindigende.* 2) *eindigen, bij voorb.* bellum, Liv. XLI. 21: stomachus palato extremo terminatur, Cic. Nat. D. II, 54 in., i. e. *eindigt*: orationem, Cic. Marc. 11 in.: imperio annuo terminato, Cic. ad Div. II, 12 extr.: si negotium terminetur, Pandect. XLVII, 2, 58: res judicio terminatae, Ibid. L, 16, 230: lis terminata, Ibid. XLII, 1, 45: vult clausulam longa plerumque syllaba terminari, Cic. Or. III, 47 extr., i. e. *eindigen, sluiten:* numerose terminare orationem, Cic. Or. 59: *van daar misschien* oratio terminata, Cic. Or. 5 extr., (*voor* numerose terminata) *numereus, welluidend, vloeiende; dewijl aan Cicero de Perioden of volzinnen niet goed schijnen te eindigen, als zij niet numereus eindigen.*

TERMINUS, i, m. *grens, scheidpaal, bij voorb. grenssteen, grenszuil enz., ook grens, wanneer het ook geen steen of zuil enz. is, bij voorb.* Est inter eos non de terminis, sed de tota possessione contentio, Cic. Acad. IV, 43: instituit ferias religiosas terminis agrorum i. e. Terminalia, Plin. H. N. XVIII, 1: Macedoniae termini perangusti fuere Justin. VII, 1: terminos usque Libyae, Ibid. I, 1: Alexandria in terminis Africae & Aegypti condita, Ibid. XXI, 6: terminos urbis propagare, Tacit. Ann. XII, 23: ponere, Ibid 24: *ook* pangere, *zie hier na: van daar* 1) *de grens, als een persoon, of godheid, grensgodheid, grensgod, god der grenzen*, Liv. I, 55. V, 54 *enz.* Ovid. Fast. II, 641, *en* Festus. 2) *figuurl. de grens, het doel, perk, paal, bij voorb.* jus terminis circumscribere, Cic. Or. I, 16: certos fines terminosque constituere, Cic. Quint. 10: *dus ook* pangere, *bij voorb.* terminos, quos Socrates pegerit (*voor* pepigerit), Cic. Leg. I, 21: finibus iis, quos lex cupiditatis tuae, non quos lex generi tui pepigerat, Cic. Pis. 10: Pompeii res gestae iisdem, quibus solis cursus, regionibus ac terminis continentur, Cic. Cat. IV, 10: hos terminos dignitati ac verecundiae tuae statuo, Plin. Ep. VI, 29: ego te redigam ad egestatis terminos, Plaut. Asin. I, 2, 13: oratoris facultatem ingenii sui terminis describere, Cic. Or. I, 49. 3) *grens of doel, d. i. het einde, bij voorb.* contentionum, Cic. ad Div. VI, 22: vitae termini, Cic. Rab. Perd. 10.

TERMITEUS, a, um, *van den olijfboom afgebroken, bij voorb.* ramus, Grat. Cyneg. 447, i. e. *olijftak.*

TERMO, onis, m. *voor* terminus, Enn. ap. Fest. *tweemaal.*

TERNARIUS, a, um, *uit drie bestaande, drie in zich bevattende, bij voorb.* scrobs, Colum. XI, 2, 28, i. e. *van drie voeten.*

TERNI, ae, a, 1) *drie bij verdeelingen, elk drie, bij voorb.* in jugera singula ternis medimnis decidere, Cic. Verr. III. 48: pariunt ter ternas, Varr. II, 1, 12: pariunt — novissimo (fetu) ternas (ova), Colum. VIII, 14, 5: ternis in die pilulis, Plin. H. N. XX, 17 post med.: ternos juvencos in naves, Virg. Aen. V, 247: *van daar* terni deni *dertien*, Plin. H. N. XVIII, 26 in. 2) *drie in 't gemeen, bij voorb.* guttura, Ovid. Met. X, 22. Virg. Aen. V, 560. Tibull. IV, 1, 112. Not. 1) Singul. ternus *komt ook voor, d. i. drie-*

drievoudig, *bij voorb.* ordo, Virg. Aen. V, 120: te Gratia terna adſlavit, Claudian. de laud. Seren. 88. 2) *de* Genitivus terrum *is menigvuldiger dan* ternorum, *bij voorb.* Plin. H. N. XVI, 36 extr. XX, 17 extr., *voor* ternus, terni, *is ook menigvuldig* trinus *en* trini.

TERNIDENI *of* TERNI DENI, ae, a, *der-tien* (*niet dertig*), Plin. H. N. XVIII, 26 in.

TERNĬO, ōnis, m. *een drie*, Gell. I, 20.

TERNOX, ctis, f. *een drievoudige nacht*, *bij voorb.* Herculea, Stat. Theb. XII, 301, i. e. *drie nachten achter elkander*, *waarin* Herkules *geteeld is*.

TERNUS, a, um, *zie* Terni.

TERO, trivi, tritum, 3. 1) *wrijven*, *d. i. wrijvend aanraken*, *bij voorb.* oculos, Terent. Eun. I, 2, 23, *de oogen wrijven*, *om er tranen uit te haalen*: *dus ook* triſti (*voor* triviſti) lumina, Catull. LXV, 30. *Verders*, dentes, *bij voorb.* dentibus tritis in ſtipite, Ovid. Met. VIII, 369: lapis lapidem terit, Plaut. Aſin. I, 1, 16, (i. e. *in den molen*): teritur lignum ligno, ignemque concipit adtritu, Plin. H. N. XVI, 40 ante med.: crura pumice, Ovid. Art. I, 506, i. e. *wrijven*, *gladmaken*: ſuccina trita redolent, Martial. III, 64, 5. *Van daar* a) *wrijven*, *om glad te maken*, *polijſten*, *gladmaken*, *bij voorb.* radios rotis, Virg. Georg. II, 444, *alwaar men het ook kan vertalen draajen*: crura pumice, Ovid. Art. I, 506. *Van daar* tritus, a, um, *fijn*, *volſmaak*, *het goede en ſchoone ligt gewaarwordende*, *bij voorb.* aures, Cic. ad Div. IX, 16; *doch het kan ook heeten*, *geöefende*. b) *betreden*, *voorāl dikwijls*, *bij voorb.* *den weg*; *dewijl hij daardoor gewreven*, *ook allengs glad wordt*, *bij voorb.* viam, Ovid. Art. I, 52: Appiam (viam), Horat. Epod. IV, 14: iter, Virg. Georg. I, 380: porticum, Martial. II, 11, 2: limina, Ibid. X, 10, 2: ſylvis, qua nullo humano ſit via trita pede, Tibull. IV, 13, 10: loca nullius ante trita ſolo, Lucret. I, 926: ſemitas cavent humania veſtigiis tritas, Plin. H. N. VIII, 32 in.: adpatetque tritum iter (cancrorum), Ibid. IX, 31: *ook betreden*, *of ergens heen gaan*, *bij voorb.* mea nocturnis trita feneſtra dolis, Prop. IV, 7, 16: *dus ook* interiorem metam curru terere, Ovid. Art. II, 426, *zich naar den binnenſten naald houden*, *daar heen rijden* (*Tropisch*), *d. i. niet buiten 't ſpoor gaan*, *zich behoorlijk binnen de palen houden*. *Van daar* tritus, a, um, *betreden*, *ook dikwijls betreden*; *gevolglijk gebaand en gewoon*, *bij voorb.* iter in Graeciam, Cic. Phil. I, 3: via trita, Cic. Brut. 81: via tritiſſima, Senec. de vit. beat. 1: *ook* ſpatium tritum relinquunt quadrijugi (i. e. *zonnepaarden*), Ovid. Met. II, 167: *ook is* via trita, *een afgelegen weg*, *bij voorb.* curvis Appia via trita rotis, Ovid. Pont. II, 7, 44. *Van daar Tropisch*, *iet dikwijls gebruiken*, *gevolglijk*, *het gemeen*, *bekend*, *of gemaklijk maken*, *bij voorb.* hoc verbum heſterno ſermone ſatis trivimus, Cic. Acad. IV, 6 extr.: nomina novarum rerum conſuetudo diurna terit, Cic. Fin. III, 4: teritur noſter ubique liber i. e. legitur, Martial. VIII, 3, 4: teritur a centurione liber i. e. ſaepe legitur, Ibid. XI, 4, 4. *Van daar* tritus, a, um, *gemaklijk*, *gewoon*, *in den mond van velen te vinden*, *bekend*, *bij voorb.* tritum ſermone proverbium, Cic. Off. I, 10: faciamus hoc verbum uſitatius ac tritius, Cic. Acad. I, 7 med.: tritior mos, Plin. H. N. XXXIII, 12: quid in Graeco ſermone tam tritum atque celebratum eſt, quam cet., Cic. Flacc. 27. c) *oefenen*, *ſchijnt niet voorkomen*: *van daar* tritus, a, um, *geöefend*, *bij voorb.* manus tritiores ad aedificandum, Vitruv. II, 1 poſt med.: *dus ook* aures, Cic. ad Div. IX, 16. Cic. Brut. 32. *Doch*, *beide kan ook heeten*, *geſchikt*, *bekwaam*, *zie boven*. d) *dorſchen*, *uitdorſchen*, *of* (*het graan*) *uittreden*, *bij voorb.* frumentum area triverit, Horat. Sat. I, 1, 45: *dus ook* iis (granis) tritis, Varr. R. R. I, 52 extr. e) ſenſu obſcoeno *voor* futuere, *bij voorb.* Bojus Bojam terit, Plaut. Capt. IV, 2, 108, ſi explicatio certa: *dus ook* femina trita inter famulos ſuos, Prop. III, 11 (10), 30. f) *draajen*, *bij voorb.* vitrum torno, Plin. H. N. XXXVI, 26 ante med.: *en zonder* torno, *bij voorb.* radios trivere rotis, Virg. Georg. II, 444. g) *aanraken*, *bij voorb.* calcem terit jam calce Diorea, Virg. Aen. V, 324: calamo labellum, Virg. Ecl. II, 34, i. e. fiſtulam admovere labellis, ſcil. *om daarop te blazen*: cryſtalla labris, Martial. IX, 23, 7, *aan den mond nemen* ſcil. *om daar uit te drinken*, *of enkel daar uit drinken*: *van daar* locum, *eene plaats aanraken*, *d. i. daar heen gaan*, *vaaren*, *die betreden*, *bij voorb.* metam interiorem, Ovid., *zie hier voor*: viam, iter, porticum, feneſtram cet., *zie boven*: flavaeque terens querceta Maricae Liris, Claudian. in conſul. Prob. & Olybr. 259. *Ook kan men hier toe brengen* bis frugibus area trita eſt, Ovid. Triſt. IV, 6, 19, i. e. *het is tweemaal oogst geweest*. *Van daar voor* futuere, *zie hier voor*: *ook lezen*, *bij voorb.* librum, Martial., *zie boven*. 2) *wrijven*, *wrijvend vermolmen*, *in ſtukken wrijven*, *bij voorb. peper enz.*, *bij voorb.* piper, Petron. 74: aliquid in mortario, Plin. H. N. XXXIV, 10 extr.: aliquid in farinam, Ibid. 18: baccam trapetis, Virg. Georg. II, 519: *dus ook* tritus, a, um, *bij voorb.* papaver, Ovid. Faſt. IV, 151: trita inter duos lapides herba, Plin. H. N. XXIV, 19: terra trita ex aqua, Ibid. XXXV, 16: radix in pulverem trita, Ibid. XXVI, 14 poſt med.: *dus ook* via trita rotis, Ovid. Pont. II, 7, 44. *Van daar* a) *maken*, *dat iet allengs ten einde raakt*, *afwrijven*, *opwrijven*, *verſlijten*, *verminderen*, *bij voorb.* tempus ſilices, adamanta terit, Ovid. Triſt. IV, 6, 14: *ook Tropisch*, *beledigen*, *bij voorb.* majeſtatem deorum, Claudian. in Rufin. I, 228, *of verderven*, *te gronde helpen*, *bij voorb.* ut illum dii terant, qui primum olitor caepam protulit, Naev. ap. Priſcian. 6. *Dus ook* tritus, a, um, *bij voorb.* colla boum trita labore, Ovid. Met. XV, 124. *Van daar* veſtis trita, Horat. Epiſt. I, 19, 38: *dus ook* ſubucula, Ibid. I, 1, 96, i. e. *verſleten*, *afgedragen*: pocula labris patrum trita, Martial. XI, 12, 3: tritus cimice lectus, Ibid. XI, 33, 1. *Ook* aliquem, i. e. *verſlijten*, *afmatten*, *al te zeer bezig houden*, *bij voorb.* ſe in opere longinquo, Liv. VI, 8: plebem in armis, Ibid. 27 med. *Van daar* b) *doorbrengen*, *bij voorb.* tempus, Cic. Phil. V, 11. Liv. XXVI, 19: tempus in convivio, Liv. I, 57: aetatem in aliqua re, Cic. Orat. III, 31: otium, Liv. I, 57. Virg. Aen. IV, 27: diem, Liv. XXXVII, 27: diem in ejusmodi negotio, Plaut. Trin. III, 3, 66: altera jam teritur bellis civilibus aetas, Horat. Epod. XVI, 1: aevum ferro, Virg. Aen. IX, 609. Not. Triſti *voor* triviſti, Catull. LXV, 30. *Ook* Perf. terui *haalt* Chariſius *aan* 1.

TERRA, ae, f. 1) *de aarde*, 2) *in 't gemeen*, *in zoo verre zij tegen over lucht*, *water enz. geſteld wordt*, *wanneer het den aarde*, *den aardrijk*, *aardbodem enz.*, *verſtaald kan worden*, *bij voorb.* terram in medio ſitam, Cic. Tuſc. I, 17: terra univerſa locata in media mundi ſede, Cic. Nat. D. II, 39: orbis terrae, *het aardrijk*, *de wereld*, Varr. R. R. I, 9. Cic. Agr. II, 28: orbis terrae judicio, Cic. ad Div. V, 7 extr.: *dus ook* orbis terrarum, *zie beneden*: ſolum terrae, *aarbodem*, Lucret. I, 213: terrae motus, Cic. Div. I, 35, *aardſchudding*, *aardbeving*: a terra usque ad cameram, Varr. R. R. III, 7, 3, i. e. *van den aarbodem af*, *van de aarde af*: infimum ordinem oportet abeſſe a terra non minus tres pedes, Ibid. cap. 8: ad terram dare, Plaut. Capt. IV, 2, 17, *ter aarde werpen*: *dus ook* ad terram accidere, Plaut. Poen. II, 38, *op de aarde vallen*: *dus ook* aliquem in terram defigere colaphis, Ibid. Perſ. II, 4, 22: aliquem ad terram adfligere, Ibid. Perſ. V, 2, 15. Rud. IV, 3, 71: in terram ſtatuere, Terent. Ad. III, 2, 18: de terra *van de aarde*, *bij voorb.* ſaxa tollere, Cic. Caecin. 21: a terra ad coelum percontari, Plaut. Perſ. IV, 4, 54, *als een ſpreekwoord*, *d. i. alles uitvragen*, *tot de grootſte kleinigheid toe*: Terrae, Genit., (*gelijk* humi) *in de aarde*, *op de aarde*, *ook in de aarde*, *gevolglijk voor* in terram, in terra, *bij voorb.* terrae defigitur arbos, Virg. Georg. II, 290: terrae procumbere, Ovid. Met. II, 347: ſternitur & toto projectus corpore terrae, Virg. Aen. XI, 87: partim in doliis defoſſa terrae recondunt, Flor. I, 13: et terrae moeſto cum murmure condit, Lucan. I, 606: ſacra alia terrae celavimus, alia avecta cet., Liv. V, 51 extr.: ille terrae concidit i. e. in terram, Apul. Met. IX poſt med. p. 234, 38 Elmenh.: Terrae filius, Cic. ad Div. VII, 9, ad Att. I, 13 prope fin., *een zoon der aarde*, *d. i.* (*misſchien als een ſpreekwoord*) *een onbekend mensch*, *die als 't ware uit de aarde voortgekomen*, *maar niet in de groote wereld gekomen*, *en gevolglijk onbekend gebleven is*; *wanneer het ook ſomtijds een gering mensch kan zijn*: ignobiles & ignotos terrae filios nominamus, Minuc. Fel. in Octav. 22: *zoo ſtaat ook* terra orti i. e. ignobiles, Quintil. III, 7 extr. *Ook ſtaat dikwijls de* Plur. terrae *voor* terra, *de aarde of wereld*, *bij voorb.* pecunia quanta ſit in terris, Cic. Agr. II, 23: terrarum domini dii, Ovid. Pont. I, 9, 36: hoc per terras nomen habes, Ovid. Faſt. II, 13: populus princeps omnium terrarum, Liv. XLI, 30: Carthaginienſes principes terrarum, Liv. XXIX, 17: redditus his terris, Virg. Aen. VI, 18: mare, terrasque jacentes, Ibid. I, 224 (228): nubes deſcendere in terras, Plin. Ep. VI, 20 poſt med.: vitam in terris agere, Virg. Georg. II, 538: ſub terras, Virg. Aen. IV, 653, *onder de aarde*, *d. i. in de onderäardſche wereld*; ſub terris, Prop. III, 5 (4), 39, *onder de aarde*, *d. i. in de onderäardſche wereld*. *Van daar* orbis terrarum, Cic. Agr. II, 13. Ovid. Pont. IV, 3, 43, i. e. *aardrijk*, *wereldkreits*: *van daar Tropisch*, *voor de menſchen*, *gelijk wij daarvoor ook wereld zeggen*, *bij voorb.* terrasque coërceat omnes, Ovid. Pont. III, 3, 61: pace data terris, Ibid. Met. XV, 832: ſolvent formidine terras, Virg. Ecl. IV, 14: Carthaginienſes principes terrarum, Liv. XXIX, 17: *dus ook* orbis terrarum *de wereld*, *d. i. de menſchen*, Cic. ad Div. V, 7: *ook* orbis terrarum omnium, Cic. Verr. IV, 48. *Ook ſtaat* terrarum *bij* ubi, ubicunque, quoquo, aliquo cet., i. e. *waar ter wereld enz.*; *doch*

doch het kan ook zijn, in welk land; *zie* n. 2. *Ook heet* Terra *de aarde als een persoon of Godin*, *anders* Tellus *of* Cybele cet. *genoemd*, Cic. Nat. D. III, 20. Plin. H. N. II, 63: *van daar* Terra mater, Varr. R. R. I, 1. Liv. VIII, 6. Lucret. II, 992. Ovid. Fast. II, 719. Sueton. Tiber. 75. b) *de aarde*, *of aarde*, *als een flukjen of brokjen aarde*, *bij voorb. dat men werpt*, *bij voorb.* mihi terram injice, Virg. Aen. VI, 365, i. e. *werp aarde op mij*: conjectus terrae, Liv. VII, 6 in.: gleba terrae, Liv. XXXV, 17. *Van daar* aquam & terram petere, Liv. XXXV, 17: *voor* deditionem, *een formulier*: *doch het schijnt tot* n. 2 *te behooren.* 2) *het land*, *d. i.* a) *aarde*, *bij voorb. aan land vaaren*, *te land reizen enz.*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* iter Brundisium terra petere, Cic. Planc. 40: terra eodem pergit, Liv. XXXI, 16, i. e. *te land*: Terram videre, Cic. Mur. 2, i. e. *land zien*, *alwaar het Tropisch staat*: jam me censebam esse in terra atque in tuto loco, Plaut. Merc. I, 2, 84: *van daar* terra aut mari, Plaut. Pseud. I, 3, 83, *of* mari, terra, Cic. Fin. V, 4, *of* terra marique, Vatin. in Cic. Ep. ad Div. V, 9, *te water en te land.* b) *land*, *d. i. landschap*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* qui in hac terra fuerunt, Cic. Amic. 4, *in dit land*: in ea terra i. e. Sicilia, Cic. Verr. IV, 48: a terra remota mea, Ovid. Trist. I, 1, 128: si terram videas, quae fuerat tua, Plaut. Men. II, 1, 4: *ook met de namen der landen*, *bij voorb.* ad terram Arabiam, Ibid. Trin. IV, 2, 88: *dus ook* terra Italia, Liv. XXXIX, 1: Africa, Ib. XXIX, 23: Hispania, Ibid. XXXVIII, 58: *verders* Pharsalia, Ibid. XXXIII, 6: abire in aliquas terras, Cic. Catil. I, 8, i. e. *in andere landen.* *Van daar* aquam & terram petere, Liv. XXXV, 17, *water (d. i. rivieren) en land eischen*, *gevolglijk eischen*, *dat men zich met het land overgeven zal.* *Van daar staat* terrarum *bij* Adverbia *van plaats*, *als* ubi, ubicunque, quoquo, aliquo cet., *bij voorb.* ubi terrarum sumus, Cic. Rab. Post. 13, i. e. *in welk land zijn wij toch? (of waar zijn wij toch in de wereld?)*: ubi terrarum esses, ne suspicabar quidem, Cic. Att. V, 10, *in welk land*, *of waar ter wereld*: ubicumque terrarum & gentium, Cic. Verr. V, 55: qui ubicumque terrarum sunt cet., Cic. Phil. II, 44: Quoquo hinc asportabitur terrarum, Terent. Phorm. III, 3, 18: migrandum Rhodum aut aliquo terrarum, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 1. *Men kan het ook*, *in de wereld*, *vertalen.* Not. terras (Genit.) *voor* terrae, Naev. ap. Prisc. 6.

TERRAEMŌTUS *of beter* TERRAE MOTUS, Cic. Harusp. 28 extr. Cic. Div. I, 35. Lucret. VI, 586, *aardschudding*, *aardbeving*, *zie* Terra. *Dat het twee woorden zijn*, *ziet men ook daar uit*, *om dat het gescheiden voorkomt*, *bij voorb.* maximus terrae memoria mortalium exstitit motus cet., Plin. H. N. II, 84: cum terrae saepe fremitus, saepe mugitus, motus praedixerint, Cic. Div. I, 28.

TERRĒNUS, a, um, 1) *uit aarde bestaande*, *aarden of van aarde*, *bij voorb.* collis, Liv. XXXVIII, 20: campus, Liv. XXXIII, 17: agger, Sueton. Calig. 19. Virg. Aen. XI, 850: corpora nostra terreno principiorum genere confecta, Cic. Tusc. I, 18 extr.: horrea formicarum, Ovid. Trist. V, 6, 39: vasa terrena, *aarden huisraad*, Plin. H. N. XXXV, 12 post med.: ubi terreno Lycus est epotus hiatu i. e. hiatu terrae, Ovid. Met. XV, 273: in viam terrenam glaream injicere, Pandect. XLIII, 10, 1: corpus (hominis), Quintil. XII, 2, 21: cujus solum terrenum, Colum. I, 6, 12: fornax, Ovid. Met. VII, 107: *van daar* terrenum, Substantive, *aarde*, *akker*, *bij voorb.* herbidum terrenum, Liv. XXIII, 19: genera terreni tria esse, campestre, collinum, montanum, Colum. II, 2 in.: per infinitas terreni species, Ibid. III, 12 in.: terrenum modicum, Ibid. III, 11, 8: impensam terreni pretio suo liberet, Ibid. III, 3, 11: ne quid terreni habeat (radix), Ibid. XII, 56: sepia in terreno parit inter arundines i. e. in terra, Plin. H. N. IX, 51: unum (iter) medio monte, qua (i. e. ubi) terrena erant, Liv. XXXVIII, 20, i. e. *aarde en geene rotzen*, *alwaar men loca verstaan kan.* 2) *in of op de aarde te vinden*, *bij voorb.* bestiae, Cic. Nat. D. I, 37, *landdieren*: *dus ook* terrena (*alwaar men* animalia *verstaan kan*), *bij voorb.* ut aqua piscibus, ut sicca terrenis, Quintil. XII, 11, 13, *tenzij het van den Nominativus* terrenae *is* scil. bestiae: pabulum (*voor de zwijnen*, *als zij in den grond wroeten*, *en bij voorb. wormen vinden enz.*), Colum. VII, 9, 7: homo, Lucan. VI, 400: operibus abstinere numina, Ovid. Met. VII, 248: terrena frigora membri ducere scil. cubando humi, Stat. Theb. II, 404: iter i. e. *reis te land*, Plin. H. N. III, 8. VI, 17 post init.: terrena demonstratio, i. e. explicatio mensurarum itineris terrestris, Ib. VI, 17 post med.: vermes, Plin. H. N. IX, 57 extr.: humor, Cic. Nat. D. II, 16, i. e. *vochtigheid der aarde.* 3) *De aarde betreffende*, *daar toe behoorende*, *bij voorb.* contagio, Cic. Div. I, 27, *aanraking der aarde*: opus, i. e. *land-arbeid*, *veldbouw*, *bij voorb.* abstinere operibus terrenis, Colum. XI, 2 extr.: *dus ook* molitio terrena, Ibid.: frigus terrenum, Stat., *zie hier voor*: hiatus terrenus i. e. terrae, Ovid., *zie hier voor.*

TERRĔO, ui, itum. 2. *iemand verschrikken*, *ontstellen*, *verbaazen*, *bij voorb.* Nec me ista terrent, Cic. ad Div. II, 16: aliquem mortis minis, Cic. Parad. 2: urbem caede incendiisque, Cic. Harusp. 4: suae quemque malae cogitationes terrent, Cic. Rosc. Am. 24: *ook volgt* ne, i. e. *dat misschien*, *bij voorb.* terruit gentes, ne — rediret, Horat. Od. I, 2, 5, i. e. *verschrikte*, *ontstelde*, *dat misschien enz.*: *ook volgt* quo minus i. e. *dat niet*, Caes. B. G. VII, 49; *doch*, *het kan ook heeten*, *afschrikken*, *zie* n. 2: *van daar* territus, a, um, *verschrikt*, *ontsteld*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* territos confirmare, Sallust. Jug. 38 (42): metu venantum territa fugit, Ovid. Met. II, 492: territus hoste novo, Ibid. III, 115: *ook met den Genitivus* animi, Liv. VII, 24. *Van daar* 1) *verbaazen*, *verschrikken*, *jagen*, *bij voorb.* profugam per totum terruit orbem, Ovid. Met. I, 727. 2) *afschrikken*, *verschrikken*, *afhouden*, *bij voorb.* a repetunda libertate, Sallust. in Orat. Lepidi c. Sullam §. 6 p. 938 Edit. Cort. *Ook met* quo minus, *bij voorb.* ut terreret, quo minus hostes insequerentur, Caes. B. G. VII, 49. *Ook seq. Infin.*, *bij voorb.* non territus ire, Manil. V, 575.

TERRESTER, stris, stre, 1) *op de aarde of op het land te vinden*, *aardsch*, *bij voorb.* animantium genus terrestre, Cic. Univ. 10, i. e. *landdieren*, *die op het land leven*: *dus ook* terrestria scil. animalia *of* terrestres scil. bestiae, *landdieren*, *bij voorb.* in terrestribus ova pariunt serpentes, *onder de enz.*, Plin. H. N. X, 62: *dus ook* terrestrium eadem (serpens) sola intra se parit ova cet., Ibid.: tres coelestes & terrestes, Cic. Nat. D. II, 30: terrestre domicilium Iovis, Cic. Verr. IV, 58. *Van daar men het dikwijls vertaalt*, *te land*, *bij voorb.* exercitus, Nep. Themist. 2, *landmagt*, *die niet ter zee dient*: iter terrestre, *eene reis of marsch te lande*, *bij voorb.* Hirt. Alex. 25 en 32: proelium, *een gevecht te land*, Nep. Alcib. 5: terrestrem archipiratam, Cic. Verr. V, 27 extr., i. e. *te land*: ille rudis, ille pastorius populus, vereque terrester, Flor. II, 2 post init., i. e. *op het land enkel blijvende of vechtende*, *gevolglijk niet ter zee vaarende of oorlog voerende*: terrestria membra connecti marinis (membris) i. e. membra corporum s. animantium terrestrium, Lucret. II, 703. 2) *van het land*, *land*, *bij voorb.* coena, Plaut. Capt. I, 2, 86, i. e. *uit keukengewassen*, *moeskruiden*, *die in de aarde groeijen.* 3) *op de aarde blijvende*, *bij voorb.* coturnix, parva avis & terrestris potius, quam sublimis, Plin. H. N. X, 23 post med.: populus, Flor., *zie hier voor*: archipirata, Cic., *zie hier voor.*

TERRĔUS, a, um, *uit aarde*, *van aarde*; *aarden*, *bij voorb.* murus, Varr. L. L. IV, 8: agger, Varr. R. R. I, 14: tumulus, Caes. B. G. I, 43.

TERRĬBILIS, e, *schrikkelijk*, *doende schrikken*, *bij voorb.* mors terribilis est iis cet., Cic. Parad. 2 post med.: quam truculentus, quam terribilis adspectu! Cic. Sext. 8: furiis accensus & ira terribilis, Virg. Aen. XII, 946: noverca, Ovid. Met. I, 147: fera, Ibid. Her. IX, 34: sonitus, Enn. ap. Prisc. 8: tumultus, Enn. ap. Cic. Or. III, 42: terribiles visu formae, Virg. Aen. VI, 277: terribilis adfatu tyrannus, Stat. Sylv. III, 3, 72: terribilis ejus (carceris) facies, Sallust. Cat. 55 (58): terribili squalore Charon, Virg. Aen. VI, 299: terribilora, Liv. IV, 26.

TERRĬCŎLA, ae, m. en f. *een aardbewoner*, Lucil. ap. Lactant. I, 22: inter terricolas coelicolasque vectores, Apul. de deo Socrat. ante med. p. 45, 21 Elm.

TERRICŬLA, ae, f. *het geen verschrikt*, *middel om te schrikken*, *schrik*, *bij voorb.* pertimuistis cassam terriculam adversarii, Afran. ap. Non. cap. 4 n. 319. *Ook zegt* Livius *tweemaal* terriculis, V, 9 extr. *en* XXXIV, 11 extr.; *dit kan van* Terricula *en ook van* terriculum *zijn.* *Het is misschien eigenlijk een* Adject. scil. res.

TERRĬCŬLAMENTUM, i, n. *alles wat schrikt of bang maakt*, *het schrikken*, *schrikbeeld*, *verschrikkende zaak*, *schrikmiddel*, *bij voorb.* inane terriculamentum bonis hominibus —: id genus larvas perhibent, Apul. de deo Socrat. post med. p. 50, 16 Elm.: terriculamenta sepulcrorum, Ibid. Apol. post med. p. 315, 27 Elm., i. e. *spoken.*

TERRĬCŬLUM, i, n. *alles*, *wat verschrikt*, *schrikmiddel*, *schrik*, *schrikbeeld*, *bij voorb.* aufer terricula, Acc. ap. Non. cap. 3 n. 244: Sine tribuniciae potestatis terriculis, Liv. V, 9: nullis terriculis se motos, Liv. XXXIV, 11, *zie* Terricula. *Misschien is het eigenlijk een* Adjectiv. terriculus, a, um (*gelijk* ridiculus cet.), *schrikkend*, *tot verschrikken dienstig*, *daar toe behorende*, *bij voorb.* terricula scil. res. Terriculum scil. aliquid, *of* negotium cet.

TERRĬFĬCO, are, *iemand doen schrikken*, *of verschrikken*, *bij voorb.* mentes, Lucret. I, 134: animos, Virg. Aen. IV, 210;

ato: viros ululatibus femineis, Stat. Theb. VII, 678.

TERRIFICUS, a, um, schrikbaar, schrikverwekkend, schriklijk, bij voorb. vates, Virg. Aen. V, 524: caesaries, Ovid. Met. I, 179: cristae, Lucret. II, 632: sacrum, Val. Fl. I, 786.

TERRIGENA, ae, m. en f. uit of van de aarde geboren, een zoon, of kind der aarde, bij voorb. a) van den allereersten mensch, genus terrigenatum, Lucret. V, 1410. b) de Giganten heeten Terrigenae, omdat de aarde hunne moeder was, bij voorb. Typhoeus terrigena exercitus, Sil. IX, 306: monstra terrigenum Gigantum, Val. Fl. II, 18. c) de menschen, door Jason uit slangentanden (drakentanden) gezaaid, heeten terrigenae, bij voorb. terrigenae fratres, Ovid. Her. XII, 99, en Ovid. Met. VII, 141. Zij heeten ook terrigenae feri, Ovid. Met. VII, 36; ook terrigenae populi, Ovid. Her. VI, 35. d) de menschen van Kadmus uit slangentanden gezaaid, heeten ook terrigenae fratres, Ovid. Met. III, 118. e) de slak (cochlea) heet Terrigena. herbigrada cet., Cic. Div. II, 64 e poëta; doch dit kan ook tot Terrigenus, a, um, behoren. f) de slang heet terrigena, Sil. VI, 524 (van welke Ibid. 152 staat monstrum ira Telluris genitum), en Stat. Theb. V, 506.

TERRILOQUUS, a, um, schriklijk sprekende, bij voorb. dicta terriloqua vatum, Lucret. I, 104.

TERRIPAVIUM, i, n. het slaan op de aarde: uit dit woord zal terripudium, en eindelijk tripudium ontstaan zijn, gelijk Cicero gelooft, Div. II, 34.

TERRIPUDIUM, zie Terripavium.

TERRISONUS, a, um, schriklijk klinkend, of luidend, bij voorb. stridor, Claudian. de Stilich. I, 109.

TERRITIO, onis, f. schrikking, verschrikking, Pandect. XLVII, 10, 15 post med.

TERRITO, are, i. q. terreo, iemand verschrikken, of doen schrikken, ontstellen, bij voorb. urbes, Virg. Aen. IV, 187: pavor territat mentem animi, Plaut. Epid. IV, 1, 4: aliquem morte, Ibid. Bacch. IV, 8, 44: aliquem territare metu, Caes. B. G. V, 6: supplicio, Ibid. VII, 63: nubia, VIII, 28: coelumque trisulca territat omne coma (scil. de bliksem), Stat. Theb. III, 322.

TERRITORIUM, i, n. de akker, die tot de stad behoort, derzelver gebied, of rechtsgebied, territoir, bij voorb. coloniae, Cic. Phil. II, 40: Neapolitanum, Pallad. in Mart. 10 ante med.: extra territorium abire, Plin. H. N. XXIX, 6: colonis locus communis, qui prope oppidum relinquitur, territorium; quod maxime teritur, Varr. L. L. IV, 4, (welk laatste eene gril is): territorium est universitas agrorum intra fines cujusque civitatis, quod ab eo dictum quidam aiunt, quod magistratus ejus loci intra eos fines terrendi, id est submovendi jus habent, Pandect. L, 16, 239 extr., welke Etymologie eene hersenschim is: dus leiden het ook anderen van terreo af, bij voorb. territorium est, quidquid hostis terrendi causa constitutum est, Frontin. de limit. p. 42 Goes.: praemensumque quod universis suffecturum videbatur solum, territia fugatisque inde civibus, territoria dixerunt, Sicul. Flacc. de condit. agror. ibid. p. 3. Het is waarschijnlijk eigenlijk een Adjectivum (gelijk de uitgang leert), van terra, dat vervolgends Substantive staat: waarom de Etijmologie van Servius ad Virg. Aen. V, 735 van terra en bos (als 't ware terribovium) eene grap is. Daar zijn meer uitgangen, die wij niet verklaren kunnen, en die menigmaal enkel tot nuttige verlenging van een woord dienen mogen, bij voorb. in meditullium, testimonium, acrimonia cet. Wat heet tullium, monium, monia cet.

TERRITUS, a, um, zie Terreo.

TERROR, oris, m. 1) het schrikken, schrik, bij voorb. mortis, Cic. Fin. V, 11: terrorem alicui iniicere, Cic. Fin. V, 11, of inferre, Cic. Mil. 26. Caes. B. G. VII, 8, of adferre, Liv. VI, 42, of facere, Liv. X, 1, i. e. schrik aandoen, veroorzaken; ook incutere (misschien wanneer het hevig is), Liv. III, 4. Ook aliquem in terrorem coniicere, Liv. XXXIV, 28. Ook esse alicui maximo terrori, Sallust. Jug. 7, i. e. zeer schriklijk zijn: Terrorem sui facere, Liv. IX, 41, zich schriklijk maken of vrees tegen zich veroorzaken: ook jacio terrorem, bij voorb. terrores jacere, Cic. Att. II, 23, i. e. schrikkende woorden en dingen zich laten verluiden: denuntiare, Ibid.: alicujus minis & terrore commoveri, Cic. Font. 11: terrore coactus, Cic. Off. III, 31 extr.: percussus, Lucan. I, 487: adtonitus, Ib. III, 98: exanimatus, Coel. ap. Quintil. IV, 2 extr.: pallens terrore, Ovid. Art. III, 477: terrore pavens, Ibid. Fast. IV, 271: vulgi pectora terror habet, Ib. III, 282: terror adtonitos tenet populos, Senec. Troad. 1136: expers terroris Achilles, Catull. LXIII, 338, zonder schrik, d. i. die niet verschrikt: paucos, ad terrorem ceterorum, adfici verberibus jubet, Tacit. Ann. I, 21, tot schrik van anderen, om anderen te verschrikken: vultum componens ad speculum in omnem terrorem ac formidinem, Sueton. Calig. 50, i. e. maakte, dat de gebaarden schriklijk uitzagen, gaf hun een schriklijk en vreeslijk aanzien: in terrore magno esse, Liv. XXXIV, 32, in groote schrik zijn, zeer vreezen: dus ook terrorem habere ab aliquo of ab aliqua re, Ibid., i. e. ontsteld zijn wegens enz., vreezen wegens enz.: ratus terrore ceterarum (urbium) expugnatarum — non ultra in pertinacia mansuros, Liv. XXXVI, 10: gelidoque comae terrore rigebant, Ovid. Met. III, 100: verders Tantus terror incidit exercitui, Caes. B. C. III, 13, overviel het leger, beving het leger: dus ook tantus terror invaserat, Ibid. I, 14. Verders terror externus, Liv. III, 10, i. e. schrik wegens buitenlandsche vijanden: dus ook servilis, wegens de slaven, Ibid. 16, en peregrinus, Ibid., i. q. externus, wegens buitenlandsche vijanden: Terror suus, schrik, die men veroorzaakt, Auct. B. Afr. 32: anders kan het ook zijn, dien men ondervindt. Ook volgt er ne op, bij voorb. ingens terror erat, ne cet., Sallust. ap. Non. cap. 2 n. 534 of p. 963 Ed. Cort. Sallust., i. e. groote schrik (vrees) dat enz. Not. Dikwijls kan men het ook door schrik of vrees vertalen, bij voorb. si tantus mentes habet terror, Virg. Aen. XI, 357, i. e. als gij zoo zeer vreest voor Turnus: hier toe behoort uit het voorgaande terror erat, ne cet., terrorem sui facere, terror externus, servilis, peregrinus, waar ook vrees past: dus ook terror belli, de schrik, dien de oorlog of het denkbeeld van oorlog maakt, bij voorb. totius anni fructus uno belli terrore amittitur, Cic. Manil. 6; men kan het ook vertalen schriklijk bericht van den oorlog: terror major solet esse periclo, Ovid. Her. XVI, 349. Van daar arcanus terror, Tac. Germ. 40, geheime schrik, geheime vrees, te weten, godsdienstige. 2) het schrikken, d. i. eene schriklijke zaak, schriklijke dingen, bij voorb. terra repleta est trepido terrore, Lucret. V, 41: dus ook bis excisos terrores reipublicae, Vellej. II, 4, i. e. Karthago en Numantia.

TERROSUS, a, um, vol aarde, aardächtig, bij voorb. arena, Vitruv. II, 4: montes, Ibid. II, 6 extr.

TERSUS, a, um, zie Tergeo.

TERSUS, us, m. het afwisschen, afpoetzen, zuivering, afwrijving, bij voorb. lintea tersui profer, Apul. Met I prope fin. p. 113, 2 Elm., i. e. om af te wisschen, af te drogen, af te veegen: petisse aliquid tersui dentium, Ibid. Apol. eenige bladzijden na het begin p. 277, 2 Elm., tot schoonmaking der tanden, bij voorb. tandpoeder.

TERTIADECIMANUS, a, um, uit de dertiende klasse, Legioen enz., bij voorb. tertiadecimani, scil. milites, Tacit. Hist. III, 27, i. e. soldaten van het dertiende Legioen.

TERTIANUS, a, um, 1) van de derde klasse, Legioen enz., bij voorb. tertiani, scil. milites, Tacit. Ann. XIII, 38. Hist. III, 24, i. e. van het derde Legioen. 2) van drie dagen, van de koorts, bij voorb. febris tertiana, Cic. Nat. D. III, 10; ook eenvoudig tertiana, scil. febris, Cels. III, 5. Petron. 17. Plin. H. N. XXII, 25 post med., i. e. de derdendaagsche koorts.

TERTIARIUS, a, um, een derde bevattende, bij voorb. stannum tertiarium, Plin. H. N. XXXIV, 7, i. e. dat twee deelen zwart, en het derde wit tin bevat: van daar tertiarius, Substantive, (gelijk quartarius) het derde deel van eene maat of gewigt, bij voorb. sulfuris, Cato R. R. 95: dus zal ook terriarius zijn, 1) het achttal, omdat het behalven zes, nog een derde daarvan bevat, Vitruv. III, 1 med. 2) eene driehoekige figuur van het gebint aan een dak, Vitruv. IV, 7 ante med.

TERTIATIO, onis, f. is wanneer men iet driemaal of ten derdenmale doet; het herhalen ten derdenmale, driemalige herhaling; van daar het geen men driemalen of ten derdenmale herhaalt, bij voorb. plurimum refert non miscere iterationem (i. e. secundam olei pressuram) multoque minus tertiationem (i. e. tertiam pressuram) cum prima pressura, Colum. XII, 50 med. §. 11: van daar het driemalige ploegen, of ploegen voor de derde keer, schijnt niet voortekomen.

TERTIATO, Ablat. ten derdenmale, zie Tertio.

TERTICEPSOS, i. q. triceps, haalt Varro L. L. IV, 8 post med. uit de sacra Argeorum aan, alwaar Scaliger terticeps leest.

TERTIO, are, iet driemaal of ten derdenmale herhalen, bij voorb. verba tertiata semihianti voce substrepens, Apul. Met. V post med. p. 166, 40 Elm., of p. 221 Vulcan., van de angstvallig sprekende Psyche, d. i. woorden, die men driemalen herhaalt, gelijk bij lieden geschiedt, die in vrees en angst zijn: en de woorden niet kunnen uitbrengen, en bij elk woord of syllabe stotteren, men kan het ook vertalen, stotterende. Van daar Tertiato (Abl.) ten derdenmale of driemaal, bij voorb. verba dicere, Cato ap. Serv. ad Virg. Aen. III, 314, i. e. driemaal zeggen, d. i. stotteren. Van daar driemaal of ten derdenmale ploegen, bij voorb. jugerum, Colum. II, 4, 8: campum, Ibid. §. 4: agrum, Pallad. Sept. 1 in.

TERTĬO, *ten derdenmale*, *ten derde*, *zie* Tertius.

TERTĬUM, *ten derdenmale*, *zie* Tertius.

TERTĬUS, a, um, *de derde*, *is bekend*, *bij voorb.* pars, Caeſ. B. G. I, 1. Varr. R. R. I, 2 extr.: nihil eſſe tertium, Cic. ad Div. IX, 22: Tertio quoque verbo, Ibid. V, 2, i. e. *altijd bij het derde woord:* tertio die, quam quis biberit, Plin. H. N. XXXI, 2 extr.: Sauromatas cibum capere ſemper diebus tertiis, medio abſtinere, Gell. IX, 4 ante med., i. e. *den derden dag*, *alle drie dagen:* tertius dies eſt, quod audivi cet., Plin. Ep. IV, 27, i. e. *het is nu de derde dag*, *dat ik enz.*, *het zijn nu drie dagen*, *dat ik enz.:* tertius e nobis, Ovid. Met. XIV, 237, i. e. *één van ons drieën:* ab Jove tertius Ajax, Ibid. XIII, 28, i. e. *zoon van* Telamon, *wiens grootvader* Jupiter *is:* ſyllaba proxima extremae aut ab (i. e. poſt) ea tertia, Quintil. I, 5 (9) ante med. §. 30: per tertia numina i. e. dii inferi, *bij voorb.* Pluto cet., Ovid. Triſt. II, 53: tertios cenſores creari religioſum, Liv. VI, 27: *de derde* ſcil. *nadat reeds tweemaal Cenſores*, *maar gebrekig* (vitioſe) *verkozen waren geweest; men kan hier ook vertalen*, *de derde maal:* Tertius decimus *of* Tertiusdecimus, a, um, *dertiende.* Cic. Invent. I, 54 *en* 55. Celſ. III, 4 poſt med.: tertia Saturnalia, Cic. Att. XIII, 52, i. e. *de derde dag van het Saturnusfeest*, *zie* Saturnalia *in* Saturnalis: tertia regna, Ovid. Faſt. IV, 584, i. e. *de onderäardſche wereld. Van daar* tertiae, ſcil. partes, *bij voorb.* miſcentur argento tertiae aeris Cyprii, Plin. H. N. XXXIII, 9 poſt med.: quibus ex foedere tertias praedae populus Rom. praeſtabat, Ibid. XXXIV, 5: Spinther ſecundarum tertiarumque Pamphilus, Ibid. VII, 12 poſt med., ſcil. partium i. e. *rolle* (*andere ſtaat er* partes *rolle bij*, *bij voorb.* Cic. in Caecil. 15): *verdere* ad tertias decoquere, Plin. H. N. XXI, 18 poſt med. Colum. XII, 25, i. e. *tot een derde verkoken: waarvoor* ad tertiam partem decoquere, Varr. R. R. I, 2 extr., *en* in tertiam partem decoquere, Colum. XII, 38 extr., *ſtaat; dus ook* cum ad tertias ſubſederit coctura, Colum. XII, 20. *Van daar* Tertium *en* Tertio, Adverbialiter. 1) Tertium (ſcil. ad tempus) *ten derdenmale*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* jaciat iterum ac tertium, Cic. Div. II, 59: *dus ook* iterum atque tertium, Cato ap. Chariſ. 2: iterum atque tertium tribunos, Liv. III, 29: *dus ook* iterum & tertium, Plin. H. N. XVIII, 16 poſt med., *of* iterum tertiumque, Ibid. XIV, 22 poſt init.: conſules creati Fabius tertium & Cornelius. Liv. III, 27: *dus ook* conſul tertium (ſcil. creatus), *die voor de derdemaal* Conſul *is*, *bij voorb.* mori conſulem tertium oportuit, Ibid. 67. 2) Tertio (Abl. *misſchien* ſcil. tempore). a) *ten derdenmale*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* non veniam tertio, Terent. Eun. III, 3, 24: ille iterum, ille tertio pecuniam dedit, Cic. Dejot. 5: ſanguis mittendus eſt iterum tertioque, Celſ. IV, 4 extr.: *dus ook* ſemel — iterum, — tertio, Liv. XXIII, 9, *alwaar men het ook vertalen kan*, *ten derden:* tertio conſules eſſe, Plin. Paneg. 60. Not. Varro *maakt onderſcheid tusſchen* conſul tertium *en* conſul tertio, Gell. X, 1, *hetwelk misſchien een herſenſchim is.* b) *ten derden*, *derdens*, *wanneer men verhaalt*, *bij voorb.* haec ſpectans, quod utebatur cet.; ſimul (*voor ten tweeden*), ut prohiberet; tertio, ut auctoritatem minueret, Caeſ. B. C. III, 43: ſemel — iterum — tertio, Liv., *zie hier voor.* Not. Tertius *in den* Vocat. terti, Gell. XIV, 7.

TERTIUSDECĬMUS *of* **TERTIUSDECŬMUS** *of* **TERTIUS DECĬMUS**, (decumus), a, um, *de dertiende:* tertiusdecimus *ſtaat* Cic. Inv. I, 54 *en* 55. Celſ. III, 4 poſt med. Colum. VI, 36. Plin. H. N. VIII, 44: Tertiusdecumus, Tacit. Ann. I, 37, tertiadecuma legio.

TERTUS, a, um, *voor* terſus, *zie* Tergeo.

TERVENEFĬCUS, i, m. *een ſcheldwoord*, *aadshexſenmeester*, *aardsſchurk*, Plaut. Bacch. IV, 7, 15, *als een ſcheldwoord.*

TERUNCĬUS, a, um, *drie* unciae i. e. *drie twaalfdedeelen*, *gevolglijk het vierde deel in zich bevattende: van daar* teruncius, ſcil. numus, *eene kleine munt*, *het vierdedeel van een* As, *op onze wijze*, *een penning*, *bij voorb.* quadrans autem teruncius vocatur a tribus unciis, Plin. H. N. XXXIII, 3 ante med.: Teruncius a tribus unciis, Varr. L. L. IV cap. paenult.: adceſſio teruncii in divitiis, Cic. Fin. III, 14: *van daar als een ſpreekwoord*, *penning*, *heller*, *d. i. eene kleine munt*, *bij voorb.* nullus, ne teruncius quidem, Cic. Att. VI, 2 ante med., ſcil. *is aan mij beſteed geworden*, *d. i. zelfs geen penning*, *d. i. niet het minſte:* de praeda teruncium nec adtigit nec tacturus eſt quisquam, Cic. ad Div. II, 17 ante med.: neque ridiculos (i. e. *potſenmakers*, *grappenmakers*, *pluimſtrijkers*) jam teruncii faciunt, Plaut. Capt. III, 1, 17, i. e. *maken er geen werk van*, *achten ze geen penning waard:* dos erat a creditore omnis ad teruncium pridie ſumta, Apul. in Apolog. poſt med., p. 323, 14 Elm., *tot een penning toe.* Not. Teruncius *voor het vierde deel* (quadrans) *ſchijnt te ſtaan* Cic. Att. VII, 2 ante med.: fecit te (heredem) ex libella, me ex teruncio, *zo de plaats echt is.*

TESCA, *zie* Teſqua.

TESQUA *of* **TESCA**, orum, (ſcil. loca *waarſchijnlijk*), *d. i. onvruchtbare*, *ruwe*, *van de ſtad afgelegen plaatzen*, *volgends onze wijze*, *heiden*, *heg en ſteg*, *bij voorb.* teſqua inhoſpita, Horat. Epiſt. I, 14, 19: nemoroſa teſqua, Lucan. VI, 41: quoniam nullus in teſquis ſuis fructus eſt, — ſed infelix lolium cet., Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 22 Elm.: Et merulae in remotis teſquis fringultiunt; luſciniae in ſolitudine cet., Ibid. 3 extr. p. 358, 22 Elm.: qui in deſerta & teſqua te adportas loca, Acc. ap. Feſt., *alwaar er* loca *bij ſtaat: ook haalt* Feſtus *het uit* Cicero *aan en zegt:* Cicero aſpera, difficilia aditu, dixit (ſcil. teſqua), cum ait loca aſpera ſaxa teſca tuor: *de Gloſſen zeggen:* Teſqua, κατάκρημνοι, — καὶ ἔρημοι τόποι. Feſtus *of liever* Verrius ap. Feſt. *zegt*, Teſca (Teſqua) *waren* loca augurio deſignata, *hetwelk zeker een herſenſchim is.* Varro L. L. VI, 2 *zegt:* loca quaedam agreſtia, quod alicujus dei ſunt (*welke reden verkeerd ſchijnt te zijn*) dicuntur teſca: *en vervolgends:* qui teſca dixit, non erravit; neque ideo, quod ſancta, ſed quod ibi myſteria fiunt ac tuentur (i. e. curantur) tueſca dicta, poſt teſca.

TESSELLA, ae, f. *een klein vierkant*, *vierkant ſtukjen*, *of ſteentjen*, *dobbelſteentjen*, *bij voorb. voor eene vloer enz.*, *bij voorb.* vidiſſe in balneo teſſellas, quibus ſolum erat ſtratum, Senec. Nat. Quaeſt. VI, 31: nec teſſellae, nec calculus ex hac materia, Juvenal. XI, 131: Androdamas argenti nitorem habet, ut adamas, quadrata ſemperque teſſellis ſimilis, Plin. H. N. XXXVII, 10 poſt init.: exemta conici teſſella, Ibid. XVII, 16.

TESSELLATUS, *zie* Teſſello.

TESSELLO, avi, atum, are, *dobbelſteenig*, *ruitächtig maaken*, *uit vierkante ſteentjens of ruiten ſamenvoegen*, *bij voorb. een dambord enz.*, *bij voorb.* Euſebia cum teſſellavit P. CXX, Inſcript. ap. Maffej. in Muſeo Veron. p. 208. *Van daar* teſſelatus, a, um, *ruitig gemaakt*, *met vierkante ſtukjens of ſteentjens bezet*, *bij voorb.* pavimentum, Sueton. Caeſ. 46.

TESSĔRA, ae, f. *eigelijk vier* (Τέσσαρες, α, i. e. quatuor): *van daar een vierkant*, *vierkantig ſtuk* (cf. Macrob. Somn. Scip. I, 5 poſt med. *welke zegt:* qualis eſt teſſera, quae cubus vocatur), *bij voorb. hout*, *ſteen*, *laken enz.*, *bij voorb. om in te leggen*, *tot ſieraad*, *of om de vloer daarmede in te leggen enz.*, *bij voorb.* palliorum teſſeris nomen intextum, Plin. H. N. XXXV, 9: tunc — ſex digitos induci, et ex teſſera grandi non minus alta duos digitos ſtrui, Ibid. XXXVI, 25: aeſtivae manſiones vel teſtaceum adcipiant pavimentum vel teſſeras aut ſcutulas, Pallad. I, 9 extr.: locis cavatis & item teſſera, quae ſecatur, incluſis, Ibid. in Mart. 10 extr.: *dus ook een vierkant bord of tafeltjen*, *daar iet op ſtaat*, Juſtin. III, 5. *Van daar bijzonder* 1) *een dobbelſteen om te ſpelen*, *waar op zes zijden getekend waren*, (*zie* Talus), *bij voorb.* teſſeras jacere, Cic. Div. II, 41, *of* mittere, Ovid. Art. III, 354, i. e. *werpen*, *dobbelen:* teſſeris ludere, Terent. Ad. IV, 7, 21. Gell. I, 2: cum tabula & cyathiſſinis teſſeris, Petron. 33: teſſera quot numeros habeat, Ovid. Art. III, 354: biſſeno numeratur teſſera puncto, Martial. XIV, 17: in teſſerarum proſpero jactu, Liv. IV, 17: ſuppoſita eſt — teſſera talo, Martial. IV, 66, 15: ſenibus talos relinquant & teſſeras, Cic. Senect. 16 extr. Not. cujus anni ad teſſeram venerunt, Petron. 81, i. e. ad eam aetatem, cui teſſeris licet ludere, h. e. ad virilem aetatem, qui multum proceſſit aetate cet. (ſi lectio certa). 2) *een merk*, *bij voorb. ſpeelmerk*, *viſitekaartjen enz.*, *bij voorb.* a) *bij het uitdeelen van het Parool of de leuze in het veld; het was een tafeltjen of merk*, *waar het Parool opſtond; van waar het dikwijls Parool of leuze of veldteken vertaald wordt*, *bij voorb.* teſſera per caſtra ab conſule data erat, ut tribunus tribunum cet., Liv. XXVII, 46: omnibus teſſeram dare jubet, Liv. VII, 35: teſſera data, Ibid. 36: cf. IX, 32: dat teſſera ſignum excubiis, Stat. Theb. X, 17: tacitum dat teſſera ſignum, Sil. XV, 478. b) frumentaria *en* numaria i. e. *billet*, *of briefſjen*, *waarop hij*, *die dit overgaf*, *graan of geld ontving*, *bij voorb.* teſſeras dare, Suet. Aug. 40: teſſeras numarias, Ibid. 41: frumentaria, Ibid. Ner. 11: *ook kon men deze* teſſerae frumentariae *weder verkopen*, Juvenal. VII, 174: *ook werden dergelijke billetten tot andere geſchenken verdeeld*, *bij voorb. wildbraat enz.*, Martial. VIII, 78, 10. c) hoſpitalis i. e. *het merk*, *het waarteken van gastvriendſchap. Lieden*, *die gastvriendſchap onderhielden*, *hadden een afgeſproken merk*, *dat zij bij bezoeken vertoonden*, *opdat de gastvriend hen kennen kon*, *bij voorb.* teſſeram hoſpitalem adtuli, Plaut. Poen. V, 2, 88. *Deze beide merken of waartekens waren aan elkander gelijk: van daar ſtaat* Ibid. 89, eſt par probe: *doch deze afgeſproken merken kunnen bij velen verſchillend geweest*

weest zijn, te weten, naar hun believen. In 't gemeen, kannen het twee gelijke halven van eene breekbare stoffe (ten minsten in de eerste tijden) geweest zijn, en men kan, bij het opheffen der gastvriendschap deze merken gebroken hebben: van daar Tropisch, apud nos confregisti tesseram, Plaut. Cist. II, 1, 27, i. e. de vriendschap heeft een einde, of gij hebt uw woord niet gehouden, of gij hebt de vriendschap gescheiden.

TESSERARĬUS, a, um, 1) ruiten-figuren, als steenen enz. betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende: van daar tesserarius, tesseraria (vir, opifex, artifex, femina) man of vrouw, die dezelve maakt. bij voorb. Antistitae — Delphidis Tesser. Lignar. sodalicii marmorarior., Inscript. ap. Gruter. p. 624 n. 8. 2) dobbelsteen, om te spelen, betreffende, zich daarmede bezig houdende. bij voorb. ars tesseraria, Ammian. XIV. 6 (16), de kunst van dobbelen, met dobbelsteenen te speelen, dobbelspelkunst. 3) het Parool of de leuze betreffende, daar toe behorende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb. tesserarius, die het Parool van den Veldheer of Oversten krijgt, en het verder uitgeeft, bij voorb. tesserarii (sunt), qui tesseram per contubernia militum nuntiant, Veget. de re mil. II, 7: tesserarius speculatorum, Tacit. Hist. I, 25: Thallus, tesserarius in leg. III. Ital., Inscript. ap. Gruter. p. 550 n. 2.

TESSERŬLA, ae, f. eene kleine vierkante figuur, 1) om de vloer in te leggen, vierkant steentjen, dobbelsteen, dobbelsteentjen, Lucil. ap. Cic. Or. 44 post init. 2) een merk, bij voorb. non hastam ipsam neque ipsum caduceum missa, sed duas tesserulas, in quarum altera caduceum, in altera hastae simulacra fuerunt incisa, Gell. X, 27: van daar een merk, om iet te bekomen, billet, briefjen, om graan enz. te bekomen, Pers. V, 74, zie Tessera. 3) een tafeltjen, om te stemmen, in de Comitiën. bij voorb. tesserulas coniicientem, Varr. R. R. III, 5 extr. 4) een dobbelsteen, om te spelen, speeldobbelsteen; schijnt niet voor te komen.

TESTA, ae, f. 1) elk aarden gebakken huisraad, het zij eene flesch, kandelaar, pot, of wat het wille, bij voorb. a vicinis cum testa ambulans carbunculos corrogaret, Auct. ad Her. IV, 6: dus ook testam, qua sibi petat ignem, Ibid. 53: nitrum uritur in testa opertum, ne exsultet, Plin. H. N. XXXI, 10 ante med.: quae de sanguine thynni testa rubet, Martial. IV, 89, 6: Et Libycae fici pondere testa gravis, Ibid. VII, 52, 8: At tibi laeta trabant Samiae convivia testae, Tibull. II, 3, 47 (II, 6, 29): testisque tegit, super aggerat ignes, Virg. in Moreto 51, i. e. pot of stolp: junctaque testa viae (scil. ad mingendum), Martial. XII, 48: ook tot olie, Ibid. XII, 61: testa ardente scintillare oleum, Virg. Georg. I, 391, i. e. kandelaar: servabit odorem testa diu, Horat. Epist. I, 2 extr.: accipiat manes parvula testa meos, Prop. II, 13, 32, i. e. vas, pot: vinum Graeca quod testa conditum levi, Horat. Od. I, 20, 2, i. e. flesch of aarden vat: dus ook mihi fundat avitum — testa merum, Ovid. Art. II, 696: dus ook singulis testis (vini) millia nummum, Plin. H. N. XIV, 4 extr.: van daar een gebakken tichelsteen, Varr. R. R. II, 3 med. Vitruv. II, 8 extr.: dus ook testae tectorum meorum, Cic. Dom. 23 extr., i. e. tichelsteenen van mijn huis of ook daktegels: van daar noemde men het klappen met de vlakke hand (zoo als met tichelsteenen) testas, Sueton. Ner. 20 extr.: van daar ook een aarden klapper, Juvenal. XI, 170, tenzij die uit schelpen van schelpvisschen enz., geweest zij. Not. In sommige oorden van Duitschland, noemt men aarden vaten, scherven, bij voorb. bloemscherven voor bloempotten enz., waaruit de samenhang met n. 2 blijkt. 2) eene scherf, potscherf, d. i. een gebroken stuk van een aarden huisraad, spiegel, steen, been enz., bij voorb. testis tegularum, Sisenn. ap. Non. cap. 2 n. 433: testa parem (mensam) fecit, Ovid. Met. VIII, 662, i. e. eene scherf, stuk van een steen, steentjen: dus ook Fulcitur testa fagina mensa mihi, Martial. II, 43, 10, tenzij men in beide plaatzen een tichelsteen verstaan wil, het welk echter niet nodig is: testis cadi salsamentarii tusis, Plin. H. N. XXXII, 8 med.: testa trita colorare lineas, Ibid. XXXV, 3 post med.: lapides rumpuntur in testas, Plin. H. N. XXXVI, 22: cf. Prop. IV, 7, 38 (46). Juvenal. III, 270. Tacit. Hist. V, 6: ook van de stukjens van een gebroken been of tand, bij voorb. isque (dens) per testas excidet, Cels. VI, 9 post med.: cf. VII, 12 sect. 1: ook een been zelve, bij voorb. longa testa, Cels. VIII, 16: van daar testarum suffragiis, Nep. Them. 8, i. e. stemmen door scherven of steentjens bij de Atheniënsers: van daar een vlek op de huid, bij voorb. aufert testas in facie, Plin. H. N. XXVI, 15 extr. 3) de schaal of schelp van schelpdieren, als mosselen, oesters, alikruiken enz., bij voorb. cochleae extremis testis, Plin. H. N. XXX, 8: ostrea nigra & testa, Ibid. XXXII, 6: muricum vel conchyliorum testae, Ibid. 7 extr.: muricum vel purpurarum testae, Ibid. 10 post med.: testae sepiarum, Ibid. ante med.: belluarum nativis testis adhaerentium, Cic. Nat. D. II, 39: ook der schildpad, Varr. L. L. IV, 13. Van daar a) het schelpdier of schelpvisch zelve, bij voorb. non omne mare est generosae fertile testae, Horat. Sat. II, 4, 31. b) Tropisch, schaal of bedekking: van daar het ijs, bij voorb. lubrica testa, Ovid. Trist. III, 10, 38.

TESTĀBĬLIS, e, het recht hebbende, om plegtig een getuigenis af te leggen, Gell. VI, 7 e lege Horatia.

TESTĀCĔUS, a, um, 1) uit gebakken aarde of tichelsteenen, (het zij die heel of gebroken zijn,) bestaande, bij voorb. pavimentum, Colum. I, 6. Vitruv. VII, 4 extr.: structura & lorica, Vitruv. II, 8 extr.: opus testaceum, Plin. Epist. X, 46 en 48, ook eenvouwig testaceum (scil. opus), Plin. H. N. XXXVI, 22 post med. Pallad. VI, 11, i. e. werk uit of met gebakken steenen of scherven. 2) eene kleur hebbende, als aarden huisraad, bij voorb. gemma, Plin. H. N. XXXVII, 7: Signina pira, quae alii a colore testacea adpellant, Ibid. XV, 15. 3) met eene schaal of schelp overtrokken, schaal of schelp hebbende, bij voorb. omnia testacea, Plin. H. N. XXXII, 5 extr., i. e. schelpdieren, schaaldieren, alwaar men animalia verstaan kan: insectorum omnium & testacei operimenti oculi moventur, Ibid. XI, 37 sect. 55.

TESTĀMENTĀRĬUS, a, um, 1) Testamenten betreffende, daarmede zich bezig houdende, daar toe behorende, daarop betrekking hebbende, bij voorb. lex, Cic. Verr. I, 42: hereditas, Pandect. L, 16, 130: adoptio, Plin. H. N. XXXV, 2 post med. 2) met Testamenten zich bezig houdende, die makende: van daar a) Testamentarius, scil. homo, die een Testament maakt of vervaardigt (in een' goeden zin), Pandect. XXVIII, 5, 9 ante med. b) Ironisch, d. i. die valsche Testamenten maakt, die ondertekent, Testamentsmeder, Cic. Off. III, 18.

TESTĀMENTUM, i, n. i. q. testamen, het geen, waardoor men iet getuigt, en aan den dag legt, bij voorb. zijnen wil: van daar het geen, waardoor men zijnen laatsten of uitersten wil aan den dag legt, het geschrift, waar in men dit doet: van daar een Testament, uiterste wil, ersmaking, is menigvuldig, bij voorb. testamentum facere, Cic. Verr. I, 43, of nuncupare, Plin. Ep. VIII, 18, 5. Plin. H. N. XIV, 22 ante med., of conscribere, Cic. Harusp. 20, i. e. maken, schriftelijk opstellen: mutare, Cic. Cluent. 11. Pandect. XXIX, 6, 1: irritum facere, Cic. Phil. II, 42: rumpere, Cic. Or. I, 57, i. e. omstooten, vruchteloos maken: obsignare, Cic. Cluent. 14: resignare, Horat. Epist. I, 7, 9, i. e. openen: consignare, Pand. XXVIII, 1, 24, i. e. maken, schriftelijk opstellen: subiicere, Cic. Phil. XIV, 3, of supponere, Cic. Parad. VI, 1, i. e. onderschuiven: testamenti factionem habere, Cic. ad Div. VII, 21, i. e. recht hebben, om een Testament te maken: testamento aliquem adoptare, Nep. Att. 5: regnum alicui testamento legare, Justin. V, 11: testamento aliquid alicui relinquere, Cic. Off. III, 24: aliquid testamento cavere, Cic. Fin. II, 31 post med., i. e. een Testament verördenen: hereditas, quae venerat testamento, Cic. Verr. II, 18 extr., i. e. die men bij Testament gekregen heeft: testamentum signatum, Quintil. IV, 2, 87: apertum, Ibid.: testamenta legibus facta rata sint, Ibid. III, 6, 96. Not. a) een Testament maken, of bij Testament iet gemaakt bekomen, was alleen het voorrecht der Romeinsche burgers, zie Cic. Arch. 5 extr. Cic. Dom. 32. b) er waren drieërlei Testamenten, zegt Gellius XV, 27, te weten unum, quod calatis comitiis in concione populi fiebat; alterum in procinctu, cum viri ad proelium faciendum in aciem vocabantur; tertium per familiae emancipationem, cui aes & libra adhibebatur. c) de groote Rechtsgeleerde, Servius Sulpicius heeft, gelijk Gellius VI, 12 zegt, geloofd, dat testamentum uit twee woorden bestaat, en uit mentis contestatio saamgesteld is. Zo hij dit geloofd heeft, heeft hij misgehad: de uitgang mentum betekent een middel tot iet (zie Monimentum), gevolglijk is testamentum een middel, om iet (gevolglijk ook zijne wilsmening) te betuigen: gevolglijk ligt wel het denkbeeld wilsmening (mens) in testamentum; maar, daarom is het niet van mens en testatio enz. saamgesteld.

TESTĀTIM, (van testa), schervens wijze, in scherven of stukken, bij voorb. breken, Pompon. ap. Non. 2 n. 842. Juvent. ap. Charis. 2.

TESTĀTĬO, onis, f. 1) aanroeping tot getuigen, bij voorb. foederum ruptorum, Liv. VIII, 6 in. 2) betuiging, verzekering, door getuigen of door getuigenis, bij voorb. licet testatio sine scriptis habita est, Pandect. XXII, 4, 4: saepe inter se collidi solent; inde testatio, hinc testes, Quintil. V, 7, 33: aliquid ab adversario testationibus comprehensum, Ibid. V, 13, 49: testationes facere, Ibid. XII, 3, 5: falsas testationes facere, Pandect. XLVIII, 10, 1: testationem apud praefectum recitavit, Ibid. III, 2, 21, i. e. verklaring van getuigen: testationes consignare, Ibid.

Ibid. XLVIII, 19, 9. 3) *betuiging, d. i. bewijs. bij voorb.* judiciorum ſuorum, Pandect. XXVIII, 1, 24.

TESTATO, *zie* Teſtor.

TESTĀTOR, oris, m. *die iet betuigt of verzekert, bij voorb. zijnen wil enz.: van daar die een Teſtament maakt,* Sueton. Ner. 17. Pandect. XXVIII, 3, 17.

TESTĀTRIX, icis, f. i. e. quae teſtatur, *eene vrouw, die iet getuigt of verzekert, bij voorb. haren laatſten of uiterſten wil: van daar eene, die haar Teſtament maakt,* Pandect. XXXI leg. 30, 35 *en* 89 extr.

TESTATUS, a, um, *zie* Teſtor.

TESTĬCŬLOR, ari, 1) *getuigen aanroepen, misſchien als men verächtelijk ſpreekt, bij voorb.* quid teſticulare? Plaut. Amph. II, 2, 193, *zegt* Amfitruo *in tegenwoordigheid van den bedienden met zijne gemalin kijvende. Men gelooft met eene toeſpeling* ad teſticulos. *Maar zijne gemalin ſpreekt ernſtig voort, en hij ook. Daarom twijfel ik aan deze toeſpeling:* ſi lectio certa. *Meer komt het niet voor.* 2) Teſticulari eſt jumentis maribus feminas vel mares feminis admovere, licet alii dicant teſtilari, Paul. ex Feſto.

TESTĬCŬLUS, i, m. 1) *een getuige, als men verkleinend ſpreekt; dit komt zeker niet voor wegens het volgende.* 2) *kloot, bal,* Celſ. VII, 18. Juvenal. VI, 338. Martial. III, 24, 5: teſticulos arietinos, Auct. ad Herenn. III, 20.

TESTĬFĬCĀTĬO, onis, f. 1) *getuigenis, d. i. bewijs door getuigen of getuigenis en Inſtrument, bij voorb.* hac teſtificatione uteretur, Cic. Verr. V, 39: teſtificationes, Cic. Brut. 80. Cic. Mur. 24. 2) *betuiging, d. i. getuigenis, bewijs, betoog, bij voorb.* officiorum, Cic. ad Div. I, 1: repudiatae legationis manebit teſtificatio ſempiterna, Cic. Phil. IX, 6 extr.

TESTĬFĬCOR, atus ſum, ari, 1) *betuigen, door of bij iemand, d. i. tot getuigen aanroepen, bij voorb.* deos hominesque teſtificor, Coel. in Cic. Ep. ad Att. poſt X, 9: *dus ook* homines *en* deam, Ovid. Her. XX, 162: numen aquae Stygiae, Ibid. Faſt. V, 250. 2) *betuigen door zijne eigen verklaring, getuigen zijn, getuigen, verzekeren, bij voorb.* teſtificantur illi, Quintium non ſtitiſſe, Cic. Quint. 6: teſtificatur pater, ſe tibi — reliquiſſe cet., Cic. Or. II, 55: teſtificor, me a te rogatum cet., Cic. Or. 10 extr.: teſtificor, denuntio cet., Cic. Phil. VI, 3: haec cum maxime teſtificaretur, Cic. Verr. V, 7 extr.: ut ſtatim teſtificati diſcederent i. e. teſtimonio dicto, Cic. Caecin. 16: miſſaque columba te memorem dominae teſtificere tuae, Ovid. Art. II, 270; quo — auctam lenitatem ſuam teſtificaretur, Tacit. Ann. XIV, 12: teſtificatur edicto non longam ſui abſentiam, Ibid. XV, 36. 3) *betuigen, d. i. bewijzen, volkomen aanwijzen, aan den dag leggen, bij voorb.* amorem, Cic. ad Div. II, 4 extr.: adventum Dei, Ovid. Faſt. I, 204: ſententiam ſuam in re aliqua, Cic. Att. VIII, 1: nec plus quam ſuſtum teſtificatur opus (ſcil. quisque), Ovid. Faſt. I, 170: et antiquas teſtificantur opes, Ibid. II, 302: natalem libo teſtificare tuum, Ibid. Am. I, 8, 94: *van daar* teſtificatus, a, um, Paſſive, *d. i. genoegzaam betoogd, aan den dag gelegd, bewezen, bij voorb.* abs te teſtificatata voluntate, Cic. Att. I, 17 poſt med.: mira ſed & ſcena teſtificata loquar, Ovid. Faſt. IV, 326.

TESTIMŌNĬUM, i, n. 1) *getuigenis, d. i. bewijs eener zaak door getuigen, het zij deze perſoonlijk daar zijn, of het door ſchriften bewijzen, het zij dit al of niet gerechtelijk geſchiede, bij voorb.* multis ſignis & teſtimoniis eorum, qui difficulter odia diſſimulabant, animadvertere poterat. Hirt. Alex. 48: quorum egregiam fuiſſe virtutem, teſtimonio Ciceronis cognoverat, Caeſ. B. G. V. 52: dicere teſtimonium, Cic. Roſc. Am. 36. Cic. Sull. 30. Cic. Nat. D. III, 34, *of* dare alicui (alicujus rei), Cic. Dom. 52, *of* impertire, Cic. ad Div. V, 12 poſt med., *of* perhibere, Colum. III, 9 poſt med., *of* reddere, Quintil. XI, 1 extr. Plin. Ep. VI, 22 extr., *of* praebere, Pandect. XLVIII, 10, 27, i. e. *geven of afleggen, getuigen zijn: ook* dicere pro teſtimonio, Cic. Roſc. Am. 35. Cic. Verr. I, 5, i. e. *als getuigen verklaren: ook* teſtimonium captie *voor* dare *ſtaat* Cic. ad Div. V, 17 poſt med.; *de woorden zijn:* vereor, ne debitum ejus virtuti videar teſtimonium non cepiſſe, *zoo hebben de* Codd.: *maar alzoo dit hard ſchijnt, leest* Lambinus dediſſe *voor* cepiſſe, *en de* Ed. Erneſt. *heeft* cepiſſe; *misſchien zou de verbetering zachter zijn, als men* intercepiſſe *voor* non cepiſſe *las:* vocare aliquem ad teſtimonium, *tot getuigen roepen, een bewijs aanhalen,* Varr. R. R. I, 4 extr.: citare ad teſtimonium, Petron. 2, *of* in teſtimonium, Macrob. Sat. I, 4: falſum, Pand. XLVIII, 10, 27. Phaedr. I, 17, 6: neque teſtimonii dictio eſt, Terent. Phorm. II, 1, 63, i. e. *heeft het recht niet, om getuigen te zijn: ook van ſchriftelijke getuigenisſen, bij voorb.* legite teſtimonia teſtium, Cic. Mil. 17: ut ad Ephoros ſibi teſtimonium daret, Nep. Lyſ. 4. 2) *getuigenis, d. i. bewijs, bij voorb.* dediſti judicii tui teſtimonium, Cic. Leg. III, 1: Verba ſunt teſtimonio, Cic. Roſc. Com. 4: Res eſt teſtimonio, quod cet., Caeſ. B. G. V, 28: Ejus rei teſtimonium eſſe, Ibid. I, 44: cui rei mors Palamedis teſtimonium dedit. Auct. ad Her. II, 19: abſtinentiae hoc ſatis erit teſtimonium, Nep. Epam. 4: teſtimonia moderatae vitae proferre, Ibid. Timoth. 4: aliquem ad teſtimonium vocare, Varr. R. R. I, 4 extr., *of* citare, Petron. 2, i. e. *ten bewijs aanhalen.*

TESTIS, is, m. *en* f. 1) *een getuige, d. i.* a) *die door zijne woorden of verklaring eene zaak getuigt, en bewijst, het zij dit al of niet gerechtelijk geſchiede, mondelijk of ſchriftelijk, bij voorb.* quo cauſae teſte tenentur, Horat. Ep. I, 16, 43, i. e. *door deszelfs getuigenis en verklaring:* ſi negem, quo me teſte convinces? Cic. Phil. II, 4: ſatis idonei teſtes & conſcii, Cic. Font. 3: ſatis multos teſtes in hanc rem reliquos eſſe, Cic. Verr. I, 14: rerum geſtarum, Cic. red. Quir. 6: teſtes dare, Cic. Quint. 23. Cic. Verr. Act. I, 18, *of* edere, Liv. III, 73, *of* proferre, Cic. Balb. 18, i. e. *geven, voortbrengen: dus ook* ab inferis locupletiſſimos teſtes excitare, Cic. Brut. 93 extr.: nemini poſſum ſtudii erga te eſſe teſtis, Cic. ad Div. I, 7: teſtes adhibere, Cic. Fin. II, 21: teſtibus uti, Cic. Verr. Act. I, 18: teſtes conſtituere, Ibid.: teſtem citare in aliquam rem totam Siciliam, Cic. Verr. II, 59 extr.: facere aliquem teſtem, Ovid. Faſt. V, 683: teſtes faciet illico, vendidiſſe me, Terent. Ad. II, 1, 49, i. e. *zal dra getuigen bezorgen, dat ik het meisjen verkocht heb:* teſtem inducere, producere, Aſcon. in Cic. Verr. Act. I, 18: inducta teſte in ſenatu, Sueton. Claud. 40: Pompejus mihi teſtis de voluntate Caeſaris eſt, Cic. Provinc. 18: *ook elk of alles wie of wat bewijst, bij voorb.* teſtes ſunt rationes civitatum, Cic. ad Div. III, 10: Muſa habet teſtis pondera, Ovid. Pont. III, 9, 50: ſidera ſunt teſtes, Prop. I, 9, 41: vulnera (ſunt) teſtes, Ovid. Faſt. IV, 885: nutrix teſtis fida doloris, Senec. Octav. 76: teſtes integritatis i. e. teſticuli, Phaedr. III, 11, 4: *ook elk, die iet verzekert, bij voorb.* teſte dea, Ovid. Her. XVII, 124: *ook die iet door zijn voorbeeld bewijst, bevestigt, bij voorb.* teſtem graviſſimum Regulum cet., Cic. Off. III, 29 in. b) *getuigen, d. i. elk, die bij iet tegenwoordig is, het mede aanziet enz., bij voorb.* fructus abeſt, facies cum bona teſte caret, Ovid. Art. III, 398, i. e. *als de ſchoonheid niet gezien wordt:* puduitque gementem illo teſte mori, Lucan. IX, 886: ac luna teſte moventur, Juvenal. VI, 310: *dus ook* amato teſtibus praeſentibus, Plaut. Curc. I, 1, 31, i. e. *openlijk, dat het ieder een ziet en weet.* 2) *kloot, bal, bij voorb.* dexter teſtis aſini, Plin. H. N. XXVIII, 19 extr.: *dus ook* Plur. teſtes, Plin. H. N. XI, 49: vulpium teſtes, Ib. XXVIII, 11 prope fin.: tumor teſtium, Ib. XXXI, 6 med.: teſtium effigiem repraeſentat, Ib. XXXVII, 10 ante med.

TESTITRĀHUS, a, um, i. e. *de ballen ſlepende, bij voorb.* aries, Laber. ap. Tertull. de Pall. 1.

TESTO, are, i. q. teſtor, *zie* Teſtor *op het einde.*

TESTOR, atus ſum, ari, 1) *iet getuigen, van iet getuigen zijn, door zijn getuigenis verklaren, en in 't gemeen getuigen, d. i. aan den dag leggen, het zij wanneer het zij, verzekeren, bewijzen, toonen, bij voorb.* confiteor, teſtere licet, Ovid. Pont. IV, 15, 11, i. e. *gij kunt het getuigen:* campus impia proelia teſtatur, Horat. Od. II, 1, 31: teſtandi causa publicum agrum eſſe, Liv. XXXI, 13, i. e. *ten bewijze, dat enz.:* teſtatusque, quae praeſtitiſſet, Liv. XXV, 10, i. e. *aangehaald hadt, wat hij gedaan hadt:* carmina teſtantia mores, Ovid. Pont. I, 9, 43: verba nos teſtantia gratos, Ibid. Met. XIV, 307: Agamemnonias teſtantia litora curas, Prop. III, 7, 21 (III, 5, 51): ut puro teſtantur ſidera coelo, Tibull. IV, 1, 10: gemitu teſtata dolores, Ovid. Met. II, 486: nullam terras deſpicere providentiam teſter? Quintil. VI procem.: quod & Cicero ſcripto ad Brutum libro frequentius teſtatur, Ib. I, 10, 4: utraeque vim teſtantur, Cic. Nat. D. II, 55: clamo atque teſtor, Cic. Mur. 37: *ook ſtaat* teſtatus, a, um, *dikwijls* Paſſive, *getuigd, aan den dag gelegd, bewezen, bij voorb.* teſtata eſt voce praeconis libertas Argivorum, Liv. XXXIV, 41: ut actione mea teſtatum eſt, Plin. Ep. IV, 21: ut Graeco verſu teſtatum eſt, Quintil. VIII procem. §. 20: ut teſtata ſacratis monimentis eſſent, Liv. XXVI, 24: *van daar bewezen, klaar, onloochenbaar, oogſchijnlijk, bij voorb.* haec teſtata ſunt & illuſtria, Cic. ad Div. XI, 25: res ita notas, ita teſtatas, Cic. Verr. Act. I, 16: ut res quam maxime clara ac teſtata eſſe poſſet, Cic. Verr. II, 76 extr.: Herculis teſtatos orbe labores referre, Ovid. Met. IX, 277: *dus ook* teſtatur, Cic. Coel. 27. Nep. Alcib. 4. Hirt. B. G. VIII, 42: *en van daar* teſtato (Ablat.) *nadien het bewezen of onloochenbaar is,* Plin. H. N. VIII, 56 extr. 2) *iet door of bij iemand betuigen, of tot getuigen aanroepen, bij voorb.* teſtor deos, Cic. Q. Fr. I, 3. Cic. Cluent. 68 extr.: deos hominesque, Liv. IV, 53: Venus, teſtem

ut

te testor mihi, Plaut. Rud. V, 2, 51, *alwaar een* Pleonasmus *is:* aliquem, Cic. Fin. II, 20. Prop. II, 1, 37: foedera, Liv., *zie hier voor:* jus fidemque, Ovid. Met. V, 44: Jovem & foederis aras, Virg. Aen. XII, 496: cf. Ibid. II, 154: *van daar* testato (Abl.) *voor getuigen*, Pandect. XV, 4, 1. XVIII, 6, 1 post med. 3) *zijn' uitersten wil door eene schikking betuigen, d. i. een Testament maken*, *bij voorb.* de qua is testatus non est, Cic. Inv. II, 21 *en meermalen*, *bij voorb.* Liv. I, 34. Quintil. VII, 6 extr. Pandect. XXXVIII, 16, 21. *Van daar* tabulae testatae, Catull. 68, 122, i. e. *de Testamentstafelen, het Testament: ook staat* testatus Passive, *bij voorb.* testato (Ablat. Neutr.), *bij voorb.* decedere, Pand. XLIX, 14, 45, i. e. *na een Testament gemaakt te hebben sterven.* Not. *De Ouden hebben ook* Testo, are, *gezegd, volgends* Priscianus 8: *van daar* testatus, a, um, Passive, *zie hier voor.*

TESTU, Indecl., *en* TESTUM, i, n. 1) *een aarden dekzel, een stolp*, *bij voorb.* sub testu coquito, Cato R. R. 74 *en* 75: testa pressus uterque suo, Ovid. Fast. V, 510: focum — et testum, Cato R. R. 76: testo caldo operito, Ibid.: fimo ovium sub testo calefacto, Plin. H. N. XXX, 13: *ook staat* testo *en* testum *in* Cato R. R. 84 *in oude* Edd., *alwaar de* Ed. Gesn. texto *en* textum *in dezelfde beteekenis heeft.* 2) *een aarden vat of huisraad, bij voorb.* curto testu, Ovid. Fast. II, 645: quod in testu caldo coquebatur, Varr. L. L. IV, 22: cum testo ignis pleno venientem, Petron. 136 post med.: cf. Mummius & Afran. ap. Charis. 1. Not. testu *komt overäl alleen als de* Ablativus *voor; waaröm de vraag is, of het niet van den* Nominativus testus *is. Ook van metaal, bij voorb.* sub aereo testu, Plin. H. N. XXXII, 7 post med.

TESTUATIUM, i, n. (scil. libum *waarschijnlijk*) *een soort van koeken, die in aarden potten of pannen gebakken werden*, Varr. L. L. IV, 22.

TESTUDINEATUS *of* TESTUDINATUS, a, um, *gewelfd, gekluisd: het eerste staat* Colum. XII, 15: *het laatste* Vitruv. II, 1 med. VI, 3 extr.

TESTUDINEUS, a, um, *uit schildpad, daarmede versierd, bij voorb.* lyra, Prop. IV, 6, 32. Tibull. IV, 22, 22, *zie* Testudo: hexaclinon, Martial. IX, 60, 9, i. e. *daarmede versierd, ingelegd: dus ook* conopeum, Juvenal. VI, 80: cui testudinea legata essent, ei lectos testudineos pedibus inargentatos deberi, Pandect. XXXII leg. 98 extr.: gradus, Plaut. Aul. I, 1, 10, *schildpaddengang, d. i. langzaam.*

TESTUDO, inis, f. *eene schildpad*, Cic. Nat. D. II, 48 *en* 52. Cic. Div. II, 64. Liv. XXXVI, 32 post med. Senec. Ep. 121 med. Plin. H. N. IX, 10. XXXII, 4 in. *en* 10 post init. Phaed. II, 6, 5: testudo volat, Claudian. in Eutrop. I, 352, *als een spreekwoord, van eene onmogelijke en ongelooflijke zaak: ook derzelver schild of schelp, zie hier na: van daar de huid of schild derzelve, deze dienende tot versiering van huisraad, bij voorb.* ebore & testudine cultos thalamos, Ovid. Met. II, 737, i. e. *daarmede ingelegd:* testudinum putamina secare in laminas lectosque & repositoria his vestire Carvilius Pollio instituit, Plin. H. N. IX, 11: varios pulchra testudine postes, Virg. Georg. II, 463: ebore & lata testudine, Juvenal. XIV, 308. *van daar* 1) *snaaren instrument luit, cither, of omdat het middeldeel (waar het klankbord is) aan eene schildpad, ten aanzien van de kromte gelijk is, of omdat men er geen schildpad toe nam* (*zie* Cic. Nat. D. II, 58, in fidibus testudine resonatur aut cornu), *bij voorb.* Virg. Georg. IV, 464. Ovid. Art. III, 147. Horat. Od. IV, 3, 17. Art. 394. Tibull. IV, 2, 22. 2) *een gewelf, kluis, bij voorb. in gebouwen*, Cic. Brut. 22: testudo fit magna, Varr. R. R. III, 5: pullos refert in testudinem eam, in qua pavones habet, Ibid. 6: media testudine templi *voor* medio templo, cujus tectum testudinatum erat, Virg. Aen. I, 505 (509): cavum aedium si sub divo est, dicitur impluvium, si fornice testudinato tectum, testudo, Varr. L. L. IV, 33. Not. *Ook schijnt uit n. 1. hier toe te behooren*, Cic. Nat. D. II, 58, testudine resonatur i. e. *gewelf, welving* (*der luit*). 3) *schildpadvormige bedekking, bij voorb. van het egelzwijn*, Martial. XIII, 68, 1: *bijzonder* a) *het houten schutdak bij eene belegering, onder het welk de belegeraars zeker en veilig stonden, arbeidden, en bij voorb. den stormram* (aries) *naar de muuren voortschoven*, Caes. B. G. V, 42 *en* 52. Vitruv. X, 19, 20 *en* 21. b) *ook een schutdak uit de boven het hoofd saamgevoegde schilden: te weten de soldaten namen het schild boven het hoofd, sloten die vast in een, en gingen dus op den vijand los; gevolglijk maakten zij een soort van schutdak, luifel, bij voorb.* Liv. XXXIV, 39. Caes. B. G. II, 6. Tacit. Hist. III, 31. Ann. XIII, 39. Virg. Aen. IX, 505 *en* 54. *Eene beschrijving daar van staat bijzonder* Liv. XLIV, 9. 4) *ook heet een hairkapzel* testudo, *wegens de gelijkheid met een cither, bij voorb.* Hanc placet ornari testudine Cyllenea, Ovid. Art. III, 49.

TESTULA, ae, f. i. e. testa, *als men verkleinend spreekt*, *of* i. q. parva testa, *eene scherf, d. i. stuk van gebroken aarden huisraad of steen, steentjen, bij voorb.* testulae aut conchae, Colum. XI, 3, 31: cede testula trita, Seren. ap. Diomed. 3: *van daar eene scherf of steentjen, waarmede de* Athenienzers *stemden, als zij een gevaarlijk of magtig man uit de stad wilden hebben, bij voorb.* testula illa, Nep. Cim. 1 in. *Even dus staat* testa, Nep. Them. 8.

TESTUM, *zie* Testu.

TETANICUS, *zie* Tetanus.

TETANOTHRUM, i, n. *een geneesmiddel, dat de rimpels verdrijft, en de huid uitrekt*, Plin. H. N. XXXII, 7 ante med.

TETANUS, i, m. (τέτανος) *verstijving der leden, bijzonder van den nek, halsstijfte, d. i. wanneer de nek zich nergens heen brengen kan, maar onbeweeglijk staat*, Plin. H. N. XXIII, 1 post med. XXXI, 10 extr., *ook hoewel in het grieksch*, Cels. IV, 3 in.: cf. II, 1 med.: *van daar* Tetanicus, a, um, *daarmede behebt*, Plin. H. N. XXIII, 7 ante med. XXVI, 12 extr.

TETARTEMORION, i, n. *een vierendeel, vierde deel, bijzonder van den dierenkring, dat is, drie hemelteekens van denzelven*, Plin. H. N. VII, 49.

TETER *of* TAETER, tra, trum, 1) *leelijk, vieesch, in reuk, gezicht, smaak of gehoor, bij voorb.* aliis aliud esset tetrius naribus, auribus, oculis, orisque sapori, Lucret. II, 509: colores foeda specie tetri turpesque videntur, Ibid. 421: tetro sapore, Ibid. VI, 21: tetra cadavera, Ib. II, 415: ulcera tetra, Ibid. V, 993: tetra Tartara, Ibid. 1125: tetra nimborum nocte coorta, Ibid. IV, 173: cruor teter, Virg. Aen. X, 727: spiritus teter (Cerberi), Horat. Od. III, 11, 19: tetra venena, Prop. II, 24, 27 (21), *ook* II, 17, 14, *in welke laatste plaats andere* Edd. trita *hebben:* pallida tetris viscera tincta notis, Lucan. I, 618: tetrum spectaculum, Cic. ad Brut. Ep. 15 ante med.: vestitus teter, Acc. ap. Non. 5 n. 522: teterrima hyems, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 15: teterrima vox, Petron. 35: alter, quam teter incedebat, Cic. Sext. 8: tetra pestis, horribilis *wordt* Catilina *genoemd*, in Cat. I, 5: vultus teter, Sueton. Calig. 50. Juvenal. X, 191: mulier teterrima vultu, Juvenal. VI, 417: loca tetra, inculta, foeda, formidolosa, Sallust. Cat. 52 (55): tetra bellua, Cic. Tusc. IV, 20: tetrae tenebrae, Cic. Agr. II, 17: teterrima spurcities, Lucret. VI, 976: teter odor, Caes. B. C. III, 49. Cic. Nat. D. II, 56: tetra absinthia, Lucret. I, 135. 2) *in 't gemeen, leelijk, vieesch, afschuwlijk, schandelijk, bij voorb.* homo teter & ferus, Cic. Q. Fr. II, 13: tetrior hostis, Cic. Coel. 6: Nullum vitium tetrius, Cic. Off. II, 22: tetrum facinus, Ibid. III, 25: teterrimum bellum, Cic. ad Div. X, 14: qui in eum fuerat teterrimus, Cic. Tusc. I, 40, i. e. *zich schandelijk of leelijk jegens hem gedragen hadt:* quamquam sis omni diritate atque immanitate teterrimus, Cic. Vatin. 3: tetra libido, Horat. Sat. I, 2, 32: morbus i. e. amor, Catull. LXXV, 26: discordia, Horat. Sat. I, 4, 60: cruciatus, Acc. ap. Cic. Tusc. II, 7: legatio, Cic. Verr. I, 24: pestis, Cic., *zie hier voor:* tetra prodigia nuntiata sunt, Liv. XXII, 9 extr.: tres sententiae teterrimae, Cic. Q. Fr. II, 6 extr., i. e. *leelijke, schandelijke.*

TETINI *van* Teneo, *zie* Teneo *op het einde.*

TETRACHORDOS (m. *en* f.) TETRACHORDON, i, n. *vier toonen hebbende: van daar* machina tetrachordos, Vitruv. X, 13, *van het water-orgel: van daar* tetrachordon, Substantive, Martian. Cap. 9, *een kwart:* tetrachordon anni, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 22, i. e. *de vier jaargetijden.*

TETRADIUM *of* TETRADEUM, i, n. (Τετράδιον *en* Τετράδειον) *een vier*, Colum. III, 20, 3: post primum tetradeum, Senec. Controv. V praef. post med. Ed. Gronov.: *en terstond daarop* primum tetradeum quorum faciam cet.

TETRADOROS, *en* Neutr. TETRADORON, i, *van vier palmen, d. i. dwershanden*, Vitruv. II, 3. Plin. H. N. XXXIV, 14.

TETRADRACHMUM, i, n. *eene Grieksche munt van vier Drachmen of Denariën; volgends ons geld misschien een halve rijksdaler*, Liv. XXXVII, 58. Cass. in Epist. Cic. ad Div. XII, 13, *alwaar overäl de* Plur. *staat: het staat wel* Singul. Liv. XXXIV, 52 Ed. Gronov., *maar* Drakenborch *heeft* tetradrachma *laten drukken.*

TETRANS, tis, m. *een vierendeel*, Vitruv. IV, 11: tetrantes columnarum i. e. quarta pars crassitudinis summi scapi columnarum, Ibid. IV, 2 post med.: cf. cap. 3: *bij de landertjen of akkers is* tetrans *de plaats, waar twee lijnen famenloopen, bij voorb.* tetrantum veterum lapides adhuc parent, Hyg. de limit. p. 160 Goes.: *ook het geen daar gezet wordt, bij voorb.* termini lapidei — habentes longum tetrantem, Ibid. p. 152: *ook het werktuig, waarmede deze lijnen geteekend worden.* Not. tetraotorum *voor* tetrantum, Vitruv. III, 3 med.

TETRAO, onis, m. *de berghaan*, Sueton. Cal. 22. Plin. H. N. X, 22.

TETRAPHŎRI, orum, *vier dragers, die samen iet dragen*, Vitruv. X, 8 post med.

TETRARCHA, ae, *of* TETRARCHES, ae, m. 1) *eigenlijk een viervorst, wanneer vier een land gedeeld hebben, gevolgelijk die het vierde deel bezit.* 2) *een klein vorst, die den naam* rex *niet voeren mag of kan; zoo heet* Dejotarus Tetrarches, Hirt. Alex. 67: qui regna tetrarchis dederunt, Cic. Att. II, 9: reges atque tetrarchas, Horat. Sat. I, 3, 12: cf. Lucan. VII, 225.

TETRARCHĪA, ae, f. i. e. *het gebied van een* Tetrarch (tetrarchae), *bij voorb.* tetrarchiae regno mulctatus est, Cic. Div. I, 15: in Dejotari tetrarchia, Cic. Dejot. 15. *In 't bijzonder heet een Districk in* Lycaöniën tetrarchia ex Lycaonia, *op de grenzen van* Galatië, *alwaar* Iconium *ligt, volgends* Plin. H. N. V, 27.

TETRASTĪCHUS, a, um, *vier reijen of deelen bevattende, bij voorb.* carmen, Quintil. VIII, 3 prope fin. §. 96. *Ook eenvouwig* tetrastichs (carmina), Martial. VII, 84, 1.

TETRASTYLOS, Adject. (Τετράστυλος), *vierzullig, vier zullen bevattende, bij voorb.* frons loci, quae in aede constituta fuerit, si tetrastylos facienda fuerit cet., Vitruv. III, 2: cava aedium tetrastyla sunt, quae cet., Ibid. VI, 3.

TETRE *of* TAETRE, *leliijk, vies, afschuwlijk, schandelijk, bij voorb.* multa facere impure atque tetre, Cic. Div. I, 29: tetre aetatem exigit, Cato ap. Charis. 2: istum omnia teterrime facturum puto, Cic. Att. VII, 12: teterrime violasti, Cic. Dom. 39: tetrius fucata genas, Claudian. de Stilich. II, 135.

TETRICĬTAS, atis, f. *ernsthaftigheid, strengheid, somberheid, bij voorb.* laeta tetricitate decorum habitum oris, Auct. Paneg. ad Pison. (*achter* Lucanus) 91.

TETRĬCUS, a, um, *ernsthaftig, somber, onvriendlijk, streng, bij voorb.* puella, Ovid. Art. I, 721: cf. III, 8, 61. Trist. II, 397: disciplina tetrica ac tristis Sabinorum, Liv. I, 18: lites, Martial. V, 21, 6: deae, Martial. IV, 73, 6, i. e. Parcae: censor tetricus & asper, Ibid. XII, 71, 4: lectores, Ibid. XI, 3, 1: nimis horridi animi & tetrici esse, Senec. Ep. 36: leges, Claudian. Fescen. in nupt. Honor. & Mar. 101: febris, Martial. VI, 70, 8: tetricae tubae i. e. bellicae, Ibid. VII, 79, 2: vocibus tetricis aliquem corripere, Ibid. XI, 44, 1.

TETRITŪDO (Taetrit.) ĭnis, f. i. q. tetricitas *lelijkheid*, Acc. ap. Non. cap. 2 n. 837.

TETRO *of* TAETRO, are, *lelijk maken, bezoedelen, bij voorb.* beluarum ac ferarum adventus ne tetret loca, Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 837.

TETŬLI *voor* TULI, *zie* Fero.

TEXO, ui, tum, 3. 1) *weeven, bij voorb.* telam texere, Terent. Heaut. II, 3, 44: lacernam, Prop. IV, 3, 18: vestes, quas femina Coa texuit, Tibull. II, 3, 54 (II, 6, 35): *dus ook van de spinneweb, bij voorb.* texens aranea telam, Catull. LXVII, 49: in vacuo texetur aranea tecto, Prop. III, 5, 33: araneolae quasi rete texunt, Cic. Nat. D. II, 48: *ook zonder* Accusativus, Plin. H. N. XI, 24 extr.: tegumenta texta, Cic., *zie beneden: van daar Tropisch, bij voorb.* ea tela texitur, Cic. Or. III, 60, i. e. *men is daar op uit, men loert daar op, men spint zoo iet:* Rursus amor patriae, quod tua texuerant scripta, retexit opus, Ovid. Pont. I, 3, 30, *doet dat te niet, wat uwe schriften in mij gesticht hebben, werpt dat omver, wat gij gebouwd hadt, d. i. doet dan van u aan mij gegeven troost te niet: van daar* 2) *in 't gemeen, samenvoegen, vlechten, bouwen, vervaardigen, bij voorb.* fiscinam, Virg. Georg. I, 266: naves, Virg. Aen. XI, 326, rosam, Prop. III, 3 (2), 36, i. e. *kransen maken:* tegetes, Plin. H. N. XXI, 18: navigia ex papyro, Ibid. XIII, 11 extr.: chartas, Ibid. 12: Paulus basilicam jam pene texuit iisdem antiquis columnis, Cic. Att. IV, 16 prope fin.: epistolas quotidianis verbis texere solemus, Cic. ad Div. IX, 21: sepem, Virg. Georg. II, 370: texebatur opus luculenter, Cic. Q. Fr. III, 5. *Dus ook het* Particip. textus, a, um, (1) *geweefd, bij voorb.* tegumenta texta aut suta, Cic. Nat. D. II, 60: textos amictus, Senec. Agam. 883: purpura, Martial. XI, 57: chlamydem, textosque labores, Val. Fl. II, 409: *van daar* textum *het geen geweefd is, het weefzel, bij voorb. een kleed enz., bij voorb.* texta illita veneno, Ovid. Her. IX, 163: pretiosa texta dabuntur, Ibid. XVII, 223: rude textum, Ibid. Met. VIII, 640: Babylonica picta superbe texta, Martial. VIII, 28, 17: pepli mirabile textum, Stat. Theb. X, 56. (2) *saamgevoegd, gevlochten, bij voorb.* tabernaculis arundine textis, Liv. XXX, 30: calathos e vimine textos, Ovid. Fast. IV, 435: paries viminee textus erat, Ibid. VI, 262: casae fissis arundinibus textae, Plin. H. N. XXX, 10 post med.: textis cratibus, Horat. Epod. II, 45: iter textum parietibus caecis, Virg. Aen. V, 589: Textaque composita juncea vincta rosa, Ovid. Fast. IV, 870: textus adamas i. e. catena adamantina, Senec. Herc. fur. 807: *van daar* textum, *al wat saamgevoegd is, weefzel, Tropisch, bij voorb.* pinea texta (navis), Ovid. Fast. I, 506. Met. XIV, 530: *dus ook* pinea texta carinae, Catull. LXIII, 10: texta rosis facta, Martial. XIII, 50, 1, i. e. *roozenkrans:* vimineo texto ferre ova, Ibid. XIII, 58, 39: clypei textum, Virg. Aen. VIII, 625: ferrea texta, Lucret. VI, 1052: *van daar* dicendi textum tenue in Lysia, Quintil. IX, 4, 17, i. e. *stijl, schrijfwijze.* Not. textum *voor* testum, Cato R. R. 76 *en* 84 extr. Ed. Gesn.

TEXTĪLIS, e, 1) *geweefd, bij voorb.* stragulum, Cic. Tusc. V, 21: dona, Virg. Aen. III, 485: picturae, Lucret. II, 35: aurum, Plin. H. N. XXXIII, 3 extr. Senec. Med. 372: ventus, Petron. 55, i. e. vestis tenuissima: tegmen, Lucret. V, 1349: tabernacula textilibus signis adornata, Val. Max. IX, 1, 4 (extern.): pestis textilis, Cic. Tusc. II, 8 (*als Dichter*), *d. i. een vergiftig gewaad*, scil. *met het bloed van* Nessus *naatgemaakt: van daar* textile Substantive, scil. opus, *iet, dat geweefd is, webbe, laken, linnen, bij voorb.* textile ne operosius cet., Cic. Leg. II, 18: textilia *gewerkte dingen*, Liv. XXXIX, 6 extr. XLV, 35. Prop. I, 14, 22: pictura in textili, Cic. Verr. IV, 1. 2) *Tropisch, geweefd, d. i. saamgevoegd, gevlochten enz., bij voorb.* serta, Martial. VI, 80, 8, i. e. *roozenkrans, roozenrukker:* pileus, Apulej. Met. XI ante med. p. 261, 2 Elm.

TEXTOR, oris, m. *een wever*, Horat. Epist. I, 19, 13. Plaut. Aul. III, 5, 45. Juvenal. IX, 30. Martial. XII, 59, 6: *voormaals stondt het ook* Cic. Planc. 25: *maar thans staat er* tectore.

TEXTORĬUS, a, um, *het weeven betreffende, weeversächtig, weeversmatig, bij voorb.* textorium hoc est, Senec. Ep. 113 post med.: opere textorio salicibus connectuntur, Colum. IX, 6, i. e. *op weeverswijze, weeversmatig.*

TEXTRĪNUS, a, um, (*voor* textorinus), 1) *het weeven betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* ars, Jul. Firm. de err. prof. rel. 17, i. e. *weefkunde, weverij, weeversberoep: ook* textrinum scil. artificium, *bij voorb.* textrinum didicit, Sueton. Gramm. 23: *van daar* textrina (scil. officina), *werkplaats, of plaats, waar geweefd wordt, eene weeverij, bij voorb.* vestem de textrina emere, Apul. Flor. 2 post init. p. 346, 35 Elm.; plumariorum textrinae pictorumque officinae, Vitruv. VI, 7 extr.; *ook staat daarvoor* textrinum, *bij voorb.* ubi non textrinum instituerit, Cic. Verr. IV, 24: oppidum textrinum fuit, Ibid. 46. Not. textrina *zou toch naauwkeuriger zijn, tenzij men* stabulum *verstaan wil.* 2) *het samenvoegen betreffende: van daar* Textrinum i. e. *plaats, waar schepen vervaardigd worden, scheepstimmerwerf, scheepshelling, bij voorb.* campus habet textrinum navibus longis, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. XI, 326. Not. *doch misschien zou* textrinam *beter zijn; tenzij men* stabulum *verstaan moet.*

TEXTRIX, icis, f. (*voor* textorix), *weevende, eene weefster*, Martial. IV, 19, 1: anus textrices, Apul. Met. VI med. p. 180, 39 Elm.: *en enkel* textrices, Ibid. p. 181, 25 Elm.

TEXTŪRA, ae, f. *het weeven, weefzel, bij voorb.* Minervae, Prop. IV, 5, 23: *dus ook* aranearum, Plaut. Stich. II, 2, 24: *van daar Tropisch, d. i. samenvoeging, bij voorb.* laterum, Lucan. IX, 777: quam tenui textura constet (*scil. ziel*), Lucret. III, 200: *dus ook* dissimiles inter se texturas, Ibid. VI, 776.

TEXTUS, us, m. 1) *het weeven, weefzel, en in het gemeen dergelijke samenvoeging, bij voorb.* raris textu veluti rivis, Plin. H. N. IX, 37: smaragdis margaritisque alterno textu fulgentibus, Ibid. 35: gramen in stipula crinito textu spicantur, Ibid. XVIII, 7 ante med.: multo magis haec sunt tenuia textu, Lucret. IV, 732. 2) *de samenvoeging der woorden, samenhang, verband, bij voorb.* ut tristia dicamus melioribus verbis, aliud textu, Quintil. VIII, 6 post med. §. 57, *alwaar echter* Gesner *de geheele plaats voor onëcht of gebrekig houdt:* veniatque suo per carmina texta, Manil. III, 270: omnem calumniarum textum retexo, Apul. in Apolog. p. 313, 38 Elm.; *in de Lexica staat deze plaats onder* Textum *of onder* Textus, a, um, *te weten* omne textum *aangehaald.*

TEXTUS, a, um, *zie* Texo.

THALAMEGUS, a, um, *vertrekken bevattende of bij of met zich voerende, bij voorb.* navis thalamegus, *een schip, vaartuig (gondel) met kamers verzien, bij voorb.* nave thalamego, Sueton. Caes. 52. *Meermalen komt het niet voor. Sommige* Codd. *hebben* thalamoque.

THALĂMUS, i, m. *is misschien in het gemeen, eene slaapstede, ruststede, bij voorb. van de bijën*, Virg. Georg. IV, 189, *zie beneden: van daar* 1) *het slaapvertrek, slaapkamer, bij voorb.* Vitruv. VI, 10: thalami limina tangit, Ovid. Met. X, 456: positum thalamo lectum, Ovid. Her. XII, 57: intras thalamos paternos, Ibid. Met. VIII, 84: *van daar in 't gemeen* a) *woonvertrek, bij voorb.* Tres habuit thalamos cet., Ovid. Met. II, 738: *of behuizing, verblijf, bij voorb.* Eumenidum thalami, Virg. Aen. VI, 280, *tenzij het hier bedsteden zijn: dus ook van den* Apis delubra

ge-

gemina funt, quae vocant thalamos, Plin. H. N. VIII, 46. b) *van de bijën.* Virg. Georg. IV, 289. ubi jam thalamis se composuere i. e. *cellen, of ſlaapſteden, of als 't ware te bed enz.* 2) *ſlaapbed of bed, bij voorb.* thalamo effulto (effultum) caput pluma cet., Prop. III, 6, 63 (III, 7, 49): vacuus, Ibid. I, 15, 18: ſurgeret e thalamo Menelaëo, Prop., *zie hier na:* exornare thalamum, Petron. 26: invaſit thalamum natae vetito que hymenaeos, Virg. Aen. VI, 623, *alwaar het ook huwlijksbed zijn kan: van daar het huwlijksbed, echtebed, bij voorb.* Lacaena cum Menelaëo ſurgeret e thalamo, Prop. II, II, 12 (15), 14: thalamos incestare novercae, Virg. Aen. X, 550: invaſit thalamum natae, Virg., *zie hier voor: van daar echt, huwlijk, bij voorb.* vita expers thalami, Ibid. IV, 550, i. e. *echteloos:* ſi non pertaeſum thalami taedaeque fuisſet, Ibid. 18: thalamos parare, Ovid. Faſt. III, 689: tentaſſet thalamos illos i. e. illam petiſſet uxorem, Ibid. Met. XII, 143: thalamos alieni orbis concipis i. e. cogitas habere maritum externum, Ibid. VII, 22: thalamos violare pudicos, Ibid. Am. I, 8, 19: Turni germanam thalamo ſociatus habebat, Virg. Aen. IX, 594, i. e. *hadt getrouwd:* thalamos ne deſere pactos, Ibid. X, 649: thalamus concitus, Stat. Theb. V, 463: contigit & thalami mihi gloria rara, Martial. X, 63, 7: conſors thalami, Senec. Agam. 256: vidua ante thalamos, Ibid. 992: ire ad thalamos, Ibid. Troad. 891: tradere virginem thalamis, Ibid. Oedip. 489: thalamis nondum jugatae virginea, Ibid. Herc. Oet. 419: quantum in connubio natae thalamoque moratur, Virg. Aen. VII, 253, *alwaar* connubium, *gelijk boven* taeda, *weg kon blijven: dus ook* thalamos taedasque parabam tibi, Ovid. Met. I, 658.

THALASSĬCUS, a, um, *de zee betreffende, daar toe behoorende, zeemensch, bij voorb.* colos, Plaut. Mil. IV, 4, 43, i. e. *de zeekleur, d. i. kleur, zoo als de zeelieden hebben: dus ook* Ibid. IV, 6, 67, ornatus thalaſſicus i. e. *zeemans gewaad.*

THALASSĬNUS, a, um, *zeekleurig, zeegroen, bij voorb.* veſtis, Lucret. IV, 1121.

THALASSĬO, *zie* Talaſſio.

THALASSĪTES, ae, *bij voorb.* thalaſſites vinum i. e. *zeewijn, d. i. die in potten in zee nedergelaten werdt, om daar door zijn ouderdom te bevorderen,* Plin. H. N. XIV, 8.

THALASSOMĔLI, n. *zeewaterhonig, d. i. zeewater en honig onder een gemengd, en zoo tot drinken bewaard,* Plin. H. N. XXXI, 6 extr. Seren. Sammon. 537.

THALIARCHUS, i, m. *ſtaat* Horat. Od. I, 9, 8. *Sommigen verklaren het* magiſter convivii.

THALLUS, i, m. 1) *een groene ſtengel of ſteel, bij voorb. der uijen,* Colum. XI, 3, 58. Pallad. in Februar. XXIV, 4. 2) *een groene tak, bij voorb.* Virg. Cir. 376, Amyclaeo thallo i. e. *misſchien olyf- of myrtentak.*

THAPSĬA, ae, f. *zekere plant,* Plin. H. N. XIII, 22: *waarſchijnlijk van* Thapſus, a, um, ſcil. ferula. Not. *Ook ſtaat daarvoor* thapſos, *bij voorb.* Erycimque thapſus, Lucan. IX, 919.

THEATRĀLIS, e, *het Theater of den Schouwburg betreffende, daar toe behoorende, daar te vinden, theatraal, bij voorb.* conſeſſus, Cic. Sext. 54: dux theatralium operarum, Tacit. Ann. I, 16: laſcivia, Ibid. XI, 13: lex i. e. de ordine ſedendi in theatro. Plin. H. N. VII, 30 extr.; *anders* Roſcia *genoemd;* poena i. e. quae lege Roſcia ſtatuta erat in eos, qui, cum equites non eſſent, in quatuordecim ſpectaſſent, Sueton. Aug. 40: laſcivia theatralis promiſcue in equite ſpectandi, Sueton. Domit. 8.

THEĀTRUM, i, n. (θέατρον), *eigenlijk, elke plaats, waar men iet ziet, of zien kan (van θεάομαι), elke ſchouwplaats; bijzonder eene openbare ſchouwplaats, waar ſchouwſpelen gehouden worden, ſchouwburg,* Virg. Aen. V, 288 *en* 664: *voornaamlijk in 't gemeen, waar dramatiſche ſchouwſpelen, d. i. Blijſpelen (Komediën) Treurſpelen (Tragediën) of Pantomimen geſpeeld worden: het zij dan voorts een ſtaatlijk gebouw of niet: wanneer het in het eerſte geval Komedie, Schouwburg, Opera vertaald wordt. Voor dezen ſtonden de toekijkers te kijken. De eerſte Schouwburgen waren van hout, en maar voor een' tijd opgeſlagen: na het eindigen der ſpelen werden zij weder afgebroken. Pompejus heeft den eerſten vasten ſteenen Schouwburg op zijne kosten geſticht,* A. U. C. 699. *Deszelfs deelen zijn* Scena, *waar geſpeeld wordt, waarbij* proſcenium *en* pulpitum *was: verders* cavea, *de plaats der aanſchouwers: en voor de Ridders, (ten tijde van* Cicero) quatuordecim ordinea, *en* Orcheſtra, *waar de Senaat zat. Het woord* theatrum *ſtaat overal, bij voorb.* Cic. Fin. III, 20: populi ſenſus theatro & ſpectaculis perſpectus eſt, Cic. Att. II, 19 med.: Cum locatum a Cenſoribus theatrum exſtrueretur, P. Corn. Naſica auctore, tanquam inutile & nociturum publicis moribus, ex SCto deſtructum eſt, populusque aliquamdiu ſtans ludos ſpectavit, Epit. Liv. 48 extr.: cf. Val. Max. II, 4, 2: curvo theatro ſedere, Ovid. Art. I, 497: terna theatra, i. e. Pompeii, Marcelli & Statilii Tauri, Ibid. III, 394. Triſt. III, 12, 24: theatrum magnificum e marmore facere inſtituit (Antiochus Epiphanes), Liv. XLI, 20: *zie van de* theatra Vitruv. V, 3 ſeqq. Not. *Bij de Grieken werden daar in ook Staatsbijeenkomſten en Staatsoverleggingen gehouden,* Nep. Timol. 4. Cic. Flacc. 7. Liv. XXIV, 39. XXXIII, 28. Tacit. Hiſt. II, 80. *Ook ſtaat* theatrum *Tropisch,* 1) *het Theater, d. i. de toekijkers, aanſchouwers, bij voorb.* Cic. Or. III, 50, theatra reclamant: tota theatra exclamant, Quintil. I, 6 extr.: exclamationes theatri cauſa producere, Quintil. XI, 3, 11: *van daar in 't gemeen aanſchouwers of vergadering, bij voorb.* ſenatus conſultum frequentiſſimo theatro (populi) comprobatum, Cic. Div. I, 28 extr.: ſpiſſis indigne theatris ſcripta recitare, Horat. Ep. I, 19, 41, i. e. *vergadering, toehoorers:* tunc eſt commovendum theatrum, Quintil. VI, 1 extr., i. e. *vergadering der richters:* optimus quisque praeceptor frequentia gaudet ac majore ſe theatro dignum putat, Quintil. I, 2 poſt init. §. 9, i. e. Auditorium (*gehoorzaal*): *van daar andermaal Tropisch,* nullum theatrum virtuti conſcientia majus, Cic. Tuſc. II, 26 extr., *voor lofredenaar, die als 't ware klapt, om toejuiching te kennen te geven.* 2) *het Theater Tropisch, d. i. plaats en gelegenheid, om zich en zijne gaven openlijk voor het publiek te toonen, bij voorb.* ingenii, Cic. Brut. 2: theatrum magnum habet iſta provincia, Cic. ad Div. XIII, 64: familiaritas magno theatro ſpectata, Ibid. XII, 29, i. e. *door groote openbare bewijzen of openlijk:* optimus quisque praeceptor frequentia gaudet ac majore ſe theatro dignum putat, Quintil., *zie hier voor.*

THĒCA, ae, f. (θήκη), *alles, waar in iet ingerold is, ſteekt, of bewaard wordt, hulzel, dek, ſchede, bos enz., bij voorb.* grani theca ſit gluma, Varr. R. R. I, 48: vaſa ſine theca, Cic. Verr. IV, 23: theca nummaria, Cic. Att. IV, 7: thecam calamis armare, Martial. XIV, 19, 1, i. e. *pennekoker. Van daar boertend,* cum in triumpho Caeſaris eborea oppida eſſent translata & poſt dies paucos Fabii Maximi lignea, thecas eſſe oppidorum Caeſaris dixit, Quintil. VI, 3, 61.

THĔMA, ătis, n. 1) *ſtelling, die in eene redenvoering of disputt verhandeld wordt,* Quintil. VII, 2 extr. IX, 2 extr. Senec. Controv. III, 20 extr. 2) i. q. horoſcopus, *de Starrenkundige (Aſtrologiſche) aanwijzing van het geboorte-uur, de nativiteit,* Sueton. Aug. 94.

THENSA, *zie* Tenſa.

THEOLŎGĬA, ae, *Theologie (Godgeleerdheid), d. i. leere van God of der Goden, waar toe ook de Mythologie (Fabelkunde) behoort,* Varr. ap. Auguſtin. Civ. D. VI, 5.

THEOLŎGUS, i, *een Theologant (Godgeleerde), d. i. die van God of de Goden handelt, hunnen oorſprong en genealogie verhandelt, bij voorb.* ii, qui theologi nominantur, Cic. Nat. D. III, 21.

THEORĒMA, ătis, n. *eene ſtelling, die onderzocht en bewezen wordt,* Gell. I, 2, 6, *alwaar* theorematis *voor* theorematibus *ſtaat.*

THEOREMĂTĬUM, i, n. i. q. Theorema, *als men verkleinend ſpreekt,* Gell. I, 13 med.

THERĬĂCUS, a, (*ook* e *Griekſch*), um, (θηριακός *van* θηρίον), *tegen het vergif der dieren, bijzonder tegen de ſlangenbeet dienſtig, bij voorb.* paſtilli, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.: vitis theriace (*voor* theriaca) vocatur, cujus vinum & uva contra ſerpentium ictus medetur, Ibid. XIV, 18: *dus ook* uva theriace contra ſerpentium ictus eſtur, Ibid. XXIII, 1 poſt init.: theriacam vitem ſic facies, Pallad. Februar. 28: *van daar* Theriaca *en* Theriace, Plin. H. N. XX, 24. XXIX, 1 prope fin., Subſtantive, *d. i. toebereiding van een geneesmiddel tegen den ſlangenbeet, en in 't gemeen, tegen vergif:* algam maris theriacen eſſe Nicander oſtendit, Ibid. XXXII, 6 extr.: compoſitiones theriacarum, Scrib. Larg. 163.

THERMAE, arum, f. (*eigenlijk, warme,* ſcil. aquae) i. e. *warme baden, of een warm bad (van* θερμός, ή, όν, i. e. *warm), bij voorb.* quem Agrippa ante thermas ſuas dicavit, Plin. H. N. XXXIV, 8 ante med.: Agrippae in thermis, quas Romae fecit cet., Ibid. XXXVI, 25 extr.: Neronianae, Martial. VII, 33, 5. XII, 85, 5: qui fundamenta thermarum in mare jaciunt, Senec. Ep. 122 ante med.: cf. Sueton. Calig. 37.

THERMĪNUS, a, um, *uit Lupinen, bij voorb.* oleum, Plin. H. N. XXIII, 4 extr.

THERMOPOLĪUM, i, n. *plaats of huis, waar warme dranken verkocht werden, op onze wijze, koffijhuis,* Plaut. Trin. IV, 3, 6. Curc. II, 3, 13. Rud. II, 6, 45. *De Ouden hielden veel van warme dranken (zoo als wij), die in wijn of water of in de vermenging van beide beſtonden, bij voorb.* calidum bibunt, Plaut. Curc. II, 3, 13: *van daar* thermopotare *dergelijke dranken drinken,* Plaut. Trin. IV, 3, 6.

THERMOPOTO, are, *warme dranken drinken, door warme drank laven, bij voorb.* gutturem, Plaut. Trin. IV, 3, 6.

THERMULAE, arum, f. i. q. thermae, *wanneer men verkleinend spreekt*, Martial. VI, 42, 1.

THESAURARIUS, a, um, *den schat betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* fur, Plaut. Aul. II, 8, 23, *schatdief, d. i. die den schat of schatten steelt.*

THESAURUS, i, m. (θησαυρός), 1) *elke voorraad van zeken, die men tot een toekomend gebruik oplegt, magazijn enz., bij voorb.* thesauri sunt civitatibus in necessariis rebus a majoribus constituti, Vitruv. V, 9 extr.: *bijzonder van geld, een schat, bij voorb.* thesaurum effodere, Plaut. Trin. IV, 4, 8: thesauros Gallici auri occultari a Patribus, Liv. VI, 14: *dus ook* thesauros Gallicos, Ibid.: *verders* thesaurum obruere, Cic. Senect. 7: pecuniam in terra condiderat; cum reversus locum thesauri in memoria non repeteret cet. Pandect. XLI, 2, 44: non, si Varronis thesauros haberem, sufficere sumtui possem. Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 10 extr.: oppidum, ubi plerique thesauri (Jugurthae erant), Sallust. Jug. 75 (78): non exercitus neque thesauri praesidia regum sunt, verum amici, Ibid. 10: auxiliumque viae veteres tellure recludit thesauros, ignotum argenti pondus & auri, Virg. Aen. I, 359 (363): thesaurum invenire, Horat. Sat. II, 6, 11: *ook schat, d. i. geld, welk geborgen ligt, daar niemand iet van weet*, Pandect. VI, 1, 67. XLI, 1, 31: *ook kan men uit het voorgaande meer hier toe brengen: van daar Tropisch, hoop, menigte, bij voorb.* mali, Plaut. Merc. I, 1, 51: thesauros penitus abditae fraudis vultu laeto tegentes (sorores), Apul. Met. V ante med. p. 165, 15 Elm. 2) *de verborgen bewaarplaats, waar iet weggelegd wordt, bij voorb. geld enz., bij voorb.* reposita pecunia in thesauris, Liv. XXIX, 18 prope fin.: pecunia ex bonis noxiorum in thesauros reposita, Liv. XXXI, 13: pecuniam ex Proserpinae thesauris nocte clam sublatam, Ibid. 12, i. e. *schat of schatten; tenzij dit tot n. 1 behoort: dus ook* esse thesaurum publicum sub terra saxo quadrato septum; eo vinctus demittitur, Liv. XXXIX, 50 in.: thesaurum effringere, Plin. H. N. XXXIV, 7 ante med.: *ook andere dingen, bij voorb.* servata mella thesauris, Virg. Georg. IV, 229: Condit in thesauros maxillarum cibum, Plin. H. N. X, 72: Monedula condens semina in thesauros cavernarum, Plin. H. N. XVII, 14: *van daar* orcinus thesaurus, Naev. ap. Gell. I, 24. i. e. *graf of onderaardsche wereld: van daar Tropisch, bij voorb.* thesaurus rerum omnium memoria, Cic. Or. I, 5, i. e. *bewaarplaats: dus ook* quod latent in thesauris tuis, Cic. Att. XV, 27, i. e. *bij voorbeeld, in een lezenaar, boekekas enz.:* locos, tanquam thesauros argumentorum, Cic. Partit. 31: istic est thesaurus stultis in lingua situs, ut quaestui habeant male loqui melioribus, Plaut. Poen. III, 3, 12: nihil est, quod ille docere non possit; mihi certe, quoties aliquid abditum quaero, ille thesaurus est, Plin. Ep. I, 12, i. e. *hij is een schat, een voorraadschuur van geleerdheid en kundigheden: dus ook van boeken, bij voorb.* quoniam, ut ait Domitius Piso, thesauros oportet esse, non libros, Plin. H. N. praefat. med.

THESIS, is, f. (θέσις) *eene stelling, bijzonder eene onbepaalde stelling, d. i. zonder benaming van persoon, plaats, tijd enz.*, *staat* Cic. Top. 21, *maar met Griekfche letters: Latijnsch staat het* Quintil. III, 5, 11: theses dicere. Ibid. II, 1, 9. XII, 2, 25: theses simplices, Ibid. VII, 10, 5: theses, quae sumuntur ex rerum comparatione, ut rusticane vita an urbana potior? Ibid. II, 4, 24.

THESMOPHORUS, a, um, (θεσμοφόρος) *wetten brengende, bij voorb.* Ceres *heet* thesmophora, Inscript. ap. Murator. p. 30 n. 3: *daarvoor staat* Ceres legifera, Virg. Aen. IV, 58: *dus ook* Ceres prima dedit leges, Ovid. Met. V, 343: *want doordien door het uitvinden van het graan de levenswijze der menschen zachter werdt, ontstonden ook van tijd tot tijd wetten: van daar* Thesmophorius, a, um, Ceres, *als wetgeefster, betreffende, haar heilig: van daar* Thesmophoria, scil. solennia *of* sacra, *of* festa, i. e. *Feest ter eere van Ceres, als wetgeefster*, Plin. H. N. XXIV, 9 post init. *Dit feest, het welk eenige dagen duurde, werdt van de Juffers in witte kleederen met tusschen komend vasten gevierd, en zal, volgends* Hyg. f. 147, *door* Triptolemus *ingesteld zijn.*

THETA, n. *is de letter* th *in 't Griekfche Alphabet, en de eerste letter van het woord* θάνατος, *gevolglijk het teken der veroordeling, bij voorb.* novum, Martial. VII, 37, 2: nigrum, Pers. IV, 13.

THIASITAS, i. e. sodalitas, Paul. ex Festo.

THIASUS, *zie* Thyasus.

THLASIAS, ae, m. *een die van voortteelings vermogen beroofd is; misschien wien de ballen gekneusd of gedrukt zijn: dus is het omtrent hetzelfde als* Thlibias: Pandect. L, 16, 128 *zij staan bij een* thlibiae, thlasiae, *als soorten van* spadones: qui thlibias faciunt, Ibid. XLVIII, 8, 5.

THLIBIAS, ae, *zie* Thlasias.

THOES, um, *een soort van wolven*, Plin. H. N. VIII, 34. Grat. Cyneg. 253. *De Nominativus is denklijk* thos, ois, *maar komt misschien niet voor.*

THOLUS, i, m. (θόλος) 1) *de sluitbalk of steutel aan het dak, d. i. waar alle balken samenlopen: aan de sluitbalken van den Tempel hingen de Ouden op, het geen aan de Goden gewijd was, bij voorb.* Virg. Aen. IX, 408: cf. Stat. Theb. IV, 733. Ibid. Sylv. I, 4, 33. Val. Fl. I, 57; *doch het kan ook tot n. 2 behoren.* 2) *een rond dak, koepeldak, of in 't gemeen, een rond gebouw*, Varr. R. R. III, 5, 12. Ovid. Fast. VI, 282 *en* 296. Claudian. de Apono 62. Martial. II, 59, 2. Varr. ap. Non. cap 6 n. 2: in medio tecti ratio ita habeatur, uti, quanta diametros totius operis erit futura, dimidia altitudo fiat tholi, Vitruv. IV, 7: tholorum rotunda tecta, Ib. VII, 5 med.: fulmen mittat in tholum macelli, Varr. ap. Non. 6 n. 2.

THOMIX *of* THOMEX, icis, *zal een strik of zeel zijn (zie* Tomix*), en ook hetzelfde als* pulvillus, *zegt* Festus, *alwaar staat:* Thomices Graeco nomine adpellantur cannabi — et sparto leviter tortae restes, *waarbij eene plaats uit* Lucilius *aangehaald wordt: verders staat er:* Opilius Aurelius ait mollem pulvillum, quem in collo habent, restis ne laedat, thomicem vocari. *De* Nominativus *komt niet voor. Hij kan even zoo wel* Thomex *als* Thomix *zijn.*

THORACATUS, a, um, *een borstharnas aanhebbende*, Plin. H. N. XXXV, 10. XXXVII, 9. *Het is eigenlijk een* Particip. *van* thoraco, are, i. e. thorace instruere, induere.

THORACO, are, i. e. thorace instruere, induere, *zie* Thoracatus.

THORAX, acis, m. (θώραξ) 1) *de borst; bij voorb.* dolores thoracis, Cels. V, 27 sect. 8: absinthium thoracem purgat, Plin. H. N. XXVII, 7 post med. 2) *borstharnas*, Liv. IV, 20. Sueton. Aug. 82: Accus. thoraca, Virg. Aen. X, 337. Martial. VII, 1, 1: Genit. thoracum, Claudian. in Rufin. II, 260: thoracibus, Val. Fl. III, 87.

THOS, oris, *zie* Thoes.

THRASCIAS, ae, m. *zekere wind, tusschen het Noorden en Westen, Noordwesten wind*, Plin. H. N. II, 47. Vitruv. I, 6 post med., *en* Senec. Nat. Quaest. V, 16 extr., *alwaar sommige* Edd. Thracias *hebben.*

THRAUSTON, *de tranen van den boom* Metopion, *gelijk* Phyrama, *maar kostbaarer*, Plin. H. N. XII, 23.

THRONUS, i, m. (θρόνος) *een verheven zetel, troon, bij voorb.* Iupiter in throno, Plin. H. N. XXXV, 9 extr.: cognominare Caesaris thronon, Ibid. II, 70, i. e. sidus quoddam: cf. Sueton. Aug. 7 e poëta.

THUNNUS, *zie* Thynnus.

THUS, *zie* Tus.

THYA, ae, f. *zekere welriekende boom*, Plin. H. N. XIII, 16: *ook schrijft men* Thyia, Prop. III, 7, 49 (III, 6, 63).

THYAS, adis, f. (scil. femina), i. q. Baccha, *een* Bacchantin (*wijnpaapin*), *d. i. die dweepend het feest van* Bacchus *viert.* Thyas *staat* Virg. Aen. IV, 301. Stat. Theb. V, 93: Thyades, Ovid. Fast. VI, 513. Horat. Od. II, 19, 9. Catull. LXIII, 387. Stat. Theb, XII, 792. Senec. Oedip. 442.

THYASUS *of* THIASUS, i, m. *een dans ter eere van* Bacchus, *bij voorb.* thyasos inducere, Virg. Ecl. V, 30: coniectus thyasis, Stat. Sylv. III, 1, 41: *ook de dansende schaaren, bij voorb.* thyasus ululat, Catull. LXII, 28: Satyrorum, Ibid. LXIII, 252. *Van daar* Thyasitas, *zie* Thiasitas.

THYIA, *zie* Thya.

THYMBRA, ae, f. *een welriekend kruid voor de bijen, dat sommigen peperkruid willen noemen*, Virg. Georg. IV, 31. Plin. H. N. XIX, 8 prope fin. Colum. IX, 4. X, 233.

THYMELE, es, f. *of* THYMELA, ae, f. 1) *zekere vermaarde danseresse, of Pantomimespeelster*, Juvenal. I, 36. VIII, 197. Martial. I, 5, 5; *zij was de vrouw van den Pantomimespeler* Latinus. 2) *een deel van den Schouwburg bij het Toneel, alwaar de Muzykanten zaten te spelen: van daar* Thymelicus, a, um, *daar toe behorende: van daar* Thymelici *schijnen de Muzykanten in den Schouwburg te zijn, bij voorb.* scenici & thymelici, Vitruv. V, 8: neque thymelici, Pandect. III, 2, 4 in.: *doch dit woord schijnt ook te staan voor* scenicus *in 't gemeen, bij voorb.* choragium, Apulej. Apolog. ante med. p. 282, 1 Elm., i. e. adparatus scenicus.

THYMIAMA, atis, n. (θυμίαμα) *rookwerk*, Cels. V, 18 sect. 7, 9 *en* 10. VI, 6, 25.

THYMINUS, a, um, *uit Tijm, bij voorb.* mel, Colum. VI, 33.

THYMION, i, n. *eene soort van wrat*, Plin. H. N. XXXII, 10 med. Cels. V, 28 sect. 14 *in het opschrift.*

THYMITES, ae, m. (οἶνος) *bij voorb.* vinum thymites, Colum. XII, 35, *Tijmwijn, d. i. met Tijm gekruid.*

THYMOSUS, a, um, *vol Tijm, rijk in Tijm, daar uit gemaakt, bij voorb.* mel, Plin. H. N. XI, 15.

THYMUM, i, n. *ook* THYMUS, i, m. *Tijm, Roomsche kwendel, bij voorb.* redolent thymo, Virg. Aen. I, 436: e thymo,

mo, Plin. H. N. XI, 15: thymum colligi oportet in flore; duo autem funt genera ejus; candidum; alterum (fcil. thymum *of* genus thymi) nigrius; — utraque oculorum claritati multum conferre exiftimantur, Ibid. XXI, 21 ante med.: olfactus thymi, Ibid.: in molli thymo, Ibid.: thymo dulcior, Virg. Ecl. VII, 37: admiscere thymum, Ibid. Georg. IV, 270: thymum viride, Colum. XII, 57. *De* Plural. thyma *is niet zeldzaam, bij voorb.* Ovid. Faft. II, 272. IV, 440. Art. I, 95. Horat. Od. IV, 2, 29. Martial. XI, 43, 4; *gevolglijk is het gebruik van* thymum *zeker: maar* thymus *komt niet ligt zeker voor, als* Aemil. Mac. cap. de Satur. extr.: fi dicit thymus cet.; *doch Virgilius en Plinius kan den* Ablativus thymo *even goed van* thymus *als* thymum *gemaakt hebben. Want, wie blijft zich zelven altijd gelijk?*

THYNNĀRIUS *of* THUNNARIUS, a, um, *den tonijnvisch betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* piscatio. Pandect. VIII, 4, 13.

THYNNUS *of* THUNNUS, i, m. *de Tonijnvisch:* Thynnus *staat* Martial. X, 48, 12. Plin. H. N. IX, 15: Thunnus, Horat. Sat. II, 5, 44. Ovid. Halieut. 98. *Zie van deze visschen*, Plin. H. N. IX, 15.

THYRŌMA, ătis, n. (Θύρωμα) *de deur, bij voorb.* genera funt thyromatum haec: Doricum, Ionicum, Atticurges, Vitruv. IV, 6.

THYRSĪGER, a, um, *den Thyrsus, of Bacchusftaf dragende, bij voorb.* thyrfiger Lyaeus, Senec. Med. 110, i. e. *Bacchus:* thyrfigero Baccho, Pallad. de infit. 87: Et tu thyrfigera Liber ab India, Senec. Hippol. 753.

THYRSUS, i, m. 1) *elke ftengel of fteel of ftam of ftronk van een gewas of plant, bij voorb.* herba thyrfo longo, Plin. H. N. XXVI, 8 ante med.: omnes thyrfos vel folia lactucarum prorogare, Ibid. XIX, 8 ante med.: Cynogloffos, quae tres thyrfos feminis emittit, Ibid. XXV, 8: pro potione fumebat (i. e. edebat) lactucae thyrfum, Sueton. Aug. 77: Tartefiacos revellere thyrfos i. e. lactucae, Colum. X, 370. 2) *de met klimop en wijngaardranken omwonden ftaf, welken Bacchus en de Bacchanten* (Bacchae) *op het Bacchusfeest geestdrijvend in de hand droegen,* Thyrfus, *Bacchusftaf*, Horat. Od. II, 19, 8. Stat. Theb. IX, 614. Senec. Herc. fur. 904: thyrfos vibrare, Ibid. Oed. p. 628, *of* quatere, Ibid. Herc. Oet. 243: *van daar Tropisch, met toefpeling daarop, voor hevige aanprikkeling, drift, bij voorb.* ubi mota calent viridi mea pectora thyrfo, Ovid. Trift. IV, 1, 43: Percuffit thyrfo laudis fpes magna meum cor, Lucret. I, 922.

TIĀRA, ae, f. *en* TIĀRĀS, ae, m. (Τιάρα) *is een Oostersch hoofdfieraad voor het manlijk geflacht, de zoogenoemde* Turban, *bij voorb.* rectam capite tiaram gerens; id folia datum regibus, Senec. de Benef. VI, 31 extr.: Phrygia veftitur bucca tiara, Juvenal. VI, 515: miles pofita tulit arma tiara, Ibid. X, 267: viridem gemmis & Eoae ftamine fylvae fubligat extrema patrium cervice tiaram, Val. Fl. VI, 702: cetera velamentis, caput tiara tegit, Justin. I, 2: aurea tiara contecto capite, Apul. Met. X poft med. p. 253, 30 Elm.: purpureis tiaris, Ovid. Met. XI, 181: tiaras facer *ftaat* Virg. Aen. VII, 747. Hieronymus Ep. 128 (64) ad Fabiol. fect. 13, *geeft eene befchrijving van de gewone tiara; hij zegt:* quartum eft genus veftimenti rotundum pileolum, quafi fphaera media fit divifa & pars altera ponatur in capite. Hoc Graeci & noftri Τιάραν, nonnulli galerum vocant; non habet acumen in fummo, nec totum usque ad comam tegit, fed tertiam partem a fronte inopertam relinquit, atque ita in occipitio vitta conftrictum eft, ut non facile labatur ex capite. Eft autem byffinum & fic fabre opertum linteolo, ut nulla acus veftigia forinfecus adpareant.

TIBĬA, ae, f. 1) *het fcheenbeen*, Plin. Epift. I, 20 poft med. Phaedr. V, 7, 7; *in 't bijzonder het voorfte been (of pijp) van het zelve of van den onderfchenkel* (cruris), *terwijl de achterfte* fura *heet, bij voorb.* alterum (os) a priore parte pofitum, cui tibiae nomen eft, Celf. VIII, 1 extr.: cum tibia (recedit) a fura, Ibid. 11 in.: *van daar* 2) *eene recht uitgaande pijp, (dewijl dezen in 't eerst van been waren), op onze wijze, fluit, hautbois, bij voorb.* cantare tibiis, Nep. Epam. 2: canere tibiis, Quintil. I, 10: tibiae inflatae, Cic. Brut. 51: tibiae modulate canentes, Cic. Nat. D. II, 8: longa, Ovid. Faft. VI, 698: tibia digitis pulfata canentum, Lucret. IV, 589: age tibicen, refer ad labias tibias, Plaut. Stich. V, 4, 41: Tibia funeribus convenit ifta meis, Ovid. Trift. V, 1, 48: cantus tibiae, Horat. Od. III, 7, 30: Tibia non, ut nunc, orichalco juncta, tubaeque aemula, fed tenuis fimplexque foramine pauco cet., Horat. Art. 202: Berecyntia, Ibid. Od. III, 19, 18. Not. *De Phrygifche hadt van onder eene kromte, bij voorb.* Phrygio tibia curva fono, Tibull. II, 1, 86: tibia curva, Virg. Aen. XI, 737. *Deze* tibiae *waren gebruikelijk op den Schouwburg, bij den Godsdienst, bijzonder van* Cybele, *bij lijken, bruiloften enz., gelijk uit de aangehaalde plaatzen ten deele blijkt, zie* Ovid. Faft. VI, 657 feqq., *maar niet in den krijg. Er worden ook fomtijds gemeld* tibiae dextrae, *en* finiftrae, pares *en* impares; *wat dit zij, weten wij niet recht, dewijl de Ouden het ons niet gezegd hebben:* apertae tibiae, *waar alle gaten open zijn: van daar als een fpreekwoord* apertis, ut aiunt, tibiis cet., Quintil. XI, 3 ante med. §. 50, i. e. elatiore voce. Not. a) tibia *voor een liedjen voor de fluit*, Horat. Od. I, 12, 2, Quem heroa lyra vel tibia fumis celebrare? b) tibia Gen. Mafcul., *bij voorb.* quaero meas lubidines ad tibias bilingos, Varr. ap. Non. 3 n. 255, *tenzij men misfchien* bilingues *lezen moet.*

TIBIĀLIS, e, 1) *het fcheenbeen betreffende, daar toe behorende: van daar* Tibialia, fcil. vincula *of* tegumenta, *banden om het fcheenbeen, om de warmte, op onze wijze kousfen*, Sueton. Aug. 82: *dus ook* tibiale, Pandect. XLIX, 16, 14, fi miles tibiale vel humerale alienavit cet., i. e. *misfchien kous of flevel.* 2) *de fluit betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* arundo tibialis calami, Plin. H. N. XVI, 36 poft med., i. e. *dienftig, om er pijpjens uit te maken.*

TIBĬCEN, ĭnis, m. (*voor* tibiicen, *van* tibia *en* cano) 1) i. q. tibia canens, *die op de pijp of fluit blaast, een pijper, fluitfpeler, hautbois, bij voorb.* fimul inflavit tibicen, Cic. Acad. IV, 27: inftitu tibicinis, Ibid. 7: honoratorum virorum laudes cantu ad tibicinem profequi, Cic. Leg. II, 24: immolare hoftias majores ad praeconem & ad tibicinem, Cic. Agr. II, 34: in precationibus tibicinem canere, ne quid aliud exaudiatur, Plin. H. N. XXVIII; 2: funus celebrare exfequiis praecedente tibicine, Ibid. X, 43: tibicines inter exercitum (Lacedaemoniorum) pofiti canere inceptabant, Gell. I, 11 poft init.: viperarum morfibus tibicinem fcite modulateque adhibitum mederi, Ibid. IV, 13: Tibicines, quia prohibiti erant in aede Jovis vefci, quod traditum antiquitus erat, aegre paffi, Tibur — abierunt, ut nemo in urbe effet, qui facrificiis praecineret, Liv. IX, 30: age tibicen, refer ad labias tibias, Plaut. Stich. V, 4, 41: quemadmodum tibicen fine tibiis canere non posfit, Cic. Or. II, 83 in.: luxuriem addidit arti tibicen traxitque vagus per pulpita veftem, Hor. Art. 215: collegium tibicinum, Val. Max. II, 5 fect. 4. Infcript. ap. Gruter. p. 175 n. 10. Not. Cicero *zegt* Mur. 12 *fpottend van den Rechtsgeleerden, die den befchuldiger de formuliere en den befchuldigden zijne exceptien daar tegen voorprevelt:* Tranfit idem Jurisconfultus tibicinis latini modo cet., *omdat de fluitfpeler op het toneel de tooneelfpelers bijzonder bij de zoogenoemde Monologen (d. i. als zij alleen fpreken) met de fluit accompagneert, en gevolglijk hen, als 't ware, op den toon helpt.* Not. tibicines *worden gewaagd* Liv. I, 43, cornices tibicinesque, *bij het Romeinfche leger, alwaar men waarfchijnlijk* tubicines *lezen moet, gelijk* Liv. II, 64 extr., *alwaar insgelijks ftaan* cornicines tubicinesque. 2) *pylaar, ftut, bij voorb. van een huis*, Ovid. Faft. IV, 695. Juvenal. III, 193.

TIBICĬNA, ae, f. *fluitfpeelfter*, Martial. XIV, 64, 1. Terent. Ad. V, 7, 7 *en* 9. Plaut. Merc. I, 2, 15. Stich. IV, 2, 54. Ovid. Faft. VI, 687: feminas tibicinas, Gell. I, 11.

TIBICĬNIUM, i, n. *het fluitfpelen, bij voorb.* artificium tibicinii, Apul. Flor. I ante med. p. 341, 28 Elm.: cum effet in tibicinio nobilis, Ibid. p. 342, 20 Elm.

TIBĪNUS, a, um, *van de fluit, bij voorb.* modi, Varr. ap. Non. cap. 4 n. 251, *en* cap. 1 n. 246.

TIGILLUM, i, n. *een kleine balk, bij voorb.* tigillo, Liv. I, 26. Catull. LXVI, 39. Juvenal. VII, 46: dedit parvum tigillum, Phaedr. I, 2, 14: tigillo, quod feneftrae fubditum prominebat, Apul. Met. I poft med. p. 109, 24 Elm.: fororium tigillum, Liv. I, 26, *en* Feft., i. e. *de balk, onder welken* Horatius, *als moordenaar van zijne zuster doorkruipen moest, zie* Liv. *en* Feft. Not. Si de fuo tigillo fumus erit, Plaut. Aul. II, 4, 21, *is misfchien het dak, fchoorfteen, huis enz.* Not. *De* Nominativus *kan ten deele ook* tigillus *zijn.*

TIGNĀRIUS, a, m, *balken of timmerhout betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* faber tignarius, Cic. Brut. 73, i. e. *timmerman:* fabros tignarios dicimus non eos duntaxat, qui tigna dolant, fed omnes, qui aedificant, Pandect. L, 16, 235: Collegium fabr. tignariorum dendrophororum, Infcript. ap. Gruter. p. 193 n. 2.

TIGNUM, i, n. *ook fomtijds* tignus, i, m. *een balk, of een ftuk timmerhout, bij voorb.* duo tigna, Caef. B. C. II, 9: fupraque ea tigna transverfas trabes injecerunt, Ibid.: tigna bina, Ibid. IV, 17: inftravit pulpita tignis, Horat. Art. 279: tigna cava i. e. naves, Prop. IV, 6, 50: tigna trabesque, Lucret. II, 192. VI, 240: radere tigna, Ibid. V, 1266: tigni adpellatione in lege XII tabularum omne genus materiae, ex qua aedificia conftant, fignificatur, Pandect. L, 16, 62: *hetzelfde zegt* Ulpianus Ibid. XLVI, 3, 1, *en voegt er bij, dat fommigen zeiden, dat ook daktegels, fteenen, kalk, zand enz., daar onder begrepen wordt:* nigro tigno, Ovid.

Ovid. Met. VIII, 648. Not. Tignus, Mascul., *staat* Liv. XLIV, 5, transversi incumbentes tigni.

TIGRINUS, a, um, *van Tygers: van daar getijgerd, d. i. bontvlakkig, bij voorb. tafel enz., bij voorb.* illud tigrinum adpellatur, Plin. H. N. XIII, 15.

TIGRIS, is *en* idis, *eigenlijk een pijl, in de Medische, Persische, en Armenische taal*, Varr. L. L. IV, 20. Plin. H. N. VI, 27 in. Curt. IV, 9, 16: *van daar wegens de snelheid*, 1) m. *en* f. *een tijger of het tijgerdier, een bekend snel, gevlakt, en wreed. dier, bij voorb.* Tigris, qui est varius, Varr. L. L. IV, 20: tigrin mansuefactum, Plin. H. N. VIII, 17 extr.: Hyrcanae tigres, Virg. Aen. IV, 367: Armenias tigres, Ibid. Ecl. V, 29: Caucaseae tigres, Sil. XV, 81: immanem tigrim, Virg. Aen. IX, 730: ocior tigride feta, Lucan. V, 405: tum me tigride natam fatebor, Ovid. Met. VII, 32: Tigrin Hyrcani & Indi ferunt, Plin. H. N. VIII, 18 in., *in welk hoofdstuk in 't gemeen van deze dieren gehandeld wordt:* cf. Solin. 17 (27). Mela III, 5 post med.: saevas tigridas insula habet, Ovid. Her. X, 86: Tigride asperior, Horat. Od. I, 23, 2: Tigres pascere, Ibid. III, 27, 56. Not. a) *Tygers trekken den wagen van Bacchus*, Ovid. Am. I, 2, 48. Virg. Aen. VI, 806. Horat. Od. III, 3, 13. b) tigris inanis, Stat. Theb. VI, 719, *en enkel* Tigris, Ibid. IX, 686. Claudian. Proserp. I, 18, i. e. *een tijgervel, tijgerhuid.* 3) Mascul. *de Tiger of Tigerstroom, eene snelle rivier in Asië.*

TILIA, ae, f. 1) *een linde, lindeboom, bij voorb.* Plin. H. N. XVI, 14: tiliae pingues, Virg. Georg. IV, 183: molles, Ovid. Met. X, 92. Not. arbor tilia, Plin. H. N. XXIV, 8 med., *lindeboom, alwaar* arbor *weg kon blijven (gelijk* lapis silex *cet.).* 2) *ook heet de bast daar van, of banden, riemen* (vincula) *uit dezen boom,* tiliae *volgens* Plin. H. N. XVI, 14.

TILIAGINEUS, a, um, *van linden, of lindehout, bij voorb.* arculae, Colum. XII, 45 post med.

TIMEFACIO, feci, factum, 3. (Passiv. Timefio, factus sum), *bevreesd maken, verschrikken: van daar* timefactus, a, um, *bij voorb.* libertas, Cic. Offic. II, 7: religiones, Lucret. II, 43. *Meer schijnt het niet voor te komen.*

TIMEFACTUS, *zie* Timefacio.

TIMEO, ui, 2. 1) *met den* Accusativus, *vreezen, voor iets vreezen, bij voorb.* perfidiam, Cic. ad Div. I, 5: quae timere libet, Ovid. Her. XVI, 350: casum proelii, Cic. Div. II, 55: insidias, Cic. Att. XV, 23 extr.: fraudem, Ovid. Met. VII, 45: aliquem, *bij voorb.* quem tamdiu timuissent, Nep. Eum. 11: Catilinam timeri, Cic. Cat. I, 7. *Ook van levenloze dingen, bij voorb.* caulea solum pingue diligunt, arenam & glaream timent, Pallad. In Februar. 28: *van daar* timendus, a, um, *te vreezen, vreeslijk, schrikkelijk, bij voorb.* aper, Ovid. Her. IV, 104: ursa, Ibid. Met. XIV, 256: reges, Horat. Od. III, 1, 5: voce timenda compleret nemus, Ibid. Epod. VI, 9: omnia sunt timenda, Cic. ad Div. I, 5: *dus ook* aper timetur, Martial. XIII, 23, 1: mus coloro timetur, Ibid. XI, 19, 18. *Ook met den* Dativus *des persoons, voor wien men bezorgd is*, aliquid alicui, *bij voorb.* timent aegris vini noxiam, Plin. H. N. XIV, 16: furem timere pomis, Juvenal. VI, 17: judex religiosus libentius ne patronum audit, quem justitiae suae non timet i. e. ne suae justitiae insidietur, Quintil. IV, 1. 2) *zonder* Accusativus, *vreezen, bevreesd zijn, bij voorb.* Non temere est, quod tu tam times, Terent. Phorm. V, 8, 9: inter se timere i. e. se invicem, Nep. Dion. 4, i. e. *de één is bang voor den ander. De zaak, waarover men in vrees is, wordt verschillend uitgedrukt, bij voorb. met* quid, *bij voorb.* Istic quid agatur, timeo, Cic. Att. III, 8: et, quid possem, timebam, Cic. Att. XII, 24: timeo, quidnam — dignum eloqui possim, Cic. in Caecil. 13. *Met* quo, *bij voorb.* Haec quo sint eruptura, timeo, Cic. Att. II, 20 post med. *Met* quemadmodum, *bij voorb.* haec quemadmodum explicari possint, aut, a te cum explicabuntur, ne impediantur, timeo, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 10 extr. *Met* quorsum, Terent. And. I, 5, 29. *Met den* Dativus, *wanneer men uit liefde jegens iemand voor hem bezorgd is, bij voorb.* nostrae parti timeo, quid cet., Terent. Andr. II, 5, 8, i. e. *ben bevreesd wegens enz.: dus ook* sibi timuerant, Caes. B. C. III, 27: Syre, tibi timeo male, Terent. Heaut. III, 2, 20: libertati, Sallust. Jug. 39 (43): urbi timetur, Senec. Med. 885. *Met* de, i. e. *wegens, ten aanzien, bij voorb.* de republica valde timeo, Cic. Att. VII, 6: de suo periculo nihil timebat, Caes. B. G. V, 57. *Met* pro, *bij voorb.* timere pro anima alicujus, Gell. XIX, 1 ante med. *Met* a, i. e. *ten aanzien, van den kant, bij voorb.* A quo genere ego nunquam timui, Cic. Sull. 20. *Met* ne *dat, of het mogt, en met* ut *of* ne non, i. e. *dat niet, of het mogt niet, bij voorb.* hoc timet, ne deseras se, Terent. And. I, 5, 34: timeo, ne non impetrem, Cic. Att. IX, 6 post med.: Timeo, ut sustineas, Cic. ad Div. XIV, 2. *Ook staat de* Accusativus *met den* Infinitivus *in plaats van* ne, *bij voorb.* ni cedenti instaurturum (esse) alterum timuissent, Liv. X, 36 in. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* coenare olus, Horat. Epist. I, 5, 2: findere truncum, Plin. H. N. XVII, 14: adire, Ovid. Pont. III, 2, 119: desiluisse saxo *voor* desilire, Ibid. Her. XV, 172: nec jurare time, Tibull. I, 4, 17 (21): metuique timent, Senec. Agam. 73: fallere numen, Virg. Aen. VI, 334. Not. *Ook kan men het vertalen, vol vrees verwachten, bij voorb. wanneer* quid, quo, quorsum cet. *volgt, bij voorb.* timeo, quorsum hoc accidat, Terent. And. I, 5, 29: Timeo, quam mox nominer, Plaut. Truc. IV, 3, 35: Quam timeo, quo impellat cet., Terent. Phorm. IV, 5, 3.

TIMIDE, *vreesachtig, met vreesachtigheid, bij voorb.* aliquid facere, Cic. Fin. II, 2 extr. Tusc. II, 23: scribere de aliquo, Caecin. in Cic. Ep. ad Div. VI, 7: evellere signum, Cic. Div. II, 31: dicere de aliquo, Cic. Sull. 29: senex res omnes timide gelideque ministrat, Horat. Art. 171: timide descendunt, Cic. Quint. 15: timidius agere, Caes. B. C. I, 19: timide rogare, Senec. Hippol. 593: timidissime dicere, Quintil. XI, 1 post med.

TIMIDITAS, atis, f. *vreesachtigheid*, Cic. Fin. IV, 19. Cic. Tusc. V, 18. Plin. Ep. II, 10 extr.: ingenua, Cic. Or. II, 3: cautio & timiditas, Ibid. 74: timiditates, Cic. Mil. 26.

TIMIDULE, *vreesachtiglijk, als men verminderend of verachtlijk spreekt, eenigzins vreesachtig, bij voorb.* reptare per balneas, Apul. Met. IV ante med. p. 146, 15 Elm.

TIMIDUS, a, um, *vol vrees, vreesachtig, bij voorb.* timidi videamur, Cic. Off. I, 24: timidus in labore militari, Cic. ad Div. VII, 17: timidus ad mortem, Cic. Fin. II, 20: mater timidi *flere non solet, een spreekwoord.* Nep. Thrasyb. 2: timidus animus, Cic. Off. III, 22 extr.: amor, Ovid. Her. XIX, 172: spes, Ibid. XVI, 375: pudor, Ibid. Am. I, 5, 3: fides, Ibid. Met. VI, 791: vota, Ibid. Pont. II, 8, 51: preces, Ibid. Trist. V, 8, 28: manus, Ibid. II, 228: navis, Ib. Fast. I, 4: timido cursu fugere, Ibid. Met. I, 525: timidissime Phineu, Ibid. V, 224: timidiores, Hirt. B. G. VIII, 13: timidissima turba columbae, Ovid. Art. I, 117. Not. *Met den* Infinitivus *en* Genitivus, a) Infinitivus, *bij voorb.* perire, Horat. Od. IV, 9, 52: mori, Ibid. III, 19, 2. b) Genitivus, *bij voorb.* procellae, Horat. Art. 28, i. e. *ten aanzien enz.:* lucis, Senec. de vita beata 21.

TIMOR, oris, m. 1) *vrees: is bekend, bij voorb.* timorem alicui iniicere, Cic. Agr. I, 8. Cic. Att. V, 20, *of* facere, Planc. in Cic. Epist. ad Div. X, 18; *of* incutere, Cic. Or. II, 51. i. e. *vrees maken, aanjagen:* timore adfici, *vreezen*, Brut. & Cass. in Cic. Ep. ad Div. XI, 2: *dus ook* in timore esse, Liv. XXXII, 26, *in vrees zijn, vreezen: dus ook* magno timore esse, Cic. Att. V, 14, *in groote vrees zijn, zeer vreezen: integendeel* timori esse alicui, Lucan. III, 82, i. e. *vrees veroorzaken, schrikkelijk zijn: ook heet* magno in timore esse, *groote vrees veroorzaken*, Cic. ad Div. II, 13 extr.: non ullum pro me tantum cepisse timorem, quam ne cet. i. e. me non tantopere pro me timuisse, quam ne cet. Virg. Aen. VI, 352: mentem timor altus habet, Petron. 128: timor exercitum occupavit, Caes. B. G. I, 39: timor externus i. e. ob hostem externum, Liv. II, 39: timor ab aliquo, Liv. XLV, 26, i. e. *voor iemand, eigenlijk van den kant, ten aanzien van iemand. Ook zegt men* timore perterritus, *bij voorb.* Caes. B. G. I, 22: timore ictus, Val. Fl. VIII, 38: perculsus, Cic. ad Brut. Ep. 3: aeger, Tacit. Ann. XII, 51: timore torpere, Plaut. Truc. IV, 3, 50: obstupescere, Terent. Ad. IV, 4, 3: prae timore ingenium cecidit, Plaut. Rud. I, 2, 85, i. e. *van (uit) vrees:* timorem alicui eripere, Cic. Cat. I, 7 extr.: *verders*, timorem abiicere, Cic. ad Div. XI, 21: omittere, Cic. Somn. Scip. 1: deponere, Ovid. Her. XVIII, 57: mittere, Virg. Aen. I, 202 (206), i. e. *laten vaaren:* lenire, Ibid. 454: minuere, Hirt. Alex. 8: mederi timori, Ovid. Met. IX, 774: colligere se ex timore, Caes. B. C. III, 65: in timorem pervenire, Caes. B. C. I, 61: Plur. timores *staat* Horat. Epist. I, 4, 12. Od. I, 37, 15. Catull. LXIII, 69. *Ook volgt er* ne *op, bij voorb.* Ubi timor est, ne laco p.…retur, Colum. XI, 3 extr., *en meermalen, bij voorb.* Liv. XXXII, 26. Virg. Aen. VI, 352. *Even dus kan* ut *dat niet volgen, gelijk achter* timeo. 2) *de vrees dichterlijk, d. i. het geen vrees veroorzaakt, het schrikken, bij voorb.* Cacus *heet* timor sylvae, Ovid. Fast. I, 552: *dus ook* audaci tu timor esse potes, Prop. III, 7, 28 (III, 6, 40): febrium morbos non sentit hoc animal, quin & medetur huic timori, Plin. H. N. VIII, 32 prope fin.: *ook het geen waarvoor men bezorgd is (uit liefde), wiens wegens men vreest, dat hem eenig leed wedervaren mogt, bij voorb.* ratis tot gracili ligno complexa timores, Stat. Sylv. III, 2, 77. 3) *ook vrees, d. i. heilige Godsdien-*

Renflige vrees, *bij voorb.* facer, Sil. III, 91: cf. Stat. Theb. III, 661.

TINA, ae, f. *zeker wijnvat*, Varr. ap. Non. cap. 15 n. 7. Not. Paul. ex Festo *heeft* Tinia (Plur.), *tenzij men* tinae *moet lezen.*

TINCTĪLIS, ae, f. 1) *ingedoopt*. 2) *het geen, waar in iet gedoopt wordt*, *bij voorb.* virus, Ovid. Trist. III, 10, 64.

TINCTOR, oris, m. *een indooper*, *verwer*, Vitruv. VII cap. ult.

TINCTORĪUS, a, um, *het verwen betreffende*, *daar toe behorende*, *bij voorb.* mens tinctoria, Plin. H. N. Ed. Harduin., i. e. *bloedgierig*: *van daar* tinctorium *in de glossen*, *d. i.* gladius.

TINCTŪRA, ae, f. *het verwen*, Plin. H. N. XXXVII, 9: Plural. tincturas, Ibid. XXXI, 10.

TINCTUS, us, m. *het indoopen*, *verwen*, *bij voorb.* croceo tinctu, Plin. H. N. X, 48.

TINCTUS, a, um, *zie* Tingo.

TINĔA, ae, f. *elke knagende worm*, *bij voorb.* a) *die boeken en kleederen knaagt*, *d. i. fchietworm*, *mijt enz.*, *bij voorb.* tineae carpitur ore liber, Ovid. Pont. I, 1, 72: *zoo zegt* Horatius Epist. I, 20, 12, *tot zijn boek*: tineas pasces taciturnus inertes: *verders* pulvis in lanis & veste tineas creat, Plin. H. N. XI, 35: vestimenta tineae ne tangant, Cato R. R. 98: *dus ook* stragula vestis blattarum ac tinearum epulae, Horat. Sat. II, 3, 119: cf. Martial. II, 45 extr.: *zoo wordt* tinea *met* caries *en* teredo *verbonden*, *waardoor het hout stukgevreeten wordt*, Vitruv. V prope fin.: *van daar noemt* Martial. XI, 1, 14, *zijne gedichten* tineas ineptiarum. b) *de zijdewormen heeten* tineae agrestes, Ovid. Met. XV, 373. c) *andere wormen*, *bij voorb. luizen*, Claudian. Eutrop. I, 114 *en* 260: *verders in de bijënstokken*, Colum. IX, 14 §. 2 *en* 8: *in 't menschlijk ligchaam*, *bij voorb.* tineae & lumbrici, Cato R. R. 126: *wormen*, *die de jonge vijgebomen knagen*, Colum. V, 10, 9.

TINEŌSUS, a, um, *vol wormen*, *bij voorb.* alvei tineosi, Colum. IX, 14 extr.

TINGO *of* TINGUO, nxi, nctum, 3. *doopen*, *indoopen*, *bij voorb.* summa pedum vestigia in undis, Ovid. Met. IV, 343: faces in amne, Ibid. Remed. 700: comas in amne, Prop. IV, 4, 24: spongia in aceto tincta, Cels. VIII, 4 ante med.: *ook met den enkelen* Ablativus, *bij voorb.* metuentes aequore tingui, Virg. Georg. I, 246: tentarunt aequore tingui, Ovid. Met. II, 171: ferrum aqua, Martial. XIV, 33: aera stridentia lacu, Virg. Georg. IV, 172: telum fluvio, Justin. XLIV, 3 extr.: lamina candens tincta lacu, Ovid. Met. IX, 171: calamus tinctus aqua, Plin. H. N. XVII, 14 med.: tunica sanguine Centauri tincta, Cic. Nat D. III, 28; *doch men kan het ook deels vertalen*, *natmaken*: *van daar* 1) *verwen*, *bij voorb.* lanas murice, Ovid. Met. VI, 9. Horat. Od. II, 16, 35: *dus ook* ovem niveam murice Tyrio, Tibull. II, 4, 28: comam, Ovid. Am. I, 14, 2: ebur, Ib. II, 5, 40: corpus purpureis virgis, Ibid. Art. III, 269: victima tinxit sanguine cultros, Ibid. Met. VII, 599: victima securim cervice tinguet, Horat. Od. III, 23, 13: tingit cutem Charinus, Martial. I, 78: tinguntur sola populi, Plin. H. N. VI, 19 extr.: coma viridi cortice tincta nucis, Tibull. I, 8 (9), 44: tinctus viola pallor amantium, Horat. Od. III, 10, 14: tinxerat ora rubor, Ovid. Her. IV, *van daar* tincta *geverfde dingen of kleuren*, *door kunstige middelen* (*door verwen*) *veroorzaakt*, *bij voorb.* color albus —; tincta vero absint, nisi a bellicis insignibus, Cic. Leg. II, 18: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* loca lumine tingunt nubes, Lucret. VI, 172. i. e. *ophelderen*, *oplichten*: *dus ook* globus candenti lumine tinctus, Ibid. V, 720: libellos sale, Martial. VIII, 3: virtus, quidquid attigit, in similitudinem sui adducit & tingit, Senec. Ep. 66 post init.: verba expressa, &, ut vult Zeno, sensu tincta i. e. plena sensus, exprimentia sensum, Quintil. IV, 2 post med. §. 117: sales lepore Attico tincti, Martial. III, 20: tinctus literis, Cic. Or. II, 20, i. e. *eenige kundigheden hebbende enz.*: illam patris elegantia tinctam, Cic. Brut. 58. *Ook zegt men verwen*, *d. i. zekere kleur voortbrengen*, *bij voorb. wanneer wij zeggen*: *groen verwen*, *rood verwen*, *bij voorb.* hysginum tingunt, Plin. H. N. XXI, 26: purpuram, Ibid. VI, 31 extr. XVI, 18 extr.: caeruleum, Ibid. XXXIII, 13. 2) *natmaken*, *bij voorb.* tela veneno, Plin. H. N. XVIII, 1: ora lacrymis, Ovid. Met. II, 621: membra Palladis pingui i. e. oleo, Ibid. Her. XIX, 44: tingi nardo, Martial. II, 29: aequore tingui, Virg. *en* Ovid., *zie boven*: Lydia Pactoli tinguit arata liquor, Prop. I, 6, 32: tenuis Ismenos fluit & tingit inopi nuda vix unda vada, Senec. Oedip. 43: tunica sanguine Centauri tincta, Cic., *zie boven*, *en men kan van boven hier meer toe brengen. Van daar Tropisch*, *bij voorb.* libellos sale Romano, Martial. VIII, 3: sales lepore Attico tincti, Martial., *zie boven*: verba tincta sensu, Quintil., *zie boven. Hier toe kan men brengen*, tinctus literis, Cic. Or. II, 20, i. e. *eenige kundigheden hebbende in enz.*: *dus ook* illam patris elegantia tinctam, Cic. Brut. 58, i. e. *eenigermate daarmede verzien*; *iet van des vaders smaak hebbende*, *zie n.* 1.

TINIA, orum, i. e. vasa vinaria, Paul. ex Festo, *tenzij men* Tinae *lezen moet*, *zie* Tina.

TINNIMENTUM, i, n. *iet*, *dat klinkt*, *het bengelen*, *het gebengel*, *bij voorb.* tinnimentum est auribus, Plaut. Rud. III, 5, 26, i. e. *dat is een gebengel voor de ooren* (scil. *van de slagen*).

TINNĬO, ivi *en* ii, itum, 4. *klinken*, *schellen*, *bengelen*, *een heller geluid maken*, *bij voorb. met een metaal enz.*, *bij voorb.* tinnit tintinnabulum, Plaut. Trin. IV, 2, 162: apes circum tinniendo aere perterritas, Varr. R. R. III, 6: literam quasi tinnientem, Quintil. XII, 10, 31: ne qua mendosum subaerato tinniat auro, Pers. V, 106: *van daar* 2) *van zulken*, *die hunne stem laten klinken*, *d. i. spreken*, *schreijen*, *zingen*, *klinken*, *bij voorb.* matronae voce sua tinniunt temperent, Plaut. Poen. Prol. 33, i. e. *mogen niet zoo luid schreeuwen*: nimium jam tinnis, Plaut. Pseud. III, 2, 99, *en* Cas. II, 3, 32, i. e. *gij maakt mij te veel gebabbel*, *schreeuwt te veel*: aliquid se sufferti tinnitarum, Suet. Ner. 20, i. e. *zingen*, *zich zingende laten hooren*: Vere novo cum jam tinnire volucres incipient, i. e. *zingen*, Calpurn. Ecl. V, 16. b) *met geld klinken of zich laten hooren*, *d. i. tellen of betalen*, *in gemeenzamen spreektrant*, *ook boertend*, *bij voorb.* Exspecto, ecquid Dolabella tinniat, Cic. Att. XIV, 21 extr., i. e. *of betalen zal.*

TINNITUS, us, m. *het klinken*, *gebengel*, *bij voorb.* tinnitus ciet, Virg. Georg. IV, 64: Strepit assiduo cava tempora circum tinnitu galea, Ibid. Aen. IX, 809: tympana tundent aeraque tinnitus aera repulsa dabunt, Ovid. Fast. IV, 184: sonuit tinnitibus ensis acutis, Ibid. Met. V, 204: tinnitus lituum (*voor* lituorum), Sil. XIII, 146: dracones in Gorgone Minervae ad ictus citharae tinnitu resonant, Plin. H. N. XXXIV, 8 med.: nervositas filo (lini) aequalior paene quam araneis, tinnitusque, cum dente libeat experiri, Ibid. XIX, 1 post init.: *van daar* 1) tinnitus aurium, Plin. H. N. XXVIII, 2 post med., *het ruifchen der ooren*: *dus ook* cuminum instillatur auribus ad sonitus atque tinnitus scil. aurium, Ib. XX, 15: *dus ook* oleum amygdalinum gravitatem auditus discutit, sonos incertos & tinnitus, Ibid. XXIII, 4 ante med. 2) *het geklank*, *Tropisch*, *d. i. het aangenaam spreken voor het oor*, *maar zonder kracht of gedachten*, *bij voorb.* Malim Gracchi impetum, quam tinnitus Gallionis, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 26.

TINNŬLUS, a, um, *klinkend*, *schellend*, *bij voorb.* sistra, Ovid. Pont. I, 1, 38: aera, Ovid. Met. IV, 393: chordae, Senec. Troad. 833: fistula, Calpurn. Ecl. IV, 74: vox, Catull. LX, 12: Illic cymbala tinnulaeque Gades, Stat. Sylv. I, 6, 71, scil. puellis cantantibus, *waarvan* Juvenal. XI, 162 *spreekt*: *en meermalen*; *van daar Tropisch*, *bij voorb.* rhetor, Quintil. II, 3 post init. §. 9, *een schellend redenaar*, *d. i. die alleen met de woorden*, *als 't ware*, *klinkt*, *d. i. die de woordenstraal famenstelt*, *maar niet krachtig en geestig spreekt.*

TINNUNCŬLUS *of* TINUNCŬLUS, i, m. *zekere soort van havikken*: *het eerste staat* Plin. H. N. X, 37, *het laatste* Colum. VIII, 8, 7.

TINTINNABŬLUM, i, n. *een werktuig*, *dat klinkt*, *of daar men mede bengelt*, *een schel of bel*, Plaut. Trin. IV, 2, 162. Martial. XIV, 163 *in het opschrift*: tintinnabula pulsare, Juvenal. VI, 440: *daarmede riep men de bedienden*, *en dergelijke schellen hingen aan de deuren*, Sueton. Aug. 91. Senec. de ira III, 35. *Ook hing men ze den misdadigers om*, *als zij afgestraft zouden worden. Hier toe schijnt te behoren* lanios (*boertend misschien voor* carnifices,) arcessam duos cum tintinnabulis, Plaut. Pseud. V, 3, 98: *ook hing men ze*, *gelijk sommigen geloven*, *den offeraieren om*, *waar toe men dan de gemelde plaats van* Plautus *zou kunnen brengen*, *doch als boert beschouwd.*

TINTINNACŬLUS, a, um, *misschien schellend*, *klinkend*, *of bengelend*: *van daar* tintinnaculi viri, Plaut. Truc. IV, 3, 8, *misschien* i. q. carnifices, *omdat zij met de kluisters*, *die zij aandoen*, *een geratel maken*; *of omdat zij den misdadiger*, *schellen of bellen omhingen*, *zie* Tintinnabulum *op het einde.*

TINTINNO, are, *of* TITINNĬO, ire, i. q. tinnio: *het eerste staat* Nigid. ap. Non. cap. 1 n. 188, *en* Naev. ap. Fest.; *dit laatste* Afran. ap. Non. ibid.

TINTĪNO, are, i. q. tinnio, *bij voorb.* tintinant aures, Catull. LI, 10.

TINUS, i, f. *zekere boom of eene soort van wilden Laurierboom*, Plin. H. N. XVII, 10 post init., *en* Ovid. Met. X, 98; *bijzonder* Plin. H. N. XV, 30 in.

TIPPŬLA, ae, f. *een Insect*, *dat schielijk over het water kan lopen*, *bij voorb.* levis Tippula lymphas frigidas transit lacus, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 857: Neque tippulae levius pondus est, quam fides lenonis, Plaut. Pers. II, 2, 62.

TI-

TIRO, onis, m. *een jong foldaat, die zijnen eersten veldtogt doet, gevolglijk nog niet veel kennis en ondervinding heeft, rekruut*, *bij voorb.* legio tironum, Caef. B. C. III. 28: aetas tironum, Cic. Tufc. II. 16: *en meermalen*, *bij voorb.* Liv. XXXIII. 5. XL, 35: *ook* Adjective, *bij voorb.* exercitus tiro & collecticius, Cic. ad Div. VII, 3: *dus ook* pugnabitis cum exercitu tirone. Liv. XXI, 43: milites tirones, Cic. Phil XI. 15: miles tiro, Auct. B. Afric. 16: *van daar* 1) *elk, die in eene zaak, nog nieuw en onërvaren is, een jong beginner, een ongeöefend mensch in elke zaak*, *bij voorb.* nolle in te tironem ac rudem esse debere, Cic. Or. I, 50: non aetate sed usu forensi tironem, Cic. In Caecil. 14: tiro esset scientia, Cic. Rosc. Am. 6 extr.: cf. Ovid. Art. III, 566: *ook van beesten*, *bij voorb.* tironem bovem, Varr. R. R. I, 20. 2) *elk, die op zijne wijze het eerst de groote wereld intreedt*, *bij voorb.* a) *een jongeling, die het manlijk kleed bekomt, heet* tiro, Ovid. Fast. III, 788: Cum toga pura tirones induuntur, Plin. H. N. VIII, 48 post med.: deductus in forum tiro, Sueton. Ner. 7. b) *een redenaar, als hij voor de eerste keer openlijk spreekt*, Senec. excerpt. controv. II prooem. post med.

TIROCINIUM, I, n. *de eerste foldatendienst, de eerste veldtogt van eenen foldaat, gevolglijk zijne ongewoonheid en onërvarendheid in het vechten*, *bij voorb.* propter exercitus paucitatem & tirocinium, Auct. B. Afric. 31: quotidiani & quasi domestici hostes tirocinia militum imbuebant, Flor. II, 3, i. e. *maakten de foldaten ervaren, benamen hun de onërvarenheid:* neque illum aetatis infirmitas aut militiae tirocinium aut infelicis proelii exitus interpellare potuit, Val. Max. V, 4, 2: *van daar* tirocinium ponere, Justin. XII, 4, *en* deponere, Justin. IX, 1, i. e. *de ongewoonheid of onërvarenheid afleggen, d. i. meer kennis krijgen* scil. *in den oorlog, in het vechten: van daar Tropisch,* tirocinium ponere in accusando, Liv. XLV, 37, i. e. *eene proef afleggen, d. i. toonen, dat men iet verstaat, doen kan enz.: van daar in het gemeen onërvarenheid of ongewoonheid in de dingen, die men voorneemt of verricht*, *bij voorb.* lunaque per totidem luces mutatur & orbes, nec tirocinio peccat, Manil. I, 189: cum senatus tirocinio & permutatione juvenis moveretur, Liv. XXXIX, 47, i. e. *onërvarenheid, onwetendheid, gebrek aan kundigheden: van daar wordt* 1) tirocinium *van alles gezegd, het geen men voor de eerste keer doet, gevolglijk als men eene proeve aflegt, proef, het eerste proefstuk*, *bij voorb.* producta fuerat tirocinio, Plin. H. N. VII, 48, i. e. *voor de eerste keer, of gelijk men het ook vertalen kan, tot eene proef:* potest tirocinium esse homicidium, parricidium non potest, Senec. Controv. III, 20, i. e. *een vadermoord onderstelt, dat dit de eerste moord niet is:* tirocinium navium, Plin. H. N. XXIV, 7 post med., i. e. *als de schepen voor de eerste keer in zee gaan. Dus ook, wanneer men zich in de groote wereld of voor het publyk de eerste keer vertoont*, *bij voorb.* a) *als men het manlijk kleed bekomt*, *bij voorb.* suo quemque tirocinio deduceret in forum, Sueton. Aug. 26: *dus ook* dies tirocinii, Suet. Tib. 54: uno eodemque die togam sumsit barbamque posuit, sine ullo honore, qualis contigerat tirocinio fratrum ejus, Ibid. Calig. 10. b) *als men anders zich het eerst openlijk laat hooren*, *bij voorb. als redenaar*, *bij voorb.* tirocinium ponere, Liv. XLV, 37, i. e. *de eerste proef doen of afleggen, zie hier voor.* 2) *de jonge foldaten gezamenlijk*, *bij voorb.* cum contemtum tirocinium barbaros excitare posset, Liv. XL, 35 extr. 3) *jeugd, of jeugdige onërvarenheid, zie hier voor* Liv. XXXIX, 47.

TIRUNCŬLA, ae, f. *elke jonge beginster of leerlinge, het zij in het leeren of waar het wille*, tiruncula (canis), Colum. VII, 12, i. e. *die voor de eerste keer geworpen heeft.*

TIRUNCŬLUS, i, i. q. *elk jong beginner, of leerling in eene zaak, die dus nog geen zonderlinge ervarenheid heeft*, *bij voorb.* haec retuli, ut probarem tibi, quam vehementes haberent tirunculi impetus primos ad optima quaeque, si quis exhortaretur illos cet., Senec. Ep. 108 post med.: nec frustum capreae novit noster tirunculus, i. e. structor meus adhuc rudis ejus artis est, Juvenal. XI, 143: servulis sic tirunculum (villicum) contemnunt, ut senem, Colum. XI, 1 in.: tirunculus miles, Sueton. Ner. 21: *dus ook* tirunculus, scil. *in het koopen*, Plin. Ep. III, 6.

TIS i. e. tui, Plaut. Mil. IV. 2, 42.

TITHYMALIS, *zie* Tithymalus.

TITHYMĂLUS *en* TITHYMALLUS, i, m. *en* f. *zeker kruid, van sommigen wolfsmelk genoemd.* Tithymalus *staat* Plin. H. N. XXVI, 8 ante med.: Tithymallus, Colum. IX, 13, 2 Ed. Gesner., *ook* Seren. Samm. 841 *en* 1106: *ook staat het Grieksch* (Τιθύμαλος) Cels. V, 7, *alwaar het door* lactuca marina *verklaard wordt. Ook heeft men* tithymalon (Nominat.), I, Plin. H. N. XX, 19 extr. *Het heeft vele soorten, waarvan eene* Tithymalis *heet*, Plin. H. N. ibid.

TITILLĀTIO, ōnis, f. *het kittelen*, Cic. Nat. D. I, 40 post med. Cic. Senect. 40.

TITILLĀTUS, us, m. *het kittelen*, *bij voorb.* quod titillatu maxime intelligitur alarum, Plin. H. N. XI, 37 sect. 77.

TITILLO, are, *kittelen*, *bij voorb.* sensus, Lucret. II, 429. Cic. Fin. I, 11: multitudinis levitatem voluptate quasi titillantes, Cic. Offic. II, 18 post med., *en Tropisch*, *bij voorb.* ne vos titillet gloria, Horat. Sat. II, 3, 179.

TITINNĬO, ire, i. q. tinnio, Afran. ap. Non. cap. 1 n. 188: cf. Festus.

TITĬO, onis, m. *een brandhout, dat uit het vuur genomen wordt, of is, brandend stuk hout*, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 874 *en* cap. 4 n. 184: ardentem titionem gerens, Apul. Met. VII extr. v. 30: extincti titiones, Cels. II, 17 prope fin. III, 12.

TITIVILLITĬUM, i, n. *is iet zeer gering, een bagatel, wissewasjen enz., misschien eigenlijk een vezeltjen, of iet dergelijks*, *bij voorb.* non emissim (i. e. emerim) titivillitio, Plaut. Cas. II, 5, 39, i. e. *om geen penning, om geen vezeltjen, d. i. om niets:* cf. Fest.

TITŬBANTER, 1) *wankelend, waggelend: van daar* 2) *Tropisch, waggelend, d. i. met eene onzekerheid*, Cic. Coel. 7: loqui de re, Auct. ad Her. IV, 41.

TITŬBANTĬA, ae, f. *het waggelen: van daar het stamelen*, *bij voorb.* oris, Sueton. Claud. 30: linguae, Suet. Vit. 6.

TITŬBATĬO, onis, f. *het waggelen: van daar* 1) *stamelen*, *bij voorb.* linguae, Macrob. Sat. VII, 6 med. *Ook zonder* linguae, Cic. Inv. II, 12 extr., metus, laetitia, titubatio; *doch het kan ook de onzekerheid zijn, als men verlegen is.* 2) *onzekerheid, verlegenheid*, *bij voorb.* parvula titubatione impediremur, Auct. ad Her. II, 8: cf. n. 1.

TITŬBO, avi, atum, are, *waggelen, wankelen, niet vast staan*, *bij voorb. gelijk een dronkene enz.*, *bij voorb.* mero somnoque gravis titubare videtur, Ovid. Met. III, 607: pede titubanti reversus, Phaedr. IV, 14, 10: titubantes ebrius artus sustinet, Ovid. Met. IV, 26: membra titubantia vino, Ibid. Fast. VI, 677: senex titubans annisque meroque, Ibid. Met. XI, 60: lassus an pondus (i. e. quod adtinet ad pondus) titubavit Atlas, Senec. Herc. Oet. 1597: solida contignatio fiat, ne gradus ambulantium tremorem fabricae titubantis excutiat, Pallad. I, 9. Not. Vestigia titubata, Virg. Aen. V, 331, i. e. *waggelend. Van daar* 1) *wankelen, waggelen, met de tong, d. i. stamelen, stotteren*, *bij voorb.* blaeso titubet lingua sono, Ovid. Art. I, 597: *dus ook misschien* Licinium titubantem, haesitantem, Cic. Coel. 28 extr.; *want dewijl hij het vergif overgeven wil, is er aan een stamelen te denken; doch het kan ook zijn, bedremmeld zijn:* si verbo titubarint (testes), Cic. Flacc. 10: cave ne titubes, mandataque frangas, Horat. Epist. I, 13, 19. 2) *bedremmeld zijn, niet weten, wat voor een besluit men nemen zal*, *bij voorb.* Hic omnibus titubantibus, Nep. Eum. 9: quid, anime, titubas? Senec. Med. 937: lacrymans lacrymanti ex animo, corde & pectore, Plaut. Pseud. I, 1, 42. 3) *bedremmeld zijn in het spreken, d. i. niet weten, wat men zeggen zal, stotteren*, *bij voorb.* ne quid titubet, Terent. Heaut. II, 3, 120: *dus ook* ne titubet, Plaut. Mil. II, 2, 93: *ook* Passive, *bij voorb.* ne quid titubetur, Plaut. Mil. III, 3, 70; *doch men kan het ook vertalen, falen, missen, bij slot is het hetzelfde.* 4) *falen, missen*, *bij voorb.* si verbo titubarint, Cic. *zie hier voor:* cave ne titubes, Horat., *zie hier voor:* jam sciam, si quid titubatum est, Plaut. Men. I, 2, 33: in quacunque parte sit titubatum, Cic. Or. III, 50: si quid forte titubatum est, Cic. ad Div. XII, 10 §. 3, *wanneer iet gemist is, d. i. wanneer het ongelukkig afgeloopen is.*

TITŬLO, are, *tituleren, betitelen, benoemen*, *bij voorb.* adspexit tam mistice titulatam truam, Pompon. ap. Non. cap. 1 n. 68.

TITŬLUS, i, m. *Titel, bovenschrift, opschrift*, *bij voorb.* legerat hujus Amor titulum nomenque libelli, Ovid. Remed. 1: materiam ex titulo cognosces; cetera liber explicabit, Plin. Ep. V, 13: tituli, quem scripsimus huic disputationi, ratio reddita est, Colum. IX praef.: patrem familias canibus objecit, cum hoc titulo: impie locutus parmularius, Sueton. Domit. 10: Dant munera templis, addunt titulum, Ovid. Met. IX, 792: Addita per titulos sua nomina rebus habebis, Martial. XIII, 3, 7: cujus (vini) patriam titulumque senectus delevit, Juvenal. V, 34: aram cum ingenti rerum ab se gestarum titulo, Liv. XXVIII, 46 extr.: cum titulo nominis, Liv. VI, IV, 4, i. e. *opschrift:* ire per titulum vetiti nominis, Ovid. Trist. V. 9, 32, *een' verboden naam tot opschrift (titel) maken, d. i. den naam daar op schrijven:* quorum titulos per barbara colla pependit i. e. servi venales, Prop. IV, 5, 51: Messalina (*als hoer*) titulum mentita Lyciscae (meretricis), Juvenal. VI, 123, i. e. *opschrift, dat elke hoer voor zich had hangen, opdat men wist, wie zy was; doch het kan ook zijn, naam:* titulum inscribere lamnae, Liv. XXIII,

XXIII, 19 extr., i. e. *den titel of het opschrift er op zetten*: cum ductum titulis oppida capta leget, Ovid. Trist. IV, 2, 20: *van daar bovenschrift op een huis, dat te koop of te huur is*: *van daar* sub titulum nostros misit lares, Ovid. Rem. 302, i. e. *heeft gemaakt, dat ik mijn huis heb moeten verkopen*: *dus ook* sedes jubeat si vendere avitas, ire sub imperium sub titulumque Lares, Tibull. II, 4, 54, *alwaar* ire sub titulum *voor* proscribi venales *staat*: *van daar van een grafschrift*, *bij voorb.* titulus sepulcri, Juvenal. VI, 230, *en enkel* titulus, *bij voorb.* sine titulo jacere, Plin. Ep. VI, 10: nominis famam supremis titulis prorogare, Ibid. IX, 19: ego filiis titulum posui, quod mei mihi filii debuerunt, Inscrip. ap. Murator. p. 856 n. 2: *van daar* 1) *titel, naam, benoeming*, *bij voorb.* consulatus, Cic. Pis. 9: imaginis (*van het ambt*), Liv. IV, 6 med.: qui stupet in titulis & imaginibus, Horat. Sat. I, 6, 17: virtutes per titulos memoresque fastos aeternet, Ibid. Od. IV, 14, 4: Et domus est titulis utraque fulta suis, Prop. IV, 11, 32: titulum mentita Lyciscae, Juvenal., *zie boven*: per titulos ingrediturque tuos, Ovid. Fast. II, 16, i. e. *bezingen uwe eertitels, gevolglijk verdiensten, daden*: aut Corvi titulos auxiliaris habent, Ibid. I, 602: magna sequar; titulum servatae pubis Achivae, Ibid. Met. VII, 56, i. e. *den titel, den roem, van de Grieken gered te hebben*: te titulum mortis habere meae, Ovid. Her. VII, 76, i. e. *dat men van u zegt, dat gij de schuld hebt van mijnen dood*: titulus conjugis, Ovid. Her. VI, 100, i. e. *titel, naam*: Nos nocturnis titulos imponimus actis, Ovid. Art. II, 625, i. e. *wij geven onze hoererijen opentlijke namen, spreken er van als van eene eerbare zaak*: Quod si titulus (beati) delectat, Cic. Tusc. V, 10: insignem titulum crudelitatis fuse, Liv. IV, 29. 2) *titel of uiterlijke inhoud van een geschrift, of van eene Bill of Wet*, *bij voorb.* Haud parva res (lex) sub titulo prima specie minime atroci ferebatur, Liv. II, 56. 3) *oorzaak, die men openlijk opgeeft, voorwendsel*, *bij voorb.* quamquam in egregius titulus esset, Liv. XXXVI, 17 extr.: Meminisse, quem titulum praetenderitis, Liv. XXXVII, 54: prudens scelus ob titulos admittis inanes, Horat. Sat. II, 3, 212: sub honorificentissimo ministerii titulo, Vellej. II, 45, i. e. *voorwendsel*: et hic quidem erat titulus coeundi, Justin. V, 1: Olympias cum titulo officii ad exsequias occurrisset, Ibid. IX, 7: titulo ferendi auxilii, Ibid. III, 4: ipse probabatur accepisse Sestert. X millia, foedissimo titulo, nomine unguentarii, qui titulus a vita hominis comti — non abhorrebat, Plin. Ep. II, 11 extr.: *dus ook* titulus donetur amicae, Ovid. Art. II, 283, i. e. *aan de minnares (het meisjen) moet de oorzaak geschonken (toegeschreven) worden, d. i. zij moet geloven, dat zij de oorzaak is, of moet weten, dat het om haren wil geschied is. Ook oorzaak, schuld aan iet*, *bij voorb.* te titulum mortis habere meae, Ovid., *zie hier voor.* 4) *het aanzien, glans (in een Tropischen zin)*, *bij voorb.* tu castae titulum decusque Pollae dabis, Stat. Sylv. II, 7, 62: par (*opgewassen*) titulo tantae gloriae fuit (Camillus), Liv. VII, 1 extr. 5) *teken, kenteken*, *bij voorb.* cicatris titulus tepidi temporis, Petron. 55. Not. tituli, milites adpellantur, quasi tutuli, quod patriam tuerentur; unde & Titi praenomen — ortum est, Fest.

TMESIS, is, (Τμῆσις), i. e. *het snijden, het afscheiden*: *in 't gemeen heet* tmesis, *wanneer een woord gescheiden wordt*, *bij voorb.* quod judicium cunque cet., Cic. Sext. 31, *voor* quodcunque judicium cet.

TOCULLIO, onis, m. (*van* τόκος) *die geld tegen interessen of renten uitzet, wanneer men verminderend of verächtelijk spreekt, woekeraar*, Cic. Att. II, 1 extr. *Meer komt het niet voor.*

TODI sunt aves parvae, et todilli, quarum meminit Plautus in Syro, cum ait, cum extritis talis, cum todillis crusculis, Fest. *Maar in* Crocotilum *heeft* Festus crocotulis *voor* todillis: cf. Fest. in Succrotilla.

TOFACĔUS (Toph.) *of* TOFACĬUS (Toph.), a, um, *uit tufsteen of tufsteensoortig*, *bij voorb.* est alba, argillacea, tofacea, Plin. H. N. XVII, 7: lapide tofacio, Pallad. in August. 9 Ed. Gesn.

TOFĪNUS *of* TOPHĪNUS, a, um, i. q. tofaceus, Suet. Claud. 21.

TOFUS *of* TOPHUS, i, m. *tufsteen, d. i. eene sponsachtige soort van steen, die ligt stukgewreven wordt*, Virg. Georg. II, 214. Ovid. Met. III, 160. VIII, 561, *alwaar de Uitgaven gemeenlijk* tophus *hebben*: *verders* Plin. H. N. XVII, 4. XXXVI, 22 post med. Vitruv. II, 7. Stat. Sylv. IV, 3, 53. Frontin. de aqueduct. 122.

TOGA, ae, f. *eigenlijk (misschien van* tego) *een dekzel, hulzel*, *bij voorb.* Ne toga cordylis desit, Martial. XIII, 1, 1, *tenzij dit boertend gezegd is*: *van daar het opperkleed, en wel* 1) *het opperkleed der Romeinen, d. i. der manspersonen, de Toga, zij was van wol, en gewoonlijk wit, en bestondt uit een enkel stuk laken, zonder armen, knoopen enz.: zij namen ze over het vest* (tunica) *zoo, dat de rechte arm er vrij uithing, maar de linke bedekt was*, *bij voorb.* ipsam togam rotundam esse velim; — pars ejus prior mediis cruribus optime terminatur —; sinus decentissimus, si aliquanto supra imam togam fuerit cet., Quintil. V, 1, 3 post med. §. 139 seqq.: prolato e sinu togae libro, Gell. IV, 17 extr.: tenuis, Horat. Ep. I, 14, 32: pexa, Martial. II, 44, 1: rasa, Ibid. II, 88, 4: trita, Ibid. III, 36, 9. *Alle Romeinen droegen ze in vredestijd: van daar* toga *voor vrede, vredestijd*, *bij voorb.* vir omnibus belli ac togae dotibus eminentissimus, Cic. Or. III, 42: *van daar* cedant arma togae, Cic. Pis. 30: *doch men vindt ook* togae *bij het leger*, *bij voorb.* mille ducentae togae, duodecim millia tunicarum missa scil. ad exercitum, Liv. XXIX, 36: cf. XLIV, 16. *De Toga was onderscheiden*, *bij voorb.* praetexta, i. e. *met purper bezet of bezoomd: dergelijke droegen deels de aanzienlijken, bij voorb. de Magistraatspersonen, als Consuls enz., deels de kinderen, zoo lang zij het manlijk kleed niet verkregen: zie boven* praetextus *in* Praetexo: *verders* toga pura, Cic. Att. V, 20. IX, 6, i. e. *ongezoomd, gevolglijk enkel wit, zoodanigen droegen gewoonlijk de Romeinen, en zoodanig gewaad kregen de kinderen, als zij manlijke jaaren bereikten; van waar zij ook* virilis *heet*, *bij voorb.* togam virilem sumere, Cic. Phil. II, 18. Liv. XXVI, 19, *het manlijk kleed bekomen*; filii quatuor togas viriles habent, duo praetextati sunt, Liv. XLII, 34. *Dewijl de kinderen dan meer vrijheid kregen, zoo heet zij ook* toga libera, Ovid. Fast. III, 771. Prop. IV, 1, 132: *verders* picta, Liv. X, 7. XXX, 15 extr., i. e. *geborduurd*: palmata, *zie* Palmatus: *verders* Candida, i. e. *glinsterend wit, zoodanige droegen de mededingers om de eerämbten, die daarom* Candidati *heeten*, Plin. H. N. VII, 31: *van daar eene redenvoering van* Cicero *in* toga candida, *van welke wij slechts fragmenten hebben, bekend is. Doch sommigen dongen ook zonder* toga candida *naar eereposten*, *bij voorb.* sine toga candida petebant, Liv. XXXIX, 39 in.: graecanica, Sueton. Domit. 4, *grieksche, d. i. op de grieksche wijze gemaakt*: sordida, i. e. *morsig, vuil, niet wit, niet gewassen*, Martial. I, 104, 5; *soortgelijke droegen die genen, die zig in droevige omstandigheden bevonden*, *bij voorb.* *beschuldigden*: Pulla, i. e. *zwart*, *bij voorb.* *bij den rouw*, Cic. Vatin. 2: *verders* toga purpurea, *voor Koningen*, *bij voorb.* Liv. XXVII, 4. XXXI, 11. Not *onder de Keizers begon de* Toga *allengs af te raken, en verächtelijk te worden, daarom werdt ze bijna alleen van geringe lieden gedragen, en van slaven enz. Van daar* togatulus, togatus. *Bijzonder droegen de Cliënten ze, als zij bij hunne begunstigers hun hof maakten: van daar wordt* toga rara, mens quieta cet. *onder die dingen geteld, die een leven gelukkig maken*, Martial. X, 47, 5, i. e. rara officia salutantium: *van daar* togae *voor Cliënten*, *bij voorb.* persaturae togae, Ibid. X, 18, 4. 2) *ook droeg de jufferschap* togae, Varr. ap. Non. cap. 14 n. 5; *dan is* toga, *het geen wij een rok (vrouwenrok) noemen, d. i. die misschien het onderlijf tot aan de voeten bedekt: dergelijke rokken schijnen alle vrouwen, aanzienlijke en geringe, (zoo als bij ons) gedragen te hebben, maar met dat onderscheid, de aanzienlijke alleen t'huis, doch de gemeene ook op straat: van daar* toga *voor gemeen vrouwspersoon of hoer (het denkbeeld hoer ligt niet in* toga, *want dat de hoeren alleen* togae *zouden gedragen hebben, is tegen alle waarschijnlijkheid)*, Tibull. IV, 10, 3: *van daar* togata (femina), *een gemeen vrouwspersoon*, Horat. Sat. I, 2, 63 *en* 82. *Dat zeker de openbare gemeene hoeren van gemeenen stand geweest zijn, en alleen rokken, en geene schorten* (Stolae) *gedragen hebben, is geloofelijk. Waarom* Martialis II, 39 *zegt, dat men eene hoer eene* toga *zenden moest, dit kleed passe voor haar; waar uit blijkt, dat de hoeren dergelijke niet doorgaands gedragen hebben.*

TOGĀTĀRĬUS, a, um, *zich met Romeinsche tooneelspelen* (fabulae togatae) *bezig houdende, daar toe behorende*: *van daar* togatarius, scil. actor, Suet. Aug. 45 extr., i. e. *die dezelve speelt, of er een Akteur in is.*

TOGĀTŬLUS, a, um, i. q. togatus, *als men verkleinend, boertend, of verächtelijk spreekt*: *van daar* togatulus scil. homo, *een man van geringen stand, gering mensch, of ook een Cliënt, die bij iemand zijn hof maakt, hem verzelt enz.*, Martial. X, 74, 3. XI, 25, 11, *zie* Toga, n. 1 *op het einde.*

TOGATUS, a, um, 1) *van manspersonen, eene Toga aanhebbende, (is eigenlijk een* Particip. *van* Togo, are), *en dergelijke droegen in* Cicero's *tijden alle eerbare of wel voorname Romeinen, als zij op straat gingen, van waar het in het gemeen van* Romeinen *staat*, *bij voorb.* judex togatus, Cic. Phil. V, 5: gens togata, Virg. Aen. I, 282 (286), i. e. *de Romeinen*: togatus, ut togatus (i. e. toga indutus) mandata senatus audiret (scil. Quintius), Liv. III, 26: *van daar* togati *Romeinen, Romeinsche*

sche burgers, Cic. Rosc. Am. 46. Sallust. Jug. 21 (24). Senec. de constant. 9: non pudet lictorum vestrorum majorem prope numerum in foro conspici quam togatorum aliorumque? Liv. III, 52, i. e. *burgers: van daar* fabula togata, Cic. Sext. 55. Horat. Art. 287. Vellej. II, 9. Senec. Ep. 8 extr., *een Romeinsch tooneelspel, d. i. waar in Romeinen in Romeinsche dragt werden vertoond: ook droegen de inwoners in* Gallia Cisalpina *Romeinsche togae: van daar heet dit Gallië* Gallia togata, Plin. H. N. III, 14. Mela II, 4. Cic. Phil. VIII, 9. Hirt. B. G. VIII, 24. *Ook heet* togatus, a, um, a) *geen soldatenrok* (Sagum) *aanhebbende, of die geen soldaat is, bij voorb.* dum togati fiunt, Liv. III, 10 extr.: immisti turbae militum togati, Ibid. 50 med.: *dus ook iemand, die buiten oorlogstijden iets doet of uitmunt, bij voorb.* cui (i. e. mihi) uni togatorum senatus supplicationem decrevit, Cic. Sull. 30, i. e. *zonder eene krijgsdaad gedaan te hebben: dus ook* qui togati reipublicae praesunt, Cic. Offic. I, 23: *dus ook* e togatorum numero, Cic. Or. I, 24. b) *een gering mensch (in laater tijden, dewijl de toga onder de Keizers alleen de dragt van den gemeenen man was, zie* Toga), *of ook een Cliënt, die bij zijnen Patroon zijn hof maakt, hem overäl verzelt, als een bediende vooruit loopt, of achter aangaat, bij voorb.* togati ante pedes, Juvenal. VII, 142: *dus ook* turba, Ibid. I, 96, i. e. *arme lieden, arme Cliënten: van daar* opera, *bij voorb.* exigis a nobis operam togatam, Martial. III, 46, 1, i. e. salutatoris & anteambulonis. Not. *Ook staat* togatus *voor* Latinus, Cic. Or. III, 11 extr., literatissimum togatorum omnium; *het welk zonderling is, dewijl ook de Romeinen togae droegen, en gevolglijk de toga geen eigenlijk kleed der Latijnen was: ik houde de plaats voor bedorven.* 2) *van vrouwen, wanneer het heet, van geringen stand, gemeen, slecht, gering, bij voorb.* mater togata, Martial. IV, 64, 4: *dus ook* mulier, Horat. Sat. I, 2, 63 *en* 82, *zie* Toga n. 2.

TOGO, are i. e. toga instruere, induere: *van daar* Togatus, a, um, *zie* Togatus.

TOGŬLA, ae, f. *voor* toga, *als men verkleinend of boertend, of verächtlijk spreekt, op onze wijze, rokjen, bij voorb.* togulae lictoribus praesto fuerunt, Cic. Pis. 23: togula picta, Cic. Att. I, 18 prope fin.: Trita quidem nobis togula est, vilisque putrisque, Martial. IX, 103, 5.

TOLERĀBĬLIS, e, 1) *het geen men verdragen of dulden kan, verdraaglijk, lijdelijk, bij voorb.* conditio servitutis tolerabilis, Cic. Cat. IV, 8: orator, Cic. Or. I, 2, i. e. *lijdelijk, passabel:* Minucius vix tolerabilis, Liv. XXII, 27: jactura rei familiaris, Cic. ad Brut. Ep. 18: hospitium, Juvenal. VII, 59: numen (nomen) maria, Virg. Aen. V, 768: sed hoc utcunque tolerabile, Plin. Ep. V, 5: tibi tolerabiliorem senectutem videri, Cic. Senect. 3: hanc esse tolerabilissimam sententiam puto, Pandect. XXVIII, 5, 18: obsidio vix in paucos dies tolerabilis erat, Liv. XXVIII, 16: *dus ook* Terent. Heaut. I, 2, 31, qui est homo tolerabilis, i. e. *wanneer de ouders slechts lijdelijk zijn, het niet te boos maken, doch zie n.* 2. 2) *lijdelijk, d. i. die iets uithouden of verdragen kan, niet alles te zeer kwalijk neemt, bij voorb.* qui est homo tolerabilis, Terent. Heaut. I, 2, 31, i. e. *als de zoon maar een lijdelijk mensch is.* 3) *het geen zich houdt, het geen iets uithouden kan, bij voorb.* oves tatus esse tolerabiles, Colum. VII, 3, 14, i. e. *dacht, dat zij den winter zouden uithouden.* 4) *het geen verdient gevoed te worden; zoo verklaren sommigen de plaats van* Colum. n. 3, oves esse tolerabiles; *de zin verliest niets.*

TOLĔRĀBĬLĬTER, *verdraaglijk, op eene lijdelijke, verdraaglijke, wijze, bij voorb.* aliquid dicere, Colum. II, 2, i. e. *benoemen:* his diebus, quae superiore mense facere non potueris, adhuc tolerabiliter efficies, Ibid. XI, 2 post med. §. 85: porri caput circa Idus Majas tolerabiliter adhuc transfertur, Ibid. XI, 3 ante med. §. 17: veratrum datur optime vere, tolerabiliter autumno, Cels. II, 13 post med.: tolerabilius ferre aliquid, Cic. ad Div. XV, 20.

TOLĔRANTER, 1) *geduldig, bij voorb.* aliquid ferre, Cic. ad Div. IV, 6 post med.: dolorem pati, Cic. Tusc. II, 18. 2) *verdraaglijk, lijdelijk, tamelijker wijze, tamelijk, bij voorb.* At nunc annículae ad fecunditatem poscuntur, tolerantius tamen hyeme, Plin. H. N. VIII, 45.

TOLĔRANTĬA, ae, f. *dulding, verdraagzaamheid, bij voorb.* rerum humanarum, Cic. IV, 1: doloris, Quintil. II, 20 extr.: pax vel incuria vel tolerantia priorum haud minus quam bellum timebatur, Tacit. Agr. 20.

TOLERĀTĬO, ōnis, f. *verdraagzaamheid, dulding, bij voorb.* dolorum, Cic. Fin. II, 29.

TOLĔRO, avi, atum, are, *verdragen, uithouden, dulden, bij voorb.* mores alicujus, Terent. Hec. III, 5, 28: sumtus, Cic. Q. Fr. I, 1, 8, Sallust. Cat. 24 (25). Terent. Heaut. III, 2, 33, i. e. *goedmaken, dragen: dus ook* tributa, Cic. Q. Fr. I, 1, 8: servitutem aequo animo, Sallust. Iug. 31 (34): damna & injurias aegre, Tacit. Hist. II, 56: sitim aestumque, Ibid. Germ. 4: labores, pericula, dubias atque asperas res, Sallust. Cat. 10: obsidionem per aliquot dies, Liv. XXXVII, 12 in.: hyemem, Cic. Catil. II, 10: militiam, Cic. ad Div. VII, 18: silentium obnixum, Apul. Met. IV ante med. p. 147, 2 Elm., i. e. *een hardnekkig stilzwijgen in achtnemen:* tolerata paupertas, Tacit. Ann. IV, 44: necessitas (i. e. mors) fortiter tolerata, Ibid. Hist. I, 3: *ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* perferre magnitudinem mali, Tacit. Ann. III, 3: qui perpeti medicinam toleraverant, Plin. H. N. XXVI, 1: *Ook van levenloze dingen, bij voorb.* vitis aestus tolerat, Plin. H. N. XIV, 2 post med.: vitis tolerat imbres tempestatesque, ibid. in.: vitis tolerat & annos, Ibid. *op het einde;* Tasconium tolerat adflatum ignemque, Ibid. XXXIII, 4: paries non plus quam unam contignationem tolerat, Ibid. XXXV, 14 extr. *Van daar* 1) *uithouden, d. i. verdragen, er tegen bestand zijn, bij voorb.* fumum alicujus, Terent. Heaut. III, 2, 23 *en* Cic. *en* Sallust., *zie boven: en men kan meer van het bovenstaande hier toe brengen.* 2) *uithouden, d. i. verduuren, bij voorb.* hyemem, Hirt. B. G. VIII, 5, i. e. *niet bevriezen.* 3) *het uithouden, d. i. verduuren of blijven, bij voorb.* in penatibus iisdem, Tacit. Ann. IV, 40. 4) *onderhouden, behouden, voeden, bij voorb.* egestatem alicujus, Plaut. Trin. II, 2, 57: famem, Caes. B. G. I, 28. inopiam manuum mercede, Sallust. Cat. 37 (38): vitam *zijn leven onderhouden, bij voorb.* eorum corporibus vitam toleraverunt, Caes. B. G. VII, 77 med., *hebben hun leven met deze lijken gevoed, d. i. deze lijken gegeten: ook kan men het enkel leven vertalen: dus ook* aevum, Lucret. II, 1168, i. e. *leven: verders* senectam nutritu mulsi, Plin. H. N. XXII, 24 med.: equos, Caes. B. C. III, 40: equitatum pabulo & hordeo, Ibid. 58: octona millia equitum sua pecunia, Plin. H. N. XXXIII, 10 post med.: faba & vinum recte tolerat vaccam, Colum. VI, 24 extr.: se ex agris, Pandect. L, 16, 203 post med.: vitam colo, Virg. Aen. VIII, 409: vitam agrestibus pomis, Tacit. Ann. XV, 45. 5) *houden, waarnemen, bij voorb.* silentium, Apul., *zie hier voor.* 6) *houden, bij voorb. op den schoot, bij voorb.* me gremio mater tolerans, Ib. IV post med. p. 154, 23 Elm. Not. 1) Tolerans *met den* Genitivus, *bij voorb.* laborum, Tacit. Ann. IV, 1 extr.: piscium genera dulcis undae tolerantia, Colum. VIII, 16: frigoris tolerantior vacca est, Ibid. VI, 22: asellus plagarum tolerantissimus, Ibid. VII, 1. 2) toleratus, a, um, *verdraaglijk, zacht, bij voorb.* tanto toleratiora, Tacit. Ann. XII, 11.

TOLES i. e. tumor in faucibus, quae per deminutionem tonsillae dicuntur, Fest.: cf. Seren. Samm. 291. Martial. de medicam. 15.

TOLLĒNO, onis, m. (*van* Tollo) *een balk, op een balk leggende, wiens eene einde zich in de hoogte verheft, als het ander zich naar beneden beweegt; hoedanig een zwengel, wip, of kraan is,* Plaut. ap. Fest. in Reciprocare: *het staat als een wip of kraan* Plin. H. N. XIX, 4 post med. Senec. Nat. Quaest. II, 9 *en* Festus in Tolleno, *waar toe men ook de plaats* Plaut. ap. Fest. in Reciprocare *brengen kan: als een dergelijk werktuig bij belegeringen,* Liv. XXIV, 34. XXXVIII, 5.

TOLLO, sustuli, sublatum, 1. *in de hoogte heffen, opbeuren, wanneer het het zelfde is, als in de hoogte heffen (bij voorb. ik kan den last niet opbeuren), bij voorb.* saxa de terra, Cic. Caecin. 21: caput, Plaut. Truc. II, 6, 45, i. e. *in de hoogte heffen, opbeuren, oprichten:* pileum ad coelum tollit, Plaut. ap. Non. cap. 3 n. 178: mulum suum, Varr. ap. Plin. H. N. VII, 20: aliquem jacentem, Plaut. Most. I, 4, 17: aliquem in collum, Ib. Bacch. III, 6, 43, i. e. *op den schouder nemen:* aliquem humeris suis in coelum, Cic. Phil. XI, 10: aliquem in crucem, *kruisigen, bij voorb.* cives in crucem sustulit, Cic. Verr. I, 3: Phaethon optavit, ut in currum tolleretur; sublatus est, Cic. Offic. III, 25: se a terra altius, Cic. Tusc. V, 13: se alis, Virg. Aen. VI, 202: locustae sublatae vento — decidunt, Plin. H. N. XI, 29: oculos, *de oogen opslaan, in de hoogte beuren, opzien,* Ovid. Fast. II, 824: *en Tropisch, bij voorb.* literulae — oblanguerunt; hac tamen epistola oculos paulum sustulerunt, Cic. ad Div. XVI, 10: gradum, Plaut. Bacch. III, 6, 6, i. e. *gaan, heengaan, heenstappen: dus ook* sublatus, a, um, *bij voorb.* manus, Cic. Verr. VI, 3: ancorae, Caes. B. G. IV, 23, i. e. *gelígt:* sublatus in crucem, Cic. Verr. I, 5: ut boves sublatis capitibus arent, Plin. H. N. XVIII, 19: Roma coenaculis sublata atque suspensa, Cic. Agr. II, 35: *ook staat* tolli *voor* se tollere, *bij voorb.* tollor in Sabinos (i. e. in agrum Sabinum), Horat. Od. III, 4, 22: tollitur ab atriis Naevius *voor* abit, Cic. Quint. 3: *van daar* 1) *in de hoogte beuren, richten, iets hoogmaken, of bouwen, verhoogen, bij voorb.* tollam altius tectum, Cic. Harusp. 15. 2) *verheffen, d. i. opwaards laten klimmen, bij voorb.* ignem

(als

(als een fakkel), Liv. XL, 47, i. e. fakkel of ander soort van vuur: dus ook adventum significabat ignis e specula sublatus, Cic. Verr. V, 35 extr.: clamorem, Cic. Verr. IV, 43, een geschreeuw aanheffen, d. i. schreeuwen, omdat het geschreeuw ten hemel stijgt: van daar clamorem tollere ad sidera, Virg. Aen. II, 222, of in coelum, Ibid. XI, 745: dus ook cachinnum, Cic. Fat 5, en risum, Horat. Art. 381: dus ook vocem, Virg. Aen. VI, 492: en Tropisch, bij voorb. interdum vocem comoedia tollit, Horat. Art. 93, i. e. verheft zich hooger, spreekt verhevener. 3) verheffen, d. i. verhogen, Tropisch, d. i. vergroten, bij voorb. animos, Plaut. Truc. II, 8, 10. Lucil. ap. Non. cap. 4 n. 134, i. e. trotsch worden, zich verheffen: dus ook sublati animi sunt, Terent. Hec. III, 5, 56: hac victoria sublatus, Caes. B. G. V, 38, i. e. trotsch, opgeblazen, of moedig geworden: dus ook animus se tollit, Cic. fragm. ap. Non. cap. 1 n. 4: dus ook animos alicui, Liv. III, 67, i. e. moed geven: dus ook door woorden, bij voorb. als redenaar, bij voorb. dicendo augere & tollere altius, Cic. Orat. III, 26: van daar laudes alicujus in coelum, Cic. Att. II, 24: ook aliquem laudibus lustissimis, Cic. ad Div. XV, 9: ook aliquem honoribus, Horat. Od. I, 1, 8: van daar de dubbelzinnigheid van Cicero, adolescentem (i. e. Octavianum) ornandum, tollendum, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 20 in., alwaar tollendum zoo wel voor honoribus augendum als ook voor necandum, de medio tollendum, staan kan. 4) op zich nemen, bij voorb. om te dragen, bij voorb. onus, Cic. Verr. III, 1 in. 5) nemen of wegnemen, met zich nemen, het zij zulks met of zonder geweld geschiedt, bij voorb. aliquem in lembum, Liv. XLV, 6, i. e. iemand in 't vaartuig medenemen: aliquem ad se (scil. in navem), Cic. Invent. II, 51: aliquem in currum, Ovid. Art. III, 157: dus ook aliquem rheda, Horat. Sat. II, 6, 42, i. e. iemand bij zich in het rijtuig nemen, met zich laten rijden: dus ook eenvouwig tollere, i. e. iemand met zich nemen, bij voorb. ut te proficiscens non tollerem, Cic. Q. Fr. II, 10 in.: dus ook Ovid. Met. XI, 441, Me quoque tolle simul, i. e. neem mij mede op uwe reize te scheep: tolle me tecum per undas, Virg. Aen. VI, 370: tollite me, Ib. III, 601, en meermalen, bij voorb. Ovid. Met. XI, 441. Sil. VI, 500: dus ook aliquem in collum, Plaut., zie boven, d. i. op den schouder nemen: ut in currum tolleretur, genomen werdt, Cic., zie boven: verders tollere sortes, het geluksloi trekken, Cic. Div. II, 41. Tibull. I, 3, 11. Verders solem e mundo, Cic. Amic. 13: frumentum de area, Cic. Verr. III, 14, wegnemen, of, gelijk de Landman zegt, opzamelen: amicitiam e vita, Cic. Amic. 13: simulacra ex delubris, Cic. in Caecil. 1: sume, tolle, dono, Martial. VI, 30: liberos a praedonibus esse sublatos, Cic. Manil. 12, i. e. geroofd, weggekaapt: tollite cuncta, Virg. Aen. VIII, 439: jubet sublata reponi pocula, Ibid. 175: quod satis in usum fuit sublato, Liv. XXII, 20: van daar a) krijgen, bekomen, bij voorb. liberos, Cic. Phil. XIII, 20; doch het kan ook zijn, teelen, verwekken: dus ook sublato Nerone ex Agrippina, Sueton. Ner. 5: van daar sublatus voor natus, genitus, bij voorb. validus male filius in re praeclara sublatus aletur, Horat. Sat. II, 5, 16: Non ita me genitor inter Troiae labores sublatum erudiit, Virg. Aen. IX, 203: dus ook poenas sustulit, Cic. Nat. D. III, 33, tenzij dit van Sufferre is, d. i. lijden. b) wegnemen, wegdoen, wegruimen, verwijderen, bij voorb. hominem de medio, Cic. Rosc. Am. 7, of e medio, Lib. XXIV, 6, i. e. uit den weg ruimen: integendeel verba e medio tollere, Cic. Or. III, 45, i. e. gemeene, bekende, woorden gebruiken, zie Medius: ook enkel tollere aliquem, i. e. uit de wereld helpen, bij voorb. ferro, veneno, Cic. Nat. D. III, 33 in.: dus ook audivi, quem febris una, vini cyathus unus, potuit tollere, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 4: forbitio tollit quem dira cicutae, Pers. IV, 2: verders morbum, Cels. II, 14. IV, 18, i. e. verdrijven, wegdoen, genezen: dus ook dolores & tumores tollunt folia plantaginis, Plin. H. N. XXVI, 12: ad cicatricum foeditates tollendas maculasque, Ibid. XXXIII, 6 extr.: aedificium, Pandect. VI, 1 leg. 27 en 37. VIII, 2, 17, i. e. wegdoen, sloopen: van daar Tropisch, bij voorb. memoriam rei, Cic. Quint. 21, i. e. uitdelgen: dubitationem, Cic. Att. XII, 6 extr.: delere ex animo alicujus suspicionem omnem, metumque tollere, Cic. Rosc. Am. 2: genus hoc orationis tollit funditus veritatem & fidem, Cic. Or. 62: cognoscendi consuetudo de civitate sublata est, Cic. Rosc. Am. 1: hoc ex nostra consuetudine sublatum esse debet, Cic. ad Brut. Ep. 6: bellum adventu Pompeii sublatum atque sepultum, Cic. Manil. 11. Van daar (a) uit den weg ruimen, d. i. verwoesten, te gronde helpen, bij voorb. Carthaginem, Cic. Offic. I, 11: aedificium, i. e. wegdoen, Pandect., zie hier voor: cf. Ibid. XLIII, 8, 2 ante med. (b) afdanken, opheffen, afschaffen, bij voorb. legem, Cic. Or. I, 58. Cic. Leg. II, 12: dictaturam ex rep., Cic. Phil. I, 1. (c) afdanken, verbeteren, uitstrijken, bij voorb. mendum scripturae, Caecin. in Cic. Ep. ad Div. VI, 7: nomen ex libris, Cic. Att. XIII, 24: virtute carentia tollet, Horat. Epist. II, 2, 132: plura tollenda relinquendis, Ibid. Sat. I, 10, 51. (d) wegnemen, bij voorb. den tijd of den dag, d. i. maken, dat daar in niets ondernomen wordt, verslijten, bij voorb. door veel spreken, bij voorb. tempus, Cic. Leg. III, 18: diem, Cic. Dom. 17 extr.: anders staat daar ook voor eximere. (e) loochenen, ontkennen, want, wie iet loochent, doet het, zoo veel in hem is, uit den weg, bij voorb. deos, Cic. Nat. D. I, 30: omnia, Ibid. 31. 6) opbeuren, troosten, Horat. Sat. II, 8, 61. 7) als zijn kind opvoeden, grootmaken, gevolglijk in het leven laten, het niet dooden of te vondeling leggen: misschien, omdat de vader dergelijke kinderen van den grond opbeurde, op den arm nam, en daardoor toonde, dat hij het behouden wilde, bij voorb. puerum, Cic. Div. I, at e poëta: qui liberi nati expositi, deinde sublati a quibusdam & in servitute educati sunt, Trajan. in Plin. Ep. X, 72, tenzij hier sublati wegens educati enkel is, weggenomen, tot zich genomen enz.: te dicere, si puellam parerem, nolle tolli, Terent. Heaut. IV, 1, 14: doch Chremes zegt terstond tot zijne vrouw: scio quid feceris, sustulisti (puellam): derhalven sustulisti van de moeder: gevolglijk is het onzeker, het geen ik van het opbeuren door den vader van den grond gezegd heb: want sustulisti heet, gij (vrouw) hebt het opgevoed, laten leven: en zoo staat het meermalen van de moeder, bij voorb. si, quod peperissem, id educarem ac tollerem, Plaut. Truc. II, 4, 45; zoo zegt Jupiter (als vermomde Amfitruo) tot Alkmena, quod erit natum, tollito, Ibid. Amph. I, 3, 3: cf. Ovid. Met. IX, 698: quidquid peperisset, decreverunt tollere (scil. beide de Ouders), Terent. Andr. I, 3, 14: gevolglijk schijnt tollere op zich zelven te zijn, opvoeden, eigenlijk in de hoogte laten gaan, of groot worden, wanneer het tot n. 2 zou behoren. 8) dragen, bij voorb. navem, quae CCC metretas tolleret, Plaut. Merc. I, 1, 75, i. e. draagt, laadt: doch men zou het ook kunnen vertalen, met zich nemen, bij het verliest de zin niets: van daar Tropisch, dragen, d. i. lijden, dulden, uithouden, bij voorb. poenas sustulit. Cic. Nat. D. III, 33, tenzij dit van Suffero is, zie ook n. 5, a. Not. a) Sustuli en Sublatum worden ook tot Suffero gebracht, zie ook Sustulo. b) Sublatus heeft ook de Gradus, bij voorb. leo sublatior, Ovid. Halieut. 54, i. e. moediger, trotscher: sublatissima voce cantare, Gell. XVI, 19 med.

TOLOTĀRĬUS, e, um, i. e. tolutim incedens, misschien het geen wij noemen dravende, d. i. den draf of galop gaande, bij voorb. equus, Senec. Ep. 87 ante med.

TOLOTĬLIS, e, misschien dravende, bij voorb. gradus, Varr. ap. Non. cap. 1 n. 60.

TOLOTĬLŎQUENTĬA, ae, f. het snelle spreken, als 't ware, de draf of galop in het spreken, Naev. ap. Non. cap. 1 n. 6.

TOLŪTIM, Adv., is waarschijnlijk ons dravend, of een' draf, of galop (gaan) zoo als wij zeggen, het paard gaat een draf, bij voorb. incedere tolutim (van een paard), Varr. ap. Non. cap. 1 n. 11: dus ook carpere incursus, Plin. H. N. VIII, 42 extr.: dus ook ut tolutim badizas, Plaut. Asin. III, 3, 116, zegt iemand tot een ander, op wien hij, als op een paard, rijdt: si omne iter evadit stadiumque adclive tolutim, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 12: haec postquam dixit (equitans), cedit citus, celsus tolutim, Varr. Ibid.: edixi iturum hominem in Tuscos tolutim, Nov. ibid.

TOMACĪNA, ae, wat dit zij, weet men niet recht; misschien van Tomacinus, a, um, i. e. (misschien) van klein gehakt vleesch: van daar Tomacina, scil. hira, misschien een soort van worst, Varr. R. R. II, 4 §. 10, alwaar de Edd. pernae tomacinae hebben, als of het Adjective stondt.

TOMĂCŬLUM of TOMACLUM, i, n. is een gerecht, waarschijnlijk uit klein gehakt vleesch, neem eens een soort van worst, Juvenal. X, 355. Martial. I, 42, 9. Petron. 31 en 49, alwaar overäl de Pluralis staat.

TŌMENTUM, i, n. stopwerk, d. i. 't geen men, bij voorb. in kussens, peuluw enz. stopt, opdat zij zacht worden, om op te leggen, bij voorb. wol enz., bij voorb. in culcitas tomentum aliudve quid calcare, Varr. L. L. IV, 35: tomentum e culcita mandere, Suet. Tib. 54, en tomentum e cubili mandere, Tacit. Ann. VI, 23: stuppeum, Apul. in Apolog. post init. p. 276, 14 Elm.: Lingonicum, Martial. XIV, 159: circense, i. e. slecht, zoo als men in den Circus gebruikte of verkocht, (zie Circensis), Ibid. 160 en Senec. de vita beata 25: Galliarum hoc, et tomenta pariter inventum, Plin. H. N. XIX, 1 ante med.: gnaphalion, cujus foliis albis mollibusque pro tomento utuntur, Ib. XXVII, 10 med. Not. of dit woord van

tondeo (*voor* tondim·ntum) *zij*, *d. i. eigenlijk afgeschoren wol*, *kan men niet zeker zeggen.*

TOMEX, *zie* Tomix.

TOMICA, ae, i. q. tomix, *bij voorb.* tomica spartea deligatum, Apul. Met. VIII post med. p. 213, 10 Elm., *doch de* Edd. Colv. *en* Oudend. *hebben* tumicla, *hetwelk hetzelfde betekent*, *en uit* tomicula *saamgetrokken is*: et metaxae & tomicae, Vitruv. VII, 3.

TOMIX *of* TOMEX, (*want de* Nominativus *schijnt niet voor te komen*), icis, f. *een zeel*, *bij voorb. uit hennip*, *biezen enz.*, Vitruv. VII, 3. Colum. XII, 32. Plin. H. N. XVII, 10. Pallad. I, 13: *Men schrijft ook* Thom., *zie* Thomix.

TOMUS, i, m. (Τόμος *van* Τέμνω) *eene snede*, *afsnede*: *van daar een stuk*, *bij voorb. papier*, *bij voorb.* vilis, Martial. I, 67, 3.

TONDĔO, totondi, tonsum, a. *scheeren*, *afscheeren*, *bij voorb.* oves, Plin. H. N. XVIII, 27 extr. Plaut. Merc. III, 1, 28: barbam & capillum, Cic. Tusc. V, 20: comas libelli, Tibull. III, 1, 10: os i. e. barbam, Catull. LX, 139: naevos in facie, Plin. H. N. XXVIII, 4: *dus ook* tonsus, a, um, *bij voorb.* capillus, Ovid. Met. VIII, 151: lana, Horat. Od. III, 15, 14: juba, Plin. H. N. VIII, 8, 42. *Ook scheeren*, *zonder* Accusativus, *bij voorb.* tondere filias docuit, Cic. Tusc. V, 20: tonderi ad cutem convenit, Cels. VI, 6 sect. 8. *Ook scheeren*, *of afscheeren*, *bescheeren*, *d. i. gladmaken*, *bij voorb.* tonsa cutis, Horat. Epist. I, 18, 7: tonsae oves, Virg. Georg. III, 443: vir tonsus ad speculum, Martial. VI, 64, 4: cum illa saltatrice tonsa, Cic. Pis. 8 extr., i. e. cum consule Gabinio, *welken hij als eenen danser* (*zie* cap. 10) *en eenen man doorstrijkt*, *die zich al te zeer opschikte*, *zie* cap. 11: tonsus minister, Martial. XI, 12: reus tonsus, Martial. II, 74, i. e. absolutus: *want de beschuldigden lieten baard en hoofdhaair groeijen*: *maar na de vrijspreking lieten zij zich weder scheeren.* *Ook staat* tondere *voor* tonderi *geschoren worden*, *of zich scheeren*, *bij voorb.* tondens calvus fiam, Varr. R. R. I, 57 in.: tondenti (mihi) barba cadebat, Virg. Ecl. I, 29: Lavamus & tondemus, Quintil. I, 6 extr.: ut compluribus simul tonsoribus operam daret, ac modo tonderet, modo raderet barbam, Sueton. Aug. 79, i. e. tonderi se juberet; *doch men kan er ook* barbam *bij denken.* *Van daar* 1) *Tropisch*, *scheeren of bescheeren*, *d. i. berooven*, *bij voorb.* Hunc tondebo auro usque ad cutim, Plaut. Bacch. II, 3, 8: tondens purpurea regna paterna coma, Prop. III, 18 (17) 22, *van* Scylla. 2) *maaijen*, *afmaaijen*, *afsnijden*, *afhouwen*, *bij voorb.* segetem, Tibull. IV, 1. 172: prata, Virg. Georg. I, 290: stipulas, Ibid. 289: agros, Senec. Phoeniss. 103: *dus ook* tonsus, a, um, *bij voorb.* humus, Ovid. Remed. 191: novales, Virg. Georg. I, 71: ilex tonsa bipennibus, Horat. Od. IV, 4, 57. 3) *afplukken*, *bij voorb.* violas manu, Prop. III, 13, 29. 4) *besnoeijen*, *bij voorb.* comam acanthi, Virg. Georg. IV, 137: vitis in pollicem tondeatur, Colum. IV, 21: oleae tondentur, cum & vites, Plin. H. N. XV, 1: tondetur balsamum fruticans, Ibid. XII, 25: *van daar* tonsus, a, um, *besnoeid*: *van daar glad*, *van takjens of bladen berooid*, *bij voorb.* oliva, Virg. Georg. III, 21. Aen. V, 774: corona, Ibid. Aen. V, 556. 5) *afplukken*, *afeeten*, *bij voorb.* gramina, Lucret. II, 659: campum. Virg. Aen. III, 537: *dus ook* rostro vultur jecur (Tityi) tondens, Ibid. VI. 591; *waar andere* Editt. tundens *hebben*: ubi tondet ales avida secundum jecur, Senec. Agam. 18: illa, quae tondetur praecordia rostro alitis, Sil. XIII, 839: tondentes comam fluvii capellae, Apul. Met. V post med. p. 169. 37 Elm. *Even dus* Particip. tonsus, a, um. *bij voorb.* valles, Virg. Georg. IV, 277: *van daar glad*, *bij voorb.* cutis, Horat., *zie boven*: saltatrix. Cic., *zie boven met meer.* *Van daar schijnt te komen* Tonsa, ae, (*misschien* scil. arbor *of* pars arboris) i. e. *een riem*, *bij voorb.* tenere tonsam, Enn. ap. Fest.: valida tonsa, Val. Fl. I, 369: In lento luctantur marmore tonsae, Virg. Aen. VII, 28: consurgere tonsis, Ibid. X. 299: pectora pellite tonsis, Enn. ap. Fest.: impulsae tonsis tremuere carinae, Lucan. III, 527; *en dus staat meermalen de* Pluralis, *bij voorb.* Ibid. V, 448. Sil. XI, 491. Senec. Agam. 443. Lucret. II, 554. *Doch*, *nadien de Romeinen de scheepvaart*, *met de daar toe behoorende woorden*, *van vreemde volken geleerd hebben*, *kan* tonsa *ook een uitheemsch woord zijn*; *wanneer* tonsilla (*de amandelen aan den hals*) *ook daar van komen kon.*

TONESCO, ĕre, *klinken*, *donderen*, *bij voorb.* coelitum altum tonitribus templum tonescit, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 858.

TONGĔO, ĕre, 1) i. e. nosse, scire, *bij voorb.* alii Rhetorica tongent. Enn. ap. Fest. *Van daar* tongitio *voor* scientia *zeiden de inwoners van* Praeneste, Fest. 2) i. q. latius dominari, Fest. 3) vincere, Fest.

TONGITIO i. e. scientia, *zie* Tongeo.

TONITRĀLIS, e, *klinkend*, *donderend*, *bij voorb.* templa coeli, Lucret. I, 1098.

TONĬTRU, n. Plur. Tonitrua, *de donder*: *echter dewijl alleen de* Abl. tonitru *en* Plur. tonitrua, tonitribus, *voorkomt*, *zoo kan dit alles van* tonitrus *of* tonitruum *zijn*: *gevolglijk zou* tonitru (Neutr.) *geen zeker woord wezen.* Charisius 1 *haalt wel* tonitru (Neutr.) *aan*, *maar zonder voorbeelden.*

TONITRUĀLIS, e, 1) *donderend*, *bij voorb.* Iupiter, Apulej. de mundo prope fin. p. 75, 6 Elm. 2) *den donder betreffende*, *daar van handelende*, *bij voorb.* libri tonitrualis, Cic. Div. I, 7. *Deze plaats heb ik op den kant geschreeven*, *maar kan ze thans daar niet vinden.*

TONĬTRUS, us, m. *en* TONITRŬUM, i, n. *de donder*, *bij voorb.* tonitru coelum ciebo, Virg. Aen. IV, 122: tonitru tremiscunt campi, Ibid. V, 694: tonitrua, Cic. Div. II, 18. Plin. H. N. VIII, 47. Senec. Nat. Quaest. II, 56: facient optata tonitrua coenas majores, scil. quia dicebantur tubera crescere potissimum tempore imbrium & tonitruum, Juvenal. V, 117: tonitribus, Liv. I, 16: veri tonitrus similitudinem imitaretur, Fest. in Claudiana tonitrua: tonitruum (Genit. Plur.), Pacuv. ap. Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 2: tonitrus & fulmina torques, Stat. Theb. I, 258: Tonitrus & imbres fieri, Gell. X, 12: tonitruum (Nomin.) terribile exsistit, Plin. H. N. XXVI, 13. Senec. Quaest. Nat. II, 56 *zegt*, antiqui tonitruum dixerunt. Not. *Ook heeft men* tonitruus, Hieron. Ep. 61 ad Pammach. 4. *Ook lezen sommigen* tonitra *voor* tonitrua *in een fragment van* Accius ap. Priscian. 6.

TONO, ui, are, 1) *eigenlijk klinken*, *luiden*, *bij voorb.* tympana tenta tonant palmis, Lucret. II, 618: coelum tonat omne tumultu, Virg. Aen. XII, 757, i. e. *van het geraas*: coelum tonat vasto fragore, Ibid. IX, 541: tonat Aetna ruinis, Ibid. III, 571: nemus fragore vasto tonuit, Senec. Troad. 173: murmure jam saevo verberibusque tonat, Martial. IX, 70: Et tonat adflicta semper domus ignea massa, Val. Fl. IV, 612, *doch*, *dit alles kan beneden tot* 2 *behooren*: *bij voorb.* 2) *donderen*, *bij voorb.* Iupiter tonabat, Prop. IV, 1, 7: fulmina tonant, Ibid. II, 34 (33), 54: Iupiter tona, Senec. Med. 531: quem super ingens porta tonat coeli, Virg. Georg. III, 260, *alwaar* porta coeli *voor* coelum *staat*: Divum rector in me tona, Senec. Hippol. 682. *Ook* Impersonaliter, *bij voorb.* tonat *het dondert enz.*, *bij voorb.* ut valide tonuit! Plaut. Amph. V, 1, 10: Si fulserit, si tonuerit, Cic. Div. II, 72. *Van daar* 1) *Tropisch*, *donderen*, *d. i. kraken*, *ratelen*, *sterk klinken*, *bij voorb.* tonat Aetna, Virg. Aen. III, 67: coelum tonat fragore, Virg. Aen. IX, 451, *en* tumultu, Ibid. XII, 757: tympana tonant, Lucret. II, 618: nemus fragore vasto tonuit, Senec. Troad. 173: murmure jam saevo verberibusque tonat, Martial. IX, 70: Et tonat adflicta semper domus ignea massa, Val. Fl. IV, 612: *doch dit kan ook tot n.* 1 *behooren.* b) *Tropisch*, *donderen met woorden*, *d. i. zich sterk laten hooren*, *als 't ware donderen*, *bij voorb.* Pericles tonare dictus est, Cic. Orat. 9: oratio tonat, fulgurat, Plin. Epist. I, 21: tonat eloquio, Virg. Aen. XI, 383: qualis Pindarico [illegible] net, Prop. III, 17 (16), 40: [illegible] Cicero, territus cesseras [illegible] Demostheni Platonique, Colum. I praef. extr. *Ook* Active *met den* Accusativus, *uitdonderen*, *d. i. donderend zeggen of noemen*, *bij voorb.* deos, Virg. Aen. IV, 510: verba, Prop. IV, 1, 134. Martial. VIII, 3: tunc talia bello [illegible], Claudian. Proserp. I, 84: Carmina seu [illegible] seu Cicerona tonas, Ibid. Ep. III ad Olybr. 4: gratamque faciem per [illegible] prospera vibrati tonuerunt omnia nimbi, Ibid. in consul. Prob. & Olybr. 208. Not. *Ook in de derde Conjugatie* tono, ĕre, *bij voorb.* tibi tympana tonimus, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 245, i. e. *laten klinken.*

TONOR, oris, *voor* tenor, i. e. *toon*, *accent*, *zeiden de Ouden*, *volgends* Quintil. I, 5, 22, *zie* Tenor *op het einde.*

TONSA, ae, *een riem*, *roeiriem*, *zie* Tondeo.

TONSĬLIS, e, 1) *het geen men scheeren of afscheeren*, *of snoeijen kan*, *bij voorb.* caprae tonsili villo vestiuntur, Plin. H. N. VIII, 50 post med.: picea tonsili facilitate, Plin. H. N. XVI, 10. 2) *geschoren*, *afgeschoren*, *beschoren*, *besnoeid*, *bij voorb.* tapetes, Nat. ap. Gell. XX, 9: buxetum tonsile, Martial. III, 57, 3: nemora, Plin. H. N. XII, 2.

TONSILLA, ae, f. 1) *de paal aan den oever*, *waar de schepen aan vastgebonden werden*, Fest.: *van daar* tonsillam [illegible] laevo in litore, Pacuv. ap. Fest.: tacete & tonsillas litore in laevo [illegible], Acc. ibid. *De plaats van Pacuvius heeft ook* Priscianus 10. 2) *de amandelen aan den hals*; *doch hier is* (*zoo als bij ons*) *gemeenlijk alleen de* Pluralis *in gebruik*, *bij voorb.* tonsillas, Cic. Nat. D. II, 54. Cels. VI, 10. VII, 12 sect. 2. Plin. H. N.

N. XI, 37 ſect. 66. XXXV, 15 extr. XXXVII, 3 poſt init., *alwaar overäl de* Pluralis *ſtaat.*

TONSILLAE, arum, *zie* Tonſilla, n. 2.

TONSĬTO, are, i. q. tondeo, *ſcheeren, bij voorb. de ſchaapen*, Plaut. Bacch. V, 2, 9.

TONSŌR, oris, m. i. q. qui tondet, *een ſcheerer, afſcheerer, beſcheerer, bij voorb. van den baard, het haair enz.: van daar een barbier*, Cic. Tuſc. V, 20. Martial. VI, 57, 3. Varr. R. R. II, 11, 10. Plin. H. N. VIII, 59: inaequalis, i. e. *die niet juist ſcheert*, Horat. Epiſt. I, 1, 94: tonſori operam dare, *zich laten ſcheeren*, Sueton. Aug. 79. *Ook behoort de barbier onder de Hofbedienden, bij voorb.* Donatus Ti. Germanici tonſor, Inſcript. ap. Murator. p. 897 n. 8. *De eerſte Barbiers zijn uit* Sicilië *naar* Rome A. U. C. 554 *gekomen, volgends* Varr. R. R. II, 11, 10. Plin. H. N. VII, 59. Not. *De Barbiers ſchoren niet alleen het haair en baard, maar deeden ook meer, bij voorb. zij korteden de nagels enz., bij voorb.* tonſor ungues demſerat, Plaut. Aul. II, 4, 33. Not. Lippis & tonſoribus notum, *als een ſpreekwoord, d. i. alöm bekend*, Horat. Sat. I, 7, 3.

TONSŌRĬUS, a, um, *den barbier en in 't gemeen het ſcheeren betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* culter, Petron. 1, i. e. *barbiersmes, ſcheermes, waarmede, bij voorb. de baard, het haair geſchoren, en ook de nagels gekort werden: dus ook* cultellus, *bij voorb.* cultellum tonſorium, quaſi unguium reſecandorum cauſa, popoſcit, Val. Max. III, 2, 15: *dus ook* ferramenta, Martial. XIV, 36 *in het opſchrift: maar* ferramenta tonſoria, Pallad. I, 43, ſcil. *om de ſchaapen te ſcheeren.*

TONSTRĬCŬLA, ae, f. i. q. tonſtrix, Cic. Tuſc. III, 20.

TONSTRINUS, a, um, (*voor* Tonſitorinus) *den barbier betreffende, daar toe behorende: van daar* 1) tonſtrina, (ſcil. officina *of* ſedes, taberna) *Barbierswinkel*, Plaut. Amph. IV, 1, 5. Aſin. II, 2, 86. Epid. II, 2, 14: in tonſtrinarum officinis, Plin. H. N. XXXVI, 22 poſt med.: aranei tela vulneribus tonſtrinarum ſanguinem ſiſtit i. e. novacula factis in radendo, Ibid. XXIX, 6 ante med. 2) tonſtrinum ſcil. artificium, *barbierskunst, ſcheerkunst, bij voorb.* quid diverbia? quid tonſtrinum? Petron. 64: *dus ook met* artificium, *bij voorb.* deſtinavi illum artificium docere aut tonſtrinum aut praeconem, Ibid. 46, *tenzij* tonſtrinum Gen. Maſcul. *is* (*gelijk* praeco) *en* (*gelijk* praeco) *voor het beroep ſtaat.* 3) tonſtrinus ſcil. homo i. e. tonſor, Petron. 46, *zie* n. 2.

TONSTRIX, icis, f. (*voor* Tonſitrix) *eene ſcheerſter, beſcheerſter, barbierſche*, Plaut. Truc. II, 4, 51. IV, 2, 59. IV, 4, 3. Martial. II, 17, 1; *wanneer men insgelijks aan het afſnijden van haair en korten van nagels enz. denken moet, gelijk in* Tonſor.

TONSŪRA, ae, f. 1) *het ſcheeren, afſcheeren, beſcheeren, ſcheering, bij voorb. der wol*, Plin. H. N. XXVIII, 8 poſt med.: ovium, Varr. R. R. II, 11: tonſurae tempus, Ibid.: quidam in anno bis tondent (oves) ac ſemeſtres faciunt tonſuras, Ibid.: *der haairen*, Ovid. Art. I, 517. 2) *het ſnoeijen, bij voorb. van den wijnſtok*, Plin. H. N. XVII, 27 poſt med.: *der boomen, bij voorb. der wilgen*, Ibid. XVI, 37 poſt init.

TONSUS, us, m. i. q. tonſura, *het ſcheeren, beſcheeren, ſcheering, ook de wijze van ſcheeren of der ſcheering of ſcheering als een zeker ſoort* (*fatzoen*) *van dezelve beſchouwd, bij voorb.* tam conſimilis eſt atque ego; ſura, pes, ſtatura, tonſus, oculi, naſum vel labra, malae, mentum, barba, collum: totus! Plaut. Amph. I, 1, 288: ſed quaenam haec eſt mulier, funeſta veſte, tonſu lugubri? Acc. ap. Non. cap. 2 n. 850.

TONSUS, a, um, *zie* Tondeo.

TONUM, i, n. *bij voorb.* tona projiciuntur, buccinae canunt, Vitruv. IX cap. ult. ante med.

TONUS, i, m. (*van* Τόνος i. e. *ſpanning, dewijl de ſpanning der ſnaaren den toon veröorzaakt*), 1) *toon, bij voorb. van een Inſtrument*, Vitruv. V, 4. Mart. Cap. 9: *van daar* Pythagoras ex muſica ratione adpellat tonum, quantum abſit a terra luna, Plin. H. N. II, 22: *dus ook* ita ſeptem tonos effici, quam diapaſon harmoniam vocant, Ibid. *Ook eener ſyllabe, d. i. accent*, Gell. XII, 25 *en* Nigid. ibid. 2) *de donder*, Caecin. ap. Senec. Quaeſt. Nat. II, 56: *de woorden zijn:* Tonitrua nos pluraliter dicimus: antiqui aut tonitruum dixerunt aut tonum. 3) *in de ſchilderkunst is het een glans of gloed, tusſchen het licht en de ſchaduw*, Plin. H. N. XXXV, 5, *alwaar* tonon (Accuſ.) *naar het Grieksch ſtaat.*

TOPARCHĬA, ae, (Τοπαρχία) f. *landſchap, gewest, ſtadhouderſchap, bij voorb.* reliqua Iudaea dividitur in toparchias decem, Plin. H. N. V, 14 poſt med.

TOPAZĬUS *of* TOPAZĬOS, i, m. (ſcil. lapis) *of* Fem. ſcil. gemma, *de topaas, een edelgeſteente*, Plin. H. N. XXXVII, 8, *alwaar daar van gehandeld wordt: bij heet ook* topazon, *bij voorb.* pulcherque topazon, Prudent. Pſychom. 861. *Hij zal zijn naam hebben van het Eiland* Topazos, *in den Arabiſchen zeeboezem, in het land der* Troglodyten, Plin. H. N. VI, 29 ante med. XXXVII, 8, *in welke laatſte plaats* Plinius *er bij voegt:* topazin enim Troglodytarum lingua ſignificationem habere, quaerendi; *gevolglijk is het eigenlijk een* Adject. Topazius (Topazios), a, um, ſcil. lapis.

TOPAZŎS, *zie* Topazius.

TOPER *of* TOPPER, *een oud woord, d. i. ſnel, ſpoedig, het wordt aangehaald* Quintil. I, 6 extr.: *en van* Feſtus, *welke plaatzen uit* Naevius, Accius, Ennius, *en* Pacuvius *bijbrengt. Gemeenlijk vindt men daarvoor* topper.

TOPHUS, TOPHINUS, TOPHACEUS, TOPHICIUS, TOPHOSUS, *zie* Tofus cet.

TOPIA, orum, *zie* Topium.

TOPIĀRĬUS, a, um, *misſchien* 1) *het landſchapſchilderen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende.* 2) *tuinſchilderij* (*d. i. vervaardiging van allerhande figuuren in tuinen uit busbomen enz.*) *betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* opus topiarium, Plin. H. N. XV, 30 poſt init., *tuinſchilderij, d. i. allerhande figuuren uit ſtruikwerk, busboom enz., inlegging der bloemſtukken enz.: daarvoor ſtaat ook enkel* topiarium ſcil. opus (*gelijk* tectorium), *bij voorb.* arbores urbanae, quaeque topiario tantum coluntur i. e. propter opus topiarium, Ibid. XVIII, 28 ante med.: herba, Plin. H. N. XXI, 11 extr. XXII, 22 ante med., i. e. *dat daar toe gebruikt wordt: van daar* topiaria, ſcil. ars *of* res, i. e. *de kunst, die zich daarmede bezig houdt, kunsttuinderij, bij voorb.* topiariam facere, Cic. Q. Fr. III, 1 §. 2, i. e. *kunsttuinderij drijven, kunsttuinier* (*fiertuinder*) *zijn: van daar* topiarius, ſcil. artifex, Ibid., i. e. *die dergelijke tuinſchildering maakt, kunsttuinier, fiertuinier*, Cic. Q. Fr. III, 1, 2. Plin. Ep. III, 19 poſt init. Plin. H. N. XVIII, 29 med.

TOPICE, *zie* Topicus.

TOPĬCUS, a, um, 1) *de plaatzen of vakken van eene zaak betreffende.* 2) *de vakken, d. i. de bronnen der bewijsredenen betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* inſtitui conſcribere topica Ariſtotelea, Cic. ad Div. VII, 19, i. e. *ſchriften of een geſchrift, waarin deze bewijsbronnen verzameld zijn, of aangewezen worden, hoedanige* Cicero *onder den naam* Topica *ons nagelaten heeſt: dus ook* incidiſti in Ariſtotelis Topica quaedam, Cic. Topic. 1: *van daar* Topice, es, f. (*Grieksch voor* topica, ſcil. ars) *de bekwaamheid of wetenſchap van deze bewijsbronnen*, Cic. Top. 2.

TOPĬUM, i, n. *waarſchijnlijk* ſcil. opus (*van* Topius, a, um, *van* Τόπος i. e. locus) *eene ſoort van ſchildering, waar rivieren, wouden, hoeven, huizen enz. verbeeld worden; landſchapsſchildering*, Vitruv. VII, 5: *van daar tuinſchildering, d. i. kunſtige verbeelding van allerhande dingen in tuinen door ſtruiken, busboom enz., allerhande figuuren van busboom enz., bij voorb. in het aanleggen van tuinbedden enz., bij voorb.* porticus & topia diruit, Spartian. in Hadrian. 10 med.

TOPĬUS, a, um, *bij voorb.* topia ficus, Colum. V, 10, 11; Topium (opus), *zie* Topium. *Of dit beide ſamenhangt, laat ik over aan het onderzoek van geleerde tuinkenners.* Pontedera *ſchijnt het niet te geloven, maar wil* Chiae *voor* Topiae *lezen.*

TOPPER, *zie* Toper.

TORĀLIS, e, *de peuluw of het kusſen* (torus) *betreffende, daar toe behorende: van daar* Torale, (ſcil. tegumentum) *of verkort* Toral i. e. *een deken* (*tapijt*) *over de peuluw, kusſen, over een bed, over eene kanapee, of over de ſofa enz.* Torale *ſtaat* Varr. L. L. IV, 35: Toral *ſtaat* Horat. Epiſt. I, 5, 22. Varr. ap. Non. cap. 1 n. 35: Toralia, Horat. Sat. II, 4, 84. Petron. 40. Not. *Gevolglijk ligt het denkbeeld van dekzel niet in* Toral, *maar in het daar bij gedachte* tegumentum *of* ſtragulum.

TORCŬLAR *of* TORCULĀRE, *zie* Torcularis. Not. *alhoewel men de kwantiteit der lettergreep cu door Dichters niet bewijzen kan, is zij echter waarſchijnlijk kort: want* torcular *is voor* torqular *van* torqueo.

TORCŬLĀRIS, e, (*van* torqueo) *tot het kelderen* (*bij voorb. van wijn*) *dienstig of behorende, bij voorb.* vaſa, Varr.: cella, Colum., *zie* Torcularius: *van daar* Torculare *of verkort* torcular, ſcil. inſtrumentum, 1) *de kelder, wijnpers, bij voorb.* torcular proximum ſit culinae, Vitruv. VI, 9, *tenzij dit tot n. 2 behoort:* torcularia lavare, Plin. H. N. XVIII, 26 in.: inventum parvis prelis & minori torculari, aedificio breviore, Ibid. 31 poſt med.: ipſum torcular ſi non cochlea torquetur, ſed vectibus & prelo premitur, Vitruv. VI, 9. 2) *de plaats, waar de kelder is, die men ook kelder noemen kon, tenzij men* aedificium *verſtaan wil, bij voorb.* torcularia cellaeque oleariae calidae eſſe debent, Colum. I, 16, 18: Oleam in torcular deferri, et in fiſcinis novis includi, prelisque

que ſublici, Colum. XII, 50 ante med.: ut neque fumus neque fuligo in torcular admittatur, Ibid. med.: in torcularibus & jam in cellis multo igne quaeritur, Plin. H. N. XV, 3: cf. Ibid. 1 extr.

TORCULĀRĬUS, a, um, i. q. torcularis, *het perſſen of kelderen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende*, *bij voorb.* vaſa, Varr. R. R. I, 22: cella, Colum. I, 6 ante med. (*in deze beide plaatzen kan het ook van* Torcularis *zijn*): lacus vinarii & torcularii, Ibid. XII, 18. *Van daar* 1) torcularius, ſcil. homo, *een perſſer, kelderaar*. Colum. XII, 50. 2) Torcularium, ſcil. inſtrumentum, *pers, kelder*, Cato R. R. 13 *en* 18.

TORCŬLUM, *zie* Torculus.

TORCŬLUS, a, um, (*van* torqueo) i. q. torcularis, *het perſſen of kelderen betreffende, daar toe behorende*, *bij voorb.* vaſa, Cato R. R. 1, 11 *en* 14: funem torculum, Ibid. 63 *en* 135: funes torculos, Ibid. 68: *van daar* Torculum, ſcil. inſtrumentum, 1) *de pers, kelder*, *bij voorb.* e torculis oleariis, Varr. R. R. I, 55: viginti jugeribus unum ſufficit torculum, Plin. H. N. XVIII, 31 poſt med.: decerpere uvam, torculum inviſere, Plin. Ep. IX, 20: vineis ubi ampla cella torculum reponant, Varr. ap. Non. cap. 1 n. 233. 2) ſcil. aedificium, *de plaats, waar de kelder ſtaat* (*zoo als* torcular); *hier toe zou men de drie eerſte plaatzen uit n. 1 kunnen brengen, hoewel het juist niet nodig ſchijnt*.

TORES *voor* torques, Servil. ap. Chariſ. 1.

TOREUMA, ătis, n. (τόρευμα) *is elk half of vlak verheven werk, bij voorb. bekers enz. met welk inſtrument het ook gemaakt zij, het zij uit hout of metaal enz., wanneer het dan ook gedeeltelijk. ſnijwerk, heet, gelijk alles, wat van beeldgieters uit brons gemaakt is, daar toe behoren kan*, Cic. Verr. II, 52. IV, 18. Piſ. 27. Salluſt. Cat. 20 (21): Phidiaci toreuma caeli, Martial. IV, 39, 4. X, 87, 16: Hiſpanae luteum rotae toreuma, Ibid. IV, 46, 16: Adcipe non vili calices de pulvere natos, ſed Surrentinae laeve toreuma rotae, Ibid. XIV, 102.

TOREUTA *of* TOREUTES, ae, m. *die half of vlak-verheven werk of ſnijwerk maakt, waar toe ook de beeldgieter uit brons behoort*, *bij voorb.* ſtatuarios, toreutas, Plin. H. N. XXXV, 8.

TOREUTĬCE, es, f. (ſcil. ars, *voor* toreutica) *de kunst, om half of vlak verheven werk of ſnijwerk te maken, waar toe ook de beeldgieterij uit brons gerekend werdt*, *bij voorb.* hic judicatur toreuticen ſic erudiiſſe, ut Phidias aperuiſſe, Plin. H. N. XXXIV, 8 ante med., *en kort te voren*, primusque (Phidias) artem toreuticen aperuiſſe atque demonſtraſſe merito judicatur, *alwaar er* artem *bij ſtaat*: neque in hac (pictura) neque in toreutice ullius, qui ſervierit, opera celebrantur, Ibid. XXXV, 10 ante med.

TORMEN, ĭnis, n. (*van* torqueo) *eigenlijk het geen draait, wendt, plaagt, kwelt: van daar kwaal, plaag. Menigvuldiger is de* Plur. tormina, *de pijn in 't lijf, rommelen in 't lijf, ſmarten in het onderlijf, ſnijding in het lijf*, Cic. Tuſc. II, 19. Cato R. R. 156 *en* 157. Celſ. IV, 15. Colum. VI, 7: inflationibus & torminibus adfici, Plin. H. N. XXIX, 5 extr.: tormina contrahere i. e. *verwekken*, Ibid. XXII, 25 poſt med.: tormina diſcutere, Ibid. XXVI, 8 poſt med.: Aizoum torminibus reſiſtit, Ibid. poſt init.: *ook in 't gemeen het ſnijden, d. i. kwelling, plaag*, *bij voorb. van de pis*, *bij voorb.* cichorium urinae tormina diſcutit, Ibid. XX, 8 med.: jumentorum urinae tormina finiuntur, Ibid. XXX, 15 extr.

TORMENTUM, i, n. (*van* torqueo) I) *het geen, waar men iets mede draait: van daar* 1) *het geen waar iemand mede gepijnigd wordt: van daar* a) *een werktuig, om iemand te pijnigen*, *bij voorb. om de waarheid of eene bekentenis af te perſſen, pijnbank, tortuur*, *bij voorb.* quaerere de aliquo tormentis, Cic. Dejot. 1. Cic. Cluent. 63, *of* per tormenta, Plin. Ep. X, 97, dare ſe in tormenta, Cic. Tuſc. V, 28: dedere aliquem tormentis, Cic. Mil. 22: vi tormentorum adducti, Cic. Cluent. 63, *alwaar* haud victi *misſchien voor* adducti *gelezen moet worden, tenzij men de woorden* et vi tormentorum *hooger op voor* tentati *zetten wil*: tormentis excruciari, Caeſ. B. G. VI, 18, *en dus ſtaat meermalen* tormenta, *bij voorb.* Cic. Phil. XI, 2. Suet. Calig. 16. Tiber. 62: *ook het werktuig of machine om te pijnigen*, *bij voorb.* ut ex ea tormenta fierent, Plin. H. N. XXXIV, 8 extr.: admovere tormenta, Curt. VI, 11, 31: *ook in 't gemeen, werktuig, machine*, *bij voorb.* exquiſitis tibiarum tormentis, Plin. H. N. X, 29 poſt med.: *ook eene pers*, *bij voorb. voor de klederen, of een mangel*, Senec. de Tranquill. 1. b) *in 't gemeen, kwelling, plaag*, *bij voorb. van de Podagra of voeteuvel*, Plin. Epiſt. I, 21: pars tormento libera, Ovid. Triſt. V, 13, 4: in tantis tormentis eram, Plin. Ep. VIII, 23 extr.: cf. Ibid. Paneg. 86. Juvenal. II, 137. IX, 18: *ook kan men hier toe brengen n. 2: dus ook* ſuſpicionis, Cic. ad Div. VI, 7: *dus ook* tormenta fortunae, Cic. Tuſc. V, 1 in.; *doch het kunnen ook ſchietgeweeren zijn; bij ſlot is het hetzelfde? verders* tormenta coli, Plin. H. N. XXII, 22 ante med.: vulvae, Ibid. XX, 4 poſt med.: tormentum habere, Celſ. VII, 11: naſturtium nomen adcepit a narium tormento, Plin. H. N. XIX, 8 poſt med.: urinae, Suet. Tiber. 62: tibiarum tormenta, Plin. H. N., *zie boven*. 2) *het geen, waarmede men iets*, *bij voorb. een ſchietgeweer, in beweging brengt of afſlingert: van daar grof geſchut*, *bij voorb.* catapulta *en* baliſta, *op onze wijze kanonnen enz., is menigvuldig*, *bij voorb.* baliſta lapidum & reliqua tormenta cet., Cic. Tuſc. II, 24: cf. Cic. Phil. VIII, 7. Caeſ. B. G. II, 8. B. C. I, 17. Liv. XXIV, 34. Tacit. Ann. II, 81: *ook ſtaat* tormentum *dikwijls zelfs voor het geen uit grof geſchut afgeſlingerd wordt, ſchietgeweer*, *bij voorb.* Quod unum genus tegumenti nullo telo neque tormento transiici poteſt, Caeſ. B. C. II, 9: *dus ook* ut in eam telum tormentumve adigi poſſet, Ib. III, 51: cf. 56. Stat. Theb. IX, 146: miſſile, Plin. H. N. VIII, 23. *Zoo zeggen wij ook een kanon afſchieten, of laten afgaan, terwijl de kogel ſlechts afgeſchoten of losgelaten wordt.* II) *een ſtrop, zeel*, *bij voorb.* ſtuppeum, *bij voorb.* ſtuppeo tormento, Apul. in Apol. poſt init. p. 276, 14 Elm.; *doch de Edd. Elm. en* Vulcan. *hebben* tomento: tormento tenſiorem, Auct. Priap. V, 5: ſine tormentorum injuria, Petron. 102: tormento adſtringere lumbos, Grat. Cyneg. 26: *van daar* tormento ferreo non retineri potuit, Plaut. Curc. II, 1, 12; *dus ook* praeſectis crinibus tormenta effecerunt, Caeſ. B. C. III, 9, i. e. *zeelen*; *dus ook* falces tormentis reducebant, Caeſ. B. G. VII, 12: *of wndus de ſtrop gedraaid is of daar toe dient, om iets uit te ſpannen, of in geweldige beweging te brengen. Van daar Tropisch*, *bij voorb.* fabuloſum ſententiarum tormentum, ſcil. *in gedichten*, Petron. 118, *alwaar het echter voegzamer is, met* C. Barthius torrentem *te lezen, tenzij men misſchien* tomentum *kapok, d. i. inſchuifzel enz. lezen wil.*

TORMĪNA, um, *zie* Tormen.

TORMINĀLIS, e, *het buikrommelen of pijn in het lijf betreffende, daar toe behorende*, *bij voorb.* ſorba, Celſ. II, 30 poſt med. IV, 19 med., i. e. *die tegen buikpijn dienen: het is zekere ſoort: van daar* quartum (ſorborum) genus torminale adpellant, Plin. H. N. XV, 21.

TORMINOSUS, a, um, *die dikwijls buikkrimpingen of ſnijding in het lijf heeft, daar toe geneigd is*, Cic. Tuſc. IV, 12.

TORNO, avi, atum, are, *met het boorijzer rond draajen, booren*. Cic. Univ. 6: columnarum turbines ita liberati pependerunt, ut puero circumagente tornarentur, Plin. H. N. XXXVI, 13 poſt med.: lapis cavatur tornaturque in vaſa coquendis cibis utilia, Ibid. 22: Hippopotami corii craſſitudo talis, ut inde tornentur haſtae, Ibid. XI, 39: mollibus ex hederae tornentur pocula lignis, Seren. Samm. 408: *van daar* tornatus, a, um, *gedraaid, gerond*, *bij voorb.* Fit, quaſi tornata ut ſaxorum ſtructa tuantur, Lucret. IV, 361: Terga (equi) ſedent, micat acre caput, ſine pondere cervix, et tornata brevi ſubſtringitur ungula cornu i. e. rotunda, Calpurn. Ecl. VI, 55: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* verſus male tornatos, Horat. Art. 441, *alwaar* Bentley ter natos *lezen wil.*

TORNUS, i, m. 1) *een draai-ijzer, boorijzer, om eene zaak rond te draajen*, Virg. Georg. II, 449. Plin. H. N. VII, 56, *in welke laatſte plaats gezegt wordt, dat* Theodorus *van* Samos *er de uitvinder van is*: calices ex terebintho facere torno, Plin. H. N. XVI, 40 ante med.: vitrum torno teritur, Ibid. XXXVI, 26 ante med.: perficere aliquid in torno, Vitruv. X, 19 poſt med.: *dus ook* Virg. Ecl. III, 38, pocula fagina, quibus torno facili ſuperaddita vitis, *alwaar* torno *de* Dativus *kan zijn, en* quibus *de* Ablativus; *tenzij men zeggen wil, dat* tornus *hier het graveerijzer* (ſcalprum) *is, en gevolglijk dat* quibus *de* Dativus *zou zijn: dit zou gemakkelijker zijn. Aldaar ſpreekt een herder. Zulke lieden weten niet altijd, of het halfverheven werk, met het draai-ijzer of met den graveernaald gemaakt is; ja wie weet, of* Virgilius *niet beiden voor hetzelfde gehouden heeft, voorâl indien meer anderen dit geloofd hebben? Geleerden bekommeren zich niet altijd met de werken en werktuigen der kunst.* 2) *Tropisch*, *bij voorb.* anguſto verſus includere torno, Propert. II, 34, 43: hinc exornata figuris advolat excuſſo velox ſententia torno, Auct. Carm. in Piſon. (*achter* Lucanus) 84.

TORŌSUS, a, um, *vol muskelen, wel geſpierd, vleeſchig*, *bij voorb.* colla boum, Ovid. Met. VII, 429: cervix (bovis), Colum. VI, 1: juventus, Perſ. III, 86: cervix toroſior, Colum. VI, 20: *van daar Tropisch*, 1) caulis toroſior (herbae), Plin. H. N. XIX, 5 poſt med. XXI, 15 poſt med., i. e. *vleeſchiger*. 2) virgula, Senec. Nat. Quaeſt. I, 7, i. e. *knoestig, dik*: *dus ook* clava, Albinov. in Maecen. obit. 79.

TORPEDO, ĭnis, f. 1) *het ſtijf zijn, verſtijving, verdoving*, Tacit. Hiſt. III, 63 extr.: *ook werkloosheid, traagheid*, *bij voorb.* inertia atque torpedo cet., Cato

ap. Gell. XI, 2 extr.: si tanta torpedo animos oppressit, Sallust. in orat. Philippi adv. Lepid. extr.: occupavit vos nescio quae torpedo, Ibid. in orat. Licin. ad pleb. extr., i. e. *bedoving*, *werkloosheid*. 2) *zekere zeevisch*, *die de genen*, *die hem aanraken*, *doet verstijven*, *krampvisch*, *beefaal*, *bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 50 extr. Varr. L. L. IV, 12. Plin. H. N. IX, 42. XXXII, 1 post med. Not. *wij hebben van* Claudianus *een gedicht, op hem.*

TORPĔO, ui, 2. *verstijven*, *verstijfd zijn*, *d. i. zich niet roeren*, *niet bewegen*, *werkloos zijn*, *bij voorb.* torpent vires, Virg. Aen. IX, 499: Deum cessatione torpere, Cic. Nat. D. II, 37: corpora rigentia gelu torpebant, Liv. XXI, 55: torpentes (milites) gelu, Ibid. 56: digitos torpens, Sueton. Aug. 80: torpent nervi, Ovid. Am. III, 7, 35: membra, Plin. H. N. VII, 5: pars corporis, Ibid. XXIV, 4 extr.: serpens, Ibid. 16 med.: *van daar* consilia torpent, Liv. I, 41. VI, 23, i. e. *zijn niet levendig*, *traag*: *van daar* 1) *van levenloze dingen*, *verstijven*, *stijf zijn*, *d. i. zich niet bewegen of roeren*, *bij voorb.* locus hyeme frigore torpens, Colum. I, 4 extr.: amnis, Stat. Theb. IV, 172. Claudian. Proserp. II praef. 18: hyems frigore torpens, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 169: antra Musarum longo torpentia somno, Ibid. Proserp. II praef. extr.: Orpheus tacuit torpente te lyra, Senec. Med. 340: plagae torpentes, Claudian., i. e. *de koude Zonen of hemelstreken.* 2) *verstijfd zijn of verstijven*, *d. i. zonder gevoel of aandoening zijn*, *verdoofd zijn*, *bij voorb.* adeo torpentibus metu, qui aderant, Liv. XXVIII, 29 extr.: timeo; totus torpeo, Plaut. Amph. I, 1, 179: vel cum Pausiaca torpes, Insane, tabella, Horat. Sat. II, 7, 95, i. e. *buiten u zelven zijn*, *verbaasd*, *verwonderd*: torpebat vox spiritusque, Liv. I, 25, *was verstijfd*, *d. i. gestuit*: torpens palatum, Ovid. Pont. I, 10, 13. Juvenal. X, 203, i. e. *gevoelloos*, *smakeloos*, *die niets smaakt*, *alschoon men hem het lekkerste voorzet.* Not. torpui *behoort zeker gemeenlijk tot* torpesco.

TORPESCO, pui, 3. *verstijven*, *stijf worden*, *bij voorb.* scorpiones, visa lychnide, torpescunt, Plin. H. N. XXI, 16: Elaeomeli qui bibere, torpescunt, Ibid. XXIII, 4 extr.: arteriae carent sensu; praecisisque torpescit tantum ea pars corporis, Ibid. XI, 37 prope fin.: membra torpescunt gelu, Senec. Med. 926: torpescente tanta illa feritate (leonis), Plin. H. N. VIII, 16 post med.: stupente ubi unda segne torpescit fretum, Senec. Herc. fur. 763: torpuerat lingua, Ovid. Her. XI, 82: genae torpuerant, Ibid. X, 44, *de wangen (oogen) waren verstijfd*, *d. i. ik kon niet weenen*, *hoe geern ik wilde*: *van daar Tropisch*, *verstijven*, *d. i. werkloos*, *gevoelloos worden*, *bij voorb.* ingenium socordia torpescere sinunt, Sallust. Jug. 2: ne per otium torpescerent manus aut animus, Ibid. Cat. 16: vigor cogitur senio torpescere rerum, Sil. XVI, 14: deliciis & desidia torpescere, Tacit. Hist. I, 71: in nostro milite robur torpuit, Claudian. in Eutrop. II, 156: adductus sub verbera torpuit ensis i. e. hebes fuit, Ibid. I, 513: flavescunt tamen & illae (margaritae) senecta, rugisque torpescunt, Plin. H. N. VIII, 35 ante med., i. e. *worden ontoonbaar*, *lelijk*, *alwaar* Harduin torpescunt *liever zou willen lezen*: Torpescentne cet., Liv. XXIII, 9 med., i. e. *zullen zij werkeloos zijn enz.*

TORPĬDUS, a, um, *verstijfd*, *gevoelloos*, *bij voorb.* torpidi somno, Liv. VII, 36. XXV, 38 post med.: quod malum cum stupore ac miraculo torpidos defixisset, Liv. XXII, 53.

TORPOR, oris, m. *verstijving*, *gevoelloosheid*, *bij voorb.* tutantur se torpore torpedines, Cic. Nat. D. II, 50: torpor gravis illigat artus, Ovid. Met. I, 548: torpore hebetari artus, Val. Max. III extr.: in coxae doloribus si vehemens torpor est cet., Cels. II, 8 post med.: aspides percussos torpore & somno necant, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.: torporem adferre, Ibid. XX, 21, *of* obducere, Ibid. XXII, 25 post med., *of* contrahere, Ib. II, 101, i. e. *veroorzaken*: sedare, Ibid. XXVIII, 4: exuere, Ibid. XXX, 10 post med.: excitare, Ibid. XIX, 48 post med.: Illi membra novus solvit formidine torpor, Virg. Aen. XII, 867: *ook verstijving*, *verdoving*, *bij voorb.* similia morti pectora torpor habet, Ovid. Pont. I, 2, 30: torpor recens nimia fortunae indulgentia, Tacit. Hist. II, 99.

TORPŌRO, avi, atum, are, *maken*, *dat iet verstijft*, *verstijfd maken*, *doen verstijven*, *bij voorb.* adspectus repens cor torporavit homini amore, Turpil. ap. Non. cap. 2 n. 870.

TORQUĀTUS, a, um, (*van* Torques) *met een halsketen verzien*, *bij voorb.* miles, Veget. de re mil. II, 7 extr., i. e. *die zulke keten tot beloning van zijne dapperheid bekwam*: *ook heette* Manlius Torquatus, *omdat hij eenen Galliër in een tweegevecht versloeg en hem zijn gouden keten afnam*, *van waar naderhand de toenaam* Torquatus *bij de familie van* Manlius *gebleven is*, *zie* Liv. VII, 10. Cic. Fin. I, 7. Flor. I, 13: *van daar* 1) Alecto torquata colubris, Ovid. Her. II, 119, i. e. *met slangen in plaats van een halsketen verzien*, *met slangen geketend.* 2) Palumbes *of* palumbus torquatus i. e. *met een ring verzien*, *ringduif*, Martial. XIII, 66. Not. *dit woord is*, *gelijk andere dergelijke schijnbare* Adjectiva, *het* Particip. *van* Torquo, are, i. e. torque instruere *of* ornare.

TORQUĔO, torsi, tortum (*ook mischien* torsum), 2. *draajen*, *ergens heen draajen*, *rond of van den kant draajen*, *krommen*, *bij voorb.* oculos, Cic. Leg. II, 13, i. e. *draajen*: *dus ook* ora equi frenis, Ovid. Her. IV, 46: oculos ad moenia, Virg. Aen. IV, 220: vestigia torsit, Ibid. VI, 547, i. e. *draaide zich weg*, *ging weg*, *draaide zich om*: *maar* ad sonitum vocis vestigia torsit, Ibid. III, 669, i. e. *ging daarop toe*: cornua (velorum) torquent detorquentque, Ibid. V, 831: torquere aliquid in orbem, Cic. Univ. 7: Terra circum axem se torquet, Cic. Acad. IV, 39: Oratio flexibilis, ut sequatur, quocunque torqueas, Cic. Or. 16, *alwaar het Tropisch staat*: *dus ook* Versare suam naturam atque huc & illuc torquere, Cic. Coel. 6: *dus ook* omnia ad commodum suae causae, Cic. Invent. I, 21 extr.: si opinionum vanitas non imbecillitatem animorum torqueret & flecteret, Cic. Leg. I, 10: aquas remis i. e. *roejen*, Ovid. Fast. V, 644: laqueum torquere i. e. *zich verstikken*, *bij voorb.* laqueum torsit sive medicamentum pro veneno bibit, Pandect. XXI, 1, 23: collum alicui, Liv. IV, 53 med., i. e. *iemand stout bij den hals vatten*, *en den hals wat draajen*; *was een soort van dwangmiddel*, *gelijk bij sommige Duitschers*: capillos ferro, Ovid. Art. I, 505, i. e. *krommen*, *krullen*: *van daar* 1) *verdraajen*, *verkeeren*, *bij voorb.* ora, Cic. Off. I, 36, i. e. *den mond verdraajen*: *van daar Tropisch*, *verdraajen*, *bij voorb.* jus omne, Cic. Caecin. 27: *van daar* a) *verwarren*, *bij voorb.* conditiones tortas tetuli, Plaut. Men. IV, 2, 25, i. e. *ingewikkelde*, *duistere*, *die men zoo en ook anders uitleggen kan.* b) *verwrikken*, *bij voorb.* talum, Senec. Benef. V, 24. *waarvoor* intorquere talum *staat*, Auct. B. Hisp. 38. 2) *iet draajen*, *d. i. al draajend of door draajen iet maken*, *bij voorb.* orbem, Virg. Aen. XII, 481: torquet medios nox humida cursus, Virg. Aen. V, 738. 3) *draajend voortmaken*: *van daar rollen*, *wentelen*, *bij voorb.* saxa, Virg. Aen. VI, 550: lapidem, signum, Horat. Epist. II, 2, 73: *van daar* sibila, Prop. IV, 8, 8, i. e. *zissen*, *hervoorzissen*: *dus ook* anguis torsit sibila, Val. Fl. VII, 525, *zie* n. 7. 4) *regeeren*, *stuuren*, *bij voorb.* bella, Virg. Aen. XII, 120: deum regnator, coelum & terras qui numine torquet, Ibid. IV, 269, *doch alwaar het ook zijn kan*, *ronddraait*, *in beweeging zet.* 5) *dragen*, *als de zaak*, *die men draagt*, *gedraaid wordt*, *bij voorb.* tegumen torquens immane leonis, Virg. Aen. VII, 667, *van iemand*, *die moedig heenstapt*, *wanneer dus zijn leeuwenhuid gestadig mede omdraait*: *dus ook* axem humero torquet stellis aptum, Ibid. IV, 482. 6) *martelen*, *kwellen*, *pijnigen*, *folteren*, a) *deels op den pijnbank of met andere dergelijke martelwerktuigen*, Cic. Fin. III, 13. Liv. XXIV, 5 med. Sueton. Aug. 27. Tacit. Ann. XV, 57: servum in caput domini i. e. contra dominum, Pand. XLVIII, 18, 1: *dus ook* tortus, a, um, Sueton. Aug. 40 extr. Justin. XXII, 1 extr.: *van daar Tropisch*, *folteren*, *bij voorb.* aliquem mero, Horat. Art. 435, i. e. *iemand braaf toedrinken*, *om hem uit te vorschen*, *iemand*, *onder het wijn drinken*, *uitvorschen*, *hoe hij gezind zij*: *van daar zegt* Cic. Flacc. 23 in., *na van de pijniging der slaven gesproken te hebben*: torqueatur vita Sullae, *men foltere Sylla's levenswandel voor men onderzoekt hem naauwkeurig*: commissumque teges & vino tortus & ira, Horat. Epist. I, 18, 38, i. e. *alhoewel wijn en toorn u daar toe aansporen mogt*, *gevolglijk u als 't ware foltert en op de proef stelt.* b) *in 't gemeen plagen*, *martelen*, *kwellen*, *ontrusten*, *bij voorb.* dies noctesque torqueor, Cic. Att. VII, 9: tuae libidines te torquent, Cic. Parad. 2: nos tuae supplicationes torserunt, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11: ne torseris illum, ne torseris me: torqueris enim, cum irasceris, Plin. Ep. IX, 21: torqueor, Ibid. VII, 30. Ovid. Her. IX, 36. XX, 123. Am. II, 5, 53: torqueri sollicitudine districtum, Horat. Sat. II, 8, 67: invidia vel amore, Ibid. Epist. I, 2, 37: et inviso meritus torquetur (Midas) ab auro, Ovid. Met. XI, 130: facto torqueor ipse meo, Ibid. Pont. I, 1, 60: me major in verbis & sententiis eligendis, quam eum, labor & cura torquet, Cic. Or. III, 9: verbi controversia jamdiu torquet Graeculos homines, Ibid. I, 11: torquet me Fortuna, Ovid. Pont. I, 5, 21: convivam fame, Phaedr. I, 26, 9, *ook van levenloze dingen*, *bij voorb.* montem torsit hyems, Val. Fl. IV, 508: ora tentantum sensu torquebit amaror, Virg. Georg. II, 247, *alwaar het ook zijn kan*, *zal hun den mond famentrekken*, *dan kan het geheel boven behoren.* 7) *iet omdragen*, *om uit te slingeren*: *van daar draajen*, *bij voorb. bij het slingeren enz.*, *dewijl daar de slinger omgedraaid wordt*: *van daar*, *met geweld wegwerpen*, *of slingeren*, *of afslingeren*,

bij voorb. schietgeweer, bliksem enz., *bij voorb.* jaculum in hostem, Virg. Aen. X, 685: telum, Ibid. XII, 536: verbera fundae, Ibid. Georg. I, 309: glaebas, ramos, silices, Ovid. Met. XI, 29: fulmina, Virg. Aen. IV, 208: hastam alicui, i. e. in aliquem, Val. Fl. III, 193: Eurus nubes torsit in occiduum orbem, Lucan. IV, 63: Jupiter humidus austris torquet aquosam hyemem, Virg. Aen. IX, 670: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* sibila, Propert. IV, 8, 8. Val. Fl. VII, 525; *doch het kan ook zijn*, *te voorschijn rollen*, *zie n. 2*, i. e. *dat is van zich geven*, *zissen*. *Het* Particip. tortus, a, um, *is menigvuldig*, *en heeft alle deze beteekenissen*, *bij voorb.* funis, Virg. Aen. IV, 575: quercus i. e. corona querna, Ibid. Georg. I, 349: anguis, Virg. Georg. III, 38: linum sic tortum, Cels. VII, 4 sect. 4: circum brachia torta veste, Tacit. Hist. V, 22: *van daar* tortum, Substantive (*of* tortus, scil. funis), *bij voorb.* te lacerabo & fatigans artus torto distraham, Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 849, i. e. *zeel*, *touw*, *strop of pijnbank*. Not. 1) *het* Supin. torsum *erkent* Priscianus *in het IX. Boek*. 2) Torqueo *is met* Τέρω, *tereuma*. *ook waarschijnlijk met* Tornus *vermaagschapt*.

TORQUIS *en* **TORQUES**, is, m. *en* f. *eigenlijk* (*van* torqueo) *het geen gedraaid of gekromd is*: *van daar het geen cirkelvormig gedraaid is of cirkelvormig is*: *van daar* 1) *iets cirkelvormigs aan den hals*, a) *een keten*, *halssieraad*, *tot opschik*, *bij voorb.* collum torques gemmata coronat, Naev. ap. Charis. 1: torquem detraxit eamque sibi in collum imponit Manlius, *die van daar* Torquatus *heet*, Quadrigar. ap. Gell. IX, 13: torque donare aliquem, Cic. Verr. IV, 80: aureus torquis, Liv. XLIV, 14. Quintil. VI, 3 post med.: torque detracto Manlius cognomen invenit, Cic. Off. III, 31 extr.: decorus torquis, Stat. Theb. X, 512. Claudian. de Stilich. II, 241: Torquis ademtae, Ovid. Fast. I, 601: Torquis unca, Propert. IV, 10 (11), 44: Torquem sanguinolentam, Quadrig. ap. Gell. IX, 13: Torques aureae, Varr. ap. Non. cap. n. 245: torques magni, Lucil. ibid. b) *het halsjuk of misschien haam*, Virg. Georg. III, 168. c) *de aangeboren kring of ring om den hals van een vogel*, *van vederen*, *bij voorb.* torque miniato, Plin. H. N. X, 42. 2) *elke cirkel of ring*, *bij voorb. eene krans*, *bij voorb.* nexis ornatae torquibus arae, Virg. Georg. IV, 276: *ook de kring of stroom*, *die een zwemmende walvisch maakt*, Manil. V, 584. Not. D: Nominativus torques *is zeldzaam*, *bij voorb.* Val. Flacc. II, 112 *en* Charis. 1.

TORREFACĬO, feci, factum, 3. (Pass. torrefio, factus sum) *dormaken*, *dorren*, *of verdorren*, *bij voorb.* quidam vinaceorum duas libras torrefaciunt, et ita conterunt, Colum. VI, 7 post med.: *van daar* torrefactus, a, um, *bij voorb.* seges torrefacta solibus, Ibid. II, 21: sesama, Ibid. XII, 15: nucea avellanae, Ibid. 57.

TORREFACTUS, a, um, *zie* Torrefacio.

TORRENS, *een lopende beek enz.*, *zie* Torreo.

TORRENTER, *hitzig*, *bij voorb. in 't lopen*, *haastig*, *bij voorb.* torrentius amne Hibero ruunt, Claudian. Proserp. II, 198.

TORRĔO, torrui, tostum, 2. 1) Transitive, *iets droogen*, *braden*, *roosten*, *bij voorb.* fruges, Vir. Aen. I, 179 (183): exta in verubus, Virg. Georg. II, 396: aliquid in igne, Ovid. Fast. II, 578: castaneas, Plin. H. N. XV, 23: cochleas in pruna, Ibid. XXX, 6: jecur in fictili, Ibid. XXXII, 7 extr.: pisces sole, Ib. VII, 2 extr.: succum pomi ad solem, Ibid. XXIII, 7 extr.: uvam in tegulis, Ibid. XIV, 9 post med.: apes mortuas sole verno, Ibid. XI, 20: furnis torrebant farra coloni, Ovid. Fast. VI, 313: sol torrebat corpora Gallorum, Liv. XXXV, 5: solis ardore torreri, Cic. Somn. Scip. 6: in Phalaridis tauro inclusum succensis ignibus torreri, Cic. Pis. 18: quam (manum) cum torreret, Liv. II, 12, *van* Mucius, *d. i. brandde*: *dus ook* artus semineces, Ovid. Met. I, 229: in furnum calidum condito atque ibi torreto me pro pane rubido, Plaut. Cas. II, 5, 2, i. e. *bakken*: *ook enkel verhitten*, *heet maken*, *bij voorb.* corpora ad ignes, Plin. H. N. XXVI, 3 extr.: aurum, Ibid. XXXIII, 4 extr.: sol torrebat corpora Gallorum, Liv., *zie hier voor*: solis ardore torreri, Cic., *zie hier voor*: *dus ook* tostus, a, um, *bij voorb.* caro, Ovid. Met. XII, 155: crines, Ibid. II, 283, i. e. *verzengd*, *verbrand*: *dus ook* parietes, Enn. ap. Cic. Tusc. III, 19: tellus, Ovid. Fast. IV, 940: India, Catull. XLV, 6: libum, Ovid. Fast. VI, 482, i. e. *gebakken*: *van daar* 2) *Tropisch*, *bij voorb. van het vuur der liefde*, *bij voorb.* Venus torret jecur, Hor. Od. IV, 1, 12: me torret face mutua Calais filius Ornyti, Ibid. III, 9, 13: me lentus Glycerae torret amor, Ibid. III, 19, 28: Correptus saevo Veneris torrebar aheno, Prop. III, 24 (23), 13: femineus pectora torret amor, Ovid. Am. III, 2, 40: *ook van dorst*, *koorts enz.*, *bij voorb.* sicco torret sitis ora palato, Prop. IV, 9, 21: Canis arenti torreat arva siti, Tibull. I, 4, 36 (42): torrentur febribus artus, Ovid. Her. XXI, 169: Torret quarta dies, olimque domestica febris, Juvenal. IX, 17. b) *verbranden*, *bij voorb.* Vulcanus carmina flamma torreat, Tibull. I, 10 (9), 49: *dus ook* repertorem torruit, Ovid. Pont. II, 9, 44: cf. Cic. Pis. 28; *doch*, *het kan ook zijn braden*: *dus ook* tostus, a, um, *bij voorb.* crines, Ovid., *zie hier voor*: parietes, Enn. ap. Cic., *zie hier voor*. c) *branden*, *van de koude*, *bij voorb.* ante lucem suscitat, frigore torret, Varr. ap. Non. cap. 6 n. 23; *doch*, *het zou ook kunnen zijn*, *kwellen*, *plagen*: montes torret Atabulus, Horat. Sat. I, 5, 78, *tenzij het is*, *verdort*, *droogt*. 2) Intransitive, *dorren of verdorren*, *branden*, *groote hitte uitstaan of hebben*, *of als 't ware*, *gebraden worden*, *ook branden of heet of verhit zijn*, *bij voorb.* collis neque hyeme pruinis torpet aut torret aestate vaporibus, Colum. I, 4 extr., *voor* torretur: *dus ook* terra adclivis torrensque aestu, Colum. IV, 19: Militem itinere fatigatum, torrentem meridiano sole, Liv. XLIV, 38 extr., *alwaar* Gronovius torrente *lezen wil*: ripae torrentes pice, Virg. Aen. IX, 105: flammae torrentes, Ibid. VI, 550: Sirius, Ibid. Georg. IV, 425: *van daar* torrens, a) *brandend*, *heet*, *verhit*, *bij voorb.* terra, Colum., *zie hier voor*: Sirius, ripae, Virg., *zie hier voor*: Sirius torrentior, Claudian. in nupt. Honor. & Mar. in Fescenn. 20: cum torrentissimus axis incumbit terris, Stat. Sylv. III, 1, 52. b) *bruisschend verhit*, *snelschietend*, *snelvlietend of stromend*, *bij voorb.* aqua, Virg. Aen. X, 603: unda, Ibid. Georg. II, 451: flumen, Ibid. Ecl. VII, 52: fluvius, Varr. R. R. I, 12 extr.: cursus amnium torrentes, Justin. XLIV, 1: Nilus toto gurgite torrens, Val. Fl. IV, 409: Padus torrentior, Plin. H. N. III, 16: fluvius Novanus omnibus solstitiis torrens, Ibid. 103: Rhodanus deferens Ararim, nec minus se ipso torrentes Isaram & Druentiam, Ibid. III, 4: torrens impetus (fluminum), Senec. Ep. 23: utque cum torrentissimus exit pontibus, Stat. Theb. VII, 316: *van daar* sanguis torrens, Lucan. II, 220, *een bloedbeek*, *d. i. bloed*, *het welk stroomswijze vloeit*: *dus ook* (Tropisch) fato torrente, Ibid. VII, 505, i. e. *het heenslepende* (*als een stroom*) *noodlot*: *dus ook* oratio, *bij voorb.* torrenti ac meditata oratione, Plin. H. N. XXVI, 3: cur autem torrens & concitata sit oratio cet., Quintil. III, 8 prope fin. §. 60: torrens nimbus, Val. Fl. IV, 261: torrens dicendi copia, Juvenal. X, 9: sermo torrentior, Juvenal. III, 74: *van daar* Torrens, Substantive, (scil. amnis) *snel opgelopen water*, *wild*, *hevig afschietend water*, *regenbeek*, *stortbeek*, *bij voorb.* super torrentem, Liv. XXXV, 28 extr.: ripa torrentis, Ibid. XXXIII, 18: flumine perpetuo torrens solet acrius ire: sed tamen haec brevis est, illa perennis aqua, Ovid. Remed. 651: rapidus torrens, Virg. Aen. II, 305: fragosus, Ibid. VII, 567: tumidus, Ovid. Am. I, 7, 43: rapax, Senec. Phoeniss. 61: *ook van bloed*, *bij voorb.* torrens (scil. sanguinis), *bloedbeek*, Lucan. VII, 637: meri, *wijnbeek*, Juvenal. VI, 318, i. e. *een pisvloed* (*van gedronken wijn*): *van daar* cum fertur, quasi torrens, oratio, Cic. Fin. II, 1: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* illum (Demosthenem), quem mirabantur Athenae torrentem, Juvenal. X, 128, *alwaar* torrentem Adjective *en* Substantive *staan kan*: inanis verborum torrens, Quintil. X, 7, 23, i. e. *stroom van woorden*: *dus ook van eene andere menigte*, *bij voorb.* amorum, Sil. XII, 189: umbrarum, Ibid. XIII, 760.

TORRESCO, ĕre, *verdord*, *of verbrand of gebraden worden*, *verbrand of heet worden*, *bij voorb.* flammis, Lucret. III, 903.

TORRĬDUS, a, um, 1) *dor*, *droog*, *van groote hitte*, *bij voorb.* fons, Liv. IV, 30, i. e. *uitgedroogd*: campi siccitate torridi, Liv. XXII, 43: sal, Colum. VII, 5 *en* 8: loco ab incendiis torrido, Liv. V, 48, i. e. *dor*, *zie n. 2*: tellus, Lucret. V, 1219. Sil. XII, 372: torrida ora i. e. arida siti, Lucan. IV, 239: juga, Senec. Herc. Oet. 135: dipsas, Lucan. IX, 718: prester, Ibid. 790: farra torrida, i. e. tosta, Ovid. Fast. II, 24: *ook dor*, *d. i. mager*, *zonder sap*, *bij voorb.* homo vegrandi macie torridus, Cic. Agr. II, 34: vox, Calpurn. Ecl. III, 59, i. e. *dor*, *droog*, *of kuchend*: *dus ook misschien* pecora torrida frigore, Liv. XXI, 32, i. e. *dor of ook verzengd van de koude*: *dus ook* membra torrida gelu, Ibid. 40. 2) *vol hitte*, *hitzig*, *brandend*, *bij voorb.* Zona torrida, Virg. Georg. I, 234: aestas, Virg. Ecl. VII, 48: loco ab incendiis torrido, Liv. V, 48, *zie n. 1*: aër, Prop. II, 28, 3: Libya torrida semper solibus, Claudian. in Rufin. II, 41: tellus, Lucret. V, 1219: dipsas, prester, *zie hier voor*. 2) *verbrand*, *verzengd*, *bij voorb.* tellus, Lucret., *zie hier voor*: Libya, Claudian., *zie hier voor*: *ook van de koude*, *zie hier voor de twee plaatsen uit* Livius: *van daar* color, i. e. *eene kleur*, *zoo als de kleur van zulken is*, *die van de zon verbrand zijn*, *bij voorb.* torridus sole color, Plin. H. N. XII, 20: homo vegrandi macie torridus, Liv., *zie hier voor*: *ook zengende van de koude*,

de, *bij voorb.* hyems, Calpurn. Ecl. V, 107.

TORRIS, i, m. *een brandhout*, *brandend stuk houts*, *bij voorb.* ambustus, Virg. Aen. XII, 298: vivus, Val. Fl. III, 115: *ook het uitgebluschte*, *bij voorb.* funereum torrem medios conjecit in ignes, Ovid. Met. VIII, 512.

TORRUS *of* TORUS, a, um, i. q. torridus, aridus, Fest.; *alwaar* Festus *zegt*, *dat men het naar de oude gewoonte met een* R *schrijft*, *maar het zoo uitspreekt*, *als of het met twee* R *geschreven was.*

TORTE, *gedraaid*, *gekromd*, *scheef*, *niet recht*, *bij voorb.* torte penitusque remota, Lucret. IV, 306.

TORTĬLIS, e, *gedraaid*, *gekromd*, *gebogen*, *bij voorb.* ansa, Ovid. Her. XVI, 252: buccina, Ovid. Met. I, 335: piscis, Ibid. XIII, 915: aurum, Virg. Aen. VII, 351, i. e. *gouden keten:* pampinus, Plin. H. N. IX, 51 post med.: Tortilibus vibrata falarica nervis, Lucan. VI, 198.

TORTIVUS, a, um, *bij voorb.* mustum, Caton. R. R. 23. Colum. XII, 36. Plin. H. N. XIV, 20 extr., *andere* circumcidaneum *genoemd*, *d. i. die nagekelderd wordt*, *waarbij de druiven sneden krijgen en als gemarteld worden*, *om het weinigjen sap ten vollen uit te geven; men zou het kunnen noemen*, *martelwijn. Ook handelt* Varro *er van* R. R. I, 54, *doch alwaar* circumcisitium *voor* tortivum *staat.*

TORTO, are, i. q. torqueo, *kwellen*, *plagen*, *bij voorb.* vulnere tortari, Lucret. III, 661: ibi tolutim tortor, Pompon. ap. Non. 2 n. 872.

TORTOR, oris, m. *eigenlijk*, *die draait*, *kromt: van daar een pijniger op den pijnbank*, *folteraar*, *anders* carnifex *of beul*, *henker genoemd*, Cic. Cluent. 63. Phil. XI, 3. Senec. Ep. 14 ante med. Juvenal. XIV, 21. Horat. Od. III, 5, 50. Martial. II, 17, 2: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* animo tortore, Juvenal. XIII, 195. Not. Tortor *was ook een Titel van* Apollo, Sueton. Aug. 70.

TORTUM, *zie* Torqueo.

TORTUOSUS, a, um, 1) *vol krommingen*, *kromten of bogten hebbende*, *bij voorb.* alvus, Cic. Nat. D. II, 54: loca, Ibid. 77: serrula, Cic. Cluent. 64: lynx simile quiddam talo habet, leo etiam tortuosius, Plin. H. N. XI, 47: urina tortuosior, Ib. XXI, 27, i. e. *troebel*, *tenzij het misschien pijnlijk is: van daar Tropisch*, *vol kromten*, *bogten of sluiphoeken*, *d. i. moeilijk om te betrappen*, *moeilijk om te begrijpen of te verklaren*, *bij voorb.* ingenium, Cic. Amic. 18, i. e. *vol sluiphoeken*, *moeilijk om naar te spooren:* disputandi genus, Cic. Acad. IV, 31, i. e. *verward:* visa, Cic. Div. II, 53, i. e. *moeilijk om te verklaren:* res anxiae & tortuosae, Gell. XIII, 11. 2) *pijn of kwelling of onrust veroorzakende*, *martelend*, *smartend*, *bij voorb.* urina tortuosior, Plin. H. N. XXI, 27, i. e. *moeilijk wateren*, *strangurie*, *koude pis:* res anxiae & tortuosae, Gell., *zie hier voor.*

TORTUS, us, m. *het draaijen*, *krammen*, *wenden*, *kromte*, *bogt*, *kink*, *kreits*, *bij voorb.* tortu multiplicabili draconem, Cic. Tusc. II, 9 e Sophocle: serpens dat tortus, Virg. Aen. V, 276, i. e. torquet se: *dus ook het omdraaijen der slinger*, *bij voorb.* libraret vulnera tortu, Stat. Achil. II, 421 Ed. Gronov.

TORTUS, a, um, *zie* Torqueo.

TORVĪTAS, atis, f. 1) *somberheid in gebaarden en gedrag*, *bij voorb.* vultus, Tacit. Hist. II, 9: *doch men kan het misschien ook tot n. 2 brengen:* in rigorem quendam torvitatemque naturae duram & inflexibilem, Plin. H. N. VII, 19. *alwaar ook stijfheid past:* eadem illa torvitas (Agrippae, viri rusticitati propioris quam deliciis), tabulas duas Ajacis & Veneris mercata est, Ibid. XXXV, 4 post med. 2) *ijselijkheid*, *lelijkheid*, *lelijk voorkomen*, *bij voorb.* capitis (pantherarum) torvitate terreri, Plin. H. N. VIII, 17: vultus, Tacit., *zie hier voor.*

TORVĪTER, *duister*, *somber*, *streng*, *stuursch*, *ijselijk*, *lelijk*, *bij voorb.* increpare, Enn. ap. Non. cap. 11 n. 57: cf. Pompon. ibid.

TORŬLUS, i, m. i. q. torus, *als men verkleinend spreekt*, I) *elke weeke of ten minsten niet harde verhoging*, *hoedanige een wrong*, *kussen*, *spier van het ligchaam is enz.: van daar* 1) *een spier of het vleeschige aan het ligchaam*, *bij voorb.* terga pulposis torulis obesa, Apul. Met. VII post med. p. 195, 12 Elm.: *van daar misschien het inwendig*, *witächtig*, *voor de verrotting meer blootgestelde deel van het hout*, *bij voorb.* ejecto torulo, Vitruv. II, 9 ante med. 2) *een wrong*, *bij voorb. op het hoofd*, *d. i. het geen boven uitsteekt*, *bij voorb.* meo patri inerit torulus aureus, Plaut. Amph. Prol. 144: torulus in mulieris capite ornatus, Varr. L. L. IV, 35 extr. *Het schijnt een wrong van haair te zijn*, *of een soort van verheven kapsel. Sommigen verklaren het lint of band: misschien zonder grond.* II) *een strik*, *of koord of koordjen*, *band*, *lint*, *bij voorb.* Plaut., *zie* n. I, 2.

TORUS, a, um, *zie* Torrus.

TORUS, i, m. I) *elke weeke*, *of ten minsten niet hard in het voelen verheffing*, *zoo als*, *bij voorb. een kussen*, *peuluw*, *rustbank*, *wrong*, *knoop enz. is. Van daar* 1) *elke zachte plaats om te zitten of te liggen*, *elke zachte legerstede*, *elke zachte rustplaats*, *het zij om te zitten*, *te liggen*, *of te slapen enz.*, *bij voorb.* praebuit herba torum, Ovid. Her. V, 14: Datque torum caespes, Ovid. Met. X, 556: gramine vestitis adcubuere toris, Ibid. Fast. I, 402: viridante toro consederat herbae, Virg. Aen. V, 388: sylvestrem montana torum cum sterneret uxor frondibus & culmo, vicinarumque ferarum pellibus, Juvenal. VI, 5: antiquis torus e stramento erat, qualiter & nunc in castris, Plin. H. N. VIII, 48: signis crescit torus asper eburnis, Stat. Sylv. III, 1, 38, *van de legerstede* (*Sofa*) *van* Hercules *bij het* lectisternium: *van daar peuluw of kussen*, *matras*, *het zij met vederen of met gras enz. gevuld*, *bij voorb.* in medio torus est de mollibus ulvis impositus lecto, Ovid. Met. VIII, 655, i. e. *een peuluw of kussen van zacht gras lag op de Sofa* (*houten tafelbank*). *Dus ook* Sueton. Aug. 73, ne toro quidem cubuisse, i. e. *peuluw of vederbed*, *matras. Ook kan men hier toe brengen de voorgaande plaats uit* Plin. H. N. VIII, 48. *Somtijds kan men de geheele Sofa of het geheele bed verstaan*, *alhoewel men eigenlijk altijd op het kussen of peuluw eigenlijk acht moet geven*, a) *Sofa aan de tafel enz.*, *bij voorb.* lucent altis aurea fulcra toris, Virg. Aen. VI, 604: Inde toro pater Aeneas sic orsus ab alto, Ibid. II, 2: non altis discubuere toris, Ovid. Fast. V, 520: repetito munere Bacchi surrexere toris, Ovid. Met. XII, 579. b) *bed*, *bij voorb.* ambieruntque torum, Ibid. VII, 332, i. e. *waren om het bed* (*van hunnen slapenden vader*) *rondgegaan:* vacuum petit anxia lectum, seque toro ponit, Ibid. VII, 472, i. e. *legde zich op de peuluw of matras*, *op onze wijze*, *vederbed of op het bed:* in toro cubare, Ovid. Art. II, 370, *of* toro jacere, Ibid. Her. III, 117: *van daar* torus obscoenus, Ovid. Trist. II, 378, *of* illicitus, Senec. Hippol. 97, *van hoererij*, *doch het kan ook van echtbreuk verstaan worden*, *gevolglijk bezoedeld*, *hoerächtig echtebed: ook kan men hier de plaatzen toebrengen*, *waar van het huwlijksbed gesproken wordt*, *bij voorb.* torum sternere, Ovid. Met. VI, 431: premere i. e. *aanraken*, Ibid. Fast. V, 520: *van daar het huwlijksbed*, *en ook in 't gemeen het huwlijk*, *bij voorb.* consors tori, Ovid. Met. I, 318, i. e. *echtgenote: dus ook* tori socia, Ovid. Pont. II, 8, 29: pollicitii debita jura tori, Ibid. Her. XXI, 140: socii tori jura dare alicui, Ibid. Am. III, 6, 82: Inque meo est nulla querela toro, Ibid. Fast. V, 206: Iuno, toris quae praesidet — maritis, Ibid. Her. II, 41: receptus in torum, Plin. H. N. XXXIV, 3: Tu mihi juncta toro, Ovid. Fast. III, 511: legitimos sollicitare toros, Ovid. Pont. III, 3, 50: *van daar* torus obscoenus, Ovid., *of* illicitus, Senec., *van de bevlekking van het huwlijksbed*, *zie hier voor. Ook zelfs de echtgenote of bijslaapster*, *liefste*, *minnares*, *bij voorb.* Alexander torum donavit artifici, Plin. H. N. XXXV, 10 ante med., i. e. Campaspen. *Van daar verders het lijkbed of baar*, *bij voorb.* ducit supremos nenia nulla toros, Ovid. Fast. VI, 668 Edit. Burm. *Andere Editt. hebben* choros: peream, precor, ante, toroque mortua componar. Ovid. Met. IX, 502: cf. Virg. Aen. VI, 220. c) *draagkoets*, *draagzetel*, lectica, Ovid. Art. I, 487. 2) *aanhoging van aarde*, *bij voorb.* tori riparum, Virg. Aen. VI, 674. Stat. Theb. IV, 819: pulvinorum (i. e. *der rabatten*), Plin. H. N. XIX, 4 extr. 3) *het vleeschige*, *uitstekende deel van het ligchaam bij menschen en beesten*, *de muskelen of spieren*, *bij voorb.* colla tument toris, Ovid. Met. XIV, 283: mole tororum, Ibid. XV, 230: O pectora! o terga! o lacertorum tori! Cic. Tusc. II, 8 e Sophocle: gemmas adposuisse toris, Ovid. Her. IX, 60: ingentes humeros horrendosque toris informibus artus, Val. Fl. IV, 245: opima cervix (tauri) arduos tollit toros, Senec. Hippol. 1042: movet arma leo gaudetque comantes excutiens cervice toros, Virg. Aen. XII, 7, i. e. *de manen:* luxuriatque toris animosum pectus *van het paard*, Ib. Georg. III, 81: majores vires torosque corporis fieri, Plin. H. N. XVIII, 7 extr. 4) *de dikte of knobbel van een tak of gewas*, *bij voorb.* asparagus in toros striatur, Plin. H. N. XIX, 8 med.: utile, toros futuri draconis pasci, Plin. H. N. XVII, 28 post med.: *dus ook* caudicum toros, Apul. Flor. 4 extr. p. 363, 31 Elm. 5) *de verhoging of verheffing van een opzwellende ader*, *bij voorb.* Et tumoris aliquid est ac per ipsos venarum toros inaequale est, Cels. VII, 18 extr. 6) *in de bouwkunde aan de pylaren*, *een uitstekend lid*, *van velen peuluw*, *van anderen staf en ook wrong genoemd*, Vitruv. III, 3 ante med. 7) *wrong*, *of iet dat uitsteekt aan eene krans*, *bij voorb.* addit aliquos, ut in corona, toros (*van eene redenvoering*), Cic. Or. 6. *Wat het eigenlijk zij*, *weet ik niet*, *nadien de kransjen verschillend gemaakt wierden. Maar het is waarschijnlijk een sieraad*, *dat in iet*, *dat uitstak*, *bestond: sommigen verklaren het*, *linten.* 8) *misschien ook de knoop*, *die in het binnen gemaakt wordt*, *wanneer hij wat groot is*, *gevolglijk naar een wrong gelijkt*, *of misschien wrong*, *bij voorb. wanneer men boo-*

men

men opblaat enz., bij voorb. vitis, quae firmis toris religata est, Colum. Arb. 16 extr.: Vitis tribus toris ad arborem religetur, Colum. V, 6 post med.: semina, quae inhaerent toris funiculorum, Ibid. XI, 3, 6, waaruit openbaar blijkt, dat torus niet hetzelfde kan zijn, als funiculus, gelijk sommigen geloven. 9) Cato R. R. 135 verdeelt het koord (funis) in drie tori; Hij zegt: toros tres habeat, wat dit zij, weet ik niet zeker: misschien drie verdelingen, of drie dikten (wrongen) van eenig koord. Sommigen verklaren het; hij moet uit drie kleine koordjens samengedraaid worden. II) een strik, koord, lint enz., zoo verklaren sommigen de plaatzen n. 7, 8, 9. Te weten n. 8, 9 verklaaren zij koord, en n. 7, ut in corona, toros, verklaren zij linten. Not. De Etymologie of afstamming van dit woord is onbekend, ten minsten, onzeker. Sommigen leiden het af van tortus, gevolglijk van torqueo. Indien het van torqueo is, dan zou het denkbeeld van rondheid of van ronde gedaante het hoofddenkbeeld van dit woord zijn. Maar het schijnt uit alle betekenissen (behalven als het een koord zijn zou) te blijken, dat het denkbeeld van zekere zachte of weeke verheffing het hoofddenkbeeld is.

TORVUS, a, um, (Festus leidt het af van tauri i. e. stieren, te weten a ferocia taurorum, en Paul. ex Festo voegt er bij quasi tauri acerbitas) somber in gebaarden en voorkomen, bij voorb. torva facies, Ovid. Met. XV, 586: Nec sedeo torva, Ovid. Her. XVII, 16, zegt Helena van zich zelve: adspectus torvus equi, Plin. H. N. VIII, 42: Torvaque nescio quid forma minantis habet, Ovid. Pont. II, 8, 22: adstantes lumine torvo Aetnaeos fratres, Virg. Aen. III, 677: lumen (i. e. oculus) torva solum sub fronte latebat, Ib. 636: cymba senis torvi i. e. Charontis, Prop. III, 18 (17), 24, doch het kan hier, gelijk in meer, lelijk, ijslijk, heeten. Van daar misschien van runderen, bij voorb. bos, Virg. Georg. III, 51, dewijl derzelver gezicht of opslag iets donkere bevat. Doch, het kan ook zijn, lelijk: van daar misschien (omdat aan de rivieren hoornen toegeschreven worden) Hister torvus, Val. Fl. VIII, 218: ook in eenen goeden zin, wanneer het misschien ernstig, manlijk, is, bij voorb. quam torva voluptas fronti, Claudian. de IV consul. Honor. 518: dus ook complecti torvum patrem, Ibid. de III consul. Honor. 24: zoo heet de Dichter Virgilius Stat. Sylv. V, 3, 63 Maro torvus: van daar 1) schriklijk, ijslijk, lelijk, walglijk, bij voorb. draco, Cic. Nat. D. II, 42, (ex Arateis): aper, Prop. II, 3 (2), 6 (8): angues, Virg. Aen. VI, 571: leaena, Ibid. Ecl. II, 2: ursa, Claudian. de consul. Mall. Theod. 299: Megaera, Ibid. Proserp. III, 387: Aetnaeos fratres, Virg., zie boven: lumen (i. e. oculus) quod torva solum sub fronte latebat, Virg., zie boven: senex i. e. Charon. Prop., zie boven: corpus visu torvum, Tacit. Ann. II, 14: Medusa, Ovid. Art. II, 309: Cometes torvo visu, Plin. H. N. II, 25 med.: vox torvior, Apul. Flor. 3 post med. p. 357, 38 Elm.: cupressus natu morosa, fructu supervacua, baccis torva, folio amara, Plin. H. N. XVI, 33 in.: bos, bij voorb. optima torvae forma bovis, cui turpe caput, Virg. Georg. III, 51, alwaar het schijnt, dat dit het eigenlijk bijvoeglijk woord is: proelia, Catull. LXV, 20: recordor ejus ferocem & torvam confidentiam, Pacuv. ap. Fest.: van daar torvum en torva (Accus.) Adverbialiter, d. i. schriklijk, ijslijk, bij voorb. torvum clamare, Virg. Aen. VII, 399: i. e. ijslijk schreeuwen: it torvum lacrymans, Stat. Theb. XII, 128: torva tueri, Virg. Aen. VI, 467. Val. Fl. II, 555, i. e. iemand lelijk of over schouder aanzien. 2) toornig, onwillig, bij voorb. quem torvis spectet ocellis, Ovid. Art. III, 453, met toornige of zijdwaards gekeerde oogen: torva facies, Ovid. Met. XV, 586, i. e. onwillig, of zijdwaards gekeerd, zie boven in het begin. 3) ruw, niet wild, zuur, wrang, van wijn, bij voorb. cultura quoque torva fiunt vina, Plin. H. N. XVII, 23 extr.

TOSTUS, a, um, zie Torreo.

TOT, Adject. indecl. 1) zoo velen, zoo veel, wanneer zoo veel hetzelfde is, met zoo velen, staat overäl, bij voorb. quot homines, tot causae, Cic. Or. II, 32: timebant, ne tot unum, valentes imbecillum, alacres perterritum superare non possent, Cic. Coel. 28: tot viri ac tales, Ibid.: inter tot veterrimos populos, Liv. V, 34: tot tam valida oppida, Ib., voor tot & tam cet.: dus ook tot tam nec opinata, Ibid. 37: tot ac tam validae manus, Liv. XXIV, 26: quid primum exsequar? tot me impediunt curae cet., Terent. And. I, 5, 25: ook volgt er ut op, bij voorb. tot vestigiis impressa, ut cet., Cic. ad Div. V, 20 post med. Ook volgt er quot op, (d. i. zoo veel als of als), bij voorb. tot & tantas res, quot cet., Cic. Manil. 16: tot senatus consulta, quot cet., Cic. Harusp. 8. Ook volgt quoties, bij voorb. si tot consulibus meruisset, quoties cet., Cic. Balb. 20 extr.: ook gaat quantum vooräf, bij voorb. quantum putabis satis esse, tot vites ablaqueato, Cato R. R. 114; even zoo wel kan het er ook op volgen. Ook staat het achter een Praepositie zonder Substantivum, bij voorb. ex tot, Ovid. Am. II, 12, 10. Not. tot onbepaald, als men een benoemd getal niet uitdrukt, bij voorb. hij wil hem zoo en zoo veel gulden geven, bij voorb. volo dari ei aureos tot, Pandect. XXXIV, 5, 5. 2) zoo weinige (voor tam pauci), bij voorb. tot annos, Auct. Consol. ad Liv. (achter Ovidius) 339.

TOTFARIAM, zoo vele, bij voorb. in totfariam locis, Varr. ap. Scalig. ad Festum in Multifariam.

TOTIDEM, (voor tot itidem) even zoo vele, staat overäl, bij voorb. totidem annos vixerunt, Cic. Div. II, 43: locum totidem verbis transtuli, Cic. Att. VI, 2 ante med.: cf. Horat. Sat. I, 10, 61. Ibid. Epist. I, 6, 34: ook volgt quot i. e. als (of zoo veel als), bij voorb. totidem, quot dixit, scripta verbis oratio, Cic. Brut. 96: en meermalen, bij voorb. Plaut. Most. III, 1, 114. Juvenal. XIII, 26: ook volgt atque i. e. als, bij voorb. totidem navibus, atque erat profectus, Nep. Milt. 7. Ook staat numero er overtollig bij (zie Numerus), bij voorb. totidem numero pedites, Caes. B. G. I, 48: cf. Juvenal. XIII, 26. Ook staat totidem zonder Substantivum, bij voorb. dixerit insanum qui me, totidem audiet, Horat. Sat. II, 3, 298, i. e. even zoo veel, even dat, alwaar men verba verstaan kan.

TOTIENS, zie Toties.

TOTIES, zoo dikwijls, zoo veelmaal; staat overäl, bij voorb. quod scribo tam multa toties, Cic. Att. VII, 12: en meermalen, bij voorb. Cic. Verr. II, 60 in. Virg. Aen. Aen. IV, 536. Horat. Sat. II, 3, 194. Ook volgt quoties i. e. als (of zoo dikwijls als), bij voorb. non toties accipere tuas literas, quoties a Q. fratre adferantur, Cic. ad Div. VII, 7: toties, quoties praescribitur, citarimus, Cic. Or. I, 59, of quoties gaat vooräf, Ibid. II, 31, of quotiescunque, Cic. Cluent. 18. Ook volgt quot (i. e. als of zoo vele), bij voorb. toties, quot conjurati superessent, Liv. II, 13: ook staat het voor even zoo dikwijls, bij voorb. ter die claraque nocte, Horat. carm. saecul. 31. Not. Men leest er ook totiens voor, bij voorb. totiens seditione cet., Tacit. Ann. III, 60. Senec. Nat. Quaest. VI, 1 in. Ed. Gronov. en meermalen.

TOTIÜGIS, e, en TOTIÜGUS, a, um, zoo vele, bij voorb. totiugi scientia magnificum, Apul. Flor. 2 in. p. 346, 30 Elm.: totiuga incitamenta, Ibid. 4 ante med. p. 360, 3 Elm.: totiugis diebus, Apul. Met. II post med. p. 125, 28 Elm., in zoo veel dagen.

TOTUS, a, um, 1) geheel, bij voorb. terra, Cic. Fin. II, 24: resp., Cic. Mil. 23, nox, Caes. B. G. I, 26: Gallia, Ib. 30: toti bello praefecerant, Ibid. V, 11: per totam urbem, Sallust. Cat. 30 (31): sex totos hos menses, Terent. Eun. II, 2, 46: egerat Romanos, toto quantum foro spatium est, Liv. I, 12: universa re & tota sententia dissentire, Cic. Fin. IV, 1 extr.: tota mente, Cic. Or. I, 26 en meermalen. Ook geheel, gantsch, d. i. zoo als wij zeggen, met hart en ziel, bij voorb. sum vester totus, Cic. ad Div. XV, 7, i. e. u geheel overgegeven: Plancus totus noster est, Cic. Q. Fr. II, 1 extr.: Octavius mihi totus deditur, Cic. Att. XIV, 11 extr.: se totum alicui tradere, Nep. Dion. 2: Ctesipho in amore totus est, Terent. Ad. IV, 2, 50: totus & mente & animo in bellum insistit, Caes. B. G. VI, 5, totus in laetitiam effusus, Justin. XII, 13: totus ex fraude & mendacio factus, Cic. Cluent. 26: dus ook Totos Antiochi Aetolos esse, Liv. XXXVII, 49: fratris Thais tota est, Terent. Eun. V, 8, 10: plebs Hannibalis tota esse, Liv. XXIII, 14, zie Sum. Ook schijnt Cic. ad Div. XV, 4 §. 11, et toto iis, qui cet., voor toto liever totus gelezen te moeten worden, d. i. geheel overgegeven aan enz., alhoewel er anders de Genitivus liever bijstaat. Sommigen lezen omnino; maar totus past beter. Ook heet totus dei, Val. Fl. I, 207, geheel vervuld met de Godheid, d. i. geheel verrukt. Ook geheel, d. i. volkomen, bij voorb. non totos centum passus, Auct. B. Afr. 70: sex hos menses totos, Terent. Eun. II, 2, 46: van daar Totum het geheel, de gantsche zaak, bij voorb. Totum in eo est, ut cet., Cic. Q. Fr. III, 1, 1, de geheele zaak rust daarop enz.: dus ook Totum in eo sit, ne cet., Colum. XII, 4: van daar ex toto gantschelijk, geheel en al, Ovid. Pont. IV, 8, 72. Colum. II, 21. V, 8 extr. Cels. III, 5 in. IV, 24 in. VII, 4 sect. 3. Ibid. cap. 9. VIII, 20 ante med. Plin. H. N. XI, 17: van daar ook in toto bij de geheele zaak, in 't gemeen, bij voorb. curare in toto, Cic. Att. XIII, 20 extr.: van daar verdere in totum, i. e. a) geheellijk, gantsch en gaar, bij voorb. munia, quae domi capessenda, non in totum mulebri officio relinquenda sunt, Colum. XII, 1 med.: aut in totum, aut omne cet., Ib. kort daarna: en meermalen, bij voorb. Plin. H. N. II, 90. X, 4. XXV, 4 extr. b) in 't gemeen, bij voorb. in totum praecipere, Colum. III, 1 extr. XI, 2, 80: in totum summa operarum decem, Ibid. III, 13 in. 2) voor omnis (gelijk omnia voor totus staat), d. i. alle, alles, gezamenlijk, bij voorb. totus equitatus, Hirt. Alex.

Alex. 5: *ook in* Plural., *bij voorb.* totae profligantur copiae regis, Ibid. 76: has tota armenta sequuntur, Virg. Aen. I, 185: totis horis, Plaut. Mil. II, 2, 57: totos nepotes, Stat. Theb. I, 81: clamorem totis tollit viribus, Phaedr. I, 11, 7: totis pilea sarcinis redemi, Martial. II, 68, 4: toti dei *alle Goden*, Apul. Met. VI post med. p. 183, 12 Elm.: totis proratis rebus, Ibid. VII ante med. p. 193, 37 Elm.: *dus ook* totas exspectat in horas, Prop. II, 29, 13: sic deprecantis — totos quidem miseruit, Apul. Met. VIII post med. p. 210, 35 Elm., i. e. *alle hadden medelijden met enz.: verders* oppugnare totis viribus, Liv. XXVI, 43. 3) *de zoo veelste, wanneer* quotus *volgt, bij voorb.* tota pars, quota cer., Manil. III, 447, *wanneer de eerste Lettergreep kort staat: dus ook* quotcunque pedum spatia facienda censueris, totam partem longitudinis & latitudinis duces, Colum. V, 3, 5. Not. *de Genitivus is, gelijk bekend is,* Totius *met eene lange* i *maar het staat kort bij* Lucret. I, 953. II, 89. IV, 1022. VI, 650 *en* 679. *Verders* toti *staat voor* totius, *bij voorb.* fatias toti familiae, Afran. ap. Priscian. 6. *Ook in den* Dativus *staat* totae *en* toto *voor* toti, *bij voorb.* omni totae familiae, Plaut. ap. Varr. L. L. VI, 5 extr.: res toti rei similis, Auct. ad Herenn. ap. Priscian. 6: toto quae praesidet orbi, Propert. III, 11 (10), 57.

TOXĬCON, i, i. e. genus ladani, Plin. H. N. XXVI, 8 post init.

TOXĬCUM, i, n. *vergift, bij voorb. om de pijlen daarmede vochtig te maken*, Ovid. Pont. IV, 7, 11: *van waar het sommigen van* Τόξον i. e. arcus, sagitta, *afleiden, en* Festus *zegt:* toxicum dicitur cervarium venenum, quo quidem perungere sagittas soliti sunt: *ook elk vergift, bij voorb.* toxicum mittere alicui, Sueton. Ner. 35. Afran. ap. Fest.: toxica bibere, Prop. I, 5, 6: miscere, Horat. Epod. XVII, 61. Ovid. Am. II, 2, 64: toxica carpunt Sabaei, Lucan. IX, 820, *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Merc. II, 4, 4. Colum. X, 18. Sueton. Claud. 44. Plinius H. N. XVI, 10 extr., *alwaar hij van den Taxusboom spreekt, zegt:* sunt qui & taxica hinc (i. e. taxo) adpellata dicant venena, quae nunc toxica dicimus, quibus sagittae tinguntur.

TRABĀLIS, e, 1) *de balken betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* clavus, Horat. Od. I, 35, 18 *en* Cic. Verr. V, 21, i. e. *een balknagel, d. i. waar balken mede saamgevoegd worden: tenzij het heet groot, zie het volgende.* 2) *een' balk gelijk of gelijkvormig, gevolglijk zeer groot en sterk, bij voorb.* telum, Virg. Aen. XII, 294. Val. Fl. VIII, 301: hasta, Stat. Theb. IV, 6: sceptrum, Claudian. Proserp. II, 172: vectis, Ibid. de consul. Mall. Theod. 216: *dus ook* clavus trabalis, Horat. Od. I, 35, 18 *en* Cic. Verr. V, 21, *zie n.* 1.

TRABĔA, ae, f. *zeker prachtig kleed of staatskleed, bij voorb.* 1) *der Koningen*, Liv. I, 41. Plin. H. N. VIII, 48 post med. IX, 39. Ovid. Fast. II, 504. Virg. Aen. VII, 187. XI, 334. 2) *der Ridders, bij plegtige optogten, die van daar* trabeati *genoemd worden*, Tacit. Ann. III, 2. Val. Max. II, 2 extr. *en meermalen: van daar* trabea *voor, de Ridderstand*, Stat. Sylv. V, 2, 18. Martial. V, 42, 5. 3) *der Augurs*, Sueton. ap. Serv. ad Virg. Aen. VII, 612. 4) *der Consuls: van daar* trabea *voor Consulaat*, Symmach. Ep. IX, 112. Claudian. in Rufin. I, 249. Ibid. in Eutrop. II prol. 10: trabeas induere i. e. consulatum inire, Ibid. de Stilich. II, 3. Not. Trabea *is waarschijnlijk een* Adject. scil. vestis; *te weten* Trabĕus, a, um, *uit balken bestaande: van daar uit figuuren, aan balken gelijkvormig, of streepen bestaande, gestreept: gevolglijk zou* trabea (vestis) *een gestreept of met streepen, (van goud of purper enz.) versierd kleed zijn.*

TRABEĀTUS, a, um, *eene* Trabea *(of gestreept opperkleed, zie* Trabea) *aanhebbende, bij voorb.* Quirinus, Ovid. Fast. I, 73. Met. XIV, 823: equites, Tacit. Ann. III, 2. Sueton. Domit. 14. Val. Max. II, 2 extr.: domus i. e. in qua est consulatus, Claudian. de consul. Mall. Theod. 336: colonus trabeatus i. e. consul vel consularis, Ibid. de IV consul. Honor. 417: *van daar* Trabeatae, scil. fabulae, Sueton. Gramm. 21, i. e. *Tooneelspelen, waar in lieden, die eene* Trabea *plagten aan te hebben (misschien Ridders enz.) ten tooneel gevoerd werden.*

TRABECŬLA *of* TRABICŬLA, ae, f. *een balk, als men verkleinend spreekt, een balkjen;* Trabecula *staat* Vitruv. X, 21 med.: Trabicula, Inscript. ap. Gruter. p. 207 col. 1.

TRABES, is, i. e. trabs, Enn. ap. Cic. Nat. D. III, 30 *en* Fat. 15.

TRABĬCUS, a, um, *uit balken bestaande, bij voorb.* navis, Pacuv. ap. Paul. ex Fest.

TRABS, is, f. (*voor* trabes), *een balk, bij voorb.* trabibus, Caes. B. G. III, 13. Claudian. Proserp. I, 242 *en in* nupt. Honor. & M. 88: trabes argenteae, Plin. H. N. XXXIII, 3 post med.: ferratis trabibus, Ibid. VI, 11: trabes (Plur.), Ibid. XXXVI, 8 post med.: tigna trabesque, Lucret. II, 192 *en* 196. VI, 240, *alwaar* trabes *saamgevoegde balken schijnen te zijn: dus ook* trabes ex duobus, ex tribus tignis compactae, Vitruv. V, extr.: firma trabe, Gell. I, 13 extr.: ad caput trabis, Plin. H. N. XVI, 38: trabe rectior exit, Ovid. Met. III, 78. Not. Festus *zegt:* trabs proprie dicitur duo ligna compacta: *van daar* 1) *een vuurige balk in de lucht, zeker verheveling of luchtverschijnsel*, Plin. H. N. II, 26 extr. Senec. Quaest. Nat. I, 1 *en* 15. VII, 4. 2) *een boom, bij voorb.* lucus trabibus obscurus acernis, Virg. Aen. IX, 87, i. e. *ahornboom: dus ook* trabes fraxineae, i. e. fraxini, Ibid. VI, 181: sylva frequens trabibus, Ovid. Met. VIII, 329: nemus densum trabibus, Ibid. XIV, 306: trabs securi saucia, Ibid. X, 273: innumeras trabes mihi dat Ida, Ibid. Her. XVI, 108: *en meermalen, bij voorb.* Prop. III, 22 (21), 38. Varr. ap. Non. cap. 2 n. 845. Val. Fl. V. 640. Stat. Achill. II, 430. Senec. Oedip. 537. 3) *het geen uit balken gemaakt wordt, bij voorb. een schip of vaartuig, bij voorb.* trabe Cypria secet mare, Horat. Od. I, 1, 13: mare turbari trabibus, Virg. Aen. IV, 566: trabs sacra, Ovid. Pont. I, 3, 76, i. e. *het schip* Argo, *het welk ook* trabs Thessalica *heet*, Senec. Agam. 120: *verders* trabes Libycae i. e. mensae citreae, Martial. XIV, 19: *verders tot het afschieten van grof geschut*, Val. Fl. VI, 384: *verders* sub iisdem sit trabibus i. e. sub eodem tecto & domo, Horat. Od. III, 2, 26: *verders een werpspies*, Stat. Theb. V, 566. IX, 124, *of fakkel, brandend hout*, Senec. Herc. fur. 103 *en* Med. 962; *of een knuppel, rotting, stok, bij voorb.* trabibus duris proterere exanimes umbras, Stat. Theb. I, 621. Not. trabes *komt ook voor, bij voorb.* abiegna ad terram trabes, Enn. ap. Cic. Nat. D. III, 30. Cic. Topic. 16, *en* Fat. 15. *Gevolglijk is* trabs *daaruit door* Contractio *ontstaan: dus ook* trabes remis rostrata per altum, Varr. L. L. VI, 3.

TRACHĀLI, orum, i. e. muricum ac purpurae superiores partes, unde Ariminenses maritimi homines cognomen traxere Trachali, Fest.

TRACHĒLUS, i, (Τράχηλος) i. e. collum, *van daar heet een deel der* Catapulta *dus*, Vitruv. X, 15.

TRACTA, ae, *zie* Traho.

TRACTĀBĬLIS, e, 1) *het geen men betasten, aanvatten, behandelen of bearbeiden kan, bij voorb.* tractabile omne necesse est esse, quod natum est, Cic. Univ. 4: Ulcera tractabiliora, Plin. H. N. XXX, 13 post med.: tophi tractabiles in opere, Ibid. XXXVI, 22 post med.: materies laricis tractabilis ad intestinum opus, Vitruv. II, 9 extr.: falcium genus brevius ac vel inter vepres tractabile, Plin. H. N. XVIII, 28: pondus, Stat. Sylv. V, 1, 84, i. e. *verdraaglijk:* mare nondum tractabile nanti, Ovid. Her. XIX, 71: animus tractabilis arte, Ovid. Rem. 123: scilla folium habet latum & tractabile, Plin. H. N. XXI, 17 post med.: vox ad hoc velut tractabilis, Quintil. XI, 3 ante med. §. 40. 2) *het geen men gemaklijk behandelen of toespreken kan, goedig, toegevend, buigzaam, lenig, verbiddlijk, bij voorb.* virtus, Cic. Amic. 13 extr.: nihil est eo (scil. filio meo) tractabilius, Cic. Att. X, 11 post med.: voces tractabilis audit, Virg. Aen. IV, 439: *dus ook* animus tractabilis arte, Ovid. Remed. 123, *zie n.* 1: Agrippam nihilo tractabiliorem, Sueton. Aug. 65 extr.: te tam tractabilem video, ut in ira regi possis, Plin. Ep. IX, 24: erat Dario mite ac tractabile ingenium, Curt. III, 2 extr.: tractabile coelum, Virg. Aen. IV, 53, i. e. *niet stormachtig. Ook kan men van het bovenstaande meer hier toe brengen, als het denkbeeld, lenig, past, bij voorb.* materies, Vitruv.: vox, Quintil.

TRACTĀBĬLĬTAS, atis, f. *is wanneer men iet behandelen, d. i. bearbeiden of bewerken kan, lenigheid, bij voorb.* populus, salix, tilia in sculpturis commodam praestant tractabilitatem, Vitruv. II, 9.

TRACTĀBĬLĬTER, *lenig, buigzaam, toegevend, zonder wederstand, bij voorb.* tractabilius vim transmittunt, Gell. VI, 21 med.

TRACTĀTĬO, onis, f. *de behandeling eener zaak, betasting, omgang of bezigheid daarmede, bij voorb.* beluarum, Cic. Off. II, 5: armorum, Cic. Or. III, 52: tibiarum, Cic. Div. II, 3: vocis bonitas non est in nobis, sed tractatio atque usus in nobis, Cic. Or. 18: adsidua veterum scriptorum tractatio, Gell. V, 21: actione rerum & reip. tractatione & officiis civilibus se detinere, Cic. Senec. tranquill. 3: est in utroque (i. e. in poëti & oratione soluta) et materia & tractatio; materia in verbis, tractatio in collocatione verborum, Cic. Or. 59: nequaquam satis est reperire, quid dicas, nisi id inventum tractare possis; tractatio autem varia esse debet, Cic. Or. II, 41: quae observata sunt in usu & tractatione dicendi, Ibid. I, 23 extr.: *dus ook* literarum, Cic. Brut. 4: philosophiae, Cic. Acad. IV, 2: Hoc autem ex aequitatis parte pendet; et tractatio magis est quam quaestio, Senec. Controv. I, 2 med., i. e. *naauwkeuriger verhandeling, wijdlopiger* be-

behandeling, *onderzoeking*: cf. Ibid. 3 post med. *Ook behandeling*, *d. i. bejegening*, *bij voorb.* mala, Quintil. VII, 3 in. Senec. Controv. III, 7, i. e. *kwaade behandeling van iemand*, *mishandeling*.

TRACTATOR, oris, m. *een betaster*, *die betast*, *of zich met iet bezig houdt*; *bijzonder iemand streelt*, *kraauwt*, *of op eene andere wellustige wijze iemands vel liefkoost*, *dit was bij de Ouden de mode*, *bij voorb.* manum tractatori praestitisset, Senec. Ep. 66 extr. *Eene vrouw*, *die dit deedt*, *heet* tractatrix, Martial. III, 82, 13.

TRACTATRIX, tcis, f. *zie* Tractator.

TRACTATUS, us, m. i. q. tractatio. 1) *behandeling*, *betasting*, *bij voorb.* nucum tractatu infectae manus, Plin. H. N. XV, 22. 2) *behandeling*, *d. i. bezighouding met iet*, *beärbeiding*, *bij voorb.* Tofacea terra tractatu aspera, Plin. H. N. XVII, 7: Plantae tractatu mansuescunt, Ibid. 10 med. *Dus ook van onligchaamlijke dingen*, *bij voorb.* artium, Cic. Or. III, 23: rerum asperiorum Quintil. VIII praefat.: consilia tractatu dura, Liv. XXXV, 32. *Ook behandeling of afhandeling eener zaak*, *bij voorb. als redenaar of schrijver*, *bij voorb.* aequi bonique, Quintil. XII, 1, 8: patres majoresque; quorum duplex tractatus est, Ibid. III, 7, 10: definitur res, sed latiore varioque tractatu, Ibid. VII, 3, 16: locorum (communium), Ibid. XII, 8 in.: officii, Gell. XIV, 2 post med.: tractatus omnes qualitatis cet., Quintil. VII, 3 extr.: troporum, Ibid. I, 8, 16: *van daar eene verhandeling*, *traktaat*, *geschrift*, *bij voorb.* separatim toto tractatu sententia ejus judicanda est, Plin. H. N. XIV, 4 in.

TRACTIM, 1) *trekkend*, *trekswijze*, *bij voorb.* tangere, Plaut. Amph. I, 1, 157, i. e. *oorvijgen geven*: *doch het kan ook heeten allengs*: *van daar allengs*, *bij voorb.* per artus ire tractim vestigia leti, Lucret. III, 529. 2) *in eenen trek*, *trekkend*, *spinnend*, *langzaam gerekt*, *bij voorb.* tractimque susurrant, Virg. Georg. IV, 260: *dus ook* vocalis tractim sonat, Gell. VII, 20 §. 3: literam tractim pronuntiare, Ibid. IV, 6. VII, 10, i. e. *gerekt*, *langzaam*: dicere, Senec. Ep. 40 post med., i. e. *langzaam spreken*. *Ook kan men hier toe brengen* Lucret. *uit* n. 1.

TRACTO, avi, atum, are, 1) *sleepen*, *rondsleepen*, *of trekken*, *bij voorb.* tractata comis antistita, Ovid. Met. XIII, 410: Qui te sic (Hector) tractavere? Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 2: *dus ook misschien* tractatam, Plaut. Mil. II, 6, 10: malis (*van* mala i. e. maxilla) morsuque ferarum tractari, Lucret. III, 902, i. e. *verscheurd en opgevreten te worden*, *doch* tractari *kan hier ook zijn*, *betast te worden*, *wanneer het bij slot ook is verscheurd en gevreten worden*: *gevolglijk verliest de zin niets*. 2) *zich aan de betasting of met de handen aan iet begeven*, *betasten*, *aanroeren*, *bij voorb.* Ea, quae gustamus, olfacimus, tractamus, audimus, Cic. Tusc. V, 38: matellionem cupidissime tractans, Cic. Parad. V. 2: vulnera, Cic. Att. XII, 22 in.: manibus calicem, Horat. Sat. II, 4, 79: haec laevia corpora succi suaviter attingunt & suaviter omnia tractant humida linguae templa (i. e. palatum), Lucret. IV, 627: vitulos oportet consuescere manu tractari, Colum. VI, 2: malis morsuque ferarum tractari, Lucret., *zie boven*: hospitam, Plaut. Mil. II, 6, 30: Quae (mater) te magis tractavit, Plaut. Rud. IV, 4, 137, i. e. *heeft meer met u omgegaan*, *heeft u meermalen betast*, *zich meermalen met u ingelaten*: fila lyrae, Ovid. Am. I, 8, 60, i. e. *slaan*, *spelen*: tela *voor vechten*, Liv. VII, 32: *dus ook* tractatus, a, um, *bij voorb.* atramenta, Horat. Epist. II, 1, 235: cera, Ovid. Met. X, 285: iris, Plin. H. N. XXI, 7 post med. 3) *behandelen*, *d. i. zich met iet bezig houden*, *daarmede omgaan*, *het ter hand nemen*, *beärbeiden*, *drijven*, *bij voorb.* terram, Lucret. V, 1288, i. e. *behandelen*, *beärbeiden*: *dus ook* agrum, Colum. II, 4: tela, Liv. VII, 32, i. e. *vechten*: *dus ook* proelia, Sil. XV, 463: res igni, Lucret. V. 951, i. e. *kooken*, *braaden of tot eten toebereiden*: bellum, *bij voorb.* quemadmodum bellum tractandum in Hispania foret, i. e. *gevoerd*, *bestuurd moest worden*, Liv. XXIII, 28: conditiones amicitiae, Liv. XLIV, 13: consilia, Liv. XXXIII, 31: consilia tractatu dura, Liv. XXXV, 23, *doch alwaar* tractatu *ook de* Ablativus *van het* Substantivum tractatus, us, *zijn kan*: *dus ook* orationem, *bij voorb.* oratio membratim tractata, Cic. Or. 67 in., *alwaar* Ernesti *zonder noodzake* tracta *uit een enkel* Cod. *heeft laten drukken*, *beter past* tractata i. e. *beärbeid*, *behandeld*; *welke beteekenis* tracta *niet heeft*. *Iet anders is* oratio tracta, Cic. Or. 20, *en* tractum genus dicendi, Cic. Or. II, 15, i. e. fluens: tractant fabrilia fabri, Horat. Epist. II, 1, 116: gubernaculum, Cic. Sext. 9: artem, Terent. Phorm. Prol. 17 *en* Cic. Acad. IV, 7: lanam, Justin. I, 3: pecuniam, Cic. in Caecil. 10: bibliothecam alicujus, Cic. ad Div. XIII, 77, i. e. *bezorgen*, *onderhanden hebben*: *dus ook* rationes Prusensium, Plin. Ep. X, 28 extr.: causas amicorum, Cic. Or. I, 37: causam difficiliorem, Cic. ad Div. III, 12: bellum, Liv. XXIII, 28: animos, Cic. Or. 28, i. e. *behandelen* (*van den redenaar*) *om hen*, *bij voorb. in behoorlijk aandoening te brengen*: *dus ook* personam (*van een' Acteur*), Cic. Rosc. Com. 7, *behandelen*, *d. i. voorstellen*, *spelen*: *van daar* Tropisch, persona tractata est, Cic. Arch. 2, i. e. *is voorgekomen* (*voor 's gericht*): *ook handelen*, *onderhandeling houden wegens iet*, *bij voorb.* de conditionibus, Nep. Eum. 5: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* conditiones amicitiae, Liv., *zie boven*: *van daar* a) aliquem *iemand* (*wel of kwalijk*) *behandelen of onthalen*, *d. i. zich jegens hem gedragen*, *bij voorb.* nimis aspere, Cic. Q. Fr. II, 6 post med.: me scelerattissime tractavit, Ibid. I, 3 post med.: plebem placidius, Sallust. Cat. 39 (40): paulatim permulcendo tractandoque mansuefecerant plebem, Liv. III, 14 extr.: se benignius tractare, Horat. Epist. I, 17, 12, i. e. *zich gunstiger behandelen* scil. *in eten en drinken*, *zich beter te goed doen*: Eum ita tractes, Cic. ad Div. I, 3 extr.: Nec liberalius nec honorificentius potuisse tractari, Ibid. XIII, 27: Non tractabo ut consulem, Cic. Phil. II, 10. b) se tractare, *zich gedragen* (*goed en slecht*), *bij voorb.* Quo in munere ita se tractavit, Cic. ad Div. XIII, 12: Ita me in republica tractabo, Cic. Catil. III, 12 extr.: *maar* se tractare *zich behandelen*, *bij voorb.* benignius, *zie hier voor*. c) *behandelen of voornemen*, *ter hand nemen*, *d. i. overdenken*, *onderzoeken*, *bij voorb.* tracta definitionem, Cic. Tusc. IV, 24 in.: *en dus is het meermalen*, *overdenken*, *overleggen*, *bij voorb.* tractata, Cic. Or. III, 14 extr.: tractatos locos, Cic. Or. 33 extr.: aliquid memori pectore, Juvenal. XI, 27: vias prochorum, Tacit. Ann. II, 5: consilia legatorum, Liv. XXXIII, 31: rem, super qua tractavissent (in curia), Gell. I, 23: cum aliquo de re, Sueton. Aug. 35 extr.: Augustus supremis sermonibus cum tractaret, quinam cet., Tacit. Ann. I, 13: gaudet animus aeternas metas tractare totas, Senec. Troad. 1069: *van daar beraadslaan*, *bij voorb.* de conditionibus, Nep., *zie hier voor*: super qua tractavissent, Gell., *zie hier voor*: *ook met den* Accusativus, *bij voorb.* rem, *wegens iet beraadslaan*, *iet voornemen ter beraadslaging*, *bij voorb.* preces alicujus, Tacit. Ann. IV, 43: religiones, Ib. ibi: conditiones amicitiae, Liv., *zie boven*. d) *behandelen*, *d. i. verhandelen* (*als Redenaar enz.*), *bij voorb.* res tragicas comice, tristes remisse, Cic. Or. III, 8: partem philosophiae, Cic. Acad. I, 8: tractanda quaestio est, Quintil. I, 2: ventos scrupulosius, Plin. H. N. II, 46 extr.: elementa rhetoricae, Quintil. I praef. post med.: locum aliquem, Ibid. IX, 1, 25. IX, 4, 122: *ook* de aliqua re, *van iet handelen*, *bij voorb.* ubi de figuris orationis tractandum erit, Ibid. I, 5 post init. §. 5. e) *gebruiken*, *bij voorb.* verba, Quintil. XI, 1 post init. §. 6. *Ook zou men hier toe kunnen brengen* tela, Liv. VII, 32, (*zie boven*). f) *doorbrengen*, vitam, Lucret. V, 930, vitam tractabant i. e. *leidden hun leven*, *leefden*: *doch sommige uitgaven hebben* tolerabant: Vitam alicubi honeste tractatam, Auct. ad Her. IV, 24 in. g) *doen*, *verrichten*, *bij voorb.* pauca admodum vi tractata, Tacit. Ann. I, 9 extr., i. e. acta, facta.

TRACTORIUS, a, um, *het trekken betreffende*, *daar toe behorende*, *bij voorb.* machina, Vitruv. X, 1, i. e. *een trekmachine*.

TRACTUM, i, n. 1) *een trek of klomp wol*, *bij voorb.* tractaque de niveo vellere ducta putat, Tibull. I, 6, 80 (I, 7, 86): lanea tracta minifrasse, Varr. ap. Non. cap. 3 n. 247. 2) *misschien een kleine deegklomp of eenig klein gebak*, *bij voorb. pannekoek enz.*, Cato R. R. 76, *zie* Traho. *Ook staat daarvoor* tractа, ae, f., Plin. H. N. XVIII, 11 *uit* med.

TRACTUS, us, m. *het trekken*, *of de trek*, *wanneer het hetzelfde is*, *als trekken*, *bij voorb. van den ploeg*, *wagen enz.*, *bij voorb.* tractu gementem ferre rotam, Virg. Georg. III, 183: tractuque vicissim taurea terga domant, Val. Fl. VI, 359: modicus alias tractus, Plin. H. N. IX, 46: Syrtes ab tractu nominatae, Sallust. Jug. 78 (80); *doch Korte heeft deze woorden als onnut weggelaten*: arborum, Nep. Milt. 5, i. e. *het voorttrekken der boomen*, *d. i. verhakking*: *van daar van slangen*, *als zij kruipen en haar ligchaam naar zich trekken*, *bij voorb.* tractu in spiram se colligit anguis, Virg. Georg. II, 154: *dus ook* tractu squamae arenam sulcat, Ovid. Met. XV, 725: draco repsavit placido tractu, Claudian. de Stilich. III, 172: sefusum tractibus aurei custodem velleris anguem, Ibid. B. Get. 23. *Van daar* 1) *het trekken of een trek in het schrijven*, *de trek van eene letter of van de pen*, *bij voorb.* si qua incerto fallet te litera tractu, Prop. IV, 3, 5. 2) Verbi, i. e. *verandering van den uitgang van een woord*, *bij voorb. wanneer men van* pater, patris, paternus *cet. maakt*, *bij voorb.* in tractu & declinatione talia sunt, Quintil. VIII, 3 ante med. §. 32. 3) *het trekken*, *d. i. het aan of in zich trekken*, *bij voorb.* aquae, Lucan. IV, 368, i. e. *drinken*: *dus ook* coeli corruptus tractus, Virg. Aen. III, 138, i. e. *in*-

ming der lucht; doch het zou ook kunnen, zijn, gewest, alhoewel het eerſte naauwkeuriger ſchijnt. 4) *het trekken in de lengte, of de trek in de lengte, bij voorb.* longos tractus flammarum, Lucret. II, 207. Virg. Georg. I, 367: tractusque coruſcos flammarum, Lucan. II, 270: longo per multa volumina tractu aeſtuat unda minax, Ibid. V. 565: erumpere Nilum, aequoreasque ſales longo miſceſcere tractu (Nili), Ibid. X, 257: puppes ſulcato varios duxerunt gurgite tractus, Ibid. III, 551: longo per aëra tractu fertur, Ovid. Met. II, 320: *van daar het trekken in de lengte Tropisch, talming, langzaamheid, bij voorb.* cludere hoſtem tractu belli, Tacit. Ann. XV, 10: durante tractu & lentitudine mortis (*van den dood van Seneca*), Ibid. 64: *dus ook van ſpreken, bij voorb.* nox dictis rapta — nec non ſimili lux poſtera tractu i. e. ſimili longo ſermone, Val. Fl. II, 665: *of uitſtrekking (in het redenen) Tropisch, bij voorb.* illa tractu & ſuavitate placet i. e. amplificationibus, Plin. Ep. V, 8 poſt med.: pares elocutionum tractus incidamus, Quintil. IV, 2 prope fin. §. 118: cetera, quae continuo magis orationis tractu decurrunt, Ibid. V, 8 in.: Et in omni quidem corpore totoque, ut ita dixerim, tractu numeris inſerta eſt (orationis poſitio), Ibid. IX, 4 ante med. §. 61: *van daar* a) *Tropisch, van langzaam of gelaten ſpreken, als men de woorden trekt, d. i. rekt, bij voorb.* quanta haeſitatio tractusque verborum! Cic. Or. II, 50 in., i. e. *welk trekken, welke gerekte langzame voortbrenging der woorden: dus ook bijna van eenen geſchiedſchrijver,* tractu orationis leni & aequabili perpolivit (hiſtoriam), Ibid. 13 in., i. e. *van eene zachte langzaamheid van uitdrukking, die niet dat ſnelle en hevige van eene redenvoering heeft.* b) *van de ſtarren of geſtarnte, orde, loop, wenteling,* Manil. I, 532. III, 360. c) *de ligging eener zaak, die eene lengte heeft, ſtrekking of uitſtrekking, bij voorb.* tractus caſtrorum, Liv. III, 28: cum mediae jaceant immenſis tractibus Alpes, Lucan. II, 630, i. e. *ſtrecken, reijen, lagen:* ſpatioſis tractibus orni ſecuras ventis explicuere comas, Claudian. in Rufin. I praef. 7: Coelitibus ſedes prima datur; tractum proceres tenuere ſecundum aequorei, Ibid. Proſerp. III, 9. d) *een gewest, het zij groot of klein, bij voorb.* hoc tractu oppidi erat regia, Caeſ. B. C. III, 112 med.: *dus ook gewest of ſtreek lands, bij voorb.* tractus Laurens, Liv. VII, 25: totus ille tractus celeberrimus, Cic. Planc. 9 in.: tractu ſurgens oleaſter eodem, Virg. Georg. II, 182: corrupto coeli tractu, Ibid. Aen. III, 138: tractus uter plures lepores, uter educet apros, Horat. Epiſt. I, 15, 22: cygnus tendit in altos nubium tractus, Ibid. Od. IV, 2, 26: genera vitium ſeparari ec ſingulis conſeri tractibus, Plin. H. N. XVII, 22: in tractu piſca viventium, Ibid. XI, 53 extr., i. e. *in het gewest (het land) der genen, die van visſchen leven: van daar* c) *van den tijd, ruimte, verloop, bij voorb.* eodem tractu temporis, Vellej. II, 9, *ten zelfden tijd:* quid illo tractu aetatis aut longius aut beatius? i. e. ſenectute, Val. Max. VIII, 3, 2 (extern.): perpetuo aevi tractu i. e. *beſtendig,* Lucret. I, 1003. V, 1215: *van daar* tractum habere *eene tijdruimte hebben,* Pandect. XXXII, 1, 11 *kort na het begin.*

TRACTUS, a, um, *zie* Traho.

TRADĬTIO, onis, f. *overgeving, overlevering, bij voorb. van eene zaak aan een' ander, bij voorb.* abalienatio eſt rei traditio alteri nexu cet., Cic. Top. 5 extr., *alwaar de* Dativus *des perſoons, aan wien het overgegeven wordt, er bij ſtaat:* urbis *de overgave der ſtad, bij voorb.* Gomphorum, Liv. XXXII, 14: *dus ook* oppidorum, Liv. XXXIV, 30: *dus ook* urbes ſine traditione liberas eſſe, Liv. XXXIII, 31: Iugurthae, Plin. H. N. XXXVII, 1 poſt med. Val. Max. VIII, 14, 4, i. e. *overgave, uitlevering: van daar* 1) *de overgeving, overlevering eener zaak door woorden: van daar* a) *onderwijs, lering, voorſtelling, bij voorb.* adeo infinito ſpatio ac traditione opus non eſt, Quintil. XII, 11 med. §. 16: nudam praeceptorum traditionem deſideret, Ibid. I, 3 in.: *en terſtond daarop* diſcerent ea, quorum ne ieiuna atque arida traditio averteret animos cet., i. e. *magere, drooge voordragt:* diſciplina, Ibid. XI, 3 ante med. §. 61. b) *verhaal, bij voorb.* ſupremorum, Tacit. Ann. XVI, 16. 2) *overlevering, traditie, d. i. eene oude tot hier toe voortgeplante mening,* Gell. XIII, 22 poſt med.: rei incomperta traditio, Ibid. XVI, 5.

TRADĬTUS, a, um, *zie* TRADO.

TRADO *of* TRANSDO, didi, ditum, 3. *overgeven, overleveren, ook enkel geven, bij voorb.* alicui poculum tradere, Cic. Tuſc. I, 40: mihi trado iſtuc, Plaut. Aſin. III, 3, 99: raſtros alicui in manum tradere, Ibid. Merc. II, 2, 6: tradere aliquem igni, Senec. Thyeſt. 1091: artus tumulo, Ibid. Troad. 1110: virginem thalamis, *uithuwlijken,* Ibid. Oedip. 489: civitates tradere in fidem, Liv. XXXVII, 9: aliquem tradere in cuſtodiam vel in piſtrinum, Cic. Q. Fr. I, 2, 4: ad ſupplicium, Nep. Phoc. 4: ſupplicio, Sueton. Vitell. 14: aedem Caſtoris ſartam tectam, Cic. Verr. I, 30: filiam ſuam alicui, Tacit. Ann. IV, 40, i. e. *tot eene vrouw geven:* publicanos Iudaeis in ſervitutem, Cic. Provinc. 5: traditus Democritus eſt, Liv. XXXVI, 24, i. e. *werdt overgeleverd, geraakte in hunne handen:* teſtamentum tradere alicui legendum, Horat. Sat. II, 5, 51: aliquid alicui in poteſtatem, Liv. V, 27: arma transdere, Caeſ. B. G. VII, 89: legiones transdiderat, Ibid. V, 25; *gelijk dan Caeſar geern trans behoudt:* transdere ſe hoſtibus, Ibid. VII, 77: urbem, Liv. XXXIV, 29: Urbem tradere hoſtibus in manum, Liv. XXVI, 12: *ook tegen het geweten iet overgeven, als 't ware, verraden, bij voorb.* cauſam (ſuam) adverſariis, Terent. Phorm. II, 1, 7: tibi trado patrios — penates, Ovid. Met. VIII, 91: quos tradituros ſperabas, vides judicare, Cic. Roſc. Am. 22, i. e. *tegen 't geweten, verraderlijk, overleveren: van daar verraden, bij voorb.* tradimur heu! Claudian. in Rufin. II, 261: *ook* tradere memoriae, Cic. Somn. Scip. 1 extr., i. e. *merken, aan het geheugen overgeven: het heet ook ſchriftelijk nalaten, bij voorb.* Cic. Invent. II, 1. Liv. III, 67. V, 21: tradere aliquem *heet dikwijls iemand aan een ander overgeven, opdat hij voor hem zorgen zal; bijna zoo veel als aanbevelen, bij voorb.* Cic. ad Div. VII, 17, *en* Ibid. 6 extr.: *dus ook* ab illo transditum & commendatum (ſibi), Caeſ. B. C. III, 57: cf. Horat. Ep. I, 9, 3. Not. a) tradere ſeq. Infin., Horat. Od. I, 26, 2. b) hoc effectum tibi tradam, Plaut. Curc. III, 15, *voor* efficiam; *wanneer* tradam (*gelijk* dare, reddere) *voor* faciam *zou ſtaan, of ik wil het teweeg brengen en u bezorgen: van daar* 1) *overlaten, overgeven, bij voorb.* ſe voluptatibus, Cic. Amic. 23: ſe quieti, Cic. Div. I, 29, i. e. *zich te ſlapen leggen:* ſe lacrymis ac triſtitiae, Luccej. in Cic. Epiſt. ad Div. V, 14: ſe ſtudiis aut otio Plin. Ep. I, 9 extr.: ſe in diſciplinam alicujus, Cic. Phil. II, 2: ſe in ſtudium aliquod quietum, Cic. Invent. I, 3 extr. 2) *voordragen, leeren, bij voorb.* elementa loquendi, Cic. Acad. IV, 28: optimarum artium vias tradere ſuis civibus, Cic. Div. II, 1: aliquid via & artificio, Cic. Fin. IV, 4: quae dialectici nunc tradunt & docent, Ibid.: praecepta loquendi, Cic. Or. I, 18 extr.: quae de eloquentia tradebantur, Quintil. XII, 11, 9: inſcitia tradendi, Ib. §. 14, i. e. *van onderwijs, voordragt: dus ſtaat* transdere, Caeſ. B. G. VI, 14. 3) *nalaten bij ſterven, of erflijk, bij voorb.* majores famam tradiderunt tibi, Plaut. Trin. III, 2, 36: alicui regnum, Ibid. Men. II, 3, 59: non eſſe tradendas poſteris inimicitias, Auſon. in Cic. Ep. ad Attic. XIV poſt Ep. 13: plerumque morbi per ſucceſſiones quasdam, ut alia, traduntur, Plin. Ep. I, 12: *ook anders iet zoo overleveren, dat ſteeds de een het van den ander krijgt, bij voorb.* metus, Sil. IV, 32, i. e. *de een maakt den ander bang, of de vrees verbreiden: van daar aan de nakomelingen iet ſchriftelijk tot bericht nalaten; wanneer men het dan nalaten, optekenen, dan verhalen, vertaalt, bij voorb.* qualia permulta hiſtoria tradidit, Cic. Div. I, 53: ejus pugnae memoriam poſteris tradiderunt, Plin. H. N. VIII, 10: aliquid poſteris verius, Plin. Ep. VI, 16: *dus ook* memoriae tradere *ter gedachtenis nalaten of ſchriftelijk nalaten, optekenen, bij voorb.* hoc poſteris memoriae traditum, Liv. III, 67: *dus ook enkel* memoriae tradere (*zonder* Dativus *des perſoons*), *bij voorb.* nomen alicujus, Cic. Invent. II, 1: cf. Liv. V, 21: *dus ook* cujus ingenium immortalitati ſcriptis Plato tradidit, Cic. Or. III, 16: *van daar* tradere *eenvoudig* i. e. narrare, *bij voorb.* Fabius tradit in Annalibus cet., Plin. H. N. X, 24: *van daar* tradunt, traditur i. e. *men leest in ſchriften, men heeft ſchriftelijk bericht, er zal, men verhaalt (te weten in ſchriften), er ſtaat opgetekend, ſtaat overál, bij voorb.* regem tradunt (ſcil. ſcriptores) ſe abdidiſſe, Liv. I, 31 extr.: juſtiſſimus fuiſſe traditur, Cic. Sext. 67, ſcil. a ſcriptoribus: non traditur, quis cet., Plin. H. N. XIII, 1: (utrum) crediderit factum, an — fuerit, nec traditur certum, nec cet., Liv. II, 8 extr.: de hoc conſtantius traditur, Frontin. de aquaeduct. 7: *dus ook* traditum eſt, Cic. Tuſc. I, 3, ſcil. a ſcriptoribus: *gelijk men dan gemeenlijk ſchrijver daar bij denken moet, alhoewel men ook ſomtijds aan eene mondelijke overlevering of maare denken kan.* Not. traditur ſeq. Accuſ. & Infin., *bij voorb.* Inter principia condendi hujus operis (i. e. Capitolii) moviſſe numen ad indicandam tanti imperii molem traditur deos, Liv. I, 55, *voor* dii traduntur: *maar men zal zeker* deus *voor* deos *dienen te lezen;* deus i. e. Terminus; *want, van deze Godheid maakt* Livius *enkel gewag; de andere Godheid,* Juventus, *daar* Florus *van gewaagt, wordt in* Livius *niet aangehaald: is* deos *goed, dan zou men moeten verſtaan* Terminum & Iuventutem; *maar dewijl deze laatſte hier niet gemeld wordt, zoo is* deus *gepaster.* 4) *maken, dat iet van de eene plaats tot de andere komt, verder bezorgen, of ergens heen bezorgen, of brengen, ergens heen laten gaan, bij voorb.* navem in fugam tradunt, Acc. ap. Non. cap.

cap. 2 n. 663, i. e. *op de vlucht brengen*: transdere aliquem in otium, Terent. Phorm. Prol. 2, i. e. *in rust, in een gerusten stand stellen*: *dus ook* de speculo in speculum ut tradatur imago, Lucret. IV, 303. i. e. *overgedragen worden*: equos in fluctuantem aciem, Liv. VI, 24; *doch* J. F. Gronovius *leest* inter *voor* in, *het welk* Drakenborch *goedkeurt* i. e. dum fluctuant acies: *van daar* se in disciplinam alicujus, Cic., *zie boven*: aliquem in custodiam vel in pistrinum, Cic., *zie boven*: aliquem ad supplicium, Nep., *zie boven*. Not. (1) Tranado *en* Trado *is hetzelfde woord; doch* tranado *is naauwkeuriger dan* trado; *hoewel het laatste menigvuldiger is*. (2) traditu iri *voor* traditum iri, *staat* Pandect. XL, 5, 47. (3) transque dato *voor* transdito, Fest. (*in* Sub vos) e leg. XII tabul.

TRADŪCO *en* TRANSDŪCO, xi, ctum, 3. *van de eene plaats naar de andere voeren, ergens heen voeren of brengen*, *bij voorb.* equitatum in Galliam, Caes. B. G. I, 35: exercitum in Etruriam, Liv. X, 37: Antiochum in Europam traducere, Liv. XXXVI, 3, i. e. *laten komen, roepen of halen*: populum Albanum Romam, Liv. I, 28: copias per fines Sequanorum, Caes. B. G. I, 11: exercitum ex Gallia in Ligures, Liv. XL, 25: traduxti huc ad nos vicinam tuam? Plaut. Cas. III, 3, 16: Traduce & matrem & omnem familiam ad nos, Terent. Ad. V, 7, 12: aliquem in concionem, Liv. XLV, 2: vites ex arboribus in arbores, Varr. R. R. I, 8: aquaeductum per domum alicujus, Pandect. VI, 2, 11: linea in directum per insulam transducta, Ibid. XLI, 1, 29: *van daar* 1) *Tropisch, ergens heen brengen, verplaatzen, bij voorb. in eene andere familie, bij voorb. uit de adelijke (Patricische) in eene plebejische, bij voorb.* Herennius ad plebem Clodium traduxit, Cic. Att. I, 18 post med.: *dus ook* centuriones ex inferioribus ordinibus in superiores, Caes. B. G. VI, 24, i. e. *verplaatzen*: *dus ook* ad pontificatum, Sueton. Calig. 12: *van daar in 't gemeen, ergens heen brengen, tot iets brengen, of verzetten, bij voorb.* aliquem ad majorem admirationem, Cic. Or. 57: aliquem ad suam sententiam, Cic. Cluent. 52: *ook* in sententiam, Liv. XLIV, 40 in.: aliquem e mala consuetudine in meliorem, Varr. L. L. VIII, 5 extr.: animos judicum a severitate ad hilaritatem risumque, Cic. Brut. 33: gentem adsuetam bello pacis traduxit ad artes, Ovid. Met. XV, 483: aliquem ex summa egestate in rerum abundantiam, Cic. Agr. II, 35: *ook met den* Dativus, *bij voorb.* Me mea paupertas vitae traducat inerti, Tibull. I, 1, 5: *van daar wenden of aanwenden, bij voorb.* curam in vitulos, Virg. Georg. III, 157: orationem omnem traduxi & converti in increpandam Caepionis fugam, Cic. Or. II, 48 extr. 2) *over iets voeren of brengen, bij voorb. over een' berg, rivier enz., wanneer de plaats, waar over gevoerd wordt, in den* Accusativus *staat* (*wegens* trans), *bij voorb.* flumen, Caes. B. G. I, 12. II, 4 *en* 5. Liv. XXII, 45. XLII, 22: sylvam, Liv. IX, 39 in.: pontem, Caes. B. C. II, 10. *Ook wordt* trans *herhaald; doch misschien alleen, wanneer nog eene plaats aangewezen wordt, waarheen gevoerd wordt, bij voorb.* multitudinem hominum trans Rhenum in Galliam transducere, Caes. B. G. I, 35; *dan behoort het boven, d. i. dan is het enkel ergens heen voeren, of brengen*. 3) *voorbij voeren, is menigvuldig, bij voorb.* victimas in triumpho, Liv. XLV, 39: *dus ook* ante currum traducti in triumpho, Liv. XXIII, 23: copias praeter castra, Caes. B. G. I, 48: equum. Cic. Cluent. 48, i. e. *het paard voorbij voeren; dit deedt de Ridder, wanneer hij bij de monstering van den* Censor *wel stondt, gevolglijk zijn paard behieldt, gevolglijk het voorbij mogt leiden (wanneer de* Censor *zeide*: traduc equum): *terwijl integendeel aan de Ridders, die niet goed stonden, hunne (openbare) paarden benomen werden*: *van daar* a) *doorbrengen, bij voorb. den tijd enz., bij voorb.* aetatem sine labore, Cic. Senec. 23: vitam, Cic. Tusc. III, 11: aevum leniter, Horat. Ep. I, 18, 97: tempus, Cic. ad Div. IV, 6 extr.: diem, Liv. IX, 32: consilium, Liv. XXXIV, 51: *dus ook* munus extraordinarium, Cic. Att. V, 9, i. e. *bestuur der provintie*: adolescentiam traductam eleganter, Cic. Planc. 12 extr.: noctem, Sil. IX, 4. b) *iets aan alle menschen laten zien, aan alle toonen, bij voorb.* se, i. e. *zich laten zien, zich vertonen, bij voorb.* in qua (lorica Achillis) se transducebat Ulysses, Juvenal. XI, 31: *van daar bekend maken, bij voorb.* secreta, Petron. 17: poëmata, Ibid. 41: carmina manifesto furto, Martial. I, 54, 3: *van daar verders, aan het gelagch van anderen blootstellen, blameeren, prostitueeren, hoonen, doorhalen (spottend), bij voorb.* vestros liberos traductos per ora hominum, Liv. II, 38: *dus ook* traductus per ora civitatium, Justin. XXXVI, 1: ornamenta sua, Senec. Benef. IV, 32 post med.: libidinem, Ibid. Ep. 100 extr.: calvam, Martial. III, 74, 75: avos, Juvenal. VIII, 17: collusorem, Senec. Benef. II, 17 post med.: Rideris & traduceris, Martial. VI, 77, 5. 4) *doorvoeren, doorhalen, d. i. iets door iets voeren of halen, bij voorb.* aquaeductum per domum alicujus, Pandect. VI, 2, 11: *van daar misschien Tropisch, doorhalen, hoonen, ten toon stellen, kwaadspreken, bij voorb.* traductos per ora hominum, Liv. *en* Justin., *zie kort hier voor met meer*. 5) *op iets toepassen, bij voorb.* hanc rationem naturae difficile est traducere ad id genus divinationis, Cic. Div. I, 57 in.: *dus ook van woorden, als men ze Tropisch gebruikt, bij voorb.* Graeci ἐφόδια a sumtu viae ad aliarum rerum adparatus traducunt, Gell. XVII, 2 med. 6) *overbrengen uit de eene taal in de andere, bij voorb.* vocabulum Graecum traductum in linguam Romanam, Gell. I, 18: *ook over het gemeen in eene taal overbrengen, in de taal inlijven, bij voorb.* jacere, unde id verbum (jactare) traductum est, Gell., *zie hier na*: adprime crebrius est, cumprime rarius; traductumque ex eo est, quod cumprimis dicebant, pro eo, quod est in primis, Gell. XVII, 2 med. 7) *afleiden, bij voorb. het eene woord van het andere, bij voorb.* unde id verbum traductum est, Gell. II, 6: traductumque ex eo est, quod cumprimis dicebant cet., Gell., *zie terstond hier voor*. Not. 1) Transducere *zegt (volgends de uitgaven te oordeelen)* Caesar *gaarn, (gelyk* transdo). *Anderen liever* traducere. *Doch het eerste schijnt naauwkeuriger.*

TRADUCTĬO *of* TRANSDUCTĬO, onis, f. i. e. actus traducendi, 1) *de overbrenging van de eene plaats naar eene andere, of over eene rivier, berg enz., bij voorb.* captorum, Auson. grat. act. 4: *van daar Tropisch, bij voorb. uit eene adelyke in eene onädelijke familie (zie* Traduco), *bij voorb.* hominis furibundi (i. e. Clodii) ad plebem, Cic. Sext. 7; *want Klodius, een Patriciër, liet zich van een' Plebejer (onädelijken) adopteeren; en ging dus in eene onädelijke familie over*: *van daar* a) *een Tropus, wanneer het eene woord voor het andere staat, en gevolglijk het denkbeeld op een ander woord overgedragen wordt, bij voorb. voor* Metonymia *staat het* Cic. Or. III, 42. b) *voortplanting, schijnt niet voor te komen*: *van daar de voortzetting, voortduuring, bij voorb.* temporis, Cic. Div. I, 56: *of de voortgezette, of ook ontwikkeling van den tijd, d. i. die dingen op hare orde volgen moeten*: *van daar herhaling, bij voorb. van een woord, in eene redenfiguur*, Auct. ad Her. IV, 14: *dus ook met eene veranderde beteekenis*, Quintil. XI, 3 post med. §. 71, *alwaar uit* Ovidius *aangehaald wordt* Cur ego non dicam, Furia, te furiam, *waarop* Quintilianus *zegt* Cornificius hanc traductionem vocat, videlicet alterius intellectus ad alterum. 2) *voorbijvoering*: *van daar beschimping, blamering, prostitueering, bij voorb.* cum dedecore & traductione vitam exigit, Senec. de Ira I, 6: Interrogationes ad traductionem nostram excogitatae, Senec. Ep. 85 in.

TRADUCTOR *of* TRANSDUCTOR, oris, m. *die overvoert of ergens heen brengt, bij voorb. over eene rivier, berg enz., of van de eene plaats naar de andere*: *van daar Tropisch, bij voorb. uit eene adelijke in eene onädelijke familie, bij voorb.* traductor ad plebem, Cic. Att. II, 9, i. e. Pompejus, *die den overgang van Klodius uit zijne patricische familie in eene plebejische bevorderd hadt*: cf. Traduco *en* Traductio.

TRADUCTUS *of* TRANSDUCTUS, a, um, *zie* Traduco.

TRADUX, ŭcis, 1) *overvoerend, bij voorb. over eene rivier, berg enz., of heenvoerend of brengend, bij voorb. van de eene plaats naar de andere, overbrenger, overbrengster, heenbrenger, heenbrengster*; *schijnt niet voor te komen*. 2) *het geen van de eene plaats naar de andere gevoerd of gebracht wordt*: *van daar* Substantive, Masc. (scil. palmes), i. e. *een wijngaardrank, die verder geleid en zoo in verband met den wijnstok voortgeplant wordt*, Varr. R. R. I, 8 med. Colum. IV, 29. V, 7 extr. Plin. H. N. XVII, 23 post med. Tacit. Hist. II, 25: *van daar Tropisch, bij voorb.* traduce materia, Sever. Aetn. 566.

TRAGACANTHA, ae, f. *boksdoorn of Tragantstruik, of eenvouwig tragant, is eene struik of plant, waarvan eene gom, tragant genoemd, vloeit*, Plin. H. N. XIII, 21. XXVI, 14. XXX, 9. *Ook heeft men* tragacanthum (Neutr.), *bij voorb.* Cels. IV, 4 sect. 3. V, 13. Scrib. Larg. 75 *en* 108, *maar welke enkel de gom daarvan schijnt te zijn*.

TRAGEMĂTA, um, n. (τραγήματα) i. q. bellaria, *het geen naauw gegeten en als een nagerecht opgezet wordt, als nooten, dadelen enz.*, Plin. H. N. XIII, 4 extr.

TRAGĬCE, *tragisch, op de wijze van het Treurspel, bij voorb.* res comicas tragice tractare, Cic. Or. III, 8: Hanc enim mortem rhetorice & tragice ornare potuerunt, Cic. Brut. 8: sit aliquid oratione acre, tragice grande, comice exile, Senec. Ep. 100 extr., *zie* Tragicus *en* Tragoedia.

TRAGICOCOMOEDĬA, ae, i. e. *een gemengd Tooneelspel uit een Treur- en Blijspel, tragische Komedie*, Plaut. Amph. 59 *en* 63. *Hoedanig de Komedie* Amphitruo is, *gelijk aldaar gezegd wordt*.

TRAGĬCUS, a, um, 1) *het Treurspel betreffend, daar toe behorend, tregeutsch of tragisch, bij voorb.* poëta, Cic. Opt. G. 1.

Or. 2, *een Treurspeldichter: ook eenvoudig* tragicus. scil. poëta, *bij voorb.* Tragici, Plaut. Pers. IV, 2, 4. Petron. 132; *doch het kan ook zijn, tragisch tooneelspelers* scil. actores: actor. Liv. XXIV, 24, i. e. *Acteur in een Treurspel:* genera scenarum tria, tragicum, comicum, satyricum, Vitruv. V, 8: cothurnus, Horat. Sat. I, 5, 64: ars, *bij voorb.* desaevit in arte tragica, Ibid. Epist. I, 3, 14, i. e. *met vervaardigen van Treurspelen:* carmen, Ibid. Art. 220: Camena, Ibid. 275: Tragicus Orestes, Cic. Pis. 20, i. e. *die in Treurspelen op 't tooneel gevoerd wordt: dus ook* cerva tragica i. e. quae in tragoedia Iphigeniae supposita dicitur, Juvenal. XII, 120: tragicum illud: oderint, dum metuant, Sueton. Calig. 30, scil. dictum: nam spirat tragicum satis, Horat. Ep. II, 1, 166. 2) *tragisch, d. i. zoo als het in de Tragedie of het Treurspel plagt te zijn: van daar* a) *tragisch, d. i. verheven, zoo als in het Treurspel, bij voorb.* orator, Cic. Brut. 55: Sunt haec tragica atque divina, Cic. Or. II, 56: color, Horat. Art. 236: spirat tragicum satis, Horat., *zie hier voor:* tumor. Gell. II, 23 extr.: Cum posset tragico fortius ore loqui, Martial. VIII, 18, 8. b) *tragisch, d. i. schrikkelijk, wreed, treurig, bij voorb.* scelus, Liv. I, 46: asperitas, Val. Max. V, 8, 1: tragicos si persequar ignes i. e. amores funestos, Ovid. Trist. II, 407: concubitus, Juvenal. II, 29: Erinnyes tragicae, Prop. II, 20, 29, *tragische, d. i. schrikkelijke, of die in Treurspelen plegen voor te komen.*

TRAGOEDĬA, ae, f. *Tragedie of Treurspel, bij voorb.* tragoedias facere, Cic. Senect. 7: tragoediam agere, Cic. Phil. XI, 6: saltare, Sueton. Calig. 57: Musa severae tragoediae, Horat. Od. II, 1, 9: Venit & ingenti violenta tragoedia passu, Ovid. Am. III, 1, 11: Omne genus scripti gravitate tragoedia vincit, Ibid. Trist. II, 381. Not. *Het Treurspel der Ouden was een verheven gedicht: de uitkomst was ook, zoo als bij onze Treurspelen, treurig en akelig: maar er werden alleen verheven personen, als Goden, Koningen, Prinsen, Prinsessen en Helden ingevoerd: tusschen de Tooneelen onderhieldt een choor van sprekende of zingende personen de toekijkers: van daar* 1) *Tropisch, tragedie van verheven grootsche redenen, bij voorb.* istis tragoediis tuis perturbor, Cic. Or. I, 51: tragoedias agere in nugis, Cic. Or. II, 51. 2) *Tropisch, Tragedie, d. i. groot geschreeuw, schouwspel, bij voorb.* quantas tragoedias excitat! Cic. Mil. 7: in parvis litibus has tragoedias movere tale est, quasi personam Herculis & cothurnos aptare infantibus velis, Quintil. VI, 1, 36. Not. Tragoedia *zal van* τράγος *en* ᾠδή i. e. carmen *afkomen; dit geloofden de Ouden, dewijl het Treurspel in 't eerst een enkel gezang of kampgezang (zonder sprekende personen, die eerst laat zijn opgekomen), geweest is, waar voor een bok de prijs was, bij voorb.* Carmine qui tragico vilem certavit ob hircum, Horat. Art. 220.

TRAGOEDUS, i, m. 1) (scil. actor) *een tragisch Tooneelspeler, d. i. Acteur in een Treurspel*, Cic. Or. I, 28. Horat. Epist. II, 2, 129. Quintil. XII, 5. 2) scil. poëta, *een Treurspel-Dichter, bij voorb.* Utiles Tragoedi; alunt & Lyrici, Quintil. I, 8 post init. Not. a) vicus Tragoedus *zekere* vicus *in Rome, in regione* Esquilina, Sext. Ruf. reg. 5: *aldaar zal het standbeeld van* Jupiter Tragoedus *gestaan hebben.* 3) Jupiter Tragoedus, *een standbeeld van* Jupiter, Sueton. Aug. 57, i. e. *in de gedaante van een Tragischen Tooneelspeler, of dewijl het in den* vicus Tragoedus *stondt.*

TRAGŎPAN, anis, *zekere fabelachtige vogel, grooter dan de arend*, Plin. H. N. X, 49. Solin. 30 (43). Mela III, 9.

TRAGŬLA, ae, f. 1) *een soort van schietgeweer of werpspies*, Varr. L. L. IV, 24. Sil. III, 318. Gell. X, 25. Lucil. ap. Fest.: *van daar* femur tragula transiicitur, Caes. B. G. V, 35: tragulam mittere, Ibid. 46: subiicere, Ibid. I, 26: tragulis jaculisque pugnare, Auct. B. Hisp. 32: Scipionis femur tragula confixum, Liv. XXIV, 42: Hannibal adversum femur tragula graviter ictus cecidit, Liv. XXI, 7: cervum sparo tragulave traiicere, Varr. ap. Non. cap. 18 n. 8: ictu tragulae sauciari, Sallust. fragm. ibid.: *van daar Tropisch, bij voorb.* tragulam iniicere in aliquem, Plaut. Epid. V, 2, 25. Pseud. I, 4, 14, i. e. *streeken tegen iemand gebruiken:* tragulam decidere, Plaut. Cas. II, 4, 18, *de streeken of het gevaar ontgaan.* 2) *een soort van visschersnet*, Plin. H. N. XVI, 8 extr.

TRAGUS, i, m. (Τράγος i. e. hircus) 1) *zekere visch*, Ovid. Halieut. 112. Plin. H. N. XXXII, 11 extr. 2) *zeker kruid.* 3) *de boksstank onder den oxel (anders* hircus *genoemd)*, Martial. XI, 23. 7.

TRAHA *en* TRAHĔA, ae, f. *een werktuig zonder raden, dat getrokken wordt, bij voorb. gelijk bij ons slede enz.: daarmede dorschten de Ouden het graan uit*, Colum. II, 21. Not. traha *staat* Colum. loc. cit.: trahea, Virg. Georg. I, 164. *Beide zijn waarschijnlijk* Adjectiva, *te weten* traheus *en* Contract. trahus, a, um, *het geen getrokken wordt: van daar* trahea *of* traha, scil. res *of* vehes.

TRAHAX, acis, *geern aan zich trekkende*, Plaut. Pers. III, 3, 6.

TRAHĔA, *zie* Traha.

TRAHO, xi, ctum, 3. *trekken, het geschiede, waarmede het wille, met hevigheid of niet, bij voorb.* magnes ferrum ad se trahit, Cic. Div. I, 39: haematites trahit in se argentum, Plin. H. N. XXXVI, 20 post med.: aliquem ad terram, Petron. 89: Cupido captum Iovem coelo traxit, Senec. in Octav. 810: Charybdis naves ad litora trahit, Sallust. fragm. ap. Serv. ad Virg. Aen. III, 425: vaper trahit aëra secum, Lucret. III, 234: Scylla naves in saxa trahens, Virg. Aen. III, 425: traxi mecum scil. id (gubernaculum), Ib. VI, 351: aquam e puteis, Cic. Nat. D. II, 9: *dus ook* tractus, a, um: *van daar misschien* tractum, a) *een trek wol, d. i. een kluwen of klomp*, Tibull. I, 7, 86 (I, 6, 80): lanea tracta, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 247, *zie boven* Tractum. *Ook wegtrekken, nederwaards trekken, bij voorb.* lunam scil. de coelo, Ovid. Met. VII, 207: *of aan zich trekken, bij voorb.* limum arenamque & saxa ingentia fluctus trahunt, Sallust. Jug. 78 (80): *ook na zich trekken, ten gevolge hebben, bij voorb.* turbam prosequentium, Liv. XLV, 2: exercitum gravem spoliis, Liv. XXX, 9. b) *misschien een klompjen deeg, of een soort van klein gebak, bij voorb.* Cato R. R. 76. Apic. II, 1, *een pannekoek of poffertjen; doch dit is slechts gissing:* Plin. H. N. XVIII, 11 ante med. *Van daar* 1) *sleepen, waarvoor ook somtijds trekken gezegd wordt, bij voorb. den mantel sleepen enz., bij voorb.* amiculum, Plaut. Cist. I, 1, 117: vestem, Horat. Art. 215: sarcinas, Senec. Ep. 44 extr.: catenae tractae, Virg. Aen. VI, 558: *dus ook vee menschen, sleepen, trekken, bij voorb.* traheretur catenis, Caes. B. G. I, 53: aliquem pedibus, Cic. ad Div. VII, 32: *ook wegsleepen, bij voorb.* tracti de medio, Liv. XXVIII, 29: trahebatur virgo a templo, Virg. Aen. II, 403: *ook rondsleepen, bij voorb.* corpus tractum & laceratum, Cic. Phil. XI, 2: *ook sleepen, bij voorb. zijn ligchaam van moedigheid, de lenden enz., bij voorb.* corpus fessum, Liv. I, 25: genua aegra, Virg. Aen. V, 468: latenque trahens inglorius alvum, Ibid. Georg. IV, 94: *ook met zich sleepen, d. i. achter zich aan of bij zich laten gaan, bij voorb.* exercitum, Liv., *zie hier voor: van daar* se cum aliquo *zich met iemand sleepen, d. i. met hem omgaan, bij voorb.* mecum illum una traho, Plaut. Trin. I, 2, 166. 2) *samen trekken, bij voorb.* vultus, Ovid. Am. II, 2, 33, i. e. *het gezicht trekken, rimpels maken, zuur zien:* Ignis trahit coria, Lucret. VI, 967: in manibus nervi trahier, Ibid. 1188. 3) *van een trekken: van daar verdoen, verbrassen, bij voorb.* pecuniam, Sallust. Cat. 20 (21). 4) *aan of in zich trekken, bij voorb.* auras ore, Ovid. Met. II, 230: animam, Liv. III, 6. Plin. H. N. XI, 3, i. e. *asemen:* odorem naribus, Phaedr. III, 1, 4: navigium trahit aquam (scil. per rimas), Senec. de ira II, 10 extr.: *van daar* a) *drinken, bij voorb.* amnem, Ovid. Met. XV, 330: merum in auro, Senec. Agam. 878: aquas, Lucan. VII, 812: venena ore, Ibid. IX, 934: pocula fauce, Horat. Epod. XIV, 3. b) *aan zich trekken, tot zich nemen, aannemen, bij voorb.* colorem, Ovid. Met. II, 306: faciem virilem, Ibid. I, 412, *manlijke gedaante aannemen:* ruborem, Ibid. III, 48, i. e. *rood worden: dus ook* pallorem, Colum. XII, 41: rubiginem, Plin. H. N. XXXIV, 9: situm, Ibid. XII, 13: vitium, Ibid. XXXII, 10: contagia, Ovid. Trist. V, 13, 3: humorem, Colum. XII, 15: saporem, Ibid. 50 extr.: odorem, Plin. H. N. XIV, 21: *van daar bekomen, bij voorb.* calorem, Ovid. Met. XI, 305: cognomen, Cic. Phil. III, 6: molestiam ex pernicie, Cic. ad Div. IV, 3: vinum maturitatem trahit, Colum. I, 6 post med.: odorem, Plin., *zie hier voor:* situm, rubiginem, Plin.: humorem, Colum., *zie hier voor:* nomen e causis, Plin. H. N. XV, 14 post med.: famam a censu, Juvenal. XI, 23: spolia de hostibus, Cic. Balb. 23: praedam ex agris hostium, Liv. XXV, 14 extr.: stipendia patrum, Justin. XII, 4: *dus ook* fratrem traheret, Liv. XXXIX, 32 extr., i. e. *dat hij zijnen broeder tot* Consul *gemaakt kreeg.* c) *nemen, bij voorb.* decumas, Cic. Verr. III, 98: praedam ex agris, Liv. XXV, 14 extr.: *dus ook* totum, Liv. VI, 40 extr., *het geheel aan zich trekken, nemen:* trahere in exemplum, Ovid. Met. VIII, 245, *ten voorbeeld nemen, navolgen. Wij zeggen ook, trekken voor nemen, bij voorb. voordeel trekken, renten trekken enz.: van daar* trahere rapere, Sallust. Jug. 41 (45): *of* rapere trahere, Ibid. Cat. 11. Plaut. Trin. II, 2, 12, i. e. *rooven, plunderen; nemen, waar iet te nemen valt; doch het kan ook zijn, aan zich trekken.* 5) *van ergens heen trekken, afleiden, bij voorb.* originem ab aliquo, Plin. H. N. V, 24. VI, 28 post med.: suspiciones e victu, Cic. Invent. II, 9: *van daar* tractus, a, um, *afkomstig, ontsprongen, afstammende, bij voorb.* venae a corde tractae, Cic. Nat. D. II, 55: a natura tractum, Cic. Invent. II, 54: sermo ab ipso initio tractus, Cic. Brut. 6

in.: animos hominum quadam ex parte extrinſecus eſſe tractos & hauſtos, Cic. Div. I, 32: conſuetudo tracta ab eo tempore, Plin. H. N. XXX, 1 extr.: nomine inde tracto, Ibid. XV, 29: eſt quibusdam malis ſanguineus color ex mori inſitu tractus. Ibid. 14 extr. 6) *trekken, d. i. lenig maken: van daar* tractus, a, um, *in eene voortgaande, bij voorb.* genus orationis, Cic. Or. II, 15: *dus ook* tracta & fluens oratio, Cic. Or. 20, i. e. *niet rauw, vloeiend, niet ſtootende of afgebroken: ook ſtaat* oratio membratim tracta, Cic. Or. 67 poſt init. Ed. Erneſt. *Maar anderen lezen* tractata, *dat mijns achtens beter past, zie* Tracto. 7) *iets in de lengte trekken, bij voorb. wasch, een graft enz.: van daar iets maken, dat lang of gerekt is, bij voorb.* arcum trahere, Cic. Arat. 78, *maken:* verba, Sil. VIII, 79, *ſpreken:* moram trahere, Ovid. Met. IX, 766, i. e. *talmen of vertoeving veroorzaken ſcil. der bruiloft, die vertragen: van daar* a) *ſpinnen, bij voorb.* lanam, Varr. ap. Non. cap. 15 n. 1. Lucret. IV, 377. Juvenal. II, 54: *dus ook* vellera digitis, Ovid. Met. XIV, 265: *dus ook* penſa, Ibid. Her. III, 75: *dus ook* purpuras, Horat. Od. II, 18, 8. b) *Tropisch, in de lengte trekken, uitſtellen, ſleepende houden, bij voorb.* tempus, Cic. Att. X, 8. Salluſt. Jug. 27 (29): bellum tertium annum, Liv. V, 10: bellum trahi, Salluſt. Jug. 23 (25): delectum, Liv. XXII, 2: pugnam, Liv. XXV, 15: res lentius ſpe trahebatur, Liv. XXX, 16: aliquid in longius, Quintil. I, 10 extr.: comitia, Cic. Mil. 9: regi tracta quies i. e. ſomnus, Stat. Theb. II, 146: conſilium, Cic. Att. XVI, 2 med.: rem in ſerum. Liv. XXXII, 35: vix ſpiritum trahit in lucem, Senec. Ep. 101: Jugurtha trahere omnia, Salluſt. Jug. 36 (40): *ook* aliquem, i. e. *uitſtellen, ophouden, bij voorb.* aliquem ſermone, quousque cet., Val. Max. IV, 4 in.: legati querentes, trahi ſe a Caeſare, Sueton. Tiber. 31: inteſtinorum laevitas interdum aegros trahit, interdum praecipitat, Celſ. IV, 16: *dus ook* aegri tracti, *bij voorb.* aegros medici diu tractos non expedierunt, Celſ. III, 9 extr.: *van daar duuren, bij voorb.* decem annos traxit dominatio, Flor. IV, 2 §. 13: alvus varia poteſt paulo diutius trahere, Celſ. II, 6 poſt med., *tenzij men hier* morbum *of* aegrum *verſtaan wil. Van daar verder doorbrengen, bij voorb.* noctem ſermone, Virg. Aen. I, 748 (752): vitam in tenebris luctuque, Ibid. II, 92: vitam luxu, Phaedr. IV, 4, 37: vitam aſperam in ſylvis, Ibid. III, 7, 12: vitam quoquo modo, Plin. H. N. XXVIII, 1: ſic animum tempusque traho, Ovid. Triſt. V, 7, 65: Sola domi luctu ſenium tractura relinquor, Claudian. Proſerp. III, 259: quietem, i. e. *ſlapen*, Prop. I, 14, 9. Stat. Theb. II, 146: ſomnos per ſuſpiria, Ovid. Am. II, 19, 55: laborem trahere i. e. *verrichten, doen*, Virg. Georg. III, 97: otium, Tacit. Hiſt. IV, 70: tractae per pocula noctes, Martial. XI, 105: ſenectam, Ovid. Met. VII, 2. *Ook zonder* Accuſativus, *doorbrengen, volharden, blijven, bij voorb.* ſi quis in eo morbo diutius traxit, Celſ. II, 8 poſt med. 8) *iets in overweging trekken, overleggen, overdenken, bij voorb.* belli atque pacis rationes, Salluſt. Jug. 97 (102): *dus ook* trahere cum animo ſuo, Ibid. 93 in. (98): *dus ook* ſeſe quisque praeda locupletem rediturum, alia hujuscemodi animis trahebant, Ibid. 84 (86). 9) *iets wegtrekken, afvoeren, hervoortbrengen, bij voorb. van de artzenij, bij voorb.* elleborum bilem pituitasque trahit, Plin. H. N. XXV, 5 poſt med.: *dus ook* cruditates, pituitas bilemque, Ibid. XXXII, 9 poſt init.: pituitas trahit, Ibid. XXI, 23: menſes, Ibid. 19 poſt med.: malagmata, quae materiam trahunt, Celſ. IV, 7: ſanguinem jumento de cervice, Veget. de re veter. III, 43: *ook van andere dingen, voort of uittrekken, bij voorb.* tela haerentia viſcere, Ovid. Met. VI, 290: ferrum e corpore, Ibid. Faſt. V, 399: gladium de viſceribus, Martial. I, 14: tractum de corpore telum, Ovid. Met. V, 95: tractum a vulnere ferrum, Ibid. II, 606. 10) *toe trekken of toe brengen, bij voorb.* traherent cum ſera crepuſcula noctem, Ovid. Met. I, 219. 11) *trekken of ergens heen trekken, Tropisch, bij voorb.* aliquem in ſuam ſententiam, Liv. V, 25: civitatem ad regem, Liv. XLII, 44: quo fata trahunt retrahuntque, ſequamur, Virg. Aen. V, 709: multa alia in diverſa trahunt, Liv. XXXVIII, 56, i. e. *er anders van ſchrijven:* ut alius in aliam partem mente atque animo traheretur, Caeſ. B. G. I, 21: haec diſputationibus huc & illuc trahuntur, Cic. Acad. IV, 26, i. e. *men trekt het daar en daar heen, d. i. disputeert dus en ook anders:* trahere rem ad Poenos, Liv. XXIII, 8. XXIV, 2, i. e. *den Karthageren gunſtig zijn, hun genegen zijn, of zich aan hun willen overgeven:* quo traxit fortuna temere facinus, Liv. II, 12, i. e. *heen gewend, heen gericht:* captae Nolae decus ad conſulem trahunt, Liv. IX, 28, i. e. *ſchrijven de eere daarvan aan den Conſul toe:* trahere aliquem in eandem calamitatem, Cic. Manil. 7: *bijzonder* (a) *ergens heen trekken, d. i. duiden, uitleggen, bij voorb.* in religionem trahebant, Liv. V, 23: omnia non bene conſulta in virtutem trahebantur, Salluſt. Jug. 92 (97): cuncta in deterius trahere, Tacit. Ann. I, 61: fortuita ad culpam, Ibid. IV, 64: ornatum ducis in ſuperbiam, Ibid. Hiſt. II, 20: cur abſtinuerit ſpectaculo, varie trahebant, alii taedio coetus, quidam triſtitia ingenii, Ib. Ann. I, 76: idque ad clementiam Caeſar trahebat, Ibid. XII, 52: pars melior ſenatus ad meliora reſponſa trahebat, Liv. VIII, 21, *voor* trahebat reſponſa (legatorum) ad meliora *voor* ad melius, in melius, *duidden het antwoord zachter; doch, het zou ook kunnen zijn, ſpoorden de Senatoren aan tot een zachter antwoord (beſcheid) jegens de afgevaardigden.* (b) *trekken, opſporen, opwekken, bij voorb.* trahimur omnes ſtudio laudis, Cic. Arch. 5: ad cupiditatem imperii, Nep. Milt. 8: aliquem ad defectionem, Liv. XXV, 16: aliquem in arcanos ſermones, Liv. XLII, 17: in diſceptationem, Liv. IV, 49: invitatio benigna & hilaritas in vinum traxit, Liv. XL, 7: ad meliora reſponſa (ſenatus), Liv., *zie hier voor:* quo fata trahunt cet., Virg., *zie hier voor:* trahit ſua quemque voluptas, Virg. Ecl. II, 65. 12) *wegtrekken, Tropisch, of aftrekken, verwijderen, bij voorb.* ea res nos longe ab incepto traheret, Salluſt. Cat. 7: *van daar wegnemen, of aan zich nemen, bij voorb.* partem doloris — trahebat publica clades, Liv. XXV, 36. 13) *nemen of inrichten, bij voorb.* conſilium (*beſluit*) ex re aliqua, Salluſt. Jug. 98 (103). 14) *voortbrengen, bij voorb.* pituitas, bilem, menſes, Plin.: materiam, Celſ., *zie boven:* ſuſpiria, Ovid. Met. II, 752, i. e. *zuchten:* vocem a pectore imo, Virg. Aen. I, 371 (375): ſpiritum extremum, Phaedr. I, 21, 4, i. e. *den laatſten adem halen: van daar* a) *uitſpreken, zeggen, bij voorb.* verba, Sil. VIII, 79: ut voce traham pura cet., Perſ. V, 28. b) *veroorzaken, maken, verwekken, bij voorb.* moram, Ovid. *zie boven:* rugam, Juvenal. XIV, 325: tumorem, Ovid. Met. XIII, 840. c) *ſortem* trahere laborem, Virg. Aen. I, 508 (512), i. e. *loten, verloten, door het lot verdeelen.* 15) *verbreiden, verdeelen, bij voorb.* laborem ſorte, Virg., *zie hier voor. Ver.* trahere per poenam i. e. punire. Juv. V, 786, *alwaar* traxe *voor* traxiſſe *ſtaat.*

TRAIECTICIUS *of* TRAIECTITIUS, a, um, *het geen overgevoerd of gezet wordt, bij voorb. over zee, bij voorb.* pecunia, Pandect. XXII, 2 leg. 1 *en* 4. XLIV, 7, 23. Paul. Sentent. 11 tit. 14.

TRAIECTIO *of* TRANSIECTIO, onis, f. *het overzetten over eene plaats, overvaart, bij voorb. over zee, bij voorb.* honeſtior exiſtimatur trajectio, ſcil. maris, Cic. Att. VIII, 15: *van daar overgang, bij voorb.* incendiorum, Vitruv. II, 9 extr., i. e. *van den eenen hoop tot den anderen:* ſtellae, Cic. Div. II, 6: *dus ook* trajectiones ſtellarum, Cic. Div. I, 1, *is een verheveling of luchtverſchijnſel, wanneer eene ſtar verſchiet, of in de lucht ſchijnt te vliegen enz.: van daar* 1) verborum, Cic. Or. 69, i. e. *verplaatzing der woorden: dus ook* trajectione tardus, Quintil. VIII, 2 med. §. 14. 2) *overdrijving, bij voorb.* veritatis, Cic. Or. III, 53, i. e. *overdrijving der waarheid, grootſpraak, Hyperbole: dus ook* ſuperlatio veritatis & trajectio, Quintil. IX, 2 poſt init.

TRAIECTITIUS, *zie* Trajecticius.

TRAIECTO, are, i. q. trajicio, *bij voorb.* acu, *met de naald doorſteken*, Celſ. VII, 14 med.

TRAIECTURA, ae, f. 1) *het overzetten enz.* 2) *uitſteking, bij voorb.* mutulorum, Vitruv. IV, 7 ante med.

TRAIECTUS *of* TRANSIECTUS, us, m. 1) *het overzetten, overvaren, overvaart, bij voorb.* breviſſimus in Britanniam, Caeſ. B. G. IV, 21: quo ex portu commodiſſimum in Britanniam trajectum eſſe cognoverat, Ibid. V, 2: ex quo promontorio in adverſa ora ad Macas trajectus diſtat L. M. paſſ., Plin. H. N. VI, 23 ante med.: tempeſtate in trajectu bis conflictatus, Sueton. Aug. 17: ne itinere aut transjectu excluderetur, Caeſ. B. C. II, 20: in trajectu Albulae ſubmerſus, Liv. I, 3: Inde eſt in proxima Euboeae maſ trajectus, Liv. XXXV, 51 in., i. e. *men vaart daar over enz.* 2) *overvaart, d. i. plaats, waar men overvaart, bij voorb.* mitti auxilia ad trajectum, Hirt. Alex. 56: *ook kan men uit het voorgaande hier toe brengen* Caeſ. B. G. IV, 21. Liv. XXXV, 51.

TRAIECTUS *of* TRANSIECTUS, a, um, *zie* Trajicio.

TRAIICIO *en* TRANSIICIO, ieci, iectum, 3. 1) *maken, dat een perſoon of zaak van de eene plaats naar de andere komt, het zij door werpen, dragen, gieten enz.: van daar* 1) *heen over of over werpen, of ergens heen werpen, bij voorb.* Neque ullum telum transjiciebatur, Caeſ. B. C. III, 10: alio trajice tela tua, Prop. II, 12, 18: antennas de nave in navem, Liv. XXX, 10: quocunque oculos trajecimus, Lucret. IV, 525: membra per ardentes ſtipulae flammas, Ovid. Faſt. IV, 781: ſemper foeni flammantis acervos trajicit pedes, Prop. IV, 4, 78: trajicit poſitus equo alterno, Prop. IV, 2, 36, *alwaar men den Dativus moet aanmerken, voor* equum: *verders* vexillum trans vallum hoſtium trajecit, Liv. XXV, 14 in.: *dus ook* ſignum trans vallum, Liv. XLI, 4. *Ook ſtaat* murum trajicere jaculo *uit den werpen*

ſpies

spies over den muur werpen, Cic. Fin. IV, 9 med., *alwaar* jaculum *of* jacula *gemakkelijker zou zijn, doch zie op het einde: ook iet ergens heen trekken, er over trekken van de eene plaats naar de andere trekken, of voeren, bij voorb.* per cujus domum trajectus erat aquaeductus, Pandect. IX, 2, 29: cymba trajecto rudente vehat, Ovid. Am. III, 6, 4, i. e. *een touw, dat van den eenen oever tot den anderen getrokken is:* trajectus per aurem surculus, Plin. H. N. XXV, 5 post med.: trajecto in fune columbam suspendit, Virg. Aen. V, 488, i. e. *geslingerd om de de diss.* 2) *overgieten of schudden, bij voorb. uit het eene vat in het ander, bij voorb.* quod est levissimum, ut trajiciant in alia vasa, Varr. R. R. I, 64: Cerussam terere in mortario, deinde in cacabum trajicere, Scrib. Larg. 45. 3) *over brengen, of zenden of zetten, het geschiede te land of te water, bij voorb.* pecora in saltus, Justin. VIII, 5: pecuniam in provinciam, Pandect. XLVIII, 13, 9: annulum in manum, Petron. 74: sues aliquo, Varr. R. R. II, 4 med.: membra super acervum celeri pede, Ovid. Fast. IV, 782, i. e. *er over springen:* antennas de nave in navem, Liv. XXX, 10: *ook Tropisch, bij voorb.* aliquid ex invidia in te trajicere, Cic. in Caecil. 14: arbitrium litis in omnes, Ovid. Met. XII, 628: *van daar* scil. se, i. e. *komen, bij voorb.* trajecturum id incendium velut ex continentibus tectis in alteram tam propinquam coloniam, Liv. XXXI, 48: ad nos trajecturum malum, Liv. VII, 30, *zie het volgende: bij zonder te water, of over eenen berg enz., overzetten, bij voorb. over eene rivier enz.*, Caesar equitum partem fluvium transjicit, Caes. B. C. I, 83: Athenas partem fortunarum suarum trajecit, Nep. Att. 2: legiones in Siciliam, Liv. XXII, 21: copias trans flumen, Liv. II, 11. XXI, 26: *dus ook* se trajicere *zich overzetten, d. i. overvaren of overzetten (zich), bij voorb.* si Isaram se trajecerint, Brut. in Cic. Epist. ad Div. XI, 13 extr.: *dus ook* se Alpes trajecerit, Ibid. 9. *Zo men zegt ook menigmaal* trajicere *zonder* se, *overzetten (zoo als wij), d. i. overvaren, overgaan, bij voorb.* classe Aegimurum, Liv. XXX, 24: in Africam trajiciendum, Liv. XXIX, 22: ne classis ex Africa trajiceret, Liv. XXX, 2: ad insulam trajecit, Liv. XXXVII, 13: ex Hispania in Mauritaniam, Liv. XXIX, 30: in Euboeam, Liv. XL, 4: ipse scapha trajecit, Justin. II, 13. *Ook met den Accusativus van het water, rivier, berg, of andere plaats, wanneer men het ook in 't gemeen overal passeeren vertalen kan, bij voorb.* Cum ratibus Trebiam trajicerem, Liv. XXI, 56: Tiberim clypeo, Claud. de VI consul. Honor. 486: si flumina morarentur, nando trajiciens, Sueton. Caes. 57: roseis Aurora quadrigis jam medium aetherio cursu trajecerat axem, Virg. Aen. VI, 536. *Ook met den Ablativus van het water, waar op men vaart, bij voorb.* mari, fluvio cet., *ter zee, op de rivier enz., bij voorb.* freto in Italia trajecit, Liv. XXII, 31 med.: Aegaeo mari trajecit, Liv. XXXVII, 14 in. Not. *Dewijl men zegt* trajicere aliquem, *bij voorb.* exercitum: *van daar* trajectus homo i. e. *die overgezet is, die overgevaren of overgegaan is, bij voorb.* Marius trajectus in Africam, Cic. Quir. Red. 8: consul in continentem trajectus, Liv. XXXII, 6: in Boeotiam trajecti, Ibid. 17: legiones trajectae, Liv. XXXVII, 2: omnibus ferme suis trans Rhodanum trajectis, Liv. XXI, 26: exercitus Pado trajectus, Liv. XXI, 56. *En dewijl men zegt* trajice earnem cet.: *van daar* amnis trajectus, Ibid. 30. XXXVII, 38. *Ook heet* trajectus *die overgegaan is, Tropisch, bij voorb.* dolore capitis trajecto in cor, Horat. Sat. II, 3, 29: *ook ergens heen verplaatst, gebracht, of vervoerd, bij voorb.* in Galliam trajecti forent, Tacit. Ann. XII, 39: militavit in leg. IX annis IX, trajectus in praetorium Coh. V, Inscript. ap. Gruter. p. 523 n. 6. II) *maken, dat iet door iet doorgaat, doorstoten, doorsteken, doorwerpen, doorschieten, doorbooren, doortrekken, doorhalen, bij voorb.* Comius lancea femur ejus transjicit, Hirt. B. G. VIII, 48: femur tragula transjicitur, Caes. B. G. V, 35, i. e. *doorschieten: dus ook* vinum transjicit, Caes. B. G. V, 44: pectus ferro, Liv. XLI, 11: tempora ferro, Virg. Aen. IX, 634: cf. X, 400: aliquem sagitta, Ovid. Met. VI, 244: aliquem venabulo, Liv. XXV, 9: aliquid acu, Cels. VII, 8 *en* 9: *dus ook* coronas vinculi, Liv. XXXVIII, 29: Atque ita se transjecit (Cato), Auct. B. Afric. 88, i. e. *doorstak zich: dus ook* se uno ictu, Sueton. Oth. 11. Senec. Benef. III, 23. *Dus ook, doortrekken, doorhalen, bij voorb.* in caveis crebrae perticae trajectae sint, Varr. R. R. III, 9 ante med.: trajectus per aurem surculus, Plin. H. N. XXV, 5 post med.: radix trajecta in auro, Ib. XXVI, 27 post med.: per cujus domum trajectus erat aquaeductus, Pandect. IX, 2, 29. *Ook doortrekken, doordringen, binnendringen, bij voorb.* pars magna equitum mediam trajecit aciem, Liv. XLIII, 7. Not. Transjicio *zegt* Caesar *gaarne: ook* Senec. Benef. III, 23. *Anderen* Trajicio, *zie* Trado. Not.

TRALATICIUS *of* TRALATITIUS, *zie* Translaticius.

TRALĀTUS *of* TRANSLĀTUS, a, um, *zie* Transfero.

TRALŎQUOR *of* TRANSLŎQUOR, cutus sum, 3. *uitspreken, bij voorb.* impuritias tuas traloqui nemo potest, Plaut. Pers. III, 3, 7. *Meer komt het niet voor.*

TRALUCEO, *zie* Transluceo.

TRAMA, ae, f. (*waarschijnlijk van* Tramēus, a, um, scil. pars telae *van* trameo *of* transmeo) i. q. subtemen, *de inslag in een webbe*, Serv. ad Virg. Aen. III, 483; *doch* Seneca *onderscheidt het* Ep. 90 ante med. *van* subtemen, *alwaar hij zegt:* quemadmodum tela — stamen extendat, quemadmodum subtemen insertum, quod duritiam utrimque comprimentis tramae remolliat, spatha coire cet., *alwaar het dus of* i. q. stamen *of* i. q. tela, *of ook de draaden van het weefzel schijnt te zijn: dus ook van eene spinnewebbe*, pexitas telae et — ipsa per se tenax ratio tramae, Plin. H. N. XI, 24: cf. Varr. L. L. IV, 23, *alwaar staat:* trama, quod tranat frigus id genus vestimenti: *deze plaats is bedorven:* Scaliger *leest* quod trameat frugionis (i. e. phrygionis) vestimentum: *van daar Tropisch, bij voorb.* mihi trama figurae sit reliqua, Pers. VI, 73, *van een dun, mager, persoon:* tramas putridas, Plaut. Rud. V, 2, 37, *beuzelend, d. i. potzen, beuzelingen, bagatellen.*

TRAMĒO, are, *zie* Transmeo.

TRAMES, itis, m. (*van* Trameo *of* Transmeo) *een bijweg, voetpad, pad, bij voorb.* domum ire coepi tramite recta via, Plaut. fragm. ap. Varr. L. L. VI, 3 extr.: egressus est non viis, sed tramitibus, Cic. Phil. XIII, 9: in Apennini tramitibus, Ibid. XII, 11: per tramites occultos, Sallust. Jug. 48 (52): per tramites occulte profugerat, Ibid. Cat. 57 (59): tramite angusto, Justin. XLIV, 4: per compendiosos tramites, Ibid. XXXVIII, 9: transversis tramitibus transgressus, Liv. II, 39: per devios tramites refugiens, Sueton. Aug. 16: clivosus, Virg. Georg. I, 108: *van daar* a) *bij Dichters, in 't gemeen, weg, pad, bij voorb.* facili tramite sistam, Virg. Aen. VI, 676: in tramite sylvae, Ibid. XI, 515: certo de tramite pellit, Horat. Sat. II, 3, 49: ab Umbro tramite, Prop. III, 22 (21), 24: meo tramite, Ibid. III, 13 (12), 44: mollis, Ovid. Fast. III, 13: devius scil. in Orcum, Stat. Theb. II, 48: *dus ook* acclivis, Ovid. Met. X, 53: versus ad astra i. e. Zodiacus, Prop. IV, 1, 108 (103). *Ook weg, d. i. gang, loop, bij voorb.* cito decurrit tramite virgo (i. e. Iris), Virg. Aen. V, 610: qua facit assiduo tramite vulgus iter, Prop. III, 16 (15), 26: *van daar* a) *Tropisch, weg, baan, d. i. aart, methode, bij voorb.* viam monstravit tramite prono, Lucret. VI, 26. b) tramites familiae, Gell. XIII, 19, i. e. *de afdeelingen of liniën van eene familie.* 2) *ook verklaren sommigen het, door, dal, bij bij voorb.* convexo in tramite sylvae, Virg. Aen. XI, 515: *of boschhaantjes, bij voorb.* Prop. III, 13 (12), 44; *doch misschien onnodig: ook zijn deze plaatzen boven aangehaald.*

TRAMĬGRO, *zie* Transmigro.

TRAMITTO, ĕre, *zie* Transmitto.

TRANĀTO *en* TRANSNĀTO, are, *over- of doorzwemmen*, Caes. B. G. I, 53. Plin. H. N. VIII, 22. Tacit. Hist. IV, 66. V, 21, *alwaar overal geen Accusativus van het water er bij staat: verders* e Tigri pisces in lacum transnatant, Plin. H. N. VI, 27 in.: simul e mole — Bructerorum cuneus tranatavit, Tacit. Hist. V, 18.

TRĀNO *of* TRANSNO, avi, atum, are, 1) *over- of doorzwemmen, bij voorb.* ad suos, Liv. I, 10: flumen, Liv. XXI, 27. Hirt. Alex. 29. Caes. B. C. I, 48: amnes, Lucret. I, 15: Visurgim, Tacit. Ann. II, 17: flumina tranant, Virg. Georg. III, 270: Pelasgas ut vidit transnare rates, Stat. Achill. I, 451: Lethaeas transnare per undas, Virg. in Culic. 214: *van daar* Passive, *bij voorb.* tranantur aquae, Ovid. Art. II, 182: *van daar* tranatus *of* transnatus, a, um, *bij voorb.* flumen, Frontin. Strateg. I, 7. III, 13. 2) *Tropisch, doorzwemmen, d. i. op dergelijke wijze passeeren, doordringen, doorvliegen, bij voorb. de lucht enz., bij voorb.* nubila, Virg. Aen. IV, 245: auras, Lucret. IV, 178: per auras in Libyen niveis alis, Sil. III, 683: sagitta tranat per auras, Ibid. XIII, 185: *dus ook van gesternten, bij voorb.* ut parvum tranans geminaverit orbem, Cic. Arat. 402: *verders* foramina, Lucret. IV, 605: ingentia spatia (scil. currendo), Sil. XVI, 338: pericula, Ibid. XVII, 370: genere hoc igneo, quod tranat omnia, Cic. Nat. D. II, 9, i. e. *doordringt.*

TRANQUILLE, *gerustelijk, bedaardelijk, bij voorb.* vitam traducere, Cic. Tusc. III, 11 extr.: dicere, Cic. Or. 28 extr.: sed tamen, amabo, tranquille; ne, quod illi dolent, dixeris, Plaut. Cist. I, 1, 112, i. e. *zacht, gelaten, zonder heftigheid:* tranquillius manere, Senec. Ep. 71 med.: tranquillissime senuit, Sueton. Aug. 2.

TRANQUILLĬTAS, atis, f. *rust, stilte, eigenlijk der zee enz., bedaard, stil weder, bij voorb.* prohiciei bono gubernato-

re ac tranquillitate, Cic. Acad. IV, 31: tanta tranquillitas exstitit, Caes. B. G. III, 15: navibus tranquillitates aucupaturi eramus, Cic. Att. VI, 8 post med.: mira serenitas cum tranquillitate oriebatur, Liv. XXVI, 11: *van daar in 't gemeen, rust, stilte, bedaardheid, bij voorb. van geest, leven, bij voorb.* animi, Cic. Off. I, 20 extr.: cf. Cic. Tusc. IV. 5 extr. Senec. de Tranquill. 2: vitae, Cic. Mur. 27: qui locus quietis & tranquillitatis plenissimus fore videbatur, Cic. Or. I, 1: tranquillitatem & otium auxit, Tacit. Agric. 40: ad carminis tranquillitatem, tanquam ad portum, confugerunt, Petron. 118: *ook van de verf, als zij niet troebel is*, Plin. H. N. XXXVII, 10.

TRANQUILLO, are, *bedaard maken, stillen, bij voorb. de zee*, Plin. H. N. II, 103 extr.: *van daar Tropisch, bedaard, stil maken, bedaaren, bij voorb.* animos, Cic. Top. 26: vultum alicujus, Plaut. Capt. I, 2, 21, i. e. *bedaaren, ophelderen:* quid pure tranquillet, Horat. Ep. I, 18, 102, *alwaar het zonder* Accusativus *staat*, scil. animum cet.: *dus ook* rebus tranquillatis, Nep. Att. 4, i. e. *toen de omstandigheden in* Rome *bedaard waren geworden enz.*

TRANQUILLO, Adv. (*is de* Ablat.), *zie* Tranquillus.

TRANQUILLUS, a, um, 1) *bedaard, stil, d. i. niet stormachtig, bij voorb. van de zee, bij voorb.* mare, Cic. Cluent. 49: aqua, Ovid. Pont. II, 7, 8: serenitas, Liv. II, 61: tranquillo mari, Liv. XXIV, 8, i. e. *wanneer de zee stil, bedaard, is:* aequora, Val. Fl. II, 609: coelum, Plin. H. N. II, 79: dies, Ibid. 45, i. e. *stil, niet stormachtig: van daar* Tranquillum, Substantive (*misschien* scil. mare), *de rust, het bedaarde, stille weder, op zee, bij voorb.* tranquillum est, Plaut. Cas. Prol. 26: *dus ook* (*hoewel Tropisch*) aut tranquillum aut procellae in vobis sunt, Liv. XXVIII, 27: *van daar* tranquillo (Ablat.) *bij bedaard weder, bij voorb.* vaaren, Liv. XXIV, 8: *ook* XXXI, 23, *alwaar het achter ook kan zijn, bedaard, zonder geraas, stil, zie n.* 2: *dus ook* tranquillo, ut ajunt, quilibet gubernator est, Senec. Ep. 85 extr., i. e. *bij stil weder, is het geen kunst, stuurman te zijn: dus ook* in tranquillo tempestatem adversam optare, Cic. Off. I, 24, *bij stille zee, bij stil weder: ook* Plural. tranquilla, *bij voorb.* immoti jacent tranquilla pelagi, Senec. Troad. 200: testudines per tranquilla fluitantes, Plin. H. N. IX, 10 in. 2) *Tropisch, bedaard, stil, bij voorb.* adpetitus, Cic. Off. I, 29: vita, Cic. Fin. I, 21: frons, Cic. Tusc. III, 15: animus, Cic. Senect. 20: civitas, Cic. Or. I, 8: in provinciis tranquilliores fuerunt, Liv. XXXVIII, 28: senectus, Horat. Sat. II, 1, 57: pax, Lucan. I, 171: literae tranquillae i. e. nuntiantes omnia tranquilla esse, Cic. Att. XIV, 3: omnia moderata, tranquilla, Plin. Epist. III, 20: cetera videntur esse tranquilla, Cic. Att. VII, 7: facere aliquem ex irato tranquillum, Plaut. Cist. III, 21: seditionem facere tranquillam, Liv. XXXVIII, 25: plebem facere tranquilliorem, Liv. II, 63: canem facere tranquilliorem, Plaut. Poen. V, 4, 66: Isocrates in transferendis verbis tranquillior, Cic. Or. 52 extr.: tempus tranquillissimum, Cic. Pis. 15: res tranquillissima, Terent. And. III, 5, 14: animus tranquillissimus, Cic. Att. VII, 7: locus, Plaut. Epist. III, 4, 8: *van daar* tranquillum, Substantive, *rust, stilte, bij voorb.* seditionem (inter conjuges) in tranquillum conferre, Plaut. Amph. I, 2, 16, i. e. *stillen, de rust weder herstellen:* quod te in tranquillum ex saevis transfert tempestatibus, Lucil. ap. Non. cap. 4 n. 413: qui te in scopulum e tranquillo inferat, Terent. Phorm. IV, 4, 9: rempublicam in tranquillum redigere, Liv. III, 40: ex tranquillo moles discordiarum exorta est, Liv. IV, 43: fluctibus e tantis vitam in tam tranquillo locavit, Lucret. V, 17: Amor omnis in tranquillo est, Terent. Eun. V, 8, 8, i. e. *is nu in een' bedaarden, veiligen, staat: van daar* tranquillo *bedaard, bij voorb.* cetera tribuni tranquillo peregere, Liv. III, 14, i. e. *in rust, stil, in stilte, zonder geraas: dus ook* Liv. XXXI, 23, tranquillo Chalcidem pervectus; *tenzij het heet, bij stil weder, zie n.* 1. Not. Tranquilla (Accus. Plur.), Adverbialiter, *bij voorb.* tranquilla tuens nec fronte timendus, Val. Flacc. I, 38, i. e. *bedaard of helder uitziende, een bedaard helder gezicht hebbende.*

TRANS, Praepos., 1) *aan gene zijde, over, bij voorb.* trans montem Taurum fit auditum, Cic. ad Div. II, 15: trans Tiberim hortos parare, Cic. Att. XII, 19: qui trans Rhenum incolunt, Caes. B. G. I, 1 *en* 5: domino trans ripam inspectante i. e. *toezag*, Cic. Mil. 27: nuntios trans mare mittere, Brut. & Cass. in Cic. Ep. ad Div. XI, 3: aliquid trans mare venum asportare, Plaut. Merc. II, 3, 19: *ook staat het van zijn* Casus *gescheiden, bij voorb.* trans ego tellurem, Ovid. Trist. IV, 9, 23: *van daar Tropisch, bij voorb.* exigitur poena trans hominem, Quintil. Decl. VI, 10 extr., i. e. *na den dood des menschen.* 2) *over, als het hetzelfde is, als aan gene of de overzijde, bij voorb. over eene rivier gaan enz., bij voorb.* trans Alpes usque transfertur, Cic. Quint. 3: trans mare mittere, asportare, *zie hier voor:* Coelum, non animum mutant, qui trans mare currunt (i. e. navigant), Horat. Epist. I, 11, 27: clavum trans ripam mittere, Ovid. Met. IX, 114: aliquid trans caput jacere, Virg. Ecl. VIII, 102, i. e. *over het hoofd, gevolglijk achter zich.* 3) *achter*, trans caput jacere, Virg., *zie hier voor.* 4) *door; ten minsten zoo staat het in verscheiden* Composita.

TRANSĂBĔO, ii, itum, 4. i. q. transeo. 1) *over heen gaan, er over heen gaan, passeeren, bij voorb.* populos atque aequora longe transabeunt (Harpyiae fugientes), Val. Fl. IV, 511: hunc tellure jacentem currus & Thessalus axis & heros Lemnius — transabiere fuga, Stat. Theb. VI, 510: aper calcata retiola transabiit, Apulej. Met. VIII post init. p. 202, 34 Elm.: *van daar Tropisch, bij voorb.* difficultates (viae), Ibid. med. p. 208, 21 Elm. 2) *doorheen gaan, doorgaan, bij voorb. het lijf, gevolglijk doorbooren, bij voorb.* ensis transabiit costas, Virg. Aen. IX, 431. Stat. Theb. II, 9: volat illa (trabs) mediumque Politen transabit, Stat. Theb. IV, 126: transabiit hunc hasta, Sil. XII, 264.

TRANSACTĬO, onis, f. 1) *voltooijing.* 2) *vergelijk, verdrag*, Pandect. II tit. 15 (*die de* transactionibus *ten opschrift heeft*) leg. 3, 7, 8: transactione facta, Ibid. leg. 14: transactionis fidem rumpere, Ib. leg. 16: transactione composita i. e. facta, Ibid. L, 26, 230. 3) *doorsteking, doorstoting, schijnt niet voortekomen.*

TRANSACTOR, oris, m. 1) *een doorsteker, doorstoter.* 2) *die doorbrengt, bij voorb. zijn leven enz.* 3) *die iet tot stand brengt, bij voorb. door een vergelijk of onderhandeling, bij voorb.* rerum hujusmodi transactor, Cic. Verr. II, 28.

TRANSACTUS, a, um, *zie* Transigo.

TRANSADACTUS, a, um, *zie* Transadigo.

TRANSĂDĬGO, egi, actum, 3. 1) *doorsteken, iet door iet steken, bij voorb.* ensem transadigit costas, Virg. Aen. XII, 508, *stak het zwaard door de enz.:* ingentem gladium per medium pectus ictu fortissimo transadigit, Apulej. Met. IV ver. med. p. 147, 27 Elm.: ferro sub papillam dexteram transadacto, Ibid. VIII ante med. p. 207, 21 Elm. 2) *doorsteken, d. i. iet doorboren, bij voorb.* Horum unus transadigit costas, Virg. Aen. XII, 276: Quatuor hos transadigam ferro, Stat. Theb. V, 127: jaculo Lucam transadigit, Sil. X, 141: ipsam bestiam facili nisu transadigit, Apul. Met. ante med. p. 203, 21 Elmenh.: injecta lancea, duorum (fratrum) alterum per pectus medium transadegit, Ibid. IX post med. p. 234, 37 Elm.

TRANSCENDO *of* **TRANSSCENDO**, di, sum, 3. *overheen klimmen, of stappen, over iet klimmen of stappen, bestijgen, passeeren, er over komen enz., bij voorb.* in Italiam, Liv. XXVIII, 42: in Bithyniam, Justin. XXXVII, 3: in fines suos transcendisse hostes, Ibid. III, 8: limen, Prop. I, 14, 19: flumen, Tacit. Ann. IV, 44: vallum, Lucan. IV, 175: maceriam, Caes. B. G. VII, 70: muros, Liv. XXXVI, 24: valles, i. e. *passeeren*, Caes. B. C. I, 68: fossas, Caes. B. C. III, 46: Caucasum vel Gangem, Cic. Somn. Scip. 6: *van daar* 1) *Tropisch, overheen klimmen, bij voorb.* ad leviora, Quintil. VII, 1 ante med., *scil. in het spreken:* ex minore aetate in majorem, Hygin. ap. Gell. XVI, 6 extr. 2) *overschreiden, overtreden, overtreffen, bij voorb.* ordinem aetatis, naturae, moris Macedonum, Liv. XL, 11: *dus ook* haec (i. e. jus gentium, morem Macedonum cet.), Ibid. 9 fines juris, Lucret. III, 59: prohibita impune transcendere, Tacit. Ann. III, 54: vota transcendi mea, i. e. plus obtinui, quam optabam, Senec. Thyest. 912: aliquem aetate, i. e. *langer leven*, Ibid. Troad. 702: aliquem ingenio, Ib.: facta alicujus transcendere, Sil. III, 609, i. e. *overtreffen:* aetatem primae juventae, Colum. I, 8, 3.

TRANSCENSUS *of* **TRANSSCENSUS**, a, um, *zie* Transcendo.

TRANSCĪDO, di, sum, 3. *zie* Transcindo.

TRANSCINDO *of* **TRANSSCINDO**, idi, issum, 3. *doorhouwen, in stukken houwen, bij voorb.* Transcidi omnes loris, Plaut. Pers. IV, 8, 1; *doch, het kan ook van* transcido *zijn. Meer komt het zeker niet voor.*

TRANSCRĪBO *of* **TRANSSCRIBO**, psi, ptum, 3. 1) *uit het eene boek (geschrift) in het ander schrijven, schriftelijk overdragen, bij voorb.* testamentum in alias tabulas, Cic. Cluent. 14: *van daar* a) *afschrijven, bij voorb.* tabulas publicas, Cic. Nat. D. III, 30: orationes, Auct. ad Herenn. IV, 4: testamentum in alias tabulas, Cic., *zie hier voor:* verba ex libro, Gell. II, 2 extr.: auctorem ad verbum, Plin. H. N. I praef. post med.: *dus ook* Cornelium Celsum, Ibid. XIV, 2 extr. b) *iet op een' ander overschrijven, bij voorb. eene schuldpost, bij voorb.* ut in socios nomina transcriberent, Liv. XXXV, 7: aes alienum hereditarium in se transcribat, Pandect. XVI, 1, 13: *of ook een huis, goed enz., het geen wij overtekenen* noe-

noemen, of schriftelijk toeëigenen, bij voorb. bij verkopen enz., bij voorb. ut fundos eodem pretio mulier viro transcriberet, Pandect. XIX. 5. 12: agri plagam alicui, Ibid. XXXII leg. 39 post med.: *van daar Tropisch*. ego cuiquam posse tuae videor spatium transcribere vitae? Ovid. Met. VII, 173, i. e. *een deel van een leven aan een ander toeleggen?* In te transcribet veterum tormenta virorum i. e. transferet, Ovid. in Ibin 189: sceptra tua transcribi colonis i. e. transferri, Virg. Aen. VII. 422. c) *iemand ergens inschrijven, d. i. inschrijven, dat hij ergens toe behoort, ergens heen verplaatsen, bij voorb.* transcribunt urbi matres, Virg. Aen. V. 750: *dus ook* turmas equitum in funditorum alas transcripsit, Val. Max. II. 7, 9: *dus ook* qui pedites fuerant in funditorum auxilia transcriberentur. Ibid. II, 7, 15: *van daar Tropisch, bij voorb.* te in viros philosophia transcripserit, Senec. Ep. 4, i. e. *opgenomen heeft:* in quod malum transcribor, Senec. Thyest. 13. 2) *kopiëeren, afschrijven, bij voorb. eene schilderij kopiëeren, bij voorb.* transcribentium sors varia, Plin. H. N. XXV, 2.

TRANSCRIPTUS *of* TRANSSCRIPTUS, a, um, *zie* Transcribo.

TRANSCURRO, cucurri *of* curri, cursum, 3. 1) *van de eene plaats naar de andere lopen of vaaren, ergens heen lopen of vaaren, bij voorb.* ad forum, Terent. Eun. IV, 6, 25: in altera castra, Liv. XXV, 39: ad aliquem cito, Plaut. Mil. II, 6, 43: ad vos transcurrito domum, Ib. 45: transcurso in arcem opus est, i. e. transcurrendum est, Terent. Hec. III, 4, 17: praeter oculos, Ovid., *zie hier na:* praeter ora populi transcucurrit, Plin. H. N. II, 26 post med. Edit. Harduin: limite recto puppis & aequali transcurrat carbasus aura, Val. Fl. IV, 615: per spatium, Lucret., *zie hier na: van daar Tropisch, bij voorb.* in dissimilem rem, Auct. ad Herenn. IV, 34, i. e. *overgaan* (*bij de* Tropi): in prolem transcurrit gratia patrum, Claudian. de Stilich. II, 51: ad melius poterit transcurrere quondam i. e. ad meliorem victum transire, Horat. Sat. II, 2, 82: *van daar over of door iets lopen of vaaren, zeilen, passeeren, bij voorb.* visus coelum transcurrere nimbus, Virg. Aen. IX, 111: Campaniam, Sueton. Calig. 24: *dus ook* Hellespontum transcurrisse, Nep. Eum. 3, *volgends sommige Edd.; doch andere* Edd., *bij voorb.* Staver., Bos. *hebben*, transisse: reliquas trunci partes humor transcurrit, Colum. III, 10 in.: luna transcurrit radios solis, Ibid. II, 10, 10: metas, Claudian. de III consul. Honor. 208. Petron. 136: per spatium, Lucret. IV, 193: per geminum transcurrit tempus arundo, Sil. XII, 414: *van daar Tropisch*, cursum suum transcurrere, Cic. Brut. 81, i. e. *hunne loopbaan doorlopen, snel volëinden: van daar iets met woorden snel of kortlijk doorlopen, kortlijk doorgaan, bij voorb.* partem operis transcurrerunt, Quintil. IX, 3 prope fin. §. 89: narrationem, Senec. Controv. I, 2 post med.: insignes raptim transcurram, Plin. H. N. XXXIV, 8: *ook lezende, bij voorb.* scripta lectione secura, Quintil. X, 5, 8: lectio libera est, nec actionis impetu transcurrit, Ibid. X, 1, 19. 2) *voorbij lopen, of vaaren, of zeilen, bij voorb.* remos transcurrentes (scil. Massilienses) detergere contendebant, Caes. B. C. I, 58: aprum transcurrere praeter oculos regis jussit, Ovid. Met. XIV, 359: fax praeter oculos populi meridiano tempore transcurrit, Plin. H. N. II, 26 post med.: *van daar ook* Passive, *bij voorb.* transcursa porticu, Apul. Met. IX in. p. 217, 15 Elm.: parva haec transcursa, Ibid. Flor. 1 in. p. 520, 19: *van daar Tropisch*, tempus transcurrit, Gell. V. 20, i. e. *verloopt:* aestatem transcurrere, Plin. Ep. VII, 2: *ook Tropisch, voorbij gaan (met stilzwijgen), bij voorb.* sciens transcurram subtdes nimium divisiones, Quintil. IV, 2 in.

TRANSCURSUS, us, m. 1) *het loopen, vliegen, vaaren, van de eene plaats naar de andere, het doorlopen, doorvliegen, doorvaren, bij voorb.* avibus per aëra transcursus est, Senec. Quaest. Nat. II, 7. 2) *het voorbijlopen, voorbijvaren, bij voorb.* fulguris, Suet. Aug. 90: *van daar Tropisch, kortheid in het spreken, als men iet slechts kortlijk aanhaalt, korte voordragt, bij voorb.* quanto transcursu omnia dicenda sint, Vellej. II, 55: illud etiam in hoc transcursu dicendum est, Ibid. 99: quis in hoc transcursu tam arctati operis exprimere audeat? Ibid. 86: in transcursu i. e. *in 't voorbijgaan, gevolglijk kortlijk, bij voorb. iet aanroeren*, Plin. H. N. XVIII, 13: *dus ook* breviter atque in transcursu, Ibid. III, 5 post init.

TRANSCURSUS, a, um, *zie* Transcurro.

TRANSDITUS *of* TRADITUS, a, um, *zie* Trado.

TRANSDO, *zie* Trado.

TRANSDUCO, *zie* Traduco.

TRANSENNA, ae, f. *wat dit betekent, is moeilijk te zeggen: misschien* 1) *strik of strop, bij voorb. om vogels te vangen:* ab transenna tardus lumbricum petit, Plaut. Bacch. IV, 6, 22: *van daar Tropisch, bij voorb.* hominem in transennam ducam dolis, Plaut. Pers. IV, 3, 11: In aetate hominum plurimae fiunt transennae, ubi decipiuntur dolis, Plaut. Rud. IV, 7, 10: *doch het kan ook zijn, een net, zie n. 2. Een strik kan het ook zijn*, Sallust. fragm. p. 961 Ed. Cort., sedenti transenna demissum Victoriae simulacrum cum machinato strepitu tonitruum coronam capiti (Metelli) imponebat, i. e. *door een strik, strop: anderen verklaren het, touw, koord, bij voorb.* Servius, *die deze plaats aanhaalt* ad Virg. Aen. V, 488, *bij slot is het hetzelfde: het touw heeft toch strikken gehad.* Nonius cap. 2 n. 859, *waar deze plaats aangehaald wordt, verklaart het door venster* (fenestra); *misschien traliënvenster. Maar* Macrobius Sat. II, 9 *leest* sedenti in transenna demissum ect., *wanneer* in transenna *tot* sedenti *zou kunnen behoren; dan zou* transenna *een traliënvenster zijn.* 2) *a! wat eene gedaante van traliën heeft: van daar* a) *een traliën venster, bij voorb.* Sallust. fragm., *zie hier voor: van daar* quasi per transennam praetereuntes strictim adspeximus, Cic. Or. I, 35, i. e. *als 't ware, door een traliënvenster (zoo als, bij voorb. in een koopmans winkel) zien, gevolglijk slechts oppervlakkig. Doch sommigen houden deze woorden voor onëecht.* b) *een net, garen, bij voorb. om vogels te vangen, bij voorb.* Plaut., *zie n.* 1. 3) *een zeel, touw, koord, bij voorb.* transenna demissum, Sallust, *zie n.* 1 *en* 2.

TRANSËO, ivi *en* ii, itum, 4. (Anom.) *van de eene plaats naar de andere gaan, overheen gaan, of ergens heen gaan, bij voorb.* ad uxorem, Terent. Phorm. IV, 5, 61: ad forum, Ibid. V, 7, 28: per media castra, Sallust. Jug. 107 (115): e suis finibus in Helvetiorum fines, Caes. B. G. I, 28; ipsum ad te transire jussi, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 7. *Ook zonder Præpositie, bij voorb.* amicam transibo meam, Plaut. Stich. III, 1, 33. *Verders*, ad aliquem, Nep. Dat. 6, *als overloper: dus ook* Caes. B. C. I, 60. III, 60: *dus ook* ad adversarios, Cic. Verr. I, 15: *en* Absolute, *bij voorb.* nec transire aperte ausus, Liv. I, 27, scil. *met het leger. Verders, ook van levenloze dingen, bij voorb.* voces transeunt per rimas, Ovid. Met. IV, 70: caseum per cribrum fac transeat, Cato R. R. 76: ficus ad nos ex aliis transire gentibus, Plin. H. N. XV, 18: Mosa in Oceanum transit. Caes. B. G. IV, 10: Odor transit in vestes, Plin. H. N. XII, 3: morbus in eum transire dicitur, Plin. H. N. XXX, 5 extr., i. e. *gaat over, steekt hem aan: dus ook* morbum transire, Ibid. 7 post med.: *dus ook* transire vim morbi, Ibid. *op het einde: dus ook* id pingue transire in animal, Ib. XXIX, 9 prope fin. *Ook Tropisch, bij voorb.* a) in alicujus sententiam, Liv. XXXIV, 34: ad partitionem transeamus, Cic. Invent. I, 21: jus ad aliquem transeat, Quintil. V, 10, 116: *verders* transeatur ad aliam concionem, Liv. XLV, 37: res ad aliquem transit, Quintil. V, 10, 116: ante, quam transeatur ad alia genera, Plin. H. N. XVII, 10 post med.: *van daar* transire in alia omnia, *daartegen stemmen*, Hirt. B. G. VIII, 53: *dus ook* transierant illuc, ut ratio esset habenda, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 13, i. e. *hadden daar heen gestemd: dus zegt men ook* in sententiam alcujus discedere *of* ire: consuetis precibus transit in iram, Ovid. Met. VIII, 106: transitum est ad cet., Cic. Caecin. II, 14. b) *overgaan, d. i. veränderd, verwisseld worden, zekere gedaante of gesteldheid aannemen, bij voorb.* aqua mulsa in vinum transit, Plin. H. N. XXII, 24: ille in humum saxumque transit, Ovid. Met. XI, 643: mox in amaritudinem transit, *wordt bitter*, Plin. H. N. XXV, 9: et cum confecere conchylia, transire melius in Tyrium putant, Ibid. IX, 41: oculi hyaenae in mille colores transeunt subinde, Ibid. XI, 37 sect. 55: consuetis precibus violentiam transit in iram, Ovid. Met. VIII, 106. c) *aansteken (van ziekten); bij voorb.* morbus in eum transire dicitur, Plin. H. N., *zie hier voor. Van daar* 1) *over iet gaan, passeeren, voorbijgaan, bij voorb. een berg, rivier, of iet anders enz., bij voorb.* Euphratem, Cic. Fin. III. 22: mare, Cic. Or. 42: Rhenum, Caes. B. G. I, 31: Alpes, Nep. Hann. 3: montem, Plin. H. N. VIII, 58: viam, *over den weg (straat) gaan*, Ibid.: vim flammae, Nep. Alcib. 10: campos pedibus, Lucret. IV, 461: saltum Pyrenaeum, Nep. Hannib. 3: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* tota transiit serpentem, Virg. Aen. V, 273: annulus transit medium articulum (digiti), Quintil. XI, 3, 142. *En wegens dezen* Accusativus *zegt men* Passive, flumen transitur, *bij voorb.* Rhodanus transitur, Caes. B. G. I, 6: in flumine transeundo, Ibid. II, 10: flumen erat transeundum, Hirt. B. G. VIII, 27: locus esset transeundus, Hirt. Alex. 36: transitis eorum finibus, Justin. XXXVIII, 4: pontem transitum relinquere, Liv. II, 10: Alpes transitae, Liv. XXI, 43: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* transire conantes, Caes. B. G. II, 10: qui transierant, Ibid.: *van daar* in transeundo, Varr. L. L. IX, 1 extr.: *van daar* (a) *over iet heen gaan met woorden, d. i. alleen aanroeren, bij voorb.* in animo est leviter transire unamquamque rem, Cic. Rosc. Am. 32; *doch, het kan ook heeten, doorgaan.* (b) *overgaan, bij*

bij voorb. filentio, Cic. Att. II, 19 post med. Quintil. II, 3 in., i. e. met stilzwijgen overgaan; doch het kan ook heeten, voorbijgaan, zie n. 3: dus ook Neronem transeo, Plin. Ep. V, 3 med.: transeo illos, Quintil. XII, 1, 22: lacrymas alicujus, Stat. Sylv. V praefat.: transita figna i. e. intacta, non memorata, Manil. II, 368; bij flot is het hetzelfde: ook overgaan, in het lezen, d. i. overslaan, niet lezen, bij voorb. multa transi, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 11 extr.: dus ook alii tranfeunt quaedam (in legendo), imputantque quod tranfeant; ego nihil praetereo, Plin. Ep. VIII, 21. (c) overschreiden, bij voorb. de maat enz., bij voorb. modum, Cic. Tusc. IV, 17. Cic. Off. I, 29: fines verecundiae, Cic. ad Div. V, 12: fines aequitatis & legis, Cic. Verr. III, 95. (d) over- of doorstaan, bij voorb. ea, quae premant, transiturum, Cic. ad Div. IX, 1: ook over- of doorstaan, gereed worden met iet, afvaardigen, bij voorb. brevi — auditu quamvis magna transibat, Tacit. Hist. II, 59, i. e. groote zaken deedt hij af, vaardigde hij af, met een kort aanhooren, d. i. hoorde ze kortlijk aan, en daarmede was het wel. (e) overtreffen, voorkomen, bij voorb. spes tranfeundi, Quintil. XII, 11 extr.: si non tranfierit, aequabit, Ibid. X, 2 ante med. §. 19: quaecumque per aevum exhibuit monimenta fides, transibit nostra juventus, Lucan. IV, 499: Pompejum transire paras, Ibid. II, 565. (f) doorbrengen, bij voorb. vitam, Sallust. Cat. 1: annum quiete & otio, Tacit. Agric. 6: hyemem, Senec. Ep. 90 ante med. (g) op iet gaan, of klimmen, of zich opbeuren, bij voorb. Transit equum cursu, Virg. Aen. XI, 719, i. e. sprong of beurde zich haastig op het paard. (b) overgaan, d. i. niet bemerken, niet waarnemen, niet hooren, voorbij laten gaan, bij voorb. saepe est vehemens sensus in verbo, quod si in media parte sententiae latet, transiri intentione & obscurari circumjacentibus solet, Quintil. IX, 4, 29. 2) passeeren of doorpasseeren, doorgaan, doorreizen, doorvaren, doorvliegen enz., met en zonder den Accusativus, bij voorb. per cribrum, Cato R. R. 76: quantum rerum per unam gulam transiturarum permisceat luxuria, Senec. Ep. 95 ante med.: dus ook enkel gulam, Plin. H. N. XXVII, 9: Formias. Cic. Att. IX, 3: omnia permeet & transeat, Cic. Acad. IV, 37: Tigris (amnis) transit lacum, Plin. H. N. VI, 27 in.: voces tranfeunt per rimas, Ovid. Met. IV, 70: per media castra, Sallust. Jug. 107 (115): en terstond daarop Absolute, incolumes tranfeant (scil. per castra): Helvetii fine maleficio transeant (scil. fines), Caes. B. G. I, 9: vim flammae, Nep. Alcib. 10: totus transibitur orbis, Manil. IV, 398: van daar a) van spijzen en dranken, die na de verteering van den mensch door den natuurlijken weg afgaan, en gevolglijk doorgaan, bij voorb. cibi, qui difficillime transeunt, Varr. R. R. II, 11, i. e. die lang in de maag blijven: vinum tenue per urinam transit, Plin. H. N. XXIII, 1 med.: recto intestino transeunt cibi, Ibid. XI, 37 sect. 79. b) doorsteken, doorbooren, bij voorb. ilia cuspide transit, Sil. X, 253. c) doorloopen iet, of doorgaan, bij voorb. met woorden, bij voorb. leviter rem unamquamque, Cic. Rosc. Am. 32: ook voor doorlezen, bij voorb. libros cursim transeo, Gell. IX, 4 post init. 3) voorbij gaan, voorbij passeeren, bij voorb. pedites transiere, Liv. X, 46 in.: ook seq. Accus., bij voorb. mensas transit, Plaut. Curc. V, 3, 4: van daar Tropisch, (a) van den tijd en dergelijke dingen, d. i. voorbij gaan, of vergaan, voortgaan, verloopen, bij voorb. cum dies legis tranfierit, Cic. Att. VII, 7: transiit aetas quam cito! Tibull. I, 4, 27 (23): si quinquennium tranfierit, Pandect. VII, 1. 37: cum tranfierint mei dies, Senec. Thyest. 908: nox transierat partes duas, Ibid. Troad. 438: quidquid irarum fuit, transierit, Ibid. Thyest. 398: transisse gloriam, Plin. H. N. XIII, 1 post init. (b) iet voorbij gaan of overgaan, bij voorb. met stilzwijgen, bij voorb. silentio, Cic. Att. II, 19. Quintil. II, 3 in.: ook zonder silentio, bij voorb. Neronem, Plin. Epist. V, 3 med.: tranfeo illos, Quintil. XII, 1, 22: lacrymas alicujus, Stat. Sylv. V praef.: transita figna, Manil. II, 486. Ook overgaan in het lezen, d. i. niet mede lezen, Coel. in Cic. Ep. ad Div. en Plin. Ep., zie n. 1, 2 Ook iet niet bemerken, Quintil. IX, 4, 29, zie de plaatzen boven. (c) Hoc me transit, dat weet ik niet, dat ontgaat mij, bij voorb. nil transit amantes, Stat. Theb. II, 335. (d) ook zegt men terra, urbs cet., transit, als men voorbij vaart, bij voorb. tenuis Lemnos, transitque Electris tellus, Val. Fl. II, 431: dus ook transit Halys, Ibid. V, 120.

TRANSĔRO of TRANSSĔRO, ui, tum, 3. 1) doorsteken, bij voorb. ramulum per eum (calicem) tranferito, Cato R. R. 113. 2) voortplanten, wijder planten, bij voorb. trantertos alieno robore ramos, Stat. Sylv. II, 1, 101, i. e. geënt.

TRANSERTUS of TRANSSERTUS, a, um, zie Transero.

TRANSFĔRO (Trafero), transtuli, translatum en tralatum, transferre, 1) van de eene plaats op de andere dragen, overdragen of brengen, of zetten, of bezorgen, ergens heen dragen, of brengen, of bezorgen, bij voorb. Cadum hunc huc transferam, Plaut. Stich. V, 1, 7: mustela catulos suos quotidie transfert i. e. e loco in locum, Plin. H. N. XXIX, 4: trans Peneum castra transferret, Liv. XLII, 60: castra ultra eum locum, Caes. B. C. III, 66, figna, Ibid. I, 74: figna ex statione, Ibid. 60: ad se ornamenta, Cic. Phil. III, 12: bellum in Celtiberiam, Caes. B. G. I, 61: summam imperii a Lacedaemoniis ad Athenienses, Nep. Arist. 2: illinc huc transfertur virgo, Terent. Ad. III, 7, 13: de speculo in speculum transfertur imago, Lucret. IV, 315: se in aedem, Horat. Od. I, 30, 4: Ac sua dilecta cervice monilia transfert i. e. in cervicem dilectam filii, Stat. Achill. I, 329: a cujus altaribus saepe istam impiam dextram ad necem civium transtulisti, Cic. Cat. II, 9: dus ook translatus, a, um, bij voorb. Athenas pecunia omnis translata est, Nep. Arist. 3: oppidum translatum ab Dario ad montem, Plin. H. N. VI, 26: legiones in Syriam translatae, Tacit. Ann. XV, 26. Ook met den Accusativus van het geen, waar over iet gebracht wordt, bij voorb. castra Baetim, voor trans Baetim, Hirt. Alex. 60. dus ook pedes limen, Catull. XL, 166. van daar a) van gewassen, verpoten, bij voorb. semina e terra in terram, Varr. R. R. I, 39: in seminibus transferendis, Colum. III, 9, 7: brassicam, Ibid. XI, 3, 23: vitem in aquosum agrum, Colum. de arb. 1: arbusculas, Ibid. 17 en 20: ook en 't gemeen, verzetten, d. i. in eene andere orde brengen, bij voorb. partem, Quintil. VII praefat.: ook enten, ipfaten, bij voorb. qua ex arbore in quam arborem transferatur, Varr. R. R. I, 40: dus ook Ibid. 41 in.: omnia translata meliora grandioraque fiunt, Plin. H. N. XIX, 12. b) Tropisch, ergens heen brengen, bij voorb. causam in se, Nep. Epam. 8, i. e. schuiven: dus ook crimen in alium, Cic. Sext. 38: culpam in aliquem, Terent. And. II, 3, 5. Cic. Font. 4. c) Tropisch, omdragen, d. i. wenden, stuuren, keeren, richten, bij voorb. bellum a portis nostris ad illorum urbem, Liv. III, 98: sermonem alio, Cic. Or. I, 29: dextram in necem, Cic., zie hier voor: vitium animi ad utilitatem, Quintil. VI, 2 post med. §. 31, i. e. tot nut aanwenden: belli terrorem ad urbem aliquam, Liv. III, 68 extr.: amores alio translatos, Horat. Epod. XV, 23: bellum omne ad se translatum, Caes. B. G. VII, 8: van daar se of animum, zich ergens heen begeven, ergens heen wenden enz., bij voorb. se ad artes, Cic. Brut. 12: se ad album & rubricas, Quintil. XII, 3, 11: animum ad accusandum, Cic. Mur. 22: se in annum proximum, Cic. Mil. 9, i. e. het naastvolgende jaar om het Praetorschap aanhouden. d) verschuiven, bij voorb. causam in proximum annum, Coel in Cic. Ep. ad Div. VIII, 9: dus ook se in annum proximum, Cic. Mil. 9, zie hier voor. e) aanwenden, toepassen op iet, bij voorb. definitio possit in aliam rem transferri, Cic. Acad. IV, 14: transfero in magistratus. Cic. Verr. II, 5: quod ab Ennio positum in una re, transferri in multas potest, Cic. Offic. I, 16: ook aanwenden, besteden, gebruiken tot iet, bij voorb. vitium animi ad utilitatem, Quintil., zie hier voor: stellionis nomen in maledictum, Plin. H. N. XXX, 10 post med., i. e. tot een scheldwoord maken. f) overdragen, bij voorb. in een boek, bij voorb. in tabulas, Cic. Rosc. Com. 3: de tabulis in libros, Cic. Verr. II, 77: de tuo edicto in meum, Cic. ad Div. III, 8 ante med.: libros alicujus in suum, Quintil. XIV, 2, 102: translati versus, Sueton. Ner. 52, i. e. van anderen ontleend, afgeschreven. g) overdragen, in eene andere taal, d. i. overzetten, vertalen, bij voorb. istum locum totidem verbis a Dicaearcho transtuli, Cic. Att. VI, 2 ante med.: dus ook aliquid ad verbum, Quintil. VII, 4 §. 5 en 7, i. e. woordelijk overzetten: dus ook Graecos, Ib. X, 5, 3: dus ook aliquid ex Graeco, Ib. II, 15, 21: dus ook aliquid proxime ex Graeco in Latinum, Ibid. I, 6 post init.: dus ook in linguam latinam, Plin. H. N. XVIII, 3 extr.: dus ook rem transferre, Absolute, Quintil. XII, 10, 34, i. e. overzetten. h) overdragen, een woord in een' anderen samenhang, d. i. het Tropisch gebruiken, bij voorb. verbis, quae transferuntur, Cic. Or. III, 37: cf. Or. 19 extr., en 25. Van daar verba translata of tralata, Cic. Or. 27. Quintil. I, 5 §. 3 en 71, i. e. Tropische woorden: verbum audacius translatum, Quintil. IV, 1, 58: licentius translata, Ibid. VIII, 3, 37. i) translatum exordium, Cic. Invent. I, 18, eigenlijk overdragen, d. i. dat niet recht ter zake past, dat als 't ware, vreemd is, of niet uit de zaak ontleend is, bij voorb. Quintilianus, welke dezelfde verdeling heeft, die in Cicero staat, zegt IV, 1, 71, quod aliunde (i. e. non ex re ipsa), trahitur, translatum (exordium). k) veranderen, verwisselen, bij voorb. aliquid in novam speciem, Ovid. Met. XV, 420: literam in literam, Quintil. I, 6, 22: nomen stellionis in maledictum, Plin. H. N., zie boven: of veranderen, verruilen,

bij voorb. tempora (*bij voorb.* praesens *voor het* futurum cet.), Quintil. IX, 3, 11: vices, Petron. 89 post med., *den pligt verrullen*, scil. *dewijl de eene broeder den andreren helpt, in plaats van zich zelven te helpen:* stellionis nomen in maledictum, Plin., *zie hier voor.* 2) *voorbij dragen of brengen, of voeren, bij voorb.* transferre in triumpho coronas, Liv. XXXVII, 58 in., i. e. *openlijk voorbij brengen of dragen: dus ook* tantundem auri & argenti in eo triumpho translatum, Liv. XXXIX, 42: triumphavit; — arma, tela, signaque aerea & marmorea transtulit, Liv. XXXIV, 52: *dus ook* transtulit in triumpho multa cet., Liv. XLV, 43 in. Ed. Gronov., *alwaar de* Ed. Drakenb. in triumphum *heeft: gelijk als* ducere in triumphum, Liv. XLV, 39, *en* Sueton. Caes. 80 *staat.*

TRANSFIGO, xi, xum, 3. 1) *iets of iemand doorsteken, doorbooren, bij voorb.* scutum, Caes. B. G. V, 43: corpus, Liv. XXI, 8 extr.: corpus hastis, Plaut. Most. II, 1, 11: aliquem aversum ferro i. e. gladio, Nep. Dat. 11: aliquem stricto ferro, Martial. V, 61, 3: aliquem gladio, Liv. II, 46: aliquem lancea, Liv. XXII, 6: sagitta Cupido cor meum transfixit, Plaut. Pers. I, 1, 25: vide, ulmeae catapultae tuum ne transfigant latus, Ibid. 28: *dus ook* transfixus, a, um, *bij voorb.* transfixus hasta, Cic. Fin. II, 30: scuta ictu pilorum transfixa, Caes. B. G. I, 25: ictu per parmam transfixus, Liv. II, 6 extr.: junco transfixus, Plin. H. N. XXII, 23. 2) *ook iets door iets steken, bij voorb.* hastam: *van daar* hasta transfixa, Virg. Aen. XI, 645: transfixo pilo, Lucan. IX, 138.

TRANSFIGURĀTĬO, onis, f. *verandering in eene andere gedaante*, Plin. H. N. VII, 55.

TRANSFĬGŪRO, are, *in gedaante veranderen, bij voorb.* puerum in muliebrem naturam, Suet. Ner. 28: transfigurari in lupum, Plin. H. N. VIII, 22: in scorpiones, Ibid. IX, 31: in pumicem, Ibid. XIII, 25: aedem Castoris in vestibulum, Sueton. Cal. 22: qui corpora prima transfigurat, Stat. Sylv. II, 7, 78, i. e. Ovidius, *die gedaantewisselingen geschreven heeft:* in simiae speciem transfiguratus, Sueton. Ner. 46: ornamentum transfiguratum, Pandect. VII, 4, 10 post med. *Ook in 't gemeen, veranderen, verwisselen, bij voorb.* amygdalae ex dulcibus transfigurentur in amaras, Plin. H. N. XVII, 24 extr. *Ook Tropisch, bij voorb.* intelligo, non emendari me tantum, sed transfigurari, Senec. Ep. 6: nondum sapiens est, nisi in ea, quae didicit, animus ejus transfiguratus est, Ibid. 94 post med.: movere judicum animos & in eum, quem volumus, habitum formare & velut transfigurare, Quintil. VI, 2.

TRANSFIXUS, a, um, *zie* Transfigo.

TRANSFLŪO, xi, xum, 3. *uit of doorvlieten, vloeijen, bij voorb.* sanguinem non transfluere transfossis, Plin. H. N. XI, 38 extr.: vina transfluere, Plin. H. N. XVI, 35: *van daar Tropisch, vervlieten, verlopen, bij voorb.* dies transfluxere, Claudian. Epist. IV, 15.

TRANSFŌDĬO, odi, ossum, 3. *doorsteken, doorbooren, bij voorb.* alicui latus, Liv. XXXIX, 42: aliquem, Justin. I, 9: aquila — transfodiat rostro (agnum), Apul. Flor. 1 post init. p. 341, 8 Elm.: Galli transfodiebantur, Caes. B. G. VII, 82: *dus ook* transfossus, a, um, *bij voorb.* oculus, Tacit. Ann. III, 20: inguen, Val. Fl. VI, 222: cochlea acu transfossa, Plin. H. N. XXX, 4 med.: homo, Ibid. XI, 38 extr.: transfossi ligno, Virg. Aen. IX, 544.

TRANSFORMIS, e, *veranderlijk, in gedaante, zijne gedaante veranderende, bij voorb.* transformis, *van* Proteus, Ovid. Fast. I, 374: transformia corpora habere, Ovid. Met. VIII, 371.

TRANSFORMO, are, *in gedaante veranderen, verwisselen, omvormen, bij voorb.* se in vultus aniles, Virg. Aen. VII, 416: se in miracula rerum, Ibid. Georg. IV, 441, i. e. *in wonderlijke dingen of gedaanten, van* Proteus: gemmas in igneas i. e. stellas, Ovid. Fast. III, 515: cuncta in segetem laticemque meri — transformabantur, Ibid. Met. XIII, 654: Scylla transformata in scopulum, Ibid. XIV, 74: *van daar Tropisch, bij voorb.* animum transformari ad naturam eorum, Quintil. I, 2 extr.

TRANSFŎRO, are, *doorbooren, bij voorb.* gladius & stringit & perforat, Senec. Benef. II, 6 (*zonder* Accusativus).

TRANSFOSSUS, a, um, *zie* Transfodio.

TRANSFRETĀTIO, onis, *overvaring, vaart over de zee, bij voorb.* negant, apud idoneum scriptorem reperiri posse pro transfretatione transgressum, Gell. X, 26.

TRANSFRĒTO, are, *over zee zetten, steken, overvaren, overgaan, bij voorb.* consules transfretaturi, Sueton. Caes. 34: quos transfretasse, Gell. X, 26.

TRANSFŬGA, ae, m. *en* f. *die van den eenen tot den anderen overloopt, een wegloper, overloper, bij voorb.* plebs transfuga ex suis populis, Liv. II, 1: *bijzonder, in den oorlog, overloper, deserteur*, Cic. Div. I, 44 extr. Sallust. Jug. 54 (58). Liv. XXX, 43. Tacit. Germ. 12. Pandect. XLVIII, 8, 3 extr. Plin. Ep. VIII, 14 extr.: *van daar Tropisch, bij voorb.* Horat. Od. III, 16, 23: transfuga mundi, Lucan. VIII, 335, i. e. *die in de wereld rondloopt, en als 't ware, uit de wereld loopt: zoo heet ook de Nijlrivier* transfuga nostri mundi, Claudian. In Eutrop. I, 15: transfuga metalli, i. e. *een, die uit het bergwerk, waar toe hij veroordeeld was, ontvlucht is*, Pandect. XLIX, 15, 12 extr.: tumidae sic transfuga Pisae amnis in externos flammatus amore cet. i. e. Arethusa, Stat. Sylv. I, 2, 203: Paucissimi Quiritium medicinam adtigere, et ipsi statim ad Graecos transfugae, Plin. H. N. XIX, 1 post med., i. e. *schrijven in de Grieksche taal:* Ne fias ista transfuga sorte, vide, Martial. XIV, 131, i. e. *ongetrouw.*

TRANSFŬGĬO, fugi, fugitum, 3. *overlopen, bijzonder tot den vijand overgaan, deserteeren, bij voorb.* multi ad Romanos transfugerunt, Liv. XXXIV, 25: ad hostes, Nep. Dat. 6: *dus ook* ad Thebanos, Ibid. Ages. 6: ad nos, Auct. B. Hisp. 11: *van daar Tropisch, bij voorb.* ab adflicta amicitia transfugere, atque ad florentem devolare, Cic. Quint. 30, *als 't ware deserteeren, d. i. in den loop laten:* Illius oculi atque aures transfugere ad nos, Plaut. Mil. II, 6, 106, i. e. *houden het met ons.*

TRANSFUGĬUM, i, n. *het overlopen, bij voorb. tot den vijand, het deserteeren*, Liv. XXII, 43. Tacit. Hist. II, 34.

TRANSFULGĔO, ere, *doorschijnen, doorglanssen*, Plin. H. N. XXXVII, 7 post med.

TRANSFŪMO, are, *doorrooken, doordampen, bij voorb.* transfumat anhelitus irae, Stat. Theb. VI, 399.

TRANSFUNDO, fudi, fusum, 3. *overgieten, uit het eene vat in het ander gieten, ergens heen gieten of schudden, bij voorb.* aquam in alia vasa, Colum. XII, 12: faecem abiiciunt, idque, quod defluxit, transfundunt, Plin. H. N. XXXIII, 6 post med.: transfunditur cum his, quae in mortario sunt, Scrib. Larg. 122 post med.: sanguis in eam venam transfunditur, Cels. praef. ante med., i. e. *giet of stort zich uit:* transfuso in arterias sanguine, Ibid. post med.: aliquem in urnam, scil. *om te begraven*, Lucan. VIII, 770: onus gremio, Stat. Theb. V, 633: *van daar Tropisch, vergieten, overdragen, of brengen, bij voorb.* omnes meas laudes ad te transfuderim, Cic. ad Div. XIV, 14 med., i. e. *mededeelen, overdragen:* Omnem amorem se in hanc transfudisse, Cic. Phil. II, 31: Non in effigies mutas spiritum divinum transfusum, Tacit. Ann. IV, 52: Iam enim transfusum legatum esse, Pandect. XXXV, 2, 1: lucem, Plin. H. N. XXXVII, 9 post med.: animos hinc & hinc labellis errantes, Petron. 79: cum barbaries in nos transfunderet Arctos i. e. Arctoos populos in nos immitteret, Claudian. de IV consul. Honor. 51: eorum mores in Macedonas transfundo, Curt. VIII, 8 med.

TRANSFŪSĬO, onis, *het overgieten, overschudden, vergieting, bij voorb.* ut vera sit transfusio (scil. sanguinis in arterias), Cels. praefat. post med.: separatur terrenum transfusione, Plin. H. N. XXXIV, 18 med.: *van daar Tropisch, bij voorb.* debiti in aliam obligationem, Pandect. XLVI, 2, 1, i. e. *overdraging.*

TRANSFŪSUS, a, um, *zie* Transfundo.

TRANSGĔRO, gessi, gestum, 3. i. q. transfero, *over of ergens heen dragen, bij voorb.* picae ova transgerunt, Plin. H. N. X, 33 med. Not. *Meer komt het wel niet voor.*

TRANSGRĔDĬOR, essus sum, 3. *over gaan, of ergens heen gaan, bij voorb.* in Europam, Liv. XXXIII, 31 med.: in Corsicam, Liv. XL, 1: per montes, Liv. XL, 53: in Italiam, Ibid.: per saltus in Italiam, Liv. XXXIX, 45: sol transgressus in Virginem, Plin. H. N. XVIII, 18: prata oleaeque in contrarias sedes transgressae, Ibid. II, 83: transgressus ad solis occasum i. e. ad regiones occidentales, Ibid. VII, 26: ultra Rhenum, Vellej. II, 120; *doch de* Ed. Ruhnken. *heeft* ultro; *zoo staat ook* ultro Mosulam transgreditur, Flor. III, 10, 14: transgressos omnes recipit mons, Sallust. fragm. ap. Gell. X, 26: media aestate transgressus (scil. in Britanniam), Tacit. Agric. 18: ad aliquem, Ibid. Hist. IV, 65, i. e. *heenkomen, heengaan: ook met den* Accusativus *der zaak, over welke men gaat, passeeren, bij voorb.* Taurum, Cic. ad Div. III, 8: Padum, Liv. XXIII, 22: flumen, Caes. B. G. II, 19: amnem ponte, Tacit. Ann. XIII, 39: convallem, Auct. B. Afr. 50: Alpes, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 20: Iberum, Liv. LXII, 22: *ook met den* Accusativus *van plaats, stad, volk, bij voorb.* colonias transgredi, i. e. *passeeren*, Tacit. Ann. III, 21 *ook met den* Ablativus, *bij voorb. der rivier, bij voorb.* Rheno transgredi, Ibid. XII, 27: *van daar* quae erant transgrediendae, Auct. B. Afric. 50: *van daar Tropisch, bij voorb.* ab indecoris ad infesta, Tacit. Ann. III, 66: in partes alicujus, Tacit. Hist. IV, 39, *en* Agr. 7, i. e. *overgaan, de partij kiezen:* Augustus transgressus ad deos, Vellej. II, 75:

Nec

Necdum duodevicefimum annum transgreſſus. Vellej. II, 7: *dus ook* femina nonageſimum annum transgreſſa, i. e. *over de 90 jaaren oud*, Val. Max. II, 6, 8: menſuram transgredi, i. e. excedere, Plin. H. N. VII, 49: *ook in het ſpreken, wanneer men iet mede gewaagt, bij voorb.* transgrediamur ad egregium humani animi deflexum, Val. Max. IV, 2 in.: poſſumus & ad illos brevi deverticulo transgredi, quos cet., Ibid. VIII, 1 de damnat. 5, i. e. *ook wij kunnen van hen ſpreken: ook met den* Accuſativus, *bij voorb.* conſtantis amicitiae exempla ſine ulla ejus mentione transgreſſus, i. e. *gewaagd, aangehaald*, Ibid. IV, 7, 2 (extarn.). *Van daar* a) *overgaan (met ſtilzwijgen), bij voorb.* mentionem viri. Vellej. II, 108: aliquid, Apulej. Apolog. poſt med. p. 321, 16 Elm. b) *overtreffen, bij voorb.* Marcellum transgreſſus, Plin. H. N. VII, 25. Not. Transgreſſus, a, um, Paſſive, *bij voorb.* transgreſſo Apennino, Liv. X, 27 in.

TRANSGRESSIO, onis, f. *het overgaan, overgang, bij voorb.* Gallorum, Cic. Piſ. 33: vocabulum transgreſſionis, Gell. X, 26: *van daar* 1) *overſlapping van de gewone orde der woorden, d. i. verzetting van dezelve, bij voorb.* verborum, Cic. Or. III, 54. Quintil. VIII, 6, 66, *en zonder* verborum, Auct. ad Her. IV, 32. Quintil. IX, 3, 91: *dus ook* verbi, Quintil. IX, 6, 2. 2) *overgang in de reden van de eene zaak tot de andere*, Quintil. IV, 1, 78.

TRANSGRESSUS, us, m. *het overgaan, overgang*, Salluſt. ap. Gell. X, 26: cf. Gell. ibid., *welke zegt:* negant apud ſcriptorem idoneum navium transgreſſum reperiri poſſe —: ſed quaero, cur non, ſicut curſus navium recte dici ſolent, ita transgreſſus etiam navibus factus dici poſſit: in transgreſſu amnis, Tacit. Ann. XI, 10.

TRANSGRESSUS, a, um, *zie* Transgredior.

TRANSIECTIO, *zie* Trajectio.

TRANSIECTUS, *zie* Trajectus.

TRANSIGO, egi, actum, 3. 1) *doorſteken, doorſtooten, op eene dubbele wijze*, a) *doorſteken, doorſtooten, d. i. iet door iet doorſteken of doorſtooten, bij voorb.* enſem per pectora, Sil. XIII, 376: ferrum per ambos pedes, Senec. Oedip. 857. b) *doorſteken of doorſtooten, d. i. iemand of iet met iet doorſteken, doorſtooten, of doorbooren, bij voorb.* pectus gladio, Phaedr. III, 10, 27: ſe gladio, Tacit. Ann. XIV, 57: librat jaculum & verſantem in vulnere ſeſe transigit, Sil. V, 579: transegit juvenem cuſpis Sidonia, Ibid. 474: viſcera transigit enſis, Lucan. IV, 545: Oebalus laevum per luminis orbem transigitur, Val. Fl. VI, 246: transactus cuſpide, Lucan. IX, 829: transacta tempora, Ibid. 824. 2) *doorbrengen, bij voorb.* vitam transegere, Salluſt. Cat. 2: adoleſcentiam, Suet. Tib. 15: placidas noctes ſine ſuſpirio, Senec. Ep. 90 prope fin.: tempus per oſtentationem, Tacit. Agric. 18: natalem ſilentio, Sueton. Claud. 12: *dus ook* transactus, a, um, i. e. elapſus, *bij voorb.* annus, Nep. Them. 9: aetas, Tacit. Agric. 18: nox, Sueton. Cal. 59: tempus, Ibid. Tiber. 11 extr. 3) *verhandelen, d. i. verkopen, bij voorb.* ubi eſt facultas transigendi, Pallad. in Novemb. 13 extr. 4) *eindigen, ten einde of tot ſtand brengen, afdoen, is ungemeen menigvuldig, bij voorb.* fabulam, Plaut. Pſeud. I, 5, 151: negotium, Cic. ad Div. XIII, 14: plerâque per ſe, Liv. XXXIV, 18 extr.: rem, Liv. XXXVIII, 25: *dus ook* de praetoribus transacta res, Liv. XXXII, 28: reliqua cum Beſtia ſecreta transegit, Salluſt. Jug. 29 (31): aliquid per aliquem, Cic. Roſc. Am. 51: unumquodque transigere, expedire, Cic. in Caecil. 14: bellum duplici proelio, Suet. Aug. 13: intus transigetur, ſi quid eſt quod reſtet, Terent. And. V, 6, 17. *Ook met* cum, *gelijk bij ons, een einde maken met iet, bij voorb.* cum expeditionibus, Tacit. Agr. 34 extr., *voor* expeditiones: *dus ook* transactus, a, um, *bij voorb.* res, Cic. Tuſc. IV, 25, *en* Liv., *zie hier voor:* annus, tempus, aetas, nox, *zie boven:* ſcelere transacto. Apul. Met. VIII ante med. p. 203, 30 Elm., i. e. *geſchied, volbracht:* partes, Cic. Or. II, 4: *van daar iet door een vergelijk tot ſtand brengen, afdoen, afſpreken, tot ſtand komen met eene b:twiſte zaak, bij voorb.* cum reo, Cic. Verr. II, 52: quod erat vix HS. XL millium, transigunt ſeſtert. ducentis millibus, Ibid. I, 54: inter ſe transigat, Terent. Hec. III, 5, 61: cum privatis, Cic. Att. IV, 16 extr.: Cum Appio transacta re, Liv. IV, 36: transactum negotium, Pandect. II, 15, 17: quae transacta ſunt, Ibid. XXXVIII, 17, 1 extr.: transactum, *een vergelijk*, Ibid. II, 15, 2.

TRANSIICIO, *zie* Trajicio.

TRANSILIO *of* TRANSSILIO, ivi *en* ii *of* ui, (ultum) 4. *overſpringen, bij voorb.* transilivit ad nos, Plaut. Truc. II, 1, 38: in altiorem navem, Liv. XXX, 25: *ook met den* Accuſativus *van het geen, waar men over heen ſpringt, bij voorb.* muros transiluiſſe, Liv. I, 7: transilui flammas, Ovid. Faſt. IV, 727: mugilum velocitas retia tranſilit, Plin. H. N. IX, 8 extr.: quaternos equos, Flor. III, 3 ante med., i. e. *van het een op het ander: ook voor ſnel over gaan, of ergens heen gaan, bij voorb.* per Thraciam, Flor. III, 5, 25: amnem, Ibid. III, 3, 12: *ook enkel over heen gaan, bij voorb.* ad nos tranſilit, Auct. B. Hiſp 19, i. e. *is overgegaan: van daar* 1) *Tropiſch, over heen gaan of lopen of komen, bij voorb.* rates tranſiliunt vada, Horat. Od. I, 3, 24, i. e. *ſpringen er over, misſchiens als 't ware, uit moedwil, tenzij het enkel is, overheen gaan, gelijk hier voor:* per tantum terrae, tot aquas vix credere poſſim indicium ſtudii tranſiluiſſe mei, Ovid. Pont. I, 5, 76: amnem, Flor., *zie hier voor:* ad nos, Auct. B. Hiſp., *zie hier voor:* ad ornamenta ea etiam ſervitute liberati tranſiliant, i. e. adcedant, ea conſequantur, Plin. H. N. XXXIII, 2: onyx in gemmam tranſilit ex lapide Caramaniae i. e. nomen onychis tranſit ad gemmam ſignificandam. Ibid. XXXVII, 6 extr.: eadem aetas ad Theſſalum tranſilivit, Plin. H. N. XXIX, 1 ante med., i. e. *als 't ware overgegaan, als tot zijne ſekte.* 2) *overſpringen, Tropiſch, d. i. overgaan, overwippen, voorbij laten, bij voorb.* rem pulcherrimam, Cic. Phil. II, 33: ante pedes poſita, Cic. Or. III, 40: non tranſilivi (oratione) Principis noſtri conſulatum, Plin. Paneg. 66: quid eſt, quod cujusquam praedicatio vel tranſiliri vel praetervehi debeat? Ibid. 56: Proxima pars vitae tranſilienda meae i. e. mittenda, ſilentio praetereunda, Ovid. Pont. I, 2, 146. 3) *overſchreden, bij voorb.* munera Liberi, Horat. Od. I, 18, 7, i. e. *geene maat houden: dus ook* lineas, Cic. Parad. III, 1. 4) *doorſpringen, bij voorb.* amnem, Flor., *zie boven: van daar, doorreizen, doorſpoeden, of door heen ſpoeden, lopen enz., bij voorb.* per Thraciam, Flor., *zie boven.*

TRANSILIS, e, *overheen ſpringende of gaande, bij voorb.* palmes, Plin. H. N. XVII, 23 poſt med., i. e. *die zoo lang is, dat hij tot den naasten boom ſpringt of gaat, gevolglijk een nieuwe ſpruit worden kan.*

TRANSITIO, onis, f. i. q. tranſitus, 1) *het overheengaan, overgang, bij voorb.* in aliud ſignum, Vitruv. IX, 4 med.: ad plebem, Cic. Brut. 16, i. e. *van den patricíſchen ſtand in den plebejiſchen: van daar* tranſitio, ſcil. imaginum (*waardoor de Goden, volgends het gevoelen van Epikurus gezien en erkend worden*), Cic. Nat. D. I, 18 extr., 37 extr., *is de overgang of beſtendige toevloed van beelden.* Not. *Doch het kan ook zijn voorbijgang: te weten, God zag men door den voorbijgang van zijn beeld; in 't gemeen is het een duister gevoelen: dus ook* tranſitio viſionum, Ibid. 30 in. *Van daar* a) *de overgang tot den vijand, bij voorb.* ſociorum, Liv. XXVIII, 15: Medorum, Juſtin. I, 5: ad hoſtem, Liv. XXVIII, 16: exercitus tranſitionibus imminutus, Liv. XXVII, 20: per colloquia vocare ad tranſitionem, Liv. XXV, 15. b) *overgang der ziekte, d. i. beſmetting*, Ovid. Remed. 616. c) *overgang in de reden*, Auct. ad Her. IV, 26 in.: tranſitionibus nullis uti, Ibid. I, 9. d) *overgang, d. i. verandering van het* Nomen *of* Verbum *door declineeren en conjugeeren, bij voorb.* et in obliquis caſibus tranſitio erit in aliquam formulam, qua abſumta, reliqua facilius poſſunt videri verba, unde ſint declinata, Varr. L. L. VIII, 59. 2) *het vooroverga*an, *voorbijgaan, bij voorb.* natura deorum tranſitione cernatur, Cic., *zie* n. 1.

TRANSITO, are, i. q. tranſeo, 1) *overheengaan;* 2) *doorgaan, doorpaſſeeren, bij voorb.* ſed Julia lege tranſitum, Cic. Att. V, 21 ante med., ſcil. provinciam. *Hier zal het het misſchien niet voorkomen.*

TRANSITORIUS, a, um, *doorgangbaar, d. i. waar door of waar over men gaan kan, bij voorb.* forum, Eutrop. VII, 15 (23); *het heet ook* pervium, *de K.* Domitianus *heeft hem begonnen*, Eutrop. loc. cit., *en K.* Nerva *voltooid*, P. Vict. de Caeſar. 12; *hij was in de vierde* Regio, P. Vict. de region. urb. Rom.: *verders* domus, Suet. Ner. 31.

TRANSITUS, us, m. i. q. tranſitio, 1) *het overheengaan, overgang, bij voorb. over eene gragt, rivier, gebergte, of eenige andere plaats, bij voorb.* foſſae, Cic. Tuſc. V, 20: flumine impeditum tranſitum, Hirt. B. G. VI, 6: proclia, quae ad vada tranſitusque fiebant paludis, Hirt. B. G. VIII, 13: inde in montes octo dierum tranſitus, Plin. H. N. VI, 28 med.: qua in Graeciam breviſſimus tranſitus, Ib. III, 11: Cum tranſitu Hasdrubalis Hiſpaniae levatae viderentur, Liv. XXVIII, 1: tranſitum inde in Indiam fecit, Juſtin. XV, 4: tranſitum claudere, Liv. XXVII, 46, *of* prohibere, Juſtin. XXIX, 4, *of* arcere, Tacit. Ann. XV, 10: aliquem tranſitu arcere, Ibid. Hiſt. IV, 19, *of* prohibere, Juſtin. I, 8: tranſitum Alpium parans, Tacit. Hiſt. I, 70: Apennini, Ibid. III, 59: *van daar Tropiſch*, a pueritia in adoleſcentiam, Quintil. XI, 3 ante med. §. 28: *van daar* a) *de overgang tot den vijand, bij voorb.* ad Vitellium, Tacit. Hiſt. I, 76. b) *de overgang in de ſchilderkunst, te weten van ſchaduw tot licht, bij voorb.* colorum, Plin. H. N. XXXV, 5: *dus ook* tranſitus ſcil. colorum, Ovid. Met. VI, 66: velut tranſitus

colo-

coloris, Plin. H. N. XXXVII, 2 ante med. c) *de overgang in de reden, te weten, van het eene ftuk tot het ander, bij voorb.* non quia tranfitus ipfe fit fchema, Quintil. IX, 2 poft med. §. 61: venufti tranfitus fiunt, Ibid.: hinc erit ad alia tranfitus, Ibid. V, 6: quoniam in Armeniam tranfitum fecimus, Juftin. XLII, 2: *dus ook* verfuum, i. e. *van den eenen regel tot den anderen, (in het lezen)*, Quintil. X, 7, 11. d) *overgang, d. i. verändering, verwisfeling, bij voorb.* mutationes et in alias figuras tranfitus, Plin. H. N. XI, 35: *dus ook der toonen in het Muzyk, bij voorb.* qui cum in cithara quinque conftituerunt fonos, — Inferunt alios, ut pauci illi tranfitus multos gradus habeant, Quintil. XII, 10 poft med. §. 68: *dus ook de verändering der* Verba *en* Nomina *naar derzelver perfoons-uitgangen, en* Cafus, *d. i. Conjugatie en Declinatie, bij voorb.* ab his (verbis meo, neo, veho) diffimilia fiunt tranfitu meas, neas, vehis, Varr. L. L. VIII, 62: fic focer, macer, quod in tranfitu fiat ab altero trifyllabum foceri, ab altero bifyllabum macri, Ibid. 52: fimilitudo, quae eft in tranfitibus de cafu in cafum, Ibid. IX, 3 poft med.: cf. Tranfitio. e) *overgang in eene andere familie*, Gell. XV, 19, tranfitus in alienam familiam. 2) *doorgang, bij voorb.* dare alicui tranfitum per agros urbesque, Liv. XXI, 20: datus eft verbis ad amicas tranfitus aures, Ovid. Met. IV, 77: acetum fcillicicum tranfitum auditus aperit, Plin. H. N. XXIII, 2: aqua mulfa lenit tranfitum fpiritus, i. e. *luchtpijp*, Ibid. XXII, 24 ante med.: *van daar* in tranfitu urbem capere, Tacit. Ann. XII, 13. 3) *het voorbij- of voorövergaan: van daar* capta in tranfitu urbs, Tacit. Ann. XII, 13. i. e. *in 't voorbijgaan: doch, het kan ook zijn, in den doormarsch (door het land): van daar Tropisch,* in tranfitu *in 't voorbijgaan, als 't ware, bij voorb.* quae libro quinto leviter in tranfitu attigeram, Quintil. VII, 3 poft med.: nec in tranfitu tractanda, Ibid. VI, 2.

TRANSĪTUS, a, um, *zie* Tranfeo.

TRANSIŪGO, are, *misfchien onder 't juk brengen, bij voorb.* Athos mons Xerxe perfoffus transiugatusque eft, Mela II, 2 extr.

TRANSIUNGO, nxi, nctum, 3. *bij voorb.* mulam, Pandect. XXI, 1, 38 extr., i. e. *anders fpannen, dan te voren, bij voorb. aan de linkerhand, daar zij te voren rechts ging.*

TRANSLABOR, lapfus fum, 3. *voorbij flippen, bij voorb.* Padum translapfa volatu, Claudian. in Eutrop. I, 376.

TRANSLATICIE of TRANSLATITIE, of TRALATICIE of TRALATITIE, *ligtheen, nalatig, bij voorb.* aliquid exfequi, Pandect. XXXVII, 14, 1: munere adcufandi fungi, Ibid. XLVIII, 16, 1 ante med.: fed nec illud translaticie omittendum eft, Ib. XXXVI, 1, 55 poft med. *Sommigen lezen* translative, *maar zonder grond.*

TRANSLATICĪUS of TRALATICĪUS, a, um, 1) *eigenlijk, het geen overgedragen is: van daar alles, wat zedert meer jaaren van den eenen tot den anderen overgedragen is: gevolglijk door de gewoonte overgebracht, gewoonlijk, bij voorb.* edictum, Cic. Att. V, 21 poft med. Gell. III, 18 extr., i. e. *het gewone of overgebrachte Edict der Landvoogden, dat elke Landvoogd in zijne Provintie voor zich vindt, en het meestal behieldt, behalven dat hij fomtijds weinige bijvoegzels maakte: dus ook* edictum vetus translaticiumque, Cic. Verr. I, 44 extr.: *dus ook* jus, Suet. Aug. 10. *Van daar* 2) *in 't gemeen, gewoonlijk, gemeen, bij voorb.* poftulationes, Suet. Ner. 7: officia, Plin. Epift. IX, 27: efferre aliquem funere translaticio, Phaedr. V, 7, 24: propinatio, Petron. 113: humanitas, Ib. 114: verba, non translaticia, fed cujusdam nativae dulcedinis, Gell. IX, 9, i. e. *niet gemeen: dus ook* tralaticium eft, Cic. ad Div. III, 8 ante med., i. e. *is iet gewoon, d. i. niet zonderbaar of nieuw: of ook, ftaat in het Edict* (in edicto tralaticio, *waarvan vooräf gefproken is*), *gevolglijk behoort het tot n. 1: dus ook* nofti enim haec tralaticia, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 5, i. e. *het gewoone, gewone dingen.* Not. *Somtijds kan men het ook vertalen, gemeen, niet zonderling:* animalium (quaedam alicubi) non nafci translaticium (eft), Plin. H. N. X, 29 in.: tralaticium in Aegypto eft, et octavo menfe gigni, Ibid. VII, 5.

TRANSLATĪO (Tralatio), ōnis, f. *de overheendraging of brenging of bezorging eener zaak op eene andere plaats, bij voorb.* domicilii, Suet. 9: pecuniarum a juftis dominis ad alienos, Cic. Offic. I, 14: criminis, Cic. Verr. IV, 42, *fchuiving of afkeering der befchuldiging op eenen anderen: van daar* 1) *de verplanting van gewasfen, bij voorb.* feraciffimi palmites translationem reformidant, Colum. III, 10: plantas ex feminario transferre in aliud —, licet translatione folia latiora fieri fpondeant, Plin. H. N. XVII, 1. 2) *irënting, bij voorb.* in aliis translationibus videndum, ut, quod transferatur, habeat gemmam, Varr. R. R. I, 41 in. 3) *afwijzing*, a) *van den Richter, van den befchuldiger, van plaats enz., het geen anders* Exceptio *heet; zoo is het* Cic. Inv. I, 8 med. II, 19 in., *alwaar ftaat* actio translationis indigere videtur, *en deze regeling heet* conftitutio translativa, Cic. Invent. I, 8 med. II, 19 in.: *dus ook* quaeftiones translativae, Quintil. III, 6, 51. b) *van misdaad of befchuldiging, bij voorb.* criminis, Cic. Verr. II, 42. 4) *van den Tropus, bij voorb.* verecunda translatio, Cic. Or. III, 41: translationes audaciores, Ibid. 38: deformis, Quintil. VIII, 6, 15: translatione, quae μεταφορὰ graece dicitur, Ibid. §. 4. 5) *overzetting, vertaling, bij voorb.* magis propria translatio, Quintil. I, 4 (6). 6) *overzetting of verplaatzing der letteren, anders* metathefis *genoemd*, Diomed. 2: *of der woorden, bij voorb.* verborum, Quintil. VII, 9 9. 7) *verändering, verruiling, bij voorb.* temporum, Ibid. IX, 2, 41.

TRANSLATITIE, TRANSLATITIUS, *zie* Translaticie, Translaticius.

TRANSLATIVUS, a, um, i. e. *ontleenend, bij voorb.* conftitutio, Cic., quaeftio, Quintil., *zie boven* Translatio n. 3: μετάληψις, quam translativam — vocamus, Quintil. III, 6, 45, *zie de plaats in* Transfumtivus.

TRANSLATOR, oris, m. *die iet overdraagt: van daar* translator quaefturae (*voor* pecuniae publicae), Cic. Verr. V, 38 extr., *heet* Verres, *omdat hij, als* Quaeftor, *de openbaare gelden, in naam van* Carbo, *en gevolglijk der* Mariaanfche *partij* (alieno nomine *ftaat* Cic. Verr. I, 4 med.) *ontvangen, onderfchept, en aan* Sylla *toegebracht had.*

TRANSLATUS of TRALATUS, us, m. *het voorbij dragen of voorbij brengen: zoo leest* Gronovius Senec. Tranq. 1 med., diligentius quam in tralatu veftita cet., *en zoo heeft ook zijne Uitgave voor* diligentius intra privatum larem veftita: *ook ftaat* Valer. Max. II, 4, 6, Translatum antea Poeniceis indutum tunicis cet. *Maar wat dat is, kan ik niet zeggen; de plaats is waarfchijnlijk bedorven.*

TRANSLĀTUS of TRALĀTUS, a, um, *zie* Transfero.

TRANSLĔGO, legi, lectum, 3. *herlezen, overlezen, bij voorb.* mi fyngraphas translege, Plaut. Afin. IV, 1, 5, i. e. *lees mij voor, lees mij op.*

TRANSLŎQUOR, *zie* Traloquor.

TRANSLUCĔO of TRALUCĔO, ēre, 1) *doorfchijnen, uitfchijnen, bij voorb.* e fpeculo in fpeculum tralucet imago, Lucret. IV, 309. 2) *doorzichtig, doorfchijnend zijn, het licht doorlaten, bij voorb.* vitra translucentia, Plin. H. N. XXXVI, 26 extr.: gemma nigerrimo colore translucens, Ibid. XXXVII, 10 poft med.: Selenites ex candido translucet melleo fulgore, Ibid. prope fin.: ut in publico matrona translucеat (fcil. ferica vefte induta), Ibid. VI, 17 ante med.: fiffura translucens, Ibid. XVII, 14 med.: nifi cortex cortici fic adplicetur, ut nullo loco transluceat cet., i. e. rimam habeat, qua lux tranfeat, Colum. IV, 29 med.: *dus ook* in liquidis translucet aquis cet., Ovid. Met. IV, 354.

TRANSLUCĪDUS of TRALUCĪDUS, a, um, *doorzichtig, doorfchijnend, bij voorb.* cryftallus, Plin. H. N. XXXVII, 9 poft med.: membrana vitri modo translucida, Ibid. XI, 37 fect. 55: fmaragdus, Ibid. XXXVII, 5 ante med.: color, Ibid. 4: gemma candore translucido, Ibid. 10 ante med. *Van daar Tropisch*, elocutio, Quintil. VIII praefat. poft med., *als een gebrek: alwaar op de toenmalige doorfchijnende klederen der jufferfchap gedoeld wordt.*

TRANSMĂRĪNUS, a, um, *aan gene of de overzijde der zee te vinden, daar te bekomen, van daar te halen, of daar behorende enz.: aan gene zijde der zee of over de zee, overzeesch, bij voorb.* res, Cic. Verr. V, 18: hofpes, Plaut. Moft. II, 2, 66: doctrina, Cic. Or. III, 33, i. e. *Juristisprudentie:* peregrinatio, Quintil. VII, 3 prope fin. §. 31.

TRANSMĔO of TRAMĔO, are, *doorgaan, pasfeeren, bij voorb.* Sole XII figna transmeante, Plin. H. N. XXX, 11: quidquid non transmeat (in cribrando), repetitur in pila, Ibid. XXXIII, 5: Transmeantibus loca ducibus, Tacit. Ann. XII, 62: *ook overgaan, van de eene plaats naar de andere gaan, pasfeeren, bij voorb.* locus, ad quem ciconiae non transmeant, Plin. H. N. X, 29 poft init.: *verders* loca, Tacit., *zie hier voor:* pigrum fluentem, Apul. Met. VI med. p. 180, 36 Elm.: *van daar* cujus te limite transmeato viae fimul commenfus, jam perges cet., Apulej. Met. VI med. p. 414 Edit. Oudend. *Ook lezen fommigen* Lucret. IV, 606, trameat *voor* travolat.

TRANSMĪGRO, are, *wegtrekken, verhuizen, ergens heen trekken, bij voorb.* in hortos, Sueton. Tiber. 15: urbem quaerere, quo transmigremus, Liv. V, 54: transmigrare Vejos, Ibid. 53. *Ook van levenloze dingen, bij voorb.* illud maxime mirum, ipfas arbores plerumque exotari, ut vivant atque transmigrent, Plin. H. N. XVI, 32, i. e. *zich ergens anders laten verplanten.*

TRANSMISSĪO, ōnis, f. i. q. transmisfus, 1) *wanneer men iet van de eene plaats naar de andere laat gaan, het overdragen, overbrengen, overzenden; van daar overlating enz.* 2) *wanneer men zelve van de* eene

eene plaats naar de andere gaat of over vaart enz., *overvaart*, *bij voorb.* in Graeciam, Cic. Phil. I, 3: superioris tuae transmissionis, Cic. Att. IV, 17.

TRANSMISSUS, us, m. i. q. transmissio, 1) *overvaart*, *bij voorb.* ex Gallia in Britanniam, Caes. B. G. V, 13: maris transitus, transmissusque navibus factus, Gell. X, 26 in. 2) *overlating*, *overdraging*, *bij voorb.* regnum potitur transmissu patris, Pacuv. ap. Non. cap. 7 n. 112.

TRANSMISSUS *of* TRAMISSUS, a, um, *zie* Transmitto.

TRANSMITTO, (Tram.), isi, issum, 3. *heet in 't gemeen*, *van de eene plaats naar de andere laten overgaan*, *of gaan*, *het zij het geschiede te voet*, *te scheep*, *vliegende enz.*: *gevolglijk* 1) *ergens heen laten gaan of komen*, *overzenden*, *over heen of over zenden*, *over brengen*, *of over laten gaan*, *bij voorb.* mihi ut illam (virginem) tramittas, Plaut. Epid. III, 4, 27: ut illam (virginem) transmittas sibi, Ibid. I, 2, 51: fugitivos ad officium proconsulis, Pandect. XI, 4. 4: pecora in campum, Tacit. Ann. XIII, 55: classem Corcyram, Liv. XXVII, 15: classan in Euboeam, Liv. XXVIII, 5: equum per amnem, Liv. VIII, 24; *doch het kan hier ook heeten*, *laten doorgaan*: tigillum per viam, Liv. I, 26: Asia vitia Romam transmisit, Justin. XXXVI, 4: pontem super templum, Sueton. Cal. 22: coctam materiam in formas, *van kaas*, Colum. VII, 8 post med.: primum de Gallia triumphum transmiserat Rhenus, Flor. IV, 2 extr.: vim in aliquem transmittere i. e. adhibere, uti, Tacit. Ann. II, 38. 2) *overlaten*, *d. i.* a) *toevertrouwen*, *bij voorb.* bellum Pompejo, Cic. Manil. 14: alicui signa & summam belli, Sil. VII, 583. b) *overlaten of avergeven*, *bij voorb.* hereditatem filiae, Plin. Ep. VIII, 18: signa & summam belli, Sil., *zie hier voor*: res alicui, Apulej. Apolog. post med. p. 323, 23 Elm.: *ook* seq Infinitiv., *bij voorb.* et transmittit habere nepoti, Stat. Sylv. III, 3, 78, *alwaar* habere *weg kon blijven*; *zoo staat* dat habere nepoti, Virg. Aen. IX, 362, *en* donat habere viro, Ibid. V, 263. c) *overlaten*, *d. i. aanwenden*, *besteden*, *bij voorb.* tempus amicorum temporibus, Cic. Manil. 1, *alwaar* temporibus *de* Dativus *is*. *Is het de* Ablativus, *dan heet het*, *doorbrengen*, *zie n.* 5, d. 3) *ergens heen laten*, *of ergens heen laten gaan*, *overdragen of overbrengen*, *bij voorb.* bellum in Italiam, Liv. XXI, 20: *dus ook* tigillum per viam, Liv. I, 26: classem cet., *zie boven*: legiones, Vellej. II, 51. 4) *over iet laten gaan of vliegen*, *over iet zetten*, *werpen enz.*, *bij voorb. over eene rivier*, *berg enz.*, *bij voorb.* tectum, Plin. H. N. XXVIII, 4, i. e. *over het huis werpen*: *dus ook* flumina disco, Stat. Theb. VI, 677: cursum, i. e. *overzetten*, *overvaaren*, Virg. Aen. VI, 313: quantum funda potest plumbo medii transmittere coeli, Ovid. Met. IV, 709, i. e. *er over slingeren*, *of doorslingeren*. 5) *bijzonder over iet zetten of gaan*, *loopen*, *vliegen*, *vaaren*, *zwemmen enz.*, *met één woord passeeren*; *wanneer de zaak*, *waar men over gaat*, *loopt*, *vliegt*, *vaart enz.*, *in den* Accusativus *staat*, *bij voorb.* Iberum Poenos transmisisse, Liv. XXI, 20: Euphratem ponte, Tacit. Ann. XV, 7: *dus ook* flumen ponte transmittitur, Plin. Epist. VIII, 8: *dus ook* tot maria transmisit, Cic. Fin. V, 29: *dus ook* utrumque (sinum) transmisimus, Cic. Att. XVI, 6; *doch het kan ook heeten*, *doorvaaren*: Grues maria transmittunt, Cic. Nat. D. II, 49, i. e. *vliegen over enz.*: fluvium transmittere nando, Stat. Theb. IX, 239, i. e. *overzwemmen*: *dus ook* lacum nando, Sil. IV, 347: cervi transmittunt cursu campos, Virg. Aen. IV, 154, i. e. *loopen over enz.*: *dus ook* equites transmittunt medios quatientes impete campos, Lucret. II, 326, i. e. *rijden over of door enz.*: tramittere saltu fossas, Sil. VIII, 553, i. e. *er over springen*: latratum tramittit spatium, Ibid. IV, 22: polypis fistula dorso, qua mare transmittunt, Plin. H. N. IX, 29 post init., i. e. *zwemmen*. *Dewijl men zegt* transmittere locum, mare, campum cet., *zoo kan men ook zeggen* locus, mare cet. transmittitur, *bij voorb.* quos (sinus) transmitti (tramitti *staat* Ed. Ernest.) oporteret, Cic. Att. XVI, 6: Amne transmisso, Tacit. Ann. XII, 13: flumen ponte transmittitur, Plin. Ep. VIII, 8. *Ook staat het dikwijls zonder* Accusativus, *overheen gaan*, *loopen*, *vliegen*, *vaaren*, *bij voorb.* sin ille ante transmisisset, Cic. Att. VIII, 13: Ex Corsica in Sardiniam, Liv. XLII, 7: centum naves in Africam transmiserant, Liv. XXX, 24: in Macedoniam, Liv. XLIV, 28: hostes jam transmiserant ad vastandam Italiae oram, Liv. XXI, 51: inde enim transmiseram, Cic. Att. XVI, 7: Otacilius cum quinqueremibus LXXX Uticam ab Lilybaeo transmisit, Liv. XXV, 31. *Ook overgaan van de eene plaats naar de andere*, *ook van de eene partij tot de andere*, *bij voorb.* Domitius ad Caesarem transmisit, Vellej. II, 84 extr. *Van daar* (a) *Tropisch*, *over iet heen gaan*, *bij voorb.* discrimen, Plin. Epist. VIII, 11, i. e. *ontgaan*, *doorstaan*: *dus ook* fata transmissa, Lucan. VII, 213. (b) *overgaan*, *voorbij gaan*, *bij voorb.* silentio, Tacit. Hist. I, 13. IV, 9, *en zonder* silentio, Sil. VII, 162. (c) *voorbij laten*, *nalaten*, *niet achten*, *bij voorb.* leo vitulos transmittit, Stat. Theb. VIII, 595: apud nos inania transmittuntur, Tacit. Ann. XV, 31: nomen alicujus silentio, Ibid. Hist. IV, 31, i. e. *niets daarop zeggen*, *stil voorbij laten gaan*: aliquid dissimulatione, Ibid. Ann. XIII, 39: *van daar weglaten*, *bij voorb.* mensem, Tacit. Ann. XVI, 12: *dus ook* Hypaepeni tramissi, Ib. IV, 55, i. e. *werden weggelaten*, *kwamen niet weder in aanmerking*: *van daar* aliquid silentio, *en zonder* silentio, *weglaten*, *d. i. voorbijgaan*, *zie hier voor*. (d) *doorbrengen*, *bij voorb.* tempus quiete, Plin. Epist. IX, 6: *dus ook* tempus meum amicorum temporibus, Cic. Manil. 1; *wanneer* temporibus *de* Ablativus *is*: *andere zou het ook kunnen zijn*, *overlaten besteden*, *zie n.* 2, e. 6) *doorlaten*, *door laten gaan*, *het zij door een land*, *zeef enz.*, *bij voorb.* exercitum per fines suos, Liv. XXI, 4: equum per amnem, Liv. VIII, 24: lacus amnem transmittens, Plin. H. N. IX, 22: ne (piscinae) humorem transmittant, Colum. I, 6 extr.: ut ne baccam transmittere queant, Colum. XII, 50: abies densa, ut imbrem non transmittat, Plin. H. N. XVI, 10 post med.: charta transmittens literas, Ibid. XIII, 12 med.: cribrum arenas transmittens, Ibid. XIII, 12 extr.: intestini laxitas cibum in inferiora transmittit, Ibid. XI, 37 sect. 78: venenum accepit transmisitque alvo exsoluta (scil. per alvum), Tacit. Ann. XIII, 15: lucem, *licht doorlaten*, Senec. Ep. 90 post med.: vehem foeni onultam, Plin. H. N. XXXVI, 15 ante med.: flumen naves transmittit, Plin. Ep. VIII, 8: cryptoporticus favonios adcipit transmittitque, Ibid. II, 17, inguina, Val. Fl. III, 43: adquiescamus his, quae hausimus, si modo non perforato animo hauriebamus & transmittente, quidquid adceperat *voor* obliviscente, Senec. Ep. 99 ante med.: acum, Cels. VII, 7 sect. 8, i. e. *met den naald doorsteken*, *de naald er door steken of steken*: *van daar* a) *doorsteken*, *doorboren*, *bij voorb. iemand of iet*, *bij voorb.* cuspide pectus, Sil. V, 658: cuspis vetita est transmittere crates, Sil. V, 523: *ook iet door iet steken*, *bij voorb.* facem per pectus, Senec. Thyest. 1091: acum, Cels. VII, 7 sect. 8: per os elephanto brachium, Plaut. Mil. I, 1, 30. b) *doorgaan*, *dooryaren*, *doorlopen*, *doorvliegen*, *bij voorb.* quantum coeli funda transmittura potest, Ovid. Met. IV, 709: mare, *doorvaren*: sinum, Cic., *doorvaren*, *zie n.* 5, *of doorzwemmen enz.*, *zie boven*. 7) *voorbij laten gaan*, *voorbij laten*, *bij voorb.* hastam scil. *door te ontwijken*, Stat. Theb. IX, 805: *van daar voorbij laten*, *niet achten of overgaan*, *zie boven*: *van daar doorbrengen*, *eindigen*, *bij voorb.* aevum, Stat. Sylv. I, 4, 124: fatum, Lucan., *zie boven*: discrimen, Plin. Ep., *zie boven*: vitam, Senec. Ep. 19: tempus inter libellos, Plin. Epist. IX, 16: febrium ardorem, Ibid. I, 22: voluptates, Ibid. VI, 4: annos, Stat. Sylv. IV, 2, 12: menses, Plin. H. N. VIII, 15 extr.: *dus ook* transmissa vita, Claudian. de consul. Mall. Theod. 341.

TRANSMONTĀNUS, a, um, *aan gene zijde van het gebergte te vinden of wonende*, *bij voorb.* transmontanos adortus, Liv. XXXIX, 2: Astures, Plin. H. N. III, 3 post med.

TRANSMŎVĔO, movi, motum, 2. 1) *over dragen*, *bij voorb.* gloriam in se verbis, Terent. Eun. III, 1, 10, i. e. *zich toeschrijven*. 2) *wegdoen*, *bij voorb.* legiones, Tacit. Ann. XIII, 35.

TRANSMUTĀTĬO, ōnis, f. *verruiling*, *verzetting*, *bij voorb. der letters*, Quintil. I, 5 (9).

TRANSMŪTO, are, *verruilen*, *eene ruiling met iet ondernemen*, *veranderen*, *verandering met iet ondernemen*, *bij voorb.* dextera laevis, Lucret. II, 487: transmutat (Fortuna) incertos honores, Horat. Od. III, 29, 51.

TRANSNĀTO, are, *zie* Tranato.

TRANSNO, are, *zie* Trano.

TRANSNŎMĬNO, are, *andere noemen*, *met een ander woord benoemen*, *bij voorb.* Crassitius mox Pansam se transnominavit, Sueton. Gramm. 18: Septembrem mensem & Octobrem Germanicum Domitianumque transnominavit, Ibid. Domit. 13.

TRANSNŪMĔRO, are, *uittellen*, *betalen*, *bij voorb.* si hodie vis transnumerari, scil. pecuniam, Auct. ad Her. IV, 50: *doch het zou ook kunnen zijn*, *volkomen tellen*, *met de getallen* (*of ook telling*) *klaar raken*.

TRANSPECTUS, TRANSPICIO, *zie* Transspectus, Transspicio.

TRANSPŌNO, sui, situm, 3. 1) *van de eene plaats in de andere zetten*, *ergens heen zetten of verzetten*, *bij voorb.* brassicam, Pallad. in Septembr. 13, i. e. *verplanten*: statuam in locum inferiorem, Gell. IV, 5: arborem in locum alium, Ibid. XII, 1: locum istum totum huc ex Pisonis Annali transponam, Ibid. VI, 9: onera advecta fossa per brevissimam terram, quae intercedit, transponere, Plin. Ep. X, 69. 2) *over heen zetten*, *overzetten*, *bij voorb. over zee enz.*, *bij voorb.* exercitum in Italiam, Justin. XXII, 3: milites in terras, Tacit. Ann. II, 8: onera per terram in flumen, Plin. Epist., *zie hier voor*.

TRANS-

TRANSPORTATĬO, onis, f. *wegschikking aan eene andere plaats*, *bij voorb.* populorum, Senec. Consol. ad Helv. 6, i. e. *verhuizing naar eene andere plaats.*

TRANPORTO, are, *van de eene plaats naar de andere dragen*, *of voeren*, *of brengen*, *overvaren*, *overzetten*, *overbrengen*, *bij voorb.* milites in Siciliam, Liv. XXVII, 9: exercitum Rhenum, Caes. B. G. IV, 16: pueros in Graeciam, Cic. Att. VII, 17: exercitum in Graeciam, Cic. Pis. 20: exercitum in naves impositum in Hispaniam transportavit, Liv. XXVI, 17: pecunia in Italiam trajicienda & victore exercitu transportando, Liv. XLV, 41: copiis, quas secum transportaverat, Nep. Milt. 3: aliquem flumen, Virg. Aen. VI, 328: Curio in Africam profectus, duas legiones transportabat, Caes. B. C. II, 23: milites navibus flumen, Ibid. I, 54: naves ad multitudinem jumentorum transportandum, Ibid. B. G. V, 1: sum transportata (avis) carina Argiva, Martial. XIII, 71: Danubius duratus glacie ingentia tergo bella transportat, Plin. Paneg. 12: *van daar tot straffe*, *en als een ballingschap*, *voortschikken*, *voortbrengen*, *verwijzen*, *bij voorb.* aliquem in insulam, Sueton. Aug. 65 extr.

TRANSPOSITĬVUS, a, um, *overdragende*, *verzettende enz.*, *bij voorb.* transpositiva, Quintil. III, 6 med. §. 46, *zie* Transsumtivus.

TRANSPOSĬTUS, a, um, *zie* Transpono.
TRANSSCENDO, *zie* Transcendo.
TRANSSCINDO, *zie* Transcindo.
TRANSSCRIBO, TRANSSCRIPTIO, *zie* Transcribo, Transcriptio.
TRANSSERO, *zie* Transero.
TRANSSILIO, *zie* Transilio.
TRANSSPECTUS *of* TRANSPECTUS, us. m. *het doorzien*, *doorzicht*, *bij voorb.* *door de deur aan de andere zijde*, Lucret. IV, 273.

TRANSSPICĬO *of* TRANSPICĬO, exi, ectum, 3. *doorzien*, *doorheen zien*, *of zien*, *bij voorb.* illa, foris quae transpiciuntur scil. per januam cet., Lucret. IV, 272, i. e. *het geen men aan den anderen kant ziet.*

TRANSSULTO *of* TRASULTO, are, *overspringen*, *bij voorb.* in recentem equum ex fesso, Liv. XXIII, 29.

TRANSSŪMO *of* TRANSŪMO, msi, mtum, 3. *overnemen*: *van daar* 1) *aan zich nemen*, *aannemen*, *bij voorb.* hastam laeva, Stat. Theb. III, 292: cultus mutatos, Stat. Theb. II, 242. 2) *ergens anders heen nemen*, *bij voorb.* hastam laeva, Stat. Theb., *zie hier voor.*

TRANSSUMTĬO *of* TRANSŪMTĬO, onis, f. *het overnemen*, *bij voorb.* *van een woord in eene onëigenlijke betekenis*, i. q. metalepsis, Quintil. VIII, 6 med. §. 37.

TRANSSUMTIVUS *of* TRANSUMTIVUS, a, um, i. q. transpositivus, *bij voorb.* μετάληψις, quam nos varie translativam, transsumtivam, transpositivam vocamus, Quintil. III, 6 med §. 45.

TRANSSŬO *of* TRANSŬO, ui, utum, 3. *doorsteken*, *bij voorb.* *met de naald enz.*, *bij voorb.* partem palpebrae exteriorem, Cels. VII 7 sect. 8: altera (curatio), ad ipsas radices per medium transsuere acu duo lina ducente, Ibid. sect. 11: media pars subula transsuitur, Colum. VI, 4: pedes calido ferro, Senec. in Phoeniss. 254: transsuta verubus, Ovid. Fast. II, 363.

TRANSSŪTUS *of* TRANSŪTUS, a, um, *zie* Transsuo.

TRANSTĬNĔO, ere, *overgaan*, *doorgaan*, *of door iet zijn*, *bij voorb.* commeatus transtinet trans parietem, Plaut. Mil. II, 5, 58, i. e. *een doorgang of gang gaat door enz.*

TRANSTRUM, i, n. 1) scil. tignum *of* lignum, *een dwarsbalk*, *bij voorb.* *bij gebouwen*, Vitruv. II, 1. IV, 2. V, 1 extr. X, 21: *ook dwarsbalken elders*, *of hout dat dwars ligt*, *bij voorb.* atramentum decoquitur & in piscinas ligneas funditur: immobilibus super has transtris dependent restes lapillis extentae, Plin. H. N. XXXIV, 12 post med.: cf. Fest., *welke zegt:* transtra & tabulae navium dicuntur & tigna, quae ex pariete in parietem porriguntur. 2) scil. scamnum, *eigenlijk*, *dwarsbank*; *van daar roeibank*, *bij voorb.* transtrum navis, Epit. Liv. 89 in.: Coena sit in transtro, Pers. V, 147: *menigvuldiger is de* Plur., *bij voorb.* Caes. B. G. III, 13. Virg. Aen. III, 289. IV, 573. V, 663. Ovid. Met. XIV, 534. Lucan. III, 543: cf. *hier voor* Fest. Not. *Dit woord schijnt van trans een* Adjectivum *te zijn*, Transtrus *of* Transter (*voor* Transterus *of ook* Transiterus cet.), a, um, scil. tignum *en* scamnum.

TRANSVECTĬO *of* TRAVECTĬO, onis, f. 1) *wanneer men iet van de eene plaats naar de andere brengt*, *het zij het geschiede op den schouder*, *of door vaaren enz.*, *of als men van de eene plaats naar de andere vaart of rijdt*: *van daar het door- of overheen vaaren*, *bij voorb.* saxorum, Plin. Paneg. 51: Acherontis, Cic. Tusc. I, 5, i. e. *over den Acheron.* 2) *het voorbijvaren*, *voorbijrijden*: *van daar* equitum, *het voorbijrijden der Ridders*; *was eene plegtige optogt der Romeinsche Ridders*, *wanneer zij alle jaaren den 15. Julij in statie op het Kapitolium reden*; *byzonder alle vijf jaren*, *wanneer zij voorbij den* Censor *rijden en zijn vonnis over hun gedrag aanhoren moesten*, *en als 't ware*, *gemonsterd werden*, Sueton. Aug. 38: *zie hiervan* Liv. IX, 46 extr. Val. Max. II, 2, 8. Plin. H. N. XV, 4.

TRANSVECTUS *of* TRAVECTUS, a, um, *zie* Transveho.

TRANSVĔHO *of* TRAVĔHO, xi, ctum, 3. 1) *van de eene plaats naar de andere*, *of overdragen*, *voeren*, *of brengen*, *het geschiede op de schouderen*, *te paard*, *scheep*, *wagen enz.*, *bij voorb.* quid militum transvexisset, Caes. B. C. III, 29: Hispanos inflatis transvexerint utres, Liv. XXI, 47: exercitum in Britanniam, Sueton. Caes. 58: plaustris transveham naves, Liv. XV, 11: navem humeris travectam Alpes, Plin. H. N. III, 18 extr.: navium, quas magnitudo plaustris transvehi prohibet, Ibid. IV, 4: Bosporus Thracius, qua Darius copias ponte transvexit, Ibid. 12 post med.: non puppis (Charontis) umbras furva transvexit meas, Senec. Herc. Oet. 1964: flumineam texit, qua transvehit agmina, classem, Sil. IV, 494: abruptus fluitabat in amne solutis pons vinclis, qui Dardanium transvexerat amnem, Ib. 489: *van daar* transvehi, *als een* Deponens, *dikwijls heet overvaren*, *bij voorb.* Corsicam transvectus, Liv. XXXII, 16: Per fse navibus in Africam transvecti, Sallust. Jug. 18 (21): legiones per Italiam Rhegium, atque inde Siciliam, porto ex Sicilia in Africam transvectae, Ib. 28 (30): *ook overzwemmen*, *bij voorb.* flumen, Varr. R. R. II, 7, *zie hier na*: *ook met den* Accusativus *van het geen*, *waar men overvaart*, *bij voorb.* caerula, Cic. Pis. V, 18 (*als Dichter*): vada Tartari, Senec. Herc. Fur. 889: *van daar* cum flumen travehundum est, Varr. II, 7, 6: *ook over rijden of heen rijden*, *bij voorb.* Transvectae pugnantium alae, Tacit. Agric. 37: *ook over of ergens heen vliegen*, *bij voorb.* Transvehitur Tuscos, Apenninus volatu stringitur, Claudian. Stilich. II, 272. 2) *vooróver of voorbij dragen*, *of voeren*, *of brengen*, *bij voorb.* *bij een Triumf*, *bij voorb.* primus dies pecunias transvexit, Flor. II, 12: in eo triumpho carpentis arma signaque — transvexit, Liv. XXXVI, 40: *dus ook* arma spoliaque carpentis transvecta, Liv. XXXIX, 7: *van daar* transvehi *ook als een* Deponens *staat*, *d. i.* *voorbij vaaren*, *rijden enz.*, *bij voorb.* *voorbij rijden*, *bij voorb.* ut equites Idibus Quintilibus transveherentur, Liv. IX, 46 extr., *is de openbare optogt*, *zie* Transvectio: *dus ook* trabeatos equites Idibus Juliis Q. Fabius transvehi instituit, Val. Max. II, 2, 8: *verders* ludicro Circensium Britannicus, Nero transvecti sunt, Tacit. Ann. XII, 41: *verders* sutoque carina remige Sirenum cantus transvecta, Claudian. de laudib. Serenae 23, i. e. *voorbij gevaren*: *van daar voorbij gaan van den tijd*, *bij voorb.* transvectum est tempus, Tacit. Hist. II, 76: *ook* transveho *voor* transvehor, *bij voorb.* ut acus tertiam partem palpebrae transvehat, Cels. VII, 7 sect., i. e. *voorbij varen*; *doch het kan ook zijn*, *doorsteken*; *de* Ed. Gryph. *heeft* transsuat, i. e. *doorsteken*, *hetwelk* Morgagni *verkiest.* 3) *doorvoeren of brengen*, *bij voorb* corpus defuncti per vicos, Pandect. XLVII, 12, 3. *Hiertoe zou men ook het een en ander uit* n. 1 *en* 2 *kunnen brengen*, *bij voorb.* transvectus caerula, Cic., *door de zee varen of er over varen*: arma transvecta, Liv., i. e. *doorgevoerd* (*door de stad*): *dus ook* equites transveherentur, Liv. *Bij slot is het hetzelfde. Wie door zee vaart*, *vaart over zee*; *wie door de stad rijdt*, *rijdt de menschen voorbij. Ook doorsteken*, *bij voorb.* ut acus tertiam partem palpebrae transvehat, Cels., *zie hier voor.*

TRANSVERBĔRO, are, *doorslaan*, *doorsteken*, *doorboren*, *bij voorb.* bestia venabulo transverberatur, Cic. ad Div. VII, 1 med., i. e. *doorsteken*, *doorboord*: pectus abiete (i. e. hasta abiegna), Virg. Aen. XI, 667: hasta volans clypei transverberat aera, Ibid. X, 336: transverberatis scutis, Liv. XXVIII, 22 extr.: aëra volitando, *doorvliegen*, *bij voorb.* aëra volitando transverberant, Apul. de Deo Socrat. ante med. p. 46, 37 Elmenh. Not. Transverberatus in utrumque latus, Tacit. Hist. I, 42, *alwaar waarschijnlijk in weg* *dende te zijn*, *gelijk ook* Gronovius, Heinsius *en* Ernesti *denken.*

TRANVERSĀRIUS, a, um, *in de dwarste liggende*, *bij voorb.* tigna, Caes. B. C. II, 5, i. e. *dwarsbalken*: tigna collocantur, in capitibus utraque parte habentia transversaria confixa, Vitruv. X, 11 extr.: et. VIII, 6.

TRANSVERSE, *overdwars*, *schuinsch*, *scheef*, Vitruv. IX, 9 med. Cels. V, 26 sect. 24.

TRANSVERSUS *of* TRANSVORSUS, a, um, *zie* Transverto.

TRANSVERTO *of* TRANSVORTO, ti, sum, 3. *van de eene plaats naar de andere keeren*, *werpen*: *van daar* 1) *ergens heen keeren*, *of richten*: *van daar* defensionem, i. e. *veranderen*, *verwisselen*, *bij voorb.* quis credat effici potuisse, ut, quae defensio fuerat, eadem manentibus iisdem literis in accusationem transverteretur? Apul. in Apol. post med. p. 305, 33 Elm.

2)

2) *afkeeren*, *afwenden*. *Menigvuldig is het* Particip. Transversus *of* Transvorsus, a, um, *dat gemeenlijk* Adjective *staat*, *over dwarsch liggende*, *scheef of schuinsch*, *bij voorb.* fossa, Caes. B. G. II, 8: vis transversa, Cic. Verr. IV, 53, i. e. *dwarsstreg*, *dwarsstraat*: *dus ook* trames, limes, *bij voorb.* in Latinam viam transversis tramitibus transgressus, Liv. II, 39: transversis limitibus in viam Latinam est egressus, Liv. XXII, 12: transverso foro ambulare, Cic. Or. III, 33, i. e. *dwars over de markt*; *of op de markt over dwars*: versibus adtinet sitam transverso calamo signum, Horat. Art. 4:71 in arando est observandum, ut transversus mons fulcetur, Colum. II, 4 extr.: mugiles tam praecipuae velocitatis, ut transversa navigia interim superiectent, Plin. H. N. IX, 15 extr.: oculi trucea, torvi, transversi, Ibid. XI, 37 sect. 54: plurimum refert, sint transversa an obliqua, Ibid. XXXIII, 9, *alwaar het van* obliquus *onderscheiden wordt*: *van daar* digitus transversus, i. e. *een dwarsvinger*, *bij voorb.* ne plus quatuor digitos transversos emineant, Plin. H. N. XVII, 18: *van daar* ab hac regula non licet transversum, ut aiunt, digitum discedere, Cic. Acad. IV, 18 med.: *dus ook* ungula *voor* digitus, *bij voorb.* a recta conscientia transversum unguem non oportet discedere, Cic. Att. XIII, 20, i. e. *niet in 't minste*: *dus ook* si ex hoc loco digitum transversum aut unguem latum excesseris, Plaut. Aul. I, 1, 17: *en Tropisch*, *bij voorb.* cujus in adolescentiam incurrit transversa misera fortuna reipublicae, Cic. Brut. 9, *stiet daarop averdwars*, *d. i. vijandlijk*, *ongunstig*, *den loop stuitend*: *van daar* transversum agere aliquem, *van den weg* (*rechten weg*) *afbrengen*, *bij voorb.* *der deugd*, Senec. Ep. 8: *dus ook in het redeneren*, *schrijven*, *van het onderwerp*, *bij voorb.* quae reputatio aufert transversum animum ad contemplationem eorum cet. i. e. avocat a disputatione de piscibus instituta, Plin. H. N. IX, 17 extr.: si non herbarum remedia auferrent transversos, Ibid. XXVIII, 1 in. *Van daar* Transversum, Substantive, *dwarste*, *schuinsche ligging of richting*: *van daar* in transversum, *overdwars*, *schuins*, *bij voorb.* paeninsula ad formam gladii in transversum porrecta, Plin. H. N. IV, 12 post med.: pondus sustinere validae abies, larix, in transversum positae, Ibid. XVI, 42: per transversum *dwars door*, *over dwars*, *bij voorb.* aratione per transversum iterata, Plin. H. N. XVIII, 20: gemma per transversum linea alba praecingitur, Ibid. XXXVII, 9: ex transverso, *over dwars*, *schuinsch*, *bij voorb.* ex transverso cedit, quasi cancer, Plaut. Pseud. IV, 1, 45, i. e. *gaat over dwarsch*: *en Tropisch*, *dwarsch in*, *d. i. bij geval*, *tegen vermoeden*, *bij voorb.* quod non expectes, ex transverso fit, Petron. 55: haec calamitas ex transverso adcidit, Scrib. Larg. 231: *dus ook* de transverso *dwarsch in*, *bij voorb. tegen vermoeden*, *op eene onverwachte wijze*, *bij voorb.* Ecce autem de transverso Caesar rogat cet., Cic. Att. XV, 4 extr.: Ecce ibi de transverso inquit cet., Auct. ad Her. IV, 10. *Ook staat* transversum *en* transversa Adverbialiter, *d. i. overdwars*, *zijdelings*, *bij voorb. trekken*, *gaan enz.*, *bij voorb.* secundae res transversum trudere solent a recte consulendo, Cato ap. Gell. VII, 3 § 14, i. e. *aftrekken*: transversa tueri, Virg. Ecl. III, 8, i. e. *zijdelings zien*: *dus ook* aliquem transversa tueri, Val. Fl. II, 154, *van ter zijde aanzien*: veuti transversa tuentur, Virg. Aen. V, 19. Stat. Theb. I, 348, i. e. *van ter zijde*, *zijdelings*.

TRANSULTO, are, *zie* Transsulto.

TRANSUMO, TRANSUMTIO, TRANSUMTIVUS, *zie* Transsumo, Transsumtio cet.

TRANSUO, *zie* Transsuo.

TRANSVOLITO, are, 1) *overheen vliegen*. 2) *doorvliegen*, *bij voorb.* clausa domorum, Lucret. I, 356.

TRANSVŎLO *of* TRAVŎLO, are, 1) *overheen of overvliegen*, *bij voorb.* Perdices non transvolant Boeotiae fines in Attica, Plin. H. N. X, 29 ante med.: grues Pontum transvolaturae, Ibid. 23: delphini tanta vi exsiliunt, ut pleramque vela navium transvolent, Ibid. IX, 8: vultus relicto transvolet Tiryo ferus, Senec. Hippol. 1213, i. e. *vliege tot mij over*. *Van daar Tropisch*, *over heen vliegen*, *d. i. snel er over komen*, *rijden enz.*: *passeeren*, *bij voorb.* Alpes, Asin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 31 med.: eques transvolat inde in alteram partem, Liv. III, 61: (Alexander) oceanum transvolasset, Auct. ad Her. IV, 22: arma travolavere ad hostes, Plaut. Epid. I, 1, 33, *voor* pervenerunt, translata sunt: Trua, quod travolat ea aqua i. e. defluat, Varr. L. L. IV, 25. *Van daar Tropisch*, transvolat in medio posita, Horat. Sat. I, 2, 108, i. e. *gaat er over heen*, *acht het niet*: cogitatio animum subito transvolans, Plin. H. N. VII, 12, i. e. veniens in animum *of* praeteriens animum. 2) *doorvliegen*, *snel doordringen*, *af doorkomen*, *bij voorb.* qualia sunt vitri, species quae travolat omnia, Lucret. IV, 606: quia travolat ignis, Lucret. VI, 348. 3) *voorŏver of voorbij vliegen*: *van daar Tropisch*, *voor*, *snel passeeren*, *snel voorbij gaan*, *loopen enz.*, *bij voorb.* Nilus insulas ita innumeras spargit, quasdamque tantae magnitudinis, ut, quanquam rapida celeritate, tamen dierum quinque cursu non breviore transvolet, Plin. H. N. V, 9: *van daar* cogitatio animum transvolans, Plin., *zie hier voor*: transvolat in medio posita, Horat., *zie hier voor*.

TRANSVŎRO, are, *van achter vreten*: *van daar Tropisch*, *opvreten*, *verteeren*, *bij voorb.* opes mulieris, Apulej. in Apol. post med. p. 333, 6 Elm.

TRASUTUS *of* TRANSSUTUS, a, um, *zie* Transsuo.

TRAPETUM, i, n. TRAPETUS, i, m. *en* TRAPES, etis, m. *een olijvenkelder*, *oliepers*: trapetus *heeft* Cato R. R. 12 *en* 22: trapetum (Nominat.), Colum. XII, 50 ante med.: *en* trapetum (Accus.), Cato R. R. 20, 21 *en* 22: *ook* trapeta (Plur.), Varr. R. R. I, 55. Pandect. XIX, 2, 19: trapes *komt niet voor*: *maar* trapetes *heeft* Varr. L. L. IV, 31: *en* trapetas (Accus. Plur.), Plin. H. N. VII, 56 ante med.: trapetibus, Cato R. R. 18: trapetis (Ablat.), Virg. Georg. II, 519. Plin. H. N. XV, 6 extr. Not. *Misschien is het in 't gemeen een kelder*, *doch welker gesteldheid wij niet recht weten*.

TRAPEZITA, ae, m. (Τραπεζίτης i. e. mensarius), *een wisselaar*, *geldwisselaar*, *die geld uitleent*, *uittelt*, *oplegt*, Plaut. Capt. I, 2, 90. II, 3, 89. Curc. II, 3, 76. Epid. I, 2, 40. Trin. II, 4, 23, *anders* mensarius *genoemd*.

TRAPEZOPHŎROS, on, Adject. *de tafel dragende* (*van* Τράπεζα *en* Φέρω i. e. fero, Τραπεζοφόρος), *van daar* Trapezophoron, Substantive, (Neutr.) *iet*, *dat de tafel draagt*, *d. i. een stut van de tafel*, *waar toe de Ouden prachtshalven standbeelden namen*, *bij voorb.* mensae trapezophora, Pandect. XXXIII, 10, 3: *dus ook* tibi destinatas trapezophoron, Cic. ad Div. VII, 23, i. e. *tafeldrager*, *efbeeld*, *om de tafel te dragen*. *In* Cicero *is het* Gen. Femin. *kunnen zijn van den* Nomen. trapezophoros, scil. statua: *zoo is er ook bij* trapezophora, Pandect., *signa moeten verstaan*.

TRAVĔHO, *zie* Transveho.

TRAVŎLO, are, *zie* Transvolo.

TRECENĀRIUS, a, um, *het getal driehonderd bevattende*, *van driehonderd*, *bij voorb.* vites, Varr. R. R. I, 2, 7, i. e. *als een bunder* (jugerum) *driehonderd kannen* (amphorae) *draagt*. *Ook heet een Officier* trecenarius, Inscript. ap. Gruter. p. 365 n. 6. ap. Fabrett. p. 614 *en* ap. Muratori. p. 1073 n. 4. *Men heeft daarvoor ook* Tricenarius, *bij voorb.* Centurioni Coh. II Pr. Tricenari, Inscript. ap. Reines. class. 8 n. 39: *misschien hees hij zoo*, *omdat hij driehonderd man kommandeert*, scil. ductor.

TRECĒNI, ae, a, 1) *driehonderd bij verdeelingen*, *elk driehonderd*, *bij voorb.* equitibus in singulas legiones trecenis, Liv. VIII, 8 post med.: treceni equites in singulis legionibus, Liv. XXXIX, 38 extr.: trecenae familiae in singulas colonias, Liv. XXXII, 29: in capita Romanis trecenis nummis, Liv. XXII, 52: non, si trecenis, quotquot eunt dies, places Plutona tauris, Horat. Od. II, 14, 5. 2) *driehonderd*, *zonder verdeeling*, *bij voorb.* treceni milites, Liv. XLII, 47: trecenis pedibus, Ibid. 66. *Dus heeft de* Ed. Gronov. *Maar de* Edit. Drakenb. *heeft* treceni, trecentis: vivere ducenis annis & quosdam trecenis, Plin. H. N. VII, 10.

TRECENTĒNI, ae, a, *elk driehonderd*, *of enkel driehonderd*, *bij voorb.* quae efficiunt duo millia trecenteni & quatuor, Colum. V, 2 extr.: trecentenae familiae in singulas colonias, Liv. XXXII, 29.

TRECENTĒSIMUS, a, um, *de driehonderdste*, *bij voorb.* annus, Liv. IV, 7. Val. Max. VIII, 13 extr.

TRECENTI, ae, a, *driehonderd*, Cic. Phil. III, 4. Cic. Fin. II, 30. Plaut. Pers. III, 3, 6. Horat. Od. III, 4, 79. Virg. Aen. X, 173. Catull. IX, 2. XLVIII, 3. Martial. XII, 71. Not. Colum. V, 2 § 5 *staat* pedum tricentorum *voor* trecentorum.

TRECENTĬES, *driehonderdmaal*, Catull. XXIX, 15. *Ook* Martial. III, 22.

TRECHEDIPNUM, i, scil. vestimentum, *misschien een kleed*, *waar mede men te eten loopt*, Juvenal. III, 67.

TREDECIES, *dertienmaal*, *bij voorb.* sestertium, Cic. Verr. III, 80, i. e. *dertienmaal honderd duizend* sestertii; *te weten het is het* Neutr., *maar dan moet men* (*volgende* Gronovius *mening*), *er nog honderd bij denken*, *zoo als bij* Centies, *en dergelijke* Adverbia *in* ies. *Men heeft ook* Terdecies.

TREDĔCIM, *dertien*, Liv. XXXVI, 45: *andere zegt men ook* decem & tria, Cic. Rosc. Am. 7. *Ook* treadecim, Frontin.

TREGEMINI *voor* Trigemini, Pandect., *zie* Tergeminus *op het einde*.

TREMEBUNDUS, a, um, i. q. tremens, *sidderend*, *bij voorb.* manus, Cic. Dom. 52: membra, Ovid. Met. IV, 123: leo, Claudian. in Eutrop. II, 441: vox, Auct. ad Her. III, 14: cornus i. e. hasta, Sil. X, 119: tela, Ibid. V, 629: cucumis tre-

tremebundior ubere porcae i. e. mobilior, mollior, Colum. X, 396.

TREMEFACIO. eci. actum. 3. (Paſſiv. Tremefio. actus ſum), *maken, dat iet ſiddert, trilt. doen ſidderen, trillen, bij voorb.* Olympum. Virg. Aen. IX. 106. X, 115: Alcides Lernam tremefecerit arcu. Ibid. VI, 804: Thulen murmure belli, Claudian. B. Get. 204: ſe tremefecit tellus. Cic. Div. I. 11 (*als Dichter*). Tremefactus Ovid. Her. IX. 81: tellus tremefacta ſolo, Virg. Aen. X. 102: pectora tremefacta, Ibid. II. 228: nec folia hiberno tam tremefacta Noto, Prop. II, 9. 54: cum pueri tremefacta quies, Stat. Achill. I, 247: aſtra tuo vultu tremefacta, Senec. Herc. Oet. 1574.

TREMEFACTUS, a, um, *zie* Tremefacio.

TREMISCO *of* TREMESCO, ĕre, *ſidderen, trillen. bij voorb.* ad ſtrepitum, Ovid. Met. XIV, 214: ardua terrarum tremiſcunt, Virg. Aen. V, 694: plauſtris concuſſa viarum tremiſcunt tecta viam propter, Lucret. VI. 547: *ook met den* Accuſativus *en* Infinitivus, *bij voorb.* telum inſtare tremiſcit, Virg. Aen. XII, 916. *Ook met den* Accuſativus, *voor iet ſidderen, zeer vreezen, bij voorb.* ſonitum pedum vocemque, Ibid. III, 648: Phrygia arma, Ibid. XI, 403: *ook van levenloze dingen, bij voorb.* illam (quercum) nutantem nemus & mons ipſe tremiſcit, qua telluse cadat, quas obruat ordine ſylvas, Stat. Theb. IX, 535. Not. Tremiſcere *hebben thans de* Editt. *Maar* tremeſco *ſtaat in vele* Codd.

TREMO, ui, 3. *ſidderen, trillen, bij voorb.* totus tremo. Terent. Eun. I, 2, 4: Tremere & exalbeſcere, Cic. Acad. IV, 15: tremere animo, Cic. Q. Fr. I. 1, 1. Senec. Agam. 883: toto pectore tremens, Cic. Tuſc. IV, 22: ſapiens ſi algebis, tremes, Naev. ap. Cic. Or. II. 70 extr.: pro monſtro eſt, quando, qui ſudat, tremit, Plaut. Aſin. II, 2, 23: membra miſerae tremunt, Ibid. Caſ. III, 5, 11: quibusdam tremunt genua dicturis, Senec. Ep. 11: aliquis gemit & tremit artus, Lucret. III, 488: ſonipes micat auribus & tremit artus, Virg. Georg. III, 84, voor artubus: *verders* tepidi tremerent ſub dentibus artus i. e. palpitarent, Virg. Aen. III, 62: *dus ook* erepta vivis exta pectoribus tremunt, Senec. Thyeſt. 755: *verders, van levenloze dingen, bij voorb.* tremit lignea purpura i. e. vento agitatur, Val. Fl. I, 427: haſta per armos acta tremit, Virg. Aen. XI, 645: ſeges altis flava ſpicis tremuit, Senec. Oedip. 50: unda vix actu levi tranquilla Zephyri mollis adflatu tremit, Ibid. Agam. 433: morbus tremens i. e. tremorem incutiens, Senec. in Med. 46. *Ook met den* Accuſativus, *voor iet ſidderen, of zeer vreezen, bij voorb.* magiſtri equitum virga ac ſecures dictatoris tremere ſoliti ſunt, Liv. XXII, 27: Te Stygii tremuere lacus, Virg. Aen. VIII, 296: offenſam Iunonem tremere, Ovid. Met. II, 519: hoſtem tremens, Senec. Troad. 317: varios caſus, Ibid. 262: nos juſſa virum nutusque tremamus, Sil. II, 53. *Van daar* tremendus, a, um, *waarvoor men ſiddert, ſchriklijk, vreeslijk, ontzaglijk, bij voorb.* Chimaera, Horat. Od. IV, 2, 15: tumultus, Ibid. I, 16, 11: rex i. e. Pluto, Virg. Georg. IV, 469: ſceptra Iovis, Ovid. Faſt. V, 46: oculi, Ibid. Met. III, 577: Alpes, Horat. Od. IV, 14, 12: cuſpis Achillis, Ibid. IV, 6, 7: nefas, Val. Fl. II, 209: tigris animal tremendae velocitatis, Plin. H. N. VIII, 18: vates viſu audituque tremendus, Stat. Theb. X, 164: monita matris Carmentis, Virg. Aen. VIII, 335.

TREMOR, ōris, m. 1) *het ſidderen, ſidderende of trillende beweging, bij voorb. des ligchaams, bij voorb.* ut terrorem pallor & tremor conſequatur, Cic. Tuſc. IV, 8: quo tremore & pallore dixit! Cic. Flacc. 4: tremor per ima cucurrit oſſa. Virg. II, 121: occupat artus, Ibid. VII. 446: pertentat corpora equorum. Ibid. Georg. III, 250: quaſſat artus. Senec. Troad. 168: errat per artus, Ibid. Herc. Oet. 706: vibrat oſſa. Claudian. Proſerp. III, 152: ad ſpaſmos, tremores — pix liquida, Plin. H. N. XXIV, 7 ante med.: *van het vuur*, Lucret. V. 587: *der aarde, d. i. aardbeving*, Lucret. VI, 286. Virg. Georg. II, 477. Ovid. Met. XV, 798: *dus ook* tremores urbis, Plin. H. N. XXXVI, 10 extr.: tremorem incutere (terrae), Lucret. VI, 592. 2) *het ſidderen, dichterlijk, d. i. het geen anderen doet ſidderen, het ſchrikken, de ſchrik, d. i. waarvoor anderen ſchrikken, bij voorb.* Cacus ſylvarum tremor, Martial. V, 66, 5: tremor ludi, Ibid. V. 25, 4.

TREMŬLE, *ſidderend, trillend, bij voorb.* plumulae tenellae tremule reſultantes, Apul. Met. V poſt med. p. 168, 28 Elm.

TREMŬLUS, a, um, 1) *ſidderend, trillend, bij voorb.* flammae, Virg. Ecl. VIII, 105: lumen aquae, Virg. Aen. VIII, 22: jubar ignis, Lucret. V, 696: voces, Ibid. II, 367: mare, Ovid. Her. XI, 75: canna, Ibid. Met. VI, 326: cupreſſus, Petron. 131: lorum, Lucan. IV, 444: colores, Claudian. in Rufin. II, 356: manus, Ovid. Met. X, 414. Plin. H. N. XIV, 22 ante med.: homo, Terent. Eun. II, 3, 44: cantus (anus), Horat. Od. IV, 13, 5: *dus ook* paſſus, Ovid. Met. XV, 212: anni, Prop. IV, 1, 73: vertex (*ſchedel*), Petron. 137: tremulum movens cana tempus anilitas, Catull. LX, 161. *Ook* tremuli, i. e. *wier leden altijd gewoon zijn te trillen (als eene ziekte)*, Plin. H. N. XX, 9 ante med. *en* 18. XXIII, 4 poſt med. *Ook ſidderend, trillend, van levendigheid, bij voorb.* equus, Nemeſ. Cyneg. 257. 2) *ſidderend, dichterlijk, d. i. het geen doet ſidderen, trillen, bij voorb.* frigus, Cic. Arat. 68: horror, Prop. I, 5, 15.

TREPĬDANTER, *ſidderend, trillend, angſtig, bij voorb.* effari, Sueton. Ner. 49: trepidantius timidiusque ageret, Caeſ. B. C. I, 19.

TREPĬDATĬO, ōnis, f. *bangheid, angſtvalligheid, angſt, die men in een' ander beſpeurt, als hij, bij voorb. angſtig handelt, angſtig heen en weder loopt, bij voorb.* num quae trepidatio? Cic. Dejot. 7: Conſul caſtra confeſtim adgreſſus eſt, tantamque trepidationem injecit, Liv. II, 53: Necopinata res plus trepidationis fecit, Liv. III, 3: ſenatus, Vellej. II, 124: trepidatio & fuga hoſtium, Liv. XXXVII, 24: cujus rei trepidatio magnum terrorem adtulit noſtris, Hirt. Alex. 75: in qua trepidatione multae captae naves, Juſtin. II, 12: cum magna trepidatione vigilavit, Sueton. Ner. 34: *en meermalen, bij voorb.* Tacit. Ann. XI, 38. XII, 43. XV, 16. Hiſt. I, 41: *van daar* 1) *de bezige overhaasting in 't gemeen (zonder vrees of angſt), het overhaast lopen, trippelen, bij voorb.* inter primam trepidationem, Liv. II, 46 in., i. e. *bij het begin van een gevecht, d. i. de ſnelle aanval met den werpſpies:* Tandem ut jam ex tripidatione concurrentium turba conſtiterat, Liv. III, 50. 2) *het ſidderen, trillen, beven, bij voorb.* nervorum, Senec. de ira III, 10.

TREPĬDE, 1) *angſtiglijk, angſtig, overhaaſt uit angſt, bij voorb.* caſtris trepide relictis, Liv. VII, 11: ſolvere claſſem, Liv. XXII, 31: caſtra deſerere, Liv. X, 12: quam trepide anxieque certaverit, Sueton. Ner. 23. 2) *overhaaſt, bezig handelende, bij voorb.* Ardelionum natio trepide concurſans, Phaedr. II, 5, 2. *Doch men kan het ook vertalen angſtiglijk.*

TREPĬDO, are, *ſchijnt met het woord* trippelen *verwant te zijn; en men kan het dikwijls dus vertalen, angſtvallig handelen, niet ſtil kunnen ſtaan, trippelen, overhaaſt doen, bij voorb.* quid trepidas? quid feſtinas? Terent. Ad. III, 2, 25: ut ille trepidabat! ut feſtinabat miſer! Plaut. Caſ. II, 7, 9: hoſtes trepidareque concurſare, Auct. B. Afric. 82: feſtinare, trepidare, Salluſt. Cat. 30 (32): alii ſe abdere, trepidare omnibus locis, Ibid. Jug. 38 (42): Tum demum Titurius trepidare & concurſare, Caeſ. B. G. V, 33: Tace, tripidari ſentio & curſari cet., Terent. Hec. III, 1, 35, i. e. *dat men angſtig rondloopt, rond trippelt:* totis trepidatur caſtris, Caeſ. B. G. VI, 37: trepidari ſentio & curſari ſurſum prorſum, Terent. Hec. III, 1, 35: mures arctos circum trepidarent cavos, Phaedr. IV, 5, 3, i. e. *rond trippelen:* in acie inſtruenda, Liv. XXIV, 38. *Van daar* 1) *angſtig ergens heen lopen, ergens heen trippelen, bij voorb.* ad arma, Liv. IX, 37 extr.: ad arcem, Salluſt. Jug. 67 (70). 2) *zich beangſtigen, vreezen, angſtig handelen, bangheid te kennen geven, ſidderen, trillen, bij voorb.* homo corde ſuo trepidat, Enn. ap. Cic. Orat. III, 42: quid tu timidus es, trepidas, Plaut. Epid. I, 1. 58: quid eſt, quod trepidas? Terent. Eun. V, 5, 8: metu, Virg. Aen. V, 491. Ovid. Triſt. I, 5, 37: formidine, Ovid. Triſt. III, 10, 67. *Ook met den* Accuſativus *op de vraag, waarvoor? bij voorb.* nec damae trepidant lupos, Senec. Herc. Oet. 1058: *dus ook* umbram arundinis, Juvenal. X, 21: occurſum amici, Ibid. VIII, 152. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* occurrere morti, Stat. Theb. I, 640. *Ook met* ne, *bij voorb.* trepidas, ne atria diſpliceant, Juvenal. XIV, 64: trepidat, ne venias, Ibid. I, 97. 3) *overhaaſt of bezig handelen of zijn, maar met eenige ongeruſtheid, bij voorb.* vigiles tumultuari, trepidare, Liv. XXVII, 28, i. e. *liepen rond, waren in beweging; doch het kan ook heeten, haaſten, ſpoeden:* Nequidquam trepidat (medicus), Virg. Aen. XII, 403, i. e. *deedt zijn best:* in acie inſtruenda, Liv. XLIV, 38 extr.: civitate trepidante ad excipiendum Hannibalem, Liv. XXIII, 7: haud decoro proelio trepidare, i. e. *bezig zijn*, Liv. XXVIII, 19: per alia atque alia pavida conſilia & imperia trepidans, Liv. XLIV, 6: pars terga trepidantium invaderent, Liv. XXVII, 1, i. e. *die met vechten (in een gevecht) bezig waren.* 4) *ſamen lopen, bij voorb. met een gedruis, of met geraas rondlopen, bij voorb.* paſtorum trepidantium circa advenam, Liv. I, 7. 5) *ijlen, ſpoeden, haaſten, bij voorb.* equo trepidante, Liv. I, 12 extr., i. e. *doorjagen; doch, het kan ook heeten, van angſt lopen:* aqua trepidat per rivum, Horat. Epiſt. I, 10, 21. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* aetas trepidavit claudere luſtrum, Horat. Od. II, 4 extr.: trepidate defendere naves, Virg. Aen. IX, 114. 6) *ſidderen, trillen, bij voorb.* avis laqueo capta trepidans cet., Ovid. Met. XI, 75: Et trepidat, Ovid.

Art. II, 90, i. e. *trilt:* flammae trepidant, Horat. Od. IV, 11, 4, i. e. *trillen:* pectus trepidare, Ovid. Met. I, 554: trepident ſub dentibus artus, Ibid. Met. XIV, 196: *van daar* laetitia, Arnob. 7, i. e. *van vreugde ſpringen (of trillen): dus ook* ingentes trepidare Titos i. e. exſultare laetitia, Perſ. I, 20. *Ook trillen van vrees, angst, bij voorb.* metu, formidine cet., *zie boven.*

TREPIDŬLUS, a, um, *angstiglijk, fidderend,* Gell. II, 29.

TREPĬDUS, a, um, 1) *angstvol, d. i. angstig, angstig handelend, bang, verſchrikt, trillend, bij voorb.* homo, *bij voorb.* Romanos terror per caſtra trepidos agit, Liv. II, 47: trepidus trajecit, Juſtin. II, 13: omnes trepidi improviſo metu, Salluſt. Jug. 97 (102): trepidus formidine, Virg. Aen. IX, 169: Curia moeſta ac trepida, Liv. II, 24: terror trepidam civitatem ex ſomno excivit, Liv. VIII, 37. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* trepidi rerum ſuarum, Liv. V. 11. XXXVI, 31, i. e. *wegens hunne omſtandigheden: dus ook* apes trepidae rerum, Virg. Aen. XII, 588: trepidus ſalutis, Sil. XII, 13: trepidus admirationis ac metus, Tacit. Ann. VI, 21. 2) *angstig, d. i. angst met zich brengende, of veroorzakende, bij voorb.* res trepida, Liv. I, 27. IV, 46. XXVI, 5, *of* res trepidae, Liv. IV, 17 *en* 56. Salluſt. Jug. 91 (96). Horat. Od. III, 2, 5. Tibull. II, 3, 21. Sil. VII, 1, i. e. *angstvolle omſtandigheden, droevige omſtandigheden, of nood:* nuntius, Juſtin. XXXI, 2 extr.: vita, Tacit. Ann. IV, 20. XIV, 59: literae, Curt. VII, 1 extr.: periculum, Nemeſian. Cyneg. 151: certamen, Horat. Epiſt. I, 19, 48: curſus, Virg. Aen. IV, 672: metus, Ovid. Triſt. III, 1, 54. Plin. H. N. II, 7: terror, Lucret. V, 41: tumultus belli, Ibid. III, 846. 3) *onrustig, haastend, ijlend, bij voorb.* trepidae coëunt, Virg. Georg. IV, 73, (ſcil. apes): equus, Stat. Theb. XI, 325. Sil. XIII, 146: *dus ook* At trepida & effera Dido irrumpit cet., Virg. Aen. IV, 642: cf. Ibid. VII, 638. IX, 233. 4) *fidderend, trillend, zich ſnel heen en weder bewegende, bij voorb.* aqua, Ovid. Met. XII, 279: ahenum, Virg. Georg. I, 296: cor attonitum ſalit pavidumque trepidis palpitat venis jecur, Senec. Herc. Oet. 708, *doch alwaar het ook zijn kan, angstig, bang: dus ook trillende, beevende, van vrees of ouderdom, bij voorb.* curſus, Virg., *zie boven:* trepidus formidine, Virg.: curia trepida, Liv., *zie boven:* civitas, Liv., *zie boven.*

TREPIT i. e. vertit (*van* Τρέπω i. e. verto), unde trepido, trepidatio; quia turbatione mens vertitur, Plaut. ex Feſto.

TREPONDO, (Neutr. Indecl.) *drie pond, bij voorb.* radicis trepondo, Scrib. Larg. compoſ. 65: adipis porcinae trepondo, Ibid. compoſ. ult. *Ook zegt* Quintilianus I, 5, 13, *dat men tot aan zijn' tijd* trepondo *gezegd heeft.*

TRES, tria, *drie, is bekend, bij voorb.* trium minimus, Ovid. Faſt. II, 691: cf. Virg. Aen. V, 560. Horat. Sat. I, 5, 25: *bijzonder is aan dit getal eene bijzondere kracht toegeſchreven,* Virg. Ecl. VIII, 77. Ovid. Faſt. II, 573. IV, 571. Met. XIV, 387: *men vindt ook* tris *voor* tres *in de beste Uitgaven, ook* treis, *zie van dit* tris *bijzonder* Gell. XIII, 20, *en* trīs, *ſtaat, bij voorb.* Virg. Aen. V, 560. VIII, 429. X, 350. Cato R. R. 127. Not. *drie, voor, weinig, bij voorb. gelijk wij zeggen, met drie woorden enz., bij voorb.* Heus, te tribus verbis volo, Plaut. Trin. IV, 2, 121: cf. Mil. IV, 2, 29. i. e. *met drie woorden:* Tria non commutabitis verba, Terent. Phorm. IV, 3, 33: ego primis tribus verbis (dixi), Cic. ad Div. IX, 19, i. e. *op de eerſte drie woorden:* aliquid in tribus verbis dicere, Quintil. IX, 4, 7: veniſſet verbis charta notata tribus, Ovid. Pont. IV, 3, 26: omne aevum tribus explicare chartis, Catull. I, 6: cum tribus bibit, Martial. XIII, 123, *met drie, d. i. weinige. Ook heeft men* tre *voor* tria *gezegd, bij voorb.* tre pondo *of* trepondo, Quintil. I, 5, 13.

TRESDĔCIM, *zie* Tredecim.

TRESSIS, is. m. i. e. *drie aſſes,* Varr. L. L. IV, 36. VIII, 49. *Van daar Tropisch, als eene kleinigheid, bij voorb.* non treſſis agaſo, Perſ. V, 76, i. e. *nietswaardig.*

TRESVĬRI, orum, *eigenlijk* tres viri (*anders ook* triumviri *genoemd*) *zijn drie mannen, die ſamen een ambt bedienen, of anders ſamen eene verrichting op bevel van den Staat waarneemen, wanneer het dan drie mannen, drie heeren, dan drie Kommisſarisſen vertaald wordt, bij voorb.* tresviri in carcerem compegerint, Plaut. Amph. I, 1, 3, i. e. *de drie heeren over de gevangenis, die zekere kleine misdaaden ſtraften enz.: dus ſtaat ook* tresviri, Ibid. Aſin. I, 2, 5. Aul. III, 2, 2: *zij heeten andere* triumviri (tresviri) capitales: tresviri epulones, Cic. Orat. III, 19 extr.: tresviros creare, Liv. XXXII, 2 extr., i. e. *drie Kommisſarisſen,* ſcil. *om de volkplantingen aan hunne plaats te brengen, en de verdeling der landerijën onder hen te reguleeren: in denzelfden zin ſtaan* tresviri, Liv. XXXIX, 44. XL, 29 in. *En dewijl de Ouden gemeenlijk* IIIviri *kunnen geſchreven hebben: zoo weet men niet altijd, of zij daarbij* tresviri *of* triumviri *gedacht hebben. Bij ſlot is het hetzelfde.* Tresviri reip. conſtituendae, Epit. Liv. 20.

TRIANGŬLUS, a, um, *driehoekig, bij voorb.* ager, Colum. V, 2, 6: *dus ook* ea (ſcil. ſidera) triangula vocant, Cic. Div. I, 42; *doch het kan hier ook* Subſtive *ſtaan:* forma, Celſ. VII, 25 ſect. 2: latera Plin. H. N. XIII, 11 poſt med.: ſpecies, Ibid. III, 8: triangulus radius ſolis, Ibid. II, 16 extr.: caſtanea, Ibid. XV, 23: *van daar* Triangulum, Subſtantive, *een driehoek, bij voorb.* Grues trianguli formam efficiunt, Cic. Nat. D. II, 49: baſis trianguli, Ibid.: triangulo ſimilis, Plin. H. N. XXVII, 8 poſt med. *Ook ſtaat daarvoor* triangulus, (Maſcul.), Frontin. de expoſit. form. p. 32, 33 *en* 35 ap. Goeſ.

TRIARII, *zie* Triarius.

TRIĂRĬUS, a, um, *een van de derde rei, gelid enz.: van daar* Triarii ſcil. milites, *de* Triäriën, *d. i. eene ſoort van Romeinſche ſoldaten. Zij maakten in 't gevecht het derde gelid uit (te weten, zij waren achter de* Haſtati *en* Principes). *Zij waren de oudſte en beproefſte ſoldaten, en knielden, terwijl de voorſte twee leden* (Haſtati *en* Principes) *vochten; maar als deze in nood waren, ſtonden zij (door het woord van den Veldheer* conſurgite *gekommandeerd), op en vochten, bij voorb.* triarii conſidebant ſiniſtro crure porrecto, Liv. VIII, 8 med.: res ad Triarios rediit, Ibid., i. e. *nu moeten de Triäriën vechten,* ſcil. *wanneer de* Haſtati *en* Principes *tegen het gevecht niet beſtand waren:* Triarii genu dextero innixi nutum conſulis ad conſurgendum exſpectabant, Ibid. c. 9: *en* c. 10 *ſtaat,* ubi triarii conſurrexerunt cet., *en te voren heet het* conſurgite cet. *Ook ſtaan zij met de* Haſtati *en* Principes *bijëen,* Liv. VII. 23. VIII, 8. XXII, 5: *ook ſtaan zij alleen aangehaald,* Liv. II, 47. *Bijzonder moet men de plaats* Liv. VIII, 8 *lezen.*

TRIĂTRUS, i. e. tertius dies poſt Idus, Paul. ex Feſto.

TRIBAS, ădis, (Τρίβας ſcil. femina) *wrijvend, eene wrijfster, is een tegennatuurlijk ſoort van hoereerſter met haar eigen geſlacht,* Phaedr. IV, 14, 1. Martial. VII, 66, 1. VII, 69, 1.

TRIBRĂCHYS *of* TRIBRĂCHUS, (ſcil. pes) *een versvoet van drie korte ſyllaben,* Quintil. IX, 4 med. §. 2. *Bij* Diomedes *in het derde Boek heet het in 't Latijn* tribrevis.

TRIBREVIS, *zie* Tribrachys.

TRIBUARĬUS, a, um, *de* Tribus *betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* crimen, Cic. Planc. 19, ſcil. *in het omkoopen der* tribus: res, Ibid. 15.

TRIBŬLA, ae, f. i. q. tribulum, *dorschwerktuig,* Colum. I, 6 extr. II, 21 med. XII, 50 ante med. *Ook heeft men* tribulum, Varr., *zie* Tribulum.

TRIBULARIUS, a, um, *bij voorb.* falciculae, *zie* Tribulatus.

TRIBULĀTUS, a, um, (*van* tribulus) *puntig, bij voorb.* falciculae, Pallad. I, 43; *tenzij men lezen moet* tribulariae i. e. exſcindendis tribulis ſervientes.

TRIBŪLIS, e, *tot eene* Tribus *behorende: van daar* tribulis Subſtantive, *die tot eene* Tribus *behoort, Tribusgenoot, bij voorb.* additis novis tribulibus, Liv. II, 16: tribulis tuus, Cic. ad Div. XIII, 23, *een wijkgenoot, Tribusgenoot, d. i. die met u in eene Tribus is:* tribulibus gratioſum eſſe, Cic. Planc. 19: tribules decuriare, Ibid.: multos vel tribules vel amicos meos, Cic. Roſc. Am. 16. *Ook heet* tribulis *een gemeen man, bij voorb.* vix accipienda (toga) tribuli, Martial. IX, 50, 7: toga mortui tribulis, Ibid. IX, 58, 8. *Ook brengt men hier toe* Horat. Epiſt. I, 13, 15, conviva tribulis; *maar misſchien is het niet nodig, als men aan zeker man denkt, dien* Horatius *niet noemen wil; doch ook past een van het gemeen, een gemeen man.*

TRIBŬLO, are, 1) *misſchien persſen,* Cato R. R. 23, tribulatoque quotidie. 2) *met ſpitzen of punten verzien: van daar* tribulatae falciculae, *zie* Tribulatus.

TRIBŬLUM, i, n. (ſcil. inſtrumentum, *van* tero), *dorschmachine, of dorschwagen, of dorschrol, waarmede de Ouden hun graan uitdorschten of uitrolden: dewijl zij geen dorschvlegel gebruikten,* Varr. L. L. IV, 3. Varr. R. R. I, 22 *en* 52. Virg. Georg. I, 164: meſſis alibi tribulis in area alibi equarum greſſibus exteritur, Plin. H. N. XVIII, 30 poſt init., *alwaar het ook van den* Nomin. Singul. tribula *zijn kan. Ook heeft men* Tribula, ae, f. Colum., *zie* Tribula.

TRIBŬLUS, i, m. 1) *een ſoort van onkruid, te weten een ſtekelige plant, burzeldoorn,* Virg. Georg. I, 153. Ovid. Met. V, 485. XIII, 803. Plin. H. N. XXI, 15. 2) *een ander ſtekelächtig gewas; ſtekelnoot, waternoot,* Plin. H. N. XXI, 16.

TRIBŪNAL, is, n. (*voor* tribunale, *gelijk* Quintil. I, 6 §. 17 *niet onduidelijk zegt, te weten, dat velen* tribunale *voor* tribunal *zeiden, ook ſtaat* tribunale Inſcript. ap. Murator. 582 lin. 34, *van* tribunalis, e, ſcil. ſuggeſtum), *het Tribunal, d. i.* 1) waar-

waarschijnlijk eigenlijk, de zitplaats, waar op de Tribunus in aloude tijden zat: deze beteekenis is buiten gebruik geraakt. 2) eene zitplaats, of verheven groote boogvormige of vierkante plaats, bij voorb. van hout, waarop de Overheidspersonen op hunne sella curulis zaten, als zij openbare ambtsdiensten behandelden, bij voorb. de Consul, als hij de Comitia bestuurde, Liv. XXVI, 22 in.: ook zat er, naar het schijnt, de andere Consul mede op, die de Comitia niet bestuurde, Liv. XXXIX, 32 extr., (te weten, elk op zijne sella curulis): bijzonder, zat de Prætor in Rome, (ook de Proprætor en Proconsul in de Provintie) daarop, wanneer hij gericht hield of eenige andere ambtsverrichting openlijk uitoefende, zie Cic. Q. Fr. I, 1, 8. Cic. Verr. II, 38. V, 7, in welke plaats van den Proprætor in de Provintie gesproken wordt; dus ook van den Prætor te Rome, Cic. Cat. I, 13. Cic. Or. I, 37, ook zaten er zijne Raaden mede op; ook meer anderen eershalven, bij voorb. nobis in tribunali Pompeii praetoris urbani sedentibus, Cic. Orat. I, 37: ut compleatur tribunal, Cic. Brut. 84: Tiberius judiciis adsidebat in cornu tribunalis, ne praetorem curuli depelleret, Tacit. Ann. I, 75: cf. Sueton. Tiber. 33: gevolglijk was het Tribunal eene plaats van grooten omtrek: zie van het tribunal bijzonder Vitruv. V, 1: van daar pro tribunali of de tribunali voor in tribunali, bij voorb. eene uitspraak doen enz., bij voorb. pro tribunali aliquid agere, Cic. ad Div. III, 8: pro Aurelio tribunali delectus servorum habebatur, Cic. Pis. 5: de tribunali citari jussit, Cic. Verr. V, 7: de sella (curuli) ac tribunali pronuntiat, Ibid. II, 38: van daar tribunal i. e. homines sedentes in tribunali, bij voorb. omne forum quem spectat & omne tribunal, Horat. Epist. I, 16, 57: ook hadt de Prætor een Tribunal in het theater, bij voorb. contra praetoris tribunal, Sueton. Aug. 44. Dat de Aediles curules insgelijks een Tribunal gehad hebben, behoeft men niet te te twijfelen: maar de Quaestoren, Tribuni plebis cet. hadden er geen. Dat er ook een in 't leger geweest is (bij voorb. van zooden enz.) ziet men uit Tacit. Hist. III, 10. IV, 25 en Ann. I, 18. Not. a) voor groote mannen werdt er ook een na den dood opgericht, bij voorb. voor Germanicus, Tacit. Ann. II, 83, tenzij men een praalgraf verstaan moet. b) in later tijden heet het elke verhooging, bij voorb. een dam tegen het water, Plin. H. N. XVI, 1, tribunalia ad experimenta altissimi aestus: van daar zou het wel een praalgraf kunnen zijn, Tacit. Ann. II, 83: van daar Tropisch, bij voorb. quid superest ad honoris mei tribunal & culmen, ad laudis mei cumulum, Apul. Flor. 3 med. p. 356, 16 Elm. c) pro tribunali i. e. in tribunali, Cic. ad Div. III, 8: dus ook sedere pro tribunali, Liv. XXXIX, 32 extr., zie boven.

TRIBUNATUS, us, m. het Tribunaat, Tribunus-ambt, d. i. het ambt van eenen Tribunus, bij voorb. 1) van eenen Tribunus plebis, bij voorb. tribunatum plebis petere, Cic. Or. I, 7: ook zonder plebis, bij voorb. tribunatus Drusi, Ibid.: Gracchi, Cic. Amic. 12: tribunatum inire, Cic. Att. XI, 9 in., i. e. aanvaarden: sanctitas tribunatus, Cic. Sext. 37 in. 2) van een krijgstribuun, of Tribunus militum, overstenspost bij het leger, bij voorb. tribunatus militum, Plin. H. N. VII, 30 med. en zonder militum, Cic. ad Div. VII, 5 en 8. Cic. Q. Fr. II, 15 ante med.

TRIBUNICIUS, a, um, Tribunisch, d. i. de Tribuni betreffende, daar toe behoorende, of betrekking hebbende, van hun afstammende: 1) de tribuni plebis betreffende, bij voorb. potestas, Cic. Orat. II, 28, i. e. derzelver magt of ambt: vis, Sallust. in Orat. Licin. trib. pl. ante med.: collegium tribunicium i. e. tribunorum, Cic. Sext. 53 in.: tabo tribunicio i. e. tribunorum, Lucan. II, 125: mucronem tribunicium exacuere in aliquem, Cic. Leg. III, 9: Comitia, Cic. Att. I, 1, hunne verkiezing of Comitiën, waar in zij verkozen werden: leges, Cic. Agr. II, 8, i. e. van hun afkomstig: candidatus, Cic. Q. Fr. II, 15, i. e. die Tribunus plebis worden wil, naar dit ambt staat: furores, Cic. red. Sen. 5: seditiones, Sallust. Iug. 37 (41): contentiones, Hirt. Alex. 65: conciones, Plin. H. N. XXXVI, 15 post med.: terrores, Cic. ad Div. II, 18: nonatis animos ejus ac spiritus tribunicios, Cic. Cluent. 39: si plebs agitari coepta esset tribuniciis procellis, Liv. II, 1: intercessio, Caes. B. C. I, 7: van daar vir tribunicius, of enkel tribunicius (scil. vir) in karakter onder de tribuni behorende, die Tribunus plebis geweest is, en dit ambt bekleed heeft, een man van Tribunisch karakter, bij voorb. clarissimi viri, aedilicii, tribunicii, Cic. Phil. XIII, 14: inter tribunicios volitare, Liv. III, 35 med. 2) de tribuni militum betreffende, bij voorb. honor, i. e. krijgsoverstenspost, bij voorb. equites in tribunicium restituit honorem, Caes. B. C. I, 77. Not. Men schrijft ook tribunitius, a, um.

TRIBUNUS, i, m. staat waarschijnlijk voor tribunus eigenlijk Adjective (tributnus, a, um,) scil. dux; (gelijk vermoedelijk alle woorden in unus, bij voorb. opportunus cet., uit uinus saamgetrokken zijn): is eigenlijk een Opziener, Overste, Chef of Kommandeur van een Tribus, d. i. van een derdedeel enz., hetwelk op de tribuni militum past, van welken er in 't eerst drie zullen geweest zijn, gelijk Varro L. L. IV, 9 en Asconius ad Cic. Verr. I, 5 zegt; en dewijl zij over de Legioenen, die in 't eerst uit 3000 man bestonden, gesteld waren, zoo was elk bevelhebber van een derdedeel. Vervolgends is 't in 't gemeen Gezaghebber, Chef, Kommandeur: wanneer de volgende soorten voorkomen: 1) Tribuni aerarii, Cic. Catil. IV, 7. Cic. Att. I, 16 post init. Cic. Q. Fr. II, 6. Cic. Planc. 8. Varr. L. L. IV prope fin. Sueton. Caes. 41, of aeris, Plin. H. N. XXXIII, 2, waren zekere persoonen (geene Magistraatspersoonen) die den Quæstor tot hulp waren, het geld van hem ontvingen, en het betaalden, bij voorb. aan de soldaten enz., bij voorb. aes militare, quod a tribuno aerario miles adcipere debebat, Cato ap. Gell. VII, 10. Als volgends de lex Aurelia (van den Prætor L. Aurelius Cotta voorgesteld) de handhaving van het recht onder de drie Standen van den Raad (Raads- Ridder- en Volksstand) verdeeld werdt, werden van den kant des volks of van het gemeen de tribuni aerarii Richters, zie de plaatzen van Cicero, welke hier toe behoren; doch Jul. Cæsar wierp er de tribuni aerarii weder uit, Sueton. Caes. 41. 2) Tribunus Celerum, Liv. I, 59, i. e. de Overste of Kommandant der koninglijke lijfwachs: want Celeres waren de lijfwacht der Koningen, bij voorb. van Romulus, die drie honderd man uitmaakten, Liv. I, 15 extr.: cf. Pompon. in Pandect. I, 2, 2 §. 19, alwaar tribuni Celerum aan de praefecti praetorio gelijk gesteld worden. 3) Tribuni bij het leger, of tribuni militum, Liv. III, 51. VII, 5. IX, 30. XXII, 53. XL, 41, of Tribuni militares, Cic. Mil. 4 en Cluent. 36. Plin. H. N. XXXIV, 3, genoemd; gelijk dan ook tribunus, tribuni, dikwijls eenvoudig voorkomen, Liv. XLI, 3, i. e. Krijgsoversten. Voor dezen waren er drie bij een Legioen, toen zij uit drie honderd man bestonden: vervolgends toen het Legioen vergroot was, vier: en eindelijk, zes: doch zij waren alleen bij het Legioen, en gevolglijk bij het Romeinsche voetvolk; de Oversten bij de ruiterij, bij de bondgenooten enz. heeten niet tribuni, maar praefecti, bij voorb. tribunus primus secundae legionis, Liv. XLI, 3: tribuni militum tertiae legionis, Ibid.: secundae legionis tribunus militum erat, Liv. XL, 41. Zij heeten deels comitiati, dewijl het volk ze in de Comitia verkoos, deels Rufuli, wanneer de Veldheer ze zelve maakte, bij voorb. quos Rufulos vocant, imperatores ipsi faciebant, Liv. VII, 5: unum, ut tribuni militum seni deni in quatuor legiones a populo crearentur, Liv. IX, 30: in tribunis militum novatum, quod consules ad populum tulerunt, ne tribuni militum eo anno suffragiis (scil. populi) crearentur, sed consulum praetorumque in iis faciendis judicium arbitriumque esset, Liv. XL, 31. In laater tijden, bij voorb. van Cæsar, schijnt elke Tribunus eene Cohort gekommandeerd te hebben: van daar tribuni cohortium, Caes. B. C. II, 20. Ook worden gewaagd tribuni laticlavii, Sueton. Domit. 10, en angusticlavii, Sueton. Oth. 10, i. e. die eene tunica laticlavia of angusticlavia droegen. 4) Tribuni militum consulari potestate i. e. Krijgsoversten met Consuls magt, d. i. die dezelfde magt en aanzien hadden, als de Consuls, werden in het jaar van Rome 310 in plaats der Consuls voor de eerste keer verkozen. De reden was deze: het gemeen begeerde, dat ook uit zijn midden (i. e. plebeii onädelijke, niet patricische) Consuls zouden verkozen worden. De Patriciën en Senaat waren daar tegen, en wilden niet, dat het Consulaat door onädelijken (plebeji) bezoedeld werdt: maar, toen zij zagen, dat zij het niet beletten konden, stuurden zij het daar heen, dat in plaats van Consuls Tribuni militum consulari potestate verkozen werden, wier getal onbepaald was, dan drie, dan vier, dan zes. Dus werden in 't jaar 310 tribuni mil. cons. pot. verkozen, in de jaren 311 tot 315 weder Consuls, in 't jaar 316 trib. mil. cons. pot. In de jaren 317 tot 320 Consuls: en dus wisselde het af tot 388, wanneer de laatste tribuni mil. cons. pot. waren: want 389 werden Consuls gekozen, en wel één, met name Sextius uit het volk: en vervolgends bleef het Consulaat, zie Liv. IV, 7 tot VI, 42. 5) Tribuni plebis (of plebei, Liv. II, 33. III, 64 en meermalen: ook plebi, Liv. III, 65, zie Plebes) waren overheidspersonen van de geringste soort. Hun oorsprong is deze: als het volk te zeer van den last der schulden gedrukt, en van de schuldëischers mishandeld werdt, en daar in van den Senaat geene bescherming kreeg; ging het in 't jaar van Rome 261 uit Rome, sloeg zich neder op eenen berg, mons sacer genoemd, en ging niet eer weder naar Rome, voor dat de Senaat het eigene overigheidspersonen toestondt, die uit hun eigen midden zouden verkozen worden, en hen tegen de onderdrukking van den Senaat zouden beschermen. Dit zijn de tribuni plebis. In 't eerst waren er twee, Liv. II, 33; in 't jaar van Rome 283 werden er vijf, Liv. II, 58, alhoewel ook reeds in 't begin de beide Tribunen, zich er drie Kollegen bij gekozen zullen hebben, Liv. II, 33; en 297 tien; deze werden, uit kracht eener wet in de comitia tributa verko-

kozen, Liv. II. 56; *en bij deze schikking bleef het*. Liv. III, 30. *Zij waren uit den gemeenen burgerstand, maar hadden eene hooge magt, en konden tegen alle besluiten van den Senaat en al het gedrag der Magistraatspersonen het zij dit voor de burgerij al of niet nadelig was, door het woord* veto *protesteren; en dit protesteren moest geëerbiedigd worden, bij voorb. een besluit van den Senaat kon niet voltrokken worden, wanneer de Tribunen daar tegen geprotesteerd hadden. De zoogenoemde* Senatus consulta *of besluiten van den Senaat ondertekenden zij met den letter* T, *ten teken, dat zij er in toestemden*, Val. Max. II, 2, 7. *Zij hadden* viatores *in plaats van* lictores *ter opwachting en volvoering van hunne bevelen*, Liv. II, 16. Gell. XIII, 12. *Zij waren schutsheeren der burgerij tegen den Senaat, gelijk hedendaags in Duitschland de* Syndici *in de steden. Waarom hunne deuren nooit, ook niet 's nachts, gesloten mogten zijn, opdat het volk ten allen tijde toevlucht tot hun konnemen; ook moesten steeds eenige van hun op de markt op hunne banken* (subsellia) *zitten, opdat zij terstond bij de hand waren, als iemand zich op hen beriep. Zij mogten ook geen dag buiten* Rome *zijn*, Gell. III, 2, 11. *Hoe zij den Senaat en de Veldheeren geplaagd, en hoe zij het volk tegen den Senaat hebben opgeruid, daarvan staan ontelijke voorbeelden bij* Livius. *Doch, dewijl één volkstribuun tegen het besluit der overigen kon protesteren, en dat daardoor krachteloos kon maken, bediende de Senaat zich dikwijls van dit middel, om één of meer Tribunen tegen de overigen te winnen, gelijk daarvan niet zelden voorbeelden in* Livius *te vinden zijn. Zij waren gevolglijk in 't eerst geene Raadsheeren, d. i. zaten niet mede in den Senaat, maar bevonden zich voor het raadhuis, alwaar zij dan de besluiten van den Senaat ontvingen en of goedkeurden of verwierpen. Om hen dan voor den Senaat genegener te maken, stuurde men het eindelijk daar heen, dat zij Raadsheeren werden: te weten, in 't jaar 603 werdt eene wet gemaakt, dat niemand, dan een Raadsheer*, Tribunus plebis *worden zou.* Sylla *bepaalde ook hunne magt, door eene wet, te weten, hij ontnam hun het recht, om voorslagen tot wetten aan het volk te doen*, Cic. Leg. III, 9. Caes. B. C. I, 9; *verders, verordende hij, dat, wie* Tribunus plebis *geweest was, naderhand geen ambt krijgen kon. Doch* Cotta, Pompejus, *en* Crassus *schaften dit naderhand af. Dat de Volkstribunen, ten tijde van* Cicero, *het recht gehad hebben, om in den Raad een voordragt te doen, en ook den Raad bij één te roepen, ziet men uit* Cic. ad Div. I, 2. XI, 6. Gell. XIV, 7 *en* 8. Not. *Toen* Augustus *Monarch wilde worden, kon hij het onder geen zachter naam doen, dan dat hij de* potestas tribunicia *aannam*, Sueton. Aug. 27: cf. Tacit. Ann. III, 56, *het welk de hoogste magt in* Rome *aanduidde.*

TRIBŬO, ui, utum, 1) *geven, schenken, bewijzen, mededeelen, bij voorb.* alicui misericordiam, Cic. Mil. 44: silentium orationi, Cic. Coel. 12: dona, Ovid. Met. IX, 401: quemcumque (casum) ei fortuna tribuisset, Caes. B. C. III, 13: ut plurimum ei tribuamus cet., scil. officii, Cic. Off. I, 15: tribuendo suum cuique, Ibid. 5: beneficia alicui, Nep. Att. 11: honorem, Cic. Or. II, 11: praemia alicui, Caes. B. C. III, 4: vocabula monti, Ovid. Met. XIV, 621, i. e. *eenen naam geven:* pacem terris, Ibid. Trist. III, 1, 44: salutem alicui, Ibid. Her. XVI, 2: alicui magnam gratiam, *dank afleggen*, Cic. Fin. IV, 5 extr.: alicui vitam, Lucan. IV, 358: alicui laudes, Prop. III, 21 (23), 3: alicui veniam, Tacit. Ann. XII, 40: honorem & gloriam alicui, Phaedr. I, 7, 4: dona tributuram posthac se talia nulli, Ovid. Met. IX, 402: ut illud munus, me tribuente, feras, Ibid. II, 45, i. e. *van mij, van mijne hand bekomt:* uni omnia, Cic. Manil. 17, *alles geven, d. i. alle roemvolle bestuuren opdragen: dus ook* tributus, a, um, *bij voorb.* honor, Cic. Or. II, 11: praemia, Caes. B. C. II, 21: paucis tributis, Lucret. I, 800: immunitas, Pandect. XVII, 1, 17: *van daar* tributum *Substantive, het geen men geeft: van daar belasting, schatting, contributie, tribuit, bij voorb.* tributum conferre, Cic. Verr. II, 53. IV, 42: facere, Cic. Verr. III, 42, i. e. *geven:* exigere, Cic. ad Div. III, 7: pendere, Caes. B. G. VI, 13, i. e. *geven, betalen:* imperare, Liv. XXIII, 31: imponere in capita singula servorum & liberorum, Caes. B. C. III, 32: civitates liberare acerbissimis tributis, Cic. ad Div. XV, 4: urbes levare tributis in tempus, Tacit. Ann. II, 47: tributa dimittere hominibus, Ibid. Hist. III, 55, i. e. *ontslaan, kwijtschelden:* tributum capitis alicui remittere, Pandect. L, 15, 8, i. e. *hoofdgeld:* tributa tolerare, Tacit. Ann. IV, 71: pati, Ibid. Germ. 43: Asiae tributum in tutelam classis descripsissent, Justin. XVI, 3, i. e. *uitgeschreven, opgelegd, hadden:* gens ea ceram in tributa Romanis praestat, Plin. H. N. XXI, 13, i. e. *als eene schatting opbrachten:* tributo capitis obligari, Pandect. L, 15, 3, i. e. *hoofdgeld moeten opbrengen:* indicare tributum populo, Liv. IV, 60: damnatus tributis, Martial. VII, 54, 8: *ook bijdrage, collecte*, Pandect. XIV, 2, 2: in tributum venire, Ibid. XIV, 4, 5: jactus in tributum, nave salva venit, Ib. XIV, 2, 4: *ook geschenk:* praestare tributa clientes cogimur, Juvenal. III, 188: tributum poscebat Regulus umbra, Stat. Sylv. I, 4, 87: arbor fert tributa domino, Ovid. in nuce 88. Not. Varro L. L. IV, 36 *gelooft, dat* tributum *zoo heet, omdat het* tributim *gegeven werdt. Ook heeft men daarvoor* tributus, i, m. Plaut. Epid. II, 2, 43, tributus imperatur: *tenzij het misschien naar de vierde Declinatie gaat, zie* Tributus, us. *Van daar* 1) *toeschrijven, toekennen, toeëigenen, bij voorb.* casus adversos hominibus, Nep. Dat. 5: Ego tantum tibi tribuo, Cic. ad Div. IV, 1 extr.: aliquid culpae alicujus, Nep. Alcib. 7: His sensum tribuebant, Lucret. V, 1175: *van daar* a) *uitleggen, als enz., bij voorb.* alicui aliquid superbiae, Nep. Timol. 4, i. e. *iemand iets als hoogmoed uitleggen: dus ook* quod illi tribuebatur ignaviae, Cic. ad Div. II, 16 med. b) *toestaan, inruimen, inschikken, bij voorb.* aliquid valetudini, Cic. Tusc. I, 49: quod hostibus est tributum, Cic. Planc. 14: alicui priores partes, Cic. Q. Fr. III, 4 post med.: prato primas (partes) in agricolatione, Colum. II, 17: commentationi meae tantum tribueris, Cic. ad Div. XIII, 22: *van daar* tribuere alicui multum, *veel van iemand houden, bij voorb.* quibus plurimum tribuebat, Cic. Acad. IV, 4 extr.: *dus ook* magnopere tribuere virtuti alicujus, Caes. B. G. I, 13: mihi tribuebat omnia, Cic. Brut. 51 in., i. e. *mij schatte hij boven alles, mij stelde hij boven allen, of mij vertrouwde hij alles:* tantum tibi tribuo, quantum mihi adrogo, Cic. ad Div. IV, 1 extr., i. e. *ik houde zoo veel van u, vertrouw u zoo veel* (*schranderheid*) *toe enz.:* ordini publicanorum semper liberalissime tribuerim, Ib. XII, 9, i. e. *te wille geweest zijn, ingeschikt hebben:* ego tribuo nonnunquam in vulgus, i. e. *dien iedereen*, Ibid. 70: *verders* aliquid timori, officio i. e. facere propter timorem, propter officium, *bij voorb.* observantiam officio, non timori neque spei, Nep. Att. 6: *dus ook* aliquid precibus alicujus, Ovid. Art. I, 689: aliquid honori alicujus, Tacit. Ann. VI, 52: *ook volgt* ne, *bij voorb.* quos ne nominatim tradam, majoribus eorum tribuendum puto, Ibid. XIV, 14. 2) *wenden of aanwenden, besteeden, bij voorb.* undecim dies rebus, Caes. B. C. III, 2: tempora literis, Nep. Att. 4: *dus ook* nonnihil temporis literis, Nep. Hann. 13. 3) *verdeelen, bij voorb.* rem in partes, Cic. Brut. 41. Cic. Or. 41 in tempora, Cic. Inv. I, 55: omnem vim loquendi in duas tributam esse partes, Cic. Fin. II, 6; *dit schijnt de eerste beteekenis te zijn, zie n.* II: animus est tributus in duas partes, Cic. Tusc. II, 21. 4) *uitdeelen, bij voorb.* tribuendo pecunias, Tacit. IV, 64; *doch het zou ook kunnen heeten, geven.* 5) *opdragen, bij voorb.* plus, quam tibi est tributum a nobis, Cic. Or. III, 36: uni omnia, Cic. Manil. 17, *zie boven. Even dus het* Particip. tributus, a, um, *van daar* tributum, *het geen gegeven wordt, belasting enz., zie boven. Iet anders zijn* comitia tributa, *zie* Tributus, a, um, *tenzij men zeggen wil, dat* tribuo *ook is naar* tribus *verdeelen.* II) *verdeelen, zie n.* 3 *en* 4; *en dit schijnt de eerste beteekenis te zijn, van daar* tribus, *van daar* distribuo: *van daar* tribuere *geven, schenken.*

TRIBUS, us, f. 1) *elke verdeeling; van daar* tribuo *verdeelen, afdeelen enz.,* (*doch ook kan* tribus *van* tribuo *zijn*); *doch* tribus *kan ook eigenlijk zijn het derde deel, een derde, bij voorb. van eene stad of der inwoners enz., van* Tres, Dativ. *en* Ablat. Tribus. *Gevolglijk is* Tribus (Dativ. *of* Ablat.) *vervolgends tot een* Nominativus *geworden, het welk eenen kenner van Naams-afleidingen niet zeldzaam kan zijn. De mening, dat het van* tres *afkomt, hebben ook* Varro *en* Columella. *De eerste zegt* L. L. IV, 9, ager Rom. primum divisus in partes tres, a quo tribus appellatae: Columella *zegt* V, 1, 7, sicuti tribus dictae primum a partibus populi tripartito divisi: *ondertusschen is het slechts enkel vermoeden, en* tribus *kan wel eigenlijk niet anders zijn, dan deel, afdeeling. Van daar* a) *eene* Tribus, *d. i. verdeeling van het Romeinsche volk of klasse, volksklasse. In 't eerst was* Rome *in drie zulke klassen of* Tribus *verdeeld (zie hier voor* Varro *en* Columella); *van waar misschien juist de naam* Tribus *komt, zie n.* 1. *Derzelver getal werdt daarna vermeerderd, en de naam bleef toch als gewoonlijk. Te weten, allengs kwamen er vijf en dertig; waarvan* 31 *de lands* (rusticae) *en vier de stads* (urbanae) *heeten. In 't eerst waren de stads aanzienlijker, dan die van het platte land: maar naderhand, zedert den tijd van het Censorschap van* Q. Fabius Maximus, *die al het gemeene volk in vier* tribus *verplaatste* (Liv. IX, 46 extr.), *werden die van het platte land aanzienlijker, dan die van de stad. De* Urbanae *heeten* Palatina, Esquilina (Exquilina), Collina, Suburana. *De namen der gezamentlijke* tribus *worden dus opgegeven:* Aemilia, Aniensis, Arniensis, Claudia, Collina, Cornelia, Crustumina (Clustumina), Esquilia (Exq.), Fabia, Falerina, Horatia, Lemonia, Marcia, Menenia, Oufentina, Palatina, Papiria, Pollia, Pomtina,

na, Publilia (Poplilia, Poplilia), Popilia, Quirina, Romilia, Sabatina, Scaptia, Sergia, Stellatina, Suburana, Terentina, Tromentina, Veientina, Velina, Veturia, Voltinia. *Sommigen tellen anderen of halen ten deele andere namen aan. Van daar* tribu movere, Cic. Or. II, 67. Liv. IV, 24. XLV, 15; *of* emovere, Liv. ibid., *of* removere, Ibid., *uit de Tribus stooten: dit deedt de* Censor, *om schande aan te doen:* populum convocare in tribus i. e. per tribus & ad comitia tributa, Cic. Leg. III, 19: tribus explere, *zie* Expleo: Rusticae tribus laudatissimae eorum, qui rura haberent; urbanae vero, in quas transferri ignominiosum esset — Suburana, Palatina, Collina, Exquilina, Plin. H. N. XVIII, 3 ante med.: tribum ferre i. e. suffragia tribus, Liv. VIII, 37: tribus jure vocatae, Liv. V, 18, i. e. *die terstond na de* praerogativa *stemden:* pro tribu fieri aedilem, Liv. IX, 46, i. e. a tribu praerogativa, *gelijk* J. Fr. Gronovius *het verklaart, of* per tribum praerog., *hetwelk hetzelfde is.* Not. a) *wanneer het volk bij* Tribus *stemde, dan heeten het* Comitia tributa; *doch* b) *schijnt* tribus *voor* centuria *te staan, bij voorb.* extrema tribus suffragiorum, Cic. Agr. II, 2; *misschien, omdat men het in latter tijden voor elke verdeeling, klasse enz. gebruikte.* c) tribus *voor het gemeen, bij voorb.* equitem imitatae tribus, Flor. II, 6, 25: Dat populus, — eques; dat thura senatus, et ditant Latias tertia dona tribus, Martial. VIII, 15: In his quoque aliqua sibi nasci tribus negant, caulc in tantum saginato, ut pauperis mensa non capiat, Plin. H. N. XIX, 4 ante med., i. e. *gemeen, of arme lieden:* cf. Tribulis.

TRIBUTARIUS, a, um, 1) *tribuit of schattingen betreffende, bij voorb.* necessitas, Justin. XXXII, 2: *van daar* tabulae, Cic. Verr. IV, 66, i. e. *een geschrijf, waarin geld ligt of beloofd wordt:* cf. Verr. II, 26. 2) *aan contributie onderworpen, schattingschuldig, bij voorb.* solum, Plin. H. N. XII, 1 ante med.: homo, Sueton. Aug. 40: civitates, quae tributariae Medorum fuerant, Justin. I, 7: Thraces, ipsi quondam tributarii Macedonum, Flor. III, 4 in.

TRIBUTIM, *naar de tribus, tribuswijze, bij voorb. stemmen, verdeelen enz.*, Cic. Fl. 7. Mur. 34. Cic. Att. IV, 17. Horat. Sat. II, 1, 69. Liv. III, 55. VII, 16 extr.

TRIBUTIO, onis, f. *het geven: van daar* 1) *deeling, verdeeling, bij voorb.* aequabilis, Cic. Nat. D. I, 119: tributio locum habebit, Pandect. XIV, 4, 5: tributio autem fit pro rata ejus, quod cuique debeatur, Ibid. 2) *contribueering, betaling der lasten, bij voorb.* praedii, Pandect. II, 14, 52: sed & eos, qui fenus exercent, tributiones ejusmodi agnoscere debere, Ibid. L, 4, 18 post med. §. 23.

TRIBUTOR, oris, m. 1) *gever, bij voorb.* sic mundus praestitor est & tributor omnium, quae mortalibus videntur bona, Apul. ad Asclep. post med. p. 92, 27 Elmenh. 2) *deeler, verdeeler, schijnt niet voor te komen.*

TRIBUTORIUS, a, um, *het geven betreffende, bij voorb.* actio, Pandect. XIV tit. 4 *in het opschrift, en* leg. 1 *en* 3, *ook enkel* tributoria scil. actio, Ibid. 7, i. e. *klagte, bij voorb. van een' schuldenaar, dat hem minder gegeven wordt, dan behoort.*

TRIBUTUM, *zie* Tribuo.

TRIBUTUS, us, m. i. q. tributum, *bij voorb.* tributus cum imperatus est, negant pendi potesse: illis, quibus tributus major penditur, pendi potest, Plaut. Epid. II, 2, 43: cum tributus exigitur, Cato ap. Non. cap. 3 n. 252: *zoo zegt* Gellius XIII, 20 post med., hic peccatus pro peccato recte dicitur, sicut hic incestus, et hic tributus. *Het kan ook naar de tweede Declinatie gaan*, cf. Tribuo.

TRIBUTUS, a, um, 1) Particip. *van* tribuo, *zie* Tribuo. 2) (*van* Tribus) *volgends* Tribus *ingericht, bij voorb.* Comitia, Liv. II, 56 in. *en* 60 extr. Lael. Fel. ap. Gell. XV, 27 *en* Festus *in* populi. i. e. *waarin het volk naar* Tribus *of bij* Tribus *stemt.*

TRICA, ae, *zie* Tricae.

TRICAE, arum, 1) *potzen, narrepotzen; beuzelingen, d. i. nietswaardige dingen; zoo staat het* Plaut. Rud. V, 2, 35: *dus ook* quas tu mihi tricas narras? Plaut. Curc. V, 2, 15: *dus ook* Most. III, 1, 45: *dus ook* sunt apinae tricaeque & si quid vilius istis, Martial. XIV, 1, 7: *ook kan men het dus verklaren* Plaut. Pers. IV, 3, 62, Nihil opus est litibus neque tricis i. e. *daar heeft men geen Proces, noch (dergelijke) wisjewasjens nodig; doch het kan ook omslag zijn; doch het eerste is misschien voegzamer.* 2) *verwarring, verwarde omstandigheden, bij voorb.* ut me in tricas conjecisti, Plaut. Pers. V, 2, 18: quomodo domesticas tricas (fert)? Cic. Att. X, 8 extr.: ut plus biennium in his tricis moretur, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 5 post med.: judicia, lites, turbas, tricas, cociones maximos, Turpil. ap. Non. cap. 1 n. 26: putas, eos non citius tricas Atellanas, quam id extricaturos? Varr. ibid.

TRICENARIUS, a, um, *het getal dertig bevattende, als dertig jaren, duimen enz., bij voorb.* homo, i. e. *van dertig jaren*, Senec. excerpt. Controv. III, 3 extr.: fistula, *van dertig duimen*, Frontin. de aquaed. 29 *en* 48. cf. Vitruv. VIII cap. ult.: vites tricenariae i. e. *die dertig kannen* (amphorae) *dragen*, Varr. R. R. I, 2, 7: *ook* tricenarius *als een Officier, zie* Trecenarius: tricenariae caerimoniae i. e. quibus sacra adituris triginta certis quibusdam rebus carendum erat, Paul. ex Festo in Denariae.

TRICENI, ae, a, 1) *dertig bij verdeelingen, elk dertig, bij voorb.* dentes triceni bini vitis adtribuuntur, Plin. H. N. VII, 16 ante med., *en meermalen, bij voorb.* Colum. II, 15 extr. Martial. X, 27, 3. 2) *dertig, zonder verdeeling, bij voorb.* Medica ab uno satu tricenis annis durat, Plin. H. N. XVIII, 16: Bis tibi triceni fuimus, Martial. I, 44, 1, *en meermalen, bij voorb.* Ibid. IV, 26, 3. Not. tricenum *staat geern voor* tricenorum; *bij voorb.* Plin. H. N. VII, 49 extr. XI, 33. Frontin. de aquaeduct. 49, *ook wordt in* Gesners Thes. *eene plaats uit* Auct. ad Her. III *aangehaald, die ik niet heb kunnen vinden.* Not. tricenae familiae, Liv. XXXII, 29 Ed. Gronov., *misschien voor* trecenae *driehonderd; maar de* Ed. Drakenb. *heeft* trecenae, *en* Drakenborch *zegt, dat* tricenae *in geen een* Cod. *staat.*

TRICENTENI, ae, a, i. e. trecenteni, *zie* Trecenteni.

TRICENTI, ae, a. Not. tricentorum *voor* trecentorum, Colum. V, 2, 5.

TRICENTIES, *zie* Trecenties.

TRICEPS, ipitis, 1) *driehoofdig, bij voorb.* Cerberus, Cic. Tusc. I, 5: Hecate, Ovid. Met. VII, 194, *dewijl zij met drie hoofden afgebeeld wordt: van waar zij ook* triformis *heet; doch men zou het ook tot n. 2 kunnen brengen: ook haalt* Cicero Or. 48 *dit woord aan, en zegt, dat men uitsprak* tricipitem, *en niet* tricapitem. 2) *drievouwig, bij voorb.* historia, Varr. L. L. IV, 32: *dus ook* Hecate, *zie n.* 1.

TRICESIMUS *of* TRIGESIMUS, a, um, *de dertigste, bij voorb.* dies, Cic. ad Div. XII, 2. Justin. XII, 15: tricesimum annum agens scil. aetatis, Liv. XL, 6, i. e. *in zijn dertigste jaar:* bruma, Claudian. B. Get. 468: sabbata, Horat. Sat. I, 9, 69: aestas, Martial. X, 103, 7: bis trigesimus consul, instat i. e. annus, Ibid. I, 16, 3: *ook met andere* numeralia ordinalia, *die dan voor dan achter staan, bij voorb.* sexto tricesimo anno post, Cic. Off. II, 8: tricesimo sexto anno, Liv. III, 30: anno quinto tricesimo, quam (*als, d. i.* quidem) a Gallis recuperata, Liv. VII, 18 in.: tertius & tricesimus est annus, Cic. Senect. 6 post med.: legiones eduxit duas, secundam & quintam tricesimam, Galba in Cic. Ep. ad Div. X, 30 in., *alwaar* Ed. Corr. & quintam & trices. *heeft.* Not. *de Geleerden verkiezen* tric. *boven* trig. *Maar het is hetzelfde: want* c *en* g *is dezelfde letter, de eerste is de oudste: van daar* triginta, tricies: viginti, vicies.

TRICESSIS, is, m. *dertig* Asses, Varr. L. L. IV, 36.

TRICHALCUM, i, i. e. tres chalci, *of bijna het vierde deel van een* Obolus, Vitruv. III, 1 post med.

TRICHILA, ae, f. *een prieel, zomerprieel*, Virg. Cop. 8. Colum. X, 394; *ook* Caes. B. C. III, 96 in. *heeft de* Edit. Oud. trichilas instructas.

TRICHINUS, a, um, i. e. (*misschien*) pilis densus, *van daar misschien* i. q. densus, spissus *of* magnus, *bij voorb.* quaestus, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 864.

TRICHORUM, i, n. (scil. fastigium) *misschien een driehoekig spits van een gebouw, anderen verstaan een driedubbel vertrek, bij voorb.* paritia distantia tecta trichoris, Stat. Sylv. I, 3, 58: in qua (domo) simulacrum ejus in trichoro constituit, Spartian. in Pesc. Nigr. 12.

TRICIES, *dertigmaal*, Martial. V, 41, 1. Plin. H. N. III, 5 post med.: pedes tricies triceni, Colum. V, 2 extr.: tricies octies centena millia Pass., Plin. H. N. IV, 16, i. e. 38000 *mijlen:* semel & tricies mille & quingentia, Vitruv. I, 6, i. e. 31500: sestertium, Cic. Verr. I, 38, i. e. 30 *maal honderd duizend* sestertii; *want* sestertium *is hier het* Neutrum, *wanneer men honderd verstaan moet, volgends* Gronovius *gevoelen: dus ook* Sestert. tricies solidum, Martial. IV, 37, 4: Sestertium (Genit. Mascul.) tricies octoginta millia, Liv. XXVIII, 9. Not. *Men heeft ook* trigesies, Vitruv. I, 6.

TRICLINIARCHES *of* TRICLINIARCHA, ae, (Τρικλινιάρχης) *is de bediende, die de tafel bezorgt, en gereed maakt, tafelbezorger, opziener over de tafel, bij voorb.* tricliniarches, Petron. 22: tricliniarcham, Inscript. ap. Gruter. p. 474 n. 4; *ook staat verkort* Tricliniarch., Ibid. Ep. 478 n. 1 *en* p. 479 n. 7.

TRICLINIARIS, e, *de eettafel betreffende, daar toe behoorende, bij voorb.* mappae, Varr. L. L. VIII, 33: gradus i. e. quo lectus triclinaris adscenditur, Ibid. VII, 16: apothecae, Varr. ap. Non. cap. 15 n. 14: lectus, Plin. H. N. XXXVII, 2 in.: vestimenta tricliniaria sumere, Pandect. XXXIII, 5, 20; *dit kan ook van* tricliniarius, a, um, *zijn: dus ook* ser. (i. e. servus) tricliniar., ap. Gruter.

p. 576 n. 6 *en* ap. Don. claſſ. 7 n. 851 *van daar* tricliniaria, Subſtantive, 1) ſcil. cubicula, *tafelvertrek*, Varr. R. R. I, 13 extr. 2) ſcil. ſtragula *of* integumenta, *tafeltapijt, d. i. op de tafelbanken*, Plin. H. N. VIII, 28 extr. IX, 39.

TRICLINIARĬUS, a, um, *zich met de etensſofa of etenstafel of eetvertrek bezig-houdende, daar toe behorende, bij voorb.* ſer. (i. e. ſervus), Inſcript., *zie* Tricliniaris: veſtimenta, Plin. H. N., *zie* Tricliniaris.

TRICLINĬUM, i, n. *eigenlijk iet waar op drie liggen of liggen kunnen, bij voorb. eene kanapee, ſofa enz.: van daar* 1) *tafelbank, tafelſofa der Romeinen, waar op zij aan tafel lagen (op onze wijze, zaten), bij voorb.* triclinio poſito coenabamus, Varr. R. R. III, 13: triclinia argentea, teſtudinea, lignea, Plin. H. N. XXXIII, 11: in triclinio, quod in foro ſtraverat, Cic. Verr. III, 25; *wanneer altijd de tafel mede verſtaan wordt: van daar* ſternere triclinium, *de tafel dekken (op onze wijze)*, Varr. L. L. VIII, 4. Cic. Mur. 36. Cic. Verr. III, 25; *maar eigenlijk de tafelbanken met tapijten beleggen: dus ook* tricliniis quatuor ſtratis, Vitruv. VI, 10: ſtrata triclinia, Martial. X, 13, 3. 2) *tafelvertrek, eetvertrek der Romeinen: het heeft den naam van de drie tafelbanken, die aan elke tafel ſtonden, bij voorb.* quando de triclinio exibis? Cic. Or. II, 65: triclinium, ubi coenaturus cet., Cic. Att. XIII, 52: tribus tricliniis adcepti, Ibid.: triclinium corruit, Phaedr. IV, 24, 29: triclinia templis concertant, Manil. V, 507: triclinia hiberna & aeſtiva, Varr. L. L. VII, 14: habueris quinquaginta tricliniorum lectos, Cic. Verr. II, 74 extr. 3) *etenstafel, bij voorb.* tricliniorum lectos, Cic. Verr., *zie hier voor:* triclinia quaedam abacosque cet., Plin. H. N. XXXIV, 3 extr.: lectos mulierum — et triclinia quaedam, Ib. XXXIII, 11 ante med.; *doch dit kan alles tot n. 1 behoren.*

TRICO, ōnis, m. *die geern verwarring maakt, uitvluchtmaker, bij voorb. in betalen enz. (die niet geern betaalt enz.)*, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 26 *tweemaal.* Capitolin. in Vero 4.

TRICOLUS, (los), a, um, *drieledig: van daar* tricolum (tricolon) Subſtantive, Senec. Controv. II, 12 extr. IV, 25 extr., i. e. *eene periode of gedachten, uit vier leden beſtaande.*

TRICOR, atus ſum, ari, 1) *zwarigheid maken, niet geern ergens aangaan, bij voorb.* tricatur ſcilicet, Cic. Att. XV, 13 poſt med. 2) *verward of duister ſpreken, bij voorb.* Publilius tecum tricatus eſt, Cic. Att. XIV, 19 poſt med.

TRICORNIS, e, *drie hoornen hebbende, bij voorb.* bos, Plin. H. N. VIII, 21.

TRICORPOR, ŏris, *drielijvig, d. i. drie lijven of ligchamen hebbende, bij voorb.* Geryon, Sil. III, 422: *dus ook* forma tricorporis umbrae i. e. Geryonis, Virg. Aen. VI, 289: monſtrum Geryones immane tricorporis irae, Sil. XIII, 201.

TRICOSUS, a, um, *vol zwarigheden, vol verwarringen, of listen, bij voorb.* homo, Lucil. ap. Non. cap. 2 n. 84: tricoſus poſt mea fata vocor, *van* Hercules, Inſcript. ap. Gruter. p. 50 n. 1.

TRICUSPIS, ĭdis, Adject., *drie punten hebbende, bij voorb.* telum, Ovid. Met. I, 330.

TRIDENS, tis, *drie tanden, takken, of punten hebbende, drietandig, driepuntig, bij voorb.* roſtra, Virg. Aen. V, 143. VIII, 690: *dus ook* ſpumas vomit (pinus i. e. navis) aere tridenti, Val. Fl. I, 689: *van daar* Subſtantive, *een drietandig inſtrument, drietandige vork, drietand, bij voorb. van viſſchers, om groote viſſchen te ſteken*, Plin. H. N. IX, 50 poſt med. 29 *en* 30. *Ook was het een ſoort van wapen voor de netvechters* (Retiarius), Juvenal. VIII, 203. *Ook ſchrijven de Dichters aan* Neptunus *een drietand* (tridens) *in plaats van ſcepter toe, bij voorb.* Virg. Aen. II, 418 *en* 610. Georg. I, 13: Lerne pulſa tridente palus, Prop. II, 26, 48.

TRIDENTĬFER, a, um, i. q. tridentiger, *een' drietand dragende; het ſtaat als een bijvoegelijk woord van* Neptunus, Ovid. Met. VIII, 595.

TRIDENTĬGER, a, um, i. q. tridentifer, *een' drietand dragende; het ſtaat als een bijvoegelijk woord van* Neptunus, *bij voorb.* genitor profundi tumidi, Ovid. Met. XI, 202.

TRIDENTIPOTENS, tis, i. e. *magtig of heerſchende met den drietand; een bijwoord van* Neptunus, Sil. XV, 159.

TRIDUĀNUS, a, um, *drie dagen duurende, driedaagsch, bij voorb.* ſpectaculum, Apul. Met. X med. p. 247, 27 Elm.

TRIDŬUM, i, n. (ſcil. ſpatium, tempus) *drie dagen, bij voorb.* triduum hoc, Terent. Phorm. III, 2, 4. Plaut. Ciſt. I, 1, 106: continuum, Plaut. Mil. III, 1, 144: triduo intermiſſo, ſequi coepit, Caeſ. B. G. I, 26: ferias habendas triduum, Cic. Leg. II, 22 extr.: bidui eſt aut tridui haec ſollicitudo; deinde deſinet, Terent. And. II, 6, 9: librum triduo legere, Martial. II, 6, 12: per triduum, *drie dagen lang*, Plin. H. N. XXIII, 8: aeſtus triduo in menſe conſiſtit, Ibid. II, 97 extr., i. e. *drie dagen:* triduo periturum, Cic. Mil. 9: triduum unum, Plaut. Mil. IV, 4, 57, i. e. *een enkele driedagen.* Not. *het is eigenlijk een* Adject. (triduus, a, um, *driedaagsch*), ſcil. ſpatium, tempus.

TRIENNIUM, i, n. *drie jaren*, Cic. Q. Fr. I, 1, 2. Caeſ. B. G. IV, 4. Nep. Hann. 3; triennium eſt, cum — remiſiſti, Cic. ad Div. XV, 16 poſt med. Not. *het is eigenlijk een* Adject. (triennius, a, um, *driejarig*) ſcil. ſpatium *of* tempus.

TRIENS, tis, m. *het derde deel van een* as, Horat. Art. 327. Varr. L. L. IV, 36: *van daar* 1) *eene munt, die het derde deel van een* as *bedraagt*, Liv. XXII, 10. Juvenal. III, 267. Plin. H. N. XXXIII, 3. Epit. Liv. 60. Meſſala ap. Plin. H. N. XXXIV, 13 extr. *Ook* Adjective, *bij voorb.* uſurae trientes, Pandect. XXXV, 2, 3 extr., i. e. *vier* pro Cent. 2) *het derde van elke zaak, bij voorb. van eene erfenis, bij voorb.* heredes ex triente, Sueton. Aug. 101: *dus ook* Dolabellam teſtamento eſſe in triente, Cic. Att. VII, 8: *van een duim*, Frontin. de aquaeduct. 26 *en* 38: *van een voet*, Vitruv. X, 6: *van een bunder lands* (jugeri), Colum. V, 1, 10. V, 2 §. 2 *en* 5, *en van andere dingen, bij voorb.* triens (medicaminis), Colum. XII, 20 extr.: ut triens ex hemina ſuperſit, Plin. H. N. XXIII, 7 poſt med.: bis quinos annos Aries unumque triente fraudatum dabit, Manil. III, 563, i. e. *vier maanden: dus ook het derde van eene zes, gevolglijk de twee*, Vitruv. III, 1 med.: *dus ook* triens trientis i. e. *derde van een derde*, Cic. Att. VII, 8: *dus heeten ook vier* cyathi, *ook het drinkgereedſchap zelve, dat vier* cyathi *bevat*, triens, Martial. I, 107, 8. Prop. III, 10 (9), 29, *dewijl dit het derde gedeelte van den* Sextarius *zijn: ook ſtaat dus* trientem, Perſ. III, 100, *alwaar andere* Edd. triental *hebben:* cf. Ovid. Med. 86, fac ſit utrimque triens i. e. *neem van beide het derdedeel.*

TRIENTAL, ālis, n. *voor* trientale. *ſcil.* poculum, Perſ. III, 100. cihdumque triental i. e. *een drinkgereedſchap, dat vier* cyathi, *gevolglijk het derde deel van een* Sextarius *in zich bevat. Andere* Edd. *hebben* trientem.

TRIENTĀLIS, e, *het derde deel (bij voorb. van een voet enz.) in zich bevattende, bij voorb.* folia, Plin. H. N. XXVII, 5: materia, Vitruv. X, 6: *van daar* trientale *en verkort* triental, *zie* Triental.

TRIERARCHUS, i, m. *de kapitein van een Galei met drie roeibanken*, Cic. Verr. I, 19. Tacit. Hiſt. II, 16.

TRIĒRIS, e, *van drie roeibanken* (Τριήρης): *van daar* Trieris, ſcil. navis, *eene Galei met drie roeibanken, bij voorb.* navis trieris, Auct. B. Afr. 44 Ed. Oudend.: *ook enkel* trieris, *bij voorb.* trierem, Nep. Alcib. 4: *ook ſtaat* trierie (*gebrekig*) *voor* triere, Inſcript. ap. Gruter. p. 1030 n. 2.

TRIĒTERĬCUS, a, um, *het geen alle drie jaren geſchiedt, of gevierd wordt, het wordt van het Bacchusfeest* (Orgia) *gebruikt, het welk de Bacchanten dweepziek alle drie jaren vierden, bij voorb.* Orgia, Virg. Aen. IV, 302: *dus ook* ſacra, Ovid. Met. VI, 587. Stat. Achill. I, 594, *ook eenvouwig* trieterica, ſcil. ſacra, Ovid. Rem. 593, i. e. *Bacchusfeest: Het werdt bij nacht gevierd, van daar* nox Trieterica, Stat. Theb. II, 661.

TRIĒTERIS, ĭdis, f. (Τριετηρίς), 1) *een tijd van drie jaren, drie jaren*, Martial. IX, 36, 9. Stat. Sylv. II, 6, 72. 2) *een feest, dat alle drie jaren gevierd wordt, of alle om de drie jaren gewone plegtigheid, bij voorb.* a) *de Nemeïſche ſpelen heeten* trieteris, Stat. Theb. IV, 731. VII, 93. b) *het Bacchusfeest, dat alle drie jaren gevierd werdt, bij voorb.* trieterides, Cic. Nat. D. III, 23.

TRIFARĬAM, 1) *drievouwig, van drie kanten, bij voorb.* trifariam adortus caſtra, Liv. III, 22: trifariam Romani muniebant, Liv. V, 26: epulas diſpertire, Sueton. Vitell. 13: Plato omnem naturam rerum trifariam diviſit, Apul. de deo Socrat. init. 2) *drievouwig, op drieërleie wijze, bij voorb.* deſtruitur propoſitio trifariam, Apul. doctr. Plat. 3 poſt init. p. 32 Elm., *zie* Trifarius.

TRIFARĬUS, a, um, *drievouwig, drieërlei, bij voorb.* Plato cauſam morborum omnium trifariam percenſet; primam cauſam cet., Apul. in Apolog. ante med. p. 305, 38 Elm.: *van daar waarſchijnlijk* trifariam, *als een* Adverbium, ſcil. partem, *op drie zijden, zie* Trifariam.

TRIFAUX, cis, *driekeelig, d. i. drie keelen hebbende of daar uit komende, bij voorb.* Cerberus latratu trifauci haec regna perſonat, Virg. Aen. VI, 417.

TRIFAX, ācis, *zeker ſchietgeweer*, Gell. X, 25: Paulus ex Feſto zegt, *dat het is* telum longitudinis trium cubitorum, quod catapulta mittitur, *en haalt uit* Ennius *het volgende aan:* aut permarcet paries percuſſus trifaci.

TRIFER, a, um, *driemaal 's jaars dragende, bij voorb. vruchten, bij voorb.* ficus, Colum. V, 10 med.: vites, Plin. H. N. XVI, 27: ficus trifero proventu, Ibid. XV, 18. Not. *de Nominativus* trifer *ſchijnt niet voor te komen; het kan ook* triferus *zijn.*

TRIFĬDUS, a, um, *drievouwig geſpleten, drie:*

driepuntig, *drietandig*, *ook drievouwig*; *bij voorb.* flamma, Ovid. Met. II, 325, i. e. *van den blikfem*: *dus ook* difperfos trifidis ardoribus ignes, Val. Fl. VI, 54: roftrum (navis), Sil. VI, 558: horrebant trifidis nigrantia corpora (apri Erymanthii) fetis, Claudian. de laud. Herc. 109: via, *bij voorb.* Phocea trifidas regio qua fcindit vias, Senec. Oedip. 772: *dus ook* trifidaa in Phocidis arcto, Stat. Theb. I, 64: trifida Sicania i. e. triquetra, Claudian. conful. Mall. Theod. 203: hafta, Val. Flacc. I, 641, i. e. *de drietand van* Neptunus: *dus ook* trifida cufpis (Neptuni), Claudian. Proferp. II, 182: ferpens linguam trifidam exfertat, Senec. Med. 687: *dus ook* trifido fibrata per auras lingua micat motu, Sil. VI, 222.

TRIFILIS, a, *driedraadig*, *drie draaden hebbende*: *van daar driehaairig*, *drie haairen hebbende*, *bij voorb.* calva, Martial. VI, 74, 2.

TRIFOLIUM, i, n. *drieblad*, *klaver*, Plin. H. N. XXI, 9 poft med. *en* 21.

TRIFORMIS, e, 1) *drie gedaanten hebbende*, *drievouwig*, *bij voorb.* Diva, Ovid. Met. VII, 177. Horat. Od. III, 22, 4, *of* dea, Ovid. Met. VII, 94, i. e. Diana, *die ook* Luna *en* Hecate *heet*, *zie* Triceps *en* Hecate: Hecate, Senec. Med. 7: facies, Apul. Met. XI poft init. p. 257, 33 Elm.: canis, Senec. Herc. Oet. 1202: chimaera, Hor. Od. I, 27, 33. 2) *drievouwig*, *bij voorb.* mundus, Ovid. Met. XV, 859, i. e. *lucht* (*hemel*), *zee*, *en onderaardfche wereld*.

TRIFUR, uris, *eigenlijk*, *een driedubbele dief*; *van daar een aartsdief*, Plaut. Aul. IV, 4, 6.

TRIFURCIFER, i, m. *is nog een grooter fcheldwoord dan* furcifer, i. e. *aartsgaauwdief*, Plaut. Rud. III, 4, 29: fur trifurcifer, Ibid. Aul. II, 4, 47.

TRIFURCIUM, i, n. *iet drietandigs*, *bij voorb.* gramen, quod in fe trifurcium habet, Apul. de herb. 77.

TRIFURCUS, a, um, *drietandig*, *driepuntig*, *bij voorb.* ftirps, Colum. V, 10 ante med.: furculi fint bifurci vel trifurci, Ib. 11: femina (arborum) trifurca maxime ponito, Ibid. de arbor. 20.

TRIGA, ae, f. *voor* trijuga (contracte, *gelijk* biga *voor* bijuga) *een fpan van drie paarden*, *met of zonder wagen*, Pandect. XXI, 1, 38 extr.

TRIGARIUS, a, um, *driefpannige paarden betreffende*, *zich daarmede bezighoudende*, *daar toe behorende*: *van daar* trigarius, Subftantive, i. e. *die daarmede rijdt of ze regeert*, *bij voorb.* cum fic quoque fe (Nero) trigario adprobare vellet, Plin. H. N. XXVIII, 17 extr.: nullius equorum trigarii egreffus, Ibid. XXIX, 1 ante med.: Trigarium, Subftantive, *d. i. eene plaats*, *waar driefpannige paarden*, *of in 't gemeen paarden om te lopen geöefend worden*, fcil. feptum, *bij voorb.* equos in trigariis, Plin. H. N. XXXVII, 13 extr.

TRIGEMINUS, a, um, *zie* Tergeminus.

TRIGEMMIS, e, i. e. tres gemmas habens, *bij voorb.* *drie knoppen hebbende*, *bij voorb.* malleolus, Colum. III, 19. Plin. H. N. XVII, 21 ante med.

TRIGESIES, *voor* tricies *dertigmaal*, *bij voorb.* noningenties trigefies fepties mille, Vitruv. I, 6, i. e. 937000.

TRIGESIMUS, a, um, *zie* Tricefimus.

TRIGINTA, *dertig*, Virg. Aen. I, 269 (273). Martial. VII, 80, 1, *in welke plaatzen de laatfte fyllabe lang ftaat*, *maar die ook kort gebruikt wordt*, Manil. II, 320. *Ook ftaan er andere* numeralia cardinalia, *bij*, *en wel dan voor*, *dan achter*, *bij voorb.* triginta millia, Plin. H. N. IV, 12 ante med.: triginta octo i. e. 38, Ib.: coronas triginta tres, Ibid. XXXVII, 2 in.: triginta novem annis, Plin. Epift. VIII, 5, i. e. *negen en dertig*: centum triginta tribus, Liv., i. e. 133: triginta & duo, Curt. III, 11 extr.: triginta duo, Pandect. XXXVIII, 10, 10 poft med. §. 17 poft med.: in duos & triginta ordines, Liv. XXXVII, 40: ducenta triginta duo millia i. e. 232000, Cic. Verr. I, 39: quingenta triginta quinque millia i. e. 535000, Ibid.: quatuor atque triginta, Plin. H. N. IV, 8: ducenta triginta quatuor, Liv. XXXVI, 40 extr.: triginta novem millia i. e. 39000, Colum. V, 2, 5: triginta quinque millia, Liv. XXXIX, 31, *of* quinque & triginta millia, Liv. XXIX, 25 in. *Ook ftondt wel eer* triginta & duo, Cic. Cluent. 27 in. *Maar* Ernefti *heeft laten drukken* XXXII, *wanneer er ook* duo & triginta *kan gelezen worden*.

TRIGLYPHUS, i, m. *de Triglijf in de bouwkunde*, *de driefteek*, *d. i. het met drie ftrikken verfierde lid in de Dorifche orde*, Vitruv. I, 2. IV, 1 *en* 2.

TRIGON, ōnis, m. 1) *zekere fpeelbal*: *deze heet zoo of omdat hij op drie hoeken aanfloeg*, *of omdat hij in een vertrek van drie hoeken gellagen werdt*, Martial. XII, 84, 3. 2) Trigon, ōnis, *zekere visch*, *anders* trigonus *genoemd*. *Anderen fchrijven hier* trygon, *en wel beter* (τρυγών), Plin. H. N. IX, 48.

TRIGONALIS, e, *driehoekig*, *bij voorb.* pila, Martial. XIV, 46 *in het opfchrift*, *is hetzelfde als* Trigon.

TRIGONUS, a, um, *driehoekig*, *bij voorb.* ductus, Manil. II, 342: pars, Ibid.: dicuntur figna trigona, in tria partitus quod ter cadit angulus aftra, Ibid. 276: *van daar* Trigonum, Subftantive, *een driehoek*, Manil. II, 523. Colum. V, 10. Colum. Arb. 22. Vitruv. X, 11 extr.: ita fitae (ftellae) funt, ut ternae ftellae — inter fe faciant trigona, Gell. II, 21 extr.: cf. Varr. L. L. VI, 4, i. e. *een driehoekige fchijn*: cf. Triquetrus.

TRIGONUS, i, m. *zekere visch*, *anders* Trigon *of beter* trygon *genoemd*, Plaut. Capt. IV, 2, 71.

TRIIUGUS, a, um, *driefpannig*: *van daar drievouwig*, *bij voorb.* caput, *bij voorb.* canis pergrandis triiugo capite, Apul. Met. VI poft med. p. 181, 4 Elm.

TRILIBRIS, e, *driepondig*, *van drie ponden*, *bij voorb.* mullus, Horat. Sat. II, 2, 33.

TRILINGUIS, e, 1) *drietongig*, *d. i. drie tongen hebbende*, *bij voorb.* os (Cerberi), Hor. Od. III, 11, 9: cantuque trilingui ipfam (Hecaten) flammiferos cogam compefcere tauros, Val. Fl. VII, 184. 2) *drie talen fprekende*, *bij voorb.* Maffilienfes, Varr. ap. Ifidor., *dewijl zij Grieksch*, *Latijn*, *en Gallisch fpraken*: *dus ook* Siculi trilingues, Apul. Met. XI ante med. p. 259, 11 Elm., i. e. *in drie talen ervaren*.

TRILIX, icis, *driedraadig*, *uit drie draaden beftaande*, *driedraads*, *bij voorb.* loricam confertam hamis, auroque trilicem, Virg. Aen. III, 467. V, 259: clypeumque, auroque trilicem loricam, Ib. VII, 639: clypei — partemque (Heinf. cratemque) trilicem, Val. Fl. III, 199: vellera cum fument Patavinae multa trilices, et pingues tunicas ferra fecare poteft, Martial. XIV, 143. Not. *Dit woord is*, *gelijk men van zelve ziet*, *uit* tres, tria *en* licium *faamgefteld*.

TRIMATUS, us, m. *ouderdom van drie jaren*, Plin. H. N. XVIII, 43. Colum. VIII, 5 extr.: pavo colores fundere incipit in trimatu, Plin. H. N. X, 20: obiit in trimatu, Infcript. ap. Gruter. p. 1148 n. 13: *ook van planten*, Plin. H. N. XVIII, 16 extr. *tweemaal*.

TRIMESTRIS, e, *van drie maanden*, *bij voorb.* conful, Sueton. Caef. 80: vitulus, Plin. H. N. X, 63 poft med.: fpatium, Plin. H. N. XXXVII, 10 poft med.: Arcadum anni trimeftres fuere, Ibid. VII, 48: aves, Ibid. X, 25, i. e. *die maar drie maanden bij ons blijven*, *en dan weder wegtrekken*: fatio trimeftris i. e. eorum, quae tribus menfibus maturefcunt, Colum. II, 4, 9. II, 9, 7: triticum, Plin. H. N. XVIII, 7 poft med. *en* Colum. II, 6, i. e. *drie maanden na het zaaiën gemaaid wordt*: *van daar* trimeftria, fcil. femina, *alles wat drie maanden na het zaaiën rijp wordt*, *bij voorb.* trimeftrium fatio, Colum. XI, 2, 20 *en* II, 13 extr. Plin. H. N. XVIII, 26 med.

TRIMĔTER *of* TRIMĔTRUS, a, um, *eigenlijk drie afmetingen hebbende*. *Dewijl de Griekfche Dichters twee* (*Latijnfche*) *versleden of voeten* (pedes) *voor één rekenen*: *van daar van verfen*, *zesledig*, *zesvoetig*, *of zes versleden bevattende of daar uit beftaande*, *bij voorb.* verfus, *een vers van zes leden*, Quintil. IX, 4, 70 *en* Diomed. 3: *ook enkel* trimeter *of* trimetrus fcil. verfus, *bij voorb.* qui finis trimetri eft, Quintil. IX, 4, 75: trimetros, Ib. §. 90: *van daar* Trimetris Iambeis cet., Horat. Art. 252: trimetron (*Griekfche uitgang*) colon, Quintil. IX, 4, 78. *Ook* trimetrum (Nominat.), *bij voorb.* qui finis trimetri eft; trimetrum, Ibid. §. 75, *doch* Gesner *heeft dit woord als eene glosfe in haakjens gefloten*.

TRIMĔTRUS, a, um, *zie* Trimeter.

TRIMODIA, *zie* Trimodius.

TRIMODIUM, *zie* Trimodius.

TRIMŎDIUS, a, um, *drie Romeinfche maten of fchepels* (modii) *bevattende*: *van daar* Trimodia corbula, Colum. XII, 50, 8: *ook eenvouwig* trimodia, fcil. corbula, Colum. II, 9 ante med. XII, 18. Varr. ap. Non. cap. 1 n. 14, *of* Trimodium, fcil. vas, Plaut. Men. Prol. 15, i. e. *een vat*, *dat drie Romeinfche fchepels of maten bevat*: *dus ook* Plur. trimodia, *bij voorb.* neque aliter potuiffent trimodia illa annulorum Carthaginem mitti, Plin. H. N. XXXIII, 1 poft med.

TRIMŬLUS, a, um, *van drie jaren*, *driejarig*, *drie jaren oud*, *bij voorb.* trimulus patrem amifit, Sueton. Ner. 6.

TRIMUS, a, um, *van drie jaren*, *drie jaren oud*, *driejarig*, *bij voorb.* filia, Plaut. Rud. III, 4, 39: vacca, Varr. R. R. II, 5 poft med. §. 13: taurus, Ibid. §. 12: equa, Horat. Od. III, 11, 9: arbor, Plin. H. N. XVII, 11 poft med.: planta, Pallad. Febr. 25 in.: femen, Plin. H. N. XVIII, 24: aetas, Pallad. in. Mart. 11 §. 5. Not. ante *of* poft trimum (trimam), i. e. *voor of na het derde jaar*, *bij voorb.* melius poft trimum (domatur equulus), Varr. R. R. II, 7, 13: caprae ante trimas minus utiliter generant, Plin. H. N. VIII, 50. *Dus dient ook* Varr. R. R. II, 4, 8 ad trimum (i. e. *tot het derde jaar*) *in plaats van* ad primum *gelezen te worden*.

TRINĔPOS, otis, m. i. e. filius adnepotis i. e. *afftammeling in het vijfde lid of kleinzoons-kleinzoons-kleinzoon*; *wanneer de orde dus is*: filius, nepos, pronepos, abne-

nepos, adnepos, trinepos: *dus is ook* Trineptis *de vrouwlijke persoon: alwaar insgelijks de orde is:* filia, neptis, — trineptis; *beide staan* Pandect. XXXVIII, 10 leg. 3 *en* 10 post med.

TRINEPTIS, *zie* Trinepos.

TRINOCTIALIS, e, *van drie nachten, bij voorb.* domicoenium, Martial. XII, 78, 5.

TRINOCTIUM, i, n. (scil. tempus) *tijd van drie nachten, of drie nachten*, Fab. Pict. ap. Gell. X, 15, *ook zelfs* Gell. III, 2 extr. *Not. is eigenlijk een* Adject. (trinoctius, a, um, *drie nachtsch, drie nachten duurende*) scil. spatium *of* tempus.

TRINODIS, e, *drieknopig, d. i. drie knopen hebbende, bij voorb.* clava, Ovid. Her. IV, 115. Fast. I, 575.

TRINUNDINUM, *zie* Trinundinus.

TRINUNDINUS, a, um, *drie* Nundinae *of Romeinsche markten in zich begrijpende, daar toe behorende: van daar* trinundinum (scil. tempus) *een tijd van zulke drie markten, gevolglijk zeventien dagen*, Cic. Phil. V, 3: *daarvoor staat ook* trinum nundinum, Cic. Dom. 16 in. Cic. ad Div. XVI, 12 ante med. Liv. III, 35 in Quintil. II, 4 ante med. *Hoe deze drie* Nundinae *zoo te rekenen, dat er zeventien dagen uitkomen, zie* Nundinus. *Zoo lang moest eene Bill* (lex) *aangeslagen blijven: en in dien tijd stonden de Candidaten naar ambten enz.: van daar* die trinundino proposita, Macrob. Sat. I, 16 post med., i. e. per tres nundinas.

TRINUS, a, um, 1) *drie: hier is gemeenlijk enkel de* Pluralis *in gebruik, bij voorb.* castra, Caes. B. G. VII, 46. Liv. IX, 43: sacrificia, Suet. Ner. 56: literae, Cic. Att. XI, 17: cornua, Ovid. Fast. IV, 480: nomina, Ibid. VI, 260: annales, Liv. X, 18: theatra, Sueton. Aug. 45: hiberna, Caes. B. G. V, 51: stygius canis trina capita concutiens, Senec. Herc. Fur. 783: trinos soles antiqui saepius videre, Plin. H. N. II, 31: *ook* Singular., *bij voorb.* trinum nundinum, Cic. Dom. 16. Cic. ad Div. XVI, 2. Liv. III, 35, *zie* Trinundinum. 2) *de derde, bij voorb.* pugna, Plaut. Bacch. II, 3, 40. 3) *driedubbel, drievouwig, bij voorb.* forum, Stat. Sylv. IV, 19, 15.

TRIO, onis, m. 1) *een os, bijzonder ploegos*, Varr. L. L. VI, 4. 2) *ook zijn* triones *de beide* Beeren *aan den hemel, dewijl derzelver starren de gedaante van eenen wagen en daar voor gespannen ossen schijnen te hebben, bij voorb.* geminos Triones, Virg. Aen. III, 516: Triones gelidi, Ovid. Met. II, 171: Odrysii, Martial. VII, 7: cf. Ovid. Met. X, 446: septem triones, i. e. *zeven starren in den grooten Beer* (Helice), *bij voorb.* septem vocitare Triones, Cic. N. D. II, 41, *zie* Sept.: *ook* Sing., *bij voorb.* septem subjecta trioni, Virg. Georg. III, 381.

TRIOBOLUS, i, m. 1) *als eene munt: drie* oboli *of eene halve drachma* (*halve* Denarius) *staat in 't gemeen, als eene geringe munt, bij voorb.* Negare, sese debere tibi triobolum, Plaut. II, 3, 26: Homo trioboli, Plaut. Poen. I, 2, 168, i. e. *een nietswaardig mensch*. Not. triobolum (Neutr.), *bij voorb.* non potest triobolum abesse, Plaut. Rud. V, 2, 43. 2) *als een gewigt van eene halve Drachma, bij voorb.* pueto dato pro aetate triobolum, Cato R. R. 127.

TRIPALIS, e, *drie paalen hebbende, op drie paalen steunende, bij voorb.* non vides in vineis, quod tria pala (*voor* tres palos) habeant, tripales dici, Varr. ap. Non. cap. 3 n. 171.

TRIPARCUS, a, um, *aartszuinig, aartsgierig, bij voorb.* homines, Plaut. Pers. II, 3, 14: cf. Trifur, Trifurcifer.

TRIPARTIOR *of* **TRIPERTIOR**, itus sum, 4. *in drie deelen deelen: van daar* Tripartitus *of* Tripertitus, a, um, *het geen in drie deelen gedeeld wordt, of is, of worden kan: van daar drievouwig, bij voorb.* tripartita divisio, Cic. Off. III, 2 extr.: tripertita causa, Cic. Verr. III, 5 extr.: tripartita ratio bonorum, Cic. Acad. I, 5 extr.: *van daar* tripartito (Ablat.) *drievouwig, in drie deelen, van drie kanten, bij voorb.* urbem adgredi, Liv. XXI, 7: *of drievouwig, in drie deelen, bij voorb.* dividere, Cic. Tusc. V, 14: cum tripertito distribuatur locus, Cic. Top. 13 in.

TRIPARTITO, **TRIPARTITUS**, *zie* Tripartior.

TRIPATINUM, i, n. (*misschien* scil. ferculum) *een disch van drie schotelen of gerechten*, Plin. H. N. XXXV, 12 post med.

TRIPECTORUS, a, um, *drieborstig, d. i. drie borsten hebbende, bij voorb.* vis Geryonae, Lucret. V, 28.

TRIPEDALIS, e, *van drie voeten (in grootte enz.), bij voorb.* fenestra lata tripedalis, Varr. R. R. III, 9, 6: parma, Liv. XXXVIII, 21 extr.: altitudo, Plin. H. N. XVII, 22: crassitudo, Ibid. XVIII, 50: herba caulem habens tripedalem, Ibid. XXVII, 12.

TRIPEDANEUS, a, um, *van drie voeten (in grootte enz.), bij voorb.* talea, Cato R. R. 45: vitis, Colum. III, 2: scroba in longitudinem & latitudinem tripedaneus, Ibid. V, 5: statua, Plin. H. N. XXXIV, 6.

TRIPERTITUS, *zie* Tripartior.

TRIPES, edis, *drie voeten hebbende, drievoetig, bij voorb.* mulus, Liv. XL, 2 *en* 45: mensa, Horat. Sat. I, 3, 13: grabatus, Martial. XII, 32, 11.

TRIPHALLUS, i, *misschien* i. q. magna mentula praeditus, Auct. Priap. 83, 9.

TRIPLEX, icis, *drievouwig, ook dubbel, bij voorb.* anima, Cic. Tusc. I, 10: ratio philosophandi, Cic. Acad. I, 5: triplex Diana, Ovid. Her. XII, 79, i. q. triformis, *of omdat zij in eene drievouwige gedaante afgebeeld werdt, of omdat zij* Diana *op aarde*, Luna *aan den hemel, en* Hecate *in de onderaardsche wereld heet:* forma (Geryonae), Ovid. Met. IX, 185: gens, Virg. Aen. X, 202: aes, Ibid. 784. Horat. Od. I, 3, 9: murus, Virg. Aen. VI, 549. Ovid. Fast. III, 801: triplici stant ordine dentes, Ovid. Met. III, 33: mundus, Ibid. XII, 40, i. e. coelum, terra, mare: *dus ook* regnum, Ibid. V, 368: cuspis i. e. tridens Neptuni, Ibid. XII, 594: *van daar* 1) triplices, scil. codicilli, Cic. Att. XIII, 8. Martial. VII, 71. X, 87. XIV, 6, i. e. *schrijftafeltjen van drie bladen*. 2) triplex, Substantive, *driemaal zoo veel, bij voorb.* centeni dati, duplex centurioni, triplex equiti, Liv. XLV, 40: Emplastrum recipit singulorum pondo libram, olei veteris triplex adiicitur, Scrib. Larg. 218. 3) triplices *voor drie, bij voorb.* deae, Ovid. Met. II, 654. VIII, 481, *of* sorores, Ibid. VIII, 453, i. e. *de Parcen of schikgodinnen: dus ook van dezelfde*, triplici pollice netis opus, Ovid. in Ibin 74: triplices Minyeides i. e. tres sorores, Minyae filiae, Ovid. Met. IV, 425: greges (bacchantum), Prop. III, 17 (16), 24. 4) *voor groot, bij voorb.* fluctus, Sallust. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 116 (120).

TRIPLICATIO, onis, f. *driedubbeling, drievouwige herhaling, drievouwigmaking: van daar bij de Juristen de* Triplik, *d. i. antwoord van den beschuldiger op het Duplik van den beschuldigden*, Pandect. XXVII, 10, 7.

TRIPLICO, are, *drievouwig maken, bij voorb.* annos, Manil. III, 573: idem numerus triplicatur, Gell. I, 20: id triplicatum, Plin. H. N. VII, 48.

TRIPLINTHIUS, a, um, *uit drie lagen muursteenen bestaande, bij voorb.* paries, Vitruv. II, 8.

TRIPLUS, a, um, *drievouwig, bij voorb.* pars, Cic. Univ. 7: *van daar* Triplum *driemaal zoo veel, bij voorb.* triplo plus scortorum, Plaut. Truc. I, 1, 50, i. e. *driemaal meer hoeren*.

TRIPODES, *zie* Tripus.

TRIPORTENTUM, i, n. *eene buitengewone zeldzame zaak of gebeurenis*, Pacuv. ap. Varr. L. L. VI, 3.

TRIPUDIO, are, *eigenlijk, op den grond stampen, bij voorb. dansende: van daar dansen, of dansend springen, bij voorb.* ad symphoniam, Petron. 36: virilem in modum, Senec. de tranquill. 15 med.: *van daar Tropisch, bij voorb.* in funeribus reipublicae exsultantem ac tripudiantem, Cic. Sext. 41.

TRIPUDIUM, i, n. *zal, gelijk* Cicero *gelooft*, Div. II, 34, *uit* terripavium (*van* pavio) *ontstaan zijn: gevolglijk eigenlijk het stampen op den grond: van daar* 1) *in de wichelaarskunst, heet het* tripudium *of* tripudium solistimum, *wanneer de wichelvogels of wichelhoenders* (pulli) *zoo begerig aten, dat het eten haar uit den bek, en gevolglijk op den grond, sprong: het welk een goed omen* (*voorteken*) *was*, Cic. Div. I, 15. II, 8 *en* 34. 2) *het springen of stampen op den grond, bijzonder een plegtig, of het stampende, springende, dansen zelve*, Liv. I, 20. XXV, 17. XXXVIII, 17: quo nos decet citatis celerare tripudiis, Catull. LXII, 26.

TRIPUS, odis, (τρίπους) *drie voeten hebbende, drievoetig: van daar* Tripus, odis, m. Substantive, *een drievoetig huisraad, een drievoet*, 1) *om daarop te koken*. 2) *tot pracht; zoodanige gaf men, bij voorb. tot een geschenk*, Virg. Aen. V, 110. Horat. Od. IV, 8, 2: *dus ook* quem (Herculem) concertavisse cum Apolline de tripode, Cic. Nat. D. III, 16; *doch het kan ook zijn de voorzeggingsdrievoet*. 3) *de drievoet of drievoetige zetel, waarop de de Priesteres van* Apollo (Pythia) *in den Tempel te* Delphi *zat, en in geestverrukking aan het volk antwoord en Orakels of Godspraken gaf, bij voorb.* Virg. Aen. III, 360. Ovid. Art. III, 789. Senec. Med. 86: immotos tripodas, Lucan. V, 121: *van daar* mittitur ad tripodas, Ovid. Fast. III, 855, *i. e. naar het Delfische Orakel:* concertavisse cum Apolline de tripode, Cic., *zie hier voor: van daar in 't gemeen, orakel, bij voorb.* Sonuistis, tripodas agnosco meos, Senec. Med. 885: Salve prisca fides tripodum, Stat. Theb. I, 509: inde meae quercus tripodesque, Val. Fl. I, 544.

TRIQUETRUS *en* **TRIQUETRUS**, a, um, 1) *driehoekig, bij voorb.* insula, Caes. B. G. V, 31: *van Britannië:* ager quadratus aut triquetrus, Colum. V, 2 in.: esse triquetra aliis, aliis quadrata, Lucret. IV, 657: triquetra figura vel quadrata, Plin. H. N. II, 25 post med.: Martis sidus nunquam stationem facere Jovis si iecte triquetro, Ibid. 17 post med., i. e. cum distat a Jove tertia parte coeli, i. e. gradi-

dibus centum viginti, *het welk een gederde schijn heet: dus ook* triquetrum Substantive, *bij voorb.* in triquetro i. e. *in den gederden schijn, of afstand van* 120 *graden*, Ibid. 15 *en* 18. *Dewijl* Sicilië *driehoekig is, en drie bekende voorgebergten heeft: van daar heet het* Triquetra, Plin. H. N. III, 8 in.: *van daar* 2) *Sicilisch*, *bij voorb.* praedia, Horat. Sat II, 6, 55: orae, Lucret. I, 718. Sil. V, 590. Not. *Op eene na de laatste syllabe is kort*, Lucret. I, 718. Sil. I, 5, 490: *lang*, Horat. Sat. II, 6, 55. Lucret. IV, 657. Not. Quintil. I, 6 post med. §. 30 *wordt gezegd, dat men plagt te onderzoeken, of* Triquetra (i. e. Sicilia) *of* triquedra *behoort geschreven te worden.*

TRIRĒMIS, e, *van drie roeibanken, d. i. drie rijen roeibanken hebbende*, *bij voorb.* navis, Nep. Dion. 9. Caes. B. C. II, 6. III, 24. Ascon. in Cic. Verr. I, 20, i. e. *eene galei met drie roeibanken: ook staat* navis triremis, Auct. B. Afric. 44 *in verscheiden Edd., alwaar echter de* Ed. Oudend. navis trieris *heeft; ook staat daarvoor eenvouwig* triremis, scil. navis, *bij voorb.* Caes. B. C. II, 23. Cic. Verr. V, 27: *dus ook* triremes Romanae, Liv. XXXI, 22. Not. Plinius H. N. VII, 56 prope fin. *zegt, dat* Thucydides *schrijft, dat* Aminocles *uit* Korinthe *de eerste Galei met drie roeibanken uitgerust heeft.*

TRIS, *drie*, *voor* tres, *zie* Tres.

TRISAECLISĔNEX *of* TRISECLISENEX, nis, i. e. qui tria saecula vixit. *een bijnaam van* Nestor, *Laevius* ap. Gell. XIX, 7 extr.

TRISCHOENUS, a, um, *drie* schoeni (*eene Persische Mylenmaat*, *zie* Schoenus) *bevattende*, *bij voorb.* mensura, Plin. H. N. V. 24.

TRISCURRĬA, orum, (*misschien* scil. opera, facta) *misschien zeer of hoogst belagchlijke, grappige, dingen of daaden*, Juvenal. VIII, 190. *Waarschijnlijk van* scurra: *en de voorgezette syllabe* tri (τρίς) *betekent eene vergrooting*, *bij voorb.* trifur, trifurcifer.

TRISECLISENEX, *zie* Trisaeclisenex.

TRISPASTOS, i, (scil. machina) *een werktuig, dat door drie raderen, wind-assen enz. getrokken wordt*, Vitruv. X, 3.

TRISPITHĂMUS, a, um, *drie spannen groot*, *bij voorb.* Trispithami Pygmaeique (homines *of* populi), Plin. H. N. VII, 2 prope fin.

TRISTE, 1) *droevig, treurig, bedroefd*, *bij voorb.* tristius flere, Prop. II, 20, 2: triste salutare, Stat. Theb. IV, 19: resonare, Horat. Sat. I, 8, 41: *van daar* tristius curare, Cic. Senect. 19, i. e. *aandoenlijker*. 2) *treurig, hard, streng*, *bij voorb.* tristius respondere, Cic. ad Div. IV, 13, i. e. *harder antwoorden, treuriger antwoord geven, d. i. afslaan, weigeren.*

TRISTI *voor* trivisti, Catull. 65, 30, *zie* Tero.

TRISTĬCŬLUS, a, um, *eenigzins droevig, of in 't gemeen droevig*, Cic. Div. I, 46, *alwaar eerst* tristiculam, *vervolgends* tristis *daarvoor staat.*

TRISTIFĬCUS, a, um, *droevigmakende*, *bij voorb.* voces, Cic. Div. I, 7 *en* 12 e poëta.

TRISTIMONĬA, ae, f. i. q. tristitia, *droefheid, treurigheid*, *bij voorb.* metu ac tristimonia, Auct. B. Afric. 10 Edit. Oudend.

TRISTIMONĬUM, i, n. i. q. tristitia, *bij voorb.* in tristimonio esse, Petron. 63.

TRISTIS, e, *droevig, treurig, bedroefd, d. i. vol droefheid of smart*, *bij voorb.* homo, Cic. Verr. IV, 14. Cic. Mur. 21 extr. Horat. Epist. I, 18, 89: Sequani tristes capite demisso terram intueri, Caes. B. G. I, 32: amor hominem faciet ex tristi lepidum & lenem, Plaut. Cas. II, 3, 7: Quid es tam tristis? Terent. Hec. III, 2, 20: te tristiorem vidi, Plaut. Cist. I, 1, 51: vultus tristis, Plaut. Most. III, 2, 124. Ovid. Her. XVII, 15: *ook treurig, bedroefd, dewijl men iet ongeern doet, ongeern*, *bij voorb.* invitat tristis. Terent. Eun. IV, 1, 8: adcipio (flabellum) tristis, Ibid. III, 5, 48, i. e. *met eene verdrietelijke houding, ik deed, als of ik het ongeern aannam; doch, het kan in beide ook zijn, met eene sombere, ernstige, houding: van daar* 1) *droevig, treurig, d. i. onaangenaam, onlust verwekkende*, *bij voorb.* tempora, Cic. ad Div. XV, 7: fata, Ovid. Trist. IV, 10, 112: coelum, Senec. Nat. Quaest. III, 17: literae nuntiique, Cic. ad Brut. (a Germania repert. Epist.) 1: bellum, Horat. Art. 73: fata, Ovid. Trist. IV, 10, 112: morbus, Virg. Georg. IV, 252: tristissima exta, Cic. Div. II, 15: tristissimum exsilium, Liv. V, 51: tristissimus dies, Cic. Pis. 14: tristiora remedia, Liv. XLII, 40: triste dicendi genus, Cic. Brut. 30: mors, Senec. Octav. 101: funus, Virg. Georg. IV, 256: dona, Ibid. Aen. III, 301: subiere feretro, triste ministerium, Ibid. VI, 223: officium triste scil. exsequiarum, Ovid. Met. XII, 4: tristes lucernae i. e. pullae, atrae, Martial. I, 97: *dus ook* lana, Ibid. XIV, 158: *van daar van de onderaardsche wereld*, *bij voorb.* Tartara, Virg. Aen. IV, 243: tristique palus inamabilis unda, Ibid. VI, 438: tristes Erebi dii, Senec. Herc. Oet. 1065: Acheron, Sil. XIII, 571: *verders* dicta, Tacit. Ann. IV, 71: sententia tristior, Liv. VIII, 21. XXXVIII, 52: sententiam tristem ferre, i. e. damnantem, Ovid. Met. XV, 43: edictum, Liv.: responsum, Liv.: senatus consultum, Liv., *zie beneden*: fors, Cic. Mur. 20. Not. *Het een en ander kan ook vertaald worden, ongelukkig. Van daar* Triste *iet droevigs*, *bij voorb.* triste lupus stabulis, Virg. Ecl. III, 80: *en* tristia *droevige dingen*, *bij voorb.* miscentur tristia laetis, Ovid. Fast. VI, 463: mitibus mutare quaero tristia, Horat., *zie hier na.* 2) *droevig, d. i. beklaaglijk, of ongelukkig*, *bij voorb.* eventus, Liv. VIII, 24 extr.: fors, Cic. Mur. 20, *en men kan meer van het bovenstaande hier toe brengen.* 3) *somber, d. i. niet helder, niet vriendelijk, niet opgeruimd*, *bij voorb. mensch, gebaarden enz.*, *bij voorb.* natura, Cic. Quint. 8, i. e. *een somber natuurel*: cum tristibus (hominibus) severe cet., Cic. Coel. 6, i. e. *somber, ernsthaftig*: Navita tristis (Charon), Virg. Aen. VI, 315: vultus tristior, Cic. Or. II, 71: tristis severitas, Terent. And. V, 2, 16, i. e. *somber of ook streng.* 4) *streng, in goed en kwaad, wanneer het ook somtijds hard kan vertaald worden, ook droevig*, *bij voorb.* judex, Cic. Verr. Act. I, 10, i. e. *streng, niet afwijkende van de gerechtigheid*: vita tristior, Cic. Off. I, 30: tristia edicta, Liv. VIII, 35 extr.: tristior sententia, Ibid. 21. XXXVIII, 52: responsum, Liv. IX, 16. XXX, 42. XXXVI, 27, i. e. *droevig, streng, hard*: sententiam tristem ferre, Ovid., *zie boven*: senatus consultum, Liv. XXV, 6: oratio tristior, Liv. XXVII, 13: tristia mutare mitibus, Horat. Od. I, 16, 26: sorores i. e. Parcae, Tibull. III, 3, 35: Erinnys, Virg. Aen. II, 337. 5) *onaangenaam, ten aanzien van smaak, bitter, scherp, of streng*, *bij voorb.* aliis quod triste & amarum est, Lucret. IV, 637: absinthia, Ovid. Pont. III, 1, 23: sapor, Ovid. Trist. IV, 6, 12: succus, Virg. Georg. II, 126: amurca, Ibid. III, 448: lupinum, Ibid. I, 57: epulae, Sil. III, 281: glans cerro tristis, Plin. H. N. XVI, 6: saviolum tristi tristius helleboro, Catull. 97, 14: *dus ook van den reuk*, *bij voorb.* nec male odorati sit tristis anhelitus oris, Ovid. Art. I, 521. 6) *onwillig, knorrig, toornig*, *bij voorb.* Non decet te esse tam tristem tuo Iovi, Plaut. Cas. II, 3, 14: illa minatur, quae solet irato tristis amica viro, Prop. I, 6, 10: *dus ook* tristior ibi, Tibull. IV, 4, 18 (22): *doch het kan ook overäl streng zijn: dus ook* tristia dicta, Virg. Aen. X, 612. 7) *droevig, d. i. eene droevige gedaante hebbende, droevig uitziende*, *bij voorb.* vultus, Cic., *zie boven*: arbor, Plin. H. N. XVI, 25, i. e. *die niet bloeit: dus ook* tristes & squalidi trunci, Senec. Ep. 12. 8) *schriklijk*, *bij voorb.* ursa, Stat. Achill. II, 409: tam tristis adspectu est (arbor), Plin. H. N. XIII, 22: Erinnys, Virg., *zie boven; en men kan van boven meer hier toe brengen.* Not. Triste *staat* Adverbialiter, *zie* Triste.

TRISTĬTAS, atis, f. i. q. tristitia, *droefheid, treurigheid*, Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 869. Turpil. ibid.

TRISTĬTIA, ae, f. *droefheid, treurigheid*, *bij voorb. van een mensch*, Cic. Or II, 17 extr.: tristitiae se tradere, Lucce j. in Cic. Ep. ad Div. V, 14: cum tristitia & moerore in vita remanere, Val. Max. II, 6, 14: omnes tristitia invasit, Sallust. Cat. 31 (32): magno metu ac tristitia sollicitari, Auct. B. Afric. 10: tristitiam compescere, Ovid. Met. IX, 396: finire, Horat. Od. I, 7, 17: ponere, Tacit. Germ. 27. Ovid. Pont. II, 1, 10: simulare, Plin. H. N. XXI, 21 post med.: tristitiam animi resolvere, Ibid. XXIV, 6: vino tristitia & cura hebetatur, Ibid. XXIII, 1 post med.: vinum tristitiae medetur, Senec. de Tranquill. 15 prope fin.: tristitiam ad ultimam perductus, Petron. 24: subita tristitia implicatis militum animis, Val. Max. I, 6, 12: sermonis, Cic. Or. I, 7: *ook van beesten*, *bij voorb. van bijën*, Plin. H. N. XI, 18 extr.: *dolfijnen*, *bij voorb.* tristitia adspectus (delphinorum), Ibid. IX, 9: *van daar* 1) *droefheid, d. i. droevige gesteldheid, hardheid*, *bij voorb.* temporum, Cic. Att. XII, 40 post med.: rei, Cic. Off. I, 12, i. e. *hardheid*: illorum tristitiam & asperitatem fugiens, Cic. Fin. IV, 28: soli, *van den grond*, Plin. H. N. XVIII, 21. 2) *somberheid of ook strengheid*, *bij voorb.* Ille vos tristitia vultuque decepit, Cic. Provinc. 5: Tristitia & severitas habet cet., Cic. Amic. 18: sol coeli tristitiam discutit, Plin. H. N. II, 6: Soli, Plin. H. N., *zie hier voor.* Not. *Men heeft ook* tristities, ei, Terent.

TRISTITĬES, ei, f. *voor* tristitia, Terent. Ad. II, 4, 3 *en* Apul. Met. IV, IX & X. *Ook zijn* Sollicitudo *en* Tristities *twee dienstmaagden van* Venus, Apul. Met. VI ante med. p. 176, 36 Elm.

TRISTITUDO, inis, f. *voor* tristitia, Apul. Met. III ante med. p. 134, 11 Elm. *en* Apol. ante med. p. 295, 19 Elm.

TRISTIUS, Adv., *zie* Triste.

TRISTOR, ari, *droevig, treurig, zijn, zich bedroeven*, Senec. de Ira II, 7. Ibid. de Provid. 2 ante med.

TRISULCUS, a, um, *drievoorig: van daar driepuntig, drietandig of drievouwig*, *bij voorb.*

voorb. telum Iovis, Ovid. In Ibin 469, i. e. *bliksem*: *dus ook* ignes trisulci, Ovid. Met. II, 848, i. e. *bliksem*: fulmen, Varr. ap. Non. cap. 6 n. 2: trisulcum fulgur, *zegt* Festus, fuit ab antiquis dictum, quia aut incendit, aut afflat aut terebrat: lingua (serpentis), Virg. Aen. II, 475: ordine trisulco quatit ora fragor i. e. triplici ordine dentium. Val. Fl. II, 500: Sicilia, Claudian. Proserp. I, 148, i. e. *driepuntig*, *driehoekig*, *drie voorgebergten hebbende*: ramus, Pallad. Mart. 10 post med.: fores trisulcae i. e. tres valvas habentes, Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 449 (453).

TRISYLLĂBUS, a, um, *van drie syllaben*, *bij voorb.* a socer fit trisyllabum soceri, Varr. L. L. VIII, 52.

TRIT, *drukt de stem der muizen uit*, Naev. ap. Charis. 2 p. 213 Putsch.

TRITAVĬA, ae, f. *moeder van den overgrootvader* (atavi) *of der overgrootmoeder* (ataviae), Pandect. XVIII, 10 leg. 3 *en* 10 med. §. 17.

TRITĂVUS, i, m. *vader van den overgrootvader* (atavi) *of overgrootmoeder* (ataviae), Pandect. XVIII, 10 leg. 3 *en* 10 med. §. 17: pater, avus, proavus, abavus, atavus, tritavus, Plaut. Pers. I, 2, 5: *van daar* tritavi, *voor de aloude voorouders of voorvaders*, *zoo als wij zeggen*, *onze overgrootvaders*, *bij voorb.* leporaria te adcipere volo, non ea, quae tritavi nostri dicebant, ubi soliti lepores sint, sed omnia septa cet., Varr. R. R. III, 3 in.

TRITE, es, f. (τρίτη) i. e. tertia, Vitruv. V, 4, i. e. tertia chorda, tertius tonus.

TRITICEIUS, a, um, i. q. triticeus, Plaut. Cas. II, 8, 58.

TRITĬCĔUS, a, um, *van tarwe*, *de tarwe betreffende*, *daar toe behorende*, *bij voorb.* messis, Virg. Georg. I, 219. *tarweoogst*: paleae, Cato R. R. 54: frumentum, Martial. XIII, 12 *in het opschrift*: far, i. e. *tarweschroot*, Colum. VIII, 5 extr.: fetus, Ovid. Fast. I, 693.

TRITICIARĬUS, a, um, *de tarwe betreffende*, *bij voorb.* condictio, Pand. XIII, tit. 3.

TRITICĪNUS, a, um, *als tarwe*, *bij voorb.* amylum, Plin. Valer. V, 51.

TRITĪCUM, i, n. *tarwe*, Varr. R. R. I, 2, 6. Varr. L. L. IV, 22. Colum. II, 6 *en* 9 post med. Plin. H. N. XVIII, 7 med. Cels. II, 18 ante med.

TRITOR, oris, m. *een wrijver*, *bij voorb.* colorum, Plin. H. N. XXXV, 11 post med.? Silius Victor tritor argentarius, Inscript. ap. Reines. class. 11 n. 97, i. e. (*misschien*) *polijster*, *of* i. q. caelator: *van daar* stimulorum, Plaut. Pers. V, 2, 17. *een scheldwoord op eenen slaaf*, *die dikwijls met den* Stimulus *gestoken of op onze wijze te spreken geklopt wordt*: *dus ook* compedium (compedum) tritor. Ibid. III, 3, 15, *insgelijks een scheldwoord op eenen slaaf*, *die dikwijls in de boeijen gezet wordt*.

TRITŪRA, ae, f. *het wrijven*: *van daar het dorschen der Ouden met het dorschwerktuig* (tribulum), Varr. L. L. IV, 4. Colum. I, 6 extr. II, 20. Virg. Georg. I, 190.

TRITUS, us, m. i. e. actus terendi *het wrijven*, *bij voorb.* lapidum tritu, Cic. Nat. D. II, 9: Sory tritu pinguiter nigrescens, Plin. H. N. XXXIV, 12: aurum tritu perpolitum, Ibid. XXXIII, 4.

TRITUS, a, um, *zie* Tero.

TRIVĔNEFĬCUS, a, um, *hoogst of aartstoverächtig*: *van daar* triveneficа, Plaut. Aul. I, 2, 8, *aartstoverkol*, *als een scheldnaam*.

TRIVĬA, ae, (scil. dea) i. e. Diana, *zie* Trivius.

TRIVIĀLIS, e, *eigenlijk*, *op kruiswegen* (*driesprongen*) *te vinden*: *vervolgends op de openbare straat te vinden*: *van daar gemeen*, *overäl te vinden*, *niet zonderling*, *bij voorb.* scientia, Quintil. I, 4 extr. (8 in.): verba, Sueton. Rhet. 6: ludii, Sueton. Aug. 74: triviali more, Calpurn. Ecl. I, 28: communi feriat carmen triviale moneta i. e. vulgare, Juvenal. VII, 55: versu doctus uterque nec triviale sonans, Nemes. Ecl. IV, 3, i. e. *niets gemeens zingende*.

TRIVIUM, *zie* Trivius.

TRIVĬUS, a, um, 1) *uit drie* (*of meer*) *wegen bestaande*: *van daar* Trivium, Substantive, (*misschien* scil. spatium) *een drieweg*, *driesprong*, *d. i. plaats waar drie wegen samenlopen*, *een driedubbele weg*, *of kruisweg van wegen*, *bij voorb.* ut ventum est in trivium, Cic. Div. I, 54: in atriis auctionariis potius quam in triviis aut in compitis auctionentur, Cic. Agr. I, 3: lapis in trivio, Tibull. I, 1, 12 (18). *Hier plagten de Ouden aan zekere Godheden te offeren*, Tibull. I, 1, 12 (18). *Dikwijls staat het*, *voor het geen wij de openbare straat noemen*, *bij voorb.* Dionysius pueros in trivio docebat, Justin. XXI, 5: Hecate triviis ululata per urbes, Virg. Aen. IV, 609: in atriis — potius quam in triviis aut compitis, Cic., *zie hier voor*: in triviis fixum cum se demittit ob assem, Horat. Epist. I, 16, 64: triviis adtollere curat fracto crure planum, Ibid. I, 17, 58: *van daar* arripere maledictum ex trivio. Cic. Mur. 6 in., i. e. *als 't gemeen*, *of kanailleächtig schelden*, *uitdrukkingen of bewoordingen van het gemeen of van de straat ontleenen*: *van daar* 2) *op driesprongen of kruiswegen* (*van drie wegen*) *te vinden*. *daar toe behorende*, *aldaar eere of offerände bekomende*. *bij voorb.* dii trivii, quatrivii, Inscript. ap. Gruter. p. 84 n. 5 *en* p. 1015 n. 1, i. e. *die aldaar staan en veréerd worden*, *en beschermers dezer straaten zijn*: *van daar* trivia dea, Propert. II, 32. 10 (II, 23, 40): *ook* trivia virgo, Lucret. I, 85, *en eenvouwig* Trivia, Ovid. Fast. I, 389. Virg. Aen. VI, 35. Tibull. I, 5, 16. Enn. ap. Varr. L. L. VI, 2 post med.; *is* Diana *of* Hekate, *waarschijnlijk*, *omdat zij* in triviis *bijzonder veréerd werdt*. Varro L. L. VI, 2 post med. *geeft meer dan ééne oorzaak op*; *hij zegt*: quod in trivio ponitur in oppidis graecis; vel quod luna dicitur esse, quae in coelo tribus viis movetur, in altitudinem & latitudinem & longitudinem; vel quod, ut alii dicunt, tres vias percurrit, coelestem, terrestrem, infernam; *een bewijs*, *dat de bijnaam aloud en gevolglijk den Romeinen zelven niet recht bekend was*; *tenzij men wilde zeggen*, *dat* Trivius, a, um, *ook heete*, *drievouwig*, *en gevolglijk de drievouwige Godin* i. e. Diana, Luna, Hecate, *zie* Triceps, Triformis: *doch*, *dit schijnt misschien wat te hard*: *van daar* lacus Triviae i. e. *Dianazee of meir*, Virg. Aen. VII, 516, *is een klein meirtjen in* Latium *bij* Aricia, *thans* Lago di Nemi *genoemd*: nemus Triviae Aricinum, Stat. Sylv. III, 1, 56. Not. Triviai virginis, Lucret. I, 85, *voor* Triviae cet.

TRIUMPHĀLIS, e, *den Triumf of zegepraal betreffende*, *daar toe betrekking hebbende enz.*, *zegepralend*, *bij voorb.* corona, Plin. H. N. XXII, 3, *waarmede de Triumfeerende versierd was*: vir triumphalis; *ook enkel* triumphalis scil. vir *of* homo, Vellej. II. 6. Quintil. XI, 1 post init. Sueton. Aug. 25. i. e. *die getriumfeerd heeft*: *dus ook* senex, Ovid. Fast. VI, 364: currus, Plin. H. N. VII, 26, i. e. *Triumfwagen*: provincia. Cic. Pis. 19, i. e. *bekwaam tot triumfeeren*, *of van waar men dikwijls Triumfen behaald*, *of gelegenheid tot Triumfeeren heeft*: porta, Cic. Pis. 23. Sueton. Aug 100, *de poort*, *waar door de zegepralende* Rome *binnentrok*: vestes, Plin. H. N. VIII, 48 post med. *deze waren de* toga picta *en* tunica palmata: *dus ook* habitus triumphalis, Quintil. XI, 1, 36: causae, Sueton. Calig. 3, i. e. *de zegepraal betreffende*: aurum, Plin. H. N. IX, 36, i. e. *dat in Triumf ingebracht werdt*: coena, Plin. H. N. IX, 55, i. e. *die wegens het Triumf gegeven werdt*: statua, Plin. Ep. II, 7, i. e. *waarin iemand*, *als een Triumfeerende*, *gevolglijk in de kleding van eenen Triumfeerenden voorgesteld of verbeeld wordt*: imagines, Horat. Epod. VIII, 12, i. e. *de borstbeelden der mannen*, *die getriumfeerd hebben*: ornamenta, Suet. Aug. 38. Claud. 24. Ner. 15, *en eenvouwig* triumphalia (scil. ornamenta *of* insignia), Tacit. Hist. IV, 4. Vellej. II, 116. Sueton. Claud. 24 extr., i. e. *de Eeretekenen of Insigniën van eenen Triumfeerenden*, *als* corona aurea, toga picta, tunica palmata, scipio eburneus cet.; *dergelijke eeretekens gaven de Keizers*, *ten tijde*, *toen niemand*, *dan zij*, *plegtig*, *triumfeerde*, *aan de Veldheeren*, *zelfs wel aan zulken*, *die geene overwinning behaald hadden*.

TRIUMPHĀTOR, oris, m. *die triumfeert*, *of getriumfeerd heeft*, *Triumfeerer bij voorb.* ille vir (Curius) de Sabinis, deque Samnitibus deque Pyrrho triumphator, Apul. in Apolog. ante med. p. 285, 12 Elm. *Ook heet* Jupiter *zoo*, *bij voorb.* dicitur fulgurator. — Est & inductis & triumphator & propagator & tropaeophorus cet., Ibid. de mundo prope fin. p. 75, 10 Elm.

TRIUMPHO, avi, atum, are, 1) *zonder* Accusativus, *triumfeeren*, *een triumf*, *of zegepraal*, *houden* (*zie* Triumphus), *is menigvuldig*, *bij voorb.* cum ea practura triumphasset, Cic. Mur. 7, i. e. *na dat hij enkel* Praetor *geweest was*, *na zijn Praetorschap*: Camillum triumphantem albi per urbem vexerant equi, Liv. V, 28: neminem ad eam diem triumphasse, qui sine magistratu res gessisset, Liv. XXVIII, 38: ut triumphanti sibi invehi liceret, Liv. XXXI, 20: ut, qui neque dictator neque consul neque praetor res gessisset, triumpharet, Liv. XXXI. 20: postulavit, ut triumphanti urbem inire liceret, Liv. XXVI, 21: pridie, quam urbem iniret, in monte Albano triumphavit, Ibid.: illa (majestas) coronatis alta triumphat equis, Ovid. Fast. V, 52: ovans triumphavit, Vellej. II, 96: ovans triumphare debueris, Ibid. 122, *zie* Ovo: Hi omnium primi nullo bello gesto triumpharunt, tantum hostes ducti ante currum, Liv. XL, 38: de Numantinis triumphare, Cic. Phil. XI, 8, i. e. *over* (*of wegens*) *de* Numantiners *zegepralen*, *d. i. wegens de volkomene overwinning van dezelven een Triumf houden*: *dus ook* ex, *bij voorb.* ex urbe, Cic. Off. II, 8: ex Macedonia non triumphares, Cic. Pis. 23, i. e. *eene zegepraal uit* Macedonie *medebrengen*, *d. i. zegepralen*, *nadat men daar Stadhouder geweest was*: Cato ex Hispania triumphavit, Liv. XXXIV, 46, i. e. *wegens eene*

aldaar behaalde overwinning: ex transalpinis bellis i. e. *wegens enz.*, Cic. Off. II, 8. *Ook staat de* Accusativus triumphos duos *daarbij*, Gell. II, 11 extr. *Ook* Passive, *maar* Impersonaliter. *bij voorb.* ex urbe triumphari, Cic. Off. II, 8, *over de stad* Marseille: populi jussu triumphatum est. Liv. III. 63 extr. Not. triumphantes equos i. e. currum Triumphalem trahentes, Ovid. Pont. II, 8, 40: *van daar* a) *Tropisch*, *zegepralen*, *d. i. als 't ware*, *zegepralen*, *bij voorb.* triumphat amor de vate, Ovid. Am. II, 18, 18: Mirum, si de me jure triumphat Amor? Prop. II, 8, 40: coronatis Musa triumphat equis, Ibid. III, 1, 10: virginem asino triumphantem, *van eene juffer*, *die zich door hulp van eenen ezel redde*, *en ook vervolgends gelukkig t'huis kwam*, Apul. Met. VII ante med. p. 193, 28 Elm., i. e. *die op den ezel*, *als 't ware*, *triumfeerend haren intogt hieldt.* b) *Tropisch*, *triumfeeren*, *d. i. vrolijk zijn*, *juichen*, *blijde zijn*, *bij voorb.* gaudio, Cic. Cluent. 5. *Ook zonder* gaudio, *bij voorb.* triumpho, si licet cet., Terent. Heaut. IV, 2, 5, i. e. *ik ben vrolijk*, *wil vrolijk zijn enz.:* In quo exsultat & triumphat oratio mea, Cic. Catil. II, 2: laetaris tu in omnium gemitu & triumphas, Cic. Verr. V, 46: meum factum probari a te, triumpho & gaudeo, Caes. in Cic. Ep. ad Att. IX post Epist. 16: ut sic mulsum qui (*voor* quo) triumphant milites, Plaut. Bacch. IV, 9, 48. 2) *met den* Accusativus, *over iemand triumfeeren: van daar* triumphatus, a, um, i. e. *waarover getriumfeerd is*, *gevolglijk overwonnen*, *bij voorb.* gentes, Virg. Georg. III, 33: orbis, Ovid. Am. I, 15, 26: omnia armis Romanorum superata & a Cornelio Balbo triumphata, Plin. H. N. V, 5: Ille triumphata Capitolia ad alta Corintho victor aget currum, Virg. Aen. VI, 837: *ook in Triumf omvoeren*, *bij voorb.* ne (Mithridates) triumpharetur, Tacit. Ann. XII, 19: *ook door Triumf of Zege bekomen of buit maken*, *bij voorb.* triumphatum aurum, Ovid. Pont. II, 1, 41: deque triumphato viscera tosta bove, Ibid. Fast. III, 732, i. e. *buitgemaakt.*

TRIUMPHUS, i, m. *Triumf*, *d. i. de plegtige en staatlijke intogt van den Veldheer*, *na eene behaalde overwinning*, *in* Rome. *Hij reedt op eenen wagen met witte paarden bespannen*, (*dit deedt* Kamillus *het eerst*, Liv. V, 28). *Hij hadt een bijzonder kleed aan*, *te weten* toga picta *en* tunica palmata (*zie deze woorden*), *verders een laurierkrans op het hoofd*, *een yvoiren staf of scepter in de hand. Verders*, *de Senaat haalde hem in processie in*, *en verzelde hem op het Kapitool: verders*, *hem volgde het geheele leger*, *en de gevangenen; en de buitgemaakte zaken*, *benevens de titels der overwonnen steden en volken*, *werden door de stad gereden. De soldaten waren daarbij gewoon*, *allerhande liedjens te zingen*, *en wel met vele vrijheid.* Not. *De Triumf of Zegepraal moest eerst van den Senaat toegestaan worden: en zonder lest van den Senaat kon niemand triumfeeren: ook mogt de Generaal*, *die Triumfeeren wilde*, *op verlies van den Triumf*, *niet vooräf de stad betreden*, *tenzij hij daar van uitdrukkelijk ontslag kreeg. Ook was er een lager soort van Triumf*, Ovatio *genoemd. Dit woord* triumphus *staat overäl*, *bij voorb.* triumphum agere *eenen triumf houden*, *triumfeeren*, *en het land of mensch enz.*, *waarover of weswegens getriumfeerd wordt*, *wordt gaarn door* de *of* ex *uitgedrukt*, *bij voorb.* de aliquo, Cic. Verr. V, 39: ex aliqua re, Cic. ad Div. III, 10: *dus ook* ex Etruria, Liv. VI, 7: de Privernatibus, Liv. VII, 16: de Liguribus, Liv. XLI, 14: *ook* seq. Genit., *bij voorb.* Boiorum i. e. de Boiis, Liv. XXXIII, 37: triumphum agere pugnae i. e. ob pugnam, Cic. Phil. XIV, 8: qui ter triumphum una porta egerit, Apul. in Apolog. ante med. p. 285, 9 Elm. *Ook staat* ducere *voor* agere, Plin. H. N. VII, 26. *Verders* per triumphum ducere aliquem ante currum suum, Cic. Verr. V, 26, i. e. *in Triumf: dus ook* his (ducibus) per triumphum ductis (scil. ante currum), Ibid. 30: greges (i. e. tauri) ad templa deum duxere triumphos *voor* currum triumphalem, Virg. Georg. II, 148: triumphum alicui decernere, Liv. XLI, 13. Cic. Fin. IV, 9: tulit in eo triumpho denarium trecenta septem millia, Liv. XLI, 13: *dus ook* aliquid transferre in triumpho, *zie* Transfero: elephantos ducere in triumpho, Plin. H. N. VII, 43: *ook* in triumpham, Liv. XLV, 39. Sueton. Caes. 80: incedunt per ora vestra magnifice, sacerdotia & consulatus, pars triumphos suos ostentantes, Sallust. Jug. 31 (34). *Ook zegt men* triumphum deportare, *eenen Triumf van elders brengen*, *gevolglijk triumfeeren*, Cic. Off. I, 22 extr.: ex provincia, Nep. Cat. 2. *Van daar Tropisch*, *bij voorb.* et captivus ipse (Eumenes) triumphumque de se ipso ad victoris sui castra ducit, Justin. XIV, 4, i. e. *houdt een' Triumf over zich zelven in 't leger enz.*, *d. i. wordt plegtig en staatlijk als gevangen heengevoerd:* triumphus luxuriae, Plin. H. N. XXXVII, 2, *de Triumf des overdaads*, *d. i. als deze het hoofd om hoog beurt:* is demum est justus triumphus ac verus, cum bene de rep. meritis testimonium a consensu civitatis datur, Cic. Phil. XIV, 5: Ut repulsam tuam triumphum suum duxerint, Cic. Vatin. 16. Not. *voor dezen schreven de Romeinen* triumpus, *gelijk* Cicero *zegt* Or. 48 *en* Quintilianus I, 5 ante med. §. 20; *en zoo staat op eenen penning der Papische Familie* ap. Patin. de famil. Rom. p. 196. Cicero, *dewijl hij overäl* triumfus *hoorde uitspreken*, *schreef eindelijk* triumphus, *zie* Cic. ibid. Not. *dit woord is het grieksche* θρίαμβος, *waar uit door de uitspraak* Triampus, Triumpus, *en eindelijk* Triumphus *geworden is.*

TRIUMVIR, i, m. i. e. *een van de* Triumviri, Triumviri (*ook somtijds* Tresviri, *zie* Tresviri) *zijn drie mannen*, *die hetzelfde ambt of dezelfde van den Staat opgedragen verrichting*, *als ambtgenoten*, *waarnemen: wanneer het drie heeren (mannen) ook dikwijls drie Kommissarissen vertaald wordt. Dergelijken zijn*, *bij voorb.* 1) Triumviri *tot heenvoering van nieuwe volkplantelingen naar eene plaats en tot verdeeling der landerijën onder hen*, *bij voorb.* triumviri agro dando, Liv. III, 1 extr.: *of* agrarii, *bij voorb.* triumvirum agrarium occisum, Liv. XXVII, 21 extr., *of* triumviri ad coloniam deducendam creati, Liv. IV, 11 extr., *of* coloniae deducendae, Liv. VI, 21, *of* de colonia deducenda, Liv. VIII, 16 extr., i. e. *drie Kommissarissen: dus ook* triumviri deduxerunt (coloniam), Liv. XLI, 13: triumvir coloniis deducendis, Sallust. Jug. 42 (46). 2) triumviri capitales, Cic. Or. 46. Pandect. II, 2, 2 med. §. 29: *heeten ook* triumviri carceris, Liv. XXII, 26, *dewijl zij opzicht over de gevangenis hadden: ook enkel* triumviri, *bij voorb.* triumviro in carcere necandam tradidit, Val. Max. V, 4, 7: a triumviro ad praetorem, Ibid.: *zij heeten ook* tresviri, Plaut., *zie* Tresviri; cf. Cic. ad Div. VII, 13, *alwaar* Cicero *met de dubbelzinnigheid* Treviros i. e. *Trierschen*, *en* Treviros (tresviros, triumviros) capitales *boert.* 3) Triumviri *in zekere steden*, *bij voorb. Kolonieën*, *Municipiën enz.*, *eene soort van Overigheid*, *bij voorb.* Q. Manilii, qui tum erat triumvir, Cic. Cluent. 13: *dus ook* IIIvir in col. Aux. bis, Inscript. ap. Gruter. p. 491 n. 4: Saturninus IIIvir I. D., Inscript. ap. Gud. p. 135 n. 7. 4) triumviri epulones, Liv. XXXIII, 42 in.: *dus ook* triumvir epulo, Liv. XL, 42, i. e. *die aan Jupiter en andere Goden een plegtig maal bezorgde*, *zie* Epulo. 5) Triumviri mensarii, Liv. XXIII, 21. XXVI, 36, i. e. *drie Kommissarissen tot regeling der gelden*, *zie* Mensarius: *ook enkel* triumviri scil. mensarii, Liv. XXVI, 36 extr. 6) triumviri monetales, i. e. *Muntheeren of Muntmeesters*, Pandect. I, 2, 2 med. §. 29: *anders* triumviri auro, argento, aeri flando, feriundo *genoemd*, Cic. ad Div. VII, 13 extr. 7) triumviri nocturni, Pandect. I, 15, 1. Val. Max. VIII, 1 n. 6 Damnat., i. e. *die 's nachts voor de stad zorgden*, *bij voorb. ten aanzien van brand: van daar* triumviratus nocturnus, Liv. IX, 46. 8) Triumviri reipublicae constituendae i. e. *om den Staat in goede orde te stellen; zoo heeten* Antonius, Lepidus *en* Octavianus, *bij voorb.* Antonius *heet* triumvir reip. constit., Nep. Att. 12. Gell. III, 9: Lepidus *heet ook zoo*, Vellej. II, 88: *ook heeten zij* tresviri reip. constit., Epit. Liv. 120: *van daar* triumviratus, *zie* Triumviratus. 9) *Ook worden anderen gewaagd*, *bij voorb.* juventuti conquirendae, Liv. XXV, 5: Sacris conquirendis, Ibid. 7: senatui legendo, Sueton. Aug. 37, *alwaar* triumviratus *staat: bij zulke en dergelijken buitengewoon verkozen mannen wordt het vertaald*, *drie Kommissarissen: ook zegt* Varro ap. Gell. XIII, 12, ego triumvir vocatus a P. Porcio tribuno plebis, non ivi.

TRIUMVIRALIS, e, *de* Triumviri *betreffende*, *daar toe behorende*, *van hun afkomstig enz.*, *bij voorb.* flagella, Horat. Epod. IV, 11, i. e. triumvirorum capitalium: *dus ook* supplicium, Tacit. Ann. V, 9: *verders* proscriptio triumviralis, Senec. Benef. II, 11, i. e. triumvirorum reipublicae constituendae.

TRIUMVIRATUS, us, m. i. e. *het Ambt*, *dat drie mannen samen waarnemen*, *bij voorb.* nocturnus, Liv. IX, 46, i. e. *het Ambt van eenen* triumvir nocturnus: coloniae deducendae, Ibid.: senatus legendi, Sueton. Aug. 37: reip. constituendae, *van* Octavius (Augustus), Ibid. 27: *dus ook* Ne triumviratu suo nimis superbiat Antonius, Plin. H. N. IX, 35 extr., scil. reipublicae constit.: *dus ook* triumviratus invaditur scil. reip. constit., Flor. IV, 6. *Verders*, qui in triumviratu judicaverit contra cet., Cic. Brut. 31 in.: *wat voor een Triumviraat dit zij*, *kan men niet zeker zeggen; misschien* agrarius, i. e. *wegens verdeeling der landerijën: gevolglijk zou men het moeten vertalen*, *ten tijde van enz.*

TROCHAEUS, i, m. (pes) 1) *een tweesyllabisch versvoet*, *bestaande uit eene lange en korte syllabe*, *anders* choreus *genoemd*, *bij voorb.* Iambum contrarium e longa & brevi, hunc choreum nos, non ut alii trochaeum, nominemus, Quintil. IX, 4 post med. § 80; *want* Quintilianus (*zie hier na*) *noemt alleen* trochaeus *een versvoet bestaande uit drie korte lettergrepen:* Iambum & Trochaeum, Cic. Or. III, 47 in., *tenzij het tot n. 2 behoort.* 2) *Ook heet*

heet bij de Ouden een versliđ zoo, dat uit drie korte lettergreepen beſtaat, anders tribrachys genoemd, bij voorb. tres breves trochaeum cet., Quintil. IX, 4 poſt med. §. 82: zoo is het ook Cic. Or. 57, contra adcidere in ſpondeo & trochaeo, quorum alter longis conſtaret, alter e brevibus fieret: van daar ſpondeum & trochaeum, alterius tarditate, alterius celeritate damnata, Quintil. IX, 4 poſt med. §. 88: trochaeum ut nimis currentem damnet, Ibid.

TROCHAÏCUS, a, um. Trochaïsch, uit Trochaïſche versleden beſtaande, bij voorb. metrum, Diomed. 3: comicus aeque ſenarius, quem trochaicum vocant, Quintil. IX, 4 prope fin. §. 140.

TROCHĬLUS of TROCHILOS, i, m. (Τρόχιλος) 1) een klein vogeltien, neem eens een goudhaantjen, tuinkoning, Plin. H. N. VIII, 25. X, 74. 2) in de bouwkunde aan de pylaren ſtenſ, ſtoove, Vitruv. III, 3 ante med.

TROCHLĒA, ae, f. (misſchien ſcil. machina, van trochlĕus, a, um, lopend), eene machiene, om lasten op te trekken, of af te laten, een wind-aas, Cato R. R. 3. Vitruv. X, 2. Lucret. IV, 903: van daar trochleis pituitam adducere, Quintil. XI, 3 ante med. §. 56, de ſlijm, als 't ware met wind-aazen optrekken, van menſchen, die hevig oprispen.

TROCHUS, i, m. (τροχος) een ſoort van hoep of hoepel, te weten een ijzeren cirkel of rad, het welk de kinderen door middel van een ijzeren ſtaaf (clavis genoemd) in beweging brachten en rond-draaiden, wanneer het wegens de daar aanhangende rinkels een geraas of geluid veroorzaakte, Horat. Art. 380. Prop. III, 14 (13), 6. Ovid. Art. III, 383. Trit. II, 486. Martial. XI, 22, 2. XIV, 169, 2: het was eene Griekſche uitvinding: van daar heet hij Graecus, Horat. Od. III, 24, 57. De Figuur daarvan ſtaat Mercurial. de arte gymn. III, 8.

TROPAEI venti, zie Tropaeus.

TROPAEOPHŌRUS, a, um, Tropeëndragend, d. i. zegerijk, bij voorb. als een eertitel van Jupiter, bij voorb. dicitur & fulgurator —. Eſt & militaris & triumphator & propugnator & tropaeophorus, Apul. de mundo prope fin. p. 75, 11 Elm.

TROPAEUM, i, n. (ſcil. ſignum, of monimentum, van tropaeus, a, um, van τροπή i. e. het op de vlucht ſlaan) eene Tropee (Trofee), d. i. een openlijk opgericht gedenkteken van eene behaalde overwinning op de plaats, waar de vijand geſlagen is, openlijk zegeteken; het beſtond voor dezen uit een afgeknotten en met de buitgemaakte wapenen behangen boom, naderhand maakte men ze van ſteen enz., bij voorb. tropaeum ſtatuere, Cic. Inv. II, 23 tweemaal: dus ook Numenium viciſſe & gemina tropaea eodem in loco Iovi & Neptuno ſtatuiſſe, Plin. H. N. VI, 28 med.: dus ook ſiſtere Romae tropaea de Parthis i. e. oprichten, Tacit. Ann. XV, 18: dus ook ponere of conſtituere, bij voorb. In Macedonia tropaea poſuit, Cic. Piſ. 38: Pompejus, devictis Hiſpania, tropaea in Pyrenaeis jugis conſtituit, Salluſt. ap. Serv. ad Virg. Aen. XI, 6: Tropaea Marii de Iugurtha, de Cimbris atque Teutonis, olim a Sulla disjecta, reſtituit, Sueton. Caeſ. 11: Non alienum videtur, hoc loco ſubiicere inſcriptionem e tropaeo Alpium, quae talis eſt: Imperatori Caeſari Divi fil. Aug. Pontifici maximo — S. P. Q. R. cet., Plin. H. N. III, 20: noſtra ſunt tropaea, Cic. Arch. 7. Gevolglijk hebben de Romeinen ook Tropaea opgericht; alhoewel niet in de alleroudſte tijden. Daarom dwaalt Florus III, 2, wanneer hij zegt, dat de Romeinen geene Tropeën hebben opgericht, tenzij men hem misſchien zoo verſtaan moet, dat hij zegt, dat het in de oude tijden niet geſchied is. Verders, ſtravit aggerem & in modum tropaeorum arma, ſubſcriptis victarum gentium nominibus, impoſuit, Tacit. Ann. II, 18: quercum deciſis ramis conſtituit tumulo & induit arma; — tibi, magne, tropaeum, Bellipotens, Virg. Aen. XI, 7: ipſis, quibus dimicaverant locis ſaxeas erexere turres, et deſuper exornata armis hoſtilibus tropaea fixere, Flor. III, 2 extr.: regia tecta Bebryciis praefixa tropaeis, Val. Fl. IV, 739. Van daar 1) Tropisch, Tropee, d. i. zege, overwinning, bij voorb. victoria, quae cum Marathonio poſſit comparari tropaeo, Nep. Them. 5: Auguſti tropaea, Horat. Od. II, 9, 19. 2) zegeteken, of zege, overwinning, bij voorb. tulit e capto nota tropaea viro, Ovid. Her. IX, 104: cf. XVII, 241, en Ovid. Remed. 158. 3) Tropee, Tropisch, d. i. gedenkteken van iets vrolijks, bij voorb. neceſſitudinis atque hoſpitii, Cic. Verr. II, 47: ingenii, Ovid. Her. XXI, 213: Maecenatis erunt vera tropaea fides, Prop. III, 9 (8), 34. Not. Sommigen ſchrijven trophaeum, maar zonder grond. Waarom ook Tropee openlijk beter is dan Trofee of Trophee.

TROPAEUS, a, um, 1) terug keerende, bij voorb. venti, Plin. H. N. II, 43, eene ſoort van winden. 2) het op de vlucht ſlaan betreffende: van daar tropaeum, ſcil. ſignum of monimentum, eene Tropee, zie Tropaeum.

TROPĬCUS, a, um, omkeerende, of de omkering betreffende, daar toe behorende, bij voorb. circuli, Hygin. Aſtron. I, 6; zijn de beide keerkringen, d. i. waar de zon weder omkeert, terugkeert: ſigna, Manil. III, 617, i. e. de geſtarnten, waar de zon deze wending maakt, te weten, de Weegſchaal, Steenbok, Ram en Kreeft: van daar 1) tropica, orum, veranderingen, bij voorb. cupiditas haec tropica inſtituit, Petron. 88. 2) Tropisch, figuurlijk, verbloemd, bij voorb. tropica figura i. e. een tropus (in de Rhetorika) of Tropisch gebruik van een woord, Gell. XIII, 24 extr.

TROPUS, i, m. (τρόπος) eigenlijk, omkering, wending: van daar Tropus in de Rhetorika, d. i. figuurlijk of oneigenlijk gebruik van een woord, Quintil. VIII, 6 in. IX, 1 poſt init., in welke plaats het verklaard wordt; en dit woord ſtaat meermalen aldaar, bij voorb. VIII, 3, 67. VIII, 6, 66.

TROSSŬLUS, a, um, van of in Troſſulum: van daar Troſſuli 1) i. q. equites, i. e. de Romeinſche Ruiters, of Ridders, om dat zij de ſtad Troſſulum, zonder hulp van het voetvolk veröverd hadden, Plin. H. N. XXXIII, 2 extr. 2) in later tijden is het verächtlijk geworden, en hetzelfde als een pronker, Petitmaitre, Senec. Ep. 87 ante med., en 76 poſt init. Perſ. I, 82: ook Varr. ap. Non. cap. 1 n. 240 zegt, Nunc emunt Troſſuli nardo nitidi vulgo Attico talento equum. Not. Nonius cap. 1 n. 240 zegt, dat troſſulus ſtaat voor toroſulus i. e. bene habitus, et muſculorum toris praevalidus.

TRUA, ae, is misſchien in 't gemeen een dup, misſchien ook tevens langächtig, gereedſchap: van daar 1) eene goot, bij voorb. Varro zegt L. L. IV, 25, Truae, quae a culina in lavatrinam aquam fundunt. 2) roerlepel, bij voorb. Truam vocant, quo permovent coquentes exta, Feſt. in Antroare: dus ook Cocus magnum ahenum, quando fervit, paula confutat trua. Titinn. ap. Non. cap. 1 n. 68: mulier ubi adſpexit tam mirifice tutula, tam truas, Pompon. Ibid. Doch het kan ook een gereedſchap zijn. 3) een gereedſchap, zie n. 2. Not. dit woord ſchijnt met ons troog vermaagdſchapt te zijn. Ook zegt Varr. L. L. IV, 25, trulla a ſimilitudine truae, quae quod magna & haec puſilla, ut trula.

TRUCĪDĀTĬO, onis, f. 1) het in ſtukken houwen, in ſtukken hakken, in ſtukken ſnijden, bij voorb. vee, boomen enz., bij voorb. trucidatio velut pecorum, Liv. XXVIII, 16: trucidatio omnium annorum, Plin. H. N. XVII, 27 poſt med., ſcil. arborum: van daar van de Anatomie, bij voorb. veriſimile, interiora, quibus major mollities eſt, ſub graviſſimis vulneribus & ipſa trucidatione mutari, Celſ. praefat. med.: van daar 2) het nederſabelen, nederhouwen, bij voorb. van menſchen, bij voorb. civium, Cic. Phil. IV, 5: ſuccidias humanas facit: tantas trucidationes facis, decem funera facis ſcil. decem homines eodem tempore trucidando, Cato ap. Gell. XIII, 24 med.: trucidatio velut pecorum, i. e. nederſabeling, Liv., zie hier voor.

TRUCĪDO, avi, atum, are, in ſtukken houwen, in ſtukken hakken, nederſabelen, bij voorb. omnibus ſuppliciis cruciatos trucidando occidit, Liv. XXIX, 18: Ne capti ſicut pecora trucidentur, Sall. Cat. 58 (61): pecus diripi trucidarique, Auct. B. Afric. 26: ne pueros coram populo Medea trucidet, Horat. Art. 185: orcae balaenas trucidant, Plin. H. N. IX, 6: apes fucos adgreſſae trucidant, Ibid. XI, 11: dus ook misſchien necandos trucidandosque, Cic. Manil. 3: ſeu piſces ſeu porrum & caepe trucidas, Horat. Ep. I, 12, 21, i. e. in ſtukken ſnijdt ſcil. om te eten; doch het kan ook zijn, in ſtukken kauwen, kauwen, ſcil. dentibus (voertend). Van daar in 't gemeen 1) nederhouwen, nedervellen, nederſabelen, bij voorb. aliquem ferro, Cic. Catil. I, 6: necandos, trucidandosque, Cic., zie hier voor: captos ſicut pecora, i. e. nedervellen, Salluſt., zie hier voor: Papirius dicitur Gallo — iram moviſſe, — ceteros in ſedibus ſuis trucidatos, Liv. V, 41, alwaar men de Conſtructie moet opmerken; men moet dicunt uit dicitur bij ceteros cet. denken: legiones trucidatae, Tacit. Ann. II, 45: inter aras & patrios lares trucidati, Juſtin. IV, 3: van daar voor, kauwen, in ſtukken kauwen, eten, bij voorb. piſces, porrum, Horat., zie hier voor. 2) Tropisch, d. i. te gronde helpen, ruïneren, bij voorb. plebem fenore, Liv. VI, 37: dus ook ne fenore trucidetur, Cic. Coel. 18: a Servilio trucidatus, Cic. Haruſp. 1, ſcil. door woorden, d. i. terneder geveld, over den neus gehaalt enz.: nubes multo ſi forte humore receperit ignem, continuo ut magno clamore trucidet i. e. exſtinguat, Lucret. VI, 146.

TRUCŬLENTE of TRUCULENTER, onvriendlijk, vreeslijk, ſtuursch, ſtorſchlijk, noordsch, ruw, bij voorb. truculentius ſe gerebat, Cic. Agr. II, 5: truculentius alicui minitari, Val. Max. III, 8, 5: truculentiſſime adſcipere aliquem, Quintil. VI, 1 poſt med. §. 43.

TRUCŬLENTĬA, ae, f. onvriendlijkheid, ſtuursheid, noordsheid, vreeslijkheid, ruwheid.

held, bij voorb. van den eenen mensch jegens den anderen, Plaut. Truc. III, 2, 7: coeli, Tacit. Ann. II, 24.

TRUCULENTUS, a, um, 1) onvriendlijk, stuursch in gebaarden, somber, ruw, vreeslijk, schriklijk, lelijk, wild, bij voorb. ego agrestis, saevus, tristis, truculentus, Terent. Ad. V, 4, 12: Quam truculentus! Cic. Sext. 8: oculi truculenti, Plaut. Asin. II, 3, 21: truculentis vocibus strepere, Tacit. Ann. I, 25: truculentus atque saevus senex, Plaut. Bacch. IV, 5, 8: Truculentus & sylvester & vitae inscius tristem juventam colis, Senec. Hippol. 461. i. e. somber, zonder vermaak in de beschaafde wereld levende: van daar heet eene Komedie van Plautus Truculentus, alwaar een mensch, die onbeschaafd, niet wellevend is, en de beschaafde wereld niet kent, of er van houdt, ingevoerd wordt. 2) wild, wreed, schriklijk, bij voorb. nulla gens truculentior, Ovid. Pont. II, 7, 31: feta truculentior ursa, Ovid. Met. XIII, 803: truculentissimum facinus, Auct. ad Her. IV, 8: spectat truculenta (Hecuba) loquentem, Ovid. Met. XIII, 558, i. e. wild, schriklijk, toornig enz.: oculi, Plaut., zie hier voor: voces, Tacit., zie hier voor: Tigris etiam, ceteris feris truculenta, Plin. H. N. VIII, 4: quo truculentior visu foret, Tacit. Hist. IV, 22: quam truculentus! Cic., zie hier voor: aequor, Catull. LXIII, 179: en truculenta pelagi, Ibid. LXII, 16: dus ook fons sanctissimus nec minus truculentus, Apulej. Met. VI ante med. p. 179, 20 Elm., i. e. schriklijk.

TRUDIS, is, f. een stok of kloot om te stooten, Virg. Aen. V, 208. Ook Tacit. Ann. III, 46, trudibus aut fuscis cet.: cf. Isidor. Orig. XVIII, 7.

TRUDO, si, sum, 3. stooten, ergens heen stooten, wegstooten, voortstooten, dringen, bij voorb. aliquid pugno, Lucret. VI, 434: apros in plagas, Horat. Epod. II, 30: formicae trudunt frumenta, Virg. Aen. IV, 405: ille hinc trudetur, Plaut. Asin. III, 1, 30: venti trudunt res, Lucret. I, 293: trudit, quasi navim ventus, Ibid. VI, 1031: saxum, Ibid. III, 1013: convivas cubitis hinc & inde, Martial. III, 82, 6: hostes, Tacit. Ann. II, 21: cohortes in paludem, Ibid. I, 63: glaciem cum flumina trudunt, Virg. Georg. I, 310: aliquem penatibus, Claudian. in Eutrop. I, 13: aliquem hinc foras, Plaut. Asin. III, 1, 30: van daar 1) hervoort stooten, van gewassen, d. i. hervoort dringen, of laten groejen, bij voorb. pampinus trudit gemmas, Virg. Georg. II, 335: se trudunt gemmae de cortice, Ibid. 74, i. e. groejen op: truditur radix e ligno, Ibid. 31: dus ook van water, bij voorb. fecundus aquae truditur latex, Claudian. de Apono 13. 2) stooten of dringen, Tropisch, bij voorb. ad mortem trudi, Cic. Tusc. I, 29: in vitia alter alterum trudimus, Senec. Ep. 41: gradus servitutis, quo ne trudamur cet., Cic. Harusp. 28: in quorum societatem & hominem & sapientem trudi nefas est, Cic. ap. Augustin. adv. Acad. III, 7: secundae res laetitia transvorsum trudere solent a recte consulendo atque intelligendo, Cato ap. Gell. VII, 3 ante med.: semel in arma trusos i. e. impulsos ad arma capienda, Tacit. Hist. V, 25: Rufinus ad discrimen trusus est ultimum, Ammian. XIV, 10 (31): ille omnibus vocibus cum se non ad judicium sed ad supplicium praesens trudi videret, Cic. Att. IV, 3 med.: Fallacia alia aliam trudit, Terent. Andr. IV, 4, 40, de eene list dringt de andere, voort, d. i. volgt op de andere: dus ook truditur dies die, Horat. Od. II, 18, 15: Quod hodie non est, cras erit; sic vita truditur, Petron. 82, i. e. zoo verloopt het leven; tenzij men er fatis bij denken wil. 3) voortzetten, bevorderen, zoeken op te beuren, of aan een ambt te helpen, bij voorb. Omnibus invitis, trudit noster Magnus Auli filium, Cic. Att. I, 16 post med.

TRULLA, ae, f. (voor truella van trua, zie Varr. L. L. IV, 25, zie boven Trua) is misschien elk klein verdiept gereedschap, bijzonder wanneer het langwerpig is, bij voorb. 1) eene schop, bij voorb. trullas aheneas tres, Cato R. R. 13: lignea, Ibid., i. e. schop, schepvat: tum manibus aut etiam trulla, Colum. IX, 12: van daar een metzelaare truffel, Pallad. I, 13 extr. en 15. 2) misschien een pan, bij voorb. trullis ferreis multum conceptum ignem prae se portabant, Liv. XXXVII, 11. 3) een klein wijngereedschap, om te drinken, misschien bijzonder, om daarmede den wijn uit het koelvat (Crater) in den drinkbeker (op onze wijze in de wijnkelken) in te gieten, zoo als bij ons, bij Punch drinken, wanneer het een scheplepel, schepgereedschap, wijnschepper zou zijn, bij voorb. Erat vas vinarium ex una gemma praegrandi, trulla excavata, Cic. Verr. IV, 27: mittit etiam trullam gemmeam, Ibid.: Veientanum (vinum) potare Campana trulla, Horat. Sat. II, 3, 144: trullam subduxerat aegro, deprensus dixit, stulte quid ergo bibis? Martial. IX, 38: paravit duas trullas, Petron. 75: truellae (voor trullae), scyphi, modioli, phialae, Pandect. XXXIV, 2, 35. trullam murrhinam, Plin. H. N. XXXVII, 2 ante med. 4) een nachtpot, of waterpot, gelijk sommigen geloven, bij voorb. si ructavit, si — minxit amicus, si trulla inverso crepitum dedit aurea fundo, Juvenal. III, 108; doch, het kan even goed het wijngereedschap, scheplepel, ook een waschbekken zijn.

TRULLEUM of **TRULLIUM**, i, n. (waarschijnlijk scil. vas van trulleus, a, um, i. e. langwerpig diep) een verdiept langwerpig gereedschap, bij voorb. bekken, waschbekken, Cato R. R. 10. Varr. L. L. IV, 25. Varr. ap. Non. cap. 15 n. 32. Ook trulleus voor trulleum, bij voorb. in trulleos, Plin. H. N. XXXIV, 2 post med.

TRULLISSATIO, onis, f. (van trulla, metzelaare truffel of truweel) oversmeering met kalk of gijps, overwitting, Vitruv. VII, 3 ante med.: testacea, Ibid. 4 med.: trullissationem inducere, Ibid.

TRULLISSO, are, met kalk besmeeren, overwitten, bij voorb. parietes, Vitruv. V, 10. VII, 3 en 4.

TRULLIUM, zie Trulleum.

TRUNCO, avi, atum, are, 1) eigenlijk, maken, dat iet een bloote stam (zonder tak, bladeren enz.) is, gevolglijk het van zijne uitwendige deelen berooven, knotten, besnoejen, mismaken, afsnijden, bij voorb. olus foliis, Ovid. Met. VIII, 647: caput, Lucan. VI, 566: cadavera, Ibid. 584: hominem, bij voorb. aliorum vi truncabantur scil. abscissis manibus, Tacit. Hist. III, 33: aquas, i. e. fluiten, Claudian. Gigantom. 70: dus ook truncatus, a, um, bij voorb. corpus, Tacit. Ann. I, 70: pars corporis, Justin. XI, 14: frons i. e. oculo spoliata, Sil. IV, 54: simulacra truncata, Liv. XXXI, 30: van daar Tropisch, bij voorb. heroos gressu truncare tenores, Stat. Sylv. V, 3, 99, i. e. Pentameters van Hexameters maken: manibus truncatus & armis i. e. spoliatus militibus & armis, Claudian. B Get. 89. 2) nedervellen, dooden, bij voorb. cervos, Val. Fl. VI, 572: majore aliorum vi truncabantur, Tacit., zie hier voor.

TRUNCULUS, i, m. i. q. truncus, wanneer men verkleinend spreekt, bij voorb. een afgehouwen stukjen, bij voorb. trunculi suum, Cels. II, 20 en 22, i. e. waarschijnlijk de uiterlijke deelen, die men plagt af te hakken, bij voorb. pooten, staart enz.: ook zonder Genitivus, bij voorb. summa trunculorum, Ibid. IV, 7 extr.

TRUNCUS, i, m. de stam, tronk, van een boom, zonder betrekking tot de takken, het zij die er nog aan of afgehouwen zijn, dat maakt geen onderscheidt, bij voorb. In arboribus non truncus, non rami cet., Cic. Or. III, 46: cibus in totas (arbores) usque ab radicibus imis per truncos ac per ramos diffunditur omnes, Lucret. I, 354: melius truncis quam plantis olivetum constituitur, Colum. de arbor. 17: truncus enodis, Virg. Georg. II, 78: ficulnus, Horat. Sat. I, 8, 1: acernus, Ovid. Met. VIII, 346: viscum, quod non sua seminat arbos, et croceo fetu teretes circumdare truncos, Virg. Aen. VI, 207: arboris trunco obnixus, Virg. Georg. III, 233: Indutos truncos hostilibus armis, Virg. Aen. XI, 83, i. e. tropaea; hier zijn het stammen of groote takken: van daar 1) stam, d. i. boom, bij voorb. Val. Flacc. VIII, 461. 2) klots, als een scheldwoord op een dom ongevoelig ondandoenlijk mensch, bij voorb. in ejusmodi trunco, Cic. Nat. D. I, 30: truncus atque stipes, Cic. Pis. 9: cf. Ovid. Am. III, 7, 15. 3) stam, Tropisch, bij voorb. stirpes sunt aegritudinis multae, quae, ipso trunco (aegritudinis) everso, omnes elidendae sunt, Cic. Tusc. III, 34. 4) de schaft van een pijlaar, Vitruv. IV, 1 med.: ook het middelste deel van een voetgestel van de pijlaar, Ibid. III, 3: dus ook Obeliscum in Vaticano circo statutum, quatuorque truncos lapidis ejusdem ad sustinendum eum adduxit, Plin. H. N. XVI, 40 in., i. e. stukken. 5) de romp van een mensch, d. i. het ligchaam zonder betrekking tot handen, voeten enz., het zij die er nog aan of afgehouwen zijn, bij voorb. Nemo illum ex trunco corporis spectabat, Cic. Rosc. Com. 10: ook enkel truncus i. e. het ligchaam of romp van eenen levenden, bij voorb. trunco magis toto se moderans, Cic. Or. 18 extr.: ab uno trunco, Ovid. Her. IX, 93: van daar de romp van het ligchaam, als het hoofd afgehouwen is, bij voorb. jacet ingens littore truncus, Virg. Aen. II, 557: Et caput abscissum calido viventeque trunco, Lucret. III, 654: truncis immergere plantas, Claudian. de III consul. Honor. 76. 6) een afgehouwen stuk, bij voorb. een tak, in plaats van een riem, Val. Flacc. VIII, 287: een stuk vleesch, bij voorb. dat gerookt wordt, of is, bij voorb. ham, voorschouder, zijde spek, of dat anders afgesneden wordt, bij voorb. pooten, staart enz., Virg. Moret. 57: quatuor truncos lapidis ejusdem, Plin. H. N., zie hier voor.

TRUNCUS, a, um, misvormd, beroofd van één of meer van zijne deelen, geknot, bij voorb. corpus, Liv. XLI, 9: frons, Ovid. Met. IX, 1, i. e. van den hoorn beroofd: tela, Virg. Aen. XI, 9, i. e. verbroken: ensis, Stat. Theb. II, 711: Pelops, Stat. Sylv. V, 3, 52, i. e. van den schouder beroofd: homo, bij voorb. non duabus manibus amissis victus, truncus ad po-

stes

ftremum, denobus dimicavit, Juftin. II, 9 extr.: varie ex integris truncos gigni, ex truncis integros i. e. aliquo membro carentes, Plin. H. N. VII, 11 extr.: vultus trunci naribus auribusque, Martial. II, 83: pinus, Virg. Aen. III, 665: nemus i. e. arbores truncae, Stat. Theb. IV, 455: truncum corpus i. e. oculis carens, Senec. Oedip. 1021: literae truncae atque mutilae, Gell. XVII, 9: alnus, Val. Fl. II, 300, i. e. navis fine clavo & armamentis. Ook met den Genitivus, bij voorb. animalia trunca pedum, Virg. Georg. IV, 310: truncus capitis, Sil. X, 311: van daar 1) Tropisch, d. i. als 't ware, misvormd, bij voorb. Capua, urbs trunca, fine fenatu fine plebe cet., Liv. XXXI, 29: pecus truncum, Stat. Theb. V, 333, i. e. het vee, dat van den os, als van zijnen aanvoerer, beroofd is: manus vero, fine quibus trunca effet actio ac debilis, vix dici poteft, quot motus habeant, Quintil. XI, 3 ante med.: tanquam fine ea (cognitione) trunca & debilis medicina effet, Celf. Praefat. poft init.: verfus funt hi Caecilii trunca quaedam ex Menandro dicentis, Gell. II, 23 extr., i. e. fragmenta: Geticae — queruntur trunco fermone volucres, Stat. Theb. XII, 478, i. e. onduidelijk. 2) als 't ware, misvormd of geknot, d. i. zoo klein, als of het geknot, of van voren afgehouwen was, bij voorb. manus, fcil. van een dwerg, Prop. IV, 8, 42. 3) afgehouwen, afgefneden; waardoor het geheel dus misvormd wordt, bij voorb. manus, Senec. Controv. I, 4: brachia, Val. Flacc. IV, 181: dus ook misfchien nares, Virg. Aen. VI, 497: van daar trunca quaedam ex Menandro i. e. fragmenta, Gell., zie hier voor.

TRUO, onis, m. i. q. onocrotalus, Feft.: van daar van iemand met een grooten neus, boertend: pro dii immortales! unde prorepfit truo? Caecil. ap. Feft., dewijl deze vogel over den fnavel een, als 't ware, overhangende neus zal hebben.

TRUO, are, i. e. movere, Feft. in Antroare.

TRUSATĬLIS, e, het geen geftoten wordt, daar toe behorende: van daar mola, i. e. handmolen, Cato R. R. 10 en 11. Gell. III, 3 extr.

TRUSĬTO, are, i. q. trudo, ftooten, heen en weder ftooten, bij voorb. mulum truffitant, Phaedr. II, 7, 8.

TRUSO, are, i. q. trudo, truffito, ftooten, Catull. LVI, 6.

TRUSUS, a, um, zie Trudo.

TRUTĬNA, ae, f. wage, weegfchaal, bij voorb. argentaria, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 861: ex trutinis, quae ftaterae dicuntur, Vitruv. X, 8: per trutinam folvi folitum, Varr. L. L. IV prope fin.: en Tropisch, bij voorb. quae non aurificis ftatera fed populari trutina examinantur, Cic. Or. II, 38: penfantur eadem fcriptores trutina, Horat. Epift. II, 1, 30: in trutina ponetur eadem, Ibid. Sat. I, 3, 72: comparat inde Maronem, atque alia parte in trutina fufpendit Homerum, Juvenal. VI, 436: examenve improbum in illa caftiges trutina, Perf. I, 7.

TRUTĬNOR, ari, wegen: van daar Tropisch, wegen, overwegen, afwegen, onderzoeken, bij voorb. verba, Perf. III, 82.

TRUX, cis, ijsfelijk, om aan te hooren of te zien, leelijk, wild, bij voorb. tribunus, Cic. Agr. II, 25: adfpectus, Pacuv. ap. Cic. Div. II, 64: oculi, Cic. Div. II, 42 ex Arateis: vultus, Horat. Epod. V, 4, en Liv. XLV, 10: cantus, Liv. V, 37 extr.: venti, Plin. H. N. II, 26: claffieum, Horat. Epod. II, 5: fremitus tubae, Senec. Octav. 400: vox, Sil. I, 67: blattae, Martial. XIV, 37: tyrannus, Senec. Herc. fur. 936: puellae i. e. Amazones, Ibid. Oedip. 479: puer i. e. Achilles, Ibid. Troad. 832: lucus vetufta religione truces i. e. facrum horrorem incutientes, Claudian. de Stilich. I, 230: van daar 1) in 't gemeen leelijk, fchrikkelijk, fnood, hard, afschuwelijk, hevig, bij voorb. ingenium, Liv. III, 54: infectator, Ibid. 33: fententia, Liv. XXIX 19: arietes, Plaut. Bacch. V, 2, 29: orator trux i. e. hevig, heftig, Liv. XXXIV, 5: venti, Plin. H. N., zie hier voor: herbae adfpectu hifpidae, tactu truces, Plin. H. N. XXII, 6 extr., i. e. ruw, ruig, ftekend: ferae, Tibull. I, 9 (10), 76: genus dicendi trux atque violentum, Quintil. XI, 1 in. Ook met den Infinitivus, bij voorb. audire, Sil. XIII, 220. 2) wild, d. i. hard, onbuigzaam, niet toegevend, niet infchikkelijk, halsftarrig, bij voorb. animos, Ovid. Art. II, 477: pueros, Martial. XI, 87.

TRYBLĬUM, i, n. (τρύβλιον) fchotel of nap, Plaut. Stich. V, 4, 9.

TRYGĬNON, i, n. (fcil. atramentum) i. e. zwarte verf uit wijnmoer, Plin. H. N. XXXV, 6 poft med. Het is van τρύγινος, η, ον, i. e. faecibus vini; en dit van τρύξ, i.e. vinum recens & faex vini.

TRYLLA, zie Trulla.

TRYXĂLIS, zie Troxalis.

TU, gij, Genit. tui cet. Plur. vos, veftri cet., bij voorb. miferet tui me, Terent. Eun. IV, 7, 32: tibi aras, tibi occas, tibi feris cet., Plaut. Merc. I, 1, 77: de te, Terent. Heaut. I, 1, 31. Cic. Tufc. IV, 27: quid vos fectamini, Caef. B. G. 34, en meermalen. Not. 1) de Nominativus wordt gemeenlijk weggelaten, wanneer er geen nadruk of tegenftelling is, bij voorb. Tu fi hic fis, Terent. And. II, 1, 10: Tu nidum fervas, ego cet., Horat. Epift. I, 10, 6: ego reges ejeci, vos — introducitis, Auct. ad Her. IV, 53: cf. Virg. Ecl. I, 5; doch hij ftaat ook dikwijls, waar hij weg kon blijven, bij voorb. Cic. Fat. 2 in.: dus ook bij de Imperativi en Vocativi, bij voorb. propera tu, mea Canthara, Terent. Ad. III, 2, 55: tibi cerebrum difpercutiam, excetra tu, Plaut. Caf. III, 5, 18. Not. Tune i. e. tu ne, bij vragen, Terent. And. V, 4, 7: tune — an ego cet., Cic. Rab. Perd. 4 en meermalen: waarvoor ook tun' ftaat, Terent. Eun. I, 2, 6. 2) mea tu, i. e. gij mijne, d. i. mijn lief, mijn fchat, in gemeenzamen fpreektrant, Terent. Eun. IV, 3, 22. 3) Tui (Genit.), voor tuus, gelijk tuus voor tui ftaat, bij voorb. duorum ego labori parfiffem, mei, te rogandi, tui, refpondendi, Plaut. Pfeud. I, 1, 4. 4) Tibi ftaat fomtijds overtollig in gemeenzamen fpreektrant, bij voorb. hij zal u niet veraer komen: dat is u een aartig boek enz., bij voorb. Alter tibi defcendit cet., Cic. Rofc. Am. 46: At tibi repente venit ad me Caninius, Cic. ad Div. IX, 2 §. 2, maar onverziens kwam u daar Caninius bij mij enz.: Ecce tibi Sebofus, Cic. Att. II, 15: cf. Terent. Heaut. IV, 5, 16: dus ook vobis cet., Liv. XXII, 60 extr. 5) achter den Ablativus te en vobis wordt de Praepofitie cum altijd aangehecht, bij voorb. tecum, vobifcum cet., de reden weten wij niet. Het ftaat overal. 6) De fyllaben te en met worden er dikwijls achter aangehecht, bij voorb. tute, is nauwelijks, bij voorb. Terent. Phorm. II, 2, 4: hoc cum tute fcribere, Cic. Verr. II, 55: ut tute fcis, Cic. Att. I, 19 med.: quae alia tute praecipere foles, en tute tibi fubjice, Luccej. in Cic. Ep. ad Div. IV, 5 poft med. Ook tutemet, Terent. Heaut. II, 2, 132. Lucret. IV, 915: Tibimet, Senec. Hippol. 1221: ook temet zelden de Ouden, volgens Prifcian. 12: dus ook Vosmet, Liv. III, 56. XXXIV, 17: dus ook tete, Terent. Ad. I, 1, 8. velen geloven, dat deze aangehechte fyllaben, zelfs of zelve, betekenen; het welk ook dikwijls past: maar ipfe ftaat er bij, bij voorb. tute ipfe, Terent. Eun. V, 2, 54. Virg. Ecl. III, 35: vosmet ipfi, Liv. III, 56. XXXIV, 17; tenzij men een' Pleonasmus wil aannemen. 7) Tu ftaat dikwijls verplaatst, en op de verkeerde plaats, bij voorb. folve metus & tu Trojanos exue caeftus, voor tu folve metus & Troj., Virg. Aen. V, 420: dus ook eripe te, vel tu — demitte, Ibid. 690: Eripe me his malis vel tu mihi terram injice, Ibid. VI, 365: ook achter den Vocativus, bij voorb. mea tu, Terent., zie boven: excetra tu, zie boven. 8) Tis voor tui, Plaut. Mil. IV, 2, 42. 9) Vos ftaat fomtijds, als men maar één perfoon aanfpreekt, maar meer er bij denkt of verftaat, bij voorb. Vos o Romanus exercitus, Liv. VII, 40: Vos, o Calliope, adfpirate canenti, Virg. Aen. IX, 525, i. e. gij Mufen, Zanggodinnen: Vos, o Calliope, noftro donate labori, Sil. XII, 390: dus ook Vos, Gaetulia fueta, Sil. III, 387, alwaar anderen lezen Vos, Gaetule fuete: zoo fchrijft Cicero aan zijn' broeder, III, 1, 5, tabellarii a vobis venerunt, i. e. van u, van Caefar, en anderen daar, of uit uwe plaats. Zoo zegt Myfis tegen Davus, a vobis, Terent. And. IV, 4, 154 wij fpreken men zoo. 10) Veftrum voor vefter, bij voorb. Veftrum patri quot filii erant? Plaut. Mil. V, 9, 58: majores veftrum, Salluft. Cat. 33 (34), voor veftri: dus ook frequentia veftrum voor veftra, Cic. Agr. II, 21. Cic. Phil. IV, 1 in.: confenfus veftrum voor vefter, Cic. Phil. V, 1 prope fin. Ook ftaat veftri (Genit. Plur.), bij voorb. fpes voftrum (i. e. veftrum) cognofcendum i. e. vos cognofcendi, Plaut. Rud. IV, 4, 101. Ook ftaat veftri adhortandi caufa voor vos adh., Liv. XXI, 41: zoo ftaat ook venerunt fui (van mer) purgandi caufa, Caef., en meermalen, zie Sui. 11) voor veftri of veftrum ftaat dikwijls voftri, voftrum, bij voorb. in Plautus en Terentius, zie hier na. 12) Veftrum is eigenlijk de Genitivus van vefter, ftra, ftrum; gevolgelijk door Contractie (verkorting) voor veftrorum, veftrarum, gelijk nummum, amphorum, voor nummorum, amphorarum. Van daar ftaat ook veftrorum, veftrarum, voor veftrum, bij voorb. veftrarum nulla eft, Terent. Hec. II, 1, 43: dus ook voftrorum, Ibid. 19. Plaut. Moft. I, 2, 102: dus ook noftrorum, voor noftrum, Terent. Eun. IV, 4, 11.

TUATIM, op uwe wijze, Plaut. Amph. II, 1, 4: cf. Charif. 2.

TUBA, ae, f. de Tuba, een Romeinsch blaastuig, op onze wijze, trompet of bazuin: zij zal eene uitvinding zijn van Tyrrhenus, zoon van Herkules, volgens Plin. H. N. VII, 56. Hyg. f. 274. Sil. V, 12, bij voorb. tubae cantus, Plin. H. N. XI, 51 med.: At tuba terribili fonitu taratantara dixit, Enn. ap. Prifcian. 8: vox auditur fractos fonitus imitata tubarum, Virg. Georg. IV, 72: At tuba terribilem fonitum procul aere canoro increpuit, Ibid. IX, 503: clangor tubarum, Ibid.

Ibid. II, 213: fasces, tubas, figna militaris cet., Cic. Cat. II, 6: tubae cecinere, Lucan. VI, 130: concinuere, Tacit. Ann. I, 68: intremuere, Petron. 124. *Zij was bijzonder in gebruik bij het leger*, *zie hier voor* Cic. *en* Virg.; *daarmede werdt, bij voorb. het sein tot het gevecht geblazen*, Caes. B. C. III, 46: *ook terug geroepen*, Nep. Chab. 1: *ook daarmede een teken gegeven tot den marsch*, Liv. XXIX, 27: *tot plundering*, Flor. II, 16 post med.: *tot betrekking van de wacht, en aflossing derzelve*, Tacit. Hist. II, 29: *ook tot vergadering, bij voorb.* concilio repente cantu tubarum convocato conclamant cet., Hirt. B. G. VIII, 20. *Ook tot den arbeid, bij voorb. als de soldaten de landëngte in* Achaje *door zouden graven*, Suet. in Ner. 19. *Ook werdt zij bij vele andere plegtigheden gebruikt, bij voorb. bij lijken*, Virg. Aen. XI, 192. Horat. Sat. I, 6, 43. Perf. III, 103: *van daar heet zij* funerea, Ovid. Her. XII, 140: *dus ook* Pro longa relonent carmina vestra tuba, Ibid. Am. II, 6, 6: *van daar* tibicines habuisse proprium genus tubae, qua carerent, Gell. XX, 2: *bij Godsdienst en Offerdnden, en andere plegtigheden*, Ovid. Fast. I, 716. Virg. Aen. V, 113: Floralis i. e. in ludis Floralibus adhibita, Juvenal. VI, 249. *Van daar Tropisch*, tuba nimborum sonuit i. e. sonitus tonitruum & procellae, Claudian. in Gigantom. 60. *Van daar* 1) *Tropisch, de veldtrompet, bij voorb.* belli, Cic. ad Div. VI, 12, i. e. *oorzaak, verwekker*: irae, Juvenal. XV, 52. 2) *krijgsteken, of de krijg, oorlog, zelve, bij voorb.* navalis, Martial. Spect. 28: civilis, Claudian Proserp. 64: ante tubam i. e. ante belli initium, Ibid. de Stilich. I, 192. 3) *het verheven dichten, verhevene dichtkunst, bij voorb.* Martial. VIII, 3 extr. *en* 56. 4) *eene pijp in een waterwerktuig*, Vitruv. X, 12.

TUBARIUS, a, um, *zich met trompetten bezig houdende, die makende, daar toe behoorende, bij voorb.* tubarius, scil. artifex, i. e. *die ze vervaardigt*, Pandect. L, 6, 6.

TUBER, ĕris, 1) Neutr. *elke uitstekende knobbel aan een ligchaam, bij voorb. bult, buil, gezwel, bonk, bij voorb. de bult van een kameel*, Plin. H. N. VIII, 18: boves tubere eminente, Ibid. 45 med.: *gezwel, buil, bij voorb.* mel tubera discutit, Plin. H. N. XXII, 24: tubera curantur, Ibid. XXX, 12: Chironia — cum melle trita tubera aperit, Ibid. XXVI, 14: Colaphis tuber est totum caput, Terent. Ad. II, 2, 37, i. e. *mijn hoofd is eene buil, d. i. is vol builen: van daar* a) *Tropisch, bult, buil, d. i. groot gebrek, fout, bij voorb.* tuberibus propriis, Horat. Sat. I, 3, 73. Not. ubi uber, ibi tuber, *als een spreekwoord*, Apul. Flor. 4 post init. p. 359, 29 Elm., i. e. nulla commoda sine incommodo. b) *knobbel, of uitstekende knoppen aan het hout*, Plin. H. N. XVI, 16, *en* XXV, 8 post med. c) *eene soort van aardzwam, paddestoel, misschien bijzonder aardappelen*, Plin. H. N. XIX, 2 post med. *en* 3 in. Juvenal. V, 116. Martial. XIII, 49, 2: Tuber terrae, i. q. cyclaminos, Plin. H. N. XXV, 9 extr. 2) Femin. *en* Mascul. (a) Mascul. *een soort van appel of boomvrucht; misschien nootpeer, bij voorb.* oblatos tuberes, Suet. Dom. 16. Plin. H. N. XV, 14. Martial. XIII, 42 *en* 43. (b) Femin. *de boom van deze vrucht*, Plin. H. N. XVI, 26. Colum. XI, 2 post init. Pallad. in Septemb. 14.

TUBERCŬLUM, i, n. *eene kleine verhevenheid of bult, klein gezwel of buil, bij voorb.* tubercula in gingivis, Cels. VI, 13: in capite multa — tubercula oriuntur Ib. VII, 6: tuberculum fabae, Plin. H. N. XXII, 22 post med.: regias exstruunt (apes) magnificas, tuberculo eminentes, Plin. H. N. XI, 11.

TUBĔRO, are, *zwellen, puilen, bij voorb.* sinus tuberans, Apulej. Met. II ante med. p. 121, 32 Elm. Not. Tuberatus, a, um, *zwellend, puilend, bij voorb.* ocreae, Fest.

TUBERŌSUS, a, um, *vol kwasten, knobbels, bulten, of builen, bij voorb.* frons tuberosissima, Petron. 15: Ac quasi herba tuberosum reliquerunt campum, Varr. R. R. I, 49.

TUBĬCEN, ĭnis, m. *van* tuba *en* cano, *die op de* Tuba *of trompet (bazuin), trompet, trompetter*, Liv. II, 64. Ovid. Met. III, 205. Gell. XX, 2: tubicines imitari, Petron. 64 *en* 69, scil. *met den mond*: tubicines sacrorum, Varr. L. L. IV, 24: *ook bij begravenissen (zie* Tuba*), bij voorb.* mittere ad tubicines, Petron. 129, i. e. *de begravenis bestellen. Ook zegt* Festus: tubicines etiam adpellantur, qui sacerdotes, viri speciosi, publice sacra faciunt tubarum lustrandarum gratia.

TUBILUSTRIUM, i, n. scil. sacrum, *of* solenne, *of* festum, i. e. *het Feest, alwaar de* tubae, *die men bij de offerdnden gebruikte, door een offer, als 't ware, gezuiverd of geheiligd werden: een Trompettenfeest*, Varr. L. L. V, 3, *alwaar staat*: Tubilustrium adpellatur, quod eo die sacrorum tubae lustrantur. *Ook staat de* Plur. tubilustria, scil. sacra *of* solennia, festa, Ovid. Fast. V, 725, *en* Festus. *Dit Feest was dubbel*, 1) X Cal. April., *ter eere van* Minerva, Ovid. Fast. III, 849. 2) X Cal. Iun., *ter eere van* Vulkaan, Ovid. Fast. V, 725.

TUBŬLATIO, ōnis, f. *holligheid in de gedaante van eene pijp of buis, bij voorb.* ligulae, Apul. Flor. 2 post init. p. 346, 28 Elm.

TUBULATUS, a, um, *met een of meer pijpen of buizen verzien: van daar hol, als een pijp, bij voorb.* rostrum, Plin. H. N. IX, 30. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* Tubulo, are.

TUBŬLO, are, i. e. tubulo (tubulis) instruere, *zie* Tubulatus.

TUBŬLUS, i, m. 1) *een pijp of buis, als men verkleinend spreekt, pijpjen, ook in 't gemeen, pijp, bij voorb. waar door water, rook enz., gaat of gaan kan*, Varr. R. R. I, 8 med. Vitruv. VIII, 7. Plin. H. N. XXXV, 12 post med. Pandect. VIII, 2, 12. 2) *een klomp metaal, bij voorb.* Hi colores in iisdem tubulis inveniuntur, Plin. H. N. XXXIII, 6 post med.: confractis tubulis, Ibid.

TUBURCINABUNDUS, a, um, i. q. tuburcinans, *slokkend, vretend, smullend, ook staat daar voor* tuburchinabundus, Cato ap. Quintil. I, 6 extr. §. 42.

TUBURCĬNOR, ari, *slokken, vreten, smullen, bij voorb.* de suo, Plaut. Pers. I, 3, 4: reliquias, Titinn. ap. Non. cap. 2 n. 857: heluo tuburcinatur, Turpil. ibid. Not. Tuburcinatus, a, um, Passive, *bij voorb.* prandio raptim tuburcinato, Apul. Met. VI post med. p. 183, 30 Elm.

TUBUS, i, m. *een pijp, buis, bij voorb. waterbuis enz., bij voorb.* fictiles, Colum. I, 5: cf. Senec. Ep. 90 post med. Plin. H. N. V, 31. XVI, 42. Pallad. I, 18: *van daar Tropisch, bij voorb.* per omnes viscerum tubos, Martial. XI, 62, 6. Not. tubus, i. q. tuba, *bij voorb.* in sacris, Varr. L. L. IV, 24. Fest. *in* Tubilustris.

TUCĒTUM, i, n. *zeker lekker gerecht, dat wij niet kennen, en dat waarschijnlijk naar gesteldheid van den smaak en kosten onderscheiden was, waarschijnlijk bestondt het voornaamlijk uit gehakt vleesch. Sommigen verstaan er eene worst door, bij voorb.* tuceta crassa, Pers. II, 42: tucetum perquam sapidissimum, Apul. Met. II ante med. p. 117, 32 Elm.: sternit, coquit, tuceta concinnat, adponit scitule, Ibid. VII ante med. p. 192, 35 Elm.: pulmenta recentia tucetis temperat, Ibid. IX ante med. p. 227, 19 Elm.

TUDES, is *en* ĭtis, f. *een werktuig om te stooten, slaan enz., een hamer, bij voorb.* tudibus, Sever. *in* Aetna 559: Tudites malleos adpellabant antiqui, a tundendo; inde Atejus existimat Tuditano cognomen inditum, quod caput malleoli simile habuerit, Fest.

TUDICŬLA, ae, f. (scil. machina) *een stamp- of stootmachiene, bij voorb. om de olijven te stampen*, Colum. XII, 50 ante med.

TUDICŬLO, are, *omroeren*, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 844. Apic. V, 2.

TUDĬTO, are, (*van* tundo) *stooten, voortstooten*, Lucret. II, 1142. III, 395: *van daar Tropisch, d. i. verrichten, doen, bij voorb.* haec inter se tota vi tuditantes, Enn. ap. Fest.

TUĔO, ēre, *voor* tueor, *bij voorb.* vectigalia tuento, Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tabb.: Rogo per superos, qui estis, ossa mea tueatis, Inscript. ap. Fabrett. p. 498. *Dus ook* Passive, *zie* Tueor.

TUĔOR, tuitus *en* tutus sum, 2. *zien, aanzien, aanschouwen, bij voorb.* ut eam ipsam (naturam) tueri & perspicere possemus, Cic. Tusc. III, 1: quam te post multis tueor tempestatibus? Pacuv. ap. Non. cap. 4 n. 468: quis volet nos contra tueri? Enn. ap. Varr. L. L. VI, 2 ante med.: Talia dicentem aversa (Dido) tuetur, Virg. Aen. IV, 362: Expleri mentem nequit ardescitque tuendo, Ibid. I, 713 (717): nequeunt expleri corda tuendo terribiles vultus, Ibid. VIII, 265: gaudentque tuentes, Ibid. V, 575: *van daar* transversa tueri, *van ter zijde heen zien*, Virg. Ecl. III, 8: *dus ook* acerba tueri, Lucret. V, 34. Virg. Aen. IX, 794, i. e. *een stuursch, (zuur, toornig) gezicht maken, zuur, toornig of stuursch aankijken: dus ook* torva tueri, *scheef of van ter zijde aankijken*, Virg. Aen. VI, 467. Val. Fl. II, 555: *van daar* 1) *zien, d. i. bemerken, waarnemen, bij voorb.* Nec nimio cuiquam posses ardore tueri corporis in summo summam fervieere partem, Lucret. VI, 1162. 2) *aanzien, beschouwen, bij voorb.* quod ego perinde tuebar, ac si usus essem, Cic. Att. XIII, 49 in.: *ook beschouwen, overleggen, onderzoeken, bij voorb.* vulnera, morbos causasque adfectusque canum tua cura tueri est, Grat. Cyneg. 345. 3) *zorgen voor iet, begunstigen, zich eene zaak aannemen, bij voorb.* ut nos liberosque tuerere, Cic. ad Div. II, 16 extr.: Caecilium tueor, Cic. Att. II, 20 in.: simulacrum dignitatis, Cic. Rab. Post. 15; *dich het kan ook zijn, staande houden, in zijnen stand houden: dus ook* societatem conjunctionis humanae munifice & aeque, Cic. Fin. V, 23: curam in valetudine tuenda adhibere, Nep. Att. 21: suum munus tueri, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 11. 4) *iet in zijnen stand houden, staande houden*,

He

behouden, handhaven: is menigvuldig, bij voorb. gloriam paternam, Nep. Phoc. 1: dignitatem, Cic. Tusc. II, 21: personam principis civis, Cic. Brut. 20: concordiam, Cic. Att. I, 17: illud, quod adcepistis, tueri & conservare non posse, Cic. Manil. 5: rem integritate, Ibid. 20: personam principis, Cic. Brut. 80: concordiam, Cic. Att. I, 17 extr.: rem, gratiam & auctoritatem, Cic. ad Div. XIII, 49: mediocritatem officiorum & vitae communem cultum, Cic. Tusc. III, 5 extr.: paternam gloriam, Nep. Phoc. 1: valetudinem, Nep. Att. 21, *zie hier voor:* societatem conjunctionis humanae, *zie hier voor:* munus tuere, *zie hier voor. Hiertoe behoort* templa, vias, aquas, aerarium, vectigalia tuento (Active), Cic. Leg. III, 3 e legg. XII Tabb. *van* tueo, *zie* Tueo. *Van daar* a) *iets in het bouwwezen behouden, gevolglijk in den vorigen goeden stand houden, bij voorb.* aedem Castoris, Cic. Verr. I, 50 in.: aedes sacras, Liv. XXIV, 18: templa, Cic., *zie hier voor: dus ook* loca, Liv. XLII, 3: tecta, Varr. R. R. I, 11. b) *onderhouden, voeden, opvoeden, behouden, bij voorb.* copias, Cic. Dejot. 8: legiones, Cic. Parad. VI, 1 extr.: se ac suos, Liv. V, 4 med.: canem, Colum. VII, 12 in.: armentum paleis, Ibid. VI, 3: providere copiam foeni, quo melius armenta tueatur, Ibid. II, 17 in.: In se tuendo, Nep. Epam. 3: domum a furibus, Phaed. III, 7, 10: armis prudentiae caussa tueri & defendere, Cic. Or. I, 38: Verres tuitus contra piratas Siciliam, Quintil. V, 13 post med.: pulegium capita tueri contra frigorum injuriam & ab siti dicitur, Plin. H. N. XX, 14: herba tuetur ab inflamminibus plagas, Ibid. XXIV, 19 med.: reos, Ovid. Art. I, 460: quod cuique tuendum est, Virg. Aen. IX, 175: lex tuetur aliquem, Pandect. XLVIII, 5, 19 extr.: fines, Liv. X, 37. c) *verdedigen, beschermen, beschutten, bij voorb.* fines ab excursionibus hostium, Cic. Dejot. 8: armis prudentiae caussas, Cic. Or. I, 38: plerosque velocitas & regio hostibus ignara tuta sunt, Ibid. 52 (56), *alwaar echter de* Ed. Cort. tuetita sunt *heeft. Ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* quod tam late tueri tam parva manu non poterat, Caes. B. C. III, 112, i. e. *zich beschermen.* Not. Tutus *voor* tuitus, *bij voorb.* Numidas arma tuta sunt, Sall. Jug. 74 (77): Quae Iugurtham tuta sunt, Ibid. 85 §. 45. *Ook heeft men* tuor *voor* tueor, *bij voorb.* quae tuimur, Lucret. IV, 451: *en dus meermalen* tuimur, i. e. cernimus, Ibid. I, 301. VI, 930: tuere i. e. cerne, Ibid. V, 319: tuantur i. e. cernant, Ibid. IV, 362: tuor i. e. cerno, Stat. Theb. III, 152. Auct. consol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 137: *dus kan* tuens *van* tueor *en* tuor *zijn: ook staat* tueor Passive, *bij voorb.* Majores ab his tuebantur, Varr. R. R. III, 1 §. 4: ibi sacra fiunt ac tuentur, Varr. L. L. VI, 2 post med.: voluntas testatori tuebitur, Pandect. XXVIII, 3, 17: tueri debet non modo patrimonium sed & corpus, Ibid. XXVII, 10, 7: res omnes non ali sine elementorum potestate neque crescere neque tueri, Vitruv. VIII praefat. Not. Particip. tutus, a, um, (*voor* tuitus), *staat geern* Adjective, *en heeft gevolglijk de* gradus, 1) *zeker, wel bewaard, buiten gevaar, veilig; is menigvuldig, bij voorb.* nullius rea tuta posset esse, Cic. Verr. V, 15: victis nihil tutum arbitrarentur, Caes. B. G. II, 28: quae majores religionibus tuta nobis & sancta esse voluerunt, ea ille labefactavit, Cic. Dom. 42: telludo tuta naturae munere, Phaedr. II, 6, 16: navis, Ibid. IV, 16, 6: aliquem ab omni injuria tutum praestare, Ibid. I, 31, 9: tutus ab insidiis, Asin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 31 ante med.: tutus ab hoste, Ovid. Her. XI, 44: terra tuta a bello, Ibid. XVI, 344: corpus reddere tutum, adversus pericula, Cels. V, 23 sect. 3: testudinem tutam ad omnes ictus video esse, Liv. XXXVI, 32: Incendio (*voor* ab incendio) tuta est Alexandria, Hirt. Alex. 1: clamores tuti i. e. e tuto loco editi, Virg. Aen. X, 731: vita secura ac tuta, Justin. XXXIX, 4: tutum aliqua res in mala conscientia praestat, nulla securum, Senec. Ep. 105 extr.: feles tuto se condidit cavo, Phaedr. II, 4, 17: dare vela tuta per undas, *voor* tuto, Virg. Aen. V, 796: *dus ook* currit iter tutum navis, Ib. VI, 238: iter tutum & patens, Horat. Od. III, 16, 7: tutissima custodia, Liv. XXXI, 23: *dus ook* locus, Cic. Manil. 11: tutior receptus, Caes. B. C. I, 46: mare tutum reddidit, Nep. Them. 2: consilium, Terent. Heaut. II, 3, 86: *ook veilig, d. i. waar en waardoor men veilig is, bij voorb.* locus, Cic.: receptus, Caes.: mare, Nep.: consilium, Terent., *zie hier voor:* tuto se condidit cavo, Phaedr., *zie hier voor:* tutam castris praeducere fossam, Tibull. IV, 1, 83: Tutissimum est, Terent. Ad. IV, 2, 13, i. e. *dit is het veiligste:* tutus esse, Caes. B. G. III, 24: *van daar* Tutum, Substantive, *veiligheid, bij voorb.* in tutum pervenire, Nep. Chabr. 4: postquam ex obsidione in tutum eduxi maniplares meos, Plaut. Most. V, 1, 7: receptus in tutum est, Liv. II, 19: Esse in tuto, Cic. ad Div. XII, 2 extr. Terent. Heaut. IV, 2, 30, *in veiligheid zijn:* In tuto collocare aliquid *of* aliquem *in veiligheid stellen*, Cic. Harusp. 25 in. Terent. Heaut. IV, 3, 11: *van daar* Abl. tuto, *met zekerheid of in veiligheid, of veilig, bij voorb.* tuto vivere, Nep. Con. 2: tuto in aliquo loco versari, Nep. Them. 8: tuto dimicare, Caes. B. G. III, 24: tuto esse i. e. in tuto loco, Cic. ad Div. XIV, 3: *ook seq.* a, ab, *bij voorb.* ut tuto ab repentino hostium incursu commeare possent, Caes. B. G. VII, 36: inter natos Tantalis tandem suos tuto superba, Senec. Oedip. 613. *Ook staat zoo* Tutum, *bij voorb.* tutum sub sede fuissent, Varr. ap. Fest. *Dus staat ook* tuta *voor* tutum i. e. *veiligheid, zekerheid, zekere, veilige, plaats, bij voorb.* tuta tenebam, Virg. Aen. VI, 358, i. e. *was in veiligheid; doch men kan ook* loca *verstaan.* Not. Compar. tutius, *en* Superl. tutissime (*ook* tutissimo, *zie* Tute.). 2) *voorzichtig, behoedzaam, bij voorb.* consilia, Liv. XXII, 38: *dus ook* tutiora consilia, Liv. IX, 32: Serpit humi tutus, Horat. Art. 28: mens male tuta, Ibid. Sat. II, 3, 137: tutus ararit aquas vicinas, Ovid. Trist. III, 12, 36: *van daar* tutum est, Prop. I, 15, 42, i. e. *het is behoedzaam, voorzichtig. Ook volgt de* Infinitivus, *bij voorb.* tutus credere, Prop. I, 20, 52. *Ook de* Genitivus, *bij voorb.* fugae, Lucan. IX, 345.

TUGŪRIOLUM, i, n. *een huisjen*, Apul. Met. IV ante med. p. 147, 34 Elm.

TUGŪRIUM, i, n. *eene hut, bij voorb. boerenhut enz.*, Varr. R. R. III, 1. Cic. Sext. 43. Colum. XI, 15. Plin. H. N. XVI, 9. Virg. Ecl. I, 69. Pandect. L, 16, 180.

TUITIO, onis, f. *zorg, instandhouding, behouding, verdediging, beschutting, bij voorb.* sui, Cic. Top. 23: *en meermalen, bij voorb.* Pandect. VII, 4, 1. VII, 9, 9.

TUITOR, oris, m. i. e. *verdediger, beschutter, bezorger, bij voorb.* adpellantur tutores quasi tuitores atque defensores, Pandect. XXVI, 1, 1. Not. *Daarvoor staat in 't gemeen* Tutor contract.

TUĪTUS, *zie* Tueor.

TULO, tuli *of* tetuli, 3. *dragen:* tuli *en* tetuli *komt voor, en wordt gemeenlijk tot* fero *gebracht, zie ook* Fero.

TUM. 1) *verders, wijders, hierna, hierop, bovendien, vervolgends, bij voorb.* quid tum? Cic. Mur. 12 in.: Tum etiam ne tam necessarium quidem est, Cic. Quir. red. 9: Tum autem hoc timet, Terent. And. I, 5, 34: cf. Ibid. Eun. II, 3, 11: Verrem, cum multa crudeliter fecerit, tum praeterea quadring. Sest. abstulisse, Cic. Verr. Act. I, 18 extr.: qui vomuit, ambulare debet, tum ungi, deinde coenare, Cels. I, 3 post med.: secundum plagam posita gemma pruinis & frigore, tum deinde aestu laborat, Colum. IV, 24: in ripa inambulantes, tum residentes, Cic. Leg. I, 4: tum monimenta, Cic. Or. I, 46 in.: *van waar het dikwijls achter* primum, deinde, *staat, d. i. verders of ten derden, bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 1 extr. Cic. Cat. IV, 3: *ook achter* primum, *wanneer het verders of ten anderen, ten tweeden, is, bij voorb.* Expone igitur primum, — tum cet., Cic. Tusc. I, 12 in.: *dus ook* primum — tum — deinde, Cic. Font. 14; *doch het kan ook zijn, hier op; bij slot is het hetzelfde.* 2) *hierop, daarop, d. i. hierna, bij voorb.* Expone igitur primum, — tum, Cic. Tusc. I, 12 in.: Tum Stygio regi cet., Virg. Aen. VI, 252, i. e. *hierop, hierna enz.:* tum praeterea, Cic., *zie hier voor; gelijk dan veel uit het bovenstaande hier toe behoort: dus ook* deinde — vulgatum est, castra amissa esse, tum, cum maxime sedere, Liv. XL, 32. 3) *alsdan, of dan, of alsdan, vervolgends, bij voorb.* aegritudinem tum existere, si cet., Cic. Tusc. III, 22 in.: *dus ook* si fecens fallo, tum me Iupiter cet., Liv. XXII, 53: *dus ook* Tum demum, Liv. I, 41 extr. II, 20 extr. Cic. Cat. III, 2: *of* Tum denique, Cic. Q. Fr. I, 1, 10, i. e. *dan eerst, alsdan eerst:* Tum quoque, Ovid. Met. I, 517. *Ook staat er* vero *bij, met een nadruk bij voorb.* Tum vero ingentem cet., Virg. Aen. I, 485 (489). 4) *toen, toen ter tijd, bij voorb.* qui tum illam amabant, Terent. And. I, 53 *en* 60: nisi forte ei tum arma dedimus, Cic. Att. VII, 13: *dus ook* tum, cum cet., *toen, als*, Cic. Cat. III, 2 *tweemaal:* hoc ego lustratus tum cum maxime — volutabam, Liv. XL, 13, i. e. *gunst (voornaamlijk) toen, op zoodanigen tijd, juist dan.* 5) *het staat ook dubbel, en heet dan, zoo wel, als ook, of niet alleen, maar ook, bij voorb.* tum semper, tum in his rebus, Cic. Verr. II, 43 extr.: tum Graece tum Latine, Cic. Att. IX, 4: *ook heeft het de laatste keer* autem *of* etiam *bij zich, bij voorb.* tum fusus — tum autem concretus, Cic. Nat. D. II, 39: tum venustate, tum etiam dignitate, Cic. Arch. 12 in.: *dus ook* cum (*voor* tum) volumus, tum etiam cet., Cic. ad Div. VII, 14 extr. *Ook staat* tum *driemaal*, Cic. Nat. D. II, 39 extr., *ja meermaal, bij voorb. het wordt negenmaal herhaald*, Cic. Nat. D. II, 20 in. *Ook staat* cum *dikwijls in plaats van het eerste* tum, *bij voorb.* Cum — soleo mirari, tum cet., Cic. Tusc. IV, 1 in.: cum litterae, tum Idus consuleamur, Cic. Att. XIV, 14: qui cum suis laudibus, tum vero te illo cet., Cic. ad Div. II, 2: cum volumus, tum etiam cet., Ibid. VII, 14 extr.;

extr.: Et cum ab omni parte haudquaquam par pugna erat, tum quod turba Baliarium sinnumque — objecta erat et procedente jam die vires etiam deficere — coeperant, Liv. XXVIII, 15 in. Ed. Drac., alwaar in plaats van cum ouder Edd. tum hebben; alwaar echter Gronovius Et jam voor Et tum of Et cum leest, het welk beter schijnt; dan staat et voor tum. Ook heeft dan dit cum dikwijls den Conjunctivus bij zich (waar uit blijkt, dat het eigenlijk, nadien, betekent), bij voorb. Cum multae res — explicatae sint cet., Cic. Nat. D. I, 1 in.: cum soleam, tum — perturbant, Cic. Dejot. 1: cum — contineat, — tum praestat, Cic. Amic. 7 in.: cum — constituisset, tum invenerat, Cic. Verr. II, 11 extr. Dikwijls schijnt eens tum (of cum) te ontbreken, bij voorb. tum etiam ne tam necessariam cet., Cic. Quir. red. 9: doch men behoeft het slechts door verders te vertalen, gelijk elders, zie boven. In plaats van tum — tum staat ook tum — atque, bij voorb. tum venustatem atque ordinem, Cic. Nat. D. II, 58: of tum — et, bij voorb. tum quod turba —, et procedente cet., Liv., zie hier voor. Ook heet tum — tum dan — dan, bij voorb. qui non tum hoc, tum illud, sed idem dicebat semper, Cic. Amic. 4 in.

TUMEFACIO, eci, actum, 3. (Passiv. Tumefio, actus sum,) maken, dat iet zwelt, doen zwellen, bij voorb. humum, Ovid. Met. XV, 303: van daar Tropisch, d. i. blazen, opblazen, bij voorb. tumefactus laetitia inani, Prop. III, 6 (5), 3: ut nostris tumefacta superbiat Umbria libris, Ibid. IV, 1, 63: Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes, Martial. IV, 11, 1.

TUMEFACTUS, a, um, zie Tumefacio.

TUMĔO, ui, 2. gezwollen zijn, uitpuilen, bij voorb. Quid hoc in collo tibi tumet? Plaut. Pers. II, 5, 1: Corpus tumet veneno, Ovid. Met. III, 33: tumuerunt guttura venis, Ibid. 73; doch dit schijnt van tumesco te zijn: Gemma tumet, Ovid. Fast. III, 238: Unda tumet a vento, Ibid. II, 776: lumina tument fletu, Tibull. I, 9, 72 (I, 8, 68): freta tument ventis, Tibull. IV, 194: coma lactenti spicea fruge tumet, Prop. IV, 2, 14: lacte papilla tumet, Martial. XIII, 44: cujus aceto, cujus conche tumes, Juvenal. III, 293: in poculis repletis media maxime tument, Plin. H. N. II, 65: pulmonea mala stolide tument, Ibid. XV, 14 extr.: Uvidaque e tenero palmite gemma tumet, Ovid. Fast. III, 238: anguis colla tumens, Virg. Aen. II, 381: gemmae vitis tumentes, Colum. XI, 2, 16: pedes tumentes, Virg. Aen. II, 273: van daar tumentes, gezwollen (lieden), Plin. H. N. XXIX, 2 in.: van daar Tropisch, opgezwollen zijn, puilen, bij voorb. van woede, razernij, drift, als toorn, begeerte enz., bij voorb. rabie fera corda tument, Virg. Aen. VI, 48: van daar 1) van toorn puilen, bij voorb. tumet animus ira, Senec. Phoeniss. 352: ira tumens, Liv. XXXI, 8 extr.: leo tollit minas & animis tumet, Senec. Troad. 1096: Mars acri corde tumet, Val. Fl. VI, 2: tumentes querentesque, Liv. XXXIII, 11, i. e. gemelijk, moeilijk: tumens animus in vitio est, Cic. Tusc. III, 9, i. e. toornig: jecur tumet bile, Horat. Od. I, 13, 4. Ook met den Dativus, bij voorb. famulis, Stat. Sylv. II, 1, 58, i. e. toornig zijn op enz. Ook met den Infinitivus, bij voorb. mens tumet jungere cet., Val. Fl. I, 199. 2) van ijdelheid of trots opgeblazen of gezwollen zijn, bij voorb. laudis amore tumes, Horat. Epist. I, 1, 36: Tumens inani graculus superbia, Phaedr. I, 3, 4: laude tumens, Val. Fl. III, 377: tumere gloria, Plin. H. N. XXXVII, 1: successu rerum, Justin. XXXIX, 2: fulgentem ac vana tumentem, Virg. Aen. XI, 854: van daar als toorn iet beginnen, met iet omgaan, zwanger gaan, bij voorb. nescio quid animus majus & solito amplius tumet, Senec. Thyest. 268. 3) gezwollen zijn, bij voorb. Musa tumet, Martial. IV, 49: orator inflatus & tumens, Auct. Dial. de Orat. (achter Tacitus) 18. 4) in gisting zijn, willen uitbersten, nabij de uitbersting zijn, zich verheffen, glimmen, gisten, moeilijk zijn enz., bij voorb. bella tument, Ovid. Her. VII, 121: tument negotia, Cic. Att. XIV, 4: Galliae tumeant, Tacit. Hist. III, 32: tumentibus plebis animis, Plin. Paneg. 28, i. e. moeilijk zijnde: dus ook tumentes querentesque, Liv. XXXIII, 11, i. e. moeilijk of gemelijk: van daar a) Tropisch, rijp zijn, bij voorb. anni tumentes, Stat. Ach. I, 292, i. e. rijp tot het huwlijk; doch het kan ook zijn, vol. b) iet beginnen, ondernemen, met iet zwanger gaan, of omgaan, bij voorb. nescio quid animus majus — tumet, Senec., zie hier voor. 5) gezwollen, vol zijn, bij voorb. sacci hordeo tumentes, Phaedr. II, 7, 3: van daar Tropisch, anni tumentes, Stat. Achill. I, 292, i. e. volle, huwbare jaren, zie n. 4.

TUMESCO, mui, 3. zwellen, opzwellen, bij voorb. colla, Ovid. Met. VIII, 377: vulnera, Tacit. Hist. II, 77: mare, Cic. Div. I, 7 (als Dichter e Prognost.), Virg. Georg. II, 479: dus ook freta, Ovid. Met. I, 36: fluvius tumescit tabe nivis, Lucan. X, 224: succo tumescit herba, Senec. Herc. fur. 956: tumescit virginitas i. e. papillae, Claudian. Epithal. Pallad. & Celer. 125: dus ook tumuerunt guttura venis, Ovid. Met. III, 73: van daar 1) Tropisch, zwellen van toorn, d. i. toornig worden, bij voorb. ora mihi cum mente tumescunt, Ovid. Her. VIII, 57: rabie succensa tumescit, Claudian. de IV consul. Honor. 242. 2) zwellen van ijdelheid of trotsheid, d. i. zich opblazen, bij voorb. mens tumescit inani persuasione, Quintil. I, 2 post med.: tumescunt serviles animi, Claudian in Eutrop. I, 176: Lydia Pactoli fonte tumescit, Ibid. de II consul. Honor. 62. 3) omhoog zwellen Tropisch, d. i. nabij de uitbersting zijn, gisten, zich verheffen, bij voorb. operta tumescere bella, Virg. Georg. I, 465.

TUMICLA, ae, f. (voor Tomicula, van Tomix), een band, lint, strik, Apulej. Met. VIII post med. p. 30: Edit. Vulcan.; de Ed. Elm. p. 213, 20 heeft tomica, zie Tomica.

TUMĬDE, gezwollen, opgeblazen, bij voorb. tumidissime dixit, Senec. Controv. IV, 25 extr.

TUMĬDŬLUS, a, um, een weinig gezwollen, of in 't gemeen, gezwollen, bij voorb. gingivula, Apul. in Apolog. med. p. 277, 12 Elm.

TUMĬDUS, a, um, opgezwollen, puilend, zich omhoog beurend, bij voorb. membrum tumidum ac turgidum, Cic. Tusc. III, 9: Nilus, Horat. Od. III, 3, 48: mare, Virg. Aen. VIII, 671: dus ook aequor i. e. mare, Ibid. III, 157: ook tumidum aequor aquis, Ibid. V, 820: vela, Horat. Epist. II, 2, 201: anguis, Ovid. Met. I, 460: venter, Horat.: uva, Ibid. XV, 77: papillae, Ibid. Remed. 337: dus ook virginitas tumida i. e. papillis tumidis, Stat. Theb. II, 204: tumida, i. e. hoog, bergachtig, Tacit. Ann. II, 23: mons, Ovid. Am. II, 16, 51, i. e. hoog: dus ook tumidior humus, Colum. IV, 1: tumidiores oculi, Cels. II, 6: van daar 1) van toorn gezwollen, gemelijk, bij voorb. tumida ex ira tum corda residunt, Virg. Aen. VI, 407: tumido delitigat ore, Horat. Art. 94: bella parant tumidique minantur, Stat. Achill. I, 155. 2) opgeblazen, trotsch, bij voorb. sermones, Horat. Sat. II, 5, 98: Alexander, tumidissimum animal, Senec. Benef. II, 16: successu tumidus, Ovid. Met. VIII, 495: tumidis infesta numina, Lucan. V, 233: tumidissimus adenla, Sil. XI, 251: tumidae gentium inflataeque cervices, Flor. IV, 12 in. 3) gezwollen, bij voorb. sermo tumidior, Liv. XLV, 23 extr.: Tullium incessere audebant, ut tumidiorem, Quintil. XII, 10: sufflati atque tumidi fallunt pro uberibus, Gell. VII, 14: adjectio supervacua atque tumida, Senec. Suasor. 1 extr.: Ut tibi tumidius videretur, Plin. Ep. VII, 12: cf. IX, 26. 4) gistend, tot oproer of oorlog geneigd, bij voorb. ingenia genti tumida, Justin. XLI, 3: tumidae gentium inflataeque cervices, Flor., zie hier voor. 5) opzwellend, bij voorb. Euri, Ovid. Am. I, 9, 13: van daar Tropisch, honor, Prop. II, 24, 31, i. e. trotsch makend, of ijdel.

TUMOR, oris, m. gezwollenheid, het opzwellen, puilen, omhoogstijging, bij voorb. oculorum, Cic. Tusc. IV, 27, i. e. gezwollenheid: dus ook cum manus in tumore est, Ibid. III, 9: tumore praeditus, Auct. ad Her. II, 27 extr., gezwollen, een gezwel hebbende: dus ook tumores ardentes, Plin. H. N. XX, 23: tumores sanare, Ibid. 2: discutere, Ibid. XXXI, 21 extr.: maturare atque aperire, Ibid. XXII, 25 ante med.: sedare, Ibid. XX, 26: sistere, Ibid. XXIV, 8 extr.: cohibere, Ibid. XXXV, 17: tollere, Ibid. XXI, 21 med.: verders Turpis cum faceret Palladis ora tumor, i. e. opblazing der kaken bij het blazen op de fluit (tibia), Prop. II, 30, 18: papillarum, Martial. VIII, 64: pelagi, Claudian. in Ruf. I, 72: Tumor loco permansit, Ovid. Met. XV, 305, i. e. verhoging, heuvel: dus ook tumores terrae, Frontin. de colon. p. 126 en 127 Goes.: curvata tumore parvo planities, Claudian. Proserp. II, 101: van daar 1) van de ziel, opwelling, verhitting, hitte, drift, bij voorb. cum tumor animi resedisset, Cic. Tusc. III, 12: erat animus in tumore, Ibid. 31: vitat Chrysippus ad recentes quasi tumores animi remedium adhibere, Ibid. IV, 29: bijzonder a) van den toorn, hitte, opbruisching, bij voorb. tumor & irae concessere deum, Virg. Aen. VIII, 40, i. e. onwil: ponatur omnis ira & ex animo tumor erasus abeat, Senec. Thyest. 519: datum tempus, quo resideret tumor publicus, Senec. de ira III, 2 extr.: ira habet non solidum robur, sed vanum tumorem, Ibid. I, 16 ante med. b) van trotsheid en hoogmoed enz., ijdelheid, opgeblazendheid, hoogmoed, bij voorb. animo increvit tumor, Justin. XI, 11: regius, Senec. Hippol. 136: multos tumores mente gerit, Lucan. X, 99: me tumor impulerit, Claudian. Epist. I, 7. 2) gisting van zaken, als zij gereed staan uit te bersten, aanstaande uitbersting, bij voorb. ne deserere viderer hunc tumorem rerum, Cic. Att. XIV, 5: praesens tumor et — nuper classica, Claudian. in Rufin. II, 117. 3) zwelling, Tropisch, gezwollenheid in de redenen, het verhevene, bij voorb. verba tragici tumoris, Gell. II, 23 extr.: Adfectamus tumorem, Quintil. IX,

4 prope fin.: verborum, Senec. de benef. II, 11 extr.: rerum tumore & sententiarum vaniſſimo ſtrepitu, Petron. 1.

TUMŬLO, are, *met een' grafheuvel bedekken, begraven*, Ovid. Met. VIII, 710. Pont. I, 6. 49. Catull. LXIII. 153: jacet hoc tumulata ſepulcro, Martial. XI, 92, 1: quam tumulavit alumnus i. e. Cajeta, Ovid. Met. XV, 716.

TUMULŌSUS, a, um, *vol heuvels*, *bij voorb.* locus, Salluſt. Jug. 91 (96).

TUMULTUĀRIUS, a, um, 1) *het geen haastig en in den grootſten haast bijëengebracht, of ſaamgeraapt wordt, waarbij dus geen lang overleg plaats vindt. ſaamgeraapt*, *bij voorb.* miles, Liv. I, 37. XXXV, 2. *en* 23: *dus ook* exercitus, Liv. V, 37: cohortes, Liv. IX, 36: catervae, Tacit. Ann. I, 56: tumultuariam provincialium manum armat, Ibid. XV, 3. 2) *het geen haastig, en in den grootſten ſpoed gebouwd, gemaakt wordt, of geſchiedt, haastig, plotsllik*, *bij voorb.* dux, Liv. XXVIII, 42: caſtra, Ibid. 16: opus, Liv. VI, 29. XLII, 63: pugna, Liv. XXI, 8: exercitationes, Gell. VI, 16: militia, Gell. XVI, 10 poſt med.: repentina & quaſi tumultuaria doctrina praeditus, Ibid. XI, 7: ſermo, Quintil. X, 7 ante med. §. 13: genus mortis, Apul. Met. I poſt med. p. 109, 16 Elm.

TUMULTUĀTĬO, onis, f. *geraas, onrust*, *bij voorb. van zeker menſchen, die zich bang maken*, Liv. XXXVIII, 2 med.

TUMULTŬO, are, i. q. tumultuor, *geraas maken*, *bij voorb.* quid tumultues, Plaut. Rud. III, 2, 15: quid ſit, quod tumultues, Ibid. 24: *van daar* Paſſive, *bij voorb.* in caſtris tumultuari, Caeſ. B. G. VII, 16: cf. Liv. XXIV, 21 in. XXXVI, 44 in. *Van daar* tumultuantem, Cic. Offic. I, 23; *doch het kan ook van* tumultuor *zijn*: *dus ook* tumultuantem elephantum, Plin. H. N. VIII, 9: tumultuantes milites, Juſtin. XII, 15: tumultuanti, Suet. Cal. 55; *doch dit* Particip. *kan, als gezegd is, even goed van* tumultuor *zijn*.

TUMULTŬOR, ari, i. q. tumultuo, *razen, onrustig zijn, onrust te kennen geven, geraas maken enz.*, *bij voorb.* quid tumultuaris? Cic. Coel. 15: in otio tumultuaris, in tumultu ſolus es otioſus, Auct. ad Her. IV, 15: in te populi placida non decet tumultuari, Plaut. Poen. III, 1, 22: tumultuari Galbas comperit, Sueton. Galb. 9: qui ſaepe & ſine cauſa tumultuet? Cic. Agr. II, 37: Clamat Zeno & tota illa porticus tumultuatur, Cic. fragm. ap. Auguſtin. adv. Academ. III, 7; *ook kan men hier toe brengen* tumultuantem, tumultuantes, tumultuanti, *welke in* Tumultuo *aangehaald zijn*. *Ook* Paſſive, Caeſ. B. G. VII, 16. Liv. XXIV, 21 in. XXXVI, 44 in.: *ook* cum aliquo, *bij voorb.* cum Gallis tumultuatum verius quam belligeratum, Liv. XXI, 16, i. e. *niet ordentlijk vechten, ſchermutzelen, men heeft daarbij meer geraas gemaakt dan gevochten; alwaar het ook* Paſſive *ſtaat: van daar Tropiſch*, oratio carens ordine tumultuetur neceſſe eſt, Quintil. VII praef., i. e. *in verwarring zijn*.

TUMULTUŌSE, *met geraas, of getier*, Liv. II, 28 *en* 29: tumultuoſius, Caeſ. B. G. VII, 45: tumultuoſiſſime, Cic. Verr. II, 14 extr. Sueton. Calig. 45.

TUMULTUŌSUS, a, um, 1) *vol geraas en opſchudding, onrustig, met getier*, *bij voorb.* ſonitus, Plaut. Trin. V, 2, 52: conciones, Cic. ad Div. II, 12: vita, Cic. Inv. I, 3: nuntius, Liv. II, 24: mare, Horat. Od. III, 1, 26: ſomni per ſomnia tumultuoſi, Celſ. IV, 8 poſt med.: tumultuoſiores literae, Suet. Ner. 40: Ita jam tumultuoſiorem, Vellej. II, 74: Quod tumultuoſiſſimum pugnae erat, Liv. II, 10: *ook Tropiſch*, *bij voorb.* Saepius ſubſidit impetus dicendi: verum id quoque aequalius erit, non tumultuoſius, Quintil. III, 8 poſt med. 2) *geraas verwekkende, onrustig*, *bij voorb.* in otio tumultuoſi, in pace ſegnes, Liv. IV, 28. *Hier toe zou men uit n.* 1 *kunnen tellen* nuntius tumultuoſus, Liv.: tumultuoſiores literae, Sueton.

TUMULTUS, us, m. 1) *elke tumult, opſchudding, onrust, geraas, getier, het zij het beſtaat in oproer, op- en nederlopen, ſchreeuwen, ſtampen enz.*, *bij voorb.* ſine ullo tumultu, Cic. Catil. II, 12: num quae trepidatio? num qui tumultus? numquid niſi moderate, niſi quiete? Cic. Dejot. 7: ſine ſtrepitu ac tumultu aliquid facere, Liv. XXV, 23 extr.: cum omnia terrore ac tumultu ſtreperent, Ibid. 25: arx inter tumultum capta eſt, Liv. XXVIII, 19 extr.: per tumultum ac trepidationem omnia agi, Liv. XXV, 13 poſt med.: Acheron rapitur tumultu ingenti, Senec. Herc. fur. 714: vatem magno tumultu protrahit, Virg. Aen. II, 122: caecos inſtare tumultus, Ibid. Georg. I, 465: Cinnano tumultu, Nep. Att. 2, i. e. *geraas, krijg, verwarring, onrust*: tumultum injicere civitati, Cic. Catil. III, 6: *dus ook* praebere, Liv. XXV, 26, i. e. *maken*: *dus ook* movere, Horat. Sat. II, 2, 16, *of* edere, Liv. XXV, 26, *of* facere, *bij voorb.* formidinem & tumultum facere, Salluſt. Jug. 53 (57). *Bijzonder* a) *in de ſtad, als er*, *bij voorb. brand ontſtaat enz.* *Even dus bij de Romeinen, wanneer een nabij zijnde of haastige oorlog ontſtondt, wanneer alles ſchielijk te wapen moest lopen; zulk een nabij zijnde of haastige oorlog heet* tumultus, i. e. *geraas, opſchudding*, *bij voorb.* Italicus, Cic. Phil. VIII, 1: Gallicus (*der Galliërs in Italië*), Ibid. *en* Liv. VII, 9, *zie bijzonder* Cic. Phil. VIII, 1, *alwaar onder anderen ſtaat*: poteſt eſſe bellum ſine tumultu, tumultus eſſe ſine bello non poteſt. Quid eſt enim tumultus niſi perturbatio tanta, ut major timor oriatur? unde etiam nomen ductum eſt tumultus cet.: tumultum decernere, Cic. Phil. V, 12. Liv. XXXIV, 56, i. e. *door eene wet of verördening bekend maken, dat er opſchudding, d. i. een nabij zijnde ſchielijke oorlog is; en dat gevolglijk alles de wapens moet opvatten. Van daar in 't gemeen, een onverzienſche haastige oorlog of oproer* tumultus *heet*, *bij voorb.* ſedato Illirico tumultu, Liv. XLI, 6: in Sardinia magnum tumultum eſſe, ibid. b) *in de lucht, d. i. gedruis, kraken, donder, ſtorm*, *bij voorb.* tremendo Iupiter ipſe ruens tumultu, Horat. Od. I, 16, 12: vides, quanto trepidet tumultu pronus Orion, Ibid. III, 27, 17: Corpus mortale (Semeles) tumultus non tulit aetherios, Ovid. Met. III, 308, i. e. *gedruis, donder, bliksem*. c) *geraas van de Zee, d. i. ſtorm, geruiſch*, *bij voorb.* maris, Senec. Herc. fur. 1091: pelagi coelique, Lucan. V, 592. d) *geraas in het ligchaam of in de darmen, d. i. rommelen, onrust*, *bij voorb.* ſtomacho tumultum lenta feret pituita, Horat. Sat. II, 2, 75: quis hic tumultus viſcera exagitat mea? quid tremunt intus? Senec. Thyeſt. 999. e) *geraas, in 't gemeen, of onrust of ſchrik*, *bij voorb.* urbi (*of* urbis) tumultus portatur cet., Tibull. II, 6, 25 (II, 3, 43), *geraas of ook beving der huizen, of ſchrik, dat de huizen mogten inſtorten*: tumultum inlicere, Cic., *zie boven*: formidinem & tumultum facere, Salluſt., *zie boven*. 2) *Tropiſch*, (a) *geraas, d. i. zinloos getier, geraas van ſchelende lieden*, *bij voorb.* O imitatores ſervum pecus, ſaepe jocum veſtri movere tumultus, Horat. Epiſt. I, 19. 20. (b) *Confuſie, verwarring, vermenging*, *bij voorb.* ſermonis, Plin. H. N. VII, 12 poſt med., *van iemand, die onduidlijk ſpreekt*: veri ſceleriſque tumultu, Horat. Sat. II, 3, 208: tam varius vocum generumque tumultus, Claudian. de Stilich. I, 162. (c) *onrust, ontrustiging*, *bij voorb.* mentis, Lucan. VII, 183: pectora pulſata tumultu, Petron. 123: tumultum facere, Salluſt., *zie boven, en men kan meer van het bovenſtaande hier toe brengen*. Not. *De Ouden hebben* tumultus *ook in de tweede Declinatie gebruikt*, *bij voorb.* Gen. tumulti *voor* tumultus, Terent. And. II, 2, 28. Hec. III, 2, 21. Plaut. Caſ. III, 5, 22. Poen. I, 1, 79: *dus ook* tumulti cauſa, Salluſt. Cat. 59 (62), *gelijk de* Ed. Cort. *heeft, en zoo leest* Nonius cap. 8 n. 50.

TUMŬLUS, i, m. *elke heuvel*, Cic. Att. XIV, 13. Ovid. Met. XV, 397: terreus, Caeſ. B. G. I, 43: tumuli ſylveſtres, Cic. Cat. II, 11. *Van daar grafheuvel, grafmaal, wanneer het ook graf vertaald wordt, als er een heuvel of hoogte boven is*, *bij voorb.* ad Achillis tumulum, Cic. Arch. 10. Priameia virgo hoſtilem ad tumulum juſſa mori, Virg. Aen. III, 322: tumulo componere, Ovid. Met. IV, 157, *of* condere, Ibid. XIV, 176, *of* ponere, Ibid. VIII, 236, i. e. *begraven*: *dus ook* tumulo dare corpora, Ibid. II, 326: tumulo ponemur in uno, Auct. conſol. ad Liv. 161: carmen in tumuli marmore, Ovid. Her. VII, 194. Faſt. III, 574: *dus ook* Grandibus in tumuli marmor caede notis, Ibid. Triſt. III, 3, 72: tumulum facere, Virg. Ecl. V, 42: *dus ook* ſtatuere, conſtituere, i. e. *oprichten*, *bij voorb.* ſtatuent tumulum & tumulo ſolemnia mittent, Virg. Aen. VI, 380: tumulum inanem (i. e. Cenotaphium) conſtituere, Ibid. 506: *dus ook* alicui ſtruere, Tacit. Ann. II, 7, *alwaar men een* Cenotaphium (*ledig grafmaal*) *verſtaan moet, hetwelk* tumulus inanis (Virg., *zie hier voor*) *ook* tumulus honorarius *heet*, Suet. Claud. 1, *gevolglijk is het ook een gedenkteken* (*monument*): Epit. Liv. 140, in Iulii tumulo conditum, *alwaar men een groot graf of* Mauſoleum *verſtaan moet*.

TUN', i. e. tune, *als tu en het vraagwoordjen* ne, *bij voorb.* Terent. Eun. I, 2, 6.

TUNC, 1) *toen*, *bij voorb.* erat tunc excuſatio, Cic. Phil. VII, 5: *en meermalen*, *bij voorb.* Nep. Timoth. 3, *en* Eum. 3. Juſtin. XXXVI, 4: *ook volgt* cum, *bij voorb.* tunc, cum hinc abiit, Plaut. Capt. IV, 2, 107: me tunc anni tegunt tegebant, Stat. Theb. V, 81: *ook ſtaat er* temporis *bij*, Juſtin. I, 4. Apul. Met. X, p. 244, 24 Elm., i. e. *toen of ten dien tijde*. 2) *alsdan, of dan, vervolgends*, *bij voorb.* tunc eligebatur cet., Nep. Ageſ. 1: tunc demum perſequar, cum praefatus fuero, Colum. I praef. extr.: ſi favi inhaerent, tunc — opus eſt, Ibid. IX, 15, 9: cum ſenex ſis, tunc in otium te colloces, Plaut. Merc. III, 2, 9: tunc crediderim, Prop. I, 1, 23. Not. *Gevolglijk is het hetzelfde als* tum, *gelijk* etiamnum *en* etiamnunc. *In* Codd. *is het een en ander dikwijls verwisſeld*. Not. tunc ita habeant, ut cet., Liv. III,

30 extr., *alwaar ik geloof, dat men* nunc *voor* tunc *lezen moet.*

TUNDO, tutudi, tunsum *en* tusum, 3. *slaan, stooten, bij voorb.* tympana, *de pauken slaan*, Ovid. Fast. IV, 183: linum textum tunditur clavis, Plin. H. N. XIX, 1 post med.: ferrum rubens non est habile tundendo (Passive i. e. quod tundatur), Ibid. XXXIV, 15: alicui oculos, Cic. Verr. V, 54: latera, Ibid.: spicas fustibus, Colum. II, 21: cymbala, Prop. III, 17 (16). 36: olivas grandine, Claudian. de Stilich. II, 462: quid hoc, quod picus ulmum tundit? Plaut. Asin. II, 1, 14: pectora manu, Ovid. Am. II, 9, 10: vultur rostro jecur tundens, Virg. Aen. VI, 598, *alwaar andere* Edd. tondens *hebben:* caput poste, Tibull. I, 2, 86 (I, 5. 42): terram pede, Horat. Art. 430: Borea, tunde fores, Ovid. Am. I, 6, 54: saxa Neptunus alto tundit hibernus salo, Horat. Epod. XVII, 55: litus tunditur unda, Catull. XI, 4: tunditur procellis, Claudian. in Rufin. I, 270: saxum quod tunditur fluctibus, Virg. Aen. V, 125: gens Rhipaeo tunditur Euro, Ibid. Georg. III, 382: tundier & crebro pulsarier aëris ictu, Lucret. IV, 932: eandem incudem, Cic. Or. II, 39, *op hetzelfde aambeeld slaan, als een spreekwoord, d. i. dezelfde zaak behandelen, zich op dezelfde zaak toeleggen: dus ook* tunsus *en* tusus, a, um, *bij voorb.* tunsae fruges, Virg. Georg. III, 133, i. e. *op onze wijze, gedorscht:* tunsis pectoribus, Ibid. Aen. XI, 37: tunsae pectora palmis Iliades, Ibid. I, 481 (485): tunsis ac diverberatis uberibus, Apul. Met. VII prope fin. p. 200, 2 Elm.: *van daar* 1) *stooten, d. i. stampen, stukstooten, bij voorb. in een mortier, bij voorb.* herbam in pila, Plin. H. N. XIII, 22 extr. XX, 19: aliquod in pollinem, Ibid. XIX, 5 extr., *of* in farinam, Ibid. XXXIII, 7 post med.: *dus ook* tunsus *of* tusus, a, um, *bij voorb.* tunsa solvuntur viscera, Virg. Georg. IV, 302: tunsum allium, Colum. VI, 8: grana mali Punici tunsa, Ibid. IX, 13 ante med.: quibus in unum tunsis, Ibid. VI, 7: hordeum tunsum minutatim, Apulej. Met. IV post med. p. 152, 3: Elm.: *dus ook* tusus, a, um, *bij voorb.* testa, Vitruv. II, 5. Plin. H. N. XXXVI, 25: marmor, Plin. H. N. XIV, 20 extr. Pallad. I, 9 extr.: lens, Plin. H. N. XXII, 25 post med.: cornua, Ib. XIX, 8 post med. Plin. H. N. XXIV, 19 med. 2) *stootend iets aanraken, aanstooten, aanslaan, bij voorb.* lapidem digito, Lucret. IV, 266: tundit humum moriens, Ovid. Met. V, 293, *voor, viel op den grond.* 3) *iemand door veel spreken of menigvuldige herhaling, als 't ware, verdooven, iemand iets dikwijls voorzeggen, voor snateren, iemand de ooren vol praten, bij voorb.* pergin' aures tundere? Plaut. Poen. I, 3, 25, i. e. *zult gij niet ophouden, mij de ooren vol te babbelen?* Tundendo atque odio effecit cet., Terent. Hec. I, 2, 48, i. e. *door het menigvuldig voorpraten en herinneren enz.:* Tundat Amycle natalem Idibus esse tuum, Prop. IV, 5, 35: adsiduis hinc atque hinc vocibus heros tunditur, Virg. Aen. IV, 448, *wordt, als 't ware, aangevallen, de woorden klinken rondom hem, en zoeken eenen ingang, gevolglijk om hem te bewegen, gelijk de voorgemelde winden de eiken.* Not. *Het* Perf. tutudi *schijnt niet voor te komen, maar wordt toch van* Varro L. L. VIII, 56, Charis. 3 *en* Priscian. 10, *aangehaald.* Not. *De Ouden hebben ook* tusi *voor* tutudi *gezegd, bij voorb.* tuserunt, Naev. ap. P. Merulam in collect. fragm. Enn. p. 421 *ook* tunsi, *gelijk* Diomedes I *zegt. Het* Particip. tunsus *en* tusus, a, um, *zie hier voor.* Not. *Dit schijnt te bewijzen, dat de Ouden in het* Praes. tundo *en* tudo (*gelijk* pango *en* pago) *gezegd hebben.*

TUNÍCA, ae, f. 1) *de* Tunica, *d. i. het onderkleed, vest, kamisool, met één woord alles, wat onder de* Toga *gedragen werdt, deels van manspersonen, bij voorb.* Tunica pulla, Cic. Verr. IV, 24: tunicae prioribus oris infra genua paullum cet., Quintil. XI, 3 post med. §. 138: subducenda etiam pars tunicae, Ibid. §. 140; *deels van vrouwen, bij voorb.* Ovid. Art. III, 301. Fast. I, 407. II, 319. 321; *en bij de manspersonen was zij gemeenlijk korter en enger om het lijf, dan bij vrouwen,* Gell. VII, 12: *van daar* tunicae fluentes (*bij vrouwen*). Ovid. Art. III, 301: cf. Fast. I, 407. *De* Romeinen *droegen er in het eerst geheel geene, maar enkel de* Toga, *volgends* Gell. VII, 12: *van daar* Cato praetor judicium, quia aestate agebatur, sine tunica exercuit, idque repetierat ex vetere consuetudine cet., Ascon. ad Cic. Or. pro M. Scauro extr.; *doch* Livius *zegt* I, 20, tunicae pictae insigne (Numa) dedit (Saliis) et super tunicam cet., *gevolglijk moet zij oud zijn.* Not. a) *Dit onderkleed der mannen hadt gemeenlijk geene mouwen; doch velen droegen het, bij voorb. ten tijde van* Cicero *met mouwen, het welk anderen als iet te verwijfd en onmanlijk berispen, bij voorb.* Cic. Catil. II, 10. Virg. Aen. IX, 616. Gell. VII, 12. b) *velen droegen ook meer dan één zoodanig onderkleed, gelijk bij ons velen zoo wel een vest als kamizool, ja nog borstrokken enz. onder het bovenkleed hebben:* ambas diduxi tunicas, Calpurn. Ecl. IV, 3: *ja zelfs vier*, Sueton. Aug. 82: *van daar* mihi puero modica una fuit tunica & toga sine fasciis calceamenta, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 312. *Dan noemde men toch het onderkleed, dat terstond op de* Toga *volgde, bijzonder* tunica, *de anderen heeten* subucula, indusium, interula, *bij voorb.* postquam binas tunicas habere coeperunt, instituerunt vocare subuculam & indusium, Varr. ap. Non. cap. 14 n. 36. c) *Gemeene lieden gingen (gelijk bij ons in het kamisool enz.) zonder* Toga, *enkel in de* Tunica *over straat: van waar het gemeene volk* tunicatus popellus *heet*, Horat. Epist. I, 7, 65: *ook gingen er de slaven in*, Plaut. Amph. I, 1, 212: *deze moesten ze uittrekken, als zij gegeesseld werden, bij voorb.* tunicas ponere, Plaut. Pers. VI, 475. Juvenal. VI, 475. d) tunica propior pallio, Plaut. Trin. V, 2, 30, *een spreekwoord, het hembd is nader dan de rok: want het geen bij de* Romeinen toga *was, was bij de* Grieken pallium. e) tunica palmata, *zie* Palmatus. f) tunica picta Saliorum, *die* Numa *aan hun gaf*, Liv. I, 20, *zie de plaats boven.* g) tunicae *werden aan de soldaten somtijds als eene beloning gegeven*, Liv. VII, 37. X, 30. 2) *de huid of vlies, bij voorb. van een lid, dier, boom, graankorrels, peulvruchten enz., bij voorb.* oculorum, Plin. H. N. XI, 37 sect. 54. Cels. VII, 7 sect. 13 *en* 14: colligendae venae vinciendaeque, ubi tunicis inhaerebunt, Cels. VII, 24: quidquid abscedit, velamento suo includitur; id antiqui tunicam nominabant, Ibid. 2: renes tunicis superconteguntur, Cels. IV, 1: arundines vestiri tunicis, Plin. H. N. XVI, 36 post med.: inter corticem (ulmi) ac lignum tenues tunicae multiplici membrana, Ibid. 14: cortex ligni, corticique tunica subjecta, Ib. XXIV, 3: tunicae frumento plures, Ibid. XVIII, 7 ante med.: plurimis tunicis Thracium triticum vestitur, Ib. post med.: lupini, Juvenal. XIV, 153: genus tinearum tunicas suas trahentium, quo cochleas modo, Plin. H. N. XI, 35: Cum veteres ponunt tunicas aestate cicadae, Lucret. IV, 56: gemmae tenues rumpunt tunicas, Virg. Georg. II, 75. Not. *van waar dit woord afgeleid moet worden, kan men niet zeggen.*

TUNICATUS, a, um, *zie* Tunico.

TUNÍCO, avi, atum, are, *met eene tunica bekleeden, bij voorb.* tunicare homullum (*voor* hominem), Varr. ap. Non. cap. 3 n. 247. *Van daar* Tunicatus, a, um, 1) *eene* tunica *aanhebbende.* 2) *enkel de* tunica (*zonder* Toga) *aanhebbende, bij voorb.* ut ludo campestri tunicati uterentur, Cic. Coel. 5: tunicatus popellus, Horat. Epist. I, 7, 65, *of* tunicatus populus, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus), 7, *d. i. gemeen volkjen, van daar Tropisch*, tunicata quies, Martial. X, 51, i. e. *wanneer men alleen in het kamisool is, gemakshalven.* 3) *eene huid of vlies, of meer huiden, rokken, vliezen hebbende, bij voorb.* tunicatum caepe, Pers. IV, 3.

TUNICÚLA, ae, f. i. q. tunica, *wanneer men verkleinend spreekt*, 1) *een onderkleed, kamizooltjen*, Plaut. Rud. II, 6, 65. Varr. ap. Non. cap. 3 n. 247. Turpil. ap. Non. cap. 14 n. 8. 2) *eene huid, vlies, vel, als men verkleinend spreekt, huidjen, vliesjen, velletjen, bij voorb.* Italionis, Plin. H. N. XXX, 10: oculorum, Plin. H. N. XXVI, 13 post init. XXIX, 6 med.

TUNSUS, a, um, *zie* Tundo.

TUOR, Dep. *voor* tueor, *zie* Tueor.

TUOR, oris, m. *het zien, gezicht, bij voorb.* fila corporum tenuia, usque adeo, ut radios omnis nostri tuoris transmittant, Apul. de deo Socrat. med. p. 48, 2 Elm.

TURBA, ae, f. *schijnt met ons woord* zwerm *overeên te komen, het welk zoo wel een geraas, als een' hoop of menigte, schare van menschen enz. aanwijst.* 1) *zwerm, geraas, wanorde, verwarring, opschudding enz., bij voorb.* quanta in turba viveremus, Cic. ad Div. VI, 6: multa saepe vis belli ac turba molitur, Cic. Rosc. Am. 32: Maximas in castris effecisse turbas dicitur, Cic. Verr. V, 12: Fugientium multitudine ac turba portae castrorum occupantur, Caes. B. C. II, 35: Ecce nova turba atque rixa, Cic. Verr. IV, 66: quantas turbas dedit! Terent. Eun. IV, 3, 11, i. e. *geraas, schouwspel, gespook, veroorzaakt:* ne turbam faciat, Ibid. IV, 1, 2: turbas concitare, Salluft. in Orat. Macri Licin. ad pleb. ante med.: quantas turbas concivi insciens, Terent. Heaut. V, 2, 17: ne quam insanus turbam faciat, Terent. Eun. IV, 1, 2: propter eam haec turba atque abitio evenit, Ibid. Heaut. I, 2, 16: ne quid hic turbae fiat, Plaut. Aul. II, 9, 9: bonis invident, malos extollunt, turba atque seditiones aluntur, Salluft. Cat. 37 (38): seditiones turbaeque populares excitantur, Quintil. II, 16: in turbas & discordias, Tacit. Hist. IV, 1: jam tum inceperat turba inter eos, Terent. Eun. IV, 4, 59. Not. Ulpianus *gelooft, dat* turba *niet van twee, drie of vier, personen kan gezegd worden*, Pandect. XLVII, 8, 4. 2) *een zwerm, of menigte, of hoop van vele personen, beesten, of zaken, is menigvuldig, wanneer het den zwerm, menigte, hoop, schare, dan sub-*

te,

te, gevolg, corps, troep enz., vertaald wordt, bij voorb. aliquem videre in turba, Cic. Verr. Act. I, 7: in turbam exire, Nep. Dat. 6: turbam hominum fugere, Quintil. I, 9: Dario majorem turbam hominum eſſe, ſibi virorum, Juſtin. XI, 13 extr.: cum ex hac turba & colluvione (hominum) diſcedam, Cic. Senect. 23 poſt med.: Ipſe face in turba, qua venit illa, locum, Ovid. Art. II, 210: nec in turbam nec turbae carmina dicam i. e. imperitae multitudini, Manil. II, 136: ſcriptorum (*ſchrijvers*), Prop. III, 1, 12: puellarum, Ibid. 48: argumentum peſſimi turba eſt i. e. quod vulgus & plures ſequuntur, Senec. de vita beata 2: praeter vulgum turbamque animantum, Lucret. II, 919: luporum, Sil. VII, 129: ſi quae erunt meliora in mediam turbam atque in gregem conjiciantur, Cic. Or. II, 77: canum, Ovid. Met. IV, 722: volucrum, Ibid. X, 144: ſquamea i. e. piſcea, Nemeſ. Ecl. IV, 28: turbam deorum, Cic. Nat. D. I, 15: patronorum, Cic. Brut. 97: voluminum, Ibid. 32: rotarum, Ovid. Met. VI, 219: jaculorum, Ovid. Pont. IV, 7, 35: arborum, Ovid. Met. X, 106: rerum, Ibid. Pont. IV, 5, 27: inanium verborum, Quintil. VIII, 2 poſt med.: caſtrenſium negotiorum, Plin. Epiſt. IX, 25: malorum, Lucan. IX, 405: ſerpentum, Ibid. 608: vulnerum, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 6: querelarum, Juſtin. XXXII, 2: omnis turba (*de ſchimmen in de onderäardſche wereld*), Virg. Aen. VI, 305: cf. 325: turba navalis i. e. hominum navalium, Liv. XXVI, 20: clauſerunt portam turbae i. e. multitudini hominum, Liv. XXXIX, 49: turba militaris i. e. milites, Liv. XXII, 42: *ook van twee perſonen*, credula turba, Ovid. Faſt. II, 715, i. e. Titus *en* Aruns: *dus noemt de hond zijne jongen* turbam. Phaedr. I, 19, 9: *van daar* turba alicujus, i. e. *het volk, dat iemand verzelt, zijn zwerm, of gevolg, bij voorb.* turba mea, Liv. VI, 15: omnis turba ducum, Virg. Aen. XI, 12, i. e. *geheele corps officieren, de gezamenlijke officieren, of ſuite van officieren. In 't gemeen, is het eene menigte bijéén, hoop, ſchare, bij voorb.* plebes turba quam dignitate conſpectior, Liv. XXII, 40, i. e. *menigte: dus ook* inſolita turba, Liv. XLIII, 14: quid tibi de turba narrem numeroque virorum, Ovid. Her. XVI, 181: ne in turba quidem haerere, Liv. V, 2, i. e. *in de zoo groote menigte; veel van het bovenſtaande behoort hier toe; en ſtaat zoo wel in een' goeden als kwaaden zin: dus ook* turba praegravante, Liv. V, 34, i. e. *menigte volks: van daar bijzonder zwerm, d. i. het ſlechte volk, bij voorb.* forenſem turbam in quatuor tribus conjecit, Liv. IX, 46: admiratio vulgi atque turbae, Cic. ad Div. VII, 1 §. 13.

TURBĀMENTUM, i, n. 1) *het geen, waarmede men iemand ontrust, middel van ontrusting, bij voorb.* turbamenta reipublicae, Salluſt. Orat. Lepid. contr. Sullam extr. 2) *het geen, waarmede men iemand opruit, middel van opſtoking, opruijing, bij voorb.* turbamenta vulgi, Tacit. Hiſt. I, 23.

TURBASSIT, i. e. turbaverit, Cic. Legg. III, 4 e legg. XII Tabb.

TURBATE, *verward, ontſteld, wanördenlijk, bij voorb.* omnia agere, Caeſ. B. C. I, 5.

TURBĀTĪO, onis, f. *verwarring, ontſteltenis, wanörde, bij voorb.* rerum, Liv. XXIV, 28: reipublicae, Flor. IV, 6: vulgus, Gell. XIX, 1: namque turbam multitudinis hominem eſſe turbationem & coetum, ſinam etiam duorum, Pandect. XLVII, 8, 4 ante med. §. 3.

TURBĀTOR, oris, m. *verwarrer, ontruster, verſtoorer, bij voorb.* vulgi, Liv. IV, 2 *en* 48 in.: otii, Senec. Controv. III, 7 extr.: Germaniae, Tacit. Ann. I, 55.

TURBĀTRIX, icis, f. *verwarſter, ontruster, ſtoorende, ontrustende, bij voorb.* turbatrix fama adcumulat crebros pavores, Stat. Theb. IV, 369.

TURBELA, *zie* Turbella.

TURBELLA, ae, f. i. q. turbula *of* turba, *als men verkleinend ſpreekt, of ook enkel hetzelfde als* turba, 1) *geraas, geſpook, ſchouwſpel; doch het ſtaat alleen in* Plurali, *en is buitengemeen zeldzaam, bij voorb.* turbellas facere, Plaut. Bacch. IV, 9, 134: *of* dare, Plaut. Pſeud. I, 1, 108: turbellas tempeſtateſque Apul. de Deo Socrat. med. p. 48, 20 Elm.: inter ipſas turbellas Graecorum, Ibid. Met. III extr. Ed. Vulc., *alwaar de* Ed. Elm. p. 141, 41 *en* Oudendorp. turbelas *heeft*. 2) *zwerm, d. i. hoop, menigte, bij voorb.* immiſceor turbelis (*voor* turbellis) populi, Ibid. IV poſt med. p. 151, 39 Elm., *zoo heeft ook* Ed. Oudend.: inter ipſas turbellas (turbelas), Graecorum, Apul., *zie hier voor.* Not. *men ſchrijft ook* turbela, *zie hier voor.*

TURBĪDE, *onrustig, onördenlijk*, Cic. Tuſc. IV, 10. Tacit. Ann. III, 12. Gell. V, 9 extr.

TURBĪDUS, a, um, *vol onrust, onrustig, bij voorb.* tempus, Nep. Pelop. 4: motus, Cic. Tuſc. I, 33: turbidiſſima ſapienter ferebas, Cic. ad Div. VI, 14: pectora ſunt ipſo turbidiora mari, Ovid. Triſt. I, 10, 34: cogitationes turbidiores, Quintil. IX, 4, 12: *dus ook* turbidum, *onrust, onrustige tijd, bij voorb.* in turbido, Liv. III, 40 med. Tacit. Hiſt. I, 22: ut putent in turbido eſſe, quidquid in luce eſt, Senec. Ep. 3 extr.: *van daar* 1) *onrustig, ſtormächtig, troebel, bij voorb.* tempeſtas, Cic. Inv. I, 3: turbida aequora ponti, Lucret. V, 998: freta ventis turbida, Ovid. Her. XVIII, 7: Auſter dux inquieti turbidus Adriae, Horat. Od. III, 3, 4: imber, Virg. Aen. XII, 685: turbida tempeſtas telorum, Ib. 284: immite & turbidum coelum, Plin. Ep. VIII, 17: torrens turbidus, Quintil. XII, 10, 19, i. e. *ſtormächtig, hevig: ook enkel troebel, onrein, onzuiver, bij voorb.* aqua, Cic. Tuſc. V, 34: ſcaturigines, Liv. XLIV, 33 in.: Acheron coeno turbidus, Virg. Aen. VI, 296: pulvis caligine turbidus, Ibid. XI, 876: dies, Plin. H. N. XI, 10 extr.: nubila, Virg. Aen. IV, 245: lumen lunae, Senec. Hippol. 790, i. e. *ſomber, duister:* Hermus auro turbidus, i. e. *goudzand met zich voerende*, Virg. Georg. II, 137: *van daar* in turbido, *in het troebel, Tropiſch*, Liv., *zie boven.* 2) *onördenlijk, verward, bij voorb.* coma, Ovid. Her. X, 16. 3) *onrustig, ontſteld, verſchrikt, bij voorb.* turbida perverſas induit illa comas, Ovid. Art. III, 246: ſe turbidus abſtulit Aruns, Virg. Aen. XI, 814. *Ook met den* Genitivus animi, *bij voorb.* Caeſar turbidus animi, Tacit. Hiſt. IV, 48. 4) *hitzig, onſtuimig, hevig, bij voorb.* ſpem turbidus hauſit inanem, Virg. Aen. X, 648: ſic turbidus infit, Ibid. XII, 10: ſe turbidus infert, Ibid. XI, 742: huc turbidus atque huc luſtrat equo muros, Ibid. IX, 57: turbidus occurrit in haſta, Stat. Theb. VII, 669: altercator turbidus, Quintil. VI, 4, 15: torrens, Quintil., *zie boven:* id (ſcil. in oratione) aequalius erit, non tumultuoſius atque turbidius, Ibid. VI, 8, 60: actiones (Gracchi) turbidiſſimae, Ibid. I, 10, 28: *ook met den* Ablativus, *bij voorb.* turbidus ira, Stat. Sylv. III, 1, 39: *ook met den* Genitivus, *bij voorb.* irae, Sil. XII, 177: auſi turbidus i. e. temerarius, Ibid. XIII, 214: *ook hitzig of toornig, bij voorb.* Mezentius, Virg. Aen. X, 763: Juno, Stat. Sylv. III, 5, 14: aliquem lumine (i. e. oculo) turbidiore notare, Martial. IX, 26, 2. 5) *onrustig, d. i. onrust makende, oproerig, bij voorb.* ingenium, Tacit. Ann. XIV, 59: homo, Tacit. Ann. I, 38: turbidiſſimus quisque, Tacit. Hiſt. III, 49: civitas, Ibid. IV, 11: ſic egeſto, quidquid turbidum, Ibid. 39: actiones Gracchi turbidiſſimae, Quintil., *zie hier voor.* 6) *ſomber, duister, bij voorb.* aqua, Cic., *zie boven met meer:* lumen lunae, Senec. Hippol. 790: acies i. e. oculi, Ibid. Herc. fur. 954: frons, Ib. Hippol. 432: triſtes ſine ſole domos, loca turbida, adires, *van de onderäardſche wereld*, Virg. Aen. VI, 534. 7) *treurig, bedroefd, bij voorb.* frons, Senec., *zie terſtond hier voor:* loca, *van de onderäardſche wereld*, Virg., *zie terſtond hier voor.* Not. turbidum Adverbialiter, *bij voorb.* turbidum laetatur, Horat. Od. II, 2, 5.

TURBĪNĀTĪO, onis, f. *de toepunting, toeſpitzing in de gedaante van een kegel, bij voorb.* piri, Plin. H. N. XV, 21, i. e. figura turbinata.

TURBĪNĀTUS, a, um, *toegeſpitst, gepunt in de gedaante van een kegel, bij voorb.* mucro, Plin. H. N. XI, 37 ſect. 69: adamas turbinatus in mucronem, Ibid. XXXVII, 4: turbinato *lapide vaas ſterneren*, Inſcript. ap. Donium claſſ. 2 n. 80: turbinatior figura, Plin. H. N. XV, 15 extr. Not. *het is eigenlijk het* Particip. *van* Turbino, are.

TURBĪNĚUS, a, um, *kringvormig, bij voorb.* vortex (torrentis), Ovid. Met. VIII, 556.

TURBĪNO, are, *kegelvormig toeſpitzen, of punten, puntig maken. Van daar* Turbinatus, a, um, *zie* Turbinatus.

TURBO, inis, m. (*niet ligt* turben) 1) *alles wat in een kring ronddraait, bij voorb.* a) *wervelwind, ſtormwind, die alles omdraait, omwerpt enz., bij voorb.* Minerva, quam turbo dejecerat, Cic. ad Div. XII, 25: *en meermalen, bij voorb.* Senec. Nat. Quaeſt. V, 13. VII, 5. Virg. Aen. X, 603. Catull. XLVII, 63. Lucan. V, 611. Senec. Troad. 230. Val. Fl. IV, 452: rupto turbine venti conflигunt, Virg. Aen. II, 416: *ook ſtaat* turbo ventus, Plaut. Curc. V, 2, 47. Trin. IV, 1, 16; *juist als het onze, wervel-wind; even zoo ſtaat ook* ſilex lapis, ſilex ſaxum, *zie* Silex: *ook is* turbo *wervel, dien de wind maakt, bij voorb.* venti percurrunt turbine campos, Lucret. 274: venti — rotanti turbine torquent, Ibid. 295: venti terras turbine perflant, Virg. Aen. I, 83 (87): *van daar Tropiſch, ſtorm enz., bij voorb.* tu turbo ac tempeſtas pacis, Cic. Dom. 53, *voor verſtorer:* in turbinibus ac fluctibus reipublicae, Cic. Piſ. 9, *in de ſtormen enz.:* Adtonitus tanto miſerarum turbine rerum, Ovid. Met. VII, 614, i. e. *ſtorm, ongeluk:* Neſcio quo miſerae turbine mentis agar, Ovid. Am. II, 9, 28, i. e. *wervel, verwarring, d. i. alles draait, als 't ware, om mij rond:* ego te in medio verſantem turbine leti eripui, Catull. LXIII,

LXIII, 149: Gradivi i. e. pugna infelix, Sil. XI, 101: virtutem turbine nullo Fortuna excutiet tibi, Lucan. II, 243: horum te mala moveant, queis turbo rerum imminet, Senec. Agam. 196. b) *een tol, d. i. een speeltuig, in de gedaante van een omgekeerde pyramied, dat de jongens met eene zweep in beweging brengen*, Virg. Virg. Aen. VII, 378. Tibull. I, 5, 3: revertitur ad cylindrum & ad turbinem suum, Cic. Fat. 18: *ook in 't gemeen, een tol, d. i. elke zaak, die als een tol gevormd is, bij voorb. kraan, stop enz.*, duo turbines latissimis suis partibus junguntur, Plin. H. N. XXXVII, 4: figura umbrae similis metae ac turbini inverso, Ibid. II, 10: in turbinibus cadorum, Ib. XXVII, 4 in., i. e. *waarschijnlijk spitse mond of opening, zie* Cadus: fores graves atque innixae in cardinum turbines, Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 449 (453): turbo conchae, *bij voorb.* conchae genus clavatum, ad turbinem usque, Plin. H. N. IX, 36: turbine (buccina) crescit ab imo, Ovid. Met. I, 136. c) *haspel, bij voorb.* solve turbinem, Horat. Epod. XVII, 7. *Misschien ook het ronde ding onder aan de spille, wervel, bij voorb.* tereti versabat turbine fusum, Catull. 36, 314: hanc lucem celeri turbine Parca neat, Auct. Consol. ad Liv. 164, i. e. *spil of wervel.* d) *lieden, die iemand omringen, hoop volks, gevolg, hoop, schare, menigte, bij voorb.* turbo vulgi, Claudian. Stilich. III, 200. 2) *wervel, d. i. het omdraaijen eener zaak, het draaijen in een kring, bij voorb. van rook*, Virg. Aen. III, 573: *van den hemel*, Lucret. V, 623: *van de maan*, Ibid. 631, *van oprijzend vuur uit den Ætna*, Ibid. VI, 640: *van een rad*, Senec. Hippol. 1236: *van eene slang*, Sil. III, 191: *van een mensch, bij voorb. een slaaf, dien men bij zijne vrijlating omdraait*, Pers. V, 78: *van den wind, wervelwind, zie boven: van water, wervel of storm, bij voorb.* rapax, Stat. Theb. IV, 813: Aegaeus, Claudian. de Stilich. I, 281, i. e. *storm, stormweder:* res deus nostras celeri citatas turbine versat, Senec. Thyest. 621: *verders bij het werpen, bij voorb.* telum contorsit, praecipitemque immani turbine adegit, Virg. Aen. VI, 594, i. e. *kringworp: dus ook* quo turbine torqueat hastam, Ibid. XI, 284, i. e. *wervel, zwaaijen, of rond draaijen bij het zwaaijen:* turbo saxi, Ib. XII, 531, i. e. *wervel, kringworp:* celeri ad terram turbine fertur, Ibid. 855, i. e. *wervel, kringvlugt: ook in 't gemeen, de worp als hij met een slingering geschiedt, of loop, als hij met hevigheid geschiedt, of ook hevigheid in het werpen, loopen, bij voorb.* immani turbine, Virg., *zie hier voor:* hasta volans immani turbine, Val. Fl. III, 78: diverso turbine fundere tela, Ibid. III, 243: lancea denso ballistae turbine rapta, Lucan. III, 465: intorquens directo turbine robur, Sil. IV, 342: Celeri ad terram turbine fertur, Virg., *zie hier voor:* magnoque doloris turbine Gesandrum Mavors rapit, Val. Fl. VI, 280, i. e. *hevigheid. Van daar storm, zoo wel eigenlijk (dewijl dit van het omdraaijen van den wind ontstaat) en Tropisch, zie boven: van daar* 2) *wervel, Tropisch, bij voorb.* non modo militiae turbine factus eques, Ovid. Am. III, 15, 5, i. e. *niet eerst door krijgsdienst, alwaar men bij de tel af (als 't ware, in den kring rond) avanceert, en eindelijk Ridder wordt: voor* turbine militiae *zegt* Ovid. Trist. IV, 10, 7, *alwaar hij dezelfde verzen heeft*, fortunae munere. (b) *geraas, onrust, bij voorb.* insomni lassatas turbine tandem conticuisse domos, Val. Flacc. III, 243.

TURBO, avi, atum, are, 1) *in wanorde brengen, ontstellen, stooren, ontrusten, verwarren, ontsteld maken, bij voorb.* mare ventorum vi agitari atque turbari, Cic. Cluent. 49: elephantos peditum aciem turbantes, Liv. XXX, 18: permissus equitatus turbaverat ordines, Liv. III, 70: conciones, Ibid. 66: spem pacis, Liv. XXXII, 16: ne incerta prole auspicia turbarentur, Liv. IV, 6: decus capitis i. e. comam, Senec. Hippol. 827: tempestas fretum violenta turbat, Ibid. Herc. fur. 931: uvae recentes alvum turbant, Plin. H. N. XXIII, 1: hedera mentem turbat, Ibid. XXIV, 10: tanto turbetur Graecia luctu, Val. Flacc. VII, 132: *dus ook* turbatus, a, um, *bij voorb.* castra, Virg. Aen. V, 668: folia, Ibid. VI, 75, i. e. *ontsteld, onördenlijk:* capilli, Ovid. Met. VIII, 859: freta turbata procellis, Virg. Georg. III, 259: pax, Justin. XVIII, 2: fastos turbatos correxit, Sueton. Caes. 40: placare voluntates populi turbatas, Cic. Planc. 4 extr.: turbati inopinato malo, Caes. B. C. II, 12, i. e. *ontsteld:* oculis ac mente turbatus, Liv. VII, 26: vultus, Petron. 106: turbatus religione, Sueton. Ner. 19: turbataque funere mens est, Virg. Aen. XI, 3, 5, i. e. *ontsteld, verbaasd, treurig, bedroefd:* mare turbatius, Sueton. Cal. 23, i. e. *stormächtig: dus ook* turbatius coelum, Ibid. Tiber. 69: turbatus animi, *voor* animo, Sil. XIV, 679: *van daar troebel maken, bij voorb.* aquas lacrymis, Ovid. Met. III, 475: aqua turbata limo, Horat. Sat. I, 1, 60: *ook vermengen, bij voorb.* pulvis sputo turbatus, Petron. 131: aqua limo turbata, Horat., *zie hier voor.* 2) *wanörde maken, onrust verwekken, bij voorb.* turbent porro, Terent. Hec. IV, 4, 12: ne quid ille turbet, Cic. Q. Fr. III, 1 extr.: omnibus in rebus turbarat, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8: cum mare turbaret, Varr. R. R. III, 17, 7: equites turbavere, Liv. XXXVIII, 3: si civitas turbet, Tacit. Ann. III, 47: turbare Fortuna coepit, Ibid. IV, 1: corpora, quae in solis radiis turbare videntur, Lucret. II, 125, *alwaar het overäl zonder* Accusativus *staat: dus ook* qui turbassit (i. e. turbaverit) in agendo, Cic. Leg. III, 4 e legg. XII Tabb.: *van daar* Passive, *of* Impersonaliter, *bij voorb.* si in Hispania turbatum esset, Cic. Sull. 20: turbatum est domi, Terent. Eun. IV, 3, 7: turbatur agris, Virg. Ecl. I, 12: *ook met den* Accusativus turbas, Plaut. Bacch. IV, 10, 1: nihil, Tacit. Hist. I, 85: *Ook met den* Accusativus *van een* Pronomen, *bij voorb.* quae ego turbavi, Plaut. Cas. V, 2, 6, i. e. *wat voor onrust of geraas ik gemaakt heb: dus ook* quae turbavit, Ibid. Bacch. V, 1, 5: ea miscet ac turbat, Cic. Harusp. 22: *van daar* Passive, *bij voorb.* ne haec quidem scribo, quae palam in republica turbantur, Cic. Q. Fr. III, 9.

TURBŬLA, ae, f. i. q. turba, *als men verkleinend spreekt, of ook hetzelfde als* turba; 1) *geraas, onrust, zwerm, bij voorb.* omnes turbulae tempestatesque, Apul. de deo Socr. p. 96 Ed. Vulc.; *doch de* Ed. Elm. p. 48, 20 *heeft:* turbellae, turbella. 2) *een zwerm, of hoop, bij voorb. volk, menigte, bij voorb.* turbulae complent plateas, Apul. Met. XI ante med. p. 260, 16 Elm.: dimotis turbulis, Ibid. p. 159, 27 Elm.: vitatis turbulis, Ibid. X extr.: populi turbulis immisceor, Ibid. IV post med. p. 196 Vulc., *alwaar* Ed. Elm. p. 151, 39 *en* Oudend. turbelis *heeft.*

TURBŬLENS, tis, *voor* turbulentus, Pandect. XLVIII, 19, 28, *alwaar* turbulentibus *staat*, Ed. Torrent; *maar de* Ed. Haloand. *heeft* turbulentis.

TURBULENTE, *onrustig, stormächtig, bij voorb.* omnia gerere, Cic. Dom. 26: turbulentius, Cic. Partit. 30.

TURBŬLENTER, *onrustiglijk*, Cic. ad Div. II, 16 extr.

TURBŬLENTO, are, *ontrusten, verwarren, bij voorb.* civitatem, Apul. Met. II ante med. p. 120, 9 Elm.: aliquem, Ib. IX ante med. p. 222, 16 Elm.

TURBŬLENTUS, a, um, *onrustig, stormächtig, vol onrust, vol verwarring, verward, bij voorb.* tempestas, Cic. Verr. V, 10. Plaut. Rud. IV, 4, 143, i. e. *stormächtig: dus ook* loca Neptunia (i. e. mare), Plaut. Mil. II, 5, 3: concursio atomorum, Cic. Fin. I, 6: heu res turbulentas! Plaut. Epid. I, 1, 68: praeda, Ibid. Rud. IV, 4, 142: error, Cic. Nat. D. II, 28: ea sont & turbulenta & temerata & periculosa, Cic. Caecin. 12: quod turba plerumque est turbulenta, Varr. ap. Gell. XIII, 11: respublica, Cic. ad Div. XII, 10: turbulentissimum tempus meum, Cic. Pis. 15: annus turbulentior, Liv. II, 61: *van daar* 1) *troebel, bij voorb.* aqua, Phaedr. I, 1, 5: loca Neptunia, Plaut. Mil. II, 5, 3, *zie hier voor: dus ook* tempestas, Cic. Verr. V, 10, *en* Plaut. Rud. IV, 4, 143, *zie hier voor.* 2) *onrustig, stormächtig, vol onrust, d. i. onrust verwekkend, bij voorb.* cives, Cic. Brut. 28. Or. II, 11 *en* 31: tribunus, Tacit. Hist. II, 38: conciones, Cic. Att. IV, 3 post med.: consilia Antonii, Ibid. XV, 4: leges turbulentissimae, Sueton. Caes. 16.

TURDA, *zie* Turdus.

TURDĀRIUS, a, um, *de lijsters (kramvogels) betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende enz.: van daar* turdarius, i. e. *die dezelve houdt; of* turdarium, i. e. *plaats, waar zij gehouden worden*, Varr. L. L. 5 post init., *want daar staat alleen* in turdo, in turdario, *het welk* Masc. *en* Neutr. Gen. *zijn kan. Ook staat aldaar* Turdelice, *waarschijnlijk van* Turdelix.

TURDĔLIX, *zie* Turdarius.

TURDUS, i, m. 1) *lijster, waar toe ook kramvogel enz., behoort*, Horat. Epist. I, 15, 41. Martial. XIII, 92. Varr. R. R. III, 2, 15, *bijzonder* III, 5 in. Colum. VIII, 10. Plin. H. N. X, 25. Not. Turda, ae, Pers. XI, 24, *alwaar* Casaubonus turdarum *voor* turdorum *leest, alhoewel* Varro L. L. VIII, 38, *en* R. R. III, 5, 6, *zegt, dat men dus niet spreekt, doch het welk niet meer bewijst, dan dat hij het niet gehoord heeft.* 2) *zekere visch*, Plin. H. N. IX, 15 extr. XXXII, 11. Colum. VIII, 16 extr. *en* 17.

TURĔUS *of* **THURĔUS**, a, um, *uit of van wierook, of daar toe behorende, bij voorb.* dona, Virg. Aen. VI, 225: virga, Ibid. Georg. II, 117: grana, Ovid. Fast. IV, 410: planta, Colum. III, 8: altaria, Stat. Theb. IV, 412, i. e. *waar wierook aangestoken wordt. Wegens de spelling, zie* Tus.

TURGĔO, si, 2. *puilen, botten, opgezwollen zijn, bij voorb.* frumenta in viridi stipula lactentia turgent, Virg. Georg. I, 315: laeto turgent in palmite gemmae, Ibid. Ecl. VII, 48: herba turgens, Ovid. Met. XV, 203: caules praedulci liquore turgentes, Plin. H. N. XII, 17: adcepta spongia turget aqua, Martial. XIII, 47:

ava

uva turget mero, Ibid. 68: pila turget pluma. Ibid. XIV, 45: mammae turgentes, Plin. H. N. XX, 13 extr.: rana rubeta turgens, Prop. III, 6 (5). 27: lumina (i. e. oculi) turgentia gemitu torqueo, Ibid. I. 21, 3: pleno turget sacculus ore, Juvenal. XIV, 136: si lienes turgent, Cato R. R. 157: turgentia ora, Ovid. Fast. III, 357. i. e. *opgeblazen, opgeloopen van een bijënsteek:* venter instrat, Enn. ap. Priscian 9 p. 870 Putsch: *van daar* 1) *zwellen, puilen, Tropisch, d. i. vol zijn, bij voorb.* turgent mendacia monstris, Claudian. in Eutr. I, 351. 2) *puilen, d. i. gezwollen zijn, bij voorb.* oratio turget, Auct. ad Her. IV, 10: cf. Horat. Art. 27. 3) *gemellijk zijn, van toorn zwellen, toornig zijn, bij voorb.* turget mihi uxor, Plaut. Most. III, 2, 10: cf. Ibid. Cas. II, 5, 17. Not. *men schrijft ook* turgueo, *gelijk* urgueo.

TURGESCO, ĕre, *opzwellen, beginnen te zwellen, oplopen, bij voorb.* ne (aqua) turgescat in corpore, Varr. R. R. III, 9, 13: virgulta turgescentia, Plin. H. N. VIII, 50: brassica turgescit, Colum. X, 395: turgescere semen in agris, Ovid. Am. III, 10, 11: Hic satur irriguo mavult turgescere somno, Pers. V, 56, i. e. *dik en vet worden:* hoc (humore) aetas illa (adolescentia) turgescit, Quintil. XI, 3 ante med. §. 28: *van daar Tropisch, opzwellen, puilen, bij voorb.* sapientis animus nunquam turgescit, Cic. Tusc. III, 9, i. e. *in drift geraken:* genus dicendi immodico tumore turgescit, Quintil. XII. 10 extr. §. 73: turgescit vitrea bilis, Pers. III, 8: Ut nugis pagina turgescat, Pers. V, 20, i. e. *puilen, vol zijn.*

TURGIDŬLUS, a, um, i. q. turgidus, *als men verkleinend of teder spreekt, bij voorb.* ocelli turgiduli flendo rubent, Catull. III, 18.

TURGĬDUS, a, um, *puilend, gezwollen, opgeloopen, bij voorb.* membrum tumidum ac turgidum, Cic. Tusc. III, 9: oculi, Plaut. Mil. IV, 3, 15: frons turgida cornibus, Horat. Od. III, 13, 14: turgida vela vento, Horat. Od. II, 10, 24, *en zonder* vento, Ovid. Am. II, 11, 42: fluvius hiberna nive turgidus, Horat. IV, 12, 4: mare turgidum, Ibid. I, 3, 19: aqua subter cutem fusa turgidus, Plin. H. N. VII, 45: puer sima nare, turgidis labris, Martial. VI, 39, 8, i. e. *opgeloopen, gezwollen, dik:* venter (scil. feminae praegnantis), Apulej. Met. VI ante med. p. 176. 40 Elm.: *van daar* 1) *puilend, d. i. dik, bij voorb.* turgida (femina), Ovid. Art. II, 661: labra, Martial., *zie hier voor:* venter, Apul., *zie hier voor.* 2) *puilend, Tropisch, bij voorb.* Turgidus Alpinus (*een Mansnaam*), Horat. Sat. I, 10, 36, i. e. *gezwollen.*

TURIĀNUS, a, um, *bij voorb.* cassis, Pandect. XXXIX, 4, 16 med., *eene soort van speceryën.*

TURĬBŬLUM *of* **THURĬBŬLUM**, i, n. (scil. vas) 1) *een vat of gereedschap, waarin wierook aangestoken wordt, wierookvat, of rookpan,* Liv. XXIX, 14 extr. Cic. Verr. IV, 21. 2) *een gesternte, anders* ara *genoemd,* Vitruv. IX, 7. Germanic. Caes. in Arat. 391. *Wegens de spelling, zie* Tus.

TURICRĔMUS *of* **THURICRĔMUS**, a, um, *wierook brandend, d. i. van wierook brandend, bij voorb.* arae, Virg. Aen. IV, 453. Lucret. II, 353: foci, Ovid. Her. II, 18: ignes, Lucan. IX, 989. *Wegens de spelling, zie* Tus.

TURĬFER *of* **THURĬFER**, a, um, *wierook dragend, of brengend, of voortbrengend, bij voorb.* regio, Plin. H. N. VI, 23 post med.: Indus, Ovid. Fast. III, 720: *dus ook* Sabaei, Val. Flacc. VI, 138: Arabes, Claudian. de III consul. Honor. 71: sylvae, Ibid. Proserp. II, 81. *Wegens de spelling, zie* Tus.

TURĬLĔGUS *of* **THURĬLĔGUS**, a, um, *wierook verzamelend, bij voorb.* Arabes, Ovid. Fast. IV, 569. *Van de spelling, zie* Tus.

TURĬO, ōnis, m. *jonge tak, spruit, spruitseling,* Colum. XII, 48 extr.

TURMA, ae, f. 1) *eene* Turma; *dit was eene afdeeling der Romeinsche ruiterij, dertig man sterk, op onze wijze, een Esquadron.* Vegetius de re mil. II, 14, *maakt ze twee en dertig man sterk, bij voorb.* cohors, turma, Cic. Marcell. 2 extr.: duae equitum turmae, Placentina & Aesernina, Liv. XLIV, 40: praefectum cum turma Lucana exploratum mittit, Liv. XXII, 42: equitum decem turmas ex Albanis legit, Liv. I, 30. Not. *Dit woord zal uit* Terma (terna) *ontstaan zijn,* Fest. *en* Varr. L. L. IV, 16; *doch, dit is alleen eene gissing. Het zou ook uit* turba *kunnen ontstaan zijn. Dan zou n. 2 de eerste beteekenis kunnen zijn.* 2) *elke hoop, menigte, troep, rot, bij voorb.* feminea, Ovid. Pont. IV, 10, 51: Gallica, Ovid. Am. II, 13, 18, i. e. sacerdotes Isidis: Titanas immanemque turmam, Horat. Od. III, 4, 43: in turma statuarum equestrium, Cic. Att. VI, 1 post med.: turma Satyrorum, Plin. H. N. XXXIV, 8 ante med.: reduces post proelia turmas i. e. copias, exercitum pedestrem & equestrem, Claudian. in Rufin. II, 343: floret cristatis exercitus undique turmis, Ibid. de III consul. Honor. 133. *Van daar in 't bijzonder een troep ruiterij, Esquadron, zie* n. 1.

TURMĀLIS, e, *tot eene* Turma *behorende, bij voorb.* turmales, *die van dezelfde* Turme (*Esquadron*) *zijn,* Liv. VIII, 7. XXV, 18: buccina turmalis, Claudian. B. Gild. 347: sanguis turmalis, Stat. Sylv. V, 2, 18, i. e. *ridderlijk. Boertend zeide* Africanus, *als men hem een standbeeld wilde oprichten op eene plaats, waar er al meer waren,* turmales displicere, Cic. Or. II, 65, *misschien* scil. statuas i. e. *troepswijze, hoopswijze, of* scil. imperatores, i. e. *hem mishaagden zijns gelijken, d. i. de veldheeren, wier standbeelden daar stonden.* Not. turmale, Adverbialiter, *bij voorb.* turmale fremit, Stat. Theb. IV, 10, i. e. *raast als een geheel Esquadron.*

TURMĀTIM, *turma'sgewijze, Esquadronsgewijze, troepsgewijze,* Liv. V, 39 med., Caes. B. C. III, 93: *van daar Tropisch, troepsgewijze, bij voorb.* corpora minuta pugnas edere turmatim cet., Lucret. II, 118: Viatores, cives optimi, vel advenae, sive bini sive singuli inceditis, sive turmatim, Inscript. ap. Gruter. p. 329.

TURPE, Adv. *voor* turpiter, *zie* Turpis.

TURPĬCŬLUS, a, um, *schandelijk of eenigzins schandelijk, bij voorb.* res turpiculae, Cic. Or. II, 61: nasus, Catull. XLIII, 3: pueris turpicula res in collo quaedam suspenditur, Varr. L. L. VI, 5 post med., i. e. fascinum, veretrum.

TURPĬFICO, are, *schandelijk maken, schenden: van daar* turpificatus, a, um, *schandelijk geworden, geschonden, bij voorb.* animus, Cic. Off. III, 29. *Meer komt het misschien niet voor.*

TURPILUCRICUPĬDUS, i. e. *naar schandelijke winst begeerig,* Plaut. Trin. I, 2, 63.

TURPIS, e, 1) *lelijk, vuil, ongedaan, schandelijk, om aan te zien, bij voorb.* adspectus, Cic. Off. I, 35: pes, Horat. Sat. I, 2, 102: vestitus, Terent. Phorm. I, 2, 56: asellus, Ovid. Art. III, 290: femina, Plaut. Poen. I, 125: *dus ook* amica, Martial. VIII, 79: musca, Ib. XIV, 67: rana, Ibid. X, 37: turpis ab inviso pendebat stiria naso, Ibid. IV, 36: turpia membra fimo, Virg. Aen. V, 378. phoca, Ibid. Georg. IV, 395: caput (movis), Ibid. III, 51: podagra, Ibid. 299: scabies, Ibid. 441: tabum, Ibid. 557: toral, Horat. Epist. I. 5. 22: *ook viesch klinkend, bij voorb.* si absugit (i. e. *het woord* absugit) turpe visum est? Cic. Or. 47 extr. 2) *schandelijk of lelijk, in den zedelijken zin, d. i. met schande gepaard, schandelijk, of vol schande, bij voorb.* quid turpius? quid foedius? Cic. Phil. II, 34: homo turpissimus, Cic. Rosc. Am. 18: iste omnium turpissimus & sordidissimus, Cic. Att. IX, 9 med.: fuga, Cic. Fin. II, 30 med.: repulsa, Horat. Epist. I. 1, 43: causa. Auct. ad Her. I, 6: luxus, Juvenal. VI, 298: turpissimus calumniae quaestus, Crassus ap. Cic. Or. II, 55 extr.: turpia facta, Quintil. I, 2: amor, Horat. Sat. I, 4, 111: adulter, Ibid. Od. I, 33, 9: formido, Virg. Aen. II, 400: egestas. Virg. Aen. VI, 276: vita, Cic. Quint. 15: mores, Plaut. Most. I, 3, 133: Luxuria omni aetati turpis, Cic. Off. I, 34: Nihil turpe dictu, Cic. ad Div. IX, 22: turpe verbum, Terent. Heaut. V, 4, 19: *van daar* turpe, *het schandelijke, eene schande, bij voorb.* Habere quaestui rempublicam non modo turpe est cet., Cic. Offic. II, 21, i. e. *het schandelijke, eene schande, bij voorb.* turpe erit, ingenium mitius esse feris, Ovid. Am. I, 10, 25: turpe ducet cedere pari, Quintil. I, 2, i. e. *voor eene schande, voor schand- (?) houden:* hoc mihi videtur esse turpissimum, Cic. Tusc. II, 4 extr., i. e. *de grootste schande of het schandelijkste: dus ook* turpe senex miles cet., Ovid. Am. I, 9, 4. Not. turpe, Adverbialiter *voor* turpiter, *bij voorb.* incedere, Catull. 42, 7 *en meermalen, bij voorb.* Stat. Theb. III, 334. Claudian. in Eutrop. II, 446.

TURPĬTER, 1) *schandelijk, d. i. lelijk, viesch, bij voorb.* claudicare, Ovid. Am. II, 17, 20: turpiter desinat cet., Horat. Art. 3. 2) *schandelijk, lelijk, onbetamelijk, tegen alle welvoegelijkheid, bij voorb.* tunicam deducere, Ovid. Am. I, 7, 47: jacere, *bij voorb.* jacuere ligati turpiter, Ovid. Met. IV, 187: turpiter facere, Cic. Tusc. III, 17: fugere, Caes. B. C. III, 24: recte aut turpiter factum, Ibid. B. C. VII, 80: se in castra recipere, Ibid. 20: se dedere alicui, Justin. XXII, 2: derideri, Phaedr. I, 25, 2: Hortensius filius fuit Laodiceae, gladiatoribus, flagitiose & turpiter, Cic. Att. VI, 3 extr.: nec mea, crede mihi, turpiter uxor erit, Ovid. Her. XVI, 172: turpissime labitur, Cic. Nat. D. I, 12: turpius ejicitur, Ovid. Trist. V, 6, 13.

TURPĬTUDO, inis, f. 1) *lelijkheid, bij voorb. van een kwalijk gevormd, mismaakt, ligchaam enz., lelijke gedaante,* Cic. Offic. III, 29 med.: *dus ook* qui minus se commendabilem forma (corporis) putaret, sedulo operam daret, ut virtutis laude turpitudinem (corporis) tegeret, Apul. in Apolog. ante med. p. 283, 9 Elmenh. 2) *schandelijkheid, schande, oneer, schandelijke zaak of gesteldheid, is ongemeen menigvuldig, bij voorb.* verborum, Cic. Or. II, 59: nullum probrum, nulla turpitudo, Cic. Font. 12: turpitudinem fugae,

fugae delere, Caes. B. G. II, 27: conceptam huic ordine turpitudinem atque infamiam delere ac tollere. Cic. Verr. Act. I, 16: turpitudinis fugiendae causa omnia facere, Cic. Tusc. II, 27, i. e. *om de schande te ontgaan, die te vermijden*: quanta erit turpitudo, quantum dedecus, quanta labes, dicere sententiam Antonium consulari loco! Cic. Phil. VII, 5: populo turpitudinem & impudentiam exprobrare, Sueton. Aug. 42, i. e. *schandelijk gedrag, of verlangen*: si causa turpitudinem habebit. Auct. ad Her. I, 6: locus & regio quasi ridiculi turpitudine & deformitate quadam continetur, Cic. Or. II, 58: homines nullo dedecore se abstineant, nisi eos per se foeditate sua turpitudo ipsa deterreat, Cic. Fin. III, 11: divitiis per turpitudinem abuti, i. e. *op eene schandelijke wijze, schandelijk*, Sallust. Cat. 13: cum summa turpitudine in exsilio aetatem agere, Ibid. 58 (61): sanctissima sacella incensa, oppressa, summa denique turpitudine foedata, Cic. Harusp. 15: vitae, Gell. XVIII, 3: generis i. e. natalium, Quintil. III, 7 post med.: esse turpitudini, *tot schande strekken, schande aandoen, schandelijk zijn, bij voorb.* Nemini fuit turpitudini, Nep. Praef., i. e. *was voor niemand schande*: *dus ook* infligere alicui turpitudinem, Cic. Pis. 26 extr., i. e. *schande aandoen of veroorzaken.*

TURPO, are, 1) *iet lelijk of vieesch maken, bezoedelen, of schenden, als het hetzelfde is als vleesch maken, misvormen, ontstellen, bij voorb.* capillos sanguine, Virg. Aen. X, 832: Iovis aram sanguine turpari, Enn. ap. Cic. Tusc. I, 35. III, 19: te fugae turpant, Horat. Od. IV, 13, 11: cicatrix frontem turpaverat, Ibid. Sat. I, 5, 61: canitiem immundo perfusam pulvere turpans, Virg. Aen. XII, 611: turpatque ora pallor, Sil. VII, 631: ipsos scabies turpaverat, Tacit. Hist. V, 4: Amnis (Acheloi) turpatus vultum (ab Hercule), Stat. Theb. IV, 106. i. e. truncatus cornu. 2) *schenden, onteeren, bij voorb.* avos, Stat. Theb. VIII, 433, i. e. *hun oneer aandoen*: Argos, Ibid. X, 481: Caesar cum quosdam ornare voluit, non illos honestavit, sed ornamenta ipsa turpavit, Cic. fragm. ap. Hieron. Ep. 26 ad Pammach. cap. 3.

TURRICŬLA, ae, f. 1) *een torentjen*, Vitruv. X, 19 post med. 2) *het gereedschap, waaruit men de dobbelsteenen wierp*, Martial. XIV, 16 *in het opschrift.*

TURRĬGER, a, um, *een' toren of torens dragende, bij voorb.* urbes, Virg. Aen. X, 253: Antemnae, Ibid. VII, 631: carina, Lucan. III, 514. IV, 226: ripae, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 229: humeros turrigeros elephantorum, Plin. H. N. XI, 2: turrigera fera i. e. elephantus, Sil. IX, 561: *van daar is het een bijnaam van* Cybele, *welke de aarde verbeeldt, die vele torens draagt, bij voorb.* Turrigeram deam, Ovid. Fast. IV, 224: *dus ook* Turrigera frontem Cybele redimita corona, Ibid. VI, 321: Opis, Ibid. Trist. II, 24: *ook van steden, bij voorb.* Aurea turrigero radiant diademata (Romae) cono, Rutil. I, 117: patriae imago turrigero canos effundens vertice crines, Lucan. I, 188: *zie hier voor de beide plaatzen van* Virgilius.

TURRIS, is, f. *elke toren of zeer verheven gebouw, bij voorb.* concionari ex alta turri, Cic. Tusc. V, 20: Danaën, si in sua turri perstitisset anus? Ovid. Art. III, 416: turrim in praecipiti stantem, Virg. Aen. II, 460, *gelijk* Gellius XIII, 20, *leest; maar* Charis. I *leest* turrem: in omni turre furentem, Val. Fl. I, 141: prospectat turribus aequor, Tibull. I, 7 (8), 19, i. e. *misschien de hooge huizen (Paleizen) in* Tyrus: Turris Maecenatiana, Sueton. Ner. 38, i. e. *Paleis*: in Africa Hispaniaque turrium Hannibalis, Plin. H. N. II, 71, i. e. *paleizen of torens, of wachttorens, landhuizen*: *dus ook* Hannibal ad suam turrim pervenit (*op zijne vlucht*), Liv. XXXIII, 38, i. e. *landhuis, paleis op het land, slot, kasteel*: *bijzonder een toren, waarmede men de muuren versterkt, bij voorb.* Macedonia, quae erat antea munita non turribus, Cic. Prov. 2: cf. Caes. B. C. II, 11. Liv. XXI, 8 post init.: *ook versterkte men de legerplaats daarmede*, Caes. B. G. V, 40: *verders een belegeringstoren van hout, dien men naar den muur der vijandlijke stad voortschoof, bij voorb.* oppidum turribus oppugnavi, Cic. ad Div. XV, 4 post med.: cf. Liv. XXXII, 17 extr. Caes. B. C. II, 8, 9 seqq. *Ook droegen de Olijfanten torens, met de zich daarin bevindende soldaten in het gevecht*, Liv. XXXVII, 40. *Ook heet men* turris *een vierkante soort van slagorde*, Gell. X, 9, *en* Cato ap. Fest.

TURRĪTUS, a, um, 1) *getoornd, met torens verzien, bij voorb.* moenia, Ovid. Am. III, 8, 48: muri, Ovid. Pont. III, 4, 105: castella, Lucan. VI, 40: puppes, Virg. Aen. VIII, 693: *dus ook* elephanti, Auct. B. Afr. 30 *en* 41. Plin. H. N. VIII, 7 post med.: *dus ook* moles i. e. elephanti, Sil. IX, 239: *verders* tempora murali cinctus turrita corona, Ibid. XIII, 366, i. e. corona murali, *dewijl de muuren torens hadden*: *van daar heet* Cybele turrita, Virg. Aen. VI, 786. Prop. IV, 11 (12), 52, *dewijl zij de aarde verbeeldt, zie* Turriger. *Van daar* 2) *Tropisch, getorend, bij voorb.* scopuli, Virg. Aen. III, 536, i. e. *opgetorend of torens gelijk, d. i. hoog*: *dus ook van een haarkapzel, bij voorb.* corona matronae, i. e. capilli alte structi, Lucan. II, 358.

TŬRTUR, ŭris, m. *eene torteldnif*, Virg. Ecl. I, 59. Ovid. Her. XV, 38. Am. II, 6, 12. Plin. H. N. X, 34, 35 *en* 53. Varr. R. R. III, 8. Colum. VIII, 9: *dus ook* Plaut. Bacch. I, 1, 35, capiam pro machaera turturem, *scil. ten spel. De Tortelduiven waren een lekkerbeetjen voor de Ouden*, Plaut. Most. I, 1, 41. Martial. III, 59, 7. III, 80, 21. XIII, 53: *van daar* cariturus turture magno, Juvenal. VI, 39, i. e. *zal geene tortelduiven ten geschenk krijgen, gelijk anderen, die geene kinderen hebben, en ze van die genen krijgen, die geern eens erfgenamen willen worden.*

TURUNDA, ae, f. *misschien alles, wat rond of langwerpig rond gedraaid is, of wordt*: *van daar* 1) *een deegbrok, daar men de ganzen mede opstopt*, Varr. R. R. III, 9 extr. Cato R. R. 89. 2) *een wiek of plukzel in eene wond*, Cato R. R. 157.

TUS *of* THUS, uris, n. *wierook, d. i. de traanen of sap van een boom in Arabië, bij voorb.* tus adcendere, Cic. Verr. IV, 35. Liv. XXIX, 14: ferre tura altaribus, Ovid. Met. VII, 589, *of* in aras, Ibid. I, 249: ferre superis, Ibid. XI, 577, *of* ferre ad Deos, Ibid. Pont. III, 1, 162: ferre flammis, Ibid. IV, 8, 29: imponere focis, Ibid. II, 1, 32, *of* dare focis, Ibid. Fast. IV, 935: dare tura pro Caesare, Ibid. Trist. I, 2, 104. II, 59, i. e. *offeren*: templum ture vaporant, Virg. Aen. XI, 481: dare turis honores alicui, *bij voorb.* Deo, Tibull. I, 7 (8), 53. IV, 6, 2, i. e. *aanbrengen, opofferen*: *dus ook* reddere tura Lari, Ibid. I, 3, 34: thure supplicare, Plin. H. N. XIII, 1 init.: acerra turis plena, Horat. Od. III, 8, 2: thus metere, i. e. *afnemen scil. van de boomen, als 't ware, maaijen of oogsten*: carmina metuentia tus, Pers. I, 45, i. e. *dat er wierook in gemengd mogt worden*: tria tura, Ovid. Fast. II, 573, i. e. *drie korrels wierook. Ook misschien de boom, bij voorb.* turis lacrymae, Ovid. Met. XV, 394. Not. tus terrae, *een kruid, anders* chamaepitys *genoemd*, Plin. H. N. XXIV, 6 med. Not. *De geleerden laten gemeenlijk liever* tus *dan* thus *drukken, omdat de* Codd. *meestal dus hebben. Doch, indien dit woord is van* θύειν *offeren, dan is* thus *beter; maar, zo het een Arabisch woord is, dan zou* tus *misschien er door kunnen. Doch het eerste is waarschijnlijker, en gevolglijk* thus *naauwkeuriger. Hetzelfde geldt van* turibulum, tureus, *en andere daar van afgeleide woorden.*

TUSCŬLUM *of* THUSCŬLUM, i, n. *een weinig wierook*, Plaut. Aul. II, 8, 15.

TUSSEDO, ĭnis, f. *het hoesten, de hoest*, Apulej. Met. IX ante med. p. 222, 38 Elm.

TUSSICŬLA, ae, f. *het hoesten, of hoest, als men verkleinend spreekt, een klein hoestjen, ook in 't gemeen, de hoest*, Plin. Ep. V, 19 post med. Cels. III, 22 post med.

TUSSĬO, ire, *hoesten, den hoest hebben, bij voorb.* in tussiendo, Plaut. Asin. IV, 1, 50, i. e. *bij het hoesten*: male, *een kwaaden hoest hebben*, Horat. Sat. II, 5, 107: plurimum, Petron. 127: acerbum, i. e. *hevig*, Martial. II, 26, 1: totis tussire diebus, Ibid. I, 20, 3: tussiens, *die den hoest heeft, daar aan laboreert*, Plin. H. N. XI, 20. XXIII, 8. XXIX, 3 med.

TUSSIS, is, f. *de hoest*, Terent. Heaut. II, 3, 132. Virg. Georg. III, 497. Catull. XLIV, 7. Martial. XI, 87. Cels. IV, 4. Sect. 4: tussim concitare, Plin. H. N. XXVIII, 6: exasperare, Ibid. XXIII, 4 extr.: levare, Plin. H. N. IV, 6: sedare, Ibid. XXIV, 6. XXVI, 6: tussi mederi, Ibid. m. d.: tussim sanare, Colum. VI, 10 *en* 31: discutere, Colum. VI, 10 *en* 31: tussi liberari, Plin. H. N. XXXII, 8: ad tussim, *tegen den hoest*, ibid. XXVI, 6: tussis vetus, Colum. VI, 10 *en* 31: recens, Ibid.: sicca tussis, Cels. IV, 6, *drooge hoest.*

TUSUS, a, um, *zie* Tundo.

TUTĀMEN, ĭnis, n. i. q. tutamentum, *beschermmiddel, beschutting*, Virg. Aen. V, 262.

TUTĀMENTUM, i, n. i. q. tutamen, *het geen tot bescherming of verdediging dient, beschermmiddel, beschutting*, Liv. XXI, 61 extr.: circumspiciens tutamenta sermonis, Apul. Met. I ante med. p. 104, 38 Elm. i. e. *zag om, of hij ook veilig spreken kon.*

TUTĀNUS, a, um, *misschien beschuttend*: *van daar* Tutanus scil. deus, *zekere God, misschien Schutsgod*, Varr. ap. Non. cap. 1. n. 242; *hij zal* Herkules *zijn.*

TUTĀTOR, oris, m. i. q. tutor *beschutter, beschermer, bij voorb.* in rebus dubiis praemonitor, periculosis tutator, Apul. de deo Socrat. post med. p. 52, 12 Elm.

TUTE, 1) *voor* tu, *zie* Tu. 2) Adv. *veilig, bij voorb.* vivere, Auct. ad Her. III, 5: agere aliquid, Ibid. 7: crescere

all-

alicui, Plaut. Trin. I, 2, 102: satis tute utrumque facere poteris. Colum. V, 10 extr.: ut ubi vis tutius essem, Sallust. Jug. 14 (15) extr.: nusquam eris tutius, Pompei. in Cic. Ep. ad Att. VIII, 1 in.: ubi tutissime essem, Cic. Ed. Ernest., te hic tutissime fore puto, Pompei. in Cic. Ep. ad Att. VIII post Ep. 11: eoque tutissime celato, Apul. Met. IX post med. p. 228, 20 Elm., *ook heeft men* tuto, *zie* Tueor *en* tutissimo, *zie terstond hier voor.*

TUTELA, ae, f. 1) *voorzorg, bij voorb.* tutelam gerere januae, Plaut. Truc. II, 1, 43, *het opzicht over de deur hebben: dus ook* tutelam gerere foribus, Ibid. Trin. IV, 2, 28: *dus ook* tergo tutelam geram, Plaut. Trin. IV, 3, 51, *voor zijn rug zorgen; ten zij het heet voogdijschap waarnemen enz., boertend:* aliquem tutelae populi commendare, Cic. Or. I, 53: *verders* esse in tutela Apollinis, Cic. Nat. D. III, 22; *doch, het kan ook beschutting zijn: van daar* a) *beschutting, bij voorb.* haec studia latent in tutela bellicae virtutis, Cic. Mur. 10: *dus ook* in alicujus tutela esse, Cic. Provinc. 14: aliquem tutelae populi commendare, Cic., *zie hier voor:* in tutela Apollinis esse, Cic., *zie hier voor:* neque corporis partem vacuam tutela relinquerunt, Cic. Fin. IV, 14: dii deaeque, quibus est tutela per agros, Prop. III, 11 (12), 41, i. e. *de velden beschermen:* tutelae esse, *in bescherming zijn, bij voorb.* dii, quorum tutelae loca essent, Liv. I, 6: tutelae nostrae duximus (scil. esse), Liv. XXI, 41, i. e. ad nostram tutelam pertinere putavimus: *verders* lanae tutelam praestant contra frigora, Plin. H. N. XXIX, 2: cera varios in colores pigmentis traditur ad innumeros mortalium usus parietumque & armorum tutelam i. e. ad tectoria picta parietum illinenda & arma a rubigine defendenda, Ibid. XXI, 14 extr.: surculi curalii infantiae adligati tutelam habere creduntur i. e. vim amuleti & verendi venefici, Ibid. XXXII, 2 extr. b) *de bescherming of bezorging van een' onmondigen: van daar voogdijschap, is menigvuldig, bij voorb.* Cato nuper Luculli adcepit tutelam, Varr. R. R. III, 2, 20: filiorum tutelam alicui committere, Justin. IV, 2: grati parvi, qui tibi in tutelam est traditus, Pacuv. ap. Cic. Or. II, 46 extr.: tutelam administrare, Pandect. XXVI, 7 leg. 3 *en* 5, *of* tutelam gerere, Liv. XXXIV, 9. Pandect. XXVI, 7, 27, *voogdijschap waarnemen: van daar misschien Tropisch,* tutelam gerere tergo, Ianuae, Plaut., i. e. *daar voor zorgen, zie boven: verders,* judicium tutelae, Cic. Rosc. Com. 6. Cic. Nat. D. III, 30, i. e. *klagte wegens (verkeerd waargenomen) voogdijschap; dus ook* actio tutelae, i. e. *aanklagte enz.*, Pandect. XXVII, 3, 5 *en* 9: *dus ook* agere tutelae (scil. causa), Ibid. 4: agere cum aliquo tutelae, Ibid. leg. 9: quia tutelae agi non potest, Ibid. leg. 16: tutelae teneri, Ibid. leg. 5: *van daar* in tutelam venire, Cic. Or. I, 39, *of* in suam tutelam venire, Ibid.: *of ook* suae tutelae fieri, Senec. Ep. 33, *of* tutelam recipere, Sueton. Claud. 2, i. e. *mondig worden: maar* pervenire in alicujus tutelam, *onder iemands voogdij komen, bij voorb.* pupillum fraudare, qui in tutelam (scil. ipsius) pervenit, Cic. Rosc. Com. 6. *Ook heet* tutela *voogdijschap, d. i. de bezitting van den wees, bij voorb.* tutela legitima, Cic. Flacc. 34. Att. I, 5 post med.: *dus ook* tutela exigua, Pandect. XXVI, 7, 5: quantitas tutelae, Ibid. c) *behouding eener plaats in haren stand, of in het bouwwezen, onderhouding, bij voorb.* villarum, Plin. H. N. XVIII, 5 extr.: Capitolii, Plin. H. N. XXXV, 3: viae, Pandect. XXXI, 1, 30: in tutelam scil. sepulcri, Inscript. ap. Gruter. p. 175. n. 7. *en* p. 471. n. 5. d) *behouding, voeding, onderhouding, bij voorb.* pecudum, Colum. IX praef.: tutelam eorum (boum) praecipiamus, Ibid. VI, 2 extr.: asellus exiguae tutelae est, Ibid. VII, 1, i. e. *behoeft weinig onderhoud, kost niet veel om te onderhouden:* tributum in tutelam classis describere, Justin. XVI, 3: est haec terra vix ad tutelam incolentium fertilis, Senec. ad Helv. 9: tenuiorum, Sueton. Caes. 68. 2) *beschutting, d. i. de persoon of zaak, die iemand beschut, is menigvuldig, bij voorb.* tutela Minervae navis, Ovid. Trist. I, 9, 1, i. e. *de schutsgodheid van het schip, die op het achtersteven van het schip plagt geschilderd te worden, het beeld van de schutsgodheid van het schip: dus ook* tutelaeque deum fluitant, Sil. XIV, 544: navis, cujus tutela ebore caelata est, Senec. Ep. 76: ut tutela navis expiaretur, Petron. 105: ramum oleae a Tutela navigii raptum, Ibid. 108: *verders* tutela prorae, Ovid. Met. III, 617, i. e. Proreta: tutela loci, Petron. 57, i. e. *schutsgodheid eener plaats, zoo is de tuin of heg een schut, bij voorb. van den hof: van daar zegt* Varro R. R. I, 14 *van de tuinen of heggen,* Earum tutelarum genera quatuor etc. *Verders,* Achilles *heet* tutela Pelasgi nominis, Ovid. Met. XII, 612: Priapus *heet* tutela hortorum, Ovid. Fast. I, 415: *de honden heeten* tutela Dianae, Ovid. in Ibin 595: Vulcanus *heet* tutela Lemni, Auct. Priap. XXXVI, 7. 3) *schut, beschutting, in verheven stijl, d. i. die in de beschutting of bescherming van een ander is, bij voorb.* virginum primae Deliae tutela Deae, Horat. Od. IV, 6, 33: Lanuvium vetus est tutela draconis annosi, Prop. IV. 8, 3, i. e. *eene oude heilige slang is de schutsgod dezer stad; bij deze stad was naamlijk een bosch, hier kwamen de maagden jaarlijks op zekeren dag, en brachten de slang spijze; als zij deeze niet aanraakte, was het een teken, dat zij geen maagd meer waren enz., zie* Aelian. Hist. Anim. XI, 16: *dus ook* Rhodos (Rhodus) est tutela Solis, i. e. urbs Solis tutelae est commissa, Auct. Priap. LXXVI, 8: *dus ook* Masur. ap. Gell. V, 13 post med., in officiis apud majores ita observatum est, primum tutelae, deinde hospiti, deinde clienti, tum cognato etc., i. e. *voor den onmondigen, den wees; doch het zou ook kunnen zijn voogdijschap.* 4) *hulpmiddel, bij voorb.* si qua est tutela podagrae, Grat. Cyneg. 478.

TUTELARIS, e, 1) *de beschutting betreffende, beschuttende, bij voorb.* dii tutelares, i. e. *schutsgoden eener plaats, zie van dezen* Macrob. Sat. III, 9. 2) *de voogdijschap betreffende, daartoe behorende, bij voorb.* causa, Pandect. XII, 3, 4: instrumenta, Ibid. XXVII, 7, 8: praetorem tutelarem primus fecit, Capitol. in Anton. Philos. 19 extr.: cf. Pandect. XXVII, 1, 6 post med., i. e. *die de zaak der voogdijen bezorgt.*

TUTELARIUS, a, um, *met de zorg of onderhouding eener zaak zich bezig houdende, daartoe behorende: van daar* 1) tutelarius, scil. aedemtur (scil. Capitolii), Plin. H. N. XXXIV, 7 ante med., i. e. *die den bouw van het kapitool bezorgt.* 2) praetor tutelarius, Inscript. ap. Gruter. p. 363. n. 2, i. q. praetor tutelaris.

TUTINUS *of* TITINUS, i. q. Mutinus, *zie* Fest. in Mutinus & ibi Interpr. *; ook heet het* Tutunus, *zie* Tutunus.

TUTO, *zeker, veilig, zie* Tutus, a, um, *in* Tueor.

TUTO, are, i. q. tutor, *schutten, beschutten, beveiligen, bij voorb.* invoco vos, Lares viales, ut me bene tutetis, Plaut. Merc. V. 2, 25: tu mulier tege te & tuta templa Liberi, Pacuv. ap. Non. cap. 7 n. 70: tuos qui celsos terminos tutant, Naev. Ibid.: non erat, quod corpus tremulum famula tutaret toga, Pompon. ibid.: *van daar* tutantur, Passive, Plaut. Amph. II, 2, 20.

TUTOR, atus sum, ari, i. q. tueor, *in in stand houden, schutten, beveiligen, dekken, handhaven enz., bij voorb.* Volsci se tutabantur vallo, Liv. III, 22: rem heri, Plaut. Men. V. 6, 3: regnum, Sallust. Jug. 102: dominum, Virg. Aen. II, 677: reos, Tacit. Ann. IV, 52: vix signa tutari posse, Ibid. I, 30: se religione, Ibid. 39: urbem muris situque naturali tutantes, Liv. V, 2: mihi spes omnes in me sitae, quos necesse est & virtute & innocentia tutari, Sallust. Jug. 85 (87), i. e. *handhaven, maken dat zij niet verloren gaat:* se ab alicujus ira, Liv. VI, 26, i. e. *tegen den toorn enz.:* partes Plautus tutetur amantis, Horat. Ep. II, 1, 170, i. e. *handhaaft, houdt staande, wijkt daar niet van af, verändert daar niets in, blijft zich daarin overäl gelijk, schildert gevolglijk dit karakter overäl gelijklijk:* natura arbores cortice a frigoribus & calore tutata est, Plin. H. N. VII praef.: *ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* genae ab inferiore parte tutantur, Cic. Nat. D. II, 57, i. e. *schutten, beschutten scil. de oogen: van daar* 1) *voeden, onderhouden, bij voorb.* inopiam, Caes. B. C. I, 52. 2) *afwenden, afhouden, bij voorb.* in tutandis periculis, Sallust. Or. Lepidi cont. Sull. Not. *Men heeft ook* tuto, *wet van daar* tutor, Passive, *zie* Tuto, are.

TUTOR, oris, m. (Contr. *voor* tuitor) 1) *beschutter, bij voorb.* finium, Horat. Epod. II, 22: religionum, Cic. Harusp. 6: populi romani, Cic. Phil. VI, 5: imperii, Sueton. Tit. 6: tutor Bacchi, Petron. 133, i. e. Priapus, *die met* Silenus *de medgezel en beschutter van* Bacchus *is: van daar* 2) *de voogd van eenen onmondigen, bij voorb.* tutorem instituere filiorum orbitati, Cic. Or. I, 53: *dus ook* constituere, Justin. XIII, 2: agere tutorem pupilli, Ibid. VII, 5, i. e. *verbeelden, zijn:* sine tutore, Cic. Caecin. 25: tutor sum liberis, Cic. Att. XII, 28 post med.: dare aliquem alicui tutorem, Plin. Ep. IX, 13 post med. *Ook van vrouwen, bij voorb.* feminae tutores dari non possunt, Pandect. XXVI, 1, 18. *Ook in ruimer zin voor* Curator, *bij voorb.* mulieres in tutorum potestate esse, Cic. Mur. 12: cf. Liv. XXXIX, 9 extr.: *van daar Tropisch, voogd, bij voorb.* orbae eloquentiae quasi tutores, Cic. Brut. 96: Cum respublica non solum parentibus perpetuis verum etiam tutoribus annuis esset orbata, Cic. Red. Sen. 2: cf. Ovid. Trist. III, 14, 16.

TUTORIUS, a, um, *den voogd betreffende, daar toe behorende, als voogd, bij voorb.* tutorio nomine, Justin. XXX, 3.

TUTULATUS, a, um, i. e. tutulum habens, Varr. L. L. VI, 3 med.: Argeos & tutulatos, Ibid. & ap. Fest. in Tutulus i. e. Flamines: *van daar Tropisch, bij voorb.* trua tutulata i. e. quasi tutu-

le

lo ornata, Pompon. ap. Non. cap. 2 n. 68.

TUTŬLUS, i, m. *heet, wanneer de hairen op het hoofd opwaards, bij voorb. in de gedaante van een' toren of kegel opgezet of gevlochten zijn, konisch of kegelvormig opzetten van het haair, haairtoren, zonderlingen droegen de aanzienlijke vrouwen, bijzonder de* Flaminica (i. e. *gemalin van den* Flamen) *ook de* Flamen *zelve*, Varr. L. L. VI, 3 med. *en* Fest. *Ook zegt* Varro Ibid. *dat* tutulus *is* altissima urbis pars, quia tutissima est.

TUTUS, a, um, *zie* Tueor.

TUUS, a, um, 1) *uw*, *bij voorb.* tuus pater, Terent. And. II, 2, 16, *is bekend:* Tua nihil refert, Terent. Hec. IV, 3, 12, i. e. *gaat u niets aan:* tua causa *uwen wege, is bekend. Ook staat het zonder* Substantivum, *de uwen, het uwe*, *bij voorb.* in tanto numero tuorum, Cic. Cat. I, 6: si prodesse tuis voles, Horat Epist. I, 17, 12: unus de tuis, Cic. ad Div. XIII, 16, i. e. *van de uwen:* Tuus est Chremes, Terent. And. V, 6, 12, *is de uwe, d. i. uw vriend:* Tuum *het uwe*, Plaut. Trin. II, 2, 47: tetigine tui quidquam? Terent. Ad. II, 1, 24, i. e. *iet van het uwe:* ita tu istaec tua misceto, ne me admisceas i. e. tua negotia, tuos dolos, Ibid. Heaut. IV, 5, 35: *Verders*, tuum est (scil. negotium) *het is uwe zaak, gewoonte*, Plaut. Stich. V, 4, 36. *Ook heet* tuum est (scil. officium) *het is uw pligt*, Terent. And. IV, 1, 55. *Ook heet* tuus es *gij zijt uw eigen meester, hangt van niemand af, richt u naar niemand, blijft u zelven altijd gelijk*, *bij voorb.* expers curarum atque animum virtute quieta compositus, semperque tuus, Stat. Sylv. II, 2, 72: *van daar* sed tuus (*van eene rivier, die aangesproken wordt*) & nulli tuis expugnabilis astro, Ibid. Theb. IV, 836. Not. a) *somtijds wordt er* pte *of* met *aangehecht*, *bij voorb.* tuopte ingenio, Plaut. Capt. II, 3, 11: tuapte sponte, Plaut. Trin. III, 2, 40: Tuismet literis, Apulej. in Apolog. prope fin. p. 337, 30 Elmenh.: te tuomet testimonio convictum iri, Ibid. post med. p. 319, 12 Elm.: *even dus staat* pte *bij* suus, met *bij* ego cet.; *het zal, zelve, zelfs, betekenen, zie* Pte *en* Met. b) Tuus, a, um, *voor* tui (Genit. *van* tu) *of* erga te, *bij voorb.* neque negligentia tua neque id odio tuo fecit, Terent. Phorm. V, 8, 27, i. e. *uit onachtzaamheid jegens u, uit haat jegens u:* desiderio id fieri tuo, Terent. Heaut. II, 2, 34, i. e. *uit verlangen naar u:* Omnea amicitias in tua observantia vincam, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 24 §. 2, i. e. *eerbied jegens u. Even dus wordt* meus, suus cet. *gebruikt* 2) *u gunstig, passende, voegzaam*, *bij voorb.* tempore non tuo, Martial. X, 19, 12: Haec hora est tua, Ibid. *terstond hier na:* tempore tuo pugnasti, Liv. XXXVIII, 45. Not. tuus *staat somtijds bij het verkeerde* Substantivum, *bij voorb.* aedificationis tuae consilium impediri, *voor* tuum, Cic. ad Div. XIII, 1 ante med.: *zoo is het met andere*, *bij voorb.* testimonium meum — judicii, *voor* mei, Ibid. 16 post med.: ad majora initia rerum, *voor* majorum, Liv. I, 1: ad cursum justi amnis, Ibid. 4: *meer plaatzen heb ik aangehaald in* Observat. p. 249.

TYBRIS, *zie* Tibris.

TYBUR, *zie* Tibur.

TYMPANISTA, ae, m. *een Tamboer, Pauker*, *bij voorb.* barbara numina gaudent strepitu tympanistarum & choraularum, Apul. de deo Socrat. med. p. 49, 19 Elmenh.

TYMPANĪTES, ae, m. (Τυμπανίτης), *eene soort van waterzucht, wanneer het ligchaam als een trommel gespannen is, waarom zij van sommigen ook, Trommelzucht genoemd wordt*, Veget. de re veter. I, 43: *ook hoewel Grieksch*, Cels. III, 21 *in.*: *van daar* Tympaniticus, a, um, *daarmede bezocht*, Plin. H. N. XXV, 5 extr. Veget. de re veter. III, 27.

TYMPANIZO, are, *trommelen, pauken*, Sueton. Aug. 68.

TYMPANOTRĪBA, ae, m. *een tamboer, trommelslager, Pauker, Paukenslager, hoedanige de Priesters van Cybele waren: van daar als een verwijfd mensch*, Plaut. Truc. II, 7, 48.

TYMPĂNUM, i, n. (Τύμπανον *voor* Τύπανον Typanum *van* Τύπτω *ik sla*) 1) *eigenlijk, hetgeen geslagen wordt: van daar een Pauk, Trommel, die met de handen geslagen wordt* (*zie* Ovid. Fast. IV, 342. Lucret. II, 618. Sueton. Aug. 68), *handpauk, en was dus van onze Pauken of Trommels onderscheiden, als die veel grooter zijn, en met trommelstokken geslagen worden; alhoewel zij voor het overige heel wel tympana heeten kunnen. Hij was van boven rond, en met een vel bespannen: van onder was hij vlak. Deze Pauken gebruikte men bijzonder in den Godsdienst van* Cybele, Virg. Aen. IX, 619. Catull. LXII, 8 *en* 21: tympana tendere, Ovid. Fast. IV, 183: tympana tenta tonant palmis, Lucret. II, 618: plangebant aliae tympana palmis, Catull. LXIII, 261: detracta pelle (asini) sibi fecerunt (Galli) tympana, Phaedr. III, 20, 7: *ook elders*, *bij voorb.* insudant tonsis Satyri taurinaque pulsa Baccharum Bromios invitant tympana remos, Claudian. de Stilich. III, 365; *zij worden daarom gemeenlijk voor een vrouwen Muzyk-instrument gehouden: van daar Tropisch*, tympana eloquentiae, Quintil. V, 12 extr., *van eene vrouwlijke welsprekendheid:* nulli corpus tuum patientiae vacat, sed in manu tympanum est, Senec. de vita beata 13 i. e. tractas mollia & propria effeminatorum. *Doch de Parthen gebruikten ook* tympana *in het vechten*, Justin. XLI, 2. *Of deze van de gemelde Pauken onderscheiden waren, kan men niet zeggen.* 2) *wegens de gelijkvormigheid*, a) *een rad, dat uit planken samengeslagen is*, Virg. Georg. II, 444. *Waartoe ook de raden of katrollen behooren, die met een touw getrokken worden*, *bij voorb. om lasten op en af te heissen*, Lucret. IV, 903. Vitruv. X, 4: *ook bij eene pers*, Pandect. XIX, 2, 19: *ook andere raden*, *bij voorb. bij de molens*, Vitruv. X, 10, *water-orgels*, Ibid. 9 *en andere werktuigen*, Ibid. 14. b) *zeker lid in de bouwkunde*, Vitruv. III, 3. c) *versiering aan de deuren, bestaande in een vierkant bord of plank*, Vitruv. IV, 6 post med. d) *een eetgereedschap, ronde, holronde, schotel*, Plin. H. N. XXXIII, 11 post med.

TYPUS, i, m. 1) *figuur, beeld, dat*, *bij voorb. ergens opgebracht wordt*, *bij voorb. in den met gips bestreken wand enz.*, *bij voorb.* typos tibi mando, Cic. Att. I, 10: umbram ex facie ejus ad lucernam in pariete lineis circumscripsit; quibus pater ejus impressa argilla typum fecit, Plin. H. N. XXXV, 12. 2) *bij de Geneesheeren is het de orde, volgends welke de koortzen wederkomen*, febrium, Apul. de herb. 102.

TYRANNĪCE, *tyrannisch*, *bij voorb.* regie seu potius tyrannice, Cic. Verr. III, 48.

TYRANNICIDA, ae, m. *en* f. *die eenen tyran doodt, tyrannendooder*, Senec. de ira II, 23. Plin. H. N. VII, 23. Sueton. Tiber. 4. Quintil. V, 10 §. 36 *en* 59. VII, 3, 7. VII, 7, 5. Not. Cicero *zegt daarvoor* Tyrannoctonus, *bij voorb.* Att. XIV, 25. XVI, 15 ante med.

TYRANNICIDĬUM, i, n. *het ombrengen van een' tyran, tyrannenmoord*, Plin. H. N. XXXIV, 8 med. Quintil. VII, 3, 10. Senec. Controv. I, 7 ante med.

TYRANNĬCUS, a, um, *tyrannisch, dwingelandsch*, *bij voorb.* leges, Cic. leg. I, 15: facinus, Auct. ad Her. II, 30: ira, Senec. de Benef. I, 11: crudelitas, Justin. XVI, 4: dominatio, Ibid.: vitia, Ibid. XXI, 5.

TYRANNIS, idis, f. *alleenheerschinq, bijzonder in eenen te voren geweezen vrijen Staat*, Nep. Reg. 2. *Dewijl deze voor de ingezetenen hard en eene Dwingelandij is: van daar vertaalt men het dikwijls dwingelandij, tyrannij*, *bij voorb.* tyrannidem occupare, Cic. Offic. III, 23: adfectare, Quintil. VII, 2 extr.: delere, Cic. Tusc. II, 22: vivit tyrannis, Cic. Att. XIV, 9: cf. Ibid. 14. Nep. Alcib. 7: *ook de heerschappij, het land, vorstendom*, *bij voorb.* XXV talenta tyrannidem tuam exhaurirent? Liv. XXXVIII, 14, *tenzij het is, magt, geweld.*

TYRANNOCTŎNUS, i, (Τυραννοκτόνος) *Tyrannenmoorder*, Cic., *zie* Tyrannicida.

TYRANNUS, i, m. (Τύραννος) 1) *een Tyran, in goeden zin, d. i. elk Souverein Regent, een Koning, die aan geene wetten gebonden is; wanneer men het, Monarch, Souverein, vertaalt: doch, gemeenlijk, alleen van kleine Koningen, of van zulken, die in vrij geweest zijnde Staaten de koninglijke magt of alleenheersching verkregen hebben, of elk Koning, Souverein*, *bij voorb.* Nomadum tyranni, Virg. Aen. IV, 320: tyrannus fuerat adpellatus, sed justus; — omnes autem habentur & dicuntur tyranni, qui potestate sunt perpetua in ea civitate, quae libertate usa est, Nep. Milt. 8: Aeneas, Val. Fl. V, 388 *en* 548: *zoo heet* Æneas, Virg. Aen. VII, 166: *zoo heet* Neptunus tyrannus scil. *der rivieren*, Ovid. Met. I, 276: Phrygius, Ibid. XI, 203, i. e. Laomedon: *zoo heet* Nabis, *Koning van* Lacedemon, Liv. XXXV, 12, *zoo heet* Cæsar, Cic. Off. II, 27: reges magnique tyranni, Lucan. VII, 22: *en meermalen*, *bij voorb.* Senec. Herc. Oet. 1685. 2) *een Tyran, Dwingeland, d. i. een wreed, hard Regent, het zij dat hij wezenlijk wreed is, of dat de ingezetenen hem daarvoor, en in 't gemeen voor ondraaglijk houden, dewijl zij, als Republikeinen, of geweezen Republikeinen geenen enkelen Souverein hebben willen, ook in 't gemeen onbepaald, met of zonder wreedheid, heerschende*, *bij voorb.* tyrannorum vita, Cic. Amic. 15: tyrannus intolerandus, Cic. Vatin. 9: esse tyrannum in aliquem, Cic. Phil. XIII, 8: dominum & tyrannum comparare in aliquem, Ibid.: *en meermalen*, *bij voorb.* Cic. Verr. V, 40. Virg. Georg. IV, 492. Senec. Herc. fur. 739. Not. tyrannum *voor* tyrannorum, Pacuv. ap. Non. cap. 2. n. 867.

TYRIANTHĪNUS, a, um, *violet en purper gelijk, of uit eene kleur bestaande, die violetblaauw en purper is*, Martial. I, 54.

TYRO, *een Rekruut*, tyrocinium cet., *zie* Tiro cet.

TYROTARICHUS, i, m. (Τυροτάριχος) *uit* τυρός *caseus en* τάριχος i. e. salsamentum, *gevolglijk eigenlijk, een gerecht uit kaas en gezouten visch: beide kan daar ook toe gebruikt zijn; ten minsten de visch: Maar, er werdt nog meer bij gedaan, bij voorb. eijeren, specerijën enz. En, in 't gemeen, kan dit gerecht, naar den smaak en kosten van onderscheiden lieden, zeer onderscheiden geweest zijn, gelijk bij ons vele gerechten in vele huishoudingen allengs vele gedaanten aannemen, alhoewel zij den ouden naam behouden. Doch, de zouten visch schijnt de hoofdzaak geweest te zijn. Het woord staat* Cic. ad Div. IX, 16 *tweemaal*, Cic. Att. IV, 8. XIV. 18 in. *Ook* Adject., *bij voorb.* patina tyrotarichs. Apic. IV, 2 med., *alwaar hij eene beschrijving geeft, en zegt:* patella tyrotarichi ex quocunque salso volueris. coques ex oleo, exossabis, et cerebella cocta, pulpas piscium, jecuscula pullorum, ova dura, caseum mollem, ex aldatum; haec omnia calefacies in patella; teres piper ligusticum cet.

U.

U. R. i. e. uti rogas *stondt op de stemtafeltjens: waarmede men eene lex toestemde.*

UBER, ĕris, I) Adject., 1) *rijk in iet, vruchtbaar, zich rijklijk uitstortende of voortbrengende, bij voorb.* seges spicis uberibus & crebris, Cic. Fin. V, 30: arbor uberrima pomis, Ovid. Met. IV, 89: ager, Liv. XXIX, 25: solum, Tacit. Hist. V, 6: fruges, Horat. Od. IV, 15: res fuit uber, antequam vastassent regionem, Cato ap. Prisc. 5: aquam uberem, Cic. Q. Fr. III, 1, 2: rivos, Horat. Od. II, 19, 10: piscatus, Plaut. Rud. IV, 2, 6: provincia triumphis uberrima, Cic. Pis. 40: bellum, Justin. XXXVIII, 7, i. e. *alwaar veel buit te maken is*, praemium, Ibid. XXI, 5: congiarium uberius, Sueton. Caes. 27: imber, Lucret. VI, 289: quaestus uberrimus, Terent. Eun. II, 2, 21: nullus locus (philosophiae), uberior Cic. Offic. III, 2: uberior in dicendo, Cic. Brut. 31: *ook* seq. Genitivo, *bij voorb.* regio cum aeris & plumbi uberrima tum & minio, Justin. XLIV, 3: *alwaar de dubbele Constructie* (Genit. *en* Ablat.) *moet opgemerkt worden: van daar* uberrima Absolute, *d. i. de vruchtbaarste oorden of streeken, bij voorb.* teneant uberrima Teucer & Libys, Val. Fl. I, 512, *alwaar men locs verstaan kan: van daar dik, bij voorb.* uberius nere, Plaut. Merc. III, 1, 21: eques uberrimus, Masur. ap. Gell. IV, 20: *dus ook* onus uber, Plaut. Pseud. I, 2, 64, i. e. *dik, sterk, groot.* 2) *rijklijk of rijk, veelvuldig, bij voorb.* guttae, Lucret. I, 550, i. e. *rijklijk vloeijende:* oculos uberi fletu rigat, Senec. Med. 388 res fuit uber, antequam cet. Cato ap. Pris., *zie hier voor:* uberrimi fructus, Cic. Nat. D. II, 60. *Ook kan men hier toe rekenen* aqua, Cic. Q. Fr. III, 1, 2. II) Substant. Neutr., (1) *vruchtbaarheid, rijklijkheid, bij voorb.* agri, Virg. Aen. VII, 262: glebae, Ibid. Aen. I, 531 (535): fertilis ubere campus, Ib. Georg. II, 185: palmitis uber Etrusci, Claudian. B. Get. 504: ut ubere suo gravatam vitem levet, Colum. IV, 27 post med.: Locrorum late viridia & fruguin ubera, Acc. ap. Non, cap. 9 n. 6. *Ook de akker zelve, bij voorb.* rarum vitibus aptius uber erit, Virg. Georg. II, 234: in denso non segnior ubere Bacchus, Ibid. 272: ubera campi, Colum., *zie hier na:* Locrorum — frugum ubera, Acc. ap. Non. *zie hier voor.* (2) *de tepel aan de zoogende borst, of ook de zoogende borst zelve, bij voorb.* ubera mammarum, Lucret. V, 883: quae dedit ubera nutrix, Ovid, Met. IV, 324, i. e. *gezoogd heeft:* mammae putres, equina quales ubera, Horat. Epod. VIII, 8, 8, *alwaar eigenlijk* qualia *behoorde te staan:* lac suis potum deficientis ubera puerperarum replet, Plin. H. N. XXVIII, 19: puerpera matrem uberibus suis alens, Ibid. VII, 36: equa partum ad ubera non admittit, Ibid. VIII, 42 extr.: oves siccant ubera, Virg. Ecl. II, 42 scil. bibendo: *dus ook* ebibere, Ovid. Met. VI, 342: admorunt ubera tigres, Virg. Aen. IV, 367, i. e. *hebben gezoogd:* ubera ducere, Ovid. Fast. II, 419, i. e. *zuigen, dus ook* haurire, Plin. H. N. XX, 11 *en* trahere, Lucan. III, 351: vitulus raptus ab ubere (matris), Ovid. Fast. IV, 459, i. e. *gespeend, afgenomen: van daar* 3) *Tropisch, bij voorb.* putria solvantur ut ubera campi, Colum. X, 90: alma tellus velut aeterno puerperio laeta mortalibus distenta musto demittit ubera, Ibid. III, 21. b) *druivenvormige klompen, die de voorttrekkende bijën maken, als zij aan een' boom hangen*, Pallad. Iun. 7 post med.

UBERIUS, (Superl. uberrime) 1) *rijklijker, vruchtbarer, bij voorb.* uberius provenit ista seges, Ovid. Pont. IV, 2, 12: Mores mali, quasi herba irrigua, succreverunt uberrime, Plaut. Trin. I, 1, 9. 2) *rijklijker in 't gemeen, uitvoeriger, wijdluftiger, bij voorb.* uberius disputantur & fusius, Cic. Nat. II, 7: locus tractatus uberrime, Cic. Div. II, 1: planius loquebantur & uberius, Cic. ad Div. III, 11: dicere latius & uberius, quam epistolarum angustiae sinunt, Plin. IV, 17 extr.

UBERO, are, 1) *vruchtbaar maken, bij voorb.* terras, Plin. Paneg. 32: steriles arbores uberantur, Pallad. Octob. 8 extr.: *ook maken, dat iet rijk of mild zij, bij voorb.* surculi gemmis pluribus uberati i. e. uberes, Pallad. Februar. 17 ante med. 2) *vruchtbaar zijn*, Colum. V, 9 post med.

UBERRIME, *zie* Uberius.

UBERTAS, atis, f. 1) *vruchtbaarheid, rijkdom in voortbrenging, bij voorb.* agrorum, Cic. Manil. 6: fontium, Plin. H. N. III, 5: *en Tropisch, bij voorb.* virtutis, Cic. Nat. D. II, 65; *bijzonder in het redenen, bij voorb.* in dicendo, Cic. Or. I, 12: ingenii, Quintil. X, 1, 109: historiae, Ib. X, 5, 15: ubertas (oratoris), Plin. Ep. II, 13. 2) *rijklijkheid, menigte van voortkomende dingen, rijkdom, menigvuldigheid, bij voorb.* baccarum, Cic. Tusc. I, 28 e poëta: frugum, Cic. Red. Quir. 8: vini, Sueton. Dom. 5: lactis, Plin. H. N. XXII, 22 med.: pabuli, Ibid. XXXVII, 13 extr.: piscium, Justin. XVIII, 3: praedae, Ibid. XXV, 1: in percipiendis fructibus, Cic. Verr. III, 98: *van daar Tropisch, bij voorb.* verborum, Gell. XII, 1. Quintil. X, 1, 13: improborum, Cic. Dom. 26.

UBERTIM, *rijklijk, bij voorb.* flere, Sueton. Caes. 81 *en* Tit. 10. Apul. Met. III in. V ante med. p. 161, 7 Elm.: fundere lacrymulas, Catull. LXV, 17: lacrymae cadebant ubertim, Claudian. de laudib. Seren. 214: lacrymis ubertim manantibus, Petron. 134.

UBERTUS, a, um, (*voor* uberatus) *rijk, rijklijk, bij voorb.* dicendi genus, Gell. VII, 14.

UBI, 1) *waar, van eene plaats*, a) *in eene vraag, bij voorb.* ubi quaeram? Terent. And. II, 2, 6: ubi inveniam? Ibid. 11 Delos ubi nunc tua est? ubi Delphica Pytho? Tibull. II, 3, 27: ubi sum? Cic. Or. II, 14. b) *uit de vraag, bij voorb.* Velim ibi malis esse, ubi aliquo numero sis, Cic. ad Div. I, 10: ubi stringendum est, ubi currendum scio, Phaedr. III, 6, 9: in ore portus, ubi sinus inflectitur, Cic. Verr. V, 12: *en meermalen, bij voorb.* Caes. B. G. I, 13 *tweemaal. Ook heeft het de* Genitivi loci, terrarum, gentium, *bij zich, met eenigen nadruk, bij voorb.* ubi terrarum esses, Cic. Att. V, 10 post med., *waar ter wereld, in welk land: dus ook* ubi gentium, Sallust. Jug. 54 (58): ubi illum quaeram gentium? Plaut. Epid. V, 2, 13: ubi sit loci, Plin. H. N. VII, 24 extr. *Ook verdubbelt men* ubi, *dan staat het voor* ubicunque *waar ook, d. i. het zij waar het wil, bij voorb.* ubiubi sumus, Cic. Tusc. I, 29: ubiubi est gentium, Plaut. Asin. II, 4, 23: Ubiubi est, Terent. Eun. V, 9. 12, i. e. *hij zij, waar hij wil:* ubiubi essent, Liv. XLII, 57 extr.: *ook voor* alicubi *achter* ne, *gevolglijk* ne ubiubi *voor* necubi, *bij voorb.* ne ubiubi regum desiderium esset, Liv. II, 2 in., *het welk misschien de eenigste plaats is, tenzij men overal* necubi *te lezen heeft. Ook hecht men er* nam, *gelijk bij ons* waardan, *met eenigen nadruk, bij voorb.* non video, ubinam possit insistere, Cic. Nat. D. I, 10: in qua non video, ubinam mens constans possit insistere, Cic. Nat. D. I, 10: O ubi — comae? blandia ubinam ora arguta querelis? Stat. Sylv. II, 1, 45: ubinam gentium sumus? Cic. Catil. I, 4, *waar zijn wij dan in de wereld? in welk land? Doch dit* ubi *staat niet alleen van plaats, maar ook van personen of zaken, gelijk ons, waar, gevolglijk in plaats van* in quo, in qua, in qui-

quibus, apud quem, apud quam, *bij voorb.* res, ubi me excarnifices, Terent. Heaut. IV, 6, 8. i. e. in quibus: praeter te quisquam fuit, ubi cet., Cic. Quint. 9, i. e. apud quem cet.: apud illos funt, aut ubi illi volunt i. e. apud quos, Salluft. Cat. 20 §. 8: vitam miferam, ubi — ludibrio fueris i. e. in qua, Ibid. §. 9: ubi loci fortunae tuae fint, facile intelligis i. e. quo ftatu, Plaut. Capt. V, 2, 5: navem, ubi vectus fui, Plaut. Mil. II, 1, 40: fi rem fervaffem, fuit ubi otiofus effem, Ibid. Truc. I, 2, 38: eft, ubi id valeat, Cic. Tufc. V, 8: cum multa colligeres ex legibus & fenatus confultis, ubi, fi verba fequeremur, confici nihil poffet, Cic. Or. I, 57. Not. *Dat ibi achter* ubi *volgen kan, verftaat zich van zelve, bij voorb.* et, ubi quisque fit, ibi effe minime velit, Cic. ad Div. VI, 4 §. 9. 2) *waarheen, bij voorb.* refponde, ubi cadaver abieceris, Tacit. Ann. I, 22: ubi ducis afinum iftum? Apul. Met. IX poft med. p. 236, 3 Elm. 3) *als of nadien, bij voorb.* ubi certiores facti funt, Caef. B. G. I, 7: ubi friget, huc evafit, Terent. Eun. III, 3, 11: ubi — invafere, Salluft. Cat. 2: ubi videt, Ibid. Jug. 51 (55): ubi primum, Cic. Verr. II, 29, i. e. *zoodra als:* Quod ubi *voor* ubi, *bij voorb.* Quod ubi ille intellexit id agi, Cic. Verr. I, 26 poft med.: *zoo is het met* Quod fi cet. 4) *wanneer, bij voorb.* ubi galli cantum audivit, Cic. Pif. 27 extr.: ubi voles, Terent. And. V, 2, 7: nolunt, ubi velis, ubi nolis, cupiunt ultro, Ibid. Eun. IV, 7, 43: ubi vultis date, Ibid. Phorm. V, 7, 14: ubi me non videbit, recurret, Ibid. Ad. IV, 1, 10: ubi id feciffet, periturum, Nep. Epam. 7: ubi femel quis peieraverit, ei credi poftea non oportet, Cic. Rab. Poft. 13, i. e. *wanneer iemand eens enz.:* ubi galli cantum audivit, putat cet., Cic. Pif. 27 extr.: ubi velint, Liv. VIII, 34 extr.: ubi reftitaret i. e. fi reftitaret, Liv. VII, 39 extr.: *en meermalen, bij voorb.* Virg. Aen. IV, 143. VI, 277. *Zoo zeggen wij ook,* waar, *voor* wanneer. 5) *in plaats van* ubiubi, *bij voorb.* nunc ubi fit animus certe quidem in te eft, Cic. Tufc. I, 29, i. e. *waar zij ook zijn moge, zij zij ook waar zij wil.* Not. quod ubi *voor* ubi, *bij voorb.* quod ubi ille intellexit, id agi cet., Cic. Verr. I, 26 prope fin.

UBICUNQUE *of* UBICUMQUE, 1) *waar ook, d. i. het zij, waar het wil, bij voorb.* ubicunque funt, Cic. Verr. V, 67, *zij mogen zijn, waar zij willen:* ubicunque erimus, Cic. Att. III, 25, ubicunque eft, Ovid. Met. VII, 36. *Ook met den Genitivus* gentium, Cic. Nat. D. I, 44; *en* terrarum, Cic. Phil. II, 44, i. e. *in de wereld: even zoo is het met* ubi. 2) *overäl, het zij, waar het wil, bij voorb.* Te, dea, munificam gentes ubicunque loquuntur, i. e. ubique, omnibus in locis, Ovid. Am. III, 10, 5. Not. *De* i *in* ubicunque *ftaat hier kort, maar lang ftaat het* Ovid. Met. VII, 36.

UBILIBET, *eigenlijk, waar het believt, waar men wil: gevolglijk, overäl, het zij, waar het zij, bij voorb.* cibus ubilibet non defuturus, Senec. Tranq. 1 ante med.

UBINAM, *waar dan, zie* Ubi.

UBIQUAQUE, *of liever* UBI QUAQUE, fcil. parte *of* ratione, *waar ook eigens, bij voorb.* illius hominis ubi fit quaque mentio, Plaut. Bacch. II, 3, 17. *Gevolglijk zijn het twee woorden: ook hebben* Liv. XXII, 2 *fommige* Codd. ubi quaque *proximum feit voor* ubi, qua cuique cet.: *verders* cum omnia, ubi quaque egererentur, ille — difcebat, Apul. de mundo poft med. p. 69, 31 Elm.

UBIQUE, 1) *voor* et ubi, *bij voorb.* quisquis — eos ludos quando ubique fecit, Liv. XXXVI, 2 *en meermalen, bij voorb.* Plaut. Bacch. I, 1, 36. Ibid. Merc. V, 1, 11. Rud. II, 3, 58. Catull. LXII, 46. Horat. Sat. II, 2, 84. 2) *waar het ook zij, bij voorb.* quae ubique depreffae effent, Liv. XLV, 29: agri, qui ubique funt, Cic. Agr. II, 21: omnes, qui ubique fint nati, Cic. Div. II, 44: et quod ubique haberet frumenti, oftendit, Caef. B. C. II, 20: *van daar overäl, bij voorb.* quod ubique erit cet., Cic. Verr. IV, 4, *en meermalen, bij voorb.* Virg. Aen. II, 368: *dus ook* agri, qui ubique funt, Cic., *zie hier voor: dus ook* Caef., *zie hier voor. Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* itineris, Apul. Met. I prope fin. p. 113, 7 Elm. *Ook voor* ubicunque, i. e. *waar ook, d. i. het zij, waar het wil: maar met een* Verbum, *bij voorb.* in eo fundo, ubique effent, exceptae, Pandect. XVIII, 1, 77, *alwaar de* Ed. Haloand. ubicunque *heeft.*

UBIUBI *of* UBI UBI, *zie* Ubi.

UBIVIS, *eigenlijk, waar gij maar wilt: van daar, overäl, het zij, waar het wil,* Cic. ad Div. VI, 1 in. *en meermalen, bij voorb.* Cic. Att. XIV, 22 extr. Horat. Sat. I, 4, 74. *Ook met* Gentium (*gelijk* ubi, ubicunque), *bij voorb.* Terent. Hec. III, 1, 4.

UDO, onis, m. *een foort van fchoenen van bokshaair* (*gelijk onze viltefchoenen of muilen*), Martial. XIV, 140 *in het opfchrift: ook heeft men* odo, *bij voorb.* odones, Pandect. XXXIV, 2, 25.

UDUS, a, um, (*voor* uvidus, Contract.) *vochtig, nat, bij voorb.* paludes, Ovid. Faft. VI, 401: vina, Ovid. Trift. III, 10, 33, i. e. *anders vloeibaar: daarvoor ftaat* humida, Virg. Georg. III, 364: Tiberinides udae (Nymphae) Ovid. Faft. II, 597: dicunt nubes adtritas edere ignem, cum fint humidae, imo udae, Senec. Nat. Quaeft. II, 25, *gevolglijk is* udus *eigenlijk meer dan* humidus: linteolum, Plin. H. N. XXIV, 15 extr.: ftamen udum i. e. faliva tinctum, Senec. Herc. Oet. 373: palatum, Virg. Georg. III, 388: Vere madent udo terrae, Ibid. 429: udae vocis, Ibid. Aen. VII, 533: oculi udi, Ovid. Her. XII, 55, *natte, tranende oogen: dus ook* genae, Ibid. Am. I, 8, 84: *dus ook* lumina, Prop. III, 6 (5), 17: uda pomaria rivis, Horat. Od. I, 7, 13: udus aleator, i. e. *dronken,* Martial. V, 84, 5: udum gaudium i. e. lacrymis mixtum, Ibid. X, 78: Hyades udae i. e. pluviales, Rutil. I, 633: udi ignes (*van de maan*), Apul. Met. XI, in. v. 36, *dewijl de nacht vochtig is: ook* fenfu obfcoeno, *bij voorb.* inguina, Juvenal. X, 322: Tu nequitias noftri libelli uda puella legas, Martial. XI, 17: *van daar* udum Subftantive, *het nat, bij voorb.* udo colores illinere, Plin. H. N. XXXV, 7 in. i. e. al Frefco *fchilderen.*

ULCERATIO, onis, f. *het zweeren, zweer, bij voorb.* oris & gingivarum, Plin. H. N. XXXIV, 11 extr.: ulcerationes, vulnera, Senec. de conftant. 9.

ULCERO, are, *doen zweeren of eene wond maken, bij voorb.* alicui lumbos, Horat. Sat. I, 6, 106: Nondum ulcerato ferpentis morfu Philoctetа, Cic. Fat. 16, i. e. *gewond, gekwetst.*

ULCEROSUS, a, um, *vol zweeren, bij voorb.* facies, Tacit. Ann. IV, 57: *van daar Tropisch,* a) *van boomen, bij voorb.* nihil ulcerofum effe, Plin. H. N. XVII, 14. b) jecur, Horat. Od. XXV, 15.

ULCISCO, ere, *voor* ulcifcor, *bij voorb.* patrem ulcifcerem, Enn. ap. Non. Cap. 4 n. 155: *van daar* ulcifci, Paffive, *bij voorb.* quidquid ulcifci nequitur, Salluft. Jug. 31 (34): *van daar* ultus, a, um, Paffive, *bij voorb.* iras ultas, Liv. II, 17 extr.

ULCISCOR, ultus fum, 3. 1) *wreeken, bij voorb.* injuriam, Cic. Verr. I, 28: patrem, Cic. Rofc. Am. 24. Ovid. Faft. III, 710: fratres, Ibid. Met. XII, 603: patriam, Virg. Aen. II, 576: ultus avos Trojae, templa & temerata Minervae, Ib. VI, 841: ulti fanguinem noftrum, Salluft. Cat. 33 (34): *van daar Tropisch, bij voorb.* a ferro fanguis humanus fe ulcifcitur; contactum namque eo celerius fubinde rubiginem trahit, Plin. H. N. XXXIV, 14 poft med.: *dus ook* fe, *bij voorb.* te ulcifci poffis, Cic. Or. I, 8. 2) *zich aan iemand wreeken,* aliquem, *of wreekend ftraffen, ftraffen, bij voorb.* fcelus, Cic. Verr. I, 27: iracundiam alicujus, Terent. Phorm. I, 4, 12: injuriam, Cic., *zie hier voor:* injurias alicujus, Cic. Verr. II, 31: ultus eft hujus victoriam crudelitatem poftea Sulla, Cic. Cat. III, 10, *heeft gewroken, d. i. het beäntwoord, het even zoo gemaakt:* mortem alicujus, Cic. Rab. Perd. 5: punctum volucris morte, Phaedr. V, 3, 2: bellum illatum a Perfis, Juftin. II, 15 med.: libidines regum, Horat. Od. IV, 12, 8: hominem, Cic. Att. IX, 12: victos, Salluft. Jug. 42 (46): nunquam illum respublica effet ulta, Cic. Mil. 33 *en meermaalen,* aliquem, *bij voorb.* Cic. in Caecil. 6. Cic. Cat. II, 8. Caef. B. G. I, 14. Not. 1) ultum ire *voor* ulcifci, *tot wraak overgaan, wreeken, bij voorb.* injurias ultum ire feftinat, Salluft. Jug. 68 (71): Meleagri temeritatem armis ultum ire decreverunt, Curt. X, 8 poft init.: neque dux romanus ultum iit, Tacit. Ann. IV, 73. 2) Ulcifco, Active: *van daar* ulcifci, ultus, Paffive, *zie* Ulcifco.

ULCUS, ĕris, n. 1) *eene zweer,* Lucret. VI, 1164. Virg. Georg. III, 454. Celf. VI, 9. V, 26 fect. 31. Plin. H. N. XXII, 25. XXX, 13 poft init. *en meermalen aldaar: Ook van boomen,* Plin. H. N. XVII, 24 poft med. 2) *Tropisch, bij voorb.* hoc ulcus tangere, Terent. Phorm. IV, 2, 10, *als een fpreekwoord, d. i. eene tedere of verdrietlijke zaak gewagen:* Quidquid attigeris, ulcus eft, Cic. Nat. D. I, 37, i. e. *het ziet er niet goed mede uit, het is er niet richtig mede, het deugt niet veel enz.:* ulcera ftultorum incurata, Horat. Ep. I, 16, 24: in ulcere tanquam unguis exftiteres, Cic. Dom. 5, i. e. *van kwaad erger maken:* ulcus vivefcit malum, Lucret. IV, 1061: ulcera montium, *van marmer,* Plin. H. N. XXXVI, 15 extr.

ULCUSCŬLUM, i, n. *eene zweer, in 't gemeen, of als men verkleinend fpreekt, zweertjen, bij voorb.* oris, Plin. H. N. XXVIII, 19 extr.: ex puftulis ulcufcula fiunt, Celf. V, 28 fect. 15: cf. Senec. Ep. 72 med.

ULIGĪNOSUS, a, um, *vol aardvochtigheid, nat, moerasfig, bij voorb.* locus campefter, Varr. R. R. I, 6 extr.: terra, Plin. H. N. XVII, 5: campos, Colum. II, 4: cf. Serv. ad Virg. Aen. II, 184.

ULIGO, inis, f. *natuurlijke vochtigheid der aarde, aardvochtigheid,* Varr. R. R. II, 2 ante med. Virg. Aen. II, 184. Tacit. Ann. I, 64. Colum. I, 6, 16: menta dulcem defiderat uliginem, Colum. XI,

3, 37: pestifera campi, Sil. VIII, 381.

ULLUS, a, um, *bij voorb.* 1) *eenig, eenige*, *bij voorb.* sine ulla vituperatione, Cic. in Caecil 8: sine ulla facultate navium, Cic. Verr. V, 3: sine ulla dubitatione, Cic. Or. II, 49: Cic. Cat. II, 6: sine ulla particula justitiae vivere, Cic. Off. II, 11: sine ulla mora, Cic. Cat. III, 2: qui dum amnes ulli rumpuntur fontibus, et dum cet., Virg. Georg. III, 428: si ullo modo est, ut possit, Terent. Hec. IV, 4, 102: obiicit mihi, quod ullum de liberis meis potuerim facere discrimen, Quintil. V, 13: omnino ullius rei nemo fuit emtor, Cic. Phil. II, 38: neque ullum tamen, praeter unum cet., Cic. Verr. IV, 3 extr.: debebat ullum numum nemini, Ibid. IV, 24: non possum negare, prodesse ullam scientiam, ei praesertim cujus cet. i. e. non possum dicere, ullam scient. non prodesse, Cic. Or. I, 59 in.: *van daar* non ullus i. e. nullus, *bij voorb.* non ulla laborum facies i. e. nulla, Virg. Aen. VI, 103: non viribus ullis i. e. nullis, Ibid. 147: non ullis industria, Ibid. Georg. III, 209. *Ook staat* ullum (Neutr.) *voor* ulla res, *dus ook* ullius *voor* ullius rei, *bij voorb.* nemo ullius nisi fugae memor, Liv. II, 59: *zoo staat ook* nullum *voor* nihil, *zie* Nullus. 2) *voor* alteruter, *bij voorb.* neque ego ullam in partem disputo, Cic. Verr. V, 3, i. e. in neutram partem i. e. *noch voor* (pro) *noch tegen* (contra), *ik wil het niet laken noch prijzen enz.: zoo staat* nullus *voor* neuter, *zie* Nullus. Not. 1) Genit. ullius *heeft op ééne na de laatste syllabe lang*, Virg. Aen. XI, 354; *en kort*, Horat. Epist. I, 18, 37. 2) Genitiv. ulli *voor* ullius, Plaut. Truc. II, 2, 38. Sever. in Aetna 207. 3) Dat. ullae *voor* ulli, *bij voorb.* ullae rei (i. e. rei), Lucret. I, 688.

ULMĀRĬUM, i, n. *plantzoen van olmen; plaats met olmbomen beplant*, *bij voorb.* in ulmaria, Plin. H. N. XVII, 11. *Het is eigenlijk een* Adject. (*gelijk* seminarium, vivarium cet.) *van* Ulmarius, a, um.

ULMARIUS, a, um, *zich met olmboomen bezig houdende, daar toe behorende, zie* Ulmarium.

ULMĒUS, a, um, *van olmboomen*, *bij voorb.* frons, Colum. VI, 3 extr.: coena i. e. ciborum simulacra ex ulmo, Juvenal. XI, 141; virgae, Plaut. Asin. II, 2, 74; *want de stokken, waar de slaven mede geslagen werden, waren gemeenlijk van olmenhout: van daar zegt een slaaf* ibid. 96, nos futuros ulmeos, *wij zullen geheel van olmenhout worden, d. i. wij zullen duchtig geklopt worden: dus ook* pingere aliquem pigmentis ulmeis *voor kloppen*, Ibid. V, 1, 20: *dus ook* virgidemia, Ibid. Rud. III, 2, 22.

ULMITRĪBA, ae, m. *en* f. *een olmenwrijver: van daar die dikwijls geklopt wordt*, Plaut. Pers. II, 4, 7, *zie* Ulmeus *en* Ulmus.

ULMUS, i, f. *olm, olmboom*, Virg. Georg. II, 446. Colum. V, 6, 3: fortes ulmi, Virg. Georg. II, 83. Plin. H. N. XVI, 17. *Men plagt er geern den wijnstok aan te binden, en ze gevolglijk daarmede als te huwen*. Virg. Georg. I, 2: amicta vitibus ulmus, Horat. Ep. I, 16, 3. Ovid. Met. X, 100: marita, Quintil. VIII, 3. Plin. H. N. XVII, 11 in.: vidua i. e. vite carens, Juvenal. VIII, 78: ulmi Falernae i. e. vites Falernae ulmis fultae, Ibid. VI, 149. *De stokken, waar de slaven mede geslagen werden, waren gemeenlijk daar uit, zie* Ulmeus; *van daar* ulmorum Acheruns (*voor* Acheron), Plaut. Amph. IV, 2, 9, i. e. *de Acheron of verslinder* (*gelijk* Acheron *de menschen verslindt*) *der olmbomen, d. i. op wiens rug de olmen sterven, die gevolglijk duchtig geklopt wordt*.

ULNA, ae, f. *de elleboog, d. i. het deel des arms, daar men op leunt*, Plin. H. N. XI, 43: dormire in ulna, Catull. XVII, 13. *Ook vervolgends het geheele deel van den arm, waar het is, of de geheele arm*, *bij voorb.* ulnis adtollere aliquem, Ovid. Met. VII, 847, *of* tollere, Ibid.: cf. IX, 651: ulnis aliquem amplecti, Ibid. XI, 63 *of* circumligare, Stat. Achil. I, 171, *of* circumdare, Ibid. Sylv. V, 3, 266, i. e. *omhelzen, omarmen*: excipere in ulnas, Claudian. de laudib. Seren. 219: maternis lusit in ulnis i. e. gremio matris, Calpurn. Ecl. I, 45: Silenus alumnum gremio fovet aut sustinet ulnis, Nemes. Ecl. III, 28. 2) *de elleboog, als eene maat van lengte: van daar eene elle*, Horat. Epod. IV, 8. Virg. Ecl. III, 105. Georg. III, 355: *ook is het eene andere maat van lengte, zoo lang als een mensch met de beide armen uitgestrekt bevatten kan, een vadem*, *bij voorb.* arboris crassitudo quatuor hominum complectentium implebat, Plin. H. N. XVI, 40, i. e. *hieldt vier vademen*.

ULPĪCUM, i, n. (*waarschijnlijk* scil. allium) *een soort van look*, Cato R. R. 71. Colum. X, 113. XI, 3, 20. Plaut. Poen. V, 5, 35.

ULS *voor* ultra *aan gene of de overzijde*, *bij voorb.* uls & cis Tiberim, Varr. L. L. IV, 15: uls Cato pro ultra posuit, Fest., *zie bijzonder* Gell. XII, 13.

ULTER, a, um, Compar. Ulterior, us, Superl. Ultimus, a, um, I) Posit. Ulter, tera (Contr. tra), um, *overzijdsch, aan de overzijde te vinden, schijnt niet zeker voor te komen: alhoewel* Salmasius in Solin. p. 171 *het in Plinius lezen wil. Des te meer komen de woorden* ultra *en* ultro (*voor* ultera, ultero) *voor, welke gemeenlijk voor* Particulae *gehouden worden, maar* Casus *van* ulter (*of* ulterus), a, um, *zijn, waarbij men eigenlijk* parte *en* loco *te verstaan heeft.* A) Ultra *voor* ultera, scil. parte (*gelijk* infra, supra cet.) i. e. *op den overzijdschen oord of overzijde; staat* 1) *als een* Adverbium, *d. i. zonder* Accusativus, *aan de overzijde: op den anderen kant*, *bij voorb.* cis Padum ultraque, Liv. V, 35: *ook op de vraag, waarheen? op de andere zijde*, *bij voorb.* dextera diriguit nec citra mota nec ultra, Ovid. Met. V, 186, i. e. *bewoegde zich her- noch derwaard: alwaar eigenlijk* citro *en* ultro *behoorde te staan: van daar Tropisch*, a) *wijder, d. i. verder, buitendien, meer*, *bij voorb.* nil ultra requiratis, Cic. Univ. 3: Estne aliquid ultra, quo progredi crudelitas possit? Cic. Verr. V, 45: quae jam ultra moenia habetis? Virg. Aen. IX, 782: mortem cuncta mala dissolvere; ultra neque curae neque gaudio locum esse, Sallust. Cat. 51 (50), i. e. *wijders, verder, hierna*: nil ultra desiderare, Quintil. III, 3, 21: quae ultra spectanda sunt, Ibid. X, 7, 9: aut quem ultra esse usum mei credam? Ibid. VI praefat. §. 3. b) *wijder, wijder heen*, *bij voorb.* ultra, quam satis est, producitur, Cic. Inv. I, 18: quid ultra provehor? (loquendo), Virg. Aen. III, 480: quarum (aquarum) fluxus si ultra paulum coit, cet. Quintil. IX, 3, 21: Gorgias ultra, Socratem usque, duravit, Ibid. III, 1, 9: ultra (i. e. post mortem) neque curae neque gaudio locum esse, Sallust., *zie hier voor*. c) *wijder, wijder af*, *bij voorb.* Remotum est, quod ultra, quam satis, petitur, Cic. Inv. I, 40 in. d) *wijder, d. i. verder, langer*, *bij voorb.* Nec ultra bellum dilatum est, Liv. I, 19: ultra plebem decipi non posse, Liv. II, 28: non ultra in pertinacia mansuros, Liv. XXXVI, 10: quid ultra provehor, Virg., *zie hier voor*: aut quem ultra esse usum mei — credam? Quintil., *zie hier voor*. e) *daar boven*, *bij voorb.* ut nihil possit esse ultra, Cic. Att. XV, 1 post med.: f) *hierna*, *bij voorb.* ultra neque curae cet., Sallust., *zie hier voor*: nam quid ultra? Sallust. in orat. Lepidi adv. Sull. ante med., *dat, men kan het wijder (d. i. hierna, vervolgends) of, verder, vertalen. Ook kan er overal quam op volgen, gelijk reeds eenige voorbeelden aangehaald zijn*, *bij voorb.* ultra quo progrediar, quam ut veri videam similia, non habeo, Cic. Tusc. I, 9: Potio debet esse liberalis & ultra, quam sitis coget, Cels. III, 6: nihil ultra motum, quam ut cet., Liv. XL, 30, i. e. *niets wijder, dan enz.*: nec ultra moratus quam dum cet. — concitet, Tacit. Ann. VI, 44: ultra quam satis est, Cic. Invent. I, 18 *en* 49, *zie hier voor*: *van daar de* Comparat. Ulterius, *wijder, wijder heen*, *bij voorb.* abit, Ovid. Met. II, 871: ulterius vadere domos Memnonias, Prop. I, 6, 4: ulterius nihil est, nisi — frigus, Ovid. Trist. III, 4, 51: *en Tropisch, wijder, wijder heen*, *bij voorb.* ulterius ne tende odiis, Virg. Aen. XII, 938: Ulterius nil habet ille mei, Ovid. Her. XVII, 28: ire ulterius (in scribendo), Senec Ep. 60: non tulit ulterius, Ovid. Met. III, 487, i. e. *wijder, langer*: nec ulterius — curat, Ibid. XII, 344: ulterius saevire, Val. Max. I, 1, 16: si me ulterius provexerit ira, Prop. II, 15, 29: *ook seq.* Ablat., *bij voorb.* regabat ulterius justo (i. e. plus quam justum erat), Ovid. Met. VI, 470. Not. Superl. Ultimum *behoort tot* ultimus, *en is eigenlijk de* Accusativus. 2) *als eene* Praepositie, *d. i. met den* Accusativus, *aan gene zijde, overzijde*, *bij voorb. van eene plaats, berg, rivier enz.*, *bij voorb.* ultra locum, Caes. B. C. III, 66. ultra villam, Cic. Att. XII, 27: ultra terminum vagari, Horat. Od. I, 22, 10: ultra Tauri juga, Liv. XXXIV, 58. *Van daar Tropisch, aan gene zijde, d. i. over of boven*, *bij voorb.* modum, quem ultra progredi non oporteat, Cic. Tusc. IV, 17: ultra modum, Quintil. VIII, 6 extr.: ultra fidem esse, Ibid.: trepidare ultra fas, Horat. Od. III, 29, 32: ultra Romanorum morem, Sallust. fragm. ap. Macrob. Sat. II, 9: ultra placitum, Virg. Ecl. VII, 27: ultra eum numerum, Hirt. Alex. 21: ultra vires, Virg. Aen. VI, 114: non ultra heminam aquae assumere, Cels. IV, 2 sect. 4, *en meermalen*. Not. *Het staat ook achter zijn* Casus, *deels wanneer die van* qui *is*, *bij voorb.* quem ultra progredi cet., Cic. Tusc. IV, 17: quos ultra, Horat. Sat. I, 1, 106; *deels, van andere woorden, doch zelden*, *bij voorb.* Euphratem ultra, Tacit. Ann. XV, 17: portas ultra praecedere, Prop. IV, 1, 29. B) Ultro (*voor* ultero, scil. loco) 1) *aan gene of de overzijde, daarover, op de andere zijde: doch, hier staat het gemeenlijk met* citro, *bij voorb.* ultro & citro, ultro citroque, ultro citro, *en heet, op beide zijden, hier en daar*, *bij voorb.* multis verbis ultro citroque habitis, Cic. Somn. Scip. 1: clades ultro citroque illatae & acceptae, Liv. III, 5: beneficiis ultro citro datis acceptis, Cic. Off. I, 17: implicari ultro & citro cet., Cic. Amic. 22

extr.: Cum ultro citroque legati mitterentur, Caef. B. G. I, 42; *doch het kan hier ook heeten, hier en daar heen, het en derwaards.* 2) *op de gindfehe zijde, aan gene zijde (op de vraag, waarheen?) over: hier ftaat het* a) *ook met* citro, *en heet dan over en weder, of hier en daar, bij voorb.* curfare ultro & citro, Cic. Rofc. Am. 22, i. e. *hier en daar loopen:* ultro citroque commeare, Cic. Nat. D. II, 33, *hier en daar gaan:* cum ultro citroque legati mitterentur, Caef., *zie hier voor:* ultro citroque transcurrerunt, Liv. XL, 40, i. e. *zij reden, jaagden hier en daar.* Ook ultro citro, *bij voorb.* ultro citro commeare, Sueton. Calig. 19. b) *voort (bij voorb. gaan): doch het ftaat gemeenlijk zonder* Verbum, *bij voorb.* ultro iftum a me, Plaut. Capt. III, 4, 19, i. e. *voort met den kerel! weg met hem: dus ook* ultro iftunc, Plaut. Amph. I, 1, 164. 3) *zelfs, is ongemeen menigvuldig, bij voorb.* ultro ipfe gravis, Virg. Aen. V, 446: Quod non ultro mihi Caefar detulerit, Cic. ad Div. IV, 13: Et ultro adcufant, Terent. Ad. IV, 3, 5: Etiam me ultro accufatum advenit, Terent. Phorm. II, 3, 13: cum ipfe ultro deberet, Cic. Quint. 23: etiam plus ipfus ultro debet argentario, Plaut. Aul. III, 5, 55: His lacrymis vitam damus ultro, Virg. Aen. II, 145: Etiam ultro derifum advenit, Terent. Eun. V, 2, 21: celavit cives fuos, ultroque iis fummam intulit, Cic. Flacc. 19: ultro incufabant, Liv. VIII, 23: ultro accufantes, Liv. I, 5: infultare alicui, Liv. III, 62: bellum inferre, Liv. XXIII, 38: poftquam ultro vim facere conati, Liv. XXI, 28, *zie hier voor:* mutuari, Quintil. V, 10, 107: ultro ad Taenarum Manesque demeare cogeretur, Apul. Met. VI ante med. p. 180, 6 Elm. Not. *in fommigen dezer plaatzen kan men het ook vertalen, van zelve; maar het is niet nodig: ook kan men het fomtijds boven dien, nog boven dien, vertalen, bij voorb.* ultro accufantes, Liv. I, 5, *doch zelfs past ook.* 4) *van zelve, uit eigener beweging, zonder aanleiding, bij voorb.* quod non ultro mihi Caefar detulerit, Cic. ad Div. IV, 13: *dus ook* ultro fe offerre, ultro polliceri, Cic. Planc. 10 in.; *doch ook past, zelfs:* ultro offerendum fati, Liv. I, 17: ultro fuam offerens operam, Liv. XL, 23, i. e. *van zelve:* offerentibus fe ultro, Liv. XXVII, 46: polliceri, Planc. in Cic. Ep. ad. Div. X, 21: compellat ultro i. e. fponte, Virg. Aen. VI, 499: ultro defer, Horat. Ep. I, 12, 22: bellum inferre, Liv., *zie boven:* miferabilem fieri ultro, i. e. *van zelve*, Quintil. XI, 1, 64: donare, Ibid. V, 10, 111: percontari non interrogantes, Ibid. II, 2, 6: ut ultro venire in manus credas i. e. fponte, Ibid. X, 7, 11. *Van daar* Ultrotributa *of* Ultrotributa, Liv. XXXIX, 44. XLIII, 16. *Wat dit zij, is moeilijk te zeggen: Livius zegt alleen, dat zij verpacht of verhuurd werden* (locata, conducta). *Misfchien zijn het belastingen, die de ingezetenen van zelve opbrachten, als eene Collecte, bij voorb. tot het opbouwen van openbare gebouwen enz.; of het zijn de uitgaven, die jaarlijks aan de openbare gebouwen befteed moeften worden: Tropisch ftaat het* Senec. Benef. IV, 1, Virtus faepius in ultro tributis eft i. e. (*misfchien*) *geeft liever, dan dat zij neemt.* II) Compar. Ulterior, Ulterius, i. e. *het geen daar boven of aan de overzijde of op een' grooter afftand is, dan iet anders: daar over of aan de overzijde te vinden, afgelegener, verder heen, bij voorb.* quis eft ulterior? Terent. Phorm. IV, 2, 10, i. e. *wie is de verfte? d. i. die nog verder heen ftaat of gaat?* pars urbis, Liv. XXXIV, 20: recurritur ex proximis locis, ulteriores (milites) non inventi, i. e. *de verder af zijnde, die verder gegaan waren; deze plaats heb ik uit Livius op den kant (met* III, 65) *gefchreven, maar thans kan ik ze niet vinden:* Gallia ulterior, Cic. Provinc. 15, i. e. *het verder gelegen, aan gene zijde liggende: dus ook* ripa, Vellej. II, 107. Virg. Aen. VI, 314: *van daar Tropisch, d. i. afgelegen, verwijderd, voorleden, verder enz., bij voorb.* ulteriora mirari, Tacit. Hift. IV, 8, i. e. *het voorledene:* ulteriora pudet docuiffe, Ovid. Art. III, 769, i. e. *het verdere, overige, wat vervolgende gebeurt:* Inventus ulteriora petit, Ovid. Am. II, 9, 10, i. e. *wat verder, wat meer, meer dingen:* ut dum proxima dicimus, ftruere ulteriora poffimus, Quintil. X, 7, 8: fere, cujus praeteritum perfectum & ulterius (i. e. plura, *meer daarvan*) non invenitur, Ibid. I, 6, 26: nil habes ulterius mei, Ovid. Her. XVII, 28, i. e. *niets meer, alwaar* ulterius *ook het* Adverbium *zijn kan, gelijk het dan ook boven zoo aangehaald is.* III) Superl. Ultimus, a, um, *de laatfte, is bekend, bij voorb.* primis ultimi, Caef. B. G. V, 42: luna, quae ultima eft, Cic. Somn. Scip. 3: mors ultima linea rerum eft, Horat. Ep. I, 16, 79: ultimus lapis i. e. fepulcri, Prop. I, 17, 20: cerae i. e. teftamentum, Martial. IV, 70. *Van daar* Ultimum, Subftantive, *het laatfte, het einde, bij voorb.* Ultimum orationis fuit, Liv. III, 17: ad ultimum dimicationis rem venturam, Liv. II, 56: Coelum, quod ultimum mundi eft, Cic. Div. II, 43: ultimo caudae reflexo, Plin. H. N. XI, 29 extr.: *dus ook* Plur. ultima, *bij voorb.* ultima exfpectato, Cic. ad Div. VII, 17 extr.: Lycidas habet ultima vitae i. e. mortuus eft, Calpurn. III, 91: ultima fignant i. e. metam, Virg. Aen. V, 317: *van daar* ad ultimum, *eigenlijk, ten laatften, bij voorb.* naturam fuo itinere ad ultimum pervenire (fcil. a prima re), Cic. Nat. D. II, 13: *ook heet het, ten einde toe*, Liv. XLV, 19 extr.: *vervolgends ftaat het* Adverbialiter, *ten laatften, eindelijk*, Liv. I, 53 extr. V, 10 poft med. XXVI, 27 poft med. *Van daar* ultimum (fcil. ad) *voor de laatfte keer, bij voorb.* ultimum illas vifuri, Liv. I, 29: *ook ten laatften, eindelijk, bij voorb.* Curt. V, 12: ecce jam ultimum defletus mortuus proceflerat, Apul. Met. II poft med. p. 126, 25 Elm., *alwaar het ook, eindelijk, ten laatften, zijn kan: ook, ten laatften, bij flot, eindelijk, bij voorb.* an ultimum mori jufforum, Liv. XLV, 19 extr.: ultimum defletus, Apul., *zie terftond hier voor: en* Ultimo (Ablat.) *ten laatften, eindelijk*, Sueton. Ner. 32 extr. Petron. 20 extr. *en* 139. *Van daar* 1) *de eerfte, als men omgekeerd rekent, of afgelegenfte, terug gerekend, oudfte, bij voorb.* principium, Cic. Inv. II, 2: ultimi temporis recordatio, Cic. Prov. 18: pueritiae memoriam recordari ultimam, Cic. Arch. 1: Ultima quid referam? Ovid. Her. XIV, 108, i. e. antiqua: tu (Saturne) fanguinis ultimus auctor, Virg. Aen. VII, 49: ab ultima faeculorum memoria, Juftin. XII, 16: hominum vetuftas ultima, Ibid. II, 1 extr.: ab origine ultima ftirpis Romanae, Nep. Att. 1: certamen, Sever in Aetna 7. 2) *de laagfte, geringfte, flechtfte in zijne foort, bij voorb.* non in ultimis laudum fuerit, Liv. XXX, 30: cum ultimis militum certare, Liv. XXXIV, 18: ftirps, Vellej. I, 11: non ultima laus eft, Horat. Ep. I, 17, 35: haec fcientia non in ultimis ponenda, Plin. H. N. XVII, 12 med.: ultima fit laudes inter ut illa tuas, Auct. Confol. ad Liv. 17: ultima piftoris illa uxor i. e. peffima, Apul. Met. IX ante med. p. 224, 26 Elm. 3) *de uiterfte, afgelegenfte, bij voorb.* ultimae terrae, Nep. Att. 20: ab ultimis Orientis terminis, Liv. XXXV, 48: ab ultimis Orientis partibus, Liv. XXXVII, 59: a terrarum ultimis oris, Liv. V, 37: tenebrae, Quintil. VIII, 3, 29. 4) *de uiterfte, grootfte, ergfte, bij voorb.* difcrimen vitae & regni, Liv. XXXVII, 53: ultima poena, Liv. III, 58, i. e. *doodftraffe:* crudelitas, Liv. XLII, 8: vitia, Quintil. II, 2 extr.: fcelus, Curt. V, 12 extr.: ultima venena, Plin. H. N. XVII, 24 extr.: confecratio, Juftin. XXIV, 2: fames, Petron. 141: triftitia, Ibid. 24: defcendere ad auxilium ultimum, i. e. *uiterfte hulpmiddel (in wanhoop)*, Liv. XXIV, 13: fpes ultima, Liv. X, 31, *de uiterfte, waarna niets meer te hoopen is: dus ook* certamen, Liv. VII, 37: aetas, Quintil. XII, 4, 2, i. e. *de grootfte, langfte: dus ook* fenectus, Ibid. XI, 1, 10: ultimae naturae, Cic. Nat. D. II, 12, i. e. *grootfte, voortreffelijkfte. Van daar* ultimum, Subftantive, *het uiterfte, grootfte, ook als er van kwaade dingen gefproken wordt, het ergfte, bij voorb.* ultima audere, Liv. I, 48, *het uiterfte wagen:* fibi ominari, Curt. IX, 9 poft med.: *dus ook* experiri, Liv. II, 28: Ultima pati, Ovid. Met. XIV, 483. Trift. III, 2, 11. Curt. III, 1, 6, i. e. *het uiterfte, ergfte:* ultimum bonorum, Cic. Fin. II, 3 in., i. e. *het grootfte:* ad ultimum dimicationis rem venturam, Liv. II, 56: paene in ultimum gladiorum erumpit impunitas, Vellej. II, 125: ventumque ad inopiae ultimum forent, Liv. X, 11, i. e. ad inopiam ultimam: *van daar* ad ultimum *ten uiterften hoog, bij voorb.* non ad ultimum demens, Liv. XXVIII, 28. Not. *Ook ftaat* Ultimus, a, um, (*zoo als* primus enz.) *voor* ultima pars rei, *bij voorb.* in ultimam provinciam fe conjecit, Cic. Att. V, 6 extr., i. e. in ultimam partem provinciae: *dus ook* in ultimis aedibus, Terent. Heaut. V, 1, 29: *dus ook* in ultima platea, Ibid. Phorm. I, 4, 38: *dus ook* ultimo menfe Iunio, Colum. XI, 2 poft med., i. e. *op het einde van Juny: dus ook* menfe Martio ultimo, Pallad. in Mart. 10: ultimo Aprili, Ibid. poft med. ab exordio usque ad ultimam vocem, Quintil. XI, 1, 54, i. e. ad finem vocis, *ten zij* vox *hier het woord is.*

ULTERIOR, *zie* Ulter.

ULTERIUS, 1) Neutr., *zie* Ulterior in Ulter. 2) Adv., *zie* Ultra in Ulter.

ULTĪME, *op 't uiterst, ergst, bij voorb. geklopt enz., bij voorb.* aliquem verberare ultime, Apul. Met. X poft med. p. 250, 33 Elm.: et, utpote ultime adfectus, ad quamdam cauponam devorto, Ibid. I ante med. p. 105, 22 Elm., i. e. *flecht gefteld, in zeer flechte omftandigheden of ook op het ergst behandeld.*

ULTĪMO, Ablat., *ten laatften, zie* Ultimus in Ulter.

ULTĪMUM, *voor de laatfte keer, zie* Ultimus in Ulter.

ULTĪMUS, a, um, *zie* Ulter.

ULTIO, onis, f. *de wraak, bij voorb.* Senec. de ira II, 32. III, 5 extr. Juvenal. XIII, 2 *en* 191: aliquem mactare ultioni & gloriae, Tacit. Ann. II, 13: decurrere ad ultionem, Petron. 152: ab aliquo exigere ultionem necati infantis, Juftin. I, 4: in ultionem fervati nepotis ejus interferit

fecit, Ibid. 5: ultionem caesorum conjugum excidio finitimorum consequuntur, Ibid. II, 4: ultionem ab aliquo petere i. e. punire, Tacit. Ann. III, 7: ultionem ex aliquo timere, Ibid. XII, 9: obtinere in aliquem, Ibid. XIII, 21 extr.: explere se ultione & sanguine. Ibid. IV, 25: acrius ad ultionem exarsere. Ibid. XII, 58: in ultionem excanduit, Flor. II, 18: alicui mandare ultionem sui, Ibid. I, 9: non contemnendam manum in ultionem domini comparaverat, Sueton. Tiber. 25: *van daar als eene persoon en Godin, bij voorb.* cum Caecina Severus aram Ultioni statuendam censuisset, Tiberius prohibuit, Tacit. Ann. III. 18.

ULTOR, oris, m. 1) *een wreeker. bij voorb.* injuriarum, Cic. Brut. 77: cf. Virg. Aen. IV, 625. X, 864. Ovid. Met. XV. 821: ultores deos, Tacit. Ann. IV, 21. 2) *wreeker, d. i. bestraffer, bij voorb.* inimicorum. Cic. ad Div. II. 9: conjurationis, Cic. Sull. 30: injuriarum, Cic., *zie hier voor:* scelerum, Lucan. II, 51: statque dies aufis tam tristibus ultor. Sil. II, 495. Not. *Ook is het een titel van Mars, bij voorb.* Suet. Aug. 21 *en* 29. Ibid. Calig. 24. *Hij hadt onder dezen naam op de door K.* Augustus *aangelegde markt, een' Tempel*, Sueton. Aug. 29.

ULTRA, *zie* Ulter.

ULTRAMUNDANUS, a, um, *aan gene zijde der wereld, bij voorb.* deus, Apul. doct. Plat. post med. p. 8, 7 Elm.

ULTRIX, icis, 1) Adjectiv., *wreekende, bij voorb.* Dirae, Virg. Aen. IV, 473. *of* deae, Senec. Med. 967, *of* Furiae, Claudian. Epist. I, 14: Curae, Virg. Aen. VI, 274: irae, Claudian. de III consul. Honor. 104: pharetrae Cupidinis, Ibid. Epigr. 19: dextra, Senec. Herc. fur. 895: trahiturque rotis ultricibus Hector, Claudian. de Stilich. I, 98: ultricia bella, Sil. II, 423: tela, Stat. Theb. X, 911. 2) Substant. fem. (scil. femina) *wreekster, bij voorb.* civitatis, Cic. Dom. 43.

ULTRO, *zie* Ulter.

ULTRONĔUS, a, um, *vrijwillig, bij voorb.* exsilium, Apul. Met. I post med. p. 111, 15 Elm.: ultroneam te dominae tuae reddis *voor* ultro, sponte, Ibid. VI ante med. p. 175, 17 Elm.: virgo ultroneum sibi optaverit (scil. virum), Ibid. Flor. 2 post med. p. 350, 110 Elm.: ad mortem eamus ultronei, Senec. Nat. Quaest. II, 59 post med.

ULTROTRIBUTUM *of* ULTRO TRIBUTUM, *zie* Ultro in Ulter.

ULTUS, a, um, *zie* Ulcisco *en* Ulciscor.

ULVA, ae, f. *gras, of riet aan 't water*, Virg. Aen. II, 135. VI, 416: viridis, Ovid. Trist. IV, 2, 41: palustris, Pallad. in Novembr. 7 extr.: aper ulvis & arundine pinguis, Horat. Sat. II, 4, 42: ulvis palustribus. Ovid. Met. XI, 366: torus de mollibus ulvis, Ibid. VIII, 655: ulva fluminea, Ibid. Fast. V, 519.

ULŬLA, ae, f. (*eigenlijk huilende* scil. avis) *uil, nachtuil*, Virg. Ecl. VIII, 55. Plin. H. N. X, 12 post med. *Van daar* homines eum peius formidant, quam fullo (*een soort van kevers*) ululam *als een spreekwoord*, Varr. ap. Non. cap. 4 n. 226, *omdat de uil deze kevers gaarn vreet.*

ULŬLĀBĬLIS, e, *klaaglijk, vol gehuil, huilende, bij voorb.* vox, Apul. Met. V ante med. p. 161, 40 Elmenh.: plangor, ibid. IV post init. p. 143, 31 Elm.: clamor, Ibid. X ante med. p. 240, 28 Elm.

ULŬLĀTUS, us, m. *het huilen, gehuil, d. i. een dof wild geschreeuw, bij voorb. van wolven, honden, vrouwen enz., bij voorb.* a) *zonder tranen*, ululatum tollunt (Galli). Caes. B. G. V, 56. *alwaar het een vrolijk zegegeschreeuw is: en dus meermalen van een vrolijk geschreeuw, bij voorb.* Ibid. VII, 80: victor ululatus, Stat. Theb. IX, 178: *dus ook van het geschreeuw der Bacchantinnen*, Ovid. Met. IV, 528. Catull. LXII, 64. b) *met tranen of klaaglijk*, Virg. Aen. IV, 667. Ovid. Met. III, 179. V, 153: lugubris, Curt. IV, 15, 29. V, 12, 12.

ULŬLO, avi, atum, are, 1) *huilen, d. i. een klaaglijk geschreeuw aanheffen, zoo als, bij voorb. honden*, Virg. Aen. VI, 257. Enn. ap. Fest. in Nictare: *of wolven*, Virg. Aen. VII, 18: cf. Ovid. Met. IV, 404. *Ook een dof, wild, en aan een gehuil gelijk geschreeuw of geraas maken, bij voorb.* Ulularunt nymphae, Virg. Aen. IV, 168; per vias ululasse animas, Ovid. Fast. II, 554: Tisiphone ululavit, Ovid. Her. II, 117: Thyasus ululat, Catull. LXII, 28: laetis ululare triumphis, Lucan. VI, 261: ululare tristia, i. e. ululando praedicere, Ibid. I, 567: *ook van levenloze dingen, huilen, klinken, gieren, ranzen, bij voorb.* aedes ululant plangoribus femineis, Virg. Aen. II, 448: ulularunt flebile ripae, Sil. VI, 285. Dindyma ululantia, Claudian. Proserp. II, 269. 2) *met den* Accusativus a) *huilend aanroepen, aanhuilen, bij voorb.* quem ululat Gallus, Martial. V, 41, 3. *Van daar* Ululata Hecate, Virg. Aen. IV, 609: Lucina ululata, Stat. Theb. III, 158. b) *met gehuil vervullen, doorhuilen, van daar* antra ululata, Stat. Theb. I, 328: *en dus meermalen*, ululatus, a, um, *bij voorb.* juga, Ibid. Sylv. I, 3, 85: tellus, Val. Fl. IV, 608: ululata aula puerperiis, Claudian. de IV consul. Honor. 140. c) *behuilen, met huilen beklagen, van daar huilenswaardig, beklaaglijk, bij voorb.* ululata proelia, Stat. Theb. IX, 724.

UMBELLA, ae, f. *eigenlijk, eene schaduw: van daar het geen schaduw maakt: van daar een zonnescherm, parasol*, Martial. XI, 74, 6. XIV, 28 *in het opschrift:* viridis, Juvenal. IX, 50.

UMBILICATUS, a, um, *navelvormig*, Plin. H. N. XIII, 4 ante med.

UMBILICUS, i, m. *de navel*, Liv. XXVI, 45 extr. Plin. H. N. XI, 37 extr. Cels. VI, 17. VII, 14. Auct. B. Afric. 85: *ook i. q.* nervus umbilicaris, *navelstreng, bij voorb.* trahere umbilicum, ne abrumpat, Cels. VII, 29 extr.: *van daar wegens de gelijkvormigheid* 1) *een middenpunt, bij voorb.* Siciliae, Cic. Verr. IV, 48: Italiae, Plin. H. N. III, 12 extr.: terrarum, Acc. ap. Cic. Div. II, 56: Graeciae, Liv. XXXV, 18: dies ad umbilicum est mortuus, Plaut. Men. I, 2, 45. *Van daar* a) *het eind van het stokjen, om het welk de Romeinsche boeken gerold werden, dat uit het midden van het opgerolde boek uitsteekt: dit einde werdt dikwijls beschilderd en op andere wijzen versierd, bij voorb.* pictis umbilicis, Martial. III, 2: cf. V, 6. VIII, 61. Catull. XXII, 7. *Van daar* ad umbilicum adducere, Horat. Epod. XIV, 8, i. e. *ten einde brengen: dus ook* ad umbilicum pervenire, Martial. IV, 89, i. e. *met iets ten einde komen.* b) *de wijzer op de zonnewijzer*, Plin. H. N. II, 72. VI, 34. c) umbilicus Veneris, *navelkruid of Venusgordel*, Apul. de herb. 43. 2) *een kleine cirkel, bij voorb.* circulo parvo, qui vocatur umbilicus, Plin. H. N. XVIII, 33: cf. XXXVII, 5 extr. d) *ook van andere dingen, bij voorb. gewassen, d. i. het geen in 't midden uitsteekt of zichtbaar is, bij voorb.* lupini, Plin. H. N. XVIII, 15 extr.: *bij rozen*, Ibid. XV, 22: umbilicus ovis inest, cen gutta eminens in putamine, Ibid. X, 52 extr.: pilulae (in robore) candicantes umbilicis, Ibid. XVI, 7. 3) *misschien eene soort van gewonde mosselen of zeeslakken, bij voorb.* conchas & umbilicos ad Cajetam legere consuesse, Cic. Or. II, 6. Salmasius *verstaat daardoor* steentjens: *in* Val. Max. VIII, 8, 1. *alwaar dit zelfde verhaald wordt, heeft daarvoor* conchulas & calculos: *alwaar echter de* Cod. Wenchel. umbilicos *heeft. Maar* Aurel. Vict. de Caes. 3 *zegt, dat* Kaligula *den soldaten bevolen heeft*, conchas & umbilicos in ora maritima *op te zamelen; en voegt er bij, dat deze visschen* (pisces) *of zeediertjens in 't Grieksch heeten* Nympharum lumina *of* ocelli: *waar uit geloofbaar wordt, dat* Umbilici *in* Cicero *soorten van mosselen of alikruiken en geen steentjens geweest zijn.* Not. *Men kan ook n.* 1 *tot de eerste beteekenis betreklijk maken, te weten, elk middelste, of middenpunt: van daar* 1) *de navel: van daar* umbil. Ven. cet. 2) *de wijzer enz.*

UMBO, onis, m. *alles, wat uitsteekt, bijzonder met eene ronde of kogelvormige gedaante, of ronde of kogelvormige uitsteking, bij voorb.* 1) *in 't midden van een schild, waarmede de soldaten den vijand terug stooten en dringen konden*, Liv. IV, 19. IX, 41 extr.: telum summo clypei nequidquam umbone pependit, Virg. Aen. II, 546: umbonibus pulsantes, Liv. XXX, 34. *Van daar het schild zelve, bij voorb.* Virg. Aen. VII, 633: aureus, Ibid. X, 884: cf. IX, 810: *ook kan men hier toe brengen* umbone resupinat, Liv. IV, 19: umbonibus pulsantes, Liv. XXX, 34, *zie de beide plaatzen hier voor:* umbone se protegere, Justin. XXXIII, 2: junctis umbonibus, Sil. IV, 354: contrario umbonibus, Val. Fl. III, 90: junctae umbone phalanges, Juvenal. II, 46, i. e. *wanneer man aan man sluit.* 2) *de elleboog, bij voorb.* cunctos umbone repellet, Martial. III, 46, 5: clypeum non sustinet umbo, Stat. Theb. II, 671. 3) *de uitsteking van een land, berg enz., bij voorb. een voorgebergte*, Stat. Ach. I, 408: Isthmius umbo, Stat. Theb. VII, 15, i. e. *de Isthmus.* 4) *het uitsteekende deel van een edelgesteente*, Plin. H. N. XXXVII, 6.

UMBRA, ae, f. *schaduw, bij voorb. die een boom of ander ligchaam maakt, bij voorb.* platani, Cic. Or. I, 7: terrae, Cic. Div. II, 6: majoresque cadunt de montibus umbrae, Virg. Ecl. I, 84, i. e. *het wordt avond:* in umbra, Ibid. Ecl. V, 70: sub umbra requiescere, Ibid. VII, 10: sub umbra ducere pocula, Horat. Od. I, 17, 22, i. e. *in de schaduw:* ambulatio in umbra, Cels. I, 2 med.: ad umbram lucis ab ortu, Horat. Ep. II, 2, 185, i. e. *van den morgen tot den avond:* visaeque canes ululare per umbram i. e. noctu, Virg. Aen. VI, 257, *doch het kan ook de onderaardsche wereld zijn:* platanus diffuderat umbras aestivas, Petron. 131: mons, juxta quem umbrae aestate in Austrum jaciuntur, Plin. H. N. II, 73: in cujus totum solstitio Athos ejaculatur umbram, Ibid. IV, 12: regio, in qua XLV diebus ante solstitium — hora sexta consumuntur umbrae & in meridiem reliquis horis cadunt, Ibid. VI, 29 ante med.: arbor umbram facit, Virg. Georg. II, 58: nemus umbram praebet, Senec. Oedip. 713: noctis in umbra, Virg. Aen. IX, 373: hu-

mentemque aurora polo dimoverat umbram i. e. noctem, Ibid. III, 589: denſa Tiburtis umbra, Horat. Od. I, 7. 21: nigrae diſcunt umbras, Lucret. IV. 342: quibusdam Smaragdis intercurrit umbra, ſurdesque fit color. Plin. H. N. XXXVII, 5 ante med.: umbras timere, Cic. Att. XV, 20 extr., *als een ſpreekwoord: dus ook* timere umbram ſuam, Q. Cic. petit. conſ. 2: *van daar* facere umbram alicui, Sil. XIV, 284, i. e. *iemands roem verduiſteren of verminderen: van daar* 1) *ſchaduw, d. i. beſchutting, ſchut, ſcherm, bij voorb.* ſub umbra auxilii veſtri latere volunt, Liv. XXXII, 21: *dus ook* umbra aux lii veſtri tegi poſſumus, Liv. VII, 30: ſub umbra Romanae amicitiae latere. Liv. XXXIV, 9 poſt med.: morum vitia ſub umbra eloquentiae primo latebant, Juſtin. V, 2 med. 2) *ſchaduw, d. i. ledigheid, rust, gerust leven, bij voorb.* Ignava Veneris ceſſamus in umbra, Ovid. Am. II, 18, 3: victor potitur in umbra, Albinov. in obitum Maecen. 93. *Van daar* cedat umbra ſoli, Cic. Mur. 14; *alwaar Cicero de rechtsgeleerdheid bedoelt. Ook, in 't gemeen, een leven, waarbij men niet in de groote wereld komt, of daar niet in is, gevolglijk onbekend blijft, geene Staatszaken behandelt, niet in 't openbaar ſpreekt enz., bij voorb.* ſtudia in umbra educata, Tacit. Ann. XIV, 53: ad pugnam qui rhetorica deſcendis ab umbra i. e. a declamationibus in ſchola habitis ad cauſas in foro agendas, Juvenal. VII, 173. *Hier toe kan men ook het voorgaande brengen* Cedat umbra ſoli, Cic. 3) *de ſchaduw in een ſchilderſtuk, die tegen over het licht geſteld wordt, bij voorb.* pictores vident in umbris, Cic. Acad. IV, 7: ars — invenit lumen & umbras, Plin. H. N. XXXV, 5: ratio in pictura ad inciſuras, hoceſt, umbras dividendas ab lumine, Ibid. XXXIII, 13: Nicias lumen & umbras cuſtodivit, Ibid. XXXV, 11 ante med. *Van daar ook in eene Redenvoering, bij voorb.* umbram & receſſum. Cic. Or. III, 26. 4) *ſchaduw, d. i. gezelſchap, makker, bij voorb.* umbram luxuriae, Cic. Mur. 6 extr. *Dus ook van gasten, die men mede brengt, hoewel zij niet mede genodigd zijn*, Horat. Sat. II, 8, 21. Epiſt. I, 5, 28. 5) *ſchaduw, d. i. ſpoor, duister beeld, of merkteken, ſchijn, bij voorb.* gloriae, Cic. Piſ. 24: veri juris, Cic. Off. III, 17: qui ne umbram quidem τῶ καλῶ viderit, Cic. Att. VII, 11: libertatis, Lucan. III, 136: belli per Grajas umbram circumtulit oras, Sil. XV, 316: habere quasdam veritatis umbras, Plin. H. N. XXX, 2 poſt med.: mendax pietatis, Ovid. Met. IX, 459: nihil amas, umbra es amantûm, magis quam amator, Plaut. Mil. III, 1, 31: *van daar ſchijn, voorwendzel, bij voorb.* ſub umbra foederis, Liv. VIII, 4: ſcelerique protaro fallax legitimam regni praetendeſas umbram, Claudian. de Stilich. I, 273. 6) *ſchaduw, d. i. het geen ſchaduw maakt, bij voorb. ſchaduwrijke boomen, bij voorb.* ruris opaci umbras falce premere, Virg. Georg. I, 156: nec habebat Pelion umbras, Ovid. Met. XII, 512: inducite fontibus umbras i. e. arbores, Virg. Ecl. V, 40: *dus ook* quis viridi fontes induceret umbras i. e. arbores, Ibid. IX, 20, *alwaar misſchien in carmina te verſtaan is, d. i. wie zou daarvan zingen enz.*: multas nemorum conſumſerat umbras i. e, arbores, Sil. XIV, 301: *dus ook* Ibid. IV, 681: non excutit Africus umbras i. e. frondes, Calpurn. Ecl. I, 101: *van daar heet dus* a) *een koker*, Stat. Sylv. III, 4, 30. b) *de baard, of de eerſte baardhairtjens, bij voorb.* umbra lanuginis, Claudian. in nupt. Pallad. & & Cel. 42, *ook enkel* umbra, Stat. Theb. IV, 336. c) *de hairen van het hoofd*, Petron. 109 §. 9 (*in de verzen*). d) umbra callidis ſummae. Stat. Theb. VI, 226. *Van daar elke ſchaduwächtige plaats, hut enz., bij voorb.* Pompeja umbra, Ovid. Art. I, 67. Prop. IV, 8, 75, i. e. porticus, *gallerij*: in tonſoris umbra, Horat. Epiſt. I, 7, 50, i. e. *winkel, hut.* 7) *ſchaduw, ſchim, d. i. de afgeſcheiden ziel: van daar* umbra *de ſchim, d. i. de ziel of geest van eenen overledenen, bij voorb.* Pauli umbram, Sil. XI, 348: Theſſalici ducis (i. e. Achillis) ingens umbra, Senec. Troad. 181: forma tricorporis umbrae, Virg. Aen. VI, 289: *dus ook Plural.* Umbrae *de zielen der overledenen in de onderäardſche wereld, bij voorb.* leves, Tibull. IV, 1, 168: ſe evocaſſe umbras ad percontandum Homerum, Plin. H. N. XXX, 2 extr.: umbris inquietari, Sueton. Calig. 59, i. e. *van geesten*: terreat exſangues, Virg. Aen VI, 401: Umbrae ſilentes, Ibid. 264, i. e. *ſchimmen, of de onderäardſche wereld. Van daar* umbrarum dominus, Ovid. Met. X, 16, *of* rex, Ibid. VII, 249, *of* pater, Petron. 122, i. e. Pluto, *tenzij het in de beide plaatzen de onderäardſche wereld is. Ook ſtaat* umbrae *voor* umbra, *bij voorb.* funeris umbrae, Virg. Aen. VI, 510: *dus ook* inferias quos immolet umbris (Pallantis), Ibid. X, 519: vacuas habuiſſem criminis umbras, *zegt* Philomela *van zich zelve* Ovid. Met. VI, 541: *van daar zegt* Horatius Od. IV, 7, 14, Pulvis & umbra ſumus: *van daar* Umbrae *de onderäardſche wereld, bij voorb.* ire per umbras, *in de onderäardſche wereld gaan, d. i. ſterven*, Virg. Aen. XII, 881, *waarvoor* ſub terras ire *ſtaat*, Ibid. IV, 654: fulgentia arma per umbras i. e. in Orco, Ibid. VI, 490: triſtes umbrae me habent, Ibid. V, 734: umbrarum dominus *of* rex, Virg., *zie hier voor*: freta terrasque & umbras, Senec. Herc. Oet. 1477: *ook ſchijnt er* umbra *voor te ſtaan, bij voorb.* ululare per umbram, Virg. Aen. VI, 257. 8) *zekere visch*, Varr. L. L. IV, 12. Ovid. Hal. 111. Colum. VIII, 16, 8.

UMBRACŬLUM, i, n. *zie* Umbracŭlus.

UMBRACŬLUS, a, um, *het geen dient, om ſchaduw te maken, het geen ſchaduw maakt: van daar* umbraculum, Subſtantive, 1) ſcil. aedificium, *eene hutte, loof, prieel tegen de hitte der zon*, Varr. R. R. I, 51 extr.: umbraculis alnorum, Cic. ap. Macrob. VI, 4: et lentae texunt umbracula vites, Virg. Ecl. IX, 42: frondoſum caſae umbraculum, Apul. Met. IX poſt med. p. 232, 10 Elm., i. e. *beſchaduwing of bedekking van eene hut van loof en takken; tenzij het de hut zelve is: van daar Tropisch, loof, d. i. plaats, waar men zich niet openlijk vertoont, bij voorb.* proceſſerat e Theophraſti umbraculo, Cic. Brut. 9: doctrinam ex umbraculis eruditorum otioque in ſolem produxerat, Cic. Leg. III, 6, i. e. *ſchool.* 2) ſcil. inſtrumentum, *een zonneſcherm, parasol*, Ovid. Art. II, 209. Faſt. II, 311. Tibull. II, 5, 97. Martial. XIV, 28: *van daar* 3) *elke beſchutting, bedekking, bij voorb.* caſae, Apul., *zie hier voor*: ut in capite criſpatus capillus ſub imo pilei umbraculo adpareat, Apul. in Apolog. poſt med. p. 315, 16 Elm.: ſub quodam arboris opacae umbraculo, Ibid. de deo Socratis poſt med. p. 52, 28 Elm., i. e. *ſchaduw, ſchut, bedekking.* 4) *ſchut, ſchaduw, bij voorb.* arboris, Apul., *zie terſtond hier voor.*

UMBRĂTĬCŎLA, ae, m. en f. *die gaarn in de ſchaduw is, gevolglijk gaarn wellustig is, zich gaarn koestert, bij voorb.* homo, Plaut. Truc. II, 7, 40: turba Epicureorum, Senec. de Benef. II, 4.

UMBRĀTĬCUS, a, um, 1) *in de ſchaduw te vinden. Van daar* 2) *Tropisch, in de ſchaduw te vinden, d. i. niet in het Publiek komende, geen deel nemende aan de groote wereld, geen Staatsbezigheden behandelende, noch daaróp betrekking hebbende, bij voorb.* homo, Plaut. Curc. IV, 3, 24, *wordt tegen over den Koning geſteld: gevolglijk een gering mensch, die geen Staatsman is, een idioot, kerel*: negotium, Gell. III, 1 poſt med.: doctor, Petron. 2, i. e. *ſchoolleeraar, die zich niet openlijk vertoont*: literae, Plin. Epiſt. IX, 2.

UMBRĀTĬLIS, e, *in de ſchaduw te vinden, gaarn daar in blijvende: van daar* 1) *in de ſchaduw blijvende, d. i. gemak beminnende, bij voorb.* vita, Cic. Tuſc. II, 11: non ſit mora ſegnis nec umbratilis, Colûm. I, 2. 2) *in de ſchaduw blijvende, d. i. niet in de groote wereld komende, zich niet met Staatszaken bezig houdende: op onze wijze, zich bij zijner moeder pot houdende, bij voorb.* exercitatio, Cic. Or. I, 34: oratio philoſophorum, Cic. Or. 19.

UMBRĬFER, a, um, 1) *ſchaduw brengende of gevende, ſchaduwächtig, bij voorb.* nemus, Virg. Aen. VI, 473: platanus, Cic. Div. II, 30, ex Homer.: ſub umbriferas rupes, Varr. R. R. II, 2 med. §. 11. 2) *ſchimmen (d. i. afgeſcheiden zielen) dragende of brengende, bij voorb.* unda, Stat. Theb. VIII, 18: ſuque umbrifero Styx livida fundo, Ibid. I, 57: navita, Auct. Conſolat. ad Liv. (*achter Ovidius*) 427.

UMBRO, are, 1) *ſchaduw maken, bij voorb.* virgae, ne umbrent, abraduntur, Colum. V, 7: *van daar* umbrans *ſchaduw makende, ſchaduwächtig, bij voorb.* Carchedonios umbrante tecto purpureos videri i. e. ſub tectu & in umbra, Plin. H. N. XXXVII, 7: ingens domus (Ditis) umbrante luco tegitur, Senec. Herc. fur. 717. 2) *beſchaduwen, bij voorb.* quercus umbrabat faſtigia montis, Sil. V, 488: colles olea, diem telis, *zie hierna*: Alpheas umbrantia Maenala ripas, Claudian. B. Get. 575: *van daar dichterlijk, beſchaduwen, d. i. bedekken, verduiſteren, bij voorb.* Umbrantur ſomno pupulae, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 790: umbrata tempora quercu, Virg. Aen. VI, 772: umbratus tempora ramis, Stat. Theb. VI, 554: vitifero ſub palmite nudos umbravit colles i. e. conſevit, Stat. Sylv. IV, 2, 37: *dus ook* montes olea umbrare i. e. conſerere, Sil. XIV, 24: rami caput umbravere virentes Heliadum i. e. caput populea corona cinxit, Claudian. de VI conſul. Honor. 164: et telis umbraſſe diem i. e. obſcuraſſe, Ibid. in Rufin. II, 122: frontem intonſam umbrante capillo i. e. tegente, Sil. I, 403: pulsa vallo carcere umbrana blanda i. e. coercens, Senec. Hippol. 836: umbratus genas i. e. barbatus, Stat. Sylv. III, 4, 79: tempora umbrata galero, Val. Fl. IV, 137: Umbratus dux ipſe roſis & marcidus unguentis, Claudian. B. Gild. 444.

UMBRŌSUS, a, um, 1) *ſchaduwrijk, vol ſchaduw, d. i. beſchaduwd, ſchaduwächtig, bij voorb.* vallis, Virg. Georg. III, 331: cavernae, Ibid. Aen. VIII, 242: ripa, Horat. Od. III, 1, 23: tecta, Tibull. I, 4, 1: locus umbroſior, Cic. Q. Fr. III, 1: aquoſiſſima ſunt quaecunque um-

umbroſſiſſima, Senec. Nat. Q. III, 11. 2) *ſchaduwrijk, d. i. ſchaduw gevende, bij voorb.* cacumina, Virg. Ecl. II, 3: ſalices, Ovid. Faſt. III, 17: ſylva, Prop. I, 20, 7: arundo, Virg. Aen. VIII, 34: fico folium maximum umbroſiſſimumque, Plin. H. N. XVI, 26 extr.

UNA, (*misſchien* ſcil. via *of* parte) *te gelijk, te ſamen, beiden, bij voorb.* ſi Pompejus in Italia conſiſtit, erimus una, Cic. Att. VII, 10, i. e. *te ſamen:* ſe in fugam conferunt una amici advocatique, Cic. Caecin. 8: una cum deorum notione comprehendimus, Cic. Nat. D. I, 12: legati qui una fuere i. e. tecum, *met u*, Cic. Piſ. 40: quo minus amiſo una necaremini, Cic. Fin. II, 24: tenuit locum Fulvius & una Fabius, Cic. Brut. 21: cohortes, ſi una forent, praevalidas, Tacit. Hiſt. II, 28: corpus onuſtum vitiis animum quoque praegravat una, Horat. Sat. II, 2, 78: mecum una ſimul, Plaut. Moſt. IV, 3, 43, *alwaar het een weg kon blijven:* qui amantes una inter ſe facerem convenas, Ibid. Mil. II, 1, 61: ſi mei conſilii cauſam cognoverit, una & id, quod facio, probabit, Cic. in Caecil. 1, i. e. *te gelijk:* amores cum praetexta ponere, Cic. Amic. 10, i. e. *te gelijk:* ut una mecum ad matrem eas, Terent. Ad. IV, 3, 7: Una adſunt, Terent. Heaut. I, 1 extr., i. e. *komen te ſamen, te gelijk met malkanderen. Ook met den* Dativus, *bij voorb.* Pallas huic filius una, Virg. Aen. VIII, 104, i. e. *te gelijk met hem.*

UNAETVICESĬMA *of* UNA ET VICESĬMA, *de eenëntwintigſte, bij voorb. Legioen*, Tacit. Hiſt. II, 43 in. *Ook heeft men daarvoor* Unetviceſima, Tacit. Ann. I, 45.

UNAETVICESIMĀNUS *of* UNETVICESIMĀNUS, a, um, *een van het eenëntwintigſte Legioen*, ſcil. miles: *het eerſte ſtaat* Tacit. Hiſt. II, 43 Edit. Erneſt.; *dit laatſte* Tacit. Ann. I, 51 Edit. Ern.

UNANĬMANS, tis, i. q. unanimus, *van gelijke hart of zin, eendrachtig*, Plaut. Truc. II, 4, 80.

UNANĬMUS, e, i. q. unanimus, *van gelijke hart of zin, eendrachtig, bij voorb.* unanimem adloquitur ſororem, Virg. Aen. IV, 8; *doch andere Edd. hebben* unanimam: fratres, Claudian. in conſul. Prob. & Olybr. 231: equi, Ibid. epigr. 87, 3.

UNANIMĬTAS, atis, *eendracht, bij voorb.* fraterna, Liv. XL, 8: per noſtram unanimitatem, Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 256 *en* 571.

UNANĬMUS, a, um, i. q. unanimis, *van denzelfden zin, eendrachtig, eensgezind*, Liv. VII, 21: fratres, Virg. Aen. VII, 335: ſoror, Ibid. IV, 8: ſodales, Catull. XXXI, 1: cf. Stat. Theb. VIII, 669. Val. Fl. IV, 161.

UNCĬA, ae, f. *waarſchijnlijk voor* unicia, (*van* unicius, a, um, i. e. unicus), ſcil. pars: *gevolglijk, eigenlijk een eenig deel van een geheel: van daar* 1) *het twaalfde deel van een* as; *gevolglijk van elk geheel, bij voorb.* auri pondo uncia, Plaut. Men. III, 3, 3, i. e. *een once, twee lood: dus ook* uncia aloës, Plin. H. N. XX, 13 extr.: Unciaque in libra pars eſt, quae menſis in anno, Rhemn. Fann. de ponder. et menſur. 28: dilum bibis unciam Falerni, Martial. I, 107, 3: *verders, van de erfenis, bij voorb.* ex uncia heres, Senec. Controv. IV, 28 poſt med.: *dus ook* Caeſar ex uncia, Cic. Att. XIII, 48: *van daar* uncias uſuras, Pandect. XXVI, 4, 47, i. e. 1 pro Cent., *alwaar of* uncias *een Adject. is* (uncius, a, um), *of uſurae eene appoſitie is: verders het twaalfde deel van eene bunder* (jugeri) Colum. V, 1 poſt med.: *van een voet, bij voorb.* unciā (pedis) duodecima (pars), Frontin. de aquaeduct. 24: Gnomonis centum unciae umbram LXXVII unciarum faciunt, Plin. H. N. VI, 34 ante med., i. e. eandem habet rationem ad umbram umbilicus horologii, quam habet centenarius numerus ad LXXV: non erit uncia tota i. e. duodecima pars aeris alieni, Martial. IX, 3. *Ook zegt* Celſus V. 17: in uncia eſt pondus ſeptem denariorum. 2) *elke kleinigheid, een beetjen, bij voorb.* neque piſcium unciam cepi, Plaut. Rud. IV, 2, 8: nulla uncia nobis eſt eboris nec teſſellae, Juvenal. XI, 131: nulla de noſtro nobis uncia venit apro, Martial. IX, 49.

UNCIĀLIS, e, *een twaalfde deel bedragende, bij voorb.* altitudo, Plin. H. N. XVIII, 16 extr.: literae unciales, Hieron. praefat. in Iob. extr., i. e. *de grootte van een duim hebbende: van daar van twee lood, bij voorb.* aſſes, Plin. H. N. XXXIII, 3: uva, Plin. H. N. XIV, 3 poſt med.

UNCIARĬUS, a, um, 1) *een twaalfde deel betreffende of bevattende, bij voorb.* fenus, Liv. VII, 16 *en* 27. Tacit. Ann. VI, 16, i. e. 1 pro Cent: *eigenlijk werdt maandelijks voor honderd* Aſſes *eene* Uncia i. e. *het twaalfde deel van een* As *gegeven: van daar* lex unciaria, Feſt., i. e. de fenore unciario a L. Sulla & Q. Pompeio Ruſo lata: heres, Pand. XXX leg. 34 extr., i. e. *die het twaalfde deel erft:* ſtipe unciaria, Plin. H. N. XXXIV, 5 poſt med.: *van daar* 2) *van twee lood, bij voorb.* uva: *dus ook* vitis i. e. *druiven van twee lood dragende*, Colum. III, 2 in.

UNCIĀTIM, 1) *bij wijze van een twaalfde deel: gevolglijk bij wijze van een once, bij voorb.* datur phthiſiacis unciatim, Plin. H. N. XXVIII, 9 poſt med. 2) *penningswijze, (op onze manier van ſpreken), bij voorb. betalen of ſparen, bij voorb.* quod unciatim comparſit, Terent. Phorm. I, 1, 9, i. e. *penningswijze, bij duiten enz.*

UNCINĀTUS, a, um, *met haaken verzien, haakig, bij voorb.* corpuſcula, Cic. Acad. IV, 38 extr. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* Uncino, are, i. e. *met haaken verzien, haakig maken.*

UNCINO, are, *zie* Uncinatus.

UNCĪNUS, a, um, *haakig, haaken of weerhaaken hebbende: van daar* Uncinus, Subſtantive, *een haak of weerhaak, bij voorb.* peſſulis injectis et uncino firmiter immiſſo, Apul. Met. III ante med. p. 135. 39 Elm.: uncinis aereis tollere vermes, Pallad. in Mart. 10 poſt med.

UNCIŎLA, ae, f. i. q. uncia, *wanneer men verkleinend ſpreekt*, Juvenal. I, 40.

UNCTĬO, onis, f. 1) *het zalven*, Plaut. Stich. II, 1, 74. Colum. XII, 51 extr. Quintil. XI, 3, 19: *dus ook* philoſophum unctionis cauſa reliquerunt, Cic. Or. I, 5, *om het zalven, d. i. om in de* Palæſtra *te worſtelen.* 2) *de zalve zelve, of het geen, waarmede men gezalfd heeft, bij voorb.* ita ut unctio inareſcat, Plin. H. N. XXVIII, 11 med.

UNCTĬTO, are, *zalven, bij voorb.* qui ſe unguentis unctitant, Plaut. Moſt. I, 3, 117.

UNCTIUSCŬLUS, a, um, *een weinig gezalfd: van daar een weinig vetter, geſmeerder (bij voorb. met boter enz.), bij voorb.* pulmentum, Plaut. Pſeud. I, 2, 84.

UNCTOR, oris, m. *een zalver*, Plaut. Trin. II, 1, 22. Quintil. XI, 3, 26. Martial. VII, 33, 6. XII, 71, 3. *Not. De Ouden lieten zich dikwijls zalven, bij voorb. in 't bad: zoo zalfden zich ook de* Athleten *of worstelaars. Ook behoorden de* Unctores *onder de keizerlijke Hofbedienden*, Inſcript. ap. Gruter. p. 785 n. 5 *en* p. 581 n. 12: *ook* ap. Reineſ. cl. 9 n. 80.

UNCTORĬUS *of* UNCTUARĬUS, a, um, *het zalven betreffende: van daar* Unctorium (*of volgends andere* Edit. unctuarium) hypocauſton, Plin. Epiſt. II, 17 §. 11.

UNCTRIX, icis, f. *zalfster, bij voorb.* Calene Liviae unctrix, Inſcript. ap. Murator. p. 891 n. 3: Athenais Auguſt. unct. Inſcript. ap. Gruter. p. 531 n. 11.

UNCTUARIUS, a, um, *zie* Unctorius.

UNCTŬLUS, a, um, i. q. unctus, *als men verkleinend of boertend ſpreekt: gezalfd, bij voorb.* atque unctuli, Varr. ap. Non. Cap. 2. X, 847. *Van daar* Unctulum, Subſtantive, *zalve of wat zalve, bij voorb.* Impartire nobis unctulum, Apul. Met. III poſt med. p. 139, 2 Elm.

UNCTURA, ae, f. i. q. unctio, *het zalven, bij voorb. der dooden*, Cic. Leg. II, 24 in.

UNCTUS, us, m. i. q. unctio, unctura, *het zalven, bij voorb.* oleum unctui — profer, Apul. Met. I prope fin. p. 113, 3 Elm.: cochlearum cinis cum melle unctu ſanat, Plin. H. N. XXX, 10.

UNCTUS, a, um, *zie* Ungo.

UNCUS, i, m. *een haak*, Liv. XXX, 10. Colum. III, 18, 2: unci ferrei, Cato R. R. 10 *en* 13: *ook in de Chirurgie*, Celſ. VII, 29 med.: *van daar een anker*, Val. Fl. II, 428. *Bijzonder de haak, dien men in den hals of in de kin der misdadigers ſloeg, en hen daarmede in den* Tiber *of* ad ſcalas Gemonias *ſleepte*, Cic. Rab. Perd. 5: uncus impactus eſt fugitivo, Cic. Phil. I, 2: infixusque tuis oſſibus uncus erit, Ovid. in Ibin 166: Sejanus ducitur unco, Juvenal. X, 65: *van daar Tropiſch*, cum fixum mento decuſſeris uncum, Prop. IV, 1, 141, i. e. cum une te laqueo extricaveris cet.

UNCUS, a, um, *haakig, ingebogen, gekromd, krom, bij voorb.* aratrum, Virg. Georg. I, 19: dens, Virg. Georg. II, 423, i. e. *ploegſchaar:* manus, Virg. Aen. VI, 360: pedes (Harpyiarum), Ibid. III, 233: unco non adligat (naves) ancora morſu, Ibid. I, 169 (173): torquis, Prop. IV, 10, 44: taurus ferit uncis cornibus hoſtem, Ibid. II, 5, 19: Pan unco labro calamos percurrit hiantes i. e. curvato, Lucret. IV, 592: alites, i. e. uncis pedibus et unco roſtro inſtructae, Stat. Theb. XII, 212: avis adunca Minerva i. e. noctua uncis pedibus et unco roſtro inſtructa, Ibid. III, 507: aera, Ovid. Pont. IV, 7, 10, i. e. *haaken, angels.*

UNDA, ae, f. *eene baar, bij voorb. van de zee, ook de golven, bij voorb.* quid mare? at ejus unda cet., Cic. ap. Non. cap. 2 n. 717: Unda ſupervenit undam, Horat. Epiſt. II, 2, 176: Spectaculum undis fluctuoſum, Cic. Phil. X, 4: indomitas undas exercet Auſter, Horat. Od. IV, 14, 20: concuſſas exaſperat undas, Ovid. Am. II, 11, 27: amnis ſpumoſus volvitur undis, Ibid. Met. I, 570: undae tumidae, Ibid. Her. XIX, 161: rapidae, Ibid. Met. IX, 104: exſultantes, Ibid. XIII, 892: placidae, Ibid. 829: ventoſae, Ibid. Her. XIX, 899: unda curva, Martial. IX, 92, 3: cava, Ovid. in Ibin 226: *van daar Tropiſch, baar, golven, bij voorb.* un lae

60-

comitendum, Cic. Planc. 6: mersor civilibus undis, Horat. Epist. I, 1, 16: adversis rerumque immersabilis undis i. e. calamitatibus, Ibid. I, 2, 22: undae bellorum, Claudian. In Eutrop. II, 507: magnis curarum fluctuat undis, Catull. XXIII, 62: salutantum, Virg. Georg. II, 462. *Stroom, menigte: dus ook* spissaeque ruunt conferta per arma undae Bojorum, Sil IV, 159: *verders* undae aëriae i. e. *de lucht*, Lucret. II, 151: *verders van de Lava van den berg* Aetna, Sever. in Aetna 603: *verders* aurea lunatae cum surgit unda jubae i. e. juba leonis undans in collo instar aquae agitatae, Martial. VIII, 55, 10. 2) *het water, doch in 't gemeen vlietend of golvend water, bij voorb.* undis contrarius ignis, Ovid. Met. VIII, 237: fontis in unda, Ibid. IV, 98: fons tenui perlucidus unda, Ibid. III, 161: magna vis undae, Senec. Nat. Quaest. III, 30: Acherontis undas, Virg. Aen. VI, 295: circumtulit socios pura unda, Ibid. 229: unda Sicula i. e. mare Siculum, Horat. Od. III, 4, 28: nivales undae i. e. *sneeuwwater*, Martial. XIV, 118, 1: Faciunt justos ignis & unda viros, Ovid. Art. II, 598, i. e. *tot een rechten echteman, dewijl men water en vuur bij de huwlijks-verbinding zal voorgedragen hebben. Ook vervolgends elke vloeibare vochtigheid, bij voorb.* unda preli, Plin. H. N. XV, 1 extr., i. e. *olie:* pallida rubri unda croci, Martial. VIII, 33, 4: Candida si croceos circumfluit unda vitellos, Ibid. XIII, 39, 1: manans naribus unda sanguinis, Sil. X, 245. 3) *een lid of versiering in de bouwkunst, anders* cymatium *genoemd*, Vitruv. V, 7.

UNDABUNDUS, a, um, i. q. undans, *golvend, golven slaande, vol golven, bij voorb.* mare, Gell. II, 30.

UNDATIM, *golvend, aan golven gelijk, bij voorb.* mensae undatim crispae, Plin. H. N. XIII, 15 post med.: marmor undatim crispum, Plin. H. N. XXXVI, 7.

UNDATUS, a, um, *gelijk golven gevormd, bij voorb.* concharum genera imbricatim undata, Plin. H. N. IX, 33. *Het is eigenlijk een* Particip. *van* Undo, are, i. e. *gelijk golven vormen.*

UNDE, 1) *van waar? bij eene vraag, bij voorb.* unde is? Terent. Eun. II, 3, 13: *is bekend:* Hoc verbum unde, utrumque declarat; et ex quo loco & a quo loco; unde dejectus est Cinna? ex urbe, unde dejecisti? ab urbe: unde dejecti Galli? a capitolio: unde qui cum Graccho fuerunt? ex Capitolio, Cic. Caecin. 30 med. *Ook staat er* domo *bij*, Virg. Aen. VIII, unde domo? i. e. *van waar te huis? d. i. waar hoort gij t'huis? Ook* gentium, Plaut. Asin. I, 1, 77: Epid. III, 4, 47. *gelijk bij* ubi cet.: *ook* unde domo *zonder vraag, zie hier na; ook met andere* genitivi, *bij voorb.* natalium, *zie hier na: ook* unde genus *voor* genere, Prop., *zie hier na.* Not. *Bij de vraag, van waar? behoeft men niet altijd te denken: van welke plaats? maar ook van wien? van welke persoon of zaak?* 2) *van waar? zonder vraag, bij voorb.* ut mihi responderet, unde esset, Cic. Verr. II, 77: ut eo restituerentur, unde dejecti essent, Cic. Caecin. 30: inde venit, unde mallem, Cic. Att. XIII, 39: unde necesse est, inde initium sumetur, Cic. Invent. II, 20: nescio unde eam (i. e. veniam), Terent. Eun. II, 3, 13: *ook met* domo, *bij voorb.* unde domo quisque sit quaere, Senec. ad Helv. 6 post init: *ook met genitivi, bij voorb.* occipiunt sciscitari, unde natalium, cuia cet., Apul. Met. V ante med. p. 165, 32 Elm.: *dus ook* gentium, *zie hier voor: ook met* genus *voor* genere, *bij voorb.* qualis, et unde genus quaeris i. e. ex quo genere, familie, Prop. I, 22, 1. Not. *dit* unde *staat bijzonder dikwijls voor* a (ex) quo, qua, quibus, *van welken, van welke, van het welk, of, uit welken enz. het zij er gesproken wordt van eene plaats, zaak, of persoon*, a) *plaats, bij voorb.* in fines suos, unde erant profecti, Caes. B. G. I, 28, i. e. quibus: *en terstond daarop* locum, unde erant profecti: Fontes, unde hauriretis, Cic. Or. I, 46 extr.: Lampsacum donarat, unde vinum sumeret, Nep. Them. 10, i. e. *van waar hij — nemen zou: doch het kan ook zijn, van waar hij — nemen moest, gevolglijk voor* ut ex ea urbe sumeret; *bij Sil. is het dezelfde zin:* fastigia culminis, unde tela jactabant Teucri, Virg. Aen. II, 458: regnis (i. e. mari), unde genus ducis, i. e. e quibus, Ibid. V, 801: arbore, unde (i. e. e qua) refulsit cet., Ibid. VI, 204. b) *zaak, bij voorb.* eloquentiam, unde longe absum, Cic. Brut. 92, i. e. a qua: *dus ook* hereditatem, unde ne nummum quidem unum attigisset, Cic. Fin. II, 17. *Somtijds ontbreekt het voorafgaande, bij voorb.* est, unde haec fiant, Terent. Ad. I, 2, 42, *ik heb nog geld enz., eigenlijk,* est aliquid (i. e. *geld*), unde cet., i. e. per quod cet.: *dus ook* qui, unde efferrentur, non reliquissent, Nep. Cim. 4: quaerere (aliquid), unde se tueri (*voeden, onderhouden*) posset, Liv. V, 4 in.: habuerit, unde tibi solvat, Cic. Harusp. 13, i. e. *betalen kan.* c) *persoon, bij voorb.* praedonibus, unde emerat, Terent. Eun. I, 2, 34, i. e. a quibus: *verders* ille ipse, unde cognoverit, Cic. Or. I, 15, i. e. a quo: *dus ook* fore, unde discerem, neminem, Cic. Senec. I, 41: cum, unde discas, Cic. Or. II, 87: Athenienses, unde leges ortae, Cic. Flacc. 26: *van daar heet die geen, op wien men gerichtelijke aanspraak maakt, en hem over geld, een huis enz. aanklaagt*, unde (i. e. a quo) petitur (scil. res, pecunia, ager cet.), *eigenlijk, van wien de zaak geëischt wordt, op wien aanspraak gemaakt wordt, bij voorb.* omnibus, unde petitur, hoc consilii dederim, Cic. ad Div. VII, 11: illi, unde petitur, credendum esse, Gell. XIV, 2 extr.: ut illi, unde peteretur, exceptio daretur, Cic. Or. I, 37 in.: causam dicere prius (cum), unde (i. e. a quo) petitur aurum, quare sit suum, quam ille, qui petit cet., Terent. Eun. prol. 11. *En dewijl men zegt* stare ab aliquo *het met iemand houden, op zijne zijde zijn: zoo zegt men ook* homo, unde stamus cet., *voor* a quo, *bij voorb.* Liv. XXI, 10 med.: Unde jus stabat cet.: et, unde stetisset (Alcibiades), eo se victoria transferret, Justin. V, 4 post med.: ibi majestatem regiam verti, unde soror Alexandri staret, Ibid. XIV, 1. Not. Unde *staat ook dubbel, d. i. het zij van waar het wille, bij voorb.* numos unde unde extricat, Horat. Sat. I, 3, 88. *Doch, hier toe behoort niet* Plaut. Ps. I, 1, 102: atque id futurum unde, unde dicam, nescio. *Hier stottert de spreker, dewijl hij niet weet, waar hij het geld opnemen zal: hij zegt — en dat van waar — van waar ik het nemen zal enz.: daar moet eigenlijk gedrukt of gelezen worden* futurum unde — unde cet. 3) *gelijk als* Unde *staat voor* ex quo, ex qua cet., *zoo staat het ook voor* ex quo (Neutr.) *of* ex qua re, *of voor* inde, *en heet, hier uit, van daar, bij voorb.* Unde patet, unde intelligitur cet., i. e. *daaruit blijkt, daaruit ziet men enz., is overäl menigvuldig: dus ook* unde — cepit, Justin. II, 14: unde (scil. a juvando, *het welk op* juvetur *betrekking heeft*), Colum. VI praef. 4) *voor* ut inde, *of voor* ut eo (ea, iis), *bij voorb.* tantum debitum esse unde etiam, quod posteris solveretur, redundaret i. e. ut ex eo, ut inde cet., Cic. Agr. II, 11: Lampsacum donarat, unde vinum sumeret, Nep., *zie boven.* 5) *van waar? waarom? weswegens? bij voorb.* unde flagitaret, nisi — fecerat, Flor. III, 12 post med.: unde regnaret, nisi ex avaritia? Ibid.: verbum excidit, unde quisquam posset offendi, Cic. Sull. 26 in. 6) *van waar, d. i. van welk geld? bij voorb.* unde ea tibi est? Plaut. Cas. II, 2, 25: *dus ook* Ibid. Aul. V, 21. 7) *waar? bij voorb.* arcem, unde deditio facta est, Liv. XXXI, 46: castra, unde cessatum fuerat, Liv. V, 13, *voor* ubi, *doch men kan misschien daarbij* motus ex loco *denken.* 8) *voor* ubi *of voor* quo, qua, quibus, *bij voorb.* arcem unde, Liv., *zie hier voor:* castra unde, Liv., *zie hier voor:* verbum unde offendi cet., Cic., *zie hier voor.*

UNDECENI, ae, a, *negen en negentig, bij voorb.* pedes, Plin. H. N. XXXVI, 8 extr.

UNDECENTESIMUS, a, um, *de negen en negentigste, bij voorb.* annus, Val. Max. VIII, 7, 11 (extern.).

UNDECENTUM, *negen en negentig, bij voorb.* anni, Plin. H. N. VII, 60 extr.

UNDECIES, *elfmaal*, Colum. V, 2 §. 7 en 8. Plin. H. N. V. 27. Martial. V, 80, 1: undecies Sestertium (Neutr.), Cic. Verr. II, 7, i. e. *elfmaal honderd duizend* Sestertii, *dewijl men honderd, volgends* Gronovius *mening, bij de* Adverbia numeral. *in* ies *verstaan, en* Sestert. Gen. Neutr. *nemen moet.*

UNDECIM, *elf*, Vitruv. III, 1 med. Martial. II, 44, 8.

UNDECIMUS, a, um, *de elfde*, Virg. Ecl. VIII, 39.

UNDECIREMIS, e, *van elf roeibanken: van daar* undeciremis, scil. navis, *een galei met elf roeibanken*, Plin. H. N. XVI, 40.

UNDECUNQUE *of* UNDECUMQUE, 1) *van waar ook? d. i. het zij van waar het wil, bij voorb.* undecunque causa fluxit, Quintil. VII, 3 extr., i. e. *zij mag gevloeid zijn, van waar zij wil:* undecunque moti sunt, Senec. de vita beata 27 med., i. e. *zij mogen opgewekt zijn, van waar zij willen:* undecunque inceperis, Plin. Epist. IX, 4, i. e. *gij moogt beginnen, waar gij wilt:* sanguinem vulnerum & undecunque fluentem sistit, Plin. H. N. XXVII, 4 ante med. 2) *waar het ook zij, bij voorb.* transiliunt in eam (naphtham) undecunque visam, Plin. H. N. II, 105. Not. *Dat het eigenlijk twee woorden zijn*, unde *en* cunque, *ziet men daaruit, dewijl zij ook gescheiden worden, bij voorb.* Lucret. VI, 1015: Unde vacefit cunque locus.

UNDELIBET *of eigenlijk* UNDE LIBET 1) *van waar het maar belieft, van allerwegen, bij voorb.* aliquid invenire (*vernemen*), Auct. ad Herenn. IV, 50 extr., i. e. *van iederéén vernemen; doch men kan het ook, overäl, vertolen.* 2) *overäl, het zij waar het wille, bij voorb.* fascia undelibet super fracturam incipere debet, Cels. VIII, 10 sect. 1 med.: *dus ook* invenire, Auct. ad Her. *zie n.* 1.

UNDENI, ae, a, *elf, zoo wel bij, als zonder, verdeeling, bij voorb.* pariuntur undeni,

deni, i. e. *elf, iedere keer*, Plin. H. N. XI, 25 extr.: Musa per undenos emodulanda pedes i. e. versu hexametro & pentametro, Ovid. Am. I. 1, 30: *want deze beide verzen bevatten samen elf versleden in zich*: me quater undenos implevisse decembres, Horat. Epist. I, 20, 27, i. e. *dat ik 44 jaar oud ben*: partum — undenis mensibus ferant, duodecimo gignunt, *van de paarden*, Plin. H. N VIII, 42 post med. *Ook komt de Singularis voor, bij voorb.* bis undena (pars), Manil. IV, 451.

UNDENONAGESIMUS, a, um, *de (die, dat) negen en tagtigste, bij voorb.* undenonagesimo aetatis anno, Sueton. Oth. 11.

UNDENONAGINTA, *negen en tagtig, bij voorb.* naves, Liv. XXXVII, 30.

UNDEOCTOGINTA, *negen en zeventig*, Horat. Sat. II, 3, 117.

UNDEQUADRAGESIMUS, a, um, *de negen en dertigste, bij voorb.* volumen, Val. Max. VIII, 7, 10 (extern.).

UNDEQUADRAGIES, *negen en dertig maal*, Plin. H N. VII, 25.

UNDEQUINQUAGESIMUS, a, um, *de negen en veertigste, bij voorb.* dies, Cic. Manil. 12 extr.

UNDEQUINQUAGINTA, *negen en veertig, bij voorb.* coronae, Liv. XXXVII, 58: genera, Plin. H. N. XIII, 4 post med.

UNDESEXAGINTA, *negen en vijftig*. Liv. XXIII, 37 *en* 49. Plin. H. N. XXXVI, 15 prope fin.

UNDETRICESIMUS *of* UNDETRIGESIMUS, a, um, *de negen en twintigste: het eerste staat* Quintil. VI praefat. §. 4. Gell. X, 5 in.: *dit laatste* Liv. XXV, 36 extr.

UNDETRIGINTA, *negen en twintig, bij voorb.* menses, Vitruv. IX, 4 ante med.

UNDEVICENI, 1) *elk negentien, of negentien bij verdeelingen, bij voorb.* si utrinque undeviceni singulis distent, Quintil. I, 10 prope fin. §. 44. 2) *negentien, zonder verdeeling.*

UNDEVICESIMANUS, a, um, *van het negentiende Legioen, bij voorb.* undevicesimani (scil. milites), Hirt. Alex. 57, *tenzij men liever lezen moet* unetvicesi.; *dewijl het een en twintigste, maar niet het negentiende Legioen daar geweest is. En dus wil Lipsius lezen.*

UNDEVICESIMUS *of* UNDEVIGESIMUS, a, um, *de negentiende: het eerste staat* Cic. Senect. 5. Inscript. ap. Murator. p. 733; *het laatste* Colum. VIII, 5 med.

UNDEVIGINTI, *negentien, bij voorb.* dies, Cic. Brut. 64. Plin. H. N. XVIII, 29 ante med.: signa militaria, Liv. XXIII, 46 ante med.

UNDEUNDE *of* UNDE UNDE, *zie* Unde.

UNDICOLA, ae, m. *en* f. *in de golven of 't water wonende, bij voorb.* Naides, Varr. ap. Non. cap. 4 n. 50.

UNDIQUE, *voor* undeque (*van* unde *en* que), 1) *eigenlijk, het zij, van waar het wil (want dit is de beteekenis van* que, *bij voorb.* ubique, *het zij waar het wil*, quandoque *het zij wanneer het wil enz.*): *van daar van alle kanten of plaatsen, bij voorb.* concurritur undique ad istum, Cic. Verr. II, 53: undique ad inferos tantundem viae est, Cic. Tusc. I, 43: Sicilia undique cincta periculis, Cic. Manil. 11: colligere undique, Cic. Or. I, 42 extr.: rebus exquisitis undique & collectis, Ib. III, 24: undique circumventos interficiunt, Caes. B. G. III, 6: vicus altissimis montibus undique continetur, Ibid. 1: undique in hostes impetus fieret, Ibid. I, 22: *ook van alle menschen, bij voorb.* amens undique dicatur, Horat. Sat. II, 3, 108, *doch, het kan ook zijn*, *overál: bij dat verliest de zin niets*: velut labens undique toga, Quintil XI, 3, 147: honestas undique perfecta, Cic. Fin. V, 24. 2) *overál, aan alle kanten, in alle stukken (dewijl* unde *ook voor* ubi *staat, gevolglijk* undique *voor* ubique), *eigenlijk, het zij, waar het wil, bij voorb.* ob eamque causam omnes ejus partes undique aequales esse, Cic. Nat. D. II, 45 med.: aut undique religionem tolle aut usquequaque conserva, Cic Phil. II, 43, vita undique referta bonis, Cic. Tusc. V, 31: amens undique dicatur, Horat., *zie hier voor*: honestas undique perfecta, Cic., *zie hier voor*: undique ad inferos tantundem viae est, Cic., *zie hier voor*: *en men kan meer van het boven staande hier toe brengen*: *verders* quid fere undique placet? Quintil. I, 2 med.: *ook met een Genitivus, bij voorb.* laterum, *bij voorb.* undique laterum circumfusi passim insiliunt, Apul. Met. VIII med. p. 209, 11 Elm. Not. *voor* undique *heeft men ook* undique secus, Solin. 27 (40) post med., *en* undique versum, Gell. XII, 13. Apul. Met. IV ante med. p. 144, 25 Elm. Ib. Apolog. post med. p. 312, 32 Elm. *en* Solin. 40 (53) post med. *of* undique vorsum, Gell. VII, 16, *of* undique versus, Justin. XLIV, 1.

UNDIQUESECUS *of* UNDIQUE SECUS, *zie* Undique.

UNDIQUEVERSUM, UNDIQUEVERSUS *of* UNDIQUE VERSUM (VORSUM) *of* VERSUS, *zie* Undique.

UNDISONUS, a, um, *golvenruisschend, d. i. van of in golven ruisschend of raazend, bij voorb.* rupes, Stat. Achill. I, 198, i. e. *tegen welken de golven slaan*: saxum, Val. Fl. IV, 44: Psamathe (*eene bron*), Ibid. I, 364: dii, Propert. III, 21 (20), 18, i. e. *zeegoden.*

UNDO, avi, atum, are, 1) *golven, golven opwerpen, bij voorb.* flumina undabant, Petron. 123: solet aestus aequinoctialis sub ipsum lunae solisque cultum omnibus aliis major aestuare, Senec. Nat. Quaest. III, 28 extr.: undans salum, Enn. ap. Non. cap. 3 n. 199: undans fluvius, Claudian. in Rufin. I, 184: undanti in freto, Acc. ap. Cic. Nat. D. II, 35: *dus ook van een kookende ketel, bij voorb.* undantia ahena, Virg. Aen. VI, 218: undans cruor, Virg. Aen. X, 908: undans vulnus, Stat. Theb. II, 124. Sil. X, 240: undantes sanguine vultus, Stat. Theb. I, 449: *van daar Tropisch*, a) *golven, d. i. als 't ware, golven opwerpen, aan golven gelijk zijn of zich verheffen, bij voorb. van vlammen enz., bij voorb.* Aetna undans, Virg. Georg. I, 472: flammis (*voor* flammarum) volutus undabat vortex, Virg. Aen. XII, 673: undantes flammae, Sil. IX, 447: undantem flammarum hiatum, Claudian. Proserp. III, 395: undante fumo, Senec. Troad. 20: *en andere dingen, bij voorb.* undantem buxo Cytorum, Virg. Georg. II, 437, i. e. fluctuantem quasi *voor* plenum: undantia lora concussere jugis, Ib. Aen. V, 146: *dus ook* habenas, Ibid. XII, 471: surgere purpureis undantes anguibus hastas i. e. vexillis e purpura angues depictos habentibus, Claudian. in Rufin. II, 177: qui nubila contra halteus undantem variat mortalibus arcum (i. e. Iris, *de regenboog*), Val. Fl. IV, 95: *van kleederen, bij voorb.* undantem chlamydem, Plaut. Epid. III. 3, 55: *ook van den gang van eene juffer, bij voorb.* decenter undabat, Apul. Met. II ante med. Ed. Oudend. p. 105. *Ook van de ziel, als zij in drift is, bij voorb.* Aesonidem undantem curis, Val. Flacc. V, 303: undantes fournis furialibus irae, Claudian. in Rufin. I, 76. b) *dichterlijk, golven van iet, d. i. vol zijn van iet, bij voorb.* regio undat equis, Val. Flacc. I, 539: undaret neu sylva favis, Claudian. Proserp. III, 25: populis undare penates, Ibid. in consul. Prob. & Olybr. 46: undare videres ima viris, Ibid. de VI consul. Honor. 546: undantem buxo Cytorum, Virg., *zie boven*: *van daar* mox undare foro victrix opulentia linguae rutarique reos, Claudian. in consul. Mall. Theod. 21, i. e. *zich in zijn' rijkdom vertoonen, stroomen (van welsprekendheid)*: *dus ook stroomen van iet, bij voorb.* puerique cruore maternos undare finus, Ibid. in Rufin. II, 68. 2) Active, *overstroomen, bij voorb.* sanguine campos, Stat. Achill. I, 87. 3) *aan golven gelijkmaken*: *van daar* Undatus, a, um, *zie* Undatus.

UNDOSUS, a, um, *golvenrijk, vol golven, golvende, bij voorb.* aequor, Virg. Aen. IV, 313: Plemmyrium (promontorium), Ibid. III, 693: regna (i. e. undas), Sil. V, 21.

UNDULATUS, a, um, i. q. undatus, *gelijk golven, met golven, als 't ware, verzien, golven vertonende of afbeeldende, bij voorb.* vestis, Plin. H. N. VIII, 48 med.: toga, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 926. Plin. H. N. VIII, 48 med.

UNEDO, onis, m. 1) *de vrucht van den haag-appelboom of haag-appel*, Plin. H. N. XIX, 24. 2) *Ook de boom zelve*, Ibid. XVI, 31 in. XXIII, 8 post med.

UNETVICESIMA, UNETVICESIMANUS, *zie* Unaetvicesima, Unaetvicesimanus.

UNGO *of* UNGUO, nxi, nctum, 3. 1) *zalven, met olie of eenige andere vettigheid, bij voorb. boter, wasch enz. besmeeren, bij voorb.* unxisse unguentis, Cic. Verr. IV, 31: globos melle, Cato R. R. 79: ranam conjicere in aquam, usque quo ad tertiam partem decoxeris eoque unguere corpus, Varr. R. R. I, 2 prope fin. §. 26: postea amaracino (unguento), Lucret. IV, 1172: prius ungi ex (i. e. *met, zie* Ex) cerussa pustulae debent, Cels. V, 28 sect. 15 extr.: gloria quem supra vires ungit, Horat. Ep. I, 18, 22: utilis ungendis axibus esse potes, Mertial. II, 77, 2. *De Ouden zalfden zich geern in het bad*, Cic. Att. XIII, 52: August. ap. Sueton. in Aug. 76: *ook de dooden, voor het verbranden*, Ovid. Pont. I, 9, 47. Ibid. Fast. IV, 853. Ibid. Her. X, 122. Val. Max. IV, 6, 3, *alwaar overál dit Verbum staat. Ook van het toemaken van spijzen, bij voorb. met olie enz. vetmaken, toemaken, bij voorb.* caules oleo, Horat. Epist. I, 18, 22: *dus ook* impensius unge, unge, puer, caules, Pers. VI, 68. *Dus ook* unctus, a, um, *gezalfd, besmeerd, vetgemaakt, vol olie of vet, bij voorb.* olusculа uncta lardo, Horat. Sat. II, 6, 64: puer unctis tractavit calicem manibus, Ibid. II, 4, 78, i. e. *met vette, besmeerde, handen*: unguentis uncta ausa es accedere, Plaut. Truc. II, 2, 34: nudus, unctus (i. e. unguentis delibutus), ebrius cet., Cic. Phil. III, 3: uncta carina (scil. pice), Virg. Aen. IV, 398: *van daar* uncta popina, Horat. Ep. I, 14, 21, i. e. *waar in vette, vet gemaak-*

maakte, ſpijzen zijn: uncta palaeſtra i. e. in qua oleo uncti exercebantur, Ovid. Her. XIX, 11: Sol unctus, Cic. Att. XII, 6, i. e. *genot der zonnewarmte met zalving: van daar vet, d. i. rijk, ſchoon, heerlijk, wellevend, bij voorb.* ſiccus ad unctum, Horat. Epiſt. I, 17, 12, i. e. *rijk, welvarend mensch:* ut unctior diſcederet, Cic. Verr. II, 22, i. e. *vetter, rijker:* unctior conſuetudo, Cic. Brut. 20, i. e. *fraaijer, aartiger:* captus es unctiore coena, Martial. V, 45, 7, i. e. *beter, lekkerer:* ubi quid melius contingit & unctius, Horat. Ep. I, 15, 44: cur quisquam caput unctius referret i. e. inde ditior rediret, Catull. X, 11: uncta patrimonia. Ibid. XXIX, 23: uncta Corinthus, Juvenal. VIII, 113, i. e. *zich wel koeſterend, wellustig:* magis diliges ex duobus aeque bonis viris nitidum & unctum, quam pulverulentum & horrentem, Senec. Ep. 66 ante med. Not. Unctum (Neutr.) Subſtantive, *d. i. zalve, bij voorb.* unctum recte ponere, Horat. Art. 422, *de zalve goed beſteden, d. i. aan eenen armen, hem gevolglijk weldoen, hem koeſteren: zoo ſlaat* unctulum, Apulej., *zie* Unctulus. *Doch, het zou ook kunnen heeten, eene vette maaltijd: zoo ſchijnt het te ſtaan* Perſ. VI, 16 coenare ſine uncto i. e. ſine cibis delicatis & bene conditis. 2) *in 't gemeen beſmeeren, bevochtigen, bij voorb.* caepas aqua ſalſa, Plin. H. N. XIX, 6 extr.: tela manu (i. e. arte, *kunſtiglijk* ſcil. veneno) ferrumque armare veneno, Virg. Aen. IX, 773.

UNGUEDO, inis, f. i. q. unguentum, *zalve, ſmeer, bij voorb.* indidem egeſta unguedine, Apul. Met. III poſt med. p. 138, 26 Elm.

UNGUEN, inis, n. i. q. unguedo, *zalve, ſmeer, vet, bij voorb.* in ahenum caldum unguen indito, Cato R. R. 79: ita in caldum unguen indito, Ibid. 80: pingues unguine ceras, Virg. Georg. III, 450: lapis unguine delibutus, Apul. Flor. in. v. 17: Foemiſecae craſſo vitiarunt unguine pultes, Perſ. VI, 40, i. e. *vet, olie:* ſumas tantundem unguinis, quod vocamus axungiam vel ſevum, Pallad. I, 17: armant alli picis unguine flammas, Val. Fl. VIII, 302: pingui fluit unguine tellus, Ibid. VI, 360.

UNGUENTARIUS, a, um, *de zalven betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* vaſa, Plin. H. N. XXXVI, 8: taberna, Varr. L. L. VII, 30: tabernam unguentariam exercere, Sueton. Aug. 4, i. e. *in zalven handelen: van daar* 1) Unguentarius, Subſtantive, ſcil. negotiator, *een zalfverkooper*, Cic. Off. I, 42. Horat. Sat. II, 3, 228. Plin. H. N. XXXI, 7 prope fin.: *dus ook* Unguentaria *zalfverkoopſter*, Plin. H. N. VIII, 5 extr. Inſcript. ap. Don. claſſ. 8 n. 88. 2) Unguentaria, ſcil. ars, *het beroep, om zalven te maken, bij voorb.* coquinam & unguentariam ſcil. artem, Apul. doctr. Plat. 2 ante med. p. 17, 4 Elm.: *van daar* unguentariam facere, Plaut. Poen. III, 3, 90, i. e. *dit beroep oefenen, om zalven te maken.* 3) unguentarium, ſcil. argentum *of* donum, i. e. *geld tot zalven, bij voorb.* decem millia, nomine unguentarii, Plin. Ep. II, 11 extr., i. e. *zalfgeld.*

UNGUENTATUS, a, um, *gezalfd, gebalſemd, bij voorb.* homo, Plaut. Caſ. II, 3, 23. Scip. Afric. ap. Gell. XII, 2 extr.: cincinni, Plaut. Truc. II, 2, 32: maritus, Catull. LX, 142. *Het is eigenlijk een* Particip. *van* Unguento, are, i. e. *zalven, balſemen.*

UNGUENTO, are, *zie* Unguentatus.

UNGUENTUM, i, n. i. q. unguen, *eigenlijk, het geen, waarmede men zalft: van daar zalve, balſem*, Horat. Od. II, 3, 13. II, 7, 22. III, 14, 7. Cic. Or. III, 25 poſt med.: *bijzonder* Plin. H. N. XIII, 1, *alwaar van derzelver ſoorten geſproken wordt:* unguento delibutus, Phaedr. V, 1, 12: unguentis affluens, Cic. Sext. 8 in.: oblitus, Cic. red. Sen. 5 extr.: perfuſus, Petron. 105: uti, Cic. Cat. II, 3: olere unguenta, Plaut. Moſt. I, 1, 41, i. e. *daarnaar rieken:* unguenta exſpirant ac moriuntur, Plin. H. N. XIII, 3 in., i. e. *verrieken, verliezen hare kracht.* Not. 1) *de Ouden zalfden of balſemden, niet alleen het haair, hoofd, en wezen, maar ook de kleederen, bij voorb. het haair en het hoofd*, Ovid. Her. XXI, 161. Tibull. I, 7 (8), 51. Martial. VI, 57, 1. XIV, 146, 1: *de neusgaten* (nares), Prop. III, 10 (9), 21: *voeten*, Petron. 70. Plin. H. N. XIII, 3: *kleederen*, Martial. VIII, 3, 10: *wanden*, Plin. Ibid. 2) *hier toe namen zij allerhande welriekende kruiden, gewasſen enz., leliën, roozen enz.* 3) *deze zalving of balſeming geſchiedde in het bad*, Petron. 28: *over tafel en bij ſmulpartijën*, Cic. Tuſc. V, 21. Horat. Art. 375: *bij lijken*, Prop. III, 16 (15), 23. Ovid. Faſt. III, 561. Pont. I, 9, 51. Not. unguentum *voor* unguentorum, Plaut. Curc. I, 2, 5. Poen. III, 3, 88.

UNGUICULUS, i, m. i. q. unguis, *een nagel (bij voorb. aan den vinger), wanneer men verkleinend ſpreekt: ook in 't gemeen een nagel, bij voorb* integritatem unguiculorum omnium, Cic. Fin. V, 27, i. e. *nagels*, cf. Plaut. Stich. V, 5, 20: *van daar* a teneris unguiculis, Cic. ad Div. I, 16, *een Grieksch ſpreekwoord, d. i. van kinds af.*

UNGUINOSUS, a, um, *vol vet, vettig, bij voorb.* unguentum, Plin. H. N. XIII, 1 extr.: opus, Celſ. V, 26 ſect. 20: nuces unguinoſiores, Plin. H. N. XXIII, 8 ante med.

UNGUIS, is, m. *een nagel aan den vinger of toon, zoo wel van menſchen als beesten, die toonen hebben, bij voorb. vogels, leeuwen, wanneer het ook klaauw vertaald wordt, bij voorb.* ungues clauſulae nervorum exiſtimantur, Plin. H. N. XI, 41: cultello purgare ungues, Horat. Ep. I, 7, 51: ungues ponere, Ibid. Art. 297, *of* deponere, Petron. 104, *of* reſecare, Plin. H. N. XXVIII, 2 extr., *of* recidere, Ibid. X, 35, *of* ſubſecare, Ovid. Faſt. II, 230, i. e. *de nagels afſnijden, korten:* ungues iratos conjicere alicui in vultum, Prop. IV, 8, 57: puerili ungui decerpere flores, Ibid. I, 20, 39: ungue ſauciare genas, Ovid. Art. III, 708: ungue rigido notare genas, Ib. Am. II, 6, 4: unguibus ire in vultus alicujus, Ibid. I, 7, 64: ab imis unguibus uſque ad verticem cet., Cic. Roſc. Com. 7: *van daar* unguis transverſus *een dwarsnagel of dwarsvinger, nagelbreedte, bij voorb.* a recta conſcientia transverſum unguem non oportet diſcedere, Cic. Att. XIII, 20: cf. Cic. ad Div. VII, 25: *dus ook* unguem latum, *bij voorb.* ſi ex iſtoc loco digitum transverſum aut unguem latum exceſſeris, Plaut. Aul. I, 1, 18: Ungues rodere, *op de nagels kaauwen*, Horat. Sat. I, 10, 71, ſcil. *wanneer men lang pijnst:* ungues mordere, Prop. III, 25 (24), 4, *op de nagels bijten*, ſcil. *van verdriet of berouw: dus ook* ungues corrumpere dentibus, Ibid. II, 4 (3), 3: de tenero ungui, Horat. Od. III, 6, 24, i. e. *van kinds af:* Ad unguem *of* in unguem, *op den nagel, d. i. naauwkeurig, ſtipt, juist*, Virg. Georg. II, 277. Horat. Art. 294. Colum. XI, 2, 13. Celſ. VIII, 1, *eigenlijk, wanneer iets zoo glad af effen is, dat de daar overgaande nagel geene voegt en niets ongelijks bemerkt: dus ook van beesten, die toonen hebben, bij voorb. leeuwen, klaauw, bij voorb.* Virg. Aen. V, 352. Not. *van een of twee hoeven hebbende beesten ſtaat* ungula, *voor* unguis, *bij voorb.* Ovid. Met. I, 742. II, 671: *doch* unguis *ſtaat ook van runderen*, Colum. VI, 12, *tweemaal, en van paarden*, Martial. XIV, 199. *Van daar* a) *een vinger, bij voorb.* medium unguem oſtendere (*om te beſpotten of te verachten*), Juvenal. X, 53: transverſus unguis, *een dwarsvinger, vingerbreed*, Cic., *zie boven.* b) *wegens de gelijkvormigheid* 1) *van planten; het nagelvormige, bij voorb. aan roozenbladen*, Plin. H. N. XXI, 18 extr., capita foliorum parteſque candidae ungues vocantur: *dus ook van Bdellion*, Bactriano nidor ſiccus multique candidi ungues i. e. maculae ungui ſimiles, Ibid. XII, 9: *dus heet ook het uiterſte deel van het hout aan de wijnſtokken, boven de knop*, unguis, Colum. IV, 24, 8. Pallad. Februar. XII, 5. 2) *een haak, bij voorb.* ungues ferrei, Colum. XII, 18. 3) *een wit vel in 't oog, nagel of nagelvel genoemd*, Celſ. VII, 7 ſect. 4. 4) *eene ſoort van moſſelen*, Varr. L. L. IV, 12. Not. homo, cujus pluris erat unguis, quam tu totus, *als een ſpreekwoord*, Petron. 57.

UNGŬLA, ae, f. *klaauw, hoef, bij voorb. van paarden*, Cic. Nat. D. III, 5. Virg. Aen. VIII, 596: ungula veterino tantum generi renaſcuntur, Plin. H. N. XI, 46: *van daar voor een paard, bij voorb.* ungula rapit currus, Horat. Sat. I, 1, 114: eques urbem ſonante verberabit ungula, Ibid. Epod. XVI, 11: Et ungularum pulſibus calens Iſtrus, Martial. VII, 6: cf. XII, 50: *Ook nagel, bij voorb. der hoenders, bij voorb.* Gallus gallinaceus ungulis cet., Plaut. Aul. III, 4, 8: milvinis aut aquilinis ungulis, Plaut. Pſeud. III, 2, 63: *van daar* ungulas injicere, *de klaauwen inſlaan*, Ibid. II, 2, 48: *van daar* omnibus ungulis, Cic. Tuſc. II, 24, *als een ſpreekwoord, d. i. met alle krachten.*

UNGULATUS, a, um, 1) *met klaauwen of hoeven verzien. Dit is eigenlijk een* Particip. *van* Ungulo, are, i. e. ungula ſ. ungulis inſtruere: *ook* 2) i. q. ungues magnos habens, Cato ap. Paul. ex Feſto, *alwaar ſtaat:* Ungulatos ungues magnos atque aſperos Cato adpellavit, *het welk verkeerd ſchijnt te zijn.*

UNGŬLO, are, *zie* Ungulatus.

UNGŬLUM, i, oſcorum lingua ſignificat annulum, Paul. ex Feſto, *doch alwaar* Feſtus Ungulus *heeft.*

UNGŬLUS, i, m. i. e. *vingerring*, Plin. H. N. XXXIII, 1 poſt init. *en* Feſtus, *welke twee plaatzen uit* Pacuvius *aanhaalt.*

UNGUO, *zie* Ungo.

UNIANIMUS, *zie* Unanimus.

UNICALAMUS, a, um, *eenhalmig, eenen eenigen halm hebbende*, Plin. H. N. XVIII, 7 poſt med.

UNICAULIS, e, *een enkelen ſtengel hebbende*, Plin. H. N. XVIII, 7 ante med. XX, 23 extr.

UNICE, *eenig: van daar voortreffelijk bedeſtengemeen, bij voorb. beminnen*, Cic. Or. 1: ſecurus, Horat. Od. I, 26, 5: pro-

bare, Plin. Ep. IX, 2: unice laetor, Ib. VII, 32: uti re, Quintil. VIII, 3, 24: deditus alicui, Liv. III, 35: eximie & unice delectabar, Gell. XI, 13: *ook met* unus, Plaut. Asin. I, 3, 56. Bacch. II, 2, 29 *en meermalen.*

UNICŎLOR, ōris, *eenkleurig, van eene enkele kleur, bij voorb.* fuca, Varr. R. R. II, 4: torus, Ovid. Met. XI, 611: oculus, Plin. H. N. XI, 37 sect. 54.

UNICORNIS, e, *eenhoornig, d. i. maar éénen hoorn hebbende*, Plin. H. N. VIII, 21. XI, 46.

UNICUS, a, um, 1) *de eenige, in getal; is menigvuldig, bij voorb.* filius, Terent. Heaut. I, 1, 41. Cic. Rosc. Am. 14 *en* Coel. 32. Plaut. Cas. II, 3, 45 *en* 46. Bacch. III, 3, 3: *dus ook* unicum filium optimum, Cic. Verr. V, 49 in.: *dus ook* unicis (scil. filiis) plus indulgetur, Senec. de ira II, 21 post med.: filia, Terent. Phorm. IV, 3, 41. Cic. Att. X, 9 med. *en* Verr. I, 41 in. Virg. in Ciri 314: consul, Cic. red. Senat. 4: *dus ook* consul unicus, Liv. VII, 25 extr., *dewijl de andere* Consul *gestorven was:* soli unicus orbis, Ovid. Met. XIII, 853: unico gaudens mulier marito, Horat. Od. III, 14, 5: pascit unicam ancillulam, Apul. Met. I post med. p. 112, 6 Elm., i. e. *houdt slechts eene eenige dienstmaagd:* unica spes imperii Rom. Quintius, *de eenigste hoop*, Liv. III, 26: remedium unicum est aratio, Plin. H. N. XVIII, 16 extr., i. e. *het eenige middel: dus ook* unicum praesidium, Cels. VII, 33, *het eenige hulpmiddel:* unica fortunis ara reperta meis, Ovid. Trist. IV, 5, 2: unicum adflictae mihi solamen hoc est, Senec. Troad. 701: unica Oedipodae est salus non esse salvum, Ibid. Phoeniss. 89. *Ook behoort hiertoe* Plaut. Capt. I, 2, 44 cui ille (filius) est unicus; *teweten de vader* Hegio *beschouwt hem als zijn' eenigen zoon, dewijl hij dien, welke in zijne kindsheid geroofd was, voor verloren hieldt; en de pluimstrijker* Ergasilus *antwoordt op eene pluimstrijkende wijze*, Ibid. 49 Tibi ille unicus est, mihi etiam unico magis unicus i. e. *nog eeniger dan eenig, de allereenigste (in zijne soort). Wij spreken ook zoo. Zelfs staat er* solus *bij, zoo als bij ons alleen eenig, eenig en alleen enz., bij voorb.* unica res sola, Lucret. II, 542: Huc adcedit, ut in summa res nulla sit una, unica quae gignatur & unica solaque crescat, Ibid. 1077: *ook staat er* unus *bij, bij voorb.* qui me unum atque unicum habuit, Catull. LXXII, 6, i. e. *den allereenigsten: en* Venus, *als zij haren zoon zeer ernstig om eenen dienst verzoekt, zegt:* idque unum & prae omnibus unicum effice, Apul. Met. IV post med. p. 156, 32 Elm., i. e. *doe mij toch den eenigen, ja allereenigsten dienst.* 2) *de eenige in zijne soort, bij voorb. de Feniks heet* unica semper avis, Ovid. Am. II, 6, 54: nam tu poëta es prorsus ad eam rem unicus, Plaut. Asin. IV, 1, 3: *dus ook* imperator, Liv., *zie hier na: van daar de eenige in zijne soort, of buitengemeen, zonderling, ten goede (wanneer men het ook somtijds ongemeen, voortreffelijk, groot, vertalen kan,) of ten kwaade, of in geen van beiden, bij voorb.* homo natura est unica & singularia, Turpil. ap. Non. cap. 8 n. 60: ingenium, Afran. ap. Fest. in Sagaces: imperator, Liv. VI, 6: electum esse [illegible] imperatorem, unicum ducem, qui cet., Liv. VII, 12 post med.: ultor unicus Romanae ignominiae, Liv. IX, 15 post med.: virgo unicae pulchritudinis, Fest. in Talassionem: elogium, Cic. Senect. 17 post med.: mors, Lucan. IV, 509: nobilitas, Liv. I, 39: amicus, Liv. XLV, 6: concordia, Liv. III, 33: comitas ac benignitas in cives, Liv. XXIII, 42: Archimedes unicus spectator coeli, Liv. XXIV, 34: fides, Liv. XXXIII, 21: liberalitas, Cic. Quint. 12: vir unicus, Liv. VII, 1 extr.: puer unicus, Ovid. Met. III, 354: scelus, Vellej. II, 7: malitia, Auct. ad Herenn. III, 6. 3) *buitengewoon bemind, bij voorb.* cui ille est unicus, Plaut. *Zoo verklaren het velen ten minsten: maar onnodig, zie* n. 1.

UNIFORMIS, e, *maar eene gedaante hebbende, eenvormig, eenvouwig, eenerlei, bij voorb.* facies deorum dearumque, Apul. Met. XI ante med. p. 159, 3 Elm., *waar* Isis *zich zelve zoo noemt, die in een persoon vele namen*, Diana, Venus, Proserpina, Hecate *enz. voert, gelijk zij daar zegt:* simplex quiddam & uniforme doceri, Auct. dial. de orat. (*achter* Tacitus) 32.

UNIFORMĬTER, *eenvormig, op eenerleië wijze, bij voorb.* Omnis humana immortalis est anima, sed non uniformiter cunctae, sed aliae alio more vel tempore, Auct. ad Asclep. post init. in Apul. Elm. p. 77, 18.

UNIGĒNA, ae, m. *en* f. *misschien van eenerlei geslacht, bij voorb.* Zephyrus *heet* unigena Memnonis, Catull. 65, 53, i. e. *broeder van* Memnon, *scil. van dezelfde moeder* Aurora: *dus ook* Catull. 63, 300, Unigenamque simul i. e. *misschien zuster van* Phoebus, *d. i.* Diana: *van daar* mundum singularem & unigenam procreavit, Cic. Univ. 4, i. e. *eenvormig met de schepzelen; doch het zou ook kunnen heeten eenig, hetwelk beter schijnt.*

UNIGENĬTUS, a, um, *eeniggeboren, d. i. de eenige in geboorte, bij voorb.* filius, Tertull. adv. Gnostic. 7 post med. Augustin. Cic. D. XI, 24.

UNIIŬGUS, a, um, *maar één juk hebbende, bij voorb.* vinea, Plin. H. N. XVII, 22 med. *en* prope fin., i. e. *aan een eenvouwig juk, dwershout enz., gebonden.*

UNIMĂNUS, a, um, *met ééne hand, eenhandig, d. i. maar ééne hand hebbende, bij voorb.* puer, Liv. XXXV, 21. XLI, 21 extr.

UNIMEMBRIS, i, *van één lid, van ééne zijde, eenzijdig, bij voorb.* et quasi μονόπλευρος id est, unimembris condictio dari debet adversus cet., Pandect. XII, 2, 13 med. §. 2.

UNIMŎDUS, a, um, *slechts van eene soort, bij voorb.* Unimodam vero esse virtutem, quod Bonum suapte natura adminiculo non indiget, Apul. doctr. Plat. 2 ante med. p. 15, 1 Elm.

UNĬO, onis, 1) fem. a) *de eenheid eener zaak.* b) *eene soort van uijen*, Colum. XII, 10. 2) Masc. *eene perel*, Plin. H. N. IX, 35 ante med. Solin. 53 (66) extr. Senec. de Benef. VII, 9 post med. Martial. VIII, 81, 4. Not. Plinius *zegt* loc. cit. *dat zij* uniones *heeten, omdat men geene twee peerlen van zulke gelijkheid vindt, dat zij niet onderscheiden zouden kunnen worden; zijne woorden zijn:* ut nulli duo reperiantur indiscreti; unde nomen unionum Romanae imposuere deliciae; Solinus *zegt, dat zij daarom zoo heeten, omdat men er nooit twee bij een vindt, de woorden zijn:* nunquam duo simul reperiuntur, inde unionibus nomen datum.

UNĬO, ivi, itum, 4. *vereenigen, bij voorb.* unita corpora, Senec. Nat. Quaest. II, 2 extr.: unita patiendi declinatione, Gell. VII, 7 extr.: partem domus, quae vitiosae parti unita est, Pandect. XXXIX, 2, 15 ante med. §. 13: radii nostri luminis extrario mixti atque ei uniti, Apul. in Apolog. p. 283, 30.

UNISTIRPIS, e, *maar eenen stam hebbende, bij voorb. boomen, bij voorb.* cupressus, ulmus & si qua unistirpis, Plin. H. N. XVI, 30 extr., i. e. *van den wortel recht op in de hoogte wassende.*

UNĪTAS, ātis, f. 1) *eenheid eener zaak, het één*, ut unitatem faciant, Colum. XI, 3, 43: linum triplex sit tortum, ut unitas in eo facta sit, Cels. VII, 4 sect. 4, i. e. *dat er één enkele draad van wordt:* Mensura Nili ab unitate alvei (i. e. ubi unum habet alveum) unde se primum findit in latera cet., Plin. H. N. V, 9 post init.: si mundi, quae nunc partes sunt, aliquando unitas fuit i. e. una res constitit, v. c. aqua vel igni, Justin. II, 1: singularia numeri unitas, Gell. XIX, 8 post med. 2) *de vereeniging*, Senec. Nat. Quaest. II, 2. Frontin. aquaeduct. 123: et statim fiat unitas, Plin. H. N. XVII, 16: dum unitas fiat, Colum. VII, 22, *tenzij het tot* n. 1 *behoort.* 3) *de eenheid, eendracht, bij voorb.* ubi consensus & unitas erit, Senec. de vita beata 8 extr. 4) *overeenstemming, eenerleië gesteldheid, bij voorb.* fol·orum, Plin. H. N. XVI, 23 extr.: tanta unitas erat (puerorum), Plin. H. N. VII, 12 extr.: in unitatem venit equester ordo, Plin. H. N. XXXIII, 2, *kreeg maar eenen eenigen naam:* nullam unitatem adsignificaret, Varr. L. L. VII, 2.

UNĬTER, *innig verbonden, met vereeniging, bij voorb.* aptus i. e. *zoo verbonden, dat er maar ééne zaak van wordt*, Lucret. III, 851. V, 538 *en* 556.

UNĪTUS, a, um, *zie* Unio.

UNIVERSĀLIS, e, *allen of het geheel betreffende, algemeen, bij voorb.* praecepta, Quintil. II, 13 extr.: nihil aut proprium aut universale, Plin. Ep. X, 71: propositio, *in de Logica*, Apul. doctr. Plat. 3 post med. p. 37, 6 Elm.

UNIVERSALĬTER, *over het geheel, gezamenlijk, bij voorb.* venierit grex, Pandect. XVIII, 1, 35 extr., i. e. *geheel (niet stukswijze) verkocht wordt.*

UNIVERSE, 1) *over het geheel, d. i. zonder betrekking op enkele, bij voorb.* loqui, Cic. Verr. V, 55: cetera universe mandavi, Cic. Att. V, 2: nec tam sectio pertimescenda est quam universe, Cic. Att. VIII, 11, *alwaar echter de* Ed. Ern. universae *scil.* Italiae *heeft, zoo als ook* irruptio *voor* sectio. 2) *gezamenlijk, bij voorb.* loqui, Cic., *zie hier voor.*

UNIVERSĬM, i. q. universe. 1) *over het geheel, bij voorb.* non singulatim, sed summatim universimque, Gell. I, 3 post med. §. 22. 2) *gezamenlijk, bij voorb.* universim omnes adsensere, Apul. Met. VII ante med. p. 189, 30 Elm., i. e. *alle gezamenlijk; doch de* Ed. Oudendorp. *heeft* universi.

UNIVERSĬTAS, ātis, f. *algemeenheid, hoofdsom aller dingen van een geheel, het geheel, bij voorb.* generis humani, Cic. Nat. D. II, 65, i. e. *het geheele menschelijk geslacht:* rerum, Ibid. I, 43, i. e. *de geheele wereld:* Ut universitatem commendet, Plin. Ep. II, 5 med., i. e. *de geheele reden, de redenvoering over het geheel:* non temere de universitate pronuntio, de partibus experiar legendo, Ib. III, 15 extr.: rusticationis, Colum. I

prae-

praefat. extr.: aedium, Pandect. XLI, 3, 23: dus ook aedificii. Pandect. XLI, 1, 7 prope fin.: bonorum, Pandect. XLIII, 2, 1, i. e. *gezamenlijke goederen: van daar* 1) *de geheele wereld, de wereld, het Heel-al, bij voorb.* corpus universitatis, Cic. Univ. 5: currum universitatis, Ibid. 12: terram solam immobilem, circa eam volubili universitate, Plin. H. N. II, 5 extr. *Daar ontbreekt* rerum, *gelijk het er dan bijstaat* Cic. Nat. D. I, 43. 2) *elk collegie, gilde, gezelschap bij een; elke gemeente*, Pandect. I, 8, 6. III, 4, 2. XXXVIII tit. 3 *in het opschrift*.

UNIVERSUS, a, um, *geheel, bij voorb.* triduum, Terent. Eun. II, 1, 18, i. e. *geheele drie dagen, alwaar vooräf daarvoor* totum triduum *staat:* vita, Cic. Rosc. Com. 15. 2) *geheel, gezamenlijk, bij voorb.* Europa, Nep. Them. 2: familia, Cic. Caecin. 20: mare, Cic. Fin. II, 34: mundus, Cic. Nat. D. I, 43: bellum, Liv. VII, 11: intentus in universum eventum belli, Liv. XXXII, 5: iugerum, Colum. XI, 2 post med. §. 86: nusquam ad universae rei dimicationem ventum est, Liv. I, 38, i. e. *het is nooit tot een hoofdtreffen gekomen:* vita, Cic., *zie hier voor:* Hermes gloria Martis universi, Martial. V, 25, 34, i. e. in omni genere pugnae gladiatoriae. 3) *gezamenlijk, of te famen*, a) Singul. gregem totum voluit universum avertere, Plaut. Trin. I, 2, 34, i. e. *de geheele kudde te famen, alwaar men op moet merken, dat er* totum *bij staat.* b) Plur. *wanneer men het dan gezamenlijke of te famen, dan alle te famen, vertaalt, bij voorb.* universos esse pares, dispersos cet., Nep. Them. 4, i. e. *alle te famen, niet een voor een:* ex universis generibus, Cic. Nat. D. II, 5: Unius cujusque & universorum, Cic. Off. III, 6: *en dus staat meermalen:* universi (homines), *bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 66. Cic. Dom. 52. Caes. B. G. V, 43: *verders* ex iis rebus universis eloquentia constat, Cic. Or. I, 5 extr.: Scaurus varias (pantheras) centum quinquaginta universas misit, Plin. H. N. VIII, 17 extr., i. e. *te famen* 150: *ook staat er* omnis *bij*, (*gelijk* n. 1 totus), *bij voorb.* Id genus hominum omnibus universis est adversum, Plaut. Trin. IV, 3, 40, i. e. *allen te famen, allen gezamenlijk: dus ook* talibus dictis universi omnes adsensere, Apul. Met. VII ante med. p. 260 Ed. Vulcan.: *dus ook* communem rerum naturam universa atque omnia continentem, Cic. Nat. D. I, 15 med., *gezamenlijk en alles, gelijk wij zeggen: alles te famen en afzonderlijk; evenwel heeft* Ernesti, *die zich daar aan gestooten heeft*, universam *laten drukken.* 4) *allen of het geheel betreffende, daar toe behorende, algemeen, bij voorb.* natura, Cic. Off. I, 31 in.: pugna, Liv. XXVII, 2, 12, i. e. *een algemeen treffen, d. i. waar allen vechten: dus ook* dimicatio, Liv. XXII, 32: victoria, Liv. IV, 27: requies, Liv. X, 5 med.: defensio, Cic. Sext. 2 extr.: odium, Cic. Pis. 27. 5) *dikwijls kan men het vertalen, over het geheel; wanneer het voor* universe *staat, bij voorb.* de re universa tractari, Cic. Or. III, 27. *Ook kan men veel hier toe brengen, dat tot het voorgaande behoort, bij voorb.* ad universi belli eventum, Liv. VII, 11, i. e. *over het geheel of gezamenlijk, bij voorb. geheel enz.:* intentus in universum eventum belli, Liv. XXXII, 5. Not. Universum *staat ook* Substantive, *het geheel, de hoofdsom van alle deelen: van daar de geheele wereld, of de wereld, wanneer men die geheel verstaat, te weten, lucht, aarde, water enz., bij voorb.* In eodem universo? Ibid. II, 39: genitor universi Colum. III, 10 med.: *van daar* in universum *in 't geheel genomen of gerekend, ten aanzien van 't geheel, of alles in 't gemeen, bij voorb.* Non nominatim, sed in universum, Liv. IX, 26, i. e. *in 't gemeen:* in universum aestimanti, Tacit. Germ. 6: terra in universum horrida, Ibid. 5: Persae illos Sacas in universum adpellavere, Plin. H. N. VI, 17. Not. Universum, *van drie lettergreepen*, Lucret. IV, 263, *om het vers.*

UNIUSMODI *of eigenlijker en beter* UNIUS MODI, *van dezelfde soort, van* unus *en* modus, *bij voorb.* insanias uniusmodi fore, Cic. Att. IX, 7 post med.: materia uniusmodi, Cic. Univ. 7: Iniuriae uniusmodi sunt, Terent. Heaut. I, 2, 31.

UNOCŬLUS, a, um, *eenöogig, bij voorb.* quod unoculus fuit, Acc. ap. Gell. III, 11: gena, Solin. 15 (25). *Van daar* Unoculus. Substantive, *een eenöogige, bij voorb.* salve, unocule, Plaut. Curc. III, 22: sunt unoculi, Ibid. 24.

UNOSE, *te famen, te gelijk*, Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 881.

UNQUAM, 1) *ooit; is menigvuldig, bij voorb.* nemo unquam adit, Cic. Harusp. 17: cum ita sim adflictus, ut nemo unquam, Cic. Att. III, 12: tyrannus, quam qui unquam saevissimus i. e. omnium eorum, qui unquam fuerunt, saevissimus, Liv. XXXIV, 32: si unquam, Cic. Att. IV, 2. Terent. Heaut. V, 4, 8. Phorm. II, 2, 15. Ovid. Am. I, 6, 25: non unquam i. e. nunquam, Virg. Ecl. I, 36: *dus ook* non aetas unquam cet., Prop. I, 6, 2. Not. Si quando unquam — meminerit, Liv. X, 14 med.; *alwaar een* Pleonasmus *is, tenzij men* usquam *lezen, of* unquam *door ergens vertalen wil, zie* n. 2. 2) *ergens of elders, bij voorb.* si quando unquam cet., Liv., *zie* n. 1: semel unquam proditur, Plin. H. N. II, 35. *Ook met* Genitivum (*gelijk* ubi cet.), *bij voorb.* Quis homo te exsuperavit alias unquam gentium? Cic. Tusc. IV, 36 e poëta: *tenzij men* usquam *lezen wil.* Not. *Doch misschien schijnt* unquam *in 't gemeen te betekenen, ergens, zoo wel van tijd als plaats, en uit* unicam (contracte) *gemaakt te zijn*, scil. partem (loci, temporis) *of* rem.

UNUS, a, um, *drukt overäl ons één, ééne, één uit.* 1) *een, eene, wanneer het het lidwoordjen is, bij voorb. wanneer wij zeggen, daar was eens een man, eene vrouw, een dier enz.: ik heb gisteren eenen man gezien enz.: is menigvuldig, waar anders de Romeinen dit* unus *weglaten, bij voorb.* unum vidi mortuum efferri, Plaut. Most. IV, 3, 9: *dus ook* unum apologum facere, Plaut. Stich. IV, 1, 32: ex me ut unam faciam literam, Ibid. Aul. I, 1, 38: esca una, Ibid. Most. III, 2, 21: Naias una, Ovid. Her. XV, 162: unus caprimulgus videtur, Catull. XXII, 10: ad unum fluctum, Plaut. Most. III, 1, 146: una aderit mulier lepida, Ib. Pseud. IV, 1, 38: Archelai currum unum, Quadrigar. ap. Gell. XV, 1: anus una custodiebat, Plin. H. N. XXXV, 10 sect. 36 n. 11: *dus ook* Terent. And. I, 1, 90, forte unam adspicio adolescentulam. *Ook spreekt* Cicero *dikwerf zoo, bij voorb.* sicut unus paterfamilias, Cic. Or. I, 29: doctorem unum, Cic. ad Div. VII, 19: tanquam unus manipularis, Cic. Att. IX, 10: Ut judicem unum, Cic. Rosc. Com. 5. *Ook met een* Superlativus, *bij voorb.* cum uno gladiatore nequissimo, Cic. Phil. II, 3: Rem unam esse omnium difficillimam, Cic. Brut. 6, i. e. *dat het eene enz., doch het kan hier ook zijn de eenige: dus ook* urbem unam amicissimam, Cic. Planc. 41 in.: *ook zonder* Substantivum, *bij voorb.* tradidit uni i. e. alicui, Ovid. Met. VI, 578: rapta ab uno tuba prosiluit ad flumen, Sueton. Caes. 32, i. e. ab aliquo, a quodam. *Verders, gelijk wij niet alleen zeggen, ieder, maar ook, een ieder, zoo zetten de Romeinen ook dit* unus *bij* quisque, quilibet, quivis cet., *alwaar het dernoodr* (*gelijk bij ons*) *weg kon blijven. Menigvuldig is* unus quisque, una quaeque cet., *of, gelijk men gemeenlijk uit onkunde schrijft*, unusquisque, unaquaeque cet., *bij voorb.* unaquaque de re, Cic. Font. 6: unumquodque, Cic. Rosc. Am. 30: unumquidque, Cic. Verr. IV, 59: unum quemque regum, Cic. Parad. I, 3: *ook vindt men* unum quidquid *voor* unum quidque, Lucret. V, 1387. Plaut. Trin. IV, 2, 39. *Dus ook* unus quilibet, Liv. XLII, 42. *Ook staat het gescheiden of omgekeerd, bij voorb.* unus Quiritium quilibet, Liv. VI, 40: quilibet unus, Liv. IX, 17: *dus ook* unus quivis *of* quivis unus, *bij voorb.* quivis unus, Cic. Brut. 93, *en* Caecin. 22. *Ook staat het meermalen overtollig, bij voorb. bij* quidam, Cic. Or. II, 10, unius cujusdam operis cet.: *dus ook bij* quisquam, *bij voorb.* in quemquam unum saeviebatur, Liv. III, 55 extr.: non modo (non) quemquam unum elicuit, sed ne — quidem cet., Liv. XXXII, 20 extr.: *bij* aliquis, *bij voorb.* ad unum aliquem confugiebant, Cic. Off. II, 12: *dus ook* unus quis *voor* unus aliquis, *bij voorb.* doctorem unum quem desiderant, Cic. ad Div. VII, 19 med.: *ook staat* unus aliquis *voor* unus i. e. *een eenige, bij voorb.* unus aliquis, Cic. Phil. X, 1 extr.: unius alicujus, Cic. Fin. III, 19 med.: unum aliquod, Cic. in Caecil. 19: *dus ook* unus quidam *voor* unus, *bij voorb.* est enim eloquentia una quaedam de summis virtutibus, Cic. Or. III, 14 extr. *Ook zou men hier toe kunnen brengen* nihil unum, i. e. *niets, bij voorb.* nihil unum insigne, Liv. XLI, 20. *Ook* nemo unus *voor* nemo, Cic. Tusc. V, 36. Liv. II, 6. XXVIII, 35: nullus unus *voor* nullus, Cic. Brut. 59 extr., *en* Provinc. 4: *doch hier kan het ook heeten, eenig, eenige enz.: gevolglijk geen eenige, zie* n. 3. 2) *één, wanneer men telt, bij voorb.* partes tres, quarum unam incolunt Belgae, — aliam — tertiam, Caes. B. G. I, 1: unus ex multis, Colum. XI, 1: unus de illis, Cic. Mil. 24, *of* ex illis, Senec. Ep. 39: unus de centum, Ovid. Pont. III, 5, 23: unus de numero ducum, Justin. XLII, 3 extr.: unum se civium & consensui imparem respondit, Tacit. Ann. XII, 5 scil. esse, *tenzij men* et *met* Lipsius *moet uitstrijken:* uno & octogesimo anno, *in het een en tachtigste jaar*, Cic. Senec. 5: unus & viginti forte ducti, Tacit. Ann. I, 54: unum & viginti annos, Cic. Or. III, 20: efficies quatuor millia ducentos & viginti unum, Colum. V, 3, 3: numerantur annorum sex millia quadringenti quinquaginta unus, Solin. 52 (65): blattae impositae diebus viginti uno, Plin. H. N. XXIX, 6 extr.: *van daar* unus de *of* e (ex) multis i. e. *een van den grooten hoop, een gewoon, gemeen, mensch, bij voorb.* Virginius unus de multis, Cic. Fin. II, 20: unus ex multis, Plin. Ep. I, 3 *of* e multis, Ovid. Remed. 682: *dus ook* unus multorum, Horat. Sat. I, 9, 70: cf. Multus: *dus ook* est una e populo, Senec. Ep. 10 post med.: *verders* uno plus Etruscorum cecidisse in acie, Liv. II,

7,

7, i. e. *één man meer.* *Ook ontbreekt* unus, *bij voorb.* quorum est Antonius, Quintil. IX. 1 post init.: Pies nobilium tu quoque fontium, Horat. Od. III, 13, 13, scil. unus: cedo signum, si harum Baccharum es, Plaut. Mil. IV, 2, 25, scil. una. *Dikwijls volgt* alter, *een ander*, *bij voorb.* una ex parte, — altera ex parte cet., Caes. B. G. I, 2: triplex ratio, una de vita & moribus, altera de natura tertia cet., Cic. Acad. I, 5: duas vias, unam voluptatis alteram virtutis, Cic. Off. I, 32 extr.: *ook staat* alius, a, ud *in plaats van* alter (a, um), *bij voorb.* partes tres, quarum unam incolunt Belgae, aliam Aquitani, tertiam Celtae, Caes. B. G. I, 1: *van daar* unus & alter *of* unus aut alter *of* unus, alter, *of* unus alterque, i. e. *een paar*, *één of twee*, (*bij voorb. jaren enz.*), *één en ander*, *bij voorb.* unus & alter dies intercesserat, Cic. Cluent. 28, i. e. *twee dagen:* unum, alterum, tertium annum quiescebat, Ibid. 64, i. e. *het eerste, tweede enz.*, *of één, twee, drie jaren:* dies unus, alter, plures (scil. intercesserant): non referri, Cic. Verr. IV, 29, i. e. *daar verliepen één, twee, en meer dagen:* unum, alterum mensem, prope annum denique, domi tuae fuerunt, Ibid. V, 29 extr.: uno alteroque ictu, Liv. VI, 60: in uno aut altero, Cic. Mur. 21: *dus ook van weinige*, *bij voorb.* postquam amans accessit unus & item alter cet., Terent. Andr. I, 1, 50: amicis, qui modo de multis unus & alter erat, Ovid. Trist. I, 3, 15, *één en ander, d. i. weinige, een paar, d. i. weinige: dus ook in* Plur., *bij voorb.* unae decumae, alterae cet., Cic. Verr. III, 98: tuis unis & alteris litteris, Cic. Att. XIV, 18: unae (similitudines) rerum alterae verborum, Auct. ad Her. III, 20; molas asinarias unas, et trusatiles unas, Hispanienses unas, Cato R. R. 10 post med.: molas unas, cribrum unum, Ibid. 13: unae quadrigae, Varr. R. R. II, 1 med., *alwaar men het ook, eenig, vertalen kan: bijzonder* 3) *één*, *d. i. een eenige, eenigste: alwaar het ook somtijds, alleen, of blootelijk, of slechts, vertaald kan worden*, *bij voorb.* uno verbo dic, Ter. Andr. I, 1, 18: Demosthenes unus eminet, Cic. Or. 29: legio, Caes. B. G. I, 7: ut ne unum quidem nostrorum impetum ferrent, Ibid. III, 19: uno impetu, Tacit. Ann. I, 51: excipiunt unam iracundiam, Cic. Q. Fr. I, 1, 13: Pompejus plus potest unus, i. e. *alleen*, Cic. Or. I, 22: unum hoc scio, Terent. Andr. I, 5, 46 *en meermalen*, *bij voorb.* Virg. Aen. I, 15 (19). V, 814 *en* 815. Cic. Phil. XII, 9 cet. *Ook staat het met solus, waar één desnoods weg kon blijven* (*gelijk bij ons eenig en alleen, de eenige alleen enz.*). *bij voorb.* uno illo solo antistite, Cic. Harusp. 7: Unam solam scitote esse civitatem, Cic. Verr. II, 5: te unum solum suum depeculatorem, vexatorem, praedonem — venisse, Cic. Pis. 40: ex uno oppido solo, Cic. Verr. II, 75: unus est solus inventus, Cic. Sext. 62: unum mihi solum pedem dat, Cic. Att. II, 1 med.: quod solus atque unus esset, Cic. Univ. 4: Nil admirari prope res est una, Numici, solaque, quae possit cet., Horat. Ep. I, 6, 1: *ook staat* tantum (*alleen, slechts*) *bij* unus, *gelijk bij ons, slechts één, slechts de eenige, slechts alleen enz.*, *bij voorb.* quem tantum unum Fortuna reliquum esse voluisset, Cic. Cluent. 7 extr. *Ook in* Plural., *bij voorb.* sequere me tres unos passus, Plaut. Bacch. IV, 7, 34. i. e. *enkel drie stappen:* unae quinque minae, Plaut. Pseud. I, 1, 52; i. e. *enkele vijf minen:* nuptiae, Terent. Andr. IV, 1, 51: quadrigae, Varr. R. R. II, 1 med.: satis una vidimus excidia, Virg. Aen. II, 642: nobis unis, Catull. LXVII, 147: molae. Cato, *zie boven:* Ubi. qui uni miserant, Caes. B. G. IV, 16, i. e. *alleen.* *Van daar* in unum (*misschien* scil. locum, *op of in eene plaats samen komen; doch het kan ook* Gen. Neutr. *zijn*) *d. i. bij een*, *bij voorb.* in unum confluit, Cic. Leg. II, 3. Omnibus in unum coactis, Liv. XXX, 11: omnes in unum convocat, Sallust. Cat. 17: milites in unum conducit, Ibid. Jug. 51 (55), i. e. *trok ze samen:* compulerant greges in unum, Virg. Ecl. VII, 2: quibus in unum tursis, Colum. V, 7, i. e. *samen of onder een gesloten.* *Verders*, ad unum omnes *of* omnes ad unum, *alle te samen, ook niet één eenige uitgezonderd, alle gezamenlijk, gezamenlijk, alle te zamen*, Cic Amic. 23. Liv. II, 50 extr. III, 23. X, 12 in. XXXVIII, 9 extr.: *dus ook* onerariae (naves) omnes ad unum sunt exceptae, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 14 post init.: *ook gescheiden*, *bij voorb.* omnes milites — ad unum sunt interfecti, Auct. B. Afr. 85 extr., i. e. *alle te samen*, *gevolglijk heet* ad unum *meer niet dan te samen, gezamenlijk: ook ontbreekt* omnes, i. e. *te samen of gezamenlijk*, *bij voorb.* consurrexit senatus cum clamore ad unum i. e. *gezamenlijk, in 't gemeen te zamen*, Cic. Q. Fr. III, 2: Jupiter, si nondum exosus ad unum Trojanos, Virg. Aen. V, 687: amplius duum millium numero ad unum terga vertebant, Auct. B. Afric. 70, i. e. *gezamenlijk; en dus* (*gezamenlijk*) *kan men het overäl vertalen.* *Ook staat daarvoor* omnes cum uno *in plaats van* ad unum omnes, *bij voorb.* quadringenti omnes cum uno persossi gladiis cadunt, Gell. III, 7 med. *Verders*, nemo unus, nullus unus, non quisquam unus, *geen één eenige*, *bij voorb.* nemo unus, Cic. Tusc. V, 36: nihil unum *voor* nihil, Liv. XLI, 20: Nulla re una, Cic. Brut. 59, *door geene eene eenige zaak enz.:* non modo quemquam unum, Liv. XXXII, 20, i. e. *niet alleen geen' eenigen enz.* Not. *Eigenlijk diende er te staan* non modo non quemquam. *Dus ook* unus aliquis, *een eenige*, Cic. Phil. X, 1 extr.: *dus ook* ad unum aliquem, Cic. Off. II, 12: plus quam unius alicujus, Cic. Fin. III, 19: si unum aliquod, Cic. in Caecil. 9, i. e. *een eenig: dus ook* unus quidam *voor* unus, *bij voorb.* est enim eloquentia una quaedam de summis virtutibus, Cic. Or. III, 14 extr. *Van daar staat het geern met een* Superlativus, *ter vergrooting, wanneer het ook dan* omnium *of zich heeft, dan niet heeft*, *bij voorb.* summum virum unum omnis Graeciae, Cic Or. III, 34 extr., *den grootsten man of den eenigen grootsten man enz.:* unus maxime floreret, Nep. Cim. 3, i. e. *alleen zeer enz.:* Quo ego uno equite Romano familiarissime utor, Cic. ad Div. XIII, 43, i. e. *met wien ik op het vertrouwelijkst omga, of met wien ik alleen* (*eeniglijk*) *het vertrouwst enz.:* Urbem unam mihi amicissimam, Cic. Planc. 41: vir unus totius Graeciae facile doctissimus Plato, Cic. Rab. Post. 9: unus omnium loquacissimus & minime aptus ad docendum, Cic. Att. VIII, 4: cum te unum ex omnibus ad dicendum maxime natum cognossem, Cic. Or. I, 22: rem unam esse omnium difficillimam, Cic. Brut. 6, *onder allen de zwaarste enz.; doch het kan ook wezen, eene zaak zijn, die onder allen de zwaarste is enz.*, *zie* n. 1. 4) *één*, *d. i. dezelfde, eenerlei*, *bij voorb.* uno tempore, Caes. B. C. III. 15. Cic. Cluent. 9. *op eenen, d. i. te gelijker tijd:* quia quasi una aetas erat, Plaut. Capt. Prol. 20: ne uno exemplo omnes vitam viverent, Ibid. Mil. III, 1, 121 quippe aetas, virtus, consilium, *sapientia utri*que prope una, gloria quoque rerum gestarum eadem, Justin. VI, 2: olei unius pretiositatis, Apul. Met. II med. p. 123, 4 Elm. *Ook staat er* idem *bij, gelijk bij ons, bij voorb. het is één en dezelfde zaak, als men nadrukkelijker wil spreken*, *bij voorb.* Exitus unus & idem fuit, Cic. Div. II, 47: eandem & unam rem, Cic. Or. 40: Omnes sentiunt unum atque idem, Cic. Catil. IV, 7. *Ook in* Plur., *bij voorb.* unis moribus, Cic. Flacc. 26: ederis una in unis aedibus, Terent. Eun. II, 3, 75: postquam in una moenia convenere, Sallust. Cat. 6. Not. (1) *Men ziet uit deze voorbeelden. dat de Pluralis ook gebruikelijk is.* (2) Gen. unius *heeft de* i *lang en kort*, *bij voorb. lang*, Virg. Aen. I, 251 (255): *kort*, Ibid. 41 (45). *Ook heeft men* uni *voor* unius, *bij voorb.* namque uni collegi sumus, Titinn. ap. Priscian. 6: nec pili facit uni, Catull. XVII, 1: *dus ook* uni animi, Plaut. Stich. V, 4, 49. (3) Dativ. uno *en* unae, *voor* uni, *bij voorb.* una operario, Varr. R. R. I, 18, 6: unae fibulae, Cato R. R. 19. (4) Vocat. Une *komt ook voor*, *bij voorb.* o amice ex multis mihi une, Plaut. ap. Priscian. 5 p. 673. Putsch.: te praeter omnes une de capillatis, Catull. XXXVII, 17.

UNUSQUILIBET *of* UNUS QUILIBET, UNA QUAELIBET cet., *voor* quilibet cet., *zie* Unus *en* Quilibet.

UNUSQUISQUE *of* UNUS QUISQUE, UNA QUAEQUE cet., *voor* quisque cet., *zie* Unus *en* Quisque. Not. *Voor* unumquidque *staat* unum quidquid, Lucret. V, 1387. Plaut. Trin. IV, 2, 39.

UNUSQUISQUIS *of* UNUS QUISQUIS, UNA QUAEQUAE. UNUM QUIDQUID (quicquid), i. e. *elk, elke, els, ieder*, *bij voorb.* unum quidquid (*of* quicquid) *staat* Lucret. V, 1387. Plaut. Trin. IV, 2, 39.

UNUSQUIVIS *of* UNUS QUIVIS. UNA QUAEVIS cet., *voor* quivis, *zie* Unus *en* Quivis.

UPILIO, onis, *voor* Opilio, *een schaapherder*, *bij voorb.* Virg. Ecl. X, 21 Ed. Heyn.

UPUPA, ae, f. 1) *eene hoppe*, Plin. H. N. X, 29. 2) *misschien een werktuig, om te graven*, *bij voorb. in steengroeven enz. of houweel*, Plaut. Cap. V, 4, 7.

URAEUS, a, um, *gestaard*, *bij voorb.* cybia uraea, Plin. H. N. XXXII, 1 prope fin., *misschien staartstukken, van eene soort van bruinvisch.*

URBANATIM, *stadsch, op de stadsmanier*, *bij voorb.* At ego rusticatim tangam, urbanatim nescio, Pompon. ap. Non. cap. 1 n. 8, *en* cap. 2 n. 747.

URBANE, *zoo, als men in steden, bijzonder groote steden, spreekt, of zich gedraagt, stadsch, bijzonder grootstadsch, geroeglijk, beschaafd, aartig, hoflijk, beleefd*, *bij voorb.* irridere, Cic. Fin. I, 11: agere cum aliquo urbane, Cic. Coel. 14: *en* urbanius agere, Ibid. 15: nec sane potuit urbanius ex confessione ineptiae suae elabi, Quintil. II, 21: urbanissime respondere, Gell. XV, 5: urbane dicta, Quintil. VI, 1, 46. VI, 3, 42, i. e. *fijne, vernuftige gezegden:* urbane dictum, Ibid. VI, 3 prope fin. 3. 106.

URBANICUS, a, um. *in de stad (Rome) te vinden, daar toe behorende, stadsch, bij voorb.* milites, Pandect. IV. 6, 35, i. e. *die te Rome in bezetting zijn.*

URBANITAS, atis, f. *het leven in eene stad, bijzonder eene groote, bij voorb. Rome, bij voorb.* desideria urbanitatis, Cic. ad Div. VII, 6, i. e. *leven in de stad (Rome): dus ook* desiderium urbanitatis, Ibid. 17. *Dewijl in steden, bijzonder groote, zoo als Rome, de inwoners beschaafder, wellevender, zijn, dan op het platte land, bij voorb. in spreken, gedrag, boert enz.: van daar* 1) *beschaafdheid in gedrag, in levenswijze, beschaafde, aartige, wellevende levenswijze, bij voorb.* plurimo rerum usu; addo urbanitatem (Al. urbanitate) cet., Cic. ad Div. III, 7 post med. 2) *fijnheid en beschaafdheid in het spreken, deels in de uitspraak, deels in bewoordingen, bij voorb.* urbanitatis color, Cic. Brut. 46: Urbanitate significari video sermonem prae se ferentem in verbis & sono & usu proprium quendam gustum urbis, Quinctil. VI, 3 post init. §. 17: nam meo quidem judicio illa est urbanitas, in qua nihil absonum, nihil agreste, nihil inconditum, nihil peregrinum neque sensu, neque verbis, neque ore, gestuve possit deprehendi, Ibid. prope fin.: de urbanitate, quam propriam esse nostrae civitatis ait, Ibid. *kort hier voor* §. 103: narrandi, Ibid. §. 105. 3) *de fijnheid in vernuft, in boert, fijn vernuft, fijne boert, bij voorb.* exaruisse jam veterem urbanitatem, Cic. ad Div. VII, 31: In facetorum urbanitatem incurrere, Cic. Fin. II, 31: Si facetius, urbanitas nominatur, Cic. Coel. 3: subtilitatem veteris urbanitatis — adtingerem, Cic. Q. Fr. II, 10 post med.: in jocis, Quinctil. II, 5, 8: oratoria, Ibid. VI, 3, 14: qui (illos) si aptus est, urbanitatis, sin aliter, stultitiae nomen adsequitur; Ibid. VIII, 6 extr.: in accusando multa urbanitas, Ib. X, 1 prope fin. §. 115. 4) *fijnheid in foppen en bedriegen, bij voorb.* incautos militca vernacula urbanitate spoliavere, Tacit. Hist. II, 88.

URBANUS, a, um, *tot de stad, bijzonder eene groote stad (bij voorb. Rome) behorende, daar in te vinden of wonende, of zich gemeenlijk onthoudende, of daar uit van daan, of daar geschiedende, stadsch, Romeinsch, bij voorb.* cives, Plaut. Trin. I, 2, 165: *dus ook* urbani, Liv. III, 6 in., i. e. *stedelingen: dus ook* urbani fiunt sullici, Plaut. Merc. IV, 3, 15: *dus ook misschien* competitores urbani, Cic. Att. I, 1 med.: *verders* vita, Cic. Pis. 26. Terent. Ad. I, 1, 17: praetor, Caes. B. C. III, 20. Cic. Cat. I, 12, i. e. *die tusschen burgers recht spreekt, zie* Praetor: exercitus urbanus i. e. e civibus in urbe degentibus constans, Liv. XXVII, 3 extr.: administratio reip., Cic. Q. Fr. I, 1, 15: plebs, Sallust. Cat. 37 (38): servitia, Ibid. 24 (25): rebus urbanis abstinere, Plaut. Cas. I, 11: urbanae tribus, Cic. Or. I, 9 extr.: luxus, Tacit. Ann. II, 44: excubiae, Ib. I, 17: habitationes, Pandect. II, 14, 4: aedes urbanae atque rusticae, Ibid. XXX leg. 41 med.: familia urbana aut rustica i. e. in urbe aut ruri serviens, Ibid. XXXI leg. 67: insidiae urbanae, i. e. quae fiunt in urbe, Cic. Cat. II, 3 extr.: praedium, *een goed of landgoed in de stad, ook bij de stad, ook op stadswijze, bij voorb. enkel tot vermaak ingericht*, Cic. Verr. III, 86. Pandect. L, 16, 198: *dus ook* rus urbanum, quod propter (i. e. prope) litus maris habebat, contendit, Justin. XXXI, 2: *dus ook* fundus, Cato R. R. 8. *Dewijl de menschen in de steden, bijzonder groote steden (bij voorb. Rome) beschaafder zijn in levenswijze, vernuft enz., dan de landman: van daar* 1) *beschaafd in levenswijs, wellevend, aartig, hoofsch, galant, bij voorb.* hominem, ut nunc loquimur, urbanum, Cic. ad Div. III, 8. 2) *fijn in 't spreken, d. i. in uitspraak, bewoordingen enz., bij voorb.* In vocibus quiddam resonat urbanius, Cic. Brut. 46: os facile (in pronuntiando) et urbanum, Quinctil. XI, 3, 30. 3) *fijn in vernuft, in boert, bij voorb.* sermo, Cic. Dom. 34: fratrem, qui est in isto genere urbanissimus, Cic. Coel. 15: *dus ook* urbanos (homines), Plin. Ep. VIII, 6: urbanus (homo), Ibid. IV, 25: urbanus homo erit, cujus multa bene dicta responsaque erunt, et qui in sermonibus, circulis, conviviis, item in concionibus, omni denique loco ridicule commodeque dicat, Quinctil. VI, 3 prope fin. §. 105: circumfertur Marcii Philippi (velut urbanissimum, quod erat insulsissimum) factum atque dictum, Colum. VIII, 16: urbani sales, Cic. ad Div. IX, 15: *dus ook* homines lauti & urbani, Cic. Verr. I, 6; *doch het kan ook enkel, vernuftig zijn: van daar vernuftig, boertig, een vernuft, bij voorb.* Horat. Epist. I, 15, 27: *dus ook* Cic. Verr. I, 6, *zie hier voor.* 4) *Tropisch, fijn, aartig, vernuftig, bij voorb.* sunt enim arborum quaedam sylvestres, quaedam urbaniores. — Ergo mites, quae fructu aut aliqua dote umbrarumve officio humanius vivant, non improbe dicantur urbanae, Plin. H. N. XVI, 19: Acanthos est topiaria & urbana herba, Ibid. XXII, 22 ante med. 5) *koen, niet blode, onbeschaamd, bij voorb.* frons, Horat. Ep. I, 9, 11.

URBICAPUS, i, *die steden inneemt, een stedenveroveraar*, Plaut. Mil. IV, 2, 64.

URBICUS, a, um, i. q. urbanus, *tot de stad (Rome) behorende, daar te vinden, stadsch, bij voorb.* negotiator, Sueton. Caes. 49: annona, Sueton. Aug. 18: res, Sueton. Ner. 18. Gell. XV, 1: Tyrianthina urbica, Martial. I, 54, 5: praefectus, Lamprid. in Heliog. 20: viae urbicae, Pandect. XLIII, 8, 1 ante med.: magistratus, Sueton. Aug. 46: in vini sextariis urbicis decem i. e. urbis Romae, Pallad. in Januar. 18.

URBS, bis, f. 1) *elke stad, bijzonder als zij niet gering is, bij voorb. dus heet* Syracuze, Cic. Phil. I, 3: Mitylene, Cic. Agr. II, 16: Kapua, Ibid. 28: Veji, Liv. I, 25: Urbs Aeneae, Ovid. Am. I, 8, 42, i. e. Rome: Iunonis, Ovid. Her. XIV, 28, i. e. Argos: *zoo heet* Autpatria, Liv. XXXI, 27: Agassa, Liv. XLIV, 7: *zoo heet* Rome *ten tijde van* Romulus, *toen het nog klein was*, Liv. I, 14 *en* 19 in.: Lavinium, Liv. I, 14: *dus ook* urbes Graeciae, Liv. XXXIV, 58: urbes Asiae, Ibid.: Thraciae, Ibid.: domicilia juncta, quas urbes dicimus, Cic. Sext. 42, *gevolglijk is* urbs *elke stad:* Thraciae & Chersonesi urbibus, quae Seleucus — per summum decus parta reliquerit, Liv. XXXIV, 58, *voor* quas — partas: *misschien heeft* Livius oppida *in gedachten gehad. Bijzonder noemden de Romeinen, die in Rome woonden, uit Rome, bij voorb. na de Provintiën schreven, veel met Rome te doen hadden, en anderen de stad Rome geern zoo, bij voorb.* maturat ab urbe proficisci, Caes. B. G. I, 7: De urbe augenda, Cic. Att. XIII, 20: minatur urbi vincula, Horat. Epod. IX, 9: conditor urbis i. e. Romulus, Ovid. Fast. I, 27: urbis tecta, Cic. Cat. II, 13 *en meermalen: misschien zou men het hier, hoofdstad, kunnen vertalen, zie n.* 2: *van daar* ad urbem *bij Rome, bij voorb.* Sallust. Cat. 30 (31). Cic. Verr. Act. I, 15, i. e. *bij Rome: ook naar Rome toe, bij voorb.* proficisci ad urbem, Cic. Cluent. 62 extr.: *ook staat* urbs *voor* civitas, *bij voorb.* foedus inter Romam Laviniumque urbes renovatum est, Liv. I, 14. Not. a) urbs *heeft somtijds den naam der stad in den Genitivus bij zich, bij voorb.* urbs Antiochiae, *bij voorb.* In urbe Antiochiae, Cic. Att. V, 15: *dus ook* urbs Patavii, Virg. Aen. I, 247 (251): urbs Buthroti, Ibid. III, 293. b) *Tropisch, bij voorb.* urbem philosophiae proditis, dum castella defenditis, Cic. Div. II, 16, i. e. *hoofdzaak.* 2) *hoofdstad, bij voorb.* si tam vicinum urbi municipium sit cet., Pandect. XXXIX, 2, 4 extr.

URCEATIM, *met kruiken, bij voorb. gieten, bij voorb.* urceatim pluebat, Petron. 44, i. e. *het regende als met kruiken of emmers, d. i. sterk.*

URCEOLARIS, e, *eene kruik betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* herba, Plin. H. N. XXII, 7. Scrib. Larg. 39, *een kruid dat gebruikt wordt om glazen kruiken af te wrijven; glaskruid, Pieterskruid, muurkruid: anders* Parietaria *genoemd.*

URCEOLUS, i, m. *eene kleine kruik, kruikjen* (urceus), Colum. XII, 16 post med. Juvenal. III, 103. Martial. XIV, 105 *in het opschrift.*

URCEUS, i, m. *en* **URCEUM**, i, n. *eene kruik, waterkruik: het eerste staat* Horat. Art. 22. Pandect. XXXIII, 7, 18. Martial. XI, 57. XIV, 106. Colum. XII, 50 ante med.: *die laatste*, Cato R. R. 13, *alwaar* urceum aheneum *staat. Ook* Accus. urceum aquarium unicum fregit, Cn. Mat. ap. Gell. X, 24 extr., *hetwelk van den* Nomin. urceus *en* urceum *zijn kan: dus ook* urceorum, Plin. H. N. XII, 5 ante med.: *en* urceis, Ibid. XVIII, 30 extr. Not. *Dit woord schijnt* 1) *een* Adject. *te zijn*, Urceus, a, um, (i. e. *misschien water bevattende, daar toe behorende*), *gelijk andere woorden in* ceus *of* eus: *gevolglijk bij* urceus *moet men misschien* cantharus, *er bij* urceum *misschien* vas, *verstaan.* 2) *met* urina (i. e. *water, bij voorb. in bronnen enz.*) *en* urna *vermaagdschapt te zijn.*

UREDO, inis, f. (*van* uro), *eigenlijk, het branden, brand: van daar* 1) *brand in gewassen, planten, graan enz.*, Cic. Nat. D. III, 35. Plin. H. N. XVIII, 28 extr. Colum. III, 20. 2) *het brandend jeuken*, Plin. H. N. IX, 14: *van daar minnelust*, Apul. Met. VIII prope fin. p. 215, 18 Elmenh.

URGEO *of* **URGUEO**, ursi, 2. *dringen, bij voorb.* Hinc instat & urget, Virg. Aen. X, 433: postquam majore vi hostes urgebant, Sallust. Jug. 56 (60): urgueris turba circum te stante, Horat. Sat. I, 3, 135: *van daar* 1) *dringen, of drijven, of stooten, bij voorb.* ut equites duo militis urgerent in oppidum, Auct. B. Afr. 6: unda urget priorem (undam), Ovid. Met. XV, 182: Eurus naves in Syrtes urget, Virg. Aen. I, 111 (115): seum in jecur, Ovid. Her. VI, 92: pedem (alicujus) pede (suo), Virg. Aen. XII, 748: cornua urguentur, Ibid. Georg. III, 222: equum, Val. Fl. I, 491: vocem ultra vires, Quinctil. XI, 3, 51, i. e. *boven vermogen inspannen: van daar Tropisch, bij voorb.* orationem, Ibid. §. 102, i. e. *de redenvoering in hevige beweging brengen,*

met

met warmte ſpreken. 2) *dringen, drukken, laſtig vallen, bij voorb.* quem morbus urget, Horat. Art. 453: urgens malum, Cic. Tuſc. III, 25: urgens ſenectus, Cic. Senect. 1. i. e. *die reeds daar is:* illum neque urſi, Cic. Q. Fr. III, 9 in.: At onus urget (ſcil. me), Plaut. Poen. IV, 2, 35: magnae febres urgent, Celſ. VII, 26 extr.: aliquem fame, Salluſt. Jug. 24 (26): Iugurtham ob ſcelus invidia cum metu urget, Ibid. 35 (39): urgeri fatis acerbis, Virg. Aen. XI, 587: poenis, Ibid. VI, 561: Olli dura quies oculos & ferreus urguet ſomnus, Ibid XII, 309: populus militia atque inopia urgebatur, Salluſt. Jug. 41 (45): *bijzonder dringen of drukken, van dingen, die nabij zijn, bij voorb.* ne urbem alia urgere poſſitis, Cic. Agr. I, 5: vallem urguet utrinque latus nemoris *voor* propinquum eſt, Virg. Aen. VII, 567. XI, 524: *dus ook* quaque vicinia Perſidis urguet, Ibid. Georg. IV, 290, i. e. qua Perſis vicina eſt. 3) *dringen, aandrijven, toezetten, op iemand dringen, hem plagen, bij voorb. dat hij iet doen zal, bij voorb.* Quod te urget ſcelus, qui huic ſis moleſtus, Plaut. Men. II, 2, 47: Etiam inſto atque urgeo, Cic. Planc. 19: famulas laboribus i. e. ad labores, Ovid. Met. IV, 35: aliquem ad ſolutionem, Pandect. XXIII, 3, 33 extr.: Lepidus urſit me literis, ut — mitterem, Aſin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 32 poſt med.: illuc te ire nolo; nihil enim urget, Cic. Att. XIII, 27 extr.: urguet praeſentia Turni, Virg. Aen. IX, 73: apes amor urget habendi, Ibid. Georg. IV, 177: cf. Ibid. Aen. VII, 241: *van daar* 2) *iemand dringen, in diſputeren, op iemand toezetten, er ſteeds iet tegen inbrengen, bij voorb.* ſed urgetis identidem, Cic. Nat. D. III, 32 in.: Urgere interrogando, Cic. Or. 40: Illud urgeam, Cic. Fin. V, 27: urgent tamen & nihil remittunt, Ibid. IV, 28: urgerent (te) philoſophorum greges, Cic. Or. I, 10: urgent ruſtice ſane, Cic. Off. III, 9 extr.: nimis urgeo, Cic. Ligar. 3 extr. b) aliquid, *eene zaak aandringen, er zich aan houden, ze beſpoedigen, bij voorb.* arva, Horat. Epiſt. I, 14, 27: iter, Ovid. Faſt. VI, 520: ruſticus urget opus terrae, Tibull. I, 9 (10), 8: et ad Manes urget veſtigia nati, Sil. XII, 419. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* ſummovere, Horat. Od. II, 18, 20. c) *van iet niet afſtaan, niet afgaan, bij voorb.* occaſionem, Cic. ad Div. VII, 8, i. e. *ze gebruiken, te nutte maken:* forum, Ib. 15, i. e. *altijd of dikwijls op de markt zijn:* propoſitum, Horat. Sat. II, 7, 6, i. e. *volharden:* ut eundem locum diutius urgeam, Cic. Nat. D. I, 35, i. e. *langer daarbij blijve:* jus Craſſus urgebat, aequitatem Antonius, Cic. Off. III, 26, i. e. *beweerde, haalde ſteeds aan, bleef bij het recht enz.:* Marcellus idem de provinciis urget, Coel. in Cic. Epiſt. ad Div. VIII, 5 extr.: inſto atque urgeo, inſector, poſco, atque adeo flagito crimen, Cic. Planc. 19 extr.: Quam ob rem, ut facis, urge, inſta, perfice, Cic. Att. XIII, 32: altum, Horat. Od. II, 10, 2, i. e. *altijd in diepe of volle zee blijven, zich daar ſteeds op houden, door daar altijd heen te varen, of daar ſteeds rond te varen, en zich nooit aan ſtrand te houden.*

URICA, ae, f. i. q. eruca, *eene rups*, Plin. H. N. XVIII, 17 ante med.

URIGO, inis, f. 1) *het branden, brandende hitte, bij voorb.* ſi vehementior urigo timeatur, Plin. H. N. XX, 22 poſt init.; *doch de Ed. Harduin. heeft* uſtio. 2) *minnelust, bij voorb.* mulier urigine percita, Apul. Met. I ante med. p. 105, 27 Elmenh.: ſpurciſſima illa propudia ad illicitae libidinis extrema flagitia infandis uriginibus efferantur, Apul. Met. VIII prope fin., *dus heeft* Ed. Oudendorp. p. 586.

URINA, ae, f. *waarſchijnlijk eigenlijk, water: van daar* urinor, urinator: *van daar ook waarſchijnlijk* urna, urceus. *Van daar* 1) *pis (gelijk wij ook eerbaar zeggen, zijn water maken enz.), bij voorb.* in urina, Cic. Fat. 3: calculis per urinam ejectis, Sueton. Aug. 80: dens Ibera defricatus urina, Catull. XXXVII, 20: urinae vectigal commentus eſt, Sueton. Veſp. 23: aliquem urina contaminare, Sueton. Ner. 56: aliquem urinae ſpurciſſimae madore — perluere, Apul. Met. I med. p. 108, 21 Elm., *natmaken, bepiſſen:* libido urinae laceſſit aliquem, Gell. XIX, 4, i. e. *hem komt drift om te piſſen aan:* urinae incontinentia, Plin. H. N. XXXII, 9 poſt med.: urinae profluvia cohibere, Ibid. XXVIII, 6 ante med.: urinam citare, Celſ. II, 19: pellere celerrime, Plin. H. N. XXIV, 6: trahere? Ibid. 13: ciere, Ibid. 11 ante med.: egerere, Ibid. XXIX, 5 poſt med.: movere, Ibid. XX, 10 extr.: inhibere, Ibid. 4: impellere, Ibid. XXI, 6: fundere, Ibid. XXIV, 19: tardare, Celſ. II, 19: *van daar* urinam reddere, Celſ. II, 7: *of* facere, Colum. VI, 3, i. e. *pis van zich geven, wateren. Ook heet* urinam facere, *zijn water niet kunnen houden*, Pandect. XXI, 1, 14 in.: *dus ook* in lecto, Ibid., i. e. *in 't bed piſſen.* 2) urina genitalis i. e. ſemen, *bij voorb.* Aſinae incontinens uterus urinam genitalem reddit, Plin. H. N. VIII, 43: *dus ook* urina concepta i. e. ſemen conceptum, Juvenal. XI, 168: cf. Mejo, Horat.

URINATOR, oris, m. *een mensch, die zich in 't water nederlaat, bij voorb. om iet op te halen enz., en die een poos onder water blijven kan, duiker, duikelaar*, Liv. XLIV, 10. Pandect. XIV, 2, 4. Inſcrip. ap. Gud. p. 204 *en* 209.

URINO, are, *zie* Urinor.

URINOR, ari, *zich in 't water nederlaten, onder water zwemmen, duiken, bij voorb.* qui urinantur, Cic. ap. Non. cap. 7 n. 57: polypi in naufragos urinanteſve impetum capiunt, Plin. H. N. IX, 30: cauſa, quare ſub aqua diu ranae urinentur, Ib. XI, 37 ſect. 72. *Ook heeft men* urino, are, *bij voorb.* Urnae dictae, quod urinant in aqua cet., Varr. L. L. IV, 27: urinantes, Plin., *zie hier voor.*

URINUS, a, um, *vol wind, bij voorb.* ovum, Plin. H. N. X, 58, *een wind-ei.*

URION *of* URIUM, i, n. (genus terrae) i. e. *een nutloze ſoort van erts in Bergwerken*, Plin. H. N. XXXIII, 4.

URIOS *of* URIUS, i, (Οὔριος) i. e. *goeden wind gevende (aan varenden): een titel van* Jupiter, Cic. Verr. IV, 57.

URIUS, a, um, *zie* Urios.

URNA, ae, f. (*waarſchijnlijk van* urina, *water*) *zie* Urina, Urceus: *te weten voor* urnea, *waarbij miſſchien* olla *of een ander woord te verſtaan is, van* urneus, a, um, *gelijk* eburnus *voor* eburneus, *gelijk* trabea *en* traba cet. 1) *een pot of vat om water te ſcheppen enz., watervat, waterpot is menigvuldig, bij voorb.* Plaut. Pſeud. I, 2, 24. Hor. Od. III, 11, 12. Juvenal. I, 164. Senec. Herc. fur. 757: fictilis, Ovid. Faſt. III, 14. Prop. IV, 4, 16: urgebat urna ſiculus caput, Prop. Ibid.: *gevolglijk droeg men deze pot op het hoofd:* cf. Ovid. Faſt. III, 14: *ook op den ſchouder, bij voorb.* unde urna humeris? Val. Fl. I, 210: infelix humeros urgeat urna meos, Prop. IV, 11, 28: *van daar wordt het toegeſchreven aan het geſtarnte, den waterman.* Ovid. Faſt. II, 457. Senec. Thyeſt. 865: *aan rivieren of riviergoden, wanneer zij afgebeeld worden*, Virg. Aen. VII, 792. Sil. I, 407. *Ook tot ander gebruik: van daar* 2) *die pot of vaas, bij voorb. voor geld, bij voorb.* argenti, Horat. Sat. II, 6, 10: *om de aſſche of beenderen van dooden in te leggen, Urne.* Ovid. Her. XI, 124. Met. XIV, 441. Triſt. III, 3, 65. Lucan. VII, 819. Senec. Troad. 375: cineres in urnam condere, Sueton. Calig. 15: *bijzonder* a) *waar de tafeltjens bij het ſtemmen in geworpen werden, bij voorb. van de Richters*, Cic. Q. Fr. II, 6 poſt med. Ovid. Met. XV, 44. Horat. Sat. II, 47. Sil. IX, 27: ſententias in urnam conjicere, Juſtin. XXII, 3: Quaelibet auſteras de me ferat urna tabellas, Prop. IV, 11, 49. b) *waar de loten in geworpen en vervolgends uitgetrokken worden, lotbuſch, bij voorb.* Ait ſe judices e lege velle ſortiri: educit ex urna tres, Cic. Verr. II, 17: ſtat ductis ſortibus urna, Virg. Aen. VI, 22: crudelis ſcopulis me deſtinat urna, Val. Fl. II, 484: ſorticula in urnam cum ceteris demiſſi, Sueton. Ner. 21: verſata dominos urna captivis dedit, Senec. Troad. 974: *ook bij de waarzeggers, die ook loten uittrokken of lieten trekken*, Horat. Sat. I, 9, 30: *van daar met betrekking tot den dood, wanneer aan ieder naar zijn lot de tijd van ſterven, in de maat van zijn toekomend lot, toegeteld wordt, bij voorb.* omnium verſatur urna ſerius ocius ſors exitura cet., Horat. Od. II, 3, 26, i. e. *elkeen verwacht op zijnen tijd het lot des doods: dus ook* aequa lege neceſſitas (i. e. factum, mors) ſortitur inſignes & imos; omne capax movet urna nomen, Ibid. III, 1, 16, *alwaar* urna movet nomen *voor* nomen movetur in urna *ſtaat:* Quaeſitor Minos (*in de onderaardſche wereld*) urnam movet, Virg. Aen. VI, 432, ſcil. umbrarum, i. e. *ſchikt ze naar het lot en naar verdienſten; doch men kan ook judicum verſtaan, d. i. maakt door het lot richters:* quaeſitor urna Gnoſſius (i. e. Minos) verſat reos, Senec. Agam. 24, i. e. *deelt aan een ieder toe, het geen hij verdient:* recipit populos urna citatos, Ibid. Herc. IV, 191: ibimus omnes, ibimus; immenſis urnam quatit Aeacus umbris, Stat. Sylv. II, 1, 219. 3) *eene maat van vloeibare dingen; zij bevat eene halve amphora of vier Congii of 24 ſextarii, bij voorb.* vini, Cato R. R. 148: muſti, Colum. XII, 41: cicutae, Perſ. V, 145: urnam amurcae adfundere, Plin. H. N. XVII, 28. *Van daar een vat, dat zoo veel houdt, ook wel dat meer of minder houdt, bij voorb.* quinquagenaria i. e. capiens quinquaginta ſextarios (*voor olie*), Cato R. R. 10 *en* 13: urnas ſparteas (i. e. e ſparto) ſex (*voor wijn*), Ibid. 11: de Corcyraea temetum duxerat urna, Juvenal. XV, 25.

URNALIS, e, *eene Urne, d. i. eene maat (zie* Urna, n. 3.) *24 pint, of een' halven emmer (*amphora*) bevattende, bij voorb.* caliculis urnalibus, Plin. H. N. IX, 30 poſt med.: *dus ook* urceus, *bij voorb.* urceos fictiles duos, urnales duos, Cato R. R. 13 extr., *alwaar dus* urceus *mede tot* urnales *gebracht kan worden; doch* urnales *kan ook* Subſtantive *ſtaan, zie hier na: van daar eenvouwig* urnalis, *een vat van die mate*, ſcil. urceus, *bij voorb.*

voorb. urnales duos, Cato R. R. 13, *zie hier voor:* vinum in urnalibus, Pandect. XXXIII, 6, 13.

URNĀRIUM, i, n. *eene plaats of tafel, waar de watervaten op ſtaan*, Varr. ap. Non. cap. 15 n. 10. Varr. L. L. IV, 27: *het is eigenlijk, (gelijk alle woorden in arius) een* Adjectivum. urnarius, a, um, *zich met watervaten (Urnen) bezig houdende, daar toe behorende; alwaar misſchien* ſtabulum cet. *verſtaan moet worden.*

URNĬGER, a, um, i. e. urnam ferens, *bij voorb.* puer urniger, *de waterman, een geſtarnte.* Epigramm. de ſignis coeleſt. (*het welk velen aan* Virgilius *toeſchrijven*) 12.

URNŬLA, ae, f. i. q. urna, *wanneer men verkleinend ſpreekt, klein watervat, potten, bij voorb.* fictilis, Cic. Parad. I, 3: Urnulae aquales, Varr. ap. Non. cap. 15 n. 8.

URO, uſſi, uſtum, 3. 1) *iemand of iet branden, het zij het geſchiede door het vuur, of eene dergelijke zaak, bij voorb.* In corpore uri ſecarique patimur, Cic. Phil. VIII, 5: partes (terrae) uruntur calore, Cic. Tuſc. I, 28: (ſol) qui terras ignibus uris, Ovid. Met. IV, 194: ſitis uſſerat herbas, Ovid. Faſt. IV, 299: ſitis urit fauces, Horat. Sat. I, 2, 114: nec febribus uror anhelis, Ovid. Pont. I, 10, 5: quarum (mulierum) delicias & panniculus bombycinus urit, Juvenal. VI, 259, i. e. *geeft hun warmte, zij worden daar heet in:* calx (*als artzenij*) urit, Plin. H. N. XXXVI, 24, i. e. *brandt, verhit:* terebra urit eam partem, quam perforat; gallica excavat, nec urit, Colum. de arbor. 8 poſt med.: calceus minor uret, ſcil. pedem, Horat. Epiſt. I, 10, 43, *zal branden of ook kwellen. Ook van de koude, bij voorb.* in nive, in montibus uri ſe patiuntur, Cic. Tuſc. II, 17; *dewijl de koude ook brandt, ook rood maakt, gelijk het vuur; doch het kan ook heeten, gezengd worden van de koude:* Scythae frigoribus continuis uruntur, Juſtin. II, 2: urebant montana nives, Lucan. IV, 52: iis, quae frigus uſſerit, remedio ſunt, Plin. H. N. XXII, 25: rastem canis urebat luna pruinis, Val. Fl. II, 287. *Van daar* a) *branden, beängſtigen, kwellen, plagen, bijten, bij voorb.* peſtilentia urens, Liv. X, 47: aculeus ſagittae urit, Liv. XXXVIII, 21: quarum delicias panniculus urit, Juvenal., *zie hier voor:* adſiduo labore urente, Liv. XXXVI, 23: Eos bellum urebat, Liv. X, 17: Achaeos tyrannus Lacedaemoniorum finitimo bello urebat, Liv. XXVII, 29: populus bello urebatur, Ibid. 39: populum urebat annona, Vellej. II, 77: urebat populum ablatum mare, Flor. II, 6: captos legibus ure tuis, Ovid. Am. I, 8, 70: *dus ook van de liefde, bij voorb.* Uritur Dido, Virg. Aen. IV, 68, i. e. *brandde:* Daphnis me urit, Virg. Ecl. VIII, 83: urit me Glycerae nitor, Horat. Od. I, 19, 5: cf. Virg. Georg. III, 215: uri in aliquo, Ovid. Met. VII, 22, i. e. *verliefd zijn op iemand.* b) *branden, heet maken, te zeer wrijven, drukken, dat het eene wond wordt, wonden, kwetzen, bij voorb.* urunt juga prima juvencos, Ovid. Rem. 235: uri loris, Horat. Ep. I, 16, 47, i. e. *geſlagen, gewond worden, met een wond, gegeeſſeld worden:* ſi te forte meae gravis uret ſarcina chartae, Horat. Epiſt. I, 13, 6; *doch het kan ook zijn plagen, bezwaren:* calceus, ſi minor, uret, Horat. Epiſt. I, 10, 43, i. e. *zal drukken, wrijven, heet maken of kwellen, branden.* c) *branden, d. i. iet zich brandend laten verteeren, bij voorb. olie branden, waschlichte branden, bij voorb.* urit cedrum in lumina, Virg. Aen. VII, 13: homines in uſum nocturni luminis urerentur, Tacit. Ann. XV, 44. d) *branden, d. i. brandend tekenen of ſchilderen, bij voorb.* tabulas coloribus, Ovid. Faſt. III, 831, i. e. *encauſtiſche ſchilderſtukken maken, ook inbranden, bij voorb.* colores, Ibid. IV, 275. e) *ophitzen, ontvlammen, bij voorb.* aliquem laudibus avorum, Val. Fl. I, 476: quod invidiam urit i. e. auget, irritat, Liv. XL, 15 in. Not. uro hominem, Terent. Eun. II, 2, 43, i. e. *het verdriet (krenkt) hem: eigenlijk ik krenk hem,* ſcil. *door dit geſchenk; doch het kan ook in plaats van* uram (Futur. *ſtaan*), *d. i. ik wil hem een weinig plagen,* ſcil. *terwijl ik van het kostelijk geſchenk ſpreek.* 2) *branden of verbranden, brandend verteeren, verzengen, zengen en branden, afbranden, bij voorb.* hominem mortuum, Cic. Leg. II, 23, i. e. *verbranden:* agros ſociorum, Liv. XXVI, 21, i. e. *afbranden, platbranden:* quam (oram) non vicinus Samnis urit, Liv. XXII, 14: vaſtare, urere, trahere praedas, Tacit. Ann. IV, 48: urere vaſtare, rapere, Ibid. Hiſt. II, 12: urenda filix, Horat. Sat. I, 3, 37: *van daar* (a) *op dergelijke wijze kwetzen, of verzengen, bij voorb. van de koude, die de planten en de huid der menſchen verzengt, bij voorb.* quas frigus uſſerit, Plin. H. N. XXII, 25: per gelidas uſta fit herba nives, Ovid. Faſt. I, 680: Pernoctant venatores in nive, in montibus uri ſe patiuntur, Cic. Tuſc. II, 17. (b) *verbranden, d. i. ſappeloos maken, uitmergelen, bij voorb. eenen akker enz., bij voorb.* Urit lini campum ſeges, Virg. Georg. I, 77: fimum ſuillum urit vineas, Plin. H. N. XVII, 27: Ciceris natura urit ſolum, Ib. XVIII, 12. *Dus ook* Particip. Uſtus, a, um, *bij voorb.* uſtum ilium, Horat. Epod. X, 13: uſta ſepia, Plin. H. N. X, 70: uſti (homines), i. e. *die zich gebrand hebben, door het vuur beſchadigd zijn, bij voorb.* uſtis proſunt, Plin. H. N. XXII, 22 ante med.: medetur a ſole uſtis, Ibid. XXIII, 4: *van daar* Uſta, Subſtantive, *zekere rooddchtige verf*, Vitruv. VII, 11 extr., *en* Plin. H. N. XXXV, 6 ante med.

UROPYGĬUM, i, n. *de ſtuit of het achterdeel van eenig gevogelte, bij voorb.* anatis, Martial. III, 91, 12.

URRUNCUM, i, n. *het onderſte deel van een koornäair*, Varr. R. R. I, 48 extr.

URSA, ae, f. *eene beerin, bij voorb.* feta, Ovid. Met. XIII, 803: catuli urſae villoſae, Ibid. 836: cf. Ovid. Faſt. II, 181: *van daar* 1) *in 't gemeen een beer, bij voorb.* pellibus urſae, Ovid. Met. XII, 319: pelle Libyſtidis urſae, Virg. Aen. V, 37. *Of er in* Afrika *beeren zijn, zie* Urſus *en* Libyſtis. 2) *Beer, een dubbel geſtarnte* (*anders* Arctos), *te weten* Urſa major, *anders ook* urſa Erymanthis, Ovid. Triſt. I, 4, 1: *of* urſa Maenalia, Ibid. III, 11, 8: *of* urſa Parrhaſis, Ibid. 3, 47, *genoemd: en* urſa minor, *anders* urſa Cynoſuris *genoemd*, Ibid. V, 3, 7: *van daar het noordelijk daar onder liggende gewest, bij voorb.* rigor urſae immotos invenit amnes, Val. Fl. IV, 724.

URSINUS, a, um, *van beeren, daar toe behorende, bij voorb.* ſanguis, Colum. de arbor. 15, *beerenbloed:* fel, Plin. H. N. XXVIII, 16: adeps, Ibid. 17 poſt med.: rabies, Ibid. VIII, 36 extr., i. e. *zoo als de beeren hebben: van daar* allium urſinum, *een ſoort van wilde knoflook, boschknoflook*, Plin. H. N. XIX, 6 extr.

URSŬLA, ae, f. *eigenlijk eene jonge of kleine beerin.*

URSŬLUS, i, m. *een jonge of kleine beer.*

URSŬS, i, m. *een beer*, Horat. Ep. I, 15, 34. Ovid. Met. X, 540. Triſt. III, 11, 11. Juvenal. XV, 164: *en bijzonder* Plin. H. N. VIII, 36: poſcunt urſum i. e. pugnam urſorum in circo, Horat. Ep. II, 1, 186: urſi informes, Virg. Georg. III, 247: turpes, Ovid. Triſt. III, 5, 35: truculenti, Claudian. in Rufin. II, 483: truces, Val. Fl. II, 73. *Men gebruikte ze ook in* ludis Circenſibus, Liv. XLIV, 18. Horat. Ep. II, 1, 186. Not. Urſos Numidicos *haalt* Plinius H. N. VIII, 36 extr., *uit oude Jaarboeken aan: maar voegt er bij, dat er, gelijk bekend is, geene beeren in* Afrika *zijn: waarom ſommigen leeuwen verſtaan, zie* Urſa *en* Libyſtis. Not. Fumantem naſum vivi urſi tentare, Martial. VI, 64, 28, *als een ſpreekwoord, d. i. iemand boos maken, die beſchadigen kan.*

URTICA, ae, f. (*van* uro) 1) *netel, brandnetel*, Horat. Ep. I, 12, 8. Catull. XLIV, 15: *bijzonder* Plin. H. N. XXII, 13: coquatur mihi urtica luce feſta, Perſ. VI, 70: *ook werdt er olie uit gemaakt*, Plin. H. N. XXII, 13 in. 2) *ook een zeenetel, d. i. eene dierplant in zee*, Plin. H. N. IX, 45: urtica marina, Plaut. Rud. II, 1, 9. 3) *kraauwaadjen, jeukte, bijzonder de minnedrift*, Juvenal. II, 128. XI, 166.

URVO *of* URBO, are, *misſchien krommen* (*voor* curvo): *van daar omploegen, den ploeg omtrekken, zoo als de Ouden bij het ſtichten eener ſtad deeden, en de ſtad, door het omtrekken van een' ploeg bepaald zullen hebben*, Enn. ap. Feſt.: *te weten*, Feſtus *zegt:* Urvat, Ennius in Andromeda, ſignificat circumdat, ab eo ſulco, qui fit in urbe condenda urvo aratri, quae cet.: ait autem circum ſeſe urvat ad cet.: *van daar ſtaat* Pandect. L, 16, 239: Urbs ab urbo (urvo) adpellata eſt: urbare (urvare) eſt aratro definire.

URUS, i, m. *de Anerōs of Urōs*, Virg. Georg. III, 532. Caeſ. B. G. VI, 28. Plin. H. N. VIII, 15: uri ſylveſtres, Virg. Georg. II, 374. Macrobius Sat. VI, 4 extr. *zegt:* uri gallica vox eſt, qua feri boves ſignificantur.

URVUM *of* URBUM, *misſchien krom, of misſchien* urvus (urbus), a, um, *van daar zal het de kromming of buiging van den ploeg zijn; waarmede de Ouden eene ſtad zullen bepaald hebben, bij voorb.* ut in aratro, quod eſt urvum, Varr. L. L. IV, 27: ſulcus, qui fit urvo aratri, Feſt.: Varus ait urbum (urvum) adpellari curvaturam aratri, quod in urbe condenda adhiberi ſolet, Pandect. L, 16, 239, *zie* Urvo.

USĬO, ōnis, f. (*van* utor) i. q. uſus, *gebruik; is niet zeldzaam, bij voorb.* quae ſibi uſioni ſupererunt, Cato R. R. 38: domini uſioni recipitur, Ibid. 149: ſal ſuae uſioni, Ibid. 145: longae uſionis gratia, Scaevola ap. Gell. IV, 1: dum uſioni quod ſatis eſſet, Varr. ap. Non. cap. 3 n. 262: habere aliquid uſioni, Pandect. XXXII leg. 60: ſive ſuae ſive alterius uſionis cauſa comparatum eſſet, Ib. XXXIV, 2, 28.

USĬTĀTE, *gewoonlijk, op eene gewoonlijke wijze, bij voorb.* loqui, Cic. Fin. IV, 26: obeſum proprie magis quam uſitate

tate dictum pro exili. Gell. XIX, 7: usitatius dicere, Gell. XIII, 20 extr.

USITĀTUS, a, um, *zie* Usito.

USĬTO, avi, atum, are, *gebruiken, bijzonder dikwijls, schijnt niet voor te komen (doch* Usitor. *als* Depon., *zie* Usitor): *van daar* Usitātus, a, um, *staat gemeenlijk* Adjective, *gewoonlijk, gebruiklijk, is menigvuldig, bij voorb.* honos, Cic. Phil. XIV, 4: vocabula, Cic. Fin. III, 2: verbis usitatissimis, Cic. Or. 25: faciamus usitatius hoc verbum, Cic. Acad. I, 7: usitato more peccare, Cic. Verr. II, 3: non usitata nec tenui ferar penna per aethera, Horat. Od. II, 20, 1: *van daar* Usitatum est, *het is iets gebruiklijks, gewoonlijks, het is gewoon, gebruiklijk,* Cic. Verr. V, 44: hoc jam vetus est & majorum exemplo multis in rebus usitatum, Cic. Caecin. 16: non solum usitatum sed etiam quotidianum est, aliquid audire de te, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 16 in.: hoc usitatum est Herculi, Senec. Herc. Oet. 361. Not. Homo, qui non hic usitatus saepe sit, Plaut. Pseud. II, 4, 37, i. e. *die niet dikwijls hier geweest is, niet hier gewoon, en gevolglijk onbekend is. Doch het zou wegens* saepe *beter zijn te lezen* visitatus: *gelijk dan dit met het ander dikwijls verwisseld is geworden.*

USĬTOR, ari, *gebruiken of dikwijls gebruiken, met den* Ablativus, *bij voorb.* verbo alio modo usitati sunt, Gell. XVII, 1 post med. Particip. usitatus, *zie in* Usito.

USPĬAM, i. q. usquam, *ergens, d. i.* 1) *in of op eenige plaats, bij voorb.* lex scripta uspiam, Cic. Leg. I, 15: ne uspiam ceciderit, Terent. Ad. I, 1, 12: quin te ille in istis locis uspiam visurus esset, Cic. Att. I, 17: perscrutabor fanum, si inveniam uspiam aurum, Plaut. Aul. IV, 2, 13. 2) *ergens, d. i. in eene of andere zaak, bij voorb.* numne expertus uspiam? Plaut. Cas. III, 3, 14.

USQUAM, i. q. uspiam, 1) *ergens, dubbel,* a) *ergens, d. i. in of op eene of andere plaats, bij voorb.* usquam consistendi locus, Cic. Flacc. 21: usquam esse, Cic. Leg. II, 1: nunquam enim fui usquam, quin me omnes amarent, Terent. Eun. V, 8, 62: num ejus color pudoris signum usquam indicat? Ibid. Andr. V, 3, 7: si quid usquam justitiae est, Virg. Aen. I, 604 (608): dubitem haud implorare, quod usquam est, Ibid. VII, 311: quo neque acutius cogitatum usquam legimus i. e. in ulla historia, Nep. Datam. 6: *ook met den* Genitivus, (*gelijk* ubi cet.), *bij voorb.* terrarum, gentium, *bij voorb.* nec sane usquam terrarum locum honoratiorem senectus habet, Justin. III, 3 post med.: an quisquam usquam gentium est aeque miser? Terent. Hec. III, 1, 13, i. e. *ergens ter wereld.* b) *ergens, d. i. in eene of andere zaak, bij voorb.* neque esset usquam consilio locus, Cic. Off. II, 1: neque usquam nisi in avaritia nobilitatis & pecunia sua spem habere, Sallust. Jug. 13: neque istic (i. e. in hac re) neque alibi tibi usquam erit in me mora, i. e. neque in ulla alia re, Terent. Andr. II, 5, 9: non usquam id dicit, Cic. Tusc. V, 9, *voor* nusquam i. e. in nullo loco vel libro. 2) *ergens heen, bij voorb.* Nec vero usquam discedebam, Cic. Phil. I, 1: quam usquam se moveret, Nep. Ages. 3: neque usquam progredi, Varr. R. R. II, 4 ante med.: formica non usquam prorepit i. e. *nergens heen,* Horat. Sat. I, 1, 37: neque usquam decurrens alio, Ibid. II, 1, 31: velut usquam vinctus eas, Ibid. II, 7, 90. *Ook met* gentium (*gelijk* ubi cet.), *bij voorb.* si ea deducta est usquam gentium, Plaut. Mil. III, 1, 90, i. e. *ergens heen in de wereld.*

USQUE, *heet eigenlijk, in eens voort, zonder ophouden, het zij er van plaats of tijd gesproken wordt: van waar het ook altijd, steeds, of zonder ophouden, kan vertaald worden. Het is menigvuldiger, dan men gemeenlijk denkt, bij voorb.* Ego vapulando, ille verberando usque ambo defessi sumus, Terent. Ad. II, 2, 5: Ei usque os praebui, Ib. 7: ita usque adversa tempestate usi fumus, Ibid. Hec. III, 4, 9: usque dum ille vitam colet inopem, interea usque illi de me supplicium dabo cet., Heaut. I, 1, 86, *alwaar* usque *ook zoo lang kan zijn; doch, steeds, past ook:* juvat usque morari, Virg. Aen. VI, 487, i. e. *zonder ophouden:* usque animadverti, Cic. Rosc. Am. 22 in. Ed. Ernest., *steeds, alwaar andere* Edd. usque eo *hebben, zie n.* 2: *dus ook* usque antehac, Terent. And. II, 1, 3, i. e. *steeds voorheen:* poenas dedit usque superque quam satis est, Horat. Sat. I, 2, 65, i. e. *werdt in eens voort geklopt: tenzij men hier* usque quam *bijéén nemen wil, te weten* usque quam satis est, *zoo lang tot, en* superque quam satis est, i. e. *meer dan genoeg, overvloedig:* Cantantes usque eamus, Virg. Ecl. IX, 64: Adlatres licet nos usque, Martial. V, 61, 1: Usque jacies verba cet., Prop. II, 8, 15 (II, 7, 40): me pugnis & psaltriam usque occidit, Terent. Ad. IV, 2, 19, i. e. *heeft mij in eens weg geslagen, of op den grond geslagen:* Occidere *is hier niet dooden, gelijk velen geloven: waarom zij* usque *door bijna verklaren: eene ongehoorde betekenis! Verders* usque adhuc (*voor* ad hoc, scil. tempus), Plaut. Aul. II, 3, 10. Terent. And. I, 5, 27. Sueton. Dom. 18, i. e. *tot dato, tot hier toe. Van daar* usquequaque *eigenlijk (twee woorden)* usque quaque, scil. parte *of* re, *heet* a) *in alle stukken, in elke zaak, bij voorb.* usque quaque sapere oportet, Cic. ad Div. VII, 16 e poëta, *eigenlijk, steeds in elke zaak: dus ook* Nolite usque quaque quaerere, Cic. Verr. V, 5; *doch, men kan het in beide de plaatzen ook, overâl, vertalen: van daar* b) *overâl, bij voorb.* mari terraque illas usquequaque quaeritat, Plaut. Poen. Prol. 105: undique religionem tolle aut usquequaque conserva, Cic. Phil. II, 43: cur non usquequaque Homericis versibus agam tecum? Plin. Ep. I, 7: cur non usquequaque tenuitatem vestram insequar & exagitem? Ibid. VII, 12: usquequaque laudandus, Ibid. IX, 30: usque quaque sapere oportet, Cic., *zie hier voor:* nolite usque quaque quaerere, Cic., *zie hier voor:* renidet usque quaque, Catull. XXXIX, 2: An hoc usquaque aliter in vita? Cic. Fin. V, 30 med.; *doch, het kan hier ook heeten, over het geheel, of, steeds. Bij slot is het een.* c) *over 't geheel, bij voorb.* an hoc usque quaque aliter cet.; Cic. Fin. V, 30 med., *zie hier voor.* d) *altijd, ten allen tijde, bij voorb.* usque quaque sapere oportet, Cic., *zie hier voor:* an usque quaque aliter in vita? Cic., *zie hier voor, en dus kan men meer uit het voorgaande hier toe brengen, bij voorb.* Plin. Ep. I, 7. VII, 12. IX, 30. *Dus ook* usque adeo, Virg. Ecl. I, 12, i. e. *zelfs altijd, zoo zeer altijd enz.; doch, het kan ook zijn, zoo zeer: ook behoort hier toe* usque, *wanneer* dum, donec, quoad, *volgt, bij voorb.* mihi usque curae erit, quid agas, dum, quid egeris, sciero, Cic. ad Div. XII, 19, i. e. *ik zal steeds — — tot enz.; doch, nadien men het ook, zoo lang, kan vertalen, willen wij het met andere tot n. 2 brengen. Uit deze eerste betekenis, steeds, in éêns voort, volgt de tweede, zoo lang, en de derde, tot. Te weten* 1) *zoo lang, wanneer het omtrent hetzelfde is, als, in éêns voort, wanneer de* Particulae, dum, donec, quoad *volgen:* (a) *wanneer deze* Particulae, *tot, betekenen, bij voorb.* mihi usque curae erit, quid agas, dum, quid egeris, sciero, Cic. ad Div. XII, 19: ibo odorans usque, donec persecutus vulpem ero, Plaut. Mil. II, 2, 113: Usque illum, quoad ei nuntiatum esset cet., Cic. Brut. 92. Not. *Velen vertalen* usquedum (*als één woord*) *tot; dit gaat wel, maar het is niet naeuwkeurig. Even zoo is* usque quo (*voor* quoad) i. e. *zoo lang, tot, bij voorb.* ranam conjicere in aquam, usque quo ad tertiam partem decoxerit, Varr. R. R. I, 2 extr.; *doch, dit kan tot n. 2 behoren. Maar overâl zal men* usque *even zoo wel, steeds, in éêns voort, kunnen vertalen.* (b) *wanneer deze* Particulae *zoo lang als, of zoo lang, d. i. zoo lang als, betekenen; wanneer* usque *des noods weg kan blijven, bij voorb.* duces domi suae usque, dum per me licuerit, tenuisse, Cic. Verr. I, 5: vel usque dum regnum obtinebit Jupiter, Plaut. Men. V, 1, 28: postea, ubi iterum occipiet fervere, paulisper demittito usque admodum, dum quinquies quinque numeres, Cato R. R. 156, i. e. *zoo lang omtrent* (admodum), *als gij enz.:* dandum hordeum & furfures, usque quoad erunt lactentes, Varr. R. R. II, 7 post med.: Usque id dudum egi, dum loquitur pater, Terent. Heaut. V, 2, 30, i. e. *zoo lang, als de Vader sprak.* Not. *Hier is* usque *van dum gescheiden, wie twijfelt dan, of het twee woorden zijn? Doch, men kan het ook vertalen, in éêns voort, steeds. De zin verliest niets: het denkbeeld, zoo lang, denkt men reeds in* dum, donec, quoad, *en deze woorden staan ook elders, zonder dat het denkbeeld, zoo lang, voorâf bijzonder uitgedrukt wordt; ook staat* usque dum usque, *bij voorb.* usque dum ille vitam colet inopem, interea usque illi de me supplicium dabo, Terent. Heaut. I, 1, 86, i. e. *zoo lang als het — zoo lang zal ik enz.; doch beide* usque *kan ook zijn, steeds, in éêns voort, zonder ophouden: de zin verliest niets. Verders* 2) *tot, op eene dubbele wijze,* a) *op de vraag, van waar? waar van? is menigvuldig, bij voorb.* usque a mari supero Romam proficisci, Cic. Cluent. 68: Usque ex ultima Syria, Cic. Verr. V, 60: usque a Dianio ad Sinopem, Cic. Verr. I, 34: *Ook staat het achter de Praepositie, bij voorb.* ab usque Pachyno, Virg. Aen. VII, 289: Oceano ab usque, Tacit. XV, 37. *Ook met* Particulae *van tijd, bij voorb.* istinc, *bij voorb.* Quod eos usque istinc exauditos putem, Cic. Att. I, 14 post med. b) *op de vraag, waarheen? of hoe ver? het zij die eene plaats, of persoon of zaak, aanwijst. Hier volgt dikwijls eene* Praepositie, *bij voorb.* usque in Pamphiliam legatos misissent, Cic. Manil. 12: trans Alpes usque, Cic. Quint. 3: usque in adventum ejus tenuit urbem, Liv. XXXII, 32 in.: admorunt oculis usque sub ora faces, Ovid. in Ibin 258: usque ad necem, Terent. And. I, 2, 23: Usque ad Numantiam, Cic. Dejot. 7; *doch deze ontbreekt ook somtijds, bij voorb.* Miletum usque? Terent. Ad. IV, 5, 21: Usque Romam referantur, Cic. Q. Fr. I, 1, 14: *ook bij andere woorden, bij voorb.*

usq

usque mortis diem, *voor* usque ad cet.; Cels. VII, 7: Terminos usque Libyae, Justin. 4, 1, imperium usque extremos Orientis terminos prolatum, Ibid. VII, 1: collapsus pons usque alterius initium pontis prolabi eum (elephantem) leniter cogebat. Liv. XLIV, 5 ante med.: *ook bij* Adverbia loci, *bij voorb.* Achaemenidas usque illo (i. e. usque ad illa loca) tenuisse, Plin. H. N. VI, 23 ante med., i. e. *waren tot daar toe genaren (gezeild)*: *verders* usque Atho montem, Ibid. XVIII, 25 ante med. *Ja bij personen, bij voorb.* vos usque, Stat. XI, 88. *Ook van den tijd, wanneer insgelijks* usque a *en* usque ad *staat, bij voorb.* usque ab Heroicis ducta temporibus, Cic. Div. I, 1: usque a Thale Milesio enumerasti sententias philosophorum, Cic. Nat. D. I, 33: bona avita & usque a nobis repetita, Cic. Coel. 14 extr.: *ook* inde usque repetens, Cic. Arch. 1: usque ad extremum vitae spatium permanere, Cic. Amic. 10: usque sub extremum brumae imbrem, Virg. Georg. I, 211: usque adhuc (*voor* usque ad hoc scil. tempus), Terent., Plaut. *en* Sueton., *zie boven:* usque ad eum finem, dum cet., i. e. *zoo lang*, Cic. Verr. Act. I, 6: usque in adventum ejus, Liv., *zie hier voor: ook verzet, bij voorb.* ad usque ludibria ebriosus, Gell. XV, 2: inde usque, Cic., *zie hier voor: en zonder* ad, *bij voorb.* usque mortis diem, Cels., *zie hier voor:* usque diluculum, Apul. Met. IV post med. p. 152, 13 Elmenh.: *ook heet* usque ad *tot toe, of tot op, d. i. uitgenomen, behalven, bij voorb.* Adsenserunt omnes usque ad Pompejum, Plin. Epist. II, 11 post med. *Verders behoort hier toe* usque affatim *of* adfatim (*beter* ad fatim), i. e. *tot genoegen, verzadiging toe*, Plaut. Poen. III, 3, 31; *want het zijn openlijk twee woorden, zie* Fatis. *Verders staan bij* usque *tot, allerhande* Particulae, *te weten*, adeo, eo, quo: A) usque adeo (*voor* ad eo), (a) *tot daar toe, zoo ver, of zoo lang*, (*wanneer* geern, *als, tot, of zoo lang volgt, zie* usque dum cet.), *bij voorb.* usque adeo in periculo fuisse, quoad cet., Cic. Sest. 38, i. e. *zoo lang tot enz.:* usque adeo, donec pervenerit, Cato R. R. 67: non destiti instare usque adeo, donec adjurat cet., Plaut. Cist. II, 1, 4, i. e. *zoo lang tot:* usque adeo verberari jussit, dum animam efflavit, C. Gracch. ap. Gell. X, 3: *dus ook* adeo usque dum cet., Plaut. Amph. I, 2, 10, i. e. *zoo lang tot enz.:* Usque adeo ferre possum ineptias, verba dum flent, Terent. Eun. IV, 6, 3, i. e. *zoo lang, als het woorden zijn enz., eigenlijk, zoo lang, zoo lang als enz.* (b) *zoo zeer, bij voorb.* usque adeo orba fuit, ut cet., Cic. Flacc. 23, i. e. *zoo zeer enz.: dus ook* usque adeo turbatur agris, Virg. Ecl. I, 12. B) Usque eo, a) *zoo ver*, usque eo accedere, Auct. B. Afr. 32 extr.: Licini sunt usque eo, quoad cet., Cic. Verr. III, 33, i. e. *zij boden (loofden) zoo ver enz.:* Inferiorem esse patitur usque eo, ne cet., Cic. Quint. 18, i. e. *zoo ver, in zoo ver.* b) *zoo ver of zoo lang, bij voorb.* multa facimus usque eo, dum cet., Cic. Acad. IV, 7 in., i. e. *zoo lang tot: dus ook* usque eo, quoad, Cic. Dejot. 4, i. e. *zoo lang tot:* usque eo timui, ne quis dubitaret, donec ad rejiciendos judices venimus, Cic. Verr. I, 6 extr., i. e. *zoo lang, tot enz.:* multaque facimus usque eo, dum adspectus ipse fidem faciat sui judicii, Cic. Acad. IV, 7 in., i. e. *zoo lang tot: dus ook* usque eo rogaret, dum — faceret, Liv. III, 65, i. e. *zoo lang tot enz.: dus ook* usque eo locari, antequam Chrysogonus nominaretur, Cic. Rosc. Am. 22, i. e. *zoo lang, eer hij — genoemd werd, of zoo lang, tot — genoemd werdt; doch* Ernesti *heeft er zich aan gestoten, en* eo *weggelaten: wanneer* usque *in ééns voort, betekent.* c) *zoo zeer, zoo heel zeer, bij voorb.* non usque eo improbus scil. est, Cic. Verr. IV, 40: Usque eo illa abhorrebant, Cic. Or. I, 52: *ook volgt* ut, *bij voorb.* quod Amerinis usque eo visum indignum, ut cet., Cic. Rosc. Am. 9. C) usque quo, (a) *zoo ver als, of, zoo ver, wanneer het staat, voor, zoo ver als, bij voorb.* relicto emissario qui subeat, usque quo placuerit, Plin. H. N. XVII, 23 med.: oppidum ab amne influente ita cognominatum, usque quo magnarum navium capacem esse diximus, Ibid. VI, 4 post med.: libertates, usque quo Falcidia permittit, suam habent potestatem, Pandect. V, 2, 29: *men kan het hier ook vertalen, zoo lang als.* (b) *zoo lang als, zie terstond hier voor.* (c) *zoo lang tot, bij voorb.* usque quo ad tertiam partem decoxerit, Varr. R. R. I, 2 extr.: usque quo incipit gemma esse suspecta, Pallad. IV, 1 in. *Hier toe behoort* quo usque (*gemeenlijk* quousque, *als of het één woord was*), *hoe lang? eigenlijk, tot hoe lang? zie* Quousque, *het welk ook gescheiden wordt, bij voorb.* quo te spectabimus usque? Martial. II, 64, 9, *ten bewijze, dat het twee woorden zijn, bij voorb. zie* Quousque. *Hier toe kan ook gebracht worden* usque quoad (*want* quoad *staat voor* quo ad *of* ad quo; *want deze wijzen van spreken zijn eer ontstaan, eer de Romeinen eene* Grammatica *hadden, en eer zij konden Declineeren en Conjugeeren*); *doch, zie hier voor* n. 1. *Maar* usque dum, usque donec, *kunnen nooit hier toe gebracht worden.* Not. quoad usque ad nostram memoriam certatum est, Liv. VI, 38 extr. *Hier moet de eerstbeginnende niet* quoad usque *samen nemen, maar* usque ad nostram cet., *tot aan onze tijden.*

USQUE ADEO, *zie* Usque.

USQUEDUM *of* USQUE DUM, *zie* Usque.

USQUEQUO *of* USQUE QUO, *zie* Usque.

USTA, ae, f. *eene roodächtige verf, zie* Uro.

USTĬO, ōnis, f. *het branden, verbranden, bij voorb.* si costa curiosa est inutilis ustio, Cels. VIII, 2 extr.: quaedam ustione sanantur, Plin. H. N. XXXIV, 15: si vehementior ustio timeatur, Ibid. XX, 22 post init., i. e. *het branden, de hitte:* tertia ustio (pumicum), Ibid. XXXVI, 21 extr.

USTOR, ōris, m. 1) *een brander.* 2) *een verbrander, bij voorb. der lijken*, Martial. III, 91, 26. Catull. LIX, 5. Lucan. VIII, 738.

USTRĪNA, ae, f. 1) *het branden, brand, bij voorb. van het vuur, bij voorb.* ignis (scil. *op den rug van* Lucius, *als ezel, op welken een dezer boeven werk gepakt, en er een kool vuur bij gedaan had*) surgebat in flammas & totum me funestus ardor invaserat; — et ustrina talis moram non sustineus, Apul. Met. VII post med. p. 196, 30 Elm.: *dus ook misschien* in ustrina ter siccantur (pumicea), Plin. H. N. XXXVI, 21 extr., i. e. *bij het branden; doch, het kan ook zijn de brandplaats.* 2) *de plaats, waar iets gebrand of verbrand wordt, bij voorb. de brandplaats, waar de lijken verbrand worden*, Inscript. ap. Murator. p. 345 n. 12: *dus ook* in ustrina ter siccantur, Plin., *zie* n. 1.

USTŬLO, are, 1) *branden, of een weinig branden, aanbranden, zengen, bij voorb. paalen, opdat zij harder worden, bij voorb.* pali ustulati, Vitruv. V, 12: taleae oleagineae ustulatae, Ibid. I, 5: aura frigoris ustulavit gemmas (arboris), Auct. Priap. LXI, 7: *ook in 't gemeen, branden, bij voorb.* quendam fervanti caput ustulare ferro (i. e. calamistro), ut Maurae similis foret puellae, Ibid. XLV, 2, *voor, krullen.* 2) *verbranden, bij voorb.* scripta lignis, Catull. XXXVI, 8: *van daar verbranden, verzengen, Tropisch, van de koude, bij voorb.* aura frigoris ustulavit gemmas, Auct. Priap., *zie hier voor.*

USTUS, a, um, *zie* Uro.

USUĀLIS, e, *het geen tot ons gebruik is; tot gebruik dienstig, bij voorb.* mancipia, Pandect. XXXIX, 4, 16.

USUARĬUS, a, um, 1) *het geen tot ons gebruik dient, tot gebruik dienstig, bij voorb.* quae usuaria essent, Gell. IV, 1 extr.: servus usuarius, Pandect. VII, 8, 14, i. e. *dien men slechts gebruiken mag, maar geen recht van eigendom over hem noch andere genieting heeft*, cujus non proprietatem, nec fructum, sed usum tantummodo al quis habet. 2) *alleen het gebruik van iets hebbende, maar niet het recht van eigendom* (proprietatem) *of genot naar goedvinden* (fructum), *bij voorb.* fundi usu legato licebit usuario (homini *of* heredi) et ex penu, quod in annum duntaxat sufficiat, capere cet., Ibid. Leg. 15: *want, iemand kan de* usus, *maar niet de* fructus *hebben*, fructus sine usu esse non potest, usus sine fructu potest, *staat* Ibid. Leg. 14: usus aquae personalis est, et ideo ad heredem usuarii transmitti non potest, Ibid. leg. 21.

USUCAPĬO *of* USU CAPĬO, ōnis, f. i. e. *de verkrijging van 't recht van eigendom aan eene zaak, door een zeker lang onäfgebroken gebruik, of bezit derzelve, bij voorb.* Usucapio est adeptio domini per continuationem possessionis anni vel biennii rerum mobilium anni, immobilium biennnii, Ulpian. in fragm. tit. 19: Usucapio est adjectio dominii per continuationem possessionis temporis definiti, Pand. XL, 3, 3, *en deze handelt* tit. 3 de usucapionibus: cessare usucapionem, Ibid. XLI, 9, 1: fundi, Cic. Caecin. 21: cf. Cic. Leg. I, 21. *Dat het twee woorden zijn, ziet men daaruit, dewijl zij ook gescheiden staan, bij voorb.* usus quoque capio cessat *wordt aangehaald, uit* Pandect. XLI, 9, 1. *Ook vindt men* capio *voor* usucapio, *zie* Capio, onis.

USUCAPĬO *of* USU CAPĬO, cēpi, captum, 3. *door een lang en onäfgebroken gebruik of bezit eener zaak, dezelve tot zijn eigendom maken, van daar een recht van eigendom daar op verkrijgen, bij voorb.* aliquid *of* aliquem, Pandect. XLI, 3 leg. 3 *meermalen, verders* leg. 10 *en in meer* leges *aldaar:* Italiam, Liv. XXII, 44: hereditas usucapta esset, Cic. Att. I, 5: Nihil mortales a diis immortalibus usu capere possunt, Cic. Harusp. 14. Not. *Dat het twee woorden zijn, ziet men daar uit, dewijl zij ook deels gescheiden, deels omgekeerd voorkomen, bij voorb.* usu eas capere, Pandect. XLI, 3, 29: non capiet usu, Ibid. XLI, 6, 1.

USUCAPTUS, a, um, *zie* Usucapio, ĕre.

USUFACĬO *of liever* USU FACĬO, ēci, actum, 3. *voor* usu capere, *bij voorb.* pugnis

gnis usu fecisti tuum, Plaut. Amph. I, 1, 219. Ten minsten er wordt op usu capere gedoeld.

USUFRUCTUARIUS, a, um, die alleen het nutgebruik eener zaak, maar niet het recht van eigendom heeft, bij voorb. Substantive, ad usufructuarium pertinet, Pandect. VII, 1, 7.

USURA, ae, f. het gebruik eener zaak voor een' tijd, nuttiging, genot voor een' tijd, bij voorb. neque hasce (aedes) emi mihi nec usurae meae, Plaut. Trin. I, 2, 144: corporis, bij voorb. usuram ejus (Alcmenae) corporis cepit sibi & gravidam fecit, Ibid. Amph. Prol. 108: atque hanc postremam solis usuram cape, Acc. ap. Non. 3 n. 262, i. e. geniet de zon enz.: natura dedit usuram vitae, tanquam pecuniae, nulla praestituta die, Cic. Tusc. I, 39: horae, Cic. Catil. I, 12: hujus lucis, Cic. Rab. Post. 17, i. e. des levens en verblijfs in Rome: longi temporis, Cic. ad Div. III, 1: exigui temporis, Cic. Agr. III, 1: dus ook Stoici usuram nobis largiuntur, Cic. Tusc. I, 31, scil. temporis: verders gloriae, Vellej. II, 34: hanc jam ut intercalatae poenae usuram habeant, Liv. IX, 9. Van daar 1) het geld leenen, dewijl die, welke het ontvangt, het gebruiken kan, bij voorb. zonder renten, Cic. Verr. III, 72, cum senatus publicanos usura saepe juvisset, magistratus a publicanis pecuniam pro usuris auderet inferre? doch Gronovius en Graevius lezen versura, en usura zal in deze beteekenis anders niet ligt voorkomen: nog beter schijnt het mij sine usura te lezen, wegens de tegenstelling pecuniam pro usuris inferre; en sine heeft van de Afschrijvers ligt kunnen weggelaten worden. 2) renten, interessen, die van het kapitaal of hoofdsom betaald worden, omdat zij ten aanzien van geldlening een voordeel, en genot, van het geld zijn, of ook, omdat de schuldenaar ze, voor het genot der hoofdsom geeft, is menigvuldig, bij voorb. usuram accipere, Nep. Att. 2, i. e. renten nemen van iemand, of aannemen: usuram pendere, Cic. Att. XII, 22, i. e. betalen: usuras perscribere, Cic. Att. IX, 12, i. e. adsigneren of geld op renten leenen, omdat de laatsten dan mede opgeschreven worden: aes alienum multiplicandis usuris crescere, Nep. Att. 2 extr.: sine usuris pecunias solvere, Caes. B. C. III, 20: usura vorax, Lucan. I, 181: non sors (kapitaal, hoofdsom) modo, sed etiam usura plurium annorum, Plin. Ep. VI, 8: usuram minuere, Ibid. X, 62: sors fit ex usura, Plin. H. N. praef. post med., i. e. de renten worden tot een hoofdsom: debitor usuram pariter sortemque negabit, Martial. V, 43, 3: pecunias levioribus usuris mutuari, Sueton. Aug. 39: pecuniam sub usuris mutuam dare, Pandect. XIV, 6, 7 med.: certare cum usuris fructibus praediorum, Cic. Catil. II, 8, i. e. zoo veel renten moeten geven, als men van zijne goederen inkomsten heeft. Not. De renten werden maandelijks betaald. Van daar Tropisch, renten of interessen, bij voorb. Terra nec unquam sine usura reddit, Cic. Senect. 15: alias literas an acceperim, quaeris; non accepi. Proinde prima quaque occasione mitte, adpositis quidem usuris, quas ego centesimas (i. e. 12 pro Cent, zie Centesimus) computabo, Plin. Ep. IX, 28 extr. met bijvoeging der renten, d. i. van andere brieven, die ik als renten beschouwen zal.

USURARIUS, a, um, 1) tot gebruik, of genot, of genieting dienende, bijzonder voor zekeren tijd, bij voorb. uxor, Plaut. Amph. I, 2, 36, i. e. die dit slechts voor een' tijd, tot genieting, is, om bij te slapen: puer, Plaut. Curc. III, 12. 2) Renten of Interessen betreffende, daar toe behoorende, bij voorb. pecunia, Pandect. XVI, 2, 11, i. e. geld, dat op renten gegeven wordt: debitum, Pandect. III, 5 leg. 6 extr. en 38 extr.: debitor usurarius, Pandect. XXI, 1, 7: aera, Plaut. Truc. I, 1, 53.

USURPATIO, onis, f. gebruik eener zaak, gebruikmaking van eene zaak, bij voorb. doctrinae, Cic. Brut. 71: vocis, Liv. XXVII, 19: divisus hic quoque ordo (judicum) superba usurpatione nominum, cum alius se Nongentum, alius Selectum, alius Tribunum adpellarent, Plin. H. N. XXXIII, 2 in., i. e. benoeming, gebruik van den naam: van daar 1) handhaving, uitoefening of gebruikmaking, bij voorb. ad usurpationem vetustatis, Cic. Agr. II, 12, i. e. om een oud gebruik te beoefenen. 2) Verrichting of onderneming, bij voorb. itineris, Liv. XLI, 23. 3) gewagmaking, benoeming, aanhaling, bij voorb. civitatis, Cic. Verr. V, 64. 4) bezit, bezitting, bij voorb. bonae mentis, Val. Max. IV, 4. 5) aanmatiging eener zaak, die iemand niet toekomt, of wederrechtelijk gebruik, bij voorb. damnatos nulli per vim & usurpationem vindicare ac tenere liceat, Cod. Justin. I, 4, 6. 6) ook het afbreken der zoogenoemde Usucapio, gelijk Paulus zegt, Pand. XLI, 3, 2, gevolglijk bloot gebruik, zonder het recht van eigendom te verkrijgen.

USURPO, avi, atum, are, (van usus), gebruiken, gebruik maken van iet, bij voorb. aliquem, Plaut. Bacch. I, 2, 41: vestes, Plin. H. N. XI, 23: hereditatem, Tacit. Ann. XV, 19 extr., i. e. adire: otium post labores, Ibid. XIV, 55: officium, Cic. Amic. 2: usurpare sibi servitutem agri, Pandect. VIII, 6, 6: consolationes, Cic. ad Div. V, 16: genus poenae, Cic. Cat. IV, 4: jus, Liv. XXVII, 8; doch men kan het hier ook vertalen, uitoefenen: usurpata mulier, Gell. III, 2 post med., i. e. die een geheel jaar bij den man door gebracht heeft, en door dit gebruik zijne vrouw wordt: Usurpare memoriam alicujus, Cic. Amic. 8 extr., en Cic. Sen. Red. 15, i. e. zich herinneren; doch usurpare zou hier ook kunnen heeten, gewagen, zie beneden: van daar usurpatum est, het is gewoon, bij voorb. usurpatum est, ut his quoque jus dicatur, Pandect. L, 13, 1 ante med.: dus ook usurpari, bij voorb. quod in quibusdam provinciis usurpatur, ut cornibus illigetur jugum, Colum. II, 2 post med. Van daar 1) gebruik maken van iet, handhaven, uitoefenen, bij voorb. libertatem, Cic. Agr. II, 7, staat voor stemmen, dewijl de vrijheid het recht van stemmen met zich brengt: jure quotannis usurpatum, Cic. Verr. V, 20 extr.: officium, Cic. Am. 2: dus ook jus, Liv. XXVII, 8: genus poenae, Cic. Cat. IV, 8: possessionem, Cic. Or. III, 28, zie hier voor: hereditatem, Tacit., zie hier voor: civitatem Romanam, Suet. Claud. 25: doch het kan ook zijn, zich aanmatigen. 2) gebruik maken van iet, zich aanmatigen, bij voorb. possessionem, Cic. Or. III, 28: namque & cognomina usurpavit, Abrodiaetum se appellando aliisque verbis principem artis cet., Plin. H. N. XXXV, 10 post init.: et aliam gloriam usurpavit, cum cet., Ibid. ante med.: bijzonder onrechtmatig, bij voorb. civitatem Romanam, Suet. Claud. 25: van daar zich iet verkrijgen, bij voorb. gloriam aliam usurpavit, Plin. H. N. XXXV, 10: imperium, Justin. XIV, 2. 3) gebruik van iet maken, door de zinnen, d. i. ondervinden, bemerken, bij voorb. ea sensibus usurpare, Lucret. IV, 972: oculis, Lucret. I, 302, met de oogen bemerken, d. i. zien: Unde meae aures usurpant sonum? Plaut. Cas. III, 5, 9, i. e. hooren: Macedonia atque Arabia, quos neque oculis neque pedibus usurpavit, Plaut. Trin. IV, 2, 4, i. e. die ik gezien noch betreden heb. 4) gebruik van iet maken door de stem: van daar a) spreken, redenen, gewagen, bij voorb. At quam crebro usurpat, Cic. Phil. II, 28: nomen virtutis, Cic. Parad. 2: Quod semper usurpamus in omnibus dictis, Cic. Or. II, 22: Soleo id crebris usurpare sermonibus, Cic. Marc. 2: van daar usurpare memoriam hominis of rei, Cic. Amic. 8, en Red. Sen. 15, de gedachtenis gewagen, of enkel daaraan denken, zie boven. b) noemen, bij voorb. quos fratres inter se usurpare atque adpellare videmus, Cic. Univ. 11: Hoc nomine usurpant agricolae ramos cet., Colum. V, 6 ante med.: Laelius, qui sapiens usurpatur, Cic. Off. II, 11.

USUS, us, m. 1) (van utor gebruiken, zich bedienen) het gebruik, dat men van eene zaak maakt, bij voorb. celeritatis, Caes. B. C. I, 58: propter usus ejus inscientiam, Caes. B. G. III, 13: virtutis, Cic. Acad. I, in.: dus ook adsiduus usus, Cic. Balb. 20; doch, dit kan ook zijn: oefening: ferreus adsiduo consumitur annulus usu, Ovid. Art. I, 473: scyphi nati in usum laetitiae, Horat. Od. I, 27: aerum cogere humanos in usus, Ibid. III, 3, 51: formare boves in usum agrestem, Virg. Georg. III, 168: radix cicutae nullius usus, Plin. H. N. XXV, 13 ante med., i. e. gebruik of nut: silices teruntur ab usu, Ovid. Art. III, 91: populus, salix, tilia egregiam habere videntur in usu rigiditatem, Vitruv. II, 9 ante med.: ruta in maximo usu est, Plin. H. N. XX, 13 extr., i. e. zoo zeer gebruikelijk; doch het kan ook zijn, zeer nuttig of bruikbaar: in usu habere, i. e. uitoefenen, Plin. Ep. I, 10: est mihi in usu seq. Infin. i. e. ik heb het in gebruik, Ibid. I, 17: ook heet in usu habere aliquem, omgaan met iemand, Ibid. Paneg. 88: Phoebe pater, si das hujus mihi nominis usum, Ovid. Met. II, 36: van daar usus est mihi, ik gebruike, gebruik maken, bij voorb. aliquare, bij voorb. quibus (navibus) consuli usus non esset, Liv. XXX, 41 extr., i. e. die de Consul niet gebruiken kon, of ook, die de Consul niet nodig hadt: van daar usus est het is nodig, zie beneden: van daar 2) het menigvuldig gebruik, of herhaalde uitoefening, oefening, bij voorb. adsiduus usus, Cic. Balb. 20: usus frequens, Cic. Or. I, 4: usu quotidiano & exercitatione, Caes. B. G. IV, 33: usu nauticarum rerum ceteros antecedunt, Ibid. III, 8: habere usum belli, Ib. IV, 20: dus ook usu belli, Liv. XLII, 52: usum magnum habere debes, Cic. Phil. X, 21: men kan het ook, ten deele, ondervinding, vertalen, zie n. e. b) bruikbaarheid, dienstigheid, nut, bij voorb. arborum confectio magnos usus adfert ad navigia facienda, Cic. Nat. D. II, 60: usui paruit, Sallust. Cat. 51 (52), i. e. heeft op het nut gezien, acht op het nut gegeven: sine usu, zonder nut, Cels. III, 20: servos domum ducere suo usu, Pandect. L, 16, 203: radix cicutae nullius usus (est), Plin. H. N. XXV, 13 ante med.: ruta in maximo usu est, Ibid. XX, 13 extr., is zeer nuttig of bruikbaar: van daar

daar usum habere, nut hebben, Sallust. ap. Non. cap. 4 n. 62: van daar usui of ex usu tot nut, bij voorb. magno usui esse, Cic. Att. I, 1 post med. Caes. B. G. III, 14, tot groot nut verstrekken, zeer nuttig zijn: dus ook maximo usui esse, Liv. XXVI, 43: peritos legum ad condenda nova jura usui fore credebant, Liv. III, 33: bono usui estis nulli, Plaut. Curc. IV, 2, 14: dus ook ex usu esse, nuttig zijn, Cic. Tusc. IV, 7. Terent. Eun. V, 9, 47. c) gebruik of gewoonte, bij voorb. communi in usu, Cic. Or. I, 3: ab his Galli usum vitae cultioris didicerunt, Justin. IV. 43: est mihi in usu seq. Infin., Plin. Ep. I, 17, i. e. ik heb het voor gewoonte, ik pleeg, ben gewoon: in usum venire, gewoon worden, bij voorb. Plin. H. N. XXIV, 11 ante med. d) omgang, verkering, bij voorb. in tanto usu nostro, Cic. Planc. 2: domesticus usus & consuetudo, Cic. Rosc. Am. 6: inter nosmet vetus usus intercedit, Cic. ad Div. XIII, 23: conjunctus (mecum) magno usu familiaritatis, Ibid. 52: longo cognitus usu, Ovid. Trist. III, 5, 9: habere aliquem in usu, Plin. Paneg. 88, met iemand verkering hebben of omgaan. e) ondervinding, ervaring, ondervinding in zaken, bij voorb. magnum usum, Caes. B. C. II, 34: imperator nullius usus, Ibid. III, 45: serus venit usus ab annis, Ovid. Met. VI, 29: vir prudentia, usu, atque exercitatione praeditus, Cic. Cluent. 31: duo viri usu & sapientia praestantes, Nep. Timoth. 3: usus militaris, Cic. Manil. 10 extr.: dus behoort ook het een en ander uit n. 2 hier toe, bij voorb. belli, nauticarum rerum cet. 2) (van utor behoeven, nodig hebben) noodzakelijkheid, nooddwang, noodlot, waarvoor wij ook zeggen, geval, bij voorb. si usus fuerit, Cic. Tusc. IV, 2: si quando usus esset, Cic. Off. I, 26 extr.; doch, het kan in beiden ook heeten nodig zijn; bij slot is het hetzelfde: Si usus veniat, Caes. B. G. VII, 8, en si quis usus venerit, Plaut. Cist. I, 2, 28, of si usus venerit, Plaut. Merc. III, 1, 20, i. e. noodzake; doch het kan ook heeten, geval, toeval: usus non veniet, Terent., zie hier na. Ook nooddruft, behoefte, nodige zaak, bij voorb. usum provinciae supplere, Cic. Verr. IV, 15: unde terra marique, quae usus belli poscunt, suppeditentur, Liv. XXVI, 23: illuc euntium, qua quemque suorum usuum causae ferrent, Liv. VI, 25 extr. Van daar (a) usus est heet dikwijls, het is nodig, bij voorb. mihi sic est usus, Terent. Heaut. I, 1, 28, i. e. ik moet: An cuiquam est homini usus, se ut cruciet, Ibid. 29, alwaar men ut moet opmerken. Ook kan men uit het voorgaande hier toe brengen si usus fuerit, Cic. Tusc. IV, 2 extr.: si quando usus esset, Cic. Offic. I, 26. Ook staat de zaak, die nodig is, in den Ablativus, omdat utor een' Ablativus regeert, bij voorb. viginti usus est filio minus, Plaut. Asin. I, 1, 76: usus nihil erat dicto, Plaut. Trin. II, 4, 102: usves, quibus usus non est, Cic. Att. IX, 6 ante med.: Nunc viribus usus, Virg. Aen. VIII, 441: jam istoc magis usus facto est, ut eam intro, Plaut. Rud. II, 3, 67: naves, quibus consuli usus non esset, Liv. XXX, 41 extr., i. e. welke voor den Consul niet nodig waren, welke de Consul niet nodig hadt: hoc neque isti usus est, Plaut. Rud. IV, 4, 39: usus est pecunia, Ibid. Curc. III, 13: ook in den Nominativus, bij voorb. hoc neque isti usus est, Plaut. Rud. IV, 4, 39, tenzij dit liever de Ablativus is, dewijl usus een' Pluralis regeert; zie hier voor. Er staat wel usus est pecunia, Plaut. Curc. III, 13, maar, dit kan ook de Ablativus zijn (zie hier voor); gevolglijk is de Nominativus onzeker: de Ablativus is gepaster, dewijl utor een' Ablativus regeert. Ook in den Accusativus, bij voorb. ad eam rem usus est hominem astutum, doctum & callidum, Plaut. Pseud. I, 3, 151; als men esse wilde verstaan, dan zou het gedwongen zijn; en nadien utor ook eenen Accusativus regeert, zoo kan usus er gevoeglijk een' bij zich hebben, alzoo bekend is, dat de nomina substantiva verbalia dikwijls den Casus van hunne Verba regeren. Ook met den Genitivus, bij voorb. si quo usus operae sit, Liv. XXVI, 9 med., tenzij men usus door bruikbaarheid wil vertalen. (b) usus heet dikwijls, geval, toeval, bij voorb. usus non veniet, Terent. Heaut. III, 2, 42, i. e. het geval zal niet komen, d. i. het zal nooit gebeuren: en dus terstond daaröp v. 45 si usus veniat, en 47 cum usus venerit. Hier toe behoort ook uit het bovenstaande, si usus veniat, Caes. B. G. VII, 8: si usus fuerit, Cic. Tusc. IV, 2: si quando usus esset, Cic. Off. I, 26: si quis usus venerit, Plaut. Cist. I, 2, 28, of si usus venerit, Ibid. Merc. III, 1, 20. Van daar usu door een toeval of lot, bij voorb. cave, ne tu te usu perduis, Plaut. Amph. II, 2, 215. Byzonder is menigvuldig usu venire, door een toeval of lot gebeuren, of wedervaren, of eenvouwig, zich toedragen, voorvallen, bejegenen, wedervaren, bij voorb. cum praesertim mihi usu venturum non arbitrabar, ut cet., Cic. ad Div. III, 8 post med.: quid homini potest turpius usu venire? Cic. Quint. 15: ante quam hoc usu veniret, Cic. Verr. V, 39 in., eer dat geschiedt: quod in picturis — usu venit, Cic. Off. III, 3 extr.: Non venit idem usu mihi, Cic. Att. VII, 26: Quid, quod usu memoria patrum venit, Cic. Or. I, 40, i. e. is voorgevallen, heeft zich toegedragen: mihi usu venit hoc, Terent. Phorm. I, 2, 23, i. e. mij is dat voorgevallen: cum praemeditatum fuisse, quid sibi esset usu venturum, Auct. ad Her. II, 5 extr.: ne id accidat, quod cuipiam Thracio insipienti & rudi in agro procurando venisse usu fabula est, Gell. XIX, 12: ook staat evenire voor venire in Cicero Edit. Ernest., bij voorb. eadem mihi usu evenirent, Cic. Senect. 3 in.: solet usu evenire, Cic. Inv. I, 10 extr.: Nec alicui unquam usu evenerit, Ibid. 54 extr.: verens, ne usu eveniret, quod accidit, Nep. Hann. 12: quod in picturis usu evenit, Cic. Off. 3 Ed. Graev.

USUS, a, um, zie Usus.

USUSFRUCTUS, us, m. (voor usus & fructus) vruchtgebruik, d. i. wanneer men van eene zaak alleen het nut trekt, maar het recht van eigendom niet heeft, Cic. Caecin. 4. Top. 4: Ususfructus est jus alienis rebus utendi, fruendi, salva rerum substantia, Pandect. VII, 1, 1. Men vindt ook usus & fructus, Cic. Caecin. 7: horum usus fructusque, Senec. Ep. 73 post med., waar uit blijkt, dat usus fructus twee woorden zijn: van daar Accus. usumfructum, Cic. Caecin. 4.

UT of UTI, 1) Adverb., i. e. wanneer het op zich zelve geenen Conjunctivus regeert, alhoewel er een volgen kan, wanneer mogte, zoude enz., moet uitgedrukt worden, of een Conjunctivus of Accusativus met een Infinitivus is voorgegaan. 1) gelijk of gelijk als, ook als, wanneer het hetzelfde is met, als, is menigvuldig, wanneer dikwijls ita of sic volgt, bij voorb. ut quidam morbo — non sentiant, sic cet., Cic. Phil. II, 45: ut — ita, Terent. Ad. III, 7, 45: ut — sic, Nep. Hann. 17: Cic. Verr. Act. I, 2. Cic. Manil. 5: ook item, bij voorb. ut tute es, item censes omnes esse, Plaut. Rud. IV, 5, 55: ut Graeci fecerunt, tu item cet., Cic. ad Div. V, 12 post init.: ook staat ita of sic (van daar sicut) vooraan, bij voorb. zoo als, bij voorb. ita, ut res sese habet, narrato, Terent. Heaut. IV, 3, 24: ook gaat tantundem vooräf, bij voorb. nisi ut prodesse tantundem posses, ut velles, Plin. H. N. Praef. post init. Dikwijls staat er ita, sic cet., niet bij, dan kan men het ook door als, of zoo als vertalen, zie n. 3. Zeldzaam staat ut si quis voor si quis of ut quis (i. e. aliquis), bij voorb. abstinuit alieno, ut si quis unquam, Sueton. Tit. 7, i. e. als iemand anders. Dikwijls ontbreekt ut of een ander lidwoordjen van vergelijking, bij voorb. qui prorogat horam, (is) rusticus exspectat, dum defluat amnis, Horat. Ep. I, 2, 42, voor ut (velut, tanquam) rusticus: si noles sanus, curres (ut, velut) hydropicus, Ibid. 34: ubi saepe visus decurrere piscis ad hamum, voor ut (velut) piscis, Ibid. I, 7, 74. Not. a) ut — ita (sic) staan dikwijls voor et — et, i. e. zoo wel, als ook, niet alleen maar ook, wanneer er eene vergelijking in ligt, of gedacht kan worden, bij voorb. ut cum Titanis, ita cum Gigantibus, Cic. Nat. D. II, 28: Dolabellam, ut Tarsenses, ita Laodiceni arcessierunt, Cass. in Cic. Epist. ad Div. XII, 13: ook voor quidem (wel), sed (maar of maar doch), bij voorb. seniores patrum ut nimis feroces credere (voor credebant) juvenes esse, ita malle, si cet., Liv. III, 65, i. e. de oude Senatoren geloofden wel, dat hunne — maar zij wilden toch liever enz.: ut fortasse vere, sic parum utiliter, Liv. IV, 6 in., i. e. wel misschien waar, maar toch niet recht dienstig. b) ut kan men somtijds, hoe, vertalen, wanneer er geene quisque (voor aliquis) en de Superlativus bij staat, en ita i. e. deste in de volgende stelling volgt, bij voorb. ut quisque optime graece sciret, ita esse nequissimum, Cic. Or. II, 66, hoe beter iemand enz., des te boozer enz., eigenlijk, zoo als (gelijk als) ieder het best (of ook zeer goed Grieksch enz.) verstaat, zoo is enz.: ut quidque primum gestum erit, ita primum exponetur, Cic. Inv. I, 20 extr.: ook staat ita vooraan, bij voorb. colendum esse ita quemque maxime, ut quisque maxime his virtutibus erit ornatus, Cic. Off. I, 15 in. Doch ita ontbreekt ook, bij voorb. ut quisque maxime perspicit, quique potest cet., is prudentissimus haberi solet, Cic. Off. I, 5; doch hier is qui (in quique) de oorzaak er van, waaröp het betrekking heeft. Ook ontbreekt ita en de Subjunctivus tevens, bij voorb. ut quaeque retro inhibita costata onerariam haerentem unco traheret, scindi videres vincula, voor ita scindi cet., Liv. XXX, 10: Liv. V, 20; ut segnior sit praedator, ut quisque laboris praecipuam petere partem solent; doch men kan het hier en elders ook vertaalen door, zoo als. c) ut bij zweeren, zoo waar, wanneer ita (i. e. zoo waar als, of zoo waar als ik wensche, dat enz.) vooräf gaat, bij voorb. ita deos mihi velim propitios, ut commoveor, Cic. in Caecil. 13: Ita mihi meam voluntatem & comprobet, ut ego accepi cet., Cic. Verr. V, 14: ita mihi — perfrui liceat, ut ego — commoveor, Cic. Cat. IV, 6: cf. Terent. Heaut. V, 4, 7, zie ita. Ook ontbreekt de stelling met ut, bij voorb. ita me dii juvent! Cic. Att. I, 16:

ita

ita me dii ament, honeſtus eſt, Terent. Eun. III, 2, 21, i. e. bij God! zie Ita. 2) hoe, d. i. op welke wijze, bij voorb. videte, ut hoc correxerit, Cic. Verr. I, 16: videte, ut — reſpondere poſſe videamur, Cic. Manil. 23: videtisne, tamen ut eos agitent Furiae, Cic. Roſc. Am. 24 in., ziet gij niet, hoe zij enz.: gelijk dan ut dikwijls achter videre ſtaat, wanneer een eerstbeginnende ligt verleid kan worden, om te gelooven, dat ut hier, dat, betekent: credo te audiſſe, ut me circum ſteterint, Cic. Att. I, 16: jubes renovare dolorem (voor jubes narrare) Trojanas ut opes & lamentabile regnum eruerint Danai, Virg. Aen. II, 4: van daar (a) hoe, bij uitroepingen, verwondering enz., bij voorb. ut pro nihilo putavit! Cic. Mil. 24: ut ille tum humilis, ut demiſſus erat! ut ipſe ſibi diſplicebat! Cic. Att. II, 21 poſt med.: ut ſaepe ſumma ingenia in occulto latent! Plaut. Capt. I, 2, 62: ut vidi! ut perii! ut me malus abſtulit error! Virg. Ecl. VIII, 41, i. e. toen ik ze zag, o hoe was ik weg (verliefd)! hoe zeer hadt mij enz.; wanneer achter perii en error een uitroepingeteken ſtaan moet. Anderen verklaren het dus: toen ik ze zag, toen was ik verloren enz. (b) hoe, bij vragen, in plaats van quomodo, bij voorb. ut valetur? Plaut. Perſ. II, 5, 8, i. e. hoe ſtaat het? hoe gaat het? dus ook ut valet? ut meminit noſtri? Horat. Epiſt. I, 3, 12. 3) als of zoo als, bij voorb. ut ipſe praeſcripſerat, Nep. Att. 22: Ut nunc ſunt mores, Terent. Phorm. I, 2, 5: multae etiam, ut in homine Romano, literae, Cic. Seneſt. 4: Cliſthenem multum, ut temporibus illis, valuiſſe dicendo, Cic. Brut. 7, i. e. naar die tijden: captivos vinctos, ut erant, oſtendi, Liv. XXVII, 5: extr.: tamen, ut potui, tuli, Cic. Cat. I, 7, i. e. zoo veel ik kon: ut vales? vraagt de een, waarop de ander antwoordt ut queo, Plaut. Perſ. I, 1, 17: dus ook ut ſi, hoe indien, als indien, bij voorb. ut ſi eſſet res mea, Cic. ad Div. II, 14: ut ſi bono animo feciſſent, Nep. Ageſ. 6: ut ſi feram beſtiam duceret, Nep. Dat. 3. Not. ut ſi quis unquam voor ſi quis unquam of ut quis (i. e. aliquis) unquam, bij voorb. abſtinuit alieno, ut ſi quis unquam, Sueton. Tit. 7, als iemand anders: dus ook ut ſi ullam partem orationis, Quintil. IV, 2 poſt med. §. 116. Ook ſtaat a) ut dubbel, of men hecht er cunque aan; dan heet het, hoe ook maar, d. i. het zij hoe het wille, bij voorb. utut erant alia, Terent. Phorm. III, 1, 4: Utut erat, Terent. Heaut. I, 2, 26: id, utut eſt, etſi eſt dedecorum, patiar, Plaut. Bacch. V, 2, 73: utut erga me eſt meritus, mihi cordi eſt tamen, Ibid. Ciſt. I, 1, 111: verum, utut res haec ſeſe habet, pergam cet., Ib. Moſt. III, 1, 14: utut illud acceptum ſit, hoc addam inſuper, Ibid. Truc. V, 2: Utcunque ſe adfectum videri volet, Cic. Or. 17: utcunque res ſit cet., Plaut. Bacch. IV, 4, 13, zie Utcunque; dus is het ook bijna met utique (uit uti en que), eigenlijk, het zij hoe het zij, d. i. alzins enz., zie Utique. b) hier toe behoort ook ut met quisque en den Superlativus uit n. 1. 4) hoe of zoo, bij den Superlativus, bij voorb. hoe of zoo als hij maar best kon enz., d. i. allerbest, waarvoor anders quam ſtaat, bij voorb. ut blandiſſime poteſt, Cic. Cluent. 26, i. e. zoo vleijend, als hij kan, allervleijendst, voor quam blandiſſime: dus ook ut plurimum voor quam plurimum, bij voorb. in quo jus ut plurimum valet, Cic. Legg. II, 14, i. e. meest, voornaamlijk; doch Erneſti, die zich daar aan geſtoten heeft, heeft dit ut in zijne uitgave weggelaten; doch als er iet veranderd moest worden, zou ik vel voor ut lezen: dikwijls ſtaat vel bij den Superlativus (gelijk quam) tot vermeerdering; evenwel nadien ut anders in plaats van quam ſtaat, waarom zou ut plurimum niet in plaats van quam plurimum ſtaan kunnen? 5) gelijk of als, bij het aanhalen van een voorbeeld, waarvoor wij zeggen, gelijk (als) bij voorbeeld, is menigvuldig, bij voorb. quae tactu intimo ſentiant, ut dolorem, Cic. Acad. IV, 24: ut hereditatis — ut belli cet., Cic. Or. II, 24 extr., alwaar het viermaal achter malkander ſtaat: ut, ſi quis aegre ferat, Cic. Tuſc. IV, 27, i. e. als (bij voorbeeld) indien iemand enz.: dus ook Off. I, 7 in., ut qui in bello cet., i. e. gelijk, of, bij voorbeeld enz.: van daar ut puta of utputa als, d. i. bij voorbeeld, zie Puta. 6) gelijk als, of nadien, toen, is menigvuldig (voor cum), bij voorb. ut haec audivit, Cic. Verr. I, 25: ut numerabatur pecunia, Terent. Ad. III, 3, 52: van daar ut primum, zoodra als, Cic. Somn. Scip. 3. Virg. Aen. VI, 102: ut ſubito, i. e. zoodra als, Ovid. Her. XII, 137, of ook, zoo ſchielijk als enz.: ook heet ut zedert, waarvoor men ook ſomtijds, dat, kan zetten, (bij voorb. het zijn drie jaren, dat ik u niet gezien heb), bij voorb. vigeſima nox fuit, ut cupiunt te cernere ſylvae, Calpurn. Ecl. VII, 2: Ut ſumus in Ponto, ter frigore conſtitit Iſter, Ovid. Triſt. V, 10, 1: Nam ut illos libros edidiſti, nihil a te, adcepimus, Cic. Brut. 5, alwaar men het ook, nadat, vertalen kan; de zin verliest niets: ook ſtaat het achter eene andere ſtelling, bij voorb. decumas fecuit meſſor ariſtas, ut nulla dies moerore caret, Senec. Troad. 77, i. e. zedert. Not. Ut vidi, ut perii, i. e. toen ik ze zag, toen was ik verloren (van liefde), Virg. Georg. VIII, 41; alwaar dus dit laatſte ut voor tum of ex eo, i. e. zedert, ſtaat; tenzij men dus verdeelen wil, ut vidi! ut perii! zie hier voor: dus zou men ook in Seneca kunnen verdeelen, ut nulla dies — caret! i. e. o hoe is toch geen dag (zedert dien tijd) zonder jammer! — 7) waar, Catull. XI, 3. XVII, 10: van daar utcunque voor ubicunque, zie Utcunque n. 2. 8) hoe, zoo, zie n. 1. 9) zoo waar, bij het zweeren, zie n. 1. 10) als, bij verklaring of bewijzen, bij voorb. trepida omnia, ut inconditam turbam tironum, eſſe, Liv. XXIX, 1 extr.: Fama tumultum, ut principe amiſſo, fecit, Liv. XXIV, 45: laeti, ut ad regem diu deſideratum, conceſſere, Liv. XXX, 11: hic onus horret, ut parvis animis & parvo corpore majus, Horat. Epiſt. I, 17, 40, als grooter, d. i. omdat het grooter is enz.; anders ſtaat daarvoor utpote: bijzonder met qui, als die, als welke, is menigvuldig, bij voorb. ut qui meminiſſemus, Liv. VII, 30 in.: uti quod ſepulcrum datum eſt, Cic. Phil. IX, 7 extr.: uti qui cet., Cic. Ibid. XI, 22: ut qui me nihili faciat, Plaut. Curc. II, 1, 3: cum oculis (ſcil. in ſomno) non egeremus, ut qui, tanquam involuti, quieſcerent, Cic. Nat. D. II, 57: Proelium, ut quod maxime unquam (ſcil. commiſſum eſt), pari ſpe utrimque — commiſſum eſt, Liv. VII, 33 in., i. e. hoedanige het ook maar is enz., als ooit een enz.; in alle deze plaatzen kon ut wegblijven: dus ook ut ubi nulla eſſet ſtatio, Liv. XLI, 2, i. e. als waar enz. 11) ut ſtaat overtollig voor qui, quae, quod, bij voorb. Proelium, ut quod cet., Liv. VII, 33, zie hier voor: ut qui — quieſcerent, Cic. Nat. D., zie hier voor: dus ook ut quo, bij voorb. ſine ulla ſede (i. e. caſtris) vagi dimicaſſemus, ut quo victores nos reciperemus? Liv. XLIV, 39, voor Si ſine — dimicaſſemus, quo victores cet.: ook ſtaat ut qui integendeel voor ut, bij voorb. ita es animata, ut qui (voor quae) imperii expers ſies, Plaut. Aſin. III, 1, 3, i. e. als of gij enz.: dus ook wanneer ut dat, heet, bij voorb. adeon' me fuiſſe fungum, ut qui illi crederem, Ibid. Bacch. II, 3, 49, i. e. dat ik hem enz. Not. Cic. Tuſc. I, 31, nulla uti ratione; ut cet., dient zeker utique voor uti gelezen te worden. II) Conjunct., i. e. wanneer het op zich zelven eenen Conjunctivus bij zich heeft. (1) achter de woordjens van vergelijking talis, tantus, (ook is voor talis), tot, tam, adeo, ſic, ita, en dergelijke; verders achter de Verba en Subſtantiva, die een willen, wenſchen, bidden, vermanen, doen, zorgen, verbieden, bevelen, aanſpooren, noodzaaklijkheid, billijkheid enz., betekenen, zie de Grammatica. Not. (a) Ook ſtaat het achter de woorden, te voetvallen, bij voorb. ad pedes omnium ſingillatim accidente Clodio, ut cet., Cic. Att. I, 14 extr., dewijl het denkbeeld van bidden daarin is: ook achter inuſitatum eſt, Cic. Manil. 21 med.: ook achter certum eſt, bij voorb. nihil eſſe certius, quam ut cet., Cic. Att. X, 4 med., p. 824 Edit. Erneſt., alwaar anders de Accuſat. cum Infin. ſtaat: dus ook achter verum eſt, Nep. Hann. 1: ook achter veriſimile eſt, Cic. Roſc. Am. 41. Sext. 36, en Verr. IV, 6, tenzij men hier ut door, gelijk, vertalen wil, hetwelk wel gaan kan, maar niet nodig is: ook achter accedit, i. e. hier bij komt nog, dat enz., Cic. Or. II, 8. Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 21 med.: ook achter Integrum eſt, Cic. Tuſc. V, 21 extr.: achter Praeclarum & iud eſt & rectum & verum, Ibid. III, 29 extr.: achter aequum eſt, Plaut. Trin. I, 2, 83. Rud. IV, 7, 4. Pandect. XLVII, 9, 3 poſt init.: achter parum eſt, Quintil. VI, 1, 38. X, 7, 24: achter ſententia, Cic. Fin. II, 11 med.: achter probari poteſt, Cic. Tuſc. III, 3: achter praetermiſſum eſt, Cic. Att. XIII, 21 extr.: achter obſequi, Liv. XLII, 21 in.: verders achter eſſe, bij voorb. eſt ut deceat voor decet, Cic. Or. 59: eſt ut tradant i. e. tradunt, Cic. Or. II, 36: ſi eſt ut dicat voor ſi dicit, Terent. Hec. IV, 1, 43: fuit, ut liceret voor licuit, Cic. Coel. 20: bijzonder achter de Comparativi, bij voorb. videtur eſſe altius, quam ut id ſuſpicere poſſimus, Cic. Or. III, 6: dus ook achter inferius, Cic. Piſ. 26: achter antiquius, Cic. ad Div. XI, 5 in.: achter Potius, zie Potius; dus ook achter meer: dus ook achter magis, Quintil. VIII, 3 in.: achter defenſio, Ibid. VII, 1, 35. (b) achter facio, niet ſlechts anders, maar ook, wanneer het alleen verklaart, en waar wij er dikwijls, en, voorzetten, bij voorb. dat zal ik toch doen, en heengaan, faciam, ut eam cet., bij voorb. invitus feci, ut eiicerem, Cic. Seneſt. 12, i. e. ik heb hem ongeern uitgedreven. (c) dikwijls ontbreekt ut, bij voorb. achter neceſſe eſt, oportet, rogo cet.: ook achter reliquum eſt, Cic. ad Div. IX, 9 prope fin. XV, 21 prope fin.: ook ſomtijds achter permittere, Liv. XXIV, 14 med. XXXIII, 45 ante med.: achter ſino, Terent. And. V, 3, 30, en concedo, Catull. 112, 5. (2) dat, opdat, of ten einde, waar ook ſomtijds bij ons de Infinitivus ſtaat, bij voorb. ut vere dicam, Cic. Verr. V, 69, i. e. opdat ik de waarheid zegge, om de waarheid te zeggen: dus ook ut verius dicam, Cic. Piſ. 26 extr.:

extr.: ut ita dicam, Quintil. VIII, 3, 37: ut sic dixerim, Ibid. IX, 4, 137: cf. I, 10 §. 9 *en* 27, *en meermalen:* Me ille ut etiam irrideat? Terent. Phorm. IV, 3, 64. (3) *dat, bij bekommering, of indien, bij voorb.* operam ut det. Plaut. Curc. II, 2, 7: ut satis contemplata modo sis, Terent. Heaut. IV, 1, 4. i. e. *dat gij hem toch maar recht bekeeken hebt, of moogt hebben; men zou ook* timeo *kunnen verstaan, zoo dat* ut *zou zijn, dat niet.* (4) *dat derhalven, bij besluiten, of zoo dat, of alzoo, derhalven, is menigvuldig, bij voorb.* non ita Caesaris: ut dubitare debeat nemo cet., Cic. Marc. 6, i. e. *dat dus niemand behoeft te twijfelen of derhalven behoeft niemand te twijfelen, of zoo dat niemand enz.:* nec ullum frigidium flumen adigi, — ut vix pede tentare id possim, Cic. Leg. II, 3, i. e. *zoodat ik enz.: dus ook* Cic. ad Div. VII, 7 extr., ut tibi cet., i. e. *derhalven enz.:* Ibid. XII, 3 in., ut non modo sicarii cet., i. e. *derhalven enz.: dus ook* Cic. Verr. II, 69. Liv. XXXIII, 11. Horat. Ep. I, 17, 56; *men behoeft slechts* ita *te verstaan: dus ook* talis, *bij voorb.* non (erat) tam vendibilis orator, quam (scil. talis) ut nescires, quid ei deesset, Cic. Brut. 47. (5) *dat, of dat toch, bij wenschen (alwaar* opto *te verstaan is), bij voorb.* ut te omnes dii deaeque perduint! Terent. Heaut. IV, 6, 6: ut dolor pariat, quod jam diu parturit! Cic. Phil. II, 46: *hier toe kan men ook brengen,* modo ut possim, Terent. And. II, 4, 6, i. e. *zoo ik ook maar kon! of ik wenschte, dat ik kon! Men zou hier toe kunnen brengen,* operam ut det, Plaut. Curc. II, 2, 7, i. e. *dat hij mij ook enz.:* ut satis contemplata sis, Terent., *zie n.* 3; *daarvoor is bijzonder* utinam *(alwaar slechts* nam *aangehecht is) in gebruik, zie* Utinam. (6) *gesteld, of gesteld dat, (alwaar men misschien* fac *i. e. gesteld, verstaan moet), alwaar men het ook met, wanneer ook, vertalen kan, bij voorb.* bene ut agatur, Cic. Verr. III, 47, *en terstond daarop* ut omnes dii adjuvent: *dus ook* ut esset hoc judicatum, Cic. Verr. I, 2 med.: ut ita sit, Cic. Tusc. I, 11 extr.: ut enim rationem nullam adferret, Ibid.: ut reliqua succedant, Cic. ad Brut. Ep. 9 extr.: ut alia vetustate abolevissent, Liv. XXI, 52: qui (ager) ut omnis coleretur, tamen cet., Liv. XXVIII, 12: Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas, Ovid. Pont. III, 4, 79: Ut festinatum non faciatis iter, Ibid. IV, 5, 8: cf. Ibid. Met. VI, 196: *en meermalen: misschien kan men uit n. 3 hier toe brengen* ut satis contemplata sis, Terent.: *van daar* ut quando *voor* si quando, *bij voorb.* sic disciplina Etrusca traditum esse, ut quando aqua Albana abundasset, tum victoriam dari, Liv. V, 15 extr., *tenzij men liever dus wil afdeelen,* ut, quando — abundasset, tum — dari, *dan volgde er zekerlijk wel een* Infinitivus *achter* ut, *maar het welk wegens den afstand te verschonen zou zijn, zie beneden.* (7) *dat of dat naamlijk, bij verklaring van een woord of zaak, of ook, namen naamlijk, bij voorb.* genere largitionis, ut aliis detur, aliis auferatur, Cic. Offic. II, 24, i. e. *dat of wanneer naamlijk enz.: dus ook* Ibid. I, 20 in., Altera est res, ut geras cet., i. e. *bestaat daarin, dat enz., en meermalen.* (8) *dat niet, achter de woorden, die eene vrees te kennen geven, bij voorb.* dies mihi ut sit satis, vereor, Terent. And. IV, 2, 22: metuo, ut substet hospes, Ibid. V, 4, 11: *ook staat* ut non *in plaats van* ut, *bij voorb.* vereor, ut non jam ferat quisquam, Quintil. VIII, 3 med. §. 25, *doch de* Ed. Gesn. *heeft* nos *in plaats van* non: *ook ontbreekt* vereor (metuo), *bij voorb.* operam ut det, Plaut., *zie boven:* modo ut possim, Terent., *zie boven:* ut satis contemplata modo sis, Terent., *zie boven.* (9) *dikwijls staat het in drift, bij eene vraag, waar men het niet vertalen kan, bij voorb.* Egone illam ut non amem? Plaut. Truc. II, 4, 87, i. e. *zou ik haar niet liefhebben?* Tu ut unquam te corrigas? Tu ut cet., Cic. Catil. I, 9 in., i. e. *zoudt gij enz.; en op het einde* Tu ut illa carere possis? i. e. *zoudt gij kunnen enz.:* te ut ulla res frangat? Ibid. in., i. e. *u zoude enz.:* Brutos ut non probes? Cic. Phil. X, 2, *alwaar* Ernesti, *die er zich aan stiet,* tu *in plaats van* ut *heeft laten drukken; ook kan men hier toe brengen* operam ut det? (*met een vraagteken*), Plaut., *zie hier voor.* Not. *a)* uti *voor* ut *dat, is menigvuldig in* Cicero *en* Caesar *enz.* *b)* ut *dat, staat ook bij den* Indicativus, *bij voorb.* ut, cum esset nuntiatum, — superfint, inquit cet., Liv. XXVII, 49 extr., *alwaar* inquit *op* ut *volgt; maar de reden is de lange afstand van dit* ut: *dus ook* Cic. Or. II, 6, sic se res habet, ut — cupiunt; *doch* Ernesti, *die zich daaraan stiet, heeft* ut *in haakjens ingesloten, en gelooft dus niet, dat* Cicero *zoo geschreven heeft. Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* sic libris traditum esse, ut — tum dari, Liv. V, 15 extr.: *maar ook hier is de verre afstand van dit* ut *er oorzaak van: dus ook* hoc esse servandum, ut, si — fuerint, — In ea re dividi debere obligationem, Pandect. XXXV, 2, 62 Ed. Torrent. *c)* ut *wordt herhaald, bij voorb.* Liv. XXII, 11: ut, quibus oppida castellaque immunita essent, ut hi in loca cet.: *bijzonder, wanneer er veel tusschen beiden gezet is, bij voorb.* ita convenit, ut, quoniam — de provincia, ut cet., Liv. XXVIII, 9 med.: hi tum uti — ut illi cet., Liv. III, 64 extr., *alwaar* ut illi *weg kon blijven.* *d)* ut ne *voor* ut non, *is menigvuldig, bij voorb.* ut judicia ne fiant, Cic. Q. Fr. III, 2 extr.: non, ut voluptas ne sit voluptas, Cic. Fin. II, 8: ut ne quid cet., Cic. ad Div. I, 4 prope fin. Cic. Off. I, 10 extr.: ut ne cui quis, Cic. Off. I, 7 in.: ut ne nimis, Cic. Amic. 21 extr.: ut ne valerent, Cic. Red. Sen. 5: cf. Terent. Phorm. V, 7, 8: *ook* ut non *zelfs is menigvuldig, bij voorb.* Fieri nullo pacto potest, ut non cet., Cic. Fin. I, 8, *en meermalen, bij voorb.* Cic. Amic. 21 post init. Plin. H. N. XVIII, 29 extr. *e)* ut quid? *staat* Cic. Att. VII, 7 extr.; *de woorden zijn:* Depugna, inquis, potius quam servias; ut quid? si victus eris, proscribare? *Hier schijnt* ut *en* quid *niet bij een te hooren, liever is de woordschikking* ut, si victus eris, proscribare. *Dit* quid *is alleen naastdenkelijk ingeschoven, en heet wat dan? de zin is, opdat gij, wat dan? indien gij enz.* *f)* Quod ut *voor* ut, *gelijk* quod si, quod nisi cet., Virg. Aen. X, 631, Quod ut o potius ludar cet., *tenzij* quod *voor* qua in re *staat of derhalven betekent, zie* Qui I, 5, d: *dus ook* Quod ut hanc curam determinemus, Plin. H. N. XVIII, 23. *g)* ut qui, ut quae, ut quod *voor* ut, *bij voorb.* adeon' fungum fuisse, ut qui illi crederem, Plaut. Bacch. II, 3, 49, *zie boven n. 1 op het einde.* *h)* ut *staat in eene drift of hartstogt zonder zijn* Verbum, *bij voorb.* ut, si in illo paene fato cet., Cic. Dom. 57 ante med.

UTCUNQUE *of* UTCUMQUE, *voor* ut cunque. 1) *hoe ook maar, d. i. het zij, hoe het zij, bij voorb.* utcunque ventus est, Plaut. Epid. I, 1, 47: utcunque se videri volet, Cic. Or. 17: utcunque erit, Liv. praef.: cf. Tacit. Ann. II, 5. VI, 8. Virg. Aen. VI, 823: utcunque res sit, Plaut. Bacch. IV, 4, 13: cetera utcunque facilius dissimulari, Tacit. Agric. 39. Cic. Or. 17, *zie* Ut. 2) *waar ook maar, d. i. het zij, waar het wil, bij voorb.* utcunque mecum eritis, Horat. Od. III, 4, 29: cf. I, 17, 10. IV, 4, 35.

UTENSILIS, e, *eigenlijk bruikbaar, bijzonder wat tot het huishouden behoort, bij voorb. tot eten enz., bij voorb.* quid in Italia utensile non nascitur, Varr. R. R. I, 2: *van daar* utensilia, Substantive, *d. i. allerhande dingen, die men nodig heeft, bijzonder tot het huishouden behorende, huishoudelijke dingen, als spijze, huisraad enz., bij voorb.* exutusque omnibus utensilibus miles Tusculum se, fide misericordiaque victurus hospitum, contulerat, Liv. III, 49: quaeque una secum dediderunt, agrum urbemque, divina humanaque utensilia, Liv. XXVI, 33: utensilia, quibus aut alitur hominum genus aut etiam excolitur, Colum. XII praefat.: papyri radicibus incolae pro ligno utuntur; nec ignis tantum gratia, sed ad alia quoque utensilia vasorum, Plin. H. N. XIII, 11 extr.: *ook van de bijën, bij voorb.* ut apes, collectis utensilibus, cum onere per proclivia non aegre devolent i. e. iis rebus, quibus utuntur ad favos & mel conficiendum, Colum. IX, 5.

UTER, ĕri, *voor* Uterus, Caecil. ap. Non. Cap. 2 n. 915.

UTER, tris, m. *een lederenzak, bij voorb. om wijn olie enz. in te doen,* Virg. Georg. II, 384: in utribus camelorum, Plin. H. N. XII, 7 extr.: cinis hircini utris vinarii, Ibid. XXVIII, 18 in.: utrem laqueo constringere, Scrib. Larg. 84: *van daar* uter vini, Plaut. Truc. V, 11, i. e. *vol wijn:* Ulysses *ontving van* Æolus *de winden in een' lederen zak, zoo dat hij op zijne zeereize naar believen eenen voor hem gunstigen wind kon uitlaten: van daar* Aeolios Ithacis inclusimus utribus Euros, Ovid. Am. III, 12, 29, *voor* scripsimus de Ulysse, qui ventos inclusos utribus ab Aeolo accepit: *ook Tropisch, bij voorb.* crescentem tumidis infla sermonibus utrem, Horat. Sat. II, 5, 98. Not. *De Ouden hebben ook* Plural. utria (Neutr.) *gezegd, bij voorb.* Liv. Andr. ap. Non. cap. 3 n. 267: *ook* Arnobius 2 *zegt, dat eenigen* haec utria, *anderen* hos utres, *zeiden.*

UTER, tra, trum, 1) *welke van beiden, of welke, wanneer er van twee gesproken wordt, deels in de vraag, bij voorb.* uter nostrum popularis est? Cic. Rab. Perd. 4; *alwaar ook somtijds het vraagwoordjen* ne *er nog overtollig aan gehecht wordt, bij voorb.* uterne ad casus cet., Horat. Sat. II, 2, 107: *deels buiten de vraag, bij voorb.* ut eligas, utrum velis, Cic. in Caecil. 24: utra lex de genere omni, utra de parte — — scripta videatur, Cic. Invent. II, 49: quaeritur, ex duobus uter dignior; ex pluribus, quis dignissimus, Quintil. VII, 4 ante med.: ita, ut oculis, in utram partem fluat (amnis) judicari non possit, Ibid. I, 12: utrum placet, sumite, Liv. XXI, 18 extr.: consulum alterum, sed utrum, nomen auctores non adiiciunt cet., Liv. II, 11: elige, utrum facias, Ovid. Met. IX, 547: omnibus cura viris, uter esset induperator, Enn. ap. Cic. Div. I, 48: ad C. Laelium Luciumve Cornel. consulem sive quem ad utrum eorum cet., Gell. XVI, 4 *uit een oud*

for-

formulier, alwaar quem *weg kon blijven.* Not. 1) *voor den* Superlativus *staat er gemeenlijk de* Comparativus *bij, bij voorb.* uter est melior? i. e. *de beste, bij voorb.* utrius oratio propius adcedere cet., Cic. Or. 71; *doch ook staat er de* Superlativus, *bij voorb.* utri potissimum consulendum sit, Cic. Inv. II, 58. b) *ook volgt de* Pluralis, *bij voorb.* uter meruistis, Plaut. Men. II, 5, 29: uter eratis, tun' an ille? Ibid. V, 9, 60. c) *ook wordt het van meer dan twee gezegd, bij voorb. van drie,* Vitruv. VII praefat., Alii eum scripserunt in crucem actum; nonnulli in eum lapides esse conjectos; alii vivum in pyram conjectum. Quorum utrum adciderit cet. d) *ook volgt an. gelijk achter* utrum, *bij voorb.* utros ejus habueris libros, an utrosque nescio, Cic. Q. Fr. II, 13 extr., i. e. *welke van beide boeken gij hebt, of, of gij ze beiden hebt: men kan het ook dus vertaalen: of gij één van beiden enz.: gevolglijk zou hier* uter *één van beiden, zijn, zie n.* 4. 2) *de andere, wanneer er van twee gesproken wordt, en wel in 't gemeen, wanneer* uter *of* neuter *voorafgaat, bij voorb.* uter utri insidias fecerit, Cic. Mil. 9, i. e. *wie den anderen enz.:* uter utri praeferendus videatur, Caes. B. G. V, 44: Neuter utri invidet, Plaut. Stich. V, 4, 51. 3) *beide, bij voorb.* sibine uter rapiat, an alter cedat alteri, Cic. Offic. III, 23 in.: *dus ook* Cic. Verr. III, 14, si uter velit *en* si uter volet *voor* uterque; *doch, het kan hier ook zijn, één van beiden.* 4) *één van beiden, bij voorb.* utros ejus libros habueris cet., Cic. Q. Fr. II, 13, *zie n.* 1: si uter velit *en* si uter volet, Cic. Verr. III, 14, *zie n.* 3. 5) *voor* utercunque, *welke maar van beiden, d. i. het mag van beiden zijn, wie wil, bij voorb.* utrum horum dixeris, in eo culpa haerebit, Cic. Verr. III, 45: utrum dixeris, id contra te futurum, Cic. in Caecil. 14: potest hoc esse falsum, potest verum; sed utrum sit, non est mirabile, Cic. Div. II, 68: horum utro uti nolimus, altero est utendum, Cic. Sext. 42 post med.: utrum placet, sumite, Liv. XXI, 18, *zie hier voor.* Not. utro *en* utrum, *wanneer zij als* Adverbia *gebruikt worden.* A) Utro, scil. loco, *op de vraag, waarheen? hoet op welke van beide kanten of waarheen, wanneer er van twee gesproken wordt, bij voorb.* Nescit, utro potius ruat, Ovid. Met. V, 166: id demum recte subactum erit, ubi non intelligitur, utro vomer ierit, Plin. H. N. XVIII, 19 extr.: *ook hecht men er* libet *aan, d. i. op beide zijden, bij voorb.* observandum, ut recta sit facies dicentis, ne inclinata utrolibet cervix, Quintil. I, 11 (19) ante med. B) Utrum *heeft in de volgende stelling geern* an *of* ne, *ook* anne i. e. *of, ook* nec ne i. e. *of niet, achter zich, wanneer het, niet, vertaald wordt, deels staat het buiten de vraag, wanneer het, of, vertaald wordt, bij voorb.* Utrum ea vestra an nostra culpa est? Cic. Acad. IV, 29, *is dat hunne of onze schuld?* utrum pro dimidia parte, an pro tota societate? utrum pro me an pro me & pro te? Cic. Rosc. Com. 21: Cum interrogaretur, utrum pluris patrem matremne faceret, Nep. Iphicr. 3: Multum interest, utrum laus imminuatur, an salus deseratur, Cic. ad Div. I, 7 post med.: id utrum illi sentiant, an vero simulent, intelliges, Cic. Att. XII, 51, *alwaar de* Ed. Ernest. anne *in plaats van* an vero *heeft:* utrum stultitia facere hunc an malitia dicam, incertus sum, Terent. Phorm. IV, 3, 54: quid tu curas, utrum crudum an coctum edim (*voor* edam), Plaut. Aul. III, 3, 16: utrum una species sit earum, anne plures, Cic. Or. 61: Utrum proelium committi ex usu esset nec ne, Caes. B. G. I, 50, i. e. *of het nuttig zij dan niet.* Not. (a) *achter* utrum *wordt ook* nam *wens, gehecht, om de vraag sterker te maken, bij voorb.* percontatus est, utrumnam universa cet., Liv. XXXVII, 17. (b) *Bij* Utrum *komt ook niet zelden nog het vraagwoordjen* ne *overtollig, bij voorb.* utrumne possit se cet., Cic. Quint. 30, i. e. *of:* Utrum taceamne an praedicem? Terent. Eun. IV, 4, 55, i. e. *zou ik het zwijgen of enz.:* dic mihi, utrumne tuum (aurum) an illius malis, Cic. Inv. I, 31: utrum ere velintne an non velint, Plaut. Most. III, 1, 151: sed utrum strictimne adtonsurum dicam esse an per pectinem, nescio, Ib. Capt. II, 2, 18: utrum illudne videatur aegre ferendum, an cet., Cic. Tusc. IV, 27, *alwaar* Ernesti *dit* ne, *zonder reden bij te brengen, weggelaten heeft:* rogatur, utrumne mercari —, an instituere consueverit, Colum. XI, 1 post init. §. 5: utrumne ego sum exemplo gravis, an tu, qui — aestimes? Plin. H. N. XVII, 1 med.: *ook is dit* ne *somtijds van dat* utrum *zeer gescheiden, bij voorb.* utrum tandem censes, Imperiosum illum, si nostra verba audiret, tuamne de se orationem libentius auditurum fuisse an meam cet., Cic. Tusc. II, 19 in.; *doch* utrum *kan ook de* Nominativus (Neutr.) *zijn, d. i. welk van beiden meent gij enz.; doch dit is misschien niet nodig: dus ook* Cic. Verr. IV, 33 extr., Utrum esset Siculis utilius, suisne servire, an cet., i. e. *of het den Sicilianen nutter ware, den Romeinen te dienen, of enz.; doch het kan ook zijn, welk van beiden wel nuttiger zou zijn, of te enz.; zoodat* ne *hier zou heeten, of, maar het kan ook in 't vertalen weggelaten worden; doch ook hier kan, zoo als gezegd is,* utrum — ne *voor* utrum *staan; bij stat verliest de zin niets.* c) *zeer dikwijls staat ook* utrum *voor* an *of* num, i. e. *bij eene eenvouwige vraag, gevolglijk volgt er geen* an, ne, anne *of* nec ne *op, bij voorb.* Utrum enim in clarissimis cet., Cic. Flacc. 19: quaeram utrum emeris & quo modo, Cic. Verr. IV, 16 in., *en meermalen, bij voorb.* Liv. XLV, 39 med. Nep. Eum. 6 in.: *ook staat het tweemaal, en dan volgt er* aut *op,* Cic. Verr. II, 69 med., Utrum de te aratores, utrum cet. *Doch somtijds schijnt dit* an *niet te volgen; maar het volgt, hoewel wat laat, bij voorb.* Cic. Caecin. 11 in. Not. 1) *De* i *in den* Genitivus utrius *is eigenlijk lang, maar staat ook kort, bij voorb.* Horat. Ep. I, 17, 15: *zoo staat het ook kort in* utriusque, Ibid. Od. III, 8, 5. Lucret. IV, 500 *en* 1206. Martial. III, 27, 3. Ibid. de spectac. 13, 5. 2) *De Ouden hebben ook in den* Genitivus *en* Dativus Fem. utrae *gezegd, volgens* Charis. 2 p. 134 Putsch.

UTERCULUS, i, m. *een klein lijf of buik, buikjen, bij voorb. der bijën, bij voorb.* in uterculos, Plin. H. N. XI, 12, *alwaar alle de* Codd. MSS. ap. Harduin. utriculo *hebben; waarom hij* ventriculo *lezen wil.*

UTERCUNQUE, UTRACUNQUE, UTRUMCUNQUE, *wie maar van beiden, d. i. het zij wie van hen het wille, bij voorb.* utercunque vicerit, Cic. ad Div. VI, 4, i. e. *er mag overwinnen of overwonnen hebben, wie wil:* utracunque pars vicisset, Cic. ad Brut. Ep. 15 post med.: in utracunque lingua expressa proprietas literarum, Quintil. VI praef.: post utrumcunque est, hic erit liber, Ibid. V praefat.: utramcunque in partem dicta esset (sententia), Gell. V, 10 extr.

UTERLIBET, UTRALIBET, UTRUMLIBET, *wie van beiden het zij, het zij van beiden wie of wat het wil, bij voorb.* utrumlibet elige, Cic. Quint. 26, i. e. *verkies wat gij wilt:* sanguinem et utralibet parte sistit, Plin. H. N. XXIV, 41: adjecto vel irino vel laureo oleo, sic ut utrilibet paulum aceti misceatur, Cels. VI, 7 sect. 2: ubi utrolibet modo curatum est, Ibid. VI, 18 sect. 10: *van daar* utrolibet (scil. parte) *op éene van beide zijden,* Plin. H. N. II, 18: Utrolibet (loco), *op éene van beide zijden, bij voorb.* ne inclinata utrolibet cervix, Quintil. I, 11 (19) ante med.

UTERNE, UTRANE, UTRUMNE, i. q. uter, utra cet., *bij voorb.* uterne, Horat. Sat. II, 2, 107. *Van daar* Adverb. Utrumne, *zie* Uter.

UTERQUE, UTRĂQUE, UTRUMQUE, *eigenlijk, het zij van beiden wie het wille* (*van* uter *en* que, *zie* Quisque, Ubique cet.), *gevolglijk beide, bij voorb.* uterque nostrum, *wij beiden,* Cic. Att. VIII, 12: *en dus meermalen met den* Genitivus Plur., *waar ons, onder, geene plaats heeft, bij voorb.* domus utriusque nostrum, Cic. Q. Fr. II, 4: horum uterque cecidit victus i. e. hi ambo ceciderunt cet., Cic. Harusp. 25: horum utrumque, i. e. *dit beide,* Cic. Tusc. IV, 29, *voor* hoc utrumque: *dus ook* quorum utrumque *voor* quod utrumque, *bij voorb.* quorum utrumque esse falsum, Brut. in Cic. Ep. ad Div. XI, 1 Edit. Graev., *alwaar de* Edit. Ernest. quod *heeft: verders* si haec paria in utroque (homine), Cic. Off. III, 23: quam uterque est similis sui! Terent. Phorm. III, 2, 16: uterque, *mater* & pater, domi erant, Ibid. Eun. V, 2, 11: uterque Phoebus, Ovid. Met. I, 338, i. e. *de opgaande en ondergaande zon, oost en west: dus ook* limes uterque poli, Stat. Theb. I, 157: uterque polus i. e. Arcticus & Antarcticus, Ovid. Fast. II, 489: uterque oceanus i. e. orientalis & occidentalis, Ibid. Met. XV, 829: impletis meritis solis utramque domum (*van* Hercules), Ibid. Her. IX, 16, i. e. *het Oosten en Westen:* uterque Neptunus i. e. praeses maris & fluviorum ac fontium, Catull. XXXI, 3: uterque parens i. e. parentes, pater & mater, Ovid. Met. XIII, 147: utraque fortuna, Nep. Att. 14, i. e. *groot en klein vermogen:* in utramque partem, *op beide zijden, in beide gevallen,* Cic. Offic. II 6 *en* 10 extr.: *dus ook* suam sententiam in utramque partem esse tutam, Caes. B. G. V, 29, i. e. *op beide zijden, in beide gevallen:* vehemens nimis in utramque partem habita disputatione, Ibid. 30, i. e. *voor* (pro) *en tegen* (contra). Not. 1) *In plaats van* alter *de andere, wanneer* uterque *voorafgaat, bij voorb.* uterque utrique est cordi, Terent. Phorm. V, 3, 17: utrique ab utrisque beneficio devincimini, Ibid. Heaut. II, 4, 14: cum uterque utrique esset exercitus in conspectu, Caes. B. G. VII, 35. 2) *ook volgt de* Pluralis, *bij voorb.* uterque insaniunt, Plaut. Curc. I, 3, 31: currimus aequam uterque partem, Terent. Ad. I, 2, 50: uterque, mater & pater, domi erant, Ibid. Eun. V, 2, 11: utraque (femina) fessi erant, Ovid. Met. VI, 59: uterque ambigui (erant), Tacit. Hist. II, 97. 3) *van twee personen of zaken is de* Singularis *genoegzaam; maar van twee partijen, soorten of menigten, staat de* Pluralis, *bij voorb.* Hoc beneficio utri-

utrique ab utrisque devincimini, Terent. Heaut. II, 4, 14, i. e. amatores & puellae: A qtibus utrisque, Cic. Or. III, 26, i. e. a poëtis & iis, qui modos faciunt: utrique (i. e. plebs & senatus) victoriam crudeliter exercebant, Sallust. Cat. 38 (39): ab utrisque nihil reliquum fieri, Ibid. Jug. 76 (79), i. e. *van de belegeraren en belegerden:* quid boni utrisque esset i. e. suis & hostibus, Ibid. 88 (93): utraeque nationes, Tacit. Germ. 34: Aetolorum utraeque manus, Liv. XXXVI, 16: *doch dikwijls staat ook de* Pluralis *van twee personen of zaken, bij voorb.* jubeo promi utrosque, Cic. Verr. IV, 14, i. e. *de beide bekers of drinkvaten:* Utrorumque Dionysiorum, Nep. Timol. 2: Aetolorum utraeque manus, i. e. *de beide Corpsen*, Liv., *zie hier voor:* palmas utrasque tetendit, Virg. Aen. VI, 685: utrosque intuens i. e. avum & aviam, Tacit. Ann. XVI, 11: utraeque res *voor* utraque res, Terent. And. I, 5, 52: utrosque (i. e. Scipionem & Tib. Longum) profligavit, Nep. Hann. 4: *van daar zegt* Cicero *van zich zelven* utrique & Socratici & Platonici esse volumus, Cic. Offic. I, 1, *alwaar sommigen* utrumque *lezen willen, het welk niet nodig schijnt; en nadien* Cicero *anders van zich zelven in* Plural. *spreekt, bij voorb.* nos, nobis cet., *waarom zou er niet* utrique *staan kunnen? doch men kan niet ontkennen, dat het wel kon wegblijven; waarom het, mijns erachtens, niet onvoegzaam zou zijn, indien men las* utique. *Sommigen verstaan door* utrique Cicero *en* Cratippus. Not. Abl. utroque (scil. loco) *staat* Adverbialiter *op de vraag, waarheen? d. i. aan of op beide plaatzen of tijden, bij voorb.* utroque cursum confecimus, Cic. Att. V, 12: exercitus utroque ducti, Liv. VIII, 29: utroque trahunt (i. e. ad utrumque populum), Liv. I, 24: utroque curro, Ovid. Her. X, 19: nescit utro potius ruat & ruere ardet utroque, Ibid. Met. V, 166: *dus ook* caput jactare, Virg. Aen. V, 469: *ook wordt* versum (*waards*) *er aangehecht, d. i. naar beide plaatzen heen, op beide zijden* (in utramque partem), *bij voorb.* utroque vorsum (*voor* versum) rectum est ingenium meum, ad te adque illum, Plaut. Capt. II, 3, 8, i. e. *mijn hoofd is op beide zijden gericht, voegt zich tot u en tot hem:* vocabula, quae ambigua sint & utroque versum dicantur, Gell. V, 12 med., i. e. *in eenen dubbelen zin* scil. *van vermindering en vergroting:* Utraque (scil. parte *op beide zijden, of beide keeren*, Hemina ap. Non. cap. 2 n. 882. Not. Utriusque *heeft de* paenult. *lang; doch zij staat ook kort, zie* Uter.—

UTERVIS, UTRĀVIS, UTRUMVIS, *één van beiden, het zij wie het wil, bij voorb.* qui utramvis norit, ambas noverit, Terent. And. Prol. 10: quam vestrum utervis, Cic. Senect. 10: utrumvis salvo officio facere posse, Cic. Rosc. Am. 1 extr.: si utrumvis horum (i. e. maritus *en* homo), mulier, unquam tibi visus essem, *zegt iemand tot zijne huisvrouw* Terent. Hec. IV, 1, 10: in aurem utramvis otiose dormias, Terent. Heaut. II, 3, 101, *tenzij het hier in plaats van* utramque *staat.* 2) i. q. uterque, *beide, bij voorb.* de hac istac re in oculum utrumvis conquiescito (i. e. dormito), Plaut. Pseud. I, 1, 121, i. e. *deswegens kunt gij volkomen gerust slapen (zijn): dus ook* in aurem utramvis otiose dormias, Terent., *zie hier voor.*

UTĔRUM, *voor* uterus, *zie* Uterus.

UTĔRUS, i, m. *het lijf, d. i. onderlijf, buik, bij voorb.* Me puero uterus erat solarium, Plaut. ap. Gell. III, 3: cf. Cels. IV, 1 ante med. Virg. Aen. VII, 499. Lucan. IX, 773. Juvenal. X, 309: *van daar* 1) *lijf, d. i. lijfmoeder, Baarmoeder*, a) *van menschen, bij voorb.* uterum illi extumere, Plaut. Truc. I, 2, 96: te belluam ex utero fudit, Cic. ap. Serv. ad. Virg. Aen. VIII, 139: Diva potens uteri, Ovid. Met. IX, 315, i. e. Lucina: gravis uterus, Ibid. X, 495: uterum implere generoso germine, Ibid. IX, 280: utero fetum ferre, Ibid. VIII, 133: eniti onus utero, i. e. *baaren*, Ibid. Her. IV, 58: utero matris prodit infans, Ibid. Fast. I, 33: uteri pontus i. e. fetus, Prop. IV, 1, 96: feminae uterum gerentes, i. e. *zwangere*, Cels. II, 10: femina non felicis uteri, Vellej. II, 93: *Van daar de geboorte, het baaren, bij voorb.* si ancilla uno utero marem & feminam peperisset, Pandect. XXXIV, 5, 11 post med.: femina non felicis uteri, Vellej., *zie hier voor: ook de geboorte, d. i. lijfsvrucht, kind, bij voorb.* uxoria uterus subjectus servitio, Tacit. Ann. I, 59: uterum gerere, *eene lijfsvrucht dragen, d. i. zwanger zijn*, Cels., *zie hier voor.* b) *van beesten, bij voorb.* corrumpit uterum (ovium), Varr. R. R. II, 2 post med.: Elephantos decem annis gestare in utero, Plin. H. N. X, 10: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. VIII, 16. IX, 5: extr.: faciliore ita utentes utero, Ibid. VIII, 32 (*van de herten*): canes gerunt uterum sexagenis diebus, Ibid. 40 extr., i. e. *zijn drachtig: van daar de geboorte, (gelijk hier voor van de menschen), bij voorb.* facilicre ita utentes utero, Ibid. VIII, 32, i. e. *eene gemakkelijker geboorte hebben:* canes gerunt uterum, *dragen de lijfsvrucht, d. i. zijn dragtig*, Plin. H. N., *zie hier voor.* c) *Tropisch, een blaasjen of vlies, waaruit de beesten enz. voor dezen voortgekomen zouden zijn, bij voorb.* hinc — crescebant uteri terrae radicibus apti (i. e. adhaerentes, conjuncti), Lucret. V, 806. 2) *de buik, Tropisch, bij voorb. van een vat, schip enz., d. i. het binnenste, bij voorb.* in utero dolii, Colum. XII, 4 extr.: naves lato utero, Tacit. Ann. II, 6: *van daar van het Trojaansche paard*, Virg. Aen. II, 52. Not. (a) uterum *voor* uterus, *bij voorb.* uterum dolet, Plaut. Aul. IV, 7, 10: uterum cruciatur mihi, Turpil. ap. Non. cap. 3 n. 258: sedit uterum, Pompon. ibid.: o infelix uterum tuum! Apul. in Apolog. post med. p. 327, 33 Elmenh. (b) uter *voor* uterus, *bij voorb.* nunc uter crescit, Caecil. ap. Non. cap. 2 n. 915.

UTI, 1) Infinitivus *van* utor, *zie* Utor. 2) *voor* ut *gelijk, of* ut *dat, is menigvuldig, zie* Ut.

UTIBĬLIS, e, i. q. utilis, *eigenlijk, bruikbaar: van daar dienstig, nuttig*, Terent. Phorm. IV, 4, 10. Plaut. Most. IV, 1, 2. Mil. III, 1, 19. Merc. V, 4, 45. Trin. III, 3, 19.

UTĬLIS, e, *voor* utibilis, 1) *te gebruiken, dienstig, bruikbaar tot iets, nuttig, geschikt tot iets, bij voorb.* homo ad nullam rem utilis, Cic. Off. III, 6: Miles non est satis utilis annis, Ovid. Trist. IV, 8, 21: fraxinus utilis hastis, Ovid. Met. X, 93: Calamus utilissimus fistulis, Plin. H. N. XVI, 26 med.: utilissimus ad vitilia holoschoenos, Ibid. XXI, 18: dant utile lignum navigiis pinos, Virg. Georg. II, 442: utilia armis castrensibus, Prop. III, 9 (8), 19: ter & vicies vulneratus est; ob id neutra manu, neutro pede satis utilis, Plin. H. N. VII, 28 post med.: naribus utilis *en* pedibus utilis, Ovid. Met. III, 212, *van den jagthond: ook* seq. Infinit., *bij voorb.* tibia adesse choris utilis, Horat. Art. 204: *van daar* utilis *die zich staande kan houden (dat hij niet valt), bij voorb.* minus & minus utilis, Ovid. Her. II, 129. 2) *nuttig, dienstig, voordeelig, is bekend, bij voorb.* res utiles & salutares, Cic. Nat. D. I, 5: lex, Cic. Agr. II, 6: hoc est utile & conducibile, Plaut. Trin. I, 1, 2: locos sibi utiles amiserat, Sallust. Jug. 97 (102): quae utilia visa, Ibid. III, 111 (119): Romanis utiles esse amicos, Caes. B. G. IV, 7: non faciat, quod utile sit, Cic. Off. III, 19: nunquam est utile peccare, Ibid. 15: qui miscuit utile dulci, Horat. Art. 343: succus utilissimus voci, Plin. H. N. XXII, 9: bis pomis utilis arbos, Virg. Georg. II, 150: Palmae non utiles stomacho, Plin. H. N. XXXIII, 4 extr.: ira utilis, Prop. IV, 5, 31, i. e. *voordeel (geld) brengende:* vita mea utilior, Cic. Nat. D. I, 5: utilissimus civis, Cic. Inv. I, 1. *Van daar* actio utilis, Pandect. XIII, 5, 5 extr. XXXIX, 3, 22, i. e. *die de billijkheid voor zich heeft, alhoewel zij niet regelrecht op eene wet gegrond is.*

UTILĬTAS, atis, f. 1) *bruikbaarheid, dienst, bij voorb.* utilitatem cognoscas meam, Terent. Eun. II, 3, 17: utilitatibus tuis carere, Cic. ad Div. XVI, 3: Tiro mirabiles utilitates mihi praebet, Cic. Att. VII, 5: Satin' oculis utilitatem obtineo sincere? Plaut. Epid. V, 1, 28, i. e. *zie ik wel?* utilitas belli, Cic. Manil. 6, i. e. *tot den oorlog: van daar* 2) *dienstelijkheid, nuttigheid, nut, voordeel, bij voorb.* utilitatem adferre, Cic. Offic. I, 13, i. e. *verschaffen, nuttig zijn:* nec tamen nostrae utilitates omittendae sunt, Cic. Off. III, 10: utilitatem capere ex re, Cic. Amic. 9, i. e. *nut bekomen:* utilitatem habere, Cic. Mur. 10, *nut hebben, d. i. genieten:* parare, i. e. *bezorgen*, Cic. Or. I, 48: servire alicujus commodis & utilitatibus, Cic. Q. Fr. I, 1, 8: Tiro mirabiles utilitates mihi praebet, Cic. Att. VII, 5. 3) *gebruik, bij voorb.* oculis utilitatem obtineo, Plaut., *zie* n. 1.

UTĬLĬTER, 1) *bruikbaar, nuttiglijk, met nut, bij voorb.* utiliter datas, Cic. Acad. IV, 44: utilius, Ovid. Her. I, 67: utilissime, Plin. H. N. XVII, 14 post med. 2) *recht, behoorlijk, bij voorb.* judicem experiri, Pandect. XVI, 3, 23: stipulari, Ibid. XLV, 1 leg. 45, 46 *en* 97: agere ex empto, Ibid. XIX, 1, 30 extr.: utiliter probatum est, Ibid. XXXVI, 3, 5.

UTINAM, *staat voor* uti *of* ut *dat, met het aangehechte* nam; *het wordt alleen wenschende gebruikt, wanneer het dat, of dat toch, och of! of ik wenschte, dat, of, hoe zeer is het te wenschen, dat, of wilde God, dat, vertaald wordt, bij voorb.* utinam incumbat, Cic. Att. III, 15: Utinam fuisset, Ibid. 13: utinam a primo ita tibi esset visum, Ibid. XVI, 7 med.: utinam obrutus esset, Ovid. Her. I, 5: utinam virorum copiam haberetis, Cic. Manil. 10: Utinam ne *voor* utinam non, Terent. Phorm. I, 3, 5: illud utinam ne vere scriberem, Cic. ad Div. V, 17 §. 6: utinam ne in memore Pelio cecidisset cet., Enn. ap. Cic. Top. 16: Uti nec unquam — cecidisset Thessala, nec — fabricasset cet., Phaedr. IV, 6, 6. Not. Quod utinam *voor* utinam (*gelijk* quod si *voor* si), *bij voorb.* Quod utinam minus vitae cupidi fuissemus, Cic. ad Div. XIV, 4 in.: Quod utinam illum videam, Sallust. Jug. 14 §. 21 Ed. Cort.: Quod utinam mihi — prolixa oratio suppeteret! Apul. Flor. 4 post init. p. 359, 22 Elmenh., *alwaar*

waar men dit quod in 't gemeen, daarom, vertalen kan: ook staat quod utinam id cet., Terent. in de aangehaalde plaats.

UTIQUE, is uit uti en que, 1) i. e. et ut, et uti, i. e. a) en dat, Cic. Phil. IX, 7, utique Pansa — imperent, en terstond daarop utique — adsignet. b) en gelijk, Sallust. 17 (20) extr. Liv. I, 24 extr. XXIII, 1 extr. XXXIX, 19. 2) het zij, hoe het zij, of hoe het wille, en dus kan men het dikwijls vertalen: van daar a) volstrekt, slechts, alstins, zeker, ja, wanneer dit ja of toch het zelfde is, als volstrekt, bij voorb. wanneer wij zeggen, ja, als gij er toch op staan blijft enz., ja als hij nu toch sterven moest enz., bij voorb. cetera utique ab Roma mittenda esse, Liv. XXIII, 48 med., i. e. moest toch volstrekt, gezonden worden; doch het kan hier ook heeten, ten minsten: si utique vellent, Liv. XXVI, 22, i. e. wanneer zij toch wilden: monentes, ne utique experiri vellet, Liv. II, 59, i. e. dat hij toch niet enz.: quomodo enim utique Amynandrum tradere posse, Liv. XXXVI, 29, i. e. want hoe konden zij dan toch (in alle wereld) volstrekt Amynander overleveren: milites utique morituros misissis, Liv. XXV, 6, i. e. volstrekt: dus ook me villam utique Quinto traditurum, Cic. Att. XIV, 13: si in hac utique mavult, Liv. XXXVIII, 43 extr., i. e. volstrekt, ten minsten: dus ook utique apud me sis, Cic. Att. IV, 4: dus ook Liv. VIII, 10 extr., licere Consuli non utique se devovere cet., i. e. volstrekt: Id unis literis, quae ad me utique perferantur, consequere, Cic. Att. V, 9, i. e. door eenen eenigen Brief, maar die mij toch (alstins, volstrekt, zeker) besteld wordt: Illud vero utique scire cupio, Cic. Att. XIII, 13, i. e. volstrekt, alstins of bijzonder: Remitto, ne utique dorsum demulceatis, Liv. IX, 16 extr.: Utique scribito, Cic. Att. X, 1 med., i. e. schrijft ten minsten: utique quae ad Penninum ferunt, obsepta fuissent Hannibali, Liv. XXI, 38 extr., i. e. volstrekt, zeker: nisi alterum consulem utique ex plebe fieri necesse sit, Liv. VI, 37 post init., i. e. volstrekt gemaakt moest worden: iter immensum Alpesque, rem utique inexpertis horrendam metuebat, Liv. XXI, 29 extr., i. e. zeker, volstrekt, schrikkelijk, of ten minsten voor de genen, die het niet beproefd hadden: Velim Varronis & Lollii mittas laudationem, Lollii utique, Cic. Att. XIII, 48, i. e. volstrekt, ten minsten, zeker; doch het kan ook zijn, vooral, ten minsten; de zin verliest niets: quod non est arbor, utique platanus non est, Quintil. V, 10 ante med.: utique enim comprehendet, Cels. VI, 7 extr.: waarom het ook dikwijls vertaald wordt, bijzonder, overal, voornaamlijk, bij voorb. prima commota est plebs, utique postquam cet., Liv. VI, 20 in.: dus ook utique scire cupio, Cic. Att. XIII, 13; doch, het kan hier ook zijn, volstrekt, zie hier voor: dus ook tum utique, vervolgends, bijzonder, Liv. XXII, 27 in.; doch het kan ook zijn, vervolgends eerst. b) ten minsten, bij voorb. eodem die — utique postridie, Cic. Att. XIII, 22: victoriae, utique de Antiocho cet., Liv. XLIV, 14 extr.: ne ipsi quidem inviolati erant, utique postremis mensibus, Liv. III, 65; doch, het kan ook zijn, bijzonder, vooral: ad vescendum argento facto perexiguo, utique militantes, utebantur, Liv. XXII, 52, i. e. ten minsten te veld; doch het kan ook zijn, vooral: rem utique inexpertis horrendam, Liv., zie hier voor: velim Varronis & Lollii laudationem mittas, Lollii utique, Cic. Att. XIII, 48, zie hier voor. 3) slechts, enkel, bij voorb. non omnes hac severitate debere tractari, sed utique humiliores, Pandect. XXVI, 10, 3 extr.: Culpam autem omnem adcipiemus, non utique latam, Pandect. XXI, 1, 31 med. §. 12: Armorum adpellatio non utique scuta & gladios & galeas significat, sed & fustes & lapides, Ibid. L, 16, 41: Lampadium non utique ad se pensi habui, — sed ex eo genitos cet., Symmach. Ep. IX, 31 (31): nisi alterum consulem utique ex plebe fieri necesse sit i. e. blootlijk of volstrekt, Liv., zie boven. 4) bijzonder, vooral, voornaamlijk, bij voorb. ne ipsi quidem inviolati erant, utique postremis mensibus, Liv. III, 65: superbiam irrident, utique si cet., Liv. XLV, 23 extr.: sanguis mitti ex brachio debeat, utique si corpus juvenile & robustum — est, Cels. V. 26 sect. 21: primo commota est plebs, utique postquam cet., Liv. VI, 20 in.: tum utique, Liv. XXII, 27 in.: illud utique scire cupio, Cic., zie hier voor.

UTOR, usus sum, 3. 1) gebruiken, gebruik maken van iet, zich van eene zaak bedienen, bij voorb. bene armis, optime equis, Cic. Dejot. 10: suis bonis, Cic. Nat. D. I, 37: verbis mollibus, Ovid. Fast. VI, 120: oratione, Cic. Phil. XIII, 1, i. e. spreken: silentio, Cic. Marc. 1: hac voce uteretur, Cic. Caecil. 5, i. e. zou zoo spreken: aetatis vitio, Cic. ad Div. II, 16 extr.: pellibus, Caes. B. G. VI, 20: lacte & herbis, Ovid. Fast. IV, 369, i. e. daarvan leven: cibis bonis, vino modice uti, i. e. genieten, Cels. VIII, 11 extr.: cultro, Colum. IV, 25: speculo, Phaedr. III, 8, 14: oculis certe uteris, Plaut. Epid. I, 1, 4, i. e. gij ziet wel: istoc oculo utor minus, Plaut. Mil. IV, 7, 25, i. e. ik zie er niet heel wel mede: dus ook ut nunquam dextero (oculo) aeque bene usus sit, Nep. Hann. 4: ea conditione, quae a Caesare ferretur, usuros, Caes. B. G. IV, 11: non omnes eadem alacritate ac studio utebantur, Ib. 24: uti foro, Terent., zie Forum: sapienter temporibus uti, Nep. Epam. 3, i. e. zich naar de omstandigheden schikken: maritimis rebus fruimur atque utimur, Cic. Nat. D. II, 60: dus ook uti, frui voor uti & frui (gelijk ususfructus voor usus & fructus), bij voorb. jus sibi esse uti frui, Pandect. XXXIII, 3, 22, i. e. het vruchtgebruik te hebben: cisternae faciundae sub tectis & lacus sub dio; ex altero loco ut homines, ex altero pecus uti possit scil. aqua, Varr. R. R. I, 11, tenzij men uti door, drinken, vertaalen wil: nihil te utor (amor), Plaut. Trin. II, 1, 25, i. e. ga uws wegs, ik wil met u niets te doen hebben; wanneer utor voor utar zou staan; doch het kan ook heeten, ik behoeve u niet, ik heb u niet nodig enz., gevolglijk ik wil niets met u te doen hebben: ingenio alicujus uti, Trebell. Poll. in XXX tyrann. 16, i. e. zich naar iemands aart (imborst, neiging) schikken: honore curuli, Liv. XXXIV, 44, i. e. waarnemen, bekleden, of hebben: van daar 2) omgaan, verkering hebben met iemand, bij voorb. Hortensio, Nep. Att. 5: Trebonio multos annos utor, Cic. ad Div. I, 3: His Fabricius semper usus est Oppianicus, Cic. Cluent. 16: Luccejus, qui multum utitur Bruto, Cic. Att. XVI, 5: majoribus, Horat. Epist. I, 17, 2: regibus, Ibid. 13 en 14. b) omgaan, verkeeren, of behandelen, bij voorb. temporibus, Nep., zie hier voor: aliquo homine, bij voorb. majoribus, regibus, Horat., zie hier voor: ut sic se uteretur victo, Nep. Eum. 11; doch de Edd. Staver. benevens anderen hebben deuteretur voor se uteretur: me uti volo libere, Plaut. Mil. III, 1, 84; doch, het kan hier ook zijn, koesteren: van daar koesteren, (iemand), d. i. oppassen, gunstig behandelen, bij voorb. si quidem se uti volet, Plaut. Capt. IV, 4, 12: dus ook Ibid. Mil. III, 1, 84, zie hier voor. Van daar kan utentior, Cic. Offic. II, 20 extr., iemand zijn, die zich beter koestert, beter leeft, zie hier na. c) leven van iet, bij voorb. huic dederis, unde utatur, Terent. Ad. V, 9, 24: habere, qui (i. e. quo) utar, Cic. Att. XIII, 23: ut sit, qui utar, Ibid. XI, 11 med.; tenzij men het wil vertalen, genieten; doch, men kan hier toe brengen uti suo largius, Sallust. Cat. 16, verspillen, verdoen: en opibus latius (voor lautius, largius) uti, Horat. Sat. II, 2, 113: divitiae (expetuntur), ut utare (iis), Cic. Amic. 6, i. e. daarvan leven: et quaerere & uti (quaesitis), Horat. Epist. I, 7, 57, i. e. daarvan leven; doch, het kan ook overal zijn, gebruik maken, wanneer het zekerlijk bij slot is, daarvan leven, het verkwisten: ook kan men het vertalen, genieten. d) genieten, bij voorb. honore, Cic. Inv. I, 54, i. e. een eerepost hebben: dus ook honore curuli, Liv. XXXIV, 44: uti suo largius, Sallust. Cat. 16: opibus latius, Horat., zie hier voor: divitiae, ut utare, Cic., zie hier voor: quaerere & uti, Horat., zie hier voor: cibis bonis, Cels. VIII, 11 extr.: vino modice, Ibid.: lacte & herbis, Ovid. Fast. IV, 369: van daar eten of drinken, bij voorb. cibis, Cels., zie hier voor: vino, Cels., zie hier voor: cisternae faciundae sub tectis & lacus sub dio, ex altero loco ut homines, ex altero pecus uti possit, i. e. drinken, Varr. R. R. I, 11, zie boven. Hier toe zou men kunnen brengen utentior, Cic. Offic. II, 20, i. e. die meer dingen (der wereld) geniet, bij voorb. eten, drinken. e) hebben, wanneer er van dingen gesproken wordt, die men gebruikt, geniet enz., bij voorb. alacritate & studio, Caes. B. G. IV, 24: patre usus est diligente, Nep. Att. 1: adversis ventis usi essemus, Cic. ad Div. XIV, 5: nae ille facili me utetur patre, Terent. Heaut. II, 1, 5, zal aan mij een' inschiklijken vader hebben: uti valetudine non bona, Caes. B. C. III, 49: vide, quam me sis usurus aequo, Cic. Verr. V, 59: ut justioribus utamur illis, Cic. Fin. I, 1: melioribus fatis, Virg. Aen. VI, 546: et te utar iniquiore, Plaut. Aul. II, 2, 55: et invidia minore utamur, Ibid. III, 5, 8: honore, i. e. een eer-ambt hebben, waarnemen, Cic. Invent. I, 54. Phil. VIII, 11: honore curuli, Liv. XXXIV, 44: dus ook illo honore usus i. e. consulatu, Plin. H. N. VII, 43: ook in 't gemeen, eere genieten, bij voorb. Cic. Invent. (zie hier voor), en Inscript. ap. Gruter. p. 383 n. 7: ratione utentia anteponantur rationis expertibus, Cic. Top. 18: utentem successibus pugnae Ovid. Met. XII, 355. Hier toe zou men uit n. b en d kunnen rekenen utentior, Cic. Offic. II, 20, i. e. welvarender; doch anderen lezen opulentior cet. 2) behoeven of nodig hebben, bij voorb. qui ambitione nihil uterer, Cic. ad Div. V, 20: sed ea nihil hoc loco utimur, Cic. Tusc. IV. 18, i. e. behoeven wij hier niet, d. i. wij spreken er niet van: apage te amor; non places, nihil te utor, Plaut., zie boven. Not. Utor heeft wel gemeenlijk eenen Ablativus bij zich; doch men vindt ook den Accusativus, bij voorb. si quid est, quod utatur, Cato ap. Gell. XIII, 23: Ne Salius

llius quidem quidquam utitur, Cic. Att. XII, 22 extr., *tenzij men* hortis fuis *verstaan moet:* uti libertatem, Titinn. ap. Non. cap. 7 n. 112: quem utare, Lucil. Ibid.: mea (*het mijne*) utantur, Terent. Ad. V, 3, 29: Quam rem nomine eodem medici utuntur, Varr. R. R. III, 16: Villici vicinas mulieres utatur, Cato R. R. 143. *Van daar* Particip. utendus, a, um, *is menigvuldig, bij voorb.* omnia utenda, Cic. Verr. II, 18: cf. Terent. Heaut. I, 1, 81. Ovid. Art. I, 433. Not. *Ook hebben de Ouden* utor *voor* utor *gezegd, bij voorb.* utito Cato R. R. 96, 107 extr.: *van daar* Passive, *bij voorb.* supellex, quae non utitur, emitur tamen, Nov. ap. Gell. Not. utier *voor* uti, Plaut. Caf. II, 3, 4. Terent. Phorm. IV, 2, 13.

UTORFRUOR, *voor* utor et fruor, *zie* Utor.

UTPŎTE, *drukt eene oorzaak of verklaring uit, bij voorbeeld, naamlijk, als. Het staat gemeenlijk bij* qui, quae, quod, *bij voorb.* utpote qui nihil contemnere solemus, Cic. Att. II, 24 post med., i. e. *als die ik enz.:* cf. Plaut. Rud. II, 5, 5. Mil. II, 6, 48. Bacch. III, 4, 13. *Somtijds ontbreekt* qui, *en daar voor staat het* Particip., *bij voorb.* puerulo me, utpote non amplius novem annos nato, Nep. Hann. 2: cf. Horat. Sat. I, 5, 94. *Ook achter* cum *dewijl, bij voorb.* utpote cum singulae cohortes seditionem fecerint, Asin. Poll. in Cic. Epist. ad Div. X, 32 post med.

UTPŬTA *of liever* UT PUTA, *zie* Puta.

UTRALĬBET, (fcil. parte) *op ééne van beide zijden*, Plin. H. N., *zie* Uterlibet.

UTRAQUE, (fcil. parte) *op beide zijden, beide keeren*, Hemina ap. Non. cap. 2 n. 882.

UTRARĬUS, a, um, *met lederen zakken zich bezig houdende, daar toe behorende: van daar* Utrarii, Liv. XLIV, 33, i. e. *die het water aandragen moeten bij het leger*, fcil. homines.

UTRIBI, *zie* Utrubi.

UTRICĪDA, ae, m. i. e. *die een lederen zak houwt of in stukken houwt, bij voorb.* qui tres inflatos caprinos utres exanimasti, ut ego te prostratus hostibus sine macula sanguinis, non homicidam nunc, sed utricidam amplecterer, Apul. Met. III post med. p. 137, 26 Elm., *boertend van* Lucius, *die in 't vermoeden stondt, dat hij drie menschen gedood hadt; terwijl 't lederen zakken geweest waren, die hem menschen scheenen te zijn.*

UTRICLARĬUS, a, um, *zie* Utricularius.

UTRĬCŬLARĬUS, a, um, *zich met lederen zakken bezig houdende: van daar* utricularius, fcil. artifex, 1) *een zakpijper, een doedelzak-speler*, Sueton. Ner. 54. 2) *eene soort van menschen, die anderen over de rivier voeren, misschien in booten, die de gedaante van zakken hadden*, Inscript. ap. Murator. p. 531 n. 4. *Men vindt ook* Utriclarius, Inscript. ibid. n. 5 *en* 532, *en* ap. Gruter. p. 428 n. 10: *ook* ap. Don. class. 5 n. 184, *en* ap. Murator. p. 1110 n. 1, *in welke beide plaatzen het misschien een maker van zulke vaartuigen betekent*, fcil. artifax.

UTRĬCŬLUS, i, m. *een kleine lederen zak, of een lederen zak in 't gemeen, bij voorb.* calido oleo repleti utriculi, Celf. IV, 3: *van daar* 1) *het onderlijf: ook de lijfmoeder, baarmoeder, bij voorb.* musculinus, Plin. H. N. XXX, 14 post init.: Feminis eadem omnia, praeterque vesicae junctus utriculus, unde dictus uterus, quod alio nomine locos adpellant, Ibid. XI, 37 prope fin. sect. 84. 2) *een kleine blaas, blaasjen of vlies, bij voorb. der bloesemknoppen*, Plin. H. N. XVI, 25: *van het graankoorn*, Plin. H. N. XVIII, 11 extr.

UTRINDE, *op beide zijden, in beide gevallen, bij voorb.* de frumento utrobi bona, utrobi mala gratia cupiatur, utrinde iram, utrinde factiones pares, Cato ap. Charif. 1 p. 198 Putsch.

UTRINQUE *of* UTRIMQUE, *van beide zijden, bij voorb.* magnae utrinque copiae, Cic. ad Div. VI, 4: deinde utrimque ex lateribus adgreditur, Sallust. Cat. 60 (63): ni utrinque praemissi equites cet., Ibid. Jug. 52 (77): acriter utrinque pugnatum est, Caes. B. G. I, 50: multis utrinque interfectis, Ibid. VII, 42: binis utrinque fibulis ab extrema parte distinebantur, Ib. IV, 17: vipera utrinque praecisa i. e. capite & cauda, Plin. H. N. XXIX, 6 ante med.: Thlaspi bilem utrinque extrahit i. e. per os & per anum, Ibid. XXVII, 13 med.: coitus verno aequinoctio, bimo utrinque, vulgaris, i. e. mare & femina, Ibid. VIII, 42 post med.: generatio pecoribus bimis utrinque ad novenos annos, Ibid. 48: virtus est medium vitiorum & utrinque reductum, Horat. Epist. I, 18, 9: Alcumena est utrinque gravida & ex viro (marito) & ex Jove (*alwaar er dus de verklaring terstond bij staat*), Plaut. Amph. Prol. 111: postquam utrinque exitum est (ad pugnam) maxuma copia, Ibid. I, 1, 65: Nobilis utrinque, Tacit. Hist. I, 14, i. e. *van vaders en moeders zijde.*

UTRINSĔCUS, i. q. utrinque, Sever. in Aetna, 503.

UTRO, Adv., *zie* Uter, a, um.

UTRŎBI, *zie* Utrubi.

UTROBIDEM, *op beide zijden*, Plaut. Truc. I, 2, 50.

UTROBĬQUE, *op beide zijden, bij voorb.* veritas utrobique sit, Cic. Nat. D. II, 31, fcil. in diis & hominibus: utrobique Eumenes plus valebat i. e. terrestribus & navalibus copiis, Nep. Hann. 10: quia utrobique inimicos habebam, Asin. Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 31 ante med., i. e. *bij beide partijën:* depopulatus Hypatensem, deinde Heracleensem agrum, inutili utrobique auxilio Aetolorum, Liv. XXXVI, 16: pavor est utrobique molestus i. e. in timore & in cupiditate, Horat. Epist. I, 6, 10: *en meermalen, bij voorb.* Liv. XXVII, 40 in. Justin. XXXI, 7. *Men vindt ook* Utrubique.

UTROLĬBET, *op eene van beide zijden*, Quintil., *zie* Uterlibet.

UTROQUE, *op beide plaatzen of zijden*, Cic., *zie* Uterque.

UTROQUEVERSUM *of* UTROQUE VERSUM (vorsum) *naar beide plaatzen, of zijden, kanten, toe, bij voorb.* utroque vorsum rectum est ingenium, Plaut. Capt. II, 3, 8: *van daar* vocabula utroque versum dicantur, Gell. V, 12 §. 10, i. e. *in een' dubbelen zin:* cf. Uterque.

UTRŬBI, i. e. *waar, wanneer van twee gesproken wordt, bij voorb.* utrubi accumbo? Plaut. Stich. V, 5, 9, *waar? of bij wien van beiden? daar op volgt* utrubi tu vis. *Verders*, Amicae uter utrubi accumbamus? Ibid. V, 4, 14. Not. *Men leest ook* utrobi, Cato. ap. Charif. 2 p. 198 Putsch. *en* utribi, Naev. ap. Charif. Ibid. Not. Pandect. XLIII tit. 31 *heeft ten opschrift:* De utrubi; *dewijl het* interdictum praetorium (Ibid.) *begint* Utrubi hic homo cet.: *daarop doelt* Ausonius Idyll. XI, 64: Interdictorum trinum genus, unde repulsus vi fuero, aut utrobi fuerit cet.

UTRUM, Adv., *zie* Uter.

UTUT *of* UT UT, *hoe ook maar enz.*, *zie* Ut.

UVA, ae, f. 1) *eene druif*, a) *bijzonder van wijn, wijndruif*, Cic. Senect. 15. Virg. Georg. I, 54. Ibid. Ecl. II, 13. Tibull. II, 1, 45. II, 5, 85. Prop. IV, 2, 13. Ovid. Am. I, 15, 11. Met. III, 666. Juvenal. II, 81. Horat. Epod. II, 20: rubens, Catull. XIX, 14: dulcis, Ibid. XX, 8: picta, Ovid. Fast. III, 415: *van de verscheiden soorten, zie* Plin. H. N. XIV, 1 *en* 2. Colum. III, 2. Virg. Georg. II, 91 seqq.: *van daar de wijnstok*, Virg. Georg. II, 60: *ook de wijn, bij voorb.* domitam bibes uvam, Horat. Od. I, 20, 90: calcatamque tenet bellia focialibus uvam, Juvenal. V, 31, i. e. vinum. b) *van andere vruchten, bij voorb.* amomi, Plin. H. N. XII, 13. 2) *Tropisch, misschien wegens eenig gelijkformigheid*, (a) *de druifachtige klomp, dien de voorttrekkende Bijen maken, wanneer zij zich, bij voorb. aan een' boom hangen*, Virg. Georg. IV, 557. Juvenal. XIII, 68. Plin. H. N. XI, 17 med. (b) *een klier aan den hals*, Celf. VII, 12 sect. 3: uva tumens, Celf. VI, 14 extr.: stillans, Martial. X, 36, 5: uvae jacentis remedium, Plin. H. N. XXIII, 8 post med.: uvam faucium sedare, Ibid. 7 med.: mitigare, Ibid. XXX, 14 med.: levare, Ibid. XX, 18: cohibere, Ibid. XXIII, 8 extr. (c) *zekere zeevisch*, Plin. H. N. IX, 2 extr.: *dus ook* uva marina, Veget. de re vet. I, 20. Not. *Het woord* uva (*druif*) *zal* ab uvore *komen*, Varr. L. L. IV, 21 extr.

UVENS, *zie* Uveo.

UVĔO, ēre, *vochtig zijn, nat zijn, schijnt niet, behalven in het* Particip., *voor te komen: van daar* Uvens *vochtig, nat, bij voorb.* oculi, Petron. 115: nox, Sil. II, 469: nebula, Ibid. VIII, 459: scopuli, Stat. Sylv. III, 1, 145: uventi ferrum admovit tepefacta palato, Sil. VII, 651.

UVESCO, ĕre, *vochtig worden, nat worden, bij voorb.* vestes uvescunt, Lucret. I, 307: *van daar drinken, wanneer het rijklijk geschiedt, zich bedrinken*, Horat. Sat. II, 6, 70.

UVIDŬLUS, a, um, i. q. uvidus, *vochtig, nat, bij voorb.* uvidulum a fluctu sidus, Catull. 65, 63.

UVĬDUS, a, um, *vochtig, nat, bij voorb.* rete, Plaut. Rud. IV, 3, 5: vestimenta, Horat. Od. I, 5, 14. Plaut. Rud. II, 7, 15: locus, Ovid. Fast. IV, 427 Uvidaque e tenero palmite gemma tumet, Ibid. III, 238: oscula, Tibull. I, 8 (9), 37: coeli status, Colum. VII, 3: Jupiter uvidus austris, Virg. Georg. I, 418: rura, Ovid. Fast. IV, 686, i. e. *gewaterd:* terra, Colum. III, 2 ante med.: Bacchus, Horat. Od. II, 19, 18, i. e. *dronken, vol wijn: dus ook* dicimus uvidi, Ib. IV, 5, 39, i. e. ebrii, pleni vino: Menalcas, Virg. Ecl. X, 20, i. e. *nat van den dauw, of van tranen over Gallus.* Not. *Uit* uvidus *is* udus *geworden.*

UVĬFER, a, um, *druiven dragende, bij voorb.* Massicus, Stat. Sylv. IV, 3, 64: glebae, Sil. VII, 263: arva, Ibid. 207.

UVOR, oris, m. i. e. *vochtigheid, nattigtigheid, bij voorb.* uvae ab uvore, Varr. L. L. IV, 21 extr.

UXŎR, oris, f. 1) *echte vrouw, huisvrouw, ge-*

gemalin, bij voorb. uxorem ducere, Cic. Sext. 3. Terent. And. I, 5, 19. Eun. V, 2, 49. Liv. I, 34, of sibi adjungere, Cic. Fin. III, 20, i. e. eene vrouw nemen of trouwen: uxorem habere, eene vrouw hebben, getrouwd zijn, Terent. Ad. I, 1, 19: cf. Phorm. I, 3, 17: duasne uxores habet? Ibid. Phorm. V, 1, 27: amicam habere prope in uxoris loco, Ib. Heaut. I, 1, 52: herus uxore excidit, Ibid. Andr. II, 5, 12, i. e. is van zijne bruid beroofd, krijgt haar niet tot vrouw: si uxor materfamilias esset, Cic. Top. 3, te weten uxor is het Genus, materfamilias de Species, zie Cic. loc. cit. Not. a) de vrouwen van slaven verwaardigde men zich niet gaarn uxores te noemen, gelijk men ook hunne bruiloft niet gaarn nuptias noemde (uit verachting), Plaut. Casin. Prol. 68. b) van beesten staat het, bij voorb. olentis uxores mariti, Horat. Od. I, 17, 7, i. e. geiten. c) somtijds ontbreekt uxor, bij voorb. Hectoris Andromache, Virg. Aen. III, 319. d) Uxor is voegzamer van jungo dan van ungo. 2) Tropisch of boertend heet abolla (i. e. zekere kleding) dus, Martial. IV, 53, 5.

UXORCŬLA, ae, f. i. q. uxor, huisvrouw, echte vrouw, gemaalin, als men verkleinend of teder spreekt, vrouwtjen, wijfjen, bij voorb. mea uxorcula, Plaut. Cas. IV, 4, 19. V, 2, 38, mijn wijfjen: Erat ei tamen uxorcula satis tenuis, veruntamen postrema lascivia famigerabilis, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 8 Elm.

UXŌRIUS, a, um, 1) de huisvrouw betreffende, haar eigen, tot haar behorende, van haar afkomstig, huisvrouwlijk, bij voorb. res uxoria, i. e. wanneer men eene vrouw neemt, echt, huwlijk, bij voorb. a re uxoria abhorrere, Terent. Andr. V, 1, 10, i. e. geen zin of lust tot trouwen hebben: ook is res uxoria alles, wat de vrouw betreft, haar behoort enz., bij voorb. arbitrium rei uxoriae, Cic. Offic. III, 13, i. e. het huwlijksgoed: dus ook dos est uxoria lites, Ovid. Art. II, 155: uxoria forma, huisvrouwlijke schoonheid, i. e. forma mediocris & modesta, zoo noemt Favorinus eene schoonheid, die het midden houdt tusschen eene zeer schoone en zeer lelijke gedaante, ap. Gell. V, 11 extr., gevolglijk eene gemeene, gewoone schoonheid (gedaante): uxorium scil. poculum of venenum, i. e. een drank die liefde of haat jegens eene vrouw maken zal, bij voorb. tu perdis animum, ille aes (scil. in lupanari); tu bibis uxoria, tu lacrymis rogas cet., Quintil. decl. XV, 9: uxorium scil. aes, vrouwe geld, i. e. geld, het geen iemand geven moet, ... hij niet getrouwd is, bij voorb. Uxorum pependisse dicitur, qui, quod uxorem non habuerit, aes populo dedit, Fest. Vendens, imber. Stat. Sylv. V, 1, 31, i. e. tranen over den dood eener vrouw. 2) aan zijne vrouw overgegeven, haar beminnende, zeer of ook wel al te zeer aan haar verkleefd, bij voorb. zoo heet Æneas, Virg. Aen. IV, 266, i. e. aan Dido te zeer overgegeven: maritus nimium uxorius, Quintil. decl. 318: refugio uxorem (scil. alium a patre destinatam), quia uxorius sum, zegt een zoon, die eene vreemde vrouw, tegen den wil des vaders mede gebracht had, Senec. Controv. I, 6 med.: uxorius amnis, Horat. Od. I, 2, 20, i. e. de Tiber uit genegenheid jegens Ilia, of gelijk anderen geloven, de rivier Anio, die de man van Ilia zal geweest zijn.

V.

V. als eene verkorting, betekent niet alleen vijf, maar ook somtijds votum, vivus, vir.

VACANTER, ledigljk, overtollig, onnuttelijk, bij voorb. een woord bijvoegen, Gell. XVII, 10 extr.

VACAT, zie Vaco.

VACĀTĬO, onis, f. bevrijding of het vrij zijn van iet, bij voorb. van lasten, zekere diensten, of verrichtingen enz. Not. 1) De zaak, waar men vrij van is, of wordt, ontbreekt deels, deels, wordt zij door den Genitivus of door a uitgedrukt, ook door quo minus, bij voorb. pretium ob vacationem datum, Cic. Font. 4, i. e. bevrijding van verbetering of bestrating der straat: municipium per hosce annos tam commoda vacatione sit usum, Cic. Verr. V, 22 extr.: alicui dare vacationem a causis, Cic. Leg. I, 4: vacationem augures, quo minus judiciis operam darent, non habere, Cic. Brut. 11, i. e. waren er niet vrij van: vacatio malorum, van rampen, Senec. Ep. 85: ab administratione belli, Liv. XXIII, 32, i. e. van gebied, kommando: publici muneris, Cic. ad Div. IX, 6 extr., i. e. van enz.: omnium munerum, Cic. Nat. D. I, 20: militiae, Cic. Phil. V, 19. Caes. B. G. VI, 13. Liv. XXIII, 20, i. e. van krijgsdiensten: dus ook delectum habere sublatis vacationibus scil. militiae, Cic. Phil. V, 12: en ook scribere exercitum sine ulla vacationis venia, Liv. VIII, 20: dus ook vacationes (scil. militiae) recitare, Liv. XXVII, 38: vacationem (scil. militiae) habere, Caes. B. G. VI, 13. Liv. XXVII, 38 tweemaal. Ook het recht dezer bevrijding, het privilegie (voorrecht) om van soldatendienst vrij te zijn, bij voorb. vacationem habere, zie hier voor; en dus kan men van het bovenstaande bijna alles hier toe brengen: dus ook usus est aetatis vacatione (scil. a militia) Nep. Att. 7. Not. Onder de Keizers betaalden de Soldaten er aan de Officiers geld voor: van daar heet vacatio het geld voor de bevrijding van krijgsdiensten, bij voorb. vacationes exsolvere, Tacit. Hist. I, 46. 2) die deze bevrijding geniet, staat ook in den Genitivus, bij voorb. aetatis, Nep. Att. 7. Cic. Legg. I, 3. Ook staat de zaak, waarom men deze bevrijding geniet, in den Genitivus, als of zij ze zelve genoot (in eene redenkundigen stijl), bij voorb. adolescentiae, Cic. Coel. 2: aetatis, Nep. en Cic., zie hier voor: rerum gestarum, Cic. Sull. 26, i. e. wegens de daaden.

VACCA, ae, f. eene koe, Cic. Nat. D. I, 27. Varr. R. R. II, 5. Colum. VI, 21. Virg. Ecl. IX, 31. Ibid. Georg. II, 524. III, 177. Ibid. Aen. IV, 61. Ovid. Met. II, 694. Ibid. Art. II, 230. Stat. Sylv. IV, 5, 18: vacca aenea, Liv. XLI, 13.

VACCINĬUM, i, n. is misschien hier, een Hyacinth, of wel eene soort daarvan, bij voorb. vaccinia nigra, Virg. Ecl. II, 18. X, 39, i. e. donker kleurig: mollia, Ib. II, 50: item vaccinia, Italiae aucupiis sata, Galliae vero etiam purpurea, tingendi causa ad servitiorum vestes, Plin. H. N. XVI, 18 extr.: eadem ratione vaccinium temperantes & lac miscentes, purpuram faciunt elegantem; quanquam non desunt, qui, ut hanc tueantur sententiam, dicant, violarum esse plura genera, et inter ea esse vaccinium, Vitruv. VII cap. ult.

VACCĪNUS, a, um, van eene koe, of van koejen, bij voorb. lac, Plin. H. N. XXV, 8 post med., koemelk: caro, Plin. H. N. XXVIII, 12: caseus, Ibid. 14.

VACCŬLA, ae, f. eene koe, als men verkleinend spreekt, kleine koe, koetjen, Catull. XX, 14. Valer. Cato in Diris 132.

VACEFACĬO (voor vacuefacio), ledig maken, schijnt niet voor te komen: maar het Passiv. Vacefio, bij voorb. vacefit, Lucret. VI, 1003 en 1015.

VACEFĬO, ĕri, zie Vacefacio.

VACERRA, ae, f. 1) een stam of paal, Fest.: van daar vacerrae, Colum. IX, 1, i. e. stalling (van het vee) van paalen: stipites omnes transversis sex temonibus, quasi vacerrae, inter se ligantur, Ibid. VI, 19. 2) Tropisch, een blok, als een scheldwoord, Liv. Andron. ap. Fest.

VACERRŌSUS, a, um, dus zeide Augustus in plaats van Cerritus, Sueton. Aug. 87, i. e. zot, onnozel.

VACIA, VACIUS, zie Vatia, Vatius.

VACILLĀTĬO, onis, f. het wankelen, waggelen, bij voorb. van iemand, die gaat of staat, Sueton. Claud. 21 extr.: dus ook indecora in dextrum ac laevum latus vacillatio alternis pedibus insistentium, Quintil. XI, 3 post med. §. 128.

VACILLO, avi, atum, are, wankelen, waggelen, niet vaststaan, bij voorb. huizen, Lucret. VI, 574: boomen, van den wind bewogen, Lucret. V, 1095: dus ook de aarde, Ibid. 1235: ook menschen, bij voorb. wanneer zij, bij voorb. dronken zijn, bij voorb. ex vino, Cic. ap. Quintil. VIII, 3, 66. XI, 3, 6, 65: dus ook ex eo in utramque partem toto corpore vacillante, Cic. Brut. 60: van daar Tropisch, wankelen, bij voorb. in vetere aere alieno, Cic. Catil. II, 10, i. e. diep in schulden zijn: justitia vacillat vel potius jacet, Cic. Offic. III, 33, i. e. waggelt, staat [illegible]

niet vast : Tota res vacillat & claudicat, Cic. Nat. D. I, 33, i. e. *wankelt, is onzeker, staat niet vast, deugt niet veel :* γεροντικώτερον est memoriola vacillare, Cic. Att. XII. 1, i. e. *zich in zijn geheugen bedriegen (mishebben) :* literae vacillantes, Cic. ad Div. XVI, 15, i. e. *met eene trillende hand geschreven, gevolglijk scheef, niet recht :* legio vacillans, Cic. Phil. III, 12, i. e. *wankelende in zijne trouw of gezindheid :* testes, qui adversus fidem testationis suae vacillant, audiendi non sunt, Pandect. XXII, 5, 2 : qui diversa duobus testimonia praebuit, cuius ita anceps fides vacillat, crimine falsi tenetur, Ibid. XLVIII, 10, 27. Not. *Deze syllabe staat lang* Lucret. III, 503, *alwaar alle de* Codd. vacillans *hebben, gelijk* Creech *zegt ; doch de* Ed. Creech. *heeft er* talipedans *voor.*

VACĪVE, *bij ledigen tijd, ledigelijk, zonder bezigheid*, Phaedr. V, praefat. 14.

VACIVITAS, atis, f. i. q. vacuitas, *ledig zijn van iet, van daar gebrek, bij voorb.* cibi, Plaut. Curc. II, 3, 40, i. e. *wanneer men niet gegeten heeft, gevolglijk de maag ledig is van spijs.*

VACIVUS, a, um, i. q. vacuus, (*gelijk* nocivus *en* nocuus) *ledig, bij voorb.* aedes vacivas facere, Plaut. Cas. III, 4, 6 : fac vacivas aedes aurium, mea ut migrare dicta possint, quo volo, Plaut. Pseud. I, 5, 54, *boertend. Van daar Tropisch, ledig, d. i. zonder iet, bij voorb.* vacivus virium, Plaut. Bacch. I, 2, 46, i. e. *kragteloos :* tempus vacivum laboris, Terent. Heaut. I, 1, 38, i. e. *zonder arbeid, vrij van den arbeid : ook onbezig, ledig, bij voorb.* aures vacivae si sunt, animum advortite, Plaut. Cas. Prol. 29, i. e. si vacat, *als gij tijd en lust hebt, om te luisteren.*

VACO, avi, atum, are, *ijdel of ledig zijn, bij voorb.* domus superior vacabat, Cic. Att. XII, 10 : cera vacat, Ovid. Am. I, 11, 20 : A custodiis classium loca vacabant, Caes. B. C. III, 25 : putant esse laudem, quam latissime a suis finibus vacare agros, Caes. B. G. IV, 3, i. e. *zonder inwoners, gevolglijk onbewoond, onbebouwd :* ut ripae vacent i. e. sint sine aqua, Senec. Thyest. 108 : hoste vacare domos, Virg. Aen. III, 123 : ora vacent epulis i. e. abstineant, Ovid. Met. XV, 478 : pars oppidi, quae circuitu fluminis vacabat, Hirt. B. G. VIII, 41, i. e. *niet van eene rivier omringd was :* coelestis natura & terra vacat et humore i. e. est sine terra & humore, Cic. Tusc. I, 26 extr. : area vacans i. e. sine aedificio, Ael. Gall. ap. Gell. XVI, 5 : omnia vacantia vidant, Justin. XXV, 2. *Van daar* 1) *Tropisch, ledig of ontbloot zijn van iet, d. i. zonder iet zijn, wanneer het ook, als het iet lastig is, vertaald kan worden, er vrij van zijn, bij voorb.* justitia, Cic. Off. I, 19, i. e. *zonder gerechtigheid zijn :* studiis, Cic. Orat. III, 11, i. e. *de studien niet bijiveren :* mens vacans corpore, Cic. Nat. D. I, 10 : vacare culpa, Cic. ad Div. VII, 3 : molestia, Cic. Acad. IV, 42 : febri, Cels. II, 14 post med. : morbo, Ibid. III, 22. Pandect. XXI, 1, 53 : genere quaestus tribunal imperatoris vacaret, Hirt. Alex. 49 : cura & negotiis, Cic. leg. I, 3 : vitio, Ibid. III, 3 extr. : dolore, Ovid. in Ibin. 113 : nox pudore vacat Liber Amorque metu, Ovid. Am. I, 6, 60 : si vacet populo, Cic. Tusc. II, 26, i. e. *zonder volk is, d. i. zonder getuigen, alleen :* carere & vacare adfectionibus animi, Gell. XIX, 12 : ora vacent epulis, Ovid., *zie hier voor :* natura coelestis & terra & humore vacat, Cic., *zie hier voor :* pars oppidi, quae fluminis circuitu vacabat, Hirt., *zie hier voor : dus ook* incommoda sabire, quae vacent justitia i. e. incommoda injusta, Cic. Off. III, 6, *alwaar de* Ed. Heusing. injustitia *heeft : dus ook* elatio animi, si justitia vacat i. e. si injusta est, Ibid. I, 19 in. : *dus ook* nihil quod iustitia vacat, Ibid. : *ook met* a, *bij voorb.* a metu ac periculis, Liv. VII, 1 post med. : ab omni curatione & administratione reip., Cic. Nat. D. I, 1. Ed. Davis., *alwaar de* Ed. Ernest. *dit* ab *niet heeft :* a custodibus classium loca vacabant, Caes., *zie boven : dus ook* Particip. vacans, *bij voorb.* mens vacans corpore, Cic. Nat. D. I, 10 : tempus vacans scil. a verbis & pronunciatione, Quintil. IX, 4, 93. 2) *ledig, open, of vakant zijn, d. i. geen bezitter hebben, openstaan, onbezet zijn, bij voorb.* bona vacabunt, Pandect. XXVIII, 17, 2 extr. : *dus ook* possessio, Ibid. XLI, 3, 37 : bona vacantia, Ibid. XXX leg. 114 : regnum vacans, Justin. XLII, 4 : omnia vacantia tenere, Tacit. Ann. III, 28 : locus philosophiae vacaret, Cic. Nat. D. I, 7, i. e. *was ledig, onbezet : dus ook van een ambt, wanneer het onvervuld is, bij voorb.* cum locus vacet, Plin. Epist. X, 7 : ut alii vacaret, quod ille obtinuit, Brut. ad Attic. in Epist. Cic. ad Brut. 17 : tempus vacans scil. a verbis & pronuntiatione, Quintil., *zie hier voor.* 3) *ledig zijn, d. i. geen man of ook minnaar hebben, bij voorb.* mulier, Pandect. XLVIII, 6, 5. 4) *vrij zijn van iet, bij voorb. van lasten, schattingen, diensten enz., bij voorb.* Vacat aetas nostra muneribus iis, Cic. Senect. 11 : milites ab opere vacabant, Caes. B. C. III, 76 : (ab) omni curatione, Cic. Nat. D. I, 1, *zie hier voor :* Respublica et milite et pecunia vacet, Liv. II, 48. *Ook zou men uit het bovenstaande hier toe kunnen brengen* molestia, culpa cet. 5) *zonder bezigheid zijn, ledig zijn, ledigen tijd hebben, bij voorb.* scribes, si vacabis, Cic. Att. XII, 38. Si ne tu quidem vacas, Cic. ad Div. XII, 30 : Nullum tempus illi vacabat a forensi dictione, Cic. Brut. 78 : *doch hier kan het ook betekenen, vrij zijn :* festus in pratis vacat otioso cum bove pagus, Horat. Od. III, 18, 11 : *dus ook* animus vacans, Ovid. Met. IX, 611 : *dus ook* si vacas animo, Cic. Div. I, 6. *Van daar* vacat, *daar is tijd, of ledige tijd, men (ik, gij enz.) heeft er tijd toe, bij voorb.* si vacet audire, Virg. Aen. I, 373 (377) : dum vacat, Ovid. Am. III, 1, 70 : si vacat dare tempus amico, Ibid. Pont. III, 3, 1 : si vacat, Juvenal. I, 21 : te, cui vacat, hortor, Plin. Ep. I, 10 extr. : nobis venari nec vacat nec libet, Ibid. IX, 16 : valde raro vacat Romae aut commodum est audire recitantem, Ibid. III, 18 : cui esse diserto vacet, Quintil. XI, 1, 50 : *ook hees* vacat, *het believt, bij voorb. mij*, Virg. Aen. X, 625. Sil. XVII, 378, i. e. *ik wil. En dus kan men het ook verklaren* Virg. Aen. I, 373 (377), si vacet audire i. e. *als 't u believt, als 't u behaagt, want, als men lust heeft, dan heeft men ook tijd, d. i. besteedt er den tijd geern aan, en dikwijls omgekeerd, heeft men tijd, dan heeft men er ook lust toe, en dus kan men meer hier toe brengen, bij voorb.* si vacat, Ovid. *en* Juvenal., *zie hier voor :* cui esse diserto vacet, Quintil., *zie hier voor. Van daar* 2) vacare rei *ledig zijn voor iet, ledigen tijd ergens toe hebben, zijnen tijd ergens aan besteden, op toe leggen, overgegeven zijn, bij voorb.* philosophiae, Cic. Div. I, 6 : libellis legendis, Suet. Aug. 45 : liberalibus disciplinis, Ibid. Gramm. 11 : huic uni, Plin. Ep. III, 5 post med. : sermoni, Ibid. I, 8 : foro (*van een geestelijken Redenaar*), Quintil. X, 1, 114 : alicui, *bij voorb.* magis vacabit unus uni, Ibid. I, 2, 8 : ne studio quidem operis pulcherrimi vacare mens potest cet., Ib. XII, 1, 4 : tanquam huic uni negotio vacaret animus, Vellej. II, 114. Not. aqua debet lavacris & hortorum culturae vacare, Pallad. I, 17 extr., i. e. adhiberi : *ook in* rem, *bij voorb.* in nullum mea mens grande vacavit opus, Ovid. Pont. III, 3, 36 : *ook met den Infinitivus, bij voorb.* sternere acies, Stat. Theb. VIII, 185. b) *Tropisch, ledig zijn, bij voorb. geld, wanneer het, bij voorb. niet uitgezet wordt, bij voorb.* si tutor pecuniam pupillarem credere non potest, pupillo vacabit, Pandect. XXVI, 7, 11 extr. : vinum, i. e. *die nog niet opgelegd is*, Sabin. Ep. Ulyss. 127 : agros vacare, Caes. B. G. IV, 3, i. e. *onbebouwd liggen, of ook onbewoond zijn, zie boven ; ook ledig zijn, d. i. onnut zijn, bij voorb.* vacantia ac non necessaria excidere, Gell. VI, 5 med. Not. *Men ziet uit de aangehaalde plaatzen, dat men evengoed zeggen kan* vacare a re *als* re, *wanneer het betekent, ledig, vrij zijn van iet, of zonder iet zijn.*

VACUEFACĪO, eci, actum, 3. (Pass. Vacuefio, factus sum) *ledig maken, bij voorb.* Scyrum vacuefecit, Nep. Cim. 2 : subsellia vacuefacta sunt, Cic. Catil. I, 7 : vacuefactas possessiones divisit, Nep. Timol. 3 : morte uxoris domum novis nuptiis (Dativ.) Cic. Cat. I, 6 : locum alicui vacuefacere, Macrob. Sat. I, 2 med., *iemand eene plaats ledig maken, d. i. eene ledige plaats inruimen. Van daar maken, dat iet zonder iet zij, bevrijden, bij voorb.* fasces securibus, Val. Max. IV, 1, 1, i. e. *de bijlen uitnemen :* turpi atque erubescenda semina vacuefactus exercitus, Ibid. I, 7, 1. Not. Vacefio, *voor* vacuefio, Lucret., *zie* Vacefio.

VACUEFACTUS, a, um, *zie* Vacuefacio.

VACUITAS, atis, f. i. q. vacivitas, (*het is beide hetzelfde woord*, vacuitas *is saamgetrokken*) *ledigheid, het ledig zijn, bij voorb.* ignis interveniorum (in lapidibus) vacuitates occupans, Vitruv. II, 7. *Van daar* 1) *het zijn zonder iet, vrij zijn, gebrek, bij voorb.* doloris, Cic. Tusc. V, 30, i. e. *smarteloosheid, in plaats van* a dolore : *dus ook* molestiae, Cic. Fin. I, 11 : vacuitas ab angoribus, Cic. Offic. I, 21. 2) *de ledigheid eener zaak, vacantie, bij voorb. van een landgoed, ambt enz., bij voorb.* quantam cupiditatem iniiciat vacuitas, Brut. in Cic. Epist. ad Div. XI, 10.

VACŬO, are, *ledig of ijdel maken, bij voorb.* nemus Elysium, Martial. XI, 6, 6 : et (vidi) Lachesin putri vacuantem saecula penso, Stat. Theb. III, 642 : qui ripam erigi jubeat sulcumque vacuari, Colum. III, 13 post med. : dolia vacuata, Colum. XII, 50 post med. : locus vacuatus, Lucret. VI, 1022 : impensis belli vacuatos saepe penates, Sil. XI, 571.

VACŬUS, a, um, i. q. vacivus, (*het is beide hetzelfde woord, gelijk* nocivus *en* nocuus cet., vacuus *is* Contr. *uit* vacivus *ontstaan*) *ledig, ijdel, bij voorb.* castra, Caes. B. G. VII, 45 : loca, Phaedr. V, 5, 12 : locus, Liv. XXV, 3 : aëra per vacuum ferri, Virg. Georg. III, 109 : vacuas Ditis domos, Ibid. Aen. VI, 269 : manus, Quintil. XI, 2, 42 : tabella, Ib. X, 3 extr. : partem aedium vacuam facere, Liv. XXXIX, 14 in. : *van daar* do-

mum

mum vacuam facere, i. e. *ſterven of dooden.* a) *ſterven*, domos vacuas novo matrimonio feciſſent, Liv. I, 46, i. e. *het huis ledig maken door den dood voor een nieuw huwlijk.* b) *dooden*, *bij voorb.* cum morte uxoris novis nuptiis domum vacuam feciſſes. Cic. Catil. I, 6, i. e. *het huis ledig gemaakt tot een nieuw huwlijk, alwaar echter de* Ed. Graev. *en* Erneſt. vacuefeciſſes *heeft: dus ook* vacuam domum ſceleſtis nuptiis feciſſe, Salluſt. Cat. 15: oppida vacua relinquere i. e. ſine praeſidiis, Auct. B. Afric. 9: vacui vultus i. e. ſine oculis, Senec. Oedip. 1012: *dus ook* facies vacua, Apul. Met. VIII ante med. p. 206, 41 Elm., i. e. *van oogen beroofd:* vacuis Clanius non aequus Acerris i. e. infrequentibus, Virg. Georg. II, 225. *Ook ſtaat er a bij, op de vraag, waarvan, bij voorb.* urbs vacua atque nuda ab his rebus. Cic. Verr. IV, 2: pars Galliae vacua ab exercitu, Hirt. B. G. VIII, 46: mare vacuum ab hoſtibus, Liv. XXXVII, 13: oppidum vacuum a defenſoribus, Caeſ. B. G. II, 12: *ook ontbreekt a, bij voorb.* vacua defenſoribus moenia, XLII, 63: Nihil igni vacuum, Cic. Univ. 4: viae vacuae occurſu hominum, Liv. V, 41: arvum arboribus vacuum, Colum. III, 11, 3: vites vacuae fructu, Ibid. III, 2, 21: vacua fere loca in vite, Ibid. III, 10, 5: *ook met den Genitivus, bij voorb.* ager frugum vacuus, Salluſt. Jug. 90 (95): *dus ook* Romana urbs annonae vacua, Mamert. in gratiar. act. ad Julian. 14. *Ook rekent men hier toe* gladius vagina vacuus, Cic. Marc. 6: *dus ook* enſe ebur vacuum, Ovid. Met. IV, 148, *door eene* Hypallage: *evenwel kan het ook enkel, zonder, zijn. Van daar* Vacuum, Subſtantive, *ledigheid, het ijdel, ledige plaats, de open lucht, bij voorb.* per vacuum irruperunt, Liv. XXV, 3: in vacuum ſe poterunt extendere rami, Virg. Georg. II, 287, i. e. *in de open lucht; en Tropisch, bij voorb.* vacua cauſarum explere conviciis, Quintil. XII, 9, 8. *Van daar* 1) *Tropisch, ledig van iet, d. i. zonder iet, vrij van iet, ontbloot van iet, geſcheiden van iet enz., bij voorb.* ab exercitationibus, Cic. Brut. 90: ab odio, amicitia, ira, miſericordiaque, Salluſt. Cat. 51 (50): a culpa, Ibid. 14: animus a talibus factis vacuus, Cic. Invent. II, 7: Hora nulla vacua a furto, Cic. Verr. I, 12: *ook zonder a, bij voorb.* curis, Cic. Div. II, 11: moleſtiis, Cic. ad Div. IV, 4: conſilium periculo vacuum, Cic. Att. X, 16: culpa vacuus, Tacit. Ann. VI, 16. *Hier toe behoort* gladius vagina vacuus, Cic. Marc. 6: *en* enſe ebur vacuum, Ovid. Met. IV, 148: pectus velamine vacuum, Stat. Theb. I, 593: telum a ſpiculis vacuum, Celſ. VII, 5 ſect. 2 extr., i. e. *geſcheiden: ook met den Genitivus (zoo als boven), bij voorb.* tempus vacuum laboris, Terent. Heaut. I, 1, 38, *doch anderen lezen* vacivum, *hetwelk hetzelfde is:* manus caedis vacuas habere, Ovid. Art. I, 642: vacuus operum, Horat. Sat. II, 2, 119: vacuus animi, i. e. *zonder moed*, Stat. Theb. V, 644: *verders* facies, Apul. *of* vultus, Senec. i. e. *van oogen beroofd, zie boven: ook niet zwanger, niet dragtig, bij voorb.* equa, Colum. VI, 37 extr.: *bij zonder, vrij van iet, bij voorb. belastingen, dienſten enz., bij voorb.* Soli vacui, expertes, ſoluti ac liberi fuerunt ab omni ſumtu, moleſtia, munere, Cic. Verr. IV, 10 extr.: vacui a ſecuribus & tributis, Tacit. Ann. XII, 34: omni tributo vacui in poſterum Coi, Ibid. 61. *Van daar* a) *vrij, d. i. zonder bezigheid, ledig, bij voorb.* quoniam vacui ſumus, Cic. Legg. I, 4: vacuum eſſe mead narrandum, Terent. And. IV, 2, 22: ſi vacuum cepiſſet villula tecto, Horat. Sat. II, 3, 10: mens, Virg. Georg. III, 3: veteranas cohortes vacuas habebant, Hirt. Alex. 2: qui pugnae expertes ſumma collium inſederant, et paucitatem noſtrorum vacui ſpernebant, Tacit. Agric. 37: dum ſit vacuiſſima, Ovid. Pont. III, 1, 141: *dus ook* pedes, *van het wandelen*, Ovid. Art. I. 491: manus, Quintil. X, 1, 32: tempus ſeq. ad, Colum. XII, 4 in. *Van daar Tropisch, ledig, bij voorb.* pecunia, Pandect. XVI, 3, 28. XIX, 5, 25 extr., i. e. *dat ledig ligt, geene renten opbrengt: van daar* vacuum eſt, Salluſt. ap. Gell. IX, 12, i. e. *daar is tijd, of ledige tijd, men heeft er tijd toe*, cf. Tacit. Hiſt. II, 38. b) *vrij, d. i. vrij van kommer, zorgeloos, bij voorb.* animus, Cic. Att. XII, 38 *en* Verr. Act. I, 9: vacuus animo, Salluſt. Jug. 52 (56): *dus ook miſſchien* nox, Liv. III, 28. c) *vrij, d. i. onbevangen, bij voorb.* pectus, Ovid. Met. I, 120, i. e. *die de min nog nog niet ondervonden heeft, vrij van liefde en min: dus ook* cantamus vacui, ſive quid urimur, Horat. Od. I, 6, 19: *dus ook* elige de vacuis (feminis), Ovid. Her. XX, 149, i. e. *die anders geen' minnaar heeft.* d) *Zonder heer, of eigenaar, of bezitter, ledig, vakant, bij voorb* poſſeſſio, Caeſ. B. C. III, 112. Cic. Orat. III, 31: Armenia, Tacit. Ann. XII, 50, i. e. *zonder Koning:* Syria vacua morte Ruſi, Ibid. Agric. 40: ſacerdotia, Tacit. Ann. VI, 40, i. e. *vacant:* mulier, Ib. XIII, 44, i. e. *zonder man: of ook zonder minnaar, of een anderen minnaar, bij voorb.* Horat. Od. I, 5, 10. I, 6, 19: cf. Ovid. Her. XX, 149. *Van daar* in vacuum venire, Horat. Sat. II, 5, 50, i. e. *eene vakante erfenis krijgen, een vakant, d. i. zonder bezit zijnde vermogen, bekomen: dus ook* in vacuum pendere i. e. *als vakant te koop geboden of geveilt worden, bij voorb.* in vacuum veralla ependerit, Suet. Claud. 9, ſcil. Claudius i. e. Claudii bona. *Sommige verklaren het, vruchteloos, vergeefs; hetwelk naar mijn gevoelen, niet past.* e) *vrij, openlijk, open, d. i. waar ieder een bij mag komen, waar men overäl rond kan zien, bij voorb.* litus, Ovid. Her. II, 19, 45: coelum, Virg. Aen. V, 515: atria, Virg. Aen. II, 528, porticus, Ibid. 761: aequor, Ibid. XII, 710: *dus ook* in vacuum ſe poterunt extendere rami, Virg., *zie boven: van daar* aures vacuae i. e. *opene ooren, bij voorb. die geern voor ieder een open ſtaan, geern iet hooren*, Horat. Epiſt. I, 16, 26. 2) *ledig, Tropisch, d. i. nutteloos, onnut, ijdel, bij voorb.* vacua & inanis productio verbi, Gell. XI, 15 med.: ſpiritum (i. e. vitam) tanquam rem vacuam impendere, Petron. 102: *dus ook* nomina, Tacit. Hiſt. I, 30, *alwaar* Erneſti vana *heeft laten drukken, omdat hij* vacua, *bij miſſlag, voor ongewoon hield.* 3) *van eene wijde ledigheid, wijd, ruim, bij voorb.* atria, Virg. Aen. II, 528: porticus, Ibid. 761: *hier toe kan men brengen* in vacuum, Virg. Georg. II, 287, *zie boven:* aequor, Aen. XII, 710. 4) Not. *De Dichters noemen dikwijls iet ledig, dat niet ledig is, maar alleen in zoo ver er iet in is, of in gaat; gevolglijk, ten aanzien van deze zaak ledig geweest, bij voorb. eene wolk, wanneer iemand er zich mede bedekt; borst, daar men in ſteekt, bij voorb.* ſagitta, in vacuo quae vulnera pectore fecit, Ovid. Met. I, 120: *tenzij men hier, onbevangen, wil vertalen, of tot hier toe ledig of vrij van de liefde.*

VADATUS, a, um, *zie* Vador.

VADES, Plur., *zie* Vas, adis.

VADIMONIUM, i, n. 1) *eigenlijk, de door borgtogt (per vades of door vadibus) bevestigde verzekering, dat men voor 't gericht verſchijnen zal, bij voorb.* ſine vadimonio diſceditur, Cic. Quint. 6: res eſſe in vadimonium coepit, Ibid. 5, i. e. *dat de zaak ſtrekte tot zulke borgtogt, om te verſchijnen:* vadimonium omnino tibi cum Quintio nullum fuit, Ibid. 18 in., i. e. *het is het geval nooit geweest, dat deze verzekering, om gerechtelijk te verſchijnen, geſchied zou zijn: doch het kan ook zijn; daar is tuſſchen u en hem nog geen vaſtgeſtelde termijn geweest:* vadimonium miſſum facere, Ibid. 14, i. e. *laten lopen, nalaten, ook kan vadimonium hier het proces zijn: van daar* vadimonium concipere, Cic. Q. Fr. II, 15 ante med., *zulke beloften ontwerpen, ſchriftelijk opſtellen, er een formulier voor maken:* facere, i. e. *deze verzekering doen, bij voorb.* quaeſivit, quo die vadimonium iſtuc factum eſſe diceres, Cic. Quint. 18, *doch, het kan hier ook zijn, de termijn: bij ſlot is het hetzelfde:* vadimonia in poſterum diem facere juſſit, Val. Max. III, 7, 1, i. e. *voortgaan:* vadimonia fiunt, Lucret. IV, 1117, i. e. *daar wordt gepleit: van daar* vadimonium facere ad locum, *beloven, om ergens te verſchijnen, bij voorb.* eo (i. e. ad piſcinam) vadimonia fieri juſſerunt, Liv. XXIII, 32 in., *daarheen zouden de borgtogten gaan, daar zouden de proceſſen behandeld worden: want men kan het ook, proces, vertalen: van daar* vadimonium alicui facere, *iemand een proces aandoen, procederend met hem handelen (boertend)*, Plaut. Epid. V, 2, 191 *ook in 't gemeen* vadimonium facere, *procedeeren, een proces beginnen of voeren*, Juvenal. III, 298: cf. *hiervoor* Val. Max. III, 7, 1: vadimonia fiunt, *zie hier voor: dus ook* vadimonium alicui imponere, Nep. Timol. 5, *iemand een proces op den hals jagen, eigenlijk, iemand de bovengemelde verzekering opleggen, om voor 't gericht te verſchijnen. Van daar* 2) *de verſchijning voor 't gericht zelve, bij voorb.* vadimonium promittere, Cic. Quint. 6. Verr. V, 54: ſiſtere, Cic. Quint. 7, et Nep. Att. 9. Cato ap. Gell. II, 14, i. e. *zich gerechtelijk ſtellen.* 3) *de dag dezer verſchijning, d. i. de termijn, bij voorb.* vadimonium conſtituere, Cic. Senect. 7: differre, Cic. Quint. 6. Cic. Att. II, 7, *den dag uitſtellen:* obire vadimonium, Cic. Quint. 16, *of* ad vadimonium venire, ib., *of* deſcendere, Senec. Ep. 8 poſt med., *den termijn afwachten, op den termijn komen:* deſerere, i. e. *niet verſchijnen*, Cic. Quint. 18 *en* 23. Plin. H. N. praef. poſt med.: *van daar in 't gemeen, een bepaalde, beſtemde dag, bij voorb.* tibi amatorem vadimonio ſiſtam, Apul. Met. IX med. p. 227, 17 Elm.: *doch het kan ook zijn, vast, heel zeker.* 4) *een proces, bij voorb.* imponere, Nep., *zie hier voor:* facere, *zie hier voor, ook kan men van het bovenſtaande hier meer toe brengen: dus ook* nec ſunt vadimonia nota, Martial. XIV, 135, 1.

VADO, ſi, ſum, 3. i. q. eo, *gaan, bij voorb.* ad eum vadebam, Cic. Att. IV, 10: vade ad amicum, Ovid. Met. XI, 137: Vadite & haec mandata referte, Virg. Aen. XI, 176. Lentulus hodie apud me; cras mane vadit, Cic. Att. XIV, 11, i. e. *gaat, of gaat voort: ook van levenloze dingen, bij voorb.* ſequens circulus incipit ab India, et vadit per medios Parthos, Plin. H. N. VI, 34 poſt init.: Euphra-

phrates in Mesopotamiam vadit per cet., Ibid. V. 26: Anus amnis per abrupta vadens, Flor. II, 7 post med. *Ook van snel gaan, bij voorb.* vadendum in hostem, Liv. VII, 24, i. e. *op den vijand losgaan:* vadit inde in primum aditum pontis, Liv. II, 10: vade, age, voca Zephyros cet., Virg. Aen. IV, 223: haud dubiam in mortem, Ibid. II, 358: Ille ducem haud timidis vadentem passibus aequat, Ibid. VI, 263: ego per praeceps vadam, Ovid. Art. I, 381: vadis? an exspectas cet., Ibid. Fast. VI, 606: vadere per hostes, Tacit. Hist. III, 41: vadere in mare, Ibid. Ann. XIV, 8: Darius obviam vadit Alexandro, Justin. XI, 12: *dus ook van rivieren, bij voorb.* Euphrates, Plin.: Anus, Flor., *zie hier voor: ook Tropisch, bij voorb.* eruditum vulgus & rude in eam sententiam vadit, i. e. *gaat tot het gevoelen over,* Plin. H. N. II, 7 post med.: *dus staat ook* vadere in sententiam pedibus, Apulej. Met. II ante med. p. 117, 27 Elm. Not. vadit in eundem carcerem atque in eundem paucis post annis scyphum Socrates, Cic. Tusc. I, 40 extr. *Indien deze plaats zuiver is, dan staat* in scyphum *in plaats van* ad scyphum (i. e. venenum, scil. hauriendum *hij gaat tot denzelfden vergiftbeker, gaat, om denzelfden vergiftbeker te drinken. Anders geloof ik, dat men daarvoor in plaats van* atque in eundem scyphum *heel wel kan lezen* hauritque eundem cet., *indien er de* Codd. *niet tegen zijn; maar ook die eerste verklaring is niet te verwerpen.*

VADOR, atus sum, ari, *van de tegenpartij begeeren, dat hij borg stellen zal, dat hij op den Termijn zeker komen zal; of hem voor het gericht dagen, en hier toe borg eisschen:* aliquem, *bij voorb.* Cic. Quint. 6 *en* 19. Verr. III, 15: tot vadibus accusator vadatus est reum, Liv. III, 13 post med.: respondere vadato debebat, Horat. Sat. I, 9, 36: *van daar boertend* vadatur hic me, (i. e. *die daagt mij voor het gericht*), *waarop de ander antwoordt* utinam vadea desint, in carcere ut sis, Plaut. Pers. II, 4, 18: jamque vadaturus, lectica prodeat, inquit; prodierat, visa conjuge mutus erat, Ovid. Remed. 665, i. e. *wilde gerechtelijk met haar handelen. Ook staat* vadatus, a, um, Passive, *d. i. door gestelde borgtogt verpligt om te verschijnen: ook in 't gemeen, tot iets verbonden, bij voorb.* amore vadatus vinctusque, Plaut. Bacch. II, 2, 3: nec mihi amatore hoc opus nec tricone vadato, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 26: mihi reliqua vitae tuae curricula adusque terminos ultimi spiritus vadata i. e. dedita, dicata, debita, Apul. Met. XI ante med. p. 259, 40 Elm.

VADOSUS, a, um, *vol moerassige weeke plaatzen, waar men doorwaden kan, bij voorb.* mare, Caes. B. C. I, 25: ostium portus, Liv. XXXVII, 14: navigatio vadosa, Plin. H. N. VI, 23 med., i. e. *door zulke plaatzen, gevolglijk gevaarlijk:* litus, Val. Max. VIII, 7, 1 (extern.): amnis, Virg. Aen. VII, 728: cf. Sallust. Jug. 78 (80).

VADUM, i, n. *ondiep water, of eene ondiepe plaats in 't water, waar men te voet door kan gaan, eene ondiepte, bij voorb.* piscis qui in vado vivit, Cels. II, 18 post med.: Rhodanus nonnullis locis vado transitur, Caes. B. G. I, 6: exercitum vado transducit, Ibid. B. C. III, 37: vadum in flumine efficere, Ibid. I, 61: illi vadum fluminis tentare, Ibid. 83: vadum in Sicori reperiebatur, Ibid. 62: equitem vado transmittere, Tacit. Ann. II, 68: vadum fluminis experiri, Plin. H. N. VII, 51: ventus nudaverat vada, Liv. XXVI, 45 extr.: *en meermalen* Plur., *bij voorb.* Caes. B. G. III, 13. Tacit. Ann. II, 23. Hist. IV, 27: homo scitus (i. e. peritus) vadorum, Ovid. Met. IX, 108: sedit limoso pressa carina vado, Ibid. Fast. IV, 300: tentare vadum, *beproeven, of men doorwaden kan, van daar Tropisch, zien of men zeker gaan (iet beginnen) kan, bij voorb.* cera (i. e. epistola) tentet vadum, Ovid. Art. I. 437. *Van daar zekerheid, veiligheid, bij voorb.* vadum tentare, *zie terstond hier voor. Van daar* res est in vado, Terent. And. V, 2, 4, i. e. *de zaak is in veiligheid, buiten gevaar, eigenlijk wel door te komen:* cf. Plaut. Rud. I, 2, 81: *dus ook* in vado salutis, Plaut. Aul. IV, 10, 73. Not. *Hier was het van een' voetganger ontleend: integendeel* emergere e vadis, Cic. Coel. 21, *uit de ondiepten, gevolglijk zwarigheden, opkomen, of die te boven komen, is ontleend van een schip, waarvoor de ondiepten gevaarlijk zijn. Van daar* 1) *bij dichters het water, bij voorb. van eene rivier, zee, bij voorb.* vada salsa, Virg. Aen. V, 158, i. e. *zee:* rates transiliunt vada, Horat. Od. I, 3, 24: Pactolus trahens vada, Senec. Phoen. 604, *en meermalen, bij voorb.* Ibid. 116. Catull. LXIII, 58. Virg. Aen. V, 615: *ook de onderäardsche wereld* Virg. Aen. VI, 320. Senec. Herc. fur. 680. *Van daar Tropisch,* cera vadum tentet, Ovid. Art. I, 437, i. e. *beproeve den toegang tot haar, zie hier voor.* 2) *de grond of bodem der zee, bij voorb.* Ostrea neque in luto capta, sed solido vado, Plin. H. N. XXXII, 6: taeniae candicantis vadi, Plin. H. N. III prooem.: *dus ook van eene bron, bij voorb.* ut illa vado exsiliat vena non e lateribus, Ibid. XXXI, 3 ante med. Not. a) *Men heeft ook* vadus, i, Sallust. ap. Non. cap. 3 n. 26. Varr. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 111 (115). b) *ook* vadus, a, um, i. e. *ondiep, bij voorb.* Atax exiguus vadusque est, Mela, II, 5. *Van waar men misschien bij* Vadum *en* Vadus *iet onder verstaan moet, bij voorb.* aequor, locus cet.

VADUS, *zie* Vadum.

VAE, 1) *Au! of ach! of o! als men treurig of gemelijk is, wanneer het zonder* Casus *staat, bij voorb.* vae! meum bile tumet jecur, Horat. Od. I, 13, 3: Mantua, vae! miserae nimium vicina Cremonae Virg. Ecl. IX, 28: Vae verbero! Plaut. Mil. II, 3, 51. 2) *met den* Dativus, *wanneer het dan wee! dan ongelukkig enz., ben ik, zijt gij, is hij enz., of op eene andere wijze vertaald wordt, bij voorb.* vae mihi! Terent. Eun. IV, 4, 41, i. e. *o ik rampzallige! dus ook* vae misero mihi! Terent. Heaut. II, 3, 9. Plaut. Amph. II, 2, 94. *Verders* vae tergo meo! Plaut. Men. II, 23, i. e. *wee mijn rug!* vae illi, qui cet., Plaut. Asin. II, 2, 7, i. e. *wee hem enz. of ongelukkig is hij enz.:* vae capiti atque aetati tuae! Ibid. Rud. II, 3, 44: vae illis virgis miseris, quae hodie in tergo morientur meo, Ibid. Capt. III, 4, 116: si scierо, vae tibi causidice, Martial. V, 34, 21 Vae victis! i. e. *wee den overwonnenen, of rampzalig zijn de overwonnenen, de drommel haal de overwonnenen! dit was een trotsch gezegde, dat de Galliërs, die Rome verbrand hadden, en nu op 't punt stonden, om tegen de betaling van duizend pond gouds aftetrekken, bij het wegen van dit geld gebruikten,* Flor. I, 13 post med. Fest. in Vaticanus, *waarvoor ook* vae victis esse *staat* Liv. V, 48 extr.: *van daar als een spreekwoord, een trotsch gezegde,* Plaut. Pseud. V, 2, 19: cf. Fest. Not. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* vae te! Plaut. Asin. II, 4, 75, i. e. *o! wee u! de drommel haal u, gij zijt ongelukkig, of zult het worden:* vae me! concacavi me. Senec. Apocol. ante med. Not. *Men schrijft ook* ve, *en dit staat in* Festus.

VAENEO, VAENUM, *zie* Veneo, Venus, us.

VAFELLUS, a, um, Deminutivum *van* Vafer. Fest. in Altellus.

VAFER, fra, frum, *loos, listig, vol streeken, bij voorb.* in disputatione, Cic. ap. Non. cap. 1 n. 70: Alfenus vafer, Horat. Sat. I, 3, 130: neu si vafer unus & alter insidiatorem fugerit, Ibid. II, 5, 24: utere non vafri simplicitate viri, i. e. stulti, Ovid. Her. XVI, 314: stigmata nec vafra delebit Cinnamus arte, Martial. VI, 46, 26: vafra arte emtorem corrumpere, Ibid. XII. 67, 3: vafra & fallaciosa argumenta, Gell. VII, 3 post med. §. 34: interrogationes vaferrimas struere, Senec. Ep. 48 ante med.: lingua vafra, Pompon. ap. Non. cap. 1 n. 70: Hannibalis vafri mores, Val. Max. VII, 3, 8 (extern.): somniorum vaferrimus interpres, Cic. Nat. D. I, 15. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* vafer juris, Ovid. Her. XX, 30, *slim in rechten, d. i. in de rechtsgeleerdheid:* jus vafrum, Horat. Sat. II, 2, 131, i. e. *de slimme rechtsgeleerdheid.*

VAFRAMENTUM, i, n. *eene looze handeling, looze streek, rank, list,* Val. Max. VII, 3 n. 2, 4 *en* 7 (extern).

VAFRE, *slim, loos, vol streken,* Cic. Verr. II, 53. Val. Max. VII, 3, 2.

VAFRITIA, ae, f. *loosheid, list, loos bestaan,* Senec. Ep. 94 med.

VAGATIO, onis, f. *rondzwerving, bij voorb.* incerta, Apul. de deo Socrat. post med. p. 50, 15 Elm.

VAGE, *rond zwervend, bij voorb.* vage effusos, Liv. XXVI, 39 extr.: *van daar hier en daar verstrooid, bij voorb.* non vage dispersimus, Auct. ad Her. IV, 31: res variae in tot poëmatibus sparsae & vage disjectae, Ibid. 2.

VAGINA, ae, f. 1) *eene schede, bij voorb. van den degen,* Cic. Catil. I, 2. Plin. H. N. XVI, 43 med.: gladius vagina vacuus, Cic. Marc. 6, i. e. *een bloote degen:* gladium e vagina educere, Cic. Invent. II, 4 *of* ferrum (i. e. ensem) vagina ducere, Ovid. Fast. IV, 929, *of* ensem vagina liberare, Ibid. II, 793, *of* telum vagina nudare, Nep. Dat. 11, *den degen trekken: dus ook (als het snel geschiedt)* vagina eripere ensem, Virg. Aen. IV, 579 *of* ferrum, Ibid. VI, 260, *of* vagina ensem deripere, Ibid. X, 475: gladium vaginae reddere, Val. Max. VIII, 9, 2, i. e. *weder opsteeken:* vagina tectus ensis, Horat. Sat. II, 1, 40: gladius in vagina reconditus, Cic. Cat. I, 2: gladiosque tegat vagina minaces, Claudian. in nupt. Honor. & Mar. 192: *van daar Tropisch, bij voorb.* ut gladius — ita vox in vagina silentii condita hebetatur, Apul. Flor. 3 post med.: p. 357, 32 Elm.: *van daar voor* cunnus, Plaut. Pseud. IV, 7, 85: condito in corporis vaginas unguium mucrone, Plin. H. N. VIII, 15 extr.: cucurbita fallitur vaginis maxime vitilibus, Ibid. XIX, 5 ante med. *en meermalen.* 2) *Tropisch, elke dergelijke bewaarplaats of schuilplaats, bij voorb. de schietpijp, d. i. pijpjen aan de graankalmen, waar in de aaire verborgen is, eer zij opschiet,* Cic. Senect. 15. Varr. R. R. I, 48: frumentum esse in vaginis, Varr. R. R. I, 32.

VA:

VAGINŬLA, ae, f. i. e. parva vagina; 1) fcheede. 2) pijp, pijpjen, bij voorb. van het graan. Plin. H. N. XVIII, 7 ante med.

VAGĪO, ivi of vagii, itum, 4. drukt het nokkende of fteenende gevolglijk klaaglijk gefchrei uit. 1) van heel kleine kinderen, van welken het ook meest voorkomt, huilen, fchreijen, bij voorb. in cunis, Cic. Senect. 23: van daar vagierunt, Ovid. Faft. II, 405, en meermalen, bij voorb. Ibid. IV, 207. VI, 146. Terent. Hec. IV, 1, 2. Stat. Sylv. IV, 8, 35: cf. Varr. ap. Gell. XVI, 17, alwaar ftaat: idcirco vagire (de pueris) dicitur, exprimente verbo fonum vocis recentis. 2) van jonge geiten, ten minften ftaat vagitus, Ovid. Met. XV, 466. Ook haalt Varro L. L. VI, 5 extr. (alwaar hij zegt vagire ab haedo tractum effe) hier toe het vers van Ennius aan, Clamos ad coelum volvendus per aethera vagit: maar hier kan gefproken worden van 't gefchreeuw van foldaten. 3) van jonge verkens, Martial. III, 57, 37. 4) van iemand, die van pijn huilt, ten minften dus ftaat vagitus, Celf. zie Vagitus.

VAGĪTUS, us, m. het fchreijen, huilen, 1) van heel kleine kinderen, bij voorb. hominem abiicit ad vagitus ftatim & ploratum, Plin. H. N. VII praef.: vagitum edere, Quintil. I, 1 poft med. §. 21 of vagitus dare, Ovid. Her. XI, 85, i. e. huilen, fchrijen: fonuit vagitibus, Martial. IX, 21, 3: auditae (in de andere wereld) voces, vagitus & ingens, Virg. Aen. XI, 426. 2) van geiten of bokken, bij voorb. haedum vagitus fimiles puerilibus edentem iugulare, Ovid. Met. XV, 466. 3) van iemand, die van pijn huilt, Celf. VII prooem. poft med. 4) van haazen, zwijnen, ten minften dus ftaat vagire, zie Vagio.

VAGO, are, voor vagor, bij voorb. vagarunt, Varr. ap. Non. Cap. 7 n. 21: vagat, Pacuv. ibid.: arborea vento vagant, Enn. ibid.: ook leest Nonius cap. 7 n. 2 vagas ap. Plaut. Mil. II, 5, 14, alwaar de Edd. vaga es hebben.

VAGOR, atus fum, ari, rond of hier en daar zwerven, dan hier dan daar zijn, niet op ééne plaats blijven (of wel niet lang) onftandvastig zijn, bij voorb. vogels, beesten, menfchen, ftarren enz., bij voorb. aves, Cic. Div. II, 38: ftellae, Horat. Ep. I, 12, 17: torquet adhuc oculos, toto que vagantia coelo lumina, nunc vultu pavido nunc torva minaci, Lucan. V, 212: fcopuli vagantes i. e. Symplegades, Senec. in Med. 610: cervi circum tecta vagantur, Virg. Georg. III, 540; bijzonder van menfchen, bij voorb. volitabit & vagabitur toto foro, Auct. ad Her. IV, 39: tota Afia vagatur, volitat ut rex, Cic. Phil. XI, 2: per urbem, Varr. L. L. V, 3 ante med.: qui Aenea duce profugi fedibus incertis vagabantur, Salluft. Cat. 6: Germani vagabantur, Caef. B. G. IV, 6: In finibus Romanorum vagabantur, Liv. III, 5: en meermalen, bij voorb. Caef. B. G. IV, 4. Hirt. B. G. VIII, 32. Juftin. XXV, 5. Sueton. Ner. 26: ook van rijden, bij voorb. Tres equitum turmae ternique vagantur ductores, Virg. Aen. V, 560, i. e. rijden rond, hier en daar, om, bij voorb. te zien, of hunne manfchap ook in behoorlijke orde rijde; wanneer vagantur enkel tot ductores behoort; maar behoort het ook tot turmae, dan is het, rijden op. Ook met den Accufativus, bij voorb. Ino etiam prima terras aetate vagata eft, Prop. II, 21, 21, i. e. doorzwerven, door dwalen. Van daar Tropisch, rondzwerven, geene vastigheid, of geenen vasten ftand hebben, zich uit breiden enz., bij voorb. vagabitur nomen tuum, Cic. Marc. 9: quorum animus vagetur errore, Cic. Off. II, 2: Ne vagari & errare cogatur oratio, Cic. Orat. I, 48: Ut verba neque ita foluta, ut vagentur, Cic. Orat. III, 44, i. e. niet knap faamgevoegd is: deinde vagabimur noftro inftituto, Cic. Tufc. III, 6, i. e. uitzwerven, zich verder uitbreiden: eo fit, ut errem & vager latius, Cic. Acad. IV, 20 extr.: ea fama vagatur, Virg. Aen. II, 17: paffim commenta vagantur millia rumorum, Ovid. Met. XII, 54: vagantes Graeciae fabulae, i. e. dan dus, dan zoo verhaald worden, Plin. H. N. V, 5 in.: Viennenfium vitia intra ipfos refidunt, noftra late vagantur, Plin. Ep. IV, 20 extr. Not. Men heeft ook vago, are, zie Vago.

VAGOR, ōris, m. voor vagitus, Lucret. II, 576. Enn. ap. Feft.: cf. Non. cap. 2 n. 889.

VAGŬLATĪO, ōnis, f. misfchien het gehuil, gefchrei, geklag, legg. XII tab. ap. Feft.: alwaar het verklaard wordt quaeftio cum convicio, i. e. onderzoeking der getuigen met gefchreeuw enz., zie Obvagulo.

VAGŬLUS, a, um, misfchien i. q. vagus, bij voorb. animula vagula, blandula, hofpes comesque corporis cet., Spartian. in Hadrian. 25.

VAGUS, a, um, rond of hier en daar zwervende, niet op eene plaats blijvende, onzeker, onrustig, bij voorb. navita, Tibull. I, 3, 39: flumina, Horat. Od. I, 34, 9: venti, Horat. Od. III, 29, 24: aves, Ibid. IV, 4, 2: arena, Ibid. I, 28, 23: luna, Ibid. Sat. I, 8, 21: qui vaga fulmina mittis, Ovid. Met. I, 596: aër, Tibull. IV, 1, 21: aequora, Ibid. II, 6, 3: fol, Ibid. IV, 1, 76: vagi crines per colla jacebant, Ovid. Met. II, 673: nec vagus in laxa pes tibi pelle natet, Ibid. Art. I, 516: faepe vagos extra limina ferte pedes, Ibid. III, 418: peregrinationes vagas fufcipere, Senec. tranquill. 2 extr.: fe toto corpore vagum i. e. fpargens fe per corpus, Plin. H. N. XI, 37 fect. 76: Gaetuli vagi, Salluft. Jug. 18 (21) en 19 (22): vagum mane, Martial. VII, 38, i. e. als men vroeg dan tot dezen dan tot genen, van den eenen tot den anderen gaat: Mars vagus, i. e. die van het eene meisjen tot andere gaat, Martial. VI, 21, 6. dus ook villicus, Colum. XII, 1, i. e. die overāl de meisjens nagaat, die van liefde overāl rondloopt: vagus terere otia, Stat. Sylv. IV, 6, 2, i. e. rondwandelende, hier en daar: puella, Prop. I, 5, 7, i. e. die als een hoer rondloopt: Cum vagus et exful erraret, Cic. Cluent. 62: fidera, Cic. Univ. 10: motus vagi a natura beftiis tributi, Cic. Fin. V, 20: ftellae, Cic. Nat. D. II, 40, i. e. zon en maan: concubitus, Horat. Art. 398: van daar vagum effe rondzwerven, bij voorb. vaga es, Plaut. Mil. II, 5, 14. Van daar 1) Tropisch, rondzwervend, d. i. onbeftendig, niet vast, bij voorb. fententia, Cic. Nat. D. II, 1: fortuna, Cic. Mil. 26: puella, Prop., zie hier voor. 2) vrij, ongebonden, teugelloos, bij voorb. folutum quiddem fit, nec tamen vagum, Cic. Orat. 23: juventa, Martial. II, 90, 1. 3) onbeftemd, algemeen, bij voorb. quaeftionum pars vaga, Cic. Orat. II, 16 in., i. e. niet van enkele, bepaalde perfonen enz. handelen: nomen, Plin. H. N. XXVII, 4 poft med., i. e. te algemeen. 4) buitenfpoorig, bij voorb. vagum orationis genus, Cic. Brut. 31, i. e. wijdlopig. 5) vlugtig, niet ernftig, bij voorb. juventa, Martial II, 90, 1.

VAH! drukt ons ei! ei lieve! uit, deels bij verwonderingen, deels bij fpotternijen, deels bij klagten; het ftaat dikwils in Plautus en Terentius, bij voorb. Plaut. Mil. I, 1, 99. Curc. II, 1, 33. Terent. Haut. IV, 5, 16. Ad. II, 1, 33. And. IV, 2, 5. Ad. III, 2, 17. IV, 2, 40. Dikwijls kan men het vertalen, pots duizend! ook ftaat er vaha! voor, Plaut. Caf. IV, 4, 25.

VAHA, zie Vah.

VALDE, (Contr. voor valide) hevig, fterk, zeer, bij voorb. valde exfpecto, Cic. ad Div. XVI, 19: valde vehementer dicere, Cic. Att. XIV, 1, i. e. zeer hevig, quidquid volet, valde volet, Ibid.: exfpectatio valde magna, Cic. ad Div. XV, 17 poft med.: valde probo, Plin. Ep. IX, 35: valde eft iniquum, Cic. Harufp. 3 extr.: valde graviter tulerunt, Cic. Att. I, 17 poft med: rem te valde bene geffiffe, Cic. ad Div. I, 8 extr.: fumus ita valde multum, Cic. Q. Fr. III, 9 extr.: infanum valde uterque deamat, Plaut. ap. Non. cap. 2 n. 450: quem tam diu tamque valde timuiffent, Nep. Eum. 11: nil mihi tam valde placeat, Catull. LXVII, 77: quafi quidquam fit tam valde vulgare, Cic. II, 39: quam valde probetis, Caef. ad Opp. in Cic. Ep. ad Att. IX, 8. Not. valde quam paucos voor valde paucos, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 13 med.: dus ook valdius voor validius, bij voorb. oblectare, Horat. Art. 321: novit me valdius ipfo, Ibid. Epift. I, 9, 6: valdiffime, Senec. de brev. vitae 8; alwaar fommigen validiffime lezen, bij voorb. Edit. Gronov. maar het is hetzelfde. Not. Ook in antwoorden, bij voorb. vendidifti? valde, Plaut. Pfeud. I, 3, 110, fterk (gelijk fommigen bij ons fpreken), d. i. ja, alszins, vrijlijk.

VALDIUS, zie Valde.

VALE, vaarwel, behoort tot Valeo.

VALENTER, fterk, hevig, bij voorb. refiftere, Colum. I, 5 extr.: quidam acetum vulneri infundunt; fed metus fubeft, ne nimis valenter ibi retenta materia magnam inflammationem poftea moveat, Celf. V, 26 fect. 21: valentius fpirare, Ovid. Met. XI, 81. Ook van redenen, d. i. fterk, met nadruk, Val. Max. III, 7, 6 (extern.): dicere, Senec. Controv. III, 21 med.

VALENTĪA, ae, f. fterkte, Titinn. ap. Non. cap. 1 n. 68 en cap. 2 n. 901, en Naev. ibid.

VALENTŬLUS, a, um, i. q. valens, fterk, als men verkleinend of beuzelend fpreekt, bij voorb. ut valentula eft! Plaut. Caf. IV, 4, 26, i. e. fterk.

VALĔO, ui, itum, 2. heet zoo wel, zich wel bevinden, welvaren of gezond zijn, als ook fterk zijn, omdat het een en ander gemeenlijk famen gaat: 1) welvaren, zich wel bevinden, gezond zijn, bij voorb. cum valemus corpore, Terent. And. II, 1, 9: valeo et falvus fum, Plaut. Amph. II, 1, 84, alwaar een Pleonasmus is: matri oculi fi valerent, Ibid. Mil. IV, 8, 8: perpetuone valuifti? varie, Ibid. Epid. I, 1, 15: corpore, Cic. Brut. 69: pedibus, Nep. Phoc. 4, i. e. wel te voet zijn, gezond aan de voeten zijn: ftomacho, Juvenal. VI, 100: Ook met a i. e. in of ten aanzien, bij voorb. ab oculis, Gell. XIII, 30: A corpore valui, ab animo aeger fui, Plaut. Epid. I, 2, 26: dus ook boertend a pecunia, Plaut. Aul. II, 2, 9, i. e. ten aanzien van geld. Ook ftaat er bene, recte cet. bij, wanneer het enkel betekent, zich bevinden, bij voorb. bene valuit? Plaut.

Plaut. Bacch. II, 3, 14: ſi melius vales. Cic. Att. IV, 14: ecquid commode vales? Plin. Ep. III, 20 extr.: optime valere, Cic. Fin. II, 13: recte valere, Dolab. in Cic. Epiſt. ad Div. IX, 9: *van daar* ut vales? Terent. Heaut. II, 4. 26. Horat. Epiſt. I, 3. 12. i. e. *hoe ſtaat het? hoe bevindt gij u? hoe vaart gij? dus ook* ut valetur? Plaut. Perſ. II, 5, 8. i. e. *hoe ſtaat het? van daar* vale. *vaarwel! in brieven en bij mondelijk affcheid nemen, is menigvuldig, bij voorb. in brieven*, Cic. ad Div. I, 1 ſeqq. II, 1, 4, 7 ſeqq.: *dus ook in 't begin van een' brief, bij voorb. vele brieven van Cicero beginnen*, S. V. B. E. cet. i. e. Si vales, bene eſt cet. *van dit begin der brieven ſpreekt* Seneca Ep. 15. *Ook ſtaat er* ſalve *bij, bij voorb.* vale, mi Tiro, vale & ſalve, Cic. ad Div. XVI, 4: *dus ook* vive, *bij voorb.* vive valeque, Horat. Sat. II, 5, 110: *dus ook* Plur. valete, Cic. ad Div. XIV, 2. *Ook* vale *in toorn of met ongenoegen gezegd, gelijk ons adieu, bij voorb.* qualiscumque (i. e. qualiscunque ſis) vale, — vale, Ovid. Am. I, 6, 71 *en* 72: *ook tegen de dooden zeide men* vale, *ook herhaalde keeren*, Serv. ad Virg. Aen. II, 644: *verders met bijvoegzels, bij voorb.* vale in biduum, *voor twee dagen*. Terent. Eun. I, 2, 110: *dus ook* valeas, habeas illam cet., Terent. Ad. IV, 4, 14. i. e. *vaarwel* (*Ironisch*); *en* valeat, vivat cet., Terent. Andr. V, 3, 18 (*Ironisch*); *doch beide kan ook heeten: ga uws wegs, ga voort! en hij mag zijns wegs gaan. voortgaan, zich voortpakken! Om dat de affcheidnemenden* vale *zeiden: van daar* juſſi eum valere, Cic. Att. V, 2 poſt med., i. e. *ik nam affcheid van hem, zeide hem vaarwel: dus ook* valere dicebat, Sueton. Aug. 53, *en* Tiber. 72 extr. *Omdat een die affcheid neemt, voortgaat: van daar heet* vale, valeas, valeat, valete cet., *dikwijls, ga! voort! pak u! ga uws wegs! weg met u! met hem, met haar enz.: en men zegt het van zaken of perſonen, daar men niet mede te doen wil hebben, of die ons vervelen, bij voorb.* Si talis eſt deus, valeat, Cic. Nat. D. I, 44, i. e. *hij mag zich voortpakken, zijns wegs gaan, ik wil niet met hem te doen hebben: dus ook* valeant, qui diſcidium volunt, Terent. Andr. IV, 2, 13, i. e. *voort met hun, welke enz., of met hun wil ik niets te doen hebben, welke enz.*: Quare iſta valeant, Cic. Att. XVI, 15 poſt med.: valeat Venus valeantque puellae, Tibull. II, 6, 9, i. e. *vaarwel Venus! vaarwel Meisjens!* valete curae, Petron. 79. *Hier toe kan men uit het bovenſtaande brengen* Valeas, habeas cet., Terent. Ad. IV, 4, 14: *en* Valeas, vivas cum illa, Terent. And. V, 3, 18. Not. a) vale *heeft voor eene Vokaal de* e *ſomtijds kort, bij voorb.* formoſe vale, vale inquit, Iola, Virg. Ecl. III, 79, *alwaar de* e *in het eerſte* vale *lang, in het tweede* vale *kort ſtaat: dus ook* dictoque vale, vale, inquit, et Echo, Ovid. Met. III, 501. b) *men heeft ook* vale dico *of* valedico *affcheid nemen, vaarwel zeggen, bij voorb.* valedicere ſaltem, Ovid. Triſt. I, 7, 21, *alwaar de tweede lettergreep in* vale *insgelijks kort ſtaat: doch men heeft ook* dicere vale, *bij voorb.* dictoque vale, Ibid. Met. III, 501. *Ook heeft men er* vale facere *voor; ten minſten ſtaat* vale facto diſceſſimus, Apul. Met. IV med. p. 150, 24 Elm. 2) *ſterk zijn, vermogen, bij voorb.* viribus ad luctandum, Cic. Offic. I, 30: quia plus valeo i. e. *ſterker ben*, Phaedr. I, 5, 9: quid valeant humeri, Horat. Art. 39, i. e. *vermogen: dus ook* quid valeat laeſi, ſentiat, ira dei, Tibull. III, 6, 26: *dus ook* Haec Amor & majora valet, Ib. 17: ſiet, ſibi dementes tam valuiſſe manus, Ibid. I, 10 (11), 56, i. e. *zoo ſterk geweest zijn:* animo, Cic. ad Div. VII, 1, i. e. *van geest: dus ook* gratia, auctoritate, pecunia, Caeſ. B. G. VII, 63: quidquid poſſunt, terreſtribus valent copiis, Ibid. II, 17: virtute, auctoritate & hominum numero, Ibid. 4: multum valere equitatu, Ibid. III, 20: bello quid valeat, tute ſcis, Salluſt. Jug. 102 (109): opibus, armis, potentia, Cic. ad Div. I, 7 extr.: amicis, Cic. Att. IV, 17: eloquentia, Nep Dion. 3: gratia & miſericordia, Caeſ. B. C. II, 44: fortuna multum valuit ad cet., Ibid. B. G. VI, 29: multum ad terrendos hoſtes clamor valuit, Ibid. VII, 84: dicendo, Cic. Brut. 14, i. e. *een groot redenaar zijn:* tu valuiſti ad negligendas leges, Cic. Cat. I, 7 extr., i. e. *hebt er krachten toe gehad:* Carthaginienſes permultum claſſe maritimisque rebus valuerunt, Cic. Manil. 18, i. e. *hebben groote ſterkte gehad in ſcheeps- en zeewezen, hebben daar in uitgemunt:* in arte pingendi tantum valuit, ut cet., Plin. H. N. XXXV, 10 poſt med.: Graeci parum valent verbo, Cic. Tuſc. III, 5 poſt med.: *zijn niet recht ſterk* (*gelukkig*) *in uitdrukking, d. i. drukken eene zaak niet goed uit:* preces valent, Ovid. Pont. III, 3, 92: vota valent, Ovid. in Ibin. 91: verba non valitura pro viro, Ibid. Triſt. I, 3, 46: nihil valere conjecturam cet., Cic. Verr. III, 62: *van daar* a) *vermogen of kunnen, in ſtaat zijn, bij voorb.* nec valuere manus educere telum, Ovid. Met. XIII, 393: Sandaracha valet purgare, Plin. H. N. XXXIV, 18 extr.: deſtringere, Ovid. Met. XII, 101: avertere, Tibull. IV, 1, 55: quid valeant humeri, Horat.: quid valeat ira, Tibull.: Amor majora valet, Tibull., *zie hier voor*. b) *ſterk zijn, d. i. dik zijn, bij voorb.* tunica valens i. e. *ſterk, dik, grof*, Ovid. Art. III, 109. c) *vermogen of gelden, bij voorb.* plus, Caeſ. B. G. I, 40: auctoritatem valituram, Cic. Manil. 16: opinio valet in vulgus, Cic. Tuſc. II, 26, i. e. *geldt, heeft eene waarde:* hoc valet contra te. Cic. Acad. IV, 27 in. (d) *krachtig zijn, werkzaam zijn, of goed zijn, dienen, van artzenijen enz., bij voorb.* cimicea valent contra ſerpentium morſus, Plin. H. N. XXIX, 4: fimum porum valet ad dyſentericos, Ib. XXVII, 8 med.: ruta pro antidoto valet, Ibid. XX, 13 ante med.: dictamnus valet potu & illitu, Ibid. XXVI, 15: collyrium eodem valet, Celſ. VI, 6 ſect. 26: hoc genus terrae valet in 50 annos, Plin. H. N. XVII, 7 extr.: adfectio aſtrorum valet ad quasdam res, Cic. Fat. 4, i. e. *heeft kracht, invloed.* (e) *gelden, d. i. zijne kracht behouden, of kracht hebben, bij voorb.* ut lex Aelia & Fuſia ne valerent, Cic. red. Senat. 5: In uno ſervulo familiae nomen non valet, Cic. Caecin. 19, i. e. *geldt, paſſeert:* obnuntiatio nihil valuit, Cic. Div. I, 16: definitio in omnes valet, Cic. leg. I, 10: *in beloften*, Ovid. in Ibin. 243: *in een' eed.* Tibull. I, 4, 23 (19): haec fama valebat, Salluſt. Cat. 14 extr. (f) *gelden in waarde, d. i. zekere waarde hebben, bij voorb.* valet pro denario *geldt een' Denarius, bij voorb.* dum pro argenteis decem aureus unus valeret, Liv. XXXVIII, 11. *Ook met den Accuſativus en Ablativus, bij voorb.* denarii, quod denos aeris valebant, quinarii, quod quinos, Varr. L. L. IV cap. ult. ante med.: ſcrupulum valeret ſeſtertiis vicenis, Plin. H. N. XXXIII, 3 ante med.: Quaſi minimo valeret hereditas, Pandect. XIX, 1, 13. *Ook met den Genitivus, bij voorb.* quanti omnibus valet, Pandect. IX, 2, 33. *Ook met* decem, *alwaar men de* Caſus *van het* Subſtantivum *moet denken, bij voorb.* ſi haec praedia valeant nunc decem, Ibid. XXIV, 1, 7 ante med. (g) *beteekenen, beteekenis hebben, zoo en zoo te verſtaan zijn, bij voorb.* verbum latinum, quod idem valeat, Cic. Fin. II, 4: Becco valet roſtrum, Sueton. Vit. 18: *ωκεως* valet cito, Varr. R. R. I, 31. (h) *gelden, ergens op doelen, paſſen, bij voorb.* id reſponſum quo valeret, Nep. Them. 2: in ſe, in Romanos, Cic. Div. II, 56. (i) *gelden, paſſen, bij voorb.* definitio in omnes valet, Cic. leg. I, 10, i. e. *past op allen.* (k) *gelden, paſſen, invloed hebben, werken, bij voorb.* in deos legem valuiſſe, Liv. VII, 6: metus ad (i. e. apud) omnes valuiſſe, Liv. XXXVIII, 28: Aſtrorum adfectio valeat ad quasdam res, Cic. Fat. 4 extr.: *ook invloed hebben, of verſtrekken, bij voorb.* hoc mihi valet ad gloriam, Cic. Cat. III, 12: Particip. valens *ſtaat ook Adjective*, (1) *gezond, welvarende, bij voorb.* ſi ſenſus ſani ſunt & valentes, Cic. Acad. IV, 7: propediem te valentem fore, Cic. ad Div. XVI, 9: *doch, het kan hier ook zijn, ſterk, krachtig.* (2) *ſterk, d. i. kracht hebbende, bij voorb.* ſatellites, Cic. Agr. II, 31: corpus, Gell. III, 1 extr.: Neſſus membris valens. Ovid. Met. IX, 108: Poma, ut primum truncos ſenſere valentes et vires habuere ſuas, Virg. Georg. III, 426: valentiſſima beſtia, Cic. ad Div. VII, 1: *van daar* A) cibus, *ſterke ſpijze, d. i. zeer voedzaam, maar te gelijk ook meer verteringskrachten vereiſchende, bij voorb.* legumina valentiſſimi generis eſſe, Celſ. II, 18 poſt init. *alwaar er tegenſtand bij ſtaat:* valentiſſimum voco, in quo plurimum alimenti eſt: *en dit woord ſtaat in dit Hoofdſtuk meermalen, bij voorb.* opus piſtorium valentiſſimum eſſe, quod ex frumento, adipe, melle, caſeo conſtat: *dus ook* res alia vel valentior eſt vel infirmior, Ibid.: ex leguminibus valentior (eſt) faba vel lenticula quam piſum, Ibid.: ex oleribus valentior rapa cet., Ibid.: ex his avibus valentiores eae, quae pedibus — nituntur, Ibid.: frumentum valentius eſt collinum quam campeſtre, Ibid., *en meermalen aldaar.* B) *ſterk, d. i. dik, grof, bij voorb.* tunica, Ovid. Art. III, 109. C) *ſterk, d. i. magtig, bij voorb.* cum valentiore pugnare, Cic. ad Div. V, 21 med.: quam nunc tam valenti reſiſteret, Cic. Att. VII, 3: quo valentior poſtea congrederetur, Nep. Hann. 6. D) *ſterk, Tropisch, d. i. krachtig, bij voorb. in het redenen, bij voorb.* valens dialecticus, Cic. Fat. 6: Ut nihil fieri poſſit valentius, Cic. Brut. 10: argumenta valentiora, Quintil. V, 13, 12: quid noſtra (pars) habeat valentiſſimum (in oratione), Ibid. §. 52. E) *ſterk, werkzaam, bij voorb.* cauſae, Ovid. Triſt. I, 8, 29, *en* Met. V, 174: cauſa valentior, Ovid. Pont. I, 10, 35: valens eſt adverſus cancerem inteſtinorum mimi gleba, Celſ. IV, 15 extr.: medicamenta, Ibid. I, 3 ante med.: ad omnes effectus valentiora (papaveris capita) Plin. H. N. XX, 18 extr.: ſolatium valentiſſimum, Senec. Nat. Quaeſt. VI, 2 in.: argumenta, Quintil., *zie hier voor.*

VALESCO, ĕre, *ſterk worden, krachten krijgen, toenemen*, Lucret. I, 941. Tacit. Ann. II, 39. XI, 15. Hiſt. I, 32.

VALETŪDINĀRIUS, a, um, 1) *ziekelijk, bij voorb.* pecus, Varr. R. R. II, 1 §. 15, ſi lectio certa: *van daar* valetudinarius, ſcil. homo, Senec. Benef. I, 11 extr., i. e. *een*

een ziekelijk mensch: qui ample valetudinarios nutriunt, Cels. praefat. extr.: *dus ook* valetudinarii, medici, Pandect. I, 6, 6, *die daar geteld worden onder de genen, die* vacationem munerum graviorum *hebben; doch anderen lezen* valetudinarii medici, *als zouden dus Lazarets-geneesheeren zijn.* 2) *de ziekte of zieken betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* valetudinarium, scil. cubiculum *of* aedificium, i. e. *ziekenhuis, gasthuis, Lazareth, bij voorb.* in eodem valetudinario jaceam, Senec. Ep. 27: qui robustior est in valetudinario, Senec. Nat. Quaest. I praef. ante med. Ed. Gronov.: si intrassem valetudinarium, Senec. de ira I, 16 post init.: in eodem valetudinario, Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 21: languidiorem servum in valetudinarium deducere, Colum. XI, 1, 18: *dus ook* Ibid. XII, 3, 7: valetudinario, Ibid. §. 8.

VALETUDO *of* VALITUDO, inis, f. *ligchaamsgesteldheid, in zoo ver zij sterk, zwak is enz., ligchaamsgestel, bij voorb.* valetudo tenuis, Cic. Senect. 11: *doch, het kan ook zijn, gezondheid:* valetudinem tuam confirmatam a vetere morbo, Cic. Att. X, 17: semper infirma atque aegra valetudine usus est, Cic. Brut. 48 extr.: cum tanta prosperitate valetudinis usus esset, ut triginta annos medicina non eguisset, Nep. Att. 21, i. e. *eene zoo heerlijk gelukkige ligchaamsgesteldheid of ook gezondheid. Ook kan men het vertalen, het bevinden of welvaren, bij voorb. van een persoon, ten aanzien van zijn ligchaam en gezondheid, gezondheidsgesteldheid, het zij goed of kwaad, bij voorb.* incommoda valetudo, Cic. Att. V, 8. Liv. V, 31, i. e. *kwalijk bevinden, onpaslijkheid:* imbecillitatem valetudinis sustenta, Cic. ad Div. VII, 1: infirma atque aegra, Cic. *zie hier voor:* prosperitas valetudinis, Nep. *zie hier voor:* adversa, Cels. II, 21, i. e. *ziekte, onpasselijkheid: dus ook* adversa valetudine correptus, Justin. XLI, 6: valetudine minus commoda uti, Caes. B. C. III, 62: optima valetudine uti, Ibid. 49. *Van waar het dikwijls is* a) *ziekte, onpasselijkheid, zwakte van ligchaam, of van een deel van hetzelve, kwalijk bevinden, bij voorb.* oculorum, Cic. ad. Div. XIV, 4: subsidia valetudinum, Cic. Tusc. V, 38: valetudinem excusare, Liv. VI, 22. XXIII, 8: excusatione uti valetudinis, Cic. Pis. 6: gravis autumnus exercitum valetudine tentaverat, Caes. B. C. III, 2: per causam valetudinis remanserat, Ib. 87: affectus valetudine, Ibid. I, 31, i. e. *ziek:* qua valetudine scil. oculorum cum premeretur, Nep. Hann. 4: quod ad febrium valetudines attinet, Plin. H. N. XXIII, 1 post med.: valetudo calculorum, *steensmarten*, Ibid. XXI, 27: curatio valetudinis, Cic. Div. II, 59: propter valetudinem, Cic. ad Div. IV, 1. Nep. Timol. 4: uxorem ex (i. e. *door*) valetudine amisit, Sueton. Claud. 26: valetudinem contrahere, Justin. XXI, 2: valetudine tentari, Cic. Att. XI, 23: corpora non laborant valetudinibus, Vitruv. I, 4: regere valetudines principis, Tacit. Ann. VI, 50: graves & periculosas valetudines expertus est, Sueton. Aug. 81. b) *gezondheid, welvaren, bij voorb.* valetudinem amiseram, Cic. ad Div. IX, 18: Valetudo decrescit, Plaut. Curc. II, 1, 4: valetudinem sustentare, Cic. Offic. II, 24 extr.: curatio valetudinis, Ibid.: valetudinem suam curare, Cic. ad Div. XIV, 7 extr. *en* 10: valetudini operam dare, Cic. Or. I, 62: parcere, Cic. ad Div. XI, 27: servire, Cic. Q. Fr. I, 1 extr.: *van daar* 2) *Tropisch, bij voorb.* animi mala, Cic. Tusc. IV, 37: mentis, Sueton. Calig. 50. *Ook van de Reden*, valitudo modo bona sit, Cic. Brut. 16. Not. valitudo *schijnt naauwkeuriger te zijn dan* valetudo *dewijl het van* valitum (Supin. *van het* Verbum valeo) *is: echter staat (in* valetudo*) de* Antepaenultima *lang*, Horat. Sat. II, 2, 88, *en* Epist. I, 4, 10. Manil. I, 394. III, 140: *van waar ook sommigen* valetudo *verkiezen, gelijk dan in de genoemde plaatsen gemeenlijk zoo gedrukt is.*

VALGITER, *buitenwaards gebogen, zijdelings, bij voorb.* labra commovere, Petron. 26: obtorto valgiter labello, Petron. fragm. 10.

VALGUS, a, um, *inwaards gedraaid, of gebogen, of gekromd, bij voorb.* Suavia, Plaut. Mil. II, 1, 16, i. e. *zijdwaards gedraaide of kromme kusjens (uit spotternij):* crus valgius, Gell. VIII, 20 in., *alwaar er* varum crus *tegenövergesteld wordt: van daar* valgus (homo) i. e. *kromvoetig, of verdraaide kuiten (kuit op scheen) hebbende*, Plaut. Mil. III, 1, 128. Nov. ap. Non. cap. 1 n. 98 *en* Fest.

VALIDE, *sterk, hevig, zeer, bij voorb.* valide tonuit! Plaut. Amph. V, 1, 10: valide fluctuat mare, Plaut. Rud. II, 1, 14: valide amare meretricem, Ibid. Merc. Prol. 42: validius fatigatus, Plin. H. N. XI, 17: validius abrogant fidem, Ibid. XXIII, 2 med.: validius peccare, Quintil. X, 3, 12: validius cruciare aliquem, Ibid. VI praefat. §. 8: validius perculsus est, Tacit. Ann. XIV, 65: sunt molesti validius, Phaedr. V, 5 extr.: validius clamare, Ib. III, 16, 6: vestra latera loris faciam, ut valide varia sint, Plaut. Pseud. I, 2, 21: validissime favere alicui, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 2: ille mihi validissime placet, Plin. Ep. I, 20 extr.: validissime cupere, Plin. Ep. IX, 35: validissime vereor, Plin. Ep. VI, 8 extr.: validissime diligere, Ibid. III, 15. IV, 4. *Ook in antwoorden, bij voorb.* Legirupa? Ball., Valide, Plaut. Pseud. I, 3, 30, i. e. *sterk, of zekerlijk, of heel zeer (Ironisch).* Not. *voor* valide *staat dikwijls* valde, *en dit is door de schielijke uitspraak uit* valide *ontstaan, en heeft daarmede dezelfde beteekenis: want het is één woord, zie* Valde.

VALIDITAS, atis, f. *sterkte*, Apul. ad Asclep. post med. p. 97, 2 Elm.

VALIDUS, a, um, 1) *gezond, welvarend, zich wel bevindende, bij voorb.* te advenisse salvum atque validum, Terent. Hec. III, 5, 6: quis non etiam validus experit? Plin. H. N. XXIII, 1 med., i. e. *gezond of sterk:* consulem vixdum validum, Liv. X, 33: si te validum videro, Cic. ad Div. XVI, 4: *doch het kan ook zijn, sterk: dus ook* Nec dum ex morbo satis validus, Liv. III, 13, i. e. *zich herhaald enz.*, cf. Horat. Od. I, 31, 17: *dus ook* color (corporis humani) validus, *gezonde kleur*, Plin. H. N. XX, 5 extr.: satis valida civitas (post morbos), Liv. III, 8, i. e. *gezond, weder hersteld, of ook sterk: van daar Tropisch, bij voorb.* validus insaniam, Plaut. Men. V, 3, 1, i. e. *bij gezond verstand:* mente validus, Horat. Epist. I, 8, 7. 2) *sterk, d. i. veel krachten hebbend, veel vermogende, krachtig, magtig, ook groot, zwaar enz. van menschen, beesten, of zaken, bij voorb.* homines, Plaut. Amph. I, 1, 7: Jupiter, Ibid. Pers. II, 3, 1: taurus, Ovid. Met. VII, 538: corpore, opibus, ingenio validus, Tacit. Hist. I, 57: vites, Virg. Aen. II, 50: lacerti, Ovid. IX, 223: manus numero valida, Liv. VII, 39: excursurus cum valida manu fuerat ad Athenas delendas, Justin. XIII, 5: ventus, Gell. XVI, 11: hostilia, Virg. Georg. II, 447: fluctus, Lucan. V, 6, 8: *pons*, Tacit. Ann. XV, 15: pondus, Virg. Georg. III, 172: et validas segetes facit, Ovid. Remed. 83: carina, Ibid. Pont. IV, 3, 5: labor, Tibull. III, 4, 65: solum vertere valido bidente, Ibid. II, 3, 6: liquem, Prop. II, 34, 48: funis, Plin. H. N. XVI, 24: validissima urbs Aetoliae, Liv. XLIII, 21: praesidia valida, Liv. XLIV, 35: rem romanam validiorem ducibus, quam cet., Liv. II, 39: munitiones validiores, Liv. XXXVI, 17: urbs valida muris, Liv. I, 15: pars validissima praesidii, Liv. XXXIV, 40 extr.: aratrum validum, Ovid. Am. III, 13, 41: aestus, Ovid. Art. III, 543, i. e. *sterk, hevig, magtig:* ignes, Ibid. Met. VII, 9: Tiberius validus spernendis rumoribus, Tacit. Ann. III, 10, *en* spernendis honoribus, Ibid. IV, 37, i. e. *hij kon verächten, was sterk of standvastig daar toe enz.:* ingenium sapientia validum, Sallust. Cat. 6: lex, Lucret. V, 59. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* virium & opum, Tacit. Hist. II, 19: orandi, Tacit. Ann. IV, 21: aevi, Aur. Vict. de Caesar. 16 extr. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* pondus sustinere validae abies cet., Plin. H. N. XVI, 42: canis validus servare gregem — et terrere lupos, Claudian. in Eutrop. II, 134. *Verder van den grond, of aardbodem, sterk, bij voorb.* loca valida, Cato R. R. 15, *sterker of zwaarer grond, d. i. die vet en zwaar te bewerken is: dus ook* solum, Plin. H. N. XVII, 17 extr.: mala granata semper valida, Scrib. Larg. 41, i. e. *hard, wrang. Ook sterk van spijzen, d. i. sterk voedend, bij voorb.* materia validissima est, Cels. II, 18 extr.: ptisanae usus validissimus, Plin. H. N. XVIII, 7 post med. *Ook sterk, d. i. werkzaam, bij voorb. van een geneesmiddel, bij voorb.* medicamen, Ovid. Met. XV, 533: succi, Ibid. VII, 316: venenum, Tacit. Ann. XIII, 15: vinum, Ovid. Fast. VI, 677: validissime facit aceti contra cerastas, Plin. H. N. XXIII, 2. *Men kan het ook vertalen, magtig.*

VALLARIS, e, *den wal of de palissaden daarop betreffende, bij voorb.* corona, Liv. X, 46. XXX, 28. Sueton. Aug. 25. Plin. H. N. XVI, 4 in. XXII, 3, *waarmede de geen beschonken werdt, die het eerst den wal van 't vijandlijk leger beklom.*

VALLATUS, a, um, *zie* Vallo.

VALLECULA, *zie* Vallicula.

VALLES, *zie* Vallis.

VALLESCIT, i. e. perierit, Fest.

VALLICULA, ae, Deminut. *van* Vallis, Fest. in Convallis: *zoo als van* Valles vallecula, Serv. ad Virg. Aen. XI, 522.

VALLIS *en* VALLES, is, f. *een dal, is menigvuldig*, Caes. B. G. III, 1 *en* 2. Virg. Georg. II, 391. III, 331. Horat. Od. I, 17, 17. Ibid. Epist. I, 16, 6. Ovid. Met. III, 155 *en meermalen:* concava, Ovid. Met. VIII, 334. Not. cavas valles, Liv. III, 8: *de* Nominativus valles *staat* Caes. B. G. VII, 47 *Edit.* Oudend.: *ook* Virg. Aen. XI, 522 *Ed.* Heyn.: *van daar Tropisch, bij voorb.* tibi fertur valle sub alarum trux habitare caper, Catull. 68, 5: Feratur (eloquentia) non semitis, sed campis, uti — totis vallibus fluat, Quintil. V, 14 extr. §. 31.

VALLO, avi, atum, are, *met pallisfaden bezetten, verschansen, bij voorb.* castra, Hirt. B. Alex. 27. Tacit. Hist. II, 19. *De verschansing van eene Romeinsche legerplaats bestond daarin, dat men eene*

grafs

graft maakte, en vlak daaraan eene hoogte of dijk (agger) *van de uitgegraven aarde, en op deze hoogte stonden Pallisfaden: gevolglijk moest de vijänd, die ze aantasten of innemen wilde; eerst de graft vullen, en dan de Pallisfaden uitrukken: ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* muniendo vallandoque militem firmare, Tacit. Hist. IV, 26: *ook* noctem, Ibid. Germ. 30, i. e. castra noctu vallare: *van daar Tropisch, met pallisfaden bezetten, of verschansfen, of bewaaren, of dekken, of omgeven, omringen, bij voorb.* nulli vallarent oppida muri, Lucan. IV, 224: aciem elephantis, Flor. II, 8 extr.: Macedoniam armis ferroque, Ibid. 12: se gladio, Epit. Liv. 57: Perdices frutice sic muniunt receptaculum, ut contra feras abunde vallentur, Plin. H. N. X, 33 post med.: vallantque feri tempora dentes (leonis scil. *van de aangenomen leeuwenhuid*), Senec. Herc. Oet. 1935, i. e. *bedekken*: sic castra relinquens vallarat monitis, Sil. VII, 408: vallatas socium portas tot sese circumfundentibus armis i. e. cinctas ab hostibus, ibid. XII, 490: arae vallantur planctibus i. e. circumdantur, Stat. Theb. X, 564: hydra venenatis vallata colubris, Lucret. V, 27: vallatus bello (ab hostibus) Lucan. VI, 185: moenia densa iuvenum vallata corona, Ibid. III, 574: urbs (Africae) anguibus arenisque vallata i. e. cincta, Flor. III, 1 post med.: templa praesenti numine vallata sunt, Val. Max. IX, 11 extr.: gula vallata i. e. quae vinci non potuit, Caecil. ap. Macrob. Sat. II, 12 extr.: Haec omnia vallabit differendi ratione, Cic. leg. I, 24: Catilinam vallatum judicibus, Cic. Mur. 24: jus legatorium jure divino vallatum, Cic. Harusp. 16: pontus natura regionis vallatus, Cic. Arch. 9: Sol radiis frontem vallatus acutis, Ovid. Her. IV, 159, i. e. *omgeven, omringd.*

VALLUM, i, n. i. e. *de Pallisfaden te famen, die, bij voorb. om het leger op eene hoogte of wal gesteken werden, pallisfade, verschansfing (de Romeinen verschansten hunne legerplaats door graften, en opgeworpen aarde, waarin pallisfaden staken; waaröm de vijänd, die de legerplaats wilde innemen, eerst de graften vullen, en dan de Pallisfaden uitrukken moest, zie* Vallo, *ook omschanste men eene plaats, die men blokkeerde*), *bij voorb.* vallum peteretur, Liv. VIII, 38: vallum caedere, Liv. XXV, 36: vallum caedere & parare, Liv. XXXIII, 5, *doch het kan beide ook van* Vallus *zijn*: vallum circumlicere, Liv. XXXV, 4 *of* circumirj cere, Liv. XXV, 36: vallum scindere et fossas complere, Caes. B. G. III, 5 *of* rescindere, Justin. XIII, 5 *of* proruere, Vell. Vellej. II, 63: rumpere, Flor. IV, 2 ante med.: vallum ducere, Liv. VII, 23. Tibull. IV, 1, 85: pro (i. e. ante) vallo pugnare, Liv. XXII, 60: vallum ferre, Cic. Tusc. II, 16 *of* secum ferre, Liv. XXXIII, 6 in., i. e. *Pallisfaden* (*de foldaten moesten de Pallisfaden zelve dragen, en ook, waar zij ontbraken, maken*), *tenzij dit van* Vallus *is*: Stant velut vallum, Ovid. Met. VIII, 286, i. e. *Pallisfaden*: vallo se sepire, Liv. VI, 2: castra vallo fossaque munire, Caes. B. G. II, 5: fossa et vallo septum (Pompejum), Cic. Att. IX, 12: oppidum cinximus vallo et fossa, Ibid. V, 20 med.: oppidum vallo et fossa circumdedi, Cic. ad Div. XV, 4 med.: vallo fossaque moenia circumvenit (i. e. circumdedit), Sallust. Jug. 76 (79) scil. *om de blokkade, zoo staat er ook* circumdare *voor*, Ibid. 23 (25): vallum caecum, Caes. B. C. I, 28, i. e. *bedekte, onzichtbare. Ook wordt gemeenlijk de wal, of hoogte van aarde, waaröp de Pallisfaden staan, mede verstaan: waaröm men het ook somtijds wal, vertalen kan. Van daar Tropisch, bij voorb.* Spica contra avium minorum morsus munitur vallo aristarum, Cic. Senect. 15: palpebrae munitae sunt tanquam vallo pilorum, Cic. Nat. D. II, 57: *dus ook* dederat ceu vallum visus, Plin. H. N. XI, 37 ante med. sect. 56: sepem munitam vallo arboris, Ibid. XII, 5: castaneis armatum echinato calyce vallum, Ibid. 27: dentium, Apul. doct. Plat. 1 extr.: Alpium vallum objicere, Cic. Pis. 33. Not. *Men heeft daarvoor ook* vallus.

VALLUS, i, m. 1) *een paal*, Virg. Georg. I, 264. II, 25: *bijzonder een paal, die tot versterking en verschansfing eener legerplaats enz. dient, eene pallisfade; deze pallisfaden worden in eene hoogte van aarde of wal gestoken, bij voorb.* vallum ferre, Cic. Tusc. II, 16: *of* secum ferre, Liv. XXXIII, 6 in. vallum caedere, Liv. XXV, 36: *dus ook* caedere & parare, Liv. XXXIII, 5, *tenzij het tot* vallum *behoort; gelijk men dan niet altijd weet, of de* Accus. vallum *van* Vallus *of* Vallum (Neutr.) *is*: vallos ferre, Liv. Epit. 57. *Ook staat* vallus *voor* vallum, i. e. *de pallisfaden te famen, bij voorb.* vallus contra hostem, ejus valli agger, Caes. B. C. III, 63, *en vervolgends* conversus vallus, *en terstond daaröp* duplicem vallum, *en weder daaröp* transversum vallum, qui cet.: triplicem vallum, Hirt. Alex. 21 Non arces, non vallus erat, Tibull. I, 10 (11), 9: *ook kan men uit* Vallum *meer hier toe brengen; dewijl men niet altijd weet, of* Vallo *en* Vallum (Accus.) *van* Vallus *of* Vallum (Neutr.) *is*: *van daar Tropisch, bij voorb.* Non acus abrupit, non vallus pectinis illos (capillos), Ovid. Am. I, 14, 15, i. e. *de tanden van eene kam.* 2) *het is ook het* Deminutivum *van* vannus, *voor* vannulus (*gelijk* villum *voor* vinulum *van* vinum), i. e. *graan- of voederwan*, Varr. R. R. I, 52: *en* 23 post med. Not. *In dit geval is het* Gen. Fem., *omdat* vannus *zulks is.*

VALVA, ae, f. *deurvleugel: en* Plur. *deurvleugels of de deur der ouden die uit twee deelen (of planken) bestondt, bij voorb.* In templo Herculis valvae clausae subito se ipsae aperuerunt, Cic. Div. I, 34: effractis valvis, Cic. Verr. IV, 43: patuerunt valvae facili cardine, Juvenal. IV, 63: resupinat Cynthia valvas, Prop. IV, 8, 51: argenti bifores radiabant lumine valvae, Ovid. Met. II, 4: atria nobilium valvis celebrantur apertis, Ibid. I, 172: Lemnius — valvas patefecit eburnas, Ib. IV, 185: undique valvas aut fenestras non minores valvis habet, Plin. Ep. II, 17, 5: a marmore splendet, valvis in viridia prominet, Ibid. V, 6, 38: valvis xystum desinentem, Ibid. §. 19: valvas aedis obstruxerunt, Nep. Pausan. 5: *de* Singularis *staat* Petron. 96, videbamus omnia per foramen valvae cet.: cf. Pompon. ap. Non. cap. 1 n. 69. Not. *Dit woord is waarschijnlijk van* volvo; *en kan dus ook vensterramen of iets dergelijks betekenen.*

VALVAE, *zie* Valva.

VALVĀTUS, a, um, i. e. valvis instructus, *met deurvleugels verzien, bij voorb.* fores valvatae, Vitruv. IV, 6 extr.: ipsa forium ornamenta non fiunt, cerostrota neque bifora sed valvata, Ibid.: triclinia valvata & fenestrata, Varr. L. L. VII, 14. *Het is eigenlijk een* Particip. *van* Valvo, are, i. e. valvis instruere.

VALVO, are, *zie* Valvatus.

VALVŬLA, ae, f. *of* VALVŬLUS, i, m. *misschien eigenlijk het geen waarin iets gehuid is, waarschijnlijk het* Deminut. *van* Volva *of* Valva (*van* Volvo): *van daar de peul of schil, of ook scheute van peulvruchten, bij voorb.* ervi, Colum. VI, 4, 3: fabarum, Colum. II, 12, 7: fresae cum suis valvulis fabae, Colum. IV, 7 in.: lentis, Colum. VI, 10 in. *Mijns wetens komt alleen* Valvulis *voor: zoodat de* Nominativus Valvula, Valvulus, *of* Valvulum *zijn kan. Doch* Festus *zegt* Valvoli (i. e. folliculi fabae); *gevolglijk zou de* Nomin. Singular. valvulus *of* valvolus *zijn: doch men vraagt, of dit niet enkel eene gissing van hem zij.*

VANE, *ijdel, vergeefsch*, multo tanto vanius & nequius excogitatum, Apul. in Apolog. ante med. p. 300, 41 Elm.

VANESCO, ĕre, *vergaan, verdwijnen, bij voorb.* incipiunt vanescere nubes, Ovid. Trist. I, 2, 107: Ceres sterilem vanescit in herbam, Ovid. Am. III, 7, 31: vanescere in cinerem, Tacit. Hist. V, 7: fumus vanescit, Senec. Troad. 392: querimur, nigra quod infusa vanescat sepia (i. e. atramentum) lympha, Pers. III. 13, i. e. *dat de inkt hare zwartheid verliest*: nostrum vanescere luctum, Catull. LXIII, 199, spiritus vanescat in auras, Ovid. Her. XII, 85: ista sed aetherias vanescant dicta per auras, Ibid. Am. II, 14, 42: credulitas tempore ipso vanescit, Tacit. Ann. II, 40: vanescente plebis ira, Ibid. V, 9: Vanescit amor, Ovid. Art. II, 358.

VANIDĬCUS, a, um, *ijdel sprekende, leugenachtig*, Plaut. Trin. II, 1, 37.

VANILOQUENTIA, ae, f. *het ijdel, nutteloos spreken*, Liv. XXXIV, 24. Plaut. Rud. IV, 1, 14. Tacit. Ann. III, 49.

VANILŎQUUS, a, um, *die ijdele, nuttelooze dingen spreekt: van daar* 1) *leugenächtig*, Plaut. Amph. I, 1, 223. 2) *pogchend, bij voorb.* homo, Liv. XXXV, 48: ore vaniloquo, Sil. XIV, 281.

VANĪTAS, ātis, f. *ledigheid eener zaak van iets: van daar de ledigheid van wezenlijkheid, de ijdele schijn eener zaak, ijdelheid, onwaarheid, bij voorb.* Nulla in coelo nec erratio nec vanitas inest, Cic. Nat. D. II, 21, opinionum vanitas, Cic. legg. I, 10, i. e. *ijdele of valsche denkbeelden*: imbuimur erroribus, ut vanitati veritas cedat, Cic. Tusc. III, 1: *bijzonder in spreken, onwaarheid, leugen, windmakerij, kwakzalverij, bij voorb. bij verkoop, bij voorb.* qui orationis vanitatem adhibuerunt, Cic. Offic. III, 14, i. e. *ijdele woorden, windmakerij*: *dus ook* nec quidquam est turpius vanitate, Ibid. I, 42: mercatura, — multis sine vanitate impartiens, non est admodum vituperanda, Ibid.: multae circa hoc Magorum vanitates, Plin. H. N. XXII, 11 *dus ook* Magicae vanitates, Ibid. XXVI, 4 in., i. e. *windmakerij, kwakzalverij*: ad detegendas Magicas vanitates, Ibid. XXVII, 8 post in.: non pudet vanitatis? i. e. mendacii, Terent. Phorm. III, 2, 40: *van vleijäarts, bij voorb.* cum ad vanitatem accessit auctoritas, Cic. Amic. 25, i. e. *ijdele woorden, ijdel roemen of prijzen, windmakerij*: *dus ook* blanda vanitas, Ibid. 26: suamet vanitate monstratum, Tacit. Hist. III, 73. *Ook windmakerij, d. i. pogchen, bij voorb.* in vanitatem usus, Tacit. Agric. 18: suamet vanitate monstratum, Tacit., *zie hier voor*: divisit pari vanitate atque insolentia, Sueton. Vitell. 10: Vanitates Magorum *of* Magicae, Plin., *zie hier voor*: *van daar gebrek van nuttigheid, vruchteloosheid, bij voorb.* itineris, Liv. XL, 22, i. e. *vergeefsche reize.*

VANITUDO, inis, f. i. q. vanitas, *bij voorb.* vera vanitudine convincas i. e. mendaciis, Plaut.

Plaut. Capt. III, 4, 37: turpare vanitudine aetatem suam, Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 886.

VANNO, are, wannen of schudden, bij voorb. graan enz., bij voorb. frumentum, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 69 tweemalen.

VANNUS, i, f. een gevlochten wan, waar in het graan door schudden en wannen van de stoppelen gezuiverd wordt, graanwan, Colum. II, 21, 4: ook Virg. Georg. I, 166, alwaar zij mystica Iacchi vannus heet, omdat zij bij de Eleusinische Mysteriën gebruikt en plegtig mede rondgedragen werdt: quintus (gerebat scil. in pompa Isidis) auream vannum aureis congestam ramulis et alius ferebat amphoram, Apul. Met. XI ante med. p. 260, 9 Elm.: Tum cuncti populi, tam religiosi, quam profani, vannos onustas aromatis et hujuscemodi suppliciis certatim congerunt, Ibid. med. p. 265, 2 Elm.

VANO, are, ijdele woorden zeggen, misleiden, bij voorb. vanans, Acc. ap. Non. cap. 1 n. 54 en cap. 2 n. 885.

VANUS, a, um, ledig, ijdel, d. i. niets in zich bevattende, bij voorb. aristae, Virg. Georg. I, 225: granum, Colum. II, 9, 13: vana urbis magnitudo, Liv. I, 8: vanior erat hostium acies, Liv. II, 47, i. e. zwakker, dunner, ijdeler, alwaar rarior gemakkelijker zou zijn: dus ook vanam aciem, Curt. IV, 14 tweemalen: doch, het kan ook zijn, onbeduidend: imago (mortui), Horat. Od. I, 24, 15: ook imago vana, ijdel beeld, ijdele inbeelding, Ibid. III, 27, 39: somnia vana, Virg. Aen. VI, 284, ijdele droomen: ook met den Genitivus, bij voorb. aut vana veri feror (i. e. sum), Virg. Aen. X, 631, i. e. of ik dwaal, weet de waarheid niet, of ben misleid, bedrogen: turba imperitorum vana sanctitudinis i. e. carens sanctitudine, Apul. de deo Socrat. post init. p. 43, 1 Elm.: van daar 1) ledig, alleen den schijn hebbende, ijdel, onbeduidend, bij voorb. res, Liv. XXXVII, 42 in.: sermo, Liv. V, 1 extr.: umbra, Ovid. Pont. II, 7, 14: somnia, zie hier voor: metus, Horat. Od. I, 23, 3. Ovid. Her. XVI, 342: relinque ambitum; tumida res est, vana, ventosa, Senec. Ep. 84 extr.: rerum tumor et sententiarum vanissimus strepitus, Petron. 1. 2) ledig van wezenlijkheid of waarheid, een ijdelen schijn hebbende, ijdel, ledig, onwaar, valsch, windmakende, leugenachtig, het zij het besta in beloften, verhalen, pogchen, of vleijen enz., van menschen en zaken, bij voorb. oratio, Cic. Rosc. Am. 40: non vana suis laudibus oratio, Liv. IV, 41 in.: spes, Ovid. Met. XIV, 364: omen, Ibid. II, 597 cum tibi vana quaedam miser pollicebar, Cic. Planc. 42 in.: promissa, Tacit. Ann. III, 26: non vana promittere, Ovid. Her. XVI, 296: nec vana fides, Virg. Aen. IV, 12, i. e. en er is zeker ook niet aan te twijfelen, het is waar: somnia, Suet. Aug. 91. Virg. Aen. VI, 284: fulmina, Plin. H. N. II, 43: vanum se fatetur, Cic. Quint. 6, i. e. leugenachtig: vanus auctor, Liv. XXIX, 32: vane Ligus, Virg. Aen. XI, 715: Haruspices vanos, Cic. Div. I, 19 in.: dus ook Lentulus vanior an stolidior, Sallust. ap. Gell. XVIII, 4: van daar haud vana adtulere, Liv. IV, 37, i. e. non falsa: vanum est i. e. falsum mendacium, Plin. H. N. XX, 3 extr.: dus ook vera an vana jaceret, Liv. VI, 14: dus ook vana rerum i. e. vanae res, Horat. Sat. II, 2, 25: vana rumoris i. e. vanitas rumoris, vanus rumor, Tacit. Ann. IV, 59: verders imago belli, Liv. III, 16: ex vano haurire, zie hier na. 3) ledig, ijdel, zonder werking, uitwerking, of nut, vergeefsch, bij voorb. ictus, Liv. XXXIV, 39: genus teli vanum, Liv. XXXI, 39: ut pila omnia non vana caderent, Liv. VII, 23: vano impetu issent, Liv. II, 47: ut vix ullum telum vanum intercideret, XXVI, 39: vana tela mittere, Liv. XXX, 10: vana incassum jactare tela, Liv. X, 29 in.: quoniam primum vanum inceptum evasisset, Liv. XXXV, 37: somnia, zie hier voor: testamenta irrita & vana, Sueton. Cal. 38: preces, Ovid. Met. IX, 681: gaudia, Horat. Ep. II, 1, 188: metus, zie hier voor: omen, Ovid. Met. II, 597: vana quaedam pollicebar, Cic., zie hier voor: van daar vanum het ledige, ijdele, ijdelheid, vruchteloosheid, bij voorb. nihil haustum ex vano velim i. e. uit eene valsche bron of verhaal, Liv. XXII, 7: ook heet vano vergeefsch, vruchteloos, of zonder grond, bij voorb. spem habere ex vano, Liv. XXVII, 26 in.: non tota ex vano criminatio erat, Liv. XXXIII, 31: ad vanum & irritum redacta victoria est, Liv. XXVI, 37 extr., i. e. voor vernietigd: dus ook cedit in vanum labor, Senec. Hippol. 182, i. e. is vergeefsch. Ook van personen, zonder nut of uitwerking handelende, vergeefsch iet doende, bedrogen met iet, bij voorb. ne irritus ac vanus (Caecina) iisdem castris adsideret, Tacit. Hist. II, 22. Ook met den Genitivus, bij voorb. vana veri, Virg. Aen. X, 631, i. e. misleid ten aanzien der waarheid: vanus voti, Sil. XII, 261. 4) ijdel, d. i. zich aan ijdele dingen vergapende, zich geern daarmede bezig houdende, bij voorb. vanum dictatoria ingenium, Liv. I, 27 in., i. e. ijdel, eerzuchtig. 5) ijdel, d. i. zonder grond, bij voorb. gaudia, zie hier voor: metus, zie hier voor: fulmina, Plin., zie hier voor; en men kan hier meer toe brengen: van daar ex vano, zonder grond, zie hier voor. Not. Vana voor vane, bij voorb. vana tumentem, Virg. Aen. XI, 854, i. e. ijdel, met ijdelen schijn, niets beduidend.

VAPIDE, slecht, bij voorb. se habere, zeide August, Suet. Aug. 87, voor male se habere.

VAPIDUS, a, um, misschien eigenlijk kaanig, d. i. vol kaan, bij voorb. wijn, bier enz.: gevolglijk bedorven, bij voorb. vinum, Colum. XII, 5 in.: van daar Tropisch, bedorven, d. i. kwaad, erg, slecht, bij voorb. pectus, Pers. V, 117: pix, i. e. slecht, kwalijk riekend enz., Ibid. 148. 2) kaanig makend of verdervend, bij voorb. pix, Pers. V, 148, tenzij het is kwaad, slecht, stinkend, en gevolglijk tot n. 1 behoort, zie Vappa, van waar het misschien afstamt.

VAPOR, ook **VAPOS**, oris, m. 1) waasem, damp, kwalm, bij voorb. aquarum, Cic. Nat. D. II, 10 en 46, i. e. waasem: terrenus vapor siccus est & fumo similis, Senec. Nat. Quaest. I, 12: crassum rapit ejectatque vaporem cornipedum flammata sitis, Stat. Theb. VI, 471. Ook damp, rook, bij voorb. volat vapor ater ad auras, Virg. Aen. VII, 466: vapor scil. thuris, Ovid. Trist. V, 5, 40: dus ook pinguis, Senec. Herc. fur. 911. Van daar fovere vapore aquae calidae, Cels. VII, 7 sect. 70. Ibid. cap. 9 extr. en VIII, 7 post med., en zonder aquae calidae, Ibid. VII, 7 sect. 2, i. e. bewaasemen, den warmen waasem (damp) over het lijk laten gaan. 2) hitte of warmte, van vuur of der zon, bij voorb. semen tepefactum vapore, Cic. Senect. 15: Locus torridus et vaporis plenus, Liv. V, 48 in.: finditque vaporibus arva Phoebus, Ovid. Met. III, 153: foliaque vapore fervebant brachia cancri, Ibid. X, 126: solis vapore siccatus cortex, Plin. H. N. IX, 10: tantus siderum vapor insedit Apuliae, Horat. Epod. III, 15: coquuntur vaporibus aër, Val. Fl. II, 333: non ipse oceanus meos franget vapores, Senec. Herc. Oet. 1366: pecus frigoris impatientissimum nec minus aestivi vaporis, Colum. VII, 3 ante med.: vaporibus omni quadrupedi largius bibendi potestas danda, Ibid. 5 post med., i. e. wanneer het heet is: vapor vernus, lentewarmte, Apul. Met. XI ante med. p. 260, 21 Elm. Ook vuur, bijzonder rookend, bij voorb. lentus vapor est carinas, Virg. Aen. V, 683: restinctus vapor, Ibid. 698: tactaeque vaporibus herbae ardent, Ovid. Met. VII, 105, i. e. vuur, scil. dat de stieren uit hunne neusgaten bliezen. Ook Tropisch, bij voorb. van het minnevuur, pectus vapor amorque torret, Senec. Hipp. 640. Not. Vapos voor vapor staat, bij voorb. Lucret. VI, 952.

VAPORARIUM, i, n. scil. cubiculum (van vaporarius, a, um), misschien een vertrek in het bad, waar gestookt, en van daar de warmte in andere vertrekken gebracht werdt, of een waasem- of dampbad, Cic. Q. Fr. III, 1 post init.

VAPORATIO, ōnis, f. 1) het waasemen, dampen, waasem, damp, bij voorb. aquarum, Senec. Nat. Quaest. VI, 11: cum aqua frigore duratur et coit, necesse est fieri vaporationem cet., Gell. XIX, 5: vaporatio (urinae impubium decoctae) menses feminarum ciet, Plin. H. N. XXVIII, 6 post med. 2) het stooken, bij voorb. perfundere caput calida ante balnearum vaporationem et postea frigida, Ibid. 4 extr., ten zij het is het genot der hitte of van het dampbad, als men zich enkel baait.

VAPORIFER, a, um, waasem, damp, warmte of hitte van zich gevende, of veroorzakende, vol waasem, damp, vol warmte of hitte, bij voorb. Bajae vaporiferae, Stat. Sylv. III, 5, 96: vaporiferae fornaces, Stat. Sylv. I, 3, 45.

VAPORO, avi, atum, are, 1) met damp of rook vervullen, rooken of waasemen, bij voorb. templum thure, Virg. Aen. XI, 481: altaria vaporata, Stat. Theb. I, 556: dus ook caespes i. e. ara, Calpurn. Ecl. II, 62: oculos carnibus, dum coquuntur, Plin. H. N. XXVIII, 11 ante med., i. e. bewaasemen, den waasem daar aan laten komen: morbos spongiis, Ib. XXXI, 11 post. med.: oculos spongiis, Scrib. Larg. 20: cellam, Pallad. I, 20: van daar dampen, bij voorb. aquae vaporant, Plin. H. N. XXXI, 2. Ook uitdampen: van daar Nebula est exhalatio vaporata, Apulej. de mundo, ante med p. 61, 6 Elm., i. e. vol waasem: ook laten uitdampen, bij voorb. cantharides suspenduntur super acetum ferventes donec per linteolum vaporentur, Plin. H. N. XXIX, 4 extr., i. e. uitdampen, of ook sterven. 2) stooken, warmen, heet of warm maken, bij voorb. laevum (latus) vaporet (sol), Horat. Epist. I, 16, 7: nebulae aestate vaporatae, Colum. I, 5 ante med.: van daar vaporatus, a, um, verhit, heet, bij voorb. glebae solibus aestivis vaporatae, Colum. II, 16 extr.: nebulae, Colum., zie hier voor. En Tropisch, bij voorb. aure vaporata, Pers. I, 126: van daar heeten, heet zijn, of branden, bij voorb. Invidia, ceu fulmine, summa vaporant, Lucret. V, 1130: doch het kan ook zijn dampen, d. i. branden. Not. Creech wenschte, dat die vers weg was. 3) door hitte dooden, verbranden, bij voorb. can-

tium-

tharides, Plin. H. N. XXIX, 4 extr., *zie hier voor.*

VAPORŌSUS, a, um, 1) *vol waasfem, damp, bij voorb.* caligo, *bij voorb.* fumosis tenebris vaporosae caliginis, Apul. Met. IX ante med. p. 222, 31 Elm. 2) *vol warmte of hitte, bij voorb.* fontes balnearum, Ibid. V ante med. p. 165, 24 Elm.

VAPŌRUS, a, um, *waasfemend, dampend, rookend, bij voorb.* thus, Nemesian. Ecl. IV, 63.

VAPPA, ae, f. *misschien eigenlijk de kaan, d. i. schimmel op wijn, bier, azijn enz.: van daar verschaalde of bedorven wijn,* Horat. Sat. II, 8, 144: deperit sapor (musti) vappaeque adcipit nomen probosum etiam hominum cum degeneravit animus, Plin. H. N. XIV, 20 med. Not. Kaligula *noemde zekeren zuuren wijn* nobilem vappam, Ib. 6 med., i. e. *naar de Duitsche wijze beruchmter kraetzer, anderen noemden dien* generosum acetum, Ibid.: *van daar Tropisch, een bedorven, slegt, ondeugend mensch,* Horat. Sat. I, 1, 103. Catull. XXVIII, 5. Auct. Priap. XIII, 6: cf. *hier voor de plaats* Plin. H. N. XIV, 20. Not. *Van* Vappa *schijnt* vapidus *te komen, d. i. vol kaan.*

VAPPO, onis, i. e. *zeker vliegend beest, bij voorb.* hos vappones, Lucret. (*waarschijnlijk* Lucil.) ap. Valer. Prob. in Cathol. p. 1450 Putsch.

VAPULĀRIS, e, *die slagen krijgt, bij voorb.* tribunus vapularis, Plaut. Pers. I, 1, 22, (*boertend*) *als 't ware de opperste klopkrijger; van eenen slaaf.*

VAPŬLO, are, *een slag of slagen krijgen, geslagen worden,* Terent. Ad. II, 2, 5. Phorm. II, 1, 19: coctum, non vapulatum conductus fui, Plaut. Asin. III, 3, 9: an ab reo fustibus vapulasset, Quintil. IX, 2, 12: faciendi (modo dicere), quae patimur, ut vapulo, Ibid. IX, 3, 7: illum videant ab illo flagris, ferulis, colaphis vapulantem, Senec. in Apocoloc. extr.: *ook van levenloze dingen, bij voorb. wanneer men appelen, pruimen afslaat, en ze dan raakt, bij voorb.* oleam legere oportet potius quam quatere, quod ea, quae vapulavit, macescit, Varr. R. R. I, 55 in.: *van daar* 1) *geslagen worden van de vijanden, d. i. overwonnen worden, bij voorb.* legionem vapulasse, Coel. in Cic. Epist. ad Div. VIII, 1. 2) *bijzonder zeiden de Ouden in 't gemeene leven tegen iemand* vapula, jubeo te vapulare, *en dus tegen afwezenden,* vapulet, vapulare eum jubeo, *als zij boos op hem waren, geen werk van hem maakten, of hem dreigden, of belasten te zwijgen enz.: loop na de galg! hij mag naar de galg lopen! of slagen zult gij (zal hij) hebben enz.,* Vapula! Plaut. Asin. II, 4, 72. Terent. Phorm. V, 6, 10, i. e. *klop zult gij hebben, houd den bek! loop naar den henker, laat mij met vrede enz.: dus ook* Vapula Papiria (*zekere juffer*) *zoo zeide eene vrij gelatene slavin tegen hare meestes* Papiria, *om hare minachting jegens haar te betonen, hetwelk naderhand een spreekwoord is geworden,* Fest., i. e. *loop naar de galg: dus ook* vapulare te vehementer jubeo, Plaut. Curc. IV, 4, 12: Vapulet (scil. herus meus), Plaut. Pers. II, 3, 17, i. e. *hij mag naar den henker lopen, d. i. ik geef niets om hem. Hier toe kan men brengen* vapulat peculium, Plaut. Stich. V, 5, 10, i. e. *gaat naar den henker, d. i. gaat verloren: ook kan men hier toe brengen,* Senec. Quaest. nat. VI, 7 extr., multa subito ejus (maris) adcessu vapulavere *zijn naar den henker, d. i. te gronde gegaan,* 3) *getuchtigd worden, bij voorb.* sermonibus. Cic. Att. II, 14. 4) *te gronde gaan, ongelukkig zijn, bij voorb.* turris vapulat austro, Senec. Agam. 93: vapulat peculium, Plaut. Stich. V, 5, 10: multa subito ejus (maris) adcessu vapulavere, Senec. Q. Nat. VI, 7; *doch, dit alles kan tot n. 2 behoren, naar den henker gaan of te gronde gaan. Bij slot verliest de zin eleti.*

VARA, ae, f. *waarschijnlijk van* varus, a, um, scil. pertica, tabula cet., *gevolglijk, eigenlijk een dwarshout; vervolgends in 't gemeen eene machiene uit dwarshouten of schuinsche houten bestaande, om er iet op te leggen, bij voorb. zoo als onze zaagbokken zijn enz.,* Vitruv. X, 19: *van daar het spreekwoord* Vara Vibiam sequitur, Auson. in Technopaegn. (Idyll. 12) in praefat. monosyllab. in fine positi, i. e. (*misschien*) *het ééne kwaad, dwaling enz. volgt uit het andere enz. eigenlijk* quando vara cadit, cadit etiam vibia (i. e. *het daar opliggende hout*): *van daar een staak, in de gedaante van een gaffel of vork, bij voorb. om er netten op uit te spannen,* Lucan. IV, 439: *verders* si prius varam fecens, Colum. V, 9, 2.

VARIA, ae, f. (*eigenlijk bont,* scil. bestia), 1) *het Pantherdier,* Plin. H. N. VIII, 7 *tweemalen.* 2) *eene soort van ekster,* Plin. H. N. V, 29.

VARIABĬLIS, e, *veranderlijk,* Apulej. de mundo ante med. p. 58, 31 Elm.

VARIANTĬA, ae, f. *verscheidenheid, bij voorb.* rerum, Lucret. I, 654. III, 319.

VARIĀTIM, *verscheidenlijk, op verscheiden wijzen, bij voorb.* Ve particula, quae in aliis atque aliis vocabulis variatim dicitur, Gell. V, 12.

VARIĀTĬO, onis, f. *verscheidenheid, verandering, bij voorb.* sine variatione ulla consules dixerunt, Liv. XXIV, 9.

VARICĀTOR, oris, m. i. e. qui varicat, Pandect. III, 2, 4 extr.

VARĬCO, are, *van een schrijden, bij voorb.* valla, Varr. L. L. IV, 24: *van daar* (scil. crura), *de voeten van een schrijden, bij voorb. in 't staan, bij voorb.* varicare supra modum & in stando deforme est et adcedente motu prope obscenum, Quintil. XI, 3 post med. §. 125.

VARICŌSE, i. e. *vol kramp-aderen, bij voorb.* multea Marii in furca interposita tabella varicossus onera sua portare adsueverant, Fest. (in Muli Mariani), *tenzij het is schrijdend.*

VARICŌSUS, a, um, *vol krompaderen,* Juvenal. VI, 369. Pers. V. 189. *Sommigen verklaren het, schrijlings,* cf. Varix.

VARICŬLA, ae, f. i. q. varix, *als men verkleinend spreekt,* Cels. V, 26 sect. 32.

VARĬCUS, Adv. *de voeten van een schrijdende, met van een geschrijde voeten, bij voorb. staan of zitten, bij voorb.* varicus super lectem meam residentes vesicam exonerant, Apul. Met. I med. p. 108, 19 Elm.

VARĬCUS, a, um, *de voeten van een schrijdende, schrijlings,* Ovid. Art. III, 304.

VARĬE, 1) *menigvuldiglijk ten aanzien der kleuren, bont, bij voorb.* gemma multicolor, contra solem varie refulgens, Plin. H. N. XXXVII, 10: smaragdi Cyprii varie glauci, Ibid. 5: varieque coloris filia, Nemes. Ecl. IV, 69. 2) *in 't gemeen, menigvuldiglijk, verscheidenlijk, op verscheidenerleie wijze, bij voorb.* varie valui, Plaut. Epid. I, 1, 14: varie sum adfectus literis tuis, Cic. ad Div. XVI, 4: varie bellatum, Liv. V, 23, i. e. *met afwisselend geluk:* optimatum numerus late et varie diffusus est i. e. per varia hominum genera, Cic. Sext. 45: eam vim varie moveri ab iis sideribus, Cic. Div. II, 42: perscripti varie copioseque sunt, Cic. Acad. I, 4: acriter varieque pugnatur, Hirt. Alex. 40: id varie nuntiabatur. Ib. 57: Ita varie per omnem exercitum laetitia, moeror, luctus atque gaudia agitabantur (i. e. erant), Sallust. Cat. 61 (64): sagittarios varie passimque collocavere, Auct. B. Afric. 60 extr.: causam varie interpretantur, Plin. H. N. XXXVI, 13: oceanus varie per sinus et accolas in complura nomina dividitur, Ibid. VI, 13: iidem fucci varie alibi ad quaelibet praevaluere, Ibid. XIII, 1.

VARIĔGO, are, (*voor* varium ago), 1) *bont maken, verscheiden maken, bij voorb.* navis picturis variegata, Apul. Met. XI med. p. 264, 34 Elm.: habebat balteum miris coloribus variegatum, Ibid. Flor. 2 in. p. 346, 15 Elm.: tunicam picturis variegatam, Ibid. post med. p. 351, 4 Elm. 2) *bont zijn, bij voorb.* lyra gemmis variegat, Apulej. Flor. I ante med. p. 342, 7 Elm.

VARIĔTAS, atis, f. 1) *menigvuldigheid, ten aanzien van kleuren, het bonte, bij voorb.* florum, Cic. Senect. 15: *doch het kan ook tot n. 2 behoren: dus ook* picturae, Plin. H. N. XII, 1 post med.: *dus ook* Hyaenae oculis mille sunt varietates colorumque mutationes, Ibid. VIII, 30: multum exspirantem versicolori quadam et numerosa varietate spectari, Ibid. IX, 17 extr.: flos bulborum tritus crurum maculas varietatesque igne factas emendat, Ib. XX, 9 extr.: varietas proprie in disparibus coloribus dicitur; sed transfertur in multa disparia; varium poëma, varia oratio, varii mores; voluptas varia etiam dici potest, Cic. Fin. II, 3 extr. 2) *in 't gemeen, menigvuldigheid, verscheidenheid, bij voorb.* pomorum, Cic. Nat. D. II, 63: gentium, Cic. Font. 2: vocum, Cic. Div. II, 3: coeli, Ibid. I, 36: sic in animis exsistunt etiam majores varietates, Cic. Offic. I, 30: Timaeus rerum copia et sententiarum varietate abundantissimus, Cic. Or. II, 14: vir natura acutus, varietate promtissimus scil. scientiae, doctrinae, Plin. Ep. V, 5: temporum, Tacit. Ann. II, 37: reficit animos varietas ipsa, Quintil. I, 12 post init.: juris, Ibid. III, 6, 90: causarum, Ibid. X, 7, 3: varietatibus distinguendo opere, Liv. IX, 17: *van daar* a) *verscheidenheid, afwisseling, verandering, bij voorb.* bellum in multa varietate versatum, Cic. Arch. 1: temporum, Tacit. Ann. II, 97. b) *verscheidenheid, d. i. oneenigheid, bij voorb. van meningen, bij voorb.* tanta sunt in varietate, Cic. Nat. D. I, 1: In disputationibus nostris summa varietas est, Cic. Att. VII, 15. c) *veranderlijkheid, bij voorb.* exercitus, Planc. in Cic. Epist. ad Div. X, 18.

VARĬO, avi, atum, are, 1) *menigvuldig of verscheiden maken, ten aanzien der kleuren, bont maken, verwen, bij voorb.* colores, Lucret. II, 758: ortum maculis, Virg. Georg. I, 441: variabant tempora cani, Ovid. Met. XII, 465: pectora palmis, Catull. LXIII, 351, i. e. *door slagen bont of blaauw maken:* variari virgis *voor* caedi, Plaut. Poen. Prol. 26: variari corpora guttis, Ovid. Met. IV, 577: *van daar* uva variari coeperit, Colum. de Arbor. 12, i. e. *te kleuren: dus ook* uva variante, Plin. H. N. XVII, 22

post med. Ook Intransitive, (scil. se) bont zijn, kleuren, bij voorb. cum primum baccae variare coeperint, Colum. XII, 50: uva variat, Prop. IV, 2. 13: ostrea variant coloribus, Plin. H. N. XXXII, 7: universitas (arietum) maculis variat, Colum. VII, 3. 2) in 't gemeen, menigvuldig maken, verscheiden maken, afwisselend maken. Menigvuldigheid, of afwisseling ergens in gebruiken, veranderen, bij voorb. capillos positu, Ovid. Medic. 19: vocem variare & mutare, Cic. Or. 18: orationem, Cic. Or. II, 9: otium labore, laborem otio, Plin. Ep. VIII, 8: sententias, Liv. II, 57: discurrunt variantque vices, Virg. Aen. IX, 164, i. e. lossen malkanderen af, verwisselen op de wacht: aliquid mutare et variare, Gell. XIV, 1 ante med.: arbitrio variat multa poëta suo, Ovid. Pont. III, 9, 48: formas variatus in omnes, Ibid. Met. XII, 559: quae de Marcelli morte auctores variant i. e. varie tradunt, Liv. XXVII, 27 extr.: inula pipere variata i. e. mixta, Plin. H. N. XIX, 5 post med.: van daar variatus, a, um, staat ook Adjective, verscheiden, menigvuldig, bij voorb. variatis sententiis, Cic. Mil. 3: variata memoria actae rei, Liv. XXI, 28: calculi nigri paulum candore variati, Plin. H. N. XXXIV, 16: ornatus debet esse variatus, Quintil. VIII, 3, 11: vox variatior, Apul. Flor. 3 post med. p. 357, 39 Elm. Ook Impersonaliter, scil. se, verscheiden of menigvuldig zijn, zich veranderen, is menigvuldig, bij voorb. fama variat, Liv. XXVII, 27: varians multitudo, Liv. XXXV, 31, i. e. verscheiden gezindheden ontdekkende: libertas variat caussis et personis, Liv. III, 45: haec quamquam et opinionibus et monimentis literarum variarent, Liv. XXXVIII, 57 extr.: pessimae tempestates, quae variant, Cels. II, 1: variant Aquilonibus undae, Prop. II, 5, 11: feminibus distant variantque figuris, Lucret. IV, 652: variant timores, Ovid. Trist. II, 153: ook Passive, bij voorb. cum sententiis variaretur, Liv. XXII, 60: variatum deinde proeliis, Vellej. II, 51 extr.

VARIUS, a, um, menigvuldig, 1) ten aanzien van kleuren, bont, bij voorb. ubi uvae variae coeperint fieri, Cato R. R. 73: dus ook ubi uva varia fieri coeperit, Ibid. 33: autumnus purpureo varius colore, Horat. Od. II, 5, 11: lapidea, Ib. Sat. II, 4, 83: florea, Tibull. I, 7(8), 45: vestra latera locis faciam ut valide varia sint, Plaut. Pseud. I, 2, 12: lingua, Varr.: lynces, Virg. Georg. III, 264: tigres, Senec. Hippol. 63: pica, Petron. 28 extr.: van daar Varia i. e. een Pantherdier, en eene soort van eksters, zie Varia. 2) ten aanzien der gesteldheid, verscheiden, niet eenerlei, afwisselend, bij voorb. jus, Cic. Verr. V, 19: sermones, Cic. Or. 3: poëma, oratio, mores, fortuna, voluptas, Cic. Fin. II, 3 extr.: res, Cic. Flacc. 3: varia et diversa genera bellorum, Cic. Manil. 10 extr.: rationes, Cic. Or. I, 51 extr.: ingenium, Plin. Ep. I, 16: victoria, Sallust. Jug. 5. Liv. II, 6 extr., i. e. afwisselend, dan op deze dan op gene zijde: Plato varius et multiplex et copiosus fuit, Cic. Acad. I, 4 post med.: Ook met den Dativus, onderscheiden van enz., bij voorb. alterum huic varium, Horat. Sat. II, 3, 56. Van daar Varium est, Cic. Nat. D. II, 5, i. e. er zijn verscheiden gevoelens, men is het daaromtrent niet eens. 3) ten aanzien van gezindheden, veranderlijk, onbestendig, wankelmoedig, bij voorb. varium et mutabile semper femina, Virg. Aen. IV, 569: animus subdolus, varius, Sallust. Cat. 5: Antonius ingenio varius, Flor. IV, 3. Van daar de dubbelzinnige boert van Cicero op iemand, die zomersproetels hadt, en onbestendig was, ap. Quintil. VI, 3 ante med. §. 48 miror, quid sit, quod pater tuus, homo constantissimus, te nobis varium reliquit. 4) half nat, in de taal des landmans van de aarde, bij voorb. terra varia, Colum. II, 4. 5, i. e. van boven nat, van onder droog: dus ook sulcus, Cato R. R. 61, hetwelk Plin. H. N. XVIII, 19 in. herhaald wordt.

VARIX, icis, m. en f. kramp ader of aderknop, d. i. opgeloopen bloed-ader, of gezwel van dezelve, bij voorb. cum varices secabantur Mario, Cic. Tusc. II, 15: Varices exsecandas praeberet, Senec. Ep. 78 med.: Varia ortus, Cels. VII, 8 ante med.: orti varices, Cels. VII, 31: in quorundam ventribus varices sunt, Ibid. 17 extr.: haberem varices, Varr. ap. Non. cap. 1 n. 404 en cap. 2 n. 754. Not. Cicero hadt dergelijke kramp-aderen aan de schenkelen (in cruribus) die hij met zijne Toga zocht te verbergen, Quintil. XI, 3 post med. §. 143: waarom Vatinius op hem eene spotternij zegt, Macrob. Sat. II, 3: van waar hij ook varicosus Arpinas heet, Sidon. Ep. V, 5.

VARUS, i, m. een vlek, of puist, of blader in 't gezicht, bij voorb. varos tollere e facie, Plin. H. N. XXIII, 4: emendare, Ibid. XXII, 28 post med.: purgare, Ibid. XXIII, 1: repurgare, Ibid. 4 post med.: curare varos & lenticulas, Cels. VI, 5: vari tolluntur, Ibid.

VARUS, a, um, schijnt met ons dwarsch vermaagdschapt te zijn: van daar 1) dwarsch, schuinsch of krom, bij voorb. cornua, Ovid. Am. I, 3, 24; doch, dit kan tot n. 2 behoren. Van daar Tropisch, krom of scheef, niet recht, bij voorb. cum fallit pede regula varo, Pers. IV, 12. 2) van een gebogen, gespannen, of gewassen, uitwaards gebogen, of gespannen, of gaande, bij voorb. cruribus potius varis, quam vatiis, Varr. R. R. II, 9; anderen verklaren het, inwaards gebogen: dus ook si (femur) in interiorem partem prolapsum est, crus longius altero & valgius est; extra enim pes ultimus spectat. Si in exteriorem, brevius varumque fit, et per intus inclinatur, Cels. VII, 20 in.: tenui varas in statione manus, Ovid. Met. IX, 33, scil. tot vechten: dus ook brachia vara tendere, Martial. VII, 31, 9: dus ook brachia late vara tenens, Stat. Theb. VI, 848: dus ook misschien cornua, Ovid. Am. I, 3, 24: van daar vara, scil. pertica, tabula cet., een staak of stut, in de gedaante van een gaffel, Colum. V, 9, 2, zie Vara: van daar a) iemand wiens voeten van een gerekt zijn, schrijlings, Horat. Sat. I, 3, 48. Plaut. Mil. III, 1, 128. Merc. III, 4, 54: doch, anderen verklaren het, ingebogen voeten hebbende. b) Tropisch, van elkander gaande, d. i. afgaande, verscheiden, onderscheiden, ongelijkvormig, bij voorb. geminos varo genio, Pers. VI, 18.

VAS, vadis, m. (waarschijnlijk van vado, gaan; de kwantiteit moet ons niet belemmeren: want de woorden zijn eer gemaakt, dan de Dichters de kwantiteit bepaald hebben), is elk gerechtelijke borg, d. i. die ergens voor in staat, en de borgtogt op zich neemt, dat iemand voor 't gericht verschijnen zal, en die zich verbindt, dat hij, ingeval de eerste wegblijft, in zijne plaats voor 't gericht komen (vadare) en verschijnen zal, bij voorb. ille datis vadibus cet., Horat. Sat. I, 1, 11; alwaar van geene lijfszaak gesproken wordt: vas adpellatus, qui pro altero vadimonium promittit, Varr. L. L. V, 7 extr.: caveri lege coeptum est ab his, qui praedia venderent, vades ne darent; ab eo scribi coeptum in lege mancipiorum, vadem ne poscerent, Ibid.: menigvuldiger komt het van borgen in lijfszaken voor, bij voorb. vades publicos dedit, Liv. III, 13: vades dare placuit; unum vadem tribus millibus aeris obligarunt, Ibid.: tot vadibus accusator vadatus est reum, Ibid.: Vadem te ad mortem dabis, Cic. Fin. II, 24: Vas factus est alter ejus sistendi, ut, si ille non revertisset, moriendum esset ipsi, Cic. Off. III, 10: vades deseruerant, Liv. XXXIX, 41: Cum alterum vadem mortis adcepisset, Cic. Tusc. V, 22. Uit deze plaatzen heeft Gronovius aanleiding genomen, om te geloven, dat vas alleen een borg is in lijfszaken, zie Gronov. ad Liv. III, 13: maar daar tegen dient de aangehaalde plaats van Horat., benevens de plaatzen uit Varr. L. L., en de woorden vadari, vadimonium: verders, vadem mortis en vadem ad mortem, Cic. (zie hier voor) alwaar mortis en ad mortem immers anders onnodig zouden geweest zijn. Not. De Nominat. Sing. schijnt eigenlijk vadis geweest te zijn, waaruit vervolgends door Contractie (d. i. schielijk uitspreken) vas geworden is.

VAS, vasis, n. ook VASUM, i, n.: van daar Plur. Vasa, orum: elk vat of stuk huisraads, bij voorb. borden, schotels, ringen, messen enz., en elk huisraad, bij voorb. Sincerum est nisi vas, quodcunque infundis, acescit, Horat. Epist. I, 2, 54: vasa argentea, Cic. Verr. II, 27: vas vinarium, Ibid.: vasa Samia, Cic. Mur. 36: quassatis undique vasis diffluere humorem, Lucret. III, 435: defrutum infra tertiam partem vasis considit, Colum. XII, 20: vasi potorio, drinkgereedschap, Plin. H. N. XXXVII, 2 ante med.: comburere aliquid in vase fictili, Ibid. XXIX, 5 in.: lac expressum crebro jactatu in longis vasis, Ibid. XXVIII, 9 ante med.: vasorum aureorum pondo MD, Ibid. XXXVIII, 11 extr. Ook het huisraad, waar iets op gelegd wordt, bij voorb. schotels enz., bij voorb. Si vasa sint legata, non solum ea continentur, quae aliquid in se recipiant edendi bibendique caussa paratum, sed etiam, quae aliquid sustineant; et ideo scutellas vel promulsidaria contineri, Pandect. XXXIV, 2, 19, 10. Ook heeten de bijënkorven Vasa, bij voorb. vasa texere ex ferulis, Colum. IX, 6. Ook bevatten vasa alle huisraad in zich, bij voorb. messen, lepels enz., gevolglijk huisraad, meubelen, bij voorb. Cultrum, securim, pistillum, mortarium, quae utenda vasa semper vicini rogant, Plaut. Aul. I, 2, 18: patrimonium et vasa debitoria, Senec. Benef. I, 1: het huisraad van eenen Gezant, bij voorb. vasa comitesque meos zegt de Fecialis Liv. I, 24: zoo heet de ring, te weten, om te zegelen, vas, Cic. Q. Fr. I, 1, 4: van daar Tropisch, bij voorb. corpus quasi vas est aut quoddam animi receptaculum, Cic. Tusc. I, 22 extr.: van daar a) in den oorlog, pakkaadjen, Bagage, ook ander gereedschap, bij voorb. vasa colligere, Cic. Verr. IV, 19. Liv. XXVII, 47, i. e. inpakken: vasa conclamare, Caes. B. C. I, 66. III, 37, i. e. laten inpakken, bevel geven, laten uitroepen, dat er ingepakt worde: van daar Tropisch, vasa colligere, Senec. Ep. 19, i. e. inpakken. b) in de landhuishouding, alle gereedschap, als ploeg, egge, spade enz., Pand. XXXIII, 7, 8:

7, 8: *dus ook het jagtgereedſchap*, Grat. Cyneg. 219. c) vaſa *voor* mentula *of* partes obſcoenae, Plaut. Poen. IV, 2, 40. Not. 1) *de* Plur. Vaſa, orum, is eet. *is van* Vaſum; *de* Pluralia *van* vas, vaſis, *is niet gebruikelijk: men vindt niet* Genit. vaſum, vaſibus. 2) *de* Nominativus vaſum *ſtaat tweemaal* Plaut. Truc. I, 1, 33 aliquod vaſum argenteum aut vaſum ahenum: *dus ook* neque vaſum, neque veſtimentum, Cato ap. Gell. XIII, 23: vaſum aeneum, Petron. 51, *en meermalen*, *bij voorb.* Fab. Pict. ap. Non. cap. 15 n. 11. 3) *Men heeft ook* vaſus, i, *bij voorb.* vaſus fictilis, Petron. 57, *alwaar een mensch dus genoemd of liever geſcholden wordt.*

VASARIUM, *zie* Vaſarius.

VASĀRĪUS, a, um, *het huisraad of de meubelen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* Vaſarium, Subſtantive, 1) ſcil. argentum, *geld tot huisraad of meubelen, dat aan den Stadhouder gegeven werdt, als hij naar zijne provintie ging, huisraadgeld, meubelgeld*, Cic. Piſ. 35. 2) ſcil. argentum *of* praemium, i. e. *geld of gifte voor den olieperſſer*, Cato R. R. 145; *misſchien voor het gebruik der gereedſchappen daarbij.* 3) *huur voor meubelen, bij voorb. in 't bad, badgereedſchap, bij voorb.* vaſa, Vitruv. V, 10. 4) *de huur voor meubelen: van daar de lijst, het register daar van: van daar in 't gemeen lijst, register, bij voorb.* Nec ſunt omnia vaſaria excutienda, Plin. H. N. VII, 49.

VASĀTUS, a, um, *met gereedſchap of huisraad verzien: van daar voor* mentula inſtructus, *bij voorb.* bene vaſati, Lamprid. in Heliog. 5, 8 *en* 9, *zie* Vas (vaſis) n. 1. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* Vaſo, are.

VASCŪLĀRĪUS, a, um, *huisraad of meubelen betreffende, zich daar mede bezig houdende: van daar* Vaſcularius, ſcil. artifex, i. e. *die allerhande gereedſchap, of huisraad van goud of zilver maakt, goudſmid*, Cic. Verr. IV, 24. Pand. XIX, 5, 21 extr.: argent. (i. e. argentarius) vaſcularius, Inſcript. ap. Gruter. p. 643 n. 3. *Ook heeft men* vaſclarius, Inſcript. ap. Murator. p. 814 n. 1.

VASCŬLUM, i, n. *een vat, of huisraad, of meubel, als men verkleinend ſpreekt, bij voorb.* vaſculum facito de materia hederacea, Cato R. R. 111: vaſcula oris anguſti ſuperfuſam humoris copiam reſpuunt, Quintil. I, 2 (3) extr.: faber vaſculum aliquod facit, Ibid. VII, 10, 9: vaſculum vinarium, Plaut. Trin. IV, 2, 46: vaſcula pure propera atque elue, Ib. Aul. II, 3, 3: argenti vaſcula puri, Juvenal. IX, 141: vaſculum cibarium, Apul. Met. II ante med. p. 117, 34 Elm. *Ook elke bewaarplaats voor zaken, bij voorb. de bol van zekere vruchten, waar het zaad in is, bij voorb. van ſeſamum en maanzaad heet* vaſculum, Plin. H. N. XVIII, 7 ante med.: *van daar* 1) *een bijënkorf*, Pallad. in Jun. 7 poſt med. §. 8. 2) *voor* mentula, Petron. 24 extr.

VASTĀTĬO, onis, f. *verwoesting, verniëling, bij voorb.* agri, Liv. VII, 15 extr.: agrorum, Liv. X, 4: omnium, Cic. Catil. II, 8: domorum, Salluſt. in orat. Caeſ. 1 cap. 4: Italiam a vaſtatione defendere, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 15 extr.: regnum vaſtationibus intactum, Tacit. Ann. XV, 27: vaſtatione incendiisque flagrantium villarum venire, Ibid. Hiſt. IV, 34.

VASTĀTOR, oris, m. *verwoester, verniëler, bij voorb.* Arcadiae vaſtator aper, Ovid. Met. IX, 192: Troiae, Stat. Achil. II, 317: vaſtatoremque cruento ore ferum (i. e. lupum), Ovid. Met. XI, 305: ferarum, Virg. Aen. IX, 772, i. e. *jager.*

VASTATRIX, icis, f. *eene verwoeſtereſſe, verniëlſter, bij voorb.* luxuria terrarum marisque vaſtatrix, Senec. Ep. 95 ante med.

VASTE, *woest, ledig: van daar* 1) *ijslijk, woest, zeer, hevig, heel zeer, bij voorb.* pateat vaſteque profundum, *gelijk* Creech *wil lezen* Lucret. I, 956; *doch zijne* Edit. *heeft* aduſque profundum: Tum longe lateque diffuſum (mare) abigit vaſte cedentia litora, Mela I, 1: vaſtius podagra correpti, Scrib. Larg. 107: vaſtius inſurgens impetus undae, Ovid. Met. XII, 530: Vaſtius diducantur (verba), Cic. Or. III, 43; *doch, dit kan tot het volgende behoren.* 2) *ijslijk wijd of breed, woest, lomp, bij voorb.* loqui, Cic. Or. III, 12, i. e. *de letters te breed, met te wijden mond, en gevolglijk lomp uitſpreken: dus ook* neve (verba) vaſtius diducantur, Cic. Or. III, 43.

VASTĒSCO, ĕre, *ledig of woest worden, bij voorb.* agri, Acc. ap. Non. cap. 2 n. 892. *Ook leest* Nonius ibid. *in* Cicero Nat. D. II, 39 vaſteſcere; *maar de* Edd. *hebben* vaſtari, *en* Nonius cap. 4 n. 482 *leest zelve* vaſtari.

VASTĬFICUS, a, um, *woestmakend, verniëlend, verwoestend, bij voorb.* bellua, Cic. Tuſc. II, 9 extr. e Sophocl.

VASTĪTAS, atis, f. *ledigheid van menſchen of inwoners en andere ſchepzelen, woestheid, woestijn, bij voorb.* quae ſolitudo eſſet in agris, quae vaſtitas, Cic. Verr. IV, 51: ſterilis profundi vaſtitas ſqualet ſoli, Senec. Herc. fur. 701: ne vaſtitatem & ſolitudinem mallent, quam amicos populos, Tacit. Ann. XIII, 55: *van daar* 1) *Tropiſch, woestijn, woestheid, ledigheid, bij voorb.* judiciorum & fori, Cic. Brut. 6. 2) *verniëling, verwoesting, woestenij, eenzaamheid, bij voorb.* vaſtitatem a templis depellebam, Cic. Flacc. 1: vaſtitatem in agro reddidit, Liv. III, 26: fugam & vaſtitatem late facere, Liv. VIII, 9: vaſtitatem tectis atque agris inferre, Cic. Haruſp. 2: templa deorum, tecta urbis, vitam civis, Italiam totam ad exitium & vaſtitatem vocas, Cic. Cat. I, 5, i. e. *verwoesten, of zoeken te verwoesten:* protinus arboribus ac frugibus, dira vaſtitas, Tacit. Hiſt. II, 70: *van daar Tropiſch, verwoesting, d. i. wegraping van velen door den dood, bij voorb.* vaſtitatem efficerent, Cic. Piſ. 35: tot tantasque habemus vaſtitates funerum, Acc. ap. Non. 4. n. 482. 3) *affchuwlijkheid, d. i. affchuwlijke of ijslijke grootte of geſteldheid, bij voorb.* ſolis, Plin. H. N. II, 11: coeli, Ibid. 41 extr.: aequorum, Ibid. III praefat: Hercyniae ſylvae roborum vaſtitas, Ibid. XVI, 2: pari tamen in hac terra vaſtitate belluas progenerari quis neget? Colum. III, 8, i. e. *grootte, ijslijke grootte:* hoſtis formidandae vaſtitatis, Gell. IX, 13: vocis, Colum. I, 9, i. e. *ijslijke woeste ſtem:* odoris, Plin. H. N. XXXI, 6: laboris, Colum. IV, 18: ſcientiae, Colum. V, 1 in.

VASTĪTĬES, ei, f. i. q. vaſtitas, *bij voorb.* voluptatum — diſcidium, vaſtities venit, Plaut. Pſeud. I, 1, 68, i. e. *ſcheiding, ledigheid, eenzaamheid.*

VASTĬTŪDO, inis, f. i. q. vaſtitas, *bij voorb. verwoesting, verniëling*, Cato R. R. 141 *en meermalen, bij voorb.* Acc. *en* Pacuv. ap. Non. cap. 2 n. 891. 2) *ijslijke woeste gedaante of grootte, bij voorb.* leo corporis impetu & vaſtitudine cet., Gell. V, 14.

VASTO, avi, atum, are, *woest maken, verwoesten, verniëlen, eene woestijn maken, bij voorb.* agros, Cic. Verr. III, 50: Italiam vaſtare & diripere, Cic. Cat. IV, 6: provinciam excurſionibus, Caeſ. B. G. V, 1: agrum igni magis quam praeda, Salluſt. Jug. 55 (59): polluere, vaſtare omnia, Ibid. 41 (45): omnia caedibus incendiis, rapinis, Hirt. B. G. VIII, 25: urbs vaſtata, Liv. XXVIII, 7: omnia igni ferroque, Liv. X, 12. Vellej. II, 110: fana, Horat. Od. IV, 4, 47: pecuaria morbo, Calpurn. Ecl. V, 118: atque duae (zonae caeli) gelido vaſtantur frigore ſemper, Tibull. IV, 1, 153, i. e. *zijn altoos woest, onbebouwd. Ook* homines *of* populos vaſtare i. e. eorum agros, *bij voorb.* Macedones, Juſtin. XXIX, 4: nationem, Tacit. Ann. XV, 1: nationes, Ibid. Agric. 22: *dus ook* quod nationum ambiguum fuerat i. e. nationes ambiguas, Ibid. Ann. XIV, 38: direptos vaſtatosque claſſe, etiam quos cohortes protegerent, Ibid. Hiſt. II, 16. *Ook zonder* Accuſativus, *bij voorb.* vaſtandi praedandique cauſa ſe in agros effundere, Caeſ. B. G. V, 19: *van daar* 1) *ledig maken, ontbloten, bij voorb.* forum, Cic. Sext. 24: fines civibus, Hirt. B. G. VIII, 24: agros cultoribus, Virg. Aen. VIII, 7: agri (i. e. *dorpen*) vaſtati ſunt (ſcil. peſtilentia & fame), Liv. III, 32: venator vaſtata luſtra fugit i. e. feris ſpoliata, Val. Fl. I, 489: pecuaria morbo, Calpurn., *zie hier voor.* 2) *maken, dat iet verwildert, bij voorb.* non patiuntur eam (terram) nec immanitate beluarum efferari, nec ſtirpium aſperitate vaſtari, Cic. Nat. D. II, 39, i. e. *verwildert; doch de beide woorden* efferari *en* vaſtari *ſchijnen mij toe verplaatst te zijn:* efferari *past beter op* ſtirpium *en* vaſtari *op* beluarum. 3) *woest maken, ontrusten, verwarren, bij voorb.* conſcientia mentem excitam vaſtabat, Salluſt. Catil. 15: *alwaar anderen lezen* vexabat *of* verſabat. *Maar* Korte *verdedigt* vaſtabat.

VASTŬLUS, a, um, i. q. vaſtus, *als men verkleinend ſpreekt, bij voorb.* corpora, Apul. Met. 2 extr., i. e. *ijslijk groot, monſterächtig, of zeer groot, of vrij groot.*

VASTUS, a, um, (*ſchijnt met ons* woest *vermaagdſchapt*) *woest, eenzaam, ledig van menſchen of inwoners en andere ſchepzelen, bij voorb.* ager vaſtus ac deſertus, Liv. III, 7. XXVIII, 11: genus agrorum propter peſtilentiam vaſtum, Cic. Agr. II, 26, i. e. *zonder inwoners:* urbs incendiis ruinisque vaſta, Liv. V, 53 in.: ſolitudines, Cic. Somn. Scip. 6: *doch, het kan hier ook zijn, zeer groot, vreeslijk groot:* Mons vaſtus ab natura & humano cultu, Salluſt. Jug. 48 (52): urbs vaſta a defenſoribus, Liv. XXIII, 30: nec ſolum modo vaſtum hoſti relictum, Liv. X, 12: haec ego vaſta dabo, Virg. Aen. IX, 323: hanc urbem ferro vaſtam faciet Peleus, Acc. ap. Feſt.: *ook* homo, *bij voorb.* quae nunc abs re viduae & vaſtae virgines ſunt i. e. deſolatae, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 52 (56): *ook* dies vaſtus ob ſilentium (publicum), Tac. Ann. III, 4, i. e. *als 't ware, eenzaam, omdat alles ſtil was: van daar* 1) *woest, Tropiſch, d. i. onbevallijk, ongevormd, onbeſchaafd, lomp, plomp, ruw, ongeſchikt, bij voorb.* homines vultu motuque

tuque corporis vasti, Cic. Or. I, 25: ne nos, tanquam vastos quosdam & insubidos condemnetis, Gell. XIX, 9 post med.: litera vastior, Cic. Or. 45. *heet de* x, *d. i. harde, ruwe letter:* vasta oratio, Auct. ad Her. IV, 12. scil. *wegens de menigvuldige vocalen, lomp, ongeschikt, onaangenaam:* erat enim (Ciceroni) crassius vastiusque, perangusto freto dicere, Gell. XIII, 20 post med.: Omnia vasta ac temeraria esse i. e. incondita, Liv. XXIV, 48. 2) *ijslijk, vreeslijk om te zien of te hooren, ijslijk groot, verbazend groot, zeer groot, boven mate groot, monsterachtig, bij voorb.* mare, Caes. B. G. III, 12: *dus ook* vastissimus oceanus, Ibid. 9: crater, Ovid. Met. XII, 236: homo, Cic. Or. I, 25 extr.: figura vastior, Cic. Nat. D. I, 35: belua vasta, Cic. Div. I, 24: vasta ira, Ovid. Met. X, 551: clamor, Virg. Aen. X, 716: murmur, Ibid. I. 245 (249) antrum, Ibid. 52 (56): fluctus, Ibid. III, 421: campus, Ibid. 13: aether, Ibid. V, 821: spelunca vasto hiatu, Ibid. VI, 237: turris vasto suspectu (i. e. *hoogte*), Ibid. IX, 530: vasta trabe (i. e. nave, Pers. V, 141: iter scil. *op zee*, Ovid. Met. XII, 236: vires, Virg. Aen. V, 368: certamen, Ibid. XII, 553: arma, Ibid. X, 768: molares, Ibid. VIII, 200: pondus, Ibid. V, 447: manus (Herculis), Ovid. Fast. II, 321: columnae, Ibid. Pont. III, 2, 49: hastile, Ibid. Her. IV, 81: moles, Senec. Herc. Oet. 2011: tempestas vasta, Colum. II, 21 extr.: vastissimi vapores aestivi solis, Ibid. 6: mugitus, Senec. Hippol. 1171: sonum, Ibid. Herc. fur. 734: gemitus, Ib. 1103: latratus, Colum. VII, 12: tonitru, Val. Fl. I, 616: malum, Senec. Herc. 1232: nefas, Ibid. 767: vastus animus immoderata cupiebat, Sallust. Cat. 5, i. e. *woeste begeerlijkheid, onverzadelijkheid:* caedes, Virg. Aen. VI, 503: potantia, Ovid. Met. II, 520: scientia, Colum. I Prooem. §. 28, i. e. ingens: flumen facundiae vastissimum, Ibid. §. 30.

VASUM, VASUS, *zie* Vas.

VATES, is, m. *en* f. *een waarzegger, waarzegster, Profeet, Profeetesse,* Nep. Att. 16. Cic. Nat. D. I, 20. Harusp. 20. Lucret. I, 110. Plaut. Mil. III, 3, 37. Hor. Sat. II, 5, 6: hac vate suadente i. e. Sibylla, Cic. Harusp. 13: Amphrysia vates, Virg. Aen. VI, 398 *en enkel* vates, Ibid. 415 *en* 419, i. e. Sibylla, cf. Ibid. 65, 78, 82, 211: Delius vates i. e. Apollo, Ibid. 12: vera fuit vates, i. e. Cassandra, Ovid. Her. XVI, 123: *van daar* 1) *een Dichter, Dichteresse, omdat de Dichters ook, even als de waarzeggers en Profeeten in* Enthusiasme *of geestvervrukkinge spreken, en van eene Godheid schijnen bezield te zijn, en dit ook gedeeltelijk zelve zeggen, bij voorb.* Vatibus hic mos est, Pers. V, 1: Maeonius, Ovid. Trist. I, 6, 21, i. e. Homerus: Lesbia, Ibid. III, 7, 20. i. e. Sappho: Threicius, Ovid. Met. XI, 2, i. e. Orpheus: vates Aeneidos, Ovid. Pont. III, 4, 84, i. e. Virgilius: cothurnatus, Ovid. Am. II, 18, 18, i. e. *Treurspeldichter, dus heet* Simonides vates, Phaedr. IV, 24, 23: *dus heet* Virgilius vates optimus, Colum. XI, 2 in. *en* vates sidereus, Ibid. X, 434 *en* vates maxime venerandus, Ibid. X praefat. §. 3. Not. Varro L. L. VI, 3 ante med. *zegt: dat de Dichters* vates *genoemd worden* a versibus viendis, *het welk eene zeldzame* Etymologie *is.* 2) *elk, die in zijne kunst uitmuntend is, en daar in als 't ware Godspraken geeft, en alles gelukkig verklaart, bij voorb.* Scaevola legum clarissimus & certissimus vates; Val. Max. VIII, 12, 1, i. e. *uitlegger:* ab Herophilo medicinae, Plin. H. N. XI, 37 extr., i. e. *eerste meester in de Geneeskunde.*

VATĬA, ae, m. *en* f. i. q. Vatius, *bij voorb.* si quis in consuetudine ambulandi jam factus sit vatia aut compernis, Varr. L. L. VIII, 5.

VATĬCĬNATĬO, onis, f. *waarzegging, profeteering,* Cic. Att. VIII, 12. Nat. D. II, 3. Plin. Ep. VI, 20 extr.

VATĬCĬNATOR, oris, m. *waarzegger,* Ovid. Pont. I, 1, 42.

VATĬCĬNĬUM, i, n. *waarzegging, voorzegging, profeetie,* Plin. H. N. VII, 52 post med. Gell. XVI, 17.

VATĬCĬNOR, atus sum, ari, *waarzeggen, voorzeggen, profeteeren, bij voorb.* vaticinantibus per furorem, Cic. Div. I, 18: vaticinantis in modum, Liv. V, 15 in.: casus futuros, Ovid. in Ibin. 270: haec vaticinor, Ibid. Pont. III, 4, 93: fore, ut sagitta figar, erat — vaticinata soror, Ibid. Her. XV, 278: haec a me dicta tibi vaticinante nota, Ibid. II, 1, 62: Consulem Virginium in concionibus velut vaticinantem audiebat, Liv. II, 41. *Ook heeten de Dichters* vates, *zie* Vates: *van daar* 1) *als een Dichter zingen of bezingen, bij voorb.* Agrigentinum carminibus vaticinatum, Cic. Amic. 7: *ook boertend zingen, of opzeggen, bij voorb.* vetera vaticinamini, Plaut. Ps. I, 3, 129, i. e. *gij zegt niets nieuws.* 2) *dweepen, een geestdrijver of dweeper zijn, zot geklap praten, bij voorb.* ego fortasse vaticinor, Cic. ad Div. II, 16 extr.: eos vaticinari atque insanire, Cic. Sext. 10.

VATĬCĬNUS, a, um, *waarzeggend, voorzeggend, profeteerend, bij voorb.* libri, Liv. XXV, 1: furores, Ovid. Met. II, 640.

VATĬUS, a, um, *misschien* i. q. valgus, *inwaards of zijdelings gebogen, krom, bij voorb.* crura, Varr. R. R. II, 9, *alwaar* crura *tegen over* vara *gezegt worden: van daar* homo vatius, Pandect. XXI, 1, 10 extr., i. e. *krombeenig of inwaards (zijdewaards) gebogen scheenen hebbende, alwaar er insgelyks* varus, *als onderscheiden bijstaat.*

VATRAX, acis, *en* **VATRICOSUS,** a, um, i. e. qui vitiosus est pedibus, Lucil. ap. Non. cap. 1. n. 99, *alwaar de woorden zijn:* Ut si progeniem antiquam, qua Maximu' Quinctus, qua vatricosus vatrax. *Sommigen lezen* vaticosus *voor* vatricosus.

VE, I) *met eene korte* e, *is het een aangehecht woordjen.* 1) *of, bij voorb.* duabus tribusve horis, Cic. Phil. XIV, 6: ambo alterve, Ibid. V, 19 extr.: ne quid plus minusvé dicam, Cic. Flacc. 5: ex quo —, ex quove cet., Cels. V, 26. Sect. 5: in loco sacro facere, inve eum locum immittere quid, Pandect. XLIII, 6, 1: Non Thebas nec Pergama — regnave Remi aut animos Carthaginis scil. canerem, Prop. II, 1, 23: *ook volgt het tweemalen, bij voorb.* legem de actis — confirmandis, deve dictatura tollenda, deve coloniis — tulisse, Cic. Phil. V, 4: *Ook staat het dubbel, voor* vel-vel, *alwaar men het eerste* ve *door* of, *of geheel niet vertaalt, bij voorb.* nec, quod fuimusve sumusve, cras erimus, Ovid. Met. XV, 215: Laudetur plusve minusve mihi, Ovid. Fast. V, 110, i. e. *meer of min:* illis tamen non habitu mutatve loco peccatve superne, Horat. Sat. II, 7, 64, *alwaar het op eene verkeerde plaats staat voor* locove. 2) *en, bijzonder achter* ne, *bij voorb.* neve operis cet., Ovid. Met. II, 443, i. e. *en opdat niet enz.: van daar dikwijls* neve *in plaats van* neque i. e. *en niet, noch, bij voorb.* toto ne demittas animum, neve te obrui sinas, Cic. Q. Fr. I, 1, 1: uti deferant, neve communicent, Caes. B. G. VI, 19. *En dus staat meermalen* neve *zie* Neve. *Uit dit* neve *is vervolgends* neu *geworden,* (*gelijk* capital *voor* capitale, *zie* Neve. II) *met een lange* e, *waar voor ook* vae *geschreven wordt* (Gell. V, 12), *is het een voorzetzel, en betekent, gelijk* Gellius *daar zegt, dan eene vermindering, dan eene vergrooting. Sommigen, bij voorb.* Bentley, Gesner *enz., spreken hem tegen en beweeren, dat het alleenlijk eene vermindering betekent: zij hebben meestal gelijk, maar niet volkomen; daar tegen is, bij voorb.* vegrandi macie, Cic. Agr. II, 34 extr.: vepallida, Horat. Sat. I, 2, 129, *tenzij men wil verbeteren; hetwelk men zeker zou moeten doen, als men zijn gevoelen wilde doorzetten.*

VECORDĬA, ae, f. *verstandeloosheid, d. i. gebrek aan verstand, krankzinnigheid,* Sallust. Jug. 72 (75) extr. Tacit. Ann. IV, 22: *Ook kan men hier toe brengen* Terent. Andr. VI, 4, 1: *van daar verstandeloosheid, d. i.* 1) *onzinnigheid, woede, bij voorb.* in facie vecordia inerat, Sallust. Cat. 15. Justin. XXIV, 6 extr. Tacit. Ann. I, 32 in. 2) *onnozelheid, domheid, onbezonnenheid, bij voorb.* Terent. Andr. IV, 1, 2. Ovid. Met. XII, 227. Gell. XX, 1 ante med.

VECORS, dis, *zonder verstand, d. i. krankzinnig, onzinnig, of ook onnozel, dom, bij voorb.* Vecors sine colore, Cic. Harusp. 1, *zonder verstand, krankzinnig:* ego te non vecordem, non furiosum, non mente captum, non tragico illo Oreste dementiorem putem, Cic. Pis. 20: cum ille vecors incitata illa sua vecordi mente venisset, Cic. Sext. 55: deformis habitu more vecordium in publicum evolat, Justin. II, 7: mulieris amore vecors, Tacit. Ann. XIII, 44: sparsis crinibus, pavidi vecordesque in primam aciem procurrunt, Justin. XXIV, 8: scelere & metu vecors, Tacit. Hist. II, 23: pertinacia vecordi, Val. Max. IX, 2, 4: aliis cor ipsum animus videtur; ex quo excordes, vecordes, concordesque dicuntur, Cic. Tusc. I, 9: *dus ook* vecors de tribunali decurrit, Liv. IV, 50, i. e. *woedend:* audita vox ejus in concione stolida ac prope vecors, Ibid. 49: hic impetus prope vecors, Ibid. 49: hic impetus prope vecors turbavit hostes, Liv. VII, 15: scribet mala carmina vecors, Horat. Sat. II, 5, 74: Quis est tam vecors, Cic. Harusp. 9, i. e. *zonder verstand, dom:* istbus vecordissimi mentem terrebant, Cic. Dom. 55.

VECTABĬLIS, e, *hetgeen men dragen of voeren kan, bij voorb.* materia insulae, Senec. Nat. Quaest. III, 25 post med.

VECTABŬLUM, i, n. *een voertuig: van daar een wagen,* Gell. XX, 1 med.

VECTARĬUS, a, um, *tot voeren geschikt, of te gebruiken, zich daarmede bezig houdende, daartoe behorende, bij voorb.* equus, Varr. R. R. II, 7 extr., i. e. *trekpaard.*

VECTATĬO, onis, f. *eigenlijk het dragen, het zij te paard, wagen, scheep: van daar rijden, vaaren enz., bij voorb.* equi vectatio, Sueton. Calig. 3, i. e. *het rijden:* Vectatio & iter reficiunt animum,

Se-

Senec. de constant. 15 post med., i. e. *rijden of vaaren, of dragen in een draagstoel, of dit alles te samen.*

VECTATUS, a, um, *zie* Vecto.

VECTIARIUS, a, um, *zich met den hefboom bezig houdende, daartoe behorende: van daar* Vectiarius, scil. homo, *die den hefboom gebruikt, bij voorb. door het drukken van den hefboom een werktuig beweegt*, Vitruv. VI, 9 ante med.

VECTICULARIUS, a, um, *zich met het breekijzer bezig houdende, bij voorb.* vita, Cato ap. Fest., i. e. *diefachtig.*

VECTIGAL *staat voor* Vectigale, scil. tributum cet., *zie* Vectigalis.

VECTIGALIS, e, *waarschijnlijk van* veho, 1) *het geen voor het voeren, of liever voor den invoer of het inbrengen van waaren, gevolglijk, als een tol betaald wordt: van daar* Vectigale *of verkort* vectigal, scil. tributum, i. e *tol; schijnt niet voor te komen: van daar in 't gemeen, wat aan belastingen aan den Staat, of iemand anders betaald of gegeven wordt, bij voorb.* pecunia vectigalis, Cic. Verr. I, 35, i. e. *geld, dat van de belastingen komt; dus ook* annuum tributum vectigale, Justin. XIII, 11 *van daar komt het bekende* Vectigal *verkort voor* vectigale (*gelijk* capital *voor* capitale) scil. aliquid *of* tributum cet., i. e. *alles, wat iemand jaarlijks aan den Staat of iemand anders opstebrengen heeft: van waar het, ten aanzien des gevers, belasting, schatting, cijns enz., ten aanzien des ontvangers, inkomsten heet.* 2) *het geen de Staat ontvangt, of wat aan den Staat opgebracht wordt, belastingen, inkomsten, bij voorb.* vectigalia pendere, Cic. Agr. III, 2, *of* pensitare, Cic. Manil. 6, *of* solvere, Claudian. de Stilich. II, 200, i. e. *lasten betalen:* vectigal pergrande imponere agro, Cic. Agr. II, 21: vectigal imponere possessoribus agri, Liv. IV, 36, i. e. *lasten opleggen; gevolglijk op de landerijen:* vectigalia locare, Cic. Agr. II, 21, *de inkomsten verpachten:* exigere, Cic. Manil. 6, i. e. *ingaderen:* exercere, Ibid.: vectigal stipendiarium, Cic. Verr. III, 6: levare agrum vectigali, Cic. Brut. 36: vectigal novum ex salaria annona statuere, Liv. XXIX, 37, i. e. *richten, schikken, vaststellen:* nova vectigalia instituere, Plin. Paneg. 37: temperare, Ibid. 41: aerarium militare cum vectigalibus novis instituere, Sueton. Aug. 49: vectigal comminisci, *bij voorb.* vectigal commentum, Liv. XXVII, 37: vectigalia abrogare, Auct. B. Afric. 97: vendere i. e. *verpachten*, Cic. Agr. II, 21: redimere, *pachten*, Cic. Manil. 7: vectigalia maxima (in Asia), Ibid., i. e. *de grootste, gewigtigste, aanmerklijkste:* vectigalia nova — exercuit, nullo rerum aut hominum genere omisso, cui non tributi aliquid imponeret, Sueton. Calig. 40, *alwaar dus* tributum *heet, wat anders* vectigal *heet.* Not. *De inkomsten van den Staat waren, in* Cicero's *tijden*, portorium i. e. *tol:* decumae i. e. *de tiende schepel:* scriptura i. e. *gemeente, of weidegeld, bij voorb. uit* Cic. Manil. 6, *alwaar staat*, pecora relinquuntur (scil. ob timorem belli), agricultura deseritur, mercatorum navigatio conquiescit: ita neque ex portu (*dat is* portorium) neque ex decumis, neque ex scriptura vectigal conservari potest: *deze inkomsten werden verpacht; deze pachters heeten* publicani cet. b) *het geen aan bijzondere personen opgebracht wordt, het zij het geschiede uit pligt, of uit gebruik en oude gewoonte:* (a) *uit pligt: hier toe behooten de inkomsten uit landgoederen en gronden, en andere bronnen, wanneer men het renten, inkomsten, revenuen (van de zijde des ontvangers) kan noemen: (van de zijde des gevers lasten, te betalen gelden, bij voorb. pachtgeld, huurgeld enz.), bij voorb.* vectigalia urbana rusticis anteponere, Cic. Off. II, 25: ex meo tenui vectigali, Cic. Parad. VI, 3: ex quo (castro) quinquagena talenta vectigalis capiebat, Nep. Alcib. 9: vectigal quoque eis (equitibus) Campanus populus jussus pendere in singulos quotannis denarios numos quadringenos, Liv. VIII, 11 extr.: magna vectigalia tali ex ingenio suo (i. e. *uitvinding*) percipiens, Plin. H. N. IX, 54: unum hominem vectigalis sui causa, repente leges salutis humano generi dedisse, Ibid. XXVI, 3 med., i. e. *wegens zijne nuttigheid en verdienste, om daar door iet te verdienen, inkomsten te krijgen:* ista jam non minima vectigalis multis esse coeperunt, Colum. praef. post med. §. 29: vectigal in pluma (anserum), Plin. H. N. X, 22: *van daar Tropisch, bij voorb.* parsimonia est magnum vectigal, Cic. Parad. VI, 3, i. e. *is een groote rente, inkomsten:* nulla avium pecudumque fuit, quae ferre negaret vectigal meritae connubiale lyrae, Claudian. Epist. ad Seren. 18. (b) *uit gebruik of oude gewoonte, bij voorb. wanneer de onderdanen der Provintiën den Stadhouder jaarlijks of op zekere tijden iet als een geschenk of* Don gratuit *of onder een anderen titel geven, bij voorb.* vectigal praetorium, Cic. Att. V, 21 med.; *dit is juist de hier voorgenoemde gebruiklijke belasting voor de Stadhouders. Hier toe behoort* vectigal aedilicium (*waarschijnlijk* scil. ludorum) i. e. *zekere belasting of gifte der onderdanen in de Provintiën voor de schouwspelen, die te Rome jaarlijks van de Ædiles gehouden moesten worden, bij voorb.* iniquo & gravi vectigali aedilicium Asiam liberasti, Cic. Q. Fr. I, 1, 9. Not. Genit. vectigaliorum *voor* vectigalium, Sueton. Aug. 101. Calig. 16. 2) *verpligt om belasting (schatting, cijns enz.) te geven, cijnsbaar, schatting schuldig, bij voorb.* civitas, Cic. Verr. III, 34: agri, Ibid. 6: Hannibal, Liv. XXI, 41: *Ook met den* Dativus *der genen, aan wien de lasten betaald worden, bij voorb.* agros — Verri vectigales fuisse, Cic. Verr. III, 43: hos tamen vectigales sibi fecerunt, Caes. B. G. IV, 3 extr. 3) *inkomsten of winst (voordeel) aanbrengend, of gevende, iet opbrengende, bij voorb.* equus, Cic. Phil. II, 25: ita ei lecti sui contumelia vectigalis est, Apul. in Apol. p. 322, 12 Elm.

VECTIO, onis, f. i. q. vectatio, *het dragen, het zij het geschiede van paarden, wagen, schepen enz.: van daar* vectio quadrupedum, Cic. Nat. D. II, 60, i. e. *het rijden.*

VECTIS, is, m. *is een houten of ijzeren spaak tot allerhand gebruik, bij voorb.* 1) *om lasten in beweging te brengen, of voort te schuiven, hevel, hefboom, hefpaal*, Caes. B. C. II, 11: *dus ook om een werktuig te bewegen*, Vitruv. VI, 9 ante med. 2) *om iet te breken of aftebreken, breekijzer*, Cic. Verr. IV, 43. Terent. Eun. IV, 7, 4. Horat. Od. III, 26, 7. Ovid. Met. XII, 452. 3) *om eene deur te sluiten, richel*, Virg. Aen. VII, 609. 4) *om te dragen, bij voorb. op den schouder, gevolglijk draagboom, draagstok*, Claudian. de IV consul. Honor. 573.

VECTITO, are, i. q. vecto *wordt aangehaald*, Gell. IX, 6: *van daar* vectitari *gedragen worden, bij voorb. van een paard, wagen enz.*

VECTO, are, i. q. veho, *dragen of brengen, het zij het geschiede te paard, met een wagen, schip, op den schouder enz., bij voorb.* corpora vectare carina, Virg. Aen. VI, 391, i. e. *vaaren:* delphinum vectavisse Arionem, Gell. XVI, 19, i. e. *gedragen:* quibus in campis — Rhenus saucia moerenti corpora vectet aqua, Prop. III, 3 (2), 45: plaustris vectare ornos, Virg. Aen. XI, 138, i. e. *varen of voeren: van daar* vectari, *gedragen worden: van daar rijden of vaaren, bij voorb.* equis, Ovid. Met. VIII, 373: vectabor humeris inimicis eques, Hor. Epod. XVII, 74: vectabatur octophoro, Apul. in Apolog. post med. p. 323, 9 Elm.: niveis vectabere cycnis, Prop. III, 3 (2), 39: Et mecum in curru parvi vectantur Amores, Ibid. III, 1, 11: Non, si Pegaseo vecteris in aëre dorso, Ibid. II, 23, 55: carpentis per urbem vectemur, Liv. XXXIV, 3 extr.: tyrannus cum tribus equitibus ante signa vectabatur, cornua invisens, Liv. XXXV, 35, i. e. *reedt: dus ook* paulisper cum tyranno vectatus, Ibid. Not. *Men heeft ook* Vector, ari, *als een* Deponens, *in eene active beteekenis*, seq. accusativo; *ten minsten er staat* Plaut. Merc. Prol. 76, se merces vectatum undique *voor* vectavisse; *ten zij men lezen moet* sse *voor* se, *dan is* vectatum *het* Supinum. *Ondertusschen kan men ook* vectari *voor* vectare, *door meer* Verba *die in* o *en* or *in gelijke beteekenis uitgaan, verdedigen.*

VECTOR, oris, m. i. e. 1) qui vehit *een, die draagt, bij voorb. op den schouder, of op den rug, of ook voert, bij voorb.* vector asellus, Ovid. Fast. I, 433: Atlas vector Olympi, Senec. Herc. Oet. 1907: Debet plus esse virium in vectore, quam in onere, Senec. de Tranquill. 5: vector puellae taurus, Senec. Herc. Oet. 553: ipse equus gradarius, optimus vector, Lucil. ap. Non. cap. 1. n. 60: Mercurius carminum vector, Apul. in Apolog. ante med. p. 295, 7 Elm.: *ook de veerman* Charon *heet* vector, *bij voorb.* amnica stipe vectori data, Ibid. Met. VI post med. p. 181, 24 Elm. 2) *een die gedragen wordt, het zij op den schouder, wagen, te paard: van daar* a) *die in een schip vaart, passagier, bij voorb.* gubernatores a vectoribus admoneri solent, Cic. Phil. VII, 9 extr.: idem navigium, navita, vector ero, Ovid. Her. XVIII, 148: non solum nautarum sed & vectorum, Pandect. IV, 9, 1 extr. *en meermalen, bij voorb.* Ibid. leg. 3 in. *en* 5. Virg. Ecl. IV, 38. Petron. 107 *en* 108. Lucan. V, 581: *van daar Tropisch*, male vehi malo alio gubernante, quam ingratis vectoribus bene gubernare, Cic. Att. II, 9. b) *die rijdt, een rijder, ruiter*, Ovid. Art. III, 555: vector currens ab urbe, Prop. IV, 8, 84.

VECTORIUS, a, um, *tot vaaren of overvaaren, dienstig, bij voorb.* navigium, Caes. B. G. V, 8, *transportschip: dus ook* navicula, Sueton. Caes. 63.

VECTURA, ae, f. 1) *het dragen, het zij het geschieden op den rug, wagen, schip enz. het vaaren, voeren, het zij het geschiede met den wagen, of te scheep, bij voorb.* equi idonei ad vecturam, Varr. R. R. II, 7 extr., i. e. *om te rijden, voeren;* milites, remiges, arma, tormenta, vecturae imperabantur, Caes. B. G. III, 32: foeni, Colum. II, 13 extr.: describere vecturas frumenti, Caes. B. C. III, 42: qui pro vectura solveret, Cic. Att. I, 3.

I, 3, i. e. *het voeren te scheep:* vectura mercium (*te scheep*), *d. i. overvaart, transport, vracht*, Pandect. IV, 9, 4: sine periculo vecturae, Cic. ad Div. II, 17, scil. *te scheep, d. i. transport: van daar* vecturam facere, *vrachten doen, door vrachten iets verdienen, bij voorb.* vecturas onerum corpore suo factitavisse, Gell. V, 3, i. e. *op de schouders gedragen.* 2) *de loon voor het voeren, vracht, of vrachtgeld, bij voorb.* tres minas praeter vecturam dedi, Plaut. Most. III, 2, 136: *dus ook* Senec. Benef. VI, 15 extr.

VECTUS, a, um, *zie* Veho.

VEGĔO, ēre, 1) *opwekken, in beweging brengen, levendig maken, bij voorb.* aequora veges ventis, Enn. ap. Non. cap. 2. n. 876: animos Venus veget, Pompon. Ibid.: Liber (i. e. vinum) liberat servitio curarum animum & adseris vegetque & audaciorem facit, Senec. de Tranquill. 15 prope fin.: Quae vegeat motum, Lucret. V, 553: dextraque vegere (equum), Ibid. V, 1297, *doch hier heeft de* Edit. Creech. vigere i. e. pugnare. 2) *levendig zijn, wakker zijn, bij voorb.* viget, veget, Varr. ap. Non. c. 2. n. 876.

VEGĔTĀTĬO, onis, f. *bezieling, levendige beweging, bij voorb.* ut fatigationem sedentariam incessus vegetatione discuterem, in pedes desilio, Apul. Met. I init. v. 8 Elm.

VEGĔTO, are, *bezielen, levend of levendig maken, opwekken, bij voorb.* memoriam, Gell. XVII, 2: spiritus, qui animalia omnia vitali & secunda ope vegetat, Apul. de mundo post med. p. 61, 36 Elm.: brachia vegetanda sunt, quibus pugillatur, Ibid. de deo Socrat. post med. p. 53, 33 Elm.: spiritu omnia — vegetantur in mundo, Ibid. ad Asclep. ante med. p. 85, 28 Elm.: horum omnium viribus fructus, arbusta & terra vegetantur, Ibid. post med. 92, 37 Elm.: nec tantum pecuina & ferina, verum inanima etiam divino ejus luminis numinisque nutu vegetari, Ibid. Metam. XI init. v. 14.

VEGĔTUS, a, um, *bezield, levendig, wakker.* a) *ten aanzien des ligchaams, bij voorb.* te vegetum siste, Cic. Att. X, 16 extr.: vegetior ab inferis recurrit, Apul. Met. VI med. p. 181, 32 Elm.: fessi cum recentibus & vegetis pugnabant, Liv. XXII, 47: vegetus ad munia surgit, Horat. Sat. II, 2, 80: Oculi vegeti, Sueton. Caes. 45: adspectus vegetior, Colum. VI, 20: intervallum temporis vegetissimum, Plin. H. N. XVIII, 26, i. e. *levendigste, werkzaamste.* b) *ten aanzien der ziel, bij voorb.* mens, Cic. Tusc. I, 17: illa pars rationis & mentis lucet: & sa vegetam ad somniandum acremque praebeat, Cic. Div. I, 29 extr.: ingenium, Liv. VI, 22. c) *van kleuren, bij voorb.* color vegetissimus, Plin. H. N. XXI, 8. d) libertas, Senec. Hippol. 460, i. e. *wakker, levendig.*

VEGRANDIS, e. 1) *niet heel groot of klein, bij voorb.* oves, Varr. R. R. II, 2 post med.: farra, Ovid. Fast. III, 445: frumentum, Fest.: gradus, Plaut. ap. Fest. 2) *zeer groot, bij voorb.* hominem vegrandi macie torridum, Cic. Agr. II, 34 extr., *ten zij men lezen wil* Praegrandi, *zie* Ve: vegrandi subere, Pers. I, 97, *alwaar anderen* Edd. praegrandi *hebben:* cf. Gell. V, 12, *welke* (*als ook* Festus) *zegt: dat ve verminderd en vergroot, en hier toe* vescum, vehemens, *en* vegrande *aanhaalt.*

VEHA *of* **VEA**, ae, f. *zeide de landman voor* via (*van* Veho), Varr. R. R. I, 2, 14. *en* veha *schijnt ouder dan* via *te zijn.* Not. Varr. I, 2, 14 Edit. Gesn. *staat* veam.

VEHĔMENS, tis, *hevig, van menschen of beesten, d. i. hevig, den middelweg te buiten gaande, hevig zich gedragende of gezind, bij voorb.* se vehementem praebere in aliquem, Cic. Catil. IV, 6: vehemens es nimis, Terent. Heaut. III, 1, 31: vehemens in alios, Cic. Sull. 31: ita vehemens acerque venit, Cic. Caecin. 10: puterone in eos esse vehemens cet., Cic. Verr. V, 40: nimium es vehemens feroxque natura, Cic. Vatin. 2: lupus, Horat. Epist. II, 2, 28: canis, Phaedr. II, 3, 1: *verders* maledictum, Terent. Ad. Prol. 17: exordium, Cic. Or. II, 78: genus dicendi, Ibid. 49: incitatio, Ibid. 43: minister vehemente opera, Horat. Ep. I, 13, 17: senatusconsultum, Cic. Cat. I, 1 extr., i. e. *hevig, scherp, streng: van daar* 1) *hevig, d. i. sterk, groot, zeer werkzaam, bij voorb.* fuga Hirt. B. G. VIII, 48: vehementius telum, Liv. IX, 19: causa vehemens ad objurgandum, Terent. And. I, 1, 122: incitatio, Cic. Or. II, 43: brassica vehementissima, Cato R. R. 157, i. e. *van sterke werking of kracht:* medicamentum efficacius & vehementius, Scrib. Larg. 70: adsiduo & vehementi strigilis usu, Sueton. Aug. 80: vehementior somnus, Plin. H. N. XX, 22: vehementior vis frigorum & calorum, Ibid. XVII, 24 post med.: vehementissimae calcis duabus partibus, Ibid. XXXVI, 23: ventus, Auct. B. Hisp. 3: clamor, Ibid. 31: ictus, Lucret. VI, 310: imber, Ib. 516: vehemens violentia vini, Ibid. III, 481: vehementior dolor, Plin. H. N. XXIV, 9 ante med. 2) *sterk, bij voorb.* vitis, Colum. III, 1, 5, i. e. *sterk groeijende:* palus, Colum. IV, 12 in., *sterke paal, d. i. dikke: dus ook* statumina vehementiora, Ibid. 16. Not. *de beide korte lettergrepen* Vehe *worden bij de Dichters ook als ééne lange beschouwd, bij voorb.* Lucret. III, 153. Horat. Epist. II, 2, 28.

VEHĔMENTER, 1) *hevigl ijk, d. i. met hevigheid, bij voorb.* agere, Cic. Phil. VIII, 6: nisi forte, quae vehementer, acriter, animose fiunt, iracunde fieri suspicamur, Cic. Tusc. IV, 25: incusare aliquem, Caes. B. G. I, 40: Quantum puerum adcepi vehementer, Cic. Att. X, 7 post med.: vehementius minari alicui, Cic. Verr. IV, 16 extr.: vehementius hominum mentes perturbare, Caes. B. G. VII, 84: vehementissime proeliari, Hirt. B. G. VIII, 30: vehementissime contendere, Caes. B. C. III, 17: vehementissime ad virtutem accendi, Sallust. Jug. 4: vehementius incitare, Caes. B. C. II, 41: vehementissime se exercere, Cic. Or. I, 33: *van daar* 2) *heviglijk, d. i. sterk of zeer, bij voorb.* vehementer etiam atque etiam te rogo, Cic. ad Cupien. in Ep. ad Att. post XVI, 16. Cic. ad Div. XIII, 70 *en* 79: vehementer rogo, Ibid. 74: hoc mihi erit vehementer gratum, Ibid. 67: erit mihi vehementissime gratum, Ibid. 32: quae res nos vehementer fefellit, Ibid. XII, 15 post init.: vehementer admirans, Cic. Acad. IV, 29 post med.: prodest vehementissime, Scrib. Larg. 70: hoc Antiocho vehementissime displicet, Cic. Acad. IV, 43: vehementer velim, Terent. Eun. V, 8, 39: simulare, Sallust. Cat. 41 (42): vehementer ad me pertinet, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 8. *Ook kan men uit n. 1. hier toe brengen* vehementissime se exercere in re, Cic. Or. I, 33. *gelijk dan het een en ander uit n. 1 en 2 hier toe behoren kan, bij voorb.* dolet vehementer, Terent. Ad. IV, 5, 48: accendi, Sallust., *zie hier voor.*

VEHĔMENTĬA, ae, f. *hevigheid, bij voorb.* odoris, Plin. H. N. XIII, 8: saporis, Plin. H. N. XIX, 5 post med.: vini, Plin. H. N. XXIII, 1 med., i. e. *sterkte:* frangitur vehementia ejus (scil. omphacii) melle aut passo, Ibid. XXIII, 1 post med., i. e. *hevigheid, sterkte:* venarum vehementia i. e. vehemens pulsus, Ibid. XXIII, 1 post med: linteorum strigilumque, Plin. H. N. XXVIII, 4 extr., i. e. *hevig gebruik.* *Ook van menschen, bij voorb.* Gracchi, Gell. I, 11 post med., i. e. *hevigheid in het reden:* Asinius fuit acris vehementiae, Plin. H. N. XXXVI, 5 post med.

VEHENS, *zie* Veho.

VEHES *en* **VEHIS**, is, f. *een voeder, vracht, d. i. zoo veel als op ééne keer op een wagen geladen wordt, een voeder, wagenvol, bij voorb. voeder hout, hooi, mist enz., bij voorb.* vehem foeni, Plin. H. N. XXXVI, 15 med., i. e. *een voeder hooi: dus ook* fimi, *een voeder of vracht mist, bij voorb.* singulas vehes fimi, Ibid. XVIII, 23: justum est vehes (fimi) XVIII jugero tribui, Ibid.: ipsa ostenditur magnitudine vehis, Ibid. II, 58, i. e. *zoo groot, dat hij eene vracht uitmaakt:* vehes stercoris decem & octo, Colum. XI, 2 post med. §. 86: Haec erit vehis una, Colum. XI, 2, 13. *De* Nominativus vehes *staat* Ibid. §. 86.

VEHICULĀRIS, e, *den wagen of het rijden, voeren of vrachtwezen betreffende: van daar* cursus vehicularis, Pandect. L, 4, 18. §. 4, i. e. *het postwezen.*

VEHICŬLUM, i, n. (*van* veho) *alles, waarop iemand of iets gedragen of gevoerd wordt, elk voertuig, voerwerk,* a) *te water, bij voorb.* vehiculum Argonautarum, Cic. Nat. D. II, 35 in.: furtorum vehiculum, Cic. Verr. V, 23. b) *te land, bij voorb. wagen, het zij koets, kar, of wat voor rijtuig het zij, bij voorb.* juncto vehiculo vehi, Liv. XXXIV, 1: vehiculo comprehendere, Sueton. Tiber. 38. Cal. 39: vehicula meritoria, Ibid. Cal. 39: vehicula exigere, Plin. Paneg. 20: dari vehicula, qui vehar, Plaut. Aul. III, 5, 28: vehiculo contecto abdere aliquem, Tacit. Ann. XII, 47: mixta vehicula & lixae, Ibid. Hist. II, 41: vehicula thensarum, Cic. Verr. V, 72: vehiculis triumphalibus, Cic. Pis. 25 Edit. Ern.; *doch de* Ed. Graev. *heeft* ferculis *voor* Vehiculis: *en zeker is de* Plur. vehiculis *hard, dewijl* Cicero *slechts van éénen triumf, en gevolglijk slechts van eenen triumfwagen spreekt: van daarab* vehiculis, *één van de Hofbedienden,* Inscript. ap. Gruter. p. 592. n. 4. Not. *Ook misschien draagzetels, bij voorb.* vehiculo portaretur, Nep. Phoc. 4.

VEHIS, *zie* Vehes.

VEHO, vexi, vectum, 3. *dragen, of brengen, of voeren, het zij het geschiede op den schouder, met den wagen, te paard, scheep, water enz., bij voorb.* a) *op den schouder, van menschen, bij voorb.* habeo homines: quidquid imponas, vehunt, Plaut. Most. III, 2, 95: Vehes me, Plaut. Asin. III, 3, 109, i. e. *draag mij:* *dus ook* ten' ego veham? Ibid. 110, i. e. *zou ik u dragen?* decorum est herum vehere

here servum (scil. humeris); infcende, Ibid. 121: *dus ook* Siculi iuvenes (Amphinomus & Anapus) vexerunt (scil. humeris suis) parentes suos, Senec. de Benef. III, 37: *dus ook* humero vehere, Hor. Sat. I, 1, 48: *dus ook van beesten, bij voorb.* taurus, qui vexit Europam, Cic. Nat. D. I, 28: (equus) dominum vehet, Hor. Epist. I, 10, 40: *wanneer het ook somtijds, trekken, heet, bij voorb. den wagen trekken, bij voorb.* triumphantem (Camillum) albi vexerant equi, Liv. V, 28 in.: currum vehebant equi, Curt. III, 3, 11: muli vehunt aurum, Ibid. VIII, 7, 11: *dus ook* te, Bacche, traxere tigres, Hor. Od. III, 3, 14. *Ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* equus commodius vehit, scil. hominem, Veget. de re vet. I, 56 extr., i. e. *het draagt zijn' berijder beter, gemakkelijker; doch, het kan ook enkel zijn, gaan, d. i. het gaat beter, gemakkelijker. Ook zegt men van iemand, die te paard iets brengt of draagt,* vehere, *bij voorb.* eques frumentum in castra veheret, Liv. IX, 13 extr.: cf. Ovid. Trist. II, 386. b) *te water: wanneer men zegt* aqua vehit, navis vehit, nauta vehit cet., *bij voorb.* nauta, qui illas vexerat, Terent. Phorm. IV, 1, 9: Tagus amne suo vehit aurum, Ovid. Met. II, 251: hi, quos vehit unda, sepulti, Virg. Aen. VI, 326: flumina vehunt aurum, Curt. VIII, 9, 18: Euphrates limen vehit, Ibid. V, 1, 29. c) *te wagen, bij voorb.* Rusticus vehit uxorem plaustro, Tibull. I, 10 (11), 51. d) *ook van andere dingen, bij voorb.* aura vehit (navem), Val. Flacc. III, 34: cum (formica) vehit ore cibum, Ovid. Art. I, 94: vehunt prorae centauros i. e. habent centauros, tanquam signum, Prop. IV, 6, 49: Tres noctes notus immensa per aequora vexit me violentus aqua, Virg. Aen. VI, 356: currus singuli vehebant lenos viros, Curt. VIII, 14, 3: si vasa acetum ante vexerunt, Pallad. Novembr. 20, i. e. *in zich gehad hebben:* Dum coelum stellas, dum vehet amnis aquas, Tibull. I, 4, 66: Quod hora vexit, Horat. Od. III, 29, 47, i. e. *aangevoerd heeft:* Tiphyn gloria vexit, Claudian. B. Get. 11, i. e. *verhogen: van daar* Passiv. Vehi *gedragen of gebracht, gevoerd of gevaren worden, of vaaren, rijden, naar dat er* curru, equis, equo, navi *en dergelijke bij staat of gedacht wordt, bij voorb.* curru vehi, Cic. Div. II, 70: juncto vehiculo vehi, Liv. XXXIV, 1: vehiculis, qui (i. e. quibus) vehar, Plaut. Aul. III, 5, 28: vectus es in niveis, Postume, victor equis, Ovid. Fast. VI, 724, i. e. *op eenen met witte paarden bespannen Triumfwagen:* curru vectus, Ovid. Met. V, 360. Vellej. II, 82: vehebatur in essedo, Cic. Phil. II, 24: vehi in navi, Cic. Nat. D. III, 37: navem, in qua fuerat vectus, Nep. Chabr. 4: vehor puppe, Ovid. Her. XVI, 113: Mare, quo citius vectae, Plaut. Stich. IV, 1, 25: rate parva vectus, Ovid. Met. I, 319: equo ligneo (*voor* nave) per vias caeruleas (i. e. mare) astis vectae, Plaut. Rud. I, 5, 11: unde huc vectae sumus (scil. nave), Ibid. 9: ignotus ad litora vectus, Virg. Aen. VII, 124: ventosa per aequora vectos, Ibid. VI, 335: ventosa per aequora vectum, Ovid. Her. XVII, 5: ego vehar aequoris hospes, Prop. III, 21 (20), 17: deinde per Ionium (mare) vectus, Ibid. 19: nudus ab inferna, stulte, vehere rate, Ibid. III, 3 (4), 36: lyncibus in caelum vecta Ariadna tuis, Ibid. III, 15 (16), 8: navis lenibus ventis vecta, Quintil. X, 7: vehi per urbem, Cic. Pis. 25: vehi post se, Liv. XXVI, 4, scil. eodem equo, *rijden:* Equus, in quo vehebar, Cic. Div. II, 68: equo citato vehitur, Nep. Dat. 4: Nympha vehitur pisce, Ovid. Met. II, 13. *Gevolglijk zegt men* vehi curru, equo, navi *en* in curru, in equo, in navi cet. *Ook heet* vehi *zich ergens heen bewegen, voortsloppen, bij voorb.* ut sex motibus veheretur, Cic. Univ. 13, *voor* ferretur: *dus ook van de Bijen, bij voorb.* apes liquidum trans aethera vectae, Virg. Aen. VII, 65. *Men ziet, dat hier* vehi *bijna overal als een* Deponens *staat. Ook met den* Accusativus, *bevaren, doorvaren enz., bij voorb.* maria omnia vecti, Virg. Aen. I, 524 (528): *ook heet* vehere *gaan, bij voorb.* equus, Veget., *zie boven. Van daar* vehens *varende, rijdende, bij voorb.* quadrigis vehentem, Cic. Brut. 97: in equo vehens, Gell. II, 2 extr.

VEIA, ae, (*van* Veho *voor* Vehia) i. e. plaustrum *in de* Oscische *taal volgends* Fest., *alwaar* Scaliger vela (*voor* vehela) *wil lezen.*

VEL, 1) *of, is bekend: bij verscheiden zaken, ook bij dezelfde zaken, staat het tot verklaring, alwaar anders* seu *of* sive *staat, bij voorb.* ovum molle vel sorbile, Cels. II, 18 extr.: *ook staat het dubbel, wanneer het de eerste keer, of, betekent maar ook in de vertaling weggelaten kan worden, bij voorb.* ut vel defendam, vel taceam, Cic. ad Div. I, 8: vel persuasuros, vel coacturos, Caes. B. G. I, 6. *Ook bij eenerlei persoonen of zaken, bij voorb. die verscheiden namen hebben, bij voorb.* pace vel Quirini vel Romuli dixerim, Cic. Off. III, 10, i. e. *met verlof van Quirinus of enz., d. i. hij moge Quirinus of Romulus heeten. Ook staat somtijds* aut — vel *of* vel — aut *voor* vel — vel, *bij voorb.* aut aperi — vel lava, Martial. III, 6, 4: aut adpone dapes vel aufer opes, Ibid. IV, 78, 6: Caii aut Claudii vel Neronis, Tacit. Hist. II, 76: solarium vel descriptum aut ex aqua, Cic. Nat. D. II, 34: vel stadiis — aut hortis, Prop. III, 21 (20), 25: *dus ook* vel maxime bonus aut non bonus adpelletur, Varr. R. R. I, 7, 5. *doch hier kan ook* vel maxime *bij een hooren voor* quam maxime, *zie n.* 5. Not. Vel i. e. *of, voor* an, *bij voorb.* in custodiam tradidit; sed in publicam vel in pistrinum, non satis intelligere potuimus, Cic. Q. Fr. I, 2, 4. 2) *het dient tot verbinding, bij voorb. deels, en, bij voorb.* pariter pietate vel armis egregius, Virg. Aen. VI, 769: Pectora donis invicta vel armis, Claudian. B. Get. 131: *van waar het ook dubbel (ook meermaals) staat, d. i. deels — deels, bij voorb.* vel adspector, vel particeps, vel socius, Cic. ad Div. II, 7: cum tu omnibus vel ornamentis vel praesidiis redundares, Ibid. III, 10 §. 14: vel quod tanta — vel quod — vel quia cet., Ib. XV, 1 init. 3) *ook of ook zelfs, of zelfs, bij voorb.* per me vel stertas licet, Cic. Acad. IV, 29: vel tres armati, Liv. IX, 24: vel consulatus vituperio est, Cic. Leg. III, 10: vel illo ipso judice, Cic. Rosc. Am. 30 extr.: vel Priamo miseranda manus, Virg. Aen. XI, 259: si nullo alio pacto, vel fenore, Terent. Phorm. II, 1, 71: et unum vel adversus omnes satis esse, Liv. II, 44 *en meermalen, bij voorb.* XLIV, 6 extr. 4) *dikwijls dient het bij het aanhalen van eene zaak of persoon ten voorbeeld; wanneer het, bij voorbeeld, vertaald wordt, bij voorb.* Raras, sed suaves accipio literas: vel, quas proxime cet., Cic. ad Div. II, 13: *dus ook* vel ex hoc intelligi cet., Ibid. VII, 15 in.: Vel proxime de Tigellio cet., Ib. 24 in. *en meermalen, bij voorb.* Terent. Heaut. IV, 6, 2. Ibid. Hec. I, 1, 3. *Ook kan men hier toe brengen,* Virg. Aen. XI, 406: Vel cum se cet., Horat. Epod. XII, 13. Not. *Het schijnt in deze gevallen in plaats van* velut *te staan.* 5) *Dikwijls staat het bij den* Superlativus, *voor* quam *of* longe, i. e. *het vermeerdert, bij voorb.* fructum vel maximum cepi, Cic. ad Div. V, 13: exercitationis vel maximae, Cic. Or. II, 27: vel maxima auctoritas, Liv. XXXVI, 41: nervorum vel minimum, suavitatis vel plurimum, Cic. Or. 26: senatorem vel tenuissimum, Cic. Verr. Act. I, 16: Cum Sophocles vel optime scripserit, Cic. Fin. 1, 2: *dus ook* ubi vel maxime, Cic. Acad. IV, 8 med., i. e. *heel zeer: en dus staat meermalen* vel maxime *voor* quam maxime, *bij voorb.* Cic. Sext. 62. Cic. Partit. 33. Q. Cic. petit. cons. 14: *dus ook* illud vel maximum est, Cic. Tusc. I, 22 med.: cujus vel maxima auctoritas cet., Liv. XXXVI, 41, *gelijk* Drakenborch *uit eenige* Codd. MSS. *heeft laten drukken.*

VELĀMEN, inis, n. i. q. velamentum, *elk hulzel, dekzel, band, kleding, kleed, gewaad,* Ovid. Met. VI, 566. Fast. VI, 579. Art. III, 267. Virg. Aen. I, 649 (643): *ook* Tacit. Germ. 17. Senec. ad Helv. 11: clari velamen honoris i. e. vestis, insigne magistratus, Iuvenal. III, 178: purpureas vestes, velamina nota i. e. *zijn gewoon gewaad, dat hij bij zijn leven gedragen hadt,* Virg. Aen. VI, 221; *wanneer het eene* Appositie *is.*

VELĀMENTUM, i, n. i. q. velamen, *alles, waarmede iets bedekt, omsluijerd, of omwonden wordt, een sluijer, dekzel, kleding, bij voorb.* velamenta *voor* tunicae, quae testiculos ambiunt, Cels. VII, 18, i. e. *hulzel, sluijer: van daar Tropisch,* libidinibus quaerentes velamenta, Senec. de vita beata 12 extr. *Bijzonder worden* velamenta *onder de tekens geteld, die door de genen gedragen werden, welke om vrede of genade baden, en dit schijnt alles te zijn, wat zij ten dezen einde in de hand hielden, bij voorb. vredestaf* (caduceus), *olyftak, de wollen linten daar om enz.,* Ovid. Met. XI, 279, velamenta supplicum porrigentes, Liv. XXX, 35 post init.: ramos oleae ac velamenta alia supplicum porrigentes, Liv. XXIV, 30 extr.: velamenta & infulas praeferentes, Tacit. Hist. I, 66.

VELĀRIS, e, *een zeil of gordijn betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* anuli, Plin. H. N. XIII, 9.

VELES, itis, *misschien eigenlijk schermutzelend of tergend: van daar* Substantive, veles, scil. miles, *een jong ligt gewapend soldaat, die in een gevecht niet in reijen of gelederen staat, maar in 't gemeen voor het front ageert, den vijand hier en daar plaagt, snel vooruit loopt en aanvalt, en zich snel in de openingen der Legioenen terug begeeft, en gevolglijk slechts schermutzelt. De* Velites *komen onze Husaren of Vrijcorpsen zeer nabij; zij staan dikwijls in* Livius, *bij voorb.* XXXVIII, 21. XXVI, 4: Festus (*in* Advelitatio) *leidt dit woord af van* volare *en zegt:* Velites dicuntur expediti milites, quasi volites, id est volantes. *De* Singularis *staat* Ovid. in Ibin 46: *dus ook* veles equis recepit se, Titinn. ap. Non. cap. 18 n. 2, *alwaar ook* velites leves *uit* Varro *aangehaald worden. Zij werden het eerst bij de insluiting van* Capua, *waarbij* Fulvius Flaccus *het bevel hadt, opgericht,* Liv. XXVI.

XXVI, 4. Val. Max. II, 3, 3. Van daar scurra veles Tropisch, Cic. ad Div. IX, 20 in., i. e. die met potzen, als 't ware, schermutzelt, d. i. anderen plaagt; de geheele plaats is: Me autem a te, ut scurram velitem, malis oneratum esse, non moleste tuli; deze plaats is zwaar, omdat wij de geschiedenis niet weten. Sommigen onderstellen, dat Pætus, aan wien Cicero schrijft, aan dezen vele Appelen gezonden heeft, en dat de laatstgemelde dit uitdrukt door malis oneratum esse i. e. als 't ware, met Appelen overladen. Het is mogelijk waar, wat het zenden van appelen betreft, maar de gelijkenis ut scurram velitem schijnt niet te passen, zij is te hard en te ver gezocht, en de geheele aartigheid is wat donker, hetwelk anders Cicero's gebrek niet is. Misschien moet Veliatem (van Velias i. e. uit Velia, alwaar Pætus zich toen mischien bevondt) voor velitem gelezen worden: ten minsten dit past beter. Er kunnen in Velia vele scurrae geweest zijn. Misschien is de gantsche plaats bederven. Als zij niet bedorven zal zijn, dan is veles plagend; zoo als dan dit misschien de eerste beteekenis is.

VELĪFER, a, um, zeilen dragende, bij voorb. carina, Ovid. Met. XV, 719. Prop. III, 9 (8), 35: malus, Val. Fl. I, 126: venti, Senec. Thyest. 129.

VELIFĪCATĪO, onis, f. uitspanning der zeilen, het zeilen, bij voorb. mutata velificatione, Cic. ad Div. I, 9 post med. §. 60.

VELIFĪCO, are, 1) zeil maken. 2) de zeilen bijzetten: van daar zeilen, bij voorb. per aquas, Propert. IV, 9, 6: per summa aequora velificant, Plin. H. N. IX, 33: velificantes, Flor. III, 7, hetwelk ook van velificor zijn kan: van daar velificatus, a, um, doorzeild, doorvaren, bij voorb. Athos, Juvenal. X, 174.

VELĪFICOR, ari, i. q. velifico, 1) zeil maken. 2) de zeilen bijzetten, zich naar den wind schikken: van daar 1) zeilen, bij voorb. ratis — ad infernos velificata lacus, Prop. II, 28 40. 3) begunstigen, bij voorb. honori suo, Cic. Agr. I, 9, i. e. zoeken te bevorderen: favori civium, Flor. I, 9: alicui, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 10 med.

VELĪFĪCUS, a, um, 1) zeil makende. 2) zeilende, bij voorb. cursus navigii, Plin. H. N. XIII, 11.

VELĪTĀRIS, e, de Velites (zie Veles) betreffende, daar toe of hun behorende, of hun toekomende, bij voorb. hastae, Liv. XXVI, 4. XXXIX, 20: pugna, Fest. in Velitatio: arma, Sallust. Jug. 105 (113).

VELĪTĀTĪO, onis, f. het schermutzelen, 1) met wapenen, 2) Tropisch, met woorden, bij voorb. velitatio dicta est ultro citroque probrorum objectio, ab exemplo velitaris pugnae, Fest.: me ad velitationem exerceo, Plaut. Rud. II, 6, 41: verbis velitationem fieri, Plaut. Asin. II, 2, 41.

VELĪTES, um, zie Veles.

VELĪTOR, atus sum, ari, schermutzelen (gelijk de Velites, zie Veles), bij voorb. calcibus, Apul. Met. VII post med. p. p. 195, 12 Elm., van een paard, met de hoef slaan: lapidibus crebris in aliquem, Apul. Met. IX post med. p. 234, 35 Elm., i. e. werpen: van daar 1) Tropisch, schermutzelen, bij voorb. met woorden, d. i. kijven, schelden, bij voorb. inter vos velitati estis, Plaut. Men. V, 2, 27: in maledictis adversus improbos, Gell. VI, 11: contra aliquem scurrilibus jocis, Apul. Met. VIII post med. p. 213, 11 Elm.: calumniis in aliquem, Ib. Apolog. post init. p. 274, 19 Elm.: ook de concubitu, bij voorb. primis Veneris proeliis velitatus in soporem descenderat, Ibid. Met. V. post med. p. 168, 6 Elm. 2) vooräf eene proeve nemen, eene proef doen, bij voorb. primis armis disciplinae suae, Apul. Met. IX post med. p. 230, 30 Elm. 3) periculum alicui, Apul. Met. V ante med. p. 164, 1 Elm., i. e. dreigen, daarmede omgaan. Not. Ook hebben de Ouden velito, are gezegd, volgends Priscian. 8 p. 799 Putsch.

VELIVŎLANS, tis, i. q. velivolus, bij voorb. navis, Cic. Div. I, 31 extr. e poëta.

VELIVŎLUS, a, um, met zeilen als gevleugeld, voor met zeilen voorzien, vol zeilen enz., een bijvoeglijk woord, 1) van schepen, bij voorb. rates, Ovid. Pont. IV, 5, 42: dus ook naves, Enn. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 224 (228) en ap. Macrob. Sat. VI, 5: ook staat er Tum mare velivolis florebat navibus ponti, Lucret. V, 1441, maar de Ed. Creech. heeft Tum mare velivolum florebat navibu' pandis. 2) van de zee, bij voorb. mare, Virg. Aen. I, 224 (228). Lucret. V, 1441 Edit. Creech., zie hier voor, Ovid. Pont. IV, 16, 21: permensus ponti maria alta velivola, Liv. Andron. ap. Macrob. Sat. VI, 5.

VELLA in plaats van Villa, zeide de landman, volgends Varr. R. R. I, 2 med. §. 14.

VELLATURA, ae, f. voor vehelatura, (van vehela, veho), het vaaren, voerwezen, bij voorb. vellaturam facere, Varr. R. R. I, 2 med. §. 14, i. e. voerman zijn enz.

VELLĔRĔUS, a, um, uit vel of wol, bij voorb. crumenae, Ascon. Ped. ad Cic. Verr. Act. I, 8.

VELLĪCĀTIM, hier en daar geplukt: van daar stukswijze, niet samenhangend, het een hier, het ander daar, bij voorb. schrijven, verhalen, Sisenna ap. Gell. XII, 15 en ap. Non. cap. 2 n. 758 en 911.

VELLĪCĀTĪO, onis, f. het plukken, knijpen, gevolglijk, plagen, tergen, bij voorb. Tunc pura mens est, et soluta omnibus malis, cum non tantum lacerationes, sed etiam vellicationes effugerit, Senec. de vita beata 5 post med.: injurias, convicia, vellicationes contemnamus, Ibid. de ira III, 43 extr.

VELLĪCO, are, plukken, knijpen, bij voorb. cornix vulturios vellicat, Plaut. Most. III, 2, 146: Puer ex paedagogo se vellicari respondit, Quintil. VI, 1 post med. §. 41: fetas alicui, Nemesian. Ecl. III, 32: van daar 1) Tropisch, plukken, knijpen, d. i. met woorden steeken, doorhalen, Plaut. Merc. II, 3, 73. Cic. Balb. 26, in circulis vellicant, cf. Horat. Sat. I, 10, 79: nullum est tam plenum beneficium, quod non vellicare malignitas possit, Senec. Benef. II, 28 extr.: ook leed doen, bij voorb. te vellicet (puella) scil. door ijverzucht, jaloezij, Prop. II, 5, 7. 2) van de Bijën, bij voorb. nullius opus vellicans facit deterius, Varr. R. R. III, 16 §. 7, i. e. zuigen of steeken. 3) Tropisch, plukken of knijpen, d. i. opwekken, bij voorb. animum, Senec. Ep. 20 extr.

VELLO, velli en vulsi (volsi), vulsum (volsum), 3. plukken, afplukken, uittrekken, bij voorb. lanam, Varr. R. R. II, 11, 9: oves, bij voorb. oves non ubique tondentur; durat quibusdam in locis vellendi mos, Plin. H. N. VIII, 48: capillos a stirpe, Prop. III, 25 (24), 13: comam, Martial. V, 39, 10: anseres, Plin. H. N. X, 22: dus ook pellos (anserum) et plumam (eorum), Colum. VIII, 13: pilos equinae caudae, Horat. Ep. II, 1, 45: homo vellitur vel pili velluntur, Sueton. Caes. 45: vulsis pilis, Plin. H. N. XXXV, 15: barbam, Horat. Sat. I, 3, 133. Van daar vulsus of volsus, a, um, i. e. glad, Plaut. Aul. II, 9, 5, i. e. zonder haair, daar stonden pronkerts of verwijfde manspersoonen na: dus ook vulsi (homines), Quintil. II, 5, 12. Senec. controv. I praef. ante med.: dus ook vulsum corpus i. e. glabrum, Quintil. II, 5, 12. VIII praef. §. 19: dus ook nepos, Prop. IV, 8, 23, i. e. glad, pronkend, verwijfd: van daar Tropisch, mens vulsa, Martial. II, 36, 6, i. e. week, verwijfd: van daar 1) uittrekken, afplukken, bij voorb. emblemata ex patellis vellerat, Cic. Verr. IV, 24: cuneum, Colum. V, 11, 5. Colum. de arbor. 26 ante med.: munimenta, Liv. II, 25: vallum, Liv. IX, 14, i. e. de pallisfaden uitrukken: signa (de vaandels, om het leger te doen opbreken), Liv. III, 50. Virg. Georg. IV, 108. Aen. XI, 19: manu vellere poma modo nata, Tibull. III, 5, 2 postes a cardine, Virg. Aen. II, 480: hastam de caespite, Ibid. XI, 566: asparagum ab radice, Plin. H. N. XIX, 8 post med.: quae velluntur e terra, non subsecantur, Ibid. XVIII, 17 extr.: unguibus & dentibus vellentem herbas, Ovid. Met. VIII, 800: herbas de caespite vulserat, Lucan. IV, 414: sagittam oculo i. e. ex oculo, Ibid. VI, 218: et viscera volsit, Ibid. 546: dus ook vulsus, a, um, bij voorb. herba, Plin. H. N. XXVII, 11 post med.: signa, Sil. VII, 90: volsa pectore telis, Lucan. VI, 232. 2) plukken, bij voorb. bij de rok enz., bij voorb. vellere coepi, Horat. Sat. I, 9, 63: Velle latus digitis, Ovid. Art. I, 606: ook kan men hier toe brengen barbam, Horat., zie hier voor: van daar aurem in 't oor knijpen, scil. om iemand iet te herinneren, ook in 't gemeen aan iet herinneren, bij voorb. Cynthius aurem vellit, Virg. Ecl. VI, 4: vellit saepius aurem invida paupertas, Calpurn. Ecl. IV, 155: mors aurem vellens, Virg. in Copa 38: van daar 2) Tropisch, knijpen, d. i. steeken, bijten, plagen, bij voorb. velluntur pectora morsu, Stat. Sylv. V, 2, 3. b) Vulsi (scil. homines) i. e. stuiptrekkingen hebbende, Plin. H. N. XXI, 19. XXIII, 1 ante med.

VELLUS, ĕris, n. (is waarschijnlijk met ons vel en ook met vello vermaagschapt) de afgeschoren wol, als zij nog aanéénhangt, het afgeschoren vlies of vacht der schapen, bij voorb. lanam demtam ac conglobatam alii vellera, alii vellimina adpellant, Varr. R. R. II, 11, 9: pastores lanam vellere sunt soliti; ex quo vellera dicuntur, Varr. L. L. IV, 8 extr. en 19: vellus lanae, Pallad. August. 8 §. 6: vellera lanae, Horat. Epod. XII, 21: potantia vellera fucum, Horat. Ep. I, 10, 27: absinthium in vellere adpositum somnum ciet, Plin. H. N. XXVII, 7 post med.: van daar wolle, bij voorb. vellera trahere digitis, spinnen, Ovid. Met. XIV, 264: Hispania (oves) nigri velleris praecipuum habet, Plin. H. N. VIII, 48: niveum, Tibull. I, 6, 80 (I, 7, 86): van daar 1) de gantsche schapenvacht, d. i. huid en wolle a) deels aan het ligchaam van het schaap, Virg. Ecl. III, 95. Tibull. II, 1,

60. Ovid. Her. XVIII, 144, *derls afgetrokken*. Virg. Aen. VII, 95. Ovid. Fast. IV, 654. V, 102. Colum. VII, 4, 4: *van daar* 2) *elk vel of beestenhuid*, *bij voorb.* *van den leeuw*, Ovid. Fast. II, 339. V, 306: *van het hert*, Ibid. Met. III, 197. VI, 593: vellera ferina, i. e. *van wilde beesten*, Ibid. XI, 4. 3) *het geen van wol is*, *bij voorb.* Parnasia vellera, Stat. Sylv. V, 3, 8 scil. *om den schedel des Dichters daarmede te versieren*, *d. i. linten voor het hoofd*, *of tot vastmaking der lauwer of velkrans.* 4) *wat aan de wol der schapen gelijkvormig is*, *bij voorb.* vellera foliis depectant tenuia Seres, Virg. Georg. II, 121: Tenuia lanae vellera per caelum ferri, Ibid. I, 397, i. e. *dunne wolkjens*: cf. Lucan. IV, 124. Martial. IV, 3.

VELO, avi, atum, are, *verhullen*, *bedekken*, *bij voorb. met een rok*, *laken enz.*, *dus ook met een' draad*, *bij voorb.* capita amictu, Virg. III, 545. VIII, 33: tempora myrto, Ibid. V, 72: tempora vittis, Ovid. Pont. III, 2, 75: varices (toga), Quintil. XI, 3, 143: ulcera corporis, Plin. Ep. VI, 24: allium tenuissimis velatur membranis, Plin. H. N. XIX, 6 post med.: aliquem pennis, Ovid. Met. VIII, 252: restis est vilis, velet gulam i. e. obstringat, Pompon. ap. Non. cap. 4 n. 479: quem panno duplici velat, Horat. Ep. I, 17, 23: *van daar* 1) *omwinden*, *omblnden*, *omgeven*, *of ook versieren*, *bij voorb.* delubra fronde, Virg. Aen. II, 249: Palatia sertis, Ovid. Trist. IV, 2, 3: Nec te velent vaccinia fuco, Ovid. Trist. I, 1, 5: serta velant molas, Ibid. Fast. VI, 312. 2) *verhullen*, *bedekken*, *Tropisch*, *d. i. verbergen*, *bij voorb.* scelus, Senec. Hippol. 721: nihil velandum est, Plin. Paneg. 56. *Dus ook* velatus, a, um, *bij voorb.* caput, Cic. Nat. D. II, 3: velatus toga, Liv. III, 20: stola, Horat. Sat. I, 2, 71.

VELOCĬTAS, atis, f. *snelheid*, *behendigheid*, *vlugheid*, *bij voorb.* alios velocitate ad cursum valere, Cic. Off. I, 30: equi, Caes. B. G. VIII, 48: corporis, Cic. Tusc. IV, 13: non viribus nec velocitatibus, Cic. Senect. 6: velocitas famae, Justin. II, 14: occisionum, Tacit. Hist. I, 83: mali, Ibid. Ann. XV, 38: cogitationum, Plin. H. N. VII, 12: sagacitatis, Val. Max. VII, 3, 4.

VELOCĬTER, *snel*, *gezwind*, *behendig*, *bij voorb.* vise velociter aulam, Ovid. Met. XI, 586: animus velocius in hanc sedem pervolabit, Cic. Somn. Scip. extr.: velocissime moveri, Cic. Univ. 9: arbores senescunt velociter, Plin. H. N. XVI, 44 ante med.: notis velocissime excipere aliquid, Sueton. Tit. 3.

VELOX, ocis, *gezwind*, *behendig*, *snel*, *het zij het het ligchaam*, *de ziel*, *of wat het wil*, *betreffe*, *bij voorb.* juvenes levitate corporum veloces, Liv. XXVI, 4: pedites velocissimi, Caes. B. G. I, 48: navis velox, Virg. Aen. V, 116: amnis, Lucan. II, 405: jaculum, Virg. Georg. II, 530: cervi, Id. Aen. V, 253: flamma, Lucret.: malum velocius, Virg. Aen. IV, 174: Nihil est animo velocius, Cic. Tusc. I, 19: ingenium velox, Quintil. VI, 4: arbores veloces, Plin. H. N. XVII, 13, i. e. *snel groeiende*: flamma, Lucret. VI, 628: celeritas, Plin. H. N. X, 24: pes, Ibid. XXXII, 1 post med.: velocissima navigatio, Quintil. XII, 2 post med. §. 24: decurrere per materiam stylo quam velocissimo, Ibid. X, 3 ante med. §. 17: velocior brevitas, Ibid. VI, 3 ante med. §. 45: usu peritus hariolo velocior scil. in conjectando, Phaedr. III, 3, 1: anni, Martial. VIII, 8, 1: miramur velocia munera thermas, Ibid. de spectac. 2, 7, i. e. *snel opgeslagen.* *Ook* seq. Infinit., *bij voorb.* nec jam hic absistere velox, Stat. Theb. VI, 794.

VELUM, i, n. (*is met* velo *vermaagschapt*, *ook met ons hulle*, *d. i. alles*, *wat dient*, *om iets te bedekken of te omhullen*, *bij voorb. waar men eene tent mede bedekt*, *bij voorb.* tabernacula carbaseis intenta velis, Cic. Verr. V, 11: velis amictos, non togis, *van verwijfde en pronkende mannen*, Cic. Cat. II, 10: *van daar* 1) *een voorhangzel*, *gordijn*, *bij voorb. voor een bed*, *voor de deur enz.*, *bij voorb. in den schouwburg*, Plin. H. N. XIX, 1 extr.: velum adlevare, Senec. Ep. 80 in.: inter praetenta foribus vela se abdidit, Sueton. Claud. 10: in proximo, discreta velo, sedet, Plin. Ep. IV, 19, *en meermalen*, *bij voorb.* Juvenal. VI, 226. IX, 105: *van daar* involucris & quasi velis obtenditur natura, Cic. Q. Fr. I, 1, 5. 2) *bijzonder*, *een zeil*, *bij voorb.* vela dare, *zeilen*, *bij voorb.* velis in altum datis, Liv. XXXI, 45; *ook* Cic. Or. II, 44, *maar Tropisch*, *d. i. met volle zeilen vaaren*: vela facere, *zeilen of met volle zeilen vaaren*, *staat Tropisch* Cic. Tusc. IV, 4: Vela solvere, Virg. Aen. IV, 574: pandere, Cic. Tusc. IV, 5: *dus ook* passis velis perveni, Ibid. 49: vela contrahere, Cic. Att. I, 16: legere, Virg. Georg. I, 373: deducere, Ovid. Met. III, 663: subducere, Hirt. B. Alex. 45: permittere ventis, Quintil. Ep. ad Tryphon.: dirigere ad locum aliquem, Caes. B. C. II, 25 extr.: intendere ventis secundis, Virg. Aen. III, 683: intendunt vela noti, Ib. 268: velis profugere, Hirt. 46, i. e. *door hulp der zeilen*: Neptunus ventis implevit vela secundis, Virg. Aen. VII, 23: classem velis aptare, Ibid. III, 472: antennis subnectere velum, Ovid. Met. XI, 483: puppis pleno concita velo, Ib. VII, 491: pleno subit ostia velo, Virg. Aen. I, 400 (404): cum vellent nostrae jam dare vela rates, Ovid. Her. XVI, 120, i. e. *zeilen*, *afzeilen*. *Dikwijls staat het Tropisch*, *bij voorb.* vela pandere orationis, Cic. Tusc. IV, 5: plenissimis velis navigare, Cic. Dom. 10: vorsi contrahe vela tui, Ovid. Pont. I, 8, 72: velis majoribus usus i. e. studio, Ibid. Art. II, 725: dare vela famae, i. e. se permittere famae, Martial. VIII, 70, 6: retrorsum vela dare, Horat. Od. I, 34, 4, cf. Ibid. II, 10, 23. IV, 15, 4. Id. Epist. II, 2, 201: velis remisque, Cic. Tusc. III, 11, *voor*, *met alle magt*, *uit alle krachten*: *dus ook* remigio veloque festinare, Plaut. Asin. I, 3, 5. *Ook* velis equisque, Cic. Off. III, 33 in., *doch gemeenlijk hebben de* Edd. viris equisque. Not. Cicero *gelooft*, *dat* velum *is* (contracte) *voor* vexillum, *zie* Cic. Or. 45.

VELUT *of* **VELŪTI**, 1) *zoo als*, *gelijk*, *gelijk als*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* velut hesterno die, Cic. Harusp. 4: vitam ne transeant veluti pecora, Sallust. Cat. 1: veluti qui pressit etc., Virg. Aen. II, 379: *ook volgt* sic, Cic. Tusc. I, 10. Liv. XXXI, 18 extr. *of* ita, Colum. III, 18 extr.: *dus ook* velut si — foret, ita etc., Liv. XXIX, 28 post med.: *Ook kan met het vertalen*, *als*, *bij voorbeeld*, *bij voorb.* veluti fuit cet., Gell. XIX, 8 in.: velut hoc ad portam, Cic. Fin. II, 35: veluti crocodili, Cic. Nat. D. II, 48: veluti iste chorus, Cic. Tusc. V, 5, cf. Vel. 2) *als of*, *als 't ware*, *bij voorb.* velut explorata victoria, Caes. B. G. III, 18: velut hereditate relictum, Nep. Hann. 1: velut evanescere, Ovid. Met. II, 217: comae velut cruentant, Plin. H. N. XXVII, 5 post med. i. e. *als 't ware*: velut intelligentes, Ibid. X, 21, i. e. *gelijk als of zij enz.*: *van daar* velut si *gelijk als of*, *als 't ware*, *of* Caes. B. G. I, 32. Liv. XXI, 16: *ook staat daarvoor enkel* velut, veluti, *bij voorb.* velut probarem, Tibull. I, 6 (7), 25, i. e. *als of ik enz.*, *gelijk als of ik enz.*: veluti cognosceret, Ovid. IV, 505: *bijzonder bij de* Participia, *bij voorb.* velut explorata victoria, Caes. *zie hier voor*: velut intelligentes, Plin. H. N. *zie hier voor.*

VENA, ae, f. *Hoed-ader*, *of ader*, *die het bloed naar het hart voert*: *terwijl integendeel* arteria *het van het hart door het ligchaam verspreidt*, *bij voorb.* venae & arteriae cet., Cic. Nat. D. II, 55 extr.: sanguinem venis detrahere, Lucret. III, 443: ferire pedis salientem sanguine venam, Virg. Georg. III, 460, i. e. *openen of aderlaten*: venam incidere, Cels. II, 10: secare, Sueton. in vita Lucani extr.: solvere, Colum. VI, 14: interscindere, Tacit. Ann. XV, 35: abrumpere, Ibid. 59: abscindere, Ibid. 69: exsolvere, Ibid. XVI, 17: aperire, Ibid. 19: pertundere, Juvenal. VI, 46: venas incidere alicui *of* alicujus, Cic. Harusp. 26 *en* 26, i. e. *de aderen openen*; *doch de Ouden zetten dikwijls* vena *voor* arteria, *bij voorb.* si cui venae sic moventur, is habet febrem, Cic. Fat. 8, i. e. *pols-aderen*: Medici signa habent ex venis, Cic. Div. II, 70: *dus ook* venis credimus, Cels. III, 6: venae lentiores celerioresve, Ibid.: si venae conciderunt i. e. pulsus arteriarum, Ibid. III, 5 post med.: venas tangere, Pers. III, 107. Senec. Ep. 22 in., *of* tentare, Sueton. Tiber. 72 extr.: cf. Ovid. Pont. III, 1, 69: *van daar* 1) *ader Tropisch*, *d. i. een gang of kanaal*, *bij voorb.* a) *van het water*, Caes. B. G. VIII, 43. Martial. X, 30, 10. b) *van metaalen*, *bij voorb.* aeris, argenti, auri vena etc., Cic. Nat. D. II, 60: cf. Juvenal. IX, 31: *van daar Tropisch*, *bij voorb. van de dichtader*, *d. i. dichterlijken toevloed of geest*, Horat. Art. 409. Od. II, 18, 10. Juvenal. VII, 53. 2) *ader*, *Tropisch*, *bij voorb. van marmer*, *steenen*, *boomen enz.*, *d. i. streepen*, Stat. Sylv. I, 3, 36. Plin. H. N. XIII, 15 post med. XVI, 38 med. XXXVII, 6 extr. *en* 10: venae arearum (*in tuinen*) *d. i. reijen bedden*, Ib. XVII, 11 in. 3) *een binnengang*, *bij voorb. de pisbuis*, Cels. IV, 1 post med. 4) *ader*, *Tropisch*, *d. i. het binnenste*, *bij voorb.* quaerit pars semina flammae in venis silicis, Virg. Aen. VI, 7: Vulnus alit venis, Virg. Aen. IV, 2: periculum inclusum in venis — reipublicae, Cic. Catil. I, 13: Teneat oportet orator venas cujusque generis, aetatis, ordinis etc., Cic. Or. I, 52. 5) *voor* mentula, Martial. VI, 49, 2. XI, 17, 5. Pers. VI, 72.

VENABŬLUM, i, n. *een geweer om te jagen*, *een jagtspriet*, Cic. ad Div. VII, 1. Virg. Aen. IV, 131. Ovid. Her. IV, 83. Id. Med. VIII, 419. Martial. XIV, 31. Not. venabula sagittarum, Plin. H. N. VIII, 8, i. e. *groote pijlen*, *in de gedaante van werpspietsen.*

VENALICIARIUS, Venalicius, *zie* Venalitiarius, Venalitius.

VENALIS, e, 1) *veil*, *d. i. te koop*, *voor geld te bekomen*, *bij voorb.* possessiones, Cic. Agr. III, 4: hortos venales habere, Cic. Offic. III, 14: Cibus venalis uno asse, Plin. H. N. XIX, 4, i. e. *voor een' As*: *dus ook* non venale purpura, nec ar-

no-

ro, Horat. Od. II, 16, 17: *van daar* venales *eenvouwig, d. i. flaven, die te koop zijn, bijzonder jonge*, fcil. fervi, *bij voorb.* venales Afiatici, Cic. Verr. V, 56 extr.: creta pedes venalium denotare, Plin. H. N. XXXV, 17 extr.: mango prodeft venalibus, Senec. de Benef. IV, 13 extr.: detrahis veftimenta venalibus, Ib. Ep. 80 poft med.: mercaturamne an venales habuit, Plaut. Trin. II, 2. 51: commune aliis nomen intellectu alicui rei peculiariter tribuitur, ut urbem, Romam accipimus, et venales et novitios etc., Quintil. VIII, 2. 2) *veil, d. i. voor geld of gefchenken te bekomen of te gebruiken, bij voorb.* vox, Cic. Quint. 13: animae venales i. e. milites mercenarii, Sil. XV, 500: venalis pretio multitudo, Liv. XXXV, 50: nunquam venales effent ad munus amicae, Prop. II, 16, 21: vocor ad coenam non tam venalis ut ante, Martial. III, 60, 1: *van daar Tropisch, veil, d. i. die zich laat omkopen, bij voorb.* venalis adfcriptor, Cic. Dom. 19: urbs, Salluft. Jug. 35 (39): multitudo, Liv., *zie hier voor:* vocor ad coenam non tam venalis ut ante, Martial. *zie hier voor:* habere fidem venalem, Cic. Verr. III, 62. Not. *Men fchrijft ook* Vaenalis.

VENALITIARIUS, (Venalic.) a, um, *met flaven handelende, daar toe behorende, bij voorb.* venalitiariam exercere, fcil. rem, Pandect. XXXII, leg. 73, i. e. *flavenhandel drijven:* Venalitiarius, fcil. negotiator, i. e. *flavenhandelaar*, Ib. XIV, 4, 1. XXI, 1. 44. L., 16, 207.

VENALITIUS *of* VENALICIUS, a, um, 1) *veil, te koop, bij voorb.* jumenta, Petron. 76: *bijzonder van flaven, bij voorb.* familiae, Sueton. Aug. 42: *dus ook* greges, Plin. H. N. XXXV, 18: *van daar* venalicium, Pandect. XXI, 1, 65. Petron. 29, *en* Plur. venalicia, Pandect. XXVIII, 8, 5, i. e. *flaven, daar handel mede gedreven wordt.* 2) *met verkoopbare zaken, bijzonder flaven, zich bezighoudende, met flaven handelende of handel doende, bij voorb.* multi venalicii, Cic. Or. 70 in., i. e. *flavenhandelaars, voor* venaliciarii: conf. Sueton. Rhetor. 1 extr. Plin. H. N. XXI, 26.

VENATICUS, a, um, *de jagt betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* canis venaticus, Plaut. Mil. II, 2, 113, *en* Cic. Verr. IV, 13, i. e. *jagthond: dus ook* catulus, Horat. Ep. I, 2, 65: *dus ook* genus, *bij voorb.* canum duo genera, unum venaticum, alterum cet., Varr. R. R. II, 9: *van daar Tropisch*, parafiti venatici fumus, Plaut. Capt. I, 1, 17, *zijn jagthonden, d. i. mager.*

VENATIO, onis, f. 1) *het jagen, de jagt, bij voorb. in een woud*, Cic. Senect. 16 poft med. *Ook werden dergelijke jagten in den Circus te Rome als een openlijk fchouwfpel gehouden*, Cic. ad Div. VII, 1. Sueton. Claud. 2. 2) *het geen gejaagd wordt of is, wild, wildbraat, bij voorb. ree, hert enz., bij voorb.* tam multa & varia venatio, Liv. XXXV, 49: capta venatio, Liv. XXV, 9: Et avis & venatio dari poteft, Celf. V, 26 fect. 30: *dus ook* boni fucci funt triticum, filigo, — caftus mollis, omnis venatio, omnes aves, Ibid. II, 20: omnis avis, omnis venatio, Ibid. 24: minima inflatio fit ex venatione, Ibid. 26: mundos, elegantes, optimis cocis, piftoribus, pifcatu, aucupio, venatione, his omnibus exquifitis, vitantes cruditatem, Cic. Fin. II, 8: *van daar* feptum venationis, Varr. R. R. III, 12 in., Colum. IX Praef. in., i. e. *de omtuining, waar in het wild gehouden wordt, wildbaan.*

VENATOR, oris, m. 1) *een jager*, Cic. Tufc. II, 17. Horat. Od. I, 1, 26. *Ook* Adjective, *jagende, tot de jagt behorende, bij voorb.* canis, Virg. Aen. XII, 751, i. e. *jagthond:* equus, Stat. Theb. IX, 685: *zoo ftaat ook* bellator equus, praedator equus etc.: 2) *Tropisch, jager, d. i. die ergens jagt op maakt, of loert, of iet zoekt uit te vorsfchen, bij voorb.* naturae, Cic. Nat. D. I, 30: Venator adeft noftris confiliis, Plaut.

VENATORIUS, a, um, *aan een jager of tot de jagt behorende, jagerächtig, bij voorb.* galea, Nep. Dat. 3: inftrumentum, Plin. Ep. III, 19: culter, Sueton. Aug. 19 extr.

VENATRIX, tcis, f. *jagende, jageresfe, bij voorb.* dea venatrix, Ovid. Met. II, 451, *of* puella, Juvenal. XIII, 80, i. e. *Diana:* canis venatrix, *of enkel* venatrix fcil. canis, Martial. X, 70, 2, i. e. *jagthond:* urfa, Ovid. Met. II, 492: Venatrix i. e. *jagerin*, Virg. Aen. I, 319 (322). Ida (*een vrouwenaam, moeder van* Nifus), Ibid. IX, 177: *tenzij het de berg is, doch het eerfte fchijnt beter.*

VENATURA, ae, f. *de jagt: van daar* venaturam oculis facere, Plaut. Mil. IV, 1, 43, *Tropisch, jagt met de oogen maken, d. i. loeren.*

VENATUS, us, m. *het jagen, de jagt*, Cic. Tufc. V, 34. Ovid. Her. XV, 17. Virg. Aen. VII, 746: leone in venatum profecto, Gell. V, 14 extr.: venatu (*voor* venatui) invigilant, Virg. Aen. IX, 605. Not. *Ook van den vischvangst, bij voorb.* hunc qui cepi in venatu meo, Plaut. Rud. IV, 3, 31.

VENDAX, acis, *geern verkopende*, Cato R. R. 3 extr.

VENDIBILIS, e, 1) *het geen ligt verkocht wordt, zich laat verkopen of ligt laat verkopen, ligt aftrekt, verkoopbaar, bij voorb.* via, Cic. Agr. II, 44: fundus vendibilis, Horat. Epift. I, 17, 47: quo vendibiliores videremur, Apul. Met. VIII poft med. p. 212, 5 Elmenh.: dum poffit (prolea) effe vendibilis, Colum. VII, 6 extr.: vites celeres proventu, vendibiles adfpectu, portatu faciles, *voor* uva vendibilis adfpectu, Plin. H. N. XIV, 3, *tenzij dit tot n. 2 behoort:* agrum vendibiliorem, Varr. R. R. I, 4. 2) *Tropisch, d. i. geliefd of aangenaam bij het publiek, bij voorb.* oratio, Cic. Amic. 25: orator, Cic. Brut. 47: puella, Ovid. Am. III, 12, 10, i. e. *bekend en geliefd bij anderen:* ut fint illa vendibiliora, Cic. Fin. I, 3 extr.: vitis vendibilis adfpectu, Plin. *zie hier voor.*

VENDITARIUS, a, um, *veil, bij voorb.* lingua, Plaut. Stich. I, 3, 103.

VENDITATIO, onis, f. 1) *het veilftellen, te koop aanbieden: van daar Tropisch, het uitloven, d. e. aanprijzing, pocking, grootfpraak, of pochend vertonen eener zaak, bij voorb.* fine venditatione, Cic. Tufc. II, 26 extr.: venditatio atque oftentatio, Cic. Amic. 23: venditatio fcientiae, Plin. H. N. XXIX, 1 extr. 2) *het verkopen, verkoop; of het zoo voorkomt, weet ik niet: maar* venditare *ftaat dikwijls voor* vendere.

VENDITATOR, oris, m. 1) *die iet te koop uitlooft: van daar Tropisch, d. i. grootfpreker, pocher, bij voorb.* famae nec incuriofus nec venditator, Tacit. Hift. I, 49: venditatorem Salluftianae lectionis, Gell. XVIII, 4 in. 2) *een verkoper; of het zoo voorkomt, weet ik niet: maar* venditare *ftaat dikwijls voor* vendere.

VENDITIO, onis, f. 1) *de verkoop, het zij dit gefchiede op de markt, of op eene openbare veiling of verkoping, of hoe het zij, verkoping, veiling, bij voorb.* bonorum, Cic. Rofc. Am. 38: quam ut eum profcriptiones venditionesque fiant, Ibid. 44: venditio alienatio eft & rei fuae jurisque in ea fui in alium translatio, Senec. de Benef. V, 10: venditio conditionalis, Pandect. XVIII, 2, 4 in.: ante venditionem, Ibid. XLIII, 24: poft venditionem, Ibid.: venditionem animalium facere, Ibid. XXVI, 7, 55: venditionem pati aut pignoris diftractionem, Ibid. III, 5. 2) *verkoop, d. i. verkochte zaak, bij voorb.* antequam venditio transferatur, Pandect. XVIII, 2, 4 med. XLIII, 24, 11 med., i. e. *de verkochte zaak: ook het daar van gemaakte geld, bij voorb.* redactus venditionis, Ibid. XLVI, 3, 88, i. e. *het geen van de verkoping gemaakt is.*

VENDITO, avi, atum, are, 1) *willen verkopen, te koop aanbieden, uitveilen, bij voorb.* Tufculanum, Cic. Att. I, 14 extr.: agellum, Plin. Epift. I, 24 in.: merces, Auct. ad Herenn. IV, 6 in.: mutationes ftativorum, Tacit. Hift. I, 66: qui ipfi fe venditant, Plaut. Curc. IV, 1, 21: mulier, quae ipfa fefe venditat, Plaut. Mil. II, 3, 41: *Ook kan men hier toe rekenen* pacem pretio venditantes, Liv. XXXVIII, 42, *doch zie n. 2:* *van daar uitloven, uitveilen, Tropisch, d. i. pochend vertonen of laten zien, aanprijzen, zoeken behaaglijk te maken of in gunst te brengen, veel met iet ophebben, bij voorb.* ingenium, Auct. ad Her. II, 30, i. e. *pochend vertoonen:* operam fuam alicui, Liv. XLIV, 25. Juftin. V, 3: obfequium amatori, Liv. XXXIX, 42: foedera fallax ludis, et alternae perjuria venditat aulae, Claudian. B. Gild. 567: *van daar* fe alicui i. e. *zich aanprijzen, zich zoeken in gunst te dringen bij iemand, bij voorb.* quibus fe venditabat, Cic. Sull. 10 med.: quibus te venditabas, ibid. 11 in.: fe Caefari venditant, Cic. Att. VIII, 16: fe plebi, Liv. III, 35: fe fenatui fceleris, Vellej. II, 63. An ei nos etiam cum periculo venditemus, Cic. Att. X, 8 ante med.: *dus ook* fe exiftimationi hominum, Cic. Verr. III, 58. 2) *verkopen, bij voorb.* haec venditare coepiffe, Cic. Verr. IV, 59 extr.: *en terftond daarna* non modo non venditabant: *dus ook* decreta venditabat, Cic. Verr. II, 54: pacem pretio venditantes, Liv. XXXVIII, 42: mulier, quae fefe venditat, Plaut. Mil. II, 3, 41, feil. *tot hoererij, doch het kan ook zijn, zich wil verkopen, zich uitlooven enz., zie hier voor:* Cato pifcinas venditabat, Colum. VIII, 16, §. 5: olus, Plin. H. N. XXII, 22 med.: merces, Auct. ad Her. IV, 6: qui perduellionibus venditat patriam, non fatis fupplicii dederit, fi etc., Auct. ad Her. IV, 10 extr.: hordeum colonis venditabat, Apul. Met. VII med. p. 194, 36 Elmenh.: qui ipfi fe venditant, Plaut. Curc. IV, 1, 21: *ook verkopen, d. i. willen verkopen, bij voorb. zoo als wij zeggen, is het waar, dat gij uw huis verkoopt? d. i. willens zijt te verkopen? bij voorb.* agellum, Plin. Ep. *zie n. 1.*

VENDITOR, oris, m. *een verkoper*, Cic. Off. III, 12 med. *tweemaal en* cap. 13 in. *en* med.: *van daar Tropisch*, venditores noftrae dignitatis, Cic. red. Sen. 4.

VENDITRIX, tcis, f. *verkoopfter*, Pandect. XVIII, 3, 8.

VEN-

VENDITUS, a, um, *zie* Vendo.

VENDO, didi, ditum, 3. (Contr. *voor* venum do) *verkopen, voor geld overgeven, bij voorb.* aliquid pecunia grandi, Cic. Sext. 26: recte vendere, Cic. Verr. III, 98, i. e. *duur: dus ook* pulchre *zie hierna: dus ook* quam optime, ibid.: male vendere, ibid., i. e. *slecht, goedkoop:* Vendo meum non pluris, fortasse etiam minoris, Cic. Offic. III, 12, i. e. *duurder, beterkoop:* vendas quot assibus possis, Varr. R. R. I, 12, 2: aedes vendiderit pluris multo quam se venditurum putarit, Cic. Off. II, 13: juravisti, te illam nulli venditurum, nisi mihi, Plaut. Pseud. I, 3, 118: siquidem hanc vendidero pretio suo, Ibid. Pers. IV, 4, 80: atqui aut hac emtione vendes pulchre aut alio non potest, Ibid. 31: argentum accepi, dote imperium vendidi, Ibid. Asin. I, 1: 74: viginti minis opinor posse me illam vendere, Ibid. Merc. II, 3 93: thura, piper, vestes, argentum, pallia, gemmas vendere Milo solet, Martial. XII, 105: conjugis utilior merx est, quae vendita saepe vendentem nunquam deserit, Ibid., *van daar* venditum Substantive *verkoop* (*gelijk* emtum *koop*), *bij voorb.* constat negotiatio ex emto & vendito, Senec. de Benef. VI, 38: judicia, quae ex emto aut vendito — fiunt, Cic. Nat. D. III, 30, i. e. *wegens enz.: van daar* 1) *aan de meestbiedenden voor geld overlaten, gevolglijk opveilen, of ook verpachten, bij voorb.* decumas, Cic. Verr. III, 53, *alwaar het eenige malen zoo staat: dus ook* Ibid. 19: decumae contra legem venditae, Ibid. 57: bona civium auctione, Cic. Agr. II, 21: praedam suam, diceret vendere, Ibid.: tamen ex hoc loco vendidit, Ibid. i. e. *opveilen:* praedia, Cic. Verr. I, 54 extr. 2) *Tropisch, verkopen, d. i. voor geld bezorgen of verraden, bij voorb.* auro patriam, Virg. Aen. VI, 621: suffragia, Juvenal. X, 77. 3) *Tropisch, verkopen, d. i. voor geld of ander voordeel ten gebruik geven, bij voorb.* se alicui, *bij voorb.* se trecentis talentis regi Cotto vendidisse, Cic. Pis. 34: *dus ook* modo vendat his, modo illis, Cic. Harusp. 22; *alwaar sommigen liever* venditet *lezen willen:* animam lucro, Pers. VI, 75: sua funera, Juvenal. VIII, 192, i. e. *zich tot vechten, of zijn leven voor geld weg geven:* hoc ridere (Substantive) tibi nulla vendo Iliade, Pers. I, 122, i. e. *geve ik weg, verruil ik voor geene Ilias:* verba reis, Martial. V, 16, 6, i. e. *voor geld eene zaak bepleiten, verdedigen.* 4) *uitbazuinen, openlijk roemen, aanprijzen, bij voorb.* Ligarianam praeclare vendidisti, Cic. Att. XIII, 12, *alwaar* venditasti *gebruikelijker zou zijn:* purpura vendit causidicum, Juvenal. VII, 135, i. e. *prijst hem aan: dus zeggen wij ook, die rok verkoopt den man enz.:* hunc (versum) pro tuo vendito, Cic. Att. VII, 2 in., *doch, het kan ook zijn, geef hem voor den uwen uit:* Gronovius *lees* vendita, *en zoo heeft ook* Ernesti *laten drukken.* 5) *verkopen, Tropisch, d. i. iet voor iet uitgeven, bij voorb.* hunc pro tuo vendito, Cic., *zie terstond hier voor.*

VENEFICA, *zie* Veneficus.

VENEFICIUM, I, n. 1) *vergiftiging, het zij dit geschiede door vergiftigde dieren of van menschen, door toebereid vergift of vergiftige dranken, in welk laatste geval men het ook vergiftmenging of toebereiding van het vergift, ook giftdrank vertalen kan, bij voorb.* Salamandra si arbori irrepsit, omnia poma inficit veneno —; si contacto ab ea ligno — crusta panis incoquatur, idem veneficium est, Plin. H. N. XXIX, 4 med.: haec morborum veneficia sunt, Ibid. ante med.: quaerere de veneficiis (hominum), Liv. VIII, 18. XL, 43: *dus ook* quaestio (*gerichtelijk onderzoek*) veneficii (*voor de veneficio*), Liv. XXXIX, 41. XL, 37. Val. Max. II, 5, 3: veneficii damnari, Tacit. Ann. XII, 65: deferre aliquem veneficii reum, Plin. Ep. VII, 6 med.: contra omnia veneficia. Plin. H. N. XXX, 2 extr.: cf. Cic. Phil. XIII, 11, *alwaar het Tropisch staat.* 2) *toebereiding van toverdranken, toverij, hekserij*, Cic. Brut. 60. Plin. H. N. XVIII, 6 post med. XXV, 2. Ovid. Her. VI, 150. Petron. 128.

VENEFICUS, a, um, *giftmengend, vergiftigend*, hominum adspectus venefici, Plin. H. N. XXVIII, 3, i. e. *giftmengend, of toverachtig:* in his veneficas artes pollere, non magicas, Plin. H. N. XXX, 2 extr. i. e. *giftmengende kunsten: van daar toverachtig, omdat de toveraars allerhande giftdranken plagten te maken: van daar* Veneficus vir, *en enkel* veneficus, *een giftmenger of toveraar*, Cic. Catil. II, 4: *dus ook* venefica *toveresse, toverheks*, Ovid. Her. VI; 19. *Ook is* veneficus, venefica, *een scheldwoord, heksenmeester, heks, voor schurk enz., bij voorb.* venefice, Plaut. Pers. II, 4, 7. *Ook* vir venefice, Plaut. Rud. IV, 4, 68: *dus ook* Venefica, Terent. Eun. V, 1, 9. Cic. Phil. XIII, 11.

VENENARIUS, a, um, *vergift betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende: van daar* venenarius, scil. artifex *of* homo, *giftbereider, giftmenger, vervaardiger van giftdranken, bij voorb.* venenariorum inclyta, Sueton. Ner. 33, *en meermalen, bij voorb.* Petron. 39. Apul. in Apolog. post med. p. 291, 8 Elm.

VENENATUS, *zie* Veneno.

VENENIFER, a, um, *vergift dragende, of bij (in) zich hebbende, vergiftig, bij voorb.* palatum, Ovid. Met. III, 85.

VENENO, are, 1) *vergiftigen, vergeven, bij voorb.* spatium coeli, Lucret. VI, 820: *van daar* venenatus, a, um, *vergeven, vergiftigd, d. i.* a) *in vergift gedoopt, bij voorb.* telum, Cic. Quint. 2: caro, Cic. Nat. D. II, 50: sagitta, Horat. Od. I, 22, 3. Cic. Nat. D. II, 50. b) *vergiftig, bij voorb.* vipera, Cic. Harusp. 24: venenatis colubris, Lucret. V, 27: anguis, Ovid. in Ibis 481: venenata (scil. animalia), Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.: pabula, Ibid. VIII, 27 extr.: musibus araneis venenatus morsus, Ibid. 58: dentes, Ovid. Her. XII, 95: Nihil est venenatius pastinaca, Plin. H. N. XXXII, 24 extr. c) *Tropisch, vergiftigd, vergeven, bij voorb.* jocus, Ovid. Trist. II, 566, i. e. *schadelijk, bijtend:* munera venenata, Anton. ap. Cic. Phil. XIII, 17, i. e. *gevaarlijk, schadelijk:* spinas acerrimas & punctu venenato viriosas, Apul. Met. VII post med. p. 196, 11 Elm., i. e. *als 't ware vergiftig, d. i. gevaarlijk, schadelijk: dus ook* venenare, *Tropisch*, Horat. Epist. I, 14, 38. 2) *met toverkracht verzien, betoveren, bij voorb.* venenata virga, Ovid. Met. XIV, 413, i. e. *toverroede.* 3) *verwen, bij voorb.* quos concha purpura imbuens venenavit, Cn. Matius ap. Gell. XX, 9: *van daar* venenatus, a, um, *geverfd, bij voorb.* quod venenato operitur, Massur. Sabin. ap. Gell. X, 15 extr. *Zoo zegt ook* Servius ad Virg. Aen. IV, 137 venenatum *zij* i. q. infectum, *en hij haalt aan* Flaminica venenato operta sit, *en* Flaminicam habere praecipitur — ricam, venenatum, fibulam: *dus ook* Flaminica venenato operiri debet, Serv. ad Virg. Aen. XII, 602.

VENENUM, I. n. *eigenlijk, het geen door zijne doordringende kracht de natuurlijke gesteldheid eener zaak verandert, waarvoor wij geen enkel woord hebben: deze zaak kan goed of kwaad zijn: van daar staat* venenum malum facere *in eene oude wet*, Cic. Cluent. 54. Pandect. XLVIII. 8, 3, i. e. *vergift, venijn: dus ook* quasi venenis malis imbuta, Sallust. Cat. 11: *zoo zegt ook* Gellius XII, 9, *dat* venenum *in een' dubbelen zin gebruikt wordt, en* Pandect. L. 16, 236 *staat:* Qui venenum dicit, adjicere debet, utrum malum an bonum; nam & medicamenta venena sunt, quia eo nomine omne continetur, quod adhibitum naturam ejus, cui adhibitum esset, mutat cet.: *van daar* 1) *venijn, vergift, het zij in dieren of gewassen, of dat van menschen toebereid wordt, wanneer het ook giftdrank, vergiftige spijs is, bij voorb.* draco non habet venena, Plin. H. N. XXIX, 4 ante med.: nobis veratrum est acre venenum, Lucret. IV, 644: Iberia venenorum ferax, Horat. Epod. V, 22: venena Medeae, Ibid. 62: herbae, nigri cum lacte veneni, Virg. Aen. IV, 514: venenum alicui praebere, Cic. Tusc. I, 40: infundere, Cic. Phil. XI, 6: parare, Cic. Coel. 21: conficere, Pandect. XLVIII, 8, 1: facere vel vendere, Ibid. leg. 3: aliquem veneno necare, Cic. Cluent. 61 *of* tollere, Ibid. 60: sumere, Nep. Themist. 10 *en* Hann. 12, i. e. *nemen, tot zich nemen, drinken, zich daarmede dooden:* venena spargere, Cic. Catil. II, 10: venena coquere, Liv. VIII, 18: homines venenis absumtos, Ibid.: dare alicui venenum, Liv. XL, 24, *vergift geven (te drinken): van daar Tropisch, vergift, d. i. het geen, als 't ware vergift of schadelijk is, bij voorb.* quaedam pecudes culturae sunt inimicae ac veneno, Varr. R. R. I, 2, 18: discordia ordinum est venenum urbis, Liv. III, 67: tribuni plebem agitare suo veneno, agraria lege, Liv. II, 52: aetas & corpus tenerum & morigeratio, haec sunt venena formosarum mulierum, Afran. ap. Non. cap. 1 n. 1: blandum venenum desidiae, Sil. III, 580: tela blando medicata veneno scil. amoris, Ibid. VII, 453: venenum invidiae, Ibid. XI, 549: *dus ook* lingua (Invidiae *als persoon*) est suffusa veneno, Ovid. Met. II, 777: spargit (Invidia *als persoon*) medio pulmone venenum, Ibid. 801, i. e. *het vergift van den nijd: zoo heet een minnedrank* venenum, *volgends* Pandect. XLVIII, 8, 3: fraudis veneno aggreditur mentes, Sil. VII, 260: mens una inviolata mero nullisque venenis potando exarmata, Ibid. XI, 309: *Ook van bijtende vergiftige redenen*, Horat. Sat. I, 7, 1: humili veneno laedere summa, i. e. convicia, Stat. Theb. I, 171: *zoo noemt* Catullus XIV, 19 *slechte gedichten* venena: *dus ook* oratio plena veneni & pestilentiae i. e. ineptiarum, Ib. XLIV, 12: nostrae crudele venenum vitae, Ibid. LXVI, 5, i. e. *pijnbank, kwelling, verbittering.* 2) *het geen waar men mede verft, verf, bijzonder purper, bij voorb.* Assyrio fucatur lana veneno, Virg. Georg. II, 465: Tarentinum venenum, Horat. Epist. II, 1, 206: *van daar blanketzel*, Ovid. Remed. 351. 3) *geneesmiddel, bij voorb. tegen de verrotting, bij voorb.* infuso veneno, Lucan. VIII, 691, cf. Pandect. L, 16, 236: *zoo noemt* Manilius V, 690 venenum pelagi *het tot zout verdikte zeewater.* 4) *toverij, tovermiddel, toverdrank, bij voorb.* Thessalicum,

Ovid.

Ovid. Am. III, 7, 27, cf. Ovid. Met. XIV, 55. Horat. Epod. V, 87: *dus ook* veneno ereptum memoriam, Cic. Or. 37: quasi veneno perficiat, Cic. Offic. III, 29, cf. Plaut. Pseud. III, 2, 80.

VENĔO, ivi *en gemeenlijk* ii, itum, 4. (Anom. *gelijk* Eo) *voor* venum eo (*zie* Venus, us), *eigenlijk, te verkoop gaan: van daar verkocht of voor geld weg gegeven worden, het zij het geschiede op de markt, of bij eene opveiling, of waar het wil: van waar het ook, opgeveild worden, ook somtijds, verpacht worden, vertaald wordt, bij voorb.* oleam venire oportet, Cato R. R. 146: olea venibit, Ibid.: purpurae violaceae librae denariis centum venibat, Nep. ap. Plin. H. N. IX, 39: quibus pretiis porci veneunt, Plaut. Men. II, 2, 15: quia veneat auro rara avis, Horat. Sat. II, 2, 25: populos venire sub hasta, Claudian. in Eutrop. I, 210: cum sapientem negastis servum esse, iidem non iis inficias & veniturum & imperata facturum, Senec. de constant. 3: veneuntque scripta ejus (Epicuri) probitate ipsius ac moribus, Cic. Fin. II, 31 in. i. e. *hebben aftrek wegens zijne deugd en eerlijkheid enz., doch* Davisius *leest* convincuntur, (i. e. refutantur), *hetwelk beter schijnt: ook zou men kunnen lezen* vincuntur, *worden overtroffen enz.*: venire vestras res, Cic. Agr. II, 21 i. e. *geveild worden;* auctio fiet: — omnia venibunt, Plaut. Men. V, 9, 95: mancipia venibant Saturnalibus, Cic. Att. V, 20 med.: illud minoris veneat, Cic. ad Div. VII, 2: quanti venierant, Cic. Verr. III, 39: cum magno venissent, Ibid., *alwaar men het, in de beide plaatsen, vertalen kan, verpacht worden:* tantulo venierint, Cic. Rosc. Am. 45: quamplurimo venire, Cic. ad Div. VII, 2: venire ab hoste, Quintil. XII, 1 extr. Not. 1) *Of* venivi, veniverim etc. *voorkomt, weet ik niet: gemeenlijk vindt men* venierim, venieram etc.: *ook* venissent, Cic. Verr. III, 39: venisse *voor* venisse, Liv. II, 14. 2) Supin. venitum *heeft op ééne na de laatste syllabe kort, gelijk* Eo, *zie* Priscian. 10, p. 907 Putsch. 4) *ook komt het* Passiv. *voor, bij voorb.* egone illi venear? Plaut. in Fragm. ap. Diomed. 1 p. 365 Putsch.: quam veneatur, Titian. de agricult. ibid. 5) *Sommigen schrijven* vaeneo *voor* veneo, *doch misschien zonder grond.*

VENĔRĀBĬLIS, e, 1) *vereerenswaardig, eerwaardig, bij voorb.* vir, Liv. I, 7, *alwaar ook* venerabilior *staat: ook staat* venerabilior Horat. Sat. II, 5, 14: venerabile donum, Virg. Aen. VI, 408: 2. *eer en achting bewijzende, vol eerbied, bij voorb.* verba venerabilia erga deos, Val. Max. II, 4, 4: senatus venerabilior in deum, Val. Max. I, 1, 15.

VENĔRĀBĬLĬTER, *met vereering, vol eerbied, eerbied vol, bij voorb.* excipere victorem, Val. Max. V, 1, 5.

VENĔRĀBUNDUS, a, um, i. q. venerans, *vereerend, eerbiedvol*, Liv. V, 41. Sueton. Calig. 15.

VENĔRĀRĬUS, a, um, *voor* venereus, *bij voorb.* res, Petron. 61.

VENĔRĀTĬO, onis, f. *vereering, bij voorb.* Habet venerationem justam, quidquid excellit, Cic. Nat. D. I, 17: solis ac lunae, Plin. H. N. VIII, 1: arcebantur adspectu, quo venerationis plus inesset, Tacit. Hist. IV, 65: in venerationem tui theatra consurgent, Plin. Paneg. 54: excessit pari veneratione, Plin. Ep. II, 1, i. e. *vereering, hoogachting, eerbied:* illi tamen plurimum venerationis adquirunt, Ibid. I, 10: amici Alexandri ejus virtutis ac venerationis erant, ut singulos reges putares, Justin. XIII, 1.

VENĔRĀTOR, oris, m. *een vereerer, bij voorb.* domus vestrae, Ovid. Pont. II, 2, 1:

VENĔRĔUS *of* **VENĔRĬUS**, a, um, Venus, *of de Godin der liefde betreffende, daar toe behorende, of betreklijk,* Venerisch, *bij voorb.* sacerdos Veneris, Plaut. Rud. II, 2, 23 *of* antistita, Ibid. III, 2, 10, i. e. *Priesteres van Venus:* nepotulus *scherzend*, Id. Mil. V, 20 *en* 28, *als 't ware, een neefjen van Venus:* eductus in nutricatu Venerio i. e. in elegantia, deliciis, amoribus &c., Ibid. III, 1, 1, 54: *van daar* 1) Venerii servi, Cic. Verr. III, 20, V, 54 *of* Venerii *eenvouwig*, scil. servi, Ibid. III, 25, II, 38, *of ook* Venerei, scil. servi, Cic. in Caecil. 17, Cluent. 15 Edit. Ernest., *waren zekere bedienden bij de* Erycinische *Venus in* Sicilië, *of bij haren Tempel: ook wordt* Verres *spottend* homo Venerius *genoemd*, Cic. Verr. V, 54, i. e. elegans, venustus: 2) Venereus *of* Venerius, scil. jactus, Cic. Div. I, 13, II, 21, *de Venusworp, d. i. de allergelukkigste worp in het dobbelspel, wanneer alle de steenen op de bovenzijde iet anders vertoonden, anders ook* Venus *genoemd; dus ook* hoc Venerium est, Plaut. Asin. V, 2, 55, i. e. *dat is (was) een gelukkige gooi of worp:* 3) *de vleeschlijke liefde voor het ander geslacht betreffende daar toe behorende,* Venerisch, *bij voorb.* res Venereae, Cic. Senect. 14, i. e. concubitus: rebus Venereis deditus, Nep. Alcib. 11: rebus venereis abstinentissimus i. e. concubitu, Colum. XII, 4, 3: rebus venereis operari i. e. concumbere, Ibid.: *dus ook* voluptates venereae, Cic. Tusc. IV, 32: complexus Venerius, Cic. Div. II, 69: amore Venereo aliquem diligere, Nep. Paus. 4: 2 venereis amoribus aversus, Colum. X, 1, 14: Veneria vis in quiete sponte naturae erumpentis, Plin. H. N. XXXIV, 18 in.: *Ook* Venerisch, *d. i. aan vleeschlijke liefde jegens het andere geslacht overgegeven, geil, bij voorb.* Delphinos Venereos esse, Gell. VII, 8 in.: 4) Venereae conchae, *ook enkel* Venereae (Venereae) scil. conchae, *eene soort van mosselen*, Plin. H. N. IX, 33. Senec. Ep. 95 ante med.: 5) Veneria pira, Plin. H. N. XV, 15. Colum. V, 10, 18. XII, 10, 4. *eene soort van peeren.*

VENĔRĬVĂGUS, a, um, *buitensporig in de liefde, hier en daar moetjankende*, Varr. ap. Non. cap. 1. n. 223.

VENĔRĬUS, a, um, *zie* Venereus.

VENĔRO, are, *voor* veneror, *vereeren, bij voorb.* ut venerem Lucinam, Plaut. Truc. II, 5, 23. *Ook vol eerbied aanroepen of bidden, bij voorb.* veneroque te, ne &c., Plaut. Bacch. II, 1, 4: *van daar* Veneratus, a, um, *vereerd, met eerbied aangeroepen, bij voorb.* venerata, Virg. Aen. III, 460. venerata Ceres, Horat. Sat. II, 2, 124.

VENĔROR, atus, sum, ari, 1) *vereeren, zijnen eerbied betonen, bij voorb.* deos sancte, Cic. Nat. D. III, 21: deos colere, precari, venerari solemus, Ibid. I, 42: deos colere & venerari debemus, Ibid. II, 28: eumque venerantur ut deum, Cic. Tusc. I, 21: lapidem pro deo, Cic. Planc. 40: simulacrum, Cic. Verr. IV, 43: templa dei, Virg. Aen. III, 84: Larem & penetralia Vestae farre pio & pleus supplex venerabor acerra, Ibid. V, 745: flexus genu coetum illum manu veneratus, Tacit. Ann. XVI, 41: eosdem (magistratus) cum cetera turba voce ac manu (scil. ori admota ac deinde demissa) veneratus est, Sueton. Claud. 12: Augustum Sicambri compositis venerantur armis, Horat. IV, 14, 51: carmina te venerantia, Ovid. Trist. II, 79: veteres veneratus amores, Tibull. II, 4, 47: venerandos a nobis, Cic. Agr. II, 35: venerande, Ovid. Fast. V, 457: amicos, Ovid. Pont. I, 2, 51: scripta virorum veterum, Ovid. Trist. V, 2, 55: memoriam alicujus, Tacit. Agric. 46: Regem, Nep. Con. 3. 2) *eerbiedig bidden, smeeken, bij voorb.* aliquem, *bij voorb.* venerans me (i. e. Larem), ut id servarem sibi, Plaut. Aul. Prol. 8: nec tu supplicibus me sis venerata tabellis, Prop. II, 20 (16), 33 *voor* venereris: deos, Caecin. in Cic. Epist. VI, 7, *alwaar* multa (Accusativus) *er bij staat, d. i. zeer. Ook anders met den* Accusativus *der zaak, bij voorb.* si veneror nihil horum, Horat. Sat. II, 6, 8, i. e. *bid, smeek.* Not. *Ook heeft men* Venero, are: *van daar* Passivus veneratus, a, um, *zie* Venero. Not. venerandus, a, um *staat ook met den* Genitivus, *bij voorb.* venerandus sceptri, Sil. XVI, 248: curae, Ibid. VI, 574.

VENĔTUS, a, um, 1) *het gewest* Venetia *betreffende, zoo wel in* Italië, *als in* Gallië, *daar te vinden, daar toe behoorende,* 2) *eene kleur hebbende als het zeewater is, zeegroen, bij voorb.* cucullus, Juvenal. III, 170: lutum, Martial. III, 72, 4: factio (i. e. *partij der rijders in den* Circus), Sueton. Vitell. 14. *want de partijen des kamprijders waren naar verschillende kleuren in vier klassen verdeeld: dus ook* Venetus (auriga) i. e. *van deze partij*, Martial. VI, 46, 1. X, 48, 23. XIV, 131, 1.

VENĬA, ae, f. *is elke willsgenegenheid, inschiklijkheid of gunst, die men iemand bewijst, het gevallige, men iemand bewijst, bij voorb.* da veniam hanc mihi, Terent. Hec. IV, 2, 29, i. e. *doe mij deze gunst:* da veniam filio, Ibid. Ad. V, 8, 14: detur petentibus venia, Caes. B. G. VII, 15 extr.: petiit, ut finem belli facerent, darentque eam Epirotis veniam, Liv. XXIX, 12: precor, — hanc veniam supplici des, ut ipse — de captiva statuas, Liv. XXX, 12: *dus ook* Nep. Eum. 6. Cic. Att. VI, 2 ante med.: *verders* Cic. Att. V, 21 prope fin., dedi veniam homini petenti, i. e. *ik willigde hem in: dus ook* Cic. Q. Fr. III, 1, 4: hanc oro veniam, Virg. Aen. IV, 435: ab Jove ceterisque diis — pacem ac veniam peto, precorque ab — iis, ut — patiantur, Cic. Rab. perd. 2, i. e. *gunst, genade, genadige bijstand:* hanc pro conjuge accepit veniam, Ovid. Met. XI, 400: sin altior sub precibus venia latet, Virg. Aen. X, 626: *van daar* bona venia audire, Cic. Nat. D. I, 21, *of* cum bona venia audire, Liv. XXIX, 1. Cic. Rosc. Am. 4. *met gevalligheid, gunstig, of geern toehoren:* Nepenthes oblivionem tristitiae veniamque adferens, Plin. H. N. XXV, 2 med., i. e. *een gunstig, zacht gedrag, gelatenheid veroorzakende: van daar* 1) *toegevendheid, verlof, oorlof, bij voorb.* dare alicui veniam, *veroorloven, toestaan, bij voorb.* dabis hanc veniam, ut — anteponam, Cic. Or. I, 6: quaeso, ut mihi detis hanc veniam, ut patiamini cet., Cic. Arch. 2: datur haec venia antiquitati, ut miscendo humana divinis primordia urbium augustiora faciat, Liv. praefat.: *dus ook* cum data

effet

eſſet venia ejus diei, Liv. XXVI, 17 extr., i. e. *als hem deze dag toegeſtaan, een verlof of uitſtel van dezen dag gegeven was:* veniam ſpei audacioris a diis petimus, Plin. H. N. XXVIII, 4: *dus ook* dare veniam excuſationis. Cic. Or. II, 48: *dus ook* auctoritati ejus veniam dedi, Cic. Rab. Poſt. 12, i. e. *toegegeven: van daar* bona venia, *bij voorb.* viri dixerim, Cic. Or. I, 57, i. e. *met goed verlof: dus ook* peto bona venia abs te, Terent. Phorm. II, 3, 31: *dus ook* oravit bona venia, Liv. VII, 41: *dus ook* bona venia veſtra liceat — legere, Liv. VI, 40: venia ſit dicto! Plin. H. N. V, 6 extr., i. e. *met verlof gezegd: dus ook* Calve tua venia, pace, Catulle tua, Prop. II, 25, 4: quod ſuis precibus negaſſet, ejus populo Rom. veniam dediſſet, i. e. id conceſſiſſet, Liv. VIII, 35. 2) *toegevendheid, vergeving, vergiffenis, vrijlating, bij voorb.* veniam alicui & impunitatem dare, Cic. Phil. VIII, 11: errati veniam impetrare, Cic. Leg. I: dare veniam errori, Liv. VIII, 35: adoleſcentiae, Ibid.: veniam erroris petere. Liv. VII, 20: venia eſt poenae meritae remiſſio, Senec. Clement. II, 7 in.: veniam errori atque adoleſcentiae petere, Liv. III, 12: pro eo, quod vos fatigavi, veniam a vobis petitam & impetratam velim, Liv. XXXVIII, 49: ad ejus facti deprecationem ignoſcendi petenda venia eſt, Cic. Partit. 73: illis venia danda, quod cet., Cic. Manil. 8: pacem veniamque impetrare a victoribus, Liv. XXXVII, 45: cui non apud Senatum ſcelerum venia ulla ad ignoſcendum dari poſſit, Cic. Piſ. 41: cui, errato (Ablativus), nulla venia proponitur, Cic. Agr. II, 2 extr.: aliquem venia donare in praeteritum, Sueton. Domit. 9 extr.: dignum venia, Quintil. I, 5, 11: veniam iterum coeleſtium expoſcunt, Liv. III, 7 extr.: *van daar* legere (ſcriptorem) cum venia, Quintil. X, 1 med. §. 72, i. e. *met toegevendheid of inſchikkelijkheid, als men geen jagt op de fouten maakt.*

VENĬO, veni, ventum, 4. 1) *komen, bij voorb. gaande, varende, rijdende enz., gevolglijk van perſonen of beesten, a) eigenlijk, bij voorb.* in Tuſculanum, Cic. ad Div. IX, 5 extr.: Piſas navibus, Liv. XXI, 39: omnes qui iſtinc veniunt, ita commemorant, Cic. Q. Fr. I, 1, 13: cupio te ad me venire, Cic. ad Div. XVI, 10: ut veni ad urbem, non deſtiti cet., Ibid. 12: ſexto die Athenis Delum venimus, Cic. Att. V, 12: ad coenam venire ad aliquem, Plaut. Stich. III, 2, 30: ubi venere ad fauces — Averni, Virg. Aen. VI, 201: columbae ſub ora viri coelo (i. e. e coelo) venere volantes, Ibid. 191: veniet in aſtra, Senec. Herc. fur. 66, i. e. in coelum: veniebat greſſu delicato, Phaedr. V, 1, 13: in conſpectum, Nep. Dat. 10, *of* in conſpectu, Phaedr. V, 1, 10: auxilio, *te hulp*, Nep. Thraſ. 3. Liv. IX, 43: in vitam, Cic. Legg. I, 22, i. e. *geboren worden:* contra aliquem, Cic. Phil. II, 2, i. e. *tegen iemand handelen, bij voorb. voor het gericht: dus ook* contra rem ſuam, Ibid.: *dus ook* contra amici exiſtimationem, Cic. Att. I, 1 extr. *Ook tegen komen, op iemand loskomen*, Virg. Aen. VI, 291. *Ook ſtaat* venio *in vertellingen voor* veniebam *of* veni, *bij voorb.* Eo cum venio, praetor quieſcebat; — inquiunt — oſtendo — laudant; incipio queri, Cic. Verr. IV, 15, *zoo als ook* oſtendo, laudant, incipio *voor* oſtendebam, laudabant, incipiebam *ſtaat; doch* Erneſti *heeft tegen alle* Codd. MSS. veni *laten drukken; maar de* Praeſens *ſtaat meermalen dus, bij voorb.* omnes, qui iſtinc veniunt, commemorant, Cic. Q. Fr. I, 1, 13, *alwaar zekerlijk ook* venerunt *ſtaan kon:* cenſeo (*voor* cenſebam) eamus (*voor* iremus): imus, venimus, videmus, Terent. Phorm. I. 2, 52, *voor* ibamus, veniebamus, videbamus: *dus ook* illi noctu — veniunt *voor* venerunt, Cic. Verr. IV, 44. *Ook volgt de bloote* Accuſativus, *bij voorb.* tumulum antiquae Cereris ſedemque ſacratam venimus *voor* ad tumulum cet., Virg. Aen. II, 743: te fines venturum Auſonios, Ibid. VI, 346: *dus ook* Ibid. Ecl. I, 66, *alwaar het voor* ire *ſtaat. Ook volgt de* Dativus, *bij voorb.* lues venit arboribusque, ſatisque, Ibid. Aen. III, 138; *doch, het kan hier ook zijn, overvallen, treffen; bij ſlot verliest de zin niets. Ook volgt dikwijls het* Supinum, *op de vraag, waar toe? met welk oogmerk? bij voorb.* ad eum veniſſent oratum, Caeſ. B. G. VII, 12: ad iſtum venerunt, emtum locum ſenatorium, Cic. Verr. II, 50: ea eſt, quam miles a me vi nunc ereptum venit (*voor* veniet), Terent. IV, 6, 14: neque te deriſum venio, Plaut. Aul. II, 2, 46: *ook kan men het ſomtijds vertalen, willen, bij voorb.* ereptum venit, *wil ze mij ontrukken, met geweld nemen*, Terent., *zie hier voor. Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* venerat aurum petere, Plaut. Bacch. IV, 3, 18: quod legati venirent ſpeculari dicta factaque ſua, Liv. XLII, 25 med.: non nos Libycos populare penates venimus, Virg. Aen. I, 528 (532): *en meermalen, bij voorb.* Val. Fl. VI, 650. Stat. Theb. V, 21. *Ook komen, d. i. terug of t'huis komen, bij voorb.* Romam, Liv. XXXVIII, 42: in patriam, Phaedr. IV, 21, 7: Infelix, hodie vir mihi rure venit (*voor* veniet), Prop. II, 23, 20: cum venies, Ovid. Her. XIII, 101: *en meermalen, bij voorb.* Ibid. V, 57 ſeqq. b) *Tropisch, bij voorb.* in ſermonem alicujus, Cic. Att. XIV, 1, i. e. *met iemand in geſprek komen, of met hem ſpreken: ook heet* venire in ſermonem, Cic. ad Div. III, 5 med., *op een geſprek (discours) komen of vallen:* in ſacerdotium, Cic. Dom. 14. i. e. *Prieſter worden:* in familiaritatem, Cic. Verr. II, 70: in ſocietatem laudum tuarum, Cic. ad Div. IX, 14: in ſpem, Cic. Or. II, 54, i. e. *hoop krijgen:* in conſuetudinem, Cic. Piſ. 19, i. e. *in gewoonte komen, d. i. de gewoonte aannemen:* in contemtionem, Caeſ. B. G. III, 17, V. 49, *in verächting komen, veracht worden; ook kan dit van onbezielde dingen gezegd worden: dus ook* in ordinem, Cic. Fin. II, 24 med.: in fidem, Liv. XXVI, 40, *van ſteden, die zich overgeven, misſchien, zich op genade en ongenade overgeven:* in turpitudinem, Cic. Quint. 16 extr., i. e. *ſchandelijk handelen, ſchandelijk worden:* in certamen venire i. e. certare, *bij voorb.* mulieres, cum eſt earum vir mortuus, in certamen judiciumque veniunt, quam plurimum ille dilexerit, Cic. Tuſc. V, 27, i. e. *twisten, en laten het aan eene richterlijke uitſpraak over:* ad conditionem alicujus, i. e. *zich laten welgevallen, aannemen, bij voorb.* Bene ais, ad tuam veniam conditionem, Cic. Verr. III, 62 extr.: reſp. damnata in religionem venit, Liv. X, 37 extr. ad ſummum fortunae, Horat. Epiſt. II, 1, 32. *Verders* Venit Epicurus cet., Cic. Tuſc. II, 19, *daar komt* Epikurus, ſcil. *en zegt enz. Verders in het redenen, bij eenen overgang, bij voorb.* Venio nunc ad cet., Cic. Verr. IV, 1, *nu kom ik tot enz.:* Venio nunc eo, quo cet., Cic. Roſc. Am. 30 in.: venio nunc ad illud nomen aureum, Ibid. 43 in.: ad Arceſilam veniamus, Cic. Acad. IV, 4 extr.: venio ad recentiores literas, Cic. Att. IV, 19 extr.: *dus ook* ut ad fabulas veniamus, Cic. Roſc. Am. 16. 2) *komen, Tropisch, van levenloze dingen, ook deels van levende, en van perſonen, bij voorb.* in diſcrimen, Cic. Roſc. Am. 6, i. e. *in gevaar komen: (men kan hier toe ook van n. 1. brengen* in contemtionem, in odium): in mentem, *in gedachten komen, invallen, bijvallen: wanneer men zoo wel zegt* res mihi venit in mentem, *als ook* rei, *bij voorb.* multa mihi veniebant in mentem, Cic. ad Div. III, 8: Solet mihi in mentem venire illius temporis, Ibid. VII, 3. *zie* Mens: *dus ook* in buccam, Cic. Att. I, 12, *in den mond komen, d. i. haastig onverhoeds invallen:* in cognitionem, Quintil. VII, 2, i. e. *in onderzoek:* in dubium, Cic. Quint. 2. Quintil. I, 6, 3, i. e. *getwijfeld worden, voor twijfelächtig gehouden worden:* in uſum, *gewoon worden*, Plin. H. N. XXIV, 11 ante med.: in crimen, i. e. *beſchuldigd worden, bij voorb.* hera in crimen veniet, Terent. Hec. III, 1, 55: in confeſſum res venit, Plin. Ep. X, 85, i. e. *uitgemaakt, of openbaar zijn:* res venit in religionem, *bij voorb.* populo i. e. efficit religionem, Cic. Nat. D. II, 4: *dus ook zonder* res, *bij voorb.* bis voti damnata republica, in religionem venit, Liv. X, 37 extr., *alwaar de* Edit. Drakenb. *om de* MSS. respublica *heeft, dan zou het zijn* i. q. religionem accepit: *verders* in votum, *gewenscht worden, bij voorb.* an venit in votum ex urbibus una, Horat. Ep. I, 11, 5: ſub adſpectum, Cic. Orat. II, 87 extr., *of* ſub oculos, Quintil. V, 9, 14. VII, 2, 5, i. e. *in de oogen vallen, zichtbaar zijn, gezien worden:* in contentionem, *betwist worden, bij voorb.* res venit in contentionem, Cic. Quint. 6: *ook zonder* res, *bij voorb.* Neque unquam venit in contentionem, Cic. in Caecil. 19: *dus ook* Cic. Div. II, 63 in.: *dus ook* mihi venit in ſuſpicionem, i. e. *ik krijg argwaan, bij voorb.* eique in ſuſpicionem veniſſet, Nep. Pauſ. 4: *ook zegt men* homo (res) venit mihi in ſuſpicionem ſeq. Infinitivo, *bij voorb.* nonnullis etiam ipſi magiſtratus veniebant in ſuſpicionem detinuiſſe nos & demoratos eſſe, Lentul. in Cic. Ep. ad Div. XII, 15 poſt med., *welke zegswijze even zoo geſteld is, als* homines creduntur mortui eſſe: *verders* ad nihilum, Cic. Tuſc. II, 2, i. e. *vernietigd worden:* in proverbium, Liv. XL, 45, *of* in conſuetudinem proverbii, Cic. Offic. II, 15, *tot een ſpreekwoord worden: dus ook* in aeſtimationem, i. e. *geſchat, getaxeerd worden, bij voorb.* ita in aeſtimationem urbs agerque venit, Liv. V, 25: in quaeſtionem, i. e. quaeri, Quintil. V, 14, [illegible] in laudem i. e. laudari, Ibid. II, [illegible] in deliberationem, in judicium [illegible] in tam ſublime faſtigium, Ibi venit [illegible] 3: liber venit in manus [illegible] 3, 67: XII, 10, 50: in ordinem [illegible] 3, 2: pulſonius in ordinem a [illegible] Ibid. II, 5, 18: non venit, Ibid. X [illegible] recipiendi, Ibid. I, a geſtu atque a [illegible] extrema concluſio [illegible] probatio ab extrema [illegible] duo medii digiti [illegible] chritudo [illegible] 4, 183: [illegible] Ibid. XI, 3, 93: inde ve[illegible] veniunt, [illegible] [illegible]

mali, Virg. Aen. V. 504, *kwam, d. i. trof: verders* necessitas prior venit, Liv. I, 5. i. e. *kwam:* nondum haec (i. e. *de thans heerschende*) negligentia deum venerat, Liv. III. 20: Et venit e rubro concha Erycina salo, Prop. III, 13(12), 6: mors venit, Ibid. III, 5 (4), 18: sive dies seu nox venerit, Ibid. I, 8, 44: alter amor, Ibid. II, 3, 46: *van daar* a) *komen, d. i. overgebracht, besteld worden, bij voorb.* dum tibi literae meae veniant, Cic. ad Div. XI, 24: venit mihi epistola, Prop. III, 16 (15), 1: concha, Prop., *zie hier voor:* Sinopidis, quae ex Africa venit, pretium cet., Plin. H. N. XXXV, 6: Ex Tuscis frumentum Tiberi venit, Liv. II, 34. b) *komen, d. i. treffen, ten deel worden, wedervaren, bij voorb.* ad quem dolor veniat, ad eundem etiam interitum venire, Cic. Nat. D. III, 14: Ut, utri Macedonia consuli, cuique praetori provincia venisset, Liv. XLIV, 17: Ptolemaeo Aegyptus sorte venit, Justin. XIII, 4: majus commodum ex meo otio reip. venturum, Sallust. Jug. 4: plus fructus alicui venit, Quintil. XII, 9 post init.: scis mihi multa venire mala, Prop. II, 22, 2: lues venit membris arboribusque satisque, Virg. Aen. III, 138: *dus ook* hereditas mihi venit, *ik krijg eene erfenis, bij voorb.* major hereditas venit unicuique, Cic. Caecin. 26: hereditatem sibi venisse, Cic. Verr. IV, 27: Neque emisti equum, neque (scil. hic equus) hereditate venit, Cic. Inv. I, 45, i. e. *ook hebt gij het niet door erfenis gekregen.* c) *komen, d. i. gebeuren, toedragen, voorvallen, bij voorb.* Haec ubi veniunt cet., Cic. Verr. V, 6 in.: reputando, quae sibi duobus proeliis venerant, Sallust. Just. 103. (110): si quid in Samnio adversi venisset, Liv. X, 45: omnia, quae deinde venerunt, Liv. IX, 12 in.: si quando similis fortuna venisset, Liv. XXIV, 40 extr.: *dus ook* hereditates, quae venissent, Cic. Verr. I, 48, i. e. *voorgevallen: ook staat er menigmaal* usu *bij*, usu venit, *het gebeurt, het draagt zich toe, zie* Usus: *ook met den* Dativus, *wedervaren, bejegenen, zie* Usus *op het einde. Van daar* venturum, *het toekomende*, Virg. Aen. VI, 66. d) *komen, d. i. voortkomen, wassen, groeijen, bij voorb.* ipsae (arbores) sponte sua veniunt, Virg. Georg. II, 11: veniunt felicius uvae, Ibid. I, 54: sol veniens, Horat. Ep. I, 16, 6: lacrymae venientes, Ovid. Her. XVI, 139: qua venit exoriens (i. e. sol), qua deficit, Prop. III, 5, (4), 27. e) *passen, voegen, bij voorb.* horum pedum nullus non in orationem venit, Quintil. IX, 4. §. 83. 3) *gaan, bij voorb.* N. si illo ad mercatum venio, Terent. Ad. II, 2, 23: domum venis, Cic. Mil. 10; *doch, het kan in de beide plaatzen ook vertaald worden, komen: dus ook* illo si veneris, Cic. ad Div. I, 10: Para Scythiam veniemus, Virg. Ecl. I, 66: in patriam, Phaedr. IV, 21, 7, i. e. *gaan, of terugkeeren:* Cum venisset, Plaut. Asin. II, 3, 15, i. e. *gegaan was.* 4) *voor* esse, *ook voor* adparere, *zetten het de Dichters somtijds, bij voorb.* Hecate, quae coeptis conscia adjutrixque venis, Ovid. Met. VII, 195: pulchro veniens in corpore virtus, Virg. Aen. V, 344: se satis ambobus venire i. e. esse, Ibid. VII, 470: cum nox vigilanda venit, Tibull. I, 2, 76 (I, 1, 64): irritata venit, Prop. I, 10, 25: non impune illa rogata venit i. e. rogatur, rogari solet, Ibid. I, 5, 52: unica cura meo dolori venis i. e. es, Ibid. II, 25, 2; *ook zou men hier toe kunnen brengen:* dummodo morata recte veniat (uxor), dotata est satis, Plaut. Aul. II, 2, 62; *doch het kan ook zijn, komen,* scil. domum mariti: *van daar* venturum, *het toekomende*, Virg. Aen. VI, 66: *dus ook* ventura Plural. Ibid. II, 125. Not. a) *Het Passivum is ook zeer gewoon, maar* impersonaliter, *bij voorb.* ventum est, *men is gekomen, d. i. ik, gij, hij, wij, gijlieden, zij, zijn gekomen, bij voorb.* ventum est, Liv. II, 6, *voor* venerunt: postea quam ad causam dicendam ventum est, Cic. Verr. II, 29 in: ad judicium venitur, Ibid.: ad tormenta ita veniri oportet, Pandect. XLVIII, 18, 1: ventum erit ad limen i. e. venerant, Virg. Aen. VI, 45: venitur ad summum & supra summum, Quintil. VIII, 4, 3: facite esse, ut ventum gaudeam i. e. me venisse, Plaut. Curc. II, 3, 37: ventum gaudeo ad te i. e. me venisse, Ibid. Cist. I, 1, 16 *en meermalen.* b) Venibo (futur.) *in plaats van* veniam, Pompon. ap. Non. cap. 10. n. 12.

VENO, are, i. q. venor, *jaagen: van daar* venor Passive, *bij voorb.* undique venor, Enn. ap. Non. cap. 2. n. 878: cf. Priscian. 8. p. 794 Putsch.

VENOR, atus sum, ari, *jaagen, met en zonder* Accusativus, *bij voorb.* qui venari solent, Cic. ad Div. II, 11: in nemus ire venatum, Virg. Aen. IV, 117: canes ducere venatum, *op de jagt*, Plaut. Stich. I, 2, 82: canum alacritas in venando, Cic. Nat. D. II, 63: piscari in aëre, venari in mari, *als een spreekwoord, van vergeefschen arbeid*, Plaut. Asin. I, 1, 87: canibus leporem, Virg. Georg. III, 410: feras, Ovid. Fast. II, 163. *Ook van beesten, bij voorb.* vespae muscas venantur, Plin. H. N. XI, 21: conchae hiantes venantur cibum, Ibid. XXXII, 11 extr.: tigris venatur, Val. Fl. I, 493: quas venabatur leo, Gell. V. 14 extr. *Ook van vischvangst, bij voorb.* pisces fugientes cum mari circa tuguria, Plin. H. N. XVI, 1. *Van daar Tropisch, jaagen, jagt maaken op iet, iet zoeken te vangen, bij voorb.* laudem modestiae, Auct. ad Her. IV, 3: viros, Phaedr. IV, 4, 4, i. e. *de manspersonen in het net zoeken te lokken:* suffragia plebis, Horat. Epist. I, 19, 37: viduas avaras, Ibid. I, 1, 78: amores, Ovid. Medic. 27: curvis venare theatris, Ibid. Art. I, 89. *Ook* venor Passive, Enn. ap. Non., *zie* Veno.

VENOSUS, a, um, *vol aderen*, (*zie* Vena), *bij voorb.* renes venosi sunt, Cels. IV, 1 ante med.: smaragdi, Plin. H. N. XXXVII, 5 post med.: folia, Plin. H. N. XVIII, 7 ante med.: radices minus venosae, Ibid. XXV, 13 ante med.: intybum sativum, quod est venosius, Ibid. XX, 8 post med.

VENTER, tris, m. *buik, onderlijf, waar in de maag en darmen zijn, bij voorb.* faba venter inflatur, Cic. Div. II, 58: cibis uti ventrem contrahentibus, Cels. IV, 19: nonnunquam venter ictu perforatur, Ibid. VII, 16: ventri, quem necesse erat increscere, ademit, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 82: beta ventrem mollit i. e. solvit, Ibid. XX, 8: ventris fluxiones sistere, Ibid.: ventris dolores sedare, Ibid. XXVII, 10: quibus obesissimus venter, Ibid. XI, 37 Sect. 79: inani ventre diem durare, Horat. Sat. I, 6. 128: sorba sumus, molles nimium durantia ventres, Martial. XIII, 26: equas decet esse clunibus ac ventribus latis, Varr. R. R. II, 7: pisces adultu ventrium coeunt, Plin. H. N. IX, 50: *van daar vergulzige lieden*, ventri operam dare, Plaut. Pseud. I, 2, 43: ventri donabat, Horat. Epist. I, 15, 43. Not. *Men kan hier ook de maag verstaan. Van daar* 1) *de maag* (*voor* ventriculus), *bij voorb.* subest venter stomachum habentibus, caetera simplex, ruminantibus geminus, sanguine carentibus nullus, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 78: in ventre suillo coquunt, Ibid. XXXIII, 6 extr.: inanis, Horat., *zie hier voor:* ventri donabat, Horat., *zie hier voor:* ventri operam dare, Plaut., *zie hier voor:* tu tui quotidiani victi ventrem ad me adferas, Plaut. Capt. IV, 2, 75, *breng uwe alledaagsche maag mede, d. i. gij zult niets bijzonders te eten krijgen:* ventrem in medio quietum nihil cet, Liv. II, 32 extr.: ventrem fame domare, Ibid.: rebus mersis in ventrem, Juvenal. XI, 40: magister artis largitorque ingenii venter, Pers. Prol. 10: magno (constant) servorum ventres *voor* alimenta, Juvenal. III, 167: *van daar* venter *voor vreeter, bij voorb.* vivite lurcones, comedones, ventres, (i. e. quasi toti ventres), Lucil. ap. Non. cap. 1. n. 34. 2) ventres, *de darmen, het gedarmte, bij voorb.* bubuli, Colum. IX, 14. 6. Plin. H. N. XI, 20. 3) *lijf, d. i. lijfsmoeder*, Juvenal. VI, 595: in ventre est hinnus menses XII, Varr. R. R. II, 8, 6: ventrem inspicere, i. e. videre, an mulier praegnans sit, Pandect. XXV tit. 4. *in het opschrift, en* leg. 1: *van daar lijfsvrucht, bij voorb.* venter maturus, Ovid. Met. XI, 311: tuus venter Pactumejus i. e. fetus, partus tui ventris, Horat. Epod. XVII, 50: ventri prospicere, Pandect. V, 4, 3: mulierem ventris nomine in possessionem mittere, Ibid. XXV tit. 6 *in het opschrift: dus ook* si de possessione ventris nomine quaeratur, Ibid. leg. 1: possessionem dandam mulieri ventris nomine, Ibid.: de ventre in possessionem mittendo, Ibid. XXXVII tit. 9 *in het opschrift:* ventrem in possessionem mittere *en* admittere, Ibid. leg. 1: *van daar* ventrem ferre, *eene lijfsvrucht dragen, d. i. zwanger zijn*, Liv. I, 34, *of* (*van beesten*) *dragtig zijn, bij voorb.* equa ventrem fert XII menses, Varr. R. R. II, 1, 19: *dus ook* Vaccae decem mensibus ventrem perferant, Colum. VI, 24, 2: equas sine coitu ventrem pertulisse, i. e. *dragtig geweest zijn*, Ibid. VI, 27, 7. 4) *de buik, Tropisch, d. i. hetgeen als een buik uitsteekt, bij voorb.* lagenae, Juvenal. XII, 60: paries ventrem faceret, Pandect. VIII, 5, 17, i. e. *eene buik kreeg:* talus ventre eminens concavo, Plin. H. N. XI, 46: *dus ook* hoc erit venter, *van het waterriet*, Vitruv. VIII, 7: tumidoque cucurbita ventre, Prop. III, 2, 43: cresceret in ventrem cucumis, Virg. Georg. IV, 121.

VENTIGENUS, a, um, i. e. *wind teelend of voortbrengend, bij voorb.* crateres (Aetnae), Lucret. VI, 701.

VENTILABRUM, i, n. *een werktuig in den landbouw, waar door het graan geschud en van kaf gezuiverd wordt, wanne, werpschoffel*, Colum. II, 10 med.

VENTILATIO, onis, f. *het wannen, schudden: van daar het luchten, bij voorb. der wijndruiven*, Plin. H. N. XXIII, 1.

VENTILATOR, oris, m. 1) *een wanner, schudder, omwerper van het koorn*, Colum. II, 19 med. 2) *Tropisch, d. i. een goochelaar*, Quintil. X, 7 ante med. §. 11.

VENT.

VENTĪLO, avi, atum, are, *in de lucht zwaajen, of schudden, bij voorb.* facem, Prop. IV, 5, 50, i. e. *een fakkel, opdat die goed zou branden:* flatus incendia ventilat, Sil. XVII, 311: arma, Martial. V, 32, 4: *ook enkel* ventilare scil. arma, *bij voorb. wanneer men het vechten beproeft*, Senec. Ep. 117 post med.: aliud est pugnare, aliud ventilare, Senec. excerpt. controv. 3 post med.: *verders* cubitum utrumque in diversum latus, Quintil. XI, 3, 118: aureos numos manu, Apulej. Met. II post med. p. 126, 14 Elm.: carbasa ventilatis, aurae, Stat. Sylv. IV, 3, 105: populeas ventilat aura comas, Ovid. Am. I, 7, 54: *bijzonder zwaajen, d. i. wind op iet maken, luchten, waajen, bij voorb.* frumenta, Plin. H. N. XVIII, 30: fruges, Colum. I, 6 post med.: oleas, Varr. R. R. I, 55 extr.: ceram, Plin. H. N. XXI, 14 extr.: aliquo ventilante cubabat, Sueton. Aug. 82, i. e. *terwijl iemand waaide; hem wind maakte: dus ook* Claudian. in Eutrop. I, 109: *van daar* frigus, Martial. III, 82, 10, i. e. *verkoeling door waajen verwekken, verkoelen, toewaajen: van daar Tropisch*, a) *opblazen, opwekken, bij voorb.* concionem, Cic. Flacc. 23. b) *schudden, wannen, her en derwaards bewegen, bij voorb.* aurum, Juvenal. I, 28: cubitum, Quintil., *zie hier voor:* te toga ventilat, Martial. XII, 18, 5, scil. *in het loopen:* se versare & alio positu ventilari i. e. se ventilare, Senec. de tranquill. 2 post med., *zie hier na:* comas populeas, Ovid., *zie hier voor.* c) *plagen, ontrusten*, tuum pro tribunali ventilavit, Apulej. in Apol. prope fin. p. 337, 30 Elm. d) *verligting bezorgen, bij voorb.* ventilari i. e. se ventilare, Senec. tranquill. 2, *zie de plaats hier voor.*

VENTĬO, önis, f. *het komen*, Plaut. Truc. II, 7, 61.

VENTĪTO, are, i. q. venio, 1) *komen, bijzonder dikwijls, bij voorb.* domum, Cic. ad Div. XI, 27 med.: cum ventitarem, quo puella ducebat, Catull. VIII, 4: cum ad Scaevolam ventitarem, Cic. Legg. I, 4. i. e. *kwam of ging*, scil. *om te leeren.* 2) *gaan, bij voorb.* Catull., *zie hier voor:* ad Scaevolam, Cic. *zie hier voor; zoo zeggen wij ook, bij iemand gaan, voor bij hem te school gaan.*

VENTO, are, *komen*, Varr. ap. Non. cap. 2. n. 386: cf. Fest.

VENTŌSE, *vol wind: van daar pullende, bij voorb.* pulvillis ventose tumentibus pluma. Apul. Met. X post med. p. 248, 12 Elm.

VENTŌSĬTAS, atis, f. *het volzijn van wind, blazing, opblazing, bij voorb.* stomachi, Apulej. de herb. 126.

VENTŌSUS, a, um, *vol wind, windrig, bij voorb.* folles, Virg. Aen. VIII, 449: inanes ac sine medulla ventosas nuces, Petron. 137 extr.: ventosus autumnus, ventosa hyems, Plin. H. N. XVIII, 35 ante med.: dies, Quintil. XI, 3, 27: aequora, Virg. Aen. VI, 335. Ovid. Her. XVII, 5: ventosi ceciderunt murmuris aurae, Virg. Ecl. IX, 58: aër ventosus, Plin. H. N. II, 18: Alpes, Ovid. Am. II, 16, 19: ventosissima regio, Liv. XXXVI, 43: mare ventosum, Horat. Od. III, 4, 45: Germania ventosior, Tacit. Germ. 5: cucurbita, (*komkommer*), Juvenal. XIV, 57, i. e. *vol lucht:* ictus, Val. Fl. II, 269: uter ventosissimus (*van Ulysses*), Apul. in Apol. post med. p. 309, 36 Elmenh.: *Ook wind of lucht verwekkend, bij voorb.* alae, Virg. Aen. XII, 848. Prop. II, 12, 5; *doch, het kan hier ook zijn, snel: van daar* 1) *vol wind of windrig, Tropisch, d. i. verwaand, vol verwaandheid, bij voorb.* ventoso gloria curru, Horat. Epist. II, 1, 177: gloria, Virg. Aen. XI, 708: lingua, Ibid. 390: imperium, Cic., *zie hier na:* decus, Stat. Theb. X, 707. 2) *ijdel, d. i. vol liefde tot ijdelheid, bij voorb.* ingenium, Liv. XLII, 30: plebs, Horat. Ep. I, 19, 37: superbiebat ventosa & insolens natio, Plin. Paneg. 31. 3) *ijdel, opgeblazen, bij voorb.* loquacitas, Petron. 2. 4) *windrig, onbestendig, veranderlijk, bij voorb.* Lepidum, hominem ventosissimum, Brut. in Cic. Epist. XI, 9 extr.: homo, Horat. Ep. I, 8, 12: imperium extraordinarium est ventosum, Cic. Phil. X, 7, *ten zij het is, opblazend:* Tu (Cupido) tuis ventosior alis, Ovid. Am. II, 9, 49; *doch, het kan ook zijn, gezwind.* 5) *ligt, snel, bij voorb.* equi, Ovid. Fast. IV, 392: *dus ook* alae, Virg. Aen. XII, 844. Prop. II, 12, 5, *zie hier voor. Dus ook misschien* ventosior, Ovid., *zie n.* 4. 6) *opblazend, of blazend, bij voorb.* imperium, Cic. *zie hier voor.*

VENTRĀLIS, e, *den buik (het onderlijf) betreffende, daartoe behorende, bij voorb.* humor, Macrob. Sat. VII, 8 med.: *van daar* Ventrale, (scil. cingulum, vinculum cet.), i. e. *misschien een buikriem of buikgordel, bij voorb.* villosa ventralia, Plin. H. N. VIII, 48: Absinthium inguinum tumorem arcet in ventrali habitum, Plin. H. N. XXVII, 7 extr. *daar droeg men ook geld, neusdoek enz. in, zoo als wij in het kamizool of rokzak, bij voorb.* in ventrali, Pandect. XLVIII, 20, 6 in., *alwaar* Ed. Torrent. *benevens andere* Edd. in ventralem *heeft; wanneer* ventralis (scil. cingulus) *juist dit is.*

VENTRICŬLUS, i, m. *de buik*, Juvenal. III, 96: *van daar* 1) *de maag*, Cels. IV, 1. V, 26 Sect. 16. Plin. XI, 37 Sect. 78. 2) ventriculus cordis, Cic. Nat. D. II, 55, *de hartekamer, d. i. de holligheid of holte in 't hart.*

VENTRIŌSUS, a, um, *met een grooten buik, die een grooten buik heeft, bij voorb.* homo, Plaut. Asin. II, 3, 20. Ibid. Merc. III, 4, 54.

VENTRŌSUS *of* **VENTRUŌSUS**, a, um, i. q. ventriosus, *bij voorb.* dolia, Plin. H. N. XIV, 2, *alwaar de* Ed. Harduin. ventruosa *heeft. Dus is het insgelijks met* montuosus *en* montosus, monstruosus *en* monstrosus.

VENTŬLUS, i, m. *wind, als men verkleinend spreekt, of een weinig wind, wat wind, bij voorb.* ventulum facere, *wind maken, bij voorb. door waajen* Terent. Eun. III, 5, 47. Plaut. Cas. III, 5, 14. Curc. II, 3, 37.

VENTUM, *bij voorb.* ventum est, *zie* Venio.

VENTŪRUS, a, um, Particip. *van* Venio.

VENTUS, i, m. *de wind, die waait, bij voorb.* ventus increbrescit, Cic. ad Div. VII, 20 extr.: dare vela ventis, Nep. Hann. 6: aër effluens huc & illuc ventos efficit, Cic. Nat. D. II, 39: ventus magnus, Plin. H. N. XVIII, 35 ante med.: secundus, Senec. de vita beata 22: ferens, Ibid.: *ook met* Substantiva, *bij voorb.* ventus Aquilo, Nep. Milt. 1, *of* ventus Boreas, Ibid.: i. e. *Noordewind:* Ventus turbo, Plaut. Curc. V, 2, 47, *wervelwind: dus ook* turbines venti, *Ibid.* Trin. IV, 1, 16: *doch hier kan* venti *ook de* Genitivus *zijn: verders* Corus ventus, Caes. B. G. V, 7: septentriones venti, Cic. Att. IX, 6. *De winden worden somtijds als Godheden beschouwd, waarom men hun Tempels wijdde*, Senec. Nat. Quaest. V, 17 extr.: *offerde*, Virg. Aen. III, 120. Horat. Epod. X, 22: *gelofte deedt*, Lucret. V, 1229, Ovid. Her. XVIII, 37. Turpil. ap. Cic. Tusc. IV, 34: *gelijk dan* Astraeus *en* Aurora *de ouders zijn van* Zephyrus, Boreas, Notus *en* Favonius, *volgens* Hygin. fab. praef. Not. *Het hoofd, of de Koning der winden, is bij de Dichters* Aeolus. *Ook de wind, dien men maakt, bij voorb. door waajen, bij voorb.* ventum facere, Plaut. Curc. II, 3, 36, *waar voor anders* facere ventulum *staat:* dare verba in ventos, Ovid. Am. I, 6, 42; *of* profundere verba ventis, Lucret. IV, 929, i. e. *in den wind praten, d. i. vergeefs: dus ook* scribere in vento & aqua, *bij voorb.* quod mulier dicit, in vento & rapida scribere oportet, aqua i. e. est irritum, Catull. LXIX, 4: tristitiam & metum tradam protervis in mare Creticum portare ventis, Horat. Od. I, 26, 3: nec ferre videt sua gaudia ventos *voor* irrita esse, Virg. Aen. X, 612. *van daar* 1) *Tropisch, wind, d. i. storm, aanstaand ongeluk, bij voorb.* alios vidi ventos, Cic. Pis. 9 extr.: *dus ook* vento in optimum quemque excitato, Cic. Sull. 14. 2) *wind, Tropisch, bij voorb.* venti secundi Caesaris, Cic. Att. II, 1 post med., i. e. *geluk.* 3) *wind, Tropisch, d. i. middel om optevuijen, gaande te maken, bij voorb.* rumorum & concionum, Cic. Cluent. 28. 4) *wind, Tropisch, bij de Regeering van den Staat, met toespeling op een schip, waarmede* Cicero *dikwijls den Staat vergelijkt, bij voorb.* quicunque venti erunt, Cic. ad Div. XII, 25 extr. i. e. *winden; want men kan het niet anders vertalen, d. i. omstandigheden.* 5) *wind, Tropisch, d. i. middelen van bevordering ter bereiking zijner oogmerken, bij voorb. van een eerambt, bij voorb.* dux & auctor nobis opus est & eorum ventorum moderator, Cic. ad Div. II, 6. 6) *Wind, Tropisch, d. i. gunst, in zoo ver zij een middel van bevordering, tot het bereiken van onze oogmerken words, ijdele gunst, of bijval, bij voorb.* ventum popularem esse quaesitum, Cic. Cluent. 47. 7) *wind, Tropisch, d. i. gerucht, het praten der menschen, in zoo ver het, bij voorb. benadeelt, bij voorb.* fama surrexit: quo vento projicitur, Coel. in Cic. Epist. VIII, 8. 8) *wind, Tropisch, d. i. iet dat zeer dun is, bij voorb.* textilis ventus, P. Syr. ap. Petron. 55 extr., *geweefde wind, d. i. zeer dun doek of kleed.* Not. *Overal moet in de vertaling, het woord, wind, behouden worden, bijzonder 1 tot 7, dewijl de toespeling anders vervallen zou.*

VENUCŬLUS, a, um, *bij voorb.* uva, Colum. XII, 43 post med., *en* Horat. Sat. II, 4, 71, *een zekere soort van druiven: zij heet ook* Venicula, Plin. H. N. XIV, 2 extr. *Maar wat de naam betekent, weten wij niet.*

VENŬLA, ae, f. *een ader, als men verkleinend spreekt, adertjen*, Cels. II, 6: *van daar Tropisch*, qui tenui venula per calculos fluunt, Atticum sporem putent, Quintil. XII, 10 ante med. §. 25.

VENUM, *te koop*, scil. ad *of* in, *zie* Venus, us.

VENŪMDO *of* **VENUNDO**, dĕdi, dĭtum, a, *of eigenlijk* venum do, (*als twee woor-*

woorden, te koop geven, (*zie* venus, us), *verkopen, bij voorb.* in venumdando, Cic. Off. III. 16: hos sub corona venumdedit, Flor. IV, 12 post med.: per commercia venumdatos, Tacit. Agric. 28: Dolabellae velut venumdaretur, Ibid. Ann. XI, 22 extr.: Tuque o Minoa venumdata, Scylla, figura, Prop. III, 19 (18), 22. *Dat het eigenlijk twee woorden zijn, ziet men daaruit, omdat zij gescheiden worden, bij voorb.* venum cuncta dari, Claud. Ruf. I, 178. Not. *Uit* venum do *is* (contr.) *vervolgends* vendo *geworden.*

VENUS, us *en* i, m. *verkoop, doch, naar het schijnt, komt alleen de* Accusativus Venum *en de* Dativus venui *benevens* veno *voor*; 1) Accusativus venum, scil. ad *of* in, *te koop, verkoop, bij voorb.* venum ire, *te verkoop gaan, d. i. verkocht worden*, Liv. III, 55. Gell. VII, 4: venum tradere. Lucan. III, 206, *of* venum dare, Claudian. in Rufin. I, 178, *verkopen: dus ook* venum redire, omnes poenituit pretii, venumque redibat, dum vendi potuit, Claudian. in Eutrop. I, 37. Not. *Uit* venum eo *is het* Verbum veneo, *en uit* venum do *het* Verbum venumdo (*wanneer men het als één woord aan wil zien*) *of* venundo *geworden, waar uit vervolgends* vendo (*door* Contractie, *d. i. schielijke uitspraak*) *geworden is.* 2) Dativus venui, *bij voorb.* venui subjicere, Apulej. Met. VIII post med. p. 212, 17 Elm. IX, 221, 29 Elm., i. e. *verkopen*: venui habere, Apul. Met. VIII post med. p. 210, 12 Elm., *te koop hebben, verkopen.* 3) Veno a) Dativus, posita veno, Tacit. Ann. XIV, 15, *te koop uitgestalt.* b) Ablativus veno, *bij voorb.* veno exercere aliquid, Ibid. XIII, 51, i. e. *met iet koophandel doen.*

VENUS, ĕris, f. 1) Venus, *d. i. de godin der liefde, bekoorlijkheid, en bevalligheid. Van daar* a) *liefde, bijzonder jegens het andere geslacht in alle trappen, wanneer zij ook den bijslaap mede insluit, bij voorb.* Sine Cerere & Baccho friget Venus, Terent., i. e. *liefde, min; want dus moet het vertaald worden*: marita, i. e. *huwlijksliefde, bij voorb.* metuis Venerem temerare maritam, Ovid. Her. XVI, 283: Venus pastoralis i. e. *der herders*, Varr. R. R. II, 10, 6: Venerem habere in feminam, i. e. *liefde voor haar hebben, op haar geworpen hebben, bij voorb.* quod (*dewijl*) Venerem habuit in aliam (feminam), Apulej. Met. I ante med. p. 106, 13 Elmenh.: *van daar staat het eerbaar, voor bijslaap* (*gelijk bij ons liefde, min*), *of vleeschlijke vermenging, bevruchtiging, of neiging daartoe enz., van beesten en menschen, bij voorb.* incertam Venerem rapientes, Horat. Sat. I, 3, 109, i. e. *overal hoereeren, onzekere liefde genieten*: frigidus in Venerem senior, Virg. Georg. III, 97: Sera juvenum Venus, Tacit. Germ. 20: Veneris damnosa voluptas, Ovid. Pont. I, 10, 33: spes Veneris, Ibid. Met. IX, 738: Veneris monimenta nefandae, i. e. concubitus, Virg. Aen. VI, 26: proeliis Veneris velitari, Apul. Met. V post med. p. 168, 6 Elm.: illita radix inhibebit Venerem, Plin. H. N. XXVI, 10: *dus ook* inhibere impetus Veneris, Ibid. XXII, 25 prope fin.: non tibi ab ancilla est incipienda Venus, Ovid. Art. I, 386: pastoralis, i. e. *genegenheid der herders tot den bijslaap*, Varr., *zie hier voor*: quadrupedi neque feminae neque mari, nisi post annum, permittenda Venus est, Colum. VII, 12, 11: in Venerem excitantur admissarii, Ibid. VI, 27, 10: cf. X, 212. Quintil. VIII, 6, 24: perjuria Veneris, i. e. *der verliefden*, Tibull. I, 4, 21. *Overal is liefde of vleeschlijke liefde, bevruchtiging, vermenging enz. te verstaan.* Not. *Ook* rapere Venerem, Virg. Georg. III, 137, i. e. semen, *ontvangen, zwanger, dragtig worden.* b) *liefste, beminde, minnaresse, of het meisjen in de taal der verliefden, bij voorb.* Venerem adtingere seram, Ovid. Art. II, 701, i. e. *eene bejaarde*: parta meae Veneri sunt munera, Virg. Ecl. III, 68: nec Veneres hoc fallit, Lucret. IV, 1179, i. e. *dit weten onze verliefde vrouwspersonen of boeleersters (hoeren).* c) *bevalligheid, liefstalligheid, bekoorlijkheid, gratie, bij voorb.* amoenitates omnium Venerum, Plaut. Stich. II, 1, 5: Isocrates omnes dicendi Veneres sectatus est, Quintil. X, 1, 70: solis concessam Atticis Venerem, Ibid. §. 100: venustum esse, quod cum gratia quadam & Venere dicatur, adparet, Ibid. VI, 3 ante med. §. 18: ille (homo) non est mihi par virtutibus nec officiis, sed habuit suam Venerem, Senec. de benef. II, 28, *was een aangenaam man, hij had eene bijzondere bevalligheid, iet zeer aangenaams aan zich: van daar gratie of bevalligheid in werken van kunst, bij voorb.* deesse iis (operibus pictorum) unam Venerem dicebat (Apelles), quam Graeci charita vocant, Plin. H. N. XXXV, 10 ante med. d) *de* Venus, *d. i. de gelukkigste worp in het dobbelspel, wanneer alle de zijden boven iet anders vertoonden, anders* venerius jactus *genoemd, bij voorb.* qui Venerem jecerat, August. ap. Sueton. Aug. 71: me per talos Venerem quaerente secundos, Prop. IV, 8, 45. 2) Venus, *eene planeet, anders de avondstar, of morgenstar genoemd, bij voorb.* stella Veneris, Cic. Nat. D. II, 20: cursus Veneris, Cic. Somn. Scip. 4 *en* 5. Not. *Dewijl de liefde ouder is dan Venus, zou men de beteekenissen ook dus kunnen schikken*: Venus, i. e. *de liefde: van daar* 1) *de liefde, als eene persoon of godin: van daar het liefdegenot: van daar verders, bekoorlijkheid, bevalligheid, of ook liefste, minnaresse.* 2) *de avondstar, (of morgenstar), omdat hij de minnaars des avonds schijnt te begunstigen, d. i. dewijl hij, als 't ware, op hunne geheime gesprekken ziet, er deel in neemt enz.; doch dit is slechts gissing.*

VENUSTAS, ātis, f. *van* Venus, (*zie* Cic. Nat. D. II, 27), 1) *bevallige gedaante of gestalte, schoonheid, of bekoorlijke schoonheid, of bekoorlijkheid*, (*wanneer het hetzelfde is*), *bij voorb.* muliebris, Cic. Offic. I, 36, *alwaar* Cicero *zegt*: cum pulchritudinis duo genera sint, quorum in altero venustas sit, in altero dignitas; venustatem muliebrem ducere debemus, dignitatem virilem: *verders* itemque in formis aliis dignitatem inesse, aliis venustatem, Ibid. 30: venustas & pulchritudo corporis, Ibid. 27: vultus multum adfert tum dignitatem, tum venustatem, Cic. 18 extr.: Capitolii fastigium illud non venustas, sed necessitas fabricata est, Cic. Orat. III, 46: antemnae, vela, mali; quae tamen hanc habent in specie venustatem, ut cet., Ibid.: venustas dispositа pomorum, Varr. R. R. I, 59, 2: signa eximia venustate, Cic. Verr. IV, 3. 2) *bevalligheid in het spreken, liefstaligheid, aartigheid, liefelijkheid, bij voorb.* dicendi vis summa venustate conjuncta, Cic. Or. I, 57: verborum, Gell. XVII, 20: *van daar fijn vernuft, fijne boert, bij voorb.* ne tum quidem hominum venustatem & facetias perspicere potuisti, Cic. Flacc. 31. 3) *liefstaligheid of bevalligheid in gedrag, aartigheid, hoflijkheid, aartige (beschaafde) levenswijze, galanterie, bij voorb.* adfluens omni lepore & venustate, Cic. Verr. V, 54: *dus ook* quem amicorum videtis comprobari tum dignitate, tum etiam venustate, Cic. Arch. 12, scil. *dewijl de verkeering met aartige en beschaafde lieden een bewijs pleegt te zijn, dat iemand zelve een aartig mensch is.* 4) *liefstaligheid, bevalligheid of vergenoegen, bij voorb.* quis fortunatior venustatisque plenior? Terent. Hec. V, 4, 8, i. e. *vrolijker*: Diem pulchrum & celebrem et venustatis plenum, Plaut. Poen. I, 2, 44: Amoenitates omnium Venerum atque venustatum adfero, Plaut. Stich. II, 1, 5: hic omnes voluptates, in hoc omnes venustates, Plaut. Plaut. Pseud. V, 1, 12.

VENUSTE, *schoon, aartig, fijn, bij voorb.* mihi videtur illud perquam venuste cecidisse, Coel. in Cic. ad Div. VIII, 4: venustissime respondere, Ibid. 11 med.: scripsit mimiambos tenuiter, argute, venuste atque — eloquentissime, Plin. Ep. VI, 21: Hispanus hunc colorem (adhibuit) venustius, Senec. Controv. I, 1 ante med.: venuste respondere, Quintil. V, 7, 31: acute ac venuste dicta, Ibid. VI, 3, 7: omnia venustissime finxit, Ib. §. 40.

VENUSTO, are, *schoon of bevallig maken; opschikken, bij voorb.* unguento, Naev. ap. Fulgent. Planciad. de prisco serm. n. 43.

VENUSTŬLUS, a, um, *liefstallig, bevallig, aartig, liefelijk, bij voorb.* oratio, Plaut. Asin. I, 3, 70.

VENUSTUS, a, um, 1) *liefstallig of schoon, bekoorlijk van gedaante, bekoorlijk, schoon, bij voorb.* vultus (feminae), Terent. And. I, 1, 92: fuit vultu pulchro magis quam venusto, Sueton. Ner. 51: forma fuit eximia & per omnes aetatis gradus venustissima, Ibid. Aug. 79: mulier specie venusta, Plaut. Poen. V, 2, 153: diva venustissima Venus, Plaut. Poen. V, 4, 4. *Ook van andere dingen, bij voorb.* hortuli, Phaedr. IV, 4, 34: o venusta Sirmio, Catull. XXXI, 12: sic habebit & figurationis adspectum venustum & aditus usum sine impeditionibus, Vitruv. III, 3: Gestus & motus venustus, Cic. Brut. 95: *doch men kan het ook vertalen, aartig, gelijk dan, aartig, voor schoon, staat, bij voorb. de juffer ziet er heel aartig uit enz.: verders* comoedia, Quintil. X, 1, 65: venustissima dicta, Ibid. VI, 3, 84: sunt enim longe venustiora omnia in respondendo, Ibid. §. 13: venustum esse, quod cum gratia quadam & Venere dicatur, adparet, Ibid. §. 18: venustae sententiae, Cic. Brut. 95, *tweemaal: doch het kan ook, aartig, zijn.* 2) *liefstallig of aartig, in spreken of handelen, bij voorb.* facilis & valde venustus, Cic. Pis. 29 extr., i. e. *aartig, hoflijk, die iets toegeeft: van daar aartig in vernuft, bij voorb.* sermo urbanus & venustus, Cic. Dom. 34: sententiae venustae, Cic. Brut. 95, *zie hier voor*: lugete o Veneres Cupidinesque & quantum est hominum venustiorum, Catull. III, 2: plerumque dolor etiam venustos facit, i. e. *vernuftig*, Plin. Ep. III, 9: venustiora in respondendo, Quintil., *zie hier voor*: venustum esse, quod cum gratia & Venere dicatur cet., Quintil., *zie hier voor.*

VEPALLĬDUS, a, um, *zeer bleek, bij voorb.* vepallida fugit, Horat. Sat. I, 2, 129; *echter wil* Bentley ne pallida *lezen, omdat hij gelooft, dat* ve *niet beteekent, zeer: maar zie* Ve.

VEPRECŬLA, ae, f. *eene doornestruik, als men verkleinend spreekt, doornstruikjen.*

Hi

bij voorb. ex veprecculis, Cic. Sext. 33: *van daar* vipera est in veprecula, *als een spreekwoord*, Pompon. ap. Non. cap. 3 n. 264, *van zulken, die ons tegen vermoeden benadeelen kunnen.*

VEPRES, is, m. *en* f. *eene doornstruik*, *bij voorb.* sepulcrum septum & vestitum vepribus, Cic. Tusc. V, 23: lepori, qui vepre latens hostilia cernit, Ovid. Met. XV, 615: inter vepres, Sueton. Ner. 48 post med.: vepres recidi, Cato R. R. 2: hirsuti secuerunt corpora vepres, Virg. Georg. III, 444: coma vepres ferunt, Horat. Epist. I, 16, 9: tot veprum nemorumque moras, Stat. Sylv. V, 2, 44: e vepribus, Colum. II, 15: vepribus & arbusculis, Ibid. VII, 6 in.: incendere vepres, Virg. Georg. I, 271: rorabant sanguine vepres, Ibid. Aen. VIII, 645. Gen. Masc. *staat* Colum. XI, 3 §. 7, hunc veprem: Femin. *staat* Lucret. IV, 60, vepres auctas. *De* Nominat. Singul. *schijnt niet voor te komen; doch hij wordt aangehaald* Prisc. 3 p. 613 Putsch.

VEPRETUM, i, n. *eene plaats, vol doornstruiken, eene doornhegge*, *bij voorb.* limitibus ac vepretis, Colum. IV, 32 in.

VER, veris, n. (*ing en* Contr. *ĕg*) *de lente, voortijd*, Cic. Verr. V, 16. Varr. L. L. V, 2 post med. Varr. R. R. I, 27 *en* 28; per ver haec fieri oportet, Cato R. R. 40, i. e. *in de lente, gedurende de lente:* primo vere i. e. initio veris, Ibid. 50: *of* vere primo, Plin. H. N. X, 29 extr.: vere, *in de lente*, Varr. R. R. I, 27: ver novum, *de onlangs begonnen lente*, *bij voorb.* vere novo, Virg. Georg. I, 43: veris novi principium non sic observare debet rusticus, Colum. XI, 2 in.: donec ver adolesceret, Tacit. Ann. XIII, 36: Vere flores numerare, *als een spreekwoord, van eene onmogelijke zaak*, Ovid. Trist. IV, 1, 57. *Zij begon bij de Romeinen* (*volgends* Varr. R. R. I, 28) *den zevenden February, en eindigde den twaalfden Mey* (IV Idib. Mai.). *Van daar* 1) *Tropisch*, *de lente*, *bij voorb.* aetatis, Ovid. Met. X, 85: jucundum cum aetas florida ver ageret, Catull. LXVII, 16. 2) *het geen in de lente groeit of te voorschijn komt*, *bij voorb.* breve ver populantur apes, Martial. IX, 14, 2, i. e. *de bloemen: bijzonder moet men aanmerken* ver sacrum, *dat men aan de Goden offerde*, Liv. XXII 10 in., i. e. *alles, wat in de lente gegroeid of geboren is*, *bij voorb. zwijnen, schapen enz.: van daar* ver sacrum facere, Liv. XXII, 9. XXXIV, 44, i. e. *deze dingen aan de Goden offeren.* Not. Liv. XXII, 9 *en* 10 *wordt het verklaard:* ver sacrum movere i. e. quaecunque vere proximo nata essent, immolaturos, Fest. in Mamertin. *en* Paul. ex Festo in Ver. trecenta millia hominum velut ver sacrum miserunt, Justin. XXIV, 4.

VERĀTRIX, īcis, i. e. *waarzegster*, *bij voorb.* veratricem quandam feminam, Apul. Met. IX post med. Ed. Oudend. p. 649.

VERĀTRUM, i, n. *nieskruid*, Plin. H. N. XXV, 5. Lucret. IV, 644: Ilias Acci ebria veratro, Pers. I, 51, i. e. in qua scribenda Accius multum veratri sumsit.

VERAX, ācis, *waarachtig, overeenkomstig de waarheid, de waarheid zeggende, niet liegende*, *bij voorb.* si eris verax, Plaut. Capt. V, 2, 6 *en* 15: oraculum, Cic. Div. I, 19: signa, Tibull. IV, 1, 119: saga, Ibid. I, 2, 41: visa quietis veracia, Cic. I, 29, *waar, treffende:* Herodotum cur veraciorem ducam Ennio? Cic. Div. II, 56.

VERBASCUM, i, n. *koningskers, hemelbrand, wolkruid, kerskruid, paaschkers*, Plin. H. N. XXV, 10. XXVI, 4 extr.

VERBENA, ae, f. *is elk heilig kruid of tak* (*bij voorb. van den laurier, olyfboom, myrtheboom enz.*); *en daarvoor staat somtijds* sagmina, *bij voorb.* Liv. I, 24. XXX, 43. Plin. H. N. XXII, 2. *Deze* verbenae *of heilige kruiden en takken dienden* 1) *tot godsdienstige gebruiken*, *bij voorb.* a) *de* Fetiales, *die de verbonden met andere volken sloten, droegen zoodanigen op het hoofd*, Liv. I, 24. XXX, 43: *dus ook* verbena tempora cincti, Virg. Aen. XII, 120. *Ook deeden zij dit bij gezantschappen, wanneer er satisfactie of voldoening geëischt werdt*, Plin. H. N. XXII, 2. b) *die ootmoedig voor iemand wilden verschijnen, en bescherming verzochten, droegen ze ook*, *bij voorb.* praesto mihi sacerdotes cum infulis ac verbenis fuerunt, Cic. Verr. IV, 5. c) *men gebruikte ze op het altaar bij het offeren, openlijk of t' huis, ook wel tot meer godsdienstige gebruiken*, *bij voorb.* Ex ara sume hinc verbenas, Terent. And. IV, 3, 11: Fer huc verbenam mihi, thus cet., Plaut. Truc. II, 5, 27: aras verbenis incinxit, Ovid. Met. VII, 242: ara castis vincta verbenis, Horat. Od. IV, 11, 7: cinge altaria vitta, verbenasque adole pinguea, Virg. Ecl. VIII, 65: myrtea verbena Romanos Sabinosque, cum propter raptas virgines dimicare voluissent, depositis armis, purgatos in eo loco, Plin. H. N. XV, 29 in.: verbenam carpsit (ovis), Ovid. Fast. I, 381. 2) *in de Geneeskunde, wanneer zij eene afzettende en verkoelende kracht hadden*, *bij voorb.* rosa, acerbum oleum, verbenarum contusa cum teneris caulibus folia, Cels. II, 32 post med.: aqua calida, in qua verbenae coctae sunt, Ibid.: aqua, in qua myrtus, hadera, aliaeve verbenae decoctae sunt, Ibid. VIII, 9 Sect. 7 post med. *Het schijnt dus een bepaald soort van gewassen geweest te zijn.*

VERBENĀRIUS, a, um, i. e. *de heilige kruiden of takken dragende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende*, *bij voorb.* verbenarius *heet de* Fetialis, *die ze droeg*, Plin. H. N. XXII, 2.

VERBENĀTUS, a, um, i. e. verbena coronatus, Suet. Calig. 27.

VERBER, ĕris, n. *eigenlijk, een werktuig om te slaan, bijzonder dat buigzaam is, geessel, bullepees, zweep*, *bij voorb.* verberibus caesum, Terent. And. I, 2, 28: instant verbere torto, Virg. Georg. III, 106: Gradivus ictu verberis increpuit, Ovid. Met. XIV, 821: pronique in verbera pendent, Virg. Aen. V, 147, i. e. *buigen zich voorwaards tegen de zweepen* (*bij het houwen*) *gevolglijk kloppen met alle kracht, voorover gebogen; doch, het kan hier ook, het slaan zijn, zij buigen zich voorover, om recht te kunnen kloppen:* coërcere civem verberibus, Cic. Legg. III, 3 e legg. XII Tab.; *doch het kan hier ook betekenen; slaan:* Verbera adferri, Liv. VIII, 28: *van daar* 1) *de riemen aan een' slinger*, Virg. Georg. I, 309. Sil. I, 314. 2) *een slag met een geessel of zweep, en in 't gemeen, slag; gevolglijk* verbera *slagen*, *bij voorb.* tibi parata sunt verba, huic homini verbera, Terent. Heaut. II, 3, 115: proni in verbera pendent, Virg., *zie hier voor:* magnum dextra robur gerens huc nunc & illuc verbere adsiduo rotat, Senec. Herc. fur. 801: cum stares posita ad verbera veste, Ovid. Am. I, 6, 19, i. e. *om gegeesseld te worden:* ut subeant tenerae verbera saeva manus, Ibid. I, 13, 18, *alwaar het echter ook het werktuig om te slaan zijn kan; bij slot verliest de zin niets:* ostentare tergum foedum recentibus vestigiis verberum, Liv. I, 23: verbera civis Romani, i. e. quibus adfectus est civis Rom., Quintil. IV, 2, 113: castigare aliquem verberibus, Cic. Tusc. III, 27: post verbera i. e. post pugnam, Stat. Theb. II, 143 *en* 172: exiguo clavi flexu declinat aquarum verbera, Claudian. de Stilich. I, 289, i. e. *het slaan, aanslaan: van daar Tropisch*, a) *stoot, worp*, *bij voorb.* ventorum, Lucret. V, 955: remorum, Ovid. Met. III, 626, i. e. *stooten met de riemen: van daar* praetoria puppis verberibus senis agitur, Lucan. III, 536: lapidum, Ovid. in Nuce 70, i. e. *worp.* b) *Tropisch*, *bij voorb.* verbera linguae, Horat. Od. III, 12, 3, i. e. *het schelden:* fortunae, Gell. XIII, 27 extr., i. e. *ongeluk.*

VERBĔRĀBĬLIS, e, *kloppenswaardig*, *bij voorb.* verberabilissime, Plaut. Aul. IV, 4, 6.

VERBĔRĀTĬO, onis, f. *het kloppen: van daar Tropisch, tuchtiging, kastijding, verwijt*, *bij voorb.* mihi verberationem cessationis epistolam dedisti, Q. Cic. in Cic. Epist. ad Div. XVI, 7.

VERBERĀTUS, us, m. *het slaan*, *bij voorb.* si aqua expressa in altum — verberatu corripiat aëra, Plin. H. N. XXXI, 3.

VERBĔRĔUS, a, um, 1) *uit geessels of slagen bestaande.* 2) *slaag verdienende*, *bij voorb.* caput (*voor* homo), Plaut. Pers. II, 2, 2: *dus ook* statua (*boertende voor* homo), Ibid. Capt. V, 1, 31. Pseud. IV, 1, 7; *misschien is het beide* i. q. verbero (onis).

VERBĔRĬTO, are, *slaan of kloppen*, Cato ap. Fest.

VERBĔRO, onis, m. *is een scheldwoord, misschien, die slagen verdient, of slagen waardig is, kerel! galgebrok! slungel!* Terent. Phorm. IV, 4, 3. V, 6, 10. Plaut. Amph. I, 1, 128. Pseud. IV, 7, 63. Curc. I, 3, 40: nequissimo verberoni, Apul. Met. VIII extr.: discrucior, Sextilii fundum a verberone Curtilio possideri, Cic. Att. XIV, 6, i. e. *slungel enz.*

VERBĔRO, are, *geesselen, slaan, kloppen, houwen*, aliquem virgis, Cic. Verr. V, 43: piscem ferula, Plin. H. N. IX, 18: pulsari & verberari, Cic. Verr. III, 26: lictores ad pulsandos verberandosque homines exercitatissimi, Ibid. V, 54: pulsatum verberatumve dicat, Pandect. XLVII, 10, 5: percussus atque verberatus, Martial. VII, 94, 6: aliquem ense, Ovid. Met. IV, 726: *ook van andere dingen*, *bij voorb.* locum coaequato & paviculis verberato, Cato R. R. 91, i. e. *slaan:* Etesiae litus verberant, Senec. Nat. Quaest. IV, 2 post med.: aquila aethera verberat alis, Virg. Aen. XI, 756: Dares verberat ictibus auras, Ibid. V, 377: Charybdis sidera verberat unda, Ibid. III, 423, *slaat*, *d. i. raakt, stoot aan:* Aufidus verberat undas Adriacas *voor* influit, Lucan. II, 407: puppem verberat Eurus, Val. Fl. I, 639: chelyn plectro, Senec. Troad. 321; *slaan, daarop spelen:* Jupiter nive verberat agros, Stat. Theb. V, 390: vineae grandine verberatae, Horat. Od. III, 1, 29, i. e. *geslagen, verslagen, of geplaagd: ook treffen, aanraken*, *bij voorb.* sidera unda, Virg., *zie hier voor:* defruta exposita sub dio in cadis verberari sole, imbre, ventis, Plin. H. N. XIV, 21 extr.

sol

vineae grandine verberatae, Horat., *zie hier voor:* agros nive, Stat., *zie hier voor:* fulcum patiere duobus menſibus tempeſtatibus verberari, Colum. de arbor. 16 poſt med. Not. verberare lapidem, *als een ſpreekwoord, van onnutten arbeid,* Plaut. Curc. I, 3, 41: *van daar Tropisch, geesſelen, ſlaan, of kaſtijden, plagen, bij voorb.* os alicujus convicio ſenatus, Cic. Piſ. 26: Orator iſtos verberabit, Cic. Or. III, 21: Mutinam tormentis, Cic. Phil. VIII, 7: fulcum tempeſtatibus verberari, Colum., *zie hier voor:* vineae grandine verberatae, Horat., *zie hier voor:* agros nive, Stat., *zie hier voor:* alicujus aures ſermonibus, Tacit. Agric. 41 extr.: matronam contumeliis, Petron. 132: audio; ne me ſordum verbera, i. e. ne me obtundas verbis, *plaag mij niet zoo dikwijls met praaten*, Plaut. Mil. III, 1, 204: Me illis verberat verbis, Plaut. Truc. I, 2, 17, i. e. *dat geldt mij, dat raakt mij, daarmede wordt op mij geloeld, of geſtoken:* Mihi vox aures verberat, Plaut. Amph. I, 1, 177, i. e. *klinkt mij in 't oor.* Not. verberantes *voor* vapulantes, *bij voorb.* vos verberantes & pendentes cet., Plaut. Truc. IV, 3, 3; *dan zou* verberare *heeten, geſlagen worden; maar* Gronovius *wil* verberans *lezen.*

VERBIFICATĬO, onis, f. *het ſpreken, redenen*, Caecil. ap. Donat. in Terent. Eun. IV, 4, 4.

VERBIGĔRO, are, *praaten, ſnappen, bij voorb.* quoties inter nos verbigeratum ſit, Apulej. in Apolog. poſt med. p. 321, 3 Elm.

VERBŌSE, *woordenrijk, met veel woorden, wijdlopig*, Cic. Mur. 12: verboſius, Cic. ad Div. VII, 3 poſt med. Quintil. III, 11 extr. Plin. H. N. XIX, 8 ante med.

VERBŌSUS, a, um, *vol woorden, woordrijk, wijdlopig van woorden, bij voorb.* epiſtola verboſior, Cic. ad Div. VII, 3 extr. Nep. Att. 20: verboſa ſimulatio prudentiae, Cic. Mur. 14: homo, Catull. 96, 42: forum, Ovid. Triſt. III, 12, 18: leges, Ibid. Am. I, 15, 5: diſpoſitio verboſior, Quintil. IV, 2, 79: verboſiſſimos locos arceſſunt, Quintil. II, 4, 31.

VERBUM, i, n. 1) *het woord, een woord, bij voorb.* nullum verbum, Terent. Eun. I, 2, 8: verba ſimplicia, propria, uſitata, Cic. 24: publica, Cic. Acad. I, 7, i. e. *gewoone, in het publiek bekende woorden:* gravia, plena, ſonantia, Cic. Partit. 15: grandia, Petron. 5: ingentia, Ovid. Met. XIII, 341: magnifica, Terent. Eun. IV, 6, 3: verba ponenda ſunt, quae vim habeant illuſtrandi, Cic. Partit. 15: verbum turpe dicere, Terent. Heaut. V, 4, 19: Inquinatum, abjectum, durum, Cic. Opt. Gen. Orat. 3: inſolens, humile, Cic. Brut. 79: verba commutare cum aliquo, *woordenwisſeling (dispuut, twist) hebben*, Terent. And. II, 4, 8: quid verbis opus eſt, Ibid. I, 1, 72: quid multa verba? Ibid. Eun. III, 5, 20, i. e. *kortóm, wat zijn er veel woorden nodig, met één woord:* Tria verba (Praetoris), Ovid. Faſt. I, 47, *of* Verba Praetor habet, Ibid. 52, *zijn de drie woorden* Do, Dico, Addico: *van daar* a) uno verbo *met één woord, d. i. om het kort te zeggen*, Cic. Phil. II, 22. Cato R. R. 157. b) Verbum de verbo exprimere, Terent. Ad. Prol. 11, *of* verbum pro verbo reddere, Cic. Opt. Gen. Or. 5, *of* verbum verbo reddere, Horat. Art. 133, i. e. *van woord tot woord (woordelijk) vertalen: dus ook* totidem verbis transferre, Cic. Att. VI, 2: *dus ook* ad verbum, i. e. *woordelijk, van woord tot woord, met even zoo veel woorden, gevolglijk, naauwkeurig, ſtipt, bij voorb.* ad verbum exprimere, Cic. Fin. I, 2: ad verbum ediſcere ſcripta, Cic. Or. I, 34: haec eum ad verbum dixiſſe refert, Sueton. Caeſ. 30 extr.: ſomnium ad verbum cum re convenit, Cic. Div. I, 44, i. e. *op 't woord, naauwkeurig, ſtipt, op een punt.* c) verba cadunt, Cic. Dom. 52, i. e. *ontvallen; van iemand, die angstvallig ſpreekt, die, het geen hij zegt, er niet uit kan brengen.* d) verbo, *door een woord, op een woord, bij voorb. iets doen, d. i. zonder veel woorden, bij voorb.* verbo de ſententia deſtitiſti, Cic. Tuſc. II, 12 in.: verbo expedi, Terent. Phorm. I, 4, 20. e) Verba facere *woorden voortbrengen, redenen, het zij het geſchiede in eene plegtige reden of niet, bij voorb.* verba facimus, Plaut. Rud. IV, 3, 62, i. e. *wij praaten, ſnappen:* in ſenatu verba facere, Cic. Verr. IV, 66, i. e. *redenen, redenvoering houden:* ſatis multa verba feciſſe videor, *zegt* Cicero *in de Redenvoering* pro lege Manil. 10 in., i. e. *genoeg geredend:* verba facere pro Buthrotiis, Cic. ad Planc. in Epiſt. ad Att. XVI, 16, i. e. *redenen voor iemand, d. i. verdedigen (in Cæſars kamer):* ut multo commodius dicatur apud regem verba feciſſe i. e. locutus eſſe, Nep. Them. 10: primum Philippus praetor verba fecit & petiit, Liv. XXIX, 12 poſt med.: *van waar het van den* Conſul *gebruikt wordt, wanneer hij een voordragt in den Senaat deedt, bij voorb.* Quod M. Marcellus V. F. (i. e. verba fecit) de provinciis, Coel. in Cic. Epiſt. VIII, 8. *Ook van den genen, die het inwijdings formulier opzegt*, Cic. Dom. 46: *verders* verba facere mortuo, *tot eenen dooden redenen, als een ſpreekwoord, bij voorb.* Terent. Phorm. V, 8, 26, verba fiunt mortuo i. e. *wanneer de ander niet hooren wil; ook over iemand eene lijkreden houden, bij voorb.* verba facit emortuo, Plaut. Poen. IV, 2, 18, i. e. *Meldt hem (maar die thans nog leeft) eene lijkreden. Verders zegt men ook* habere *of* dicere *voor* facere i. e. *redenen, woorden voortbrengen, bij voorb.* verbis ultro citroque habitis, Cic. Somn. Scip. 1: verba dicere, Ovid. Met. VII, 153: *dus ook* verbum turpe dicere, *een lelijk woord (eene lelijke zaak zeggen)*, Terent. Heaut. V, 4, 19: dixitque noviſſima verba, Virg. Aen. VI, 231: (ſcil. mortuo) i. e. *nam affcheid, zeide vaarwel. Ook zegt men* verbum facere *redenen, wanneer men verkleinend ſpreekt, eigenlijk een woord zeggen of voortbrengen, bij voorb.* qui nunquam verbum in publico fecerunt, Cic. Brut. 78, i. e. *geredend hebben:* nunquam cuiquam noſtrum verbum fecit, Terent. And. I, 2, 7, i. e. *heeft met niemand geſproken, geen woord gezegd:* ſi unum verbum mihi, praeterquam quod te rogo, faxis (*voor* facias) i. e. loquaris, Ibid. IV, 4, 14: verbum facere pro aliquo, Cic. Q. Fr. III, 2 in., *een woord voortbrengen, redenen, verdedigen:* neque Antonium verbum facere patiar, Cic. Or. II, 7 in., i. e. *ſpreken (bij een geſprek of dispuut). Ook zegt men* verba fundere *voor* loqui, *bij voorb.* verba fundis hic ſapientia, Terent. Ad. V, 1, 7, i. e. *ſpreken, voortbrengen: ook* verbum reſpondere, *een woord antwoorden, bij voorb.* ubi tute verbum non reſpondeas, Ibid. Phorm. II, 1, 50, i. e. *geen woord antwoordt, geen woordjen ſpreekt: dus ook* verbum verbo, *bij voorb.* et verbum verbo, par pari reſpondeas, Ibid. I, 4, 35. f) verbi cauſa, Cic. Fat. 6: *of* verbi gratia, Cic. Fin. V, 11, i. e. *bij voorbeeld.* g) bona verba quaeſo, Terent. Andr. I, 2, 33, i. e. *genadig! of vergeef mij! ik bid.* h) verbo *heet ook, mondeling, wanneer er (ſchriftelijk) tegenovergeſteld wordt, bij voorb.* Plura illi mandata verbo, quam ſcriptura dedi, Planc. in Cic. Epiſt. ad Div. X, 8 poſt med. *Ook heet het, naar de bloote woorden, naar het uiterlijke, naar den ſchijn, bij voorb.* Cauſam apud Philippum verbo, re ipſa apud Polyſperchontem dicere juſſus eſt, Nep. Phoc. 3: Cum hoc verbo & ſimulatione Apronio, revera tibi objectum eſſe, Cic. Verr. III, 58. i) verbis *heet ook, in naam, bij voorb.* ſcribe ſalutem tuo patri tuis verbis, Plaut. Bacch. IV, 4, 79, i. e. *in uwen naam:* Atticae meis verbis ſuavium des. Cic. Att. XVI, 11 extr., *kus haar in mijnen naam:* uxori tuae meis verbis eris gratulatus, Cic. ad Div. XV, 8: ut meis verbis diceret, Ibid. V, 11: Denuntiatum Fabio ſenatus verbis, Liv. IX, 36: huc evoca (Bacchidem) verbis meis, Terent. Hec. IV, 4, 98: Annulum, quem ego militi darem tuis verbis, Plaut. Mil. III, 3, 38. k) Verba i. e. *formulier, bij voorb.* judicium accepit in verba cet., Quint. 26: me adſtringam verbis in ſacra jura tuis, Ovid. Her. XVI, 320, i. e. *naar het van mij u voorgezegde formulier (wil ik zweeren):* *van daar juist* verba facere *het inwijdingsformulier opzeggen, zie boven.* l) Verbum *is ook bijzonder, het werkwoord, dat geconjugeerd wordt, en in de* Grammatica *eenvouwig* Verbum *heet, bij voorb.* ut ſententiae verbis finiantur, Cic. Or. III, 49 extr. 2) *een woord, d. i. een ijdel, los, woord, bloot woord, een woord zonder gedachten of zin, bij voorb.* exiſtimatio, dedecus ſunt verba atque ineptiae, Cic. Piſ. 27: verba iſtaec ſunt, Terent. Phorm. III, 2, 32, *dit zijn woorden, d. i. ijdele woorden, kluchten:* quid eſt tam furioſum, quam verborum vel optimorum ſonitus, nulla ſubjecta ſententia (*gedachten, zin*)? Cic. Or. I, 12: *van daar* verba alicui dare, *eigenlijk, iemand bloote woorden geven: van daar misleiden, bedriegen*, Terent. And. I, 3, 6. Ibid. Phorm. IV, 5, 1. Cic. Att. XV, 16. Nep. Hann. 5. Quadrigar. ap. Gell. XVII, 2 extr.: *van daar* curis verba dare, Ovid. Triſt. V, 7, 40, *de zorgen bedriegen, d. i. den kommer verdrijven.* 3) *ook is* Verbum *hetzelfde, als eene ſtelling of meer woorden dan één: gevolglijk hetzelfde als woorden, bij voorb.* Utinam iſtud verbum ex animo diceres, Terent. Eun. I, 2, 95, *alwaar door* verbum *deze vijf woorden verſtaan worden*, potius quam te inimicum habeam: *dus ook* poſtremo non meum illud verbum facio, quod tu ſapienter dixti, Ibid. Ad. V, 8, 29: miſeram me! quod verbum audio! Ibid. Andr. I, 5, 5 *voor* quae verba; *doch het kan hier ook voor* rem *ſtaan:* verum illud verbum eſt, Terent., *alwaar het ook, ſpreekwoord, kan zijn, zie hier na.* 4) *eene ſpreuk, of ſpreekwoord, ſententie, bij voorb.* vetus verbum eſt, communia eſſe amicorum inter ſe omnia, Terent. Ad. V, 3, 17: verum illud verbum eſt, vulgo quod dici ſolet cet., Ibid. Andr. II, 5, 15: verum eſt verbum, quod cet., Plaut. Truc. IV, 4, 31: venitne in mentem tibi, quod verbum in caveâ dixit hiſtrio cet., Ibid. V, 39: heus tu, ſi voles verbum hoc cogitare Simul Stare cet., Ibid. Moſt. III, 2, 103. 5) i. q. res, *bij voorb.* quod verbum audio, Terent. And. I, 5, 5, *zie hier voor: ook zou men meer hier toe kunnen brengen, bij voorb.* verum illud

lud verbum, Terent., *doch, zie n. 4: doch het is misschien niet nodig.* Not. Verbum *voor* Verborum, *bij voorb.* illorum verbum, Plaut. Asin. I, 3, 1: verbum sat est, Ibid. Truc. II, 8, 14.

VERCŬLUM, i, n. (*van* ver) *het voorjaar, de lente, als men verkleinend of beuzelend spreekt, lentjen, voorjaartjen, het staat als een beuzelend liefkozend woord, bij voorb.* meum corculum — verculum, Plaut. Cas. IV, 4, 14.

VERE, 1) *overëenkomstig de waarheid, indedaad, in waarheid, met grond van waarheid, werklijk, waar of waarächtig, richtig, recht, bij voorb.* quod proprie vereque dicitur, Cic. Offic. III, 3: ne libentius evomere videar, quam verius, Cic. Mil. 29: latrones verius, quam justi hostes, Liv. XL, 27: verissime loquor, Cic. Att. V, 21: vere contendere, Nep. Att. 14, *met grond van waarheid (in waarheid) beweeren:* omnia vere de te vates locuta est, Virg. Aen. VI, 188: ut verius dicam, Cic. Pis. 26 extr.: tumultuatum verius, quam pugnatum cet., Liv. XXI, 16, i. e. *in waarheid meer enz., voor* vere magis. 2) *overëenkomstig de waarheid, waar, d. i. recht, richtig, bij voorb.* verissime judicabat, Nep. Them. 1: ut verius dicam, Cic., *zie hier voor, zoo als dan n. 1 en 2 zich verëenigen laat.* 3) *overëenkomstig de zaak, d. i. recht, behoorlijk, verstandig, bij voorb.* ubi non vere vivitur, Terent. Heaut. I, 1, 101: Meditatur in dedicanda aede Opis vere dicere, Plin. H. N. XI, 37 sect. 65, i. e. *recht, overëenkomstig de zaak, gevolglijk duidlijk.* 4) *overëenkomstig de waarheid, d. i. oprecht, ernstig, bij voorb.* agere, Cic. Or. II, 86, i. e. *oprecht, ernstig: dus ook* pugnare, Cic. Pis. 12 med. 5) *duidlijk, bij voorb.* in dedicanda aede — vere dicere, Plin. H. N., *zie hier voor.*

VERECUNDE, *schaamächtig, met schroom, zedig, bescheiden, bij voorb.* timide vel potius verecunde, Cic. Fin. V, 2: verecunde & dubitanter recepit causam, Cic. Brut. 22: tueri virgines verecunde ac modeste, Liv. XXVI, 49 extr.: Verecundius hac de re loquor, quia adest cet., Cic. Or. I, 37: apud nos foediora verba, ne consuetudine quidem aliqua verecundius loquentium commendata sunt, Cels. VI, 18 in.

VERECUNDĬA, ae, f. *schroom voor iet, het zij uit achting of vrees,* 1) *schroom voor iemand of iet, uit achting, d. i. respect, hoogächting, bij voorb.* deorum verecundiam habere, Liv. XXXIX, 11, i. e. *schroom hebben voor enz.:* legum, Liv. X, 13: *dus ook* parentis, Liv. XXIX, 1: nec ordinis hujus nec reip. est verecundia, Liv. IV, 45 extr.: verecundia majestatis magistratuum, Liv. II, 36: ne auctorem ponam, verecundia ipsius facit, Quintil. I, 3 post med. §. 64: verecundia nostra adversus regem nobis obstat, Liv. XXXVII, 54: nec aetatis verecundia discrimen facere posset, Liv. I, 6 extr. 2) *schroom voor iet uit vrees, d. i. vreesächtigheid, bedenklijkheid, bij voorb.* negandi, Cic. Or. 71 extr.: sermonis, Liv. XXVI, 50: turpitudinis, Cic. Tusc. V, 26: meam stultam verecundiam, qui legari noluerim ante res prolatas, Cic. Att. XIV, 3. 3) *schroom, d. i. vreesächtigheid, schaamächtigheid, bloheid, bij voorb.* ipsam verecundiam, vitium quidem, sed amabile, Quintil. XII, 5: sciat, non probitatem a me reprehendi, sed verecundiam, quae est timor quidam reducens animum cet., Ibid.: jubentibus dicere ipsum omissa in id verecundia, quid sibi a senatu — tribui aequum censeret, Liv. XXXVII, 52: Tironis, Cic. Att. VIII, 6 extr.: in rogando, Cic. Q. Fr. III, 1, 3. 4) *schroom in 't gemeen voor de wereld en voor alle kwaad, gevolglijk zedigheid, bij voorb.* Custos omnium virtutum verecundia est, Cic. Partit. 23: Scenicorum mos tantam habet verecundiam, Cic. Offic. I, 35 extr.: commendari verecundia oris, Sueton. Domit. 18. 5) *schande (gelijk* pudor*), bij voorb.* verecundia erat, equitem cet., Liv. III, 62 extr., i. e. *het was schande enz. eigenlijk eene oorzaak, om te schroomen.*

VERECUNDĬTER *voor* verecunde, Pompon. ap. Non. cap. 11 n. 59.

VERECUNDOR, ari, *schroom hebben, schroomen, bij voorb.* verecundari neminem apud mensam decet, Plaut. Trin. II, 4, 77: hi nostri amici verecundantur capti splendore virtutis, Cic. Fragm. ap. Non. cap. 7. n. 101: alterum exsultantem verborum audacia reprimebat, alterum cunctantem & quasi verecundantem incitabat, Cic. Or. III, 9 extr.: admirantur, verecundantur, Quintil. XI, 3, 87. *Ook met den* Infinitivus, *d. i. schroomen, bedenking maken, bij voorb.* prodire in publicum, Cic. Or. II, 61.

VERĔCUNDUS, a, um, *schroom hebbende, schroomende, voor de menschen, schaamächtig, bescheiden, zedig, bij voorb.* homo, Cic. Or. II, 88: decet verecundum esse adolescentem, Plaut. Asin. V, 1, 6: verecundo vix tollens lumina vultu, Ovid. Met. XIV, 840: disce verecundo sanctius ore loqui, Martial. VIII, 1: ille tenuis orator erit in transferendis verbis verecundus, Cic. Or. 24: verecundior in postulando, Cic. Phil. XII, 5: vita, Ovid. Trist. II, 354: Pompejus in gerendis honoribus verecundissimus, Vellej. II, 33: pudor, *bij voorb.* verecundo vota pudore carent, Ovid. Trist. IV, 4, 50: verecundam maluit esse fidem, Martial. VIII, 70: interiores literae, quibus saepe verecundiorem me in loquendo facis, Cic. ad Div. VII, 33: verba parum verecunda, Quintil. X, 1 post init.: verecunda parum causa, Ibid. IV, 5, 19: verecundior confessio quam expositio, Ib. IV, 2, 8: *van daar* rubor verecundus, Ovid. Met. I, 485, i. e. *schaamroodheid, of zedige roodheid van gezicht: dus ook* color, Horat. Epod. XVII, 21, i. e. *schaamroodheid:* Hoc dicere est mihi verecundum, Quintil. VII, 1 extr., i. e. *ik schaam mij, schroom.*

VEREDUS, i, m. (*is met ons paard, waarschijnlijk vermaagdschapt*), *een paard, of een snel, ligt, paard, bij voorb. op de jagt,* Martial. XII, 14. XIV, 86, 1; *dus ook tot eene reize, bij voorb.* conscendere veredum, Auson. Epist. VIII, 7. XIV, 13: *gevolglijk ook een Post- of Courierpaard, bij voorb.* mulae, angariae atque veredi, Pandect. L, 4, 18 post med. §. 21. Not. *Sommigen houden het eigenlijk voor een postpaard,* Contr. *voor* vehéredus, i. e. vehens rhedam, *omdat de Post, door Augustus aangelegd* (Suet. 49.) *in een rijden op een wagen bestonds, en* Festus *zegt:* Veredi, antiqui dixerunt quod veherent rhedas; *doch dit is misschien eene gril; want, de plaats uit* Martial. *en* Auson. *handele van rijdpaarden; gevolglijk schijnt het toch, in 't gemeen, een paard te zijn, alhoewel men misschien eigenlijk en in 't eerst aan zeker soort van paarden daarbij gedacht heeft.*

VERĔOR, itus sum, 2. 1) *schroomen, vreezen, voor iet of iemand, op eene dubbele wijze,* a) *met achting, wanneer het is, schroomen, ontzien, schroom en schaamte hebben, achten, respect hebben enz., met eene achting vreezen enz., bij voorb.* metuebant eum servi, verebantur liberi, Cic. Senect. 11: utrum eum amici magis vererentur an amarent, Nep. Att. 15: Veremur quidem vos, Liv. XXXIX, 37, *alwaar het van* timere *onderscheiden wordt:* Quid? veteranos non veremur? nam timeri se ne ipsi quidem volunt, Cic. Phil. XII, 12: intellexerat vereri vos se & metuere, ita ut aequum est, Jovem, Plaut. Amph. Prol. 23: quem ut majorem fratrem verebatur, Cic. Q. Fr. I, 3 ante med.: reprehensionem doctorum, Cic. Or. 1 in.: reprehensionem, Sueton. Claud. 24: deos, Cic. Senect. 22: patriae auctoritatem & vim, Cic. Cat. I, 7. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* quae non vereatur viri, Afran. ap. Non. cap. 9 n. 3: si tui veretur progenitoris, Acc. Ibid.: vereor ignorae mihi feminae, Apul. Met. II post init. p. 115, 18 Elm.: Neque hujus sis veritus feminae primariae, Terent. Phorm. V, 7, 78: Ne tui quidem testimonii veritus, Cic. Att. VIII, 4 in.: *ook* Passive, *bij voorb.* malunt metui quam vereri se ab suis, Afran. ap. Gell. XV, 13. *Ook* Passive Impersonaliter, *bij voorb.* Cyrenaici, quos non est veritum, in voluptate summum bonum ponere, Cic. Fin. II, 13: nihilne te populi veretur, Pacuv. ap. Non. cap. 9 n. 3. b) *schroomen, schuwen, vreezen voor iet, bij voorb.* bella, Cic. Att. IV, 4: reprehensionem, Cic.: auctoritatem, vim, Cic., *zie hier voor. Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* vereor dicere, Terent. Andr. II, 1, 23, i. e. *ik schroom het te zeggen:* committere, Cic. leg. I, 13: interficere aliquem, Caes. B. G. V, 6 extr. 2) *vreezen, schroomen, bezorgd zijn, bij voorb.* reprehensionem, Sueton. Claud. 24: eum a quo supplicium verebatur, Auct. ad Her. II, 19: de qua non ante vereri desinam, quam cet., Cic. Senec. 6 post med.: Gallica bella, Cic., *zie hier voor:* periculum, Caes. B. G. V, 48: ego dudum nonnihil veritus sum abs te, ne faceres idem, Terent. And. III, 4, 3: *ook met den* Dativus *der zaak* (Dativ. commodi) *wier verkrijging of behoud men wenscht, bij voorb.* navibus, Caes. B. G. V, 9: *bijzonder volgt* ne *of* ut; ne, i. e. *dat* (*gevolglijk* ne non *dat niet*), *en* ut, *dat niet, bij voorb.* Vereor, ut prodesse possit, Cic. ad Div. XIV, 14: illa duo, vereor, ut tibi possim concedere, Cic. Or. I, 9: nam ne — offenderet, verebatur, Caes. B. C. I, 19: in ipsa rogatione, ne quid per vim ageret quis — verebatur? Cic. Sull. 23: vereri se, ne circumveniretur, Caes. B. G. I, 42: non vereor, ne quid timide facias, Cic. ad Div. II, 7: Veritus es, ne operam perdidisses, Cic. Or. I, 55: *dus ook* vereor, ne non cet., *bij voorb.* non vereor, ne non scribendo te expleam, Cic. ad Div. II, 1: non quo verear, ne tua virtus — non respondeat, Ibid. 5. *Ook staat* ne *voor* ne non *of* ut, *bij voorb.* Cic. ad Div. VI, 1 §. 7, tamen vereor, ne consolatio ulla possit reperiri: *zoo heeft de* Edit. Graev. (*benevens de meeste* Codd. MSS.) *wanneer* ne *niet door dat, maar door, of, te vertalen is: hetwelk wel lukt, nademaal* ne (i. e. *of*) *meermalen voor dan staat, zie* Ne; *doch* Ernesti *heeft* nulla *voor* ulla *laten drukken, hetwelk gemaklijker is; ook staat* ut non *voor* ne non, *bij voorb.* veritus, ut hostium impetus sustinere non posset, Caes. B. G. V, 45; *doch de* Ed. Oudend. *heeft* ne *voor* ut; *dus stonds voorheen ook* ut non *achter* ve-

reor,

reor, Cic. Marc. 4 extr.: Vereor, ut hoc non perinde possit cet.; *doch* Graevius *heeft* non *doorgestreken*, *en* Ernesti ne *voor* ut *laten drukken. Ook volgt* ut *voor* ne, *bij voorb.* Nam, ut ferula caedas meritum majora subire verbera, non vereor, Horat. Sat. I, 3, 120, *tenzij men dus onderscheiden wil:* Nam ut — verbera? — id non vereor, i. e. *gij zoudt hem — kloppen? daar ben ik niet bang voor; doch, het schijnt niet ongerijmd, te geloven, dat* ut *voor* ne *staat; nadien* ut *elders in 's gemeen geen het voorwerp uitdrukt, bij voorb.* opto ut venias, i. e. adventum tuum cet. *Ook volgt de* Accusativus *met den* Infinitivus, *bij voorb.* judexque verebar, non omnes causam vincere posse suam, Ovid. Her. XVI, 75, i. e. *ik vreesde, dat zij niet enz.: doch het zou ook kunnen heeten; ik was kwaad, had kommer, zorg.* 3) *vreezen, d. i. met vrees verwachten, of onzeker zijn, wanneer* quid, quomodo, quorsum cet. *volgt, bij voorb.* vereor, quid sit, Cic. Att. VII, 7. Terent. And. I, 4, 7: Hoc quomodo acciperent homines, vereor etiam nunc, Coel. in Cic. Epist. VIII, 10: Heri lenitas, verebar, quorsum evaderet, Terent. And. I, 2, 5: neque jam quid existimetis de illo, sed quantum vos audeatis vereor, Sallust. in Orat. Lepidi adv. Sull. post med.: vereor, num hic aliud sit dicendum, Pandect. XX, 4, 11. 4) *schroom hebben, zich schamen, bij voorb.* Hic vereri perdidit, Plaut. Bacch. I, 2, 50, i. e. *heeft schroom en schaamte verloren: ook kan men van het bovenstaande het een en ander hier toe brengen, bij voorb.* feminae primariae, Terent., ignotae feminae, Apul. Not. Particip. 1) Verens, *bij voorb. met den* Genitivus, *bij voorb.* sunt verentes plagarum, Colum. VI, 2 extr.: *doch dewijl* Vereor *zelve eenen* Genitivus *regeert, zoo is het eerste niets bijzonders.* 2) verendus *eerwaardig*, Ovid. Met. IV, 539. Pont. III, 1, 143. Trist. V, 6, 31. Her. III, 104: *vreeslijk*, Lucan. V, 502. X, 46: Verenda, scil. membra, *schaamdeelen*, Plin. Epist. III, 18: ulcera verendorum, Plin. H. N. XXXVI, 21 extr.: carbunculi verendorum, Ibid. XXVIII, 15 post init., emplastra verendorum, Ibid. XXXIV, 12 post init.: verenda utriusque sexus, Ibid. XXXV, 15 prope fin.: *overal staat het hier van menschen: dus ook* partes verendae, *bij voorb. van paarden*, Veget. de re veter. I, 7.

VERĒTRUM, I, n. (scil. membrum) *het schaamlid*, Sueton. Tiber. 62. Phaedr. IV, 15, 2.

VERGĪLIAE, arum, *het zevengestarnte of klokhen, anders* Pleiades *genoemd*, Cic. in Arat. 28 *of* Nat. D. II, 44 ex Arat.: cf. Fest. *en* Liv. XXI, 35.

VERGO, si, 3. *iet ergens heen neigen, of wenden, of keeren, bij voorb.* in terras solis vergitur ardor i. e. vergit se, Lucret. II, 2, 212: *dus ook* qua polus vergitur Austri, Lucan. I, 54: *van daar* 1) *gieten, schudden, ingieten, bij voorb.* sibi venenum, Lucret. V, 1008: In gelidos versit amoma sinus, Ovid. Pont. I, 9, 52: spumanteque mero paterae verguntur, Stat. Theb. VI, 211. 2) *zich neigen* (scil. se), *zich ergens heen keeren, bij voorb.* Bruti auxilium ad Italiam vergere maluissemus, Cic. Phil. XI, 11: anni vergentes in senium, Lucan. I, 129: aegri vergentes in lethargum, Plin. H. N. XXXI, 20: aes suo colore pretiosum ad jecinoris imaginem vergens, Ibid. XXXIV, 2 extr.: pardus colore languido in candidum vergente, Ibid. XII, 12: *van daar* a) *van de ligging, zich ergens heen neigen, ergens heen liggen, aan iet stooten, bij voorb.* vergit ad septentriones, Caes. B. G. I, 1: vergit in tectum porticus inferioris, Cic. Q. Fr. III, 1, 4: Omnibus ejus partibus in meridiem vergentibus, Cic. Nat. D. II, 45: Ii (Tusci) in utrumque mare vergentes, Liv. V, 33, i. e. *stieten aan beide de zeeën:* cf. Liv. XXXVI, 15. XXXVII, 31. b) *zich neigen*, scil. *tot zijn einde of ouderdom, bij voorb.* Nam suam aetatem vergere, Tacit. Ann. II, 43: vergens annis femina, Ibid. XIII, 19, i. e. senex: anni vergentes in senium, Sueton. Oth. 7: nox vergit ad lucem, Curt. IV, 7 post med.

VERICULĀTUS, a, um, (*van* Veru) *met een klein (houten of ijzeren) spits of punt verzien, bij voorb.* falx, Colum. II, 21, 3.

VERICŬLUM *of* VERUCŬLUM, *een spitjen, zie* Veruculum.

VERIDĬCUS, a, um, 1) *waar zeggende, bij voorb.* voces ex occulto missae, Cic. Div. I, 45: os, Lucret. VI, 6: sorores, Martial. V, 1, 3: oracula a maxime veridico usu profecta, i. e. ab experientia, quae maxime verum docet, Plin. H. N. XVIII, 4 extr.: Iuno veridica, Inscript. in Antiquit. Benevent. class. 1 n. 7. 2) *het geen als waar gezegd wordt, waar, bij voorb.* causae, Cic. Flacc. 32: exitus, Plin. H. N. VII, 16.

VERILOQUĬUM, I, n. *het waarheid spreken: van daar de Etymologie; dus vertaalt* Cic. Top. 9 *het woord* ἐτυμολογία.

VERISIMĬLIS, e, *of liever* VERI SIMĬLIS, e, *waarschijnlijk, bij voorb.* narratio, Cic. Or. II, 19: volunt probabile aliquid esse & quasi verisimile, Cic. Acad. IV, 10 extr.: mihi quidem non fit (*voor* est) verisimile, Terent. Andr. I, 3, 20: veri simillimum mihi videtur, quodam tempore cet., Cic. Invent. I, 3: etiam tum cum verisimile erit, aliquem commisisse, Cic. Rosc. Am. 20: non veri simile est, quam sit — creber cet., Cic. Brut. 17 extr.: quod est veri similius quam quod cet., Plin. H. N. XV, 22: *ook volgt* ut *in plaats van den* Accus. cum Infin., *bij voorb.* non est veri simile, ut Chrysogonus adamarit, Cic. Rosc. Am. 41 extr.: veri simile non est, ut ille — anteponeret (*voor* ante poneret), Cic. Verr. IV, 6 med.: jam verisimile est, ut civis cet., Cic. Sext. 36. Not. deos verisimile est, ut alios tractent, Senec. Benef. IV, 32 *voor* deos tractare *of* ut Dii cet. *Dat het twee woorden zijn, ziet men daar uit, dewijl zij gescheiden worden, bij voorb.* veri tamen similiora, Cic. Nat. D. I, 24: veri quidem similis, Cic. Inv. I, 21: quid esset simillimum veri, Cic. Tusc. V, 4 post med.

VERISIMILĬTER, *waarschijnlijk, bij voorb.* fingere, Apul. in Apolog. ante med. p. 293, 22 Elmenh.: verisimilius confingere, Ibid. *kort daarna:* verisimiliter commentum, Ibid. post med. p. 312, 5 Elm.

VERISIMILITŪDO *of beter* VERI SIMILITUDO, inis, f. *gelijkvormigheid aan de waarheid of wezenlijkheid, bij voorb. van beelden, die getroffen zijn, en aan het oorspronglijk (origineel) gelijk zijn, bij voorb.* cujus eximium miraculum & indiscreta veri similitudo non eo solum intelligitur, quod cet., Plin. H. N. XXXIV, 7 ante med.: *van daar de waarschijnlijkheid*, Cic. Acad. IV, 33. Senec. Benef. IV, 33: et facti verisimilitudine ad criminis credulitatem, Apul. Met. II post med. p. 126, 38 Elm. *Dat het twee woorden zijn, ziet men daaruit, dewijl ook* similitudo veri *voorkomt, bij voorb.* Cic. Partit. 11 extr.: *en* Univ. 4.

VERĬTAS, atis, f. 1) *de waarheid, bij voorb.* magna vis veritatis, Cic. Coel. 26: Quae perspicuam omnibus continet veritatem, Cic. Inv. I, 36: veritas litterarum, Cic. Att. XI, 14 in.: loqui ad voluntatem omnia, nihil ad veritatem, Cic. Amic. 25 in.: delere veritatem, Ibid.: limare veritatem in disputatione, Cic. Off. II, 10 in.: vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa aestimat, Cic. Rosc. Com. 10 extr., i. e. *waarheid, wezenlijkheid:* explorare, Phaedr. III, 10, 5: *ook Plur., bij voorb.* veritates dicere, Gell. XVIII, 7 ante med. 2) *noodzaaklijkheid, noodzaaklijke of natuurlijke overeenstemming, bij voorb.* ex aeterna veritate fluxisse, Cic. Nat. D. I, 20: quidquam potest casu esse factum, quod omnes in se habet numeros veritatis? Cic. Div. I, 13 med. 3) *de rechte of behoorlijke gesteldheid, bij voorb.* judiciorum, Cic. Verr. Act. I, 1 extr.; *doch, het kan ook heeten, gerechtigheid.* 4) *gerechtigheid of billijkheid, bij voorb.* in tuam fidem, veritatem — confugit, Cic. Quint. 2 extr.: veritatem obtinere, Cic. Dejot. 21 si ad illam summam veritatem legitimum jus exegeris, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 6 post init.: judiciorum, Cic. *zie hier voor:* illa tua simplicitas, tua veritas, tuus candor agnoscitur, Plin. Paneg. 84: rustica veritas, Martial. X, 72, 11. 5) *de waare, d. i. wezenlijke gesteldheid eener zaak, wezenlijkheid, bij voorb.* quam veritas aut natura patitur, Cic. Mur. 29: quam veritas & ratio praescribit, Cic. ad Div. VI, 1 §. 11: ipsa veritas reclamat, Cic. Fin. IV, 19, i. e. *de wezenlijkheid, of de zaak zelve:* veritatis imitandae, Cic. Or. II, 23 in.: in omni re vincit imitationem veritas, Ibid. III, 57 in.: ut mutuum in simulacrum ex animali exemplo (*origineel*) veritas transferatur, Cic. Invent. II, 1 post med.: vulgus ex veritate pauca, ex opinione multa aestimat, Cic., *zie hier voor:* in veritate dicere, Auct. ad Her. IV, 22, i. e. *van iet wezenlijks (geene verdichting) spreken: dus ook* non solum opinione, sed etiam ad veritatem, Cic. Nat. D. I, 21, i. e. *ten aanzien der wezenlijkheid (van de Goden); doch het kan ook heeten, zekerheid; bij slot is het één: want zijn de Goden wezenlijk, dan zijn zij ook zeker:* ista veritas, etiamsi jucunda non est, mihi tamen grata est, Cic. Att. III, 24 extr., i. e. *wezenlijkheid, zekerheid.* 6) *zekerheid, gerustheid, bij voorb.* ad veritatem, Cic. Nat. D. I, 21, *zie hier voor:* ista veritas etiamsi cet., Cic., *zie hier voor.* 7) *oprechtheid, bij voorb.* rustica, Martial.; *doch, het kan ook zijn, gerechtigheid, billijkheid, zie hier voor.*

VERĬTUS, a, um, *zie* Vereor.

VERIVERBĬUM, I, n. *het waarheid spreken, waarachtigheid*, Plaut. Capt. III, 4, 36.

VERMICULĀTE, *geschaakt, geruit, bont, als een schaakbord, bij voorb.* tesserulas struere & vermiculate inter se lexeis (λέξεις) committere, Lucil. ap. Quintil. IX, 4 post med. §. 113.

VERMICULATĬO, onis, f. *wormsteek in vruchten en planten*, Plin. H. N. XVII, 11 extr. *en* 24 *tweemaal.*

VERMICULĀTUS, a, um, *eigenlijk* (Particip. *van* Vermiculo, are, i. e. *met wor-*

men verzien of vervullen), *met wormen verzien of vervuld;* 1) *vol wormen.* 2) *de gedaante van wormen hebbende, of zoo uitziende, als of het wormsteekig was, van daar misschien.* 3) *bont, gelijk een schaakbord, bij voorb.* emblema, Lucil. ap. Cic. Or. III, 43: Interrafo marmore, vermiculatis ad effigies rerum & animalium crustis, Plin. H. N. XXXV, 1: gummi optimum esse vermiculatum, colore glauco, purum, sine cortice, Ibid. XIII, 11.

VERMICULO, are, 1) *met wormen verzien.* 2) *eene zaak zulke gedaante geven, als of zij daarmede verzien of vervuld zij, zie* Vermiculatus: *van daar* Vermiculor, ari, (Pass.), *zie* Vermiculor.

VERMICŬLOR, ari, *wormen teelen, voor wormsteeken blootgesteld zijn, bij voorb.* vermiculantur magis minutae quaedam arbores, Plin. H. N. XVII, 24. *Het is eigenlijk het* Passiv. *van* Vermiculo.

VERMĬCŬLUS, i, m. 1) *een worm, als men verkleinend spreekt, wormpjen, ook in 't gemeen, worm, als hij niet heel groot is, bij voorb. in dingen, die verrotten,* Lucret. II, 898: obituris muribus vermiculum in capite gigni, Plin. H. N. X, 65. *Ook de hondsworm, waardoor de honden dol zullen worden,* Plin. H. N. XXIX, 5 ante med. Grat. Cyneg. 387. 2) *eene figuur of werk als een schaakbord* (opus vermiculatum), *bij voorb.* vermiculum straverunt, Inscript. ap. Murator. p. 114 n. 8, *tenzij dit het* Neutr. *is,* scil. opus *of* pavimentum, *van* vermiculus, a, um.

VERMĪNA, um, *pijn, krimping in het lijf, of misschien de wormen in het lijf, bij voorb.* donicum eos vita privarunt vermina saeva, Lucret. V, 995. Festus *zegt* Vermina dicuntur dolores corporis cum quodam minuto motu, quasi a vermibus scindatur; hic dolor graece στρόφος dicitur.

VERMINATĬO, ōnis, f. 1) *wormziekte, bij voorb. van het vee, bij voorb.* jumentorum, Plin. H. N. XXX, 15 extr.: verminationes jumentorum, Ibid. XVIII, 11 extr. 2) *in 't gemeen, plage, pijn, smarte, kwaal, bij voorb.* cerebri, Senec. Ep. 95 ante med.: omnium istorum prima verminatio vexat, Ibid. 87, i. e. *smart, pijn enz.*

VERMĪNO, are, 1) *wormen hebben, van wormen geplaagd worden, bij voorb.* in venenatis corporibus vermis non nascitur, fulmine icta intra paucos dies verminant, Senec. Nat. Quaest. II, 31 extr.: *van daar jeuken, krimpen, zeer doen, bij voorb.* si tibi verminat auris, Martial. XIV, 23, 1. *Ook als* Deponens, *bij voorb.* si minus (podagra) verminatur, Senec. de vita beata 17. 2) *plagen, pijn veroorzaken in het lijf: van daar* verminari, *pijn in 't lijf hebben, bij voorb.* verminatur, parturit, Pompon. ap. Non. cap. 1 n. 189.

VERMĪNŌSUS, a, um, *vol wormen, wormen hebbende, bij voorb.* ulcera, Plin. H. N. XXVI, 14 post med.: aures, Ibid. XX, 14: fici, Ibid. XVII, 28.

VERMIS, is, m. *een worm, bij voorb. in 's ligchaam, in 't hout, in zweeren enz.,* Lucret. II, 870. Plin. H. N. XVIII, 17.

VERNA, ae, m. *en* f. *heet misschien eigenlijk, inlandsch, een inlander, inlandsche vrouw,* 1) Adjective, *bij voorb.* apros vernas, Martial. I, 50, 24: lupos, Martial. X, 30, 21: et vernae tuberes, Ibid. XIII, 42, 2: liber verna, Ibid. III, 1, 6: i. e. Romae scriptus. 2) Substantive, *een inlander, d. i. die niet van vreemde landen is, bij voorb.* sed de plebe Remi Numaeque verna, Martial. X, 77, 4, *alwaar gesproken wordt, van een' vrijgeboren man:* Romanos vernas adpellabant, id est ibidem natos, Fest.: *maar bijzonder* scil. servus, *een inlandsche slaaf, die gevolglijk in zijns Heeren huis van eene slavin geboren is, en gevolglijk van geboorte een slaaf is, bij voorb.* quae vernas alit, Plaut. Mil. III, 1, 103: Bellienus verna Demetrii, Coel. in Cic. Epist. ad Div. VIII, 15: aut servos vernasque Tuscorum, Justin. XXXVIII, 6 extr.: hic, qui verna natus est, queritur Plaut. Amph. I, 1, 24: vernam huic urbi natum regem dando (*van* Servius Tullius), Val. Max. III, 4, 3. *Ook* Gen. Femin., *bij voorb.* vernae suae dulcissimae fecit, Inscript. ap. Gruter. p. 654 n. 3: vernae suae, Inscript. ap. Donium class. 10 n. 97. Not. *Deze slaven worden somwijds geringer geacht dan de gekochte: van daar* verna *als een scheldwoord, voor* serve, Plaut. Amph. IV, 2, 13, *tenzij het een ander scheldwoord is, bij voorb.* (*op onze wijze*) *nar, hanswurst enz.* Not. *Nadien deze slaven van der jeugd af in Romeinsche huizen waren, kregen zij de Romeinsche manieren zeker ligter, dan die als volwassenen uit vreemde landen gekocht waren: zij waren vernuftiger, en tevens dartel en lekker: ja men leide ze daar toe op, bij voorb.* cogita filiorum nos modestia delectari, vernularum licentia; illos tristiori disciplina contineri, horum ali audaciam, Senec. de provident. 1 extr.: *van daar als een scheldwoord, bij voorb.* urbanus tibi videris: non es, crede mihi; quid ergo? verna es, Martial. I, 42, 2, i. e. *potzemaker, hanswurst enz.: dus ook in toorn* verna, i. e. *nar enz.*, Plaut. Amph. IV, 2, 13, *zie hier voor: van daar* vernilis, vernilitas cet. Not. Verna *zal van* Ver *afkomen*, Festus *zegt:* Vernae, qui in villis vere nati cet. *en* Paulus ex Festo *zegt:* Vernae adpellantur ex ancillis civium Rom. vere nati, quod tempus anni maxime naturale feturae est. *Of deze Etymologie grond heeft, verdient nog onderzocht te worden.*

VERNĀCŬLUM, a, um, 1) *inlandsch, inheemsch, Romeinsch, bij voorb.* sapor, Cic. Brut. 46: festivitas, Cic. ad Div. XIV, 15: vernaculae volucres, Varr. R. R. III, 5: vocabula partim vernacula partim peregrina, Varr. L. L. IV, 12: vites peculiares atque vernaculae Italiae, Plin. H. N. XIV, 2: equi, Ibid. XXXVII, 13: putatio vernacula i. e. quae in nostris regionibus fieri solet, Ibid. XVII, 23 med.: multitudo vernacula i. e. constans e vernis, libertinis & simili plebe urbana, Tacit. Ann. I, 31: crimen domesticum & vernaculum i. e. domi ab accusatore fictum, Cic. Verr. V, 61: *dus ook* consilium vernaculum i. e. domi & a nobis excogitatum, Plaut. Poen. IV, 2, 25: *van daar Tropisch, inheemsch, d. i. gewoonlijk,* paupertas olim philosophiae vernacula, Apul. Apolog. ante med. p. 285, 23 Elm. 2) *moedwillig, dartel, vernuftig, bij voorb.* dicta vernaculorum, Martial. X, 3: cf. Sueton. Vitell. 14, *zie* Vernaculus.

VERNĀLIS, e, *de lente of het voorjaar betreffende, daar toe behorende, lente, bij voorb.* horae vernales, *lente-uuren, lentestonden*, Manil. III, 258.

VERNĀLITER, *op de wijze der bedienden* (vernarum) *bezig in laage diensten, om zich behaagelijk te maken, met gemaakte beleefdheid*, Horat. Sat. II, 6, 108; *doch* Bentley *leest* verniliter, nimis hoc fit vernaliter, Caecil. ap. Non. cap. 1 n. 203, i. e. adulatorie; *maar anderen lezen* verniliter.

VERNĀTĬO, ōnis, f. 1) *de verjonging der slangen, door het afleggen der huid*, Plin. H. N. XXIX, 5. XXX, 3 post med. 2) *deze slangenhuid zelve, bij voorb.* vernatione, quam exuunt (scil. angues), pota, Plin. H. N. XXIX, 6.

VERNĪLIS, e, *slaafsch, bij voorb.* corpora, Quintil. IX, 12: *van daar* 1) *slaafsch, d. i. laag, bij voorb.* blanditiae, Tacit. Hist. II, 59. 2) *laag, of van gemeen vernuft, of moedwillig, of moedwillig vernuftig, bij voorb.* dictum, Tacit. Hist. III, 32.

VERNĪLĬTAS, atis, f. *is het gedrag van in huis opgevoede slaven, die, bij voorb. aartig en grappig willen zijn, maar met een gemaakt voorkomen, en niet welvoegende of met moedwil: van daar* 1) *eene gemaakte aartigheid, een kwalijk staande wellevendheid, overdreven wezen, wanneer men, bij voorb. om iet sterk verzoekt, dat dat men toch niet hebben wil, bij voorb.* sive levitas sive vernilitas, Senec. Ep. 95 in. *Misschien kan men het ook moedwilligheid vertalen.* 2) *moedwillig vernuft, zoo als de vernae hebben, moedwilligheid, bij voorb. in spreken, boerten, bij voorb.* servilis vernilitas, Quintil. I, 11 (19): Puerum subdolae ac fucatae vernilitatis, Plin. H. N. XXXIV, 8 post med.: sive levitas, sive vernilitas, Senec. Ep. 58, *zie hier voor.*

VERNĪLĬTER, i. q. vernaliter, *op de wijze der bedienden, slaafsch, laag, moedwillig in vernuft, moedwilligheid, met gemaakte aartigheid, bij voorb.* et haec ipsa non verniliter, Senec. Benef. II, 11 post med: nimis hoc fit verniliter, i. e. adulatorie, Caecil. ap. Non. cap. 1 n. 203, *alwaar andere* vernaliter *lezen.*

VERNISERA, (auguria) i. e. mensalis auguria, Fest.

VERNO, are, *lente of voorjaar maken, d. i. zich verjongen ten tijde der lente, bij voorb.* humus vernat, Ovid. Met. VII, 234: arguto passere vernat ager, Martial. IX, 55, 8: arbor, Plin. H. N. XXII, 22 extr.: salubri caelo semperque vernante, Ibid. VII, 2 post med.: nihil mollius caelo (in Campania); denique bis floribus vernat (scil. caelum *of* Campania), Flor. I, 17, *doch het kan ook* Impersonaliter *staan:* Sylva, Senec. Herc. Oet. 380: anguis, Plin. H. N. VIII, 27, i. e. *verjongt, legt de huid af: dus ook* avis, Ovid. Trist. III, 12, 8: apes curam postulant diligentiorem, cum vernant, Colum. IX, 9: *van daar Tropisch,* Cum tibi vernarent dubia lanugine malae, Martial. II, 61, i. e. *toen gij den eersten baard kreegt:* dum vernat sanguis, dum rugis integer annus, Prop. IV, 5, 57, i. e. *jong, levendig is:* senioque iterum vernante resumsit Gallia in vires, Claudian. de Stilich. I, 316: *van daar* vernat, Plin. H. N. II, 50, *het is lente.*

VERNŬLA, ae, m. *en* f. i. q. verna, *als men verkleinend spreekt, ook enkel voor* verna, Senec. Provid. 1 extr. Plin. H. N. XXII, 17. Juvenal. X, 117. XIV, 169: *ook van visschen,* vernula (i. e. *inheemsch, in den Tiber te vinden*), Juvenal. V, 105. *Ook* Adjective, *bij voorb.* urbanitas vernula, Petron. 24, i. e. *vernuftige, dartele enz.:* avis vernula i. e. intra domus septum nata, Rutil. I, 112.

VERNUS, a, um, *de lente betreffende, daar toe behorende, daar in te vinden, of gebeurende, lente, bij voorb.* tempus Cic. Senect. 19, *lentetijd; dus ook* Colum. IV,

10 in.: aequinoctium, Liv. XXXVIII, 3. Colum. IX, 14: fol, Ovid. Trist. III, 12, 27: aura, Ibid. Her. X, 109: flores, Horat. Od. II, 11, 9: fpacies verna diei, Lucret I, 10: aquae, Senec. Troad. 228: agnus, Plin. H. N. VIII, 47: opera i. e. quae vere facienda funt, Ibid. 26: cantus (avium), Petron. 120: van daar vernum fcil. tempus, lentetijd, bij voorb. per vernum, Pallad. Novemb. 13: van daar verno (fcil. tempora) in de lentetijd, in de lente, Plin. H. N. XIX, 3 en 5 extr. Cato R. R. 50 en 52. Colum. IV, 10.

VERO, are, waarheid fpreken, Enn. ap. Gell. XVIII, 2.

VERO, maar, wezenlijk, in waarheid, is eigenlijk de Ablativus van Verum, zie Verus, a, um.

VERPA, ae, f. het manlijk lid, Catull. XXVIII, 12. Martial. XI, 47, 2.

VERPUS, i, m. een befnedene, gelijk de Jooden zijn, Juvenal. XIV, 104. en Martial. VII, 81, 6: verpe poëta, Martial. XI, 47, 2.

VERRES, is, m. het mannetjen van het zwijn, de beer, Varr. R. R. II, 4 §. 4 en 21. Horat. Od. III, 22, 7: van daar Tropisch, van een mensch, Plaut. Mil. IV, 2, 67. Not. Nomin. verris voor verres lezen fommigen Varr. R. R. II, 4, 4 vid. Victorius.

VERREUS, a, um, Verres betreffende, van hem afkomftig, of benoemd, Verrisch, bij voorb. lex Cic. Verr. III, 49, i. e. van hem afkomftig: van daar Verrea, orum, fcil. folennia of fefta, i. e. een ter zijner eere aangericht feest, Cic. Verr. II, 21 en 46.

VERRICŬLUM, i, n. fcil. rete, zeker vischnet, treknet, Val. Max. IV, 1, 7 (extern.) Serv. ad Virg. Aen. I, 19 (63).

VERRĪNUS, a, um, van den beer, daar toe behorende, bij voorb. jecur, Plin. H. N. XXVIII, 10: fel, Ibid.: fincipita verrina, Ibid. VIII, 51 poft med.: adeps, Plin. H. N. XXVIII, 9 poft med., i. e. verkensfmeer: ook jus, Cic., zie n. 2.

VERRO, verri, verfum, 3. keeren, bij voorb. met den bezem, uitkeeren, famenvegen, bij voorb. favillas, Ovid. Faft. II, 523: quidquid (frumenti) de Libycis verritur areis (fcil. nadat het gedorscht is) voor accipitur, colligitur, Horat. Od. I, 1, 10: lecticarius argentum inter reliqua purgamenta fcopis coepit verrere, Petron. 34; ook keeren, uitkeeren, veegen, bij voorb. het huis, door keeren of veegen, fchoonmaken, bij voorb. pavimentum, Juvenal. XIV, 60: aedes, Plaut. Merc. II, 3, 63. Lucil. ap. Non. cap. 4 n. 491: ook abfolute, i. e. zonder Accufativus, bij voorb. (fervi) qui tergunt, qui ungunt, qui verrunt, qui fpargunt, Cic. Parad. V, 2: van daar Verfus of Vorfus, a, um, gekeerd, geveegd, door vegen fchoon gemaakt, bij voorb. vorfa, lauta ut omnia fient, Plaut. Pfeud. I, 2, 31: verfa templa, Senec. fragm. ap. Diomed. I. ap. Putich. p. 475: verfis focis, Prop. III, 13 (22), 42: van daar 1) Tropisch, keeren, d. i. als 't ware keeren, of uitkeeren, veegen of uitveegen, bij voorb. templa of aras crinibus, Liv. III, 7. XXVI, 9: dus ook crinibus tecta deum, Sil. VI, 561: dit gefchiedde, wanneer, bij voorb. de jufferfchap in Rome, zich, om zich voor God te verootmoedigen, op den grond wierp, en met de hairen, als met bezems, het ftof wegveegde: delphines aequora verrunt caudis, i. e. zeilen, als 't ware, Virg. Aen. VIII, 674: fummae arenae verruntur cauda, i. e. geveegd, aangeraakt, Ovid. Met. X, 701: dus ook aquas, vada, aequora, i. e. vaaren, zie n. 2. 2) trekken, veegen, fleepen, bij voorb. caefariem per aequora, Ovid. Met. XIII, 961: canitiem in fanguine, Ibid. 492: venti nubila verrunt, Lucret I, 280: cori verrent mare, Lucan. V, 572: quidquid falis aequora verrunt i. e. continent, habent, Claudian. Proferp. II, 295: nec noftra Actiacum verreret offa mare i. e. agitaret, contineret, haberet, Prop. II, 15 (14), 44: dus ook aequora caudis, zie n. 1; en arenas cauda, zie n. 1: nablia, Ovid. Art. III, 328, i. e. daarop fpeelen: van daar bijzonder van vaarende, bij voorb. aquas, Ovid. Am. I, 9, 14, i. e. vaaren, roeijen: dus ook caerula, Virg. Aen. III, 208, en vada remis, Ibid. VI, 320: dus ook aequora, Ibid. V, 778, of aequora caerula palmis (i. e. remis) abiegnis, Catull. LXIII, 7: van daar aequor retibus, Manil. IV, 285. Sil. XIV, 264, i. e. visfchen. 3) trekkende of fleepende bedekken, bij voorb. cujus veftigia verrit amictus, Claudian. de Stilich. II, 248: dus ook undofi verrebant brachia crines, Ibid. in nupt. Honor. & Mar. 145: dus ook fi decet aurata Bacchum veftigia palla verrere, Stat. Theb. I, 263. 4) Tropisch, wegkeeren, uitkeeren, d. i. wegnemen, medenemen, bij voorb. domi quidquid habet, verritur ἔξω, Plaut. Truc. II, 77: hinc & inde verris, Martial. II, 37. 5) bewegen, opwekken, in beweging brengen, bij voorb. aequora, aquas, caerula, i. e. vaaren, zie hier voor: aequora caudis, zie hier voor: venti nubila verrunt, Lucret., zie hier voor: nablia, Ovid., zie hier voor. 6) aanraken, beroeren, nec noftra Actiacum verreret offa mare, Prop., zie hier voor: quidquid falis aequora verrunt, Claudian., zie hier voor: van daar, hebben, waar toe juist deze twee plaatzen behoren; doch, het is misfchien niet nodig, zie n. 2.

VERRŪCA, ae, f. eene wrat, Plin. H. N. XX, 12 extr.: van daar 1) eene wrat, Tropisch, bij voorb. aan edelgefteenten of juweelen, Plin. H. N. XX, 12 extr. XXII, 21 med. 2) eene hoogte, ophooging, Cato ap. Gell. III, 7: waarop Gellius vervolgt: ad eandem verrucam (fcil. a Catone fic dictam) occupandam. Ook wordt, alhoewel met eenige berisping, Quintil. VIII, 3, 48. VIII, 6, 14 verruca faxea uit eenen fchrijver (misfchien Kato) aangehaald. 3) eene fout, feil, gebrek, bij voorb. qui, ne tuberibus propriis offendat amicum poftulat, ignofcat verrucis illius, Horat. Sat. I, 3, 73.

VERRŪCĀRIA, ae, herba, eigenlijk, wratten kruid: zoo heet de zonnebloem, heliotropium genoemd (eene plant) omdat hij de wratten verdrijven zal, Plin. H. N. XXII, 21 med. Not. Eigenlijk is het een Adject. Verrucarius, a, um, i. e. zich met wratten bezig houdende, daar toe behoorende.

VERRŪCŌSUS, a, um, 1) vol wratten. Dit is een bijnaam van Q. Fabius Maximus Cunctator, bij voorb. Cic. Brut. 14. 2) ruw, rauw, hard, bij voorb. Tropisch, bij voorb. Antiopa (een Treurfpel van Pacuvius), Perf. I, 77.

VERRŪCŬLA, ae, f. eene kleine wrat, wratjen, Colum. VII, 6.

VERRUNCO, are, i. q. verto, 1) keeren, wenden. 2) fcil. fe zich keeren, wenden: van daar bene verruncare, eene goede uitkomst krijgen, goed uitvallen, bij voorb. haec bene verruncent populo, Cic. Div. I, 22 e poëta: Uti ea mihi populoque bene verruncent, Liv. XXIX, 27: Te, fancte, venerans precibus — invoco, portenta ut populo patriae verruncent bene, Acc. ap. Non. cap. 2 n. 895: precor, veniam petens, ut, quae egi, ago, axim, verruncent bene, Pacuv. Ibid.

VERSĀBĬLIS, e, 1) het geen ligt omdraait, of omgedraaid kan worden, beweeglijk, bij voorb. nihil eft tam verfabile, quam aër, Senec. Nat. Quaeft. VI, 16 extr.: van daar 2) Tropisch, d. i. veranderlijk, niet altijd dezelfde geftalcheid behoudende, bij voorb. conditio, Senec. de tranquill. 11 poft med.: fortuna, Curt. V, 8 extr.

VERSĀBUNDUS, a, um, i. q. verfans, 1) van verfo draaijend. 2) van verfor (dat dikwijls als een Deponens ftaat, zie Verfo) zich ronddraaijend, bij voorb. turbo, Lucret. VI, 437: fidera, Vitruv. IX, 7 med.

VERSĀTĬLIS, e, het geen ronddraait, of rondgedraaid kan worden, beweeglijk, bij voorb. templum mundi, Lucret. V, 1435: tabulae, Sueton. Ner. 31: molae, Plin. H. N. XXXVI, 18: theatra duo juxta fecit e ligno, cardinum fingulorum verfatili fufpenfae libramento, Ibid. 15 poft med.: verfatilia coenationum laquearia ita coagmentat, ut fubinde aliae facies atque alia fuccedat cet., Senec. Ep. 90 ante med.: adeoque aciem verfatilem pofuit, ut, qui ultimi ftabant, in frontem circumagi poffent, Curt. IV, 13 poft med.: van daar Tropisch, bij voorb. ingenium, Liv. XXXIX, 40, i. e. gewend, zich in alle omftandigheden voegende.

VERSĀTĬO, onis, f. het draaijen, ronddraaijen, bij voorb. van eene machine, Vitruv. X, 1, 6, 8, 10: dus ook verfatione oculi, Plin. H. N. VIII, 33: van daar Tropisch, bij voorb. in tanta rerum furfum & deorfum euntium verfatione, Senec. de tranquill. 11 extr., i. e. verandering, afwisfeling.

VERSĀTUS, a, um, zie Verfo.

VERSĬCŎLOR, oris, de kleur veranderende: van daar 1) geverfd, gekleurd, bij voorb. veftimentum, Liv. XXXIV, 1: daar voor zegt hij purpurea, c. 7: doch het kan ook zijn, bont: zoo als wij dan fomtijds, bont, zeggen, voor gekleurd of geverfd: en Val. Maxim. IX, 1, 3 verklaart het door varii coloris: cf. Pandect. XXXII, 1, 69 poft med. 2) de kleur in het draaijen veranderende, een weêrfchijn hebbende, d. i. het geen eene andere kleur krijgt, of fchijnt te krijgen, als men het draait, bij voorb. plumae verficolores columbis, Cic. Fin. III, 5. 3) van verfchelden kleuren, bont, bij voorb. veftis, Liv. VII, 10. Quintil. X, 1, 33: arma, Virg. Aen. X, 171: poma, Colum. III, 21, 3: varietas, Plin. H. N. IX, 17 poft med.: fic eft haec cultu verficolore decena, Ovid. Faft. V, 346: van daar Tropisch, bij voorb. illa translucida & verficolor quorundam elocutio res ipfas effeminat, quae illo verborum habitu veftiuntur, Quintil. VIII praef. §. 20.

VERSĬCŎLŌRĬUS, a, um, i. q. verficolor, bij voorb. veftis tam coloria quam verficoloria, Pandect. XXXIV, 2, 32 extr.: lanae adpellatione verficoloria non contineri, Ibid. XXXII, leg. 69 poft med.

VERSĬCŬLUS, i, m. i. q. verfus, wanneer men verkleinend fpreekt, 1) een regel, bij voorb. epiftolae, Cic. Att. V, 1: tribus verficulis, Cic. ad Brut. Ep. 14: ut finguli cives fingulis verficulis e civitate

te tollantur, Cic. Dom. 17: uno versiculo, Cic. Mil. 26: *alwaar het formulier verstaan wordt*, Videant consules, ne respublica detrimenti quid capiat. 2) *een dichterlijke regel, een vers, bij voorb.* uno versiculo, Cic. Pis. 30, *alwaar het vers verstaan wordt*, Cedant arma togae cet., *en meermalen*, *bij voorb.* Horat. Sat. I, 10, 58. Catull. XVI. 3 *en* 6. Ovid. Her. XX, 238. Plin. Ep. III, 21. Colum. IX, 2.

VERSIFICATIO, onis, f. *het verzenmaken*, Quintil. IX, 2, 35. Colum. XI, 1 in.

VERSIFICATOR, oris, m. 1) *een verzenmaker, die verzen, goede of slechte, maakt*, *bij voorb.* versificator, quam poëta, melior, Quintil. X, 1 post med. §. 89: *van daar* 2) *verzenmaker of dichter, doch, eenigermate verächtelijk*, *bij voorb.* versificatores meliores, quam duces, Justin. VI, 9.

VERSIFICO, are, 1) *verzen maken*, Quintil. IX. 4 extr. 2) *in verzen brengen*, *bij voorb.* versificata portenta, Lucil. ap. Non. cap. 13 n. 2.

VERSIPELLIS, e, *eigenlijk*, *het vel of de huid veränderende: van daar* 1) *zijne gedaante veränderende*, *bij voorb.* ita versipellem se facit, Plaut. Amph. Prol. 123, *van* Jupiter, *als hij zich in* Amfitruo *verändert:* capillus, Plaut. Pers. II, 2, 48, i. e. *zich veränderende, en grijs wordende: inzonder heet* versipellis, *die, naar de meening van het gemeene volkjen, in een wolf verändert, weerwolf*, *bij voorb.* homines in lupos verti rursumque restitui sibi, falsum esse existimare debemus; unde tamen ista infixa sit fama, in tantum ut in maledictis versipelles habeat, indicabitur, Plin. H. N. VIII, 22, *alwaar daarvan meer gesproken wordt:* intellexi, illum versipellem esse, Petron. 62: quippe cum deterrimae versipelles adrepant, Apul. Met. II post med. p. 124, 21 Elmenh. 2) *Tropisch*, *eene andere gedaante aannemende, d. i. die zich verbergen kan, politiek, geveinsd*, Plaut. Bacch. IV, 4, 12: quicum versipellis fio & quicum commuto omnia, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 173.

VERSO, avi, atum, are, *draajen, bijzonder dikwijls, het zij het geschiede ter zijde of rondöm: waarôm het dan, draajen, dan ronddraajen, of rondwentelen, rondrollen, vertaald wordt*, *bij voorb.* se versare, *zich draajen, van een mensch, die beängst is, die niet weet, wat hij doen zal*, *bij voorb.* Versat se, Cic. Verr. I, 51 in.: *dus ook* versabat se in utramque partem non solum mente, verum etiam corpore, Ibid. II, 30, i. e. *draaide zich: dus ook* versari, *zich draajen*, *bij voorb.* haerere homo, versari, rubere, Ibid. 76, i. e. *hij draaide zich (angstvallig): verders*, Sisyphus versat saxum, Enn. ap. Cic. Tusc. I, 5: turbinem, Cic. Fat. 18, i. e. *een tol ronddraajen:* puer versat turbinem, Tibull. I, 5, 4: qui caelum versat, Enn. ap. Macrob. Sat. VI, 1: volumina (caestuum), Virg. Aen. V, 408: me versant in litore venti, Ibid. VI, 362: se versare in vulnere, Virg. Aen. XI, 569, i. e. *rond draajen of rollen:* gramen, Ovid. Met. XIV, 646, i. e. *gras (hooi) omkeeren:* turdos versat in igne, Horat. Sat. I, 5, 72, *aan het vuur omdraajen, d. i. braaden:* rura, Prop. IV, 1, 129, i. e. *ploegen: dus ook* terram, Ovid. Remed. 173: glebas ligonibus, Horat. Od. III, 6, 39, i. e. *omgraven: van daar* versari *gedraaid of rondgedraaid worden, of zich draajen, of ronddraajen*, *bij voorb.* mundus versatur circa caeli axem, Cic. Nat. D. I, 20: pars superior mundi non versatur in turbinem, Senec. de ira III, 6: versatur celeri Fors levis orbe rotae, Tibull. I, 5, 70 (I, 6, 34): *dus ook* versatus, a, um, *bij voorb.* fuso versato ducere stamina, i. e. *spinnen*, Ovid. Met. IV, 221: ova versata non acri favilla, Ibid. VIII, 667: lassa corporis versati (scil. in lecto, in stratis) ossa, Ibid. Am. I, 2, 4. *Ook schudden, omschudden*, *bij voorb.* omnium versatur urna (Ablat.) serius ocius sors exitura, Horat. Od. II, 3, 26, *doch het kan ook staan voor* est, *te weten* sors omnium versatur (in) urna, *wanneer echter de* Ellipsis *of uitlating van* in *hard is; waarôm de eerste verklaring verkieslijker schijnt. Dewijl iemand, die zich ergens omdraait, zich ook daar bevindt, en zich ergens mede bezig houdt: van daar heet* versari a) *deels, zich ergens bevinden, zich onthouden, eigenlijk en Tropisch, of ook, zijn, wanneer dit zijn eenen tijd lang duurt, of zweeven, of leven, wanneer het hetzelfde is, als zich bevinden*, *bij voorb.* in fundo, Cic. Mil. 20: nobiscum, Cic. Catil. I, 5: Nec versari inter eos potero, Cic. Att. X, 8: apud praefectos regios versabatur, Nep. Con. 2: adolescentulus versatus est in Sabinis, Nep. Cat. 1, i. e. *bevond zich, hield zich in het Sabynsche op:* in medio pariete, Plaut. Cas. I, 52: versari crebro hic cum viderent me domi, Ibid. Amph. Prol. 128: non ad solarium, non in campo, non in conviviis versatus est, Cic. Quint. 18 extr.: nescis quantis in malis verser, Terent. And. IV, 1, 25: ipsae res in perfacili cognitione versantur, Cic. Or. 35: nec versantur omnino scripta eorum inter manus hominum i. e. leguntur, Pandect. I, 2, 2: semper inter arma ac studia, Vellej. I, 13: in clarissima luce, Cic. Off. II, 13: in pace, Cic. Phil. VIII, 2: aeterna in laude, Cic. Planc. 10: bellum in multa varietate versatum, Cic. Arch. 9, i. e. *in vele afwisselingen des geluks:* quanto haec in errore versentur, Cic. Tusc. I, 44 extr.: in oculis animoque versari, Cic. Verr. V, 55, i. e. *zweeven, zich bevinden:* mihi ante oculos dies noctesque versaris, Cic. ad Div. XIV, 2, i. e. *zweeft mij enz.: ook* ob oculos, Cic. Sext. 21. *Ook zich gedragen, of leven, wanneer beide hetzelfde is*, *bij voorb.* integre strenueque versatus, Tacit. Agric. 7: *dus ook* praeclarissime in consiliis rerum maximarum & administratione reip., Quintil. I praefat. §. 14, *doch, het kan hier ook zijn, zich daarmede inlaten of bezighouden, zie hier na.* b) *deels, zich met iet bezig houden, zich ergens mede inlaten*, *bij voorb.* in arte sordida, Cic. Off. I, 42: in artibus ingenuis, Cic. ad Div. IV, 3: in veri investigatione, Cic. Off. I, 6: circa res omnes, Quintil. II, 15: in consiliis rerum, administratione reipublicae, Quintil. I prooem., *zie hier voor:* in errore verborum, Cic. Caecin. 18: in re difficili, Cic. Leg. III, 15: materia, in qua versetur, Cic. Off. I, 5: in hac causa multum & saepe versatus, Cic. Quint. 1: in literis, Quintil. II, 17, 12: fabula quae versatur in tragoediis atque carminibus, Ibid. II, 4 in.: *ook met* circa, *bij voorb.* circa civiles quaestiones, Ibid. II, 15, 20: quidam circa res omnes, quidam circa civiles modo versari Rhetoricen putaverunt, Ib. §. 15: haec pars circa iram, odium, metum, miserationem fere tota versatur, Ibid. VI, 2 post med. §. 20. *Ook heet het, ergens in bestaan, ergens op berusten*, *bij voorb.* laetitia & libido in bonorum opinione versantur, Cic. Tusc. IV, 6: res ipsae in perfacili cognitione versantur, Cic. Or. 35: finitio versatur iisdem legibus, quibus conjectura, Quintil. VII, 3 in., *doch, het kan hier ook zijn, wordt behandeld, volgends dezelfde enz. daar naar beöordeeld: bij slot verliest de zin weinig: ook* aliquid, *bij voorb.* proelia lecto, Prop. II, 1, 45: consilia, Quintil. XII, 2, 21: *van daar* 1) *ronddraajen of drijven*, *bij voorb.* currum in gramine, Virg. Aen XII, 664, i. e. *rijden:* oves, Virg. Ecl. X, 68, i. e. *weiden; doch het kan ook zijn, bezig houden, d. i. laten grazen, of ook plagen:* ictibus heros utraque manu pulsat versatque Dareta, Virg. Aen. V, 460, i. e. *dreef hem rond of plaagde hem.* 2) *bezig houden*, *bij voorb.* oves, Virg., i. e. *laten grazen, weiden, zie n. 1:* patrum animos certamen regni versabat, Liv., *zie hier na: van daar* versari, *zich bezig houden, zie hier voor.* 3) *draajen of wenden, Tropisch, d. i. allerhande wendingen geven, stuuren, veränderen*, *bij voorb.* naturam suam, Cic. Coel. 6: mentem suam ad fraudes, Cic. Cluent. 26: muliebrem animum in omnes partes, Liv. I, 58, i. e. *zocht haar overäl bij te komen; doch het kan ook zijn, van alle kanten ontrusten:* Fortuna utrumque versavit, Caes. B. G. V, 44, i. e. *veränderde: dus ook* versare verba, Cic. Fin. IV, 20, i. e. *veränderen:* Fors omnia versat, Virg. Ecl. IX, 5: aliquid figuris variare & versare, Quintil. V, 14, 32: aliquid per omnes adfectus, quo volet, Ibid. XI, 3, 176: consilia in senatu de rebus, Ibid. VII, 2, 21, i. e. *overleg maken:* proelia lecto versare i. e. *aanrichten, maken (op allerhande wijze)*, Prop. II, 1, 45: reltem domi percontationibus, Ibid. Quintil. V, 7, 11, i. e. *onderrichten, behoorlijk voorbereiden, dresseeren:* somnia decies, Prop. II, 4, 16, i. e. *uitleggen of overwegen.* 4) *stuuren, regeeren, dresseeren*, *bij voorb.* versat domum, Ovid. Am. II, 2, 29, i. e. *regeert het gantsch huis, alles gaat naar zijn wil:* teste n., Quintil., *zie hier voor:* vitam alicujus, Prop. III, 11 (10), 1. 5) *ontrusten, kwellen, plagen*, *bij voorb.* versabo illum hodie probe, Plaut. Bacch. IV, 5, 6: patrum animos certamen regni versabat, Liv. I, 17: sollicitudo nos in nostra purpura versat, Senec. Ep. 90 extr.: illum versant suspiria, Prop. II, 22, 47: vitam alicujus, Ibid. III, 11 (10), 1, *zie hier voor:* Non est certa fides, quam non injuria versat, Ibid. III, 8 (7), 19, i. e. *ontrust of ook beproeft:* nunc indignatio nunc pudor pectora versare, Liv. II, 49: *dus ook* oves, *zie n. 1.* 6) *overdenken, overleggen, onderzoeken, overwegen*, *bij voorb.* numeros, Quintil. X, 3, 5: rem unamquamque in animis, Liv. III, 34: multas res, Plaut. Trin. II, 1, 11: versate diu, quid cet., Horat. Art. 39: cf. Virg. Aen. V, 460: *ook beproeven*, *bij voorb.* non est certa fides, quam non injuria versat, Propert., *zie hier voor: van daar op iet uit zijn, iet smeeden*, *bij voorb.* dolos, Virg. Aen. II, 62: *dus ook* dolos dirumque nefas, Ibid. IV, 563. 7) *iet behandelen, zich met iet bezig houden*, aliquid, *bij voorb.* causas in judicio, Cic. Or. 9 extr.: pecunias ex fide, Sueton. Galb. 9: sententias numerosissime, Quintil. X, 5, 9: proelia, Prop., *zie hier voor.*

VERSOR, ari, *zie* Verso.

VERSORIA, *zie* Versorius.

VERSORIUS *of* **VORSORIUS**, a, um, *omkeerend, rafluurend, omdraajend, tot om-*

omdraajen dienſtig: van daar miſschien Verſoria of Vorſoria, ſcil. funis, het touw, waarmede het zeil, en gevolglijk ook de loop van het ſchip, de koers, gewend wordt, ſtuurtouw: van daar Vorſoriam capere, Plaut. Merc. V, 2. 34. Trin. IV, 3, 19, i. e. omkeeren, afſtaan van iet.

VERSUM of VORSUM, Adv., voor verſus, i. e. waards of tegen, of heenwaards, Salluſt.: Rurſum verſum, rugwaards, Plaut. cet., zie Verto.

VERSURA, ae, f. i. q. verſus, het draajen, het omdraajen, bij voorb. der bladeren, Varr. R. R. 46: ob hujus loci verſura, Varr. L. L. VI, 3 extr.: van daar 1) het omdraajen van iemand die ploegt, of de plaats (het einde) waar de ploeger weder omkeert, bij voorb. cum ventum erit ad verſuram, Colum. II, 2 28. Not. Kort te vooren § 27. ſtaat, de ploeger dient met het ploegende vee niet ſtil te houden in media parte verſurae, i. e. in het midden der beide keerpunten: ten zij men verſus, i. e. vooren, lezen moet, hetwelk het best zou wezen; of Verſura is de voore 2) in de Bouwkunde, de uiterſte buiging der hoek van een' muur, Vitruv. III, 1 poſt med. V, 6 extr. 3) het borgen, geldborgen, geld opnemen (op Intereſſen), bij voorb. verſuram facere, Cic. Flacc. 20. Verr. II, 76. Cic. Att. V, 21 poſt med. Nep. Att. 2 en 9, geld borgen of opnemen: dus ook: quibus verſuras tantarum pecuniarum factas eſſe dicunt? Cic. Font. 1, i. e. van wien is zoo veel geld geborgd? verſuram facere iniquiſſimo fenore, Cic. Att. XVI, 15 extr.: verſura nos vindicabis. Ibid. 2: verſura ſolvere, Cic. Att. V, 15. of diſſolvere, Cic. Tuſc. I, 42 door borgen of geld opnemen zijne ſchulden betalen: dus ook verſura vetita, Tacit. Ann. VI, 16: van daar Tropisch, bij voorb. verſuram facere ab Epicuro, Senec. Ep. 19 extr., i. e. borgen, ontleenen, ontnemen: domi verſuram facere, bij voorb. domi verſura fit, zegt Seneka, Benef. V, 8 van iemand, die zich zelven (en niet anderen) dient, of eene weldaad bewijst; en Plinius H. N. XIX, 4 poſt med. gebruikt deze zegswijze, van zulken, die, om buitenlandſche ſpecerijën te ſparen, keukenkruiden daar voor gebruiken; hij zegt: pars eorum (hortenſiorum) ad condimenta pertinens fatetur, domi verſuram fieri ſolitam. Not. Ook vindt men verſuram ſolvere, bij voorb. Terent. Phorm. V, 2, 15, in eodem luto haeſitas, verſuram ſolves i. e. de ſchuld betalen: doch de Geleerden, bijzonder Gronovius, willen liever lezen verſura door borgen, (d. i. gij zult er nieuwe ſchulden, d. i. nieuw verdriet bij uw' heer) daar door op den hals haalen: op deze plaats doelende, zegt Lactantius II, 8 ante med.: deus natura eſt: cum igitur ortum rerum tribuis naturae ac detrahis deo, in eodem luto haeſitans verſuram ſolvis i. e. zijt er ſteeds niet beter aan; alwaar echter Gronovius verſura lezen wil. Verſuram (of verſura) ſolvere ſchijnt hier (miſschien ook in Terentius) eene zegswijze bij manier van ſpreekwoord te zijn, d. i. er niet beter aan zijn, de zaak niet beter maken. Not. Van waar verſura de beteekenis van borgen bekomen heeft, weet men niet zeker: miſschien, omdat daarbij de ſchuldboeken veranderd werden; te weten, als men niet uit zijn zak of buidel, maar door eene aſſignatie op eenen ſchuldenaar (of wiſſelaar) het geld borgde of leende; wanneer in het rekenboek eene verandering moest voorvallen.

VERSUS of VORSUS, us, m. eigenlijk, het draajen, omdraajen: van daar 1) miſschien het ploegen: van daar eene voore, bij voorb. in arando verſum peragi, Plin. H. N. XVIII, 19: bubulcum autem per proſciſſum ingredi oportet alternisque verſibus obliquum tenere aratrum. Colum. II, 2 extr.; doch, deze benaming kan ook daar van komen, omdat men, bij het einde der voore, den ploeg omkeert. Ook is het eene zekere mate van akkers, waar naar men in Campanië zoo rekende, als in andere plaatzen naar bunders of mergen (jugera), Varr. R. R. I, 10 in.: van daar wegens de gelijkheid met eene voore, 2) een regel in het ſchrijven, bij voorb. deplorat primis verſibus manſionem ſuam, Cic. Att. II, 16 poſt med.: multis millibus verſuum, Nep. Epam. 4: multis millibus verſuum, Quintil. VII, 1 poſt med. §. 37: non paginas tantum epiſtolae, ſed etiam verſus ſyllabasque numerabo, Plin. Ep. IV, 11 extr. en meermalen, bij voorb. Ovid. Am. I, 11, 22: van daar ex duobus verſibus, id eſt membris, Cic. Or. 66: bijzonder een poëtiſche regel, of een vers, bij voorb. Graecis verſibus, Cic. Arch. 10: verſus malus, Cic. Piſ. 29 in.: verſum facere, Ibid. op het einde: verſus facere, Horat. Ep. II, 2, 52: dicere, Virg. Ecl. V 21 praecepta ſapientiae verſibus tradere, Quintil. I, 4 poſt init.: verſus Saliorum habent carmen, Ibid. I, 10 med.: ut non ſentientibus nobis omnium generum excidant verſus, Ibid. IX, 4, 52: trimetri verſus pars ultima, Ibid. §. 71: verſum in oratione fieri, multo foediſſimum eſt, totum, Ibid. §. 72: cf. Ibid. 73 ſeqq.: verſus hexametros fundere ex tempore, Cic. Or. III, 50: in verſum ſe conjicere, Ibid.: doch verſus kan hier ook een gedicht zijn: van daar verders, gezang, lied, bij voorb. van de nachtegalen, verſusque, quos imitentur, accipiunt, Plin. H. N. X, 29 poſt med. b) elke rel of reeks, bij voorb. boomen, bij voorb. in verſum diſtulit ulmos, Virg. Georg. IV, 144: riemen of roeibanken, bij voorb. ſexdecim remorum verſus agebant, Liv. XXXIII, 30. dus ook Virg. Aen. V, 119: ſenis foliorum verſibus, Plin. H. N. XV, 29: laxa monilia crebro verſa, Sil. VII, 658, 2) zekere dans, bij voorb. ſi iſtoc vorſu me viceris, Plaut. Stich. V, 7. 2: ten zij het een gezang is, en gevolglijk tot 1. b. behoort. 3) liſt, bedrog, ſchijnt niet voor te komen; doch daar uit zou men verſutus (i. e. verſu inſtructus) kunnen afleiden. Not. De Ouden hebben ook gezegd Verſus, i, bij voorb. Syllabis verſi, Laev. ap. Priſc. 6. p. 712 Putſch.: Verſorum numerus, Laber. Ibid.: Cum tragicis verſis, Valer. ibid.

VERSUS of VORSUS, a, um, 1) van Verro, zie Verro. 2) van Verto, zie Verto.

VERSUS of VERSUM, Adv., jegens of waards, naar eene plaats of perſoon toe, bij voorb. gaan enz., bij voorb. ad oceanum verſus, Caeſ.: Brundiſium verſus, Cic., zie Verto. Not. Het is eigenlijk het Particip. van Verto.

VERSUTE, ſlim, loos, bij voorb. dicere, Cic. Or. 7 in.: nihil ſubdole, nihil verſute, Cic. Brut. 9 in.

VERSUTIA, ae, f. ſlimheid, loosheid, bij voorb. in accuſando, Apul. in Apolog.: inſidioſa, Ibid.

VERSUTILOQUUS, a, um, loos, ſlim in 't ſpreken, ſlim ſprekende, bij voorb. malitiae, Cic. Or. III, 38 en Or. 49 e poëta.

VERSUTUS, a, um, van ſnelle invallen; om, bij voorb. zijn gevoelen te zeggen, of er zich uit te helpen, ſlim, loos, liſtig, gewend. 1) in een' goeden zin, bij voorb. homo verſutus, Cic. Nat. D. III, 10: Genus acuminis, quod erat in reprehendendis verbis verſutum & ſolers, Cic. Brut. 67: Animus acer & praeſens & acutus idem atque verſutus invictos viros efficit. Cic. Or. II, 90: verſutiſſimum & patientiſſimum Lyſandrum cet., cet. Off. I, 30 extr. 2) in een' kwaaden zin, ſlim, loos, liſtig, vol ſtreeken, gewend in 't kwaad, bij voorb. Non ſervus pejor, nec magis verſutus. Plaut. Aſin. I, 1, 105: verſutos homines admirantes, malitiam ſapientiam judicant, Cic. Off. II, 3: Hominis non viri boni, verſuti potius cet., Ibid. III, 13: acutus, verſutus veterator, facile ut excogitet, quomodo occulte fallat, Cic. Fin. II, 16: Corinna, Ovid. Am. II, 19 extr.: quid enim aliud eſt eſſe verſutum? Cic. Fin. II, 17: hoc totum, ſi vobis verſutius, quam mea conſuetudo defendendi fert, videbitur. Cic. Caecin. 29 extr.: illi in ſumma feritate verſutiſſimi natumque mendacio genus, Vellej. II, 118: Verſutior es quam rota ſi gularis. Plaut. Epid. II, 2, 35. uit welke plaats men vermoeden kan, dat verſutus eigenlijk i. q. verſatilis (verſibilis) is, d. i. het geen men ligt omdraait, beweeglijk, draaibaar. Ook met den Genitivus, bij voorb. verſutus ingenii, Plin. H. N. VII, 12 extr.

VERTĂGUS, i, m. een ſnelle jagthond, bij voorbeeld, windhond, patrijshond, hazewindhond, Martial. XIV, 200. Not. Ook ſtaat daar voor Vertrăha met eene lange Paenult., bij voorb. Et pictam maculă vertraham delige falſa, Grat. in Cyneg. 203.

VERTĒBRA, ae, f. van verto elk gewricht, door welks behulp de ledematen buigen, bij voorb. podagra & chiragra & omnis vertebrarum dolor, Senec. 78 ante med.: talus rectus eſt in articulo pedis ventre eminens concavo, in vertebra ligatus, Plin. H. N. XI, 46. bijzonder een gewricht of wervelbeen van den ruggraat, bij voorb. ſpina conſtat ex quatuor & viginti vertebris, Celſ. VIII, 1 ante med.: omnesque vertebrae cet., Ibid.: vertebra tertia tubercula excipit, Ibid.: ceterae (vertebrae) deorſum ſpectantibus cet., Ibid.: van daar Tropisch, van Inſecten, Plin. H. N. XI, 1. Not. Dit woord zou men als een Adjectivum kunnen aanzien, Vertĕber (of Vertebrus, a, um, tot draagen (buigen) dienſtig, daartoe behoorende, van daar vertebra ſcil. pars (corporis).

VERTEBRATUS, a, um, met gewrichten, bij voorb. oſſa, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 67: dens, Ibid. XXXIV, 8 poſt med., i. e. met gewrichten, als 't ware, gewrichten hebbende. Het is eigenlijk het Particip. van Vertebro, are, i. e. vertebris (vertebra) inſtruere.

VERTĔBRO, are, zie Vertebratus.

VERTEX (of Vortex), icis, m. eigenlijk het geen draait of gedraaid wordt, (van Verto): van daar 1) de pool, om welken de hemel draajen zal, Virg. Georg. I, 242. Cic. Nat. D. II, 41. 2) de wervel van het hoofd, ſchedel, of hoofdſchedel, bij voorb. ab imis unguibus usque ad verticem ſummum, Cic. Roſc. Com. 7: waarſchijnlijk komt de naam daar van daan, omdat de hairen daar boven ſaamgedraaid en gebonden worden, zie Quintil. VIII, 2 ante med., alwaar hij zegt:

Ver-

Vertex est contorta in se aqua, vel quidquid aliud similiter vertitur; inde propter flexum capillorum pars est summa capitis, & ex hoc, quod est in montibus eminentissimum: *verders* bini vertices, Plin. H. N. XI, 37. Sect. 38: nudus, Virg. Georg. XI, 642: suppositus, Ovid. Pont. III. 8, 12: moribundus, Ib. Met. V, 84: sublimi feriam sidera vertice, Hor. Od. I, 1, 36: *van daar* a) *bij Dichters voor het hoofd, bij voorb.* toto vertice supra est, Virg. Aen. VII, 784: talos a vertice pulcher ad imos, Hor. Ep. II, 2, 4, *alwaar het ook schedel zijn kan: dus ook* nudus, Virg. Aen. XI, 642: moribundus, Ovid. Met. V, 84: toto vertice quot gerit capillos, Martial. XII, 7: flavus ab intonso pendebat vertice crinis, Stat. Theb. VI, 607: alboque toto vertice, Ovid. Met. X, 425 *en meermalen, bij voorb.* Catull. LXIII, 309. Val. Fl. IV, 307; *doch, men kan ook deels, schedel, vertalen.* b) *elke spits, punt, top, hoogte, bij voorb.* Aetnae, Cic. Verr. IV, 48: *dus ook* Taurus (mons) contingens vertice nubes, Tibull. I, 8, 15: tonabant, verticibus lapsis, montium juga, Petron. 122: summus vertex poli, Val. Fl. III, 487: caeli, Ibid. II, 83: quercus, Virg. Aen. VII, 679: pinus, Ovid. Met. X, 103: arcis, Lucret. VI, 750: theatri, Martial. X, 19: domus, Ibid. VIII, 36: summae vertex i. e. superficies, Ibid. XIII, 50: flammae, *bij voorb.* sordidae flammae trepidant rotantes vertice fumum, Horat. Od. IV, 11, 12: *ook eenvouwig een heuvel, berg, hoogte, bij voorb.* Erycinus i. e. *de berg* Eryx, Virg. Aen. V, 759: Siculus, Senec. Herc. fur. 80: nullo quo vertice tellus altius intumuit, Lucan. II, 397: vertice ab alto vela videt, Val. Fl. I, 700. *van daar* a vertice, *van boven, van boven af*, Virg. Georg. I, 242. Aen. I, 114 (118). V, 444. c) *het voornaamste in elke zaak, het hoogste, grootste, bij voorb.* vertices dolorum, Cic. Tusc. II, 9 e Sophocle: 3) *ook heet het een wervelwind, ook de waterwelling of draaikolk, gelijk* Quintilianus *zegt*, VIII, 2, *zie de plaats boven. Maar nadien men thans in 't gemeen hier* vortex *schrijft*, (*alhoewel* vertex *en* vortex *even zoo hetzelfde woord is, als* verto *en* vorto); *zoo zie* Vortex. Not. *Doch* vertex, *staat* Virg. Aen. VII, 567, i. e. *waterwelling of draaikolk.* 4) *het einde, uiterste, bij voorb.* Extremusque adeo duplici de cardine vertex dicitur esse polus, Cic. Nat. D. II, 41 ex Arat.: duobus verticibus, quos adpellaverunt polos, Plin. H. N. II, 15 extr.: *van daar eene hoogte, schedel enz., zie boven.*

VERTICILLUS, i, m. (*van* Verto) *de wervel, onder aan het spinwiel, die maakt, dat hetzelve gemakkelijker draait*, Plin. H. N. XXXVII, 2 extr. Not. *wervel en* Verticulus *zijn vermaagschapt.*

VERTICORDIA, ae, *hartveranderaarster: zoo heet* Venus, Val. Max. VIII, 15, 12, *omdat zij de vrouwen van ontucht tot kuischheid brengen zal.* Ovidius Fast. IV, 160 *drukt dit uit door* verso corde cet., *van haren Tempel spreekt* Jul. Obseq. de prodig. 97.

VERTICOSUS *of* **VORTICOSUS**, a, um, *vol kolken, draaikolken*, Liv. XXI, 5, *doch men schrijft hier in 't gemeen* Vortic., *zie* Vorticosus *en ook* Vertex.

VERTICULA, ae, f. i. q. Vertebra, *een gewricht*, Lucil. ap. Non. cap. 3. n. 103, *en* Festus *zegt*: Verticulas cum dixit Lucilius, articulos intelligi voluit. *Ook aan werktuigen*, Vitruv. X, 13.

VERTIGINOSUS, a, um, *duizelig, met duizeling bezet*, Plin. H. N. XXXIII, 2.

VERTIGO, inis, f. *het draaijen, ronddraaijen, bij voorb.* filii, Lucan. VI, 460: assidua rapitur vertigine caelum, Ovid. Met. II, 70: Tanta vertigine pontus fervet, Ibid. XI, 548: ventus circumactus & se ipsa vertigine concitans, turbo est, Senec. Nat. Quaest. V, 13 med.: aliquem assidua vertigine rotare, Plin. H. N. VIII, 40 extr.: quibus una Quiritem vertigo facit i. e. circumactio facit e servo liberum hominem, Pers. V, 76; *want, bij de plegtigheid van het vrij maken wordt de slaaf omgedraaid: van daar* 1) *het schijnbaar ronddraaijen der dingen in onze verbeelding; duizeling, die men krijgt, wanneer men, bij voorb. van eene zeer groote hoogte nederziet, wanneer alles om ons schijnt rond te draaijen, bij voorb.* vertigine laborare, Plin. H. N. XXIII, 1 ante med., *eene duizeling hebben:* Rupes ita abscissae sunt, ut despici vix sine vertigine quadam simul oculorum animique possit, Liv. XLIV, 6: quid capitis vertigines dicam? Senec. Ep. 95 ante med.: naribus perunctis, ne vertigo sentiatur, Plin. H. N. XXV, 9 extr.: vertiginem discutere, Ibid. XX, 17 extr.: sedare, Ibid. XXXVI, 21: prodest vertigini, torminibus, Ibid. XXIII, 1 post med., i. e. *helpt tegen de duizeling: dus ook* cuminum datur ad (i. e. *tegen*) vertiginem, Ibid. XX, 15: vertigine rectum ambulat, (*bij dronkenen*), Juvenal. VI, 303, i. e. *het huis schijnt rond te draaijen:* 2) *verandering, bij voorb.* rerum, Lucan. VIII, 16.

VERTO *of* **VORTO**, ti, sum, 3, *keeren, wenden, draaijen, of van ter zijde, of rondom, of ergens heen, of van eene zaak af: waarom het ook rond wenden, ronddraaijen, omkeeren heet, bij voorb.* Verti me a Minturnis Arpinum versus, Cic. Att. XVI, 10; *doch men kan het waards, vertalen, zie beneden:* gradum, *zich omdraaijen in 't gaan, bij voorb.* gradu discedere verso, Ovid. Met. IV, 338: *dus ook* pedem, *bij voorb.* verso pede pressit arenam, Ibid. VIII, 869: cardine tacito vertere fores, Tibull. I, 6 (7), 12, i. e. *zacht opendoen, openen: dus ook* cardinem, Ovid. Met. XIV, 782, i. e. *de deur opendoen:* animam, *ademhaalen*, Plaut. Merc. I, 2, 15: Vertere se, *zich omdraaijen, bij voorb. op de vlucht*, Caes. B. C. III, 51: *daar voor staat ook* terga vertere, Caes. B. G. III, 21. B. C. III, 63, i. e. *de vlucht nemen: ook heet* vertere *zich ergens heen draaijen, of wenden, keeren, zie beneden: ook zich ergens omdraaijen, d. i. zich ergens bevinden, bij voorb.* ante postes, Prop. I, 16, 43. *Ook* terga amicitiae versa dare, *bij voorb.* versaque amicitiae terga dedere meae, Ovid. Trist. III, 5, 6 *hebben mijne vriendschap den rug toegekeerd, d. i. mijne vriendschap verlaten:* equos a dapo, Ovid. Her. XVI, 206: vertere in fugam, Liv. I, 37. XXX, 33 extr., i. e. *op de vlucht slaan:* vertere iter retro, Liv. XXVII, 3: pennas i. e. *de vleugels*, Prop. II, 24, 22, i. e. *wegvliegen:* arma, Virg. Aen. XI, 93, *de wapens omkeeren: dus ook* versus, a, um, *bij voorb.* cadus, Horat. Od. III, 29, 2: hasta versa, Virg. Aen. I, 478 (482), *ten zij het hier van* verro (*sleepen*) *is: ook* verti *zich draaijen of ronddraaijen, bij voorb.* caelum vertitur, Virg. Aen. II, 250: versi in fugam hostes, Tacit. Hist. I, 26: acies versa retro, Horat. Od. III, 4, 26, i. e. *heeft de vlucht genomen: ook zich wegdraaijen of weggedraaid worden, bij voorb.* versa cervice recumbo, Ovid. Her. XVI, 231, *doch, het kan ook zijn, omgedraaid: bij slot verliest de zin niets: ook zich ergens heen wenden of draaijen, bij voorb.* vertitur in pecudes, Ovid. Met. I, 236, i. e. *waagt zich aan het vee:* ad caedem, Liv. I, 7, i. e. *het tot moord laten komen, tot den dood toe met elkander vechten:* civitas in Scipionem versa erat, Liv. XXX, 3, i. e. *vestigde zijne gedachten op Scipio, dacht aan hem, hield zich met hem bezig:* summa curae versa erat in praefectos i. e. pervenerat ad praefectos, Liv. XXVI, 12: factum est versum in laudem, Liv. XXII, 23, i. e. *sloeg tot lof over, verwierf lof; zoo staat ook* vertere scil. se, *bij voorb.* mala vertunt in iras deorum i. e. efficiunt iram cet., Liv. IV, 9, *zie ben den meer: dus ook* versus, a, um, *ergens heen gedraaid, gericht gewend, bij voorb.* in rabiem versus, Liv. XXII, 51 extr.: versis ad prospera fatis, Ovid. Her. XVI, 89: totus in Persea versus, Liv. XL, 5: toto animo in impetum atque iram verso, Liv. XXV, 16: *dus ook van een oord of gewest, bij voorb.* fenestra in viam versa, Liv. I, 41, i. e. *die naar de straat zien:* in septentrionem versa Epirus, Liv. XXXVI, 15, i. e. *naar het Noorden liggende:* mare ad Occidentem verso, Ibid.: amnis nunc ad fontes nunc in mare versus exercet aquas, Ovid. Met. VIII, 165: *verders* squamatum serie a cauda ad caput versa, Plin. H. N. XXVIII, 8 extr. *Ook staat dit* Versus, *of ook* Versum, *dikwijls als een* Adverbium, *en drukt ons, waards uit, (hetwelk daarmede vermaagschapt is), of tegen, naar, iet toe; wanneer er dan de* Praepositie ad *of* in *bijstaan, maar dan er niet bijstaan, bij voorb. met eene* Praepositie, ille in Italiam versus navigaturus erat, Sulpic. in Cic. Epist. IV, 12, i. e. *naar Italie toe:* Animadvertit, fugam ad se versum fieri, Sallust. Jug. 58 (62): animadvertere, ad se versum exercitum pergere, Ibid. 69 (72), *alwaar* versum *ook de* Accusativus *kan zijn*; Modo ad urbem modo in Italiam versus castra movere, Sallust. Cat. 56 (59): Nostri ad Cordubam versus prosecuti sunt eos, Auct. B. Hisp. 11: Labienum ad Oceanum versus in eas partes proficisci jubet, Caes. B. G. VI, 33: quae (caveae) ad exorientem versus, Varr. R. R. III, 9, 6: si in urbem versus venturi erunt, Trajan. in Plin. Ep. X, 82 extr.: Insurruit in forum versus agere cum populo, Cic. Amic. 25, i. e. *naar de markt toegekeerd. Men kan het hier als het* Participium *aanzien: doch het is overal het* Participium, *alleen dat het* Adverbialiter *staat.* Omnibus ad Orientem versus regibus cet., Liv. XXXVIII, 5; *doch de* Edit. Drak. *heeft* versis: *ook met* a, *bij voorb.* ut ridica vitis ab occidente versus regatur, Varr. R. R. I, 26. *Bijzonder zonder* Praepositie, *met den* Accusativus, (*wanneer het gemeenlijk eene* Praepositie *heet*) *en zonder denzelven, wanneer* versus *meestendeels achter den* Casus *staat, bij voorb.* Cum Brundisium versus iret ad Caesarem, Cic. ad Div. XI, 27 *dus ook* Romam versus profectum, Ibid. II, 6 m., i. e. *Romewaards, naar Rome toe:* posita in ieco illo Sancti versus aedem Quirini, Liv. VIII, 20: *dus ook* sursum versus, Cic. Or. 39, *en* Partit. 7, *opwaarts:* deorsum versus, Cato R. R. 156. Terent. Ad. IV, 2, 36. Cels. VIII, 1 ante med. i. e. *nederwaarts:* sursum

sum vorsum (versum) *rugwaarts*, Plaut. Amph. V, 1, 60. Epid. II, 2, 63: pone versus *achterwaards*, Cato ap. Charis., *zie* Pone: Quoquo versus mittit, Caes. B. G. VII, 4, i. e. *overål heen of heenwaards*: Undique versum, Gell. XII, 13 post med., *van alle kanten heen, of van alle kanten*: Vocabula utroque versum dicantur, Gell. V, 12, i. e. *in een' dubbelen zin, in de beide beteekenissen*: utroque versum rectum est ingenium meum, Plaut. Capt. II, 3, 8, i. e. *paste voor beiden, is voor beide zadels gepast*: *verders*, vertere se aliquo *zich ergens heen wenden, draaien, richten, bij voorb.* quo me vertam? Terent. Hec. IV, 1, 1: quo se verteret, non habebat, Cic. Phil. II, 29: cf. Div. II, 72: verte hac te, Plaut. Pseud. I, 3, 21: *dus ook* aliquid *of* aliquem, *bij voorb.* armentum ad litora, Ovid. Met. II, 842, i. e. *aan den oever drijven*: pisces ad hoc mare, Horat. Epod. II, 52, i. e. *heen drijven*: milites adversos (*voorwaards*) in hostem, Liv. XXXIV, 14, i. e. *heenrichten, belasten te gaan*: iter retro, *zie boven*: hostes in fugam, *zie boven. Verders* vertere aliquid in rem, i. e. *verkwisten, aanwenden, besteden, bij voorb. geld, bij voorb.* versum in rem (i. e. in rem familiarem), Pand. XV tit. 3 (*die de* in rem verso *tot opschrift heeft*) leg. 1, 2 seqq. stimulos sub pectore, Virg. Aen. VI, 101, i. e. *bezielen. Verders, dewijl* verti *zich omdraajen heet, maar degeen, die zich omdraait, zich ergens bevindt, ook zich bezig houdt: van daar zich bevinden, of zijn (gelijk* versari, *zie* Verso), *wanneer dit, zijn, hetzelfde is, als zich bevinden; ook zich bezig houden. Eerstelijk, zijn of zich bevinden, eigenlijk of Tropisch, bij voorb.* Ipse catervis vertitur in mediis, Virg. Aen. XI, 683: res in periculo vertitur, Plaut. Merc. I, 2, 12: in majori discrimine domi res vertebatur, Liv. VI, 63: Magno in periculo vita vertetur tua, Plaut. Pseud. II, 8, 18: Omnia in unius potestate ac moderatione vertentur, Cic. Verr. Act. I, 7: ibi majestatem regiam verti, unde soror Alexandri staret, Justin. XIV, 1: summa rerum bellique ibi vertitur, i. e. est, Liv. XXX, 13: discrimen rerum in exitu belli vertitur, Liv., *zie hier na. Ook staat daar voor* se vertere, *bij voorb.* ante postes, Prop. I, 16, 43. *Ook kan men het dikwijls vertalen, berusten op iet, ergens op aankomen, bij voorb.* res vertitur in eo, Liv. I, 30, i. e. *de zaak rust daaröp, het komt bij die zaak daaröp aan*: puncto saepe temporis maximarum rerum momenta verti, Liv. III, 27: in dictatore verti spes civitatis, Liv. IV, 31: discrimen rerum in exitu belli vertitur, Liv. VIII, 27: animi hominum vertuntur in eo, *de gezindheid der menschen rust daaröp, bij voorb.* in eo verti crederet animos ceterorum Thessalorum, Liv. XXXII, 15; id totum vertitur in voluntate Philippi, Liv. XXXVII, 7: *dus ook* omnia in unius potestate ac moderatione vertentur, Cic. Verr. Act. I, 7, i. e. *bevinden, berusten, aankomen op enz.: ook enkel zijn, bij voorb.* septima jam vertitur aestas i. e. est, Virg. Aen. V, 626; *doch, het kan ook zijn, gaat ten einde, vergaat, zie beneden. Ten tweeden, zich bezig houden of inlaten met iet, bij voorb.* in mercatura, Plaut. III, 1, 109. *Ook staat* vertere *zeer dikwijls in plaats van* verti *of* vertere se, i. e. *zich wenden, draajen, of omwenden, omkeeren, verdraajen, ten deel worden, ergens heen raken, weder-*

varen, bij voorb. metus omnis & periculum in creditores a debitoribus verterat, Liv. II, 27, i. e. *hadt zich gewend enz.*: mox in se versuram potestatem, Liv. XXVIII, 25: bellum omne eo vertat, Liv. XXV, 12, i. e. *zich daar heen trekken of wenden*: suum ipsorum exemplum in eos versurum, Liv. VII, 38, i. e. *hun voorbeeld zal aan hun (weder) uitgeöefend worden*: fama adversae rei vertit in Romanos, Liv. IX, 38: utinam mea vocula percussas dominae vertat in auriculas, Prop. I, 16, 28, i. e. *tot hare ooren komen, van haar gehoord worden*: in fugam versuros, Liv. XXXVIII, 26: Jam verterat fortuna, Liv. V, 49: vertens fortuna, i. e. se vertens, Liv. IX, 17. *Ook zou men de plaatzen hier toe kunnen brengen, waar het ook, zich veränderen, of uitkomen, vertaald wordt, bij voorb.* libertatem aliorum in suam servitutem vertisse, Liv. II, 3: ludificatio veri in verum vertit, Liv. XXVI, 6, i. e. *wordt waar*: cujus rei vitium non in eventum belli, sed in rabiem atque iram imperatorum vertit, Liv. VII, 30 in.: mala vertunt in iras deorum, Liv. IV, 9, i. e. *bewerken den toorn der Goden*: totae lacunae in glaciem vertere, Virg. Georg. III, 365: detrimentum in bonum vertere, Caes. B. C. III, 73, i. e. *ten goede uitlopen, goed uitkomen: dus ook* bene vertere, Liv. I, 28, i. e. *goed uitkomen*: male, *kwaad*, Terent. Ad. II, 1, 37: *maar ook* verti *staat zoo, bij voorb.* decus rei bene gestae in legatos versum est, Liv. IX, 40 extr., i. e. *werdt ten deel, werdt toegekend*: versum est factum in laudem, Liv., *zie boven*: aquarum magnitudo in religionem versa, Liv. XXX, 38, i. e. *veröorzaakte eene godsdienst-zwarigheid, of ook, werdt als eene Godsdienstige zaak uitgelegd: verders* Annus vertens i. e. *het omkeerende jaar; zoo heet het van Plato's zoogenoemde groote jaar*, Cic. Somn. Scip. 11, i. e. *de tijd van 15000 jaren, wanneer alle gestarnten weder op de oude plaats zullen komen, waar zij bij de Schepping der wereld geweest zijn: ook heet* annus vertens *het geheele jaar, d. i. het volkomen geëindigde, een volkomen jaar, bij voorb.* anno vertente i. e. *in één jaar*, Nep. Agesil. 4. Cic. Quint. 12: *dus ook* mensem vertentem servibit, Plaut. Pers. IV, 4, 76, i. e. *de gansche maand door: dus ook* verti, *bij voorb.* aestas septima jam vertitur, Virg. Aen. V, 626, *draait om, gevolglijk komt tot ons terug; doch, het kan ook zijn, is, of gaat ten einde, zie boven. Van daar heet* vertere 1) *omkeeren met den ploeg of spade, ploegen enz., bij voorb.* terram aratro, Horat. Sat. I, 1, 28: agros bove patrio, Prop. III, 7, 43 (III, 6, 67): terram ferro i. e. aratro vel ligone, Virg. Georg. I, 147: solum bidentibus, Colum. IV, 5: bidentibus terram vertere utilius est quam aratro; bidens totam terram vertit, Colum. de arbor. 12: praeruptior collis in quatuor pedes vertendus, Colum. III, 13 med.: lupinum nisi in florem verteris nihil agrum stercoraveris i. e. inaraveris, dum floret, Colum. XI, 2 post med. §. 81: *dus ook* versae glebae i. e. aratae, Ovid. Met. I, 426: *dus ook van roejen*: freta versa lacertis, Virg. Aen. V, 141. 2) *omwerpen, omstooten, bij voorb.* Cycnum, Ovid. Met. XII, 138: fraxinos, Horat. Od. III, 25, 15: *dus ook* versus, a, um, *bij voorb.* puppis, Lucan. III, 650: cadus non ante versus, Horat. Od. III, 29, i. e. *nog niet opgeslooken, gevolglijk nog vol, waar niet uit gedron-*

ken is: verders moenia Troiae ab imo, Virg. Aen. V, 810: *van daar Tropisch, omstormen, te gronde helpen, bij voorb.* Ilion, Hor. Od. III, 3, 20: *ook met* fundo, i. e. *te gronde*, Virg. Aen. X, 88: ab imo, Virg., *zie hier voor*: versa ab imo regna, Senec. Hippol. 562: versi penates, Ibid. Troad. 91: vertit ad extremum omnia, Cic. Off. I, 24 post med. 3) *Tropisch, draaien, of wenden, of keeren, d. i. trekken, besteden, of nemen, bij voorb.* ex pecunia magnam partem ad se, Cic. in Caecil. 17: litem in rem suam, Liv. III, 72: usum olei ad luxuriam, Plin. H. N. XV, 4: aliquid in rem, Pandect., i. e. *besteden, zie boven: ook draajen, wenden, keeren, d. i. ergens heen richten, bij voorb.* militem in hostem, Liv., *zie boven*: aures ad pacem, Prop. II, 13, 15: *van daar* verti *zich tot iet neigen, bij voorb.* Philippus totus in Persea versus, Liv. XL, 5, i. e. *was geheel op hem gericht, zijne gedachten liepen alleen op hem, hielden zich enkel met hem, als zijn' lieveling, bezig*: civitas in Scipionem versa erat, Liv., *zie boven*. 4) *Tropisch, draaien, wenden, keeren, d. i. beduiden, uitleggen, toeschrijven, bij voorb.* vitio, Cic. ad Div. VII, 6, i. e. *tot een fout maken, als eene fout uitleggen, kwalijk duiden*: secundorum & adversorum causas in Deos, Liv. XXVIII, 11, i. e. *aan de Goden toeschrijven*: comitia in religionem, Liv. V, 14, *daar heen trekken, d. i. die tot eene Godsdienstzaak of bedenklijke zaak maken*, aquarum magnitudo in religionem versa, Liv. XXX, 38: decus rei bene gestae in legatos versum est, Liv., *zie boven*. 5) *overzetten, vertalen, uit de ééne taal in de andere, bij voorb.* si essent vertere, ut verterunt poëtae fabulas, Cic. Fin. I, 3: multa de Graecis, Cic. Tusc. II, 11: ex graeco in latinum sermonem, Liv. XXV, 39: barbare vertit, Plaut. Trin. Prol. 19, i. e. *in 't Latyn*. 6) *veränderen, verwisselen, bij voorb.* terra in aquam se vertit, Cic. Nat. D. III, 31: Auster se in Africum vertit, Caes. B. C. III, 26: ventus versus in Africum, Liv. XXX, 24: se in omnes facies, Virg. Aen. XII, 891: verterunt sese memoriae, Plaut. Truc. II, 1, 11, i. e. *de tijden zijn veränderd*: Jupiter se vortit in imaginem Amphitruonis, Ibid. Amph. Prol. 121: omne in fumum & cinerem, Horat. Ep. I, 15, 39, i. e. *verdoen*: quae te sententia vertit? Virg. Aen. I, 237 (241): jussa alicujus, Ibid. X, 34: cognomen Asinae vertas in risum, Horat. Ep. I, 13, 9, i. e. *tot gelagch maken: dus ook het* Passivum, *bij voorb.* in anginam velim verti, Plaut. Most. I, 3, 61: in deum de bove versus erat, Ovid. Fast. V, 616: jocus coepit in rabiem verti, Horat. Ep. II, 1, 149: Et deus & durus vertitur ipse dies, Prop. II, 28, 32: omnia vertuntur, certe vertuntur amores, Ibid. II, 8, 7: verso Marte, Liv. XXIX, 3: versis gladiis depugnare i. e. aliis, Plaut. Cas. II, 5, 36, *als een spreekwoord, d. i. de zaak anders aanvangen of inrichten*: versa facunda i. e. *poëzij, verzen*, Apul. Flor. 4. med. p. 361, 36 Elm.: comas *de haatren veränderen*, scil. *door verwen, of door het kruljzer, bij voorb.* quae mentita suas vertit inepte comas, Prop. II, 18, 28, i. e. *anders verwen: van daar* solum vertere, *den grond veränderen, verwisselen, d. i. voortgaan*, Juvenal. XI, 49: *ook de plaats veränderen, d. i. in ballingschap gaan*, Cic. Dom. 30: *ook staat er bij* exsilii causa, Cic. Quint.

28.

28. Cic. Phil. V, 5. Liv. III, 15, 58, *zie* Solum: *Ook ſtaat* vertere *voor* ſe vertere *of* verti, i. e. *zich veranderen, bij voorb.* lacunae in glaciem vertere, Virg. Georg. III, 365: verterat fortuna, Liv. V, 49, *zie boven voor* 1. 7) *wenden, keeren, aan eene zaak eene goede of kwaade uitkomst, uitſlag, geven, bij voorb.* dii vertant bene quod agas, Terent. Hec. I, 2, 121. i. e. *God geve er geluk toe, late het wel gelukken, geve goeden uitſlag, geve er zijnen zegen toe:* somnia crudelia in melius, Tibull. III, 4, 95: *van daar* vertere ſcil. ſe. *uitvallen of aflopen, zekeren uitgang krijgen, bij voorb.* res male vertunt, Plaut. Perſ. IV, 1, 5, i. e. *vallen kwalijk uit, lopen kwalijk af, gelukken ſlecht:* quae res tibi vertat male. Terent. Ad. II, 1, 37, i. e. *het welk u kwalijk bekomen moet, waar voor u de henker mag haalen? dus ook* quod nec bene vertat, Ecl. IX, 6, ſcil. illi: *integendeel* quod bene vertat i. e. *het welk goed af wel bekomen, gelukken, mag: het ſtaat als een formulier bij den aanvang of onderneming eener zaak, waar wij zeggen: in Gods naam, bij voorb. wij willen in Gods naam beginnen enz., bij voorb.* quod bene vertat, Liv. I, 28. III, 62, i. e. *in Gods naam: dus ook* quod bene verteret, Liv. VII, 39. *verders,* detrimentum in bonum verteret, Caeſ. B. C. III, 73. i. e. *wel (ten beſten, ten nutte) uitvallen:* libertatem aliorum in ſuam vertiſſe ſervitutem, Liv. II, 3, i. e. *uitgevallen tot hun enz.: dus ook* verti, *bij voorb.* facinus vertitur in horrorem, Liv. IV, 17, i. e. *maakt ſchrik, loopt op ſchrik uit:* factum verſum eſt in laudem, Liv., *zie boven.* 8) *overdenken, overleggen, overwegen, onderzoeken, bij voorb.* Vertebatur, utrum cet., Liv. XXXIX, 48; *doch, het kan ook heeten, het kwam er op aan, ruste daarop, gevolglijk behoort het boven voor* n. 1: Ubi ego video rem verti in meo foro, Plaut. Moſt. V, 1, 10, i. e. *van mij als richter overwogen, onderzocht, overlegd geworden; doch het kan ook zijn, behandeld geworden:* exercitum more majorum vertere, Salluſt. fragm. ap. Serv. ad Virg. Aen. V, 408, *alwaar* Servius *het door* conſiderare *verklaart.* 9) *omzetten, verruilen, bij voorb. geld, bij voorb.* qui ipſi vortant, Plaut. Curc. IV, 1, 23: verte aliquid, Perſ. V, 137, i. e. *verkoop iet, of ook, doe eene bedriegerij.* 10) *zich met iet bezig houden, iet bedrijven, handhaven, bij voorb.* rem in meo foro verti, Plaut., *zie* n. 8. 11) aliquid, *eene bedriegerij doen, list oefenen,* Perſ. *zie* n. 9. Not. vorto *voor* verto *ſtaat dikwijls in* Plautus, Terentius, Salluſtius; *ook* Apulejus, *bij voorb.* vorſa facundia, Apul., *zie boven.*

VERTRĀHA, ae, f. i. q. vertagus, Grat. in Cyneg. 302, *zie* Vertagus.

VERU, u, n. *een ſpit, ſpies, het zij van hout of van ijzer: van daar* 1) *een braadſpit*, Varr. L. L. IV, 27 extr. *en* Virg. Aen. I, 212 (216). Senec. Thyeſt. 1063. Acc. ap. Non. cap. 3. n. 121: ſubjiciunt veribus (Ed. Heyn., *alwaar andere* Edd. verubus *hebben*), prunas, Virg. Aen. V, 103: in veribus colurnis, Ibid. Georg. II, 396: verubus ſalignis, Ovid. Faſt. II, 363: ſtellio in ligneis verubus inaſſatur, Plin. H. N. XXX, 10 poſt med. 2) *een werpſpiet*, Virg. Aen. VII, 665. Tibull. I, 6, 49 (I, 7, 55). Not. Plur. verua, *bij voorb.* habent in brachio verua eburnea i. e. veruculа ex ebore, Scrib. Larg. compoſit. 16 extr.: Veruta pila dicuntur, quod veluti verua habent praefixa, Feſt. in Veruta. Not. *Ook heeft men* verum, i, Plaut. Rud. V, 2, 15 *en* 17.

VERVACTUM, i, n. (ſcil. rus, *van* Vervago) *een braakland, braakveld, d. i. veld, dat braak ligt, dat niet alle jaaren bezaaid wordt,* Cato R. R. 27. Varr. R. R. I, 44. Plin. H. N. XVIII, 19. Colum. II, 10. XI, 2, 32: *het is eigenlijk* Particip. *van* Vervago *zie* Vervago.

VERVĀGO, ēgi, actum, 3. *braaken, d. i. den akker, na de gewoone rust (braak) voor de eerſte keer ploegen, bij voorb.* agri vervagendi ſunt ſub aeſtate, Colum. XI, 2, 8: *van daar* Vervactum, ſcil. rus, *braakveld: zie hier voor* Vervactum. Not. *Dit woord ſchijnt met ons,* braak, braaken *vermaagſchapt te zijn.*

VERŬCŪLUM *of* **VERICŬLUM**, i. n. *een kleine ſpies, ſpit, ſpitjen, bij voorb.* ſublata veruculis ferreis, Plin. H. N. XXIII, 6 poſt med.: convoluta veruculo, Ibid.

VERVEX, ēcis, m. *een geſneden ram, hamel* Cic. Leg. II, 22. Plaut. Capt. IV, 2, 40. Varr. ap. Non. cap. 2. n. 927: *van daar Tropisch, Schaap, d. i. eenvouwig mensch,* Plaut. Merc. III, 3, 6. Senec. de conſtant. 17. Juvenal. X, 50.

VERUĪNA (*van vier ſijllaben*), ae, f. (*van* Veru) *een ſpit, ſpies*, Plaut. Bacch. IV, 3, 46: Veruina jaculi genus longum, quod aliqui verutum nominant, Fulg. Planciad. de priſco ſerm. n. 33, *waarop hij de gemelde plaats van* Plautus, *en eene uit* Galbius Baſſus *aanvoert, alwaar ſtaat:* veruina confodiende, non te nauci facio.

VERUM, Adv. 1) *wezenlijk*, Terent. 2) *maar*, Cic. 3) *doch, maar*, Cic. *Ook zegt men* verum enim i. e. *doch, alleen*, Cic.: *ook* Verum vero, Gell.: *ook* verum enimvero, Cic., (*misſchien*) *als men nadruklijk ſpreken wil.* Not. *Eigenlijk is het het* Neutrum *van* Verus, a, um, *zie dus dit alles in* Verus.

VERUM, i. *eene ſpies, zie* Veru. 2) *waar, de waarheid, zie* Verus.

VERUMTĀMEN *of* **VERUNTĀMEN** *of beter* **VERUM TAMEN**, *maar echter, maar toch, bij voorb.* conſilium ſtultum, verum tamen (verumtamen) clemens, Cic. Verr. V 38: non dabitabam equidem, verum tamen cet., Cic. ad Div. XII, 30 ante med., *en meermalen, bij voorb.* Cic. Quint. 3 poſt. init. *en* 13 poſt init. Cic. Off. II, 8 in. Cic. Tuſc. II, 11. Cic. Att. IV, 6 med. Cic. in Caecil. 15 in: *Het zijn twee woorden* verum tamen, *gelijk de beteekenis leert, en behoorde dus ook geſchreven te worden, nadien zelfs de Ouden het ſcheiden, bij voorb.* verum aliqua tamen, Cic. Verr. II, 41: *even dus ſtaat* ſed tamen, *bij voorb.* Cic. Tuſc. II, 26 *tweemaal. het welk nooit als één woord geſchreven wordt, alhoewel het hetzelfde is: ook ſtaat het, wanneer de reden afgebroken is geworden, bij voorb. achter eene* Parenthelis, *om den ſamenhang, gelijk bij ons, zeg ik, of ondertusſchen, bij voorb.* Cum eſſem in Tuſculano (erit hoc tibi pro illo tuo, Cum eſſem in Ceramico); verumtamen cum ibi eſſem cet.) Cic. Att. I, 10, i. e. *maar ondertusſchen enz. of dewijl, zeg ik enz.*

VERUS, a, um, 1) *waar, waarächtig, overëenkomſtig de waarheid, wezenlijk, echt, niet verdicht, niet geveinsd enz., bij voorb.* verus & germanus Metellus, Cic. Verr. IV, 66: gloria, Phil. V, 18: virtus, Horat. Od. III, 5, 29. Ibid. Epiſt. I, 18, 8: timor, Cic. Cat. I, 7 extr., i. e. *wezenlijk, waar, gegrond:* timores, Horat. Od. I, 57, 15: dolores, Ibid. Ep. I, 17, 51: propago, Ovid. Met. II, 83: ortus, Ibid. 43: amicus, Horat. Art. 425: veris gaudebat Graecia natis i. e. legitimis, non adulterinis, Prop. II, 9, 17: perſpicere, quid in quaque re verum ſincerumque ſit, Cic. Off. II, 5: quae dico vera an falſa audieris, jam ſciri poteſt, Terent. Andr. V, 4, 19: cauſa veriſſima, Cic. Acad. IV, 4: jurgans vultu vero, Terent. And. V, 19, i. e. *ongemaakt, natuurlijk: dus ook* color verus, Terent. Eun. II, 3, 26, i. e. *waare, natuurlijke; doch het kan ook zijn, rechte, behoorlijke, zie* n. 2: Res verior, Cic. Att. VIII, 3 extr.: vis dicam tibi veriora veris? Martial. VI, 30, 6: Vero verius ergo quid ſit, audi, Ib. VIII, 76, 7: *Van daar* Verum Subſtantive, *het waare, de waarheid, is menigvuldig, bij voorb.* verum invenire, Cic. Acad. IV, 20: a vero longiſſime abeſſe, Ibid. 11 extr.: ſi verum ſcire vis, Cic. ad Div. V, 20 *en* Att. XII, 41, i. e. *de waarheid:* ſi verum fateri volumus, Cic. ad Brut. Ep. 15 ante med.: verum dicere, Terent. And. II, 6, 6. Martial. VIII, 76, 1: dic mihi verum, Cic. Q. Fr. II, 16 extr., i. e. *zeg mij de waarheid, beken mij oprecht:* verum non libenter audire, Martial. VIII, 76, 8: teneras aures mordaci radere vero i. e. veritate libera, pungente, Perſ. I, 107: minor eſt tua gloria vero, Ovid. Her. XVI, 143: nec procul a vero eſt, quod cet., Ibid. Triſt. V, 6, 27: Res facit controverſiam aut de vero aut de recto aut de nomine, Cic. Or. 34 extr.: ex vero *volgens de waarheid, naar waarheid, bij voorb.* ex vero poſitum permanſit Equiria nomen, Ovid. Faſt. II, 859: *ook volgt* ut *achter* verum eſt, Nep. Hann. 1: *van daar* verum ſcil. eſt, i. e. *wezenlijk, in waarheid*, Plaut. Aſin. IV, 2, 45: verum? *waarlijk?* (*ironisch*). Terent. Eun. V, 6, 18: modo verum ſcil. ſit, Plaut. Caſ. III, 6, 25, i. e. *zo het maar waar is; doch het zou hier ook kunnen zijn; alleen ſlechts* — ſcil. *ik vreeze enz., alwaar men dus* timeo *of meer verſtaan zou moeten, en het dus een* Apoſiopeſis *zou zijn: van daar komen* Verum *en* vero, *die gemeenlijk voor* Adverbia *of* Conjunctiën *gehouden worden, maar* Caſus *van het* Neutrum verum *zijn.* A) Verum, Adverbialiter, *wezenlijk, in de daad, in waarheid,* Terent. Ad. IV, 2, 4. Heaut. V, 3, 11. Eun. II, 3, 54, *in welke plaats men het ook, ja, vertalen kan: hier toe behoren de kort te voren aangehaalde plaatzen,* Plaut. Aſin. IV, 2, 45. Terent. Eun. V, 6, 18. *Het is de* Accuſativus, ſcil. ad, *of de* Nominativus ſcil. eſt. *Van daar heet het ook, maar, en doch, dewijl men, wanneer men maar en doch zegt, iet waars of meer waar achter iet onwaars wil aanhalen: gevolglijk* a) *maar, bij voorb.* Non modo agendo, verum etiam cet., Cic. Coel. 19: non ſolum emanarat, verum etiam cet., Cic. Verr I, 1 in.: non ingrato tantum, verum etiam, Juſtin. XXI, 6: non modo — verum etiam, Cic. Verr. II, 65 extr.: nec invidia, verum eſt aemulatio, Phaed. II Epil. 7: cf. II, 14, 12. b) *doch, of, alleen, wanneer beiae hetzelfde is, bij voorb.* Verum praeterita omittamus, Cic. Phil. V, 12 in. *en meermalen, bij voorb.* Cic. Or. II, 32 med. Terent. Andr. Prol. 4. Eun. I, 2, 103. Heaut. III, 3, 37. Virg. Ecl. III, 55. *Ook ſtaat daar voor* verum enim (*alwaar derhalven* enim *niet vertaald moet* wor-

worden), Cic. Or. III, 14 post med. Terent. Ad. II, 1, 47: *ja ook* Verum vero, *alwaar het ééne weg kon blijven*, *bij voorb.* Verum hercle vero, Plaut. Curc. III, 5: Verum vero inter cet., Gell. XIII, 17. *Ook* verum enimvero (*beter* enim vero) i. e. *doch alleen*, *of alleen*, *doch*, *misschien met eenigen nadruk*, *bij voorb.* verum enim vero lege cet., Liv. IV, 4: *dus ook* Cic. Verr. III, 84 med. med. Sallust. Cat 20. §. 10. *Eigenlijk en beter zijn het drie woorden* Verum enim vero, *gelijk ieder ligt ziet*, *maar dat* enim *dikwijls niets beteekent*, *zie* Enim. *Ook staat er* tamen *achter*, *gevolglijk* verum tamen *of* verumtamen (veruntamen) *maar doch*, *of doch maar*, *en het staat overal*, *waar wij zeggen*, *maar evenwel*, *bij voorb.* Cic. Verr. V, 39 *en meermalen*, *zie* Veruntamen. *Ook staat het achter* Parenthesen *enz.*, *d. i. zegik*, *maar ondertusschen*, *zie boven* Verumtamen. *Verkeerd schrijft men het als één woord*, *daar* Cicero *zelve zegt*, verum aliqua tamen, Verr. II, 41. *gelijk onder* Verumtamen *gezegd is.* B) Vero (Ablativus). *Met dezen is het bijkans juist zoo als met* verum: *alleen met dat onderscheid*, *dat* Verum *altijd in 't begin van eene stelling staat*, *maar* vero *zoo wel voor als achter één of meer woorden staat*; 1) *in waarheid*, *in de daad*, *wezenlijk*, *bij voorb.* mavis vituperari falso, quam vero extolli, Plaut. Most. I, 3, 21: Itane vero obturbat! Terent. And. V, 4, 32: Multum vero haec his jura profuerunt, Cic. Verr. V, 47: & vero etiam, Cic. Mur. 22: neque proprium crimen nec vero aliud ejusmodi, Cic. Coel. 30: cum effusis gaudio lacrymis, cupere vero, diceret, Liv. XXVII, 19 extr.; *ook kan men hier toe brengen* Est vero fortunatus, Cic. Marcell. 1 extr.: Non vero tam isti cet., Cic. Senect. 9, *alwaar evenwel ook*, *doch*, *past: ook staat het bij* imo, hercle, *alwaar het weg kon blijven*, *bij voorb.* imo vero faxo cet., Terent. And. V, 2, 13: non hercle vero, Heaut. IV, 5, 17: *van daar moet men verklaren*, Ego vero Servi, Cic. ad Div. IV, 6 in., i. e. *wezenlijk*, *waar het den brief begint*; *en dus begint het meermalen brieven*, *bij voorb.* Ibid. VII, 30. IX, 5. XVI, 10 *en* 23. Plin. Ep. IX, 20: *ook ironisch*, *wezenlijk*, *bij voorb.* multum vero haec cet., Cic. Verr. V, 47: turpem vero actionem, Cic. Phil. XIII, 11, *en meermalen*, *bij voorb.* Terent. Eun. I, 2, 9. Virg. Aen. IV, 93: *van daar bij antwoorden*, *wezenlijk*, *ja*, *of ja*, *ja*, *ei*, *ja*, *bij voorb.* vero ac libenter, Cic. Tusc. II, 11: vero, mea puella, Cic. Div. I, 47: vero; nisi sententiam cet., Cic. Mur. 31: minime vero, Cic. Off. III, 6 ante med.: nunc dicam quod sentio; tu vero, inquam, Tue, Cic. Brut. 85: explicabis? vero, Ibid. 87 extr.: gelture? vero, Terent. Eun. III, 1, 12: *ook ei! ja! hartlijk gaarn*, *bij voorb.* Amplectere me. L. Ego vero, i. e. *van harten gaarn*, Plaut. Pers. V, 1, 12: *Ook wanneer men op iemand aandringt*, *bij voorb.* cape vero, Plaut. Bacch. IV, 9, 139, i. e. *ei neem het toch*: *dus ook* ostende vero, Plaut. Epid. V, 2, 58, i. e. *vertoon toch*: Respice vero, Ibid. I, 1, 3, *zie toch om*. b) *maar*, *doch*, *is bekend*, *bij voorb.* Nec vero cet., Cic. Phil. II, 8 extr.: neque vero, Nep. Epam. 4. Cic. Or. I, 1 *en* 8: At vero, Cic. Marc. 4. quaerendum vero, Cic. Caecin. 2: de rep. vero, Cic. Brut. 77: quartam vero partem, Caes. B. G. I, 12: si in refectione vero manserit, Cels. IV, 6 extr.: nos vero,' Stat. Theb. II, 187, *alwaar de laatste sillabe kort staat*: *dus ook* Val. Fl. V, 321, *daar het boven* Virgil. *lang staat*. Not. *Hier staat* vero *gemeenlijk achter één*, *of eenige woorden*, *gelijk de plaatzen leeren*; *doch het staat ook voor*, *bij voorb.* Plaut. Rud. IV, 3, 56. Vero rare capitur. 2) *recht*, *behoorlijk*, *schiklijk*; *ook verstandig*, *overeenkomstig de rede*, *bij voorb.* color, Terent. Eun. II, 3, 26: lex vera atque princeps, Cic. Leg. 4 extr.: ingenium, Sallust. fragm. ap. Serv. ad Virg. Aen. XII, 694: cum aliquid verum & rectum dicitur, Cic. Leg. III. 15: adsentior fratri, ut, quod est rectum, verum quoque sit, Ibid. II, 5: verissima scientia conflictorum explicandorum, Hirt. B. G. VIII praef.: *van daar* verum est, i. e. *het is recht*, *voegzaam*, *behoorlijk*, *verstandig*, *is menigvuldig*, *bij voorb.* Negas esse verum, Cic. Dom. 8: Verum est agrum habere cet., Liv. II, 48: Neque verum est, Caes. B. G. IV, 8: negat verum esse, Cic. Mur. 35. verum esse neminem — adferre, Liv. III, 40: ceterum & sociorum audiri postulata. verum esse, Liv. XXXII, 33: metiri se quemque suo modulo ac pede, verum est, Hor. Ep. I, 7, 98: *ook volgt* ut Cic. Tusc. III, 29 extr.: *dus ook* verius esse, Liv. XXXV, 8: me verius (est) luere cet., Virg. Aen. XII, 694. *en dus kan men het overal vertalen*, *alwaar thans de uitleggers het overal door*, *billijk*, *vertalen*. *Bij* Plot *verscheelt het niet*: *maar het eerste is naauwkeuriger*, *vooral dewijl* Horat. Epist. I, 12, 23 verum & aequum *staat*, *alwaar het toch eene* Tautologie *zou zijn*, verum *billijk*, *te verklaren*: *van daar* ex aequo *op eene schiklijke verstandige wijze*; *volgends de rede*, *bij voorb.* ex vero positum cet., Ovid. Fast. II, 859; *doch het kan ook zijn*, *volgends waarheid*, *zie boven*. 3) *de waarheid sprekende*, *waarachtig in het spreken*, *bij voorb.* Sum verus? Terent. And. II. 8, 12: Vera fuit vates, Ovid. Her. XVI, 123: os Apollinis, Ib. Met. X, 209, homo verissimus, Plin. Ep. IX, 25: quo viro nihil firmius, nihil verius, Ibid. IV, 22: quo (viro) nihil verius, nihil simplicius cet., Ibid. II, 9.

VERŪTUM, i, *een spies*, *werpspies*, Caes. B. G. V, 43. Liv. X, 29. Sil. III, 363. Festus *zegt*: Veruta pila dicuntur, quod veluti verua habent praefixa, *en* Vegetius de re mil. II, 15 *spreekt*: missile minus ferro triangulo unciarum quinque hastili trium pedum semis, quod tunc vericulum nunc verutum dicitur. Not. *het is eigenlijk een* Particip. *of een* Adjectivum, scil. jaculum, pilum cet., *zie* Verutus.

VERŪTUS, a, um, i. e. *met eene spies gewapend*, *bij voorb.* Volscosque verutos, Virg. Georg. II, 168. *Het schijnt een* Adjectivum *of liever* Particip. *te zijn van* Veruo, ui, utum, 3 i. e. veru instruere *met eene spiets verzien*, *wapenen*: *ook schijnt* Verutum (scil. jaculum) *hier toe te behooren*: *te weten*, *een schietgeweer*, *dat aan een spies gelijk is*, *vervolgends een spies*, *of eene soort van spies zelve*.

VESĀNĬA, ae, f. *is*, *wanneer men niet recht bij het verstand is*, *of wanneer het verstand overspannen is*, *krankzinnigheid*, *onnozelheid*, *onzin*, Horat. Sat. II, 3, 174: *dus ook* Ulysses simulata insania bovem cum equo jungens, Plin. H. N. XXXV, 11.

VESĀNĬENS, tis, *razend*, *onzinnig*, *bij voorb.* ventus, Catull. XXV, 13. *Het is het* Particip. *van* Vesanio, ire, i. e. *niet recht bij verstand of krankzinnig*, *onzinnig enz. zijn*, *maar waar van niets meer schijnt voor te komen.*

VESĀNIO, ire, *zie* Vesaniens.

VESĀNUS, a, um, *is*, *wiens verstand overspannen is*, *krankzinnig*, *razend*, *toomachtig*, *geestdrijvend*, *bij voorb.* homo, Cic. Dom. 2, i. e. *onzinnig*, *razend*: tribunus plebis, Ibid. 21: epulis vesana meroque regia, Lucan. VIII. 41: vultus, Liv. VII, 33 extr.: prope vesano impetu, Liv. IX, 13: vesanas vires habui in mea dispendia, Ovid. Am. I, 7, 25: Candida vesana verberat ora manu, Prop. II. 9, 10: vesani murmura ponti, Ibid. I, 8, 5: *dus ook* vesano ponto, Manil. V, 543; *van daar Tropisch*, *bij voorb.* fames, Virg. Aen. IX, 340, *razend*, *d. i. zeer hevig*: cum vesana meas torreret flamma medullas, Catull. 98, 7.

VESCOR, 3. Depon. 1) *genieten*, *nuttigen*, *d. i. eten of drinken*, *zich door iets voeden*, *bijzonder eten*, *bij voorb.* dii nec escis nec potionibus vescuntur, Cic. Nat. D. II, 23: lacte & carne, Sallust. Jug. 89 (94): Ad vescendum apta, Cic. Nat. D. II, 64, *gevolglijk zonder* Ablativus *of* Casus: *dus ook* vescendi causa, Sallust. Cat. 13. Pandect. XXXVII. 10, 5, *of* gratia, Pand. XXVIII. 8, 7: *dus ook* in causa vescendi, Ibid. XXXVI, 4, 14: radix ejus vescendo est decocta, Plin. H. N. XXI, 16, i. e. *is goed om te eten*, *dient*, *om te eten*: delphinus ex hominum manu vescens, Ibid. IX. 8 ante med. *Het heeft niet slechts den* Ablativus, *maar ook den* Accusativus *bij zich*, *bij voorb.* dapem, Acc. ap. Non. cap. 4. n. 478: singulos, Phaedr. I, 31, 11: lauros laurus) sacras, Tibull. II, 5, 63. infantissimos, Tacit. Agr. 28: jecur, Plin. H. N. VIII, 50 post med.: *van daar* Vescendus, a, um, *gebruikbaar*, *bij voorb.* corpus vescendas dare, Plin. H. N. XX, 5 extr. 2) *in 't gemeen*, *genieten*, *gebruiken*, *gebruik maken*, *zich bedienen*, *bij voorb.* voluptatibus, Cic. Fin. V. 20: aura aetheria, Virg. Aen. I, 546 (550), i. e. *ademen*, *leven*: armis, Pacuv. ap. Non. cap. 4. n. 478: arce, Pacuv. Ibid.: praemiis, Acc. Ibid.: loquela inter se, Lucret. V. 73, i. e. *zich van de spraak bedienen*, *spreken*, *samenpraten*: *van daar zien*, *bij voorb.* facinus oculi vescuntur tui, Acc. ap. Non. Ibid.

VESCŬLI, i. e. graciles homines, Fest.

VESCUS, a, um, 1) *klein*, *zwak*, *bij voorb.* farra, Ovid. Fast. III, 445, *alwaar* Ovidius *zelve het door* parva *verklaart*: *dus ook* frondes salicum, Plin. H. N. VII, 20: si puer est vescis imbecillus viribus, Afran. ap. Non. cap. 2. n. 904. Virg. Georg. III, 175. *en* papaver, Ibid. IV, 131: corpus. 2) *misschien verteerend*, *bij voorb.* sal, Lucret. I, 327: cf. Gell. XVI, 5 (*von* vescor). 3) *walglijk of ellendig*, *bij voorb.* Quam fastidiosum & vescum cum fastidio edendi vivere, Lucil. ap. Non. cap. 2. n. 904: cf. Gell. XVI, 5 *en* Festus. 4) *eetbaar*, *bij voorb.* frondes, Virg.: papaver, Virg., *zie hier voor*: *ook zou men* farra, *Ovid. hier toe kunnen brengen*, *indien niet* Ovidius *hetzelve door* parva *verklaarde*.

VESĪCA, ae, f. *eene blaas*, *bij voorb.* corporum partibus, vel si in vesicas inmuerint, Plin. H. N. XX, 6 med.: *van daar* 1) *bijzonder*, *de pisblaas*, Cic. Fin. II, 30. Hor. Sat. I, 8, 48. Plaut. Pers. I, 3, 15. Plin. H. N. XXX: 8: vesicam exonerare, Petron. 27. Apul. Met. I med.

I med. p. 108, 20 Elm. : Tuccia veſicae non imperat i. e. non continet urinam, Juvenal. VI, 64, *ten zij het hier voor* cunnus *ſtaat: van daar* a) *de huid, het vel van deze blaas, die men overål tot gebruikt, bij voorb. tot lantaarnen*, Martial. XIV, 62: *om over de haairen te binden*, Ibid. VIII, 33. 19: *ook gebruikte men deze blaas, om voor het gezicht te binden, om adem te halen, zoo als bij ons, bij voorb.* faciem laxis veſicis illigant ne in reſpirando cet., Plin. H. N. XXXIII, 7 extr. b) *een buidel daar uit*, magis ad oculos pertinent quam ad veſicam, Varr. R. R. III, 17. c) *eene blaas, bij voorb. tot een ballon, of ook de ballon zelve*, Ovid. Met. XV, 304; *doch, het kan ook enkel een blaas zijn, die men vooråf opgeblazen en met lucht vervuld heeft: dus ook* qualem (ſonum) audire ſolemus, cum ſuper caput alicujus dirupta veſica eſt, Senec. Nat. Quaeſt. II, 27: veſicam inflare, *opblazen, bij voorb.* inflatis veſicis pulſandos tumores eſſe, Celſ. III, at poſt med.: pulſandusque leniter inflatis veſicis bubulis is locus (corporis) eſt, Ibid. III, 27 Sect. 2. 2) *Tropisch, blaas, d. i. groot gezwel, gezwollenheid*, Martial. IV, 49. 3) *misſchien* i. q. cunnus, *bij voorb.* vetulae veſica beatae, Juvenal. I, 39: Tuccia veſicae non imperat, Juvenal., *zie hier voor.*

VESICĀRIUS, a, um, *de pisblaas betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* aqua veſicaria i. e. quae medetur veſicae, Marcell. Empir. 26: *van daar* veſicaria, ſcil. herba, Plin. H. N. XXI, 31. *zeker kruid, dat goed zijn zal voor de blaas en den ſteen.*

VESICŬLA, ae, f. *kleine blaas, blaasjen, bij voorb. in gewasſen*, Cic. Div. II, 14.

VESPA, ae, f. *wespe*, Varr. *en* Plin. H. N. XI, 21. XX, 13 ante med. Phaedr. III, 13, 3: veſparum examen, Liv. XXXV, 9, i. e. *zwerm*, Not. Veſpa i. q. veſpillo, Feſt., *alwaar ſtaat:* veſpae & veſpillones dicuntur, qui funerandis corporibus officium gerunt; non a minutis illis volucribus, ſed quia veſpertino tempore eos efferunt, qui funebri pompa duci propter inopiam non poſſunt.

VESPER, ĕris, m. *en* Vespĕrus *of* Vesper, ĕri, m. (*ἕσπερος*) 1) *avondſtar, anders* Venus *genoemd:* Veſper *ſtaat* Plin. H. N. II, 8 poſt med. *en* Virg. Georg. I, 251: Veſperus, Varr. R. R. III, 5, 17: vespero ſurgente, Horat. Od. II, 9, 10. 2) *de avond (van den dag), bij voorb.* primo vespere, Caeſ. B. C. II, 43: usque ad vesperum, Cic. Phil. II, 30: die (*voor* diei) vesper erat, Salluſt. 52 (56) *en* 106 (114): niſi veſper eſſet, Liv. XLIV, 20: frigidus vesper, Virg. Georg. III, 336, ante veſperum, Cic. Att. XII, 15: *van daar* Ablat. vespere *en* vesperi *avonds, te avond, bij voorb.* heri vesperi, Cic. Or. II, 3. Cic. Att. XIII, 47: veniſſe pridie vesperi, Cic. Acad. I, 1: neque tam vesperi domum revertor, Ter. Heaut. I, 1, 15, i. e. *zoo laat (avonds):* mihi literas reddidit a. d. VIII Id. Mart. Vespere, Cic. Att. XI, 12 in.: *van daar* quid vesper ferat, Liv. XLV, 10, *of* ſerus veſper vehat, Virg. Georg. I, 461, i. e. *met zich brenge, d. i. zoo als het avonds uitziet: van daar is ééne van de* Satyrae Menippeae *betiteld:* Quid vesper ſerus trahat, Gell. XIII, 11. *van daar ſtaat* vesper *voor avondbrood, avond-eten, bij voorb. gelijk wij zeggen, iet voor den avond ſparen, d. i. voor het avondeten, bij voorb.* piſcatum in vesperum parare, Plaut. Moſt. I, 1, 64: *van daar* de vesperi alicujus coenare, *of* vivere, *met iemand eten, aan zijne tafel zijn, van hem zijn eten en onderhoud krijgen, bij voorb.* ſi de illarum coenaturus vesperi es, Plaut. Rud. I, 2, 91: *dus ook* qui de vesperi ſuo vivit, Plaut. Mil. IV, 2, 5, i. e. *zich zelven bekostigen, gevolglijk op niemands genade, ten aanzien van eten, leven* 3) *de avond*, i. e. occidens, *het westen*, Ovid. Triſt. I, 2, 28: *ook het westen, d. i. de daar wonende volken, bij voorb.* Nec non totus adeſt veſper, Sil. III, 325. Not. vesperi femin., *bij voorb.* prima vesperi, Caeſ. B. C. 1, 20 Ed. Oudend.

VESPĔRA, ae, f. *de avond (van den dag), bij voorb.* ad vesperam, *des avonds, tegen den avond*, Cic. Catil. II, 4: ſive eſt prima vespera i. e. initium vesperae, Plaut. Curc. I, 1, 4: vespera inumbrante, Tacit. Hiſt. III, 19: *van daar* vespera (Ablativus) *'t avond, op den avond*, Plin. H. N. XIII, 18. XXXII, 4 med.: *dus ook* prima vespera, (Ablativus). Juſtin. XVIII, 4 extr.: *dus ook* Caeſ. B. C. I, 20. *Doch de Edit.* Oudend. *heeft* Vesperi.

VESPERĀSCO, ravi, 3. *avond worden, bij voorb.* Vesperaſcit, Terent. Heaut. II, 3, *het wordt avond: ook ſtaat er een* Subſtantivum *bij, bij voorb.* caelo vesperaſcente, Nep. Pelop. 2, i. e. *toen het avond werdt: dus ook* die vesperaſcente, Tacit. Ann. XVI, 34. *Hier toe breng ik ook* Gell. XVII, 8, ubi jam vesperaverat i. e. *toen het avond geworden was: anderen brengen het tot* vespero, are.

VESPERE, VESPERI, *des avonds, zie* Vesper.

VESPERNA, *zie* Vespernus.

VESPERNUS, a, um, *voor* Vesperinus a, um, *den avond betreffende, dan geſchiedende, daar toe behorende, avond: van daar* vesperna, ſcil. coena, *het avondeten*, Plaut. Fragm. ap. Feſt. *zie* Feſt. in Coena (*of* caena *zoo als daar ſtaat*), Scenſa *en* Veſperna, *alwaar overål gezegd wordt, dat de Ouden* vesperna *voor* coena *gezegd hebben.*

VESPERTILIO, onis, m. *eene vledermuis*, Plin. H. N. X, 61. XI, 37 Sect. 62. Varr. ap. Non. cap. 1. n. 228; *van* Vesper, *omdat zij alleen des avonds vliegt, zie* Ovid. Met. IV, 406-415, *alwaar eene beſchrijving ſtaat.*

VESPERTINUS, a, um, *avondlijk, den avond (van den dag) betreffende, bij avond geſchiedende, daar toe behorende, bij voorb.* tempus, Cic. Nat. D. II, 20, i. e. *avondtijd:* literae, Cic. Att. XIII, 23, i. e. *'s avonds ontvangen:* ſenatus conſulta, Cic. Phil. III, 10, i. e. *die 's avonds genomen zijn:* aër, *avondlucht*, Varr. R. R. II, 2, 11: acies vespertina i. e. oculi, qui vesperi minus vident, Plin. H. N. VIII, 50: cantus, Ibid. X, 21: matutinis vespertinisque ſcil. temporibus, *of* horis, Ibid. XXX, 10, *gevolglijk zou* vespertinum Subſtantive ſcil. tempus *zijn voor* vespera: *Ook heet* vespertinus *'s avonds iet doende, of het ſtaat bloot voor* vesperi *'s avonds, bij voorb.* ſi vespertinus te oppreſſerit hospes, Horat. Sat. II, 4, 17: nec vespertinus circumgemit urſus ovile, Ibid. Epod. XVI, 51: vespertinumque pererro forum i. e. vesperi, Ibid. Sat. I, 6, 113. 2) *avondlijk, d. i. tegen den avond (het westen) liggende, bij voorb.* regio, Horat. Sat. I, 4, 30.

VESPERŪGO, ĭnis, f. i. q. vesper *de avondſtar*, Plaut. Amph. I, 1, 119. Vitruv. IX, 4 ante med.

VESPĔRUS, a, um, *avondlijk, bij voorb.* His horae rigandi matutina & vespera, Plin. H. N. XIX, 12 in. *Van daar* Vesperus, vespera cet., *de avond, zie* Vesper.

VESPĬCES, fruteta denſa dicta a ſimilitudine veſtis, Paul. ex Feſto. *De* Singularis *zou dus zijn* Vespex.

VESPILLO, ōnis, m. *een doodgraver*, Martial. I, 47, 1. Sueton. Domit. 17 extr.

VESTER *of* VOSTER, ſtra, ſtrum, *uw, ulieder, tot uliedeu behorende, van uliedeu afkomſtig, uliedeu betreffende, daar toe betrekking hebbende, bij voorb.* majores veſtri, Cic. Manil. 5: judicium, Ibid. 1: beneficia, Ibid. 17: admurmuratio, Ibid. 13: de veſtris imperatoribus, Ibid. 13: veſtrum (ſcil. negotium, officium), dare, vincere noſtrum eſt, Ovid. Faſt. IV, 889: Cujum puerum hic adpoſuiſti? *vraagt* Davus Terent. And. IV, 4, 23, Myſis *wil daaröp zeggen* veſtri Pamphili; *maar zij zegt* v. 25 *alleen* veſtri, *want* Davus *valt haar ſchielijk in de reden, en vraagt* cujus? *daaröp volgt eerst van* Myſis *het woord* Pamphili, *gevolglijk moet* veſtri *tot* Pamphili *gebracht worden:* teneo, quid animi veſtri ſuper hac re ſiet, Plaut. Amph. Prol. 58: Voſter, ſcil. herus, *uw heer en meester*, Plaut. Stich. V, 2, 15: *van daar* veſtrum *het uwe, uw vermogen of geld, bij voorb.* de veſtro impendite, Liv. VI, 15 extr. *Ook ſtaat* veſter, *wanneer men tot één perſoon ſpreekt, maar aan meer denkt, bij voorb.* Helena *zegt tot* Paris Verbaque dicuntur veſtra carere fide, Ovid. Her. XVII, 40, *ulieder, d. i. de manſperſonen, of uwe en uwes gelijken: hier toe behoort* veſtri Pamphili, Terent., *zie boven.* Not. Genit. Plur. *is* veſtrorum, veſtrarum cet. *Doch dit ſtaat ook* veſtrum (*van* Vos, *zie* Vos *in* Tu). *bij voorb.* uter veſtrorum, Pacuv. ap. Non. cap. 2. n. 122: quisque voſtrorum, Terent. Hec. II, 1, 19: pars voſtrorum, Plaut. Moſt. I, 3, 123: nulla voſtrarum, Terent. Hec. II, 1, 49. *Ook ſtaat* veſtrum (Genit.) *voor* veſtri, *bij voorb.* majores veſtrum, Salluſt., frequentia veſtrum, Plaut., *zie* Vos *op het einde.*

VESTIĀRIUS, a, um, *de klederen betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* arca, Cato R. R. 11, i. e. *klederkast, klederkist:* negotiator veſtiarius, Pandect. XXXVIII, 1, 45, *en* veſtiarius, *eenvouwig* (ſcil. negotiator), Pand. XIV, 3, 5, i. e. *klederkoper: dus ook* veſtiarius tenuiarius, Inſcript. ap. Murator. p. 944 n. 5 *en* p. 954. n. 9: veſtiarius molochinarius, Ib. p. 946. n. 1: *van daar* veſtiarium, Subſtantive, 1) (ſcil. vas) *een klederbewaarplaats*, Plin. H. N. XV, 8 poſt init. 2) (ſcil. negotium), *klederwezen, kledingszaak, d. i. klederen: zoo ſtaat* veſtiaria i. e. *klederen of kledingszaken*, Colum. I, 8 extr. *en* veſtiarium, Senec. Benef. III, 21. Pandect. XXXV, 3, 3.

VESTĬBŬLUM, i, n. *voorhof, voorhuis, d. i. plaats van het huis, tusſchen de ſtraat en het huis, het zij bedekt of niet, bij voorb.* templi, Cic. Verr. II, 66: veſtibulum balnearum, Cic. Coel. 26: curiae, Liv. II, 48: viden' veſtibulum ante aedes hoc, Plaut. Moſt. III, 2, 130: primo aditu veſtibuloque (aedium) prohibuerunt, Cic. Caecin. 12: *zie van dit woord* Gell. XVI, 5, *welke beweert dat het is* locus vacuus ante januam domus: *maar, dat zij dikwijls betimmerd of bedekt is geweest, is ligt te begrijpen, zoo als*

als ons hof: van daar ſtat currus aheneus alti quadrijuges in veſtibulis, Juvenal. VII, 126. *Het is van* atrium *onderſcheiden, bij voorb.* non veſtibula, neque atria cet., Vitruv. VI, 8. Not. Liv. V, 41 in. *zegt, dat de oude aanzienlijke* Romeinen medio aedium (i. e. *in* atrio) *gezeten hebben; vervolgends zegt hij:* (Galli) intuebantur in aedium veſtibulis ſedentes viros cet. *Wanneer* in veſtibulis *tot* ſedentes *behoort, dan zijn* veſtibula *hier* i. q. atria; *maar ik geloof, dat men* in veſtibulis *tot* intuebantur *brengen moet, te weten* Galli ſtabant in veſtibulis & intuebantur (ex hoc loco) viros ſedentes ſcil. in atriis: *van daar* 1) *de toegang van andere plaatzen of oorden, d. i. plaats, waar men uit en ingaat, bij voorb.* ſepulcri, Cic. Leg. II, 24: urbis, Liv. XXXVI, 22: caſtrorum, Liv. XXV, 175: *dus ook van de bijën, bij voorb.* cum ſic apis evadit veſtibulum, Colum. IX, 12: *dus ook bij hoender- en duiven-hokken,* Ibid. VIII, 3, 5. VIII, 83: *dus ook* in conſpectu Italiae, veſtibuloque Siciliae, Cic. Verr. V, 67, i. e. *voorään in* Siciliё: *zoo heet de* Propontis veſtibulum Ponti Euxini, Apul. de mundo ante med. p. 60, 6 Elm.: *dus is er ook een* veſtibulum *in de onderäardſche wereld,* Virg. Aen. VI, 556, i. e. *ingang.* 2) *Tropisch, bij voorb. van eenen Redenaar,* Veſtibula nimirum honeſta aditusque ad cauſam faciet illuſtres, Cic. Or. 15, i. e. *ingang, inleiding tot de zaak.* Not. veſtibulum *zal van* Veſta *afkomen, volgends* Ovid. Faſt. VI, 303 ſeq.

VESTĬCEPS, ĭpis, (*van* veſtis *en* capio), 1) *die het eerst de baardhaairen krijgt, (daarmede het eerst bekleed wordt), manbaar,* Gell. V, 19. 2) *manbaar, ironisch, d. i. verhoerd of anders bedorven, bij voorb.* Inveſtem a nobis accepiſti, veſticipem illico reddidiſti, Apul. in Apolog. poſt med. p. 336, 7 Elm., i. e. *die zich door kennis der hoererij als een manbaren gedraagt.*

VESTICONTUBERNĬUM, i, n. *het bij malkanderen liggen onder eenen deken,* Petron. 11 in.

VESTICŬLA, ae, f. i. q. veſtis, *wanneer men verkleinend ſpreekt, kleedjen,* Pandect. XXXIII, 7, 8 extr.

VESTĬFLŬUS, a, um, *lange en wijde klederende dragende, bij voorb.* Lydus, Petron. 133.

VESTIGĀTIO, onis, f. i. q. inveſtigatio, *opſpooring, opzoeking, bij voorb.* mariti, Apul. Met. VI in.

VESTIGĀTOR, oris, m. *uitſporer, opzoeker, bij voorb.* veſtigator a veſtigiis ferarum, quas indagatur, Varr. L. L. IV, 18: apum, *bij voorb.* examen (apum) a veſtigatore praeparato vaſe reconditur, Colum. IX, 8 poſt med.: *van daar* veſtigatores illius temporis, Senec. Benef. III, 26 poſt med., i. e. *uitſporers, ſpions, aanbrengers.*

VESTĪGĬUM, i, n. *de trede of ſtap, die men doet, wanneer men gaat of ſtaat, voetſtap, het optreden, bij voorb.* glacie veſtigium non recipiente, Liv. XXI, 36, i. e. *het ijs liet hem niet toe op te treden:* veſtigium facere in foro, Cic. Rab. Poſt. 17, *een tred, (ſtap) doen, d. i. treden, ſtaan, de markt betreden:* veſtigia ponere, Cic. Phil. III, 12, *ergens optreden: dus ook* figere, Virg. Aen. VI, 159, i. e. *gaan:* premere, Ibid. 197 *en* 331, i. e. *ſtilſtaan, ſtaan blijven, niet verder gaan: van daar* 1) *trede of ſtap, voetſtap, in zoo ver die beſpeurd wordt: wanneer men het ook, ſpoor, vertaalt, bij voorb.* ſocci video veſtigium in pulvere, Plaut. Ciſt. IV, 2, 29: per veſtigium facit, Quintil. IX, 4, 67: elephas veſtigio hominis animadverſo intremiſcere, erutum proximo tradere, Plin. H. N. VIII, 4: veſtigium ungulae, Cic. Nat. D. III, 5: perſequi alicujus veſtigia, Cic. Or. I, 23, *iemands voetſtappen (ſpoor) volgen, Tropisch, d. i. navolgen, nabootzen: dus ook* alicujus veſtigiia ingredi, Cic. Somn. Scip. 8: aliquem veſtigiis conſequi, Cic. Cluent. 3, i. e. *iemand op den voet volgen, (d. i. terſtond): en* aliquem ipſius veſtigiis perſequi, Cic. Brut. 90, *Tropisch, d. i. nabootzen:* Inſtare veſtigiis, Liv. XXVII, 12, i. e. *in de voetſtappen treden, d. i. op den voet volgen: dus ook* cum Romanus exercitus veſtigiis ſequeretur, Liv. VI, 32: hoſtem veſtigiis ſequi, Liv. IX, 45: *dus ook* occurrere in veſtigiis alicujus, *bij voorb.* hoſtis, Liv. XXI, 41, i. e. *op den voet volgen:* veſtigia (hoſtis) in omnes aeque ferentes partes, Liv. IX, 45: *ook het ſpoor, dat de hond ruikt of ſnuffelt, bij voorb.* cervi latratu canum audito fugiunt ſecunda ſemper aura, ut veſtigia cum ipſis abeant, Plin. H. N. VIII, 32: nec vola nec veſtigium, *zie* Vola: *van daar Tropisch, voetſtap of ſpoor, d. i.* a) *kenmerk, kenteken, bij voorb.* verborum, Liv. II, 23: veſtigia mulieris in lectulo videre, Cic. Verr. III, 34: ſceleris, Cic. Roſc. Am. 22: avaritiae, Cic. Mur. 9: Romani nominis memoriam cum veſtigio imperii delere, Cic. Flacc. 25, i. e. *ſpoor, kenmerk, zichtbaarheid,* tabulae proferantur, in quibus veſtigium ſit aliquod, quod ſignificet cet., Cic. Font. 1. b) *voorbeeld, bij voorb.* Zenonis veſtigiis, Cic. Nat. D. III, 4, *gelijk in* Erneſt. Clav. Cic. *aangehaald wordt: doch, ik heb de plaats niet kunnen vinden.* 2) *trede, ſtap, d. i. ſchrede, gelijk men zegt, ik doe er geen' ſtap toe, bij voorb.* facere veſtigium in poſſeſſionem, Cic. Caecin. 14, i. e. *toegaan, er den voet inzetten:* Negantis, e rep. eſſe veſtigium abſcedi ab Hannibale, Liv. XXVII, 4, i. e. *ſlechts éénen ſtap:* regens filo caeca veſtigia, Virg. Aen. VI, 30: veſtigia figere, *ſtilſtaan,* Virg., *zie hier voor:* veſtigia impediunt (equites), Ibid. Aen. V, 592, i. e. implicant curſum, *rijden onder malkanderen, verwarren, als 't ware, onder één, in het rijden:* quibus has usque domos veſtigia fecit Apollo, i. e. quos Apollo duxit in has domus, Stat. Theb. II, 155: aliquem veſtigiis ſequi, perſequi, conſequi, *zie hier voor.* 3) *trede, ſtap, d. i. de plaats of plek, waar men op treedt of ſtaat, bij voorb.* in veſtigio ſuo morituros, Liv. XXVIII, 23, i. e. *op de plaats (plek) waar zij ſtonden: dus ook* in veſtigio mori, Liv. XXII, 49, i. e. *op de plaats:* poſt ejus interitum veniebamus in curiam, ut veſtigium illud ipſum, in quo ille poſtremum inſtitiſſet, contueremur, Cic. Or. III, 2: i. e. *plaats, plek:* elephas veſtigio hominis animadverſo intremiſcere, erutum proximo tradere, Plin. H. N. VIII, 4, *alwaar* erutum veſtigium *voor* terra, in quo homo fuit, eruta *ſtaat:* ſtare in veſtigio, Auct. ad Her. III, 15, i. e. *op zijne plaats vastſtaan, of ſtaan blijven: van daar* e veſtigio *op de plaats, d. i. terſtond, op het oogenblik, op ſtaande voet,* Caeſ. B. C. II, 25, (*alwaar de* Ed. Oudend. ex veſtigio *heeft*). Sulpic. in Cic. Ep. IV, 12, *toch zie n.* 6: *ook ſtaat er* repente *bij, bij voorb.* repente e veſtigio, Cic. in Caecil. 17, *alwaar het één weg kan blijven, zie* Repente. 4) *het geen waarmede men optreedt, gevolglijk, het onderdeel des voets, de voetzool, of de geheele optredende voet, bij voorb.* adverſis veſtigiis ſtent contra noſtra veſtigia, Cic. Acad. IV, 39, i. e. *ſtaan met hunne voeten (voetzolen) tegen de onze (van de tegenvoeters):* a veſtigio ad verticem, Plin. H. N. VII, 17 in. i. e. *van de voetzool tot den ſchedel, van de voeten tot enz.:* veſtigia torquere, Virg. Aen. III, 669. VI, 547 i. e. *zich omkeeren:* nitens graviter veſtigia ponit, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arat. i. e. *ſtapt ſterk op: dus ook* ubicunque poſuit veſtigia, Cic. Phil. III, 12 extr., *welke plaats boven aangehaald is:* veſtigium premere leviter, Cic. Verr. IV, 24, i. e. *ligt optreden; doch, het kan ook zijn, in het ſpoor treden, vervolgen:* Tenuit veſtigia tellus, Ovid. Met. V, 198, i. e. *zij kon niet van de plaats, de aarde hieldt de voeten terug:* Nymphae nudae veſtigia, Ibid. VIII, 570, i. e. *met bloote voeten:* Veſtigia primi alba pedis, Virg. Aen. V, 566, i. e. *het onderſte van den voet:* candida permulcens liquidis veſtigia lymphis, i. e. candidos pedes, Catull. LXIII, 162: *zoo ſtaat meermalen* veſtigia, *bij voorb.* perforata, Senec. Oedip. 812: rupta, Ibid. Thyeſt. 1039 *en meermalen, bij voorb.* Stat. Sylv. V, 2, 28: *van daar het hoefijzer, bij voorb.* veſtigium equi excuſſum ungula, Plin. H. N. XXVIII, 20 in.: 5) *toog of ſnede, bij voorb. van een ſnijdend mes, bij voorb.* plaga uno veſtigio adlevatur, Colum. IV, 25, i. e. *met eenen toog of ſnede: doch, het kan ook zijn, met ééne keer, op eenmaal, en gevolglijk zou het tot het volgende behoren.* 6) *Tropisch van den tijd, een punt of oogenblik, bij voorb.* Salutem in hoc temporis veſtigio poſitum, Caeſ. B. G. VII, 25, i. e. *tijdpunt:* eodem loci veſtigio & temporis, Cic. Piſ. 9, *en enkel* eodem veſtigio, Caeſ. B. C. II, 7, i. e. *te gelijker tijd: van daar* e veſtigio, *terſtond, op ſtaande voet, op 't oogenblik, dra,* Cic. in Caecil. 17, *zie boven: ook* ex veſtigio, Caeſ. B. C. II, 25 Ed. Oudend., *ook* veſtigio temporis, Caeſ. B. C. II, 26. *Doch de* Edit. Oudend. *heeft* e veſtigio etc. cf. n. 3.

VESTĪGO, are, 1) *opſpooren, d. i. het ſpoor nagaan, opzoeken, bij voorb.* voluptates, Cic. red. Sen. 6: cauſas, Cic. Or. II, 39: Ergo alte veſtiga oculis (ſcil. ramum) & repertum carpe manu, Virg. Aen. VI, 145: Turnum veſtigat luſtrans, Ibid. XII, 467: veſtigare & quaerere aliquem, Enn. ap. Cic. Div. I, 20: canis veſtigat feras, Senec. Thyeſt. 497: Tigris feta fertur praeceps, odore veſtigans, Plin. H. N. VIII, 18: dimiſſi deinde per agros, qui veſtigarent ſcil. illos, Liv. XXXII, 27: 2) *opſporen, d. i. bij het naſpooren of opzoeken, vinden: dus zeggen wij ook, ik heb hem niet kunnen opſporen, bij voorb.* perfugas, Liv. XXXI, 19 in., *zoo ſtaat ook* inveſtigari volunt, Liv. XXXIX, 51 med.

VESTĪMENTUM, i, n. *Alles, wat tot bekleding dient, van menſchen of andere dingen, bij voorb.* Veſtimentorum ſunt omnia lanea lineaque vel ſerica vel bombycina, quae induendi, praecingendi, amiciendi, inſternendi, injiciendi incubandive cauſa parata ſunt, Ulpian. in Pandect. XXXIV, 2, 23: 1) *van een mensch, van daar kleding, bij voorb.* calceos & veſtimenta mutavit, Cic. Mil. 10: album addere in veſtimentum, Liv. IV, 25: veſtimenta mittere exercitui, Liv. XXXII, 27 *of* militibus, Liv. XLIV, 16: invideo tibi,

quod

quod unis vestimentis tam diu lautus es, Cic. Flacc. 29: vestimentum funebre, Cic. Leg. II, 23: vestimenta dabat pretiosa, Horat. Ep. I, 18, 33: nudo vestimenta detrahere, Plaut. Asin. I, 1, 79 *als een spreekwoord, d. i. iemand iet ontnemen, die niets heeft, gevolglijk iet onmoogelijks doen.* 2) *van andere dingen, van daar dek, deken, tapijt, bij voorb.* lectus vestimentis stratus est, Terent. Heaut. V, 1, 30: tentoriola facta ex vestimentis, Auct. B. Afric. 47: optimis insternendam vestimentis, Auct. B. Hispan. 33: major pars (temporis) in vestimentis degitur, Senec. Ep. 67 in.: est virtuti etiam in lectulo locus; & in vestimentis vir fortis adparet, i. e. in veste stragula, Ibid. 78 post med.

VESTĬO, ivi, itum, 4. 1) *bekleeden, d. i. met een kleed bedekken, bij voorb.* homo male vestitus, Cic. Pis. 25, i. e. *slecht bekleed: dus ook* minus bene vestitus, Nep. Cim. 4: puellae moestiter vestitae, Plaut. Rud. I, 5, 7: villicus candide vestitus, Ibid. Cas. IV, 1, 10: vir te vestiat, Ibid. Capt. IV, 4, 4: unam vestire tribum tua vellera possunt, Martial. II, 46, 5: sandyx vestiet agnos, Virg. Ecl. IV, 45: Indos suae arbores vestiunt scil. *omdat zij wol of katoen dragen*, Plin. H. N. XII, 11: quos purpura vestit, Juvenal. XI, 155: Vatinii strumam sacerdotii διβάφῳ vestiant, Cic. Att. II, 9: te murice tinctae lanae vestiant, Horat. Od. II, 16, 37: Phrygia vestitur bucca tiara, Juvenal. VI, 515: pleraque animalia ex suo corpore vestiuntur, Quinctil. II, 16 post med.: fasciae, quibus crura vestiuntur, Ibid. XI, 3 post med.: diis curationis, qui eum pascunt ac vestiunt, Apul. in Apulog. post med. p. 310, 33 Elm. *kleeden, d. i. kleederen bezorgen:* vestiri in foro i. e. se vestire, Cato ap. Gell. XI, 2: *Ook zegt* Apulejus Apolog. ante med. p. 287, 26 Elm.: vestio levius, *ik kleede mij slecht.* 2) *Tropisch, bekleeden, d. i. als met een kleed bedekken, of versieren, of in 't gemeen bedekken, bij voorb.* Natura oculos membranis vestivit, Cic. Nat. D. II, 57: parietes tabulis, Cic. Verr. IV, 55: ebur atria vestit, Lucan. X, 119: testudinum putamina secare in laminas, lectosque & repositoria his vestire, Plin. H. N. IX, 11: terra viridi se gramine vestit, Virg. Georg. II, 219: juventas molli vestit lanugine malas, V, 887: ubi se vitea frondibus & uvis vestierint, Colum. IV, 27: binae vites ulmum vestiant, Ibid. V, 6 med.: Ismara Baccho conserere atque olea magnum vestire Taburnum, Virg. Georg. II, 38 i. e. *beplanten, bezetten*; agros ossibus, Lucan. VII, 538: ingenti tellurem umbra vestit Athos, Stat. Theb. V, 51: imber puppim magno aequore vestit, Val. Fl. IV, 665: petit aequor uterque atque hausta vestitur arena i. e. operitur, Stat. Theb. VI, 845: deus animum circumdedit corpore & vestivit extrinsecus, Cic. Univ. 6: tum mihi prima genas vestibat flore juventa, Virg. Aen. VIII, 160: agros classibus, Lucan. VII, 538: trabes multo aggere vestiuntur, Caes. B. G. VII, 23: inventa vestire oratione (*door de uitdrukking*), Cic. Or. I, 31: exquisitas sententias mollis & pellucens vestiebat oratio, Cic. Brut. 79: largior hic campos aether & lumine vestit purpureo, Virg. Aen. VI, 640: quem perpetuo vestivit lumine Titan, Cic. Arat. 60: gloria quem vestit, Hor. Epist. I, 18, 22: *dus ook* Vestitus, a, um, *bij voorb.* animantes villis vestitae, Cic. Nat. D. II, 47, i. e. *bekleed, bedekt:* sepulcrum vestitum vepribus, Cic. Tusc. V, 23: montes vestiti sylvis, Liv. XXXII, 13: *waar voor* Cicero Nat. D. II, 53 *zegt* montes vestiti, scil. gramine, arboribus etc.: *dus ook* terra vestita floribus, Ibid. 39: tori gramine vestiti, Ovid. Fast. I, 402: agri vestiti messibus i. e. frugibus, Ibid. IV, 707: Argolicis ut vestita est classibus Aulis, Cic. Div. II, 30 ex Homero: vestita putaminibus grana, Petron. 135: vestitae frondibus uvae, Prop. III, 13 (12), 31: nondum teneras vestite genas i. e. nondum barbate, Senec. Herc. Oet. 213: mensa operimento laminae vestita, Plin. H. N. XIII, 15: lignum pluribus vestitum tunicis, Ibid. 4 post med.: allium velatur membranis, mox pluribus coagmentatur nucleis, & his separatim vestitis, Ibid. XIX, 6 post med.: Not. Compar. vestitior, Apul. in Apolog. ante med. p. 288, 28 Elm.: id pecus, quamvis ex omnibus animalibus vestitissimum, frigoris tamen impatientissimum est, (*van schaapen*), Colum. VII, 3 ante med. §. 8. Not. Vestibat, *voor* vestiebat, Virg. Aen. VIII, 160.

VESTIS, is, f. 1) *kleed, kleding, bij voorb.* discidit vestem? Terent. Ad. I, 2, 41: *dus ook* conscindere, Ibid. Eun. V, 1, 4: abscindere humeris, Virg. Aen. V, 685: vestem indutus *voor* veste, Terent. Eun. V, 6, 15: meam (scil. vestem) induit, Ibid. IV, [illegible], 35: mediocriter vestita veste lugubri, Ibid. Heaut. II, 3, 35: nolo me in via cum hac veste videat, Ibid. Eun. V, 2, 68 i. e. *in (met) deze kleding:* arbores, ex quibus vestes faciant, Plin. H. N. XII, 11 scil. *wol (katoen) dragen:* veste aliquem contegere, Nep. Dat. 3: spoliare, Ibid. Thras. 2: *van daar* vestem mutare, *de kleding veränderen, d. i. andere kleederen aantrekken, bij voorb. uit de grap, of om niet gekend te worden enz.*, Terent. Eun. III, 5, 62: *ook* cum aliquo, Ibid. 24, i. e. *met iemand van kleederen verwisselen*, cf. Liv. XXII, 1 in.: *ook de kleederen verwisselen, om den rouw, rouwkleederen aandoen*, Liv. II, 61. IV, 42. Cic. red. Quir. 5. Cic. red. Sen. 5. Cic. Planc. 12, *en* Sext. 11, *en meermalen: dus ook* vestis mutatio, Terent. Eun. IV, 4, 4. i. e. *wanneer men andere kleederen aantrekt*, scil. *om niet gekend te worden.* 2) *elke bekleding, d. i. alles, waarmede iet bekleed, d. i. als met een kleed bedekt, of versierd wordt: van daar* a) *een dek, deken, tapijt: wanneer* Stragula *er somtijds bijstaat, bij voorb.* Liv. XXXIX, 6 extr., Cic. Verr. II, 7, *maar dikwijls ontbreekt, en er bij gedacht wordt, bij voorb.* Vestibus hunc (lectum) velant, Ovid. Met. VIII, 657: vestem linteam, Cic. Verr. V, 56: plebeja, Lucret. II, 36: explicata veste, Cic. Or. I, 35: pretiosa, Cic. Phil. II, 27, cf. Cic. Fin. II, 8, Liv. XXI, 31, Horat. Sat. II, 6, 103, *en meermalen, gelijk dan gemeenlijk, wanneer* vestes *als iet prachtige gemeld worden, een tapijt te verstaan is.* b) *de bekleding van de kin, de baard*, Lucret. V, 672; *Sommigen brengen ten onrechte hier toe* Virg. Aen. VIII, 659, aurea vestis (Gallorum) i. e. *kleed.* c) *de huid der slang*, Lucret. IV, 59: *dus ook* vestem relinquere, ut anguis, Ibid. III, 613: d) *een spinneweb, bij voorb.* ejusdem (aranei) cecidit: vietam vestem, Lucret. III, 387: e) *elke hulle, hulzel, bedekking, bij voorb.* Antigone defenditur atra veste genas, Stat. Theb. VII, 244 i. e. *hulle, sluier:* vestem relinquere, Lucret. *zie hier voor.* Not. a veste, Inscript. ap. Gruter. p. 577 n. 7 en 9, p. 578. n. 4. *of* ad vestem, Ibid. p. 578. n. 2. i. e. *de opziener daar over.*

VESTISPĬCUS, a, um, *naar de kleederen ziende, het opzicht daarover hebbende: van daar* 1) Vestipica, (scil. serva) *eene vrouw, die er het opzicht over heeft, bij voorb.* Vestipicae, Plaut. Trin. II, 1, 21, *alwaar* Nonius vestipici *leest. Of* 2) vestipicus *voorkomt, weet men niet zeker: daar staat wel* Vestispi, *en* Vestisp. *in opschriften, bij voorb.* Vestispi. *staat* Inscript. ap. Reines. class. 11. n. 95, *en* Vestisp. Inscript. ap. Murator. p. 972. n. 1; *maar dat kan ook van* Vestispex *zijn.*

VESTĪTUS, us, m. 1) *de kleding, bij voorb. van een mensch; is bekend, bij voorb.* muliebris, Cic. Att. I, 13: color vestitus, Caes. B. G. VII, 88: obsoletior, Cic. Agr. II, 5: humilis atque obsoletus, Nep. Ages. 8: vestitum atque ornatum immutabilem habet haec, Plaut. Epid. IV, 7, 8: in hoc legato nihil hominis est praeter figuram; neque Romani praeter habitum vestitumque, Liv. XXIX, 17: vestitum, quo ipse tectus erat, tibi tradidit, Cic. Rosc. Am. 49 extr.: cujus victus vestitusque necessarius sub praecone subjectus est, Cic. Quint. 15 post med.: vestitu (*voor* vestitui) nimio indulges i. e. nimis sumtuosa veste filium ornas, Terent. Ad. I, 1, 38: me saturum servire apud te sumtu & vestitu tuo i. e. te praebente vestitum, Plaut. Capt. II, 2, 72: Vestitum mutare, *de kleding veränderen*, (*zie* vestis), *bij voorb. om den rouw, gevolglijk rouwkleederen aandoen*, Cic. Sext. 14 med.: *van daar* ad vestitum suum redire, Ibid., i. e. *den rouw afleggen, zijne gewone kleding weder aantrekken:* Not. *daar voor staat* Cic. Pis. 8, ad vestitum redire. 2) *Tropisch, kleding, bekleding, d. i. bedekking of opsiering als met een kleed, bij voorb.* vestitus riparum viridissimos, Cic. Nat. D. II, 39, i. e. *gras:* vestitus densissimos montium, ibid. 64, i. e. *boomen: ook van eene reden, bij voorb.* Concinnitas sententiarum vestitu orationis (*van de uitdrukking der woorden*) ornata etc. Cic. Brut. 95.

VESTITUS, a, um, *zie* Vestio.

VETER, ĕris, *voor* vetus, *bij voorb.* veter Priamus, Enn. ap. Prisc. 3. p. 607 Putsch.: veter terminus, Acc. Ibid.: *van daar komen juist* veterior, veterrimus, *die men thans tot* Vetus *brengt; gelijk ook de* Casus veteris, veteri, veterem, veteres cet., *die men thans tot* vetus *brengt, eigenlijk van* veter *zijn.*

VETĔRAMENTARIUS, a, um, *zich met oude zaken inlatende: van daar* sutor veteramentarius, Sueton. Vitell. 2, i. e. *die oude schoenen lapt, schoenlapper.*

VETĔRANUS, a, um, *eigenlijk één van de ouden, van daar oud, van vele jaaren, bij voorb.* boves, Varr. R. R. I, 20: pecus, Colum. VI, 2, 9: aves (i. e. gallinae), Ibid. VIII, 5, 6: vites, Ibid. III, 15, 3: vinea, Ibid. III, 21 in. XI, 2, 44: mancipia, Pandect. XXXIX, 4, 16: hostis, Liv. XXI, 16: *van daar bijzonder van Soldaten*, veteranus miles, *ook eenvouwig* veteranus (scil. miles) *een oud, beproefd Soldaat, bij voorb.* veterani milites, Cic. Phil. III, 2: veterani (milites) *staat dikwijls* Cic. Phil. XI, 14 *en* 15. Liv. XXXVII, 20. XL, 39: *van daar* veterana legio, Caes. B. G. I, 24, i. e. *uit zulke oude beproefde Soldaten bestaande:* legio secunda, quae maxime

me veterans in Liguribus erat, Liv. XLII, 27. Not. veterana noſtra & plena multorum ſaeculorum vindemiis horrea, Senec. Ep. 114 extr. Ed. Gronov., i. e. *onze oude enz.*

VETĔRASCO, ravi, ratum, 3. *oud worden, bij voorb.* veteraſcere, Colum. II, 15: in eo, quem veteraſcentem videas ad gloriam, Cic. fragm. ap. Non. cap. 5. n. 63: vulnera ubi corrupta in malum ulcus veterarunt, difficilius curantur, Senec. ad Marc. 1 extr. cum febres veteraverunt, Celſ. III, 12. Particip. veteratus, a, um, *oud geworden, oud, bij voorb.* ulcera, Plin. H. N. XXXII, 10: caſeus, Scribon. Larg. 140. *Doch dit* Particip. *kan ook tot* Vetero *gebracht worden, en misſchien beter.*

VETĔRATOR, oris, m. *die ergens in oud geworden is, gevolglijk geöefend is, bij voorb.* in literis, Gell. III, 1: in cauſis privatis, Cic. *zie hier na: van daar* a) *een oude ſlaaf, bij voorb.* ſervum tam veteratorem quam novitium, Pandect. XXI, 1, 65: praecipiunt aediles, ne veterator pro novitio veneat, Ibid. leg. 37: b) *die in list oud is geworden, van daar in 't gemeen een loos, listig, doortrapt mensch, bij voorb.* Quid vult veterator ſibi? Terent. And. II, 6, 26: veterator, Ibid. Heaut. V, 1, 16 i. e. *die ſlimkop! dat is een ſlimkop!* ipſe eſt veterator magnus, Cic. Q. Fr. II, 13 extr., decrevit ſenatus, ut ille veterator & callidus vinctus ad Hannibalem duceretur, Cic. Off. III, 32: callidus ac veterator eſſe vult, Cic. Verr. III, 14 in.: acutum, verſutum, veteratorem, Cic. Fin. II, 16: in cauſis publicis nihil, in privatis ſatis veterator videbatur, Cic. Brut. 48, i. e. *loos, geöefend, listig: dus ook misſchien* Cotta veterator habitus, Ibid. 21.

VETĔRATORIE, *ſlim, loos, listig, bij voorb.* dicere, Cic. Or. 28: ſatis veteratorie, Apul. Apolog. ante med. p. 303, 37 Elm.

VETĔRATORIUS, a, um, *ſlim, loos, listig, bij voorb.* nihil veteratorium exſpectaveritis; omnia aperta, Cic. Verr. I, 54 poſt med.: ratio dicendi, Cic. Brut. 75: ut citius veteratoriam quam oratoriam diceres, Ibid. 67 extr.

VETERATUS, a, um, *zie* Veteraſco *en* Vetero.

VETERĒTUM, i, *braakland, voor* Vervactum, Colum. I, 3, 10. II, 10, 5, II, 13, 2: *doch* Gesner *gelooft overal, dat men* Vervactum *daar voor diende te lezen: maar* Pontedera *verdedigt het woord, en verſtaat daar door een veld, dat van* vervactum *onderſcheiden is, te weten, dat langen tijd gerust heeft en in lang niet geploegd is; zoodanige, bij voorb. akkers zijn, die in beemden en weilanden veranderd zijn.*

VETERĪNARIUS, a, um, *het last- en trekvee betreffende, zich daarmede bezighoudende, bij voorb.* medicina, Colum. VII, 5 poſt med., i. e. *vee-artzenij: van daar* veterinarius, ſcil. homo *of* medicus, *een Veeärts, Paardendokter*, Columm. VI, 8, 1.

VETERINUS, a, um, (*misſchien voor* vehiterinus, *van* veho) *dragende of varende; wordt ſlechts van last- en trekvee gebruikt, bij voorb.* veterinae, ſcil. pecudes *of* beſtiae, Varr. R. R. I, 28, i. e. *last of trekvee, als paarden, ezels, muilezels: dus ook* veterina, ſcil. animalia, Plin. H. N. XI, 37 Sect. 64, i. e. *last- en trekvee:* caudae caulis aſinis longior quam equis, ſed ſetoſus veterinis i. e. equis muliſque. Ibid. XI, 50: veterino generi, i. e. animalibus veterinis. Ibid. 46: veterinam beſtiam jumentum Cato adpellavit a vehendo, Paul. ex Feſto: *van daar* veterino ſemine equorum, Lucret. V, 888.

VETERNŌSUS, a, um, 1) *met ſlaapziekte bezet, ſlaapzuchtig*, Plin. H. N. XXVIII, 7. Cato ap. Gell. I, 15. Varr. ap. Non. cap. 16. n. 10; cf. Paul. ex Feſto, *alwaar ſtaat:* Veternoſus dicitur, qui gravi premitur ſomno. Cato veternoſum, hydropicum intelligi voluit, cum ait: Veternoſus quam plurimum bibit, tam maxime ſitit: 2) *Tropisch, d. i. dromerig, niet levendig, ſloperig, bij voorb.* animus, Senec. de Ira I, 16: Hic (homo) eſt vetus, vietus, veternoſus, Terent. Eun. IV, 4, 21. *Ook moede, mat, krachteloos, bij voorb.* Non redigo iſta ad legem Dialecticam & ad illos veternoſiſſimi artificii nodos, Senec. Ep. 82 med. 3) *waterzuchtig*, Paul. ex Feſto: *zie n.* 1, *doch het is misſchien niet nodig.*

VETERNUS, i, *zie* Veternus, a, um.

VETERNUS, (*voor* Veterinus *of* Veteranus), a, um, *oud, bij voorb.* veterna atque ſcabioſa macie exaſperati, Apul. Met. IX p. 317 Vulcan.: *maar de* Ed. Elmenh. p. 223, *en de* Ed. Oudend. p. 618 *hebben* veterno. *Van daar* Veternus Subſtantive, 1) *de ouderdom, bij voorb.* nec (ſylva) ſolos hominum transgreſſa veterno fertur avos, Stat. Theb. VI, 94: 2) *oude opſchik, bij voorb.* muſcus ſitu & veterno macerat (vites,) Colum. IV, 24 ante med.: *dus ook* veterno atque ſcabioſa macie exaſperati, Apul. Met. IX ante med. Ed. Elmenh. *en* Oudendorp., *zie de plaats hier voor:* 3) (ſcil. morbus *of* ſomnus) *ſlaapzucht, als eene ziekte, die bijzonder aan oude lieden eigen is*, Plaut. Men. V, 4, 3: *van daar* a) *het lang ſlapen, bij voorb.* urſi veterno pinguefcunt, Plin. H. N. VIII, 36. b) *ſlaapzucht, Tropisch, d. i. ſlaperige, dromerige toeſtand, ſloperigheid, traagheid, werkeloosheid, bij voorb.* civitatis, Cic. ad Div. II, 13 poſt med.: veternus civitatem occupaſſet, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 6: nec torpere gravi paſſus ſua regna veterno, Virg. Georg. I, 124: pecudes exercere, & quaſi torpeſcentes excitare nec pati veterno conſeneſcere atque exſtingui, Colum. VII, 5: cur me funeſto properent arcere veterno, Horat. Epiſt. I, 8, 10: ſtolidum excitare veternum, Catull. XVII, 24: pigritia veternum patit, Apul. in Flor. 3 poſt med. p. 357, 34 Elmenh.

VETĔRO, are, 1) *oud maken, van daar* veteratus, a, um, *oud geworden, bij voorb.* ulcera, Plin. H. N. XXXII, 10: caſeus, Scrib. Larg. 140: 2) *oud worden, bij voorb.* febres veteraverunt, Celſ. III, 12: ubi ulcera in malum ulcus veterarunt, Senec. ad Marc. 1 extr. Not. *Doch beide kan tot* Veteraſco *gebracht worden, zie* Veteraſco.

VETĬTUS, a, um *zie* Veto.

VETO, ui, (*zelden* avi), itum, are, *is juist het tegendeel van* jubeo, *en wordt ook zoo geconſtrueërd: niet willen hebben, dat iet geſchieden zal, of zeggen, dat iet niet geſchieden zal, het zij dit verlangen geſchiede, door bidden, voorſtelling, raad, of bevel, waarom het ook, afraaden, verbieden enz. vertaald wordt: en zoo wel de zaak, die men niet wil laten geſchieden, als de perſoon, wien men iet belet of verbiedt, ſtaat in den* Accuſativus, *met den* Infinivus, *doch ook volgt* ne, *bij voorb.* vetat eam mirari, Liv. XXIX, 10, in., i. e. *hij badt haar, zich niet te verwonderen, zeide haar, zij zou zich niet enz.:* cum leges duos magiſtratus crevi vetarent, Caeſ. B. G VII, 33: Ab opere legatos diſcedere vetuerat, Ibid. II, 20, i. e. *hadt verboden, hadt gezegd, zij zouden niet enz:* Rationes vetabant, me reip. diffidere, Cic. ad Div. V, 13 med.: vetuit, ad eum quemquam accedere, Nep. Eum. 12: caſtra vallo muniri vetuit, Caeſ. B. C. I, 41: cenſura vetat moechari, Martial. VI, 91, 1: cur vetas, ne quis velit etc., Horat. Sat. II, 3, 187: *ook zonder* ne, *bij voorb.* vetabo, ſub iisdem ſit trabibus, Horat. Od. III, 2, 26: Illius ut (i. e. quaſi, tanquam) verbis, ſis mihi lenta, veto, Tibull. II, 6, 16 (II, 7, 18), *ten zij men misſchien de ſchikking dus maken wil:* illius verbis veto, ut mihi ſis lenta *voor* te mihi lentam eſſe; *wanneer het de eenigſte plaats zou zijn, waar ut voor ne zou ſtaan; doch, het is misſchien niet nodig. Ook ſtaat het* abſolute, *d. i. er volgt niets op, bij voorb.* Veto, *als het gewone woord van een volkstribunn*, Liv. VI, 35, *zie beneden: van daar* Vetitum eſt, *het is verboden of verboden geworden, bij voorb.* ait eſſe vetitum, intro ad heram accedere, Terent. Phorm. V, 6, 24 i. e. *het zij verboden, men mag niet*, quis vetat? *wie verbiedt of hindert het?* Perſ. VI, 49: *Ook ſtaat* a) *de zaak, die men niet wil laten geſchieden, in den* Accuſativus *of* Infinitivus, *bij voorb.* majora, Ovid. Faſt. II, 541: bella vetabat, Virg. Aen. II, 84, i. e. *riedt af:* iter medio natura vetabat Syrtibus, Lucan. IX, 301: *van daar* vetari *verboden worden, bij voorb.* quod genus hominum in civitate noſtra & vetabitur ſemper & retinebitur, Tacit. Hiſt. I, 22: *van daar* Vetitus, a, um, *verboden, afgezegd, bij voorb.* vetitos hymenaeos, Virg. Aen. VI, 623: nemus vetitum, Ovid. Faſt. IV, 751: vetitas terras, Ovid. Triſt. I, 4, 21: alea, Horat. Od. III, 24, 58, urſae ſidus vetito ponto fruetur, Senec. Herc. Oet. 1585: factum vetitum quidem, non tamen inauditum, Plin. Ep. IV, 9 poſt med. §. 17: nefas, Horat. Od. I, 3, 26: *van daar* Vetitum *het verbodene, bij voorb.* nitimur in vetitum, Ovid. Am. III, 4, 17: de vetito quisque parabat opes, Ibid. Faſt. V, 282: *ook een verbod, bij voorb.* contra vetitum, Virg. Aen. X, 9: vetita populorum, Cic. legg. II, 4 med.: *en* populi vetita, Ibid. III, 3 e legg. XII Tabb.: b) *Ook ſtaat de perſoon, dien iet verboden wordt, of die iet niet doen mag, in den* Accuſativus, *bij voorb.* vetuit me tali voce, Horat. Sat. I, 10, 31: *van daar* Vetor *het wordt mij verboden, ik mag niet, ik heb geen verlof, bij voorb.* acta agimus; quod vetamur veteri proverbio, Cic. Amic. 22: Hasdrubal cum eo vetaretur eſſe, Nep. Hamilc. 3: Cum ſenatus equitesque flere vetarentur, Cic. red. Quir. 5: ſteriuque vetabere terrae, Lucan. IV, 647 i. e. *men zal, (d. i. hij zal) het u verbieden, daar in verhinderen:* homines nihil vetabantur per vetum, Tacit. Ann. III, 26: *dus ook* Vetitus, a, um, *bij voorb.* Nolani muros portasque adire vetiti, Liv. XXIII, 16, i. e. *mogten niet enz.:* redemtoribus vetitis frumentum parare, Liv. XXXIV, 9: ſenatores vetiti ingredi Aegyptum, Tacit. Ann. II, 59: *verders* quippe vetor fatis, Virg. Aen. I, 39 (43), i. e. *ik mag niet: doch het*

kan

kan hier ook heeten, ik word verhinderd door enz., zie n. 2. Not. Veto *is ook het eigenlijke woord, dat de* Tribunus plebis *gebruikte, wanneer hij tegen eene handeling van den Senaat, of een Magistraatspersoon protesteerde, d. i. ik wil niet hebben, dat het geschiedt, ben er tegen, verbiede het enz. bij voorb.* veto, Liv. VI. 35: ne vetare aut intercedere fas cuiquam tribunorum esset, Sueton. Tiber. 2 extr.: *dus ook* in vincula conjici vetant (tribuni plebis), Liv. III, 13: ut vim fieri vetarent, Gell. XIII, 12 extr.: *ook van den* Praetor, *bij voorb.* Praetor vim fieri vetat, Cic. Caecin. 13: quod jussit vetuitve Praetor, Pandect. XLII, 1, 14: 2) *Tropisch, verbieden, d. i. beletten, verhinderen, wordt even zoo geconstrueerd, bij voorb.* Non me vetabunt frigora circumdare etc., Virg. Ecl. X, 56: Ventos audire vetantes, Ovid. Her. XIII, 131: hos vetuit me numerare timor, Prop. II, 29, 4: tibi me credere turba vetat. Ibid. II, 32, 8: Avertam luctus & tristia damna vetabo, Stat. Sylv. III, 1, 173: pelago vetante, Ovid. Her. XIII, 128: Inter, nec longius inter, quam quod vela vetat, superest mare, Val. Fl. VIII, 304: quercus Phoebum (i. e. solis radios) vetat, Senec. Herc. Oct. 1624: & solem vetuit Delia tardior i. e. nox tardior solem morata est, Ibid. 150: quos vetat igne Creon i. e. arcet a rogis, Stat. Theb. XII, 558: *van daar* quid vetat? *wat hindert het?* Hor. Sat. I, 10, 56. Ovid. Am. III, 7, 35. Fast. I, 295. *Ook Passive, bij voorb.* sapientia nulla re vetari potest, quo minus se exerceat, Senec. Ep. 9 post init., quippe vetor fatis, Virg. *zie boven:* vetitus aetate senatus arma sequi, Lucan. VII, 371: agmina vetita virtute moveri, Ibid. 316: aequor vetitum sentire procellas, Ibid. VI, 470: homines nihil per metum vetabantur, Tacit. Ann. III, 26: sterni que vetabere terrae, Lucan. *zie boven:* Not. *het Perf.* vetui, *dus ook* vetueram etc. *is menigvuldig, zelden* vetavi, *bij voorb.* Masuri rubrica vetavit, Pers. V, 90. Not. Votitus, a, um, *misschien voor* vetitus etc., *bij voorb.* votitam, Plaut. Asin. IV, 1, 44. *Sommigen maken het van* votio, ire, *gevolglijk* votitus *met een lange* i.

VETŬLUS, a, um, i. q. vetus, *oud, als men verkleinend of beuzelend spreekt, ook in 't gemeen, oud, of oudachtig, vrij oud, bij voorb.* equus, Cic. Amic. 19: gladiator, Cic. Quint. 8: filia vetula fane, Cic. Att. XIII, 29: cornix, Horat. Od. IV, 13, 25: arbor, Cic. Fin. V, 14: petaso, Martial. XIII, 54, 2: cadus, Ibid. XIII, 111, 2: Falernum, Catull. XXVII, 1: meo animo vetulus, decrepitus senex tantidem est, quasi etc., Plaut. Merc. II, 2, 43, *alwaar het weg kon blijven, van daar* Substantive, Vetulus *een oude, d. i. oud man, grijsaart, bij voorb.* conspicor vetulos duo, Plaut. Epid. II, 1, 4. *Ook boertend, gelijk bij ons, bij voorb.* Tu tamen, mi vetule, non fero, Cic. ad Div. VII, 16, i. e. *mijn oudjen, mijn lieve oudjen, (vriendschappelijk).* *Dus ook* Vetula (scil. femina) i. e. *eene oude vrouw, wanneer het somtijds verächtlijk staat, bij voorb.* vetulas habere amicas, aut turpes vetulasque foediores, Martial. VIII, 79: turpi vetulae, Juvenal. VI, 240: Vetulae, edentulae, Plaut. Most. I, 3, 117.

VETUS, *ook somtijds* VETER, ĕris, (Comp. veterior, Superl. veterrimus) 1) *oud, d. i. niet jong, bij voorb.* gallinae, Plin. H. N. X, 53 in.: parentes, Virg. Aen. V, 576: veteres senatores, Liv. XLII, 47: pecudes, Varr. R. R. II, 11: homo, Terent. Eun. IV, 2. Plaut. Merc. II, 2, 20: *dus ook* vetus poëta, Terent. Heaut. Prol. 22: *doch dit kan ook tot n. 2 behoren:* cruor, Ovid. Met. VII, 333: puer, Plaut. Merc. V, 4, 15: caput vetus i. e. senile, Tibull. I, 9 (8), 42: veteres senes, Ibid. 50, *alwaar een Pleonasmus is: dus ook* senectus vetus, Horat. Epod. VIII, 3: Acheronticus senex, vetus, decrepitus, Plaut. Merc. II, 2, 28: 2) i. e. *niet nieuw, bij voorb.* maceria, Plaut. Truc. II, 2, 50: exceptio, Cic. Or. I, 37: necessitudines, Cic. ad Planc. in Ep. ad Att. post XVI, 16: vetus atque antiqua historia, Plaut. Trin. II, 2, 100: naves, Caes. B. G. V, 15, i. e. *oude schepen:* nobilitas, Sallust. Jug. 85 (87): consuetudo, Ibid. Cat. 23 (24): amicitia, Nep. Eum. 11: veterrima quaeque, ut ea vina etc., Cic. Senect. 19: veterrimus amicus, Plaut. Truc. I, 2, 71: inter tot veterrimos populos & tam diu bella geritis, Liv. V, 54: *dus ook* poëta vetus, Terent. Heaut. Prol. 22, i. e. *die reeds lang Dichter geweest is: doch het kan ook zijn, oud, d. i. bejaard:* Senator vetus & gravis aetate, Liv. V, 12, *een oud Raadsheer, d. i. die het reeds vele jaaren is: dus ook* milites veteres *oude Soldaten, d. i. die lang gediend hebben,* Liv. XXVI, 41. XXXI, 8. XXXIV, 17. *Ook* Cic. Tusc. II, 16 *zegt* exercitatus & vetus, scil. miles: *dus ook* veteres legiones, Liv. X, 39. Hirt. Alex. 58, i. e. *die lang gediend hebben: dus ook* exercitus veteres, Liv. XXXI, 8: *dus ook* veteres pedites equitesque, Liv. XXXII, 8: *dus ook* veteres centuriones, Liv. IV, 17. *Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* veteres militiae, Tacit. Hist. IV, 20: regnandi, Tacit. Ann. VI, 44: scientiae & caerimoniarum, Ibid. 12: gnaros belli, veteresque laborum, Sil. IV, 532: dux vetus armorum, Ibid. XVII, 297: *ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* veterem bellare Labicum, Ibid. V, 565 i. e. in bellando: *van daar* Veteres, scil. tabernae, i. e. *de oude winkels, zoo heet eene plaats op de* Romeinsche *markt,* Plaut. Curc. IV, 1, 19. Liv. XLIV, 16: *Eene andere plaats heet* Novae, scil. tabernae, Cic. Or. II, 66: *zie* Taberna. Veteres campi, *een gewest in* Lucanië, Liv. XXV, 16 extr.: Vetera castra, Tacit. Hist. IV, 18 *en* 21, *ook enkel* Vetera scil. castra, Ibid. Ann. I, 45 *en* Anton. Itiner., *eene stad in* Gallia Belgica. 3) *oud, d. i. het geen voormaals geweest is of geleefd heeft, het zij voor veele jaren of weinige dagen, kortom zoo lang het wille, oud, vorig, voormalig, niet nieuw, bij voorb.* vetus consulatus, Suet. Vesp. 8: delectum, Liv. XLV, 16: exercitus, Liv. XXV, 17 in.: in veterem revoluta figuram, Virg. Aen. VI, 449, i. e. *vorige, voormalige:* tribuni veteres, Liv. III, 64 post init., *de oude Tribunen, d. i. die tot hier toe geweest en afgegaan zijn of toch afgaan moeten, (het laatste geldt hier in deze plaats,) in tegenstelling der genen, die op nieuw verkozen moeten worden:* mala, Virg. Aen. VI, 527: veteres (tabernae), *zie hier voor:* vindicare veterem injuriam, Phaedr. I, 21, 6: *dus ook* res veteres, *bij voorb.* quid est aetas hominis, nisi memoria rerum veterum cum superiorum (scil. hominum i. e. *die voormaals geleefd hebben*) aetate contexitur (i. e. cohaeret), Cic. Or. 34: *alwaar* memoria *de* Ablativus, *en gevolglijk de* *verändering van* Clericus, *die* nostrarum *voor* veterum *lezen wil, onnodig is:* imponitur igni sacro, non veteri, Plin. H. N. XXI, 19 post init.: vinum, Colum. XII, 28: Majores, veteres illi, admodum antiqui, Cic. Phil. V, 17: Vetera vaticinamini, Plaut. Pseud. I, 3, 120, i. e. *oude, voorlang bekende dingen:* Viri veteres & prisci, Cic. Univ. 11, i. e. *de Ouden, die voormaals geleefd hebben: dus ook* veteres putavere, Plin. H. N. XXXVI, 7, i. e. *de Ouden, of ook Voorvaders: van daar* innocentia vetus, Cic. Verr. III, 93, i. e. *de oude, voormaals in oude tijden, bij de voorvaders in gebruik enz.* *Ook staat er* antiquus *bij, bij voorb.* veterem atque antiquum quaestum meum servo atque obtineo, Plaut. Pers. I, 2, 1: scelus factum est jam diu antiquum & vetus, Ibid. Most. II, 2, 45: historiam veterem atque antiquam haec mea senectus sustinet, Ibid. Trin. II, 2, 100: quin tu istam orationem hinc veterem atque antiquam amoves? Ibid. Mil. III, 1, 153: veterem atque antiquam rem, novam ad vos proferam, Ibid. Amph. prol. 118: cf. *hier voor* Cic. Phil. V, 17. Not. *Men heeft ook* veter, *bij voorb.* veter Pitamus, Acc. ap. Priscian. 3 p. 607 Putsch.: veter fatorum terminus, Acc. ap. Priscian. 6 p. 716 Putsch.: *van daar komen juist de* Casus veteris, veteri etc.: *van daar ook de* Superlativus veterrimus: *ook de* Comparativus veterior, *bij voorb.* Antemna veterior est, quam Roma, Cato ap. Priscian. ibid. *Ook leest* Priscianus Plaut. Bacch. V, 2, 30 senem veteriorem; *doch de* Editt. *hebben* ulteriorem.

VETUSTAS, atis, f. 1) *ouderdom, oudheid, d. i. de voormalige of oude tijden, bij voorb.* historia nuntia vetustatis, Cic. Or. II, 9: Contra vetustatis exempla, Caes. B. C. I, 6: *van daar de ouden, de voorvaders, bij voorb.* sic credidit alta vetustas, Sil. I, 26. 2) *ouderdom, of oudheid, d. i. langheid, lengte van tijd, het zij voorleden of toekomend, bij voorb.* possessionis, Cic. Agr. II, 21: municipium vetustate antiquissimum, Cic. Phil. III, 6: quamvis obstet mihi tarda vetustas i. e. senectus mea, Ovid. Met. XII, 182: pictores, quorum opera vetustatis gratia visenda sunt, Quintil. XII, 10: in tanta vetustate non modo rerum, sed etiam auctorum, Liv. II, 21: tantum aevi longinqua valet mutare vetustas, Virg. Aen. III, 15: exiguis prodest annosa vetustas, Ovid. Trist. V, 2, 11: opus, quod — nec poterit ferrum nec edax abolere vetustas, Ibid. Met. XV, 872: ut non omne vinum, sic non omnis aetas vetustate coacescit, Cic. Senect. 18: errabat antiquitas, quam — vetustate immutatam videmus, Cic. Div. II, 33: poma in vetustatem reponere, Colum. XII, 44 extr., i. e. *voor toekomende tijden: dus ook* vinum in vetustatem servare, Ibid. 28. Cato R. R. 114: materies lenta ac fidelis ad vetustatem, Plin. H. N. XIII, 6: Quae videntur habitura vetustatem, Cic. Att. XIV, 9 post med., i. e. *lang duuren zullen: dus ook* vetustatem ferre, Cic. Amic. 19. Ovid. Trist. V, 9, 8 *of* perferre, Quintil. X, 1 ante med. 4 *of* pati, Colum. III, 2 med.: *van daar nakomelingschap, toekomende tijden, bij voorb.* obmutescet vetustas, Cic. Mil. 35: si fidem tanto operi est latura vetustas, Virg. Aen. X, 792: in vetustatem reponere *of* servare, *zie hier voor.* 3) *oude vriendschap, oude kennis, bij voorb.* conjunctos vetustate, officiis etc., Cic. ad Div. XIII, 32. cf. X, 10 extr. XI, 16: *dus ook* amicorum — dignitate — vetustate, Cic. Arch.

Arch. 12 Ed. Ernest., *alwaar andere* Edd. venustate *hebben*, *hetwelk beter schijnt.* 4) *loosheid of list*, *bij voorb.* ingenio, vetustate, artificio tu facile vicisti, Cic. Quint. 21. 5) *oude*, *afzichtelijke*, *kwaade gedaante eener zaak*, *afzichtelijkheid*, *bij voorb.* ulcerum, Plin. H. N. XXI, 19 med. *zie* Celf. V, 26 sect. 31, *welke zegt:* interdum vetustas ulcus occupat, inducitur que ei callus & circum orae crassae livent.

VETUSTE, 1) *oud*, *op de wijze der ouden*, *op de oude wijze*, *bij voorb.* ponere (verbum), Ascon. Ped. in Cic. Verr. I, 47. II, 13. 2) *zedert langen tijd*, *bij voorb.* vetustissime in usu est, Plin. H. N. XXVII, 7.

VETUSTESCO, ĕre, *oud worden*, *bij voorb.* vina vetustescunt, Colum. I, 6 post med. *Ook heeft men* vetustisco, Nigid. ap. Non. cap. 5 n. 63, *alwaar* Nigidius *onderscheid maakt tusschen* Veterasco *en* Vetustisco (Vetustesco), *dat zeker verdicht is.*

VETUSTISCO, *zie* Vetustesco.

VETUSTUS, a, um, i. q. vetus, 1) *oud*, *d. i. niet nieuw*, *bij voorb.* vinum, Plaut. Curc. I, 2, 41: mos, Ovid. Fast. VI, 309: templum, Virg. Aen. II, 713: templa luco vetusto, Ovid. Met. XI, 360: oppidum, Horat. Od. III, 17, 1: vetustis lignis focum exstruere, Ibid. Epod. II, 43: amicitia, Ovid. Pont. III, 3, 11: vetustum mihi cum eo hospitium, Cic. ad Div. XIII, 36: gens, Virg. Aen. IX, 284: vetustissimi auctores, Quintil. X, 1 ante med. §. 40, i. e. *die voor oude tijden geleefd hebben:* pix vetustior, Colum. XII, 23: vetustiores scriptores, Liv. II, 23: ova vetustiora, quam dierum decem, Colum. VIII, 5: vineae vetustissimae, Colum. XII, 38. 2) *oud*, *d. i. niet jong*, *bij voorb.* vetustissimus ex censoriis, Liv. XXIII, 22: *dus ook* semen croceum nec anniculo vetustius, Plin. H. N. XX, 19 post med.: venere legati, qui Vononen vetustissimum liberorum ejus accirent, Tacit. Ann. II, 2, i. e. *den oudsten: dus ook* vetustissimo liberorum ejus, Ibid. 43: ligna, Horat. *zie hier voor: dus ook* vetustiora ova, Colum., *zie* n. 1. 3) *oud*, *d. i. op de oude wijze*, *oudvaderlijk*, *bij voorb.* multo tamen vetustior & horridior ille (Laelius), Cic. Brut. 21, scil. *als redenaar.*

VEXĀMEN, ĭnis, n. i. q. vexatio, *plage*, *schudding*, *bij voorb.* mundi, Lucret. V, 341.

VEXĀTĬO, ōnis, f. *misschien schudding*, *sterke beweging*, *bij voorb.* omnia poma, minima vexatione contacta, coeperunt effundere crocum, Petron. 60: sterilitatem ob partus vexationem fieri certum est, Plin. H. N. XXVIII, 19 ante med. *Van daar* 1) *afmatting*, *moeilijkheid*, *bezwaarlijkheid*, *plage*, *bij voorb.* viae, Colum. I, 3 in.: Cum omni genere vexationis processerunt, Liv. XLIV, 5: vulneris, Liv. XXI, 48: corporis, Cic. Tusc. IV, 8: putatae vites adligentur alio loco; namque orbitas vinculi sentiunt vexatione non dubia, Plin. H. N. XVII, 23 post med.: dentes sine vexatione extrahere, Ibid. XXXII, 7 post med.: sine vexatione stomachi, Ibid. XXXI, 6 extr. 2) *plaag*, *mishandeling*, *bij voorb.* virgines Vestales ex acerbissima vexatione eripere, Cic. Catil. IV, 1: per vexationem & contumeliam, Liv. XXXVIII, 59: ab omni alia vexatione intactum, Liv. VII, 10: vexatio direptioque sociorum, Cic. Cat. I, 7: si quid nostra tuis adicit (*voor* adjicit) vexatio rebus, Martial. X, 82, 1.

VEXĀTOR, ōris, m. *een plager*, *mishandelaar van eene zaak of persoon*, *bij voorb.* reipublicae, Cic. Harusp. 22: senatulae, Cic. Sext. 8: urbis, Cic. Phil. III, 11.

VEXILLĀRĬUS, a, um, *tot het vaandel behorende*, *zich daarmede bezig houdende*, *daar toe behorende*, *van daar* 1) Vexillarius, Substantive, *een vaandrager bij het Latijnsche leger*, Liv. VIII, 8 post init. Tacit. Hist. I, 41, (*zie* Vexillum): *van daar een aanvoerer*, *bij voorb. van eene rooversbende*, *bij voorb.* vexillarius noster Lamachus. Apul. Met. IV ante med. p. 146, 38 Elm. 2) Vexillarii, scil. milites, Tacit. Hist. I, 70. II, 18 *en* 83. Vellej. II, 110 extr., *zijn een zeker soort van soldaten onder de Keizers*, *die hun eigen vaantjen* (vexillum) *hadden*, *en een deel van het Legiöen uitmaakten. Nader kennen wij ze niet; misschien waren het soldaten*, *die in de Provintie aangeworven waren*, *en gevolglijk geene* signa, *maar* vexilla *droegen.* Ernesti *in* Excurs. ad Tacit. Hist. *houdt ze voor* tirones, *en voor het geen voortijds* hastati *heette.*

VEXILLĀTĬO, ōnis, f. *misschien de troepen*, *die tot één* vexillum (*vaandel*) *behoren*, *bijzonder ruiterij*, *hulptroepen enz.*, *bij voorb. voor ruiterij of een vleugel ruiters staat het* Veget. de re mil. II, 1: Germanicianorum vexillatio, Sueton. Galb. 20, i. e. *misschien corps*, *hulpcorps:* ad deducendos vexillationes in Syriam, Inscript. ap. Gruter. p. 441 n. 4: praeposito vexillation., Ibid. p. 407 n. 1: duci vexill. leg., Ibid. n. 2: tota denique factione (scil. latronum) militarium vexillationum indagatu confecta atque concisa, Apulej. Met. VII ante med. p. 191, 3 Elm.

VEXILLUM, i, n. *misschien van* veho *dragen*, *vaandel*, *krijgsvaandel*, *dat de soldaten bij zich voeren*, *bij voorb. van de* Triarii, Liv. VIII, 8: primum vexillum triarios ducebat; *en terstond daarbij*, ex tribus vexillis constabant (principes), *alwaar dus van troepen van een Legiöen gesproken wordt: anders onderscheidt* Livius signa (*der Legiöenen*) *van de* vexilla, *en schrijft deze laatste aan de* Socii i. e. *bondgenoten*, *bij voorb. Latijnen enz. toe*, *bij voorb.* XXXIX, 20, legionis secundae signa tria, undecim vexilla sociorum latini nominis; *en* XXV, 14 in., *van de* cohors Peligna, *staat altijd* vexillum; *gevolglijk moet er toch eenig onderscheid geweest zijn: van daar bij het aanleggen van Plantsteden*, *waar de volkplantelingen gewapend heen trokken*, *komt* vexillum *voor*, *bij voorb.* vexillum tolleres & aratrum circumduceres, Cic. Phil. II, 40: *ook bij andere gelegenheden*, *bij voorb. wervingen enz.*, *bij voorb.* servos ad vexillum vocare, Flor. III, 20: Numquando perditis civibus vexillum, quo concurrant, defuturum putatis, Cic. Phil. V, 11: Vexillo opus est: convolabunt, Cic. Att. X, 15. *Zoo schijnen ook die in de Provintiën onder de Keizers aangeworven worden* vexilla *gehad te hebben; misschien is hier uit eenig licht voor de* vexillarii: *zoo staan ook* vexilla *van de Pannonische Legiöenen* Tacit. Ann. I, 20, *alwaar staat:* manipuli — vexilla convellunt; *misschien omdat zij daar geworven of te vinden waren enz.* Not. vexilla submittere, *de vaandels nederlaten: van daar Tropisch*, submittere vexilla modeste fortunae suae, Stat. Sylv. IV, 2, 43, i. e. *zich nederig gedragen*, *zich niet verheffen. Van daar* 1) *de manschap*, *die tot een vaandel behoort* (*zoo als bij ons*), *bij voorb.* Liv. VIII, 8, ex tribus vexillis constabant (principes), *en terstond daarop*, vexillum centum octoginta sex homines erant: *dus ook* adcedunt vexilla, Stat. Theb. XII, 782: Praemissis Germanorum vexillis, Tacit. Hist. I, 70. 2) *een vaandel of het uitgebreid doek*, *hetwelk op de veldheerstent opgestoken werdt*, *ten teken*, *dat het leger opbreken*, *of aan den slag gaan zou*, *bij voorb.* vexillum proponere, Caes. B. G. II, 20. Auct. B. Hisp. 28, *of* tollere, Hirt. Alex. 45, i. e. *dit vaandel of dit teeken opsteken.* Not. Cicero Or. 45 *gelooft*, *dat* velum *uit* vexillum *geworden is* (*door eene Contractie*); *maar* Festus, Servius ad Virg. Aen. VIII, 1, *en* Priscianus 3, *houden* vexillum *voor een* Deminutivum *van* velum.

VEXO, avi, atum, are, *waarschijnlijk* 1) *schudden*, *opschudden*, *hier en daar*, *heen en weder trekken*, *bij voorb.* vis venti montes vexat, Lucret. I, 276: navigia vexata, Ibid. VI, 429: classis vexata est tempestate, Vellej. II, 79: clades regionum vexatarum scil. terrae motu, Justin. XVII, 1: in turba vexatus, Sueton. Aug. 53 extr., i. e. *heen en weêr gestoten:* rosae vexatae, i. e. *in stukken gedrukt*, *ontbladerd*, Martial., *zie hier na:* venti vexant nubila, Ovid. Met. XI, 435: Dulichias vexasse rates, Virg. Ecl. VI, 76; *doch dit alles kan tot* n. 2 *behoren.* 2) *mishandelen*, *plagen*, *kwellen*, *lastig vallen*, *afmatten*, *beschadigen*, *beledigen*, *bij voorb.* agros, Caes. B. G. IV, 15: hostes, Cic. ad Div. II, 10 post med.: Siciliam, Cic. Verr. Act. I, 4: uxorem, Cic. Dom. 23: solicitudo vexat impios, Cic. Legg. I, 14: fana vexata, Cic. Pis. 34, i. e. *mishandeld*, *geplunderd:* senatum, Cic. Mil. 32: rempublicam, Cic. Cat. I, 10 extr. Cic. Mil. 9: quos (milites) locorum asperitas hostiliter vexavit, Liv. XLIV, 5: anser non dubitavit crus meum morsu vexare, Petron. 136: humor vexat stomachum, Plin. XX, 8 extr.: aspera ossis fauces vexat, Martial. XI, 87: civitatis mores luxuria atque avaritia vexabant, Sallust. Cat. 5: me cupido honoris vexabat, Ibid. 3: ita conscientia mentem excitam vexabat, Ibid. 15, *alwaar echter de* Ed. Cort. vastabat *heeft: verders kan men alles uit* n. 1 *hier toe brengen*, *bij voorb.* vis venti montes vexat, Lucret.: venti nubila vexant, Ovid.: rates, Virg.: classem, Vellej.: in turba vexatus, Sueton.: Intactas quare mittis mihi, Polla coronas? a te vexatas malo tenere rosas, Martial. XI, 9, i. e. *gekreukeld*, *of op eene andere wijze mishandeld:* excussit vexatam solo vestem, Petron. 128, i. e. *gedrukt*, *gekreukeld*, *van zijn stel gebracht*, *in wanörde gebracht:* comae vexatae, Ovid. Am. I, 14, 25, i. e. *mishandeld*, *zoo zegt een verliefde*, *voor gekruld*, *omdat hij dit niet geern ziet:* homines vexati, Liv. XXXVI, 30, i. e. *afgemat door het overklimmen der bergen: dus ook* vexatis hominibus equisque, Liv. XLII, 55: *dus ook* vexati omnes, Liv. XL, 22: dentes percussu vexati i. e. labefacti, Plin. H. N. XXVIII, 11: vites frigore vexatae, Ibid. XVII, 24: *van daar* vexata (*misschien* scil. membra), *beschadigde deelen des ligchaams*, *nadeel of kwetsing daar aan*, *bij voorb.* vexata in quocunque parte corporis sint, sic curari debent, Celf. VII, 1: *dus ook* vexatus oculus, Plin. H. N. VIII, 27, i. e. *beschadigd*, *gekwetst.*

VIA, ae, f. 1) *de weg dubbel*, 1) *weg*, *d. i. plaats*, *waar men gaat of rijdt*, 2) *tusschen de stad*, *wanneer het weg*, *straat*, *landstraat is*, *en* Varro *gelooft*, *dat* via *van*

ve-

veho ir, *omdat daar gereden wordt: Hij zegt* L. L. IV, 4 post med., ut, quo agebant, actua, sic qua vehebant, viae dictae, *en* R. R. 1, 2 med. *zegt hij, dat de Landman nog uitspreekt* veha *voor* via; *doch het kan ook met* eo (*ik ga*) *vermaagdschapt zijn; want de Ouden hebben toch eer gegaan, dan gereden: van daar* via militaris, Cic. Provinc. 2. Pandect. XLIII, 7, 3, i. e. *weg, straat, waar langs een leger marcheeren kan, heirstraat, hoofdstraat:* tres ergo viae, a supero mari Flaminia, ab infero Aurelia cet., Cic. Phil. XII, 5: *want, in Italië waren vele beroemde straatwegen, die gedeeltelijk hun naam kregen van de genen, die ze aangelegd hadden, bij voorb.* Appia, Aemilia. Flaminia cet., iter conficiebamus aestuosa & pulverulenta via, Cic. Att. V, 14: cursare huc illuc via deterrima, Ibid. IX, 9 med., i. e. *op een' heel slechten weg:* qua via ire non poterant, Caes. B. G. I, 9: haud convenit una ire cum amica imperatorem via, Terent. Eun. III, 2, 42: Aurelia via profectus est, Cic. Cat. II, 4: in viam se dare, Cic. ad Div. V, 14, *zich op weg begeven:* viae se committere, Ibid. XVI, 4, *zich op weg begeven, of wagen, de reize wagen:* ex via excedere, Caes. B. G. V, 19, i. e. *uit den weg gaan, afgaan van den weg: dus ook* de via declinare, Cic. Fin. V, 2; *verders* decedere de via, Sueton. Caes. 31, *van den weg afgaan, of afwijken, of dwalen; en Tropisch,* Cic. Coel. 16, *van de rechte baan (der deugd) afwijken: ook heet* decedere de via alicui, Plaut. Trin. II, 4, 80, *of* decedere via, Sueton. Tiber. 31, *iemand uit den weg gaan, bij voorb. eerehalven. Verdere* dare alicui viam per fundum, Cic. Caecin. 10, i. e. *den weg vergunnen, laten door gaan, of ook een' weg maken:* lictor summove turbam & da viam domino ad deprehendendum mancipium, Liv. III, 48, i. e. *bezorg hem een' weg, maak plaats: van daar Tropisch, bij voorb.* deam Romanis viam belli & victoriam dare, i. e. *geluk in den oorlog*, Liv. XXXVIII, 18. *Verdere* viam facere, *een' weg maken, d. i. bezorgen, bij voorb. zich zelven, of aan iemand, bij voorb.* ille ferro, quacunque ibat, viam facere (sibi), Liv. III, 48: tellus icta viam in Tartara fecit, Ovid. Met. V, 423: jam facient celeres remus & unda vias, Ibid. Her. XVI, 330: *waarvoor ook gezegd wordt* viam pandere, Virg. Aen. XII, 626. Liv. X, 41, *of* aperire, Liv. VII, 33. Tacit. Ann. II, 21, *of* patefacere, Tacit. Ann. I, 32, *of* viam ferro invenire, Ibid. Hist. IV, 20, *of* dare, Liv. III, 48, *zie hier voor: doch* viam facere *heet ook een' gang doen, of eene reize doen, reizen, gaan, bij voorb.* alteram fac viam ad senem, Plaut. Bacch. IV, 4, 41, i. e. *doe een' tweeden gang, ga nog eens heen:* feci vias per freta, Ovid. Her. XVI, 22. *Verdere* dare viam alicui, *plaats maken voor iemand, die komt, opdat hij doorgaan of toegaan kan*, Liv. III, 48 in. (*zie hier voor*), Plaut. Aul. III, 1, 2. *Verders* via ire, *op straat gaan of blijven*, Liv. XXV, 9: *van daar Tropisch, bij voorb.* lex legi non miscetur; utraque sua via it, *gaat zijnen gang voort*, Senec. Benef. VI, 6: *ook* viam ire *en* redire, *bij voorb.* Pollux itque reditque viam, Virg. Aen. VI, 122: Tu abi tuam viam, Plaut. Rud. IV, 3, 88, i. e. *ga uwen weg, of uwe wege: van daar als een spreekwoord*, tota via errare, Terent. Eun. II, 2, 14, i. e. *volkomen dwalen, zeer dwalen:* Utor via, Cic. Att. II, 19, i. e. (*misschien*) *ik ga mijn' weg, d. i. bekommer mij er niet om; laat hen praten, wat zij willen. Anderen verklaren het: ik ga den middelweg. Bij slot verliest de zin niets. Verders* sternere viam, *den weg gangbaar maken, bij voorb.* silice, Liv. XLI, 27, i. e. *bestraten:* sternunt iter omne viarum, Lucret. II, 626, i. e. omnes vias: *dus ook* munire, Liv., *zie* Munio: *ook is* via *de weg te land, bij voorb.* quemadmodum et maris et viae confeceris iter, Apul. Met. II ante med. p. 120, 37 Elm. *Verders* viam inire, *den weg betreden*, Cic. Mur. 12. Val. Fl. III, 620: *dus ook* ingredi, Cic. Senect. 2 extr. Cic. Off. I, 32 post med. Liv. II, 44. *of* insistere, Terent. Eun. II, 3, 3, *of* adfectare, *zie* Affecto, *of* invadere, Virg. Aen. VI, 260: *van daar Tropisch,* viam inire, i. e. *middel uitvinden, of gebruiken*, Liv. XXXV, 7: via progredi, *op den weg voortgaan: van daar Tropisch, d. i. behoorlijk of regelmatig voortgaan*, Cic. Nat. D. II, 22: viam carpere, Horat. Sat. II, 6, 93, i. e. *gaan, reizen:* claudere, Tacit. Ann. I, 66: quam viam ad superos (i. e. *bovenwereld*) habet? Senec. Herc. fur. 319, i. e. *hoe zal hij terug komen?* b) *weg of straat in de stad, de straat, bij voorb.* per omnes vias in forum curritur, Liv. II, 23: omnibus viis atque angiportis, Hirt. B. G. VIII, 2. *Hier toe behoort boven* abi viam tuam, Plaut.: via sacra, Horat., *zie* Sacer. c) *weg, d. i. elke gang, bij voorb. in den Schouwburg*, Martial. V, 12: *dus ook gang of kanaal, bij voorb. in het menschlijk ligchaam*, Cic. Nat. D. II, 55: succus permanat per quasdam vias: *van eene rivier, bij voorb.* reperire viam (in mare) non posset Xanthus, Virg. Aen. V, 807: *van daar een reet, spleet, bij voorb.* finditur (*voor* fit) via in solidum cuneis, Ibid. Georg. II, 79: *ook de baan, die een pijl in het vliegen maakt, bij voorb.* signat viam, Ibid. Aen. V, 526. Not. ingredi viam, Plaut. Amph. I, 1, 273, *en* instare rectam viam, Plaut. Asin. I, 1, 39, i. e. *recht spreken, de waarheid zeggen:* redire in viam, Terent. And. I, 2, 29, *weder verstandig worden, zich bezinnen.* 2) *weg, d. i. gang, het gaan, reize, marsch, bij voorb.* inter vias, Plaut. Poen. V, 3, 43. Terent. Eun. IV, 2, 1, i. e. *onder weg, in het gaan:* quae viae sibi causa, Ovid. Met. II, 33: in via, Terent. V, 3, 30: duci per viam, Ibid. Ad. V, 7, 23: de via languere, Cic. Phil. I, 5, *van de reize moede en krank zijn: dus ook* fessus de via, Cic. Somn. Scip. 1: Multorum dierum viam progredi, Cic. Div. I, 15: *dus ook* viam tridui procedere, Caes. B. G. I, 38. *Hiertoe behoort* viam facere, *reizen, zie boven, of een' gang doen, gaan, bij voorb.* fac alteram viam ad cet., Plaut., *zie boven:* recta via, *op den rechten weg, recht uit, bij voorb.* proficisci in pistrinum, Terent. And. III, 4, 41: *van daar* recta via narrare, Terent. Heaut. IV, 3, 28, i. e. *recht uit zeggen. Verdere* unam tibi viam & perpetuam esse vellent, Cic. Pis. 14, i. e. *wenschten, dat gij nooit weder kwaamt:* viam adfectare ad aliquem, *zie* Affecto. II) *Tropisch, op menigerleie wijze, bij voorb.* 1) *weg, Tropisch, d. i. gelegenheid, om tot iets te geraken, middel, bij voorb.* vias optimarum artium tradere, Cic. Div. II, 1: Habeo certam viam cet., Cic. Verr. Act. I, 16: viam fraudis inire, Liv. XXXV, 7, i. e. *middelen gebruiken, uitdenken:* viam consilii invenire, Liv. IV, 48: unam viam saluti esse ratus, Liv. XXXVII, 11: prima via salutis (i. e. ad salutem) Graia pandetur ab urbe, Virg. Aen. VI, 96: ego hanc primus inveni viam (scil. quaestus), Terent. Eun. II, 2, 16: si qua via est, si quam tibi diva creatrix ostendit, Virg. Aen. VI, 367: vias justitiae, litigandi tradere, Cic. Leg. I, 6: Omnes vias persequar, Cic. ad Div. IV, 13: *dus ook* via pervulgata patrum, Terent. Heaut. I, 1, 49; *doch, het kan ook zijn, Methode, aart en wijze: dus ook* qua via captent te isti, eadem ipsos capi, Ibid. Hec. I, 1, 16: certum offirmare est viam me, quam decrevi persequi, Ibid. III, 5, 4: hac non successit, alia adgrediemur via, Ib. Andr. IV, 1, 46: reliquos legatos eadem via adgressus plerosque capit. Sallust. Jug. 16 (19). 2) *de methode, regel, aart en wijze, bij voorb.* vitae, Horat. Epist. I, 7, 26, i. e. *levens-aart, levens-wijze:* via pervulgata patrum, Terent., *zie hier voor:* qua via captent te isti, eadem cet., Terent., *zie hier voor:* alia adgrediemur via, Terent., *zie hier voor:* legatos eadem via adgressus, Sallust., *zie hier voor: van daar* se per omnes vias leti interficere, i. e. genera mortis, Liv. XXXI, 18: breviorem viam mortis reperire, Tibull. I, 10 (11), 4: *bijzonder de behoorlijke Methode of regel, de rechte aart en wijze, regelmatigheid, bij voorb.* dicendi, Cic. Or. I, 10: *van daar* via (Ablat.) *methodiek, regelmatig, behoorlijk, in behoorlijke orde, bij voorb.* via dicere, Cic. Brut. 12: via & ratione disputare, Cic. Fin. II, 1: via progredi, Cic. Nat. D. II, 22: Reputavit secum via, Terent. Andr. II, 6, 11, i. e. *behoorlijk enz. Men zou ook uit het bovenstaande hier toe kunnen brengen* ingredi viam, Plaut. Amph. I, 1, 273; *en* rectam instare viam, Plaut. Asin. I, 1, 39, i. e. *waar spreken, recht spreken.* 3) *de streepen, bij voorb. in een kleed,* auratas disposuitque vias, Tibull. II, 3, 54 (II, 6, 35). Not. Vias (Genitiv.) *voor* viae, Enn. ap. Priscian. 6.

VIĀLIS, e, *den weg of de wegen betreffende, aldaar te vinden, daar toe behorende, bij voorb.* Lares, Plaut. Merc. V, 2, 24, i. e. *die op de wegen en straten staan, en daar vereerd worden: dus ook* Dii, Serv. ad Virg. Aen. III, 168.

VIĀRĬUS, a, um, *den weg (straat) of de wegen (straaten) betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* lex, Coel. in Cic. Epist. VIII, 6, i. e. *de verbetering der wegen betreffende.*

VIĀTĬCĀTUS, a, um, *met reisgeld verzien*, Plaut. Men. II, 1, 30. *Het is eigenlijk het Particip. van* Viatico, are, i. e. viatico instruere.

VIATICO, are, i. e. viatico instruere, *zie* Viaticus.

VIĀTĬCŬLUM, i, n. *reisgeld, (teergeld), als men verkleinend spreekt, bij voorb.* viaticulo suo non recepto, quod ad summum pater ei destinavit, Pandect. V, 1, 18 extr.: viaticulum mihi corrasi, Apul. Met. VII ante med. p. 191, 16 Elm.

VIATICUM, *zie* Viaticus.

VIĀTĬCUS, a, um, (*zoo als* aquaticus, venaticus cet.), *den weg of de reize betreffende, bij voorb.* coena, Plaut. Bacch. I, 1, 61, i. e. *eene maaltijd op weg, afscheids-maal: van daar* Viaticum, Substantive, (scil. aliquid *of* negotium *of* argentum) *het geen men op reize medeneemt, teerkost, reisgeld, reispenning*, Cic. Senect. 18 extr.: alicui dare viaticum, Plaut. Capt. II, 3, 89: adornare alicui viaticum ad fugam, Ibid. Epist. V, 1, 9:

nobis

mihi viaticum reddas, quod impendi, Plin. Ep. VII, 12 extr.: impendere aliquid in viatica, Ibid. IV. 13 ante med.: subducta viatica plorat, Horat. Ep. I, 17, 54: suo viatico reduxit me ex errore in via, Plaut. Pseud. II, 3, 2. i. e. suo sumtu: en boertend abiit ad Acheruntem sine viatico. Plaut. Poen. Prol. 71: van daar 1) Tropisch. bij voorb. magnum viaticum ex se atque in se ad evertendam remp. habere i. e. facultatem, Quadrigar. ap. Gell. XVII, 2. 2) *het geld, dat een soldaat in den krijg gekregen, of buitgemaakt, of gespaard heeft, dewijl het een soort van reispenning is.* Horat. Ep. II, 2, 26. Sueton. Caes. 68. 3) *het geld, dat iemand op reis verteert, alschoon het ook niet onder weg geschiedt, maar op de plaats, waar hij zich, om te studeeren, onthoudt,* Pandect. XII, 1, 17.

VIĀTOR, oris, m. (*van* viare *gaan, reizen*) *ieder die gaat, of te gaan heeft, gaander, ganger: van daar* 1) *een reiziger, wandelaar, pelgrim,* Cic. Mil. 21. Cic. Fat. 15. Cic. Att. II, 11. Horat. Sat. I, 5, 17. Virg. Georg. IV, 97. Ovid. Am. III, 6, 97. Pont. IV, 10, 34. Juvenal. X, 22. Martial. II, 6, 14. XI, 84, 1. Phaedr. II, 1, 5. 2) *een soort van bedienden der Overigheid, of gerichtsbedienden, bijzonder om de menschen op te roepen; dergelijken hadden zoo wel die Magistraatspersonen, die ook* Lictores *hadden, bij voorb. de* Dictator, Consul, Praetor; *als ook bijzonder die genen, welke geene* Lictores *hadden, bij voorb.* Tribuni plebis, Liv. II, 56. Varr. ap. Gell. XIII, 12, *en de* Censores, Liv. XXXIX, 44: *ook de* Consuls, *bij voorb.* matronis per viatorem accitis (scil. a consulibus), Liv. VIII, 18. *Ook schijnen zij als* lictores *gebruikt te zijn, bij voorb.* arreptus a viatore, Liv. III, 56: Viatorem, qui Bibulum domo vi extraheret, Cic. Vatin. 9: *en* Valgius Rufus ap. Gell. XII, 3, *rekent hen onder de* Lictores, *te weten dat de* viator *de handen en voeten gebonden hebbe, van de genen, die geklopt moesten worden, en dat de geen, die* ex collegio viatorum *dit ambt van binden waarnam,* lictor *genaamd zou zijn.* Viatores aedilicii, Liv. XXX, 39: viator consularis, Inscript. ap. Gruter. p. 627 n. 1 *en* 2: praetorius, Ibid. n. 1: quaestorius, Ibid. n. 4. 5, 6: pullarius (*misschien* i. q. minister pullarii *of* consulis captantis auguria e pullis *of* augurum), Ibid. n. 5: viator augurum, Inscript. ap. Murator. p. 718 n. 3: viator VII vir. epul., Ibid. p. 874 n. 6: decuria lictorum viatorum, Inscript. ap. Gruter. p. 630 n. 12. Not. *Hunnen naam zullen zij daarvan hebben, dewijl zij de Raadsheeren, die weleer zich op hunne Landgoederen onthielden, ontbieden moesten, zoo als* Cicero *zegt* Senect. 16; *doch, zij kunnen dien enkel daarvan hebben, omdat hunne verrichting meest in gaan bestondt.*

VIĀTORĬUS, a, um, 1) *het geen men op reize medeneemt, de reize betreffende, daartoe behorende, bij voorb.* vasa, Plin. H. N. XVI, 10 extr., *reisgereedschap: dus ook* argentum, Pandect. XXXIV, 2, 40, i. e. *zilvergoed voor de reize: dus ook* horologia, Vitruv. IX, 9. 2) *den* Viator, *als een' overigheids-bedienden betreffende, bij voorb.* decuriae duae, viatoria & lictoria, Inscript. ap. Gruter. p. 631 n. 2.

VIBEX *of* VIBIX, icis, f. *striem, buil, bij voorb. van slagen, bij voorb.* vibices quantas! Varr. L. L. VI, 3 post med.: vibice flagellet, Pers. IV, 48: vulnera atque vibices, Plin. H. N. XXX, 13 post med.: homunculi vibicibus livedinis totam cutem depicti, Apul. Met. IX ante med. p. 222, 26 Elm.: vibices plagae verberum in corpore humano cet., Paul. ex Festo: cf. Cato ap. Non. 2 n. 910.

VIBIA, ae, f. *zal een dwarshout zijn; misschien een hout of balk, die op de* Vara *ligt, zie* Vara.

VIBRĀMEN, inis, n. *het zwaaijen, snelle beweging heen en weder, bij voorb.* trisulca vibramina draconum, Apul. Met. VI ante med. p. 179, 27 Elm.

VIBRĀTĬO, onis, f. i. q. vibramen, *bij voorb.* tonitruum, Jun. Calpurn. ap. Vopisc. in Caro 8: hastae, Fest. in Gradivus.

VIBRISSAE, arum, i. e. pili in naribus hominis, Fest.

VIBRISSO, āre *of* ĕre, *snel of trillend bewegen, bij voorb. de stem in 't zingen,* Paul. ex Festo, *alwaar eigenlijk* Vibrisse *in de Editt. staat; de woorden zijn:* Vibrisse (*waarvoor* Scaliger Vibrissare *leest; dus ook* Dacier, *welke tevens zegt, dat er in de* Codd. MSS. *staat* vibrissere) est vocem in cantando crispare; Titinnius: si erit tibi cantandum, facito usque exvibrisses.

VIBRO, avī, atum, are, *iet snel heen en weder bewegen, in trillende beweging brengen, schudden. bij voorb.* obviaque adversas vibrabant flamina vestes, Ovid. Met. I, 528: draco multifidas linguas vibrans, Val. Fl. I, 61: vibrat tremor ossa, Claudian. Proserp. III, 152: rabies arcana cavernas vibrat, Ibid. in Eutrop. II, 25: serpens squalidum crista caput vibrans, Senec. Herc. Oet. 1254: thyrsum vibrante manu, Ibid. Oedip. p. 440: sic mea vibrari pallentia membra videres, Ovid. Her. XI, 77. i. e. *sidderen, trillen:* vibrata flammis aequora, Val. Fl. VIII, 306, i. e. *schemeren, een trillend licht van zich geven:* viscera vibrantur, scil. *door het rijden,* Tacit. Ann. XII, 51: impositus scuto more gentis & sustinentium humeris vibratus, dux eligitur, Ib. Hist. IV, 15, i. e. *heen en weêr beweegd, geschud, of ook in de hoogte geworpen of gezwaaid:* Et tremulos humeris gaudent vibrare colores, quos operit formatque chalybs, Claudian. in Rufin. II, 356, i. e. *laten schitteren:* faces, Claudian., *zie hier na:* digitos, Quintil., *zie hier na: van daar* 1) *zwaaijen, bij voorb.* hastas, Cic. Or. II, 80: sicas, Cic. Catil. II, 10: jaculum, Ovid. Her. IV, 43: faces, Claudian. in epithal. Pallad. 97: fulmina vibrat Jupiter, Ibid. de Stilich. II, 167: palus radios Maeotia vibrat, i. e. *werpt van zich,* Ibid. de IV consul. Honor. IV, 179: spicula per auras vibrata, Ovid. Met. VIII, 374: jaculum (*eene soort van slang*) ex arborum ramis vibrari, Plin. H. N. VIII, 23, i. e. se vibrare, *nederschieten:* sustinentium humeris vibratus i. e. in altum jactatus, Tacit., *zie boven:* digitis vibratis jactare sententias, Quintil. XI, 3, 120: fulgor vibratus ab aethere venit, Virg. Aen. VIII, 524: *en Tropisch, van woorden, bij voorb.* jambos, Catull. 36, 5: *van daar* scil. se *zich zwaaijen, bij voorb.* hasta, Sil. I, 539: Demosthenis non tam vibrarent fulmina, Cic. Or. 70: oratio vibrans, Cic. Brut. 95, i. e. *krachtvol, indringend, nerveus: dus ook* sententiae vibrantes, Quintil. X, 1, 60. XII, 9 post init.: *ook klinken, zich laten hooren, luiden, bij voorb.* querela adhuc vibrante, Val. Max. V, 3, 2: ejusmodi fabulae vibrabant, Petron. 47: sonat (vox) et vibrat in auribus meis, Senec. de provident. 3 ante med.: *van daar krachtvol, nerveus, indringend; bij voorb.* oratio, Cic., *zie hier voor:* sententiae, Quintil., *zie hier voor.* 2) *krullen. bij voorb.* crines vibrati, Virg. Aen. XII. 100: barba & capillo vibrato, Plin. H. N. II, 18. 3) scil. se, *zich snel heen en weder bewegen, zich trillend bewegen, sidderen, bij voorb.* tres vibrant linguae, Ovid. Met. III, 34: palpitatio nervorum sine intermissione vibrantium, Senec. Ep. 95 ante med.: sed tremit vibratque, Plin. H. N. II, 80: sonus luscinia vibrans, Ibid. X, 29 med.: supercilium, Ovid. Am. II, 5, 15: *van daar schemeren, schitteren, blikssemen, bij voorb. vuur, een blanke degen enz., dewijl dit in de snelle beweging van het licht bestaat, bij voorb.* incendia vibrant, Sil. II, 664: Mare, quia a sole collucet, albescit & vibrat, Cic. Acad. IV, 33: ardor vibravit in undis, Claudian. Proserp. II, 2: ignibus Ide vibrat, Val. Fl. II, 583: vibrabat ab ore ignis, Sil. XI, 329: vibrabat crista metallo, Ibid. IV, 156: Tyrius vibrat torus igneus ostro, Val. Fl. II, 342: ensis, Ibid. II, 67: sapphiri fundunt colorem —, neque in oculos, ut carbunculi, vibrant, Plin. H. N. XXXVII, 9 ante med.: signa vibrantia, Flor. III, 11 post med.: vibranti clypeum cuspis transverberat ictu, Virg. Aen. X, 484: vibrantia tela, Ovid. Met. XII, 79: *van daar Tropisch, blikssemen, bij voorb.* oratio, Cic., *zie hier voor:* sententiae, Quintil., *zie hier voor.*

VIBURNUM, i, n. *zekere struik, die van sommigen Meelboom, meelpeerenboom genoemd wordt,* Virg. Ecl. I, 26.

VICĀNUS, a, um, *op een dorp of in een vlek wonende, van of in een dorp,* (vicus), *bij voorb.* Vicani, quique ibi cet., Liv. XXXVIII, 30 extr., i. e. *de inwoners van een dorp of vlek:* Timolites vicanus, Cic. Flacc. 3; *doch* Lambinus *leest* Nicanus, *als een* Nom. Prop. *Verders* Vicanos haruspices, Enn. ap. Cic. Div. I, 58, i. e. *Dorpswaarzeggers, die daar wonen, of ook, die op de dorpen rondlopen, gelijk sommigen het verklaren.*

VICĀRĬUS, a, um, *de plaats van een persoon of zaak bekledende, bij voorb.* manus, Quintil. Decl. VI, 21: mors, Quintil. Decl. IX cap. paenult., *wanneer men in plaats van een ander lijdt:* Vicaria fides amicorum, Cic. Rosc. Am. 38: *doch hier kan ook* vicaria *Substantive staan: van daar Substantive* vicarius, scil. homo, *elke plaatsvervanger, vikaris, bij voorb.* succedam vicarius tuo muneri, Cic. Verr. IV, 37: Cujus vicarius qui velit esse, Cic. Sull. 9: te do vicarium, Cic. ad Div. XVI, 22: vicarium nullum habet, Cic. Verr. III, 38: vicarius damni i. e. qui pro alio damnum facere cogitur, Pandect. XXVI, 7, 38 extr. *Zoo noemt* Cicero *zijn' opvolger in het Consulaat,* Murena, vicarium diligentiae meae, Cic. Mur. 37: *dus ook* vicarius diligentiae meae succedit, Colum. XI, 1, 5. *Zoo heet ook* vicarius, scil. homo *of* servus, *een slaaf, dien een ander slaaf voor zijn geld houdt, dat hij zijn dienst vervult,* Plaut. Asin. II, 4, 28. Horat. Sat. II, 7, 79. Martial. II, 18, 7. Pandect. IX, 4, 19. XV, 1, 17: *dus ook* peculia vicariique, Cic. Verr. I, 36. *Dus ook* Vicaria, *Substantive, bij voorb.* vicaria fides amicorum supponitur, Cic. Rosc. Am. 38, *voor* fides amicorum (tanquam) vicaria cet.; *doch het kan ook* Adjective *genomen worden.*

VICĀTIM, i. e. per vicos, 1) *van straat tot straat, straatswijze, van wijk tot wijk, bij*

bij wijken, *bij voorb.* ambire vicatim, Cic. Att. IV, 3: *dus ook* Cic. Dom. 50. Horat. Epod. V, 97. Hirt. B. Alex. 5. 2) *van dorp tot dorp*, *dorpswijze*, *in dorpen (vlekken)*. *bij voorb.* habitare vicatim, Liv. IX, 13: Mesopotamia vicatim dispersa, Plin. H. N. IX, 13.

VICE, VICEM. *zie* Vicis.

VICENALIS, e. i. e. vicenarius, *bij voorb.* sphaera, Apulej. doctr. Plat. I ante med. p. 5. 14 Elm., i. e. *van twintig gelijke zijden*.

VICENĀRĬUS, a, um, *van twintig (ponden, lood, jaren enz.) het getal twintig (pond, lood, jaaren enz.) in zich bevattende*, *bij voorb.* vicenarius, scil. homo, Arnob. 2, i. e. *iemand van twintig jaren*: *van daar* lex quina vicenaria, Plaut. Pseud. I, 3, 69, *is* lex Laetoria, *die beveelt, dat jonge lieden onder de vijf en twintig jaren niet stipuleeren, gevolglijk niet borgen of geld opnemen mogen*: fistula vicenaria, Vitruv. VIII cap. ult. Frontin. de aquaed. 30, i. e. *waar het blik, eer het tot een pijp gekromd is, twintig duim breed was*.

VICĒNI, ae, a, 1) *twintig*, *bij verdeelingen*, *elk twintig*, *bij voorb.* nonnulli vicenos annos permanent cet., Caes. B. G. VI, 13: amphoras vicenas percipient ex singulis jugeribus, Colum. III, 3 med.: annua vicena millia Neapolitanis numerari jussit, Plin. H. N. XVIII, 11: hydri marini vicenum (*voor* vicenorum) cubitorum, Ibid. VI, 23 ante med.: numerus fecunditatis ad vicenos, Ibid. VIII, 51: non excedunt in modium vicenas libras, Ibid. VIII, 7 post med.: si duae res, quae conferuntur, vicenas habent partes, Varr. L. L. IX, 1: *van daar* Viceni quini, *zie* Viceniquini. 2) *twintig in 't gemeen*, *bij voorb.* vicenos numos, Martial. IV, 26: vicenis diebus interpositis, Plin. H. N. XXV, 8 ante med. Not. *Ook heeft men* Vigeni, *bij voorb.* Colum. IV, 30.

VICENĪQUINI *of beter* VICENI QUINI, VICENAE QUINAE, VICENA QUINA, i. e. *vijf en twintig of elk vijf en twintig*, *bij voorb.* pondo vicenaquina, Colum. XII, 18 extr.: annorum centenum vicenum quinum homines duo, Plin. H. N. VII, 49, *voor* vicenorum quinorum: fistula, quae habet areae — digitos quadratos vigintiquinque, vicenum quinum adpellatur, Frontin. de aquaed. 29 *en* 47. *Dat het twee woorden zijn, ziet men daar uit, dewijl zij verplaatst staan*, Liv. XLI, 7, denarios quinos vicenos.

VICENNĪUM, i, n. *twintig jaren*, *bij voorb.* vicennii tempus, Pandect. L, 8, 8. *Het is eigenlijk een* Adject. Vicennius, a, um, *twintigjarig*, scil. spatium, i. e. *twintigjarige tijd*.

VICE-QUAESTURA, ae, f. *Vicequaestuur*, Ascon. Ped. in Cic. argum. Verr. I.

VICES, *zie* Vicis.

VICESIMĀNUS, a, um, *een van de twintigste klasse*, *Legiöen enz.*: *van daar* Vicesimani, scil. milites, Tacit. Ann. I, 51 *en* 64 i. e. *soldaten van het twintigste Legiöen*.

VICĒSIMĀRĬUS, a, um, *den twintigsten betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende*. *bij voorb.* aurum vicesimarium, Liv. XXVII, 10, i. e. *het geld uit het twintigste deel van de koopewaarde bij het vrijlaten der slaven*: Vicesimarius, scil. exactor, Petron. 65, i. e. *die het twintigste deel ontvangt, ontvanger van den twintigsten penning*.

VICĒSĪMUS *of* VIGESĪMUS, a, um, *de twintigste*, *bij voorb.* qui idem vicesimo post die feci, Cic. ad Div. XII, 2: legio vicesima, Tacit. Ann. I, 51: *want men telde de Legiöenen van den tijd van derzelver oprichting en aanwerving; wanneer de eene de vijfde, zesde enz., heet*: uno & vicesimo anno, Auct. dial. de orat. (*achter* Tacitus) 34 extr.: altero & vicesimo anno, Ibid.: quinta & vigesima pars, Colum. V, 2 extr.: pars vigesima quinta, Ibid. V, 1, 10: annum tertium & vicesimum, Cic. Manil. 3: altero vicesimo die, Cic. ad Div. XII, 25 in., *voor* altero & vic.: sexto & vicesimo anno, Nep. Lys. 1: vicesimi sexti, Liv. X, 47: vigesimus dies & primus fit par, Varr. R. R. III, 9 extr., i. e. *de dertigste en eerste (niet een en dertigste)*: vicesimo die lunae, Cic. Fin. II, 31 med.: vicesima luna sacrificant, Plin. H. N. XXXV, 2: ab incenso Capitolio illum esse vigesimum annum, Sallust. 47 (48): vicesima aestas, Auct. Paneg. ad Pison. (*achter* Lucanus) 249: Septima post decimam luctum & vigesima portat, Manil. IV, 462: uno vicesimo (libro), Gell. XI, 1: *van daar* vicesima, scil. pars, *het twintigste deel*; *is menigvuldig*, *bij voorb.* vicesimas vendere, Liv. XLIII, 2 extr., scil. frumenti, *van graan*: *van daar* Vicesima, scil. pars, *het twintigste deel als eene belasting*, *bij voorb.* a) *aan tol*, Cic. Verr. II, 75. b) *van den koopprijs bij het vrijlaten van slaven*, Cic. Att. II, 16. Liv. VII, 16, *zie* Lips. ad Tacit. XIII, 31, *en* Excurs. c) *van erfenissen*, Plin. Epist. VII, 14, *en* Paneg. 37. *Deze belasting heeft K.* Augustus *ten voordeele van het krijgs-aerarium ingevoerd, doch nabloedvrienden en armen uitgezonderd, als* Dio Cass. 55.

VICĬA, ae, f. *wikke, een bekende peulvrucht*, Varr. R. R. I, 31 extr. Plin. H. N. XVIII, 15. Colum. II, 14. Virg. Georg. I, 75. Ovid. Fast. V, 267.

VICIĀRĬUS, a, um, *zich met wikken bezig houdende, de wikken betreffende, daar toe behoorende*, *bij voorb.* cribrum, Colum. VIII, 5 post med., *een wikkenzeef*.

VICĬES, *twintigmaal*, *bij voorb.* vicies sestertio, Nep. Att. 14. Cic. Att. IV, 2 post med., i. e. *twintigmaal honderd duizend Sestertiën* (Sestertii); *want, wanneer men de* Adverbia numeralia *in les vindt, is naar* Gronovius *mening* sestert. *altijd* Gener. Neutr., *en dan moet men er nog honderd bij verstaan*: *ook zonder* sestert., *bij voorb.* non plenum modo vicies habebas, Martial. I, 10, 1, scil. sestertium (Accus.), i. e. *nog niet vol twintigmaal honderdduizend* Sestertii: vicies centum millia, Plin. H. N. XXX, 1, *ook* Caes. B. G. V, 13 Edit. Oudend.: decies viciesque pedit, Martial. XII, 78, 10, i. e. *tien of twintigmaal*: vicies tantum, *twintigmaal zoo veel*, *bij voorb.* vicies tanto addito, Plin. H. N. XIV, 4 post med.: semel ac vicies, Ibid. VIII, 48, *of* vicies semel, Ibid. VII, 26, i. e. *een en twintigmaal*: habeo ad bis & vicies Sestert. (Sestertium Accusat. Neutr.), Cic. Att. XI, 1, i. e. *twee en twintigmaal honderdduizend*: sestertii ter & vicies pugnavi, Liv. XLV, 39, i. e. *drie en twintig maal*: *dus ook* ter & vicies vulneratur, Plin. H. N. VII, 28: quinquies & vicies duceni quadrageni cet., Colum. V, 3: has summas si multiplicabis, vicies & semel ducentos unum, Ibid.: centum vicies proeliatus, Plin. H. N. VII, 26, i. e. *honderd twintigmaal*.

Iiiiiiiiil

VICĬNĀLIS, e. *nabuurlijk*. *bij voorb.* ad vicinalem usum, Liv. XXI, 26, *ten gebruik der nabuuren*: via vicinalis, Senec. Benef. V, 24 extr. Pandect. XLIII, 7, 3, i. e. *nabuurlijke weg, buurweg op het veld, d. i. dien de buuren gemeen hebben*. *Doch* Ulpian. *zegt* Ibid. XLIII, 8, 2 ante med.: Viae vicinales sunt, quae in vicis sunt, vel quae in vicos ducunt, i. e. *dorpswegen*.

VICĪNĬA, ae, f. i. q. vicinitas, *nabuurschap, buurt*. *bij voorb.* in vicinia nostra, Cic. Tusc. I, 16: in vicinia urbis, Colum. VII, 3: Persidis, Virg. Georg. IV, 296: mons elatus super nubila atque in viciniam lunaris circuli, Plin. H. N. V, 1 ante med.: *van daar* in vicinia, *in de buurt, in de nabijheid*, *bij voorb.* mortem in vicinia videre, *zie hierna*. *Ook staat de* Genitivus Viciniae *op de vraag waar? gelijk* domi, *en de namen der steden*, *bij voorb.* proximae viciniae habitat, Plaut. Bacch. II, 27. *Ook met* hic i. e. *hier*, *bij voorb.* me vidisse hic proximae viciniae, Plaut. Mil. II, 3, 2: vidi virginem hic viciniae, Terent. Phorm. I, 2, 45. *Ook met* huc, *bij voorb.* commigravit huc viciniae, Terent. Andr. I, 42, *alwaar derhalven de* Genitivus *niet van* hic *of* huc *afhangt*. *Ook de nabuurschap of buurt, d. i. de buuren*, *bij voorb.* videt hunc vicinia tota, Horat. Ep. I, 16, 44: vicinia rauca reclamat, Ibid. I, 17, 62: funus factum laudet vicinia, Ibid. Sat. II, 5, 106: viciniam totam concitare, Petron. 93. *Van daar* 1) *nabijheid in 't gemeen*, *bij voorb.* mortis, Petron. 115: mortem in vicinia videre, Senec. ap. Lactant. VI, 17 extr. 2) *vermaagschapping of gelijkvormigheid met eene zaak*, *bij voorb.* Est quaedam virtutum vitiorumque vicinia, Quintil. II, 12: Est huic tropo quaedam cum synecdoche vicinia, Quintil. VIII, 6 ante med.: Aqua ad viciniam lactis accedens, Plin. H. N. XXXI, 2 ante med.: quintum genus ad viciniam crystalli descendit, Ibid. XXXVII, 9 ante med.

VICĪNĬTAS, atis, f. i. q. vicinia, *nabuurschap, d. i. de nabijheid eener plaats*, Terent. Heaut. I, 1, 4: in Umbria atque in ea vicinitate, Cic. Rosc. Am. 16: cf Cic. Att. V, 10 extr. Not. vicinitas propinqua, i. e. Germanorum, quorum & vicinitas propinqua & multitudo infinita esset, Hirt. B. G. VIII, 7. *Ook* Plural., *bij voorb.* caritas serpit — cognationibus — amicitiis post vicinitatibus, Cic. Fin. V, 23: amicitiae, vicinitates quid haberent voluptatis cet., Cic. Red. Quir. 1; *doch het kunnen ook de nabuuren zijn*: *van daar* 1) *nabuurschap, d. i. de lieden, die in de buurt wonen*, *bij voorb.* vicinitatis princeps, Cic. Rosc. Am. 6: clam vicinitati, in qua erat, dant negotium, ut eum interficiant, Ibid. Ages. 10: dum vicinitatem armis exornat, Sallust. Cat. 36 (37): amicitiae, consuetudines, vicinitates, clientelae quid haberent voluptatis, intellexi cet., Cic. Red. Quir. 1: caritas serpit foras cognationibus — post vicinitatibus, Cic. Fin. V, 23; *doch, dit kan ook tot* n. 1 *behooren*. 2) *vermaagschapping met eene zaak of gelijkvormigheid*, *bij voorb.* est quaedam virtutibus ac vitiis vicinitas, Quintil. III, 7 extr.: nominis, Plin. H. N. XXI, 18.

VICĪNUS, a, um, *uit dezelfde straat of bebouwde plaats of dorp*; *dit leert de Uitgang* inus, (*waarvoor ook* anus *staat*, *bij voorb.* Romanus, Tusculanus, *ook* ensis cet.); *gelijk als*, *bij voorb.* Vicetinus, Perusinus cet., i. e. *als eene dezer steden*:

den: dus ook vicinus i. q. ex vico of ex vico eodem: van daar benabuurd, in de buurt wonende, of te vinden, wanneer het ook dikwijls nabij vertaald wordt, bij voorb. urbes vicinae, Virg. Georg. I, 510: sedes vicina astris, Ibid. Aen. V, 759: et caelo vicinum liquit Olympum, Tibull. IV, 1, 131: fur, Phaedr. I, 6, 1: Heu quam vicina est ultima terra mihi! Ovid. Trist. III, 4, 52: vicinum bellum, Liv. I, 14, i. e. oorlog in de nabuurschap: dus ook opes, Ibid.: dus ook Mars i. e. bellum, Tibull. IV, 1, 137. Ook Substantive, Vicinus en Vicina, nabuur, nabuurin, of een in de buurt te vinden of woonachtige persoon, bij voorb. vicinos meos, Cic. Rosc. Am. 16: Vicinus proximus, bij voorb. duos vicinos proximos, Pandect. L, 15, 4: dus ook proximi vicini, de naaste buuren, Cic. Cat. II, 10: interioribus vicinis tuis, Cic. Q. Fr. I, 2, 2 extr.: bonus vicinus, Horat. Epist. II, 2, 132: omnes vicini oderunt, Ibid. Sat. II, 1, 85: vicine Palaemon, Virg. Ecl. III, 53: finitimi ac vicini, Cic. Sull. 20: anus vicina loci, Ovid. Fast. VI, 399: Fidem vicinam Iovis, Cic. Offic. III, 29: van daar vicina, orum, scil. loca, nabuurige plaatzen, de nabuurschap, bij voorb. in Syriae vicina pervenire, Plin. H. N. XVI, 32 post med.: Amnis rigans vicina, Plin. H. N. VI, 18: dus ook Vicinum, de nabijheid, nabuurschap, (waarom men nog vraagt, of het wel nodig zij loca bij vicina te verstaan), bij voorb. in vicino, ex vicino, in, uit de nabijheid, buurt, bij voorb. oppidum in vicino condit, Plin. H. N. VI, 26: stellarum motum augeri, quamdiu in vicino sint terrae, Ibid. II, 16 post med.: in vicino versatur invidia, Senec. de brev. vitae 15 post med.: in vicino saepe quaedam notae positae, Cels. II, 6 extr.: e vicino aquam lambere, Plin. H. N. XXIII, 8: ex vicino Africae deportare, Colum. VII, 2 post med. Van daar 1) nabij, van plaats en tijd, bij voorb. parti vicinior esset, Ovid. Fast. VI, 275, i. e. nader. Ook kan men hier toe rekenen bellum, Liv.: opes, Liv., zie hier voor: Mars, Tibull., zie hier voor, en meer van boven, bij voorb. urbes, terra cet.: verders van tijd, bij voorb. Latonam vicinam ad pariendum, Cic. Verr. I, 18: mors vicina, Phaedr. IV, 25, 19. 2) nabij komende, ten aanzien van gelijkvormigheid, met het vermaagschapt, gelijkvormig, bij voorb. dialecticorum scientia vicina & finitima eloquentiae, Cic. Or. 32: Sertulae Campanae odor croco vicinus est, Plin. H. N. XXI, 9 post med.: ferrum molle plumboque vicinius, Plin. H. N. XXXIV, 14 ante med.: Cyprio Cretico candor odorque vicinus nardo, Ibid. XXI, 18: vocabulum, Ibid. XXIV, 10 post med.: e vicino descendens, Ibid. XXXVII, 9 ante med.: vitia sint virtutibus similia, Quintil. VIII, 3, 7: cui vicinum est i. e. simile, Ibid. VI, 3, 8: vicina i. e. similia, Ibid. VIII, 3, 85: cf. IX, 3, 68.

VICIS of VIX, (want de Nominativus komt niet voor), cis, f. wisseling, afwisseling, beurt, bij voorb. commota vice fortunarum humanarum, Liv. VII, 31: vices peragere, Ovid. Met. XV, 238, afwisselingen (beurten) hebben of lijden: dus ook mutare, bij voorb. terra mutat vices, Horat. Od. IV, 7, 3, i. e. vernieuwt, verjongt zich: non secus ac si mutatae temporum vices essent, Plin. Paneg. 12: per vices, afwisselend, beurteling, Ovid. Fast. IV, 483. Tacit. Germ. 26: per vices annorum, Plin. H. N. XII, 14, i. e. jaar om jaar, het eene jaar om het andere: van daar vice sermonis, Ovid. Trist. IV, 4, 70, i. e. gesprek, samenspraak: dus ook sermonum, Virg. Aen. VI, 535: dus ook vices loquendi, Quintil. VI, 4, 11. Ovid. Pont. II, 16, 35: interrogandi & respondendi, Quintil. IV. 2, 14: lectionis taedium vicibus levatur, Ibid. I, 12, 4: verders Vicibus factis, Ovid. Fast. IV, 353, i. e. afwisselend, de een na den anderen: van daar vicem of vices reddere, Ovid. Am. I, 6, 23. Met. XIV, 35, of referre, Ovid. Art. I, 370, of exsolvere, Tacit. Hist. IV, 3, i. e. gelijk met gelijk vergelden: in vices, afwisselend, of beurteling, Ovid. Met. XII, 161: ook daar tegen, over en weder, Ibid. IV, 191: dus ook in vicem (waarvoor velen invicem schrijven), d. i. beurteling, bij voorb. in vicem pati & inferre vulnera, Liv. XXXI, 21: cf. Ovid. Her. XVII, 180. Met. VI, 631. IX, 524: cf. Invicem, alwaar meer plaatzen staan: daarvoor staat ook vicem, bij voorb. haec duarum mulierum vicem et hic et illic feret imaginem, Plaut. Mil. II, 1, 73. Ik breng naamlijk mulierum tot imaginem. Vice versa omgekeerd, bij voorb. et vice versa, Pandect. XLIII, 29, 3 in., i. e. omgekeerd: versa vice, Apulej. Flor. 4 post med. p. 363, 3 Elm., of versa vice, Ibid. Doct. Plat. 3 ante med. p. 32, 6 Elm.: versa quoque vice, Justin. VI, 5 extr.: et versa vice, Senec. Herc. Oet. 470, alwaar het overäl, omgekeerd, is; doch men kan het ook vertalen, over en weder, wanneer het hetzelfde is. Ook vice i. e. over en weder, daar tegen, Stat. Theb. II, 427: van daar pari vice, Colum. IV, 24, 9, i. e. op gelijke wijze: dus ook mutua vice sustinet et sustinetur, Ibid. IV, 16, i. e. beurteling of tevens: vice sua, op zijne beurt, Gell., zie hier na. — Van daar heet Vicis, Vices, alles waarbij eene afwisseling is, of plaats vindt; van waar het op veelvuldige wijze te verstaan is, 1) het wederzijdsch gedrag, d. i. het gedrag, hetwelk naar het gedrag van een ander is ingericht, bewijzing van een tegenpligt, een tegendienst, of ook van een pots, of verdriet, of onbevalligheid daar tegen, beäntwoording, vergelding, bij voorb. tacito praedicationem periculi, vicem praesentis, Cic. Sext. 4, i. e. beäntwoording, tegendienst enz., alwaar Lambinus, die er zich zonder noodzake aan stoot, vocem leest: van daar reddere vicem meritis, Ovid. Am. I, 6, 23, i. e. vergelden, beäntwoorden: Spernentem sperne, sequenti redde vices, Ovid. Met. XIV, 35, i. e. beäntwoord het, schenk mij wedermin! proclivius est injuriae, quam benevolentiae vicem exsolvera, Tacit. Hist. IV, 3: vicem referre, Ovid. Art. I, 370, i. e. beäntwoorden: adfectus, qui magis vices exigat, Plin. Paneg. 85, i. e. beäntwoording, gelijk gedrag: vices exigere i. e. poenas, Propert. I, 13, 10: van daar in vices, i. e. daartegen, over en weder, Ovid. Met. IV, 191: dus ook vice, Stat. Theb. II, 247: versa vice, zie boven: mutua vice, zie boven. 2) tijd of maal, bij voorb. plus vice simplici, Horat. Od. IV, 14, 13, i. e. meer dan eenmaal: tribus per diem vicibus, Pallad. I, 3 extr., i. e. driemaal: tertia vice, Pallad. Septemb. init., ten derden male: annua vice, Colum. III, 21, i. e. alle jaaren: tesserulas in medium vice sua quisque jaciebamus, Gell. XVIII, 13, i. e. op zijnen tijd (toen het aan hem kwam), of op zijne beurt. Ook zou men hier toe kunnen brengen suam cujusque vicem, Liv. III, 36, i. e. elk op zijn' tijd; doch, het kan ook heeten, elk van zijnen kant, voor zijn persoon. 3) plaats, in welke iemand treedt, die iemand vervangt, bij voorb. nulla est persona, quae ad vicem mortui propius accedat (quam heres), Cic. Leg. II, 19; doch hier kan vicem ook, persoon zijn, zie beneden: ook plaats, Tropisch, d. i. amt: ook in 't gemeen, ambt, pligt, bij voorb. ne sacra regiae vicis desererentur; Liv. I, 20: Per speciem alienae fungendae vicis, Ibid. 40: succedens in vicem imperii tui, Liv. XXXVIII, 48 med.: Aliorum vices, Phaedr. IV, 25, 25: Iupiter te dete, qui erga omne hominum genus vice sua fungereris, Plin. Paneg. 80 extr.: neuter auxilio sibi, uterque alteri: transtulit pietas vices sub[illegible] [illegible], Petron. 89, i. e. ieder [illegible] zoekt den anderen te helpen, [illegible] van voor zich zelven te zorgen: vices professionum divisae, Quintil. Praef. §. 4: ut adsuetam fortius praestes vicem i. e. officium, munus, Phaedr. III prol. 14: Fungar vice cotis, Horat. Art. 304, i. e. plaats, post, ambt: vicem vestram explete, Tacit. Ann. IV, 8: van daar in vicem, in plaats, bij voorb. missis in vicem earum quinque millibus cet., Liv. XXXI, 11: poena in vicem fidei cesserat, Liv. VI, 34: in Caii vicem, Sueton. Claud. 7: potest malleolus in vicem viviradicis conseri, Colum. III, 14 extr.: succedens in vicem imperii tui, Liv., zie hier voor: eorumque in vicem idonea reponenda, Colum. IV, 26: ook in vicem, i. e. in plaats van, daarvoor, bij voorb. submoveat & in vicem novellam subolem substituat, Ibid. V, 6, zie boven, en bijzonder invicem. Ook staat daarvoor ad vicem, bij voorb. ad vicem solis cinis caldus subjectus, Pallad. Mart. 10 extr.: ad tegularum vicem, Plin. H. N. XXXVI, 22, i. e. in plaats van: ook vice, i. e. in plaats van, bij voorb. in pane salis vice utuntur nitro, Plin. H. N. XXXI, 10 med.: jugo ramus illigatur & tamen vice trahitur, Colum. VI, 2 ante med.: arenae vice bitumine interstrato, Justin. I, 2: Mortis habet vices, Senec. Herc. Oet. 105, i. e. dat is zoo goed, als de dood. Verders gelijk wij zeggen voor, als wij willen zeggen, in plaats van, even dus zeggen de Romeinen vicem voor in vicem, bij voorb. remittat nostrum huc amborum vicem, Plaut. Capt. II, 3, 37, i. e. in plaats van beide: dus ook quoniam res pecuniaque familiaris obsidis vicem pignorisque esse videbatur, Gell. XVI, 10 post med.: cujus gradus vicem theatri essent, Tiro ap. Gell. X, 1: dus ook ne nostram vicem irascaris, Liv. XXXIV, 32, i. e. in onze plaats, in plaats van ons, of ook op ons (onzentwege) toornt: verders gelijk wij voor zeggen, in plaats van als, bij voorb. hij houdt hem voor de gek enz., zoo zeggen (zie boven Pro, hetwelk even dus staat), de Romeinen ook ad vicem i. e. gelijk, als, bij voorb. colebantur ad deum pecude & parentum vicem, Gell. II, 15: ook misschien in vicem, waarvan ik geen voorbeeld weet, tenzij men in Caii vicem, Sueton. Claud. 7 (zie boven) hier toe brengen wil: maar vicem (scil. ad of in) en vice is gewoonlijk, bij voorb. ceteri pecorum vicem obtruncabantur, Sallust. fragm. ap. Non. cap. 1 n. 5. Sardanapali vicem mori, Cic. Att. X, 10 post med., alwaar Graevius vice leest: vice mundi circumagi, Sueton. Ner. 31: jactari fluctu algae vice, Plin. H. N. IX, 45: quae dixerat, oraculi vice accipiens, Tacit. Ann. VI, 21: vice temonis utitur, Colum., zie boven: pecorum vice obtruncabantur, Sallust., zie hier voor. 4) lot, ongeluk, of toestand, bij voorb. meam & aliorum vicem pertimescere, Cic. Dom.

Dom. 4: Tuam vicem saepe doleo, Cic. ad Div. XII, 23; *doch, het kan ook heeten, persoon: dus ook* suam vicem anxios, Liv. VIII, 35. i. e. *wegens hun lot of hun persoon: dus ook* sollicitus et propter difficultatem et eorum vicem, (*tenzij propter tot vicem behoort*), Liv. XLIV, 3. i. e. *wegens hunnen toestand, of hunne personen, of hunnentwege: dus ook* indignando vicem ejus, Liv. XL, 23: *dus ook* Menedemi vicem me miseret, Terent. Heaut. IV, 5, 1. *Verders*, alienam vicem pro nostra injuria (i. e. *als ons eigen enz.*) doleremus, Cic. Verr. I, 44. i. e. *lot: dus ook* vice, *bij voorb.* exanimes vice unius, Liv. I, 25, *alwaar* Gronovius vicem *lezen wil, doch zonder noodzake:* vice periclitantium moveri, Quintil. VI, 2, 35: vice publica commoveri, Ibid. XI, 1, 42: vice reip. commoveri, Ibid. IV, 1, 33: vice sua commoveri, Ibid.: Mutat terra vices, Horat. Od. IV, 7, 1, i. e. *haren toestand, hare uiterlijke gedaante.* 5) *persoon of zijde, of aanzien, wanneer er eene afwisseling of iet beurtelings gedacht wordt, bij voorb.* suam vicem officio functus, Liv. I, 9, i. e. *van zijne zijde, voor zijn persoon, ten zijnen aanzien: dus ook* Decemviri ita servassent, ut unus fasces haberet, et hoc insigne regium, suam cujusque vicem (scil. ad *of* in i. e. *ten aanzien*) per omnes iret, Liv. III, 36: sollicitus eorum vicem, Liv., *zie hier voor:* ne nostram vicem (i. e. nobis) irascaris, Liv., *zie hier voor. Hier toe kan men veel van het bovenstaande brengen, bij voorb. waar men het, lot, vertaalt, bij voorb.* tuam vicem doleo, Cic.: Menedemi vicem me miseret, Terent., *uw persoon* (*u*), (*of ik bedroef mij ten uwen opzichte*) *de persoon van* Menedemus, i. e. Menedemus, *zie n.* 4: *dus ook* sacra regiae vicis, Liv., *zie n.* 3, *en meer. Ook kan men* vicem *of* vice *dikwijls, wegens, vertalen, bij voorb.* anxios vicem suam, Liv., *zie hier voor:* sollicitus eorum vicem, i. e. *hunnenthalven*, Cic., *zie hier voor:* exanimes vice unius, Liv., *zie hier voor:* moveri periclitantium vice, Quintil., *zie hier voor: dus ook* commoveri vice publica, reip., *en* sua, Quintil., *zie hier voor.* 6) *het vechten, veldslag, bij voorb.* nec ullas vitavisse vices Danaum, Virg. Aen. II, 432; *tenzij men het wederwaardigheid, gevaren vertalen wil: maar vechten is beter.* 7) *samenspraak, gesprek, doch met het bijvoegzel* loquendi, sermonis, sermonum, *zie boven in het begin.* 8) *straffe, wraak, bij voorb.* alicujus vices exigere, Prop., *zie boven.* 9) *aart en wijze, bijzonder, wanneer daarbij eene beurte, gelijkheid of gelijkvormigheid gedacht wordt, bij voorb.* pari vice, i. e. pari modo, Colum., *zie boven:* mutua vice, Colum., *zie boven; van daar* vice, vicem, ad vicem, *op de wijze, d. i. gelijk, bij voorb.* vice Sardanapali cet., *zie boven met meer.*

VICISSĀTIM, i. q. vicissim, *over en weder, integendeel*, Plaut. Poen. Prol. 46. Ib. Stich. IV, 1, 27. Naev. ap. Non. cap. 2 n. 879

VICISSIM, Adv., 1) *over en weder of weder, wanneer er eene afwisseling is, bij voorb. thans wil ik slapen, dan weder waken enz., bij voorb.* te audire vicissim vellem, cum ipse dixissem, Cic. Nat. D. II, 1: Terra florere, deinde vicissim horrere potest. Ibid. 7: versique vicissim Rutuli dant terga, Virg. Aen. XII, 462: exspecto, quid ille tecum, Cic. Att. XVI, 3 ante med.: Calescere, vel apricatione vel igni; aut vicissim umbris aquisve refrigerari, Cic. Senect. 16 extr. *Ook kan men het, beurteling, vertalen, bij voorb.* hanc veniam petimusque damusque vicissim, Horat. Art. 11. 2) *over en weder, of daartegen, d. i. beurteling, bij voorb. daar gij het mij gegeven* (*gezegd enz.*) *hebt, wil ik u daartegen dat geven*, (*zeggen enz.*), *bij voorb.* considera nunc vicissim tuum, Cic. ad Div. III, 6: Da te mihi vicissim. Terent. Heaut. IV, 3, 10: age fare vicissim, Virg. Aen. VI, 531 *en meermalen, bij voorb.* Virg. Ecl. V, 50. Aen. XI, 123: *ook kan men veel uit n.* 1 *hier toe brengen.*

VICISSĪTAS, atis, f. *voor* vicissitudo, *bij voorb.* vicissitatem imperandi tradidit, Acc. ap. Non. cap. 2 n. 893.

VICISSĪTUDO, Inis, f. 1) *wisseling, of afwisseling, bij voorb.* vicissitudines fortunae, Cic. ad Div. V, 12: vicissitudines dierum ac noctium, Cic. Legg. II, 7: vicissitudo ex alio in aliud. Cic. Tusc. V, 24: omnium rerum vicissitudo est, Terent. Eun. II, 2, 45: cum in reliquis rebus tum in sermone communi vicissitudinem non iniquam putet, Cic. Off. I, 37, i. e. *afwisseling in het spreken, als men zelve spreekt, en anderen ook laat spreken:* alternae digitorum vicissitudines, i. e. *als men de handen vouwt*, (*bij voorb. bij het bidden*), *wanneer de vingers der eene hand naast de vingers der andere komen te liggen, bij voorb.* palmulis in alternas digitorum vicissitudines super genua connexis, Apul. Met. III in. Not. *Men kan het somtijds, verändering, vertalen, wanneer het hetzelfde is, als afwisseling.* 2) *wederzijdsheid, d. i. wederzijdsch gedrag, bij voorb.* officiorum, Cic. Amic. 14, i. e. *wederzijdsche beleefdheden, die men over en weder bewijst: dus ook* vicissitudo eorum, Cic. Nat. D. II, 33 med., scil. quatuor generum, i. e. *wederzijdsche invloed op elkander.*

VICTĪMA, ae, f. *een offerbeest, en wel misschien eigenlijk, dat de Veldheer na behaalde overwinning offert*, Liv. XLV, 7 in.: secundam victoriam ratus victimas cecidit: *zoo zegt ook* Ovid. Fast. I, 335, Victima, quae cecidit dextra victrice, vocatur: *of ook een groot, bij voorb. een kalf, terwijl integendeel* hostia *een klein* (*bij voorb. een lam*) *of int 't gemeen een offerbeest is; zoo zegt* Fronto: victima major est, hostia minor; *van daar* arcesse hostias, victimas, lanios, ut ego hinc sacruficem summo Jovi, *waarop een ander zegt:* nolo victimas; agninis extis placari volo, Plaut. Pseud. I, 3, 93 seq.: *dus ook* victima pontificum secures tinguet; te nihil attinet tentare multa caede bidentium parvos deos cet., Horat. Od. III, 23, 12: *doch, het staat in 't gemeen, voor, een offerbeest, offerdier, bij voorb.* albi greges et maxima taurus victima, Virg. Georg. II, 147: melior victima data divis, Ibid. Aen. XII, 296: caesis victimis (*boertend*), Cic. Att. I, 13 in.: victimam mactare Jovi, Senec. Herc. fur. 923 *en meermalen, bij voorb.* Juvenal. XII, 113. Lucan. I, 611. 2) *Tropisch, offerbeest of offerände, bij voorb.* P. Lentulo victimam gratiorem mactare, Cic. Flacc. 38: seque e continenti genere victimam reip. praebuisset (Decius), Cic. Fin. II, 19: mactata soceri concidit thalamis gener victima Senec. Octav. 145: me nuptiali victimam feriat die, Ibid. Herc. Oet. 348.

VICTĪMARĪUS, a, um, *de offerbeesten betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* negotiator, Plin. H. N. VII, 12, *een offerhandelaar; van daar* victimarius, scil. minister, *een offerbediende, d. i. die bij de offerände gebruikt wordt;* libri, igne a victimariis facto, cremati sunt, Liv. XL, 29 extr.: libros graecos praetor urbanus per victimarios, igne facto, in conspectu populi cremavit, Val. Max. I, 1, 12: victimariorum collegium, Inscript. ap. Fabrett. cap. 6 n. XIII p. 450. *Ook vindt men* victumarius, Ibid. cap. 10 n. 34 *en* 35.

VICTĪMO, are, *offeren, bij voorb.* hircum Marti, Apulej. Met. VII ante med. p. 192, 30 Elm.: quin publicum istum maritum (i. e. asinum) illis monstruosis nuptiis condignam victimamus hostiam? Ib. post med. p. 197, 31 Elm.

VICTĪTO, are, 1) *leven, bij voorb.* victitare non vult, Varr. L. L. IV, 10. 2) *leven van iet, zich voeden van iet, eten, bij voorb.* ficis victitare, Plaut. Rud. III, 4, 59, *van vijgen leven: dus ook* sinapi, Plaut. Truc. II, 2, 60, *van mosterd, d. i. mosterd eten:* miseri victitant succo suo, Plaut. Capt. I, 1, 15, i. e. *leven van hun sap:* bene libenter victitas, Terent. Eun. V, 8, 44, i. e. *gaarn goed eten of swellen: integendeel* parce, Plaut. Truc. II, 3, 26.

VICTOR, oris, m. 1) *een overwinnaar, bij voorb.* multa victori facienda sunt, Cic. ad Div. IV, 9: victor vagus, Liv. VI, 3: octies provocatione victor, Plin. H. N. VII, 28, *en meermalen, bij voorb.* Horat. Sat. I, 9, 43. Ibid. Ep. II, 1, 156. Curt. IV, 5, 7: victor certamine *voor* in certamine, Virg. Aen. V, 493. *Ook* victor belli *voor* in bello, Plaut. Amph. II, 2, 16. Cic. Mur. 14. Stat. Theb. IX, 624: *dus ook* trium bellorum victor, Liv. VI, 4 in.: *dus ook* externorum bellorum hostiumque victorem, Cic. Harusp. 23. *Even dus staat* victoriae bellorum, Cic. Mur. 14. *Ook zegevierer, overwinnaar, bij voorb.* omnium gentium, Cic. Pis. 7: hostium, Horat. Od. I, 6, 21 *dus ook* bellorum hostiumque victor, Cic., *zie hier voor. Ook staat het Adjective zegevierend, zeeghaftig, zegerijk, bij voorb.* victor exercitus, Cic. Manil. 9. Nep. Ages. 4: victores Etrusci trucidantur, Liv. VI, 3: *dus heet* taurus victor, Lucan. II, 605: victor equus, Virg. Georg. III, 499: victor currus, Ovid. Trist. IV, 2, 47, i. e. *Triumfwagen:* victores legiones, Plaut. Amph. I, 1, 33. Not. Victor *als een bijwoord van* Jupiter, Inscript. ap. Gruter. p. 23 n. 8 *en* 9, *en* ap. Gud. p. 7 n. 7, 8, 9. 2) *Tropisch, overwinnaar, d. i. die zijn oogmerk bereikt heeft, bij voorb.* victor propositi, Horat. Epist. I, 13, 11: Victor Sinon, Virg. Aen. II, 329, *en meermalen, bij voorb.* Ibid. X, 409. XI, 565: *zoo heeten een echtgenoot, die zijne echtgenote, en eene echtgenote, die haren echtgenoot, beiden naar hunnen wensch verloren*, victores, Martial. VIII, 43, 3, i. e. *deze gelukkigen, hunnen wensch magtig: of zegevierers, overwinnaars, bij voorb.* animus victor lubidinis, Sallust. Jug. 63 (67). *Ook Adjective, bij voorb.* victorem retulit illa (Venus) pedem, Ovid. Her. XVI, 88. Not. *Ook van levenloze dingen, bij voorb.* aestus victor detrusit cet., Lucan. IX, 334.

VICTORĪA, ae, f. *overwinning, zege*, 1) *eigenlijk, d. i. overwinning der vijanden in een gevecht, of van eenig ander tegenpartij in het vechten, bij voorb.* victoriam in manibus habere, Liv. XXX, 30 in., i. e. *in handen hebben:* jam partam victoriam ex manibus eripere, Sallust. Jug. 82 (84): cruenta, Ibid. Cat. 50 (61): cita mors venit aut victoria laeta, Horat.

Sat.

Sat. I, 1, 8: victoria, quae natura insolens atque superba est, Cic. Marc. 3: victoriam conclamare. *Victorie roepen*, Caes. B. G. V, 37: victoriam reportare, Cic. Manil. 3, *of* ferre ex aliquo, Liv. VIII, 8 extr., *of* referre ex hoste, Liv. IV. 50, *of* adipisci, Caes. B. G. V, 39, *of* facere, Plin. H. N. XXIII, 1 sect. 20, *of* patrare, Tacit. Ann. XIII. 41. *of* capere, Sallust. Jug. 82 (84). Auct. B. Afric. 31, i. e. *zege behalen, overwinnen: ook* consequi, Cic. Coel. 7. *hoewel in een proces:* exercere, Liv. VII, 22, i. e. *zich van de overwinning bedienen: dus ook* a victoria nihil cessare, Liv. XXXIV. 16, i. e. *de overwinning vervolgen, niet stilzitten na eene behaalde zege:* in aliena victoria suam praedam facere, Liv. XXXII, 14: recens victoria Poeno est animo, i. e. *geeft moed*, Liv. XXIX, 36: victoriae triumphum agere i. e. propter victoriam, Liv. VI. 7. Not. *Ook* victoriae bellorum *voor* in bellis, Cic. Mur. 14: *dus ook* litium, Plin. H. N., *zie hier na:* certaminis, Liv., *zie hier na*. Not. Victoria *als eene persoon of godin, overwinningsgodin*, Cic. Nat. D. II, 23, *en zij zal eene dochter van den Gigant* Pallas *en de* Styx *zijn, volgends* Hyg. f. Praefat. *Zij hadt eenen Tempel*, Liv. X, 33. XXIX, 24: *ook was er nog een tempeltjen der* Victoria virgo *bij*, Liv. XXXV, 9. *Ook* Victoria *als een beeld of standbeeld, bij voorb. van goud*, Liv. XXII, 37: *ook op den top van den Tempel van* Concordia, Liv. XXVI, 23. 2) *Tropisch, zege, overwinning*, a) *wanneer men voor 't gericht zegeviert, d. i. het proces wint, bij voorb.* nocentissima victoria, Cic. Verr. I, 14: victoriam gloriosam consequi, Cic. Coel. 7: victoriae litium, Plin. H. N. XXIX, 3, i. e. in litibus. b) *in 't gemeen, wanneer men zijn oogmerk bereikt of doorzet, bij voorb.* victoria certaminis i. e. in certamine, Liv. II, 60: quatenus victoriam exerceret, Liv. II, 55, i. e. *hoe ver hij zijne overwinning zal voortzetten:* ex collega victoriam quaerere, Ibid. 44: victoria penes patres fuit, Liv. IV, 50.

VICTORIĀTUS, a, um, *met het beeld der overwinning getekend: van daar* Victoriatus, scil. numus, i. e. *eene munt, met het beeld der overwinnings-godin getekend; zij goldt vijf* Asses *of een' halven* Denarius, Cic. Font. 5. Liv. XLI, 13 extr. Quintil. VI, 3, 80. Plin. H. N. XXXIII, 3 ante med. Not. *Het is eigenlijk een* Particip. *van* Victorio, are.

VICTORIŎLA, ae, f. i. q. victoria, *als men verkleinend spreekt, van daar een klein beeld der overwinnings godin*, Cic. Nat. D. III, 34.

VICTORIŌSUS, a, um, *zegerijk*, Cato ap. Gell. IV, 9 post med.

VICTRIX, icis, f. 1) Substantive, a) *overwinnaresse, het zij in den krijg, of waar het wil, bij voorb.* victrices Athenas fore, Cic. Tusc. I, 48: erat victrix respublica, Cic. ad Brut. Epist. 10: victrix filiae, non libidinis, Cic. Cluent. 5: natura (adamantis) victrix ignium, Plin. H. N. XXXVII, 4 ante med.: victrix priorum, Manil. II, 882. b) *die haar oogmerk bereikt heeft*, Virg. Aen. VII, 544. 2) Adjective, *wanneer het ook in het* Neutrum *staat, zeeghaftig, zegerijk, bij voorb.* arma, Virg. Aen. III, 54. Justin. XLIV, 5: fulmina, Ovid. Met. X, 151: bella, Stat. Sylv. V, 2, 150: bigarum victricum, Fest. in October: figura, Lucan. I, 347: victrix causa deis placuit, sed victa Catoni, Lucan. I, 128: solum, *bij voorb.* victrici solo, Claudian. de consul. Honor. 24: libido, Senec. Thyest. 46: luxuria, Ibid. Octav. 433: Urite victrices Neptunia Pergama flammae, Ovid. Fast. I, 525: ara (*een gesternte*), Manil. I, 410. *Verders*, victrices literae, Cic. Att. V, 22, *een zegebrief, d. i. waarin eene zege, of overwinning, gemeld wordt: dus ook* tabellas victrices lauro redimire, Ovid. Am. I, 11, 25: frons (*tak*), Senec. Agam. 936, i. e. *laurier tak*.

VICTUĀLIS, e, *het voedzel of onderhoud betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* ministerium, Apul. doct. Plat. I post med. p. 10, 17 Elm.

VICTUS, a, um, *zie* Vinco.

VICTUS, us, m. (*van* vivo) *het leven, d. i. genot des levens, bij voorb.* animantium ortus, victus, figuras persecutus est, Cic. Fin. V, 4; *doch het kan ook zijn, middel van bestaan, of levenswijze: van daar* 1) *het leven, levenswijze, bij voorb.* in victu considerare oportet, apud quos & quo more — sit educatus, Cic. I, 25: In omni vita atque victu excultus, Cic. Brut. 25, i. e. *vol wellevende levenswijze, alwaar een* Pleonasmus *schijnt te zijn; of de beide woorden zijn dus onderscheiden:* vita, *het leven, wandel, bij voorb. of hij eerbaar zij enz.:* victus, *de levenswijze* scil. *ten aanzien der keuze van spijzen, huisraaden, verkering met anderen enz.: dus ook* vita autem victusque communis, Cic. I, 17 extr.: qui eum a pristino victu deducerent, Nep. Dion. 4: consuetudinem victus, Caes. B. G. I, 31. 2) *het geen, waarvan men leeft, kost, spijze, mondvoorraad, bij voorb.* quotidianus, Plaut. Capt. IV, 2, 75, i. e. *daaglijksche kost:* tenuis, Cic. Amic. 23, i. e. *slechte kost:* tenuissimus, Cic. Fin. II, 28: liberalis, Liv. XLI, 2 extr.: basilicus, Plaut. Pers. I, 1, 32: facetus, Ibid. Most. I, 1, 43: asper, Ibid. Capt. I, 2, 85: frugi, Quintil. V, 10: malignus, Sil. III, 280: parcus, Ib. XV, 810: victus vestitusque necessarius, Cic. Quint. 15: Persarum victus, Cic. Tusc. V, 34: quotidianum victum praebere alicui, Cic. Or. I, 54: victum dare, Horat. Epist. I, 17, 48: major pars victus eorum lacte & carne consistit, Caes. B. G. VI, 21: parare ea, quae suppeditent ad victum, Cic. Off. I, 4: lactis copia & pecudum carne tolerare victum, Colum. X praef.: victum quaerere, Phaedr. III, 16, 4: ex reliqua victus consuetudine quam minimum mutare, Cels. I, 10, *alwaar men het ook, levenswijze, gelijk meermalen, vertalen kan, als men kost, of middelen van bestaan, verstaat:* victum rogare, Phaedr. IV, 21, 25. *Ook in Plurali, bij voorb.* victibus invidit, Ovid. Met. XV, 104: victus feri, Tibull. II, 1, 43: te accipiam lepidis victibus i. e. cibis, Plaut. Mil. III, 1, 141: ut tibi sit lepide, victibus atque vino i. e. cibis, Ibid. Bacch. V, 2, 62: *dus ook* animantium ortus, victus, figuras, Cic. Fin. V, 4, *zie boven*. 3) *alles, wat tot het menschlijk leven, d. i. tot ligchaams-onderhoud en nooddruft behoort, ook de kleding daarmede onder begrepen*, Pandect. L, 16, 43 *en* 44. Not. (1) Dativ. victu, Virg. Georg. IV, 158, *en* Lucil. ap. Gell. IV, 16. (2) Genit. victi *voor* victus, Plaut. Capt. IV, 2, 75. *Ook* Genit. victuis, Varr. ap. Non. cap. 8 n. 88.

VICŬLUS, i, m. *een klein dorp of vlek, dorpjen, vlekjen*, Liv. XXI, 33 extr.

VICUS, i, m. 1) *een wijk, straat, of eene met huizen bebouwde plaats in eene stad, dergelijke* vici *of plaatzen waren er te* Rome *zeer vele, en elke* vicus *had zijnen naam, bij voorb.* Cyprius, *Liv. I, 48:* Sceleratus, Ibid.: Tuscus, II, 14. XXVII, 37. XXXIII, 26: Ingarius, Liv. XXIV, 47: longus, Liv. X, 23 cet.: *van daar* sceleratus, Ovid. Fast. VI, 149. Liv. I, 48, i. e. *de vervloekte straat of wijk (in Rome), of de plaats, waar* Tullia *over het lijk van haren vader reedt:* deferar in vicum, Horat. Epist. II, 1 extr. *Over deze wijken (*vici*) waren Heden gesteld,* magistri vicorum, Liv. XXXIV, 7, *of* vicomagistri *genoemd, d. i. wijkmeesters enz. Ook lagen daar waterpijpen, bij voorb.* Purior in vicis aqua tendit rumpere plumbum i. e. fistulam plumbeam, Horat. Ep. I, 10. 20. 2) *een dorp of vlek, bij voorb.* maritimus, Liv. XXXVIII, 30: jura per pagos vicosque reddere, Tacit. Germ. 12. Not. te vicum venditurum, Cic. ad Div. XIV, 1, *is misschien een landgoed bij een dorp of vlek*.

VIDĔLICET, *is uit* videre licet *gemaakt: van daar, men kan zien, het is gemaklijk te zien, het is openbaar, wanneer de* Accusativus *met den* Infinitivus *volgt, bij voorb.* Videlicet, parcum illum fuisse, Plaut. Stich. IV, 1, 49: videlicet, illum fuisse nequam cet., Ibid. 51: esse videlicet in terris primordia rerum, Lucret. I, 211: sed videlicet, eum vocabula rerum ignorasse, Gell. XVII, 5 extr.: Quae epistolae tibi redditae sunt, eum videnos datas, Cic. Att. V, 11 extr., i. e. *gij ziet, dat hij geschreven is, of gij kunt gemaklijk zien, dat hij enz.: even dus is het met* scilicet. *Ook met den blooten* Accusativus, *bij voorb.* videlicet Solonem, Plaut. Asin. III, 3, 9, i. e. *zie eens eenen* Solon, *daar kan men eens ... zien; doch men kan het ook vertalen, zeker, openbaar, dat is waarlijk een (ander)* Solon: *van daar* 1) *gewis, zeer, vrijelijk, openbaar, of, zoo als ligt te zien is, bij voorb.* Illud videlicet unum, Cic. Verr. II, 33 *en meermalen, bij voorb.* Cic. Caecin. 15 extr. Cluent. 54 med. Terent. Ad. III, 4, 4. Heaut. II, 3, 22; *doch, men kan het ook somtijds vertalen, naamlijk: bijzonder vrijelijk, gewis, bij Ironiën*, Cic. Phil. II, 6 extr. Catil. I, 8 extr. *en* II, 6. 2) *naamlijk, te weten, bij voorb.* animo videlicet, Cic. legg. II, 10: cf. Cic. Cluent. 46 *en* Sext. 12.

VIDEN'? *voor* videsne, Terent. Eun. II, 2, 10 *en* 34. Heaut. II, 3, 11. Plaut. Epid. II, 2, 37. Virg. Aen. VI, 780. Tibull. II, 2, 17. Catull. LXI. 8. *Even dus staat* ain' *voor* aisne, nostin' cet.

VIDĔO, vidi, visum, 2. 1) *zien, d. i. bemerken, waarnemen, het zij het geschiede met de oogen, of met andere zinlijke werktuigen, of met de ziel*, a) *met de oogen, deels met den* Accusativus, *d. i. zien, kijken, bij voorb.* illud vide, Terent. Eun. V, 1, 19: qui ostium Ponti viderunt, Cic. Tusc. I, 20: qui freta viderunt, Ib.: tum me vidisti? Plaut. Mil. II, 4, 15: sol oculis juvenem quibus adspicit omnia vidit, Ovid. Met. II, 32: mea regna videns mirabor, Virg. Ecl. I, 70: qui me salvum videre voluerunt, Cic. Planc. 1, *alwaar misschien* vivere *beter zou zijn:* aliquem videre non posse, *niet kunnen zien, heet ook, niet voor zijne oogen kunnen zien (niet kunnen verdragen)*, Cic. Pis. 27 in.: mille stadia, Cic. Acad. IV, 25, i. e. 1000 *stadiën ver zien:* quae cernere & videre non possumus, Cic. Or. III, 40, *alwaar één van beiden weg kon blijven, tenzij men zeggen wil, dat* cernere

nere is met de oogen onderscheiden, bemerken: dus ook de videndi ratione deque cernendi natura, Gell. V. 16: ut ea cernimus quae videmus, Cic. Mil. 29: Nos enim ne nunc quidem oculis cernimus ea, quae videmus, Cic. Tusc. I, 20. gevolglijk drukt cernere meer uit dan videre: dus ook ego Cumanam regionem video. Pompejanum non cerno, Cic. Acad. IV, 25: diem. Cic. ad Div. XIV, 1: integendeel diem nondum videram. Senec. Phoen. 245. i. e. ik was nog niet geboren: deels zonder Accusativus, bij voorb. acriter videre, i. e. scherp zien, een scherp gezicht hebben, bij voorb. acrius, Cic. Acad. IV, 25: dus ook longe ver zien, ut enim vera videamus, quam longe videmus? Ibid.: dus ook parum longe, Ibid.: longius rem, verder zien, Ibid.: mille stadia, Ibid., i. e. 1000 stadiën ver: bene videre oculis, Cic. Div. I, 24, i. e. goed zien, goede oogen hebben: dus ook clare oculis videre, Plaut. Mil. III, 1, 36, i. e. helder zien: integendeel perverse vides, Plaut. Merc. II, 2, 50, i. e. gij ziet niet goed: verders vide. si non — impudens videtur, Terent. Eun. V, 1, 22, i. e. zie eens, of niet enz.: pueri qui visum processerant. Sallust. Jug. 94 (99): vide sis, signi quid siet. Plaut. Amph. II, 2, 165: vide tali ubi sint, Ibid. Most. I, 3, 151: van daar videres, i. e. men kon zien, toen kon men zien, Liv. XXX, 10 extr. Ovid. Met. V, 429. Ook heet videre zien, d. i. ontwaakt zijn, bij voorb. videnti, Virg. Ecl. VI, 21, i. e. toen hij de oogen geöpend hadt. ontwaakt was. b) met andere zinlijke werktuigen, gelijk wij ook zien in plaats van hooren, proeven enz. gebruiken, bij voorb. ik zie, dat dit kwalijk luidt, riekt, smaakt enz., bij voorb. mugire videbis terram, Virg. Aen. IV, 490, voor hooren: Vidistin' funitus procurrere caelo, Prop. II, 16 (13), 49: van daar naso videt plus quam oculis, Plaut. Mil. IV, 6, 44. c) met de ziel, wanneer het dan, zien, bemerken, bekijken, den bevinden, inzien, vertaald wordt, is menigvuldig, bij voorb. exitum video animo, Cic. ad Div. VI, 3, i. e. zie in den geest: vitia acrius quam recta videre, Cic. Or. I, 35: animus videt, se — proficisci, Cic. Senect. 23: dii vatesque in futurum vident, Liv. VI, 12: cur nolim, nihil video, Cic. ad Div. IX, 6: vidit se magno fore periculo, Nep. Hann. 9: videbat id non posse fieri, Ib. Alcib. 9: van daar videre multum, ver zien, gevolglijk schrander of voorzichtig zijn, Plaut. Mil. III, 1, 123: plus videre, schranderer zijn, verder zien, Cic. Phil. II, 15 en Manil. 22. Ook staat er intelligo bij, bij voorb. videre atque intelligere, Cic. ad Div. VI, 5. Ook van hetgeen men in den droom ziet, bij voorb. dormientes aliquid animo videre, Cic. Acad. IV, 40: Videre aliquid in somnis, Cic. Nat. D. I, 29, of per somnum, Justin. I, 4, of per quietem, Ibid. 9, of secundum quietem, Cic. Div. II, 61, i. e. in den slaap of droom: dus ook videre somnia, Cic. Div. II, 71, i. e. droomen hebben: van daar visa somniorum Ibid., zie hier na: maar somnum videre, heet slapen, Cic. ad Div. VII, 30. Not. Videbat in literis, Cic. Tusc. V, 38 extr., hij (daar wordt van eenen blinden gesproken) zag in de geleerdheid, d. i. hadt er inzien, kennis in; doch, het is misschien voegzamer vivebat te lezen, d. i. hield zich bezig met studeeren. Not. viderim, is, it, voor videam, as, at, is menigvuldig, bij voorb. Ovid. Pont. I, 2, 9, zie beneden meer. Ook zegt men videre van levenloze dingen, bij voorb. abies visura casus marinos, Virg. Georg. II, 68: Nox media solem vidit & noctem dies, Senec. Herc. Oet. 462: quae nascentem videt ora solem, Ibid. Hippol. 285: Pontusque quidquid a tergo videt, Ibid. Med. 212: sanguinem extremae dapes domini vident, Ibid. Agam. 885: van daar Passiv. Videor, visus sum, zie beneden: van daar (a) Tropisch, zien, d. i. bekomen, (zoo als wij zeggen. zulke geschenken, gerechten enz. zal hij niet weder zien, dergelijke goede dagen zal ik nooit weder zien), bij voorb. imperia immodica & regni paterni speciem, Liv. XXI, 3: somnum, slapen, bij voorb. qui suo toto consulatu somnum non viderit, Cic. ad Div. VII, 30. (b) beleven, d. i. iet genieten of doorstaan, bij voorb. quam miseriam vidi, Terent. Ad. V, 4, 13. i. e. wat heb ik voor ellende gehad, uitgestaan! 2) zien naar iemand of iet, heenzien, d. i. heengaan en met iemand spreken, bij voorb. Othonem vide, Cic. Att. XII, 37 extr., spreek met Otho: videbis ergo hominem, Ibid. IV, 12: Septimium vide, Ibid. XII, 14: en terstond daaröp Apuleium videbis: dus ook rogo, mane videas Plinium domi, Plin. Ep. I, 5 ante med. 3) zien, toezien, overleggen, bedenken, bij voorb. Id primum videamus, Cic. Amic. 11: Cum haec sunt videnda, Cic. Cluent. 58: nunc ea videamus, quae contra disputari solent, Cic. Acad. IV, 13: vide, quid agas, Terent. Eun. II, 1, 8: vide, quam rem agas, Ibid. Ad. III, 2, 45: vide, quo me inducas, Ibid. Andr. II, 3, 25: utram conditionem accipias, vide, Plaut. Bacch. IV, 118: post de matre videro (voor videbo), Terent. Hec. IV, 4, 78: van daar videris, viderit, viderint i. e. gij (hij, zij) moogt doen wat gij wilt, het raakt mij niet, zie hier na. 4) zien, toezien, zich in acht nemen, iet verhoeden, bij voorb. Videndum est ne obsit benignitas, Cic. Off. I, 14: Et haec videnda & pecuniae fugienda cupiditas, Ibid. 20: Videant, ne sit miserum, Cic. Rosc. Am. 48: van daar vide, ne cet., zie toe, dat niet enz., staat dikwijls voor ik vreeze, dat enz., als men tot eenen persoon spreekt, bij voorb. vide, ne nulla sit divinatio, Cic. Div. II, 4: vide ne non sit facile, Cic. Att. XII, 18: Vide, ne non sit proprium cet., Cic. Tusc. II, 18: hoc, vide, ne contumeliosum sit, Liv. XXVIII, 44: ook tot meer personen, bij voorb. vide ne nimium patientia (sit) zegt Cicero Phil. X, 11 in., gevolglijk voor den Senaat; tenzij men misschien videte moet lezen, gelijk Faërnus lezen wil, doch vide ne zou ook in 't gemeen eene zegswijze kunnen zijn, in plaats van timeo, ne, en met ons, misschien, overëenkomen: dus ook videndum est, ne non satis sit, Cic. Off. I, 19, men heeft toe te zien, dat enz., d. i. het is te vreezen enz.: dus ook videndum est, ut honeste esse possitis, Cic. ad Div. XIV, 14. Ook kan men Videant, ne sit miserum, Cic. Rosc. Am. 48, vertalen, ik vreesde, dat enz. 5) zien, toezien, zorgen, zich om iet bekommeren, bij voorb. ut navem idoneam habeas, diligenter videbis, Cic. ad Div. XVI, 1: vide, ne navi efferantur, quae imperavi, omnia, Plaut. Amph. II, 1, 82: scribas, vide, plane & probe, Ib. Asin. IV, 1, 10: ego, istaec ut recte fiant videro (voor videbo), Terent. And. II, 6, 25: post de matre videro, Ibid. Hec. IV, 4, 78: de his videris, Liv. IV, 40. Ook ancus, bij voorb. videre sibi voor zich zelven zorgen, Terent. Phorm. I, 4, 11: Dolabellae, Cic. ad Div. II, 16 extr. Ook voor iet zorgen, d. i. bezorgen, verschaffen, gereed maken, of laten maken, aanschaffen, bij voorb. ut prandium nobis videret, Cic. Att. V, 1, i. e. bezorgde, bestelde: dus ook aliquid videamus cibi, Cic. Tusc. III, 19: Aliud lenius (vinum) vide, Terent. Heaut. III, 1, 50, i. e. bezorgen, verschaffen: negotia mea videbis, Cic. ad Div. VII, 20: aliquid videbimus, Cic. Verr. V, 40: consilium esse videndum, Cic. Or. III, 1: quae agenda videndaque, Liv. XXI, 4: van daar videris, viderit cet. daarvoor moogt gij, mag hij zorgen enz.: daar moogt gij (hij) toezien, d. i. dat gaat mij niet aan, bij voorb. tu quemadmodum his satis facias videris, Cic. Or. II, 86: viderit ista deus, Ovid. Her. XII, 211: viderint ista officia viri boni, Cic. Quint. 17: ook, gij moogt (hij mag) toezien of doen, wat hij wil, d. i. het gaat mij niet aan, ik bekommer mij er niet om, het is uwe (zijne) zaak, bij voorb. ipse viderit, Cic. Att. XII, 21: viderit Atrides; Helenen ego crimine solvo, Ovid. Art. II, 371: videris tamen, Petron. 87: viderint, qui, Ibid. 62: viderint, narrabo tamen, Ibid. 61: hoc quam nobis honestum sit, vos videritis, Liv. XLII, 13: ook Absolute, viderit i. e. mijnenwegen mag gebeuren, wat wil, het raakt mij niet, bij voorb. viderit, ipse confugiam cet., Ovid. Trist. V, 2, 43: viderit, narrabo tamen, Petron. 61. 6) zien van of wegens iet, d. i. handelen of spreken van iet, bij voorb. alio loco de aratorum animo videro (voor videbo), Cic. Verr. II, 61: de reliquo videro, Ibid. IV, 16: videro hoc posterius, Cic. Coel. 15: illud, quod coepimus, videamus, Cic. Rosc. Am. 10 in., i. e. aanzien, terhand nemen, doorgaan of onderzoeken, betrachten: dus ook nunc ea videamus, quae contra disputari solent, Cic. Acad. IV, 13 in. 7) op iet of iemand zien, aanzien, bij voorb. quin tu me vides, Cic. Pis. 25, i. e. ei zie op mij, kijk mij aan, d. i. zie, of ik het niet beter maak, van daar aanzien, beschouwen, onderzoeken, bij voorb. illud, quod coepimus, videamus, Cic. Rosc. Am. 19 in., zie hier voor: nunc ea videamus, quae contra disputari solent, Cic. Acad. IV, 13 in., zie hier voor: van daar a) op iet zien, d. i. iet onder opzicht of voor oogen hebben, bij voorb. majus quiddam videbam, Cic. Or. I, 62: dus ook vidit aliud, Cic. Flacc. 14, i. e. hadt een ander uitzicht: Nihil, praeter commodum publicum, videt, Liv. III, 68: Camillus in utraque vestra fortuna suam gloriam videt, Liv VI, 24 extr.: magnam gloriam, Liv. II, 12: Roma est, ad id (i. e. hier toe, deswegens) potissimum visa, Liv. I, 34, i. e. men hadt Rome hier toe uitgezien, verkozen, gevolglijk voor lecta; of zijne oogen voornaamlijk daaröp gericht; Gronovius wil potissima lezen, doch misschien onnodig. Ook kan men het vertalen, streeven, bij voorb. qui magnam gloriam videt, Liv. II, 12, i. e. streeven, of voor oogen, ten doel hebben; ook iet uitzien, uitkijken, verkiezen, bij voorb. Roma est potissimum visa, Liv., zie kort hier voor. b) op iet zien, d. i. zich verlaten, bij voorb. me vide, Terent. And. II, 2, 13. Phorm. IV, 4, 30. Plaut. Merc. V, 4, 53. Rud. III, 3, 8, i. e. verlaat u op mij. Not. videro staat dikwijls voor videbo, bij voorb. Cic. Acad. IV, 24 med. Verr. II, 61. IV, 16. Tusc. II, 11. Terent. And. II, 6, 25. Hec. IV, 5, 78 en meermalen, zie boven. Het Passiv. Videor, visus sum, heeft gemeenlijk alle deze beteekenissen, bij voorb. (1) gezien worden,

den, is menigvuldig, bij voorb. viſus ſum, Terent. Andr. III, 5, 10, i. e. *ik ben gezien, men heeft mij gezien:* videbitur, Virg. Ecl. IV, 15: quo viſo, Cic. Tuſc. III, 29: quod non vidiſſet, pro viſo ſibi renuntiaſſe, Caeſ. B. G. I, 22 extr.: equites procul viſi, Liv. IV, 40: viſum lupum fugere, Horat. Od. I, 15, 30: quae viſa ſunt & quaſi accepta ſenſibus, Cic. Acad. I, 11: ſol non videtur, Varr. R. R. I, 2: *van daar* viſum, Subſtantive, *het geen men met oogen ziet, gezicht, blik, bij voorb.* turpia viſa, Prop. II, 6, 28: *bijzonder het geen de verbeelding ziet, eene verſchijning, gezicht, bij voorb. in den droom, bij voorb.* viſa ſomniorum, Cic. Tuſc. I, 41; *ook zonder* ſomniorum, Virg. Aen. IV, 456: talia viſa excuſſit metus, Prop. II, 26, 20: dii vanum avertite viſum (ſcil. ſomnis), Tibull. III, 4, 3: *dus ook* viſa (ſcil. ſomniorum) quid iſta ferant, Ovid. Am. III, 5, 32: perterritus viſis, Cic. Div. II, 41: *verders* quam ille φαντασίαν, nos viſum adpellemus, Cic. Acad. I, 11: tale viſum — viſum igitur impreſſum effictumque ex eo, unde eſſet, Ibid. IV, 6 poſt med.: quale igitur viſum? Ibid. 20 poſt med. *Ook* videtur, videatur, *men ziet, bij voorb.* nihil videtur, Cic. Roſc. Com. 7: debet videri, Cic. Or. III, 55 poſt med.: ut collaudatus eſſe videatur, Cic. Phil. XIII, 21 extr.: ut neque laus — adficta eſſe videatur, Cic. Manil. 4 extr. *Bijzonder heet* videri *dikwijls, ſchijnen, den ſchijn hebben, dunken, gehouden worden voor iet, doorgaan voor iet enz., en wordt dubbel geconſtrueerd,* (1) Perſonaliter, *d. i. dat een* Nominativus *als ſubject (behalven, wanneer het de* Accuſativus *met den* Infinitivus *is, dan is het de* Accuſativus) *voorâf gaat, of gedacht wordt, en er een* Infinitivus *op volgt, wanneer dan, als de* Infinitivus Eſſe *is, het volgende* Praedicatum *in den* Nominativus *(behalven wanneer het de* Accuſativus *met den* Infinitivus *is), ſtaat, hoewel ook* eſſe *dikwijls ontbreekt, wanneer toch de* Nominativus *volgt, bij voorb.* res videtur eſſe pulchra *de zaak ſchijnt enz., of het ſchijnt, dat (als of) de zaak fraai is:* Pater videtur eſſe moriturus, *het ſchijnt, als of vader ſterven zal enz.:* Eam quae videtur eſſe, Cic. Offic. III, 7 extr.: ut timidi videamur, Ibid. I, 24: cum eo, quod utile videretur (eſſe), Ibid. III, 2 med.: viſae canes ululare, Virg. Aen. VI, 257: da mihi fallere, da juſtum ſanctumque videri, (*anderen lezen* juſto ſanctoque *in gelijke beteekenis*) i. e. fac, ut juſtus ſanctusque videar, Horat. Ep. I, 16, 61: Rem iniquiorem viſum iri intelligebant, Cic. Verr. II, 17. *Verders, het is hetzelfde, of ik zeg, dit boek ſchijnt mij ſchoon te zijn, of ik geloof, dat het boek ſchoon is, ik houde het boek voor ſchoon enz.: van daar kan men* videri *dikwijls door, geloven, daarvoor houden, vertalen, wanneer de perſoon, die gelooft, of, het geen hetzelfde is, dien iet zoo of zoo ſchijnt, in den* Dativus *ſtaat, bij voorb.* quae Pyrrhoni omnino viſa ſunt pro nihilo, Cic. Fin. II, 13 extr.: num nimio emtae tibi videntur? Plaut. Moſt. III, 3, 2: non homines hic habitare mihi videntur, Ibid. Stich. I, 2, 7: quibusdam ſapiens videor, (ſcil. eſſe), Cic. Att. IX, 12 poſt med.: objurgavi ſenatum, ut mihi viſus ſum, Ibid. I, 17 poſt med.: Adeon' videmur vobis idonei, Terent. And. IV, 4, 18, i. e. *houdt gij ons voor enz.:* Amens mihi fuiſſe videor, Cic. Att. IX, 10, i. e. *ik geloof, dat ik zonder verſtand geweest ben; en meermalen: ook ontbreekt ſomtijds de* Dativus, *bij voorb.* Audire vocem viſa ſum militis (ſcil. mihi), Terent. Eun. III, 2, 1, i. e. *het dunkt mij, als of ik enz., het was mij, als of enz., ik geloofde te hooren: ook in den droom, bij voorb.* mercari viſus ſum cet., Plaut. Merc. II, 1, 5: hac nocte in ſomnis viſus ſum viderier, ſedere Aeſculapium, Ibid. Curc. II, 2, 10, *alwaar* viderier *voor* videre *ſtaat.* (b) Imperſonaliter, *d. i. wanneer er geen ſubject (* Nominativus *of* Accuſativus *met den* Infinitivus) *voorſtaat, bij voorb.* aequum tibi videtur, ut meum eſſe dicam? Plaut. Rud. IV, 7, 4, *ſchijnt het u billijk?* ſervo aliter viſum, Plaut. Epid. IV, 2, 29: *ook volgt* ut, *bij voorb.* Fabio ſatis viſum, ut ovans urbem intraret, Liv. VII, 11 extr.: *van waar echter* videtur *de volgende ſtelling ook (hoewel het zeldzamer is) in den* Accuſativus *met den* Infinitivus *komen kan, (gelijk achter* video, vident cet.), *bij voorb.* Non mihi videtur, ad beate vivendum ſatis poſſe virtutem, Cic. Tuſc. V, 5 in., *hetwelk aan eenige geleerden hard dunkt; maar het is toch juist, gelijk het voorgaande* aequum tibi videtur cet. *Zekerlijk zou* videtur ſatis poſſe virtus *gewoner zijn, en zoo leest* Bentley. *Hier toe behoort* Cic. Offic. III, 17 extr., malitia, quae vult illa quidem videri, ſe eſſe prudentiam, i. e. *wil den ſchijn hebben, dat of als of zij enz.: de orde is deze,* vult, videri, ſe eſſe cet., *woordelijk, zij wil, dat het ſchijnen zal (* videri *is in plaats van den* Accuſativus *met den* Infinitivus, *of het ſtaat* Imperſonaliter) *dat zij is enz. Men behoeft ook ſlechts de Comma achter* videri *weg te laten, en dus te ſchrijven:* vult, videri ſe eſſe cet., *dan is het niet zonderling, echter zou het gemakkelijker geweest zijn* vult videri eſſe prudentiam. *Maar dit heeft* Cicero *niet beliefd. Even dus ſpreekt ook* Gellius, *bij voorb.* qui ſe Iſocratios videri volunt, Gell. XVIII, 8: *dus ook* qui videri ſe eſſe tranquillos volunt, Ibid. IX, 12. Not. *zeldzaam ſtaat* videri *voor* videre, i. e. *zien of droomen, zich voorſtellen in den droom, bij voorb.* Hac nocte in ſomnis viſus ſum viderier, procul ſedere longe a me Aeſculapium, Plaut. Curc. II, 2, 10: *tenzij men* tuerier *lezen moet. Buiten dien heet* videri, *wanneer het* Imperſonaliter *ſtaat, beſloten worden, of goeddunken, believen, aangenaam zijn, bij voorb.* videtur mihi *mij dunkt het zoo goed, ik beſluit, vind het voor goed, het belieft mij:* videbatur mihi, viſum eſt mihi cet., *bij voorb.* viſum eſt mihi conſcribere, Cic. Senect. 1, i. e. *ik heb het goed gevonden, beſloten:* Tibi ſi videbitur, Cic. ad Div. XIV, 7 extr., *wanneer het u believen zal. Ook volgt* ut, *bij voorb.* viſum eſt mihi, ut ejus tentarem ſententiam, Terent. Phorm. IV, 3, 14. Not. Qui imitamur quos cuique viſum eſt, Cic. Offic. I, 32 extr., ſcil. imitandos eſſe: *dus ook* ut conſul, quem videretur ei (mittere), mitteret, Liv. XXXI, 3, *alwaar men dus* mittere *of* mitti *denken moet: dus ook* mitteret cum imperio, quem ipſi videretur (ſcil. mitti debere), Liv. XXIII, 34: conſules legiones ſingulas quas videretur (ſcil. dare *of* dare velle) uti darent, decretum eſt, Liv. XXXIII, 26: eventum ſenatus quem videbitur (ſcil. ei dare), dabit, Liv. VI, 26: quos iis videretur, ex ſenatu legere, Liv. XXIX, 20, *alwaar bij* videretur, legi *of* legendos eſſe *ontbreekt. Dus ook dikwijls van verordeningen der Magiſtraatsperſonen of van den Senaat: wanneer ook* videri Perſonaliter *ſtaat, wanneer het hetzelfde is, als daarvoor houden, van mening zijn, bij voorb.* Conſul adjecit Senatusconſultum, Ambraciam non videri vi captam eſſe, Liv. XXXVIII, 44: Scipionem recte atque ordine videri feciſſe, Liv. XXX, 11: Pronuntiat, Sthenium literas publicas corrupiſſe videri, Cic. Verr. II, 38: cum pontifices decreſſent, videri (ſcil. ſibi), poſſe ſine religione eam partem areae mihi reſtitui, Cic. Att. IV, 2: feciſſe videri pronuntiavit (praetor), Cic. Verr. V, 6: pronuntiatum eſſe, non videri Sthenium impediri edicto, Cic. Verr. II, 41: Majores noſtri voluerunt, quae jurati judices cognoviſſent, ut ea non eſſe facta ſed ut videri, pronuntiarent, Cic. Acad. IV, 47 extr.: facturum videri, Caeſ. B. C. I, 2: cf. Phaedr. I, 10, 9. 2) Paſſiv. *van* video *zien, d. i. toezien, bedenken, overleggen, bij voorb.* viſum eſt, Plaut. Merc. II, 2, 52: videbitur, Ibid. Aſin. III, 3, 34. (3) *van* video *zien, toezien, zorgen, bij voorb.* videndum eſſe aliud conſilium, Cic. Or. III, 1: Quae agenda, videndaque, Liv. XXI, 4: videbitur, Plaut. Aſin. III, 3, 91. Not. Supin. viſu, *bij voorb.* terribiles viſu formae, i. e. *ſchrikkelijk, om aantezien,* Virg. Aen. VI, 277. *doch het kan ook zijn, van aanzien, en gevolglijk* Subſtant., *bij ſlot is het hetzelfde; zoo als ook buitendien het* Supin. *in* u *de* Ablativus *van het* Subſtant. *is.*

VIDUA, ae, *weduwe, gadeloos enz., zie* Viduus.

VIDUATUS, a, um, *zie* Viduo.

VIDUERTAS, atis, f. *miſſchien gebrek aan vruchten van het land,* Cato R. R. 141: cf. Paul. ex Feſto, *alwaar* Viduertas *dus* calamitas *verklaard wordt, daar ſtaat:* Viduertas calamitas dicta, quod viduet bonis.

VIDUĬTAS, atis, f. *eigenlijk, miſſchien, ſcheiding: van daar* 1) *beroving, het beroofd zijn, gebrek, bij voorb.* omnium copiarum, atque opum, auxilii, praeſidii, Plaut. Rud. III, 3, 1. 2) *beroving van den echtgenoot, weduweſtaat,* Cic. Caecin. 5. Liv. XL, 4. Apul. in Apolog. ante med. p. 291, 31 Elm.

VIDŬLUS, i, m. (*is miſſchien met ons buidel vermaagſchapt) is eene bewaarplaats, gereedſchap, om dingen tot de reize in te pakken, bij voorb. valies, of, op onze wijze te ſpreken, koffer. Het ſchijnt gevlochten geweest te zijn, bij voorb.* recte obſignatum in vidulo eſt marſupium, Plaut. Men. V, 7, 47: *bijzonder ſtaat het* Ibid. Rud., *alwaar een viſſcher zulken* Vidulus *opgeviſcht hebbende, dien boertend voor een viſch uitgeeft,* Rud. IV, 3, 43, 49, 55, 60, 63: Eſtne hic vidulus, ubi cistellam tuam ineſſe aiebas? Ibid. IV, 4, 86.

VIDŬO, are, *beroven, ledig maken van iet, bij voorb.* urbem civibus, Virg. Aen. VIII, 571: dexteram enſe, Senec. Hippol. 866: penates, Stat. Theb. III, 385: febris pergit viduare (miſeros) ſopore, Seren. Sammon. 989: foliis viduantur orni, Horat. Od. II, 29, 8: *dus ook* viduatus, a, um, *bij voorb.* vitis viduata priſtino alimento deficiet, Colum. de Arbor. 1 poſt med.: adgreſſi ſumus tenuem admodum & paene viduatam materiam corpore, Colum. X praef. poſt med.: ut maritus meis amplexibus viduatus eſt, Apul. Met. IV poſt med. p. 154, 38 Elm.: ſilva viduata pruinis, Virg. Georg. IV, 5, 18: regna lumine viduata, Sil. III, 601: tellus viduata veneris, Ibid. XII, 370: ſedes viduata i. e. ſella curulis vacua, mortuo conſule, Ibid. XI, 91: culcata vi-

viduata Leucconico, Martial. XI, 22, 8: Neque ulla res est, quae viduata dei auxilio, sui natura contenta sit. Apul. de mundo post med. p. 68, 22 Elm.: *ook met den Genitivus, bij voorb.* viduata manuum *voor* manibus, Lucret. V, 738: *van daar gadeloos, of tot weduwe maken: van daar* viduata *van den man beroofd, tot weduwe gemaakt*, Sueton. Galb. 5. Tacit. Ann. XVI, 30. Martial. IX, 31, 6: conjux viduata taedis, Senec. Med. 581, i. e. *verstoten.*

VIDŬUS, a, um, (*waarschijnlijk is* divido *daarmede vermaagschapt*), *eigenlijk, gescheiden, beroofd, zonder iet zich bevindende*, 1) *van echtgenoot beroofd, zonder echtgenoot, het zij hij overleden of lang afwezend is, zonder gade, bij voorb.* domus, Ovid. Her. IX, 35. Fast. I, 36, i. e. *zonder echtgenoot:* aula, Ibid. VIII, 21, i. e. *zonder echtgenote of koningin:* lectus, Ibid. I, 81, scil. Penelopes, i. e. *zonder echtgenoot, die afwezig was: dus ook* manus viduas (scil. Penelopes), Ib. 19: caelibatus, Senec. Benef. I, 9 post med.: *van daar* viduus, scil. vir, *een weduwnaar*, Plaut. Merc. IV. 6. 13, *alwaar staat:* faxim, plures viri sint vidui, quam mulieres, *alwaar het ook Adjective staan kan:* Vidua, scil. femina, *eene weduwe*, Plaut. Curc. I, 1, 37. Cic. Caecin. 5. Horat. Epist. I, 1, 78. Liv. I, 43: *en* Penelope *heet* vidua, Plaut. Stich. init., *omdat haar echte man afwezend was: dus ook* Senec. Agam. 156. *Ook in 't gemeen, zonder echtgenoot, als men ook nog niet getrouwd is, bij voorb.* viduos viros, Ovid. Art. I, 102: *en* vidua *eene vrouw zonder echtgenoot, bij voorb.* se rectius (*zegt* Tullia *tot haren man*), viduam & illum caelibem futurum fuisse, Liv. I, 46: cohors, Senec. Med. 215, i. e. *de Amazonen: dus ook* caelibis semper tori regina gentis vidua Thermodontiae, Ibid. Herc. fur. 246, i. e. *koningin der Amazonen. Ook in 't gemeen, zonder vrijster of vrijer (ook buiten huwlijk), bij voorb.* cubile, Ovid. Am. II, 10, 17. Her. XVI, 315: nox, Ovid. Her. XIX, 69: puellae, Ovid. Fast. II, 557. Prop. II, 32, 17, i. e. *zonder vrijer of echtgenoot (voor eenen tijd):* torus, Ovid. Her. XVI, 316: *ook* vidua i. e. *zonder minnaar, of die niet bij een manspersoon slaapt*, Plaut. Cist. I, 1, 46. *Hier toe behoort ook* puella, Ovid. Fast. II, 557: *zoo heet ook* Cybele, *na de ontmanning van haren beminden* Atys, vidua, Martial. VII, 72, 3. *Van daar* a) *van beesten, d. i. zonder gade, van gade beroofd, bij voorb.* columba, Plin. H. N. X, 34. b) *Tropisch, zonder gade, bij voorb. van boomen, aan welke wijnstokken gebonden en als aan hun gehuwd worden*, vitem viduas ducit ad arbores, Horat. Od. IV, 5, 30: ulmos, Juvenal. VIII, 78: platanus, Martial. III, 58: vitis, Catull. LXI, 49: ramus, Colum. V, 6 post med. 2) *in 't gemeen, beroofd, zonder iet, ledig van iet, met a, ook met den blooten Ablativus en Genitivus, bij voorb.* pectus viduum amoris, Ovid. Am. III, 10, 18: viduus telis, Sil. II, 247: lacus viduos a lumine Phoebi, Virg. Cul. 372: solum arboribus viduum, Colum. II, 2 extr.: Pabulationes pecudibus vacuae, Ibid. IX, 4: oppidorum nomina fama sua vidua, Plin. H. N. III praef.: viduus mente, Apul. Met. II med. p. 120, 38 Elm.: sini (i. e. naves) moderantibus viduae, Stat. Theb. X, 13: *ook zonder Casus, bij voorb.* clavus i. e. gubernaculum sine gubernatore, Ibid. 183: arae viduae & frigido cinere foedatae, Apul. Met. IV post med. p. 155, 41 Elm., i. e. *zonder vuur, offerdale, en offeraar, gevolglijk ledig:* cubile, torus, *eenzaam*, Ovid., *zie hier voor.*

VĬĔO, ēre, *binden of vlechten, bij voorb. korven, kransjen, bij voorb.* corollam, Enn. ap. Varr. L. L. IV, 10, *en* Varro *verklaart daar* viere *door* vincire: ut habeas vimina, unde viendo quid facias, ut sirpeas, vallos cet., Varr. R. R. I, 13 post med.: Viere, *zegt* Festus i. e. alligare unde vimina & vasa viminea: cf. Non. cap. 2 n. 925.

VIĔTOR, oris. m. *van* vieo, *binden, vlechten, gevolglijk die iet vlecht of houten vaten bindt, kuiper, bij voorb.* vietorem & piscatorem te esse, Plaut. Rud. IV, 3, 51; *sommigen lezen daarvoor* vitorem, *en zoo staat* vitor Inscript. ap. Gruter. p. 1178 n. 4. *Ook staat* Vietor ap. Donat. ad Terent. Eun. IV, 4, 21, *alwaar het een kuiper betekenen kan; hij zegt, dat* viere, vimina *en* vietores *vermaagschapt zijn.* 2) *eenige Geleerden willen dit woord* vietor *volstrekt niet in 't Latijn dulden, en geloven, dat de Ouden daarvoor* victor *zouden gezegd hebben, en beroepen zich op de woorden* a viendo victor, Gell. XII, 3 extr.; *maar anderen lezen hier* a vincendo.

VIĔTUS, a, um, *verwelkt, verlept, verdord, verschimmeld, bij voorb. vruchten, menschen enz., bij voorb.* vietus senex, Terent. Eun. IV, 4, 21: cor, Cic. Div. II, 16: ficus vieta, Colum. XII, 15: membra, Horat. Epod. XII, 7: vieta vestis aranei, Lucret. III, 376, *het weeken, verlepte (of oude) spinneweb.* Not. Horatius *maakt* Epod. XII, 7 *de tweede Lettergreep in* vietis *kort: ten zij men het met twee Lettergrepen wil lezen.*

VIGENI, ae, a, *voor* Viceni, *bij voorb.* vigenis, Colum. IV, 30 Ed. Gesn.

VIGEO, ui, 2. *leven, in 't gemeen van onligchaamlijke dingen en planten, bij voorb.* quod viget, caeleste est, Cic. Tusc. I, 27, i. e. *het geen leeft:* Mobilitate viget, Virg. Aen. IV, 175: Nec viget quidquam simile, Horat. Od. I, 12, 18: arte naturae vigent et vivunt, Cic. Nat. D. II, 33: Ut vigeat et sentiat, Cic. I, 10: sive occiderit animus sive vigeat, Ib. 41: quidquid est illud, quod sentit, quod sapit, quod vult, quod viget, caeleste et divinum est, Ib. 27: herbae rore, vigentes, Lucret. II, 361: *ook van personen, bij voorb.* Alpes vix integris ac vigentibus vobis transitae, Liv. XXI, 43: vigui rege Persarum beatior, Horat. Od. III, 9, 4: *van daar* 1) *Tropisch, leven, d. i. levendig, wakker zijn, bij voorb.* viget aetas, Sallust. Cat. 20 (21): vigent in corpore vires, Ovid. Fast. IV, 511: vigentes corporibus (oppon. fessi), Liv. II, 30 extr.: artus leviter loco moti perdunt, quo viguerunt, usum, Quintil. VII praef.: omne corpus, ubi nimius ardor aut humor viget, aut interit aut manet sterile, Varr. L. L. IV, 10: tu, qui juventae flore primaevo viges, Senec. Hippol. 620: vigere memoria, Cic. Or. II, 87: animo vigemus, Cic. Att. IV, 3 extr.: Vegetum ingenium in pectore vigebat, Liv. VI, 22. 2) *leven, Tropisch, wanneer men het ook kan vertalen, in zwang zijn, gedreven worden, goed van de hand gaan, gelukkig zijn, bloejen of in een' bloejenden staat zijn, gelden, in aanzien zijn, zich vertonen enz., bij voorb.* vigebant studia rei militaris, Cic. Coel. 5: pro pudore, pro virtute, audacia, avaritia vigebant, Sallust. Cat. 3: Dum stabat regno incolumis regumque vigebat conciliis, Virg. Aen. II, 88: clara fuit Sparte: magnae viguere Mycenae, Ovid. Met. XV, 426: animus laetitia viget, Lucret. III, 151: laudis & adsiduo vigeat certamine miles, Tibull. IV, 1, 88: tu, cui jam curaeque vigent, animique viriles, Val. Fl. I, 55: verba florent modo nata vigentque, Horat. Art. 62: me juvene violacea purpura vigebat, cujus libra denariis centum venibat, Nep. fragm. ap. Plin. H. N. IX, 39, i. e. *was in aanzien:* muraenae, quarum pretia vigent, Colum. VIII, 17 med.: Esse in deliciis summoque in honore vigere, Lucret. IV, 1150: auctoritate et gratia apud aliquem, Tacit. Ann. IV, 201: cujus viget vigebitque memoria, quamdiu, Senec. ad Marc. 1 ante med.: multa saecula sic viguit Pythagoraeorum nomen, ut nulli alii docti viderentur, Cic. Tusc. I. 38 extr.: Qui ante victores viguerant, Nep. Alcib. 5, (*voor* fuerant) i. e. *als overwinnaars gebloeid hadden:* nec diutius quaestio per clara nomina reorum viguit, Liv. IX, 26 extr.: *dus ook* philosophia viguisset, Cic. Tusc. II, 2. *Dus ook van uitstekende geleerden, bij voorb.* Vigebat Mnesarchus, Cic. Or. I, 11: Philonem maxime vigere audio, Ibid. III, 28: oratores, qui nunc vigent, Quintil. XI, 1, 122. *Dus ook* vigere alicui *bij iemand in aanzien zijn, bemind zijn, bij voorb.* amissis gregalibus, quibus vigebamus, Cic. ad Div. VII, 33 in.: Tui libri omnibus vigent, Coel. in Cic. Epist. VIII, 1 extr. 3) *werkzaam zijn, zijne kracht vertonen, bij voorb.* vestrae religiones viguerunt, Cic. Mil. 31: mobilitate viget, Virg., *zie boven: van daar vechten, bij voorb.* dextraque vigere, Lucret. V, 129 Ed. Creech. Not. 1) *Men heeft ook* vigo *voor* vigeo *gezegd volgends* Charis. 3 post init. 2) Vigere *is met* Vigil *vermaagschapt.*

VIGESCO, ĕre, *beginnen te leven, of levendig te worden, bij voorb.* jam laeti studio pedes vigescunt, Catull. 46, 8. *Ook lezen sommigen dus* Lucret. I, 758, *alwaar de* Edit. Creech. virescere *heeft.*

VIGESIMUS, *zie* Vicesimus.

VIGESSIS, is, i. e. *twintig* Asses, Martial. XII, 77, 1. Not. *Boven stondt er* Vicessis *voor, zie* Vicessis.

VIGIL, ĭlis, (*is met* vigeo *vermaagschapt*), *wakend, wakker, niet slapende, bij voorb.* canes, Horat. Od. III, 162: custodia, Ovid. Met. XII, 148: Aurora, Ovid. Met. II, 112: oculi, Virg. Aen. IV, 1, 2: animus, Stat. Achill. I 543: ales, Ovid. Met. XI, 597, *de haan: van daar Substantive* Vigil *een wachter*, Liv. V, 47: Vigiles *de wachters*, Cic. Verr. IV, 43: vigiles nocturni, Plaut. Amph. I, 1, 195: vigiles ejus loci, Liv. V, 47: *van daar* praefectus vigilum *of* vigilibus, Pandect., *zie* Praefectus *in* Praeficio: vigiles nocturni *heeten ook de huishanen*, Plin. H. N. X, 21 in.: *van daar* vigiles mundi, Lucret. V, 1435, i. e. *zon en maan:* vigiles fanatici, Liv. XXXIX, 15, i. e. *nachtwandelaars: van daar* 1) *Tropisch, waakzaam, d. i. als 't ware, wakende, bij voorb.* ignis, i. e. *dat niet uitgaat, bij voorb. van* Vesta, Ovid. Fast. VI, 267: cf. Virg. Aen. IV, 200. 2, *waakzaam, d. i. opmerkzaam, bij voorb.* auris, Stat. Achill. II, 119. 3) *waakzaam, dichterlijk, d. i.* a) *het geen waakzaam maakt, bij voorb.* curae, Ovid. Met. III, 396: questus, Stat. Sylv. I, 2, 196. b) *het geen, waarin of waarbij men waakt, bij voorb.* nox, i. e. *in welken gewaakt wordt, bij voorb.* vigilem in castris noctem capessere, i. e. vigilias agere, Tacit. Ann. IV,

48 : lucernae, Horat. Od. III, 8, 14, i. e. *bij welke gewaakt wordt; doch dit kan ook tot n. 2 behoren.*

VIGILABILIS, e, *wakende, waakzaam, bij voorb.* dormitio, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 239 *en* 688.

VIGILANS, *zie* Vigilo.

VIGILANTER, *waakzaam, wakker, zorgvuldig, bij voorb.* administrare provinciam, Cic. Verr. IV, 64 extr. : se tueri, Cic. ad Div. XV, 2 med. : praesta, ut vigilanter nervoseque nos defendas, Planc. Ibid. X, 23 post med. : enitar multo vigilantius, Cic. Somn. Scip. 8 : quem Murena vehementissime vigilantissimeque vexatum — non oppressum reliquit, Cic. Mur. 15.

VIGILANTIA, ae, f. 1) *waakzaamheid, bij voorb.* erat (in Plinio majori) acre ingenium, incredibile studium, summa vigilantia, Plin. Ep. III, 5 ante med. 2) *Tropisch, waakzaamheid, d. i. zorgvuldigheid,* Cic. Att. VIII, 9 extr. Terent. And. III, 4, 34.

VIGILATE, *zorgvuldig,* Gell. III, 14 post med.

VIGILAX, acis, *zeer waakzaam, of enkel waakzaam, bij voorb.* canis, Colum. VII, 12 ante med. : *van daar Tropisch,* curae, Ovid. Met. II, 779, i. e. *die niet slapen laten.*

VIGILIA, ae, *het waken, d. i. het niet slapen, slapeloze nacht, bij voorb. wanneer men bij nacht studeert, bij voorb.* Demosthenis vigiliae, Cic. Tusc. IV, 19 : illud majorum vigiliarum munus, Cic. Parad. Prooem. : neque vigilia praecesserit, *bij een lijder (patiens),* Cels. II, 6 in. : *van daar* 1) *het nachtwaken tot veiligheid der stad of van eene andere plaats, bij voorb.* vigilias agere ad templa, Cic. Verr. IV, 43, i. e. *er de wacht bij houden enz.* : vigiles scutum in vigiliam ferre vetuit, Liv. XLIV, 33, i. e. *ter wacht, op de wacht* : vestra tecta custodiis vigiliisque defendite : Cic. Catil. I, 12 in. : interim Capitolinus exercitus stationibus vigiliisque fessus, Liv. V, 48, i. e. *waken, slapeloosheid of wachthouden* : cura vigiliarum nocturnarum, Liv. XXXIX, 16 extr. : *bijzonder van het leger, wanneer in het Romeinsche leger de nacht in vier (bij de Grieken in drie) wachten verdeeld was, ieder van welken uit drie (bij de Grieken uit vier) uuren bestond; en deze wachten losten malkander bij Trompettengeschal af, bij voorb.* prima vigilia capite arma, Liv. V, 44 : impedimentis prima vigilia praemissis, Liv. IX, 36 : suos prima vigilia praefectos, Liv. X, 34 : *en zoo staat meermalen* prima vigilia i. e. tempore primae vigiliae, *bij voorb.* Liv. XXI, 27. XXIII, 35 cet. : secunda vigilia, Cic. ad Div. III, 7 §. 8 : signo secundae vigiliae conveniatis cet., Liv. VII, 35 : de tertia vigilia, Caes. B. G. I, 12. Liv. IX, 44, *of* tertia vigilia, Liv. X, 20. XXVII, 42, *of* tertia vigilia noctis, Liv. X, 40. XXV, 38, *bij voorb. opbreken enz.* : *dus ook* quarta vigilia, Liv. IX, 37. XXV, 38 extr., *of* quarta vigilia noctis, Liv. XXI, 48. *En gelijk als bij ons de wacht voor de wakenden of wacht hebbende soldaten staat : dus ook* vigilia, *bij voorb.* si excubiae, si vigiliae, si delecta juventus, Cic. Mil. 25 : Urbem vigiliis munitam, Sallust. Cat. 32 (33) : urbs praesidiis, custodiis, vigiliisque munita, Cic. Cat. I, 3, i. e. *met wachten bij nacht* : vigilias crebras ponere, Sallust. Jug. 45 (49) : circuire, Sallust. Jug. 102 (105), i. e. *de wacht visiteeren* : vigilias disponere per urbem, Liv. XXXIX, 14. 2) *een nachtgodsdienst, bij voorb.* vigiliae Cereris, Plaut. Aul. Prol. 35, *en* IV, 10, 65. 5) *Tropisch, het waken, groote zorgvuldigheid voor iet, bij voorb. voor den staat,* Cic. ad Div. XI, 24, Cupio vigiliam meam tibi tradere, Cic. Phil. VII, 7, ut vacuum populum Romanum metu nostra vigilia & providentia redderemus : manendum mihi quasi in vigilia quadam consulari & senatoria, Ib. I, 1.

VIGILIARIUS, a, um, *met de wacht, (wachthouden) zich bezig houdende, daar toe behorende, van daar* vigiliarium scil. aedificium, i. e. *oord of gebouw, waar gewaakt, (de wacht gehouden) wordt, wachthuis, bij voorb.* quid interest, utrum super aliquem vigiliarium ruat an mons aut turris? Senec. Ep. 57 post med.

VIGILIUM, i, *voor* vigilia, Varr. ap. Non. cap. 3 n. 269.

VIGILO, avi, atum, are, 1) *waken, d. i. niet slapen, bij voorb.* usque ad lucem, Terent. Eun. II, 2, 47 : ad multam noctem, Cic. Som. Scip. 1 : *dus ook* de multa nocte, Cic. Q. F. II, 15 : ad ipsum mane, Horat. Sat. I, 3, 17 : cf. Cic. Cat. III, 3 : vigilatur *daar wordt gewaakt, men waakt,* Martial. XII, 69, 6 : Mars vigila, *zeide de Veldheer, die in den Tempel van* Mars *ging, bij den aanvang van een oorlog, en deszelfs schild (ancilia) en spies aanraakte,* Serv. ad Virg. Aen. VIII, 3 : *ook met den* Accusativus vigilias, *bij voorb.* nullas hoc genus vigilias vigilarunt, Gell. praef. post med. *Van daar* vigilans, *wakende, bij voorb.* somniat ea, quae vigilans voluit, Terent. And. V, 6, 8 : hic vigilans somniat, Plaut. Capt. IV, 2, 68 : vigilanti stertere naso, Juvenal. I, 57, i. e. *wakend snorken, gevolglijk doen, als of men slaapt* : qui vigilans dormiat, *van een traag mensch,* Plaut. Pseud. I, 3, 152 : *dus ook* vigilans stertis, Lucret. III, 1061 : *van daar* curae vigilantes, Cic. Div. II, 43 med. : oculi vigilantes, Virg. Aen. V, 438 : *Tropisch, d. i. die op alles naauw acht geven* : *van daar* 2) *Tropisch, waken, d. i. waakzaam zijn, heel zeer bezorgd zijn voor iet, groote voorzichtigheid gebruiken, zoo dat men ook daardoor niet slaapt, bij voorb.* vigilabo pro vobis, Cic. Phil. VI, 7 : Vigila, ne tuam causam deseras, Cic. Fat. 6 : vigilandum est semper ; multae insidiae fiant bonis, Acc. ap. Cic. Planc. 24 : janitor ad dantes vigilet, Prop. IV, 5, 47. *Ook met den* Dativus, *bij voorb.* studiis severis, Prop. II, 3, 7, i. e. *waakzaam voortzetten* : *van daar* vigilans, *waakzaam, zorgvuldig, bij voorb.* consul, Cic. Cat. II, 12 extr. : homo, Cic. Manil. 1. Cic. Rusc. Am. 48. Cic. ad Pompej. in Cic. Epist. ad Att. VIII post ep. 11 : oculi, Virg. Aen. V, 438 : nemo vigilantior videatur, Cic. in Verr. Act. I, 11 : Hannibal vigilantissimus dux, Val. Max IX, 1, 1 (extern.). b) *Tropisch, waken, van vuur, d. i. altijd branden, bij voorb.* vigilet Troicus ignis, Stat. Sylv. I, 1, 25 : ut ad similitudinem caelestium ignium custos imperii flamma vigilaret, Flor. I, 2 : lumina vigilantia (*op den vuurtoren*), Ovid. Her. XVIII, 31. 2) Active, (a) *wakend of waakzaam verrichten, bezorgen* : *van daar* quae vigilanda viris, Virg. Georg. I, 313 : magia occulta plerumque noctibus vigilata, Apul. in Apolog. post med. p. 304, 28 Elm., i. e. *die 's nachts geoeffend wordt, waarbij men des nachts waakt.* (b) *wakend doorbrengen, doorwaken, bij voorb.* noctem : *van daar* noctes vigilantur, Ovid. Her. XII, 169.

VIGINTI, *twintig, bij voorb.* dies, Cic. Planc. 37 : *ook staan er meer getallen, ter vergroting bij, die dan voor, dan achter staan, bij voorb.* unum & viginti annos, Cic. Or. III, 20, i. e. *een en twintig jaar* : *dus ook* unus & viginti benedicti, Tacit. Ann. I, 54 : viginti unus, Plin. H. N. XXIX, 6 extr. Colum. V, 3, 3 : quatuor & viginti, i. e. *vier en twintig,* Liv. XXI, 10 : quinque & viginti, Nep. Han. 3 : millia quinque & viginti, i. e. *vijf en twintig duizend,* Liv. XXI, 27 : viginti quinque, Liv. VII, 38 in Pandect. IV, 4, leg. 1 *en* 3 : tribus & viginti plagis, Suet. Caes. 82 : viginti tribus partibus, Plin. H. N. II, 8 extr. : viginti septem, Cic. Verr. IV, 55 post med. *en* septem & viginti, Cic. Univ. 7 *en* viginti & septem, Liv. III, 58 : octo & viginti, Gell. III, 10. §. 6 : centum viginti octo, i. e. *honderd acht en twintig,* Pandect. XXXVIII, 10, 10 extr. : viginti octo millia, i. e. *acht en twintig duizend,* Colum. V, 1 §. 6 *en* 8. V, 2, 3.

VIGINTIANGULUS, a, um, *twintighoekig, bij voorb.* Pyramis, Apulej. Doct. Plat. 1 ante med. p. 5, 7 Elm.

VIGINTIVIR, i, *zie* Vigintiviri.

VIGINTIVIRATUS, i, m. i. e. *een ambt, dat twintig mannen, als ambtgenoten, waarnemen, het zij het een vast ambt, of eene kommissoriale verrichting is, bij voorb.* Cic. Att. IX, 2. Quintil. XII, 1, 16, *alwaar van den last, om de akkers te verdeelen gesproken wordt, die* Caesar *door twintig mannen of kommissarissen liet uitdeelen, waarbij hij* Cicero *tot een' dezer kommissarissen wilde maken, zie* Vigintiviri.

VIGINTIVIRI *of* VIGINTI VIRI, orum, i. e. *twintig mannen of kommissarissen, als ambtgenoten* 1) *twintig mannen, als ambtgenoten bij een bestendig ambt,* Tacit. Ann. III, 29 : *dit ambt plagt den weg te banen tot het Quaestorschap : zij werden jaarlijks verkozen, om daar uit de* triumviri capitales *en* monetales, *de* decemviri litibus judicandis cet. *te nemen* : *In 't eerst waren er zes en twintig ; Augustus verminderde het getal op twintig.* 2) *twintig mannen of kommissarissen, bij voorb. tot uitdeeling van den Kampaanschen akker onder de soldaten, die* Caesar *door twintig kommissarissen liet verrichten, en* Cicero *daarmede onder wilde hebben, doch welke het afsloeg,* Cic. Att. II, 6. Sueton. Aug. 4. Not. *Ook de* Singularis *komt voor, bij voorb.* XXviro, Plin. H. N. VII, 51 med.

VIGOR, oris, m. *het leven, bij voorb.* igneus est illis vigor, Virg. Aen. VI, 730. *Van daar Tropisch, het leven, of levendigheid, wakkerheid, bij voorb.* animi, Liv. IX, 16 : in vultu, Liv. XXI, 4 : tantus in illo vigor, Justin. I, 4 extr. : ingenii, Ovid. Met. VIII, 254 : juventas & patrius vigor, Horat. Od. IV, 4, 5 : saltantis, Phaedr. V, 7, 14 : senectus debilitat vires animi mutatque vigorem, Virg. Aen. IX, 611 : igneus, Virg., *zie hier voor. Ook* Plur. vigoribus, Vitruv. VI, 1 extr. : vigores, Sil. XV, 355. *Ook van levenloze dingen, bij voorb.* quantum in illo (libro) vigoris est, Senec. Ep. 64 : vigor margaritarum, Plin. H. N. IX, 35, i. e. *levendige kleur* : gemma quodam vigore adposita tingens, Ib. XXXVII, 7 post med., i. e. *levendige kleur* : vigor (vini) intermitus, Ibid. XIV, 4 post med.

VIGORO, are, *levendig maken, bezielen, bij voorb.* juvenis vigoratus, Apul. Met. IX

IX ante med. p. 227, 8 Elm., i. e. *levendig, moedig, van een hartig besluit.*

VILIPENDO, ĕre, (*eigenlijk* vili pendo, scil. pretio), *gering schatten*, Plaut. Truc. II, 6, 58.

VILIS, e, (*is met veil verwantschapt*), 1) *veil, d. i. te koop, bij voorb.* vilibus onerat pomis, Virg. Georg. I, 274. *Anderen verklaren het, menigvuldig.* 2) *goedkoop, bij voorb.* Neque quidquam vile, Plaut. Trin. I, 1, 10: frumentum vilius, Cic. Verr. III, 84: rebus vilioribus multo, Terent. Phorm. V, 3, 8, i. e. *bij veel beterkoop tijden*: qui probi homines essent, esset his annona vilior, Plaut. Mil. III, 1, 140: *zoo zouden de eerlijke lieden veel beterkoop tijden hebben* scil. *omdat er minder gekken zouden zijn, die door hun slempen duurte maken*: res vilissimae, Cic. Fin. II, 28: *van daar* vili i. e. *goedkoop (koopen)*, Plaut. Epid. I, 1, 49; *doch dit behoort meer tot 2: van daar* a) *gemeen, slecht, gering, zonder waarde, niet schatbaar, verächtelijk, bij voorb.* pretium, Martial. I, 77, 1: gratia, Ovid. Art. II, 29: res non vilis, Nep. Dat. 3: si tanta clades vilem vitam non fecit, nulla faciet, Liv. XXII, 60: his quorum tibi auctoritas est videlicet cara, vita vilissima, Cic. Cat. I, 8 extr.: honor vilior fuisset, Cic. Flacc. 42: Nihil tam vile neque tam vulgare est, Cic. Rosc. Am. 26: Velia non vilior, Cic. ad Div. VII, 20: et genus et virtus, nisi cum re, vilior alga est, Horat. Sat. II, 5, 8: nec adeo vilis tibi vita esset nostra, Liv. XL, 9: fidem, fortunas, pericula vilia habere, Sallust. Cat. 16, i. e. *gering schatten*: si est tibi vile mori, i. e. si mors tibi vilis est, Ovid. Her. VII, 48: vile est, quod licet, *eene spreuk*, Petron. 93: *dus ook* vile (est) latens virtus, Claudian. de IV consul. Honor. 220: satis inter vilia fortis, Horat. Ep. I, 15, 43: *dus ook* vilia rerum *voor* vilia *of voor* viles res, *bij voorb.* tu poscis vilia rerum, dante minor, Ib. I, 17, 21 Ed. Gesn. Not. *Ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* nec vilior fucare cet., Sil. VIII, 437: *van daar* vili, scil. pretio, *bij voorb.* emere, Plaut. Epid. I, 1, 49, i. e. *goedkoop*: *dus ook* vendere, Martial. XII, 67: vili pendere *of* vilipendere, *zie* Vilipendo: res vilissimo distracta est, Pandect. XIII, 4, 2 extr., i. e. *zeer goedkoop verkocht. Ook staat* vile Adverbialiter, *bij voorb.* vile virentes, Claudian. de IV consul. Honor. 37, i. e. vulgari viriditate praeditos. b) *gemeen, d. i. gemakkelijk te bekomen, bij voorb.* faselus, Virg. Georg. I, 227: poma, Virg., *zie boven.* c) *menigvuldig, bij voorb.* poma, Virg., *zie boven*: faselus, Virg., *zie hier voor.* Not. Istuc vilius, Terent., *zie* Viliter.

VILĬTAS, atis, f. *goedkoopte, het goedkoop zijn, geringe prijs eener waare, bij voorb.* annonae, Cic. Manil. 15: vilitas in vendendis, Cic. Verr. III, 98, i. e. *goedkoope verkoop*: vilitatem alicui rei facere, Plin. H. N. XXXIII, 3 med.: itaque ad denarios senos vilitas redit, Ib. XXXV, 6 extr.: hoc solum ebur est, cetero vilitas ossea, Ib. VIII, 3, i. e. pretium vile ossis: uva tantum vilitatis cibariae, Ib. XIV, 2 extr., i. e. *deugt alleen om te eten, en dit is hare eenigste waarde*: *tenzij men misschien* utilitatis *moet lezen. Ook* vilitas *eenvouwig, goedkoope tijd, bij voorb.* annus est in vilitate, Cic. Verr. III, 95, scil. annonae, i. e. *in dit jaar is het goedkoop*: *dus ook* num in vilitate nummum dedit? Ib. 1: *van daar* 1) *geringe waarde eener zaak, laagheid, onwelvoeglijkheid, bij voorb.* animarum, Plin. H. N. XXXVI, 15 post med.: morum, Apul. Flor. 1 post med. p. 344, 80 Elm.: vilitas ossea, Plin., *zie hier voor*: nominum, Plin. H. N. XX praef., i. e. *geringe namen of benamingen*: verborum, Petron. 118, i. e. *slechte, laage woorden.* 2) *geringachting, bij voorb.* sui, Senec. de clem. I, 3 post med. Ib. Ep. 121 extr. Curt. V, 9 med.

VILĬTER, 1) *goedkoop, bij voorb.* testaceo opere peragenda erit; id enim & facilius & vilius scil. fit, Plin. Ep. X, 46. *Doch men kan ook* est *verstaan; alsdan is* vilius *het* Adject.: vilissime constat, Plin. H. N. XVIII, 6 extr.: quidquid vilissime consisteret, Colum. IX, 1, 6: *dus ook* venire (*van* veneo) poteris intestinis vilius, Plaut. Curc. II, 1, 28, i. e. *beterkoop verkocht worden, wegens het ontbrekende ingewand. Maar wat heet* istoc vilius, Terent. And. V, 9, 24? *waarmede iemand op het antwoord, hetwelk hij niet schijnt goed te keuren: dit is moeilijk, om te zeggen, voorāl omdat men niet zeker weet, of* vilius Adject. *of* Adv. *is: het schijnt een spreekwoord te zijn, voor neen, of waarom niet? misschien behoort het tot n. 2, en heet, zoo veel te erger, gevolgelijk, de hemel beware ons! waarōm niet zelfs? of ik wil niet; cf.* Bentley, *die het verklaart:* non habo *en daarbij zegt, dat* Charisius p. 180 *eene dergelijke plaats uit* Suetonius *aanhaalt, alwaar staat*: ista vilius. 2) *slecht, gering, laag, zonder achting, bij voorb.* se colere, Apul. Flor. 1 post med. p. 344, 29 Elm.

VILĬTO, are, *slecht of gering, laag maken, verminderen, afstellen, bij voorb.* vitia, quae te vilitant, Turpil. ap. Non. cap. 2 n. 896.

VILLA, ae, f. *eene* Villa, *d. i. een huis of gebouw buiten* Rome, *bijzonder op het platteland, bij een dorp of stadjen, waar in vee gehouden werd, waarbij ook wijnbergen en akkers waren enz., met één woord, een landhuis, landgoed, buitenplaats, hoeve; zoodanige* Villae *hadden de voorname Romeinsche Heeren overāl in* Rome, *om nu en dan, tot uitspanning, derwaards te reizen, ook daar te blijven enz., bij voorb.* Qui ager neque villam habuit, Cic. Rosc. Com. 12, i. e. *huis bij het landgoed*: en ager (i. e. *goed*) cum optima villa, Ibid. *Men ziet uit deze plaats, dat het gebouw de hoofdzaak is*: modus hic probatur, ut neque fundus villam, neque villa fundum quaerat, Plin. H. N. XVIII, 6: si ea aedificia villae non sunt, quae asinum tuum non habent, metuo, ne pro villa emam Ostiae in litore Sejanas aedes, Varr. R. R. III, 2, 7: frumenta aut in agris aut in villis sunt, Pollio in Cic. Ep. ad Div. X, 33: villam rusticam bene aedificatam, Cato R. R. 3: villam constituere, Colum. XII, 2 in.: sit intra villam — sona, Colum. I, 5 in.: laudabatur villa, si habebat culinam bonam cet., Varr. R. R. I, 13, 6: secundum villam duo oportet habere sterquilinia, Ib. §. 4: rustica i. e. *tot landgebruik, en* urbana, *dat naar de zwier en enkel tot vermaak is*, Ib. §. 6 *en* 7. *Ook is* villa *een deel daarvan; te weten,* Columella I, 6 in. *verdeelt de* Villa *in drie deelen of* villae, *te weten* urbanae, *waar de Heer zich onthoudt, die aan de stad gelegen is*; rusticae, *waar de* Villicus, vinitor, arborator cet. *zich onthouden*; fructuaria, *waar de vruchten geborgen worden. Ook staat* villa *andere meermalen, bij voorb.* Terent. Eun. IV, 2, 5 *en* 13. Heaut. IV, 4, 9 cet. *Ook was er eene* villa publica *bij* Rome *in het* Campus Martius, *tot allerhande bijéénkomsten, en andere gebruiken, bij voorb. opdat het volk bij de* Comitia *daar bijéén komen, en de* Censor *den* Census *houden kon*, Varr. R. R. III, 2 *en* 4: *ook diende zij tot eene woning voor vreemde afgezanten*, XXXIII, 24. *Zij wordt eerst gewaagd* Liv. IV, 22 extr., *alwaar staat*: censores villam publicam in Campo Martio probaverunt (i. e. *hebben het gebouw goedgevonden, gevolglijk is het toen opgehaald geworden*) ibique primum census populi est actus, *dat het een uitgestrekt gebouw geweest is, kan men daar uit besluiten, dat* Sylla *in de* villa publica *vierduizend menschen heeft laten dooden*, Flor. III, 21; Valerius Maximus IX, 2, 1 *zegt zelfs, vier Legiōenen, en volgends* Epit. Liv. 88 *zijn er acht duizend geweest. Van daar* 1) villa *voor* rus, *bij voorb.* Athenis vivere, non in villa, Plin. Ep. VII, 25. 2) mangonizatas villas, Plin. H. N. IX, 54, *misschien* i. q. vivaria ostrearum.

VILLĀRIS, e, i. q. villaticus, *bij voorb.* gallinae, Plin. H. N. X, 41.

VILLATĬCUS, a, um, *op de buitenplaats of landgoed (villa) te vinden, daar toe behorende, bij voorb.* gallinae, Varr. R. R. III, 9: canes, Colum. VII, 12: alites, Plin. H. N. XXIII, 1 ante med., i. e. *landgevogelte, bij voorb. hoenders, duiven enz.*: quadrupedes, Ib. VIII, 11 extr.: mel, Colum. IX, 4 extr.: pastiones, Ib. VII, 13: *dus ook* genus villaticum pastionum, Varr. R. R. III, 2.

VILLĬCA, *zie* Villicus.

VILLICĀTĬO, onis, f. *de huishoudings bezorging op het platteland, zoo als de meijer (villicus) doet*, Colum. XI, 1, 13 *en* 27. Petron. 69.

VILLĬCO, are, *de huishouding op het land waarnemen, of bezorgen, een goed of buitenplaats oppassen, bij voorb.* servus, qui possessionem maximam villicabat, Apul. Met. VIII post med. p. 211, 19 Elm., i. e. *het goed administreerde, er oppasser op was. Ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* senatu illis villicante, Plin. H. N. XVIII, 16 med. *Doch, dit kan ook van* Villicor *zijn.*

VILLĬCOR, ari, 1) *huishouding op het land houden, of bezorgen, bij voorb.* explodam hominem, ut villicetur, Afran. ap. Non. cap. 2 n. 897: non villicarier, sed dominari mea est sententia, Pompon. ibid.: longe ab urbe villicarier, Pompon. ibid.: senatu illis villicante, Plin. H. N., *zie* Villico. 2) *op het land zich onthouden, daar leven of een landgoed hebben, bij voorb.* villicor ante urbem, Turpil. ap. Non. ibid.: ego nondum hic villicabar, Turpil. ibid.

VILLĬCUS, a, um, *op het landgoed of buitenplaats te vinden, daar toe behorende, zich daarmede bezig houdende, land, bij voorb.* nomina villica lini, Auson. Epist. IV, 56: *van daar* 1) Villicus, scil. servus *of* homo, *die de huishouding op het landgoed of de buitenplaats bezorgt, oppasser van het goed*, Varr. R. R. I, 2 med. §. 14. Colum. XI, 14. XII praefat. extr. *en* cap. 1. Cato R. R. 5 *en* 142. Cic. Verr. VIII, 50 *tweemaal*: villicus sylvarum & agelli, Horat. Epist. I, 14, 1: *waarōm het XI. Boek van* Columella, *waarin hij van de pligten en verrichtingen van den* villicus *handelt,* villicus *ten titel heeft*, Colum. XII, 18 in. *Onder hem stonden de gezamenlijke bedienden der buitenplaats. Van daar Tropisch, een opziener, bij voorb.* Pegasus villicus urbis, Juvenal. IV, 77:

Kkkkkkkkk

Vil-

villicus aerarii, Auct. Priap. 81, 1: villicus a plumbo. Infcript. ap. Gruter. p. 650: vil. ab alim., i. e. villicus ab alimentis, Ibid. p. 1033 n. 9: ferv. villico hortorum, Ibid. p. 602 n. 3: vilic. aquae Claudiae, Infcript. ap. Spon. in Mifc. fect. 6 p. 235: fylvarum & agelli, Horat., *zie hier voor.* 2) Villica, fcil. femina, *de huishoudster op het landgoed of buitenplaats in vrouwelijke dingen, de huishoudster, of ook de Meijers. Pachters* (villici) *vrouw*, Cato R. R. 143. Colum. XII praef. §. 8. Martial. I, 56. Juvenal. XI, 69. Not. *Men fchrijft ook* vilicus, vilica.

VILLŌSUS, a, um, *vol vlokken, vlokachtig, raauw, ruig, langhaairig, langdraadig, bij voorb.* leo, Virg. Aen. VIII, 177: villofaque fetis pectora femiferi (Caci), Ib. 266: animal villofiffimum, Plin. H. N. XI, 39: guttura colubris villofa, Ovid. Met. X, 22: radix, Plin. H. N XII, 12: arbor villofior, Plin. H. N. XVI, 10.

VILLŬLA, ae, f. i. q. villa, *wanneer men verkleinend of befcheiden fpreekt, bij voorb.* villulas noftras, Cic. Att. VIII, 9: proxima villula. Horat. Sat. I. 5, 45: ad longiffime diffitas feftinare villulas, Apul. Met. X ante med. p. 240, 9 Elmenh.

VILLUM, i, n. Demin. *van* vinum *voor* vinulum (*door* Contractie, *d. i. fchielijke uitfpraak*), *een weinig wijns, bij voorb.* edormifcam hoc villi, Terent. Ad. V, 2, 11.

VILLUS, i, m. *een lang beestenhaair, bij voorb. van leeuwen, fchapen enz., en in 't gemeen vlok of dod, bij voorb.* animantium aliae villis veftitae, Cic. Nat. D. II, 47: tergum leonis villis onerofum, Virg. Aen. V, 352: aries in gurgite villis merfatur, Virg. Georg. III, 446: aries villo fpectabilis aureo, Ovid. Her. VI, 49, i. e. *de ram, die* Phryxus *gedragen heeft:* Tonfis mantelia villis, Virg. Georg. IV, 377, i. e. *glad:* Tempore brumali non multum laevia poffunt, calfaciunt villi pallia veftra mei, Martial. XIV, 136.

VIMEN, inis, n. (*van* vieo), *eigenlijk, het geen tot vlechten of binden* (*bij voorb. van houten gereedfchappen*) *dient: van daar een taai rijs, of dergelijk ding, bij voorb. om te vlechten, een gerd, roede enz., bij voorb.* corpus navium viminibus contextum, Caef. B. C. I, 54: ut habeas vimina, unde viendo quid facias, Varr. R. R. I, 23 poft med. fifcella detexta eft vimine junci, Tibull. II, 3, 15: aliquid viminibus mollique paras detexere junco, Virg. Ecl. II, 72: fruticofa legebant vimina cum juncis, Ovid. Met. VI, 315: ut relevent demti vimina torta fagi i. e. alvearia viminea, Ibid. Remed. 185: vimen breve Picenorum i. e. fiscella viminea plena olivarum, Martial. IV, 89: *dus ook* vimine querno i. e. fifcella e vimine querno, Ovid. Met. XII, 436: ramus aureus & foliis & vimine lento, Virg. Aen. VI, 135, *misfchien voor* ligno *of bast of het dunne deel, dat taai is. Ook om te planten, of poten, poteling, bij voorb. der welde, bij voorb.* nec refert, cujus generis vimen feras, dum fit lentiffimum, Colum. IV, 30. *Van daar de roede of ftaf van* Mercurius, Stat. Theb. II, 30.

VIMENTUM, i, n. i. q. vimen, Tacit. Ann. XII, 16.

VIMĬNALIS, e, *taai rijs dragende* (*dat tot vlechten dienftig is*), *daar toe behorende, bij voorb.* arbores, *bij voorb.* falices viminales, Plin. H. N. XVII, 20. Colum. IV, 29: *van daar* Viminalis, i. e. *boomen, die foortgelijke tot vlechten dienftige takken hebben, bij voorb.* haec eft viminalium cultura, Plin. H. N. XXII, 29 in., *tenzij men er* arborum *onder verftaan wil: van daar* Viminalis collis, *een heuvel in* Rome, *of een van de zeven bergen van* Rome, *naar een boschjen van zulke boomen of ftruiken bij den altaar van* Jupiter (*die daaröm* Viminius *heet*, Varr. ibid. *en* Feft.) *genoemd*, Varr. L. L. IV, 8 poft med. *en* Feft.: *en* porta Viminalis, Feft., i. e. *een poort te Rome in denzelfden oord.*

VIMĬNĒTUM, i, n. *eene plaats vol boschjens of boomen, die taaije takken, om te vlechten, hebben*, Varr. L. L. IV, 8.

VIMĬNĔUS, a, um, i. e. *uit taaie rijzen beftaande, bij voorb.* viminei fafces virgarum, Plaut. Epid. I, 1, 25: viminea tegumenta galeis impofita, Caef. B. G. III, 63: crates, Virg. Georg. I, 95: falix, Plin. H. N. XVI, 37 poft med., i. e. e qua vimina fiunt *of* quae vimina fert: lo-ricula, Hirt. B. G. VIII, 9.

VIMINĬUS, a, um, *bij voorb.* Jupiter, *zie* Viminalis.

VIN'? *voor* visne, Plaut. Poen. V, 2, 155. Horat. Sat. I, 9, 69.

VINĀCĔUS, a, um, *van wijn, bij voorb.* acinus vinaceus, Cic. Senect. 15 ante med. Ed. Graev. & Erneft., i. e. *druivenpit: Sommigen lezen* acini, *omdat zij niet geloven, dat* vinaceus *een* Adject. *kan zijn, fchoon het toch de woorden in* aceus *gemeenlijk zijn. Van daar* Subftantive, 1) vinaceus (fcil. acinus), *een druivenpit, bij voorb.* humido loco non recte mandari fructus teneri acini fed calloſi frequentisque vinacei, Colum. III, 1 med.: *doch het kan ook van* vinaceum *zijn: ook druivenfchil, bij voorb.* pabulum his datur — hordeum, vinacei, uvae, Varr. R. R. III, 11. 2) vinacea (fcil. bacca), *druivenfchillen*, Colum. Arb. 4. §. 5: addito ftercora, paleas, vinaceas aut aliquid horumce, Plin. H. N. XVII, 22 prope fin. 3) Vinaceum, fcil. granum, a) *druivenpit, bij voorb.* cum expreſſeris vinacea, quae acinis celantur, Colum. XI, 2, 69. b) *druivenfchil, bij voorb.* confpiffata vinacea, Colum. XII, 43 extr.: eluta & ficcata vinacea, quae de lora eximuntur, Colum. VI, 3, 4, *wanneer men er ook de pitten of kern mede onder verftaan kan.* Not. *Misfchien is alle drie hetzelfde, en misfchien zal ook* vinacea, ae, *de kern zijn; nadien men dikwijls* vinaceis *vindt, waar men niet recht zeker weet, of het van* vinaceus, vinacea *of* vinaceum *is, bij voorb.* uvae doliis inclufae ftipatae vinaceis circumfudantibus, Plin. H. N. XIV, 1 poft med.: haec in oliis, ollae in vinaceis conduntur, Cato R. R. 7: muftum tortivum eft, quod poft primam preffuram vinaceorum circumcifo pede exprimitur, Colum. XII, 36, i. e. *druivenfchillen te gelijk met de kernen of korrels. Schillen en pitten zijn bij het perffen bijeen: en gevolglijk kan gemakkelijk het een voor het ander ftaan.*

VINĀLIS, e, *den wijn betreffende, daar toe behorende, des wijns: van daar* Vinalia, fcil. folennia *of* facra, *of* fefta *wijnfeest, d. i. als men den nieuwen wijn proefde, en daarvan aan* Jupiter (*ook wel aan* Venus) *offerde*, Feft. *en* Ovid. Faft. IV, 863. *Het was dubbel; het eerfte den* 22 *April* (IX Cal. Mai.), *het ander den* 19 *Augustus* (XIII Cal. Sept.), *volgends* Plin. H. N. XVIII, 29: cf. Ovid. Faft. IV, 863 feqq. *het laatfte Feest heet* ruftica vinalia, Varr. L. L. IV, 3 poft med. *en* Feft.: cf. Macrob. Sat. I, 4. Not. Genit. vinaliorum, Macrob. ibid.

VINĀRĬUS, a, um, *den wijn betreffende, daar toe behorende, zich daarmede bezig houdende, bij voorb.* vas, Cic. Verr. IV, 27, i. e. *wijngereedfchap, wijnvat: dus ook* vinaria, fcil. vafa, Horat. Sat. II, 8, 39, i. e. *wijngereedfchappen, wijnvaten: dus ook* vinarium, fcil. vas. Petron. 70 *en* 78: uter vinarius, Plin. H. N. XXVIII, 18: faccus i. e. quo vina percolantur, Ibid. XXIV, 1: cella, Ibid. XIV, 13. Vitruv. I, 4, i. e. *wijnkelder:* lacus vinarii & torcularii, Colum. XII, 18: palmes vinarius (in vite), Cato R. R. 33, i. q. fructuarius (ap. Colum. V, 6): crimen vinarium, Cic. Font. 5, i. e. *wegens den wijn, te weten, wegens den wijntol: van daar* vinarius, fcil. negotiator, Plaut. Afin. II, 4, 30. Suet. Claud. 40, i. e. *wijnhandelaar, wijnkoper: dus ook* lenones & vinarii laniique, Salluft. ap. Non. cap. 4 n. 62. *Ook heet* vinarius *een wijnzuiper, bij voorb.* aleatores et vinarios, Pandect. XXI, 1, 4: aleator vel vinarius, ibid. 25.

VINCĔUS, a, um, *bindende, knopende, van daar* poilo vincea *boertend, voor ftrik, ftrop*, Plaut. Stich. IV, 2, 56, *alwaar ftaat:* mihi potione vincea onerabo gulam, i. e. *ik wil mij ophangen.*

VINCĬBĬLIS, e, 1) *overwinnelijk: van daar bedwingbaar, het geen bedwongen kan worden, bij voorb.* terra cultura vincibilis, Colum. III, 12. 2) *het geen gewonnen kan worden, bij voorb.* caufa, Terent. Phorm. I, 4, 49: *zoo als men ook zegt* caufam vincere, *winnen. Anderen verklaren het, die ligt overwint. Bij ftat is de zin dezelfde.*

VINCĬO, vinxi, vinctum, 4, *binden, omwinden, ombinden, boeijen, bij voorb.* furas cothurno alte, Virg. Aen. I, 337 (341): manus poft terga, Ibid. XI, 81: ulmum vitibus adpofitis, Ovid. Her. V, 47: aliquem catenis, Ibid. Met. XV, 601: foenum, *hooi binden*, Colum. II, 22 med.: tempora floribus, Horat. Od. IV, 1, 32: lacertos auro vinciat i. e. armillis aureis ornet, Tibull. I, 9 (10), 70: annule, formofae digitum vincture puellae, Ovid. Am. II, 15, 1: ferrum, quo rotae vinciuntur, Quintil. I, 5 (9): *dus ook* vinctus, a, um, *bij voorb.* catenis vinctus, Caef. B. G. I, 53: adfpicite religatum afperis vinctumque faxis, Cic. Tufc. II, 10 e Sophocle: lacertis poft tergum vinctus, Ovid. Trift. III, 10, 61: boves vincti cornua vittis i. e. habentes cornua vincta vittis, Ib. Met. VII, 429: facerdos Puniceo crinas ftamine vincta comas i. e. habens comas vinctas ftamine cet., Prop. IV, 3, 52. *Ook enkel* vincire, *boeijen, kluisteren, aan banden leggen, bij voorb.* ut me vinciret, Tacit. Ann. XV, 58 *en meermalen, bij voorb.* Terent. Ad. III, 4, 36. Juftin. II, 15 ante med.: *dus ook* vinctus, a, um, *bij voorb.* aliquem adfervare vinctum, Terent. And. V, 2, 24. Plaut. Bacch. IV, 4, 95 *en* 98 *en meermalen, bij voorb.* Plin. Ep. III, 19 poft med.; *ook als 't ware kluisteren, bij voorb.* ejus religioni te vinctum adftrictumque dedamus, Cic. Verr. IV, 42: me retinent vinctum formofae vincla puellae, Tibull. I, 1, 55, *zie onder wat meer. Van daar* 1) *door binden of fnoeren knap, eng maken, inperffen, bij voorb. de borst van een meisjen door het keurslijf enz., bij voorb.* vincto pectore, ut graciles fint, Terent. Eun. II, 3, 22: *van daar* fropisch, *binden, van den periodischen ftijl ſ-*

stijl, als vele stellingen in malkander geperst worden, en de Reden, als 't ware, knap en rond wordt, bij voorb. sententias, Cic. Or. 50: verba, Ibid. 13: membra orationis numeris, Cic. Or. III, 49: *ook van versleden, bij voorb.* poëma est nimis vinctum, Cic. Or. 57. 2) *binden of boejen, Tropisch, d. i. beperken, bij paaren drijven, in orde houden, terughouden, sluiten, bij voorb.* si turpissime se illa pars animi geret, vinciatur cet., Cic. Tusc. II, 21: omnia, quae dilapsa fluxerunt, severis legibus vincienda sunt, Cic. Marc. 8: sic mea lege data vincta atque inclusa Thalia per titulum vetiti nominis ire cupit i. e. Musa adstricta, impedita, Ovid. Trist. V, 9, 31: vitis (i. e. vinum) tentatura pedes vincturaque linguam (scil. ebrietate), Virg. Georg. II, 94: *dus ook* mentem multo vincire Lyaeo (i. e. vino), Prop. III, 5 (4), 21: humus vincta pruina, Petron. 123 in. 3) *binden of boejen, Tropisch, d. i. bevestigen, bij voorb.* oppida praesidiis, Cic. Att. VII, 18: lectum certo foedere, Prop. III, 20, 21 (III, 19, 11): aliquem pacto matrimonii, Tacit. Ann. VI, 45: animum alicujus donis, Ibid. IV, 10, i. e. *boejen, aan zich verbinden: dus ook* vinctus, a, um, *bij voorb.* esse tuam vinctam numine teste fidem, Ovid. Her. XX, 212: me retinent vinctum formosae vincla puellae, Tibull., *zie hier voor:* humus pruina vincta, Petron., *zie hier voor:* unda vincta gelu, Ovid. Pont. II, 2, 96: camera lapideis fornicibus vincta, Sallust. Cat. 55 (58). 4) *boejen, Tropisch, d. i. als 't ware, boejen, bij voorb. van de liefde, den slaap enz., bij voorb.* vi Veneris vinctus, Plaut. Trin. III, 2, 32: me retinent vinctum formosae vincla puellae, Tibull., *zie hier voor:* somno vincta jacebas, Ovid. Met. XI, 238, i. e. *van den slaap geboeid, gevolglijk vast slapende: dus ook* vinctos somno trucidandos tradidero, Liv. V, 44 extr. Ed. Drakenb., *alwaar andere* Edd. victos *hebben; maar het eerste is voegzamer: dus ook* linguam (*van den wijn bij dronkenschap*), Virg. *en* mentem Lyaeo, Prop., *zie hier voor:* unda vincta gelu, *voor bevrozen*, Ovid., *zie hier voor.* 5) *boejen, door toovérij, d. i. werkloos maken, betooveren, bij voorb.* hostiles linguas inimicaque vinximus ora, Ovid. Fast. II, 581.

VINCO, vici, victum, 3. (*is met ons winnen vermaagschapt, d. i. bekomen, verkrijgen, behouden, bij voorb. graan, tijd, winnen: waarom men* vincere *ook somtijds vertalen kan, erlangen, verkrijgen, bij voorb.* ramum, Virg. Aen. VI, 148), *zegevieren, winnen, d. i. de overhand behouden, de overwinning behouden; waar het zonder* Accusativus *der overwonnen persoon of zaak staat. Bijzonder in den oorlog of in 't vechten, kloppen enz., bij voorb.* qui vicissent, Caes. B. G. I, 36: vincere noluit, Liv. II, 59: sibimet ipsis victuros, Liv. III, 61: vincere bello, Lucan. I, 145 *en* 366: sic vincere suevit, Prop. IV, 10, 17 *en meermalen, bij voorb.* Justin. IX, 8. *Men kan het ook vertalen winnen; hetwelk hetzelfde is. En zoo als wij zeggen, een veldslag winnen, zoo staat* vincere bella, Justin. XLI, 1: *dus ook* equus vicit Olympia, Plin. H. N. X, 63 extr. Enn. ap. Cic. Senect. 5. *Ook heet het, overwinnen, wanneer het den* Accusativus *der persoons heeft, bij voorb.* omnes proelio vicit, Nep., *en meermalen, zie n. 2. Van daar* 1) *zegevieren of winnen, d. i. de overhand behouden, het zij waar in het wil, bij voorb.* a) *in het spelen, bij voorb.* aliquando ut vincat, Sueton. Aug. 70 e poëta. *En zoo als wij zeggen, ik heb een dukaat gewonnen: dus ook de Latijnen, bij voorb.* vicissem 50 millia, August. Ibid. 71. b) *in een proces, d. i. gelijk of de overhand krijgen, bij voorb.* vincere judicio, Cic. Rosc. Com. 18: vincere sponsione, Cic. Quint. 27: Fabio vel judice vincam, Horat. Sat. I, 2, 134: cum tu horum nihil refelles, vincam scilicet, Terent. Phorm. 7, 2, 83. *Zoo als wij zeggen, het Proces winnen: dus ook de Romeinen, bij voorb.* vincere judicium, Cic. Verr. I, 53: caussam suam, Ovid. Her. XVI, 76: *dus ook* sponsionem, Cic. Caecin. 31 *en* 32. c) *in het redenen of disputeeren zegevieren, d. i. gelijk of de overhand krijgen, of ook betoogen, bewijzen, dat iet zoo zij, volhouden, bij voorb.* vince, virum bonum fuisse, Cic. Cluent. 44: si doceo, non ab Avito (corruptum esse), vinco ab Oppianico (scil. corruptum esse), Ibid. 25 extr.: perinde ac si jam vicerint, obitum ejus fuisse utilem, Mat. in Cic. Ep. ad Div. XI, 28, i. e. *gelijk als of zij betoogd hadden, dat enz., gelijk als of het reeds bewezen, openbaar was, dat enz.:* id me capere, dicendo vincere non possum, Ib.: vincon' argumentis, te non esse Sosiam? Plaut. Amph. I, 1, 277: profecto ita esse, vero vincam, Ibid. Most. I, 2, 12: vincet enim stultos ratio insanire nepotes, Horat. Sat. II, 3, 225. *Ook met den* Accusativus, *bij voorb.* ea dictis, Virg. Georg. III, 289, i. e. *betoogen, klaar aantoonen:* nec vinces ratio hoc, ut tantumdem peccet, Horat. Sat. I, 3, 115. *Ook overwinnen, d. i. de overhand behouden, gewonnen hebben, bij voorb.* haec sententia vicit, Liv. XXXVII, 19: cum in senatu vicisset sententia, Liv. II, 4: sed Appius vicit, Ibid. 30: vicit ea pars senatus, Liv. XLII, 47: vicit tamen in senatu pars illa, Sallust. Jug. 16 (19): patres vicere eventu comitiorum, Liv. IV, 56, i. e. *behielden de overhand, of hun post, zegevierden enz. Ook in 't gemeen, gelijk krijgen, gewonnen hebben: van daar zegt men tot iemand* vince, viceris, i. e. *gij hebt gelijk, als men misnoegd of spottend toegeeft, bij voorb.* viceris, Terent. And. V, 3, 19: Vincite, si vultis, Caes. B. G. V, 30: Vincerent, Suet. Caes. 1. *Ook behoort hier toe* d) *overwinnen of winnen, d. i. zijn doel of wensch bereiken, bij voorb.* Vicimus, Ovid. Met. IV, 356. VI, 513. Prop. I, 8, 28, i. e. *nu hebben wij 't gewonnen: dus ook* Cic. Att. XIV, 10 med.: Cui si in urbe tuto esse licebit, vicimus: *dus ook* vincimus, Ovid. Trist. III, 9, 23: *dus ook* vicisti, Plaut. Pers. II, 2, 33, i. e. *gij hebt gelijk, ik stem u toe, ik geve u gelijk.* 2) *zegevieren, overwinnen, het zij in het veld of in het gericht, of waar het wille, d. i. de overhand over iemand of iet behouden, bij voorb.* Quos omnes gravi proelio vicit, Nep. Ages. 4: quos vicissent, Caes. B. G. I, 36: urbem pugnando, Sallust. ap. Non. cap. 12 n. 30 extr.: aliquem in certamine, Liv. XXXVII, 53: Majores nostri Carthaginienses vicerunt, Cic. Manil. 18: quos vici, Cic. Catil. III, 12: animum, Plaut. Trin. II, 2, 29. Cic. Marc. 3. Cic. Parad. IV, 1: iram, Justin. IX, 8: difficultates, Hirt. B. G. VIII, 41: vinci a voluptate, Cic. Offic. I, 20 med.: me servulum, qui referire non audebam, vicit (scil. verberando), Terent. Ad. IV, 2, 28: *dus ook in Processen, bij voorb.* vincimur, Terent. Phorm. I, 2, 83: *van daar* victus, a, um, i. e. *die verloren heeft in den oorlog, overwonnen*, Cic. Font. 12. Caes. B. G. I, 45. VII, 91 nec ab Hannibale sed ab imperatore suo victos esse, Liv. XXVI, 2, i. e. *verwijfd gemaakt zijn, waardoor zij ligt konden overwonnen worden: dus ook in een Proces, d. i. overtuigd*, Cic. Verr. I, 41 rea victa, Ovid. Am. II, 5, 12: *van daar heet* victus *ook, die het zijne verloren heeft, ongelukkig, bij voorb.* nunc victi, Virg. Ecl. IX, 5; *doch het kan ook zijn, gedwongen te wijken, en toe te geven. Van daar* (a) *overbieden op verkopingen, bij voorb.* Othonem vincas, Cic. Att. XIII, 29: *dus ook* Othonem posse vinci, Ibid. 35 ante med. (b) *overtreffen; is menigvuldig, bij voorb.* superiores gloria, Cic. Dejot. 4: ceteros eloquentia, Cic. Or. 14: barbaros feritate, hostes crudelitate, Cic. Verr. IV, 50 extr.: omnes parsimonia, Nep. Alcib. 11: omnes cura, vigilantia, patientia, calliditate, Ibid. Eum. 1: aliquem censu, Ovid. Trist. I, 9, 5: opinionem omnium, Cic. Acad. IV, 1: *dus ook* exspectationem omnium, Cic. Verr. V, 5: *ook* aliquem seq. Infinit. *in plaats van den* Ablativus, *bij voorb.* Non me Chaoniae vincant in amore columbae dicere, quos juvenes quaeque puella domet, Prop. I, 9, 5 *voor* dicendo, i. e. *deze duiven zullen het niet beter zeggen kunnen dan ik enz.* (c) *overstijgen, te boven komen, doorkomen, bij voorb.* difficultates, Hirt. B. G. VIII, 41, (*alwaar ook overwinnen past, d. i. te boven komen*): Alta suburbani vincenda est semita clivi, Martial. V, 23, 5: adscensu vincere montes, Claudian. de III consul. 43: ubi aëra vincere summum arboris haud ullae jactu potuere sagittae, Virg. Georg. II, 123, i. e. *er over vliegen, overkomen.* (d) *Tropisch, overwinnen, d. i. de overhand hebben, op veelerlei wijze, bij voorb. voor, weekmaken, tot toegeven brengen, maken, dat iemand of iet toegeven moet, dwingen enz., tot iet bewegen, meester van iet worden enz., bij voorb.* victus patris precibus, Liv. XXIII, 8, *overwonnen, d. i. weekgemaakt, bewogen:* unus nec dominorum invitatione nec ipsius Hannibalis vinci potuit, Ibid.: Victus genitor, Virg. Aen. II, 699, i. e. *toegevende:* adolescentulus eadem audiendo victus est, Terent. Heaut. I, 1, 62: peccavi, fateor: vincor, Ibid. IV, 1, 31: ego patrio animo victus faciam, Ibid. Hec. II, 2, 2: animus victus hujus injuria, Ibid. I, 2, 93: labascit victus uno verbo, Ib. Eun. I, 2, 98: eludet, ubi te victum senserit, Ibid. I, 1, 10: (in) illius injuria victa ex urbe migrea? Ibid. Hec. IV, 2, 13, *alwaar men het ook, zoo als meermalen, wegens, vertalen kan: dus ook* victi ira vetuere reddi, Liv. II, 5, i. e. *als toorn, door toorn vervoerd of bewogen:* victi necessitate legatos mittunt, Liv. IX, 4 in.: pietas (filiae erga patrem) victa furore (amoris), Horat. Od. III, 27, 36: Daphne victa labore fugae loquit i. e. mota, defessa, Ovid. Met. I, 544: filia neque victa in lacrymas neque supplex, Tacit. Ann. I, 57, i. e. *noch tot tranen bewogen, noch zich vernederende:* corpora victa sopore, Ovid. Fast. I, 422: Blanda quies victis furtim subrepit ocellis, Ib. III, 19: *dus ook* victus somno i. e. *die zich van den slaap niet onthouden kan, bij voorb.* victos somno, Liv. V, 44 extr., *alwaar de* Ed. Drakenb. vinctos *heeft, hetwelk hier beter schijnt te voegen:* ira victa per preces, Ovid. Pont. I, 7, 48: victus animi (*voor* animo), Virg. Georg. IV, 49, i. e. *van begeerte weggesleept:* nunc victi, tristes, Ib. Ecl. IX, 5, i. e. *gedwongen te wijken, of ook ongelukkig, zie boven: bijzonder van le-*

gen-

venloze dingen, *bij voorb.* viscera vincere flamma, Virg. Georg. III, 570, i. e. *verbranden, door vuur temmen*: pervigilio praecipue vincuntur cibi, Plin. H. N. XI, 53 extr., i. e. *worden verteerd*: alter non viribus ullis vincere poteris (cum fcil ramum), Virg. Aen. VI, 148, i. e. *u daar van meester maken, dien bekomen*: victaque concedit prisca moneta novae, Ovid. Fast. I, 222: nisi Zephyro victa fluit, Ibid. II, 220: victa ratis fcil. vi maris & ventorum, Ib. Trist. I, 4, 12: glans querna victa utiliore cibo, Ib. Fast. I, 676: victa malis patientia, Ib. Met. IX, 264: victus amore pudor, Ib. Am. III, 10, 29: flammam gurgitibus, Ib. III, 6, 42: campum turba vincente, i. e. cum major turba esset, quam campi spatium, Sil. VI, 390: si plusquam sextarius salis in quatuor aquae sextarios mergatur, vinci aquam salemque non liquari, Plin. H. N. XXXI, 6 post med. *ook* seq. Infin., *bij voorb.* Bagrada (*een rivier*) non ullo amne victus extendere latius undas, Sil. VI, 142, i. e. *hem overtreft geene rivier daarin*: *dus ook* vir nullis victus (i. e. secundus) vel ponere castra vel junxisse ratem cet., Ib. V, 553: *zoo staads ook boven* vincere, Prop. I, 9, 5: Noctem funalia vincunt, Virg. Aen. I, 727 (731), *overwinnen*, *d. i. hellermaken*: ne naves turbine venti vincantur, Ib. IX, 92: fata vici, Ib. XI, 160, i. e. *heb langer geleefd, dan ik moest*: *ook overwinnen, d. i. te niet doen, verijdelen, sluiten, bij voorb.* spem, Liv. XXVII, 49: viscera flamma, Virg., *zie hier voor*: noctem funalia vincunt, Virg., *zie hier voor*: vinci aquam, Plin. H. N., *zie kort hier voor*: victum vinculum fidei, Liv. VIII, 28: lex victa & abrogata, Liv. XXXIV 3: pietas victa furore, Horat., *zie hier voor*: victa malis patientia, Ovid., *zie hier voor*: victus amore pudor, Ovid., *zie hier voor*: gemitu victo i. e. compresso, Tacit. Ann. IV, 8: victo silentio i. e. interrupto, compresso, Ib. IV, 8: glans querna victa utiliore cibo, Ovid., *zie hier voor*.

VINCTŪRA, ae, f. *het binden, band*, Cels. VII, 20 in. VIII, 10 sect. 2. Plin. H. N. XVI, 37.

VINCTUS, us, m. *het binden, bij voorb.* aut funiculo aut vinctu, Varr. R. R. I, 8, 6.

VINCTUS, a, um, *zie* Vincio.

VINCŬLUM *en* VINCLUM, i, n. *elke band, dien men ombindt, of waarmede men iets bindt, band, strik, strop enz., bij voorb.* corpora constricta vinculis, Cic. Or. I, 52: laxare vincula epistolae, Nep. Pauf. 4: vincula adimere canibus, Ovid. Met. VIII, 332: tunicarum vincla relaxat, Ovid. Fast. II, 321: aptare vincula collo i. e. *strik*, Ib. Met. X, 381: chartae vincula demere, *den brief openen*, Ib Trist. IV, 7, 7: vincula pedum, *losmaken, openen*, Tibull. I, 6, 38 (I, 7, 44): vinculi genus ad insitiones, Colum. IV, 29 post med.: vincula ligata — fune caduut, Prop. III, 7, 20 (III, 6, 24): vincla levare, Virg. Aen. II, 147, i. e. *losmaken, openen*: vincula tenent naves, Ib. I, 167 (172): intendere equo collo, Ib. II, 236: injicere, Ib. Ecl. VI, 19: nectere, Ib. 23: tendere, Ib. Georg. IV, 399: adhibere captis, Ovid. Fast. III, 293: nodos & vincula linea rupit i. e. *strop, koord, strik*, Virg. Aen. V, 510: vinclorum volumina (*aan den* Cæstus) variat, Ib. V, 408, i. e. *banden aan den* Cæstus: trepidans adstringit (avis) vincula motu, Ovid. Met. XI, 75, i. e. *strikken*: circumdat vincula plantis, Virg. Aen. VIII, 458:

furtivi capilli, Prop. IV, 5, 69, i. e. vittae. *Bijzonder zijn* vincula *de banden of boeien van een misdadiger, bij voorb.* vincula indere, *aandoen*, Tacit. Ann. XI, 31: e carcere & vinculis, Cic. Cat. I, 8: mitto vincla, mitto carcerem, Cic. Verr. III, 24: esse in vinculis & catenis, Liv. VI, 16: *van daar de gevangenis, wanneer die met banden gepaard gaat, bij voorb.* conjicere in vincula, Caes. B. G. IV, 27: ducere in vincula, Liv. V, 9: in vincula abripere, Cic. Verr. IV, 10: vinculis mandare, Cic. Cat. IV, 5: e vinculis publicis effugere, Nep. Pauf. 2: esse in vinculis & catenis, Liv., *zie hier voor*. Ex vinculis causam dicere, Caes. B. G. I, 4. *Van daar* 1) *band of boei, Tropisch, d. i. een middel van beteugeling, beperking, bij voorb.* ex corporum vinculis evolaverunt, Cic. Somn. Scip. 3, i. e. *banden*: cupiditatis, Liv. X, 13: fugae, *bij voorb.* bis vinculis fugae obstricti, Liv. X, 41: vincula solvere cado i. e. cadum aperire, Tibull. II, 1, 28: vincula undarum i. e. *ijs*, Petron. 123 in. 2) *een band. Tropisch, d. i. het geen, waardoor iets bijeen gehouden, bevestigd, behouden, of verdedigd wordt, bij voorb.* mollit odoratas, pennarum vincula, ceras, Ovid. Met. VIII, 226. *Bijzonder van onligchaamlijke dingen, bij voorb.* numerorum, Cic. Or. 23: Beneficium & gratia sunt vincula concordiae, Cic. Fin. II, 35: vinculum conjunctionis, Cic. ad Div. V, 15: fidei, Liv. VIII, 28 extr.: tum accedit maximum vinculum, Cic. ad Div. XV, 11, i. e. *grond, of beweeggrond, oorzaak*, fcil. *der vriendschap*: maximis vinculis propinquitatis & affinitatis conjunctus cum aliquo, Cic. Planc. 11: vincula judiciorum revellere. Not. Vinclum *voor* vinculum *staat niet alleen bij Dichters, maar overäl, bij voorb.* vinclum, Cic. ad Div. V, 15: vincla, Cic. Att. VI, 2 in., *en* Verr. IV, 24 in. Edit. Ernest.

VINDĒMĬA, ae, f. (*van* vinum *en* demo), 1) *wijnlezing, wijn-oogst*, Varr. L. L. IV, 4 extr. Varr. R. R. I, 54. Colum. XI, 2. §. 61 *en* 67: ipse vindemias graciles quidem, uberiores tamen quam exspectaveram, colligo, Plin. Ep. IX, 30, i. e. *houde wijnlezing enz.*: villa videt vindemiam in cella, Varr. R. R. III, 2, 6: amittat vindemiam praecoquem, Colum. III, 21, 5: *van daar de druiven, de wijn, bij voorb.* coquitur vindemia saxis, Virg. Georg. II, 522: *dus ook* Non eadem arboribus pendet vindemia, Ib. 89: *ook de wijn, bij voorb.* vindemiam videt in cella, Varr., *zie hier voor*: vindemiam navibus condimus ex insula Coa, Varr. R. R. II praef.: et vindemias condimus ex insulis Cycladibus, Colum. I praef. §. 20, i. e. *halen onze wijnen uit enz.* 2) *de oogst van dergelijke dingen, bij voorb.* olearum, Plin. H. N. XV, 1: thuris, Plin. H. N. XII, 14 med.: mellis, Colum. IX, 15 in. Plin. H. N. XI, 14.

VINDĒMĬĀTOR, oris, m. *een wijnlezer*, Varr. L. L. IV, 18. Colum. III, 21, 6. *Ook* Horat. Sat. I, 7, 30, *alwaar men het van vier syllaben lezen moet, te weten* vindemitor. *Van daar* 2) *zeker gesternte*, Colum. XI, 2 §. 24 *en* 58, *anders ook* Vindemitor *genoemd*, Ovid. Fast. III, 407. Plin. H. N. XVIII, 31 in. *Dit gesternte, dat (gelijk* Plinius loc. cit. *zegt)* promittit maturitatem vindemiae, *verschijnt* III Non. Mart. *volgends* Ovid. loc. cit. *volgends* Colum. XI, 2, 24 VI Non. Mart. *en volgends* §. 58. VII Cal. Sept.; *en volgends* Plin. H. N. XVIII, 31 XI

Cal. Sept.: *in* Egypte, Non. Sept. *volgends* Plin. ibid.

VINDĒMĬĀTŌRĬUS, a, um, *de wijnlezing betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* vas, Varr. R. R. III, 1, 8.

VINDĒMĬO, are, *wijnlezing houden, wijn lezen, bij voorb.* uvas, Plin. H. N. XIV, 2 post med.: vinum, Colum. XII, 33. *Ook zonder* Accusativus, *bij voorb.* vindemiantes vidi, Plin. H. N. XVIII, 31 extr.

VINDĒMĬŎLA, ae, f. i. q. vindemia, *wijnlezing, als men verkleinend spreekt*: *van daar Tropisch, bij voorb.* omnes meas vindemiolas eo reservo, ut illud subsidium senectutis parem, Cic. Att. I, 10, i. e. *inkomsten*.

VINDĒMĬTOR, oris, m. i. q. vindemiator, Plin. H. N. XVIII, 31 in. Ovid. Fast. III, 407. Senec. Apocoloc. post init., *zie* Vindemiator.

VINDEX, icis, Adject. *en* Substant. 1) *wrekend, straffend, wreker* (*wreekster*) *bestraffer* (*bestraffster*), *bij voorb.* vindice poena, Catull. LXIII, 192: vindice flamma, Ovid. Met. I, 230: vindex conjurationis, Cic. ad Div. V, 6. Furiae vindices facinorum, Cic. Nat. D. III, 18: cupiditatum, Cic. Agr. II, 9 extr.: tacent sine vindice leges, Auct. consol. ad Liv. (*echter* Ovidius) 185: tu (Tisiphone) debita vindex huc ades, Stat. Theb. I, 80: vindex ultorque parentis immeritae, Ovid. Met. V, 237. 2) *beschermer, handhaver, redder, verdediger, bevrijder*: *dus ook redster, beschermster enz., beschermend, uitreddende enz., bij voorb.* acria alicui, Cic. Att. II, 1 extr., i. e. defensor creditorum adversus Cardinam: tabella quasi vindex libertatis, Cic. Leg. III, 17: calamitatis vindicem armemus manum, Senec. Hippol. 261: vos vindex libertatis (i. e. *het woord* provoco), Liv. III, 56: injuriae i. e. defensor contra injuriam, Ibid. 46: periculi i. e. qui opem fert in periculo, Liv. X, 5: majestatis, Liv. XXVIII, 28 extr.: regni, Justin. XVII, 2 extr.: dignus vindice nodus, Horat. Art. 191, i. e. *die den knoop ontbindt*: *dus heet* Hercules vindex terrae, Ovid. Met. IX, 241: *dus ook* vindex honori posterorum ut fieres, Plaut. Trin. III, 2, 18, i. e. *handhaver, redder*: *ook* Adject., Vindicibus pacatus viribus orbis, Ovid. Her. IX, 13: *ook heet de geen dus, die iemand redt, op wien een ander aanspraak maakt*, Gell. XVI, 10 legg. XII tabb.

VINDĬCĀTĬO, onis, f. 1) *de afwending van eenig onrecht door wraak of verdediging; gewoonlijk wraak, uitredding, of verdediging*: *beide staat bij een*, Cic. Inv. II, 22 *en* 53, *alwaar het verklaard wordt*. 2) *de aanmatiging eener zaak, gerechtelijke toeëigening derzelve, bewering, dat zij mij toekomt, bij voorb.* bonorum intestatorum civium, Trajan. *ap.* Plin. Ep. X, 88: cf. Pandect. XLIV, 7, 24, *en* IV, tit. 1.

VINDĬCĬA, ae, f. *en menigvuldiger de* Plur. Vindiciae, arum, (*waarschijnlijk* fcil. res *of ook* lis, lites, *van* Vindicius, a, um: *van daar* Vindicius, *zie* Vindex), 1) *de zaak, om wier eigendom proces gevoerd, of op welke aanspraak gemaakt wordt, bij voorb.* vindiciae adpellantur res eae, de quibus controversia est, Fest.: vindiciae olim dicebantur illae (*voor* illae *lezen* Ursinus *en* Turnebus glebae), quae ex fundo sumtae in jus adlatae erant, Cinc. ap. Fest. 2) *het proces over het eigendom, of de gerechtelijke of pleitige aanspraak op eene zaak of persoon*. 2) *zaak*,

d. i. wanneer ik beweer, dat de zaak, bij voorb. erfenis, mij toekomt, bij voorb. lis vindiciarum, Cic. Verr. I, 45: injustae vindiciae, Cic. Mil. 27, i. e. *onrechtmatige aanspraak:* praetores secundum populum vindicias dicunt, Cato ap. Fest., i. e. *wijzen het bezit der betwiste zaak aan het volk toe:* nemo hic vindicias neque sacra neque numen veretur. Lucil. Ibid. b) *persoon, wanneer ik of beweer, dat de persoon mijn slaaf is; dat heet* vindiciae secundum servitutem, Liv. III, 47: *ook* ab libertate in servitutem, Ib. 57: *of dat hij een vrijgeboren persoon is: dat heet* vindiciae secundum libertatem, Ib. 44: *van daar* dare vindicias secundum libertatem, Liv. III, 44, *van den Prætor, d. i. toestaan, de uitspraak doen, dat iemand met recht aanspraak maakt op een persoon, ten behoeve der vrijheid, gevolgelijk dat hij als een vrij persoon aan te merken is, integendeel* vindicias secundum servitutem decernere, Liv. III, 47, *of* vindicias ab libertate in servitutem dare, Ib. 57, *of* dicere, Ib. 56, *van den Prætor, de uitspraak doen, of vonnissen, dat iemand op een persoon, ten behoeve der slavernij, aanspraak maakt gevolgelijk dien, als slaaf, kan wedernemen, of, korter, de aanspraak van iemand op een persoon, ten behoeve der slavernij goedkeuren, voor recht erkennen: verders van den genen, die aanspraak maakt, staat er* postulare vindicias secundum libertatem, Liv. III, 44, i. e. *aanspraak op iemand ten behoeve der vrijheid (d. i. als een vrijgeboren persoon) maken:* vindiciis alicujus cedere, Ib. 45 extr., i. e. *de aanspraak toe geven, zich die laten welgevallen: ook zegt men* vindicias ferre (i. e. accipere), Fest. e legg. XII Tabb., i. e. *het daarheen brengen, dat zijne aanspraak op iet of op een persoon van den Prætor toegestemd wordt; zijne aanspraak doorzetten, handhaven, winnen.* 3) *de uitspraak des Richters, bij voorb.* vindiciis nefandis, Liv. III, 57: *van daar* vindicias dare, ferre, postulare, dicere, *zie hier voor.* Not. Vindicia (Singular.), *bij voorb.* vindicia, correptio manus in re atque in loco praesenti apud praetorem fiebat, Gell. XX, 10: si vindiciam falsam tulit, Fest. e legg. XII tab.: *ook zegt* Festus, *dat* Servius Sulpicius *den* Singul. vindicia *gebruikt heeft.*

VINDĬCO, avi, atum, are, 1) *wreeken, bij voorb.* necem, Ovid. Fast. VI, 468: mortem alicujus, Plin. H. N. X, 42 post med.: offensas suas ense, Ovid. Trist. III, 8, 40: caedem patris, Justin. III, 1 extr.: flebunt Germanicum etiam ignoti, vindicabitis vos, si cet., Tacit. Ann. II, 71: credis te latis esse vindicatum? Martial. II, 83: eam rem (i. e. injuriam) vehementer vindicandam putavit, Cic. Quint. 7, i. e. *wreken, bestraffen, gevolgelijk kan het ook tot n. 2 behoren:* torus vindicatus scil. punito adultero, Senec. Hippol. 1187: se ab aliquo. Senec. Benef. VI, 5, i. e. *zich op iemand wreeken:* se de fortuna, Plin. Ep. IV. 11 extr.: vindicatae ab injuriis magistratuum provinciae, Vellej. II, 126. 2) *straffen, bestraffen, bij voorb.* seditionem, Cic. ad Div. I. 9 med. §. 34: consensionem improborum, Cic. Amic. 12: rem vehementer, Cic. Quint. 7: maleficia acerrime, Cic. Rosc. Am. 7: scelus, Justin. XXI, 4: facinus, Cic. Verr. III, 84. Tacit. Ann. III, 12: dolum malum legibus, Cic. Off. III, 15: omnia, quae vindicaris in altero, tibi ipsi vehementer fugienda sunt, Cic. Verr. III, 2: conjurationes, Liv. XXXIX, 41: *of straffe oefenen, bij voorb.* in socios; in cives esse vindicatum, Cic. Verr. V, 50 extr.: saepius vindicatum est in eos, qui cet., i. e. ii sunt puniti. qui cet., Sallust. Cat. 9: *dus ook* vindicandum est in eos, qui cet., Ibid. Jug. 31 (35): quae nisi quaesita erunt, ni vindicatum in noxios, Ibid. 31 (35). 3) *aanspraak maken op iet, het als het zijne handhaven, of zoeken te handhaven, of als zijn eigendom begeeren, zich aanmatigen, bij voorb.* ortus nostri partem vindicat patria, Cic. Off. I, 7: Videor id meo jure vindicare, Ib. 1: Chii suum vindicant (Homerum), Cic. Arch. 8: Nonnulla ab imperatore miles vindicat, Nep. Thras. 1, i. e. *vordert, als hem toebehorende: ook* partem victoriae ad se vindicare, Liv. XLIV, 14, i. e. *zich toeëigenen, zich aanmatigen:* decus belli ad se, Liv. IX, 43: regnum, Justin. III, 2: sibi officia alicujus, Ibid. XIV, 5: Africa Punicum malum sibi vindicat, Plin. H. N. XIII, 19: hoc volumen Pythagorae fama antiquitasque vindicant, Ibid. XXIV, 17: prospera omnes sibi vindicant, adversa uni imputantur, Tacit. Agric. 27: *ook* sq. Infin., Lucan. VIII, 675: *bijzonder gerichtelijk op iet aanspraak maken, als zijn eigendom, bij voorb.* vindicari puellam in posterum patertur, Liv. III, 46; *doch het kan ook zijn, tot morgen in vrijheid gesteld werdt:* cum instaret adsertor puellae, ut (Icilius) vindicaret (puellam), sponsoresque daret, Ibid., i. e. *met de behoorlijke plegtigheden aanspraak op haar maken en bewijzen zoude, dat zij een vrijgeboren persoon was:* ita vindicata Virginia spondentibus propinquis, Ibid.; *doch het kan ook zijn, werdt in vrijheid gelaten, of voor 's hands gesteld, gevolgelijk nog niet voor eene slavin erkend: dus ook* physici vindicarent ornati cet., Cic. Or. I, 10 med.: *van daar* vindicare in libertatem *in vrijheid stellen*, Cic. ad Div. II, 5. Caes. B. C. I, 22. Nep. Thras. 1. *Van daar* a) *in 't gemeen, bevrijden, losmaken, redden, beschutten, bij voorb.* aliquem a miseriis, Cic. Brut. 96: naves casus vindicavit a periculo, Hirt. Alex. 46: sterquilinium a sole, Varr. R. R. I, 13, 4: civem ab ignotissimo Phryge, Cic. Flacc. 17: a metu, Cic. Tusc. V, 14: A solitudine senectutem vindicari, Cic. Or. I, 60, i. e. *niet eenzaam zijn:* aliquem a verberibus, ab unco cet., Cic. Rab. perd. 5: Ab hac necessitate vos fortuna vindicat, Liv. XXXV, 54, i. e. *spreekt vrij, bevrijdt:* praestare nihil debeo, neque item ab eo vindico & libero, Cic. Q. Fr. III, 1, 3 post med.: laudem alicujus ab oblivione hominum atque a silentio, Cic. Or. II, 2: domum ab solitudine, Cic. Or. I, 45: te innocentia tua vindicat a molestia, Cic. Q. Fr. I, 4 in.: neque aetatis excusatio vindicat a labore, Cic. Sull. 9: sapientia sola nos a libidinum impetu & formidinum terrore vindicat, Cic. Fin. I, 14: sal corpora a putredine vindicans, Plin. H. N. XXXI, 9: hyeme cumulis (terrae) a gelu vindicant (radices), Ib. XVII, 1 extr.: capillum a canitie, Ib. XXVIII, 11: vetus oleum ebori vindicando a carie utile est, Ib. XV, 7 extr.: puellam vindicari, Liv., *zie boven:* ita puella vindicatur, Liv., *zie boven:* vivi ab eo vindicati, Vellej. II, 120: vindicatae ab injuriis magistratuum provinciae, Ib. 126: vindicatum mare, Ib. 73: tandem absolutus vindicatusque est (scil. *een aangeklaagde*). Plin. Ep. IV, 9 in.: ad vindicandam maximis periculis remp. Vellej. II, 28: damnum, i. e. *weder goed maken, vergoeden, schadeloos stellen, bij voorb.* fortuita non civium tantummodo sed urbium damna principis munificentia vindicat, Ib. 126. Not. ut aliquando se ad suos vindicaret, Cic. Rab. Post. 9, i. e. *zich bij de zijnen redden: meer komt dit niet voor:* Grævius *wil er voor* ad *lezen, hetwelk zeer wel past, dewijl vooräf van de vrienden gesproken wordt, wier geld benevens het zijne in gevaar was. De plaatsen van* Gronovius ad Liv. XLIV, 14. *waarheen* Ernesti in Clav. Cic. *verzendt, zijn aan deze plaats van* Cicero *niet gelijk: overäl staat in dezelven* ad se, i. e. *zich aanmatigen (zie boven), maar nooit* ad suos *of* ad aliquem se vindicare, *en als een eerlijk man moest hij* se ac suos vindicare, *en niet* se ad suos. b) *bewaren, handhaven, bij voorb.* libertatem, Caes. B. G. VII. 76: regnum, Justin., *zie hier voor:* sibi locum praecipuum inter animos, Plin. Ep. X. 3: Africa Punicum malum sibi vindicat, Plin. H. N., *zie hier voor:* Pythagorae pertinax fama antiquitasque vindicant (volumen), Plin. H. N., *zie hier voor.* c) *opleggen, sparen, bij voorb. vruchten enz., bij voorb.* partem cibariorum per hyemem rustici vindicant, Colum. XII, 14. Not. Vindico *naar de derde Conjugatie, bij voorb.* vindicit, Gell. XII, 1 extr. e legg. XII Tabb.

VINDICTA, ae, f. 1) *wraak of straffe*, Juvenal. XIII, 180 *en* 191. XVI, 22. Plin. H. N. XXIX, 1 post med. Tacit. Ann. VI, 37. Phaedr. I, 29, 10. 2) *de staf, waarmede de* Prætor *eenen slaaf sloeg, en daardoor in vrijheid stelde, vrijheidsstaf*, Horat. Sat. II, 7, 76. Pers. V, 88. Pandect. XL, tit. 2, *die* de manumissis vindicta *tot opschrift heeft:* liberare aliquem vindicta, Plin. Ep. VII, 16: *dus ook* si neque censu, neque vindicta, nec testamento liber factus est cet., Cic. Top. 2: cf. Cic. Rab. Perd. 5. Liv. II, 5 extr.; *tenzij men somtijds de plegtige vrijmaking van een' slaaf verstaan moet. Van daar* a) *bevrijding, vrijmaking van een' slaaf, bij voorb.* vindictam pera, Plaut. Curc. I, 3, 56: *tenzij men den vrijheidsstaf verstaan wil. Bij stat is het hetzelfde: zie hier voor*, Liv. II, 5. Cic. Rab. Perd. 5. b) *bevrijding in 't gemeen, uitredding, bij voorb.* vitae hujus, Liv. XXVI, 15: libertatis, Liv. XXXIV, 49: mors una vindicta est, Liv. XL, 4: vindictae quisque favere suae, Ovid. Rem. 74. 3) *handhaving, beschutting, verdediging, bij voorb.* libertatis, Vellej. II, 64 extr. Liv. XXXIV, 49: legis, Ovid. Pont. IV, 6, 33.

VINĔA, *wijnberg enz.*, *zie* Vineus.

VINEALIS, e, *wijn of wijnberg betreffende, daar toe behorende, bij voorb.* terra, Colum. III, 12, *wijnland.*

VINEĀRIUS, a, um, i. q. vinealis, *wijn of wijnbergen betreffende, daarmede zich bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb.* colles, Colum. V, 6 extr.: horti, Pandect. L, 16, 198.

VINEATĬCUS, a, um, i. q. vinealis, *bij voorb.* fructus, Colum. VII, 3 ante med.: semina, Ib. IV, 1: cultus, Ib. 13: falcula, Cato R. R. 11 extr.

VINETUM, i, n. *plaats vol wijnstokken, wijnberg*, Cic. Nat. D. II, 66. Virg. Georg. II, 319: vineta facere, Colum. III, 3: referere, Ibid. 11 in.: sulcos & vineta crepat mera, Horat. Ep. I, 7, 84: succidere, Sueton. Domit. 7: Vineta sua caedere, Horat. Epist. II, 1, 220, i. e. *zich zelven benadeelen.*

VI-

VINĔUS, a, um, *uit wijn.* (*d. i. dien men drinkt: of ook de wijnſtok, druif*), *bij voorb.* vinea ſtatua, *bij voorb.* vineam pro aurea ſtatuam ponam, Plaut. Curc. I, 2. 50: *van daar* vinea, 1) ſcil. terra, *een wijnberg, waar wijnſtokken zijn*, Cic. Senect. 15. Plin. H. N. XVII, 21 *en* 21. Varr. R. R. I, 8 in. Culum. III, 1. 8. Colum. de arbor. 4 *en* 5 *en meermalen*, *ook voor wijnſtokken*, *bij voorb.* Hinc omnis longo pubelcit vinea fetu, Virg. Georg. II, 390: vineam adligare, Cato R. R. 6: conſerere, Ibid.: vinea quo in agro ſerenda ſit, Varr. R. R. I, 25: vineam novellam gemmas agere, Colum. de arbor. 4 in.: veterem vineam reſecare, ſi radices habebit, Ibid. 8: ejusmodi vinea, ſi non aridos in corpore habet truncos, et flecti poteſt cet., Ibid. 2) ſcil. arbor, *een wijnſtok*, *bij voorb.* ſine cicatrice vigea eſt, Colum. IV, 10: Vineas ſupra quartum detruncant, Ibid. 22 §. 5: *dus kort daarop*, ſi vineae altius poſitae nec radices habebunt cet.: *dus ook* Phaedr. IV, 2, 1, Vulpis in alta vinea cet.: vineam novellam gemmas agere, Colum., *zie hier voor:* veterem vineam reſecare, Colum., *zie hier voor:* vinea, ſi habet truncos & flecti poteſt, Colum., *zie hier voor.* 3) (ſcil. porticus) *een wijnprieel: van daar wegens de gelijkvormigheid, zekere beſchermmachiene, of ſchutdak bij belegeringen, waarmede belegeraars gedekt waren, om niet van het vijandlijk ſchietgeweer getroffen te worden*, *bij voorb. bij het ondermijnen*, Liv. XXXVIII, 7: *en bij anderen arbeid*, *bij voorb.* vineas ad oppidum agere, Caeſ. B. G. II, 12 *of enkel* agere, Ibid. VII, 17: vineas & aggerem muro injunxit, Liv. XXXVII, 26: oppidum aggere, vineis, turribus oppugnare, Cic. ad Div. XV, 4 poſt med. *en meermalen*, *bij voorb.* Caeſ. B. C. II, 2. Cic. Phil. VIII, 6. Lucan. II, 506. Sil. XIII, 110: *bijzonder* Veget. de re mil. IV. 15, *alwaar eene beſchrijving ſtaat.* Not. 1) *Dat er* porticus *onder te verſtaan is, ſchijnt te blijken uit* Caeſ. B. C. II, 2, *alwaar* porticus *voor deze ſchutmachiene* (vinea) *ſtaat.* 2) Feſtus *zegt* in Sub: Sub vineam jacere dicuntur milites, cum adſtantibus centurionibus jacere coguntur ſudes.

VINIBŎA, ae, (femina) *wijndrinkſter, wijnzuipſter*, Lucil. ap. Non. cap. 2 n. 79.

VINĬFER, a, um, *wijndragende*, *bij voorb.* vitis, Apul. de herb. 66: viniferis armis, Sil. VII, 207.

VINĬTOR, oris, m. *wijngaardbouwer*, Colum. IV, 24 in. Cic. Fin. V, 14: fuiſſem maturae vinitor uvae, Virg. Ecl. X, 36.

VINĬTORĬUS, a, um, *den wijngaardbouwer betreffende, daartoe behorende*, *bij voorb.* falx, Colum. IV, 25, i. e. *wijnbouwersmes, wijnmes, druivenmes.*

VINNŬLUS, a, um, *misſchien lieflijk, aartig, zoet*, *bij voorb.* oratio vinnula ac venuſtula, Plaut. Aſin. I, 3, 70: Paulus ex Feſto *zegt:* Vinulus dicitur molliter ſe gerens & minime quid viriliter faciens.

VINŎLENTĬA, ae, f. *wijnzuiperij, wijndrinkenſchap*, Cic. Phil. II, 39. Cic. Top. 20.

VINŎLENTUS, a, um, 1) *vol wijn*, *d. i. dronken van wijn*, *bij voorb.* homo vinolentus, Cic. Agr. I, 1. Acad. IV, 27. Cic. Or. 28 extr. Nep. Alcib. 11 *en* Pelop. 3, i. e. *wijndronken mensch, zuiper:* furor vinolentus, Cic. ad Div. XII, 25 med.: vinolentus mulierculam compreſſit, Terent. Phorm. V, 8, 28, i. e. *in dronkenſchap, dronken.* 2) *vol wijn, ſterk met wijn gemengd*, *bij voorb.* medicamentum, Cic. Piſ. 6.

VINŌSUS, a, um, *vol wijn: van daar* 1) *dronken*, Liv. XLI. 4. 2) *aan den wijn overgegeven, zich geern bedrinkende*, *bij voorb.* Homerus, Horat. Ep. I, 19, 6: Pyrrhia, Ibid. I, 13, 14: ſenex i. e. Anacreon, Ovid. Art. III, 330: qui non modo vinoſus, ſed viroſus quoque ſit, Scip. Afric. ap. Gell. VII, 12: vinoſior aetas, Ovid. Faſt. III, 765: Lena vinoſiſſima eſt, Plaut. Curc. I, 1, 79: convivia vinoſa i. e. *waar wijn (of veel wijn) gedronken wordt*, Ovid. Am. III, 1, 17. 3) *wijnſoortig, d. i. als wijn*, *bij voorb.* ſapor, Plin. H. N. XII, 13, *wijnſmaak:* odor, Plin. H. N. XXVII, 4, *wijnreuk:* ſuccus, Plin. H. N. XV, 24: Punicorum quinque ſpecies, dulcis, acris, vinoſa cet., Ibid. XIII, 19, i. e. *als wijn ſmakende of riekende:* juncus vinoſae mordacitatis ad linguam, Ibid. XXI, 18 extr.

VINŬLUS, *zie* Vinnulus.

VINUM, i, n. *wijn*, *d. i. de bekende gekelderde druivenſap, die gedronken wordt*, Cic. Senect. 18: vinum fugiens vendere, Cic. Off. III, 23, i. e. *wijn, die niet houdt:* vinum Falernum, Cic. Brut. 83: vinum album, Plin. H. N. XXIII, 1 poſt med.: candidum, Pallad. Octobr. 14: nigrum, limpidum, Ibid.: atrum, durum, Cato R. R. 156 poſt med.: dulce, Plin. H. N. XXIII, 1: vetus, Ibid.: auſterum, Ibid.: dulce, album, fulvum, ſanguineum, nigrum, Ibid. XIV, 9: rubens, Ovid. Faſt. V, 511: leve, Cic. Tuſc. V, 5: aſperum, lene, Terent. Heaut. III, 1, 49: bonum, Senec. Ep. 36: merum, Varr. ap. Non. cap. 4 n. 295: auſterum, tenue, meraculum, nullarum virium aut ingenium, Celſ. III, 19: dulce, ſuave, firmum, corpori ſalubre, Colum. XII, 27: generoſum, Martial. XIII, 115: purum, Ovid. Met. VII, 594: vapidum, Colum. XII, 5: mucidum, Martial. VIII, 6: dilutum, Celſ. I, 3 extr.: imbecillum, validum, Plin. H. N. XIV, 21: torvum, Ibid. XVII, 23 extr.: ex molli forte, Pallad. Octobr. 14 poſt med.: *ook* Plur. vina, *als er van de menigte geſproken wordt*, Plin. H. N. XIV, 20 ante med. XVI, 10: *ook enkel voor* vinum *bij Dichters*, Virg. Aen. V, 238 *en* 776. VI, 244: *van daar* 1) *de wijn*, *d. i. het wijndrinken, wijnzuipen*, *bij voorb.* vino luſtriſque confectus, Cic. Phil. II, 3: In vino tempus conſumere, Ibid. XIII, 11: In vino ridere, Cic. Verr. III, 25: In vino immodeſtus, Ter. Heaut. III, 3, 7, i. e. *onder den wijn, bij het wijndrinken:* In vinum pronior, Liv. XLV, 23: ad vinum diſerti, Cic. Coel. 28: Vinis oculique animique natabant, Ovid. Faſt. VI, 673: per vinum i. e. *bij het wijndrinken, in dronkenſchap*, Cic. Acad. IV 16 extr. Liv. XL, 7 extr. Plaut. Aul. IV, 10, 65. Ibid. Mil. III, 1, 60: Vino aliquem deponere, Plaut. Aul. III, 6, 38, i. e. *bezuipen:* vacillare ex vino, Cic. ap. Quintil. VIII, 3 poſt med.: vini, ſomni, ſtupri plenus, Cic. red. Sen. 6: vino ardet pectus, Ovid. Met. XII, 220: vinis ſopitus, Ibid. 317: ſomno vinoque ſoluti, Ibid. Faſt. II, 333: ſepulti, Virg. Aen. II, 265: vino vigiliisque languidus, Cic. Verr. III, 12. 2) *de wijn*, *d. i. wijndruiven* (*zoo zeggen wij ook*, *bij voorb. wijnſnijden enz.*), *bij voorb.* vinum cogere, Plaut. Trin. II, 4, 125, *en* legere, Varr. L. L. IV, 17, i. e. *wijn lezen:* vinum pendens, Cato R. R. 147. 3) *wijn*, *d. i. gemaakte wijn* (*bij voorb. appelwijn*), *bij voorb.* e napis, Plin. H. N. XXIII, 1 poſt med.: palmeum, *Ib.:* ex caryotis, Ib. XIII, 4 poſt med.: ex milii ſemine, Ib. XIV, 16: ex loto, ex fico, e punicis & cornis, meſpilis, ſorbis cet., Ibid.: ex piris, Pallad. Mart. 10.

VIO, are, *gaan, reizen, rondreizen, als pelgrim*, Particip. vians, *bij voorb.* viantes, *reizende*, Apul. Met. VI poſt med. p. 184, 26 Elm.: vianti marito i. e. *die rondreisde, niet t'huis was*, Ib. X, ante med. p. 240, 35 Elm. *en meermalen*, *bij voorb.* Ibid. Flor. init. Not. Quintilianus VIII, 6 ante med. §. 32 *haalt dit* Verbum *aan, maar telt het onder de ongelukkig gevormde woorden, zonder daarvan echter reden te geven.*

VIŎLA, ae, f. 1) *viooltjen, violiertjen, eene bekende bloem, waar toe niet alleen het blaauw violiertjen, maar ook die van andere kleuren behooren*, *bij voorb. witte, geele enz.*, *bij voorb.* violarum plura genera; purpureae, luteae, albae, Plin. H. N. XXI, 6: pallentes, Virg. Ecl. II, 47: nigrae i. e. purpureae, Ibid. X, 39: luteolae & Sarranae, Colum. IX, 4: cf. Plin. H. N. XXI, 11 poſt med. Claudian. Proſerp. II, 92: in viola aut in roſa *voor* in violis aut in roſis, Cic. Tuſc. V. 26 in. 2) *kleur der violieren, violet*, *bij voorb.* tinctus viola pallor amantum, Horat. Od. III, 10, 14: Amethyſti color in violam deſinit, Plin. H. N. XXXVII, 9: *dus ook* candidus color violam ſentiens, Ibid. XXXIV, 13 extr.: cf. Horat. Ep. II, 1, 207.

VIŎLĀBĬLIS, e, 1) *beledigbaar*, *d. i. het geen beledigd kan worden, ligt beledigd wordt*, *bij voorb.* cor eſt violabile telis, Ovid. Her. XV, 79. 2) *beledigbaar*, *d. i. het geen beledigd mag worden*, *bij voorb.* non violabile numen, Virg. Aen. II, 155: nullis violabilis armis turba, ſenes, Stat. Theb. V, 258.

VIŎLĀCĔUS, a, um, *violet*, *bij voorb.* purpura, Nep. fragm. ap. Plin. IX, 39: flos, Plin. H. N. XXII, 18: gemma, Plin. H. N. XXXVII, 10: color, Ibid. XXXV, 16.

VIOLĀRĬUS, a, um, 1) *uit viooles of violieren beſtaande, zich daarmede bezig houdende, daar toe behorende, van daar* Violarium, Subſtantive, i. e. *plaats, waar viooltjens waſſen, violierenbed, of de viooltjens zelve*, Virg. Georg. IV, 32. Ovid. Faſt. IV, 435. Art. III, 67. Colum. X, 259. Not. *overal ſtaat* violaria, *zoo dat men dus ook* loca *zou kunnen verſtaan.* 2) *zich met violetkleur bezig houdende: van daar* Violarius (ſcil. infector), Plaut. Aul. III, 5, 36, i. e. *violetverwer* (*der kleederen*): Sext. Antonius Stenelaus violarius, Inſcript. ap. Donium. claſſ. 8 n. 78.

VIOLĀTĬO, onis, f. *beleediging, onteering*, *bij voorb.* templi, Liv. XXIX, 8 extr.: religionum, Senec. Ep. 104 poſt med.: fidei, Vellej. II, 1 extr.

VIOLĀTOR, oris, m. *belediger, onteerer*, *bij voorb.* juris gentium, Liv. IV, 19: templi, Ovid. Pont. II, 2, 27: foederis, Tacit. Ann. I, 58. Not. *Bij een* Femininum, *bij voorb.* nati x violator aquae, Lucan. IX, 700, i. e. *vergiftigend.*

VIOLĀTUS, a, um, 1) *met viooltjens of violiertjens verzien, of verruild, aangemaakt*, *bij voorb.* violatum, ſcil. vinum, Pallad. Februar. 32. 2) Particip. *van* Violo,

so. *beledigen*, *alhoewel n. 1 ook het* Particip. *van* violo *eigenlijk is; maar in eene andere beteekenis.*

VIŎLENS, tis, *voor* violentus, *geweldig*, *onstuimig*, *moedig*, *bij voorb.* Aufidus, Horat. Od. III, 30, 10: sed postquam victor (equus) violens discessit ab hoste, non cet., Ibid. Ep. I, 10, 37: ne trepidare velis (i. e. noli trepidare) atque rodere casses nunc ferus & violens, Pers. V, 171.

VIOLENTER, *geweldig*, *bij voorb.* solennia ludorum violenter dirimere, Liv. V, 1: violentius oraculo usus, Justin. XI, 7: proconsulatum non minus violenter quam sordide gessit, Plin. Ep. III. 9 in.: praefecturam egit aliquanto violentius, Sueton. Tit. 6: Vidimus Tiberim retortis litore violenter undis, Horat. Od. I, 2, 14: *van daar* 1) *geweldig*, *hevig*, *vuurig*, *onstuimig*, *met onstuimigheid*, *bij voorb.* quaestionem exercere, Sallust. Jug. 41 (44): violentius conqueri, Suet. Aug. 51: violentissime persequi, Colum. VII, 3: violenter aliquem ad supplicium poscere, Tacit. Hist. III, 11: increpare aliquem, Ann. VI, 3: canes — ad — propinquantem violenter invadunt, Colum. VII, 2 med.: inter confertissimos violentissime dimicans, Justin. XXV, 5: Tiberim retortis — violenter undis, Horat., *zie hier voor.* 2) *vuurig*, *onstuimig*, *d. i. toornig*, *bij voorb.* patrem adolescentis facta tolerare violenter, Terent. Phorm. V, 1, 4.

VIŎLENTĬA, ae, f. *gewelddaadigheid*, *hevigheid*, *onstuimig bestaan*, *bij voorb.* hominis, Cic. Phil. II, 11: vini, Lucret. III, 481: fortunae, Sallust. Cat. 53 (57): hyemis, Colum. I, 1: gentium, Tacit. Ann. II, 63: fulminum jactus horum (ventorum) violentiae plerique tribuunt, Plin. H. N. II, 38 extr.: progreditur deinde ejusdem radii (solis) violentia, Ibid. 16 extr.: fit lupus & veteris servat vestigia formae, Canities eadem est, eadem violentia vultu, Ovid. Met. I, 238.

VIŎLENTUS, a, um, 1) *geweldig*, *geweld gebruikende*, *hevig*, *driftig*, *onstuimig*, *bij voorb.* opes, Cic. Phil. 1, 12: Eurus violentior, Virg. Georg. II, 107: notus veait me violentus, Ibid. Aen. VI, 356: violentior amnis, Ibid. Georg. IV, 373: mors infantibus violenta, Senec. Troad. 1172: Lucania, Horat. Sat. II, 1, 38: lues, Val. Fl. V, 15: cupressus folio amara, odore violenta, Plin. H. N. XVI, 33: duae res violentissimae, ferrum & ignis, Ibid. XXXVII, 14: violentissimus caeli status, Colum. V, 5 extr.: impetus doloris, Senec. Phoeniss. 347: ira, Ovid. Met. III, 717: violentissimae tempestates, Cic. Cluent. 49: *bijzonder ten aanzien des gemoeds*, *bij voorb.* homo, Cic. Phil. II, 28 *en* V, 7: ingenium, Liv. I, 46, i. e. *driftig*, *hevig*, *vuurig*, *onstuimig:* frater violentissimus, Terent. Eun. V, 4, 32: tyrannus, Liv. XXXIV, 12: censores, Liv. IX, 34: facie violenta Corinna est, Ovid. Am. II, 17, 7: homo ingenio violentus in armis, *van een dapper man*, Ovid. Pont. IV, 6, 35: nec in lepores tam violentus eas, Martial. XI, 14, i. e. *zoo sterk*, *moedig*, *hevig.* 2) *het geen*, *waarbij geweld gebruikt wordt*, *geweldig*, *hevig*, *onstuimig*, *vuurig enz.*, *bij voorb.* imperus, Cic. Harusp. 22: mors, Senec., i. e. *geweldige dood*, *zie hier voor:* verba, Ovid., *zie hier voor:* imperis, Senec. Troad. 258: *van daar* violentum est, dicere, Cic. Fin. 24 extr., i. e. *is zeer hard*, *onverstandig enz.*

VIŎLO, avi, atum, are, *beledigen*, *bezeeren*, *onteeren*, *bezoedelen*, *bij voorb.* jus, Cic. Rosc. Am. 38: locs religiosa, Cic. Rab. perd. 2: amicitiam, Cic. Phil. II, 1: virginitatem alicujus, Cic. Nat. D. III, 34: foedus, Liv. XXVIII, 24. Tibull. I, 9 (10), 2: existimationem absentis, Cic. Quint. 23: dignitatem, Cic. ad Div. I, 6: aliquem, Nep. Dion. 2: parentes, Cic. Fin. III, 9: legatos, Justin. XXXIV, 1: hospites, Caes. B. G. VI, 21: vitam alicujus, Cic. Parad. 3 extr.: virginem, Varr. L. L. V, 8 med.: caedibus violati, Liv. XXXIX, 18, i. e. *bevlekt:* *van daar* 1) *beledigen*, *wonden*, Ovid. Met. III, 712. Cels. VII, 12 sect. 4. 2) *verwen*, *wanneer er de natuurlijke kleur door beledigd wordt*, *bij voorb.* Indum sanguineo violaveris ostro si quis ebur, Virg. Aen. XII, 67. 3) *Tropisch*, *beledigen*, *bij voorb.* oculos, scil. *door iet schadelijks of ondengenaams*, Ovid. Her. XVII, 1: *dus ook* aures, Petron. 85. Not. violati foedus hospitii, Liv. I, 9 *voor* violatum. Not. violare i. e. violis condire cet., *zie* Violatus.

VIPĔRA, ae, f. (*voor* Vivipara) *eene adder*, *d. i. soort van slangen*, *dat levende jongen werpt*, Plin. H. N. X, 22: *doch het schijnt ook dat er dikwijls een Otter*, *Natter of elke slang door verstaan wordt*, *bij voorb.* Virg. Georg. III, 416. Ovid. Art. II, 376. Pont. III, 3, 102. Prop. IV, 7. 53. Horat. Od. III, 4, 17: *van daar Tropisch van gevaarlijke lieden*, *bij voorb.* in sinu atque in deliciis venenatam illam viperam habere, Cic. Harusp. 24: *van daar als een scheldwoord*, *Adder! Natter!* Flor. IV, 12 med. §. 37 *en* Juvenal. V, 640: *ook* Donat. ad Terent. Eun. V, 1, 9.

VIPĔRĀLIS, e, *adders of slangen betreffende*, *daar toe behorende*, *daar tegen dienstig*, *bij voorb.* herba, Apul. de herb. 89.

VIPĔRĔUS, a, um, 1) *van adders of slangen*, *bij voorb.* carnes, Ovid. Met. II, 768: venenum, Lucan. IX, 657: fauces, Ovid. Met. VII, 203: cruor, Ibid. Pont. IV, 7, 36: vipereum genus fratrum i. e. *die uit de slangentanden*, *door* Cadmus *gezaaid*, *voortkwamen*, Senec. Oedip. 597: inspirans viperam animam, Virg. Aen. VII, 351: crinis vipereus discordiae, Ibid. VI, 285, i. e. *slangenhaair*, *haair*, *dat uit slangen bestaat*, *of daar slangen in plaats van haairen zijn; doch het zou kunnen heeten*, *met slangen gemengd; dan behoort het tot n. 2:* *dus ook* ut (Briareus) caelo insereret vipereas manus, Senec. Herc. Oet. 169, *slangenhanden*, *d. i. waar slangen in plaats van vingers waren:* dentes, Ovid. Met. III, 103. IV, 571, i. e. *slangentanden:* pennae, Ibid. VIII, 391, i. e. *vliegende slangen.* 2) *vol adders of slangen*, *bij voorb.* monstrum, Ibid. IV, 614, i. e. *het Meduzehoofd:* sorores, Ibid. VI, 662, i. e. *de Furiën*, *die slangen op het hoofd hebben:* canis, Ovid. Am. III, 12, 26, i. e. Cerberus: crinis (discordiae), Virgil., *zie hier voor.*

VIPĔRINUS, a, um, i. q. vipereus, *van adders of slangen*, *bij voorb.* cruor, Horat. Epod. III, 6: caro, Plin. H. N. VII, 2 post med. *slangenvleesch*, *addersvleesch:* lantes, Ibid. XI, 53, *adderenvergift*, *slangenvergift:* crines nodo viperino coercere, Horat. Od. II, 19, 19: morsus, Acc. ap. Cic. Fin. II, 29, *en* Tusc. II, 7. 2) *adders of slangen betreffende*, *daar tegen dienstig*, *daar toe behorende:* *van daar* Viperina, scil. herba, Apul. de herb. 5. *slangenkruid.*

VIPĪO, onis, m. *een kleine kraanvogel*, Plin. H. N. X, 49.

VIR, i. m. 1) *de man*, *een man*, *d. i. elk manspersoon*, *manlijk persoon*, *bij voorb.* virum me natam vellem, Terent. Phorm. V, 3. 9: de viro factus femina, Ovid. Met. III, 326: quo vir descenderat, feminarem fecisse aquas, Ibid. IV, 380: lingua vir mulierque fave, Tibull. II, 2, 2: quod tu non esses jure, vir illa fuit, Ovid. Her. IX, 106: dividere numos in viros i. e. viritim, Plaut. Aul. I, 2, 30: vir unus cum viro congrediendo — docuerunt cet., Liv. XXXVIII, 17, *man met man:* viris Martis i. e. fortibus, Ib.: ni vir unus fuisset, Horatius Cocles, Liv. II, 10 in.: mirando, ubi illi viri essent, qui secum Vejos cepissent, Liv. V, 43, *mannen*, *lieden*, *of ook helden:* viri optimi, Cic. Coel. 5: vir altus, Cic. Fin. III, 8: constans, Cic. Tusc. IV, 25: clarus, Ibid. 7: bonus & sapiens, Cic. Fin. III, 19: summus, Cic. Brut. 85 (90): vir nefandus, Virg. Aen. IV, 497: injustus, Ovid. Fast. 688: Vir virum legit, *in den oorlog*, *d. i. wanneer elk zich zelven een makker verkiest*, *die naast hem vecht*, *en gevolglijk de één den anderen beschermt*, Liv. IX, 39: *van daar* Cic. Mil. 21, *daarop doelende*, virum a viro lectum cet. *Maar anders staat het* Virg. Aen. XI, 631: legitque virum vir i. e. *elk zoekt in 's vechten zijn man op*, scil. *met wien hij vecht. Ook staat het van den Senaat* Suet. Aug. 35. Not. viri ambigui, Ovid. Am. I, 4, 8, i. e. Centauri; *maar* ambiguus fuerit modo vir, modo femina, Scython. Ibid. Met. IV, 280, i. e. *tweeslachtig*, *of half man half wijf. Van daar* a) *de man*, *d. i. hij*, (*gelijk bij ons*, *waar is de man? d. i. hij*), *bij voorb.* vidisti igitur virum, Cic. Att. IX, 18 extr.: hoc male habet virum, Terent. And. II, 6, 5, i. e. *hem: gevolglijk voor* illum; multa viri virtus animo recursat, Virg. Aen. IV, 3, i. e. ejus, *doch*, *alwaar men het ook*, *held*, *vertalen kan.* Not. *Zoo staat ook* homo. b) *manlijkheid*, *teelvermogen*, *of teellid*, *bij voorb.* relicta membra sine viro, Catull. 62, 6: juventus effecta virum, Lucan. X, 133. 2) *de man*, *een man*, *d. i. die de manlijke jaaren heeft*, Ovid. Met. XIII, 357: puerque viroque. 3) *de man*, *d. i. echteman*, *echtgenoot*, *gade; is menigvuldig*, *bij voorb. eene vrouw zegt* Terent. Phorm. V, 3, 12, meum virum; *en* mi vir, Ibid. 8, 13: cf. Ibid. V, 8, 2 *en* 64. Hec. IV, 1, 9, *en ontallijke malen in* Plautus: *ook* Cicero, *bij voorb.* hanc Cleomenes vir amabat, Cic. Verr. V, 61: cum vir esset Syracusis, uxorem ejus cet., Ibid.: ablegato viro, Ibid.: de viro ad fratrem, de fratre ad virum, Liv. I, 46: nec virum conquiescere pati, Ibid. 47: *ook* Coel. in Cic. Epist. VIII, 7 med. *Ook* Horat. Sat. I, 2, 127. Ovid. Pont. IV, 13, 3. Petron. 111 *en meermalen. Ook van beesten*, *bij voorb.* vir gregis ipse caper, Virg. Ecl. VII, 7: viri capellarum, Martial. III, 93: de grege tibi vir habendus, Ovid. Met. I, 660. 4) *een man*, *d. i. die manlijk denkt en handelt*, *standvastig*, *grootmoedig*, *dapper*, *die gevolglijk den naam van man waardig is enz.*, *bij voorb.* plane vir, Cic. Tusc. II, 22: tulit dolorem, ut vir, Ibid.: vir es, Terent. Eun. I, 2, 74: si vir esse volet, Cic. Att. X, 7 post med.: ut & hominem te & virum esse meminisses, Cic. ad Div. V, 17: male vir, Ovid. Art. I, 524, i. e. *onmanlijk:* non feature-

mig

mala sua, non est hominis, et non ferre, non viri, Senec. ad Polyb. 36 ante med.: si vir es, Ovid. Fast. VI, 595. Martial. II, 69: si quid in Flacco viri est, Horat. Epod. XV, 12: et quemadmodum Dario majorem turbam hominum esse, sic virorum sibi, Justin. XI, 13 extr.: *van waar men het ook dikwijls, held, kan vertalen*, *bij voorb.* multa viri virtus cet., Virg. Aen. IV, 3: arma virumque cano, Ibid. I in. *Van daar manlijkheid, manlijk gedrag*, *bij voorb.* si quid in Flacco viri est, Horat., *zie hier voor. Ook een man, d. i. die kuisch is, die tuchtig leeft*, *bij voorb.* ego tamen vir sum, Suet. Vesp. 13: Si quis male vir quaeris habere virum, Ovid. Art. I, 524. 5) *een voetknecht, wanneer er ruiters bij staan*, *bij voorb.* omnem ripam equites virique obtinentes, Liv. XXI, 27 in.: trahens equitemque virosque, Sil. IX, 560: *dus ook* equis virisque immensum obtinentes loci, Liv. V, 37: *van daar als een spreekwoord*, viris equisque, Cic. Off. III, 33 in., i. e. *met alle magt, eigenlijk met voet en paarden volk: dus ook* equis viris, Cic. ad Div. IX, 7, scil. fugiam, i. e. *met alle magt, d. i. zoo zeer mogelijk.* 6) *dikwijls staat het nutteloos, en kan weg blijven*, *bij voorb.* Teucrique viri, *voor* Teucri, Virg. Aen. V, 530: ni vir unus fuisset, Horatius, i. e. *indien er niet één enkel man geweest was, te weten* Horatius, Liv., *zie boven.* 7) *dikwijls staat het voor* homo, *doch met betrekking tot een manspersoon*, *bij voorb.* vis nulla virum (i. e. hominum) non ipsi Coelicolae, Virg. Aen. VI, 553: vir clarus, vir optimus cet., *zie boven.* Not. *de Genitivus* virum *voor* virorum *is menigvuldig*, *bij voorb.* Virg. Aen. VI, 553. *zie* Cic. Or. 46 extr.

VIRA, ae, i. e. femina, *bij voorb.* querquetulanae virae, Fest. in Querquetulanus.

VIRĀGO, ĭnis, f. 1) *een manlijk vrouwspersoon*, *bij voorb. van eene maagd, die sterk en arbeid doen kan*, Plaut. Merc. II, 3, 79: *zoo heet* Pallas, bello metuenda virago, Ovid. Met. II, 765, *en* flava virago, Ibid. VI, 130, *en* regina bellorum virago, Stat. Sylv. IV, 5, 23 *en* Gorgone cruda virago, Ibid. Theb. XI, 414, i. e. *Heldin, tenzij het enkel* virgo *is.* 3) *voor* virgo, *bij voorb.* Iuturna virago, Virg. Aen. XII, 468: *zoo heet* Diana virago, Senec. Hippol. 54: *dus ook* Pallas, *zie hier voor.*

VIRĀTUS, a, um, *manlijk gezind*, *bij voorb.* uxor, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 907, *alwaar anderen* viratiam *in dezelfde beteekenis lezen.*

VIRĔO, ui, 2. 1) *groenen, d. i. groen zijn*, *bij voorb.* arbores & vites & alia semper virent, Cic. Tusc. V, 13: quale solet viscum fronde virere nova, Virg. Aen. VI, 206: summa (montis) virent pinu, Ovid. Fast. V, 382: Ascraei praecepta poëtae (i. e. Hesiodi), quo leges in campo quo vires uva jugo, Prop. II, 34, 78: illis virent metalla, Martial. VI, 42, i. e. *Lacedemonisch marmer, dat groen is:* pectora felle virent, Ovid. Met. II, 777: *van daar* virens *groenend, groen*, *bij voorb.* agellus, Horat. Art. 117: hedera, Ibid. Od. I, 25, 17: mons ilicibus virens, Virg. Georg. III, 146: stagna virentia musco, Ibid. IV, 18: quod (marmor) virenti fonte lavit Eurotas i. e. aqua viridi marmor faciente, Martial. IX, 77: *van daar* virentia *het groenende, d. i. boomen en planten*, *bij voorb.* et armentis et virentibus eorumque fructibus, Colum. I, 5 extr.: virentibus atque hominibus, Ibid. III, 8. 2) *groenen, Tropisch, d. i. frisch, levendig zijn, in goeden staat zijn*, *bij voorb.* vegetum ingenium virebat, Liv. VI, 22: dum virent genua, Horat. Epod. XIII, 4: Serpens squama virere recenti solet, Ovid. Met. IX, 267, i. e. *levendig zich opdoen, glinsteren:* corpora virent, Ovid. Fast. V, 274: per fasces numerantur avi, semperque renata nobilitate virent, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 15: haec est secunda aetas populi Romani, et quasi adolescentia, qua maxime viruit, Flor. I, 22: *dus ook* virens, *levendig, wakker*, *bij voorb.* virens (puella), Horat. IV, 13, 6, i. e. *levendig, wakker, jong: dus ook* virentes i. e. juveni, Ibid. 9, 17: aevi flore virens, Sil. I, 61: virium gloria virentes florere, Justin. XLIII, 5: virens recentibus experimentis virtutis flos, Ibid. XXX, 4 extr.: jam senior, sed mente virens, Stat. Theb. III, 453.

VIREO, onis, m. *zekere vogel, sommigen willen hem groenvink noemen*, Plin. H. N. XVIII, 29 post med.

VĪRES, ium, f. *de krachten, zie* Vis.

VIRESCO, ĕre, *groen worden*, *bij voorb.* virescunt gramina, Virg. Georg. I, 55: lauro fores laetae virescant, Senec. Thyest. 54: coepere virescere telae, Ovid. Met. IV, 394: pomum his primum candidum & fere omnibus baccis, mox albis virescit, Plin. H. N. XV, 24 extr.: *van daar* 1) *Tropisch, op groenen, d. i. levendig voortkomen*, *bij voorb.* renata virescat copia rerum, Lucret. I, 675: prima cum parte virescerent aevi, Claudian. in consul. Prob. & Olybr. 63. 2) *sterk worden, groeien*, *bij voorb.* virescit vulnere virtus, Furius ap. Gell. XVIII, 11 *en* Non. cap. 2 n. 911.

VIRĒTUM, i, n. *eene groene of met groen gras bewassen plaats*, *bij voorb.* vireta nemorum, Virg. Aen. VI, 638, i. e. *het groen der wouden.*

VIRGA, ae, f. 1) *een tak, bijzonder een langächtige en dunne tak van een boom, hij zij al of niet afgesneden*, *bij voorb.* Punica mala cum haerent in sua virga, Varr. R. R. I, 59: virga fraxina quatitur noto tepido, Ovid. Her. XI, 76: Est specus in medio virgis ac vimine densus, Ovid. Met. III, 29: virgam fronde virentem detraxit illic; virga aurea facta est, Ibid. XI, 106 seq.: virga ficulnea, Plin. H. N. XXIV, 19: thurea virga, Virg. Georg. II, 117: sanguinea, Plin. H. N. XIX, 10 extr. XXIV, 6: *zoo heet de gouden tak* virga, Virg. Aen. VI, 409, *te voren* 406 *heet hij* ramus: *van daar een enterijs*, Ovid. Met. XIX, 630: *ook een tak, die in den grond gezet wordt, om een boom te worden*, *bij voorb.* salicem in humidis virga seri, Plin. H. N. XVII, 18: *bijzonder een afgesneden tak of roede, tot allerhand gebruik; wanneer het dan roede, dan tak, dan gerd, dan (dunne) staf vertaald wordt*, *bij voorb. lijmroede*, Virg. Georg. I, 266: *roede of gerd om te vlechten*, Ibid. II, 217: *staf of stok om te slaan*, *bij voorb. de scholieren*, Juvenal. VII, 210. *dus ook bij paarden*, *bij voorb.* virga gubernet equum, Martial. IX, 23, 14. cf. Lucan. 683: sed jumenta vocant, et sol inclinat; eundum est; nam mihi commota jam dudum mulio virga innuit, Juvenal. III, 317: *bijzonder droegen de Lictoren dergelijke taaije staven* (virgae) *voor de overigheidspersonen, en sloegen de misdadigers, eer zij die onthoofden*, *bij voorb.* virgis caesi ac securi percussi, Liv. VII, 19. X, 9: *ook sloegen zij hen op de deur af*, Cic. Phil. V, 29: *ook zonder onthoofden*, Cic. Verr. V, 62: *van daar* habere jus virgarum in aliquem, Plin. H. N. VII, 23: *van daar* virga *voor* fasces, *bij voorb.* imperiosa virga, Ovid. Trist. V, 6, 32: cf. Stat. Sylv. I, 2, 48. Juvenal. VIII, 7: *ook stootte de* Lictor *daarmede tegen het huis, waar deze overigheidspersoon wilde ingaan*, *bij voorb.* forem percutit virga, Liv. VI, 34, scil. *als de overigheidspersoon t'huis kwam, opdat er naamlijk zou opengedaan worden. Dat dit aanstoten met hevigheid geschiedde, ziet men uit* Liv.: *dus ook* nobilique virga Vatis Castaliam domum sonare, Martial. VII, 66, 5. *Ook werden er de slaven mede geslagen*, *bij voorb.* vae illis virgis miseris, quae hodie in tergo morientur meo, Plaut. Capt. III, 4, 117 *en meermalen*, *bij voorb.* Ibid. Asin. III, 2, 28. Cas. V, 4, 23. Epid. I, 1, 85. Men. V, 5, 40. Rud. III, 4, 27. *Verders daarmede werdt, als met een bezem, geveegd*, Ovid. Fast. IV, 736. *Dergelijke staven droeg men ook in de hand*, *bij voorb.* Ovid. Art. II, 131: *daarmede sloeg* Tarquinius *de maankoppen af*, Ovid. Fast. II, 706, *alwaar* virga *staat* (Liv. I, 54, *staat daarvoor* baculus). *Daarmede maakte* Popilius *een cirkel om den Koning* Antiochus, Liv. XLV, 12: *zoodanigen staf droeg* Mercurius, Virg. Aen. IV, 242. Ovid. Met. I, 671. *Ook heet de toverroede* virga, Virg. Aen. VII, 189. Ovid. Met. XIV, 278, 295, 300. *Verders* spongia damnatae virgae, Martial. XII, 48, 7, i. e. virga praefixam habens spongiam ad mundandum podicem. *Ook zijn* virgae *van vlasch, d. i. stengel, basen*, Plin. H. N. XIX, 1 med. *Van daar* 2) *een streep*, *bij voorb. aan den hemel, de zogenaamde regengal of watergal of onweershoofd aan den hemel, d. i. onvolkomen regenboog*, Senec. Quaest. Nat. I, 9 *en* 10: *ook elke streep*, *bij voorb.* Pallida (puella) purpureis tingat sua corpora virgis, Ovid. Art. III, 279, i. e. *kiese strepen op een kleed, d. i. dragen gestreepte kleederen.*

VIRGĀTOR, oris, m. 1) *die met staven, stokken, roeden slaat*, Plaut. Asin. III, 2, 19. 2) *een streeper, d. i. die iets streept, met streepen verziet, of bont maakt, van daar die met staven of roeden slaat*, Plaut., *zie* n. 1.

VIRGĀTUS, a, um, 1) *gestreept, streepen hebbende, bont*, *bij voorb.* saguta, Virg. Aen. VIII, 660: *dus ook* auro virgatae vestes, Sil. IV, 155: tigris virgata i. e. pelle maculosa, Senec. Hippol. 344: *dus ook* fera virgata i. e. tigris, Ibid. Herc. Oet. 146: torus i. e. corpore picto fucata, Val. Fl. II, 159: calathisci virgati i. e. texti e virgis varii coloris, Catull. XLIII, 319. 2) *uit roeden bestaande, gevlochten*, *bij voorb.* calathisca, Catull., *zie hier voor.* Not. *het is eigenlijk een* Particip. *van* Virgo, are.

VIRGĒTUM, i, n. *eene plaats of oord vol kreupelbosch*, Cic. Leg. II, 8 extr. e legg. XII Tabb.

VIRGĔUS, a, um, *uit roeden of gerden, uit rijshout*, *bij voorb.* supellex, Virg. Georg. I, 165: flamma, Virg. Aen. VII, 463: crates, Colum. I, 6: virgei annuli ex myrto, Plin. H. N. XV, 29 extr.: sepes, Colum. XI, 3, 7.

VIRGIDEMIA, ae, f. *een boertend naar het woord* vindemia *gevormd woord, als 't ware, priegel-oogst, d. i. slagen, klop*, Plaut. Rud. III, 2, 22: *en* Varr. ap. Non. cap. 2 n. 906. *Sommigen schrijven* virgidemia.

VIRGILIAE, *zie* Vergiliae, *want dus moet gelezen worden.*

VIRGĬNAL. voor virginale, fcil. membrum, zie Virginalis.

VIRGĬNĀLIS, e, de vrijfters of maagden betreffende, haar eigen, vrijfterlijk, bij voorb. habitus & veftitus, Cic. Verr. IV, 5: verecundia, Cic. Quint. 11: ook van een manperfoon flaat verecundia virginalis i. e. die zich maagdelijk gedraagt, fchroomt enz., bij voorb. ego te de hac prorfus virginali verecundia, generofa ftirpe proditum, coniicerem, Apul. Met. I poft med. p. 112, 32 Elm.: modeftia, Cic. Div. I, 31 e poëta: imago juftitiae forma atque filo virginali, adfpectu vehementi cet., Gell. XIV. 4: ploratum virginalem edere, Cic. Tufc II, 8 (e Sophocle) weenen, kullen als een meisjen: feles, Plaut. Rud. III, 4, 43, i. e. maagdenroover: Fortuna, Arnob. 2, i. e. befchutfter der Maagden, zij heet ook Fortuna virgo, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 926: van daar virginale, fcil. membrum. Phaedr. IV, 14, 12, en verkort virginal, Apul. in Apolog. ante med. p. 296, 98 Elmenh., i. e. membrum pudendum virginis. Doch, in Apulejus fchijnt een zeefchepzel, waarfchijnlijk een mosfel, verftaan te worden.

VIRGĬNĀRĬUS, a, um, de maagden of vrijfters betreffende, zich daarmede ophoudende, daar toe behoorende, bij voorb. feles, Plaut. Perf. IV, 9, 14, i. e. maagdenrovers.

VIRGINDEMIA, zie Virgidemia.

VIRGĬNĔUS, a, um, 1) maagdelijk, vrijfterlijk, d. i. uit maagden, vrijfters beftaande, aan maagden behoorende of eigen of gelijkvormig, daar toe betrekking hebbende, bij voorb. figura, Tiboll. III. 4, 89: decor, Senec. Med. 75: gymnafium i. e. in quo exercebantur virgines apud Spartanos, Prop. III, 14 (13), 2: calathi, ibid. III, 13 (12), 30: pudor Tibull. I, 4, 14 (74) of rubor, Virg. Georg. I, 430: favilla virginea i. e. rogus, in quo virginis cadaver crematum eft, Ovid. Met. XIII, 697: fagitta virginea (Dianae), Horat. Od. III, 4, 72: vultus virginei, Virg. Aen. III, 216: urnae virgineae i. e. Danaidum, Prop. II, 1, 67 (69): bellum virgineum i. e. Amazonum, Val. Fl. V, 134: facra virginea i. e. quae fiunt a virgine, Petron. 134 extr.: volucres, Ovid. Met. VII, 4, i. e. Harpijën: ara, Ovid. Faft. IV, 731, i. e. aan Vefta heilig: dus ook domus, Martial. I, 71, i. e. huis der Veftaalfche maagden: focus, Prop. IV, 4, 42, i. e. vuur van Vefta. Van daar aurum, Martial. IX, 24, i. e. de gouden krans, die in de fchouwfpelen van Minerva aan de overwinnaars gegeven werdt: dus ook Virgineum Tritona bibit i. e. Palladium (a Pallade dictum zie Triton), Claudian. de IV conful. Honor. 36. 2) Het water Virgo genoemd, bij voorb. virginea aqua, Ovid. Faft. I, 464, of liquor virgineus, Ovid. Pont. I, 18, 38, i. e. het water, Virgo genoemd.

VIRGĬNĬTAS, atis, f. jufferfchap, jufferftand, vrijfterfchap, vrijfterftand, maagdom, bij voorb. virginitatem violare, Cic. Nat. D. III, 23: Virginitas matura toris, Stat. Achill. I, 292: virginitatem eripere, Virg. Aen. XII, 141, of rapere, Ovid. Met. VIII, 851: dus ook libare, Ib. Her. II, 115: ook interficere, bij voorb. interfecta virginitas (poft coitum primum mariti), Apul. Met. V poft init. p. 100, 24 Elm.: Anaxilaus auctor eft, mammas a virginitate illitas femper ftaturas, Plin. H. N. XXV, 13 ante med.: fi purgatio illa poft virginitatem prima fit, Ib. XXVIII, 7 poft med.: afperrimamque vim profluvii ejus (menftrui) effe primis annis virginitate foluta, Ibid. op het einde. Medeam opibus magicis & virginitate tremendam, i. e. terribilem ob virginitatem, qua cara erat Hecatae deae artis magicae, Val. Fl. VI, 449: dignamque fevera virginitate (Dianam) vocant. Ovid. Met. III, 255, fcil. omdat zij Akteon ftrafte, die haar naakt gezien had.

VIRGO, inis. f. eene maagd, vrijfter, d. i. die nog bij geen manspersoon geflapen heeft, bij voorb. incorrupta, Cic. Or. 19: virginem nubilem collocare propter paupertatem non poffe, Nep. Epam. 3, i. e. uithuwelijken: virginem ducere trouwen, bij voorb. quod fexagenarius virginem duxiffet, Quintil. VI, 3 poft med.: virginea rapere, Salluft. Cat. 51 (50): grandes virgines, Martial. III, 58, 40: tenerae, Horat. Od. I, 21, 5: virgo adulta, Ibid. III, 2, 8: Phoebea virgo i. e. laurus, dewijl Dafne in een laurierboom van Febus, die haar beminde, veranderd was, bij voorb. tempora nexa virgine Phoebea, Ovid. Pont. II, 2, 82: Bellica virgo, Sil. VII, 459, i. e. Pallas: Saturnia virgo, Ovid. Faft. VI, 383, i. e. Vefta: Dea virgo, Ovid. XII, 28, i. e. Diana: zoo heet ook Aftraea Virgo, Virg. Ecl. IV, 6: Helles aequor, Ovid. Her. XVIII, 117, de zee van Helle, d. i. Hellespont. In 't bijzonder heet virgo de maagd, een geftarnte, Cic. Nat. D. II, 42 ex Arateis: Ook zijn Virgines Sanctae, Horat. Od. I, 2, 27, en eenvouwig virgines (fcil. Veftales), Cic. Catil. III, 4, de Veftaalfche maagden. Not. Fortuna virgo i. q. Fortuna virginalis, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 926. Ook flaat het van beesten, die nog niet gepaard hebben, bij voorb. equarum virginum, Plin. H. N. XXVIII, 9 poft med.: virginis leae, Stat. Theb. XII, 357: porca virgo, Martial. XIII, 56: virgines carnes edere, Plin. H. N. XXVIII, 4 ante med.: equae, non virginis, Pallad. I, 35 extr.: van daar Tropisch, a) van levenlooze dingen, ongemengd, onverzeerd, ongebruikt, bij voorb. ollae virgines, Infcript. ap. Fabrett. cap. 1 n. 307: hoc monumentum virginem comparaverunt, Ib. n. 308: emit & comparavit locum virginem, a folo fecit fibi cet., Infcript. ap. Gruter. p. 1139 u. 12: terra virgo, Plin. H. N XXIII, 3 med., i. e. die nog niet opgegraven is: ook charta virgo, Martial. I, 67, i. e. een nog niet bekend of gelezen fchrift: rofae virgines, Apul. Met. III extr., i. e. jonge, eerst afgeplukte roozen. b) Ook heet een naar Rome geleid, zeer koel of koud water, Virgo, Ovid. Art. III, 385. Martial. VI, 42. VII, 31. Plin. H. N. XXXI, 3 poft med. Frontin. de aquaeduct. 10. Senec. Ep. 83 poft init., i. e. maagdewater; anders ook aqua virginea genoemd. De eerfte oorzaak van dezen naam wordt onderfcheiden van de Ouden opgegeven: een bewijs, dat hij overoud is en gevolglijk aan niemand bekend was: misfchien heet het zoo wegens zijne zuiverheid enz. Plinius loc. cit. zegt: juxta (fcil. fontem hunc) eft Herculaneus rivus, quem refugiens virginis nomen obtinuit (fons): Frontinus zegt, dat de naam daar van kwam, dewijl eene maagd deze fontein aan de foldaten getoond hadt. 2) maagd, vrijfter, d. i. elk ongetrouwd vrouwsperfoon, alhoewel hare kuischheid niet heel zeker, ja wel reeds beledigd is, bij voorb. Medea heet virgo adultera, Ovid. Her. IV, 133: de koningin der Amazonen Penthefilea heet virgo, Virg. Aen. I, 493 (497): zoo heet Pyrene, door Herkules befiapen virgo, Sil. III, 435. 3) een jong vrouwsperfoon, dat eenen man heeft, ook wel gebaard heeft, eene jonge vrouw, bij voorb. zoo heet Pafifae virgo, Virg. Ecl. VI, 47 en 51. Dat men dikwijls, in plaats van maagd, ook meisjen, of princes of ook, ongehuwd, buiten huwelijk, vertalen moet, verftaat zich, voornaamlijk, dewijl vrijfter dikwijls zeer ongerijmd luidt, bij voorb. van Godinnen, koninglijke Princesfen enz. Not. Dit woord fchijnt van vireo af te ftammen, of daarmede vermaagfchapt te zijn, en het hoofddenkbeeld fchijnt het denkbeeld van jeugd, frisch, en ongebruikt, levendig enz. te zijn.

VIRGO, are, 1) ftreepen, met ftreepen verzien, zie Virgatus. 2) met roeden verzien, zie virgatus.

VIRGŬLA, ae, f. i. q. virga, wanneer men verkleinend fpreekt, 1) tak, roede, bij voorb. virgulae oleaginae, Nep. Thraf. 4, i. e. olijftak. 2) roede, ftaf, ftaffen, bij voorb. virgula ftantem circumfcripfit, Cic. Phil. VIII, 8: virgula vitrea, Senec. Nat. Quaeft. I, 7 in.: regulam fabricaverunt, in cujus latere virgula prominens ad eam latitudinem — contingit fummam ripae partem, Colum. III, 13 poft med. §. 11: van daar a) normalis virgula, Manil. II, 289. i. e. linea. b) virgula divina, Cic. Off. I, 44, misfchien toverroede. c) virgula cenforia, Quintil. I, 4 (5), i. e. eene kleine lijn (of ftreep), die men bij een woord maakt, ten teken, dat het weg moet: anders obelus genoemd.

VIRGŬLĀTUS, a, um, geftreept, met ftreepen (lijnen) verzien, bij voorb. concharum genera in quibus magna varietas, — planis, concavis cet. — jam diftinctione virgulata, crinita, crifpa cet., Plin. H. N. IX, 33. Het is eigenlijk een Particip. van Virgulo, gelijk Virgatus van Virgo.

VIRGŬLO, are, i. e. virgulis inftruere, ornare, ftreepen, zie Virgulatus.

VIRGULTUM, i, n. (voor virguletum) een boschjen, plantaadjen, (locus plenus virgulis pullulantibus) houtgewas, vele ftruiken en takken bij een, bij voorb. farmentis virgultisque collectis, Caef. B. G. III, 18: circa denfa obfita virgulta, Liv. I, 14: fi regio virgultorum ferax eft, fieri debent corbes ex vimine, Colum. XI, 2 extr.: tenera adtondent virgulta capellae, Virg. Ecl. X, 7: quaecumque premes virgulta per agros i. e. zetten, pooten, planten, Ibid. Georg. II, 346: Argei fiunt e fcirpeis virgultis, Varr. L. L. VI, 3 poft med.: en Tropisch, bij voorb. haec deferta via — atque interclufa jam frondibus & virgultis relinquatur, Cic. Coel. 18. Not. Men heeft het ook Adjective, Virgultus, a, um, (voor virgulatus) i. e. vol ftruiken, bij voorb. confedit in valle virgulta nemorofaque, Salluft. fragm. ap. Serv. ad Virg. Aen. III, 516: virgulta tegitur valle & frondentibus umbris, Sil. XII, 354.

VIRGULTUS, a, um, zie Virgultum.

VIRGUNCŬLA, ae, f. i. q. virgo, als men verkleinend fpreekt, vrijftertjen, meisjen, bij voorb. Juvenal. XIII, 40. Senec. Nat. Quaeft. I, 17 extr. Petron. 18 en 20.

VIRĬA, ae, f. een armfieraad, bij voorb. Plur. Viriae, Plin. H. N. XXXIII, 3 in.

VIRĬĀTUS, a, um, (van vires) met krachten verzien, magtig, bij voorb. vinci a barbaro viriato Hannibale, Lucil. ap. Non. cap. 2 n. 603. Het is eigenlijk het Particip. van Virio, are, i. e. viribus inftruere.

VIRICŬLAE, arum, (*van vires*) i. e. *geringe krachten*, *bij voorb.* patrimonii, Apul. Met. XI prope fin. p. 271, 24 Elm., i. e. *gering vermogen*.

VIRICŬLUM, i, n. *een graffteker, of spit, stade*, Plin. H. N. XXXV, 11 extr.

VIRĬDĀRĬUM *of* **VIRIDIARIUM**, i, n. 1) *een tuin, hof, en bijzonder tot vermaak, lusthof*, *bij voorb.* viridariorum, Cic. Att. II, 3 in.: consemtis viridariis, Plin. H. N. XVIII, 2: praedium viridaria habens, Pandect. VII, 1, 13 med.: surreptum e viridario pavonem, Sueton. Tiber. 60: in viridario, Petron. 9 extr.: melior (amputatio) in umbra, quam parietes aut viridaria efficiunt, quam quae tecto subest, Cels. I, 2 post med. 2) *Ook zijn viridaria of viridiaria groene gewassen, bij voorb. boomen (als Oranjerij), planten, bij voorb.* in his (doliis) viridiaria posita, Pandect. XXXIII, 7, 26: umbra, quam parietes aut viridaria efficiunt, Cels., *zie hier voor*.

VIRĬDE, Adv., *groen, bij voorb.* Callais viride pallens, Plin. H. N. XXXVII, 8 post init.: *van daar* nihil viridius virет, Plin. H. N. XXXVII, 5 in.

VIRIDĬA, a, um, *tuingewassen, groene paden*, *zie* Viridis.

VIRIDĬCO, are, *groen maken*: *van daar* sylva viridicata, Cic. Q. Fr. III, 1, 2, i. e. *groen, tenzij men lezen moet* viridicante.

VIRĬDIS, e, (*is misschien met het woord, frisch, vermaagschapt*) *groen, naar alle schakeeringen, groenächtig, grasgroen, lookgroen, zeegroen enz., bij voorb.* ripa, Cic. Leg. I, 5: gramen, Virg. II, 219: et viridi sedere solo scil. in, Ibid. Aen. VI, 192: ignem ex lignis viridibus atque humidis facere, Cic. Verr. I, 17: myrtus, Ovid. Fast. IV, 139: color, Gell. II, 26 post init.: campos viridissimos, Cic. Verr. III, 18, i. e. *met groen gras bewassen*: herbae viridiores, Plin. H. N. VI, 29: laurus viridior, Ib. XV, 30 in.: oliva viridis, Virg. Aen. V, 494: viridique certat bacca Venafro i. e. oleis Venafri, Horat. Od. II, 9, 15: virides Amyclae i. e. oleo abundantes, Stat. Theb. IX, 769: viridis Aegyptus i. e. ferax plantarum & frugum, Virg. Georg. IV, 291: viridis Thasos i. e. ferax marmoris viridis & maculosi, Petron. 133: viridis avis i. e. psittacus, Ovid. Her. XV, 38: viridissima gramine ripa, Virg. Georg. III, 144: virides occultant spineta lacertos, Ibid. Ecl. II, 9: virides colubrae, Horat. Od. I, 17, 8: mons viridis i. e. gramine et arboribus vestitus, Ibid. I, 21, 8: Virides Britanni, Ovid. Am. II, 17, 39, *dewijl zij zich met de plant* vitrum *of* glastum (i. e. *waid, welke plant blaauw verft*), *beschilderden*: *ook wordt deze kleur aan het Pantherdier toegekend*, Claudian. de consul. Mall. Theod. 303. Ibid. de Stilich. III, 345: *bijzonder aan de zee, en rivieren, en alles wat daar in is, als Nymfen, Godheden enz., bij voorb.* virides aquae, Ovid. Art. II, 92: Virides dei, quibus aequora curae, Ovid. Trist. I, 2, 59: Virides Nereidum comae, Horat. Od. III, 28, 10: viridis Mincius, Virg. Ecl. VII, 13: viridis Neptunus in alga nutrit equos, Claudian. de III consul. Honor. 197: genitrix viridem scidit horrida vestem, Stat. Theb. IX, 354: para nympharum virides siccare capillos, Ovid. Met. II, 12. *Dus ook van* Arethusa, Ovid. Met. V, 575: virides siccata capillos: *en van* Achelous, Ibid. IX, 32, rejeci viridem de corpore vestem. *Verders*, viridis pallor, Virg. Cir. 225, i. e. *groenächtig of geelächtig*: Viride caelum, Plin. H. N. XVII, 20 extr., *heldere hemel, gevolglijk blaauw of blaauwächtig*: *van daar* viride *het groen, groene kleur*, *bij voorb.* baccis e viridi rubentibus, Plin. H. N. XV, 30 in., i. e. *groenächtig rood, of roodächtig groen, rood met groen gemengd*: *dus ook* Callaris e viridi pallens, Ib. XXXVII, 8 post init.: *ook is* viride *het groene, d. i. het groene*. *Van daar* viridia, Substantive, a) *groene zaken in den tuin, als boomen, planten enz.*, Vitruv. V, 9 med. Plin. Ep. V, 6 ante med.: *dus ook* cisternam aedificiis ac viridibus subditam, Senec. Ep. 86 post init.: *ook enkel tuingewassen, groene kruiden*, Colum. VIII, 15 §. 3: *ook kan men hier toe brengen* viridia, Ibid. XII, 57, 2. b) *groene paden, bij voorb. in tuinen*, Phaedr. II, 5, 4. *Van daar* 1) *Tropisch, groen, d. i. jong, frisch, versch, niet oud, bij voorb.* caseus, Colum. VII, 8: viridem caepam, thymum viride, Ib. XII, 57: viridi non cocta fidelia limo, Pers. III, 22: ignem ex lignis viridibus atque humidis facere, Cic. Verr. I, 17: repraesentat viridem succum olivarum, Colum. XII, 47 post med.: fructum studiorum viridem et adhuc dulcem promi decet, Quintil. XII, 6. 2) *frisch, levendig, wakker, bij voorb.* juventa, Virg. Aen. V, 295: senectus, Ib. VI, 304: aetas, Colum. praefat. ante med.: viride aevum, Ovid. Trist. IV, 10, 17, i. e. *jeugd*: *dus ook* anni, Martial. XI, 72, 5, i. e. *de jonge, vlugge, jaaren*: Octogesimo anno decessit, usque ad novissimam valetudinem viridis, Plin. Ep. VII, 24: senex sed mehercule viridis animo ac viribus, Senec. 66 in.: viridis consilio, Sil. III, 255. *Ook ten aanzien der kleur, bij voorb.* non ille pallens, — sed viridis & sane pulcher habitu, Quintil. Declam. X, 5. *Ook van het geluid of klank of stem, bij voorb.* sonus viridior (verbi), Gell. XII, 3. sonus viridior vocis, Gell. XIII, 20 post med. Not. viridum (Genit.) *voor* viridium, Stat. Theb. II, 279.

VIRIDĬTAS, atis, f. 1) *de groene kleur eener zaak, het groen, bij voorb. van bladen, beemden enz., bij voorb.* pratorum, Cic. Senect. 10: herbescens viriditas, Ibid. 15: maris, Plin. H. N. XXXVII, 5. 2) *levendigheid, wakkerheid, levendige gesteldheid, bij voorb.* senectus aufert viriditatem, Cic. Amic. 3 post med.: In malo vis insit, et habeat viriditatem, Cic. Tusc. III, 31.

VIRĬDO, are, 1) *groen maken, bij voorb.* vada viridentur ab herbis, Ovid. Hal. 90, i. e. *groen worden*: viridantem floribus hastas, Val. Flacc. III, 136. 2) *groen zijn*: *van daar* Viridans i. q. viridis *groen, bij voorb.* cingit viridanti tempora lauro, Virg. Aen. V, 539: ut viridante toro consederat herbae, Ibid. 188: hedera viridans, Plin. H. N. VIII, 32 post med.: viridantium (gemmatum) plura sunt genera, Ib. XXXVII, 8 med.: membra scil. ob smaragdos, Claudian. de VI consul. Honor. 561: fronti tauri (e mari surgentis) viridanti, Senec. Hippol. 103.

VIRĪLIS, e, 1) *manlijk, d. i. manspersonen betreffende, hun eigen, daar toe behoorende*, a) *naar het geslacht, bij voorb.* stirpem fratris virilem intermit, Liv. I, 3, i. e. *zoon*: si virilem sexum reliquisset, Nep. Ages., i. e. *zoon*: virile secus, Liv. XXVI, 47 in., i. e. *het manlijk geslacht*: vultus, *het manlijk gezicht, d. i. van een man, manspersoon, bij voorb.* vultumque virilem perfudit i. e. viri, *te weten van* Akteon, Ovid. Met. III, 189: flamma virilis i. e. amor viri erga mulierem, Ibid. Art. I, 232: tela virilis, Ibid. Met. VIII, 392: facies, Ovid Met. I, 412: vox, Ibid. IV, 382: balneae, Cato ap. Gell., i. e. *waar alleen manspersonen zijn*: Fortuna virilis, Ovid. Fast. IV, 145 *en* 149, *de manlijke Fortuna of Lukgodin, te weten, die maken zou, dat de manspersonen de gebreken der vrouwen niet zien*: *van daar offeren haar de vrouwen; dit gebeurde den 1 April, zie* Ovid. loc. cit. *Den Tempel, waar deze bijeenkomst gebeurde, heeft de Koning* Servius Tullius *gesticht*: convivia virilia, Vitruv. VI, 10 ante med., i. e. *waarbij enkel manspersonen zijn*: coetus, Ovid. Met. III, 403: *van daar* pars virilis, Lucret. VI, 1207, i. e. *het manlijk schaamdeel*; *waarvoor ook* virilia *staat*, Petron. 108: *dus ook* mala virilium, Plin. H. N. XX, 16, *of* vitia virilium, Ibid. 20 med.: *van daar* viriliores (homines) i. e. majori mentula praediti, Lamprid. in Heliog. 8 extr.: *van daar* genus virile *in de Grammatica* i. e. masculinum, Gell. I, 7 post med. §. 15. IV, 1 post init. XI, 1. b) *ten aanzien des ouderdoms, bij voorb.* toga virilis, Cic. Phil. II, 18. Liv. XXVI, 19. XLII, 34. *het manlijk kleed, dat de jongelingen omstreeks hun vijftiende of zestiende jaar verkregen*: partes viriles, Horat. Art. I, 177, i. e. *rollen van een man*: *van daar* pars *of* portio *deel, dat aan ieder komt, aandeel, bij voorb. in de erfenis, bij voorb.* portio, Pandect. XXXI leg. 70. XXXVII, 5, 8: singuli viriles, id est aequales, portiones habebunt, Paul. Sentent. III tit. 2: *ook enkel* virilis *scil.* portio (*of* pars), *bij voorb.* non peto ad virilem uxorem redigendam, Pandect. XXXVII, 5, 8 extr.: viriles autem inter eos fieri, qui eo tempore vixerint, Ibid. XXX leg. 77 post init. §. 4: *doch ook wordt* pars (portio) virilis *en* hereditaria *onderscheiden, bij voorb.* si pars heredum nominata sit in legando, viriles partes heredes debent; si vero omnes, hereditarias, Ibid. XXX leg. 54 extr.: heredes non pro hereditaria portione sed pro virili id legatum habere possunt, Ibid. leg. 66, cf. leg. 111 *en* 121: *ook begrijpt* virilis (scil. portio, pars) *de geheele erfenis in zich, gelijk* Ulpianus *zegt* Pandect. L, 16, 145: *van daar het deel, dat aan ieder komt bij eene verrichting, aandeel, dat elk neemt of nemen moet, pligt voor zijn persoon, bij voorb.* est aliqua mea pars virilis, Cic. Verr. IV, 37: plus quam pars virilis postulat, Cic. Verr. III, 3: illius gloriae pars virilis apud omnes milites sit, qui simul vicerint, Liv. VI, 11: *van daar* pro parte virili *voor ieder mans aandeel, voor mijn, uw, zijn, aandeel, d. i. zoo veel op mij komt, of mij verpligt enz., bij voorb.* Quem agrum miles pro virili parte cepisset, Liv. III, 71: plus quam pro virili parte obligatum, Cic. Phil. XIII, 4: plus quam pro virili parte annitendum, Liv. VII, 7: Qui pro virili parte defendunt, Cic. Sext. 64: juvat pro virili parte — consuluisse, Liv. praef. post init.: pro virili parte aliquid conferre, Quintil. XII, 1 in.: pro virili parte adjuvare, Ibid. XII, 11 extr.: laudes pro parte virili carmina nostra tuas canunt, Ovid. Trist. V, 11, 23. *Ook* pro virili portione, Tacit. Agr. 45. 2) *manlijk, d. i. voor een man passende, gemeenlijk niet verwijfd, teder, vleeschächtig enz., mannen voegende, bij mannen gewoon, van manlijke gesteldheid, bij voorb.* dolor, Cic.

Att.

Att. XI, 23: oratio, Cic. Or. I, 51: animus, Cic. Att. XIV, 21: sermo, Quintil. IX, 4, 3: lectio, Ibid. I, 8, 2: compositio (verborum), Ibid. II, 5, 9: cultus, Ibid. XI, 3, 137: laterum flexio, Ibid. XI, 3, 122: laterum inflexio fortis ac virilis, Cic. Or. III, 59: Stoicorum, qui maxime forti, et, ut ita dicam, virili utantur ratione atque sententia, Cic. Tusc. III, 10: quas mortalium, cui virile ingenium est, tolerare potest, Sallust. Cat. 20 (21): animi matrona virilis, Ovid. Fast. II, 847: ut in viro muliebrem timorem, ita in muliere virilem audaciam cerneres, Justin. II, 12 extr.: cui feminea nequitia, ad audendum omnia virile robur est, Senec. in Med. 267: audaciam & virilia scelera exercuit i. e. vires audaciamque virilis aetatis postulantia, Tacit. Hist. I, 72: quod parum virile videatur, Cic. Fin. II, 14: *van daar* virilia (scil. opera) *manlijke dingen of handelingen*, *bij voorb.* ne vos ad virilia vocem, Sallust. in Orat. Macri Licin. ad pleb. med.

VIRILITAS, atis, f. 1) *manlijkheid*, *d. i. manlijke ouderdom*, *bij voorb.* usque ad virilitatem, Plin. H. N. XXXIII, 12: incesta virilitas, Tacit. Ann. VI, 5. 2) *manlijkheid*, *d. i. het manlijke in eene zaak*, *bij voorb. in spreken*, *denken*, *handelen enz.*, *bij voorb.* virilitas a Latinis petenda. Quintil. I, 8, 9: standi virilitas, Val. Max. II, 4, 2. 3) *manlijkheid*, *d. i. teelkracht*, *teelleden*, *bij voorb.* adempta, Tacit. Ann. VI, 31: exsectia virilitatem restituere, Hirt. Alex. 70: damna virilitatis, Martial. IX, 7, 5: mox barbam & virilitatem provenisse uxoremque duxisse. Plin. H. N. VII, 4: virilitate excisa. Quintil. V, 12 post med. §. 17: virilitatem amittere, Pandect. XLVIII, 8, 4 extr.: *Ook van beesten* Colum. VI, 26. Plin. H. N. XIII, 1 post med.

VIRILITER, *manlijk*, *d. i. op eene manlijke*, *niet vrouwlijke of kinderlijke*, *wijze*, *standvastig*, *moedig*, *niet verwijfd enz.*, *bij voorb.* aegrotare, Cic. Tusc. II, 27: facere, Hor. Epist. I, 17, 38: Quod enim viriliter fit, Cic. Off. I, 27: virilius sententiam dixit, Senec. Controv. V, 33 extr.: neque viriliter se expedire, Auct. ad Her. IV, 11: fortunam ferre, Ovid. Fast. I, 479: omnes isti (avari, iracundi) virilius peccant; in ventrem projectorum inhonesta labes est, Senec. de brev. vitae 6 post med.: Polycletus fecit & Doryphorum, viriliter puerum, Plin. H. N. XXXIV, 8 ante med.

VIRIOLA, ae, f. i. q. viria, *wanneer men verkleinend spreekt*, *armsieraad*, Plin. H. N. XXXIII, 3 in. Pandect. XVIII, 1, 14. XXXIV, 2, 40. *Zoo wil ook* Gronovius, Plaut. Truc. II, 2, 20, quas habes victorias *voor* victorias *liever* viriolas *lezen*.

VIRIPLACA, ae, f. i. e. virum placans, *bij voorb.* dea, Val. Max. II, 1, 6, i. e. *die aan de vrouw de gunst des mans bezorgen zou.*

VIRIPOTENS, tis, 1) *van* vires, *magtig*, *bij voorb.* Jupiter, Plaut. Pers. II, 3, 1. 2) *van* vir, *manbaar*, *d. i. bekwaam om een man te trouwen*, *bij voorb.* puella nondum viripotens, Pandect. XXXV, 1, 10: quae nondum viripotens nupserit, Ibid. XXIV, 1, 65 *en meermalen*, *bij voorb.* Ibid. XXVI, 7, 99. Not. *in de laatste beteekenis zijn het eigenlijk twee woorden; waarom men ook* viri potens *kan schrijven: zoo staat ook* regni potens, *zie* Potens.

VIRITANUS, a, um, *van* viritim, *bij voorb.* ager, i. e. qui viritim populo distribuitur, Fest.

VIRITIM, 1) *man voor man*, *wanneer het aan hetzelfde*, *als onder allen*, *elk en een ieder*, *dan enkel*, *dan gezamenlijk*, *beteekent*, *bij voorb.* agrum viritim distribuere, Cic. Brut. 14, i. e. *zoo dat elk iet krijgt:* praeda viritim divisa, Cato ap. Paul. ex Festo: dedit legata militibus universis plebique Romanae viritim, Sueton. Tiber. 76: pecus viritim distribuit, Caes. B. G. VII, 71 extr.: praemia bene meritis & viritim & publice tribuit, Hirt. Alex. 65, i. e. et singulis hominibus & civitatibus: cohortibus civium Rom. trecenos numos viritim dedit, Tacit. Ann. I, 8, i. e. *voor de persoon:* dispertire aliquid populo viritim, Plaut. Pseud. I, 5, 26: Ut non modo singuli viritim, sed terrae gentesque — coalescerent, Tacit. Ann. XI, 24: peditum, quos viritim legerat, Nep. Paus. 1, i. e. *man voor man*, *elk en een ieder:* populi viritim deleti, Plin. H. N. VI, 7 extr., i. e. *gezamenlijk: dus ook* adstare viritim creditur i. e. singulis, Sil. XVII, 482. 2) *Tropisch*, *man voor man*, *d. i. enkel*, *in 't bijzonder*, *bij voorb.* In universum de ventis diximus, nunc viritim incipiemus illos discutere, Senec. Q. Nat. V, 7: Ad hoc viritim commonefacere, Sallust. Jug. 49 (53), i. e. *elk in 't bijzonder; doch ook dit kan tot* n. 1 *behoren:* si quis viritim dimicare vellet, Curt. VII, 4 extr.: domus iis nemora viritim gregatimque, Plin. H. N. IV, 12: ut nondum aperta consensione, ita viritim promtis studiis, Tacit. Ann. III, 43: quod legeret tereretque viritim publicus usus, Horat. Ep. II, 1, 92: possum donare, quod viritim meum est, Senec. Benef. VII, 6: ex his quae viritim ei serviunt, Ibid. 7 extr.

VIROR, oris, m. *de groene kleur*, *het groen*, *bij voorb.* pratorum, Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 18 Elm.: hordeum, cui adhuc superest aliquid de virore, Pallad. in Jun. 12.

VIROSUS, a, um, 1) *van* Vir, *naar manspersonen begeerig*, *manziek*, *mangek*, *bij voorb.* mulier, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 80: virosa non sum, Afran. ibid.: Qui virosus sit, Scip. Afric. ap. Gell. VIII, 12: saeva, virosa, ebriosa, Apul. Met. IX p. 620 Ed. Oudend. 2) *vol slijm*, *vol taaie vochtigheid*, *bij voorb.* loci muliebris, Cato R. R. 157: *anderen verklaren het stinkende: dus ook* pisces, Cels. II, 21: eluvies i. e. urina, Grat. Cyneg. 365. 3) *van een sterken reuk*, *of sterk stinkende*, *bij voorb.* sordes virosi odoris, Scribon. Larg. Castorea, Virg. Georg. I, 58: virosi pisces, Cels., *zie* n. 2: loci mulieris, *zie* n. 2: virosissimum adversus stomachum remedium, Scrib. Larg. 103. 4) *vergiftig*, *schadelijk*, *gevaarlijk*, *bij voorb.* spinae punctu venenato virosae, Apul. Met. VII post med., *dus heeft* Ed. Oudend. p. 483.

VIRTUS, utis, f. *eigenlijk misschien*, *elke levendige*, *daadlijke*, *werkzame gesteldheid van een persoon of zaak*, *bijzonder in het goede: van daar* 1) *werkzaamheid*, *dienst*, *hulp*, *weldaad*, *bij voorb.* deorum virtute, Plaut. Mil. III, 1, 82: formae virtute evenit, Plaut. Most. I, 3, 17, i. e. *gij hebt het aan uwe schoonheid te danken*, *zie* n. 7. 2) *bekwaamheid*, *kunst*, *of wetenschap*, *bij voorb.* virtutum in alia alius mavult excellere, Cic. Off. I, 32 in.; *ook*, *het kan ook heeten*, *talenten*, *begaafdheden*, *goede hoedanigheden:* cum aliqua dicendi virtute, Quintil. IX, 1 in. 3) *dapperheid*, *hartvochtigheid*, *in oorlog*, *bij voorb.* virtus rei militaris, Cic. Sext. 65: virtus bellandi, Cic. Manil. 13: virtus militaris, Ibid. 22: *ook enkel* virtus, *bij voorb.* virtute omnibus praestare, Caes. B. G. I, 2 *en meermalen*, *bij voorb.* Nep. Reg. 2. Virg. Aen. II, 390. Ovid. Trist. III, 11, 13: *dus ook* virtute princeps, Cic. red. Sen. 3: *ook buiten den oorlog*, *moed*, *dapperheid*, *bij voorb.* nisi virtute & animo restitissem, Cic. ad Div. V, 2 §. 22: postea vero quam singulari — virtute Lentuli — lucem dispicere coepistis, Cic. red. Sen. 3: cum tribunorum virtus & fides reip. subvenisset, Ibid.: *ook in een' kwaaden zin*, *bij voorb.* iniqua virtus, Stat. Theb. XI, 1. 4) *de deugd*, *dubbel*, *d. i.* a) *de deugd saamgenomen*, *deugdzaamheid*, *deugdzame wandel*, *bij voorb.* virtus est una altissimis defixa radicibus, Cic. Phil. IV, 5: qui tanta virtute fuit, Cic. Font. 13, i. e. *zoo deugdzaam:* virtus est nihil aliud quam ad summum perducta natura, Cic. Leg. I, 8: virtus est animi habitus naturae modo rationi consentaneus, Cic. Invent. II, 53: est in eo virtus ac probitas, Cic. ad Div. XIII, 28, *doch dit kan tot* n. 5 *behooren:* ut honesta in virtute ponantur, in vitiis turpia, Cic. Leg. I, 16: oderunt peccare boni virtutis amore, Horat. Ep. I, 16, 52. b) *eene enkele deugd*, *bij voorb.* his virtutibus lenioribus, Cic. Off. I, 15: aliis te virtutibus, continentiae, gravitatis, justitiae, fidei, ceteris omnibus, consulatu semper dignissimum judicavi, Cic. Mur. 10: cum omnes rectae adfectiones virtutes adpellentur, Cic. Tusc. II, 18. 5) *de goede eigenschappen of begaafdheden saamgenomen*, *gevolglijk*, *eigenschappen*, *begaafdheden*, *of goede gesteldheid*, *bij voorb.* animi virtus corporis virtuti anteponatur, Cic. Fin. V, 13: est in eo virtus ac probitas, Cic., *zie hier voor:* profecto virtus atque sapientia major in illis fuit, Sallust. Cat. 51 (52), i. e. *begaafdheden*, *eigenschappen*, *volmaaktheden:* in ipso maximam virtutem (esse), Ib. Jug. 8: *dus ook* nec arboris nec equi virtus, Cic. Leg. I, 16, i. e. *eigenschappen of goede hoedanigheden:* dicere secundum virtutem orationis, Quintil. VII, 3, 12: navium virtus, Liv. XXXVII, 24: mercis, Plaut. Mil. III, 1, 130: praedium sua virtute valeat, Cato R. R. 1, i. e. *goedheid*, *goede eigenschappen.* 6) *eene enkele goede eigenschap of begaafdheid*, *talent*, *bij voorb.* oratoriae virtutes, Cic. Brut. 17: sunt hae virtutes aliarum quoque partium orationis, Quintil. IV, 2 ante med. §. 64; *dus ook* virtutes orationis, Ib. VIII, 3, 49: virtutes ingenii, Ib. VIII praefat. § 20: picturae, *bij voorb.* floruit sed diversis virtutibus, Ib. XII, 10, 6: ad intelligendas eorum (Homeri & Virgilii) virtutes, Ib. I, 8 post init. 7) *kracht*, *werkzaamheid*, *bij voorb.* Bacchi, Prop. III, 17 (16), 20: oratoris, Cic. Or. II, 27: ferri, Justin. XI, 14; *tenzij men dit mede tot* n. 1 *brengen wil.* Not. Virtus *werdt als eene Godin vereerd*, Cic. Nat. D. II, 23 *en* 31. Liv. XXVII, 25.

VIRULENTUS, a, um, *vol slijm of vergift*, *bij voorb.* serpentes, Gell. XVI, 11.

VIRUS, i, n. I) *de natuurlijke taaie vochtigheid eener zaak*, *die wij sap*, *slijm of vergift enz. noemen*, *bij voorb. van gewassen*, *beesten*, *bij voorb.* 1) *sap*, *taaie vochtigheid*, *bij voorb. van gewassen*, *bij voorb.* virus pastinacae intractabile, Plin. H. N. XIX, 3 post med.: ciceris & lini, Colum. II, 14: virus, odoriferis Arabum quod in arvis carpsi, Stat. Sylv. I, 4, 104,

104. 2) sap of slijm, bij voorb. cochlearum, Plin. H. N. XXX. 6: lentum destillat ab inguine virus, Virg. Georg. III, 281, i. e. slijm: dus ook misschien terrum virus, Lucret. II, 475; tenzij het hier van sterke reuk is. 3) het zaad van beesten, bij voorb. virus verrinum e scrofa ex coitu exceptum, Plin. H. N. XXVIII, 11 med.: vitale adsperserint virus (van de visschen), Plin. H. N. IX, 50. 3) vergift, vergiftige vochtigheid, bij voorb. der slangen, Virg. Georg. I, 129. III, 419, van den scorpioen, Cic. Arat. 436: vipereum, Martial. VII, 11: Nam volucri ferro tinctile virus inest, Ovid. Trist. IV, 10. 64: dus ook virus aeruginis, Plin. H. N. XXXIV. 17: virus amatorium, i. e. amorem concilians, bij voorb. caudae hujus animalis creditur vulgo inesse virus amatorium, Ibid. VIII, 22: van daar a) vergift, Tropisch, bij voorb. apud quem evomat virus acerbitatis suae, Cic. Amic. 23: virus futile linguae, Sil. XI, 559: mentis, Ibid. IX, 477: in illos virus habe, Martial. XIII, 2. b) hevige reuk, damp, of stank, bij voorb. paludis, bij voorb. palus virus vicinum eructat, Colum. I, 5 med.: hirci, Plin. H. N. XXVII, 12: alarum, Ibid. XXXV, 15 post med.: animae leonis, Plin. H. N. XI, 53: odoris, Plin. H. N. XXVIII, 3 en 7 post med.: contactos perdere viro, Lucret. II, 852. c) sterke, doordringende smaak of hevigheid, bij voorb. vini, i. e. prikkelende smaak of sterkte, bij voorb. frangi virus, aut ubi pigra lenitas torpeat, virus addi (mustis), Plin. H. N. XIX, 20 post init., i. e. sterkte, kracht, of dronkenmakende kracht: ponti, Manil. V, 683, i. e. zout: terri primordia viri, Lucret. II, 475: tenzij het hier slijm is, zie n. 2. II) sterkte, hevigheid, kracht, bij voorb. van den wijn, Plin. H. N., zie hier voor: odoris, Plin., zie hier voor.

VIS, is, f. (Plur. vires en vis) 1) geweld, kracht, sterkte, magt, bij voorb. fluminis, Caes. B. G. IV, 17: eorum (urorum) magna vis, Ibid. VI, 17: veneni, Cic. Coel. 24: oratoris, Cic. Or. I, 31: van daar van eenen redenaar, kracht, d. i. vuur, bij voorb. vim desiderat, Cic. Or. II, 29; doch, het kan ook zijn, hevigheid: naturae vim obtinet, Cic. Inv. I, 2 extr., heeft de kracht der Natuur, d. i. is zoo krachtig als enz.: morbi, Nep. Att. 21: flammae, Ibid. Alcib. 10: tempestatis, Caes. B. C. II, 14: celeritas & vis equorum (scil. bij het lopen), Cic. Div. II, 70: in proelii concursu abit res a consilio ad vires vimque pugnantium, Nep. Thras. 1, alwaar het kon wegblijven; met magt, met hevigheid. 2) geweld, kracht of hevigheid, bij voorb. frigorum, Cic. Rab. Post. 15: hostium, Caes. B. G. IV, 3 en 4: fluminis, Ibid. 17: morbi, flammae, tempestatis, zie hier voor: vi corripit ignem, Virg. zie hier voor: vi virium, Liv. IX, 16 extr.: van daar in het redenen, het vuur, bij voorb. vim desiderat, Cic. Or. II, 29. Cic. ad Div. XV, 21 extr.: summa vi retinere, Cic. Verr. I, 25, i. e. met alle geweld, met alle krachten, hevig; doch het kan ook zijn, poging. 3) geweld, dat men tegen iemand gebruikt, geweldaadigheid, het zij dit geschiede met wapenen, met slagen, dreigingen, schelden, ontëeren enz., bij voorb. vim facere geweld gebruiken, Caes. B. G. I, 8: vim facere per fauces portus, Liv. XXXVII, 11 post med.: vim adferre vitae aut corpori, Cic. Caecin. 21, i. e. geweld aandoen; of inferre, Cic. Mil. 4 en Cat. I, 8, of facere in aliquem, Terent. Eun. IV, 7, 37; of alicui, Cic. Caecin. 14; ook vim adhibere, Cic. Cat. I, 8. Cic. Off. III, 30 post med. i. e. geweld gebruiken: vim facere, quo minus aliquid fiat i. e. verhinderen: Pandect. XLIII. 19, 4: Ook vim adferre alicui, Cic. Mil. 4, geweld aandoen, d. i. verkrachten: dus ook vis est adlata sorori, Ovid. Art. I, 679: ook staat vis in 't gemeen, de stupro, ook concubitu cum femina, seu violento seu non violento, bij voorb. vim licet adpelles, Ibid. 673: vim passa est Phoebe, Ibid. 679: virgo victa nitore Dei postea vim passa querela est, Ovid. Met. IV, 232: ook vim adferre, Nep. Dion. 10, geweld aandoen, d. i. dooden: vi, malo, plagis adductus est, Cic. Verr. III, 23, i. e. geweldaadigheid, mishandeling: van daar vim restituere, Cic. Caecin. 13 en 22, i. e. wreeken, bedatwoorden, of de met geweld geschiede verdrijving uit het bezit, terug doen gaan. Ook was het gebruiklijk, dat bij gerichtelijke aanspraken op iet, bij voorb. landerijen enz., de een den anderen gerichtelijk, gevolglijk alleen door eene plegtigheid van dezen akker, als 't ware, wegvoerde: dit heet vis quotidiana. Cic. Caecin. 32, i. e. gewoonlijk, plegtig, gemeen, of festucaria, Gell. XX, 10. Van daar vi, Terent. Eun. IV, 6, 4, of per vim, Cic. Att. VII, 9 extr., i. e. met geweld: dus ook per vim tentare iter per provinciam, Caes. B. G. I, 14: populi ingentes vi subacti, Sallust. Cat. 10: aut vi aut metu aut voluntate, Liv. XXXII, 21: aut vi aut voluntate Liv. XXIX, 3: nec vi nec munimento capi poterat, Liv. X, 9: vim deterrere ab aliquo i. e. afhouden, Liv. IV, 24: Van daar haec est vis, Terent. Ad. V, 8, 20. Plaut. Capt. III, 5, 92 of ista quidem vis est, Sueton. Caes. 82 i. e. dat is geweld: 4) geweld, magt, d. i. poging, bij voorb. omni vi, Liv. III, 70 ante med. summa vi retinere, Cic. Verr. I, 25: zoo zeggen wij ook, iemand met alle magt terug houden enz.: vi corripit ignem, Virg. zie hier voor. 5) geweld, d. i. elke onregtmatige handeling, bij voorb. wanneer men de richters omkoopt enz., gevolglijk is het geweld tegen de wetten, bij voorb. se vi eripuerit ex hoc judicio, Cic. Verr. II, 31: legem per vim ferre, Cic. Dom. 20 extr. 6) magt, d. i. veelvermogendheid, magtig aanzien, door bloedverwantschappen, vrienden enz., bij voorb. praesidio fuisse contra vim & gratiam solitudini atque inopiae, Cic. Quint. 1. 7) magt, kracht, werking, sterkte, werkzaamheid, bij voorb. veneni, Cic. Coel. 24: vim ac jus magistratui demere, Liv. XXVI, 12: vis erat in eo viro (Papirio) imperii ingens pariter in socios civesque, Liv. IX, 16 extr. i. e. hij kommandeerde met grooten nadruk, zijne bevelen hadden indruk, hij was een man van zeer groot gezag: Magna vis est in virtutibus, Cic. Tusc. III, 17: et augere vim (scil. suam) morbi voor vis morborum aucta est, Liv. III, 6 in.: deorum vi — naturam omnem regi, Cic. Leg. I, 7: dus ook vis animi i. e. kracht of werking der ziel, bij voorb. illa vis (animi), quae investigat cet., Cic. Tusc. I, 25: patriae, Cic. Or. I, 44: van daar a) kracht, magt, werking of invloed, bij voorb. naturam ad dicendum vim adferre maximam, Cic. Or. I, 25 in.: dus ook Cic. Offic. I, 33 in.: Magna vis est in fortuna in utramque partem, Cic. Offic. II, 6, i. e. heeft grooten invloed: dus ook magna vis est conscientiae in utramque partem, Cic. Mil. 23: dus ook vim omnem Deorum ac potestatem, Cic. Nat. D. III, 36 extr.: deorum vi — naturam omnem regi, Cic. zie hier voor: Hunc (Mercurium) ad quaestus habere vim maximam, Caes. B. G. VI, 17: herbarum causas ignorare, vim (illarum) et effectum videre, Cic. Div. II, 20: quod ostentum habuit hanc vim, ut Dionysius paucis post diebus regnare coeperit, Ibid. I, 33: has literas vim existimea foederis vim habituras, Cic. ad Div. V, 8 post med.: nulla vis est hujus conventionis, ut rem — possidere liceat, Pandect. XLIII. 25, 12: vis ejus (actionis) in usu quotidiano est, Ibid. X, 4, 1. Van daar major vis eene hooger kracht (magt) of hand, d. i. die men niet wederstaan kan, een onwederstaanlijk of onvermijdelijk ongeluk, bij voorb. major vis caeli, Colum. I, 5: grandines, procellae; — quae cum acciderint, vis major adpellatur, Plin. H. N. XVIII, 28 extr. i. e. de hand Gods (ten minsten men kan het zoo vertalen): dus ook si vis aliqua major reditum peremisset, Cic. Planc. 42 in.: vis major excusat scil. in deferendo vadimonio, Senec. Benef. IV, 39 extr. b) Vis genitalis, Tacit. Ann. VI, 28, i. e. telingskracht, zaad: dus ook multas vis possidet in se i. e. semina, elementa, Lucret. II, 586: multae vis unius corporis exstant, Ibid. III, 266. 8) menigte, is menigvuldig, bij voorb. vis innumerabilis servorum, Cic. Harusp. 11: vis magna ranunculorum, Cic. ad Div. VII, 18: magna vis auri argentique, Cic. Tusc. V, 32: vim argenti dederant, Cic. Provinc. 2: vim lacrymarum profudi, Cic. Somn. Scip. 3: ingentem vim navium cepit, Liv. XXXVII, 32 extr.: marmoris vis infinita, Cic. Nat. D. II, 39: feminum, Ibid. 52: hominum, Plaut. Epid. II, 2, 64: quod magna vis hominum inde confugisset ad Aequos, Liv. III, 4 in.: segetem magna vis hominum fudere (voor fudit) in Tiberim, Liv. II, 5: ingens vis hominum concurrit, Liv. VIII, 28: ook zonder Genitivus, bij voorb. magnam vim (scil. equitum) ex equis praecipitavere, Liv. III, 70 med.: dus ook maximam vim in groote menigte, bij voorb. quod — maximam vim populus cum illis facit, Cic. Fin. II, 14, i. e. in zeer groote menigte, of grootendeels het met hun houdt; tenzij men vim maximam tot habet brengen wil; doch het eerste schijnt beter. 9) het denkbeeld, dat in woorden of stellingen legt, beteekenis, zin, (want dat is derzelver kracht), bij voorb. quae vis insit in his verbis, Cic. ad Div. VI, 2: vis verbi, Cic. Balb. 8: vis & sententia legis, Cic. Dom. 20 extr.: nosse vim verborum, Cic. Or. 32: nominis, Cic. Top. 8: quae vis vocibus subjecta sit, Cic. Fin. II, 2, i. e. welke beteekenis daarmede verbonden is: Hanc habet vim praeceptum Apollinis, Cic. Tusc. I, 22: van daar 10) het denkbeeld, dat men zich van eene zaak te maken heeft, inhoud, gesteldheid, of wezen, bij voorb. in quo est omnis vis amicitiae, Cic. Amic. 4: Eloquentiae vim explicemus, Cic. Or. 31: Rem ex sua vi considerare, Cic. Inv. II, 33: Ex quatuor locis, in quos honesti naturam vimque divisimus, Cic. Offic. I, 6: Vim virtutis tenere, Cic. ad Div. IX, 16: vim formamque villaticae pastionis exponere, Varr. R. R. III, 2 extr. 11) ook dient het tot omschrijving, doch met insluiting van eene kracht, opwekking, werkzaamheid enz., bij voorb. posterior vis corporis voor posterior pars corporis, bij voorb. posteriore trahens vi corporis arcum, Cic. Arat. 78. Nos. De Plur. is dubbel, vis en vires. Vis is zeldzaam, bij voorb. multas vis possidet in se, Lucret. II, 586;

mul-

mulcae via exstant, Ib. III. 266: duas vis dispares colligavit. Messala ap. Macrob. Sat. I, 9: ad omnes vis controversiarum, Sallust. fragm. ap. Priscian. 6 p. 707 Putsch. Vires *is menigvuldig, de krachten, zoo wel van ligchaam als van ziel en van andere dingen, bij voorb.* militum, Caes. B. C. I, 52: Non viribus corporum res magnae geruntur, Cic. Senect. 6: secundum vires ingenii, Quintil. I, 2: vires ad coërcendum habere, Caes. B. C. III, 47: neglecta solent incendia sumere vires, Horat. Ep. I, 18, 85: sine veneris cecidere vires, Senec. Thyest. 588: legum, Ovid. Pont. IV, 15, 12: in radices vires oleae abibunt, Cato R. R. 61: *ook met den* Infinitivus, *bij voorb.* Nec mihi sunt vires pellere cet., Ovid. Her. I, 109: pro viribus *naar krachten of vermogen*, Cic. Senect. 9: supra vires, Horat. Ep. I, 18, 22. *Ook* vires *krachten of werkingen, bij voorb.* has vires habet herba, Ovid. Met. XIII, 9: egregius fons occultis viribus, Juvenal. XII, 41: magnes sine viribus, Plin. H. N. XXXVI, 16 post med.: plurimum virium habet stella Saturni, Senec. Nat. Quaest. VII, 4: *ook magt, bij voorb.* bene usus est (Caesar) viribus suis, Ibid. de ira III, 40 extr.: *ook magt, d. i. troepen, soldaten, bij voorb.* contractis viribus, Liv. IX, 13 extr.: quid abesset virium, Liv. III, 60: satis virium ad certamen, Ib.: totis viribus fulta acies, Ib.: robur virium, Liv. XXXIII, 4, i. e. *kern der troepen, van het leger, en meermalen, bij voorb.* Ovid. Her. XVI, 340 *en* 352.

VISCĀTUS, a, um, *met vogellijm bestreken, bij voorb.* virgae, Varr. R. R. III, 7 med.: alae, Ovid. Art. I, 391: *van daar Tropisch, bij voorb.* munera, Plin. Ep. IX, 30, i. e. *geschenken, waardoor men meer verkrijgen wil:* beneficia, Senec. Ep. 8: manus, Lucil. ap. Non. cap. 4 n. 271 *en* 428. *Het is eigenlijk een* Participium *van* Visco, are.

VISCĔRA, *zie* Viscus, eris.

VISCĔRĀTIM, i. e. per viscera, *stuksgewijze, bij voorb.* dissipat visceratim membra, Enn. ap. Non. cap. 2 n. 880.

VISCĔRĀTĬO, onis, f. *waarschijnlijk, eigenlijk, de in stukken deeling of ontleeding van vleesch, van daar deszelfs verdeeling: van daar* 1) *een geschenk in vleesch, dat somtijds aan het gemeen uitgedeeld werdt, vleeschuitdeeling, vleeschgeschenk*, Cic. Offic. I, 16. Liv. VIII, 22. XXXIX, 46; *doch het kan ook zijn, maaltijd*, cf. Sueton. Caes. 38. 2) *een maaltijd, bij voorb.* sine amico visceratio, leonis ac lupi vita est, Senec. Ep. 19 extr.

VĪSCO, are, i. e. *met vogellijm besmeeren, zie* Viscatus, a, um.

VISCUM, i, n. 1) *morch, d. i. een plant of wortel, die op de takken van zekere boomen groeit, waar van vogellijm gemaakt wordt*, Virg. Aen. VI, 205. Plin. H. N. XVI, 44 med. *en* post med. XXIV, 4. *Waarschijnlijk is ook hier* Viscus *in gebruik geweest.* 2) *Vogellijm, waar ook* Viscus, i, m. *gebruikelijk is, bij voorb.* hoc est viscum pennis avium cet., Plin. H. N. XVI, 44: illa (avis) dolis viscoque correpta cet., Val. Fl. VI, 263: laqueis captare feras & fallere visco, Virg. Georg. I, 139: tanquam in visco inhaesesceras, Cic. Nat. D. II, 57: Viscus merus vestra est blanditia, Plaut. Bacch. I, 1, 16, *alwaar het Tropisch staat: dus ook* tactus sum vehementer visco, Ib. V, 2, 39; *doch, men bediende zich daarvan niet alleen tot vogelvangen, maar ook tot andere dingen, bij voorb. het diende tot een middel, om een gezwel te verdeelen*, Plin. H. N. XXIV, 4: *de hairen weg te nemen, en de huid glad te maken*, Juvenal. IX, 14: resina ex facili cera viscoque cocta, Seren. Sammon. 54 *als een middel tegen een kaal hoofd. Van daar* a) *lijm, d. i. alles wat glibberig is, bij voorb.* Sanguinea dum se rotat ursus arena, implicitam visco perdidit ille fugam, Martial. de Spectac. 11. b) *een net, bij voorb.* lepusculi timentes dedunt se in rete nexile aut viscum, sagenam cet., Varr. ap. Non. cap. 1 n. 113, si lectio certa: laqueis captare feras & fallere visco, Virg. Georg. I, 139: *doch men kan hier* aves *mede onder de* ferae *verstaan, gevolglijk zou het zijn, vogellijm, zie hier voor.* Not. *als eene spijze*, Apul. Met. I ante med. p. 117, 30 Elmenh.

VISCUS, i, *zie* Viscum.

VISCUS, ĕris, n. *en meermalen* Plural. VISCERA, I) *alles wat onder de huid is*, 1) *ingewand, in den ruimsten zin, d. i. alle deelen in het ligchaam, behalven het vleesch of muskelen (spieren), bij voorb.* viscus omne in conspectum dari (*bij de Anatomie*), Cels. praef. post med., *tenzij het de edele ingewanden zijn:* unde cadavera rancenti jam viscere vermes exspirant, Lucret. III, 719: *van daar* a) *edele ingewanden, bij voorb. long, lever, hart enz., bij voorb.* Tityus viscere pascit aves, Tibull. I, 3, 76, i. e. *lever:* trahens haerentia viscere tela, Ovid. Met. VI, 290, i. e. *hart of borst: van daar* viscera *lijfmoeder*, Ovid. Fast. III, 23 *en* I, 624 *en* Her. XI, 42: *de maag*, Ovid. Met. VIII, 846, demisso in viscera censu: *dus ook* Ibid. XV, 88, *de ballen, bij voorb.* exsecta viscera, Petron. 119: *dus ook* in visceribus his, Plin. H. N. XX, 13 extr.: *zoogende borst, bij voorb.* ubera lambat, distrahere invalidam lasso viscere matrem, Nemes. Cyneg. 179. qua parte quodque viscus intestinumve sit, Cels. praef. ante med. i. e. *het edel ingewand: dus ook* a visceribus ad intestina veniendum, Ib. IV, 1: septum transversum a superioribus visceribus intestina discernit, Ib. VII, 4 sect. 2: de putri viscere nascuntur apes, Ovid. Met. XV, 364. b) *ingewanden of gedarmte, bij voorb.* sua viscera traxit, Ovid. Met. XII, 390: de putri viscere, Ovid. *zie hier voor.* 2) Viscera *het vleesch, bij voorb.* inhaesitque ea (tunica) visceribus (Herculis), Cic. Tusc. II, 8 in.: ut e visceribus sanguis exeat, Ib. 14: viscera boum, Cic. Nat. D. II, 63 extr.: solida taurorum viscera, Virg. Aen. VI, 253, cf. VIII, 180: *en* Ovid. Met. XV, 88, in viscera (i. e. in ventriculum) viscera (i. e. carnes bestiarum) condi. II) *Tropisch, op menigerleie wijze*, (a) Viscera *vleesch en bloed, d. i. zijn eigen kind of kinderen, bij voorb.* diripiunt avidae viscera nostra ferae, Ovid. Her. XI, 118, cf. Ibid. 90: flammis conlimturis viscera mea i. e. filium meum, Quintil. VI praefat. §. 3: Inque suum sua viscera congerit alvum, Ovid. Met. VI, 651, i. e. *zijn kind, zijn zoon:* Accipit sua viscera lecto, Ib. X, 465, i. e. *zijn kind, dochter*, cf. Ovid. Remed. 59. (b) *ingewanden, Tropisch, d. i. het binnenste van elke zaak, bij voorb.* avulsa viscera montis eructans, Virg. Aen. III, 575: Itum est in viscera terrae, Ovid. Met. I, 138: Periculum erit inclusum in venis atque visceribus reipublicae, Cic. Catil. I, 13: inhaeret in visceribus malum, Cic. Tusc. IV, 11: Aderant & in medullis populi Romani ac visceribus haerebant, Cic. Phil. I, 15: quae mihi in visceribus haerent, Cic. Att. VI, 1, i. e. *in het binnenste mijner ziel, diep in het geheugen:* Haec ex ipsis visceribus causae sumenda sunt, Cic. Or. II, 78: Neu patriae in viscera vertite vires, Virg. Aen. VI, 834, i. e. *tegen de burgers, voert geene burgeroorlogen: van daar* (c) *van geld of vermogen, bij voorb.* exstruxit villam visceribus aerarii, Cic. Dom. 47 extr.: Cum de visceribus tuis & filii tui satis facturus sis, Cic. Q. Fr. I, 3 post med., i. e. *vermogen, geld.*

VISĬBĬLIS, e, 1) *het geen gezien kan worden, zichtbaar, bij voorb.* corpora nulli hominum visibilia, Apuleji de deo Socrat.: visibilium deorum, Ibid. post init.: exhalationes tenues, viaque visibiles, Ibid. de mundo ante med. p. 60, 37 Elm. 2) *kunnende zien, het vermogen hebbende, om te zien, bij voorb.* oculi visibilem ejus (animi) partem accipiunt & transmittunt, Plin. H. N. XI, 37 sect. 54.

VISĬO, onis, f. i. q. visus, *het zien, het gezicht, bij voorb.* civitas cuncta vacuatur studio visionis, Apulej. Met. VIII ante med. p. 203, 37 Elmenh.: adtonitus est repentinae visionis stupore, Ib. II ante med. p. 120, 32 Elm.: Ignes dicto citius nostrae visioni occurrunt, Apul. de mundo ante med. p. 63, 41 Elm.: *dus ook* eamque esse dei visionem, ut similitudine cernatur, Cic. Nat. D. I, 37 extr.: *van daar* 1) *het geen men ziet, het zij met de oogen of met de verbeelding en ziel, verschijning, bij voorb.* flumnes visiones, ut e multis una videntur, Ib. 39 in.: adventicia visio, Cic. Div. II, 58: quas φαντασίας Graeci vocant, nos sane visiones adpellemus, per quas imagines rerum absentium ita repraesentantur animo, ut eas cernere oculis — videamur, Quintil. VI, 2 ante med. §. 29: An non ex his visionibus (scil. in mente) illa sunt cet., Ib. §. 32, *alwaar men ook vertalen kan, door, voorstelling.* 2) *de voorstelling eener zaak in de ziel, bij voorb.* doloris, Cic. Tusc. II, 18 in.: veri & falsi, Cic. Acad. IV, 11 in.: concipere visiones, Quintil. VIII, 3 extr. XII, 10 ante med. §. 6: quas φαντασίας Graeci vocant, nos sane visiones adpellemus cet., Quintil. *zie hier voor:* An non ex his visionibus, Quintil. *zie hier voor.* 3) *een enkel geval, bij voorb.* tribus visionibus relatis, Pandect. V, 3, 25 post med. §. 15: In omnibus visionibus quas proposuimus, Ib. XXII, 3, 25 extr.: in prima visione, Ib. XVI, 1, 8 post init.: in omnibus autem visionibus, quae propositae sunt, Ibid. XVII, 1, 29 post med.

VĪSĬO, ire, i. e. *winden zonder geraas van zich geven*, Lucil. ap. Non. cap. 11 n. 46. *daar doelt* Cicero *zeker op* ad Div. IX, 22 med., §. 11 *met het woord* divisio, *waar in eene vuiligheid gelegen is.*

VISĬTĀTĬO, onis, f. *het zien: van daar aanzien, aanblik, verschijning, bij voorb.* luna facit visitationem tenuem extremae rotunditatis, Vitruv. IX, 4 extr.

VISĬTO, avi, atum, are, i. q. viso, 1) *zien, bij voorb.* quia te non visitavi, Plaut. Pers. I, 1, 20: *dus ook* Plaut. Curc. II, 3, 64 *en* Epid. IV, 1, 12 *en* 24: Omnia visitata, Vitruv. IX, 4: formam Daemonis Socrati visitatam, Apul. de deo Socrat. post med. p. 53, 16 Elmenh.: immani forma tantae bestiae, noctu praesertim, visitata Ib. Met. IV med. p. 151, 8 Elm. 2) *naar iemand of iets zien, d. i. heengaan of zien, wat iemand doet, gevolglijk bezoeken, bij voorb.* visitasset eum

Cae-

Carneades, Cic. Fin. V, 31: neque aegrum quemquam visitavit, nisi explorato prius cubiculo, Sueton. Claud. 35.

VISO, si, sum, 3. i. q. visito, 1) *zien, bezien, aanzien, bij voorb.* visendi causa convenirent, Cic. Verr. V, 26: visendi causa venirent, Cic. Tusc. V, 3: ornatus visendus, Cic. Var. 13, i. e. *zienswaardig: dus ook* magnitudo visenda, Plin. H. N. XVI, 44: *dus ook* multa visenda, Liv. XLV, 27: Visam, si domi est, Terent. Eun. III, 4, 7. Heaut. I, 1, 118; *doch dit kan tot n. 2 behooren*: Ex muro visite agros, Liv. III, 68: ad res Graeciae visendas, Liv. XL, 2: visenda urbe magnam partem diei consumsit, Liv. XXIII, 7: Messanam ut quisque venerat, haec visere solebat, Cic. Verr. IV, 3: omnibus haec ad visendum patebant quotidie, Ibid.: ad id visendum prodigium, Liv. I, 31: praeda, ut viseretur, exposita, Liv. XLV, 33: tanta fuit omnium exspectatio visendi Alcibiadis, Nep. Alcib. 6: visitur imago, Senec. Nat. Quaest. I, 7: visere insomnia, Plin. H. N. V, 8 post med.: contumelias, Tacit. Ann. XIV, 1. 2) *bijzonder heenzien naar een persoon of zaak, zien wat die doet, of zien naar iet; zoo als wij zeggen; ik moet in mijn tuin zien, naar mijne kinderen zien, bij mijn broeder zien, d. i. gaan zien, hoe het daar is, of bezoeken, wanneer men het ook somtijds vertaalt, gaan, komen, bij voorb.* vise ad portum, Plaut. Capt. IV, 2, 113, i. e. *zie eens aan de haven, d. i. ga heen:* Vise ad me intro, Plaut. Mil. II, 6, 40, i. e. *kom bij mij:* omnes Quirites visite huc ad judices, Varr. L. L. V, 9: visere ad aegros, Lucret. *zie hier na:* abi, vise, redieritne, Terent. Phorm. II, 415: ego, quid me velles, visebam, Plaut. Stich. II, 2, 4: me curant, visunt, quid agam, Ib. Mil. III, 1, 113: visam, si domi est, Terent. Eun. III, 4, 7. Heaut. I, 1, 118, i. e. *ik wil toch zien, of enz., d. i. heen gaan en zien, of enz.:* Vise amabo, num sit, Ibid. 3, 21, i. e. *zie eens, of hij enz., of ga en zie eens enz.:* Nunc alteram visam huc in Veneris fanum, Plaut. Rud. V, 1, 6, *ik zal naar de andere zien:* non visam uxorem Pamphili? Terent. Hec. III, 2, 6, i. e. *heen zien naar haar of bezoeken;* non visas, nec mittas quidem visendi causa quemquam, Ib. 7: *ook staat* viso *voor* visam, *bij voorb.* Terent. And. III, 3, 5, id viso, tune an illi insaniant i. e. *ik wil toch zien, of enz.: van waar het dikwijls is, bezoeken, bij voorb.* Non visam uxorem Pamphili? Terent. *zie hier voor:* constitui ad te venire, ut & viderem te & viserem, Cic. ad Div. IX, 23: Nostra illico it visere ad eam, Terent. Hec. I, 2, 113, i. e. *gaat haar bezoeken: dus ook* ibit ad amicam visere, Ovid. Am. II, 2, 21: Flavius dicitur ad collegam venisse visere aegrotum, Piso ap. Gell. VI, 9 extr.: visere ad aegros, Lucret. VI, 1236: Octavii domus cum vulgo viseretur, Cic. Offic. I, 39: propter quem (Cupidinem) Thespiae visuntur, Cic. Verr. IV, 2 extr.: nosque vites, Cic. ad Div. VII, 1 extr.: cupio Aegyptum visere, Cic. Att. II, 5.

VISOR, oris, m. *die iet ziet, of naar iet ziet, kunschapper, verspieder*, Tacit. Ann. XVI, 2.

VISPELLIO, onis, *zekere soort van slechte, infame menschen, bij voorb. slaven, bij voorb.* furem non esse, vispellionem non esse, Pandect. XXI, 2, 31.

VISŬLA, ae, f. *eene soort van wijnstokken*, Colum. III, 2, 2. Plin. H. N. XIV, 2 post med.

VISUM *en* **VISUS**, a, um, *zie* Video.

VISUS, us, m. i. q. visio, *het zien, aanblik, gezicht, bij voorb.* feminas visu nocere, Plin. H. N. VII, 2: esse homines qui visu effascinent, Ibid.: tanta celeritate, ut visum fallant, Ibid. IX, 50: lupinorum visus noxius esse creditur, Ib. VIII, 22: donec iter liquidum consumsit visus, tellus pontusque recessit, Sil. III, 157, i. e. *men kon niet meer heenzien:* visu (*voor* visui) oculorum subdere posse, Lucret. V, 102, i. e. *zien kunnen:* visus oculorum obtutu continuo fatigatur, Quintil. I, 2, 11: de visu oculorum, Ib. X, 1, 14: infirmior visus, Ibid. X, 3 extr.: quod natura visibus nostris denegavit, Apul. de deo Socrat. post init.: visus effugiet tuos, Ovid. Fast. III, 406: obire omnia visu, Virg. Aen. X, 447, i. e. *alles bezien:* Obstupuit visu, Ib. V, 50: terribiles visu formae, Ib. VI, 277, *alwaar* visu *ook het* Supin. *kan zijn; in sluit is het hetzelfde.* *Ook het gezicht, d. i. de oogen, benevens het vermogen, om te zien, bij voorb.* spectat inoccidues stellarum visibus Argum, Stat. Theb. VI, 277: visum perflere *de oogen uitweenen, bij voorb.* visu perfleto (Al. praefleto), Apul. Met. II post med. p. 125, 11 Elm.: visus effugiet tuos, Ovid., *zie hier voor: van daar het geen men ziet, het aanblik eener zaak, gedaante, verschijning, bij voorb.* augustior humano visu, Liv. VIII, 19: above visu, Liv. I, 20 extr., i. e. *verschijning: dus ook* nocturnos visus, Liv. VIII, 6, i. e. *nacht verschijningen:* inopino territa visu, Ovid. Met. IV, 232: portentum horribili visu i. e. *gezicht, gedaante*, Virg. Aen. XI, 271: secundarent visus, Ibid. III, 36: cf. Horat. Sat. V, 5, 84.

VITA, ae, f. 1) *het leven, d. i. genot des levens, bij voorb.* in vita diutius esse *leven*, Cic. Q. Fr. I, 3 med.: discedere e vita, Cic. ad Div. II, 2: *dus ook* cedere e vita, Cic. Brut. 1 post med.: *of* vita, Cic. Tusc. I, 15 extr., i. e. *sterven: dus ook* excedere e vita, Cic. Brut. 20 extr. Cic. Off. I, 33: *of* vita, Cic. Brut. 75 extr. Cic. Tusc. I, 13: *dus ook* vitam ponere, Cic. ad Div. IX, 24 extr. Nep. Paus. 1, *zijn leven laten, sterven: ook* perdere *in dubbelen zin, zie* Perdo: amittere, Cic. Marc. 7. Cic. Rosc. Am. 11: *ook* vitam evadere, *sterven*, Apulej. Met. IV ante med. p. 148, 16 Elmenh.: *ook* e vita abire, Cic. Tusc. I, 30: vitam degere miserrimam, Cic. Sull. 27, i. e. *zeer ellendig leven, een zeer ellendig leven leiden:* agere vitam honestissime, Cic. Phil. IX, 7: vita frui, Cic. Catil. IV, 4: profundere vitam pro aliquo, Cic. Phil. XIV, 11: in vita manere, Cic. ad Div. V, 15: perducere vitam ad annum centesimum, Cic. Senect. 17: Si vita suppetet, Cic. Fin. I, 4, i. e. *als ik het leven zal hebben:* vitam alicui auferre, Cic. Senect. 19: *of* adimere, Cic. Planc. 42: *of* aliquem vita privare, Cic. Phil. IX, 4. Cic. Rab. Perd. 3: *ook* se vita privare, Cic. Or. III, 3: *of* aliquem vita expellere, Cic. Mur. 16: vitae necisque potestatem habere in aliquem, Caes. B. G. VI, 18: vitae curriculum, Cic. Rab. Perd. 10: in mea vita *in mijn leven*, Cic. Att. V, 20: *dus ook* in vita, Cic. Flacc. 19 extr., i. e. *in zijn (geheele) leven:* vitam colere inopem, Terent. Heaut. I, 1, 84, i. e. *leiden:* vitam producere, Nep. Att. 21, i. e. *verlangen:* abrumpere, Virg. Aen. VIII, 579: *ook zegt men* vivere vitam tutam, Cic. Verr. II, 47, i. e. *een veilig leven leiden, veilig, zeker leven: ook* vivere vitam, i. e. *leven, zonder Adjectivum, bij voorb.* dum vitam vivas, Plaut. Pers. IV, 3, 24: *ook* vivere vita, i. e. *leven, bij voorb.* tamne tibi diu videor vita vivere? Plaut. III, 1, 31: vita mihi care magis, Virg. Aen. V, 724: si vita mihi contigerit, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 24 in., i. e. *als ik het leven hebben zal, zal blijven leven:* vita acerba, *een treurig, bitter, smartelijk leven*, Cic. ad Div. I, 1: *dus ook* amara, Ovid. Pont. I, 9, 21: *dus ook* mala, Ibid. 31, i. e. *een ellendig leven: integendeel* bona, *een goed leven, d. i. een vergenoegd, als het iemand naar wensch gaat*, Plaut. Cas. IV, 4, 17. Senec. Ep. 123 post med.: nae ego hodie tibi bonam vitam feci. Plaut. Pers. IV, 8, 4, i. e. *heb u een' aangenamen dienst bewezen, u zeer gediend:* Lambinus *wil* bona multa feci *daarvoor lezen:* omnis vitae ratio sic constat, ut cet., Quintil. X, 2 in., i. e. *met het menschelijk leven is het zoo gesteld, wij menschen plegen het altijd zoo te rekenen, dat enz.* *Ook* Plural., *bij voorb.* Nec, si Geometrae & Grammatici ceterarumque artium professores, omnem suam vitam, quam libet longa fuerit, in singulis artibus consumserunt, sequitur, ut plures quasdam vitas ad plura discenda desideremus, Ib. XII, 11, 20. Not. a) victus *en* vita *staan bij een, bij voorb.* in omni vita atque victu, Cic. Brut. 25: vita autem victusque communis, Cic. Off. I, 17, *wanneer* victus *meer op den aart en wijze ten aanzien van spijze, drank, huisraad enz. te beschouwen is, zie* Victus. b) vita *ook van levenloze dingen, het leven, d. i. duuring, voortduuring, bij voorb. van boomen en gewassen, bij voorb.* arborum, Plin. H. N. XVI, 44 in.: brevissima vita est Punicis, fico & malis, Ib. ante med. 2) *het leven, d. i. levenswijze, bij voorb.* vita rustica, Cic. Rosc. Am. 17: serpit per omnium vitas, Cic. Amic. 23. 3) *leven, d. i. levenswandel, bij voorb.* inspicere in omnium vitas, Terent. Ad. III, 3, 51: Vita hominis ex antefactis spectabitur, Auct. ad Her. II, 3: cf. Virg. Aen. VI, 433. *Ook behoort het een en ander uit n. 1 hier.* *Ook levenswijze, d. i. beschaafde levenswijze: of wereld, bij voorb.* usus, vita, mores, civitas respuit, Cic. Mur. 35. 24 n. 8. Not. victus *en* vita *staat somtijds bij een. zie hier voor.* 4) *leven, d. i. levensloop, bij voorb.* exponamus vitas imperatorum, Nep. praef.: vitas virorum concludere, Nep. Epam. 4, *alwaar het levensbeschrijving is.* 5) *leven, Tropisch, d. i. eene zaak of persoon, die men zeer liefheeft en acht, bij voorb. gelijk wij zeggen, die is mijn leven, dat is mijn leven, bij voorb.* Aeschinum, nostrarum vitam omnium, Terent. Ad. III, 2, 32: cf. Plaut. Asin. III, 3, 24: *van daar als een liefkoozend woord, bij het aanspreken, bij voorb.* o mea vita, Plaut. Stich. IV, 2, 6, i. e. *o mijn leven! mijn hart! mijn schat! mijn Engel! dus ook* mea vita, Cic. ad Div. XIV, 2 *en* 4: *dus ook* Quid juvat ornato procedere, vita, capillo? Prop. I, 2, 1: Me tibi ad extremas mansurum, vita, tenebras, Ibid. II, 20, 17. 6) *de ziel of de schimmen in de onderaardsche wereld, bij voorb.* tenues sine corpore vitae, Virg. Aen. VI, 292. 7) *heigem, waarvan men leeft, onderhoud, bestaan, eten en drinken, bij voorb.* reperire sibi vitam, Plaut. Stich. III, 2, 9: neque illi quoquam quisquam de vita mea, Ib. Truc. II, 4, 70, i. e. *tot aanzien van eten: Cui* opera vita erat, Terent. Phorm. II, 3, 16. 8) *de levende menschen, de wereld (d. i. de menschen) in zekeren spreekwijzen*,

ter, *bij voorb.* Neque hac de re communis vita dubitavit, Cic. Div. I, 39, i. e. *in het gemeen leven heeft niemand daar aan getwijfeld:* Verum falfumne fit, vita non decrevit, Plin. H. N. VIII. 16 ante med.: alias in tomiitus vita erat Ib. XIII, 13 extr.: panem ex hordeo antiquis ufitatum vita damnavit, Ibid. XVIII, 7 poft med.: Rura cano rurisque deos; his vita magiftris defuevit quernа pellere glande famem, Tibull. II, 1, 37: Agnofcat mores vita legesque fuos, Martial. VIII, 3, 20. *Bijzonder de befchaafde wereld of wereld (d. i. befchaafde wereld, menfchen van befchaafde levenswijze); hier toe kan men vele plaatzen uit het bovenftaande brengen, als* Plin. H. N. XVIII, 7. Tibull. II, 1, 37. Martial. VIII, 30. 20. *Men zou ook uit n. 4 hier toe kunnen brengen*, horribilis oratio; fed ufus, vita, mores, civitas ipfa refpuit, Cic. Mur. 35, i. e. *de wereld, befchaafde wereld.*

VITABĬLIS, e, *mijdenswaardig*, Ovid. Pont. IV. 14, 31.

VITABUNDUS, a, um, i. q. vitans, *mijdende, zoekende te ontgaan, zonder Accufativus*. *bij voorb.* ipfe quafi vitabundus per faltuofa loca incedebat, Salluft. Jug. 38 (42): Inter tela hoftium vitabundus erumpit, Ibid. 101 (107): Vefpafiano nomen fufpenfi & vitabundi circumibant, Tacit. Hift. III, 37: *en met denzelven, bij voorb.* caftra hoftium, Liv. XXV, 13: inter molem atque infulam, vitabundus hoftium claffem, ad oppidum pervenit, Salluft. fragm. ap. Non. cap. 2 n. 899.

VITĀLIS, e, 1) *het leven betreffende, daartoe behorende, het leven onderhoudende, bij voorb.* per quem colimus vitale aevum, Plaut. Poen. V, 4, 14, i. e. *levenstijd:* vitales auras carpere, Virg. Aen. I, 388 (392), i. e. *ademen:* lumen vitale relinquere, Ovid. Met. XIV, 175, i. e. *fterven:* viae vitales, Ib. II, 828, *levenswegen, d. i. luchtpijp:* Caloris natura vim habet in fe vitalem, Cic. Nat. D. II, 9, i. e. *belevende kracht, levenskracht:* vitalem fpiritum, Ib. 45: *dus ook* ignis vitalis, Ib. 15 med.: motus vitalis, *bij voorb.* Nec fine corpore vitales edere motus fola poteft animi per fe natura i. e. vivere, Lucret. III, 559: fenfus vitalis, *bij voorb.* fentimus corpore inesse vitalem fenfum, Ib. 635: lapides nequeunt vitalem reddere fenfum, Ib. II, 889: vitales venae, Ib. 1118: vitales animi nodos e corpore folvit, Ib. 949: tempora caeli vitalis, Lucan. IX, 435: faecula vitalia i. e. vitae, Lucret. I, 203: Abftinere eo, quod vitale fit, Liv. VI, 49 med., i. e. *het geen het leven onderhoudt:* mortiferum vitali admifcere, Ibid.: *van daar* vitalia *dingen, waarop het leven van een perfoon of zaak beruft, of* fcil. membra, i. e. *deelen des ligchaams, waarop het leven voornamelijk beruft, bij voorb.* in corpore noftro offa, nervique — et vitalia minime fpeciofa vifu, prius ordinantur, Senec. de ira II, 1: fufa folo vitalia calcet, Lucan. VII, 620: ebibit humorem circum vitalia fufum, Ib. IX, 743: pilum fub oculo adactum in vitalia capitis venerat, Plin. H. N. VIII, 7 med.: vitalia arborum, Ib. XVII, 27 in.: Nunc hic nunc illic fuperant vitalia rerum & fuperantur i. e. principia vitae, Lucret. II, 575. 2) *aan het leven gelijkvormig, bij voorb.* Cui poteft effe vita vitalis, Enn. ap. Cic. Amic. 6, i. e. *wien kan het leven wel, aan het leven gelijkvormig fchijnen, d. i. den naam van leven te verdienen?* 3) *lang levende, van een lang leven, bij voorb.* fi effe falvum me vis & vitalem, Plaut. Bacch. IV, 9, 75: puer, ut fis vitalis, metuo, Horat. Sat. II, 1, 60: *dus ook mifschien* multaque vitalia vivendo vincere faecla, Lucret. I, 202, *alwaar echter* vitalia *voor* vitae (*zie boven*) *fchijnt te ftaan; wanneer er zekerlijk een* Pleonasmus *is.* 4) vitalis lectus, *het doodbed*, Petron. 42, *of, zoo als fommigen het verklaren, het geen men bij zijn leven gebruikt heeft:* Profer vitalia, Petron. 77, i. e. *het doodbed, mifschien om het* Ouen, *voor* mortualia.

VITALĬTAS, atis, f. *levenskracht, het leven, bij voorb.* vitalitas in corde durat, Plin. H. N. XI, 37 fect. 69: quia ineft iis (genibus) vitalitas, Ibid. cap. 45: magna in eo (fanguine) vitalitas, Ibid. 38.

VITALĬTER, *levendig, bezield, bij voorb.* nequeunt vitaliter effe animata, Lucret. V, 146.

VITĀTIO, onis, f. *mijding, vermijding, bij voorb.* doloris, Cic. Fin. V, 7 extr.: oculorum, lucis, urbis, fori, Cic. Phil. III, 10: Una eft vitatio, Cic. Att. XII, 13 in., i. e. *vermijding, het ontgaan:* periculi, Auct. ad Her. III, 2 med.

VITELLINUS, a, um, *voor* vitulinus, *van een kalf of kalfs, bij voorb.* caro vitellina, Plaut. fragm. ap. Varr. L. L. VI, 3 extr. e lect. Scalig.

VITELLUS, i, m. 1) *een kalfjen, bij voorb. als een beuzelend liefkoozend woord, bij voorb.* dic me tuum — vitellum, Plaut. Afin. III, 3. 77. 2) *het door van een ei, bij voorb.* ovi & album & vitellus in vas defundendum eft, Celf. VI, 6 fect. 1 poft med.: *en zonder* ovi *of* ovorum, *bij voorb.* vitellos coctos duos, Ib. V, 21 fect. 3: Candida fi croceos circumfluit unda vitellos, Martial. XIII, 39, 1: omnibus ovis medio vitelli ineft velut fanguinea gutta, Plin H. N. X, 53: namque marem cohibent collofa (ova) vitellum, Horat. Sat. II, 4, 14: Nihilne de vitello? Cic. Div. II, 65.

VITĔUS, a, um, *van den wijnftok, bij voorb.* coliculus, Varr. R. R. I, 31, 4: pocula vitea, Virg. Georg. III, 380, i. e. *wijn.*

VITEX, icis, f. *Kuischboom, zeewillig, fchaapsmuil, monnikspeper*, Plin. H. N. XXIV, 9 ante med. Veget. de re vetr. II, 47.

VITIARĬUM, i, n. *eene plaats, waar jonge wijnftokken gekweekt, en dan in den wijnberg verplaatst worden, plantzoen van wijnftokken*, Varr. R. R. I, 31, 2. Cato R. R. 40: facere vitiarium *en* vitiaria, Cato R. R. 47. Colum. III, 4 *en* 5. XI, 28. *Het is (geiijk* feminarium *enz.) eigenlijk een* Adject. Vitiarius, a, um.

VITIARIUS, a, um, *zich met wijnftokken bezig houdende, daar toe behorende: van daar* Vitiarium Subftantive, *zie* Vitiarium.

VITIATĬO, onis, f. *kwetzing, fchending, beledriging*, Senec. Controv. III, 23 ante med.

VITIĀTOR, oris, *kwetzer, fchender, beledriger*, Senec. Controv. III, 23.

VITICARPIFĔRAE FORCIPES, Varr. ap. Prifcian. 9 p. 868 Putfch., i. e. *tot fnoeijen van den wijnftok dienftig.*

VITĬCŎLA, ae, f. i. e. *die wijn bouwt, een wijnbouwer, bij voorb.* Viticolae nomen pervulgatum Falerni, Sil. VII, 193.

VITICŬLA, ae, f. 1) *een wijnftokjen*, Cic. Nat. D. III, 53: Dulci namque tumet pondum viticula Baccho, Val. Cato in Diris 115. 2) *eene rank, bij voorb. aan de komkommer, kauwoerde of kalabasfen enz., bij voorb.* frutex minus longis viticulis, Plin. H. N. XXIV, 11 poft med.: aliqui florem cucumeris cum viticulae fuae capite cannae inferunt, Pallad. in Mart. 9 med. *Even dus is* vitis *eene rank, zie* Vitis.

VITĬFER, a, um, 1) *wijnftokken dragende, bij voorb.* arbores, Pallad. in Februar. 14. 2) *wijnftokken dragende, d. i. waar wijnftokken groeijen, bij voorb.* colles, Plin. H. N. III, 5 med.: vitiferi montis, Sil. IV, 349.

VITIGINĔUS, a, um, *van den wijnftok, of wijnftokken, bij voorb.* furculus, Cato R. R. 41: folium, Colum. XII, 16: ligna, Plin. H. N. XXX, 6 poft med.: columnae, Ibid. XIV, 1.

VITIGĔNUS, a, um, i. q. vitigineus, *van den wijnftok of wijnftokken, bij voorb.* liquor, Lucret. V, 15, i. e. *wijn: dus ook* latices, Lucret. VI, 1070.

VITILĔNA, ae, f. (*van* vitium *en* lena), i. e. *koppelaarfter, of flechte koppelaarfter, als een fcheldwoord*, Plaut. Moft. I, 3, 56.

VITILIGO, inis, f. *is eene foort van vlakken op de huid, die van ongefteldheid des ligchaams voortkomen, bij voorb.* vitiligo, quamvis per fe nullum periculum adfert, tamen foeda eft, Celf. V, 28 fect. 19, *alwaar daarvan gehandeld wordt:* vitiligines tollere, Plin. H. N. XX, 15 poft med.: emaculare, Ibid. XXI, 19 med.: corrigere, *en* emendare, Ibid. XXII, 25 poft med.: extenuare, Ibid. XXX, 4: concorporare, Ib. XXVII, 12 ante med.: ad colorem reducere, Ib. XXX, 13 extr., *alwaar het mifschien puisten of vlakken zijn.*

VITĬLIS, e, (*van* vieo) *gevlochten uit taai hout, bij voorb.* alvi apum, Varr. R. R. III, 16: cola, Cato R. R. 11: ciftae, Plin. H. N. XV, 17: circulus, Ib. XIII, 14: vitiles naves corio circumfutae, Ib. VII, 56 extr.: cucurbita omni modo faftigatur, vaginis maxime vitilibus, Ibid. XIX, 5 poft med., *alwaar echter* Harduinus fictilibus *wil lezen: van daar* vitilia *gevlochten dingen, bij voorb. korven enz., bij voorb.* ad vitilia utiliffimo, Plin. H. N. XIII, 4 poft med.: vitilium elegantia, Ib. XXI, 18: non multum a falice vitilium ufu diftat vitex, Ib. XXIV, 9.

VITILITIGĀTOR, oris, m. *een moedwillig janker, lasteraar, bediller*, Plin. H. N. praefat. prope fin.

VITILITĬGO, are, *moedwillig janken, of lasteren, bij voorb.* fcio multos fore, qui vitilitigent, Cato ap. Plin. H. N. praef. prope fin.

VITINĔUS, a, um, i. q. vitigineus, *van den wijnftok, bij voorb.* vinculis vitineis, Flor. III, 20, 4.

VITĬO, avi, atum, are, 1) *kwetzen, beledigen, bederven, bij voorb.* lues vitiaverat auras, Ovid. Met. XV, 626: ftriges vitiant cunis corpora, Ib. Faft. VI, 136: Et careant loliis, oculos vitiantibus, agri, Ibid. I, 691: oculi vitiantes omnia vifu, Ib. Met. VII, 366: amnis, qui fuerat dulcis, falibus vitiatur amaris, Ib. XV, 266: ifta decens facies longis vitiabitur annis, Ib. Trift. III, 7, 3: vixdum concepta in alvo vitiat ova, Colum. VIII, 11 ante med.: infpiciat ferramenta, fi quod in opere vitiatum fuerit, Colum. XI, 1, 20: boves aliqua offenfa vitiantur, Pallad. in Mart. 12: offa vitiata, Celf.

Cels. VIII, 2: curis vitiatum corpus amarit, Ovid. Pont. I, 10, 3: vitiata teredine navis, Ib. I, 1, 69: pectora sic mea sunt limo vitiata malorum, Ib. IV, 2, 19: Expulit offenso vitiatum corpore talum, Martial. VIII, 75: jamque tumescebant vitiati (scil. stupro) pondera ventris, Ovid. Her. XI, 37: auspicia, i. e. *vernietigen*, *te leurstellen* Messala ap. Gell. XIII, 15: *van daar* virginem, Terent. Eun. IV, 4, 36. Ad. IV, 5, 52, i. e. *verkrachten*, *schenden*, cf. Cato ap. Gell. XVIII, 13: *van daar* diem, i. e. *maken*, *dat de dag tot eene openbare verrichting niet gebruikt kan worden*, *gevolglijk hem*, *als 't ware*, *bederven*, *bij voorb.* diebus vitiandis, Cic. Att. IV, 9 in. *Meer komt het dus niet voor.* 2) *vervalschen*, *onëcht maken*, *bij voorb.* senatus consulta, Liv. III, 55: scripturas, Pandect. L, 16, 94: vitiatam memoriam funebribus laudibus reor, Liv. VIII, 40: auspicia, *voor onëcht verklaren*, *gevolglijk niet laten gelden*, Messala ap. Gell. XIII, 15; *van daar misschien* vitiatae & corruptae significationes comitiorum, Cic. Sext. 54, i. e. *onëchte*, *niet oprechte.* 3) *verhinderen*, *bij voorb.* auspicia, *zie hier voor.*

VITIŌSE, 1) *gebrekig*, *niet goed*, *bij voorb.* concludere, Cic. Acad. IV, 30 extr.: vitiosius, Cic. Senect. 8: vitiosissime, Colum. IV, 24 post med.: *van daar* vitiose se habere, Cic. Tusc. III, 9, i. e. *zich niet wel bevinden.* 2) *met beleediging der* Auspiciën, *bij voorb.* ferre leges, Cic. Phil. V, 4.

VITIOSĬTAS, atis, f. *ondeugendheid*, Cic. Tusc. IV, 13 *en* 15.

VITIOSUS, a, um, *vol fellen of gebreken*, *of mangel*, *zij mogen bestaan waarin zij willen*, *gebrekig*, *slecht*, *ondeugend*, *bij voorb.* nux, Plaut. Mil. II, 3, 45: suffragium, Cic. Legg. III, 15: exemplum, Auct. ad Her. II, 29: vitiosissimus orator, Cic. Or. III, 26: morbosum & vitiosum pecus, Varr. R. R. II, 1 post med. §. 21, i. e. *gebreken van het ligchaam hebbende*, *of anders zich niet wel bevindende: dus ook* locum (corporis) vitiosum (scabie) pecudes aut morsu scalpunt aut cornu vel ungula tundunt, Colum. VII, 5 ante med., i. e. *het kranke*, *met schurft bezette deel: van daar* 1) *gebrekig*, *ten aanzien der* Auspiciën, *d. i. tegen de* Auspiciën *geschied of gedaan*, *bij voorb.* in dira & vitiosa incurrimus, Cic. Div. I, 16: Quae augur vitiosa, dira defixerit, Cic. Legg. II, 8 e legg. XII Tab.: Vitiosus consul, Cic. Phil. II, 33, i. e. *tegen de* Auspiciën, *gevolglijk*, *gebrekig*, *verkozen: dus ook* collega, quem fecit vitiosum, Cic. Phil. V, 3. 2) *gebrekig*, *ten aanzien der deugd*, *gevolglijk*, *ondeugend*, *slecht*, *bij voorb.* vita, Cic. Fin. II, 28: homo, Plaut. Curc. IV, 1, 8. Martial. XI, 93. Cato ap. Gell. XI, 2: Vitiosi essent discessuri, Cic. Nat. D. III, 31: vitiosior, Cic. Tusc. III, 30. Horat. Od. III, 6, 48: homo vitiosissimus, Vell. II, 97. *Ook anders in zijn gedrag gebrekig*, *of feilende*, *bij voorb.* Cacozelos & antiquarios, ut diverso genere vitiosos, pari fastidio sprevit, Sueton. Aug. 86.

VITIS, *een wijnstok; is menigvuldig*, *bij voorb.* Cic. Nat. D. II, 47. Senect. 15. Virg. Ecl. VII, 61. IX, 42. Georg. II, 190 *en* 233. Ovid. Met. VIII, 676. Am. I, 10, 55: vidua i. e. sine fulcimento ulmi, Catull. XLI, 49: vites ponere, *planten*, *poten*, Virg. Georg. I, 74: ulmis adjungere vites, Ibid. 2: pampineis amicitur vitibus ulmus, Ovid. Pont. III, 8, 13: ulmus amicta vitibus, Horat. Ep. I, 16, 3: vel arbor vel frutex vel tertium quiddam, quod nec arborem nec fruticem proprie dixerim, ut est vitis, Colum. III, 1: vites jure apud priscos magnitudine quoque inter arbores numerabantur, Plin. H. N. XIV, 1: vitem arboris adpellatione contineri, plerique veterum existimaverunt, Pandect. XLVII, 7, 3: vitem inserere, Colum. V, 29 extr.: insitio vitium, Ibid.: vitis alba, i. e. albas uvas ferens, Ibid.: nigra i. e. nigras uvas ferens, Ib.: *van daar* a) *wegens de gelijkvormigheid* vitis nigra, *eene plant*, *anders* Bryonia *genoemd*, Plin. H. N. XXIII, 1 ante med.: vitis alba, *anders* Ampeloleuce, *zekere plant*, Plin. H. N. ibid. Colum. X, 347. XII, 7, 2. Pallad. I, 35, *en Plur.* vitibus albis, Ovid. Met. XIII, 800: *de naam komt daarvan*, *omdat de wortel zwart of wit is:* vitis cana i. q. saxifraga, Apulej. de herb. 97. b) *wijn*, *bij voorb.* vite pasci, Martial. VIII, 51, 12. 2) *tak van een wijnstok*, *wijnrank*, *bij voorb.* si vitis vitem continget, utriusque vitem teneram praeacuito, Cato R. R. 41: *dus ook* Varr. R. R. I, 31, 3, neque ex se potest elicere vitem: *van daar* (a) *een afgesneden wijnrank tot gebruik*, *bij voorb. tot een staf*, (*zoo als hedendaags spaansch riet of rotting*) *en velen schijnen dergelijke wijnranken gedragen te hebben; bijzonder de hopliedem: van daar de hopmansstaf*, *d. i. dien ieder hopman droeg*, *om er de soldaten mede te slaan*, *omdat het een wijngaardrank was*, *bij voorb.* Plin. H. N. XIV, 1 extr.: *dus ook* centum vite regendos, Ovid. Art. III, 527: fracta vite in tergo militis, Tacit. Ann. I, 23: militem, si Romanus esset, vitibus, si extraneus, fustibus cecidit, Epit. Liv. 57, *en meermalen*, *bij voorb.* Juvenal. VIII, 247. Lucan. VI, 146: *van daar een hopmansplaats*, Juvenal. XIV, 193. Sil. VI, 43. XII, 465. (b) *elke rank*, *bij voorb. van een komkommer*, *kalabas*, Pallad. in Mart. IX, 9. X, 15; *dus staat ook* viticula, *zie* Viticula. 3) *wijngaardprieel; schijnt niet voor te komen: van daar wegens de gelijkheid de beschuttingsmachiene bij belegeringen*, *anders* vinea *genoemd*, *bij voorb.* proeliari procul sub vite, Lucil. ap. Fest. in Sub.: sub vitem qui subiicit hastas, Lucil. ib.: sub vitem proeliari, Fest. ibid. Not. *Nadien* vitis *bijna alle de beteekenissen van het woord* vinea *heeft*, *zoo schijnt het een* Adjectivum *te zijn* (vitis, e, *misschien van* vieo); *waarbij men misschien* arbor cet., *te verstaan heeft.*

VITISĂTOR, oris, m. *voor* vitis sator *of* vitium sator, *een planter van wijnstokken*, *wijnplanter*, *wijnstokplanter*, Virg. Aen. VII, 179. *Zoo heet ook* Bacchus, Acc. ap. Macrob. Sat. VI, 5; *en* Saturnus, Arnob. 3.

VITĬUM, i, n. *beleediging*, *bij voorb. der* Auspiciën, *bij voorb.* vitio creati censores, Liv. VI, 27, i. e. *tegen de* Auspiciën: *zoo staat* vitio *meermalen*, *bij voorb.* Cic. Div. I, 16. II, 35. Nat. D. II, 4. Liv. XLV, 12; *doch* vitio *kan ook enkel zijn*, *op eene gebrekige wijze* (scil. *tegen de* Auspiciën), *gevolglijk tegen de* Auspiciën: pudicitiae ejus numquam vim nec vitium adtuli, Plaut. Epid. I, 2, 7, i. e. *heb beleedigd:* vitium virginis, Terent. Eun. IV, 4, 55, *beleediging*, *ontëering*, *schending:* vitium offerre virgini, Terent. Ad. III, 2, 10. Hec. III, 3, 23, i. e. *ontëeren*, *schenden*, *verkrachten: dus ook* addere, Plaut. Amph. II, 2, 179: *van daar* 1) *het nadeelig zijn*, *schade*, *die eene zaak gekregen heeft*, *scheur*, *bij voorb.* si nihil est in parietibus aut in tecto vitii, Cic. ad Div. IX, 15 extr.: *van daar* vitium facere, *van gebouwen*, *beschadigd worden*, *eene scheure krijgen*, *bij voorb.* si aedes corruerunt vitiumve fecerunt, Cic. Top. 3: turris vitium fecit, Auct. B. Hisp. 19. 2) *elke fout*, *mangel*, *of gebrek*, *het zij aan ligchaam of ziel*, *in gedrag*, *kleederen*, *aan hout*, *of waar het wil*, *bij voorb. een inktvlak op den rok is een* vitium cet.: *dus ook droefheid*, *blaauwheid enz.*, *met een woord alles*, *wat niet goed is; of niet goed laat blijven; al wat gebrekig of mishagende is*, *bij voorb.* vitium in corpore, Cic. Tusc. IV, 13: si intelligatur vitium morbusque mancipii, ut plerumque signis quibusdam demonstrari solent vitia, potest dici cet., Pandect. XXI, 1, 1 med.: Aediles aiunt, qui jumenta vendunt, palam recte dicunto, quid in unoquoque eorum morbi vitiique sit, Ibid. leg. 38: si nihil in parietibus aut in tecto vitii, Cic. ad Div. IX, 15 extr., *zie hier voor:* acrius vitia in dicente videre, Cic. Or. I, 25: a vitiis vindicare senectutem, Cic. Senect. 16, i. e. *fouten:* in amore haec omnia insunt vitia, Terent. Eun. I, 1, 14: illud mihi vitium est maximum, Ib. Hec. I, 2, 37, i. e. *dat is mijn grootste fout*, *ik heb deze grootste fout aan mij:* sine vitiis, Ibid. Heaut. Prol. 30: illi nil vitii est relictum, quin sit & idem tibi, Ibid. V, 3, 19: solum unum hoc vitium senectus adfert hominibus, Ib. Ad. V, 3, 47: aquae capiunt vitium, i. e. *bederven*, Ovid. Pont. I, 5: *van daar* in vitio esse, *een fout zijn*, *gebrekig zijn*, *bij voorb.* elatio animi in vitio est, Cic. Offic. I, 19 m.: *ook eene fout begaan*, *bij voorb.* qui non defendit, tam est in vitio, quam si cet., Ibid. 7 extr.: In quo vitio latissime patet avaritia, Ibid.: huc si perveneris, me — concedente, meum vitium est; sin ipse tua sponte processeris, tuum, Cic. Acad. IV, 16 in., *dan is het mijn* (*uw*) *fout*, *dan is het mijn* (*uw*) *schuld*, *dan heb ik* (*gij*) *schuld:* vitium (i. e. stuprum) auctore redemit (mater mea), *zegt* Helena Ovid. Her. XVII, 49: vitium dicere alicui, *bij voorb.* reddi (puellam) patri autem, cui (scil. patri) nihil dicas vitii (scil. de puella s. uxore), superbum est, Terent. Hec. I, 2, 79, i. e. *als men hem geene fout van haar zeggen kan*, *geen kwaad van haar zeggen kan*, *wanneer* cui *tot* patri *behoort; doch* cui *kan ook tot* eam (*dat te voren weggelaten was*) scil. puellam *gebracht worden; dan zou* alicui nil vitii dicere, *zijn*, *iemand geen kwaad kunnen zeggen; doch dit is misschien niet nodig:* Vitio alicui vertere, Cic. ad Div. VII, 6, *of* ducere, Terent. Ad. Prol. 5, *of* dare, Cic. Rosc. Am. 16. Terent. Andr. Prol. 8. III, 3, 64, *en* Mat. in Cic. Ep. ad Div. XI, 28, i. e. *ten kwade of als eene fout uitleggen: van daar* vitium alicui dicere, Plaut. Asin. V, 2, 49, *schelden*, *eigenlijk*, *iemand eene fout verwijten*, *of iemand iets kwaads aanzeggen: dus ook* vitium fieretur, Cic. Sull. 8, i. e. *scheldwoord*, *tenzij men hier daar voor* merito *of iets dergelijks lezen moet: van daar* vitio *op gebrekige wijze* scil. *tegen de* Auspiciën, *zie boven en beneden: van daar* a) *eene fout tegen de zeden*, *d. i. eene ondeugd*, *wanneer men van ondeugden in het gemeen spreekt*, *of grove fouten meent*, *bij voorb.* non dicam vitium, sed erratum, Cic. Cluent. 48: Vitium ventris, Cic. Coel. 19: Praemia proposita sunt virtutibus, et supplicia vitiis, Cic. Or. I, 58: Virtus est vitium fugere, Horat. Ep. I, 1, 41: vitium auctore redemit,

valt, Ovid., *zie hier voor.* b) *hindernis*, *bij voorb.* comitiorum folum vitium eft fulmen, Cic. Div. II, 18 extr.: ei novum intervenit vitium & calamitas, Terent. Hec. Prol. I, 2: *van daar is bijzonder de hindernis, die van den kant der* Aufpiciën *of* Auguriën *gemaakt wordt, bij voorb. wanneer de* Augur *ziet bliksemen enz.; wanneer de* Comitia *enz., verhinderd werden, bij voorb.* id igitur obvenit vitium, Cic. Phil. II, 33: cf. Liv. VIII, 23 extr.: *ook behoort de voorgaande plaats* Cic. Div. II, 18, *hier toe: van daar* vitio, i. e. *tegen de* Aufpiciën *of godlijke tekens, bij voorb. door bliksem enz., bij voorb.* vitio navigare, Cic. Div. I, 16: vitio creatus, Ib. II, 35. Liv. VI, 27, i. e. *tegen de* Aufpicia *verkozen:* vitio tabernaculum captum, Cic. Nat. D. II, 4, *zie boven in 't begin: dus ook* vitio (i. e. non aufpicato) diem dictam, Liv. XLV, 12, i. e. *tegen de* Aufpiciën; *doch, men kan het ook vertalen, op eene gebrekige wijze* fcil. *tegen de* Aufpiciën *daar bij denken: dus ook* vitium facere, *bij voorb.* fi cui fervo aut ancillae dormienti evenit, quod comitia prohibere folet, ne is quidem mihi vitium fecit, Cato ap. Feft. in Prohibere. *Hier toe zou men ook kunnen rekenen* conflictari tempeftatis & fentinae vitiis, Caef. B. C. III, 28, i. e. *hindernissen; doch het kan ook zijn moeilijkheid.* c) *gebrek, of fchuld, waardoor iets gefchiedt, of oorzaak, bij voorb.* vitio vini & amoris feci, Plaut. Aul. IV, 10, 15: vitio civitatis, non fuo, Cic. Harufp. 26: Nihil factum vitio eorum, Caef. B. C. III, 57: Quamvis quis fortunae vitio, non fuo decoxiffet, Cic. Phil. II, 18: Non rerum vitio, Cic. Div. I, 52: meum vitium eft, tuum (vitium), Cic., *zie boven.* d) *ongemaklijkheid, moeilijkheid, bij voorb.* conflictari tempeftatis & fentinae vitiis, Caef. B. C. III, 28: novum vitium & calamitas, Terent., *zie boven.* e) *het onnutte, flechte bij eene zaak, dat men verwerpt, niet acht enz., bij voorb. van de pruim,* vitium cinctum fructu, Plin. H. N. XV, 28 ante med., i. e. *de pit.* 3) *fchimp, fchimpwoord, fcheldwoord, befchimping, bij voorb.* vitium alicui dicere, Plaut. Afin. V, 2, 49, *zie boven: dus ook* a Torquato hoc vitium fileretur, Cic. Sull. 8, *zie boven. Misfchien zou men hier toe ook kunnen brengen* vitium virginis, *ontëering:* vitium virgini offerre cet., *zie boven.*

VITO, avi, atum, are, 1) *mijden, vermijden, d. i. zoeken te ontgaan, bij voorb.* tela, Caef. B. G. II, 25: fufpiciones, Nep. Att. 6. Caef. B. G. I, 20: fapiens, vitatu quidque petitu fit melius, caufas reddet tibi, Horat. Sat. I, 4, 115: cum Silanus impatientiam naufeae vitaffet, Sueton. Calig. 23: quas (infidias) ut vitemus, Phaedr. I, 19, 2: periculofum femper vitavi lucrum, Ib. V, 4, 8: vitataque traxit (illum) in arma, Ovid. Met. XIII, 39: dubitas eorum adfpectum praefentiamque vitare? Cic. Cat. I, 7, *het welk ook tot* n. 2 *kan gebracht worden:* Erit vitandum, ne cet., i. e. cavendum, Cic. Partit. 17 extr. *Ook met den Dativus, bij voorb.* infortunio, Plaut. Curc. II, 3, 19: huic verbo, Plaut. Caf. II, 2, 35: malo, Petron. 82. Not. fe ipfum vitare, Horat. Sat. II, 7, 113, *zich zelven vermijden, d. i. met zich zelven niet voldaan zijn.* 2) *mijden, vermijden, bij voorb.* nec plebis vitavit odium, Liv. II, 27: Quem (locum) fi quis vitare voluerit, Caef. B. C. II, 24: fuga mortem vitaverat, Caef. B. G. V, 20: ut periculum vitarent, Caef. B. C. I, 70: proditionem timebat, quam vitare poffe celeritate putabat, Salluft. Jug. 76 (79): qui poffet puteum vitare patentem, Horat. Epift. II, 1, 135: nam eum, qui palam eft adverfarius, facile cavendo vitare poffis, Cic. Verr. I, 15 med.: cafum, quem neque vitare quisquam poteft, Cic. Div. V, 17 ante med.: ut vitemus oculos hominum, fi linguas (i. e. fermones fcil. eorum) minus facile poffimus (vitare), Ib. IX, 2 ante med., *alwaar ten minften* linguas poffimus vitare *hier toe behoort:* dubitas eorum adfpectum praefentiamque vitare? Cic., *zie hier voor:* vis in tectis & oppidis frigus vitatur, Q. Cic. in Cic. Ep. ad Div. XVI, 8: Symphoniam Lyfonis velim vitaffes, Cic. ibid. 9: odium & invidiam facile vitabis, Cic. Fin. II, 26 extr.: fciebam, nonnullos fufpicionem non vitaffe, Cic. Verr. I, 7 in.: quod vitare nullo modo potuimus, Cic. Tufc. II, 1: qui id, quod vitari non poteft, metuit, is vivere animo quieto nullo modo poteft, Ibid.

VITOR, *zie* Victor.

VITRARĬUS, a, um, *glas betreffende, zich met glas bezig houdende, daar toe behorende: van daar* vitrarius, fcil. artifex, *glasmaker, bij voorb.* Cuperem Pofidonio aliquem vitrarium oftendere, qui fpiritu vitrum in habitus plurimos format, Senec. Ep. 90 poft med. Vitraria herba *of* Vitriaria herba, Apulej. de herb. 81, i. e. *glaskruid, muurkruid enz., anders* Parietaria *genoemd.*

VITREĀMEN, ĭnis, n. *een glazen ftuk huisraads*, Plur. vitreamina, Pandect. XXXIII, 7, 18 extr.

VITRĔUS, a, um, 1) *glazen, d. i. van glas, bij voorb.* hoftis, Ovid. Art. II, 208, *of* latro, Martial. VII, 71, 8, i. e. *ftuk in het fchaakfpel:* pila, Senec. Nat. Quaeft. I, 6: virgula, Ib. 7: vafa, Colum. XII, 4 poft med.: Priapus, Juvenal. II, 95: faba, Petron. 70: *van daar* Vitrea (vafa) *glazen zaken, glazen huisraad*, Martial. I, 42, 5. Stat. Sylv. I, 6, 73: audirem fententias, id eft vitrea fracta & fomniorum interpretamenta, i. e. *vodderijën, pozzen*, Petron. 10: contra revehunt vitrea, et ahena, veftes cet., Plin. H. N. XII, 19 ante med., i. e. *glaswaaren, glazen dingen.* 2) *van glas, glas gelijk*, a) *in glans, fchittering enz.: van daar het, glinfterend, bij voorb.* unda, Virg. Aen. VII, 759: ros, Ovid. Am. I, 6, 55: pruina, Ovid. Her. X, 7: antra fcil. Najadum, Ib. Met. V, 48: *dus ook* vitrea fedilia, Virg. Georg. IV, 350: turgefcit vitrea bilis, Perf. III, 8: color, Plin. H. N. IX, 31: fama, Horat. Sat. II, 3, 222; *doch, het kan hier ook zijn, onbeftendig:* Circe, Horat. Od. I, 17, 20, i. e. *glinfterend, fchoon.* b) *ten aanzien van doorfchijnendheid: van daar doorfchijnend, bij voorb.* vitrea toga, Varr. ap. Non. cap. 6 n. 4 *en* cap. 14 n. 1, i. e. *dun, doorfchijnend.* c) *ten aanzien van breekbaarheid: van daar breekbaar, gevolglijk onbeftendig, bij voorb.* fama, Horat. Sat. II, 3, 222; *doch, het kan ook zijn, fchitterend, glanzrijk, zie hier voor:* Fortuna vitrea eft, dum fplendet, frangitur, Publ. Syr. in Mim. 3) *de kleur van het kruid,* Waid *hebbende, blaauw, blaauächtig.*

VITRĬCUS, i, m. *ftiefvader*, Cic. Att. XV, 12. Cic. Phil. II, 7. Suet. Tiber. 7. Tacit. Ann. III, 29: currum vitricus (Cupidinis) ipfe dabit, i. e. Vulcanus, Ovid. Am. I, 2, 24, *want, alhoewel* Vulcanus *de man van* Venus *was, had zij Kupido toch niet aan hem gebaard.*

VITRUM, i, n. 1) *glas, die bekende doorfchijnende ftoffe, die tot allerhande huisraad gebruikt wordt*, Cic. Rab. Poft. 14. Horat. Od. III, 13, 1. Senec. Nat. Quaeft. I, 6. Tacit. Hift. V, 7. Horat. Od. III, 3, 1. Prop. IV, 8, 37, *bijzonder* Plin. H. N. XXXVI, 26. Not. Vitrum Obfidianum, *een foort van zwart glas dat aan den* Obfidiaanfchen *fteen gelijk is*, Plin. H. N. XXXVI, 26, *zie* Obfidianus. 2) *zeker verfkruid, dat fommigen* Wald (*het welk blaauw verft*) *willen noemen, waarmede de Britten zich verfden, bij voorb.* vitro corpora infecti, Mela III, 6 med.: *dus ook* fe Brittanni vitro inficiunt, Caef. B. G. V, 14. *Ook ftaat dit woord* (*als een verfkruid*) Vitruv. VII, 14.

VITTA, ae, f. *eene* Vitta, *d. i. band, of lint, waarmede hairen, bloemen enz. gebonden worden: van daar* 1) *een hoofdband*, a) *der offerbeesten*, Virg. Aen. II, 133: *ook van menfchen, als offers, bij voorb.* poeris vel frontibus ancillarum imponet vittas i. e. arae deftinabit, Juvenal. XII, 118. b) *van Priesters en Priesteresfen*, Virg. Aen. X, 538. Val. Fl. I, 480. Lucan. V, 142: *ook van andere heilige perfonen, als Dichters enz.*, Virg. Aen. VI, 665. c) *bijzonder van vrouwen, deels van vrijsters, als zij met geen gekapt haair wilden gaan; wanneer het op onze wijze, een hoofdhulzel, huive is*, Ovid. Met. II, 413: ultima virgineis tum flens dedit (Medea) ofcula vittis, Val. Fl. VIII, 6: ubi jam facibus ceffit praetexta (i. e. veftis virginalis) maritis, vinxit & adfperfas altera (i. e. maritalis) vitta comas, Prop. IV, 11, 13, *alwaar het woord* altera *leert, dat* vitta *dubbel is* virginalis *en* maritalis; *deels van mevrouwen of getrouwde vrouwen; waar bij het zoo gewoon was, dat men niet ligt eene getrouwde vrouw zonder dit hoofdhulzel zag, bij voorb.* matronarum modo vittas habeat, Plaut. Mil. III, 1, 196: *van daar* vittae honore carere, Ovid. Art. III, 483, i. e. *niet getrouwd zijn, geen mevrouw zijn*, cf. Prop. IV, 3, 16, *en de reeds aangehaalde plaats* Prop. IV, 33. Not. *Deze band of muts was wit*, Ovid. Met. II, 413. V, 110. XIII, 643, *en* Am. III, 6, 156: *van daar* vitta *voor mevrouw, of getrouwde vrouw, bij voorb.* Efte procul vittae tenues, Ovid. Art. I, 31, i. e. *gij mevrouwen:* Nil mihi cum vitta, Ovid. Rem. 378. 2) *een band of lint, waarmede de altaar omwonden werdt*, Virg. Ecl. VIII, 64. Virg. Aen. III, 63. 3) *Ook die om befcherming, genade, hulp enz. baden, droegen* vittae *in de handen, waarmede zij de vredetak omwonden*, Virg. Aen. VII, 237. VIII, 128. Horat. Od. III, 14, 7: cf. Ovid. Art. II, 401.

VITTATUS, a, um, *met een band of lint* (Vitta) *omwonden, bij voorb.* capilli, Ovid. Am. I, 7, 17: vacca, Ibid. Met. XII, 151: facerdos, Lucan. I, 597: navis, Plin. H. N. VII, 30: nec folitae mihi vertice laurus, nec fronti vittatus honos, Stat. Sylv. V, 5, 29. *Het is eigenlijk het* Particip. *van* Vitto, are.

VITTO, are, i. e. vitta inftruere, f. ornare, *zie* Vittatus.

VITŬLA, ae, f. *een kalf, van het vrouwlijk geflacht, d. i. jonge koe beneden het jaar, bij voorb.* vitula faciam, Virg. Ecl. III, 77. 2) *eene jonge koe in het gemeen, bij voorb. die ook reeds gekalfd heeft*, Ib. 29.

VITŬLINUS, a, um, *van een kalf, van kalveren, bij voorb.* caruncula vitulina, Cic.

Mmmmmmmmmm

Cic. Div. II, 24, i. e. *een stukjen kalfsvleesch: van daar* vitulina, scil. caro, *kalfsvleesch*, Plaut. Aul. II, 8, 5: assum vitulinum, Cic. ad Div. IX, 20 in., *kalfsgebraad:* sevum vitulinum, Cels. V, 19 sect. 9 *en* 13: *van daar* Plur. vitulina (*misschien* scil. opsonia), *kalfsvleesch*, *bij voorb.* praeter vitulina, Nep. Ages. 8.

VITŬLOR, ari, *misschien* 1) *eigenlijk kalveren*, *d. i. als een kalf vrolijk rondspringen: van daar* 2) *vrolijk zijn*, *bij voorb.* habet is coronam vitulans victoria, Enn. ap. Fest.: cf. Macrob. III, 2; *en* Varro L. L. VI, 6. *en* Festus *leiden dit woord van* vitulus *af*, *gelijk dan*, *bij voorb.* Festus *zegt:* vitulans, (l. c.) laetans gaudeo, ut in prato vitulus. *Maar* Nonius cap. 1 n. 47, *leidt het van* vita *af; hij zegt:* vitulantes veteres gaudentes dixerunt a bono vitae commodo, sicuti qui nunc est in summa laetitia, vivere eum dicimus. *Ook haalt hij uit* Naevius *het volgende aan:* ut in venatu vitulantes ex suis locis nos mittant poenis decoratos feris: *van daar* 3) *een vreugden-offer brengen*, *of danken*, *bij voorb.* Iovi iubens meritoque vitulor, Plaut. Pers. II, 3, 2.

VITŬLUS, i, m. *een kalf*, *d. i. jong van een rund*, *van het manlijk geslacht; een jong rund*, *eigenlijk onder het jaar*, *bij voorb.* vitulorum, secunda (aetas) iuvencorum, Varr. R. R. I, 5, 6: vitulus & vitula, Ibid. *en meermalen*, *bij voorb.* Ovid. Met. X, 227. Martial. III, 58, 11; *doch het staat ook van een jong rund van meer dan één jaar*, Virg. Ecl. VIII, 9. Georg. IV, 299; *van daar een jong van andere viervoetige dieren en van den walvisch*, *bij voorb. van het paard*, Virg. Georg. III, 164: *van den olyfant*, Plin. H. N. VIII, 1: *van den walvisch*, Plin. H. N. IX, 6: *van daar een zeekalf*, *bij voorb.* pristis, balaena, vitulus, Plin. H. N. IX, 13: *dus ook* vitulus marinus, Colum. VI, 32. Pallad. I, 35 §. 14 *en* 15.

VITUPĔRĀBĬLIS, e, *berisping of laakwaardig*, Cic. Fin. III, 12.

VITŬPĔRĀTĬO, ōnis, f. 1) *het berispen*, *schelden*, *berisping*, *die men tegen anderen gebruikt*, *bij voorb.* communi vituperatione reprehendo, Cic. Verr. V, 18: demonstrativum laudis & vituperationis constare, Quintil. VIII praefat. ante med. 2) *berisping*, *die men van anderen ondergaat*, *bij voorb.* in vituperationem venire, Cic. Verr. 7, *of* adduci, Ibid. III, 61, *of* cadere, Cic. Att. XIV, 13 med., *of* subire vituperationem, Ib. 21, i. e. *berispt worden:* vituperationes effugere, Ib. XVI, 7 post med.: vituperationem vitare, Cic. Harusp. 23 extr.: vituperationi esse, *tot berisping strekken*, *berisping veröorzaken*, *bij voorb.* cum rem laudi tibi potius quam vituperationi fore, Cic. ad Div. XIII, 37: haec vituperatio atque infamia confirmabatur eorum sermone, quo cet., Cic. Verr. V, 38 extr.: ne odio quidem, nedum vituperatione caruit, Sueton. Tit. 1.

VITŬPĔRĀTOR, ōris, m. *een berisper*, *schelder*, Cic. Fin. I, 1. Cic. Nat. D. I, 9. Cic. ad Div. VII, 3 extr.

VITŬPĔRĬUM, i, n. *berisping*, *laking*, *bij voorb.* consulatus vituperio est, Cic. Leg. III, 10 in Ed. Ern., i. e. *is laakbaar*,

VITŬPĔRO, avi, atum, are, (*van* vitium) 1) *beledigen*, *bederven*, *bij voorb.* alicui omen, Plaut. Cas. II, 6, 59, i. e. *bederven; de woorden zijn daar:* cur omen mihi vituperas? 2) *berispen*, *laken*, *schelden*, *bij voorb.* consilium tuum vituperare non audeo, Cic. Mur. 29: Cum istoc animo es vituperandus, Terent. Phorm. III, 1, 1: artem aut scientiam, Auct. ad Her. II, 27: deos, Plaut. Mil. III, 1, 142: viros illustres, Sueton. Rhet. 1 post med.: mavis vituperari falso Plaut. Most. I, 3, 21: Syracusanis mensa quae a Platone graviter vituperatur, Cic. Fin. II, 28: praecepta vituperandi, Cic. Or. II, 85 extr.: caelum vituperant, Phaedr. IV, 6, 26, i. e. *God:* herba in pratis vituperata nobis, Plin. H. N. XXVI, 13 in. *Ook* vituperare aliquem in aliqua re *voor* ob aliquam rem, *bij voorb.* Pompejus in amicitia Lentuli vituperatur, Cic. Att. II, 6. Not. *Dit woord komt waarschijnlijk van* vitium *af*, *en* Cicero *leidt het er ook van af; hij zegt* Fin. III, 12, quod enim vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium nominatum puto vel etiam a vitio dictum vituperari.

VITUPĔRO, onis, m. *een berisper*, Gell. IX, 7 extr.

VIVĀCĬTAS, ātis, f. *taai of lang leven*, *taaiheid of lange duur des levens*, *bij voorb.* panthera vivacitatis lentae, Plin. H. N. VIII, 27 post med.: hanc impiam vivacitatem (scil. meam) novis insuper curis fatigare, Quintil. VI praef. §. 3: nervosa, Val. Max. VIII, 13, 4 (extern.): divinas & immortales vivacitates ignium pascens, Apul. de mundo ante med. p. 58, 15 Elm., i. e. *voortduuring:* lepidii, Colum. XI, 3, 41.

VIVĀRĬUS, a, um, *levende dieren betreffende*, *zich daarmede bezig houdende*, *daartoe behoorende*, *bij voorb.* naves, Macrob. Sat. II, 22 med., i. e. *schepen*, *waar in levende visch aangevoerd wordt. Van daar* Vivarium (*misschien* scil. stabulum) *eene bewaarplaats*, *waar in men levende beesten*, *als wildbraad*, *visch enz. levend bewaart*, *deels tot vermaak*, *deels om te mesten enz.*, *een beesten hok*, *diergaarde*, *haar*, *bij voorb.* vivaria aprorum, Plin. H. N. VIII, 52, et in vivariis cervi cornua mutant omnibus annis, Plin. H. N. VIII, 32 med.: muraenarum, Plin. H. N. IX, 55: ostrearum, Plin. H. N. IX, 54: glirium in doliis, Ibid. VIII, 57 extr.: cochlearum, Ibid. IX, 56: in vivarium abiici, Senec. de clem. I, 18: fugitivum dicere piscem depastumque diu vivaris Caesaris, Juvenal. IV, 51: ex perlucido (i. e. vitreo) vivario extrahitur mullus, Senec. Nat. Quaest. III, 18 post med.: cf. Gell. II, 20: *van daar Tropisch*, *bij voorb.* senes, quos in vivaria mittant, Horat. Ep. I, 1, 79, i. e. *hen door geschenken zoeken te vangen*, *opdat zij hen erfgenamen maken:* tanquam ad vivaria currunt, Juvenal. III, 308.

VIVĀTUS, a, um, *bezield*, *bij voorb.* corporis atque animi vivata potestas, Lucret. III, 557: animi vivata potestas, Ib. 680: stat cernendi vivata potestas, Ib. 410. *Het is eigenlijk*, *gelijk alle dergelijke woorden*, *een* Particip. *van* Vivo, are, *bezielen*, *dat misschien anders niet voorkomt.*

VIVAX, ācis, 1) *langlevend*, *een lang of taai* (*vast*) *leven hebbende*, *bij voorb.* Phoenix (*de bekende fabelächtige vogel*), Ovid. Am. II, 6, 54: pater, Ovid. Fast. II, 625: anus, Ovid. Met. XIII, 518: mater, Horat. Sat. II, 1, 53: vivacior heres, Hor. Sat. II, 2, 32: cervus, Virg. Georg. II, 182. Senec. Herc. fur. 1027: *dus ook* infans, Ovid. Her. XI, 43, i. e. *een vast leven hebbende*, *d. i. dat de afdrijvende middelen te leur stelt. Van daar Tropisch*, *lang levend*, *of duurzaam*, *bij voorb.* apium, Horat. Od. I, 36, 16: sylva vivacis olivae, Virg. Georg. II, 181: carpebant vivaci caespite gramen, Ovid. Fast. IV, 397: flamma, Senec. Med. 826: conila vivacior est, quam ut cet., Colum. XI, 3, 41: arundo vivacissima, Colum. IV, 32: gloria vivax, Hor. Art. 68: carmine fit vivax virtus expersque sepulcri, Ovid. Pont. IV, 8, 47. 2) *bezield*, *leven hebbende*, *levendig*, *bij voorb.* sulphura, Ovid. Met. III, 374, i. e. *brandend:* ignis sulphure vivax, Lucan. III, 682: flamma, Senec., *zie hier voor:* semina rerum vivaci nutrita solo, Ib. I, 419, i. e. *vruchtbaar*, *wasdom gevende:* vivacissima pernicitas, Gell. IX, 4 post med.: cerva vivacissimae celeritatis, Ib. XV, 22: moribundus tamen (bucephalus) regem vivacissimo cursu retulit, Ib. V, 2.

VIVE, *levendig*, *zeer*, *bij voorb.* sapere; *bij voorb.* vive sapis! Plaut. Epid. II, 2, 98, i. e. excellenter sapis.

VIVERRA, ae, f. *een fret*, Plin. H. N. VIII, 55.

VIVESCO *of* VIVISCO, vixi, ĕre, 1) *levend worden*, *bij voorb.* anguillae atterunt se scopulis; ea strigmenta vivescunt, Plin. H. N. IX, 51 ante med.: hoc (Favonio) enim maritantur vivescentia e terra, Ib. XVI, 25 in.: semen serere, cum decidens exceptumque terra vivesceret, Ib. XVII, 10 post init. 2) *Tropisch*, *levend of levendig worden*, *zijne kracht toonen enz.*, *bij voorb.* ulcus vivescit, Lucret. IV, 1072: verbum cordi adfixum vivescit ut ignis, Ib. 1132: *van daar van planten en boomen*, *bij voorb.* si utraque arbor vixerit, Colum. Arb. 16 §. 2, *want dit is zeker van* vivesco, *niet van* vivo, i. e. *zich verkwikt zal hebben*, *bekomen is: dus ook* avulsi arboribus stolones vixere, Plin. H. N. XVII, 10 post med. *Zie* Vivo *op het einde.*

VIVĬDE, *vol leven*, *levendig*, *wakker*, *bij voorb.* vividius posse dici, Gell. VII, 3 extr.

VIVĬDUS, a, um, *vol leven*, *levendig*, *bij voorb.* gemma (*knop*, *bot*), Ovid. Fast. III, 238: tellus, Lucret. I, 179: *dus staat ook* vivida terra, Colum. V, 8 extr.: *maar de* Ed. Gesn. *heeft* uvida: *verder* cum apes vivido halitu caloris animatae sunt, Ibid. IX, 13, 4: vivida vis animi pervicit, Lucret. I, 13: corpus, Plin. Ep. III, 1 extr.: senectus, Tacit. Ann. VI, 27; *doch sommigen van deze plaatsen kunnen tot n. 2 behooren: van daar* 1) *vol leven*, *bezield*, *d. i. schijnende te leven*, *naar het leven gebeeld*, *van beelden en schilderijën*, *bij voorb.* vivida signa, Prop. II, 31, 8: vivida cera, Martial. VII, 43: Vivida Martis imago, Claudian. B. Get. 468. 2) *vol leven*, *bezield*, *vol geest*, *levendig*, *bij voorb.* vegetum ingenium in vivido pectore vigebat, Liv. VI, 22: vividus Umber (canis) haeret hians, jam jamque tenet, Virg. Aen. XII, 753: vivida bello dextra, Ib. X, 609: animus, Plin. Paneg. 44: ingenium, Liv. II, 48: bello vivida virtus, Virg. Aen. V, 754: odia, Tacit. Ann. XV, 49: epigrammata, Martial. XI, 43: carmen, Ibid. XII, 62: eloquentia, Tacit. Ann. XIII, 42: corpus, Plin., *zie hier voor:* senectus, Tacit., *zie hier voor:* merum vividum, Martial. VIII, 6: vividior spiritus, Valer. Max. V, 1, 1 (extern.). Not. Superl. vividissimus, Paulus ex Festo; *want zoo zal moeten gelezen worden*, *in plaats van* vivissimus, *gelijk gedrukt is.* 3) *bezielend*, *bij voorb.* tellus, Lucret., *zie boven:* halitus, Colum., *zie boven.*

VIVIPĂRUS, a, um, *levende jongen barende*, *bij voorb.* quibus membris & caussis discreverit naturà viviparos eorum (piscium) et oviparos; ita enim adpello, quae Graeci ζωοτόκα καὶ ὠοτόκα, Apul. in Apolog. ante med. p. 298, 24 Elmenh; *uit welke plaats men ziet, dat Apulejus zich het eerst van dit woord bediend, of ten minsten geloofd heeft, dat hij er zich het eerst van bediende.*

VIVIRĂDIX, icis, f. *een sprait of scheut*, *d. i. een aflegger of poteling met de wortel*, (*terwijl eene zonder wortel* malleolus *is*), *bij voorb. van een wijnstok*, Cic. Senect. 15. Colum. III. 3 § 11 *en* 14. IV. 6 *en* 16. V. 5, 6: facere viviradicem, Ib. III, 14: *ook van eene roos of roozenboom*, Varr. R. R. I, 35 in. N. a. *Dit woord schijnt een* Adjectivum *te zijn*, *d. i. eenen levendmakende* (*d. i. den groei bevorderenden*) *wortel hebbende*, *waarbij men misschien* planta *verstaan kan.*

VIVISCO, *zie* Vivesco.

VIVO, are, *bezielen*, *met leven verzien*: *van daar* Vivatus, a, um, *bezield*, *zie* Vivatus.

VIVO, vixi, victum, 3. *drukt overăl ons*, *leven*, *uit*: 1) *leven*, *d. i. leven hebben*, *niet dood zijn*, *in leven zijn*, *bij voorb.* quid agit? immortalis est (uxor), vivit victuraque est, Plaut. Trin. I, 2, 17: illum, non dicam loqui, sed vivere ac spirare, Cic. Sext. 50 extr.: ille mihi vivere & frui anima videtur, qui aliquo negotio intentus praeclari facinoris — famam quaerit, Sallust. Cat. 2: valet (filius) atque vivit, Terent. Heaut. III, 1, 20, *voor* vivit atque valet: nemo est hominum, qui vivat, minus (formidolosus) scil. quam ego, Ib. Eun. IV, 6, 19: qui metuens vivit, Horat. Ep. I, 16, 66, i. e. *in vrees leeft*: sine vivat ineptus, Ib. I, 17, 32: potius quam honeste in patria pauper vivere (optavit), Terent. And. IV, 5, 3: ecquis me hodie vivit fortunatior? Ib. Eun. V, 8, 1: vivo miserrimus, Cic. Att. III, 5: desertae vivimus, Ib. Heaut. II, 4, 11: si ad centesimum annum vixisset, Cic. Senect. 6: vixit ad summam senectutem, Cic. Brut. 48: annum vivere, *een jaar leven*, Ib. 7: qui se sine hac jurabat unum nunquam victurum diem, Terent. Ad. III, 2, 34: Lacedaemonii septingentos jam annos unis moribus & nunquam mutatis legibus vivunt, Cic. Flacc. 26: et pueri annos octingentos vivunt, Plaut. Mil. IV, 2, 68: mille annorum vivunt, Ib. 87, *wanneer men* mille *voor den* Accusativus Substantiv. *houden moet. Ook met den* Genitivus, *bij voorb.* mille annorum vivunt, Plaut., *zie hier voor*, *wanneer* mille Adjective *staan zou*; *doch het schijnt beter*, mille *voor den* Accus. Substant. *te houden. Ook met den* Ablativus, *op de vraag*, *hoe lang? bij voorb.* triginta annis vixisse Panaetium, Cic. Off. III, 2 med.: vixit annis undetriginta, Sueton. Cal. 59: Arcadum reges CCC annis vixisse, Plin. H. N. VII, 48: non amplius quam uno die vivere, Ib. XXX, 16. *Ook met den* Accusativus *van het werkwoord*, *bij voorb.* vitam, *bij voorb.* vitam tutiorem, Cic. Verr. II, 47: vitam vivere modeste, Plaut. Pers. III, 1, 18: Vitam, quam tum vivebat, Cic. Cluent. 61: Vitam duram, quam vixi, Terent. Ad. V, 4, 5: *van daar zegt men niet alleen* vivitur (Impersonaliter) *men leeft enz.*; *maar ook met den* Nominativus *er voor gezet*, *bij voorb.* tertia vivitur aetas, Ovid. Met. XII, 188: *dus ook* vivere vita, Plaut. Mil. III, 1, 34, *zie* Vita: *van daar* vivere sibi, Cic. Merc. 8, i. e. *voor zich leven*, *het genot van zijn leven alleen genieten*, *bij zijn leven acht op zich zelven geven*: *dus ook* sibi vixit, sibi sumtum fecit, Terent. Ad. V, 4, 1, *tenzij het hier is*, *hij heeft zijn leven genoten*; *daaraan is gelijk* secum vivere, Cic. Senect. 14: *integendeel* alicui vivere, *voor iemand leven*, *bij voorb.* non sibi soli postulat te vivere, Terent. Eun. III, 2, 28: In diem vivere, Cic. Orat. II, 40, *en* in horam, Cic. Phil. V, 9, *eigenlijk op den dag*, *uur*, *leven*, *d. i. zich met den dag*, *met het uur te vrede houden*, *zonder te bedenken*, *wat het in het toekomende zijn zal*, *op den dag voort leven*, *onbezorgd zijn voor het toekomende*: *dus ook* in diem vivimus, Cic. Tusc. V, 11, *van iemand*, *die zich niet vast aan zijn gevoelens bindt*, *maar die naar gesteldheid der omstandigheden verăndert. Hier toe behoort* studiis vivere, i. e. *aan het studeeren zijn leven te danken hebben*, Cic. ad Div. XIII, 28; *de woorden zijn*: Studia illa nostra (i. e. *Wijsgeerte*), quibus antea delectabamur, etiam nunc vivimus, i. e. *ik leef door haar*, *d. i. de Wijsgeerte heeft gemaakt*, *dat ik niet van verdriet gestorven ben*, *of mij zelven anders het leven benomen heb*: De lucro vivere, Cic. ad Div. IX, 17 in. Liv. XL, 9, i. e. *zijn leven aan de verschooning* (*barmhartigheid*) *van een ander te danken hebben. Verders*, si vivo, *indien ik leef* (*leven zal*) *of bij levenden lijve*, Terent. And. V, 2, 25. Eun. V, 5, 19. Plaut. Cas. I, 1, 27. Pseud. V, 2, 26. *Verders behoren hier toe de spreekwijzen van bevestiging*, ita vivam, *zoo waar ik leve*, Cic. ad Div. II, 13 extr. XVI, 29. Senec. Ep. 82 ante med., *ook* seq. ut, *bij voorb.* ita vivam, ut maximos sumtus facio, Cic. Att. V, 15, *alwaar* ut, *zonder benadeeling van den zin*, *weg kon blijven*: *en* ne vivam, i. e. *ik wil het leven niet hebben*, *ik wil sterven*, *bij voorb.* ne vivam, si cet., Cic. ad Div. VII, 23 prope fin. Cic. Att. IV, 16 med. *Van daar* vixit, *van iemand*, *die gestorven is. Eigenlijk*, *hij heeft geleefd*, *of uitgeleefd*, *bij voorb.* Vixisse facilius est, quam vivere, Plaut. Bacch. I, 2, 43, i. e. *sterven*, *gestorven zijn*: unum vidi mortuum efferri foras; modo eum vixisse (i. e. mortuum esse) aiebant, Ib. Most. IV, 3, 9: praeclare vixero, si quid mihi acciderit prius, quam videro, i. e. moriar, Cic. Mil. 36. — *Ook zegt men* vivere *leven*, *het leven hebben*, *van planten*, *boomen*, *en andere gewassen*, *bij voorb.* vivere vitem dicimus, Cic. Fin. V, 14: firmissimae (sunt) ad vivendum oleae, Plin. H. N. XVI, 44 ante med.: arborem aut non vivere, aut non esse feracem, Colum. V, 8, 5, i. e. *voortkomen*, *beklijven*: sepes vivit: *van daar* a) *van vuur*, *leven*, *d. i. branden*, *bij voorb.* cinis vivet, Ovid. Rem. 732: bene vivitis ignes, Ovid. Fast. III, 427. b) *van beelden en schilderijën*, *wanneer zij*, *als 't ware*, *leven*, *d. i. naar het leven gemaakt zijn*, *bij voorb.* opus vivit, Claudian. de IV cons. Hon. 589. 2) *leven*, *d. i. zich onderhouden*, *voeden*, *eten en drinken enz.*, *bij voorb. die menschen leven goed*, *hij leeft bekrompen*, *hij leeft heerlijk*, *zij leeft van spinnen enz.*, *bij voorb.* piscibus atque ovis, Caes. B. G. IV, 10, i. e. *van visch leven*: *dus ook* carne, Ibid. V, 14, i. e. *vleesch eten*, *van vleesch leven*: cortice de arboribus victuros, Caes. B. C. III, 49, *van boomschorssen*: siliquis & pane secundo, Horat. Ep. II, 1, 123: ut sit, qui (i. e. unde) vivat, Terent. Phorm. V, 2, 7, i. e. *opdat hij iets hebbe*, *om te leven*, *onderhoud hebbe*: ex rapto, Ovid. Met. I, 144; *of* rapto, Virg. Aen. VII, 749. Liv. V, 27, i. e. *van den roof*: Vivitur parvo bene, Horat. Od. II, 16, 13, i. e. *men leeft van weinig goed*: misere, Plaut. Aul. II, 4, 36, i. e. *slecht leven*, *ellendig eten*: de vestro vivito, Plaut. Truc. V, 61, i. e. *leef van het uwe*: *dus ook misschien* tu cum illa libenter vivis, Terent. Eun. V, 8, 44, i. e. *eet*, *smult enz.*: *men zou hier toe ook kunnen brengen* cum Pansa vixi in Pompejano, Cic. Att. XIV, 20 post med., i. e. *heb gespijsd*; *doch*, *het kan ook zijn*, *ben mede geweest*, *ben met hem bij een geweest*, *heb mij opgehouden. Ook zegt* Cajus Pandect. L, 16, 234, Verbum vivere quidam putant ad cibum pertinere; sed Ofilius ad Atticum ait, his verbis & vestimenta & stramenta contineri, sine his enim neminem vivere posse. 3) *leven*, *wanneer men op de wijze van leven ziet*, *zekere levenswijze leiden*, *zijn leven doorbrengen*, *bij voorb.* Sic vivitur, Cic. ad Div. IX, 26, i. e. *zoo leef ik*: vivere in literis, Ib., i. e. *zich daarmede inlaten*: in tenui pecunia, Cic. Verr. III, 4, i. e. *van gering vermogen leven*: *dus ook* in patris luxurie, Ib. 68: neque in sestert. centies adfluentius vixerit, quam instituerat, Nep. 14: vixit, dum vixit, bene, Terent. Hec. III, 5, 11, *leefde goed*, *d. i. liet zich geen vermaak ontgaan*: vivere e natura, Cic. Fin. III, 20: in maxima celebritate & in oculis hominum quondam viximus, Cic. Off. III, 1: non posse jucunde vivi, nisi sapienter, honeste, justeque vivatur, Cic. Fin. I, 18: luxuriose, Nep. Alcib. 11: in caupona, Horat. Ep. I, 11, 12: sine crimine, Ovid. Her. XVII, 17. 4) *leven*, *d. i. zich ergens bevinden*, *ophouden*, *bij voorb. hij leeft thans in Frankrijk enz.*, *bij voorb.* vixit Syraculis, Nep. Timol. 3: in Thracia, Nep. Chabr. 3: *van daar zich bevinden of zijn*, *bij voorb.* in tenui pecunia, Cic.: in patris luxurie, Cic., *zie* n. 3: cum Pansa vixi in Pompejano, Cic. Att. XIV, 20 post med.: in celebritate, in oculis hominum, Cic., *zie hier voor.* 5) *leven*, *d. i. zich bezig houden*, *bij voorb. de man leeft in wellusten enz.*, *bij voorb.* in literis, Cic., *zie* n. 3. 6) *leven*, *d. i. verkeren*, *omgang hebben*, *bij voorb. getrouwde lieden moeten met malkander leven*, *is menigvuldig*: *en wordt meer omgang hebben*, *verkeeren*, *dan leven vertaald*; *en deze verkering bestaat daar in*, *dat men menigmaal met iemand eet en drinkt*, *spreekt*, *wandelen gaat enz.*, *bij voorb.* Cum eo conjuncte vixit, Nep. Att. 10: Quibuscum conjunctissime vixerat, Cic. Ur. 3 extr.: familiariter cum aliquo, Cic. Att. VI, 6: mulier, quae cum eo vivere consueverat, Nep. Alcib. 10: Cum Pansa vixi in Pompejano, Cic. Att. XIV, 20 post med.: sed vivit habitatque cum Balbo, Ib.: *van daar* secum vivere, Cic. Senect. 14, *met zich zelven verkeeren*, *d. i. voor zich zelven leven*, *op zich zelven zijn*, *zie boven.* 7) *leven*, *emphatisch*, *d. i. goed of wel leven*, *het leven genieten*, *vergenoegd of in rust leven enz.*, *naar mate elk dit of iet andere voor het rechte leven houdt*: *zoo zeggen wij*, *bij voorb. van iemand*, *die geheel niet in de wereld komt*, *of te veel arbeidt*, *of te wellustig is enz.*, *de mensch leeft niet*, *bij voorb.* Vivamus, mea Lesbia, Catull. V, 1: Amici, dum vivimus, vivamus, Inscript. ap. Grut. p. 600 n. 3: properate vivere, puerae, quas sinit aetatula ludere, esse, amare, Varr. ap. Non. cap. 2 n. 674: vivite lurcones, comedones, vivite ventres, Lucil. ibid.: Aut vive aut

rece-

redde cet., Martial. I, 104, 12: Non eſt crede mihi ſapientis dicere, vivam; ſera nimis vita eſt craſtina. vive hodie, Ibid. I, 16, 12: ille mihi vivere & frui anima videtur, qui cet., i. e. (*goed*) *leven*, Salluſt., *zie boven in het begin*: ſed quando vivemus? Cic. Q. Fr. III, 1, 4, i. e. *wanneer zal ik rust hebben? van daar* vive, vivite, *leef* (*leeft*) *wel, of vergenoegd, d. i. vaarwel. bij voorb.* vivite ſylvae, Virg. Ecl. VIII, 58: Vive valeque, Horat. Sat. II, 5, 110: *dus ook* vive, vale, Horat. Epiſt. I, 6, 67: Vive hoſpes, dum licet, atque vale, Inſcript. ap. Gruter. p. 799 n. 8. 8) *leven, d. i. zijn* (*van levende zelfſtandigheden*), *bij voorb. ik leve gelukkig, ik leve ongelukkig enz., bij voorb.* Ego vivo miſerrimus, Cic. Att. III, 5: Homo te vivat nusquam quisquam blandior, Terent. Hec. V, 4, 20: ecquis me hodie vivit fortunatior? Ib. Eun. V, 8, 1: Vivite fortes, Horat. Epiſt. II, 2, 35: Virtute dixit nos victores vivere, Plaut. Amph. Prol. 75. 9) *leven, Tropisch, d. i.* a) *voortduren, niet ondergaan, levendig zijn, bij voorb.* vivunt ſcripta, Ovid. Triſt. I, 7, 25: Ejus mihi vivit auctoritas, Cic. Att. X, 1: Vivit ſub pectore vulnus, Virg. Aen. IV, 67: vivit ſub udo robore ſtuppa, Ib. V, 681: alitur vitium vivitque tegendo, Ib. Georg. III, 454: mea ſemper gloria vivet, Cic. ap. Gell. XV, 16 ex Homer.: auſter non patitur glaciem reſoluta vivere terra, Petron. 137: vivunt odia, Stat. Theb. XII, 441: vivent facta ducis, Auct. conſol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 265: cucumeres vivunt (in ventriculo) hauſti in poſterum diem, Plin. H. N. XIX, 5 in., i. e. *blijven in de maag.* b) *leven, d. i. ſchijnen te leven, naar het leven getroffen zijn, van beelden in ſchilderijen, bij voorb.* vivit opus, Claudian. de IV conſ. Honor. 589. 10) *het leven behouden, blijven leven, bij voorb.* ſi vivo, Terent., *zie boven*: ne vivam, ſi, Cic., *zie boven*: *hier toe zou men kunnen brengen*, ſi utraque (arbor) vixerit, i. e. *opgekomen is, zich herhaald heeft*, Colum. de arbor. 16, *en* avulſi arboribus ſtolones vixere, i. e. *opgekomen, hebben gevolglijk het leven behouden*, Plin. H. N. XVII, 10 poſt med., *tenzij dit van* Viveſco *is, gelijk dan deze beide plaatzen onder* Viveſco *aangehaald zijn.* Not. vixet *voor* vixiſſet, Virg. Aen. X, 118.

VIVUS, a, um, *levend, levendig, het leven hebbende, in 't leven te vinden, bij voorb.* vivum capere, Liv. III, 8, *levende vangen*: ut patrem & filium vivos comburat, Cic. Q. Fr. I, 2, 2, i. e. *levende verbranden*: adeo, ut Cato vix vivus effugerit, Ib. §. 5: ſi Iugurtham vivum aut necatum ſibi traderet, Salluſt. Jug. 61 (65): qui cum tantum auſus ſit ultor pro mortuo, quid ſignifer pro vivo non eſſet auſus? Cic. Mil. 35: ulcera atra ad vivum corpus redigere, Plin. H. N. XXII, 25 poſt med., i. e. *weder tot levend* (*gevoelig*) *vleesch maken*: regna invia vivis, Virg. Aen. VI, 154. *Dikwijls vertaalt men* vivus, vivi cet., *bij mijn, uw, zijn, ons, ulieder, hun leven, bij voorb.* qui cum tantum auſus ſit pro mortuo, quid pro vivo non eſſet auſus? i. e. *voor hem bij zijn leven*, Cic., *zie hier voor*: vivus vidensque pereo, Terent. Eun. I, 1, 28: *dus ook* vivus eſt & videns — publicatus, Cic. Sext. 21 extr.: huic acerbiſſimum vivo videntique funus ducitur, Cic. Quint. 15, i. e. *bij zijn leven en voor zijne oogen*: *dus ook* me, te, ſe vivo cet., *bij mijn, uw, zijn, leven enz., bij voorb.* ſe vivo illum non triumphare, Cic. Att. IV, 16: illo vivo, Hirt. B. G. VIII, 21: me vivo, Plaut. Bacch. III, 15: qui, Hannibale vivo, nunquam ſe ſine inſidiis futuros exiſtimabant, Nep. Hann. 12: cum leges duos ex una familia, vivo utroque, magiſtratus creari vetarent, Caeſ. B. G. VII, 33: *dus ook* frangetis impetum vivi, Cic. Mil. 33, i. e. *bij zijn leven*: *van daar* viva caro, *levend vleesch, d. i. waar leven of gevoel in is, bij voorb.* vulnera circumcidere ad vivas usque partes, Plin. H. N. XXVIII, 10: *van daar* Vivum i. e. viva caro, *het levende of gevoelige vleesch, bij voorb.* unguem ad vivum reſecare, Colum. VI, 12, i. e. *tot in het vleesch, waar het gevoel en leven heeft, afſnijden*: *dus ook van gewasſen, bij voorb.* vitem eradere vivo tenus, Colum. IV, 24 poſt med.: ſcillae bulbo aridis tunicis dereptis, quod eſt de vivo cet., Plin. H. N. XX, 9 poſt med.: *van daar* ad vivum reſecare, *Tropisch*, Cic. Amic. 5, i. e. *iet te naauwkeurig onderzoeken*: *van daar* Vivum, *de hoofdſom, masſa gelds, ſtam, die winst of renten brengen zal, gevolglijk niet verminderd mag worden, of het eigen geld, eigendom, bij voorb.* de vivo detrahere, Cic. Flacc. 37: De vivo erat reſecandum, Cic. Verr. III, 50: *van daar* 1) *levend, d. i. van een die leeft, afkomſtig, daar toe behorende, bij voorb.* viva vox, i. e. *het geen mondeling gezegd wordt, in tegenſtelling van het geen men ſchriftelijk leest*, Cic. Agr. II, 2. Plin. Ep. II, 3 extr. Quintil. II, 2. Senec. Ep. 6 poſt med. *en* extr.: calor, i. e. *natuurlijke warmte, zoo als zij in een levend ligchaam is*, Ovid. Met. IV, 248. 2) *levende, d. i. ſchijnende te leven, naar het leven gemaakt of gevormd, van beelden en ſchilderijen, bij voorb.* vivos ducent de marmore vultus, Virg. Aen. VI, 849: *dus ook* vidi artes veterumque manus variisque metallis viva modis, Stat. Sylv. I, 3, 48. 3) *levende, van planten en boomen, als zij wortels hebben, bij voorb.* arundo, Ovid. Met. XIII, 891: caeſpes, Ib. IV, 300: viva ſepes, Colum. XI, 3 in.: *een levende tuin.* 4) *levende Tropisch, d. i. levendig, duurzaam, frisch, versch, niet verſleten, zijne natuurlijke kracht nog hebbende of vertonende enz.*; *wanneer het ook ſomtijds kan vertaald worden, natuurlijk, bij voorb.* flumen vivum, Liv. I, 45. Virg. Aen. II, 719, i. e. *versch of vlietend water*: *dus ook* aqua viva, Varr. L. L. IV, 26: ros vivus, Ovid. Faſt. IV, 778, i. e. *frisch*: viva lucerna, Horat. III, 21, 23, i. e. *brandende*: calx, *ongebluschte kalk*, Vitruv. VIII, 7. Plin. H. N. XXIX, 3 poſt med.: linum, *bij voorb.* inventum eſt etiam (linum), quod ignibus non conſumeretur; vivum id vocant, Plin. H. N. XIX, 1 poſt med.: ſulfur, i. e. *brandend of natuurlijk, bij voorb.* caerulei fiunt vivo de ſulfure fumi, Ovid. Faſt. IV, 739: vivum ſulphur, quod Graeci apyron vocant, naſcitur ſolidum, ſolum vivum effoditur, translucetque & viret, Plin. H. N. XXXV, 15 in.: lapides, *die door ſlaan vonken van zich geven, vuurſteenen*, Ibid. XXXVI, 19 ante med.: habet ſilices & ferrum vivum in pectore, Ovid. Am. III, 6, 59: fontes vivi, i. e. *vloeiend*, Ibid. Faſt. II, 250: lacus, Virg. Georg. II, 469: ſcio, quam ſit ubi vivus & ingenuus animus, Plin. Ep. VIII, 6 extr., i. e. *levendig, aandoenlijk, alwaar ſommigen* verus *lezen*: ſaxum, Virg. Aen. I, 167 (171), i. e. *natuurlijk, van de natuur gemaakt, gevolglijk zoo gegroeid*: *dus ook* antra pumice vivo, Ovid. Faſt. II, 315: calor, Ovid., *zie hier voor*: greges ovium tincti colore vivo, i. e. *natuurlijk*, Martial. XII, 64, 5: vivum de mare, Ibid. XIII, 78, i. e. *natuurlijk of frisch zeewater*: animus vivus & ingenuus, i. e. *natuurlijk, gevolglijk onbedorven, overëenkomſtig de natuur*, Plin. Ep., *zie hier voor*: viva facta, Naev. ap. Gell. VI, i. e. *duurzaam*: viva que ponti, Martial. X, 30, 12: *van daar het friſche, verſche, dat nog niet droog of dor is, bij voorb. aan planten, boomen enz., bij voorb.* quod reliquum e vivo (bulbi ſcillae), Plin. H. N., *zie boven voor n.* 1: vitem falce eradere vivo tenus, Colum., *zie aldaar.*

VIX, 1) *naauwlijks, d. i. ter naauwer nood, met moeite, bij voorb.* amnis aut vix aut nullo modo corrumpitur, Cic. Nat. D. II, 7: Vix in ipſis tectis frigus vitatur, Cic. ad Div. XVI, 8: vix teneor, quin accurram, Ib. 8, i. e. *naauwlijks onthoude ik mij, dat ik niet enz.*: *dus ook* vix me contineo, quin cet., Terent. Eun. V, 2, 20: Vix tandem ſenſi, Terent. Andr. III, 1, 11: Vix tandem legi literas dignas Appio, Cic. ad Div. III, 9: mihi vero cum his ipſis vix; his autem detractis, ne vix quidem, Cic. ad Div. IX, 8 extr.: vix aut ne vix quidem adpareant, Cic. Fin. IV, 13 in.: ex hominum millibus LX vix ad quingentos ſeſe redactos, Caeſ. B. G. II, 6: vix eſt, ut id obtineat, Pandect. XLI, 1, 7 ante med.: *ook hecht men er* dum *aan, d. i. nog, bij voorb.* Vixdum legeram, Cic. Att. IX, 2 extr. *en meermalen, bij voorb.* Liv. XXI, 3. XLIV, 5. XLV, 12. Colum. VIII, 11, 5. *zie* Dum, *alwaar meer plaatzen ſtaan.* Not. a) vix vixque, *voor* vix, *met vergroting, bij voorb.* vix vixque remiſſum, Auct. Conſol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 167. b) vix aegreque, Plaut. Poen. I, 2, 27, *alwaar het één zou kunnen wegblijven*: *dus ook* vix & aegre, Apulej. Met. I poſt med. p. 111, 20 Elmenh.: *dus ook* vix ſaltem, *alwaar* ſaltem *weg kon blijven, bij voorb.* illud vix ſaltem praecipiendum videtur, ne cet., Quintil. VI, 4, 15. c) *achter* vix *volgt* cum (quum), *bij voorb.* Vix proceſſerat, cum cet., Caeſ. B. G. VI, 7: vix erat imperatum, cum cet., Cic. Verr. IV, 40: *dus ook* vixdum epiſtolam legeram, cum cet., Cic. Att. IX, 2 extr., i. e. *naauw had ik den brief gelezen, als enz.*: vix ea fatus erat, cum cet., Virg. Aen. VI, 190. *Voor dit* cum *ſtaat ſomtijds* et *of* atque i. e. *als, bij voorb.* Vix laxaverat artus, et — projecit cet., Virg. Aen. V, 857: vix agnovit, et compellat, Ib. VI, 498: vix primus ab ira pallor, et ſurgunt, Stat. Theb. V, 263: vix haec dixeram, atque quiſpiam inquit, Gell. III, 1 ante med. §. 5. 2) *naauwlijks, d. i. bezwaarlijk, niet wel, onmogelijk, en het is genoegzaam hetzelfde als niet, bij voorb. het is naauwlijks geloofſlijk, naauwlijks te beſchrijven, naauwlijks uit te houden, bij voorb.* vix ſum compos mentis, Terent. Ad. III, 2, 12: cf. Eun. III, 2, 19: *dus ook* adfirmare vix poſſumus, Cic. Acad. IV, 3: vix aut omnino non, Cic. Att. III, 23: amnis aut vix aut nullo modo corrumpitur, Cic., *zie hier voor*: vix aut ne vix quidem, Cic., *zie hier voor*: carcer vix carcere dignus, Lucil. ap. Donat. ad Terent. Ad. III, 2, 12, *en* ad Phorm. II, 3, 26. Not. *Ook zal het voor* ſtatim *ſtaan, zoo als* Nonius cap. 4 n. ult. *zegt, alwaar hij uit* Varro *aanhaalt*, vix vulgus confluit, non furiarum ſed puerorum atque ancillarum.

VIXET, *voor* vixiſſet, Virg., *zie* Vivo.

VOCĀBŬLUM, i, n. *het geen, waarde men iet benoemt*; *van daar* 1) *benaming*

eener zaak; een woord, naam, benaming, *bij voorb.* res ſuum nomen & proprium vocabulum non habet, Cic. Or. III, 40: Rebus non commutaris immutare vocabula, Cic. Legg. I, 13: ululatus (neque enim alio vocabulo poteſt exprimi — laudatio) ſuperſunt, Plin. Epiſt. II, 14 extr.: Non enim idem oppidum & Roma; cum oppidum ſit vocabulum, Roma nomen, Varr. L. L. IX, 1 poſt med.: vocabula rebus imponere, Horat. Sat. II, 3, 280: cf. Terent. Eun. II, 2, 33. 2) *benoeming van een perſoon, of naam*, *bij voorb.* liberta, cui vocabulum Acte fuit, Tacit. Ann. XIII, 12: juncta vocabula, Ovid. Faſt. III, 510, (*zegt* Bacchus), *d. i. de naam* Liber: artifex vocabulo Locuſta, Tacit. Ann. XII, 66. *Ook in 't gemeen voor* nomen, *bij voorb.* Ariſtoteles duas partes orationis eſſe dicit, vocabula & verba, ut homo & equus; et legit & currit, Varr. L. L. VII, 4: cogor verbum (*in een' Grammaticalen zin*) pro vocabulo ponere, Senec. Ep. 58 ante med.

VOCĀLIS, e, 1) *zich latende hooren, klinkend, ſprekend, ſchreeuwend, zingend*, *bij voorb.* carmen, Ovid. Met. XI, 317: vocaliora ſunt vacua, quam plena, Senec. Quaeſt. Nat. II, 29: ranae vocales, Plin. H. N. VIII, 58: *dus ook* ſcarabaei, Plin. H. N. XI, 28: piſcis, Ib. IX, 19: aves cantu aliquo aut humano ſermone vocales, Ibid. X, 1: vocales impellere pollice chordas, Tibull. II, 5, 3: Orpheus vocalis, Horat. Od. I, 12, 7, i. e. *zingend en ſpelend: dus ook* Arion, Ovid. Faſt. II, 91: nympha vocalis, Ovid. Met. III, 351, *heet de* Echo, *d. i. babbelend, roepend:* verba vocaliora, Quintil. VIII, 3, 16, i. e. *klinkender, ſterker klinkende, heller:* verba e ſyllabis magis vocalia, Ibid.: ut eligeretur vocaliſſimus aliquis ex ipſis, qui legeret eum (librum) populo, Plin. Epiſt. IV, 7, i. e. *van zeer ſterke ſtem:* Ne quem vocalem praeteriiſſe videamur, Cic. Brut. 69, i. e. *die maar ſpreken of ſchreeuwen kan, een ſchreeuwer (maar niet redenaar)*: athleta mutus vocalis evaſit, Val. Max. I, 8, 4 (extern.), i. e. *werdt ſprekende: dus ook* boves vocales, Tibull. II, 5, 78, i. e. *die als menſchen zullen geſproken hebben: zoo heet ook het paard van* Adraſtus, *met name* Arion, *dat waarzeggen kon*, vocalis, Prop. II, 34, 37: antra vocalia i. e. in quibus oracula & reſponſa dabantur, Stat. Theb. I, 492: *dus ook* Vocalemque ſua terram Dodonida quercu, Ovid. Met. XIII, 716: *hier toe behoort* Varr. R. R. I, 17, Tria ſunt inſtrumenti villatici genera; vocale, ſemivocale & mutum cet., i. e. *ſlaven: zoo zijn er ook* tria genera ſignorum *bij het leger*, vocalia, (*met de menſchlijke ſtem*) ſemivocalia (*met de* Tuba *enz.*) *en* muta, *volgends* Veget. de re milit. III, 5: *van daar* litterae vocales, *of eenvouwig* vocales, ſcil. litterae, Cic. Or. 23. Quintil. I, 4, 6. I, 7, 14, *de zoogenoemde Vocalen of Klinkletters*, a, e, i, cet.: *ook* vocalis (*in Singul.*), Quintil. I, 24, 26. 2) *het geen klinkend maakt*, *bij voorb.* undis vocalibus Caſtaliae, Stat. Sylv. V, 5, 2. *of* undam vocalem (Caſtaliae), Stat. Sylv. I, 2, 6, i. e. *dat maakt, dat die er uit drinken, zingen, en dichters worden.*

VOCALĬTAS, atis, f. *een klank: van daar welluidendheid*, *bij voorb.* ſola eſt, quae notari poſſit velut vocalitas, quae εὐφωνία dicitur, Quintil. I, 5 (9) poſt init.

VOCALĬTER, *klinkend, luidend, bij voorb.* januam pulſare, Apulej. Met. I poſt med. p. 112, 12 Elm., i. e. *ſterk aankloppen, of ook met geſchreeuw en roepen.*

VOCĀMEN, inis, n. i. q. vocabulum, *benoeming, naam*, Lucret. II, 656.

VOCĀTĬO, onis, f. *het roepen: van daar* 1) *het nodigen te gast*, Catull. 47 extr.: non in vocationibus, Juſtin. XXVII, 4 in., *waar anderen anders lezen.* 2) *het roepen voor het gericht, citeeren, bij voorb.* In magiſtratu habent alii vocationem, alii prehenſionem cet., Varr. ap. Gell. XIII, 12, i. e. *het recht, om iemand voor zich of voor het gericht te roepen: dus ook* Labeo, Ibid.: jus vocationis in eum praetori non eſſe, Gell. ibid. 13: poteſtatem vocationis habere, Varr. ibid.

VOCĀTĪVE, *roepende: van daar in den* Vocativus, *bij voorb.* Nerienes, vocative dicit, Gell. XIII, 22.

VOCĀTĪVUS, a, um, *roepende, tot roepen dienſtig, bij voorb.* caſus vocativus, *in de Grammatica*, Gell. XIV, 5.

VOCĀTOR, oris, m. *een nodiger te gast*, Sueton. Calig. 39. Senec. de ira, III, 37 poſt med.: invitatus ad coenam venit; indignantique Ptolemaeo & vocatores ſuos oſtendenti ut diceret, a quo eorum invitatus eſſet cet., Plin. H. N. XXXV, 10 ante med.

VOCĀTUS, us, m. 1) *het roepen, aanroepen*, *bij voorb.* o nunquam fruſtrata vocatus haſta meos, i. e. invocationes, Virg. Aen. XII, 95. 2) *het roepen, toeroepen, bijëenroeping, nodiging*, *bij voorb.* vocatu Druſi in curiam venit, Cic. Or. III, 1: *dus ook nodiging ter tafel*, *bij voorb.* coenaturum apud Caeſarem vocatu ipſius, Sueton. Calig. 39.

VOCĬFERĀTĬO, onis, f. *het geſchreeuw*, Cic. Verr. V, 60. Cic. Cluent. 10 extr. Sueton. Claud. 36: in febris, Auct. ad Her. III, 12 extr.: magna vociferatione clamare, Petron. 14 poſt med.

VOCĬFERĀTUS, us, m. *het ſchreeuwen, geſchreeuw*, *bij voorb.* mares (ardeolarum) cum vociferatu ſanguinem etiam ex oculis profundunt, Plin. H. N. X, 60.

VOCĬFĔRO, are, *voor* vociferor, *ſchreeuwen, zijne ſtem ſterk hooren laten, klinken*, *bij voorb.* ac (galli) vociferant ſaepe, Varr. R. R. III, 9, 5: *van daar* Vociferatum ferociter, Paſſive, Liv. IV, 21 in.

VOCĬFĔROR, atus ſum, ari, *ſchreeuwen, klinken, zich of zijne ſtem ſterk hooren laten*, *bij voorb. van menſchen*, Cic. Verr. IV, 18 extr.: quid vociferabare, decem millia talentum eſſe promiſſa, Cic. Rab. Poſt. 8: Pontifex Livius vociferari, viciſſe Romanos, Liv. X, 29, i. e. *ſchreeuwde, riep uit:* vociferari Decius, quo fugerent? Ibid. 28 poſt med., i. e. *ſchreeuwde, riep hun toe: ook ſpreken of zeggen, doch misſchien met luider ſtem*, *bij voorb.* Canulejus pauca in ſenatu vociferatus, Liv. IV, 1: Pontifex vociferari, viciſſe Romanos, *zie hier voor: van daar Tropisch*, *bij voorb.* res ipſa per ſe vociferatur i. q. clamat, docet, oſtendit, Lucret. II, 1050: carmina ejus vociferantur, Ibid. I, 142, i. e. teſtantur, oſtendunt: *en in 't gemeen, zich hooren laten, klinken*, *bij voorb.* aeraque, quae clauſtris reſtantia vociferantur, i. e. ſonitum edunt, ſtridunt, Ibid. II, 450.

VOCĬFĬCO, are, i. q. vociferor, 1) *ſchreeuwen, klinken, zijne ſtem ſterk laten hooren*, *bij voorb.* vocificantes, Varr. R. R. III, 16 §. 8, *van de bijën.* 2) *met den* Accuſativus. *Tropisch*, *bij voorb.* cujus vim Demoſthenis orationes vocificant, Gell. IX, 3 in., i. e. *bekend maken, aanwijzen.*

VOCĬTO, are, i. q. voco, 1) *noemen, voorâl wanneer het dikwijls of van meer geſchiedt*, *bij voorb.* Demetrius, qui Phalereus vocitatus eſt, Cic. Rab. Poſt. 9: Has Graeci ſtellas Hyadas vocitare ſuerunt, Cic. Nat. D. II, 43 ex Arat.: quod patrio vocitamus nomine fulmen, Lucret. VI, 297: qui vivum eum tyrannum vocitarant, Nep. Dion. 10: itaque ille poſtea Mercurius Andocidis vocitatus eſt, Ibid. Alcib. 3: *en meermalen*, *bij voorb.* Liv. IV, 51 extr. Plin. H. N. III, 9. Tacit. Hiſt. V, 2. 2) *roepen*, *bij voorb.* clamore accurrentium, vocitantium, Tacit. Hiſt. II, 41.

VOCO, avi, atum, are, *roepen*, *bij voorb.* quis vocat? quis nominat me? Plaut. Curc. II, 3, 24: vin' vocem patrem huc ad te? Ibid. Capt. II, 2, 110: nomine quemque vocans, Virg. Aen. XI, 731, i. e. *bij naam, met naam, roepen:* aliquem ex provincia, Caeſ. B. C. IV, 105: magnam jumentorum atque hominum multitudinem ex omni provincia vocat, Ib. II, 1, i. e. *liet komen:* Manes ter voce vocavi, Virg. Aen. VI, 506: hoſtes, Caeſ. B. G. V, 42: aliquem ad ſe, Ibid. I, 20: *van daar* milites ad concilium vocare, Liv. V, 47, i. e. *bijëen roepen:* aliquem in concionem, Cic. Acad. IV, 47: milites ad concionem, Juſtin. XIV, 1. Liv. XLIV, 27: ſenatum vocare, Liv. XXXVI, 21, *de Senaat bijëen roepen; dus ook* concionem, Tacit. Ann. I, 29: concilium divum, Virg. Aen. X, 2: concilium ſilentum, Ibid. VI, 433, i. e. *de ſchimmen ſamen roepen of ook nodigen:* patribus vocatis, Ibid. V, 758: *ook* Abſolute, *bij voorb.* in ſenatum vocare *voor* ſenatum convocare, Liv. XXIII, 32 poſt init.: cum in ſenatum vocari juſſiſſent, Liv. II, 55: *dus ook* ad conſilium, Liv. XLIV, 37, i. e. *krijgsraad bijëen roepen, beleggen. Van daar* caſus vocandi, i. e. *de* Vocativus *in de* Grammatica, Nigid. ap. Gell. XIII, 25, *en* Gell. XIV, 5. *Ook van levenlôze dingen, (zoo als wij, bij voorb. zeggen: mijne bezigheid roept mij enz.)*, *bij voorb.* quo clamor, quo ſubita res vocaſſet, Liv. XXVI, 44 in.: *dus ook* ſpes, Liv. XXIV, 36 extr.: nox, Liv. XXVIII, 15: quoque vocant fluctus hac tibi remus eat, Ovid. Remed. 532: lenis vocat Auſter in altum, Virg. Aen. III, 70. *Ook met den* Infinitivus, *in plaats van* ad *of van het* Supinum, *bij voorb.* ſedare ſitim fluvii vocabant, Lucret. V, 945. *Van daar* 1) *aanroepen*, *bij voorb. de Goden*, Horat. Od. I, 14, 10. Virg. Aen. IV, 680. VI, 247: *ook menſchen*, *bij voorb.* me voce vocantem, Virg. Aen. XII, 638: tantumque ſe avida exſpectat Aſia, ut etiam vocibus vocet, Juſtin. XXXVIII, 7 poſt med., *tenzij het hier enkel roepen is: dus ook* deos vocare auxilio, Virg. Aen. V, 686: divos in vota vocare, Ib. V, 234, *voor* vovere; *tenzij het veel meer is, eene gelofte aan de Goden doen (om hulp).* 2) *nodigen, dagen, of oproepen, citeeren*, *bij voorb. voor het gericht*, *bij voorb.* in jus, Cic. Quint. 19, i. e. *voor het gericht:* concilium ſilentum vocat Minos, Virg. Aen., *zie boven:* tribuni conſulem in roſtra vocari juſſerunt, Varr. ap. Gell. XIII, 12 poſt med.: vocari neminem juſſi, neque vocatum a collega parere invitum, Varr. ibid.: jus vocandi

ha-

habere, Gell. ibid. *tweemaal* ſcil. ad ſe. 3) *nodigen*, *uitnodigen*, *bij voorb. te gast enz.*, *bij voorb.* ad coenam vocare, Cic. Att. XI, 3 extr. Terent. Andr. II, 6, 22. Phorm. V, 8. 64, *te gast of ter tafel nodigen of verzoeken: dus ook* aliquem vocare ſecum, Plaut. Stich. I, 3, 28: *dus ook enkel* vocare, *bij voorb.* eos vocabat, quorum mores cet., Nep. Att. 14: me vocato, Plaut. Stich. IV, 2, 20: convivam, Ibid. Aſin. IV, 1, 23: vocare (illam) deſiit, Sueton. Tiber. 53: domum ſuam iſtum non fere quisquam vocabat, Cic. Roſc. Am. 18: *dus ook* vocandi, Terent. Phorm. IV, 4, 21, i. e. *ter bruiloft nodigen: van daar* bene vocas, *zeide iemand, die de uitnodiging niet aannam*, Plaut. Men. II, 2, 36. Curc. IV, 4, 7, i. e. *ik bedank u: van daar* vocata eſt res, Plaut. Curc. IV, 4, 7, *of* opera, Plaut. Stich. III, 2, 18, i. e. *ik ben reeds verzeid, heb reeds mijn woord gegeven: zoo zeide de geen, die de uitnodiging beleefd weigerde, en zich op deze wijze ontſchuldigde, dat hij niet te gast kon komen, zie hier voor. Van daar Tropisch, nodigen, d. i. bekoren, lokken, bij voorb.* me ad vitam vocas. Cic. Att. III, 7: in ſpem me vocas, Ibid. III, 15 poſt med.: ad laudem me vocaſti, Planc. in Cic. Ep. ad Div. X, 7 extr.: venient feriae, quae me ad ſtudium vocent, Phaedr. Prol. III, 8: quocumque vocaſſet ſpes, Liv. XXIV, 36: nox imberque ad quietem vocabat, Liv. XXVIII, 15, *zie boven:* ſervos ad libertatem, Liv. III, 15: cum Aetoli hoſtes vocarent ad bellum, Liv. XXXIV, 43: res neceſſario vocabat, ut ad dimicandum deſcenderet, Auct. B. Hiſp. 24: auſter, Virg., fluctus, Ovid., *zie boven: ook* ſeqq. Infinit., *bij voorb.* ſedare ſitim fluvii vocabant, Lucret., *zie boven.* 4) *uitdagen*, *bij voorb.* hoſtem, Tacit. Germ. 14. Virg. Georg. IV, 67: curſibus auſtros, Ibid. III, 193: divos cantu in certamina, Virg. Aen. VI, 172: *daar toe behoort misſchien* Ovid. Art. III, 255, quamque vocet. *Van daar Tropisch, d. i. aanſporen, bij voorb.* offenſas, Tacit. Hiſt. III, 80. *Ook met* ut, *bij voorb.* res neceſſario vocabat, ut deſcenderet, Auct. B. Hiſp. 24, *zie hier voor.* 5) *noemen; want, wanneer men iemand roept, zoo noemt men hem gemeenlijk, bij voorb.* oppidum Britanni vocant, cum ſylvas vallo munierunt, Caeſ. B. G. V, 21: conjugium vocat, i. e. *noemt het een huwelijk*, Virg. Aen. IV, 172: infantem nomine matris vocavit, Ibid. XI, 542, i. e. *naar den naam der moeder:* alii alios timidos vocant, Salluſt. Cat. 53 (57): aedificia, quae mapalia illi vocant, Ibid. Jug. 18 (21): quae ſi tu alio nomine vis vocare, Cic. fragm. ap. Auguſtin. Adv. Acad. II, 11: ad ſpelaeum, quod vocant, Liv. XLV, 33, i. e. *zoo als men het noemt: ook noemen, d. i. bij name aanhalen, bij voorb.* nomina majorum, Tacit. Ann. XII, 34: *van daar* Vocor, vocaris, vocatur cet., *ik heet, word genoemd, gij heet enz.*, *bij voorb.* qui vocare, Terent. Ad. V, 6, 8, i. e. *hoe heet gij?* Ego vocor Lyconides, Plaut. Aul. IV, 10, 49: jam lepidus vocor, Terent. Ad. V, 7, 13, i. e. *heet ik enz.:* paraſiti item ut Gnathonici vocentur, Ibid. Eun. II, 2, 33. 6) *aanſpreken*, *bij voorb.* ſermone communi vocabat, Petron. 113. 7) *uitroepen openlijk, bekend maken: van daar* pluviam vocat cornix, Virg. Georg. I, 388, i. e. *aankondigen, verkondigen.* 8) *Ook ſtaat het dikwijls Tropisch met* in *of* ad, *wanneer het gemeenlijk ergens heen trekken, brengen, zetten enz. vertaald wordt, bij voorb.* in periculum ac diſcrimen, Cic. Manil. 5, i. e. *in gevaar ſtellen, brengen: dus ook* in ſuſpicionem, Cic. Verr. V, 4: in diſceptationem ac controverſiam, Cic. Or. II, 72: in invidiam *en* in odium, Cic. Off. I, 25. Phil. II, 24, i. e. *in blaam, haat enz., blameren, gehaat maken:* templa ad exitum, Cic. Catil. I, 5, i. e. *ten ondergang, in het verderf brengen, ſtorten:* ad vaſtitatem, Ibid.: in crimen vocare aliquem *of* aliquid, *beſchuldigen*, Nep. Timoth. 3. Cic. Verr. V, 50 extr.: Cic. Rab. Perd. 8 extr.: *dus ook* carmina in novum crimen vocare, Ovid. Pont. IV, 14, 42: in judicium, Cic. Verr. I, 12 extr. Cic. Balb. 28 extr. Cic. Or. I, 57 in., *voor het gerichs trekken, aanklagen;* verba ſub judicium, Ovid. Pont. I, 5, 20, i. e. *onderzoeken:* aliquem ad judicium, Quintil. II, 4 extr.: *van daar* me ad Democritum vocas, Cic. Att. IV, 18: cunctis ad ſenatum, Tacit. Ann. I, 6 extr.: aliquem in luctum, Cic. Att. III, 7: in ſpem vocare aliquem, Ibid. 15, i. e. *iemand hoop geven; doch, het kan ook heeten, bekoren, lokken:* aliquem in partem (hereditatis), *deel laten nemen*, Cic. Caecin. 4: *dus ook* in partem praedae, Liv. V, 21: in partem curarum, Tacit. Ann. I, 11: honores in commune, Liv. VI, 40, i. e. *gemeenſchappelijk maken:* aliquem vocare ad rationem reddendam, Quintil. XII, 7 in., i. e. *tot rekenſchap roepen:* in culpam, Ib. VIII, 2 extr., i. e. *beſchuldigen, van iet de ſchuld geven:* ad vetuſtatem, *tot de oudheid verzenden, bij voorb.* At quam usque nos (ſcil. ad) vetuſtatem vocatis? Ibid. VIII, 5 extr.: divos in vota, i. e. *geloften aan de Goden doen*, Virg., *zie boven:* aliquem vocare in portionem muneris, *deel laten nemen*, Juſtin. V, 2: Iovem vocamus in praedam partemque *voor* in partem praedae, Virg. Aen. III, 222, i. e. *laten deel nemen, doch het kan ook zijn, nodigen op enz., bij ſlot verliest de zin niet veel:* aliquem ad calculos, *bij voorb.* ſi ad calculos eum reſp. vocet, Liv. V, 4 med., i. e. *met iemand rekenen, rekening houden, tot rekenſchap roepen, of eiſchen, rekenſchap eiſchen: dus ook* ad computationem, *bij voorb.* nemo orbitatem ad computationem vocet cogatque patrem, quid reliquerit filius, ſcire, Plin. Paneg. 38: ad calculos amicitiam vocare, Cic. Amic. 16, i. e. *in de vriendſchap alles te naauw rekenen:* in dubium, Cic. Inv. II, 23, i. e. *in twijfel trekken, twijfelen: van daar* ad integritatem majorum ſpe ſua hominem vocabant, Cic. Sext. 9, i. e. *zij hoopen, dat hij even zoo eerlijk als zijne voorvaders zijn zoude.* 9) *laten komen*, *bij voorb.* jumentorum hominumque multitudinem, Caeſ., *zie boven:* aliquem ex provincia, Caeſ., *zie boven.*

VOCŬLA, ae, f. i. q. vox, *wanneer men verkleinend ſpreekt*, 1) *ſtem*, *ſtemmetjen*, *bij voorb.* voculam recreare, Cic. Att. II, 23: O utinam trajecta mea vocula rima vertat in aures dominae, Prop. I, 16, 27. 2) *geluid*, *toon*, *toontjen*, *bij voorb.* falſae voculae, Gell. XII, 14. 3) *een woordjen*, *bij voorb.* ſignificatio hujus voculae, Gell. XII, 14. 4) *het ſpreken, wanneer men verkleinend, verächtelijk enz. ſpreekt*, *bij voorb.* incurrere in voculas malevolorum, Cic. ad Div. II, 16 §. 6.

VOCŬLATĬO, onis, f. *de Accent of plaatzing van den rechten toon op elke lettergreep*, *bij voorb.* voculatio qui poterit ſervari, ſi non ſcimus cet., Nigid. ap. Gell. XIII, 25: quem accentum nos dicimus voculationem adpellat (Nigidius), Gell. ibid.: quas Graec. *προσῳδίας* dicunt, eas veteres docti tum notas vocum, tum accentiunculas, tum voculationes adpellabant, Ibid. 6.

VOLA, ae, f. *de holle hand*, *holligheid van de hand of van den voet*, *bij voorb.* vola (eſt) veſtigium medii pedis concavum, Feſt.: vola (eſt) medietas palmae & pedis, Serv. ad Virg. Georg. II, 58: vola homini tantum, exceptis quibusdam; namque & hinc cognomina inventa, Planci, Plauti, Scauri i. e. qui planis pedibus eſſent & vola carentibus, Plin. H. N. XI, 45 extr.: *van daar* nec vola nec veſtigium adparet, Varr. ap. Non. cap. 4 n. 480 *of* exſtat, Varr. ibid., i. e. *daar is geen kenmerk of blijk meer voorhanden of zichtbaar.*

VOLĀTĬCUS, a, um, *vliegend*, *bij voorb.* homines, Plaut. Poen. II, 27 *en* 28, 29 Pegaſum inclytum illum metu magis volaticum fuiſſe, ac per hoc merito pennatum cet., Apul. Met. VIII med. p. 208, 31, i. e. *vliegend of vlugtig: van daar* 1) *vlugtig, her en derwaards vliegende*, *bij voorb.* Pſychen fugitivam volaticam, Apul. Met. V extr.: Pegaſus, Apul., *zie hier voor.* 2) *vlugtig in zijne gezindheid en gevoelens, veränderlijk*, *bij voorb.* Academia, Cic. Att. XIII, 25 extr.: furentis & volatici (hominis) impetus, Cic. Haruſp. 22: dixiſſe me, (illum) volaticum eſſe ac levem, et te non pedem ejus tenere ſed pennam; mentitus ſum; pluma tenebatur, quam remiſit & fugit, Senec. Ep. 42 ante med. 3) *toverend*, *bij voorb.* mulier, i. e. *toverheks*, Feſt. in Striges.

VOLATĬLIS, e, *vliegend*, *bij voorb.* beſtiae volatiles, Cic. Nat. D. II, 60, i. e. *gevogelte, vogels: dus ook* volatile pecus, Colum. VIII, 4, 3: puer, Ovid. Am. II, 8, 27, i. e. Cupido: *van daar* 1) *vlugtig, ſnel*, *bij voorb.* ferrum, Virg. Aen. IV, 71, i. e. *pijl:* telum, Lucret. I, 969. Ovid. Art. I, 169. 2) *vlugtig, d. i. vergangelijk*, *bij voorb.* aetas, Ovid. Met. X, 519: gloria vanum & volatile quiddam eſt, Senec. Ep. 123 extr.

VOLATŪRA, ae, f. 1) *vlugt, het vliegen*, *bij voorb.* in prima volatura, Varr. R. R. III, 5 ante med.: turtur a volatura, ita ut capitur, farturae deſtinatur, Colum. VIII, 9. 2) *de vlugt, d. i. toevliegende of toegevlogen vogels*, *bij voorb.* faciunt avidiorem volaturam (turdorum) i. e. turdos, Colum. VIII, 10, 5.

VOLĀTUS, us, m. 1) *het vliegen*, *de vlugt*, *bij voorb.* aër ſuſtinet volatus alitum, Cic. Nat. D. II, 39: volatibus avium, Cic. Div. I, 1: non ſi Pegaſeo ferar volatu, Catull. LV, 24: haſta — uno contenta volatu tranſiliit, Claudian. in Eutrop. II, 169: celeri jam fama volatu moverat, Ibid. de conſul. Mall. Theod. 270: *ook van elke dergelijke ſnelle beweging*, *bij voorb.* trepidus volatus equi i. e. celer curſus, Ibid. Gigantum. 47: ſi (fata i. e. mors) tam praecipiti fuerant ventura volatu, debuerant, cet., Martial. XI, 92, 9. 2) *het vliegen, of het vermogen (kracht) om te vliegen*, *bij voorb.* dedit volatus avibus, Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 19 Elm.

VOLĒMUS, a, um, *bij voorb.* pirum volemum, Cloat. ap. Macrob. Sat. II, 15 extr.: pira volema, Virg. Georg. II, 88. Cato R. R. 7. Colum. V, 10 prope fin. *en* XII, 10. Plin. H. N. XV, 15, *eene ſoort van groote peeren.* Servius *ad* Virg. Aen. III, 233 *en* ad Georg. II, 88, *leidt het*

het af van vola, *te weten* quod volam implerent, *doch dit is eene gissing.*

VOLENTER, *willig, gewillig, gaarn, bij voorb.* perrexit Psyche volenter, Apul. Met. VI ante med p. 173, 4 Elm.

VOLENTIA, ae, f. i. q. voluntas, *wil, neiging, bij voorb.* mea volentia fretus, Apul. Met. XI ante med. p. 659, 27 Elm.

VOLGIÖLUS, i, m. *een werktuig in den landbouw, om de aarde of de bedden gelijk te maken*, Plin. H. N. XVII, 10 extr.

VOLGUS, VOLGO cet., *zie* Vulgus, Vulgo.

VOLĬTO, are, *vliegen, bijzonder dikwijls rond, of heen en weder vliegen of fladderen, bij voorb. vogel*, Cic. Or. II. 6: *ook van dergelijke snelle beweging, bij voorb. der starren, loopen, bij voorb.* hic aliae (stellae) volitant, Cic. Arat. 180: respiciunt atram in nimbo volitare favillam, Virg. Aen. V, 667, i. e. *vliegen, opvliegen, rondvliegen: dus ook van de schimmen of zielen der onbegravenen:* volitant haec litora circum, Ibid. VI, 329, i. e. *vliegen, fladderen, rond enz.: dus ook* infinita vis innumerabilium volitat atomorum, Cic. Nat. D. I, 20: *van daar* 1) *Tropisch, rondvliegen*, a) *van de ziel*, Cic. Or. II. 6, i. e. *vrij van bezigheden zijn, eene uitspanning nemen; doch met toespeling op vogelen, bij voorb. van menschen, bij voorb.* volitare per ora virum, Enn. ap. Cic. Tusc. I, 50, i. e. *voor het Publiek eene stoffe van gesprek zijn, geprezen worden.* c) *bijzonder rondom vliegen rondfladderen, Tropisch, van menschen, d. i. rondloopen, rondrijden, rondzwerven; wanneer het deels eerbaar, deels oneerbaar staat, bij voorb.* volitantem tota acie cognosset, Liv. IV, 19 in., i. e. *rondrijdende: zoo is het ook* Virg. Aen. XII, 126, mediis in millibus ductores volitant, i. e. *rijden of rijden rond. Meermalen is het rondloopen, rondzwerven, of draaijen, bij voorb. om zich te laten zien, uit dartelheid of dergelijken, bij voorb.* in foro, Cic. Catil. II, 3. Or. I, 38. Liv. III, 35 in., i. e. *op de markt hier en daar loopen, rondloopen:* volitant ante oculos, Cic. Agr. II, 22: ut volitarctis per gentes, per regna omnia, Ibid. 37: per medium forum, Cic. Dom. 19: toto foro volitare, Cic. Mil. 33, i. e. *rondzwerven:* vis latrocinii vestri tota urbe volitasset, Cic. Pis. 12 in., i. e. *rondgezworven:* ut Catilinam ducere exercitum hostium atque in armis volitare audistis, Cic. Catil. II, 7: Cum victor tota Italia volitaret Hannibal, Liv. XXVIII, 44, *en meermalen. Ook kan men hier toe brengen* volitat ut rex, Cic. Phil. XI, 2: *doch het kan ook tot n. 2 behooren.* 2) *zich met zekere snoeverij vertoonen, zich laten zien, grootspreken, iets van zich openbaar maken, bij voorb.* volitat et rex, Cic. Phil. XI, 2: Nunc non insultabo, nec volitabo in hoc insolentius, Cic. Flacc. 16, *wil mij niet laten zien enz.* 3) *ijdel, verwaand zijn, zich verheffen, geern hoog willen vliegen, bij voorb.* hominem (Caesarem) volitantem gloriae cupiditate, Cic. Pis. 25: Aetherias, lascive, cupis volitare per auras; i, fuge; sed poteris tutior esse domi, *zegt* Martialis *tot zijn boek*, I, 4, 11. 4) *rondfladderen, Tropisch, van een mensch, verdachtelijk, wanneer hij dan dit, dan iets anders doet, bij voorb.* volitat Clodius, furit, Cic. Att. II, 22 in.: *doch, het kan ook heel wel zijn, zwerft rond; en gevolglijk tot n. 2 behooren.*

VOLNUS, VOLNERO cet., *zie* Vulnus, Vulnero cet.

VOLO, avi, atum, are, *vliegen*, 1) *door behulp der vleugelen, gevolglijk van vogelen, bijen enz., bij voorb.* volare sine pennis, Plaut. Poen. IV, 2, 49: per aëra remigio alarum, Virg. Aen. I, 300 (304): altam supra volat ardea nubem, Ib. Georg. I, 364: nocte volat (Fama) caeli medio terraeque, Ibid. Aen. IV, 184: avis volat circum litora, Ibid. 254: ut ad Trojae tecta volavit avis, Prop. II, 30, 30: columbae sub ora viri caelo venere volando, Virg. Aen. VI, 191: illae (columbae) tantum prodire volando, quantum cet., Ibid. 199, i. e. *vlogen zoo recht voorwaarts:* Apes per flores & thyma summa volant, Ovid. Art. I, 96: corvi ad Cimbros stragemque volabant, Juvenal. VIII, 251: quaedam aves compressis (pennis) volant, Plin. H. N. X, 38: in caelum, Lucret. I, 1063: *van daar boertend* is odos (*voor* odor) demissis pedibus (*boertend voor* manibus) in caelum volat, Plaut. Pseud. III, 2, 5e: volasse eum diceres, Cic. Phil. X, 15: *van daar* volantes, scil. bestiae, i. e. *de vogels*, Lucret. II, 1082. Virg. Aen. VI, 239 *en* 728. 2) *van dingen, die op dergelijke wijze door de lucht of in de hoogte vliegen, bij voorb. schietgeweer, rook, blikfem enz., bij voorb.* fulmina volare per imbres, Lucret. II, 213: volat vapor ad auras, Virg. Aen. VII, 466: ignes ad tecta, Virg. Aen. XII, 596: Ventus volat, Virg. Georg. III, 201: hasta per aëra, Ibid. Aen. XIV, 699: tela utrinque volare, Sallust. Jug. 60 (64). longe volante sagitta, Ovid. Trist. III, 10, 55: ingens vis telorum e muris volabat, Liv. XXVI, 44: odor volat in caelum, Planc., *zie hier voor:* morte carens vacuam volat altus in auram spiritus, Ovid. Trist. III, 3, 61: stipulasque volantes, Virg. Georg. I, 321: ne turbata volent folia, Ibid. Aen. VI, 74. 3) *van alles, het geen, als 't ware, vliegt, d. i. snel loopt, vaart, rijdt, of zich op eenige andere wijze snel of spoedig beweegt, bij voorb.* I sane, vola curriculo, Plaut. Pers. II, 2, 17: Volat virgo, Ovid. Met. X, 587: ab Italia volantem remis adurgens, Horat. Od. I, 37, 16: pelagoque volans da vela patentia, Virg. Georg. II, 41: axis, Virg. Georg. III, 107: volat per hostes vectus equo, Virg. Aen. XII, 650: per summa levis volat (Neptunus) aequora curru, Ibid. V, 819: illa vel intactae segetis per summa volaret, gramina *voor* curreret, Ibid. VII, 808: ille volat campis, Val. Fl. VI, 631: phaselus palmulis sive linteo volat, Catull. VII, 4: Etrusca praeter & volate litora, Horat. Epod. XVI, 46: currus volantes, Virg. Georg. III, 181: navis volat, Ovid. Her. VI, 65: Volat ille mari, Val. Flacc. I, 741: *dus ook* litterae ad Pompejum volare dicebantur, Cic. Att. II, 19: Volat enim aetas, Cic. Tusc. I, 31: Fama volat, Virg. Aen. III, 121: Verbum volat irrevocabile, Horat. Epist. I, 18, 71: volat ambiguis mobilis alis hora, Senec. Hippol. 1141, i. e. *vliegt daar heen, verloopt:* volabant inter haec potiones meracae i. e. crebra pocula circumferebantur, Petron. 137 extr.: curas laqueata circum tecta volantes, Horat. Od. II, 16, 11. Not. seq. Infinit., *bij voorb.* Erebi virgo volat praecipere cet., Val. Fl. IV, 407.

VOLO, volui, velle, (Anom.) *drukt overal het willen uit*, 1) *willen, d. i. willens zijn, den wil hebben, bij voorb.* Idem Stoicus esse voluit, Cic. Brut. 56: Volo mense Quintili in Graeciam, Cic. Att. XIV, 7, scil. proficisci: cum e te nemini ignosci vellent, Cic. Ligar. 4: non venisse volent i. e. optabant, ut non venerint, Virg. Aen. VI, 86: ne quem recepisse (*voor* recipere) velint, Liv. XXXVIII, 11 extr.: velle aliquem secum esse, i. e. *bij zich houden, niet laten gaan*, Cic. Rosc. Am. 15 in.: volo me esse, *voor* volo esse, *bij voorb.* jucundum se esse volebat, Cic. Off. I, 31: judicem me esse, non doctorem volo, Cic. Or. 33: qualem me & esse & numerari volo, Cic. ad Div. I, 9, 44: quae supra leges se esse velit, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 17 extr.: an te ibi vis versarier? Plaut. Poen. I, 2, 53: *even dus staat* malo, *zie* Malo: *ook volgt* ut, *bij voorb.* volo, ut mihi respondeas, Cic. Vatin. 6: volo, uti respondeas, Ibid. 7 *tweemaal: ook dikwijls zonder* ut, *bij voorb.* vellem mihi scripsisses, Brut. in Cic. Ep. ad Brut. 17 extr.: quid vis faciam? Terent. V, 8, 24: volo hoc oratori contingat, ut cet., Cic. Brut. 84: visne ea persequamur? Cic. fragm. ep. Macrob. Sat. VI, 4: vis ergo, experiamur? Virg. Ecl. III, 28: hoc volo, sic jubeo, Juvenal. VI, 222: loquar, quae volam, Plaut. Asin. I, 2, 26: ita volo, itaque postulo, ut fiat, Terent. And. III, 3, 18: sine me pervenire, quo volo, Ib. V, 3, 1: nolunt, ubi velis, Ibid. Eun. I, 2, 44: facile pellas, ubi velis, Ibid. V, 8, 50: malae rei, quam nullius duces esse volunt, Liv. III, 68 extr. *voor* malunt *of men moet* potius *verstaan:* Velit, nolit, scire difficile est, Cic. Q. Fr. III, 8, i. e. *of hij wil of niet wil: integendeel* velint, nolint, Plin. Paneg. 20, i. e. *zij mogen willen of niet: dus ook* velim, nolim, *ik mag willen of niet, bij voorb.* ut mihi velim, nolim, sit certa tuenda sententia, Cic. Nat. D. I, 7 extr.: *dus ook* seu velint, seu nolint, quieturos, Liv. VIII, 2 extr., i. e. *zij mogen willen of niet: dus ook* volens i. e. *willende, die wil, gewillig, met wil, bij voorb.* labor est inhibere volentes, Ovid. Met. II, 128, scil. currere, i. e. *die van zelve lopen, begeerig zijn te lopen:* pecunias a volentibus acceperant, Vellej. II, 62; in ecie temnant armenta volentes, Virg. Georg. III, 129, i. e. *met wil:* volens vos Turnus adoro, Ibid. Aen. X, 677, i. e. *met wil, van harte, of het wenschende, gaarn ziende. Ook van levenloze dingen, bij voorb.* fructus, quos ipsa volentia rura sponte tulere sua, Ibid. Georg. II, 500, i. e. *gewillig, van zelve, alwaar* ipsa *en* sponte sua *weg kon blijven: ook* seqq. Infin., *bij voorb.* uterum celare volenti dixit, Ovid. Met. II, 463. Not. a) *Dikwijls is het overtollig, bij voorb.* noli velle *voor* noli, *bij voorb.* noli me velle ducere cet., Nep. Att. 4: Nolite velle maturius extingui, Cic. Coel. 32 extr.: Nolite adversus vos velle experiri, Liv. VII, 40 extr.: nolite velle nuntium perferri, Cic. Balb. 28: nolite id velle, Cic. Phil. VII, 9 in.: *ook bij* volo, *bij voorb.* me precor — perdere velle velis, Ovid. Her. XXI, 58. *Ook bij andere* Verba, *bij voorb.* audes verbis fallere velle deum, Ovid. Fast. II, 262, *alwaar* velle *insgelijks weg kon blijven:* Villicus ne quid emisse velit, Cato R. R. 5, *voor* emat: Quaeritis cur sic mentiri velit, Phaedr. I, 29, 6: *dus zeggen wij ook, bij voorb. als gij mij zoo bedriegen wilt enz., voor bedriegt enz., als hij dat niet weten wil, wie zou het dan willen weten? dus ook* oscula nulla dedisse velis *voor* noli dare, Ovid. Am. I, 4, 38: desinite quaerere velle fidem, Tibull. III, 4, 4: et fingere velle comas, Ibid. I, 2, 92 (I, 5, 50): quis furor est caedere velle manus, Ibid. IV, 3, 8, *alwaar* velle *weg kon blijven: dus ook* statuit velle

mori, *voor* statuit mori, Ovid. Met. X, 132. b) *In plaats van den* Infinitivus *staat dikwijls het* Participium, *bij voorb.* volo factum *voor* facere, Terent. Ad. V, 7, 21. Plaut. Asin. III, 3, 94: Volo vos oratos, Terent. Heaut. Prol. 26, *voor* orate volo *of* oro, *gelijk bij ons, ik wil u verzocht hebben: dus ook* nunc filios commonitos velim, Cic. Catil. II, 12: laudis ita cupidus, ut aliis eam praereptam velim, Cic. Rosc. Am. 1, *voor* praeripere: Cujus adversae fortunae velit succursum. Liv. III, 58: Est, qui illam conventam esse volt, Plaut. Poen. V, 2, 159, *voor* convenire i. e. *spreken:* saluti civis consultum esse vellemus, Cic. Ligar. 5 extr.: nobis consultum volebatis, Liv. IV, 5 in.: cum vellent regi esse factum, Gell. VII, 3 med. c) Cicero, *met anderen, zet bij eene toekomstige zaak geern het* Futurum, *waar wij het* Praesens *zetten, bij voorb. als gij nog reizen, schrijven wilt enz., bij voorb.* quod si laxius volent proferre diem, Cic. Att. XIII, 14 in.: verbis demonstrantibus ea, quae — declarari volemus, Cic. Or. III, 33 in.: verborum quantum voletis ingerent, Liv. III, 68 in.: — *Van daar heet* volo alicui aliquid *iemand iets toedenken, d. i. willens zijn hem te geven, iets goeds of kwaads, bij voorb.* nihil est mali, quod non filio voluerit, optaverit, Cic. Cluent. 66: *dus ook* alicui hastam, Stat. Theb. XI, 509, i. e. *den spies op hem willen werpen.* 2) *willen, d. i. geern zien, wenschen, bij voorb.* volo, uti mihi respondeas, Cic. Vatin. 7: Volo, hoc oratoribus contingat, Cic. Brut. 94: *alwaar* ut *ontbreekt, gelijk meermalen, zie boven:* non uxor salvum te vult, Horat. Sat. I, 1, 84: te magis salvum velit, Ibid. Ep. I, 16, 27: quibusdam volentibus novas res fore, Liv. XXI: 50: *Van daar* vellem *en* velim, *ik wilde, zie geern, bij voorb.* Quam vellem, Terent. Ad. IV, 1, 16. Cic. ad Div. XIII, 10 extr.: Cic. Fin. III, 3, i. e. *hoe heel geern zag ik het! hoe wenschte ik enz.*, vellem, quae velles, Senec. Ep. 67 extr.: saepe meritam (i. e. fecisse) quod vellem scio, Terent. Hec. III, 5, 37, i. e. *dat gedaan wat ik wenschte, of geern gezien had, mijnen wensch voldaan hebben:* tibi volo bene evenire, Cic. ad Div. XII, 19: velle & optare debemus, Cic. Marc. 1. Manil. 16 extr.: *want* volo *heet ook wenschen, wanneer het hetzelfde is, als geern zien: dus ook* quam velim, Cic. Att. XIV, 15 extr.: Velim, ut velles, Plaut. Most. III, 2, 53, *alwaar men het* Imperfectum *moet opmerken: dus ook* vellem, ut veniret, Ibid. Truc. II, 5, 28: *dus ook* vellem fieri posset, Cic. Agr. II, 24 in., *alwaar echter* Ernesti, *die zich daar aan stiet* vellem *heeft laten drukken: van daar* ut volo, vis, vult cet., i. e. *naar wensch, bij voorb.* sic vivere, ut velis, Cic. Offic. I, 20: confido rem, ut volumus esse, Cic. Att. VI, 71: licet, ut volo, vivere, Pers. V, 84: sic (scil. vivimus) ut quimus, quando, ut volumus, non licet, Terent. Andr. IV, 5, 10: nos profecto probe, ut voluimus, viximus, Plaut. Most. III, 2, 47: volens vos Turnus adoro, Virg., *zie boven.* *Van daar* volenti mihi est i. e. volo, *bij voorb.* plebi militia volenti putabatur, Sallust. Jug. 84 (86). *Van daar* volentia alicui, *het geen iemand wil of wenscht, bij voorb.* Muciano volentia, Tacit. Hist. III, 52; *doch het kan ook zijn, gunstige dingen, d. i. goede tijdingen:* volentia plebi facere, Sallust. fragm. Hist. IV ap. Non. cap. 2 n. 900: haec plebi volentia fuere i. e. jucunda, Tacit. Ann. XV, 36. Not. *Ook wordt* velim *dikwijls vertaald, ik bidde, bij voorb.* Cic. ad Div. XI, 17. XIII, 26 extr. XX, 3 extr., *en meermalen in deze Brieven: ook staat* volo *voor* velim, *bij voorb.* teque ita existimare volo, Ibid. XIII, 18 extr., i. e. *ik wensch, zie geern, of bid:* volo uti respondeas, Cic., *zie boven, d. i. ik wenschte, zag geern.* *Van daar* scire equidem volo, quot mihi sint domini, Terent. Ad. IV, 2, 16, i. e. *ik wenschte geern te weten, hoe veel heeren ik heb, d. i. elk wil bij mij voor heer spelen (verdrietelijk).* 3) *willen, d. i. willen hebben, verlangen, bij voorb.* quid vis faciam? Terent. Eun. V, 9, 24, i. e. *wat zal ik doen?* Volo, uti mihi respondeas, Cic. Vat. 7, *zie boven.* *Van daar* (a) velle aliquem, *iemand verlangen, of* aliquid aliquem, *iets van iemand verlangen, bij voorb.* volo te paucis, Terent. And. I, 1, 2, i. e. *ik verlangen (te hebben, te spreken) voor een paar woorden; alwaar* paucis *de* Dativus *zou kunnen zijn:* si quid se velit, illum ad se venire oportere, Caes. B. G. I, 34: quid est, quod me velis, Terent. And. I, 1, 18: interrogo, quid eum velit, Plaut. III, 1, 7, i. e. *wat hij bij hem wil, wat hij met hem te spreken, of aan te brengen heeft; doch het kan overal ook heeten, iets met iemand te spreken hebben, of spreken willen, en gevolglijk tot b behoren:* ut res vult, Quintil. II, 8, 53, i. e. *verlangt, eischt.* (b) velle aliquem, *iemand verlangen, om hem iets te zeggen; iemand iets te zeggen hebben, met iemand willen spreken, bij voorb.* exi: te volo, Plaut. Capt. V, 2, 24, i. e. *ik heb u iets te zeggen:* Redeo ad te, si quid me vis, Plaut. Aul. II, 2, 32: Paucis te volo, Terent. And. I, 1, 2: Nunc verba in pauca conferam, quid te velim, Plaut. Asin. I, 1, 75, i. e. *wat ik u te zeggen heb:* Centuriones me velle postridie, Cic. Att. X, 16 post med., i. e. *wilden mij spreken:* interrogo, quid eum velit, Plaut., *zie hier voor:* quis me vult, Terent. And. V, 3, 1, i. e. *wie roept mij? wie wil mij spreken?* quid est, quod me velis, Terent., *zie hier voor:* si quid se velit, illum ad se venire oportere, Caes. B. G. I, 34 *van daar* numquid vis? Terent. Ad. III, 3, 78 *of* numquid aliquid me vis, Ibid. Phorm. I, 2, 101, i. e. *hebt gij nog iets anders met mij te spreken? kan ik gaan?* (c) quid sibi vult? i. e. *wat wil dan die of dat? bij voorb.* quid iste sibi vult? Cic. Dom. 11, i. e. *wat wil hij dan? wat wil hij dan hebben?* quid tibi vis insane? Cic. Or. II, 67, *wat wilt gij dan? zijt gij dan niet wijs? dus ook* quid tibi vis? quid quaeris? Terent. Heaut. I, 1, 9, i. e. *wat denkt gij dan? wat hebt gij voor een oogmerk? zijt gij niet wijs?* quid sibi vult pater? Terent. And. II, 3, 1. *Dikwijls beteekent deze uitdrukking: wat heeft het te beduiden? wat wil dat zeggen? wat verbeeldt dat? bij voorb.* quid vult sibi haec oratio? Terent. Heaut. IV, 1, 2: Quid illae sibi statuae volunt? Cic. Verr. II, 61: Nec intellexi, quid sibi lex aut verba ista vellent, Cic. legg. III, 14: quid haec sibi dona voluerunt? Cic. Verr. III, 80 ante med., i. e. *wat hebben deze geschenken te beduiden (d. i. ten oogmerk) gehad?* quid sibi Eunuchus velit, Terent. Eun. Prol. extr.: *ook zonder* Dativus *van het* Pronomen, *bij voorb.* dic, quid vult concursus ad amnem? Virg. Aen. VI, 318. 4) *willen, of verlangen, d. i. bevelen, verördenen, bij voorb.* majores nostri de servis quaeri voluerunt, Cic. Mil. 22: *dus ook* majores nostri raro id accidere voluerunt, Cic. Quint. 16 in.: hyemis enim, non avaritiae perfugium majores nostri in sociorum atque amicorum tectis esse voluerunt, Cic. Manil. 13 extr.: majores de omnibus magistratibus bis res sententiam ferre voluerunt. Cic. Agr. II, 11 in.: majores nostri insui voluerunt (parricidas) vivos, Cic. Rosc. Am. 25 extr.: *van daar* velitis, jubeatis cet., *het Formulier, waarvan zich die genen bedienden, die voorstellen aan het volk deeden tot zekere verördeningen, bij voorb.* velitis jubeatis, ut Cicero cet., Cic. Dom. 17. Cic. Pis. 29 extr.: velitis jubeatis, quaeratur, Liv. XXXVIII, 54: *dus ook* latum ad populum, vellent, juberent cet., Liv. XXI, 18: promulgavit, vellent, juberent, Philippo bellum indici. Liv. XXXI, 6. 5) *willen, d. i. gunstig zijn, bij voorb. hij wil mij wel enz., bij voorb.* tibi bene ex animo volo, Terent. Heaut. V, 2, 6: bene vult tibi, Plaut. Trin. II, 4, 36: qui male mihi volunt, Plaut. Asin. V, 1, 13: non sibi male vult i. e. genio suo indulget, Petron. 38 med. *Ook zegt men daarvoor* velle alicujus causa, *bij voorb.* omnium causa velle debeo, Cic. ad Div. XIII, 71: cf. Ibid. 22, *alwaar er* omnia *bij staat: van waar het ook wel wenschen of gunnen heeten kan:* nec vero, quantum mea causa velis, dubito, Ibid. XI, 17, i. e. *mij gunstig zijt, of ook mij poogt te dienen (dienst te doen): dus ook* valde ejus causa volo, Ib. XVI, 17 extr.: regis causa velle i. e. regi favere, Ibid. I, 1: *van daar* volens, *gunstig, bij voorb.* diis volentibus magni estis, Sallust. Jug. 14 §. 19, etiam tum munificus nemo putabatur, nisi pariter volens i. e. amicus, Ibid. 103 (111): quibusdam volentibus novas res fore, Liv. *zie boven:* Volens, propitius adesset, Liv. VII, 26: volentis animo accipere, Sallust. Jug. 73 (76): *van daar* plebi militia volenti putabatur, Sallust. Jug. 84 (86): *dus ook* quibusdam volentibus novas res fore, Liv., *zie hier voor: van daar* volentia alicui *gunstige tijdingen of zaken voor iemand, bij voorb.* Muciano volentia rescripsere, Tacit. Hist. III, 52, i. e. *dingen, die voor* Mucianus *gunstig luidden:* Volentia plebi facere, Sallust., *zie boven:* haec plebi volentia fuere i. e. jucunda, Tacit., *zie boven.* 6) *willen, d. i. gelooven, voorgeven, beweeren, en men kan het dikwijls dus overzetten, ook zeggen, bij voorb.* aura tamen vehi volunt, Plin. H. N. 23 post med., i. e. *men gelooft, beweert enz.:* quod minime illi volunt, Cic. Acad. IV, 14 ante med.: ita vultis, nihil esse cet., Cic. Nat. D. II, 14: volunt enim illi, omnes eodem tempore ortos eadem conditione nasci, Cic. Div. II, 44: iidem volunt, a diis hominibus dispartiri somnia, Cic. Nat. D. III, 39: Quot vultis esse in uno furto peccatorum gradus, Cic. Verr. III, 74 in.: ego volo in virtute vim esse quam maximam, Cic. Fin. V. 26: vult enim, quod nemo negat, quidquid natum sit, interire, Cic. Tusc. I, 32: me vult fuisse (Rhodi), Cic. Planc. 34, i. e. *hij beweert of zegt:* Anaximenes judicialem & concionalem generales partes esse voluit, i. e. statuit, dixit, Quintil. III, 4, 9: quae praecepta esse voluerunt, Cic. Or. II, 19 post med., *alwaar het ook kan zijn maken: zoo zeggen wij ook, bij voorb. alle de geleerden willen, zoo als Leibnitz wil enz.* 7) *dikwijls staat het voor maken.* *Van daar* volo esse *voor* facio, *bij voorb.* namque alias bestias nantes aquarum incolas esse voluit, Cic. Tusc. V, 13 med.: *van daar* reliquum esse volo, i. e. *ik laat overig, bij voorb.* filium, quem unum

unum ex multis fortuna reliquum esse voluisset, Cic. Cluent. 7 extr., i. e. *overig gelaten had*: quae enim praecepta principiorum esse voluerunt cet., Cic. Or. II, 19, i. e. *tot regels gemaakt hebben, doch het kan ook voor* statuerunt, putaverunt *staan, zie hier voor*: velle aliquem secum esse, Cic. Rosc. Am. 15, i. e. facere, ut aliquis sit cet., *bij zich houden, niet laten gaan*: alternos (versus) Musae meminisse volebant i. e. Musae iis versus alternos subiiciebant, faciebant, ut iis alterni versus in mentem venirent, Virg. Ecl. VII, 19. 8) *voor* malle, *bij voorb.* malae rei, quam nullius, duces esse volunt, Liv. III, 68 extr.: *doch men kan ook* potius *verstaan, zie boven.* Not. a) *Voor* vult, vultis *staat dikwijls* volt, voltis, *bij voorb.* Plaut. Terent. cet., *en deze wijze schijnt de oudste te zijn, gelijk* Volcanus, Volnus cet., *ook wel beter.* b) Volim *voor* velim *zullen de Ouden gezegd hebben*: *dus ook* volimus *voor* velimus, *zoo als* Priscianus *verzekert, welke aanhaalt* volimus, Cic. Nat. D. II, 32 in., *doch alwaar de* Editt. volumus *hebben.*

VOLO, ōnis, m. *een vrijwillige, een die vrijwillig dient, bij voorb. in het veld, een Volontair: zoo noemde men, bij voorb. de slaven, die in den Punischen oorlog dienden*, Liv. XXIII, 32 *en* 35, *en* Fest.

VOLPES, *voor* Vulpes, Plaut. Most. III, 1, 32.

VOLSELLA *of* **VULSELLA**, ae, f. (*van* vello, *misschien* scil. forceps), *een werktuig of tangetjen, om de hairen uit te plukken*, Martial. *en* Plaut. Curc. IV, 4, 21: *ook tot een Chirurgicaal gebruik*, Cels. VI, 18 sect. 8. VII, 12 sect. 1: *van daar* pugnare volsellis, non gladio, Varr. L. L. VIII, 26, i. e. leviter & parum damni inferendo.

VOLSGRA AVIS, i. e. quae se vellit Fest.

VOLSUS *of* **VULSUS**, a, um, *zie* Vello.

VOLTUS cet., *zie* Vultus.

VOLVA *of* **VULVA**, ae, f. *is hetzelfde woord* (*zoo als* volsus *en* vulsus) *van* volvo, (scil. res, cutis cet., *van* volvus, a, um,) *eigenlijk alles, waar iet ingerold is, hulle, bij voorb.* volvam (*van een Bilzen*) terra prius gignit, Plin. H. N. XXII, 22 extr., i. e. *de witte omringende huid*: volva pomorum, Scribon. Larg. 104 extr., i. e. *misschien het klokhuis, dat de pit bevat*: *bijzonder het bedekzel of de bewaarplaats der vrucht in Moeders ligchaam, baarmoeder, lijfmoeder, bij voorb.* agni remanserunt in volvis intimis, Varr. R. R. II, 1, 19, *tenzij men hier huid, vouwen, rimpels, wil vertalen. Meermalen vindt men hier* vulva, *van menschen*, Cels. IV, 1 *en* 20. V, 21 *en* 25. VII, 29. Juvenal. VI, 128. Martial. XI, 62, 11: *en beesten*, Plin. H. N. XI, 37 sect. 84, *alwaar* Plinius *zegt, dat het eigenlijk van beesten gebruikt wordt, gelijk van menschen* uterus: *hetwelk zeker enkel gissing is. De baarmoeder* (vulva) *van eene zeuge was bij de Ouden een lekkerbeetjen*, Horat. Epist. I, 15, 41. Martial. XIII, 56. Plin. Epist. I, 15. Plin. H. N. XI, 37 sect. 84.

VOLŪBILIS, e, (*van* Volvo) *het geen snel of ligt omdraait* (*wentelt, rolt*) *of laat draaien, het geen rond draait of zich rond laat draaien, wentelen, rollen, draaibaar, rolbaar, bij voorb.* coelum, Cic. Univ. 6. Lucan. VI, 447: deus, Cic. Nat. D. II, 17: movetur aqua quippe volubilibus parvisque creata figuris, Lucret. III, 191: procursus, Ibid. II, 484: nidus (*van den zijdeworm*) i. e. ovalis figurae & facilis volvendo, Plin. H. N. XI, 23: in litora expellitur (electrum) ita volubile, ut pendere videatur, Ibid. XXXVII, 3: pila volubilis, Apul. Met. II post init. p. 116, 3 Elm.: volubilis ratio rotunditatis, Ibid. ad Asclep. prope fin. p. 100, 40 Elm.: buxum (i. e. trochus), Virg. Aen. VII, 382: aurum (i. e. *gulden appel*), Ovid. Met. II, 667: Heroid. XX, 209: amnis, labitur in omne aevum, Horat. Epist. I, 2, 43: *van daar* 1) *Tropisch, bij voorb. van het geluk of fortuin, d. i. veränderlijk, bij voorb.* volubilis fortuna, Cic. Mil. 26: quod potest esse documento, nihil desperare, nulli rei fidere, cum videamus tot varietates tam volubili orbe circumagi, Plin. Ep. IV, 24. 2) *van woorden, zich als 't ware snel bewegende, bij voorb.* oratio, Cic. Or. 56, i. e. *die uit korte syllaben bestaat, en gevolglijk snel voortrolt*: oratio Appii volubilis, Cic. Brut. 28, i. e. *het snel spreken, wanneer steeds het ééne woord het ander volgt*: *dus ook* orator volubilis, Cic. Brut. 27, i. e. *die snel achter een voortspreekt*: *dus ook* homo volubilis, Cic. Flacc. 20: est ad L. Crassi eloquentiam gravis & vehemens & volubilis, Cic. fragm. ap. Priscian. 3 p. 617 Putsch.

VOLŪBILĪTAS, ātis, f. *is, wanneer men eene zaak kan ronddraaien, of ligt en snel ronddraait of laat ronddraaien, de ligte en snelle ronddraaijing, de gemakkelijkheid van ronddraaien, beweegbaarheid om zijn middelpunt, kracht of vermogen, om ligt rond te draaien, draaibaarheid, wentelbaarheid, bij voorb.* mundi volubilitas, Cic. Nat. D. II, 19: volubilitatem non dedit (Cylindro), Cic. Fat. 19: initium volubilitatis, Apul. ad Asclep. prope fin. p. 100, 41 Elm.: *van daar* 1) *de ronding of ronde gedaante eener zaak, dewijl deze het gemaklijkst ronddraait, bij voorb.* capitis, Ovid. Met. XII, 453: Volubilitas sustinet orbem, Ovid. Fast. VI, 271: volubilitatem non dedit, Cic., *zie hier voor.* 2) *Tropisch, beweegbaarheid, d. i. onbestendigheid, bij voorb.* fortunae, Cic. Div. II, 6. 3) *snelle beweegbaarheid, bij voorb. van iemand die schielijk spreekt, bij voorb.* linguae, Cic. Planc. 25: *van daar* verborum, i. e. *wanneer de woorden snel en gemaklijk voortkomen, bij voorb.* verborum volubilitas, Cic. Or. I, 5 in., i. e. *ligte voortstrooming, toevloed van woorden enz.*: *dus ook* mos (*dit woord ontbreekt in de* Ed. Gesn.) est plerisque Graecorum, ut illis sit pro copia volubilitas, Plin. Ep. V, 20, i. e. *een radde mond*: nobis copia (verborum) cum judicio paranda est, vim orandi, non circulatoriam volubilitatem spectantibus, Quintil. X, 1, 8: nimia (vocis) volubilitas, Ibid. XI, 3, 52.

VOLŪBĪLITER, 1) *ligt beweeglijk, van daar* 1) *in het spreken, woordrijk, stroomswijze, of snel, bij voorb.* funditur numerose & volubiliter oratio, Cic. Or. 62.

VOLŬCER, cris, e, *vliegende, door hulp van vleugels, gevleugeld, bij voorb.* angues, Cic. Nat. D. I, 36: ales, *een vogel, bij voorb.* volucri alite, Ovid. Met. VII, 770: penna, *bij voorb.* per liquidum volucri vehar sēra penna, Tibull. IV, 1, 209: columba, Virg. Aen. VI, 488: volucer Danaeius i. e. Perseus, Stat. Theb. X, 887: volucer deus, Ovid. Art. II, 98; *of* puer, Ovid. Pont. III, 3, 65, i. e. Cupido: volucres Amores, Ovid. Her. XVI, 201: *ook is* volucer deus Merkurius, Stat. Theb. II, 55: pes, Ovid. Fast. V, 88, i. e. *gevleugelde* scil. *van Merkurius*: *van daar* turba, Ovid. Met. V, 301, i. e. *vogels*: *dus ook* bestiae volucres, Cic. Tusc. V, 13, *gevleugelde dieren, d. i. vogels*: volucres insidiae, Prop. I, 20, 30, i. e. *afkomstig van* Calais *en* Zethes, *die gewiekt waren*: *van daar* Volucris, Substantive, Fem. (scil. bestia), *een vogel, bij voorb.* similis volucri mox vera volucris, Ovid. Met. XIII, 607: volucres, *de vogels*, Cic. Or. II, 6: volucrum cantus, Quintil. X, 3, 24: in volucrum fore potestatem i. e. vulturum, Sueton. Aug. 13, *alwaar andere* Edd. *dit* in *niet hebben*: Tityi volucres, Prop. V, 20, 31, i. e. vultures: Attica volucris, Ibid. 5, i. e. Philomela: *dus ook* Iunonia, Ovid. Medic. 33 *of* Iunonis, Met. XV, 385, i. e. *de Paauw*: Tyrrhenae volucres, Stat. Sylv. V, 3, 87, i. e. *Sirenen*: Libyca volucris, Martial. XIII, 45, i. e. Africana seu Numidica, *waarvoor* Afra *staat*, Petron. 93: matutini cantus volucrum i. e. gallorum, Sil. XIV, 22: *dus ook* volucres cecinere diem, Coripp. I, 199: e campis Latiae fulsere volucres i. e. aquilae, signa legionum, Lucan. VI, 129: *ook heet de vlieg* volucris parvula, Phaedr. V, 3, 3. *Ook staat* volucris *een vogel* Masculine, *bij voorb.* tam teneros volucres, Cic. Div. II, 30, (*als Dichter*), *alwaar misschien* ales (*dat* Gen. Fem. *en* Masc. *is*) *verstaan moet worden. Van daar* 1) *vliegende, zonder vleugels, of vlugtig, bij voorb.* sagitta, Virg. Aen. V, 242: *dus ook* arundo i. e. sagitta, Ibid. 544: *dus ook* ferrum i. e. sagitta, Ovid. Trist. III, 10, 64: *dus ook* (ferro) missili volucrique Plin. H. N. XXXIV, 14 in., i. e. *schietgeweer*: aurae, Virg. Aen. V, 50. XI, 79: procellae, Ovid. Am. II, 11, 33: nebulas volucres, Ibid. Met. I, 602, i. e. *opvliegend, of als 't ware, rondvliegend, d. i. omzwervend*: fumi, Virg. Georg. II, 217. 2) *Tropisch, vliegend, d. i. snel, vlugtig, bij voorb.* equus, Ovid. Met. II, 154: classis, Ibid. VII, 460: currus, Horat. Od. I, 34, 8. Virg. Aen. X, 440: pardus, Martial. de spectac. 15: amnis, *bij voorb.* Hebrus, Virg. Aen. I, 317 (321): dies, Horat. Od. III, 28, 6: nuntius, Cic. Quint. 25: motus astrorum, Cic. Div. I, 12 (*als Dichter*): genus dicendi, Cic. Brut. 95: Nihil est tam volucre, quam maledictum, Cic. Planc. 23: fama, Ovid. Her. XVII, 207. *Ook vlugtig, d. i. vergangklijk, onbestendig, bij voorb.* fortuna, Cic. Sull. 32: gaudium, Auct. dial. de orat. (*achter* Tacitus), 9. Not. 1) Vulucer, Gen. Fem. *bij voorb.* volucer fama, Petron. 123 ante med. 2) Volucris (Nomin.), Gen. Masc., *bij voorb.* volucris sonipes, Sil. X, 471. 3) Genit. Plural. *is gemeenlijk* volucrum: *doch de Ouden hebben ook* volucrium *gezegd, gelijk* Charisius *meldt, die* Cicero de Fin. *aanhaalt.* 4) Volucres, *een soort van wormen of rupsen, voor* Volucrae, Colum. X, 313, *tenzij men* Volucrae *lezen moet*: *zij heeten ook* Volucris, *zie* Volucra.

VOLŪCRA, ae, f. *een worm of rups, die zich in de wijngaardbladen rolt, anders* Convolvulus *of* Involvulus *of* Volvox *genoemd*, Colum. de arbor. 15. *Ook staat daarvoor* Volucris, *bij voorb.* volucres, Colum. X, 333, *ook* Volucre, Plin. H. N. XVII, 28.

VOLUCRIS, *een vogel, zie* Volucer.

VOLŪMEN, ĭnis, n. (*van* Volvo), 1) *alles wat saamgerold, gewikkeld, of gewonden, of in een kring of in het rond gekromd wordt, of kan worden, bij voorb. een rol papier enz.*: *van daar* 1) *een Boek, d. i. een geheel boek, omdat de Ouden hunne*

ne boeken samen rolden, en als zij ze wilden openen, weder ontrolden, een geschrift. bij voorb. magnitudo voluminis, Nep. Praefat.: *dus ook* in eo volumine, Nep. Att. 18: volumen edere dere, Plin. H. N. XIV, 29: componere, Ibid. XXV, 1: condere. Ibid. VI, 17: dicare laudis poëmatis, Ibid. XVIII, 7: scribere ad aliquem. Ibid. XII, 14: pontificum libros, annosa volumina vatum, Horat. Ep. II, 1, 26: Augusto reddes signata volumina i. e. mea carmina, Ibid. 13, 2: postea publica monimenta plumbeis voluminibus, mox & privata linteis confici coepta aut ceris, Plin. H. N. XIII, 11 med.: eadem illa (scil. quae dixi in panegyrico) spatiosius & uberius volumine amplecti, Plin. Ep. III, 18 in., i. e. *in een geschrift (boek) wijdlopiger uithaalen*, si cui centum libri sint legati, centum volumina ei dabimus, Pandect. XXXII leg. 50: bellum unico volumine expositum divisit in septem libros, Sueton. Gramm. 2: Theophrastus in eo volumine, Plin. H. N. III, 5 ante med. *Ook dikwijls is het een boek, d. i. een deel van een groot boek, het geen wij band, deel, afdeeling, of boek noemen, bij voorb.* libri tres in sex volumina divisi, Plin. Ep. III, 5: sexdecim volumina epistolarum, Nep. Att. 16; *alwaar van de zestien Boeken der Brieven van* Cicero *aan* Atticus *gesproken wordt:* sunt quoque volumina formae, Ovid. Trist. III, 13, 19: haec est regio secundo volumine significata i. e. *in het tweede Boek*, Plin. H. N. VI, 29: *dus ook* sexto volumine, Vitruv. VII, 14 praef. extr.: bellum, quod sequenti volumine refertur, Justin. I, 10 extr.: de quibus sequenti volumine pluribus differimus, Colum. III, 21 extr.: dilatis in aliud volumen ossibus, Cels. VII praef. extr. b) *een Packet schriften of boeken, bij voorb.* epistolarum, Cic. Att. IX, 10: Augusto reddes signata volumina, i. e. *Packet gedichten*, Horat., *zie hier voor.* c) *kreits, kromming, kronkel, die door wenden ontstaat, bij voorb. van slangen, als zij zich in een rollen, bij voorb.* septem volumina traxit, Virg. Aen. V, 84: cf. II, 208. XI, 753: *dus ook* vinclorum volumina, Ibid. V, 407, *van de* Caestus *of omwonden vechtriemen: dus ook van paarden, wanneer zij de pooten in het lopen krommen*, Virg. Georg. III, 191: *van daar* fumi, Ovid. Met. XIII, 601. Lucan. III, 105: longo per multa volumina tractu aestuat unda minax, Lucan. V, 465: *ook van eene rivier, draaikolk, welle, bij voorb.* mitis fluvius eam innoxio volumine super ripam exposuit, Apul. Met. V post med. p. 169, 35 Elm. 2) *ronddraaijing, wenteling, bij voorb. des hemels*, Met. Ovid. II, 71: *van daar Tropisch, bij voorb.* tormentae, Plin. H. N. VII, 45: i. e. *veranderlijkheid.*

VOLUNTARIUS, a, um, 1) *vrijwillig, d. i. met vrijen wil, of vrijwillig iet doende, bij voorb.* senator, Cic. Phil. XIII, 13, i. e. *die zich zelven daar toe gemaakt heeft:* procurator, Cic. Brut. 4: Eos — voluntarios civibus periculum moliri, Cic. Sext. 1: civitates voluntarias recepit, Justin. V, 7: quisque cum armis voluntarius adest, Liv. I, 59: auxilia voluntaria sociorum, Cic. ad Div. XV, 4: copias voluntariorum, Caes. B. G. V, 56: *van daar* voluntarius miles, *een vrijwillig dienende soldaat, vrijwilliger, volontair*, Liv. XXVIII, 45. XXIX, 1: *ook zonder* miles, *bij voorb.* voluntarii, scil. milites, Liv. I, 30. V, 16 *en* 46. XXV, 19: *dus ook* copias voluntariorum, Caes., *zie hier voor.* 2) *vrijwillig, d. i. met vrijen wil* *of ook van zelve geschiedende, bij voorb.* Cic. ad Div. VII, 3: lex, i. e. quam sibi aliquis sponte imposuit, Petron. 107: deditio, Tacit. Hist. II, 45: verberibus voluntariis adfectus i. e. sponte sua, Justin. II, 8: voluntariam servitutem adire, Tacit. Germ. 24: accusatio Auct. Dial. de Orat. (*achter* Tacitus) 41: nec minus voluntarius Junonis in urbem nostram transitus, Val. Max. I, 8, 3: jurisdictio voluntaria i. e. quae in volentes exercetur, Pandect. I, 16, 2: *van daar van zelf wassende, d. i. zonder gezaaid te worden, bij voorb.* herba, Plin. H. N. XX, 22 med.

VOLUNTAS, atis, f. *de wil, het geen ieder wil, het willen, wanneer het ook somtijds, neiging, overgezet wordt, bij voorb.* me conformo ad ejus voluntatem, Cic. ad Div. I, 8: voluntatem eorum intuentur, Cic. Or. 8, i. e. *zien op de neiging enz.: van daar* ad voluntatem loqui, Cic. Quint. 30. Cic. Parad. V, 2 extr., i. e. *spreken, gelijk de ander wil:* vultum & sermonem ad aliorum sensum & voluntatem commutare, Q. Cic. petit. cons. 11: praeter (i. e. contra) sui voluntatem patris, Terent. And. V, 3, 9: tu coactus tua voluntate es, (*Ironisch*), Ibid. IV, 1, 34: voluntas est, quae quid cum ratione desiderat, *volgens de definitie der Stoïcynen*, Cic. Tusc. IV, 2: *van daar* voluntate *met wil, uit eigen wil, geern, bij voorb.* nisi voluntate ibis, rapiam te domum, Plaut. Mil. II, 5, 40, i. e. *vrijwillig:* mea voluntate concedam, Cic. in Caecil. 9, i. e. *geern: dus ook* voluntate omnium, Cic. ad Div. XIII, 5: id ut voluntate impetret, Terent. Ad. III, 5, 44, i. e. *met uwen wil, goedschiks, vrijwillig:* civitates voluntate in ditionem venerunt, Liv. XXIX, 38, i. e. *uit eigen wil:* alii voluntate, alii metu jugum acciperent, Liv. XL, 49 in.: omnes populos vi aut voluntate in deditionem accepissent, Liv. XXIX, 3: dum liceret voluntate facere, ne mox inviti & coacti facerent, Liv. XXXIX, 37 extr.: ut sua voluntate id, quod est faciendum, faciat, Terent. Phorm. V, 2, 2: dictus filius tuus tua voluntate, Ibid. Heaut. V, 4, 2: *dus ook* ex *of* de voluntate i. e. *naar den wil, zoo als men gewild heeft, of niet, bij voorb.* accidit ex voluntate, Cic. Pis. 20: ex Caesaris voluntate, Cic. ad Div. XIII, 29 extr.: de mea voluntate, Cic. Att. IV, 2 post med. Not. Voluntas *met* ad, *bij voorb.* quantam voluntatem habent ad hunc opprimendum, Cic. Font. 14. *Ook is* Voluntas *de wil of laatste wil van eenen stervenden, d. i. Testament, wanneer er somtijds bij staat, bij voorb.* defuncti voluntas, Plin. Ep. V, 7: custodire defunctorum voluntatem, Ibid. IV, 10: qui ex ultima voluntate aliquid lucratur, Pandect. XXXV, 1, 6: *van daar* 1) *neiging*, a) *om iet te doen, zie* n. 1. b) *jegens iemand of iet, bij voorb.* erga Caesarem, Cic. Q. Fr. III, 1, 6: mutua, Cic. ad Div. V, 2 post init.: signum alienae a te voluntatis, Cic. Lig. 5, *doch het kan hier ook zijn, gezindheid:* voluntate autem similes sunt, Cic. Or. II, 23: voluntate Campaniae ornetur, Cic. Rab. Perd. 3: voluntas vostra si ad poëtam accesserit, Terent. Phorm. Prol. 29. 2) *gezindheid, bij voorb.* qui de ejus voluntate explorarent, Nep. Hann. 2: qua voluntate esset in regem, Nep. Dat. 5: signum alienae a te voluntatis, Cic. Lig. 5, *zie hier voor:* in alia voluntate esse, Cic. Agr. I, 9. Not. *Dikwijls is het hetzelfde, of men het neiging of gezindheid overzet.* 3) *wil of verlangen, bij voorb.* ut ejus voluntatibus cives adsenserint cet., Cic. Manil. 16, *doch het kan ook zijn, gezindheid, of voornemen, oogmerk, of neiging:* ambitiosis voluntatibus, Cic. ad Div. VI, 6: non est tuta voluntas, Ovid. Met. II, 53: me conformo ad ejus voluntatem, Cic., *zie boven.* 4) *voornemen, oogmerk, inzicht, bij voorb.* hanc mentem voluntatemque suscepi, Cic. Catil. III, 9: si voluntas fuisset testantis, ut is — heres esset, Quintil. VII, 6, 10: ostendunt mirabilem recti generis voluntatem, Ibid. X, 1, 89: Profectio voluntatem habuit non turpem, Cic. Lig. 2, *doch het kan ook gezindheid zijn:* voluntate autem similes sunt, Cic. Or. II, 6. 5) *beduidenis, betekenis, bij voorb.* voluntas nominis, Quintil. VII, 11 in.: *dus ook de* verborum vi aut voluntate, Ibid. VII prol. ante med. §. 10: *even dus staat* velle, *bij voorb.* quid sibi vult cet.? 6) *wil, inwilliging, toestemming, bewilliging, bij voorb.* multa sunt nova, summa Catuli voluntate, constituta, Cic. Manil. 20 extr.: voluntate omnium, Cic., *zie boven, en men kan hier meer toebrengen.*

VOLVO, volvi, volutum, 3. *wentelen, rollen, ronddraaijen, of rollen, of wentelen of winden (wikkelen) of heenwentelen, heen rollen, bij voorb.* flumen lapides in mare volvens, Horat. Od. III, 29, 38: flumen volvit vortices, Ibid. II, 9, 22: volvit multos, Virg. Aen. XIII, 29, *rolt velen heen, d. i. werpt hen op den grond, maakt dat zij heen wentelen:* saxum, Virg. Aen. XI, 529. Ovid. in Ibin. 175: *van daar Tropisch*, saxum volvo, Terent., *zie* Saxum: filum, Varr. R. R. IV, 23: herba circa arbores se volvens, Plin. H. N. XXV, 9 extr.: huc illuc volvens oculos, Virg. Aen. IV, 363: oculos per singula, Ibid. VIII, 618: scarabaeum, qui pilulas volvit i. e. pilulas facit volvendo luto, Plin. H. N. XXX, 11 med.: procellae ab imo vertunt maria & belluas cum fluctibus volvunt, Ibid. IX, 3: flammam volvens ore Chimaera fero, Tibull. III, 4, 86: equus volvit ignem sub naribus i. e. efflat, Virg. Georg. III, 85: *van daar* volvi, *omgedraaid, gewenteld of gerold worden; ook zich zelven ronddraaijen of wentelen, bij voorb.* cursus stellarum, qui volvuntur, Cic. Somn. Scip 4. Cylindrum volvi, Cic. Fat. 18 extr.: Sol circum eam (terram) volvitur, Cic. Nat. D. II, 40: Volvitur odor, Virg. Aen. XII, 591: volvitur arvis, i. e. *wentelt zich rond*, Ibid. X, 590: et sanguine in alto — semanimes volvuntur equi, Ibid. XI, 635: para in fossas volvitur, Ibid. 889: magister volvitur in caput, Ibid. I, 116 (120): anguis inter vestes lapsus volvitur, Ibid. VII, 350: volvitur ante pedes Veneris, Prop. III, 8, (7), 12: lacrymae volvuntur inanes, Virg. Aen. IV, 449: ceu turbidus amnis per devia praeceps volvitur, Sil. XVII, 124: volvitur Euryalus leto, Virg. Aen. IX, 433, i. e. *rolt dood daar heen. Verders* Volvitur trochus, Ovid. Trist. III, 12, 20: Volvimur undis, Virg. Aen. V, 629, *wij wentelen ons, als 't ware, rond enz., d. i. worden rond gedreven, voor vaaren. Ook zegt men* volvere *voor* volvi, *zich rond wentelen of draaijen*, scil. se, *bij voorb.* volventia plaustra, Virg. Georg. I, 163: *dus ook* anni volventes, Virg. Aen. I, 234 (238), i. e. *die zich ronddraaijen, hunnen loopkring maken, op malkander volgen: gevolglijk heet daar* volventibus annis *na verloop van zekere jaaren, met den tijd, eenmaal: ook staat daarvoor* volvendus, a, um, *bij voorb.* volvendis mensibus, Ib. 269 (27), *en* volvenda dies, Ibid. IX, 6, i. e. *verlopende. Van daar* 1) *openrollen, openslaan*,

keen, een boek, bij voorb. volvendi funt libri, Cic. Brut. 87: omdat de boeken der Ouden rollen waren, zie Volumen. 2) voortwentelen, of rollen, Tropisch, bij voorb. de woorden van eenen redenaar, d. i. achter malkander voortbrengen, bij voorb. verba, Cic. Brut. 70: fententias verbis, Ibid. 82: Complexio verborum, quae volvi uno fpiritu poteft, Cic. Or. III, 51: carmina murmure, Lucan. IX, 927. Ook van woorden, wanneer zij Periodén en Numerus hebben, gevolglijk als 't ware rollen, bij voorb. quo melius cadat aut volvatur oratio, Cic. Or. 69. 3) van gedachten, bij voorb. cogitationes inanes, Liv. VI, 28, i. e. zich ijdele gedachten maken: iras in pectore, Liv. XXXV, 18, i. e. toorn koesteren: van daar in 't gemeen, overdenken, overleggen, bij voorb. omnia animo, Liv. II, 49: fecum aliquid, Liv. XXVI, 7 in. Salluft. Cat. 32 (33): multa cum animo fuo, Salluft. Jug. 6: aliquid in animo, Liv. XLII, 5: aliquid fub (voor in) pectore, Virg. Aen. VII, 254: multa in pectore, Salluft. Orat. 2 ad Caefar. cap. 7: haec illis volventibus, Ibid. Cat. 41 (42): bellum adverfus aliquem, Tacit. Ann. III, 38. 4) draajen, wentelen, of rondwentelen, Tropisch, bij voorb. a) iets in een kring rond laten gaan, bij voorb. volvere menfes, Horat. Od. IV, 6, 40, van de maan, d. i. brengt de maanden in den kring voort. b) ordenen, wanneer er een rondlopen van het rad van fortuin enz., bij te denken is, bij voorb. fic volvere Parcas, Virg. Aen. I, 22 (26); doch hier kan ook op het fpinwiel der Parcen of fchikgodinnen gedoeld zijn: Volvit vices, Ibid. III, 376. c) doorflaan, wanneer van vele lotgevallen of ongelukken gefproeken wordt, die als 't ware in eenen kring, en gevolglijk fteeds achter malkander volgen, doorflaan, doorleven, doorbrengen, bij voorb. tot volvere cafus, Ibid. 9 (13): Ubi mille rotam volvere per annos, Ibid. VI, 748, i. e. als zij den kring van duizend jaaren doorgeflaan, doorgeleefd hebben: arbor immota manet, multosque nepotes, multa virum volvens durando faecula vincit, Ibid. Georg. III, 295: volvendis menfibus, volvenda dies, zie hier voor. 5) door draajen of wentelen iets maken, bij voorb. volvere orbem, Liv. IV, 28. XXII, 29, i. e. een kring maken: dus ook volvere errorem, Liv. XXVII, 47, een ziktak maken, d. i. geftadig dan rechts, dan links gaan: fcarabacus, qui pilas volvit i. e. lutum pedibus in pilas cogit easque verfat, Plin. H. N. XXX, 11 med. Not. Volvere voor volvi, en volvendus, a, um, voor fe volvens, van den kring der voorgaande jaaren, maanden, dagen, zie boven. Particip. Volutus, a, um, heeft alle de aangehaalde betekenisfen, bij voorb. lacrymae per ora volutae, Virg. Aen. X, 290: volutus curru i. e. e curru, Ibid. 403, ftortte van den wagen: lapis per inane volutus i. e. miffus, Ibid. XII, 906: ipfi voluti in caput, Sifenna ap. Non. cap. 1 n. 283: van daar Voluta, ae, Subftantive, zekere fieraad in de bouwkunst aan de kapiteelen der pilaren, Vitruv. IV, 1. III, 3. VII, 5.

VOLUP, VOLUPE, zie Volupis.

VOLUPIS, e, (waarfchijnlijk van Volo) vermaaklijk, vermaak veroorzakende; doch er komt niets van voor dan Volupe, en afgekort Volup': dan of dit het Neutrum of Adverbium zij, daarvoor kan ik niet inftaan. Het ftaat 1) Adverbialiter, bij voorb. victitabam volupe, Plaut. Moft. I, 2, 74, i. e. vergenoegd. 2) meermalen Adjective, als of het van Volupis, e, was, d. i. vermaaklijk, een genoegen enz., bij voorb. volupe eft mihi, Plaut. Amph. III, 3, 9, i. e. het is mij een genoegen, aangenaam: venire (te) falvum volupe eft (of volupe 'ft) fcil. mihi, Terent. Phorm. IV, 3, 5: fi illis aegre eft, mihi quod volupe eft, Plaut. Mil. III, 1, 152: volupe eft, cum iftuc vobis contigit, Ibid. Rud. IV, 4, 132: bene factum & volupe eft (of volupe 'ft) Terent. Hec. V, 4, 17: dus ook Plaut. Poen. V, 4, 20. Stich. IV, 1, 2: Facito animo voftro volupe, Plaut. Caf. IV, 2, 5, i. e. doet u zelven een vermaak aan, doet u wat te goede. Daarvoor ftaat ook volup', bij voorb. fi quid animo fuo fecit volup', Plaut. Afin. bijna op het einde: fcio ut tibi ex me fit volup', Plaut. Men. IV, 3, 3: Suis amicis eft volup', Plaut. Mil. III, 1, 127: cf. IV, 1, 1. Gevolglijk fchijnt het het Neutrum te zijn. Echter, dewijl ook vele Adverbia als Adjectiva Neutr. Gener. gebruikt worden, bij voorb. bene eft cet., zoo kan het altijd ook een Adverbium zijn, en gevolglijk zou n. 1 en 2 bij één hooren.

VOLUPTABILIS, e, vermaak aandoende, vergenoegd, aangenaam, bij voorb. nuntius, Plaut. Epid. I, 1, 19.

VOLUPTARIE, vergenoegd, met genoegen, wellustig, bij voorb. transactis voluptarie (fcil. in ufu Veneris) paucis noctibus, Apul. Met. III poft med. p. 138, 15 Elm.

VOLUPTARIUS, a, um, 1) vergenoegen of wellust aandoende, daar toe behorende, aangenaam, bij voorb. een tuin enz., bij voorb. elatio animi voluptaria, Cic. Fin. III, 10: poffeffiones, Cic. Att. XII, 25: fenfus Cic. Or. III, 25: doch het kan in de laatfte plaats ook heeten, vermaak genietende: qui (cafus) nobis miferabilis videtur audientibus, illi (Regulo) perpetienti voluptarius, Cic. Fin. II, 20, i. e. hem gaf het vermaak: venenum voluptarium noemt Seneca Ep. 95 ante med. de padde/foelen of Champignons (boletos) i. e. wellustig vergift, aangenaam vergift, omdat zij wel het verhemelte kittelen, maar nadeelig zijn. 2) vermaak of wellust betreffende, zich daar mede bezig houdende, daar toe behorende, bij voorb. difputatio, Cic. Or. III, 17. 3) aan het vermaak of der wellust overgegeven, wellustig, bij voorb. homo, Cic. Tufc. II, 7: difciplina, Cic. Fin. I, 11. 4) vermaak of wellust genietende, voor vermaak vatbaar, bij voorb. guftatus, qui eft fenfus ex omnibus maxime voluptarius, Cic. Or. III, 25, zie n. 1.

VOLUPTAS, atis, f. (van volupe), 1) het vermaak, der ziel of des ligchaams, of wellust (gelijk dan wellust eigenlijk hetzelfde is als vermaak) der ziel of des ligchaams, in een' goeden of kwaaden zin: dus ook Voluptates, vermaak, vermaken, wellusten, in een goeden en kwaaden zin, bij voorb. omne id, quo gaudemus, voluptas eft, ut omne, quo offendimur, dolor, Cic. Fin. I, 11: voluptatis verbo omnes, qui latine fciunt, duas res fubjiciunt, laetitiam in animo, commotionem fuavem jucunditatis in corpore, Ibid. II, 4: fabulas cum voluptate legere, Ib. V, 19: voluptate abundare, Ibid. II, 20: erat cupidus voluptatum, Ibid.: vino uti ad voluptatem, Ibid.: voluptati miniftrare, Ibid. 21: cogitabis fibi quemque natum effe & fuis voluptatibus? Ibid. 24, i. e. vermaak, vermaken: corporis, Cic. Senect. 12: voluptate perfundi, Cic. Brut. 50, of in voluptate effe, Cic. Fin. I, 11, i. e. vermaak genieten: dus ook voluptatibus frui, Cic. Nat. D. I, 20, vermaak, vermaken, of wellust genieten: dus ook voluptates percipere, bij voorb. ad voluptates percipiendas pertinere, Cic. Fin. II, 26, i. e. vermaak genieten: amicitiam a voluptate non poffe divelli, Ib. i. e. vermaak: voluptatibus deditum effe, Ibid. I, 18, i. e. vermaak: dus ook perfrui maximis & animi & corporis voluptatibus, Ibid.: voluptates vinum fequentes, Liv. XXXVI, 11 in., i. e. vermaak, vermaaklijkheden: fi difcendi (voor difcere) labor eft potius quam voluptas, Cic. Off. III, 2 ante med.: permulcere aures alicujus pravis voluptatibus, Quintil. II, 12: voluptas aurium, Ibid. I, 10 poft. init.: voluptate capi, Cic. Legg. I, 11, van vermaak ingenomen zijn, d. i. zich geern vermaken. Verders, alicui effe voluptati, Cic. ad Div. I, 7 extr., of voluptatem afferre, Plin. H. N. XVI procem., i. e. vermaak aandoen. Ook adhibere voluptatem of voluptates alicui iemand vermaak of vrolijkheid aandoen, wanneer het opzetlijk gefchiedt, bij voorb. door een goed onthaal, door muzijk enz., bij voorb. adhibendis voluptatibus, Cic. Mur. 35 extr., alwaar op de fchouwfpelen gedoeld wordt, waarvan te voren ftaat corrumpi voluptatibus. Verders, capere voluptatem ex re, Cic. ad Div. V, 7 een vermaak over of bij iets hebben of ondervinden: ook zonder ex, bij voorb. malis alienis voluptatem capere, Cic. Tufc. IV, 31 med.: alwaar in verftaan moet worden, d. i. bij: ook volgt de Accufativus, met den Infinitivus daarop, bij voorb. cepi voluptatem, tantum virum — fuiffe in republica, Cic. Brut. 40 in.: ook voluptatem capere cum aliquo, zich met iemand vermaken, van daar cum muliere, voor rebus venereis uti, bij voorb. dum ille, quacum volt, voluptatem capit, Plaut. Amph. Prol. 114: ook ftaat meermalen voluptas voor concubitus, bij voorb. nec voluntas noftra differatur, Apul. Met. II ante med. p. 119, 19: properata voluptas, Ovid. Am. I, 4, 48: voluptatem magnam nuntiare, Terent. Heaut. I, 2, 20, i. e. iets zeer vermaaklijks. Verders, voluptas ftaat niet alleen bij den Genitivus van den genen, die vermaak geniet, bij voorb. hominis, corporis, animi cet., maar ook met den Genitivus van het geen, waarover of waarin men vermaak heeft, bij voorb. voluptas ultionis, Quintil. V, 13 §. 6: accufandi, Ibid. XI, 1, 57: fi difcendi labor eft potius quam voluptas, Cic. Off. III, 2, i. e. in het leeren; alwaar echter difcere of in difcendo duidelijker zou zijn. Not. 1) Voluptas een liefkozingswoord, zoo als bij ons; mea voluptas, mijn vermaak, mijn lust, jegens perfonen, die men zeer bemint, Plaut. Truc. III, 4, 2. Virg. Aen. VIII, 582. b) Voluptas als eene perfoon, en Godin, Cic. Nat. D II, 23. 2) het vermaak, d. i. neiging of begeerte tot vermaak, zoo als bij ons, bij voorb. zijn vermaak, zijn lust voldoen enz., bij voorb. voluptatem fuam explere, Terent. Hec. I, 1, 12, i. e. ftillen, voldoen: voluptates temperantia fua frenavit, Liv. XXX, 14. Not. Gen. voluptatium, voor voluptatum, bij voorb. Liv. XXIII, 4 med. Ed. Drakenb.

VOLUPTIFICUS, a, um, vermaak aandoende, vermakende, bij voorb. Iovis (ftella) benefica, Veneris voluptifica, Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 11 Elm.

VOLUPTOR, ari, vermaak of wellust genieten, bij voorb. Daphne, quae cum fuis adul-

adulteria voluptetur, Apul. Met. IX ante med. p. 219, 26 Elm.: *doch de Ed. Oudend. p. 601 heeft* volutatur. *Zoo lezen ſommigen* voluptatus liberius cum fratre. Petron. 79, *alwaar de Edd. gemeenlijk* volutatus *hebben. Dus verkieſt, gelijk* Oudendorp ad Apul. loc. cit. *aantekent, bij* Juſtinus XII, 16. Grævius cum ſerpente voluptari *boven* volutari.

VOLUPTUOSUS, a, um, *vol vermaak, vol wellust, wellustig, vermaaklijk, bij voorb.* voluptuoſum aſt poſſe cet., Plin. Ep. III, 19.

VOLŪTA, *zie* Volvo *op het einde.*

VOLŪTĀBRUM, i, n. *eene plaats, waarin men gemeenlijk rolt: van daar eene plaats, waarin de zwijnen plegen te wentelen*, Virg. Georg. III, 411.

VOLŪTĀBUNDUS, a, um, 1) i. q. volutans. 2) i. q. ſe volutans, *zich rondwentelende, bij voorb.* libidinoſus & volutabundus in voluptatibus, Cic. de rep. II ap. Non. cap. 8 n. 64.

VOLŪTĀTĬO, onis, f. *het wentelen, rondwentelen, bij voorb.* corporis, Cic. Pſ. 24 *alwaar het Tropiſch ſtaat, de woorden zijn* totis volutationibus corporis & cubilibus perſecuti ſumus *voor* manifeſtis veſtigiis (improbitatis tuae): in luto, Plin. H. N. VIII, 51: lapidis, Pallad. in Jun. 1; credet, caeca quadam volutatione modo contrahi undas & introrſum agi, modo erumpere cet., Senec. de provid. 1 poſt med.: ſordidiſſima jacentium volutatio, (de concubitu). Petron. 95 in. *Van daar* 1) *onrust, bij voorb.* animi, Senec. Tranq. 72 poſt med. 2) *onbeſtendigheid, bij voorb.* rerum humanarum, Senec. Ep. 99 ante med. 3) *de plaats, waar iemand, of een beeſt zich rondwenteld, en gevolglijk zich bevindt*, totis volutationibus corporis & cubilibus cet. *Tropiſch*, Cic., *zie hier voor.*

VOLŪTĀTUS, us, m. i. q. volutatio *het wentelen, rondwentelen, bij voorb.* multum pulverem volutatu collectum excutit in oculos, Plin. H. N. X, 4: pulveris volutatibus digerebam, Apul. Met. IV ante med. p. 144, 39 Elm., i. e. *het rondrollen (van een' ezel) in het ſtof.*

VOLŪTO, avi, atum, are, i. q. volvo *wentelen, rollen, winden, rondwentelen, rollen of draagen enz., bij voorb.* amphoras per terram, Colum. XII, 48 poſt med.: tenſas cancas in oſſis volutabis exiguas, Pallad. I, 30 extr.: ſcarabaei, qui e limo ingentes pilas pedibus volutant i. e. volutando faciunt, Plin. H. N. XI, 28: ventus volutat pelagus, Lucan. I, 412: *van daar* ſe volutare *zich wentelen, bij voorb.* in pulvere, Plin. H. N. XXX, 16. *Daarvoor is menigvuldiger* volutari *zich wentelen, bij voorb.* ut gallinae poſſint in pulvere volutari, Varr. R. R. III, 9: ante med.: Sus gaudet coenoſo lacu volutari, Colum. VII, 6 poſt med.: ſuper immenſos aureorum acervos & nudis pedibus ſpatiatus eſt et toto corpore aliquamdiu volutatus eſt, Sueton. Cal. 42: erinacei volutati ſupra jacentia poma, adfixa ſpinis portant in cavas arbores, Plin. H. N. VIII, 37: *van daar* a) volutari ad pedes, Auct. ad Her. IV, 24, i. q. *te voet vallen: dus ook* genibus volutans, Virg. Aen. III, 607, ſcil. ſe, *tenzij de Ouden hier* volutari *als een* Deponens (*zoo als* verſor) *beſchouwd hebben.* b) volutari cum aliqua *of* cum aliquo, *voor* concumbere, *bij voorb.* cum ſerpente, Juſtin. VII, 16, *alwaar ſommigen* voluptari *lezen, zie* Voluptor: pinxit (reginam) volutantem (ſcil. ſe, *tenzij het als een* Deponens *moet beſchouwd worden, zie hier voor*), cum piſcatore, Plin. H. N. XXXV, 11 poſt med.: cum ſororibus volutatus, Cic. Haruſp. 27. c) volutari *zich rondwentelen, Tropiſch, d. i. zich ergens bevinden, zich bezig houden enz., bij voorb. in alle ondeugden enz., bij voorb.* in omni genere ſcelerum et flagitiorum volutari, Cic. ad Div. IX, 3: in omni dedecore, Auct. ad Her. IV, 13: inter mala volutor plurima i. e. verſor, Senec. de vita beata 24 poſt med.: *dus ook* volutare aliquid, *bij voorb.* ſomnia ſaeva corde feroci volutat, Senec. Herc. fur. 1083, i. e. *heeft ijſelijke dromen. Ook zou men hier toe kunnen brengen*, cum ſororibus libere, Cic., *zie hier voor, alwaar ook* cum ſcortis *ſtaat* i. e. verſari. d) volutari in re *zich met iets zeer inlaten, zeer oefenen: van daar* volutatus, a, um, *zeer geoefend, of ervaren, bij voorb.* in veteribus ſcriptis, Cic. Or. III, 10: In quibus (ſcriptoribus) te video volutatum, Cic. Q. Fr. II, 13 poſt med.: *van daar* 1) *Tropiſch, wentelen, d. i. allengs verbreiden of uitbreiden, van zich geven, bij voorb. een geruis, bij voorb.* vocem volutant per atria, Virg. Aen. I, 725 (729): Vocem volutant litora, Ibid. V, 19, i. e. *geven een' weêrklank*: flumina volutant murmura, Ibid. X, 98, i. e. *geven een gemurmel (geſuis) van zich, d. i. murmelen.* 2) *overleggen, overdenken, denken, overwegen, bij voorb.* rem in pectore, Plaut. Capt. IV, 2, 1: aliquid in animo, Liv. XXXVIII, 19 extr.: Multa ſecum animo, Liv. XL, 5: aliquid mente, Lucret. III, 241: aliquid cum corde ſuo, Virg. Aen. VI, 185: *dus ook* conditiones cum amicis volutare, Liv. XXXIV, 36: *ook zonder* Accuſativus, *overdenken, nadenken, of denken, bij voorb.* mecum voluto, ſi valeam meminiſſe, Virg. Ecl. IX, 37: ſecum ita corde volutat, Ibid. Aen. IV, 533. 3) *maken, dat iets waggelt, of zwenkt, her en derwaards bewegen, bij voorb.* ventus volutat pelagus, Lucan., *zie hier voor: van daar* volutari *zwenken, zich her en derwaards bewegen, bij voorb. een riet, dat van den wind beweegd wordt enz., bij voorb.* ne flexa habena volutetur in jactu glans, ſed cum ſ. derit cet., Liv. XXXVIII, 29. 4) *bezig houden, bij voorb.* mentio regis tacitis cogitationibus volutavit animum (meum), Liv. IX, 17 in.

VOLŪTUS, us, 1) *het wentelen, kulitelen, rollen.* 2) *het wentelen, rollen enz., d. i. het vermogen (kracht) om te wentelen, te rollen enz., bij voorb.* dedit volutus avibus, volutus ſerpentibus, Apul. Flor. 2 ante med. p. 348, 16 Elm.

VOLŪTUS, a, um, *zie* Volvo.

VOMER, ĕris, m. *de ploegſchaar*, Cic. Phil. II, 40. Virg. Georg. I, 46. Ovid. Faſt. IV, 926. Plin. H. N. XVII, 18: vomerem imprimere, Plin. H. N. XVII, 4 extr.: exiguis vomeribus terram ſubigere, Colum. II, 2 poſt med.: vomere humum verſare, Ovid. Art. I, 125: terras findere, Ibid. II 671: colla boum premere, Ibid. Her. XII, 40: glebam convellat vomere taurus, Catull. LXIII, 4: Et grave ſuſpenſo vomere ceſſet opus, Tibull. II, 1, 6: *van daar Tropiſch voor* mentula, Lucret. IV, 1380. Not. *Men heeft ook* Vomis *voor* vomer, *bij voorb.* vomis impactus, Colum. II, 2 extr., *ook* Cato R. R. 135 poſt init. Virg. Georg. I, 161. Not. *in de plaats van* Cato *ſtaat ook in oude Edd. ook* MSS. vomeris *voor* vomis *wanneer* Vomeris *zelfs de* Nominat. *zijn zoude*

VOMĬCA, ae, f. *een gezwel, dat etter heeft of krijgen zal, zweer, bloedzweer, bloedvin, etterbuil.* Plaut. Pſeſ. II 5, 11: vomicam aperire, Cic. Nat. D. III, 28: vomicae putres, Juvenal. XIII, 95: ſi jecur vomica laborat, Celſ. IV, 8 extr.: vomica erumpit; quae quo cruentior, eo melior, Ibid. II, 8 ante med. vomicas diſcutere aut aperire, Scrib. Larg. 48: mollire, Plin. H. N. XXIV, 9 ante med.: rumpere, purgare, perſanare, Ibid. XX, 22 med.: *van daar* 1) *Tropiſch, bij voorb.* vomica lapidis, Plin. H. N. XXXIII, 6, i. e. *miſſchien vochtige zwelling of uitpuiling*: cryſtalla infeſtantur plurimis vitiis, ſcabro ferrumine, maculoſa nube, occulta aliqua vomica i. e. tumore guttam aquae non concretam continente, Ib. XXXVII, 2 med. 2) *zweer, of bloedzweer, Tropiſch, d. i. iets kwaads, ongeluk, ſchadelijk mensch enz., bij voorb.* Liv. XXV, 12. Macrob. Sat. I, 17, *uit een oud waarzeggend gedicht*, Hoſtem ſi vultis expellere vomicamque cet. *Zoo noemde K. Augustus zijn' kleinzoon* Agrippa, *zijne dochter, en kleindochter* Julia tres vomicas, Sueton. Aug. 65: perſecuiſti reip. vomicas *haalt* Quintilianus VIII, 6 ante med. § 15 *uit een' ouden Redenaar aan, maar keurt deze Metaphora af.* Not. a) *de eerſte ſyllabe ſtaat kort* Juvenal. XIII, 95; *maar ook lang, bij voorb.* Vomica qualis erit vel eidem proxima quaedam, Seren. Samm. 741. b) *dit woord is zeker van* vomo, quia pus vomit; *en waarſchijnlijk een* Adject. Vomicus, a, um, i. e. *van zich ſpuigend, overgevende; wanneer men* res *of een ander* Subſtantivum *verſtaan kan.*

VOMĬCUS, a, um, 1) *misſchien* i. q. vomens *overgevende enz. van daar* Vomica. 2) *van* Vomica, *etterig, van daar ſchadelijk, viesch, bij voorb.* morbus, *bij voorb.* Fabius Maximus primus foro Romano hunc vomicum morbum, quo nunc laborat, intulit (*Tropiſch*), Senec. controv. II, 12 prope fin.

VOMIS, eris, *zie* Vomer.

VOMĬTĬO, onis, f. i. q. vomitus 1) *het braken of overgeven of ſpuigen, wanneer dit hetzelfde is*, Cic. Nat. D. II, 50: vomitiones ad haec excogitatas, Plin. H. N. XI, 53 extr.: vomitione cibos reddere, Ibid. XXXII, 3 poſt med.: vomitione biles extrahere, Ibid. XXVI, 8 poſt med.: date ea, quae vomitiones concitent, Ibid. XXV, 5 poſt med.: vomitiones ciere, Ibid. XXI, 10, *of* movere, Ibid. XXII, 5 poſt med., *of* facere, Ibid. XXII, 24 ante med., i. e. *veroorzaken, verwekken, maken: dus ook* invitare, Ibid. 25 poſt med.: *dus ook* faciles vomitiones praeſtat radix vettonicae, Ibid. XXVI, 7 poſt med.: vomitionem ſiſtere, Ibid.: vomitiones cohibere, Ibid. XX, 17 poſt med. inhibere, Ib. XXII, 25 ante med.: quorum ſtomachus in vomitiones effunditur, Ibid. XXIII, 1 poſt med. 2) *het geen men wegbraakt, bij voorb.* varii colores vomitionum, Ibid. XXV, 5 poſt med.

VOMĬTO, are, i. q. vomo, *braken, overgeven*, Colum. VII, 10 med. Senec. Ep. 18. *Ook vrijwillig* (*zie* Vomitus, Vomo), Sueton. Vit. 13.

VOMĬTOR, oris, m. *die overgeeft of braakt, bij voorb.* jejuni vomitores, Senec. Ep. 88 ante med.

VOMĬTŌRĬUS, a, um, 1) *braaken verwekkende, daar toe behoorende, bij voorb. braakmiddelen enz., bij voorb.* bulbus, Plin. H. N. XX, 9: hunc ſtomacho inutilem & ideo vomitorium, Ibid. XXI, 19 med. 2) *brakende, of overgevende, ſpuigende*

gende: van daar Tropisch, vomitoria, (fcil. oftia). i. e. *toegangen tot den Schouwburg, die naar de zitplaatzen van het volk leiden, en dus, als 't ware, een menigte menschen uitspogen*, Macrob. Sat. VI, 4.

VOMITUS, us, m. i. q. vomitio, 1) *het braken, uitbraken, of spuigen, wanneer het hetzelfde is als braken, bij voorb.* vomitum creare, Plin. H. N. IX, 48, i. e. *verwekken: ook* excutere alicui, *wanneer het hevig is*. Plaut. Merc. III, 3, 15: Vomitum pulmoneum vomere. Plaut. Rud. II, 6, 27, i. e. *de long overgeven of spuigen:* Vomitu aliquid reddere, Plin. H. N. XX, 6 *of* egerere, Curt. VII, 5, 8, i. e. *iet door braken overgeven:* vomitus facere, Plin. H. N. XIII, 23, i. e. *braken verwekken, veroorzaken, of maken.* Not. *Ook plagten vreters vrijwillig te braken, om op nieuw te kunnen eten, zie* Vomo. 2) *het geen men braakt, het uitbraakzel, het geen uitgebraakt wordt, bij voorb.* concitans vomitus arancofos, Plin. H. N. XXIX, 4 post med.: folium lauri pituitas extrahit & vomitum, Ib. XXIII, 8 extr.: *van daar als een laag scheldwoord, bij voorb.* abfolve hunc vomitum, Plaut. Moft. III, 1, 119, i. e. *uitbraakzel, lelijk mensch:* In quorum numero nunc primus Trebellius multo obmarcefcebat, febris, fenium, vomitus, pus, Lucil. ap. Non. cap. 1 n. 1.

VOMO, ui, itum, 3. 1) *braken, of overgeven, of spuigen, wanneer het hetzelfde is, als overgeven, bij voorb.* vomens, Cic. Phil. II, 25: bibebatur, ludebatur, vomebatur, Ibid. 41: sloti, qui in menfam vomant. Cic. Fin. II, 8: qui mane vomiturus eft, Celf. I, 3 poft med.: qui vomuit, fi mane id fecit, ambulare debet, Ibid. Not. *de Romeinen plagten ook opzetlijk na het eten over te geven, opdat zij van voren af zouden kunnen eten, bij voorb.* vomunt, ut edant, edunt, ut vomant, Senec. ad Helv. 9 extr.: Qui vomere poft cibum volet, Celf. I, 13 poft med.: cf. Sueton. Claud. 33 *en* Vitell. 13. *Hier toe rekent men ook* Cic. Dejot. 7 cum poft coenam vomere te velle dixiffes cet., *nadien Cicero dit aan Cæsar, dien hij daar eerbiedig aanspreekt, in het aanzicht zegt, zoo moet het toen niet voor schandelijk zijn gehouden.* 2) *door braken overgeven: van daar in 't gemeen overgeven, bij voorb.* fanguinem, Plin. H. N. XXVI, 13 poft med.: paene inteftina fua vomuit, Petron. 66: vitam, Lucret. VI, 828: *dus ook* animam, Virg. Aen. IX, 349: Apes mel vomunt, Petron. 56: Charybdis vomit fluctus, Ovid. Her. XII, 125: Stuppa vomens fumum, Virg. Aen. V, 682: *dus ook* tempora flammas vomunt, Ibid. VIII, 681: falutantum vomit aedibus undam, Virg. Georg. II, 462: nunc vomit indigenas nimbos, Claudian. Proferp. I, 16: Danubii totae vomerent cum proelia ripae, Ibid. de IV conful. Honor. 52: manus aurea dona vomens i. e. largiens, Ibid. in conful. Prob. & Olybr. 49: armataeque vomunt ftridentia tela feneftrae, Stat. Theb. X, 536: pinguem nebulam vomuere lucernae, Perf. V, 181: legis terrai frugiferai, Accius & quidquid Pacuviusque vomunt i. e. effutiunt, fcribunt, dicunt, (*verächtelijk*), Martial. XI, 91, 6. *Ook zonder* Accufativus, *bij voorb.* qua (Padus) largius vomit, Plin. H. N. III, 16, i. e. *zich uitftort; doch, men kan ook* aquas (in mare) *verftaan.*

VOPISCUS, a, um, *een der tweelingen in moeders ligchaam, dat ter wereld komt, nadat het ander geftorven is*, Plin. H. N. VII, 10.

VOPTE, i. e. vos ipfi, Feft. e Catone.

VORĀCĬTAS, atis, f. *vraatzucht, van een' ezel*, Apul. Met. VII prope fin. p. 200, 3 Elm.: *van het vuur*, Plin. H. N. II, 107 in.

VORĀGĬNŌSUS, a, um, *vol kolken of diepten, bij voorb.* folum, Auct. B. Hifp. 29: vis lacunofis incilibus voraginofa, Apul. Met. XIV ante med. p. 221, 1 Elm.

VORĀGO, inis, f. *eigenlijk het geen iet inflokt of opflokt; ook misschien het inflokken, opflokken, zelve: van daar* 1) *balg, of flokdarm; dit schijnt niet voor te komen: van daar* 2) *kolk, afgrond, eene bijna grondelooze diepte, die eliets, als 't ware, opflokt, diepe opening enz., bij voorb. in het water, bij voorb.* fubmerfus voraginibus, Cic. Div. I, 33. Catull. 17 extr. Virg. Aen. VI, 290: currus immobiles illuvie & voraginibus (fcil. *omdat het geregend had*), Curt. VIII, 14 poft init.: *en te ftond daarop* equi in voragines lacunasque — praecipitavere curricula: *dus ook eene diepe opening of gat in den grond*, Liv. VII, 6 in.: *van daar Tropisch, bij voorb.* ventris, Ovid. Met. VIII, 4, 843: vorago patrimonii, Cic. Sext. 52, i. e. *een verkwister, flokop:* vos geminae voragines fcopulique reipublicae, Cic. Pif. 18: immenfa vorago ac gurges vitiorum, Cic. Verr. III, 9: avaritia, manifefta praedae avidiffima vorago, Val. Max. IX, 4 in.

VORAX, acis, 1) *gaarn en ligt iet inflokkende, vreetende, opflokkende, gulzig, bij voorb.* Charybdis. Cic. Phil. II, 27: ignis voracior, Ovid. Met. VIII, 8, 39: pontus, Lucan. II, 663: flamma, Sil. IV, 687. 2) *Tropisch, vreetend, verteerend, bij voorb.* ufura, Lucan. I, 171: impenfae, Val. Max. VII, 1 extr.

VORO, avi, atum, are, *flokken, opflokken of inzwelgen, of inflokken, bij voorb. van menfchen, wanneer zij de gekaauwde fpijzen nederflokken; maar bijzonder van beeften, die iet ongekaauwd inflokken, bij voorb. hoenders enz., bij voorb.* animalium alia fugunt, alia vorant, alia mandunt cet., Cic. Nat. D. II, 47: *dus ook* alia dentibus praedantur, alia unguibus, alia fugunt, alia lambunt, forbent, mandunt, vorant, Plin. H. N. X, 71: *van daar* 1) *in 't gemeen inflokken, opflokken, doorzwelgen, inzwelgen, bij voorb.* Quaenam balaena meum voravit vidulum, Plaut. Rud. II, 6, 61: *dus ook* hamum vorat, Plaut. Curc. III, 61. Truc. I, 1, 21, *alwaar het Tropisch is, d. i. bijt aan, laat zich vangen:* mufca vorata, Martial. V, 18, 8: Charybdis vorat carinas, Ovid. Met. XIII, 731: Navem vorat aequore vortex, Virg. Aen. I, 117 (121): Thracia quinque vadis Iftrum vorat Amphitrite i. e. recipit, Claudian. B. Get. 337: in eo loco (i. e. Ifthmo) erumpentia e diverfo maria ejus omnem ibi latitudinem vorent, Plin. IV, 4. 2) *opflokken, inflokken, in plaats van eten of vreeten, van geneesmiddelen, bij voorb.* refinam, Plaut. Merc. I, 2, 28: paftillos, Martial. I, 88. 3) *opflokken, Tropisch, d. i. iet greetig en schielijk doen, of volbrengen, bij voorb. een boek, d. i. greetig lezen: dus ook* litteras, Cic. Att. IV, 11, i. e. *begeerig of greetig lezen:* viam, Catull. XXXV, 7, i. e. celeriter conficere. 4) *in 't gemeen, vreeten, gelijk wij ook flokken, inflokken, voor, vreeten zeggen, bij voorb.* ego ambabus malis vorem, Plaut. Trin. II, 4, 73: Apes mella avide vorantes, Plin. H. N. XI, 19: Tu Lucrina (fcil. oftrea) voras, Martial. VI, 11, 5: optima fylvarum pelagique (i. e. optimas feras & optimos pifces) vorabit rex horum, Juvenal. I, 135: *van daar Tropisch, vreeten, d. i. verteeren, bij voorb.* amor vorat medullas, Senec. Hippol. 282 *en* 642: Ulcus quia corpus vorat, Celf. V, 28 fect. 3: flamma vorat finus, Auct. confol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 134: qua medius pugnae vorat agmina vortex i. e. ubi pugna faevit & milites abfumit, Sil. IV, 230. Not. fenfu obfcoeno, Martial. II, 51, 6: puellas, Ibid. VII, 66, 3: grandia tenta viri, Catull. LXXIX, 6.

VORSUS, *of* VERSUS, *zie* Verfus.

VORTEX, itis, m. *is eigenlijk met* Vertex *hetzelfde woord (zie* Vertex*), eigenlijk alles, wat draait of gedraaid wordt: van daar* 1) *de wervel van den wind, wervelwind, bij voorb.* vortice intorti, Liv. XXI, 58 in.: vortex venti, Lucret. VI, 442: cadit igneus vortex, quod patrio vocitamus nomine fulmen, Ibid. 297: ventus fimilis illis aquis facit vorticem, Senec. Nat. Quaeft. V, 13. 2) *wervel van het water, waterwervel, draaikolk, zich ronddraaijende wel, bij voorb.* vorat aequore vortex, Virg. Aen. I, 117 (121): Amnis transverfo vortice dolia impulit ad ripam, Liv. XXIII, 29: remorum ordinibus fcindentibus vortices, Liv. XXVIII, 20: fugientem (navem) videres retro vortice intortam, Ibid.: torrens nivibus de monte folutis, corpora turbineo juvenilia vortice merfit, Ovid. Met. VIII, 556: nondum Leucothee, nondum Palaemon verticibus denfi Thybridis ora tenent, Ibid. Faft. VI, 502: flumen minores vertere vortices, Horat. Od. II, 9, 22: evenire in fluminibus folet, ut — retorqueantur & in orbem aquas fine exitu flectant, ita, ut circumlatae in fe forbeantur & vorticem efficiant, Senec. Nat. Quaeft. V, 13. Not. vertex *ftaat* Virg. Aen. VII, 567 Edit. Heyn. 3) *wervel, Tropisch, bij voorb.* officiorum, *bij voorb.* non fatius eft, fic jacere (in otio), quam iftis officiorum vorticibus volutari? Senec. Ep. 82: qua medius pugnae vorat agmina vortex, i. e. ubi pugna faevit & milites abfumit, Sil. IV, 230. Not. *Voor* vortex *zal* Scipio Africanus *het eerst* vertex *gezegd hebben, volgens* Quintil. I, 7 prope fin. §. 25.

VORTĬCŌSUS, a, um, *vol wervels, vol draaikolken, bij voorb.* mare, Salluft. ap. Serv. ad Virg. Aen. I, 117 (121): Turbinum motus vagus & disjectus, et, ut Sallufti utar verbis, vorticofus, Senec. Nat. Quaeft. VII, 8: amnis, Liv. XXI, 5 extr.

VORTO *of* VERTO, *zie* Verto.

VOS, *gijlieden, uliedeen, zie* Tu.

VOSTER, ftra, ftrum, *zie* Vefter.

VOTIFER, a, um, *gelofte of het geen aan eenen God gewijd is, dragende, of brengende, bij voorb.* arbor, Stat. Sylv. IV, 4, 92.

VOTITUS, a, um, *bij voorb.* Plaut. Afin. IV, 1, 144, *ftaat* votitam, *het is misschien voor* vetitam, *van* veto, *met een korte* i. *Sommigen maken het van* votio, ire, *gevolglijk met een lange* i.

VOTĪVUS, a, um, 1) *door eene gelofte beloofd, beloofd, toegezegd, volgens gelofte, gewijd, bij voorb.* ludi votivi, Cic. Verr. Act. I, 10. Plin. H. N. VII, 48 poft med.: juvenca, Horat. Ep. I, 3, 36: tabula, Horat. Od. I, 5, 14: thura, Ovid. Am. III, 12, 9: fanguis (victimae), Ovid. Her. XX, 236. XXI, 93:

cae-

carmina, Ibid. Art. I, 205: crinem barbamque ſubmittere, nec, niſi hoſte caeſo, exuere votivum obligatumque virtuti oris habitum, Tacit. Germ. 31: cui candentes votivo in gramine paſcit cornipedes, Val. Fl. II, 488, *voor* votivos cornipedes, *tenzij men zeggen wil, dat* gramen votivum *is* i. q. gramen addictum equis votivis: voces votivas perſolvere i. e. vota, Tibull. I, 3, 29. 2) *met eene gelofte verbonden, bij voorb.* legatio, Cic. Att. IV, 2 extr., *en bijzonder* XV, 11 extr., i. e. *gezantſchapstitel, om eene gelofte in eene Provintie te betaalen: dit was een voorwendzel, om met eere uit Rome naar eene Provintie te reizen, en gevolglijk zich op eenige wijze aan den Staat te onttrekken:* nox, Prop. II, 28, 62, i. e. *als men, uit hoofde eener gelofte, bij den man niet ſlaapt:* gramen, Val. Fl., *zie hier voor.* 3) *volgends den wensch, gewenscht, aangenaam, bij voorb.* conſpectus, Apulej. Met. VII med. p. 193, 24 Elm.: nuptiae, Apul. Met. V: hoſpitium, Ibid. VIII prope fin. p. 216, 9 Elm.

VOTUM, *gelofte, wensch, zie* Voveo.

VOTUS, a, um, *zie* Voveo.

VOVĒO, vovi, votum, 2. 1) *beloven, d. i. aan eenen God iet heilig beloven, of wijden,* a) *met den* Accuſativus, *beloven, wijden, toewijden enz., bij voorb.* Herculi decumam, Cic. Nat. D. III, 36: Salios fanaque Pallori, Liv. I, 27: sedem, Liv. XL, 34: qui voverat (ſcil. templum), Liv. V, 22: earum templa ſunt vota, Cic. Nat. D. III, 17: ludi voti, Liv. IV, 12: pro reditu victima vota cadet, Ovid. Am. II, 11, 46. *Ook aan een' mensch iet beloven, bij voorb.* Hoſtica Tyrrheno vota eſt vindemia regi, i. e. ſancte promiſſa, Ovid. Faſt. IV, 889, *alwaar* rex Tyrrhenus Mezentius *is. Ook zegt men* vota vovere, *bij voorb.* ut, quae apud legionem vota vovi, exſolvam, Plaut. Amph. III, 2, 65: Vota ſolvit, quae voverat, Ovid. IX, 793: *ook* votum vovere, Inſcript. ap. Liv XXIII, 19 extr., i. e. *iet beloven, eene gelofte doen: verders* ſe vovere pro republica, Salluſt. orat. Cottae ad pop. extr. (fragm. lib. 6), i. e. *wijden, willen opöfferen, of opöfferen: dus ook* capita ſua pro ſalute patriae, Cic. Fin. V, 22 extr. b) *zonder* Accuſativus; *wanneer het enkel is, eene gelofte doen, heilig beloven of toezeggen, waaröp de* Accuſativus *met den* Infinitivus *volgt, bij voorb.* voviſſe dicitur, uvam ſe deo daturum, Cic. Div. I, 17: Me inferre Veneri vovi jam jentaculum, Plaut. Curc. I, 1, 72: domus cui figere dominus voverat arma, Auct. conſol. ad Liv. (*achter* Ovidius) 179: aut immolant aut ſe immolaturos vovent, Caeſ. B. G. VI, 16: qui voverat, Liv., *zie hier voor. Ook volgt* ut, *bij voorb.* voverant, ut proſtituerent, Juſtin. XXI, 3. Not. *de Ouden waren gewoon geern iet aan de Goden te beloven, bij voorb. offeränden, tempels enz., ingeval hun voornemen wel ſlagen mogt. Van daar* 2) *wenſchen; want wie eigent gelofte van doet, wenscht gemeenlijk iet, bij voorb.* Elige, quid voveas, Ovid. Met. XII, 200: Ut tua ſim, voveo, Ibid. XIV, 35: Quid voveat dulci nutricula majus alumno, Horat. Ep. I, 4, 8. *Even dus het* Particip. Votus, a, um. *Van daar* Votum, Subſtantive, 1) *het geen beloofd, of aan God door eene gelofte toegezegd is, bij voorb.* et in voto latent, Petron. 89: Votis incendimus aras, Virg. Aen. III, 279, i. e. thure & victimis; *doch het kan ook zijn, wegens de gelofte, tot betaling der gelofte: hier toe kan men ook brengen* vota ſolvere, Cic. Phil. III, 4, *of* reddere, Cic. Legg. II, 9, e legg. XII Tabb., i. e. *de gelofte of het beloofde betalen; gelijk dan de gelofte en het beloofde, gelijk wensch en het gewenschte dikwils hetzelfde is: van daar* votum facere aliquid, *iet beloven, bij voorb.* Papirius dimicaturus votum fecit Iovi pocillum vini, Plin. H. N. XIV, 13, i. e. vovit: *dus is* facere vota *meermalen, gelofte doen, d. i. iet beloven, zie n.* 2. *Van daar* 2) *gelofte, bij voorb.* nefaria vota, Cic. Cluent. 68: voti religione obſtrictum eſſe, Cic. Att. XII, 43 extr.: voto quodam et promiſſo teneri, Ibid. 18: quam votis vim tempeſtatis effugerint, Cic. Nat. D. III, 37: qui (deus) nusquam nobis occurrit, neque in precibus, neque in optatis, neque in votis, Ibid. I, 14: precibus et votis victoriam ab diis expoſcere, Hirt. Alex. 15: in queſtus, lacrymas, vota effundi, Tacit. Ann. I, 11: vota debere diis, Cic. Verr. IV, 55, i. e. *te betalen (vervullen) ſchuldig zijn:* ex voto, *volgends de gelofte,* Horat. Sat. I, 5, 66: caput votis obligare, Ibid. Od. II, 8, 5: Vota nuncupare, Cic. Verr. V, 13, *of* ſuſcipere, Cic. Nat. D. III, 39. Nep. Lyſ. 3, *of* concipere, Liv. V, 25. Ovid. Met. VII, 504, i. e. *gelofte doen: dus ook* votum poſtulare, Apul. Flor. in., i. e. *gelofte doen, ten zij het is, eenen wensch verlangen, d. i. wenſchen: dus ook* vota facere, *gelofte doen, bij voorb.* pro aegroto, Cic. Att. 16: contra rempublicam, Cic. Catil. I, 8. *Dikwijls is het onzeker, of* vota facere *heet, gelofte doen, of wenſchen doen; bij ſlot is het hetzelfde, bij voorb.* quotidie vota facimus, ne intercaletur, Cic. ad Div. VII, 2 extr., i. e. *wenſchen:* Cum vos vota faceretis, ut cet., Cic. Milon. 15 extr., *gijlieden deedt geloften, of gij wenschtet:* Nemo noſtrum eſt, quin victoriae ſuae vota fecerit, Caecin. in Cic. Epiſt. VI, 7, i. e. *gelofte gedaan had, wegens zijne overwinning, of zijne overwinning gewenscht had.* — *Verders* vota ſolvere, Cic. Phil. II, 4. Plin. Ep. X, 44, *of* perſolvere, Plin. Ep. X, 101, *of* exſolvere, Tacit. Ann. XV, 23, *of* reddere, Cic. Legg. II, 9 e legg. XII Tab., i. e. *de gelofte betalen: dus ook* exſequi, Virg. Aen. V, 53, *of* voto ſe exſolvere, Petron. 85, i. e. *zich van zijne belofte ontlasten, gevolglijk die betalen: dus ook* voto fungi, i. e. votum exſequi, Juſtin. XXI, 3: Voti damnatus, Liv. VII, 28, *of* reus, Virg. Aen. V, 234, *eigenlijk, die gehouden is, zijne gelofte te betalen, die gevolglijk zijnen wensch bekomen heeft: dus ook* civitas voti damnata, Liv. V, 27: nunc ſe voti eſſe damnatum, Nep. Timol. 5: *dus ook* votorum damnarentur, Liv. XXVII, 45: Voti compotem facere, Liv. VII, 40, i. e. *maken, dat iemand het geen waarom hij eene gelofte gedaan heeft, bekomt, met één woord, zijn wensch bezorgen, maken, dat hij dien wensch verkrijgt:* Divos in vota vocare, Virg. Aen. V, 234, i. e. *geloften aan de Goden doen, tot hen bidden, hun met belofte iet toewijden, offeren enz.: dus ook* fratrem in vota vocavit, Ibid. 514: *dus ook* vota ad deos ferre, Ovid. Pont. II, 10, 40, *alwaar ook* vota *een met gelofte gepaard gebed is:* vota ſignare (literis), Plin. Epiſt. X, 44: ceſſaſe in vota i. e. ceſſare facere vota, Virg. Aen. VI, 51. b) *de dag, op welken geloften gedaan worden, bij voorb.* ut votis libamina ponerentur, Vopiſc. in Tacit. 9: *dus ook* tertium Nonarum diem, votis ipſis cet., Capitol. in Pertin. 6: *en deze was* tertius dies poſt Calend. Januar., *gelijk* Cajus Pandect. L. 16, 233, *zegt, alwaar ſtaat:* Poſt Cal Jan. die tertio pro Salute Principis vota ſuſcipiuntur. c) *gebed met gelofte gepaard, bij voorb.* quid enim niſi vota ſuperſunt, Ovid. Triſt. I, 2, 1; *doch, het kan ook zijn, wensch:* vota ad deos ferre, Ovid., *zie hier voor.* 2) *het geen gewenscht is, wensch,* a) *het geen gewenscht is, waarvoor wij ook ſomtijds zeggen, de wensch, bij voorb.* voto potiri, Ovid. Art. I, 737: Quantum defuerat pleno voto, Ibid. 67: frui votis, Petron. 11: animus ſtupet & tuto cunctatur credere voto, Claudian. B. Gild. 8, i. e. *te gelooven, dat iet zoo gewenscht geſchied zij:* multarum votum ſola tenere potes, Ovid. Her. XVI, 94: ſua vota petere caerulea via, Ibid. 104, *zijn gewenscht voorwerp (zijne beminde) haalen:* votum poſtulare, *een wensch verlangen, d. i. iet wenſchen,* Apul. Flor. 1 in., *zie boven.* b) *wensch, het wenſchen, bij voorb.* nocturna vota cupiditatum, Cic. Verr. V, 34: haec ſunt conſilia mortalium, haec vota magnarum cogitationum, Petron. 115: haec loca ſunt voto fertiliora tuo, Ovid. Art. I, 90: quo melior (gener) fingi ne voto quidem poteſt, Plin. Ep. VI, 26: ad hanc tingentium officinae (i. e. homines in officina) dirigunt vota, Plin. H. N. XXXVII, 9: Hoc erat in votis, Horat. Sat. II, 6, 1, *dat wenschte ik: dus ook* in voto eſt, *bij voorb.* quid — ferret, ſcire erat in voto, Perſ. III, 48, i. e. *ik wenschte:* rebus ſupra votum fluentibus, Salluſt. ap. Serv. ad Virg. Aen. II, 169, *of* rebus ſupra vota fluentibus, Juſtin. XXIII, 3: contra votum, Inſcript. ap. Gruter. p. 696 n. 10: in votum venire, *gewenscht worden, te wenſchen zijn,* Horat. Epiſt. I, 11, 5: Corrige vota, Ovid. Met. II, 89: Neque ſibi votum deeſſe, Suet. Aug. 51: *van daar* vota facere, *wenſchen, wenſchen doen, zie boven: dus is* vota facienda, Cic. Tuſc. V, 1, *niet dan wenſchen, wenſchen doen?* votum implere, Curt. IV, 13 poſt med., *den wensch vervullen:* ...i votum eſt ſeq. ut, *bij voorb.* votumque eſt, ut tantum exulceretur, Celſ. VI, 6 ſect. 1 ante med., i. e. *het is de wensch, het is te wenſchen.* Not. *ook van levenlooze dingen, bij voorb.* Vota arborum ſunt, nives diutinas ſedere, Plin. H. N. XVII, 2, *de boomen wenſchen, d. i. het is hun voordeelig:* ad hanc (purpuram) tingentium officinae dirigunt vota, Plin. H. N., *zie hier voor.* 3) Votum *in plaats van huwlijksverbindenis, misſchien omdat die met eene gelofte gepaard gaat, of omdat de gelieven daardoor hunnen wensch geloven te verkrijgen, of omdat de beide perſonen elkanderen iet (bij voorb. trouwe enz.) beloven, of elkander, d. i. hunne perſonen aan malkander verloven, bij voorb.* togam parari et voto et funeri, Apul. Flor. 1 ante med. p. 342, 27 Elmenh.: votis nuptialibus pacto jugali pridem deſtinatus (mihi), *zegt een vrouwsperſoon* Apulej. Met. IV poſt med. p. 154, 18 Elm.

VOX, vocis, f. *de ſtem, bij voorb.* magna, Cic. Senect. 5: bona, Plaut. Moſt. III, 1, 49. Quintil. XI, 3, 13, *goede, d. i. ſterke ſchreeuwende ſtem:* contentio vocis et remiſſio, Cic. Or. I, 61: vox dulcis et clara, Cic. Or. 18 in.: ſedata, Auct. ad Her. III, 12: ſedatiſſima et depreſſiſſima, Ibid. 14: vocum varietate opus eſt, Ibid., i. e. *de ſtem; doch het kan ook zijn, de toon:* vocis magnitudo, firmitudo, mollitudo, Ibid. 11, 12 *en* 13: vocem ſervare *en* conſervare, Ibid. 12: faciunt, ut, nullo genere vocis effuſo, in

in omni voce integri fimus, Ibid.: acutas vocis exclamationes vitare, Ibid.: fplendor vocis, Ibid.: leni voce — acri clamore, Ibid.: continens vox remedio eft voci, Ibid.: voce potius quam verberibus terreat (boves), Colum. II, 2 extr.: praeco, exerce vocem, Plaut. Poen. Prol. 13: *van daar* vocem mittere, Cic. Dom. 52. Cic. Sext. 19. Liv. III, 36, *of* emittere, Liv. I. 54. V, 51, i. e. *zich laten hooren, de ftem laten klinken, fpreken:* vocem remittere, Virg. Aen XII, 929, i. e. *de ftem terug laten kaatzen, een' wederklank geven; anders zou het ook kunnen heeten, de ftem laten dalen, zacht fpreken:* vocem comprimere, Plaut. Pfeud. I, 4, 16, *of* vocem premere, Phaedr. I, 11, 12, i. e. *zwijgen: dus ook* fupprimere vocem i. e. *zwijgen*, Ovid. Met. I, 715: vocem tollere, *verheffen*, Virg. Aen. VI, 492: attollere vel fubmittere, Quintil. I, 8: ftrangulare, obfcurare, exafperare, Ibid. XI, 3: urgere ultra vires, Ibid.: vocem includere, Cic. Rab. Poft. 17. Liv. II, 2, *de ftem ftuiten, d. i. niet laten fpreken:* tollere vocem, *de ftem verheffen*, Horat. Art. 9, *Tropisch, d. i. verheven fpreken: van daar* 1) *het fchreeuwen, bij voorb.* voce opus eft, Terent. Phorm. V, 7, 92, i. e. *ik moet fchreeuwen:* voce potius quam verberibus terreat, Colum., *zie hier voor:* Quaerere voce, oculis, Plaut. Rud. I, 4, 4; *doch, het kan ook heeten, het roepen.* 2) *geluid, klank, toon, gefchal, bij voorb.* Verba fint quam fuavisfimis vocibus, Cic. Or. 44: Crebra ifta vocum concurfio, Ibid.; *doch het kan ook in beide plaatzen, eene letter zijn:* vocum varietas, Auct. ad Her. III, 12: ut, nullo genere vocis effufo, in omni voce integri fimus, Ibid.: *van daar* vocem mittere, *een geluid van zich geven, zich laten merken, fpreken*, Cic. Sext. 19. Cluent. 32. Flacc. 8, *zie boven. Van daar* leges legum voce proponam, Cic. Leg. II, 7, i. e. *in den toon der wetten, d. i. met hare eigene woorden; doch het kan ook tevens, woorden zijn. Verders* vox quiritantium, Liv. XXXIX, 8 extr., i. e. *een geluid: van daar een toon in de Muzijk, bij voorb.* feptem discrimina vocum, Virg. Aen. VI, 646: *Hier toe kan men ook rekenen* voce infl xa ad miferabilem fonum, Cic. Or. II, 46, *met een' toon enz., doch het kan ook, ftem, zijn.* 3) *eene letter, zie n. 2.* 4) *het roepen, zie n. 1.* 5) *de toon, d. i. accent, bij voorb.* in omni verbo pofuit vocem, Cic. Or. 18: *dus ook* voce inflexa ad miferabilem fonum *zie n. 2.* 6) *Het geen men fpreekt, wanneer het dan reden, dan woord, dan woorden, beteekent, bij voorb.* a) *woord, bij voorb.* alia vox violenta nulla audita, Liv. III, 50, i. e. *woord, of ook woorden:* me exanimant voces, Cic. Mil. 34, i. e. *woorden:* voces e pectore fundere, Catull. LXIII, 125, *of* pectore profundere, Ibid. 202: voces ad aethera effundere, Virg. Aen. VIII, 70 *of* ad fidera jactare, Ibid. Ecl. V, 62: *dus ook* dare *voor* edere, *bij voorb.* linguaque vix tales icto dedit aëre voces, Ovid. Met. IX, 583: vocibus alienis (i. e. aliorum verbis) id praetendebant, Liv. VI, 36, i. e. *woorden, die anderen hun voorgefproken hadden, en die zij alleen behoefden na te fpreken of te herhalen:* ex fingulis vocibus i. e. verbis, Cic. Tufc. V, 10 extr.: quae vis fubjecta fit vocibus, Cic. Fin. II, 2 extr.: neque ullam vocem exprimere posfet i. e. *woord*, Caef. B. G. I, 32: cum ligna atque ignes distincta voce notemus, Lucret. I, 913, i. e. *woord:* is verbi fenfus, vis ea vocis (i. e. verbi) erat, Ovid. Faft. V, 484: Quid fonet haec vox voluptatis, Cic. Fin. II, 2, i. e. *woord:* his vocibus ufa eft, Virg. Aen. I, 64 (68), i. e. *fprak dus:* funt verba & voces, Hor. Ep. I, 1, 34, *tenzij men het geluiden, d. i. woorden, (het welk zeker vrij na op één uitkomt) vertalen wil: van daar* vocem mittere cet., *zie boven.* b) *woorden, bij voorb.* nihil esfe opis in hac voce: civis Romanus fum, Cic. Verr. V, 65: leges legum voce proponam, Cic. Leg. II, 7, i. e. *met de eigene of eigenlijke woorden der wetten: van daar* vocem mittere, emittere, *fpreken, zie boven:* hanc vocem edidisfe i. e. haec verba, Phaedr. I, 12, 12: difcrepat et vox et ratio, Horat. Sat. I, 6, 93: vocem adverfus periculum poferre, i. e. defenfionem, Tacit. Ann. II, 29: *van daar woord, d. i. uitfpraak, bij voorb.* proelia voce diremit, Virg. Aen. V, 467: temerarium videatur unam vocem antiquorum pofuisfe: nihil minus expedire, quam agrum optime colere, Plin. H. N. XVIII, 6 ante med., i. e. *uitfpraak, gedachte, fpreuk.* c) *het redenen, fpreken, de fpraak, bij voorb.* Graia five latina voce loqui, Ovid. Trift. III, 12, 39: Cum civem ex voce cognovisfet, Juftin. XI, 15: *van daar* una vox omnium *of enkel* vox una i. e. *het fpreken van allen, bij voorb.* haec una vox omnium eft, Cic. ad Div. IX, 4: una paene voce repelli cet., Cic. Or. I, 11, i. e. *eenftemmig:* fed vox hoc nuntiat omnis i. e. omnium, Martial. VII, 5: *van daar uitfpraak, fpreuk, bij voorb.* verba, quibus voces fenfusque notarent, Horat. Sat. I, 3, 103: unam vocem antiquorum pofuisfe, Plin. H. N., *zie hier voor.*

VULCANIUS *of* VOLCANIUS, a, um, Vulcanus *betreffende, van hem afkomftig, hem toebehorende of heilig, daar op betrekking hebbende, Vulcaansch, bij voorb.* acies Vulcania, Virg. Aen. X, 408, i. e. *vuur: dus ook* vis Vulcania, Lucil. ap. Non. cap. 12 n. 35, *en* peftis Vulcania, Sil. XIV, 423, i. e. *vuur:* Vulcaniis armis, id eft, fortitudine, Cic. Tufc. II, 14: Vulcania Lemnos, Ovid. Met. XIII, 313, i. e. *hem heilig, of waar hij woont:* Vulcaniae infulae, *andere* Aeoliae *genoemd, het zijn zeven Eilanden bij Sicilië, die vuur fpuwen*, Plin. H. N. III, 8 extr.

VULCANUS *of* VOLCANUS, m. 1) Vulkanus, *zekere God en zoon van* Jupiter *en* Juno. *Hij wordt voor den God des vuurs gehouden.* 2) *het vuur, bij voorb.* Vulcanum in cornu (i. e. *hoornen lantaarn*) conclufum geris, Plaut. Amph. I, 1, 185: totis Vulcanum fpargere tectis, Virg. Aen. VII, 77: Vulcanum naribus efflant, Ovid. Met. VII, 104: Vulcanum fentiet, Ibid. IX, 251: furit Vulcanus, Virg. Aen. V, 662.

VULGARE, Adv., *gemeen, op eene gemeene wijze, zoo ftond voordezen* Cic. ad Div. XIII, 69, me non vulgare nec ambitiofe fcribere cet. *Maar* Graevius *en* Ernesti *hebben* vulgariter *laten drukken.* Ernesti *zegt dat* vulgare *is* contra bonam latinitatem: *maar dan moest* facile *en andere* Adverbia *in* e *van* Adjectiva *der derde Declinatie ook* contra bonam latinitatem *zijn. Het komt er alleen op aan, of de Ouden het gebruikt hebben.*

VULGARIS *of* VOLGARIS, e, 1) *gemeen, d. i. alle menfchen betreffende, in 't gemeen gefchiedende, doorgaandsch, aan allen gemeen, bij allen gewoon, alledaagsch, bij voorb.* opinio, Cic. Or. I, 23: confuetudo hominum, Ibid. 58: Genera forenfis dictionis ad vulgarem popularemque fenfum accomodata, Ibid. 23: liberalitas, Cic. Off. I, 16 extr., i. e. *die aan allen mededeelt, zich tot allen uitftrekt:* in omni arte, cujus ufus vulgaris communisque non fit, Cic. Fin. III, 1 extr.: definamus vulgari & pervagata declamatione contendere, Cic. Planc. 19: ut pervagatum & vulgare videatur, Cic. Or. 57 extr.: vulgarem viam ingredi, Quintil. 1 praef.: vulgaria patrum confulta, Tacit. Ann. XVI, 22, i. e. *gemeene, gewoone:* nec vulgaris illis forma, quamvis non fpectanda, Plin. H. N. X, 42: haec vulgaria & obfoleta funt; res autem nova & inaudita, Cic. Quint. 18: quousque illa vulgaria? eho quid agis? cet., Plin. Ep. III, 20 extr., i. e. *die gemeene dagelijkfche dingen of Complimenten:* coetus vulgares fpernit, Horat. Od. III, 2, 23: puellae, Ovid. Faft. IV, 865, i. e. *gemeene hoeren, allemanshoeren: dus ook* mulier vulgaris, Sueton. Vitell. 2 in. *Van daar* vulgare eft *het is iets gemeens, gewoonlijks, bij voorb.* feq. Infinit., Plin. H. N. XIV, 19 poft med. XVI, 31 extr. 2) *gemeen, alledaagsch, d. i. niet zonderling, flecht, gering, bij voorb.* commendatio non vulgaris, Cic. ad Div. I, 3 extr.: Nihil tam vile neque tam vulgare eft, Cic. Rofc. Am. 26: vulgaria verba, Quintil. X, 1 ante med. §. 9; *doch dit kan ook tot n. 1 behooren*, cf. Ibid. I, 1 extr. (§. 34): artes vulgares, coquos, piftores, lecticarios, Cic. Rofc. Am. 46: haec vulgaria et obfoleta funt, Cic., *zie hier voor:* Ieiunus ftomachus raro vulgaria temnit, Horat. Sat. II, 2, 38. Not. vulgare, Adv., *zie* Vulgare.

VULGARITER, *gemeen, op eene gemeene wijze, bij voorb.* eligere, Plin. H. N. VIII, 5: Vituli jus vulgariter datum, Plin. H. N. XXVIII, 14: *dus ook* me non vulgariter nec ambitiofe fcribere, Cic. ad Div. XIII, 69. *Sommige* Editt. *hebben* vulgare, *zie* Vulgare.

VULGARIUS, a, um, *voor* vulgaris, *bij voorb.* fallacia, Turpil. ap. Non. cap. 8 n. 41: verbum vulgariae fignificationis, Gell. III, 16 poft med.: ut hanc ignorem interpretationem vulgariam, Ibid. XIII, 24 poft init.: in libris vulgariis fcriptum eft, Ibid. XII, 10: vulgariam traditionem rei, Ibid. XVI, 5 in.: in plebe vulgaria, Ibid. I, 22 in.: cf. Naev. & Afran. ap. Non. c. 8 n. 41: *dus ook* Venus, *bij voorb.* eam alteram (Venerem) vulgariam, alteram Caelitem, Apul. in Apolog. ante med. p. 281, 10 Elmenh.

VULGATOR, oris, m. *die iets aan alle menfchen mededeelt: van daar die iets overal bekend maakt, bekendmaker, uitbabbelaar, bij voorb.* taciti, Ovid. Am. III, 7, 51, i. e. Tantalus.

VULGIVAGUS *of* VOLGIVAGUS, a, um, *overal rondzwervende, zich aan geene bepaalde plaats of perfoon bindende, bij voorb.* Venus, Lucret. IV, 1065: mos ferarum, Lucret. V, 930.

VULGO *of* VOLGO, avi, atum, are, 1) *iets aan alle lieden zonder onderfcheid mededeelen (bij voorb. de hoeren hare min enz.) algemeen maken, bij voorb.* corpus, Liv. I, 4, i. e. *zich als eene hoer aan alle man prijs geven, met allemen te doen hebben: dus ook* genitus ex vulgato corpore, Liv. XXXIX, 53: rem, *bij voorb.* Virginius rem non vulgat, Liv. II, 29 extr., i. e. *maakt de zaak niet algemeen, d. i. wil niet, dat iederëen, zonder onderfcheid, er deel aan zal nemen: dus ook* munus in focios, *bij voorb.* quae (plebs)

pris

primo coeperit fastidire (indignari cum fastidio), (illum) munus vulgatum a civibus isse in socios, Liv. II, 41, *alwaar* vulgatum isse *voor* vulgasse *staat; zoo als* cur te is perditum cet.: morbus contagio, Liv. III, 6, i. e. *onder de menschen brengen: dus ook* contagium morbi etiam in alios vulgatum est, Curt. IX, 10. *Van daar* vulgatus, a, um, *gemeen, bij voorb.* quae navis unquam in flumine publico tam vulgata omnibus quam istius aetas fuit? Cic. Harusp. 27: vulgatior fabula, Liv. I, 7: vulgatissimos sensus verbi, Quintil. II, 4 post med. 2) *onder de menschen brengen, ruchtbaar maken, bekend maken, bij voorb.* rumorem, Liv. III, 34: facinus, Liv. XXVIII, 27: dolorem verbis, Virg. Aen. X, 64: librum, Quintil. 1 praefat.: aliquid in vulgus, Varr. ap. Non. cap. 3 n. 2[illegible]: aliquem vulgo vulgare, Plaut. Mil. IV, 2, 44: *van daar* vulgatus, a, um, *bekend gemaakt, bekend, of ruchtbaar, verbreid, bij voorb.* artes non ante vulgatae, Horat. Od. IV, 9, 8: fama vulgata per orbem, Virg. Aen. I, 457 (461): fama vulgatior, Liv., *zie hier voor:* vulgata per orbem fabula, Lucan. IX, 221: mundus, Ibid. VIII, 312: amores, Ovid. Met. IV, 276: opinio de aliquo, Quintil. X, 1 extr. *Van daar door een' naam bekend maken, noemen, benoemen, bij voorb.* Bosporon hinc veteres errantis nomine Divae vulgavere, Val. Fl. IV, 420. 3) *gemeen maken, met anderen vermengen, het onderscheid wegnemen, bij voorb.* ferarum ritu vulgentur concubitus plebis patrumque, Liv. IV, 2: Vulgari cum privatis, Liv. III, 35, i. e. *zich wegwerpen, gemeen maken.* 4) *gemeen maken, d. i. maken, dat iets gemeen of iets gewoon, gevolglijk niet zonderling zij, gering of verächtlijk maken, bij voorb.* nec multitudine compotum ejus doni vulgari laudem i. e. vulgarem fieri, Liv. I, 10 extr.

VULGO *of* **VOLGO**, Adv., *is van* Vulgus, *zie* Vulgus.

VULGUS *of* **VOLGUS**, i, n. *meermalen* aan m. (*is met ons* volk *vermaagdschapt*), 1) *de menschen saamgenomen, het publiek, of volk, menschen zonder onderscheid, bij voorb.* magis historicis, quam vulgo notus, Nep. Pelop. 1: *van daar* in vulgus edere, Nep. Dat. 6, i. e. *onder de menschen bekend maken, verspreiden:* spargere voces in vulgum ambiguas, Virg. Aen. II, 99: *van daar* in vulgus *bij het volk, in het publiek, bij de menschen, bij voorb.* quae non sane probantur in vulgus, Cic. Parad. Prooem.: in vulgus gratum esse, Cic. Att. II, 22 med.: aker in vulgus ignotus, Ibid. IX, 5: favor in vulgus, Liv. XXIII, 4 in.; *doch het kan hier ook heeten bij den grooten hoop: ook heet* in vulgus (*gelijk* vulgo) *doorgaands, in 't gemeen, gezamenlijk, overäl, bij voorb.* Miles in vulgus laetus ferocia ducis, Liv. XXII, 3: crebrae in vulgus mortes, Tacit. Hist. II, 93: *dus ook* in vulgo, *bij voorb.* apio gratia in vulgo est, Plin. H. N. XX, 11 in.: *van daar* Vulgo (Ablat.) *doorgaands, d. i. overäl, zonder onderscheid, gezamenlijk, ten allen tijde, gemeenlijk, bij voorb.* Coronis vulgo donabantur, Nep. Alcib. 6, i. e. *doorgaands:* Vulgo loquebantur, Cic. Att. XVI, 10, i. e. *doorgaands:* Verum illud verbum est, quod vulgo dici solet, Terent. And. II, 5, 15, i. e. *doorgaands, in 't gemeen:* Quaeritur, natura ejus evenire vulgo soleat, an insolenter ac raro, Cic. Inv. I, 28: vulgo audio, si quis pullum hirundinum ederit, angina toto anno non periclitari, Cels. IV, 4 sect. 1 extr., i. e. *overäl, doorgaands:* vulgo totis castris testamenta obsignabantur, Caes. B. G. I, 39, i. e. *doorgaands:* accidit, ut vulgo milites ab signis discederent, Ibid. V, 33: usu peritus hariolo velocior vulgo esse fertur, Phaedr. III, 3, 1: arbor Alpina nec vulgo nota, Plin. H. N. XVI, 18 post med.: quaeritur evenire vulgo soleat, ut cet., Cic. Invent. I, 28: quod vulgo hominum opinio socium me adscribit tuis laudibus, Cic. ad Div. IX, 14 in.: neque vulgo (id scil. candelabrum) ostendere ac proferre voluerunt, Cic. Verr. IV, 28, *alwaar* vulgo *ook de Dativus zou kunnen zijn, d. i. aan elk zonder onderscheid:* juvenes id fecisse; vulgoque facturos alia, Liv. XXVI, 27: vulgo nascetur amomum, Virg. Ecl. IV, 25, i. e. *overäl, hier en ginds:* vituli vulgo moriuntur in herbis, Ibid. Georg. III, 494: centum habitant ad litora vulgo Cyclopes i. e. passim, Ibid. Aen. III, 643: victum vulgo quaerere (*van eene vrouw*), Terent. Heaut. III, 1, 38, i. e. *overäl, zonder onderscheid, het mogt zijn, wie en waar het wil:* vulgo concepti dicuntur, qui patrem demonstrare non possunt; vel qui possunt quidem, sed eum habent, quem habere non licet; qui & spurii adpellantur, Pandect. I, 5, 23: Vulgo omne frumentum improbas, Cic. Verr. III, 74, i. e. *doorgaands, zonder onderscheid:* ejusmodi tempus erat, ut vulgo impune homines interficerentur, Cic. Rosc. Am. 29, i. e. *doorgaands, overäl:* Ad prandium vulgo vocati, Cic. Mur. 34, i. e. *doorgaands, allen gezamenlijk: dus ook* Ibid. 35, *alwaar* Cicero *vraagt* quid est vulgo? *en antwoordt* universos: *verders* Ulmus, quam sedem somnia vulgo vana tenere ferunt, Virg. Aen. VI, 283, i. e. *doorgaands, wanneer* vulgo *tot* ferunt *behoort; maar staat het op* tenere, *dan zou het zijn bij hoopen, in menigte, talrijk: verders,* literis, quas vulgo ad te mitto, Cic. Q. Fr. III, 1, 6, i. e. *zonder onderscheid, ten allen tijde, het zij wanneer het wil, en door wien het wil: van daar* a) *in 't gemeen, menigte, hoop, volk, bij voorb.* femineum, Lucan. VII, 38: incautum vulgus, Virg. Georg. III, 468, i. e. *kudde:* inane, Ovid. Fast. II, 554, *van de schimmen in de onderäardsche wereld, d. i. het ligchaamloze volk: dus ook* vulgus (scil. animarum *in de onderäardsche wereld*), Horat. Od. II, 13, 32: vulgus aequoreum, Senec. Hippol. 957, i. e. monstra marina: *van daar* vulgo *in menigte, talrijk, bij voorb.* somnia vulgo tenere, Virg., *zie hier voor:* habitant ad litora vulgo, Virg., *zie hier voor:* vulgo nascetur amomum, Virg., *zie hier voor:* vituli vulgo moriuntur in herbis, Virg., *zie hier voor.* c) *menschen zonder onderscheid, ieder een zonder onderscheid, bij voorb.* vulgus quod male audit mulierum, Terent. Hec. IV, 2, 24, i. e. *de vrouwen in 't gemeen, zonder onderscheid:* Vulgus quae ab se segregat, Terent. Heaut. II, 4, 6, i. e. *laat niet ieder een zonder onderscheid tot zich toe:* quod vulgus servorum solet, Terent. Andr. III, 4, 4, i. e. *de slaven in het gemeen; doch het kan ook zijn, de groote hoop, het slechte soort daarvan.* 2) *de groote hoop der burgerij, het gemeene volk, gepeupel, bij voorb.* sapientis judicium a judicio vulgi discrepat, Cic. Brut. 53 extr.: Non est consilium in vulgo, Cic. Planc. 4 extr.: ceteri omnes strenui, nobiles atque ignobiles, vulgus fuimus sine gratia, Sallust. Cat. 20: vulgus, uti plerumque solet, ingenio mobili cet., Ibid. Jug. 66 (70): malignum spernere vulgus, Horat. Od. II, 16, 40: infidum, Ibid. I, 35, 25: mobile, Stat. Sylv. II, 2, 123: veluti vulgus sine nomine, Justin. XL, 1: *van daar* in vulgus *bij het gemeen, bij den grooten hoop, bij den gemeenen man, bij voorb.* retinet fortium nomen; atque id in vulgus; quis enim — illustrior utitur fortibus? Cic. Div. II, 41: laeta primoribus, celebrata in vulgus, Tacit. Hist. I, 71: apud paucos probata; in vulgus adverso rumore fuit, Ibid. II, 26: famaeque petitor multa dare in vulgus, Lucan. I, 132, i. e. vulgo, *aan den grooten hoop. Van daar* 3) *de groote hoop, d. i. de slechtste of geringste, of laagste, soort van menschen, in alle opzichten, bij voorb.* numerari in vulgo patronorum, Cic. Brut. 97: vulgus militum, Liv. III, 23. XXII, 30, *of* armatorum, Liv. VII, 8, i. e. *de gemeene soldaten:* vulgus servorum, Terent. And. III, 4, 4, i. e. *de slechte slaven:* Vulgus quae ab se segregat, Terent. Heaut. II, 4, 6; *doch zie n.* 1: *van daar* in vulgus *bij den grooten hoop, bij voorb.* insipientium, Cic. Tusc. II, 26. Not. vulgus Gen. Mascul. *is zeldzamer, bij voorb.* in vulgum, Virg. Aen. II, 99: quem si vulgus secutus esset, Varr. ap. Non. 3 n. 261: Prometheus auctor vulgi fictilis; qui (vulgus), simul offendit cet., Phaedr. IV, 14, 3: cf. Sisenn. *en* Acc. ap. Non. loc. cit.

VULNERARIUS, a, um, *de wonden betreffende, zich daarmede bezig houdende, daar toe behoorende, bij voorb.* emplastrum, Plin. H. N. XXIII, 4. XXXV, 11 extr., i. e. *een pleister, om op eene wond te leggen: van daar* vulnerarius, scil. medicus *of* homo, *een wondärts, heelmeester; dus werdt de arts* Archagathus *genoemd*, Plin. H. N. XXIX, 1 ante med.

VULNERATIO, onis, f. *verwonding*, Cic. Caecin. 16: *van daar Tropisch, bij voorb.* vitae, famae, salutis, Cic. Pis. 26, i. e. *kwetzing, wonding, beledigingr.*

VULNERO, avi, atum, are, *wonden, d. i. eene wonde toebrengen*, aliquem, Caes B. G. V, 58: ferri viribus vulnerari, Cic. Sext. 10: aliquot plagis Eumenes vulneratur, Nep. Eum. 4: plerosque jacula tormentis aut manu emissa vulnerabant, Sallust. Jug. 57 (61): aliquem in fronte, Justin. XV, 3 extr.: Amor mea vulnerat arcu pectora, Ovid. Art. I, 21: aper vulnerat armentum, Ibid. Met. XI, 372: qui cornipedes in pocula (i. e. ad sanguinem inde bibendum) vulnerat, Claudian. in Rufin. I, 312: vulnerari ab apro, Plin. H. N. XXXV, 11 post med.: corpus vulneratum ferro, Cic. red. Sen. 3: rota vulneratos, Plin. H. N. XXVIII, 17 extr.: ipse vulneratus humerum ac femur, Ibid. VII, 28 med.: *van daar Tropisch, wonden, d. i. kwetzen, beledigen, zeer doen enz., bij voorb.* ut nequeant (smaragdi) vulnerari i. e. *gebroken worden*, Plin. H. N. XXXVII, 5: vulneratae naves, Liv. XXXVII, 30: multis ictibus vulnerata navis, Ibid. 24: Verbis vulnerari, Cic. Harusp. 1: aliquem voce, Cic. Cat. I, 4: potius peream, quam crimine vulnerer isto, Ovid. Her. XIX, 105: et proprio vulneror ipsa bono, Ibid. XXI, 38: continuo Fortunae vulneror ictu, Ibid. Pont. II, 7, 41: animos vulnerare, Liv. XXXIV, 7: ne aures vulneret nuntius, Virg. Aen. VIII, 583: laesum & vulneratum reum speravere hac invidia opprimi posse, Quintil. VII, 2 med.

VULNIFICUS, a, um, *wonden makende, bij voorb.* sus, Ovid. Met. VIII, 359: chaly-

chalybs, Virg. Aen. VIII, 446: plumbum (caestus), Val. Fl. I, 420.

VULNUS *of* VOLNUS, ĕris, n. 1) *eene wonde, bij voorb. van het ligchaam door een' schoot, steek, beet enz., bij voorb.* vulnus in latere, quod acu punctum videretur, pro ictu gladiatoris probari, Cic. Mil. 24: vulnera sustinere, Caes. B. C. I, 45, i. e. *doorstaan:* accipere, Cic. Or. II, 61. Harusp. 19, *of* excipere, Cic. Sext. 10, i. e. *bekomen:* confectus vulneribus, Liv. XXIV, 6: vulneribus confodi, Ibid. 7; *doch het kan hier ook zijn steeken:* vulnus obligare, Cic. Nat. D. III, 22, *of* deligare, Cels. V, 26 sect. 24, i. e. *verbinden:* vulnera inferre, Caes. B. C. II, 6, *of* dare, Ovid. Am. I, 2, 24. Senec. Thyest. 1057 *en* Troad. 678, *of* infligere, Cic. Phil. II, 21, *of* facere, Plaut. Truc. V, 51. Ovid. Met. XII, 493, i. e. *aanbrengen, maken: ook* imponere, Cic. Att. I, 16. V, 17. Fin. IV, 24, *hoewel Tropisch:* mori ex vulneribus, Poll. in Cic. Ep. ad Div. X, 33, i. e. *aan de wonden sterven:* ex vulnere recreari, Cic. Inv. II, 51, *weder herstellen:* claudicare ex vulnere, Cic. Or. II, 61: Gravi vulnere ictus, Liv. II, 47, i. e. *zwaar gewond: dus ook* mortifero vulnere ictus, Ibid.: *doch het kan in beide plaatzen ook schoot zijn:* vulnus missilium, Liv. XXXVII, 41 extr., i. e. *van het schietgeweer:* Ulyssis (Ulyxi) i. e. *van Uysses (gekregen)*, Virg. Aen. II, 436: remedium vulneris i. e. morsus canis, Phaedr. II, 3, 3: spargentem vulnera funda, Val. Fl. VI, 193: vulnera abstergere, Terent. Eun. IV, 7, 9: fovere aqua calida, Cels. VII, 26 extr.: glutinare, Ibid. V, 26 sect. 23: purgare, Ibid. sect. 29: implere, Ibid. sect. 30: ad cicatricem perducere, Plin. H. N. XXIII, 7 extr.: *van daar* 2) *wond, van levenloze dingen, bij voorb. boom enz., d. i. houw, steek, scheur, insnede enz., bij voorb.* falcis, *bij voorb.* ab acutae vulnere falcis frondes defendite, Ovid. Met. IX, 383: ornus vulneribus evicta, Virg. Aen. II, 630: pruinae, nisi obliquo vulnere (in secando) defendatur medulla, plurimum nocent, Plin. H. N. XIX, 8 ante med.: vulnus (calcei) consutum, Juvenal. III, 150, i. e. *scheur:* omne reformidat frigida vulnus (aratri) humus, Ovid. Fast. I, 665: Pars scuti vulnere nulla vacet, Ovid. Pont. IV, 7, 38. b) *wond, Tropisch, d. i. beleediging, verlies, kwetsing enz., bij voorb.* reipublicae vulnera imponere, Cic. Att. I, 16. V, 17 extr. Fin. IV, 24: Vulnera inurere reipublicae, Cic. Sext. 7: fortunae gravissimo percussus vulnere, Cic. Acad. I, 3 extr.: *dus ook* Fortunae vulnere primo, Lucan. VIII, 72: tibi vulnus inflictum, Cic. Phil. II, 21 extr.: non vulnus super vulnus, sed multiplex clades, Liv. XXII, 54: nec enim eguissem medicina consulari (i. e. ope consulis Lentuli) nisi consulari vulnere concidissem, Cic. red. Sen. 4, *alwaar* consulare vulnus *op de beide Consuls* Gabinius *en* Piso *betrekking heeft, die het ongeluk* (Exilium) *van* Cicero *bevorderd hebben, gevolglijk Consuls-wonde, d. i. beleediging enz.:* illum (filium) repetito vulnere orbitatis amisi, Quintil. VI praef. init. scil. *door den dood (nadat hij te voren zijne huisvrouw door den dood verloren had)*: Hoc tam gravi vulnere etiam illa, quae consanuisse videbantur, recrudescunt, Cic. ad Div. IV, 6: Vulnus in moribus, natura, re atque fortuna, Cic. Coel. 7, i. e. *kwaade, ongelukkige, gesteldheid, fout, gebrek:* Vulnera nova facere, Cic. Cluent. 21, i. e. *overtredingen, misstappen:* vulneribus suis mederi, Cic. Rosc. Am. 32, *wonden van de bezitting, d. i. schulden, bijzonder de wonden der ziel of des gemoeds, d. i. gemoedelijkheid, kommer, verdriet, smart enz., bij voorb.* mentis, Virg. Aen. XII, 160: daret matri sub pectore vulnus, Lucret. II, 638: vulnus mente gerit tacita, Ovid. Met. V, 426: *ook de wonden der liefde, bij voorb.* vulnus amoris, Lucret. I, 34: vulnus alit venis, Virg. Aen. IV, 2: vulnus referens in pectore, Ovid. Art. I, 257: sentis mea vulnera, Ibid. Her. XVI, 237: nostri quaerunt sibi vulnus ocelli, Prop. II, 22, 7: dulcia vulnera sagittae (Cupidinis), Apul. Met. IV post med. p. 156, 29 Elm. 2) *het geen wonden maakt: van daar* (a) *een houw, steek, worp, stoot, snede, waardoor wonden gemaakt worden, bij voorb.* Vulneribus confodi, Liv. XXIV, 7: Vulnere ictus, Liv. II, 47, *zie boven: dus ook* clusaque vulnera sensit, Ovid. Met. XII, 104, *van den stier:* Dirigit vulnera letalia ferro, Sil. II, 92: percussus vulnere rami, Prop. I, 1, 13: Vulnus hastae per clypeum abit, Val. Fl. VI, 653. *Ook behoort het een en ander van het bovenstaande hier toe, bij voorb.* falcis, Ovid. Met. IX, 383: ornus vulneribus evicta, Virg. Aen. II, 630: obliquo vulnere, Plin. H. N., *zie* 1, 2: *dus ook* Illum infesto vulnere Pyrrhus insequitur, Virg. Aen. II, 650: Vulnera dirigere, Ib. X, 140: vulnera dirigit Parthus Gnossiacis certior ictibus, Senec. Herc. Oet. 160: Non torquentur tela, nec longinqua cadunt jaculato vulnera ferro, Lucan. III, 568: Inter se vulnera jactant, Virg. Aen. V, 433, i. e. *houw, gevolglijk zij hieuwen, sloegen, op malkanderen in, of zochten malkanderen wonden toe te brengen:* crepitant sub vulnere malae, Ibid. 436, i. e. *houw:* vulnere truncae arboris urguebat, Sil. V, 252, *alwaar anderen* pondere *lezen:* infesto vulnere adest, Ib. I, 397; *doch het kan in deze vier plaatzen ook het werktuig zijn, dat wonden maakt, het schietgeweer enz.* (b) *het werktuig dat wonden maakt, schietgeweer enz., bij voorb.* Illum infesto vulnere insequitur Pyrrhus, Virg., *zie terstond hier voor.* Not. *de spelling* volnus, volnero cet. *staat, bij voorb.* Virg. Ed. Heyn. Sallust. Ed. Cort. cet. Plaut. *en* Terent.

VULNUSCŬLUM, i, n. *eene kleine wonde, of wond, als men verkleinend spreekt, wondjen*, Pand. XXI, 1, 1 post med.

VULPECŬLA, ae, f. *eene vos, als men verkleinend spreekt, vosjen, of in 't gemeen vos, bij voorb.* lepusculos vulpeculasque saepe vidisses, Cic. Nat. D. I, 31, i. e. *vossen.*

VULPES *of* VOLPES, is, (*ook somtijds* Vulpis, Volpis), f. *eene vos*, Varr. L. L. IV, 20 extr. *en* Horat. Epist. I, 1, 43: adeps vulpium, Plin. H. N. XXVIII, 11 post init.: vulpes mascula, i. e. *het mannetjen, bij voorb.* vulpis masculae genitale, Ibid.: *van daar als een spreekwoord,* jungere vulpes, Virg. Ecl. III, 91, *van eene onmogelijke of ongerijmde zaak:* vulpes pilum mutat, non mores, Suet. Vesp. 16: Tam facile quam vulpes pirum comest, Plaut. Most. III, 1, 32: *van daar* 1) *Tropisch, vos of vossenvel, d. i. loosheid, bij voorb.* fallant animi sub vulpe latentes, Horat. Art. 437: assutam vapido servas sub pectore vulpem, Pers. V, 117. 2) *wegens de gelijkvormigheid, een zeedier, zeevos, bij voorb.* vulpes marinae, Plin. H. N. IX, 43. Not. Nominat. Vulpis *staat, bij voorb.* Phaedr. I, 7: I. 1, 13; 5. IV, 2, 1.

VULPINĀRIS, e, *als eene vos, de vos gelijk, vosächtig: van daar loos, slim, listig, bij voorb.* amasio, Apul. Met. III, post med. p. 139, 5 Elm.

VULPĪNOR, ari, *doen, zoo als de vos doet, slim zijn als eene vos, bij voorb. in zijne kromme gangen, bij voorb.* Vulpinare modo & concursa; qualibet erras, Varr. ap. Non. cap. 1 n. 226.

VULPĪNUS, a, um, *van de vos of vossen* & *daar toe behorende, bij voorb.* lingua, Plin. H. N. XXVIII, 11 med.: jecur, Ib. 13: sanguis, Ibid. XXXII, 5.

VULPĬO, ōnis, m. 1) *misschien eene vos.* 2) *slim als eene vos, loos, arglistig, bij voorb.* te, etiam cum matri blandirere, tamen jam tum vulpionem & implumbasse, Apul. in Apolog. post med. p. 328, 22 Elm.

VULSELLA, *zie* Volsella.

VULSŪRA *of* VOLSURA, ae, f. (*van* Vello) *het plukken, knipen, afplukken, bij voorb.* prima lanae vulsuram, quam tonsuram, juventam, Varr. R. R. II, 11 post med. §. 9.

VULSUS *of* VOLSUS, a, um, Partic. *van* Vello, *zie* Vello.

VULTICŬLUS, i, m. i. q. vultus, *als men verkleinend of boertend spreekt, minen, gebaarden, ernsthaftigheid van gebaarden, bij voorb.* Bruti Vulticulus te deterret cet., Cic. Att. XIV, 20 extr. *Meer zal het misschien niet voorkomen.*

VULTUM *of* VOLTUM, i, n. *voor* Vultus. Lucret., *zie* Vultus.

VULTUŌSUS, a, um, 1) *vol minen, gebaarden, bij voorb. ernsthaftig, somber, bij voorb.* frons, Apul. Met. III ante med. p. 135, 9 Elm., i. e. *ernstig of somber.* 2) *te vol van gebaarden, bij voorb.* Vultuosum (in oratione), Cic. Or. 18 extr., i. e. *het gemaakte in gebaarden, wanneer men, bij voorb. in het redenen te dikwijls de gebaarden verändert, en gevolglijk nooit in natuurlijke plaatzing en gelatenheid blijft: dus ook* pronuntiatio vultuosa, Quintil. XI, 3 extr., *als iet, dat insgelijks gebrekig is.*

VULTUR *of* VOLTUR, ŭris, m. (*misschien van* Volo, *zie* Vulturius) *gier, roofvogel, stootvogel*, Virg. Aen. VI, 597. Liv. XLI, 21: vulturum praevalent nigri, Plin. H. N. X, 6: *ook gebruikte men ze bij waarzeggen, bij voorb.* priori Remo augurium fertur, sex vultures, Liv. I, 7 in.: *van daar Tropisch, roofvogel, gier, van roofzüchtige begeerige menschen, die alles naar zich willen haalen, bij voorb.* cujus vulturis hoc erit cadaver? Martial. VI, 62, 4: at hoc si hereditatis causa facit, vultur est, cadaver exspectat, Senec. Ep. 95 post med. Not. Nominat. Vulturis *voor* vultur, *bij voorb.* Vulturis in Sylvis miserum mandebat hominem, Enn. ap. Charis. 1 ap. Priscian. 6, *en* ap. Serv. ad Virg. Aen. VI, 597. Not. Vultur profert cornua, Claudian. in Eutrop. I, 352, *als een spreekwoord van onmogelijke dingen.*

VULTURĪNUS (Volt.), a, um, *van den gier, daar toe behorende, gieren, bij voorb.* fel, Plin. H. N. XXIX, 6 ante med.: sanguis, Ibid. XXX, 4: collum, Martial. IX, 20, 2: species, *gedaante van een' gier, bij voorb.* quarti generis (aquilarum) est percnopterus vulturina specie, Plin. H. N. X, 3.

VULTŪRIUS *of* VOLTŪRIUS, i, m. i. q. Vultur, *gier of stootvogel, roofvogel*, Plaut. Truc. II, 3, 16. Most. III, 2, 147, 148 *en* 152. Lucret. IV, 684. Liv. XLI, 21: *van daar* 1) *Tropisch, gier of roofvogel, van iemand, die geern rooft, of*

alles naar zich zoekt te halen, *hebzuchtig mensch*, Cic. Sext. 33. Pis. 16 extr.: *bijzonder die erventsfen naar zich zoekt te halen*, Catull. LXVII, 124. 2) *een ongelukkige worp in het dobbelspel*, *bij voorb.* Iacit (talis) volturios quatuor, Plaut. Curc. I, 3, 78: *waarschijnlijk hetzelfde als anders* Canis i. e. *hondsworp*. Not. Volturius *is misschien van* Volo *ik wil*, *begeer enz.*, *te weten van het* Supinum Volitum: *van daar* Voliturius, Contr. Volturius, *of naar de nieuwer en grover uitspraak* Vulturius: *want*, *alhoewel het* Supin. Volitum *niet voorkomt*, *bewijst dit echter niet meer*, *dan dat de Schrijvers niet in het geval geweest zijn*, *waar zij het hadden moeten zetten*. *Even zoo is het waarschijnlijk met* Voltus (*voor* Volitus) *en* Vultus *gebaarden*, *minen enz*. *Dienvolgends is het mogelijk*, *dat* Vulturius *eigenlijk een* Adjectivum *is*, Vulturius, a, um, *begeerig*, *hebzuchtig*, *van daar* vulturius scil. ales; (*want* ales *is ook* Gen. Mascul.) *een begeerige vogel*, *d. i. gier*: *van daar Tropisch van menschen*.

VULTURNUS *of* VOLTURNUS, i, m. (*is eigenlijk een* Adject.) *voor* Vulturinus, a, um, *zekere wind*, *misschien zuid-oosten wind*, *anders* Eurus (*of*, *gelijk anderen zeggen*, Euronotus) *genoemd*, Liv. XXII, 43. *De Schrijvers zijn het hier niet recht eens*. *Waarschijnlijk heette deze wind* (Eurus) *alleen in dat gewest dus*. Gellius *zegt* II, 22 ante med. Vulturnum Romani vocant; eum plerique Graeci misto nomine, quod inter Notum & Eurum sit, εὐρόνοτον adpellant: *verders*: Euri medias partes tenent; in extremis Caecias & Vulturnus, Vitruv. I, 6: sicci Corus & Vulturnus: — tepidi Vulturnus & Favonius, Plin. H. N. II, 47 post med.: Vulturnus, hunc Eurum Graeci adpellant, Ibid. post init.: Corus; huic est contrarius Vulturnus, Ibid. med.: Africus Vulturno reflat i. e. contrarius est, Apul. de mundo ante med. p. 63, 14 Elm.: infestantur Euro, quem incolae Vulturnum adpellant, Colum. V, 5 post med. §. 25: Favonius, Africus, interdum Eurus (exoritur, flat), quem quidam Vulturnum adpellant, Ibid. XI, 2 post med. §. 65: Eurus, quem nostri vocavere Vulturnum: et Livius hoc illum nomine adpellat cet., Senec. Nat. Quaest. V, 16: Ventus (Vulturnum incolae regionis vocant) adversus Romanis fuit (ad Cannas), Liv. XXII, 46 extr. Not. *Men zou hier gemaklijk daar op kunnen denken*, *dat* Vulturnus (*voor* Vulturinus), a, um, *van* Vultur, *een berg in Apulië*, *en gevolglijk eigenlijk* Vulturisch *of* Apulisch *zou zijn*.

VULTUS *of* VOLTUS, us, m. *misschien van* volo, *voor* volitus, *gevolglijk eigenlijk*, *het willen*, *zie* Vulturius, *tenzij men het van* Volvo (*voor* Volutus) *houden wil*, 1) *het gezicht van een mensch*, *ten aanzien der trekken en gebaarden*, *waar uit men zien kan*, *of hij vriendelijk*, *treurig*, *toornig*, *is enz.*: *van waar men het dan*, *gezicht*, *vertaalt* (*bij voorb. hij maakt een donker gezicht*) *dan gezichtstrekken*, *minen*, *gebaarden enz.*, *bij voorb.* facies, vultus, sonus, Cic. Or. I, 28: *bijzonder* Cic. Leg. I, 9 med., et is, qui adpellatur vultus, qui nullo in animante esse, praeter hominem, potest. indicat mores (*het karakter*): imago animi vultus est, indices oculi, Cic. Or. III, 59: Socratem eodem semper visum vultu, nec aut hilaro magis aut turbato, Plin. H. N. VII, 19: tristior & paedagogi vultus, Sueton. Ner. 37: tranquillus & serenus, Ibid. Aug. 79: adductus i. e. *donker*, *gerimpeld*, Ibid. Tiber. 68: vultus multa minantis, Horat. Sat. II, 3, 9: moestus, Virg. Aen. VI, 105: subito non vultus non color unus. Ibid. 47: qui spiritus illi, qui vultus vocisque sonus vel gressus eunti, Ibid. V, 649: vultus est illi Jovis, Senec. Herc. fur. 724: Tali vultu te vidi, qualem credibile est (in) ore fuisse meo, Ovid. Trist. III, 4, 38, *alwaar het van os onderscheiden wordt*, *en alwaar op te merken is* vultus est in ore; si non est ficto vultus mihi tristis in ore, Ibid. Her. XVII, 15: *ook in* Plur., *bij voorb.* Vultus tuos mihi expressit, Cic. ad Div. XII, 30: Vultus sumit acerbos, Ovid. Trist. V, 8, 17, i. e. *neemt zuure*, *donkere trekken*, *gebaarden aan*: fictos simulatosque vultus, Cic. Cluent. 26: super omnia vultus accessere boni, Ovid. Met. VIII, 677, i. e. *vriendelijke trekken*, *een vriendelijk gezicht*, *gelaad*: non modo severitatem illorum, sed ne vultus quidem ferre possemus, Cic. Planc. 18: vultus trahere, Ovid. Pont. IV, 1, 5, *of* ducere, Martial. I, 41, i. e. *donker of verdrietig uitzien*, *donkere minen maken*: *van daar* Vultu saepe pietas laeditur, Cic. Rosc. Am. 13, i. e. *door eene mine*, *een gebaarden*, *door het gelaad*: Vultu alicujus regi, Senec. Benef. VI, 7, i. e. *zich door iemands wenk laten leiden*, *op den wenk gehoorzamen*: *bijzonder van toornige minen*, *bij voorb.* vultu aliquem terrere, Horat. Sat. II, 7, 44: vultus instantis tyranni, Ibid. Od. III, 3, 3: vultu offensionem conjectaverat, Tacit. Ann. I, 12: *van daar* 2) *het gezicht of gelaad in het gemeen*, *is ook niet zeldzaam*, *bij voorb.* illius finise vultum subire, Coel. in Cic. Ep. ad Div. VIII, 12: sordent lanugine vultus, Martial. I, 32: vultus erectior, ut eum, apud quem dicitur, spectet, Quintil. XI, 3 post med. §. 134: dominatur autem maxime vultus, Ibid. §. 72: vultus severus, non moestus, Ibid. §. 159, *doch*, *alwaar het ook minen kunnen zijn*: *dus ook* vultus mutatio, Ibid. IX, 3 extr.: mentagra occupans in multis totos utique vultus, Plin. H. N. XXVI, 1: tollens ad sidera vultus, *voor* vultum, Ovid. Met. I, 731: vultus accessere boni, Ovid., *zie hier voor*: hilaria, Plin., *zie hier voor*: cadit in vultus, Ovid. Met. V, 292, i. e. *op het gezicht*: *ook* Cic. Pis. 1 in., supercilium, frons, vultus, qui sermo quidam tacitus mentis est cet.; *doch*, *het kan hier ook zijn*, *minen*, *gebaarden gezichtstrekken*, *gelaad*: *van daar* 3) *een beeld*, *waardoor het gezicht afgebeeld is*, *portrait*, *bij voorb.* Vultus Epicuri per cubicula gestant, Plin. H. N. XXXV, 2: E margaritis fieri tuos vultus, Plin. H. N. XXXVII, 2. b) *de uiterlijke gedaante van een persoon of zaak*, *bij voorb.* naturae, Ovid. Met. I, 6: salis (i. e. maris) placidi vultum ignorare, Virg. Aen. VI, 848: vultus capit illa priores, Ovid. Met. I, 738: in Inachidos vultus mutaverat juvencam, Ibid. 611. Not. Vultum *of* voltum (Nomin.) *voor* vultus, *bij voorb.* volta parentum, Lucret. IV, 1207: Aversabantur semper nos nostraque volta, Enn. ap. Non. cap. 3 n. 260.

VULVA, *zie* Volva.

X.

X *als eene verkorting* (*Abbreviatuur*) 1) i. q. *tien*, *gelijk bekend is*: *van daar* 2) i. q. denarius, *bij voorb.* emitur X. LX i. e. denariis sexaginta, Plin. H. N. XII, 12: *dus ook* pretium ejus est X. LXXV, Ibid.: pretium in libras X. C, Ibid., i. e. *kost honderd Denariën*.

XENIOLUM, i, n. (scil. donum) i. e. *een klein gastgeschenk*, *of geschenk*, Apul. Met. II post med. p. 119, 24 Elm. Pandect. I, 16, 6 extr.

XENIUM, *zie* Xenius.

XENIUS, a, um, *vreemden of gasten betreffende*, *daar toe behorende*: *van daar* Xenium, scil. donum. 1) *een geschenk*, *dat men aan vreemden of gasten geeft*, *een gastgeschenk*, *bij voorb.* xenia sunt missa, Plin. Epist. VI, 31 post med.: cf. Martial. lib. XIII ad lectorem Epigr. 3: *gelijk dan ook 't geheel dit gansche dertiende Boek Xenia ten opschrift heeft*, cf. Vitruv. VI, 10 post med. 2) *elk geschenk*, *bij voorb.* a) *aan vrienden*: *dus kan men ook* Martialis *verstaan*. b) *aan den Stadhouder van de inwoners der Provintiën*, Pandect. I, 16, 6. c) *aan de Advocaten*, *bij voorb.* xeniis semper abstinui, Plin. Epist. V, 14 extr.

XERAMPELINUS, a, um, (ξηραμπέλινος) *eigenlijk eene kleur hebbende*, *zoo als drooge wijngaardbladeren hebben*: *van daar donkerkleurig*, *of donkerrood*, *bij voorb.* xerampelinae, scil. vestes, Juvenal. VI, 518.

XIPHIAS, ae, m. (ξιφίας) *met een zwaard voorzien*: *van daar* 1) scil. piscis, *zekere visch*, *anders* gladius *genoemd*, *misschien zwaardvisch*, Ovid. Halieut. 97: Xiphiam, id est, gladium, rostro mucronato esse, Plin. H. N. XXXII, 2 ante med. 2) scil. cometes, *eene soort van Kometen*, *die de gedaante van een zwaard hebben*, Plin. H. N. II, 25.

XYLOCASIA *of* XYLOCASSIA, ae, f. *hout van de* Cassia (i. e. *eene specerijplant of boom*), *Cassiahout*, Pandect. XXXIX, 4, 16 med. §. 7.

XYLON, i, n. *eigenlijk hout*, *van daar de katoenplant*, *d. i. plant*, *waar aan het katoen wast*. Plin. H. N. XIX, 1 ante med.: *van daar* Xylinus, a, um, *van de ze plant*, *katoenen*: *van daar* Xylinum, Substantive (*misschien* scil. linum), *katoen*, *bij voorb.* plures xylon vocant, et inde

Ideo lina inde facta xylina, Ibid.: alwaar xylina, wanneer men het tot lina brengt, ook Adjective ſtaan kan.

XYSTICUS, a, um, den Xyſtus, d. i. den bedekten gang of gallerij, waar in de Athleten kampten, betreffende, daar toe behoorende: van daar Xyſtici i. e. Athleten, Sueton. Aug. 45 en Galb. 15. Pandect. III. 2, 4: Athenodorus Xyſticus, Inſcript. ap. Grut. p. 332 n. 6.

XYSTUM, zie Xyſtus.

XYSTUS, i, m. (ξυςός) een bedekte gang of gallerij, 1) voor de Athleten, om er zich des winters in te oefenen of te kampen. Ook doelt Cicero hierop Opt. Gen. Or. 2. palaeſtrice ſpatiari in xyſto, alwaar het Tropisch ſtaat. 2) om te wandelen: wanneer het een wandelgang of bedekte (bij voorb. met wijngaarden en andere boomen enz.) gang of ook gallerij vertaald wordt: hoedanige gangen ook heden in tuinen zijn: alhoewel deze gangen, naar elks ſmaak verſchillend, ook wel gedeeltelijk ongedekt, kunnen geweest zijn, bij voorb. xyſtus violis odoratus, Plin. Epiſt. II, 17, 17: ſua (praetoria) vero non tam ſtatuarum tabularumque pictarum ornatu quam xyſtis & nemoribus excoluit, Sueton. Aug. 72: ante porticum xyſtus concifus in plurimas ſpecies diſtinctusque buxo, Plin. Ep. V, 6, 16: ut dies ſuaſit, in xyſtum me vel cryptoporticum confero, Ibid. IX, 36, 3: in xyſto maternorum hortorum, qui porticum ripa ſeparat, inambulans, Senec. de ira III, 18: Cum ambularem in xyſto, Cic. Brut. 3: Cum pauca in xyſto locuti eſſemus, tum eodem in ſpatio conſedimus, Cic. Acad. IV, 3 extr.: In alium xyſtum, Phaedr. II, 5, 18: velim, et ſigna & cetera — quam plurima mittas et maxime, quae tibi gymnaſii xyſtique videbuntur eſſe, Cic. Att. I, 8. Not. xyſtum, i, voor xyſtus, Vitruv. V, 11, alwaar hij een onderſcheid tusſchen xyſtus en xyſtum (bedekte en onbedekte gang) ſchijnt te maken; het welk echter verdicht ſchijnt.

Z.

Z zal hetzelfde zijn, als triens i. e. het derde deel van eene as: van daar ZZ i. e. twee Trientes, bij voorb. Cic. Q. Fr. II, 15 extr. fenus fuit ZZ ex Z.

ZAPLUTUS, a, um, (ζάπλουτος) zeer rijk, Petron. 37.

ZEA, ae, f. 1) ſpelt, een ſoort van graan, Plin. H. N. VIII, 18. 2) een ſoort van Rosmarijn, Apul. de herb. 79.

ZELOTYPIA, ae, f. ijverzucht, jaloersheid, Cic. Tuſc. IV, 8. Plin. H. N. XXV, 7 med.

ZELOTYPUS, a, um, ijverzuchtig, jaloersch, een ijverzuchtige, jaloerſche, bij voorb. Zelotypa moechs, Juvenal. VI, 277: Non zelotypa eſſe, Petron. 69: Iarbae zelotypo, Juvenal. V, 45: Qui zelotypum malae tractationis accuſat, Quintil. IV, 2 ante med. §. 30: videbis populi rixam inter zelotypos et amaſiunculos, Petron. 45: nec me zelotypum dixeris eſſe, Martial. I, 93, 13.

ZELUS, i, m. (ζῆλος) ijver wegens iet, ijverzucht, jaloersheid, naijver, d. i. als men zich niet wil laten overtreffen, is deels loflijk, deels niet, bij voorb. Ptolemaeus infinito zelo cupiditatisque ſtudio incitatus ad eundem modum contenderat bibliothecam Alexandriae comparare, Vitruv. VII Praefat.

ZEPHYRUS, i, m. (ζέφυρος) één van de vier hoofdwinden, de westewind, Ovid. Art. II, 432. Met. I, 60: bijzonder Plin. H. N. XVIII, 34, alwaar ſtaat, dat Favonius van de Grieken Zephyrus genoemd wordt; even dus zegt Gellius II, 22, alwaar ζέφυρος ſtaat. Not. 1) zijn adem was voor de Romeinen, zacht en lauw; van waar hij het begin van de lente maakt, de ſneeuw doet ſmelten enz., Horat. Epiſt. I, 7, 13. Virg. Georg. I, 43: cf. Plin. H. N. XVIII, 34, alwaar ſtaat: hic (Favonius of Zephyrus) ver inchoat. Vegetius onderſcheidt Favonius en Zephyrus, zie Favonius. 2) In den zomer verkoelt hij: van daar Zephyri molles, Ovid. Art. II, 728: lenes, Ibid. 693: Zephyris mollior aura venit, Ovid. Faſt. II, 148. In dit geval is het, wanneer onze Dichters Zefirs zeggen; doch de Ouden kunnen alkwijls daarbij op elken zachten, lauwen, of verkoelenden wind gedacht hebben; gelijk het dan in plaats van ventus in 't gemeen ſtaat, bij voorb. undis Zephyros ſpirare fecundos, Virg. Aen. IV, 222. 3) Zefyrus zal Chloris of Flora tot gemaalin hebben, Ovid. Faſt. V, 201, dat is, hij maakt de bloemen levend, vernieuwt de hoven enz.

ZETARIUS, a, um, i. q. diaetarius, zich met de kamers bezig houdende, daar toe behoorende: van daar Zetarius, ſcil. ſervus, i. e. die de zorg voor de vertrekken heeft, bij voorb. Zetarii, Paul. Sentent. III, 6, zijn hetzelfde, het geen diaetarii zijn, Pandect. XXXIII, 7, 12 prope fin.

ZEUGITES, ae, m. (ζευγίτης) ſcil. calamus, zeker ſoort van riet, misſchien omdat het goed is, om vogels te vangen, bij voorb. proficiunt in aucupatoriam quoque amplitudinem; vocantur Zeugitae, Plin. H. N. XVI, 36 poſt med.

ZEUGMA, ătis, n. (ζεῦγμα) 1) het geen waarmede men iet ſamenbindt, middel van verbinding: van daar eene brug, omdat daardoor de wederzijdſche oevers verbonden worden: van waar ſomtijds eene ſtad zoo heet, wanneer men er dicht bij eene brug heeft over eene rivier, bij voorb. zoo heet daarvan een ſtad in Syrië, en wel in Comagene, dewijl daar eene brug over den Eufraat is, Tacit. Ann. XII, 12. Plin. H. N. V, 24, en bijzonder XXXIV, 15. Cic. Q. Fr. II, 12. Flor. III, 12: zij heet ook Zeugma Pellaeum, Lucan. VIII, 237. 2) verbinding: van daar noemt men in de Grammatica Zeugma, wanneer twee ſtellingen door één woord verbonden werden, Aſcon. ad Cic. Verr. Act. I, 18, bij voorb. Vicit pudorem libido, timorem audacia cet.: verders pacem an bellum gerens, alwaar pacem op gerens niet wel eigenlijk past.

ZEUS, i, m. zekere zeevisch, van de nieuweren Pietersvisch, of Pieterman, anders ook faber genoemd, Plin. H. N. IX, 18. Colum. VIII, 16 extr.

ZIZYPHUS, i, f. jujubenboom, Colum. IX, 4 tweemalen. Pallad. I, 37, en in April. 4. Not. Men ſchrijft ook Ziziphus, en dus heeft Ed. Geſner.

ZMARAGDUS, zie Smaragdus.

ZODIACUS, a, um, dieren betreffende, in zich bevattende: van daar circulus Zodiacus dierenriem, d. i. waar in de zoogenoemde twaalf hemel-tekenen zijn, Gell. XIII, 9, in Circulo, qui Zodiacus dicitur; tenzij men hier Zodiacus Subſtantive (ſcil. circulus) verſtaan wil: ook ſtaat het Cic. Div. II, 42, maar met Griekſche letters.

ZONA, ae, f. (ζώνη) elke gordel, bij voorb. om er geld in te dragen, op onze wijze geldbuidel, bij voorb. qui negotiandi ferme cauſa argentum in zonis habentes in commeatibus erant, Liv. XXXIII, 29: Zonas, quas plenas argenti extuli, eas ex provincia inanes retuli, C. Gracch. ap. Gell. XV, 12: zona ſe aureorum plena circumdedit, Sueton. Vitell. 16, en meermalen, bij voorb. Plaut. Poen. V, 2, 48. Ibid. Merc. V, 2, 84: van daar qui zonam perdidit, Horat. Ep. II, 2, 40, die geen geld heeft, of van geld beroofd en arm is. Bijzonder droeg elke eerbare getrouwde jonge dochter (niet alleen de bruid) eenen gordel, bij voorb. Proſerpina bij het bloemen plukken, Ovid. Met. V, 470: deze gordel moest, bij den bijſlaap, hij mogt echtelijk zijn of niet, los gemaakt worden, en wel gemeenlijk van het mansperſoon, Ovid. Her. II, 116, zona recincta: Catull. II, 13, zonam ſolvere. Doch dezen gordel ſchijnt ook elk geen uitgekleed gaande vrouw gedragen te hebben, ook na den bijſlaap, bij voorb. Phyllis, die reeds bij haren Demophoon geſlapen hadt, verliest op het veld haren gordel, Ovid. Remed. 602; gevolglijk droeg zij er nog eenen: Omphale, de beminde van Herkules, droeg ook den gordel, Ovid. Faſt. II, 320. Ook de beminde van Ovidius droeg er eenen, die evenwel de kuischte niet was, Ovid. Am. I, 7, 48. Ook anderen, bij voorb. Martial. XIV, 149, waar het opſchrift Zona is, ſtaat: Longa ſatis nunc ſum; dulci ſed pondere venter ſi tumeat, fiam tunc tibi zona brevis. Van daar 1) de gordel van Orion, een geſtarnte, Ovid. Faſt. VI, 787. 2) een ſoort van heilig vuur, of roodvonk, die den mensch in het midden omringt, en als 't ware omgordt, en dus doodt, Scribon. Larg. 63; het heet anders zoſter en herpes. 3) Ook heeten zekere cirkels zonae, die den hemel en de aarde in vijf deelen afdeelen, en nog thans zonen, aardgordels, hemelstreeken heeten: Te weten, twee zonae frigidae, i. e. de beide uiterſte, naar de Polen toe, of tusſchen de temperatae en de Polen, eene zona torrida, i. e. in het midden of tusſchen de keerkringen (circuli tropici), en twee zonae temperatae, i. e. gematigde tusſchen de

de keerkringen en Poolcirkels. De Ouden geloofden, dat de zonae frigidae wegens de koude, en de zona torrida wegens de hitte onbewoond waren, zie Virg. Georg. I, 233. Ovid. Met. I, 45. II, 129 seq. Mela I, 1. Plin. H. N. II, 68.

ZONĀRĬUS, a, um, *den gordel betreffende, zich daarmede bezig houdende, daarmede inlatende, daar toe behoorende, bij voorb.* sector, Plaut. Trin. IV, 2, 20, i. e. *gordelsnijder, beurzesnijder : van daar* Zonarius, Substantive, scil. artifex, i. e. *die gordels maakt, gordel-maker*, Cic. Flacc. 7 extr.

ZONĀTIM, *eigenlijk gordels wijze : van daar, in eenen kring, rondöm, bij voorb.* zonatim circum impluvium cinerarios cludebat, Lucil. ap. Non. cap. 2 n. ult.

ZONŬLA, ae, f. i. q. Zona, *wanneer men verkleinend, boertend of beuzelend spreekt, gordeltjen*, Catull. 60, 53. Seren. ap. Non. Cap. 14 n. 15.

ZOPHŎRUS, (Contr. *voor* Zoophorus, *eigenlijk dierendrager*, ζωοφόρος) *zoo heet in de Bouwkunst de Fries, d. i. het deel der zuil tusschen den Architraaf* (epistylium) *en kornis* (coronis), *omdat hij met allerlei figuuren van dieren versierd was*, Vitruv. III, 5 post med.

ZOPISSA, ae, f. (ζώπισσα) *is het te gelijk met de wasch van de schepen afgeschrapte pek*, Plin. H. N. XVI, 12. XXIV, 7 post med.

ZOTHĒCA, ae, f. *eene kleine geheime afgezonderde plaats in een vertrek, bij voorb. om te slapen, te studeeren enz., bij voorb. op onze wijze, eene Alcove, kabinet, nis, kamertjen, bij voorb.* contra parietem medium zotheca perquam eleganter recedit, Plin. Epist. II, 17, 21. Claudio zothecam dederunt, Inscript. ap. Murator. p. 690 n. 21 Herculi Saxano — aedem, zothecam, culinam restituit, Inscript. ap. Gruter. p. 49 n. 3.

ZOTHĒCŬLA, ae, i. q. Zotheca, *bijzonder als men verkleinend spreekt, bij voorb.* zothecula refugit in cubiculum, Plin. Ep. V, 6, 38.

ZYGIA, *zie* Zygius.

ZYGĬUS, a, um, 1) *het juk betreffende, daar toe behoorende : van daar* zygia, scil. arbor, *eene soort van Ahornboom, omdat zijn hout goed tot jukken is*, Plin. H. N. XVI, 15. 2) *het huwlijk betreffende, daar toe behoorende, bruiloft's, bij voorb.* tibia, Apul. Met. IV prope fin. p. 157, 37 Elm. : *van daar heet ook* Iuno dea Zygia, i. e. *huwlijksstichtster, Godin des huwlijks, bij voorb.* quam (Iunonem) cunctus Oriens Zygiam veneratur & omnis Occidens Lucinam adpellat, Ibid. VI post init. p. I, 174, 38 Elm.

ZYTHUM, i, n. (ζῦθος) *een drank uit gerst, scherp van smaak, en, even als wijn, dronken makend : gevolglijk bier*, Plin. H. N. XXII, 25 extr. Colum. X, 116. Pandect. XXXIII, 6, 9. *Of ook* Zythus *voorkomt, weet ik niet. De* Genitivus, Zythi *staat in de aangehaalde plaats*, Colum. X, 116, *die zeker even goed van* Zythum *als van* Zythus *zijn kan. In de beide overige plaatzen staat* Nomin. Zythum.

ZZ, *zie boven* Z.

F I N I S.